Nr. 1 Sibiiu, Marți, 4/16 Ianuariu 1900. Anul XLVIII.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

BIBLIOTECA CENTRALĂ
SIBIU

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **străinătate** pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond — și timbru de 60 fil. pentru fie-care publicare.

Anul-Nou.

Cu o deosebită bucurie aștéptă fiii buni și recunoscĕtori momentele binevenite, spre a-și putea descoperì părinților și celor mai de aprópe mulțumita pentru ostenelele și jertfele aduse pentru ei și spre a-și manifesta pe felurite căi nemărginita lor iubire cătră aceia, cari simțesc și trăesc pentru binele și înaintarea lor.

Asemenea ocasiuni binevenite sunt mai ales onomasticele, sĕrbătorile și anumite soróce din cursul timpului, în deosebi trecerile în un nou period de timp.

În viața poporului nostru românesc aceste doriri de bine și felicitări au eșit de mult din cadrele vieții familiare și au luat un caracter mai larg cu ocasiunea nunților, a terminării secerișului; iar un caracter general au primit în orațiile și colindele dela Crăciun până la Bobotéză, și astfel vechile hymnuri vedice, prin cari se adora puterea sórelui și a celorlalte corpuri cerești, la noi au devenit în mare parte cântece de gratulări aduse acelora, cărora le căntăm și adresăm.

Obiceiul unor asemenea felicitări îl au și alte popóre și au primit o deosebită însĕmnătate și în viața de stat, unde bărbații dătători de ton fac descoperiri importante și așteptate de toți cu multă curiositate, mai ales că privesc adese-ori țeara întrégă și sórtea popórelor ei.

Acéstă curiositate este justificată în special atunci, când lumea aștéptă sĕ afle cu asemenea ocasiuni modul de gândire al acelora, cărora și-a încredințat îndreptarea celor mai cardinale interese ale sale.

Ca cronicari fideli ținem deci sĕ presentăm și de astă-dată cetitorilor nostri cele petrecute în centrul vieții nóstre bisericești cu ocasiunea anului nou.

După terminarea serviciului divin, oficiat de Preacuvioșia Sa dl archim. Dr. Ilarion Pușcariu cu asistență mai mare și după cetirea pastoralei de anul nou, edată de Inalt preasfinţitul nostru archiepiscop, s'a întrunit tótă inteligința nóstră română din Sibiiu și s'a presentat înaintea iubitului și de toți stimatului nostru archiereu. Ilustritatea Sa dl vicariu i a adresat în numele tuturor cam aceste cuvinte de felicitare:

Înaltpreasfinţite!

Urmând obiceiului bun al anilor trecuți precum și indemnului intern al sufletelor nóstre, ni-am presentat în acésta primă zi a anului, al cărui prag abia l'am trecut, ca sĕ descoperim Inaltpreasfinției Vóstre sentimentele de stimă, venerațiune și gratitudine, ce le nutrim față de înaltavĕ persónă și se vĕ poftim an nou fericit.

Ca membrii ai inteliginței din Sibiiu și în mare parte ca membrii ai corporațiunilor nóstre bisericești cunóștem grelele sarcini, ce vĕ apasă umerii întru conducerea conscienţiósă a destinelor bisericei ortodoxe române din archidiecesa transilvană și din metropolia întrégă, dar o mângăere și liniște ne cuprinde inima, vĕzênd că cu bărbăție, cu vaste experiențe și cu puteri întinerite stați în fața greutăților, învingêndu-le și arĕtând direcțiunea progresului în tóte cele bune. Cei mai mulţi suntem martori neobositei munci, ce o desvoltați pentru înaintarea clerului și a poporului, care va ridicat la cea mai înaltă posiție, de conducĕtor și cap al bisericei sale străbune.

Chiar și în timpul scurt al păstoririi putem scóte la ivélă momente de-o deosĕbită importanță și putem constata, că ați aruncat deja o mĕsură însemnată de alésă semință în agrul vieții nóstre bisericești-culturale, care prinzênd rădăcini promite róde îmbelșugate; ba putem deja înregistra și un șir de fapte mărețe.

Nu e momentul a le înșira aici; ating numai între altele norocósa soluțiune a importantei chestiuni a dotațiunii clerului nostru, atât de vrednic de-o sórte mai bună și de o ușurare a stării sale materiale. Imbunătățirea făcută în sensul art. XIV din anul trecut, dacă acesta va fi cu bună voință aplicat și față de noi, póte deveni de-o importanță epocală pentru viitoriul bisericei nóstre, mai ales dacă noi vom scii și vom vrea sĕ tragem din acea imbunătățire folósele cuvenite și în interesul bisericei.

Cu asemenea speranțe privind în viitoriul necunoscut, rugăm pe Dumnezeu, ca se Vĕ țină încă mulți ani, viguros și sănătos, ca sub conducerea înțeléptă și probată a Înaltpreasfinției Vóstre, șirul faptelor mărețe sĕ se sporéscă; ear semințele aruncate sĕ se desvólte și se producă róde mănóse, atât de necesare și reclamate de binele bisericei și a poporului român.

Sĕ trăiți întru mulți ani!

Un „sĕ trăiască“ a eșit din pepturile tuturor.

Inaltpreasfinția Sa a rĕspuns cam astfel:

Vĕ mulțumesc, domnilor și iubiților mei fii sufletești, pentru manifestarea sentimentelor atinse, și pentru felicitările aduse și mie mult prețuite, pe cari eu le consider de efluxul dragostei fiesci cătră părintele sufletesc și archiereul bisericei străvechi. Ca părinte al dv. vĕ descoper aceleași doriri de bine și implor dela Dumnezeu tuturor — pe lângă anul nou — încă mulți ani fericiți.

Ce privește munca desvoltată și resultatele atinse, eu nu mi-le atribui mie, ci împreună-lucrării și concursului dv.; considerând tóte de îndeplinirea datorințelor, la cari ne-am angajat și cari sĕ impun fie-cărui fiu credincios al bisericei și némului sĕu și mai ales acelora, cari se află la cârmă, la conducerea afacerilor mai importante și de interes mai mare și general. Când deci ajungem în plăcuta posițiune a constata un resultat, acesta se nu-'l considerăm de un deosebit merit, ci de-un nou îndemn de-a continua achitarea datorințelor și obligămintelor, cătră biserică, națiune și patrie, căci suntem responsabili de isprăvile nóstre atât înaintea lui Dumnezeu cât și a ómenilor.

Am firma convingere, că cu toții — fără deosebire — avem dorul a lucra pentru înaintarea bisericei, a patriei și a némului nostru și nici nu póte fi altcum, căci interesele acelora coincid cu ale nóstre și prin acésta lucrăm și în interesul nostru bine-priceput.

Ca însĕ lucrările și îndemnurile nóstre se aibă un resultat cât mai simțit și binefăcător se cere pe lângă ajutoriul lui Dumnezeu ***dragostea și bunaînțelegere dintre noi,*** *ce cu bucurie constat, că a existat și până acuma și de cari și pe viitoriu avem atâta lipsă. Și dacă vom fi și vom remânea cu toții pĕtrunși de adevĕrul maximei străbune: „Concordia parvae res crescunt...“, atunci cu fruntea senină putem privi nu numai în viitoriul anului, în care am întrat, ci preste tot în viitoriul nostru.*

Vĕ rog deci, ca toți se contribuim a cultiva cu tot deadinsul dragostea și frățésca bunaînțelegere, și lucrând pe acéstă temelie puternică și nealterabilă, vĕdit și asigurat va trebuí se devie progresul tuturor instituțiunilor nóstre, menite a ridica biserica și poporul ei.

Binecuvêntarea cerului preste toți!

După acésta s'au presentat cu toții în locuința vicariului archiepiscopesc Dr. *Ilarion Pușcariu* și prin rostul protoiereului asesor consist. *Zaharie Boiu* l'au felicitat, ca pe un distins membru al némului, care de zeci de ani muncește cu abnegațiune și zel pe terenul bisericesc și cultural, începênd dela întrarea sa în viața publică și până azi, când ocupă onorifica posițiune de vicariu archiepiscopesc. Domnul archimandrit a respuns în cuvinte căldurόse, accentuând buna dispozițiune, armonia și concordia dintre cei ce stau în fruntea afacerilor nóstre bisericești, și exprimând dorința, ca acelea sĕ se cimenteze tot mai mult spre binele general.

Noi din parte-ne adresăm de încheiere Părintelui ceresc o scurtă cerere acum la începerea noului an zicêndu-i:

Fă, ca anul, care vine, sĕ aducă un mândru sóre, sĕ deschîdă o cale nóuă de mari fapte roditóre pentru biserica și némul românesc!

FOIȚA

La schimbarea anului.

Dup'atâți rĕi secoli negri de dureri, de vijelie,
Ce-au trecut fără 'ncetare peste biata Românime,
Tu, an nou, ce ne vestești?

Vii s'aduci nației mele, ca o dréptă rĕsplătire,
Pace, glorie, putere, libertate, fericire,
Indurările cerești?

Din noianul vecĭniciei ești tu sol de mângăere?
Trebue ca semn de mórte sau ca semn de înviere
Sĕ te blastem, sĕ te-admir?

Ești amic, sau tu faci parte din cumpliții ani de rele,
Ce-au depus în a lor treacăt peste fruntea nației mele
O corónă de martir?

Ori-ce-a fi a ta menire, vei găsi poporul tare,
Infruntând lovirea sórtei cu-o puternică răbdare
Și cu suflet de Român.

Căci Românul e întocmai, precum stâncile mărețe,
Care 'n valurile mărei furtunate și sumețe,
Neclintite 'n veci remân.

Pe aceste mândre țĕrmuri sentinelă 'naintată
Neamul nostru, fără sprijin, în veghere necurmată
Stă pe loc la postul seu.

El de dóuĕzeci de secoli a trecut prin mii de lupte,
Dar acum i-a căzut brațul, i-a căzut armele rupte...
O, puternic Dumnezeu!

Sunt destule-atâte chinuri! Adă ziua mult dorită,
Zi de pace, de tărie și de glorie iubită
Pentru-acest sĕrman popor,

Pentru-o nație creștină, care pórt' un mare nume
Și în sufletu-i presimte, că-'i chemat în astă lume
La un falnic viitor.

Fă, ca anul care vine sĕ aducă-un mândru sóre,
Sĕ deschidă-o cale nóuă de mari fapte roditóre
Pentru neamul românesc,

Căci el are din vechime o menire strălucită!
El a fost și vrea sĕ fie sentinelă neclintită
Pe pământul strămoșesc!

1855. *Vasile Alecsandri.*

Arta de a se mărita.

Renumitul fiziolog italian Paolo Mantegazza a scris în anul trecut earăși una dintr'acele cărți moralisătóre, plăsmuite în spiritul seu de naturalist filosof, de cari adeseori apar din peana lui de o vreme încóce. După ce a scris despre pasiuni, amor, femee, căsătorie, acum în cartea sa întitulată „L'arte di prender moglie“ (arta de a se mărita) vine și dă sfaturi fetelor, cari voiesc a se mărita. Reproducem și noi ceva escerpte din interesantul op, ca sĕ aibă cetitorii nostri idee despre judecata amintitului filosof asupra chestiunii, indicate în titlul de sus. Pe pagina primă se pot ceti următórele: „Recomând acéstă carte nóuă fetelor celor fórte neastêmpărate (impaciente), celor fórte pretensive și mai positive decât ar trebui sĕ fie, cari cred că pentru fericirea în căsătorie sunt de ajuns bani mulți și o emblemă de aristocrat, și fetelor mai idealiste decât ar trebui sĕ fie, cari cred că pentru căsătorie e suficient amorul. Dar fetele sĕ învețe, că căsătoria, deși ne póte împărtăși cu o fericire mare, este totuși o composiție chemică adeseori fórte puțin durabilă, construcțiune dintre cele mai complicate, deci gingașe și ușor fragilă.

Forma opului e narațiunea. Eroina e fata unui distins medic din Perugia, cu numele Emma, care avea sĕ aleagă dintre trei pețitori. Primul pețitor e un fiu al romanticismului, de fel medicinist, al doilea un architect brav, al treilea un marchiz de șése zeci de ani, dar milionar. Tocmai pre când era sĕ se decidă, tatăl Emmei muri fără veste. Printre scrisorile remase dela el familia a aflat un manuscris voluminos, în care tata 'și instruiază fata în arta de a se mărita.

In prima parte zugrăvesce, cum e bărbatul tiran, cel slab, cel jaluz, cel moros, cel avar, cel flusturat, cel prost, cel fără lucru; apoi zugrăvesce ca tipuri speciale pe comerciantul, bursarul, industriașul, proprietariul de pământ, artist, architect, medic, advocat, scriitor, erudit, politician, și pe militar în calitate de bărbați.

La sfîrșit urméză aforismele și acéstă parte a cărții e cea mai prețiósă. Dăm din aceste unele esemple, observând în

222.
Biblioteca Judeteana ASTRA
222P

Cu ajutoriul lui Dumnezeu!

Cu ajutorul lui Dumnezeu am întrat în anul 1900.

Gândul nostru, inima nóstră se înalță la locul prim spre ceriu, de unde cerem darul lui Dumnezeu, fără de care nimica nu putem face.

Inarmați cu putere de sus și-au început actívitatea apostolii Domnului, și cuvintele lor au făcut minuni și puterea luméscă nu a putut împedeca lățirea cuvêntului Domnului.

În tot pământul a eșit vestirea lor, și la marginile lumei graiurile lor.

Cu putere de sus ne vom înarma și noi și în acest an, în care am întrat, și vom propoveduí poporului ceea-ce de ani 47 este programa ziarului nostru, și glasul nostru nu va fi glasul, celui-ce strigă în pustie.

Vesti-vom și în anul acesta adevĕrul și dreptatea, iubirea și pacea, căci acestea sunt temelia fericirei pămêntesci.

Vom învĕța poporul, căci acésta este chemarea nóstră, îi vom arĕta calea cea dréptă, pe care mergênd va prospera.

In cadrul programului nostru, la care cu sfințenie am ținut ani 47, vom accentua loialitatea, fidelitatea, alipirea către tron și dinastie.

Intre vîrtuțile poporului român acestea au stat totdéuna în planul prim.

Intrégă viața nóstră am păstrat acéstă vîrtute. Haina nóstră este candidă, curată, albă ca zăpada, pe ea nu este nici o pată.

Așa o am moștenit dela părinții nostri, așa o păstrăm noi, așa voim sĕ o lăsăm drept moștenire copiilor nostri.

Acésta este — zicem — una dintre vîrtuțile poporului român și cu acésta nu se pot fălí alte popóre, precum noi ne putem făli.

Cu îngrigire vom cultiva iubirea de pace, respectarea legilor și supunerea față cu autoritățile publice din stat.

Stăm tare pe terenul legalităței, în spiritul păcei, în spiritul iubirei conducem poporul nostru, și inima lui nu o înveninăm cu doctrine, cari ar putea slăbi iubirea de patrie.

Cu îngrijire vom cultiva deci în sinul poporului iubirea de patrie și aici aplicăm cuvintele de aur ale poetului ungur: aici trebue sĕ trăiești, aici ai sĕ mori, pe acest petec de pămênt, fie sórtea bună, fie rea, aici e patria ta, și fericit e omul care are patrie.

Vom avé și în viitoriu cuvinte de laudă pentru instituțiunile patriei nóstre, și vom scóte la ivélă mai ales spiritul liberal, de care acelea sunt pătrunse.

Cu energie vom apĕra drepturile poporului nostru, și vom combate cu energie tóte acțiunile îndreptate în contra drepturilor lui.

De mult timp un periculos curent domnește în patria nóstră, și el avea rolul de conducĕtor aprópe în tóte afacerile publice din statul nostru.

Contra acestui curent am luptat cât timp din sferele guverniale era el inspirat și condus, contra lui luptăm și acuma, când din sferele guverniale suflă un vênt mai liberal, transpiră mai multă dreptate, mai multă bunăvoință ca până acuma; contra curentului bolnăvicios vom lupta până când el va dispărea și în locul lui va domní dreptatea și cu ea iubirea, care pe toți sĕ ne întrunéscă la activitate comună pentru binele patriei nóstre iubite.

Specială îngrijire vom da afacerilor nóstre bisericești.

Poporul nostru este lipit cu tótă ființa sa de biserică și de ale ei instituțiuni.

Intrégă lucrarea nóstră trebue sĕ fie îndreptată spre a întări tot mai mult poporul în alipirea către biserică. Și în direcțiunea acésta trebue sĕ lucrăm toți, preoțimea, învĕțătorimea, și cu un cuvênt toți cărturarii nostri.

Religiositatea este adênc săpată în inima poporului nostru, și décă ici colea în mĕsură de tot neînsemnată se ivesc și unele manifestațiuni, cari denotă lipsa de religiositate, acea se reduce la anumiți indivizi, sau póte la anumite comune; a se susținé însĕ așa ceva în general, este a ne calomnia noi pre noi.

Poporul nostru nimica nu a perdut din credința sa, nimica nu a perdut din alipirea sa către biserică, și ale ei instituțiuni.

Preoțime cultă, cu vocațiune, îmbrăcată cu armele sciinței, învĕțătorime cultă, asemenea cu vocațiune, de acestea avem noi trebuință în sinul poporului, și atunci cu prisosință vom esperia alipirea poporului către biserică și ale ei instituțiuni.

Sentinelă neadormită, vom apĕra cu bărbăție drepturile bisericei nóstre, și vom conduce preoțimea pre calea cea dréptă.

Prin punerea în practică a legei privitóre la întregirea venitelor preoțești se creéză nóuĕ raporturi între preoțimea nóstră și între organele statului.

Preoțimea zi de zi are trebuință de un povĕțuitor binevoitor, și acel povĕțuitor este ziariul nostru, care în special are chemarea sĕ promoveze binele bisericei, sĕ promoveze interesele preoțimei nóstre.

De biserică este strîns legată fiica ei, scóla confesională și învĕțătorimea nóstră ortodoxă română.

Scóla și învĕțătoriul în corelațiunile de tóte zilele încă are trebuință de un conducătoriu bun, și acela este ziariul nostru, organul archidiecesei nóstre.

In spiritul programului nostru vom continua lucrarea nóstră și în anul acesta, și cu încredere mai ales în spriginul preoțimei și al învĕțătorimei nóstre pășim și în anul acesta, cerênd l'a locul prim ajutoriul celui de sus.

La respântia vécurilor.

E o chestie de controversă în știință, dacă noul secol s'a început cu 1 Ianuariu 1900, sau se va începe cu 1 Ian. 1901, dar fiind de puțină importanță, nici nu ne vom ocupa cu discuția ei, ci vom arunca o privire fugitivă asupra secolului, ce după unii a trecut în domeniul istoriei, și vom căuta puncte de orientare pentru viitor.

In prima linie vom rĕmânea frapați de marile transformări, ce au săpat urme neșterse asupra ultimei sute de ani, și cari au schimbat cu totul fața lumei.

Ochiul însetat de nóuĕ perspective, spiritul dornic de a străbate tot mai adênc secretele naturei și-au luat un avênt ne mai pomenit în analele cronicelor de 6000 de ani, căutând sĕ aducă omenimei întrégă fericirea, ce și-o închipuiau, că póte sĕ o afle pe pămênt!

Uriașe au fost progresele în diferite direcțiuni și ele trebue recunoscute, chiar dacă le-ai supune criticei celei mai riguróse. Principiile încolțite din sângele atâtor martiri ai marei revoluții franceze, cu care s'a încheiat secolul al 18-lea, ideile mărețe, cu cari atunci s'a înaugurat filosofia modernă, forméză și azi firele conducĕtóre în cercetările după adevĕr. Idealul înscris pe stindardul anteluptătorilor drepturilor omenești prin cuvintele: Libertate, egalitate și frățietate, deși n'a devenit trup și suflet, va rĕmâné totuși cel mai sublim ideal, care tinde a-l ajunge omenimea.

Căzut-au raze de lumină și negurile întunerecului au dispărut.

Adâncurile mărei și bolta cerului cu miriadele de corpuri cerești deschisu-s'au minții omenești spre a le cunóște, și puterile naturei puse au fost în serviciul seu.

Intreg pămêntul a fost încungiurat cu linii ferate, telegrafice, telefonice și distanțele au devenit prea mici. Legături de tot soiul: științifice, comerciale, industriale unesc tóte popórele, pentru o înaintare cât mai repede în cultură și bunăstare.

Dar tótă știința, civilisația, înaintarea economică, oceanul de avuție materială și spirituală n'au împlinit nici pe departe așteptările celor-ce s'au jertfit pentru ele. Astăzi rivalitatea între popóre, patimile pentru a se înstăpâni unul asupra altuia prin aservire, nu s'au stins, ci rod și acum cași odinióră la pomul fericirei omenești. Pămêntul n'a devenit acel Eldorado de fericire, visat de unii; numai formele s'au schimbat, fondul e acelaș.

Fără îndoiélă, că și poporul nostru a făcut frumóse progrese în vécul ce apune. Sbuciumările seculare, prin cari a trecut n'au putut și nu vor puté în viitor nimici, germinele desvoltărei sale. Dar nenumĕrate ne sunt datorințele ce ne aștéptă, căci cu înaintarea civilisației lupta între ómeni devine tot mai violentă. Ințelegem o luptă, în care învingerea va fi desigur în cele mai dese casuri pe partea celui-ce a înaintat în sciință, în cultură.

Străbatem timpuri, cari au pretenții tot mai multe, după cuvêntul iscusit al lordului Salisbury. „Se începe o epocă, în care cei tari se vor întări și mai mult, ear cei slabi, vor deveni și mai slabi“.

Ca profeția acésta sĕ nu ne afle nepreparați, avem datorință a ne aduna tóte puterile și a le pune în serviciul némului nostru. Ori-unde provedința ne a aruncat, sentimentul comunității de interese, dragostea de țéră și lege sĕ ne unéscă într'un puternic mănunchiu.

Stăm la respântia a dóuĕ vécuri, și cu tóte că în noianul veciniciei vécurile și miile de ani nimic nu valoréză, totuși ca ființe mărginite în timp și spaț, ne legăm bucuroși de anumite clipite, ne însuflețim în unele momente, de cari legăm diferite evenimente.

Nici odată ca în trecut n'au fost tóte tendențele atât de mult îndreptate către exploatarea comorilor pămêntului pentru aflarea fericirei pămêntești. Și-a luat începutul o direcție greșită, tocmai prin înaintarea științelor naturale, în

---

trécăt că Emma, înțeleptêndu-se din sfaturile tată-sĕu și-a ales de bărbat pe inginer.

*

Mai bine este a remâné fată mare, decât a te mărita rĕu.

*

In zilele nóstre însĕ se crede și se face tocmai contrariul.

Fetele gândesc astfel: E o rușine a rĕmâné fată și dacă nu capĕtă un bărbat bun, se mărită și după unul mijlociu, ba și după unul rĕu, dacă nu se capătă nici mijlociu.

Ori bărbat, ori rușine!

Și firește că 'și aleg bărbat.

Mirele póte fi urît, neplăcut, bolnăvicios, prost. Póte sĕ fie și un om care nu și-a sciut elupta óreși care posiție nici până la vêrsta de 40 ani. Póte fi un om care aleargă după tóte fustele, un cartofor, un leneș, un strengar. Bĕtrân și econom.

Tot atât! E bărbat, prin urmare soț.

Și ca fata sĕ nu ajungă la rușinea de a muri cu capul neîmbrobodit cu căiță, se va face nevasta unui om detestabil, ori bĕtrân, ori flusturat, și netrebnic.

*

Credința deșartă că e rușine a remâné fată bĕtrână, va dispărea cu respândirea culturei și cu încetul vom învĕța pe femei a cunósce, că și ele se pot ferici și nu au lipsă de nimenea.

In romane, în poesii, cetim, că primul amor e cel adevĕrat, unicul: amorul cel mare. —

Acésta e o mare minciună. Dacă n'ar fi minciună, atunci prima icónă a unui pictor ar fi necesarmente cea mai bună dintre câte a plăsmuit în viața sa și prin urmare prima orațiune, prima carte, prima statuă, prima operă ar fi lucrul cel mai distins a unui deputat, unui autor, unui sculptor, muzicant.

Și amorul e o plăsmuire, în care inima, mintea și simțirile se ajutoră unele pe altele, ca sĕ construéscă templul, în care locuește cea mai mare fericire și se așeze cuibul, în care se naște și se sporește familia. —

Ori ce plăsmuire primă e neperfectă din causa nesiguranței, a lipsei de experiență și a ignoranței.

Primul om tinĕr, care ți se uită în ochi și-'ți zice cu privirea sa, că te iubește, 'ți place și pentru că se uită atât de galeș la tine și ești înduplecată a-'l ținea de om frumos, bun și perfect.

Și el încă va începe îndată a stărui, fără a vrea ca sĕ 'ți apară mai frumos, mai bun și mai perfect, pentru-că voește sĕ-'ți placă, dorește sĕ te cuceréscă și sĕ-'ți câștige iubirea.

Tu încă prin poesia junețeі tale 'i mai mărești încă falsa lui frumseță și nu știi, că ve amăgiți ambii reciproc.

Și când la mărturisirea „te iubesc“ vei rĕspunde cu aceleași cuvinte, crezi că vĕ légă o promisiune solemnă, ori un jurămênt adevĕrat.

De amor se légă acum și vanitatea și crezi că nu este pilă, cu care s'ar putea desființa lanțul ce te légă de acest tinĕr. După ce însĕ vei observa că te ai amăgit te vei lupta cu tóte forțele contra minții, care ar voi sĕ te lumineze. Ești aplecată a închide ochii, ba a vorbì chiar, ca sĕ nu vezi adevĕrul. Sermană creatură, te ai făcut însași sclavă!

*

Deci lasă ca acel tinĕr sĕ-'ți spună cel puțin de o sută de ori: *te iubesc*, înainte de a-'ți scăpa cuvêntul ce-'l aștéptă dînsul cu o ferbinte nerăbdare de pe buzele tale.

Ba e mai bine ca prin purtarea ta sĕ-'l împedeci a pronunța acest cuvênt și dacă în pasiunea sa înflăcărată 'i va scăpa din gură acest cuvênt nu-'i permite sĕ-l mai pótă repeta.

*

Dacă-'ți place de cineva, studiază-l și comparéză-l cu alții.

Căsătoria trebue sĕ se facă pe basa alegerei; alegerea însĕ e imposibilă fără comparațiune.

Cu cât faci mai multe comparațiuni, cu atât va fi mai probabil, că alegerea va fi bună.

*

Când ajunge lucrul la hotărîre, nu fii impacientă, căci impaciența e totdéuna semnul slăbiciunei.

*

Cunoști pe acel beliduce roman, care a câștigat bătăi numai pentru că a așteptat totdéuna; a așteptat și earăși a așteptat.

Vei triumfa în cea mai mare luptă, în lupta vieții, dacă aștepți, aștepți și earăși aștepți.

Eu am făcut un fel de statistică despre acele căsătorii, pe cari le cunosc și împărțênd în dóuĕ clase căsătoriile încheiate în vêrsta mai matúră, am făcut experiența, că în categoria lin urmă se află mai multe părechi fericite.

(Va urma).

urma căreia cei mai puţin întroduşi în ele, au crezut a cunóşte tóte secretele naturei, s'a înaugurat direcţia unui interes prea mare faţă de cele pământeşti. La noi s'a întêmplat acéstă în mĕsură mai mică ca la alte popóre, fiindcă suntem un popor, care avem sĕ ne desvoltăm, sĕ trăim în viitor. Dacă de atâtea ori am accentuat, că voim ridicarea poporului nostru la bunăstare prin îmbunătăţirile economice, întroduse de mult în ţerile civilisate, tot atât de cu tărie vom susţinea, că nĕzuinţele cătră bunăstare, nu vor fi nici când scopul, ci numai mijlócele ducĕtóre la un scop mai înalt, ideal impus de Mântuitorul lumei. Firea egoistă a omului e de aşa, că uşor perde din vedere scopul adevĕrat, şi adeseori preţueşte prea mult bunurile lumeşti, cari fericire adevĕrată nu-i vor aduce nici-odată.

Biserica e chemată a aduce totdéuna în calea adevĕrată pornirile membrilor ei, ca astfel fericirea sĕ o dobêndéscă, prin o viaţă adevĕrat creştinéscă, morală şi prin jertfe aduse pe altarul ei. Ea le arétă, că unde încétă ştiinţa, unde nu póte străbate nici mintea cea mai ageră, numai credinţa póte aduce mulţumire prin revelaţiile divine, numai ea revarsă fericire şi mulţumire în sufletele, sdrobite de lupte şi sbucium.

Un vĕl tainic, ce ochii nostri nu-l pot străbate, acopere viitoriul, dar cu încredere în Cel de Sus, purtătoriul destinelor, şi în vêrtutea naţiunei nóstre, călcăm pe cărările cele nóuĕ. O dorinţă ferbinte avem numai şi acésta e, suntem siguri, a tuturor Românilor, ca la înaugurarea noului an, armonia frăţéscă sĕ încingă tóte inimile, rodnică şi folositóre sĕ fie munca tuturor pentru patrie, naţiune şi biserică. Celor ce ne-au dat spriginul în acéstă lucrare a nóstră de până acum, le aducem mulţumiri şi apelăm şi pe viitor la concursul preţios al tuturor aderenţilor şi binevoitorilor nostri.

Jertfele şovinismului maghiar.

(†) La gimnasiul de stat din loc sĕ petrec lucruri regretabile. Profesorul de istoriă, a crezut că e bine sĕ facă politică de pe catedră.

Drept resultat al acestei nefericite gândiri, cei mai distinşi elevi din clasa a opta cu lacrămi în ochi şi cu credinţa în Dzeu, au părăsit gimnasiul. Unii din ei sêrmani, unii beneficianţi la masa studenţilor, unii în apropierea părinţilor, aceste mari favoruri le-au abandonat ca sĕ pótă termina studiile în linişte, airea, unde profesorii au altă chemare mai nobilă decât de a sĕ ocupa cu politica militantă şi a învenina inimi inocente. Acestea s'au petrecut cam la începutul acestui an şcolar.

Ne-am impus cea mai strictă reservă, am înăduşit glasul de durere al părinţilor şi al nostru şi am crezut că cercurile dătătóre de ton vor afla remedii pentru lecuirea acestui morb.

Cum însĕ curentul bolnăvicios al şovinismului nu cunóşte margini şi îngâmfarea e caracteristica celor stăpâniţi de acest morb infect, numitul domn a luat la refec şi cestiunile religionare şi prin acésta acum nu pe români, ci pe elevii maghiari de confesiunea catolică i-a bruscat şi a atentat la sentimentele lor religióse, scoţêndu-i pe acestia din liniştea lor sufletéscă. Îndignaţi până în suflet cei în drept au adresat directorului gimnasial o petiţie şi s'au rugat ca sĕ ia mĕsuri pentru delăturarea celui cu pricina din cl. VIII, unde deja ródele activităţi sale au produs atâta nemulţumire şi nelinişte. Elevii români, cu atacul acesta nu ar fi avut nimica de a face dar din colegialitate au subscris şi ei petiţia din vorbă. *Declarăm din capul locului că elevii nostri, reu au făcut că s'au identificat cu colegii lor maghiari, după ce acestia la primul atac nu au sărit în ajutor* colegilor lor români, ci i-au lăsat pradă. Dar este în firea românului multă nobleţă, şi nobleţa acésta trebuia sĕ se manifesteze şi cu acéstă ocasiune.

Insĕ ce sĕ vezi?

Furtuna s'a descărcat mai cu înverşunare tot asupra românilor şi la trimestrul prim s'au trezit toţi cei subscrişi în jalba comună din moralitate cu calcul, cu care nu erau dedaţi şi nici vrednici de el. Ca sĕ scape de furia şovinismului au părăsit éráşi o parte din ei gimnasiul.

Aceste sĕ nu credeţi, că se întêmplă în Debreczén ori în Hajdu-Dorog între ungurii cei neaoşi, ci se întêmplă în cel mai românesc ţinut al Ardélului, în Sibiiu unde românii pân aci de voe de nevoe au fost şi a trebuit sĕ fie consideraţi după vrednicia lor şi după posiţia ce o ocupă ei în viaţa nóstră bisericéscă şi naţională.

Se întêmplă aceste la un institut, condus de un director inteligent şi uman, care ani de arêndul petrece între noi, ne cunósce, şcie că contingentul cel mai însemnat dela înfiinţarea acestui institut cultural, până azi l'au dat numai românii, şi şcie şi aceea, că o notă caracteristică a tinerimei de aici a fost cumpătul şi cuminţenia şi acéstă tinerime nu a fost vreodată batăr răpită la careva pas nesocotit! Ei bine, noi trebue sĕ credem că îndemnul ca sĕ sĕ facă aceste vine de airea, şi curentul acesta -l şi bagă în vêrtegiu chiar şi pe directorul şi mai că nu riscăm mult susţinênd, că tótă comedia e inscenată contra conducătoriului institutului, care nu este destul de şovinist după cum póte ar dori domnul Tompa Arpad, profesorul, din a cărui pricină şi purtare pân' la finea anului n'au sĕ remână mulţi elevi în cl VIII.

Cum că aceste lucruri sunt cunoscute şi actualului ministru de culte, noi n'avem cuvênt sĕ ne îndoim pentru că întrégă afacerea a fost supusă apreţierii ministrului — şi tóte câte s'au făcut cu aprobare mai înaltă s'au făcut.

Remâne însĕ sĕ constatăm un lucru.

Ni se fac mari şi grave imputări, că nu ne dăm silinţa sĕ ne apropiem de magiari şi în special nu punem tótă truda, că sĕ cunóscem limba şi literatura magiară.

Acest păcat tinerimea dela acest gimnasiu nu l'a avut, nici tinerii, nici părinţii lor! Anume au ales şcólă maghiară sĕ înveţe limba magiară, şi a cunósce pe unguri şi sĕ se împace cu gândul, că trebue sĕ trăiască împreună cu ei, în acéstă patrie.

Şi cine vine şi 'i alungă din atmosfera cea neaoş unguréscă? Un magiar din tălpi pân' în crescet, şi noi trebue sĕ o credem că alungarea o face cu aprobarea guvernului.

Dar atunci unde avem noi sĕ ne dobêndim cultura, când ungurii din scólele susţinute de stat şi din banii nostri ne alungă — iar de ale nóstre nu avem atâtea, câte sĕ recer la un popor de aprópe 3 milióne. Dar chiar şi când am avé mijlóce sĕ ne ridicăm din sudórea nóstră gimnasii, óre cine ar striga contra lor şi a înfiinţărei lor decât cei cuprinşi de bóla incurabilă a şovinismului magiar?

Slabe vremuri, slabe prospecte pentru viitor!!

Din diecesa Caransebeş

(*Hirotesire de protopresbiter.*) Sub decursul sântei liturgii din ziua Nascerei Domnului nostru Iisus Christos P. S. Sa Dl Episcop Nicolae *Popea* a hirotesit întru protopresbiter pe preotul Ioan *Pepa* din Mehadia, denumit protopresbiter al tractului Buziaş. La sfaturile părinţeşti ale Prea Sânţiei Sale urmate hirotesiei a rĕspuns noul protopresbiter cu o vorbire frumósă, în care a făcut promisiuni referitóre la activitatea sa.

*

(*Alegere de protopresbiter*). Sinodul protopresbiteral al tractului Belinţ a ales cu 51 din 64 de voturi de protopresbiter pentru acel tract pe dl Dr. Petru *Ionescu*, profesor la institutul pedagogic diecesan.

Din România

(*Menelas Ghermani*). Foile din ţéră anunţă mórtea distinsului financiar Menelas Ghermani, întêmplată în nóptea de Crăciun. Defunctul a fost între 1888—1895 ministru de finanţe şi şi-a câştigat merite la regularea valutei române. Numai înainte cu 3 septămâni a luat parte la desbaterea adresei de respuns la mesajul tronului şi deşi bolnav de mai multă vreme, mórtea lui repentină a causat adêncă durere în ţéra întrégă. Toţi Românii fără deosebire de partid deplâng perderea lui, cunoscut fiind ca o capacitate financiară, dela care puteau aştepta încă mari servicii. In testamentul sĕu reposatul lasă pentru instituţii de binefacere 20,000 lei.

*

(*Felicitări principelui şi principesei României*). Alteţele Lor Regale cu ocasiunea celei de a şéptea aniversări a căsătoriei au fost viu felicitaţi de consiliul ministrilor şi soţiile lor.

*

(*Daruri pentru sĕraci*). Cu ocasiunea Sfintelor sărbători ale Crăciunului s'au distribuit din partea Regelui şi Reginei, precum şi a Principelui şi Principesei României, pe la sĕracii din Bucureşti, Iaşi, Craiova, Bărlad şi alte localităţi din ţară, *35,060* lei în bani, lemne şi îmbrăcăminte.

Dela petrecere.

În séra de anul nou inteliginţa nóstră din loc a aranjat o serată cu dans la „Impĕratul Romanilor“. Sala de petrecere s'a dovedit destul de spaţiósă şi acomodată pentru distinsul public, care a ţinut sĕ iee parte la acéstă animată convenire socială. Dansuri bine alese, aranjeri destri dar mai presus de tóte o frumósă cunună de dómne, şi domnişóre pline de farmec, fiinţe delicate şi fine, cari prin un „nu ştiu cum“ şi „nu ştiu ce“ au lăsat o urmă neştérsă în inima multor tineri, eată de ce petrecerea a decurs în toiul celei mai sublime însufleţiri, fără întrerupere dela început până cătră patru óre diminéţa.

Las' că şi tinerii 'şi-au făcut datorinţa, şi damele sper că nu au motiv de a se plânge, că n'au dansat destul. Ba tocmai fiind-că au dansat prea destul, la miezul nopţei s'a primit cu unanimitate invenţiósa propunere, de a se aşeza cu toţii la o masă comună, damele bênd mai multă apă decât bere, studenţii mai multă bere decât vin, domnii mai mult vin decât apă, eu spun sincer am beut chiar şampanie . . . Cine a plătit nu spun, dar eu unul pun jurămênt că nu. Dar sĕ nu trecem la minuţiosităţi prea de tot intime...

La órele 12 se ridică dl Dr. N. Vecerdea şi prin un discurs potrivit momentului de faţă, înmormêntéză anul espirat în domnul şi conduce pe jalnicii ascultători din trecutul întunericului (lampele se stinseseră) la o nouă viaţă plină de lumină şi veselie (lampele se aprinseră de nou).

Niţĕl rîs a stîrnit şi poesia ocasională de A. V., care fiind cam răguşit sau póte din modestie, ca sĕ nu se zică, că vênéză prea vĕdit după aplause şi lauri, a căutat şi aflat un afabil cetitor în persóna d-lui Dr. 1. Beu, care a predat poesia spre mulţumirea tuturor. Nişte domni, la a căror adresă s'au referit unele complimente din poesia cu pricină, au trebuit sĕ rîdă şi dênşii — simţindu-se gâdiliţí de straşnica măgulire...

Pausa a trecut apoi întreţesută cu frumóse cântece româneşti, cum numai Braşovean le ştie esecuta; după aceea s'a reluat seria dansurilor cu nóuĕ puteri, continuându-se până la órele astronomice 15—16.

Ci.

Învitare de abonament
la
„Telegraful Român“

Cu 1 Ianuariu 1900 v. deschidem abonament nou cu preţurile indicate în fruntea foii, şi anume:

pe un an 16 cor.
pe 6 luni 8 cor.,
pe 3 luni 4 cor.

Rugăm pe vechii nostri abonenţi a stărui pentru lăţirea ziarului nostru, chemat a lucra şi în viitor cu tot zelul la înaintarea afacerilor nóstre bisericeşti şi şcolare.

Abonamentele se fac prin mandate postale, şi sunt a se reînoí cât mai îngrabă pentru regulata expediţie a foii. Numele prenumerantului, al domiciliului şi eventual al postei ultime sĕ fie scrise cât se póte de corect şi legibil.

Deóre-ce edarea şi susţinerea organului nostru costă multe spese, rugăm cu insistenţă pe onoraţii cetitori, cari sunt în restanţă cu abonamentul, sĕ binevoiască a grăbí cu achitarea aceluia.

Administraţia.

NOUTĂŢI

Din causa sf. sĕrbători „Botezul Domnului“, nr. proxim al fóiei nóstre va apărea Sâmbăta viitóre.

Ioan Petran. Cu privire la testamentul fericitului Ioan *Petran*, despre care am scris într'un numĕr al ziarului nostru, se comunică următórele amĕnunte: Testamentul a fost scris încă în anul 1888, dér nimenea, nici chiar martorii n'au cunoscut cuprinsul lui până după mórte, deóre-ce la dorinţa testatorului martorii au subscris testamentul fără a-l cunóşte. Averea testată de el, care representă, un capital de 160—170,000 coróne, va purta numele: „*Fundaţiunea Ioan Petran*“. Ea va sta în administrarea Asociaţiunei, care în privinţa scopului lăsămêntului va dispune după propria-i judecată. In testament, Petran arată dorinţa sa cu privire la venitele fundaţiunei, anume: 1) ajutorarea studenţilor sĕraci români, avênd a se lua în deosebită considerare studenţii din comitatul Cojocnei; 2) ajutorarea învĕţăceilor români meseriaşi; o altă parte din venite este a se împărţí ca ajutor acelor ţĕrani harnici români din comitatul Cojocnei, cari prin propria lor muncă pot dovedí, că şi-au făcut o stăricică. Rĕposatul a mai dispus, ca din fundaţiune sĕ se dea în fiă-care an un ajutor de 60 coróne şcólei române gr. cat. din Gilău, care e comuna sa natală. Venitul întregei averi îl va folosí, până va fi în viéţă, vĕduva rĕposatului, d-na Francisca Petran născ. Incze de Nagy-Baczon, ér după mórtea sa capitalul va trece în mânile Asociaţiunei. Pentru casul, când Asociaţiunea n'ar mai fi, fundaţiunea are sĕ trécă în administrarea metropoliei gr. cat. române pe lângă observarea aceloraşi condiţiuni.

*

— Aprópe în acelaş timp cu marele mecenat, s'a mutat la cele eterne Dr. Ioan Nichita, unul dintre cei mai de frunte bărbaţi ai Sĕlagiului. Dr. Ioan *Nichita*, a fost un om cu caracter de fer, Român verde şi pe lângă aceea un mare binefăcĕtor al săracilor carele aprópe tótă averea sa de 50-60 mii coróne a lăsat'o pentru scopuri *filantropice* şi *naţionale* româneşti.

*

Promoţiune. Dl Nicolae *Ionescu*, a fost promovat Sâmbătă, de *doctor juris* la universitatea din Cluj. Felicitări!

*

In favorul renovărei bisericei gr.-or. din Deva şi-au rescumpĕrat felicitările dnii: Francisc Hosszu Longin, adv. cu 10 cor. Dr. George Wilt, v.-insp. scol. cu 3 cor. Dionisiu Ardelean, proprietar cu 3 cor. George Romanul, protopresb. cu 5 cor. Suma 21 cor.

*

Abzicerea guvernorului băncí austro-ungare. Dr. Iuliu *Kautz*, precum se spune, va repăşi din postul de guvernor al băncii naţionale şi se va stabili în capitala ungară, unde va ţinea din când în când prelegeri la academie şi afară de aceea voeşte sĕ termine un op politic mai mare, la care lucră de mai mult timp.

*

Goştilenii a dóa-óră la Viena. Precum se scrie din Deş, cei doi fruntaşi ai comunei Goştila cari au umblat la Viena, prigoniţi fiind de gendarmi, ca autori morali ai „revoltei“ şi „agitatori“, s'au dus a dóa-óră la Maiestatea Sa. In 25 Decemvre n. 1899 ziua Crăciunului catolic, au sosit în Hofburg. A doua zi, în 26 Dec. au fost primiţi în cancelaria de cabinet a Maiestăţei Sale, unde au povestit totul despre măcel şi prigonirea lor. Li-s'a dat un salvus conductus în tótă regula, cu care acum umblă neconturbaţi.

*

Trimestrul I, din anul şcolar curent, la şcóla civilă (superióră) de fete cu internat şi drept de publicitate a „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român“ din Sibiiu, s-a încheiat în 4 Ianuarie n. 1900, în preajma sĕrbătorilor Naşterii Domnului după calendarul iulian. Din acest incident s-au clasificat elevele şi s-a constatat în genere un progres fórte îmbucurător. Clasificările întotdeuna se comunică părinţilor, pentru vidimare şi orientare.

E numai al doilea an, de când s-a întrodus şi la acest institut împărţirea anului şcolar în trimestre şi nu în semestre. Şi s-a dovedit deja acéstă procedură mult mai practică şi mai corespunzĕtóre, atât din motive didactice, cât şi de educaţie.

S-au clasificat anume:

a)	în clasa	I. civilă	17 eleve
b)	„ „	II. „	21 „
c)	„ „	III. „	22 „
d)	„ „	IV. „	22 „
e)	„ Cursul complementar		9 „
		Total	91 eleve.

Constatăm totodată cu mulţumire, că la şcóla Asociaţiunii şi în anul acesta s'a înmulţit numĕrul elevelor, faţă de anii precedenţi. Dovada cea mai sigură, că din an în an se manifestă un interes tot mai viu, faţă de acest institut propriu culturei naţionale pentru femea română.

*

Din barbariile gendarmereşti. In Cliciova gendarmii au deţinut pe un ţĕran ficioraş pentru furt. Tatăl deţinutului, anume Lucian Drinovan, s'a dus la primărie sĕ-'şi elibereze băiatul. Aici gendarmii au sărit asupra lui cu baioneta pe puşcă şi i-au străpuns pieptul. Drinovan a căzut mort, fără a zice o vorbă macar.

*

Colectă pentru Buri. Olandezii din Budapesta au întreprins o colectă pentru a veni în ajutorul vĕduvelor şi orfanilor Burilor, căzuţi în rĕsboi, dar poliţia din capitală, nefiind avisată despre acéstă întreprindere, a oprit'o numai decât. Acum se anunţă, că la rugarea comitetului olandez, instituit în scopul de mai sus, ministrul a dat concesiunea cerută şi ajutórele se vor trimite reuniunei olando-africane din Amsterdam, care le va expeda la locul destinaţiunei.

*

Concert. Reuniunea română de cântări şi musică din *Reciţa-montană* arangiază Dumineca, în 9/21 Ianuarie a. c. un *concert* împreunat cu dans.

*

Ţarul Rusiei şi Bulgaria. Cu ocasiunea sĕrbătorilor Crăciunului Ţarul a trimis ca present finului sĕu *Boris*, clironomului bulgar, un service pentru o masă de dejun. In 23. Dec. cu prilejul aniversărei întrărei trupelor ruseşti în Sofia, principele *Ferdinand* a felicitat călduros pe Ţarul, la ce i-s'a respuns în aceiaşi termini de intimitate.

*

Invenţia d-rului Schenk. Doctorul *Schenk*, profesor la universitatea din Viena şi director al institutului de embriologie, a cărui carte asupra diferinţierii sexurilor a făcut atâta sgomot, acum doi ani, a luat un concediu nelimitat, aşteptându-şi punerea în retragere.

Cartea doctorului Schenk provocase o vie nemulţumire printre profesorii universităţii, cari îi reproşază că a sacrificat sciinţa ambiţíilor sale personale şi că ast-fel a adus o atingere prestigiului universităţii.

O anchetă disciplinară instituită în acéstă privinţă, a conchis la un blam la adresa doctorului Schenk, şi ministrul instrucţiei publice, la propunerea consiliului academic, i-a dat sĕ înţelégă să-şi dea demisia, căci altcum va fi pus în retragere din oficiu.

*

Inşelători. Intr'o comună ungurésca s'au presentat pe la ţerani doi domni în calitate de „trimişi“ ai guvernului cu însărcinarea de a schimba fiorini de argint în coróne cu detrageri de 20—30%, spunênd că fiorinii se scot din circulaţie. Ţĕranii au dat crezĕmênt seducĕtorilor şi le-au predat în schimb toţi fiorinii de argint. Prinzênd de veste jandarmii, au pus mâna pe unul din domnişori şi l'au arestat; al doilea s'a făcut nevĕzut.

*

Menelik la Paris. Óspe interesant va avé expoziţia din Paris. Precum spune „Pol. Korr.“ regele Abesiniei Menelik s'a decis a cerceta exposiţia din anul acesta dela Paris, împlinindu-şi prin acésta şi vechiul seu plan, de a face o călătorie în Europa.

*

Inrolări pentru rĕsboiul din Africa. Se anunţă din mai multe părţi, că agenţi secreţi umblă sĕ angajeze soldaţi pentru rĕsboiul ce decurge în Africa-Sudică. Astfel din Slatina se scrie, că a succes unor agenţi strĕini cu diferite promisiuni seducĕtóre sĕ câştige mai mult de 500 feciori, pentru a-i duce în ajutorul armatei engleze. Guvernul nostru însĕ a oprit astfel de înrolări pe teritoriul patriei, deórece e ştiut, că monarchia nóstră observă neutralitate în causa acésta.

*

Contra lăţirei alcoholismului. Bóla cea mai înfricoşată. lăţită mai ales între poporul muncitor, e beutura fără cumpĕt de rachiu. Acest morb, care aduce istovirea tuturor puterilor fisice şi spirituale ale poporului, a început a fi luat în mai de aprópe consideraţie şi din partea organelor administrative ungureşti şi se caută mijlócele combaterei lui. Precum se anunţă mai recent nóuĕ comitate s'au adresat până acum către parlament, pentru luarea mĕsurilor de prohibiţiune contra alcoholismului. Mĕsurile cele mai apropiate pentru stîrpirea rĕului vor consta în restrângerea numĕrului licenţelor de beuturi spirtuóse; prin acésta adevĕrat, că vor scădé venitele statului, dar jertfa acésta va fi neînsemnată faţă de binele, ce va resulta, scăpênd din ghiarele sĕrăciei şi degenerărei atâtea braţe muncitóre, cari tot numai în folosul statului vor presta munca lor. Guvernul central din Austria încă a luat disposiţii în direcţia acésta; nu de mult a dat ordin, ca birturile sĕ fie închise Sâmbăta dela 5 óre încolo, ear Dumineca începênd dela amézi.

Mulţumită publică.

Comitetul parochial din comuna bisericéscă gr. or. Văleni, (tractul Solnocului) prin acésta îşi îndeplineşte o plăcută datorinţă, aducênd mulţumita sa tuturor acelor evlavioşi creştini, cari au binevoit a face donaţiuni pe sama bisericei nóstre din Văleni.

1. Telente Velle din Peteritea, a donat 1 întreg rênd de veştminte preoţeşti, în valóre de 65 fl.
2. Petre Nechita din Văleni a donat 1 întreg rênd de vestminte preoţeşti, în valóre de 35 fl.
3. Nicolau Petruţ lui Todor cu Teodor Boţ lui Mihaiu din Văleni, au donat 1 întreg rênd de vestminte negre preoţeşti, în valóre de 40 fl.
4. Moise Petruţ din Văleni, a donat 2 perdele la zdveri şi un acoperemênt pe prestol, în valóre de 12 fl.
5. Caterina Petruţ şi Pelagia Boţ l. Mihaiu cu soţíile lor din Văleni, pe spesele lor au zugrăvit o icónă frumósă a Sfintei Treimi cu încoronarea Maicei fecióre şi au donat'o la biserică pentru de a se pune pe prestol, în valóre de 22 fl.
6. Ioan Martin din Văleni, a donat o cruce de argint pe prestol, în preţ de 15 florini.
7. Vasilie Velle a Nechiti din Văleni, a donat o cădelniţă de argint de china, în valóre de 13 fl.

In fine, vrednic de amintit este şi acea, că trei creştini evlavioşi din Văleni cu numele Ioan Martin, Spiridon Petruţ şi Vasilie Velle a Nechiti au ridicat pe hotarul nostru o cliptă frumósă acoperită cu tinichea, în valóre de 200 fl. Acest monument este unicul în feliul sĕu, în jurul nostru.

Priméscă deci, aceşti generoşi creştini mulţumita nóstră ferbinte, dorindu-le, ca Atotputernicul Dzeu sĕ le resplătéscă cu darurile Sale cele bogate, pentru jertfele aduse.

In numele comitetului parochial gr.-or. din Văleni.

Văleni, 20 Decembre 1899.

Augustin Hermann.
paroch, preşed.

Pentru cele cuprinse în rubrica acésta redacţia nu primeşte respunderea.

DE ANUL NOU.

Transport din nrul 138... 340 cor.
Elie Popu, înv. pens., Şomcuta-mare, 1 cor.
Ioachim Muntean, paroch, Gurarîului, 2 cor.
Alex. Precup, Gyo-Békás, 2 cor.
Ioan Danciu, protopresbiter, Ofenbaia, 3 cor.
Dionisiu Florian, căpitan ces. şi reg. Löcse 2 cor.
Teodor Herman, protopresbiter, Dej, 2 cor.
Dr. Isidor Pop, advocat, Lugoj, 5 cor.
Ioan Droc, protopresbiter, Mercurea, 5 cor.
Ioan Măcelariu, proprietar, Sângătin, 6 cor.
G. Măcelariu, rig. în drept, Sângătin, 2 cor.
Ales. Măcelariu, stud. agron. Sângătin, 2 cor.
Ioan Mihaiu, Orăştie, 5 cor.
Simeon Vlad, Orăştie 2 cor.
Iosif Orbonaş, Orăştie, 2 cor.
Dr. Iustin Colbassy, Orăştie, 2 cor.
Aurel Mureşan, Orăştie, 2 cor.
Dănil David, Orăştie, 2 cor.
Ioan Branga, Orăştie, 2 cor.
Ioan I. Vulcu, Orăştie, 5 cor.
Nicolau Vlad, Orăştie, 2 cor.
Vasile Ignat — familia, Beiuş, 10 cor.
Dr. Gavril Cosma-familia, Beiuş, 4 cor.
Vas. Stefănică-familia, Beiuş, 2 cor.
Corn. Palladi, comerciant, Beiuş, 1 cor.
Dr. Constantin Popovici, advocat, Beiuş, 4 cor.
Vasile Dumbravă, profesor, Beiuş, 1 cor.
I. Buşiţa, profesor, Beiuş, 1 cor.
Victor Borlan, profesor, Beiuş, 1 cor.
Ioan Ciordaş, cand. de adv. Beiuş, 2 cor.
Dr. G. Mureşan, medic, Beiuş, 2 cor.
Victor Creţ, iurist, Beiuş, 1 cor.
Dionisiu Chiorean, cond. cărţ. fond. Beiuş, 2 cor.
Antoniu Palladi, preot, Feneş, 3 cor.
N. Fabian, profesor, Beiuş, 1 cor.
Nicolau Vătăşan, publicist, Sibiiu, 2 cor. — Suma 433 cor.

Dr. C. Diaconovich

VARIETĂŢI

Deosebirea de sexe. — Iată o deosebire sufletéscă fundamentală între cele dóuĕ sexe, deosebire remarcată la cicliştii moderni.

Când un bărbat a căzut de pe bicicletă, primul sĕu gând, după ce s'a ridicat de jos, e la bicicletă; i-e témă sĕ nu-i sĕ fi stricat ceva. O femee în aceleaşi condiţii, în totd'a-una se gândeşte: Oare nu mi-s'o fi stricat cum-va frizura? Nu 'mi s'o fi stricat toaleta? Şi în momentele acelea, o oglindă i-ar face cea mai mare plăcere.

*

Când sĕ dejunăm. — In Anglia învĕţaţii, ziariştii, profesorii, artiştii şi toţi aceia cari au ocupaţiune spirituală, nu se mulţumesc a lua drept dejun numai o cafea, cum se practică la noi, ci mănâncă bine luând mâncări mai solide şi mai hrănitóre, ceea-ce încă este o dovadă despre modul practic de judecare al Englezilor. Făcênd ast-fel, ei nu simt peste zi fómea, ce ómenilor cari se ocupă cu spiritul, le causează iritarea nervilor. Obiceiul de-a lua cafea în fie-care diminéţă şi încă adese-ori mai numai gólă, se practică aprópe numai la noi şi este un obiceiu rĕu, căci are drept urmare oboseala şi prea marea iritare a creerilor, iar mai târziu derangiarea stomachului.

Nr. 465. [1] 1—3

Concurs

Pentru întregirea postului vacant de paroch în comuna Măgina, prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român.“

Emolumentele împreunate cu acest post dau unu venit anual de 405 fl. 75 cr. v. a.

Concurenţii sĕ-şi aştérnă subsemnatului oficiu până la terminul indicat suplicele concursuale instruite conform normelor în vigóre, şi sĕ se presenteze în vr'o Dumineca ori serbătóre în biserică, ca sĕ-i cunóscă poporul credincios.

In conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Oficiul protopresbiteral al Albei-Juliei.

Alba-Julia 14 Decembre 1899.

Florian Rusan
adm. prot.

Nr. 394—1899 [252] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea vacantei parochíi gr.-or. de a III-a clasă din Murĕş-Oarba, — în tractul protopresbiteral al Murĕş-Oşorheiului, se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch sunt stabilite în şedinţa sinodului acestei parochíi la 16 Novembre a. c., cari dau un venit anual de 411 fl. v. a.

Informaţiuni detaiate despre acéstă parochie se pot lua dela comitetul parochial în faţa locului şi dela subsemnatul protopresbiter.

Competenţii îşi vor trimite cererile lor concursuale, instruite în regulă, la subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Murĕş-Oşorheiu, 26 Novembre 1899.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Murĕş-Oşorheiului.

Nicolau Maneguţiu,
protopresbiter.

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.**
Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 2 Sibiiu, Sâmbătă 8/20 Ianuariu 1900. *Anul XLVIII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3. C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **streinătate** pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. - Articulii nepublicați nu se înapoiază

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de dóuĕ ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond — și timbru de 60 fil. pentru fie-care publicare.

Învitare de abonament

la

„Telegraful Român“

Cu 1 Ianuariu 1900 v. deschidem abonament nou cu prețurile indicate în fruntea foii, și anume:

pe un an 16 cor.
pe 6 luni 8 cor.,
pe 3 luni 4 cor.

Rugăm pe vechii nostri abonenți a stărui pentru lățirea ziarului nostru, chemat a lucra și in viitor cu tot zelul la înaintarea afacerilor nóstre bisericești și școlare.

Abonamentele se fac prin mandate postale, și sunt a se reînoí cât mai îngrabă pentru regulata expediție a foii. Numele prenumerantului, al domiciliului și eventual al postei ultime sĕ fie scrise cât se póte de corect și legibil.

Deóre-ce edarea și susținerea organului nostru costă multe spese, rugăm cu insistență pe onorații cetitori, cari sunt în restanță cu abonamentul, sĕ binevoiască a grăbí cu achitarea aceluia.

Administrația.

Vrășmașii bisericei.

In timpul guvernului Bánffy, dar mai ales dela isgonirea acelui guvern dela putere, în ziarul din capitala țerei, „Egyetértés“, tot la anumite intervale, se publică lucruri de natură sensațională, cari lucruri privesc de aprópe biserica nóstră.

Timp îndelungat s'au agitat spiritele cu renta bisericei Sfântului Nicolae din Brașov, pe care ómenii din sistemul vechiu o au exploatat contra bisericei nóstre, dar mai ales în contra intereselor nóstre culturale legând de ea gimnasiul nostru din Brașov, punênd în discusiune publică afacerile acestei școle, presentându-o opiniunei publice unguresti ca pe un focularíu al nepatriotismului, cu tendența vĕdită de a suprima acest institut public de învĕțămênt, care prin o conducere bună, prin zelul și capacitatea corpului didactic s'a avêntat la un loc de frunte între gimnasiele din patria nóstră

S'a perondat apoi permanentă rubrică despre neînțelegerile regretabile ivite în sinul corporațiunilor nóstre, cari susțin și cari administrézá școlele centrale greco-orientale române din Brașov, s'a susținut rubrică permanentă despre agitațiunea acestei cestiuni în presa din România.

In timpul din urmă se pare că afacerea acésta a rentei bisericei sfântului Nicolae se apropie de soluțiunea mult așteptată, spre a fi luată dela ordinea zilei.

Ziarul, de care am făcut amintire de sĕptĕmâni de zile agitéză contra bisericei nóstre tot din incidentul afacerei cu renta bisericei sfântului Nicolae din Brașov.

Ca sĕ pótă reveni la afacerea acésta, pune în discusiune publică o altă afacere a bisericei nóstre, cestiunea cu taxele sidoxiale.

Punem sub ochii cetitorilor nostri articolul publicat în numĕrul de Mercurea trecută al numitului ziar, asupra căruia vom reveni.

Iată articolul:

„Taxele sidoxiale“.

Dela un distins bărbat bisericesc primim următórele comunicări de mare importanță: Guvernele anterióre față cu românii au avut o politică cu mult mai energică și cu mult mai circumspectă, decât cea a actualului guvern al „partidei naționale“. Se vede că ministri de culte de mai nainte au sciut esercia o asemene îngerință în afacerile pur interne ale bisericei greco-orientale, în aruncurile bisericesci pre cari autonomia lor bisericéscă le pune în mânile lor, încât prin acea cu succes a putut ținé pe metropoliții greco orientali români cel puțin încâtva ca chizași, ca supuși ai ideei de stat magiar.

Spre a cunósce lucrurile trebue sĕ scim ce sunt acele taxe sidoxiale? Taxele acestea se baséză pre decretul mai înalt al lui Iosif al doilea de datul 3 Septembre, 1783, și pre ordinațiunea cancelariei aulice din 13 Iuniu 1829 Nr. 2152. Fiecare cap de familie de religiunea gr. or. a fost dator sĕ plătéscă în vîrtutea decretului imperial sus amintit 2 reni, apoi 3 cr. m. c., dupaceea $5^1/_2$ cr. v. a. și acum 10 cr., pentru a se putea acoperi din suma incursă salariul de 4000 fl. al episcopului greco-oriental, mai târziu archiepiscop; pentru aceea se chiamă acest soiu de dare bisericéscă taxă sidoxială sau episcopéscă, scurt și sidoxie în acele ținuturi, unde locuesc credincioșii bisericei gr. or. Impĕratul Iosif a mai ordinat ca taxele acestea sĕ le reparteze, colecteze și administreze ca fond organele statului. Maiestatea Sa Francisc Iosif prin decretul mai înalt din 20 Maiu 1860 Nr. 8101 a urcat salariul lui Andreiu Șaguna la 8000 fl; acest salar încă a fost acoperit din taxele sidoxiale încurse. S'a și acoperit cu belșug, căci din taxele episcopești adunate au strîns organele țerii un fond frumușel.

Administrația acésta regnicolară a dăinuit astfel până la 1868. Cum știm, Maiestatea Sa prin decretul mai înalt din 1 Oct. 1868 a dăruit bisericei gr. or. cea mai largă autonomie. Din acéstă autonomie a emanat și ordinațiunea Maiestății Sale, că tóte fondurile și fundațiile aflătóre în administrația statului trebue predate consistoriului bisericei gr. or. din Sibiiu, și trebue încredințată aceleiași biserici repartarea și colectarea taxelor sidoxiale dela credincioșii proprii. Oficiul de dare reg. u. din Cluș în 16 Maiu 1869 a predat consistoriului din Sibiiu, 123.696 frt. 96 cr. în obligațiuni, și 5938 fl. 81 cr. în bani gata; atâta era atunci fondul taxelor sidoxiale. Când s'a făcut predarea, guvernul maghiar a observat, că a dat din mână armele cele mai tari, cu cari poți înfrâna bisericile gr. or., episcop și preoți. Acum ce sĕ facă? Cum sĕ'și recâștige cel puțin o parte din influința veche de odinióră? — A ordinat tuturor oficiilor de dare reg., în cercul cărora se aflau credincioși gr. or., sĕ predea bărbaților bisericei gr. or. ce se vor anunța, repartarea, încasarea și administrarea taxelor sidoxiale, dar n'a anunțat b. Andreiu Șaguna și consistoriului bisericesc gr. or. din Sibiiu, ca atunci și atunci sĕ priméscă administrarea dărilor bisericești.

A sosit 1 Iuniu 1869. Br. Andreiu Șaguna nu-și capătă salariul pe luna lui Iuniu, rata lunară cuvenită din cei 8000 fl., deórece consistoriul bis. gr. or. încă nu e dumerit, că la ce slujește fondul sidoxial, ce se facă, cum sĕ-l administreze; deci nici nu sĕ póte atinge de el. Dar eată, complesantul guvern maghiar grăbește în ajutorul metropolitului strimtorat și-i anticipéză salariul pe luna lui Iuniu. I va da apoi br. Andreiu Șaguna, când va avea bani. In Iuliu și în lunile următóre nici n'a trebuit Șaguna sĕ mai cérĕ, i-a sosit fără vorbă salariul dela guvern. Firește, 'l va restitui din taxele sidoxiale, respective guvernul 'l va detrage însuși din taxele sidoxiale ce vor incurge la oficiile de dare reg. dacă i-va preda administrarea acelora.

E de mirat, că fondul sídoxial n'a avut nìciodată atâția bani, ca sé se acopere din el salariul archiepiscopesc de 8000 fl.; archiepiscopul a fost avisat totdéuna la banii guvernului. De asta s'a bucurat numai guvernul, firește și el a voit acésta. Oficiile de dare reg. u. colectau și taxele sidoxiale, și nu numai dela credincioșii gr. or. La ce sĕ-și mai bată capul cu ele, și așa le vor preda în scurt timp. Guvernul cultelor și instrucției publice nu prea da zor oficiilor de dare, sĕ vadă mai cu zel de încasarea lor. După patru ani guvernul se adreséză cu o afabilă rugare către metropolitul gr. or. sĕ binevoiască a restitui acei 10.700 fl. cari guvernul i-a solvit metropolitului mai mult decât a încasat atunci și atunci din sidoxie. S'a spăriat metropolitul; de unde sĕ ia el 10.700 fl? Fondul sidoxial încă nu póte suporta aceste spese. Dar apoi, ce fel de trébă e asta, că din sidoxie incurge așa puțin; are atâția credincioși gr. or. după cari anual à $5^1/_2$ cr. ar incurge atâtea mii de fiorini, deci mai mult de 8000 fl. Acum mulțumește guvernului maghiar de bunătate și primește repartarea taxelor sidoxiale. Guvernul maghiar a respuns la acésta, că el deocamdată nu póte preda administrarea taxelor sidoxiale, deórece decretul mai înalt din 1 Oct. 1868 dispune numai ca ministeriul de culțe și instrucție publică sĕ se îngrijéscă de modalitățile corespunzĕtóre în obiectul predărei administrărei taxelor sidoxiale, dar nu ordinézá, sĕ predea nesmintit atunci și atunci administrația, apoi vrea sĕ audă mai întâi pe congresul bisericesc gr. or. român, că primește aruncul voluntar de imposite bisericești? El nu e de vină, că nu incurg anual nici 8000 fl. ca taxe sidoxiale.

E de notat, că mai ales dela 1876, de când au luat asupra-și inspectorii reg. repartiția dărilor dela oficiile de dare, abia au încurs la an câteva mii floreni. Inspectorii de dare reg. în mare parte nici n'au avut idee, ce e taxa episcopéscă, ear guvernul maghiar nu le-a dat barem o ordinațiune ca instrucție și indrumare.

Astfel deja la finea a. 1888 guvernul maghiar a pretins 27.400 fl. dela metropolitul gr.-or. care de mai multeori a urgiat pe guvern sĕ încaseze mai cu energie taxele, căci e imposibil, ca sĕ încurgă o sumă așa mică. Atunci guvernul maghiar i-a respuns metropolitului: poftește, ia acum în primire administrarea taxelor sidoxiale, încaséză-ți salariul de 8000 fl. și salariul de 480 fl. al acelor 24 de sĕrmani învĕțători, cărora până acum eu li l-am solvit, vei vedé la ce ajungi, și ce vor zice credincioșii, dacă vei încasa dela ei fără cruțare și fără îndulgență acea dare bisericéscă urcată în decursul vremii la 10 cr., mie-mi plătește acum cine vrea. La acestea a tăcut metropolitul, consistoriul bisericesc gr.-or.

Așa au pățit guvernele maghiare anterióre. Așa au știut ținea în șach și deobliga pe metropolitul și autoritatea superióră bisericéscă gr.-or. prin aceea, că n'au dat din mâni administrarea dărei bisericești. Acum acest faimos guvern al „partidului național“ nu numai că nu strânge mai tare legătura între guvern și biserica greco-orientală, ci merge cu slăbiciunea și umilința într'atâta, că permite școlelor române din Brașov sĕ priméscă bani strĕini, ca sĕ pótă crește pe Rațiu, Lucaciu Iancu și trădători de patrie de felul acesta maghiarofagi.

Cuvêntul Monarchului.

(†) Tăria și mândria casei habsburgice este armata. Unitatea imperiului după spiritul tradițional o representă tot armata.

Cine se atinge de armată, tinde deopotrivă spre slăbirea tronului, cum și spre distrugerea imperiului.

Noi Româniii, crescuți în alipirea tradițională către casa habsburgilor am ținut cu sfințenie la principiile aceste și nu la adresa nóstră a putut Monarchul nostru de curênd vorbi memorabilele cuvinte către deputatul Dr. Stransky: „*Dați pace armatei*“. Aceste pot fi numai la adresa acelor elemente, cari și-au pus de gând sĕ spargă spiritul tradițional al armatei și prin acésta sĕ slăbéscă temeliile tronului și sĕ prepare terenul, pentru distrugerea imperiului, alcătuit în forma lui actuală.

Și cum-că sunt atari elemente nu mai încape îndoială.

Armata a fost și este și azi un spine în ochii Kossuthiștilor nostri — și drept dovadă ne servesc espectorațiunile presei din incidentul ameliorării salarielor oficerilor.

„Egyetértés“ cel mai rĕspândit ziar Kossuthist purta deunăzile, un limbagiu cât se póte de ordinar pe tema acésta.

„*Militarismul iar a flămênzit*“, „*Molochul își deschide gâtlegiul nesațios*“. „*Ministrul Krieghammer e gata sĕ-i astêmpere apetitul, de pe pelea sĕrmanilor cetățeni ungari*“.

Cu floricele de aceste stilare e impodobit întreg ziarul fiiului, sfântului dela Turin, după maghiari, cel mai mare patriot, după noi detronătorul domnitorului legitim și urzitorul crâncenei revoluțiuni, terminată cu vĕrsare de mult sânge nevinovat — și ca adaus, cu un crâncen absolutism de 10 ani.

Dar apoi gândurile reservate?

Rostul acestui limbagiu, om cu minte nu-l înțelege. Nu, pentru că maghiarii la adăpostul baionetelor armatei comune, au făcut de 33 ani progrese enorme, și-au eluptat în monarchie, o posiție respectabilă și și-au asigurat aici acasă eghemonia asupra celorlalte popóre, cum nu o au visat nici cei mai cutezători și fantastici maghiari înainte de pactul dualistic, pe care acum tind a-l sfărma.

Dintre maghiari, cei-ce nu simpatiséză cu acest curent, nu o fac din convingere, ci mai mult din oportunitate, de fapt însĕ aprópe toți sunt kossuthiști.

Dacă dragostea către țéră și patrie nu ar fi prins între noi rădécini puternice, n'am avé decât sĕ-i încuragiăm în pornirea lor.

Inima însĕ nu ne lasă sĕ împingem patria spre catastrofă.

Pentru-că în momentul ce maghiarii și-ar proclama independența — ș-ar proclama și un fel de *„bellum omnium contra omnes“* și sfîrșitul nu ar puté fi decât, séu estirparea naționalităților, séu „Világos“.

Succesele culturale dobândite cu jertfe din ultimii decenii s'ar prăbuși, bunăstarea economică ar duce la ruina financiară a statului — și iar ar trebui zeci de ani, până sĕ-se reculégă popórele acestei nefericite patrii.

Ca cetățeni loiali, din capul locului advertisăm pe frații maghiari dela pornirile lor, și din inimă consimțim cu verdictul aspru, dar meritat, rostit de către monarchul nostru: „Dați pace armatei“.

In momentul ce „Zde“ și „Jelen“, au îndreptățire în armată, cu ce drept și cu ce basă s'ar puté împedeca „present“ mai ales când noi în Ardeal dăm cel mai mare contingent în armată și feciorii nostri cu mândrie pot privi la faptele vitejești sĕvîrșite în armată pentru tron și patrie.

Când noi nu revindicăm pentru noi dreptul limbei nóstre în armată, acest drept nu-l putem recunóște altora, fie ei maghiari ori cehi. Ori egalitate pentru toți, ori egală asuprire.

Și apoi de ce nu ar fi maghiarii și cehii cel puțin în punctul acesta egali cu celelalte naționalități?

De ce chiar numai ei privilegiați?

Maghiarii,cari sunt atât de netoleranți față de limba altor popóre, ei cari au scos limba nóstră din justiție, din administrație contrar legii positive a naționalităților, iar în școlele poporale au întrodus ca studiu obligat limba maghiară și prin acésta zădărnicesc mersul regulat și împedecă progresul nostru cultural, fără pic de remușcare de conștiință.

„Das ist was anders Bauer“ e rĕspunsul eghemonilor nostri.

Ei au misiune de a maghiarisa, de a contopi pe celelalte popóre, procedura lor este legală, e justă, e dictată de resóne mai înalte de stat și e justificată pentru că elementul maghiar, încungiurat de o mare de popóre latine, slave și germâne, ori le asimiléză, ori se prăpădește și în lupta acésta desperată, face siluire, calcă legi sancționate și provócă o nemulțămire generală și o legitimă indignare la tóte popórele despoiate — dar devisa lor e tot *„înainte“*. Până când? Vom vedé!

Revistă internă

Delegațiunile.

In ședința plenară dela 16 Ianuariu a. c. a delegațiunei austriace a vorbit de nou contele Goluhowski, atingênd acele atacuri, îndreptate contra lui sub cuvênt că s'ar esercia vre-o influență externă sau vr'un amestec în afacerile interne politice ale Austriei. Deja în comisiunea financiară a dat-o declarație în privința acésta și acum de nou ține a *respinge* în modul cel mai resolut aceste atacuri. Dacă în chestii de politică internă și-a impus reservă, acésta o prescrie de o parte constituția, ear de alta e convins că numai cu sfaturi nu ajunge la nimica, și numai cine posede și mijlócele la realisarea voinței, intențiunei și planurilor sale, póte ajuta. Vede abisul creat în politica internă austriacă și dorește aflarea unei căi mijlocii, care sĕ ducă la pace și înțelegere.

In privința *triplei-alianțe* spuse, că scopul ei e asigurarea păcei și prin acésta *susținerea stabilității referințelor internaționale europene.* S'a zis, că sub scutul acestei constelații pacinice Germania face uriașe progrese economice; pentru aceste nu i se pot face imputări. La noi stă încă tot în primul plan chestia de limbă și se discută zile întregi, cu ce cuvênt monosilabic sĕ se anunțe reserviștii la controle. S'a mai remarcat că alianța-triplă ne seduce la înarmări prea mari, ceea-ce nu stă, deórece comparând numĕrul de presentă al armatei nóstre cu armatele celorlalte state aliate, observăm că încă trebue sĕ facem mult pentru a putea ținé pas. Respinge aserțiunea unui delegat, că raportul cu Germania ne-a adus într'o dependență atât de mare, încât în general nu numĕrăm nimic.

In privința *taxelor la Porțile de fier* nu négă, că taxele sunt prea mari, dar crede, că dacă comunicația ar fi mai vie taxele s'ar putea reduce. Guvernul maghiar a și declarat, că 'și reservă reducerea acelor taxe, dupăce-și va aduna datele și va vedé că aceea e posibilă. După cum stau acum lucrurile, așa ceva în momentul acesta e imposibil.

Vorbirea ministrului de externe e întêmpinată cu vĕdită simpatie de presa germană. Astfel National-Zeitung scrie, că escelenta vorbire a contelui Goluhowski a lămurit esact esența alianței-triple. Provocarea ministrului către Austrieci, de a nu-și perde timpul cu chestii de idei și de limbă, ci sĕ-l foloséscă spre scopuri mai salutare, a țintit tocmai la neînțelegerile ceho-polone.

*

Retragerea ministrului Fejérváry.

„Bud. Hirlap“ aduce un comunicat, după cum susține, din cercurile apropiate de curte, despre o retragere a ministrului de honvezi br. Fejérváry din motive sanitare. Unii vor sĕ știe că adevĕrata causă ar fi divergența de păreri între el și ministrul president în privința întregirii postului de ministru în giurul persónei Maiestății Sale Monarchului.

La dotațiunea clerului.

Deda, 4 Ianuariu 1900.

Sulevată cestiunea dotărei clerului în Nrii 130 și 136 ai „Telegrafului Român“, precum și în rapórtele publicate despre conferințele preoțești din diferite protopresbiterate, acest curent, pornit pentru deslegarea acelei cestiuni de mare interes pentru fiecare preot, trebue sĕ ne atragă așa zicând pe toți preoții la consfătuirea deslegărei ei; și am pĕcătui greu, când nu am împărtăși esperințele nóstre câștigate în pracsa de preoți, pentru aflarea mijlócelor deslegărei ei pe calea cea mai ușóră pentru preoțime, și totuși făcênd posibilă ajungerea scopului în un timp nu prea îndepărtat.

Mijlócele sunt indigitate în corespondințele publicate, și anume: sporirea averilor bisericești în fiecare comună bisericéscă, și augmentarea fondului central al archidiecesei menit anume pentru dotarea preoțimei.

Nu ne rĕmâne dar altceva decât sĕ aflăm calea cea mai dréptă, pe carea pășind înainte, cu timpul sĕ ne vedem realisat scopul nostru. Noi trebue sĕ ne fim croitorii sorții nóstre, și sĕ nu mai așteptăm, ca tóte sĕ ni sĕ dea și facă de sus, ci din contră noi sĕ ne făurim viitoriul nostru, respective al următorilor noștri, cari sĕ ne fie cândva recunoscĕtori pentru ostenelele nóstre, cum suntem și noi antecesorilor nostri, cari au ostenit a înființa fonduri și a înmulți averile bisericești tot în scopul indicat.

Fondurile parochiale au, în prima linie, menițiunea de a servi odinióră cu venitele lor la salarisarea preoțimei, și întru adevĕr e trist când încă și acuma, după 28 de ani dela conclusul sinodului archidiecesan din 28 Apriliu 1872 Nr. prot. 27, comunicat preoțimei cu ordinul cons. dtto 12 Oct. Nr. 890/1872, și reîmprospetat în memorie prin ord. cons. dtto 18 Septembre Nr. 2799/1875, se mai află încă multe parochii, în cari nu s'au înființat fonduri parochiale.

Trista realitate ne duce la conclusiunea, nu prea plăcută, că causa acestei întrelăsări nu e alta decât puținul interes, ce unii din preoțimea nóstră, arată față de chiemarea, ce o îmbrățișază, și în special față de binele sĕu propriu; căci 28 ani sunt un interval de timp, în carele trebuia, ca în fiecare parochie sĕ se înființeze fondul parochial, cu menițiunea „pentru dotarea parochului“, ne mai încăpând nici o scusă de sărăcie, nici de recolte slabe etc., după cum s'a îndatinat a se motiva ori ce lucru din partea celor ce nu voesc a-l îndeplini.

Necondiționat dar sĕ se impună acelor parochi rĕmași îndĕrĕt, inființarea de fonduri parochiale, ér Ven. consistoriu archidiecesan, cu ocasiunea revisiunei rațiociniilor, convingêndu-sĕ despre neîmplinirea acestei datorințe, sĕ întrebuințeze față de cei renitenți mijlócele cele mai severe.

Când apoi în tóte parochiile vor fi înființate fondurile parochiale, am făcut începutul — fie acela cât de modest — și va atêrna numai dela zelul și nisuința nóstră sporirea acelora. —

Un început modest s'a făcut înainte cu câți-va ani și în parochia, care o administréză subscrisul, prin contribuiri de bucate și astăzi „fondul parochial“ cu menițiunea „pentru dotarea parochului“, *s'a urcat la suma considerabilă de preste trei mii floreni;* acest fond e neatingibil și se administréză separat de averea proprie a bisericei.

Al doilea mijloc, prin carele vom putea ajunge cu timpul la salarisare din fond propriu, ar fi sporirea fondului central menit spre acel scop. — Sporirea acelui fond nu va întêmpina greutăți mari, numai noi preoțimea sĕ fim la culmea chiemărei nóstre, sĕ fim resoluți a contribui din venitele nóstre acuma, când vom fi încâtva ajutorați, prin întregirea, ce ni-se pune în perspectivă din partea statului.

Modul contribuirei în %-te, arătat în Nr. 136 al „Telegrafului Român“, întru adevĕr e cel mai acceptabil, numai cât statorirea venitelor sigure întêmpină earăși greutăți mari, ba se pot face chiar abuzuri cu statorirea venitelor sigure și nesigure.

Aflarea însĕ a unei chei, după carea sĕ se întêmple contribuirile, fără statoriri de venite, ar fi mai ducătóre la scop, încunjurênd multele greutăți împreunate cu statorirea venitelor sigure.

Modesta mea părere ar fi, ca sĕ servéscă de cheiă fondul de pensiune archidiecesan, pentru contribuirile la fondul central, și anume: fiind deja statorite clasele parochiilor și preoților contribuenți la fondul de pensiuni, tot după acele clase sĕ se întêmple și solvirile la fondul central cu 2%, și acésta din motivul prea just, că fie care preot, dupa clasa parochiei, ce o ocupă, póte aspira cu timpul și la salarisare; prin urmare fiecare preot trebue sĕ contribue și la fondul contral în proporție cu dreptul, ce-'l va avé respectivul și parochia sa la salarisare. —

Acéstă cale mi-se pare cea mai ușóră și totodată mai dréptă contribuind unul fiecarele și la fondul central cu 2%, întocmai ca și la cel de pensiuni, după suma maximală a pensiunei, la care s'a înscris. — Aceste 2% Ven. consistoriu archidiecesan va binevoi a le încassa, începênd de acuma, împreună cu celelalte 2%, ce contribuim pentru fondul de pensiuni, din sumele primite dela stat ca întregire a venitelor parochiale regulându se în modul acesta și solvirile la fondul de pensiuni, cari o parte s'au solvit până acuma neregulat și cari acum trebue sĕ se plătéscă, căci acuma le dă statul mai mult cu atâta cu cât contribue la fondul de pensiuni.

Dela acest deobligămênt, așa cred că nu se va afla preot, carele sĕ se subtragă și de tot mic la suflet trebue sĕ fie, cel ce nu ar consimți cu acéstă mică jertfă din venitul sĕu pentru prosperarea fondului central.

Când am luat de basă la solviri fondul de pensiuni archidiecesan cu 2% cari și după starea actuală a acelui fond, ar da tot cam cele 5% a venitelor sigure, propuse de unii frați preoți, am avut în vedere deoparte împregiurarea, ca solvirile sĕ nu fie prea îngreunătóre pentru preoțime, ér de altă parte, că acel fond în starea și forma, în carea se află astăzi după ce din partea statului se vor face întregirile venitelor preoțești nu va mai corespunde realității în privința sumei maximale de pensiuni, ci se vor statori din nou acele sume, după salariile, ce preoții le vor primi; și așa urcându-se, respective duplicându se sumele maximale a pensiunei, se vor duplica și contribuirile la fondul central, când apoi se va spori acel fond în modul cel mai îmbucurător și încă într'un timp relativ scurt.

L. P. preot.

Introducere de preot.

Arpașul inferior 26 Decembre 1899.

Dle Redactor!

Ziua de 27 Decembre a. c. va rĕmânea neștérsă în inima poporului nostru din *Arpașul inferior*, căci în acéstă zi am fost fericiți a primi în mijlocul nostru pe iubitul preot Trandafir *Dragomir*, născut și crescut în comuna vecină Streza-Cârțișóră.

Pentru a-i face o primire démnă tinerimea a format un banderiu de 30 călăreți cu patru stéguri, pornind a 2-a zi de Crăciun la 3 óre dim. către Avrig de unde avea sĕ soséscă noul preot împreună cu dl protopop tractual Ioan *Cândea*, care fórte mult a ostenit și lucrat pentru întregirea parochiei nóstre.

La întâlnire aprópe de comuna Porumbacul inferior banderiul salută cu stégurile pe aceia ce-i aștepta și între nesfârșite urale de „sĕ trăească“ se pune banderiul în mișcare și cu cântări potrivite întrăm în Porumbacul inferior, unde în fața bisericei și a școlei aștepta popor fórte mult în frunte cu harnicul învĕțătoriu Dimitrie *Bulicrea.* Acesta salută respectuos pe dl protopop și preotul nousânțit, care în decurs de 18 ani a crescut tinerimea în câteva fruntașe comune și acum ca rĕsplată e întrodus pe o carieră nóuă și cu teren mai larg.

Dl protopop mulțumește, arătând că biserica și școla sunt temeliile care țin poporul la înălțimea sa și'l îndémnă a ținea strîns la biserică și școlă, la limba și obiceiurile bune ale strămoșilor nostri; mulțămește și noul preot adênc mișcat de așa o surprindere ce i-a pregătit-'o vechiul sĕu coleg, Ioan *Iordache* din Sĕcădate.

Lângă *Scoreiu* ne întîmpină șése căruțe cu ómeni fruntași din *Arpașul-inferior*, ear aprópe de rîul Cârței ne așteptă la marginea drumului o mulțime de țerani din Streza — Cârțișóra, tot unul ca unul, voinici și îmbrăcați sĕrbătorește.

La capĕtul Arpașului inferior patru flăcăi cu cununi de brad cu flori impodobesc trăsura; o pórtă de triumf din brazi de munte împodobită cu fel de fel de țesături alese la întrarea în comună.

Notarul comitet. par. Vasile *Dobrin* ține o alocuțiune, la care respunde dl protopop și noul preot, apoi merserăm cu toții la biserică; aici s'a sĕvârșit sânta liturgie de dl protopop, administratorul parochial Nicolau Cucu și noul preot Trandafir Dragomir, éră rĕspunsurile le-au executat învĕțătorii din jur. O deplină mângăere se vedea pe fețele tuturor creștinilor și fórte mulți au vărsat lacrămi de bucurie, când a cetit noul preot evanghelia dela Utrenie, care prin glasul său cel dulce și evlavios 'ți inspira farmec, te înălța și mângăia. Actul întroducerei insași a decurs fórte festiv, ținênd părintele protopresbiter o cuvêntare pătrunzătóre; când a cetit gramata archierésca, când a pomenit pe Excelenția Sa Inalt preasânțitul nostru archiepiscop și metropolit, poporul ca dintr'o gură a erupt într'un puternic și nesfârșit „sĕ trăească“. Noul preot mulțumește lui Dumnezeu, Escelenției Sale pentru darul primit, apoi dlui protopop și poporului pentru sprijinul dat, asemenea ține o cuvêntare potrivită și administratorul parochial. Terminate tóte acestea ne am întrunit în casa fruntașului *Dobrin* la un prânz bogat. Insuflețirea, ce a domnit între toți, s'a manifestat afară de toaste și prin o telegramă de mulțumită și omagiu, adresată Eminenției Sale dlui archiepiscop și metropolit Ioan *Metianu*, care a adus o mare mângăere și mulțumire poporului credincios de aici.

Iată cu ce iubire, simpatie și dragoste au întîmpinat Arpășenii pe noul lor preot, dee Dzeu ca cu acea iubire sĕ-i și păstoréscă.

Corespondentul

Revistă externă

O înfrângere a guvernului francez.

In ședința comisiunei scolare guvernul francez a suferit o înfrângere, pe care contrarii voesc sĕ o folosćscă pentru a sili guvernul sĕ demisioneze. Comisiunea adecă a respins cu 14 voturi contra 9 proiectul guvernului, prin care cerea, ca cei ce voesc sĕ între în oficiu de stat trebue sĕ fi cercetat trei ani, şcóla de stat. Mĕsura acésta a guvernului era îndreptată contra înfluinţii clericalilor, cari au în mâna lor întrégă instrucţia în Francia.

*

Crisă ministerială în Serbia.

Regele voia ca la 1 Ianuarie sĕ graţieze pe cei condamnaţi în procesul de complot, ear preşedintele consiliului Wladan Gjorgjevici şi cu toţi membrii cabinetului sĕu s'au opus la acésta, după care a urmat demisia întregului cabinet.

Regele Alexandru a chemat imediat la Niş pe minisrtul sêrb din Constantinopol, Novacovici, care a şi sosit acolo.

De óre-ce Novacovici e un fost şef al partidului progresist şi de óre-ce Skupcina e alcătuită aprópe numai din deputaţi progresişti, se crede că va fi fórte uşóră formarea unui cabinet.

AVIS.

Deórece mulţi dintre cei-ce stau în fruntea reuniunilor de cânt şi musică şi a corurilor de ţĕrani, nici până azi nu 'şi au luat ostenéla a 'mi trimite datele statistice despre acele coruri, îmi iau voe a'i ruga pe acéstă cale din nou, sĕ binevoiască a'mi trimite aceste date până cel mult în 31 Ian. st. v. 1900.

Cine ştie în destul aprecia scopul bun, ce urmăresc cu edarea acestui anuar şi doreşte ca şi reuniunea sau corul de sub conducerea sa sĕ fie înregistrat în el sĕ binevoiască a'mi trimite datele necesare până la terminul mai sus indicat, de óre ce după acest termin voiu începe tipărirea anuarului, omiţênd simplu şi ne făcênd nici o amintire despre existenţa corurilor, dela cari n'am primit aceste date.

La compunerea datelor statistice servéscă spre orientare apelul meu publicat în ziarele române din a. 1899 (Gazeta Transilv. Nr 75, Tribuna 80, Fóia pop. 17, Trib. pop. 80 Fóia diec. 16) — cu adausul, ca datele referitóre la activitatea corului sĕ se extindă şi pe anul 1899.

Deasemeni rog pe D-nii, cari mi-au trimis deja datele statistice sĕ binevoiască a-mi arăta activitatea şi eventualele schimbări în organismul corului în anul 1899.

Sibiiu în 4/16 Ian. 1900.

Timotei Popovici,
prof. de musică la seminarul rom.

Loteria Casei naţionale.

Prospect. „Asociaţiunea pentru literatura română şi cultura poporului român“ — pe basa concesiunii acordate de On. Minister reg. ung. de finanţe cu ordinaţiunea Nr. 49.522 din 27 Iulie 1899, aranjază o **loterie de efecte**, al cărei profit se va folosí pentru ridicarea unei Case Naţionale în Sibiiu, în care se va instala un *museu istoric şi etnografic român* şi *Biblioteca Asociaţiunii*, etc. *Preţul unui bilet de loterie* 1 *corónă.*

Câştiguri:

1	câştig principal	în valóre de Cor.	10.000	=C.10.000
1	„ „	„ „ „ „	3.000	= „ 3 000
2	câştiguri	„ „ „ „	1.000	= „ 2.000
5	„	„ „ „ „	500	= „ 2.500
10	„	„ „ „ „	200	= „ 2.000
10	„	„ „ „ „	100	= „ 1.000
20	„	„ „ „ „	75	= „ 1.500
20	„	„ „ „ „	50	= „ 1.000
50	„	„ „ „ „	20	= „ 1.000
100	„	„ „ „ „	10	= „ 1.000
219	câştiguri			C. 25.000

Tragerea la sorţi se va face în Sibiiu la *31 Maiu st. n. 1900* în presenţa unui notar public şi a unui comisar politic.

Consemnarea câştigurilor se va publica la trei zile după tragere. Ridicarea se va face în decurs de 60 zile dela tragere.

Bilete de loterie se pot procura dela biuroul Asociaţiunii în Sibiiu, (N. Szeben, strada morii Nr. 8), şi se vor vinde la tóte băncile româneşti.

Sibiiu, în Decembre 1899.

Comisiunea loteriei.

Convocare

Subscrişii iniţiatori ai *„Reuniunei române de înmormêntare din Sibiiu“* ne permitem prin aceasta a învita pe *toţi membri înscrişi* şi cu taxa de înscriere solvită, la ***adunarea generală constituantă***, ce se va ţiné *Duminecă, în 28 Ianuarie* n. c., la orele 11 din zi, în localul *„Reuniunei sodalilor români din Sibiiu“* (strada Urezului nr. 14, etaj, spre stradă) cu următorul program:

1. Deschiderea adunărei.
2. Alegerea unui president şi notar ad hoc.
3. Alegerea membrilor verificători ai procesului verbal.
4. Presentarea proiectului de statute, stabilirea şi votarea lor.
5. Alegerea directorului, a secretarului, cassarului şi 12 membri în comitet.
6. Inchiderea adunărei.

Sibiiu, 12 Ianuarie n. 1900.

Pantaleon Lucuţa, *Petru Ciora,*
Victor Iordăşianu.

NOUTĂŢI

Botezul Domnului în Sibiiu. Sérbătorile alese, Arătarea Domnului şi Soborul Sfântului Ioan Botezătoriul, au decurs aici în Sibiiu cu deosebită pompă.

In biserica din Sibiiu a celebrat Inalt Preasfinţia Sa metropolitul Ioan Metianu, cu asistenţa Preacuvioşiei Sale archimandrit vicariu archiepiscopesc Dr. Ilarion Puşcariu şi a asesorilor consistoriali protopresbiteri: Ioan Papiu, Zaharie Boiu, Nicolae Cristea şi Mateiu Voilean. Ca diaconi au funcţionat Ioan Popoviciu profesor la şcóla civilă de fete şi Demetriu Câmpean, arehivariu consistorial.

Cu deosebită pompă s'a făcut sluşba cu sfinţirea apei, şi apoi archiereul a stropit întreg poporul.

In ziua a doua sânta liturgie o au celebrat: parochul local protopresbiter Ioan Papiu, asesorii consistoriali Dr. Eusebiu Roşca, director seminarial şi Mateiu Voileanu protopresbiter.

Sub decursul liturgiei la locul cuvenit s'au întreţesut rugĕciunile de mulţămită pentru Inalt Preasânţia Sa metropolitul, care în ziua de 7 Ianuariu 'şi serbéză ziua numelui. La finea liturgiei s'a cetit din genunchi rugăciunea de mulţămită prescrisă în liturgier.

La biserica nóstră din Suburbiul-Iosefin sĕrbarea a decurs cu mare solemnitate şi paradă militară. Serviciul divin a fost oficiat de dl preot militar Ioan Broju şi de părintele Petru Sântion. In decursul serviciului divin s'au dat salvele obicînuite cu mare preciziune de $^1/_2$ batalion al reg. 2 de infanterie, care a eşit cu musica şi cu stégul sub comanda d-lui colonel Vilhelm de Finger. Au luat parte sub comanda câte unui d-n oficer toţi soldaţii greco-orientali dela tóte trupele din garnisónă, o mulţime mare de popor şi de inteliginţă română şi strĕină, precum şi delegaţiuni de d-ni oficeri dela tóte trupele în frunte cu d-l general de brigadă Iosif nobil de Proschinger, dnii coloneli: Arthur Horeczky şi Felix Kemenovici, dl major Szeiff, dl căpit Müller etc. Cât timp părintele Broju a stropit miliţia, musica militară a cântat „In Iordan“ o composiţie nóuă şi frumósă cu motive bisericeşti după dl T. Popovici.

*

Onomastica Inalt Preasânţiei Sale metropolitului. Eri în 7 Ianuariu după terminarea oficiului divin cu rugăciunile de mulţămită, asesorii consistoriali, profesorii seminariali şi întrégă inteliginţa din Sibiiu s'au presentat la Inalt Preasânţia Sa domnul archiepiscop şi metropolit Ioan Meţianu, spre a-i aduce felicitări din incidentul onomasticei Sale.

Preacuvioşia Sa archimandritul vicariu archiepiscopesc Dr. Ilarion Puşcariu legând felicitarea de azi cu cea dela anul nou, doreşte Inalt Prea sfinţiei Sale depline puteri trupesci şi sufletesci încă în mulţi ani, spre a putea duce cu bărbăţie şi cu înţelepciune naia bisericei la limanul dorit.

Inalt Preasfinţia Sa metropolitul rĕspunde cu cuvinte alese, accentuând că precum biserica aştéptă dela mirele bisericei lucrare intensivă pentru prosperarea binelui comun bisericesc, întocmai aştéptă şi Inalt Preasfinţia Sa conlucrare armonică şi conscienţiósă dela fiecare membru al bisericei în cercul unde e pus, căci numai aşa se póte spera progresul şi binele spre carele toţi nisuim.

Inspiraţi de binefacerile iubirei între fraţi ne-am depărtat dela Inalt Preasfinţia Sa cu cele mai bune speranţe pentru prosperarea bisericei.

Inalt preasfinţia Sa a primit din incidentul onomasticei Sale un numĕr grandios de felicitări din tóte centrele nóstre drept dovadă a intimei legături dintre inteliginţa şi capul bisericei nóstre.

*

Notariu public regesc în Arad. Unele foi maghiare dau cu multă positivitate scirea că dl *Ioan Beleş*, de present deputat dietal, va fi numit la postul vacant de notariu public în Arad, şi fac deja combinaţiuni pentru eventuala vacanţă a cercului Radna, de la care ar trebui apoi sĕ renunţe. In combinaţiunea la locul de deputat este adus Robert Zelenszky, membru în casa magnaţilor. Se scie, că în Arad mai este un loc de notariu public, pe care îl ocupă de present dl *D. Bonciu.*

*

Promovare. Dl Ión *Coţofan*, absolvent de ştiinţele juridice şi politice şi ascultător al studiilor techníce montanistice în Semniţ, a fost promovat la universitatea din Cluj în ziua anului nou de *doctor juris.*

*

Daruri bisericei din Rohia. Evlavioşii creştini Ioan Pop alui Ioan, Alexiu Petriule, Ioan Pop l. M. şi Teodor German din Rohia cu ocasiunea Naşterii Domnului, au dăruit pentru sf. nóstră biserică următórele obiecte: un rênd de vestminte preoţeşti, o candelă de argint şi 2 sfeşnice de bronz aurite, tóte în preţ de 150 coróne. Pentru aceste fapte creştineşti, priméscă căldurósa mulţumită a comitetului parochial şi servéscă şi altora de pildă vrednică. Rohia, la 2 Ianuariu 1900. Pentru comitetul parochial: Nicolae Gherman, par. gr.-or.

*

Debutul unei d-şóre române. Despre succesul raportat de dşóra Aniţa *Oniţ*, la matineul societăţii funcţionarilor din Seghedin „Otthon“, cetim în „Szegedi Napló“ următórele:

O fetiţă drăgălaşă, dşóra Aniţa Oniţ a cântat „Cavatine“, din opera „Lucia“ de Donizetti, dupaceia aria închisorii din opera „Troubadour“ de Verdi, şi pentru a sgudui din nou sufletele o piesă tirolesă, cu sopranul seu uimitor de clar, sonor şi puternic.

Ariile celor dóuĕ grele opere, ce pretind temeinică pregătire le-a predat cu deplină siguranţă, surprinzênd pe toţi cu coloratura desvoltată şi cu acea rară virtuositate la fetiţe tinere cu care moduléză diferitele tonuri. Cântarea a avut mare efect şi publicul a aplaudat sgomotos pe tinĕra debutantă.

*

„Zastava“, organul sêrbesc din Novi-Sad, care apărea până acum de trei ori la sĕptămână, cu începere dela anul nou a devenit ziar cotidian.

*

Reforma înmanuărei ziarelor. Pentru a pune capĕt neregularităţii, cu care se înmanuéză abonenţilor jurnalele, ministrul de comerciu intenţionéză a înfiinţa un personal ajutător special, pe care-l va pune exclusiv în serviciul acesta, avênd a funcţiona separat de înmanuatorii epistolelor. Reforma aceasta se va întroduce deocamdată în 28 oraşe mai mari şi dacă se va renta, se va extinde treptat şi asupra celorlalte. Inovaţiunea acesta va fi împreunată cu cheltuieli considerabile şi e chemată a promova în prima linie interesele publicului cetitor.

*

Fidanţare. Dl Georgiu Comşa, notar în Tălmăcel şi-a încredinţat de viitóre soţie pe dşóra Ana *Opriş*, fiica capelanului din Şura-mare.

*

Ce ziare cetesc domnitorii? Caşi ceilalţi muritori, nici domnitorii nu pot fi fără de cetirea jurnalelor. Pecând însĕ Monarchul nostru şi regele Italiei cetesc jurnale obicinuite, pe care le află cineva în ori-ce cafenea, pe atunci Ţarul Rusiei şi împĕratul german îşi au fóia lor proprie, redactată anume pentru ei. Fóia împĕratului Germaniei apare în dóuă exemplare şi o redactéză secretarii privaţi ai împĕratului, dând un estras din tóte foile strĕine mai mari. Un exemplar -l primeşte împĕratul, altul se depune în biblioteca domestică. Ţarul Rusiei ceteşte o singură fóie şi adecă o ediţie a ziarului „Novoie Wremia“, tipărită separat, din care omit tot ce eventual n'ar fi pe placul Ţarului.

*

Producţiune teatrală împreunată cu joc vor arangia meserieşii români din Alba-Iulia, Joi în 25 Ianuariu st. n. 1900.

*

Expediţia principelui italian de Abruzzo. Despre expediţia, ce-a întreprins-o principele de Abruzzo la Polul-Nord, n'a mai sosit nici o veste, din care causă familia regală italiană este fórte îngrijeată. Acum ministrul italian de externe a provocat telegrafice pe consulul italian dela Stockholm, ca sĕ ştiricéscă de sórtea principelui. La telegramă consulul din Stockholm a trimis rĕspunsul, care a potenţat şi mai mult grijea la curtea italiană. Consulul din Stockholm a recercat anume pe toţi consulii din oraşele de pe ţĕrmul norvegian, ca sĕ afle informaţiuni dela pescarii mării gheţóse despre expediţia principelui. Nimeni însĕ nu ştie nimica. Cea din urmă ştire despre expediţie a sosit pe la începutul lui Octobre, de atunci însĕ nici o urmă. Fiind-că iarna acésta a fost fórte viforósă şi Marea-gheţósă este îngrămădită cu munţi de ghéţă, e mare téma, că vaporul „Stella Polare“ cu principele va fi căzut jertfă unei catastrofe. Ziarele ruseşti scriu că vaporul principelui ar fi blocat de sloiurile de ghéţă, în apropiere de insula „Francisc Iosif“ şi astfel e preste putinţă, ca principele deocamdată sĕ scrie vr'o veste.

*

Inscrierea la universitate. La universitatea de ştiinţe şi la politechnicul din Budapesta s'au început în 8 l. c. înscrierile care duréză până în 20 Ian. n. Preste terminul acesta până la 1 Februarie înscrierea se póte face numai cu concesiunea rectorului.

*

Intre canibali. Un căpitan al vaporului englez Aorangi sosit de pe insulele Nóuĕle Hebride în Australia spune un cas înfiorător despre un nefericit om, pe care sĕlbaticii după-ce l'au chinuit grozav l'au mâncat. Nefericitul era un impiegat al oficiului pentru imigrări pe insula Roumea (aparţinĕtóre la Nouele-Hebride) şi plecă după cununia cu soţia sa, o indigenă din tribul Aoba, sĕ cerceteze neamul, din care făcea parte nevastă-sa, pe insula Aoba. Inainte de a ajunge acolo, au dat de un soiu de sĕlbatici, ce se afla tocmai în rĕsboire cu celălalt. Sĕlbaticii i prinseră pe amêndoi şi se adunară sĕ facă un ospĕţ din prisonierul strĕin. Mai întâi l-au supus unor atrocităţi îngrozitóre; l'au legat de un pom şi au slobozit asupra-i nişte şerpi, cari s'au încolăcit în jurul grumazului şi au început sĕ-l sugrume. Apoi au aprins un foc domol sub piciórele lui, delectându-se multă vreme la suferinţele nefericitului. Când au băgat de sémă, că-şi dă spiritul, l-au străpuns cu suliţe ascuţite, l-au tăiat şi devorat. Pe femeie au cruţat-o dar a trebuit sĕ mérgă ca soţie după unul din tribul acela.

*

O înmormêntare rară. In oraşul Neuendorf l. Potsdam, a fost de curênd o înmormêntare ţigănéscă. A murit primaşul unei bănzi, bătrân de 69 ani. Banda şi-a aşezat pe dada mort în curtea hotelului unde a cântat el mai mult. Fiindcă fusese meşter mare în jocul arcuşului sĕu, acum la mórte se şi îmbulza oraşul tot sĕ-i vadă sicriul şi prohodul şi tot. Ce-au făcut Ţiganii dac'au vĕzut că li 'i apa la móră? Au pus taxă de întrare pentru cei-ce vor sĕ între în curtea cu sicriul, sĕ vază pe voda lor mort! 10 bani de cap de om. Şi au adunat o grămadă de parale. Ţigancele au făcut şi ele bani, dând de noroc în jurul sicriului cu mortul.

Inmormêntarea a fost de tot prima Sicriul a fost dus pe cel dintâi car de morţi din oraş. Naintea lui mergea banda pe care o condusese vaivoda şi cânta din cântările iubite ale rĕposatului. După ei urma preotul cu corul bisericii, apoi sicriul, apoi Ţiganii tânguitori, cu haine cernite şi zdrănţuite. Mai minunate erau fetele rĕposatului, cari nu-'şi sfăşiase şi cernise numai hainele, ci îşi zgăriaseră cu unghiile tot obrazul, de durere, de erau toate roşii şi sângerate!...

In sicriu i-au pus lui Vodă Ţiganii cernélă, pénă şi hârtie, ca sĕ le scrie de pe cealaltă lume, nesmintit!

Nr. 465 [1] 2—3

Concurs

Pentru întregirea postului vacant de paroch în comuna Măgina, prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau un venit anual de 405 fl. 75 cr. v. a.

Concurenţii sĕ-şi aştérnă subsemnatului oficiu până la terminul indicat suplicele concursuale instruite conform normelor în vigóre, şi sĕ se presenteze în vr'o Dumínecă ori sĕrbătóre în biserică, ca sĕ-i cunóscă poporul credincios.

In conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Oficiul protopresbiteral al Albei Iuliei.

Alba-Iulia, 14 Decembre 1899.

Florian Rusan
adm. prot.

Nr. 603/899 [2] 1—3

Concurs repeţit

Pentru ocuparea postului de capelan lângă parochul Ioan Nicora în parochia de clasa III. Lupşa, protopresbiteratul Lupşei, pe basa ordinului Ven. consistor archidiecesan dtto 19 Ianuariu a. c. Nr. 401 B. se escrie al doilea concurs cu terminul de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Roman“.

Venitele împreunate cu acest post sunt jumĕtate din venitele parochiale ce fac fl. 404.50 la an, éra cealaltă jumĕtate compete pe parochul conform conclusului sinodului parochial din 21 Decembre 1897.

Doritorii de a reflecta la acest post au a-şi înainta cererile concursuale la subsemnatul oficiu protopresbiteral instruite cu documentele recerute de Regulamentul pentru parochíi din 1878.

In conţelegere cu comitetul parochial. — Oficiul protopresbiteral rom. gr.-or. al Lupşei.

Ofenbaia, în 18 Decembre 1899.

Ioan Danciu,
protopresbiter.

Nr. 856/1899 [3] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de paroch de cl. III. din comuna Păuca, prpresb. Mercurei, se deschide concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post — statorite prin sinodul parochial la 1 Decembre a. c. sunt 403 fl. 59 cruceri.

Doritorii de a ocupa acest post, au a-şi trimite cererile lor, instruite conform normelor prescrise, subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Mercurea, la 24 Decembre 1899.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Mercurei, în conţelegere cu comitetul parochial concernent.

I. Droc,
protpresb.

In *Tipografia* şi *librăria archidiecesană, Sibiiu,* a eşit de sub tipar:

Dogmatica ortodoxă
de
Greg. Pletosu,
protoiereu, profesor gimnasial

Carte aprobată de Preaveneratul Sinod archidiecesan gr.-or.

Preţul broş. 2 C. 40 fil., pentru România 3 franci.

Pfau's Quarnero BRANDY
Vero-Cognac
Marca Moretti
şi
Cognac de curte
din
destileria ces. şi regéscă

VIRIBUS UNITIS

Pfau & Co. Fiume
se póte procura la:
Concordia,
societate comercială pe acţii în Sibiiu. [245] 5—6

Din **Tipografia şi librăria archidiecesană, Sibiiu,** se pot procura:

Pribeag
de
Ioan Iosif Sceopul.
Preţul broş. 1 cor. 50 fil.

De pe la noi,
nuvelete de
D. V. Păcăţianu
1889—1891.
Preţul broşat 2 coróne

Din tainele vieţii,
novele şi schiţe
de
Margareta Moldovan.
Broş. à 2 cor.

Din vremuri apuse,
de
Judita Secula născută **Truţa.**
Broş. à 1 cor.

Din **Tipografia şi librăria archidiecesană, Sibiiu,** se póte procura

Teoria Dramei
cu un tractat introductiv
despre frumos şi artă,
de
Dr. Iosif Blaga,
profesor.
Preţul broş. 3 cor. 60 fil.

In **Tipografia şi Librăria archidiecesană** au apărut

Treptele formale
ale
învĕţămêntului
de
Dr. Petru Şpan.
Preţul 1 C. 60 fil

Se pot procura din
Librăria tipografiei archidiecesane
Sibiiu.

Turnătoria de clopote şi de metal a lui
Antoniu Novotny
în Timişóra — Fabrică

se recomandă a pregătí clopote nóuĕ, precum şi la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armoniόse, pe lângă garanţă pe mai mulţi ani, provĕdute cu adjustări de fer bătut, construite spre a le întórce cu uşurinţă în ori-ce parte, îndată ce clopotele sunt tocite de o lăture, prin ceea-ce sunt mântuite de crepare.

Cu deosebire recomandă [164] 23–26

clopote patentate găurite

invenţie **proprie**, mai de multe-ori premiate cari au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut şi cu vibrarea mai voluminósă decât clopotele turnate după sistemul vechiu, aşa că un **clopot patentat cu 300 kg. este egal în tonul unui clopot de 400 kg. făcut după sistemul vechiu.** Mai departe se recomandă spre facerea **scaunelor de fer bătut, de sine stătător,** — spre **preadjustarea clopotelor vechi cu adjustare de fer bătut,** — ca şi spre turnarea de **tóce de metal.** Clopote în greutate de 300 kg. şi mai jos se află totdéuna gata în magazin.

Preţ-curanturi ilustrate se trimit la cerere gratuit şi franco.

NOU! Pro 1900 NOU!
a apărut:
Calendariul archidiecesan,
neapărat de lipsă pentru fie-care preot şi învĕţător.

Se póte procura dela
Librăria archidiecesană, Sibiiu,
Cu preţul de **30 cr.** + porto postal **5 cr.**

Se află de vêndare la

Librăria archidiecesană

1. **Almanachul învĕţătorului român**, anul I şi II. Preţul unui exemplar 1 fl. v. a., partea II 70 cr., porto 5 cr.
2. **Calendarul bibliotecii nóstre pe anul 1900**, preţul 28 cr., porto 5 cr.
3. **Conferinţele învĕţătoresci** din archidiecesa ort. rom. a Transilvaniei, ţinute în 18/30 şi 19/31 August 1898. Preţul 1 fl, porto 15 cr.
4. **Geografia pentru scólele poporale**, clasa III şi IV, de *V. Goldiş*, preţul 35 cr., porto 5 cr.

Din „Biblioteca teatrală“
au apărut până acum următórele broşuri:

Nr. 1.	**Sóre cu plóie**, comedie într'un act de *Iosif Vulcan*	20 cr.
Nr. 2.	**Idil la ţară**, comedie într'un act, localisată de *Maria Baiulescu*, după Juin şi Flerx	20 „
Nr. 3.	**Biletul de tramvai**, comedie într'un act de *Gr. Mărunţianu*	15 „
Nr. 4.	**Un om buclucaş**, comedie într'un act, localisată de *Maria Baiulescu*, după M. Michel şi Labiche . .	20 „
Nr. 5.	**Trei doctori**, comedie într'un act, localisată din l. germână de *Virginia A. Vlaicu*	20 „
Nr. 6.	**Pălăria ceasornicariului**, comedie într'un act, de Mdm. Emile de Girardin, localisată de *A. G. N.*	25 „
Nr. 7.	**Unde dai şi unde crépă**, comedie în 2 acte de Alexandru Cosmar, localisată de *Iuliu Popescu* . .	25 „

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.**

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 3 Sibiiu, Marți 11/23 Ianuariu 1900. **Anul XLVIII.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **streinătate** pe an 24 C, 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de dóuĕ ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond — și timbru de 60 fil. pentru fie-care publicare. .

Colonisări raționale?

(†) Aparatul oficial al ministerului de agricultură e pus în mișcare febrilă.

Insuși capul ministeriului, ministrul de agricultură stă în fruntea mișcării, și o anchetă convocată de același ministru pune acum la cale, în capitala țerei fericirea agricultorilor — prin colonisări raționale.

Va sĕ zică nu e vorba de agricultorii cari muncesc acum din greu, bunăóră de Români ori de Sași cari sucumbă sub greutatea poverilor, cari dau dare în bani și în sânge, — ci de alți agricultori, necunoscuți, cari acum au sĕ iese din fabrica cea artificială, de nescariva ciangăi, cari trebue icuiți undeva în ținuturi locuite de naționalități, ca pe lângă bunăstarea ce și-o vor câștiga, sĕ facă și servicii curentului domnitor, și anume sĕ propoveduiască ca apostolii dela margini, limba maghiară, și sĕ o lățéscă la popórele, cu cari vor veni în atingere.

Cumcă acésta e tema de prediolecție a celor-ce vor sĕ fericéscă țéra cu colonisările nu mai încape îndoială!

Ce ar avé sĕ caute altcum la anchetă representanții ministrului de culte și de interne?

Nu ar fi de ajuns representanții ministrului de finanțe?

S'ar și puté discuta obiectiv cestiuni agricole, în anchete unde cuvêntul îl duc ómeni ca Beksics, care nepóte nesam ca un bancher mare, ofere din visteria statului la an unul-dóuĕ milióne și și mai mult pe séma coloniștilor.

Că miliónele es din punga tuturor cetățenilor, dl Beksics nu-și face scrupuli, are el în mână cuțitul și pânea și el taie cum vrea și cât vrea, sémă și așa nu are sĕ dea nimĕrui, — și jertfele ce se aduc pe altariul cel mai sfânt, pe altarul drăguței de maghiarisări sub firma blândă și la aparență nevinovată a colonisărilor raționale

Suntem ca și siguri, că resultatul desbaterilor are sĕ ni-se presenteze azimâne în formă de proiect de lege și de aci încolo va jertfí statul paralel cu societatea parale din greu și colonisările se vor face mai cu plan, mai în sistem și vor și avé resultate mulțumitóre pentru inițiatori.

Cum rĕmâne cu popórele autochtone?

Nu are statul față de aceste popóre nici un obligământ?

Pot Românii și Slovacii emigra în masse — acésta puțin impórtă pe oblăduitorii nostri, — chemarea lor nu e sĕ ocrotéscă altă limbă și alt soiu de ómeni, decât pe ciangăi, sĕcui și pe cei de o viță cu ei.

Tóte aceste se fac de sine înțeles sub firma patriotismului.

Sĕcuii și ciangăii pot fi și leneși, pot cheltui tot venitul din moșiile cari, le pune statul la disposiție, ei trebue menagiați, ca sĕ se consolideze și întăréscă, ceialalți pe dată ce rĕmân cu darea înrestanță — fără milă le poți lua perina de sub cap și se o vinzi la dobă — lumea trece cu nepăsare la ordinea zilei.

Sistemul acesta în un stat modern nici că s'ar puté închipui, de cum sĕ se inaugureze cum s'a inaugurat la noi sub priveghiarea și conducerea unui ministru al Maiestății Sale Regelui Francisc Iosif I.

Până acum ni-se spune că sunt 71 colonii — dar interese economice și sociale cer, ca să se mai invite coloniști și cu deosebire sĕ se cheme sĕcui pe moșiile statului, ca sĕ nu emigreze în România.

Ni-se spune că de vor avé sĕcuii pământ au sĕ stee aici, n'au sĕ mai doréscă de România și vor face stare

Venim noi la rĕndul nostru, și le mărturisim cu tótă francheța, că avem și nci mulți însurăței, avem mulți ómeni, cari trăesc zile grele și amare cu pălmile și nici ei nu ar avé alt dor, decât sĕ li sĕ dea pământ în țéra lor, în loturi mai mici și ei se légă, că îl vor lucra cu iscusință, vor zidi case, vor altoi și rĕsădi pomi pe el și nu vor avé în veci dor de a bate țĕri streine, mai ales că nici clima nu le priesce, dar și alt cum prea îi mistue dorul de patrie, și ori unde se așéză, nu au mulțumire nu au linisce sufletéscă, și mulți închid ochii scăldați în lacrimi pe pământ străin, fie el chiar și pământul țĕrei românesci. Venim și le spunem și noi celor adunați la sfat, fiți cu dreptate, nu cheltuiți avutul și banii țerei cu streini, cu ómeni, a căror moși și strămoși nu au ținut pept năvălirilor turcesci, aveți sêmț pentru cei moșteni, pentru cei de aici, pământurile statului sunt ale tuturor cetățenilor, toți au drept deopotrivă la ele — dați celor ce au lipsă, fără privire la legea și limba ce o vorbesc — și atunci da, ați făcut colonisări raționale. Glasul nostru pentru acum, are a bună sémă sĕ resune în pustiă.

Orbiți de patima șovinismului, conducătorii de azi vĕd în noi, popórele nemagiare dujmani declarați, vĕd în noi ómeni, cari nu au titlu la ocrotire, nici pe teren economic, nici pre cel cultural.

Acest mod de gândire n'are sĕ-i ducă la bun sfêrșit.

Țipetele nóstre de durere au sĕ afle urechi airea, décă cei ce au datorință sĕ ne asculte, sunt surzi.

Și judecată aspră, verdict grav o sĕ pronunțe Europa asupra fraților magiari, pentru politica lor nerațională și nechipzuită, pentru modul cum înțeleg ei rostul cârmuirei statului și fericirea popórelor.

Pentru că a căuta sĕ importi elemente din alte părți și a te îngriji cu milióne de bunăstarea lor, ear pre cetățenii autochtoni a-i ținea departe de ori ce binefacere și ori ce ajutoriu — este cea mai mare crimă în conducerea unui stat — și crimele de regulă, sĕ rĕsbună amar. —

La ai nostri însĕ le dăm sfatul binevoitor sĕ grijască de ori ce petec de pământ, sĕ nu'l înstreineze, că zilele grele sunt și mai grele au sĕ fie, când nu vom avé pământ!!

Revistă internă

Cestiunea română în delegațiunea austriacă.

In ședința din 15 l. c. a delegațiunei austriace a luat cuvêntul delegatul *E. Schneider*, și a rostit o frumósă vorbire în *favórea naționalităților nemaghiare* din Ungaria, în special *în favórea Românilor.*

Oratorul a spus că a primit numeróse scrisori de la Românii din Ungaria, în cari aceștia se plâng de *asupririle ce trebue sĕ le îndure din partea Maghiarilor. O astfel de procedură, față de români, póte apoi sĕ înstrăineze regatul român de către monarchia nóstră*, și de simpatiile Românilor din regat monarchia nóstră are mare trebuință.

Oratorul comunică faptul cuprins în scrisorile ce le primește de la Românii din Ungaria, că regimentele române au fost totdeauna curagióse și cu credință către *„Impĕrat"*.

E întrebarea însĕ, că disposiția acésta va dura și mai departe printre Români, dacă vor fi asupriți fără crutare din partea Maghiarilor?

D. Schneider discută pe larg *chestia Iancu* și constată *că nesocotitele cuvinte ale procurorului de stat sunt de așa, în cât ori-care națiune ar trebui sĕ se țină ofensată — rostindu-i-se.*

Studenții români sunt persecutați și e fórte natural că în urma persecuțiunilor trec în streinătate. Dar e fapt, că cei-ce de silă își părăsesc patria și se așéză pe pământ străin, devin cei mai periculoși agitatori și revoluționari.

Oratorul a fost atât de energic în rechisitorul seu adresat Maghiarilor, în cât presidentul a trebuit sĕ-i atragă atenția în mai multe rênduri și sĕ-l îndrume sĕ rĕmână la obiect.

*

Modificări în bugetul statului.

In ședința din 19 a camerei ministrul de finanțe *Lukács* a presentat raportul seu

---

FOIȚA

Toastul d-lui Leontin Simonescu dela prânzul festiv din 9/21 Ian. 1900.

Preastimați Domni!

Arma și credința, în têmpi străvechi perduți în istoriă, unica autoritate, — astăzi după zeci de secoli razimul neclintit al societății omenesci, al asociării popórelor și al formațiunilor de stat; arma și credința cu respectabila lor etate sunt punctul fix în cursul aparițiunilor istorice, aretând prin însuși faptul esistinței lor dela începuturile omenimii până în ziua de astăzi, cât sunt ele de nedispensabile și de folositóre pentru omenime.

Adevĕrat, că în cursul timpurilor concepțiunile religiunii și reproducțiunile acelora s'au desbinat unele de altele, fiind ele mai nainte întrunite în sufletul poporului, — dar apoi nu impórta, décă grecii 'și înălțiau privirile lor spre cer, când jertfeau pe altarele zeilor, — décă tot atunci romanii 'și înveliau capetele, fiind rugațiunea grecilor intuițiune, a romanilor cugetare; — nu impórtă, décă creștinii 'și plecau capetele ori genunchii, pentru că rugăciunea lor e umilință și smereniă față de omnipotința Dumnezeului etern și nevĕzut; — adevĕrat, că altcum, și în deosebite chipuri, dar nu mai puțin decât până aci se manifestă religiositatea, care pretutindenea la religiunile crestine ține la idealul comun tuturora, și nu admite, ca forma adorării celui prea înalt sĕ inumbreze acest ideal. Dovadă acéstă mésă strălucită, la care s'au așezat în cea mai bună armoniă funcționarii multor biserici, credincioșii multor religiuni.

Când apoi omul de bine nu mai putea trăi în pace de rĕul vecinului neastêmpĕrat, atunci popórele au încins arma, pentru-ca sĕ apere vîrtuți scump agonisite și mult prețióse pentru omenime: libertatea, cultura și moralul, — și întocmai ca în timpi strĕvechi uitați de istoriă, așa și în viața popórelor moderne, armata e unica garanțiă sigură pentru desvoltarea pacînică și priințiósă a vieții interne în stat, unicul scut, sub a cărui aripă individul, și poporul întreg, își adună liniștit ródele muncei sale, pentru a se bucura de ele, gustându-le în tótă tichna.

Sub acest scut s'a făcut lumină în istoria popórelor, și și aici s'a zărit de zi la rĕsarit.

Bine îngrijită mântuirea sufletului, asigurată libertatea și pacea, poporul a pășit la întemeiarea măririi sale, stabilind normele dreptății, cu eterne principii de libertate și subordinare, de proprietate și condescendență în drept; — așa s'a întemeiat justiția, — dreptatea, care dă fiecăruia ceea-ce i-se cuvine.

Cu justiția deodată s'a depus fundamentul administrațiunei universale cu numĕrósele sale ramificări, și cu îngrijirea, ce o pórtă pentru întréga existință în stat.

In acest escurs am voit sĕ arăt marea însĕmnătate a instituțiunilor de stat, pe cari le vĕd representate aici atât de splendid, pentru că mie așa mi se pare, ca și când în cercul nostru de astăzi s'ar reoglindi statul cu toți factorii potestății sale.

Pentru aceea, décă Escelenția Sa, stăpânul căsei, a bineventat pe óspeții sĕi în prima liniă ca atari, permiteți, preaonorați domni, neînsemnatei mele persóne, ca în conformitate cu însărcinarea, care mi-s'a dat, dar totodată urmând și impulsului inimei mele, — însĕmnătatea și gravitatea instituțiunilor amintite mai nainte sĕ o atribuí după cuviință bărbaților, cari pórtă demnitatea chemării și sunt învestiți cu atributele posițiunii lor înalte — rugându-vĕ deodată, preastimați domni, ca cele premise de mine sĕ le primiți și sĕ le priviți drept tributul respectului, ce-l datorim demnilor representanți și organelor esecutive ale bisericei, armatei, administrațiunii și justiției.

După acestea trec la al doilea moment, care voesc sĕ-l revelez; înțeleg armonia, ce se manifestă aici între noi, cei ce aparținem la diverse biserici și naționalități, și servim multe și diverse chiemări; în punctul acesta nu pot decât sĕ dau expresiune dorinției mele ferbinți, ca armonia care ne-a întrunit la mésa ospitală a acestei modeste case, sĕ se transplânte în viéța publică, aici la frontierele monarchiei, în regiunile din ostul patriei nóstre, unde mai întâiu a rĕsărit sórele peste numeróse popóre, — în spiritul toleranței creștinești și al iubirii deaprópelui, în spiritul justiției conciliante, în spiritul unei administrațiuni oneste, onorabile și prudente, care mĕsură cu aceea-și mĕsură exigențele cetățenilor statului, sub scutul nobilei nóstre armate, pentru ca în locul vrăjbei aruncate între popórĕ sĕ între o conlucrare armonică a tuturor factorilor spre înflorirea și prosperarea și mărirea patriei și spre salutea tuturor popórelor sale.

Acestei armonii bine înțelese între factorii statului și ai societății sunt dedicate cuvintele mele, acestei armonii sună urările mele.

„Trăiéscă în veci și nesfârșită!

despre modificarea unor posiţii din bugetul actual, reclamate de urcarea cuotei şi a salarielor oficereşti. Acéstă modificare are drept urmare sporirea eşitelor cu 8 milióne de coróne.

Pentru acoperirea acestui plus în eşite serveşte în prima linie escedentul anului trecut, în suma de 1 milion 831.583 coróne, apoi stabilirea de nou a sumelor referitóre la venite din dări directe, aruncuri pentru scutiri de dări de pământ, dări de consum şi beuturi etc. cari vor acoperi suma de vr'o 6$^1/_2$ milióne coróne.

*

Noul cabinet austriac.

Prin autograful mai înalt din 18 l. c. Monarchul a primit demisiunea ministrului president *Wittek* şi a denumit pe Ernst *Körber* de prim ministru şi de conducĕtor al ministeriului de interne, ear cu datul de 19 l. c. a denumit pe ceilalţi membrii ai cabinetului: *Welsersheimb*, ministru de honvezi, *Wittek* ministru al căilor ferate, *Böhm-Bawerk* m. de finanţe, *Spens-Boden*, m. de justiţie, *Hartel*, m. de culte, *Rezek*, m. cech fără portfoliu, *Call*, m. de comerciu, *Giovanelli*, m. al agriculturii, *Pientak*, ministru polon fără portfoliu.

Programul noului guvern 'l reasumăm după oficialul „*Wiener Zeitung*“ în următórele: Problema principală va fi aplanarea armonică a neînţelegerilor de naţionalităţi, cari absorbind tóte facultăţile poporului au răpit spiritele de pe terenul positiv al muncei binecuvêntate la patimi politice unilaterale. Experienţele ultime au demonstrat, că în chestii de naţionalitate susţinerea atârnă dela voinţa comună a celor interesaţi. Părerea guvernului e de a contribui la limpezirea situaţiei prin punerea imediată a polemiilor pe terenul proiectelor practice. In vederea acestora guvernul va provoca îngrabă pe tóte partidele a-şi trimite bărbaţi de încredere la *o conferinţă în Viena*, în care va presenta mai multe proiecte concrete. Pe basa resultatelor acestor negocieri va avé apoi reichsrathul, ce se va întruni sĕ decidă în privinţa chestiilor respective.

Guvernul va începe o vie acţiune cu deosebire pe terenul economic, care a trebuit sĕ stagneze în urma frecărilor politice. Cugetul sĕu e sĕ pună în serviciul bunăstărei şi progresului social tóte puterile prin o politică sinceră si onestă, pĕtrunsă de pulsul mai grăbit al timpului.

Din România

(*Sĕrbarea Bobotezei în Bucureşti*). Joi 6 Ianuarie la órele 11 jum. diminéţa s'a săvârşit sfinţirea apelor, la pavilionul de pe cheiul Dâmboviţei, de către I. P. S. Sa Metropolitul Primat cu clerul metropolitan, în presenţa M. S. Regelui, încungiurat de Casa Sa civilă şi militară.

In momentul când I. P. S. Metropolitul Primat a pus sfânta cruce în apă, tunurile de pe Délul Spirei au dat obicinuitele salve.

După săvêrşirea rugăciunilor, M. S. Regele, încunjurat de statele majóre, a primit defilarea trupelor în faţa pavilionului ceremoniei.

*

(*Remaniare ministerială*). Se aduce ca sigură ştirea despre o remaniare în sînul cabinetului actual român în chipul următor:

G. Cantacuzino, preşedinte fără portofoliu, general Manu la interne, Take Ionescu la finanţe, Dr. Istrati la culte şi Ion C. Grădişteanu la instrucţia publică. Cei-l'alţi miniştri îşi vor păstra locurile lor.

*

(*Dărnicia A. S. R. principelui Carol*). Ziarul *Constanţa* publică un interesant document de datul 24 Dec., din care se vede inima nobilă a principelui Carol. Prezentându-se delegaţiunea judeţului Constanţa M. S. Regelui cu raportul anual de situaţiunea judeţului, şi pe când expunea trista stare de mizerie, în care se găseşte populaţiunea din acel judeţ, A. S. Regală micul principe Carol, adânc impresionat de cele auzite, a oferit micile Sale economii, consistênd în dóuĕ piese de aur à 20 lei. Aceste piese au fost trimise prefecţilor din judeţele Tulcea şi Constanţa, pentru ca sĕ fie date la dóuĕ familii din cele mai sărace şi împovărate de copii.

*

(*Inundaţii*). In zilele trecute a căzut o enormă cantitate de zăpadă, care a început acum sĕ se topéscă, aşa că există mari temeri de inundaţii.

Astfel se depeşéză din Caracal că Dunărea s'a revărsat în dreptul satului Islaz, care a fost cu totul inundat. Tóte casele sunt sub apă. Prin părţile jóse ale judeţului Romanaţi domneşte o mare panică.

Rĕsboiul din Africa-Sudică.

Intrégă lumea aştéptă cu mare interes resultatul luptei mari, ce se prepară pentru despresurarea oraşului Ladysmith. Generalul Buller ar fi trecut după unele ştiri rîul Tugela, dar până azi n'au sosit veşti mai detaiate, din care causă e mare neliniştea în Londra şi tăcerea acésta e privită de un semn rĕu. Agentul din Transvaal la Bruxela, Leyds, crede că Buller a fost bătut cu desĕvîrşire la Tugela, dar în ministeriul de resbel englez se ascund lucrurile pentru a domoli agitaţia

Prânz festiv.

După multele mese mari, ce s'au dat în reşedinţa metropolitană din loc din partea Em. Sale archiepiscopului şi metropolitului nostru *Ioan*, începênd cu ziua de Crăciun şi până la Botezul Domnului, la cari a participat inteligința nóstră română din Sibiiu, a dat Inaltpreasfinţia Sa Duminecă, în 9/21 a curentei, un prânz festiv, la care — pe lângă stăpânul casei, vicariul şi secretarii sei — au participat multe din somităţile militare, preoţeşti şi civile ale Sibiiului. Dintre militari au fost Escelenţia Sa Corpscomandantul corpului al XII de armată *Emil Probszt* de Ohstorff, Escelenţia Sa generalul Cavaler *Cristian* de *Kerczek*, Escelenţia Sa generalul Carol de *Cerri*, Ilustritatea Sa dl Gustav Thalmann, comes al Saşilor şi comit. suprem al Sibiiului; directorul „Albinei“ dl *Parteniu Cosma*, şeful statului major colonel Lothar nobil de *Hortstein*, colonelii Horeczky, Marsch, Kemenovicĭ, Jámborffy; Intendantul suprem *Iosif Ionas*, medicul suprem Dr. *Weese*, adjutantul personal al corpscomandantului locotenentul *Desideriu* de *Teleszky*, abatele *Iosif Mollek*, colonelul dela honvezi *Csalány*, prepositul romano-cat. *Gregoriu Gidófalvy*, directorul suprem *Iosif Elischer*, preşedintele tribunalului *Jánosi*, directorul dela finanţe *Dr. Oswald Denk*, directorul gimnasiului de stat *Ferenczy*, inspectorul şcolar Dr. *Gavriil Pintér*, procurorul *Csizinszky*, inginerul suprem al comitatului *Péchy*, parochul reformat *Iosif Nagy*.

Când s'a servit champagner-ul, Em. Sa a ridicat pocalul, închinând pentru armata comună cesaro şi regéscă şi teritorială, pentru representanţii de faţă ai aceleia şi în special pentru Escelenţia Sa dl comandant de corp.

Imediat i-a respuns dl Probszt, vorbind în termini precişi şi călduroşi pentru capul bisericei nóstre, Escelenţia Sa, indicând gréua misiune, ce o are un prelat, a accentuat în deosebi, că Inalt preasfinţitul nostru metropolit — deşi numai de un timp relativ scurt a ocupat scaunul archiepiscopesc şi metropolitan, — totuşi prin purtarea sa, prin activitatea energică, ce-o desvóltă şi prin zelul, cu care lucră la promovarea intereselor culturale ale credincioşilor sei şi-a câştigat nu numai iubirea fiilor sei sufletesci, ci şi stima generală a tuturor cetăţenilor fără deosebire. Ii doresce, ca încă mulţi ani sĕ pótă lucra cu aceeaşi voe şi succes.

A vorbit apoi dl *Parteniu Cosma* pentru Ilustritatea Sa dl comite al Saşilor şi comitele suprem al comitatului Sibiiu, dl G. Thalmann. Vorbitorul a atins entusiasmul, cu care tótă lumea cinstită din statul nostru a salutat înainte cu un an venirea în fruntea ţĕrii a unui bărbat de stat escelent, care în o situaţiune politică încurcată s'a resolvat sĕ guverneze cu observarea legii, dreptului şi a dreptăţii, accentuând că este o norocire pentru comitatul nostru, că are în fruntea sa un bărbat, carele, când va sosi timpul, ca şeful guvernului sĕ-'şi pótă şi executa programul, pe basa însuşirilor ce'l caracteriséză va sci sĕ'şi facă datoria, precum şi în trecut — înainte de a fi chemat în fruntea naţiunii sale şi a comitatului — ca fiu credincios al poporului sĕu, ca advocat, şi-a împlinit chemarea, apĕrênd legea şi dreptatea.

Dl Simonescu a vorbit mai lung; făcênd o temeinică expunere a necesităţii şi valórei instituţiunilor de stat, precum sunt biserica, armata, administraţiunea şi justiţa şi arătênd însemnătatea celor ce representă acele instituţiuni, a golit păharul pentru armonia dintre fii diferitelor biserici şi naţionalităţi. Publicăm în foiţa Nrului de azi frumosul toast întreg.

A mai vorbit Em. Sa metropolitul pentru representanţii confesiunilor, abaţii *Mollek* şi *Gidófalvy* şi preotul reformat *Nagy*. Cest din urmă a respuns, închinând pentru Inaltpreasfinţia Sa.

Pentru conducătorii învĕţămêntului, directorul suprem *Elischer*, directorul gimnasiului de stat *Ferenczy*, inspectorul scolar *Dr. Pintér* a vorbit dl Simonescu. A rĕspuns dl *Elischer*, arĕtând, cum în activitatea sa de 2 decenii punênd pond pe o purcedere obiectivă şi conscienţiosă, a întîmpinat atât în cercurile românesci, cât şi preste tot un sprijin desinteresat întru promovarea intereselor cardinale ale patriei comune.

S'a mai toastat pentru representantul justiţiei dl Jánosi, preşedinte al tribunalului regesc şi în general pentru toţi óspeţii, pentru buna şi frăţésca înţelegere dintre toţi fiii ţerii şi dintre tóte dicasteriile, representate la masă prin distinşi membri. Atât la masă cât şi la cafea a domnit un ton vesel şi amical.

NOUTĂŢI

Sĕrbarea „Aretării Domnului“ în Viena. Ziarele vieneze descriu în mod amănunţit frumósa sĕrbare a Bobotezei în capela garnisónei din Strada Schwarzspanier, pentru soldaţii gr.-or. de naţionalitate română şi sêrbă. Serviciul a fost oficiat de parochul militar Pavel *Boldea*, care la fine a ţinut soldaţilor predică în limba română şi sêrbéscă, esplicându-le cu mare elocuenţă însĕmnătatea sĕrbătórei şi îndemnându-'i la iubire şi credinţă către preaînalta casă domnitóre şi către patrie, la vitejie şi perseveranţă în serviciu şi la necondiţionată ascultare faţă cu superiorii lor. După predică soldaţii au cântat imnul poporal, anume soldaţii români cu text românesc, apoi Sêrbii cu text sêrbesc. In decursul liturgiei a cântat corul „*României-June*“ sub conducerea dlui G. Şorban, distingêndu-se între solişti d-l Traian Murĕşan cu vocea-'i de bariton ear' în decursul sfinţirei apei au cântat rĕspunsurile un cor al soldaţilor români şi unul al soldaţilor dela reg. bosniac.

*

Doruri și dorințe.

Tórce fusu 'n róta vremii
Tortul scump al unei vieţi.
In noianurile firii,
Străbătând năpraznici ceţi...

Ce tot tórce nu se ştie
Fiind firu 'nvăluit.
Şi acum şi pe vecie,
Rĕmâne nefiruit.

Firul tors e 'n reschitor
Şi e lung povestitor,
De a vremilor ispite,
De-a durerilor cumplite.

Câte-au fost în vremi trecute
Rĕmână pe veci tot mute.
Iar pe timpuri înainte
Stingă-le al vremii dinte!!

Mari zile fără dureri,
Impletite 'n dulci plăceri,
Verse-se un dar ceresc
Peste neamul românesc!!

Pronia cu-a sale braţe
Adumbriască-ne pe toţi!!
Ne trimită zori frumóse
Şi la fii şi la nepoţi!!

Scumpul nostru neam latin,
Sĕ tot créscă, sĕ 'nfloriască!
Şi de toţi sĕ se măréscă!
Sĕ scăpăm cu toţi din chin!!

Neamul meu şi-a mea moşie,
Sĕ trăiască pe vecie,
Tot în dragoste curată
Şi 'n iubire 'mprumutată.

Lupşa, 3 Ian. 1900.
Dr. Petru Şpan.

Arta de a se mărita.

(Urmare)

Cu cât vei pretinde mai puţin dela bărbat, cu atât îţi va da mai mult.

Fii faţă cu el indulgentă şi dacă e onest şi te iubesce, treci preste slăbiciunile sau capriţiile lui.

Bărbaţii, vezi, nu sunt aşa ca femeile. In amorul acestora se cuprind tóte simţirile, tóte patimele, tótă esistenţa lor, tótă valórea lor; de acea păcatele lor sunt strigătóre la cer. Bărbaţii iubesc aşa, cum mâncă, beau şi umblă. Amorul întrînşii e numai o apariţie a vieţei, dar nu viaţa însaşi. Păcatele lor de necredinţă de asemenea sunt a se ierta totdeuna. După o jumătate de óră uită greşala şi se reîntorc cu mai multă gingăşie şi iubire la sóţa credinciósă a vieţei lor.

*

Dacă bărbatul tĕu n'are curagiul a'şi mărturisi pĕcatul, dacă prin minciunile sale rătăceşte din cale, rîde, zimbeşte şi fă'l sĕ creadă că şi tu 'i crezi, chiar şi atunci, când 'ţi spune lucruri absurde, ba chiar şi atunci, când e de rîs ca un copil, prins cu ocaua.

La acésta se cere eroism; sperez că tu nu vei avea lipsă de eroism, dar dacă ar întra crisa, fii tare!

Observ însĕ, că bărbatul teu trebue sĕ fie un om de trébă.

Un făcător de rele ordinar, omul fără caracter nu merită compătimire şi îndurare.

Dacă nu vei mai putea stima pe bărbatul teu, desparte-te de el dacă acésta nu se póte pe calea legei, scrie cu degetul o linie de foc, care ve va despărţi pe veci.

*

Nu te mănia, scumpa mea fică, dacă voiesc a'ţi da şi acel sfat, ca sĕ nu minţi înaintea bărbatului teu niciodată, nici în lucrurile cele mai bagatele.

Sciu că eşti sinceră, sciu că nu scii minţi, dar posiţia ta cea nóuă, convenirile tale cu ómeni şi atingerea cu feliurite lucruri, te vor aduce în dilema neplăcută, că sau trebue sĕ minţi, sau sĕ superi pe acela pe care îl iubesci.

Dintre aceste dóuĕ căi, 90% din femei prefer a alege minciuna.

Şi în casuri mai puţin grave vor minţi, numai ca sĕ nu fie silite a auzi imputări, a se apĕra sau a servi cu esplicaţiuni lungi.

Alexandru cel Mare a tăiat renumitul nod cu spada şi prin acésta s'a făcut nemuritor pentru tóte veacurile.

Femeile în tóte zilele taie noduri mĕrunte cu o spadă mică, care totdeauna se află în buzunarul lor, pe masă, în sertare şi care se chiamă minciună.

Emma, nici odată sĕ nu minţi înaintea bărbatului teu, ori în ce dilemă te-ai afla!

Atunci bărbatul te va aşeza pe un adevĕrat altar; el se póte mândri, că are nevastă frumósă şi tineră, pe care o laudă toţi pentru cultura şi spiritul ei, dar nimic nu'l póte face mai mândru, decât când póte zice: „Nevasta mea nu ştie minţi.“

*

Eram odată într'o societate de bĕtrâni şi tineri, femei frumóse, scriitori şi învăţaţi. A venit vorba despre cruda hotărîre a sorţii, că florile ar fi atât de trecătóre.*)

(Va urma).

---

*) Un poet român se exprimă astfel
„Tot ce-i falnic, şi *frumos*,
„Curênd trece, curênd móre,
„Ca un viscol, ca o *flóre*,
„Ca un fulger luminos.

† **Văd. Dobra Stroia**. Profesorul nostru seminarial Dr. Ioan Stroia a suferit o grea lovitură prin mórtea prea iubitei sale mame. Inmormêntarea s'a făcut eri în comuna Cacova, participând un public numeros şi distins din fruntaşele comune mărginene şi cu deosebire din Gurariului, unde reposata avé rudenii alese, familia Manta, Ivan etc. Cuvêntul funebral l-a rostit părintele *Ioachim Muntean* din Gurarîului precum şi învêţ. *Ioan Hanzu* din Cacova. Reposata împreună cu regretatul ei soţ au dăruit pre séma scólei din Mercurea 1000 florini pentru cumpĕrarea edificiului scolar, au zidit din averea lor proprie turnul bisericei din Amnaş cu cheltueli peste 1000 fl , au dăruit sume frumóse pre séma şcólei şi bisericei din Cacova, ear pre séma seminariului „Andreian“ a procurat un rênd de vestminte preoţesci şi alte multe daruri şi binefaceri, cari nu le înşirăm aici.

Sĕracii şi neputincioşii din comună au perdut în rĕposata pre adevĕrata lor mângăitóre, ear fii o mamă vrednică şi iubitóre.

Aceste calităţi alese şi nobile au făcut'o stimată în întreg jurul, care regretă în repausata o vrednică matrónă, ca şi care am dori sĕ aibă poporul nostru dela ţară cât mai multe.

Fiei-ţerâna uşóră şi memoria binecuvêntată!

Familia publică următoriul necrolog:

Jalnicii subscrişi cu inimă înfrântă de durere aduc la cunoştinţă, că prea iubita lor mamă *Dobra I. Stroia* născ. *Hanzu* după lungi şi grele suferinţe, în etate de 71 ani împărtăşită fiind cu sfintele taine, şi-a dat nobilul suflet în mânile creatorului Vineri, la 7/19 Ianuarie 11 óre séra.

Rĕmăşiţele pământeşti ale neuitatei defuncte se vor depune spre vecinic rĕpaus: Luni, în 10/22 Ianuarie a. c. la 10 óre antemeridiane după ritul gr.-or. Cacova, în 8/20 Ianuarie, 1900. Maria măr. Pau, Daniil Stroia, Dr. Ioan Stroia, prof. Vasilie Stroia, Reveca măr. Manta, ca fii, Ioan Manta, preot Maria născ. Stoia, Constanţa născ. Hanzu, Veturia născ. Ivan, ca jinere şi nurori, dimpreună cu numĕroşii lor fii şi fice — ca nepoţi şi nepóte.

*

Coróne eterne. Precum aflăm, presidentul „Reuniunei sodalilor români din Sibiiu“ dl Vic. Tordăşianu, cu scop de a eternisa memoria regretatului veteran notar emer. Ioan Măcelariu, originar din Racoviţa, fost notar în Apoldul-român şi mai în urmă fost funcţionar la cassa de păstrare din Mercurea, decedat zilele acestea în Orlat, — a contribuit cu 2 coróne la fondul vĕduvelor şi orfanilor meseriaşilor români, administrat de „Reuniunea sodalilor“. Rĕposatul în calitate de notar al fruntaşei comune Apoldul-român a adus comuna la înflorirea de azi. El a fost primul, care înţelegând rostul insoţirilor de tot soiul, a contribuit cu sfatul şi cu fapta la înfiinţarea „Tovărăşiei agricole“ şi a „Insoţirei de credit săteşti sistem Raiffeisen“ de acolo, pe cari până a fost în Apold, le-a condus în calitate de president cu mult tact şi înţelepciune.

*

Dela Arad. P. C. Sa părintele protosincel Vasilie *Mangra*, a fost numit referent onorar în senatul bisericesc al consistoriului din Arad.

*

Necrolog. Dl Paul Faşie, jude regesc în Oradea mare, care abia de-o septămână şi-a perdut pe un fiu mai mărişor, a îndurat o nóuă lovitură pierzênd şi pe al doilea fiu, Iuliu. Ĕtă necrologul: Paul Faşie jude reg. şi soţia Catinca Roman dinpreună cu ficele lor: Eugenia, Valeria şi Gizela în numele lor şi a numeroşilor consângeni, cu inima frântă de adâncă durere, vin a anunţa trecerea din viéţă a celui mai scump şi neuitat fiu, respective frate, *Iuliu Faşie*, intâmplată după lungi şi dureróse suferinţe în frageda-i etate de 10 ani în 20 Ianuarie st. n. a. c. la $2^1/_2$ óre după mezul nopţii. Inmormântarea scumpului şi neuitatului decelat se va întêmpla dela locuinţa de sub nrul 254/8 strada maghiară (Nagy-Magyar-utcza) în 21 Ianuarie la $2^1/_2$ óre d. a. după ritul bisericei gr. or. române. Oradea-Mare la 20. Ianuarie, 1900. Memoria sĕ-i fie binecuvêntată!

*

Civilisatorii Orientului. Gendarmii maghiari, precum se scrie din Baia de Criş, au deschis cu forţa biserica din Ţebea şi au smuls de pe sfântul altar cununa, ce au fost dus'o delegaţii universitarilor din Cluj, ca omagiu la mormêntul lui Iancu. Adevĕrat, civilisaţie orientală!

*

Concert şi teatru. „*Reuniunea sodalilor români din Sibiiu*“ invită la *Concertul* împreunat cu *teatru şi joc*, ce se va arangia Sâmbătă în 27 Ianuariu n. 1900 în sala cea mare dela „Gesellschaftshaus“. Cântările se execută sub coducerea dlui Candid Popa, înv. la şcóla de aplicaţie a seminarului „Andreian“. O parte a eventualului venit curat este destinată fondului vĕduvelor şi orfanilor meseriaşilor români din Sibiiu, lipsiţi de mijlóce. Din şedinţa comitetului „Reuniunei sodalilor români din Sibiiu“, ţinută la 11 Ianuarie n. 1900. Victor Tordăşianu, president. George Poponea, notariu. Inceputul la $7^1/_2$ óre séra. Preţul de întrare: de familie (à 3 persóne) 1 fl. 80 cr., pentru domni 1 fl., (membrii Reuniunei 80 cr.), pentru dame 60 cr. Suprasolviri benevole se primesc cu mulţumită şi se vor cuita pe cale ziaristică Bilete de întrare — séra la cassă.

Program:

I. Concert. 1. *Sunt Român*“, cor mixt de W. Humpel. 2. „*Trecui valea*“, cor mixt de I. Mureşanu. 3. *a*) „*Copiliţă din Bănat*“ *şi b*) „*Ióca*“ cor bărb. de *** 4. „*Serenadă*“, cor bărb. de T. de Flondor, cu solo bariton, executat de Dl G. Poponea. 5. „*La o tineră fată*“, cor mixt de *** 6. *a*) „*Fóie verde pup de crin*“ *şi b*) „*Angheluşa*“, cor mixt de T. Popovici.

II. Teatru: *1. Plăeşii dela Baia*, comedie în 1 act de N. A. Bogdan. Persónele: Nistor Foaielată, plăeş bĕtrân, 70 ani: dl Demetriu Axente. Luca Peliniţă, de asemenea, 75 ani: dl Ioan Bologa. Mitru Ciocârlie, roşior, nepot lui Foielată: dl Nicolau Bratu. Gafiţa, nepóta lui Peliniţă: d-şóra Evelina Luca. *2. Tovarăşi nedespărţiţi* séu *Sfântul Dumitru*, comedie în versuri în 1 act de Carol Scrob. Persónele: Poetul: dl Victor Griguţa. Sfântul Dumitru: dl Dem. Axente. Oficerul: dl Nicolau Stoica. Musicantul: dl I. Pamfilie. Actorul: dl Ioan Eremie. Bancherul: dl V. Grindean. Gloria: d-şóra Maria Costea. Sărăcia: d-şóra Elena Baciu. Iarna: d-şóra Eug. Călborean. *3. O jalobă în atmosferă*, comedie astro-amorósă de N. A. Bogdan. Persónele: Domnul Sóre: dl Dem. Axente. Domnişora Lună-plină: d-şóra Evelina Luca.

P. T. Domni, cari din eróre nu vor fi primit învitare sunt rugaţi sĕ se considere prin acésta de învitaţi.

*

„Cântări liturgice“. Cetim în Patria: In editura „Armoniei“, societăţii pentru cultivarea şi respândirea musicei naţionale, bisericeşti şi lumeşti au apărut „Cântări liturgice“ (Liturgia sfântului Ioan Gură-de-aur) cu Axion, Tatăl nostru şi Psalmi pentru cor mixt, compuse de Anton Koller op. 3.— Cântările aceste sunt compuse după motivele musicei bisericeşti ort.-or. şi se pot fórte uşor esecuta de coruri ceva disciplinate. Piesele din liturgia acésta sunt strict orânduite după liturgierul ort.-or. şi sunt prin urmare, conţinênd şi tóte respunsurile necesare pentru întrebuinţarea lor fórte bine întocmite. Preţul partiturei (26 pag.) e 4 coroane. Fie-care voce (12 pag.) 1 cor 50 bani. Comande primeşte cassarul societăţii, domnul Leonida Bodnărescul Cernăuţi, strada puşcăriei Nr. 18.

*

Ţarul şi Montenegro. Cu ocasiunea anului nou Nichita, principele Montenegrului a felicitat pe Ţarul, care i-a mulţumit de atenţiune şi l'a asigurat de sincera şi nestrămutată lui prietenie. Ţarul şi-a mai arĕtat bunăvoinţa şi prin trimiterea la Cettinje a unui consilier de finanţe, pentru aducerea în ordine a stărilor desolate financiare ale Muntenegrului.

*

Etalonul de escompt s'a redus la banca austro-ungară cu începere din 21 l. c. n. la 5%.

*

Pentru maghiarisare. Şcólele de stat înfiinţate în ţinuturile locuite de Români, n'aduc ródele dorite de stăpânire, fiindcă în cèle mai multe părţi stau góle. Pentru prevenirea acestei calamităţi şi pentru a atrage cât mai mulţi băieţi români în ele, ministrul de culte Wlassics a luat disposiţia, ca în mai multe scóle elementare de stat elevii sĕ fie scutiţi de didactru.

*

Pedagogia Nóuă, organul pedagogic redactat de prof. sem. Dr. Petru Şpan va apăré în cursul lunei acesteia, în fascicul lunar. Va costa pe an 5. (cinci) coróne şi se va putea abona numai pe jumĕtate de an şi pe un an întreg. Abonamentele sĕ se trimită la Librăria W. Krafft.

*

Cheltuelile de rĕsboiu ale Angliei. Precum se ştie, generalii englezi mai în urmă sosiţi în Africa, şi-au luat drept principiu tactic, o înaintare cât mai prevĕzĕtóre, chiar dacă rĕsboiul se va întinde fie şi un an de zile. Aşteptările, ce le aveau la început Englezii, de a înplânta în câteva zile stégul lor pe zidurile Pretoriei, s'au nimicit de atunci. Trupele engleze curg fără încetare spre Africa şi se speră, că până la finea lui Februariu sĕ se urce la 100.000 ómeni. Natural, că susţinerea acestora costă sume colosale, astfel până acum Anglia a spesat 10 milióne funţi sterling dintre cari 2 milióne din disponendele cassei, ear 8 milióne datorie flotantă. Pentru votarea nóuĕlor credite necesare la continuarea rĕsboiului, căci suma de mai sus e pe gătate, se va întruni pe la finea lunei curente parlamentul, căruia i-se va cere, precum se spune, votarea unui nou credit de 20 milióne funţi, cam 700 milióne coróne; alţii amintesc de 50 milióne funţi, sau 1200 milióne coróne.

Chiar şi pentru casul, când Anglia va învinge, ea va avea lipsă de o armată însemnată pentru susţinerea liniştei în cele dóuĕ republici africane.

*

Graţiare. Femeia unui oficiant de postă din Viena, Maria Kutsera, condamnată pentru chinuire de copil, la mórte prin ştréng, a fost graţiată de Maiestatea Sa, schimbându-i-se pedépsa la temniţă grea de 8 ani.

*

Sórtea mănuşilor. Cetim într'un jurnal, că cea mai nóuă modă la Paris e scóterea din us a mănuşilor spre marea amărăciune a fabricanţilor şi comercianţilor. Atât damele, cât şi domnii încep a se arăta în teatre şi societăţi cu degetele trandafirii, fără a le mai pune sub adăpost. Nóua modă începe cu încetul a cuceri teren.

*

Morţii şi răniţii rĕsboiului din Transvaal. O fóie medicală englesă publică o statistică privitóre la perderile dela Transvaal ale Englezilor. După acéstă statistică, proporţia morţilor şi a răniţilor englesi în rĕsboiul dela Transvaal este aceeaşi, ca şi a Germanilor în rĕsboiul dela 1870, când tot la 5·3 răniţi s'a venit un mort. Perderile acestui rĕsboiu în asemĕnare cu perderile din vestitele rĕsboie de odinióră sunt fórte neînsemnate. In lupta dela Lipsca au fost tot la doi răniţi un mort, în lupta dela Sadova a Austriacilor la trei răniţi un mort, în rĕsboiul dela 1877 – 78 Ruşii au avut tot la 2·1 răniţi un mort.

DE ANUL NOU.

Transport din Nr. 1... 433 cor.

Rubin Patiţa, advocat, A.-Iulia 5 cor.

Mateiu Nicola, advocat, Abrud 6 cor.

George Dănilă, primar, Hunedóra 4 cor.

Nicolau Macrea, contabil, Hunedóra 2 coróne.

Dr. Aurel Isac, advocat, Cluj, 10 cor.

Constantin Cothişel, preot, Certege, 6 coróne.

Nicolau Cothişel, primar, Certege, 4 cor.

Iuliu V. Albini, Zlatna, 3 cor.

Petru Paul, proprietar, Zlatna, 5 cor.

Ioan Cismaş, adj. not. Zlatna, 2 cor.

„Cordiana“, institut de credit, Fofeldea, 3 coróne.

„Steliţa“, Csomaköz, 1 cor.

Dănilă Gremoi, controlor, Tinca 4 cor.

Alexandru Papp, oficiant, Tinca 1 cor.

Traian Suciu, Tinca, 1 cor.

Miltiade Nicolescu, pract. de farmacie, Tinca, 1 cor.

Nicolau Moldovan, adm. prot., Nocrichiu, 2 coróne.

Virgil Şotropa, profesor, Năsĕud, 2 cor.

Iosif Popescu, cassar la „Murĕşana“, Reghin, 5 cor.

Moise Brumboiu, paroch, Tohanul-vechiu 2 coróne.

Nicolae Grozea, Tohanul-vechiu, 2 cor.

Nicolae Botezan, Tohanul vechiu, 1 cor.

Dr. Emil Gerasim, advocat Aiud, 5 cor.

Tănasie Popa, Câmpenii de jos, 1 cor.

Petru Nemeş, notar publ. Braşov, 10 cor.

Cornel Aiser, casier, „ 3 cor.

Vasile Voina, protopop, „ 4 cor.

Arseniu Vlaicu, dir. „ 3 cor.

G. Vătăşan, prof. „ 2 cor.

P. Percea, prof. „ 3 cor.

Dr. V. Saftu, preot, „ 2 cor.

G. Dima, prof. „ 3 cor.

V. Oniţiu, dir. „ 3 cor.

G. Chelariu, dir. „ 3 cor.

Nic. Puianu, ampl. „ 2 cor.

Radu Ardelea compt. „ 3 cor.

Vasile Literat, ampl. „ 2 cor.

Vasile Baboe, ampl. „ 2 cor.

Dr. Florentin Mihályi, adv. Sighet, 5 cor.

Petru Ciobotariu, preot, M. Reghin, 2 cor.

George Neagoviciu Negoescu, preot, Intorsura Buzĕului, 2 cor.

Constantin Colbasi, Spring, 2 cor.

George Boldea, căpitan în p. Turda, 4 coróne.

Nicolau Zigre, advocat, Oradea-mare, 5 coróne.

Petru Tisu, advocat Panciova, 2 cor.

Dr. A. Bireescu advocat Panciova, 3 cor,

Dr. P. Penţa, advocat Panciova, 1. 10.

Marcu Almajanu, cancelist, Panciova, 1 corónă.

Tedor Leucuţa, diurnist, Panciova 1 cor.

Petru Baba, diurnist de tribunal, Panciova 1 cor.

Simeon Dragomir diurnist notar. Gura-Sada, 3 cor.

Georgiu Albu, preot Geoagiul de sus, 1 corónă.

Vasiliu Sala, înv. Vaşcou, 1 cor.

Parteniu Coroiu a fili, Vaşcău 1 cor.

Iosif Goga, preot, Rĕşinari, 2 cor.

Pompeiu Piso, Certege, 2 cor.

Gerasim Domide, preot, Rodna veche, 3 c.

Dr. George Miclea, adv. Alibunar, 4 cor.

Calipsa Şandru, vĕd. de asesor orf. Sighişóră 3 cor.

Victor Ancean, not. de trib., Sibiiu 2 coróne.

Eugenia I. Paraschiv n. Mihali, în memoria neuitaţilor sei repausaţi şi adecă a soţului seu Ioan Paraschiv, fost subjude reg. în Sebeşul săsesc şi a fiilor sei Gregoriu şi Ana 20 cor.

Eliseu Iuliu Dan, preot Borgo-Suseni 2 cor.

Simeon Pasca, notar cerc. în Sălciva de jos 5 cor.

Candin Suciu, Magina 2 cor.

Suma 626 cor. 10 fil.

Dr. C. Diaconovich.

Notiţă literară.

A apărut:

„*Noua revistă română*“, primul nr. din acéstă revistă anunţată şi de noi, cu un bogat şi interesant cuprins. Ea e redactată de un comitet, compus din scriitori români de o recunoscută valóre, sub direcţia dlui C. R. Motru, şi se presintă ca o voluminósă broşură de 48 pag. afară de cele 2 suplimente ce o însoţesc. Cuprinde următórele articole:

Cronica politică. — Partidele politice şi noile grupuri politice, de un fost ministru liberal.

Partidul liberal de un Drapelist.

Ancheta economică — Crisa economică actuală, de I. Teodorescu.

Istorie. — Moralitatea şi armonia istoriei, de N. Iorga.

Literatură. — Şcóla latinistă în limba şi literatura română, de Ovid Densuşianu. Figuri contimporane: Jak Negruzzi, de Clio şi Indurare (novelă) de P. B.

Mişcarea literară şi ştientifică. Duiliu Zamfirescu: Poesii noue. — Haralamb Lecca: Jucătorii de cărţi. — Radu Rosetti: Valuri. — A. Vlahuţă: Clipe de linişte. — Notiţe bibliografice.

Abonamentul costă pe un an 24 lei, pe trei luni 6 lei şi se face la Administraţia revistei Bucureşti, pasagiul român 20.

Nr. 465 [1] 3—3

Concurs

Pentru întregirea postului vacant de paroch în comuna Măgina, prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau un venit anual de 405 fl. 75 cr. v. a.

Concurenții sĕ-și aștérnă subsemnatului oficiu până la terminul indicat suplicele concursuale instruite conform normelor în vigóre, și sĕ se presenteze în vr'o Duminecă ori sĕrbătóre în biserică, ca sĕ-i cunóscă poporul credincios.

In conțelegere cu comitetul parochial respectiv.

Oficiul protopresbiteral al Albei Iuliei.

Alba-Iulia, 14 Decembre 1899.

Florian Rusan
adm. prot.

Nr. 603/899 [2] 2—3

Concurs repețit

Pentru ocuparea postului de capelan lângă parochul Ioan Nicora în parochia de clasa III. Lupșa, protopresbiteratul Lupșei, pe basa ordinului Ven. consistor archidiecesan dtto 19 Ianuariu a. c. Nr. 401 B. se escrie al doilea concurs cu terminul de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Roman“.

Venitele împreunate cu acest post sunt jumĕtate din venitele parochiale ce fac fl. 404 50 la an, éra cealaltă jumĕtate compete pe parochul conform conclusului sinodului parochial din 21 Decembre 1897.

Doritorii de a reflecta la acest post au a-și înainta cererile concursuale la subsemnatul oficiu protopresbiteral instruite cu documentele recerute de Regulamentul pentru parochíi din 1878.

In conțelegere cu comitetul parochial. — Oficiul protopresbiteral rom. gr.-or. al Lupșei.

Ofenbaia, în 18 Decembre 1899.

Ioan Danciu,
protopresbiter.

Nr. 856/1899 [3] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de paroch de cl. III. din comuna Păuca, prpresb. Mercurei, se deschide concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post — statorite prin sinodul parochial la 1 Decembre a. c. sunt 403 fl. 59 cruceri.

Doritorii de a ocupa acest post, au a-și trimite cererile lor, instruite conform normelor prescrise, subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Mercurea, la 24 Decembre 1899.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Mercurei, în conțelegere cu comitetul parochial concernent.

I. Droc,
protpresb.

In ***Tipografia*** și ***librăria archidiecesană, Sibiiu,*** a eșit de sub tipar:

Dogmatica ortodoxă

de

Greg. Pletosu,
protoiereu, profesor gimnasial

Carte aprobată de Preaveneratul Sinod archidiecesan gr.-or.

Prețul broș. 2 C. 40 fil., pentru România 3 franci.

Din **Tipografia și librăria archidiecesană, Sibiiu,** se pot procura:

Pribeag

de

Ioan Iosif Sceopul.

Prețul broș. 1 cor. 50 fil.

De pe la noi,

nuvelete de

D. V. Păcățianu

1889—1891.

Prețul broșat 2 coróne

Din tainele vieții,

novele și schițe

de

Margareta Moldovan.

Broș. à 2 cor.

Din vremuri apuse,

de

Judita Secula născută **Truța.**

Broș. à 1 cor.

In **Tipografia și Librăria archidiecesană** au apărut

Treptele formale ale învĕțămĕntului

de

Dr. Petru Șpan.

Prețul 1 C. 60 fil

Se pot procura din

Librăria tipografiei archidiecesane
Sibiiu.

In **Tipografia și librăria archidiecesană Sibiiu,** se află de vêndare:

Cuvêntări bisericesci

de

Dr. Theol. George Popoviciu
protopresbiter ort. român în Lugoș

broș. à 3 cor., sau lei 3.50.

Religiune și sciință,

disertațiune

de același autor

broș. 50 fil.;

și

Cuvêntări bisericesci

de

Massillon, episcop de Clermont și membru al acad. franc.

traduse prin

Ioan Genț
paroch gr. cath. în Haieu,

Tom. I broș. 5 cor. sau lei 6.50

In ***Tipografia și librăria archidiecesană, Sibiiu,*** a eșit de sub tipar și se află de vêndare:

Drepturile, datorințele și responsabilitatea membrilor de direcțiune,

de

Alfred Kormos

traducere de

Constantin Popp, funcționar la „Albina“.

Prețul broș., inclusive porto postal, fl. 1.60

Au apărut și se află de vêndare în

Tipografia și librăria Archidiecesană, Sibiiu:

1.	Aritmetica generală și spețială de Teodor Ceontea, tom. I. și II.	fl.	2.—
2.	Astra, roman de Dito și Idem broș.	„	3.—
3.	Balade poporale de Avram Corcea broș.	„	—.80
4.	Cartea plugarilor sau povestiri economice de I. Georgescu broș.	„	—.25
5.	Grădina de legume de I. F. Negruțiu broș.	„	—.25
6.	Istoria legii nóuĕ de Dr. V. Szmigelski, tomul I. broș.	„	2.—
7.	Poesii de Mihail Eminescu, ediția fină broș.	„	2.—

Avem de vêndare următórele scrieri de

Teodor V. Păcățian:

Principiile politicei, după Dr. F. de Holtzendorff broș.	à	fl.	2.—
Libertatea, traducere după I. Stuart Mill broș.	„	„	1.—
Lupta pentru drept, trad. după Dr. R. de Ihering broș.	„	„	1.—

Cu trimiterea prin postă plus 5 cr.

Tipografia și librăria archidiecesană, Sibiiu.

Conspectul cărților bisericesci

ce se pot procura din

Tipografia și librăria archidiecesană, Sibiiu.

Acaftistul prea sf. născĕtóre de D-ḑeu și alte rugăciuni, ediț. 1898, simplu legat fl. —.85 cr., frumos legat fl. 1.05, în piele roșie fl. 1.25, ediția de lux fl. 2.— și fl. 2.60, peluche	fl.	3.85
Apostol legat	„	5.75
Anthorismos sau „deslușire comparativă asupra broșurei Dorințele dreptcredinciosului cler din Bucovina“, în limba română sau germână dela fl. —.50 la	„	—.25
Biblia ilustrată, testam. vechiu și nou, cu cirile nel. fl. 10, leg.	„	15.—
Biografia fericitei Macrina (cu cirile) broș.	„	—.20
Carte de rugăciuni, pentru tinerime, legată	„	—.15
Chiriacodromion, (cu cirile). nel. dela fl. 10.—, la fl. 6.— leg.	„	8.—
Compendiu de dreptul canonic de A. bar. de Șaguna în limba română sau germână, broșat dela fl. 3.— la	„	1.50
Dumneḑeescile liturgii leg.	„	4.50
Elementele dreptului canonic al bisericei dreptcred. rĕsăritene de A. bar. de Șaguna	„	1.—
Enchiridion, adecă carte manuală de canóne cu comentar de A. bar. de Șaguna, dela fl. 4.— la	„	2.—
Evangelia, (cu cirile), nelegată dela fl. 8.—, la fl. 6.— legată fl. 10.—, fin legată	„	16.—
Genesa Evangeliilor de S. Popescu broș.	„	—.80
Hirotonier, pentru sf. de preoți broș.	„	2.—
Icóna celor 3 Ierarchi, pe hârtie	„	—.30
Icóna Evangeliștilor, pe hârtie	„	—.50
Istoria bisericei ort. rĕsăr. univers. dela întemeierea ei până în ḑilele nóstre, 2 tomuri de A. bar. de Șaguna, în limba română broșată, dela fl. 3.— la	„	1.50
în limba germână dela fl. 1.— la	„	—.50
Istoria bisericéscă polit. naț. de N. Tincu-Velea (cu cirile) broș. dela fl. 1.— la	„	—.40
Liturgia sf. Ioan pe note dela fl. 2.50 la	„	1.—
Manual de studiul pastoral compus de A. bar. de Șaguna broș.	„	1.50
„ „ **teologie morală creștinéscă** compus de A. bar. de Șaguna (cu cirile) broș.	„	1.50
Mineile pe 12 luni în 12 volume (se vênd și separat) leg.	„	86.—
Molitvelnicul bogat, (cu cirile) nelegat fl. 4.30, leg. fl. 5, fin leg.	„	5.50
cu litere latine (evhologiu) legat	„	6.50
Octoichul cel mare, cu catavasierul, nelegat dela fl. 17.— la fl. 10.—, leg.	„	13.—
Octoichul cel mic, sau cele 8 glasuri (cu cirile) neleg. 60 cr., legat 80 cr., fin legat	„	1.20
Octoichul cel mic, sau cele 8 glasuri cu litere latine leg.	„	—.75
Orologion, (ciaslov), cu cirile, neleg, 60 cr., leg. 70 cr., fin leg.	„	1.20
Penticostariu, (cu cirile) neleg. dela fl. 8.—, la fl. 6.— legat	„	8.—
Pneyma in Nicaeno Constantinopolitanum, studiu estetico-dogmatic de S. Popescu broș.	„	1.50
Psaltirea bogată, neleg. fl. 2.75, leg.	„	4.50
„ **prorocului David,** (cu cirile)	„	1.—
Rênduélă la sfințirea bisericilor, (cu cirile), nel. fl. 2.— leg.	„	2.50
Scrierea Sf. Ioan gură de aur (cu cirile) broș.	„	—.50
Scrisori apologetice de apĕrare din 1867 broș.	„	—.50
Têlcul Evangeliilor (cu cirile) broș.	„	1.—
Teologia pastorală veche, (cu cirile) broș. dela fl. 1.— la	„	—.50
Testamentul nou, (cu cirile) broș. dela fl. 1.— la	„	—.50
Triodul cu Strajnicul, (cu cirile) nel. dela fl. 20.— la fl. 12.— leg.	„	17.—

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.**

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 4 Sibiiu, Joi, 13/25 Ianuariu 1900. *Anul XLVIII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **streinătate** pe an 24 C, 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de dóuĕ ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 60 fil. pentru fie-care publicare.

Vrăşmaşii bisericei.

In numĕrul 2 al ziarului nostru am publicat în traducere întreg articolul din ziarul „Egyetértés“ care se ocupă cu taxele sidoxiale din biserica nóstră.

Publicul românesc are ocasiune sĕ compare cele publicate de acel ziar cu cele scrise de noi tot în cestiunea acésta chiar şi în colónele acestui ziar, dară şi mai în detaiu în o broşură separată, care tractéză pe larg acéstă cestiune.*)

Autorul articolului din ziarul „Egyetértés“ se vede, că a avut întrare liberă în dosarele ministrului de culte, deórece cunóşte lucrurile bine, în special e corect în citarea datelor în ce priveşte anii şi numerii dela ordinaţiunile emanate dela guvern în acéstă afacere.

Nu spune însĕ lucrurile în lumina adevĕrului şi acésta cu tendenţa de a lovi în guvernul actual, care nu mai e ca cele din trecut, va sĕ zică este o tendenţă vĕdită de a lovi în guvernul actual însĕ în vestmêntul îndreptăţirei, făurit din trecut şi din faptele din trecut, de aceea revenim noi la acel articol spre a restabili adevĕrul.

Autorul articolului susţine, că încă Iosif al doilea a dispus, ca taxele sidoxiale sĕ le reparteze, colecteze şi administreze ca fond separat organele statului.

Aserţiunea acésta nu se póte susţiné cu acte. Din contră, la început repartarea, colectarea şi administrarea o a făcut biserica prin organele sale.

Abia la 1809 a întrat stadiul accentuat de autorul articolului din cestiune, atunci a luat guvernul mĕsurile cuviinciósе ca încassarea sĕ o facă organele statului.

După rectificarea acésta trecem la alta, care este şi mai cutezată, şi care loveşte în rĕposatul metropolit Şaguna şi în consistorul archidiecesan de atunci.

Se susţine în acel articol, că metropolitul Şaguna la anul 1869 nu era dumerit asupra naturei acestui fond, nu scia ce sĕ facă cu el, cum sĕ-l administreze, şi era în cea mai mare perplesitate, din care apoi l'a scos complesanţa guvernului.

Lucrurile nici în punctul acesta nu s'au întêmplat, după-cum le presentéză ziarul din cestiune.

La 24 Octobre, 1868 sub Nr. 16.961, ministrul de culte de atunci, fericitul Br. Eötvös notifică metropolitului Şaguna, că Maiestatea Sa cu datul 1 Octobre, 1868, s'a îndurat a dispune, ca fondurile archidiecesane, cari erau în administraţiunea statului, sĕ se dea în administraţiunea autonomă a bisericei.

In urma acestei notificări metropolitul Şaguna a convocat o conferenţă archidiecesană din bărbaţi, cu cari se consulta în afacerile bisericeşti şi la 27 Octobre acea conferenţă a luat concluse meritorice cu privire la primirea fondurilor în administrarea autonomă a bisericei.

In înţelesul acestor concluse cu datul 13 Novembre, 1868, s'a trimis o representaţiune la guvernul ţerei, în care s'a mulţumit Maiestăţei Sale monarchului pentru graţia prea înaltă, s'a mulţămit ministrului de culte Eötvös pentru esoperarea graţiei prea înalte, şi s'a notificat comisiunea esmisă pentru primirea fondurilor. In comisiune a fost metropolitul Şaguna, apoi eforii: Ioan Hannia, Petru Roşca, Ioan Brote şi fiscalul Dr. Ioan Borcea.

După primirea fondurilor tot sub presidiul metropolitului Şaguna a luat conferenţa conclusul, ca sĕ se susţină şi pe viitor usul de până atunci, anume statul sĕ anticipeze anual suma de 8480 fl (8000 fl. salariul archiereului, 840 fl. remuneraţiune câte de 20 fl. pentru 24 de învĕţători), el sĕ încasseze taxele sidoxiale, cari cu acel an s'au urcat la 7 cr. de fiecare cap de familie.

Incât suma încassată nu ar acoperi întrégă suma anticipată de către stat, biserica la finea fiecărui an sĕ refundeze diferenţa.

Spre a se puté face acésta statul cu finea fiecărui an sĕ facă socotélă despre sumele eiectate asupra credincioşilor nostri, şi despre cele faptice încassate.

Pre basa acestor enunciaţiuni s'au formulat următórele cereri:

1. Maiestatea Sa monarchul sĕ fie rugat a încuviinţa încassarea taxelor sidoxiale în suma câte de 7 cr. prin perceptoratele regesci;

2. archiepiscopului sĕ i se anticipeze salariul de 8000 fl. în rate lunare prin perceptoratul regesc din Sibiiu;

3. celor 24 învĕţători sĕ li se solvéscă ajutoriul prin respectivele perceptorate regesci, în al căror cerc 'şi au locuinţa.

4. Perceptoratul regesc din Sibiiu, ca cassă centrală, în fiecare an sĕ facă socotélă despre sumele încasate, ca astfel consistoriul archidiecesan sĕ scie cât s'a încasat an de an din sidoxie, şi sĕ pótă refunda eventuala diferenţă dintre suma anticipată ca salariul archiereului şi între cea faptice încassată.

La representaţiunea consistoriului ministrul de culte cu datul 16. Decembre, 1868 a rĕspuns, că a dispus încassarea sidoxiei şi mai departe prin organele statului, a dispus anticiparea sumei de 8000 fl. ca salariu archiepiscopului, a dispus ca perceptoratul din Sibiiu, ca cassă centrală sĕ dea în fiecare an socotélă în scopul refondărei eventualei diferenţe, care eventual nu ar fi aflat acoperire prin încassările sidoxiei.

Este deci evident din cele premerse, că metropolitul Şaguna şi consistoriul archidiecesan a fost consciu de drepturile şi datorinţele sale, şi a făcut toţi paşii necesari, pre cari şi guvernul ţerei i-a acceptat.

Ar mai fi încă sĕ ne luminăm în o cestiune, cum s'au încasat tacsele sidoxiale dela 1868 până la finea anului 1894.

Autorul articlului din cestiune şi aici scrie lucruri, pe cari nu le póte proba.

Un singur lucru ne uimesce.

Autorul articlului se miră, că dela 1868. încóce n'au întrat din taxele sidoxiale atâţia bani, ca sĕ se acopere din ele salariul archiepiscopului, deşi şi el scie „că guvernul cultelor şi al instrucţiunei publice nu prea da zor oficiilor de dare sĕ vadă mai cu zel de încasarea taxelor“.

Asupra acestora vom dumeri pe autorul articlului din cestiune în unul din numerii viitori.

---

*) Sidoxia. Cestiunea dotaţiunei archiereului ortodox-român din Transilvania, de Mateiu Voileanu, asesor consistorial.

Sibiiu, tiparul tipografiei archidiecesane 1897.

Revistă internă

Parlamentul ţerii.

Ultimul act al controverselor pentru cuotă s'a terminat în şedinţa din 22 l. c. n. prin aceea, că parlamentul a luat spre ştire rescriptul ministrului-preşedinte despre decisiunea Maiestăţii sale în chestia cuotei, adusă cu valóre până la 30 Iuniu a. c.

A vorbit contra luării la cunoscinţă deputatul **Polónyi**, aducênd ca motiv principal împrejurarea, că în Austria nu e constituţionalism, legislaţiunea austriacă nu a desbătut proiectul de cuotă şi decisiunea nu s'a putut face pe basa datelor [illegible] guverne, prescrise prin lege. După-ce deputatul **Hodossy** din partidul liberal a arĕtat, că în Austria există constituţionalism cerut de lege şi cele înşirate de antevorbitor nu le pretinde legea, mai în urmă a luat cuvêntul ministrul-president *Széll*. S'a ocupat pe rênd cu tóte gravaminele oratorilor oposiţiei şi cu un aparat convingĕtor a căutat sĕ le rĕstórne. Cu escepţia stângei, camera a primit decisul Monarchului.

A urmat referada lui *Rohonyi* asupra modificărei regulamentului de casă, care s'a primit fără discuţie.

*

O mĕsură folositóre.

Ministerul căilor ferate din Austria a luat mĕsuri importante pentru a organisa

FOIŢA

Arta de a se mărita.

(Urmare)

Şi amorul e ca şi o flóre, zise o dómnă sentimentală.

O dómnă mai seriósă — bună soţie şi bună mamă de familie — o întrerupse:

Nu ori ce flóre şi nu ori ce iubire e trecătóre.

Aşa e, observă un profesor de botanică. Sunt orchidee, cari se susţin cu lunile pe tulpinele lor şi chiar după ce le tai mai rĕmân sĕptămâni întregi fragede. Dar florile de paie ce trăesc cât veacul?

Dama sentimentală: Am vorbit în genere despre flori şi n'am amintit escepţiunile.

Botanicul: Şi floriie de rênd se pot face trainice pe cale artificială şi cine a umblat prin Berlin sau Scandinavia a putut sĕ vază în multe ferestri admirabile buchete de flori înbalsamate.

Dama sentimentală: Dar acésta e numai inbalsamare.

O altă damă. Aşi vrea sĕ sciu cum s'ar putea inbalsama şi amorul, ca sĕ-i se conserve pe vecie vioiciunea şi coloritul.

Botanicul: Cu acid carbolic, argint viu, cu alifie de arsenic . . .

O adevĕrată spaimă provocară aceste cuvinte.

Asta e o blasfemie. Invĕţaţii sunt toţi brutali, nesuferibili... Mórte sciinţei!

Un profesor de psichologie, care a tăcut până acum şi a privit femeile frumóse, zise cu modestie, că botanicul n'a pronunţat nici un lucru de blasfemie, n'a profanat sublimitatea amorului, pentru că şi asupra sentimentelor înfluinţéză forţe interne şi externe şi prin aceste forţe sentimentele cresc, stagnéză, învie, mor. Deci — sfêrşi psichologul — trebue sĕ existe şi astfel de forţe cari promovéză şi susţin pe timp îndelungat viaţa amorului. Numai cât trebue aflat mijlocul şi aplicat înţelepţesce.

Dama sentimentală: Intr'adevĕr aşi dori sĕ sciu ce susţine amorul.

Psichologul: De exemplu *credinţa* celor ce se iubesc reciproc.

Dama sentimentală: Soţii credincioşi şi aşa se iubesc reciproc şi n'au lipsă de mijlóce artificiale.

O damă: Ceeace susţine mai bine amorul, e **gelozia**.

O altă damă: E mai bine a da totdeuna speranţă, dar a nu ceda nici odată.

Dama sentimentală: Intr'adevĕr? Da, acesta e cel mai sigur mod de a ucide amorul.

A treia damă. Nu laud mult sexul nostru dar zic, că cel mai bun antiseptic al amorului e **cochetăria**.

A patra damă. Sĕ trăiască! Lucru de căpetenie e însă, că nu ne este iertat a ne arĕta nepeptenate sau neglijate.

A cincea damă. Şi totdéuna trebue sĕ ţinem cât mai sus prăjitura, ce voim a da. N'aţi observat posiţia căţeluşilor, când voim a-i amăgi cu vre-o delicatesă? — Tóte damele s'au amestecat deja în dispută, numai dómna cea mai bătrână nu şi-a spus părerea. Acesteia i-ar fi plăcut sĕ apară tineră şi cu ajutorul croitorului, a drogistului şi a unui negustor de colori i-a şi succes uneori, mai cu sémă în salóne ne iluminate de ajuns. A lovit masa cu eventaliul, ca sĕ atragă atenţiunea celor presenţi asupra sa; se făcu linişte generală, tuşind 'şi ascuţi gâtlegiul şi apoi vorbi astfel:

Domnilor şi dómnelor! Eu nu ştiu ce trebue sĕ facă bărbaţii, ca sĕ-şi păstreze iubirea nóstră. Asta e tréba lor şi pe mine nu mĕ priveşte. Eu ştiu numai mediul cu care-i facem sĕ îngenunche pururea la piciórele nóstre...

Aci a tăcut. Membrii societăţii au întrebat-o nerăbdători:

Care póte fi acel mijloc miraculos?

Dómna iarăşi lovi cu eventaliul în masă şi exclamă sgomotos:

Dispreţul!

Atunci luà cuvêntul un venerabil bĕtrân, care până aci ascultase cu un suris voltairian palavrele, un bĕtrân, care n'a fost profesor de psichologie, dar totdéuna a studiat pe bărbaţi şi pe femei, cu mare iubire şi cu multă indulgenţă.

Imi permiteţi sĕ vorbesc şi eu? Deşi n'am alt merit, dar sunt cel mai bĕtrân între d-vóstră şi am vĕzut mai mulţi bărbaţi, mai multe femei, decât d-vóstră.

Sĕ auzim! Sĕ auzim! Care e acel mijloc miraculos?

Cel mai excelent mijloc care susţine iubirea, frumóse dómne şi onorabili domni... e....

Ce-e? Ce-e?

Pudórea.

Toţi tăcură; unii erau surprinşi, alţii îşi reaminteau fără veste trecutul depărtat, alţii regretau că nu pricep acéstă dicţiune. Dar numai acest bĕtrân a spus adevĕrul.

I—c.

serviciul de salvare în cás de accident pe căile ferate. Ministerul a ordonat ca toţi împiegaţii căilor ferate afectaţi la serviciul mişcării şi al tracţiunei sě fie supuşi la un examen medical minuţios, ca astfel sě se pótă constata aptitudinea lor la acest serviciu.

Pe de altă parte se vor lăsa în tóte depositele de locomotive vagóne de ambulanţă şi o parte din personalul acelor deposite va fi pus în curentul primelor ajutóre, care se pot da bolnavilor sau răniţilor.

Acest personal va fi organísat puţin, câte puţin într'un fel de corp sanitar a cărui misiune va fi de a se duce imediat acolo unde accidentele au avut loc, şi de a ajuta pe medici în îndeplinirea sarcinei lor.

La dotaţiunea clerului

Simeria în 8 Ianuarie v. 1900.

Onorată Redacţiune!

E frumósă şi sublimă idea concepută de vrednicii nostri colegi din tractul Reghinului, pentru a cărei generalisare şi întrupare au scris în „Tel. Rom.“ un „preot ortodox“ şi un anonim. Pe cât e acésta de adevĕrat, pe atât e mai pe sus de ori ce îndoială că întruparea acestei idei reclamă putinţă şi din punct de vedere material, şi din cel spiritual. Pentru aceea deci ni se impune întrebarea, că avem, sau nu avem acéstă putinţă reclamată? Fără multă vorbă, la acéstă întrebare eu dau rĕspunsul că da, avem.

Sciu prea bine, că între numeroşii preoţi ai numerosului nostru popor pot fi mulţi pe cari nu eu trebue sĕ-i învĕţ că ce sĕ facă, ci dela cari trebue sĕ primesc eu învĕţătură sau îndrumare. De aceea accentuez, că eu la întrebarea de mai sus, nu dau rĕspuns afirmativ cu scop de a indupleca pe mulţimea colegilor mei, ca şi ei sĕ deie un asemenea rĕspuns, ci îmi motivez acésta cu cele ce urméză:

Că singuraticile sume, cu care statul contribue la întregirea salarului preoţilor, în ce mĕsură ajutură pe singuraticii preoţi, e o întrebare, al cărei rĕspuns nu atârnă atâta dela mărimea sau micimea sumei de întregirei, cât atârnă [illegible] *ce se împărtăşeşte* de întregire, cum şi dela lipsele, pe cari numai el şi cei mai de aprópe de el le pot sci cu acurateţă. De acéstă părere fiind eu zic, că noi nu putem sci că suma de întregire, fie ea relativ mare sau mică, ajutură mult, sau puţin. Ceace putem sci cu siguritate e, că sumele întregitóre ajutură.

Precum scim că sumele întregitóre, fără considerare că sunt ele mici sau mari, cuprind în sine pentru preoţii noştri un ajutor tocmai aşa scim şi trebue sĕ scim, că preoţii nostri precum până acuma, aşa şi de acum încolo ar exista şi fără de întregirea salarului dela stat. Aşa dară dacă preoţii nostri ar putea exista şi fără întregirea salariului dela stat, lucru firesc că ei cu atât mai vêrtos pot exista fără o mică parte a întregirei, care nu fără —, ci cu libera şi neînfluinţata învoire a lor, a preoţilor, s'ar folosi pentr anumite înalte scopuri bisericesti.

Acestea sunt vederile cari m'au determinat a zice, că preoţii nostri, din punct de vedere material au putinţa de a împlini cele zise în „Tel. Rom.“ de „un preot ortodox“ şi de un prea stimabil anonim, şi fiindcă o au, împlinirea atêrnă dela voinţa lor.

I. Scim cu toţii, că institutul nostru teologic de decenii încóci cu disparente excepţiuni a primit în sinul sĕu tineri cu frumóse pregătiri gimnasiale sau reale, spre a-i cualifica pentru înalta tréptă preoţéscă; scim şi aceea, că corpul didactic al institutului nostru teologic, precum acuma aşa şi în trecut nu din simţ de datorinţă, ci din înălţătóre însufleţire şi-au dat, respective îşi dă silinţa ca pe tinerii aspiranţi la preoţie în privinţa minţei sĕ'i lumineze, în privinţa inimei sĕ'i nobiliteze şi în chipul acesta sĕ-i facă capabili de a se însufleţi pentru lucruri mari şi nobile. Despre asta nu se îndoesce nime. Covêrşitórea maioritate a statului nostru preoţesc aşadar o constitue preoţi, a căror minte şi inimă, pentru sĕmênţa pe care „Tel. Rom“. prin articlii din numerii 136 şi 137 au aruncat'o, sunt pămênt bun şi roditor, pentru cari apelul cuprins în amintiţii articlii, nu e glasul celui ce strigă în pustie, şi cari ca atari au acea putinţă spirituală, pe care o reclamă îndeplinirea lucrurilor mari şi de interes general, în special au aceea putinţă spirituală, pe care o reclamă îndeplinirea afacerei de sub întrebare.

II. Nu numai în calea îndeplinirei lucrurilor mari, ci şi în calea îndeplinirei lucrurilor mici se ivesc pedeci. O póte vedea şi şti acèsta fiecare vieţuitor înzestrat cu pricepere.

Augmentarea fondului central archidiecesan e fără îndoială un lucru pe cât de frumos, pe atât de mare, şi de bună sémă că în calea îndeplinirii lui încă se vor ivi fel şi fel de pedeci.

Intre feliuritele pedeci eu consider de mai mari, dóuĕ eventuale obiecţiuni. Una, că de ce unii preoţi, şi adecă cei cu intregire relativ mare sĕ contribue pentru scopuri generale bisericeşti, cu mai mari sume de bani, decât sumele cu care contribue preoţii cu intregire mai mică. Alta, că de ce sĕ contribue asemenea pentru scopuri bisericeşti generale numai preoţii cu intregire de salar, şi de ce nu contribue pentru asemenea scopuri şi preoţii fără intregire de salar.

La prima obiecţiune aşi reflecta:

Deşi suma, cu care un preot cu intregire relativ mare contribue pentru cutare scop general bisericesc, e mai mare, — totuşi el din suma de intregire ce'i compete nu dă mai mult, ci dă întocmai ca alt preot cu întregire mică, — fiindcă procentele cu care contribue şi unul şi altul sunt egale, sau fiindcă contribue în proporţie egală.

La a dóua obiecţiune aş reflecta:

Venitele acelor preoţi ai nostri, cari nu sunt avisaţi la intregirea aşa precum ea acuma se face, sunt venite de cari autorităţile nóstre bisericeşti, până la anumite margini pot dispune fără a vătĕma interesele preoţilor respectivi, şi fără a veni în óre-care conflict cu cei-ce au în mânile lor frênele şi puterea de stat. Deci autorităţile nóstre bisericeşti de sigur că vor afla modalitatea, ca şi preoţii fără intregire de salar dela stat sĕ contribue pentru scopurile generale bisericeşti, alăturea cu colegii lor împărtăşiţi de intregire.

Fii bisericei nóstre sperézā, că preoţii fără intregire, avênd nobila ambiţiune de a nu se lăsa îndărĕtul colegilor cu intregire, vor accepta bucuros modalitatea ce s'ar afla şi stabili de sus şi astfel vor depune şi ei filerul lor acolo, unde l'ar depune colegii lor cu intregire de salar dela stat.

Fii bisericei nóstre sperează şi aceea, că în cel mai apropiat viitor, competentele autorităţi bisericeşti, spre desăvêrşita delăturare a nedumeririlor vor căuta şi vor afla şi modalitatea, ca preoţii noştri, fără considerare că capătă ei plata numai dela credincioşi, sau capătă şi dela stat, sĕ contribue pentru scopurile generale bisericeşti toţi, dela mic până la mare, în proporţie egală.

Până când va sosi apropiatul timp, în care competentele autorităţi bisericeşti sĕ caute şi sĕ afle suspomenitele modalităţi, — *până atunci noi preoţii cei cu întregire de salar dela stat, avênd receruta abnegaţiune şi trecere cu vederea, sĕ depunem câteva procente ale sumelor întregitóre pe altariul causelor Maicei nóstre biserici naţionale.*

Ungurii au frumósa sentenţă: „Minden erény önfeláldozással jár“, care pe româneşte sună: Ori ce virtute e împreunată cu órecare jertfire de sine.

Lucru hotărît, că contribuirea preoţilor noştri, cu anumite procente a venitelor lor pentru scopuri generale bisericeşti, e o virtute de primul rang, — şi că această virtute reclamă dela preoţii noştri o órecare jertfire de sine.

Acea jertfire de sine, după a mea părere e tare mică şi uşor de făcut, şi de aceea şi zic cu tótă căldura inimei mele, ca sĕ o facem, detragênd ceva din ce avem ca plată preoţéscă spre a contribui pentru generale şi salutare scopuri bisericeşti. Cu atât mai vêrtos sĕ o facem, pentrucă numai pentru noi şi urmaşii noştrii o facem.

Sunt sigur că pentru această mică jertfire de sine, ai noştrii ne vor lăuda, la care a rêvni eu nu ţin de dejositor, streinii ne vor stima, urmaşii noştri în sluşba preoţéscă vor rosti la adresa nóstră, a înaintaşilor lor, cuvinte de recunoştinţă, — şi mai pe sus de tóte consciinţa nóstră, imparţialul judecător al faptelor şi lucrărilor nóstre, ne va spune, că am făcut lucru bine plăcut lui Dzeu şi ómenilor de bine.

Am şi eu lipsurile şi necazurile mele, după-cum vor fi avênd şi colegii mei pe ale lor şi îmi place şi mie cruţarea şi agonisĕla. Observ aceasta anumit pentruca sĕ nu creadă cineva, că eu am scris acestea, fiindcă, sau mĕ desfăţez în bunătăţi, sau îmi lipseşte recerutul spirit de cruţare şi agonisélă. Am scris avênd curat gândul, că numai făcênd precum am spus, putem crea bisericei nóstre mult cercate un viitor mai bun decum e presentul.

Manasie Iar,
preot gr. or.

Din România

(*Sentimente frăţeşti*). La adresa de mulţumită a senatului României pentru primirea cordială făcută delegaţiunei române cu ocasia congresului orientaliştilor, dl ministru-president al Italiei a rĕspuns cu următórea telegramă, adresată d. president al senatului României:

„Manifestaţiunile de înaltă cordialitate, al căror obiect a fost deputaţiunea română în momentul când ea depunea o corónă comemorativă la picióręle colónei luí Traian, nu au fost de cât expresiunea reînoită a simţimêntului frăţesc, care uneşte cele dóuĕ ţeri ale nóstre.

Sunt fericit de a afla că aceste mărturisiri au găsit un ecou simpatic în Senatul României şi mulţumesc Excelenţei Vóstre că a binevoit a mi le împărtăşi.

Vĕ rog tot d'odată a primi asigurarea înaltei mele consideraţii şi cele mai căldurόse urări“.

Pelloux.

*

(*Distincţiunea acordată d-nei Smara*). *M. S. Regele Italiei*, la propunerea d-lui ministru G. *Baccelli* a distins pe d-na Smara cu medalia de argint Bene-Merenti a instrucţiunei publice.

*

(*Studii comparative*). Din opul „Igiena practică pentru usul mamelor de dr. Ecaterina *Arbore* 1900“, estragem următórele date cu privire la populaţiunea capitalei României:

De la 1880 şi până la 1896, adecă în cursul de 17 ani următori, Românii au avut 84,231 de născuţi, ear ovreii 15,895, şi au murit români 79,385 ear 8,709 ovrei.

Cu alte cuvinte media generală a creşterei poporaţiunei în curgerea de 17 ani (1880—97) a fost pentru români + 1,18, şi pentru ovrei + 1,87.

Pe temeiul acestor cifre putem calcula, că pe când poporaţiunea română a Capitalei se va îndoi prin naşteri abia în *cursul de 44 ani*, poporaţiunea evreie se va îndoi numai în cursul *de 27 ani*.

Acésta, invederat, fără ca sĕ luăm în consideraţiune emigraţiunea ovreilor din Galiţia şi Rusia sau aşezarea ovreilor din Moldova în Bucureşti.

Lăsând la o parte cestiunea emigraţiunei, pentru stabilirea căreia e neputinciósă igiena publică şi privată, sĕ ne mărginim a căuta causele atât de favorabile creşterei progeniturei aborigine.

După părerea igieniştilor noştri aceste cauze reşed pe dintregul lor în aplicarea preceptelor de igienă infantilă la poporaţiunea evreie, care are obiceiu de a da tóte îngrijirile posibile progeniturei lor, pe când contrariu se observă la poporaţiunea română.

Revistă externă

Rusia la Marea-Négră

Din *Sofia* se depeşéză, că de câteva zile a sosit acolo o comisiune ruséscă, compusă din generali, oficeri de stat major şi oficeri dela marină pentru a inspecta portul bulgar de la marea négră, *Burgas*. Cu acésta se aduce de nou în legătură ştirea, conform căreia principele Ferdinand ar fi înclinat, sĕ cedeze Rusiei portul Burgas în schimbul unei sume anuale de dóue milióne ruble.

*

Simpatii pentru Anglia.

Se vesteşte din Athena, că acolo simpatiile pentru Anglia au luat un adevĕrat caracter politic.

S'au celebrat în mai multe oraşe servicii funebre pentru Englezii căzuţi pe câmpul de luptă în Africa de sud.

In cercurile diplomatice din Athena se urmăreşte cu atenţiune acéstă mişcare anglofilă.

*

Cereri de voluntari pentru rĕsboiul din Africa — respinse.

Se anunţă din Bruxelles: Cererile de angajare ca voluntari în armata Transvaalului sporindu-se de cât-va timp, Doctorul Leyds publică un comunicat spunênd că nu este autorizat de către guvernul sĕu ca sĕ facă înrolări pentru serviciul Transvaalului. Oamenii nu pot fi deci înrolaţi în Europa pentru armata Transvaalului.

NOUTĂŢI

Sĕrbarea Bobotezei în Cernăuţi. Amintirea Botezului Domnului s'a sĕrbat în biserica catedrală din Cernăuţi, precum spune „*Patria*“, cu o solemnitate maréţă şi pompa cea mai strălucită.

Conform programului fixat s'a început sĕvêrşirea sf. liturgii la órele 9 dim. de către Archiereul *Vladimir*, asistând I. P. C. Lor: Archimandriţii M. *Calinescu* şi Juvenal *Stefanelli*. I. P. C. Lor: consilierii consistoriali D. *Bejan* şi G. *Hannicki* şi P. C. Lor: Dr. *Popescul* şi I. *Bendas*.

Cântările liturgice au fost esecutate fórte frumos de către corul mixt al societăţii filarmonice „*Armonia*“.

Fiind Arătarea D-lui una din cele mai măreţe sĕrbări ale bisericei nóstre, a fost ca în fie-care an aşa şi de astă dată catedrala aşa zicênd ticsită de public. Au luat parte la acéstă sĕrbare fórte mult popor şi destulă inteliginţă, îndeosebi dame, cele mai multe purtândfalnicul nostrutreicolor.

Indeosebi au participat: tot clerul nostru din capitală în frunte cu corpul profesoral de la facultatea teologică condus de spectabilitatea Sa dl decan Dr. E. Voiutschi. Presidentul ţĕrii bar. Bourguignon cu consilierii şi amploiaţii guverniali. Dl mareşal al ţĕrii I. Lupu. Consulul României dlCogălniceanu. Consulul rusesc de Pantchoulidzew cu secretarul sĕu. Generalul de Matt cu tot corpul ofiţeresc, despre care trebue sĕ observăm cu deosebită plăcere, că arată multă simpatie faţă de tóte sĕrbările nóstre bisericeşti, etc.

Finindu-se sf liturgie la órele 10½, s'a pornit procesiunea către locul sfinţirei apei. La acésta procesiune s'a observat următórea ordine: în frunte musica militară, apoi miliţia, tineretul de la diferitele şcóle, credincioşii cu stégurile breslelor şi praporii bisericeşti, epitropii şi fraţii bisericeşti cu făclii aprinse, corul pedagogilor, corul alumnilor seminariali condus de dl rigoros. I. Verenca; apoi preoţii de la biserica sf. Nicolae şi de la sf. Parascheva şi toţi cei aflători în capitală, îmbrăcaţi în vesminte bisericeşti, archiereul Vladimir cu asistenţă, în fine dirigĕtoriile amintite, nobilimea ţĕrii, notabilităţile orăşene şi poporul credincios.

Sosind procesiunea în ordine esemplară la locul frumos decorat, unde se obicinueşte a sfinţi apa, a fost acésta întimpinată de o mulţime imensă de ómeni, cari profitând de timpul deosebit de favorabil, au alergat cu mic cu mare, tînĕr şi bĕtrân, ortodox şi străin sĕ asiste la acéstă măréţă sĕrbare.

Intre bubuitul tunurilor şi salvele date de miliţie la momentele cele mai sublime, s'a sĕvêrşit cu adêncă pietate sfinţirea de archiereul Vladimir.

*

In atenţiunea preoţilor nostri. Ni-se scrie, că umblă agenţi pe sate şi seduc cu momeli preoţimea nóstră.

Anume ni se scrie, că acei agenţi se insinua ca exmişi ai unor institute din patria nóstră, cari pentru anumite sume de bani le completéză studiile cu 8 clase gimnasiale.

Facem atentă preoţimea nóstră sĕ se feréscă de asemene agenţi, şi aceia, cari din îndemn nobil pentru o cualificaţiune mai înaltă doresc a 'şi completa studiile, sĕ se adreseze ca şi până acuma cu cerere către autoritatea bisericéscă, care apoi le va da îndrumările cuviincióse.

*

Sfinţire de biserică. Dl Ioan *Popa*, cand. de preot, ne comunică următórele: In Chezdi-Vaşarheiu există câteva familii ortodoxe române, care au avut o biserică într'o stare fórte slabă, ruinată, dar reparându-se în vara anului trecut pe atât de frumósă este de present, aşa încât cu drag póte sĕ între întrênsa ori şi cine sĕ o privéscă. Repararea s'a făcut la stăruinţa dlui protopresbiter al tractului Treiscaune Dimitrie *Coltofean*. Merită apoi o deosebită mulţumită şi recunoştinţă dl Francisc *Molnar*, epitrop al sus numitei biserici şi hotelier, care deşi este rom. cath., fiindu-i soţia rom. gr.-ort. nunumai a stăruit la înoirea casei lui D-zeu, ci a jertfit şi dela sine o sumă frumósă. Sfinţirea bisericei s'a făcut Dumineca în 19 Decembre st. v. 1899 prin dl protopresbiter Dimitrie *Coltofean*, şi preoţii Alexiu *Popoviciu* din Sepsi-Sângiorz şi Georgiu *Furtună* din Covasna, fiind de faţă şi mai mulţi oficeri români staţionaţi acolo, militari români şi mai mulţi inteligenţi români. După săvêrşirea actului, óspeţii s'au întrunit la prânz în casa ospitală a vrednicului epitrop Molnar, căruia i se aduce mulţumită şi pe calea acésta pentru jertfele aduse pe altariul casei Domnului.

*

Societatea geografică română din Bucuresci a numit ca membru activ al sĕu pe dl Silvestru Moldovan.

*

Fapte marinimóse. On. Direcţiune a Cassei de păstrare (reuniune) în Sĕlişte, în ajunul Nascerei Domnului din a. tr. a împărţit între elevii scólei nóstre vestminte în valóre de una sută floreni.

Pentru această nobilă faptă, în numele elevilor sĕraci, cari au fost împărtăşiţi cu vestminte, mĕ sîmt plăcut indemnat sĕ esprim mulţĕmită susnumitei direcţiuni.

Mai departe dl v-notar din loc, Ioan *Chirca*, din incidentul onomasticei d-sale, tot în acest scop a donat 3 fl., pentru cari deasemenea esprim mulţumită. Sĕlişte, la 8/20 Ianuarie 1900. Dumitru *Lăpĕdat*, director şcolar.

*

Balul casinei internaţionale, ce s'a ţinut la 20 Ianuariu st. n. în sala dela „Gesellschaftshaus", a fost unul dintre cele mai succese, atât ce priveşte arangiarea salei cât şi ce priveşte petrecerea însaşi. Peste 400 de persóne au luat parte, între cari şi o cunună frumósă de dame şi damicele române. Toaletele au fost bogate şi variate. Balul l'a deschis dl colonel Kemenovici cu graţiósa d-nnă Kerczek, soţia Ex. Sale dlui F. M. L. cavaler de Kerczek, căreia i-s'a dat un bogat şi frumos buchet. Balul a fost onorat cu presenţa Ex. Sale dlui F. Z. M. Emil Probst de Ohstorff, comandantul corpului 12 de armată, a Ex. Sale dlui F. M. L. Cerri, comandant de divisie, a d-lui general Proschinger, a d-lor coloneli etc., cu un cuvênt a tuturor fruntaşilor militari şi civili.

Reuşita splendidă a balului se atribue în primul rênd comitetului arangiator, în care partea leului a avut-o simpaticul locotenent dl Schnabel.

*

Sigilul lui Iancu. O preţiósă relique a primit zilele acestea biroul Asociaţiunei, pentru a se păstra în viitorul museu: *sigilul lui Avram Iancu*. Sigilul a fost găsit în grădina ţĕranului Jurca Rusan al Tocului din comuna Blăşeni, lânga Brad. In acéstă grădină se oprise odată Iancu pentru a scrie o epistolă. A scris'o la o masă în grădină şi acolo s'a perdut sigilul, probabil în érbă, căci ori cât l'a căutat, nu l'a aflat. Cu câţi-va ani înainte însĕ, arând în grădină a fost aflat sigilul, ér acum proprietarul l'a dăruit Asociaţiunei.

*

Panică în teatrul naţional din Iaşi. Sâmbătă seara, pe când un numeros public asista la representaţia dată de d-ra Agata *Bârsescu* la teatru naţional din Iaşi cu piesa Eva, la actul al treilea (óra 12 jum. nóptea), tubul calorifer a făcut explozie.

Mulţimea a început a striga „foc" şi s'a produs o mare panică. Lumea îngrozită alerga spre eşire, unde era o învălmăşală de nedescris. Multe dómne au leşinat; tot aşa şi d-ra Bârsescu.

Reprezentaţia s'a suspendat şi cu multă anevoinţă s'a putut linişti publicul, care se aflase într'o situaţie foarte primejdioasă.

*

Grevă. Din Austria se semnaléză o mare grevă a minerilor de cărbuni, cu deosebire în Boemía şi Silesia creşte într'una numĕrul greviştilor. In Brüx, Maltheusen, Kotresau şi Nürsau au fost mari adunări de lucrători, în care au decis sĕ sisteze lucrul. Lipsa de cărbuni s'a simţit îndată, aşa că societatea de mine pe acţii vest-bohemă a oferit muncitorilor urcarea lefilor, numai sĕ se abţină dela grevă, dar acestia au refusat ofertul. A fost recuirată şi miliţia.

*

Violarea secretului epistolar. In comisíunea budgetară a parlamentului din Berlin, cu ocasia desbaterei budgetului postei, deputaţii Hasse, Lieber şi Müller s'au plâns, că în circulaţia postală cu Austro-Ungaria funcţionarii de poştă austro-ungari violéză secretul epistolar. Secretarul de stat Podbielski a rĕspuns, că până când nu se vor aduce dovezi, trebue sĕ presupună, că secretul epistolar e păzit în strĕinătate.

Pentru limpezirea acestei acuse şeful poştelor austriace, *Neubauer* s'a adresat către direcţiunea postelor germane, pentru a-i-se trimite datele referitóre la acéstă afacere.

*

Client ucigaş. In *Cassino*, aprópe de Neapole s'a întêmplat o dramă sângerósă. Un acusat cu numele *Frangelli*, nemulţumit cu apărarea advocatului sĕu *Rocchet*, îl străpunse cu un pumnal. Pertractarea s'a sistat şi advocatul rănit de mórte a fost transportat la locuinţa sa.

*

Luptă între finanţi şi producenţi de tăbac. Se telegrafézá din Becicherecul-mare: Mai dĕunăzi au transportat din *Katalinfalva* recolta tutunului la Becicherecul-mare. Finanţii au eşit în comuna Katalinfalva, pentru a face inspecţiile prescrise de lege, pe la casele sătenilor. Aceştia însĕ au primit pe óspeţi cu hârleţe şi sape, aşa că numai cu mare greutate au putut scăpa finanţii din mânile ţĕranilor. La ştirea acésta au plecat 60 finanţi şi 20 gendarmi şi aşa domolindu-se spiritele au făcut perchisiţii domiciliare, dând de o mulţime de contrabande. Sătenii din comuna numită îşi vor perde deci concesiunea de a mai cultiva tăbac, pentru aceea au şi făcut ei resistenţă la început. Lucrul acesta s'a mai întêmplat acolo înainte cu 10 ani, când au bătut de moarte pe 2 finanţi, ear pe alţi doi i-au rĕstignit.

*

A apărut: „Extras din tarifele de postă şi telegraf valabile dela 1 Ianuarie 1900". Fiind tarifele anterióre în multe privinţe esenţial schimbate în urma întroducerii valutei de coróne, extrasul acesta e de cel mai mare folos pentru birouri şi privaţi. Se póte procura dela librăria archidiecesană cu preţul de 20 fileri.

*

Domnişóră farmacistă. Emancipărei femeilor s'a dechis un nou teren de activitate prin exemplul dşórei Polysania Penagiotidon, care dupăce a ascultat filologia şi medicina, mai în urmă a luat diploma din farmacopie şi şi-a deschis în Athena farmacie proprie. De prisos póte a mai adauge, că întreprinderea ei se află într'o stare înfloritóre.

*

Prelegeri economice în Sĕlişte. Comisiunea economică a comitatului Sibiiu va ţinea cu ajutórele primite dela înaltul minister r. ung. de agricultură şi cu binevoitorul concurs al Reuniunei române de agricultură din comitatul Sibiiului, în *comuna Sĕlişte* în sala cea mare a şcólei în zilele indicate mai jos la órele $4\frac{1}{2}$—$5\frac{1}{2}$ p. m. prelegeri pentru economi cu următorul program:

1. Dumineca în 28 Ianuarie a. c. st. n. „Despre prăsirea pomilor". 2. Dumineca în 4 Februarie a. c. st. n. „Despre cultura pomilor". 3. Dumineca în 11 Februarie a. c. st. n. „Despre culesul şi păstrarea pómelor". 4. Dumineca în 18 Februarie a. c. st. n. „Despre întrebuinţarea pómelor", de dl Dumitru Comşa.

5. Dumineca în 25 Februarie a. c. st. n. „Rentabilitatea stupăritului, Regina, albinele lucrătóre şi trântorii. Nutrirea şi activitatea albinelor (faguri—miere). Coşniţele obicinuite (imobile). Stupina." 6. Dumineca în 4 Martie a. c. st. n. „Cosniţele mobile. Cosniţele mixte. Morburile şi inimicii albinelor. Recuisite de stupărit. Lucrări de primăvară în stupină, de dl Romul Simu.

7. Dumineca în 11 Martie a. c. st. n. „Cultura sparangielului şi a ciupercilor". 8. Dumineca în 18 Martie a. c. st. n. „Testamente şi donaţii în cas de mórte." 9. Dumineca în 25 Martie a. c. st. n. „Contracte de moştenire şi de susţinere", de dl Ioan de Preda.

Acésta se aduce la cunosciinţa economilor din cercul Sĕliştei cu acel adaus, că e în interesul propriu a lua parte la aceste prelegeri în numĕr cât sĕ póte de mare, cu atât mai vêrtos, cu cât pentru participarea la prelegeri nu e a sĕ plăti nimica. Sibiiu, în 22 Ianuarie 1900. Pentru comisiunea economică comitatensă: Reissenberger, preşedinte.

*

La „Reuniunea română de înmormêntare din Sibiiu" s'au mai înscris: d-na Iustina Olariu n. P. Barcianu; Ioan Sinu, propr.; Dafina Sinu n. Roşca; Ioan Moga, ospĕtar; Elena Moga n. Mândreanu; Nicolae Simtion, tipogr.; Ioan Mihălţian, econ.; Ana Mihălţian n. Simtion; Rebeca Wolff; Elena Roşca n. Popp; vĕd. Elena Popp născ. Petruţa; Lazar Popovici, ziler; Simeon Muntean; Lazar Ţĕrean, Ana Ţĕrean n. Simtion; Petru Bădilă, econ.; Luca Duşe, cojocar; Maniu Cioran, măcelar; George Simtion sen., ec.; Maria Simtion n. Vinca; Ana Iordan născ. Avrigian; Nic. Apolzan, ec., Paraschiva Apolzan născ. Nicula; Nic. Jóndrea, ospĕtar; Elisabeta Jóndrea născ. Nicolau.; Mihail Bolta, sodal cismar; Ioan Oprişor, sodal cismar; vĕd. Eva Stanca n. Stoica; George Poplăcian sen., măiestru măcelar; Ioan Ardelean, cursor de cancelarie; Ioan Pop Reteganul, înv. pens. şi red.; Iustina Greavu născ. Popp, Elena Petru Jóndrea, Eva Ilie Vintilă, Maria Toma Moldovan, Maria Ilie Stanciu, Maria Ioan Feldiorean n. Vêlc, Nic. Mocean, Maria N. Mocean, Petru Avrigian, Salomie P. Avrigian, Ana Roşca, Silvia Dr. Barcianu născ. Olteanu; Ioan Maroşi, Rosalia Maroşi, Leontin Simonescu, secretar metropolitan; Sofia Simonescu n. Ionescu, adoptată Marcu, Iosif Marcu sen., pardositor; Paraschiva Marcu n. Bendorfean; Maria Simtion n. Henteş, Maria Cunţanu n. Popp, Ioan Ganea, măiestru cojocar.

Membrii înscrişi cu taxa în restanţă sunt rugaţi a achita taxa de înscriere cu 1 fl. cel mult până Sâmbătă, la ameazi, de óre-ce numai cei cu taxa solvită vor fi admişi la adunarea generală constituantă, ce se va ţiné Dumineca viitóre.

Notiţă literară.

Anunţăm următórele apariţiuni mai nóue:

Protocolul adunărei generale a IX-a a Reuniunei învĕţătorilor români dela şcólele confesionale din protopopiatele Arad, Boroşineu, Buteni, Chişineu, Hălmagiu, Radna şi Şiria, ţinute în Moneasa, la 15 şi 16 Iulie n. 1899. Cuprinde date oficióse despre decurgerea adunării, starea reuniunii şi lucrări de valóre din sfera pedagogiei. Remarcăm: Interesantul cuvênt de deschidere, de presid. prof. Teodor Ceontea, „verbul activ şi timpurile sale principali", prelegere practică cu cl. III de I. Tissu; „predarea aritmeticei" în şcóla poporală, disertaţiune de I. Grofşoreanu; „România" lecţie practică cu cl. V. de Prot. Givulescu; „rolul înv. conf. ca educat. poporului," disert. de V. Suciu; „zicerea simplă" desvolt. prin determ. circ. de mod., prelegere pract. cu cl. IV. de D. Bouariu; „muzica în şcóla poporală" de N. Vidu; „învĕţătorul şi agricultura" de D. Micu; „şcólele de repetiţiune şi folosul lor" de P. Vancu.

Preţul 40 fileri. Editura Reuniunei. Recomandăm acest op în atenţiunea d-lor învĕţători.

*

„*Fóia Pedagogică*", nr. 1 din 1900 cu următoriul cuprins: Reforma în învĕţământul din istoria naturală în şcólele poporale, de Dr. D. P. Barcianu. — Modele de lecţiuni: Avram şi Lot, (Lecţie din istoria biblică pentru cursul II), de învĕţ. Ioan Pavel. — Din literatura şcolară. — Rĕspuns la recensiunea dlui Dr. P. Şpan asupra broşurii: Religiunea în „şcóla veche" şi în „şcóla nóuă", de Dr. P. Barbu. — Informaţiuni. — Felurimi. — Invitare la abonament. — Corespondenţă.

*

In stabilimentul cartografic „*G. Freytag et Berndt, Viena VII/1 Schottenfeldgasse 64* a apărut un atlas-limbistic al Austro-Ungariei, cu 6 harte şi text, după profes. A. L. Hickmann.

In lupta inteţită actuală, ce decurge între diferitele naţionalităţi ale monarchiei, mai ales între Cehi şi Nemţi, e de o importanţă deosebită pentru ori-cine a cunóşte în mod intuitiv teritoriul de expansiune al popórelor, ce compun imperiul austro-ungar, şi pe basa datelor acestora a-şi face o icónă clară asupra şanselor de luptă pentru viitoriu.

Atlasul acesta are în frunte un articol cu date statistice geografice, interesante atât pentru politic cât şi pentru statistic. Din acesta vedem că popórele principale ale monarchiei sunt: Nemţii, Slavii, Maghiarii şi Românii. Nemţii stau în frunte atât în privinţa culturii cât şi a numĕrului, căci deşi Slavii sunt mai numĕroşi şi ar veni puşi la locul prim, ei sunt împărţiţi în mai multe ramuri atât cu privire la limbă cât şi în privinţa culturală, apoi n'au o limbă scrisă comună. Al 3-lea popor mai numĕros sunt Maghiarii şi al 4-lea Românii. Raportul în %, ce-l presintă diferitele naţionalităţi e făcut pe basa recensemêntului din 1890, când a fost luată de basă limba de conversaţie, deci datele nu sunt de tot exacte. Românii din Ungaria formézá 14·9 % a poporaţiunei, cei din Bucovina 0·9 % din poporaţia Austriei; Românii în întrégă monarchia fac 6·4 %.

— Preţul acestui atlas e 1 cor. şi se póte procura de la firma de mai sus.

VARIETĂŢI

(*Heliograful.*) In stirile despre resboiul anglo-bur se aminteşte adeseori, că comandanţii englezi comunică între sine cu *heliograful*. Puţini sunt însĕ, cari ştiu ce însemnézá terminul acesta, deci nu va fi de prisos o scurtă explicare a aparatului acestuia. Heliograful e cel mai eftin, mai simplu şi mai sigur aparat, care face posibilă comunicarea unei armate împresurate de inimic, cu trupele ce-i vin în ajutor. Armatele care voesc sĕ comunice, aşézá fie-care câte o oglindă pe o mĕsuţă cu trei picióre. Oglinzile trebue aşezate aşa, ca sĕ arunce împrumutat preste olaltă câte un mănunchiu de raze. Dup'aceia se pune lângă oglindă un soldat, care dă semne şi un oficer cu o lupă. Soldatul póte prinde lumina proiectată cu şapca şi aşa se nasc literele. La litera A sistézá odată lumina, la B de 2-ori, la C de 3-ori după olaltă şi între 2 cuvinte fireşte va acoperi lumina timp mai îndelungat. Nóptea şi pe timp nouros nu se póte folosi măiestria acésta. Afară de aceea mai e anevoiósă, findcă răpeşte mult timp, dar are avantagiul, că se póte continua mai multe óre şi inimicul care se află între cele dóuĕ armate nici nu visézá despre comunicarea lor. Cele mai mari succese cu heliograful le-a obţinut lordul Roberts în rĕsboiul afgan, când a grăbit întru eliberarea corpului de armată asediat în Kandahar în distanţă de 75 klm. şi în 4 óre a primit dela cei închişi un anunţ de 207 cuvinte. Heliografarea o foloseşte numai armata engleză, de órece limba engleză cu multele ei cuvinte monosilabe e fórte acomodată pentru acésta.

*

(*Popóre fără săruturi.*) — De sigur va interesa pe mulţi sĕ afle că în Japonia, în China, în India, amorezaţii nu se sărută, deşi chinezile, japonezile, etc. au buze frumóse şi se pricep sĕ rîdă cu graţie. Unui amant nu'i trece prin cap sĕ atingă buzele iubitei lui.

Nu numai atît: mama îşi strânge copilul la sîn, dar nu'l sărută nici odată. In această privinţă, popórele de la tropice, au aceleaşi apucături ca şi cele din regiunile cele mai nordice.

Talie de mătase

fl. 2.40

și mai sus! — 4 metri! — trimisă franco și vămuită! Mustre cu întórcerea postei; tot astfel și din „Mătase-Henneberg“ négră, albă și colorată dela 45 cr. până la fl. 14.65 pr. metru.

G. Henneberg, fabricant de mătase (*lif. de curte ces si reg.* **Zürich.** [4] 1—7

Onóre aceluia, cui se cuvine!

Domnului **Franz Wilhelm, farmacist, Neunkirchen lângă Viena** i-se scrie cu datul 11 August 1897 din **Altona**:

Sum deja de 70 de ani și am suferit de 10 ani de reumathism precum și de hemoroide și nu puteam afla nici un remediu. Numai **tea D-V. Wilhelm pentru curățitul sângelui antiarthritică antirheumatică** m'a curat în 3 săptămâni total de durerile mele. Vě esprim D-Vóstră și contesei, despre a cărei scrisóre am cetit în jurnale, cea mai sinceră mulțumită.

Cu tótă stima [6] 1—7

Christ. Ackermann, rentier,

Altona lângă Hamburg, Reichenstrasse 6.

De vêndare în tóte farmaciile.

Deposit principal: la farmacistul ***I. G. Molnar,*** Sibiu.

Nr. 603/899 [2] 3—3

Concurs repețit

Pentru ocuparea postului de capelan lângă parochul Ioan Nicora în parochia de clasa III. Lupșa, protopresbiteratul Lupșei, pe basa ordinului Ven. consistor archidiecesan dtto 19 Ianuariu a. c. Nr. 401 B. se escrie al doilea concurs cu terminul de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Roman“.

Venitele împreunate cu acest post sunt jumětate din venitele parochiale ce fac fl. 404 50 la an, éra cealaltă jumětate compete pe parochul conform conclusului sinodului parochial din 21 Decembre 1897.

Doritorii de a reflecta la acest post au a-și înainta cererile concursuale la subsemnatul oficiu protopresbiteral instruite cu documentele recerute de Regulamentul pentru parochíi din 1878.

In conțelegere cu comitetul parochial. — Oficiul protopresbiteral rom. gr.-or. al Lupșei.

Ofenbaia, în 18 Decembre 1899.

Ioan Danciu,
protopresbiter.

Nr. 856/1899 [3] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de paroch de cl. III. din comuna Păuca, prpresb. Mercurei, se deschide concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post — statorite prin sinodul parochial la 1 Decembre a. c. sunt 403 fl. 59 cruceri.

Doritorii de a ocupa acest post, au a-și trimite cererile lor, instruite conform normelor prescrise, subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Mercurea, la 24 Decembre 1899.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Mercurei, în conțelegere cu comitetul parochial concernent.

I. Droc,
protpresb.

Redactor prov, **Dr. Elie Cristea.**

Din **Tipografia și librăria archidiecesană, Sibiu,** se pot procura:

Pribeag

de

Ioan Iosif Sceopul.

Prețul broș. 1 cor. 50 fil.

De pe la noi,

nuvelete de

D. V. Păcățianu

1889—1891.

Prețul broșat 2 coróne

Din tainele vieții,

novele și schițe

de

Margareta Moldovan.

Broș. à 2 cor.

Din vremuri apuse,

de

Judita Secula născută **Truța.**

Broș. à 1 cor.

In **Tipografia și Librăria archidiecesană** au apărut

Treptele formale
ale
învěțământului

de

Dr. Petru Șpan.

Prețul 1 C. 60 fil

Se pot procura din

Librăria tipografiei archidiecesane
Sibiu.

In **Tipografia și librăria archidiecesană Sibiu,** se află de vêndare:

Cuvêntări bisericesci

de

Dr. Theol. George Popoviciu
protopresbiter ort. român în Lugoș

broș. à 3 cor., sau lei 3.50.

Religiune și sciință,

disertațiune

de același autor

broș. 50 fil.;

și

Cuvêntări bisericesci

de

Massillon, episcop de Clermont și membru al acad. franc.

traduse prin

Ioan Genț
paroch gr. cath. în Haieu,

Tom. I broș. 5 cor. sau lei 6.50

In ***Tipografia și librăria archidiecesană, Sibiu,*** a eșit de sub tipar și se află de vêndare:

Drepturile, datorințele
și
responsabilitatea membrilor de direcțiune,

de

Alfred Kormos

traducere de

Constantin Popp, funcționar la „Albina“.

Prețul broș., inclusive porto postal, fl. 1.60

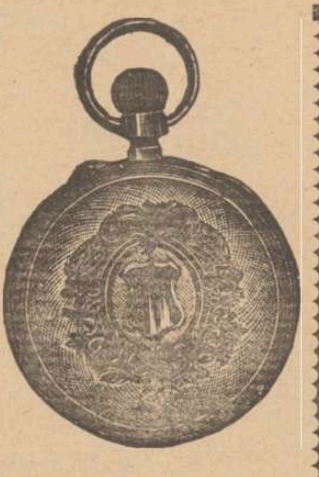

10
juvaere
de argint veritabil
dimpreună cu
un orologiu
remontoir de argint
numai cu
fl. 7.75 sau Cor. 15.50.

10
juvaere
de argint veritabil
dimpreună cu
un orologiu
remontoir de busunar de argint
numai cu
fl. 7.75 sau Cor. 15.50.

1 Orologiu remontoir de argint veritabil, construcțiunei nickel de Svițera cu capace gravate de argint (:conform ilustrațiunei de mai sus, dar la cerere și mai mare sau mai mic:) umblă într'una 30 óre punctual până la un minut.
1 Lanț de cias argint veritabil façon de Paris.
1 Medaile la lanț din argint veritabil.
1 Ac de cravată din arg. veritab. cu velocipedist
1 Inel Modă argint veritabil (o fâșie de hârtie rugăm a trimite ca mustră)
5 bumbi argint veritabil, de mangete, guler și câmeșe. —

provědute cu stampila de punciat ces. reg.

Aceiași garnitură cu **orologiu de argint remontoir pentru dame** și pentru cei 5 bumbi de mangete, guler și câmeșe
1 Broș de argint veritabil
1 Brasletă „ „
2 Cercei „ „ „
laolaltă
→ fl. 8.20 sau Cor. 16.40. ←

☞ La fiecare garnitură sě dă gratuit un toc de piele și o oglindă, inventată acum de curând (in miniatură).

Numai escepțional!

In fine ca sě sě ofere estremul eftinătăței, al mărfei de basar sau de piață mi s'a încredințat, de către una din cele mai mari fabrice de orológe din Svițera, a vinde ***ca reclamă numai până ce ține provisiunea***

Aprópe pe nimica,

numai ca sě devină fabricatele ei populare ***10 juvaere de argint veritabil*** *dimpreună cu un* ***orologiu remontoir de argint*** *tóte provědute cu stampila de punciare cer. reg* ***numai cu fl 7.75 sau 15.50 Cor.***

Ca sě sě póiă convinge fiecine despre soliditatea mărfei fără a risca ceva, reprimesc eu în decurs de 8 zile obiectele neconvenabile și trimit suma primită pentru acestea franco înapoi.

☞ **Se trimit cu rambursă sau trimițêndu-se suma înainte** ☜

ÎNFIINȚATĂ
1873.

E. Holzer,

Liferantul Asociațiunii Funcționarilor de stat ces. reg. austriaci etc.

Asortiment de orológe, juvaere en gros

KRAKAU, STRADO 18, (Oesterreich).

Cataloage bogat ilustrate cu oroloage și obiecte de aur, se trimit la cerere gratis și franco

Se cautâ agenți!

La **Librăria Tipografiei archidiecesane,** se află spre vênzare:

Amicul poporului

de

T. Vuculescu, pretor.

O carte neapěrat de lipsă pentru fiecare cetățean și cu deorebire pentru fiecare plugariu; cuprinde o mulțime de sfaturi în astfel de cause judecătorești și administrative, cari pot obveni fiecărui om.

Prețul unui exemplar 1 cor.; trimis cu posta franco 1 cor. și 10 bani.

Caractere morale,

exemple și sentințe, culese din istoriile și literaturile popórelor moderne și vechi

de

Ioan Popea, prof.

O carte instructivă și pe lângă acésta și o lectură fórte plăcută, n'ar fi ertat sě lipséscă din nici o bibliotecă.

Prețul unui exemplar cor. 2.50; trimis cu posta franco 2 cor. 60 bani.

Avem de vênḑare următórele scrieri de

Teodor V. Păcățian:

Principiile politicei, după Dr. F. de Holtzendorff broș. à fl. 2.—
Libertatea, traducere după I. Stuart Mill broș. . . . „ „ 1.—
Lupta pentru drept, trad. după Dr. R. de Ihering broș. „ „ 1.—

Cu trimiterea prin postă plus 5 cr.

**Tipografia și librăria archidiecesană,
Sibiu.**

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 5 Sibiiu, Sâmbătă, 15/27 Ianuariu 1900. *Anul XLVIII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **strĕinătate** pe an 24 C, 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de dóuĕ ori 24 fil., — de trei ori
30 fil. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 60 fil.
pentru fie-care publicare.

Sistemul corupţiunei pe ducă?

(†) Instituţiile moderne încetăţenite în alte state din vremi, la noi străbat încet, şi-şi deschid cu greu drum.

Oblăduitorii nostri nu sunt dedaţi sĕ facă legi, decât pe sprâncénă.

Interesele specifice ale elementului maghiar — au sĕ fie socotite la locul dintâiu.

Ani de zile acésta a fost maxima de guvernament şi abisul între noi şi elementul dela putere a crescut, fără ca statul sĕ aibă folos şi sĕ se consolideze în direcţie sănĕtósă.

Din contră, s'au înăsprit raporturile, s'au amărît inimile cetăţenilor, s'a înveninat societatea — şi pe întrégă linia nemulţumirea dela o margine a ţerei până la cealaltă, a luat dimensiuni înspăimêntătóre.

După multe frămêntări şi după o crisă mare prin care a trecut partidul dela putere, în sfîrşit legea despre judicatura curiei a întrat anul acesta în vigóre.

In era lui Tisza şi Bánffy acésta ar fi fost imposibil pentru-că volnicia şi corupţiunea mergeau mână în mână şi erau proclamate drept principii de guvernare şi ori-ce plângere, ori-ce afront li-s'ar fi făcut rĕspunsul era baioneta gendarmilor, glonţul de puşcă, lanţuri şi fiere scurte sau apoi o întemniţare, ca sĕ-ţi taie pofta de a te mai pune în conflict cu principiile proclamate dela masa verde.

Sistemul cel mai detestabil al spionagiului, 'şi făcuse cuib în tóte ţinuturile locuite de Români şi erau destule existenţe catilinare cari îşi făcuseră cuib şi isvor de câştig din denunciaţiuni.

Cu deosebire era luată la gónă preoţimea nóstră.

In cancelaria ministrului-president se ştia care foi ceteşte preotul, cu cine convine, în ce societate petrece bucuros, cine-l cercetéză şi ce legături are cu cutare ori cutare persónă.

Agenţii sau mai bine zis spionii acestia de bună sémă că plătiţi erau din fondurile disponibile şi ca sĕ şi arete importanţa şi iscusinţa ei ştiau sĕ povestească multe de tóte — necontrolaţi, negenaţi, fără frică de D-zeu şi de ómeni.

Nu e mirare că elementele cele mai cinstite, ómenii cei mai solizi şi cu cunoscinţe mai temeinice s'au retras unul câte unul de pe terenul politicei active şi au lăsat poporul pradă unel tirilor streine.

Cu deosebire aristocraţia din părţile ardelene a spriginit acest sistem de spionagiu cu o căldură vrednică de o causă mai bună.

Acésta aristocraţie însĕ din punctul ei de vedere are dreptate.

Rolul lor de conducători în comitate şi în parlament ar fi încetat în ziua, când s'ar fi făcut dreptate, când s'ar fi votat o lege electorală dreaptă şi când corupţiunea şi volnicia s'ar fi delăturat din viaţa constituţională. Nu ne facem mari nădejdi nici în era cea nouă.

Aci e codul criminal de mult dar temniţele gem de deţinuţi, aci e legea contra usurei, dar evrei fac şi astăzi cămătărie după bunul plac şi agonisesc părale fără multă trudă.

Vom avé însă un for, unde ne vom puté plânge şi deocamdată şi acésta e un favor faţă de trecut.

Nu ne putem închipui, ca Curia regéscă, acest for compus din bărbaţii cei mai independenţi şi din jurisconsulţi aleşi, sĕ pótă suferi insultele barbare a le solgăbirăilor, cari ca adevĕraţi paşi au confişcat ani de arêndul dreptul electoral şi au impus voinţa celor de sus cu totala nesocotire a elementului băstinaş.

Politica acésta nebună care a împins pe români la proclamarea pasivităţii pentru întréga ţéră şi sistemul acesta care ne-a scos din cadrele vieţii constituţionale nu mai pot dăinui fără a compromite pe unguri în faţa Europei şi fără sĕ le impună unele reserve cari până acum durere nu le au avut.

S'a înrădăcinat ce e drept corupţiunea prea afund, ca sĕ se pótă scóte cu una cu dóuĕ din us, însĕ credem, că aşa făţiş şi fără nici un gen nu are sè-şi mai facă orgiile.

Chiar partidele maghiare s'au înfiorat de dimensiunea care o luase acéstă lepră în viaţa statului maghiar când mai cu vêlvă a eşit la ivélă la alegerile trecute în Jászberény unde cel mai popular maghiar contele Apponyi era sĕ fie scos din parlament prin corupţiune ,şi violenţă ear sĕcuiul cel vestit Ugron Gábór până la ducerea lui Bánffy, părintele violenţei şi al corupţiunei, nu a aflat cerc electoral în tótă ţara sĕ-i dea un mandat.

Contele Apponyi acum e la putere. Ce e drept încă nu e ministru, dar ce a apĕrat ca şef al oposiţiei nu póte nega când e la conducere şi sĕ sperăm că era Tisza Bánffy nu are sĕ se mai repeţéscă în viaţa poporului maghiar.

Indată ce ni se vor da probe în direcţiunea acésta, vom relua firul programului ziarului nostru care totdéuna a fost pentru participarea la viaţa activă în municipii şi în parlament şi credem că sub auspiciile unei ere mai cinstite vom şi duce la isbândă stindardul sub care ne am înrolat.

Statificarea preparandiilor. In seria lungă a loviturilor, ce se prepară tuturor aşezămintelor culturale nemaghiare din patrie, înregistrăm şi următórea mai recentă, ce o aduc ziarele maghiare: Comitetul reuniunei profesorilor dela *preparandiile* de stat în şedinţa din 23 l. c. s'a ocupat cu reforma acestor institute. Comitetul a adoptat în principiu *cualificarea de stat a învĕţătorilor*, pe care o ţine de urgentă şi propune modificarea legei de instrucţie poporală în sensul acesta. Dar şi până la înactivarea prin lege a proiectului vor propune ca o disposiţie transitorie, ca guvernul sĕ întroducă pentru preparandiile de stat *comisiuni examinătóre de stat regnicolare* şi sĕ îndrume pe toţi candidaţii de învĕţători a depune examen înaintea acelei comisiuni.

Sĕ sperăm, că guvernul nu va accepta vederile, desvoltate de asemenea anchete, cari ş'au perdut rostul.

Invĕţătorii confesionali nu plătesc arunc comunal. Judecĕtoria administrativă a enunţat prin un decis al sĕu, că învĕţătorii confesionali nu pot fi obligaţi a plăti dare comunală. In timpul mai nou adecă unele comune au făcut asemenea aruncuri şi pe învĕţători, susţinênd, că scutirea de dareu comunală privesce numai pe învĕţătorii dela şcólele de stat, ear nu şi pe cei dela şcóle comunale şi *confesionale.* Astfel între alţii au necesitat sĕ plătéscă acésta dare pe un director şcolar din Budapesta. Acesta s'a plâns la magistrat şi la comisiunea administrativă comitatensă, cari i'au rĕspins cererea de-a fi scutit; dar numitul a recurat la *judecătoria administrativă*, care pe basa art. de lege XXIX din 1885. şi XXII din 1886 a decis: că învĕţătorii poporali — fără privire de sunt aplicaţi la şcóle de stat, comunale, *confesionale,* ale reuniunilor, sau la şcóle private — sunt scutiţi de-a plăti aruncuri comunale.

Revistă internă

Desbaterile comisiunei financiare.

In şedinţa din 24 l. c. n. comisiunea financiară s'a ocupat cu raportul ministrului de finanţe, care a făcut mai multe schimbări în noul buget, causate în urma urcărei cuotei şi a salarielor oficerilor. A urmat de sine şi urcarea lefilor oficerilor dela honvezime. Oposiţia a esceptionat aceste schimbări, deórece cuota e urcată numai pe o jumĕtate de an prin decretul Monarchului, deci cheltuelile comune nu se pot fixa pe un an întreg; o altă obiecţiune a făcut oposiţia, că plata oficerilor se urcă în urma hotărîrilor delegaţiunei şi nu o primesc în o lege specială. Prim-ministrul a făcut la prima obiecţie a oposiţiei concesia, ca sĕ se enunţe într'un capitlu al legei: că în proporţia, în care s'ar schimba cuota pe al 2-lea semestru sĕ se schimbe şi posiţia cheltuelilor comune. A doua observare însĕ nu s'a primit, explicând ministrul, că pentru ridicarea salarielor oficerilor nu e de lipsă lege specială.

*

Salariele oficerilor.

Precum se ştie delegaţiunile au votat urcarea salarielor oficereşti numai în şedinţele ţinute după anul nou şi pentru aceea

---

FOIŢA

Despre causele, cari produç indiferentismul religios moral şi cari slăbesc simţul religios moral în poporul nostru, şi despre mijlócele pentru întărirea acestuia.

Disertaţiune cetită în conferinţa preoţéscă a protopresbiteratului Branului, la 23 Nov. a. tr., de preotul

George Babeş.

Biserica lui Christos încă dela întemeierea ei pe pămênt, a avut mulţi şi puternici inimici, cari în tot chipul şi prin tóte mijlócele, căutau sĕ înăbuşe încă dela început acéstă instituţie divină, care a sguduit din fundament basele vieţei sociale de atunci, care a frânt principiile dominante neomeneşti şi păgâne, şi a pus basă unui nou principiu măreţ şi durabil: al *iubirei* şi *îndurărei.*

Omeni vanitoşi, egoişti şi speculatori, vĕzênd că noua credinţă se lăţeşte cu o putere iresistibilă, au început a arunca sĕmênţa neîncrederii şi a îndoelei între noii credincioşi şi chiar cu ajutorul creştinilor voiau sĕ'şi ajungă scopurile lor particulare.

Astfel s'au format deosebitele erezii, începênd cu aceea a Ebioniţilor, Manicheilor, Antropomorfiştilor, Nestorianilor, Apolinarilor, Pelagienilor, etc.

Contra acestor învĕţători falşi s'au ridicat apostoli, părinţi apostoleşti, archierei şi alţi bărbaţi bisericesci, cari prin căldura cuvêntului lor, prin tenacitatea şi prevederea lor, au şciut feri pe crestini de tentaţiunile la cari erau supuşi şi le-a succes a sădi în ei convingerea adêncă şi credinţa adevĕrată în genuinele învĕţături ale lui Chr.

De aceia, când puternicul imperiu roman prin împĕraţii sei, a înscenat gónele contra crestinilor, acestia erau aşa de tari în credinţă, încât mai bucuros suferiau cele mai barbare chinuri şi mórtea chiar, decât sĕ se lapede de credinţa lor.

Sinacsarele sunt pline de focul iubirei şi de desinteresarea, cu care aceşti sfinţi mucenici suferiau martiriul, spre a se putea împreuna cu Chr. în ceialaltă lume.

Biserica nóstră naţională încă şi-a avut şi'şi are duşmanii sei, atât esterni, cât şi interni. Cu deosebire biserica transilvană a avut mult sĕ sufere dela principii calvineşti, ear după trecerea Ardélului sub stăpînirea casei Habsburgice, din partea jezuiţilor, car fie care în parte cercau a trage la legea lor cler şi popor.

Prin uneltirile calvineşti, am perdut ce e drept aristocraţia, carea calvinîndu-se s'a şi desnaţionalisat, dar am câştigat de altă parte, căci am fost scoşi de sub influinţa Slavilor, şi ni s'a pus început literaturei bisericesci în limba nóstră maternă.

Iesuiţii vicleni şi rafinaţi, prin machinaţiunile lor, o prăpastie adêncă au deschis între fraţii de un sânge, şi numai bunul Dzeu scie, de va fi vreodată cuiva posibil sĕ o acopere, ca sĕ devenim earăşi fraţi buni şi reuniţi în vechia şi drépta credinţă ortodoxă strămoşască.

Venind la actualitate, cine nu vede, cine nu simte, cu câtă tenacitate, prin ce mijlóce şi cu câtă astuţie sĕ subminéză vaza şi autoritatea bisericei nóstre şi câţi duşmani are acésta naie a credinţei, legei şi limbei nóstre.

Şi pericolul e cu atât mai mare, cu cât mijlócele contrarilor sunt mai isteţe, mai rafinate şi cu cât poporul începe tot mai tare a se rĕci de către biserică şi instituţiunile ei, cu cât începe mai tare a'şi perde simţul ireligios moral. —

A enumera tóte causele, cari produc indiferentismul religios moral în popor, mi s'ar părea preste putinţă, ar trece preste limitele unei disertaţiuni de ocasie, de aceea mĕ mărginesc a le schiţa cel puţin, reasumându-le în următórele:

1. Creşterea în casa părintéscă. In ce chip vor fi secolii următori şi urmaşii noştrii, acésta atêrnă de la ómenii cei ce vieţuesc acum. Prin virtuţile şi viţiile lor, prin înţelepciunea şi amăgirea lor, prin moliciunea sau severitatea moralei lor, se pregăteşte sórtea urmaşilor. Din copilărie ia început tipul viitorului caracter, care va rĕmânea neşters.

Religiunea este îngerul, care îndumnezeeşte frageda inimă a copilului, îl arméză contra puterii patimilor, îi mêntueşte nevinovăţia de furtunele vieţii, de zilele ispitei şi de schimbările sorţii.

Plăcuta şi nevinovata zimbire a drăgălaşului sugător, spre mama lui iubită, este prima schintee şi cel dintâiu semn al religiosităţii lui.

Şi tocmai de aceea, o deosebită importanţă, şi cea mai desăvêrşită grije se recere pentru plantarea celor mai pure sentimente în frageda fiinţă, căci ori ce întrelăsare, ori ce negligenţă se resbună amar mai târziu.

oficerii au primit la 1 Ianuariu tot salariele cele vechi. Urcarea însĕ se socoteşte cu 1 Ianuariu, şi plusul cuvenit 'l vor primi acum ulterior, după ce se publică noua sistemisare a salarielor.

Interesul pentru popor.

Dl Ioan *Kalinderu,* administratorul domeniilor corónei române, a adresat agenţilor sĕi nu demult o nóuă circulară, în care le dă îndrumări detaiate cu privire la conservarea pădurilor şi a păstrării unei proporţii între suprafaţa acoperită cu pădure şi câmp. Credem de interes a publica finalul acestei circulare, care cuprinde poveţe fórte preţióse privitóre la instruirea ţeranilor, mai ales că ele sunt potrivite a fi aplicate de toţi ómenii mai luminaţi, aflători în contact zilnic cu poporul şi chemaţi a-l instrui. Eată, cum conclude Dl Kalinderu:

Calea pentru a convínge pe săteni şi a-i îndruma la vre un lucru nou nu este totdeauna *citirea,* căci sunt puţin deprinşi cu acésta şi n'ar avea multă încredere într'o circulară care li s'ar trimete tipărită, ci numai acea a *explicaţiunilor verbale.* Sĕ'i adunaţi, sĕ le explicaţi limpede ideile şi exemplele conţinute în acéstă circulară şi veţi vedea, dacă vĕ adresaţi la cei cari sunt mai în mĕsură de a vĕ înţelege, când se vor pătrunde de sfaturile ce li se dau cu desinteresare şi pentru a le inlesni îmbunătăţirea sórtei lor.

Cât de curînd va veni momentul priincios pentru a le vorbi de lucrările de făcut primăvara, sĕ nu căutaţi însĕ atunci a cruţa minutele, ci sĕ ascultaţi cu răbdare şi părerile lor, sĕ rĕspundeţi întrebărilor şi obiecţiunilor lor pentru ca sĕ fiţi siguri că s'au domerit bine şi sĕ aibă şi ei mângăierea că au putut sĕ'şi arate părerile lor.

Pentru a ajunge la acest scop, va fi nevoie de a *repeta de câte va ori asemenea întruniri,* cari cu preferinţă se vor putea ţinea în localurile societăţilor culturale, înfiinţate după cum ştiţi pe tóte domeniile Corónei.

Nu trebue sĕ vĕ lăsaţi a fi influenţaţi de *resistenţa pasivă* a ţĕranului; cu stăruinţă o veţi învinge. Trebue sĕ ţinem toţi sémă de trecutul istoric al ţĕrei şi atunci vom vedea că neîncrederea ce ne miră astăzi la ţĕran, e cam justificată prin suferinţele trecute, când autorităţile nu se îngrijau ca acum în privinţa protecţiunei sale. Ştim asemenea că în timp îndelungat satele au fost lipsite de ori-ce mijloc de luminare intelectuală, aşa încât nepriceperea ce constatăm că a mai rĕmas, e o moştenire durerósă a acelor vremuri, cu totul diferite de timpul de faţă. Persistenţa nepriceperei şi a indiferenţei pentru îmbunătăţiri agricole si economice în genere, ajunge a fi o primejdie socială, precum s'a vĕzut anul acesta, când statul şi mulţi proprietari au fost nevoiţi a îngriji de hrana ţĕrănimei şi de existenţa vitelor, care sunt instrumentele ei de muncă.

Dacă tocmai la urmă, nu s'ar fi îndreptat întru cât-va situaţiunea, rĕul ar fi luat proporţiuni mari, care nu póte sĕ le aibă nici odată la o populaţiune înzestrată cu spirit de prevedere, de economie şi de îmbunătăţire.

Nu pot sfîrşi fără a spune din nou ceea ce am observat la tóte înspecţiunile mele; că circulările ce dau nu sunt făcute în vederea publicităţei, de ochii lumei, cum s'ar zice, ci pentru a satisface o datorie morală, un sentiment adânc, că binele ţĕrei cere ca *mijlócele nóstre de luminare* şi de influenţă sé servéscă la progresul populaţiunei rurale. Veţi îndeplini dar tot-d'auna cu grabă şi în tótă întinderea lor instrucţiunile ce vĕ dau pe acéstă cale din ordinul Majestăţei Sale Regelui, a cărui înaltă solicitudine vĕ este prea bine cunoscută, şi îmi veţi raporta pentru fie-care circulară, cel mult dóuĕ sĕptămâni după primirea ei, cum aţi pus'o în practică. Graba şi destoinicia la esecutarea mĕsurilor ordonate pentru fericirea ţĕranului vor fi luate tot dauna, precum ştiţi, în cea mai mare consideraţie pentru înaintarea şi pentru propunerea recompenselor onorifice.

Ca ómeni luminaţi, cari trăiţi în mijlocul acelei clase rurale, din care v'aţi ridicat prin muncă şi învăţătură, cred că şi inima vĕ va îndruma a lucra cu căldură în sensul acestei circulări.

Din Macedonia

(*O luptă în biserica din Perlepe*) *„Drapelul“* comunică următórele amĕnunte de o gravitate extraordinară cu privire *la o luptă între Români şi Grecomani*:

In ziua de Crăciun Românii din Perlepe au cerut ca într'o strană a bisericei de acolo, sĕ se cânte în limba română, ceea-ce grecomanii nu au voit sĕ permită. Atunci s'a început o încăerare între Români şi grecomani, cari aveau în frunte pe Hagi Latinul, un supus grec fórte bogat. Acesta plătise pe nişte bătăuşi, spre a face scandal şi cumpărase chiar pe comisariul de poliţie local, ca sĕ-i susţină, ascunzându-l în altarul bisericei.

Românii surprinşi de aceste bande au fost scoşi din biserică şi ciomăgiţi. Aşa bĕtrânului argintar Dimitrie Buzdra i-au spart capul, iar curagiosul sĕu fiu Steriu se luptà ca un leu, spre a scăpa pe tatăl seu din ghiara acelor fiare.

Româncele între care şi institutoarea Rosa Nachi au arătat un mare curaj.

In acea învălmăşală unul din grecomani a lovit cu cuţitul, chiar în faţa poliţiei, pe Chiru Dumitru.

Taşcu Pucerea, în frunte cu alţi Români, vrênd sĕ între în biserică, au fost opriţi pe loc de baionetele poliţiei, iar comisarul a ameninţat cu revolverul în caz de opunere. Atunci femeile Românilor au sărit în ajutorul lor.

In acéstă încăerare mulţi Români au fost răniţi, prin faptul că erau nepregătiţi, pe când grecomanii erau înarmaţi şi aveau şi concursul poliţiei.

Imediat Românii au telegrafiat Exc. S. Valiului din Bitolia despre acest caz, care în dragostea ce o are pentru Români, a ordonat telegrafic sĕ se facă dreptate Românilor.

Suntem siguri că se va face dreptate. Şi dreptatea va fi a nóstră mai ales că autorisarea ce s'a dat la clădirea acestei biserici zice ast-fel:

„Sĕ autoriséză partidul Român sĕ-şi construéscă o biserică în Perlepe“.

Rĕsboiul din Africa-Sudică.

In jurul *Ladysmithului* decurg lupte fórte violente, căci pentru a putea despresura oraşul, Englezii trebue sĕ plătéscă scump fie care petec de pămênt, ocupat de Buri şi prefăcut în redută puternică. Generalul *Buller* a raportat, că va încerca ocuparea celei mai puternice posiţii ale Burilor, de pe muntele *Spions-Kop*, preste care Englezii nu pot înainta nici o palmă de loc, înainte de a o fi ocupat. Patru zile încercase generalul *Warren* înzadar sĕ încunjure muntele, a trebuit după mai multe atacuri se retiréze cu mari perderi şi acum se pregăteşte sĕ atace din front. Generalul *Woodgate* a murit în urma rănilor prim te la asaitul asupra redutei Spionskop. In Londra e mare agitaţia până la sosirea raportului despre operaţiunile acestea; se spune, că de când ţin minte Englezii n'a fost o mai mare nelinişte. Personalul ministeriului de rĕsboi e întreg în permanenţă; în jurul edificiului ministerial mii şi mii de ómeni aşteptă cu o nerăbdare indescriptibilă cele mai nóuĕ ştiri.

*

Intr'un discurs ţinut la Chataham, lord Roseberg a declarat că sarcina impusă actualminte Angliei este cea mai mare pe care a avut-o vre-o dată o naţiune ca sĕ o îndeplinéscă. Acésta sarcină va ocupa guvernul actual şi póte chiar şi alte guverne. Anglia trebue acum sĕ sfârşască rĕsboiul în mod victorios, apoi sarcina sa va fi de a realiza idealul imperiului englez.

*

Din Bruxella se anunţă, că ambasadorul din Transvaal Leyds a avut în presenţa consulului american în Transvaal Macron o convorbire fórte importantă, cu ministrul frances Delcassé, căruia i-a făcut cunoscute condiţiile, sub cari presidentul Krüger e aplecat pentru pace. Condiţiile sunt: independenţa desăvârşită a Transvaalului şi status quo în privinţa uitländerilor.

Apel

*cătră toţi Domnii în viĕţă, cari au făcut examenul de maturitate (*bacalaureat*) la gimnasiul român gr.-or. din Braşov.*

Din incidentul iubileului de 50 de ani dela înfiinţarea gimnasiului român din Braşov, s'a pus în lucrare o monografiă istorică a şcólelor române gr.-or. din Braşov. Monografia acésta va da şi o listă completă a tuturor, cari au făcut aci examenul de maturitate, indicând la fiă-cine posiţia sa socială de astăzi. Pentru-ca lucrarea acésta sĕ se pótă sĕvêrşi fără de greşeli sau lacune, rog pe toţi Domnii, cari au făcut examenul de maturitate la gimnasiul gr.-or. român din Braşov, ca sĕ ne comunice pe o cartă de corespondenţă posiţiunea socială şi ubicaţia d-lor. Pentru de-a înlesni utilisarea datelor trimise, rog a-se face comunicatul în forma acésta:

1) N. N.
2) exam. de maturit. în anul...
3) (posiţia socială)..... în .....
Subscrierea m. p.

Se trimite la adresa: *Direcţiunea gimnasiului român Braşov* (Brassó).

Virgil Oniţiu,
directorul gimnasiului român gr.-or.

NOUTĂŢI

Căsĕtoria vĕd. Stefania moştenitóre de tron cu contele *Lónyai* Elemér, după o ştire din Viena, se va sĕrba în sĕptămâna viitóre la Londra, dacă nu se vor naşte nóuĕ pedeci. Noii căsătoriţi vor petrece după cununie câteva sĕptămâni în Anglia.

*

Monumentul Reginei Elisabeta. Imediat după crima detestabilă din *Geneva* s'au pus la cale colecte între poporaţia din Gődőllö, pentru ridicarea unui monument defunctei regine, pe piaţa din faţa castelului din Gődöllö. Monumentul a fost executat de sculptorul *Zala*, şi va fi desvèlit la 10 Septembre, ziua aniversării morţii reginei.

*

Ministrul Wlassics în concediu. De cât-va timp ministrul de culte şi instrucţie publică e într'o stare gingaşă sanitară, de aceea s'a decis a-şi lua un concediu de mai multe sĕptămâni, care le va petrece în *Meran* pentru restabilirea sànătăţii. Din causa plecărei sale se schimbă şi ordinea pertractărei bugetelor în parlament, lăsându-se mai la urmă bugetul ministeriului de culte pe când se speră că se va reîntórce dl ministru din concediu.

*

Colonia română din Paris a sĕrbat cu o deosebită strălucire ziua anului nou. Slujba bisericească de la capela romînă din cuartierul latin strînsese sub bolta trezită de acordurile noi ale chorului tot ceea-ce Românii contează mai de sémă printre dînşii. D. ministru plenipotenţiar *Ghika* cu tot personalul legaţiunei, în strălucitórea ţinută de paradă interesa asistenţa cu prezenţa domniilor lor împreună cu personalul consulatului. Puţin mai târziu sosi şi d. *Fleva* în treacăt la Paris, într'o ţinută de o avantajoasă simplicitate însoţit de tot personalul comisarului general al expoziţiunei romîne, în frunte cu simpaticul d. D. *Olănescu.*

*

Români vrednici. Precum ni se scrie din *Boz* (protopresb. Mercurea), a 2-a zi de Bobotéză s'a sfinţit în scólă *tabloul* cu botezul Domnului nostru Iisus Christos şi Sfântul ...

De multe ori însĕ părinţii î'şi strică copiii prin necontenitele mângăeri şi printr'o îngăduinţă nemăsurată a greşelelor lor, prin cuvinte nesocotite, prin fapte necuviinciόse prin poveţe rele şi prin deprinderi nepotrivite.

In multe familii micii copilaşi, în loc de o rugăciune aud sudalme dela părinţii lor, in loc de o istorióră morală, aud o afacere de înşelătorie, în loc de caritate, avariţie etc. etc. şi ştiut este că primele impresiuni adeseori şi de regulă determină desvoltarea ulterióră a caracterului unui individ.

2 *Instrucţiunea în şcólă.* Este óre cu putinţă, ca chiar şi instrucţia modernă din şcóla poporală sĕ fie o causă la slăbirea sentimentului religios moral?

Pare că vĕd pênditorii ochi ai celor direct interesaţi, privindu-mĕ ironic, şi aşteptând cu dispreţ sĕ vadă dacă aşi putea rĕspunde afirmativ.

Nu numai că nu mĕ sfiesc, dar am adêncă convingere, că instrucţia de azi în cele mai multe şcóle poporale, slăbeşte simţul religios moral. Şi pentru ca sĕ documentez acésta, nu am decât sĕ fac o paralelă între trecut şi present.

Dar înainte de a face acésta, anticipez un lucru de altfeliu tuturor prea bine cunoscut şi anume: Cultura este de dóuĕ feliuri: a spiritului şi a inimei. In timpul mai nou ómenii s'au pus cu d'adinsul pe cultura spiritului, neţinênd equilibru, ba chiar ignorând pe aceea a inimei.

Oamenii cu o astfel de cultură unilaterală devin egoişti, vanitoşi, despreţuitori, aroganţi şi falşi, calcă în picióre bunele obiceiuri, sfaturile înţelepte şi poveţele bĕtrânilor pricepuţi, impunêndu-şi voinţa lor, vênând după măriri deşerte etc.

Inainte vreme, ómenii nu erau aşa înaintaţi în cultura spiritului, o aveau însĕ pe aceea a inimei, aveau religiositate şi moralitate, fundamentul şi isvorul tuturor virtuţilor. Omul se încredea atunci în om, pacea şi dragostea domnia între fraţi, încrederea reciprocă era în flóre, fie cine ţinea mai mult la sine şi la cinstea lui, iar ipocrisia, pisma, ura şi rèsbunarea lipseau aprópe cu desăvêrşire.

Eată cum caracteriséză poporul în neîntrecutul sĕu talent de satirisare, instrucţia din şcólă în ziua de azi: „Nu ştiu — zice — ce învĕţătură mai e şi asta; de multe ori aud pe copilul meu învĕţând, câte ghiară are pisica la un picior, câţi dinţi are cânele şi ce fel sunt, ce mânâncă vaca şi câte urechi are calul, par'că el nu le-ar şti ăstea tóte şi fără sĕ i-le spună învĕţătorul dar sĕ cânte un dómne milueşte-ne în biserică, te-a ferit sfêntul?“ —

Sĕ vĕ spun şi o caracterisare a şcólei vechi.

Este o istorie ce o am auzit dela un venerabil domn protopop.

„Călătoriam odată — spunea — pe tren. Dela un timp mi s'a părut că în cupeul vecin aud cântând cineva o melodie bisericéscă. — Curios sĕ aflu, mĕ duc şi deschid uşa acelui cupeu şi spre bucuria şi mirarea mea, vĕd pe un harnic şi fórte respectabil domn bĕtrân, preumblându-se prin cupeu şi cântând „Sfinte Dzeule“.

— DTa scii sĕ-ţi omori urîtul într'un mod minunat — îi zisei.

— Da — îmi rĕspunse. Ca mic copil am învĕţat la şcóla din sat între altele şi cântările bisericeşti şi multe alte lucruri voi fi mai învĕţat prin gimnasiu şi la academie pe cari de mult le-am mai uitat, şi multe decepţiuni, ispite şi viscole au dat preste înălbitul meu cap în viforósa-'mi viĕţă şi dacă am putut da pept cu tóte şi sĕ ies victorios, acésta am sĕ o mulţumesc în *prima linie simţĕmêntului religios*, ce mi l'am însuşit în şcóla satului.

Când mĕ cuget, ca fie cine, în órele de singurătate la copilăria mea, pare că şi acum vĕd pe mama cu ce foc mĕ privea şi cu ce evlavie asculta, când îi cântam câte un „irmos“ ce'l învĕţasem în şcólă, şi pare că şi acum vĕd mărgăritarele ce luceau în ochii ei fericiţi. De câte ori mĕ aflu în aceste duióse aduceri aminte, tótdeuna involuntar mĕ pomenesc frenodând câte o melodie bisericéscă. — In o astfeliu de reverie mĕ aflaşi adinéori“.

Astăzi pe lângă tóte principiile pedagogice moderne, simţul religios moral decade în şcóla poporală, pentru cuvêntul spus mai sus, că adecă se pune mai mult pond pe cultura spiritului, decât pe a inimei.

Astăzi vĕd că se tractéză prin conferinţele învĕţătoresci că, mai e sau nu mai este de lipsă a mai pune în mâna elevului „Catechismul“ sau e de ajuns pentru instrucţia lui în studiul religiunei a'l îndopa numai cu noţiuni abstracte, cu vorbe góle şi cu principii reci despre a tot puternicia şi fiinţa lui D-zeu.

(Va urma).

tul Ioan Botezătoriul, care e patronul scólei celei nóuă deacolo. Tabloul a fost dăruit de harnicul comerciant din Boz, dl Ioan *Sêrbu*, și stimata sa soție, născuți în *Sĕliște*; dênșii au avut totodată fericita idee, că au învitat poporul de ambe confesiunile la o masă comună în școlă, apoi pe preoți și ómenii bisericei earăși de ambe confesiunile în casele Dlor, care sunt vecine cu școla, și astfel s'a încins o petrecere veselă în o plăcută și frumósă dragoste frățéscă între preoți și popor.

La masă nu au lipsit toastele; cu deosebire numiții binefăcĕtori cari au sigilat buna armonie între frați, au fost viu felicitați. Dee D-zeu, ca asemenea bărbați și creștini vrednici sĕ avem cât de mulți!

*

Numire. P. S. Sa Dl episcop al Aradului Iosif *Goldiș* a numit pe dl Romul *Ciorogariu*, referent al senatului școlar, în locul rémas vacant după decedatul Dr. George *Popa*.

*

Cas de mórtè. In Varcar Varcuf (Bosnia) a rĕposat d na Ana Aleman născută Savu, soția d-lui Ion Aleman (Român din Transilvania), forestier în numitul loc.

*

Fiumanii contra Maghiarilor. Din când în când vin știri din Fiume despre ciocnirile, ce se întêmplă între cetățeni ca demonstrații antimaghiare. Cea mai próspetă știre spune, că la o petrecere de carneval mulțimea a insultat pe un funcționar interior dela căile ferate, înbrăcat ca stăvar (csikós). Respectivul s'a retras în un restaurant pe corzo, unde obicinuesc sĕ mérgă Ungurii. Acolo s'a escat dup'aceea o bătae sângerósă. Studenții italieni și croați sparseră tóte ferestrile restaurantului și răniră pe mai mulți culegători tipografi. Poliția a arestat pe doi studenți. Ziarele maghiare aruncă întréga afacere asupra conducĕtorilor partidului autonomist, despre care susțin, că ar ațița pe studenți la demonstrații. Invĕțătorul Umberto *Ricotti* a fost suspendat din post pentru participarea la demonstrații antimaghiare.

*

Linia ferată Zlatna-Roșia. In ministerul de comerciu se plănuesce construirea, respective prelungirea liniei ferate vicinale Alba-Iulia-Zlatna, până la Roșia-montană.

*

Ședință literară. Joi, în 25 Ianuariu c. a ținut Reuniunea sodalilor români prima ședință literară în anul acesta, despre decursul căreia remarcăm următórele: Presidiul reamintește actul nobil împlinit în preséra Crăciunului în localul reuniunei, prin împărțirea de daruri copiilor sĕraci orfani, iar notarul cetește darea de sémă despre contribuirile incurse pentru scopul indicat. Membrul Victor Griguța cetește apoi cu mult haz „Țiganul și Vulpea“ anecdotă de Speranță; au urmat d șórele: Elena Mohan, care declamézá poesia: „Ideal“, de G. Coșbuc; Elena Grindean: „O mamă“, de Eminescu, și Paraschiva Buzdughină: „Limba mea“, de Nicu Stejărel. Dintre declamatóre cu deosebire Elena Mohan a dovedit un mare progres, predând frumósa și lunga poesie corect și cu căldură, pentru care a și fost viu aplaudată; de asemenea și d-șóra Elena Grindean. Au mai declamat bine membrii Ioan Borcea „Rugămintea din urmă de G. Coșbuc și Ioan Pamfilie „Rea de plată“ și „Nușa“ ambele de G. Coșbuc. Inregistrăm totodată că ni s'a oferit plăcuta ocasiune a asculta și dóuĕ romanțe cântate de membrii Nicolau Ișan și Valeriu Grindean, primul cântând: „Dorul“, iar cel din urmă: „O nópte amorósă“, solo-tenor, fiind acompaniați la pian de d-sóra Eugenia Grecu. Ședința o a încheiat d-șóra Grecu, prin mai multe arii românești executate la pian.

P—a.

*

O societate înfloritóre. In 24 l. c. și-a ținut *„Societatea reg. ung. de științe naturale“* din Budapesta a 59 adunare generală, cercetată de astădată din partea membrilor într'un numĕr neobicinuit de mare. Participarea acésta mai cu zel decât de altă dată se aduce în legătură cu alegerea noului comitet și a secretarilor, fiind vorba de a scóte din comitet pe membrul *Szily* Kálmán și din secretariat pe *Paszlavszky*, cea-ce n'a succes. Adunarea a fost presidiată de *Wartha* Vincze, care arĕtă în cuvêntul de deschidere cum societatea de 32 de ani lucră la popularizarea științelor naturale și în ținta acésta e sprijinită de public cu căldură, numĕrând azi 8000 de membri.

Din raportul secretarului vedem, că societatea edă 2 reviste în 8300 exemplare, una „Term. Közlőny“ cu un supliment, și a 2-a: Kémiai Folyóirat. Anul trecut societatea a ajutorat cu o colectă de 1000 fl. pe un explorator maghiar în „Noua-Guinea“. Averea totală la finea anului trecut a fost de 295.854 coróne; biblioteca are 11.040 opuri și e cercetată cu zel de membrii societății.

Membrul comitet. *Szily* a dăruit în amintirea activității sale de 30 ani suma de 20,000 coróne, pentru-ca din interesele ei sĕ se premieze lucrările cele mai bune apărute pe terenul sciințelor naturale. S'a decis procurarea unui loc potrivit pentru zidirea unei case proprii a societății. Pentru anul 1900 societatea publică mai multe premii pentru scrieri din ramul botanicei și zoologiei.

*

Mulțumită publică. Cu ocasiunea petrecerei, arangiată de inteligința română din Sighișóra, în 2/14 Ianuariu a. c. s'au încassat suprasolviri în favorul *fondului scólei centrale din Sighișóra* dela următorii P. T. Domni: Dimitrie Moldovan 4 coróne, Sebesi Akos 40 fil. George Negru 2 cor. Nicolau Fleschin 80 fil. Leonhard Vilmos 40 fil. Samuil Bretter 4 cor. Calipsa Șandru 80 fil. Alexandru Todor 2 cor. 40 fil. Iosif Orchis 40 fil. și Augustin Sónea 40 fil. Priméscă generoșii contribuenți expresiunea celei mai călduróse mulțumiri. Sighișóra, în 6/18 Ianuarie 1900. Comitetul arangiator.

*

Furt la mănăstirea din Predeal. La mănăstirea din Predeal s'a comis un furt. Un călugăr venind zilele trecute la acea mănăstire, a șezut acolo și pe urmă a dispărut. Cînd s'a observat călugărul furase 8 bonuri ale creditului funciar urban în valóre de 40 000 lei, de la călugărul Constantin Ștefănescu Basarabeanu.

După cercetările facute, s'a constatat că călugărul hoț a fugit spre București, unde este urmărit.

*

Intărirea elementului unguresc în Brașov. La inițiativa *casinei maghiare* din Brașov s'a pornit acțiune pentru zidirea unei case maghiare, spre care scop s'au colectat până acum o mie fiorini. Patrioții speră că mișcarea entusiastă din Brașov va răpi și pe alți aderenți a sări în ajutorul ideii salutare maghiarismului. Se mai spune că numĕrul membrilor casinei maghiare s'a urcat cu totul la 250, la ce a contribuit mai ales înscrierea de membrii ai casinei *a tuturor oficerilor dela honvezime.*

*

Reuniunea femeilor rom. gr. or. din Făgăraș și jur învită la *petrecerea de dans* împreunata cu *„Bazar“* ce o arangiază Joi în 1 Februarie 1900 st. n. în sala hotelului „Lauritsch“ din Făgăraș. Inceputul la 8 óre séra. Damele sunt rugate a se presenta întru-cât e posibil costumate. Intrarea: de persónă 2 Cor., de familie 5 Cor., Galerie 2 Cor. In sala decorată se va institui o *șezătóre* ca la sate (grup românesc), *Bazar*, *Cort chinezesc*, pentru ceaiu, *cort turcesc*, pentru cafea négră, țigări și țigarete. Un *biurou postal* pentru „posta umoristică de petrecere a reuniunei“, și Buffet.

*

Producțiune teatrală împreunată cu joc se va arangia *Joi în 20 Ianuarie v.* (1 Februarie n.) 1900 în sala hotelului „Hungaria“ din *Brad*. Venitul curat este destinat pentru sporirea fondului „Masa studenților“ dela gimnasiul român gr.-oriental din Brad. Inceputul la $7^1/_2$ óre séra. Intrarea: Loc I. 2 cor., Loc II. 1 cor. 60 fil. Loc de stat 80 fil. Ofertele marinimóse se primesc cu mulțumită și se vor cuita publice.

Program: *„Plevuscă ceapcănul“* comedie într'un act, prelucrată de R. D. Rosetti. Persónele: Plevuscă ceapcănul Dl Ioan Mateiu. Gurița dl Dr. Ioan Radu. Sevastița soția l. Guriță dómna Iolanta Dr. Radu. Un ciasornicar dl Emanuil Pop. Traian Salep dl Ioan Bârna. Joița, servitóre d-șóra Maria Cristea. II. „Nunta țĕrănéscă“ tablou național într'un act de Vasile Alexandri. Persónele: Alec Leonescu dl Ioan Mateiu. Chir Gaitanis Logheotatos dl Dr. Ioan Radu. Moș Trohin, păcală, fruntaș dl Ioan Bârna. Ilenuța, fata lui, d-șóra Maria Cristea. Frunză, pușcaș dl George Jula. Trotușan ⁂ Un vornicel de nuntă dl George Ometa. Un priveghetor dl Emanuel Pop. Țĕrani, țerance.

*

Avansări în armată. Cu ziua de 31 Decembre 1899 au fost înaintați la gradul de *sublocotenenți* la regimentele de infanterie între alții și următorii cadeți voluntari de reservă români: C. Pădure reg. 2, G. Tordai 31, Ios. Moldovan 32 Jos. Hora 24 Victor Onișor 31, George Măcelar 82, Nic. Tanco 31, Ioan Giurgiu 50, Victor Muntean 50, Modest Sbiera 43, George Morariu 63, Cornel Pop, 41, Ant. Delariu 88, Toma Cornea 64, Avilon Popovici 61, Al. Țunea 50, Al. Rimbaș 33, Al. Verza 81, Aurel Nistor 33, Atanasie Roșian 63.— Ca subofițeri de reservă: Adrian Nedelcu 43, G. Opreanu 46. La cavaleriă, ca cadeți de reservă: Severin Zotta, dragoni nr. 9. La artileria campestră, ca *cadeți* de reservă: Ilariu Tofanu 33. Ca *suboficeri:* Iosif Dămian 40. La trupa sanitară ca *cadeți*: Dr. Corneliu Georgean 22. Cadeți *locțiitori*: Dion. Cimponeriu 32, Ios. Buteanu 31, D. Voina 64, Valeriu Nicóră 31, Al. Danescu 31, Aurel Crișanu 33. La artileria campestră, cadeți: Dion. Romanu 36. La infanteriă: Filip Suciu 2, Ioan Ciulei 82, Traian Marcu 33, Antoniu Tasnou 29, Daniel Șerban 31, Basiliu Grădinariu 2, Corneliu Beșanu 101, Martin Buna 50, Dem. Paciu la telegraf, Remu Chici 101, Demetriu Galiciu, 43, Iuliu Pop 31, Tămaș Voicu 58, Emeric Grama 50. La artileriă: Coriolan Giucu 21, Victor Fizeșanu 34. La tren: Corneliu Bardosy 2, Arcadiu Lucescul.

*

Dela universitatea din Cluj. Pe semestrul II al anului acestuia școlar s'au înscris 970 ascultători față de 1200 în primul semestru. Din acestia sunt înscriși la facultatea juridică 570, la cea filosofică 270, la medicină 100 și 30 farmaciști. Causa descrescerei numĕrului se zice a fi urcarea taxelor de colegii.

*

Ortacii lui Luccheni. Din *Genua* s'a lățit știrea, că s'ar fi dat de urmele unor tovarĕși ai ucigașului reginei, în republica Argentinia. Guvernul, deși se îndoiește asupra acestei știri, fiindcă Luccheni a negat totdéuna că ar fi avênd tovarăși, totuși a făcut demersuri prin ambasada din Argentinia, pentru a-i se face raport.

Notiță literară.

Cu 15 Ianuariu a. c. un comitet de studenți dela *facultatea de litere și filosofie* a universității din București, scóte o *„Revistă de cursuri și conferințe*, în care se vor publica: I. Cursuri întregi de:

Psichologia experimentală, Estetică ale D-lui Rădulescu-Motru.

Psichologie, Pedagogie ale D-lui Crăciunescu.

Istoria filosofiei antice, Etica naturalistă, Cursul seminarului pedagogic ale dlui C. Dimitrescu-Iași.

Istoria literaturilor neolatine al dlui Pompiliu-Eliad.

Istoria literaturii române, Istoria limbii române ale dlui Ov. Densușianu.

Gramatica istorică a limbii latine a dlui Evolceanu.

II Dări de sémă despre lucrările din Seminarii. III. Informațiuni universitare. Revista de cursuri și conferințe, se va vinde: Numĕrul 70 bani, abonamente zece numere 6 lei, dóuĕ-zeci de numere 11 lei.

Dacă va fi nevoe de mai mult de cât dóuĕzeci de numere abonații vor primi gratis numerile de la 21 înainte.

Dela „Reuniunea rom. de agricultură din comitatul Sibiiului“.

Programul de lucru pro 1900

In scopul cunoașterei referințelor economice ale agricultorilor în 1900 se vor ținé *întruniri agricole* în comunele Ilimbav, Bradu, Vale, Deal, Turnișor și Cichindeal.

In cadrul acestora se numĕră și *prelegerile poporale* ce se vor ținé în comuna *Sĕliște.*

Esposiția de vite cornute împreunată cu distribuire de premii în bani se va ținé în *Mercurea.*

Cursul de altoit pomi se va ținé în *Sebeșel.*

Cu câte *un altoiu* (*mĕr pătul*) va fi dăruit fiecare membru al Reuniunei cu locuința în *Sebeșul-de-sus.*

In decursul primăvărei se vor distribui între membri în mod gratuit *seminte de trifoi, luțernă, napi de nutreț, orz de Hanna, sĕcară de primăvară, cânepă italiană,* etc. In acelaşi timp comitetul mijlocește pentru ori-cine 'i-se va adresa procurarea de seminte bune și mai ieftine.

In scopul rĕspândirei culturei *galițelor,* membrii vor primi în mod gratuit, ouĕ, găini etc. de soiul *Plaimonth-Rocks.*

Mașina de sĕmânat și alte unelte economice se vor pune spre folosire la disposiția membrilor.

Intre membrii dln *Fofeldea* se va sorta o vițea de rassa „Pinzgau“ și eventual un berbece și 2 oi de rassa Frislandeză.

In scopul întemeierei unui *museu al industriei de casă,* se va reînoi apelul lansat anul trecut.

La cas de an roditor, în tómna a. c. se va pune în lucrare *cuptorul de uscat poame sistem „Cazenille“.*

Direcțiunile *„Tovărĕșiilor agricole“* și ale *„Insoțirilor de credit sătești sistem Raiffeisen“* se vor recerca a face comitetului Reuniunei raport amĕnunțit despre activitatea lor în 1899, în acelaşi timp comitetul va insista pentru înființarea de asemenea așezĕminte folositóre și potrivite trebuințelor agricultorilor.

Membrii împărtășiți anii trecuți cu sĕminte de tot soiul, cu pădureți, óuĕ etc. se vor recerca a face raport despre resultatele obținute.

Membrii Reuniunei vor primi la cerere pădureți, meri, peri, gutui, cireși etc.

Institutul de credit și economii *„Albina“* va fi rugat sĕ voteze *un ajutor bănesc* pentru Reuniune.

Adunarea generală pro 1900 se va ținé în comuna *Sadu.*

Reuniunea abonează pro 1900 următórele foi: „Revista economică“, „Bunul Econom“, „Landwirthschaftliche Blätter“ și „Erdélyi gazda“.

Secretarul.

DE ANUL NOU.

Au mai contribuit pentru casa națională în timpul din urmă:

George Pop de Băsești, proprietar, Basești 20 cor.

Dr. Iancu Mețian, proprietar, Zernești, 10 cor.

Maria Cosma, Vașcou, 1 cor.

Antița Pop, Beiuș, 1 cor.

Francisc Péter, Băița, 2 cor.

Suma totală a contribuirilor face cor. 669.10.

Dr. C. Diaconovich.

VARIETĂȚI

(*Cum trăește președintele Krüger al Transvaalului.*) Krüger, cu tótă vîrsta lui înaintată, se scólă în tot d'auna fórte de timpuriu. La ora 5 îl vezi răsturnat într'un fotoliu mare, împrăștiind din belșug nori de fum din pipa sa.

De la órele 5 până la 8, președintele acórdă audiențe. Față cu străinii, el e posac, și vorbește puțin. Cu tóte că știe fórte bine limba engleză, în totdeauna se înțelege cu englezii printr'un tălmaciu. Conversația lui, în asemenea ocasiuni se mărginește numai la: „Ilm“ sau: „Da“; el vorbește fórte puțin, gândește însă fórte mult. La órele 8 séra, Krüger e deja în pat.

Posta Redacțiunei.

I. H. în Deș. Mulțumită, că ni-ai făcuți atenți la acel hiperzel de noi adeseori atins. —

Haină—mătase de mirésă fl. 10.50

și mai sus! — 14 metri! — trimisă franco și vămuită! Mustre cu întórcerea postei; tot astfel și din „Mătase-Henneberg“ négră albă și colorată dela 45 cr. și până la fl. 14.65 pr. metru [5]1—7

G. Henneberg, fabricant de mătase (*lif. de curte ces. și reg.*) **Zürich.**

Mulțămită Publică.

Domnului **Franz Wilhelm,** farmacist în Neunkirchen, N.-Oesterr. inventatorul teei **antirheumatice și antiarthritice pentru curățirea sângelui.**

Curățitor de sânge contra podagrei și reumatismului.

Dacă pășesc aici în public, este pentru aceia, pentru-că mai întâiu țin de datorință a exprima Domnului Wilhelm farmacist în Neunkirchen cele mai sincere mulțumiri, pentru serviciile pe cari milea făcut thea dînsului pentru curățirea sângelui pe cât timp suferiam de reumatism, și ca și pe alții cari ar avea reumatism, ai face atenți la tea acésta escelentă.

Nu sunt în stare a descrie durerile chinuitóre, pe cari le-am suferit în membre în decurs de 3 completi ani cu fiecare schimbare a timpului, și de cari dureri nu m'au putut mântuii nici medicinele nici folosirea băilor sulfurice din Baden lângă Viena.

Nopți întregi mă tăvăleam prin pat, pofta de mâncare mi se micșora vĕzênd cu ochii, înfățișarea mi s'a tulburat și puterile corporale scăzură fórte.

După 4 sĕptămêni de întrebuințare a teei amintite, nu numai că am scăpat de tóte durerile, ci și starea mea corporală s'a înbunătățit, așa că și acum sunt bine după-ce de 6 sĕptĕmâni nu mai beau tea.

Sunt fórte convinsă, că ori și cine care în asemenea dureri și-ar lua refugiul la Domnul Franz Wilhelm, ca mine, îl va binecuvênta.

Cu distinsă stimă:

Barones a Butschin-Streitfeld,
[8] 1—7 Soție de subcolonel

Nr. 286/1899 [13] 1—3

Concurs repețit

Pentru întregirea postului de capelan sistemisat în parochia Măgura, cu filia Jeledinți, din protopresbiteratul Orăștiei, se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumontele împreunate cu acest post sunt: jumĕtate din venitele parochiei, care este de clasa a III-a.

Cei-ce doresc a ocupa postul acesta, sunt avisați a-și aștерne cererile concursuale, instruite conform normelor în vigóre, subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Orĕștie, 20 Decembre 1899.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Orăștiei, în conțelegere cu comitetul parochial concernent.

Vasilie Domșa,
protopresbiter.

Nr. 6—1900 prot. [14] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de capelan lângă neputinciosul paroch din Părĕu, protopresbiteratul Făgărașului, George Cerbu, se escrie concurs cu terminul de 30 zile dela prima publicare în ziarul „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acéstă parochie dau suma totală de 407 fl. 01 cr. din care va avea fiitorul capelan a primi jumĕtate din tóte venitele statorite în ședința comitetului parochial dtto 7 Decembre 1899.

Doritorii de a ocupa acest post au a-și aștерne suplicele lor instruite conform legilor în vigóre subscrisului oficiu protopresbiteral în terminul sus indicat.

Făgăraș, 9 Ianuariu 1900.

Oficiul proiopresbiteral gr. or. al Făgărașului în conțelegere cu comitetul parochial.

Iuliu Dan,
protopop.

Din **Tipografia și librăria archidiecesană, Sibiu,** se pot procura:

Pribeag

de
Ioan Iosif Sceopul.
Prețul broș. 1 cor. 50 fil.

De pe la noi,

nuvelete de
D. V. Păcățianu
1889—1891.
Prețul broșat 2 coróne

Din tainele vieții,

novele și schițe
de
Margareta Moldovan.
Broș. à 2 cor.

Din vremuri apuse,

de
Judita Secula născută **Truța.**
Broș. à 1 cor.

In **Tipografia și Librăria archidiecesană** au apărut

Treptele formale ale învĕțământului

de
Dr. Petru Șpan.
Prețul 1 C. 60 fil

Se pot procura din
Librăria tipografiei archidiecesane
Sibiiu.

In **Tipografia și librăria archidiecesană Sibiiu,** se află de vênḑare:

Cuvêntări bisericesci

de
Dr. Theol. George Popoviciu
protopresbiter ort. român în Lugoș
broș. à 3 cor., sau lei 3.50.

Religiune și sciință,

disertațiune
de același autor
broș. 50 fil.;

și

Cuvêntări bisericesci

de
Massillon, episcop de Clermont și membru al acad. franc.
traduse prin
Ioan Genț
paroch gr. cath. în Haieu,
Tom. I broș. 5 cor. sau lei 6.50

In *Tipografia și librăria archidiecesană, Sibiiu,* a eșit de sub tipar și se află de vênḑare:

Drepturile, datorințele și responsabilitatea membrilor de direcțiune,

de
Alfred Kormos
traducere de
Constantin Popp, funcționar la „Albina“.
Prețul broș., inclusive porto postal, fl. 1.60

„Cordiana“,

institut de credit și de econ., soc. pe acții în Fofeldea (Foventea.)

Domnii acționari ai Institutului de credit și de economíi „Cordiana“, societate pe acții se învită conform §§-lor 19 și 20 ai statutelor societății la a

II-a adunare generală ordinară

care se va ținé în Fofeldea (localul institutului) *Dumineca în 4 Martie st. n 1900,* d. a. la 2 óre.

Obiectele:

1. Raportul anual al Direcțiunei, bilanțul anului de gestiune 1899 și raportul comitetului de supraveghiare.
2. Distribuirea profitului realisat conform bilanțului.
3. Alegerea definitivă a unui membru în direcțiune.
4. Schimbarea punctului 9 din prospectul anului trecut, pentru a se da dividende pe anul 1900 și acționarilor din a II-a emisiune, cari și-au achitat pe deplin acțiile.
5. Fixarea marcelor de presență pentru membrii din Direcțiune.

Domnii acționari, cari în sensul §§-lor 22, 23 și 24 din statutele societății voiesc sĕ participe la adunare în persónă, sàu prin plenipotențiați, sunt rugați a-și depune acțiile și eventual dovezile de plenipotență, cel mult până Vineri în 2 Martie a. c. la 6 óre p. m. la cassa institutului în Fofeldea sau la institutul de credit și de economii „Albina“ în Sibiiu.

Fofeldea, în 21 Ianuariu 1900.

Direcțiunea.

Contul bilanțului.

Active.		fl. cr.	Pasive.	fl. cr.
Cassa		361.85	Capital	30000.—
Cambii de bancă		76681.—	Depuneri spre fructificare	10639.12
Imprumuturi hipotecare		1274.75	Fond de reservă	748.65
Mobiliar	fl. 405.37		Reescompt	21934.—
15% amortisare	„ 60.37	345.—	Creditori	11471.92
Debitori		670.44	Dividende neridicate	12.—
			Interese transitóre	2266.40
			Profit curat	2360.95
		79333.04		79333.03

Contul de profituri și perderi.

Debit.		fl. cr.	Credit.		fl. cr.
Interese			Interese		
de cont-curent	fl. 869.62		de escompt	fl. 3580.89	
de capital social emis. II.	„ 493 71		de împr. hipotecare	„ 24.18	3605.07
de depuneri	„ 477.79	1841.12	Provisiuni și taxe		1784.58
Contribuțiune directă	fl. 581.10				
10% după int. de dep.	„ 47.78	628.88			
Spese (porto, ehirie, diverse)		370.85			
Salare		227.48			
Amortisare din mobiliar		60 37			
Profit curat		2260.95			
		5389 65			5389.65

Fofeldea, 31 Decembre 1899.

Iosif Lissai m. p., președinte.
Ioan Bonea m. p., vice-președinte.
D. R. Cordescu m. p., director esecutiv.
Ioan Mărgineanu m. p., comptabil.
Iacob Macaveiu m. p. **Mihail Stoica** m. p. **Aurelian Negruț** m. p. **Petru Nastase** m. p.

Revĕzut și aflat în consonanță cu registrele principale și ausiliare.

Fofeldea, 18 Ianuariu 1900

Comitetul de supraveghiare:

D. Rațiu m. p. **Eliseiu Balaban** m. p. **Alexe Manuil** m. p. **Petru Sopa**
Ioan Precup m. p. [15] 1—1

Turnătoria de clopote și de metal a lui

Antoniu Novotny

în Timișóra — Fabrică

se recomandă a pregătí clopote nóuĕ, precum și la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armoniόse, pe lângă garanță pe mai mulți ani, provĕḑute cu adjustări de fer bătut, construite spre a le întórce cu ușurință în ori-ce parte, îndată ce clopotele sunt tocite de o lături, prin ceea-ce sunt mântuite de crepare.

Cu deosebire recomandă [164] 24—26

clopote patentate găurite

invenție proprie, mai de multe-ori premiate cari au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminósă decât clopotele turnate după sistemul vechiu, așa că un **clopot patentat cu 300 kg. este egal în tonul unui clopot de 400 kg. făcut după sistemul vechiu.** Mai departe se recomandă spre facerea **scaunelor de fer bătut, de sine stătător,** — spre **preadjustarea clopotelor vechi cu adjustare de fer bătut,** — ca și spre turnarea de **tóce de metal.** Clopote în greutate de 300 kg. și mai jos se află totdéuna gata în magazin.

☞ *Preț-curanturi ilustrate se trimit la cerere gratuit și franco.* ☜

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.**

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 6 Sibiiu, Marti, 18/30 Iannariu 1900. Anul XLVIII.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de dóuĕ ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 60 fil. pentru fie-care publicare.

Sus s'avem inimile.

Foile maghiare din patrie au publicat nu de mult un prea călduros apel, eşit din péna preotului reformat *Carol Benedek* din Vinţul de jos. Acesta în deosebita lui îngrijire de sórtea neamului seu se adreséză în special către magnaţii şi nobilimea maghiară, care dispune de capitale şi averi mari, ca sĕ iee iniţiativa pentru înfiinţarea unei bănci puternice, care sĕ cumpere pămênturile, ce devin vênzătóre şi mai ales sĕ împedece ajungerea proprietăţilor maghiare în mâni străine; iară de altă parte acea bancă sĕ desvólte o deosebită activitate pe terenul industriei, căutând a o scóte din mâna străinilor numeroşi şi venetici.

Fireşte, că dl Benedek intenţionéză prin acest apel promovarea intereselor materiale şi prin aceste şi a celor morale ale neamului seu maghiar, căruia aparţine.

Apreţiem vrednicia şi interesul viu al numitului preot faţă de neamul seu şi credincioşii sei, pe cari doreşte a-i vedea nu perzênduşi moşia şi vatra, ci mărindu-le şi înmulţindu-le şi asigurându-şi astfel tot mai mult temeliile ulteriórei desvoltări şi înaintări.

Profităm şi noi de acest prilej, aducênd la cunoştinţa cetitorilor şi mai ales a clerului nostru acest fapt, în speranţă, că vom isbuti a scóte barem pe unii dintre ai nostri din letargia, ce ne-a cuprins şi din noianul intereselor particulare şi personale, în cari o mare parte s'au cufundat, negligând tóte trebuinţele păstoriţilor, de multe-ori chiar şi cele imediat impuse datorinţelor pastorale.

Cu părere de rĕu, dar trebue sĕ spunem şi cuvêntul grav, că mulţi din preoţi de tot puţin fac pentru ridicarea bunăstării poporenilor lor. Avem [illegible] drept puţine casuri, unde cu ocasiunea comasărilor a segregărilor, a unor vênzări de moşii etc., preoţi de ai noştri alérgă în tóte părţile şi mişcă tóte pietrile, ca biserica, şcóla etc., sĕ-şi capete şi ele competenţele lor de pămênt şi ca interesele poporului sĕ fie cât mai bine satisfăcute şi îndeplinite.

Dar ni s'au denunţat şi casuri — când parochul locului umbla cu molitfelnicul subsuóră din casă în casă, dar nu ca sĕ îndeplinésca órecari trebuinţe sufleteşti ale credincioşilor sĕi, ci ca sĕ i îndemne pe unii şi pe alţii a'şi vinde drepturile şi competenţele lor din pădurea comună, pentru care înaintaşii şi părinţii lor au suportat tóte suferinţele jobăgeşti, sau precum se esprimă poetul Coşbuc au purtat „ham de cai şi jug de boi". Şi cui sĕ le vênză? Nu altui connaţional din comună, ci la străini, chiar jidani etc., pentru că — zice-se — chestiunea segregării este încurcată, nime nu-şi cunósce precis drepturile sale, nimeni nu-i prevede sfîrşitul, şi în cele din urmă cine scie cu ce se vor alege toţi.

Aşa se întêmplă apoi, că în necunoscinţă de causă, drepturi esenţiale se vînd pe un bagatel şi străinii îţi cuprind otarul, întemeiéză fabrici, îţi împistriţéză cu străini şi venetici satul, stricând obiceiurile poporului umilit şi ajuns la calicie.

Şi, durere, aflăm, că asemenea sau analóge casuri, când preotul, care ar trebui sĕ fie cel mai de încredere om al poporului, pactéză cu străinii în defavorul intereselor poporului seu propriu.

Asemenea ómeni sunt fórte condamnabili, când — póte pentru un favor momentan — abandonéză cele mai vitale interese ale celor ce aşteptă dela el mântuirea şi poveţele părinţeşti. Şi trebue se zicem, că mai sunt şi scurţi de vedere, chiar şi din punctul lor de vedere, pentru-că în măsura în care decade bunăstarea poporului, în aceea decad şi venitele lor parochiale; precând o comună înfloritóre, în progres, scie sĕ se îngrijéscă şi de subsistinţa cinstită a parochului sĕu, făcându-i nu o îmbunătăţire momentană, ci asigurându-i pe viéţă un traiu cuvenit.

Acésta se va face mai ales atunci, când poporul va avea convingerea, că preotul este între cei dintâiu, cari au mijlocit prin sfaturile, învĕţăturile, purcederea şi ostenelele sale, înaintarea comunei; ba obvin chiar casuri că comune bunişóre trec la ordinea zilei preste parochul lor indolent, nepăsător de sórtea obştei; şi se légă cu trup cu suflet de învĕţătorul harnic, care le-a mijlocit cumpĕrarea cutărui munte, ori cutărei moşii, care le face posibilă ţinerea şi îngraşarea vitelor şi sporirea averilor. Cer delăturarea parochului, ori dacă au pacienţa a i aştepta mórtea, insistă în timpul vacanţei pentru necondiţionată promovare a omului lor la rangul de *paroch*, fără considerare, dacă numitul are sau nu cualificaţiunea formală; şi autoritatea bis. întimpină mari greutăţi la întregirea parochiei în sensul disposiţiilor legale.

Asemenea casuri caracteriséză în deajuns, că poporenii nostrii şi în asemenea privinţe reclamă întrevenirea şi povaţa preotului lor, care — „părinte" fiindu-le, — are datorinţa a se şi îngriji de *tóte* trebuinţele fiilor sei.

Ne simţim deci datori a advertisa purcederea greşită a multora, cari abandonéză interesele poporului lor şi a pune la inima *tuturor* desvoltarea unui zel mai mare pentru sporirea moşiei ţeranului român.

Ni se impune acésta, cu atât mai vêrtos acum, când pe faţă ni-se aduce sentenţa de mórte şi ni se pune pumnalul în cóste, spre a ne desfiinţa, calicindu-ne şi ducându-ne astfel la umilire, decadenţă în tóte şi în urmă la mórte ca popor special.

Desbaterile anchetei pentru colonisări sunt dovadă próspetă a temerilor nóstre. Acolo mulţi vorbitori au cerut sĕ se schimbe tactica atacului făcut asupra nóstră prin colonisări. Nu în mijlocul maselor române sĕ se aşeze colonii maghiare, căci acolo toţi se valachiséză, ci la margini. Din vêrful aripilor némului sĕ se taie tot câte puţin, până când vom deveni absolut impotenţi pentru ori ce nou avênt.

Intre astfel de împrejurări am fi nisce nemernici, am fi vrednici de perire, dacă nu vom căuta din bună vreme a fi cu ochii în patru, a ne lega cu trup cu suflet de vatra strămoşéscă, ferindu-o de tóte pericolele cari ar putea sĕ ni-o scótă din mâni, şi dacă nu ne vom da cu toţii silinţa a desvolta tótă energia pentru o resistenţă defensivă.

Desnaţionalisarea prin colonisări s'a dovedit în unele părţi şi cu deosebire în Polonia-germână a fi cu succes, deci cu atât mai mult trebue sĕ imităm exemplul preotului reformat amintit, acceptând şi pentru noi principiul de-a griji, ca nu cumva un petec de pămênt sĕ trécă din mâni române, căci în proporţia, în care ni se va împuţina moşia, în acea va scădea şi valórea şi puterea nóstră în ţară. Sĕ avem deci pururea înaintea ochilor adevĕrul că ***ţara e a aceluia, a căruia e pămêntul.***

La dotaţiunea clerului.

Onorată redacţiune!

Din valorósele expuneri ale confratelui Manasie Iar din Simeria, publicate în Nrul 4 al „Telegrafului român", dela 13/25 a curentei, cu privire la modul augmentării fondului central preoţesc, vĕzênd cu bucurie, că numitul confrate a aflat de bine a apreţia şi opiniunea mea în acéstă causă, publicată în „Telegraful român" din an. tr., dar totodată părêndumi se, că nu am fost bine înţeles întru tóte: pentru evitarea ori cărei neînţelegeri, mĕ vĕd îndemnat încă la următórele scurte explicări:

Atunci, când eu am opinat, ca şi preoţii nostri sĕ contribue cu óre-care procent din venitele lor la augmentarea fondului central, am făcut acésta fără privire la ameliorarea dotaţiunei dela stat.

Adecă: am reflectat la o contribuire după venitul parochial ce-l au preoţii, şi fără ameliorarea dela stat şi am înţeles pre toţi preoţii, protopopii, asesorii consistoriali şi profesorii seminariali, amintind numai, că atunci când preoţii vor primí óre-care ameliorare şi dela stat, le va fi mai uşor a sacrifica ceva şi pentru fondul lor central.

De unde urméză că acea contribuire, nu se cere din ameliorarea ce se capĕtă dela stat, nici numai dela preoţii, cari căpĕta întregire dela stat: ci aceea sĕ se ceară şi dela

---

FOIŢA

Despre causele, cari produc indiferentismul religios moral şi cari slăbesc simţul religios moral în poporul nostru, şi despre mijlócele pentru întărirea acestuia.

Disertaţiune cetită în conferinţa preoţéscă a protopresbiteratului Branului, la 23 Nov. a. tr., de preotul

George Babeş.

(Urmare)

Nu numai ca sĕ se susţină catechismul şi celelalte cărţi de religie, dar părerea mea este ca sĕ se reactiveze în formă modernă proverbiala „Bucóvnă" în care era reasumată quintesenţa credinţei nóstre ortodoxe.

In ochii multora póte devin ridicul, cu o astfel de afirmare. Se póte. Insĕ sĕ vedeţi. Am luat în mână, am rĕsfoit cu atenţiune tóte cărţile de şcólă referitóre la rugăciuni şi a studiul religiunei, dar în ele n'am mai aflu bunăóră: cele 9 porunci bisericeşti, cele 7 păcate de mórte, rodurile duhului sfênt, etc. etc. astfel că lucrurile acestea, ca eşite din modă şi nepotrivite, cu principiile lui Herbert Spencer şi Pestalozzi, nici învĕţătorii nu le mai sciu necum elevii.

Dar chiar şi în şcólele speciale superióre, în seminarii, în timpul din urmă sĕ face prea multă teorie şi partea formală, practică rĕmâne de tot înapoi.

Acéstă scădere, cred că mulţi preoţi tineri au constatat-o la începutul activităţii lor.

Am documentat cred în deajuns cumcă instrucţia în şcóla poporală încă constitue un motiv la slăbirea simţului religios moral în popor.

3. Mediul social. Eşit odată copilul la etatea de 15—16 ani întră în lumea mare, mai mult sau mai puţin edificat în ale religiunei şi credinţei, după cum adecă a avut parte de un învĕţător mai bun séu mai aşa, şi se dedică diferitelor ocupaţiuni ale vieţii.

Unii întră ca servitori pe la strĕini, alţii ca ucenici la meserii şi cea mai mare parte la etatea de 21 ani la miliţie.

Prin contactul zilnic cu diferite naţionalităţi, după cum din fire e făcut omul, sĕ încline mai mult spre rĕu ca spre bine, adunând de ici ceva, de dincolo ceva, când se întorc în sat vin cu capul plin de fumuri.

Incep sĕ critice în feliul lor, datinele, feliul vieţii, modul de traiu şi portul consătenilor, aşa că cei mai tineri îi ascultă cu gura căscată şi se silesc a-i imita, ear bătrânii clătinând cu neîncredere din cap, zic oftând cu mâhnire: „Se schimbă lumea". Astfel acesti „semidocţi" cu marafeturile lor încă constituesc un puternic element pentru slăbirea simţului religios moral.

4. Literatura. Poporul român, cu trecutul lui plin de suferinţe şi tot feliul de nĕcazuri, nu se póte mândri cu o literatură mai veche. Tot ceia ce s'a scris în prima şi a doua periodă a desvoltării literaturei românesc, am potea împărţi în trei categorii: literatura bisericéscă, profană şi poporală, şi ca un fir roşu în tot ce se scriea pe acele vremuri aflai moralitatea, adevĕrul, dreptatea, frumosul şi folosul.

In timpul din urmă, în perioda aşa numită a înflorirei literaturei, se scrie mult şi pe tóte terenele. Mulţi scriitori de talent şi-au eluptat deja nemurirea prin scrierile lor de valóre şi mulţi sunt traduşi deja şi în alte limbi streine.

Deodată cu acest avênt, s'au întrodus şi unele scrieri de cuprins imoral, mai cu sémă traduceri de romane, istorii scandalóse, cari vatămă bunul simţ, slăbesc moralul şi infiltréză veninul omorîtor de consciinţă şi virtute în sufletele tinere şi necapabile de a aprecia o scriere după adeverata ei valóre.

Mai trist este, că unele din acele scrieri nenorocite sunt întocmite pentru popor, care le şi ceteşte cu plăcere, spre cea mai mare a lui pagubă morală şi materială.

Adunasem câteva specimene de autori şi de ale lor scrieri, dar în urmă m'am cugetat, că nu este potrivit sĕ le fac cinstea a le pomeni numele într'o conferinţă preoţéscă. —

5. Legile politice bisericeşti. Nu pot sĕ'mi dau sémă şi nu şciu ce consideraţiuni au îndemnat pe stat a aduce aceste legi aşa numite politice bisericeşti. Dar chiar sĕ pot şi sĕ ştiu, nu voesc a întra în amănunte în direcţia acésta. Destul că respectarea legilor promulgate şi sancţionate şi supunerea la ele, este o notă caracteristică a poporului român, şi despre acésta dat'am lumii dovezi deplin îndestulitóre.

(Va urma).

preoţii cari nu capětă nimica dela stat, după dotaţiunea ce o au dînşii din parochiile lor.

Am împrumutat acéstă ideă dela Domnul *Bartok*, noul episcop al bisericei reformate din patrie, carele în ultimul sinod al bisericei sale, secundat de cei mai aleşi membrii ai bisericei sale, a pledat cu mult foc şi cu succes, pentru realisarea ei.

Şi jertfa adusă de reformaţi este mult mai mare, decât cea intenţionată de noi considerând, că contribuţiunea acceptată de ei servesce spre crearea şi augmentarea unui fond, din care sě se ajutoreze orfanii preoţilor, profesorilor şi ai oficialilor bisericei lipsiţi. La noi însě nu se intenţionéză alta, decât alimentarea unui fond, care tot asupra nóstră, a preoţimei, îşi revarsă belşugul sěu.

Dorind din suflet, a vedea cât mai bine asigurată sórtea şi viitoriul preoţimei, eu unul aşi merge ceva şi mai departe, şi aşi ruga pre măritul consistoriu, ca acelor preoţi, cari se vor interesa de sporirea averilor bisericesti, sě le permită a ridica acele procente din venitele bisericei respective.

Preotul ortodox.

Dela curtea metropolitană.

Şirul prânzurilor, date în sěptămânile din urmă din partea Em. Sale metropolitului nostru, şi la cari au fost învitaţi toţi representanţii mai distinşi atât ai cercurilor preoţeşti, cât şi militare şi civile, s'a încheiat deastădată cu dineul festiv de Duminecă care a fost o continuare a celui dat cu o sěptămână mai nainte.

De astădată au luat parte ceilalţi generali stationaţi în Sibiiu: Domnii General-major *Iosif* nobil de *Proschinger* şi *Eduard Zechmeister* de Waagau, Ilustritatea Sa dl *Albert Arzt* de Straussenburg, curatorul suprem al bisericei evang. luterane săseşti şi membru în casa magnaţilor, primarul oraşului *Iosif Drotleff*, Ilustritatea Sa Dr. *Ilarion Puşcariu*, vicecomitele *Gustav Reissenberger*, Colonelul *Wilhelm* de *Finger*, parochul săsesc *Carol Klein*, directorul gimnasiului luteran *Carol Albrich* sen., medicul suprem colonel Dr. *Carol Glässer*, intendantul suprem *Carol Ketzler*, vicecolonelul auditor *Otto* de *Pollischek-Willsdorf*, vicecolonelul *Paul Munteanu*, vicecolonelul dela genie *Iosif Hüttl*, apoi *Carol Zinnern* de Burgthal, majorii *W. Kohoutek*, *Wilhelm Merbeller*, *Carol Szeiff*, dir. sem. Dr. *Eusebiu Roşca*, medicul de stab Dr. *Ioan Popp*, inspectorul reg. în pens. *Iuliu Bardossy*, căpitanul oraşului *Robert Simonis*, inginerul cons. *Dominic Varró*, preotul gr.-cat. *Nicolau Togan*, etc.

Ca şi la mesele anterióre, aşa şi deastădată s'au simţit cu toţii bine şi veseli la masa Inalt Preasfinţiei Sale, carele a ridicat primul toast pentru armată şi pentru generălii presenţi, dintre cari dnul general *Proschinger*, a rĕspuns în vorbe alese şi mĕsurate, accentuând convingerea nutrită de întreg corpul oficeresc, că Escelenţia Sa — deşi de curênd strămutat la Sibiiu — a dat dovezi despre o sinceră şi deosebită bunăvoinţă, ce o nutresce faţă de armată şi de representanţii ei. In legătură cu acésta constată, că vorbeşte în numele tuturor, când declară, că şi Es. Sa sě bucură înaintea tuturor de o stimă nemărginită şi de înaltă consideraţiune.

Acestei stime şi cu acésta ocasiune îi dă expresiune, când învită pe toţi oficerii înalţi de faţă, ca sě rostéscă un întreit „sě trăiéscă“ la adresa Es. Sale, a veneratului archiepiscop şi metropolit al bisericei ortodoxe române din patrie.

Ilustritatea Sa dl Dr. Puşcariu, expunând rolul bisericilor pentru trebuinţele sufleteşti şi culturale ale omenimei, pentru susţinerea ordinei sociale etc., vorbesce pentru representanţii bisericilor surori aici de faţă şi în special pentru curatorul suprem de Straussenburg. Acesta mânecând dela cuvintele de salut, rostite de episcopul săsesc Müller cu ocasiunea banchetului de instalare, arétă comuniunea intereselor ambelor biserici, din care trebue sě isvoréscă frăţéscă înţelegere a membrilor acestor biserici. Concordia dintre membrii acestor 2 biserici, cari trăiesc împreună în multe comune este dovada, că toţi sunt pětrunşi de aceleaşi vederi de frăţietate, armonie şi reciproca ajutorare. Pentru trăinicia acestui spirit de bunăînţelegere în parochii golesce păharul.

Dl Dr. Eusebiu Roşca, accentuéză raportul dintre biserică şi stat şi cum aceste dóuě instituţiuni cardinale deşi prin mijlóce diferite, deopotrivă îşi desvóltă activitatea pentru fericirea omenimei, indigitând, că biserica nóstră naţională consecuentă în desvoltarea învěţăturilor genuine creştine, şi prin desvoltarea instituţiunilor sale a căutat ca credincioşii sei sě fie şi cetăţeni loiali şi adicţi patriei, iar statul în desvoltarea instituţiunilor sale a avut tendenţa desvoltării liberale, ca cetăţenii sě aibă cât mai multă ingerinţă în administrarea afacerilor de natură administrativă.

Constată apoi, că dl vice-comite al comitatului Sibiiu, G. Reissenberger conducětorul acestei instituţiuni din viaţa nóstră constituţională de stat prin activitatea sa distinsă — acum de un lung şir de ani, prin tactica sa prudentă, ţinênd cont de exigenţele, de referinţele din comitat, la toţi locuitorii din comitat — fără deosebire de confesiune şi limbă, — 'şi-a ştiut asigura stima şi încrederea tuturor, ce numai spre mândrie îi póte servi. Ridică pocalul seu în sănětatea d-lui vice-comite A. Reissenberger.

Imediat rĕspunde dl vicecomite, încercând cu modestie a reduce laudele aduse şi accentuând, că fiecare oficial onest caută aşi împlini datorinţele sale, cu conscienţiositate; dar ceea ce face unul este numai un lucru fragmentar; ear spre a indeplini o lucrare de valóre mai mare şi întrégă se cere concursul tuturor factorilor conpetenţi, armonica conlucrare a cercurilor preoţeşti, militare şi civile. Pentru armonia frăţéscă dintre acesti factori închină pocalul sěu.

Secretariul metropolitan dl Leontin Simonescu, avênd a închina întru sănětatea primariului cetăţii Sibiiu, reflectéză la desele întruniri ale românilor ortodoxi în acéstă cetate, spre a promova luminarea şi cultivarea sěrmanului nostru popor, împlinind astfel o misiune culturală eminentă, cu care binemerităm de patrie.

Toţi ai nostri, cari şi-au angagiat puterile în serviţiul acestei cause culturale, au aflat în Sibiiu, primire ospitală amicală, şi s'au putut dedica în linişte chiămării lor.

Noi românii ţinem la declaraţiunea strămoşilor nostri: populus romanus beneficii memor, adecă poporul român ţine minte binefacerile primite, pentru aceea ne folosim de ocasiunea dată pentru a aduce mulţumitele nóstre bravilor cetăţeni ai Sibiiului, cari cunosc şi recunosc şi sciu apreţia dorinţele şi nesuinţele nóstre.

Voind deci a onora pe cetăţenii din Sibiiu, provócă pe óspeţi, în special pe conaţionalii sei, români, sě-şi ridice păharul întru sănětatea primariului cetăţii Sibiiu.

Dl primar, atingênd valórea progresului cultural, îşi esprimă bucuria sa şi a consângenilor sěi, vězînd ridicarea compatrioţilor români şi preste tot a tuturor cetăţenilor patriei, cari în Sibiiu au trăit totdeuna în cea mai bună înţělegere, sprijinindu-se unii pe alţii în nisuinţele lor nobile. Pentru concordia dintre cetăţenii maghiari, români şi saşi golesce păharul.

A mai vorbit părintele capelan Togan, închinênd pentru Escel. Sa, şi dorindu-i ani mulţi, sě se bucure de fructele seminţei aruncate şi resultatele frăţestei conlucrări a bisericelor române.

Fiume.

Un oraş fórte înfloritor are Ungaria la ţermurii Adriaticei, e unicul ei port, ce rivaliséză cu Triest şi Veneţia şi susţine legături cu tóte porturile mai mari de peste mările îndepărtate: acesta e oraşul liber reg. *Fiume*. Are 31.000 locuitori, dintre cari majoritatea sunt Italieni, urméză Croaţii şi în fine o mică parte Maghiari.

De câţîva ani încóce, decând mai ales guvernele anterióre căutau sě octroeze Fiumanilor diferite disposiţii, cari ştirbeau autonomia oraşului Fiume şi districtului, conflicte dese se întêmplă nu numai între consiliul oraşului şi guvern, ci şi între poporaţia italiană şi maghiară de acolo. In cele-ce urméză schiţăm posiţia de drept public, ce o ocupă acest oraş în organismul corónei ungare, pentru a puté aprecia şi luptele Italienilor pentru păstrarea autonomiei lor.

Oraşul Fiume s'a încorporat la Ungaria prin decretul imperial din 1779, intocmai ca şi *Buccari*. Articlul de lege IV: 1807 deasemenea a decretat oraşul şi portul Fiume de incorporat ca *municipiu*, ear articlul XXVII: 1848 dispune în privinţa oraşelorFiume şi Buccariastfel: „Cele dóuě districte forméză dóuě municipii separate. Ca atari îşi îndeplinesc afacerile municipale independent de olaltă; corespondéză direct cu celelalte municipii ale ţerei, precum şi cu guvernul şi cu celelalte judecătorii, îşi dau sie-şi regulamente intre hotarele legei sub inspecţie mai înaltă, ca şi celelalte municipii“.

La 1868 Fiume s'a adaus la coróna ungară ca corp separat şi Ungaria a jertfit fórte mult pentru a-l înălţa şi face port de primul rang.

Astăzi oraşul Fiume are o autonomie proprie în ce priveşte administraţia comunei, întrucât oraşul liber reg. şi districtul au dreptul a-şi face statute, pe care le statoreşte cu concursul representanţei guvernatorul şi le înaintéză ministeriului spre aprobare.

Autonomia o eserciază *consiliul orăşenesc*, în fruntea căruia stă *primarul* (podesta). Puterea legislativă de altfel şi faţă de Fiume o are dieta maghiară. Representantul din Fiume e membru al casei deputaţilor, ear guvernatorul al casei magnaţilor. *Conducerea* oraşului Fiume şi a districtului e adecă încredinţată unui *guvernator* denumit la propunerea prim-ministrului magiar şi pelângă contrasignarea lui. Guvernatorul are sub jurisdicţia sa şi celelalte părţi ale litoralului maghiar şi pórtă titlul de „guvernator reg. fiuman şi al litoralului ungaro-croat“. El e organul ministeriului de comerciu, fiind presidentul autorităţilor de marină, comerciu şi navigaţiune. In privinţa administraţiei publice Fiume e nemijlocit subordinat ministeriilor maghiare, în afaceri interne e subordonat ministeriului de interne, în afaceri de cult şi instrucţie, celui de culte etc. Numai gimnasiul croat stă sub guvernul din Zagreb. Din contră în afaceri civile procesuale şi penale tribunalul din Fiume aşterne apelaţiunile la tabla, respective la curia din Budapesta.

Revistă internă

Din parlament.

Camera a primit în general şi special în şedinţa din 26 l. c. proiectul referitor la creditul supletoriu de 100.000 pentru executarea legei de congruă. Contra primirei a vorbit singur deputatul partid. poporal Ioan Molnár, motivându-şi procederea prin cetirea epistolei unui comite suprem către un preot greco-cat., în care zice: „Comunicându-ţi acestea (adecă asemnarea congruei), dau expresie speranţei, că Sfinţia Ta avênd totdeuna în vedere înbunătăţirea sorţei preoţilor ajutători, îţi vei împlini cu credinţă statornică datorinţele faţă de statul maghiar“. In pasagiul acesta oratorul numit vede, că congrua vrea sě o folosécă guvernul spre scopuri de corteşire, înţelegênd sub statul maghiar, pe guvernul maghiar. Explicaţia acésta a provocat ilaritate.

Pe lângă suma de 2 milióne 600.000 fl. votată în 1897 pentru clădiri universitare şi adecă pe séma universităţii din Budapesta 600.000, pentru zidirea clinicei din Cluj 1 milion 400.000 şi pentru lărgirea localităţilor politechnicului 600.000, se cer ulterior 500.000 fl. ca spese justificate din partea ministrului de culte, cea-ce camera şi primeşte fără discuţie.

Tot în şedinţa de atunci representantul ministrului de culte, secretariul de stat Mihail Zzilinszky a referat despre museul de belearte, pentru care legislaţia a fost votat la mileniu 3 milióne, 200.000 fl. Palatul museului se zideşte între grădina zoologică şi calea Andrássy şi va avé următórele secţii: 1) secţia de sculptură şi architectură 2) de pictură şi grafică. Acéstă instituţie după convingerea, ce o are raportorul va fi fără păreche în întocmirea sa nunumai în întreg Orientul, ci şi spre Apus.

Conferenţa din Sighişóra.

In 16/28 Decembre a. tr. s'a ţinut conferenţa preoţéscă a tractului Sighişórei în scóla română gr.-ort. de acolo, abia lipsind 4—5 preoţi, cari şi-au scusat absenţa.

Dl protopresbiter tractual Dimitrie *Moldovan* deschide prima conferenţă preoţéscă, prin o vorbire alésă, în care accentuéză, intenţiunile părinteşti ale Eminenţiei Sale I. P. S. nostru Archiepiscop şi Metropolit Ioan *Meţianu*, oferind ocasiune preoţimei prin întroducerea conferenţelor, a-şi spune însaşi cuvêntul în diferite cestiuni importante. In urmă îşi exprimă bucuria faţă de interesul viu arătat din partea preoţimei, prin presentarea ei într'un număr atât de considerabil, şi pune la ordinea zilei obiectele cuprinse în cerculariul presidial cunoscut.

Sě alege de notar dl Nicolau *Gheaja*, ear de membrii verificàtori d-nii: Zaharie *Ganea* şi Ioan *Muntean*. După acésta conferenţa adreséză Eminenţiei Sale o telegramă de fiască veneraţiune şi omagiu.

Se dă cetire instrucţiunei speciale referitóre la conferenţele preoţeşti, dată de bunul nostru archiereu. După acésta imediat sa purces la cetirea şi desbaterea temelor, date de Exelenţia Sa, prin sus amintitul cerculariu şi împărţite din partea şefului tractual, la 6 preoţi, şi anume: tema primă a fost lucrată de preoţii Nicolau *Doctor* şi Zacharie *Ganea*, a dóua: Ilie *Ioanoviciu* şi Ioan *Manovici*, ear a treia de preoţii Ambrosiu *Tătar* şi Ioan Hêrţógă.

Temele în general au fost lucrate cu deosebită sîrguinţă şi ascultate din partea conferenţei cu viu interes şi pe basa lor s'au făcut următórele constatări:

Tema I. *a)* Spre decădinţa religiosităţii, serveşte chiar sistemul dominant carele permite, ca crîşmele sě fie cercetate în Dumineci şi sěrbători din partea poporului şi chiar în timpul serviciului divin; *b)* Vietuirile ilegale, care se înmulţesc cu deosebire dela întroducerea căsătoriei civile; *c)* Lucrul în Dumineci şi sěrbători şi tocmai în timpul cultului divin; *d)* Poporul nostru în zile de sěrbători este citat pela judecătorii şi oficii administrative, tocmai pe vremea oficiului divin.

Ca mijlóce de combatere a acestor rele conferenţa recomandă următórele;

a) Autoritatea nóstră bisericéscă sě întrevină la înaltul regim, ca sě se oprécă strajnic cercetarea crîşmelor în Domineci şi sěrbători cu deosebire sub durata cultului divin fără deosebire de confesiune, — sě dispună pedepsirea indivizilor cari trăesc în relaţii ilegale, în fine lucrul în Domineci şi sěrbători sé se sisteze, pertractări la oficiile administrative în atari zile sě nu se ţină. —

Pentru tinerime. Frecventarea bisericei din partea şcolarilor în Dumineci, şi sěrbători înţelegêndu-se aici şi şcolarii de repetiţiune şi tinerimea adultă, care sě cânte în corpore rĕspunsurile liturgice şi în fine sě se mărturisească şi cuminece în tot anul în postul păresimilor.

Pentru popor. Preotul sě premérgă în tóte cele edificătóre de simţul religios-moral cu esemplu, asemenea şi învěţătorul. Preoţii sě se mărturisécă unul altuia în postul păresemilor cu ocasiunea ţinerei conferenţelor preoţeşti, cari ar avea în acest timp mai multă influenţă din punct de vedere religosmoral asupra poporului ținêndu-se conferențele chiar acolo unde este decădința religiósă morală mai evidentă. Pentru stirpirea consumărei escesive a beuturilor spirtuóse sě se înființeze reuniuni de temperanță și alte însoțiri de interes cultural.

Pentru inteligință. Participarea ei cât mai activă și cu interes în tóte ramurile vieței nóstre bisericești si culturale, in drepturile-dar în mod exemplar și în datorințele-fiilor bisericești, conlucrarea în mijlocul poporului la ameliorarea sorții preoților, spriginindu-i pe acestia în tóte intențiunile salutare.

La tema II se constată causele, cari aduc decădința poporului: Alcoholismul, luxul, purtarea de procese zedarnice fără nici o basă, ca eflux al lipsei de cunoscințe a celor mai cardinale datorințe civice, apatia și indiferentismul de a îmbrățișa meseriile și comerciul, nerationala economie de câmp, apoi impositele grele.

Ca mijlóce pentru combaterea lor se recomandă: deprinderea poporului la o viață mai simplă, la trezvie, la traiul cu cumpăt, crutare și diligință. Infiintarea de reuniuni agricole şt biblioteci poporale.

Tema III. *a.* Regularea stolei după putință uniformă și urcată cu deosebire dela botezuri, înmormêntări, adecă dela servicii obicinuite preoțesci; *b.*) Sě se înființeze fundațiuni în fiecare parochie cu speciala misiune a se dota la timp preoțimea; c) Venitele preoțesci in naturalii din ajunul botezului sě înceteze și sě se stabiléscă o taxă corespunzétóre în bani.

d) Clerul împreună cu poporul sě contribue cu o taxă de 8—12 fileri de suflet, cu cari apoi sě se alimenteze fondul „Pantazian“, ca astfel mai curênd sě se pótă face us de menițiunea lui.

e) Preoțimea ea însași sě contribue o părticică în proporțiune cu venitele sale an de an la alimentarea fondului „Pantazian“.

Un participant laic.

Revistă externă

Disolvarea ordinului călugăresc al Assumpționiștilor.

In zilele trecute s'a desbătut în Paris un nou proces de sensație, intentat contra așa numiților *Assumpționiști*, ordin călugăresc puțin cunoscut afară de granițele Franciei. Numirea lor sě derivă dela *assumptio*, cuvênt care însemnéză „înălțare la cer“. Ordinul a fost înființat la 1850 de părintele D'Alezon cu scopuri religióse, și membrii lui se ocupau și cu educația gratuită a copiilor sěraci, cărora însě în decurs de 5 ani cât ținea cursul studiilor nu le era ertat sě cerceteze pe părinții lor, decât în casuri grave. După cei 5 ani de învěțământ elevul 'și putea alege cariera preoțéscă sau călugăréscă.

Se știe, că ordinul acesta îndeplinia rolul jesuiților din alte state. Colectând enorme sume de bani sub vestmêntul scopurilor religióse, ajutora tóte mișcările îndreptate contra sdrobirei republicei prin cumpărarea conștiințelor cu bani și mai ales cu ajutorul fóiei „*La Croix.*“ S'au aflat numai în bani gata vr'o dóuě milióne de franci în cassa ordinului, a cărui legământ era sěrăcia.

In sěptămâna trecută s'a terminat procesul prin disolvarea ordinului Assumpționiștilor prin sentința judecătoriei penale, fiindcă acțiunile lui amenințau siguranța republicei.

*

Sporirea flotei germane.

Proiectul de lege cu privire la sporirea flotei a fost depus în 25 l. c. în Reichstagul din Berlin.

Acest proiect cere crearea unei a doua flotă de rěsboiu la fel cu cea care există acum. Nóua flotă va fi compusă, precum este aceea care există, din dóuě escadre numerând opt corăbii de rěsboiu, dóuě grupe de esploratori și dóuě flotile de torpilori. Cele dóuě escadre compuse din corăbiile cele mai nóuě și cele mai puternice vor forma flota de rěsboiu activă. Cele-l'alte dóuě vor forma flota de rezervă.

Expunerea motivelor arată necesitatea de a spori flota, dată fiind situația economică și politică, prezintă realizarea proiectului de la 1901 până la 1916 și exprimă speranța că sporirea anuală a cheltuelilor, de 11 milióne, va putea fi acoperită prin augmentarea naturală a venitelor imperiului și cu ajutorul unor împrumuturi fără alte impozite.

*

Mórtea împěratului Chinei

In privința morții domnitoriului marelui „imperiu al ceriului“ anunțată din Peking circulă diferite versiuni; unele știri spun că împěratul Chinei *Kvang-Su* s'a sinucis, după o altă versiune a fost asasinat la întrigile mătușei și mamei sale adoptive *Czu-Hszi.* Sub el a îndurat China multe nenorociri, astfel nimicirea flotei și armatei chineze în 1894 de Corea, apoi cedarea celor mai bune porturi statelor europene; a permis traversarea statului de rețele ferate strěine. Domnia lui a produs multă nemulțumire și astfel ómenii curței încă în 22 Sept. 1898 l'au făcut prisonier, ear acum se vede că l'au omorît dupăce mai întâi a subscris decretul de denumire al urmașului sěu Put-Sing.

Rěsboiul din Africa-Sudică.

Desastrul Englezilor

O telegramă din *Pretoria* anunță că la Spionskop Burii au nimicit total pe generalul Warren, care a lăsat pe câmpul de luptă 800 de morți. 1500 prisonieri și 17 tunuri au căzut în mânile Burilor.

In Londra domnește cea mai adâncă consternare. După o știre trimisă lui Köln. Zeitung, poporația e amărîtă și pretinde ca guvernul sě trimită tóte puterile în luptă, pentru-că rěsboiul nu e permis sě se termine cu fiasco.

S'a lățit știrea, că în ministeriul de rěsboiu au sosit știri îngrijitóre despre sórtea Ladysmithului și că generalului Buller i-s'a închis linia de retragere, dar vestea acésta se tăinuește.

Oposiția va propune ca parlamentul sě dee guvernului vot de neîncredere pentru purtarea nefericită a rěsboiului.

*

Generalul Warren a decis sě retragă trupele spre sud dela fluviu Tugela. — Pierderile Englezilor la Ladysmith *sunt 1500 de morți.* Generalul Buller se retrage nebântuit.

NOUTĂȚI

Proces pentru depunerea cununei la mormêntul lui Iancu. Se scrie din Cluj că studenții universitari Ioan *Scurtu*, Coriolan *Steer*, și G *Novacovici* sunt citați sě se presenteze pe ziua de 13 Februariu a. c. la judecătoria cercuală din Baia-de-Criș acusați pentru *delict contra religiei.* Nóuě persecuții în perspectivă!

*

Constituirea reuniunei române de înmormântare. In ședința ținută Duminecă, adunarea generală a Reuniunei rom. de înmormêntare a stabilit statutele și a ales funcționarii și comitetul de administrație pentru primul ciclu de 3 ani. Biroul Reuniunei s'a compus astfel; *Director* dl *Pantaleon Lucuța*, căpitan în pens. și asesor consistorial; *secretar* dl *Victor Tordășianu* și *cassar*: dl *Petru Ciora.*

La alegerea membrilor în comitetul de administrație s'a avut în vedere sě fie representate tóte clasele sociale și astfel s'au ales: 4 din inteligență, 4 meseriași și 4 agricultori, și anume:

D-nii: Dr. D. P. Barcianu, profesor, Dr. Beu, medic, Nic. Togan. preot gr.-cat. și Ilie Moga, diacon gr.-or., N. Domnariu, cismar, Al. Nemeș, faur, F. Crucița, croitor, Iosif Marcu, pardositor, Simeon Stoița, agr., și epitrop, George Dordea, agronom, Petru Beșta, agronom și G. Arpășan, agronom.

Dorim ca scopul nobil, ce-l urmărește Reuniunea sě-l ajungă pe deplin.

*

Cassarea timbrelor pentru inserate și călindare. In ședința din 23 l. c. a comisiunei financiare a dietei ministru de finanțe Lukàcs, într'un rěspuns dat lui Berzeviczy, a declarat, că proiectul de lege privitor la cassarea timbrelor pentru inserate și călindare este deja gata, și că în cel mai scurt timp va fi presentat camerei. Va mai rěmâné după acésta, dintre timbrele speciale, numai timbrul pentru cărțile de joc.

*

Simpatie pentru Buri. La representațiunea de Sâmbătă dată în teatrul orășenesc din loc, actorul Löffler, care avea rolul ridicol al unui profesor fricos, ajuns și el prin o teribilă încurcare a întêmplărilor în posiția de-a se resboi, și-a pus în cap un coif, ear în spate un scut. Firesce, ca se fie ridicolul mai evident l'a aplicat întors. La un loc potrivit al representației, când cineva și-a bătut joc de scutul lui a întrețesut nimerita alusiune: „cum e, cum nu; dar ar prinde bine Anglezilor, ca sě se domoléscă loviturile Burilor“. Atunci a erupt întreg publicul în puternice aplause la adresa Burilor, cari s'au repețit câteva momente.

*

Petrecerea sodalilor. Sâmbătă séra s'a dat conform programului în sala dela Gesellschaftshaus *concertul* împreunat cu teatru, după care a urmat joc în cea mai vie animație până cătră órele 5 dim. Sodalii români prin prestațiunile lor frumóse, la care a participat în numěr fórte mare publicul sibiian — și cu plăcere constatăm, și mai mulți membri ai elitei nóstre, — au dat dovezi, că sunt vrednici de spriginul și renumele, de care se bucură nu numai aici, ci și în alte părți, unde au început și alții sě-i urmeze. Exprimăm numai adevěrul, când atribuim un merit deosebit succeselor acestei reuniuni în contul presidentului ei neobosit, dlui Victor *Tordășianu*, care a arangiat cu multă pricepere și petrecerea acésta, dar tot atât de mult trebue sě lăudăm și pe membrii cari-l secundéză în nobilele sale intențiuni. Vom zice câteva cuvinte deci despre decursul producțiunei.

Concertul a constat din 6 puncte bine alese, cari au fost executate cu preciziune de un cor mixt, sub conducerea simpaticului învěțător dela scóla de aplicație a seminariului Andreian, a dlui Candid *Popa.* O imposantă și drăgălașă cunună de coriste, tóte în costum național au încântat pe ascultători cu arii poporale, ce-ți vrăjau inima cu farmecul lor adevěrat românesc. Publicul a aplaudat cu căldură și ultima piesă a trebuit bisată. Intre coriști s'au distins Nicolau *Ișan* și G. *Poponea.*

Piesele teatrale, despre cari anticipăm că mai potrívit sujet ni s'a presentat în prima în Plăeșii dela Baia, au fost interpretate consciențios. Jocul natural, prin care a redat membrul Demetriu *Axente* în tóte 3 piesele situațiile, ce-i conveniau, a fost resplătit cu aclamațiune din partea tuturor celor presenți. Tot asemenea s'au achitat spre decorul trupei și d-șórele: Evelina *Luca* (în dóuě piese) Maria *Costea,* Eug. *Călborean* și Elena *Baciu.* Merită a fi menționați în fine debutanții I. *Bologa*, N. *Bratu*, Victor *Griguța,* (în rolul poetului) Nicolau *Stoica*, I. *Pamfilie*, I. *Eremie*, și V *Grindean.* Judecată în total, reprezentațiunea acésta ne-a oferit multe momente plăcute, vesele, și publicul a rěmas satisfăcut.

Entusiasmul, cu care s'a deslănțuit după producțiune jocul, n'are lipsă a fi atins. Mai amintim, că la colecta filerului făcută în favorul fondului věduvelor și orfanilor s'au adunat 1206 fileri.

*

Prima prelegere economică în Sěliște. Ni se scrie: Conform programului publicat și în acest ziar, Duminecă în 16 l. curente dl președinte al „Reuniunei române de agricultură din com. Sibiiului“ Dimitrie Comșa a început seria prelegerilor economice. Sala festivă a școlei a fost în înțelesul cel mai strict al cuvêntului îndesuită de public, țerani, țerance, domni, dame, bătrâni și tineri din Sěliște și jur. Dintre comunele din jur mai bine au fost representate comunele Săcel și Galeș, ceea-ce spre laudă le póte servi conducătorilor din aceste comune.

Dl prelegětor este primit la întrare în sală cu puternice strigăte de „trăiască“. Indată 'și și începe instructiva prelegere „despre prăsirea pomilor“.

Tonul amical, stilul poporal, vastele cunoscințe ce le posede în materia tractată și siguranța în motivare a celor expuse și arătate a captivat atențiunea mulțimei, pe care mai bine ca o óră a ținut-o astfel în cea mai încordată atențiune.

Inceputul s'a făcut bine și astfel succesul seriei de 9 a prelegerilor economice e asigurat, deși timpul ținerei acestora, conform împregiurărilor locale nu e ales prea potrivit, deórece în acest timp se fac aici cele mai multe căsătorii și astfel împedecă Duminecă de Duminecă pe fórte mulți dornici de a asculta astfel de prelegeri.

Că aceste prelegeri la timpul sěu vor da succese morale fórte folositóre, e de asemenea sigur.

Căldura, bunăvoința, plăcerea și viul interes manifestat la acest prilegiu, ne sunt prețióse chizěșii, că nězuințele vor fi încoronate cu succes. Dzěu sě ne ajute! *r.*

*

Contele Leo Tolstoi, bětrânul filosof și poet se ocupă cu gânduri asupra sfêrșitului vieții sale. Precum se spune, s'ar fi exprimat astfel cătră un scriitor cunoscut cu el, care l'a întrebat despre starea sănătății: Starea mea nu e bună, mórtea e aprópe. Nu mě neliniștește, mě uit în fața neîncungiurabilului cu liniște.

*

Exposiția din Paris. O parte mare din obiectele destinate *pentru secția ungară* a exposiției din Paris s'a transportat cu marele vapor al societății Adria „Iókai“, care va sosi în 10—12 zile în *Rouen.* De acolo se vor trimite obiectele în vagóne unguresti la Paris; până acum au plecat spre Francia pe mare 117 vagóne încărcate. Obiectele, care ar puté fi expuse pe apă stricăciunei, se vor expeda pe uscat. Exposiția precum se știe se va deschide la 22 Aprile.

*

Cel mai bogat cive al Debreținului cu numele *Kövesdi* Iános, care prin diligință proprie și întreprinderi norocóse și-a făcut o avere de vr'o 3 milióne de coróne, a murit zilele acestea. Numitul a lăsat pentru scopuri de binefacere aprópe la 200,000 florini.

*

Concert. Corul vocal al bisericii rom. gr. or. din *Sěcărêmb* învită la concertul, ce-l va arangia la 3 Februarie n. a. c. în școla rom. gr. or. Inceputul la 7 óre séra. Intrare: de persónă 1 cor., de familie à 3 persóne 2 coróne. *Venitul curat este destinat fondului corului.* Suprasolviri se primesc cu mulțumită și se vor cuita pe cale ziaristică.

Program: 1. „Eată ziua triumfală“ cor de V. Humpel. 2. „Cântec de séra“, cor de N. Popovici. 3. „Fost-ai lele“, cor de Musicescu et Popovici. 4. „Negustorul și norodul“ dialog predat de Simeon Florea și Petru Florea. 5. „Cucule cu pénă sură“, cor de G. Dima. 6. „Fóie verde de trifoiu“, cor de T. Popovici. 7. „Moțul la drum“, cor de I. Vidu. 8. „Tot ți-am zis mândro“, cor de T. Popovici.

După producțiune, urméză joc.

*

Nóuă fóie umoristică. La Arad a început sě apară cu numele „*Veselia*“, o fóie, care precum spune va lucra, ca în inimile cetitorilor ei sě se reverse picurii rěcoritori ai voei bune. Fóia apare odată pe sěptămână în mărime de 1 cólă și costă la an 8 coróne. Redactor e dl Emanuil *Măglașiu.*

*

A apărut: „Extras din tarifele de postă și telegraf valabile dela 1 Ianuarie 1900“. Fiind tarifele anterióre în multe privințe esențial schimbate în urma întroducerii valutei de coróne, extrasul acesta e de cel mai mare folos pentru birouri și privați. Se póte procura dela librăria archidiecesană în Sibiiu, cu prețul de 20 fileri.

— De asemenea se pot procura frumóse cărți *postale ilustrate*, între cari mai nóuě sunt cele cu Goronul lui Horia, Biserica din Țebea, Inmormêntarea lui Iancu, executate la societatea „Tipografia“ din loc.

*

Sultanul Abdul Hamid II după-cum spune „N. W. Tagblatt“, va *cerceta exposiția* din Paris; mai întâiu va merge cu clironomul, fiiul seu cel mai tiněr, și încunjurat de o suită strălucită la Berlin pentru a întórce visita împěratului Wilhelm, iar de acolo plécă la Paris.

*

Praxa privată a profesorilor universitari. Societatea medicilor din Budapesta și-a ținut Vinerea trecută adunarea generală anuală. Intre alte obiecte a desbătut asupra ordinațiunei ministeriale, că la clinică de aici înainte se pot prescrie recepte numai bolnavilor seraci. Mare dispută a provocat propunerea a 25 medici din Budapesta de următorul cuprins: „Societatea sě enunțe, ca profesorii universitari, cari ocupă posturi salarisate, sě pótă exercia praxă exclusiv numai de consultători pelângă colegii lor, cari au în cură pe bolnavi“. Propunerea acésta a fost respinsă cu motivarea că societatea nu póte face deosebire între medicii îndreptățiți prin lege la praxă.

Ad Nro 388 [17] 1—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor învĕțătoresci în comunile mai jos inferate din protopresbiteratul gr. or. Bistrița, devenite vacante în urma pensionării învĕțătorilor, se escrie concurs cu terminul de 30 zile dela prima publicare în „Tel. Român“.

1. **Budus** cu salariu anual de 300 fl. și anume; 200 fl. din repartiție, 100 fl. din fondul școlar.

2. **Cușma** cu salar anual de 300 fl. și anume: 200 fl. din repartiție, 100 fl. în naturale.

Concurenții au a'și înainta suplicile instruite conform legei în terminul deschis la oficiul ppresbiteral subsemnat.

Oficiul ppresb. gr. al tractului Bistrița.

Borgo-Bistrița în 28 Decembre 1899.

In conțelegere cu comitetele parochiale.

Simeon Monda
ppresb.

Nr. 286/1899 [13] 2—3

Concurs repețit

Pentru întregirea postului de capelan sistemisat în parochia Măgura, cu filia Jeledinți, din protopresbiteratul Orăștiei, se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: jumĕtate din venitele parochiei, care este de clasa a III-a.

Cei-ce doresc a ocupa postul acesta, sunt avisați a-și aşterne cererile concursuale, instruite conform normelor în vigóre, subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Orĕștie, 20 Decembre 1899.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Orăștiei, în conțelegere cu comitetul parochial concernent.

Vasilie Domșa,
protopresbiter.

Nr. 6—1900 prot. [14] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de capelan lângă neputinciosul paroch din Părĕu, protopresbiteratul Făgărașului, George Cerbu, se escrie concurs cu terminul de 30 zile dela prima publicare în ziarul „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acéstă parochie dau suma totală de 407 fl. 01 cr. din care va avea fiitorul capelan a primi jumĕtate din tóte venitele statorite în ședința comitetului parochial dtto 7 Decembre 1899.

Doritorii de a ocupa acest post au a-și aşterne suplicele lor instruite conform legilor în vigóre subscrisului oficiu protopresbiteral în terminul sus indicat.

Făgăraș, 9 Ianuariu 1900.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Făgărașului în conțelegere cu comitetul parochial.

Iuliu Dan,
protopop.

Din **Tipografia și librăria archidiecesană, Sibiiu,** se póte procura

Teoria Dramei

cu un tractat întroductiv
despre frumos și artă,
de
Dr. Iosif Blaga,
profesor.
Prețul broș. 3 cor. 60 fil.

In **Tipografia** și **librăria archidiecesană, Sibiiu,** se află următórele scrieri ale poetului nostru **G. Coșbuc:**

Fire de tort, broş	fl.	1.—
Balade și idile „	fl.	1.50
Sacontala, broş.	„	2.50
Aeneis ediț. II. broş	„	1.25
Rĕsboiul nostru pentru neatêrnare, broş.	„	—.50

Voci din public.

Scrisórea de mulțumită din America.

Copila scrisórei originale, tradusă verbal romănesce.

Domnului **Franz Wilhelm**, farmacist,
Neunkirchen, Austria de jos

New-Jork, 18 Mai 1898.

Iubite Domnule!

In Novembre 12 anul 1895 eram aşa de bolnav de reumatism, că am fost silit, sĕ mĕ pun la pat. Opt luni de zile a trebuit sĕ zac în acelaş loc, fără sĕ mĕ pot mişca; greutatea corpului mi s'a redus dela 175 lbs la 130 lbs, un semn despre durerile grozave, ce am avut sĕ îndur în atâția ani. N'am lăsat mai nimic neprobat, însĕ după ce folosém ceva, aşa am auzit de liniments electric, scalde turcești, și după tot feliul de ocupațiuni medicale, nu mĕ simțém mai bine, aşa că ultimul medic ce l'am ocupat mi zise, că nu primesce mai mulți bani dela mine, pentrucă bani sunt aruncați fără scop.

După ce trecu vreme la mijloc, întâlnii un amic al meu, care-mi spune de **tea Wilhelm pentru curățirea sângelui antiarthritică, antirheumatică,** ce-ar fi un mijloc fără greş contra rheumatismului. Eu îi povestii din esperențele méle cu alte mijlóce, și aveam fórte puțină încredere. Parecă mâna sorții mi-a dictat sĕ scriu la D-Vóstră, și inima mea mai cugeta, că esistă un mângăitor, care mĕ curéza. Da, am câștigat convingerea, că esistă un atare mântuitor. Nu pot exprima în cuvinte durerile cumplite din cei din urmă 3 ani; acum când nu mĕ mai póte conturba nimic, mĕ simt ca un copil nou născut în acest moment fără a prețui tóte comorile lumei pe lângă **thea Wilhelm pentru curățirea sângelui antiarthritică antirheumatică.**

Fiți aşa buni, domnule, și trimiteți-ne îndată l. C. Q. D. 1 duzină (12) pachete de thea Wihelm pentru curățirea sângelui antiarthritică antirheumatică.

Dorindu-Vĕ ce e mai bine în sĕnătate și viață îndelungată, rĕmân cu tot respectul.

Iosef M. Gordon, 179 orchard st. Lew-York. [7] 1—7

Sĕ află în tóte farmaciile.

Deposit principal: la farmacistul *I. G. Molnar,* Sibiiu.

In *Tipografia archidiecesană* a apărut:

ACAFTISTUL
Preasântei
Născătóre de Dumneḍeu
și
alte rugăciuni
urmate de Sinaxariu pentru tot anul si Păschălie.
Un volum de 368 pagini 8°.

Prețul simplu legat	fl.	—.85
jumĕtate pânză	„	1.05
în piele roșie	„	1.25
Ediția fină în piele négră	„	2.—
piele chagrin	„	2.60
în mătase	„	3.85

Se află de vênḍare la
Librăria Tipografiei archidiecesane,
Sibiiu.

In *Tipografia* și *librăria archidiecesană, Sibiiu,* a eșit de sub tipar:

Dogmatica ortodoxă
de
Greg. Pletosu,
protoiereu, profesor gimnasial

Carte aprobată de Preaveneratul Sinod archidiecesan gr.-or.

Prețul broș. 2 C. 40 fil., pentru România 3 franci.

„ALBINA“, institut de credit și de economii în Sibiiu.

Publicațiune.

In sensul art. de lege XXXVI. din anul 1876 §. 29.

1. Suma scrisurilor fonciare puse în circulațiune cu ziua de 31 Decembre 1899 face	C.	4,815,500.—
2. Pretensiunile institutului de împrumuturi hipotecare, cari servesc de acoperirea acestor scrisuri fonciare sunt de	„	4,835,891.92
3. Valórea hipotecelor luate de basă la susnumitele împrumuturi hipotecare este de	„	18,014,360.—
4. In sensul §. 97 din statute „fondul special“ pentru asigurarea scrisurilor fonciare e de	„	410.669.50

acesta e îndus în cont separat și plasat în următórele efecte publice:

C.	3,000.—	Sorți de stat din 1854 à	C.	159.25	=	C.	4,777.50
„	11,400.—	Sorți de stat din 1860 à	„	136.—	=	„	15,504.—
„	5,800.—	Obligaț. cu premii ale băncii ung. hipot. cu 4% à	„	236.—	=	„	6,844.—
„	4,800 —	Sorți ale împr. ptru regul. Tisei, 4%	„	137.—	=	„	6,576.—
„	6,000.—	Obligațiuni cu premii ale instit austriac priv. de credit fonciar, cu 3%	„	235 —	=	„	7,050.—
„	200,000.—	Scrisuri fonc. Ung Landes Central Sparcassa, 4½%	„	99.75	=	„	199,500.—
„	163,200.—	Scrisuri fonc. Pester ung. Comercial Bank, 4½%	„	99.75	=	„	162,792.—
„	4,000.—	Acțiuni ale reun. gen. de credit fonc. ptru propr. mici din Ungaria, 5%	„	100.—	=	„	4,000.—
„	2,800.—	Sorți pentru regularea Dunărei din 1870 cu 5%	„	259.—	=	„	3 626.—

Sibiiu, în 31 Decembre 1899.

[18] 1—1 **Direcțiunea.**

„Sebeșana“,

institut de credit și de economii, societate pe acții în Sas-Sebeș.

Convocare.

Domnii acționari ai Institutului de credit și de economii „Sebeșana“, societate pe acții se învită prin acésta conform §-lui 18 al statutelor societății la a

XII-a adunare generală ordinară

ce se va ține în Sas-Sebeș la *5 Martie st. n.* la 2 óre. p. m. în localul institutului.

Obiectele:

[16] 1—1

1. Raportul anual al Direcțiunei.
2. Raportul despre încheierea compturilor și raportul comitetului de supraveghiare.
3. Statorirea bilanțului și hotărîri asupra distribuirei și solvirei câștigului curat.
4. Fixarea marcelor de presență pe anul curent.
5. Modificarea statutelor institutului.
6. Alegerea a 3 membri în direcțiune, eventual și alte alegeri.
7. Cestiunea pensionării fostului director Dr. Pompiliu Isac.
8. Eventuale propuneri făcute conform §. 28 lit. g) din statute.

Domnii acționari, cari în sensul §§-lor 20 și 21 din statutele societății voiesc sĕ participe la adunare în persónă, sau prin plenipotențiați, sunt rugați a-și depune acțiile și eventual dovezile de plenipotență, cel mult până în 4 Martie a. c. 5 óre p. m. la cassa institutului în Sas-Sebeș.

Sas-Sebeș, în 22 Ianuariu 1900.

Direcțiunea institutului.

La **Librăria Tipografiei archidiecesane,** se află spre vênzare:

Amicul poporului
de
T. Vuculescu, pretor.

O carte neapĕrat de lipsă pentru fiecare cetățean și cu deosebire pentru fiecare plugariu; cuprinde o mulțime de sfaturi în astfel de cause judecătorești și administrative, cari pot obveni fiecărui om.

Prețul unui exemplar 1 cor.; trimis cu posta franco 1 cor. și 10 bani.

Caractere morale,

exemple și sentințe, culese din istoriile și literaturile popórelor moderne și vechi
de
Ioan Popea, prof

O carte instructivă și pe lângă acésta și o lectură fórte plăcută, n'ar fi ertat sĕ lipséscă din nici o bibliotecă.

Prețul unui exemplar cor. 2.50; trimis cu posta franco 2 cor. 60 bani.

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.**

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 7 Sibiiu, Joi, 20 Ianuariu v. (1 Februariu n.) 1900. *Anul XLVIII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **strĕinătate** pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
pistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de dóuĕ ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond — **şi timbru de 60 fil.** pentru fie-care publicare.

Reconstituirea organelor parochiale.

(†) Suntem în toiul alegerilor corporaţiunilor bisericeşti.

Începutul s'a făcut cu alegerea membrılor în comitetul şi epitropia parochială.

Avem rapórte că alegerile mare parte se fac fără patimi, fără sgomot şi fără multe sguduiri.

Cei buni şi vrednici, după praxa nóstră bisericéscă de 30 de ani, totdéuna au avut loc în corporaţiunile bisericeşti.

Avem rapórte, că în corporaţiunile bisericeşti se îmbulzesc şi ómeni, cari nu întrunesc simpatia alegĕtorilor, ómeni cari nu întrunesc nici calităţile recerute pentru de a fi vrednici de încredere, ómeni ale căror fapte nu le putem cualifica ca titluri pentru de a fi distinşi din partea bisericei.

Sunt mai puţini acel soiu de ómeni, dar durere, că încă tot mai sunt.

Bine ştiau şi au ştiut legislatorii dela 1868 că poporul nostru are lipsă de multă pricepere ca sĕ pótă exercia cu rigóre drepturile constituţionale.

Şi cu tóte acestea 'i s'a dat dreptul cel mai liberal, cel mai larg, ca sĕ facă şcólă, sĕ înveţe chiar din păţania propriă şi cuminţie, la ocasiuni date sĕ nu dea uşor votul seu, sĕ nu onoreze cu încrederea sa persóne nevrednice.

A pus sinodul în un period de 3 ani în frunte un comitet, ai cărui membri nu desvóltă energia cuvenită, nu au dragoste pentru biserică, dor de progres, simţ de cumpĕt şi chivernisire cinstită, periodul trece şi sinodul bine face, dacă dă în lături astfel de elemente putrede şi trândave şi chiamă forţe mai vii la conducerea afacerilor parochiale.

A onorat sinodul cu încrederea sa pe un membru al seu şi l'a înălţat la frumosul rang de Epitrop, funcţiune de onóre şi de cinste pentru un om cu mintea şi inima la loc, dacă sinodul află în urma stăruinţelor lui fapte vrednice, dacă vede că au realisat frumóse economii, a ţinut în bun rând şi cureţenie ce avem mai preţios, biserica şi şcóla, cu averile lor, sinodul într'un glas are sĕ-şi concentreze din nou încrederea şi votul seu pentru fostul Epitrop; pentru omul cu mâni curate şi cu inima calda pentru aşezemintele nóstre. Acesta e cursul cel normal, aceasta trebue sĕ fie resplata muncei şi a onestităţei încredere — nóuă, cinste nóuă acestea sunt fructele adevĕratului constituţionalism şi omul nostru 'şi oţelesce din nou puterile, praxa din trecut, cu iubirea ce-i încălzeşte sufletul pentru biserică le pune earăşi în serviţiul bisericei.

Urmele activităţei mai îndelungate ale unui asemenea bărbat se vĕd pretutindenea, — se arată în ordinea din şcólă, în curăţenia din biserică, în înzestrarea acesteia cu cele de lipsă şi mai pe urmă se manifestéză în progresul ce'l face tinerimea şi poporul pe teren moral, cultural şi material.

Un astfel de bărbat e considerat ca un stîlp puternic al parochiei, faptele lui sunt model tinerimei locale şi satelor vecine şi din generaţie în generaţie numele lui se pomenesce cu pietate.

La perfecţie nu ajung lucruri omenesci, dar aşa ne închipuim noi ómenii, cari au ambiţia sĕ fie puşi la cârma afacerilor bisericesci, ómeni de onestitate recunoscută, ómeni de inimă şi cu pricepere şi dispuşi spre jertfe pentru binele public.

Fericit moment când sinodul scie căuta şi scie şi afla pe omul cel adevĕrat şi 'l înalţă la loc cuvenit.

In praxa nóstră indelungată am avut ocasiune sĕ cunóscem în parochiile nóstre şi atari bărbaţi, şi în acele parochii buna stare, mulţămire şi buna înţelegere s'au sărutat.

Nimic spre scădere, nimic în detrimentul instituţiunilor nóstre, nimic spre ocara si ruşinea nóstră, ci totul armoniă, viaţa preotului nestirbită, munca învĕţătoriului resplătită, daruri ale binefăcătorilor din belşug revĕrsate, când într'o formă când într'alta.

Cunóscem însĕ durere şi casuri regretabile, — cunóscem epitropi, cari nu'şi fac mulţi scrupuli de consciinţă, când ani de arêndul nu încasséză chirii, arênzi şi interese, ani de arêndul nu achită darea erarială, ani de arêndul nu dau pe la scólă, ani de arêndul nu fac deosebire între ce e al bisericei şi ce e al lui.

Astfel de ómeni sdruncină pentru multă vreme încrederea în organele bisericei, astfel de ómeni sunt o adevĕrată plagă şi ruşine, astfel de ómeni împing parochia spre ruină şi pierzare.

Mandatele de plată se succed unul pe altul, averea bisericei se întabuléză pentru pretensii erariale, biserica e încurcată în procese şi până ce intervine autoritatea superióră — paguba materială şi morală e făcută. Dzeu sĕ ferească ca biserica sĕ nu cadă jertfă astorfel de ómeni fără inimă şi fără sîmţ.

D-zeu sĕ lumineze sinódele nóstre ca sĕ nu înalţe cu votul lor şi sĕ nu onoreze cu încrederea elemente netrebnice şi de rea credinţă. —

Apelăm la preoţimea nóstră e ca ea sĕ fie la culmea chemărei.

Interese de clică, de rudenie, de pretinie n'au sĕ fie motorul conducătorilor, când se consultează fruntaşii asupra persónelor, cari sĕ aibă rol conducător in parochie.

Cu deosebire datorinţa nóstră sĕ ferim corporaţiunile nóstre de ómeni lacomi şi egoişti, sĕ ne ferim sĕ nu ajungă într'înseie ómeni cari nu jertfesc pentru binele public, ómeni cari ţin la numele bun mai puţin ca la bani.

Indată ce se strecură în corporaţiunile nóstre atari ómeni, — progresul dispare, cérta şi neînţelegerile 'şi fac cuib, întrigile se ţes şi parochia ajunge în multe curse şi ispite. Şi vrăşmaşii bisericei stau la pândă şi cu ochiu drăcesc caută sĕ afle teren de soboli, ca sĕ-i submineze véza şi sĕ distrugă concordia şi bunăstarea morală.

Mare şi grea respundere au preoţii cari nu şi pun în cumpĕnă tótă vaza şi tótă autoritatea lor, ca în corporaţiunile bisericei sĕ ajungă elementele cele mai curate şi ómenii cei mai probaţi şi mai destoinici.

Prin aceste departe de noi, ca sĕ dăm sfat preoţilor nostri ca sĕ se îngereze în mod neiertat în alegere, sĕ înfluenţeze alegerile ca sĕ se producă animosităţi. Nu, acest sfat nu li-'l putem da, noi cari ţinem ca alegerile sĕ fie libere şi voinţa poporului sĕ se manifesteze fără nici o restricţie.

Dar între a conduce, a povĕţui a arĕta poporului calea binelui, până la a impune voinţa ta sinodului, e o mare distanţă. Noi cerem ca poporul sĕ fie luminat, sĕ fie bine instruat, bine povĕţuit şi atunci el de sine află calea care duce la bine, atunci el poporul cu mintea şi înţelepciunea lui nu va face nici un pas greşit şi nesocotit, pentrucă poporul nostru mulţĕmită lui Dzeu are o mare dosă de simţ de dreptate şi simţul de dreptate îl va povĕţui ca sĕ alégă pe cei mai buni şi sĕ-i aşeze la locul cuvenit.

In direcţia acésta conduse alegerile în corporaţiunile nóstre bisericesci, constituţionalismul nostru, altcum costisitor ne va da róde îmbelşugate şi nu vom avé cuvênt sĕ ridicăm gravamine asupra acelor ce au dat o estensiune dreptului electoral în biserică, cu sufragiu universal, cum numai cele mai liberale state din lume au dat cetăţenilor lor.

Chestiune de disciplină şcolară.

La multe prilegiuri se nasce întrebarea, că óre învĕţătorului 'i este permis a aplica pedepse disciplinare mai stricte, mai ales *pedepse trupesci* ţaţă de elevii neascultători? După cum se póte ceti prin foile maghiare, chiar acum de curênd judecătoria reg. cercuală din *Oradea-mare* a adus o preţiósă hotărîre în acéstă privinţă. Antecedenţele sunt următórele: Intr'o şcólă normală comunală învĕţătorul a disciplinat pe o elevă pentru nesupunere. Invĕţătoriul şi-a ales metodul cel mai convingător: bĕţul. Tatăl copilei disciplinate a observat o dungă vânătă pe mâna elevei şi a tradat metodul de disciplinare al învĕţătorului pêrându-l judecătoriei. La per-

FOIŢA

Despre causele, cari produc indiferentismul religios moral şi cari slăbesc simţul religios moral în poporul nostru, şi despre mijlócele pentru întărirea acestuia.

Disertaţiune cetită în conferinţa preoţéscă a protopresbiteratului Branului, la 23 Nov. a. tr., de preotul

George Babeş.

(Urmare)

Cu tóte acestea ne putem da séma despre aceia, că óre pentru elementul român, din acest stat poliglot, sunt ele de vr'un folos practic şi ce influinţă au ele asupra poporului român în special?

Rĕspundem scurt şi precis: *Poporul român n'a simţit trebuinţa acestor legi, ear influinţa ce o esercită ele asupra lui e demoralisătóre.*

Biserica nóstră ortodoxă, numĕră cununia între cele 7 taine, şi numai atunci consideră după dreptul ei canonic de legală o căsătorie când e încheiată înaintea altarului prin preot.

Prin acéstă lege statul a sădit neîncredere şi îndoială în inimile credincioşilor, ér prin admiterea neconfesionalismului, a deschis calea la ateism.

Deodată cu punerea în aplicare a acestor legi, a început sĕ se slăbéscă şi legăturile fireşti ce existau între credincioşi, preot şi biserică. Poporul simte şi vede reducerea înfluinţei preoţeşti chiar în afaceri religióse, cunóşte şi vede că în multele lui daraveri ale vieţii de tóte zilele, preotul nu-i mai póte da aprópe nici un ajutor efectiv, de aceia se îndréptă spre cei ce au acésta putinţă, strĕini de biserică şi în cele mai multe casuri şi de ném.

Simţind astfel poporul tot mai puţin trebuinţa preotului, urméză de sine ca în aceiaşi proporţie sĕ decadă şi simţul lui religios moral şi acéstă decădinţă prevĕd, că va avea o gróznică înfluinţă asupra întregei nóstre vieţi bisericeşti, asupra instituţiunilor ei şi a mult cercatei nóstre naţiuni.

Mijlócele ce ne-au mai rĕmas pentru combaterea acestui colosal rĕu, sunt aşa de şubrede, încât e temere, că nu vom putea preîntimpina numai cu ele rĕul.

Puterea şi mărirea statelor, durabilitatea, statornicia şi trăinicia lor au fost condiţionate de religiositatea supuşilor lor, ér decădinţa religiósă şi morală a acestora a prăbuşit cele mai mari şi mai puternice împărăţii.

N'avem decât sĕ deschidem niţel istoria pentru constatarea acestui adevĕr.

Aşa vom afla, că Arabii, cu fanatismul lor religios, cuprinseră întinse teritorii şi subjugară multe popórĕ.

Romanii deveniseră stăpânitorii aprópe ai întregei lumi cunoscute pe atunci, ér decădinţa lor a fost urmarea firéscă a stricării moravurilor.

Flórea apusului, cavaleri, duci, principi regi şi împĕraţi, din un sentiment religios înalt, au înscenat lungile şi obositórele expediţiuni cruciate.

Franţa, ajunsă la apogeul măririi, prin scrierile unor geniali bărbaţi, dar lipsiţi de simţul religios moral s'a prăbuşit, dând naştere teribilei revoluţiuni, şi urmarea a fost că şi-au perdut locul şi rangul prim între celelalte state.

In Rusia absolutistă, spiritul religios moral e mai puternic, deci trăinicia ei este pentru multe vécuri asigurată.

Germania sub devisa: „Alles mit Gott" î'-şi eluptă rangul de prima putere în Europa.

Mica Românie sub devisa „Nihil sine deo" merge progresând în calea ei destinată de provedinţă. Simţul ei de conservare naţională şi religionară a format secoli de-a rêndul un puternic zid de apărare al creştinătăţii, şi trufia multor crai şi sultani s'a frânt de acest înalt sentiment.

6. *Statul preoţesc.* Cel mai greu lucru este a se cunóşte cineva pe sine însuşi.

Noi ne-am obicinuit a pune tóte relele, greutăţile şi neajunsurile ce le întimpinăm în cârca altora, şi nu ne dăm séma, că nu cumva noi înşine de multe ori purtăm vina la acelea.

Nici odată nu ni s'a dat ocasie mai potrivită ca tocmai acum, când în conferinţe preoţesci noi de noi, ne putem spune fără reservă scăderile nóstre şi în dragoste frăţéscă sĕ ne misuim a le delătura.

(Va urma).

tractarea finală judecătoria a absolvat pe învěţătorul pus sub acusă pentru *uşóră vătămare corporală.*

Motivele judecătoresci aduse în acéstă sentinţă de absolvare sună: „Considerând, că acusatul a comis vătămarea corporală în exercitarea oficiului sěu de învěţător, considerând mai departe, că pentru susţinerea disciplinei şcolare, faţă de elevii neascultători puterea disciplinară i compete învěţătorului, resultă că vătămări mici corporale, făcute în exercitarea acestei puteri nu sunt de pedepsit, de aceia acusatul trebue absolvat de sub acusa de vătămări uşóre corporale; totuşi se simte necesitatea dejudecării, că folosit-a acusatul pedépsa disciplinară corect şi din motive juste, spre care scop afacerea se transpune autorităţii superióre şcolare. Cu acéstă sentinţă ambele părţi s'au declarat mulţumite. *r.*

Revistă Bisericéscă

Episcopus Transsylvaniae.

Fóia oficiósă a ministeriului de culte „Hivatalos Közlőny“ a fost publicat în Nrul seu din 1 Maiu 1899 o circulară, prin care notifica autorităţilor că episcopul ardelean romano-catolic din Alba-Iulia are sě se intituleze *„episcop al Transilvaniei“*, (erdélyi püspök), fără adausul de „romano-catolic“, o titulatură, ce i-ar compete pe base istorice. Acest comunicat a produs în celelalte biserici din Ardeal îngrigiri seriose şi le-a făcut sě iee posiţie contra acestei numiri, care ar da órecari prerogative episcopului romano-catolic din Ardeal faţă de celelalte biserici, egal îndreptăţite după lege.

In numele bisericei evangelice aug ardelene a înaintat ministeriului de culte din Budapesta, consistoriul din Sibiiu al numitei biserici un protest solemn luat în şedinţa sa din 16 Nov. 1899. Protestul, publicat în *„Kirchliche Blätter“*, indică consecuenţele ce resultă din numirea „episcop al Transilvaniei“, contrară documentelor vechi şi dreptului public de stat. Intre altele, pe lângă tractarea istorică a chestiei, se aduc următórele motive întru spriginirea protestului:

Intemeierea episcopiei rom. catolice în Transilvania se reduce încă la prima jumětate a secolului al 12-lea, când episcopul rom.-catolic sě numia *„episcopus transilvanus“*, cea-ce pe atunci n'a dat ansă la controverse, fiindcă nu era încă vorba de biserici recipiate. Pela 1556 dieta ardelénă a *desfiinţat* episcopia romano-catolică din Alba-Iulia şi timp de un secol şi jumětate n'a mai existat acolo episcop romano-cat. Carol III la 1715 a restaurat episcopia şi e semnificativ, că pe când el vorbeşte de *episcopus Transilvaniensis*, pe atunci staturile ţerii în dieta dela Sibiiu dela 1744 cunosc numai *episcopum romano-catholicum Transilvaniensem.*

Episcopii rom.-cat. din Ardeal deşi dela reformaţiune încóce n'au mai folosit cu valóre legală numirea ce şi-au luat'o în present, totuşi au ţinut strîns la ea, aşa că staturile ardelene în 1838 au ridicat gravamen contra acelei numiri şi au pretins, a-şi lua titlul ce i se cuvine de *episcopus romano-catholicus Transilvaniensis.*

Pe timpul absolutismului, pela 1854 a succes episcopului romano-cat. din A.-Iulia, Ludovic Haynald, sě induplece guvernul a întrebuinţa titlul de „episcop al Transilvaniei“, fără adausul-romano-catholic, şi acésta purcedea din ocrotirea ce voia sě o dea regimul împěrătesc unei biserici, de ale cărei interese erau strâns legate ale sale.

Dela restaurarea constituţiei nu există nici un act, prin care s'ar fi schimbat numirea de „episcop romano-catholic al Transilvaniei“, singura admisibilă.

Ori sě fie hotărîtor, că papa i-a dat acest titlu? E cunoscut din istorie, că abia a existat o ţară, atât de jaluză de independenţa sa, chiar şi faţă de papa, ca Ungaria. Niciodată nu i s'a recunoscut dreptul de a da în Ungaria vr'un titlu, care contrazice legei şi nu se póte presupune, ca un ministru constituţional sě se supună voinţii papei, contra legei.

Biserica evang. aug. din părţile ardelene nu póte vedea în titlul arogat de „episcop al Ardealului“ numai un joc al vanităţii, ci expresia acelei tendenţe, — ce iese azi pretutindenea tot mai clar la ivélă, unde află biserica latină de favorabil timpul şi prilejul, — a se numi *singura biserică* şi a le ţinea pe tóte celelalte *neexistente*, ca *eretici séu schismatici*, în casul cel mai bun simple *confesiuni.* In acest titlu se întrupéză principiul unui fruntaş jurisconsult al bisericei latine, Ferd. Walter, care scrie: Nu există altă biserică, decât cea creştină, dar nu este alta, decât cea petrină, i. e. care sě razimă pe Petru etc.

Titlul de episcop al Transilvaniei e negaţiunea stărei de jure a celorlalte biserici din Transilvania egal îndreptăţite, şi după dreptul bisericesc romano-catholic Ardélul se recunóşte ca teritor jurisdicţional al episcopului romano-catholic. El vine totodată în colisie cu art. de lege 43 din 1868 §. 14 despre egala îndreptăţire a bisericilor din ţéră.

Dacă acum se repeţeşte earăşi spectacolul misiunilor jesuitice neobservat de 100 de ani în aceste părţi ale ţěrei —, cari conform experienţei nu-şi îndréptă atenţiunea numai asupra credincioşilor bisericei lor, ci caută sě atragă şi pe cei de altă credinţă în mréja cercului activităţii lor, acésta e un serios advertisment de a păşi şi contra celor mai mici abateri şi a arěta, că din tóte acestea nu póte creşte altceva decât rodul rěu al certei confesionale şi conturbarea păcei bisericilor.

Actul se termină astfel:

Protestăm solemn şi formal contra numirei episcopului romano-catolic din părţile ardelene ale Ungariei de *episcop al Transilvaniei.* Legea a statorit titlul: *episcop romano-catholic transilvănean.* Legea nu s'a modificat, deci are şi azi valóre.

Guvernul constituţional este înainte de tóte chemat a păzi sfinţenia legei şi a susţinea prin acésta pacea între cetăţenii statului, care se nimiceşte acolo, unde nu e observată legea. Protestând centra acestei încercări de a schimba titlul legal prin o ordinaţiune, rugăm pe Exc. Vóstră, înaltul guvern sě binevoiască a nu denega scutul acelora, cari păzesc legea ţinênd la titlul statorit prin lege, de episcop ardelean romano-catolic. —

In timpul ultim s'au pus în mişcare şi *reformaţii.* Anume comisiunea esmisă din sinul senatului bisericei reformate în şedinţa din 13 Ianuarie, ţinută sub presidenţa baronului Bánffy, a hotărît se facă remonstraţie la guvern contra acestei titulaturi.

*

Alegerea Episcopului de Roman se va face, precum scrie *„Timpul“*, cătră sfârşitul sesiunei Parlamentului.

Un cuvênt de deschidere.

Dl Teodor *Ceontea*, veteranul şi valorosul prof. dela inst. pedagogic din Arad, în calitate de president a rostit la adunarea generală ordinară a reuniunii învěţătorilor români gr.-or. din protopopiatele aradane I—VII., ţinută la Moneasa în 15 şi 16 Iuliu n. 1899 un remarcabil discurs, pe care îl redăm în cele-ce urméză:

Onorată adunare generală! Dlor şi fraţilor învěţători! Onorat public!

Istoria culturei omeneşti ne arată, că ţînta finală a tuturor popórelor a fost şi este sě afle pétra înţelepciunei, adecă sě ajungă la acel grad de iscusinţă, ca sě pótă predomina, sau paralisa, nenuměratele procele impetuóse pornite asupra vieţii.

In conformitate cu etatea omenimii, vedem că resultatele acestor sbuciumări nobile sunt de mai puţină, séu de mai multă valóre intrinsecă. Atâta însě e constatat, că tóte popórěle de ceva renume istoric sunt de părere, că pétra înţělepciunii este un ce, pre care îl póte vedé numai omul, carele cu drept cuvênt se póte numi om de *caracter.* Şi de óre-ce reuniunea nóstră are pe flamura sa devisa, de a lumina poporul, séu de a-l desvolta, ca sě pricépă, ce este piatra înţělepciuni, veniţi sě cercetăm împreună, ce este caracterul, sau ce este aparatul acela miraculos, prin carele se póte vedé piatra înţělepciunii.

In înţěles limbistic, vorba *caracter* este de origine elină şi însěmnéză icóna perpetuă, prin care un obiect se deosebeşte de tóte cele-lalte. *De altmintrea însě pricepem sub caracter numai aceea însuşire a omului ce şi-o imprimézä însuş şieş prin totalitatea voinţei sale.* Ca sě apară sugetul nostru cât mai întuitiv, putem asěmêna caracterul cu un obiect de artă, în carele materialul respectiv este voinţa, artistul este voitoriul, ear ideea conducătóre este idealul voitoriului. De aici învederéză, că noi putem ajunge posesori preste caracter, dacă vom sci, ce trěbue se voim, şi dacă vom dispune de un ideal înzěstrat cu putere fărmecătóre.

Furul, când plécă sě-şi esecute planurile sale infernali, îşi are idealul sěu, adecă nimicirea; voinţa sa însě este material înfiorător şi scopul de aşişderea. Caracterul sěu deci nu este aparatul, despre carele tractăm noi astăzi, că-ci privind printrênsul nu ni-se arată sufletului nostru acel Eldorado presupus, ci o lume négră împopulată numai de fiinţe perverse, pre ale căror frunţi este imprimată distrugerea. Materialul, din carele noi ne întipuim că este format caracterul, trěbue sě fie un element nobil, material emanat din fiinţa liberă de transformaţiune; voitoriul trěbue sě fie liber de ori-ce fluctuaţiuni, ear idealul sě-i fie perfecţiunea, sau binele suprem. Si acéstă stare a sufletului nostru o numim noi caracter etic, sau nisuinţa constantă întru promovarea binelui.

După-ce însě atare stadiu spiritual este un ce acvirat şi nu înăscut, de aceea, ca sě-l păstrăm, nepătat, este de lipsă a-l nutri neîncetat, căci precum zice poetul:

„El e foc, care se stinge, dacă nu va fi nutrit“.

Spre a ajunge un individ, o familie, un popor, ca sě poşédă un caracter etic, trebue condus la acésta cu premeditaţiune, ear acéstă conducere intenţionată, şi bine plănuită forméză propriul material al şcólei.

Prin şcólă dar, dlor şi fraţilor învěţători, suntem în stare a înzestra sufletul omului cu caracter etic şi a'l face deci capabil sě caute şi sě vadă, ce este pétra înţelepciunei.

Cuvêntul şcólă, format séu din grecescul scholè, séu din latinescul schola, însemnéză distracţie: *altcum astăzi pricepem sub şcólă studiul artelor şi al sciinţelor.* Prin şcólă s'au nisuit şi popórěle antice a căuta după piatra înţelepciunei. Aşa bună óră Spartanii ţineau că şcóla are sě facă din băieţi militari dibaci, căci prin acésta ei pot paralisa tóte greutăţile vieţii. Evreii erau de convingerea, că dacă se va da omului prin şcólă creştere religiósă-morală, atunci omenimea stăpâneşte situaţiunea pe deplin. Atenienii însě promovară ideea despre şcólă, îmbinând scopul Spartanilor cu al Evreilor. Aici se recunóşte mai întâi sistematic dualismul fiinţei omeneşti şi necesitatea de a desvolta paralel corpul cu spiritul.

Atena deci este adevěratul isvor al şcólei, după cum arată de altmintrea şi legile lui Solon, în cari se zice, că Atenianul póte da în judecată pre tatăl seu, dacă se convinge că tatăl nu i-a dat la timpul sěu crescere corěspunzětóre. Şi când se aflau Elinii pe acest stadiu de desvoltare, aveau mulţi ómeni înzěstraţi cu caracter etic, ei vedeau pétra înţelepciunii şi atât miliónele lui Dariu cât şi ale lui Xerxe, se dovediră de impotente faţă de miile greceşti de pe la Marathon şi Salamis.

Şcóla Atenei însě avea scăderea, că era prea egoistă. Atenienii, şi de aici apoi toţi Grecii, apostrofau de barbari pe toţi ómenii, cari trăiau afară de cercul lor de cugetare. De aici a urmat că nu a rěmas integru caracterul etic profesat de şcóla elină; de aci apoi s'a conceput germinele distrugerii atât pentru Grecia, cât şi mai târziu pentru falnica sa fiică Roma, ear omenimea, perzêndu'şi capabilitatea de a mai vedea piétra înţělepciunii, a orbecat multe vécuri prin întunerec înfiorător şi abia mai stiea că esistă ce atare.

(Va urma.)

Revistă externă

Ţarul contra Finlandezilor.

Discursul tronului, prin care s'a deschis dieta finlandeză la 16 l. c.. anunţă proiecte de legi privitóre la desvoltarea prosperităţii ţărei, printre cari acelea cu privire la uşurarea cumpěrării bunurilor de cătră populaţiunea rurală.

Discursul arată că manifestaţiunile, care nu au ca obiect afacerile finlandeze, ci se rapórtă la chestii de interes general pentru imperiu, nu trebue sě aibă loc.

Asemenea fapte s'au petrecut în cea din urmă sesiune a dietei şi au primit o nelinişte fără temeiu. Dacă acésta s'ar reînoi atunci s'ar pune chestia de a şti, dacă instituţiunea statelor este compatibilă cu condiţiile actuale.

*

Rusia în Afganistan.

Se anunţă din *Petersburg*, că Rusia pentru a fi gata pe teritorul dintre Afganistan şi Persia la ori-ce acţiune, a trimis 2 brigăzi de vênători în *Kusk*, o localitate în Afganistan. Garnisóna constă acum din 5500 ómeni. In Kusk s'a decretat starea de asediu şi străinii sunt supraveghiaţi cu stricteţă.

*

Alegeri senatoriale în Francia

Partidele republicane au secerat triumf complet la alegerile senatoriale. Din 99 mandate au primit 61 republicanii, 6 republicanii liberali, 18 radicalii, 7 radicalii-socialişti, 3 naţionaliştii şi 4 monarchiştii conservativi. Resultatul arată, că republicanii au pierdut 4 locuri, monarchiştii 1, ear radicalii de ambele categorii au câştigat câte unul şi naţionaliştii trei locuri.

NOUTĂŢI

Doliu de Curte. Din prilegiul decedării A. S. ducesei de Schleswig Holstein *Adelhaida*, mama împěrătesei Germaniei, Curtea a luat un doliu de 8 zile, cu începere din 29 l. c.

*

Nou agent diplomatic austro-ungar la Sofia. Maiestatea Sa Monarchul a denumit în locul baronului *Call*, fost representant al Monarchiei nóstre în *Sofia*, şi acum ministru de comerciu austriac, pe Dr. Constantin *Dumba* de agent diplomatic al Austro-Ungariei pentru Bulgaria.

*

Faptă nobilă. Parochianul din Bucium-Sat Simionuţ *Fer* cu soţia Maria, şi Nicolae *Jurca* a Savului cu soţia Terezia din Bucium Isbita, la serbătórea Bobotezei din anul acesta ne-au surprins fórte plăcut, dăruind bisericei nóstre *un rênd întreg vestminte bisericesti* în preţ de *150 Coróne.* Dumnezeu sě-i binecuvinte şi darul lor sě servéscă tuturor ca îndemn de jertfire pentru s-ta biserică. Bucium-Isbita, în 9 Ianuariu 1900 v. Pentru comitetul parochial: Nicolae *Băeşan*, paroch.

*

Miseria în Ungaria. La 18 l. c. ministrul de finanţe Lukács a făcut dietei un raport oficios, despre restanţa dărei directe în comitatele *Torontal* şi *Caraş-Severin*, cum şi în *Croaţia*, care trece peste *20 milióne de coróne* şi că restanţa aceasta în partea cea mai mare e neîncasabilă. Restanţa dintr'un singur an în Torontal se urcă peste jumětatea dărei prescrise, ér în Croaţia peste 87 %; într'alt loc cifra restanţelor din darea anuală se urcă la 67%. Ministrul de finanţe însu-şi mărturisesce, că aci nu mai póte ajuta nici cea mai îndurată esecuţiă. Pentru moşiile, cari au fost vândute prin licitaţiă pentru 352. 952 florini restanţă de dare, statul n'a putut sě capete mai mult de 73.389 florini; va sě zică numai în acest cas statul are o perdere de 280.563 fl., plus miseria, în care a lăsat pe cei despoiaţi de averi pentru restanţa dărei.

*

Liturgia maghiară. Rutenii se luptă din rěsputeri sě întroducă limba maghiară în serviciul bisericei lor. In scopul acesta au ţinut în Nyiregyháza o adunare, la care au participat fórte mulţi preoţi, învěţători şi representanţi din 37 comune. Pentru exoperarea dorinţei lor comitetul executiv s'a adresat cătră cei presenţi ca sě iee parte cât mai mulţi la peregrinagiul, ce se va arangia la 27 Februariu la Roma. Conducerea peregrinilor din diecesa Muncaciului o va avea episcopul Iuliu *Firczák*, ear a celor din diecesa Eperjes episcopul *Valyi* care va presenta papei memoriul în afacerea liturgiei maghiare.

*

Semne de „dragoste“. „P. Lloyd“ spune, că la balul mascat ţinut în teatrul comunal din Fiume s'a întêmplat un incident semnificativ. Când era sĕ se dansese un joc unguresc care totdeuna după obiceiu tradiţional se juca cu predilecţie, acum n'a voit sĕ jócĕ nimenea şi aşa dóuĕ puncte din program au rĕmas afară.

*

Demonstraţiuni cehice. *„Politik“* anunţă din Brodul-boem: In 21 l. c. s'au făcut mari ovaţiuni proprietarului A. Struat, care a stat închis zece sĕptĕmâni pentru-că a strigat „zde“ la adunarea de controlă. O mulţime imensă 'l-a aşteptat la gară. Când s'a dat jos din tren, a fost salutat cu sgomotóse şi neîncetate „Slava!“ Toţi se grăbiau sĕ-'i strîngă mâna. Călĕtorii din trenul accelerat priviau cu mirare la acéstă scenă. In mijlocul imensei mulţimi şi în sunetul cântecului „Hej Slovane“, reservistul Struat fu condus în oraş. Nici un gendarm nu s'a arĕtat nicăiri, nici o uniformă nu s'a vĕzut. In casarma gendarmilor erau consignaţi gendarmii, cari fură întăriţi cu 16 oameni. Mulţimea trecând pe acolo a isbucnit în strigări ironice. Seara s'a arangiat în sala de gimnastică o festivitate în onoarea lui Struat.

*

Petreceri. Corpul profesoral dela gimnasiul superior fundaţional din Năsĕud invită la *Balul* ce-l va aranja la *10 Februariu* st. n. 1900 în sala de gimnastică dela gimnasiu. Inceputul la 8 óre séra. Preţul întrărei de persónă 2 coróne, în familiă de persónă 1 cor. 60 fil. Venitul curat este destinat în favorul fondului şcolarilor morboşi. Suprasolvirile şi ofertele marinimóse se vor publica cu mulţămită în raportul gimnasial. *Comitetul.*

Inteliginţa română din Vingard va da Duminecă, în *30 Ianuarie* (*11 Febr.*) *a. c.* în şcóla română ort. *petrecere cu joc.* Venitul curat e destinat pentru *„biblioteca şcolară“*. Inceputul la 7 óre séra. Preţul de întrare: de persónă 1 corónă. Ofertele marinimóse se primesc cu mulţumită şi se vor cuita pe cale publică.

*

O contesă în mănăstire. Intre judecătoria din Lemberg şi mănăstirea Franciscanilor de acolo s'au escat neînţelegeri din causa dşórei contese Maria *Poninska*, orfană de părinţi, care încă înainte de Crăciun s'a dedicat vieţei contemplative din mănăstire, dar fără ştirea tutorilor sei- Aceştia prinzând de veste au reclamat pe minora incredinţată îngrigirei lor; li s'a rĕspuns, că contesa s'a decis sĕ nu mai părăséscă mănăstirea, fiindcă preacuviósa stariţă a descoperit că numita are vocaţiune şi înclinare pentru călugărie. Prin ameninţări cu judecătoria li-a succes tutorilor sĕ scótă pe minora din claustru, dar cuvintele prin care voiau a o desmânta dela intenţia ei, nu mai avură efect. Contesa părăsi pe ascuns moşia, unde a fost dusă şi se furişă de nou în mănăstire. Acum patronii au cerut intervenţia judecătoriei, dar până acum fără resultat.

*

Dl profesor dela univers. din Budapesta Bodnár Zsigmond, cunoscut preste tot ca unul, care condamnă şovinismul conaţionalilor sei, anunţă, că cu începutul lui Februariu a. c. va scóte un nou op intitulat: „A népfajok sorsa és más kérdések“ (sórtea speciilor de popórĕ şi alte întrebări). Cartea se póte prenumera la societatea literară „Patria“ în Bpesta.

*

Ciocnire de corăbii la Hamburg. Se telegrafézá din Hamburg, că corabia *Expedient* lovindu-se de vaporul *Altona*, acesta a început sĕ se cufunde. Pe vapor se aflau 180 de călători, dintre cari 30 s'au înecat în valurile apei, ceilalţi au fost scăpaţi fiind aruncaţi pe luntrile de salvare şi pe corabia Expedient. Mulţi au suferit contusiuni grave în îmbulzéla ce s'a născut în urma spaimei, aşa că numĕrul nenorociţilor nu s'a putut încă preciza.

*

Expediţie la Polul—Sudic. Expediţia Borchgrevink, care a plecat sĕ caute Polul sudic al pămêntului a debarcat la *Cap Adair* în *Ţéra Victoriei*, în depărtare de 200 mile engleze dela polul nordic magnetic. Expediţia plecase la 19 Dec. 1898 şi a zărit Capul Adair la 19 Febr. 1899. Din causa unui vifor îngrozitor, corabia a fost silită sĕ arunce ancora şi în curênd întreg coperişul a fost încunjurat de un strat gros de ghiaţă. In ziua următóre corabia a scăpat din ghiaţă şi a pĕtruns până la Baia Robertson, unde s'au putut coborî membrii expediţiei la ţermure. Doi inşi s'au suit pe piscul cel mai înalt al unui munte, ear în zilele următóre şi' au făcut bordeie şi s'au aprovisionat cu de-ale traiului. Termometrul arĕta 28° sub zero. Pĕrul li s'a întărit ca un mănunchiu, hainele lor erau îngheţate ca pétra. După-ce a mai scăzut viforul, au strĕbătut cătră interiorul ţinutului. Intr'o peşteră la o adêncime de 300 metri au dat de 3 feluri de muşchi; au mai aflat cuarţ, care se pare că conţine aur.

Din public.*)

Daruri de Crăciun copiilor săraci.

(*Dare de seamă şi mulţumită publică*).

Ne împlinim şi plăcuta şi creştineasca datorinţă a ne face în cele următoare darea de seamă despre darurile întrate şi distribuite în *preseara de Crăciun* de subscrisul comitet.

1. Daruri în *bani* au incurs dela următorii: I. P. S. Sa domnul Ioan Meţianu, archiepiscop şi metropolit 10 cor.; Mihail Hager jun. 6 cor.: Teodosiu Lobonţiu, propr. (Hepria-rom.), Constantin Cothişel, paroch (Çertege), d-na Berta I de Preda, I. Wagner, comerciant, dela toţi câte 4 cor.; Panteleon Lucuta, căpitan c. şi reg. în pens.; d şóra Eug. Iovescu, profesóră, d-na Ana Dobrotă n. Richter, dela toţi câte 3 cor.; Maria Vas. Gămulea, d-şóra Vichi Jóndrea, înv., Nic Ivan, asesor cons., d-na Susana Frigatoriu, Costică Popp, funcţionar la „Albina“, Dr. Eugen Meţianu, advocat (Braşov), dela toţi câte 2 cor.; Ioan Gârbacea, proprietar, George Căzan, preot, F. Binder, comerciant, Dr. Ludovic Ciato, candidat de advocat, Moise Micu, paroch (Poiana-mĕrului), Strauch, profesor gimnas., S. B., dela toţi câte 1 cor.; căp. Petchescu 60 bani; I. P. Reteganul, învĕţător 40 bani. *La colecta dlui E Verzariu* au contribuit: Alesandru Lebu, proprietar 5 cor.; Dr N. Vecerdea, advocat 2 cor.; Demetriu Comşa, profesor, Iuliu Popescu, cassarul „Albinei“; Dr. Ioan Stroia, profesor, Ioan Broju, capelan militar, Ilie Moga, învĕţător, Dr. Tincu, advocat, Dr. V. Bologa, director, Dumitru Stefan, cand. adv.. Ermil Borcia, funcţionar de bancă, O. Steflea, vicenotar com., Silv. Moldovan, red., Emil Verzariu, funcţ. de bancă, Ioan Gârbacea proprietar, dela toţi câte 1 corónă. *La colecta d şórei Aurelia Bogorin* au contribuit: Savu Avram, înv. (Ocna); Fl. Adam, cursor de bancă, d-şóra Aurelia Bogorin, dela toţi câte 1 cor.; dela mai mulţi în sume dela 2—60 bani; totalul colectei 9 cor. 44 bani.

2. Cu mai multe ferdele de mere au contribuit: Ilariu Muciu Urechie, funcţ. de stat, Dr. Ilie Beu, medic, d-nele: Bugarscky, Malvina Verzariu, Berta I. de Preda (şi nuci), Maria Câmpean n. Simtion, Ioana Rebega. *Colaci* au dăruit franzelarii: Stefan Moga 65 colăcei, Petru şi Zaharie Moga, câte 40 colăcei şi Johann Keil 10 cozonaci mari. Cu articli de *îmbrăcăminte* au contribuit: Anton Preiner, privat, 6 năframe de cap, d-na A. F. Wensky, croitor, Josef Shneider, croitor, postav pentru vestminte de iarnă; comercianţii: Teodor Popescu, 3 căciuli, 1 pălărie pentru băieţi, Demeter Popovici (N. S. Nadasdy), 3 duzine năframe de buzunar, Petru Nedelcovici, 1 bluză pentru copile, Krigowsky, mănuşar, 6 părechi mănuşi, Izsac Ascher, 2 rînduri de vestminte, Joh. Breckner, 2 căiţe pentru copíi, Kleisch, 7 căiţe, 6 păr. mănuşi, 1 păr. ciorapi, Baumann, 5 păr. ciorapi, 12 nĕfr. de buzunar, Scholze, 2 păr. păpuci comozi, R. Krassowsky, 9 păr. ciorapi, Ios. Goldstein, 1 rând de vestminte, Baholzky, 7 părechi ghete (pentru băieţi şi băiete); pălĕrierii: Fritz Konnerth, 5 căciuli, Niedermaier, 2 căciuli şi 1 pălărie, Petca Dumitru Hâra şi fiiul seu Ioan, croitor în Sĕlişte 1 íie de copile (sĕlişteneascā), N. N., pielar, 10 părechi opinci, Scherer, postovar, 10 metri parchet pentru cuptuşeală şi rochiuţe; d-na Maria Borcia, mai multe rocuri, cravate etc. d-na Sofia Simonescu, 1 pălărie, 1 cămaşă jăger, şi mai multe veste, cămĕşi, ciorapi etc.; Jean Luxenberg, locot. de gend. pens., mai multe rînduri de vestminte. Cu zacharicale, prăjituri, jucării pentru copii au contribuit cofetarii Berthold Frentz şi Iuliu Boda.

Din colecta în bani s'au procurat: 4 cătrinţe, 4 şurţe şi 2 ii sĕlişteneşti: apoi mai multe părechi mănuşi de postav de iearnă, pălării, căciuli, căiţe pentru copíi şi copile, rochiuţe, şurţe, 7 părechi de ghete etc. etc., tóte în preţ de 81 cor. 60 bani, ear' *prisosul banilor cu 7 cor. 84 bani s'a adaus la fondul vĕduvelor şi orfanilor meseriaşilor români din Sibiiu.*

La colindat s'au presentat peste 300 băieţi: *învĕţăcei, şcolari dela tóte şcólele din loc, vĕduve cu copíi mici etc. etc.*, din cari aprópe toţi au fost miluiţi. Aprópe 90 şcolari şi ucenici au primit obiecte mai mari, precum încălţăminte, vestminte etc. Darurile s'au înpărţit tóte parte în preseara de Crăciun, parte în ziua primă şi a 2-a zi.

Lacrămile vĕrsate de cei mai mulţi săraci ai nostri, servească ca cea mai înaltă recompensă pentru toţi, cari posibilă ni-au făcut această manifestare a simţului şi datorinţei creştineşti.

Din şedinţa comitetului „Reuniunei sodalilor români din Sibiiu“, ţinută la 18 Ianuarie n. 1900.

Vic. Tordăşianu, preşedinte.
George Poponea, notar.

DE ANUL NOU.

Anunţăm următórele contribuiri întrate în favorul Casei Naţionale:

George Maier, preot, Topliţa 2 cor.

Dr. Alexandru Vaida, medic, Viena 5 coróne.

Dr. Ioan Vaida Voevod, Cluj, 5 cor.

Petru Călciunariu, advocat, Orşova 2 coróne.

Aneta Călciunariu, soţie de advocat, Orşova, 2 cor.

Georgiu Görög, locotenent ces. şi reg. Orşova 2 cor.

Mihail Jourca, notar, Reşinari 2 cor.

Dimitrie Rebrean, Bistriţa, 1 cor.

Suma totală 690.10 cor.

Dr. C. Diaconovich.

Notiţă literară.

Ni s'au trimis următórele publicaţiuni:

Anuarul băncilor române, a apărut la tipografia archidiecesană. în editura delegaţiunii exmise de conferenţa directorilor de bancă din 25—26 Iunie 1898. Anuarul acesta cuprinde întêiu călindarul pe 1900, cu indicarea terminilor pentru administrarea impositelor şi competenţelor erariale, cu terminele tragerilor la sorţi şi scadenţa cupónelor de efecte, monetele statelor europene: Austro-Ungaria şi străinătatea, măsurile şi pondurile metrice, tariful zonelor pe căile ferate ungare, competinţe şi timbre, tariful de postă şi telegraf, têrgul de losuri, regulamentul afacerilor băncii austro-ungare, casa de păstrare poştală, afacerile de cec şi clearing ale casei de păstrare poştale dividenda băncilor române. Inse partea cea mai de căpetenie este: Şematismul institutelor financiare şi comerciale române, întocmit de dl Nic. P Petrescu. Din acesta vedem că anul trecut au fost cu totul 75 de institute de bani şi 10 societăţi comerciale.

*

Raportul anual al societăţii de lectură Petru Maior din Budapesta pe anul administrativ 1898/99. Localităţile societăţii: IV, Molnár, utcza 20, II. 10 Budapesta, 1899, proprietatea societăţii.

VARIETĂŢI

Somnambulii. — O revistă engleză înşiră mai multe casuri despre lucrările somnambulilor. Aşa de pildă zice despre un predicator, că s'a obicinuit a se scula nóptea, a-şi lua posiţia în mijlocul odăiei şi a începe sĕ ţină cuvêntare în ton de o perfectă oratorie, însoţind o şi cu gesticulaţii. După ce îşi sfârşeşte cuvêntarea, se reaşéză în pat şi dórme până diminéţa, iar când se scólă, n'are nici cea mai mică bănuială despre ceeace a făcut în somn.

Un alt cas de un interes deosebit este al unui proprietar de pămênt din Anglia nordică. In cel mai adânc somn s'a îmbrăcat, a pus şéua pe cal şi numai după ce a făcut călare cale lungă, s'a reîntors acasă. Cu astfel de ocasiuni s'a putut observa, ce fugă straşnică a făcut calul: bietul animal se întorcea acasă cu stăpânul sĕu somnambulist, într'o stare de compătimit, scăldat în sudori şi obosit la culme. Proprietarul se desbrăca se culca şi diminéţa se plângea şi el de o extremă ostenélă.

Un alt somnambul care e cântăreţ de orgă, deschide nóptea biserica şi merge sĕ cânte la orgă. El execută fără note cele mai grele composiţiuni, cea-ce îl costă mult, căci a dóua zi abia póte sĕ stea pe picióre, atât e de obosit.

*

(*Nervositatea bărbaţilor*). In opul *„Prelegeri din lumea vieţei nervilor“*, Dl Carol Laufenauer, profesor universitar, rĕspunde la multe întrebări referitóre la chestia nervosităţii bărbaţilor, din cari dăm în extras câteva. Iată ce spune numitul profesor:

Bărbaţii s'au îşi aduc nervositatea din viaţa de holtei, sau o câştigă în căsătorie. In ziua de azi cel-ce doreşte a se căsători nu arareori se adreséză cătră medicul de nervi cu întrebarea, că óre se póte căsători. Medicii pot da dóuĕ feluri de rĕspuns; sau spun respectivului, ca întâi sĕ se cureze şi după aceea se póte însura, sau i recomandă căsătoria ca singurul remediu contra nervosităţii. Natural că o condiţie principală a casului din urmă e, ca mirésa sé fie liniştită, înţeléptă şi sĕ nu fie nervósă, căci în casul contrar ar fi o mare nenorocire. Că nu e bine pentru cel nervos sĕ se însóre, acésta n'are lipsă de explicaţie, căci póte da de mai multe primejdii. De lipsă e sĕ se explice afirmaţia că de multe-ori se recomandă căsătoria ca *remediu* celor nervoşi. Lucrul stă aşa, că sunt mulţi tineri cari în urma construcţiei sistemului lor nervos şi corporal, sunt aplecaţi în genere spre nervositate. Acestora viaţa de holtei le strică; sunt expuşi multor tentaţiuni ruinătóre de nervi, îşi strică stomachul în birturi, nu dorm de ajuns, beau, fuméză mult; în viaţa lor morală n'au nici un punct fix, nu se năzuesc spre o ţintă înaltă, pierd idealismul adus din scólă şi devin blazaţi, disgustaţi de viaţă. Pentru aceştia dacă se amoreséză de o fată, alvia regulată şi pacinică a vieţei familiare, influinţa nobilitătóre a femeei, e o adevĕrată binefacere, liniştea idilică şi moralul vieţei, familiare i apĕră de tóte înfluinţele stricăcióse, ruinătóre de nervi; ţinta lor, lumea gândirilor află un scop înalt şi un punct fix şi în câteva luni se vindecă mai bine şi mai sigur, decât dacă ar fi adunat tóte medicamentele farmaciei sau s'ar fi dus în cel mai bun sanatoriu din lume. Aşa dar nu e de tot nebasată părerea, că între holteii bĕtrâni sunt fórte mulţi nervoşi. Sunt casuri însĕ, că bărbaţii 'şi câştigă nervositatea în căsătorie. Causa cea mai désă a acestei apariţii e munca spirituală escesivă, încordarea fără pausă. Nu se póte nega, că viaţa familiară te îndémnă mai mult la muncă, decât cea de necăsătorit. Munca silnică însĕ ruinéză şi face nervos organismul, de aceea prima şi principala grijă a fie-cărei soţii îngrijitóre sĕ fie, ca bărbatul ei sĕ nu lucre până se omóră, sĕ-'şi împartă înţelepţeşte lucrul.

Afară de aceea bărbaţii pot deveni nervoşi şi din alte cause, astfel d. e. atunci când soţia sa e nervósă, póte deveni şi el ba se întâmplă chiar, că nervositatea ei a trecut direct asupra bărbatului. Casul contrar, precum arată experienţa, se întêmplă mai rar.

Posta Redacţiunei.

I. M. *G.-Rîului.* Numai avênd întreg manuscriptul ne putem pronunţa asupra publicării lui.

D. M. *Sĕlişte.* Mulţumită pentru notiţa ultimă trimisă; astfel de chestii le tractăm cu preferinţă.

---

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta Redacţiunea nu primeşte respunderea.

Haină—mătase

Damast fl. 9.00

şi mai sus! — 12 metri! — trimisă franco şi vămuită! Mustre cu întórcerea postei; tot astfel şi din „Mătase-Henneberg“ négră, albă şi colorată dela 45 cr. până la fl. 14.65 pr. metru.

G. Henneberg, fabricant de mătase (*lif. de curte ces. și reg.* **Zürich.** [9]1—8

Ad Nro 388 [17] 2—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor învěţătoresci în comunile mai jos inferate din protopresbiteratul gr. or. Bistriţa, devenite vacante în urma pensionării învěţătorilor, se escrie concurs cu terminul de 30 zile dela prima publicare în „Tel. Român“.

1. Budus cu salariu anual de 300 fl. şi anume: 200 fl. din repartiţie, 100 fl. din fondul şcolar.
2. Cuşma cu salar anual de 300 fl. şi anume: 200 fl. din repartiţie, 100 fl. în naturale.

Concurenţii au a'şi înainta suplicile instruite conform legei în terminul deschis la oficiul ppresbiteral subsemnat.

Oficiul ppresb. gr. al tractului Bistriţa.

Borgo-Bistriţa în 28 Decembre 1899.

In conţelegere cu comitetele parochiale.

Simeon Monda
ppresb.

Nr. 286/1899 [13] 3—3

Concurs repeţit

Pentru întregirea postului de capelan sistemisat în parochia Măgura, cu filia Jeledinţi, din protopresbiteratul Orăştiei, se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumontele împreunate cu acest post sunt: jumětate din venitele parochiei, care este de clasa a III-a.

Cei-ce doresc a ocupa postul acesta, sunt avisaţi a-şi aşterne cererile concursuale, instruite conform normelor în vigóre, subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Orěştie, 20 Decembre 1899.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Orăştiei, în conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Vasilie Domşa,
protopresbiter.

Nr. 6—1900 prot. [14] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de capelan lângă neputinciosul paroch din Părěu, protopresbiteratul Făgăraşului, George Cerbu, se escrie concurs cu terminul de 30 zile dela prima publicare în ziarul „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acéstă parochie dau suma totală de 407 fl. 01 cr. din care a avea fiitorul capelan a primi jumětate din tóte venitele statorite în şedinţa comitetului parochial dtto 7 Decembre 1899.

Doritorii de a ocupa acest post au a-şi aşterne suplicele lor instruite conform legilor în vigóre subscrisului oficiu protopresbiteral în terminul sus indicat.

Făgăraş, 9 Ianuariu 1900.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Făgăraşului în conţelegere cu comitetul parochial.

Iuliu Dan,
protopop.

---

10 juvaere de argint veritabil dimpreună cu **un orologiu remontoir de argint** numai cu **fl. 7.75 sau Cor. 15.50.**

10 juvaere de argint veritabil dimpreună cu **un orologiu remontoir de busunar de argint** numai cu **fl. 7.75 sau Cor. 15.50.**

- 1 Orologiu remontoir de argint veritabil, construcţiunei nickel de Sviţera cu capace gravate de argint (:conform ilustraţiunei de mai sus, dar la cerere şi mai mare sau mai mic:) umblă într'una 30 óre punctual până la un minut.
- 1 Lanţ de cias argint veritabil façon de Paris.
- 1 Medaile la lanţ din argint veritabil.
- 1 Ac de cravată din arg. veritab. cu velocipedist
- 1 Inel Modă argint veritabil (o făşie de hârtie rugăm a trimite ca mustră.)
- 5 bumbi argint veritabil, de mangete, guler şi cămeşe. —

provězute cu stampila de punciat ces. reg.

Aceiaşi garnitură cu orologiu de argint remontoir pentru dame şi pentru cei 5 bumbi de mangete, guler şi cămeşe
1 Broş de argint veritabil
1 Brasletă „ „
2 Cercei „ „ „
laolaltă
→ fl. 8.20 sau Cor. 16.40. ←

La fiecare garnitură sě dă gratuit un toc de piele şi o oglindă, inventată acum de curând (în miniatură).

Numai esceptional!

In fine ca sě sě ofere estremul eftinătăţei, al mărfei de basar sau de piaţă mi s'a încredinţat, de către una din cele mai mari fabrice de orológe din Sviţera, a vinde ***ca reclamă numai până ce ţine provisiunea***

Aprópe pe nimica,

numai ca sě devină fabricatele ei populare ***10 juvaere de argint veritabil*** *dimpreună cu un* ***orologiu remontoir de argint*** *tóte prověḍute cu stampila de punciare cer. reg* ***numai cu fl 7.75 sau 15.50 Cor.***

Ca sě sě pótă convinge fiecine despre soliditatea mărfei fără a risca ceva, reprimesc eu în decurs de 8 zile obiectele neconvenabile şi trimit suma primită pentru acestea franco înapoi.

Se trimit cu rambursă sau trimiţêndu-se suma înainte

ÎNFIINŢATĂ
1873.

E. Holzer,
Liferantul Asociaţiunii Funcţionarilor de stat ces. reg. austriaci etc.
Asortiment de orológe, juvaere en gros
KRAKAU, STRADOM 18, (Oesterreich).

[20] 2—3

Cataloage bogat ilustrate cu oroloage şi obiecte de aur, se trimit la cerere gratis şi franco

Se caută agenţi!

„MIELUL“, cassă de împrumut şi păstrare în Poiana.

Nr. 9/1900.

Convocare.

Domnii acţionari ai cassei de împrumut şi păstrare „Mielul“, societate pe acţii în Poiana, în vîrtutea §-lui 14 din statutele societăţii se învită la a

VIII-a adunare generală ordinară

care se va ţiné în Poiana la *5 Februarie 1900 st. n.* la 2 óre p. m. în sala cea mare a şcólei nóuě.

Obiectele puse la ordinea zilei sunt:

1. Raportul anual al Direcţiunei.
2. Raportul comitetului de supraveghiare asupra comptului anual, al bilanţului încheiat, cu 31 Decembre 1898 şi a propunerilor pentru împărţirea profitului.
3. Decisiune asupra bilanţului anual şi fixarea dividendelor în sensul §. 45 din statute.
4. Votarea unor regulamente interne.
5. Fixarea marcelor de presenţă.
6. Alegerea a 3 membri în direcţiune.
7. Alegerea comitetului de supraveghiare.
8. Schimbarea unor paragrafi din statute.
9. Eventuale propuneri din partea direcţiunei.

Se atrage atenţiunea domnilor acţionari, la dispoziţiunea §. 16 din statute, în sensul căruia la adunare pot participa numai acei acţionari, cari sunt trecuţi cu 6 luni mai nainte ca acţionari în registrul acţionarilor şi cari înainte de deschiderea şedinţei au depus pe lângă revers la cassa societăţii acţiunile scrise pe numele lor, respective pe al acelora, pe cari îi represintă împreună cu dovezile de plenipotenţă.

Acţiunile şi eventualele documente de plenipotenţă sunt a se depune la cassa societăţii cel mult până la 25 Februariu 1900 st. n. 1 óră p. m.

Poiana, 24 Ianuariu 1900.

[19] 1—1 **Direcţiunea.**

A VIII-a Incheiere a Conturilor
Cassei de împrumut şi păstrare „Mielul“, societate pe acţii în Poiana cu 31 Decembre 1899.

Contul bilanţului.

Activa.

		Cor. fil.
Cassa în numěrar		4170.44
Credite de cont curent		20786.—
Cambii de bancă		50914.22
Imprumuturi pe oblig. cu cavenţi		102491.36
Imprumuturi hipotecare		85240.50
Mobiliar . . . . . Cor.	539.70	
după amort. de 10% „	53.96	485.74
Cancelaria adv.: Spese anticipate		62.84
		264151.10

Pasiva.

		Cor. fil.
Capital de acţiuni . C.	50000.—	
Depuneri spre fructif. „	195992.90	
Interese anticipate pro 1900 . . . . . „	3755.56	
Fondul de reservă . „	5650.26	
Dividende neridicate „	32.—	
Diverse conturi credit. „	398.08	255828.80
Profit curat		8322.30
		264151.10

Contul profit şi perderi.

Debit.

		Cor. fil.
Interese:		
pentru depuneri spre fructificare . . . . C.	7818.08	
pentru fondul de reservă „	269.06	
la reescompt . . . . „	1627.60	9714.74
Spese:		
Salarie . . . . . . C.	1900.—	
Registre, tipărituri, inserţiuni, chirie etc. . . „	776.80	
Porto . . . . „	13.48	
Timbre . . . . „	103.90	
Marce de presenţă . . „	75.20	2869.38
Contribuţiune:		
Dare directă . . . . C.	873.08	
10% dare la int. depun. „	781.80	
Diverse aruncuri . . . „	162.82	1817.70
10% amortisare din mobiliar . .		53.96
Profit curat		8322.30
		22778.08

Credit.

		Cor. fil.
Interese:		
dela cambii de bancă C.	4393.92	
dela împrumuturi pe obligaţiuni cu cav. . „	8704.08	
dela împrumuturi hipotecare . . . . „	6680.84	
dela credite de Cont curent . . . . . „	283.86	20062.70
Fondul de zidire		311.64
Provisiuni		2403.74
		22778.08

Poiana, la 31 Decembre 1897.

Ilie Dobrota m. p.
preşedintele direcţiunei.

Ioan Prodan m. p., membru al direcţiunei şi cassar.

Ilie Georgescu m. p., membru al direcţiunei şi comptabil.

Membri ai direcţiunei:

Ioan Vlad m. p. **Nicolae Paţa** m. p. **Ioan Bozdog** m. p.

Subsemnatul comitet am examinat conturile presente şi le-am aflat în deplină regulă.

Poiana, la 24 Ianuarie 1900.

Ilie Oprean m. p. **George Gişe** m. p. **Dumitru Şufană** m. p. **Ioan N. Oprean** m. p.

In **Tipografia** şi **librăria archidiecesană, Sibiiu,** se află următórele scrieri ale poetului nostru **G. Coşbuc:**

Fire de tort, broş	fl. 1.—
Balade şi idile „	fl. 1.50
Sacontala, broş.	„ 2.50
Aeneis ediţ. II. broş	„ 1.25
Rěsboiul nostru pentru neatêrnare, broş.	„ —.50

Din **Tipografia şi librăria archidiecesană, Sibiiu,** se póte procura

Teoria Dramei
cu un tractat introductiv
despre frumos şi artă,
de
Dr. Iosif Blaga,
profesor.
Preţul broş. 3 cor. 60 fil.

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 8 Sibiiu, Sâmbătă, 22 Ianuariu v. (3 Februariu n.) 1900. **Anul XLVIII.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **streinătate** pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
pistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de dóuĕ ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond — și timbru de 60 fil. pentru fie-care publicare.

In chestia sidoxiei.

In articolul din ziarul „Egyetértés“ în cestiunea Sidoxiei se mai amintesc lucruri, la cari în interesul adevĕrului, în interesul numelui bun al bisericei nóstre trebue sĕ revenim pentru restabilirea adevĕrului.

Se susține adecă, că după primirea fondului sidoxial în administrarea bisericei la 4 ani, deci pe la anul 1872, guvernul trimite metropolitului o respectuósă, sau cu cuvintele din articol vorbind, — o afabilă rugare, sĕ binevoiască a restitui acei 10.700 fl. cu cari guvernul a solvit mai mult ca ce a încassat din taxele sidoxiale.

Se susține, că metropolitul s'a speriat de acéstă sumă, nu a avut de unde sĕ o ia, și-a exprimat mirarea, cum de din taxele încassate nu se acopere suma anticipată de 8000 fl. și apoi în supĕrarea sa metropolitul a mulțumit guvernului de bunăvoință și a cerut pentru sine repartarea taxelor sidoxiale.

Se susține, că guvernul nu a voit sĕ predea bisericei administrațiunea taxelor sidoxiale la 1872, căci — a argumentat guvernul — decretul mai înalt din 1 Octombre 1868, dispune numai ca ministeriul de culte sĕ se îngrijască de modalitatea corespunzĕtóre în obiectul predării administrărei taxelor sidoxiale, dar nu ordină, ca predarea sĕ se și facă la un timp anumit. Guvernul mai voește sĕ asculte și votul congresului național-bisericesc în o afacere, care privește aruncul voluntar de imposite bisericești.

In fine se mai susține și afirmațiunea atribuită guvernului, că nu el este de vină, dacă din taxele sidoxiale ce incurg, nu se acopere suma de 8000 florini.

Sĕ vedem cestiunile acestea în lumina cea adevĕrată.

La anul 1874, va sĕ zică după rĕpausarea fericitului Șaguna se trimite metropolitului provocarea, sĕ restitue ministrului suma de fl. 10.724, cu cari anticipațiunile în contul salarului metropolitului au întrecut sumele încassate din taxele sidoxiale.

Surprinsă biserica de acéstă durerósă descoperire sub datul 10 August 1874, va sĕ zică pe timpul vacanței de metropolit trimite ministrului de culte o representațiune, în care se spune, că biserica va restitui diferența indicată, care deocamdată sĕ fie considerată ca anticipațiune dată bisericei.

Solvirea atunci la moment nu se póte face nici pentru cuvêntul, că fiind vorba de o sumă mai considerabilă, consistorul voește sĕ notifice afacerea și sinodului archidiecesan.

Motive acestea de a câștiga timp pentru limpezirea afacerei.

Atâta în ce privește diferența în formă. In meritul afacerei însĕ tot în acea representațiune e rugat ministrul sĕ arete: ce sumă mai era de încassat la finea anului 1868, când s'a făcut predarea fondului; cât de mare a fost din an în an numĕrul familielor conscrise pentru solvirea taxelor sidoxiale, ce sumă s'a încassat ca taxă sidoxială an de an, și apoi ce restanță a mai rĕmas.

In Martiu 1875, rĕspunde ministrul de culte în meritul representațiunei consistorului.

In rĕspunsul ministrului se accentuéză din capul locului, că el nu póte aștepta după votul sinodului în ce privește solvirea sumei diferențiale. Sinodului i-se póte face notificarea și mai târziu, respective pentru suma solvită se póte cere îndemnisare.

De mare interes este ceea-ce ministrul comunică în afacerea cu constatarea restanțelor. Ministrul comunică adecă consistorului, că a îndrumat direcțiunea financiară din Sibiiu, ca cassă centrală, ca ea sĕ céră dela tóte direcțiunile financiare conspecte despre sumele aruncate ca taxe sidoxiale asupra credincioșilor bisericei nóstre, asemenea conspecte sĕ facă și ea despre cei din cercul seu, arĕtând dela 1869 încóce tóte restanțele. Asemenea sĕ arete an de an cât de mare a fost numĕrul familielor greco-orientale consemnate, cât de mare a fost numĕrul acelora, cari faptice au solvit taxele, în fine la ce sumă se urcă restanța taxelor nesolvite.

Evidența acésta sĕ se facă pentru fiecare an separat după cercurile financiare și după comune.

Mĕsurile acestea aveau menițiunea sĕ facă lumină în causă, și sĕ întroducă ordine în interesul fondului sidoxial.

Atâta s'a făcut în anul 1875.

Nu este deci aici vorbă despre pretensiunea bisericei de a i se lăsa ei încassarea taxelor sidoxiale, căci ea acésta nici-odată nu o a cerut, nu este vorba de impotrivirea guvernului la cedarea încassării în mânile bisericei, nu este vorbă de provocarea la decretul prea înalt din Octobre, 1868; nu de provocarea la competința congresului național-bisericesc.

Actele din 1874 și 1875 erau menite sĕ facă lumină și ministrul de culte a voit sĕ se facă lumină.

Și lumină până în ziua de azi nu s'a făcut.

Sĕ urmărim însĕ cel puțin în liniamente generale fasele, prin cari a trecut chestiunea acésta.

In articolul din chestiune mai aflăm următórele:

> E de notat, că mai ales dela 1876, de când au luat asupra-și inspectorii reg. repartiția dărilor dela oficiile de dare, abia au încurs la an câteva mii floreni. Inspectorii de dare reg. în mare parte nici n'au avut idee, ce e taxa episcopéscă, ear guvernul maghiar nu le-a dat barem o ordinațiune ca instrucție și indrumare.
>
> Astfel deja la finea a. 1888 guvernul maghiar a pretins 27.400 fl. dela metropolitul gr.-or. care de mai multeori a urgiat pe guvern sĕ încaseze mai cu energie taxele, căci e imposibil, ca sĕ încurgă o sumă așa mică. Atunci guvernul maghiar i-a respuns metropolitului: poftește, ia acum în primire administrarea taxelor sidoxiale, încaséză-ți salariul de 8000 fl. și salariul de 480 fl. al acelor 24 de sĕrmani învĕțători, cărora până acum eu li l-am solvit, vei vedé la ce ajungi, și ce vor zice credincioșii, dacă vei încasa dela ei fără cruțare și fără îndulgență acea dare bisericéscă urcată în decursul vremii la 10 cr., mie-mi plătește acum cine vrea. La acesteа a tăcut metropolitul, consistoriul bisericesc gr.-or.

In parte cam așa s'a întêmplat, după cum se spune în acest comunicat al ziariului unguresc.

Organele financiare încă dela întroducerea dualismului au fost de părerea, ca taxele sidoxiale sĕ nu se mai încasseze de către stat.

Direcțiunea financiară din Cluș a cerut înviațiuni dela ministrul de finanțe încă în tómna anului 1868.

Ministrul de finanțe în Ianuariu 1869 întrevine la ministrul de culte în direcțiunea, ca taxele sidoxiale sĕ nu le mai încaseze organele statului.

Tot în direcțiunea acésta intrevine în 1871, apoi în 1874 esactoratul din ministeriul de culte.

Ministrul de culte însĕ nu a cedat, ci a ținut morțiș, ca statul sĕ încasseze taxele sidoxiale.

Nu insistăm aici la motivele ministrului de culte, destul că el a fost pentru încassarea taxelor prin organele finanțiare ale statului.

Abia după 20 de ani, va sĕ zică la finea anului 1894, a venit și ministrul de culte la vederile ministrului de finanțe, și preste voia bisericei a abzis încassarea taxelor prin organele statului.

Și bine sĕ se scie, în 1894 nu a fost la cârmă actualul guvern al domnului Széll, căruia ziariul din cestiune ca act de trădare i pune în sarcină afacerea cu taxele sidoxiale.

„E de notat, că mai ales dela 1876, de când au luat asupră-și inspectorii regesci repartiția dărilor dela oficiile de dare, abia au încurs la an câteva mii floreni.“

Da, da, e de notat acésta.

La 1889 tacsele sidoxiale s'au urcat la 10 cr. și totuși la finea anului 1894 diferența între sumele anticipate archiereului și între cele încassate din taxele sidoxiale se urcă la cifra de 56.741 fl. $78\frac{1}{2}$ cr., deși din 1883 biserica an de an comunica direcțiunilor financiare conspectele familiilor greco-

---

FOIȚA

Despre causele, cari produc indiferentismul religios moral și cari slăbesc simțul religios moral în poporul nostru, și despre mijlócele pentru întărirea acestuia.

Disertațiune cetită în conferința preoțéscă a protopresbiteratului Branului, la 23 Nov. a. tr., de preotul

George Babeș.

(Incheiere).

Cumcă noi preoții încă dăm ansă la slăbirea sentimentului religios moral, e mai pre sus de ori ce îndoială.

Pentru adeverirea acestei aserțiuni, purced dela proverbul poporal: „Sĕ faci ce zice popa, dar sĕ nu faci ce face popa“. Ce esprimă acest proverb? Nici mai mult nici mai puțin, decât o contrazicere între vorbele, sfaturile și portarea preoțimei și între faptele sale.

Din înălțimea amvonului predicăm abținerea dela mîncări de dulce în posturi, ear în casele nóstre și pe airea unde ne aflăm, mâncările de dulce sunt mai tot déuna pe mesele nóstre.

Propoveduim pacea și buna înțelegere, ear noi între noi ne certăm și dușmănim pentru lucruri de nimic.

Spunem că pacea, îndurarea și iertarea sunt virtuți bine plăcute lui Dzeu. Noi făurim fel de fel de intrigi, nu concedem nimic, și căutăm feliuri și chipuri de rĕsbunare, celor ce ne greșesc cu ceva.

Indemnăm pe alții la pace, ear noi pentru tot nimicul deschidem ușile advocaților și judecătorilor.

Povățuim pe creștini sĕ facă milostenii, ear dela ușa nóstră săracul plécă nemiluit.

Le cetim în tóte zilele în biserică, că pe cei ce aduc daruri și fac bine la s. biserică, îi iubește Dzeu, ear pe familiarii noștri nu-i vedem cu o luminare ori prescură la ușa altarului. *)

Mândria, aroganța, luxul, îmbuibarea și lăcomia, sunt soții nedespărțiți ai multor preoți.

Portarea în societate, la ospețe și nunte, necumpătarea în mâncare și beutură, aduc pe unii preoți în o stare sufletéscă escepțională, și perzându'și cumpĕtul se fac ridiculi înaintea parochienilor. Unii preoți sub cuvênt de popularitate se dimit cu poporul la petreceri și zaifeturi, se încurcă apoi în neînțelegeri și pricini cu ei, și prin acésta nu numai că nu'și câștigă popularitate, dar își perd și prestigiul. Alți preoți din contră, ignoréză cu desăvêrșire amestecul cu poporul în zilele lui de veselie și petrecere și cercetéză mai bucuros cafenelele, soirelele și balurile, perzându-și astfel popularitatea și trecerea la ai sĕi. Și unii și alții greșesc. Mai mulțămit póte fi acel preot, care póte ținea balanța între aceste dóuĕ estreme.

O mare scădere aprópe tuturor comună este: că nu cultivăm cu destulă forță *predicarea cuvêntului lui Dzeu*, așa că admonierea dată de prorocul poporului lui Israil, î-și află aplicare practică și la noi: „Israil! popor cu inimă de pétră, ascultă — zice prorocul, pentru pĕcatele tale am sĕ'ți trimit fómete, însĕ nu fómete de pâne, ci de cuvêntul lui Dzeu“. Intr'adevĕr, a nu se auzi cuvêntul lui Dzeu în biserică, a nu se afla acéstă mană ceréscă, acéstă pâne îngeréscă cu care se nutresc sufletele, acésta este o fómete, care nu omóră trupul ci sufletul, și mórtea sufletului este munca iadului.

7. *Speculanții.* Preotul după chemarea lui dator este a ținea pe popor în religiositate și moralitate, a'l îndemna la muncă și cruțare, a-l desbăra de patimi și alte scăderi.

Dar sunt o sémă de ómeni, cari în interesul lor particular nu vĕd cu ochi buni acéstă lucrare laudabilă a preotului, sunt arêndașii, crâșmarii și preste tot speculanții de acest soiu, cari póte deși n'au curajul de a se pune direct pe picior de dușmănie cu preotul, dar subminéză, lucră pe sub ascuns, și trag în partea lor prin mijlocirea veninosului rachiu, mai întâi pe pătimași, apoi rênd pe rênd și pe alții, făcêndu-le la început tot felul de concesiuni, iar mai târziu, după ce i-au apucat bine în clește și sunt siguri de ei, încep a paralisa chiar pe față bunele intențiuni ale preotului.

Acolo, în crâșma satului se plămădesc întrigile, neînțelegerile, dușmăniile și animositățile, cari în unele comune iau un caracter amenințător; acolo se perde simțul de onestitate, de pudiciție și respect; acolo se îngrópă simțul religios moral al celor mai multe victime, căzute pradă afurisitului alcohol. Acele cuiburi infecte sunt póte cel mai puternic motiv la prăpădirea vremelnică și vecinică a multor ființe nenorocite.

Me opresc aci, deși acest singur punct ar fi vrednic de o tractare specială și amănunțită.

---

*) Nu putem generalisa cele înșirate aici de autor, ci le privim de casuri parțiale. Red.

orientale, dela cari erau de a se încassa taxele.

Este de notat însĕ şi părerea ministrului de culte dela 1894, când a predat bisericei încasarea.

„Dar presupunênd, că prescrierile s'ar putea face în regulă şi la timp — conspectele de conscripţie le da biserica — chiar şi în acel cas socotéla, şi mai pe sus de tóte controla şi în acest cas ar întîmpina asemene greutăţi, încât acele greutăţi abia ar putea fi delăturate, precum şi în trecut tocmai din acest motiv nici nu s'a încercat nici o controlă.

La raţiocinare parte prin fasiune necorectă, parte prin mutări din un loc în altul, parte prin mórte, parte prin treceri religionare s'au ivit asemenea complicaţiuni, şi asemenea greutăţi încât a fost peste putinţă, ca sĕ se păstreze corectitatea administraţiunei, şi sĕ se esercieze o controlă cu succes.

Cu considerare deci la împregiurarea, că încassarea taxelor sidoxiale prin organele statului fără a esercia controla necesariă, nu se mai póte admite în interesul reputaţiunei acelor organe; cu considerare la împregiurarea, că încassarea taxelor sidoxiale fără de nici o greutate se póte lua dela organele statului, şi se póte da în cea a organelor bisericeşti după natura acelor taxe: cu începere dela 1 Ianuariu 1895 taxele sidoxiale nu se vor mai încassa prin organele statului.

Aşa a urmat guvernul dela 1894, care nu a fost al domnului Széll.

Guvernul de azi nu are sĕ invidieze pe guvernul dela 1894, căruia articlul din cestiune 'i aduce omagii.

Guvernul domnului Széll s'a inaugurat cu legalitatea şi cu dreptatea, aceste se par a nu conveni curentului actual.

Noi însĕ rugăm pe Dumnezeu sĕ îndrepte şi sĕ reguleze în cele bune căile guvernului actual.

La dotaţiunea clerului.

Din o scrisóre trimisă din Simeria, de părintele Manasie *Iar*, dăm părţile principale referitóre la discuţia liberă deschisă asupra temei cu titlul de sus, fără a fi consideraţi ca fiind de acord cu tóte opiniile, ce desvóltă autorul în acéstă privinţă. Iată-o în extras:

Onorată Redacţiune!

Contrar părerii exprimate de on. coleg L. P. în Nr. 2 din a. c. al *„Telegrafului Român“* eu zic, că preoţii nostri sĕ contribue la augmentarea fondului central al archidiecesei, nu după *anumite clase*, ci deopotrivă cu *anumite percente* egale a tuturor venitelor lor, fie venitele sau numai dela parochieni, sau şi dela stat, — şi la vremea sa apoi *toţi preoţii nostri*, fără considerare la mărimea venitelor, sau că unii sunt mai cualificaţi decât alţii, sĕ fie împărtăşiţi în *măsură egală* cu ameliorarea de salar din venitele fondului central.

Egale fiind percentele contribuirei, preoţii cu venite slabe ar contribui la augmentarea fondului central întocmai în proporţia, în care ar contribui preoţii cu venite bune, cu alte cuvinte, egale fiind percentele contribuirei, jertfa pe care ar aduce-o un preot cu venit slab pentru augmentarea fondului central, e egală cu jertfa, pe care ar aduce-o asemenea spre acel scop, preotul cu venit bun. Mai lămurit ni-o spune pilda cu darul de un filer al vĕduvei, şi cu cel de un galben al bogatului.

Precum fileriul vĕduvei din Evangelie a fost un dar mai mare decât darul de un galben al bogatului, — de órece vĕduva a dat ca dar tot ce a avut, pe când bogatul a dat galbenul asemenea ca dar, din prisosinţă; cuvine-se deci, ca la vremea sa preoţii deopotrivă, sau cu *sume egale* sĕ fie împărtăşiţi cu ameliorare de salar din venitele fondului central al archidiecesei.

Părerea mea e, că contribuirile sus amintite sunt jertfe, nu însĕ necondiţionat, ci condiţionat şi anume numai dacă ele, se fac fără a se avea în vedere órecare favoruri; dacă nu se fac aşa, atunci perzêndu'şi frumósa şi divina înfăţoşare de jertfă, ele sunt simple anticipaţiuni în scopul câştigărei unui favor órecare, şi ca atari *nu pot fi insoţite de însufleţirea*, pe care o reclamă ajungerea scopului sublim, numit: „Ameliorarea dotaţiunei clerului“ din mijlóce proprii. Ca cheiă la stabilirea venitelor ar avé sĕ servéscă sumele cuprinse în cóla B. despre fasionarea venitelor.

Revistă internă

Congresul catolic în causa autonomiei.

In 29 l. c. s'a întrunit în palatul primatelui *Vaszary* din Buda o mare parte a colegiului episcopesc romano-catolic în conferenţă, pentru a-şi precisa posiţia faţă cu proiectele presentate în causa unui statut de autonomie. La acéstă conferenţă a asistat din partea corului episcopilor bisericei gr.-cat. române singur episcopul Gherlei, Ioan *Szabó*, ceialalţi prelaţi şi-au motivat absenţa cu aceea, că dênşii pretind pentru biserica gr.-cat. română autonomie separată.

Adunarea a resolvit întâiu mai multe afaceri curente; a primit proiectul episcopului *Majláth* cu privire la *reforma unitară* a instrucţiunei din religiune în şcólele medii. Proiectul va fi presentat ministrului de culte. S'a adoptat proiectul referitor la *pelerinagiul* iubilar la Roma în frunte cu primatele.

In privinţa *autonomiei* corul episcopesc s'a pronunţat numai în general şi a decis, că în principiu va conlucra la întocmirea aceluia, dar n'a primit nici un elaborat, nici în general, nici în special.

La 30 l. c. s'a ţinut sub presidiul contelui *Szapáryi* conferenţă prealabilă în sala de consiliu a casei magnaţilor. *Ugron* a vorbit contra atitudinei corului episcopesc, urgitând realisarea cât mai neamânată a autonomiei.

Congresul s'a deschis la 31 Ian. n. fără sĕ ia parte la el vr'un prelat român gr. cat. Ziua primă a fost mai mult a referentului majorităţii şi a minorităţii. Referentul minorităţii a accentuat cu deosebire împărtăşirea şi a elementului *mirean* cu drepturi, după modelul autonomiei celorlalte biserici din patrie.

Din România

(*Jubileul societăţii geografice române*). Societatea geografică română îşi va serba cu o deosebită pompă în luna lui *Februariu* a *25-a aniversare*. Şedinţele vor fi presidate de M. S. Regele *Carol*.

*

(*Darul A. S. R. principelui Carol*) După cum se ştie, A. S. R. *Principele Carol* a dăruit un napoleon de aur pentru cel mai sârman locuitor al oraşului *Tulcea*, care ar avea copii mai mulţi.

Napoleonul dăruit a fost cumpĕrat de ofiţerii reg. 33, cari prin cotisaţii au strîns suma de peste 120 lei, pe care au dat-o în locul piesei de aur, locuitorului Ioan Rădulescu, care are un-spre-zece copii — noauă băieţi şi douĕ fete — şi care este lipsit de mijlóce.

Napoleonul va fi pus într'o rămă de plüş şi se va păstra ca proprietatea regimentului 33, până la majoratul A. S. R. principele Carol, când oficerii o vor înapoia Prinţului, ca o vecinică amintire, de prima legătură, ce se face între Prinţul moştenitor şi popor.

*

(*Recensemêntul populaţiunei*). Toate comunele urbane 'şi-au terminat tablourile definitive ale recensemêntului, făcute în dublu exemplar, şi au înaintat câte 1 exemplar comisiunei centrale de la ministerul de finance. Până la *1 Aprilie* viitor se va cunoaşte *cifra populaţiunei* ţĕrei pe baza acestui recensemênt,care s'a făcutcu multă îngrigire. —

După ultimul recensemânt, făcut în Decembre trecut, totalul *populaţiei capitalei* române se ridică la *286 mii suflete*.

Recensĕmântul din 1894 arată populaţia din Bucureşti ca fiind compusă din 232 mii locuitori.

Am avea dar în interval de *5 ani*, o crescere a populaţiei de 54 mii suflete.

Un cuvênt de deschidere.

(Urmare şi fine).

Câte generaţiuni de ómeni s'au pĕrondat, fără ca sĕ fie avut barem idee, că ce ar fi piétra înţĕlepciunii. Şi din acest abis letal a fost mântuită omenimea prin divina doctrină a salvatorului lumii, ce zice sĕ iubim şi pre vrăşmaşii noştri şi sĕ facem bine şi celor ce ne urĕsc pre noi“.

Şcóla lui Plato, ce recomânda armonia între corp şi spirit, desbrăcânduse de egoismul urgisit, s'a întrarmat cu mai susamintita doctrină alui Iisus Christos şi astfel a devenit anghira, ce facilita infiltrarea embrionului de caracter etic în amorţita omenime. Sĕmênţa caracterului etic încolţeşte şi prinde rădĕcini în frageda generaţiune, când marele Comoenius convinge omenimea şi despre doctrina mântuitoriului de a i-se vorbi fie-căruia în limba sa. Glasul cel detunătoriu al lui Locke „sĕ desvoltaţi corpul cu pricepere, sĕ instruaţi natural şi omnilateral şi tóte sĕ le faceţi pentru viaţă“ a sguduit din temelii obscurantismul milenar şi un rĕcoritoriu vênt de primăvară promitea a deştepta viaţă nóuă în păturile vestejite ale societăţii omeneşti. Ear când energicul Pestalozzi pune în mâna şcólei poporali intuiţiunea şi dispune ca instrucţiunea sĕ fie nedespărţită de educaţiune, atunci Herbart póte prevesti cu dreptcuvênt că din atari şcóle au sĕ se formeze ómeni cu caracter etic, de óre-ce facultăţile spirituali se desvóltă în mod natural şi omnilateral!

Din acéstă privire scurtă, dar temeinică asupra desvoltării şcólei poporali până în timpurile nóstre, puteţi afla, D-lor şi fraţilor învĕţători, în ce se cuprinde puterea şcólei, de a face omenimea sĕ pricépă, ce este piétra înţelepciunii.

Sĕ precisăm dară cum are sĕ fie o şcólă poporală! Cred că toţi sunteţi cu mine de acord când afirm că şcóla poporală trĕbue sĕ fie o instituţiune, ce se ocupă cu omul, carele constă din corp şi spirit, amêndóuĕ capabile de perfecţionare; dar astfel de instituţiune, care dispune ca totalitatea facultăţilor spirituali sĕ formeze în om numai o voinţă constantă întru promovarea binelui suprem. Numai acéstă şcólă póte da societăţii indivizi cu caracter etic, şi numai în atare şcólă crescênduse fragedele mlădiţe, pot deveni capabile sĕ înţĕlégă, în ce se cuprinde piétra înţĕlepciunii.

Ce frumósă, ce încântătóre, sau dóră unica-fericitóre instituţiune este şcóla poporală! Ce împunĕtóre este D lor şi fraţilor fortăréţa, pe lângă care noi ne-am grupat, şi cât va fi ea de măréţă precum înaintea ómenilor, aşa şi înaintea lui Dumnezeu, dacă o vom şti apĕra şi de umbră!

De aici dară urméză, că scopul măreţ al tinerei nóstre reuniuni este a face din şcóla nóstră confesională aceea-ce trĕbue sĕ fie, adecă un focolariu, din carele sĕ sugă viaţă tot sufletul românesc.

Ne-am aliat D-lor pentru înflorirea şcólei nóstre confesionali, că-ci vecinic este adevĕrul cântat de laureatul nostru poet, carele zice că

„Unde-i unul nu-i putere la nĕcaz şi la durere,
Unde-s doi puterea creşte şi duşmanul nu sporeşte!“

Ne-am grupat pe lângă acest templu sacru, căci mulţi sunt lupii, cari voesc sĕ ne distrugă. Numĕroşi dar şi ameninţători sunt duşmanii noştri, unii vĕzuţi, alţii nevĕzuţi, sau unii pronunciaţi, cari luptă făţiş, alţii, însĕ mascaţi, cari sunt cu atât mai periculoşi.

Noi suntem destul de tari, ca sĕ putem îmbrânci pe toţi duşmanii vĕzuţi, căci mulţumită şi laudă tatălui ceresc! am ajuns şi noi la atâta pricepere, ca sĕ îndeplinim aprópe constiinţios ceea-ce poftesc legile esistente. Neajunsurile materiali încă le vom înfrânge, căci le-vom contrapune cruţarea împreunată cu diliginţa furnicei. Dar D-lor şi fraţilor, avem noi întrĕ noi duşmani, cari în tăcere subminéză basa esistenţei nóstre culturali. Noi înşine suntem cei mai mari duşmani ai nostri, îndată ce desconsiderăm doctrina mântuitoriului, ce zice că credinţa fără de fapte mórtă este. Scim noi ce trebue făcut în şcólă pentru ca elevii nostri sĕ se facă ómeni cu caracter etic; ba şi facem tot ce se cuvine, ca ei sĕ pótă ajunge pe acel munte sacru. Durere însĕ, că resultatele ostĕnelilor nóstre nu corĕspund încordărilor, şi acésta din simpla causă, că mulţi dintre noi ne facem datorinţa de învĕţători nu din convingere, ci mai mult împinşi cumva de boldul conservării proprie.

Ca sĕ fim desĕvêrşiţi, precum zice mântuitoriul către apostolii sĕi, avem sĕ ne îndreptăm toţi paşii într'acolo, ca ori ce lucrare a nóstră sĕ pótă fi considerată numai ca eşită din convingerea nóstră! Dar convingerea, sau totalitatea voinţei nóstre, are sĕ privéscă numai către părintele luminilor adecă la promovarea neîntreruptă a binelui suprem. Esprimându-mĕ şi mai aperte, avem datorinţa sfântă ca toţi sĕ tindem a deveni unul fie-carele om cu caracter etic, de-óre-ce elevii numai atunci vor vedé în noi pe părinţii lor sufleteşti, dacă zilnic se vor convinge, că ceea-ce le-zicem noi în şcólă, îndeplinim înşine afară de şcólă.

Caracter etic trĕbue sĕ poşédă fie-care membru al reuniunii nóstre învĕţătoreşti, cu deosebire astăzi, când cu durere trĕbue sĕ mărturisim, că prin atmosfera activităţii spirituali moderne suflă cu vehemenţă curente pĕcătóse, bântuesc furtune, ce ameninţă cu distrugere, chiar şi prin concursul al lor noştri, esistenţa nóstră culturală.

Limba nóstră D-lor şi fraţilor este corpul nostru, ear legea nóstră este spiritul nostru; şi precum fiinţa omenéscă represintă pe pământ pe creatoriul, numai dacă domneşte armonie întrĕ desvoltarea corpului şi a spiritului, astfel şi noi vom puté cinsti şi eternisa în mod vrednic memoria protopărinţilor nostri, numai dacă vom şti apăra cu demnitate în contra ori şi cui sacrul nostru

---

Cam acestea ar fi după părerea mea causele, cari produc indiferentismul religios moral în popor, iar mijlócele pentru paralisarea aceluia ar fi cam următórele:

1. Creşterea corespunzĕtóre în casa părintéscă.

2. Instrucţia în studiul religiunei în şcóla poporală sĕ se facă cu cea mai mare conscienţiositate şi seriositate.

Sĕ se pună basă unei desvoltări mai largi a literaturei bisericeşti, prin ómeni competenţi; sĕ se tipăréscă o carte de şcólă, care se cuprindă quintesenţa credinţei nóstre, tóte rugăciunile pentru tóte trebuinţele şi tóte poruncile, adecă sĕ se reactiveze în formă modernă vechia „Bucóvnă.“

3. Invĕţătorii sĕ cerceteze regulat biserica cu elevii în Dumineci şi sĕrbători.

4. Catechisaţiunea adulţilor sĕ se ţină regulat.

5. Sĕ se înfiinţeze cât mai multe coruri bisericeşti din copii de şcólă şi din adulţi.

6. Sĕ se înfiinţeze în fiecare comună parochială, biblioteci poporale.

7. Sĕ se întroducă predica ca obiect obligat pentru fiecare preot, care la prasnicele mari sĕ predice regulat, cel puţin în Duminecile marelui post.

8. Sĕ dăm desvoltare şi sĕ cercetăm cu sîrguinţă „Conferenţele preoţeşti“, întroduse prin iniţiativa şi înţelepciunea I. P. S. Sale, bunului nostru archiepiscop, căci ele sunt un emporiu puternic pentru luminarea nóstră.

Astfel dară, onoraţi domni fraţi, precum fiecare creştin este dator, cu atât mai vêrtos dator este preotul a se lumina şi a lumina, a se moralisa şi a moralisa în sfera sa, după cunoştinţele şi puterile sale.

Facă învĕţătorul pe preot în şcólă, facă bĕtrânul pe preot către tineri şi copii, facă taţii şi mamele pe preot către fii şi fiicele lor, facă în fine clerul pe preot în tóte funcţiunile, la tóte profesiunile, etăţile, sexele şi condiţiile, şi atunci putem sĕ ne rugăm liniştiţi în tóte zilele şi sĕ zicem: „Vină împĕrăţia Ta!“ Iar când dreptul judecător ne va chema să-i dăm socotélă de ce am făcut, ce am lucrat şi ce am învĕţat în acéstă lume, sĕ putem rĕspunde cu conştiinţa împăcată şi cu ochii ridicaţi:

„O, Dómne! In lume cât am stat
. . . .
Pe Tine Te-am representat!“

paladiu, constător din doi talismani concrescuţi, adecă din limba şi din legea nóstră strămoşéscă; ear arma cea nobilă, prin care putem fi tot de-una siguri de biruinţă, este numai caracterul etic, ce trĕbue sĕ'l poşedem fiecarele, ca sĕ putem provedé apoi şi pe elevii nostri cu dênsul.

Sĕ lucrăm dar harmonic întru acolo, ca din activitatea reuniunii nóstre sĕ resară numai fructe, din cari gustând sĕ nu mai flămênzim, ci sĕ fim totdeuna şi sub ori-ce împregiurări ómeni cu caracter etic,

„Că-ci din vultur vultur nasce,
Din stejar stejar rĕsare.“

De după astfel de activitate, Dumnezeu ne va binecuvênta, naţiunea ne va cinsti, ear patria ne va considera cu drept-cuvênt de pilastri, cari purtăm pe umerii noştri fericirea generaţiunilor viitóre!

Condus de atari sentimente faţă de reuniune şi scopul ei măreţ, Vĕ salut pe toţi de bunăvenire cu dragoste frăţéscă şi cerênd îndurarea lui Dumnezeu asupra activităţii nóstre, dechiar de deschisă a IX-a adunare generală ordinară a reuniunii nóstre învĕţătoreşti!

Revistă externă

Deschiderea parlamentului englez.

(Camera comunelor.) Discursul tronului citit la deschiderea sesiunei parlamentului, la 18/30 l. c., regretă că pacea s'a rupt în Africa de sud şi că nu este încă restabilită.

Relaţiile cu celelalte State sunt amicale.

Regina, profund întristată de atâtea victime umane, face elogii eroismului trupelor şi a probelor de patriotism şi lealism spontaneu a supuşilor întregului imperiu, exprimând speranţa că vor stărui în sforţările lor, până când lupta pentru integritatea imperiului şi *supremaţia în sudul Africei* va isbuti la un sfârşit victorios.

Discursul tronului se sfârşeşte astfel: „Regina convinsă că parlamentul nu va refuza sĕ-şi îndeplinéscă sarcina, pentru a *aduce înarmările defensive* la nivelul rĕspunderilor impuse prin posesiunea unui mare imperiu, exprimă speranţa că solicitudinea arătată de către parlament pentru desvoltarea *flotei* şi a *lucrărilor* pentru *apĕrarea cóstelor*, nu va slăbi atunci, când mai multe din celelalte naţiuni termină inarmările lor cu preţul unor sforţări şi sacrificii din ce în ce mai mari“.

(Camera Lorzilor). Acéstă adunare adóptă adresa ca rĕspuns la discursul tronului.

Marchizul de *Salisbury*, crede că nu este oportun sĕ se critice guvernul, în momentul când toţi trebue sĕ se unéscă pentru a scóte Statul dintr'o situaţie, care nu mai póte continua.

Lord *Rosebery* declară că trebuie ca membrii înaltei Camere sĕ afle cari sunt scopurile guvernului.

Dintre ştirile sosite de pe câmpul de rĕsbel mai interesantă e aceea, că generalul *Buller* se pregăteşte de un nou atac. Cu ocasiunea predărei felicitărei reginei *Victoria* adresate generalului *Warren* pentru ţinuta dovedită în grelele momente din zilele ultime, generalul *Buller* a ţinut o vorbire, către trupe, spunêndu-le, că dacă s'au retras din posiţiile lor, sĕ nu crédă, că tóte ostenelile lor au fost zădarnice. El crede că s'a aflat cheia drumului, care duce la Ladysmith şi că într'o sĕptămână vor fi acolo. In Londra îşi reamintesc însĕ, că Buller nu şi-a împlinit promisiunea făcută, când a plecat la începutul lui Decembre, că adecă la Crăciun va pune stégul englez pe zidurile *Pretoriei*, deci probabil nici acum nu-şi va putea ţinea cuvêntul.

*

Sporirea flotei franceze

Guvernul a depus pe biroul Camerei proiectul de lege cu privire la *sporirea flotei* cu 6 cuirasate, 5 încrucişători, 28 contra-torpilori, 112 torpilori şi 26 corăbii sub-marine şi un proiect privitor la inarmările porturilor şi coastelor, a coloniilor cât şi la cabluri sub-marine.

Aceste proiecte vor aduce după ele o cheltuială de *900 milióne*, care se va repartisa pe mai mulţi ani şi va fi acoperită prin resurse budgetare.

Construcţiile navale vor fi terminate la 1907.

Loteria Casei naţionale.

Prospect. „Asociaţiunea pentru literatura română şi cultura poporului român“ — pe basa concesiunii acordate de On. Minister reg. ung. de finanţe cu ordinaţiunea Nr. 49.522 din 27 Iulie 1899, aranjază o **loterie de efecte**, al cărei profit se va folosí pentru ridicarea unei Case Naţionale în Sibiiu, în care se va instala un *museu istoric şi etnografic român* şi *Biblioteca Asociaţiunii*, etc. *Preţul unui bilet de loterie* 1 *corónă.*

Câştiguri:

1	câştig principal	în valóre de Cor. 10.000=	C.10.000
1	„ „	„ „ „ „ 3.000=	„ 3.000
2	câştiguri	„ „ „ „ 1.000=	„ 2.000
5	„	„ „ „ „ 500=	„ 2.500
10	„	„ „ „ „ 200=	„ 2.000
10	„	„ „ „ „ 100=	„ 1.000
20	„	„ „ „ „ 75=	„ 1.500
20	„	„ „ „ „ 50=	„ 1.000
50	„	„ „ „ „ 20=	„ 1.000
100	„	„ „ „ „ 10=	„ 1.000
219	câştiguri		C. 25.000

Tragerea la sorţi se va face în Sibiiu la *31 Maiu st. n. 1900* în presenţa unui notar public şi a unui comisar politic.

Consemnarea câştigurilor se va publica la trei zile după tragere. Ridicarea se va face în decurs de 60 zile dela tragere.

Bilete de loterie se pot procura dela biuroul Asociaţiunii în Sibiiu, (N. Szeben, strada morii Nr. 8), şi se vor vinde la tóte băncile româneşti.

Sibiiu, în Decembre 1899.

Comisiunea loteriei.

NOUTĂŢI

Iubileu. Archiepiscopul şi Metropolitul Românilor greco-catolici din Transilvania şi Ungaria, I. P. S. Sa dl Dr. *Victor Mihályi* de Apşa îşi va serba la 14 Februarie a. c. jubileul de 25 de ani, de când a fost hirotonit ca episcop. Cu acéstă ocasiune, credincioşii bisericei sale îi pregătesc frumóse festivităţi.

*

Promovări. Dl *Emil Verzariu* a fost numit prim-şef de secţiune la societatea de asigurare „Transilvania“ din loc, ear' dl *Ermil Borcea* prim-comptabil.

*

Schimbări de garnisóne. *A. W. Tagblatt* spune, că după manevrele din tómna anului curent, regimentul de husari Nr. 1 din Braşov, Nr. 2 din Sibiiu şi Nr. 16 din Budapesta vor fi transferate, şi anume regimentul dela Braşov va veni la Sibiiu, cel dela Sibiiu va merge la Budapesta, ear cel dela Budapesta la Braşov. De-asemenea vor fi strămutate dóuĕ batalióne din regimentul de infanteriă Nr. 50 staţionat în Braşov. Unul din batalióne va fi dus la Făgăraş, ear celalalt la Alba-Iulia. In locul lor vor merge la Braşov alte dóuĕ batalióne tot din regimentul Nr. 50, anume un batalion, care acum se află în Bosnia şi altul, care se află în Alba-Iulia.

*

Contra jocului. Episcopul din *Königgrätz* a trimis preoţimei din diecesa sa un circular latinesc, în care opreşte cu rigóre jocul preoţilor sub ameninţarea suspendărei imediate din oficiu, ear vicarilor, cari ar negligia a raporta în privinţa transgresiunilor, li se consideră acésta de pĕcat grav.

*

Necrolog. Subsemnaţii cu inima frântă de durere anunţă amicilor şi cunoscuţilor, că iubitul şi neuitatul soţ, fiu, frate, ginere cumnat şi unchiu *Augustin Micu*, paroch gr. or. în Mag, Mercuri în 19/31 Ianuarie a. c. la órele 2 p. m., împărtăşit cu sf. Taine, s'a mutat la cele vecinice după un morb greu şi îndelungat în etate de 35 ani şi în al 10-lea an al preoţiei şi fericitei sale căsătorii.

Rĕmăşiţele pămêntesci ale scumpului defunct se vor depune spre vecinică odichnă Sâmbătă în 22 Ianuarie (3 Febr) a. c. la órele 11 a. m. în cimiterul bisericei gr. or. din Mag.

Mag în 19/31 Ianuarie 1900. Maria Micu născ. Ţiffrea, ca soţie. Efrem şi Paraschiva Micu, părinţi. Rafila Ţiffrea văd., sócră. Leontina Puşcaşiu, soră. Rafila Ţiffrea cumnată. Ioan Puşcaşiu, Ioan şi Stefan Ţiffrea, cumnaţi.

*

Hymen. Dl Ioan *Moldovan*, funcţionar la „Victoria“ în Arad, şi dşóra Aurora *Milovan*, din Mândruloc îşi vor sĕrba cununia Dumineca la 23 Ianuariu v. a. c. în biserica catedrală din Arad.

*

Pădurar criminal. Precum i se scrie „*Gaz. Transilv.*“ din Tohanul-vechiu, locuitorii Moise Radu şi Iosif Rozorea au plecat la pădurea Vulcanului după uscături. Intr'aceea i-a întâlnit pădurarul *Eltz Martin* şi fără multe ceremonii împuşcă pe Moise Radu prin plumâna stângă, sub cuvênt că nu e ertat a strînge nici uscături, apoi a luat-o la fugă şi ajungênd în sat s'a anunţat la gendarmeria din Vulcan. Pădurarul criminal a căutat sĕ-şi acopere fapta, zicând că a fost silit sĕ se apere contra celui împuşcat, care i-ar fi prins puşca. Moise Radu a fost dus de soţul seu acasă, unde a expiat în scurt timp. Pădurarul monstru îşi aştéptă osênda meritată.

*

Bal. „*Casina română*“ din *Beinş* învită la „balul“ ce'l va arangia la 3 Faur a. c. în sala „ospĕtăriei opidane“. *Comitetul arangiator.* Preţul de întrare de persónă 2 cor., — de familie după plac. Inceputul la 8½ óre séra.

*

Politică şi etichetă. Cu ocasiunea unui dineu dat mai d'ĕunăzi de *Mac Kinley*, presidentul Statelor unite, soţia ambasadorului austro-ungar a refusat braţul trimisului mexican, care voia sĕ o conducă la masă. Causa acestei ofense se reduce la împregiurarea, că trimisul mexican actual a fost odinióră acusator public al comisiunei, care a osîndit la mórte pe împĕratul din Mexico *Maximilian*, fratele mai mic al Monarchului nostru. Fóia *New-Jork-World* adauge, că ambasadorul austro-ungar probabil va părăsi Waschingtonul.

*

La „Reuniunea sodalilor români din Sibiiu“, s'au mai înscris de membri ajutători: Vasile Crişan, notar, Cornăţĕl; Corneliu Simu, practicant la „Albina“; Nicolau Albu, senator magistratual, Ocna-Sibiiului; Petru Nedelkovici, comerciant; d-na Ana Crişan n. Vestemean; ear' de membri ordinari: Alesandru Nemeş, sodal rotar, George Sêrbu, Ioan Dordea, sodal cismar (Bungard); George Poplăcean, măiestru măcelar; Aurel Lazar, sodal cismar.

*

Şcólele industriale ale universităţii săseşti au fost frecuentate în anul şcol. 1898/99 în total de 2410 învĕţăcei; dintre aceştia au frecuentat şcólele de industriă în Sibiiu 746, în Braşov 580, în Mediaş 184, în Bistriţa 182, în Sighişóra 173, în Orăştiă 159, în Sebeş 151, în Agnita 131 şi în Cohalm 104.

După confesiune au fost învĕţăceii aceştia: 1346 ev. aug., *495 greco-orientali*, 297 rom.-cat., *122 gr.-cat.*, 106 ev.-ref., 32 mozaici şi 12 unitari. După naţionalitate au fost: 1520 germani, 611 *români*, 270 maghiari, 6 israeliţi şi 3 de altă naţionalitate.

Dintre învĕţăceii aceştia au întrat la meserii 1836 din şcólele poporale, 190 din şcólele reale, 129 din şcólele civile şi gimnasiu, 104 din şcólele superióre poporale, ear 22 nu au avut nici o pregătire anterióră şcolară.

Vedem deci, că *611 învĕţăcei români* au frecuentat şcólele numite, şi dacă adaugem şi numĕrul învĕţăceilor din Sĕlişte, necuprinşi în datele de mai sus, vom avea în total *700 de învĕţăcei români*, cari cercetéză şcólele industriale pe teritoriul fostului fund regesc.

E semn îmbucurător, când ne reamintim epoca de tristă memorie a ţechurilor, că acum Românii încep a îmbrăţişa tot mai cu căldură meseriile. Remâne însĕ o datorinţă importantă în sarcina autorităţilor bisericeşti şi şcolare române, de a veghea, ca prin întroducerea cercetărei riguróse a *órelor de religiune* din partea învĕţăceilor şi prin alte mĕsuri potrivite, sĕ susţină viu contactul acelora cu némul, din care au eşit, pentru a nu-i perde prin desnaţionalisare.

Mulţumită publică.

Comitetul parochial gr.-or. din *Cunţa*, protopopiatul Mercurei, se află plăcut datoriu a aduce mulţumită P. T. Domni, cari cu ocasiunea petrecerei ţinute în 26 Decembre 1899, în favorul nou edificândei bisericei au suprasolvit: Ioan Petraşcu paroch 3 coróne, Kunert notariu cercual şi Ion Oprean câte 2 coróne, Adam Iosef 1 corónă şi 20 bani, Ioan Mercurean, Marcu Mercurean, Ioan Florea, Nicolae Opincariu, Ioan Ordean sen. Dumitru Popa S. Sebeşiu, Isidor Turean sen. Toma Beju, Stefan Babeşiu antiste, Simeon Muntean, Ioan Ordean jun. Iacob Popa, Iosif Babeşiu, Nicodin Cândea, Oltean Mihaiu Kore Samuil, Alexandru Paulin, Filip Nemeşiu, Iosif Băscă, George Similie, Ioan Turean, Miron Băscă, Vasilie Florea, Teodor Babeşiu, Partenie Mărginean, Matteiu Turean, Vasilie Mercurean, câte 1 corónă. Mihailă Stanciu Braşov 60 bani, Ioan Florea comerciant 70 bani, Ioan Haşiu, Trifon Muntean, Moise Turean, Ioan Radu, Ioan Medrea, Ioan Muntean jun. Demian Borza, Ioan Oana, Saia Recian, Nichit Muntean, Mihailă Jelea, Paraschiva Jelea, Vasilie Jelea, Lazăr Mărginean, Nicolae Albu jun. câte 50 bani; Nicolae Spidea 60 bani, Simion Pastiu şi Acsente Bozar, câte 20 bani, Nicolae Mărginean 10 bani, — Suma e 45 coróne şi 10 bani, care s'a depus la cassa de păstrare în Mercurea.

Din asemenea contribuiri benevole etc. în favorul numitului scop sunt depuşi deja la cassa de păstrare „Sebeşana“ în S. Sebeşiu şi cassa de păstrare Mercurea 1272 coroane.

Mulţi dintre P. T. Domni sunt din alte comune vecine, cărora deosebit le aducem mulţumitele nóstre sincere.

Cunţa la 9 Ianuare 1900.

In numele comitetului parochial:

Ioan Petraşcu,
paroch şi preşed. al comitet.

Pentru cele cuprinse în rubrica acésta redacţia nu primeşte respunderea.

VARIETĂŢI

(Nervositatea soţiei.) In opul citat în Nrul trecut al ziarului nostru, în care am vorbit despre nervositatea bărbatului, aflăm următórele cu privire la nervositatea soţiei:

Soţia încă, sau îşi aduce nervositatea ca o proprietate din viaţa de fată, sau şi-o câştigă în viaţa familiară. La întrebarea, că fetele nervóse óre e bine sĕ se mărite? Respunsul e un hotărît da, dar cu o mică reservă — şi adecă: până-ce nervositatea e fórte pronunţată, sĕ aştepte, sĕ fie cu pacienţă şi sĕ se adreseze la medic, pentru-că o aşteptare de câteva septămâni sau luni în casul acesta e o adevĕrată mană ceréscă. Ceia-ce s'a zis despre tinerii nervoşi, că adecă căsătoria e pentru ei adevĕrat remediu, tot aceea se póte afirma şi despre fetele înclinate spre nervositate. Bărbatul iubitor, în mod inconscient jócă rolul unui medic sugerant, când prin contactul continuu sădeşte în massa fluctuantă, a sentimentelor potenţate din sémă afară a soţiei, modul seu deschis de gândire, tăria sa şi tenacitatea hotărîrilor sale. Pentru aceea se zice, că bărbatul bun e în stare sĕ'şi créscă soţia, nu în sens verbal, ci prin folosirea corectă şi eficace a puterilor spirituale. De acésta şi are lipsă tinĕra femeie şi de aici se explică pentruce fata cea mai móle şi vaccilantă de caracter, care înainte de aceea aiura prin alte sfere, ca femeie, în câteva luni, devine adevĕrată pildă în împlinirea seriósă a datorinţelor şi a unei opinii treze despre viaţă. In ultima analiză aşadar, disciplina vieţei familiare e aceea, care provócă resultate favorabile. In viaţa familiară femeia nervósă se află ca într'un sanatoriu. Trebue sĕ îndeplinéscă unele lucruri pe un timp anumit, trebue sĕ înveţe a se predomina, sĕ abată atenţia dela sine însaşi, — cu un cuvênt, sĕ satisfacă cerinţelor training-ului spiritual. Pentru îndeplinirea unei astfel de cure, fireşte nu e apt ori-care bărbat, întocmai caşi medicii, cari nu vindecă pe nervoşi cu succes egal. Pe femeie viaţa conjugală însăşi încă o póte face nervósă chiar şi în casul, când a fost înzestrată cu sistemul nervos cel mai sănătos când s'a măritat. Nervositatea bărbatului, gândurile de traiu, loviturile sorţii sunt tot pricini cari ating greu pe o mamă cu sistem nervos de slabă resistenţă. In privinţa acésta experiăm fenomene fórte diferite; la unele trauma sau rănirea spirituală, se schimbă cu accese nervóse, împreunate cu spasmuri fórte violente, uneori constituţionale, în decursul cărora îşi perd şi consciinţa; din fericire acestea sunt stări trecĕtóre, care se vindecă iute. Alte-ori femeia cu un sistem nervos derăpănat supórtă cu un curaj vrednic de admirat loviturile sorţii, - caşi când ar fi cu totul nesimţitóre. La tot casul înţelépta natură a întocmit lucrurile de aşa, ca şi cel mai slab sistem nervos sĕ fie scutit de o totală sdruncinare.

Mătase Henneberg

veritabilă numai dacă se procură direct dela mine— négră, albă și colorată, dela 45 cr. până la fl. 14.65 pr. metru. Fiecăruia franco și vămuită, acasă. Mustre cu întórcerea postei.

G. Henneberg, fabricant de mătase (*lif. de curte ces. și reg.* **Zürich.** [10] 1—11

Ad Nro 388 [17] 3—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor învĕțătoresci în comunile mai jos inferate din protopresbiteratul gr. or. Bistrița, devenite vacante în urma pensionării învĕțătorilor, se escrie concurs cu terminul de 30 zile dela prima publicare în „Tel. Român“.

1. Budus cu salariu anual de 300 fl. și anume: 200 fl. din repartiție, 100 fl. din fondul școlar.

2. Cușma cu salar anual de 300 fl. și anume: 200 fl. din repartiție, 100 fl. în naturale.

Concurenții au a'și înainta suplicile instruite contorm legei în terminul deschis la oficiul ppresbiteral subsemnat.

Oficiul ppresb. gr. al tractului Bistrița.

Borgo-Bistrița în 28 Decembre 1899.

In conțelegere cu comitetele parochiale.

Simeon Monda
ppresb.

Pfau's
Quarnero
BRANDY
Vero-Cognac

Marca Moretti

și
Cognac de curte
din
destileria ces. și regéscă

Pfau & Co. Fiume
se póte procura la:
Concordia,
societate comercială pe acții în Sibiiu. [245] 6—6

In **Tipografia și Librăria archidiecesană** au apărut
Treptele formale
ale
învĕțămêntului
de
Dr. Petru Șpan.
Prețul 1 C. 60 fil
Se pot procura din
Librăria tipografiei archidiecesane
Sibiiu.

In **Tipografia și librăria archidiecesană Sibiiu**, se află de vêndare:

Cuvêntări bisericesci
de
Dr. Theol. George Popoviciu
protopresbiter ort. român în Lugoș
broș. à 3 cor., sau lei 3.50.

Religiune și sciință,
disertațiune
de același autor
broș. 50 fil.;
și
Cuvêntări bisericesci
de
Massillon, episcop de Clermont și membru al acad. franc.
traduse prin
Ioan Genț
paroch gr. cath. în Haieu,
Tom. I broș. 5 cor. sau lei 6.50

Indispensabilă pentru fie-care știutor de carte este cartea întitulată:

Datorințele și drepturile
purtătorului de dare,
ce se póte procura dela
Librăria archidiecesană,
Prețul 1 C. 20 fil. + porto 10 fil.

Cuprinde tot feliul de îndrumări, cum sĕ purcedem la cumpĕrări și vênzări de proprietăți, realități, ca sĕ nu plătim dare decât numai câtă se cuvine, cum sĕ ne scăpăm de darea care nu cade în sarcina nóstră, ce drepturi sunt împreunate cu plătirea dării, etc.

Din **Tipografia și librăria archidiecesană, Sibiiu**, se pot procura:

Pribeag
de
Ioan Iosif Sceopul.
Prețul broș. 1 cor. 50 fil.

De pe la noi,
nuvelete de
D. V. Păcățianu
1889—1891.
Prețul broșat 2 coróne

Din tainele vieții,
novele și schițe
de
Margareta Moldovan.
Broș. à 2 cor.

Din vremuri apuse,
de
Judita Secula născută Truța.
Broș. à 1 cor.

In ***Tipografia și librăria archidiecesană, Sibiiu,*** a eșit de sub tipar și se află de vêndare:

Drepturile, datorințele
și
responsabilitatea membrilor de direcțiune,
de
Alfred Kormos
traducere de
Constantin Popp, funcționar la „Albina“.
Prețul broș., inclusive porto postal, fl. 1.60

Turnătoria de clopote și de metal a lui
Antoniu Novotny
în Timișóra — Fabrică

se recomandă a pregătí clopote nóuĕ, precum și la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armoniόse, pe lângă garanță pe mai mulți ani, provĕḑute cu adjustări de fer bătut, construite spre a le întórce cu ușurință în ori-ce parte, îndată ce clopotele sunt tocite de o lăture, prin ceea-ce sunt mântuite de crepare.

Cu deosebire recomandă [164] 24—26

clopote patentate găurite

invenție proprie, mai de multe-ori premiate cari au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminósă decât clopotele turnate după sistemul vechiu, așa că un **clopot patentat cu 300 kg. este egal în tonul unui clopot de 400 kg. făcut după sistemul vechiu.** Mai departe se recomandă spre facerea **scaunelor de fer bătut, de sine stătător,** — spre **preadjustarea clopotelor vechi cu adjustare de fer bătut,** — ca și spre turnarea de **tóce de metal.** Clopote în greutate de 300 kg. și mai jos se află totdéuna gata în magazin.

☞ *Preț-curanturi ilustrate se trimit la cerere gratuit și franco.* ☜

La **Librăria Tipografiei archidiecesane,** se află spre vênzare:

Amicul poporului
de
T. Vuculescu, pretor.

O carte neapĕrat de lipsă pentru fiecare cetățean și cu deosebire pentru fiecare plugariu; cuprinde o mulțime de sfaturi în astfel de cause judecătorești și administrative, cari pot obveni fiecărui om.

Prețul unui exemplar 1 cor.; trimis cu posta franco 1 cor. și 10 bani.

Caractere morale,
exemple și sentințe, culese din istoriile și literaturile popórelor moderne și vechi
de
Ioan Popea, prof

O carte instructivă și pe lângă acésta și o lectură fórte plăcută, n'ar fi ertat sĕ lipséscă din nici o bibliotecă.

Prețul unui exemplar cor. 2.50; trimis cu posta franco 2 cor. 60 bani.

Se află de vênḑare la

Librăria archidiecesană

1. **Almanachul învĕțătorului român,** anul I și II. Prețul unui exemplar 1 fl. v. a., partea II 70 cr., porto 5 cr.
2. **Calendarul bibliotecii nóstre pe anul 1900,** prețul 28 cr., porto 5 cr.
3. **Conferințele învĕțătoresci** din archidiecesa ort. rom. a Transilvaniei, ținute în 18/30 și 19/31 August 1898. Prețul 1 fl, porto 15 cr.
4. **Geografia pentru scólele poporale,** clasa III și IV, de *V. Goldiș*, prețul 35 cr., porto 5 cr.

Din „Biblioteca teatrală“

au apărut până acum următórele broșuri:

Nr. 1.	**Sóre cu plóie**, comedie într'un act de *Iosif Vulcan*	20 cr.
Nr. 2.	**Idil la țară**, comedie într'un act, localisată de *Maria Baiulescu*, după Juin și Flerx	20 „
Nr. 3.	**Biletul de tramvai**, comedie într'un act de *Gr. Mărunțianu*	15 „
Nr. 4.	**Un om buclucaș**, comedie într'un act, localisată de *Maria Baiulescu,* după M. Michel și Labiche . .	20 „
Nr. 5.	**Trei doctori**, comedie într'un act, localisată din l. germână de *Virginia A. Vlaicu*	20 „
Nr. 6.	**Pălăria ceasornicariului**, comedie într'un act, de Mdm. Emile de Girardin, localisată de *A. G. N.*	25 „
Nr. 7.	**Unde dai și unde crépă**, comedie în 2 acte de Alexandru Cosmar, localisată de *Iuliu Popescu* . .	25 „

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.**

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 9 Sibiiu, Marţi, 25 Ianuariu v. (6 Februariu n.) 1900. **Anul XLVIII.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **strĕinătate** pe an 24 C, 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
pistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de dóuĕ ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 60 fil. pentru fie-care publicare.

Renta Sfântului Nicolae.

E vorba de chestia despăgubirii bisericei Sfântului Nicolae din Braşov-Scheiu din partea statului român pentru sistarea anuităţii de 38.500 franci pe sama şcólelor nóstre de-acolo — chestie cunoscută în opiniunea publică sub titlul de mai sus.

Despre acésta putem zice acum liniştiţi: *consummatum est*, căci — avênduşi începutul încă la anii 1860, după multe peripeţii şi feliurite greutăţi, după minuţióse cercetări făcute de organele guvernului patriei nóstre atât la Braşov, cât şi la Sibiiu, după multe amărăciuni causate întregului public român, dar mai ales bisericei proprietare şi simţite în deosebi de fericitul metropolit *Miron* până în ultimele zile ale vieţii sale, — a ajuns în sfîrşit la o resolvire finală îmbucurătóre, şi cu atât mai aşteptată de toţi, cu cât s'a făcut atât de mult sgomot jurnalistic în jurul acestei chestiuni.

Ministrul cultelor dl *Take Ionescu*, trecut acum în resortul finanţelor, a presentat adecă Joi, în 20 Ianuariu (1 Februariu) camerei române următoriul proiect de lege, care reguléză definitiv obligămêntul statului român faţă de pretensiunea justă a bisericei S-tului Nicolae din Braşov-Scheiu şi recunoscută de statul român din timpuri vechi.

Iată textul acestui important proiect de lege:

Proiect de lege

pentru capitalizarea sumei de lei 38.500 pe an, pe care statul român o datoreşte bisericei Sfântului Nicolae din Braşov pentru gimnasiul şi scóla reală greco-orientală română din acel oraş, întreţinută de zisa biserică, precum şi pentru deschiderea unui credit extraordinar servind la plata sumei de 115,500 lei, datoriţi zisei biserici pentru zisele şcoli în timpul celor din urmă trei ani.

Articolul I.— *Guvernul este autorisat sĕ emită un titlu de rentă 4 la sută perpetuă, pentru un capital de 962,500 de lei producênd o rentă anuală de 38,500 de lei. Acest titlu va fi nominativ pe numele bisericei Sfântului Nicolae din Braşov pentru gimnasiul şi şcóla reală greco-orientală română din acel oraş, întreţinute de zisa biserică.*

Articolul II.— *Se deschide ministerului cultelor şi instrucţiunei publice un credit extra-ordinar de 115,500 lei, pentru plata sumei de 38,500 lei, datorită pe cei trei ani din urmă bisericei Sfântului Nicolae din Braşov, pentru gimnasiul şi şcóla reală greco-orientală române din acel oraş, întreţinute de zisa biserică.*

Acest credit extra-ordinar se va acoperi din excedentul budgetar al anului 1898—99.

Articolul III.— *Anuitatea rentei perpetue de la articolul 1 va fi înscrisă la serviciul datoriei publice.*

Ministrul cultelor şi instrucţiunii publice
Take Ionescu

Iată acum şi expunerea de motive, care însoţeşte proiectul de lege:

Expunere de motive

Numeróse documente, datând de la 1594 şi până la începutul acestui veac, stabilesc diferitele drepturi pe care biserica Sf. Nicolae din Braşov le-a avut faţă de Statul român. In 1868 şi 1875 s'au fixat aceste drepturi la cifra de 38.500 de lei sĕ fie a bisericei Sf. Nicolae pentru şcólele greco orientale române din Braşov, întreţinute de zisa biserică.

De atunci suma de 38.500 lei pe an a fost plătită regulat de către Statul român comitetului bisericei Sf. Nicolae din Braşov, afară numai de cei trei ani din urmă.

In acéstă nouă situaţie, comitetul bisericei Sf. Nicolae din Braşov a intentat o acţiune contra Statului român, prin care cere ca Statul român sĕ-'i plătéscă o sumă anuală de 75.000 de lei, cifră la care zisa biserică preţuia vechile ei drepturi.

De altă parte guvernul ungar a atras atenţiunea guvernului român asupra legislaţiei ungare care opreşte bisericile şi şcólele de a primi ajutóre de la state strĕine.

In urma acestei comunicări s'au urmat tratative între cele dóuĕ guverne asupra adevĕratei naturi a drepturilor bisericei Sfântului Nicolae.

Azi biserica sfântului Nicolae din Braşov, cu aprobarea consistoriului din Sibiiu, se declară gata sĕ retragă acţiunea care a întrodus-o în contra Statului român, dacă guvernul român ar capitaliza suma anuală de 38.500 de lei într'un titlu de rentă română 4 la sută, care ar fi depus la casa de depuneri şi consemnaţiuni (casa centrală de stat) din Buda-Pesta, ca fond al bisericei sfântului Nicolae din Braşov pentru gimnasiul şi scóla reală greco-orientală română din acel oraş, întreţinute de zisa biserică, cu condiţie ca venitul capitalului de 962.500 de lei, sĕ fie plătit în fie-care an preşedintelui comitetului bisericei sfântului Nicolae din Braşov pentru a-l întrebuinţa la nevoile ziselor şcóle în organisaţia lor actuală, capitalul rĕmâind vecinic inalienabil şi neputênd nici odată sĕ fie distras de la acéstă destinaţiune.

Ministrul cultelor şi instrucţiunei publice,
Take Ionescu.

Ziarele din capitală de altă parte ni-au adus ştirea, că în aceeaşi zi s'a pus pe tapet acéstă afacere şi în camera dela Budapesta, adusă fiind la ordinea zilei prin o interpelare a deputatului *Béla Komjáthy*, de fel 48- ist, adresată ministrului preşedinte, dlui *Coloman Széll*. Deputatul Komjáthy priveşte — fireşte — întrégă afacerea prin prisma patentatului sĕu şovinism, vorbind mereu pe córda *subvenţiunii (?)* date de un stat strĕin pentru ajutorarea şcólelor române din patrie, şi — comparând în mod greşit întreg casul cu interzicerea ajutorării şcólelor ciangăilor din Bucovina din partea oraşului Budapesta, —face imputări până chiar Maiestăţii sale Regelui.

Expunem la alt loc decursul acestei interpelări, formulate în 24 puncte, în cari cere samă ministrului preşedinte asupra acelei subvenţionări „care periclitéză interesele statului maghiar.“

Dl *Széll* i-a respuns imediat cu calmitatea şi seriositatea cuvenită, indicênd caracterul de drept privat al pretensiunii din vorbă şi arĕtând între altele, cum guvernul român regesc depune capitalul rentei, suma de 953.000fr. în efecte cu 4% la cassa centrală „*unde se va administra, ca avere cu destinaţiune specială, ce nu se póte altera, şi se va păstra în întregitatea sa, ca ori care altă avere sau fundaţiune cu menitiune anume, ér interesele ei nu se vor putea întrebuinţa spre alte scopuri,* decât pentru trebuinţele *gimnasiului şi ale şcólelor reale gr. or. române din Braşov*“. Declară suma depusă de ceea ce este „*de o avere primită ca despăgubire pentru scopurile şcólelor române, ale cărei interese le va solvi ministrul cultelor acelora, cărora le compete pentru trebuinţe şcolare.*“

Acest respuns mulţumitor a liniştit atât camera ungară cât şi opiniunea publică maghiară. „Pesti Napló“ de Vineri se exprimă astfel despre soluţiunea dată:

> ...„Ce priveste regularea financiară a chestiunii, acésta se baséză pe temeiuri de drept privat. Cu documente s'a dovedit, că biserica Stului Nicolae a avut în trecut moşii mai estinse în România, şi că — secularisându-se aceste pămênturi — guvernul român a solvit în locul lor bisericei din Braşov Scheiu anual 38.500 fl. etc.“

Până şi vestitul *Bartha Miklós a* acceptat acest corect punct de vedere, declarând, că până acuma „a fost dus în eroare“, fiind greşit informat.

Dar din cele apărute până acuma în ziaristică asupra acestei afaceri s'ar părea, ca şi când numai cele dóuĕ guverne, dela Budapesta şi Bucureşti, ar fi pertractat şi resolvit causa, fără ingerenţa şi învoirea bisericei Sftului Nicolae din Braşov, ca partea cea direct interesată şi ca fost proprietar al moşiilor ocupate de statul român, pentru cari şi pretinde acea rentă, sistată de 3 ani încóce, şi că astfel tot meritul mulţemitórei resolvări ar reveni numai celor dóuĕ guverne indicate.

Noi suntem datori a întregi lucrul şi a lămuri afacerea aretând, că cele dóuĕ guverne au întrat în pertractări diplomatice cu şi la învoirea bisericei Sftului Nicolae respectându-i deplinul ei drept autonom. Representanţa legală a acestei biserici — ca parte pretendentă — a statorit condiţiunile, pe basa cărora

FOIŢA

Georgiu Dima în Braşov.

Cu trecerea profesorului Georgiu Dima dela seminariul archidiecesan greco-oriental român din Sibiiu la scólele greco-orientale române din Braşov, a eşit din sinul societăţii române din Sibiiu un element cultural, care deocamdată nici aproximativ nu se póte suplini.

Am accentuat nu odată în ziariul nostru rolul cultural al domnului Georgiu Dima aici în Sibiiu, în fruntea reuniunei române de musică, pre care o a ridicat la un nivou cu celelalte reuniuni germâne de asemenea natură, şi când era sĕ ne presentăm în ochii strĕinilor ca element cultural fără de a reflecta la reuniunea română de musică din Sibiiu nu o puteam face.

Cu trecerea domnului Georgiu Dima la Braşov a întrat în sinul societăţei de acolo elementul cultural legat de personalitatea lui Dima.

Concertul de Vineri séra dat în sala teatrului din Braşov este vie dovadă despre cele ce scriem noi.

Ziarele germane din Braşov scot la ivélă ridicarea romănilor în cele culturale prin reuniunea română de cântări de acolo. Dintr'una a ridicat G. Dima prin personalitatea sa reuniunea română de musică din Braşov la un nivou cu celelalte reuniuni de acel soiu din Braşov, aşa zice un ziariu german din Braşov.

Dintr'una am căzut noi cei din Sibiiu prin depărtarea lui Dima.

O parte mare dintre membri activi în stagnarea actuală au trecut la membri ajutători, şi cei cari mai stau sunt cuprinşi de apatie.

Va trebui multă încordare, radicală schimbare până ne vom veni earăşi la consciinţa nóstră de odinióră.

Dară sĕ trecem la concertul din Braşov.

Reuniunea română de musică din Braşov sub conducerea lui G. Dima în timp de 2 luni a fost în stare sĕ dea un frumos concert.

Concertul s'a dat în sala teatrului Vineri, în 21 Ianuariu, 1900 cu următoriul program:

1. „Cuartett“, op 74. Nr. 1 C-dur pentru 2 violine, violă şi violoncello, de I. Haydn. — 2. „Fericiţi sunt cei goniţi“, cor mixt de G. Dima. — 3. „Recitativ şi Arie“, pentru tenor din Oratoriul „Creaţiunea“ de I. Haydn. — 4 „Cântece de iubire“, pentru cor mixt şi acompaniare de piano à 4 m., de I. Brahms. — 5. „Două cântece“ pentru tenor cu acompaniare de piano: *a*) „Tu eşti odihna“, de F. Schubert; *b*) „Mĕ întrebi...“, de G Stefănescu. — 6. „Trei cântece vechi româneşti“, pentru cor mixt de G. Dima: *a*) „Scumpă dragă copiliţă“; *b*) „Aşa 'mi-a fost ursita“; *c*) „Nu-'i dreptate, nu-'i“.

Asupra acestui concert s'au exprimat cu multă bunăvoinţă ziarele din Braşov.

Eată ce scrie ziariul „Kronstädter Zeitung“ în numĕrul de Sâmbăta trecută:

Concertul reuniunei române de cântări.

Braşov, 3 Februariu

După concertul de eri al reuniunei române de cântări o societate mare, mânată de valurile entusiasmului musical, se întruní în sala de mâncare dela redoută. Unul dintre oratorii, cari improvisau vorbiri, zise la adresa directorului de cor că el cu mândrie póte zice despre sine: veni, vidi, vici. Şi în adevĕr concertul condus de noul măestru de cor, profesorul Dima, a pus în cea mai bună lumină escelentele calităţi ale acestui adevĕrat măestru al corului seu; dintr'una şi-a ridicat el reuniunea la un nivou, unde cu mândrie póte emula cu celelalte numeróse reuniuni surori din oraşul nostru, n'are deci sĕ se témă de publicitate. In prevederea unui asemenea resultat în public a fost representată şi societatea săsécă prin un numĕr de amatori de musică, totasemenea au făcut şi alţi amatori de musică din alte cercuri, nu s'au lipsit de plăcerea, care în aşa splendid mod a corespuns aşteptărilor nutrite.

Inainte de piesele corale ne-a delectat cuartetul de Haydn op. 74 Nr. 1 executat de domnii Linz, Tellmann, Lemenyi şi Zeidner ca démnă întroducţiune, cunoscut altcum din séra premérsă. Despre acéstă alésă societate am mai vorbit la alt loc.

A urmat apoi un cor mixt compus şi condus de G. Dima: „Fericiţi sunt cei goniţi pentru dreptate“.

Text simplu, din dóuĕ rênduri luat din biblie, pus în tonuri simple însĕ nu fără podóbe, acest imn, o temă frumósă, repetată ca fugă, a avut puternic efect. Precum compoşiţiunea reoglindéză un cald sentiment al poporului, încât ascultătoriul atât din text cât şi din melodie mai mult, preconcepe, prejudecă, — presimte ceva, asemenea a căntat şi corul din tot sufletul şi ne-a presentat un ce întreg bineordinat, care cu voie şi cu plăcere se supune voinţei superióre a măestrului seu.

In domnul Vasiliu Popoviciu din Sibiiu, (de present elev al conservatorului din Bucureşti) am învĕţat a cunóşte un cântăreţ de o escepţională importanţă, cărui fără a avea darul profeţiei, 'i poţi proroci un frumos viitoriu, dacă s'ar cultiva ca artist de profesiune. Deja în recitativul şi în aria (Uriel) din Creaţiunea de Haydn şi-a tradat facultăţile, acelea însĕ la deplină ivélă au eşit în cântarea plină de efect de Stefanescu, „Nu întreb“, dară mai ales au eşit ele la ivélă afacerea a ajuns la soluţiunea cunoscută, reservându-şi dreptul, ca la cas de neacceptare a condiţiunilor puse sĕ'şi validiteze drepturile avute pe cale procesuală.

De-aci urméză, că o mare parte a meritului la resolvarea causei este al representanţilor numitei biserici şi al deplinei încrederi, ce aceştia şi-au pus în ambele guverne actuale din Budapesta şi Bucureşti, cari au finalisat afacerea spre mulţemirea lor.

Cât priveşte împrejurarea, că biserica a aflat de bine a'şi încredinţa şi eloca capitalul rentei cu destinaţiune hotărită la cassa centrală de stat din Budapesta — abstragând dela dreptul autonom al comunei bisericesci — trebue sĕ adaugem, că — mai avênd comuna şi datorinţa aşi **asigura** averea — unde ar afla pentru acésta un loc mai solid şi mai sigur mai ales pentru o sumă aşa de însemnată, ca şi cassa unui stat cu finanţele regulate şi cu garanţiile cuvenite?

Considerând tóte acestea, noi ţinem soluţiunea, ce s'a dat cestiunii rentei, de cea mai nimerită, şi de aceea ne şi bucurăm de ea.

Este nimerită acea soluţiune nu numai pentru că biserica a ajuns la dreptul ei, ér scólele greu ameninţate din lipse de mijlóce îşi vĕd asigurată pentru totdéuna existinţa lor, ci şi din motivul, că cu finalisarea acésta dispare dintre noi o mare causă de nemulţumire, ce de mult ţinea spiritele în agitaţiune. Astfel acum se va restabili liniştea între noi, între **guvernele** celor doue ţeri, ce trăesc şi vor se trăéscă în raporturi amicale; ér pe lângă acestea înaltul guvern al patriei se va putea convinge, că venitul acelei rente nu se întrebuinţéză, decât în conformitate cu destinaţiunea hotărită de proprietariul averii, de biserica Sf. Nicolae, adecă pentru gimnasiul şi realele susţinute de ea.

Noi suntem mulţumitori guvernului patriei nóstre pentru acea soluţiune nimerită şi mai ales, pentru că cu multă bunăvoinţă a susţinut dreptul bisericei nóstre din Braşov, faţă cu statul român până la definitiva lui finalisare şi sperăm, că acéstă recunoştinţă cuvenită va afla echou la toţi ai nostri; ér guvernului român trebue se-i mulţumim pentru achitarea spre **mulţumirea generală** a acestui obligământ faţă de o biserică a nóstră.

Preste tot mulţĕmire vor simţi toţi, câţi au ostenit pentru resolvarea acestei afaceri care a dat ansĕ la atâtea bănueli şi necazuri. Resolvirea favorabilă fie-le resplata.

Interpelaţia
deputatului Komjáthy.

Publicăm aici punctele mai marcante din lunga interpelaţie adresată în afacerea rentei bisericei Sfântului Nicolae, şi respunsul dlui prim ministru.

Cu luni înainte apăruse în ziare un comunicat referitor la un acord ivit între guvernul român şi maghiar, conform căruia se va solvi la mâna guvernului maghiar un capital şi acesta se va estrada pe calea respectivei autorităţi bisericeşti şcólelor din Braşov.

Şi-a ţinut de datorinţă încă în comisia financiară a atinge chestia acésta, dar află necesar a o accentua acum special. Dintru început observă că ea e învĕlită într'un fel de negură şi guvernul nu s'a silit a o cunóşte temeinic *Eu n'am tăinuit nici odată, din contră cu tótă mândria la ori ce ocasiune am declarat şi voi declara, că tótă bogăţia, puterea şi bunăstarea lumii înaintea mea n'are nici un preţ, dacă nu le pot lua în pretenţie ca membru al dulcelui nostru neam maghiar* (*Vii aprobări în stênga estremă*), *natural, m'am silit sĕ aprofundez acéstă chestie.*

On. Casă! Istoria şcólelor din Braşov aşa numite române e următórea: In 1850 au petiţionat la autoritatea imperială de atunci pentru concesionarea acestor şcóle. Fórte mulţi domni membrii ai casei îşi reamintesc de ce pedeci puternice se lovea cine voia sĕ intemeeze şcólă unguréscă; permisiunea întârzia până când cei-cari luau asupră-le susţinerea şcólei nu garantau, că vor fi în stare a susţinea şcóla şi a plăti pe profesori. Dar purtarea Valahilor din 1848 şi 1849 . . .(Mişcare şi sgomot).

Presidentul (sună): Mĕ rog, linişte!

Komjáthy: . . . a devalvat acéstă rigóre şi au primit concesie fără sĕ fi putut arĕta vr'o basă aparentă. Nu se póte şti vĕdit, că avut-au sau nu bani, dar fapt e, că din contribuiri au zidit în acelaş an o şcólă cu 72.000 fl. precum şi o realitate împreunată cu venite cu suma de 40.886 fl. Comercianţii şi proprietarii români de acolo nu s'au spăriat de jertfe materiale, ci au dat declaraţii, prin care s'au obligat că 10 ani vor susţinea şcóla din averea lor proprie. Fiind pe la 1858 ţéra în crisă financiară, biserica s-tului Nicolae, care susţinea şcóla, s'a gândit sĕ suplice la guvernul român pentru ajutor. Până la 1858 au zidit gimnasiul inferior din acéstă şcólă începută cu prima clasă gimnasială, dar scopul lor era sĕ facă şcólă superióră şi s'au adresat guvernului valah, care în 22 Iulie 1860 la recomandarea secretariului de stat Ioan *Maiorescu* (cel care la congresul din Francfurt în 1848 a agitat contra Ungurilor) a votat 200 de galbeni subvenţie pentru şcólele din Ungaria, şi acésta hotărîre a trans pus-o guvernului din Moldova, care încă a votat 200 de galbini. Subvenţia de 400 galbeni, a încurs şi după unirea principatelor la 1863 (nu e exact; la 1859). Dar — spre lauda lor — acei patrioţi valahi, în cari este conscinţă de sine, nĕsuinţă bărbătéscă pentru promovarea intereselor proprii, au venit la ideea, că gimnasiul superior nu e de ajuns, deci s'au adresat către principatele unite, cu rugarea sĕ le dee nóuĕ subvenţie pentru înfiinţarea unei scóle reale, cea-ce li s'a şi acordat. Astfel în 1869 au deschis o şcólă reală şi una comercială.

Ce spirit adie în acéstă rugare a lor se vede din următórele: „Naţionalităţile conlocuitóre se silesc din tóte puterile sĕ ne scurteze drepturile politice şi ne presintă, ca o massă inertă, ear biserica fiind persecutată de aceleaşi legi n'ar fi putut resista curentelor duşmănóse, dacă îndurarea cerésca nu ne-ar fi trimis în ajutor pe fraţii de preste Carpaţi“.

Afară de ajutorul primit dela un stat strĕin, tot în acelaş timp guvernul ardelean maghiar a subvenţionat şcóla anual cu 4000 fl. La 1867 guvernul a oferit subvenţia acésta şcólelor, dar susţiitorii acelora, cari au mers după ajutor în stat strĕin, au refusat subvenţia statului maghiar. La 1872 agentul diplomatic Austro-Ungar din Bucureşti *Calice* a raportat guvernului maghiar, că a sosit o nóuĕ cerere pentru ajutor, la ce guvernul a cerut momentan clarificări dela metropolitul Şaguna, dacă ştie ceva despre acésta. Metropolitul a respuns, că n'are nici o cunoscinţă despre o atare subvenţie. Dar totuşi după un schimb de note guvernul nostru a convenit cu cel român, ca de aici înainte sĕ trimită subvenţia *guvernului maghiar* pentru a o preda şcólelor şi nu bisericei, care susţine şcólele.

Acésta s'a întêmplat la 1872, dar la 1874 *Diamandi* s'a presentat la Bucureşti pentru a le da ajutorul secret şi mai departe. La 1875 Tisza, ministrul president de atunci a protestat contra ajutorului, comunicând guvernului român acest protest în care zicea: ajutorarea şcólelor din patrie din partea vr'unui stat extern cu o poziţie bugetară ordinară nu se uneşte preste tot cu natura raporturilor internaţionale. Guvernul român a promis, că va sista subvenţia, dar în 1876 de nou aflăm în bugetul român dupla subvenţie.

Kubik: Unde era atunci Tisza Kálmán?

Komjáthy: Aici era, ba a făcut şi o lege, astfel §-ul 72 al art. de lege XXX din 1883 dispune, că nici o biserică sau şcólă nu póte primi ajutor dela vr'un stat strĕin. Cu tótă opreliştea legei, subvenţia se află an de an în bugetul român.

Românii din Braşov de altcum n'au avut lipsă de subvenţie, căci puteau susţiné şcólele din avere privată; astfel aveau o proprietate de 4000 de jugĕre, *Meteleu*, cu venit anual astăzi de 62.000 lei. Ei au adunat subvenţia şi au cumpĕrat o proprietate de 4000 jugĕre la *Sudiţ*, muntele st. Ilie, *Priscu* şi *Valea négră*.

La 1890 guvernul român a schimbat titlul bugetului sub numele colectiv: „pentru ajutorarea şcólelor şi bisericilor române, strĕine.“

In 1894 interpelat fiind ministrul de externe *Kálnoky* despre afacere, cu o franchetă uimitóre declară că după cercetările lui anual se dau în Ungaria 150.000 franci. Atunci guvernul maghiar a provocat pe metropolitul Miron *Roman* sĕ clarifice situaţia. Respunsul dat de repausatul metropolit a fost următorul: N'am nici o causă de a tăinui, dar cu ştirea mea n'au venit bani în acéstă ţéră dela nici un stat, domnitor sau guvern strĕin înţelegêndu-se aici mai ales cel român, pentru ajutorare de şcóle sau biserici.

La câţiva ani în 1898 guvernul a ordinat cercetare, despre al cărei resultat interpelantul n'are cunoscinţă.

Acesta e istoricul afacerei de mare importanţă din Braşov, care forméză un punct proeminent al chestiei române.

Aruncând numai o privire pe hartă vedem, că Braşovul e în vecinătatea României, în contact necontenit cu inteliginţa statului român, de unde Românii aştéptă puterea, viitorul şi gloria némului. Şi acest stat şi guvern român, care alimentéză dorinţe iredentiste şi face totul cu politica lui culturală pentru ca prin legături spirituale şi morale sĕ atragă la sine inteliginţa română de aici, politicianii României moderne pentru-că România e stat modern, au venit la idea, că dacă vreau sĕ facă ceva pentru neam, aceea e deşteptarea comunităţii culturale, care mai vêrtos se promovéză prin biserică şi şcólă.

Am spus, că dela 1859 subvenţionéză şcóla. La 1860 Şaguna a cerut dela principele Cuza sĕ-i dee o *rebonificare pentru moşiile avute în România.* Românii jertfesc, deşi situaţia lor financiară e rea, dar credeţi că meritul acordului present dintre guverne îl atribue dlui ministru-president? Meritul e al M. Sale Impĕratului. Aici e casul cu Ciangăii din Bucovina a căror ajutorare a oprit-o guvernul austriac. Impĕratul ştie apĕra naţionalităţile monarchiei sale, dar regele maghiar nu ştie apăra drepturile acestei ţeri. Aşadar impulsul agresiv vine nu numai din Bucureşti, ci şi din Viena, unde parola a fost totdéuna *divide et impera* şi acolo vreau nimicirea Ungariei.

Inainte de a-şi ceti interpelaţia declară în numele seu şi al partidului din a cărui încredinţare o presintă, că dacă e adevĕrată ştirea după care guvernul recunóşte de legală subvenţia din partea unui stat strein a unor şcóle, în care se crează puteri contra naţiunei maghiare, atunci convingerea lui e, că acésta **insemnéză** o validítare a atacului îndreptat contra némului maghiar, contra integrităţii statului maghiar, acésta e o dejosire a ambiţiei naţionale şi un pĕcat, pe care un ungur nu-l póte erta nici-odată. Apoi adreséză următórele întrebări către presidentul guvernului:

1. E adevĕrat că şcólele române din Braşov au primit ajutor permanent dela guvernul român, din ziua ridicării lor?

2. Are guvernul cunoştinţă, că ajutorarea acésta pe ce basă s'a făcut?

3. Are guvernul cunoştinţă, că la anul 1861 guvernul din Ardeal a cerut declaraţie în privinţa acésta dela Metropolitul **Şaguna**?

4. La provocarea acésta Metropolitul **Şaguna** ce declaraţie a făcut?

5. E adevĕrat, că la 1875, guvernul de atunci a oprit primirea ajutorului? şi dacă e adevĕrat, pe ce basă şi din cari motive s'a făcut oprirea?

6. Dacă e adevĕrat, superioritatea bisericei gr.-or. române, sau bisericele gr. or. din Braşov ca susţinătórele şcólelor, ori eforiile acestora, făcut-au paşi în contra acestei opriri, dovedind că ajutorul primit isvoreşte dintr'un fond acceptabil de drept?

7. Oprelíştea adusu-sa la cunoştinţa guvernului român prin ministrul de esterne, şi ce rĕspuus a dat guvernul român?

8. Are cunoştinţă guvernul, că guvernul român cu tóte-că a făcut promisiuni ambasadorului de atunci, baronului Calice, că va sista subvenţiunea, totuşi a trecut-o în 1876 în budgetul statului român?

9. Are cunoştinţă guvernul maghiar, că subvenţia acésta a figurat dela 1876 până la 1887 în tóte budgetele statului român, cu toate-că legea din 1883 art. XXX oprea espres primirea ajutórelor din strĕinătate?

10. Are cunoştinţă guvernul maghiar, că afară de subvenţia acésta dată şcólelor din Braşov, au mai venit în ţéră şi alte subvenţiuni secrete din România?

11. Are cunoştinţă guvernul, că conform declaraţiunei contelui Kálnoky, făcută la 1894 în delegaţiunea maghiară, cu subvenţia de 38.000 franci votată pe séma şcólelor din Braşov, au mai trecut pe séma şcólelor şi a bisericilor române din patrie cam 150.000 de franci în ţéră, şi făcut-a paşii de lipsă pentru a erua, cari şcóle şi cari biserici au primit ajutor; şi dacă a făcut paşii de lipsă, care e resultatul?

12. Are guvernul cunoştinţă, că la o lună după vorbirea contelui **Kálnoky**, Dem. Sturdza în vorbirea ţinută la meetingul dela Orfeu a numit pe protopopul Voina, preşedintele eforiei şcólelor române din Braşov, ca pe cel-ce la 1894 a primit cu mandatul nrul 169 suma de 58.500 franci, şi cu mandatul nrul 1595 suma de 90.000 franci, adecă suma recunoscută din partea lui Kálnoky, — ear' în anul 1895 a primit cu dóué mandate 58.500 franci şi 45.000 franci, la olaltă 103.000 franci?

13. A căutat guvernul de atunci sĕ afle ce a făcut Voina cu banii?

14. Adevĕrat e, că la finea anului 1895, ministrul de culte de atunci a adresat întrebare Metropolitului Miron Roman, că

în: „**Tu eşti odichna**“ de Schubert, care la repeţitele cereri a trebuit repetată. Aici s'a manifestat în vocea cântăreţului acea forţă eroică, care forméză secretul efectului spontan al tuturor cântăreţilor dramatici. Dacă nu ne înşelăm, vom mai avea încă ocasiune sĕ auzim pe acest cu prisosinţă talentat cântăreţ.

„Cântecele de dragoste“ de Brahms au dat ocasiune corului de bărbaţi, celui de femei, şi celui mixt de a-şi manifesta calităţile şi ştiinţele multifere.

Poté omul admira delicatul piano, care te îmbăta ca miros de flori, asemenea predarea plină de temperament, şi frăgezimea, forţa încâ neesploatată a acestor voci, tot aşa focul sudic, încă neîncătuşat al sentimentului, care în limba cea atât de musicală (română) a aflat un puternic spriginitoriu. Sfêrşitul concertului a fost reservat tonului poporal, prin cele trei cântece româneşti poporale, arangiate de Dima, cari, precum nici nu se póte altcum, au provocat o asemenea furtună de aplause, pe cari noi le putem manifesta cel mult la desvĕlirea de monumente, sau la alte asemenea rari festivităţi.

Despre continuarea veselă a concertului am vorbit deja la început; până spre mezul nopţei a stat raportorul nostru, şi a auzit şi 2 cântece nemţeşti, cântate de români, şi cu plăcere salutate de saşi şi de români. Judecând după buna dispoziţiune, nu se póte şti când va fi sfêrşitul acestui sfêrşit. Acésta avêntată disposiţiune a societăţei care iubeşte, şi care cultivă arta este cea mai bună recensiune a concertului trecut.

Până aici ziariul german Kronstädter Zeitung în numĕrul dela 3 Februariu nou a. c.

Dacă am avé in vedere numai interese româneşti locale, atunci am regreta trecerea domnului Dima din Sibiiu, şi am invidia pre Braşovenii practici, cari au sciut acuira o asemenea putere.

Am regreta trecerea dela seminariul nostru archidiecesan care cualifică tinerii pentru viéţă (preoţi, învĕţători,) şi am felicita şcólele din Braşov pentru buna acuisiţiune.

Noi însĕ avem în vedere interese mai înalte româneşti.

Considerăm Braşovul ca un pas spre Bucureşti.

Asemenea rari talente sunt chemate a da un curs nou culturei nóstre musicale, şi spre acésta locul potrivit şi unicul chemat este România, în special capitala României.

Cu cât mai curênd, cu atât mai bine.

Mateiu Voileanu.

bisericile şi şcólele de sub păstorirea sa primit-au ajutor din străinătate, în special din România? Şi dacă e adevĕrat, ce rĕspuns a dat Metropolitul?

15. E adevĕrat, că la finea lui Iunie anul 1898, guvernul a trimis o comisiune sĕ cerceteze starea lucrului în chestia subvenţiei şcólelor din Braşov? Şi ce fel de împrejurări 'l-au îndemnat sĕ ordoneze cercetare?

16. In ce se cuprind resultatele date de acéstă cercetare?

17. Are de cuget guvernul sĕ depună actele de cercetare pe masa dietei, ca sĕ se pótă vedea în deplina lumină basele de drept şi istorice ale chestiei din întrebare?

18. Adevĕrat e, că nu şcólele din Braşov s'au apĕrat cu aceea, că ajutorul primit pe ascuns are caracterul unei despăgubiri de drept privat, ci că acest motiv, de bunăsémă lipsit de temeiu, 'l a întrebuinţat guvernul român?

19. Se póte constata din notele schimbate cu guvernul român: I. că eforia şcólelor din Braşov a cerut ajutorul primit, deodată, în întréga sumă, ca rebonificare de drept privat basată pe donaţiile făcute din partea vechilor domnitori, ear' acum perdute şi II. că legislatura română a votat sumele nu ca ajutor, ci ca rebonificare cu caracter de drept privat şi astfel a recunoscut şi basa de drept a ajutorului?

20. Are guvernul cunoştinţă, că Take Ionescu, în actualul guvern român ministru de culte, ear' de câteva zile ministru de finanţe, care în zilele de splendoare ale subvenţiei, în 1894—95, era ministru de culte a făcut evident în camera română la 11 Maiu 1898 în următorul mod caracterul subvenţiunei secrete: „De câte-ori a vorbit cu mine personal (ambasadorul austro-ungar) şi m'a rugat sĕ-'i spun, la cari biserici şi şcóle dăm ajutor, subvenţiune, cum ziceam, am refusat rĕspunsul; am denegat în tóte convorbirile sĕ spun numĕrul şi suma mandatelor de plătire. Titlul în budget: „Subvenţionarea şcólelor şi a bisericilor române din strĕinătate e un titlu general şi respectivul ministru, dacă are minte, nu va destăinuí altuia secretul că cine cât capĕtă decât numai şefului de comptabilitate; ear' actele referitóre la acest titlu le ţine legate separat, ca acte secrete şi reservate, păstrate în pulpitul şefului de comptabilitate, de unde nu es nici-odată la lumina sórelui. După vorbirea lui Sturdza dela Orfeu, am luat disposiţii, ca mandatele sĕ se facă pe numele şefului de comptabilitate, aşa că nici persónă sĕ nu se ştie la mânilecăreia a fost plătită suma. Pentru comptareasumei nu există alta decât o adeverinţă".

21. Are guvernul cunoştinţă, că la 1895 de fapt, în înţelesul acestei declaraţiuni a lui Take Ionescu, s'au dat cinci mandate de plătire pe numele lui Dudescu, şef de comptabilitate şi pe numele unui cutare Filimon?

22. După demonstrarea atât de evidentă a caracterului subvenţiunei, se mai póte provoca óre în mod serios guvernul român la anumite diplome vechi, pentru a justifica natura de drept privat a acestei subvenţiuni?

23. Se póte permite, ca după constatarea acésta netăgăduită a caracterului subvenţiunei, guvernul maghiar sĕ se învoiască — cum se svoneşte, — ca ajutorul secret sĕ priméscă forma legală în urma unei învoeli ce va lega cu guvernul român?

24. Crede guvernul maghiar, că dacă dă acuma forma legală unei subvenţiuni primite decenii de-arîndul, în contra oprirei declarate a legei, mai târziu, când va eşí la ivélă, cari şcóle şi biserici române mai primesc ajutóre din subvenţia secretă de 150.000 franci, ce se trimite în ţeara nóstră, conform recunóşterei declarate, făcute la 1394 din partea guvernului român, — va avea el destulă putere sĕ împedece legalisarea, din punct de vedere formal, a subvenţionărei secrete, mai ales atunci, când legalisarea se cere dela Viena, din motive de politică esternă a monarchiei întregi cu desconsiderarea intereselor naţionale maghiare, ca în casul de faţă?

Coloman Széll ministru preşedinte ca ministru de interne, rĕspunde înterpelaţiei. Rógă camera sĕ judece acéstă afacere gravă care are şi importanţă internaţională. Oratorul îşi păstrează liniştea, deşi Komjáthy a zis, că a sĕvârşit o crimă. Invinuirea acésta o respinge dela sine şi va dovedi, că ea n'are nici o basă.

Se bucră că póte sĕ clarifice acum cestiunea, deóre-ce tocmai s'a depus pe biroul camerei din Bucureşti un proiect de lege privitor la soluţiunea, ce i-sa dat Antecedenţele afacerei comunicate de Komjáthy, sunt în parte corecte. Guvernele ungureşti de mult au bănuit că şcólele din Braşov primesc ajutor din România. Până la 1875 însĕ nu erau date sigure. Atunci ministeriul unguresc de culte au oprit printr'o ordinaţiune primirea de subvenţiuni strĕine. Dér totuşi s'au strecurat bani dincóce (Strigări: Frumos lucru!). La 1894 afacerea a venit şi în delegaţiuni, însă nici atunci guvernul n'a fost pe deplin clarificat. In budgetul României banii destinaţi şcólelor din Ardeal figurau cumulativ în alte sume. La 1898, cunoscându-se pe deplin afacerea, guvernul a dispus îndată cu energiă şi a interzis în cel mai strict mod primirea subvenţiunei. Atunci biserica ce susţine şcólele din Braşov, a declarat, că cei 38,500 franci nu-i primesce ca subvenţie ci ca despăgubire pe basa unor drepturi şi bunuri vechi.

Komjáthy: Sunt documente despre acésta?

Col. Széll: Mĕ rog a fi ascultat până la fine. In decursul cercetării nu s'a constatat numai esistenţa de documente, ci şi aceea, că biserica proprietară incă la 1875 a făcut un memoriu, în care a precisat natura de drept privata acestei chestiuni şi dacă acel memoriu ar fi ajuns la guvernul nostru, deja atunci guvernul ar fi luat în mâna sa cestiunea acésta şi ar fi resolvat'o.

Biserica (St. Nicolae) a declarat mai departe, că în urma interzicerii, renunţă la ridicarea banilor, însă îşi susţine dreptul, ca pentru o despăgubire cuvenită sĕ intenteze proces statului român séu pe cale judecătorească în România, séu pe cale diplomatică, prin guvernul ungar, şi că prin intermediarea guvernului ungar se va nisui a ajunge la drepturile ei. Guvernul nu s'a mulţumit cu declaraţia acésta, ci a trimis o anchetă la faţa locului în Braşov. Multe date au eşit la ivélă cu acésta ocasiune, dér totuşi ancheta n'a avut resultat practic. După acésta s'au urmat tratările pe o cale maî corectă: pe cale diplomatică. Komjáthy nu se încrede în acésta, deóre-ce tratările le-a condus ministeriul de esterne. Tratările între noi şi guvernul român pe calea ministrului de esterne le-a început guvernul trecut, tot aşa am urmat şi eu. Ministrul de esterne a fost numai intermediator; pot arăta dlui deputat convolutul actelor şi va vedea, că fiecare raport a venit la noi în original.

Komjàthy: Şi scrisorile regelui român.

Széll continuând: Biserica din Braşov a pornit procesul de despăgubire faţă cu statul român; biserica susţinea, şi încă pe basa a 25 de documente, că pentru averile perdute în urma secularisării, ea are drept la despăgubire. După-ce a pretins'o acésta dela 1875, guvernul maghiar nu putea sĕ nesocotéscă concepţiunea, că — dacă acéstă despăgubire şi datorie se pune pe basa ei de drept, va şi fi cu scop a-se regula cestiunea pe acéstă basă, însĕ cu restringere numai la basa de drept. Va fi bine sĕ se depărteze acest spin şi în interesul raporturilor bune şi amicale cu România; bine va fi sĕ se sfîrşéscă cu acest material esplosiv şi sĕ se dea afacerei pentru totdéuna o soluţiune, care sĕ fiă conformă cu respectarea integrităţii, suveranităţii statului maghiar şi a legilor maghiare.

Guvernul regesc român a declarat, că sistéză definitiv ajutorul şi îl şterge din budget, în schimb însĕ depune o sumă în valóre nominală de 953,000 franci în titluri române cu 4%, esclusiv ca datorie, ce o are faţă de biserica din Brasov pe temeiul unor drepturi din vremuri vechi. Suma acésta o va înscrie într'un proiect de lege, în care spune, că o datoresce; şi suma acésta o va depune prin guvernul ungar în cassa centrală de stat din Budapesta, unde se va administra ca avere cu scop propriu, ce nu se póte întrebuinţa spre alte scopuri, şi se va păstra neatinsă ca fundaţiune, a căr ei interese nu pot fi folosite spre alt scop. Ministrul de culte o va asigna, pe basă de contra-chitanţă dată de biserica, ce susţine şcólele, pentru-ca venitul sĕ se întrebuinţeze esclusiv spre scopurile acelor şcóle, pe lângă obligămêntul de a da raţiocinii şi pe lângă respectarea şi validitarea dreptului de supra-inspecţiune şi de control.

In fine ministrul zise, că soluţiunea acésta corĕspunde demnităţii statului ungar, căci n'ar fi corect, ca o biserică sau o şcólă de pe teritoriul statului ungar sĕ zică, că are pretensiuni faţă cu România de sute de ani şi că România recunóşte dreptul ei, dar guvernul unguresc nu permite, ca cei-ce se recunosc datori, sĕ plătéscă. Cuminte facem noi atunci, când nu dăm ansă, ca chestiunea acésta sĕ se foloséscă de persóne singuratice ca agitaţiune naţionalistică şi sĕ fiă folosită de ele ca pretext contra nóstră.

Rógă camera sĕ-i ia la cunoştinţă rĕspunsul.

B. Komjáthy nu e mulţumit cu rĕspunsul. El a polemisat lung cu ministrul preşedinte şi cu condeputatul Bartha. Zise, între altele, că dacă tocmai s'a recunoscut dreptul privat al pretensiunii şi s'a primit suma, aceea sĕ o fi primit nu pe *sama bisericei, ci pe sama şcólelor.*

In casul acesta fundaţiunea ar fi fost a gimnasiului, cum s'a întêmplat la Năsĕud şi atunci s'ar fi întîmplat, ca şi guvernul sĕ aibă cuvêntul sĕu în chestia acésta. Dar pretensiunea s'a recunoscut bisericei, nu şcólelor şi vĕ rog a vĕ uita la autonomia şi la legile acelei biserici. etc.

Bartha: Guvernul are dreptul de suprema inspecţiune.

In fine Komjáthy mai declară odată, că resolvarea dată învólvă degradarea neamului sĕu, indicând politica, ce-o înaugurézá ministrul preşedinte în chesţia naţionalităţilor; dreptaceea îşi va împlini o datorinţă cătră patrie (pe care vrea s'o monopoliseze numai pentru cei ce au vederi analoge cu ale lui), dacă cu proxima ocasiune, póte la pertractarea bugetului, a şi vorbit Sâmbătă Red. se va nisui a clarifica acele machinaţiuni naţionalistice, cu cari de un timp îndelungat se ocupă.

La urmă camera a luat spre ştire respunsul ministrului preşedinte. Pentru au votat şi *Polonyi*, *Bartha* şi *Ugron*. —

Revistă internă

(*Visita ministrilor austriaci.*) Prim-ministrul austriac Körber şi ministrul de finanţe Böhm-Bawerk au cercetat pe colegii lor maghiari în Budapesta, reîntorcându-se Vineri earăşi în Viena. Foile semi-oficióse consideră acéstă visită de un act de curtuósie, fără sĕ se fi întêmplat vr'o înţelegere.

*

Succesiunea de tron în Austro-Ungaria.

Chestia acésta a început a fi discutată de ziare în diferite chipuri. Ea se presintă astfel: clironomul faptic este archiducele *Francisc Ferdinand*, (mai înainte d'Este), fiul mai mare al decedatului archiduce Carol Ludovic (fratele mai bĕtrên al Monarchului) şi e ştiut că el nu se gândeşte dóră sĕ abzică de tron. Adevĕrat că a suferit de plumâni, din care causă nu s'a căsătorit; acum însĕ e deplin restabilit. Dacă nu s'ar însura şi ar rĕmânea deci fără urmaşi, atunci ar veni la rênd fratele seu *Otto.* Numai ajungênd acesta pe tron ar putea fi micul archiduce Carol Francisc Iosif, principe de corónă.

*

Acţiunea de pace în Austria

Precum se ştie în sĕptămâna acésta se va întruni *comisiunea de împăciuire*, pentru a discuta asupra unui mod de înţelegere. Incă de acum se prevede, că tratativele în privinţa acésta vor rĕmâné fără resultat, deórece elementele radicale atât din partea Nemţilor, cât şi a Cehilor nu trimit delegaţi la conferinţă. Nemţii radicali numai aşa se lasă în discuţii, dacă se decretézá în Austria limbă de stat limba germână, radicalii cehi însĕ pretind egala îndreptăţire a limbei cehe pe întreg teritorul Bohemiei şi restaurarea dreptului public ceh. Chiar dacă nu se va putea face împăciuirea, ministrul-president *Kőrber* crede, că-i va succede sĕ câştige un armistiţiu în care partidele vor părăsi obstrucţia până ce parlamentul va termina proiectele referitóre la contingentul de recruţi şi armată.

*

Chestia naţionalităţilor în parlament.

In şedinţa de Sâmbătă la desbaterea bugetului în cameră, 48-istul *Komjáthy* vorbí de nou, spunênd că nu primeşte bugetul findcă politica de naţionalităţi a guvernului o ţine de slabă şi stricăciósă. Primul act al ministrului-president a fost casarea secţiei de naţionalităţi, prin ce naţionalităţilor li-sa dat prilej de a crede că în chestia acésta primministrul revine la tradiţiile partidului Deák de care sĕ ne feréscă ursita. Aminteşte de congresul pompierilor din Brasov, de adunările Slovacilor, în care au pretins administraţiune şi instrucţiune slovacă, de mişcarea „pangermană" din Ungaria-Sudică, care încă mărturiseşte că guvernul n'are energie, nici voinţă etc. — Precum se vede Komjáthy are mania de a vedé numai pangermani, panslavi şi iridentişti români. E trist când îşi nutreşte spiritul numai cu halucinaţiuni!

Sinodul parochial din Sibiiu-Cetate.

Conform dispoşiţiunilor statutului organic şi al instrucţiunilor consistoriale s'a ţinut Dumineca trecută sinodul parochial ordinar şi în parochia centrală a archidiecesei nóstre. Parochul local, părintele ppresbiter *Ioan Papiu* a deschis şedinţa cu o potrivită vorbire, dorind bisericei nóstre la întrarea în noul secol un avênt înbucurător. Din raportul general cetit de notarul Popa estragem, că cu finea anului 1898 parochia a avut 118 familii cu 329 suflete. In decursul anului espirat s'au împuţinat numĕrul parte prin mórte, prin strămutare cu 8 şi s'au înmulţit cu 22; deci la finea anului avem 132 familii şi 351 suflete. Cununii au fost 4. (faţă de an. trecut un plus de 2); naşteri 8; casuri de mórte 6. Un moment important al activităţii comitetului în an. espirat este şi întroducerea unei *dări de cult* împărţite în 6 clase, dela 20—1 corónă. Din acéstă dare se solvesce şi sidoxia cu 29 coróne. Numĕrul membrilor sinodali a fost 80, ér cu începutul anului present s'a urcat la 98. Averea întrégă a bisericei representă 86.135 coróne. 50 fileri.

Specificată se presentéză astfel:

1.	Casa parochială . .	cor. 6000.—
2.	fondul general	22401.92
3.	„ turnului	12447.60
4.	„ orfanotrof . . .	689.64
5.	„ Rally	2000.—
6.	Fundaţiunea Copano . .	26862.—
7.	Fondul scólei centrale .	2089.34
8.	Utensilii, ornamente . .	13545.00
		cor. 86135.50

Intratele anului espirat au fost 5210 cor. 06; spesele 4790 cor. 63 fil. cuprinzindu-se aici şi învestiţiunile nóue ori elocările de bani. Bugetul anului present representă la întrate 6379 cor. 20 fil. la eşite 4243 cor 64.

Tot Duminecă s'a ales şi comitetul şi epitropia parochială pe un nou period. In comitet s'au ales: dnii: *P. Cosma,* Alexandru *Lebu*, Pant. *Lucuţa*, Nicolau *Penciu*, P. *Pipoş*, L. *Simonescu*, Dr. N. *Vecerdea*, Dr. *Eus. Roşca*, I. de *Preda* şi parochul local ca membru natural. Suplenţi: Dr. Elie *Cristea*, Dr. Elie *Beu*, *Decian*, Ioan *Vătăşan*, Const. *Pop*. In epitropie: Nicol. Nádasdy şi Nicol. *Benţa*. —

Asemenea s'a ales şi un membru mirean în sinodul protopresb. în persóna dlui *Parteniu Cosma.*

NOUTĂŢI

M. S. Monarchul la Budapesta. „*Fremdenblatt*" spune, că M. S. Regele va veni la 14 Febr. n. pe trei sĕptămâni la Budapesta. In timpul acesta va acorda audienţe în tótă Lunia şi Joia.

*

Alegere de paroch. Duminecă s'a făcut alegere de paroch în comuna Ucea inferióră, şi s'a ales cu majoritate de voturi clericul absolut Ilie Mânecuţă.

*

Pentru monumentul lui Şaguna au contribuit din comuna *Mociu* dl *Teofil Hoszu*, inspector reg. în pens. 10 cor., Simeon Ciuca paroch 10 cor., Ioan *Dan* medic cerc. 2 cor. ear alţi credincioşi la olaltă suma de 11 cor. La olaltă 33 cor.

*

Banca austro-ungară a redus cu începere de azi etalonul de interese la escompt dela 5 la $4^1/_2$ %.

*

Societatea academică „România-Jună" din Viena şi-a constituit comitetul in următorul mod: Preşed.: med. Titu *Perţia*, vicepreşedinte: iur. Caius *Bredicianu*, secretar I.: techn. Romulus *Pop*, secretar II.: techn. Iosif *Vancea*, cassar: med. Ricard *Linche*, controlor: techn, Aurel *Sanciali*, bibliotecar: techn, Illariu *Sassu*, și Econom: med. Ilie *Ganea*.

*

Krüger și Jidovii. Deși fórte tolerant față cu tóte confesiunile, *Krüger*, presidentul Transvaalului, e supărat pe jidovi pentru că nu primesc testamentnl nou. Intr'o zi discuta cu rabinerul din Pretoria, întrebându-l de ce nu primesc odată și Ovreii creștinismul. Rabinerul a rĕspuns că ei nu pot primi noul testament. — Dar dle rabin, a zis Krüger, cu puțină considerație reciprocă, poate că ne-am puté înțelege. Noi am primit *vechiul testament*, primiți și DV. *noul testament*.

Cu altă ocasie s'a întâmplat următorul caz, care arată ce creștin bun e Krüger. A fost chemat sĕ presideze înaugurarea sinagogei din Iohannesburg.

A primit, s'a dus și a ținut o vorbire splendidă. Ear când sĕ termine, a zis: „In numele lui *Iisus Christos* cu acestea deschid biserica“. Ovreii au rĕmas încremeniți.

*

Statistică despre emigrări și imigrări. La insărcinarea ministeriului de interne s'a efectuit o statistică în privința emigraților din Ungaria și acelor imigrați în Ungaria. Imigrați în Ungaria vin mai ales din Galiția, Bohemia, Moravia și Austria-inferióră. De mai mare importanță este emigrarea la *America* și în *România*, ca o aparițiune regulată și stabilă. Emigrarea la America a început prin a. 1850 și a luat dimensiuni mai mari prin anii șeptezeci, s'a urcat dela 1881—1885 la cifra anuală de 13·000—14 000, în a. 1886—1890 la 21—22·000 persóne, Emigrații folosesc cu deosebire via Hamburg, Stettin, Antwerpen, Rotterdam, Amsterdam și Genua. Cu familiile rĕmase în patrie ei susțin legături trimițĕndule bani, ear o parte se reîntorc. De o însemnătate deosebită e emigrarea Sĕcuilor din comitatele Csik, Háromszék, Odorheiu și Murĕș-Turda, în România; numĕrul emigraților face anual mai mult decât 100.000, din cari se întorc cam până la 4% iar în patrie.

Astfel dela 1895—1899 au emigrat în România numai din comit. Treiscaune 35.930 suflete, dintre cari s'au întors 30.204. Au rĕmas prin urmare în România 5.726 suflete. Cea mai mare parte a celor rĕmași în România sunt meseriași și muncitori. Marele pericol pentru noi — zic jurnalele ungurești — este, că toți acestia se romaniséză în a doua generație; că pe câtă vreme în părțile ardelene populația unguréscă decrește în mod înspăimêntător prin emigrare, cea românească se înmulțește.

Cu tot numĕrul cel mare al emigraților, totuși în ani ultimi s'au desfăcut din legăturile statului ungar, numai vr'o 16.000 de persóne.

Impărțire de semințe.

Cu scop de a înlesni economilor nostri cultura nutrețurilor măiestrite și a altor plante folositóre, subscrisul comitet a luat hotărîre a împărți (distribui) în primăvara anului de față între membrii Reuniunei noastre în mod gratuit (de cinste) semințe de trifoiu, de napi de nutreț, de luțernă, orz de Hanna, sĕcară de primăvară și cânepă italiană.

Doritorii de a se îndeletnici cu cultura plantelor amintite sĕ se adreseze către subscrisul comitet cel mai târziu până la 10 Martie n. c.

Membrii împărtășiți în anii trecuți cu semințe de tot soiul sunt rugați cu frățească dragoste sĕ binvoiască a ne face raport cât mai amĕnunțit despre modul de purcedere la cultura lor și despre resultatul recoltei. Datele de interes ce le vom primi le vom folosi cu plăcere la raportul nostru general pro 1899.

Sibiiu, 31 Ianuariu n. 1900.

Comitetul central al „Reuniunei române de agricultură din comitatul Sibiiului“.

Dem. Comșa
president.

Victor Tordășianu,
secretar.

Din public.*)

Mulțumită publică.

In decursul anului 1899 s'a renovat din temelie biserica gr.-or. din *Cricău*, (protopresbit. Albei-Iulia), și în 12/24 Septembre acelaș an, s'a sfințit, cu care ocasiune, și de atunci încóce, au contribuit pentru înfrumsețarea ei, cu bani și ornamente, următorii Prea St. Domni: Nicolau Crișan, not. Geomal 10 fl. Antoniu Pop, propriet. Bucerdea-Vinósă 5 fl. Iosif Neagoe, paroch Rimeț-Sat 1 fl. Petru Truța Cristea, 50 fl. 50. cr. George Rus l. Ioan 40 fl. Simion Todericiu, Stefan Varga și Chirilă Geomolean câte 10 fl. Georgie Stiop 6 fl. Michail Todericiu, 1 fl. Efrosina Onite, 1 fl. 90. cr. Gligor Brostean, Simion Isid, Lucreția Popa l. Ioan, Paraschiva Lamoran, Nicolae Comaniciu câte 1 fl. Iacob Rus și Isidor Vlad câte 50 cr. Irina Rusan l. Nicolae, 60 cr. Maria Truța-Cristea, Elisabeta Muntean l. Ioan, Siia Beldean Sofia Ioldos, Paraschiva Oltean l. Ioan, Agaftea Comaniciu câte 50. cr. și Bürger Marton proprietariu Cricău, un „Luster“ de 6 făcli în preț de 25 fl. v. a. Irina Geomolean și Maria Truța-Cristea, trei perdele la odverele Sf. altariu țĕsute de ele cu multă măestrie în preț de 6 fl. Dafina, Maria Muntean lui Petru și Filimon, și Efrosina Onite, o mesăriță pe masa Sf. altariu, țĕsută de ele, în preț de 6 fl. Teodor Popa, un sfeșnic mare în preț de 5 fl. — Tuturor acestor binefăcĕtori, li-se aduce mulțumita cea mai căldurósă. Cricău, 31 Decembre 1899. *George Muncușiu*, paroch gr.-ort. preș. comit. par. *Iulian T. Anghel* not. com. par.

---

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta redacția nu primește rĕspunderea.

Din **Tipografia și librăria archidiecesană, Sibiiu**, se pot procura:

Pribeag
de
Ioan Iosif Sceopul.
Prețul broș. 1 cor. 50 fil.

De pe la noi,
nuvelete de
D. V. Păcățianu
1889—1891.
Prețul broșat 2 coróne

Din tainele vieții,
novele și schițe
de
Margareta Moldovan.
Broș. à 2 cor.

Din vremuri apuse,
de
Judita Secula născută **Truța.**
Broș. à 1 cor.

In **Tipografia și Librăria archidiecesană** au apărut
Treptele formale
ale
învĕțământului
de
Dr. Petru Șpan.
Prețul 1 C. 60 fil
Se pot procura din
Librăria tipografiei archidiecesane
Sibiiu.

Din **Tipografia și librăria archidiecesană, Sibiiu**, se póte procura:
Din vremuri apuse,
de
Iudita Secula n. *Truța.*
Broș. à 50 cr.

Se află de vênḑare la

Librăria archidiecesană

1. **Almanachul învĕțătorului român**, anul I și II. Prețul unui exemplar 1 fl. v. a., partea II 70 cr., porto 5 cr.
2. **Calendarul bibliotecii nóstre pe anul 1900**, prețul 28 cr., porto 5 cr.
3. **Conferințele învĕțătoresci** din archidiecesa ort. rom. a Transilvaniei, ținute în 18/30 și 19/31 August 1898. Prețul 1 fl, porto 15 cr.
4. **Geografia pentru scólele poporale**, clasa III și IV, de *V. Goldiș*, prețul 35 cr., porto 5 cr.

Din „Biblioteca teatrală“

au apărut până acum următórele broșuri:

Nr. 1.	**Sóre cu plóie**, comedie într'un act de *Iosif Vulcan*	20 cr.
Nr. 2.	**Idil la țară**, comedie într'un act, localisată de *Maria Baiulescu*, după Juin și Flerx	20 „
Nr. 3.	**Biletul de tramvai**, comedie într'un act de *Gr. Mărunțianu*	15 „
Nr. 4.	**Un om buclucaș**, comedie într'un act, localisată de *Maria Baiulescu*, după M. Michel și Labiche . .	20 „
Nr. 5.	**Trei doctori**, comedie într'un act, localisată din l. germână de *Virginia A. Vlaicu*	20 „
Nr. 6.	**Pălăria ceasornicariului**, comedie într'un act, de Mdm. Emile de Girardin, localisată de *A. G. N.*	25 „
Nr. 7.	**Unde dai și unde crépă**, comedie în 2 acte de Alexandru Cosmar, localisată de *Iuliu Popescu* . .	25 „

„Dotațiunea Clerului“.

(Avis preoțimei nóstre.)

Este sciut, că **articlul de lege XIV. din 1898** ***despre întregirea venitelor parochiale,*** întră în valóre cu 1 Ianuariu n. 1899. Corporațiunea nóstră supremă bisericéscă, măritul congres național-bisericesc, s'a pronunțat deja pentru acceptarea sumelor de intregire, dacă înaltul guvern al țerei le va pune la disposiția consistoriilor eparchiale spre împărțire fără condițiuni umiltóre pentru biserică și clerul ei. Astfel -- fiind timpul înaintat — Consistoriile eparchiale, întrucât nu au făcut deja, vor trebui sĕ facă pașii de lipsă pentru adunarea datelor privitóre la venitele sigure ale singuraticelor parochii, ca astfel sĕ se pótă judeca pe base de date temeinice. Ca sĕ se pótă purcede în chip corespunḑĕtor la umplerea datelor de lipsă și sĕ se pótă înduce tóte fără eventuala păgubire a celor indreptățiți, este fără îndoială necesar, ca se çunóscă toți parochii,

legea însași,

în tóte amĕnuntele ei. In scopul acesta a tradus dl Dr. *Elie Cristea* acest articlu de lege, pe care îl recomandăm în atențiunea tuturor, pe cari îi privesce. Dar chiar și după regularea generală a chestiunei de intregire legea acésta va fi pentru toți oficialii bisericei de o permanentă necesitate, căci ḑilnic se va ivi trebuința de a o consulta. Traducerea a apărut în tipografia archidiecesană și se póte procura cu prețul de 20 cr. + 3 cr. pentru porto, atât dela traducĕtor, cât și dela librăria archidiecesană.

Multe disposițiuni din lege se esplică și lămuresc prin

Instrucțiunea

care de asemenea se află la librăria archidiecesană.

Iară pe lângă acestea aruncă o deosebită lumină asupra acestei chestiuni voluminósa broșură întitulată

„Dotațiunea Clerului“
de *Ilie Dinurseni.*

apărută asemenea în tipografia archidiecesană. Costă 1 corónă.

Din acéstă instructivă broșură se va putea clerul nostru lumina asupra punctelor mai grave din amintita lege și astfel în activitatea sa parochială va putea fi orientat și va putea sci, cum are sĕ purcédă, ca sĕ rĕmâe și pentru viitor acel factor independent în organismul bisericei și neamului nostru, dela care toți mai mult așteptă desvoltarea și promovarea intereselor nóstre de progres continuu.

Avem de vênḑare următórele scrieri de

Teodor V. Păcățian:

Principiile politicei, după Dr. F. de Holtzendorff broș. à fl.	2.—
Libertatea, traducere după I. Stuart Mill broș. . . . „ „	1.--
Lupta pentru drept, trad. după Dr. R. de Ihering broș. „ „	1.—

Cu trimiterea prin postă plus 5 cr.

Tipografia și librăria archidiecesană,
Sibiiu.

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.**

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 10 Sibiiu, Joi, 27 Ianuariu v. (8 Februariu n.) 1900. **Anul XLVIII.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **străinătate** pe an 24 C, 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
pistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de dóuĕ ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 60 fil. pentru fie-care publicare.

Desbaterea generală asupra budgetului în parlamentul maghiar.

(†) In parlamentul magiar urméză discuţiunea generală asupra bugetului pe anul curent Oposiţia folosesce ocasiunea, de a scóte la ivélă tóte gravaminele şi durerile, — reale şi închipuite. Dar mai ales es la ivélă durerile închipuite.

Intre gravaminele ridicate contra guvernului oratorii oposiţiei numĕră la locul prim cassarea şi desfiinţarea secţiunei naţionalităţilor, cestia stindardului naţional dela festivităţile săsesci din Braşov de astă-vară — şi concesiunea dată slovacilor, sĕ ţină adunări poporale la Tisolcz. —

Grozave chinuri şi dureri aceste şi de regulă ele sĕ nasc în creeri bolnavi — şi pot fi numai productul unui curent nesănătos, care s'a înstăpênit de atâta vreme în cercurile magiare. —

Despre nemulţumirile din Fiume, despre propunerea deputatului *Zarjevics* făcută în dieta Croaţiei la 15 Ianuar a. c. prin care învită pe Croaţi sĕ urmeze exemplul Burilor, şi sĕ'şi elupte independenţa totală de sub domnia unguréscă, tac domnii tăcerea pescelui. Glasul nostru, al românilor de mult nu se mai aude în parlamentul magiar.

Din 74 mandate ardelenesci, românii nu pot ajunge la unul. Inţelegem mandat curat, dat unui representant, care sĕ aibă şi pricepere şi durere pentru popcr. Cum se va şi afla bărbat, care sĕ'şi pună în joc avere şi ştiinţă, caracter şi tot ce are omul mai bun — şi sĕ se arunce în braţele politicei militante, când curentul este atât de păcătos, şi atât de duşmănos, ori cărei desvoltări a naţionalităţilor? Şi fiind cá în parlament nu avem cuvênt şi loc, ne a rĕmas pressa, ca în ea şi prin ea sĕ aducem la cunoscinţa lumei ale nóstre gravamine, cari nu sunt închipuite, cum sunt ale fericiţilor nostri obiăduitori.

Sunt próspete în memorie lucruri, cari magiarii cu ori ce preţ le ar da bucuros uitărei.

Rescriptul împĕrătesc din 21 Iuliu 1861 îi pusese pe maghiari, la gânduri. —

Nu se puteau împăca magiarii ca dela înălţimea tronului sĕ li se vestéscă cum Unirea Transilvaniei cu Ungaria s'a decretat fără libera învoire a românilor şi a saşilor, prin violenţă şi terorism şi că acésta unire nu este esecutabilă pân' ce acesti locuitori 'şi vĕd periclitate înteresele lor naţionale. Ca sĕ scape de încurcături, magiarii s'au pus pe şiretlicuri.

Sciau ei, că punĕnd odată mâna pe putere şi luând frênele guvernului, nu o sĕ mai dea sémă de promisiuni şi de vorbe.

In adresa la acest rescript împĕrătesc s'a strecurat un pasagiu, care e bine sĕ li-l aducem acum aminte, după ce se vede, că măriile lor l'au pus la dosar.

Eată promisiunile ce ni-le făceau domnii atunci:

„Noi nu vom uita, cumcă locuitorii Ungariei cei de limbă neunguréscă încă sunt locuitori ai patriei — şi voim a garanta prin o lege tot ce cere în acéstă privinţă interesul lor şi interesul patriei.“

„Dacă Maiestatea Vóstră aţi fi conchemat dieta Ungariei, de bună seamă că până acum, s'ar fi supus Maestăţii Vóstre proiecte de legi, asigurătóre intereselor naţionalităţilor.“

Astfeliu glăsuiau ungurii în frunte cu înţeleptul Deák la anul domnului 1861. Erau mai la strimtóre p'atunci şi nu le da mâna sĕ vorbéscă de călare, ca bună óră azi.

Desastrele cari le a suferit monarchia, slăbiciunea naţionalităţilor i-a chemat pe maghiari mai curênd la putere decum s'ar fi crezut, şi a rĕmas ca maghiarii ca cavaleri, ca naţiune care trimbiţă în lume liberalismul maghiar, sĕ caute sĕ sĕ achite de cuvêntul dat.

Şi la 1868 parlamentul maghiar şi votase o lege, care bună rea, dar ar fi împăcat o parte din pretensiile juste şi legale ale naţionalităţilor, dacă s'ar fi esecutat cândva loial şi dacă însuşi guvernul ţerei nu o ar fi nesocotit prin o mulţime de ordonanţe, tóte în contrazicere cu spiritul şi cu litera acelei legi.

Cu deosebire decând a venit la câ mă guvernul sdrobitorului Tisza, legea a rĕmas o literă mórtă, nimenea dintre maghiari nu s'a mai gândit la ea decât cum o ar putea eluda, cum ar putea face ilusoriu ori ce drept garantat în acea lege.

Mai neloiali au fost toţi ministrii de culte faţă de acéstă lege.

Spărtura primă o au făcut cu legea despre întroducerea limbei statului în şcólele poporane.

Dela 1879 s-au ţinut lanţ şirul nelegiuirilor în justitiţie, în administraţie, pretutindenea legea a fost eludată cu intenţiune vădită.

Sĕ iese cu vizirul deschis, şi sĕ o abróge nu a avut curagiu nici un ministru maghiar.—Nu, pentru-că d'alde Pázmándy şi alţi agenţi plătiţi — sĕ provocau mai ales în ziaristica strĕină, destinată pentru public necunoscĕtor al referinţelor nóstre, la legea naţionalităţilor, ca la o minune şi presentau pe maghiari ca pe cei mai liberali ómeni din Europa.

Ear dacă sĕ rătăcia câte un ziarist strĕin, câte un om de pénă prin capitala ţĕrei, maghiarii ştiau sĕ-i facă societate, sĕ'l încungiure cu dragoste şi cu vorbe frumóse şi îmbĕtat de vinuri scumpe şi tari, condeele simbriaşe şi sufletele venale, respândiau cu glas înalt că „Extra Hungariam non est vita“. — Că în ţéră e o miseriă dela o margine până la cealaltă, maghiarii nu o dau bucuros în vileag. Vorba e sĕ se scrie bine în strĕinătate despre ei, şi sĕ fie ei presentaţi drept un popor care n'are păreche în Europa în punctul umanismului şi liberalismului. —

Prieteni, cum ar trebui sĕ le fie Românii, Croaţii şi Saşii, — le sunt duşmani, pentru-că fraţii maghiari ani de-arêndul au nesocotit cele mai juste postulate ale naţionalităţilor, şi au împins orbeşte în o direcţie fatală statul cu tóte aşezĕmintele lui.

Sistemul Tisza-Weckerle şi Bànffy a sdruncinat tótă încrederea în popórele nemaghiare şi locul încrederei l'a luat decepţiunea cea mai amară.

Aşa a fost până bine de curênd.

Cu venirea actualului ministru-preşedinte la cârma ţerei, sunt ómeni cari încep a avé o rază de speranţă în îndreptarea lucrurilor spre bine.

Insuşi modul cum s'a resolvat afacerea cu renta bisericei sfântului Nicolae din Braşov — ne îndreptăţeşte la óre-cari nădejdi.

Spionii şi agenţii plătiţi cu bani grei stau mai la adăpost, ca până ieri, alaltăieri, când cutreerau ţara şi ameninţau cu foc şi sabie pe tótă suflarea, care nu se închină lor.

Şi deocamdată şi acésta e ceva.

N'are cine sĕ învenineze societatea şi sĕ dee alarm ca în anii trecuţi, se ne presente ca pe nişte ómeni, cari suntem organisaţi cu tendenţe de a clătina statul din temelii.

Acest venin n'are sĕ-l guste societatea maghiară zilnic, cum cu prisosinţă îl gustase ani de-arêndul.

Stabilindu-se rapórte mai prietenesci este imposibil ca judecata sănătósă sĕ nu 'şi ia locul cuvenit în cercurile dătătóre de ton ale guvernului — şi ajungênd mintea în stăpânirea drepturilor sale, — sistemul de pân acum trebue sĕ se prăbuşéscă şi pe ruinele lui sĕ rĕsară o eră nouă.

Pretensiile nóstre nu sunt esagerate, ci le am redus totdeuna la pretenţii, cari pe lângă o dosă de bună voinţă ni sĕ pot asigura. Cerem sĕ ni sĕ lase teren liber de a ne cultiva limba nóstră în scóle, cerem abrogarea legilor politice bisericesci, cari demoraliséză poporul şi'l slăbesc în credinţa către Dzeu, cerem sĕ se facă o lege electorală dreaptă şi sĕ sĕ împartă cercurile electorale cum sĕ cuvine — ear la alegeri sĕ lipséscă banii lui Iuda câştigaţi prin vinzări de baronate şi

FOIŢA

Scrisori către eleve.*)

Scrisórea VIII.

Iubita mea Emiliă!

Cum trece vremea! Ca eri erai încă eleva mea, pare că şi acuma te vĕd cu însemnările pedagogice subsuóră umblând de ici până colo sfiósă şi îngrijată de examene, şi acum — deja de sine stătătóre.

Ce frumos! — 'Ţi cred, că te simţi fórte bine, căci nu este nimic mai fericitor, ca gândul, ca aceea ce eşti, şi cât eşti ai ajuns prin diliginţa proprie, luptând energic cu tóte greutăţile, şi delăturând pedecile care voiau sĕ te opréscă în mijlocul drumului.

Te felicit din inimă şi-ţi doresc spor, şi succes bun!

Din scrisórea Ta, aflu cu plăcere că 'ţi e dragă şcóla, şi elevele. — Aceasta aşa trebue sĕ fie draga mea, căci dacă nu e aşa, atunci e rĕu. E rĕu pentru elevi, dar şi mai rĕu şi mai greu, pentru însuşi învĕţătórea, sau învĕţătoriul. Doresc, ca plăcerea aceea care o simţi acuma, luminând fiinţele acele mititele, sĕ o ai totdeauna, ear lumina revărsată în şcólă sĕ'ţi lumineze viitorul, şi sĕ'ţi aducă fructele cuvenite, a îndestulirei.

In partea a dóua, din scrisórea ta, am mai aflat cât din şire, dar mai mult printre şire, următórele:

Lipsa de societate, pretensiunea ómenilor faţă de învĕţătóre, şi îngâmfarea unora. La tóte aceste îţi voi respunde pe rênd.

Cred că 'ţi vine greu dacă n'ai pe nime, în apropiere, care sĕ te pricépă, şi cu care sĕ poţi schimba câteva cuvinte, totuşi iubita mea, acesta nu este un rĕu aşa mare care sĕ te aducă în desperare, căci adevĕrul e că omul e avisat la societatea ómenilor, dar de cât sĕ întrăm în societatea unor ignoranţi şi închipuiţi, apoi de mii de ori mai bine ne împrietenim cu o carte bună. In legătură cu aceasta ating şi cele dóuĕ puncte amintite mai sus, care stau în strânsă legătură unele cu altele.

Nu lua în nume de rĕu ómenilor, dacă sunt pretensivi, — cu tóte, că ştiu eu cât e de greu a te vedea deodată între fiinţe de acele, care nu iau în considerare etatea, ci aşteaptă, sĕ ştii deodată cât unul din ei, care împlineşte câte cinzeci de ani.

La astfel de ómeni nu le dă prin gând că şi ei au fost odată tineri şi neesperţi din pricina, că nici în etatea lor înaintată nu judecă mai bine ca un copil, şi când aud zicênd „învĕţător învĕţătóre“, aşteapta numai decât perfecţiune. Tu scumpa mea fi cu bunăvoinţă faţă de toţi, mai iartă şi treci cu vederea peste astfel de scăderi, şi te sileşte cât poţi a te acomoda împrejurărilor, şi o sĕ vezi ce bucurie vei avea la fine, când toţi te vor respecta, până atunci însĕ, încungiură cât poţi societatea lor, căci nimic nu e mai neplăcut, decât societateâ ómenilor jumĕtate culţi, sau mai bine zis: ameţiţi de cultură.

Mĕ întrebi: „Binevoiţi a-mi scrie, cuvine-se, şi preste tot au dreptul fetele unor părinţi avuţi, numai pentru că ele au bani, sĕ despreţuiască pe cel sĕrac şi avisat la puterile sale proprii?“

La această întrebare respund: „Nu numai că nu se cuvine draga mea, dar astfel de fiinţe se fac chiar ridicole prin aceea. Că cineva are bani, că a moştenit dela părinţi şi alte neamuri avere, nume şi ranguri, e norocul — dar nu meritul lor, şi aceasta pe nime nu-l îndreptăţeşte a se ţinea mai pe sus şi a ignora pe o învĕţătóre, care n'are altă vină, decât, că e — săracă.

Sĕ sperăm, că va aduce Dumnezeu timpul şi pentru noi Românii, ca şi la noi, sĕ sĕ ştie preţui ómenii după gradul lor de inteligenţă, dar nu după miile depuse în cassa de păstrare. — Numai cât draga mea până atunci multe zile vor mai trece, şi de multe ori se va suci şi repeta aceasta cântare veche, totuşi de mângăere 'ţi scriu o mică poveste, pe care şi eu am cetit'o cândva, şi care se potriveşte cu împrejurările de faţă.

*

A fost odată o pétră mare, mare, şi ţepenită bine în pământ, şi jur în prejurul ei crescuse muschi frumos verde, de 'ţi-era mai mare dragul cât de bine se odihnea, şi cum era de lăţită în locuinţa ei bogată, de unde ca o crăiasă îşi înălţa capul şi se uita împrejur.

Cum s'a întêmplat odată, cum nu, destul că un firicel de ghindă alungat de furtună, a căzut într'o zi, şi s'a lovit de pétră.

„Ah ce tare eşti, aşa m'am lovit de rĕu că acuşi mĕ sdrobiam în bucăţi! — şopti micuţa ghindă“.

Cred, dar ţi-s'a întêmplat chiar bine, ca se te înveţi se nu fi aşa nepricepută sĕ te isbeşti de mine.

Sau nu ştii tu, că eu sunt piatra cea mare şi puternică, ear tu? — o ghindă amăde alte titluri, şi mai ales cerem ca baionetele gendarmilor şi terorismul slujbaşilor dela administraţie sĕ se curme.

---

*) Vezi Nrul 60 din 1899 al Telegr. Român.

Şi pân sĕ se facă aceste — cerem esecutarea loială a legei de naţionalităţi. Eată cum înţelegem noi era cea nouă.

Este rêndul la guvern, ca sĕ inaugureze acésta eră pân ce nu e târziu şi până ce se mai găsesc între români ómeni, cari sĕ între la învoială cu pretenţii atât de modeste.

Va întârzia guvernul ca se realiseze acest minimum ce putem cere — nu noi vom purta vina, décă nu se vor mai găsi între români ómeni sĕ stea la vorbă cu guvernul pe acéstă basă. —

Mandate ardeleneşti.

Un pseudonim iscălit *Simplex* publică în B. H. sub titlul de mai sus trei articoli, cari cuprind şi unele date mai de interes, de aceea-i reproducem în estras. Primul articol e întitulat:

I Transilvanismul.

Intre Ungurii din Ardél şi între cei din Ungaria există o rivalitate firéscă pentru *favorurile* ce le îmbie mama lor comună. Mĕsurate aceste favoruri resultă, că unii au o parte mai bună, ear alţii precum spun dincolo de Pasul Craiului, sunt copilul maşter: acesta e *Ardélul*. In Budapesta există părerea că sasul e sacul fără fund al preotului, valachul e un urs ce scrâşneşte dinţii, iar maghiarimea — mai blând vorbind — o Niobe vecînic plângĕtóre.

Tânguirea Sĕcuilor din Ardeal nu e numai nepotrivită, dar şi nedréptă. Causa e particularismul ardelenesc: *Transilvanismul*. Pentru-ca numai Ardelenii sĕ pótă primi mandatele de deputaţi, în comitatul Solnoc-Dobâca şi în al Cojocnei au decis sĕ nu alégă alt deputat, decât pe acela care s'a născut, a crescut şi a trăit pentru comitatul lor.

Pentru a putea inţelege, ce însemnéză transilvanismul, ajunge o reprivire scurtă istorică. Ardélul a trăit o viaţă de stat proprie. Atât sub arpadieni, casa Anjou şi casele mixte, cât şi sub principii naţionali şi Habsburgi a format un voivodat separat. Era împărţit în trei naţiuni şi 4 confesiuni şi din particularităţile acestea a păstrat multe şi după 1867.

Deosebirea între comitatele ungureşti şi săseşti a dispărut numai în 1878. Până azi a rĕmas titlul de *episcop ardelean* pentru cele patru confesiuni titlu adus în discuţie de curênd de luterani şi calvinişti. Şi acum are Ardélul o condică de legi civile şi un sistem funduar deosebit, deasemenea se deosebeşte şi censul.

Inainte de *uniunea cu Ungaria* în fruntea administraţiei politice se afla cancelaria regéscă transilvană aulică cu sediul în Viena; în Cluj era înaltul scaun guvernial regesc, ear în Sibiiu tesaurariatul regesc. Oficiile acestea erau ocupate numai de odraslele nobililor principali şi de rênd, şi fiind acésta singura cale de înaintare, prin ea a *absorbit* nobilimea maghiară tótă flórea saşilor şi românilor.

In viaţa publică ardelénă era multă căldură, francheţă şi familiaritate. Moda şi gustul le învĕţau din Viena, dar nu s'au germanisat, ca magnaţii din Ungaria, ci au rĕmas unguri neaoşi. Protestanţii cercetau universităţile din străinătate; dar în general era tare la modă călătoria, ca un mijloc însemnat de cultivare.

Dela 1867 încóce lucrurile acestea s'au mai tocit. Dintre funcţionarii disolvatului scaun guvernial numai o parte, familiile *Zeyk* şi *Kemény*, *Mikó* şi *Gajzágó* au dus-o la ranguri mai înalte. Familiile ardelene nu s'au gândit sĕ încépă de jos serviciile în ministerii; s'au retras cu totul în comitate.

Fapt e, că Ardelenii au pus adeseori în discuţie aceste apariţii şi nu fără cuvênt. A crescut nemulţumirea Saşilor, a acestui neam circumspect care deşi prindea cu amêndóuĕ mânile totuşi s'a plâns. *S'a plâns pentru preterare — şi cu mai multă causă — românimea, eschisă aşazicênd cu totul dela oficii şi dela validitarea la alegeri, în proporţia corespunzĕtóre numĕrului lor şi aceasta din causa censului celui mare.*

S'au mai adaus şi greutăţile economice speciale. Clasa posesoră de pământ — afară de ţinutul săsesc — a primit rĕscumpĕrarea atât de târziu, că a trebuit sĕ o pérdă cu puţine escepţii pentru jumĕtate preţul. Starea averei i-a devenit desolată; parcelarea munţilor n'a avut din ce sĕ o suplinéscă şi o nóuă şi mare sarcină apăsa asupra-i cu regularea de posesiune.

A mai stricat rĕsboiul vamal cu România, pe care l'a simţit cu deosebire industria săséscă, negoţul dela frontiere şi cărăuşia Sécuilor.

Din astfel de vapori s'a format un părete despărţitor însĕ numai ca o negură, care dispare la bătăile calde ale sentimentului comun naţional.

De fapt stă diferinţa, transilvanismul. Şi fie cineva ori-cât de obiectiv, totuşi îl dóre, când vede că Ungurul ardelean acasă la el, mergênd la vênat cu prietenii, patru inşi puşcă asupra unui iepure, pecând la vênătorile din Ungaria vênatul vine cu toptanul.

(Va urma).

Congresul catolic.

Am adus într'un numĕr anterior ştiri despre primele şedinţe ale congresului catolic, deschis în septămâna trecută în capitala ţerii.

Tótă lumea urmăreşte cu interes cele ce se discută în congresul acesta, chemat a da o organisaţie regnicolară catolicilor maghiari. Şedinţele decurg lin, fără sgomot, deşi sunt patru partide: corul episcopesc, partidul guvernamental liberal, maioritatea conservativă şi minoritatea statului catolic ardelean. Până acum discuţiile se menţin mai mult asupra principiilor generale, după cari va fi a se da forma autonomică de administraţie. Se remarcă cu deosebire vorbirea lui *Ugron* din 5 l. c.; el aderéză la proiectul minorităţii. Declară, că a trebuit sĕ *sufere* în întrégă cariera lui publică din causă că s'a mărturisit catolic. Se provócă la aceea, că decâteori s'au pornit acţiuni politice contra instituţiei bisericesci catolice, astfel şi sub acţiunea legilor politice bisericeşti, înşişi prelaţii au urgitat autonomia catolică. Dar după-ce s'au risipit viforele politice, nu le-a mai trebuit autonomie şi aşa puterea şi înfluinţa trec în mâna protestanţilor şi a aliaţilor lor.

Causa la acésta e organisaţia puternică a protestanţilor. Sĕ se termine, zice oratorul, epoca umilirei catolice, vină epoca eroismului. Nóuĕ milióne catolici stau la spatele lor. Proiectul majorităţii nu-i trebue, fiindcă eschide din autonomie inteligînţa şi poporul Autonomia aceea, n'are nici óse, nici carne, nici sânge, pentru că e aşa de restrînsă, cum tocmai vrea majoritatea. Protestéză contra restricţiunii dreptului de alegere, pentru-că acésta se împotriveşte învĕţăturii lui Christos. Voeste vot universal şi organisaţie episcopéscă diecesană. Pretinde ca statul sĕ extradee fondurile şi fundaţiile catolice, precum şi şcólele, pentru ca acestea sĕ desvólte spiritul catolic.

Foile maghiare spun, că oratorul a fost aplaudat chiar şi din partea prelaţilor, pe cari ici-colo vorbirea i-a atins neplăcut.

Revistă internă

Banchetul Széchenyi.

Dumineca trecută a sĕrbat Casina naţională din Budapesta tradiţionalul banchet în amintirea lui Stefan Széchenyi. Vorbirea ocasională a ţinut-o contele Emerich *Széchenyi* jun., un descendent al lui Stefan Széchenyi. Intre altele zise:

Sĕmînţa din care s'a desvoltat mărirea sĕrbătoritului, a fost tot aceea pe care o accentuează marele umanist englez *Carlyle*, adecă altruismul, aşadar contrastul egoismului. Până ce scopul altruismului la întrebuinţarea bunurilor lumeşti e totdeuna luarea în privire a *interesului public*, din contră egoismul nu sufere nici o restricţie individuală şi însĕtoşéză după câştigarea cât mai grabnică a folóselor. Principiul creştinesc este per eminentiam principiu social, pecând cel egoist e chemat la atomizarea societăţei. Nu înzadar zice Stef. Széchenyi că numai cel slab se iubeşte pe sine însuşi, pe când cel tare pórtă la inimă naţiuni întregi. Toţi trebue sĕ urmeze spiritului altruist. Economul, industriaşul, comerciantul, politicul, închinând fiecare o mică parte a timpului seu pentru afacerile publice, fără a fi conduşi de vanitate şi interes propriu. La acésta e chemată şi femeia, mama, brăsdând cu spiritul altruist inima băiatului. Dar mai ales datorinţă are a cultiva altruismul în spiritul lui Széchenyi *aristocraţia*. Căci precum prin negligiarea datorinţelor sale aristocraţia franceză a dat ansă în trecut marei revoluţii, tot aşa e de temut că fantoma marei revoluţii sociale, dacă altruismul va dispărea din sufletul ómenilor, va mătura ca o nemeză sângerósă societatea actuală. Până atunci însĕ trebue sĕ meditămasupra cuvintelor lui *Carlyle*: Fiecare popor are lipsă de conducere şi dacă nu-şi află ómeni mai buni, aristocraţie, va trebui sĕ-i vină de airea.

Sĕ-şi însemneze tinerimea, speranţa Ungariei, care zice: n'am ambiţiune, n'am talent, că acésta nu e causă de a sta la o parte. Fiecare e dator sĕ pună o petricică pentru întărirea pilastrilor patriei. Pepiniera altruizmului, o află Széchenyi, în cucerirea tot mai mare, ce o face ideea de asociare, prin care devine multora totul posibil, ceea-ce unuia e imposibil. Vorbirea a avut un efect extraordinar şi toţi l'au felicitat.

*

Chestia ovreiască în parlament.

Deputatul partidului poporal catolic F. *Buzáth* a vorbit între altele în şedinţa dela 3 Febr. n. a camerei maghiare şi despre Jidovi, spunênd că ei se aşează în ţéră fără vr'o concesiune şi exercită drepturi cetăţeneşti, dar nici-odată nu depun jurămênt de cetăţean.

Jidanii imigraţi au o ocupaţiune specială a lor: *cămătăria*. Ei cunosc legea despre cămătării mai bine decât ori-care fiu al patriei, ba şi-au tradus'o chiar în limba lor.

La ori-ce afacere lucréză cu mari câştiguri, ţin în mâna lor viaţa de tóte zilele a bietului popor agricol, aşa încât poporul este un sclav adevĕrat în mâna acestui soiu de speculanţi. Cametele cele mai mici sunt în părţile nordice ale ţerii după 10 fl. 5 fl. la an, adecă 50%. Indată-ce omul nĕcăjit ajunge în stare strâmtorată, ei strâng ştréngul în jurul gâtului nenorocitului, şi atunci după 10 fl. iau pe sĕptĕmână camĕta de 1 fl. pe unele locuri mai mult, chiar şi 2 fl. la sĕptĕmână după 10 fl...

Ţĕranul nici-odată nu capĕtă drept şi dreptate în reclamaţiunile lui faţă cu aceşti negustori speculanţi. Ei corump pe toţi, ear pe cei-ce nu vor sĕ se lase a fi corupţi, îi ameninţă, ba îi atacă direct... Se fac stăpâni pe moşii prin fel şi fel de apucături nepermise. După-ce pe calea acésta au ajuns în posesiunea proprietăţilor, ei asigură casele şi apoi le dau foc, pun bani, la buzunar şi moşia din câmp o dau în arêndă. Pe urma acestor devastări poporul rĕmâne fără pământ şi fără vite, întréga lui existenţă e legată de interesele nemiloşilor cămătari şi demoralisarea creşte în mod înspăimântător. Poporului nu-i mai pot ajuta nici preoţii sĕi, nici primarii, ba se întêmplă fórte adesea, că în loc ca funcţionarii inferiori dela administraţiă sĕ sară în ajutorul poporului, ei mai

---

rîtă. „Ha, ha, ha“, ridea piatra uitându-se cu dispreţ la mica creatură, care zăcea amorţită de durere la piciórele ei.

Rîsul acela şi cuvintele aspre o trezîră pe micuţa din durere, şi în căpuţul ei tinĕr năvăleau fel de fel de gânduri. Ea recunoscu în sufletul ei distanţa cea mare dintre ea şi pétră; recunoscu şi aceea, că pétra era pe bunurile ei, era îndestulită şi vĕzută, până când ea rătăcea în lumea mare alungată de furtuni dintr'un colţ într'altul, ducênd lipsă, sgriburind de frig şi suferind ocară dela cei fără milă şi judecată, totuşi o durere sfăşietóre îi cuprinse inima, vezêndu-se aşa despreţuită, şi cu ochişorii umezi de lacrimi respunse modest: E adevĕrat, că tu eşti mare şi puternică ear eu amărîtă şi sĕracă, dar şi din mine se va alege ceva, dacă me voi sili cu diliginţă şi dacă voi avea inimă bună şi curată, ştiu eu acésta decând eram acasă, bătrênul meu tată mi-a spus!“

„Ha, ha, ha!“ rise pétra din nou. „Tată-tĕu trebue că a fost un nebun! Auzi ce închipuită! Cércă şi te înfoe cât îţi place şi o sĕ vezi, vei putea fi ca mine!“

„Voi cerca!“ rĕspunse ghinda şi sunt sigură, că dacă 'mi voi împlini datorinţa în tóte faptele mele, atunci Dzeu se va îngriji şi de mine!“

Aceste cuvinte erau rostite cu multă siguranţă şi energie, totuşi grija pentru viitor îi cuprinse tot sufletul.

Unde sĕ plece? s'ar duce ori unde, sĕ ardă în foc, sau sĕ se înece în apă, numai sĕ nu se târăe la piciórele acestei îngâmfate fără suflet. Sĕ fugă departe, departe, unde şi-ar afla chiar perirea ei, numai sĕ nu mai audă risul cel plin de dispreţ şi cuvintele cele de ocară. Astfel gândind sermana ghindă 'şi ascunse faţa între nişte frunze uscate, şi începu a plânge încet, sĕ nu o audă tirana cea închipuită pe lăţimea umerelor ei şi pe bunurile moştenite dela moşi strămoşi, şi cum suspina sermana strĕină părăsită, deodată simţi frunzele mişcându-se; un vênt uşor o luă cu sine şi o ascunse într'o crepătură de pământ.

Apa de plóie a cărat pământ şi i-a făcut un pătuţ móle, ear frunzele cele uscate i-au cusut un covor călduţ şi au acoperit'o bine, încât sermana mititică nu peste mult a adormit, şi a durmit lin şi dulce tótă iarna, şi a visat visuri frumóse, până într'o diminéţă plăcută de primăvară. Atunci o rază lină de sóre a străbătut până la ochişorii ei şi-a zis:

„Mica mea prietenă, scólă-te, şi te pune pe lucru, dacă vrei sĕ arĕţi duşmanilor ce poţi ajunge prin hărnicie!“

Ghinda s'a deşteptat numai decât, s'a frecat la ochi, şi-a întins bine picioruşele prin pământ, şi s'a ridicat drept în picióre, în forma unui pomişor mititel şi drăgălaş.

Ce frumósă era acum lumea! Ceriul era senin, ear pământul îmbrăcat în haină de sĕrbătóre; în jurul ei erau sute de ghiocei şi viorele înflorite; prin aer tremurau cântecele ciocârliilor, şi tótă lumea era veselă şi fericită.

Pétra cea mare şi îngâmfată încă era tot acolo. Vĕzêndu-o ghinda a salutat'o zicênd: „Bună ziua vecină!“ Mĕ mai cunoşti? Eu sunt ghinda cea mică şi amărîtă, pe care aşa mult ai despreţuit'o!“

„Ei şi nu cumva crezi, că acuma eşti mai mare? Cine va şi sta cu tine de vorbă!“ respunse pétra în tonul ei obicinuit.

Cuvintele aceste o înduioşară puţin, dar nu preste mult iară se înveseli, şi zise abia şoptind:

Nu face nimica, zi tu câte 'ţi place, eu totuşi mĕ voi sili şi voi creşte şi mĕ voi face mare! şi ne mai băgênd în samă ocara şi rîsul ce se auzia venind dela pétră, ea se bucura de tot, ce se afla în jurul ei.

Vêntul o legăna cu blândeţe, sórele plóia, şi pământul se îngrijau de nutremêntul ei trebuincios; luna, stelele şi luceaferii îi spuneau fel de fel de poveşti, pĕrĕul dela munte şi paserile de prin aer îi cântau doina primăverii, şi astfel vremea trecea şi din ce în ce ghinda se simţea mai bine, mai sigură sta pe picioruşele ei, şi se credea cu tot dreptul acasă, şi ea s'a ţinut de cuvênt.

In fiecare zi s'a silit, şi a înaintat cât de cât, odată mai mult, altădată mai puţin, după-cum erau împrejurările şi peste câţi-va ani, ea era mai mare decât pétra.

După aceea eară a trecut mai multă vreme şi ghinda cea despreţuită era acum un stejar mare şi puternic, pe care tótă lumea îl admira. Crengile lui bogate şi măreţe pluteau prin aer de unde pétra cea închipuită se vedea pe pământ numai cât un pitic, ba ce eră şi mai rĕu pentru ea: frunzele stejarului, când se scuturau tómna cădeau peste ea şi an de an formau o pătură de pământ în jurul ei, până când au îngropat'o de tot. Atunci a început a plânge şi ruşinată pentru purtarea ei nedémnă faţă de mititica ghindă de odinióră, ofta de sub pământ zicênd:

„Da, totuşi e adevĕrat aceea, că din mic se póte face mare, dacă e diligent, şi are îndemnul spre desvoltare şi înaintare, dar nimic nu se alege din aceia, în care numai ura, rĕutatea şi îngâmfarea locueşte.

Maria Cioban

mult îi strică. .. In mijlocul rutenimii sunt la ordinea zilei furturile, jafurile, ameninţările, despoiarea de moşiă, hoţiile şi aprinderile. Aici nu mai esistă nici forma externă a statului de drept, aici e o *adevĕrată anarchiă*.

Pe acest element a aflat de bine camera a'l ridica, a'l recipia şi a-i da drepturi egale.

Oratorul zice că cu chestiunea acésta nu se ocupă bucuros în Ungaria, fiind-că Jidănimea de aici a ajuns la o putere atât de mare pe teren comercial, politic şi financiar încât abia dacă este un ram al vieţii publice, ale cărui fire de interese sĕ nu lege voinţa ómenilor. Nu face responsabili pe toţi Jidanii, căci sunt şi Jidani, cari nu pot fi clasaţi între cei descrişi mai sus. Cere însĕ dela factorii chemaţi, ca faţă cu Ovreimea sĕ păşéscă cât mai energic şi sĕ o oblige la observarea legilor.

*

Situaţia din Austria.

Luni s'a întrunit în Viena conferenţa convocată de ministrul-president austriac *Körber*, pentru împăcarea Cehilor cu Nemţii, ca astfel parlamentul sĕ fie pus earăşi în acţiune. Deşi întrunirea s'a înaugurat sub auspicii senine, cu tóte acestea nu se légă mari speranţe de finalul ei. Guvernul însuşi s'a pregătit la tóte eventualităţile, cea-ce se vede din o telegramă, prin care guvernul a îndrumat capitanatele cercuale din Galiţia, sĕ facă tóte preparativele ca eventualele *nóuĕ alegeri pentru adunarea imperială* sĕ se pótă îndeplini în decurs de trei septămâni. De aici se prevede, că e posibilă o apropiată disolvare a parlamentului.

După-ce *Körber* expuse scopul conferinţei, vorbi *Engel* (ceh), declarând în numele tuturor representanţilor presenţi cehi ai partidelor din Bohemia şi Moravia, că după-ce nu li s'a comunicat un program concret, participarea lor deocamdată are caracter numai informativ. Ca primul pas în acţiunea de împăcare Cehii pretind *reîntroducerea limbei cehe* ca limbă oficiósă în administraţie. Engel mai accentuéză dorinţa de aplanare a discordiei pe calea legislaţiei provinciale, în fine declară, că participarea la eventualele conferinţe nu va prejudeca ţinutei lor în parlament.

Din România

(*Statua „Unirei“*). In Iaşi s'a pornit o vie mişcare în vederea înălţării unei statui a Unirei celor dóuĕ principate române.

*

(*Convenţia comercială cu Bulgaria*). Sobrania a votat cu unanimitate prelungirea încă pe un an a convenţiunei comerciale a Bulgariei cu România.

Prinţul Ferdinand n'a asistat la închiderea Sobraniei la 23 Ian. c. din causa doliului de Curte.

*

(*Aniversarea Unirii principatelor*). La 24 Ianuariu, fiind aniversarea Unirei Principatelor, s'a oficiat Doxologia la metropoliile din Capitală şi Iaşi şi la tóte bisericele din ţară.

NOUTĂŢI

Chestiunea rentei s-tului Nicolae din Braşov promite a provoca în camera României o discuţiune animată. Din partea junimiştilor s'a insinuat dl *P. Carp* a vorbi contra aranjamentului făcut. Discuţia în plenul camerei se va începe mâne.

Camera a admis în secţiuni, cu unanimitate, proiectul de lege depus de dl Take *Ionescu*, prin care se capitaliséză suma de 38,500 de lei anual pentru şcólele române din Braşov şi se apróbă creditul de 115,000 de lei pentru despăgubirea şcólelor de neplata rentei pe timp de trei ani.

Raportor al legei a fost ales dl Barbu Ştef. Delavrancea.

*

A dóua prelegere economică în Sĕlişte s'a ţinut Duminecă în 23 Ian. st. v. Deastădată d-l profesor *Dimitrie Comşa* a preles despre „cultura pomilor“. După ce a făcut o repetiţie a celor prelese în Dumineca trecută, a vorbit pe larg despre insuşirile altoilor, gropile şi săditul pomilor, răritul crengilor, gunoirea pomilor şi despre rentabilitatea pomilor.

Şi acéstă prelegere fórte instructivă din tóte punctele de vedere, a fost ascultată cu cel mai viu interes din partea mulţimei. O dovadă despre acésta e şi împrejurarea, că acésta prelegere a decurs aşa zicênd familiar, de óre-ce mai mulţi dintre ascultători pe lângă unele deslușiri cerute dela d l prelegĕtor, şi'au spus şi păţanii proprii în acéstă materie.

Prelegerile acestea ne sunt o nóuă mărturie, că puterea cuvêntului viu auzit, bine întocmit străbate de zece ori mai iute şi mai sigur la minţile şi inimile omeneşti, decât cuvêntul tipărit. Un adevĕr acesta de altfel fórte vechiu şi de întréga lume civilisată recunoscut durere numai că la noi la Români este fórte slab eserciat pe tóte terenele.

De faţă a fost la acéstă prelegere întréga inteliginţă din loc, precum şi o mulţime de ţĕrani. Deasemenea am observat participanţi şi din comunele Sibiel, Săcel şi Orlat. Ar fi de dorit ca şi celelalte comune vecine, în interesul lor propriu, sĕ se foloséscă de aceste prelegeri instructive.

r.

*

Jăfuirea unei biserici. Precum ni se comunică, niște tâlhari au întrat în zilele trecute în biserica din *Batiz* (protopresb. Devei) şi au furat 3 rênduri de vestminte pentru copii, 3 mânecări, 2 cr. vechi, s-ta copie, stéua si lingura, o cădelniţă din argint de china şi mai multe lumini de céră. Până azi nu s'a dat de urmele rĕu-făcătorilor.

*

Prima cassă de păstrare din patrie în Pesta (Első pesti hazai takarékpénztár), în ale cărei acţiuni este plasată, precum se scie, o mare parte a fundaţiunei lui Gozsdu 'ş-a ţinut adunarea generală ordinară în 4 Februar a. c. n.

Din bilanţul anului 1899 presentat cu ocasiunea acésta resultă că reverimentul total al anului 1899 se cifréză la fl. 2.568.160.895·50, la care reverimentul cassei a participat cu fl. 1.183.829.529·20. *Depositele spre fructificare* se presintă la finea anului cu cifra de fl. 117.753.878·99; *escomptul de cambii*, inclusive cambiile cu asigurare hipotecară, dau suma de fl. 35.181.703·79. Suma totală a împrumuturilor acordate se urcă la fl. 109.234.873·35. In total institutul acesta administréză un capital de fl. 226½ milioane, fondurile proprii fac fl. 21.636.045·80. *Profitul curat* al anului 1899 se urcă la fl. 2.735.964·08, din care se distribue o *dividendă* de fl. 425 de fiecare acţiune, care se póte ridica imediat; câte fl. 30.000 se dau pentru scopuri de binefacere şi ca remuneraţiune funcţionarilor; fl. 15.000 direcţiunii, iar restul se transpune în contul anului de gestiune 1900. In consiliul de direcţiune a fost ales cu ocasiunea acestei adunări generale, între alţii, şi dl *George Szerb* deputat dietal şi membru în representanţa fundaţiunei Gozsdu.

*

Şcólă de musică în Cernăuţi. Precum spune *Patria*, societatea *Armonia* va deschide în luna acésta o şcólă de musică vocală eventual şi instrumentală pentru dame şi domni, închiriând un local propriu în scopul acesta în Cernăuţi.

*

Hymen. Ioan *Medrea* şi Ana *Stoicuţa* îşi vor serba cununia la 30 Ianuariu v. la 3 óre p. m. în biserica gr.-or. din comuna *Sĕscíori*.

*

Proces pentru acusă de omor. Azi e tocmai o sĕptămână, de când s'a început la tribunalul din loc pertractarea finală în o causă criminală, ce datéză de 6 ani de zile. Anume în iarna anului 1894 a fost aflat în comuna *Şugag* sugrumat de funie locuitorul de acolo Petru *Cernat*. Pe basa constatărei medicale, că e sinucidere la mijloc, cercetarea s'a sistat. Contra notarului comunal de acolo Simeon *Janculescu*, care avea o mulţime de duşmani, s'au dat însĕ arĕtări anonime, că el în conţelegere cu soţia mortului, prin fostul seu scriitor Eugen *Boila* şi pârgari ar fi comis omorul. Intervenind gendarmii au stors dela acusaţi prin cele mai neomenóse torturi mărtusirea, că ei sunt vinovaţi, dar fiind apoi ascultaţi din nou la judele de instrucţie în Sibiiu, au retractat prima mărturisire dată numai de gróza maltratărilor.

După o deţinere preventivă aprópe de 2 ani, în sĕptĕmâua trecuta s'a început procesul, figurând ca acusaţi: notarul Simion Ianculescu, Eugen Boila de Hidvég, Teodor Cernat, Nicolae Todescu şi vĕd. Maria Cernat toţi nepedepsiţi. Citaţi 53 martori, între cari toţi gendarmii inquisitori în frunte cu locotenentul Ernst Raith.

Apĕrători: Dr. Leményi, Dr. A. Frâncu, Dr. Bordan, Dr. Böck şi S. Borger.

In decursul procesului au eşit la ivélă schinjuirile, la care au fost supuşi acusaţii. Apĕrătorii Dr. Leményi şi Dr. Frâncu au înfierat după merit brutalităţile gendarmilor şi au pus în lumină nevinovăţia acusaţilor.

Eri s'a adus sentenţa, în sensul căreia toţi *cinci acusaţii sunt achitaţi*, din lipsa de dovezi. Procurorul a anunţat recurs. La cererea procurorului tribunalul a decis ca acusaţii sĕ fie ţinuţi în prinsóre până la aducerea hotărîrei forurilor superióre.

*

Amênarea prelegerei din Sĕlişte. Prelegerea a treia: „Despre culesul şi păstrarea pómelor“ ce era sĕ o ţină subscrisul în Sĕlişte la 11 Februarie a. c., din cause neprevĕzute — *se amână pe Mercuri în 14 Februarie căl. nou* la 4 óre d. a. — Sibiiu, 7 Februarie n. 1900. D. Comşa.

*

Prigoniri pentru tricolor. Sĕ ştie, că tricolorul face parte din portul nostru, şi aşa e nedeslipit de inima Românului la ocasiuni festive, totuşi el scóte ochii stăpânirei, care-'l prigoneşte cu o cruzime ne mai pomenită. Astfel *zece tineri din Baia de Criş*, cari au jucat căluşerul în costum naţional au fost pedepsiţi de solgăbirĕul din Baia de Criş cu amendă de câte *60 coróne* şi *câte 3 zile temniţă*, ear doi inşi la amendă de *câte 100 coróne* şi la câte *zece zile temniţă*. Deasemenea nóuĕ tineri din *Sĕlişte*, cari au jucat *Căluşerul şi Bătuta* în costum naţional cu ocasiunea adunărei generale a Societăţei fondului de teatru român ţinute anul trecut, au fost osîndiţi la pedepse de câte *patru şi 2 coróne*, dar ei au declarat că nu le vor plăti, ci mai bine vor sta închişi.

*

Dragoste de limba maternă *Egyetértés* din 4 Febr. comunică cu multă indignare următórele: „In şedinţa de azi a scaunului şcolar comunal din *Vêrşeţ* a făcut mare sensaţie discuţia asupra cererii a 16 Şvabi ţerani simpli, aţîţaţi de elementele antipatriotice, cari cer ca din şcolile elementare comunale sĕ se scótă limba maghiară şi sĕ se readucă *cea germană*“. Propunerea a căzut, dar pentru aceea numiţii încă au căzut în disgraţia şovinistilor, dânduli-se fără nici o jenă epitetul de „trădători de patrie“.

*

Petrecere în Marcoş. Pentru înfiinţarea unei biblioteci şcolare în Marcoş, comitatul Treiscaune, se va arangia Mercuri în 2 *(14)* Februarie a. c. o petrecere cu joc. Inceputul la 7 óre séra. Preţul de întrare de persónă 1 corónă. Ofertele marinimóse se primesc cu mulţumită şi se vor cuita pe cale publică.

*

Ierarchia catolică. Din anuarul scaunului papal pe a. 1900, apărut sub titlul „La Gerarchia cattolica“ aflăm de interes reproducerea următórelor date: Numĕrul tuturor *archiepiscopilor* creştinătăţii se evaluéză la 174 latini şi 19 orientali; numĕrul *scaunelor episcopeşti* e de 776, dintre cari 55 orientale. Numĕrul total al patriarchilor, archiepiscopilor şi episcopilor e de 1070. In decursul pontificatului lui Leo XIII s'a înmulţit ierarchia catolică cu 2 scaune patriarchale, 31 archiepiscopeşti şi 101 episcopeşti, 3 delegaţi, 61 vicariate şi 11 prefecturi apostolice. Numai în Europa se află 614 scaune episcopeşti, din cari 55 în Austria.

*

Iubileu. In Orĕştie a sĕrbat Dumineca trecută batalionul 4 al regimentului inf. 64 a 40-a aniversare a esistenţei regimentului. Majorul *Sautner* făcu cunoscută feciorilor istoria regimentului, ear séra a fost supeu festiv oficeresc. Ducele de Weimar, *Carol* a felicitat telegrafice regimentul.

*

Rectificare. In Nr. 7 al „*Telegrafului Român*“ pe pagina a IV-a s'a publicat convocarea adunării generale a institutului „*Mielul*“ din *Poiana*, strecurêndu-se 3 erori esenţiale şi anume: 1. adunarea generală se va ţiné nu în *5 Febr.* cum s'a publicat, ci în *25*; 2. la punctul 2 din ordinea de zi s'a publicat din eróre raportul asupra bilanţului încheiat cu 31 Decembre 1898 în loc de *1899*; 3. la punctul 6 alegerea a 3 membrii în direcţiune în loc de alegerea alor *2* membri în direcţiune.

*

Inteliginţa română din Şercăiţa şi Bucium învită la *Producţiunea teatrală-declamatorică* ce se va ţiné Dumineca, în *30 Ianuarie* v. *(11 Februarie n.)* a. c. în localitatea şcólei române gr. or. din Şercăiţa. Inceputul la 6 óre séra precis. Preţul de întrare: de persónă 1 corónă, de familiă de 3 membri 2 coróne. Venitul curat e destinat în favorul *şcólei române* din *Şercăiţa*. Suprasolvirile şi ofertele benevole se primesc cu mulţemită şi se vor chita pe cale publică.

Program I. Sărăcie lucie, comediă într'un act de Iosif Vulcan. Persónele: Sivu Iernilă, epitrop: dl Leonte Dogariu, Veselina, fetiţa lui: d-şóra Aurelia Dobrin. Ioţă, cărăuş: dl Visarion Bica, Trăilă Liliac, ficior holteiu: dl Aurel Opriş. Viligă. june nătărĕu: ⁂ Neveste, fete, ficiori, copii, popor. II. „Ţiganul împĕrat“, Anecdotă poporală de Th. Speranţă, declamată de dl ⁂ III. Vlăduţul mamei, comedie într'un act de I. Lupescu. Persónele: Vlăduţul mamei, şcolar de sat: dl Traian Cerbu. Moş Iftimi, bĕtrân pădurar: dl Leonte Dogariu. Costică Şoimescu tinĕr boer: dl Nicolae Bărbat. Savasta, mama lui Vlăduţu: d-na Maria Bărbat. Smarandiţa, fica lui Iftimi: d-şóra Aurelia Dobrin. Ficiori, fele IV. „Nărodul şi negustorul“, dialog de Anton Pan, predat de d-nii: Visarion Bica şi Aurel Opriş. După producţiune urméză dans.

*

Alegere de deputat. La *Szentes* a fost ales deputat advocatul din Budapesta Dr. Eugen Molnár, căzênd candidatul oposiţiei cu tóte svîrcolirile acesteia de a-l scóte. Pentru susţinerea ordinei a fost recuirat un batalion de infanterie şi 120 gendarmi.

*

Mulţumită. Subscrisul în numele a lor 6 eleve dintre cele mai diligente şi mai sĕrace, dela şcóla nóstră confesională, vin a aduce cea mai profundă mulţumită, stim. Dómne Aurelia *Dan* născută *German*, soţie de doctor în *Mociu*, pentru frumósa-i faptă creştinéscă, dăruindu-le pe sĕrbătorile Nascerei Dlui, stofă de érnă pentru câte o rochie şi un pieptar. Dumnezeu sĕ-i dăruiască în tóte zilele vieţei bucuria, de care a făcut părtaşe pe acele 6 copile! Mociu la 10 Ianuariu 1900 Aureliu *Petean* înv. gr. ort.

*

Alegere de primar în Praga. La a 5-a alegere de primar ţinută în 5 Febr. n. a obţinut din 85 voturi ale alegĕtorilor presenţi, Dr. *Srb* 43 voturi, în urma căreia presidentul îl declară de ales primar al oraşului Praga.

*

„Raportul periodic ilustrat“ al Librăriei diecesane din Caransebeş. A apărut tocmai acuma un bogat raport periodic despre cărţile, tipăriturile şi mai ales despre ornatele şi recuisitele bisericesci aflătóre de vinzare la *Librăria diecesană din Caransebeş*. Administraţiunea acestei Librării póte servi On. public şi comunele biserіceşti nu numai cu lucrurile, ce se ţin de tipografie şi de librărie, ci şi-a procurat totodată un mare deposit de *ornate* şi *recuisite bisericesci*, care tóte sunt lucrate din material solid şi după ritul nostru ortodox. Acest raport se trimite la cerere gratuit.

*

Fraudă literară. In *Zentralblatt für Biblioteksıwesen* se comunică un cas ciudat de plagiare, comis de profesorul gimn. *Zawodny* din Serajevo, cu scopul de a-şi câştiga titlu de doctor. Numitul profesor a luat simplu opul lui *Asbóth* cu titlul „Bosnia şi Herţegovina“, apărut înainte cu 12 ani şi şi-a pus numele seu peste tot locul, înaintând cartea împreună cu alte dóuĕ, *universităţii din Lipsca*, pentru a-l face doctor. A dóua carte era întitulată: „La culture fruitière en Europe“, identică cu scrierea lui Charles *Baltet*; „Les fruits populaires“, apărută în 1887 la Paris. In acésta a exprimat mulţumită mai multora, cari l'au spriginit în munca obositóre (a plagiărei?). Sic itur ad astra, dle Zawodny!

„PARSIMONIA“,

institut de credit și economii, societate pe acțiuni în Bran.

Convocare

la a

V-a adunare generală

a institutului de credit și economii societate pe acții „PARSIMONIA“ in Bran, ce se va ține *Joi, în 1 Martie 1900* st. n. la 10 óre a. m. în localul institutului.

Obiectele de deliberare sunt următórele:

1. Raportul direcțiunei și al comitetului de supraveghiere.
2. Statorirea bilanțului și a împărțirei profitului.
3. Intregirea direcțiunei și a comitetului de supraveghiere.
4. Alte propuneri eventuale.

Bran, 5 Februarie 1900.

Din însărcinarea Direcțiunei:
I. Cav. de Pușcariu,
preș. societății.

[22] 1—1

Bilanț cu 31 Decembre, 1899.

Active.		fl. cr.	Pasive.	fl. cr.
Cassa în numĕrariu		3287.73	Capital social, 600 acții à fl. 50	30000.—
Cambii escomptate		99155.50	Depuneri spre fructificare . . .	93336.14
Credite personale		28609.60	Interese transitóre pro 1900 . .	2322.77
Spese de fondare . .	fl. 187.38		Fondul de reservă	1796.04
20% amortisare .	„ 91.49	95.89	Profit curat	4146.21
Mobiliar		452.44		
		131601.16		131601.16

Profit și Perderi.

Debit. Eșite.		fl. cr.	Credit. Venite.	fl. cr.
Interese la depuneri spre fructific.		4612.94	Interese dela cambii escomptate și împrumuturi cu obligațiuni .	10080.52
Spese diferite . . .	fl. 391.07		Provisiuni de administrare . . .	986.22
Salarii	„ 710.—	1101.07		
Contribuțiune:				
a) după depuneri .	fl. 386.63			
b) erarială	„ 401.71			
c) comunală	„ 289.37			
d) camerială . . .	„ 7.52			
e) de drum . . .	„ 28.40			
f) ecuivalent . . .	„ 1.40	1115.03		
20% Amort. speselor de fondare		91.49		
Profit curat		4145.21		
		11066.74		11066.74

Bran, 31 Decembre 1899.

Ioan Cav. de Pușcariu m. p, preș. direcțiunei.
Axente Moșoiu m. p., director executiv.
Miron Tătoiu m. p., cassar.
Ilariu Reit m. p., comptabil.
Georgiu Enescu m. p., membru în direcțiune.
Iosif Pușcariu m. p. **Ioan Cențu** m. p. **George Mănoiu** m. p. **Ioan Mănoiu** m. p.

Subsemnatul comitet de supraveghiere am esaminat conturile presente și confrontându-le cu registrele principale și ausiliare ale societății, ținute în bună ordine, le-am găsit în consonanță cu aceleași și esact.

Bran, 3 Faur 1900.

Nicolau Garoiu m. p., preşedinte.
Leontin Pușcariu m. p., v.-preşedinte.
Iosif Enescu m. p. **Ioan Mănoiu** m. p. **Dr. N. Mănoiu** m. p.

La **Librăria Tipografiei archidiecesane,** se află spre vênzare:

Amicul poporului

de

T. Vuculescu, pretor.

O carte neapĕrat de lipsă pentru fiecare cetățean și cu deosebire pentru fiecare plugariu; cuprinde o mulțime de sfaturi în astfel de cause judecătorești și administrative, cari pot obveni fiecărui om.

Prețul unui exemplar 1 cor.; trimis cu posta franco 1 cor. și 10 bani.

Caractere morale,

exemple și sentințe, culese din istoriile și literaturile popórelor moderne și vechi

de

Ioan Popea, prof.

O carte instructivă și pe lângă acésta și o lectură fórte plăcută, n'ar fi ertat sĕ lipséscă din nici o bibliotecă.

Prețul unui exemplar cor. 2.50; trimis cu posta franco 2 cor. 60 bani.

10
juvaere
de argint veritabil
dimpreună cu
un orologiu
remontoir de argint
numai cu
fl. 7.75 sau Cor. 15.50.

10
juvaere
de argint veritabil
dimpreună cu
un orologiu
remontoir de busunar de argint
numai cu
fl. 7.75 sau Cor. 15.50.

1 Orologiu remontoir de argint veritabil, construcțiunei nickel de Svițera cu capace gravate de argint (:conform ilustrațiunei de mai sus, dar la cerere și mai mare sau mai mic:) umblă într'una 30 óre punctual până la un minut.
1 Lanț de cias argint veritabil façon de Paris.
1 Medaile la lanț din argint veritabil.
1 Ac de cravată din arg. veritab. cu velocipedist
1 Inel Modă argint veritabil (o fâșie de hârtie rugăm a trimite ca mustră.)
5 bumbi argint veritabil, de mangete, guler și cămeșe. —

provĕzute cu stampila de punciat ces. reg.

Aceiași garnitură cu orologiu de argint remontoir pentru dame și pentru cei 5 bumbi de mangete, guler și cămeșe
1 Broș de argint veritabil
1 Brasletă „ „
2 Cercei „ „ „
laolaltă
→ fl. 8.20 sau Cor. 16.40. ←

La fiecare garnitură sĕ dă gratuit un toc de piele și o oglindă, inventată acum de curând (in miniatură).

Numai escepțional!

In fine ca sĕ sĕ ofere estremul eftinătăței, al mărfei de basar sau de piață mi s'a încredințat, de către una din cele mai mari fabrice de orológe din Svițera, a vinde ***ca reclamă numai până ce ține provisiunea***

Aprópe pe nimica,

numai ca sĕ devină fabricatele ei populare ***10 juvaere de argint veritabil*** *dimpreună cu un* ***orologiu remontoir de argint*** *tóte provĕḑute cu stampila de punciare cer. reg.* ***numai cu fl 7.75 sau 15.50 Cor.***

Ca sĕ sĕ póiă convinge fiecine despre soliditatea mărfei fără a risca ceva, reprimesc eu în decurs de 8 zile obiectele neconvenabile și trimit suma primită pentru acestea franco înapoi.

Se trimit cu rambursă sau trimițêndu-se suma înainte

ÎNFIINȚATĂ 1873.

E. Holzer,
Liferantul Asociațiunii Funcționarilor de stat ces. reg. austriaci etc.
Asortiment de orológe, juvaere en gros
KRAKAU, STRADOM 18, (Oesterreich).

[20] 3—3

Cataloage bogat ilustrate cu oroloage și obiecte de aur, se trimit la cerere gratis și franco

Se caută agenți!

NOU! Pro 1900 NOU!

a apărut:

Calendariul archidiecesan,

neapărat de lipsă pentru fie-care preot și invĕțător.

Se póte procura dela

Librăria archidiecesană, Sibiiu,

Cu prețul de **30 cr.** + porto postal **5 cr.**

Au apărut și se află de vênḑare în

Tipografia și librăria Archidiecesană,

Sibiiu:

1. Aritmetica generală și spețială de Teodor Ceontea, tom. I. și II. fl. 2.—
2. Astra, roman de Dito și Idem broș. . . . . „ 3.—
3. Balade poporale de Avram Corcea broș. . . . . „ —.80
4. Cartea plugarilor sau povestiri economice de I. Georgescu broș. „ —.25
5. Grădina de legume de I. F. Negruțiu broș. . . . . „ —.25
6. Istoria legii nóuĕ de Dr. V. Szmigelski, tomul I. broș. . . . „ 2.—
7. Poesii de Mihail Eminescu, ediția fină broș. . . . . „ 2.—

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.**

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 11 Sibiiu, Sâmbătă, 29 Ianuariu v. (10 Februariu n.) 1900. **Anul XLVIII.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **streinătate** pe an 24 C, 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
pistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de dóuĕ ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond — și timbru de 60 fil.
pentru fie-care publicare.

În interesul adevĕrului.

Afacerea cu renta bisericei sântului Nicolae din Brașov a aflat în cele din urmă resolvirea dorită de toți ómenii de bine, și ea va dispărea dela ordinea zilei în interesul binelui comun din patria nóstră.

Ani 25, afacerea acésta a fost obiect de discusiune în presa dela noi.

Provocarea o făcea totdéuna presa maghiară, totdéuna pe tema că renta acésta nu servește interese culturale, că gimnasiul nostru din Brașov crește elemente turbulente, agitatori, cari lucră în contra statului nostru, turbură liniștea popórelor de sub coróna sântului Stęfan.

„Dee Dumnezeu sĕ disparĕ dintre cetățenii de diferite naționalități de sub coróna sfântului Stefan neîncrederea și suspicionarea, și în locul acestora sĕ între frățietatea și încrederea reciprocă, ca între aceia, cari au aceiași sórte, și cari sunt meniți a viețui la un loc într'o patrie comună.

Cu cuvintele acestea și-a încheiat reflexiunile adresate ziarului din Budapesta „Közérdek“, în Februariu 1875, directorul de atunci al gimnasiului nostru din Brașov, fericitul Dr. Ioan Meșotă.

Ziarul din cestiune a alarmat adecă la începutul anului 1875 lumea cu pericolul, la care este expus statul nostru prin aceea că guvernul României cu tendențe politice subvenționéză gimnasiul greco-oriental român din Brașov.

Tot în acel articol al ziarului „Közérdek“ s'a mai susținut și aceea, că Eforia școlelor române din Brașov nu a voit sĕ priméscă ajutórele oferite de statul nostru, tocmai cu scopul de a puté face politică în favorul României.

Ca lucrul sé apară și mai în favorul celor dela ziarul „Közérdek“, se mai susținea în articolul de care vorbim, că în fruntea Eforiei scólelor române din Brașov stă un anumit Mureșianu, *„care agită necontenit prin organul seu, „Gazeta Transilvaniei“ în contra statului și a națiunei ungurești“*.

Inainte cu un pătrariu de veac a fost pusă deci în discusiunea publică renta sfântului Nicolae din Brașov, și ea a fost pusă cu tendența vĕdită de a nimici școlele centrale greco-orientale române din Brașov.

In decursul unui pătrariu de veac de câte-ori ziaristica maghiară a scris în acéstă materie, totdéuna a scris cu tendențe de a strica școlelor nóstre, totdéuna a scris cu denaturarea adevĕrului, pe care l'a știut din locul cel mai competent, dela directorul gimnasiului nostru din Brașov Dr. Ioan Meșotă, care în rĕspunsul seu publicat în „Közérdek“, a făcut lumină în afacere.

De un pătrariu de veac s'a agitat opiniunea publică din statul nostru pe o temă, care încă la 1875 a fost delucidată; de ani 25 s'a agitat opiniunea publică în parte și cu știrea guvernelor, cari de atunci încóce s'au perondat.

De un pătrariu de veac s'a știut, că ajutorarea școlelor centrale din Brașov se făcea ca despăgubire dată bisericei sfântului Nicolae din Brașov; în Martiu 1875, pre când curgea campania jurnalistică inițiată în „Közérdek“ ministrul de culte al statului nostru știa că ajutorarea școlelor din Brașov era de natura unei rente anuale permanente **„állandó évi járadék“**, și totuși a trebuit sĕ trécă un pătrar de veac în febrilă agitațiune, a trebuit sĕ vină un guvern al legalității, al dreptății, al ecuității, care sĕ pună capĕt uneltirilor, cari sĕmĕnau suspicionări, nutriau neîncredere între popórele de sub coróna sfântului Stefan.

S'a împlinit în fine dorința rĕposatului Meșotă.

S'a îndurat Dumnezeu și a trimis un guvern, care a făcut sĕ dispară din discusiunea publică o cestiune, care 25 de ani a sĕmĕnat discordie între cetățenii patriei, a nutrit neîncrederea și suspicionarea.

Credem că facem bun serviciu cetitorilor nostri, când din rĕspunsul directorului gimnasial Dr. Ioan Meșotă reproducem partea, care se ocupă cu natura rentei din cestiune.

Iată acea parte din articolul scris de directorul Dr. Ioan Meșotă în Februariu 1875:

Biserica st. Nicolae din suburbiul Brașovului încă din timpurile când creștinismul în Orientul Europei era în aprigă luptă cu semiluna, a fost dotată din partea unor Voevozi ai principatelor române cu nisce dotațiuni de pietate, pentru că aceștia în prigonirea lor 'și aflară mângăere sufletéscă în susnumita biserică, și pentru că unii membrii din familia acestor principi, sfîrșindu-și cursul vieței în ecsil, se așază la repaus etern în cimiteriul bisericei St. Nicolae. Astfel dispune între altele chrisovul domnesc din anul 1595 al lui Aron Vodă Domnul Moldovei, ca sĕ se dea acestei biserici din visteria statului pe tot anul ajutorul de 12300 aspri cu îndatorirea ca sĕ fie pomenit el și familia sa la serviciile dumnezeesci. Ajutorul acesta s'a dat necontenit până la 1781 când se sistà din cause necunoscute.

La anul 1859 representanții bisericei Sf. Nicolae basându-se pe chrisovul de donațiune al lui Aron Vodă se adreséză către camerele din Moldova și Muntenia, cu rugarea ca acestea sĕ binevoiască a dispune, sĕ se dea și mai departe bisericei donațiunea sistată la 1781, cu atât mai vêrtos căci ea are acum trebuințe mai mari, cu deosebire pentru susținerea Gimnasiului sĕu.

Camerele române nevoind sĕ desconsidere niște testațiuni a unor domnitori religioși si plini de pietate, votară la 1860 suma de 1000# galbeni care sĕ se dea bisericei Sf. Nicolae pe an drept recompenză pentru legatele vechilor principi. Acésta sumă o destină biserica ca proprietate a sa pentru susținerea școlei și din causa acésta a figurat subvențiunea în camera României sub numele: „Subvențiunea bisericei și Gimnasiului Sf. Nicolae din Brașov.“

Din 1860 incóce camerele României au votat în fiecare an acésta subvențiune bisericei Sf. Nicolae din Brașov, ér în ședința din 12/I. a. c. (1875) la inițiativa unor deputați s'a adus o lege specială în privința acestei subvențiuni, pentru ca numita biserică sĕ'și pótă face preliminarele de cheltueli pentru școla sa confesională cu mai multă siguranță.

Tot ce s'a întêmplat relativ la acésta subvențiune dela 1860 până la 1875 s'a petrecut publice în parlamentnl României și guvernul statului nostru începênd dela absolutisticul ministru austriac Thun până la constituționalul ministru de instrucțiune publică al Ungariei Escelenția Sa Trefort a avut deplină cunoscință despre acésta subvențiune respective donațiune bisericéscă, precum a avut și are cunoscință despre donațiunea cu care a înzestrat fericitul principe Brancovean biserica orientală ortodoxă din lăuntrul cetăței Brașovului și precum scie că „Gustav Adolf Verein“-ul din Germania sprigineste unele biserici sĕrace protestante din Transilvania, și unele societăți filantropice ajută pe Secuii din Moldova fără ca aceste milostenii pentru biserici sĕ se privéscă ca periculóse pentru stat.

Dară nu numai că desamintita subvențiune nu întêmpină nici o dificultate din partea guvernului nostru ci chiar Maiestatea Sa regele nostru Francisc Iosif I. se îndură prea grațios prin înaltul decret din 27 Septembre 1860 a demânda, *ca spre înaintarea instrucțiunei superióre între supușii greco-orientali de naționalitate română, sĕ se facă pertractările necesari, spre a completa prin o subvențiune amĕsurată Gimnasiul român gr. or. din Brașov, așa încât acesta păstrêndu-și caracterul sĕu confesional și național, („Unter Wahrung seines kirchlichen und nationalen Charakters“) sĕ corĕspundă cât mai curênd cerințelor ce se fac unui Gimnasiu de stat complet de 8 clase.*

Acésta prégrațiósă dorință a Maiestăței Sale cesaro-regesci se și îndeplini prin înaltul decret din 19 Octomvrie 1862, prin care se decretéză, ca spre ridicarea Gimnasiului român din Brașov la rang de Gimnasiu superior sĕ se dee din visteria statului („az àllam-kincstárból kegyelmesen adományozni“) o subvențiune anuală de 4000 fl. v. a. pe trei ani unul după altul, începând cu 1 Ianuariu 1862 și odată pentru totdéuna 1600fl. v. a. pentru mobilarea claselor și procurarea mijlócelor de învĕțământ. Mai mult, în comitiva înaltului guvern, cu care se însoțesce preagrațiosul decret regesc se zice anume, cum că cu privire la Gimnasiul nostru se face chiar abatere de la §14. din „Organisations Entwurf für österreichische Gimnasien v. I. 1849 și se susține comunelor bisericesci dreptul de a alege pe toți 12 profesorii („mind a tizenkét tanár alkalmazása a képviselö-választmánynak tartatik fenn“). Cu ajutoriul acestei subvențiuni se putu ridica Gimnasiul român din Brașov la rang de Gimnasiu complet de 8 classe cea ce era și dorința Maiestății Sale și întocmindu-se pe deplin după planul de învĕțământ al gimnasiilor de stat căpătà dreptul de a elibera testimonii de maturitate.

Subvențiunea de 4000 fl. v. a. se aplacidà de nou fără nici o condițiune prin înnalta decisiune din 2 Aprilie 1866 pentru următorii trei ani 1865—1868. Din acestea se vede cumcă Gimnasiul nostru se bucurà încă înainte de începerea erei constituționale de o subvențiune a statului nostru, lăsându-li-se comunelor bisericesci fundatóre și proprietare deplina lor autonomie și recunoscêndu-se bisericei române gr.-or. archidiecesane dreptul de a dispune de fondurile și afacerile scólelor sale confesionale în mod independent. Când era sĕ espire și al doilea period de trei ani Eforia scolară avênd încă mare lipsă de ajutor se adresà către Escelenția Sa Domnul Ministru de culte și instrucțiune publică de atuncea, rugându-se ca sĕ se dea și mai departe Gimnasiului ajutoriul de stat de 4000 fl. v. a., eară Escelenția Sa Domnul Ministru descoperí prin emisul sĕu din 19 Martie 1868 Nr. 3997 cumcă subvențiunea de 4000 fl. pentru Gimnasiul nostru s'a petrecut în budgetul anului 1868 și că se vor face dispozițiuni, ca sĕ se petrécă și în proiectul bugetar al anului 1869, însĕ asigurarea ei numai întru atâta va fi sigură, întru cât va fi votată de dieta țerei. Inalta Cameră votà subvențiunea atât pe 1869 cât și pe 1870, ear Escelenția Sa Domnul Ministru o avisà Gimnasiului nostru fără nici o condițiune, numai în anul 1870 se făcú din partea acestuia observarea, că dacă la Gimnasiu s'ar întîmpla vreo schimbare în corpul profesoral, individul ales sĕ se astérnă spre întărire.

Se pare însĕ că acésta subvențiune era unor domni deputați care nu pot fi adevĕrați amici ai culturei și luminărei popórelor, un spin în ochi, de aceia și întrevení dieta ca sĕ se denege séu sĕ se lege subvențiunea de nisce condițiuni, care o făceau înacceptabilă. In urma acésta fu surprinsă în mod neasceptat Eforia acestui Gimnasiu prin emisul Inaltului Minister reg. ung. de culte și instrucțiune publică din 15 Sept. 1871 Nr. 21875, prin care acesta arată că s'a făcut dispozițiune ca sĕ se respundă Gimnasiului român din Brașov 3000 fl. subvențiunea pe trei pătrare espirate ale anului 1871, înse cu provocare la decisiunea dietală se pun Eforiei scolare condițiunile, ca cu finea fiecărui semestru sĕ aștérnă un conspect despre profesorii aplicați la Gimnasiu arătându-se tot deodată anume profesorii, a căror salarie se acoper din ajutorul statului, ca în cas de vacanție denumirea profesorilor de acésta categorie sĕ se facă de Inaltul Regim și ca a dóua Eforie sĕ aștérnă socotelile despre întrebuințarea subsidielor din anii trecuți.

La acésta se respunse din partea Eforiei că acésta asterne prin V. Consistoriu archidiecesan în fiecare an socotelile scólelor și din acestea Inaltul Ministru se póte convinge despre cuviinciósa întrebuințare a subsidielor, eară încât pentru denumirea profesorilor prin Inaltul Regim la acésta nu se póte învoí căci acésta ar fi în contra actului fundațional întărit și recunoscut de înaltele locuri.

Din causa acésta se sistà subvențiunea din partea Inaltului Regim al Ungariei, de și acésta figurà încă doi ani unul după altul în bugetul statului, ear comunele bisericești proprietare ale Gimnasiului trebuira sĕ suplinéscă acésta lacună simțibilă prin alte mijlóce, după cum se va vedea mai la vale.

Acésta e starea faptică espusă după date positive autentice a subvențiunei Gimnasiului român din Brașov. Acum după ce On. Redacțiune este înformată din isvor sigur, sĕ'mi permită a face unele observări la articolul din „Közérdék,“ care a dat ansă la aceste esplicări și a rectifica respective a respinge unele aserțiuni din acest articol.

Camera României n'a votat acuma pentru prima dată subvențiunea de 15000 franci Gimnasiului din Brașov, ci în ședința din 12/I a. c. a adus numai o lege specială asupra ajutoriului, ce se dă dela 1860 încóce neîntrerupt nu Gimnasiului directe, ci bisericei *St. Nicolae din Brașov, drept recompensă pentru donațiunile făcute de unele familii ilustre din România, cum este aceea a lui Aron Vodă Domnul Moldovei din 1595 și a lui George Stefan tot Domn al Moldovei din 1656.* Ce este dar mai natural decât ca o țară crestină sĕ recunóscă și sĕ esecuteze voința ultimă testamentară a unui Domnitor, care din simț de pietate face o donațiune unei biserici, cu condițiune ca sĕ fie amintit totdéuna la serviciul dumnezeesc? Ar fi o vătămare a consciinței religióse, când cineva ar căuta sĕ împedece esecutarea unui legat. Dară acésta nici nu se întîmplă nicăiri în lume, cu atât mai puțin în state civilizate, și avem o mulțime de esemple, că bărbați ilustri dintr'un stat fac donațiuni la biserici și la șcóle de naționalitatea și religiunea lor în alte state streine. Nu amintesc alte exemple de cât acela al principelui Brâncoveanul, din România, care a lăsat bisericei gr. or. din cetatea Brașovului moșii și fundațiuni frumóse. Chiar și Turcia necreștină respectéză atari testațiuni, căci e cunoscut între altele, că un órecare Zappa, care a murit ca cetățan al României a lăsat pe sama scólei din locul nașterei sale în Turcia un legat considerabil fără ca regimul turcesc sě privéscă în acésta o vătămare a intereselor statului.

2. Asertiunea din „Kőzérdek,“ că Eforia școlară a renunțat la ajutoriul de 4000 fl. v. a. care îl primea dela statul nostru numai ca sě nu permită guvernului vreun amestec în afacerile Gimnasiului se reduce la adevěrata-i valóre prin cele espuse în informațiunile de mai sus.

Gimnasiul nostru a căpătat în decurs de 6 ani subvențiunea de 4000 fl. v. a. dela guvernul din Viena fără nici o condițiune ba cu espresa observațiune a Maiestății Sale Regelui nostru: „Unter Wahrung seines kirchlichen und nationalen Charakters“ (Inaltul decret din 27 Septembre 1860) și cu adausul acela al Inaltului Guvern „mind a tizenkét tanár alkalmazása a képviselő-választmánynak tartatik fenn“. Dieta Ungariei încă a votat în 4 ani unul după altul acésta subvențiune și Exelenția Sa Domnul ministru reg. ung. de culte și instrucțiune publică a și avisat-o Gimnasiului până ce prin emisul sěu din 15 Septembre 1871, puse condițiunea ca profesorii plătiți din subvențiunea statului sě se denuméscă de guvern și ca Eforia școlară sě aștérnă în tot anul socotelile spre revisiune Inaltului Guvern. Ultima condițiune se putea înplini și s'a și înplinit, căci Eforia scolară așterne în tot anul socotelile sale Veneratului Consistoriu archidiecesan din Sibiiu și Inaltul ministeriu se putea adresa totdéuna la acesta cerênd darea de sémă necesară.

Dară condițiunea primă nu se putea accepta, căci ea nimiceste legatul sau actul fondațional al celor donate bisericei române din Brașov, care ca fondatóre și proprietare a Gimnasiului se legara cu jurămênt a susținea caracterul național confesional al institutului seu și a'și esercia independent dreptul de alegere a directorilor și profesorilor acomodându-se în cele interne planului de învěțămênt prescris de Guvern, eară în cele externe prescriselor Statutului organic. Nu s'a putut primi aceea condițiune și din considerațiune că ea este în contra articolului de lege dietal IX. din 1868 privitóre la biserica ortodoxă rěsăriténă din Ungaria și în contra Statutului organic al bisericei ortodoxe orientale române din Ungaria și Transilvania, în care se zice în punct I: „Biserica ortodoxă română din Ungaria și Transilvania ca biserică autonomă după dreptul ei canonic garantat și prin articolul de lege IX. din anul 1868 pe lângă susținerea prea Inaltului drept de supraveghere al Majestății Sale inviolabil 'și reguléză, administréză și conduce afacerile sale bisericesci școlare și fundaționale în tóte părțile și factorii ei constitutivi independinte după forma constitutivă“. Dară și din punct de vedere al organismului intern, este condițiunea acésta neacceptabilă, căci ce unitate ar putea sě esiste în învěțămênt când profesorii acestui Gimnasiu ar fi de dóuă categorii, unii aleși de comunele bisericești proprietare și alții denumiți de Inaltul ministeriu?

In fine insuși Inaltul decret guvernial din 1862 când s'a dat pentru prima óră subvențiunea de 4000 fl. v. a. face chiar abatere dela § 14 din „Organisations-Entwurf für oesterreichische Gimnasien“, lăsând Eforiei școlare liberă alegerea tuturor profesorilor gimnasiali.

Așa dară este greșit scriitorul articolului din Kőzérdek, când zice că Eforia școlară a renunțat la ajutoriul Guvernului și s'a adresat la București, de unde și capătă un ajutoriu anual; căci ajutoriul din București 'l avea încă de mai nainte cu scirea regimului de pe atuncia din Viena, ci a trebuit sě resigneze la el fiind-că nimicea caracterul confesional al Gimnasiului. Dară pe de altă parte Eforia școlară a adresat cu datul din 2 Ianuarie 1872 o umilită petițiune cătră dieta Ungariei, prin care arătând starea adevěrată a lucrului, se rógă sě-i se voteze și mai departe subvențiunea, însě fără condițiunea aceea grea. Petițiunea acésta, durere a rěmas de tot neconsiderată și administrațiunea Gimnasiului numai așa a putut sě întîmpine cheltuelile acestei școli că Inclita Universitate din Sibiiu a binevoit a-i veni în ajutoriu cu 3000 fl. v. a. și mai têrziu cu 5000 fl. v a. pe an pe un timp când acesta Inclită Universitate a votat și Gimnasiului reformat maghiar din Orăștiă o subvențiune.

3. Trecênd cu vederea asertiunea scriitorului din Kőzérdek, cumcă în fruntea Eforiei școlare stă un individ numit Murășian, care agită necontenit prin organul sěu „Gazeta Transilvaniei“ în contra statului și națiunei unguresti, de órece sunt sigur că și On. Redacțiune din cele ce 'i s'a înpărtășit mai târziu în privința acésta se va fi convins, că cât de greșită a fost acésta înpărtășire care dovedește mai evident réua informațiune ce a avut scriitoriul articolului în genere despre Gimnasiul nostru, vin a reflecta asupra insinuării de tot nemotivate „că ajutoriul s'a întrebuințat din partea Gimnasiului român din Brașov spre scopuri contrare statului și că ajutoriul dat din partea României va crea un element neliniștit și o turmă de agitatori, cari prea ușor vor provoca turburări în afacerile nóstre“.

Acésta este o acusațiune din cele mai tendențióse și totuși acela, care aruncă astfeliu de acusațiuni grave nu află de lipsă a le dovedi prin nimica. O atare procedură trebue sě umple de durere inima fiecărui om cu constiință. Deaceia direcțiunea acestui Gimnasiu respinge cu tótă energia convingerii sale atari insinuațiuni. Gimnasiul român din Brașov s'a bucurat totdeauna de un renume bun atât la autoritățile școlare superióre cât și la națiunile conlocuitóre. Școlarii eșiți din acest Gimnasiu au dovedit atât la universitățile, la care au mers ca sě-'și continue studiile mai înalte, cât și în viéța practică că au primit o instrucțiune seriósă și s'au crescut după principii pedagogice raționale, ferindu-se de ori-ce alunecare pe terenuri false. Direcțiunea și corpul profesoral dela acest Gimnasiu ș'a ținut totdeauna de sfântă datorință de a desvolta mințile și a nobilita inimile junimei studióse fără sě o amestece în valurile cele schimbăcióse ale politicei zilei; respectarea tuturor naționalităților și tuturor confesiunilor și iubirea patriei sunt precepte care se propagă la acest Gimnasiu. Despre adevěrul acestor zise se póte convinge ori-cine dela toți aceia, cari cunosc mai deaprópe acest Gimnasiu și în privința acésta apelez la inteligința maghiară din Brașov.

Aceste sunt D-le Redactor! cele ce am fost necesitat în interesul adevěrului a le aduce înainte fața cu articolul prim din Közérdek privitoriu la subvențiunea Gimnasiului nostru *Dee Dumnezeu sě dispară dintre cetățenii de diferite naționalități de sub coróna Sf. Stefan neîncrederea și suspicionarea și în locul acestora sě între frățietatea și încrederea reciprocă ca între aceia, cari au aceiași sórte și cari sunt meniți a viețui la un loc într'o patriă comună.*

Primiți D-le Redactor expresiunea de stimă.

Chestia archiereului Ghenadie. Conform știrilor ce ne vin din România se pare, că s'a iscat un conflict între fostul metropolit *Ghenadie* și guvernul conservator, ceea-ce iasă la ivélă mai ales din o scrisóre a păr. Ghenadie, publicată în foile din România cu colorit liberal, din incidentul pașilor ce se fac din partea guvernului pentru a i-se vota o recompensă națională, conform condițiunilor stabilite între Lascar Catargiu și șeful guvernului Aurelian la 1896 cu ocasiunea demisiunii sale.

Din acea scrisóre transpiră nemulțumirea părintelui Ghenadie, pentru-că acum guvernul conservator, venit la putere, nu îndeplinește afirmata promisiune a rěpausatului Al. Lahovari, care s'ar fi pronunțat, că îndată după venirea conservatorilor la guvern, acestia se vor îngriji de readucerea lui pe scaunul avut, fără care promisiune nu ar fi comis greșala canonică de a demisiona; iar din votarea unei recompense își vede zădărnicite speranțele reajungerei pe scaunul primațial.

Se afirmă că părintele Ghenadie reflectéză și la scaunul vacant al episcopiei de Roman.

Noi am fost dela început nepreocupați în acéstă chestiune și am apěrat la timpul seu vaza ortodoxismului și a bisericei române, cerênd repararea păgubitórei greșeli; dar a recădea azi în aceeași greșală nu ținem de loc în interesul bisericei, căci tóte trebue sě urmeze în cale normală. —

Renta bisericei sf. Nicolae.

Iată după „Epoca“ raportul d-lui *Delavrancea,* presentat camerei române:

Domnilor deputați!

Comitetul delegaților de secțiuni, compus din domnii G. Ghibănescu, Dr. C. Palade, N. Filipescu, N. Coandă, N. Cosăcescu, C. Hiotu și subsemnatul, întrunindu-se în ziua de 22 Ianuarie a. c., sub presidența dlui N. Cosăcescu, au ales în unanimitate pe subscrisul ca raportor la legea „pentru capitalisarea sumei de *38.500 lei pe an*, pe care Statul român o datorește *bisericei sf Nicolae din Brașov* pentru gimnasiu și școla reală gr.-or. română din acel oraș, întreținute de zisă biserică, precum și pentru deschiderea unui *credit extra-ordinar*, servind la plata sumei de *115.500* lei, datorită zisei biserici pentru zisele școli în timpul celor din urmă trei ani.

Domnilor Deputați!

Legea de față isvorește dintr'un drept real și consacrat de secole, pe care biserica „Sfântul Nicolae“ din Brașov l'a avut față de Principatele române în trecut, ear de mai bine de un sfert de veac față de România.

Inainte de unire, Moldova și Muntenia, recunoscuseră, ceea-ce se impunea de altmintrelea, că datoresc bisericei Sf. Nicolae din Brașov, pentru școlele greco-orientale române de acolo, venituri vechi și felurite folosințe în tăria daniilor și așezămintelor Domnești și istorice.

In 1868 și 1875, Parlamentul României a determinat la suma de 38.500 lei anual renta datorită sus zisei biserici. Nimeni nu póte tăgădui că renta acésta nu era un ajutor, nici o datorie prescrisă, ce ar fi reînviat dintr'un simțemênt de echitate, ci era și este un drept real, neîntrerupt, perpetuu.

Legea, pe care guvernul o prezintă d-vóstre, limpezește dreptul bisericei Stului Nicolae din Brașov.

Acestea pentru capitalul de nouă sute șeaizeci și dóuă de mii cinci sute lei rentă de stat 4 la sută care sě producă anual și de veci bisericei Sf. Nicolae din Brașov venitul de 38.500 lei

Intru cât privește creditul extraordinar de 115.500 lei, cred de prisos a stărui. Se va plăti, însfîrșit, o datorie ce trebuia plătită și ce fără cuvênt. pentru întâiași-dată la 1895, nu se mai plăti.

Mandate ardelenești.

(Incheiere).

II Invaziunea

Póte că guvernele țerii n'au îndestulit așteptările familiilor ardelene, și din clasa dătătóre de ton a Ardélului abia se póte observa, că s'ar fi strěcurat câteva în societatea Ungariei unitare, dar i-au rěmas Ardélului *cercurile electorale.*

In 1848 au croit 73 de cercuri, lângă cari s'au adaus dóuě din ținutul Năsěudului. Impěrțirea cercurilor a fost cam volnică; neproporționat de mult au fost favorisați Sașii, căci cele mai multe scaune săsești nu erau mai mari de 2—3 miluri □ și totuși trimiteau deputați, ca și comitatul Huniedórei care e mai mare de 100 mil. □ sau scaunul Csik-ului mai mare de 80 mil. □ Din acéstă pricină în 1878 și 1879 s'a făcut o nóuă împărțire a cercurilor. Caracter municipal s'a lăsat numai orașelor *Cluj* și *Murěș-Oșorheiu*, celelalte s'au împărțit la comitatele respective. Ținuturile și scaunele s'au sistat și din ele s'au format comitate. Vechile comitate Dobâca și Alba-superióră s'au disolvat, și s'au întemeiat cele 15 municipii de astăzi. Tot atunci au împărțit și cercurile electorale astfel: Cluj, Murěș-Oșorheiu, Brașov și Sibiiu au primit câte dóuě cercuri, Alba-Iulia, Elisabetopole, Gherla, Abrud împreună cu Roșia, Ocna, Kézdi-Vásárhely, Sepsi-Szt. Görgy, Odorheiu, Brețcu, Szék și Oláhfalu au format câte un cerc. Dintre comitate Bistrița-Năsěud, Têrnava-mică, Făgăraș și Brașov au format câte 2 cercuri, comitatul Odorheiu trei, comitatele Cluj, Turda-Arieș, Csik, Alba-infer., Sibiiu și Háromszék câte patru, Solnoc-Dobâca și Murěș-Turda câte cinci și Huniadóra 6 cercuri, cu totul 55. Cu cercurile orășenești la olaltă 74.

E incontestabil, că mandatele acestor cercuri se cuvin în prima linie Transilvànenilor, întocmai precum în Ungaria nu rěsar mandate decât pentru cei de acolo. Cu tóte că e mare lucru „transilvanismul“ dar e mai mare voința ministrului-președinte. Dela Iuliu Andrássy încóce, toți ministri-presidenți — Lonyai, Tisza, Szapáry și Bánffy — au înzestrat pe ómenii lor cu cercuri ardelene. Abia într'un singur cerc a rěmas un deputat ardelean, care reprezintă opoziția.

III Esența chestiei.

De fapt există un *import* în cercurile electorale ardelene și acesta crește. Dar nu se póte zice, că s'ar fi octroat contra voinței corifeilor din comitatele ardelene. Pretențiile familiilor ardelene cu nume istoric totdéuna au fost îndestulite (credem și noi — Red.) și numai prisosul a fost oferit strěinilor. Despre Anglia s'a remarcat, că $^1/_4$ din *membrii parlamentului sunt recrutați din vr'o 30 familii, care guvernéză Anglia.* Tot acésta se póte afirma și despre mandatele ardelenești. Și așa e și bine (cum sě nu fie?); democrația sě nu găséscă pricină în acest lucru, pentru-că posesorii de pămênt totdéună vor avea nevoie de conservatismul rece care jócă mare rol chiar și în parlamentul american și face servicii utile.

In cercurile electorale ale comitatelor totdeuna ne întâlnim cu anumite familii maghiare, deasemenea *sașii* și-au păstrat cercurile lor pentru corifeii naționalității lor. Orașele mai de frunte încă și-au trimis, cu puține escepții, odraslele lor în cameră, cu deosebire au făcut-o acésta cele dóuě orașe armene. Nu se póte afirma deci, că Ardelenilor li se trimit pe cap strěini tocmai acum când simțim *bórea unui curent mai liber;* dacă nu s'au plâns sub Tisza și Bánffy, ci pur și simplu s'au supus, apoi văierările lor de acum apar, cași când într'un timp mai liber, n'ar îndrăsni sě spună ceea-ce ar fi trebuit sě o facă până aci.

Antipatia, ce o arată proprietarii din provință față de străinii cari vênéză mandate nu datéză de azi și nu se arată numai la noi. In Anglia pe la 1705 erau la ordinea zilei cumpěrări de mandate cu bani, fără ca deputatul sě se presinte barem alegătorilor.

Deputații strěini de regulă primesc mandate în cercurile orașelor mici sau ale *naționalităților, unde în urma pasivității Românilor, autoritatea dispune liber — așa zicênd, asupra deputăției.* (Sperăm, că zefirul noului curent sě ștérgă rușinea acésta a vechilor sisteme de pașale Red.)

Simplex se provócă de nou la Anglia, unde asupra orășelelor de regulă se validitéză voința guvernului și a corónei, unde reflectéză și ministrii pentru a fi deputați.

Ardélul tocmai n'are a se plânge de import, căci volenti non fit înjuria (adecă n'am putea zice „volenti“ unde se îngeréză și baionetele — Red.) Sunt alte lucruri de făcut, cu cari ar trebui sě se ocupe serios. *Astfel e în primul rênd întrarea Românilor în luptele electorale și reducerea într'un mod înțelept a censului.* Cu acestea sě-și bată capul la masa verde.

Numěrul alegătorilor după ultimele liste valabile pe a 1899, a fost în cele 74 cercuri de 71.722, dar numěrul acesta decrește repede, precum se póte vedea din unele comparații cu anii anteriori. Azi mâne va scădea atât de mult numěrul lor, încât cercurile vor deveni pradă afacerilor de bani gata, și de influință legală nu va mai putea fi vorba.

In comparație cu Ungaria, cu raport la populația Ardélului numěrul cercurilor electorale e cu mult mai mare în Ardeal. Pecând în Ungaria pe 1 cerc cad în termin mediu cam 2300 alegători, în Ardél se vin numai 990 alegători. Au drept deci și sub pretextul acesta cei din Ungaria sě reflecteze la mandatele ardelenești.

Liniștéscă-se și dnii ardeleni, că dacă sunt în Ungaria iepuri mai mulți, deasemenea sunt în Ardeal mandate mai multe, a căror vênare aparține pasiunilor domnești.

Revistă internă

Parlamentul maghiar.

In ședința din 7 l. c. n. deputatul sas *Melczer* respunse la acusele ridicate de Komjáthy contra Sașilor. Spuse, că în chestia stégului la Brașov n'a fost vorba de slăbirea ideei naționale maghiare, ci ca sĕ se arboreze la ocasiuni festive pelângă steagul maghiar și cel săsesc. Sașii se gândesc numai la aceea, ca contopindu-se în privința politică cu națiunea maghiară, sĕ-și conserve proprietățile și datinele poporului lor. Se provócă la cuvintele lui Deák care a zis că trebue asigurată naționalităților conservarea și desvoltarea, prin ce se intăreşte fidelitatea lor către națiunea maghiară. Pășirea la guvern a prim ministrului actual au salutat-o și Sașii cu bucurie, căci numai pe basa dreptului, legei și dreptății se vor putea întrupa cuvintele lui Deák rostite la 1867.

*

Convocarea reichsrathului austriac.

Se ventilézǎ știrea despre convocarea camerei austriace pe ziua de 19 Februariu. Guvernul va presenta mai multe proiecte economice, între cari și unul despre împrumutul de învestițiuni, fórte important pentru industrie. Proiect în chestia limbilor se zice că nu va presenta parlamentului până ce nu va vedea mai întâi sórtea proiectului în conferența de împăcare, ce decurge.

Din România

(*Guvernul român în ajutorul țeranilor.*) Ministrul domeniilor, dl N. *Fleva* a depus în cameră un proiect, prin care cere autorisare a procura de urgență orz și ovĕs de semințe până la suma de dóuĕ milióne de lei. Semințele vor fi distribuite sătenilor în regiunile bântuite de secetă, obligați fiind sătenii a restitui valórea productelor cu procentul cuvenit în timp de doi ani, începênd dela 1 Iulie 1900.

*

(*Societatea clerului mirean Frăția*). 18 deputați au semnat un proiect de lege, pe care l'au presentat camerei, pentru recunóșterea societății clerului mirean *Frăția* cu sediul în Pitești, de persónă morală.

*

(*D-ra Bârsescu*). Duminecă séra a dat ultima representație în Iași, fiind fórte mult sĕrbătorită de public; de acolo a plecat pentru câteva representații la Galați și Brăila.

Revistă externă

Din Constantinopol se anunță, că cu prilegiul predărei scrisorilor de acreditare Sultanului, la 6 Febr. n. ambasadorul român Ghica accentuà că privește de a sa problemă strîngerea tot mai intimă a raporturilor amicabile între ambele state și-și exprimă speranța, că Sultanul îl va sprijini cu bunăvoință în împlinirea misiunei sale. Sultanul îl asigurà pe trimisul român de sprijinul sĕu și adause, că întârzierea audienței e a se căuta în sĕrbătórea turcéscă Ramazan.

*

De pe câmpul de rĕsboi știrile ultime spun, că comandantul suprem *Roberts* împreună cu șeful statului general Kitchener a părăsit cetatea Cap și probabil a mers la grosul armatei în Țéra Cap, de unde se va porni nóua campanie spre Bloemfontein.

Buller a trecut de nou rîul Tugela și e în marș spre Ladysmith. O telegramă spune, că la trecere ar fi suferit și o bătaie.

In Londra guvernul a secerat în casa de jos triumf, respingêndu-se propunerea lui Fitzmaurice de a se exprima din partea Casei desaprobarea politicei guvernului Salisbury. Voința maiorității e pe lângă aceea, ca rĕsboiul sĕ se continue cu ori-ce preț.

Din „Magyar Szó“.

Ziarul nou întemeiat „Magyar Szó“ din Budapesta aduce în numĕrul seu mai nou știrea, că adecă din banii trecuți în budgetul statului român, pentru ajutorarea școlelor și bisericilor române din străinătate, primește o subvenție anuală secretă de 40.000 de franci Metropolitul român din Sibiiu.

Suntem din partea cea mai competentă autorisați a desminți acéstă scire, care urmăresce scopul a seduce opiniunea publică maghiară, inventând vești pentru ținerea spiritelor într'o agitațiune continuă și neesplicabilă.

NOUTĂȚI

Chirotoniri. Eminenția Sa I. P. S. nostru archiepiscop și metropolit *Ioan* a binevoit a chirotoni astăzi întru preot pe cler. abs. Ioan *Șortan* ales preot în Blăşeni-grosuri (tract. Zarand); ear de diacon pe cler. abs. Petru *Lula,* ales preot în Bobâlna (tract. Geógiu).

*

Sporirea contingentului armatei. *N. W. Tagblatt* aduce știrea, că există un proiect pentru ridicarea numĕrului de recruți anual *cu 50.000* indivizi. Comanda supremă va supune în curênd parlamentelor noul proiect și dorește sĕ ajungă cât mai iute la desbatere. Sancționarea — pentru casul primirei — ar avé sĕ urmeze încă în prima jumĕtate a anului curent, deóre-ce în anul 1901 comanda ar voi sĕ execute recrutarea pe basa legei celei nóuĕ.

*

Darea școlară de 15 cr., care se plătește după fiecare băiat, ce frecuentézǎ școla poporală, este în ajun de a fi ștérsă. In comisiunea afacerilor instrucțiunei a parlamentului secretarul de stat „Zsilinsky, ca representant al ministeriului de culte a declarat, că îndată-ce ștergerea acestei contribuții va fi posibilă, se va elabora un proiect de lege corĕspunzĕtor, pe care ministrul de culte îl va înainta camerei.

*

Serată-Ronacher. Clubul de scrimă militar din Sibiiu va arangia în cerc restrîns la 13 Februarie st. n. o serată de petrecere (à la Ronacher) în favorul „Crucei roșie“. Inceputul la 8 óre. Intrarea 1 corónă.

*

Daruri pentru biserica din Filea. In ziua de anul nou, — cu ocasiunea întroducerei în parochie a nou alesului preot, *George Cazan* s'au făcut mai multe donațiuni pe sama bisericei din Filea în tractul Reghinului, pe cari vĕ rugăm a le aduce la cunoștința onoraților cetitori ai prețuitului nostru Telegraf.

1. Ioan *Bandilă* a lui Cirilă un frumos rând de vestminte bisericești în valóre de 80 Cor.

2. Grigore *Pițiu* și soția Maria un frumos rând de vestminte bisericești, în valóre de 90 Cor.

3. Incă cu un rând de vestminte bisericești au contribuit, următorii locuitori din comuna vecină Deda: Ghidiu Maria a Vasilichi, Ghidiu Maria a Ionichi, Pop Grigore, Ghidiu Vasilica l. Cirilă, Pășcan Ștefan, Pășcan Ilie, Pășcan Tóder, Pop Ignat, Pășcan Ion, Pășcan Todăra l. Mihăilă, Mihălaș Docia, Mateiu Nastasia, Rogină Vasilica, Căzan Dănilă, Câmpian Ion și Isaia Necita, în valóre de 70 Cor.

Pușcaș Tóder, Ilieș Ion, Dărăban Maxim, Florea Necifor, Mateiu Tóder, Pășcan Petrea și Moldovan Nastasia, toți din Deda o masă frumósă pentru așezatul prescurilor și servițiu pentru litie. *Mureșanul.*

*

Cununie. Dl Cornel *Condor*, cand. preoț. din Călata-mare și d șóra Zoe *Rimbaș*, absolv. de cursul pedag., din Brad, își vor sĕrba cununia la 13/25 Febr. a. c.

*

Semnificativ! Sâmbăta trecută în 3 Februarie c. n., și-a ținut adunarea generală Reuniunea învĕțătorilor dela școlele elementare-poporale și civile de stat, comunale etc. din Budapesta. Mare a fost consternarea însĕ, când la cetirea apelului nominal adunarea a trebuit sĕ constate, că din 1400 membri abia 20 au fost presenți; după observarea îndurerată a presidentului reuniunii, dela fiecare sută de membri abia unul present. Acest desinteres, semnificativ în felul seu, se cercau unii a-l scuza cu lipsa unei localități oficióse și cu lipsa de mijlóce materiale. Se póte!.. Credem însĕ, că la acestea ar trebui sĕ-și adaugă și defectele instituțiunii ca atare. Alt-cum au mărturisit-o cu mâchnire, că prima reun. învĕțătoréscă de stat, e în dóga agoniei și au chibzuit asupra reformelor de împrospĕtare. Expedient bun s-a găsit: a încredința inspectorilor regesci de școle conducerea. Disposiție illiberală, dar indispensabilă în interesul causei, ipsissima verba.

*

Necrolog Parochul Romul *Pop* și soția sa *Ana*, din *Gârbova*, cu inima frântă de durere aduc la cunoștință, că prea iubita lor fiică *Măriόra*, în 26 Ian. a. c. și-a dat sufletul în mânile Creatorului, în etate de 3 ani și 10 luni, după un morb scurt, dar' greu. Inmormântarea s'a făcut Joia trecută.

*

Numĕrul ascultătorilor universitari din Cluj. Rectorul universității rectifică știrea colportată prin ziare, că adecă în urma urcărei didactrului ar fi scăzut numĕrul ascultătorilor, ceea-ce nu corespunde stărei faptice. Din contră, în raport cu numĕrul ascultătorilor din semestrul II al an. scol. 1898/99, se arată în semestrul II an. scol. present o creștere de 78 ascultători, fiind înscriși cu totul 1070 de inși.

Faptul, că în primul semestru sunt totdéuna mai mulți ca în al II-lea se explică așa, că iuriștii asentați la serviciul militar de voluntari termină cu primul semestru cursul de 7 semestre și astfel în al 2 lea semestru scade numĕrul ascultătorilor. In semestrul prim au terminat studiiie universitare 152 de iuriști; subtrăgênd acest numĕr din 1196 care arăta suma ascultătorilor din primul semestru, remân 1044, așadar un numĕr cu mult mai mic și astfel comparația încă ne arată urcarea numĕrului ascultătorilor.

*

Producțiune în Tilișca. Corpul învĕțătoresc dela școla gr.-or. română din *Tilișca* invită la producțiunea musicală teatrală ce se va arangia Mercuri în 2/14 Februarie a. c. (Intimpinarea D-lui) în edificiul școlei. Inceputul la 7 óre séra. Venitul curat se va destina fondului școlar și bibliotecei școlare. Ofertele marinimóse se primesc cu mulțumită și se vor cuita pe cale ziaristică. Programa: I. 1. „Lăudați-l, că e mare Dumnezeu“, de D. Cunțianu. 2. „Ce te legeni codrule“, de Vorobchievici și 3. „Latına gintă“, — cântări esecutate de corul școlei. 4. „Soldatul rănit“, dialog predat de doi elevi II. 5. „Otrava de hârciogi“, de A. Pop, — comedie într'un act. III. 6. „Paza Maicei sfinte“, de A. Pop, — dramă în 4 acte. Cină comună și petrecere cu joc.

*

Se caută „Telegraful Român“ pe anii 1864, 1865, 1867, 1868, 1869, pe lângă preț bun. Insinuări la Redacțiunea acestui ziariu.

*

Maghiarisarea numelor de comune. Cât de mult se respectă vechile nume de locuri, se vede din următorul comunicat al ziarelor maghiare: La ordinul ministruluipresident, încredințat cu conducerea ministeriului de interne 10 comune din comitatul Nyitra și-au schimbat numele de sunet „strĕin“ cu nume unguresc. De exemplu: Behinț în Bőfalva, Dvornic în Belaudvarnok, Livina în Lévna ș. a. — De altă parte patrioții maghiari agită contra *societății carpatine săsești*, care a scos o hartă a comitatelor Sibiiu și Făgăraș pentru turiști, păstrând numirile nemțești și românești de localități.

Oare la a cui adresă sună, dacă nu la a intoleranților șoviniști resoluția luată de congresul geografic de astă tómnă din Berlin cu privire la nomenciatura geografică: „Schimbarea arbitrară a numelor istorice, de mult existente, în general cunoscute și adoptate în știință, trebue combătută cu tóte mijlócele, ca un lucru nepios și turburător al științei și comunicației.“

*

Rĕsboiu „buro-englez“ în Brașov. Se pare, că spiritul rĕsboinic din Africa de méză-zi s'a transportat chiar în — Brașov, împintenând la „luptă“ pe nisce băieți de școlă sași și maghiari. Băieții sași și-au luat numele de „Buri“, cei maghiari numele de „Englezi“. Lupta decurge zi de zi pe „Spionskop“ (din jos de cetățuie). Se întâmplă uneori, că „colónele“ acestor „rĕsboinici“ se ciocnesc strașnic și mulțime din ei rîmâ pământul în căderea ce urmézǎ după trânteli fatale. Ajungênd la cunoscința poliției acest „rĕsboiu“, precum spune *Gazeta Transilv.* directorii rispectivelor școle au fost făcuți atenți sĕ intervină, ca sĕ se facă „pace“ între „beligeranți“.

*

A apărut: *Raportul anual* al societății academice social-literare „România Jună“ din Viena pe anul administrativ al XXIX-lea (1 Novembre 1898 — 31 Octombre 1899).

*

Nóuă tipografie la Arad. Din Arad ni-se anunță, că dl Ioan *Florea* și-a deschis o nóuă tipografie în str. Mâna de aur nr. 21. Tipografia e adjustată cu tot soiul de litere și după cum putem vedea din execuția technică a fóiei humoristice „Veselia“ dl Florea se străduește sĕ scótă din stabilimentul seu lucruri bune. Indemnăm și noi obștea românéscă din Arad și împregiurime ca în loc d'a se duce la strĕini mai bine sĕ-și tipăréscă lucrările în o tipografie românéscă.

Dare de sémă.

— *Din Sĕliște.* —

La producțiunea arangiată la 26 Decemvre 1899 în favorul „bibliotecei școlare“ de corpul învĕțătoresc de la școla primară din Sĕliște, au binevoit a contribui cu suprasolviri următorii Dni: Petru Iuga adm. protopresb. 4 cor., Valer Milea și A. Dubleș câte 2 cor. 40 fil, Nicolau Hențiu, V. Decei, Joachim Muntean, N. N. Simion și Ilie Dobrotă câte 2 cor. V. Arsenie 1 cor. 60 fil. Victor Tordășian, A. Băsărab câte 1 cor. I. Petra, I Stoia, M. Simoneti, A. Pĕlăghieș, N. Șerb și N. Branga câte 60 fil., ear dela dl N. Sêrb teolog 60 fil. și o carte.

Venitul intreg a fost 260 cor. 36 fil., din care sumă subtrăgêndu-se spesele în suma de 59 cor. 32 fil. a rĕmas un venit curat de 201 cor. 04 fil.

Pentru suprasolvirile marinimóse, cât și pentru celelalte contribuiri, primească p. t. contribuenți și pe acéstă cale mulțumitele corpului învĕțătoresc din Sĕliște.

Sĕliște la 24 Ianuarie 1900

Pentru corpul învĕțătoresc:
Dumitru Lăpĕdat
director.

Notiță literară.

A eșit de sub tipar *Al doilea capitol din contabilitatea duplă*, de I. C. Panțu. Acéstă nóuă broșură conține: afacerile de credit cambial și afacerile de bancă.

La creditul cambial s'a întrodus o afacere de patru luni, trecută în registrele principale și auxiliare după metodul usitat la noi, precum și după metodul numit francez, întocmai așa, după cum se întrebuințézǎ în practică, arătându-se încheerile lunare și încheerea anuală.

La afacerile de bancă, după o împărțélă sistematică a afacerilor, s'a esplicat scontul de cambii și reescontul, afaceri cu monete, avansuri pe efecte publice (lombard); împrumuturi pe alte gagiuri (marfă etc.) și depunerile spre fructificare. Esplicările s'au făcut la singuratice casuri și apoi s'au combinat la mici afaceri, cari durézǎ trei și șése luni, arătându-se încheerea într'un Maestru tabelar și la urmă arătându-se trecerile, așa după cum se întêmplă în practică, în registre principale și auxiliare.

Prețul este 2 coróne + 10 bani porto. De vênzare în Brașov: la Tipografia „A. Mureșianu“ și la Librăria N. Ciurcu. In Sibiiu: la Librăria archidiecesană. — Atragem atențiunea publicului nostru, îndeosebi a celor ce se ocupă cu afaceri comerciale, precum și a membrilor din direcțiunile băncilor nóstre și a funcționarilor acestora, asupra acestei lucrări de neapĕrată trebuință.

Posta Redacțiunei.

M. C. Abrud. In nrul proxim. Mulțĕmita tuturor ómenilor de bine pentru interesul viu față de înaintarea bisericei, a cărei fiu ești.

Dr. P. Oprișa. Mulțĕmită. Ii facem rênd

Haină—mătase Foulard fl. 8.40

și mai sus! — 14 metri; — trimisă franco și vămuită! Mustre cu întórcerea postei; tot astfel și din „Mătase-Henneberg“, négră, albă și colorată dela 45 cr. până la fl. 14.65 pr. metru.

G. Henneberg, fabricant de mătase (*lif. de curte c. ș. r.*), **Zürich**. [11] 1—12

Onóre aceluia, cui se cuvine!

Domnului **Franz Wilhelm, farmacist, Neunkirchen lângă Viena** i-se scrie cu datul 11 August 1897 din **Altona**:

Sum deja de 70 de ani și am suferit de 10 ani de reumathism precum și de hemoroide și nu puteam afla nici un remediu. Numai **tea D-V. Wilhelm pentru curățitul sângelui antiarthritică antirheumatică** m'a curat în 3 săptěmâni total de dureiile mele. Vě esprim D-Vóstră și contesei, despre a cărei scrisóre am cetit în jurnale, cea mai sinceră mulțumită.

Cu tótă stima [6] 2—7

Christ. Ackermann, rentier,
Altona lângă Hamburg, Reichenstrasse 6.

De vêndare în tóte farmaciile.

Deposit principal: la farmacistul ***I. G. Molnar***, Sibiu.

In ***Tipografia și Librăria archidiecesană***, Sibiiu, se află de vêndare

Sidoxia,

cestiunea dotațiunei archiereului ort. român din Transilvania,
de
Matei Voileanu.
Prețul 30 cr.

Din **Tipografia și librăria archidiecesană, Sibiiu**, se pot procura:

Pribeag

de
Ioan Iosif Sceopul.
Prețul broș. 1 cor. 50 fil.

De pe la noi,

nuvelete de
D. V. Păcățianu
1889—1891.
Prețul broșat 2 coróne

Din tainele vieții,

novele și schițe
de
Margareta Moldovan.
Broș. à 2 cor.

Din vremuri apuse,

de
Judita Secula născută **Truța.**
Broș. à 1 cor.

Au apărut:

Juvenilia

Proză și versuri

de
Sile xt ușariu
à 1 C. 60 fil.

Iulian Devale

Epigrame

Prețul 1 cor.

Se pot procura dela ***Librăria Archidiecesană, Sibiiu.***

Turnătoria de clopote și de metal a lui

Antoniu Novotny

în Timișóra — Fabrică

se recomandă a pregătí clopote nóuě, precum și la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armoniόse, pe lângă garanță pe mai mulți ani, provědute cu adjustări de fer bătut, construite spre a le întórce cu ușurință în ori-ce parte, îndată ce clopotele sunt tocite de o lăture, prin ceea-ce sunt mântuite de crepare.

Cu deosebire recomandă [164] 25—26

clopote patentate găurite

invenție proprie, mai de multe-ori premiate cari au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminósă decât clopotele turnate după sistemul vechiu, așa că un **clopot patentat cu 300 kg. este egal în tonul unui clopot de 400 kg. făcut după sistemul vechiu.** Mai departe se recomandă spre facerea **scaunelor de fer bătut, de sine stătător,** — spre **preadjustarea clopotelor vechi cu adjustare de fer bătut,** — ca și spre turnarea de **tóce de metal.** Clopote în greutate de 300 kg. și mai jos se află totdéuna gata în magazin.

Preț-curanturi ilustrate se trimit la cerere gratuit și franco.

Se află de vêndare la

Librăria archidiecesană

1. **Almanachul învěțătorului român**, anul I și II. Prețul unui exemplar 1 fl. v. a., partea II 70 cr., porto 5 cr.
2. **Calendarul bibliotecii nóstre pe anul 1900**, prețul 28 cr., porto 5 cr.
3. **Conferințele învěțătoresci** din archidiecesa ort. rom. a Transilvaniei, ținute în 18/30 și 19/31 August 1898. Prețul 1 fl, porto 15 cr.
4. **Geografia pentru scólele poporale**, clasa III și IV, de *V. Goldiș*, prețul 35 cr., porto 5 cr.

Din „Biblioteca teatrală“

au apărut până acum următórele broșuri:

Nr. 1.	**Sóre cu plóie**, comedie într'un act de *Iosif Vulcan*	20 cr.
Nr. 2.	**Idil la țară**, comedie într'un act, localisată de *Maria Baiulescu*, după Juin și Flerx	20 „
Nr. 3.	**Biletul de tramvai**, comedie într'un act de *Gr. Mărunțianu*	15 „
Nr. 4.	**Un om buclucaș**, comedie într'un act, localisată de *Maria Baiulescu*, după M. Michel și Labiche . .	20 „
Nr. 5.	**Trei doctori**, comedie într'un act, localisată din l. germână de *Virginia A. Vlaicu*	20 „
Nr. 6.	**Pălăria ceasornicariului**, comedie într'un act, de Mdm. Emile de Girardin, localisată de *A. G. N.*	25 „
Nr. 7.	**Unde dai și unde crépă**, comedie în 2 acte de Aiexandru Cosmar, localisată de *Iuliu Popescu* . .	25 „

La **Librăria Tipografiei archidiecesane**, se află spre vênzare:

Amicul poporului

de
T. Vuculescu, pretor.

O carte neapěrat de lipsă pentru fiecare cetățean și cu deosebire pentru fiecare plugariu; cuprinde o mulțime de sfaturi în astfel de cause judecătorești și administrative, cari pot obveni fiecărui om.

Prețul unui exemplar 1 cor.; trimis cu posta franco 1 cor. și 10 bani.

Caractere morale,

exemple și sentințe, culese din istoriile și literaturile popórelor moderne și vechi
de
Ioan Popea, prof.

O carte instructivă și pe lângă acésta și o lectură fórte plăcută, n'ar fi ertat sě lipséscă din nici o bibliotecă.

Prețul unui exemplar cor. 2.50; trimis cu posta franco 2 cor. 60 bani.

A IV-a încheiere a conturilor institutului de credit și economii „Corvineana“ din Hunedóra.

Bilanțul general cu 31 Decembre, 1899.

Active.		cor. fil.
Cassa în numěrar		13236.66
Escomptul de cambii		317062.—
Imprumuturi cu oblig.		1100.—
Mobiliar	C. 1008.—	
după amortisare . .	„ 108.—	900.—
Depuneri proprii		44074.76
Diverse conturi debitóre . . .		960.78
		377334.20

Pasive.		cor. fil
Capital social, 700 acții à 100 .		70000.—
Interese anticipate		4158.—
Dividende neridicate		30.—
Fondul de garanță	. C. 1249.48	
Fondul de reservă	. „ 20577.46	21826.94
Depuneri spre fructificare . . .		267157.10
Diverse cont. cred.		30.—
Profit net		14132.16
		377334.20

Profit și Perderi cu 31 Decembre 1899.

Debit.		cor. fil.
Interese		
de dep. spre fruct.	C. 12167.22	
pentru fondul de res.	„ 806.96	12974.18
Spese:		
Luminat, încălzit, tipărituri, porto etc.	C. 1145.68	
Salare	„ 3482.—	4627.68
Chirie		440.—
Amortisare de mobiliar		108.—
Dare:		
directă	C. 2278.28	
după int. de depuneri	„ 1220.02	3498.30
Profit net		14132.16
		35780.32

Credit.		cor. fil.
Interese:		
după cambii esc.	. C. 25462.64	
după împr. cu oblig.	„ 110.72	25573.36
Provisiuni		10206.96
		35780.32

Hunedóra, la 31 Decembre 1899.

George Oprea, director executiv.
Nicolae Stoichița, cassar.
Nicolae Macrea, contabil.

S'a revězut și aflat în consonanță cu cărțile duse în ordine deplină.

Otto Popovits, [23] 1—1
președintele comitetului de supraveghiere.

Membrii comitetului de supraveghiere:
Buda Béla, **Eduard Tóth**, **George Popoviciu**,

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.**

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 12 Sibiiu, Marţi, 1/13 Februariu 1900. Anul XLVIII.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
pistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de dóuĕ ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 60 fil. pentru fie-care publicare.

Şovinismul desaprobat.

De un timp încóce s'a făcut în presa maghiară oposiţională şi cu deosebire în ziarul *„Egyetértés“* multă agitaţie pe tema chestiunii naţionale. Acesta a culminat în atacurile îndreptate în contra guvernului şi mai ales în contra ministrului-preşedinte *Széll*, pentru soluţiunea dată afacerei cu renta st. Nicolae.

Deputatul 48-ist *Komjáthy* Béla s'a făcut interpretul vederilor partidului seu, vorbind — după interpelaţia sa referitóre la rentă — în general în contra politicei actualului guvern în chestiunea naţionalităţilor şi însirând pentru susţinerea afirmaţiunilor sale vr'o 30 casuri de purcedere incorectă şi neconformă intereselor statului maghiar.

Acésta a readus pe tapet chestia naţionalităţilor, care de mult formézá călcâiul lui Achile în patria nóstră şi a provocat pe ministrul-preşedinte sĕ se pronunţe mai pe larg în acéstă afacere. Fiind vorbirea dlui Széll prima în stil mai mare în acest obiect, o presentăm cetitorilor nostri pe larg, mai ales, că cuprinde şi unele enunciaţiuni, cari par a fi începutul unei îndreptări spre mai bine faţă de greşelile trecutului.

Nu-i vorbă, de visul general al Maghiarilor nu s'a putut emancipa nici dl Széll, întrucât şi el a declarat, că „scopul final şi al politicei sale este a continua formarea statului unitar *naţional maghiar*“, dar a adaus şi aceea, „că *legile le va executa* astfel, încât fiecare fără deosebire de neam şi confesiune sĕ fie tractat cu mĕsură egală, va întroduce administraţie şi justiţie bună“, şi preste tot din duhul ei, ca întreg, transpiră idea, că politica boacănă şi şovinistică de până acuma nu póte fi în favorul ţerii şi nu póte atrage pe fiii naţionalităţilor.

Noi am fi deocamdată mulţumiţi şi cu micul progres, ce l'a făcut causa naţionalităţilor în judecata conpatrioţilor maghiari, numai cât o înţelegere sinceră după părerea nóstră este absolut eschisă, pe câtă vreme ţinta finală a politicei maghiare va fi statul *naţional* maghiar. Am fost, suntem şi vom fi cei mai credincioşi fii ai patriei şi ai unităţii statului *ungar*, dar prefacerea acestui stat poliglot în unul naţional nu ne póte nici când atrage, căci acésta este identic cu perirea nóstră şi a celorlalte naţionalităţi ca individualitate etnică separată.

Noi nu putem fi mulţĕmiţi numai cu *„esecutarea dréptă a legilor“* făcute de nobis sine nobis şi adeseori cu vĕdita intenţie, de-a împedeca desvoltarea intereselor nóstre ca neam special, dar ca factor constitutiv şi susţinĕtor al acestui stat, pus dela întemeiarea lui pe base poliglote, ear nu pe fundamentul *„unius linguae“*, aflat de debil din partea chiar a întemeietoriului ţĕrii.

Ne place a crede, că dl Széll, ca, bărbat politic, — care-şi cunósce bine mediul, în care se resfrânge sensul vorbirii sale — deastădată n'a putut se abandoneze vestita şi desmierdata „idee de stat“, dar sperăm a ajunge şi timpul, când faţă de organismul bolnav sĕ se aplice şi o dosă mai mare de bunăvoinţă faţă de naţionalităţi.

Primul pas spre îndreptarea ori căruia este *recunóşterea* greşalei comise. Deci greşala şovinismului trebue mai întâi recunoscută şi combătută şi odată delăturată albéţa acestei bóle din ochii compatrioţilor maghiari, credem că vor vedea lucrurile cu mai multă claritate şi deci se vor putea orienta mai bine faţă de direcţiunea, în care vor avea sĕ mérgă pe viitoriu.

Intreg modul de gândire al dlui *Széll* îl considerăm de cualificat a afla medicamentul potrivit. Chiar şi vorbirea amintită contribue în acéstă direcţiune. Acésta influinţă domolitóre au avut'o vorbirea şi asupra multor ziare maghiare, cari în ditirambe glorificau mai nainte faptele agresive ale guvernelor din trecut faţă de tot, ce nu era maghiar. Acésta o deducem din primul lui *„Pester Lloyd“* dela 10 faur.

Accentuézá în el, că în era cea imediat după 1867, în lunile de miere ale libertăţii şi independenţii Maghiarii, călăuziţi de motive sentimentale, au dat naţionalităţilor o lege prea liberală, din care motive au luat indemnul unor pretenţiuni exagerate şi unor agitatiuni urite, ne mai auzite. *„Firesce acestea au provocat reacţiunea“*. O considerabilă parte din opiniunea publică maghiară a început a accentua mai tare aspiraţiunile naţionale, *imperativul categoric deveni suprema espresiune a înţelepciunii politice* şi pe urmele acestor doctrine s'a ivit *şovinismul*: *evangeliul naţional al speculaţiunii rafinate şi al prostiei.* Dela un timp a acceptat şi guvernul acésta politică. De ce? Cu ce prospecte? Ar fi neplăcut sĕ se erueze. ***Sigur e atâta, că metoda robustă n'a avut nici un resultat, ba póte a stricat multe,*** cari ar fi putut deveni bune“.

Astfel incearcă „P. L.“ a scusa naşterea şovinismului, pe care noi de mult l'am declarat de primejdie, care póte aduce ţara la abis.

Nu încape îndoială, că scusa nu e succésă, căci legea naţionalităţilor — deşí votată şi sancţionată — n'a fost deloc aplicată, deci n'a putut stêrni pretensiuni nici exagerate, nici neexagerate.

Pretensiunile juste 'şi-le-au formulat şi pretins Românii cu mult înainte de aducerea acelei legi, fără a avea lipsă de asemenea îndemnuri. Indemnul le-a fost conscienţa originei şi a individualităţii etnice. Acésta a stêrnit în noi, ca în ori-ce popor vital aspiraţiunea, de a conserva tóte însuşirile neamului, ca popor deosebit, dar pentru aceea pururea credincios dinastiei şi patriei.

Dar mai importantă este recunóşterea şovinismului şi desaprobarea lui. Acésta ne face sĕ zicem, că cercuri otărîtóre au revenit la vederi mai sănĕtóse.

Iată cum continuă fóia citată:

Schimbarea (ce transpiră din vorbirea lui Széll. Red.) este reîntórcerea la principiile raţionale, practice ale politicei de naţionalităţi cuceritóre (dar nu contopitóre. Red.) cum au indicato totdéuna cei mai buni şi mai înţelepţi dintre bărbaţii nostri de stat. Devenit'a ea actuală prin duhul conciliant, ce străbate întrégă viéţa nóstră politică? Ori racunóscerea misiunii, ce o are poporul ungar în monarchia habsburgică, a copt idea de a împreuna şi organisa tóte puterile din ţară la o muncă şi desvoltare pacinică? Noi nu scim, dar vedem, că Széll cu premeditare o proclamă şi representanţa ţerei o salută cu furtunóse aplause.

Noi ne bucurăm de acésta schimbare şi felicităm pe dl Széll pentru o aşa iniţiativă înţeléptă şi *curagiósă*. Avea-va resultat? Acésta atârnă dela aceea, dacă naţionalităţile şi în *deosebi Românii* vor folosi favorabil aceste dispoşiţiuni favorabile ale regimului şi parlamentului. Sórtea împăcărei şi a păcei e în mânile lor; dar ei au şi responsabilitatea. Prevenirea nu va lipsi, dacă vor căuta apropiere.“ etc.

Vorbirea deputatului *Stefan Tisza*, rostită în 8 Februariu, asemenea advertizézá şovinismul şi acusele nebasate, cari produc răni „în conştienţa sutelor de mii de cetăţeni credincioşi ai patriei, cari până acum nu s'au identificat cu acele elemente, cari de fapt ascut chestia de naţionalităţi în direcţie contrară statului, dar faţă de cari e necesar sĕ ne arĕtăm cu încredere“, ear ziarul „Egyetértés“, — care a suflat mai cu ifos în foii şovinismului şi a aruncat mai cu uşurătate grava acusă de *trădare de patrie* nu numai fiilor naţionalităţilor nemaghiare, ci chiar şi nepotului lui *Deák*, actualului premier Széll — a căzut într'un circulus vitiosus. Chiar *Kossuth Ferencz* scrie în Nrul dela 11 Februariu astfel:

„Ne dóre, că în decursul multelor veacuri neamul maghiar n'a avut destulă forţă de atragere, destulă voinţă şi perseveranţă, că sĕ contopéscă în sine naţionaţităţile, cari trăesc pe pămêntul patriei şi cari au împărţit totdéuna cu noi sórtea patriei ungare. Dar neavênd acéstă forţă şi avênd a calcula cu factori esistenţi: acum numai un principiu ne póte conduce: *principiul egalei îndreptăţiri faţă de fiecare cetăţean al patriei, fără deschilinire de neam, limbă şi religiune.* Ce drepturi şi libertăţi avem noi maghiarii, ca cetăţeni, acelea trebue sĕ le aibă şi toţi cetăţenii de ori-ce limbă; faţă de ei nu-i permis sĕ se validiteze forţa (erőszak), ci dreptatea şi legea. După convingerea nóstră bunăstarea şi îndestularea numai atrage pot spre noi naţionalităţile de limbi strèine; şi până când vor cunóşte statul ungar numai din pretinderea dării şi a sângelui, şi din baionetele, cu cari li-se storc voturile la alegeri (cum s'a întêmplat sub Bánffy în mai multe locuri în Ardeal), până atunci agitaţiunea va afla teren fertil.“

Am semnalat anume aceste escerpte caracteristice, ca sĕ putem controla, dacă autorii lor se vor şi ţinea de ele. Noi, a căror patriotism stă în adêncul inimei, ér nu pe vêrful limbei, ca la cei cu *„speculaţiunea rafinată“* din „P. L.“, am dorit totdéuna şi dorim şi acum o apropiere sinceră a tuturor naţionalităţilor acestei frumóse patrii, dar o apropiere cu jertfirea fiinţei némului nostru este imposibilă. Deci înainte de ori ce paşi în acéstă direcţiune, ţinem sĕ se lămuréscă neinţelegibila „idee de stat unitar *naţional*,“ căci altcum nu putem înţelege, cum s'ar putea aplica dreptatea faţă cu maioritatea cetăţenilor nemaghiari, pretinzîndu-se dela ei aşi lĕpăda fiinţa, trecutul, istoria şi a se contopi în alt neam. Apropiere, fără recunóscerea caracterului poliglot al ţerei, nu ne putem închipui; din contră suntem convinşi că „regnum unius linquae fragile est“ cum a zis s-tul Stefan fără sĕ se pericliteze nu o idee, ci însuşi „statul ungar unitar“.

Deputatui Komjáthy a zis în interpelaţia sa în causa rentei şi remarcabilile cuvinte prea adeverate: *„Cu tótă mândria şi cu tótă ocasiunea am accentuat şi voiu accentua că naintea mea este fără preţ ori ce comóră, putere şi bunăstare din lume, dacă n'o pot gusta ca fiu al scumpului nostru neam maghiar.“*

Prea adevĕrat. Apreţiăm şi aprobăm acest cald foc al nobilei simţiri; numai cât *quod uni justum, alteri aequum.* Deci nimenea nu ne va putea numi cu drept cuvênt patroţi rĕi, când şi noi cerem aceeaşi, sĕ trăim cum am trăit de 2000 ani, ca Români şi sĕ ne desvoltăm în cadrele acestei iubite patrii ca atari, pe basa specialelor nóstre însuşiri individuale.

Este datorinţa fiecărui bărbat de stat nu numaí a admite acésta, ci a o şi pretinde, pentru că nu póte fi patriot probat şi sincer acel cetăţean, care îşi tradézá némul. Unul ca acela fiind la strîmtóre, tot aşa de uşor se póte lĕpăda şi de patria sa şi dinastia ei.

Vorbirea ministrului-preşedinte Kolomán Széll.

Trebue sĕ mĕ ocup cu chestia naţionalităţilor nu numai pentru importanţa ei, ci şi pentrucă oratorul conclude, că ministrul-preşedinte ungar nu face politică unguréscă. Acusa nu e adevĕrată şi e datoria mea a documenta acésta.

S'a afirmat că eu în chestiunea naţionalităţilor n'am nici o idee conducĕtóre, că am luat disposiţii, cari în patria sa au atins pe Ungur în ambiţia naţională şi l'au făcut de ocară. O acusă mai vătĕmătóre, mai flagrantă şi mai sângerósă ca acésta, nu se póte arúnca unui politician ungur în faţă.

M'am exprimat asupra chestiei naţionalităţilor în mod precis şi meritoric încă în vorbirea-program, ce am ţinut-o la venirea mea la guvern în modul următor: Privesc drept scop final al direcţiei şi politicei mele continuarea clădirei statului unitar ungar naţional pentru naţiunea ungară, în creaţiuni, instituţii, cu consolidarea şi asigurarea întregei sale desvoltări economice, culturale şi politice.

Voiu guverna astfel, şi în conducerea tuturor instituţiilor voiu nésui într'acolo şi voiu împlini legile — precum nici alt regim nu póte face altcum — ca sĕ mĕsur fiecăruia cu aceiaşi mĕsură, fără deosebire de naţionalitate, contesiune şi clasă. Deci cine ştie şi simte ungureşte nu póte afirma, fără a comite o gravă imputare şi denaturare, că nu m'aş fi pronunţat în chestia naţionalităţilor.

A mai afirmat dl deputat, că ministrul-preşedinte nu spune nimic. Acéstă manieră de discuţie e neadmisibilă: a lega adecă de olaltă lucruri, cari se eschid, lucruri heterogene şi a crede, că acusele sale sunt cele mai puternice.

Dl deputat a grămădit o masă de acuse, abia le-aş puté numera, eu cred că variază între 25—30, şi chiar împregiurarea acésta 'mi face impresia, că dênsul a voit sĕ suplinéscă calitatea prin cantitate. Asta nu merge şi nu e în avantagiul criticei şi discusiunei.

Deputatul *Ivánka*: Le-a luat din ziarul „Magyar Szó“.

Ministrul-preşedinte *Széll*: Voiu împărţi acusele în trei categorii. Sunt sau lucruri, cari nu s'au întêmplat, sau lucruri întêmplate, dar nu aşa cum le-a presentat dl deputat sau în fine lucruri întêmplate, aşa, din cari însĕ nu urméză absolut nimic, fiind-că guvernul a luat posiţie contra lor.

S'a zis, că min-preş. şi-a început activitatea prin desfiinţarea secţiei naţionalităţilor, care se ocupa cu observarea şi controla nĕsuinţelor naţionalităţilor duşmănóse statului. Ei bine, ministeriul de interne şi secţia poliţienéscă de stat se ocupă cu descoperirea agitaţiunilor duşmane statului. Eu sunt de părere, că e mai bine, dacă unesc aceste dóuĕ instituţiuni şi le pun sĕ lucre paralel şi nu una contra alteia, ci împreună.

La Arad Românii convocaţi la asentare la 13 Aprile — zice dl dep. — au eşit cu steag românesc. Am dispus cercetare şi primarii comunelor, cari au luat parte, au fost suspendaţi din oficiu.

Dl deputat a obiecţionat că la instalarea metropolitului Ioan *Metianu* au fost folosite stéguri româneşti. După raportul comitelui-suprem instalarea a decurs fără nici o demonstraţiune naţională, într'un mod demn şi liniştit. M'am convins de altcum din convorbirile mele despre conceptele corecte şi patriotice ale metropolitului.

Ce priveşte adunările poporale ale compatrioţilor de limba slovacă am declarat resolut, că numai acelea se pot ţinea, al căror program nu conţine nici o urmă de chestie naţională sau tendenţe duşmane statului. Acelea, unde lucrul n'a decurs în felul acesta au fost oprite, dar acolo, unde adunările poporale au corespuns acestor condiţii au fost permise, deórece legea nu permite, ca o adunare poporală anunţată corect şi cu un program neesceptionabil sĕ pótă fi oprită. Indată-ce am fost încunoscinţat, că în *Narodni Noviny* se desvóltă un program cu tendenţe slovace federaliste, am avisat pe comiţii supremi, sĕ urmăréscă cu cea mai vie atenţiune direcţia duşmănósă statului şi sĕ o suprime în germine. Fie convins dl deputat, cà eu observ cu atenţiunea cea mai încordată activitatea *museului slovac* şi a reuniunii „Zsivena“ şi am oprit mai multe lucruri, cari privesc acéstă reuniune.

Dl deputat a menţionat pe Mitrofan *Sevits*, denumit episcop, fără a şti ungureşte. Când a fost întrodus în scaun, a fost salutat în limba germană şi sêrbă, nu în cea maghiară. E fapt, că s'a întêmplat în chipul acesta necorect, dar am luat imediat mĕsuri, ca primariul şi magistratul sĕ aducă la valóre totdeuna limba oficiósă a statului. Denumirea episcopului Sevits s'a făcut de un guvern anterior pe basa pct. 21 din declaratorium illyricum din a 1779. După ce a fost ales a declarat, că regretă că n'a învĕţat ungureşte, dar va face de aici înainte. E un personagiu bisericesc înalt şi bun patriot.

S'au observat ici-colo simptómele unei propagande ceho-slovace, care datéză de mai de mult, şi e urmărită cu atenţiune.

Despre jurămêntul depus de studenţii saşi la mormêntul lui Bismarck s'au făcut cercetări, pe basa căror s'a aflat, că dintre studenţii saşi din Cluj, n'a fost la scena aceea nici unul. Ar mai fi fost sĕ se constate, nu cumva avem a face numai cu omagiul depus de nişte tineri fantaşti.

In privinţa asmuţărilor din comitatul Solnoc-Dobâca, despre un pretins salvus conductus dat celor doi ómeni, cari au fost la Viena, comitele suprem n'a putut erua date precise.

Ce priveşte chestia *institutelor de bani române*, e vorba de fapte. Pe basa unei legi şi a unei disposiţii legale nu pot procede contra acestor aşezeminte, fiindcă au fost întemeiate pe basa legei şi lucréză sub scutul legei. Trebue sĕ se caute şi sĕ se afle contrapondul pe cale socială. Privind datele statistice vedem, că în Ardél sunt nu numai institute de bani române, ci în numĕr covîrşitor şi altele, în mare numĕr şi institute ungureşti. (Strigăte din stênga: Nici unul!) Chemarea acestor institute este de a contrabalansa institutele româneşti.

Voiŭ enumera acum disposiţiile luate de mine, ca ministru de interne, pentru a împedeca tendenţe antinaţionale şi vrăşmaşe statului. Vĕ pot spune, că trei indivizi au fost simplu scoşi din ţéră, fiindcă veniseră sub pretext de studii, ca sĕ agiteze. Intemeerea de societăţi, ale căror statute tradau cât de puţin nĕsuinţe contrare unităţei naţionale a fost oprită, precum: reuniunea de lectură Miava, reuniunea „autonomia“ din Fiume etc. Deasemenea au fost pedepsiţi cu duiumul cei-ce au folosit *colori strĕine*. Cererea lui Paul Mudron pentru întemeierea unei nóue societăţi în locul celei disolvate „Matiţa“ a fost respinsă. Acelaş a făcut paşi pentru ridicarea unei şcóle medie cu limba de propunere slovacă — a fost respins. Reuniunea Zsivena a proiectat înfiinţarea unei şcóle agronomice — cererea a fost respinsă, căci exista presupunerea, că se intenţionéză propagarea de idei duşmănóse statului.

S'a luat disposiţie, ca preotul din Şişeşti Lucaciu, un mare agitator notoric, fără invoirea superiotăţii sale bisericeşti sĕ nu pótă arangia nici un peregrinaj. Am făcut paşi chiar la Roma în privinţa acésta.

Protestul corpului învĕţătoresc dela şcóle poporale elementare, cu limba de propunere unguréscă şi română, contra redactărei protocólelor conferenţei în limba maghiară, a fost cassat.

Dl deputat a spus mai departe, că guvernul a permis Saşilor sĕ expună obiecte la Paris cu inscripţii nemţeşti. Afacerea stă aşa, că autorităţile bisericeşti au fost provocate, sĕ trimită odórele lor la Paris. Saşii au rugat pe comisarul gubernial sĕ permită bisericelor, care expun obiectele sĕ-şi scrie numele în limba lor. Atât, mai mult nu.

In privinţa arborărei stégurilor, articol. XXI din 1848 dispune că pe edificiile publice este a se folosi tricolorul unguresc. In a. 1899 s'a ţinut în Braşov un congres de gimnastică şi vice-comitele a întrebat, dacă se pot arbora pe case şi colorile oraşului, când sunt arborate şi stéguri ungureşti în numĕr egal? I-s'a respuns: Cu abatere dela ordinul Nr. 82,293 în privinţa folosirei stégurilor, permit în mod esceptional observarea praxei de până acum“. Praxa de până aci consta în aceea că în mod esceptional privaţilor le era permis sĕ foloséscă pelângă stégurile naţionale şi colorile oraşului. Mi-se pare însĕ că e o chestie de discuţie, că óre colorile Braşovului, Reghinului şi Sibiiului sunt roşu-vênĕt, sau acestea sunt colorile naţiunei săseşti.

Dacă sunt colorile acestea colori orăşeneşti, atunci alt-cum stă chestia folosirei lor, dacă însĕ ele sunt colorile naţiunei săseşti, folosirea lor nu se póte permite, deórece naţiune săséscă nu există. Acusa e deci nedréptă.

Zice apoi dl dep. — şi cu acésta am absolvat vre-o 20 şi mai bine de puncte — că „*Politik*“ din Praga, cu care eu stau în strînse legături, într'un articol la 13 August a citat trei personaje marcante ale Românilor cu numele — un preot fruntaş român un membru român al casei magnaţilor şi un al 3-lea domn cu vază — cari au conferat cu ministrul preşedinte şi i-au anunţat, că suflând acum cu totul alt vênt pe terenul politicei de naţionalităţi, Românii ar fi gata sĕ abandoneze pasivitatea. Constat, că secţia pressei a presidiului ministerial nu are şi nu avea nici cea mai mică legătură cu „Politik“ şi ca sĕ nu crédă dl dep., că eu am sau aveam legături private, declar că nici casul acesta n'are loc. Mai adaug, că după scrutările cele mai îngrijite, în numĕrul dela 13 August nu obvine articolul amintit. Póte că sĕ se afle în alt numĕr, dl dep. dacă l'a cetit îmi va spune dóră unde se póte ceti. Dacă însĕ se cuprinde în fóie, atunci trebue sĕ declar, că n'aş avea nici cea mai mică obiecţiune, când vreunul din compatrioţii şi fraţii nostri români, cari se află astăzi în pasivitate ar veni la mine, pentruca se vorbéscă cu mine despre aceea, când şi cum vreau Românii sĕ abandoneze pasivitatea. Repet, n'aş avea contra acesteia nici o obiecţiune, nici n'ar fi permis sĕ am, deórece e datoria mea sĕ învĕţ a cunóşte tóte părerile, tóte nĕsuinţele ..... (Aprobări vii în drépta şi stênga) ..... şi dacă ar veni cineva la mine şi ar vorbi franc despre acésta cu mine, care de present conduc afacerile ţerei sub responsabilitatea, ce o datoresc Maiestăţii Sale şi parlamentului, mi-aş ţinea de datorinţă, a întra în discuţie şi a convorbi cu el. Că ce posiţie aş lua, depinde fireşte dela aceea-ce mi-ar spune şi cum o ar voi.

Polonyi: E datoria nóstră sĕ-i împĕcăm.

Ministrul-preşedinte Coloman Széll: Căci ori-ce părere ar avé cineva asupra posiţiei luate în afacerea pasivităţii Românilor, nu se póte crede, că un Ungur sau un ministru preşedinte maghiar n'ar puté sĕ asculte pe unul, care ar veni sĕ-i vorbéscă despre acésta.

De altcum declar, că nici trei persóne, nici dóuĕ, nici o persónă nu mi-au raportat, că între ce împrejurări ar fi aplecaţi Românii sĕ părăséscă pasivitatea şi astfel n'am avut o ocasiune la o atare convorbire.

Constat, că am avut o discuţie în afacere cu dl membru al casei magnaţilor Iosif *Gall*. Am spus părerea mea şi punctul meu de mânecare în chestia acésta; stéua conducĕtóre a nĕsuinţelor nóstre e, că în *contra unităţii şi integrităţii statului ungar şi a naţiunei politice unitare ungare nu se póte şi nu e permis sĕ se întêmple nimic.*

In privinţa acésta conglăsuim toţi. Nici un politician maghiar nu póte avé alt scop şi numai în *aplicaţiune* póte fi deosebire. Adevĕrurile acestea eu le aplic cum prescrie legea şi cum îmi dictéză convingerea. Eu cred, că ori-ce agitaţie vrăşmaşe statului trebue suprimată, de altă parte cred, că fiecăruia trebue sĕ i-se dee dreptul seu, la ori-ce naţionalitate ar aparţiné. Nimenea nu e permis sĕ fie persecutat; trebue sĕ procedem cu cruţare, unde nu e de lipsă energie, şi cu o rigóre implacabilă, unde e nevoie. Eu nu confund noţiunile.

Rakovski: Ca Bánffy!

Ministrul-preşedinte: Ori-ce energie, dacă nu e la loc, devine volnicie şi eu cred că maniera urbană, tacticósă, dacă nu transigéză în principii, nu e slăbiciune. Aplicarea energiei, unde nu e nevoie, provócă iritaţie, nelinişte. Noi însĕ trebue sĕ rĕmânem liniştiţi, pentru a ne înţelege asupra binelui patriei. Statul politic unitar ungar trebue edificat în direcţia apucată în a. 1867, prin desvoltarea instituţiilor liberale. El trebue sĕ-şi adune puteri pentru a sta ca un castel tare şi a oferi şi celor de altă limbă locuinţă unde sĕ trăiască mulţumiţi, sĕ se simtă bine şi sĕ céră scutul statului maghiar. Trebue deşteptate şi cultivate puterile atractive, cu cari sĕ strângem pe fii de diferite limbi ai patriei. Eu ţin, că acésta e şi politica maghiară, şi e o politică înţeléptă. Acésta nu e o politică de rassă — o spun dlui deputat Melczer; — chiar şi politica dep. Komjáthy e naţională maghiară, deşi exagerată.

Imi încheiu vorbirea la acusele dep. despre care zic numai atât: qui nimium probat, nihil probat. M'a acusat greu şi nemeritat; am rĕspuns la aceste acuse. (Aplause furtunóse.)

Komjáty pentru corigerea unor cuvinte rĕu interpretate spune, că n'a voit sĕ acuse persóna ministrului-preşedinte, ci a voit numai sĕ-i atragă atenţiunea asupra afacerilor. Ce priveşte întărirea episcopului sêrbesc de Bács, susţine, că aceea era neadmisibilă deóre-ce în sensul unei legi din 1840 nimenea nu póte fi preot, care nu vorbeşte ungureşte. Recunóşte că frumósa vorbire şi logica dlui ministru-preşedinte a avut mare influenţă asupra-i, dar nu-i póte clătina convingerea. Lovitura, care a primit-o nu i-a fost periculósă.

Ministrul-preşedinte: Am voit prin vorbirea mea numai să slăbesc acusele şi sĕ le reduc la fapte exacte; cred, că acésta am şi ajuns-o.

După o polemie cu Komjáthy, discuţia se termină.

Parochie ortodoxă română în Budapesta. Colonia română ortodoxă din capitală în numĕr însemnat de 3000—4000 de suflete, de 8 ani, de când Grecii s'au înstăpânit asupra bisericei ortodoxe de acolo, scoţînd limba română din serviciu, a remas fără biserică proprie. Precum spun ziarele din capitală, dnii: Dr. Iosif *Gall*, membru al casei magnaţilor, Georgiu *Serb*, representant dietal şi Dr. George *Alexics*, profesor universitar au cerut în numele credincioşilor ortodoxi români din Budapesta dela P. S. Sa episcopul Aradului Iosif *Goldiş*, concesiune pentru întemeierea unei comunităţi bisericeşti. Dl episcop a încuviinţat cererea, designând în scopul acesta pe secretariul fundaţiunei lui Gozsdu, dl George *Bogoevici* cu facerea preparativelor.

Stîlpii maghiarisării. Statul maghiar aduce jertfe enorme pentru desnaţionalisarea Românilor şi a celorlalte naţionalităţi prin scólele poporale de stat. Dar nu-i destul, strigă un anumit Szabó Kálmán, fracţiunile acestea de popóre sunt fórte renitente şi au o ură infernală faţă de cultura maghiară. Spune, că cu ocasiunea festivităţilor desvălirei monumentului lui Petöfi la Sighişóra Românii n'au voit nici sĕ găzduéscă pe Maghiari. (Dar óre Maghiarii din Deva cum au găzduit astăvară pe Români la adunarea generală a Asociaţiunei?) In şcólele de stat numai cu apucături viclene (ce sinceri!) i poţi înşela. In multe părţi însĕ au trebuit sĕ remână góle câteva şcóle.

Tot acésta se observă şi în ţinutul românesc al Bihorului. Inspectorul de şcóle pentru a seduce pe Români sĕ cerceteze şcólele de stat a propus ministrului sĕ-i scutéscă de didactru, ceea-ce s'a şi efeptuit imediat.

Manevra acésta de maghiarisare, zice îngrijoratul patriot, n'are basă sigură de rĕsboi, de unde sĕ se pótă opera cu siguranţă, cu mare putere. E prea scurt timpul de 6 ani pentru a stîrpi folosinţa şi iubirea limbei materne imprimată cu totul în sufletul băiatului. Pentru a duce la triumf campania, trebue luată în ajutor instituţia Kisdedovurilor. In teritoriile locuite de naţionalităţi, asilele de copii sĕ fie coloniile absorbitóre ale organului statului, deórece etatea de mic copil e cea mai potrivită pentru a-i sădi adênc o limbă strĕină, pe când la etatea de 6 ani nu mai poţi smulge limba maternă din şanţurile ei. Şi apoi mai e ceva. Poporul primeşte asilele cu simpatie, căci în naivitatea lui le ţine de nişte instituţii pur umanitare. Patriotul suspină: Drag asil, de ce nu vii?

Şedinţa comitetului Asociaţiunei.

dela 8 Februar n.

Cercul de activitate al „Asociaţiunei“ se estinde tot mai mult, agendele se sporesc şi ca un semn înveselitor, se sporesc şi venitele şi numĕrul membrilor.

Intre obiectele mai însemnate pertractate în şedinţa de azi remarcăm:

S'au luat mĕsuri ca Asociaţiunea sĕ fie representată la inventarisarea averei remasă de Ioan Petran, şi Dr. Ioan Nichita, cari au lăsat pe seama Asociaţiunei averea lor şi anume cel dintâi întréga avere după mórtea soţiei sale, al doilea vr'o 12.000 fl.

Interesele Asociaţiunei le vor representa domnii Vasilie Jndreiu din Cluj şi Andreiu Cosma din Şimleu.

Pentru remasul George Filep s'au iniţiat cu erezii pertractări de împăciuire — şi afacerea s'a încredinţat advocatului George Pop din Zelău.

Rapórte despre sporirea membrilor au întrat dela Oraviţa, Panciova, Făgăraş.

Despărţĕmêntul Timişóra a trimis pentru fondul cultural prima mie de coróne ca deposit fructifer.

Rapórte anuale au înaintat despărţemintele Sibiiu, M. Oşorheiu, Turda, Sebeşul săsesc, Selişte, Câmpeni, Satmar, unde afacerile progresează normal.

In Braşov inteliginţa s'a organisat şi ţine prelegeri poporale — ear înactivarea despărţĕmêntului Treiscaune s'a încredinţat profesorului N. Bogdan, care credem că 'şi va pune tótă silinţa sĕ aducă la viaţă unul din cele mai espuse despărţĕminte.

Din iniţiativa Dşórei Maria Cioban, profesóră la scóla civilă de fete, Asociaţiunea va scóte un album cu modele de cusĕturi, industrie de casă, spre care scop dşóra Cioban a presentat 12 piese, cari eventual înmulţite cu modele ce va binevoi a ne mai pune la disposiţie şi comitetul Reuniunei femeilor din Sibiiu se vor fotografia şi vărsa în clişeuri şi da la tipar cu esplicaţiunile de lipsă.

Lucrarea aceasta chiemată a conserva portul nostru în originalitatea sa va fi de o deosebită importanţă şi n'avem decât sĕ felicităm pe iniţiatóră pentru interesul ce-l pórtă acestui ram de industrie naţională, ér comitetul de sigur va sprigini cu tótă căldura întreprinderea.

Cassariul a presentat raţiociniul anului espirat însoţit de un raport detaiat, care s'a predat comisiunei financiare spre esaminare.

Celelalte obiecte pertractate au fost curenţii de mai puţină importanţă.

Renta bisericei sf. Nicolae.

In şedinţa de Vineri a camerei române a cetit dl *Delavrancea* raportul asupra proiectului de lege referitor la renta bisericei s-tului Nicolae din Braşov.

In aceaşi zi, Vineri, urma sĕ se pertracteze procesul intentat de comitetul parochial al bisericei Sf. Nicolae statului român, pentru neplata rentei datorite.

Cu privire la aceasta se dau următórele ştiri:

Preşedintele comitetului parochial al bisericei Sf. Nicolae din Braşov, dl protopresbiter Vasilie *Voina*, a adresat primului president al tribunalului de Ilfov o petiţie, în care, pe basa decisiunei amintitului comitet parochial, declară în numele acestuia, că-'şi retrage acţiunea, ce a întentat'o statului român pentru plata rentei, după-ce statul român s'a obligat a depune le cassa centrală ungară din Budapesta un titlu de rentă română perpetuă pentru un capital de 962.500 lei, producênd o rentă anuală de 38.500 lei pe numele bisericei Sf. Nicolae din Braşov pentru întreţinerea gimnasiului şi a şcólei reale gr. or. române din Braşov în organisaţiunea lor actuală; şi s'a obligat mai departe de a plăti renta datorită pe cei trei ani din urmă în suma de 115 500 lei. In fine declară, că comitetul parochial al bisericei Sf. Nicolae îşi reservă drepturile sale contra statului român în cas când venitul capitalului consemnat nu se va plăti regulat şi la timp comitetului parochial al bisericei Sf. Nicolae în contul şcólelor menţionate, aşa cum ele sunt azi organisate, precum şi décă nu se va plăti suma de 115.500 lei ce represintă venitul pe cei trei ani din urmă.

*

— O telegramă din Bucureşti anunţă că după o vorbire a dlui ministru de externe Ioan *Lahovary* şi a dlui ministru de finanţe Take *Ionescu*, vorbiri primite cu mare însufleţire, camera a primit cu 94 voturi contra 6 proiectul de lege despre renta bisericei sf. Nicolae.

Revistă externă

Reichstagul german în apĕrarea moralităţii.

In Berlin adunarea imperială germană discută asupra unei legi, numită *Lex Heinze*, care are de scop a pune stavilă prin aspre pedepse imoralităţii, ce se respândeşte din ce în ce. In una din şedinţe a pertractat capitolul proectului de lege referitor la artele frumóse şi teatre. In acest capitol se cuprind disposiţii, prin cari se pedepseşte cu închisóre până la 6 luni sau pedépsă în bani de 600 mărci cel care vinde persónelor sub 18 ani, scrieri sau icóne vătămĕtóre de bunul simţ, sau le expune spre vedere publică; acel director de teatru, care aranjază representaţii imorale va fi pus sub cercetare penală. Capitolul amintit a fost primit cu 159 contra 100 voturi.

Serviciu divin festiv.

Duminecă în ziua sânţilor Trei Ierarchi s'a ţinut în biserica nóstră din Sibiiu-cetate serviciu divin festiv.

Sfânta liturgie o a celebrat însuşi Inalt Preasfinţia Sa Domnul archiepiscop şi metropolit Ioan, asistat de Preacuvioşia Sa dl Dr. Ilarion Puşcariu, archimandrit şi vicariu şi de protopresbiterii Ioan Papiu, Zacharie Boiu, Nicolau Ivan şi Dr. Eusebiu Roşca, iar ca diaconi Demetriu Câmpean şi Petru Lula, ales paroch în Bobêlna.

Cest din urmă a fost promovat sub decursul liturgiei întru presbiter.

Cu aceasta festivă ocasiune a fost promovat la trépta diaconiei secretarul consistorului archidiecesan *Dr. Elie Cristea.*

Societatea românéscă din Sibiiu, care a participat în numĕr însemnat la serviciu, a urmărit cu încordată atenţiune actul promovării în clerul archidiecesan a secretarului Dr. Cristea, drept dovadă a simpatiilor, ce 'şi-le-a câştigat atât aici, cât şi în alte părţi ale archidiecesei nóstre.

Interesul publicului s'a mărit prin faptul la noi destul de rar, că un om tinĕr s'a decis a îmbrăţişa calea grea şi spinósă a unei vieţi singuratice şi a-şi afierosi puterile intereselor bisericei nóstre. De aceea s'au şi grăbit toţi fruntaşii şi cunoscuţii a-l felicita.

Precum suntem informaţi, secretarul Dr. Cristea a descoperit Inaltpreasfinţiei Sale preabunului nostru archiepiscop dorinţa de a întra în tagma monachală, şi Inaltpreasfinţia Sa, şi până la regularea afacerei cu primirea în cinul monachal, a aflat de bine a-l promova la trépta diaconiei.

Cei grupaţi în jurul acestui ziar, ne asociăm din inimă la urările şi simpatiile, ce s'au manifestat cu acéstă ocasiune, faţă cu secretarul consistorului nostru archidiecesan, care din timpul studiului seu a fost un zelos şi însufleţit muncitor la promovarea intereselor bisericeşti şi culturale susţinute de ziarul nostru; şi îi dorim ca sĕ-l vedem pururea în şirul celor aleşi ai bisericei nóstre. *N.*

NOUTĂŢI

Maiestatea Sa Monarchul, după cum e informat Pol. Ért. va sosi în 16 l. c. n. la Budapesta, unde va rĕmânea mai mult timp.

*

Chirotoniri. Eminenţia Sa I. P. S. nostru archiepiscop şi metropolit *Ioan* a chirotonit astăzi întru presbiter pe diaconul Ioan Samuilescu, ales preot în Luncani (tract. Haţeg), ear pe cler. abs. Eulampiu Negrea, ales preot în Feldióra secuiască (tract. Turda) întru diacon.

*

Procuratura supremă de stat din Budapesta. Fóia oficiósă publică decretul preaînalt, prin care Maiestatea Sa a denumit pe judele de curie Dr. Francisc *Székely* de procuror suprem de stat, ear pe Dr. Béla *Katona* de substitut al procurorului de corónă.

*

Casuri de mórte. *Iuliu Pipoş*, un tinĕr înzestrat cu alese calităţi, şi de o rară nobleţă de inimă, tocmai când aşteptam sĕ-l vedem depunând ultimul rigoros juridic, a încetat a mai face parte din şirul celor vii. Anunţând acésta cu inima cernită de jale, rugăm pe Atot-Puternicul sĕ consoleze pre greu încercatul sĕu părinte, dl jude de tablă în pens. şi asesor consist. onorariu Petru *Pipoş*, a cărui razim şi bucurie era sĕ-i fie la bătrêneţe. Exprimăm cele mai sincere condolenţe. Eată necrologul dat din partea familiei:

Petru Pipoş, jude de tablă reg, judiciară în pens. cu inima frântă de durere aduce la cunoştinţa tuturor consângenilor şi amicilor cumcă mult iubitul seu fiu *Iuliu Pipoş*, doctorand în drepturi şi vicenotar la trib. reg. din Sibiiu, în al 27-lea an a vieţii, în 11 Februarie a. c. st. n. la 9 óre a. m. după grele suferinţe, 'şi-a dat nobilul seu suflet în mânile Creatorului.

Rĕmăşiţele pămênteşti ale scumpului repausat se vor înmormênta Marţi în 13 Februarie st. n. la 3 óre d. a. din locuinţa strada „Hundsrücken“ Nr. 13 în cimiterul gr.-or. din suburbiul „Iosefin.“ Fie-i ţĕrîna uşóră şi memoria binecuvêntată. Sibiiu, în 11 Februarie st. n. 1900.

— Subsemnaţii cu inima frântă de durere anunţă amicilor şi cunoscuţilor, că iubitul şi neuitatul lor frate *Ioan Predoviciu*, sub-jude regesc, Sâmbătă în 10 Februariu, s'a mutat la cele vecinice în etate de 37 ani în Nyárád-Szereda.

Rĕmăşiţele pămêntesci ale scumpului defunct s'au depus spre vecinica odichnă, Luni în 12 Februarie a. c. la órele 3 p. m. Ocna-Sibiiului, Februarie n. 1900. Aurel Predoviciu, frate. Elisaveta Oprişor n. Predoviciu, soră.

*

Corónе eterne. Ni se scrie: Presidentul „Reuniunei sodalilor români din Sibiiu“ dl Vic. Tordăşianu întru eternisarea memoriei mult regretaţilor sei prietini Iuliu Oprişor, fost sodal curelar, Ioan Predoviciu, fost subjude r. în Nyárád-Szereda şi Iuliu Pipoş, fost vice-notar la tribunalul r. din loc a adaus 4 coróne la fondul vĕduvelor şi orfanilor meseriaşilor români, de sub administraţia amintitei Reuniuni.

*

Starea sanitară a ministrului-presidentului al României. Dl G. Gr. *Cantacuzino*, prim-ministrul României, se află de mai mult timp la Viena pentru consultarea medicilor, ce priveşte indisposiţia de care sufere. Precum spune *Timpul* profesorul Urbancic a găsit că indisposiţia ministrului provine dela o inflamaţie a urechei centrale, care este o consecinţă a unui vechiu catar al laringelui.

Ministrul a hotărît sĕ rĕmână la Viena şi sĕ se supună unei cure, care probabil, că va ţinea cel puţin o lună.

*

Fidanţare. Dl Iulian T. *Üveges*, contabil la „Sebeşana“ în Sas-Sebeş şi d-şoara *Rafila* fiica parochului Laurenţiu *Cutean* din Órda-inf. fidanţaţi.

*

Inmanuarea telegramelor. Ministrul comerciului, Alexandru *Hegedüs* a dispus, ca cu începere dela 1 Martie a. c., pe întreg teritoriul corónei ungare unde nu se află oficiu telegrafic sau telefonic, telegramele sĕ fie inmanuate prin expres special, pentru taxa de 1 corónа, fără privire la distanţă. Taxa e a se plăti la predarea telegramei ce e a se trimite cu expres.

*

Societatea de lectură „Ioan Popasu“ a junimei studióse dela Institutul teologic-pedagogic al diecesei ortodocse române din Caransebeş aranjază o *şedinţă publică*, Mercuri la 2/14 Februarie 1900 în sala mare a otelului „Pomul verde“. Inceputul la 8 óre séra — Intrarea: de persónă 1 corónă 20 bani; de familie 3 coroane. — Oferte generóse în favorul fondului pentru ajutorarea elevilor bolnavi se trimit la casarul Societăţii A. Popoviciu, cleric curs II. — *Programa*: 1 Impĕrate ceresc, cor de bărbaţi, aranjat de A Sequens, executat de corul societăţii. 2 *Rugămintea din urmă*, poesie de G. Coşbuc, predată de Vasilie Usonescu. 3 *Idil*, pentru violină cu acompaniare de pian, de Otto de Walden, esecutat de Ioan Mităr, 4 *Despre lucs*, disertaţie de Ioan Mităr. 5 *Cântec sicilian*, cor de bărbaţi de C. Porumbescu, esecutat de corul societăţii. 6. *N'ai mânca ceva?* anecdotă de Speranţă, predată de Simion Popoviciu. 7. *Serenadă*, cvartet pentru instrumente de arc de I. Haydn, esecutată de Iosif Badescu, Iuliu Crainic, Ioan Mităr şi Vasilie Usonescu. 8. *Nărodul şi neguţătoriul*, de A. Pan, predată de Victor Trailovici şi Marian Groza. 9. *Cântecul gintei latine*, cor. mixt de A. Sequens, esecutat de corul societăţii. — Urméză dans.

Invitare. La şedinţa publică aranjată de „Societatea de lectură Ioan Popasu în Caransebeş“, Mercuri în 2/14 Februarie 1900 învităm prea onorata preoţime şi învĕţătorime cu tótă onórea. *Comitetul Societăţii.*

Loc deschis.*)

Abrud, în 9 Februar 1900 st. n.

Mult stimate D-le Redactor!

Un fapt frumos al unui parochian de ai noştri, şi un fapt urît al unui preot de ai nostri vreau sĕ-'l dau, pentru-că trebuie dat, publicităţii. Faptul bun şi nobil afle-şi dejudecarea meritată publică.

Parochianul Nicolau *Şoit* al lui *Constantin*, din comuna bisericéscă Cărpiniş-Sat (tractul protopresbiteral Abrud) doresce a înfiinţa o fondaţiune în favorul bisericei sale, deocamdată din suma de 1000 zî: una miiă coróne, cu intenţiunea hotărită ca mai târziu sĕ o duplice şi cu otărîrea sĕ o şi depună pe numele bis. sale par. la inst. de credit „Auraria“ din Abrud şi pe spesele sale sĕ facă la subscrisul acestor şire ca la notar public şi un act fundaţional. Menirea fondaţiunei e ca din venitele anuale o parte sĕ se întrebuinţeze spre acoperirea speselor cari se recer pentru procurarea celor necesare la servirea sfintelor Paşti, eară o parte a venitului sĕ se distribue parochului fungent sub titlul de ameliorare a dotaţiunei sale parochiale. Spre indeplinirea acestor nobile intenţiuni ale sale, se îndréptă cătră omul chiămat, cătră preotul seu, cătră părintele Grigoriu *Sima*, care însĕ, din singurul motiv că nu i-sa împărut scopul fundaţiunei, denégă împlinirea rogării bunului seu parochian, de a merge cu dînsul la Abrud spre a depune banii fundaţionali pe numele bisericei sale la institutul de credit menţionat, şi de-a merge cu el şi la subscrisul, ca la notar public, spre a se lua în document public actul fondaţional, şi spre a lua în primire banii şi adecă libelul de depunere despre banii fondaţionali, — şi respingerea bunului seu parochian o face în mod atât de brusc, încât desgustatul şi desperatul parochian se decide a se abate de la bunele sale intenţiuni de a înfiinţa fundaţiunea, ba se otăreşte şi la aceea, de a trece la altă parochiă. Intrevin însă bravii epitropi ai comunei bisericesci Cărpiniş-Sat, Petru *Balea* lui Filip, Teodor *Sîrbu* lui Avram şi Vasiliă *Buran* lui Avram, şi acestia pe supĕratul binefăcĕtor Nicolau *Şoit* lui *Constantin* îl conduc mai întâi la domnul protopresbiter Petru *Popovici*, prelângă a cărui întrevenire s'au şi depus banii fondaţionali la amintitul institut de credit, — şi apoi l'au condus şi la cancelaria subscrisului, pentru-ca sĕ facă şi actul fondaţional. Aflând eu că în aceeaş vreme părintele Grigoriu Sima încă se află în Abrud, am trimis pe supranumiţii epitropi, ca şi în numele meu sĕ 'l róge ca sĕ ostenéscă până la cancelaria mea pentru ca dînsul ca preşedintele comitetului parochial, adecă ca representantele legal al comunei bisericeşti sĕ întrevină la încheierea actului fondaţional şi la primirea banilor fondaţionali. Zădarnică a fost şi rugarea acésta. Nu a venit.

Nu am lăsat însĕ actul fondaţional nefăcut, — şi l'am încheiat cu întrevenirea epitropului primar Petru *Balea* lui Filip, ţinênd înaintea ochilor mei: binele bisericei, mângăierea supăratului credincios binefăcĕtor şi avênd convingerea că aprobat va fi actul şi din partea Consistoriului.

Tóte acestea pure adevĕruri fiind, te întreb acum, părinte Sima, care eşti om de carte şi de bună peană, şi de la care nu numai parochianii D-tale, fără întreg poporul nostru ar fi îndreptăţit a ascepta numai lucruri bune: unesce-se óre portarea d-tale în afacerea acésta cu chiemarea d-tale de paroch?... unesce-se óre procedura acésta a d-tale cu datorinţele d-tale de conducĕtor al parochiei d-tale?

Interes adevĕrat şi iubire adevĕrată faţă de biserica sa şi faţă de neamul sĕu, are numai acela, cari şi face ceva, care şi lucră ceva, şi deosebit care şi jertfeşte ceva pentru binele şi prosperarea bisericei sale şi al neamului seu. Ideile parochianului d-tale din întrebare cu privire la menirea fondaţiunei, póte că nu vor fi fost aşa de sublime ca ale d-tale, dară frumóse şi sublime pot fi ideile, aşa de frumóse ca şi razele mândre ale sórelui, însĕ numai pe lângă idei fiă cât de frumóse şi sublime neîmpreunate însĕ şi cu fapte bune şi cu jertfe nobile, ţi-se risipeşte biserica, ţi-se nimiceşte neamul, chiar aşa precum se uscă şi mândra flóre, dacă o expui numai la razele frumóse şi sublime ale sórelui, şi dacă nu puni totodată şi mâna lucrătóre întru cultivarea ei, dându-i şi alte elemente nutritóre.

Un element nutritor şi dătător de tărie şi siguranţă precum a singuraticilor indivizi aşa şi a corporaţiunilor, vreau sĕ zic: a bisericei şi neamului nostru e: buna starea materială.

Şi d-ta, părinte Sima, respingi de la d-ta pe bunul şi zelosul parochian al d-tale, care cu evlavia vine şi aduce bisericei d-tale atari jertfe materiale?

Şi sciind d-ta, părinte Sima, că adevĕrat iubitor al bisericei şi neamului seu numai acela este şi póte fi, care nu numai pe buze şi în idei îşi pórtă biserica şi neamul, fără ştie şi jertfi pentru el, — nu te înfiori d-ta de acel fapt al d-tale, ca sĕ înstrĕinezi şi sĕ respingi pe un atare fiu al bisericei şi neamului d-tale, care cu evlavie şi-depune denarul seu pe altarul bisericei şi neamului seu?

Cred, părinte Sima, că ţi-vei recunóşte greşala comisă, că te vei pocăi şi te vei îndrepta.

Michai Cirlea,
notar public regesc, deputat
sinodal archid. şi congr.

Notiţă literară.

A apărut fascicolul I. din „Pedagogia nóuă“, de Dr. Petru Şpan.

Forma esterióră plăcută şi de un conţinut variu, primul fascicol s'ar presenta binişor dacă nu am afla şi unele espectoraţiuni, cari la tot casul n'ar trebui sĕ aibă loc în o revistă pedagogică şi cu tendenţe culturale.

Remarcăm pasagiile: pagina 9 „sĕ se dee „spre exploatare anumitor caporali de pe la „miliţie, sau finanţi ţ paţi, ca astfel de mici, „tinerile mlădiţe sĕ se deprindă în artele pro„fesorilor lor şi la timpul seu sĕ devină ce„tăţeni bravi şi buni de ispravă, unde-i puni“, despre instituirea învĕţătorilor, şi am dori sĕ ştim rĕmân cândva fără aplicare ómeni cualificaţi? apoi pasagiile pagina 12: „causa e „puţina inspiraţiune a membrilor corpului în„vĕţătoresc, cari nu au ocupat cariera acésta „din atragere, ci din sîlă şi astfel au ajuns „a se recruta acéstă clasă însemnată a socie„tăţii din drojdiile ei“, şi iarăşi tot pe pagina 12: „persóne ca Pintea, „Jianul, Horia, Iancu, Dăian, etc. sunt „eroi de ai poporului român, de cari avem „a ne mândri dar nu a roşi, căci ei au lup„tat pentru idealul: eliberarea poporului“, unde banditul scelerat Dăian e pus alăturea de idealul nostru naţional Iancu, şi avem pilde puternice despre intreprinderea cea mai nóuă în Pedagogie, Ungurii nu se laudă d. e. cu Rozsa Sándor al lor, sĕ nu umblăm noi sĕ scótem la ivélă pe Dăian.

Una urmăreşte Pop Reteganul cu poveştile din popor — alta trebue sĕ fie ţinta celor dela „Pedagogia nóuă“.

---

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta redacţia nu primeşte rĕspunderea.

„CRIȘANA“, societate de economii și credit în Brad.

Convocare.

Membrii societății de economii și credit „Crișana“ sunt invitați la a

IX-a adunare generală ordinară,

ce se va ține în *18 Martie* st. n. a. c. la 2 óre p. m. în localitatea societății în Brad.

Obiectele:

[24] 1—1

1. Deschiderea adunării.
2. Constatarea membrilor presenți.
3. Constatarea împlinirei prescriselor din §§. 50 și 76 ai statutelor.
4. Raportul direcțiunei și al comisiunii de supraveghiere pro 1896.
5. Decidere asupra compturilor anuale și a distribuirii profitului curat.
6. Salariile oficialilor pe periodul 1900—1902.
7. Staverirea tantiemelor pe noul period.
8. Alegerea directorului, vice-directorului și a oficialilor pe un nou period de 3 ani (1900—1902).
9. Alegerea alor doi bărbați de încredere și doi secretari pe un an.
10. Alegerea alor 11 membri în consiliul administrativ pe 3 ani.
11. Alegerea comisiunii de supraveghiere.
12. Inființarea postului de al doilea comptabil.
13. Aprobarea de împrumuturi peste 2000 coróne.
14. Inchiderea adunării.

In lipsa membrilor receruți de peste jumĕtate din părțile fundamentale, adunarea în sensul §-lui 51 se va ține în 25 Martie st. n. la locul și timpul indicat.

Membrii pot lua parte în persónă sau prin plenipotențiații lor în sensul §-lui 52 din statute.

Numĕrul membrilor înscriși cu 31 Cecembre 1899 a fost 115 cu 464 părți fundamentale à 50 fl. = 23200 fl.

Brad, la 31 Ianuarie 1899.

Vasiliu Damian, director.

Dr. Ioan Radu, secretar.

Incheierea conturilor
pe al IX-lea an de gestiune dela 1 Ianuariu până la 31 Decembre 1899.

Contul Bilanțului.

Active.		cor. fil.	Pasive.		cor. fil.
Cassa în numĕrar		19284.24	Capital social		46400.—
Cambii escomptate		480070.26	Depuneri spre fructificare		518297.18
Imprumuturi pe obligațiuni		98588.40	Dividende neridicate		288.—
Imprumut hipotecar		30079 —	Fondul de reservă		51951.98
Mobiliar	C. 909.62		Interese anticipate		8248.72
după amort. de 10%	„ 90.96	818.66	Profit transpus din 1898	C. 3849.92	
Depuneri la Z		3000.—	Profit curat	„ 19658.—	23507.92
Interese restante		16253.24			
Anticipațiuni		600.—			
		648693.80			648693.80

Contul profitului și al perderilor.

Eșite.		cor. fil.	Intrate.	cor. fil.
Interese de depuneri		27848.52	Interese	50556.38
Interese de reescompt		769.88	Provisiuni	7895.50
Salari		5900.—	Diverse	5159.40
Chirie		400.—	Taxe de înscricre	2.—
Competințe de timbre		50.60	Profit transpus din 1898	3849.92
Spese diverse		1252.66		
Marce de presență		1314.—		
Amortisațiune de mobiliar		90.96		
Contribuțiune erarială	C. 2994.56			
Contribuțiune comunală	„ 549.24			
Contrib. de 10% la dep.	„ 2784.86	6328.66		
Profit transpus din 1898	C. 3849.92			
Profit curat	„ 19658.—	23507.92		
		67463.20		67463.20

Brad. la 31 Decemvrie 1899.

Vasiliu Damian m. p., director.

Ioan Rusu m. p., cassar.

Stefan Albu m. p., controlor.

Petru Rimbaș m. p. comptabil.

Consiliul administrativ:

Vasiliu Damian m. p., președ. **Nicolae Obedeu** m. p. **Dr. Pavel Oprișa** m. p.
Dionisiu Sida m. p. **Vasile Boneu** m. p. **Nicolau Bedea** m. p. **Ioan Cutean** m. p.
Ioan Roman m. p. **Feier Aron** m. p. **George Impĕrat** m. p.
Ioan Câmpean m. p. **Toma Oțel** m. p.

Subsemnata comisiune de supraveghiere am examinat contul bilanțului, profitului și al perderilor și confrontându-le cu registrele principale și auxiliare le-am găsit în consonanță și exacte.

Petru Gligor m. p. **Simeon Băcilă** m. p. **Teodor Pop** m. p.

Din **Tipografia și librăria archidiecesană, Sibiiu**, se póte procura:

Din vremuri apuse,
de
Iudita Secula n. *Truța.*

Broș. à 50 cr.

Din **Tipografia și librăria archidiecesană, Sibiiu**, se póte procura

Teoria Dramei
cu un tractat introductiv
despre frumos și artă,
de
Dr. Iosif Blaga,
profesor.
Prețul broș. 3 cor. 60 fil.

„MUMTEANA“, societate de credit și păstrare pe acții în Ofenbaia.

Convocare

Domnii acționari ai societății de credit, și dăstrare „Munteana“ sĕ învită la a

XI. adunare generală ordinară,

care sĕ va ținea în Ofenbaia la *2 Martie* 1900 la 10 óre a. m.

Obiectele adunării generale vor fi:

1. Raportul direcțiunei despre resultatul anului 1899.
2. Raportul comitetului de revisuire.
3. Deciderea asupra conturilor anuali, și asupra profitului curat.
4. Alegerea membrilor în direcțiune pe un nou period.
5. Ficsarea marcelor de presență pentru anul curent.
6. Eventuale propuneri în cadrul statutelor.

Domnii acționari, cari doresc a participa la adunare în persónă, séu prin plenipotențiat, sunt poftiți a-și depune acțiile la cassa societății până la deschiderea adunării.

Ofenbaia, în 31 Ianuarie 1900

[25] 1—1

Direcțiunea.

Inchierea conturilor
societății de credit, și păstrare pe acții „Munteana“ în Ofenbaia pe anul 1899.

I. Contul bilanțului.

Active.		Cor. fil.	Pasive	Cor. fil.
Cassa în numĕrar		2743.32	Capital social	40000.—
Cambii de bancă		183336.60	Fondul de reservă	20000.—
Obligațiuni		9012.62	Fondul special de reservă	2059.30
Mobilar	C. 298.40		Depuneri spre fructificare	31554.84
după amort. de 10%	„ 29.80	268.60	Cambii reescomptate	109390.28
Diverse conturi debitóre		4367.34	Dividende neridicate	209.30
Interese restante		7087.20	Interese transit. anticipate	689.66
			Profit curat	2912.30
		206815.68		206815.68

II. Contul profitului și perderilor.

Eșite.	Cor. fil.	Intrtae.	Cor. fil.
Interese:		Interese:	
pentru fondul de reservă	79.20	dela cambii de bancă	12522.14
„ depuneri spre fructificare	2066.04	Obligațiuni	398.92
„ reescompt	10156.10	Competință, și provisiune	6566.88
Spese:		Diverse	2380.10
Salare, și relut de cuartir	4120.62		
Marce de presență	501.—		
Porto, chirie	206.02		
Contribuțiune	1796.96		
Amortisare din mobilar	29.80		
Profit curat	2912.30		
	21868.04		21868.04

Ofenbaia, în 31 Decembre 1899.

I. Danciu m. p. director

Samuilă m. p. comptabil

Ioan Is. Tordai m. p. **D. Muntean** m. p. **George Lazar** m. p.
V. Bumbuț m. p. **Dr. George I. Anca** m. p. **Vasilie Rus** m. p. **Moise Țîr** m. p.

Conturile exminându-le le-am aflat întru tóte corect.

Ofenbaia, în 31 Ianuarie 1900.

Nĕstor Manciu m. p. preș. com. de rev.

Vasilie Gan m. p.

Avram Cioran m. p. **Laurențiu Ciorbea** m. p. **George Gidai** m. p.

Au apărut:

Semințe
din
Agrul lui Christos.

Cuvêntări bisericesci
de
Zacharia Boiu,
asesor consistorial, protopresbiter etc.

Cu binecuvêntare archierêscă.

Tom. I.: **cuvêntări la tóte Duminecile de peste an.**
„ II.: „ „ „ **prasnicele și sĕrbătorile, precum și la casuale bisericesci.**
„ III.: **cuvêntări la îmmormêntări, parastase** 360 pagine.

Prețul fiecărui tom 3 coróne și porto postal.

Se află de vêndare la **autorul** și la
Tipografia și librăria Archidiecesană
Sibiiu.

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.**

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 13 Sibiiu, Joi, 3/15 Februariu 1900. Anul XLVIII.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **streinătate** pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
pistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de dóuĕ ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond — și timbru de 60 fil.
pentru fie-care publicare.

Energia și terorismul sisteme de guvernament.

Cestiunea naționalităților pusă în discuțiune în parlamentul maghiar a silit pe ministrul-president sĕ ia posiție față de învinuirile ce i-s'au adus de către deputatul Komjáthy că adecă ar fi pactat cu naționalitățile în contul statului național maghiar.

Maghiarii pot fi mulțumiți cu rĕspunsul ministrului-president, pentru-că el fără nici un încunjur s'a declarat pentru politica națională maghiară unitară

In locul terorismului de până aci actualul consilier al tronului imperial și regesc a acceptat în programul seu de guvernament energia față de ori-ce mișcare a naționalităților.

Avem dar o mărturie dela loc autoritativ, că până aci a dominat terorismul cu tótă gróza lui și cu tóte consecuențele păgubitóre pentru pacînica desvoltare a naționalităților de sub coróna sfântului Stefan.

Ceea-ce presa nóstră a susținut ani de arêndul, fără încungiur se confirmă în plin parlament, prin rostul ministrului președinte Coloman Széll.

Sunt fără seamă prețióse mărturisirile acestea.

N'are sĕ se mire lumea, că mergem încet în calea progresului, n'are sĕ ne facă posteritatea imputări că am fi negles datorințe mari, după ce sub guverne inspirate de terorism peste putință ar fi fost, ca sĕ ne validităm cu mai multă tărie.

Cum însă se accentuéză peste mĕsură de mult tendențele dușmănóse ale naționalităților față de stat, detori suntem sĕ reducem aceste suspiționări, chiar și când ele vin dela loc atât de important.

Ne légă sfinte legături de moșia strămoșască, decât sĕ putem pĕcătuí contra statului, ai cărui cetățeni suntem.

Invinuirea că ne-am da la têrgueli cu ori-și-cine și am bate icuri în unitatea statului maghiar trebue sĕ o respingem ca o imputare nedréptă și nemeritată.

Tot pĕcatul ce-l avem este, că voim sĕ trăim aici ca români.

Și la începutul veacului al XX-lea un popor nu mai póte trăí decât prin cultura lui națională, prin limba lui națională și prin așezeminte naționale create de el.

Alt traiu, altă viață nu ne cugetăm, nici dorim.

Putem trăi cu aceste daruri, viața are sĕ ne fie plină de farmec, ear dragostea către cei ce ne ajută sĕ putem trăí așa, încolțesce și cresce. — Către cei ce ne vor împedeca ca sĕ putem trăi după gândul și inima nóstră, nu noi suntem de vină, dacă locul dragostei 'l vor cuprinde patimi mai puțin crestinesci.

Frații maghiari au sĕ alégă una din dóuĕ.

Dragostea față de ei sau neîncrederea cu tóte consecuențele.

Drepturi, puține câte avem — sunt înarticulate în legile țerei. Acesta e deocamdată favorul nostru.

Ministrul president cu tótă francheța o spune că *față cu acele drepturi nu e permis statului și elementului dela putere a pune în față folosul seu.*

Urméză deci cu o logică nestrămutată că legea naționalităților sĕ o esecute cu tótă rigórea, în ținuturile locuite de români sĕ ridice statul scóle cu limba de propunere română, ear la gimnasiile de stat mai ales la cele din părțile ardelene sĕ o propună profesori români, cari o cunosc din temeiu.

In justiție și administrație sĕ se întroducă limba română, cum a fost dela 1868—1873, pe timpul când baronul Eötvös era podóba parlamentului maghiar și când ministrul de justiție al țerei nu ținea de triumf sugrumarea legei de naționalități prin ordonanțe lipsite de basă legală.

Și ca corónă a acestor postulate drepte, tot guvernul are sĕ ne ușureze drumul și înlesnéscă calea spre a întra în parlament.

Stând afară de parlament pretensiunile nóstre nu pot fi mulțumite, ear maghiarii se lipsesc pe ei de un factor însemnat, care ar conlucra la înaintarea statului și pe noi ne împing la nemulțumiri legitime.

Un guvern, cum e al Dlui Széll, n'are decât sĕ voiéscă serios și pacea e restabilită pe întrégă linia.

Postulatul cu autonomia Ardealului ar remâné o dogmă învechită a unor politiciani, cari ni ar da priveliscea unor generali fără armată.

Puse aceste la cale mai întâiu, energia dlui Széll are tótă îndreptățirea.

Póte fi energic, póte sĕ ne certe și sĕ ne țină în de rĕu, dacă nu ne am pune tótă ființa nóstră pentru consolidarea și înflorirea statului maghiar, în care naționalitățile găsesc teren de lucru și mulțumire, teren pentru desvoltare liberă și nețermurită.

Tóte aceste postulate împlinite, energia nu are nici un rost.

Pre cel asuprit, pre cel neîndreptățit, după tóte principiile etice nu ai dreptul sĕ'l cerți, pentru că certarea îl îndârjesce și mai rĕu.

Avem indicii, că ministrul president azi nu o sĕ se lase sedus de apele șovinismului ci va căuta sĕ împlinéscă cererile românilor și ale tuturor naționalităților basate în legi — și numai după aceea va aplica față de noi energia în locul terorismului, care și-a mâncat traiul în ziua când baronul Bánffy și-a luat catrafusele.

Cum noi gândim, gândesc aproape toți românii cu inimă și cu dor pentru binele patriei.

Parlamentul maghiar.

Oposiția maghiară a desvoltat o febrilă activitate în sesiunea recentă parlamentară, aducênd pe tapet încă la desbaterea generală asupra budgetului țerii, cestiuni de cea mai mare importanță, cum a fost și chestiunea naționalităților. Astfel de întrebări erau reservate altă-dată a fi puse în discuție la desbaterea specială a budgetului. Abia s'a început desbaterea specială și oposiția a venit cu altă chestie de însĕmnătate, referitóre la reforma dreptului electoral. Din tóte părțile se recunóște necesitatea unei reforme în privința acésta, căci legea adusă înainte cu o jumĕtate de secol nu mai corĕspunde recerințelor de astăzi, împregiurărilor schimbate. Impărțirea cercurilor, disproporția între unele cercuri electorale prea mari și altele prea mici, în urma căreia un deputat ales de 150 de alegĕtori are aceleași drepturi, ca și altul ales de câteva mii, reducerea censului și estinderea dreptului de alegere sunt dorințe, care le accentuéză întrégă presa oficiósă că trebue sĕ fie satisfăcute cel puțin în parte. Aici nu sunt atinse grelele obiecțiuni, ce s'au ridicat și din partea nóstră a Românilor contra legii electorale, croite anume pentru a nu ne putea revindica drepturile cardinale cetățenești.

Teama de a nu da prilej și poporului nostru a se validita ca element, ce represintă o putere în acest stat, a făcut pe guvern sĕ tolereze mai bine nedreptatea, decât sĕ o repareze cu o óră mai curênd. In ședința dela 12 l. c. n. a parlamentului deputații Kossuth, Ugron și Polónyi au relevat necesitatea reformei legei dreptului electoral în sensul cel mai larg: întroducerea votărei după comune și extinderea dreptului de alegere prin reducerea censului, sau după programul lui Ugron, întroducerea votului universal.

Dl ministru-președinte Széll s'a declarat contra dreptului universal electoral, precum și a reducerei censului, dând a înțelege că acțiunea oposiției sĕ reduce deocamdată la un „pium desiderium“. P. L. le spune verde dlor Ugron și Polónyi, că dela înmulțirea pe cale normală a numĕrului alegătorilor până la întroducerea sufragiului universal e atât de departe calea, încât ar trebui dnii numiți sĕ ajungă vêrsta lui Methusalem, pentru a vedea triumful ideei lor.

FOIȚA

Femeile contra bărbaților.

In lupta pentru emanciparea femeilor, inițiată și continuată din partea bărbaților, se ivesc în timpul din urmă opiniuni nóuĕ emanate deadreptul dela femei, care judecă acéstă cestiune din punctele lor de vedere.

Astfel de puncte nóuĕ de vedere se desvóltă într'o revistă fórte interesantă ce apare de un timp încóce în Bruxella, care trebue sĕ ne intereseze chiar și numai pentru că e scrisă întrégă numai de femei și e îndreptată contra nóstră, a bărbaților. Ear revista acésta nu e alcătuită după modelul fóiei din Paris „Fronde“, care nu se deosebește de celelalte foi, decât prin aceea că femei scriu despre evenimente, așa cum le privește ochiul femeesc.

Revista din Bruxella însĕ e simplu o declarare de rĕsboiu contra bărbaților, cărora le atribue tóte relele vieții sociale de azi și desfășură acele principii, după cari ar trebui crescut bărbatul modern. Redactorul protestéză energic că ar fi aderent al emancipărei femeilor, zicênd că numai femeile bĕtrâne și defăimate cari și de altfel au încetat a mai fi adevĕrate femei în ochii bărbaților, doresc emanciparea pentrucă femeile frumóse în care se află „farmecul“, prețuesc acéstă însușire mai mult decât ori ce fel de emancipare.

Cel mai interesant articol al revistei este prefața, care e subscrisă de redacțiune și astfel nu se póte statori, din a cui pénă a eșit, dar prin o interesantă anonimitate numai câștiga póte articolul în însĕmnătatea sa. Astfel de atacuri picante învĕlite cu negura anonimităței ațîță și mai mult pe bărbați, decât când s'ar sci că acel articol e scris de marchiza Bellande, redactora revistei, pentru că în casul acesta tot interesul nostru ar fi legat de eruarea secretului, care a îndemnat pe acéstă femee într'adevĕr frumósă, la rĕsboiul pornit contra bărbaților și atunci s'ar sfîrși ori ce picanterie. Cumcă articolii se scriu numai de femei frumóse, e mai pre sus de îndoială, pentru că însași redacțiunea a declarat, că ei nu-i trebue emanciparea sciind că femeile frumóse și așa sunt emancipate de sub „sclăvie“, ear pentru cele urîte nu vor sĕ se espună. Deci sciind că numai femei frumóse dau atac asupra nóstră, cu atât mai mare interes vom ceti atacul până în capĕt.

Dar „cestiunea femeilor“ însiși bărbații au provocat'o și tocma pentru aceasta numai bărbații o vor deslega, însă nu prin așa numita emancipațiune, ci numai prin acea, că vor reda femeiei earăși locul seu în inima sa, în casa sa, în viața sa, cu un cuvênt îi vor da earăși o posiție, cum a avut'o femeia odinióră și precum astăzi o are numai în parte.

Se zice totodată cu oareși care resignațiune că bĕrbații de astăzi nu sunt nici aplecați nici capabili la aceasta, și anume pentru cuvêntul, că educațiunea lor e greșită, mai greșită decât a femeilor, contra educațiunei cărora bărbații fac atâte esceptiuni juste.

Cu intenție premeditată și cu conscientă de scop, se cresce rĕu bărbatul, astfel că cum întră în viață, se face egoist, streber fără inimă, autocrat, necapabil a se însufleți pentru idei mari, pentru cari sĕ pótă aduce jertfe și sĕ supórte încercări.

E dejà timpul suprem că crescerea bărbaților merge pe urme false. Ce asteaptă o mamă tineră, ce doresc bunicii, unchii și mătușele, verișórele și prietenele? Ficior! și numai ficior! Și sêrmanei mame nu puțină mândrie îi face scirea că a dat viață unui ficior. „Ficior“ zice cu un suris naiv doica, când mititelul sbiară din tot pieptul, „e ficior“ zice mama — drept scuză — dacă e rĕu, neascultător și sparge oglinzile și ferestrile.

Ești ficior, cum poți suferi așa ceva, i-zice tata vĕzênd că fetițele sar la cértă cu dînsul. Sunt puține acele familii, care sĕ stăruiască a infiltra în fiu sentiment, blândețe, disciplină și devotament. Totul se reduce la niște maniere, în care îl instruiază de dragul femeilor.

Daudet are drept, când în drăgălașul sĕu roman întitulat „Nemuritoriul“ zice că „în romanul sĕu lipsit de iubirea femeii moderne, fiul e adeveratul amores“. Dar nu numai mama, care își jertfesce pentru fiul seu tot timpul, toți banii, tóte sentimentele, ba chiar și pe surori, numai ca acesta sĕ se simtă cu atât mai bine și mai comod și ca nimic sĕ nu 'i stea în drumul carierei, se simte îndatorată față cu fiul seu, ci și modernul tată. Adună bani, ca sĕ-i asigure mai târziu o viață cât mai fără grigi și din bun timp voesce a-'i delătura din cale ori ce obstacol.

Este adevĕrat că pe tineri i-i instruéză și la óre-care muncă. Sĕ învețe: Sĕ se alégă ceva din ei. Ca fiul sĕ capete testimoniu bun dela școlă, asta până la un grad óre-care e o cestiune de onóre pentru familie. Părinții moderni cred, că dând pe fii la școlă, au făcut totul pentru îngrijirea de crescerea lor.

Despre decursul ședinței parlamentului din 12 l. c. dăm următorul raport:

La votarea portfoliilor mai mici Kossuth Ferencz vorbește la posiția „susținerea curții regale“. Respinge posiția numită, înaintând următorul proiect de conclus: Camera îndrumă guvernul, ca sĕ facă pașii de lipsă în scopul întregirei depline a susținerei curței de sine stătătóre, permanente, maghiare și sĕ exprime regelui dorința națiunei ca regele maghiar sĕ petrécă timp mai îndelungat in Ungaria.

Ugron arată, că în Ungaria mai toți sunt monarchiști; nu este stat în Europa, unde ar fi atât de generală alipirea la casa domnitóre. Chiar dacă n'ar fi Austria lângă noi, națiunea maghiară nu se póte alipi la altă dinastie, pentru că nu este alta, care sĕ aibă atâtea esperiențe seculare și legături politice. Dar națiunea dă și datorințe domnitorului. Cultivarea legăturilor interne pentru timpuri critice dinastia o neglигă. Inzadar caută afară de archiducele Iosif și familia sa vre-un alt membru al casei domnitóre, care ar trăi, cugeta și lucra laolaltă cu națiunea. Membri dinastiei vin ca militari, dar ca atari nu pot cunóște sufletul productiv al națiunei, nu pot conduce mâna ce muncește. Sau vin aici la vênat, dar aici nu sunt numai fiére de vênat, ci sunt și ómeni, cetățeni. Ei trebue sĕ străbată în sufletul poporului, sĕ-i cunóscă dorințele, sĕ-l conducă la bine, sĕ grupeze puterile națiunii.

Aristocrația engleză e: parlamentară, cea francesă: de curte, cea germană: princiară și militară, cea italiană: orășenéscă. Aristocrația maghiară e: sătenéscă, împrăștiată prin provință, pentrucă nu e ce sĕ o țină laolaltă. Casa domnitóre sĕ stea în fruntea societății, ca conducĕtóre. Oratorul votéză posiția, dar dorește curte maghiară.

Ministrul președinte *Széll* rĕspunde, că până acum au fost și localitățile strîmte, dar în timpul mai nou curtea a petrecut mai mult timp în Ungaria, decât înainte

Camera votéză postul.

Urméză discuția asupra dreptului electoral:

Kossuth presintă următorul proiect de conclus: deórece referințele actuale ale cercurilor electorale nu corespund dreptății, fiind extrem de mare diferență în ce privește *numĕrul alegĕtorilor* și *censul* în diferitele părți ale țerei în detrimentul rassei maghiare, camera sĕ esmită o comisiune de 24 membrii cu însărcinarea, de a studia împărțirea mai corectă a cercurilor electorale și proporționarea mai dréptă a censului.

Al 2-lea proiect: Sĕ fie îndrumat guvernul, a presenta un proiect de lege referitor a) la ștergerea acelei disposiții cuprinse în legea despre judicatura curiei, care a sancționat spesele de cărăușii; b) cu privire la întroducerea votărei secrete după comune; c) referitor la extinderea în mare mĕsură a dreptului electoral.

Ministrul președ. *Széll*: Crede, că chestiile atinse de Kossuth sunt cu mult mai importante decât sĕ pótă fi tractate în rubrica acésta. Recunóște că cercurile electorale nu sunt împărțite întru tóte după dreptate, dar acésta e o chestie atât de mare, încât de 32 de ani nimenea n'a cutezat sĕ o rĕscoléscă. Rógă camera, sĕ nu se ocupe deocamdată cu acéstă întrebare. Recunóște disproporția censului și că pentru aplanarea diferințelor trebue sĕ se făcă ceva, deși reducerea censului nu o póte pune în prospect. In ce privește taxele de cărăușii trebue sĕ se aștepte, cum se va dovedí aplicarea judicaturei curiei.

Ugron urgéză dreptul votului universal, arată că numai prin alegere secretă cu ajutorul dreptului de vot universal și după comune, se póte manifesta voința liberă a națiunei.

Ministrul președ. *Széll*: Chestia dreptului de vot universal încă n'a ajuns la maturitate. Pilda altor state arată, că cu el e în legătură posibilitatea de multe feliuri a mituirilor. Extinderea dreptului de vot trebue studiată cu seriositate, dar până acum nu se póte vorbí de ea.

Camera primește spesele dietei și respinge proiectele de conclus.

Reforme în organisația școlelor de fete. Comitetul permanent al consiliului de instrucțiune regnicolar s'a ocupat în o ședință mai recentă cu dóuĕ chestii importante: cu preparandiile învĕțătorești și cu planul studiilor pentru școlele superióre de fete. Proiectul referitor la preparandiile învĕțătorești a fost promovat ministeriului de instrucțiune publică. Planul studiilor pentru școlele superióre de fete se baséză pe următórele principii: 1) Școla superióră de fete este o școlă medie, unitară, cu șése clase, care nu se razimă nici pe școla civilă, nici nu împrumută popularitate dela gimnasiul de fete. 2. Ea e contemplată ca o școlă, care sĕ satisfacă și pretenții mai înalte culturale, pecând școla civilă de aici înainte va avea sĕ urmăréscă numai scopuri practice. 3. Școla superióră de fete e destinată pentru frecuentante, care fără de a voi sĕ facă mai târziu studii universitare, vor avea sĕ priméscă o cultură cât de înaltă generală și cultură de limbi. Cu realisarea acestui program se va termina și opera de reformă a ministrului *Wlassics* în toți ramii instrucțiunei școlare. Prima verigă în lanțul acestor reforme, planul de studii al școlelor medii, e deja înactivat; reforma școlelor civile e în stadiul desbaterilor ministeriale; a treia reformă, planul de studii pentru preparandiile învĕțătorești, e presentat deja ministrului. Planul referitor la reforma școlelor superióre de fete se va efectui în câteva luni.

Revistă internă

Convocarea reichsrathului din Viena.

După o pausă mai lungă de dóuĕ luni, reichsrathul a fost convocat pe 22 ale lunei curente. La ordinea zilei sunt tot cam aceleași obiecte, care au fost în ultima ședință ținută la 20 Dec. trecut, când s'a prorogat reichsrathul.

Precum se anunță din cercurile nemțești vienese, sunt puține prospecte de o muncă rodnică a conferenței de împăciuire. Nemții se împotrivesc pretensiunei cehilor, ca basa pertactărilor sĕ fie înactivarea limbei cehe oficióse în afacerile interne.

*

Congrua catolică.

In ședința de Sâmbătă presidentul congresului catolic, primatele *Vaszaryat* presentă adresa archiepiscopului *Mihályi* cu hotărîrea sinodului archidiecesan din Blaj — care se dădu comisiunei de 27 spre opinare.

Urmà votarea asupra întrebărei, dacă congresul primește proiectul maiorității în general ca basă la desbaterea specială? Resultatul a fost pro 89, contra 37 voturi.

Propunerea lui Horánszky pentru amânarea ședințelor, punêndu-se la vot, se primí cu o majoritate de 33 voturi.

*

Ungurii la Paris.

Grupul maghiar al conferinței interparlamentare s'a constituit alegêndu-și cu aclamațiune de president pe contele Albert Apponyi. Acesta a făcut un raport asupra conferinței din anul trecut dela Christiania și dete expresiune dorinței, ca sĕ iee parte cât de mulți membri la conferința, ce se va ținea anul acesta la Paris, pentru ca Ungaria sĕ fie cu aceeași demnitate representată ca în anii trecuți, sau mai bine zis, pentru a contrabalansa acțiunea grupului român.

*

O epistolă rusofilă.

Primariul orașului Praga de curând-devenit în retragere, Dr. *Podlipny* a adresat către redactorul unei reviste filoslave „*Cuvênt rusesc*“ o epistolă, în care zice: Ajungă la ceriu rugăciunile împreunate ale întregei lumi slave ca toți ramii familiei slave sĕ se întăréscă, ca puternicul popor rusesc necontenit sĕ pășéscă înainte cu făclia civilisației, a păcei și a libertăței în mână. Germânii adoră pe Dzeul lor, care e Dzeul forței și al puterei; noi Cehii credem în Dzeul nostru, Dzeul adevĕrului și al iubirei de ómeni. Noi, extremul zăgaz al slavismului, ținem pept din primii secoli cu valurile curentului dușmănos. După luptă de secoli când cioclii nostri credeau, că ne pot numĕra între cei morți, ne-am salvat limba maternă și stăm acum pe picióre, și sperăm că cu ajutorul lui Dzeu așa vom remânea! In acéstă grea luptă civilisația frațietății ne-a servit ca razim și ca isvor al renașterei nóstre proprii. La pragul noului secol ar fi un act de nerecunoscință a nu-și aduce aminte de spriginul moral, ce ni l'a dat Rusia pe terenul civilisației. Ii datorăm pentru acésta eternă mulțumită!

Reuniunea învĕțătorilor români dela scólele confes. ortodoxe din protopopiatele aradane I—VII.

Nr. 79/900.

Apel

Către toți P. T. D. autori de opuri literare și stiențifice și către toți iubitorii de cultură și progres.

Marele Archimede a esclamat odinióră: „Da mihi ubi consistam, et terram dimovebo.“ Noi zicem astăzi: „Dați școlei române confesionale tóte cele de lipsă, și acésta va reforma societatea românéscă“!

Pătrunși de importanța, ce o póte avea o școlă confesională română asupra neamului nostru, învĕțătorii ortodoxi români din șepte protopopiate ale de Dumnezeu scutitei diecese a Aradului au format o reuniune, în care tot membrul sĕ afle cele necesare pentru progresarea sa culturală, în scopul, ca deací sĕ se reverse asupra poporului român binecuvêntările fericirei omenești.

Neajunsurile materiali însĕ ne fac pedeci întru realisarea nobilelor nóstre intențiuni; de aceea îndrăsnim și acum a încomoda, sau póte chiar a molesta generósa și nobila nóstră inteligință, cu rugarea umilită, sĕ binevoiască a dona pe séma bibliotecei nóstre câte un exemplar din scrierile lor valoroase și alte opuri de valoare sau dóră însași valórea cutărui op carele apoi noi îl vom recvira în favorul bibliotecei, din care membrii doioși de cunoștințe noue, sĕ-'și pótă stêmpăra tot mai mult laudabilul strămur.

Ori ce donațiune în favorul bibliotecei, rugăm a se trimite la adresa subscrisului președinte și despre tóte vom rĕspunde prin rațioținiu și mulțumită publică.

Arad, din ședința comitetului central ținută la 4 Ian. n. 1900.

Prof. Teodor Ceontea, președinte

Iosif Moldovanu secretar prim.

NOUTĂȚI

Biserica gr. cat. română a avut eri o zi festivă, de bucurie, sĕrbând aniversarea unui pătrar de véc de când I. P. S. Sa metropolitul Dr. Victor *Mihályi*, a primit archieria. Din incidentul acesta s'au aranjat în Blaj serbări frumóse, prin care credincioșii și-au manifestat dragostea, ce o pórtă iubilantelui. Ziarul „Unirea“ a scos un numĕr încadrat în roșu, dedicat acestei sĕrbări.

Serbările au început încă de Marți séra prin aranjarea unui conduct de torțe, la care au luat parte elevii dela tóte școlele. Conductul încunjurênd piațul cu musica pompierilor în frunte, s'a postat înaintea reședinței metropolitane unde apare metropolitul iubilante, pe care îl felicitéză prin o vorbire căldurósă prof. Alexiu *Viciu*. Remarcăm din acest discurs următórele pasagii:

„Părinte Bune! Noi facem voturi Proniei divine sĕ-ți dee ani mulți și zile tot se

---

Dar și în cercetarea școlei cât de mare e renomagiul, aparența. Cât de puține sunt familiile, care dau fiilor lor crescere etică, care îi învață a vedea, a auzi, a judeca, a vorbi, a lucra. A lucra însĕ nu numai pentru folos, ci resolut, drept, cu curagiu și cinste. Unde remânem cu frasa „cultură generală“? Unde remâne interesarea pentru marile cestiuni ale omenimei? La acésta bărbatul modern nu se gândește. Musica e pentru musicanți, pictura pentru pictori. Și cu cetitul cum stăm? A cetí e lucs, pierdere de timp. Se cetesce numai ca sĕ se omóre vremea.

Se zice, că romanele nu se scriu pentru ómeni serioși. Se țin ómeni serioși aceia cari nici nu cunosc adevĕrata icónă a vieții, pentru că stând în adevĕratul centru al vieței, ei împregiurimea lor nu o află démnă de a fi măcar privită și cel mult alérgă tótă viața cu o curiositate ușuratică.

Și petrecerea e o artă, dar bărbații în genere nu o pricep, sau in genere nu-și petrec. In societăți muerile flecăresc, bărbații discută lucruri de specialitate, tinerii și bĕtrânii rîd de anecdote, cari în cele mai multe casuri nu sunt nici cu spirit, nici originale, ci de tot comune.

Bărbatul modern e omul slușbei, al clubului și al ospĕtăriilor. Slușba, clubul și prietenii abia îi dau rĕgaz, ca sĕ pótă prânzi în sinul familiei. Arareori cinéză, și încă mai rar dejunéză în sinul familiei. Numai încăruntit și disgustat de plăcerile vieței se reîntórce la familia sa, își află bucurie în familia sa.

Astăzi bărbatul numai din alcohol (e teribilă redactora. — Red.) mai stórce în multe casuri însuflețire și acesta e un semn trist al timpurilor. Dar unde sunt astăzi bărbații cari se pot însufleți pentru o idee, pentru un sentiment, sĕ zicem pentru o nebunie, dar sĕ se pótă însufleți? Intr'adevĕr ar trebui se premiăm pe cei cu inima șăgalnică. E rece aerul, ce suflă în jurul caminului domestic, și în viața familiară lucsul și pretensiunile au luat proporțiuni ne mai pomenite. Azi nu mai ține la olaltă pe cei căsătoriți acelaș gând, ci-i separă. Un vechiu filosof a zis undeva: Dacă merg pe stradă 'mi bate la ochi cât de urîți și diformi sunt cei mai mulți ómeni; causa e că părinții lor nu s'au iubit nici odată“. Acésta e adevĕrat. Nu s'au iubit, sau cel puțin nu în acel sfânt înțeles, în care trebue privită iubirea. Nu se póte zice că s'au înfiorat unul de altul când s'au căsătorit și după aceea s'au dedat la olaltă. Atât e totul.

Și causa la aceste apariții e bărbatul, pentru că se póte că căsătoria a fost un calcul din ambele părți, dar la ori ce cas bărbatul a fost mai cu calculi. Impregiurările, norocul, succesul, vanitatea, acésta dirigéză de regulă alegerea și dacă câte odată inima i-se aprinde e totdéuna mândru, că póte suprima focul în sine. Dar ca sĕ se alipéscă de o femee cu tot focul inimei sale, ca sĕ o cuceréscă în nĕcazul lumei întregi, sĕ lucre pentru ea, ba dacă se cere sĕ sufere și sĕ rabde pentru ea, acest lucru îl póte face cel mult un nebun, dar nu un om modern. In ochii lumei e o faptă adevĕrat mare și nobilă, dacă un bărbat e atât de desinteresat, încât ia de soție pe o fată sĕracă, fără avere numai din dragoste.

Și tinerii cari pot alege, pot sĕ aleagă liber dintre tóte fetete țerei, întipărindu-și în minte înțeleptul sfat ce li'l dă tatăl lor: „Fiule, fii cuminte, nu face prostii, și dacă se póte, fă o căsătorie mai cuminte decum am făcut eu.“ In cele mai multe casuri ori ce tinĕr de căsătorit primește acest sfat înțelept. Dar și dacă nu'l primește, fie care 'l cunóște pentru-că e în aer deja și acest aer îl inspiră în sine din momentul când îi mijesce mustéța. Bogat ca Rotschild — acesta e visul tineretului de azi. —

Fetele curênd trebue sĕ piérdă ori-ce speranță, pentru-că nu le trebue mult timp sĕ vadă zădărnicia dorințelor lor; dacă sunt bogate, ar dorì un bărbat extraordinar de bogat. Dar tinerul? Pentru-ce ar fi el resignat? Pentru-ce ar abzice de tóte? Vrea sĕ fie bogat și fiind-că la acésta numai cu munca și cu prețul unei lupte ostenitóre și intensive póte sĕ ajungă, ceace îl disgustă și-'i răpesce voia, el caută altă cale, alte moduri, și pentru acésta nu e nimic mai comod decât o femee bogată. Nimic, femeile o spun și simțesc acésta, — nimic nu umilesce așa adênc pe femei decât întrebarea, care residă în privirile ori și cărui tinĕr, când vede o fată de măritat: „Are ceva?“ Bărbatul nu pronunță acéstă întrebare în momentul când face cunostință cu o fată, la a cărei privire inima 'i bate mai tare, sângele 'i clocote, dar nu întră mai adênc în causă până ce nu primește un respuns mulțumitor la întrebare.

Mamele încă nu spun copiilor lor: „Fiule, nu muerea ține pe bărbat, ci bărbatul pe muere. Nu lua o fată pe care n'o iubești, dar pentru acea pe care o iubești, treci prin foc și apă, lucră, rabdă! Fi nebun, dar nu fi criminal fată cu marea idee a omenimei. Pentru-că crimele comise contra naturei nu se iartă nici odată. Se póte că sunt și astfel de mame, dar sunt puține. Mamele de rênd se însuflețesc pentru căsătorii de interes, se justifică cu aceea, că și fetele bogate pot fi frumóse și fiul sĕ se nine, ca uniţi fiind în cugete şi în simţiri së ne conduci la limanul dorit. Dar lupte, grele lupte prevëd, şi nouri grei pe orisont së ridică şi vijelióse furtune asupra Vasului sfînt se descarcă; însë „viu e Domnul“, că naea gubernată înţelepţeste, condusă „cu mână tare şi cu braţ înalt“, luminată de *măreţ far* din Sionul românesc eşi-va învingëtóre din tóte uraganele şi ferice şte va ajunge în port.

Graţióse Părinte! Primeşte ale nóstre cânturi de armonie, omagiul nostru sincer, nefăţărit şi cordiale urări de Fericire! Fie-ţi isbânzile, pe cum Ţi-i numele!

„Din ceriu i-a fost chemarea, ales de Provedinţă“, Metropolitul *Victor* trăéscă întru mulţi ani!

Adênc emoţionat mulţumeşte metropolitul, sfătuind tinerimea së ţină cu sfinţenie la şcolile de acolo, së asculte de staturile şi învëţăturile ce li-se dau de învëţătorii lor, së-şi formeze *caractere* tari, cari së pótă resista cu succes ori şi căror ispite şi sub ori ce împregiurări şi termină aclamând pe Maiestatea Sa Impëratul şi Regele *Francisc Iosif* şi Sfinţia Sa Papa *Leo XIII.* Chorul cântă un imn ocasional şi apoi conductul se reîntórce pe calea de mai înainte. Pentru a împărtăşi bucuria capului bisericei gr. cat. şi a anunţat sosirea la Blaj şi P. S. Sa episcopul Lugoşului Dr. D. *Radu.*

Eri s'a oficiat în catedrala din Blaj liturgie solemnă, după care diferitele deputaţiuni s'au presentat I. P. S. Sale, spre a-l felicita.

Eminenţia Sa I. P. S. nostru archiepiscop şi Metropolit *Ioan* a expedat iubilantelui metropolit o telegramă de felicitare. Ne asociem din tótă inima ovaţiunilor aduse Escelenţiei Sale Dlui archiepiscop şi metropolit Dr. Victor Mihályi, urându-i zile îndelungate pentru binele bisericei surori, a cărei conducere o are.

*

Ministru pe lângă persóna Maiestăţii Sale, după informaţiile, ce-le are *N. W. Tagblatt*, va fi denumit în locul lui Széchenyi Manó, care a demisionat, contele *Apponyi* Albert.

*

Fapte creştineşti. Dăm loc cu plăcere, următórei scrisori ce ni s'a trimis:

Deşi sfânta scriptură zice, ce face stânga së nu ştie dreapta, totuşi 'mi permit a Vë ruga, së publicaţi în colónele preţuitului ziariu „*Telegraful Român*“ unele fapte caritabile creştineşci spre a servi de îndemn şi altora a-le imita.

Şi anume: Credincioşii mai jos numiţi au donat pe séma bisericei gr.-or. din *Hurez* unele obiecte şi adecă: Eva Iosif Cipu şi Maria Ion Sasu au dăruit un prapor în valóre de 10 fl. Nicolae Muşa şi soţia sa Maria: o tócă de metal în valóre de 40 fl. Ioan David Burlea şi soţia sa Maria: o cădelniţă de bronz cu 9 fl. Ioan Sasu cu soţia sa Maria un rând de vestminte negre de catifea în preţ de 34 fl.

Dar donaţiunea de cea mai mare importanţă pentru parochia nóstră s'a făcut din partea credincioşilor nostri parochieni Ioan *Drugociu* şi cu soţia sa Maria din Hurez, cari din averea lor câştigată cu muncă dreaptă şi cinstită au procurat pe séma bisericei nóstre un clopot nou, vărsat după sistema cea mai nóuă în preţ de 350 fl. Acest clopot s'a predat spre folosinţă publică în Iunie 1899, când s'a sfinţit conform ritului bisericei nostre prin M. O. D. Iuliu *Dan* protopresbiterul Făgăraşului, şi parochul local Iosif *Drugociu.*

Tuturor donatorilor amintiţi le exprimăm căldurósele mulţumiri pentru jertfele făcute la altarul Domnului, implorându-le dela D-zeu viaţă îndelungată, sănătate şi binecuvântare ceréscă. *Hurezeanul.*

*

In Lugoş s'a înfiinţat un nou iustitut economic pe acţiuni. S'au subscris 1000 acţiuni de câte 50 coróne. Director esecutiv este canonicul gr. cat. român dl Ioan *Boroş*, fisc dl adv. Dr Isidor *Pop.*

*

Coróne eterne. In loc de cunună peritóre pe cosciugul regretaţilor Ioan Predoviciu, originar din Ocna-Sibiiului şi fost subjude reg. în Nyárád-Szereda, Iuliu Pipoş, fost vicenotar la tribunalul reg. din Sibiiu şi Iuliu Oprişor, sodal curelar, următorii au contribuit cu coróne eterne la fondul vëduvelor şi orfanilor meseriaşilor români, creat de „Reuniunea sodalilor români din Sibiiu“: Dr. Vasile Dan de Apşa, cand. de adv., Vasile Osvadă, administratorul „Tribunei“, Vasile Greavu, funcţ. adv., Radu Ardelea, funcţ. de bancă, Iosif Lissai, şef-comptabil la „Albina“, Anastasiu Boiu, Vasile V. Gămulea, funcţionar la „Albina“, Andreiu Balteş, red. resp., câte 2 coróne; Emil Vinţeleriu, funcţ. la „Albina“, 4 cor.; Leontin Puşcariu, funcţ. la „Albina“, Alesandru Vasile, std. jur., Nicu Vlaicu stud. în drept. Achim Bârză, funcţ. adv., D. S., G. D., I. Taflan, Eugen Vancu, Ioan Vătăşan, funcţ. la „Albina“, Iulian Popescu cassarul „Albinei“, I. Rebega, pract. la „Albina“, Costică Popp, Dominic Raţiu, funcţ. la „Albina“, Pant. Lucuţa, cassar consist., Ieronim Preda, directorul librăriei archid., Ioan Simtion, adm. librăriei archid., Emil Verzariu, funcţ. la banca „Transilvania“, Nicolau Pop, practicant la tribunalul reg., Nicolae Vătăşan, colaborator la „Tel. Rom.“, Teodor Orlea, Vincenţiu Orăsan, funcţ. cons., Pavel Cotoţ, funcţ. cons., Victor Poruţ, cand. de advocat, dela toţi câte 1 cor.; Victor Ancean, vicenotar la trib. reg. 2 cor; Ioan Şut, funcţ. cons. 40 bani. Szabó László, vice-not. la trib., şi Nicolae Togan preot câte 1 cor.

*

Cadou în semn de recunoştinţă. Zilele trecute s'a trimis deputatului din dieta provincială şi imperială domnului Schneider pentru apărarea energica a causei Românilor în delegaţiuni din partea studenţimii teologice, a altor universitari precum şi din partea domnişórelor şi dómnelor române din Cernăuţi un cadou. El are forma de carte şi e fórte frumos lucrat de dómna Stela *Bodnarescu.*

La adresa trimisă, precum cetim în „*Patria*“, dl E. Schneider a rëspuns cu următórea mulţumită trimisă d. Dimitrie *Cărbune.*

Mult stimate domnule!

„Frumósa adresă am primit-o. Vë rog së exprimaţi donatórelor drăgălaşe şi donatorilor mulţumita mea cea mai cordială şi së-i asiguraţi, că ţin de prima mea datorie de a më întrepune pentru naţiunile creştine.

Cât ajung puterile mele slabe, totdéuna şi sigur voiu face acésta şi în ori-ce împrejurări ţin de misiunea mea cea mai sântă de a sta în ajutorul celor suprimaţi.

Nu perdeţi nădejdea în Dumnezeu şi în viitor, pentru-că causa pentru care luptaţi este o causă dréptă, ea este causa nobilei Vóstre naţiuni pe care cu acelaş drept tot aşa de mult o iubiţi ca şi eu pe a mea.

„*Së trăiască Românii!*“

al D-Vóstre sincer
E. Schneider m. p.

*

Sinucidere. Dela *Arad* se dă ştirea, că colaboratorul ziarului Trib. Pop., Gustav *Augustini*, care a lucrat mult în scopul unei apropieri a nationalităţilor din statul nostru apërând cu tot focul causa dreaptă a celor oprimaţi, Marţia trecută şi-a pus însuşi capët vieţii. Causa acestui act desperat se spune a fi un morb încurabil, de care a suferit de mai mult timp.

*

Intreg articolul-prim din nrul de Dumineca al ziarului „Patria“ a fost confiscat. Numërul confiscărilor trece preste 50. Br. Bourguignon s'a supërat foc pentru că unui agreat al sëu i s'a revocat o învitare — trimisă din eróre, la balul Junimei. Jertfă a patimei sale a căzut dl Nicu cav. de *Flondor*, funcţionar la guvernul ţerii, pe care l'a provocat ca sau së demisioneze din Comitetul balului Junimei sau së învite pe dl Coco Wassilco la bal. Dl Dr. Flondor a preferit a demisiona din postul de funcţionar, nefiind avisat la leafa, ce o primea. Indignarea între Români pentru noua ispravă a br. Bourguignon e de nespus.

Deputaţii Români din dieta provincială şi din cea imperială au fost convocaţi de dl Br. Eudoxiu Hormuzachi la o întrunire pe Lunia trecută, pentru a se consulta asupra situaţiei politice.

*

Câte confesiuni protestante sunt în Anglia? După un conspect din „Illustrated Church Annuale“ în Anglia se află de present cu totul 310 confesiuni protestante. In 1899 s'au format 5 confesiuni, în 1898 deasemenea 5 în 1897—4, în 1896—8, şi în 1895—15.

*

In Mercurea se va arangia Sâmbătă în 5/17 Februarie a. c. o *producţiune teatrală*, în hotelul „La 3 arabi“ în favorul scólei române gr.-orient. Inceputul la $7\frac{1}{2}$ óre séra. După producţiune urméză joc. Preţul întrării: de persónă 2 coróne, de familie 3 coróne. Suprasolviri precum şi oferte marinimóse se primesc cu mulţămită şi se vor cuita publice.

Programa: 1. „Cinel-Cinel“, comedie cu cântece într'un act, de Vasile Alexandri. Persónele: Pitariul Sandu, boer de 50 ani Ión Dăian. Smarandiţa, nepóta lui, Aurelia Trónca. Tincuţa, vara Smarandiţei, Maria Şufană. Florica, tinëră ţërancă, Elis. Blagă. Graur, fecior boeresc din Moldova, Ión Fleaca. Dame, ţerani, ţerance, lăutari. 2. „Stan Covrigariul“, cântec comic de Vasile Alexandri. Persónele: Stan Covrigariul, Romul Vraciu. Un funcţionar, un grec, un personagiu misterios, o damă, un boer, un epistat.

*

Nouă defraudare la Arad. Ziarele maghiare spun, că la Arad s'a dat de urma unor abusuri la oficiul de vamă şi de sare. Funcţionarul încredinţat cu oficiul de controlor la cântărit, asupra căruia cădea prepusul defraudărei şi a pagubei causate statului în suma de 8174 coróne şi 63 fil. a recunoscut faptul, în urma căruia a fost imediat suspendat din post şi dat pe mâna procurorului, pentru defraudare în oficiu şi falsificare de acte publice.

*

O contesă în mănăstire. Din Lemberg se raportéză în afacerea contesei Poninska, despre care am fost luat şi noi notiţă, urmatórele: Tutorul contesei, Emil de Torosiewicz, care s'a împotrivit întrărei în mănăstire a minorei-contese Maria Poninska a cerut dela sedria orfanală din Stanislau, ca së fie absolvat de tutorat motivându-şi cererea cu acea, că el nu e în stare a concorda datorinţele de bun catolic cu convingerea, că el trebue necondiţionat së păşéscă contra intenţiunilor exaltatei contese.

*

Oficiul central statistic reg. ung. comunică datele pe luna Decembre, din care estragem următórele:

In ţerile corónei ungare s'au încheiat 6299 căsătorii, din cari 120 în Crato-Slavonia. In Ungaria proprie au fost în Dec. a. tr. cu 300 căsătorii mai multe decât în a. 1898. Cu totul s'au încheiat anul trecut în Ungaria 146.689 căsătorii, cu 12.000 mai multe decât anul precedent. Căsătorii mixte au fost 998, iudeo-creştine 35. Cu privire la confesiunea copiilor de căsătoriile mixte, în 170 de casuri s'a ajuns la unitate, şi adecă în 90 de casuri în favorul religiunei tatălui, în 80 de casuri în al mamei. Creşterea naturală a populaţiunei în Decembre a fost de 14.320, faţă de a. 1898 cu 4254 suflete mai mult, ear înmulţirea populaţiunei în anul 1899 a fost cu 33.300 suflete mai favorabilă în raport cu anul 1898. — *Daune* prin *incendiu* s'au causat în 899 de casuri în suma de 1,649.356 coróne. *Emigrări* au fost în Decembre cu totul 5882, în România 1440. In anul 1899 s'au extradat cu totul 76.490 paspórte, din cari 32.632 pentru România, ear 26.762 pentru America, celelalte pentru alte ţeri europene.

Din public*).

Mulţumită.

Din prilejul producţiunei noastre ultime I. P. S. Sa Ioan Meţianu, archiepiscop şi metropolit a contribuit în favorul Reuniunei 10 coróne; dl Paul Iovescu (Caransebeş) 4 cor.; Dr. N. Oncu, adv. şi directorul „Victoriei“ (Arad) 4 cor.; următorii au suprasolvit: V. Mărginean, notar, Bungard, Stefan Moga, măiestru franzelar, comerciantul Maukesch, fabricantul Dür, câte 2 coróne; Dr. D. P. Barcianu, prof., Ilie Dopp, inginer de comasaţie, Aurel Stoica, asistent de inginer de comasaţie, Ilie Moga, înv., Petru Dragomir, funcţionar la „Albina“, Ioan Işan crâsnic, Tămaş, Ludovic Komloşi, sergent-maior, Timoteiu Popoviciu, prof. de musică, dela fiecare câte 1 cor. 20 bani; Elisabeta Candid Popa, 1 cor. 60 bani; Ana Dalalio, Dan Rusalia, câte 80 bani; Iosif Jóndrea, ospëtar, Constantin Stezar, căpitan c. şi r. în pens., Dumitru Axente, econom, Frâua, C. Petruţ, măiestru măsar, Ludovic Binder, dir. de tip., Nic. Togan, preot, Ioan Simtion, caporal, dir. libr. arch. Ieronim Preda, Dr. I. David, secr. „Albinei“, Coman Gligor, înv., Ioan Buian, prop., George Muţiu, culeg. tip., Dr. Octavian Russu, adv., Dr. P. Şpan, prof., Ioan Broju, capelan c. şi r. şi Ioan Mihaiu, ospëtar, dela toţi câte 50 bani.

Tot din acel prilej subscrisul president a colectat cu pălăria din banii pentru orfani 11 cor. 88 bani, cari împreună cu 10 cor. din venitul curat al producţiunei şi cu 1 cor. 68 bani scoşi din lădiţa crucerilor pentru săraci — s'au adaus la fondul vëduvelor şi orfanilor meseriaşilor români din Sibiiu, care azi dispune de 316 cor. 48 bani.

Ne achităm prin aceasta de plăcuta datorinţă aducând şi pe această cale nefăţăritele noastre mulţumite membrilor corului nostru, diletanţilor, cum şi marinimoşilor contribuenţi.

Din şedinţa comitetului „Reuniunei sodalilor români din Sibiiu“, ţinută la 1 Februarie n. 1900.

V. Iordăşianu, *G. Poponea,*
preşedinte. notar.

Mulţumită publică.

In urma apelului nostru cătră obscea creştinéscă pentru ajutorare la edificarea bisericei din comuna bisericéscă gr. or. Vălenii-Şomcuţii (tractul Cetăţii de pétră) au binevoit a contribuì următorii P. St. Domni:

Ioan Petric, protopresbiter gr. or. în Braşov, (Lista Nr. 265) 19 coróne; Ilie Roşca, par. gr. or. Tamaşa, (Lista Nr. 54.) 7 cor.; Biserica gr. or. Boiţa 6 coróne; Ioan Popovici. par. gr. or. Sadu 8 cor. 06 fil; Ioan Petruţ, par. gr. or. Cristiş 5 cor. 38 fil; Alesandru Ciucan, par. gr. or. Aita-Mare, (Lista Nr. 569) 4 cor. 34 fil.; Ioan Cozma, par. gr. or. Buiumi-Muntari, (Lista Nr. 105 6 cor. 80 fil.; Ioan Oltean, par. gr. or. Poiana-sërată, (Lista Nr. 5) 4 cor.; Stefan Anca, par. gr. or. Almaşul mare, (Lista Nr. 603) 2 cor. 30 fil. Ioan Morusca par. gr. or. Craiva, (Lista Nr. 169) 2 cor. 30 fil.; Ilarion Bologa par. gr. or. Marpod (Lista Nr. 145) 1 cor. 50 fil; — Suma 66 cor. 68 fil.

Comitetul parochial îşi îndeplineşte o plăcută datorinţă, aducênd mulţumită căldurósă tuturor acelor buni creştini cari au binevoit a ajutora seraca nóstră biserică. Prébunul Dumnezeu së le resplătéscă pentru ajutorul ce ni l'au dat.

Cu aceasta deodată se aduce la cunoscinţa tuturor Dlor preoţi, cărora li s'a trimis apelul in causa zidirei bisericii — că în sensul inaltului ordin ministerial Nr. 66925 —899 suntem îndatoraţi a da sémă inaintea oficiului protopretorial din Somcuta mare despre resultatul acestei colecte — deci îi rugăm, ca listele de colectă fie şi fără nici un resultat, së binevoiască a le retrimite oficiului parochial rom. gr. or. Văleni Somkutpatak u. p. Nagy-Somkut, (Comitatul Szatmár).

Văleni la 8/20 Ianuar 1900.

In numele comitetului parochial:
Gavriil Cârlig, *Vasilie Buhan,*
paroch gr. or. epitrop.

---

căsătorescă din amor, dar së se înamoreze numai de o fată bogată. E adevërat, că şi fetele bogate pot fi frumóse, dar din o sută de casuri în nóuezeci şi nóuë nu decide frumseţea lor, atunci când sunt petiţe. Astăzi banul e lucru de căpetenie.

Odinióră încă se ţinea sémă de bani la încheerea căsătoriilor, dar atunci se mai uitau şi la originea banilor. Astăzi însë nu e lipsă ca argintul, aurul së sclipéscă şi se póte usca lesne pe el lacrima, sudórea şi sângele altora.

Părinţii sunt liniştiţi vëzênd că fii lor n'au prospecte de a se înamora de cineva. Şi care e sfërşitul? acela că femeea e perfect umilită în societatea de azi şi viaţa familiară pustie şi rece.

Aceste sunt gravaminele, ce le aduce redacţiunea Revistei din Bruxela contra creşterei bărbaţilor de azi. Noi bărbaţii le cetim cu tot interesul şi nu cutezăm a zice, că ar fi cu totul nedrepte. Se află în ele mult adevër şi multă exagerare, dar trebue së mărturisim că încă n'am fost forfecaţi într'o formă mai cu spirit şi mai acceptabilă. —

După *E—s*

---

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta redacţia nu primeşte rëspunderea.

„PLUGARIUL“,

Institut de credit și economii, societate pe acții în Sĕcădate.

Convocare

Domnii acționari ai institutului de credit, și economii „Plugariul“ societate pe acții sunt învitați la a

II. adunare generală ordinară,

care sĕ va ținea în Sĕcădate (localul institutului) în *3 Martie* st. n. 1900 d. a. la 2 óre.

Obiectele:

[26] 1—1

1. Raportul direcțiunei și al comitetului de supraveghiere asupra bilanțului anului 1899.
2. Propunerea direcțiunei de distribui profitului realisat conform bilanțului.
3. Propunerea direcțiunei pentru a dóua emisiune de acții.
4. Eventuale alte propuneri.

Acei domni acționari, cari séu în persónă, séu prin plenipotențiati, voesc a lua parte la adunare se fac atenți conform §-lui 17 din statute a depune acțiile scrise pe numele lor, precum și plenipotența înainte de deschiderea adunării la cassa societății pe lângă revers.

Sĕcădate, la 10 Februarie 1900.

Direcțiunea.

Contul Bilanțului pro 1899.

Active.		fl. cr.	Pasive.		fl. cr.
Cassa		86.84	Capital social		5000.—
Cambii escomptate		22622.08	Fond de reservă		315.—
Mobiliar	fl. 171.—		Depuneri spre fructificare		13650.79
după amortisare	„ 21.—	150.—	Creditori		68.30
			Reescompt		2761.—
			Interese anticipate		274.93
			Profit transpus din 1898	fl. 60.—	
			Profit în anul 1899	„ 728.90	788.90
		22858.92			22858.92

Contul profitului și al perderilor.

Debit.	fl. cr.	Credit.	fl. cr.
Interese la depuneri	603.93	Interese de escompt	1134.18
Spese	85.92	Provisiuni	621.18
Contribuțiune	165.61	Profit transpus din anul trecut	60.—
Amortisațiune din mobiliar	21.—		
Remunerațiuni	150.—		
Profit net	788.90		
	1815.36		1815.36

Săcădate, la 31 Decemvrie 1899.

Membri în direcțiune:

Ioan Cândea m. p. **Const. Prie** m. p. **Simeon Grădinariu** m. p.
Ioan Stanciu m. p. **Ioan Iordache** m. p.

Revĕzut și aflat în ordine și în consonanță cu registrele principale și auxiliare.

Sĕcădate, la 8 Februarie 1900.

Membrii în comitetul de supraveghiere:

Ioan Petrișor m. p. **Sever Silca** m. p. **Toma Măhăra** m. p. **Ioan Bucur** m. p.

Au apărut:

Semințe
din
Agrul lui Christos.

Cuvêntări bisericesci
de
Zacharia Boiu,
asesor consistorial, protopresbiter etc.

Cu binecuvêntare archieréscă.

Tom. I.: **cuvêntări la tóte Duminecile de peste an.**
„ II.: „ „ „ **prasnicele și sĕrbătorile, precum și la casuale bisericesci.**
„ III.: **cuvêntări la immormêntări, parastase** 360 pagine.

Prețul fiecărui tom 3 coróne și porto postal.

Se află de vêndare la **autorul** și la
Tipografia și librăria Archidiecesană
Sibiiu.

La **Librăria Tipografiei archidiecesane,** se află spre vênzare:

Amicul poporului
de
T. Vuculescu, pretor.

O carte neapĕrat de lipsă pentru fiecare cetățean și cu deosebire pentru fiecare plugariu; cuprinde o mulțime de sfaturi în astfel de cause judecătorești și administrative, cari pot obveni fiecărui om.

Prețul unui exemplar 1 cor.; trimis cu posta franco 1 cor. și 10 bani.

Caractere morale,
exemple și sentințe, culese din istoriile și literaturile popórelor moderne și vechi
de
Ioan Popea, prof

O carte instructivă și pe lângă acésta și o lectură fórte plăcută, n'ar fi ertat sĕ lipséscă din nici o bibliotecă.

Prețul unui exemplar cor. 2.50; trimis cu posta franco 2 cor. 60 bani.

NOU! Pro 1900 NOU!

a apărut:

Calendariul ☚
☛ archidiecesan,

neapărat de lipsă pentru fie-care preot și învĕțător.

Se póte procura dela

Librăria archidiecesană, Sibiiu,

Cu prețul de 30 cr. + porto postal 5 cr.

Se află de vêndare la

Librăria archidiecesană

1. **Almanachul învĕțătorului român,** anul I și II. Prețul unui exemplar 1 fl. v. a., partea II 70 cr., porto 5 cr.
2. **Calendarul bibliotecii nóstre pe anul 1900,** prețul 28 cr., porto 5 cr.
3. **Conferințele învĕțătoresci** din archidiecesa ort. rom. a Transilvaniei, ținute în 18/30 și 19/31 August 1898. Prețul 1 fl, porto 15 cr.
4. **Geografia pentru scólele poporale,** clasa III și IV, de *V. Goldiș,* prețul 35 cr., porto 5 cr.

Din „Biblioteca teatrală“

au apărut până acum următórele broșuri:

Nr. 1.	**Sóre cu plóie,** comedie într'un act de *Iosif Vulcan*	20 cr.
Nr. 2.	**Idil la țară,** comedie într'un act, localisată de *Maria Baiulescu,* după Juin și Flerx	20 „
Nr. 3.	**Biletul de tramvai,** comedie într'un act de *Gr. Măruntianu*	15 „
Nr. 4.	**Un om buclucaș,** comedie într'un act, localisată de *Maria Baiulescu,* după M. Michel și Labiche	20 „
Nr. 5.	**Trei doctori,** comedie într'un act, localisată din l. germână de *Virginia A. Vlaicu*	20 „
Nr. 6.	**Pălăria ceasornicariului,** comedie într'un act, de Mdm. Emile de Girardin, localisată de *A. G. N.*	25 „
Nr. 7.	**Unde dai și unde crépă,** comedie în 2 acte de Alexandru Cosmar, localisată de *Iuliu Popescu*	25 „

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.**

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 14 Sibiiu', Sâmbătă 5/17 Februariu 1900. Anul XLVIII.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru streinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
pistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de dóuĕ ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 60 fil. pentru fie-care publicare.

Postulate juste.

Intrégă presa din monarchie se ocupă cu afacerile interne din statul nostru în situaţiunea nóuă, care s'a creat prin venirea la guvern a actualului ministru-president Coloman Széll, şi în timpul din urmă cu modul de vedere al şefului cabinetului, de a deslega chestiunile delicate, cari ne ating pe noi, naţionalităţile.

Vorbirea ministrului-president la desbaterea în general a budgetului în cestiunea naţionalităţilor a făcut adâncă impresiune pretutindenea, atât în parlament, cât şi afară de parlament, atât în ţéră, cât şi afară de ţéră.

Este o promisiune solemnă, că se va face dreptate fiecărui cetăţean fără privire la limba lui maternă, la confesiunea lui, se va face dreptate tuturor în sensul cel mai strict al cuvêntului.

Este acésta o promisiune sĕrbătorésca făcută în parlamentul ţerei, făcută de ministrul-president al ţerei, o promisiune, care obligă întreg ministeriul, căci şeful guvernului a făcut promisiunile în numele guvernului presidat de el.

Guvernul şi-a făcut datorinţa, el a promis, că tuturora le va mĕsura cu o mĕsură, cu mĕsura dreptăţii, cu a legalităţii, cu a ecuităţii până la anumite graniţe, cari trebuiau puse spre a asigura o unitate óre-care, despre care a vorbi nu acuma este timpul.

Este acuma datorinţa nóstră, sĕ venim şi sĕ accentuăm cari sunt durerile nóstre, cari sunt gravaminele nóstre, cari sunt pretensiunile nóstre legale, cari sunt postulatele juste, pe cari de mult le-am mai accentuat, în era trecută, accentuarea cărora însĕ zadarnică a fost.

Noi ca biserică avem o lungă serie de gravamine, cu cari vom veni pe rênd, şi de atâtea-ori le vom repeta, până când vor fi delăturate.

Postulatele nóstre sunt juste, sunt în consonanţă cu legile patriei, ţintesc la bunăstarea comună, binele public, şi nu ating graniţele, peste cari în interesul unităţii şi intregităţii statului nu se póte trece.

Fiecare om se cugetă la locul prim la lucrurile cele mai de actualitate, la ceea-ce mai tare îl dóre.

Pentru biserica nóstră acuma în planul prim stau 2 cestiuni: ameliorarea dotaţiunei preoţimei dela sate prin esecutarea în mod cinstit a articolului de lege XIV. din 1898, care normézá intregirea venitelor preoţeşti, şi ameliorarea dotaţiunei funcţionarilor consistoriali din centru şi a profesorilor dela seminarul archidiecesan. Inţelegem sub funcţionarii consistoriali personalul dela consistor, începênd dela archiepiscop până jos la cancelişti.

Pentru azi ne mărginim la articolul de lege XIV. din 1898, care regulézá intregirea venitelor preoţeşti.

Se scie câtă luptă, câtă îngrijire s'a iscat în biserică în jurul acestui articol de lege, câte jertfe materiale a adus biserica, până ce în congresul extraordinar din 17. Maiu 1899, convocat anume în afacerea întregirei venitelor preoţesci, s'a normat ţinuta bisericei pentru întrégă biserica faţă cu numita lege.

Resultate bune înse numai atunci póte avea legea acésta, décă ea se va esecuta în mod cinstit, décă ea se va esecuta cu conlucrarea bisericei, cu considerarea justelor ei pretensiuni.

De acea după conclusul congresual Nr. 14 în meritul afacerei, ca biserica sĕ reflecteze la beneficiile legei, care conclus s'a luat numai cu majoritate de voturi (40 contra 26) a urmat ca întregire conclusul Nr. 15 luat cu unanimitate la o propunere a deputatului congresual Parteniu Cosma, care conclus indică esecutarea cinstită a legei din cestiune, scóte la ivélă un vechiu postulat al bisericei, şi condiţionézá liniştea, increderea bisericei în corecta esecutare a legei dela considerarea acestui just postulat.

Conclusul acesta este de următoriul cuprins:

Congresul regretă, că în ministeriul de culte şi instrucţiune publică de un lung şir de ani nu se află aplicaţi bărbaţi ortodocşi de naţionalitatea română, cari cunoscênd bine afacerile bisericei şi însuşirile credincioşilor ei, sĕ pótă contribui cu cunoscinţele lor speciale la resolvirea corectă a cestiunilor nóstre bisericesci şi şcolare, precum s'a practicat la reactivarea guvernului constituţional. Deci

considerând, că dela modul punerii în lucrare a articlului de lege XIV din 1898, care tractézá cestiuni de natură fórte delicată, depinde în mare mĕsură pacea între stat şi biserica nóstră autonomă;

considerând, că afacerile bisericesci şi şcolare ale bisericei ortodoxe din statul nostru deşi ierarchică şi ea, ca cea catolică, totuşi nu se provĕd în ministeriul de culte şi instrucţiune publică prin o secţiune compusă din funcţionarii de confesiune ortodoxă, precum se provĕd afacerile bisericei catolice în secţiunea I, compusă şi condusă numai de funcţionari catolici, ci se provĕd prin secţiunea II, dimpreună cu ale reformaţilor, luteranilor, unitarilor, israeliţilor, baptiştilor, nazarenilor etc., tot confesiuni, ale căror instituţiuni nu sunt identice cu ale bisericei ortodocse;

considerând în fine, că guvernul actual s'a îngagiat a inaugura un regim în spiritul deákist, carele a evitat ori-ce conflict între guvern şi între biserica nóstră, şi a guverna după lege, drept şi dreptate;

congresul rógă pe Inalt-Preasfinţia Sa metropolitul, ca punêndu-şi în cumpĕnă tótă autoritatea, ce-i compete, în calitatea sa de cap al bisericei autonome ortodocse române din Ungaria şi Transilvania, sĕ intrevină la guvern, ca şi în interesul bine priceput al statului, sĕ iee mĕsurile necesare, ca în ministeriul de culte şi instrucţiune publică sĕ se aplice la posturi cardinale bărbaţi cualificaţi din sinul bisericei nóstre naţionale, ca afacerile bisericei nóstre sĕ se pótă resolvi corect şi în mod demn de însemnătatea ei pentru stat.

Noi credem, că după declaraţiunile ministrului president în parlamentul ţerei, acuma e timpul sĕ împlinéscă el dorinţele bisericei esprimate în acest conclus congresual.

Tocmai acuma este în esecutare articlul de lege XIV. din 1898, privitor la întregirea venitelor preoţimei dela sate.

O lucrare grea, anevoiósă, delicată, spriginită de zeci de mii de documente originale date de către organele bisericeşti în limba oficială a bisericei nóstre, dacă ea nu va fi pusă în mâna bărbaţilor din sinul bisericei nóstre ortodoxe române, este preste putinţă sĕ se rezólve corect şi în mod demn de însemnătatea ei şi pentru biserică, dară şi pentru stat.

Acuma e timpul deci sĕ vedem puse în aplicare teoriile desvoltate în parlamentul ţerei de către ministrul-preşedinte.

Avem credinţa, că dorinţa bisericei va fi împlinită tocmai acuma, tocmai la acéstă gravă şi importantă cestiune, la esecutarea articlului de lege XIV. din 1898.

Este datorinţa nóstră sĕ cerem considerarea acestui conclus congresual cu tótă hotărîrea, şi datorinţa guvernului este sĕ împlinéscă cererea nóstră.

Chestia rentei. Precum află din Bucureşti „Kel. Ért.“, liberalii proiectézá ţinerea în zilele proxime în afacerea rentei bisericei sf. Nicolae din Braşov, a unei mari adunări poporale în Bucureşti.

Favorurile legei în privinţa competinţei de ereditate. Precum se ştie după lăsăminte este a-se solvi, în sensul legei, (după detragerea eventualelor datorii, a speselor ivite sub decursul bólei şi-a speselor de înmormêntare) aşa numita competinţă de ereditate, mĕsura căreia variézá după relaţiunea erezilor faţă de testator.

Asemenea este a se plăti competinţă şi în cas de transcriere a unei averi.

Legea admite însĕ şi excepţiuni; astfel de ex. art. de lege XXIII din 1868 § 21, scuteşte de competinţa amintită, tóte legatele, lăsămêntele şi dăruirile făcute pentru scopuri ştiinţifice, de instrucţiune şi de binefacere.

Deşi dispositiunea acésta a legei este destul de precisă, cu tóte acestea nu arareori sĕ întêmplă, că organele financiare pretind competinţă chiar şi acolo unde nu sunt în drept. Astfel în urma unor casuri con-

---

FOIŢA

Fundaţiune patriotică românéscă.

Multe şi felurite sunt notele distinctive, după cari un popor óre-care se deosebeşte de alte popóre.

Fondul etnic, individualitatea fiecăruia, o formézá însĕ mai ales originea, limba, modul de gândire în chestii de credinţă, obiceiurile, portul şi altele.

Ca proprietăţi psichice ies la ivélă în mĕsură mai mare sau mai mică: eroismul ori laşitatea, iubirea de patrie şi de adevĕr, ori falsitatea, şi tradarea, altruismul şi generositatea ori ferocitatea, astuţia şi esclusivismul.

Credem a esprima un adevĕr nerĕsturnabil când afirmăm, că poporul nostru escelézá cu deosebire în partea cea bună a calităţilor înşirate aici. Cu deosebire în ce priveşte iubirea de moşie, patrie şi dinastie Românul este neîntrecut.

Pentru „înălţatul Impĕrat“, al cărui nume atât de des se rosteşte în serviciile nóstre religióse, el trece prin foc şi prin apă şi merge acolo, unde i-se porunceşte, fără preget, fără şovăire.

Pentru patrie 'şi jertfeşte Românul ce are mai scump în acéstă lume: averea, sângele şi viaţa iar vatra şi moşia numai cu greu le părăseşte.

Patriotismul la noi nu e ca la alţii, o frază gólă, banală, ori paravan după care s'ar ascunde scopuri egoiste, nici numai o splendidă firmă de reclam; ci e o vîrtute înăscută, o datorinţă de împlinit, care la cele mai critice epoce în istoria ţerei şi a dinastiei nóstre totdéuna s'a tradus aievea şi în faptă.

Drept dovadă, pe lânga alte multe, servéscă şi următorul fapt:

La anul 1859, când s'a declarat rĕsboiul în Italia, şi „ficiorii“ nostri sângerau pe câmpiile Lombardo-Veneţiei, luptând vitejeşte pentru întregitatea monarchiei, pentru patrie şi împĕrat, părinţii lor de acasă deliberau cu seriositatea datorită causei, asupra modalităţilor de a crea din propriile mijlóce fonduri de ajutorare pentru cei ce s'ar reîntórce din bătaie schilodiţi şi incapabili de a se mai puté hrăni, eventual pentru vĕduvele şi orfanii lor.

Dar pentru mai buna orientare a on. public cetitor, publicăm în traducere verbală după originalul nemţesc însuşi acel document. Iată-l:

Literele fundaţionale
ale fondului invalizilor din cercul Orlatului 1859.

— Viribus unitis (cu puteri unite) —

Subsemnaţii representanţi ai celor dóuĕsprĕzece comune ale cercului Orlat în marele principat al Ardealului confirmă prin acest document:

Când Majestatea Sa apostolică, preagraţiosul nostru împĕrat şi domn *Francisc Iosif I.* în anul 1859 a prins sabia pentru onórea şi bunul drept al Austriei, pentru drepturile tuturor popórelor şi statelor, pentru cele mai sfinte bunuri ale omenimei şi a emis către popórele Sale apelul, ca în rĕsboiul ce a erupt sĕ-I stee într'ajutor cu din vechime dovedită fidelitate, alipire şi jertfire — atunci representanţi legali ai celor 12 comune românesti, care în present se ţin de pretura Orlatului, anume: Galeş, Gurarîului, Cacova, Mag, Orlat, Poplaca, Rĕşinari, Sibiiel, Săcel, Sĕlişte, Tilişca şi Vale s'au întrunit în 18 Maiu 1859 sub presidiul c. r. antiste cercual şi consilier al locotenenţei Francisc de Bogdányi şi unanim au decis întemeierea unei fundaţiuni pentru ajutorarea invalizilor din armata ces.-reg. austriacă, aparţinĕtóre la pretura Orlat, precum şi a vĕduvelor şi orfanilor acelora.

Pentru executarea acestui conclus s'a ţinut în 20 Maiu 1859 sub presidiul prepositului cercual c. r. Anton Stokera o întrunire a representanţilor legali ale celor 12 comune susnumite, în care s'a decis şi statorit precum urmézá:

§. 1. Cele 12 comune româneşti, aparţinĕtóre preturei Orlatului în marele principat al Ardealului, şi anume: 1. Galeşul, 2. Gurarîului, 3. Cacova, 4. Magul, 5. Orlatul, 6. Poplaca, 7. Rĕşinariul, 8. Sibielul, 9. Săcelul, 10. Sĕliştea, 11. Tilişca şi 12. Valea întemeiază o fundaţiune, care va purta numirea: „Fundaţiunea invalizilor din pretura Orlat“.

§. 2. Scopul acestei fundaţiuni este ajutorarea ostaşilor din armata c. r. austriacă de pe teritoriul aparţinĕtoriu preturei Orlat deveniţi invalizi.

§. 3. Fundaţiunea se formézá de către susnumitele comune ale preturei Orlat din un capital fundamental depus în obligaţiuni de stat şi de rescumpĕrarea pămêntului de 5%

crete judecătoria supremă financiară a adus în direcţiunea acésta mai multe hotărîri principiale de interes şi pentru noi.

Reproducem câteva: legatele făcute pentru stipendii studenţilor (Nr. 7537/89) pentru seminarii teologice de ori-ce confesiune (Nr. 670/86) pentru spitaluri scolare (1795/92) sunt scutite de competinţă.

Din timpul mai recent datéză următórele: „Legatele făcute pentru îmbunătăţirea salarielor învĕţătorilor confesionali sunt scutite de competinţă". (Jud. sup. financ. sub Nr. 175 ex: 1899).

„Legatele făcute în favorul reuniunei Emke sunt scutite de competinţă" (Jud sup. financ. Nr. 176 ex. 1899.)

Atragem atenţiunea cercurilor interesate asupra celor împărtăşite, ca la ocasiune dată, când eventual li s'ar prescrie pe nedrept vre-o competinţă sĕ nu întrelase a face recurs la locurile competente.

Renta bisericei s. Nicolae în camera română.

Desbaterile asupra acestei chestiuni au decurs în şedinţele dela 28 şi 29 Ian. v. ale camerei române, fără sĕ se pótă împedeca isbucnirea acusaţiunilor de o parte şi de alta dintre liberali şi conservatori. Discuţiunile s'au terminat cu primirea proiectului; pentru cunóşterea mersului desbaterilor, vom da un raport mai scurt după *Drapelul* în următórele:

D. B. Delavrancea, raportor, dă citire proiectului de lege pentru renta bisericei din Braşov.

D. I. C. Brătianu are cuvêntul.

D-sa spune că era cunoscut la Budapesta încă înainte de discursul d-lui Sturdza, pronunţat la Orfeu, că şcólele din Braşov primesc o rentă din Bucureşti. Citeşte pe rând tóte actele oficiale schimbate între guvernul român şi austro-ungar cu privire la tratativele urmate în timpul d-lui Sturdza asupra acestei chestiuni.

Dacă d. Sturdza n'a mai servit renta şcólelor, zice d. Brătianu, acésta a făcut-o din patriotism, căci nu voia sĕ dea prilej guvernului maghiar ca sĕ închidă şcólele.

Dl Sturdza voia sĕ se încredinţeze renta metropoliei din Sibiiu; iar actualul guvern o încredinţéză cassei de stat maghiar, ast-fel că va fi de aci înainte o rentă unguréscă, iar nu românéscă!

Oratorul îşi termină cuvêntarea întrebând pe actualul guvern, dacă mai crede că d. Sturdza a venit la putere prin influenţa baronului Bànffy şi dacă decorarea lui Ieszenszky mai constitue o ruşine naţională. In acest cas, ce a făcut guvernul ca sĕ ştérgă acea ruşine.

D. G. Dobrescu constată o mare contrazicere în cele spuse de d. Brătianu, care acum 4 zile a spus că bazele legei sunt puse de d. Sturdza, şi acum zice că ea este detestabilă. Oratorul spune că nimeni n'are mai multe pĕcate în acéstă chestie ca d. Sturdza.

De modul cum s'a resolvat chestia d-sa spune că nu se declară mulţumit şi tótă rĕspunderea o pune în sarcina dlui Sturdza.

N. Săveanu: Când primul ministru ungur a anunţat în parlamentul maghiar, cum a fost resolvată chestia rentei şcólelor din Braşov, dieta a primit cu aplause soluţia. In aceeaşi zi guvernul român, tot în aplausele parlamentului a depus proiectul de lege pentru acéstă rentă.

D-sa face istoricul afacerei şcólelor din Braşov. Condiţiunile în cari s'a resolvat acéstă chestie sunt mai oneróse pentru Românii de dincolo, de cât acelea pe care le propusese d. Sturdza.

Oratorul respinge tóte acusaţiile aduse în acéstă chestie d-lui Sturdza. Şeful fostului guvern însă n'a mai plătit renta pentru că era expus sĕ fie confiscată de guvernul maghiar.

D. G. Dobrescu. Pentru ce a plătit-o d. Aurelian?

D. Săvénu: Guvernul Aurelian era de o scurtă durată, dacă ar mai fi stat ar fi suprimat renta. Guvernul ungar a început de mult cercetările şi a aflat înainte de declaraţiile d-lui Sturdza că şcólele din Braşov au moşii în România şi că primesc bani de la noi.

Cu privire la soluţiunea, pe care a dat-o guvernul acestei chestiuni nu este de loc în concordanţă cu lupta dusă în oposiţie de conservatori. Prin ea se admite controlul guvernului maghiar, se esclude şcóla de comerţ şi se angajéză guvernul sĕ nu mai dea nici o dată, nici un fel de ajutor şcólelor de dincolo.

Soluţia pe care aţi dat'o nu e nici cea ideală preconisată în oposiţie, şi mai ales nu e de loc patriotică.

Dl *Barbu Delavrancea,* raportor; începe spunênd că cuvêntarea d-lui I. Brătianu a vĕzut şcóla sturdzistă.

Obiceiurile întrebuinţate în luptele politice de şcóla lui Sturdza sunt criminale.

Ca probă citéză un articol din *Voinţa Naţională*, în care se spunea că dl Take Ionescu şi-a curmat zilele, din causă că ar fi dovedit că actele produse de d-sa în chestia şcólelor din Braşov sunt falşe.

Oratorul analiséză apoi actele produse în contra d-lui Sturdza în chestia denunţărei sumelor trimise la Braşov şi veracitatea lor. Trece în revistă tótă lupta pe care dl Sturdza a dus'o în oposiţie în chestia naţională şi tóte cele cunoscute pe cari le a făcut în acéstă chestie după ce a venit la guvern.

Arată pe dl Sturdza ca pe un despot şi spune că cu acest om nu te poţi înţelege: Ori trebue sĕ ai o putere asupra lui sau sĕ te supui lui orbeşte. El nu înţelege de cât ori sĕ-i fii tu rob, ori sĕ-ţi fie el rob.

Fiind ora 6, şedinţa se prelungeşte.

Dl Delavrancea continuă discursul sĕu.

Dl Sturdza nu putea sĕ dea renta şcólelor din ziua în care a venit la guvern pentru că luase angajamente. Dovadă este faptul că tot el denunţase pe dl Take Ionescu că cu aceşti bani cumpără conştiinţele Românilor de dincolo. Cum vroiaţi ca odată venit la putere sĕ mai pótă da renta.

Oratorul, citéză nota baronului d' Aerenthal prin care se spune, că dl Sturdza a luat măsuri sĕ nu se mai trimită renta înainte de a pretinde acésta ministrul austro-ungar din Bucureşti.

De alt-fel cum se explică faptul că guvernul Aurelian a dat renta şi imediat cum a revenit Sturdza a suprimat'o din nou?

Am simpatii personale pentru d-ta, dle Săveanu, şi-'ţi mărturisesc că mi-a fost milă de d-ta când ai afirmat că guvernul Aurelian a dat renta pentru că era un guvern de scurtă durată! Mai bine sĕ fi fost şi guvernul Sturdza de scurtă durată şi sĕ fi dat renta.

Dl Delavrancea face apoi psihologia sturdzistului. Aceşti ómeni falşifică tot, distrug tot ce nu e al lor. La ei stă scris: Cine întră aici este om mare, cinstit, talentat; şi cine nu e aci este o nulitate, necinstit. Ei au modul lor de a face istorie. O figură mare care nu le-a aparţinut o distrug, o nimicesc; nu fac nici cel puţin o caricatură din ea, ci o masă informă de carne, sânge şi pulbere!

Va veni însĕ istoria rece şi imparţială care ne va rĕzbuna. Când vom deschide cartea istoriei vom găsi în locul acestor ómeni nu o flóre uscată pusă acolo de o mână gingaşă, ci nişte capete de muşte strivite. In jurul acestor capete de muşte va sta scris că unul a compromis chestia naţională, altul n'a dat renta şcólelor din Braşov, etc.

In zădar vĕ veţi încerca sĕ scóteţi pe dl Sturdza din abisul în care a căzut. Cu noroiul în care se tăvăleşte acum, termină oratorul vreţi sĕ mânjiţi cea mai frumósă pagină, care se va scrie azi în Istoria ţărei nóstre.

Şedinţa se ridică la ora 7 fără un sfert.

Şedinţa dela 29 Ianuarie.

Dl ministru de externe I. *Lahovari* face istoricul chestiunei acestei rente.

Susţine că e bună soluţia care s'a dat.

In condiţiile de amiciţie şi lealitate în care ne aflăm cu statul vecin nu puteam da altă soluţie chestiei şi nimeni n'ar fi putut da una mai bună.

Dl ministru de finanţe Take *Ionescu* se simte dator sĕ ia cuvêntul, căci în acéstă chestie dsa a fost cel mai atacat.

Chestia acésta este o mică parte din marea chestie naţională pe care aţi compromis'o atât de grav. Chestia rentei şcólelor este un rest din legătura culturală între Români. Biserica sf. Nicolae a fost înzestrată de vechii domni Români şi este singura care mai primeşte o rentă din partea Statului român. Legătura acésta era sĕ se rupă, dacă nu venea guvernul conservator s'o restabiléscă.

Vine apoi la istoricul demersurilor făcute în acéstă chestie şi zice că dl Sturdza a căzût de la putere fără s'o pótă resolva.

Cu privire la soluţia dată chestiei de actualul guvern şi acusaţia ce i-se aduce că a primit controlul statului maghiar d-sa zice că acest control nu e creat de soluţie, ci de legile Ungariei. Tóte rentele şcolilor diferitelor naţionalităţi sunt supuse controlului Statului ungar.

S'au acusat trei bărbaţi de sémă că au intentat proces statului în numele Eforiei din Braşov, şi atunci s'a produs acea faimósă telegramă că Eforia îşi retrage procura.

Prin acel proces Eforia a dat adevĕratul caracter pe care îl are renta, a arĕtat că-şi cere dreptul seu legal.

Oratorul explică apoi, că condiţiunea care prevede ca milionul sĕ fie plătit în rentă română de 4 la sută perpetuă şi nominativă anihilează ori-ce influenţă a controlului unguresc. Incă o probă că cei din Braşov sunt mulţumiţi este, că au cerut închiderea acţiunei intentată la tribunalui Ilfov.

Vorbeşte apoi de modul cum dl Sturdza a exploatat chestia naţională şi spune că ţara va mai suferi mult timp încă urmările acelei detestabile politice.

Legea se ia în consideraţie cu 90 de voturi, contra 6.

Se votéză fără discuţie, pe articole, şi pusă la vot în total se admite cu 89 voturi contra 4.

Voci asupra soluţiunei date chestiei rentei.

Ziariul *La Roumanie* publică diferite opiniuni ale fruntaşilor nostri asupra modului cum s'a resolvat afacerea acésta.

Iată scrisórea dlui *Al. Mocsonyi:*

Birchiş, 29 Ian. (10 Febr.) 1900

Domnul meu,

Eri am primit preţuita-vĕ epistolă în care vĕ adresaţi către mine cu întrebarea: ce părere am eu asupra soluţiunei în chestia rentei şcólelor româneşti din Braşov? — adăugênd în mod amabil, cât de preţioasă vĕ este părerea mea, pe care voiţi sĕ o publicaţi în stimabilul d-voastră ziar împreună cu părerile mai multor bărbaţi români, de dincoace şi de dincolo de Carpaţi.

Rĕspunsul meu este foarte scurt: părerea mea nu póte fi alta, decât aceea a *lumei întregi.*

Soluţiunea acestei chestiuni a produs după impresiunile mele, — o *mulţumire generală*, mulţumirea generală a dóuă ţări şi a dóuă popóre: mulţumirea a nemijlocit interesatei biserici a Sfîntului Nicolae si mulţumirea întregei mijlocit interesatei Mitropolii a românilor gr. or. din Ungaria şi Transilvania.

Faţă cu acest glas unison de caracter internaţional, par'că părerile individuale, — fie ele consonante sau disonante, — au sĕ se peardă în aer, n'au sĕ aibă vr'un pond special.

De aceea, sĕ nu-mi luaţi în nume de rĕu, dacă vĕ descoper cu tótă sinceritatea, că m'a surprins în cît-va, cum veniţi d-vóstră a pune atâta pond pe părerile individuale chiar în această chestiune, care a găsit o soluţiune atît de fericită, cum numai *arareori* poate găsi o chestiune de natura celei de sub întrebare, care atîta timp a agitat spiritele, care prin atâtea peripeţii a trecut şi care a format un isvor nesĕcat pentru atâtea neînţelegeri, pentru atâta neîncredere reciprocă.

în valóre nominală de 8000 fl. monetă conv. zi: opt mii flor. m. c. sau 8400 fl. v. a.

§. 4. Capitalul fundaţional se va spori:

a) prin capitalisarea intereselor, cari din lipsa de indivizi îndreptăţiţi la acest fond vor prisosi, şi

b) prin contribuiri benevole oferite de binefăcĕtori în scopul acestei fundaţiuni, fără alterarea principiilor sale fundamentale.

§. 5. Capitalisarea intereselor prisositóre şi a ofrandelor benevole în bani, precum şi a plăţilor incurse din pretensiuni cedate şi a banilor incurşi pe eventuale imobilii donate se face prin procurarea hârtiilor de zălogire a datoriilor de stat de 5%.

§. 6. Obligaţiunile de stat şi de rĕscumpĕrarea pământului ale ţerei aparţinătóre fundaţiunei se vor transcrie în cale legală pe numele „fondului invalizilor preturei Orlat" şi se vor vincula în scopul fundaţiunei.

§. 7. In numele comunelor preturei Orlat fondul acestei fundaţiuni se va păstra de comuna Rĕşinari şi se va administra sub controla alor doi bărbaţi de încredere aleşi pe durata de câte doi ani prin antistiile tuturor comunelor preturei Orlat, precum si sub supraveghiarea autorităţii administrative imediat superióre.

§. 8. Din acéstă fundaţiune se vor întrebuinţa an de an spre ajutorarea ostaşilor c. r. învalizi numai interesele decăzute, şi adecă aşa, ca sĕ se creeze zece subvenţii (ajutóre) anuale de câte 24 fl. zi: dóuĕ zeci şi patru flor., şi cinci ajutóre anuale de câte 36 fl. zi: treizeci şi şase flor. v. a. pentru un invalid, ori vĕduva sa, ori orfanii sei, pe cari sĕ-le solvéscă cassa comunală din Reşinari în rate treilunare.

§. 9. Interesele după nóuĕle capitaluri create conform §. 5. sunt a se folosi spre îmbunătăţirea subsidiilor de câte 24 fl. până când tóte aceste 10 ajutóre se vor urca la subsidii de câte 36 fl. Intîmplându-se acésta, crescĕmêntul următoriu e de a se folosi totdeuna şi necurmat spre urcarea succesivă a tuturor subsidiilor cu câte 12 florini.

§. 10. Consiliul de administraţiune al fundaţiunei constă:

a) din antistele comunal temporal şi cu primul asistent, ai comunei Rĕşinari şi

b) din cei doi delegaţi (bărbaţi de încredere) aleşi de antistiile tuturor comunelor din cercul Orlat în conformitate cu §. 7., în fine

c) din notariul temporal al comunei Rĕşinari.

§. 11. Consiliul administrativ decide cu majoritate de voturi şi are următórele drepturi şi îndatoriri:

a) sĕ păstreze documentele şi hârtiile de valóre, precum şi banii în numĕrar ai fundaţiunei după modalitatea cum se păstréză banii, documentele şi hârtiile de valóre, aparţinătóre la averea comunală;

b) sĕ încaseze interesele fundaţiunei;

c) sĕ esarindeze ori sĕ vînză imobiliile testate fundaţiunei după prealabila încuviinţare din partea autorităţii politice ces. reg. superióre;

d) sĕ încaseze pretensiunile fundaţiunei;

e) sĕ efectueze capitalisarea conform §. 5;

f) sĕ împartă ajutórele celor îndreptăţiţi şi

g) despre manipularea cu capitalul şi cu interesele sĕ aştérnă în tot anul îndată după încheierea anului administrativ raţiociniu în regulă autorităţii politice c. r. superióre.

§. 12. La împărtăşirea din acéstă fundaţiune sunt admişi: militari ces. reg. dela sergent major şi dela şargele cu cari equiparéză aceştia, în jos, cari aparţin la vre-una din comunele preturei Orlat enumĕrate în §. 1., au devenit faptice învalizi şi 'şi-au locuinţa stabilă în cercul Orlatului.

Ostaşii, cari în lupta cu inimicul au devenit invalizi, vor fi preferiţi.

§. 13. După mórtea subvenţionatului trece ajutoriul asupra lipsitei sale vĕduve, dacă căsătoria a sustat deja pe timpul serviciului activ al invalidului şi dacă aceeaşi vĕduvă pe timpul morţii bărbatului ei a dus cu el viéţă conjugală.

Minorenilor neîngrijiţi, orfani de mamă ai vre-unui subvenţionat le rĕmâne în comun subsidiul până la împlinirea vîrstei de 15 ani, dar numai dacă căsătoria din care s'au născut aceşti copii ai beneficiatului, s'a încheiat deja pe timpul serviciului seu activ.

Copiii rĕmaşi după vre-un beneficiat sunt a se privi ca orfani de mamă şi în casul când mama lor 'şi-a perdut dreptul asupra beneficiului.

§. 14. Dreptul de presentaţiune 'l-are domnul general, care după timp e încredinţat cu conducerea comandei generale c. r. a ţerei Ardealului, ear' dreptul de acordare 'l-au comunele numite în §. 1.

(Va urma)

Eu din parte-mi cred că în acest cas Românii şi Maghiarii, Ungaria şi România, au sĕ fie deopotrivă mulţumitori guvernelor din Budapesta şi Bucuresci.

Primiţi domnul meu, expresiunea consideraţiunei mele deosebite.

Alex. Mocsonyi.

Dieta croată.

Se ştie, că Sêrbii nu trăiesc în cele mai prietineşti raporturi cu Croaţii, deşi aparţin şi unii şi alţii marei rasse slave. In zilele acestea vine în parlamentul croat raportul unei comisiuni asupra petiţiunilor Sêrbilor, cuprinse în următórele 16 puncte:

1. Inarticularea în lege a folosirei nelimitate a stégului naţional sêrbesc. 2. Regularea legală a folosirei literelor cirile egal îndreptăţite cu cele latine la tóte oficiile autonome şi la cele comune în Croato-Slavonia. 3 Modificarea legei şcolare din 1888 astfel că unde există şcóle naţionale confesionale, sêrbii pravoslavi sĕ nu fie îndatoraţi a contribui la susţinerea scólelor comunale, dincontră ţéra şi comunele sĕ fie datóre a da sume corespunzĕtóre pentru susţinerea scólelor confesionale sêrbeşti. 4. Egala îndreptăţire a bisericei pravoslave cu cea romano-catolică. 5 Modificarea numirei necorecte de biserică „greco-orientală" şi introducerea numirei „biserică sêrbă pravoslavă". 6 Distribuirea unui adaus anual din mijlócele ţerii pentru biserica sêrbă pravoslovă în raport cu suma dărilor, ce le supórtă Sêrbii pravoslavi. 7. Recunóşterea dreptului de publicitate pentru preparandiile învĕţătoreşti din Carloviţ şi Pakrac. 8. Sĕ se redee comunelor bisericeşti sêrbeşti-pravoslave tóte acele edificii, moşii, fonduri şi întocmiri şcolare, care li s'au luat cu prilejul prefacerei şcólelor confesionale în şcóle comunale. 9. La facultatea filosofică a universităţii Francisc Iosif din Agram sĕ se institue o catedră pentru istoria sêrbéscă; profesor pentru acéstă catedră póte fi denumit numai un Sêrb pravoslav. 10. Ridicarea unei facultăţi proprii pentru creşterea de preoţi sêrbi-pravoslavi precum e cea catolică existentă. 11. Subsidiul ţerei pentru scopurile culturale ale bisericei sêrbe-pravoslave sĕ se predee comitetului congresual, care va avea a-l împărţi singuraticelor diecese după trebuinţă. 12. Pentru scopuri de instrucţiune ştienţifice şi artistice sĕ se predee din mijlócele ţerei un subsidiu corespunzĕtor comitetului şcolar metropolitan. 13. Sĕrbarea zilelor norme în locurile, unde există biserici sêrbe-pravoslave sĕ fie obligătóre şi pentru ceilalţi cetăţeni. 14. Introducerea limbei sêrbeşti la tóte oficiile autonome, comune şi de stat. 15. Garanţă legală, că naţiunea sêrbă are dreptul, a-şi ridica oricând şi pretutindenea şcóle medii şi speciale confesionale naţionale. 16 Aducerea unei legi referitóre la deplina libertate a pressei, a dreptului de întrunire şi a schimbului de opinii, mai departe disposiţii legale pentru stavilirea decădinţei materiale a poporului.

Revistă externă

Scandal în camera belgiană.

Decursul şedinţei dela 14 l. c. a camerei belgiene a fost fórte viforos, degenerând în pălmuiri între doi deputaţi. Socialiştii învinuiau pe ministri, că au fost mituiţi de banca naţională, despre ale cărei privilegii tocmai se discuta. Deputatul socialist *Demblon* se repezi asupra dep. clerical Carton de *Viard* şi-l lovi peste faţă de mai multe-ori; urmà apoi o scenă de ofense reciproce. Camera a eschis pe Demblon dela 15 şedinţe, dar acesta n'a voit sĕ părăséscă sala, din care causă presidentul a fost silit sĕ închidă şedinţa.

*

Conflicte la graniţa muntenegrénă.

La graniţa albanezo-muntenegrénă s'au întêmplat, precum cetim în *„Epoca"*, conflicte sângerióse.

La 14 Februarie stilul n., o bandă de Turci a trecut graniţa muntenegrénă, a pătruns în satul Golubowzi, nu departe de Podgorizza, şi au ucis pe locuitorul Vuletisch. Vecinii acestuia s'au luat după Turci cari s'au retras iar peste graniţă. Aci a avut loc o luptă în care doi turci au fost omorîţi şi unul rĕnit.

După câteva zile, o patrulă de jandarmi a fost atacată pe drumul dela Podgorizza la Golubowzi de o bandă de dóuĕzeci de Turci. Când cei cari rĕmăseseră nerăniţi, au rĕspuns la focul Turcilor, banda s'a retras iar peste graniţă.

Guvernul Muntenegrului s'a plâns la Pórtă în contra acestor brutalităţi ale Turcilor.

Convocare

Comitetul central al „Asociaţiunei pentru literatura română şi cultura poporului român", pe basa statutelor aprobate de guvern în şedinţa din 7 Decembre 1899 Nr. 1033 au luat mĕsuri pentru înfiinţarea unui despărţĕmênt nou cu sediul în Oradea-mare, care despărţĕmênt, după arondarea nóuă are sĕ se estindă asupra cercurilor administrative: Central, Aleşd, Margita, Salard, Székelyhid, B. Ujfalu, Cheresteş, Cefa, Salonta, şi de o cam dată Tinca şi Beliu.

Pentru conducerea constituirei şi efectuirea organisărei despărţĕmêntului contemplat cu sediul în Oradea-mare am primit mandat dela comitetul central ca delegat al aceluia.

In urmarea acestui mandat, *în scopul organisărei despărţĕmêntului contemplat, convoc adunarea constituantă în Oradea-mare pe Luni în 26 Faur st. n. a. c. la 3 óre după prânz, în Hotelul „arborele verde" sala mică,* la care adunare constituantă sunt învitaţi a participa şi a-şi da concursul la organisarea despărţĕmêntului, toţi aceia din cercurile susnumite, cari se intereséză de înaintarea în cultură a poporului român şi de literatura română.

„După adunare seara va urma concertul tinerimei".

Oradea-mare, 11 Faur 1900.

Nicolau Zigre
delegatul comitetului central.

Loteria Casei naţionale.

Prospect. „Asociaţiunea pentru literatura română şi cultura poporului român" — pe basa concesiunii acordate de On. Minister reg. ung. de finanţe cu ordinaţiunea Nr. 49.522 din 27 Iulie 1899, aranjază o **loterie de efecte**, al cărei profit se va folosí pentru ridicarea unei Case Naţionale în Sibiiu, în care se va instala un *museu istoric şi etnografic român* şi *Biblioteca Asociaţiunii*, etc. *Preţul unui bilet de loterie 1 corónă.*

Câştiguri:

1	**câştig principal**	în valóre	de	Cor.	10.000=	C.	10.000
1	„ „	„	„	„	3.000=	„	3.000
2	câştiguri	„	„	„	1.000=	„	2.000
5	„	„	„	„	500=	„	2.500
10	„	„	„	„	200=	„	2.000
10	„	„	„	„	100=	„	1.000
20	„	„	„	„	75=	„	1.500
20	„	„	„	„	50=	„	1.000
50	„	„	„	„	20=	„	1.000
100	„	„	„	„	10=	„	1.000
219	câştiguri					C.	25.000

Tragerea la sorţi se va face în Sibiiu la *31 Maiu st. n. 1900* în presenţa unui notar public şi a unui comisar politic.

Consemnarea câştigurilor se va publica la trei zile după tragere. Ridicarea se va face în decurs de 60 zile dela tragere.

Bilete de loterie se pot procura dela biuroul Asociaţiunii în Sibiiu, (N. Szeben, strada morii Nr. 8), şi se vor vinde la tóte băncile româneşti.

Sibiiu, în Decembre 1899.

Comisiunea loteriei.

NOUTĂŢI

Maiestatea Sa Monarchul a sosit ieri diminéţă la Budapesta, unde va petrece mai mult timp. Probabil că va veni şi archiducesa Maria Valeria împreună cu soţul ei Francisc Salvator pe câteva zile pentru a cerceta pe Monarchul.

*

Intărire de protopresbiter. Consistoriul diecesan din Arad în şedinţa de Joi a întărit de protopresbiter al *Belinţului* pe dl Gerasim *Sêrbu*, profesor la institutul teologic din Caransebeş.

*

Nou guvernor al băncii naţionale va fi denumit, după cum spune *N. W. Abendblatt*, în proximele zile Dr. *Bilinski*.

*

A treia prelegere economică în Sĕlişte s'a ţinut Mercuri, 2 Februariu, cu un succes tot atât de splendid ca şi celelalte dóuĕ. Din singura comună Sibiiel au fost participanţi externi.

Public ascultător de altfel, cu tótă rĕcéla jurului, a fost fórte numĕros, mai numĕros chiar ca la prelegerea trecută.

De astă-dată dl D. Comşa a prelés despre „culesul şi păstratul pómelor". D-sa a vorbit pe larg despre insĕmnătatea culesului, uneltele necesare la cules, timpul când sĕ se culégă şi cum sĕ se culégă pómele, păstrarea lor în general şi localul de iernat.

Prelegerea a fost ascultată cu cel mai viu interes şi nutrim cele mai sigure şi bune speranţe, că poveţele date au căzut pe bun pământ şi în curênd vom vedea ródele lor.

r.

*

Procesul dela Baia de Criş. La 13 Febr. n. s'a pertractat procesul intentat pentru depunerea cununei la mormêntul lui *Iancu*. Acusâţi au fost studenţii universitari C. *Steer*, G. *Novacovici* şi I. *Scurtu*; apĕrarea a fost representată prin dnii advocaţi Teodor *Pop* din Baia de Criş, Francisc *Hossu-Longin* şi Dr. St. C. *Pop*. Publicul a arĕtat un interes fórte viu faţă de proces, participând în numĕr mare inteligenţi şi ţĕrani. Sentinţa adusă va face de sigur, ca între Români cultul pentru eroul nostru naţional sĕ se potenţeze într'un grad şi mai mare. Ea se reasuméză în următórele: 1. De sub acusa delictului contra religiei acusaţii se absólvă. 2. Dar sunt condamnaţi pentru prăznuirea lui Iancu, culpabil de „infidelitate către patrie", şi către ideea de stat maghiar şi pentru cununa cu tricolor. 3. Cununa se confişcă. 4. Acusaţii sunt condamnaţi fiecare la câte 6 sĕptămâni temniţă ordinară şi 150 coróne amendă. Acusaţii şi apĕrătorii au insinuat recurs.

*

Directorul „Tribunei" şi al „Fóei poporului," Dr. Elie *Dăianu*, cu ziua de 15 Februarie n. s'a retras dela conducerea acestor ziare, în fruntea cărora a stat patru ani de zile.

*

A treia universitate maghiară. De mai mult timp se discută ideea înfiinţărei unei a treia universităţi în Ungaria. Intre oraşele, care ar dori sĕ aibă pe teritoriul sĕu acéstă instituţiune superióră de cultură se numĕră şi *Seghedinul*. Anume adunarea generală a oraşului a decis sĕ presinte guvernului prin o deputaţiune un memorand, pentru intemeerea universităţii a treia sau cel puţin a unei facultăţi iuridice în Seghedin. La edificarea universităţii ar contribui şi Seghedinul cu un milion.

*

Fecunditate. Femeea *Nastasia Timariu* din comuna *Bârlad* în părţile Bistriţei, a dat naşcere la 3 gemeni. Toţi nounăscuţii sunt fete şi se află bine împreună cu mama lor. Dă Dómne, barem în numĕr, sĕ progresăm în paşi mai repezi.

*

Examenele semestrale la şcóla primară din Sĕlişte. Ni-sĕ scrie: Vineri şi Sâmbătă sĕptămâna trecută, s'au ţinut la şcóla de aici examenele obicinuite semestrale. Comisiunea şcolară şi directorul şcolar, au luat parte la tóte cele 9 clase, şi au fost pe deplin mulţumiţi cu progresul ce-'l face fiecare putere didactică angajată la acéstă şcólă. Dl adm. protopresb. încă a luat parte la dóuĕ clase, declarându-se şi D-Sa pe deplin mulţumit cu resultatul examenelor.

O adevĕrată surprindere generală ne a făcut clasa a 10... asilul de copii, înfiinţat numai la începutul acestui an şcolar. Sâmbătă la 3 óre p. m. în „sala festivă" a şcólei era întrunită o mulţime de public, doritor de a vedea primul debut al asilului. Deodată uşa se deschide şi întră în sală în rênd şi pas militar cam vre-o 80 de copii şi copile, care de care mai... mic şi mai drăguţ. S'au executat apoi o mulţime de jocuri şi cântece cu o dibăcie şi disciplină de admirat. Lacrămi de bucurie şi fericire isvorau din ochii părinţilor copilaşilor, cari erau de faţă, vĕzênd petrecania zilnică a micilor dar scumpelor odóră. La fie-care moment auziai şoptindu-se între ascultători cuvintele „mult plătesce aşa o şcólă".

Intr'adevĕr o muncă de fier a trebuit sĕ presteze tinera nóstră instructóră Eugenia Sfetea. Laudă d-sale, carea în timp aşa scurt, pe lângă alte insuşiri şi prin muncă grea a ştiut câştiga simpatiile tuturora. Şi ce e mai demn, ce e mai măreţ, dar mai ales ce e mai durabil ca: iubirea şi simpatia câştigată prin muncă pentru binele obstesc! Mulţi dar mai ales ∴ multe ar trebui sĕ urmeze d-şórei Sfetea, mai ales multe, cari carierei învĕţătoreşti române s'au dedicat.

d. m.

*

Dela casina română din Braşov s'au furat 5 bonuri de stat române în valóre de 25,000 de lei. Făptuitorul a fost însuşi cassarul Grigorie *Birea*, care cu o cheie contrafăcută a tresorului a luat bonurile şi le-a vêndut. Numitul a fost dat pe mâna tribunalului.

*

Se caută „Telegraful Român" pe anii 1864, 1865, 1867, 1868, 1869, pe lângă preţ bun. Insinuări la Redacţiunea acestui ziariu.

*

Cehii şi limba germană. Din *Praga* se anunţă, că consiliul comunal a respins scrisórea ce i s'a adresat în limba germană de comanda landwehrului 8 în causa ţinerii în stare bună a casarmelor. Motivarea a fost că limba oficiósă e cea cehă. Comanda a predat actul locotenenţei provinciale.

*

Femei la universitate. La Sorbonna din Paris se înmulţeşte din an în an numĕrul studentelor. La studii medicale s'au înscris 129 femei: 29 franceze şi 100 strĕine, şi anume: 91 rusóice, 5 românce, 2 nemţoice, 1 elveţiancă şi 1 englezóică. La alte specialităţi literare studiază 206 franceze şi 57 strĕine, dintre cari mai multe nemţóice, rusóice şi americane. 7 franceze şi 2 rusóice ascultă dreptul. La cursul de chemie şi matematică sunt 35, dintre cari 21 franceze şi 14 strĕine. 20 studente ascultă farmaceutica şi adecă 19 franceze şi 1 englezóică.

VARIETĂŢI

Regina mireselor. — In oraşul Los Angelos din California se află o tineră şi frumósă d-şóră, în etate de 20 ani, care până acum de şapte-sprezece ori a fost logodită, dar înainte de a se cununa în tot-d'a-una s'a certat cu mirele şi a stricat logodna. Domnişórele din Los Angelos, care n'au avut fericirea de a putea fi măcar odată mirese, o invidiază grozav şi o batjocoresc. In tótă California e numită „Regina mireselor" şi deşi e batjocorită de tótă lumea femeeascá, fie care tînĕr s'ar simţi fericit dacă ar putea-o căpăta. Ea are o zestre de mai multe milióne dolari şi tocmai acésta e causa care o înspăimântă pe ea, de óre-ce s'a convins despre toţi mirii, câţi 'i-a avut, că numai milióнele au fost cari 'i-au încântat pe ei. E interesant că în California nu este de obiceiu de a da îndărăt inelele de logodnă şi scrisorile. Astfel „Regina mireselor" are deja un museu întreg de asemenea obiecte.

*

O glumă a lui Krüger. Inainte de eruperea resboiului anglo-bur se vestise, că Englezii se pregătesc sĕ zidească pentru moş Krüger o casă pe insula S-ta Elena. A aflat despre asta şi Krüger, dar a zimbit şi n'a zis nimic. Când a sosit însĕ în Pretoria primul transport de prisonieri englezi, de 1400 de ómeni, Krüger zise către secretarul seu Reitz:

— Dle secretar ar fi bine sĕ scrii lui Chamberlain, sĕ ne spună cu cât ar vinde insula S. Elena, căci aş dori sĕ transportez acolo pe prisonierii englezi. — Că scris-a şi ce a respuns Chamberlain, nu ni se spune.

---

†

Josefina Hoppe n. Streizmann

vĕduvă de boiangiu,

după o viaţă activă de 91 ani, consacrată familiei, şi-a dat nobilul suflet — după scurte suferinţe în mânile Creatorului în 17 l. c. la 6½ óre a. m.

Rĕmăşiţele pământeşti ale scumpei repausate se vor depune spre vecinică odichnă Luni în 19 curent la 4 óre d. a. din capela cimiterului romano-catolic — la care se învită numai pe calea acésta toţi amicii şi cunoscuţii.

Parastas pentru defuncta se va ţinea Mercuri în 21 l. c. la 10 óre a. m. în biserica romano-catolică din cetate. —

Sibiiu, 17 Februar 1900.

Jalnicii erezi.

Talie de mătase

fl. 2.40

şi mai sus! — 4 metri! — trimisă franco şi vămuită! Mustre cu întórcerea postei; tot astfel şi din „Mătase-Henneberg“ négră, albă şi colorată dela 45 cr. până la fl. 14.65 pr. metru.

G. Henneberg, fabricant de mătase (*lif. de curte ces si reg.* **Zürich.** [4] 2—7

In ***Tipografia şi librăria archidiecesană, Sibiiu,*** a eşit de sub tipar şi se află de vêndare:

Drepturile, datorinţele
şi
responsabilitatea membrilor de direcţiune,

de

Alfred Kormos

traducere de

Constantin Popp, funcţionar la „Albina“.

Preţul broş., inclusive porto postal, fl. 1.60

In Tipografia şi Librăria **archidiecesană** au apărut

Treptele formale
ale
învěţămêntului

de

Dr. Petru Şpan.

Preţul 1 C. 60 fil

Se pot procura din

Librăria tipografiei archidiecesane
Sibiiu.

În **Tipografia** şi **librăria archidiecesană, Sibiiu,** se află următórele scrieri ale poetului nostru **G. Coşbuc:**

Fire de tort, broş	fl. 1.—
Balade şi idile „	fl. 1.50
Sacontala, broş.	„ 2.50
Aeneis ediţ. II. broş	„ 1.25
Rěsboiul nostru pentru neatêrnare, broş	„ —.50

La **Librăria Tipografiei archidiecesane,** se află spre vênzare:

Amicul poporului

de

T. Vuculescu, pretor.

O carte neapěrat de lipsă pentru fiecare cetăţean şi cu deosebire pentru fiecare plugariu; cuprinde o mulţime de sfaturi în astfel de cause judecătoreşti şi administrative, cari pot obveni fiecărui om.

Preţul unui exemplar 1 cor.; trimis cu posta franco 1 cor. şi 10 bani.

Caractere morale,

exemple şi sentinţe, culese din istoriile şi literaturile popórelor moderne şi vechi

de

Ioan Popea, prof.

O carte instructivă şi pe lângă acésta şi o lectură fórte plăcută, n'ar fi ertat sě lipséscă din nici o bibliotecă.

Preţul unui exemplar cor. 2.50; trimis cu posta franco 2 cor. 60 bani.

Turnătoria de clopote şi de metal a lui

Antoniu Novotny

în Timişóra — Fabrică

se recomandă a pregătí clopote nóuě, precum şi la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armoniόse, pe lângă garanţă pe mai mulţi ani, provědute cu adjustări de fer bătut, construite spre a le întórce cu uşurinţă în ori-ce parte, îndată ce clopotele sunt tocite de o lăture, prin ceea-ce sunt mântuite de crepare.

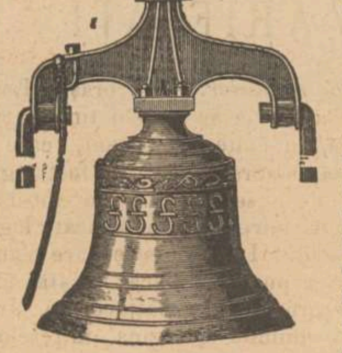

Cu deosebire recomandă [164] 26—26

clopote patentate găurite

invenţie proprie, mai de multe-ori premiate cari au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut şi cu vibrarea mai voluminósă decât clopotele turnate după sistemul vechiu, aşa că un **clopot patentat cu 300 kg. este egal în tonul unui clopot de 400 kg. făcut după sistemul vechiu.** Mai departe se recomandă spre facerea **scaunelor de fer bătut, de sine stătător,** — spre **preadjustarea clopotelor vechi cu adjustare de fer bătut,** — ca şi spre turnarea de **tóce de metal.** Clopote în greutate de 300 kg. şi mai jos se află totdéuna gata în magazin.

☛ *Preţ-curanturi ilustrate se trimit la cerere gratuit şi franco.* ☚

Au apărut şi se află de vêndare în

Tipografia şi librăria Archidiecesană, Sibiiu:

1.	Aritmetica generală şi speţială de Teodor Ceontea, tom. I. şi II.	fl. 2.—
2.	Astra, roman de Dito şi Idem broş.	„ 3.—
3.	Balade poporale de Avram Corcea broş.	„ —.80
4.	Cartea plugarilor sau povestiri economice de I. Georgescu broş.	„ —.25
5.	Grădina de legume de I. F. Negruţiu broş.	„ —.25
6.	Istoria legii nóuě de Dr. V. Szmigelski, tomul I. broş. . . .	„ 2.—
7.	Poesii de Mihail Eminescu, ediţia fină broş.	„ 2.—

Avem de vêndare următórele scrieri de

Teodor V. Păcăţian:

Principiile politicei, după Dr. F. de Holtzendorff broş.	à fl. 2.—
Libertatea, traducere după I. Stuart Mill broş. . . .	„ „ 1.—
Lupta pentru drept, trad. după Dr. R. de Ihering broş.	„ „ 1.—

Cu trimiterea prin postă plus 5 cr.

Tipografia şi librăria archidiecesană,
Sibiiu.

NOU! Pro 1900 NOU!

a apărut:

Calendariul ☚
☛ archidiecesan,

neapărat de lipsă pentru fie-care preot şi învěţător.

Se póte procura dela

Librăria archidiecesană, Sibiiu,

Cu preţul de 30 cr. + porto postal 5 cr.

Se află de vêndare la

Librăria archidiecesană

1. **Almanachul învěţătorului român,** anul I şi II. Preţul unui exemplar 1 fl. v. a., partea II 70 cr., porto 5 cr.
2. **Calendarul bibliotecii nóstre pe anul 1900,** preţul 28 cr., porto 5 cr.
3. **Conferinţele învěţătoresci** din archidiecesa ort. rom. a Transilvaniei, ţinute în 18/30 şi 19/31 August 1898. Preţul 1 fl, porto 15 cr.
4. **Geografia pentru scólele poporale,** clasa III şi IV, de *V. Goldiş*, preţul 35 cr., porto 5 cr.

Din „Biblioteca teatrală“

au apărut până acum următórele broşuri:

Nr. 1.	**Sóre cu plóie,** comedie într'un act de *Iosif Vulcan*	20 cr.
Nr. 2.	**Idil la ţară,** comedie într'un act, localisată de *Maria Baiulescu*, după Juin şi Flerx	20 „
Nr. 3.	**Biletul de tramvai,** comedie într'un act de *Gr. Mărunţianu*	15 „
Nr. 4.	**Un om buclucaş,** comedie într'un act, localisată de *Maria Baiulescu,* după M. Michel şi Labiche . .	20 „
Nr. 5.	**Trei doctori,** comedie într'un act, localisată din l. germână de *Virginia A. Vlaicu*	20 „
Nr. 6.	**Pălăria ceasornicariului,** comedie într'un act, de Mdm. Emile de Girardin, localisată de *A. G. N.*	25 „
Nr. 7.	**Unde dai şi unde crépă,** comedie în 2 acte de Alexandru Cosmar, localisată de *Iuliu Popescu* . .	25 „

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.**

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 15 Sibiiu, Marți 8/20 Februariu 1900. *Anul XLVIII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **strĕinătate** pe an 24 C, 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
pistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de dóuĕ ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond — și timbru de 60 fil. pentru fie-care publicare.

Lipitorile țĕrii.

Este cunoscut, că o mare parte din poporațiunea Ungariei chiar și în anii roditori își duce viéța într'o miserie compătimitóre, cualificată a o împinge cu timpul în brațĕle unui socialism periculos.

Cu deosebire bieții Ruteni au ajuns într'o stare din cele mai precare, care a atras atențiunea tuturor cercurilor conducătóre asupra lor, încât chiar guvernul s'a vĕzut necesitat a lua causa decădinței lor în mâna sa și a căuta mijlóce de îndreptare.

Noi atribuim decadința acestui sĕrman popor sistemului nefericit de-a-'l lipsi de conducătorii sei naturali, cari sĕ cunóscă nevoile poporului și fiind eșiți din sinul lui sĕ și simtă împreună cu el. Conducătorii inteligenți ai poporului rutén au trecut însĕ în tabără străină, sub presiunea generală s'au maghiarisat; și prin acésta au părăsit poporul lor, aruncându-l în brațele esploatatorilor străini, fără suflet, fără Dumnezeu. Guvernanții nostri au urmat principiul *„bate-voiu păstoriul, și se va risipi turma"*. Étă, acolo au și ajuns.

Turma, fără idealuri, fără conducători naturali, cari sĕ ție viu în sufletul poporului focul sacru al tradițiunilor genetice și al idealurilor, ce trebue sĕ le aibă fiecare popor, — s'au moleșit, au decăzut și azi chiar și guvernanții plâng de mila situațiunei triste, în care acest popor au ajuns.

Și acum cautăfel de mijlóce pentru ridicarea Rutenilor din miseria ce-i copleșesce. S'au instituit anchete anume, cari sĕ se ocupe cu chestia ruteană și sĕ caute causele decadinței. Chiar septemâna trecută s'a întrunit o asemenea anchetă la *Muncaci*, sub conducerea esmisului ministerial *Edmund Egan*. Acesta — făcêndu-i-se milă de sórtea poporului rutean — a lovit cuiul în cap și în cuvêntarea, cu care a deschis ancheta, a indicat fără încunjur, că ovreii imigrați, aceste lipitori ale satelor rurale, sunt cei ce sug forțele de desvoltare ale poporului, ce se află în marginea peririi. Étă cum arată Egan, în o parte a vorbirii sale pericolul jidovismului, cu tóte că declară dela început, că nu este *antisemit*.

Maghiarul — după Egan -- are între Ruteni inimici mari: Jidanii. Aceștia nu au venit cu Arpad și nici nu s'au luptat alături cu Rakoczy. Jidanii de aici sunt uscăţivi, roșcobani, séu blonzi, nu cunosc supunere și-și caută pânea de tóte zilele prin ori-ce mijlóce *nepermise*. Ei sunt renegații Kazarilor de lângă marea Caspică . . .

In țéra nóstră — nu poți face un pas, ca sĕ nu fii silit a cumpĕra ceva dela Jidani, séu prin mijlocirea lor. Poporația acésta infectéză viéța economiei nóstre publice. *Prin înălțarea lor, țéra nóstră se cufundă.* Partea lor preponderantă forméză stat în stat . . . Năvala, ce o dau din Rusia și Galiția, o caracteriséză și aceea, că dintre 14 mii locuitori ai Muncaciului, 8 mii sunt jidani, și $^2/_3$ părți din ei n'au ocupațiă statornică. Orașele mai mari sunt tot atâtea spelunce, însĕ Muncaciul le întrece pe tóte. *Aici există o bandă organisată de tâlhari*, și în astfel de impre-jurări statul ar trebui sĕ facă pași pentru curmarea acestui lucru, séu cel puțin sĕ întrebe pe astfel de existențe: De unde vii? Din ce trăiesci? Cum te susții . . .

Oratorul vorbesce apoi despre manipulațiile cu cămătăriă ale Jidanilor și spune de încheiere, că poporul rutén este *stors și tuns ca o óiă de către acești parasiți ai societății.*

Noi încă nu urîm în fond pe nimenea, întru cât stimăm și pe samaritĕnul onest și cinstit; dar nu putem merge cu toleranța atât de departe, încât sĕ nu înfierăm nisuința ovreilor nostrii de a trăi numai pe contul poporațiunii nóstre rurale, exploatând în mod mișelesc inesperiența și puținul grad de cultură a acelei poporațiuni, care duce greul vieții, formând talpa și temelia țerii, mai ales a unei țeri agricole, cum e și a nóstră.

Considerând apucăturile inmorale și purcederea lor paianginéscă, de-a prinde pe țeranul credul și inespert în rociul lor periculos și ucigător, ar trebui sĕ punem stavilă acestor porniri necreștine și basându-ne pe màxima exprimată de George *Hamann „Der Krist allein ist Mensch"* sĕ restringem, ca și alte țeri cu poporațiune puțin cultă, manierele inmorale ale acestor lipitori, și acésta în interesul poporațiunii, la ale cărei brațe avem sĕ apelăm în casuri de primejdii.

Un popor, care ține la pămêntul patriei sale și la tradițiunile ei, acela îmbrățișéză tóte branșele de desvoltare ale vieții publice. Fii sei se împart în anumite proporții, ocupând tóte carierile, dela cea mai grea până la cea mai ușóră. Nu așa sunt ovreii.

Cine a vĕzut Ovreu, ținênd de córnele plugului și căutând cu muncă încordată un câștig cinstit și onest? El caută a trăi numai pe spatele altora; basa existenței lui este *specula,* în rociurile căreia cad și magnații țĕrii, perzind moșiile,câștigate pe basă de vrednicii și virtuți patriotice și devenite istorice.

Acești ómeni — fără idealuri — nu se mulțumesc numai cu exploatarea materială a poporațiunilor dela țară; ci — luând rolul de denunțanți — tulbură buna înțelegere între cetățĕni, ca astfel mai ușor se pescuéscă după interesele lor egoiste și particulare. Inăsprirea relațiunilor între Români și Maghiari este în mare parte a se atribui lor, cari au în mână întrégă presa țĕrii și forméză, respective falsifică, opiniunea publică.

Am făcut adeseori atenți pe compatrioții nostri maghiari asupra acestei împrejurări, dar n'a folosit. O repetăm acésta din nou până nu e târziu, căci teamă-ne e, că va ajunge nunumai poporul rutean, ci întrégă țéra, în mâna acestor lifte rele, cari vor duce țara la o demoralisare, din care nu va mai fi mântuire.

Deci considerați signalul dat de Egan: *Principiis obsta, sero medicina parratur.*

Visitarea șcólelor. Deja de repețite rînduri a insistat sinodul nostru archidiecesan asupra importantei chestiuni de a se esmite comisari din centru pentru visitarea șcólelor și pentru controlarea mersului învĕțămêntului și peste tot a tuturor afacerilor școlare. Consistoriul archidiecesan a și decis acum în ședința sa plenară dela 7/19 Februariu a. c., a se esmite 9 comisari, cari încă în decursul anului școlar present își vor începe visitațiunea, avênd a face privire adêncă, obiectivă și conștiențiósă asupra modului, cum își împlinesc tóte organele nóstre bisericești datorințele în special în marea causă școlară, atât de importantă pentru progresul general al credincioșilor bisericei nóstre. Ca unii, cari stăm în serviciul mai ales cultural al neamului nostru, ne bucurăm mult de acéstă dispoșițiune salutară a superiorității nóstre bisericești și legăm de ea speranța îndreptării multor rele, întru-cât rapórtele comisarilor esmiși vor fi o icónă a stării causei școlare din întrégă archidiecesa. In curênd vom puté publica întregul cerculariu ce se va esmite în acest obiect.

In chestia rentei.

Iată rĕspunsul d-lui Parteniu Cosma la cererea ziarului *La Roumanie,* de a se pronunța asupra soluțiunei date chestiunei rentei de la Brașov:

Opiniunea mea asupra modului „cum guvernul român a resolvat chestiunea rentei șcólelor bisericei S-tului Nicolae din Brașov" este următórea:

Guvernul ungar, chiar din incidentu ajutoriului ce-'l primeau din România șcólele centrale din Brașov, prin ordinul sĕu No. 559 din 1875, interzisese tuturor șcólelor și bisericilor din Ungaria de a putea cere și primi, sub nici o formă, ajutor și subvențiune materială de la State străine, care prohibițiune la 1883 s'a întrodus și în § 72 al legei despre șcólele medii și prin asta s'a creat posibilitatea de a se aplica contra șcólelor din Brașov pedépsa provĕzută în § 50 al acelei legi: eventual chiar închiderea șcólelor.

Guvernului român i-a succes a convinge pe guvernul ungar, conform adevĕrului:

1) Că ajutorul ce 'l-a primit biserica Sfîntului Nicolae pentru șcólele sale de la Statul român, nu a fost subvențiune de natura ajutórelor contemplate în amintitul ordin ministerial și în articolul de lege XXX din 1883, ci a fost și este renta averilor din România a bisericei Sfântului Nicolae din Brașov, averi trecute în timpuri grele în proprietatea Statului român, pentru cari îi datoresce desdaunare.

FOIȚA

Fundațiune patriotică românéscă.

(Incheiere).

De câte-ori e de a se exercita dreptul de acordare, antistiile acestor comune se vor întruni la autoritatea c. r. politică imediat superióră în consiliu și sub presidiul representantului aceleia vor decide cu majoritate de voturi.

§. 15. Perderea beneficiului urméză, afară de casul morții:

a) prin rearbitrare și reîncorporare în serviciul activ. In casul acesta, dacă reîntră invaliditatea reală, beneficiul se póte acorda din nou.

b) prin dobîndirea unei averi, sau prin aplacidarea unui alt beneficiu de inval zi, dacă venitul averei, ori beneficiul cel nou ajunge ori întrece duplul subvențiunei avute.

Alte câștiguri laterale nu împedecă folosirea subvențiunei.

c) în tóte casurile, în cari prin sentință judecătoréscă se pronunță perderea beneficiului învalizilor, deci și prin osândirea la temniță grea;

d) dacă suma acordată nu s'a ridicat în decurs de un an fără justificare legală și temeinică;

e) prin renunciare de bună voie dela beneficiu;

f) la vĕduve în deosebi încă și prin o nóuă căsătorie; și

g) la orfani afară de aceea încă și prin împlinirea vîrstei de 15 ani și prin așezarea lor de timpuriu sub vre-o îngrijire.

§. 16. Actul fundațional alcătuit de comunele cercului Orlat asupra acestei fundațiuni, 'l-va păstra comuna Reșinari in archiva ei. Comunele numite în §. 1 se obligă pentru tóte timpurile a ține la cele hotărîte, a iscăli acest act fundațional prin delegații lor legali și a-'l întări cu peceturile.

Spre întărirea acestor dispoșițiuni, presentul document fundațional s'a compus din partea delegaților celor dóuĕsprĕzece comune în trei exemplare, s'a subscris și întărit cu sigilele.

S'a efectuit în ședința oficiósă a oficiului c. r. al preturei Orlat în Sibiiu la treizeci și una Decembre anul o miie opt sute cinci zeci și nóuĕ.

1. In numele comunei *Galeș:* Iacob Rechițan, jude, Ioan D. Floaș, jurat.

2. In numele comunei *Gurarîului:* Ioan Stoițā, Petru Pau, jurat.

3. In numele comunei *Cacova:* Coman Stroia, jude, Ioan Thoma, jurat.

4. In numele comunei *Mag*: Nicolae Oană, jude, Achim Sas, jurat.

5. In numele comunei *Orlat*: Simeon Opriș, jude, Zaharie Popp, jurat.

6. In numele comunei *Poplaca*; Vladt Baba, jude, Ioaneș Nedella.

7. In numele comunei *Reșinari*: Coman Hămbășan, jude, Nicolae Ciucian, jurat.

8. In numele comunei *Sibiel*: Nicolae Petra, jude, Nicolae Juga, jurat.

9. In numele comunei *Săcel*: Ioan Pastiu, jude, Coman Grip, jurat.

10. In numele comunei *Sĕliște*: Dumitru Borcia, jude, Nicolae Poppa, jurat.

11. In numele comunei *Tilișca:* Petru Hașu, jude, Isaia Micleuș, jurat.

12. In numele comunei *Vale:* Thoma Ittu, jude, Nicolae Resoiu, jurat.

Notă. Lângă nume se află pecețile oficióse.

Ca martori poftiți:

Dr. Iosif Roth, adv. țerii, Dumitru Marcu.

Pres. Nr. 760/14 1860. Presenta fundațiune a fondului invalizilor se apróbă în tot cuprinsul ei din partea locotenenței ardelenești ca autoritate fundațională.

Sibiin, în 20 Martie 1860.

L. S. Gubernatorul țerii:
Friedrich principe *Lichtenstein* m. p.

Nr. 1927. Cumcă copia presentă consună din cuvênt în cuvênt cu originalul provĕzut cu timbru de 36 cr. noi, se confirmă prin acésta. Dela oficiul ces. reg. cercual al Orlatului în Sibiiu la 10 Aprile 1860. Prepositul ces. reg. al cercului:

Stokera m. p.

Reflexiuni finale.

Fondul acesta, care la înființare era de 8400 fl. s'a sporit în decursul timpului prin o bună chivernisire de așa, că el actualminte supórtă 20 de subsidii anuale de câte 60 fl. și totuși a atins la finea anului 1898 considerabila sumă de 55,181 fl. 87 cr. v. a.

Rațiociniile anuale se censuréză de ministeriul de honvezi, ear în vigóre sunt încă tot statutele genuine.

Timpurile însĕ s'au schimbat și evenimentele politice dela anul 1867 încóce au provocat modificări radicale nu numai în viéța publică de stat, ci și în arondarea ș

2) Că biserica Sfântului Nicolae, prin faptul că a ridicat acea rentă de la Statul român, n'a venit în conflict cu legea ungară, care nu se póte aplica la acest caz, şi că, prin urmare, are drept sĕ'şi ridice şi renta restantă pe cei trei ani din urmă, neridicată în urma oprirei din partea guvernului ungar.

Acésta, cu considerare la turbatul şovinism maghiar, de care laboréză patria nóstră, este un succes strălucit pe carele, cu tótă dreptatea sa, biserica S-tului Nicolae şi autorităţile nóstre superióre bisericeşti, fără intervenţia şi recunóşterea guvernului român, nu'l puteau obţine.

Iar prin faptul că prin capitalisarea rentei asigură pentru vecie existenţa şcólelor nóstre din Braşov, asupra cărora atârna sabia lui Damocle, şi-a câştigat un merit neperitor nu numai pentru şcólele nóstre, ci chiar pentru ambele State, scăpându-le pentru tot-d'auna de un măr de ceartă, de o armă de partid, de un mijloc agitatoric, apt de a rĕsturna guverne şi de a conturba pacea între douĕ State vecine avizate de natură la amiciţie şi sprijin reciproc.

Un lucru este totuşi, care nouă Românilor ortodoxi din Ungaria nu ne póte conveni, şi acela este: depunerea capitalului bisericei Sf.-tului Nicolae din Braşov la Cassa centrală de Stat din Budapesta.*)

Pentru că prin acésta se vatămă autonomia bisericei nóstre garantată prin statutul nostru organic, carele în dispoziţiunile generale zice că: „biserica gr. or. română din Ungaria şi Transilvania, ca biserică autonomă, după dreptul ei canonic, garantat şi prin articolul de lege al IX din anul 1868, pe lângă susţinerea în întregitate a dreptului de supremă inspecţiune al M. Sale, îşi reguléză, administréză şi conduce independent afacerile sale bisericeşti, şcolare şi fundaţionale în tóte părţile, şi factorii ei constitutivi“ şi în sensul căreia întréga avere a unei parochii se păstréză la epitropie şi se administréză, conform dispoziţiunilor comitetului şi sinodului parochial controlate de consistoriul eparchial.

Inainte de recâştigarea autonomiei nóstre bisericeşti aveam unele fonduri în administraţia Statului, cum era fondul sidoxial şi altele.

Indată după sancţionarea statutului organic, însĕ, guvernul de atunci, tóte fondurile administrate de el până atunci, chiar şi cele ale comunelor bisericeşti, le a resignat în proprietatea şi administraţia consistoriului şi a respectivelor parochii.

Acesta este primul caz de la punerea în lucrare a statutului organic, când o avere bisericéscă se substrage de la competinţa sa legală, şi în loc de epitropia parochiei proprietară se păstréză la cassa Statului.

Pentru acésta însĕ, noi nu putem face rĕspunzĕtor pe guvernul României, pe guvernul unui stat strĕin.

Eu, unul, carele împreună cu rĕposatul Mitropolit Miron, am conlucrat la limpezirea acestei chestiuni fórte delicate, ştiu positiv că guvernul român 'şi-a dat tótă silinţa ca sĕ salveze şi drepturile autonomice ale bisericei nóstre, şi dacă nu 'i-a succes acésta pe întréga linie, nu este vina lui, ci este uzul de drept internaţional, care nu permite nici unui Stat amestec în afacerile interne ale altui Stat.

A făcut însĕ mult, fórte mult, şi prin aceea că prin contract internaţional a asigurat dreptul de proprietate al bisericei S-tului Nicolae din Braşov în condiţiunile actuale, că guvernul nostru prin păstrarea capitalului nu a câştigat nici un drept nou în afacerile şcólelor, ale căror socoteli organele Statului, şi în puterea legilor existente, au dreptul sĕ le controleze.

Ocazie de a denega transpunerea rentei la destinaţiunea sa nu-i se va da nici odată guvernului nostru, pentru că suma de 38,500 lei nu este suficientă pentru acoperirea bugetului gimnasiului şi a şcólelor reale, ci totdeauna va mai avea parochia sĕ mai adaoge o considerabilă sumă şi din altă avere a sa.

In cât-va este explicabil pentru ce cabinetul Széll a insistat pe lângă condiţia ca în cassa stutului sĕ se păstreze capitalul. Pentru că nu acesta a fost sfârşitul contemplat de antecesorul sĕu, când a pus pe tapet „subvenţiunea“ scólelor din Braşov, ci a fost închiderea acelor şcóle, pentru care faptă „patriotică“ ar fi fost înălţat până la al şéptelea cer din partea şovinismului maghiar.

Şi numai când în urma energicei apărări şi a dovezilor produse, a vĕzut că nu se póte aplica paragraful 50 din art. de lege XXX, 1883, şi-a redus apetitul la pretenţia accentuată des în organele sale de publicitate, care şi astă-zi îl preamăresc, ear pe Széll îl declară trădător de patrie, ca adecă renta sĕ se dea în viitor prin mijlocirea guvernului ungar şi sĕ se considere ca un ajutor provenit de la Statul ungar, asigurând prin asta guvernului drepturile ce le dă legea, pentru ajutorul dat de către Stat, de a numí atâţia profesori câţi se salariază din acel ajutor. Ba, în urmă, numai ca sĕ lipséscă gimnasiul din Braşov de independenţa sa şi de caracterul pur confesional şi românesc, ar fi fost în stare sĕ dea însuşi o subvenţie de Stat.

In presenţa mea şi a altora, Ieszenszky, care în Aprilie 1898 venise în Sibiiu, ca sĕ examineze în archiva consistoriului socotelile bisericei Sfântului Nicolae, ca sĕ afle din ele suma subvenţiei primită din România—a zis către Metropolitul Miron:

„Cereţi de la noi subvenţiune şi vĕ vom da atâtea mii de florini la an câte mii de lei vĕ dă România, şi vĕ garantăm şi caracterul confesional al gimnasiului, numai sĕ nu mai primiţi din România“. Şi acéstă pretenţiune se află şi în ordinul ministrului Wlassics din 18 Aprile 1898, prin care se interzice primirea mai departe a subvenţiei din România.

Tóte aceste pretenţii ale lui Bánffy sunt astă-zi spulberate în vênt, şi Széll, pentru onórea flamurei, s'a mulţumit cu păstrarea în cassa Statului a rentei perpetue de 962,500 lei, fără cupon, proprietate a bisericei Sf. Nicolae din Braşov.

Repet că acesta, în situaţiunea de astă-zi, este un mare succes din carele partea leului se cuvine guvernului României, şi este datoria nóstră, a celor de aici, ca sĕ salvăm integritatea autonomiei nóstre bisericeşti, ceea-ce la timpul şi locul sĕu vom şi face. *Parteniu Cosma.*

---

*) Dacă proprietarul s'a învoit la acésta?

Vorbirea deputatului Faşie.

Chestiunea naţionalităţilor, sulevată şi atinsă de mai multe-ori în parlamentul ţerii a făcut şi pe unul dintre deputaţii români de naştere sĕ iee cuvêntul. Acesta este deputatul dela Ceica dl *Teodor Faşie*, al cărui discurs îl reproducem în cele următóre întreg, cu atât mai vîrtos, cu cât în timpul din urmă rar ne este dat a auzi în dieta ţĕrii şi voci românesci.

Nu-i vorbă, domnul Faşie nu eshauriézá nici pe departe tóte momentele, câte dela locul cel mai competent s'ar puté presenta din punctul de vedere românesc guvernanţilor ţerii. Dar totuşi vorbírea sa cuprinde momente de remarcat, cum e *constatarea adevĕrului, că Românul îşi iubeşte acéstă patrie*, în care de 2000 ani trăieşte, că interesele lui sunt strîns legate de interesele ţerii şi este o imputare gravă şi nemeritată, că ar gravita în afară, că biserica sf. Nicolae din Braşov n'a luat dela România ajutóre ilegale, ci numai desdaunarea pentru posesiunile sale, etc. Dar iată discursul întreg:

Onorată Casă! Deja în cuvêntarea mea-program am declarat înaintea alegătorilor mei, că în calitatea mea de deputat dietal voiu avea în vedere şi voiu cumpĕni aceea ce pretinde interesul patriei mele. (Aprobări vii în dreapta). Acestor promisiuni cred a satisface primind bugetul pus la ordinea zilei ca un ce necesar pentru chivernisirea statului. (Aprobări în dreapta). O fac acésta şi din motivul, pentru că vĕd în programul ministrului preşedinte, desvoltat într'un mod atât de convingător, precum şi în activitatea sa şi a întregului guvern de până acum garanţia, că patria nóstră se va întări prin instituţiunile sale liberale, va progresa, va înflori şi va subsista în acest mileniu ca stat ungar puternic. (Plăcere viuă şi aprobare în drépta). Primesc acest buget, pentru că guvernul — drept bastiune constituţională a patriei nóstre — a arborat un stindard a cărui strălucitóre devisă e: dreptul, legea şi dreptatea. Votez acest buget, pentru că în sistemul nostru de guvernament vĕd o perfectă garanţiă, că prelângă politica naţională a întregului stat ungar unitar (numai sub acéstă numire sĕ nu înţelégă dl deputat stat *naţional maghiar*. Red.) guvernul va susţinea drepturile echitabile şi legale ale naţionalităţilor şi confesiunilor, (Aprobări în dreapta) că va resolvi administraţiunea nóstră în mod corespunzĕtor interesului public şi se va îngrigi în genere de o administraţiune bună, de o justiţie bună, promptă şi corespunzĕtóre. (Aprobări în dreapta).

Cu privire la cestiunea reformei administrative sĕ-mi fie permis a mĕ provoca la acele esperienţe, ce mi le am câştigat în variata mea activitate ca pretor, ca fiscal comitatens onorariu şi în mai multe posturi de încredere, că după părerea mea la organisarea administraţiunei ar fi cu scop a lărgi instituţiunea notarilor cercuali şi comunali, a primi instituţiunea notarilor cercuali şi comunali în bugetul statului (Aprobări în drépta), a o amplifica (Aprobări în dreapta), a li atribui notarilor o sferă de activitate mai mare. (Aprobări în drépta).

Pentru că e un lucru straniu şi desavantagios pentru o administraţiune promptă, când un notar cercual în fruntea a 8 şi 10 comune, la cari când o comună e lovită de o nenorocire, trebue sĕ percurgă distanţe de miluri şi sĕ'şi procure convingere de la faţa locului despre un cas ivit, apoi sĕ'l notifice preturei şi când s'a luat disposiţia din partea preturei, o asemenea disposiţie de regulă vine prea târziu.

Ori-ce cetăţean de limba română cu mintea aşezată din acéstă patrie observă, Onor. Casă, că numai în înflorirea instituţiunilor liberale ale patriei nóstre 'şi va afla fericirea sa. (Aprobări în drépta). Esceptiuni, onor. Casă, nu pot trece de normative. (Adevĕrat! Aşa e! în drépta). O mamă cu minte va împăca cu iubire şi răbdare de mamă pe fii sei certaţi şi desbinaţi. (Adevĕrat! Aşa e! în drépta). Fratele bun primeşte cu bună inimă acéstă năzuinţă a mamei. (Adevĕrat! Aşa e! în drépta). Aceste dóuĕ tese dupăpărerea mea, trebue considerate la apreţiarea cestiunei naţionalităţilor. (Aprobări în drépta.)

După aceste rog pe Onor. Casă sĕ-'mi permită a trece la discursul pronunţat de deputatul colegă Komjáthy Béla despre programa relativă la naţionalităţi.

Multe s'ar putea zice contra acelui discurs, dar mĕ mulţumesc a declara că *protestez contra acelei aserţiuni unilaterale şi nu togma deşinteresate, că Românii ar avea mai mare atracţiune spre România decât spre Ungaria— acea aserţiune nu corespunde realităţii si protestez sĕrbătoreşce, Onor. Casă, aici în faţa ţĕrei contra suposiţiunei că Românii din Ungaria nu ţin la solidaritatea de interese cu patria nóstră. (Aprobări în drépta).*

Onor. Casă! Bine ştim noi Românii, că unde Maghiarul e fericit, unde sufere, Românul încă e părtaş cu dînsul. Fraţi am fost noi Românii în trecut, fraţi cred că vom remâné şi în viitor (Aprobări şi „élyen“-uri în drépta).

Sĕ-'mi permită onor. Casă, spre confirmarea aserţiunei mele, a mĕ provoca la comitatul meu natal, aşa numitul comitatul Bihorului (Sĕ auzim! Sĕ auzim!), unde Românii sunt fraţi cu Maghiarii şi trăesc în pace şi concordie, i'au parte la ori-ce lucrare şi la praxa constituţiunei patriei nóstre (Aprobări în drépta).

Sĕ-mi permită onor. Casă a mĕ provoca chiar la cercul meu propriu. In acest cerc, onor. casă, nu s'a întêmplat nici odată agi-

---

administrarea diferitelor cercuri şi a comunelor din cari acelea se alcătuiesc.

Astfel pretura de odinióră a Orlatului s'a desfiinţat cu desĕvêrşire, iar în locul ei s'a creat pretura Sĕliştei constătătóre din comunele Galeş, Gurarîului, Cacova, Mag, Orlat Săcel, Sibiel, Sĕlişte, Tilişca şi Vale, lângă cari mai vine a se adăoga Aciliul şi avênd de centru opidul înfloritor Sĕliştea, precând celelalte 2 comune: Poplaca şi Rĕşinariul s'au încorporat la pretura Sibiiului.

Fondul din cestiune după disposiţiile statutare se administréză şi acum la primăria din Rĕşinariu, ear representanţii comunelor proprietare îşi ţin întrunirile generale la oficiul pretorial în Sibiiu.

Cele 12 comune proprietare, cari la înfiinţarea fondului alcătuiau împreună pretura Orlatului, stând tóte sub una şi aceaşi autoritate politică, prin arondarea de acum apar deci divisate în 2 părţi, dintre cari se vin pe o parte 10, ear pe cealaltă numai 2; cu tóte acestea influinţa covîrşitóre în administrarea fondului nu o exercitéză, cum ar trebui, complexul majorităţii, adecă cele 10 comune şi în legătură cu ele autoritatea lor nemijlocită, care ar fi oficiul pretorial din Sĕlişte, ci din contră minoritatea, adecă cele 2 comune sau mai corect zis: singura comună Rĕşinarul sub conducerea primpretorului din Sibiiu, ca autoritate politică nemijlocit superióră a acesteia.

Dacă în raport cu cele premise vom considera îmbucurătorul fapt, că comuna Sĕlişte e un opid românesc în desvoltare, pornit spre progres, că e din tóte punctele de privire bine situat şi în chipul acesta forméză centrul de gravitaţiune pentru tóte comunele din împregiurime în cause economice, politice, militare, justiţiare, silvanale şi culturale; dacă vom considera, că aici îşi are sediul şi autoritatea politică representată până acum prin bărbaţi destoinici de conducere, cu bună reputaţiune şi arătând interes viu pentru înaintarea poporaţiunei din cerc pe tóte terenele şi nu avem motive sĕ ne îndoim, ci credem, că cercul acesta, fiind curat românesc, în acelaşi spirit va fi condus şi în viitor; dacă vom considera, că conducătoriul preturei Sibiiului, abstragênd dela împrejurarea de altcum destul de ponderósă, că nu e şi nici următorii lui nu vor fi din némul nostru, nu e obligat a se interesa de o fundaţiune, care priveşte pe nişte comune neaparţinătóre cercului seu de activitate.

Cu durere constat acésta chiar la actualul primpretor al Sibiiului, dl Fabritzius care nici la repeţitele mele rugări, — deşi am reflectat la importanţa istorică şi politică ce o are fundaţiunea pentru comunele acestea româneşti, ori póte chiar pentru aceea — n'a voit sĕ-'mi dee nici un rĕspuns la întrebările ce 'i-am adresat asupra acestui obiect, ear informaţiunile necesare silit am fost apoi sĕ caut a le afla din altă parte mai binevoitóre. Dacă vom considera împrejurarea, că primăria comunei Rĕşinariu, unde se administréză fondul, se împărtăşeşte numai de unele mici prerogative, împreunate şi ele cu jertfe, de cari s'ar puté lipsi, ér delegaţii ei se pot întruni cu delegaţii celorlalte 11 comune numai la oficiul pretorial, acest oficiu însĕ — considerând motivele înşirate mai sus — ar puté fi cel din Sĕlişte, din tóte punctele de vedere resultă, că însuşi fondul s'ar puté transpune spre păstrare şi chivernisire la primăria comunală din Sélişte, unde fără îndoială ar fi tot aşa de bine asigurat şi garantat ca şi cum a fost şi este la primăria din Rĕşinariu. Spre scopul acesta natural că statutele originale, cari sunt încă în vigóre, ar trebui modificate în sensul indicat mai sus. Cu acest prilej s'ar puté reveni chiar şi asupra însusi scopului fundaţiunei — după părerea proprie a celui mai competent factor în administraţiunea aceleia — care între împrejurările schimbate de astăzi nu mai corĕspunde intenţiunei, pe care o-au avut comunele proprietare la înfiinţarea fondului.

Tempora mutantur et nos mutamur in illis. Avem atâtea nevoi de întimpinat, încât ne-am puté întreba în mod cât de serios: Oare cu o fundaţiune neaoş românéscă, care în curênd va atinge respectabila sumă de 120 mii de coróne, nu ar fi mai bine, şi nu ar aduce mai mult folos real poporului, din a cărui avere s'a creat, când am sprijiní instituţiuni publice culturale, economice şi industriale, decât sĕ aruncăm unor indivizi, al căror moral e póte problematic, câteva ajutóre, fără de care probabil ar puté trăí?!

Iată-o chestiune actuală de interes public mai ales pentru cele 12 comune româneşti din pretura de odinióră a Orlatului, care merită sĕ fie cu de-amănuntul examinată şi discutată în prima linie de cei competenţi.

Gurarîului, în 8 Febr. (27 Ianuariu.) 1900.

Ioachim Muntean,
preot.

taţiuni sau acţiuni contra statului, dar nici n'au putut sě se întêmple, pentru că acolo în comunele mixte maghiare şi române cei de limba română învaţă ungureşte, ear ungurul româneşte. (Aprobări sgomotóse în drépta şi în stânga).

Sunt Român, onor. casă, îmi iubesc cu căldură patria, îmi iubesc religiunea şi confesiunea.

Acéstă iubire a confesiunei mele mě îndémnă a reflecta la aserţiunile făcute de deputatul colegă Komjáthy Béla cu privire la biserica gr. or. română a Sftului Nicolae din Braşov, precum şi la Archiepiscopul Metianu, rugându-vě la ori ce cas, ca şovinismul nepreocupat sě dea crezĕmînt celor ce le spune Românul ca adevĕrate. Vě spun, onor. casă, că biserica gr. or. română a Stului Nicolae din Braşov nu a primit nici odată subvenţiune politică dela România, ci a primit compensaţiune pentru bunurile sale private, pentru venitele după bunurile sale secularisate.

Acésta, onor. casă, se dovedeşte şi prin cercetarea făcută de guvern.

Resolvirea atât de norocósă a acestei subvenţiuni a aflat un echou călduros nu numai în inima credincioşilor bisericei gr. or. române St. Nicolae din Braşov, ci şi la toţi credincioşii de confesiunea gr. or. română din patria nóstră.

Cu privire la Archiepiscopul Metianu însě observ, că dînsul e un prelat stimat şi iubit de credincioşii sei, un cap bisericesc distins de Majestatea Sa în mai multe rênduri şi în genere un personagiu iubit. Acésta se dovedesce mai bine prin faptul, că precum au scris şi jurnalele, când în April a. tr. a părăsit residenţa din Arad depărtându-se la Sibiiu, s'a manifestat faţă cu dînsul o însufleţire, stimă şi aderenţă solidară.

Onor. Casă! Acelaşi Dzeu, aceeaşi patrie, carea demandat deputatului colegă Komjáthy Béla a zice cele ce a zis, mi-a demandat şi mie sě vě spun tóte aceste. Repet, că primesc bugetul. (Aprobare viuă. Oratorul e salutat din mai multe părţi.)

Din România

(*Un asasinat politic în Bucureşti.*) In septămâna trecută o crimă sĕlbatică s'a săvêrşit în strada Ceauş-Radu din capitala României, între cele mai misterióse împrejurări, fără ca locuitorii din împrejurime sě fi auzit sau sě fi vĕzut ceva. Un individ necunoscut a fost omorît cu un topor, cu care a fost lovit în cap. După cercetările făcute s'a constatat, că asasinatul se chema Fitowsky şi era pus de delegaţiunea turcéscă pentru a spiona mişcările Bulgarilor din Bucureşti.

Acéstă descoperire, ca şi modul cum victima a fost asasinată, dădu de bănuit poliţiei că asasinul sau asasinii sunt dintre agitatorii bulgari pe cari spionul Fitowsky îi urmărea în tóte părţile.

In scrisórea găsită, Fitowsky spunea că el a reuşit sě descopere pe unul din cei mai vajnici agitatori bulgari, cu numele Trifanoff.

Poliţia ştia că Trifanoff este un om cu mare trecere în colonia bulgară. De asemenea poliţia mai cunóşte şi alţi bulgari cari erau amestecaţi în agitaţiuni. Aşa că în curând se mai arestară vre-o 6 inşi de naţionalitate bulgară.

Trifanoff mărturisi, că după ce a descoperit, că Fitowsky e spion turcesc, a decis sě se scape de dênsul într'un chip sau altul. La acésta s'au angagiat şi bulgarii Boice Ilieff şi Karambuloff.

Afară de ucigaşul Boice Ilieff care are la activul lui mai multe crime săvêrşite în Elveţia şi Turcia, şi ceilalţi complici, au mai fost arestaţi Nicolae Miteff la Hotel Dacia şi Metu Stoicoff la Hotel Macedonia.

Aceştia doi fac parte din comitetul revoluţionar bulgar din Ochrida şi au venit în Bucureşti odată cu omorîtorul Boice Ilieff din Sofia. Ei aveau intenţiunea ca a dóua zi după omorîrea lui Fitovsky, sě ucidă pe un alt spion turc, anume Kiamil, aflător în Bucureşti.

Cu ocazia perchiziţiei făcute lui Metu Stoicoff, la hotel Macedonia, s'a găsit sub o saltea o altă códă de topor nóuă, uitată de asasinul Boice Ilieff.

Poliţia a mai arestat aprópe 120 de membri din societatea secretă bulgară.

*

(*Jubileul societăţii geografice române.*) Pe la jumĕtatea acestei luni societatea geografică română, al cărui preşedinte de onóre este M. S. Regele Carol îşi va serba jubileul de 25 ani dela fondare. Cu acéstă ocazie se vor ţinea mai multe conferinţe importante.

Se crede că şi dl Em. Racoviţă, care a fost naturalistul expediţiunei la polul Sud de sub comanda locotenentului Gerlache, va ţinea o conferinţă.

Şedinţele jubilare vor fi prezidate de M. S. Regele.

*

(*Starea sanitară a ministrului president.*) Cetim în *Timpul:* D. G. Cantacuzino, şeful partidului conservator şi preşedinte al consiliului de miniştri, va părăsi Viena spre a merge pentru dóuĕ sĕptămâni la Meran, în Tirol.

Suntem fericiţi a anunţa cu acéstă ocaziune că starea sănĕtăţei şefului nostru este din cele mai bune.

Dela Meran dl Cantacuzino se va întórce pentru 3 sau 4 zile din nou la Viena şi la 29 Februarie va sosi în Bucureşti.

NOUTĂŢI

Sfinţire de capelă în Panciova. In ziua de 30 Ianuarie st. v. a. c., credincioşii ortodoxi români din Panciova au avut o rară bucurie, vĕzêndu-şi cu ochii un vis, ce de mult l'au dorit şi abia acum li-s'a realizat, îndeplinindu-se sfinţirea capelei române gr.-or. din nóua parochie de acolo, concrezută păstoririi administratorului paroch Ioan Stroia.

In acea zi s'a celebrat prima liturgie română, la care a participat mult popor şi inteliginţă şi mulţi învĕţători din jurul Panciovei.

*

Cununie. Dl Traian V. *Motora*, cleric abs., ales paroch al Gernesigului şi d-şóra Maria *Tomuş* din Abrud, anunţă cununia lor ce va fi Duminecă în 13/25 Faur a. c. la 4 óre p. m. în biserica gr. ort. din Abrud.

*

Romăncă diplomată. Aşa numita *Lutherschule*, şcólă de lucruri femeieşti săséscă din loc, are deja un renume întemeiat. Am avut de repeţite ori ocasiune a admira neîntrecutele manufacturi, ce se confecţionézá şi se învaţă în ea. In zilele din urmă s'a terminat un nou curs constătător din 3 semestre. Sâmbătă şi Duminecă au fost expuse lucrurile singuraticelor eleve spre privirea publicului. In deosebi am admirat între ele neîntrecutele obiecte făcute de d-şóra *Maria Popp*, din Cluj, carea cu abilitatea înăscută femeii române a pregătit lucruri de o frumseţă, corectitate rară şi de un gust probat. Cele peste 60 bucăţi, câte a pregătit, sunt o dovadă de priceperea, ce şi-a câştigat-o pe terenul acestor lucruri şi ne îndreptăţesc a o considera de o putere la care institutele nóstre de fete pot reflecta. Despre cursul făcut a obţinut şi diplomă meritată.

Nu putem, decât sě ne bucurăm, când vedem Românce dând atenţiune specială acestui ram al ocupaţiunilor femeesci, căci prin acésta cultivă şi potenţézá nisce însuşiri, dexterităţi, şi abilităţi inherente femeei române, cari adeseori au stors admiraţiunea străinilor.

*

Reforma administraţiunei. Se dă ştirea, că dl ministru-preşedinte *Széll* va convoca la finea lui Martie o anchetă, compusă din ministri, deputaţi dietali, comiţi-supremi, diferiţi bărbaţi distinşi în afacerile administrative, advocaţi, pretori şi notari, în scopul discuţiilor referitóre la reforma administraţiunei.

*

Giordano Bruno. La 5/17 Februarie s'au împlinit 300 de ani, de când marele naturalist *Giordano Bruno*, a fost ars pe rug din partea incuisiţiunei catolice pe Campo dei Fiori în *Roma*, unde astăzi se înalţă monumentul acestui filosof. Anul 1600 era un aşa numit an sfînt, declarat de papa Clemente VIII, întocmai cum a fost declarat a. 1900 din partea lui Leo XIII. Schimbându-se vremurile, peregrinii cari vor alerga anul acesta la Roma nu vor mai putea gusta plăcerea de a vedea astfel de spectacole, când se ardea de viu câte un filosof eretic. Filosofii de astăzi se lasă a fi arşi cel mult — după mórte, dacă îşi exprimă special dorinţa acésta în testament.

Filosoful italian Bruno a primit martiriul zimbind ca şi Socrate, care n'a hesitat a bea păharul de venin. După tradiţie, când părinţii bisericeşti din Roma îl condamnară la mórte, el ar fi rostit cuvintele: „Vóuĕ vě este mai frică sě pronunţaţi sentinţa, decât mie sě o primesc“. El a fost ca şi Plato un poet între filosofi. Lumea, istoria, divinitatea îi sunt infinite. Nu forma, în care se arată cele mărginite e reală, ci reală e substanţa, dzeirea, idealul. In infinit dispar diferinţele, între fiinţele lumei e egalitate şi frăţietate. Fiinţele sunt libere numai în mic, în cadrul mărginitului; în cadrul înfinitului, divinului, ele nu sunt libere ci sunt legate de armonia întregului, de vecinicul ideal al bunului şi frumosului.

Bruno zicea, că nu numai în ómeni, ci şi în plante şi petrii trăieşte divinitatea. Plantele şi pietrile trăiesc şi pătimesc, ca şi ómenii şi animalele. El a şters tóte deosebirile între fiinţe, proclamând egalitatea şi frăţietatea între tóte fiinţele, întocmai precum a şters deosebirile între caste revoluţia franceză. Fórte frumos se exprimă într'un loc: „Nu există sclav, care sě nu-şi tragă originea dela regii vechilor timpuri, şi nu există domnitor, care sě nu-şi ia obîrşia dela sclavi; astfel amestecă referinţele omeneşti lungimea vremilor şi sórtea.“

Giordano Bruno a fost tradat din partea unui nobil din Veneţia anume *Mocenigo*, pentru libertatea gândirei, a suferit aprópe 10 ani închisoare şi mai pe urmă a fost ars pe rug, acusat fiind de panteism.

*

Stergerea timbrelor pentru inserate şi călindare. Ministrul de finanţe ungar va supune în zilele acestea Maiestăţii Sale spre încuviinţare prealabilă proiectul de lege referitor la cassarea timbrelor pentru inserate şi călindare. In Martie va ajunge în cameră, unde probabil va fi primit fără nici o contradicţie.

*

Se caută „Telegraful Român“ pe anii 1864, 1865, 1867, 1868, 1869, pe lângă preţ bun. Insinuări la Redacţiunea acestui ziariu.

*

Concert. Reuniunea română de cântări din *Orăştie* arangiază Sâmbătă la 12/24 Februarie a. c. în sala dela „Széchenyi“ *Concert*, la care învită pe iubitorii de musică vocală şi pe sprigínitorii Reuniunii. Inceputul la $7\,^1/_2$ ore seara. Venitul curat incurge la înfiinţândul fond al Reuniunii. Preţul locurilor: Locul I. 2 cor., Locul II. 1 cor. 40 fil., Locul III. 1 cor., Parterre 80fil., Galerie 50 fil. După concert, urmézá joc. Oferte şi suprasolviri se primesc cu mulţumită şi se vor cuita publice.

Program: 1. „M'aş mărita“, cor. mixt de Tim. Popoviciu. 2. „Mândruţo“, cor bărb. de Nicolau Todea. 3. *a*) „Barcarola veneţiană“, *b*) „Copilul“, Solo pentru bariton de Flechtenmacher. 4. „Ce faci, Ioano?“, cor mixt de G. Dima. 5. „Zorile“, duet pentru Sopran şi Alt de G. Dima. 6. *a*) „Fóie verde pup de crin“, *b*) „Mătuşa Anghelușa“, coruri mixte de Tim. Popoviciu. 7. „Fetele casnice“, cor de dame de T. Popoviciu. 8. „Nu-i dreptate“, cor mixt de G. Dima.

*

Zde. Precum se telegrafiază din Brünn, un reservist anume Kalivoda pedepsit cu 16 luni arest de garnisónă, pentru că se anunţase cu zde, a înebunit.

*

Inmulţirea Românilor transilvăneni. In revista maghiară *Századok* se ocupă d. Iancsó Benedek cu conscripţiile mai vechi asupra numĕrului Românilor, dintre cari mai veche ar fi cea făcută la iniţiativa episcopului gr. cat. Inocenţiu Klein la 1733. Această conscripţie s'a făcut după protopopiate şi cuprinde 2078 comune din 44 protopopiate; ea nu póte avea pretenţia de a ne presenta ceva complet, ceea-ce se vede şi de acolo că comune române mai mici unde nu era preot au rĕmas cu totul afară, deasemenea nu sunt induşi Românii din Ţéra Bârsei. Mai putem adauge, că fórte multe comune gr. or. n'au fost luate în conscripţiune, căci faţă de 645 comune cu preoţi gr. cat. numai din 176 comune cu preoţi gr. or. s'au cules date 'ear comune fără preoţi ni se spune că erau 645, de unde nici n'au întrat date. Preoţii gr. or. sunt conscrişi 486, preoţi gr. cat 2255. Ori cât de mult sě fi scăzut numĕrul păstorilor sufleteşti, cari au mai rĕmas fideli religiei străbune, totuşi ni se pare autenticitatea datelor fórte problematică.

Numerul Românilor în diferite oraşe ni se presintă după revista amintită astfel: în anul 1733 au fost în Cluj 50 de Români, în Sibiiu 900, Alba-Iulia 840, Turda 350, Mureş-Oşorheiu 300, Sas-Sebeş 1310, Deva 1300, Blaj 115 şi în Bistriţa 350. In 1900 numărul s'ar fi urcat: în Cluj la 3226, Sibiiu 4581, A.-Iulia 3426, Turda 2297, M-Oşorheiu 669, Sebeş 4178, Deva 1996, Blaj 1661, şi Bistriţa 2274. —

*

Societatea literară Kisfaludy s'a constituit în şedinţa dela 14 l. c., alegêndu-şi preşedinte pe prof. univers. *Beöthy* Zsolt, vice-preş. pe *Berzeviczy* Albert, secretar I pe *Vargha* Iuliu ear de secretar II pe *Kozma* Andor.

*

Cărţi periculóse. Din Petersburg se comunică un cas straniu de inficiare de tuberculosă, întêmplat între oficianţii unui birou al guvernului rusesc. Mai mulţi funcţionari, mai înainte sănătoşi ca mĕrul, începură sě tuşéscă, sě capete bujori în faţă, în scurt sě arete tóte simptómele tuberculosei. Apariţia era fórte enigmatică, nimenea nu ştia sě dee o explicare acestui cas. In sfêrşit un tinĕr medic veni la ideea de a supune unei minuţióse cercetări bacteriologice tóte mobilele şi cărţile, ce se aflau în biurou şi ajunse la constatarea, că în mai multe cărţi bâjbăiau baccilii de tuberculosă.

S'a aflat, că un oficiant avea rĕul obiceiu de a întórce foile cărţilor cu degetele ude. Prin saliva gurei aceluia, bine asortată cu bacili s'a propagat tuberculosa la ceilalţi funcţionari.

*

Ligă patriotică română. Tóte ziarele maghiare aduc sub titlul acesta lungi comunicate asupra unei conferenţe, ce s'ar fi ţinut în Oradea-mare la dl Ioan Groza, preşedintele consist. districtual, la care au participat câţi-va inteligenţi de acolo, în scopul unei acţiuni de împăcare şi înfrăţire cu Maghiarii. Conferinţa a însărcinat pe subinspectorul şcolar Grama, ca sě desvólte ideia acésta într'un articol şi sě-l publice în „Controla“ din Timişóra. Apelul conducĕtorilor acestei acţiuni patriotice se va publica în ziarul Nagy-várad şi iniţiatorii, toţi funcţionari de stat, speră că după exemplul lor vor urma şi Românii din Arad, constituindu se într'o ligă patriotică română. Deocamdată nu ştim întru cât ştirea e basată sau nu.

*

Scrisórea unui tâlhar. Se comunică din Palermo: Brigantul Candino, a cărui bandă îşi eserciază meschina meserie în imprejurimea dela S. Manro Castelverde, simte trebuinţa a-şi da sémă în publicitate despre activitatea lui şi pentru asta şi-a ales colónele fóiei „Giornale di Sicilia“. Eată ultima sa scrisóre dela 12 l. c., deja a patra, publicată în gazeta amintită:

Illustrissime Signore Directore! Te rog sě ai amabilitatea, de a-mi publica acéstă epistolă. Dlor, voi toţi! aduceţi-Vě aminte cum în August trecut pe teritorul dela S. Manro Castelverde a fost asasinat un frate al meu cu numele Angelo şi cumnatul meu Giobanni Ficcaglia. Insetoşat de vendettă, îmi începui cercetările şi aflai, că ucigaşul e un órecare Scialabra Angelo; cu ajutorul credincioşilor mei mi-a succes după multă şi grea trudă, sě-l am în mâni la 12 Ianuarie în localitatea Gallina. N'am lipsă sě Vě descriu bucuria şi extasul inimei mele, când am pus mâna pe trădător. L'am trimis pe cealaltă lume cu o lovitură de pumnal, apoi am ars cadavrul pentruca sě nu mai remână nici o urmă despre existenţa lui pĕcătósă. — Se spunea în S. Manro Castel verde, că Melchiore Candino, a murit. Voi nu sciţi, că Candino chiar mort şi îngropat, înviie éră din morţi pentru a stîrpi pe toţi câţi nu'i stimézá neamul!!. Scusaţi, Dnii mei, că numai acum public afacerea, dar am fost tare ocupat până acum şi rĕmân al vostru devotat Melchiore Candino.

Nr. 16—1900 [21] 1—3

Publicare de licitațiune

Edificarea unei biserici nóue în comuna Petrilla (Lunca din sus) protopresbiteratul Hațegului, se va da în întreprindere pe calea licitațiunei publice minuendă Dumineca în 5/18 Martie la 11 óre a. m. în școla conf. din loc.

Prețul de strigare, conform preliminarului de spese aprobat de Prea Venerabilul Consistor la 31 Maiu 1897 Nr. 2813 ep. e fl. 1162.29, sau cor. 2324.58.

Intreprinzětorii, cari doresc a licita au a depune un vadiu de 10% din prețul de strigare.

Intreprinzětorul- cu care se va încheia contractul de edificare are a asigura comuna bisericéscă cu o cauțiune de 800 fl. v. a. (1600 coróne)

Planul, preliminarul de spese, precum și condițiunile de licitare se pot vedea ori-când la oficiul parochial din Petrila (Lunca din sus.)

Petrila (Lunca din sus) luna lui Ianuariu 1900.

In conțelegere cu comitetul parochial respectiv.

Vězut:

Titu V. Gheaja, protopresbiter.

Simeon Suciu, preot local.

„HUNEDÓRA“, însoțire de anticipațiune și credit în Deva.

Convocare

Domnii participanți ai însoțirii de anticipațiune și credit „Hunedóra“, se învită în vîrtutea §§-lor 23 și 24 ai statutelor la a

XV-a adunare generală ordinară,

care se va ține în Deva Dumineca la *11 Martie* 1900 st. n. la 2 óre d. a în localul însoțirii.

Obiectele puse la ordinea zilei sunt:

[27] 1—1

1. Alegerea unui președinte, a unui vice-președinte, precum a doi secretari și doi scrutinători.
2. Raportul direcțiunei cu privire la activitatea consiliului administrativ și la starea cassei însoțirii (bilanțul) pe anul 1899; raportul comisiunei de supraveghiere și hotărîrea asupra profitului curat.
3. Statorirea budgetului pe anul 1900.
4. Alegerea comisiunii de supraveghiere pe timp de un an.
5. Eventuale propuneri (§. 29.)

In lipsa membrilor receruți, — de peste jumětate a părților fundamentale — adunarea se va ține în înțelesul §-lui 25 din statute la 18 Martie a. c. tot la timpul și în localul indicat.

Domnii participanți pot lua parte sau în persónă, sau prin plenipotențiații lor, cari asemenea au sě fie participanți fundamentali (§. 26), nime nu póte exercita însě mai multe de 20 voturi (§. 10.)

In timpul încheierii bilanțului însoțirea a avut 319 părți fundamentale à 50 fl. 15.950 fl.

Din ședința consiliului administrativ al însoțirii „Hunedóra“ ținută în Deva la 7 Februarie 1900.

Alex. Moldovan sen. m. p. vice-director. **Ioan Motiu** m. p. director. **Alex. Moldovan jun.** m. p. secretar.

Avis! După-ce cupónele dela acțiile nóstre cu anul 1898 s'au gătat; domnii participanți sunt rugați a-și presenta acțiile la Direcțiune, pentru a se provedea cu cuponi noi; fiindcă dividenda fixată din an în an, nu se va puté plăti, decât numai pe lângă primirea cuponului respectiv la cassa însoțirii.

Direcțiunea.

Incheierea compturilor

pe al XV-lea an de gestiune dela 1 Ianuariu 1899 până la 31 Decembre 1899.

Contul Bilanțului pro 1899.

Active.	fl. cr.	Pasive.	fl. cr.
1. Cassa în numěrar	1425.94	1. Părți fundamentale	15950.—
2. In cambii	126173.90	2. Dep. spre fruct. și int. Cap.	113344.78
3. In obligațiuni	25239.—	3. Fondul de reservă	6600.—
4. In mobiliar; de 10%	274.11	4. Fondul de res. special	1025.—
5. In conturi debitóre	1259.76	5. Reescompt	12500.—
6. Taxe de protest	8.58	6. Conturi creditóre	996.40
		7. Profit curat	3965.11
	154381.29		154381.29

Contul profitului și al perderilor pro 1899.

Spese	fl. cr.	Venite.	fl. cr.
1. Interese la depuneri	6881.74	1. Interesele de escomp.	11161.62
2. Intere de reescompt	771.76	2. Provisiuni	2822.84
3. Salare	2160.—	3. Accidențe diverse și interese de întârziere	2401.64
4. Spese diverse (recuisite de cancelarie, încălzit, luminat, serviciu etc.)	622.98		
5. Contribuțiune	1298.77		
6. Timbru	12.28		
7. Taxe de presență	443.—		
8. Chirie	200.—		
9. Deteriorarea mob. cu 10%	30.46		
10. Profit curat	3965.11		
	16386.10		16386.10

Deva, la 31 Decembrie 1899.

Ioan Lazariciu m. p. cassar **Ioan Motiu** m. p. director **Alexandru Moldovan** sen. m. p. vice-director.

Ioan Simionașiu m. p.

Subsemnata comisiune de supraveghiere examinând conturile bilanțului, profitului și al perderilor le-am aflat în consonanță cu cărțile și exact.

Deva, la 15 Februarie 1900.

Teofil Tulea m. p. **George Gila** m. p. **Simion Dragomir** m. p.

Mulțămită Publică.

Domnului **Franz Wilhelm**, farmacist în Neunkirchen, N.-Oesterr. inventatorul teei **antirheumatice și antiarthritice pentru curățirea sângelui.**

Curățitor de sânge contra podagrei și reumatismului.

Dacă pășesc aici în public, este pentru aceia, pentru-că mai întâiu țin de datorință a exprima Domnului Wilhelm farmacist în Neunkirchen cele mai sincere mulțumiri, pentru serviciile pe cari milea făcut thea dînsului pentru curățirea sângelui pe cât timp suferiam de reumatism, și ca și pe alții cari ar avea reumatism, ai face atenți la tea acésta escelentă.

Nu sunt în stare a descrie durerile chinuitóre, pe cari le-am suferit în membre în decurs de 3 compleți ani cu fiecare schimbare a timpului, și de cari dureri nu m'au putut mântuii nici medicinele nici folosirea băilor sulfurice din Baden lângă Viena.

Nopți întregi mă tăvăleam prin pat, pofta de mâncare mi se micșora vězênd cu ochii, înfățișarea mi s'a tulburat și puterile corporale scăzură fórte.

După 4 sěptămêni de întrebuințare a teei amintite, nu numai că am scăpat de tóte durerile, ci și starea mea corporală s'a îmbunătățit, așa că și acum sunt bine după-ce de 6 sěptěmâni nu mai beau tea.

Sunt fórte convinsă, că ori și cine care în asemenea dureri și-ar lua refugiul la Domnul Franz Wilhelm, ca mine, îl va binecuvênta.

Cu distinsă stimă:

Barones a Butschin-Streitfeld,
Soție de subcolonel

[8] 2—7

Din **Tipografia și librăria archidiecesană, Sibiiu,** se póte procura

Teoria Dramei

cu un tractat întroductiv
despre frumos și artă,
de
Dr. Iosif Blaga,
profesor.

Prețul broș. 3 cor. 60 fil.

In **Tipografia și librăria archidiecesană Sibiiu,** se află de vêndare:

Cuvêntări bisericesci

de
Dr. Theol. George Popoviciu
protopresbiter ort. român în Lugoș
broș. à 3 cor., sau lei 3.50.

Religiune și sciință,

disertațiune
de același autor
broș. 50 fil.;

și

Cuvêntări bisericesci

de
Massillon, episcop de Clermont și membru al acad. franc.
traduse prin
Ioan Genț
paroch gr. cath. în Haieu,
Tom. I broș. 5 cor. sau lei 6.50

Au apărut:

Seminte
din
Agrul lui Christos.

Cuvêntări bisericesci

de
Zacharia Boiu,
asesor consistorial, protopresbiter etc.

Cu binecuvêntare archieréscă.

Tom. I.: **cuvêntări la tóte Duminecile de peste an.**
„ II.: „ „ „ **prasnicele și sěrbătorile, precum și la casuale bisericesci.**
„ III.: **cuvêntări la immormêntări, parastase etc.,** 360 pagine.

Prețul fiecărui tom 3 coróne și porto postal.

Se află de vêndare la **autorul** și la
Tipografia și librăria Archidiecesană
Sibiiu.

Avis!

Domnilor învěțători și directori de școle le recomandăm depositul nostru de **charte geografice** aprobate de Inaltul Minister reg. ung. de culte și instrucțiune publică, precum:

Charta Ungariei de părete	fl.	5.75
„ **Austro-Ungariei** de părete	„	5.75
„ **Europei** de părete	„	6.—
„ **Asiei** de părete	„	9.—
„ **America de Nord** de părete	„	7.—
Apoi **singuratice comitate din Ungaria** á	„	—.10—15
„ **Ungaria**, ediț. format mic à	„	—.15
„ **globuri terestre** simple cu fl. 1.—, 2.—, 3.30, 5.30, și	„	10.—
„ **globuri terestre** cu meridian 3.15, 5.—, 8.40, 12.60 și	„	40.—

Asemenea oferim tot felul de recuisite pentru școlă: **ceruse** (Hardmuth), **cerneli** (Leonhardi), **pene** (Kuhn & Comp.) etc.

Librăria Tipografiei archidiecesane.

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.**

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 16 Sibiiu, Joi, 10/22 Februariu 1900. *Anul XLVIII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **strĕinătate** pe an 24 C, 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
pistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de dóuĕ ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 60 fil. pentru fie-care publicare.

Werner și Vészi.

Suntem siliţi sĕ ne ocupăm de astă dată cu dóuĕ persóne marcante din parlamentul maghiar. Nu că dór ar fi niscari mari bărbaţi de stat sau că ar fi fost ambasadori la vre-o curte de renume european, unde zămislesce politica mai înaltă, ci pentru că sunt maghiari neaoşi şi deputaţi aleşi în cercuri ardeleneşti, unde Românii sunt în mare maioritate.

Unul ales când baronul Bánffy era încă mare şi tare, celălalt ales în era nóuă.

Cel dintâiu fórfecă pe Saşi, al doilea e îndrăgit de noi de Români şi ia în apĕrare pe Saşi.

Şi unul şi altul vor fi sciind de ce au împărţit rolele. Unul crede, că vor veni earăşi alegerile şi pe la Ighiu mai sunt şi români cari l'au onorat cu încrederea, celalalt crede că fiind Românii pe la Sas-Sebeş pasivişti, Saşii 'i vor mulţemi că i-a scos din ghiarele Românilor şi nu i-a lăsat sĕ-i înghiţă unul după celalalt. Ambii pot avea şi convingeri politice, dar pot fi şi speculanţi.

Publicul nostru îi va judeca şi va da fiecăruia după a lui vrednicie.

Cum au venit însĕ aceşti domni sĕ se ocupe de sórtea Românilor şi de a Saşilor şi cine i-a pus sĕ ne învrăşbéscă ori sĕ ne împace, noi nu putem sci.

Scim că Werner este un om de pénă, a fost secretariu la comitele suprem al Albei de jos, în anii unde nu putea avea ocasie sĕ cunóscă pe Saşi şi sĕ-i presente atât de periculoşi pentru idea de stat maghiar.

Din contră, chiar Saşii din Aiud aprópe toţi s'au maghiarisat şi numai numele unor firme respectabile ne mai spun că şi aici au fost Saşi

Cu tóte acestea Werner nu-i slăbeşte pe compatrioţii nostri Saşi din dragoste.

Până şi deputaţia femeilor, cea cu plânsórea contra legei pentru schimbarea numelor de locuri, a fost presentată ca o acţiune contra statului maghiar, pe când de fapt femeile săseşti s'au folosit de dreptul de petiţiune, garantat în tótă lumea civilisată şi cel puţin au arătat bărbaţilor lor, că ei erau chiemaţi sĕ ridice protest energic faţă cu nisce plăsmuiri îndreptate contra culturei germâne, a acelei culturi fără care părţile ardelene nu s'ar bucura azi de industrie şi de multe binefaceri, cari le a revĕrsat acésta asupra tuturor cetăţenilor deopotrivă.

Dacă nu putem aproba pe Werner sĕ ni-se dea voie sĕ nu consimţim nici cu Vészi.

Vészi e şi mai agresiv.

El a făcut şcóla politică în biurourile gazetelor din capitală.

Despre alegerea lui nu vorbim şi o lăsăm sĕ fie şi ea o mărturie că cum se escamotéză dreptul cel mai sânt de alegere chiar şi în era mai nóuă.

Dragostea alegătorilor scim că nu'l încungiură, nici chiar compatrioţii saşi nu'-l vor lua de tot în serios.

Ei îşi cunosc păsurile lor, sciu că fericirea lor nu are sĕ li o aducă domni ca Vészi şi sciu şi aceea, că românii nu le sunt nici duşmani şi nici nu umblă cu utopii sĕ romaniseze pe saşi.

Altă lege, altă limbă, alt port au românii, decât ca sĕ fi putut în decursul veacurilor sĕ facă pe vre-un sas sĕ'şi lase legea ori limba de dragul limbei ori legei românesci.

Alte vor fi fost causele în trecut de s'au înmulţit românii şi saşii s'au împuţinat.

In trecut, — pentrucă în timpul din urmă acest simptom a dispărut şi saşii se întăresc şi înmulţesc pe ḑi ce merge, iar bunăstarea lor economică nu ar trebui sĕ-i facă sĕ rêvnéscă după puţinul românilor.

Deputatul Vészi însă îi asmuţă formal asupra românilor.

In ziariul „Budapesti Napló“ dela 4 Februar, al cărui redactor este deputatul Vészi, găsim la adresa nóstră a Românilor invective grosolane numindu-ne selbăteci.

„Fraţii saşi, zice dl Vészi, sunt fraţi de suferinţe ai maghiarilor din Ardeal. Ei trebue sĕ se apere împreună cu noi contra duşmanului comun, contra primejdiei. Garanţia şi siguranţa lor o pot afla numai în întărirea elementului maghiar. Saşii şi maghiarii sunt împreună strimtoraţi.

Instinctul de conservare pretinde ca saşii sĕ se pună umĕr la umĕr cu maghiarii. Şovinismul naţional pentru saşi ar fi egal cu aruncarea lor în braţele românilor“.

Se înţelege că un ziar local a publicat aceste scrintituri fără nici un comentar.

Suntem dispensaţi cu totul sĕ arĕtăm marele contrast ce este între cele afirmate de deputatul Sebeşenilor şi între cruda realitate.

Nu ne putem însĕ împăca şi nu ne mulţumeşte deloc tăcerea adêncă ce o observéză cercurile normative săseşti faţă de acéstă insultă făcută la adresa nóstră, că adecă noi am fi un „duşman“ al elementului săsesc şi o „primejdie“ pentru compatrioţii saşi.

Asteptăm sĕ se pronunţe ziarul local autorisat al Saşilor şi sĕ iee posiţie faţă de astfel de invective aruncate în faţa nóstră.

Dacă nu o va face, vom trebui cu durere sĕ ne întărim în convingerea că *„qui tacet, consentire videtur“*.

După a lor conduită ne vom orienta, dacă întimpină sau nu, consimţimêntul lor espectoraţiile din sémă afară riscate ale deputatului Sebeşului, ori-ce ar fi şi mai trist, dór ele sunt chiar inspirate din unele cercuri locale de acolo.

Carte folositóre. Ministeriul reg. ung. de agricultură aduce la cunoştinţa tuturor autorităţilor bisericesci superióre, că în curênd va apărea în ediţiunea sa sub titlul *„Comóra economului ungar“* „A magyar gazda kincses háza“ o carte cu un folositor cuprins şi cu poveţe indispensabile pentru toţi agricultorii din ţară, pe carea este aplicat a o espeda gratuit la toţi preoţii şi învĕţătorii din archidiecesă, cari o vor cere prin o corespondinţă adresată numitului minister (Magy. kir. földmivelésügyi ministerium — Gazdasági szakoktatási osztály.) Firesce, că prin acésta se intenţionéză, ca preoţii şi învĕţătorii sĕ aprofundeze folositoriul ei cuprins în toţi ramii, şi apoi cu ocasiuni binevenite sĕ generaliseze poveţele, instruând poporul în mijlocul căruia lucră.

Recomandăm preoţimii şi învĕţătorimii nóstre a-şi procura acéstă carte, care în curênd va apărea de sub tipar, cu atât mai vêrtos că n'au decât s'o céră.

Revistă Bisericéscă

Pentru apĕrarea credinţei şi moralului.

Ziarul „România Jună“ a atras mai întâi atenţiunea publicului asupra infamiei comise de fóia umoristică „Moş Teacă“ din Bucureşti, care şi-a bătut joc de sf. sĕrbători ale creştinilor, redactorul fiind un strĕin care caută distrugerea credinţei positive şi a moralei publice. P. S. Sa episcopul de Huşi a interpelat guvernul în o şedinţă a senatului român şi la acésta i-a rĕspuns dl ministru-preşed. ad interim *Manu*, reprobând în cele mai aspre cuvinte blasfemia din Moş Teacă. Dl general Manu a numit pe autor un nemernic, un descreerat şi fapta lui miserabilă.

Cu tóte acestea nu ştim, că până astăzi sĕ se fi luat vr'o mĕsură pentru împedecarea astorfel de elemente distructive, de a abuza de ospitalitatea ţĕrei româneşti, atacând religiunea fără nici o témă de pedépsă. In numĕrul mai próspĕt al revistei bisericeşti *Biserica ortodoxă română*, comitetul redactor, în urma reclamelor numeróse primite din partea credincioşilor, păşeşte energic cu cererea, ca guvernul român sĕ ia în apĕrare biserica, ceea-ce i incumbă mai ales după constituţia ţerii.

Pentru remediarea rĕului ce ameninţă existenţa ca popor a Românilor, comitetul redactor propune următórele mĕsuri: 1) „sĕ nu se mai permită a se ataca Capul Statului sub nici un cuvênt, pentru-că ne săpăm mormêntul nostru. 2) Sĕ se opréscă absolut de a se batjocori şi insulta Legea Domnitóre în Stat, precum şi ori-ce altă Religie sau confesiune ori care ar fi, iar cel ce ar călca acéstă disposiţie de interes public sĕ-şi ia grabnic resplata faptei, iar de ar fi strĕin sĕ se expulseze. 3) Ori-ce scrieri imorale, ori-ce publicaţii tendenţióse, ca istorii de hoţi criminali etc. şi de care scrieri sunt pline halele şi pieţele publice şi pe care le vênd la

FOIȚA

Notițe Critice.

Distinsul scriitor român I. L. *Caragiale* a publicat sub titlul de mai sus în „Universul“ un articol plin de amară ironie, făcênd constatări dureróse despre instrĕinarea de biserică a aşa numiţilor liberi-cugetători, pe cari i sbiciue după merit, şi arată cu cât zel cercetéză credincioşii altor confesiuni serviciul religios. Eată-l în întregime:

Incă de mult, lumea nóstră românéscă nu mai merge la biserică.

Ómenii de sus, de mijloc şi de jos au uitat de mult cărarea ce duce la locaşul icónelor.

Boeri, ostaşi, negustori, meseriaşi, dascăli, slujbaşi, mari şi mici, s'au lăpĕdat de datoriile către legea lor creştinéscă — toţi sunt astăzi liberi-cugetători.

Şi, fireşte, dacă dumnélor sunt astfel, trebue şi femeile dumnélor sĕ fie tot astfel, adică libere-cugetătóre; şi, prin urmare, cum ar putea sĕ fie copiii dumnélor altfel decât sunt mamele, adică altfel decât liberi-cugetători!

Dar sĕ nu exagerăm.

Boerimea, ostaşii şi slujbaşii, deşi liberi-cugetători, tot mai merg uneori sĕ auză, dacă nu chiar s'asculte, evanghelia — anume când M. Sa Regele se duce cu ceremonialul obicinuit, la zile mari, ori la Mitropolie, ori la Sf. Niculae în Şelari, ori pe malul gârlii la Bobotéză.

De altă parte, tinerimea şi damele se abat uneori la câte o biserică high-life, şi, spre cinstea lor, trebue sĕ mărturisim că sunt pătrunse de tot respectul cuvenit casei Domnului: atât tinerimea cât şi damele se presentă acolo gătite cu tótă 'ngrijirea. Atâta numai că vorbesc cam prea tare.

O fi acésta bine sau rĕu, — că s'a lăsat adică lumea nóstră de biserică — nu o pot spune, căci n'am în acéstă privinţă nici o părere hotărîtă.

Póte, după cum zic unii, sĕ fie bine; póte că lipsa de aplecare către religie sĕ fie dovada unui spírit, care se emancipéză lesne de ideile învechite şi devine astfel mai susceptibil de idei nouă, de progres intelectual şi moral.

Póte, din potrivă, după cum zic alţii, sĕ fie rĕu; póte că lipsa acésta sĕ fie dovada unei porniri la descreerare, la o scădere, la o înjosire progresivă intelectuală şi morală, la o din ce în ce mai mare perdere a omeniei!

Nu ştiu deocamdată cine sĕ zic că au dreptate — pesimiştii ori optimiştii; trebue sĕ mai mĕ gândesc mult la acéstă întrebare. Dar până s'ajung a'mi da un rĕspuns, voiu sĕ consemnez aci în fuga condeiului câte-va observaţiuni, pe cari le fac de mult.

Pe câtă vreme bisericile nóstre româneşti ortodoxe, părăsite de credincioşi, mai ales în capitală şi'n oraşele mari, decad pe vĕzute; pe câtă vreme tóca şi clopotele nóstre fac sgomot dea-surda, ne mai aflându-se urechi cari sĕ le 'nţelégă glasul şi chemarea; pe câtă vreme o biată prescură şi câteva linguriţe de vin ajung unui trist altar pe multe dumineci — ce se 'ntêmplă în altă parte?

Ia sĕ vedem.

Treceţi, vĕ rog, foşti creştini ortodocşi, astăzi liberi-cugetători, treceţi duminica diminéţa pe la frumósa catedrală catolică a Sfîntului Iosef, pe la Bărăţie, pe la biserica protestantă şi pe la cea calvină; treceţi, vĕ rog, foşti creştini ortodocşi, compatrioţii mei, liberi-cugetători astăzi, treceţi vineri séra pe la sinagogele mosaice — şi vedeţi ce se petrece acolo, în acele locaşuri clădite de ómeni pentru adăpostirea sfintei credinţe în Dumnezeu, lăsate lor de la moşi strămoşi.

Vedeţi, ce de lume! Ce de ómeni, ce de femei şi copii!

Priviţi'i! Bogaţi şi săraci, voinici şi neputincioşi, tineri şi bĕtrâni. Sunt între ei învĕţaţi deosebiţi şi ómeni de rênd, fiinţe pe drept ori nu, mândre şi fiinţe umile, ómeni cu griji sdrobitóre şi ómeni fără nici o grije; toţi vin sĕ 'şi ridice acolo sufletul, ascultând cuvêntul Domnului; toţi vin acolo sĕ se róge împreună Lui, cum I s'au rugat şi părinţii lor, şi sĕ 'nveţe şi pe copiii lor a I-se ruga cu dênşii.

Sunt între ei bravii şi cuminţii Germani, Francezii cei subţiri la minte şi nobilii Italieni, şi alte neamuri strălucite ale Europei, şi îndrăzneţii Unguri şi neînduplecaţii Evrei.

Intraţi, foşti creştini ortodocşi, astă-zi liberi-cugetători; întraţi după aceşti credincioşi în sfântul pentru ei locaş.

Ascultaţi cum rĕsună, legănându-se înţěrani ovreii, pentru că numai ei fac asemenea speculă ruşinósă, sě fie confiscate şi arse. 4) Ar fi de dorit sě se institue în interesul apărărei Instituţiunilor naţionale un oficiu, a cărui menire sě fie a studia şi încunoştiinţa guvernul la timp despre conţinutul infecţios al unor asemenea scrieri, spre a fi din timp interzisě de a se pune în comerţ".

Sperăm, că aceste propuneri salutare vor afla echoul dorit în inimile d. ministri, cărora le compete executiva legei positive. In casul present şi în casuri analoge e de dorit ca legea sě fie aplicată cu tótă rigórea asupra celor pěcătoşi, cari sdruncină temeliile statului.

Cum îşi închipuesc Maghiarii acţiunea de împăcare cu naţionalităţile?

La acéstă întrebare dă rěspuns destul de precis „*B. Hirlap*" într'un articol întitulat „Reformă parlamentară", din care extragem următórele:

„Inaintea ochilor nostri pluteşte o reformă parlamentară, póte că mai arzětóre decât reducerea censului şi decât o nóuă împărţire a cercurilor electorale, chestii urgiate de Kossuth, Ugron şi Barabás. Am dori sě vedem reformându-se spiritul parlamentului, sě-l vedem ridicat la un nivel mai înalt, încredinţând afacerile měrunte orăşeneşti şi comitatense, organelor dela administraţie şi imitând parlamentul german şi englez, unde desbaterile parlamentare se învîrt numai asupra întrebărilor de *mare putere* şi *economice*. In parlamentul german se discută o chestie economică de o sută de ori mai pe larg decât chestia naţională polonă sau elsaţiană; chestiile de naţionalitate se transpun simplu organelor administrative spre resolvire. Naţiunea germană nu sufere discuţii de naţionalitate în parlamentul seu, ci le concrede puterii executive.

„*Legea de naţionalitate dela 1868 nu este idealul nostru*, nu corespunde cât de puţin concepţiunilor din epoca modernă relativ la cestiunea naţionalităţilor; nu corespunde acéstă lege nici sentimentelor, nici convingerei nóstre politice. Despre aceea, că statului maghiar, legislativei maghiare sě nu-i fie iertat a *maghiarisa din oficiu pe cetăţenii statului maghiar*, sě lăsăm pe cei din *Braşov* şi *Sibiiu* sě o spună celor, ce o cred, iar nu nouě. Insě după-ce legea de naţionalităţi esistă şi într'o privinţă séu alta légă mânile legislativei nóstre, noi trebue sě creăm o situaţiă (administraţiă), în virtutea căreia *causa maghiarisării*, respective *esecutarea legei de naţionalitate s'o încredinţăm administraţiei* şi sě nu ne trecem vremea cu ea în parlament. Andrássy îşi închipuia, că pentru resolvirea mai bună a chestiei de naţionalitate, trebue întâi, sě ne *împăcăm cu dinastia*, al 2-lea sě câştigăm *Rusia pentru politica de pace* şi al 3-lea sě legăm *alianţa permanentă* cu Germania. O atare constelaţie politică ne scapă de a mai considera chestia naţionalităţilor de chestie politică, pe care trebue sě o facem chestie *administrativă*. Am vězut în trecut cum guvernul Wekerle a făcut procesul Memorandului şi procesul Replicei fără parlament şi fără secţiune de naţionalitate.

Şi pe viitor se póte încuviinţa tot aşa de bine administraţiei, justiţiei înfrânarea agitaţiunilor de naţionalitate, séu pedepsirea lor. Agitaţiunile de naţionalitate n'au însemnătate politică, ci numai poliţială; asta va sě zică împregiurarea, că Coloman Széll a readus secţiunea naţionalităţilor în secţia poliţiei de stat, unde a fost mai înainte şi unde va fi pe viitor . . . Ungurul sě-şi créscă băieţii şi fetele buni patrioţi unguri, bune unguróice, sě-şi dea fii pe cariere productive, împreunate cu câştig de averi, se maghiariseze acolo unde trebue, familia sa, némurile, pe vecini şi pe consătenii sěi. Parlamentul sě nu mai facă politică, ci sě adune putere şi avere, şi sě nu mai pérdă timpul cu lucruri pe cari un bun solgăbirěu le resólvă mai bine, decât cel mai bun parlament din lume".

Se póte mai desluşit?

Dieta croată.

In şedinţa dela 17 l. c. n. fiind vorba despre petiţiunile Sêrbilor, presentate dietei croate, banul *Khuen Hédervári* declară, că mai cu cale ar fi ca acelea sě se transpună guvernului, fiindcă petiţii de un cuprins aşa variu şi aparţinětóre la competenţa diferiţilor factori nu se pot resolva într'una. Cererile de un colorit radical nu pot conta la vr'un resultat, din contră guvernul va cumpěni chestia legilor interconfesionale, în care se va conduce de lege şi interesul public al poporaţiunei. In numele coaliţiunii *Brestyensky* declară, că pe basa dreptului de stat croat, coaliţia nu va participa nici la desbatere, nici la votare şi protestéză contra acèleia, ca guvernul sě reguleze prin vr'o ordinaţiune vr'una din chestiile amintite în petiţiuni. *Tomasici* sprijineşte petiţiunile. *Starcevici* respinge pretensiunile „arogante" ale Sêrbilor. *Sevici* recomandă spre primire postulatele Sêrbilor, la spatele cărora stă întreg poporul sêrbesc.

In continuarea desbaterilor la 19 l. c. deputaţii Masici şi Egersdorfer recomandă primirea raportului comisiunei de culte, care spune, că Sêrbii, dacă voiesc egală îndreptăţire trebue sě abzică de *privilegiele lor medievale şi de autonomie*. După un scurt cuvênt final din partea referentului Stefan V. Popovici, se primi raportul comisiunei de culte.

Revistă internă

Din Austria.

Sunt dóuě sěptămâni de când s'a întrunit conferinţa compusă din ómenii de încredere ai Cehilor şi Germanilor din Boemia şi Moravia, pentru a încerca o înţelegere şi o împăcare între aceste douě popóre. Guvernul Kőrber, care a pus la cale acéstă conferinţă de înţelegere, a trebuit sě promită, mai ales la cererea germanilor, că va face sě fie convocat încă în luna curentă parlamentul central. Şi în adevěr „Reichsrath"-ul a şi fost convocat pe ziua de 22 Februarie a. c.

Speranţele, că de astă-dată „Reichsrath"-ul va putea sě lucreze în linişte, ca sě se înlăture starea încurcată de azi şi sě se pótă încheia în mod constituţional pactul cu Ungaria, le nimicesce încă de pe acum ziarul conducător al Cehilor „Narodni Listy". Acest ziar anunţă că Cehii vor continua obstrucţiunea în parlament până atunci, până când nu vor primi satisfacţiune pentru ordonanţele de limbă. Retragerea cabinetului Clary nu li-a fost satisfacţiune de ajuns. Ḑiarul ceh prevestesce că conferinţele de înţelegere se vor termina iute, după întrunirea parlamentului, fără resultat. In „Reichsrath", Cehii vor face obstrucţiune şi ei cred, că le va succede din nou a zădărnici activitatea parlamentului, de şi vor da de astă dată de mai mari greutăţi. In fine, zice, nu va rěmânea alta de cât a amâna iarăşi „Reichsrath-ul" şi a guverna cu § 14, convocându-se dietele provinciale pentru a resolva afacerile cele mai urgente.

Din România

(*Desbaterile senatului asupra proiectului de lege pentru reorganisarea armatei.*) In şedinţa senatului român dela 5 l. c. la desbaterile asupra proiectului de lege despre reorganisarea armatei, fiind vorba despre modul cum sě se prestee jurămêntul, discuţia ni se presintă după „Epoca" astfel: La art. 197 *P. S. S. Episcopul de Rîmnic* zice, că discuţiunea acestui proiect a ajuns la partea cea mai culminantă. Recunóşte că dl ministru de justiţie în expunerea de motive a dat o mare importanţă jurămêntului şi crede că bine a făcut, fondul intelectual al omului fiind absolut religios, fapt care se traduce perfect prin cuvintele unui poet german: „jurămêntul e un recurs la religiune pentru interesul societăţii şi al ordinei sociale".

De aceea dl ministru a modificat modul cum se face jurămêntul, adăogând că presidentul va spune martorului: Dumnezeu sě te pedepséscă dacă spui neadevěrul.

P. S. Sa cere ca jurămêntul pentru a fi mai solemn sě fie însoţit de ceremonii, ca presenţa preotului îmbrăcat în odăjdii, care sě presinte martorului evanghelia pe care sě jure. Felul acesta de jurământ e chiar prescris de canónele bisericeşti.

P. S. Sa se întrébă, dacă preoţii trebuesc supuşi jurămêntului; crede că trebuesc a fi scutiţi.

P. S. Sa depune dóuě amendamente 1) Jurământul sě fie însoţit cu ceremonii. 2) Preoţii sě fie scutiţi de a jura.

D. Virgil Poenaru combate propunerea P. S S. Episcopul de Rîmnic; d-sa se întrébă cum vor presta jurămêntul evreii şi musulmanii? Oratorul spune cum evreii prestéză jurămêntul, sau prin ridicarea mânilor sau la sinagogă, — jurământul cel mare evreesc, — aşa că nu ştim, dacă acest jurământ e drept sau nu; iar musulmanii jură prin împreunarea mânilor pe pântece, zicând: Alah! Alah!

E de părere sě se amâne discuţia acestui articol, spre a se vota o formulare de modul, cum vor jura evreii şi musulmanii.

D. G. Sefendache crede, că ar trebui sě se spue: jur în faţa lui D-zeu şi a ómenilor şi sě se termine cu cuvintele: „D-zeu şi legea penală te vor pedepsi."

Propune un amendament în acest sens.

D. P. Missir spune, că societatea avênd tradiţii religióse şi sentimente religióse desvoltate, sě rěmână articolul ast fel cum este redactat de dl ministru.

Dl ministru C. Dissescu rěspunde că jurěmântul fiind un act mixt, va trebui sě se facă întâiu prin punerea mânei pe cruce, — simbolul credinţei, — şi prin cuvintele sacramentale, pe cari a căutat sě le schimbe spre a fi mai explicite.

Combate primul amendament propus de P. S. S. Episcopul de Rimnic, căci acesta tinde sě facă din jurămênt un act mai religios, caracter cu totul contrar adevěrului. (?)

Oratorul în privinţa amendamentului II crede, că dacă ar trebui sě urmăm textul canónelor cetind cartea Metropolitului Şaguna, nici un creştin nu ar trebui sě jure. De fapt preoţii nu sunt supuşi jurămêntului, de cât cu autorizarea superiorului lor. Crede că soluţiunea cea mai bună ar fi sě se lase la aprecierea judecătorului.

Aceeaşi soluţiune crede că trebuie sě fie dată şi în ce priveşte pe evrei şi mahomedani.

Termină, cerênd respingerea amendamentelor P. S. Sale şi al d-lui V. Poenaru şi admite amendamentul dlui Sefendache.

I. P. S. S. Metropolitul Moldovei cere ca preoţii sě fie scutiţi de jurămênt.

P. S. S. Episcopul de Rimnic retrage amendamentele. Articolul se votéză modificat.

*

(*Decoraţiune*). D-lui George *Coşbuc* distinsului scriitor român, i-s'a acordat medalia Bene Merenti cl. I. pentru merite literare.

*

(*O lucrare interesantă*). D. Al. *Vlahuţă* a terminat lucrarea cu care a fost însărcinat de ministerul instrucţiunei şi anume o *Geografie pitorăscă* a României.

Acéstă operă va fi pusă sub tipar în curênd.

*

(*Subvenţionarea şcólelor strěine din România*). *Curierul financiar* dela 6/18 l. c. aduce un comunicat, din care transpiră acordul de reciprocitate dintre guvernul român şi monarchia nóstră. Eată cuprinsul acelui comunicat:

Legea Rentei bisericei Sf. Nicolae şi a şcólelor din Braşov, tranşéză o chestiune veche, care a fost o causă continuă de agitaţiune şi de neajunsuri, nu numai în ţară, dar şi în ce priveşte relaţiunile nóstre cu monarchja austro-ungară.

Acum e vorba de a se stabili şi în România aceeaşi měsură pentru subvenţiunile

---

tre înaltele bolţi, acele cântări înălţătóre în slavă. Ia uitaţi-vě cum, cu capetele plecate, se lasă acei ómeni pětrunşi de binefacerea A-tor-Ţiitorului.

Vedeţi'i voi, cari sunteţi totdeuna posomorîţi, cum după ce s'au împărtăşit de acea binefacere, ies toţi cu feţele senine şi vesele.

Şi dacă liberi-cugetători, nu mai puteţi crede în Dumnezeu, căci nu mai sunteţi în stare sě'l vedeţi, pe El care s'arată pretutindeni afară decât în sufletul vostru, nu puteţi crede nici măcar în ce vedeţi la aceşti semeni ai vostri? Nu înţelegeţi voi, cari tot vě plângeţi de slăbiciunea „nóstră" faţă cu ei, ce întăriţi ies după ce s'au rugat şi au primit binecuvêntarea?

Şi dacă nici atâta nu 'nţelegeţi, nu v'aduceţi aminte barem de o vreme nu tocmai depărtată, când părinţii voştri, cari dorm sub umbra crucii, cunoşteau isvorul acelei întăriri binefăcětóre şi ştiau sě s'adape la el?

Părinţii noştri!

Prăpastie de vreme nemésurată între ei şi noi! Mii şi mii de ani sě fi trecut de la viaţa lor până la a nóstră, şi tot nu li s'ar fi şters mai bine din inimile copiilor şi dragostea şi evlavia şi felul.

Ei au crezut şi s'au închinat, şi sufletele lor găseau mângăere şi tărie în închinăciune.

Noi nu ne mai închinăm, fiind-că nu mai credem.

Sufletele nóstre nu mai au nevoe de mângăere; inimile nóstre nu mai au nevoe de tărie, fiind-că sunt de pétră, şi din pétra acésta scăpărăm scânteile liberei-cugetări, noi Români foşti ortodocşi, cari suntem mai deştepţi, mai luminaţi, mai mândri, mai puternici decât tóte neamurile lumii.

Inchine-se Asia, bětrâna înţeléptă, şi ingeniósa ei fiică Europa! închine-se Africa cu tóte negrele ei seminţii! închine-se iscusita Americă!

Noi—nu ne'nchinăm.

Inchine-se norozii!

Filosofia nóstră ne pune mai presus de nevoia închinăciunii!

Clopotele — sgomot! Icónele — flécuri! Credinţa — moft!

Inchize-se bisericile, surpe-se zidurile lor!

Părinţii noştri cari le-au zidit erau nişte barbari, nişte primitivi, fără nici o cultură seriósă; ei nu aveau spiritul de examen.

Noi suntem ómeni moderni.

Măture-se dărămăturile bisericilor, ca sě se deschidă locuri largi, pieţe vaste, pe cari, după cerinţele progresului, sě se zidéscă oteluri mărete şi cluburi politice, teatre de varietăţi şi burse de comerţ!

Şi nu care cumva sě îndrésnéscă a ridica glasul cineva! In cazul cel mai bun pentru dênsul, ar fi un om ridicul.

E destul că biserica e tolerată!

Un slujitor al altarului, când stetea sub loviturile unei cumplite prigoniri, unei năpăstuiri strigătóre la cer, isgonit şi maltratat ca odinióră Sf. Ignatiu al Constantinopolei, mi-a spus cu adînc amar:

— Nu li-e frică, fiule, de bătaia lui Dumnezeu?

— Nu, părinte, i-am rěspuns; nu e frică niměnui de bătae cui nu crede că este.

Ai uitat că ai a face cu o lume, care nu crede în Dumnezeu? cu o lume cărei nu i-a fost frică sě prefacă în puşcării locaşurile sfinte, închinate credinţii străbune, unde zac osăminte de măreţi voevozi?

Se va mai schimba lumea nóstră românească? va mai vrea Dumnezeu sě o reîntórcă la dênsul?

Dumnezeu ştie.

Deocamdată, copiii nostri vor merge pe calea noastră cuminte. De ce avem şcoli româneşti, în cari urmează înaltele învêţături ale omenirii? Pentru ca sě ni'i lumineze şi sě ni'i crească.

Din aceste şcoli naţionale, ies pe fiece an sute şi mii de viitori cetăţeni luminaţi, toţi liberi cugetători, plini de dispreţ pentru vechea rătăcită credinţă creştină, astăzi demodată, ridiculizată, scuipată!

Ei au învêţat o religie mai omenéscă decât cea creştină, o religie care predică nu mila şi îngăduinţa, nu blândeţia şi omenia: o religie aspră, care predică omului:

Eşti o fiară! Ghiarele tale şi colţii těi sunt deşteptăciunea şi şiretenia; fii perfid, crud şi neîngăduitor cu semenii těi!

Nu te uita o clipă în sus spre cer: aci în jos, pe pământ, uită-te cu ochi 'n patru, ca şi cum ai avea patru picióre; aci pe pământ se isprăveşte tot pentru tine.

Eşti fiară, fii fiară.

Fiarele n'au biserică; fiarele nu se 'nchină; fiarele n'au Dumnezeu!

acordate de Austro-Ungaria bisericilor şi şcólelor sale, astfel ca tóte aceste subvenţiuni sĕ fie depuse la cassa de depuneri din Bucureşti.

Revistă externă

Rĕsboiul din Africa-sudică.

Comandantul suprem al armatei engleze după seria desastrelor suferite de englezi în partea orientală a câmpului de rĕsboiu, şi-a mutat centrul operaţiunilor în regiunea apusénă, unde ţinutul e mai deschis şi unde speră a secera succese mai repezi. Ca primul succes mai de valóre se anunţă, că Englezilor le-a succes despresurarea oraşului *Kimberley*. Generalul *French* a respins pe Buri şi a întrat în oraş cu 10.000 de ómeni. A trebuit sĕ susţină dóuĕ lupte cu Burii, dar a causat o bucurie deosebită celor închişi, cari se aflau în cea mai mare lipsă de proviant; a pus mâna totodată pe mai multe carĕ cu muniţiuni şi proviant de ale Burilor. Luptele mai însemnate decurg acum pe lângă Kimberley.

După-cum scrie ziarul *„Liverpool Post“*, Transvaalul prepară lumii un spectacol, până acum ne mai vĕzut: *ridicarea în massă a femeilor bure*, care vor sĕ lupte alături cu bărbaţii lor şi cari de trei luni încóce învaţă manuarea puştii. Preşedintele Krűger şi generalul Joubert le-au desmântat până acum cu mare greutate dela pasul acesta, însĕ a trebuit sĕ le promită, de a le lăsa sĕ prindă armele, dacă Englezii vor reuşi a pune piciorul pe teritorul republicelor Oranje şi Transvaal.

NOUTĂŢI

Biserică română în Viena. Comitetul constituit pentru înfinţarea unei biserici române în Viena, a înaintat consistorului din Cernăuţi lista familiilor române aflătóre la Viena. S'au constatat 282 familii şi 145 copii români ort.-or. Datele sunt adunate de la consiliul şcolar.

Cu acésta ocasie, s'a făcut şi durerósa descoperire, că 40 de fete din cele mai avute familii române, mai ales din România, îşi fac educaţia prin mănăstiri de călugăriţe catolice din Viena.

*

Dl Ioan Beleş, deputat dietal, va fi numit, după ştirile ziarelor maghiare, de notar public în Arad. Afacerea acésta a format obiect de discuţie între deputaţi pe coridorul dietei la 19 l. c. şi cu tóte-că prin numirea sa ar fi ambii notari publici din Arad români, se spune că deputaţii de tóte partidele ar fi de acord la acésta.

*

Istoria bisericei române din Ardeal. O carte fórte interesantă şi preţiósă a apărut de curând la Bucureşti şi anume volumul al doilea din lucrarea întitulată: „Fragmente din istoria românilor“ de Eudoxiu baron de Hurmuzaki, care se publică sub auspiciile ministerului cultelor şi instrucţiei publice şi ale Academiei Române, în traducere, din limba germână, făcută de dl Ioan Slavici. Tomul acesta cuprinde istoria bisericei române din Ardeal şi se ocupă în deosebi cu istoricul uniunii cu Roma, presentând toate fasele prin cari a trecut şi condiţiunile cu cari s'a făcut. Astăzi, când tendinţele congresului pentru autonomia catolică sunt cunoscute, reîmprospĕtarea acestui istoric devine cât de interesantă.

*

Revista franceză „La vie illustrée“ consacră primele pagine ale numĕrului sĕu din urmă, reginei României. In prima faţă a acestei reviste, e un frumos tablou representând pe Augusta Suverană, cunoscută în lumea literară sub numele de Carmen Sylva, în cabinetul ei de lucru din Castelul Peleş. Sub semnatura d-lui Edmond Char, e apoi un important articol, în care se descrie viaţa la Sinaia a Reginei artiste. In acest articol se găsesc fórte multe trăsuri caracteristice din biografia poetei, care a uimit o lume şi a făcut ca numele de Carmen Sylva sĕ fie azi cel mai popular, cel mai admirat şi mai iubit în tóte cercurile savante şi literare. Descrierea d-lui Edmond Char e însoţită de diferite clişeuri, representând medalia pe care i-a oferit-o Academia franceză, nepermiţêndu-şi sĕ-i ofere premiul în numĕrar pentru operile scrise direct în franţuzeşte: Astra, Maria, Romanul unei princese, Cugetările unei regine şi trei nuvele traduse din limba germână. Vine apoi un desen representând vechea mănăstire Sinaia; un altul representând pe împĕratul-rege Francisc Iosif, pe regina Elisabeta, pe Regele Carol I., familia regală şi curtea României la Sinaia şi în sfîrşit o slabă reproducere a admirabilului tablou a d-lui Lecomte de Noüy, representând pe Regina în mâna stângă cu o carte deschisă, ear' în ceea-l'altă cu un condeiu. In acest tablou, Carmen Sylva priveşte spre ceruri, smulgênd şi din stele cugetările profunde şi nesfârşita poesie. (Patria).

*

Reuniunea română de gimnastică şi de cântări din Braşov va arangia Vineri, în 11 (23) Febr. c. o serată musicală împreunată cu dans. Inceputul la 8 óre. Serata va fi deschisă pentru toţi membrii Reuniunei.

*

Alianţa popórelor latine. Peste puţine zile va apărea în *Barcelona* un mare ziar, destinat în special a vorbi despre alianţa tuturor popoarelor de rasă latină.

Ziarul bucureştean *Autonomia*, foaie democratică federativă, vorbind de apariţiunea acestui ziar se ocupă de mersul ideei în România şi laudă mult serbarea organisată la Roma de dl V. A. *Urechiă*.

*

O nóuă cronică despre rĕscóla lui Horia. In archiva familiei princiare Esterházy din Kis-Márton (comit. Şopron) s'a descoperit o cronică în limba germană asupra rĕscólei lui Horia, care presintă o icónă nóuă asupra acestei lupte contra opresiunei seculare. Din partea scriitorilor maghiari s'a susţinut că revoluţiunea lui Horia n'a avut nici un moment politic, nici un ideal, înaintea ochilor, care aserţiune după însemnările făcute de un contimporan strĕin de pe atunci şi aflate în cronica dată acum la ivélă, nu se va mai puté susţinea. In cererea presentată de Horia Comandei generale din Sibiiu, se cuprind următórele: 1) Ca *Românii sĕ fie primiţi şi socotiţi ca al patrulea stat, asemenea cu Ungurii, Sĕcuii şi Saşii.* A doua: starea de subjugare şi chiar numele ei pentru ei sĕ înceteze, şi ei sĕ fie într'o formă militarisaţi, ear' acéstă stare sĕ fie cu mult mai puţin limitată, decât până acum. A treia: nobilii sĕ abzică de tóte bunurile, drepturile şi prerogativele lor, şi bunurile lor sĕ se împartă în comun între poporul valah, sĕ fie puse la disposiţia şi bunul plac al lor; apoi a patra: pentru escesele lor de acum sĕ fie amnestiaţi pe vecie. Celelalte puncte nu sunt încă cunoscute“.

Postulatul prim, ca Românii sĕ fie recunoscuţi ca al patrulea stat este un important moment în apreţiarea revoluţiei lui Horia.

*

Grevă la preparandia de stat din Cluj. La preparandia de stat din Cluj vre-o 120 de elevi au declarat că nu vor mai cerceta prelegerile — afară de órele de religie — pe cât timp directorul Orbok nu le va da satisfacţiune. Elevii se plâng, că directorul tratéză cu ei brutal şi îi sileşte sĕ sĕvîrşéscă lucruri grele la munca pămêntului.

Directorul la rêndul sĕu se apĕră susţinênd, că n'a fost brutal şi nemilos, ci numai „strict“. Inspectorul şcolar a căutat sĕ-i domoléscă, dar fără succes. Tinerii au înaintat un memorand subscris de 96 inşi, inspectorului şcolar şi ministrului de culte. Se aştéptă o investigaţiune în causă sub conducerea unui comisar ministerial.

*

Descoperire archeologică în Bulgaria. O descoperire interesantă a fost făcută zilele trecute la Filipopole în Bulgaria. S'a descoperit un car triumfal roman din secolul al 4-lea a. Chr. într'o movilă la Sud-Vest de oraş. S'au găsit şi accesorii metalice de ale carului, figuri de bronz, hamuri de cai, cinci cranii omeneşti şi câte-va săbii şi lănci. Tóte acestea se află espuse acum în museul din Filipopole.

*

Ţéra cea mai civilisată. Din statistica ministerului de culte danez, apărută de curênd, reese, că Dania este ţéra cea mai civilisată. După statistică nu esistă în Dania întrégă barbat majorean, care n'ar sci scrie şi ceti.

*

Averea Academiei maghiare cu finea anului trecut s'a urcat la suma de 5.339,791·96 coróne, avere curată. Afară de acésta, academia mai administréză 11 fonduri cu diferite meniţiuni, în valóre de 355,273·32 cor. Preliminariul pe anul acesta: venite şi eşite deopotrivă 311,463 cor. şi 76 fil.

*

Femeile funcţionare la căile ferate ungureşti au trimis o deputaţiune la ministrul de comerciu Hegedüs pentru a-l ruga sĕ li se măriască salariile, a li-se da drept de pensiune şi a se sistemisa posturile. Deputaţiunea a fost presentată ministrului prin un deputat, care vorbi în numele damelor, zicând, că fórte multe femei sunt aplicate în funcţiuni la căile ferate, cari însĕ cu leafa de acum nu pot trăi, ér la bĕtrineţe sunt espuse celei mai mari miserii. Ministrul a declarat, că el deja se ocupă cu acest plan şi va face tot ce va puté, ca justa cerere a femeilor sé fie ascultată.

Din public*).

Mulţumită publică.

Inteliginţa română din Şoimuşul-mureşan şi jur a arangiat la 8/20 Ian. a. c. în favorul bisericei gr. or. de aici o producţiune teatrală împreunată cu dans, la care şi-au dat concursul dşórele Aurelia *Câmpean* din Fornadie şi Aurelia *Guga*, precum şi dnii: George *Perian*, Ioan *Bârna*, George *Omâta* şi Atanasiu *Moţiu*. Pentru succesul moral şi material al acestei producţiuni, subscrişii ne împlinim o plăcută datorinţă, mulţumind atât arangerilor şi diletanţilor, cât şi publicului spriginitor, care a arătat deosebit interes faţă de intreprinderea nóstră. Cu mijlóce băneşti ne-au spriginit următorii:

St. familie Pop Adolf, şi dl Adam Lazar not. cerc. din Şoimuş cu câte 6 cor., st. familii Câmpean din Fornadie, Gabor din Certeş, Thiulescu din Căiănelul de jos, Ciuca din Boholt, Nagy Gyula din Şoimuş cu câte 4 cor., Reis din Deva, Piso din Măgura, Berar din Bejan, Stan, Fekete, Caprini, Fontoş şi dna Bogdan din Şoimuş cu câte 3 coróne: Gábor, Toth, Váró, vĕd. Miklóş, Kolosvári şi dşóra Pavcovici din Şoimuş; on. fam. Popovici din Băiţa, Ioanovici şi Albu din Hărĕu, Compodi şi Coverdani din Bîrsĕu, dl Széki din Şoimuş, George Jula din Brad, dşóra Hurdea din Cristior, Oprişa din Folt, Boiecz din Hunedóra, on. fam. Toma Roş şi dl Pop Jenö din Deva, dl Olariu subnot. în Căiănel, on. fam. Lőrincz din Buruene, Şloval din Chişcădaga şi Laufer din Deva cu câte 2 coróne; dnii: Deac din Sĕcărîmb, Ardean din Deva, Cifra din Ilia şi Mihuţ din Hondol cu câte 2 coróne; precum şi dnilor, cari au contribuit câte 1 cor. 20 fil., 1 cor. 60 şi 40 fil. etc. Venitul preste tot a fost 136 coróne şi 20 fil. din cari subtrăgênd spesele cu 106 cor. şi 20 fil., remâne venit curat 30 coróne, cari s'au transpus la cassa bisericei gr. or. din loc.

Şoimuşul-mureşan, 4 Februariu 1900.

Georgiu Guga
paroch

Petru Muntean epitrop — *Aron Grădinar* epitrop

Pentru biblioteca „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“.

S'au dăruit cărţi prin următorii: Ioan Pop Reteganul, redactor la „Fóia poporului“: „Pintea vitézul“, tradiţiuni, legende şi schiţe istorice; Chiuituri“, de cari strigă ficiorii la joc; „Românul în sat şi la óste“; „Bocete“, adecă cântări la morţi; „Opşaguri“: „Novele şi schiţe“ vol. I. Broş. I. Direcţiunea seminarului „Andrean“: „Biserica ortodoxă română“ Nrii 8—12 din anul 1876; „Népiskolai Kőzlöny“, nevelés és oktatásügyi havi folyó irat Nrii 3, 4, 6, 7, 8, 9, şi 12 din 1889; „Candela“, jurnal bisericesc — literar Nrii 1—5 din 1882; „Recreaţii stienţifice“ din 1884 Nrii 2—12; din 1885 Nri 1—5, 8—12; din 1888 Nrii 1—10 „Catalogul cărţilor“ din biblioteca societăţii de lectură „Andreiu Şaguna“; „Magyar tanűgy“, szerkesztik Dr. Heinrich G. és Dr. Kármán Mór din 1876 Nrii 1, 2, 3, 5 şi 6; Revista „Lumină pentru toţi“ anul 1890 Nr. 6, 8, 10 - 12; anul 1891 Nr. 3, 5—12; anul 1893 Nr. 1 şi 2; „Archiv“ pentru filologie şi istorie, anul 1867 Nri 2—10 ear din 1870 Nri 32 şi dela 34,—38; „Romänische Iahrbücher“ anul 1893 Nri 1, 2, şi 3; „Kalauz“ a siketnémák oktatása és nevelése terén, IV évfolyam Nrii 5—12; V évfolyam Nri 3, 4, 5. 7—12; VI év folyam Nri 1, 2, 7, 10, 11, 12; VII é. folyam Nri 1, 2, 4—7, 12; VIII é. folyam Nri 1—6, 8. 9; „Népiskolai Közlőny II é. folyam Nr. 1, 2, din 1889; „Romänische Revue“ 1. Iahrg. Nr. 2—6; 2 I. g. Nr. 1—5; „Transilvania“ din 1870 cu lipsa Nrilor 8, 10, 11, 12, 14; din 1871 dela 1—16; din 1874 Nr. 1—23; din 1875 dela 1--9: din 1890 Nri 1, 2, 4, 5, 8, 11 din 1894: 8, 10, 11: din 1895 Nr. 5, 6, 8—12; din 1896 1—5, 9, 10. —

Dna Minerva Dr. Brote: „Convorbiri economice“ de Ioan Ghica; „Discurs“ rostit de D. A. Sturdza în senat la 27 Nov. 1893; Acte şi date despre conferenţa română naţională din Transilvania, ţinută în 7 şi 8 Martie 1869 în Mercurea; „Vatra“ anul I complet, iar din a. II Nrii 1—20. „Transilvania“ anul XXI complet; anul XXII complet cum şi din al 2-lea exemplar Nrii 1—8 şi 10; anul XXIII complet; anul XXIV complet; anul XXV dela Nr. 1—9; din Romänische-Revue anul VII Nr. 9—12; revista „Aurora română“, fóie beletristică anul 1863 si 1864 „Albumul macedo-român“ din 1880. Dşóra Mărióra Popp „Le livre des demoiselles“ de H. Barbieux; dna Ana Crişanu n. Vestemian „Coliba lui Moş Toma“ sau viaţa negrilor în sudul statelor unite din America de T. Codresco (1853); dşóra Eugenia Jovescu, profesóră: „Móra din Vale“ de I. Rusu Şirianu, „Cuvinte sufleteşti“ de Carmen Sylva; „Isprăvile lui Păcală“ de P. Dulfu; „Pomăritul“ de D. Comşa; „Călindarul pentru toţi“ anul 1897; din biblioteca pentru toţi: Nrii 41, 119 şi 123; „Almanachul învĕţătorului român“ anul 1898/9; F. Ahn „Nóua metodă practică pentru a învĕţa cu înlesnire limba germană“ de M. Rudinescu cursul I—III; curs de limba germană pentru şcolile secundare de M. Berar, vol. III Chrestomaţia; Die Opfer des Goldes de A. Lomger; Herder Cid — Románczai; Ahasverus in Rom, de R. Hamerling; Nathan der Weise, de Lessing; Volksmärchen de Musäus; Inmormêntarea, epitaful sau prohodul de D. R. Cordescu.

Aducem prin acésta sincerile nóstre mulţumite sus amintiţilor marinimoşi dăruitori.

Din şedinţa comitetului „Reuniunei sodalilor români din Sibiiu“, ţinută la 21 Decemvrie 1899.

Victor Iordăşianu preşedinte — *Nicolau Bratu* not. adhoc

Notiţă literară.

A apărut:

Nr. 2 din „Fóia Pedagogică“, cu un interesant cuprins şi anume: Reformă în învĕţământul din istoria naturală în şcólele porale, de Dr. D. P. Barcianu (Urmare). — Modele de lecţiuni: Parabola despre fiiul cel perdut, de Dr. I. Stroia. — Invidia la Români şi urmările ei de înv. Ilie Georgescu. — Din literatura şcolară de I. S. — Informaţiuni. — Felurimi. — Corespondenţă.

*

Slavisarea Bucovinei. („Die Slavisirung der Bukowina“), consideraţiuni etnografice şi politice de un Român Bucovinean. Viena, librăria Carol Gerold's Sohn. Preţul 1 corónă. Tractéză marea primejdie naţională, ce ameninţă existenţa Românilor din Bucovina. Asupra acestei interesante scrieri vom reveni.

Rugăm pe toţi aceia, cari au binevoit a participa la înmormêntarea neuitatei nóstre mame, sócre, respective bunice

Josefine Hoppe,

precum şi pe aceia cari au binevoit a depune coróne pe sicriul rĕposatei, sĕ priméscă mulţumirile nóstre sincere.

Sibiiu, 21 Faur 1900.

Jalnicii erezi.

---

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta redacţia nu primeşte rĕspunderea.

Nr. 16—1900 [21] 2—3

Publicare de licitațiune

Edificarea unei biserici nóue în comuna Petrilla (Lunca din sus) protopresbiteratul Hațegului, se va da în întreprindere pe calea licitațiunei publice minuendă Dumineca în 5/18 Martie la 11 óre a. m. în școla conf. din loc.

Prețul de strigare, conform preliminarului de spese aprobat de Prea Venerabilul Consistor la 31 Maiu 1897 Nr. 2813 ep. e fl. 1162.29, sau cor. 2324.58.

Intreprinzětorii, cari doresc a licita au a depune un vadiu de 10% din prețul de strigare.

Intreprinzětorul- cu care se va încheia contractul de edificare are a asigura comuna bisericéscă cu o cauțiune de 800 fl. v. a. (1600 coróne.)

Planul, preliminarul de spese, precum și condițiunile de licitare se pot vedea ori-când la oficiul parochial din Petrila (Lunca din sus.)

Petrila (Lunca din sus) luna lui Ianuariu 1900.

In conțelegere cu comitetul parochial respectiv.

Vězut:

Titu V. Gheaja, protopresbiter. **Simeon Suciu**, preot local.

„ZLAGNEANA“,

institut de credit și economii, societate pe acții în Zlagna.

Convocare

Domnii acționari ai Institutului de credit și economii „Zlăgneana“, societate pe acții, se convócă prin acésta la a

II-a adunare generală ordinară,

conform §-lui 16 din statutele societății, pe Sâmbătă în *17 Martie* n. 1900 la 10 óre a. m. în localul școlei gr.-or. din Zlagna cu următorul

Program:

1. Raportul direcțiunei despre resultatul gestiunii anului 1999.
2. Raportul comitetului de supraveghiere.
3. Decisiune asupra compturilor anuale.
4. Decisiune asupra împărțirii profitului curat, realisat în anul 1899.
5. Fixarea marcelor de presență pentru membrii nirecțiunii și ai comitetului de supraveghiere pentru anul 1900.
6. Propuneri sau interpelări înaintate direcțiunii conform §-lui 21 din statute.
7. Exmiterea a doi acționari pentru verificarea procesului verbal al adunării generale.

In lipsa acționarilor receruți la adunarea din 17 Martie, conform §-lui 27 din statutele societății, Adunarea generală se va ținé în 31 Martie st. n. 1900 cu același program, la órele și în localul deja indicat.

Domnii acționari, cari voesc aparticipa cu vot decisiv la adunarea generală, sunt poftiți, conform §-lui 22 din statute, a și depune înainte de adunare acțiile scrise pe numele lor, respective pe numele acelora, pe cari îi representă, precum și documentele de plenipotență, la cassa societății.

Zlagna, la 5 Faur 1900.

[27] 1—1 **Direcțiunea.**

A II. Incheiere a conturilor

institutului de credit și economii „Zlagneana“ din Zlagna.

Active. Bilanțul general cu 31 Decembre 1899. Pasive.

Active		cor. fil.	Pasive	cor. fil.
Cassa în numěrar		1217.94	Capital social	50000.—
Imprumut pe cambii cucavenți		85744.90	Depuneri	9971.84
„ „ obligațiuni		578.—	Reescompt	27392.—
„ „ hipotecă		2900.—	Fondul de reservă	933.82
Mobiliar	C. 492.80		Dividende neridicate	157.36
după amort. de 10%	„ 49,28	443.52	Interese transitóre anticipate	1588,80
Diverse conturi debitóre		2352.46	Profit curat	3193.—
		93236.82		93236.82

Eșite. Profit și perderi cu 31 Decembre 1899. Intrate.

Eșite		cor. fil.	Intrate	cor. fil.
Interese:			Interese:	
pentru depuneri	C. 398.10		după împr. pe cambii cu cavenți	6041.62
„ fond de res.	„ 29.50		„ „ „ obligațiuni	39.88
„ reescompt	„ 1494.08	1921.68	„ „ „ hipotecă	228.04
Spese:			Diverse	2855.66
Salare, registre, imprim., porto etc.		2108.32		
Chirii		400.—		
10% amortisare din mobiliar		49.28		
Spese de tondare, ultimele 50%		569.86		
Contribuțiune	C. 883.26			
10% pentru int. de dep.	„ 39.80	923.06		
Profit curat		3193.—		
		9165.20		9165.20

Zlagna, la 31 Decembrie 1899.

Emanuel Beșa m. p., director executiv **Stefan Pașculeț** m. p., cassar. **Adam Damian** m. p., comptabil.

D. Comșa m. p., președinte **N. Cristea** m. p., v.-președinte.

Membrii în direcțiune:

I. Dumitrean m. p. **I. Magda** m. p. **D. Moguț** m. p. **Stefan Corpade** m. p.

Subsemnatul comitet a examinat conturile presente și le-a aflat în ordine.

Zlagna, 5 Faur 1900.

Comitetul de supraveghiere:

Rațiu m. p. **D. Costea** m. p. **Petru Onea** m. p.
Petru Presecan m. p. **Nicolae Motora** m. p.

Au apărut:

Semințe
din
Agrul lui Christos.

Cuvêntări bisericesci
de
Zacharia Boiu,
asesor consistorial, protopresbiter etc.

Cu binecuvêntare archieréscă.

Tom. I.: **cuvêntări la tóte Duminecile de peste an.**
„ II.: **„ „ „ prasnicele și sěrbătorile, precum și la casuale bisericesci.**
„ III.: **cuvêntări la îmmormêntări, parastase etc.,** 360 pagine.

Prețul fiecărui tom 3 coróne și porto postal.

Se află de vêndare la **autorul** și la
Tipografia și librăria Archidiecesană
Sibiiu.

Se află de vêndare la

Librăria archidiecesană

1. **Almanachul învěțătorului român**, anul I și II. Prețul unui exemplar 1 fl. v. a., partea II 70 cr., porto 5 cr.
2. **Calendarul bibliotecii nóstre pe anul 1900**, prețul 28 cr., porto 5 cr.
3. **Conferințele învěțătoresci** din archidiecesa ort. rom. a Transilvaniei, ținute în 18/30 și 19/31 August 1898. Prețul 1 fl, porto 15 cr.
4. **Geografia pentru scólele poporale**, clasa III și IV, de *V. Goldiș*, prețul 35 cr., porto 5 cr.

Din „Biblioteca teatrală“

au apărut până acum următórele broșuri:

Nr. 1. **Sóre cu plóie**, comedie într'un act de *Iosif Vulcan* 20 cr.
Nr. 2. **Idil la țară**, comedie într'un act, localisată de *Maria Baiulescu*, după Juin și Flerx 20 „
Nr. 3. **Biletul de tramvai**, comedie într'un act de *Gr. Mărunțianu* 15 „
Nr. 4. **Un om buclucaș**, comedie într'un act, localisată de *Maria Baiulescu*, după M. Michel și Labiche 20 „
Nr. 5. **Trei doctori**, comedie într'un act, localisată din l. germână de *Virginia A. Vlaicu* 20 „
Nr. 6. **Pălăria ceasornicariului**, comedie într'un act, de Mdm. Emile de Girardin, localisată de *A. G. N.* 25 „
Nr. 7. **Unde dai și unde crépă**, comedie în 2 acte de Alexandru Cosmar, localisată de *Iuliu Popescu* 25 „

La **Librăria Tipografiei archidiecesane**, se află spre vênzare:

Amicul poporului
de
T. Vuculescu, pretor.

O carte neapěrat de lipsă pentru fiecare cetățean și cu deosebire pentru fiecare plugariu; cuprinde o mulțime de sfaturi în astfel de cause judecătorești și administrative, cari pot obveni fiecărui om.

Prețul unui exemplar 1 cor.; trimis cu posta franco 1 cor. și 10 bani.

Caractere morale,

exemple și sentințe, culese din istoriile și literaturile popórelor moderne și vechi
de
Ioan Popea, prof

O carte instructivă și pe lângă acésta și o lectură fórte plăcută, n'ar fi ertat sě lipséscă din nici o bibliotecă.

Prețul unui exemplar cor. 2.50; trimis cu posta franco 2 cor. 60 bani.

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.**

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 17 Sibiiu, Sâmbătă, 12/24 Februariu 1900. Anul XLVIII.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru streinătate pe an 24 C, 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
pistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de dóuĕ ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond — și timbru de 60 fil. pentru fie-care publicare.

Sinódele protopopești.

In organismul nostru bisericesc, protopresbiterul ocupă un loc de onóre însemnat.

Nu fără cuvênt marele „Andreiu“ i-a numit pe protopopi dignitari bisericești, pentru-că lor li-e reservat un cerc de activitate cât se póte de estins și dela ei atêrnă, ca cultura poporului după starea economică și încetățenirea așezămintelor moderne, sĕ prindă rădĕcini puternice în tract.

Drept control al activității lor, — s'a instituit o corporațiune, compusă din cei mai distinși preoți și din fruntașii mireni, corporațiune, căreia protopopul trebue sĕ-i dee sémă în fiecare an despre activitatea sa.

Acéstă corporațiune se întrunește de regulă odată la an — si e bine, ca cel puțin odată în an sĕ afle fruntașii, care e mersul instrucțiunei publice, cine sunt cei aplicați la școlele nóstre, cum își împlinesc acestia datorința — și apoi tot atunci li-se dă bună ocasiune sĕ constate progresul în cele materiale — progres ce stă în strînsă legătură cu progresul cultural.

Acéstă dare de sémă nu póte fi altcum presentată, decât cum e în realitate.

Dintre cei chemați aprópe toți cunosc referințele și nu se pot tăinui, înfrumseța, nici arĕta în colori mai vii lucruri, cari de fapt nu sunt și nu corĕspund cu starea adevĕrată.

Este o diagnosă, care o face protopopul în raportul anual și corporațiunea cea mai aprópe interesată, chemată e sĕ-și spună și ea verdictul, sĕ constate și ea cele-ce le constată cea mai autorisată persónă — și în consecință sĕ ia mĕsuri pentru eventuala îndreptare a lucrurilor.

Dacă de ani treizeci, s'ar fi făcut constatările fără încungiur, fără înfrumsețări, fără podóbe, de sigur că multe lucruri s'ar fi putut îndrepta.

Dacă s'ar fi scos la ivélă scăderi din cutare parochie — dacă s'ar fi căutat ca acele sĕ se delăture, nu ar fi luat dimensiuni înspăimêntătóre intrigile și certurile și de sigur s'ar fi restabilit pacea și cu ea ar fi întrat afacerile în curs normal.

Ar fi fost peste putință, ca câte un apel călduros la atâța fruntași ani de-arêndul sĕ rĕmână fără rĕsunet și sĕ nu se întemeieze, fie câte o școlă parochială ori centrală, unde e de lipsă, fie fonduri pentru dotarea acelor persóne cari nu e bine sĕ fie puse în onoruri înalte, și acele sĕ se gândéscă azi la ziua de mâne, luptând cu nemulțumirea și cu miseria.

Din nenorocire nu suntem în plăcuta posiție sĕ constatăm pretutindenea, că s'ar fi făcut tot posibilul pentru ridicarea nóstră culturală și materială.

Avem centre unde s'au întrunit de mulți ani representanții clerului și poporului, dar chiar în acele centre se găsește o bisericuță modestă și unelocuri o sală de învĕțămênt puțin corĕspunzĕtóre pentru întrunirile anuale.

Nici parochul-protopop, nici învĕțătorul nu au o existență asigurată iar de școlă cu mai mulți învĕțători, ori preoți, nici vorbă.

Sunt prea cunoscute aceste centre ca sĕ-le numim.

In câteva locuri de aceste, protopopul la mórtea sa a lăsat rudeniilor frumóse averi, dar biserica din parochia centrală a rĕmas în stare umilită, fără fonduri, fără școlă, fără nici un așezĕmênt trainic.

Putem noi următorii sĕ-i preamărim, putem noi sĕ-i lăudăm, putem sĕ-i luăm drept model pentru lucrări la sórtea viitóre?

Aceste simptome rele și păgubitóre ne insuflă mari îngrijiri.

Avem cuvênt sĕ susținem, că representanții clerului și poporului nu au controlat mersul afacerilor, nu au stăruit pentru îndreptarea relelor, ori nu au spriginit din deajuns pe protopopul.

Partea din urmă nu ni-se pare atât de primejdiósă — pentru-că, protopopul póte afla el totdéuna căi și mijlóce legale, ca cei-ce-'i pun bețe în róte și nu-l lasă sĕ lucre, sĕ nu ajungă ca ei sĕ fie în majoritate covîrșitóre.

Nici nu ne putem închipui, ca în un tract protopopesc, flórea tractului sĕ caute sĕ împedece progresul, sĕ nu doréscă învĕțători cualificați, averi bisericești bine chivernisite, biserici și școle solide, cari sĕ ridice vaza și vrednicia comunelor nóstre bisericești.

Mult mai primejdios simptom ni-se pare indiferentismul și lașitatea celor ce ar trebui sĕ exercite controlul, și sĕ céră cu tótă insistința, ca în comunele bisericești sĕ se așeze preoți luminați, dascăli devotați carierei lor și mai presus de tóte ordine în jurul chivernisirei averilor, fără cari nu ne putem închipui a avea nici învĕțători nici preoți.

Acest simptom a grasat ani de-arêndul în unele părți și de aici provine că nu am făcut noi progresul, care l'am fi putut face, școlele nóstre nu stau la nivelul corĕspunzĕtor, poporul nu-și pricepe chemarea și nu înainteză cu lumea.

Sĕ fie óre de lipsă, pentru D-zeu, ca bărbați atât de sus puși sĕ fie împintenați spre lucruri bune și folositóre?

In punctul acesta trebue sĕ fim cu tótă francheța.

In unele locuri acéstă împintenare este absolut de prisos, pentru-că mulțumită lui Dumnezeu acum avem bărbați cu multă vrednicie, cu mult duch și cu multă dragoste cătră așezĕmintele nóstre și dorul lor pentru progres îi împinge la o activitate, care, durere, nu suntem în stare sĕ li o remunerăm.

Jertfesc bărbații puși în serviciul bisericei pe lângă muncă și sudóre, chiar și avutul agonisit de părinți, alérgă pe căi de comunicație rele, pun în joc sănĕtate și viață, numai sĕ vină în contact cu poporul și sĕ pună la cale lucruri bune și folositóre, zidiri de biserici și școli și sĕ le înzestreze cu cele de lipsă, ca s'avem tot atâtea fortărețe naționale.

Și pe când plini de satisfacție constatăm, că majoritatea, marea majoritate a protopopilor nostri astfel își știu împlini misiunile lor, trebue sĕ facem și durerósa constatare, că deși puțini, fórte puțini, dar totuși se găsesc, fie din vîrsta înaintată, fie coplesiți de griji materiale, fie din cause neatêrnătóre de persóna lor, și câțiva a căror activitate lasă mult de dorit — și controlul de jos, al representanților deopotrivă cu mĕsuri mai energice dela centru, sunt singurile mijlóce de a-i face mai productivi în misiunea culturală la care i-a chemat biserica.

Aparatul administrativ s'a complicat — agendele s'au sporit și înzecit.

Protopresbiterii au sĕ petrécă o parte frumósă din timp, în biurou muncind din greu, și în concept, și în cele de manipulațiune.

O altă parte însemnată în comunele bisericești.

Dela masa verde nu ne putem închipui o administrație corectă și o împlinire conștiențiósă a tuturor organelor subalterne.

Biserica după putință sĕ caute ca în marginile mijlócelor de cari dispunem, sĕ creeze cât de puțin, dar totuși ceva sigur și pe séma protopopilor.

Mult, cum dorim toți, nu póte, nu póte biserica nici pe departe recompensa munca protopopilor, dar ceva póte și cât póte nu va întrelăsa sĕ o facă acum după 4 ani de așteptare.

Asigurând un salariu, ori remunerațiune cât de modestă este în drept a pretinde și mai mult și capitalul astfeliu învîrtit va aduce sigur róde mulțumitóre în ogorul nostru național-bisericesc.

Raportul d-lui senator Gr. Tocilescu

asupra

Legei rentei școlelor din Brașov

Domnilor Senatori,

Este un fapt în de-obște cunoscut că țara nóstră, în toți timpii și în tóte împrejurările, a fost sprijinitórea așezĕmintelor creștine și de cultură în țĕrile vecine, în întrégă Penínsulă Balcanică, ba chiar și în Asia-Mică până la Ierusalim. Nu există lavră, mânăstire, chinovie sau biserică cât de neînsemnată din Muntele Athos, care sĕ nu

FOIȚA

În biserică.

Am întrat la chipul Maicei
Preacurate, sĕ mĕ plâng,
Că nĕcasurile vieții
Mĕ dobóră și mĕ stîng;

Ș-am vĕzut lângă icónă
Un biet cerșitor plângênd,
Dar a Domnului voință
Cu evlavie lăudând.

Am roșit — și pocăită
Lângă cerșitor am stat
Mulțumind Puterii sfinte
Pentru tóte ce mi-a dat.

Sibiiu, 22 Febr. 1900.

Maria Cioban.

Invĕțămêntul poporal al Burilor.

Burii prin vitejia lor devin zi de zi tot mai simpatici.

Mic și mare se interesézá de ei și așezămintele lor, mai ales când pretutindeni va fi cunoscut: că rĕsboiul burilor decurge pentru salvarea limbei și învĕțămêntului lor național.

In o revistă de specialitate se publică despre învĕțămêntul poporal al Burilor din Transvaal următórele date interesante:

Cucerirea și respândirea englezilor în Africa puse capĕt stăpânirei holandeze în părțile sudice. Astfel se născú: republica Transval din Africa sudică, a cărei partea cea mai mare o locuesc Burii sau Boerii de origine holandeză. In resbelul pentru neatârnare, ce a decurs mai înainte cu 60 ani, burii devenirá neatârnători nu numai de țéra materă, ci și de sub influența engleză, care creștea asupra-le tot mai tare. Acesta nu e primul resbel, ce'l pórtă englezii cu pacinicii Buri. Chiar și la 1884 cercară de repețite ori sĕ subjuge pe Buri, dar nu le succese. Cu aceea ocasiune, la 1884, Burii prin lupte fórte sângeróse constrênseră pe englezi sĕ recunóscă neatârnarea republicei. De atunci republica Transvaal se numeră între statele consolidate ale Africei.

Republica Transvaal o locuește un popor flamand plin de viață, care se ocupă cu agricultura, prăsirea de vite și băieșitul. Industria e încă puțin desvoltată. Lanurile de aur din Transvaal și de presinte înșală numeróse elemente strĕine în depărtata republică. Locuitorii ei sunt de 2 feluri: băștinași (indigeni, Inlanders) și venituri (imigrați, Uitlanders). Toți la olaltă sunt vre-o 250.000, dintre cari, conform statisticei Burilor, 40.000 sunt englezi.

Invĕțămêntul poporului din Transvaal e regulat prin o lege specială votată la 1892, care luând în seamă referințele deosebite de acolo, se póte privi destul de bună. Fie-care copil îndată ce împlinesce anul al 7-lea e obligat sĕ cerceteze școla în decurs de 3 ani. Acesta e învĕțămêntul general inferior obligat pentru toți copiii și copilele. Școla poporală superióră sau învĕțămêntul mediu, asemenea duréză 3 ani, dar nu e obligativ.

Obiectele învĕțămêntului elementar poporal sunt: Biblia, Cetirea, Scrierea, Calcularea, Limba holandeză (dictando, ortografia), Geografia Transvaalului și Africei sudice Istoria patriei, Cântul și Declamarea.

Afară de aceste în fie-care sĕptămână se ține câte o óră de conversare în limba engleză, la care participă tóte trei clasele. In școlele poporale superióre se cultivă limba engleză mai bine.

Astfel în cl. I se predă limba engleză 1 óră pe sĕptĕmână, în cl. II câte 2 óre și în cl. III câte 3 óre.

Obiectele, cari se predau în clasele superióre — medie — sunt: *Biblia*, *Cetirea*, *Scrierea*, *Calcularea*, *Limba holandeză* (dictando, gramatica, analisa, composiția), *Geografia universală*, *Istoria univ.* (cu deosebită considerare la istoria Africei de sud), *Declamarea*, *Cantul*, *Gimnastica si Desemnul*.

Causa conflictului de acum dintre englezi și buri a servit-o ultimatul englez, care impunea burilor *sĕ învețe limba engleză în decursul întregului invĕțămênt poporal.*

Școlele poporale în cea mai mare parte le susțin comunele, sunt însĕ și școle private. Statul ajută școlele mai ales prin crearea de zidiri corespunzĕtóre pentru învĕțămênt. Uneori subvenționéză chiar și școlele private.

fi fost ajutată cu mână largă de Voevozii moldoveni sau munteni cu mertice în bani, cu vase şi odóre sfinte, cu cărţi şi vestminte preoţeşti, iar mai târziu cu case, vii şi moşii. Sunt chrisóvele domnesci ca mărturie, sunt scrisorile şi letopiseţele vechi, sunt însăşi obiectele preţióse păstrate în vistieriile sau în bisericile acelor lăcaşuri, cari vorbesc despre pietatea şi sentimentele generóse ale domnilor români.

Cu atât mai mult când era vorba de neam, de fraţii de acelaş sânge şi de aceeaşi lege: câte biserici n'au fost întemeiate în secolii trecuţi de domnii Ţării Româneşti şi Moldovei prin târgurile şi satele ardelene? Câte din ele nu primeau mili domneşti, mertice în bani şi în natură şi alte ajutorinţe? Din ziua deşteptărei consciinţei naţionale în întreg poporul românesc, Biserica a fost alésă ca punctul de legătură între toţi fraţii de acelaş sânge, şi fără vre-o preocupare sau tendinţă politică agresivă, ci numai din nevoia de a trăi una şi aceeaşi viaţă sufletéscă în lipsa unităţei politice, ei n'au căutat de cât sĕ se ajute întru luminarea minţii, întru răspêndirea credinţei dumnezeeşti, întru podóba sufletului şi formarea bunelor năravuri printre toţi Români.

Când Diaconul Coressi (la a 1577) tălmăcea şi scotea din tipar, la Braşov, psaltirea pe limba românéscă; când traducĕtorii Testamentului vechiu publicau cartea la 1582 în Orăştie; când vrednicul Metropolit al Moldovei Varlaam compunea „Cartea românéscă de învĕţătură“ (Iaşi 1643); când fraţii Greceni traduceau şi tipăreau la Buzău Biblia sfîntă; când în fine, atâtea cărţi eşeau din tiparniţele Metropoliilor şi Episcopiilor Ţării româneşti, Moldovei şi Ardealului, aceste lucrări se făceau „ca sĕ fie de învĕţătură tuturor Românilor“, ca sĕ fie de învĕţătură pentru tótă semênţia Românéscă“, căci „tóte limbile au şi şi înfloresc întru cuvintele slăvite a lui Dumnezeu, numai noi Românii pre limbă nu avem“.

Biserica din Schiai de lângă cetatea Braşovului a fost una şi póte cea mai mult ajutată şi înzĕstrată de amêndouĕ principatele române, pentru că legăturile acestora mai ales comerciale cu Braşovul erau fórte strînsĕ şi neîntrerupte începênd deja cu suta XIV. In frontispiciul bisericei St. Nicolae din Schiai se citeşte până astăzi scris în limba veche bulgăréscă (în a. — 1599): „† In numele Tatălui şi al Fiului şi al Sfântului duh, începutu-s'au şi ziditu-s'au acest templu cu ajutorul Dumnezeesc, cu dăniele cîtor-va creştini iubitori de Christos şi cu milostenia prea pioşilor domni ai Moldovei şi ai Ţării româneşti“. Pisania apoi arată mai departe cum Petru-Vodă Cercel al Ţării Romîneşti (în a 1584) a reparat biserica, a zugrăvit'o şi din nou a înzestrat-o; cum, în fine, Aron Vodă, domnul Moldovei (în a. 1594) de asémenea 'i-a făcut mile şi ajutóre. Din chrisovul domnesc al acestuia (1594, Novembre 28) resultă că biserica în chestiune avea sĕ priméscă regulat pe fie-care an câte 12,000 aspri de argint; acest ajutor se confirmă din nou de către Gheorghe Ştefan, domnul Moldovei (chrisovul dat în Iaşi, anul 1656, Aprilie 5, pentru alţi 8.000 aspri), şi nu cu alt scop de cât ca preoţii acestei sfinte biserici, în rugăciunile şi slujbele lor, sĕ amintéscă şi pre domnia-sa şi sĕ se róge pentru ertarea păcatelor sale.

In pomelnicul scris în 1752, de pe un izvod de la anul 1676, figurează ca ctitori domnii români, începând cu secolul al XV-lea şi până la prima jumătate a secolului al XIX-lea. Dintre domnii Ţării Româneşti menţionăm, între alţii: pe Vlad Călugărul şi fiul sĕu Radu-cel Mare, pe Neagoie Basarab, Pătraşcu-Vodă cu fii sĕi: Petru Cercel şi Mihaiu-Viteazul, pe fiul acestuia Nicolae Voevod cu soru-sa Florica, pe Radu Şerban şi Matei-Vodă Basarab, Şerban Cantacuzin, Constantin Brîncoveanu, Grigore-Vodă Ghica; iar dintre ai Moldovei: pe Ştefan-Vodă cel Mare cu doamna sa Maria, pe Alexandru Lăpuşneanu, Aron-Vodă, Gheorghiţă Ştefan, Duca-Vodă şi alţii.

Daniile făcute bisericei Sf. Nicolae din Schiai consistau unele din moşii, vii şi acareturi, altele din mile în bani, privilegii şi scuteli. Pentru prima categorie este interesant a ceti cartea de danie din 1602 a lui Nicolae Pătraşcu-Vodă, fiul lui Mihaiu Viteazul, „dată înaintea Sfintei bisérice cînd au fost tot poporul adunat şi toţi preuţii şi slujitorii bisericii“.

Iacă cum sună această carte de danie:

„† Adecă noi Ion Nicolae Pătraşco Voevod ce am fost domnu a tótă ţara rumânească, feciorul rĕposatului lu Mihail Voevod, şi cu doamna Stanca a răposatului lu Mihail Voevod şi domna Floriica, fata rĕposatului lu Mihail Voevod, scris-am aceasta carte a noastră ca să aibă ştire toţi domnii carii va dărui Dumnezeu cu domnia moşiei nóstre ţerei românesci şi toţi boierii ţerii şi mari şi mici, şi toţi părinţii Vlădici şi egumenii şi preuţii şi toţi creştinii, că de mult a avut usărdie şi obeaştanie (adecă zel şi promisiune) părintele nostru Mihail Voevod împreună cu noi către sfânta biserică deîn Schéi de lângă cetatea Braşovului ce iaste hramul Uspeniei Précistei B(ogorodi)ţe (Adormirea prea Curatei născĕtórei de Dumnezeu) şi a lui S(ve)ti Nicolae, ca sĕ întărim şi sĕ miluim acest sfânt hram pentru sufletele nóstre şi ale părinţilor nostri, cum au întărit şi au miluit şi alţi domni şi creştini ce au fost înainte de noi şi ca sĕ fim şi noi ctitori la acéstă sfântă beserecă, cum au fost şi alţi domni şi ctitori bĕtrêni.

Dereptu aceaia cu faţă luminată şi cu inimă curată, cu tot sufletul şi cu tótă vrérea nóstră noi am miluit şi am dăruit Précistii B(ogorodí)ţe şi lui S(ve)ti Nicolae satul anume Micşeneştii deîn judeţul Ilhovului, de lângă Gherghiţ sĕ fie al sfentei besérece, ce iaste hramul Précistii şi a lui S(ve)ti Nicolae în Şchéi lăngă cetatea Braşovului cu tóte hotarul şi cu tótă ocina şi deîn cămpu şi deîn pădure şi de l(a) apa şi cu morile cu toate, şi cu tot venitul, c'au fost sat al nostru de moşie de l'am dat păntru sufletul părintelui nostru Mihail, păntru sufletele părinţilor noştri, şi păntru sufletele nóstre, şi sĕ fim şi noi ctitori la acest sfăntu hram ca şi alţi domni şi ctitori bătrîni ce au fost, ca sĕ avem rugă şi poménă pănă în vecie, şi pănă ne va ţiné Dumnezeu viţa şi pre noi; şi fie cine de ruda nostră sĕ avem a griji şi pururea a întări şi a milui acéstă sfântă beserecă ca sĕ se pótă ţiné preuţii şi diaconii şi ţărcovniciii sĕ slujască întru sfânta beserecă ziua şi nóptea şi să róge Dumnezeu dereptu sufletele nostre şi pentru tótă creştinătatea; Dereptu aceaia ne rugăm cu faţa la pământu, cu numele sfentei troiţe, cu ruga Précistei şi a lui S(ve)ti Nicolae, cătră domnia vostră domni creştini carii va alége Domnul Dumnezeu în ţara românéscă, au de ruda nóstră, au de alta rudă, sĕ vĕ înveţe Dumnezeu şi pré curata maică şi S(ve)ti Nicolae să întăriţi poména nostra şi cu putére ce v'au dăruit Dumnezeu şi cu cărţi de ocină ca să întăréscă Dumnezeu pre Domnia vóstră întru Domnie Domnia vóstră în céstă viiaţă cu pace şi cu multă tărie şi sănătate, iar în cela véc cu împarăţia ceriului şi pre Domnia vóstră şi pe toţi boiarii ţerei cari se vor nevoi a întări acéstă poménă a nostră; ear carii se vor nevoi şi se vor ispiti a surpa şi a strica mila S(ve)ti beserice şi poména acésta a nóstră ce am faptu noi de bună voia nóstră, au vlădică, au boiari, au megiiaşi, au om sărac, pre acela sĕ îl strice şi sĕ 'l surpe Dumnezeu şi sĕ 'l desrădăcinéscă de pe pământ şi pe el şi pe feciorii lui pre tótă ruda lui şi sĕ-i sta părăşi înaintea lui Dumnezeu Précistaa şi s(ve)ti Nicolae şi rugăciunea acestii sfinte besérici şi în cest veac şi în cela ce va sĕ fie; şi sĕ fie trăclet şi afurisit întâi de sfântaa troiţă şi de cinstita crucé lui Hristos şi de sfinţii bezsplătnici (cei fără de arginţi) şi de sfinţii prooroci şi de sfinţii apostoli şi mucinici s(ve)titelni (sfinţiţi) şi predomnici (prea cuvioşi) şi de toţi pravetnicii (drepţii) şi de noi păcătoşii, şi sĕ-i fie partea ca a lui Daftan şi Aviron şi a feciorilor lui Corei şi întru un loc cu Iuda şi cu Aria, cu Ana şi cu Caiafa, că noi am dăruit cu tótă voia nóstră acest sat ce mai sus am scris pre nume: Micşăneşti Précisti şi lui s(v)ti Nicolae sĕ fie acestii sfântă besérică de ocină şi de moşie neluată şi neschimbată în vecie“.

(Urméză martorii, semnăturile şi peceţile).

Din acest act, adevĕrat monument al limbei părinţilor noştri, cum o grăiau dînşii acum 300 de ani, se vede cu câte straşnice legături şi jurăminte se făceau dăniele, câtă râvnă şi pietate aveau domnii români din timpurile bĕtrâne pentru lăcaşul dumnezeesc din Braşov, cum acest lăcaş poseda din vechime drepturi nediscutate în România. Şi dovadă că biserica sf. Nicolae din Schíai a întrat imediat în posesiunea dăniei făcute de Nicolae Vodă, este faptul că atunci când mai têrziu se iscă proces de revendicare, Matei-Vodă despăgubeşte în bani pe preoţii bisericei (Chrisovul lui Constantin Şerban Basarab 1654) pentru moşia deposedată.

(Va urma)

Din parlament.

In decursul desbaterilor asupra bugetului ministeriului de interne, în şedinţa dela 21 l. c. s'a vorbit earăşi despre chestia naţionalităţilor. Mai întâi luà cuvêntul *Berzeviczy* Albert, spunênd că în tóte e de acord în ce priveşte chestia naţionalităţilor cu cele exprimate la desbaterea generală a bugetului, de dl ministru-preşedinte Széll. Doreşte, ca pe viitor sĕ înceteze ori-ce recriminări în acéstă privinţă, şi sĕ se dee naţionalităţilor sĕ înţelégă, că dela orí-ce schimbare de guvern n'au sĕ aştepte schimbare esenţială în politica naţională. (Sigur, că frazele frumos rostite nici nu însemnéză vr'o schimbare.) Urmà ministrul-preşed., care ţinu o vorbire de 2 óre; se ocupà cu chestia naţională, cu schiţarea reformei administrative şi cu afaceri sociale şi de salubritate publică. Dăm un extras din acéstă vorbire.

Ministrul-preşed. Széll: Arată, că a combătut seria de acuse a lui Komjáthy şi ce priveşte păşirea faţă de conducĕtorii naţionalităţilor, conglăsueşte cu Komjáthy. Statul ungar trebue sĕ stea între agitatori şi naţionalităţi, aşa ca aceste din urmă sĕ simtă binefacerile statului şi mâna lui îngrigitóre. Oratorul spune, că are multe scăderi, dar a fost totdeuna om sincer şi nici odată n'a zis ceva, ce n'ar putea împlini. L-au cercetat câţi-va bărbaţi de ai naţionalităţilor, dar le-a spus, că cine nu-i depune profesie de fiu credincios al patriei, cu acela nu stă de vorbă. S'a îngrigit, ca rapórtele diplomatice primite pe calea ministeriului de externe sĕ fie temeinice. Aşa s'a întêmplat şi în tratativele urmate cu guvernul român, prin intermediul diplomaţiei austro-ungare din Bucureşti, în fruntea căreia din întêmplare stă tocmai un ungur. Pentru informarea strĕinătăţii cu ajutorul pressei va jertfi şi mai mult. Guvernul are mai departe datoria sĕ opréscă venirea agitatorilor în ţéră sub cuvênt de a face studii. Aşa s'a întêmplat cu Weigand şi cu Sîrcu, faţă de cari poliţia şi-a făcut datoria. Când în 1899 consulul rusesc a cerut concesie pentru Sîrcu, ca sĕ pótă face studii aici, i-s'a denegat şi când totuşi a venit, i-s'a facut cunoscut, că presenţa lui nu e dorită. Contra institutelor financiare române guvernul nu póte procede; trebue contrabalansate precum a mai spus vorbitorul, şi statul va şi face acésta. Dar că lucrul nu e aşa negru, se vede de acolo, că dela an. 1870 încóce în ţinuturile de naţionalităţi faţă de 77 institute de bani române s'au înfiinţat 254 institute maghiare. Komjáthy a mai spus, că în cărţile rituale gr. cat.. importate din Rusia, se află rugăciuni pentru ţarul şi unele neesactităţi dogmatice, pe care greco-catolicii nu le acceptă. La dogma sfintei treimi, unde se vorbeşte despre purcederea Duchului sfânt a rĕmas Fiul afară, fiindcă biserica gr. or. nu crede, că Duhul Sfânt purcede şi dela Fiul. Apoi se aminteşte purgatorul, cu tóte că biserica ortodoxă nu crede în purgatoriu, ci numai în raiu şi iad.

Pichler: Partidului liberal i-ar folosi niţel purgatoriu!

Ministrul-preşed. Széll: Las onor. case, sĕ judece întrucât corespunde acéstă observare seriosităţii obiectului. Sunt aplecat a dispune tipărirea acestor cărţi la universitatea din Budapesta şi sĕ le dau după posibilitate ajutor bănesc spre acest scop.

Dacă sunt între Saşi, pe cari în majoritate îi ţine de buni patrioţi — şi verzi, cari propagă doctrine verzi, i vom face sĕ simtă, că Germania e aliatul nostru, cu care numai cu permisia statului ungar se póte îmbrăţişa.

Vom face sĕ simtă Daco-românii, că aici n'au ce căuta cu doctrinele lor (Aplause furtunóse). Căci monarchia şi ţéra acésta sunt încă destul de tari, ca sĕ apere cu deplin efect ceeace a conservat o mie de ani, contra aspiraţiunilor nemature şi diforme.

Legea pentru învĕţământul poporal întimpină multe greutăţi. In prima linie: lipsa de învĕţători e mare, şi a dóua: împregiurarea că locuitorii sunt rari şi împrăstiaţi. Numĕrul celor obligaţi a cerceta şcóla se urcă dela 16—20.000, dintre cari, conform datelor statistice publicate de inspectorul suprem şcolar din Prätoria, abia 7.500 cercetéză şcóla; pecând mai bine de jumĕtate rĕmân fără instrucţie. Acésta provine de acolo, fiind-că locuitorii, împrăştiaţi prin cătune, nu pot afla învĕţători nici chiar pe plată bună şi destul de mare şi deórece legea pentru înstrucţiune dispune, că unui învĕţator nu-i este ertat sĕ înstrueze într'o şcólă mai mult ca 30 elevi.

Resultatul instrucţiunei lasă încă mult de dorit, după cum se vede din raportul ultim publicat pe an. 1896 de Dr. N. Mausvelt, inspector şcolar suprem în Prätoria, ceea-ce provine dela cualificaţiunea defectuósă a învĕţătorilor. Dintre 442 învĕţători şi învĕţătóre numai 60% au cualificaţiunea recerută, pecând 40% dintre învĕţători sunt în partea cea mai mare aventurieri începênd dela chelari, cari abia sciu scrie şi ceti, până la existinţe princiare decăzute, cari fără a avea vre-o vocaţiune privesc învĕţătoria numai de o staţiune transitorie.

Despre cualificaţiunea învĕţătorilor şi învĕţătórelor se îngrijeşte pedagogiul de stat din Pretoria, pe care îl cercetéză fără deosebire de sex: juni şi june. Planul de învĕţământ e acelaş, ca şi cel al pedagogiilor din Holanda cu esceptiunea lucrului de mână — slőjd — care e înlocuit cu economia rurală. In pedagogiu se află 40 locuri de bursieri (provisiune întrégă şi salar lunar), de care însĕ nu se prea folosesc, după cum se vede din raportul amintit, conform căruia în an. 1896 în pedagogiu au fost numai 28 elevi.

Insufleţirea faţă de cariera învĕţătoréscă e cât de moderată; deşi dotaţiunea în Transvaal se póte numi într'adevĕr strălucită. Invĕţătorii din oraşe au salarii de 2400—3600 fl. pe an. Dar primirea salariului învĕţătoresc e condiţionat de multe împregiurări şi mai ales: dela resultatul ajuns în instrucţiune. Invĕţătorii primesc drept taxe de examen pentru fie care elev clasificat cu suficient câte 10 fl. cu bun 20 fl., cu fórte bun 50 fl., şi cu distins 100 fl. Cât de conscienţiósă e o astfel de clasificare, ne putem uşor închipui! Urmarea e, că unele scóle sunt ticsuite de elevi cu calculi fórte buni şi distins, deşi anevoie se póte crede, că toţi sĕ fie eminenţi şi distinşi.

Nu e de desconsiderat nici chiar salariul învĕţătorilor de prin cătune. Pe lună 100—150 fl., provisiune întrégă şi daruri din greu. De altcum traiul în Transvaal e destul de eftin. Dar cu atât mai scumpe sunt obiectele industriale. Un pat cât de simplu costă 50—60 fl., vestminte bărbătesci mai de dai Dómne 80—100 fl. O toaletă pentru femee adese representă o avere întrégă.

Supra inspecţiunea preste scóle şi învĕţământ o eserciază superintendentul din Pretoria cu un inspector scolar suprem şi 5 inspectori scolari de stat, cari sunt ómeni fórte constienţioşi. In decursul anului într'una călătoresc şi cercetéză fie-care scólă de 3—4 ori pe an. Inspectorul scolar suprem raportéză în fie care an senatului republicei despre instrucţiunea poporală. Acest raport servesce drept basă la desvoltarea gradată a instrucţiunei poporale în Transvaal. Există o singură reuniune învĕţătoréscă, care se ocupă cu ajutorarea învĕţătorilor şi în timpul mai recent şi cu îngrigirea orfanilor remaşi de învĕţători.

De sórtea scólelor poporale se îngrigesce: Reuniunea din Africa sudică, care se ocupă mai ales cu înfiinţarea de biblioteci poporale şi scolare şi de provederea scólelor cu recuisite corespunzetóre.

In întrégă republica Transvaal esistă o singură revistă didactică: „Educatoriul practic“.

Paulus Diaconus.

Trece dupaceea la întrebări de administraţie şi indică principiile conducătóre. E vorba cel puţin de 10 întrebări: de administraţia comunală, comitatensă, orăşenéscă, orfanală, de comitetele administrative-publice, de chestia responsabilităţii, despre procedura disciplinară, pragmatica serviciului şi încă câteva. Materialul trebuincios îl aran géză secţia codificaţională a ministrului de interne şi la timpul seu chestiile acestea le va face obiectul unei discuţii cât mai largi şi mai de publicitate. Pondul principal zace în administraţia comunală şi conducerea cercuală, ear scopul de căpetenie e simplificarea administraţiei. In curênd va presenta legea de paspórte şi de farmaceutică. Trebue regulată pe cale legislativă chestia cualificaţiunei funcţionarilor administrativi, cu deosebire a notarilor comunali; voeşte sĕ întroducă un curs practic administrativ. E de acord, că salariul funcţionarilor comitatenşi e neîndestulitor; spre îmbunătăţirea aceluia a luat în buget 500.000 coróne.

Voeşte sĕ reguleze pauşalul de cancelarie şi de drum al vicecomiţilor astfel: pauşalul de drum, care de present variază între 400—600 fl., sĕ fie urcat în comitatele cu 1—5 cercuri la 600 fl., în comitatele cu 5—10 cercuri la 700 fl. şi cele cu peste 10 cercuri la 800 fl. Pauşalul de drum al protopretorilor voiesce a-l urca dela 150—400 fl. de astăzi la 500 fl.; pauşalul de chiri cancelarială, care variază între 80--120 fl., voeşte a-l urca la 250 fl., ear pauşalul cancelarial dela 150 fl. la 300 fl.

Pentru visitarea comitatelor a organisat o secţie cu personalul necesar. In comitatul Szabolcs a modificat o ordinaţiune, care oprea vinderea de spirtuóse Dumineca dela órele 9—4, căci trebuia sĕ aducă în concordanţă interesele financiare cu legea despre repausul duminical. In fine mai aminteşte unele disposiţii luate în chestia mortalităţii copiilor.

Deschiderea reichsrathului.

După o lungă pausă, la 22 l. c. s'a deschis de nou adunarea imperială austriacă, şi ministeriul Kőrber s'a presentat ambelor case ale aceleia.

Impresia generală a primei şedinţe nu se póte numi nefavorabilă — cu tóte că planul anunţat de mai mult timp al Cehilor, că vor obstrua contra ministeriului kőrber, caşi mai înainte contra lui Klary, a îngreuiat situaţia cabinetului actual. Programul desfăşurat de ministrul-preşed. Kőrber, care a arĕtat misiunea de a împăca naţionalităţile şi de a da un avênt afacerilor economice a fost întimpinat cu aplause.

Dupĕ discuţia asupra legei pentru armată va isbucni earăşi lupta, dar dacă va succede a da Cehilor o compensaţie pentru sistarea ordonanţelor de limbi, se speră o domolire a spiritelor agitate.

DIN BUCOVINA

Luni, în 19 Febr., s'a ţinut în Câmpulung (Bucovina) o întrunire publică, la care au luat parte 2000 de alegĕtori români. Deputatul român Dr. George *Popovici* şi-a ţinut darea de sémă despre activitatea sa parlamentară şi a criticat aspru atitudinea ostilă a guvernului faţă de Români. S'a votat în unanimitate încredere deputatului Popovici şi o resoluţie energică, prin care se declară că lupta nu va înceta decât odată cu actualul sistem duşmănos de guvernare.

Apel

către toţi domnii autori de opuri literare şi ştienţifice şi către tótă inteligenţa română iubitóre de cultură şi progres.

Invĕţătorii gr.-or. ai tractului Alba-Iulia, simţind lipsa unei biblioteci de cărţi didactice, la care sĕ pótă recurge în cas de lipsă ori-care învĕţător după trebuinţele sale ca la un isvor de ştiinţă şi cultură, încă în anul 1898, în şedinţa despărţĕmêntului învĕţătoresc au hotărît înfiinţarea unei asemenea biblioteci.

Statutele pentru bibliotecă s'au aprobat de Venerabilul Consistoriu archidiecesan în anul trecut sub nr. 4138 şcol.

N'a mai rĕmas deci altceva, decât ca planul acesta sĕ-l şi ducem în îndeplinire. Dar mijlócele nóstre materiale sunt de tot modeste şi aşa suntem siliţi a apela la marinimositatea nobilei nóstre inteligenţe române, ca considerând scopul măreţ ce se urmăreşte prin acésta, adecă: perfecţionarea prin lectură a învĕţătorilor nostri din acest tract tot mai mult şi mai mult, sĕ binevoiască a ne ajutora cu cărţi, reviste, foi şi altele de felul acesta, pentru care sprijin nu vom întârzia a le aduce mulţumita nóstră cea mai căldurósă.

Rugăm pe toţi cei cari vor binevoi a ne trimite ceva, ca sĕ expedeze la adresa: Iuliu Roşca, învĕţător, Alba-Iulia oraş.

Alba-Iulia, din şedinţa comitetului administrativ ţinută la 11 Decembre 1899:

George Albu, par.-preş. *Iuliu Roşca*, notar.

NOUTĂŢI

Personal. Eminenţia Sa Inaltpreasfinţitul nostru archiepiscop şi metropolit *Ioan Metianu*, pleacă azi, cu trenul dela órele 4 p. m. la Budapesta, însoţit de secretariul cons. ierodiaconul Dr. Elie Cristea.

Em. Sa va sta în Budapesta mai multe zile, avênd a conduce şedinţele delegaţiunei în causa despărţirii ierarchice de coreligionarii Sêrbi, precum şi şedinţele representanţii fundaţiunii Gozsdu, convocate pe zilele proxime.

*

Inaugurarea ateneului dela Tĕrgovişte. Dumineca trecută s'a făcut inaugurarea conferinţelor ateneiste din Tg.-Vişte prin un discurs al dlui V. A *Urechiă*.

Salutat la întrare cu salve de aplause, conferenţiarul vorbi despre marele trecut al Tg.-Viştei şi în deosebi, explică în mod clar şi convingător semnificaţiunea vechilor arme ale ţĕrilor locuite de români. Tótă explicaţiunea era însoţită de tabele numeróse, atârnate de pereţii sălei.

A asistat întrégă elita oraşului, urmărind cu cel mai viu interes conferinţa dlui V. A. Urechiă.

*

Dăruiri la biserica gr.-or. din *Sebeşul săsĕsc* dela 1 Ianuariu a. c. încóce: 1. Dómna Eugenia *Paraschiv* n. *Mihali*, vĕduva reposatului subjude şi prim epitrop Ioan Paraschiv a dăruit: *a.*) la „fondul preoţilor“ 1000 cor., *b)* pentru întemeierea fundaţiunei „Ioan Paraschiv 1000 cor., 2. Ana vĕd. Simion *Ordean* la „fondul preoţilor“ 200 cor. 3. Nicolae *Androne*, Petru *Androne*, şi Ana *Androne*, măr. Nicolae *Ordean*, la „fondul preoţilor“. 200 cor. 4. Ioan *Tincu* tot la „fondul preoţilor“ 200 cor.

La „fondul pentru iubiţii reposaţi“ au dăruit, în loc de cunună pe mormêntul reposatului Ioan Paraschiv: 5. Prot. Ioan *Tipeiu*, 10 cor. 6. Prot. Sergiu *Medean* 20 cor. 7. Vĕd. Eugenia Paraschiv, 40 cor. 8. Prot. Sergiu *Medean* în memoria mamei sale 30 cor.

Pentru aceste daruri marinimóse, subsemnatul comitet parochial aduce pe acéstă cale dăruitorilor mulţămita cea mai sinceră. Sebeş, 8/20 Febr. 1900. Comitetul parochial gr.-or.

S. Medean preş. *Samuil Roşu* not. com. par.

*

„Timpul“ declară ştirea despre o pretinsă regulare a unor subvenţii, ce ar da Austro-Ungaria şcólelor şi bisericilor sale din România, ca lipsită de ori-ce temeiu.

*

Se caută „Telegraful Român“ pe anii 1864, 1865, 1867, 1868, 1869, pe lângă preţ bun. Insinuări la Redacţiunea acestui ziariu.

*

† Epraxia Panu. Acum câte-va zile a încetat din viaţă la mănăstirea Văratic maica Epraxia *Panu*, sora defunctului marelui bărbat de stat Anastase *Panu*.

Defuncta Epraxia Panu, era un model de moralitate şi filantropie; cât timp a stat la mănăstire n'a făcuf de cât fapte filantropice, crescênd pe propria sa cheltuială o sumă de fete sărace, dintre cari pe unele le a măritat, ear altele, după a lor cerere, au rĕmas în mănăstire ca maice.

Defuncta maică Panu a lăsat casele şi parte din mobile, mănăstirei, pentru a primi pe călători.

*

Necrolog. Subscrişii cu inima frântă de durere aduc la cunoscinţa tuturor rudenilor, amicilor şi cunoscuţilor cumcă iubitul lor fiu, frate, nepot şi consângean Teodor *Barbu* magistru de farmacie, în etate de 23 ani, după un morb de plumâni îndelungat ş-a dat nobilul sĕu suflet în mânile Creatorului în 22 Faur la 6 óre diminéţa.

Rĕmăşiţele pămênteşti ale iubitului nostru defunct se vor astruca spre odichnă eternă Sâmbătă în 24 Faur n. la 9 óre a. m. în cimiteriul gr. c. din loc.

Fie-i ţĕrîna uşóră! *Reghin*, la 22 Faur 1900. Patriciu P. Barbu şi soţia Elena Barbu unchiu şi mătuşe, ca părinţi crescători. vĕd. Eva Barbu ca mamă. Sever Barbu şi soţia Eugenia Barbu ca vĕr şi verişióră.

*

Scóterea din circulaţiă a banilor de aramă. Ministrul de finance ung. a dat o ordonanţă, în urma cărei banii de aramă unguresci de 1 crucer şi ½ crucer se pot schimba la tóte cassele statului şi la perceptorate până la 30 Iunie 1900 în valóre deplină, dela 1 Iulie a. c. încolo se primesc numai în preţul de jumătate.

*

Viaţă lungă. — In comuna Bréza, din judeţul Buzĕu, a încetat din viaţă femeea Niţa Piţigoiu, în etate de 101 ani.

De-asemeni în comuna Satu-Nou, din judeţul Tulcea, a încetat din viaţă locuitorul Alexandru Şocate în etate de 110 ani, român venit din Basarabia în 1858 când s'a înfiinţat acea comună.

*

Liga patrioţilor români, despre care am făcut şi noi amintire după ziarele strĕine s'a dovedit de o simplă invenţie. Aceleaşi ziare spun, că în Bihor nu e de lipsă o astfel de ligă, pentrucă românii au trăit şi trăiesc acolo cu ungurii în deplină armonie.

*

Administraţia „Revistei ilustrate“ publică următorul avis:

„Rugăm pe stim. d. ce au abonat foaia noastră pe a. c. sĕ fie liniştiţi pentru întârzierea ei, căci în scurt timp vom fi gata cu aranjamentul tipografiei noastre proprie din nou înfiinţândă şi atunci vor primì toţi numerii restanţi şi vom continua edarea în ordine, ear' pe cei-ce nu s'au abonat până acum îi rugăm sĕ grăbească cu trimiterea abonamentului, pentru-că esemplare întrecătóre nu vom tipări“.

Loc deschis.*)

Cărpiniş, 8/20 Faur 1900.

Intîmpinare

la învinuirile aduse subsemnatului de dl *Mihail Cirlea*, notar public regesc în Abrud, în Nr. 12 a. c. al *„Telegrafului român“*.

Mai întâi de tóte esprim Onorabilei Redacţiuni adênca mea mulţumită pentru ospitalitatea, ce-'mi acórdă şi nu voiu abusa de acéstă bunăvoinţă nici într'o privinţă.

E flóre la urechie pentru mine a reduce acusările dlui Mihail *Cirlea*, notar public regesc etc., la adevĕrata lor valóre, sau mai corect, a le lipsi de ori-ce valóre. Regret fórte mult, că dl Cirlea, om corect şi drept, pe care-'l cunosc bine şi mĕ cunósce bine, a putut da crezĕmânt, fie şi pentru un moment, vorbelor rele despre mine, pe cari le-a pus pe hârtie şi le-a publicat. Aş avé cuvinte chiar supărat sĕ fiu, de-o-parte, că nu m'a întrebat un cuvênt măcar, de altă parte, dacă m'a crezut vinovat, calea dréptă era sĕ arĕte casul superiorilor mei, dar' nu sĕ alerge numai decât la publicitate. Nu în tóte şi nu tot-de-una e bine sĕ fie omul din cale afară zelos şi e pĕcat a da în cine-va, dacă nu e de vină.

Pentru-că din tot ce se zice despre mine un singur lucru este adevĕrat, anume, că fiind eu în ziua aceea la Abrud, în afacere privată, dl notar public Mihail Cirlea a trimes după mine pe Vasile Burianu şi nu m'am dus, deşi era vorba de 500 fl., pe cari parochianul meu Nicolae Şoit avea sĕ-i lase bisericei, precum i-a şi lăsat şi, când voiu âvea cunoscinţă oficiósă despre acest fapt, am sĕ-'i aduc o mare mulţumită în mijlocul a tot poporul. Vorba e însĕ că de ce nu m'am dus? Pentrucă donatorul nu m'a poftit, nici la depunerea banilor în bancă nici la facerea actului de donaţiune! Mai mult, în diminéţa zilei respective pe lângă mine au trecut, că eram în Gura-Roşii şi n'am avut nici o cunoştinţă, că unde merg şi ce vor. Ba şi mai mult eu am presupus, că vor sĕ facă vre o jalbă în contra primarului, pe care-'l au în stomach. Cu tóte aceste, dacă donatorul me poftea, mergeam bucuros, dacă însĕ el nu zice, ori cine va înţelege, că nu-'mi este permis a mĕ presenta, dacă ţin la onorul şi caracterul meu. Şi cum se póte aşa ceva? îşi va fi zicênd dl Cirlea. Aşa, că Nicolae Şoit, donatorul e supĕrat pe mine şi, trecêndu-mĕ cu vederea în astă afacere, a crezut, că eu am sĕ mĕ simţesc atins şi nu m'am simţit, că nu-s omul care se topeşte pentru fie-ce, din contră mĕ bucur din inimă că biserica a câştigat ceva. Şi pentru ce e supĕrat donatoriul încă de cu tómnă pe mine?

Pentru-că a venit la mine şi 'mi-a zis, că are de gând sĕ facă o donaţiune bisericei şi 'mi-a mai zis, că vigilul silv. Solomon Negru, care grijeşte pădurea în partea unde locueşte donatorul, nu e bun şi eu sĕ-'l dau afară din slujbă. Nu 'l-am dat şi omul meu s'a făcut pară şi foc, în ascuns, — dar' îi va trece, că a mai trecut prin astfel de faze. La alegerea de primar — deşí n'am grăit un cuvênt — candidatul d-lor — vr'o patru inşi — a căzut. Altă belea, donatorul şi mai tare s'a supĕrat, că eu a trebuit sĕ pun lucrul la cale. Şi adevĕrul este, că în Cărpiniş nu póte sĕ ajungă nimeni primar, dacă nu se îndatoréză a ne încasa salariul învĕţătoresc, şi am reuşit până acum, lăudat fie D-zeu. Că e şi nemulţumire la astfel de ocasiuni, de sine se înţelege, dar spărtură în cer, din acéstă causă, n'are sĕ se facă, ba nici chiar din alta şi pentru alţi ómeni.

Tot ce zice mai departe dl Cirlea, notar public regesc etc., se baséză pe rele informaţiuni, şi cred, că se va bucura însu-şi, înţelegênd, care e adevĕrul. D-Sa o ştie, că atunci, când George Gligor, un alt parochian cu tragere de inimă, a făcut bisericei donaţiune o rótă de stémpuri la îndemnul meu, 'i-am dus în trăsură şi le-am dat de mâncare din al meu, dacă nu va fi uitat, că 'i-am spus'o, când la facerea documentului, — că a mers greu.

Şi aşa cad de sine tóte deducţiunile şi afirmările vătămătóre, ce mi s'au adresat, dacă adevĕrul mai are trecere în lumea acésta. Şi de nu va avea, voiu face sĕ aibă, în cât mĕ priveşte.

Grigoriu Sima,
paroch.

Dare de samă şi mulţămită publică.

La producţiunea teatrală împreunată cu joc dată la 5/17 Februarie a. c. în favorul şcólei gr. or. din Mercurea au contribuit următorii:

P. O. D. Ioan Droc, ppresb. 10 cor. Dem. Muntiu, Reciu 8 cor.; fam. Măcellar, Sângătin; I. Rácz, şi A. Stefani din loc, câte 6 cor.; Elie Popp sen. şi Ilie Popp jun., Ludoş, câte 5 cor.; H. Mangesius, Jos. Finger, Ö. Gönczy, Dr. C. Albu, K. Kabdebó, toţi din loc, Dr. V. Mihu, Poiana; Ión Cosma, Ludoş, Jacob Beu, Apoldu de jos, şi Felszegi câte 4 cor.; L. Drăgan, Galeş, D. Stroia, Dr. I. Lehrmann, Walentin, A. Zink, Dr. V. Capesius, I. Nicóră, Par. Ciurugă, Dna Nemetz, Nagy şef, A. Floaş, R. Martzi, G. Muntean, Kartol, toţi din loc; I. Dragomir, Gârbova, Raf. Suciu, Spring, Voina Gusan, Cut, Ilie Tănase, Ludoş, toţi câte 3 cor.; St. Ursulescu, Longhi, Végh judeţ, I. Schembra, B. Szatmáry, Dr. Lőw, I. Floaş, Komjatzegi, Schőpp, I. Nemes, toţi din loc, I. Lazar, Apoldu de jos, Roma Costin, Aniţa Trónca, R. Vraciu, A. Vraciu, Palaghieş, N. Şerb, toţi din Poiana; jurist Miclea, Boz, I. Tănase, Rod; Emil Lupan, Galeş; Dşóra Fizeşan Sibiiu, M. Opriş, Armeni; I. Trónca, Ludoş, Manuil, Greavu, Ştirban, Topârcea; V. Greavu, Sibiiu, toţi câte 2 cor. — în total 191 coróne, din cari detrăgêndu-se spesele de arangiare cu 131 coróne, a rĕmas un venit curat de 60 coróne, care s'a predat destinaţiunei sale.

Tuturor acestora li se aduce şi pe acéstă cale sincerile mulţumite.

Mercurea, la 9/21 Februarie 1900.

Pentru comitetul arangiator.
Nic. Simulescu

---

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta redacţia nu primeşte rĕspunderea.

Haină—mătase
Damast fl. 9.00

şi mai sus! — 12 metri! — trimisă franco şi vămuită! Mustre cu întórcerea postei; tot astfel şi din „Mătase-Henneberg" négră, albă şi colorată dela 45 cr. până la fl. 14.65 pr. metru.

G. Henneberg, fabricant de mătase (*lif. de curte ces. şi reg.* **Zürich**. [9]2—8

Nr. 16—1900 [21] 3—3

Publicare de licitaţiune

Edificarea unei biserici nóue în comuna Petrilla (Lunca din sus) protopresbiteratul Haţegului, se va da în întreprindere pe calea licitaţiunei publice minuendă Duminecă în 5/18 Martie la 11 óre a. m. în şcóla conf. din loc.

Preţul de strigare, conform preliminarului de spese aprobat de Prea Venerabilul Consistor la 31 Maiu 1897 Nr. 2813 ep. e fl. 1162.29, sau cor. 2324.58.

Intreprinzĕtorii, cari doresc a licita au a depune un vadiu de 10% din preţul de strigare.

Intreprinzĕtorul- cu care se va încheia contractul de edificare are a asigura comuna bisericéscă cu o cauţiune de 800 fl. v. a. (1600 coróne.)

Planul, preliminarul de spese, precum şi condiţiunile de licitare se pot vedea ori-când la oficiul parochial din Petrila (Lunca din sus.)

Petrila (Lunca din sus) luna lui Ianuariu 1900.

In conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Vĕzut:

Titu V. Gheaja, protopresbiter. **Simeon Suciu**, preot local.

In **Tipografia şi librăria archidiecesană Sibiiu**, se află de vêndare:

Cuvêntări bisericesci

de

Dr. Theol. George Popoviciu
protopresbiter ort. român în Lugoş
broş. à 3 cor., sau lei 3.50.

Religiune şi sciinţă,

disertaţiune
de acelaşi autor
broş. 50 fil.;
şi

Cuvêntări bisericesci

de
Massillon, episcop de Clermont şi membru al acad. franc.
traduse prin
Ioan Genţ
paroch gr. cath. în Haieu,
Tom. I broş. 5 cor. sau lei 6.50

In **Tipografia şi librăria archidiecesană, Sibiiu,** se află următórele scrieri ale poetului nostru **G. Coşbuc:**

Fire de tort, broş	fl. 1.—
Balade şi idile „	fl. 1.50
Sacontala, broş.	„ 2.50
Aeneis edit. II. broş	„ 1.25
Rĕsboiul nostru pentru neatêrnare, broş	„ —.50

Din **Tipografia şi librăria archidiecesană, Sibiiu,** se póte procura

Teoria Dramei

cu un tractat introductiv
despre frumos şi artă,
de
Dr. Iosif Blaga,
profesor.
Preţul broş. 3 cor. 60 fil.

In **Tipografia şi Librăria archidiecesană** au apărut

Treptele formale
ale
învĕţămêntului

de
Dr. Petru Şpan.
Preţul 1 C. 60 fil
Se pot procura din
Librăria tipografiei archidiecesane
Sibiiu.

Indispensabilă pentru fie-care ştiutor de carte este cartea întitulată:

Datorinţele şi drepturile
purtătorului de dare,

ce se póte procura dela
Librăria archidiecesană,
Preţul 1 C. 20 fil. + porto 10 fil.

Cuprinde tot feliul de îndrumări, cum sĕ purcedem la cumpĕrări şi vênzări de proprietăţi, realităţi, ca sĕ nu plătim dare decât numai câtă se cuvine, cum sĕ ne scăpăm de darea care nu cade în sarcina nóstră, ce drepturi sunt împreunate cu plătirea dării, etc.

Din **Tipografia şi librăria archidiecesană, Sibiiu,** se pot procura:

Pribeag

de
Ioan Iosif Sceopul.
Preţul broş. 1 cor. 50 fil.

De pe la noi,

nuvelete de
D. V. Păcăţianu
1889—1891.
Preţul broşat 2 coróne

Din tainele vieţii,

novele şi schiţe
de
Margareta Moldovan.
Broş. à 2 cor.

Din vremuri apuse,

de
Judita Secula născută **Truţa.**
Broş. à 1 cor.

In *Tipografia şi Librăria archidiecesană,* Sibiiu, se află de vêndare

Sidoxia,

cestiunea dotaţiunei archiereului ort. român din Transilvania,
de
Matei Voileanu.
Preţul 30 cr.

In *Tipografia şi librăria archidiecesană, Sibiiu,* a eşit de sub tipar şi se află de vêndare:

Drepturile, datorinţele
şi
responsabilitatea membrilor de directiune,

de
Alfred Kormos
traducere de
Constantin Popp, funcţionar la „Albina".
Preţul broş., inclusive porto postal, fl. 1.60

Au apărut:

Seminţe
din
Agrul lui Christos.

Cuvêntări bisericesci

de
Zacharia Boiu,
asesor consistorial, protopresbiter etc.

Cu binecuvêntare archieréscă.

Tom. I.: **cuvêntări la tóte Duminecile de peste an.**
„ II.: „ „ „ **prasnicele şi sĕrbătorile, precum şi la casuale bisericesci.**
„ III.: **cuvêntări la îmmormêntări, parastase etc.,** 360 pagine.

Preţul fiecărui tom 3 coróne şi porto postal.

Se află de vêndare la **autorul** şi la
Tipografia şi librăria Archidiecesană
Sibiiu.

Se află de vêndare la

Librăria archidiecesană

1. **Almanachul învĕţătorului român**, anul I şi II. Preţul unui exemplar 1 fl. v. a., partea II 70 cr., porto 5 cr.
2. **Calendarul bibliotecii nóstre pe anul 1900**, preţul 28 cr., porto 5 cr.
3. **Conferinţele învĕţătoresci** din archidiecesa ort. rom. a Transilvaniei, ţinute în 18/30 şi 19/31 August 1898. Preţul 1 fl, porto 15 cr.
4. **Geografia pentru scólele poporale**, clasa III şi IV, de *V. Goldiş*, preţul 35 cr., porto 5 cr.

Din „Biblioteca teatrală"

au apărut până acum următórele broşuri:

Nr. 1.	**Sóre cu plóie**, comedie într'un act de *Iosif Vulcan*	20 cr.
Nr. 2.	**Idil la ţară**, comedie într'un act, localisată de *Maria Baiulescu*, după Juin şi Flerx	20 „
Nr. 3.	**Biletul de tramvai**, comedie într'un act de *Gr. Mărunţianu*	15 „
Nr. 4.	**Un om buclucaş**, comedie într'un act, localisată de *Maria Baiulescu*, după M. Michel şi Labiche	20 „
Nr. 5.	**Trei doctori**, comedie într'un act, localisată din l. germână de *Virginia A. Vlaicu*	20 „
Nr. 6.	**Pălăria ceasornicariului**, comedie într'un act, de Mdm. Emile de Girardin, localisată de *A. G. N.*	25 „
Nr. 7.	**Unde dai şi unde crépă**, comedie în 2 acte de Alexandru Cosmar, localisată de *Iuliu Popescu*	25 „

La **Librăria Tipografiei archidiecesane,** se află spre vênzare:

Amicul poporului

de
T. Vuculescu, pretor.

O carte neapĕrat de lipsă pentru fiecare cetăţean şi cu deosebire pentru fiecare plugariu; cuprinde o mulţime de sfaturi în astfel de cause judecătoreşti şi administrative, cari pot obveni fiecărui om.

Preţul unui exemplar 1 cor.; trimis cu posta franco 1 cor. şi 10 bani.

Caractere morale,

exemple şi sentinţe, culese din istoriile şi literaturile popórelor moderne şi vechi
de
Ioan Popea, prof

O carte instructivă şi pe lângă acésta şi o lectură fórte plăcută, n'ar fi ertat sĕ lipséscă din nici o bibliotecă.

Preţul unui exemplar cor. 2.50; trimis cu posta franco 2 cor. 60 bani.

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.**

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 18 Sibiiu, Marți, 15/27 Februariu 1900. *Anul XLVIII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **streinătate** pe an 24 C, 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
pistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de dóuě ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond — și timbru de 60 fil.
pentru fie-care publicare.

Nr. 1088 Scol. 1900.

Cerculariu

către tóte oficiile protopresbiterale și parochiale din archidiecesa Transilvaniei.

„Veneratul sinod archidiecesan în sesiunile sale anuale de repețite ori a insistat și a dispus, ca școlele nóstre sě fie visitate prin comisari anume esmiși ai consistoriului.

Acestei însărcinări consistoriul și în trecut 'i-a corespuns, trimițênd din când în când comisari în locurile unde mai cu samă s'a ivit trebuința; visitațiune sistematică și generală însă în șirul anilor din urmă din centru nu s'a îndeplinit.

Dacă considerând importanța cea atât de mare a școlelor nóstre confesionale pentru desvoltarea morală-culturală a credincioșilor noștri și considerând situațiunea puțin mulțemitóre a unora dintre școlele nóstre, acest consistoriu află de astădată de necesariu a se convinge în mod mai direct și mai intensiv prin esmiși speciali ai sěi despre situațiunea generală a școlelor nóstre atât cu privire la mersul și desvoltarea instrucțiunei, la activitatea personalului învěțătoresc, cât și cu privire la situațiunea generală a școlei, întru cât corespunde edificiul școlariu chiemărei sale, întru cât școla este înzestrată cu mobiliile și recuisitele recerute, întru cât elevii sunt prověduți cu cărțile de lipsă de școlă și întru cât în școlă se folosesc numai cărți aprobate de autoritatea bisericéscă școlară, întru cât numěrul copiilor obligați a cerceta școla corespunde numěrului posturilor învěțătoresci, întru cât copii cercetéză regulat școla, întru cât salariul învěțătoresc este asigurat în suma prescrisă de lege, întru cât parochul ca director școlariu și comitetul parochial satisface datorințelor impuse lor prin lege și regulament etc. etc.

Cu un cuvênt acest consistoriu doresce, ca sě-și facă o icónă adevěrată despre starea școlelor nóstre din archidiecesă din tóte punctele de vedere, spre care scop esmite ca comisari speciali ai sěi pre următorii domni:

1. Pentru protopresbiteratele Brașovului, Branului, Făgărașului și al Treiscaunelor: *Dr. Vasile Saftu,* paroch în Brașov.
2. Pentru protopresbiteratele Sighișórei, Cohalmului, Mediașului și al Têrnavei: *Mateiu Voileanu,* protoiereu și asesor cons. în Sibiiu.
3. Pentru protopresbiteratele Sibiiului, Seliștei, Mercurei, Avrigului și al Agnitei: *Dr. Daniil P. Barcianu,* prof. sem. și ases. cons. în Sibiiu.
4. Pentru protopresbiteratele Sebeșului, Orăștiei, Devei și al Geógiului: *Ioan Droc,* ppresb. și ases. cons. în Mercurea.
5. Pentru protopresbiteratele Zarandului, Hațegului, Iliei și al Dobrei: *Dr. Pavel Oprișa,* prof. gimn. în Brad.
6. Pentru protopresbiteratele Abrudului, Câmpenilor, Albei-Iulie și al Lupșei: *Sergiu Medean,* ppresb. în Sebeș.
7. Pentru protopresbiteratele Clușului, Turdei și al Ungurașului: *Grig. Pletosu,* protoiereu și prof. gimn. în Năsěud.
8. Pentru protopresbiteratele Deșului, Solnocului și al Cetății-de-pétră: *Dr. Eusebiu Roșca,* asesor cons. și dir. sem.
9. Pentru protopresbiteratele Reghinului, Bistriței și al Murěș-Oșorheiului: *Dr. Elie Cristea,* ierodiacon, secr. și ases. cons. în Sibiiu.

Numiții domni comisari vor avea sě îndeplinéscă misiunea lor cât se póte fără întârziere, încă în decursul anului curent școlariu și vor cerceta după putință tóte școlele, cari se află pre teritoriul încredințat lor, în specie însă acelea, despre cari se presupune, că au mai multă lipsă de o revisiune mai intensivă.

Deși esmisiunea domnilor comisari tinde mai cu samă asupra afacerilor școlare, totuși numiții comisari sunt autorisați și chiar însărcinați a-și estinde atențiunea lor asupra tuturor afacerilor parochiale în genere, așa dară și asupra afacerilor bisericesci și epitropesci; iar în raportul lor detaiat despre esperiințele câștigate, pre lângă cele referitóre la școlă, separat vor arăta ce au remarcat pre terenul bisericesc-epitropesc.

Oficiile protopresbiterale și parochiale sunt prin acésta îndemnate a da comisarilor consistoriali tot sprijinul întru împlinirea misiunei lor însemnate, dela carea acest consistoriu aștéptă luarea unui avênt nou și a satisface tuturor provocărilor, cari se vor primí întru înlesnirea purcederei lor; — iar în specie învěțătorimea nóstră, căreia asemenea 'i se comunică acest cerculariu, se îndatoréză a-și da tóte silințele pentru ca sě satisfacă așteptărilor juste puse în ea și a da cu respectul cuvenit și cu ascultare comisariului consistorial tóte deslușirile, cari li se vor cere.“

Sibiiu, din ședința plenară, ținută la 7 Februariu 1900.

Consistoriul archidiecesan,
Ioan Metianu,
archiepiscop și metropolit
Dr. Elie Cristea m. p.,
ierodiacon, secretariu consistorial.

Decisiune salutară.

☞ Plenul consistorului nostru archidiecesan a adus în ședința sa dela 7 Februariu a. c. o decisiune privitóre la controlul tuturor afacerilor scólelor nóstre confesionale din întrégă archidiecesa. Acéstă decisiune importantă va stêrni de sigur complăcerea tuturor acelora, cari cunosc importanța *scólei* în viéța unui popor, și mai ales în viéța poporului nostru român din acéstă patrie.

In ședințele congresului bisericei romano-catolice, ținute septămânile trecute în Budapesta, mai mulți oratori au accentuat între alte chestiuni importante și marea datorință a bisericei de-a se îngriji și pe viitor de fiica sa, de *scóla confesională.* Chiar renumitul *Ugron* a indicat, de ce mare valóre este creșterea tinerimii în spiritul bisericei sale, susținênd scólele confesionale și punênd toți umër la umër, ca sě pótă rivalisa cu scólele de stat.

Dacă naționaliști maghiari de talia lui Ugron scot la ivélă necesitatea susținerii și îngrijirii de scólele papistașe, în cari limba de propunere este aprópe în tóte maghiară, ce sě zicem noi în acéstă privință, cari n'avem decât puține instituțiuni culturale.

Indoită datorință avem noi a ne înteresa de tóte aceste instituțiuni, în cari sufletul neamului, limba proprie, se cultivă și în special de scólele nóstre confesionale, în cari este admisă desvoltarea și cresterea tinerimei în spiritul bisericei, care de milenii ni-a susținut pe aceste plaiuri.

Când deci vedem suprema nóstră autoritate dând o importanță specială chestiunii scolare, nu putem decât sě ne bucurăm și sě lăudăm dispozițiunea de-a trimite în tóte părțile archidiecesei bărbați pricepuți în materii de scólă, cari cu ochi pětrunzětori sě privéscă causa scolară din tóte punctele de vedere, sě adune datele necesare, cu privire la relele, cari împedecă progresul dorit, și sě facă superiorității bisericesci rapórte detaiate asupra celor descoperite și esperiate, pe basa cărora sě se pótă lua měsuri, ca toți cei angajați la promovarea intereselor nóstre scolare sě-și îndeplinéscă prompt și cu consciențiositate datorința și astfel întreg învěțěmântul sě iee avênt, sě înainteze spre binele poporului, care jertfesce din sudórea sa pentru susținerea scólelor și a slujitorilor ei.

Atragem deci și noi atențiunea tuturor factorilor nostri scolari asupra acestor împrejurări, publicând în cele premerse întreg cerculariul consistorial esmis în acest obiect, și suntem convinși, că d-nii comisari designați și cu esperiențe în cele școlare își vor împlini onorifica misiune cu stricteța, reclamată de importanța progresului atât de dorit a învěțământului nostru poporal, estinzîndu-și atențiunea asupra tuturor împrejurărilor, și căutând a scruta tóte amenuntele indicate în cercular, precum și altele ce vor crede că aparțin la obiect.

Audiență. Eminenția Sa, Î. P. S. nostru archiepiscop și metropolit *Ioan* a sosit în Budapesta Duminecă și însinuându-sě pentru audiență, a fost primit din partea Majestății Sale preabunului nostru Impěrat și Rege, Francisc Iosif I Luni după órele 10 a. m.

Senatul României în ședința dela 11 Februariu a primit cu 57 contra 4 voturi proiectul de lege despre renta bisericei S-tului Nicolae din Brașov. Despre decursul desbaterilor vom da amenunte în numěrul proxim.

Raportul d-lui senator Gr. Tocilescu

asupra

Legei rentei școlelor din Brașov

(Incheiere).

Alte documente constată că numita biserică a stăpânit în Țara românéscă și moșia Budiștenii, „cu câmp, pădure, vie și apă și vad de móră la Cotroceni (document din 1748), moșia Merișanii din județul Muscel (dăruită de Constantin-Vodă Brâncoveanul), vii în dealul Scăenii pe valea Grecilor (anaforaua divanului domnesc din 1790, cu scuteală de plata vinericiului și a altor angarale), vii în Moldova (Chrisovul din 1731 al lui Mihail Racoviță, prin care, pe lângă scuteala ce face oilor și vitelor preoților de la biserica Sf. Nicolae din Brașov, scutește și de vamă vinurile din viile ce avea biserica în Moldova), etc.

Din categoria a dóua, voiu cita numai chrisovul din 21 Iunie 1825, în care Grigore-Vodă Ghica zice: „popa Voinea de la Sf. biserică a dóua din Ocher ot Brașov, care s'au prefăcut din nou..., dimpreună cu toți mahalagii acelei Sfinte biserici, cu jălbi de rugăciune au venit către domnia mea, că Sfênta acéstă biserică ce din nou s'a zidit în locul celei vechi, la care și domnia nóstră am făcut óreși care ajutor, unde cu silința lor au așezat și școlă de învěțătura copiilor, la care școlă se află o sumă mare de copii sěraci, ai cărora părinți nu sunt în stare a putea plăti la dascăli ca sě-'i învețe frica lui Dumnezeu și obiceiurile cele bune, din care pricină a sărěciei rěmân de tot neînvěțați, sělbateci și ticăloși, împilați în prostime.... făcându-ne rugăciune ca precum alte școle din alte locuri sunt ajutate (de țara Românéscă) sě se ajute și acéstă cu o milă“, căci cum zice Voevodul la începutul chrisovului seu, „tótă facerea de bine și ajutorul în tot locul și pretutindenea este bine primită lui Dumnezeu, iar ceea-ce se face la locuri pricinuitóre binelui și folosului de obște, cum și școle de învěțătură, cari împodobesc pe ómeni cu înțelepciune, cu cuvêntul și cu luminarea credinței și a cunoscinței de Dumnezeu și alte asemenea folositóre obștei, acelea cu atât sunt mai cuviinciόse și plăcute lui Dumnezeu“. In schimb Domnul nu cerea de la preoții brașoveni de cât „întru slujbele lor a ruga pe Milostivul Dumnezeu pentru a domniei stare și binele țerei a pământului acestuia“.

Astfel, dlor senatori, până în prima jumătate a secolului al XIXlea biserica și școlile române din Brașov s'au bucurat în amêndóuě principatele de drepturi reale și consacrate de vécuri.

Apoi se întêmplă, nu se știe cum, că moșiile și bunurile acelea, cari se stăpâniseră până acum în țara românéscă, ca și în Moldova, sě între în mânile altora, sě fie perdute prin prescripțiune și Statul român sě le înstrěineze.

Acéstă întrerupere însě de posesiune, provenită din diferite împregiurări, n'a fost un motiv pentru ca în ziua când comunitatea bisericei din Brașov a venit sě reclame drepturile sale, România sě refuze a'și plăti o datorie veche și nediscutată, ci din potrivă ea a recunoscut-o de plin drept și fără nici o șovăire.

Așa, în 1860, soborul bisericesc de la Sibiiu, sub președința celui mai mare și mai vrednic Mitropolit Andrei Șaguna, a însărcinat pe neuitatul prelat sě céră guvernului român: dacă nu însěși proprietățile și bucuria privilegiilor pierdute, cel puțin echivalentul rentei în bani. Metropolitul înștiințéză mai întâi pe guvernatorul Transilvaniei despre mijlocirea ce va face pe lângă guvernul Principatelor.

In chipul acesta s'a născut prima alocațiune budgetară în budgetul Moldovei, la anul 1860, pe cifra de 500 galbeni; în bugetul Țării Românești în 1861, pe cifra de 15.750 lei vechi, și apoi, după unificarea Camerelor și ministerelor, regulat suma de 36.400 lei vechi până în anul 1868. Atunci regretatul Dim. Gusti, ca ministru al cultelor și instrucțiunei publice, a făcut o lege, votată în unanimitate, prin care se acordă Eforiei școlelor centrale române din Brașov suma anuală de lei noui 23.500 (lege promulgată în Monitorul Oficial Nr. 165 dela 20 Iulie 1868).

Deosebit de acéstă anuitate, întemeiată pe niște obligațiuni consfințite de vécuri și figurând în bugetele următóre cu mențiunea expresă: după legea specială, mai găsim încă tot de la acéstă dată, pentru gimnasiul și biserica sf. Nicolae, o sumă variabilă între 10 până la 15 mii de lei până în anul 1875. Acéstă sumă se acordă tot ca compensațiune a drepturilor comunității brașovene, care nu era mulțumită cu ceea ce i-se recunoscuse prin lege. Deja în 1872 se presintase în Camera legiuitóre un proiect de lege din inițiativă parlamentară, datorit repausatului de vecinică memorie Mih. Kogălniceanu, dlor general Manu, Balș, Vernescu, Vladimir Ghica și altora, prin care proiect se propunea a se servi bisericei sf. Nicolae din Brașov încă un supliment de anuitate în cifra de 15.000 lei. Acest proiect a căpătat ființă de lege în anul 1875.

Pe temeiul acestei legi, votate de Senatul conservator și de camera conservatóre, în bugetele începênd cu anul 1876 încóce, aflăm trecute amândóuĕ alocațiunile astfel: „idem școlelor române din Brașov (legea specială) 23.500 lei; gimnasiului și bisericei sf. Nicolae din Brașov (lege specială) 15.000 lei“.

Iacă, dlor senatori, cum s'au fixat drepturile bisericei sf. Nicolae din Brașov la cifra de 38.500 lei pe an, cu mențiune ca acéstă sumă anuală de 38.500 lei sĕ fie a bisericei sf. Nicolae pentru școlele greco orientale române din Brașov, întreținute de zisa biserică. Dar până a merge mai departe, spre a arăta ultima fasă a chestiunei, mĕ simț dator sĕ amintesc cu recunoștință sprijinul cald și tactul înțelept cu care ministrul instrucțiunei publice din 1875, Dl T. L. Maiorescu, a apărat proiectul de lege, cum numai puțin și mintea luminată și patriotismul bătrênului jurisconsult, regretatul Costache Bosianu, care de la înălțimea tribunei acestui Senat, a încălzit inimile tuturor și a risipit îndoielile celor câtor-va protivnici ai proiectului.

De la 1860 până la 1875, timp de 15 ani; de la 1875 până la 1895, timp de dóuăzeci de ani, în care se perindă la cârma afacerilor publice patru ministere: minister liberal, junimist, concentrat, conservator, se plătește regulat de către Statul român bisericei sf. Nicolae din Brașov, i-se plătește regulat și integral renta sau anuitatea hotărîtă.

In 1895 însĕ, odată cu prima venire la putere a ministerului Dim. Sturdza, și apoi iarăși la a doua venire a aceluiași minister, după retragerea d-lui P. S. Aurelian, vedem pentru motive nesciute, ca să nu zicem prea mult știute, că încetează plata acelei rente. Representanții bisericei reclamă prin mai multe adrese; ba vin chiar și în București, fără sĕ fie primiți, nici ascultați. Situațiunea școlelor române devenise cât se póte mai grea; ele sleiseră chiar fondul de pensiune; erau amenințate sĕ fie închise; nu mai rămênea deci comitetului bisericei Sf. Nicolae de cât sĕ intenteze acțiune contra Statului român, cerênd o sumă anuală de lei 75.000, cât socotea că prețuesc vechile drepturi ale sale; și astfel, în curs de trei ani de zile, biserica și școlele române din Brașov s'au vĕzut lipsite de beneficiul unui drept real, neîntrerupt și perpetuu, consacrat printr'un șir de vechi hrisóve și acte și recunoscut de Camerile legiuitóre de la 1860 până astăzi.

Pe de altă parte, guvernul ungar, socotind că e vorba de o subvențiune dată de Statul român unor instituțiuni, școlă sau biserică, în contra disposițiunilor legei ungurești din 1883, care în mod formal, oprește asemenea ajutóre, a atras atențiunea guvernului român. Tratativele între cele dóuĕ guverne asupra adevĕratei naturi a drepturilor bisericei St. Nicolae, tratative începute deja de fostul ministru de externe, dl Dim. Sturdza, au fost continuate și duse la bun capăt de către guvernul actual, carele a lucrat cu energie și hotărîre într'o chestiune atât de delicată.

Reproducem aci nota diplomatică a d-lui ministru Lahovari adresată d-lui marchiz Pallavicini la 2 (14) August 1899, drept rĕspuns la o notă a d-sale, din aceeași zi:

Domnule marchis,

„Prin scrisórea Sa, cu data de la 2 (14) August 1899. Excelența Vóstră a binevoit a'mi face cunoscut că, în urma propunerei făcută de predecesorul meu, dl D. Sturdza, prin scrisórea sa cu data din 28 Noemvrie (10 Decembre) 1898, sub Nr. 24.978, pentru a găsi o soluțiune a chestiunei rentelor plătite ca indemnitate de către guvernul Regal Român instituțiunilor școlare ale bisericei Sf. Nicolae din Brașov, cât și în urma convorbirilor ce au avut loc între noi în acéstă afacere, Guvernul Regal Ungar, însuflețit de sentimente de conciliațiune și dorind a da o soluțiune satisfăcĕtóre acestei afaceri, a aderat la propunerea guvernului Regal Român de a capitalisa în rentă română 4 la sută, de o valóre nominală de 962.000 lei, sub modalitățile următóre, pe cari Guvernul Regal Român le primește și dênsul.

„Plata sumei de 962.000 lei în rentă română de 4 la sută se va face pe cale diplomatică.

„Capitalul va fi depus la Cassa de depuneri și consemnațiuni din Buda-Pesta ca fond al gimnasiului superior și al școlei zisă reală, greco-ortodoxe-române, întreținute de biserica sf. Nicolae din Brașov.

„Interesele acestui capital vor fi destinate exclusiv ziselor școle; vor fi primite pe fie-care an de presidentul Eforiei (în urma modificărei cerută, va fi presidentul comitetului bisericei), care va da chitanță și va fi dator a justifica că le-a întrebuințat pentru trebuințele școlelor susmenționate.

„Fondul va purta titlul: fond al gimnaziului superiori al școlei zisă reală, greco-ortodoxe române din Brașov.

„Capitalul nu va putea fi deturnat în nici un cas de la destinațiunea sa, și va fi menținut neatins și întreg pe tot viitorul. Statul ungar, exercitând dreptul seu de supraveghere, garantéză că fondațiunea sus arĕtată va rĕmânea inviolabilă.

„Guvernul Regal Român ia act de declarațiunea guvernului Regal Ungar, că prin faptul că consimte la plata sumei sus menționate în favoarea sus ziselor școli, nu înțelege sĕ se abată de la principiul legei ungare din 1883, care interzice școalelor și bisericilor sĕ primească subvențiuni streine, și că, în afară de suma sus menționată de 962.000 franci, el nu va autoriza nici o școală sau biserică română pe teritorul ungar sĕ primească de la guvernul Regal Român o subvențiune, ori care ar fi titlul ei“.

Pe temeiul acestui schimb de note și cu simpla modificare ca în loc de „fondul școalei și al gimnasiului“ sĕ se zică: „fondul bisericei sf. Nicolae, destinat pentru școlă și gimnasiu“ și că venitul se va primi de către „președintele comitetului parochial al bisericei“, în loc de „președintele eforiei școalelor“, s'a întocmit presentul proiect de lege, a căruia economie se reduce la următoarele:

Prin primul articol guvernul este autorisat sĕ capitaliseze suma anuală de 38.500 lei într'un titlu de rentă română 4 la sută; acest titlu va fi depus la Cassa de depuneri și consemnațiuni (Cassa centrală de Stat) din Buda-Pesta, ca fond al bisericei sf. Nicolae din Brașov, pentru gimnasiul și școala reală greco-orientală română din acel oraș, întreținute de zisa biserică, cu condițiune ca venitul capitalului de 962.500 lei sĕ fie plătit în fie-care an președintelui comitetului bisericei Sf. Nicolae din Brașov, pentru a 'l întrebuința la nevoile ziselor școale în organizațiunea lor actuală; îar capitalul va remânea vecinic inalienabil și nu va putea nici odată să fie distras dela acéstă destinațiune.

În chipul acesta, guvernul unguresc a recunoscut drepturile vechi ale bisericei Sf. Nicolae; ele sunt acum întărite definitiv; renta a devenit perpetuă și nominativă; viața școlelor române din Brașov este asigurată; capitalul fiind depus în Cassa centrală a statului, în urma unei convențiuni internaționale, rĕspunde de el statul căruia i-s'a încredințat, și rĕspunde de el pentru vecie. O altă soluțiune în situațiunea legală a bisericei Sf. Nicolae n'a putut fi obținută: trebue s'o considerăm deci ca cea mai bună și mai fericită.

Prin articolul al II-lea al proiectului de lege se deschide ministerului cultelor și instrucțiunei publice un credit extraordina de 115.500 lei pentru plata sumei datorite pe cei trei aní din urmă bisericei Sf. Nicolae din Brașov.

Domnilor senatori,

Astă-zi, când biserica Sf. Nicolae din Brașov, cu aprobarea consistoriului din Sibiu, se declară gata sĕ retragă acțiunea care a întrodus'o în contra Statului român; astă-zi, când chestiunea care neliniștea pe unii, apăsa greu pe consciința altora, îngrijea tóte inimile, a luat capăt într'un mod drept, patriotic, și spre mulțumirea tuturor celor interesați; astă-zi, când drepturile consfințite prin hrisóvele domnești ale marilor voevozi în curs de atâtea veacuri, 'și-au găsit o basă temeinică și o chezășuire, pe cât chezășuire mai mare a fost posibilă de obținut, căci ea se baséză pe angagiamentul solemn al unui guvern strĕin că garantéză înviolabilitatea fondului și menținerea de veci a destinațiunei lui; astă-zi când nu facem de cât a urma tradițiunilor bĕtrânești, cari alcătuesc comóra de cinste și de mărire, moștenită de la părinți, și cimentéză legătura presentului cu trecutul și viitorul; astă-zi, când biserica și școlile române din Brașov, ca și toți Românii, pot bine-cuvênta țĕrîna acelor Domni, cari într'un timp când aiurea îndeletnicirile spiritului și lucrările păcei nu erau în destul prețuite, ei gândiseră la aceea ce mai cu sémă face trebuință națiunei Românești: mintea, mintea cu luminatele fapte bune; deschiderea ochilor sufletești, mărirea în demnitate intelectuală și în bine, creștere în forța morală, glorie în spirit, strălucire în justiție, cucerire în domeniul întins încă al răului moral și al răului fizic; astă-zi, în fine, când toți suntem pătrunși că politica este o funcțiune a sufletului național, că reazămul ei stă în constiința națiunei, în spiritul de consecință, în continuitatea tradițiunilor, în înălțimea vederilor, în grija intereselor naționale basate pe respectul reciproc al relațiunilor și drepturilor dintre State, — suntem datori, credem, ca toți, fără osebire de păreri politice sau de patimi trecătóre, sĕ nu simțim de cât o singură vie și patriotică emoțiune, de cât o singură bătae de suflet, și sĕ votăm în unanimitate, cu inimă caldă de români, alăturatul proiect de lege, căci în viața neamurilor, ca și a indivizilor, sunt zile cari mângăe de multe miserii, sunt zile cari șterg multe amărăciuni, sunt zile înălțătóre, în cari un neam întreg trăește viața unor zecimi de secoli, viața întregului seu trecut (Aplause prelungite).

Revistă internă

Din camera ungară.

In ședința din 11 l. c. a Camerei s'au auzit desbateri asupra musei teatrelor.

Deputații Szőts și Major s'au revoltat în contra direcțiunei frivole a teatrelor particulare.

Asboth se plânge, că fiica autorului, „Tragediei omului“, Emerich **Madách**, trăește în cele mai mizerabile condițiuni, pe când piesa clasică* a genialului ei tată, va trăi secole întregi pentru edificarea națiunei.

Oratorul presintă o petițiune a fiicei lui **Madách** și stărue pentru o favorabilă resoluțiune a cererei.

Herczeg vorbește despre teatrele subvenționate ale capitalei. Opera regală nu caută sĕ atingă scopul ei, perfecționând muzica națională și arta muzicală, ea e mai înapoiată de cît acestea. Opera trebue sĕ fie unguréscă. Cel'alt teatru subvenționat, teatrul național, e cel mai rĕu institut al Capitalei. Oratorul semnaléză acțiunea intendentului ca cel mai periculos diletantism și propune ca pe lîngă el sĕ se numéscă un director special, (strigăte de „éljen“, oratorul e felicitat.)

Președintele consiliului de miniștri, dl **Széll** spune, că pretențiunile simțemintelor naționale trebue sĕ fie raportate împreună cu cererile artistice ale publicului.

Intendentul ar fi un obiect născut pentru a fi pradă celor mai violente atacuri.

E posibil ca intendentul actual sĕ fi comis óre-cari greșeli, dar e lucru știut, că el 'și-înțelege bine afacerea sa și nimeni nu trebue sĕ se îndoiască de sirguința, cu care rcaută a'și îndeplini obligațiunile sale.

Oratorul voește ca teatrul sĕ fie pus în serviciul geniului național. Dacă teatrul național nu e vizitat, vina e direcțiunea dominantă, pe care au apucat mai tóte teatrele mari din Europa și mulții Orfei din Capitală. (Strigăte din extrema stîngă: De ce se toleréză?) Cauza nu e în interesul ci în lipsa unui bun director și a unui bun diriginte.

Cu tóte astea, amîndouă chestiunile vor fi resolvite. (Aplause furtunóse din dreapta).

*

Tumult în camera austriacă.

Ședința dela 11 l. c. a fost viforósă. Ca și pe timpul luptelor anterióre parlamentare în întrégă ședința a domnit o larmă deosebită, votări nominale întreruperi ofensătóre, schimburi de cuvinte violente, și numai la fine au putut trece asupra ordinei de zi, la discuția asupra contingentului recruților.

Deputatul *Türk* începe vorbirea, spunênd că e o călcare a neutralității, când s'a permis sĕ fie transportați cai din Austro-Ungaria pe séma Englez lor. E o procedere necavaleréscă a sprigini o campanie tâlhăréscă. Trece la chestia zde și întrébă ce compensație se dă pentru acésta? — apoi face recriminări ministrului pentru apĕrarea țerei.

Dolezal, ceh-tinĕr atacă guvernul pentru chestia zde.

Acestora le rĕspunde ministrul *Welsersheimb*, declară că armata este cu totul strĕină luptelor partidelor politice și se bucură de stima întregei Europe. Armata este o instituțiune comună tuturor popórelor din Austro-Ungaria.

Discursul d. Welsersheimb este întrerupt de mai multe-ori de cehii tineri.

Giovanelli, ministrul agriculturei face apoi o expunere a grevei minerilor. Spune că s'au început discuțiuni cu privire la reducerea órelor de muncă, încă mai nainte de isbucnirea grevei, însĕ ele nu se pot termina sub influența momentului, fără a examina în mod complet acéstă chestie, care interesézä nu numai exploatarea minelor dar și întréga industrie.

Acest discurs este întrerupt cu violență de către socialiștii cari continuă zgomotul în urma unui discurs al președintelui, care încércă sĕ restabiléscă ordinea.

Ședința se ridică în mijlocul unui mare tumult.

Un preot vrednic.

Certege, 2 Febr. 1900.

Primim spre publicare discursul, cu care a deschis onorabilul părinte Constantin **Cothișel** din Certege, sinodul parochial ordinariu din anul acesta, aflând în acest cuvênt părți momentuóse din trecutul furtunos al ortodoxismului, și perspective frumóse pentru un viitor mai blând, în care armonia și pacea și-au dat mâna. Discursul e următorul:

Onorat Sinod! Iubiți credincioși!

S'au împlinit 50 de ani, decând acéstă parochie s'a reînființat și nu pot trece cu vederea cu ocasiunea ținerei Sinodului parochial, ca sĕ nu fac o scurtă reprivire asupra trecutului acestei parochii, care reprivire numai lucruri triste și dureróse ne pune înainte însĕ privind în present și în viitor ne face sĕ ne bucurăm.

Cu trecerea la unire întêmplată în 1815, a preotului greco-oriental, parochia acésta și-a perdut biserica și tot ce a avut. 35 de ani fii parochiei au purtat proces pentru recâștigarea bisericei, în care timp cu ostenele și spese mari, de trei ori au fost patru fii ai parochiei cu plângere la metropolitul sêrbesc în Carloviț, dar în loc sĕ câștige ceva, fiind acusați de vrăjmași și resvrătitori, au fost întemnițați, bătuți cu bețe și pedepsiți cu bani. Fii parochiei în acest timp au cercetat bisericile ortodoxe din Câmpeni, Secătura și Albac și aduceau preoți ortodoxi în timp de nópte de le făceau servițiii, fiindcă le era interzis preoților ortodoxi a-le servi și de multe-ori morții se ținea neîngropați câte 4—6 zile până dispunea judecătoria, cine sĕ înmormênteze. Ca sĕ capete libertate de a-și face servițiii după rit ortodox, 36 familii au făcut esamenul prescris de șése septămâni, și l'ar fi făcut toți fii parochiei, dar și acela s'a sistat; numai în anul 1898 au reposat doi dintre fii parochiei, cari au luat parte la acel esamen și anumiți Ioan și Nicolae Anca lui Petru Ciuta. De și au fost cercați cu bine și cu rĕu pre tóte căile, o parte din fii parochiei nu și-au lĕpădat credința strămoșéscă ortodoxă orientală și trecênd zilele amare pentru ei, abia în anul 1850 au reînființat parochia, dar și atunci din nou au fost necesitați sĕ céră „tuduman“ dela Unație, ba ce e mai mult și cei ce făcuse esamene. Ne avênd biserică, preoții administratori au servit în șura lui Giurgiu Georgiță; cu mari jertfe și neajunse în anul 1858 au edificat din lemn acéstă biserică; însĕ deși avéu parochie, fii ei nu scăpase de neplăceri de órece prin intrigi băgate de vrășmașii religiunei ortodoxe au avut deosebite neplăceri și certe cu preoții administratori și cu parochul Mihail Contes ales în 1854 — care de și era preot harnic și a stăruit mult la edificarea bisericei — în 1860 i-a părăsit, venind prin intrigi în cértă cu câțiva parochieni; adecă în decurs de 27 ani s'au perondat 14 administratori în care timp cei puțin credincioși au părăsit biserica și religiunea ortodoxă. Deși comuna Certege numera 244 case cu 1180 suflete, fii parochiei ortodoxe abia erau 75 familii cu 350 suflete. Cu începutul anului 1877 când s'au întregit definitiv cu parochi, încetând certele au putut sĕ-'și vézǎ fii parochiei de lucrurile bisericei; neavênd avere, odóre și cărți etc., de și puțini, prin stăruință și iubire înprumutată în decurs de 23 ani au înaintat în cele religióse și în cele materiale această parochiă ce vĕzênd cei ce o părăsisĕ s'au reîntors și astăzi sunt 156 familii cu 706 suflete. Parochia are o fundațiune pentru dotarea preotului și învĕțătorului, a cărei litere fundaționale sunt aprobate de Ven. Consistor sub Nr. 8944/98 B. și carea cu 31 Decembre 1899 se urca la suma de 9861 coróne 66 bani. Adăugându-se și banii bisericei de 1433 Cor. 56 fil. averea în bani e cu finea anului 1899 11.295 coróne 22 bani; pământ și edificii 707 coróne 36 bani, odóre și recvisite bisericești în valóre de 2679 coróne, recvisite școlare 185 cor. 10 bani, în total averea e 14.866 coróne 68 bani, care de altfel se va vedea mai pe larg în raportul comitetului și epitropiei.

Nu pot trece cu vederea cu acéstă ocasiune a vĕ pune înainte un lucru plăcut și anume, știți că biserica în tóte rugăciunile își aduce aminte de binefăcătorii ei, pentru ca numele acestora sĕ rĕmână pe vecie și sĕ nu se dea uitărei, am compus o carte numită „Cartea binefăcătorilor bisericei gr.-or. ortodoxe române din Certege“ séu „Cartea de aur“, în care s'au indus după cum s'au putut afla binefăcĕtorii dela reîntemeierea parochiei adecă din 1850. Acéstă carte e în dóuă esemplare, una pre masa altariului și una în cassa bisericei; comitetul parochial a decis, ca în tot anul în „Dumineca Floriilor“ sĕ se facă parastas și rugăciune pentru binefăcători, și totodată atunci sĕ se cetéscă în auzul fiilor bisericei numele lor, și în viitor toți dăruitorii sĕ fie induși în acéstă carte.

Onorat Sinod și iubiți fii! nu ar trebui sĕ lipséscă din acéstă carte numele nici unuia din fii parochiei, pentru că sciți câți fii ai parochiei cu stare bună în biserică nici sĕ mai pomenește la jertfe séu rugăciuni numele lor, remânênd averea lor la erezi nerecunoscători, precând biserica e recunoscătóre, păstrând numele și rugându-se pentru binefăcătorii ei. Pe lângă împlinirea datorinței față de biserică fii parochiei mai avéu o datorință și încă mare de înplinit și acea era față de școlă; am avut un edificiu mic și s'au ținut prelegeri cu băeții cum sau putut, dar în continuu fiind amenințați cu închiderea ei din partea organelor statului, în anul espirat și acestei datorințe am început a satisface și anume: s'au făcut aliarea pre basa decisiunii organelor nóstre bisericești cu greco-catolicii, și pactul s'a aprobat de Ven. Consistor sub Nr. 5133/99. Scol. pe basa căruia caracterul școlei e greco-oriental. Pentru edificarea noului edificiu scolar s'au aprobat planul și preliminariul de spese, cari se urcă la suma de 6740 coróne sub Nr. 10392/99. Scol.; în spese noi dăm 2/3 parte și gr.-catolicii 1/3 parte, materialul în parte s'a procurat și décă veți avea iubire, zel și atragere în anul acesta se va termina edificiul școlar. Cerênd binecuvêntarea și ajutoriul lui Dzeu preste lucrările nóstre, declar Sinodul de deschis.

NOUTĂȚI

Catechet român în Viena. La recomandarea Consistoriului metropolitan din Cernăuți, comitetul central școlar al Vienei a numit catechet pentru elevii români gr. or. pe capelanul militar d-l Pavel *Boldea*, care e un preot fórte zelos și vrednic. Din propriul zel și fără nici o rĕsplată pe când se afla în Budapesta a propus tinerilor români de acolo religiunea și limba română, ér din 1897, când a fost strămutat la Viena, dênsul face același lucru îngrijindu-se, ca un bun părinte, de crescerea tinerilor români din Viena.

*

Dl Gerasim Sêrb, nou numitul protopop al Belințului a fost chirotesit Duminecă, din partea P. S. Sale episcopului Iosif Goldiș, ear instalarea se va face Dumineca viitóre.

*

Avis. Joi în 1 Martie n. a. c. se va arangia o petrecere cu dans în sala hotelului „Impĕratul roman“. Inceputul la 8 óre séra. Bilete de întrare se vênd sara la cassă, și costă pentru o persónă 2 coróne, pentru familiă 5 coróne. Pentru comitetul arangiator: Dr. Nicolau *Comșa*, Dr. *Ioan David*.

*

Alegeri sinodale. In diecesa Aradului alegerile deputaților din cler pentru noul period de 3 ani se vor face: pentru districtul consistoriului din Arad la 30 Martie v. ear pentru districtul Orăzii-mari la 23 Martie. Alegerile deputaților mireni în districtul consistoriului arădan se vor țină Duminecă la 12/25 pănă inclusive Duminecă în 19 Martie, ear scrutiniul la 26 Martie; în districtul consistoriului orădan până inclusive Duminecă în 12/25 Martie, ear scrutiniul la 23 Martie.

*

Instituțiune dotală. Pentru a înlesni contractarea căsătoriilor fetelor de țeran, cari din lipsa de avere sunt împedecate de a trece în căsătorie legitimă, frații Panait, Spiru și Nicolae *Haracopul* au decis sĕ înființeze o instituțiune dotală, depunênd un capital de o sută de mii de lei în scrisuri fonciare. Suma acésta formézǎ un fond inalienabil, al cărui venit va servi pentru dotarea a zece fete pe ficare an din cele mai sĕrace și mai harnice din comunele: Rosești-Voluași, Tonea și Coslogeni, județul Ialomița. Consiliul de administrație se compune din 5 membrii, cari administrézǎ acéstă instituțiune în mod gratuit.

Alegerea fetelor de măritat se face în fiecare an în Dumineca dinaintea Crăciunului din partea a 50 locuitori fruntași, din comunele amintite, cari împreună cu preoții și învĕțătorii au sĕ decidă, cari fete de măritat sunt vrednice de donațiunea, ce li se destină și sĕ se pronunțe totodată și asupra felului, în care se va da zestrea fiecărei fete, adecă în vite și în instrumente agricole sau în casă de locuință. Deliberările acestei adunări se vor consemna într'un proces verbal și se vor înainta consiliului de administrație.

Fondatorii merită recunoscința tuturor cărora le zace la inimă îmbunătățirea sorții țĕranului român, fundamentul, pe care se ridică edificiul statului. Am dori ca actul acesta filantropic de model, sĕ dee îndemn și altora în alte părți pentru înființarea aștor-fel de instituții folositóre, naționale.

*

Tabloul Horia la exposiția din Paris. Cetim în ziarele bucureșcene, că dl Gheorghe Popovici, talentatul pictor și profesor al școlei de Bele-arte din Iași, după o muncă de un an și jumĕtate a terminat monumentalul tablou istoric, ce represintă „Execuția lui Horia din 1785“, tablou ce va fi trimis la exposiția universală din Paris.

*

A dóua ședință literară, ținută de „Reuniunea sodalilor români“ din loc a succes cât se póte de bine, procurând meseriașilor nostri, cari au participat în mare numĕr, o sérǎ fórte plăcută. Zelosul președinte, Dl Victor Tordășianu, deschizênd ședința, amintește despre faptele mai de căpetenie întêmplate în viața Reuniunei dela ultima ședință. Vorbește cu vie mulțumire despre frumósa producțiune din 27 Ianuariu, la care membrii (coriști și diletanți) s'au produs atât de minunat; laudă hărnicia dșórelor din cor, cum și simțul lor de jertfire pentru binele Reuniunei, îndeosebi mulțumește dșórei Maria Costea, care a colectat între damele din cor o frumósă sumă, cu care tot domniile lor, au procurat icóna Maicei Domnului, (ce atârnă deasupra lădiței pentru crucerii sĕracilor), încuadrată în catifea albastră și cu inscripția: „Mila dată sĕracilor, te curăță de pĕcate, îți câștigă îndurare și viață vecinică“, inscripție cusută cu litere de aur prin dșórele Eugenia Grecu și Silvia Nicula. Laudă pentru aceleași virtuți pe membrii Reuniunei, cari la inițiativa zelosului ajutor de bibliotecar dl Nic. Bratu, au contribuit la colecta pentru monumentul Marelui Șaguna. Cetește consemnarea celor-ce prin coróne eterne, au eternisat memoria decedaților Iuliu Oprișor, sod. curelar, Ioan Predoviciu, subjude r. și Iuliu Pipoș, v.-not., contribuind la fondul vĕduvelor cu suma de peste 50 coróne.

Se purcede apoi la executarea bogatului program, la care și-au dat concursul următorii dni și d-șóre: Val. Grindean cetește deosebite anecdote, de A. Pan; Evelina Luca declamează poesia de Eminescu: „Departe sunt de tine“; P. Neagoe declamiézǎ poesia „Glossa“ de Eminescu; Ana Stanciu: „Baladă“ de G. Coșbuc; N. Bratu, cetește „Nunta cea de a dóua-'i cu noroc“ de I. Gane; Ișan cântă composiția „Ach lăsați-me în pace“ de Vasilescu și „Dragă mândruliță“ de Flechtenmacher, acompaniat fiind la pian de Eug. Grecu. Maria Costea predă cu efect monologul „Prima rochie lungă“ de Jos. Vulcan; D. Axente, declamézǎ cu obicinuitu-i succes mai multe poesii de G. Coșbuc. De încheiere d-șóra Eug. Grecu la dorința generală a executat la pian mai multe piese poporale.

nelli.

*

Catalogul internațional al numelor de localități. Biroul telegrafic internațional din *Bern* a scos de sub tipariu noul catalog al oficiilor telegrafice. Direcția postelor ungare s'a îngrijit de timpuriu, ca în acest catalog sĕ apară tóte numirile numai în limba maghiară, cu tóte acestea — spun ziarele — biuroul din Bern a adaus ca supliment pe o cólă și lista numirilor strĕine de localități din Ungaria. Și ce e mai grozav, onorabilul biurou și-a permis acésta acum pentru a dóua óră!

*

Emigrările Românilor seceleni. Dela încetarea convenției comerciale cu România, emigrările Secelenilor în România au devenit tot mai dese, așa că numĕrul Românilor din părțile acelea scade într-un mod, care trebue sĕ ne inspire seriόse îngrigiri. „Gazeta“ publică următórele date cu privire la parochia *Bacifalu:*

In 1875 se aflau în Bacifalu 291 familii și 1282 suflete de religia română gr. or. Până în 1890 numĕrul familiilor a scăzut la 224, ér al sufletelor la 920. In 1900 constatările sunt puțin mai mângâitóre: numĕrul familiilor în ultimul period de 10 ani (1890 — 1900) a scăzut mai încet, dér totuși a scăzut la 186, al sufletelor la 906. Așa dér în decurs de 25 ani (1865 — 1900) numĕrul familiilor s'a impuținat cu 105, ér al sufletelor cu 362.

Óre pentru împedecarea acestor emigrări prin îmbunătățirea sorții celor năpăstuiți, n'ar fi timpul sĕ se ingrigească stăpânirea nóstră, când pentru Sĕcui se jertfește atâta din partea statului?

*

Sabie de onóre generalului Joubert. Tótă lumea admiră eroismul Burilor în lupta pentru libertate. Drept expresie a simpatiei pentru acest popor, despre a cărui existență înainte de rĕsboi, abia geografii de profesie făceau amintire, aflăm, că Clujenii au inițiat o acțiune pentru a trimite bravului general bur Joubert o sabie de onóre.

*

Nu! Un singur cuvințel a secerat earăș jertfe nefericite din nesfîrșita serie a pîrdalnicei de dragoste. Istoria s'a petrecut în comuna Pelöcse din comitatul Nógrád. Un tinĕr a încredințat pe o fată de stare bună din comună, despre care credea că 'l iubește cu tótă inima, dar în taină inima ei bătea pentru altul. Se fac tóte pregătirile pentru sĕrbarea cununiei; se încheie căsătoria civilă și merg la biserică. Când o întrebà preotul în fața altarului, dacă iubește pe mirele, ea nu-și putù înăduși glasul consciinței și rĕspunse: -- Nu! Apoi a isbucnit în plâns. Ceremonia s'a întrerupt, nuntașii s'au împrăștiat supĕrați, mirele de întristare s'a acățat de o grindă, ear fata a plecat în lume. Se presupune că s'ar fi aruncat în undele rîului Ipoly.

*

Sinuciderea unui director de teatru. Wilhelm *Jauner*, directorul teatrului Carol din Viena, s'a împușcat Vineria trecută. Causa sinuciderei se spune a fi disordinea referințelor private financiare.

*

Un vagabund șiret a umblat zilele trecute pe aici sub titlul de nepot al părintelui Dr. V. Lucaciu, colectând diferite ajutóre dela inteligința nóstră din loc. Respectivul a continuat colecta în Deva, Arad și póte și în alte orașe și a adunat numai din Arad vr'o 600 coróne. La oficiul de anunțare din Arad i-s'a înfundat însĕ meseria; fiind luat la întrebări, sĕ arete concesiunea autorității pentru colectare, n'a putut arĕta nimic și în urmă s'a constatat că numitul se chiamă *Násch* — probabil jidov — și e din Jibău. Incă nu se știe cât a înșelat șiretul ștrengar.

*

Zile grele pentru social-democrați. In statele monarchice încep a se lua mĕsuri contra propagărei de pe catedră a principiilor social — democrate. Precum se comunică, de curênd a enunțiat în *Cracovia* judecătoria militară în afaceri de onóre, că un oficer n'are voe sĕ dueleze cu un social-democrat, ear din *Berlin* se telegrafiézǎ, că ministeriul statului a declarat pe docentul universității din Berlin, Aron, care profesa principii social-democrate, de incapabil a mai prelege la universitate.

Din public*).

Monumentul Marelui Șaguna.

Comitetul „Reuniunei sodalilor români din Sibiiu“, a transpus ven. consistoriu archidiecesan următorul act:

Venerabil consistor archidiecesan!

Dorind și noi, „Reuniunea sodalilor români din Sibiiu“, a ne arăta recunoștința față de fostul nostru patron, de pie memorie Marele archiereu Andreiu baron de Șaguna, am întreprins între un numĕr mai restrîns al membrilor nostri colecta de față în favorul fondului pentru ridicarea unui monument Marelui Șaguna, al cărei resultat e 28 cor. 90 bani, adecă doauĕzeci-și-opt cor. 90 bani.

La colectă au contribuit:

Victor Tordășianu, presidentul Reuniunei, Ioan Ganea, vicepresident, George Poponea, notarul Reuniunei, Zah. Voileanu, croitor, Const. Dragoș, măiestru pantofar, Zah. Áron, măiestru cismar, membri în comitetul Reuniunei, Nicolae Simtion, membru onorar al Reuniunei, Vas. Ban, membru în comitetul Reuniunei, Stefan Moga, măiestru franzelar, Nicolae Stroilă, culegĕtor-tipograf, Nicolau Bratu, culegĕtor-tipograf, Ilie Almănescu, culegĕtor-tipograf, Antone Balomiri, sodal pantofar, Emil Sigmirean, culegĕtor-tipograf, Emil Vintilă, măiestru pantofar, Ioan Luca, mașinist, dela toți câte 1 cor.; Florea Crucița, cassarul Reuniunei 80 bani; Lazar Prașca, Ioan Bobeș, sodal păpucar, Stefan Duca, culegĕtor-tipograf, Victor Griguța, culegĕtor-tipograf, Ioan Marcu, culegĕtor-tipograf, Ioan Bologa, sod. păpucar, Zah. Moga, măiestru franzelar, Nicolau Marcu, măiestru tapetar, dela toți câte 60 bani; Áron Pușcașiu, sod. păp. 40 bani; Lazar Ucenic, sodal măsar, Gyenes Gyula, culeg.-tip., George Luca, sod. cismar, Ioan Lungociu, sod. păpucar, Traian Marcu, sod. păpucar, Simion Varga croitor, Ioan Părĕu, croitor câte 50 bani; Vasilie Arsenie, sod. curelar, Samoil Petrașcu, sod. măsar, Nicolau Drăghiciu, sod. rotar, Nicolau Henteș, măiestru pantofar, George Columbanu, sod. cismar, Emil Oliu, măiestru croitor, Emil Pĕtruțiu măiestru măsar și Ludovic Comloși, sergent-maior, câte 40 bani; Simeon Almășan, curelar 20 bani; Suma totală: 28 cor. 90 bani.

Din ședința comitetului „Reuniunei sodalilor români din Sibiiu“, ținută la 15 Februarie n. 1900.

V. Tordășianu,
președinte.

George Poponea,
notar.

Posta Redacțiunei.

G. Omĕta. Numai în extras s'ar putea publica. Astéptă decisul forului superior.

---

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta redacția nu primește rĕspunderea.

„ALBINA“ Institut de credit şi de economíi în Sibiiu.

Nr. 4857. [30] 1—1

Domnii acţionari ai **Institutului de credit şi de economíi „ALBINA“** se învită prin acésta în virtutea §. 20 al statutelor societăţii la

a XXVII adunare generală ordinară,

care se va ţiné în Sibiiu ***Sâmbătă în 31 Martiu 1900 st. n.*** înainte de amédi la 10 óre în casa institutului (Strada Baier Nr. 1.)

Obiectele:

1. *Raportul anual al Direcţiunei; bilanţul anului de gestiune 1899 şi Raportul comitetului de supraveghiare.*
2. *Distribuirea profitului realisat conform bilanţului.*
3. *Distribuirea sumei destinate pentru scopuri de binefacere.*
4. *Fixarea preţului marcelor de presenţă pe anul curent.*
5. *Modificarea regulamentului de serviciu pentru oficialii institutului.*
6. *Alegerea a 2 membrii în consiliul de direcţiune în sensul §-lui 36 din statute.*
7. *Alegerea membrilor comitetului de supraveghere.*

Domnii acţionari, cari în sensul §§. 22, 23 şi 24 din statutele societăţii voiesc a participa la adunare în persónă, séu prin plenipotenţiaţi,*) sunt rugaţi **a-şi depune acţiile şi eventual dovedile de plenipotenţă, cel mult până Mercuri în 28 Martiu a. c. st. n. 6 óre p. m. la cassa centralei în Sibiiu, séu a filialei în Braşov.**

Sibiiu, 13 Februariu 1900.

Direcţiunea.

Voci din public.

Scrisórea de mulţumită din America.

Copia scrisórei originale, tradusă verbal românesce.

Domnului **Franz Wilhelm**, farmacist,
Neunkirchen, Austria de jos

New-Jork, 18 Mai 1898.

Iubite Domnule!

In Novembre 12 anul 1895 eram aşa de bolnav de reumatism, că am fost silit, sĕ mĕ pun la pat. Opt luni de zile a trebuit sĕ zac în acelaş loc, fără sĕ mĕ pot mişca; greutatea corpului mi s'a redus dela 175 lbs la 130 lbs nu semn despre durerile grozave, ce am avut sĕ îndur în atâţia ani. N'am lăsat mai nimic neprobat, însĕ după ce folosém ceva, aşa am auzit de Iiniments elec- tric, scalde turceşti, şi după tot f[illegible] [illegible]eliul de ocupaţiuni medicale, nu mĕ [illegible] simţém mai bine, aşa că ultimul medi[illegible] [illegible]c ce l'am ocupat mi zise, că nu pr[illegible] [illegible]mesce mai mulţi bani dela mine, [illegible] pentrucă bani sunt aruncaţi fără sco[illegible]

După ce trec[illegible] p. întâlni un amic a[illegible] vreme la mijloc, de **tea Wilhe[illegible]** [illegible] meu, care-mi spune [illegible] **pentru curăţirea sângelui antiarthritică, antirheumatică,** ce-ar fi un mijloc fără greş contra rheumatismului Eu îi povestii din esperenţele mele cu alte mijlóce, şi aveam fórte puţină încredere. Parecă mâna sorţii mi-a dictat sĕ scriu la D-Vóstră, şi inima mea mai cugeta, că esistă un mângăitor, care mĕ curéza. Da, am câştigat convingerea, că esistă un atare mântuitor. Nu pot exprima în cuvinte durerile cumplite din cei din urmă 3 ani; acum când nu mĕ mai póte conturba nimic, mĕ simt ca un copil nou născut în acest moment fără a preţui tóte comorile lumei pe lângă **thea Wilhelm pentru curăţirea sângelui antiarthritică antirheumatică.**

Fiţi aşa buni, domnule, şi trimiteţi-ne îndat à 1. C. Q. D. 1 duzină (12) pachete de thea Wihelm pentru curăţirea sânge lui antiarthritică antirheumatică.

Dorin du-Vĕ ce e mai bine în sĕnătate şi viaţă îndelungată, rĕmân cu tot respect ul.

Iosef M. Gordon, 179 orchard st. New-York. [7] 2—7

Sĕ află în tóte farmaciile.

Deposit principal: la farmacistul *I. G. Molnar*, Sibiiu.

„VICTORIA“, institut de credit şi economii, Arad.

Bilanţ pro 31 Decembre 1899.

Active.		fl. cr.
Cassa în numĕrar		21837.83
Bon în Giro-Conto şi la alte bănci		6185.77
Cambii		1614487.21
Imprumuturi hipotecari		343703.—
Avansuri pe efecte		22447.—
Casa propria strada Arch. Ios. Nr. 2 şi alte realităţi		76673.22
Efecte proprii		17693.81
Mobiliar	fl. 4889.14	
după 10% amort.	„ 488.91	4400.23
Diverse conturi debitóre şi interese trans. re stante		25372.68
		2132800.75

Pasive.		fl. cr.
Capital social 3000 acţii à 100 fl.		300000.—
Fondul de reserva al acţionarilor	fl. 131932.74	
Fondul de pensiuni	„ 17630.25	149562.99
Depuneri spre fructificare		1299370.04
Deposite de cassă		6195.83
Cambii reescomptate		308089.50
Contribuţie restantă după inter. depunerilor sem. II.		3274.61
Interese transitoare anticipate		16349.92
Dividende neridicate		1177.—
Profit transpus din 1898	fl. 4664.—	
Profit net	„ 44116.86	48780.86
		2132800.75

Contul de profituri şi perderi.

Debit.		fl. cr.
Interese:		
pentru dep. spre fructificare		64993.64
Spese:		
Registre, imprimate, lemne, lumină, diverse	fl. 6094.98	
Contribuţie şi 10% dare după int. dep.	„ 16248.26	
Chiria	„ 1000.—	23343.24
Salare		13685.67
Bani de cuartir		1209.98
Porto		2037.91
Competinţe de timbru		256.59
Amortisare din mobiliar		488.91
Venit transpus din 1898	fl. 4664.—	
Venit net pro 1899	„ 44116.86	48780.86
		154796.80

Credit.		fl. cr.
Interese:		
dela cambií	fl. 111023.97	
„ hipotecă	„ 30868.99	
„ lombard	„ 1900.46	
„ efectele proprii	„ 547.36	144340.78
Chirie şi alte arênzi		3084.16
Rrovisiuni		2707.86
Venit transpus din 1898		4664.—
		154796.80

Arad, 31 Decembre 1899. [29] 1—1

Direcţiunea:

Oncu m. p., dir. executiv.
Dr. Vuia m. p., preşedinte.
Raicu m. p., secretar.
Petru Truţia m. p.
V. Mangra m. p.
Mihaiu Veliciu m. p.
Ciorogariu m. p.
I. Papp m. p.
Karátsonyi m. p.
Dr. Ciaclan m. p.

Comitetul de supraveghiere:

Examinând contul present l'am aflat corect.

Arad, 21 Februarie st. n. 1900.

Georgiu Popovici m. p.
G. Feier m. p.
Vasilie Papp m. p.
Traian Vaţianu m. p.
Nicolau Marcu m. p.

In **Tipografia şi Librăria archidiecesană** au apărut

Treptele formale
ale
învĕţământului
de
Dr. Petru Şpan.
Preţul 1 C. 60 fil

Se pot procura din
Librăria tipografiei archidiecesane
Sibiiu.

◆

Indispensabilă pentru fie-care ştiutor de carte este cartea întitulată:

Datorinţele şi drepturile purtătorului de dare,

ce se póte procura dela
Librăria archidiecesană,
Preţul 1 C. 20 fil. + porto 10 fil.

Cuprinde tot feliul de îndrumări, cum sĕ purcedem la cumpĕrări şi vênzări de proprietăţi, realităţi, ca sĕ nu plătim dare decât numai câtă se cuvine, cum sĕ ne scăpăm de darea care nu cade în sarcina nóstră, ce drepturi sunt împreunate cu plătirea dării, etc.

◆

Din **Tipografia şi librăria archidiecesană, Sibiiu,** se pot procura:

Pribeag
de
Ioan Iosif Sceopul.
Preţul broş. 1 cor. 50 fil.

De pe la noi,
nuvelete de
D. V. Păcăţianu
1889—1891.
Preţul broşat 2 coróne

Din tainele vieţii,
novele şi schiţe
de
Margareta Moldovan.
Broş. à 2 cor.

Din vremuri apuse,
de
Judita Secula născută **Truţa.**
Broş. à 1 cor.

◆

In *Tipografia şi Librăria archidiecesană*, Sibiiu, se află de vêndare

Sidoxia,
cestiunea dotaţiunei archiereului ort. român din Transilvania,
de
Matei Voileanu.
Preţul 30 cr.

◆

In *Tipografia şi librăria archidiecesană, Sibiiu,* a eşit de sub tipar şi se află de vêndare:

Drepturile, datorinţele şi responsabilitatea membrilor de directiune,
de
Alfred Kormos
traducere de
Constantin Popp, funcţionar la „Albina“.
Preţul broş., inclusive porto postal, fl. 1.60

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.**
Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 19 Sibiiu, Joi, 17 Februariu v. (1 Martiu n.) 1900. **Anul XLVIII.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **streinatate** pe an 24 C, 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
pistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de dóuě ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 60 fil. pentru fie-care publicare.

Renta sf. Nicolae.

(*) Cestiunea rentei bisericei sf. Nicolae, dela care depindea existenţa gimnasiului nostru din Braşov, a trecut deja şi prin ciurul senatului României, şi acum nu restéză alta decât punerea în lucrare a legii.

In scurt timp — credem noi — se va face emisiunea titlului unic, rentă perpetuă, *fără cupon*, carea se va depune la cassa centrală din Budapesta şi totodată se va trimite şi renta restantă pe trei ani, carea se va preda epitropiei bisericei sf. Nicolae, ca sě-şi achiteze datoriile contrase în ultimii trei ani pentru susţinerea şcólelor nóstre din Braşov.

Nu va trece o lună — sperăm — şi susţinětorii şcólelor nóstre din Braşov vor scăpa de griji şi de něcaz, iar profesorii, siguri de sórtea gimnasiului şi de viitorul lor, cu zel potenţat 'şi vor face datoria, a pregăti astfel pe tinerii români, ca sě devină stîlpii de granit ai poporului român, bărbaţi harnici, buni români şi buni patrioţi, cum au lucrat şi în trecut.

Chestiunea s'a resolvat prin învoială între dóuě state şi între biserica sf. Nicolae, şi s'a resolvat astfel cum se resólvă tóte chestiunile mari, pe cale pacînică.

Fiecare parte face concesiuni, dar nu capituléză necondiţionat, ca nici una sě nu tréca de învinsă, nici de învingětóre şi scopul totuşi sě se ajungă.

Altfel numai cu sabia se pot resolva conflictele între state.

Care era chestiunea?

Biserica S-tului Nicolae avea o pretensiune dréptă contra statului României, de desdaunare pentru averile ei trecute în posesiunea statului, pretensiune recunoscută de statul român şi evaluată la un venit anual de 38,500 lei. Asigurată acéstă rentă şi prin legi speciale, biserica S-tului Nicolae o a destinat pentru susţinerea scólelor centrale din Braşov, înfiinţate de ea în societate cu biserica Sf. Adormiri din Cetate, pe care le-au desvoltat şi înălţat la un nivou, la care numai din depărtare puteau privi multe şcóle de categoria lor din patria nóstră. Budgetul acestor scóle înse numai aşa putea fi acoperit, décă renta din România venia regulat.

Află statul nostru de acéstă resursă a scólelor din Braşov, nu-i convine, dar ani dearêndul se uită printre degete la ea şi nu intrevine.

Vine la putere însě Bánffy, carele numai ca sě aibă pretexte de a persecuta pe români, infiinţéză în gremiul presidial o secţiune nouă a naţionalităţilor, în fruntea căreia pune pe cunoscutul Ieszenszki, carele însuşi pune la cale prin spionii sěi revolte şi conspiraţii între români, şi sub pretext, că ajutorul care-l primesc scólele din Braşov dela statul român este o subvenţiune, în puterea legii pentru scólele medii, interzice primirea ei, ameninţând cu închiderea scólelor, décă o vor mai cere şi primi.

Prin acésta scólele nóstre din Braşov ajung într'o dilemă fórte periculósă.

Cer şi primesc renta dela statul român? guvernul ungar închide şcólele, nu primesc renta? nu se pot susţiné, şi sunt necesitaţi proprietarii înşişi sě le închidă.

Biserica sf. Nicolae se supune forţei majore, nu cere nici nu capětă renta, dar declară că insistă sě o capete şi în viitor, şi va dovedi că nu este subvenţiune, ci este o desdaunare, carea nu cade sub prohibiţiunea legilor ungare, în casul estrem chiar şi pe calea procesului va dovedi acésta.

Guvernul român recunóşte dreptul bisericei sf. Nicolae, intervine şi el la guvernul ungar, şi ca sě încete odată acest pretext de persecuţiune, ofere că va depune la superioritatea şcólelor capitalul rentei.

Pertractările internaţionale şi investigaţiunile puse la cale de Bánffy se tragănă mult, puterile bisericei sf. Nicolae sunt pe sleite, ea nu mai póte aştepta, şi intentéză proces contra statului român pentru desdaunare.

Era secret public, că guvernul României nu va contesta dreptul bisericei sf. Nicolae, şi că prin urmare biserica va câştiga dreptul de a încassa în cas de necesitate chiar şi pe calea esecuţiunei capitalul rentei sale dela statul României.

Intentarea procesului a accelerat deciderea cestiunei.

Toţi factorii decizětori au priceput însèmnătatea acelui act, numai babele dela noi se făceau că nu o pricep, şi scuipau flacări contra conducětorilor bisericei sf. Nicolae, cari prin intentarea procesului ar fi periclitat causa iniciată de dl Sturdza pe cale diplomatică.

Noi suntem convinşi că dacă la pertractarea procesului dl Sturdza se afla încă la putere, nici el n'ar fi contestat dreptul bisericei sf. Nicolae.

Vězênd guvernul ungar — acuma Széll — că biserica sf. Nicolae stă pe o bază de drept, carea recunoscută de guvernul român, face imposibilă aplicarea měsurilor prohibitive, contemplate de Bánffy şi aprobate de opiniunea publică maghiară, contra susţiitorilor şcólelor din Braşov, a făcut o întorsětură şi a zis:

„Bine! rentă sě fie, ea totuşi provine dela un stat strěin, şi eu nu pot permite ca acel stat străin sě esercite o influenţă daunósă statului asupra acelor şcóle, sau ca însuşi proprietarul sě folosésca banii primiţi din România spre alte scopuri naţionale decât numai pentru susţinerea şcólelor, asupra cărora eu totuşi am după lege un drept de controlă.

Deci declar că mě învoiesc ca statul României sě capitaliseze renta, capitalul însě sě-l depună, nu la superioritatea bisericéscă a şcólelor, ci la cassa statului, carea va administra renta lui deadreptul la biserica sf. Nicolae, cu îndatorirea de a o folosi numai pentru susţinerea gimnasiului şi a şcólei reale gr.-or. române din Braşov, şi acésta sě o dovedésca an de an cu raţiociniile şcólelor, la din contră nu voiu permite, ca renta sau capitalul însuşi sě vină în posesiunea bisericei sf. Nicolae, nici chiar în casul dacă tribunalele din România ar judeca pe statul român în procesul intentat“.

Biserica Sf. Nicolae, pentru care era arzetóre resolvirea cestiunei, dela care depindea esistinţa scólelor, a respuns:

„N'am ce face, me supun cu grea inimă şi pretensiunei ca în cassa centrală sě se păstreze capitalul meu, destinat pentru susţinerea scólelor, pretind înse ca sě-se recunóscă că dreptul de proprietate asupra acelui capital este al meu, că acela până când scólele remân confesionale şi naţionale cum sunt astăzi, are se servéscă numai pentru susţinerea lor, îndată ce înse scólele n'ar mai puté remâné cum sunt astăzi, şi ori din ce motiv s'ar desfiinţa, capitalul are se vină în posesiunea mea.“

Guvernul român la rêndul sěu şi-a zis: Eu cu tótă inima aş depune capitalul unde vrea biserica Sf. Nicolae, dar décă guvernul ungar pretinde sě-l depun în cassa centrală din Bpesta, eu cu forţa nu-l pot sili sě facă altmintrea, mě voiu îngriji însě ca nici când renta acelui capital sě nu se pótă subtrage dela destinaţiunea sa, şi pentru aceea nu voiu depune capitalul rentei în numerar în cassa centrală din Bpesta, ci numai într'un titlu de rentă perpetuă fără cupon, ear contravalórea cuponului o voiu administra an de an la mâna guvernului ungar până când acela va observa cu sfinţenie învoiéla încheiată cu noi. Indată ce un guvern ungar s'ar încumeta însě se abuseze de convenţiunea internaţională încheiată cu noi, şi s'ar încerca sě dee altă destinaţiune acestei rente, nu-i mai trămitem renta, ear titlul îl desfiinţăm pe calea pe care l'am înfiinţat“.

Acesta este adevăratul înţeles al modului: cum s'a resolvit cestiunea rentei din Braşov.

Nu este învingětor şi nu este învins.

Guvernul ungar are mulţumirea de a controla, ca biserica Sf. Nicolae

---

FOIŢA

Despre scăderile ce slăbesc forţele materiale ale poporului şi mijlócele la ridicarea acelora,

temă cetită în conferenţa preoţéscă din tractul Branului, ţinută la 20 Ianuariu 1900, în Zerneşti de ***Ioan Teculescu,*** *paroch în Rêşnov.*

On. Conferenţă!

A discuta în conferenţele nóstre asupra unei teme, carea vorbeşte de starea materială a poporului nostru, şi aşa ceva mai ales astăzi, când din a strěinilor parte sciut e, cum tocmai acea stare s'a socotit a fi pórta prin carea mai cu înlesnire s'ar putea străbate în interiorul fortăreţei nóstre *bisericeşti-naţionale*, nu însemnéză şi nu póte însemna, la nici un cas, ca discuţiunea nóstră sě o mărginim — cum a-şi zice, în cadrele unei simple tractări academiciane a temei, cu constatări şi indicări mai mult sau mai puţin platonice. Nu. Ci raţiune deplină au şi vor avea şi în viitor atari discuţiuni şi prin ele conferenţele înseşi numai în casul când: *deslegarea unei teme, cum e bunăóră şi cea presentă, se va formula şi mai apoi, de către unul fiecarele din noi adopta ca un plan de acţiune bine studiat şi fixat, carele şi aflând apoi conscienţiósă aplicare din partea tuturor celor chemaţi, cât mai în grabă sě ne aducă în situaţiunea de toţi dorită şi, care situaţiune, în firul ideilor expuse mai sus, acum deodată evident că nu póte fi altă, făre numai şi numai reconstruirea şi fortificarea temeinica a porţei, celei în adevěr slabe din jurul fortăreţei nóstre susnumite.*

Ear mai apoi faptul însuşi, că s'a dat în sfêrşit nóuă preoţilor, ca cei mai competenţi prilegiul şi putinţa de a discuta şi opina asupra unor teme şi cestiuni atât de ponderóse, în conferenţe anume instituite denótă pană la evidenţă, *părintésca îngrijorare şi profunda judecată* a iniţiatorului, acestor conferenţe, a supremului nostru conducětor mult venerat şi iubit, carele unind praxa bogată a trecutului cu profetica inspiraţiune asupra viitorului, comandă étă! strêngerea rêndurilor şi scrutarea temeinică a terenului, astăzi mai ales, când după zisa marelui Ap. Pavel, de urgenţă trebue: „sě rěscumpărăm vremea, căci zilele rele sunt“.

Cu drag sě urmăm deci fraţilor, înţeleptului nostru comandant; bine sě-I înţelegem glasul şi din destul sě-I împlinim aşteptarea, precum în tótă chemarea cu carea suntem chiemaţi, aşa şi în aceste de nou instituite conferenţe.

După aceste premise — afară de obiectul propriu al discuţiunei nóstre — sě trecem la însaşi tema dată nóuă spre studiare.

On. Conferenţă! Unul din multele atribute caracteristice date de ómeni secolului al 19-lea, al cărui veleat unii l'au încheiat deja, ear alţii continuă încă de a-l scrie pe răbojul timpului, e şi acela de: *materialistic* sau al *materialismului*.

Că ce a îndemnat pe ómeni şi respective, întru cât au fost ei în drept, de a pune pecetea négră de materialistic, pe fruntea încungiurată de mare aureolă de lumină a veacului numit, acésta cred aprópe ca de prisos a o documenta cu deaměnuntul.

Destul e cred, fiecăruia şi numai după o scurtă comparare a vremurilor ca sě cunóscă şi sě constate, cumcă în adevěr în o măsură neasămênat mai mare şi mai estinsă, ca 'n ori ce alte timpuri a ajuns materia a-şi validita şi împune a ei magică stăpânire în secolul al 19-lea, în zilele nóstre, imprimând urmă adêncă în chiar caracterul lui.

Şi tot asemenea destul e ori şi cui, chiar numai pe lângă o mică aprofundare în viaţa socială a omenirei de azi, ca sě pricépă şi sě se convingă cumcă: motorul principal, carele mişcă şi dirigéză omenirea în zilele nóstre, artera carea mai cu vehemenţă bate în corpul societăţii omenesci de azi, e earăşi materia, sau mai precis zis, acea quintesenţă mult adorată a ei numită: ban.

Da, căci întreb: ce se face, din ceeace se face azi, fără ca sě nu fie la mijloc şi fără ca sě nu sě aibă în vedere materia, banul? Sau apoi invers şi mai elocvent: ce nu póte sě facă azi banul?

O vorbă, un sfat, un sprijin cât de mic şi neînsemnat, cu un cuvênt tóte acţiunile omenesci, începênd dela cele mai mici şi până la cele mai mari, nu împun óre pentru iniţiarea şi esecutarea lor, pe drept sau pe nedrept demonica condiţiuue „sine qua non“ de: bani şi numai bani? Cele trei lucruri, pe cari marele Napoleon, la începutul veacului numit le cerea, ca singurele mijlóce, pentru de a supune lumea întrégă, nu erau óre tot numai: bani, bani, bani?!

se nu întrebuinţeze renta primită din România spre alte scopuri naţionale, decât numai spre susţinerea gimnasiului şi scólei reale gr.-or. române din Braşov, şi prin asta astupă gura şovinistilor magiari, carii strigau că acei bani se aduceau din România pentru subminarea statului magiar.

Guvernul român are mulţumirea de a putea da pe faţă de aici 'n colo renta scólelor din Braşov, şi prin asta de a fi asigurat pentru totdeuna esistinţa acelor scoli, şi dreptul de proprietate al bisericei Sf. Nicolae asupra capitalului rentei sale.

Şi ambele guverne se bucură că acéstă cestiune periculósă sĕ ia dela ordinea zilei pentru totdeuna.

Ear biserica stului Nicolae are satisfacţia de a se recunósce din partea ambelor state natura ajutorului primit din România, pe carele primindu-l nici în trecut n'a venit în conflict cu legea statului nostru. A devenit proprietarea capitalului acelei rente, pentru care era tot cu frica în óse că un guvern ostil îi închide gimnasiul A ajuns în poziţie de a-şi achita datoriile contrase în curs de trei ani pentru susţinerea şcólelor. Şi este în drept a crede, că existenţa gimnasiului şi a şcólelor reale susţinute de ea este garantată pentru totdéuna, fiind ea sprigintă prin un contract internaţional între guvernele a dóue state.

Şi în fine fie-ne permis şi nóue a constata, că noi am proces totdéuna corect în afacerea acésta.

Corect am lucrat atunci, când am combătut afirmările guvernului Bánffy cu privire la natura ajutorului primit dela statul român;

când cu tótă tăria am sprijinit intentarea procesului, la care s'a provocat şi prim-ministrul Széll spre justificarea sa faţă de aceia, cari ţinéu de abolite şi fără valóre vechile chrisóve, pe cari îşi basa biserica sf. Nicolae dreptul seu de proprietate;

şi când faţă cu „procatorii“ bisericei sf. Adormiri am susţinut actoratul şi dreptul de proprietate esclusiv al bisericei sf. Nicolae, unica, care a avut titli acceptabili de ambele state la stabilirea rentei.

Toţi cari ne-au combătut pentru vederile nóstre, — şi vorbeau fórte de sus unii domni din Braşov prin colónele „Tribunei Poporului“ şi prin unele ziare din Bucureşti — séu n'au ştiut ce fac, séu dacă au ştiut, n'au servit interesele scolilor pentru cari afirmau că luptă, ci interesele de partid din România, cu cari noi nicidată nu ne-am identificat.

Intru-cât priveşte lupta nóstră deci în afacerea acésta, noi încă suntem mulţumiţi cu resultatele până la punctul care priveşte autonomia bisericei nóstre, pe acela însĕ îl vom pertracta la alt loc.

Renta bisericei S-tului Nicolae în senatul român.

Şedinţa dela 10 Februariu 1900.

Dl *Grigore Tocilescu*, raportor, dă citire raportului proiectului de lege relativ la renta şcólelor din Braşov.

Dl *P. S. Aurelian* se declară de la început nemulţumit pe guvern pentru că nu a pus în raport mai multe lămuriri în partea politică a acestei cestiuni.

Oratorul spune că va discuta proectul adus din trei puncte de vedere: politic, al dreptului şi al statului.

Spune că partidul conservator a acuzat de trădător pe dl Dimitrie A. Sturdza, fără a dovedi acest lucru.

Examinéză cestiunea rentei, zice că acésta nu însémnă o danie, o milă ce se dă de noi şcólelor din Braşov. Spune că înainte de Brătianu se acorda şcólelor din Braşov o sumă de 38,500 lei. Brătianu printr'o lege dă şcólelor de acolo moşii în aceeaşi valóre. La 1883 guvernul ungar face o lege, prin care opreşte ajutorul dat de guvernul nostru şi guvernul nostru a continuat a trimite ajutor şcólelor din Braşov.

Dl Aurelian face apoi istoricul tratativelor urmate între guvernul ungar şi dl Dimitrie Sturdza şi arată cum dsa a voit sĕ depună renta în mânile Metropolitului din Sibiiu. Actualul proiect însĕ prevede ca renta sĕ se depună în mânile guvernului ungar. In ultimul timp însĕ dl D. Sturdza a propus aceeaşi soluţiune care se propune azi de guvern şi un ziar conservator condamna acea soluţie, numind-o trădare! taxată de trădătóre, adoptată de guvernul actual.

Spune că Széll, primul ministru maghiar a declarat că guvernul român şi-a luat angajamentul în scris, ca sĕ nu mai dea nimic peste munţi. Sĕ ne spue guvernul, dacă este aşa.

Oratorul întrébă guvernul dacă a plătit renta?

Dl I. *Lahovary:* n'am dat'o!

Dl P. S. *Aurelian:* de ce?

Dl Take *Ionescu:* pentru că n'a venit nimeni s'o céră. Dacă venea o dam.

Dl M. *Cornea*: dar de ce nu întrebi d-le Aurelian pe dl Sturdza de ce n'a plătit'o.

Dl P. S. *Aurelian* declară că dsa a plătit renta pentru că are convingerea intimă până azi că guvernul maghiar nu are sĕ se amestece în aceste treburi, şi că statul român este dator sĕ plătéscă renta. Dl ministru de finanţe, în acéstă cestiune a fost un călău moral, a luat securea morală şi a dat lovituri morale.

Oratorul termină arătând că rĕu a făcut dl T. Ionescu când a spus că a fost călău, căci n'a fost călăul nimănui.

Dl Ion *Lahovari*, ministru de externe, spune că din lungul discurs al d-lui Aurelian a degajat trei idei. S'a plâns dl Aurelian de întunerecul ce învălue acéstă afacere şi a vrut sĕ se publice o carte verde. Mi-e teamă că dl Aurelian când o vedea dosarul sĕ nu fie tare decepţionat, căci e fórte mic. El conţine nota d-lui Sturdza şi rĕspunsul baronului D. Aehrenthal.

Mai este în dosar şi nota d-lui marchiz Pallavicini din 12 August 1899 şi rĕspunsul meu din aceeaşi zi. Acesta este tot dosarul.

Oratorul citeşte nota relativ la rentă şi care arată că a acceptat aranjamentul în acéstă cestiune. Nota a fost citită şi în Cameră.

Intrébă că unde se vede în aceste condiţiuni vre-o renegare a drepturilor nóstre şi ale eforiei?

Ne întrebaţi, spune oratorul, ce garanţie avem în schimb? Dar bine d-lor, trebue sĕ n'aveţi absolut nici o idee de relaţiuni diplomatice, pentru a cere o garanţie în chestiuni de acestea.

D-lor, când un stat cade reciproc la o învoiaiă cu un altul, nu se mai cere nici o garanţie şi învoiala este mai tare de cât un act legalizat de tribunal.

D-vóstră spuneţi că am renunţat la nişte drepturi? Dar pentru a renunţa la ceva trebue sĕ fi avut acel ceva. Ce vroiţi d-vóstră sĕ servim o subvenţie contra statului vecin?

Acésta nu se póte, şi noi i-am convins că renta ce se primeşte este un vecinic drept al şcólelor.

D-vóstră mi-aţi dat mie dreptate, recunoscând punctul nostru de vedere, atunci când venind la putere aţi dat ordine a nu se mai servi renta!

Oratorul citéză părţi din discursul de la Orfeu, când dl Sturdza acusa pe boeri că sunt trădători de ţară.

D. *Ilariu Isvoranu.* Mĕ rog, în parlament s'au pronunţat acele vorbe?

Dl *Ion Lahovary.* Va sĕ zică d-ta susţii că dacă în parlament nu póte acuza de trădare, la Orfeu póte? Eu nu admit acésta. Citeşte o parte din discursul lui Alexandru Lahovary.

Oratorul termină făcĕnd apologia lui Lahovary şi este mândru că guvernul conservator a putut aduce la îndeplinire o faptă atât de mare (Aplause sgomotóse).

Sedinţa dela 11 Februariu.

Dl Th. *Văcărescu* începe prin a spune că se crede dator sĕ-'şi spună cuvêntul acum căci la 1894, în şedinţa Senatului, la 14 Decembre, dl D. Sturdza a tratat guvernul conservator de nemernic.

Eri s'a suit la tribună dl Aurelian şi cu ramura de maslin într'o mână şi cu Voinţa Naţională într'alta se mira că de ce noi tratăm aşa pe dl Sturdza. Dar bine, cine a aruncat întâi epitetul de nemernic şi de trădător la adresa unui guvern, cine a deschis acéstă cestiune? Cine altul de nu dl Dimitrie Sturdza?

Oratorul face apoi istoricul românilor din ţĕrile vecine şi arată cum boerii ţĕrei româneşti făceau dănii bisericilor din Transilvania, Basarabia şi sf. Munte.

Dl Teodor Văcărescu trece apoi la cestiunea rentei şcólelor din Braşov sub guvernul conservator.

Explică cum s'a născut cestiunea naţională şi atacă fapta d-lui Sturdza când a expulzat din România pe şése jurnalişti transilvăneni, sub pretext de agitaţiuni naţionale.

Se vede de aci cum au lucrat conservatorii înainte de 1894 şi cum au lucrat liberalii. Zice că dl Sturdza era inconscient de ceea-ce spunea, nu-şi dedea seama ce spunea nici de ceea-ce făcea, căci un om încărunţit în luptele politice trebueşte sĕ aibă cumpĕt la vorbă.

Spune că resolvarea cestiunei rentei este o faptă care face fală partidului conservator.

Oratorul arată apoi serviciile pe cari le adresa neamului românesc biserica Sf. Nicolae din Braşov.

Oratorul termină spunĕnd că e o fericire că partidul conservator votéză acéstă lege.

D. Ilariu Isvoranu, citeşte notele diplomatice schimbate între dl Sturdza şi ministrul ungar. Intrébă, dacă nu pe tema rentei s'a acuzat dl Sturdza de trădare.

Ei bine, zice oratorul, dacă dl Sturdza n'a plătit renta, d-vóstră de ce de când aţi venit la putere n'aţi plătit renta?

Acésta a fost campania dusă de conservatori contra d-lui Sturdza, trădarea deci n'a fost decât în imaginaţia d-lor conservatori. S'au luat părţi din notele d-lui Sturdza, s'au citit, aşa le convenea conservatorilor, şi pe acéstă canava s'a strigat trădare! Spuneţi că dl Sturdza a dat de ştire despre sumele cari se trimetéu la Braşov. Nu este adevĕrat, n'a dat denunţare, a fost un discurs, luat alt-fel de cei interesaţi.

Dl Take Ionescu. Acésta însemnéză sĕ vĕ dăm atenţie.

Dl. Isvoranu. Şi eu pe aceeaşi măsură voiu da atenţie.

Oratorul trece la actele de acuzare ce i se aruncă d-lui Sturdza şi declară că ele nu sunt adevĕrate.

Din chestiunea Ghenadie conservatorii au făcut un punct de acuzare guvernului d-lui Sturdza, aducând acéstă cestiune; atunci întrébă dl Isvoranu dacă partidul liberal a făcut un rĕu de ce guvernul conservator, care a promis solemn, n'a readus pe fostul metropolit pe scaunul sĕu pastoral?

Conservatorii l'au silit sĕ-şi dea dimisia, făgăduindu-i că îl vor readuce în scaun.

Intrébă de ce nu s'au ţinut de cuvênt? Dacă ar fi fost o cestiune adevĕrat bisericéscă de ce nu au căutat s'o resólve? Crede că nu a fost dragostea de biserică ci iubirea de putere.

Dl Isvoranu trece apoi la discursul rostit de dl Ion Lahovary, din care reese că tótă diplomaţia în acéstă cestiune se reduce la trei note diplomatice.

Dl Take *Ionescu*, ministru de finanţe: am luat cuvêntul pentru a rĕspunde dlui Aurelian, care a spus că discursul meu, rostit în cameră a fost violent, am atacat; dacă aşi fi fost atacat mai blând, aş fi rĕspuns cu aceeaşi monedă. Şi apoi n'am atacat, n'am executat un partid, ci un om.

Noi nu ne temem, din contră ne întărim la luptă. Ne avertisaţi că vine dl Sturdza, póte ministru, guvern însĕ nu, pentru că ori-cât aşi uita eu, e executat de ţară.

Dar s'a deschis cestiunea aci spre a spăla pe dl Sturdza, nu pentru cestiunea naţională. Dar cum póte fi discutată cestiunea naţională între dóuĕ partide.

Parlamentul nu este o academie, el este chiemat sĕ discute o cestiune şi sĕ 'i dea o soluţie. Cum sĕ-i dea parlamentul o soluţie chestiei naţionale? Sunt trei puncte ale programului dlui Sturdza.

1) Ori te simţi tare şi scoţi sabia, dar acésta n'o face dl Sturdza.

2) Ori te faci samsar între românii de aci şi cei de dincolo. Dar nepoftitul n'are scaun.

3) Sĕ îndeplineşti datoria de partid, de guvernămênt. Acestea le propunea dl Sturdza.

Dl Sturdza a scris faimósa sa scrisóre, ca românii condamnaţi în Transilvania sĕ vie aci sĕ comploteze pe teritoriul unui stat vecin. Guvernul de atunci ori trebuia sĕ permită acest lucru, ori sĕ-i expulseze.

Venind la putere i-a'ţi expulzat. Aţi făcut cea mai teribilă crimă, dar acei ómeni au fost mai cuminţi şi au rĕmâs acolo.

Citeşte părţi din discursul dlui Sturdza rostit la Orfeu.

Spune că şi face o deosebire între cele spuse de liberali în întruniri publice şi parlament. Tot aşa póte sĕ zică şi de banchete.

Aţi înmormântat chestiunea naţională în sala Orfeu.

Dl Sturdza venind la putere n'a plătit renta.

Pentru că nu era oprită.

Şi când dl Sturdza a venit iar, n'a plătit.

Dl Aurelian ştie că nu am voit succesul aplauzelor, ci isbânda în contra dlui Sturdza. Am propus ca interpelarea sĕ fie făcută de gruparea dvóstră, de dvóstră, dar a-ţi refuzat. Atunci m'am aruncat în focul luptei şi am învins! Dar după crima de acum 7 ani, am eşit învingĕtori din luptă. Şi am luptat astă primă-vară pentru a scăpa ce rĕmăsese neterfelit.

Ce încredere mai are Europa într'o ţară unde un prim-ministru face scuze, după ce a trădat.

E drept; nega nu se póte, că nu 'şi-ar fi avut materia şi mai 'nainte de acest secol, în tóte timpurile trecerea şi valórea sa. Numai cât, până ce în timpurile de mai înainte, a ei valóre, adecă a banului privită şi taxată era din partea omenirei, după drept şi adevĕr, ca valóre a unui mijloc bun şi practic pentru schimb, ca un nervus rerum, cu putere de ordine secundară, — pe atunci, în zilele nóstre aceeaşi valóre se taxéză tot mai mult ca acea a unui scop suprem, un fel de finis rerum dispunĕtor de o formidabilă putere de prima ordine, carea calcă şi sdrobesce pe cel ce i-se opune şi o nesocotesce şi căreia nimic, aprópe nimic nu-i mai póte resista.

Căci întreb: ce ureche nu se înmóe şi aplécă azi la sonorul şi deliciosul sunet al argintului?, şi ce ochiu nu se hipnotiséză la privirea luciului ademenitor al aurului? Resistă dóră ispitei diabolice a banului, în ziua de azi opiniile şi convingerile; i-se opun constiinţele şi sufletele? Nu, de trei ori durere nu! Se schimbă şi se îndóe, sucombă şi se supun şi acestea farmecului demonic al banului, înlocuindu-se azi, în mĕsură tot mai mare sclavagiul şi robia corporală desfiinţată, cu sclavagiul şi robia spirituală, carea îşi are de autor şi stăpân atotputernic: materia, banul!

Dar, de prisos cum am zis la început de a documenta cu deamĕnuntul numirea de: materialistic, pe drept dată secolului nostru. Căci chiar de nu a cunoscut cineva în fond puterea, ce azi o esercită în lume materia, uşor şi la tot pasul o póte cunóşte şi numai din formă.

N'are decât a privi în jurul sĕu unul ca acela şi va vedea, cum se ridică zi de zi tot mai înalte şi mai pompóse temple Mamonului împodobite cu multe şi strălucitóre turnuri; pe când, scund şi smerit, purtând numai un singur turn şi acela pornit spre ruină, stă alăturea templul Dumnezeului celui viu, al idealului sfânt şi sublim! Intrând apoi înlăuntrul lor, érăşi uşor se va încredinţa: cu ce frică şi cutremur se îndeplineşte azi închinăciunea înaintea viţelului de aur postat pe altarul Mamonului şi, cât de părăsită şi formalistică e închinăciunea înaintea tablelor legei aşezate pe catapitésma altarului sfânt al Dumnezeului celui viu!

(Va urma)

Dacă voiţi sĕ vĕ serviţi némul, trebue sĕ luptaţi pentru întărirea Statului român, după cum o facem noi. Ceea ce face tăria nóstră nu este numai încrederea în forţele nóstre, dar şi convingerea în slăbiciunea forţelor d-v. reale.

Se cere închiderea discuţiei. Legea se pune la vot cu bile. Votanţi: 61. Pentru: 57. Contra: 4.

Şedinţa se ridică.

Revistă internă

Ambasador austro-ungar în Sofia.

Fóia oficiósă publică decretul preaînalt, prin care fostul consilier de legaţie ces. şi reg. Ladislau *Müller* de Szentgyörgyi a fost numit agent diplomatic la Sofia, cu titlul de trimis extraordinar şi ministru plenipotenţiar. In fruntea ambasadelor principale din Balcani stau în present trei maghiari şi adecă: în Bucureşti se află marchisul Ioan *Pallavicini*, în Athena Stefan *Burian* şi în *Sofia* nounumitul Müller, de origine din Budapesta carele mai în urmă era împărţit la ambasada din Roma.

Revistă externă

Rĕsboiul din Africa-sudică.

Ştirile ultime de pe câmpul de rĕsboiu se raportă cu deosebire asupra sorţii generalului bur *Cronje*, împresurat cu câteva mii de ómeni la *Paardeberg*. Burii şi-au făcut întărituri puternice de şanţuri şi deşi numai vr'o 3—4000 ómeni au susţinut timp de o sĕptĕmână atacul unei armate engleze de vr'o 8-ori mai mare.

Se anunţă, că Cronje a trebuit sĕ capituleze, după-ce a vĕzut că nu mai e nici un mod de scăpare şi ori-ce jertfire ar fi fost de prisos. Prisonierii buri în numĕr de vr'o 4000 vor fi duşi la Capstadt. In Londra e mare bucurie pentru acest succes şi aştéptă, ca Roberts în curênd sĕ ocupe capitala statului Oranje, Bloemfontein.

Avis.

Conform programului general de data 22 Ianuarie a. c., publicat deja în ziarele nóstre, modificat însă încâtva din cause neprevĕzute, subscrisul voiu ţiné prima prelegere economică din stupărit Duminecă, în 4 Martie st. n. la órele 4 p. m. în sala cea mare a şcólei din Sĕlişte, şi anume despre: Rentabilitatea stupăritului. Regina, albinele lucrătóre şi trântorii. Nutrirea şi activitatea albinelor (faguri-miere.) Coşniţele obicinuite (imobile). Stupina.

Aducênd aceste la cunoştinţa onor. public din Sĕlişte şi împregiurime, îl rog sĕ iee parte în numĕr cât mai mare la acéstă prelegere.

Sibiiu, în 28 Februarie 1900.

Romul Simu.

NOUTĂŢI

Curtea la Viena. Maiestatea Sa Monarchul s'a reîntors, precum cetim în foile din capitală, Mercuri séra la Viena.

*

Proiect pentru întroducerea calendarului gregorian în România. La 1 Martiu v. călindarul julian rĕmâne încă cu o zi, aşadar cu 13 zile, îndărĕtul celui gregorian, deórece după călendarul nou anul acesta e comun, pecând după călendariul vechiu e visect. Explicarea mai deaprópe a faptului acestuia am dat-o în Nrul 138 a. trecut al ziarului nostru.

In România s'a pornit acţiune pentru întroducerea calendarului nou. Pentru a delătura multele neajunsuri, de cari suferă comerciul, industria, statistica şi raporturile internaţionale din causa vechiului calendar, o comisiune esmisă din sînul societăţii de ştiinţe din Bucureşti, a elaborat un memoriu, pe care 'l va presenta guvernului. Acest memoriu pledézǎ pentru întroducerea calendarului nou în viaţa civilă, fără ca sĕ se extindă asupra bisericei. El e, după „nóua revistă română“ — de următorul cuprins: 1) Dela o anumită zi începênd sĕ fie calculate tóte actele vieţei publice după datele calendarului nou. 2) Vor fi respectate terminele în stilul vechiu înainte de punerea în aplicare a acestei legi. 3) Sĕrbătorile religióse se vor serba după calendariul vechiu 4) Sĕrbătorile naţionale se vor serba la datele lor aniversare, transformate în stilul nou.

*

Fapte nobile. Dl Dr. Alexandru Hosszu, advocat în Deva a binevoit a face un frumos dar în suma de 200 coróne, în scopul reparării s. nóstre biserici din Deva. Pentru acéstă marinimósă jertfă adusă la altarul Domnului, care jertfă exprimă în mod vĕdit sentimentele de adâncă evlavie de care e cuprinsă inima dlui donator, priméscă din partea subsemnatului — în numele comunei bisericeşti — cea mai sinceră mulţumită. Deva 14/26 Februariu 1900, George Romanul, protopresbiter.

— Dl Ioan Oncescu, notariu în pens. din Rĕhău, tractul S.-Sebeşului, cu stim. sa soţie Florica, au dăruit pe sama bisericei nóstre celei nóuĕ din Petroşeni, suma considerabilă de 200 coróne. Pentru acéstă faptă plină de pietate creştinéscă, li-se aduce din partea întregei comune bis. Petroşeni, şi pe acéstă cale cea mai ferbinte mulţumită şi recunoştinţă eternă. Avram Stanca, preot.

*

Alegeri de deputaţi sinodali în archidiecesă. Espirând anul acesta la Dumineca Tomei mandatele deputaţilor aleşi la sinodul archidiecesan, prin circulariul dto 7 Febr. a. c. Nr. 899 Plen. Consistoriul archidiecesan dispune ţinerea nóuelor alegeri în următórele zile:

a) pentru alegerea deputaţilor din cler, Joi în 2 Martiu; *b)* pentru alegerea deputaţilor mireni în sinódele parochiale, Duminecă în 5 Martiu, avênd sĕ se publice în biserică ţinerea acestor sinóde cu 8 zile mai nainte, adecă Duminecă în 27 Februariu; *c)* pentru întrunirea colegiilor mirenesci de scrutiniu, Duminecă în 12 Martiu.

Ca comisari au fost numiţi:

A Pentru deputaţii preoţeşti din cercurile:

Sibiiu: Z. *Boiu*, asesor consist., Sibiiu.
Sĕlişte: Ioan *Droc*, prot. în Mercurea.
Sebeş: Ioan *Tipeiu*, prot. în pens., în Sebeş.
Alba-Iulia: Nicolau *Ivan*, ases. cons. în Sibiiu.
Deva: Ioan *Papiu*, prot. în Sibiiu.
Haţeg: T. *Gheaja*, prot. în Haţeg.
Ilia: Avram *Pĕcurariu*, prot. în Ilia.
Giógiu: V. *Domşa*, prot. în Orĕştie.
Zarand: V. *Dămian*, prot. în Brad.
Câmpeni: R. *Furduiu*, prot. în Câmpeni.
Turda: Ioan *Danciu*, prot. în Ofenbaia.
Cluş: Tulliu *Roşescu*, prot. în Cluş.
Solnoc: Samuil *Cupşa*, prot. Cupşeni.
Bistriţă: Galaction *Şagău*, prot. în Reghin.
Têrnava: Mateiu *Voilean*, asesor cons., Sibiiu.
Sighişóra: Nicolau *Mircea*, prot. în Cohalm.
Treiscaune: D. *Coltofean*, prot. în Ş. Sângiorgiu
Braşov: Ioan *Petric*, prot. în Braşov.
Bran: Traian *Meţian*, prot. în Zernesci.
Făgăraş: Iuliu *Dan*, prot. în Făgăraş.

B. Pentru scrutiniul alegerilor de deputaţi mireni în centrele:

Sibiiu-cetate: P. *Lucuţa*, ases. consist.
Sĕlişte: Parteniu *Cosma*, directorul „Albinei“.
Sebeşul-săsesc: I. de *Preda*, fişcal consist.
Alba-Iulia: Dr. V. *Bologa*, director şcol. Sibiiu.
Deva: Ioan *Moţiu*, jude reg. de tablă, în Deva.
Haţeg: G. *Dănilă*, primariu în Hunedóra.
Ilia: Dr. Ioan *Mihu*, advocat.
Hondol: Augustin *Nicóră*, proprietar.
Brad: Constantin *Costin*, profesor gimnas.
Câmpeni: Dr. V. *Preda*, advocat.
Turda: Dr. N. *Olariu*, advocat Sibiiu.
Cluş: Vasilie *Almăşan*, advocat.
Deş: Dr. Ioan *Farcaş*, advocat.
Galaţi: Dr, Ioan *Popescu*, advocat.
Bachnea: Dionisiu *Roman*, cand. de adv.
Sighişóra: Dr. Nicolau *Vecerdea* adv.
Şepşi St. Georgiu: Simeon *Dămian*, adv.
Braşov: Ioan *Popea*, profesor.
Codlea: Iosif *Puşcariu*, advocat.
Făgăraş: Dr. Ioan *Turcu*, protonotar com. în pens.

*

Avis. Pentru completarea colecţiunei fóiei archidiecesane „Telegraful român“ din biblioteca seminarială, se caută spre cumpĕrare Nrii completi pe anii: *1855—1872*, *1886*, *1888*, şi *1891—1895*.

Ofertele de vindere sĕ se facă la Direcţiunea seminarială. Preţul se trimite numai după primirea colecţiunii oferite. Se primesc colecţiuni atât legate, cât şi nelegate.

Direcţiunea seminarială.

*

Guvernor al băncei austro-ungare a fost numit Dr. Leon *Bilinski*, ear fostul vice-guvernor Paul *Madarassy* a fost întărit în postul seu. Substitut de vice-guvernor a fost numit Elemér Horváth.

*

Monografia şcoalelor centrale române gr.-or. de la Braşov. Anul acesta se împlinesc 50 de ani dela înfiinţarea liceului român din Braşov. Din acest prilej Braşovenii şi direcţiunea liceului vor aranja la sfêrşitul acestui an şcolar frumoase festivităţi şcolare şi culturale; tot atunci se va pune bază plănuitului internat pentru elevii săraci dar harnici. Ceea ce va fi mai însemnat pentru publicul românesc de pretutindeni, va fi monografia şcoalelor, cu lucrarea căreia a fost însărcinat dl profesor Andreiu Bârseanu. Cunoscută fiind importanţa culturală, pe care aceste şcoale au avut-o în aceasta jumătate de veac; greutăţile, prin cari şcoalele au trecut; devotamentul şi abnegaţia profesorilor şi susţinĕtorilor lor — monografia aceasta va fi un adevĕrat monument al literaturei noastre.

*

Dl Titu Maiorescu, distinsul profesor şi scriitor, a serbat Marţi a 60-a aniversare a naşterii sale, primind cu acéstă ocazie numeróse manifestări de stimă şi de simpatie. Ne asociăm şi noi din tótă inima la acéstă manifestare a tuturor bunilor Români.

*

Conferinţă geografică. In zíua de 27 Februarie c. distinsul explorator român d. Emil Racoviţă va ţiné, în sala teatrului naţional din Iaşi, o conferinţă în care va face o dare de seamă despre expediţia făcută cu vasul Belgica la Polul Sudic.

*

Scóterea din circulaţie a pieselor de 2 fil. şi 20 fileri, e proiectată din partea ministerului de finanţe din Viena, deórece aceste piese sémănă cu vechile valori austriace şi deci împedecă obicinuinţa calculării în nóuă valută. In locul lor se vor bate cu atât mai mai multe piese de 1 fil. şi de 10 fil., care se vor pune şi la noi în circulaţiune mai mare, după ce se va primi acordul guvernului nostru.

*

Conventul general al bisericei reformate ungare, precum cetim în o fóie, a fost convocat pe 24 Aprile la Budapesta.

*

Repausul de Duminecă. P. Lloyd spune, că în ministerii începând cu Dumineca trecută s'a aplicat legea despre repausul duminecal, fiind scutiţi dela oficiu toţi funcţionarii, fără deosebire. Astfel le va fi posibil sĕ cerceteze biserica sau sĕ asiste la şedinţe literare ear primăvara şi vara sĕ pótă face excursiuni. Pe viitor va fi dator sĕ mérgă Dumineca în oficiu numai câte un funcţionar de inspecţie în secţii şi birourile auxiliare. Noua praxă datorită disposiţiunilor luate de dl ministru-preşedinte, a causat o plăcută sensaţie.

*

Un profesor pentru Buri. Din Glasgow (Englitera) se anunţă, că profesorul univ. *Tille*, care scrisese într'o fóie din Berlin un articul în favorul Burilor, a fost insultat într'un mod ne mai pomenit din partea tinerimei universitare. Bietul profesor s'a refugiat dinaintea tinerilor furioşi, în sala profesorală, dar şi-a uitat paltonul în coridor. Studenţii au sfâşiat paltonul în bucăţi. Când profesorul Tille apăru din nou, studenţii năvăliră asupra lui. Póte l'ar fi şi bătut, décă nu-i săriau în ajutor ceilalţi profesori. Precum spune o telegramă profesorul Tille a rĕspuns acestor brutalităţi cu depunerea postului sĕu, ceea-ce toţi regretă, fiind-că a fost recunoscut ca un om harnic.

*

Se curentéză Halman Bazil, născut în Berettyó Ujfalu, de naţionalitate română gr. or., ziler, avênd a se asculta in procesul intentat in contra lui Bitang Antal pentru furt. — Totodată sunt rugate tóte oficiile, a reporta despre aflarea aceluia. Oficiul vicecomitatens, Sibiiu.

*

Comitetul reun. române de cântări din Sebeşul săsesc invită la producţiunea musicală-declamatorică, ce se va arangea Sâmbătă în 3 *Martie* a. c. în sala cea mare a hotelului „La leul de aur“. Inceputul la 7 óre séra. După producţiune urmează dans. Preţul de întrare de persónă 1 cor., galerie 50 fil. Signiile de dans pentru domni 30 fil. Suprasolviri în favorul reuniunei se primesc cu mulţumită şi se vor cuita pe cale publică.

Program: 1. *a)* Himn de sĕrbare, cor micst de Podolean, *b)* La icoană, de A. Vlăhuţă decl. de S. Moga. 2 Ţăranul, cor mic de *** 3. *a)* Hodja Murat Paşa: de V. Alexandri decl. de inv. J. Pavel, *b)* Ţiganul şi sfinţii, de Th. Speranţă decl. de N. Radu. [illegible] cor micst de H. 4. *a)* Acorduri amoroase, [illegible] G. Coşbuc decl. Frühling, *b)* La oglindă, de [illegible] pământ, de de E. Muntiu. 5. *a)* Noi vrem [illegible] Călinda- G. Coşbuc decl. de S. Androne. *b)* [illegible] -rul popii, de Th. Speranţă decl. de P. M[illegible] tean. 6. Tu cel ce eşti prea sfânt. cor ptru 3 voci de D. Soreanu.

*

Inovaţiuni la poştă. In curênd se vor întroduce la tóte poştele din oraşele mai mari de pe teritorul ungar nisce inovaţiuni importante, cu scop de a promova regularitatea expediţiilor. Vor fi autorisaţi, adecă, din partea ministrului de comerciu şi anumiţi privaţi de-a puté primi pachetele şi scrisorile recomandate menite a se espeda cu poşta. Scrisorile cu bani însĕ şi mandatele se vor puté da numai la poştă. La anumite óre din zi, trăsuri dela poştă vor circula stradele si vor aduna pachetele şi scrisorile recomandate de pe la locurile, unde au fost predate, fiind apoi duse direct la gară. Astfel de locuri pentru predarea scrisorilor şi pachetelor vor fi la traficele de tutun şi pe la prăvălii. In stradele mai frecuentate vor puté fi mai multe locuri de acestea pentru adunarea scrisorilor şi pachetelor.

*

Noul atentat al lui Luccheni. Din *Geneva*, se comunică, că Luccheni a încercat sĕ comită un atentat asupra directorului închisoarei unde este închis, din causă că nu i-a dat mai mult decât o carte pe septămână sĕ ceteascǎ. Criminalul a fost legat după o scurtă luptă, şi va fi internat earăş în celula subterană, pentru a nu mai abusa de lumina sórelui.

*

Balonul lui Zeppelin. Se anunţă din Friedrichshafen, că contele Ferdinand Zeppelin a făcut un balon de aluminiu, care va fi înălţat în cea d'intîiu zi frumósă din Aprilie. Se pun mari speranţe în invenţia contelui şi se crede că, atât de mult căutata cîrmă a balonului, va fi în sfîrşit găsită.

Pentru construirea balonului, contele şi-a ales un loc pe ţĕrmul lacului *Boden*, aprópe de Friedrichshafen.

Contele Zeppelin opreşte apropierea de locul construcţiei şi nu se ştie de cât că balonul are o lungime de 120 metri, un diametru de 11 şi jum. metri, şi are capacitate de 10.000 metri cubi.

Contele lucrézǎ din primăvara anului trecut la maşina sa de sburat; şi'a construit pe lac o inensă hală de scânduri, aşezată pe mai mult de 60 pontóne (poduri de luntri). Maşina sburătóre e purtată de un balon în formă de cilindru. Cele dóuĕ extremităţi sunt rotunzite şi provĕzute cu câte un învĕliş de aluminiu. In apropierea celor două extremităţi sunt manivele, cu ajutorul cărora se dă direcţiunea balonului în linie orizontală. Mişcarea şi schimbarea de direcţie în sus sau la oparte se obţin cu ajutorul unor aparate aşezate de amândoauă părţile balonului.

Forţa o dau doi motori cu benzină, cari recer o construcţiune din cele mai precaute, spre a se evita pericolul de incendiu.

Cilindrul balonului se compune din 17 camere de aluminiu independente unele de altele şi conţinênd fie-care câte un balon, şi césta oferă avantajiul, că dacă se deterioréză învĕlişul unui balon, maşina totuşi pluteşte în aer.

Invelitoarea balonului e făcută din bumbac bătut cu gumă şi pe deasupra mai e încă o învĕlitoare impermeabilă care protege balonul de influenţele atmosferice.

Echipagiul balonului va fi de cinci oameni, şi se speră ca să se menţie opt zile în atmosferă.

Contele Ferdinand Zeppelin, se trage din o veche familie din Würtemberg. Actualmente e în etate de 62 ani, şi s'a distins pe timpul războiului franco-german.

Ajuns la gradul de general, contele Ferdinand Zeppelin, a trecut în reservă, şi de atunci se ocupă cu ştiinţele.

*

Posta Redacţiunei.

D. I. *Berescu*. Nu se póte publica.

Administraţia ziarului rógă pe onoraţii abonenţi, ca cu prilegiul trimiterei abonamentelor, sĕ binevoéscă a scrie pe cuponul mandatului postal şi numĕrul sub care li-se expedéză ziarul.

Au apărut:

Seminţe din Agrul lui Christos.

Cuvêntări bisericesci

de

Zacharia Boiu,
asesor consistorial, protopresbiter etc.

Cu binecuvêntare archierêscă.

Tom. I.: **cuvêntări la tóte Duminecile de peste an.**
„ II.: „ „ „ **prasnicele și sêrbătorile, precum și la casuale bisericesci.**
„ III.: **cuvêntări la înmormêntări, parastase etc.,** 360 pagine.

Preţul fiecărui tom 3 coróne și porto postal.

Se află de vêndare la **autorul** și la

Tipografia și librăria Archidiecesană
Sibiiu.

La **Librăria Tipografiei archidiecesane,** se află spre vênzare:

Amicul poporului

de

T. Vuculescu, pretor.

O carte neapĕrat de lipsă pentru fiecare cetăţean și cu deosebire pentru fiecare plugariu; cuprinde o mulţime de sfaturi în astfel de cause judecătorești și administrative, cari pot obveni fiecărui om.

Preţul unui exemplar 1 cor.; trimis cu posta franco 1 cor. și 10 bani.

Caractere morale,

exemple și sentinţe, culese din istoriile și literaturile popórelor moderne și vechi

de

Ioan Popea, prof.

O carte instructivă și pe lângă acésta și o lectură fórte plăcută, n'ar fi ertat sĕ lipsêscă din nici o bibliotecă.

Preţul unui exemplar cor. 2.50; trimis cu posta franco 2 cor. 60 bani.

Se află de vêndare la

Librăria archidiecesană

1. **Almanachul învĕţătorului român,** anul I și II. Preţul unui exemplar 1 fl. v. a., partea II 70 cr., porto 5 cr.
2. **Calendarul bibliotecii nóstre pe anul 1900,** preţul 28 cr., porto 5 cr.
3. **Conferinţele învĕţătoresci** din archidiecesa ort. rom. a Transilvaniei, ţinute în 18/30 și 19/31 August 1898. Preţul 1 fl., porto 15 cr.
4. **Geografia pentru scólele poporale,** clasa III și IV, de *V. Goldiș*, preţul 35 cr., porto 5 cr.

Din „Biblioteca teatrală"

au apărut până acum următórele broșuri:

Nr. 1.	**Sóre cu plóie,** comedie într'un act de *Iosif Vulcan*	20 cr.
Nr. 2.	**Idil la ţară,** comedie într'un act, localisată de *Maria Baiulescu*, după Juin și Flerx	20 „
Nr. 3.	**Biletul de tramvai,** comedie într'un act de *Gr. Mărunţianu*	15 „
Nr. 4.	**Un om buclucaș,** comedie într'un act, localisată de *Maria Baiulescu,* după M. Michel și Labiche . .	20 „
Nr. 5.	**Trei doctori,** comedie într'un act, localisată din l. germână de *Virginia A. Vlaicu*	20 „
Nr. 6.	**Pălăria ceasornicariului,** comedie într'un act, de Mdm. Emile de Girardin, localisată de *A. G. N.*	25 „
Nr. 7.	**Unde dai și unde crépă,** comedie în 2 acte de Alexandru Cosmar, localisată de *Iuliu Popescu* . .	25 „

Au apărut și se află de vêndare în

Tipografia și librăria Archidiecesană, Sibiiu:

1. Aritmetica generală și speţială de Teodor Ceontea, tom. I. și II. fl.	2.—
2. Astra, roman de Dito și Idem broș. . . . . „	3.—
3. Balade poporale de Avram Corcea broș. . . . . „	—.80
4. Cartea plugarilor sau povestiri economice de I. Georgescu broș. „	—.25
5. Grădina de legume de I. F. Negruţiu broș. . . . . „	—.25
6. Istoria legii nóuĕ de Dr. V. Szmigelski, tomul I. broș. . . . „	2.—
7. Poesii de Mihail Eminescu, ediţia fină broș. . . . . „	2.—

Avem de vêndare următórele scrieri de

Teodor V. Păcăţian:

Principiile politicei, după Dr. F. de Holtzendorff broș. à fl.	2.—
Libertatea, traducere după I. Stuart Mill broș. . . . . „ „	1.--
Lupta pentru drept, trad. după Dr. R. de Ihering broș. „ „	1.—

Cu trimiterea prin postă plus 5 cr.

Tipografia și librăria archidiecesană,
Sibiiu.

Conspectul cărţilor bisericesci

ce se pot procura din

Tipografia și librăria archidiecesană, Sibiiu.

Acaftistul prea sf. născĕtóre de D-ḑeu și alte rugăciuni, ediţ. 1898, simplu legat fl. —.85 cr., frumos legat fl. 1.05, în piele roșie fl. 1.25, ediţia de lux fl. 2.— și fl. 2.60, peluche . . . . fl.	3.85
Apostol legat . . . . „	5.75
Anthorismos sau „deslușire comparativă asupra broșurei Dorinţele dreptcredinciosului cler din Bucovina", în limba română sau germână dela fl. —.50 la . . . . „	—.25
Biblia ilustrată, testam. vechiu și nou, cu cirile nel. fl. 10, leg. „	15.—
Biografia fericitei Macrina (cu cirile) broș. . . . . . . „	—.20
Carte de rugăciuni, pentru tinerime, legată . . . . . . „	—.15
Chiriacodromion, (cu cirile), nel. dela fl. 10.—, la fl. 6.— leg. „	8.—
Compendiu de dreptul canonic de A. bar. de Șaguna în limba română sau germână, broșat dela fl. 3.— la . . . . . . „	1.50
Dumneḑeescile liturgii leg. . . . . „	4.50
Elementele dreptului canonic al bisericei dreptcred. rĕsăritene de A. bar. de Șaguna . . . . „	1.—
Enchiridion, adecă carte manuală de canóne cu comentar de A. bar. de Șaguna, dela fl. 4.— la . . . . „	2.—
Evangelia, (cu cirile), nelegată dela fl. 8.—, la fl. 6.— legată fl. 10.—, fin legată . . . . „	16.—
Genesa Evangeliilor de S. Popescu broș. . . . . „	—.80
Hirotonier, pentru sf. de preoţi broș. . . . . „	2.—
Icóna celor 3 Ierarchi, pe hârtie . . . . „	—.30
Icóna Evangeliștilor, pe hârtie . . . . „	—.50
Istoria bisericei ort. rĕsăr. univers. dela întemeierea ei până în ḑilele nóstre, 2 tomuri de A. bar. de Șaguna, în limba română broșată, dela fl. 3.— la . . . . „	1.50
în limba germână dela fl. 1.— la . . . . „	—.50
Istoria bisericéscă polit. naţ. de N. Tincu-Velea (cu cirile) broș. dela fl. 1.— la . . . . „	—.40
Liturgia sf. Ioan pe note dela fl. 2.50 la . . . . „	1.—
Manual de studiul pastoral compus de A. bar. de Șaguna broș. „	1.50
„ „ **teologie morală creștinéscă** compus de A. bar. de Șaguna (cu cirile) broș. . . . . „	1.50
Mineile pe 12 luni în 12 volume (se vênd și separat) leg. . „	86.—
Molitvelnicul bogat, (cu cirile) nelegat fl. 4.30, leg. fl. 5, fin leg. „	5.50
cu litere latine (evhologiu) legat . . . . „	6.50
Octoichul cel mare, cu catavasierul, nelegat dela fl. 17.— la fl. 10.—, leg. . . . . „	13.—
Octoichul cel mic, sau cele 8 glasuri (cu cirile) neleg. 60 cr., legat 80 cr., fin legat . . . . „	1.20
Octoichul cel mic, sau cele 8 glasuri cu litere latine leg. . . „	—.75
Orologion, (ciaslov), cu cirile, neleg, 60 cr., leg. 70 cr., fin leg. „	1.20
Penticostariu, (cu cirile) neleg. dela fl. 8.—, la fl. 6.— legat „	8.—
Pneyma in Nicaeno Constantinopolitanum, studiu estetico-dogmatic de S. Popescu broș. . . . . „	1.50
Psaltirea bogată, neleg. fl. 2.75, leg. . . . . „	4.50
„ **prorocului David,** (cu cirile) . . . . „	1.—
Rênduélă la sfinţirea bisericilor, (cu cirile), nel. fl. 2.— leg. „	2.50
Scrierea Sf. Ioan gură de aur (cu cirile) broș. . . . . „	—.50
Scrisori apologetice de apĕrare din 1867 broș. . . . „	—.50
Têlcul Evangeliilor (cu cirile) broș. . . . . „	1.—
Teologia pastorală veche, (cu cirile) broș. dela fl. 1.— la . „	—.50
Testamentul nou, (cu cirile) broș. dela fl. 1.— la . . . . „	—.50
Triodul cu Strajnicul, (cu cirile) nel. dela fl. 20.— la fl. 12.— leg. „	17.—

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.**

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 20 Sibiiu, Sâmbătă, 19 Februariu v. (3 Martiu n.) 1900. **Anul XLVIII.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **streinătate** pe an 24 C, 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
pistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de dóuĕ ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond — **și timbru de 60 fil.** pentru fie-care publicare.

Acțiunea guvernului austriac
pentru
împăcarea naționalităților.

In partea ceialaltă a monarchiei se petrec lucruri importante.

Guvernul austriac a pus de gând sĕ împace naționalitățile.

A chemat la sfat pe corifeii tuturor partidelor și nuanțelor politice.

E mare numĕrul fracțiunilor representate în parlament.

Nici o partidă nu are majoritatea covîrșitóre și popórele slavice numai aliate tóte representă un factor însemnat — sunt în majoritate.

Nemții rîvnesc după eghemonia și după calapodul maghiar, vréu sĕ domineze ei situația.

Nu e însĕ tocmai așa ușóră posiția nemților dincolo, ca a maghiarilor aici.

Aici Maghiarii deși în minoritate, dar în parlament și în viața publică ei sunt unicul factor dătător de ton.

Din numĕrul total al locuitorilor Ungariei, elementul maghiar e representat cu 47%, majoritatea o dau deci naționalitățile.

Aceste azi au un rol fórte mărginit în viața publică.

Unde te învîrtești, fie la comitat, fie la finance, fie la justiție, dai de maghiari la masa domnéscă.

Fii de ai naționalităților ca de sĕmênță ici-colea și și acestia sfiicioși, aruncați în câte un unghiuleț și la discrețiunea câte unui șef neîndurat.

Până când va dăinui situația acésta penibilă e o altă întrebare.

Pentru acuma noi ne mulțumim și cu frase și vorbe frumóse.

Până aci, nici de aceste nu am fost învredniciți.

De am avut plângeri, ni s'au spus sĕ mergem în țéra românéscă, dacă nu ne place aerul maghiar, pânea maghiară, pămêntul maghiar și libertatea maghiară.

Dincolo în ceialaltă parte a monarchiei sunt totuși alte referințe.

Acolo, cel puțin acum, statul și puterea de stat a capitulat în fața obstrucției.

Germanii au doborît din înălțime 4 ministerii în un an.

Arma folosită de germani cu succes o iau Cehii în ajutoriu și zilele ministeriului Dr. Kőrber încă par a fi numĕrate.

Obstrucția a devenit instituție parlamentară și partidele se folosesc de ea, ca sĕ arete ce póte face un popor nemulțumit, un popor chinuit, și împins până la desperație.

Dacă și încercarea ministrului președinte austriac de azi va suferi naufragiu, nu rĕmâne decât, ori absolutismul ori federalismul.

Maghiarii se înfióréză de sistemele aceste de guvernament.

Ambele însemnéză, că actuala formă de stat și-a trăit traiul și eghemonia maghiară póte și ea da faliment — și atunci devine cestiunea naționalităților la ordinea zilei în forma cea mai acută.

Pe maghiari chestiunea naționalităților îi află fórte nepregătiți.

După o fericită domnie de 30 ani — ei au făcut prea puțin pentru mulțumirea popórelor.

Pentru ei naționalitățile au fost o vacă de muls si o óe de tuns.

Au luat laptele și lâna și le-a părut bine că aceste sufer cu resignațiune tratamentul puțin uman și de tot nedrept.

La zile de nevoie, Maghiarii nu s'au gândit.

Ei și azi puțin se gândesc la vr'o schimbare mai favorabilă pentru naționalități.

Ei cred, că acest pămênt, acéstă țerișóră binecuvêntată de Dzeu e exclusiv numai a lor, și ei au dreptul sĕ se foloséscă de tóte beneficiile și tóte bunătățile, câte acésta le póte da și oferi.

Egoismul acesta puțin cavaleresc ne este neesplicabil.

Tóte resónele de stat sunt în contra procedurei neloiale și nedrepte ce o urméză guvernul și societatea maghiară peste tot, față de naționalități.

Și dacă aici la noi nu sunt raporturile atât de încordate ca în ceialaltă parte a monarchiei, e semn, că popórele de aici tot s'ar mai puté înțelege, tot ar mai puté ajunge la vr'o învoială.

Am așteptat ca ministrul-president cu ocasia desbaterii budgetului de interne sĕ se declare față cu modificarea legii electorale.

Eram chiar în drept sĕ așteptăm că o sĕ ne și pună în vedere modificarea acestei legi atât de nedrepte.

Din 71.000 alegĕtori dietali în Ardeal și azi mai au dreptul vr'o 28 mii nemeși după legile din 1848.

Dintre acestia sĕ fie 1000 Români în comitatul Făgărașului și pe la Hațeg.

Ceialalți sunt nemeși maghiari, fără avere, fără cultură superióră, fără posiție socială.

Nu e acésta o rușine a vécului ce trăim?

Dar censul cel blăstĕmat, dar cercurile arondate după sprâncénă, nu sunt ele tot atâte gravamine, cari ne fac sĕ ne perdem tot cumpĕtul și sĕ nu mai avem nici cea mai mică rază de speranță în simțul de dreptate al Maghiarilor.

A trecut ministrul-președinte al erei nóue peste aceste gravamine întemeiate ale nóstre — și a spus celor din oposiție „încă n'a sosit timpul".

Ințelegem, timpul n'a sosit, și el nici n'are sĕ soséscă până ce grandomania stăpânește pe Maghiari și e farul lor luminător.

Cum însĕ lucrurile din lume sunt fórte schimbăcióse, timpul póte sosi mai curênd decât crede dl Koloman Széll și toți corifeii maghiari — și atunci noi nu o sĕ mai cerem milă, ci o sĕ ne luăm drepturi câte vom puté și câte vom crede că ne compet după vrednicia nóstră, după numĕrul nostru și după jertfele, cari le aducem noi pe altarul patriei.

Dór atunci ne vom ști înțelege mai bine, după-ce acum dela masa bogatului nóuĕ nici sfărmituri nu ni-e dat sĕ gustăm, decât muiate și acele în venin otrăvitor, și cu insulte fără rost.

Așa tăceau și Nemții în zilele prime după plăsmuirea dualismului, dar i-a trezit cumințenia și energia popórelor slave.

Speram că și ai nostri stăpâni se vor trezi îndată-ce noi vom ști sĕ ne afirmăm cu energie și cu mai multă demnitate.

Atunci nu vorbe frumóse ne vor mulcomi, ci fapte vom cere și drepturi înscrise în legi au sĕ fie rĕsplata așteptării de atâta vreme.

Ajunși sĕ fim egali la drepturi, vom purta cu drag sarcinile împreună și țéra atunci va fi mare și tare.

In interesul patriei, dorim ca acest moment sĕ soséscă cu o óră mai curênd și era bunei înțelegeri sĕ-și reverse darul asupra tuturor deopotrivă.

Sinod protopresbiteral.

Marți, 15 Februariu a. c. la órele 11 a. m. s'a deschis ședința sinodului protopresbiteral al tractului Sibiiu, după-ce a premers celebrarea sfintei liturgii împreunate cu chemarea Duchului sfânt în parochia din Sibiiu-Cetate.

Din raportul oficiului protopresbiteral, care s'a estins mai pe larg asupra activității de pe anul 1899, estragem următórele date interesante:

Esibite în anul 1899, au întrat 1220, cari în decursul anului tóte s'au resolvat.

Cu privire la statul personal se constată, că în protopresbiterat au fost 1 protopresbiter, 29 parochi, 3 administratori protopresbiterali, 2 capelani, 4 diaconi, 1 preot pensionat, 20 clerici absoluți.

FOIȚA

Despre scăderile ce slăbesc forțele materiale ale poporului și mijlócele la ridicarea acelora,

temă cetită în conferența preoțéscă din tractul Branului, ținută la 20 Ianuariu 1900, în Zernești de ***Ioan Teculescu,*** *paroch în Rĕșnov.*

(Urmare)

Da cu adevĕrat. E o pornire a omenirei din timpul nostru și care pornire nimĕrui nu póte fi streină că adecă, ea înalță și îmbrățișéză tot mai mult și mai cu căldură cultul și adorațiunea materialismului, în contul cultului și adorațiunei unice sfinte, a idealismului.

Acelui cult și adorațiuni e de a se atribui dóră, în prima linie și mișcarea febrilă și alergarea nervósă a singuraticilor, ca și a popórĕlor întregi după acapararea de materie; góna nebună și amețitóre, din ziua de azi, pentru grămădirea banului, în mĕsură, ce nu are nici când o limită.

Ca viuă dovadă spre acestea, ne servesce chiar în zilele nóstre neomenosul resboiu din Africa-sudică, carele sciut e dóră în lumea întrégă, că nu l'a pornit și nu-l mișcă tot mereu înainte nimic altceva, decât numai scârbósa și neomenósa aviditate după materie a Englezului.

Dar apoi, ca o urmare din sémă afară funestă și perniciósă a adorațiunei nesocotite a materiei e de a se socoti o altă aparițiune și mai caracteristică a timpului nostru și carea pune pe gânduri întréga omenime.

Acéstă aparițiune ne-o ilustréză casurile notorice și mai zi de zi obveninde că adecă, în góna nebună și lacomă a ómenilor după bani, se lasă cu totul la o parte, sau apoi intenționat sĕ calcă și se înăbușesc, se sugrumă și se îngrópă *sfintele virtuți și sublimele idealuri*, ca apoi pe mormêntul lor săpat de ghiarĕle mamonului sĕ privim îngroziți, cum cresc tot mai dese și mai stufóse veninósele burueni ale: *corupției și fraudelor, ale falsurilor, eschrocheriilor și crimelor de tot feliul* . . . Și îngrozesce acéstă aparițiune cu atât mai mult, cu cât cioclii ziși ai sfintelor virtuți sunt mai adeseori și 'n numĕr mai mare tocmai aceia, cari puși sunt de a păzi și representa idealul și virtutea în societatea omenéscă.

In chipul acesta, alunecând omenirea tot mai în jos pe panta materialismului și luând în dréptă socotélă imensa putere, de carea dispune el azi, ca și desastruosul efect ce-l esercită asupra societăței omenesci, — de tot strĕin lucru nu ne va fi, mai ales că e și prorocie la mijloc, când într'un timp, cu mult mai apropiat, decum se crede, chiar cel de azi materialism, estins și ajuns la tot mai mare putere, va îmbrăca în o zi în tótă forma hîdósa haină a *antichristului prorocit*, a cărui menire scim că este: de *a nimici cu totul de pe pămênt cerescul ideal, rĕsărit din sângele picurat pe muntele Calvariului!*

Dealtfel, clar și cu date sigure ne spune istoria, unde póte duce pe ómeni iubirea neînfrînată de materie. In multe locuri ne arată ea acésta, dar mai vĕdit și mai instructiv pe paginele, cari vorbesc de falnicul popor al strĕbunilor nostri Romani. Ce mare, ce nebiruit ni-l arată pe acel popor, până când cultul frumóselor ideale îi încălzia inima; până când falnicii lui beliduci priviau, ca cea mai mare și mai sfântă rĕsplată, pentru tótă gloria adusă patriei lor idealul lor cel mai mare — o simplă cunună de laur, ce le împodobia fruntea; — și earăși curênd istovit și sdrobit la pămênt ni-l presentă pe acelaș popor, când îmbuibarea în materie și lăcomia nesățiósă după ea, 'i-a înăbușit idealurile de mai 'nainte și îngâmfații lui Cesari neîndestulați se arătau, chiar și cu coróna făurită, din tot aurul grămădit la piciórele lor, din trei părți ale pămêntului . . .

Da, numai cât omenirea se vede — că pe veci aceeași vrea a rămâné, ca adecă: în loc de a învĕța din istorie, — învață mai bucuros ea istoria, că ce se scrie despre ea și mai departe.

Dar sĕ mĕ opresc aici și adecă, nu atâtă pentrucă a'și fi exprimat totul ce e de zis asupra materialismului, ci pentru de a explica tocmai pricina, ce m'a îndemnat de a zice și cele de până aci. Pentru că se va părea în urmă chiar paradox celor mai mulți, ca în o temă cu titlu, ce indică apriat aflarea de mijlóce pentru ridicarea și înmulțirea materiei, sĕ se combată cu atâta înverșunare materia!

Nu e însĕ, după mine, nimic paradox în lucru.

Vorba fiind despre materie, am crezut la loc, ba chiar necesar, de a arăta mai întâiu laturea umbrósă a ei și a zugrăvi partea perniciósă a caracterului ei, întocmai ca și când vorbind despre apă și foc, a-și arăta puterea lor destructivă și pustiitóre. Dar precum prin numirea: destructivă și pustiitóre, nu se póte susținea, că s'ar condamna absolut cele dóue elemente atât de folositóre și indispensabile omenirei, tot așa nu se póte și nu e de a se deduce, din osênda mai sus exprimată asupra materiei, că acésta ar fi absolut și necondiționat de desprețuit și de încungiurat. Nu, pentrucă, în casul acela ar însemna a apĕra și susținea dogma budhismului indic contrar ori cărei materie, sau a

Numěrul familiilor a fost 7020, bărbaţi 14.278, femei 14.305, cu totul 28.593. Căsătorii au fost 208. Naşteri: 483 copii, 473 copile, total 956. Au murit: 360 parte bărbătéscă, 354 parte femeiască, total 714.

In raport cu anul 1898 se constată la familii creştere cu 25, numěrul sufletelor cu 85, la cei-ce ştiu ceti şi scrie cu 287, la casurile de căsătorie cu 29, la cele de naştere cu 37.

De interes sunt datele privitóre la şcólă.

Obligaţi a frecuenta şcóla au fost:

a) în şcóla de tóte zilele:

copii 1784, copile 1742, total 3526;

b) în şcóla de repetiţie:

copii 734, copile 787, total 1521.

Au frecuentat:

a) şcóla de tóte zilele:

copii 1517, copile 1414, total 2931;

b) şcóla de repetiţie:

copii 342, copile 421, total 763.

Nu au frecuentat:

a) şcóla de tóte zilele:

copii 267, copile 328, total 595;

b) şcóla de repetiţiune:

copii 392, copile 366, total 758.

Averea bisericilor:

Realităţi	fl. 287.996.—
Pământuri . . .	„ 48.403.14
Capitale elocate .	„ 124.173.36
Mobiliar	„ 39.248.59
Suma . .	fl. 499.821.09

Averea şcólelor:

Realităţi . . .	fl. 95.265.—
Pământuri . . .	„ 1.317.76
Capitale elocate .	„ 12.492.41
Mobiliar . . .	„ 3.582.55
Suma . .	fl. 112.657.72

Fondul şcólei centrale din Sibiiu, cu finea anului 1899, a dat suma de fl. 4651.35 dintre care 4000 fl. în scrisuri fonciare, şi restul în numěrar.

Fiindcă în anul acesta s'au reconstituit tóte corporaţiunile nóstre bisericeşti, prin urmare şi organele din protopresbiterat, a premers raportului verificarea membrilor. S'au verificat toţi cei aleşi, nu s'au presentat actele electorale mireneşti din cercul Boiţa 2 deputaţi şi din cercul Şura-mare 1 deputat. Faţă cu aceste cercuri s'a luat conclusul, ca oficiile parochiale sě raporteze despre starea lucrului.

Intre obiectele de importanţă deosebită se numěră ordinul consistorial privitor la nóua arondare a protopresbiteratelor.

Sinodul a aderat întru tóte la vederile exprimate în proiectul consistorial.

Comitetul protopresbiteral s'a reales din nou, intregindu-se numai locurile devenite vacante parte prin mórte, parte prin depărtare din Sibiiu

Sinodul a fost bine cercetat, şi obiectele puse la ordinea zilei s'au desbătut cu viu interes.

In confidenţă s'a ventilat o cestiune, care priveşte interpretarea §. 42 din statutul organic, unde se dispune, că convocarea sinodului protopresbiteral se publică cu 14 zile mai nainte, şi totodată se publică şi obiectele de pertractat.

Luat literar aceste dispoziţiuni, în sinodul protopresbiteral nu se pot face propuneri, dacă ele n'au fost insinuate la presidiu şi publicate între obiectele de pertractat în sinod.

Revistă internă

(*Deslegarea schimbării de sistem.*) Ziarele maghiare anunţă sub titlul acesta apariţia unei broşuri, din péna unui pseudonim semnat „ultimul tiszaist“. Autorul vorbeşte cu multă recunoştinţă despre activitatea actualului ministru-president, pe care-l priveşte numai de premergětor al schimbării de sistem; acéstă schimbare ar consta din următórele numiri: contele *Apponyi* de ministru à latere, contele Stefan *Tisza*, ministru de finanţe, *Horánszky*, ministru de interne, contele *Csáky*, preşedinte al casei magnaţilor şi *Szilágyi*, preşed. al casei deputaţilor.

*

(Planuri de colonisare din partea Austro-Ungariei). E aprópe un an, decând s'a lăţit ştirea, că monarchia nóstră se pregăteşte sě câştige teren de colonisare în Orientul depărtat, în scopul de a deschide un debuşeu comerciului intern şi a oferi scutul statului comercianţilor pe piaţa lumei.

Acum fóei „Magyar Gazdák szemléje“ i se comunică din Fiume, că monarchia nóstră a designat oraşul litoral al Chinei *Fu-Cing* pentru întemeerea unui colonii austro-ungare. De acolo se va clădi cale ferată către oraşul *Nang-Stang*, capitala provinciei K'ang-Si, de unde s'ar prelungi până în valea Iangce-Kiang. Pentru acésta s'a obţinut concesiune şi s'a asigurat partea cea mai mare a capitalului necesar. Un alt loc de colonisare ar fi pe insulele Malakka, şi adecă partea independentă, ce aparţine Siamului. Stirea nefiind încă confirmată, o dăm cu reservă.

Din România

(*O invenţiune românéscă sensaţională*). Un tiněr mecanic de la direcţia generală a poştelor şi telegrafelor, dl N. Băilescu, a făcut o descoperire din cele mai importante pentru convorbirile telefonice. A descoperit un aparat, cu care se póte convorbi pe oricât de mari distanţe. Mai mult, cu aparatul d-lui N. Băilescu se póte convorbi prin telefon, întrebuinţîndu-se liniile telegrafice, ear nu fire speciale pentru telefon, cari costă enorm de scump.

Experienţele făcute la direcţie pe o distanţă de 60 chilometri şi pe o linie telegrafică au dat resultate aşa de strălucite, că au întrecut tóte aşteptările.

Prin acest aparat fórte simplu şi eftin — se resólvă problema atât de mult căutată, a convorbirei prin telefon la distanţe mari.

Spre lămurire.

Din loc competent mi-a venit la cunoscinţă, că despre cele scrise în Foiţa din numěrul 9 al ziariului „Telegraful Roman“ relative la depresiunea din reuniunea română de musică din Sibiiu, se susţine că le-aş fi scris, ca stând ele în legătură cu persóna actualului director de musică al reuniunei române de musică din Sibiiu, Timoteiu Popoviciu.

Declar şi în publicitate, că eu la scrierea acelor caracterisări, absolut, dar absolut nu m'am cugetat la domnul Timoteiu Popoviciu.

Gândul meu a fost numai la G. Dima.

Pre intreg rotogolul pământului locuit de români nu este român, carele în calitate de director de musică sě fi prestat, cea ce a prestat G. Dima.

Depărtarea lui din Sibiiu a produs o adevěrată consternare, o adevěrată depresiune, noi sub acéstă depresiune stăm încă şi azi, stagnăm, şi acéstă stare psichică se producea în noi ori cine era sě fie următoriul lui Dima.

Acéstă depressiune a adus cu sine că o parte a membrilor activi au trecut la cei ajutători, şi acuma o declar mai precis, o parte dintre membri cei mai valoroşi o au făcut acésta.

La tóte acestea domnul Timoteiu Popoviciu absolut, dară absolut n'a putut avé nici o înriurinţă, ele au fost o urmare logică a depărtărei lui Dima.

Trebue deci sě ne încordăm, sě ne schimbăm radical spre a ne reculege.

Şi noi o am făcut acésta. Ne-am pus la dispoziţiunea domnului Timoteiu Popovici. Are în mânile sale un bulgăr de aur. Concertul proxim va da dovadă despre ceea-ce am putut noi face în cele 5 luni dela depărtarea lui Dima.

Acesta va fi botezul de foc al domnului Timoteiu Popoviciu, atunci ne vom da verdictul asupra lui, dar numai atunci, până atunci persóna lui stă la o parte.

S'a supěrat comitetul pentru-ce nu am adus în şedinţa lui lucrurile, cari le-am ventilat în acea foiţă.

N'aş fi judecat real lucrurile, dacă credeam, că comitetul póte sana acele neajunsuri.

Depresiunea de care eu am vorbit numai timpul o póte sana, asemenea şi urmările logice legate de ea. Comitetul aici stă în faţa forţei împregiurărilor, şi stă în faţa lor impotent. De ştiut le ştie şi le vede şi el tóte ca şi mine, de sanat însě nu le póte sana.

Acesta este sensul celor scrise de mine în foiţa din numěrul 9 al „Telegrafului Român“ şi am voit mai ales sě accentuăm toţi depresiunea sub care lucrăm, sub care noi muncim.

Dacă cineva pórtă vina la acéstă depresiune, acel cineva e dl G. Dima, care s'a dus la Braşov.

Concertul proxim e aşteptat cu interes în tóte cercurile musicale din Sibiiu, mai ales însě în cercurile musicale germane.

Depresiunea de care eu am vorbit póte va trage ceva în cumpěnă, când vorba va fi de concertul, care bate la uşe.

Sibiiu, 28 Februariu, 1900.

Mateiu Voileanu.

Loteria Casei naţionale.

Prospect. „Asociaţiunea pentru literatura română şi cultura poporului român“ — pe basa concesiunii acordate de On. Minister reg. ung. de finanţe cu ordinaţiunea Nr. 49.522 din 27 Iulie 1899, aranjază o **loterie de efecte**, al cărei profit se va folosí pentru ridicarea unei Case Naţionale în Sibiiu, în care se va instala un *museu istoric şi etnografic român* şi *Biblioteca Asociaţiunii*, etc. *Preţul unui bilet de loterie* 1 *corónă.*

Câştiguri:

1	câştig principal	în valóre de Cor.	10.000=	C. 10.000
1	„ „	„ „ „ „	3.000=	„ 3.000
2	câştiguri	„ „ „ „	1.000=	„ 2.000
5	„	„ „ „ „	500=	„ 2.500
10	„	„ „ „ „	200=	„ 2.000
10	„	„ „ „ „	100=	„ 1.000
20	„	„ „ „ „	75=	„ 1.500
20	„	„ „ „ „	50=	„ 1.000
50	„	„ „ „ „	20=	„ 1.000
100	„	„ „ „ „	10=	„ 1.000
219	câştiguri			C. 25.000

Tragerea la sorţi se va face în Sibiiu la *31 Maiu st. n. 1900* în presenţa unui notar public şi a unui comisar politic.

Consemnarea câştigurilor se va publica la trei zile după tragere. Ridicarea se va face în decurs de 60 zile dela tragere.

Bilete de loterie se pot procura dela biuroul Asociaţiunii în Sibiiu, (N. Szeben, strada morii Nr. 8), şi se vor vinde la tóte băncile româneşti.

Sibiiu, în Decembre 1899.

Comisiunea loteriei.

Convocare

P. T. d-nele membre ale reuniunei femeilor rom. gr.-or. din Făgăraş, precum şi alţi binevoitori ai acestei corporaţiuni, sunt poftiţi a participa la a XXV-a adunare generală, ce se va ţiné Duminecă, în 11 Martie 1900 st. n. la órele 2 p. m. în şcóla nóstră confesională din Făgăraş.

Obiectele:

1. Deschiderea şedinţei.
2. Incassarea taxelor şi înscrierea de membre.
3. Raportul şi raţiociniul pe anul 1899.
4. Censurarea acestor rapórte.
5. Propuneri diverse.
6. Constituirea pe un nou period de 3 ani.
7. Inchiderea şedinţei.

Făgăraş, 21 Februariu 1900.

Maria Dan, preşedintă. *Ioan Berescu,* secretar.

NOUTĂŢI

Avis. Planurile pentru **catedrala** bisericei nóstre ortodoxe sunt expuse în cancelaria Consistoriului metropolitan, strada măcelarilor Nr. 45 parterre la drépta, uşa I, — şi onoratul public le póte privi Duminecă în 4 Martiu dela 11—1 óră din zi, ear Luni, Marţi şi Mercuri, în 5, 6 şi 7 Martie dela 9—12 a. m. şi dela 3—5 p. m.

Presidiul anchetei consistoriale.

*

---

ascetismului din primele timpuri ale creştinismului despreţuitor de materie; ear acésta de sigur că ar fi identic, cu a cădea într'un alt extrem, tot atât de neadmis şi vrednic de combătut, ca şi acela al materialismului cras şi neînfrînat.

Da, am combătut şi combat cu tótă tăria materialismul, întru cât el *a usurpat în multe puncte şi tot mai cu spor usurpă dreptul idealismului;* întru cât el *tîmpesce şi ucide consciinţele; atrofiază caracterele; abate inimele dela aflarea şi părtinirea adevěrului şi a dreptăţei; întunecă minţile spre a nu vedea şi distinge meritele* şi *capacităţile, sau cum* zice scriptura (Eşire c. 23 s. 8): *„orbeşte pe cei mai luminaţi şi întórce hotărîrile celor drepţi“* — în scurt întru cât el, banul, tinde a se înstăpâni, tot mai cu tărie în mijlocul omenirei *ca scop* şi nu rěmâne aceea ce deapururi trebue sě fie, — *adecă mijloc!*

Am osêndit şi earăşi osêndesc cu tótă puterea materia, întrucât şi unde căldura ei nu aţîţă spre nimic altceva, decât numai spre petreceri şi orgii scandalisătóre, spre desfrănări şi îmbuibări animalice, iar sěracului Lazar dela uşă, a nu-i libera nici măcar sfîrmiturile ce cad de pe masă. Mai departe întrucât sporirea norocósă a aceleiaşi materie nu îndémnă la nimic mai nobil, decât numai a spargerea şi rezidirea proprielor jitniţe şi aşa destul de mari, ear la templele sfinte ale culturei a privi rece şi nepăsător, cum cad în ruină.

Ca mijloc însă, şi încă fórte puternic precum e, spre ajungerea de ideale frumóse şi folositóre, nu e de osêndit, ci mai vêrtos vrednică e materia de tótă atenţiunea şi îngrijirea. Pentru că ei e dóră de a se mulţămi, în mare parte avêntul şi progresul în cultura întinsă, la carea a ajuns azi omenirea. Banului e de a se atribui validitarea şi punerea în aplicare a multelor şi minunatelor invenţiuni, de cari lumea azi uséză şi cu cari pe dreptul se mândresce. Precum pe de altă parte, tot numai în lipsa banului se *pierd atâtea avênturi nobile, se vestejesc mai înainte de a aduce folos omenirei atâtea nobile inspiraţiuni si generóse speranţe şi se îngrop atâtea capete geniale.* Da, pentru că astăzi, mai mult ca ori şi când, scara pe carea mai uşor şi mai sigur se póte urca cineva, către idealuri e tocmai din materie făcută. Acésta de altcum clar ne-o arată starea de azi a diferitelor popóre, al căror progres în cultură în ajungerea frumóselor ideale stă în evidentă proporţiune cu averea lor materială. Pe când lipsa acesteia, sau o cvotă prea neînsemnată a ei ţine înapoi dela înaintarea în cultură pe un individ, ca şi pe un popor întreg, chiar fiind dotat dela natură cu cele mai frumóse însuşiri şi calităţi.

Nu e deci, nici când în mod absolut de osândit materia, ci de multeori vrednică e de tótă binecuvêntarea mai ales când a ei sporire la unul, rumpe barierile înguste ale uriciosului egoism, revêrsându-se şi asupra deaprópelui, căruia îi servă fie ca ajutor în traiul de tóte zilele, fie ca scară, cum ziceam, spre urcare către ideale frumóse.

In scurt, nu e de condamnat, ci mai vêrtos de căutat şi de preţuit banul, carele stăpânit cu înţelepciune şi întrebuinţat după preceptele idealismului posede cu adevěrat, aceà mare putere în ziua de azi, prin carea mai cu succes se *potenţéză binele, se validitéză folositorul, şi se dă poleială de multă strělucire frumosului,* în sinul omenirei.

Ear cu acésta crezênd a mi fi precisat pe deplin clar vederile proprii faţă de materie, vin la însaşi întrebarea din tema nóstră.

Avem dată întrebarea: *Cari ar fi scăderile ce slăbesc forţele materiale ale poporului nostru şi mijlócele la ridicarea acelora?*

Mai înainte de a rěspunde la acéstă întrebare, evident că se impune rěspunsul la o altă, carea în sens logic trebue sě premérgă celei din tema nóstră şi carea e: Cum stà poporul nostru în privinţa materială?

(Va urma)

Album literar. Dl Titu *Maiorescu*, precum am anunţat, şi-a sĕrbat Marţi a 60-aniversare a naşterii sale. Cu această ocazie, grupul colaboratorilor *Convorbirilor Literare*, în frunte cu d. P. Missir, a exprimat distinsului profesor şi critic literar felicitările sale, dându-i şi un album întocmit anume pentru această festivitate.

Albumul cuprinde 66 de lucrări — proză şi versuri — originale.

In câte-va cuvinte bine simţite, d. P. Missir a exprimat dragostea grupului pentru iubitul maestru.

*

Daruri pentru s.-ta biserică. Subsemnatul îmi împlinesc o plăcută datorinţă, aducênd la cunoştinţă darurile bisericei din Toderiţa de mai mulţi evlavioşi creştini şi anume: fostul învĕţător Georgiu Renghia a făcut la mórtea sa o fundaţiune de 200 coróne, din ale cărei interese sĕ se provadă cu cărţile trebuinciόse elevii cei mai sĕraci din şcólă; George Ercău cu soţia sa Ana au dăruit bisericei o livade şi un loc de arătură în preţ de 400 coróne, cari pământuri aduc un venit anual de 40 coróne; Ioan Pavel Sbêrneciu, cu soţia sa Sofia a dăruit bisericei 200 coróne, din care s'au cumpĕrat cele 12 minee; Lazar Sbêrneciu, învĕţător a cumpĕrat octoichul cel mare cu 40 coróne; Nicolae Istrate cântăreţ, a cumpĕrat un apostol cu 11 coróne 50 fileri şi Vincenţiu Monea învĕţător, o cădelniţă cu 7 coróne şi 40 fileri.

Dee D-zeu ca acei binefăcĕtori, ce astăzi nu mai sunt între cei vii, sĕ moştenéscă împĕrăţia ceriului, eară celor vii sĕ le dea D-zeu sănătate, putere, fericire şi viéţă lungă, ca sĕ mai pótă săvêrşi fapte bune, sĕ fie altora spre îndemn. In numele întregei comune bisericeşti: *Petru Debu*, preot şi preş. al comitet. par.

— Comitetul parochial din *Lueriu* (tractul Reghinului-săsesc) aduce mulţumită M. O. Direcţiuni a băncei „Mureşana“, care a binevoit a dărui 30 coróne pentru cumpĕrarea de cărţi copiilor sĕraci. *Demetriu Lupu* preot.

*

Invĕţător harnic. Din *Valendorf* ni se scrie: Doi ani sunt decând avem în mijlocul nostru pe bravul învĕţător Filaret *Deişorean*, şi de atunci în continuu ni s'a dat ocasiune a putea vedea şi a ne putea convinge despre destoinicia şi zelul apostolic al acestui vrednic învĕţător, care pe tóte terenele vieţei nóstre naţionale se sileşte a ne povĕţui şi lumina, prin sfaturile, ostenelele şi bunele sale exemple.

Tinerimea nóstră română, a aflat în acest învĕţător pe adevĕratul ei instructor şi educator; poporul pe bunul ocârmuitor în neajunsurile vieţei de tóte zilele, ear biserica pe fiul seu devotat care cu credinţă o servesce, purtând şi serviciul cantoral în mod gratuit, dând şi prin acésta bun exemplu de economisare.

In preséra zilei nascerei Dlui a ţinut cu tinerimea şcolară o producţiune plăcută, carea pe toţi ne a lăsat mulţĕmiţi şi mângăeaţi. Ear în presara zilei de 29 Ianuarie a. c. a arangiat cu tinerimea nóstră adultă, o producţiune declamatorică teatrală, cu un resultat îmbucurător, atât în privinţa morală cât şi materială. Venitul curat de 8 fl. 60 cr. a fost destinat spre întemeierea unei biblioteci şcolare.

P.

*

O dispariţie misteriósă. George *Tialios*, profesor de limba grecă în capitală, ca ori-ce grec era membru al societăţii patriotice din Athena, Hellenizmul. In zilele acestea a primit o epistolă, prin care era însciinţat, că l'au şters dintre membrii societăţei, ceea ce era identic cu acusa trădărei de patrie. Din momentul acela numitul a dispărut, şi cu tóte cercetările încă nu i-au dat de urmă.

*

Fanatism religios. Apar ca nişte poveşti din timpuri trecute nóuĕle isprăvuri ale cucernicilor maice dela o mânăstire din Cracovia. Cu tóte acestea ele se petrec astăzi în era liberului exerciţiu religios şi al toleranţei tuturor opiniilor. Jurnalele relatéză despre dóuĕ casuri mai recente, în care fetiţe sub 14 ani au fost seduse din casa părintească şi introduse în mânăstire, pentru a fi dedicate vieţei călugăreşti. Părinţii uneia cercetéză în tóte părţile şi în fine descopere, că fetiţa e între zidurile mănăstirei, unde încétă drepturile asupra fiicei sale. Când în fine după multe reclame se duce cu speranţă sĕ-şi revadă fiinţa, pe care o avea mai scumpă pe pământ, — dispăruse de acolo, pe sémne în altă mănăstire. Părintele desperat cere ajutorul justiţiei, dar şi de acolo se depărtează cu impresia că puterea lumească nu se extinde preste zidurile mănăstirilor. In al doilea cas, părinţilor abia le-a succes sĕ-şi readucă fetiţa la casa părintéscă. Óre prin astfel de apucături se edifică acel măreţ imperiu, pe care l'a întemeiat Mântuitorul? Nu ştiu maicele ce însemnéză pentru părinţi perderea unei odrasle?

*

Numĕrul studenţilor universitari, după fóia oficiósă, a fost în primul semestru la universitatea din Budapesta de 5546, sau cu 173 mai mulţi decât anul trecut; la universitatea din Cluj 1190, sau cu 117 mai mulţi; la politechnic 1816, sau cu 222 mai mulţi; la diferitele academii de drepturi şi licee 1558, sau cu 143 mai mulţi. In particular e de menţionat, că facultatea medicală a univers. din Budapesta numĕră de present cu 45 ascultători mai puţini, din contră cea din Cluj cu 5 mai mulţi. A crescut numĕrul ascultătorilor de drepturi la ambele facultăţi, şi anume la cea din Budapesta cu 110, ear la cea din Cluj cu 101 stud. Secţia pentru ingineri de maşini a politechnicului are de astădată cu 194 ascultători mai mulţi.

*

Cosmetic oprit. Ministrul de interne prin o ordinaţiune recentă a oprit din comerciu unul din cele mai întrebuinţate mijlóce cosmetice, cunoscut sub numele de „unsóre-Spitzer“; acésta din causă, că în urma unei analise făcute de chimistul judicial regnicolar cosmeticul lui Spitzer s'a dovedit a fi unul din cele mai puternice veninuri şi e însemnat în farmacopie cu 2 cruci (+ +). Autorităţile sunt provocate, ca ori-ce vênzare afară de casuri prescrise de medici, sĕ o denunţe pentru a fi urmărită de judecătorie.

*

Şcólele civile de stat. Directorii şi profesorii dela şcólele civile de stat şi dela cele subvenţionate de stat au înaintat ministrului de culte un memorand, în care cer înbunătăţirea salarielor în următórele: 1) Onorariele detrase directorilor din motive de economie sĕ se primească de nou în bugetul pro 1901. 2. Pentru anul 1902 sĕ fie înaintat statul directorilor, $^1/_2$ în clasa VIII de salar şi o altă $^1/_2$ în a IX, statul profesorilor, o $^1/_2$ în clasa IX şi altă $^1/_2$ în clasa X de salar. 3. Sĕ se execute ordinaţiunea ministerială referitóre la cuincuenalii şi după salariele fundamentale, cari trec preste 1000 fl. 4. Sĕ se acórde acelor directori, cari pe lângă o şcólă civilă de băieţi conduc şi una de fete, un onorariu de 200 fl.

Loc deschis.*)

Abrud, 13/25 Faur 1900.

Onorabilă Redacţiune!

In afacerea fondaţiunei de 1000 coróne a parochianului Nicolau Şoit din comuna Cărpiniş, cu privire la întêmpinarea d-lui părinte Grigoriu Sima, referitor la cele publicate de mine în nrul 12 al „Telegrafului român“ bine-voiţi a publica următorul meu rĕspuns scurt şi final.

Dl Sima neagă adevĕrul celor publicate de mine şi afirmă, că până acuma nu ar fi avut cunoştinţă despre intenţiunea parochianului seu de a înfiinţa fondaţiunea din întrebare. Dacă m'aş pune şi eu pe terenul negaţiunei, ca fost advocat voi fi avênd şi eu desteritatea recerută de a manua acéstă armă uşóră de apĕrare şi a zice că nu stă lucrul chiar aşa, precum îl predă dl Sima. Dară fiind vorbă de o afacere locală, şi nu de interes general public, nu e permis a abusa de bună-voinţa onoratei Redacţiuni şi de indulginţa on. public cetitor, — apoi şi altcum, dând eu publicităţii afacerea acésta, am făcut'o cu intenţiunea bună: nu de a învenina, ci de a îndrepta şi de a sana lucrul. Şi scopul acesta s'ar fi ajuns. Părintele Sima în întêmpinarea sa din Nrul 17 al „Telegrafului român“ recunóşte, că intenţionat nu a voit sĕ participe la susceperea actului fondaţional şi la primirea sumei fondaţionale din motivul că la îndeplinirea acestor agende nu l'ar fi învitat şi poftit însuşi fondatorele, şi din motivul că cu fondatorele ar fi avut unele supărări personale. Va sĕ zică, părintele Sima prelângă tóte negările sale, îşi recunóşte greşala s'a principală, pe care am combătut'o eu, şi anume aceea greşală, că interesul comun şi adecă interesul bisericei sale de a primi cu duhul blândeţei şi al dragostei creştineşti pe toţi parochianii sei, şi dintre acestia îndeosebit pe aceia, cari în evlavia laudabilă aduc şi jertfe frumóse bisericei şi neamului lor, — şi ca preşedintele comitetului parochial al comunei sale bisericeşti, conform datorinţelor care-i sunt prescrise, de a nisui şi de a conlucra întru prosperarea bunei stări materiale a parochiei sale şi în scopul acesta de a saluta cu bucurie şi de a primi cu mulţumită atari donaţiuni cum e şi cea din întrebare, — acest interes comun l'a subordinat unor susceptibilităţi personale ale sale. Insĕ întru repararea acestei greşeli tot părintele Sima declară solemnel, că primind cunoştinţă oficiósă despre fundaţiunea din întrebare, făcută în favorul bisericei sale, are sĕ aducă fondatorelui o mare mulţumită înaintea poporului întreg.

Aşa e bine şi laudabil.

Mihai Cirlea.

— —

Dare de seamă şi mulţumită.

„Fondul pentru masa studenţilor“ dela gimnasiul rom. gr. or. din Brad.

Cu ocasiunea representaţiunei teatrale împreunate cu dans, dată de tinerimea din Zarand la 1 Feb. a. c. în Brad, a întrat din vinderea biletelor şi séra la cassă, suma de 283 c. 80 fil., dimpreună cu suprasolvirile.

Au binevoit a suprasolvi domnii: P. Plaştea not. 2 c., P. Tudoran par. 1 c. 20 fil. A. Draia înv. 2 c., I. Fugătă par. 1 c. 20 fil. I. Safta înv. 40 fil., Aron Roman înv. şi teol. 80 fil., N. Bedea vicenot. 40 fil., Irodenea 20 fil., Vuc 20 fil, G. Părău dir. gim. 1 c., E. Joldea învĕţ. 40 fil., Ometa 20 fil., G. Costea 20 fil., I. Bogdan 40 fil., Al. Florea înv. 40 fil., I. Golda 20 fil., A. Maniu st. 60 fil. V. Damian st. 40 fil., I. Popoviciu st. 10 fil., Cibian teol. 20 fil., T. Oţel 1 c. 20 fil., Berkovits com. 1 c. 20 fil., Lövinger 1 c. 20 fil. Vidu înv. 20 fil., Vrana înv. 20 fil., Copos înv., Valkowsky N. Feier, Haltrich, David, Cristof şi Branda câte 20 fileri.

Au contribuit la acest fond marinimoşii domni: Teodor Pop adv. Baia de Criş 20 c., Dr. Z. Chirtop adv. Câmpeni 5 c., Dr. V. Fodor adv. Abrud 4 c., Ioan Rusu medic Brad 3 c., şi un Pratscher 3 c., suma 35 cor., cari cu suma întrată la cassă fac 318 c. 80 fil.

Din acésta sumă s'a spesat 120 c. 83 fil. rĕmânênd venit neto de 197 c. 97 fil., care sumă s'a şi depus la „Crişana“ din Brad.

Starea presentă a fondului numit face aprópe 500 cor.

Căldurósă mulţămită priméscă toţi acei Români de bine, cari au cercetat petrecerea şi au spriginit-o moralminte şi materialminte, precum şi onoraţii domni contribuenţi ca: T. Pop, Dr. Zosim Chirtop, Dr. V. Fodor I. Rusu etc., pe cari dorim sĕ-i urmeze toţi Românii cu dare de mână, precum şi institutele de credit şi economii românesci, binevoind ocasional a-şi aduce aminte şi a sprigini şi acésta instituţiune umanitară de mult dorită şi simţită şi la gimnasiul rom. gr. or. din Brad, ca şi cea dela gimnasiul super. rom. gr. or. din Braşov şi din alte părţi.

Avênd în vedere pe cei ridicaţi, sĕ nu sĕ uite nici de cei, cari vreau şi nisuesc din resputeri a se ridica şi a merge alăturea cu aceia.

Brad, 17 Februariu, 1900.

George Jula — *Vasile Boneu*
controlor — cassar

Articli economici.

— *Avis.* —

Cu provocare la înştiinţarea noastră din zilele trecute, ne luăm voe a vesti pe membrii Reuniunei noastre agricole, că am *prelungit terminul* de 10 Martie până la 20 Martie n. c. până la care termin *sunt a se înainta aici cererile pentru împărţirea în mod gratuit a seminţelor de tot soiul şi descrise în amintita înştiinţare.*

Din acest prilej aducem la cunoştinţa economilor nostri, că subscrisul comitet gata este a *mijloci pentru ori şi-cine* 'i-se va adresa procurarea articlilor economici amintiţi mai jos, lângă cari însemnăm şi preţurile:

1. Sĕmênţă de *luţernă franceză*, prima calitate: un chlgr. 85 bani.
2. Sĕmênţă de *trifoiu roşu*, de tot fină: un chlgr. 95 bani.
3. Sĕmênţă de *iarbă engleză*: un chlgr. 35 bani.
4. Sĕmênţă de *iarbă franceză*: o jum. chlgr. 60 bani.
5. Sĕmênţă de *iarbă italiană*: un chlgr. 40 bani.
6. Sĕmênţă de *napi de nutreţ*, Mammuth, roşu, uriaş: un chlgr. 65 bani.
7. Sĕmênţă de *napi de nutreţ*, Oberndorf, galbini: un chlgr. 68 bani.
8. *De aceiaşi*, roşii, rotunzi: un chlgr. 68 bani.
9. Sĕmênţă de *bostani* (dovleci), de aprópe 10 chlgr. greutate, mai timpurii ca napii: o jum. chlgr. 1 corónă 60 bani.
10. Sĕmênţă de *varză de Strassburg*, uriaşă: 20 grame 26 bani.
11. Sĕmênţă de *varză* (curechiu) *de Braunschweig*, uriaşă de iarnă: 20 grame 20 bani.
12. Sĕmênţă de *ceapă uriaşă Rocca*: 20 grame 28 bani.
13. Sĕmênţă de *ceapă uriaşă rotundă Madeira*: 20 grame 28 bani.
14. Sĕmênţă de *ceapă rotundă galbină de Zittau*, foarte trainică: 20 grame 30 bani.
15. Sĕmênţă de *arpagic*: o jum. chlgr. 50 bani.
16. Sĕmênţă de *orz de Hanna* se vinde în cătăţimi de cel mult 20 litre à 20 bani.
17. *Legături de snopi*, foarte practice şi trainice, 1000 bucăţi 4$^1/_2$ milimetri groase, 150 cm. lungi şi circa 23 chlgr. grele cu 15 coróne 60 bani.
18. *Legături de snopi*, foarte practice, 1000 bucăţi de aceeaşi grosime însĕ numai 130 cm. lungi şi circa 20 chlgr. grele cu 14 coroane 50 bani. In pachete se vênd 20 bucăţi 150 cm. lungi cu 4 coroane 20 bani şi 200 bucăţi 130 cm. lungi cu 3 coroane 80 bani, libere de porto.
19. *Legături de altoit Raffia*, fórte practice, un chlgr. 1 corónă 50 bani.
20. *Funii de Cocos* (de legat altoii), foarte trainice, un chlgr. 45 bani, 5 chlgr. 2 coroane.
21. *Reşină de altoit*, fluidă, o cuţie à 125 grame: 50 bani; à 250 grame: 1 corónă; à 30 grame: 20 bani.
22. *Etiquette de tinichea albă* pentru scrierea numirilor: 100 bucăţi: 1 coroană 20 bani.
23. *Cucuruz „Regele preriilor“*, soiu nou, care isbuteşte de minune la noi şi se coace *deodată* cu soiul îndatinat (indigen). *Din un hectolitru =100 litre tulei resultă aproape sau şi întocmai 3 ferdele = 60 litre grăunţe*, aşadar' *îndoit* mai mult ca de obiceiu; un hectolitru grăunţe trage 73—78 chlgr. *Acest fel de cucuruz, atât de spornic şi bun în toată privinţa, merită cea mai călduroasă recomandare şi ar trebui rĕspândit la noi pretutindenea.*

Se vinde în cătăţimi de câte 1, 2, 3 etc. ferdele à 20 litre (nu şi mai puţin). *Preţul 2 coróne 50 bani de o ferdelă grăunţe alese*, prăsite în hotarul Sibiiului.

Doritorii, cari vor trimite la adresa *„Comitetului Reuniunei române agricole din comitatul Sibiiu“* preţul cum şi 12 bani pentru buletinul de espediţie, 2 bani de chilogram pentru pachetare şi 4 bani taxa de îmanuare postală — vor primi articlii comandaţi cu posibilă grăbire.

Sibiiu, 24 Februarie 1900.

Comitetul central al „Reuniunei române de agricultură din comitatul Sibiiului“.

Demetriu Comşa, preşedinte. — *Victor Tordăşianu*, secretar.

Administraţia ziarului rógă pe onoraţii abonenţi, ca cu prilegiul trimiterei abonamentelor, sĕ binevoéscă a scrie pe cuponul mandatului postal şi numĕrul sub care li-se expedéză ziarul.

---

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta redacţia nu primeşte rĕspunderea. Declarăm totodată, că privim afacerea acésta de încheiată.

Haină—mătase Foulard fl. 8.40

şi mai sus! — 14 metri; — trimisă franco şi vămuită! Mustre cu întórcerea postei; tot astfel şi din „Mătase-Henneberg“, négră, albă şi colorată dela 45 cr. până la fl. 14.65 pr. metru.

G. Henneberg, fabricant de mătase (*lif. de curte c. ş. r.*), **Zürich**. [11] 2—12

Nr. 21/1900. [31] 1—1

Publicare de licitaţiune

Edificarea unei şcóle nóue în comuna Cornăţel, protopresbiteratul Sibiiului, se va da în întreprindere pe calea licitaţiunei publice minuendă Duminecă în 5/18 Martie a. c. la 11 óre a. m. în şcóla conf. din loc.

Preţul de strigare conform preliminarului de spese e 2338 florini séu 4676 coróne.

Intreprinzětorii, cari doresc a licita au a depune un vadiu de 10% din preţul strigării.

Pétra şi cărămida conform planului o dă comuna bisericéscă în natură.

Planul, preliminarul de spese, precum şi condiţiunile de licitare se pot vedea ori-când la oficiul parochial.

Cornăţel, 16 Februariu 1900.

In conţelegere cu comitetul parochial.

Ioan Petrişor,
paroch.

POMI ALTOIŢI

cu deosebire meri frumoşi bine desvoltaţi, numai soiuri probate, un numĕr mai mare de trandafiri altoiţi cu cotor înalt, sortele cele mai frumóse. [32] 1—2

Se pot procura din grădina de pomi a lui

Iosif Drotleff,
Dealul viilor, (Altenberg.)

Indispensabilă pentru fie-care ştiutor de carte este cartea întitulată:

Datorinţele şi drepturile

purtătorului de dare,

ce se póte procura dela

Librăria archidiecesană,

Preţul 1 C. 20 fil. + porto 10 fil.

Cuprinde tot feliul de îndrumări, cum sĕ purcedem la cumpĕrări şi vênzări de proprietăţi, realităţi, ca sĕ nu plătim dare decât numai câtă se cuvine, cum sĕ ne scăpăm de darea care nu cade în sarcina nóstră, ce drepturi sunt împreunate cu plătirea dării, etc.

Au apărut şi se află de vênḑare în

Tipografia şi librăria Archidiecesană, Sibiiu:

1.	Aritmetica generală şi speţială de Teodor Ceontea, tom. I. şi II.	fl.	2.—
2.	Astra, roman de Dito şi Idem broş.	„	3.—
3.	Balade poporale de Avram Corcea broş.	„	—.80
4.	Cartea plugarilor sau povestiri economice de I. Georgescu broş.	„	—.25
5.	Grădina de legume de I. F. Negruţiu broş.	„	—.25
6.	Istoria legii nóuĕ de Dr. V. Szmigelski, tomul I. broş.	„	2.—
7.	Poesii de Mihail Eminescu, ediţia fină broş.	„	2.—

Avem de vênḑare următórele scrieri de

Teodor V. Păcăţian:

Principiile politicei, după Dr. F. de Holtzendorff broş.	à fl.	2.—
Libertatea, traducere după I. Stuart Mill broş.	„ „	1.—
Lupta pentru drept, trad. după Dr. R. de Ihering broş.	„ „	1.—

Cu trimiterea prin postă plus 5 cr.

Tipografia şi librăria archidiecesană,
Sibiiu.

Au apărut:

Seminţe din Agrul lui Christos.

◆

Cuvêntări bisericesci

de
Zacharia Boiu,
asesor consistorial, protopresbiter etc.

Cu binecuvêntare archierésca.

Tom. I.: **cuvêntări la tóte Duminecile de peste an.**
„ II.: „ „ „ **prasnicele şi sĕrbătorile, precum şi la casuale bisericesci.**
„ III.: **cuvêntări la îmmormêntări, parastase etc.,** 360 pagine.

Preţul fiecărui tom 3 coróne şi porto postal.

Se află de vênḑare la **autorul** şi la

Tipografia şi librăria Archidiecesană
Sibiiu.

La **Librăria Tipografiei archidiecesane,** se află spre vênzare:

Amicul poporului

de
T. Vuculescu, pretor.

O carte neapĕrat de lipsă pentru fiecare cetăţean şi cu deosebire pentru fiecare plugariu; cuprinde o mulţime de sfaturi în astfel de cause judecătoreşti şi administrative, cari pot obveni fiecărui om.

Preţul unui exemplar 1 cor.; trimis cu posta franco 1 cor. şi 10 bani.

Caractere morale,

exemple şi sentinţe, culese din istoriile şi literaturile popórelor moderne şi vechi

de
Ioan Popea, prof.

O carte instructivă şi pe lângă acésta şi o lectură fórte plăcută, n'ar fi ertat sĕ lipsésca din nici o bibliotecă.

Preţul unui exemplar cor. 2.50; trimis cu posta franco 2 cor. 60 bani.

Conspectul cărţilor bisericesci

ce se pot procura din

Tipografia şi librăria archidiecesană, Sibiiu.

Acaftistul prea sf. născĕtóre de D-ḑeu şi alte rugăciuni, ediţ. 1898, simplu legat fl. —.85 cr., frumos legat fl. 1.05, în piele roşie fl. 1.25, ediţia de lux fl. 2.— şi fl. 2.60, peluche	fl.	3.85
Apostol legat	„	5.75
Anthorismos sau „desluşire comparativă asupra broşurei Dorinţele dreptcredinciosului cler din Bucovina“, în limba română sau germână dela fl. —.50 la	„	—.25
Biblia ilustrată, testam. vechiu şi nou, cu cirile nel. fl. 10, leg.	„	15.—
Biografia fericitei Macrina (cu cirile) broş.	„	—.20
Carte de rugăciuni, pentru tinerime, legată	„	—.15
Chiriacodromion, (cu cirile), nel. dela fl. 10.—, la fl. 6.— leg.	„	8.—
Compendiu de dreptul canonic de A. bar. de Şaguna în limba română sau germână, broşat dela fl. 3.— la	„	1.50
Dumneḑeescile liturgii leg.	„	4.50
Elementele dreptului canonic al bisericei dreptcred. rĕsăritene de A. bar. de Şaguna	„	1.—
Enchiridion, adecă carte manuală de canóne cu comentar de A. bar. de Şaguna, dela fl. 4.— la	„	2.—
Evangelia, (cu cirile), nelegată dela fl. 8.—, la fl. 6.— legată fl. 10.—, fin legată	„	16.—
Genesa Evangeliilor de S. Popescu broş.	„	—.80
Hirotonier, pentru sf. de preoţi broş.	„	2.—
Icóna celor 3 Ierarchi, pe hârtie	„	—.30
Icóna Evangeliştilor, pe hârtie	„	—.50
Istoria bisericei ort. rĕsăr. univers. dela întemeierea ei până în ḑilele nóstre, 2 tomuri de A. bar. de Şaguna, în limba română broşată, dela fl. 3.— la	„	1.50
în limba germână dela fl. 1.— la	„	—.50
Istoria bisericéscă polit. naţ. de N. Tincu-Velea (cu cirile) broş. dela fl. 1.— la	„	—.40
Liturgia sf. Ioan pe note dela fl. 2.50 la	„	1.—
Manual de studiul pastoral compus de A. bar. de Şaguna broş.	„	1.50
„ „ **teologie morală creştinéscă** compus de A. bar. de Şaguna (cu cirile) broş.	„	1.50
Mineile pe 12 luni în 12 volume (se vênd şi separat) leg.	„	86.—
Molitvelnicul bogat, (cu cirile) nelegat fl. 4.30, leg. fl. 5, fin leg.	„	5.50
cu litere latine (evhologiu) legat	„	6.50
Octoichul cel mare, cu catavasierul, nelegat dela fl. 17.— la fl. 10.—, leg.	„	13.—
Octoichul cel mic, sau cele 8 glasuri (cu cirile) neleg. 60 cr., legat 80 cr., fin legat	„	1.20
Octoichul cel mic, sau cele 8 glasuri cu litere latine leg.	„	—.75
Orologion, (ciaslov), cu cirile, neleg, 60 cr., leg. 70 cr., fin leg.	„	1.20
Penticostariu, (cu cirile) neleg. dela fl. 8.—, la fl. 6.— legat	„	8.—
Pneyma in Nicaeno Constantinopolitanum, studiu estetico-dogmatic de S. Popescu broş.	„	1.50
Psaltirea bogată, neleg. fl. 2.75, leg.	„	4.50
„ **proroculul David**, (cu cirile)	„	1.—
Rênduélă la sfinţirea bisericilor, (cu cirile), nel. fl. 2.— leg.	„	2.50
Scrierea Sf. Ioan gură de aur (cu cirile) broş.	„	—.50
Scrisori apologetice de apĕrare din 1867 broş.	„	—.50
Têlcul Evangeliilor (cu cirile) broş.	„	1.—
Teologia pastorală veche, (cu cirile) broş. dela fl. 1.— la	„	—.50
Testamentul nou, (cu cirile) broş. dela fl. 1.— la	„	—.50
Triodul cu Strajnicul, (cu cirile) nel. dela fl. 20.— la fl. 12.— leg.	„	17.—

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.**

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 21 Sibiiu, Marţi, 22 Februariu v. (6 Martiu n.) 1900. Anul XLVIII.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **strëinătate** pe an 24 C, 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
pistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de dóuĕ ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 60 fil.
pentru fie-care publicare.

Delegaţiunea nóstră.

Bpesta, 18 Febr. 1900.

Este şciut, că încă dela începutul erei constituţionale, dela primul congres naţional-bisericesc, s'a instituit la anul 1868 o corporaţiune bisericéscă specială, care sĕ conducă lucrările pentru continuarea despărţirii ierarchice de către coreligionarii Sêrbi, sub ierarchia cărora a stat biserica nóstră dela nefericita unaţie încóce. După separarea episcopiilor nóstre în diecese ortodoxe-române au mai rĕmas adecă multe comune micste, cu numeroşi credincioşi aparţinători naţionalităţii române şi pe mai departe sub ierarchia sêrbéscă, avênd preoţi din neam serbesc, biserică cu limba liturgică sêrbéscă etc.

Despărţirea nu era adecă terminată întru tóte şi nu este nici azi. Acéstá delicată şi de mare împortanţă afacere s'a încredinţat delegaţiunii atinse, care consta din 5 membrii, la cari mai târziu s'a mai adaus şi un al 6-lea, ca secretar. Membrii comisiunii au fost designaţi de congres în persónele unora din cei mai binemeritaţi şi distinşi bărbaţi ai bisericei nóstre, cari aveau sĕ lucre sub presidiul metropolitului după vremuri. Astăzi membrii acestei corporaţiuni sunt: Inaltpreasfiinţia Sa metropolitul nostru *Ioan Meţianu*, Ilustrităţile lor domnii *Dr. Iosif Gáll, Vincenţiu Babeş, Zeno de Mocsonyi*, Preacuvioşia Sa archimandritul *Filaret Musta*, şi dl *Ioan Lengeru*, ca secretar.

Delegaţiunea, care merită considerare generală pentru jertfele aduse atât prin munca desvoltată, cât şi pentru jertfele materiale, a lucrat până acuma mai mult aprópe esclusiv sub conducerea episcopului dela Arad, ca vicepreşedinte, căruia repausatul metropolit Miron i-a cedat acésta însărcinare, reservându-şi sie-şi întrevenirea numai la cas de necesitate.

Dela începutul activităţii acestei delegaţiuni s'au şi despărţit credincioşii nostri din multe comune micste, constituindu-se în comunităţi bisericesci ortodoxe române, încorporate la eparchia, pe teritoriul căreia se află. Mai ales s'a îndeplinit despărţirea în comunele aparţinătóre diecesei Aradului şi astăzi atenţiunea delegaţiunii este îndreptată mai mult asupra comunelor din părţile aparţinătóre la Caransebeş.

Ori cât este afacerea de anevoiósă şi mersul proceselor de încet din causa adeseori colosalelor pedeci, ce se pun unui curs mai subit, totuşi resultatul lucrărilor este fórte mulţumitor. Sunt procese, unde acţiunea din partea nóstră, respunsul din partea sêrbéscă şi cu documentele aparţinătóre formézá sute de cóle, cari impun celor insărcinaţi cu pregătirea, cu studiarea şi referarea lor o muncă considerabilă. Competenţa aducerii unei sentenţe finale în aceste procese este a Curiei regesci din Budapesta.

Numĕrul sufletelor câştigate pe sama metropoliei nóstre prin procese de despărţire trece departe preste 100.000; ear averea calculată în bani se urcă la mai multe sute de mii.

Sêrbii au din partea lor asemenea o delegaţiune, care — ca şi a nóstră — este autorisată a face la cas de înţelegere pace. Durere însĕ, că coreligionarii nostri Sêrbi ştiind că sunt beati possidentes aprópe esclusiv au respins până acuma condiţiunile de pace oferite din partea Românilor, aşa încât forurile competente trebue sĕ întrevie prin aducerea de sentenţe, ceea-ce causézá — în sarcina comunelor bisericeşti — spese adeseori mărişóre. Delegaţiunii române s'a pus la început un fond de 13.000 fl. la dispoziţiune, din care sĕ anticipeze spesele obveniende, spre a nu stagna procesele, avênd firesce la urmă a sĕ restitui sumele anticipate. Cu regret fie însĕ amintit la acest loc, că după finalisarea afacerii unei comune, acésta nu s'a grăbit sĕ restitue spesele anticipate, încât delegaţiunea se vede adeseori necesitată a porni apoi proces contra nóuei sale comunităţi bisericeşti, care -- deşi are de unde plăti — n'o face acésta, îngreunând astfel delegaţiunea în procederea sa, de a merge mai departe cu un pas, începând lucrările pentru despărţirea credincioşilor din alte comune mixte. Acéstă renitenţă e cu atât mai bătătóre la ochi, cu cât sunt casuri, cà prin separare o comună ortodoxă-română a primit 30—40—,30.000 fl. Astfel se întêmplă, că fondul de anticipaţiuni nu póte suporta spesele, ce se cer pentru continuarea lucrărilor. Sperăm însĕ, că sinódele nóstre eparchiale — apreţiind situaţiunea — vor căuta sĕ purcédă cu energie, încassând spesele juste făcute în interesul celor despărţiţi; şi acésta o vor face în interesul accelerării despărţirilor încă în curgere şi chiar neîncepute.

Până acuma şi-a îndreptat delegaţiunea activitatea sa mai mult asupra comunelor mixte. Urmarea naturală însè este, ca sè fie adusă pe tapet şi chestiunea mănăstirilor, cari — ca şi tóte bisericile — au fost comune. Ba mai mult, date istorice dovedesc, că la venirea Sêrbilor în Ungaria, existau deja mulţime de mănăstiri *grecesci*, adecă ortodocse, căci Greci n'au existat ca popor în acéstă ţară. Sêrbii deci ca un strat suprapus au ocupat şi mănăstirile. Abia despre una din cele 25 mănăstiri — aḑi în posesiunea lor — se aflá date, că ar fi întemeiată de descendentul unei familii de despot sêrb.

Delegaţiunea a însărcinat de mai mulţi ani pe conmembrul seu dl *Vincenţiu Babeş*, care în jurul acestei chestiuni ş'a câştigat deosebite merite, cu adunarea datelor de lipsă. Domnia Sa, cu scrupulositatea unei albine a colectat şi însemnat tot ce a putut afla şi descoperi în acésta privinţă în colbul vechilor chrisóve şi cronici.

Deja de pe la anul 1206 există documente despre existenţa mănăstirilor grecesci în mai multe locuri din patrie. Aceste n'au putut fi decât ortodocse şi românesci. Românii şi aici, ca şi în Bucovina, Muntenia, Moldova, Basarabia au desvoltat acest ram al vieţii bisericesci jertfind mult pentru susţinerea lor. Dărnicia Românilor a devenit proverbială chiar şi faţă de mănăstirile din locuri îndepărtate, precum cele din muntele Athos şi chiar şi de prin Asia mică. Cine ar putea deci trage la îndoială, că la întemeierea mănăstirilor ortodocse din patrie Românii n'ar fi contribuit, mai ales, că Sêrbii nu le-au adus cu sine, ci au aflat deja multe existând la venirea lor.

Mănăstirile aceste erau întemeiate ca locuri de perelinagiu şi de scutire pentru poporaţiune ortodocsă, deci şi pentru Români, cari erau şi sunt ortodocsi. In consemnările de prin mănăstiri se mai şi află urmele călugărilor români de prin tóte părţile locuite de Români; mulţi sunt chiar induşi cu numele, ca „duchovnici pentru Români".

Ce dovadă mai eclatantă trebue deci pentru a arĕta comuniunea, în care am fost cu Sêrbii şi în mănăstiri. Ba avem convingerea, că cu mănăstirile ca şi cu altele am păţit'o după cum ḑice proverbiul unguresc: *„de laşi pe slovac în casă, la urmă te scóte din ea"*. Aşa am păţit'o noi; primind cu ospitalitate pe toţi ortodocsii, acum nici îndreptăţirea în părţi frăţesci nu ni se mai recunósce.

Confraţii Sêrbi mereu accentuézá că mănăstirile sunt esclusiv ale lor şi uită, că la congresul lor dela 1790 au cerut chiar dela guvernul din Viena documente, pe basa cărora sĕ fie declaraţi proprietari ai lor, ceea-ce nu li-a succes. De pe atunci există deja tendinţa de-a se îngrădi pentru eventualităţile din viitor.

Dar chiar — admiţênd neadevĕrul — că Sêrbii au întemeiat tóte mănăstirile, acésta nu pledézá pentru punctul lor de vedere, căci o mănăstire nu e a întemeietorului, ci a poporaţiunii, pentru care şi în mijlocul căreia s'a înfiinţat.

In trecut am fost în comuniune unii cu alţii în tóte.

Chiar şi spiritul timpului de atunci indică acésta, căci adese-ori episcopi sêrbi etc. treceau şi ajungeau în fruntea episcopiilor şi metropoliilor române. Aşa în Têrgovişte, unde şi azi se află morminte de-ale lor etc. Mai nainte nu se făcea deosebirea de azi în privinţa graniţelor politice. Deci întrarea Sêrbilor şi în mânăstirile de atunci a fost uşóră, mai ales, consi-

---

FOIŢA

Despre scăderile ce slăbesc forţele materiale ale poporului şi mijlócele la ridicarea acelora,

temă cetită în conferenţa preoţéscă din tractul Branului, ţinută la 20 Ianuariu 1900, în Zerneşti de **Ioan Teculescu**, *paroch în Rêşnov.*

(Urmare)

De n'ar fi dat rĕspunsul la acéstă întrebare şi de nu s'ar da tot mereu în scris şi cu vorba ar trebui de sigur ca sĕ-l căutăm şi sĕ-l statorim aci. Dar îl avem; clar şi precis îl avem dat acel rĕspuns, prin care frasele bine cunoscute tuturora: *suntem sĕraci, suntem un popor scăpetat, un popor cu stare materială redusă!* Şi cari pot fi causele, scăderile la acéstă sĕrăcie?!

Acelea sunt mai multe şi după mine sunt de a se clasa în dóuă categorii. In prima categorie sunt de pus acele scăderi, de cari poporul nostru cel puţin în present nu este vinovat; ear în a dóua categorie acele, de cari el şi numai el singur e vinovat.

I. Intre cele din prima categorie de însemnat este:

1. *Posiţiunea topografică*, ce o ocupă poporul nostru deosebit aci în Ardeal.

Prin părţile muntóse, pe dealuri şi prin văi, de sigur mai puţin fertile ca şesurile, întâlnim în preponderanţă comunele românesci. Lesne de înţeles, că din un astfel de teren, care în urmă mai e şi fórte îngust, în proporţiune cu numĕrul locuitorilor, nu a putut şi nu póte poporul nostru sĕ realiseze un venit, care sĕ-i întăréscă cât de cât forţele lui materiale. E drept că el s'a mulţămit şi se mulţămeşte cu puţin în tóte ale lui, numai cât acel puţin mâne-poimâne va ajunge nimic! Pentrucă de sporit se sporesce românul; un dar şi o binecuvêntare cerêscă îl protege cu belşug în privinţa acésta, hotarul însĕ rĕmâne acelaş şi ingust şi mai puţin fertil şi mai greu de esploatat, deci ce are sĕ facă? A-şi părăsi plaiurile lui, cu greu se decide, pentrucă fie pânea cât de rea, lui tot îi mai place cea din ţeara lui. Şi bine e aşa; dar ce e de făcut, nu numai pentru de a rĕmânea la locul lui românul, ci şi pentru de a înainta şi a se întări în forţele lui materiale?

Rĕspunsul, în împregiurările date numai unul póte fi şi adecă: luminat şi povĕţuit trebue ca terenul ce-l ocupă sĕ-l cultive şi esploateze cât numai se póte mai raţional. Indemnat cu stăruinţă trebue poporul nostru ca, unde şi întru cât se póte sĕ schimbe, cât de radical modul exploatărei de azi a hotarului sĕu, prin îmbrăţişarea *pomăritului*, *legumăritului*, *stupăritului*, *sericiculturi* şi a unei *economii de vite*, cu adevĕrat rentabile. Nu e altul hotarul Helveţiei frumóse, ce mereu se aseamănă cu părţile locului nostru şi de ce bogăţii nu dispune acea ţară afară de industria înfloritóre chiar numai în urma exploatărei cu adevărat raţionale a fiecărui petec de pămênt, a economiei renumite de vite şi a fabricărei de brînzeturi universal recunoscute?

Dar de sigur că pe acolo vor fi esistând încă de mult *tovărăşiile şi reuniunile economice*, cari la poporul nostru întreg, abia în 1—2 centre le întâlnim! Cu o óră mai curênd sĕ căutăm însĕ a înfiinţa şi în părţile nóstre atari reuniuni, pentrucă numai cu acestea şi prin acestea se va putea şi mai cu succes lumina poporul nostru deosebit de a sĕ desbăra de obiceiurile conservative şi primitive în tótă economia lui, îmbrăţişând mijlócele şi apucând pe căile, cari în timpul de astăzi mai cu spor, duc către o stare materială înfloritóre.

2. Tot între scăderile din príma categorie putem dealtcum mai mult numai de a numi şi: *dările* şi *contribuţiunile de tot felul*, cari tot în mĕsura aceea trebue sĕ le plătéscă poporul nostru, aşezat în părţile acestea, în mare parte prin văi şi pe dealuri, ca şi cei din locurile deschise şi netede. Contribue lesne de judecat şi acéstă împregiurare la slăbirea forţei lui materiale, mai ales avênd în privire drumurile rele şi lungi, cari îi răpesc românului o mulţime de timp, până le strĕbate, pe jos sau cu carul, cu mare greutate.

Dar nu e aci mult de ajutat, decât indirect prin povaţa şi îndemnul, ce avem sĕ-l dăm poporului, spre a fi activ şi cruţător, ca sĕ pótă suporta tóte nevoile, ce an de an cresc şi se înmulţesc.

II. Mai numeróse şi mai păgubitóre pentru buna stare materială a poporului nostru sunt însĕ scăderile, din a dóua categorie. Intre acestea, ca cea mai însemnată şi ca una, carea în cursul vremurilor mai mult a contribuit la slăbirea, ce până azi se resimte în forţele materiale ele lui e fără îndoială:

1. *Lipsa de cultură*, *lipsa de carte*. Românul şi nu altul e dóră autorul binecunoscutului proverb: *ai carte, ai parte!* El pentru

derând privilegiile de cari ca militari s'au bucurat.

Acum ajunși la divorț, ce e mai just, decât ca din averea odată comună fiecare sĕ-și capete partea cuvenită. Acésta este tot atât de just, precum este și despărțirea din comune, unde despărțirea decurge de decenii.

De dorit ar fi, ca prețiósele date adunate de dl Babeș sĕ fie cuprinse într'un întreg și tipărite, spre a puté deveni accesibile pentru cercuri mai largi, ceea-ce este reclamat prin importanța cea mare a chestiunei la care se refer.

Petițiunile către Majestatea Sa.

S'a acceptat în anii din urmă din partea mai multor representanțe a comunelor nóstre bisericești rĕul obiceiu, de-a trimite *direct* petițiuni la cabinetul de curte, cerênd ajutóre majestatice pentru biserici și șcóle, ce se zidesc din nou. Firește, că multe din ele nu sunt compuse și instruite în forma cuvenită și astfel pot se compromită pe trimițetori și biserica pe care o representă. Drept aceea recomandăm representanțelor nóstre bisericești a dispune pe viitor trimiterea unor asemenea petiții pe calea corĕspunzĕtóre a forului bisericesc, care le va supune mai întâiu unei revisiuni, completând lipsele aflate.

Foile din Budapesta înregistrézǎ o asemenea cerere înaintată de parochul *Ioan Popovici* din *Săsăuș*, în care ocură și următoriul pasagiu: Vorbind despre rĕmânerea în dărăpt în cultură a poporului nostru continuă: „*Dar nici marea lui sĕrăcie, nici nisuințele naționalistice, cari au produs valuri mari, nu au putut clăti credința lui neînfrângibilă către patria maghiară unitară, și către tron și stima față de idea de stat maghiar,* ***ce trece dela generație la generație***“.

Când depunem cununa acestui patriotism maghiar neînfrânt...

Ori-cât ar fi de adevĕrat, că patriotismul poporului român din patrie este neînfrânt și credința lui către tron neîntrecută, totuș nu e locul unei asemenea petițiuni a accentua, că mișcările naționalistice române n'au putut înfrânge credința poporului către unitatea patriei și către înaltul tron. Ce basaconii sunt aceste? Noi, cari n'am aprobat toți pașii făcuți în deceniul trecut în causa nóstră politică, trebue sĕ afirmăm, că nici o mișcare politică română n'a țintit cândva contra unității țeri și cu atât mai puțin la slăbirea dinasticismului nostru proverbial. Au fost însĕ și sunt îndreptate tóte acțiunile nóstre contra *„ideei de stat național maghiar“*, căci țara nóstră a fost și este poliglotă; ear crearea unei țeri cu o singură limbă, maghiară, este identică cu perirea nóstră ca Români. Stimă către idea de stat maghiar deci n'a putut avea nici când Românul, ori cât ar fi de patriot, și credem, că nu are nici subscriitorul petițiunii părintele Ioan Popovici, care va fi subscris fără sĕ știe cuprinsul conceptului făcut de vr'un vicenotariu din comună.

Sinod protopopesc în Deș.

La 14/26 Februariu a. c. s'a ținut ședința ordinară a sinodului protopopesc din tractul Deșului, din care notăm următórele:

După premergerea celor prescrise de Statutul organic, ședința s'a început la 10 óre a. m. prin cântarea împĕrate ceresc și prin o vorbire din partea președintelui protopresbiter T. Herman, carele dă espresiune bucuriei, că membrii sinodului protopopesc s'au întrunit într'un numĕr atât de frumos. Absenți dór numai unul séu doi au fost.

Ca notar a funcționat dl Aug. Bodea cand. de adv., iar în comisiunea pentru verificarea membrilor aleși pe periodul 1900/2 în sinodul protopopesc, au fost aleși dnii G. Hango, spiritual și Dr. Buzura, și Dr. Farcaș, advocați, iar în cea pentru censurarea raportului general dnii V. Cupșa paroch, V. Farcaș, înv. și P. Lepa, conduc. comerc.

După redeschiderea ședinței și declararea de verificați a tuturor membrilor aleși la sinodul ppesc pe periodul amintit, dl adv. Dr. G. Buzura, însinuă și cetesce dóue interpelațiuni adresate ambele presidiului, — una privitóre la fratele seu, parochul suspendat acum abzis, Ioan Buzura din Goștila, iar alta privitóre la scaunul ppopesc, că acela nu ar fi convocat regulat și că multe agende, ce ar cădea în competința acestuia, se resólvă numai din presidiu ori din partea consistoriului archidiecesan, cu ocolirea scaunului protopopesc.

Presidiul dă respuns imediat la ambele interpelațiuni, pe care sinodul îl primesce aprópe cu unanimitate, și anume: la prima interpelațiune, că însuși respectivul paroch prin purtarea sa necuviinciósă e de vină, că a fost suspendat, — și sĕ fie mulțumit, că prin abzicerea sa dela acea parochie a scăpat de gravele urmări sigure ale unei cercetări disciplinare; cât despre nóuele recriminări, n'are cunoscință oficiósă, și prin abzicerea parochului numit, fiind cestiunea resolvită definitiv, interpelațiunea nu póte fi supusă unei pertractări sinodale în merit; iar la a dóua interpelațiune respinge cu indignațiune suspițiunile ce i se aduc lui și consistoriului archidiecesan, că ar subtrage unele agende dela competența scaunului protopopesc. Fiind acéstă interpelațiune conciplată într'un stil necorespunzătoriu și nedemn, dar mai cu sémă cetită și motivată într'un ton de tot arogant, pentru de a putea fi luată în considerare de o corporațiune bisericéscă, la propunerea părintelui Hango, sinodul nu o admite spre desbatere în merit, la ce interpelantele însinuă vot separat.

Cu durere trebue sĕ observ aci, că la interpelațiunea acésta membrii Dr. Buzura, și Dr. Farcaș, advocați, dimițĕndu-se la discuțiuni pătimașe, presidiul în mai multe rênduri a trebuit sĕ'i îndrume la ordine și acestui din urmă chiar sĕ-i detragă cuvêntul.

Trecându-se la ordinea zilei, referentul respectiv cetesce raportul general despre starea protopresbiteratului în anul 1899. Raportul ne presintă starea tractului într'un mod destul de mulțumitor față de trecut și după împrejurările în cari se află biserica nóstră în părțile acestea. Din acesta și din conclusele sinodului notăm următórele:

Sinodul consimte ca parochia Bonțida, carea întru tóte gravitéză la Cluș, sĕ se încorporeze la tractul Clușului. Parochia Sĕcătura din tractul Cetății de pétră se primesce spre administrare provisorie în acest tract. Șcólele lipsite de recuisitele necesare de învĕțământ, dacă nu-și pot procura aceste recvisite din mijlócele proprii, și fiind și așa înfluințate órecum de stat prin adaugerea salariului învĕțătoresc din partea statului, se autoriséză a putea cere gratuit aceste recuisite dela ministeriul de culte. Parochiile vacante sĕ se intregéscă cu posibilă grăbire. Față de preoții cu acte neresolvate, ratiocinii restante și diferite taxe neîncasate, sĕ se purcédă pe calea sa din partea șefului tractual. Inmulțirea credincioșilor și lipsa de cununii numai civile, se ia cu plăcere la cunoscință; se regretă însĕ sporirea concubinatelor. Raportul comitetului și epitropiei protopresbiterale se ia la cunoscință, esprimându-se mulțămită protocolară părintelui Giurgiuca pentru chivernisirea conscențiosă și indelungată a fondului ppesc, care durere însĕ cresce fórte încet din causa sĕrăciei poporului și a prea puținului interes ce'lau față de el unii și alții. S'a reconstituit comitetul și epitropia ppresbiterală pe noul period și s'a ales un membru nou în scaunul ppesc.

Presidiul închee ședința la $2^1/_2$ óre p. m. prin o cuvêntare, în care din nou pune la inima celor chemați soartea bisericei, la care îi respunde părintele Hango, esprimându-i mulțumită pentru tactul înțelept și plin de moderațiune chiar și în mijlocul celor mai agitate discuțiuni. *(gh)*

Revistă internă

(*Ugron atacat.*) Mai ales „Egyetértés“ face lui Ugron mari imputări pentru liferarea ovĕsului pentru trebuințele militare din Sibiiu, Cluj, Alba-Iulia, liferare, ce o face împreună cu Ovreul Ieremias Baruch din Murĕș-Oșorheiu. I-se impută, că în dietă este mare dușman al armatei comune, iar afară se căciulește cercurilor militare — întră chiar ca 48 ist în delegațiuni, ca sĕ priméscă liferarea.

Afacerea a fost adusă și în ședința camerei dela 3 l. c. n., în care deputatul Olay a anunțat cas de incompatibilitate contra lui Ugron. De asemenea s'a presentat un astfel de cas și contra vice-președintelui camerei Tallian, care e director de bancă. Ambele arĕtări au fost date comisiunei de incompatibilitate.

*

(*Alimentarea soldaților.*) Resultatele extraordinar de favorabile obținute de câțiva ani în armata germană prin probele cu introducerea zaharului ca articlu alimentar, au îndemnat și pe conducĕtorii dela administrația armatei nóstre sĕ facă astfel de probe. Aserțiunea fisiologilor, că zăharul are o mare valóre alimentară au comprobat'o încercările făcute în Germania pe deplin, arĕtând că soldații, în a căror alimentare se întroduce o dosă anumită de zăhar sunt capabili sĕ reziste mai ușor marșurilor obositóre, sĕ se reculégă iute după gustarea acestui articlu. Precum spune P. Lloyd, încercările în armata austro-ungară se vor estinde asupra a nóuĕ corpuri.

Se va destina un anumit numĕr de soldați, pe cât e posibil egali în starea de nutrițiune și greutatea corporală, $^1/_2$ din ei va primi pe lângă cost obicînuit încă cel puțin 30 grame zahar pe zi, disolvat în cafea sau în apă, iar o altă $^1/_2$ nu va primi adausul acesta. Experimentarea va dura vr'o 2—3 luni în decursul acestei veri și pe basa raportelor se va decide, dacă și sub ce modalități sĕ se întroducă zăharul ca articlu alimentar în armată.

Din România

(*Alegerea episcopului de Roman*) La 18 Februariu s'a întrunit în București colegiul electoral pentru întregirea scaunului episcopesc din Roman, alegênd cu 127 voturi din 226 întru episcop pe P. S. Sa archiereul *Safirin Craiovénul*. Investitura noului episcop s'a făcut Dumineca trecută, ear instalarea va fi Dumineca proximă.

*

(*Incercare de atentat*). Jurnalele din țéră spun, că după ședința de la Senat ținută pentru alegerea episcopului de Roman I. P. S. Sa metropolitul primat Iosif Gheorghian a fost insultat din partea unui individ care precum s'a constatat suferă de manie religiósă. Din fericire se aflau mai multe persóne în jurul I. P. S. Sale, care au pus mâna pe atentator și l'au împedecat de a ataca pe metropolitul.

*

(*Ședințe geografice*). Societatea geografică română va ține adunare generală obligătorie, sub președința M. S. Regelui, în sala de ședințe a Senatului, la 5 și 6 Martie, órele 8 și jumĕtate séra. Iată programa lucrărilor:

Dumineca, 5 Martie. 1) Raportul anual al dlui secretar general George I. *Lahovari.* 2) D. Gr. G. *Tocilescu:* Nóuĕ cercetări asupra geografiei antice a Daciei. 3) E. Nestor *Urechiă*: Drumurile nóstre.

Luni, 6 Martie. 1) D. B. G. *Assan:* Convenția între Statele-Unite ale Americei de Nord,Rusia și România. 2) D. G. *Adamescu*: Activitatea profesorului Ioan Genilie. 3) D. Albert C. *Ghica*: O călătorie în Maroc în 1896. 4) Ședința intimă pentru chestiile administrative și financiare ale societăței.

*

Directorul ziarului „Timpul“ dl Al. Ciurcu s'a retras dela conducerea acestui ziar. Causele ar fi divergențe de vederi între d-sa și actualul guvern român.

---

el a enunțat acéstă sentență scurtă dar mult cuprinzĕtóre, și carea în starea lui materială redusă și strimtorată din ziua de astăzi, destăinuesce tótă causa din trecut și explică întreg efectul din present!

Da, n'a avut carte românul, n'a avut nici parte, la bună stare materială în deosebi. Venia sasul lacom și egoist și-l scotea din hotarăle lui lucrate și păscute din moși-strĕmoși, întinzêndu-și a sale hotare pe lângă 2—3 sate românesci; eară tras cumva la dare de samă mai în urmă scotea din buzunar cărțile stórse cu multe milogeli dela regii Ungariei și le punea în fața românului, dovedindu-i că el e, de acum înainte stăpân pe hotarele lui. Resignat și clătinând din cap se depărta românul tot mai în adênc spre munți și rostind tot mai din convingere cuvintele: n'ai carte, n'ai parte!..

Dar au trecut acele vremuri și a iertat românul acele năpăstuiri, pe cari ca pe multe altele le ține însĕ bine în minte!

Dureros în lucru e faptul că astăzi încă în multe, multe afaceri de a-le lui trebue sĕ repeteze cunoscutu-i proverb. E statistică dóră în țara nóstră, carea arată că, după Ruteni, numĕrul cel mai mare al analfabeților îl oferă poporul nostru; și cercetând de sigur că și în privința stărei materiale vom afla aceeași proporțiune (cel mult de vom mai avea în urmă și pe Slovaci.)

Nu insist însă prea mult asupra acestei cause de slăbire a forței materiale, la poporul nostru, căci aceea ar forma singură o temă, pe cât de estinsă, pe atât de interesantă. Destul e cred că o numesc, ca cea dintâiu și mai însemnată ca în acea mĕsură sĕ i-se dee și atențiunea cuvenită.

Carte deci, carte sĕ dăm românului. In școli corespunzĕtóre și cu învĕțători harnici, până e mic; iar mai în etate, în *biserică cu predici* rostite de preoți luminați și consciențioși și afară de biserică în *societăți de lectură și biblioteci poporale*, cari n'ar trebui sĕ lipséscă din nici o comună de a nóstră. Căci neputênd el vedea și pricepe cu ochii sufletesci starea materială înfloritóre a altor popóre, va vedea-o și înțelege-o cu ochii sufletești din cărți și din predici, silindu-se în urmă și el spre așa ceva. Și earăși, tot numai cetind și explicândui-se se va lumina ca sĕ-și pricépă odată și el datorințele și sĕ-și cunóscă drepturile, a căror neglijare bine scim cu toții câte și ce mari pierderi îi causéza adeseori.

2. Scădere însemnată în starea materială a poporului nostru a causat și causéză încă și azi: lipsa de *meserii, industrie și comerț*.

In ochii românului până în ziua de azi un negutător e: jidan; un industriaș e: neamț; un têmplar e: ungur; un păpucar și fierar e: țigan ș. a. m. d. — eară el, — el românul e: ficior de împărat!!

Nu-i vorbă, chiar din acéstă numire predilectă ce și-o arógă poporul român, e de a se explica în mare parte aversiunea lui, mai ales către meserii. Căci e de sigur moștenire dela strĕmoșii lui Romani, cari știut e că: meseriile, industriile, până și artele frumóse le lăsau cu totul în grija sclavilor și libertinilor, pentru ei înșiși ținênd dejositor așa ceva.

Dar s'au schimbat vremurile și sub ele fiind bietul om — cum zice bĕtrânul cronicar al Moldovei — trebue a se schimba și omul. Căci meseriile, cari multă vreme, ba durere și azi, încă sunt despreţuite de poporul nostru e constatat, că sunt un plug de aur, căci umblă nu numai vara ci și érna.

Și apoi cui óre, din tóte popórele țĕrei nóstre socotind, s'ar potrivi mai bine și mai cu folos meseriile, industriile și comerțul, ca românului, al cărui hotar îngust și mai puțin fertil, cum am zis îi face și îi va face pe viitor tot mai greu traiul, cu dróia lui de copiii?

In fața aversiunei către meserii pe de altă parte, de sigur că nu e nici unuia dintre noi strĕină acea caracteristică a românului, carele dacă chiar se înduplecă de a-și da de acasă vre-un copil, cu gândul de a face ceva din el, atunci acel ceva, nu e nici mai mult nici mai puțin decât: domn mare, studiat și învățat! Pe mai puțin nu se tocmesce el. In chipul acesta, nu puține sunt casurile că, o familie își cheltuesce aprópe tótă averea materială, sau se bagă și în datorii, cu unul din copiii dat la învĕțătură, carele apoi ajuns în fine domn, așa precum au dorit părinții și precum se póte în patria nóstră azi, nu odată vine de a apela la părinții sau și la frații rĕmași acasă la economie ca, sĕ-l mai ajute cu câte ceva din cea-ce ei au de tóte pe la sate, căci la el la oraș, traiul e scump și cheltuelile sunt mari, iar cu venitul ce îl are, nu se póte ajunge!

(Va urma)

Revistă externă

Din camera franceză.

= *O lege umanitară în Franţa.* Deputatul Emil Rey a depus pe biuroul Camerei franceze un proiect de lege, avênd drept obiect instituirea şi organisarea asistenţei pentru copiii familiilor sĕrace. Asistenţa publică ar avea sĕ ajute pe copiii lipsiţi de sprijinul familiei, înfirmii şi bĕtrânii, precum şi cei bolnavi, cari pentru un moment, sunt în neputinţă de a munci.

Pentru acoperirea speselor, asistenţa publică ar impune un sacrificiu de 19 centime din partea fiecărui locuitor sumă, care nu e de loc escesivă.

Crearea unei ast-fel de asistenţe ar face sĕ diminueze numĕrul abandonurilor, sĕ micşoreze mortalitatea, sĕ întărêscă legăturile de sânge, sĕ ridice natalitatea şi sĕ formeze cetăţeni; cu alte cuvinte, ar aduce un avantagiu mare pentru cei nenorociti şi ar satisface interesul general al naţiunei.

*

= *Mĕsuri anticlericale.* Guvernul francez a depus un proiect de lege pentru modificarea articolului 204 din codul penal, substituind exilul prin închisóre pentru ómenii bisericei, când ei ar censura sau ar critica actele guvernului în scrierile lor pastorale.

Eată textul modificat al articolului:

Ori-ce scriere conţinênd instrucţiuni pastorale, în cari un om al bisericei va fi censurat sau va fi criticat, fie guvernul, fie vr'-un act óre-care al autorităţei publice, va fi pedepsit cu închisóre de la trei luni până la doi ani.

Ori-ce critică sau censură îndreptată prin graiu în contra autorităţei publice, de către v-un om al bisericei, va fi pedepsită cu închisóre de la 25 zile până la 6 luni.

Comisiunea însărcinată cu studiul acestui proiect este, în majoritate, dispusă pentru modificarea propusă de guvern.

*

Din Reichstagul german.

In şedinţa din 16 l. c. v. adunarea imperială din Berlin a adoptat cu mare majoritate propunerea deputatului *Winterer*, pentru ştergerea paragrafului dictatorial referitor la Alsacia-Lorena, care prevede înfiinţarea imediată a dictaturei în Alsacia-Lorena, atunci când în acéstă provincie s'ar deslănţui vre-o mişcare anti-germană.

Contra primirei a vorbit cancelariul *Hohenlohe*, zicênd că articolul dictatorial trebue considerat ca un avertisment faţă de tendinţele franceze în Alsacia-Lorena.

NOUTĂŢI

Personal. Eminenţia Sa I. P. S. nostru archiepiscop şi metropolit *Ioan Meţianu*, s'a reintors dela Budapesta aséră la Sibiiu.

*

Catedrala din Sibiiu. Sciut este, că consistorul archidiecesan a publicat încă astă vară concurs pentru zidirea catedralei. Concursul cu 3 premii a avut resultat mulţumitor, încât au incurs de tot 31 planuri Cele mai multe sunt din *Bpesta*, unele din *Viena*, *Zürich*, *Eperieş*, *Arad*, *Sibiiu*, *Cernăuţi*. Din România a sosit numai unul dela *Câmpulung*. Planurile s'au înaintat anonim cu următórele devise: Cruce négră, Trinitas, Byzanz Motto: 1900, Athos, Sophia, (†) Cruce roşie, Omega, Sfântul Ilie, Constantin şi Elena, Hagia Sophia, Catedrala II, Dacia, Sfânta Treime Chipul, Byzanz, Cibinium, † Constantinus, Pax, Orologiu, Négy lépcsőház, Credinţa, Dzeu şi naţiune, Pax II, Catedrale, Syrius, „Vita brevis, Ars longa", Capul lui Christos, Delta, Meşterul Manole, Cu Dzeu înainte, X. P. A. W., Kelet: 1900, Szikra.

Cele mai multe proiecte sunt în stil bizantin, unele în stil rusesc cu cupóle în forma cepei, altele sunt combinaţiuni cu elemente de stiluri apusene. Multe presentéză particularităţi interesante şi rare. Tóte la o laltă formézá o mică exposiţiune, care merită atenţiune generală. De aceea Consistoriul archidiecesan a şi decis expunerea lor în odăile cancelariei metropolitane din casa tipografiei, unde se pot privi încă azi şi mâne dela 9—12 a. m. şi dela 3—5 p. m.

Pentru examinarea lor, pentru facerea propunerilor cât pentru premiare şi pentru indicarea proiectului vrednic de acceptat spre executare s'a designat un juriu de 3 esperţi:

1. Dl Ignatiu *Alpár*, architect în Bpesta.
2. Dl Zoe I. *Puşcariu*, inginer în Bucureşti.
3. Dl Dominic *Varró*, inginer în Sibiiu.

Acest juriu se va întruni la Sibiiu în 8 Martie nou, spre aşi începe lucrările. Propunerile juriului vor fi examinate de ancheta pentru zidirea catedralei şi de consistoriul archidiecesan; ear cuvêntul ultim este reservat Ven. sinod archidiecesan.

*

Avis. Pentru completarea colecţiunei fóiei archidiecesane „Telegraful român" din biblioteca seminarială, se caută spre cumpĕrare Nrii completi pe anii: *1855—1872*, *1886*, *1888*, şi *1891—1895*.

Ofertele de vindere sĕ se facă la Direcţiunea seminarială. Preţul se trimite numai după primirea colecţiunii oferite. Se primesc colecţiuni atât legate, cât şi nelegate.

Direcţiunea seminarială.

*

Alegerile deputaţilor la sinodul eparchial din Caransebeş, s'au statorit pentru următórele zile: pentru deputaţii din cler ziua de *9 Martie v.*, ear alegerea deputaţilor mireni se va face la *12 Martie*; scrutiniul va fi la *19 Martie.*

*

Avansare. Dl Valeriu Puşcariu, inginer stagiar la căile ferate române va fi avansat cu ziua de 1 Aprile, inginer ordinar clasa III.

*

Csárdás-ul insultat. Societatea aristocraţilor din Viena a arangiat de curênd sub titlul „Balul domnilor" un picnic în hotelul Metropol, la care au participat şi mai mulţi Unguri. Acestia au adus şi un taraf cu lăutari dela Budapesta, ca sĕ le sânte csárdás. La timpul seu contele Széchenyi, oficer în garda regală a şi comandat sĕ se cânte csárdás, începênd dansul cu fiica ministrului de finanţe comun Kállay. Prinţul Taxis, sublocotenent în reservă la husari 'i-a urmat, asemenea contele Mihail Károlyi cu sora Taxis. Dar societatea presentă a întimpinat dansul cu sgomot şi pâsăituri, încât musica a încetat a cânta, iar jucătorii s'au lăsat, începêndu-se imediat un vals. Fireşte óspeţii maghiari s'au indignat şi au părăsit sala. Prinţul Taxis înzadar a întrebat, cine a comandat sĕ cânte vals, căci conducĕtorul musicei austriace i-a rĕspuns, că acésta n'o *póte* spune.

In ziua următóre a fost aranjat un nou picnic aristocratic, participând tot aceleaşi princese aparţinĕtóre casei domnitóre. Nici una însĕ n'a voit sĕ jóce cu contele Széchenyi, care iniţiase csárdás-ul în séra premergătóre. In cercurile ungureşti a produs desconsideraţia acésta a csárdás-ului multă amărăciune.

*

Dl Dr. Ioan Harşia, anunţă că şi-a deschis cancelarie advocaţială în *Reghinul-săsesc*, în piată, Nr. casei 233.

*

Francesii pentru Cronje. Lupta eroică susţinută de generalul *Cronje*, ajuns în captivitate, a încununat-o tótă lumea cu mai mare recunoştinţă, decât triumful Englezilor. Ziarul frances *Intransigeant* a iniţiat o colectă pentru o sabie de onóre, ce e a se trimite generalului Cronje. In Paris a fost o mare demonstraţie în favorul Burilor.

*

Un cavaler modern. O dómnă din societatea mai înaltă din Berlin, de o frumseţă deosebită, înainte cu câteva luni a făcut cunoscinţă la Karlsbad cu un funcţionar maghiar din ministeriul de comerciu din Budapesta, care a început sĕ-i facă curte cu multă ardóre. In fine au căzut de acord, sĕ păşéscă la o legătură formală şi pentru ca dómna sĕ n'aibă nici un motiv de nedumerire, cavalerul nostru i-a dat un document în scris, în care zice:

„Ca om şi cavaler mĕ oblig pe cuvêntul meu de onóre şi jur ca catolic, că relaţia mea cu dómna x, iniţiată de mine în scopul căsătoriei, o voi legaliza cât mai curênd prin căsătorie formală".

Dómna a crezut în vorbele şi scrisele unui cavaler de talia domnului numit şi i-a dat câteva sute pentru pregătirile de cununie. S'a induplecat de dragul lui sĕ-şi părăséscă religia şi sĕ trécă la catolicism. Cu ocasiunea trecerei funcţionarul îşi reînoi promisiunea înaintea preotului, că va lua pe d-na în căsătorie. De atunci a tot amânat cununia şi în cele din urmă o tăcere adêncă a acoperit tótă afacerea, mai ales că el e împărţit acum la consulatul din Marseille. Berlineza a înaintat plânsóre la ministeriul de comerciu pentru înşelăciune contra cavalerului. Casul e viu comentat în societatea capitalei.

*

Ştiri militare. In urma îndeplinirii obligămintelor militare s'au dimis — la cererea lor — din legăturile honvezimii şi următorii: George Popovici, Iosif Pilat, Dominic Raţiu, Alexandru Raţiu, sublocotenenţi; Iosif Mituc, capelan.

*

Reuniunea de cetire şi cântări din Costeiu, aranjéză un *concert* împreunat cu *teatru şi petrecere de joc* Sâmbătă în 26 Februarie (10 Martie) 1900 cu ocasiunea chramului sf. biserici în localitatea şcólei din loc. Venitul curat este destinat pentru biblioteca reuniunei. Suprasolviri şi oferte marinimóse se primesc cu mulţumită şi se vor chita pe cale jurnalistică.

*

Jertfele canibalilor din Congo. Agenţia „Reuter" a primit ştire cu adevĕrat îngrozitóre despre un trib de canibali, de lângă rîul Kassat din Congo. După informaţiile primite, Zappazapsii, un înfiorător trib de canibali, cari au făcut o mulţime de atrocitaţi şi se ocupă cu comerciul sclavilor, au năvălit în zilele din urmă asupra unor localităţi din apropierea staţiunei Ibanşi, au prefăcut casele în cenuşă şi au luat o parte din locuitori ca sclavi. Misiunea din Luebo trimise un misionar spre a cerceta lucrurile. Acesta sosí la un lagĕr împrejmuit cu şanţuri, îndĕrĕtul cărora se adăposteau Zappazapsii. Aci aduseră canibalii pe căpeteniile şi persónele principale din localităţile jăfuite; numĕrul robilor împreună cu al femeilor lor se ridică la 500. Zappazapsii le cerură un însemnat tribut de sclavi, ivoriu şi alte lucruri. Deóre-ce ómenii nu-l putură plăti, fură ucişi. Numai fórte puţini scăpară. Misionarul vĕzu dela 40 până la 50 de cadavre. De pe trei cadavre carnea era tăiată. Alte cadavre erau mutilate.

Misionarul mai vĕzu tăiate 81 mâni drepte, cari trebuiau sĕ fiă trimise funcţionarului de stat din Suluaburg, ca semn, că Zappazapsii sciu sĕ facă ispravă bună. Şésezeci de femei le serviau ca sclave. Misionarul mai vĕzu o flamură a Statului Congo atêrnată sus într'o prăjină.

Notiţă literară.

Slavisarea Bucovinei în secolul XIX, ca punct de mânecare al politicei de viitoriu grandpolone. — Consideraţiuni etnografice şi politice, de un român bucovinean. Viena 1900. Editura lui Carol Gerolds Sohn I, Barbaragasse 2.

In descrierea presentă — apărută în limba germână — se arată o dislocare de popóre, interesantă pentru etnograf şi politic, dar tristă pentru respectiva trupină de popor, care a fost până acum tăinuită fiind condusă de momente politice, de aceea abia e cunoscută afară de hotarele Bucovinei: acésta e Slavisarea în decursul veacului XIX a Bucovinei, odinióră române. La acésta se lucră cu premeditaţie din partea regimului şi a partidului rutean-tinĕr, şi chestia însine oferă cetitorilor nemţi un interes deosebit, pentru-că ceea-ce s'a publicat până acum din partea Românilor, s'a compus exclusiv în limba română.

Scopul îl vom ajunge, dacă vom atrage atenţiunea asupra unei schimbări etnografice ce este egală cu o cataclismă naţională; vom atinge progresele rutenisării provinciei austriace Bucovina şi planurile cu ţinte largi ale partidului rutean-tinĕr aliat cu Polonii. Nicăiri în istorie nu se póte afla o mai rapidă dislocare de popóre şi limbi, ca aici, unde un teritoriu de o extensiune cam de 5000 klm.☐ cu preste 200.000 locuitori a fost schimbat în câte va decenii din temeiu. Procesul acesta înaintează şi acum repede, şi dacă nu va fi stavilit din vreme, va preface în curênd stratul poporului rural şi în urmă întrégă Bucovina în o ţéră ruténă. Datele statistice oficióse arată, că Bucovina, când a fost ocupată de Austria la 1775 până în prima jumĕtate a secolului IX a fost locuită aprópe exclusiv de Români, şi numĕrul Rutenilor colonisaţi ca plugari, se urca cel mult la 6000-7000 în partea nordvestică a cercului actual Zastavna, afară de aceea Huzulii din ţinuturile muntóse lângă Ceremos vorbiau încă atunci ruteneşte. Despre Huzuli se afirmă, că prin vécul 17. şi 18. vorbiau româneşte, dar sau rutenisat intocmai, cum românescul comitat al Maramureşului în Ungaria e astăzi aprópe de tot rutenisat. Că Românii se extindeau şi în Galiţia ostică, arată 1) multele numiri de munţi, văi şi sate cari s'au pĕstrat intacte; 2) In ţinuturile locuite de Huzuli sunt fórte numĕrósĕ numirile române de rîuri şi munţi.

Poporaţia română se extindea la finea secolului XVIII până la graniţele Galiţiei, până la Părĕul negru (astăzi Tchornij Potok) lângă Dnistru şi până la cursul inferior al Ceremosului, teritorii în present în mare mĕsură rutenisate. Tot pentru slăbirea rasei române au fost aduse colonii de agricultori germane, ungureşti, ruseşti şi ceho-slovace. Pentru a separa pe Românii bucovineni şi de contactul cu Moldova au fost intercalate in partea rîului Prut până la Suceava enclave rutene, cărora au căzut jertfă cu încetul mari teritorii, mai înainte române. Pentru a-şi putea cineva nepreocupat face o judecată despre imprejurările acestea, i citâm afirmaţiile celor mai distinşi scriitori.

Astfel în memoriul Drului Adolf Fiker intitulat „Hundert Jahre" se spune, că prin pĕtrunderea Rutenilor în Nordul şi Vestul ţĕrii, limba română aprópe exclusiv dominantă în Bucovina, a fost redusă la regiunea sudică şi ostică, aşa că mulţi Români s'au alipit la naţionalitatea ruténă. Renumitul geograf şi etnograf frances Elisée *Reclus* în scrierea sa „Nouvelle Geographie universelle" tom. III, pag. 399 se exprimă astfel: „schimbarea regimului politic a avut de urmare repulsiunea elementului latin puţin câte puţin spre méză-zi şi sporirea numerică a Slavilor. Românii, pretutindenea airia atât de năvalnici, au trebuit sĕ cedeze în Bucovina sub presiunea populaţiunilor rutene"; deasemenia Bertrand *Auerbach:* „Ruthenii... fac un marş victorios în inima ţerii valahe... aceste avan-garde isolate s'au fortificat: nu s'ar putea sĕrba puterea de asimilaţiune, cu care se fălesc Românii; evoluţiunea etnică a Bucovinei nu e în favorul românismului".

(Va urma.)

Dela reun. de agricultură.

Rectificare.

Drept *intregire şi rectificare* a „avisului" nostru din 24 Februarie a. c. dăm următórele:

1. Sĕmênţă de *luţernă franceză*, prima calitate, sub 10 chlgr.: 1 chlgr. 1 cor. 80 bani; peste 10 chlgr.: 1 chlgr. 1 corónă 70 bani.
2. Sĕmênţă de *trifoiu roşu*, de tot fină, sub 10 chlgr.: 1 chlgr. 2 cor; peste 10 chlgr.: 1 chlgr. 1 cor. 90 bani.
3. Sĕmênţă de *iarbă engleză*, sub 10 chlg. 1 chlgr. 80 bani; peste 10 chlgr.: 1 chlgr. 70 bani.
4. Sĕmênţă de *iarbă franceză*: $1/_2$ chlgr. 60 bani.
5. Sĕmênţă de *iarbă italiană*, sub 10 chlgr.: 1 chlgr. 90 bani; peste 10 chlgr.: 1 chlgr. 80 bani.
6. Sĕmênţă de *napi de nutreţ*, Mammuth, roşu, uriaş, sub 10 chlgr.: 1 chilogram 1 cor. 40 bani; peste 10 chlgr.: 1 chlgr. 1 cor. 30 bani.
7. Sĕmênţă de *napi de nutreţ*, Oberndorf, galbini: 1 chlgr. 1 cor. 46 bani.
8. Sĕmênţă de *napi de nutreţ*, roşii, rotunzi, de aceiaşi: 1 chlgr. 1 cor. 46 bani.

Preţurile articlilor de sub 9—23 din publicaţiune, cum şi celelalte condiţiuni rĕmân neschimbate.

Sibiiu, 4 Martie n. 1900.

Comitetul central al „Reuniunei române de agricultură din comitatul Sibiiului".

D. Comşa, preş.

V. Iordăşianu, secretar.

POMI ALTOIȚI

cu deosebire meri frumoşi bine desvoltaţi, numai soiuri probate, un numĕr mai mare de trandafiri altoiţi cu cotor înalt, sortele cele mai frumóse. [32] 2—2

Se pot procura din grădina de pomi a lui

Iosif Drotleff,

Dealul viilor, (Altenberg.)

Indispensabilă pentru fie-care ştiutor de carte este cartea întitulată:

Datorințele și drepturile

purtătorului de dare,

ce se póte procura dela

Librăria archidiecesană,

Preţul 1 C. 20 fil. + porto 10 fil.

Cuprinde tot feliul de îndrumări, cum sĕ purcedem la cumpĕrări şi vênzări de proprietăţi, realităţi, ca sĕ nu plătim dare decât numai câtă se cuvine, cum sĕ ne scăpăm de darea care nu cade în sarcina nóstră, ce drepturi sunt împreunate cu plătirea dării, etc.

In **Tipografia** şi **librăria archidiecesană, Sibiiu,** se află următórele scrieri ale poetului nostru **G. Coşbuc:**

Fire de tort, broş	fl.	1.—
Balade şi idile „	fl.	1.50
Sacontala, broş.	„	2 50
Aeneis ediţ. II. broş	„	1.25
Rĕsboiul nostru pentru neatêrnare, broş	„	—.50

Din **Tipografia şi librăria archidiecesană, Sibiiu,** se póte procura

Teoria Dramei

cu un tractat întroductiv

despre frumos şi artă,

de

Dr. Iosif Blaga,

profesor.

Preţul broş. 3 cor. 60 fil.

In *Tipografia şi Librăria archidiecesană,* Sibiiu, se află de vêndare

Sidoxia,

cestiunea dotaţiunei archiereului ort. român din Transilvania,

de

Matei Voileanu.

Preţul 30 cr.

Au apărut:

Seminţe
din
Agrul lui Christos.

◆

Cuvêntări bisericesci

de

Zacharia Boiu,

asesor consistorial, protopresbiter etc.

Cu binecuvêntare archierêscă.

Tom. I.: **cuvêntări la tóte Duminecile de peste an.**

„ II.: „ „ „ **prasnicele şi sĕrbătorile, precum şi la casuale bisericesci.**

„ III.: **cuvêntări la îmmormêntări, parastase etc.,** 360 pagine.

Preţul fiecărui tom 3 coróne şi porto postal.

Se află de vêndare la **autorul** şi la

Tipografia şi librăria Archidiecesană

Sibiiu.

La **Librăria Tipografiei archidiecesane,** se află spre vênzare:

Amicul poporului

de

T. Vuculescu, pretor.

O carte neapĕrat de lipsă pentru fiecare cetăţean şi cu deosebire pentru fiecare plugariu; cuprinde o mulţime de sfaturi în astfel de cause judecătoreşti şi administrative, cari pot obveni fiecărui om.

Preţul unui exemplar 1 cor.; trimis cu posta franco 1 cor. şi 10 bani.

Caractere morale,

exemple şi sentinţe, culese din istoriile şi literaturile popórelor moderne şi vechi

de

Ioan Popea, prof

O carte instructivă şi pe lângă acésta şi o lectură fórte plăcută, n'ar fi ertat sĕ lipsêscă din nici o bibliotecă.

Preţul unui exemplar cor. 2.50; trimis cu posta franco 2 cor. 60 bani.

Au apărut şi se află de vêndare în

Tipografia şí librăria Archidiecesană,

Sibiiu:

1. Aritmetica generală şi speţială de Teodor Ceontea, tom. I. şi II.	fl.	2.—
2. Astra, roman de Dito şi Idem broş.	„	3.—
3. Balade poporale de Avram Corcea broş.	„	—.80
4. Cartea plugarilor sau povestiri economice de I. Georgescu broş.	„	—.25
5. Grădina de legume de I. F. Negruţiu broş.	„	—.25
6. Istoria legii nóuĕ de Dr. V. Szmigelski, tomul I. broş.	„	2.—
7. Poesii de Mihail Eminescu, ediţia fină broş.	„	2.—

Avem de vêndare următórele scrieri de

Teodor V. Păcăţian:

Principiile politicei, după Dr. F. de Holtzendorff broş.	à fl.	2.—
Libertatea, traducere după I. Stuart Mill broş.	„ „	1.--
Lupta pentru drept, trad. după Dr. R. de Ihering broş.	„ „	1.—

Cu trimiterea prin postă plus 5 cr.

Tipografia şi librăria archidiecesană,

Sibiiu.

Conspectul cărţilor bisericesci

ce se pot procura din

Tipografia şi librăria archidiecesană,

Sibiiu.

Acaftistul prea sf. născĕtóre de D-deu şi alte rugăciuni, ediţ. 1898, simplu legat fl. —.85 cr., frumos legat fl. 1.05, în piele roşie fl. 1.25, ediţia de lux fl. 2.— şi fl. 2.60, peluche	fl.	3.85
Apostol legat	„	5.75
Anthorismos sau „deslușire comparativă asupra broșurei Dorinţele dreptcredinciosului cler din Bucovina“, în limba română sau germână dela fl. —.50 la	„	—.25
Biblia ilustrată, testam. vechiu şi nou, cu cirile nel. fl. 10, leg.	„	15.—
Biografia fericitei Macrina (cu cirile) broş.	„	—.20
Carte de rugăciuni, pentru tinerime, legată	„	—.15
Chiriacodromion, (cu cirile), nel. dela fl. 10.—, la fl. 6.— leg.	„	8.—
Compendiu de dreptul canonic de A. bar. de Şaguna în limba română sau germână, broşat dela fl. 3.— la	„	1.50
Dumnedeescile liturgii leg.	„	4.50
Elementele dreptului canonic al bisericei dreptcred. rĕsăritene de A. bar. de Şaguna	„	1.—
Enchiridion, adecă carte manuală de canóne cu comentar de A. bar. de Şaguna, dela fl. 4.— la	„	2.—
Evangelia, (cu cirile), nelegată dela fl. 8.—, la fl. 6.— legată fl. 10.—, fin legată	„	16.—
Genesa Evangeliilor de S. Popescu broş.	„	—.80
Hirotonier, pentru sf. de preoţi bros.	„	2.—
Icóna celor 3 Ierarchi, pe hârtie	„	—.30
Icóna Evangeliştilor, pe hârtie	„	—.50
Istoria bisericei ort. rĕsăr. univers. dela întemeierea ei până în ḑilele nóstre, 2 tomuri de A. bar. de Şaguna, în limba română broşată, dela fl. 3.— la	„	1.50
în limba germână dela fl. 1.— la	„	—.50
Istoria bisericéscă polit. naţ. de N. Tincu-Velea (cu cirile) broş. dela fl. 1.— la	„	—.40
Liturgia sf. Ioan pe note dela fl. 2.50 la	„	1.—
Manual de studiul pastoral compus de A. bar. de Şaguna broş.	„	1.50
„ „ **teologie morală creştinéscă** compus de A. bar. de Şaguna (cu cirile) broş.	„	1.50
Mineile pe 12 luni în 12 volume (se vênd şi separat) leg.	„	86.—
Molitvelnicul bogat, (cu cirile) nelegat fl. 4.30, leg. fl. 5, fin leg.	„	5.50
cu litere latine (evhologiu) legat	„	6.50
Octoichul cel mare, cu catavasierul, nelegat dela fl. 17.— la fl. 10.—, leg.	„	13.—
Octoichul cel mic, sau cele 8 glasuri (cu cirile) neleg. 60 cr., legat 80 cr., fin legat	„	1.20
Octoichul cel mic, sau cele 8 glasuri cu litere latine leg.	„	—.75
Orologion, (ciaslov), cu cirile, neleg. 60 cr., leg. 70 cr., fin leg.	„	1.20
Penticostariu, (cu cirile) neleg. dela fl. 8.—, la fl. 6.— legat	„	8.—
Pneyma in Nicaeno Constantinopolitanum, studiu estetico-dogmatic de S. Popescu broş.	„	1.50
Psaltirea bogată, neleg. fl. 2.75, leg.	„	4.50
„ **prorocului David,** (cu cirile)	„	1.—
Rênduélă la sfinţirea bisericilor, (cu cirile), nel. fl. 2.— leg.	„	2.50
Scrierea Sf. Ioan gură de aur (cu cirile) broş.	„	—.50
Scrisori apologetice de apĕrare din 1867 broş.	„	—.50
Têlcul Evangeliilor (cu cirile) broş.	„	1.—
Teologia pastorală veche, (cu cirile) broş. dela fl. 1.— la	„	—.50
Testamentul nou, (cu cirile) broş. dela fl. 1.— la	„	—.50
Triodul cu Strajnicul, (cu cirile) nel. dela fl. 20.— la fl. 12.— leg.	„	17.—

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 22 Sibiiu, Joi, 24 Februariu v. (8 Martiu n.) 1900. Anul XLVIII.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru streinătate pe an 24 C, 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de dóuě ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 60 fil. pentru fie-care publicare.

Rěsboiul din Africa.

Cea-ce se petrece acuma în Africa de sud între cele 2 republice aliate şi între Anglia ne presintă tabloul cu lupta în natură, unde cel mai tare mănâncă pe cel mai slab.

Vulturul puternic sfăşie şi omóră porumbul inocent, lupul mănâncă pe mielul cel blênd, pescele cel mare mănâncă pe cel mic.

Intocmai se întêmplă acuma în rěsboiul cel crunt dintre buri şi englezi.

Micile republice au recurs la mijlocul cel din urmă, la cel mai desperat, au ridicat arma pentru apărarea bunului celui mai scump, pentru apărarea libertăţei.

Acesta este refugiul ultim al fiecărui popor, care a ajuns la recunóscerea demnităţei sale.

„Ce e viéţa nóstră în robie óre?
Nóptea fără stele, ziua fără sóre!“

Aceste cuvinte ale nemuritoriului Bolintineanu ni vin în memorie, când cetim despre vitejia cu care cele 2 republici 'şi apără drepturile.

Aceste cuvinte de aur ne vin în minte când cetim despre dispreţul, cu care 'şi aruncă viéţa pe altariul patriei vitejii buri, cari perzênd libertatea, nu mai voesc sě reflecteze la viéţă.

Sunt eternisate în istoria omenimei popórăle, cari au ridicat armele pentru a scutura jugul sclăviei.

Sunt eternisate în istoria omenimei popórăle, cari au luat refugiu la ultimul mijloc, la arme, când vorba era de apărarea credinţei, de salvarea consciinţei naţionale, de conservarea caracterului naţional.

Tiranii în cele mai multe casuri au înnecat revoluţiunea popórělor în sânge, o au strivit prin forţa militară, ce le-a stat la disposiţiune, nu au putut înse opri ca sěmênţa aruncată în pămêntul scăldat cu sângele poporului asuprit sě nu încolţéscă, sě nu rěsară, şi sě nu producă ródele dorite.

Istoria omenimei ne dă dovadă despre acésta.

In timpurile trecute, în timpurile barbarismului asuprirea popórelor se întêmpla sub diferite pretecste, şi ea se scusă încâtva cu întunerecul, care domnia atuncia.

Barbarismul cu tóte furiile sale nu a putut suprima triumful libertăţei.

Azi trăim în timpuri luminate, trăim în veacul civilisaţiunei.

Este de esplicat deci pentru ce întrégă lumea civilisată privesce cu simpatie la energia cu care cele 2 republice se apără în contra asupritoriului.

In rěsboiul de faţă simpatiile întregei lumi civilisate sunt cu burii.

Şi mai ales acuma după ce Anglia a concentrat o formidabilă armată în Africa, acuma, când armata engleză după capitularea eroului Cronje merge din victorie în victorie, acuma, când învingerile din urmă au şters ruşinea de pe fruntea armatei engleze; purtarea mai departe a rěsboiului nu mai are nici o îndreptăţire.

Europa neoficială cu scârbă se întórce dela spectacolul ce se desfăşură pe câmpiile Africei sudice.

Continuarea rěsboiului este identică cu estirparea totală a burilor, şi acéstă formă de a porta rěsboiu nu mai corespunde vederilor lumei civilisate.

Europa oficială stă passivă şi dacă putem crede ştirilor mai próspete, ea a felicitat pe regina Angliei în faţa biruinţei armelor engleze.

Se mişcă însě în favorul celor mai slabi opiniunea publică din lumea civilisată.

In fruntea manifestaţiunilor pentru poporul subjugat, pentru buri, stă parlamentul din statele unite ale Americei. O parte însemnată a membrilor parlamentului a trimis adresă de felicitare eroului Cronje şi ostaşilor lui, cari timp de 10 zile s'au susţinut în luptă faţă cu un numěr înzecit de inimici.

In parlamentul Angliei chiar s'a ridicat o voce, care a stricat bucuria generală din incidentul capitulărei de care vorbim, şi acolo s'a remarcat faptul, că 40.000 de englezi au prins 4000 de buri.

Mai insemnată este decât tóte aceste ţinuta pressei din întrégă lumea civilisată. Intrégă pressa condamnă continuarea resboiului acuma, după ce onórea armelor a fost reparată, întru cât adecă o reparare mai era posibilă.

In lupta acésta a republicelor pentru libertate, e respingětóre şi indignéză bucuria nebună a masselor de pe stradele Londrei la vestea despre subjugarea popórelor, cari lucră, cari luptă, cari mor pentru libertate.

Cu câtă simpatie a urmărit lumea rěsboiul purtat de Anglia tot în Africa însě în Nord, în Sudan, contra Mahdismului, pentru libertate, pentru umanism, pentru civilisaţiune.

Eroul din Chartum, generalul Gordon, care în 26 Ianuariu 1885, a preferit sě fie prins de Mahdişti şi omorît decât sě se salveze, părăsind postul de guvernor în Sudan, eroul din Chartum, carele a luptat pentru libertatea popórelor s'ar întórce în mormênt, când ar vedé cum subjugă Britania cea mare un popor, care luptă pentru libertate.

Cu câtă simpatie a urmărit lumea civilisată luptele Angliei contra Chalifului din Sudan numai în tómna trecută, cu ce aureolă a încoronat întrégă lumea civilisată succesele comandantelui Kitsener, care a frânt puterea Mahdismului; atunci armele Angliei erau în serviciul civilisaţiunei şi al umanismului.

Astăzi tot acel Kitsener tot în Africa, însě în sud luptă nu contra barbarilor, ci în contra creştinilor, cari apěră vatra familiară, onórea, averea şi viaţa.

Şi Europa cu dispreţ priveşte la acest trist rol al Angliei în rěsboiul de esterminare în contra Burilor.

Se repetă istoria, şi ea se va repeta, cât va fi lumea.

Tendenţele spre libertate, tendenţele spre independenţă, se pot oprima pe un timp óre-care, se pot estirpa generaţiuni întregi, ideea însě nu se póte îngropa.

Din sângele părinţilor isvoreşte în inima nepoţilor şi a strănepoţilor dorul, nisuinţa de résbunare, de neatârnare.

Causa săntă deşi târziu, deşi cu multe jertfe de avere şi de sânge, în cele din urmă ea tot învinge.

Tendenţa spre libertate, spre neatêrnare este o scânteie sfântă pusă în inimile ómenilor, ea încălzeşte inimile, ea le oţeleşte, ea le dă putere de a răbda, dară ea le dă şi tăria de a prinde arma în mână.

Popórele, cari cu preţul sângelui 'şi-au recăştigat libertatea nu vor peri nici-odată.

Dotaţiunea clerului dela stat.

Din partea mai multor preoţi ni s'au făcut întrebări, ca sě le aducem la cunoştinţă în ce stadiu a ajuns cestiunea intregirei venitelor preoţeşti dela stat şi este speranţă, ca preoţimea sě-şi capete competinţele pe anul trecut şi pe viitoriu.

Drept rěspuns le facem cunoscut pe calea acésta, că deşi atât din partea Veneratului Consistoriu cât şi a Redacţiunii ziarului nostru s'au dat clerului din archidiecesă de timpuriu cele mai estinse instrucţiuni, explicări şi lămuriri — totuşi mulţi preoţi au compus în mod manc, şi nu cu destulă îngrigire, cólele trimise. O îndreptare a scăderilor aflate a fost împreunată cu o muncă uriaşă, în care Eminenţia Sa I. P. S. archiepiscop şi metropolit, precum şi Veneratul Consistoriu n'au cruţat nici *ostenélă*, nici *jertfe materiale* numai ca afacerea sě se resólve cât se póte în favorul preoţimei.

In scopul acesta s'au pus în directă conţelegere cu înaltul ministeriu de culte şi instrucţiune publică. Em. Sa însuşi a fost în acest obiect de câteva-ori la Budapesta, altă dată a esmis pe referentul din sinul consistoriului, iar în timpul din urmă a exo-

---

FOIŢA

Bucovină.

La o tufă de sulfină
Car cu patru boi
S'a oprit şi ţi-se 'nchină,
Bucovină, Bucovină,
Leagăn de eroi.

'Ţi-se 'nchină, că se duce
Nevoiaşul car
Către valea dela cruce,
Unde omul o s'apuce
Drumul spre hotar.

Ah, Stefane Voevoade,
Scólă din mintean,
Că duiumul de noróde
Inima din el i-o róde,
Bietul pămêntean.

Scól' şi buciumă-ţi feciorii
Din Homor la Reni,
Sună sě rěsune norii,
Sě-ţi deştepte roşiorii
Dela Rěsboieni.

Şi la muche te arată,
Fioros pe sur;
Prindeţi paloşul din spată
Şi 'nvîrteşte-te odată
Rótă împregiur.

Că Jidanii şi Rutenii
Pripăşiţi pe-aici
Zic că-s dênşii pămêntenii,
Iar că noi şi Moldovenii
Suntem venetici.

Alei, Dómne, dă de frânge,
Frânge-i dela brâu,
Că noi plugurile-om strînge
Şi-om mai sěměna prin sânge
Ghindă 'n loc de grâu.

Duiliu Zamfirescu.

Despre scăderile ce slăbesc forţele materiale ale poporului şi mijlócele la ridicarea acelora,

temă cetită în conferenţa preoţéscă din tractul Branului, ţinută la 20 Ianuariu 1900, în Zerneşti de **Ioan Teculescu,** *paroch în Rêşnov.*

(Urmare)

Ei bine, ce înaintare în bună stare materială e acésta? Cei de acasă sěraci, — cel dela oraş lipsit, până când bunăstarea materială remâne tocmai la mijloc. Da, pentrucă dacă în loc de domn mare, şi-ar fi făcut românul cu mai puţină cheltuială din copilul lui un bun meseriaş sau industriaş, cari scim că la alte naţiuni compun clasa de mijloc atât de puternică şi bogată, atunci şi forţa materială atât a lui, cât şi a fiului seu ar fi fost neasěmânat mai mare.

Se înţelege că nu are nimenea de a pricepe în mod greşit şi eronat acéstă aserţiune a mea. Pentru că nu vréu nici decum a susţinea, că avem sě reţinem, în viitor pe poporul nostru de a-şi mai trimite copii la învěţătură cât mai înaltă. Nu; dar nici aceea nu a-şi dori-o şi de sigur că nici unul din noi nu o doresce, ca românul şi mai mult ca până aci sě se îmbulzéscă, de a mări contingentul inteligenţei proletare, cum se numesce, — ear clasa mijlocie a industriaşilor şi meseriaşilor dispunători de multă forţă materială sě ne lipséscă aprópe cu totul, ca până aci! Una s'o facem şi alta sě n'o lăsăm şi'n astă privinţă. Sě îndemnăm cu căldură pe poporul nostru de a-şi trimite fiii la învěţătură, dar sě nu lăsăm şi sě nu uităm a-l pověţui sě-şi dee din ei şi la meserii, cari odată îmbrăţişate sistematic şi nu numai de ocasie şi cârpăceală, vor contribui de sigur a ridica fórte mult forţele materiale ale întregului nostru popor. Eară, dacă astăzi avem ici-colea, câte un meseriaş, industriaş sau comersant din némul nostru, natural că pe acela avem sě-l spriginim, preferindu-l oricărui strein.

3. *Spiritul de intreprindere,* care lipsesce cât de bine poporului nostru, încă contribue indirect în mare parte la slăbirea forţelor lui materiale.

Trebue sě vină strěini ovrei, sau alte lifte din fundul ţerei, ca sě iee în intreprindere şi exploatare bunăóră o pădure situată chiar în dosul casei românului.

Mi-se va rěspunde în pripă că: lipsesce capitalul.

Aşa e, recunosc; dar la rêndul meu întreb: de unde vom începe odată de a forma perat la înaltul minister de culte, pentru a primi un organ din consistoriu, ca ajutătoriu la acele lucrări, designând de atare pe ierodiaconul Dr. *Elie Cristea*, secretar consistorial, carele se află deja în secțiunea congruei din ministeriu sĕ conlucre la resolvirea causei, dând informațiunile necesare, întru cât nu se va ivi necesitatea restituirei unor fasiuni de tot mance și necomplete.

Domnul Dr. Elie Cristea petrece deja de aprópe 2 sĕptămâni în Budapesta, unde lucră întru îndeplinirea acestei esmisiuni, care va reclama o muncă de câte-va luni.

Mĕsura acésta luată în interesul preoților nostri credem, va întîmpina la toți cei interesați o mulțumire generală.

Vidimarea estraselor de paupertate. S'a întêmplat adese-ori, că preoții singuraticelor confesiuni au denegat vidimarea estraselor date de oficiile comunale despre ștergerea impositelor de stat neîncasabile, precum și confirmarea adeverințelor despre totala sĕrăcie a singuraticelor persóne, sau că au murit fără a lăsa vr'o avere.

Ministrul de finanțe în comun cu cel de interne a dispus, că pe viitor vidimarea astor-fel de documente vor avea sĕ o facă în orașele din provință oficiul de dare și primarul, iar în comune primarul și notarul.

Revistă internă

(*Deputațiunea Fiumanilor.*) Vorbirea ministrului-președinte din ședința dela 14 Februarie a parlamentului, în care a zis între altele că „guvernul va asculta dorințele legitime ale Fiumanilor, dar dreptul de *veto* nu-l recunóște pe sama representanței acestui oraș; guvernul nu va pacta cu nime, pentru-că suveranitatea Ungariei trebue respectată“, — vorbirea acésta a îndemnat pe Fiumani sĕ trimită o deputațiune de 32 membri la ministrul președinte, în scopul expunerii cererilor lor. Deputațiunea a sosit Luni în Budapesta și a fost primită în palatul presidenției ministeriale fiind condusă de contele *Battyányi*, deputatul orașului Fiume; acesta spuse, că visita făcută este echoul vorbirei dela 14 Febr. a ministrului-președinte. Au mers sĕ róge pe guvern, a dispune în Fiume alegerea representanței orășenești.

Dl ministru-președinte Széll rĕspunse, că bucuros ascultă pe ori-cine, dar nu pactéză cu nime. Ca condiție a înțelegerii, pretinde dela Fiumani recunóșterea ideii de stat maghiar cu tóte consecuențele ei.

Continuând în limba germană, fiindcă nu vorbește frumósa limbă italiană, termină cu aceea, că aștéptă dela Fiumani respectarea suveranității statului în viitor pe tóte terenele. După acestea a primit pe fostul primariu, și conducĕtoriul autonomiștilor *Mayländer* în audiență privată.

*

(*Memorandul notarilor.*) Reuniunea regnicolară a notarilor cercuali și comunali a esmis o deputațiune pentru a presenta ministrului-președinte ca ministru de interne un memorand, care cuprinde dorințele lor. Deputațiunea s'a presentat Luni cu memorandul, care urgiază necesitatea creării unei pragmatice de serviciu, regularea raporturilor disciplinare și îmbunătățirea posiției notarilor.

Ministrul-președinte promise, că va cumpĕni cererile cuprinse în memorand. Recunóște, că dotațiunea notarilor e prea mică și voește, precum a spus cu altă ocasiune, a începe reforma administrației cu aceea a administrației cercuale. Intenționéză a îmbunatăți referințele atât ce privește cercul de activitate, cât și dotațiunea notarilor, fiindcă are convingerea, că o administrație bună e condiționată de funcționari mulțumiți și cu voie de lucru.

Românii Macedoneni.

Asupra situației fraților nostri macedoneni aflăm în „Drapelul“ următórele date:

R. de Mach a publicat în revista berlineză Petermanns Mitteilungen un articol intitulat „Contribuiri la etnografia Peninsulei Balcanice.“ Despre românii macedoneni autorul se exprimă în următorul mod:

„*Românii abia în timpul din urmă au început sĕ lupte pentru școlă. Ei, întocmai ca Sêrbii, au avut sĕ sufere fórte mult sub stăpânirea bisericéscă a patriarchului grec; dar îndată ce s'au hotărât sĕ lupte, ei au dus lupta lor cu multă pricepere ca și Bulgarii. Spiritul practic al poporului român a sprijinit pe conducătorii mișcărei. Cât p'aci era ca comunitatea bisericéscă dintre ei și greci sĕ fie ruptă*“.

Autorul crede că e în interesul macedo-românilor ca *ei sĕ se rupă de patriarchia greacă și sĕ-și întemeeze o organisațiune bisericéscă națională.* Apoi face o statistica a școlelor românești din Turcia, din care se vede cam cât de mare e progresul ce l'au făcut românii macedoneni în ultimul pătrar al secolului trecut. Pe când cu 25—30 de ani înainte nu găsiai în Macedonia nici școlă românéscă, nici biserică, nici profesor sau preot român, pe când acești frați ai noștri trăiau într'o ignoranță desĕvêrșită afară bine înțeles de câți-va cari se adăpau de cultura grecéscă; pe când cea mai mare parte din ei nici nu bănuiau atunci, că există o limbă românéscă cultivată, te miri astăzi când vezi acolo 80 de școli românești, biserici în care se slujește și se cântă românește, iar preoții și profesorii români în numĕr destul de mare. Te miri încă și mai mult când vezi pe aceia, cari *abia în timpul din urmă au început sĕ lupte pentru școlă*, rivalizând pe cale de progres cultural cu Grecii, cari fac propagandă în Turcia nu de ani de zile, ci de secole întregi.

Românismul încă de la început a luat un avânt mare. Aprecierile de astăzi ale dlui R. de Mach sunt aprecierile grecilor de acum 25 de ani. Acestia prin ivirea românismului au înțeles pericolul ce-i amenință, de aceia au pus tóte silințele lor, au întrebuințat mijlócele cele mai criminale, pentru ca sĕmênța aruncată sĕ nu încolțéscă; n'au întârziat însĕ sĕ simtă energia și activitatea românilor macedoneni.

Pentru ca cine-va sĕ-și pótă da sémă de progresul realizat de românii macedoneni în cei 25—30 de ani și sĕ pótă aprecia imensitatea lui, trebue sĕ cunóscă împrejurările din trecut, situațiunea din imperiul Otoman, fanatismul naționalităților d'acolo, trebue sĕ cunóscă pedicile ce românii macedoneni le întâlneau atât din partea autorităților locale cât și din partea grecilor; se știe persecuțiunile ce ei îndurau din partea acestor dușmani ai limbei românești, apoi trebue sĕ mai cunóscă superstițiunile și prejudecățile de care era imbibată acea populație română, ignorantă în timpul când s'a creat causa română. Numai acela care le știe pe tóte acestea și alte multe încă, este în stare sĕ aprecieze ceea-ce s'a făcut în Macedonia până astăzi.

Din nefericire însĕ sunt unii chiar dintre macedoneni, cari, sau că n'au fost în mĕsură sĕ cunóscă starea din trecut și prezent a lucrurilor din Macedonia, sau că nu le convine sĕ-și manifesteze convingerile lor adevĕrate, și nu văd nimic bun sĕvêrșit în Macedonia.

In fruntea acestora se află un d-n órecare Mihăileanu, care îndémnă în organul sĕu pe ochrideni *sĕ se unéscă cu Papa.* „*Uniți-vĕ*, le zice, *ochridenilor; numai așa veți rĕmâne creștini ortodocși; nimic, dar absolut nimic nu se va schimba în credințele vóstre, în practica religiósă*“.

Deja grecii pe tema asta acuză pe români și fac ca multe familii române sĕ nu îmbrățișeze limba maternă.

Deja, fără sĕ se fi dat până acum nici o bănuială în acéstă privință, o parte dintre români se abțin de a-și trimite copiii lor la școlele românești și de a primi în sînul lor pe preoții români; dar ce se va face când se va ști că într'adevĕr românii tind la *unire cu Papa*?

Dl Mihăileanu în loc sĕ consilieze pe Românii de acolo ca sĕ persiste în cererea lor de a li se recunóște oficial șeful religios, din contră dă imboldul spre *unire!*

Asta însemnéză a-i împinge pe marginea prăpastiei.

Noroc că ochridenii nu se iau după „*înțeleptele*“ sfaturi ale acestui patriot.

*

Uneltirile Grecilor contra Românilor se văd și din următórea știre dată de un ziar grecesc din Constantinopol:

„Din Ianina ni se scrie, că societatea *Propaganda* din România a deschis o școlă românéscă în Berat. Tóte înlesnirile sunt făcute spre a atrage elevii în acéstă școlă. Metropolitul grec a lansat o scrisóre pastorală tutulor, invitându-i sĕ facă tot chipul ca școla românéscă sĕ fie disprețuită de locuitori“.

Din Bihor.

— *Adunarea „Asociațiunei“. — Constituirea despĕrțămêntului. — Concertul tinerimei.* —

O zi mai însemnată în viața culturală a Bihorului cum a fost cea din 26 Februarie st. n. nu a mai fost. Atunci s'a pus temeiu noului despărțĕmênt al Astrei, cu sediul în Oradea-mare, de la care orădanii și tótă românimea cu îngrijire de sórtea neamului, aștéptă mult.

Dl Nicolau Zigre adv. în Oradea și un fruntaș recunoscut, a convocat adunarea încă cu sĕptĕmâni înainte, însărcinat fiind din partea comitetului central al „Asociațiunei“, ca sĕ pună la cale noul despărțĕmênt.

Deschizĕnd adunarea prin o frumósă vorbire, s'a ales notar ad hoc dl părinte Horvat și cassar ad hoc dl Coriolan Papp adv. — Sau înscris apoi noii membri 29, solvind 99 fl. La propunerea academicianului Iosif Vulcan s'a constituit noul despărțĕmênt, alegându-se prin aclamație dl Zigre, președinte, iar membri în comitet: d-nii Iosif Roman, protopopul gr.-or. Toma Păcală, canonicul Sarkady, Dr. Coriolan Papp și Dr. Florian Duma, care vor avea sĕ ducă la înflorire acest despărțĕmênt. Dl Zigre a închis apoi adunarea constituantă, dorind tuturor sĕ lucreze din rĕsputeri pentru ea și Bihorul sĕ dovedéscă că nu e mort, ci e viu și vrea sĕ trăiască și sĕ-și dee și el sucursul la lupta culturală a neamului românesc.

*

După adunare a urmat concertul arangiat cât se póte de cu gust și cu un colorit adevĕrat românesc. Dșórele artiste Olivia Bárdosy absolventă de conservatoriul de München, Valeria Papp din Budapesta și Adelina Piso din Viena au procurat Bihorenilor plăceri cum până acuma n'au gustat. Tinĕra și geniala artistă d-șóra Olivia Bardosy a esecutat pe pian dóuă piese drăgălașe: „Erlkőnig“ de Liszt și „Cimpoiul“ de Murĕșanu. A primit un buchet frumos și a fost frenetic aplaudată pentru technica admirabilă, pentru focul ce l'a pus in cântare și pentru adevĕratul simț artistic pe care l'a dovedit cu imbelșugare. Dintre public, unde a fost representată armata întrégă, a pășit Esc. Sa comandantul din Oradea, Lovetto, la drăgălașa artistă esprimându-i admirația.

D-șóra Adelina Piso de asemeni s'a produs de minune cu violina. D-sa a dovedit că are o școlă escelentă și că manuéză arcul cu o siguranță uimitóre; simțul adevĕrat o caracteriséză pe geniala artistă. Publicul după încheerea piesei „Legenda“ de Wienavsky, a remas în adevĕr uimit, a aplaudat-o mult și a onorat-o cu buchete de flori.

„Der blinde Geiger“, un trio greu a fost esecutat la pian de d-șóra Olivia Bardosy, care și de altcum a avut tóte acom-

---

capitalul, dacă de mișcat nu ne mișcăm spre a întreprinde lucrări, ce aduc capitale? Căci dacă în fine unul singur nu dispune și nu se incumete, de ce nu s'ar asocia mai mulți inși la un loc?; de ce nu s'ar forma companii, sindicate etc., cari întâiu mai în mic, apoi în mai mare sĕ ocupe orice teren de esploatat, cel puțin din comunele lor și din împregiurimea lor?

Vin de pildă precupeți din tóte părțile și strêng dimia, pănura și pânza lucrată cu multă sudóre de femeile poporului nostru, dar în sat nu se găsesc doi-trei inși, cari în unire sĕ formeze un fel de *deposite permanente*, unde sĕ-și depună fiecare femee productul industriei ei de casă și adecă, pe lângă un preț onest și drept, ear nu lăsat la volnicia precupeților speculanți. De sigur că, din o astfel de întreprindere, reclamată cu insistență de timpurile nóstre, numai întărire a forțelor materiale ar resulta atât pentru poporul producent, cât și pentru intreprinzĕtorii, din némul lui. Drept aceea, ce nu s'a făcut până azi, sĕ se facă fără amânare pe viitor; eară spiritul onest de intreprindere sĕ căutăm noi conducĕtorii a-l trezi și înteți cu tótă ocasiunea și în sinul poporului nostru.

4. *Lipsa de socotélă și rânduélă* a poporului nostru cine nu o cunósce? și, cine nu a aflat-o și judecat-o, ca fórte păgubitóre pentru înaintarea lui în bună stare materială?

Comptabil nu e românul câtu-i lumea! Merge orbiș înainte cu economia și cu tóte ale lui, dar un bilanț, din carele sĕ cunóscă de merge în spor sau în pagubă, nu-și face niciodată. In modul acesta se înțelege, că nu e în stare a preveni rĕul și paguba și a potența binele și câștigul.

Ca o urmare prea păgubitóre a lipsei de bună socotélă și rênduélă a românului e de a se privi apoi și împregiurarea că: uneltele și acaretele economice nu le grijesce cum trebue și deosebit, că e târziu, ba chiar îndărătnic întru de a le schimba la timp cu altele nouĕ, pe cari deșteptăciunea ómenilor din alte țeri le-a scornit ca mai bune și mai practice. Indărătnicia acésta a lui trebue însă combătută, demonstrându-i, că persistând în ea, nu face alta, decât că adeveresce proverbul lui: scump la tărîțe și eftin la făină!; căci scumpindu-se pentru nimica tótă, pierde în urmă cu mult mai mult. Acésta de multeori trebue sĕ o constatăm și la zidirea olatelor și deosebit la hrana și îngrijirea vitelor lui, carea încă lasă mult de dorit. Și-apoi e evident că cu vite slabe și pricăjite, slab și redus câștig va și realisa. Trebue însă luminat și povĕțuit bine în punctele acestea, atât cu vorba, cât și cu fapta, dar mai ales cu fapta, *servind însuși preotul ca model de bună rênduélă* în tótă economia lui; cu unelte bune și sistematice, cu rase frumóse și rentabile de vite de tot feliul etc. Ear pentru ajutorare, în casul că unuia sau altuia îi pere o vită, sĕ se înființeze în fiecare comună societate pentru asigurarea vitelor, cum găsim bunăóră în fiecare comună săséscă de pe aci.

5. *Luxul și beția* propriu zise, cari dealtcum pe la noi, până astăzi, nu au ajuns la gradul îngrozitor din alte părți, ca patimi, cari în mĕsură cât de mică, numai slăbirea forțelor materiale o causéză ori cărui popor, trebue cu tótă ocasiunea demascate și combătute.

Dealtcum aduc aceste douĕ patimi și în părțile nóstre mari și însemnate pierderi materiale poporului nostru, sub alte măsci, în alte forme. Acestea sunt cunoscutele obiceiuri dela: *botez, nunte și înmormântări.*

Botéză românul un copil. Trebue sĕ facă cumetrie, cu mese și alaiu. Biata femee reconvalescentă de câteva zile trebue sĕ se scóle spre a pregăti și asista la aceste alaiuri. In chipul acesta, fórte adeseori urméză că, la spesele absurde și esagerate cu cumetria se adaogă altele cu doftorii și îndirect cu neputința femeii de a lucra multă vreme!

Dar apoi cu nuntele? Se însóră românul; ei bine, se póte a nu tăia vacă, a nu cumpĕra vedre de rachiu și a nu cóce cuptóre de pâne, la acéstă veselie? Dar, póte chiar nu dispune atunci deodată de tóte paralele necesare? Acésta nu preocupă mult, sĕ va împrumuta, căci dóră e tiner și va lucra și va plàti! Ei bine, ce e acésta? La ce bună stare materială a lui te poți aștepta după așa ceva, — când el se *însóră dator, trăesce plătind și móre sĕrac!?*

In urmă cu înmormêntările. De câte ori chiar ca preot, pe lângă milă nu te cuprinde și indignarea, vĕzênd de ex. cum vĕduva remasă cu 4—5 copii, că din gura acestora, sau de multeori sĕ și îndatoréză, ca sĕ facă tóte fuduliile de înmormêntare cu: sicriu văpsit, cu pânze și voaluri scumpe și cu pomeni întinse! Poet, așa cum se zice că e născut românul, de ce nu ar face la înmormântări, așa cum zice poetul prin vorbele: *nu voiu sicriu bogat, podóbe și flamuri . . . ?!*

(Va urma)

panierile, — de d-șóra Adelina Piso pe violină, ear dșóra Valeria Papp cu vocea-i puternică și bine cultivată a stors admirația tuturor. Tóte trei artistele au fost rĕsplătite cu nenumerate aplause și repețite buchete de flori.

Tot d șóra Valeria Papp a mai delectat publicul cu „Sans amour“ de Chaminade cu „In pădurea înverzită“ și „In natură e tăcere“ de G. Șiorban, extasiind pe toți cei de față, cari o sorbeau cu privirile. A avut parte de aplause fórte multe și buchete de flori.

Destul de bine s'a produs și corul tinerimei condus de dl învĕțătoriu Firu, asemenea și dl Aurel Zigre, care cu vocea-i puternică a făcut impresii bune în public, tot așa de bine a fost primită declamarea „La icónă“ de Vlahuță, predată de dl Nestor Porumb.

După concert a urmat dansul, care a durat până diminéța și a fost fórte animat. In pausă 14 călușeri sub conducerea tinerului academic vătav Georgiu Rocsin a delectat publicul cu jocuri frumóse naționale.

Venitul curat, care a fost considerabil e destinat pentru crearea unui fond de ajutóre pentru studenții lipsiți de mijlóce.

Intre presenți am remarcat corpul oficeresc în frunte cu Esc. Sa Lovetto, cu Il. Sa gen. maj. Latscher, alți coloneli, majori etc. precum și întréga societate română din loc și jur.

Apel

către Românii din Treiscaune și Ciuc.

Incredințat fiind din partea Prea On. Comitet central al „Asociațiunei pentru liter. rom. și cult. poporului român, sĕ organisez Despărțĕmêntul Treiscaune-Ciuc, apelez la toți Românii de bine din aceste dóuĕ comitate și le cer ajutorul lor.

Drept, că dacă e motivată opiniunea nefavorabilă, care s'a format despre acești Români ne aflăm în fața unei grele probleme atunci, când ne adresăm la ei! Căci se zice, că de repețite-ori s'au făcut încercări, sĕ se sufle nițel duh românesc și în inimile acestor ómeni, că de repețite-ori s'au făcut încercări sĕ se înroleze și ei sub steagul „Asociațiunei“, focarul culturei și literaturei poporului românesc, tóte încercările au fost zadarnice, pentru-că acești ómeni n'au nimic ce sĕ-i însuflețéscă, sunt nepăsători față de tot ce se petrece în viața nóstră românéscă. Prin urmare ori-și-ce apel către ei ar fi „glasul celui ce strigă în pustie“.

Cu tótă judecata aspră, ce se aduce asupra acestor ómeni, eu totuși nu mi-am perdut nădejdea în ei, căci îi cunosc și bine știu, că și lor le place sĕ guste din dulcele nectar, ce li-l oferă viața și cultura românéscă, că și ei preferă sĕ se încălzéscă la binefăcĕtórele raze ale culturei românești mai mult decât la ori-și-care alta, numai sĕ li se dee posibilitatea pentru acésta și sĕ li-se arete calea cea adevĕrată, pe care au sĕ apuce. Căci putere de viață în acești Români, dacă nu mai multă, cel puțin atâta cât la mulți alții de prin alte părți, de sigur că este.

Deci, dar în puterea acestei convingeri ale mele, mĕ adresez din tótă inima către acei Români din aceste comitate, cari sunt dornici de muncă românéscă și în consecuență cu acésta de viață și de cultură românéscă și îi învit sĕ participe la adunarea, ce o vom ține în biserica rom. gr.-or. din Szepsi-Szent-György, Joi, în 2/15 Martie 1900 la 11 óre a. m., după-ce se va termina sinodul electoral, pentru-ca sfătuindu-ne împreună și în bună înțelegere, sĕ ne organisăm într'un despărțĕmênt, ca astfel sĕ putem întra și noi în concertul de muncă culturală ce-l desvóltă Asociațiunea nóstră prin complexul despărțĕmintelor sale.

Ordinea de zi a acestei adunări va fi:

1. Deschiderea adunării.
2. Numirea unui notar și a unui cassar adhoc.
3. Inscrierea de membri și încassarea taxelor.
4. Raport despre acésta.
5. Alegerea directorului și a comitetului cercual.
6. Inchiderea adunării.

Deóre-ce adunarea acésta are sĕ fie o manifestațiune a iubirei și dragostei, ce o au Românii din Treiscaune-Ciuc față de cultura și literatura nóstră românéscă, doresc ca ea sĕ fie cât se póte de bine cercetată, pentru-ca printr'ânsa sĕ ne câștigăm și noi un loc demn pe planul de muncă al vieții nóstre românești. De aceea mai apelez încă odată la acești Români!

Brașov, in 17 Februarie st. v. 1900.

Nicolau Bogdan,
profesor, ca delegat al com. central al Asociațiunei.

NOUTĂȚI

Sancționarea legei despre renta bisericei sf. Nicolae. M. Sa Regele României *Carol* a sancționat proiectul de lege relativ la acordarea rentei școlelor române din Brașov.

*

Masa studenților din Sibiiu. Escelenția Sa dl Dr. *Iuliu Wlassics*, ministru de culte și instrucțiune publică a esprimat mulțumita Sa direcțiunii institutului nostru de credit *„Albina“*, pentru jertfele făcute întru ajutorarea studenților sĕraci dela școlele medii.

*

Notar public în Arad. In coridorul localităților parlamentului au întrebat Luni deputații *Justh și Barabás* pe ministrul de justiție *Plósz*: „când va întregi postul vacant de notar public în Arad?“ Ministrul le-a respuns cu tótă hotărirea, că încă în aceste zile va denumi pe deputatul dietal *Ioan Beleș*, la acel post.

*

O nóuă bancă românească. Treisprezece fruntași din Porumbac, Ucea, Săcădate și Tălmăcel au hotărît sĕ înființeze în *Porumbacul-inferior* (comitatul Făgărașului) *o cassă de economii* pe acții, cu capital social de 20.000 coroane, împărțit în 200 acții de câte 100 cor., sunătoare la nume. Scopul societăți este „a desvolta spiritul de economie în toate clasele societăței prin primire de depuneri spre fructificare și prin deschiderea de credite solide, a înlesni ori-ce lucrare onestă pe terenul agriculturei, industriei, comerciului și altor afaceri de economie“. Firma societăței e *„Porumbăceana, cassă de economii societate pe acții în Porumbacul-inferior“*. Timpul pentru subscrierea acțiilor e fixat până la *31 Maiu 1900*, avênd a se plăti la subscriere 10% din valoarea nominală și după fiecare acție subscrisă câte 2 coroane spese de fundare; 20% din valórea nominală sunt a se plăti după adunarea generală constituantă, ear' restul în 7 rate, al căror termin durează până la 1 Ianuarie 1904. Toate plătirile, împreună cu prospectul și coala de subscriere au sĕ se trimită până la terminul de 31 Maiu 1900, la adresa învĕțătorului *Dimitrie Bulicrea* în Porumbacul-inferior (Alsó-Porumbák), luând subscriitorii prospectului responsabilitate solidară pentru ori-ce plătire ce ar incurge la dînșii.

O coală de subscriere se află depusă și la redacțiunea ziarului nostru.

*

Piesele de 5 coróne vor veni în circulație, probabil, încă în luna Martie. Ordonanța referitóre la punerea în circulație a acestor piese s'a pregătit deja. Nimeni nu e obligat, ca în preț de plată sĕ priméscă mai mult de 50 de piese deodată, adecă 250 coróne.

*

Taxa de naturalisare. Camera română a votat un proiect de lege privitor la taxele diplomelor de naturalisare, prin care se înființează o taxă de trei sute lei asupra diplomelor de naturalisare. Taxa de trei sute lei se va achita, după-ce legea de naturalisare va fi votată de Adunările legiuitoare și înainte de promulgarea ei și publicarea în „Monitorul Oficial“. Sunt scutiți de această taxă: a) Străinii, cărora naturalisarea de cetățeni români li-ar fi acordată ca o recompensă națională; b) Românii din țĕri străine, cari ar veni sĕ se așeze în România și a căror naționalitate recunoscêndu-se, s'ar admite la participarea drepturilor de cetățeni români.

*

Greco-catolicii emigrați din Ungaria la America au adresat guvernului ungar un memorand, prin care cer sĕ le mijlocéscă la scaunul papal trimiterea unui episcop greco-catolic și un ajutor material. Ei se plâng, că preoții lor fiind căsătoriți sunt persecutați din partea ierarchiei latine din America, și că episcopii, pe al căror nume sunt scrise bunurile bisericești, au dreptul a dispune și asupra oficiilor preoțești, care le întregesc numai cu preoți necăsătoriți. De altă parte spun, că biserica ruséscă își pune tóte străduințele, ca sĕ-i câștige pentru sine.

*

Viitorul congres internațional de medicină, se va ținé anul acesta la Paris, de la 2—9 August n. Comitetul de organisare are de president pe Dr. Launelongue și de secretar general pe Drul Cheuffard. Pentru lucrările sale congresul e împărțit în 5 secțiuni și 23 de subsecțiuni. Comisiunea română de organisare are de president pe Dr. Kalinderu și de secretar pe Dr. Marinescu. Biroul internațional, care pregătește lucrările congresului a cerut pentru „rolul nevrologiei în evoluțiunea inflamațiunilor și a tumorelor“ câte un raport doctorilor Marinescu, Weigert (Francfurt) și Philippe (Paris), pentru „natura și tratamentul mielitei acute“ doctorilor von Leiden (Berlin), Marinescu, și Crocq (Bruxelles).

*

Un oficer mort de fóme. Un căpitan pensionat cu numele *Gröber* a murit în zilele acestea în Timișóra de fóme, neputând în tîmpina lipsele din pensiunea lunară de 33 fl. Se mai comunică, că numitul se dĕduse în timpul ultim cu totul patimei beției, și cerceta cele mai obscure birturi. Autoritățile militare de acolo l'au ajutorat de repețite-ori cu sume bănești mai mari și mai mici.

*

Congres studențesc în Debrețin. Studenții maghiari, precum se spune, vor ținea pela finea lui Aprile la *Debrețin*, un congres căruia i-au promis tot spriginul material și moral comitele-suprem Degenfeld, episcopul Kiss, primariul Simonffy și rectorul Csiky. Studenții se pregătesc pentru congresul din Paris.

*

Câți oficeri au ajuns prisonieri cu Cronje? După raportul lordului Roberts, deodată cu Cronje au căzut prisoneri 45 de oficeri buri, dintre cari din partea transvalilor sunt prisoneri 9 oficeri și 16 suboficeri, ear din partea orangilor 8 oficeri și 10 suboficeri.

După statistica oficiului de rĕsboiu, până acum au ajuns prisonieri 133 oficeri englezi, ear' din partea burilor în alte lupte abia 10, prin urmare raportul e destul de respectabil. Proporția e și mai favorabilă burilor dacă adăogăm, că până în 24 Februarie au căzut, au fost răniți și au murit de bóle 791 oficeri englezi, la cari se mai adaugă cei 100 oficeri englezi, cari au căzut și au rĕmas răniți când s'a asediat Ladysmitul, pe când în decursul luptei n'a căzut nici un oficer bur și n'au fost răniți mai mult de 150.

In ceea-ce privesc perderile totale ale englezilor, după statistica din 24 Februarie din partea lor sunt 14.526 de ómeni, la cari se mai adaogă perderea garnisónei de la Ladysmith de 1195 de ómeni, la olaltă sunt 15.731 suflete. Ear' din partea burilor cu capitularea lui Cronje împreună abia au perdut 6—7 mii de ómeni. Dacă burii vor face statistica perderilor, nu au tocmai motiv sĕ despereze.

Notiță literară.

Slavisarea Bucovinei în secolul XIX, ca punct de mânecare al politicei de viitoriu grandpolone. — Considerațiuni etnografice și politice, de un român bucovinean. Viena 1900. Editura lui Carol Gerolds Sohn I, Barbaragasse 2.

(Urmare)

Miklosich relevéză temeinic teritoriul mai vechiu de expansiune al limbei române în partea ruténă actuală a Bucovinei și în munții învecinați ai Galiției ostice. Tot asemenea Polek, Bogdan-Duică, D. Dan, C. Morariu, Prof. I. Sbiera, George Sion și alții.

Maiorul *Himmel* susține, că procesul de rutenisare se observă la *marea massă a poporului rural*, pe când la *clasa cultă* e mai curênd contrariul. Acéstă afirmație nu e tocmai esactă, ci fapt e că în cercurile de astăzi rutenisate și maioritatea clasei culte e inficiată de acéstă desnaționalisare, ici-colo se întêmplă că fii de țerani români, în a căror casă nu se mai vorbește românește, își însușesc mai târziu în școlele mai înalte limba maternă a strĕmoșilor lor și cu cultura superióră li se redeștéptă simțul național.

Datele statistice asupra poporațiunii nu se pot numi nici de jumĕtate exacte; după ele numĕrul Românilor la a. 1840 s'a evaluat la 180.417, al Rutenilor la 140.627. Numĕrarea poporațiunii din 1880 ne arată: 190.005 locuitori cu limba de conversație română și 239.690 de cea ruténă; în a. 1890: 208.301 loc. cu limba de conversație română și 268.367 de cea ruténă.

Pe timpul ocupărei Bucovinei ca limbă oficiósă era recunoscută numai cea română sau moldovénă și cea germană și nici când cea ruténă, dovadă că atunci Rutenii erau o naționalitate nebăgată în sémă.

Partidul rutean și presa guvernamentală négă simplu acest fapt, deși uneori nu fac nici un secret din acésta, zicênd că: „ei nu se tem, deórece poporul lor stând pe o tréptă superióră de cultură (!) vor asimila pe Români, așa că aceștia în a treia generațiune nu-și vor mai cunóște limba proprie, precum s'a întêmplat în multe sate și în suburbiile *Cernăuțului*. Fapt e, că satele rutene din cercurile române Câmpulung și Suceava nu sau romanisat, ci s'au conservat“.

Procesul de rutenisare a Românilor decurge și azi; aflăm între țerani o mulțime de nume familiare române rutenisate. Este eschisă posibilitatea, ca numĕrul rutenilor, la finea secolului trecut de vr'o 7000, sĕ fi crescut prin imigrare preste 200.000, ci lucrul se explică fórte ușor, că acésta s'a întêmplat prin rutenisarea Românilor, cari și-au păstrat portul și obiceiurile, perzêndu-și însĕ limba. Ori-cine se póte convinge despre acésta, căci o mărturisesc țeranii rutenisați cu nume familiare române, că ei au fost Români și înțelegeau limba română.

O altă parte a Bucovinei cuprinde *zona de două limbi*, în care Rutenii vorbesc numai limba lor, pecând Românii ambele limbi; acesta e terenul cel mai exploatat în defavorul Românilor cu ocasiunea recensemêntului populației și a conscrierei copiilor de scólă, cu privire la limba maternă.

(Va urma.)

Dare de samă și mulțămită publică.

Cu ocasiunea petrecerei aranjată de reuniunea femeilor rom. gr. or. din Făgăraș și jur a incurs la cassă, din vinderea biletelor, bazar, buffet etc. suma de 629 cor. 16 fil. și s'au spesat 305 cor. 10 fil.; a remas deci venit curat 324 cor. 6 fil.

Au întrat suprasolviri și oferte marinimóse dela p. t. următorii binevoitori: Ana Motoc 5 cor. Vasile Podóbă dir. de bancă în Cluj 4 cor. Nicolae Chiorniță și Dr. I. Rosenberger adv. câte 3 cor. Dr. Fejérvári adv. 4 cor. Ioan Taflan, Victor Vulcan, Dna Aneta Stoica de Vist, Dr. G. Moldovan medic, I. Dombradi, I. Guiman, Capitan Iános câte 2 cor. George Borzea, Adolf Fleisig, George Mandrean, G. Streza, Iosif Ciora, N. N. câte 1 cor.

Mai departe au donat obiecte pentru „bazar“ p. t. D-nele Lucreția Micu, Eugenia Turcu, Paulina Mețian, Valeria Beniamin Pop, Zinca Pandrea din Cluj, Hareti Clonția, Victoria Aron, Eugenia Păcală și Maria Dan, d-șórele Elena St. Popp, Valentina Chiorniță din Cuciulata, Maria Bucișan din Sĕliște, Lenița Pandrea, Veturia Podóbă din Cluj, Iuliana Darvași invet. în V. Recea, Victoria Grama și Letiția Grama din Riușor.

Asemenea Dl. Dr. Nicolae Șerban deputat dietal și advocat a donat mai multe obiecte pentru „bazar“.

P. t. d-nele Eugenia Turcu, Elisabeta St. Popp, d-șórele Elena St. Popp și Mariți Turcu ș'au dat tot concursul la vinderea obiectelor în „Bazar“ precum și d-na Ana Popa Radu și d-șóra Letiția Popa-Radu în chioscul chinezesc.

Tuturor acestor p. t. marinimoși sprigìnitori, comitetul reuniunei își ține de plăcută datorință a le esprima pe acéstă cale călduróse mulțămiri.

Din ședința comitetului reuniunei femeilor rom. gr. or. ținută în Făgăraș la 15 Februarie 1900.

Maria Dan
președintă.

I. Berescu
secretar.

„ALBINA“ Institut de credit și de economíi în Sibiiu.

A XXVII-a încheiere a Conturilor cu 31 Decembre 1899.

CONTUL BILANȚULUI.

ACTIV.

		fl. cr.
Cassa în numĕrar		57,257.54
Bon în contul Giro și la alte bănci		89,414.79
Cambii de bancă		3.313,248.75
Împrumuturi hipotecare		2.525,391.42
Credite personale		828,390.02
Credite cambiale cu acoperire hipotecară		836,099.45
Credite de cont-curent		734,265.99
Avansuri pe efecte publice		61,206.90
Credite fixe		10,914.60
Împrumuturi pe producte		4,183.—
Casa institutului, realități dela gara Brașov și diverse realități de vêndare		296,104.76
Efecte publice		943,611.16
Acții dela diverse bănci		80,782.50
Efectele fondului de garanță al scris. fonciare		205,334.75
Efectele fondului de pensiuni al funcționarilor institutului		6,500.—
Mobiliar	fl. 7,454.80	
după amortisare de	„ 746.08	6,708.72
Diverse conturi debitóre		170,826.61
		10.170,240.96

PASIV.

		fl. cr.
Capital social:		
6000 acții à fl. 100		600.000.—
Fondul de reservă al acționarilor		100,000.—
Fondul de garanță al scrisurilor fonciare		200,000.—
Fondul special de reservă		37,189.93
Fondul de pensiuni al funcționarilor		143,872.39
Depuneri spre fructificare		5.193,941.40
Scrisuri fonciare cu 5% în fiorini în circulațiune	1.016,000	
Scrisuri fonciare cu 5% în coróne în circulațiune	1,391,750	2.407,750.—
Scrisuri fonc. eșite la sorți în circulațiune		50,600.—
Cambii de bancă reescomptate		710,859.55
Diverse conturi creditóre		527,432.08
Dividende neridicate		1,282.—
Interese anticipate pro 1900		70,390.97
Profit net		126,922.64
		10.170,240.96

CONTUL DE PROFITURI ȘI PERDERI.

DEBIT.

		fl. cr.
Interese:		
pentru depuneri spre fructificare	228,416.92	
„ scrisuri fonciare	119,277.—	
„ împrumut. luate pe efecte	8,677.46	356,371.38
Spese:		
Salarie	44,306.13	
Bani de cuartir	7,150.—	
Imprim., registre, porto, diverse	13,701.94	
Marce de presență	2,970.—	68,128.07
Contribuțiune:		
directă	19,504.92	
10% dare la inter. dela depuneri	22,841.69	42,346.61
Amortisare din mobiliar		746.08
Profit net		126,922.64
		594,514.78

CREDIT.

		fl. cr.
Interese:		
dela cambii de bancă	212,209.71	
„ împrumuturi hipotecare	144,394.54	
„ credite personale	68,467.21	
„ efecte publice	51,607.41	
„ credite camb. cu acop. hipot.	55,076.81	
„ credite de cont-curent	23,684.99	
„ avansuri pe efecte	4,730.71	
„ credite ficse și împrumuturi pe producte	1,308.27	561,479.65
Chiriă		15,491.73
Provisiuni		16,786.62
Profit la monetă		756.78
		594,514.78

Sibiiu, 31 Decembre 1899.

A. Lebu m. p., membru al direcțiunei. **Dr. Vecerdea** m. p., membru al direcțiunei. **I. Popa** m. p., membru al direcțiunei. **Cosma** m. p., director esecutiv. **Iosif Lissai** m. p., contabil-șef.

Subsemnatul comitet am esaminat conturile presente și le-am aflat în deplină regulă, și în consonanță cu registrele institutului.

Sibiiu, 27 Februariu 1900. [34] 1—1

Comitetul de supraveghiare:

Dr. Ilarion Pușcariu m. p. **Dr. Beu** m. p. **St. Stroia** m. p. **Ioan Crețu** m. p. **Dr. Liviu Leményi** m. p.

In **Tipografia și librăria archidiecesană Sibiiu,** se află de vêndare:

Cuvêntări bisericesci

de

Dr. Theol. George Popoviciu

protopresbiter ort. român în Lugoș

broș. à 3 cor., sau lei 3.50.

Religiune și sciință,

disertațiune

de același autor

broș. 50 fil.;

și

Cuvêntări bisericesci

de

Massillon, episcop de Clermont și membru al acad. franc.

traduse prin

Ioan Genț

paroch gr. cath. în Haieu,

Tom. I broș. 5 cor. sau lei 6.50

Din **Tipografia și librăria archidiecesană, Sibiiu,** se pot procura:

Pribeag

de

Ioan Iosif Sceopul.

Prețul broș. 1 cor. 50 fil.

De pe la noi,

nuvelete de

D. V. Păcățianu

1889—1891.

Prețul broșat 2 coróne

Din tainele vieții,

novele și schițe

de

Margareta Moldovan.

Broș. à 2 cor.

Din vremuri apuse,

de

Judita Secula născută **Truța.**

Broș. à 1 cor.

Au apărut:

Juvenilia

Proză și versuri

de

Sextil Pușcariu

à 1 C. 60 fil.

Iulian Devale

Epigrame

Prețul 1 cor.

Se pot procura dela ***Librăria Archidiecesană, Sibiiu.***

In ***Tipografia și librăria archidiecesană, Sibiiu,*** a eșit de sub tipar și se află de vêndare:

Drepturile, datorințele

și

responsabilitatea membrilor de directiune,

de

Alfred Kormos

traducere de

Constantin Popp, funcționar la „Albina“.

Prețul broș., inclusive porto postal, fl. 1.60

La **Librăria Tipografiei archidiecesane,** se află spre vênzare:

Amicul poporului

de

T. Vuculescu, pretor.

O carte neapĕrat de lipsă pentru fiecare cetățean și cu deosebire pentru fiecare plugariu; cuprinde o mulțime de sfaturi în astfel de cause judecătorești și administrative, cari pot obveni fiecărui om.

Prețul unui exemplar 1 cor.; trimis cu posta franco 1 cor. și 10 bani.

Caractere morale,

exemple și sentințe, culese din istoriile și literaturile popórelor moderne și vechi

de

Ioan Popea, prof.

O carte instructivă și pe lângă acésta și o lectură fórte plăcută, n'ar fi ertat sĕ lipséscă din nici o bibliotecă.

Prețul unui exemplar cor. 2.50; trimis cu posta franco 2 cor. 60 bani.

In **Tipografia și Librăria archidiecesană** au apărut

Treptele formale

ale

învĕțămêntului

de

Dr. Petru Șpan.

Prețul 1 C. 60 fil

Se pot procura din

Librăria tipografiei archidiecesane

Sibiiu.

In ***Tipografia*** și ***librăria archidiecesană, Sibiiu,*** a eșit de sub tipar:

Dogmatica ortodoxă

de

Greg. Pletosu,

protoiereu, profesor gimnasial

Carte aprobată de Preaveneratul Sinod archidiecesan gr.-or.

Prețul broș. 2 C. 40 fil., pentru România 3 franci.

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.**

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 23 Sibiiu, Sâmbătă, 26 Februariu v. (10 Martiu n.) 1900. Anul XLVIII.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru streinătate pe an 24 C, 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de dóuĕ ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 60 fil. pentru fie-care publicare.

Industria sub protecţia statului.

Tot mai cu tărie se accentuéză tendenţa de a preface statul nostru până acum per eminentiam stat agricol, în stat industrial.

Nisuinţa acésta a factorilor competenţi se pare că dă de atâtea pedeci, încât până la realisare are sĕ trécă multă vreme.

Din momentul ce Ungaria e silită sĕ trăéscă în comuniunea vamală cu Austria, tóte opintirile par zădarnice, mai ales că aci lipseşte cu desĕvîrşire capitalul pentru inactivarea stabilimentelor mai mari industriale.

Ne aducem aminte că unul din fruntaşii saşilor de aici a crezut că ar fi bine sĕ acapareze capital strĕin din Germania în scopul acesta, dar ca muşcaţi de şerpi au strigat în gura mare toţi şoviniştii nostri contra acestei încercări altcum inofensive.

Capitalul străin e huiduit de şovinişti, sub cuvênt că cu capitalul acesta vine şi element străin şi se aşază aici şi acest element nu va întări nici pe sĕcui, nici pe cicoşii din pustele Ungariei.

Ministrul Hegedüs crede, că statul ungar este destul de puternic şi de tare, ca sĕ ia sub protecţia sa industria naţională, iar corifeii tuturor partidelor îi dau sfaturi, ca sĕ întocméscă fabrici în cari iarna sĕ pótă lucra şi ţeranii, iar vara sĕ-şi vadă de economia câmpului.

Ne vom bucura din tótă inima dacă îi va succede ministrului Hegedüs sĕ scótă industria şi meseriile din starea umilită în care se găsesc azi, dar noi nu suntem aplicaţi sĕ credem că va fi posibilă întemeiarea unei industrii în Ungaria, până ce articolii bine lucraţi în Austria trec graniţele fără nici o vamă.

In punctul acesta kossuthiştii se pare că representă punctul de vedere cel mai corect şi ei ani de-arêndul insistă pentru stergerea comuniunei vamale.

România, ţéră şi ea agricolă, a observat din bun timp, că e tributară Austriei şi statelor industriale învecinate şi a închis graniţele pentru productele industriale supunêndu-le la o taxă de vamă cât se póte de ridicată.

A protegiat şi lăsat în ţéră numai acele obiecte indispensabile, cari nu le putea produce — dar în schimb a făcut favoruri enorme tuturor întreprinderilor, cari s'au aşezat pe pămênt românesc, le-a scutit de dări pe mai mulţi ani şi în unele locuri le-a dat pămênt gratuit ca sĕ se construéscă casele şi etablismentele necesari

De atunci abia sunt 20 ani, şi în acest scurt restimp înfloresc în ţéra vecină o mulţime de fabrici, cari nici-odată nu ar fi putut sĕ se înfiinţeze, dacă statul nu le-ar fi asigurat favorurile arĕtate, şi nu le-ar fi câştigat şi piaţa recerută pentru prefacerea articlilor în bani.

Cum însĕ tendenţele aceste sunt puse la ordinea zilei, noi Românii de aici nu putem sĕ nu le observăm şi mai puţin putem sĕ ne închidem ochii la cele-ce se petrec în jurul nostru.

Până acum am fost noi destul tributari altor popóre.

Am vêndut lâna ieftin şi am cumpĕrat postavul cu preţuri înzecite, am vêndut vitele cu preţuri bagatele şi am cumpĕrat obiecte făcute din pielea lor, cu preţuri exagerat de scumpe.

Oraşele noi le-am susţinut, — şi bunăstarea tuturor orăşenilor, fie ei Unguri ori Saşi, noi le-o am agonisit, durere prin neştiinţa şi nepriceperea nóstră.

In timpul din urmă, pare-că s'ar fi deşteptat şi în poporul nostru, dorul, după o viaţă mai ticnită ca cea dela córnele plugului şi dela păşunatul oilor.

Avem aprópe în tóte oraşele elevi, sodali şi chiar măestri din fii ai némului nostru.

Anul acesta au fost cereri pentru ajutóre din fundaţiunea fericitului „Andronic“, în cari erau representate 26 branşe de meserii.

Acéstă fundaţiune revarsă binefacerile sale an de an asupra meseriaşilor şi industriaşilor de religiunea nóstră ortodoxă, — şi nu avem cuvinte sĕ mulţumim lui Dumnezeu, că acest mecenate el nostru şi-a îndreptat privirea asupra meseriilor şi industriei, dând avutul seu în scopul promovării intereselor lor.

Umblat în lumea mare, bărbat cu ochiu ager a aflat că noi Românii de aici trebue sĕ ne schimbăm modul de traiu, modul de viaţă şi de agonisinţă şi că cu economia de câmp şi de vite nu o sĕ mérgă multă vreme.

Vederile lui agere s'au adeverit mai curênd decât ne-am fi putut închipui.

Intre Români nu au fost proletari, pentru-că până şi cel mai serman ţeran a avut o locuinţă modestă şi puţin pămênt unde sĕ samene cât de cât pentru hrana vieţii.

Cu dările cele enorme către stat, cu comasările, aceste afaceri privilegiate în practica de tóte zilele, cu tot simţul de conservare, poporul nostru în multe părţi perde terenul şi moşia ţeranilor ajunge în mânile domnilor şi a ovreilor.

Oameni fără pămênt, trebue sĕ îmbrăţoşeze meseriile dacă e sĕ nu ajungă proletari în înţelesul strict al cuvêntului.

Dar nu atât temerea de proletariat are sĕ-i împingă la îmbrăţoşarea meseriilor, ci asigurarea unui traiu mai mulţumitor după muncă cinstită.

Nici nu am recomanda, că chiar numai cei de tot istoviţi sĕ îmbrăţoşeze meseriile.

De regulă din nimica la nimica ajungi — şi astfel meseriile ar fi bine sĕ le îmbrăţoşeze şi fii de ţerani mai cu stare, fii de preoţi şi învĕţători, cari le pot veni în ajutor cu sfat şi cu parale ca sĕ ajungă la independenţă şi statornicie.

Dela protecţia statului noi sĕ nu aşteptăm nimica — ci sĕ ne ridicăm prin puterea nóstră, prin înţelepciunea şi hărnicia nóstră şi avênd ajutor bun la biserică, în a cărei administrare corectă şi cinstită se află fundaţiunea fericitului mecenate, Andronic.

Investitura P. S. S. episcopului de Roman.

Duminecă, 20 Februarie, fiind ziua hotărîtă pentru învestitura P. S. S. Archiereului Gerasim Saffirin Craioveanu, ales Episcop al eparchiei Romanului, la órele 11½ diminéţa dóuĕ trăsuri de gală ale Curţei se aflau în curtea Sfintei Metropolii, pentru a conduce la Palat pe II. PP. SS. LL. Metropolitul Primat, pe Metropolitul Moldovei şi Sucevei şi pe P. S. S. Episcopul nou ales.

Cortegiul s'a format în modul următor:

D. prefect al Capitalei;
Dóuĕ plutóne de cavalerie;
Protoereii Capitalei;
Trăsura regală cu II. PP. SS. Metropoliţi;
Trăsura regală cu noul Episcop;
Alte douĕ plutóne de cavalerie.

La drépta şi la stânga trăsurei regale, cu Inalţii Prea Sfinţiţii Metropoliţi, se ţinea câte un major călare.

La órele 11¾ cortegiul sosind în curtea Palatului, garda presentă arma, iar muzica intonă „Spre rugăciune“.

II. PP. SS. Metropoliţii şi P. S. S. Episcopul, nou ales, fură întêmpinaţi pe peron, de dl adjutant de serviciu, iar în capul scării de onóre de d-nii adjutanţi regali.

II. PP. SS. LL. Metropoliţii au fost conduşi în sala Tronului, iar P. S. S. Episcopul nou ales, într'un deosebit salon de primire.

In sala Tronului se aflau adunaţi: Inaltul cler; d-nii miniştri; d-nii senatori; d-nii deputaţi; Inalta Curte de casaţie; Inalta Curte de compturi; primarul Capitalei şi consiliul comunal; d-nii prim-preşedinte, preşedinţii, dl procuror general şi procurorii Curţei de apel; dl prim-preşedinte şi prim-procuror ai tribunalului Ilfov; d-nii secretari generali şi directori ai ministerelor; dl comandant al corpului II de armată; d-nii generali şi coloneli şefi de corpuri din Capitală; precum şi mai multe alte notabilităţi.

FOIŢA

Despre scăderile ce slăbesc forţele materiale ale poporului şi mijlócele la ridicarea acelora,

temă cetită în conferenţa preoţéscă din tractul Branului, ţinută la 20 Ianuariu 1900, în Zerneşti de ***Ioan Teculescu,*** *paroch în Rêşnov.*

(Urmare)

Nu-i vorbă, frumóse şi originale sunt obiceiurile poporului nostru, deosebit la casurile mai sus numite şi, nu noi vom fi, cari vom căuta a curma acele datini. Dar, a le reduce la adevĕrata lor însemnătate, cu încungiurarea speselor fără scop şi ruinătóre, — suntem la tot casul chemaţi.

Sĕ nu omitem deci nici o ocasiune spre a-l capacita în punctele acestea, îndemnându-l cu stăruinţă, de a fi cumpĕtat şi cu mĕsură în tóte, precum şi de a-şi păstra frumosul şi trainicul port naţional; iară *reuniunile de temperanţă şi de înmormêntare* sĕ nu lipséscă, din nici una din comunele nóstre.

6. *Timpul*, care se zice — şi cu drept — că e ban, poporul nostru nu-l folosesce pe deplin raţional, sau apoi de multeori îl pierde în zadar. Lucră vara din greu, eară iarna întrégă, aşa zicând, stă şi se odichnesce românul. Şi apoi nu-i ridicol şi trist, sĕ-l vezi primăvara cum alérgă pe la târguri spre a-şi cumpĕra: coş de car, greblă, furcă etc.? Cum va da înainte în stare materială, când tot ceeace capĕtă vara cheltueşte earna, sau cum zic cei glumeţi: şasĕ capĕtă, şapte mânâncă, — ce-i rĕmâne pune bine. Luminat trebue deci cu tótă ocasiunea şi deosebit instruat încă din şcólă în lucrul de mână, ca cel puţin, pentru uneltele şi recvisitele ma mărunte sĕ nu mai fie silit a da bănişorii câştigaţi cu multă sudóre.

Tot aci fiind vorba de timp pierdut trebue sĕ amintesc şi de *multele sărbători* pe cari, după Ruşi, poporul nostru le ţine în mai mare numĕr. Sunt destule — trebue sĕ-i esplicăm — sĕrbătorile statorite şi numite de biserică, ca oprite dela lucru, deci nu e decât o evlavie esagerată şi greşită chiar, că se mai ţin bunăóră şi Joile din Paşti până în Rosale, apoi Foca, Pălia şi câte şi mai câte, a căror obârşie şi caracter se află mai mult în vechiul păgânism. E clar, că nu póte poporul nostru sĕ aibă acel câştig material, ce-l au alte neamuri vecine cu el, pe câtă vreme odichnesce îndoit ca acelea şi în urmă chiar la lucru deşi e din fire uşor şi făşneţ, nu póte ţiné prea mult din causa hranei slabe şi neîndestulitóre.

7. O slăbire mare în forţele materiale şi deatâtea ori o complectă sărăcie causéză poporului nostru *procesele şi judecăţile.* In adevĕr e ceva de spĕriat cu ambiţiunea şi mania românului de a se judeca pentru tóte nimicurile.

„*Măcar sĕ ştiu de bine, că-mi dau şi cămeaşa de pe mine şi tot nu mĕ las*“ . . ! îl auzi adesea zicênd pe român. Şi de câte ori cu durere, trebue sĕ esperiăm, că aşa se şi întêmplă, precum a susţinut el în fierbinţéla ambiţiunei lui; mai ales când neghiobia îl mai duce şi la advocaţi streini de limba lui, cari mai clar şi mai bine înţĕleg din tótă a lui pâră, numai acele vorbe, cu cari românul fudul închee zicênd: „*dau Dle ori şi cât, numai să'mi faci trébă bună!!* Cu tótă ocasiunea trebue deci combătut mai ales prin predică, acest funest obiceiu adênc încuibat în mijlocul poporului nostru, documentându-i anumit şi cu cifre chiar, că judecăţile sunt păgubitóre.

8. O împregiurare, carea indirect încă contribue mult la slăbirea forţelor materiale ale poporului nostru e şi faptul că: *nu-şi asiguréză productele, clădirile* şi în urmă şi *viaţa.* Cei deştepţi au usat şi useză tot mereu de aceste instituţiuni, cu adevĕrat binefăcĕtóre şi folositóre, numai românul îndărătnic şi neîncrezĕtor nu vrea a se face părtaş, de marele favor, ce societăţile teliurite de asigurare îl oferă.

Se întêmplă apoi şi încă fórte des, că îi arde casa, şura şi tot ce are şi — ce face el? Se tângue şi se vaetă că: ce-o sĕ se ştie sĕ se facă?, ce o sĕ mânânce copiii?, şi unde o sĕ se adăpostéscă preste iarnă? . . Strêmtorat la extrem se ia apoi şi colindă din sat în sat, cerşind ajutorul, carele în sumă sigură şi neasĕmânat mai mare l'ar fi primit îndată, dela cutare institut de asigurare, nu mai mult decât, — pentru câteva coróne, ce le ar fi solvit an de an. Tot aşa şi cu asigurarea vieţei, — carea asemenea pentru o sumă óre care anuală — şi carea în urmă nu l'ar împintena decât numai la cruţare, ofere un ajutor fórte însemnat mai ales pentru cei ce au nenorocirea de a-şi pierde mai 'nainte de vreme pe susţinĕtorul lor.

(Va urma)

Anunţându-se sosirea Prea Sfinţiţilor Prelaţi, M. S. Regele, împreună cu A. S. R. Principele Ferdinand şi Micul Principe Carol, precedaţi de d-nii adjutanţi, a făcut întrarea în sala Tronului.

După ce Majestatea Sa s'a suit pe Tron, adjutantul regal de serviciu a întrodus pe Prea Sfinţia Sa Episcopul, noul ales la eparchia Romanului, în faţa Tronului; apoi dl ministru al cultelor dete citire diplomei de învestire a noului ales.

M. S. Regele, luând cârja episcopală ce-i remise I. P. S. S. Metropolitul Moldovei şi Sucevei, o dete Preasfinţitului Episcop, pronunţând următórele cuvinte:

„'Ţi încredinţez cârja episcopală
„pentru a păstori turma eparchiei Ro
„manului“.

Prea Sfinţia Sa, mulţumind, rosti cuvêntarea următóre:

Sire,

Din mila lui Dumuezeu, fiind ales şi întărit în Scaunul episcopal al Eparchiei Romanului, cu cea mai adâncă smerenie primesc din mânile Majestăţei Vóstre Cârja episcopală.

Eparchia Romanului are un vechiu şi ilustru nume istoric, un nume de care sunt legate multe şi folositóre aduceri aminte bisericeşti şi naţionale.

Acéstă simplă constatare este destulă pentru ca sĕ-mi dea mĕsura greutăţei pe care am a o suporta. Incredinţat fiind încă că, după sfintele cuvinte, tóte se pot cu Christos, cel ce ne întăreşte, nădăjduesc că A-tot-puternicul Dumnezeu va şti întru a sa înţelepciune sĕ potrivéscă lucrurile în aşa mod ca, după slabele mele puteri, sĕ rĕspund aşteptărilor Majestăţei Vóstre şi Naţiunei, spre binele sfintei nóstre biserici si scumpei nóstre Patrii, avênd pururea de model pe acei îmbunătăţiţi erarchi, cari au ilustrat falnicul nume al eparchiei Romanului.

Ca cetăţén supus credincios Majestăţei Vóstre şi legilor nóstre bisericeşti şi politiceşti, făgăduesc sĕrbătoreşte înaintea lui Dumnezeu şi a Majestăţei Vóstre că, cu tótă grija, mĕ voiu sârgui de a fi, şi în timpul cât voiu mai trăi, un element de pace şi de tótă buna rânduială, şi de a propovĕdui turmei cuvêntătóre ce mi se încredinţéză: frica Domnului, credinţa în El, viaţa cea plăcută lui Dumnezeu, respect şi devotament către Tronul şi Dinastia Majestăţei, Vóstre, supunerea către ocârmuitori, ascultarea de legi şi iubirea de Neam.

Ca smerit slujitor al Altarului, în tótă viaţa mea voiu înălţa rugi către Cer pentru îndelung înzilirea Majestăţei Vóstre, a Majestăţei Sale Regina, a AA. LL. Regale Principilor Moştenitori şi a scumpelor Lor Odrasle Principii Carol, Elisabeta şi Maria, spre propăşirea sufletéscă şi trupéscă a bisericei şi Neamului nostru. Amin.

M. S. Regele binevoi a rĕspunde P. S. S. Episcopului:

„Prea sfinte Părinte,

„Chemat, ca Episcop, la cârmuirea
„spirituală a Eparchiei Romanului,
„prin alegerea marei Adunări, cu vie
„mulţumire 'Ţi-am încredinţat toiagul
„păstoral, ca semn al acestei vrednicii.

„Puţine zile a dăruit Cerul pre-
„decesorilor Prea Sfinţiei Tale întru
„îndeplinirea îndatoririlor lor pe acest
„vechiu scaun episcopal: unul după al-
„tul, în scurt timp, au trecut într'o
„viaţă mai bună. Din tot sufletul doresc
„ca Prea Sfinţia Ta sĕ păstoresti un
„lung şir de ani, în sănĕtate şi linişte,
„turma încredinţată pazei Tale. Fii pen-
„tru dânsa o pildă vie de cuvioşie şi de
„fapte bune, îndeamn-o necurmat la sim-
„ţĕmêntul religios şi la datoria creşti-
„néscă, arătându-i că, în césurile de
„grele încercări şi de dureri, numai în
„o adâncă credinţă se póte găsi reazem
„şi alinare.

„Nădăjduesc că poveţele şi stăruin-
„ţele Prea Sfinţiei Tale, ca o sĕminţă
„bună, vor fi rodnice în acest bine pre-
„gătit ogor al Eparchiei Romanului,
„unde, de vécuri, iluştri şi vrednici
„păstori au sădit iubirea de Dumnezeu,
„alăturea cu inbirea de Ţară. Acolo
„marele şi neuitatul Episcop Dositeiu
„a scris psaltirele în limba română;
„acolo pentru prima óră a resunat la
„auzul poporului cuvêntul lui Dumnezeu
„în graiul strămoşesc. Lui Dositeu da-
„torim dar strânsele şi nepreţuitele le-
„gături ce fac nedespărţite în inima
„Românilor Religia şi Patria, care astfel
„'şi-au neînfrântul lor adăpost în Bise-
„rica naţională.

„Te duci, acum, Prea Sfinte Pă-
„rinte, în Eparchia Ta, spre a o oblă-
„dui cu dragoste şi îngăduinţă; fii pen-
„tru credincioşi un adevĕrat părinte şi
„un blăjin sfătuitor, iar neîncetat înalţă
„în vechia biserică a lui Petru Rareş,
„rugile Tale către A Tot Putintele ca
„sĕ reverse binecuvêntările Sale asupra
„scumpei nóstre Ţeri.

„Mulţumesc călduros Prea Sfinţiei
„Tale pentru cuvêntarea ce ne-ai rostit
„şi 'Ţi urez ani mulţi şi fericiţi pe acest
„scaun al Romanului, împodobit cu nu-
„mele atâtor Ierarchi, cari au fost fala
„Bisericei autocefale române“.

Acéstă solemnitate terminată, M. S. Regele a felicitat pe Prea Sânţitul Episcop şi, după ce a mai convorbit cu mai tóte persónele presente, s'a retras în apartamentele Sale.

In urmă, P. S. S. Episcopul a fost condus la Sânta Metropolie în aceeaşi ordine şi cu acelaş ceremonial ca la sosire, P. S. S. Episcopul Romanului fiind însoţit, în trăsura Curţei, de dl ministru al cultelor şi precedat de:

Protoiereii Capitalei;

II. PP. SS. Metropoliţi în trăsura regală;

PP. SS. Episcopi Eparchioţi;

Primarul Capitalei, şi de

Archidiaconul Sântei Metropolii, care ţinea Cârjea P. S. S. Episcop, însoţit de un diacon.

In acest timp, ca şi la sosire, clopotele bisericilor din Capitală au sunat.

La uşa bisericei Sântei Metropolii, P. S. S. Episcopul nou ales a fost primit de PP. SS. Episcopi şi Archierei, după care a urmat obicinuita rugăciune.

„Timpul“

Revistă internă

(*Bánffy acusat de Ugron*). In zilele acestea ziarul *Vaterland* a adus pe basa unui comunicat din Budapesta ştirea, că bar. Bánffy va trebui sĕ se retragă din postul de mareşal al curţii şi causa la acésta ar fi diferenţele dintre fostul şi actualul ministru-president maghiar, diferenţe cari merg atât de departe, încât baronul Bánffy nici n'a predat lui Széll Kálmán fondul pentru acoperirea speselor de alegere, pe care chiar şi din strĕinătate 'l-au pus ómenii la disposiţia guvernului maghiar. Procedura acésta a baronului Bánffy, prin luarea unei posiţii atât de importante faţă de urmaşul seu, cu privire la 'alegerile proxime, a dat naştere la resens, şi de fapt procedura sa nu e compatibilă cu posiţia ce o are la Curte.

Bánffy a cerut telegrafice sĕ i-se publice o rectificare a comunicatului ziarului Vaterland, precum şi ca sĕ-i-se spună isvorul nebasat al acelei ştiri, ear în casul denegărei acestei cereri sĕ i se dea satisfacţie cavalerésca.

Rectificarea a publicat-o ziarul Vaterland, însĕ altă satisfacţie n'a voit sĕ-i dee.

Chestia acésta a format obiect de discuţie în şedinţa de Joi a camerei. S'a ţinut în scopul acesta la iniţiativa partidului poporal şedinţă secretă, în care au eşit la lumină lucruri sensaţionale. Primministrul Széll a declarat că el a primit dela Bánffy fondul de disposiţie, în perfectă ordine. S'a sculat apoi ministrul Fejérváry şi a declarat, că Bánffy într'adevĕr voia sĕ facă alegeri nóue la 1898, dar n'avea bani destui. In fine s'a sculat Ugron Gábor şi a declarat, că el a scris articolul în „Vaterland“ şi susţine tot ce a scris. Lucrurile s'au complicat deci rĕu; pentru-că sau are Ugron dreptate, şi atunci Széll a retăcut faptul; sau a grăit Széll adevĕrul, şi atunci Ugron a sedus opiniunea publică.

Br. Bánffy a provocat prin secundanţii sei pe Ugron, care va avé acum sĕ se răfuéscă pe cale cavalerésca. In acelaş timp Ugron a provocat pe ministrul Fejérvàry pentru unele expresii rostite în dietă, dar ministrul de honvezi i-a rĕspuns, că n'a voit sĕ-l vateme.

Scrisóre din Sĕlişte.

Sĕlişte, 23 Faur 1900.

— *Sinod parochial ordinar. A cincea prelegere economică.* —

Dumineca în 20 l. c. s'a ţinut sinodul ordinar al comunei bisericesci de aici. D-l paroch local Ioan Popa a deschis şedinţa cu o potrivită vorbire, în care arată însemnătatea cea mare ce o au sinódele nóstre parochiale în cadrul constituţiei nóstre bisericesci.

După constituirea definitivă a sinodului, a urmat alegerea membrilor în comitetul parochial, precum şi alegerea epitropilor la cele trei biserici. Acestea s'au făcut prin aclamare, primindu-se lista alcătuită de mai mulţi membrii fruntaşi ai sinodului.

In sinodul protopresbiteral s'au ales de asemenea prin aclamaţiune, d-nii: Petru Drăgits, Dr. Nicolau Comşa, Dumitru Vulcu şi Dumitru Roman.

A urmat apoi un raport despre mişcarea poporaţiunei din cele patru parochii şi după acésta notariul comitetului parochial D. Mosora cetesce un raport amănunţit despre averile bisericesci şi scolare. Din acest raport estrag datele referitóre la averea mişcătóre:

I. Fondurile celor trei biserici:

a) Bani depuşi la Cassa de păstrare cor. 41223.50;

b) Bani în numĕrar la epitropii cor. 1344.68;

c) In obligaţiuni şi hârtii de valóre cor. 5763.30. — La olaltă cor. 48331.48.

II. Fondul cultural al bisericei (scolar)

a) Bani depuşi la bancă: cor. 22645.70

b) Bani în numĕrar: cor. 1650.32;

c) In obligaţiuni şi hârtii de valóre cor. 9300. — La olaltă cor. 33596.08.

Adăugêndu-se la acestea şi suma „fondului cimiteriului“ de 1088.60 şi a „fondului preoţesc“ de 2800 cor. ne dau suma totală a averilor mişcătóre de cor. 85816.10.

In privinţa chivernisirei averilor bisericesci şi scolare, Sĕliştea s'a îngrigit ca acestea sĕ fie cât mai bine asigurate. Este ştiut, că aprópe în tóte comunele averea bisericéscă mişcătóre e dată împrumut pe la credincioşi. Cât de greóe e administrarea ei ast-fel, dar mai ales câte neplăceri provin din causa acésta, e superfluu a mai insista.

Aşa a fost şi aici în Sĕlişte, azi însĕ, mulţămită înţelepciunei mai multor fruntaşi, abia mai sunt vre-o 10 împrumuturi la credincioşi, şi acestea cu obligaţiuni intabulate, tóte celelalte ce au fost încassabile, s'au încassat şi banii s'au depus spre fructificare la bancă putênd a dispune ori când de ei.

In câte parochii nu se pot împlini cele mai de lipsă trebuinţe fie la biserică, fie la scólă, numai pentru că „nu-'s bani“, deşi de fapt sunt bani, dar'... „sunt la popor şi nu se pot scóte“.

*

Tot Dumineca d. a. am avut fericirea a asculta o prelegere economică, a cincea din serie, fórte instructivă. Aceasta a fost ţinută de d-l Romul Simu înv. în pens. Subiectul ei a fost: stupăritul. D-Sa a vorbit pe larg despre folosul material şi moral ce'l pot avea cei ce se vor indeletnici cu acest ram al economiei, despre viaţa activitatea şi traiul albinelor, despre coşniţe şi stupine.

Publicul din loc arată un viu interes faţă de aceste prelegeri cea-ce numai spre laudă îi servesce; şi cu acest prilegiu „sala festivă“ a şcólei a fost îndesuită de ascultători. Atenţiunea cu care a fost urmărită acéstă prelegere, ce a ţinut o óră şi $1/2$, precum şi puternicele salve de „sĕ trăiască!“, cari au rĕsunat la adresa conferenţiarului ne dovedesc deasemenea complăcerea publicului.

Nu tot aşa se póte zice despre unii vecini. Scriitorul acestor şire, fiindcă şi-a luat voia a înregistra într'un mod de tot inofensiv în colónele unui ziar observaţiile sale în privinţa acésta şi-a rescultat asupra pe toţi conducătorii unei comune. Ar fi de dorit, ca în vederea scopului mai înalt ce se urmăreşte prin aceste conferenţe, domniidin fruntea comunelor sĕ fie mai puţin susceptibili, premergând cu bun exemplu înaintea celor conduşi.

dam.

Revistă externă

Femeile germane la universitate.

Reichstagul german a pertractat în şedinţa dela 7 Martiu n. cererile presentate pentru egala îndreptăţire a femeilor cu bărbaţii la universitate. Deputatul Schrader propune ca petiţiile sĕ fie transpuse cancelariului imperial cu recercarea, de a exopera un acord al guvernelor aliate, pe basa căruia sĕ fie admise femeile la tóte prelegerile dela universităţile germane. Deputatul Hertling e de părere sĕ fie încredinţată afacerea singuraticelor guverne. După-ce mai vorbesc câţi-va deputati, adunarea imperială la propunerea comisiunei trece la ordinea zilei.

Convocare

In sensul §-lui 19 alinea a dóua din statute prin acésta convoc adunarea generală estraordinară a reuniunei române de musică din Sibiiu pe *Dumineca, 27 Februariu (11 Martiu) a. c. la órele 11 a. m.* în sala de musică din seminariul archidiecesan.

Obiectele de pertractare: alegerea de membri în comitet la locurile devenite vacante prin renunciare.

Sibiiu, 25 Februariu 1900.

Mateiu Voileanu,
president.

NOUTĂŢI

Şedinţele representanţei fundaţiunei lui Gozsdu. In primele 5 zile ale lunei Martiu st. nou şi-a ţinut în Budapesta representanţa fundaţiunei lui Gozsdu şedinţele sub conducerea I. P. S. Sale metropolitului Ioan *Metianu*, la care au luat parte ambii episcopi: P. S. L. Nicolau *Popea* şi Iosif *Goldiş*, apoi membrii representanţei, Dr. Iosif Gall membru al casei magnaţilor, Ioan cav. Puşcariu, jude de curie pens., Georgiu Szerb, deputat dietal, Parteniu Cosma director de bancă, Dionisiu Poynar jude de tablă, şi Avram Berlogia jude la curie.

Averea fundaţiunei în anul 1899 s'a înmulţit cu suma de preste 60.000 fl.

Dintre hotărîrile aduse amintim: facerea pregătirilor necesare pentru zidirea nóuă a caselor fundaţiunei, între cari şi cea a internatului.

In legătură cu acésta trebue sĕ dăm cea mai categorică desminţire scirei publicate prin ziarele din Budapesta, că representanţa păgubeşte fundaţiunea cu luarea de diurne, cari anual se urcă la sume de preste 30 000 fl.

Scirea acésta este sinonimă cu calomnia, căci nu este fundaţiune, care sĕ fie administrată mai cinstit şi mai eftin, ca şi fundaţiunea Gozsdu.

Representanţa anual ţine numai 2 şedinţe, una în Martie în Budapesta, alta în August în Sibiiu. Numai la şedinţele acestea au membrii diurne. Alte spese fundaţiunea cu representanţa nu are, şi aceste spese sunt neînsemnate.

*

Denumirea d-lui deputat dietal Ioan Beleş de notar public reg. în Arad a apărut în nrul de Mercuri al fóiei oficióse. Prin acéstă numire a devenit vacant cercul electoral al Radnei.

*

O rectificare. Dela loc competent ni-se dă informaţiunea, că mulţumita ministrului de culte şi instrucţiune publică esprimată institutului „Albina“, pentru „jertfele făcute întru ajutorarea studenţilor sĕraci, dela şcólele medii“ nu priveşte ajutorul dat prin înfiinţarea şi susţinerea „mesei studenţilor“ precum am anunţat noi în numĕrul de Joi, ci suma de 100 fl. votată de adunarea generală din anul trecut pentru „Fondul studenţilor miseri dela gimnasiul gr.-cat. din Blaj“.

Curios, că hârtia de mulţumită espedată pe postă, dela inspectorul suprem reg. de şcóle din Cluj a sosit la „Albina“ în 7 l. c. pe când ziarele din Budapesta din 6 l. c. o produceau deja ca ştire primită din Sibiiu.

Tot sistemul vechiu cu productele biuroului de presă.

*

Avis. Pentru completarea colecţiunei fóiei archidiecesane „Telegraful român“ din biblioteca seminarială, se caută spre cumpĕrare Nrii completi pe anii: *1855—1872*, *1886*, *1888*, şi *1891—1895*.

Ofertele de vindere sĕ se facă la Direcţiunea seminarială. Preţul se trimite numai după primirea colecţiunii oferite. Se primesc colecţiuni atât legate, cât şi nelegate.

Direcţiunea seminarială.

*

Arta bisericeascâ la esposiţia din Paris. Ministerul de culte al României va trimite la esposiţia din Paris, drept obiect de artă bisericească modernă, un epitaf representând plângerea Maicei Domnului în momentul când D. N. Iisus Christos avea sĕ fie aşezat în mormânt, avênd lângă sine pe Iosif şi Nicodim. Epitaful a costat 20.000 de lei şi e lucrat în fir şi mĕtasă pe o lungime de $2^1/_2$ metri şi 2 metri înălţime. Fiind presentat Reginei, M. Sa 'şi-a esprimat dorinţa, ca epitaful sĕ fie espus la Ateneu, pentru-ca şi publicul român sĕ aibă prilej a vedé şi admira acest obiect de artă. Pentru întrare publicul va solvi o taxă de 50 bani în folosul policlinicei Elisabeta.

*

† Lucreţia Rudow născ. Suciu, cunoscuta literată română a reposat în Oradea-mare la 5 Martie, în etate de 40 de ani. O jeleşte întristatul seu tată Petru Suciu, protopresbiter gr.-or. împreună cu fiica ei adoptată Ana. Fie-i binecuvêntată memoria!

*

Secţiunea artelor frumóse din Bucureşti a ţinut o şedinţă în sala Ateneului, în care s'a hotărît alegerea unei comisii, care sĕ culégă scenele din istoria culturală a Românilor, destinate a figura în Marea Frescă a Ateneului. Acéstă comisiă se compune din d-nii: Grigorescu, Mincu, G. Dem. Theodorescu, N. Stănescu, V. A. Urechiă. Primul şi ultimul tablou au fost deja alese. Intâiul va representa *trecerea oştilor romane, în frunte cu Traian, peste podul lui Apolodor* pentru a cuceri Dacia. Ultimul tablou va representa *încoronarea domnitorului Carol I* ca Rege al României. Pentru esecutarea acestor dóuĕ tablouri se va publica un concurs între pictorii români. A dóua hotărîre, care s'a luat e următórea: In cursul lunei Martie se vor da dóuĕ concerte, la cari se vor cânta bucăţi din vechea nóstră musică naţională.

*

Traian V. Motora, ales paroch în Gernesig, tractul protopresbiteral al Murĕş-Oşorheiului, a dăruit pentru fondul de reservă al „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“, suma de 10 coróne.

*

Obiecte de pe timpul lui Mihai Viteazul. Preotul bisericei din comuna Bucovu, aproape de Ploeşti, făcênd o groapă lîngă altar, a descoperit un cazan, care conţinea mai multe monede şi arme de pe timpul lui Mihaiu Viteazul.

Această comoară a fost depusă la primăria locală.

*

Congres internaţional pentru istoria comparativă. Proximul congres internaţional pentru istoria comparativă se va ţinea dela 23—29 Iuliu a. c. în Paris, în edificiul „Collége de France“. Insinuări se primesc la secretariatul general (Paris Bulevard Raspail 10) şi la cassariul general contele de Tarade (Paris, rue Cambon 45). Congresul e împărţit în 8 secţiuni şi anume: 1. pentru istoria universală şi diplomatică, 2. pentru istoria comparativă a instituţiunilor şi a dreptului, 3. pentru istoria comparativă a economiei naţionale, 4. pentru istoria comparativă a religiunilor, 5. a ştiinţelor, 6. a literaturilor, 7. a artelor desemnative şi 8. a muzicei. Disertaţiile trebue sĕ fie însinuate până la 1. Iuniu la biroul presidial al singuraticelor secţiuni. Disertaţii publicate sau ţinute deja, nu se admit. Durata unei disertaţii e fixată pentru 15 minute. Taxele de participare sunt statorite cu 20 frcs.

*

Deschiderea exposiţiei universale din Paris se va face de către preşedintele republicei Loubet în 14 Aprilie n. 1900 şi marele public va puté sĕ visiteze exposiţia începênd din 15 Aprilie.

*

La universitatea din Bucureşti sunt înscrişi în total 2.729 de studenţi, dintre cari 244 strĕini, astfel repartisaţi: La teologie 228, la ştiinţe 378, la litere 413 la drept 1.136, la medicină 574, la farmacie 477 studenţi.

*

Maghiarisări de nume în 1899. După arĕtările ministeriului de interne în anul trecut au fost 3240 petenţi, cărora li s'a permis maghiarisarea numelui. Faţă de a. 1898 numĕrul acestora e cu 3482 casuri mai mic. La numĕrul de 3240 cu cele mai multe maghiarisări contribue capitala Ungariei, şi adecă cu 874 casuri, sau 27 %, urméză îndată Aradul cu 92, Clujul 38, Orade 33, Timişóra 31; în Braşov şi Sibiiu au fost câte 11 casuri, Oraviţa şi Orşova câte 6, Deva 4, Deş 2 etc. Cu privire la starea socială a celor-ce şi-au maghiarisat numele, contingentul cel mai mare îl dă clasa inteligentă, între care în prima linie au fost: 671 amploiaţi şi servitori dela căile ferate, 47 oficianţi de postă, 94 oficianţi de stat, 47 amploiaţi şi servitori comitatenşi, orăşeneşti şi comunali, 19 profesori, 219 invĕţători, 61 gendarmi, 15 ingineri şi 744 cu ocupaţii necunoscute. Maghiarisarea numelor cucereşte mai mare teren precum se vede între oficianţii de stat, gendarmi, învĕţători şi ingineri. După religiune au fost cei mai mulţi israeliţi şi anume 1634; greco-catolici 106, greco-orientali 30.

*

Sindicatul ziariştilor din Bucureşti. Dl Alexandru Ciurcu a depus la cameră un proiect de lege din iniţiativă parlamentară pentru a se recunóşte „sindicatului ziariştilor din Bucureşti“ calitatea de persónă juridică, în limitele Statutelor în fiinţă, care nu se vor putea modifica fără încuviinţarea consiliului de miniştri şi prin decret regal.

Camera a admis urgenţa asupra acestui proiect.

*

O nóuă expediţie a lui Nansen. Marele cercetător al Polului-Nordic într'o convorbire avută de curênd în Berlin cu un ziarist, a spus că are de gând sĕ facă o nóuă expediţie în scopul studierii curentelor maritime. Expediţia e pusă la cale de guvernul norvegian şi va înainta cam până la gradul de lăţime corĕspunzĕtor insulei Izlanda; va pleca pela mijlocul lui Maiu şi la tómnă se va întórce. Corabia va fi construită după modelul vestitei corăbii Fram, cu care a făcut prima călătorie, dar va fi mai mică. Nansen va fi însoţit de 20 de ómeni. Aducênd vorba despre sórtea lui Andrée, a zis, că nu se mai îndoeşte despre catastrofa lui.

*

Teatrul naţional frances din Paris a ars cu desăvêrşire, căzênd jertfă flacărilor o mare parte a obiectelor preţióse. Actriţe Henriot neputându-se refugia la timp încă a pierit în marele incendiu.

*

Dela Cap la Cairo. Mr. C. S. Grogan, cel dintâi european, care a percurs Africa dela Cap până la Cairo a sosit de câteva zile după o absenţă de doi ani în Anglia şi într'o convorbire cu un representant dela „Agenţia Reuter“ a istorisit o mulţime de lucruri interesante despre păţeniile lui în ţinuturi până acum nepătrunse, în carí se află o mulţime de vulcani activi, ţinuturi locuite de canibali selbatici.

Aprópe de lacurile Victoria şi Tanganyka dete Mr. Grogan preste o mulţime de vulcani — unul din ei de 2 ani activ — cari cuprind un teritoriu de vr'o 30—40 miluri. Dóuă erupţiuni vulcanice s'au întîmplat în presenţa lui în ţinuturile cercetate. Regiunile sunt fórte serace de apă, dar cu tóte acestea până în anii ultimi erau des împopulate. Intre altele istorisesce, că într'o espediţie întreprinsă cu 8 indigeni în interiorul regiunei lacurilor, a dat de un ţinut pustiit cu totul de erupţiuni vulcanice. Păduri şi turme întregi de elefanţi au fost îngropate sub lavă şi cenuşă vulcanică. Afară de aceia ţinutul a fost jefuit de 5000 Balecas, aparţinători unui trib nomad de canibali din valea Congo, cari trăiesc din vênat de ómeni.

Firesce eu nu eram pregătit la astfel de apariţii. Mai târziu aflai dela indigenii mei, că întrégă populaţia ce locuia un teritoriu de 3500 miluri□ a fost omorîtă şi consumată de seminţia Balecas, remânênd numai 60 de ómeni. Scenele al căror martor ocular am fost eu în acéstă ţéră a morţii, continuă Grogan sunt aşa de îngrozitóre, că e aprópe imposibil a-ţi face şi numai o idee despre ele. Pas de pas am dat de schelete omenesci, rîurile erau pline de remăşiţe mutilate de organe omenesci. Canibalii prefăcuseră în cenuşă satele indigenilor şi-şi construiseră în tótă ţéra colibe ca locuinţe provisorii. In astfel de colibe am vĕzut resturi petrificate de bărbaţi şi femei, cari trebuea sĕ fi fost chinuiţi într'un mod indescriptibil de barbar. După ce am părăsit regiunea acésta acoperită cu lavă, ajunsei pe un platou înalt de 6000 de urme, ce oferea o privelisce fórte frumósă, dar în curênd aflai şi aici pretutindenea urme de canibali. Deodată descoperii o cétă de Balecas, ce alerga pe deal şi-'şi zăngănea suliţile. Călăuzul me lămuri spunêndu-mi, că ómenii aveau intenţia sĕ me mânânce. Am descărcat un foc asupra-le.

Acésta i-a înmărmurit. Ei nu se întâlniseră cu un alb şi nu auziseră încă nimic despre pravul de puşcă. Ii urmării până în sat susţinênd o luptă de 4 zile cu ei până ce scăpai. Oamenii acestia n'au de fel un esterior respingătoriu, sunt binefăcuţi cam mici de statură, şi cu trăsurile feţei plăcute. Bărbaţi şi femei erau lipsiţi de îmbrăcăminte, şi pĕrul cel lung le da o înfăţoşare selbatică. In decursul luptei de 4 zile cu canibalii am fost lipsiţi de ori ce hrană.

Notiţă literară.

Slavisarea Bucovinei în secolul XIX, ca punct de mânecare al politicei de viitoriu grandpolone. — Consideraţiuni etnografice şi politice, de un român bucovinean. Viena 1900. Editura lui Carol Gerolds Sohn I, Barbaragasse 2.

(Urmare)

Deplasarea limbilor se întêmplă aşa că ţeranul român în urma predilecţiei pentru limbi strĕine şi a talentului de limbi, îşi însuşeşte repede graiul poporului vecin, pecând Ruteanul de regulă nu învéţă nici o limbă străină. In adunări mai mari româneşti, de se va afla un singur rutean, vor vorbi toţi Românii de dragul lui ruteneşte (Durere, acésta o fac Românii şi la noi faţă de străini). Astfel d. e. în têrgul dela Wizniţ, Stăneşti, Coţman şi Sadagura abia poţi auzi chiar şi numai un cuvênt românesc, dincontră în Câmpulung şi Rădăuţi cu tótă predominarea elementului român, limba ruténă ca limbă de conversaţie nu remâne neobservată, ear în Cernăuţi, Storozineţ şi Seret prevaléză ca limbă de piaţă. Limba ruténă o învaţă mai uşor toţi funcţionarii nemţi şi slavi, de cât pe cea română şi astfel în contactul neoficios limba de discuţie e în mĕsură covîrşitóre limba ruténă. Ţeranul român consideră limba ruténă de mai practică, mai nobilă şi se întêmplă, că şi pe inteligenţi români i agrăeşte ruteneşte. In felul acesta mai venind şi agitaţiunea regimului în favorul Rutenilor, poporul rural român îşi negligă şi cu timpul îşi uită limba proprie cedând locul celei rutene. Zona de dóuĕ limbi se preface cel mult în decursul unei generaţiuni în una curat ruténă.

Rutenii au ştiut sĕ infiltreze în popor credinţa, că ei sunt o naţiune alésă a lui D-zeu, că D-zeu vorbeşte numai ruteneşte, şi Christos când va veni la judecata cea de pe urmă încă va vorbi ruteneşte.

Rutenisarea se acceleréză prin aceea, că clasa cultă română nare nici un contact cu populaţia rurală şi nu voiesce sĕ pricépă ameninţarea naţionalităţii române. In loc de a se cugeta la împedecarea înstrăinării naţionale, se nĕzueşte — deşi fără succes — se câştige favorul „Ruşilor bĕtrâni“, fără sĕ facă distincţiune între naţionalitate şi confesiune. Nu numai ţeranii români, ci şi singuratici preoţi îşi cresc copiii ca „Ruşi-bĕtrâni“ ortodoxi, şi dacă îi întrebi, pentruce vorbesc cu copiii lor numai ruteneşte, îţi respund: E tot una; sunt dór Ruşii nostri (ortodoxi). Acésta e o tristă dovadă, că Românii nu sunt încă în clar cu elementele instinctului de conservare proprie.

Negligarea acésta a limbei proprii de dragul amicilor ruteni „bĕtrâni“, e o causă importantă a rutenisării şi a decadinţii poporului rural român. De altă parte rutenii au o organisaţie naţională solidă şi fiecare reuniune a lor e un centru agitatoric subvenţionat de stat.

Ceia-ce trage mai greu în cumpĕnă e sistemul de guvernare, care urméză consecutiv o politică vrăjmaşă românilor şi numai în alegerea mijlócelor a fost deosebire.

De present se manifestă neîndreptăţirea Românilor din partea sistemului dominant în dóuĕ direcţiuni: prin rutenisarea învĕţămêntului poporal inferior şi prin tractarea ne egală a preoţilor, funcţionarilor şi învĕţătorilor apărţinĕtori celor dóuĕ naţionalităţi.

Limba de propunere în şcóle cu elevi români e în fórte multe casuri limba ruténă, ear copiii părinţilor, cari vorbesc dóuĕ limbi sunt înscrişi ca ruteni. De altă parte învĕţători cualificaţi pentru limba română, de fapt nu o cunosc.

Un cas caracteristic pentru politica şcolară agresivă a guvernului faţă de Români presintă şcóla poporală din Volţineţ, comună locuită de Români şi Ruteni. Prin falsificări de acte au fost sterşi din listele oficiale 70 de şcolari români de acolo şi şcóla utracuistă a fost prefăcută în ruténă. Numai în urma reclamelor energice ale părinţilor şi după vii desbateri în dieta ţerii, a fost reintrodusă limba română în drepturile ei.

In şcóla din Ludi-Horecea lângă Cernăuţi se duse marele rutenisator Tumlirz, inspector şcolar al ţĕrii în persónă şi terorisă pe şcolari, întrebându-i dacă ştiu ruteneşte. Din nefericire abia au fost 25 cari nu ştiau şi astfel şi-a permis numitul inspector sĕ sisteze limba română în şcólă.

Un alt cas. In concursul publicat pentru şcólele din Mihalcea şi Cuciurul-mare se pretinde dela învĕţători cunoscinţa limbei române şi rutene, sau în lipsa astor-fel de petenţi numai a limbei rutene; scopul e evident, ca sĕ se aplice adecă numai învĕţători ruteni, cu ajutorul cărora toţi Românii din aceste dóuĕ comune mari sĕ fie nimiciţi.

Tóte recensementele poporaţiunii se fac în defavorul Românilor numai pentru a le reduce şcólele. Dar sistemul duşmănos Românilor se manifestă şi faţă de cei-ce se află în posturi publice. In posturi mai înalte preste tot ei nu află întrare, ear Românii, cari îmbracă posturi inferióre, dacă numai încâtva ţin la naţionalitatea lor sunt şicanaţi şi preteraţi dela ori-ce avansament. Scriitori de frunte precum profesorii Stefureac, Marian şi D. Onciul au fost vexati cu cercetări disciplinare fără resultat; în vreme-ce Rutenii au astăzi 3 profesori universitari la facultăţile laice, Românii afară de cel pentru literatura română n'au nici unul. E îndeobşte cunoscută góna mai recentă a presidentului ţĕrii Bourguignon contra clerului român din causa purtării colorilor naţionale.

(Va urma.)

Dare de sémă şi mulţumită publică.

In scopul procurării obiectelor necesare în internul bisericei celei nóue din Petroşeni, dl Nicolae Socol, măestru ferar şi membru al comitetului parochial, a colectat în sĕrbătorile trecute din următórele comune: Sĕlişte (lângă Sibiiu) suma de 83 cor. 04 fil., Galeş 36 cor. 14 fil., Tilişca 8 cor. 30 fil., Sibiiel 12 cor., Vale 21 cor., Poiana 24 cor., Rod 22 cor. 50 fil., Reşinari 37 cor. 30 fil., Poplaca 28 cor. 52 fil., Gurarîului 41 cor. 32 fil. Suma 314 cor. 12 fil.

In întreprinderea acésta a fost ajutat dl colectant în mod favorabil în comuna Sĕlişte de domnii Const. Criştiu şi Ilie Hociotă, învĕţători, de dl Dum. Lucaciu, comerciant şi în deosebi de dl Nicolae Hanciu, măestru ferar în Sĕlişte, iar în celelalte comune de domnii preoţi, notari şi antistii comunale.

Tot-odată prin postă în urma „Apelului, au incurs dela comuna Marpod prin on. paroch Fl. Bologa 1 cor. 50 fil., din Zam prin on. paroch N. Enciu 20 cor. 24 fil., din Craiva prin on. paroch I. Moruşca 2 cor. 46 fil., din Bucium-Muntari prin. on. paroch I. Cosma 4 cor. 50 fil., din Sadu prin on. paroch. I. Popovici 7 cor. 16 fil., din Vêrtop prin on. par. I. Gligor 3 cor., din Sibiiu, (pórta turnului) prin on. paroch C. Dimian 4 cor. 38 fil. Suma 43 cor. 24 fil.

Comuna nóstră bisericéscă îşi împlineşte cea mai sfântă datorinţă, aducênd şi pe acéstă cale mulţumita şi recunoştinţa sa cea mai profundă atât dlor spriginitori, cât şi singuraticilor dăruitori.

D-zeu sĕ le rĕsplătéscă cu îmbelşugare acéstă binefacere trăţéscă şi creştinéscă.

In numele comitetului parochial:

Avram Stanca,
par. gr.-or.

Petru Iacob,
notar.

Dionisie Socol,
epitrop.

Mătase Henneberg

veritabilă numai dacă se procură direct dela mine— négră, albă și colorată, dela 45 cr. până la fl. 14.65 pr. metru. Fiecăruia franco și vămuită, acasă. Mustre cu întórcerea postei.

G. Henneberg, fabricant de mătase (*lif. de curte ces. și reg.* **Zürich.** [10] 2—11

Onóre aceluia, cui se cuvine!

Domnului **Franz Wilhelm, farmacist**, **Neunkirchen lângă Viena** i-se scrie cu datul 11 August 1897 din **Altona**:

Sum deja de 70 de ani și am suferit de 10 ani de reumathism precum și de hemoroide și nu puteam afla nici un remediu. Numai **tea D-V. Wilhelm pentru curățitul sângelui antiarthritică antirheumatică** m'a curat în 3 săptămâni total de durerile mele. Vě esprim D-Vóstră și contesei, despre a cărei scrisóre am cetit în jurnale, cea mai sinceră mulțumită.

Cu tótă stima [6] 3—7

Christ. Ackermann, rentier,
Altona lângă **Hamburg**, **Reichenstrasse 6.**

De vêndare în tóte farmaciile.

Deposit principal: la farmacistul ***I. G. Molnar,*** Sibiu.

1000 coróne plătesc celui-ce va mai căpěta vr'odată durere de dinți ori îi va mirosi g ra după-ce va folosi **apa de dinți a lui Bartilla**, o sticlă cu **35 cr.** (Pentru pachetare 10 cr. deosebit). **Erezii A. Bartilla** (E Winkler), Viena, 19/1., Sommergasse 1. — Sě se céră pretutindenea apriat apa de dinți a lui **Bartilla**. Denunțări de falsificare vor fi bine plătite. La locurile, unde nu se póte căpěta, trimit 7 sticle cu 2 fl. 60 cr. franco. — **Deposit în Sibiiu** la farmacia **„Vulturul“ C. Müller**, piața-mare; farmacia **Heinrich**, piața mică 27; farmacia **Molnar**, strada Cisnădiei 59; **Parfumeria Meltzer**, strada Cisnădiei și strada Gușteriței. [33] 1—

In **Tipografia și Librăria archidiecesană** au apărut

Treptele formale ale învěțămêntului

de
Dr. Petru Șpan.

Prețul 1 C. 60 fil

Se pot procura din
Librăria tipografiei archidiecesane
Sibiiu.

Indispensabilă pentru fie-care știutor de carte este cartea întitulată:

Datorințele și drepturile purtătorului de dare,

ce se póte procura dela

Librăria archidiecesană,

Prețul 1 C. 20 fil. + porto 10 fil.

Cuprinde tot feliul de îndrumări, cum sě purcedem la cumpěrări și vênzări de proprietăți, realități, ca sě nu plătim dare decât numai câtă se cuvine, cum sě ne scăpăm de darea care nu cade în sarcina nóstră, ce drepturi sunt împreunate cu plătirea dării, etc.

In **Tipografia și librăria archidiecesană Sibiiu**, se află de vêndare:

Cuvêntări bisericesci

de
Dr. Theol. George Popoviciu
protopresbiter ort. român în Lugoș
broș. à 3 cor., sau lei 3.50.

Religiune și sciință,

disertațiune
de același autor
broș. 50 fil.;

și

Cuvêntări bisericesci

de
Massillon, episcop de Clermont și membru al acad. franc.
traduse prin
Ioan Genț
paroch gr. cath. în Haieu,
Tom. I broș. 5 cor. sau lei 6.50

Din **Tipografia și librăria archidiecesană, Sibiiu**, se pot procura:

Pribeag

de
Ioan Iosif Sceopul.
Prețul broș. 1 cor. 50 fil.

De pe la noi,

nuvelete de
D. V. Păcățianu
1889—1891.
Prețul broșat 2 coróne

Din tainele vieții,

novele și schițe
de
Margareta Moldovan.
Broș. à 2 cor.

Din vremuri apuse,

de
Judita Secula născută **Truța.**
Broș. à 1 cor.

Au apărut:

Juvenilia

Proză și versuri

de
Sextil Pușcariu
à 1 C. 60 fil.

Iulian Devale

Epigrame

Prețul 1 cor.

Se pot procura dela ***Librăria Archidiecesană, Sibiiu.***

In ***Tipografia și librăria archidiecesană, Sibiiu,*** a eșit de sub tipar și se află de vêndare:

Drepturile, datorințele și responsabilitatea membrilor de directiune,

de
Alfred Kormos
traducere de
Constantin Popp, funcționar la „Albina“.

Prețul broș., inclusive porto postal, fl. 1.60

Avem de vêndare următórele scrieri de

Teodor V. Păcățian:

Principiile politicei, după Dr. F. de Holtzendorff broș. à	fl. 2.—
Libertatea, traducere după I. Stuart Mill broș.	„ „ 1.—
Lupta pentru drept, trad. după Dr. R. de Ihering broș.	„ „ 1.—

Cu trimiterea prin postă plus 5 cr.

Tipografia și librăria archidiecesană,
Sibiiu.

Au apărut și se află de vêndare în

Tipografia și librăria Archidiecesană, Sibiiu:

1. Aritmetica generală și spețială de Teodor Ceontea, tom. I. și II.	fl. 2.—
2. Astra, roman de Dito și Idem broș.	„ 3.—
3. Balade poporale de Avram Corcea broș.	„ —.80
4. Cartea plugarilor sau povestiri economice de I. Georgescu broș.	„ —.25
5. Grădina de legume de I. F. Negruțiu broș.	„ —.25
6. Istoria legii nóuě de Dr. V. Szmigelski, tomul I. broș. . . .	„ 2.—
7. Poesii de Mihail Eminescu, ediția fină broș.	„ 2.—

Conspectul cărților bisericesci

ce se pot procura din

Tipografia și librăria archidiecesană, Sibiiu.

Acaftistul prea sf. născětóre de D-ḑeu și alte rugăciuni, ediț. 1898, simplu legat fl. —.85 cr., frumos legat fl. 1.05, în piele roșie fl. 1.25, ediția de lux fl. 2.— și fl. 2.60, peluche	fl. 3.85
Apostol legat	„ 5.75
Anthorismos sau „deslușire comparativă asupra broșurei Dorințele dreptcredinciosului cler din Bucovina“, în limba română sau germână dela fl. —.50 la	„ —.25
Biblia ilustrată, testam. vechiu și nou, cu cirile nel. fl. 10, leg.	„ 15.—
Biografia fericitei Macrina (cu cirile) broș.	„ —.20
Carte de rugăciuni, pentru tinerime, legată	„ —.15
Chiriacodromion, (cu cirile), nel. dela fl. 10.—, la fl. 6.— leg.	„ 8.—
Compendiu de dreptul canonic de A. bar. de Șaguna în limba română sau germână, broșat dela fl. 3.— la	„ 1.50
Dumneḑeescile liturgii leg.	„ 4.50
Elementele dreptului canonic al bisericei dreptcred. rěsăritene de A. bar. de Șaguna	„ 1.—
Enchiridion, adecă carte manuală de canóne cu comentar de A. bar. de Șaguna, dela fl. 4.— la	„ 2.—
Evangelia, (cu cirile), nelegată dela fl. 8.—, la fl. 6.— legată fl. 10.—, fin legată	„ 16.—
Genesa Evangeliilor de S. Popescu broș.	„ —.80
Hirotonier, pentru sf. de preoți broș.	„ 2.—
Icóna celor 3 Ierarchi, pe hârtie	„ —.30
Icóna Evangeliștilor, pe hârtie	„ —.50
Istoria bisericei ort. rěsăr. univers. dela întemeierea ei până în ḑilele nóstre, 2 tomuri de A. bar. de Șaguna, în limba română broșată, dela fl. 3.— la	„ 1.50
în limba germână dela fl. 1.— la	„ —.50
Istoria bisericéscă polit. naț. de N. Tincu-Velea (cu cirile) broș. dela fl. 1.— la	„ —.40
Liturgia sf. Ioan pe note dela fl. 2.50 la	„ 1.—
Manual de studiul pastoral compus de A. bar. de Șaguna broș.	„ 1.50
„ „ **teologie morală creștinéscă** compus de A. bar. de Șaguna (cu cirile) broș.	„ 1.50
Mineile pe 12 luni în 12 volume (se vênd și separat) leg. .	„ 86.—
Molitvelnicul bogat, (cu cirile) nelegat fl. 4.30, leg. fl. 5, fin leg.	„ 5.50
cu litere latine (evhologiu) legat	„ 6.50
Octoichul cel mare, cu catavasierul, nelegat dela fl. 17.— la fl. 10.—, leg.	„ 13.—
Octoichul cel mic, sau cele 8 glasuri (cu cirile) neleg. 60 cr., legat 80 cr., fin legat	„ 1.20
Octoichul cel mic, sau cele 8 glasuri cu litere latine leg. . .	„ —.75
Orologion, (ciaslov), cu cirile, neleg, 60 cr., leg. 70 cr., fin leg.	„ 1.20
Penticostariu, (cu cirile) neleg. dela fl. 8.—, la fl. 6.— legat	„ 8.—
Pneyma in Nicaeno Constantinopolitanum, studiu estetico-dogmatic de S. Popescu broș.	„ 1.50
Psaltirea bogată, neleg. fl. 2.75, leg.	„ 4.50
„ **proroculni David**, (cu cirile)	„ 1.—
Rênduélă la sfințirea bisericilor, (cu cirile), nel. fl. 2.— leg.	„ 2.50
Scrierea Sf. Ioan gură de aur (cu cirile) broș.	„ —.50
Scrisori apologetice de apěrare din 1867 broș.	„ —.50
Têlcul Evangeliilor (cu cirile) broș.	„ 1.—
Teologia pastorală veche, (cu cirile) broș. dela fl. 1.— la .	„ —.50
Testamentul nou, (cu cirile) broș. dela fl. 1.— la	„ —.50
Triodul cu Strajnicul, (cu cirile) nel. dela fl. 20.— la fl. 12.— leg.	„ 17.—

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.**

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 24 Sibiiu, Marți, 29 Februariu v. (13 Martiu n.) 1900. *Anul XLVIII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **strèinătate** pe an 24 C, 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada **Măcelarilor** 45

Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 14 fil., — de dóuĕ ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond — **și timbru de 60 fil.** pentru fie-care publicare.

Ortodoxism, Patriotism, Separatism.

(*) Cu ocasiunea discuțiunii parlamentare asupra budgetului țerii se deslănțuise o desbatere nu tocmai fugitivă și asupra chestiunii naționalităților, devenite aprópe identică, cu chestiunea română.

Ne-am ocupat de mai multe-ori cu vorbirile diferiților bărbați de stat pronunțate în acest obiect, iar de astădată trebue sĕ revenim asupra unui moment special, pe care nu l'am putut trece cu vederea.

Deputatul *Komjáthy* a descoperit în una din vorbirile sale un nou moment, care alimentéză și agită chestiunea naționalităților din patrie și acesta este: *propaganda religiósă*, afirmând, că „și biserica ortodoxă urmărește cu atențiune nĕcasurile nóstre naționalistice“, și — indicând diferitele modruri, cum Rușii ortodoxi deja din timpuri mai vechi ar fi căutând sĕ susție legăturile cu naționalitățile din țară — întrébă pe ministrul-președinte, dacă are cunoștință, că cărțile rituale ce se folosesc în multe biserici orientale sunt tipărite în Moscva și Kiew? și știe el, că în acelea se vorbește despre pomenirea Țarului și nu a Regelui ungar?

Probabil, că dl Komjáthy, când vorbește despre cărțile liturgice, înțelege numai biserica cu limbă liturgică slavă, dar cu tóte acestea este evidentă tendența de a se presenta biserica ortodoxă, ca mai puțin vrednică de încredere, ca celelalte. Acéstă injurie la adresa bisericei nóstre adese-ori transpiră, mai ales în ziaristica maghiară. Ba am fost înainte cu vr'o 4—5 ani în modul cel mai neplăcut atinși, când a trebuit sĕ cetim chiar în fóia confraților nostri din Blaj, ceea-ce nu voiam a crede ochilor: o imputare și insinuare de o deosebită gravitate privitóre la adresa bisericei ortodoxe și cu ea și a celei ortodoxe române; și că în urmare nu noi suntem aceia, cari am merita óre-care sprigin din partea conducătorilor acestei țeri.

In fața unor asemenea insinuațiuni și tendențe, — provină ele de ori-și unde, — nu trebue, decât sĕ indicăm la numerósele pasage ale textului tuturor slujbelor nóstre rituale *orientale* și cel-ce va pătrunde în spiritul lor, acela va trebui sĕ se alégă cu convingerea că nu este biserică, care în cuvinte mai călduróse sĕ créscă pe credincioșii sei în iubirea cătră domnitorul țerii, rugându-se sĕ-i dee Dumnezeu „zile îndelungate, viață pacînică, sănĕtate, mântuire, biruință asupra contrarilor, în iubirea cătră *țéra însași*, și cătră cei-ce locuesc într'ênsa, în orașele, cetățile și în satele ei.

Istoria ne este martoră, despre modul cum și-au știut îndeplini totdéuna credincioșii bisericei nóstre datorințele cătră patrie.

Nu putem, decât cu indignațiune justificată sĕ respingem cuvintele, cari ne ating în asemenea părți susceptibile.

Legătura, ce ar fi căutând-o biserica ruséscă cu bisericile ortodoxe dela noi, cât privește biserica nóstră, în numele căreia vorbim, *nu stă.* Și noi am fi cei dintâiu, cari am respinge asemenea încercări, dacă acelea ar avé și numai aparența unor tendențe politice.

Este însĕ de regretat, că póte tocmai asemenea susceptibilități de natură politică, ni-au dus acolo, că am rupt peste tot legăturile cele mai nevinovate cu bisericile ortodoxe. Totul s'a redus astăzi la o simplă notificare a schimbărilor ce obvin în sinul corului nostru episcopesc; cu tóte că există multe chestiuni de interes comun, pur bisericesc, cari ar merita a fi tractate și resolvate cu comună înțelegere. Și ar trebui sĕ se dedee lumea cu asemenea legături de natură pur științifică.

Cine se împedecă de pildă de numerósele congrese, ce se țin în diferite centre și capitale și la cari iau parte bărbați din tóte părțile și țerile? Cine îndrăsnește a le atribui tendențe periculóse pentru țerile din cari s'au întrunit representanții diferiților rami de știință? Cine mai respinge astăzi chestiunile de natură culturală și științifică între hotarele unei singure țeri? Cei-ce ar îndrăsni a face azi acésta ar fi de rîsul lumii și ar fi timbrați de tóte cercurile seriόse de retrograzi.

Purcezênd din aceste considerante, noi numai dori putem legăturile culturale și științifice cu întrégă lumea ortodoxă. Acésta e mai ales necesară pentru metropolia nóstră și pentru noi, cari prin isolarea, în care vitregitatea timpurilor și sĕrăcia ne-a adus, am ajuns în multe privințe la o unilateralitate. Iar prin o legătură cuvenită cu centre culturale ale ortodoxismului sperăm a da un nou avênt vieții nóstre bisericești.

Mai ales nu putem fi mulțemiți cu starea, în care ne aflăm pe terenul literaturii nóstre bisericesci. Elementele mai bune ale tinerilor nostrii clerici le-am pregătit la urmă pentru cariera profesorală. Cei drept am avut și pe acest teren trebuință mare, și cei crescuți de biserică și fac și pe acel teren servițíi valoróse. Dar nu trebue sĕ uităm nici de învĕțămêntul special teologic. Respectul cuvenit fie dat profesorilor nostrii seminariali și departe de noi bănuéla de a atinge valórea lor probată în viéța nóstră culturală, dar de sigur, că și ei ne vor aproba în cererea nóstră, care trebue sĕ fie a bisericei întregi.

Și la un resultat mulțemitor nu putem ajunge fără a trimite și susținea tineri promițĕtori la tóte centrele și în tóte țerile ortodoxe, unde viéța bisericéscă pulséză în spiritul curat al învĕțăturilor apostolice, al tradițiunilor orientale, desvoltându-se pe temeliile tari ale lucrărilor sfinților părinți și ale marilor dascăli ai ortodoxismului.

Tineri cu pregătire teologică, câștigată în asemenea foculare, reîntórși în sinul bisericei lor, i-ar fi de sigur de cel mai mare folos.

Catedrala din Sibiiu.

Este cunoscut, că consistorul nostru archidiecesan întru executarea conclusului sinodului a publicat concurs pentru planurile zidirei bisericei catedrale. La concurs au întrat 31 planuri, împreună cu preliminariele de spese, iar ca experți pentru examinarea acestora consistorul a denumit pe inginerii: Ignatiu Alpár din Budapesta, Zoe I. Pușcariu din București și Dominic Varró din Sibiiu. Acestia s'au întrunit la 8 Martiu n. și după o examinare amĕnunțită de 4 zile, au presentat raportul lor anchetei consistoriale, compuse din membrii: Dr. Ilarion Pușcariu, president, Parteniu Cosma, Zacharie Boiu, Dr. D. P. Barcianu, Ioan Papiu, Nicolau Ivan și Pantaleon Lucuța, ca substitut al dlui Leontin Simonescu, împedecat prin morb a participa. Ancheta împreună cu experții au format juriul pentru decernerea premiilor.

Inginerul Alpàr a arĕtat avantagiele și defectele fiecărui plan din punctul de vedere al executării, gustului architectonic și al practicabilității de a se zidi după acel plan, sau a nu se zidi. Astfel fiecare membru din juriu și-a putut forma o icónă adevĕrată asupra fiecărui plan presentat la concurs și s'a constatat că din cele 31, 23 sunt mai puțin succese, și parte nu întrunesc condițiunile din concurs, ear 5 și anume, planurile presentate sub motto: Sfânta Treime, Byzanț, Credința în D-zeu și Națiune, Pax II și Omega sunt binișor reușite, ba unele din ele au atari părți bune, cari ar puté fi acceptate la esecutare din multe puncte de vedere. Acestea 5 au fost distinse cu „mențiune laudabilă“.

Cele mai neesceptionabile și care întrunesc tóte condițiunile concursului au fost planurile înaintate sub motto: Constantin și Elena, Cathedrale, și Cruce négră în câmp alb cu verigă roșie și cu deosebire planul Constantin și Elena este o grupare fórte norocósă a tuturor motivelor architectonice, fiind

---

FOIȚA

Despre scăderile ce slăbesc forțele materiale ale poporului și mijlócele la ridicarea acelora,

temă cetită în conferența preoțéscă din tractul Branului, ținută la 20 Ianuariu 1900, în Zernești de ***Ioan Teculescu,*** *paroch în Rĕșnov.*

(Incheiere)

Noi însĕ, cari pricepem și trebue sĕ pricepem însemnătatea acestor instituțiuni, sĕ căutăm cu fapta și cu cuvêntul a familiarisa, fără amânare pe poporul nostru, cu ele.

9. In fine, ca ultima scădere, carea nu puțin e vinovată — acolo unde există — de slăbirea forței materiale și respective de înaintare în bună stare materială a poporului nostru, trebue sĕ mai numesc încă una, carea fie că i-ași zice: *tândălire, îndolență* sau *lene*, tot același efect îl produce, — adecă sărăcie!

Prin faptul că, acéstă scădere a românului își are fidela variantă în acel „dolce farniente“ al italianului ni-se indică originea lui din apus; iară prin faptul că, în indolența lui e altoită o grósă ramură de fatalism se arată influința orientului asupra lui.

D'apoi, ce-o da Dumnezeu! Cum slugesce și norocul! Cum 'i-e și scris omului! Ce-o fi cu lumea o fi și cu mine! etc. etc. sunt frase, pe cari nu rar le auzi esprimate de român, mai ales, când stând ciasuri întregi cu mânile subsuóră în rĕspântia ulițelor și în societatea mai multor prietini de ai lui, se pierde în povești de voinicie, — pe când alții dau fuga în câmp sau în pădure, căci plóia e aprópe etc.

Trebue însă cu tărie combătută lenea — unde, cum am zis esistă — pentru că în urma urmelor, chiar îndreptând cu succes tóte celelalte scăderi arătate și, rĕmânênd acéstă una, — la o bună stare materială a românului, evident că nu ne putem aștepta nici odată..!

On. Conferență! Am indicat în cele premerse causele cari, după mine, în mai mare mĕsură slăbesc forțele materiale ale poporului nostru. Conced că vor mai fi, după loc și împregiurări și alte scăderi; cu greu ași putea însă concede că cele espuse nu ar esista în tot locul.

Am indicat apoi, mai în scurt, sau mai pe larg și mijlócele, ce sunt de aplicat spre a îndrepta acele scăderi; ear acum, pentru de a lega mai strîns partea acésta din urmă a temei cu începutul ei sĕ mi-se dee voe de a mai repeta unele momente și idei mai principale susținute în cursul temei.

Da, sunt cause, sunt scăderi multe și mari, cari au ținut și țin și astăzi înapoi pe poporul nostru, dela o înaintare mai sigură și mai ușóră, cătră o stare materială înfloritóre. Dar, simpla constatare a lor, ca și numirea de mijlóce pentru îndreptare, — nu va contribui, cum am zis la început, întru nimic la curmarea și stîrpirea rĕului, décă va lipsi *voința nóstră firmă, zelul și dorința caldă*, cu care trebue sĕ ne depărtăm de aci, pentru de a îndrepta rĕul la isvorul lui, la noi acasă.

Prin faptă și prin cuvênt; prin predici și cuvêntări, cu vreme și fără de vreme rostite sĕ căutăm deci fraților, unul fiecarele în cercul seu, de a plivi și stârpi spinii și pălămida sĕrăciei, ca curată și mănósă sĕ créscă holda bogăției în mijlocul poporului nostru. Căci va fi mai apoi, a lui înaintare, — înaintarea nóstră; a lui bunăstare, — a nóstră bunăstare; a lui înflorire — înflorirea nóstră!

In acéstă propoveduire a nóstră însă, carea cu sfințenie ne încumbă, ca și cea a credinței propoveduire, — un moment, nici când sĕ nu-l pierdem din vedere.

Acel moment e și trebue să fie: grija și înțelépta cumpănire a îndemnărei nóstre ca, prin povața ce o vom da poporului spre căutarea și agonisirea de avere materială sĕ nu cumva sĕ-l mânăm în brațele lăcomiei nesățióse, a avariției urgisite, în scurt sĕ-l împingem în ghiarĕle materialismului cras și neomenos.

Căci, décă stă încă téfĕr, pe aceleași plaiuri, cu aceeași limbă dulce și, în aceeași lege sfântă, în scurt cu tóte obiceiurile si datinele din moși-strămoși moștenite, — poporul nostru român, — aceea, de lume admirată forță de resistență a lui, nu e de loc a se atribui și mulțămi vre-unei bogății și forțe mari materiale, ci de sigur numai: idealismului înălțător și inspirător de ceréscă nădejde, care de apururi a fost averea cea mai mare și mai sfêntă a românului!

Sĕ îndemnăm pe poporul nostru a iubi pămêntul, ca isvor al bogăției materiale, dar în dragostea lui — atent sĕ-l facem — ca sĕ nu mérgă până la adorare, până a se tăvăli adecă în noroiul și mocirla lui. Să-i spunem si să-i esplicăm importanța și îngrigirea ce o datorim pămêntului, ca isvor al hranei corporale, dar față cu chemarea și destinațiunea omului să-i deslușim că, nu e în urmă, în miniatură o prea fidelă copie a bisericei Sfintei Sofii din Constantinopol. Acestora li s'au decernut în unanimitate premiile de câte 2000 de coróne, 1500 cor. şi 1000 cor.

Deschizênd plicurile premiul I pentru planul Constantin şi Elena s'a decernut architecţilor din Budapesta Iosef Kromer şi Virgil Nagy; premiul II pentru planul Cathedrale architectului Alexandru v. Aigner, şi premiul III Cruce négră în câmp alb cu verigă roşie lui Iuliu Berczik. Cele cu menţiune de laudă sunt ale architecţilor: Schussnig din Sibiiu, Francisc Fischer, Harmincz Milan, Székely Marcel şi Förk Ernö, toţi din Budapesta.

Tóte planurile nepremiate se restitue; din cele cu menţiune laudabilă probabil se va cumpěra vre-unul, ear cele premiate rěmân în proprietatea bisericei şi pe basa acestora se va compune planul şi preliminariul definitiv.

Cestiunea locului e reservată în competinţa sinodului archidiecesan.

Nutrim credinţa, că s'a făcut un bun pas înainte pentru realisarea măreţei opere, de care fiecare român ortodox trebue sě se intereseze.

Reforma calendarului

In şedinţa Senatului de Sâmbătă 19 Febr. dl senator Sefendache a adresat o întrebare dlui ministru al cultelor, asupra reformei calendarului şi a memoriului prezintat în acéstă chestiune societăţei de ştiinţe din Bucureşti.

In discuţiunea urmată, câţi-va dintre membrii Senatului, cari s'au pronunţat contra reformei calendarului, au privit chestiunea cu totul din alt punct de vedere de cât cel indicat în memoriul amintit şi au emis obiecţiuni care n'aveau nimic de a face cu propunerile comisiunei societăţei de ştiinţe, propuneri cuprinse în proiectul de lege alăturat la acel memoriu. Căci calendarul este un sistem de měsura timpului. In viaţa civilă el este întrebuinţat pentru a exprima datele şi termenele tuturor afacerilor publice şi private; — iar în biserică calendarul este întrebuinţat pentru fixarea datelor şi termenelor diferitelor sěrbători şi posturi. Prin acésta calendarul nu devine o instituţiune religiósă, cum nu este nici o instituţiune comercială, industrială sau agricolă. Calendarul este şi rěmâne un sistem de měsură de care se servesc toţi cei ce au nevoie sě exprime date şi termene în afacerile lor.

Dacă biserica, din consideraţiuni tradiţionale sau pentru a păstra uniformitatea cu celelalte biserici de răsărit, voeşte a întrebuinţa un sistem de měsură mai puţin exact — calendarul Iulian, acéstă dorinţă trebue respectată. Dar nu urméză de aici că şi în tóte celelalte ramuri ale activităţei nóstre trebue sě continuăm a întrebuinţa acelaşi sistem de měsură neperfect, condamnat de ştiinţă şi de trebuinţele vieţei moderne.

Astfel este presentată chestiunea în memoriul şi proiectul de lege al comisiunei societăţei de ştiinţe. Iată cele dóuě articole care resumă soluţiunea propusă:

„Art. 1.—... Calendarul numit Grego„rian sau stil nou, va fi singurul calendar „întrebuinţat pentru exprimarea datelor în „tóte actele vieţei civile şi ale tuturor auto„rităţilor publice“.

„Art. 3.— Serbătorile religióse se vor „serba după călendarul şi vechile regule ale „bisericei nóstre ortodoxe“.

Ast-fel nu se aduce nici o schimbare în datele sěrbătorilor. Vom rěmâné şi în viitor de acord, în acéstă privire, cu tóte bisericele ortodoxe; — ear în viaţa civilă, în afacerile publice şi private, vom întrebuinţa calendarul universal, întrebuinţat de ţěrile civilizate şi vom înlătura astfel numerósele inconveniente semnalate în memoriul justificativ al proectului de lege. Situaţiunea nóstră ar deveni astfel identică cu acea a Românilor ortodoxi din Ungaria şi Bucovina, — şi chiar a funcţionarilor nostri de la căile ferate, poştă şi telegraf, credite etc. — cari în viaţa lor civilă se servesc de calendarul occidental, iar sěrbătorile le prăznuesc odată cu toţi creştinii ortodoxi, după calendarul Iulian.

Biserica nóstră nu este atinsă întru nimic prin reforma propusă, după cum nu este atinsă biserica română ortodoxă din Ungaria şi Bucovina.

Cât priveşte încercarea de a ni-se impune pentru tot-d'a-una, în viaţa civilă, un calendar neexact şi nepractic, — pentru motivul că biserica se serveşte de acel calendar, — ar fi ca şi cum s'ar încerca cine-va sě impună lumei moderne sistemul monetar de la începutul creştinătăţei, pentru că în biblie se vorbeşte despre talanţi şi nu despre franci sau lei.

O ultimă chestiune. S'a zis de către unii că Academia română ar fi respins reforma calendariului. Afirmaţiunea este cu totul neexactă. Academia nu a dat nici un vot, până acum, asupra reformei calendarului: dar numeroşi membrii ai Academiei, dintre cei mai autorizaţi, s'au pronunţat în favoarea întroducerei calendarului occidental. Astfel, ca sě citâm numai pe cei repausaţi: Em. Bacaloglu, în discursul sěu de recepţiune; — Ioan Ghica, în opera sa „Pămêntul şi Omul“; — Const. Gogu, în memoriul publicat în revista Recreaţii ştiinţifice de la Iaşi, — au conchis pentru acéstă reformă. Insuşi P. S. fost episcop de Roman, Melchisedec, şi dênsul membru al Academiei, încheie ast-fel lucrarea sa „Biserica ortodoxă şi Calendarul“ (1880 p. 44):

„Ce se atinge de dorinţa ce mulţi din„tre Români, mai ales ómenii de ştiinţă, o „au de a se conforma cu calendarul Statelor „civilizate, ne rěmâne un singur mijloc, de „o cam dată, anume: în actele vieţei civile „şi politice a întrebuinţa amândouě datele, „atât cea după calendariul vechiu, cât şi cea „după calendarul cel nou.“

Ast-fel, cu douě-zeci de ani în urmă, apărătorul calendarului Iulian, unul dintre cei mai învěţaţi episcopi ai bisericei nóstre şi membru al Academiei, admite întroducerea calendarului nou, în mod legal, în viaţa civilă şi politică.

Reforma calendarului propusă de Societatea de ştiinţe, numai în viaţa civilă, este o reformă ştiinţifică şi folositóre. Acei ce vor pune piedici acestei reforme, nu vor servi întru nimic biserica, care este lăsată cu totul în afară de reforma propusă.

Sp. Haret, E. A. Pangrati, N. Coculescu, D. Emmanuel, D. Bungeţianu, G. Ţiţescu.

Revistă internă

Budgetul ministeriului de culte ungar.

Precum spune „Bud. Hirlap“, la sfatul medicilor ministrul de culte *Wlassics* şi-a prelungit concediul încă vr'o 4 sěptămâni pentru deplina restabilire a sănătăţii, deci nu s'a ivit necesitatea de a se modifica ordinea, în care se desbat budgetele în parlament. Bugetul ministeriului de culte va urma prin urmare la locul seu îndată după cel de agricultură, fiind representat prin secretariul de stat *Zsilinszky*.

*

Spriginirea industriei indigene.

La iniţiativa zelósei soţii a ministrului de comerciu *Hegedüs* s'a constituit în capitală un comitet de dame în frunte cu dna Hegedüs pentru protejarea industriei ungare. Ideea acésta a dat naştere unei mişcări în tóte păturile societăţii pentru a îmbrăţişa cu tótă căldura propagarea cât mai estinsă a articlilor industriali indigeni şi a căuta înainte de cumpěrare totdéuna provenienţa mărfurilor. Editura ziarului *P. Napló* adună numele tuturor firmelor, care vênd produse indigene şi le înregistréză în scopul protejării şi avêntului, ce e a se da industriei ungare.

*

Dueluri.

In urma declaraţiei făcute de Ugron, că el a scris articolul din *Vaterland*, prin care acusa pe b. Bánffy, că n'a dat socotélă despre cassa partidului, Bánffy a provocat la duel pe Ugron. Duelul s'a ţinut Sâmbăta trecută, avênd loc câte 2 schimburi de glónţe, fără a se răni, şi contrarii s'au despărţit neîmpăcaţi.

Tot afacerea de mai sus a dat ansă unui duel între Ugron şi Rohonczy pe care l'a provocat la duel cel dintâi pentru nişte expresii ofensătóre. S'au ales ambii cu câte o rănire uşóră. Mai remânea sě urmeze, duelul lui Ugron cu Fejérváry, dar acesta n'a voit sě-i stee la disposiţiune sub cuvênt, că Ugron ar fi avênd o chestie de onóre mai vechie neaplanată.

*

Canalul Bega.

Pentru de a face navigabil canalul Bega construit încă de pe timpul împěrătesei Maria Teresia, care canal traverséză frumosul şi roditoriul şes al Bănatului alături cu rîul Timiş, s'a ţinut în Timişóra o consultare a fruntaşilor, în care au hotărit sě trimită o deputaţiune la ministrul Hegedűs şi sě-l róge a proteja acéstă lucrare. Deputaţiunea s'a presentat la ministrul preşedinte, la ministrul de comerciu, la cel de agricultură şi la cel de finanţe, fiind primită cu multă atenţiune şi dândui-se asigurarea că proiectul de a duce la îndeplinire lucrarea de a reda navigabil canalul Bega, 'l vor sprigini.

*

Din Austria

Al doilea vice-preşedinte al Camerei deputaţilor d. *Iancu Lupul* (român din Bucovina), printr'o scrisóre adresată către preşedintele dr. de Fuchs, a depus mandatul sěu de vice-president. Cu acésta s'a deschis posibilitatea a da mijlóce cehilor de a avea şi ei un representant slav în presidiu.

In Praga s'a ţinut o şedinţă a comitetului executiv a partidului tinerilor cehi, în care s'a luat hotărîrea de a impune deputaţilor sě facă cea mai înverşunată opoziţie şi contra alegerilor de delegaţi, pentru facerea *compromisului cu Ungaria*.

Contra legei de recrutare Cehii nu vor obstrua. Se înţelege că consiliul ministerial nu e mulţumit cu hotărîrile Cehilor şi nu e aplicat a reînactiva drepturile limbei cehe. Dacă Reichsrathul nu va deveni capabil de acţiune, va urma prorogarea şi convocarea dietelor provinciale, iar dacă împăcarea nu se va putea face — se proiectéză guvernarea cu ajutorul *absolutismului militar*.

Tractul Lupşa.

— *Sinod protopresbiteral.* —

Joi în 17 l. c. s'a ţinut sinodul ordinar pentru tractul nostru în comuna centrală Ofenbaia.

Sinodului a premers serviţiu divin cu învocarea Duhului Sf., precum şi parastasul pentru fericiţii archierei Andreiu Şaguna şi Miron Romanul şi mecenatul ortodoxilor Emanuil Gozsdu. Parastasul s'a celebrat prin P. O. Domn prot. I. Danciu cu asistenţa preoţilor N. Manciu, V. Bumbuţ, V. Ruşdea şi V. Gan.

Sinodul s'a deschis prin presidiul ordinar la órele 10$^1/_2$ a. m., presenţi fiind $^2/_3$ din membri sinodali, cu tóte că timpul devenise nefavorabil pentru astfel de conveniri. Căci după o climă primăvěratică de odată salută érna, de pare că ne aflam colea pe la moş-Crăciun. Cuvêntul presidial e acoperit cu aprobări.

S'au ţinut de tot 2 şedinţe. Şedinţa nainte de prânz a fost consacrată formalităţilor. S'au presentat rapórtele presidiului, s'a ales comisiunea de 5 pentru censurarea lor. Membrii comisiunei sunt: N. Manciu, L. Ciorbea, V. Gan, M. Cutean şi V. Jina. In şedinţa I s'a făcut şi verificarea membrilor sinodali pe noul period 1900—1902. Protocolul colegiului preoţesc şi protocólele de scrutinare ale cercurilor electorale din protopresbiterat, pentru mireni, fiind în ordine şi neîntrând nici un protest în timpul deschis — s'au acceptat tóte şi în urmare toţi membri aleşi, preoţi şi mireni, se declară de verificaţi.

Şedinţa meritorică, a doua, s'a deschis prin president la órele 4 p. m., când s'a pertractat raportul comisiunei esmise din şedinţa premergătóre. La propunerea comisiunei prin referentul V. Gan, rapórtele of. prot. se iau la cunoştinţă cu unele observări.

Ca cel mai momentuos obiect pentru astădată, însemn Cerculariul P. Ven. Consistor, prin care se intenţionéză nóua arondare a protopopiatelor. Conform aceluiaş s'a plănuit pentru tractul nostru, ca sě se desfacă dela el com. bis.: Buru, Cacova-Jerii, Ocolişul mic şi Ocolişul mare, avênd a se încorpora tractului Turda.

In schimb Lupşa ar avea sě priméscă dela Alba-Iulia comunele bis.: Brăzeştii, Cheia-Rîmeţului, Rimeţ-Sat, Rîpa-Rîmeţului, Christeştii, Tecşeşcii şi Valea-Uzei cu filiile Olteni şi V.-Inzelului. In fine se propune ca tractul sě accepteze în viitor numele de „*Arieş*“ dela rîul ce'l strătae, părăsînd numirea de „Lupşa“, care provine dela o comună mică şi fără vre-o însěmnătate mai mare istorică sau culturală.

Propunerea comisiunei e de următorul cuprins: 1. Tractul sě rěmână şi pe viitor cu estinderea şi arondarea actuală. Brăzeşti însě, dacă sinodul parochial de acolo ar dori, se pot încorpora acestui tract. 2. In contra numirei de tract al Arieşului comisiunea nu are nici o obiecţiune.

Espun şi motivele, pentru-cari nu s'a acceptat arondarea propusă prin Cer. P. Ven. Consistoriu archidiecesan.

Prin arondarea intenţionată, e drept, primeşte tractul, ca estindere geografică, o formă mai rotundă, dar cu o cale devine un complex de comune resfirate pe déluri şi văgăune fără nici o comuniune firéscă între sine. Tractul perde comunele din nord-ostul sěu, cari sunt legate de centru prin drumuri practicabile de comunicaţiune şi primeşte la sud altele, cari, abstragênd dela distanţa lor cu câţi-va zeci de chilometri, sunt situate de aşa, că dela centru, din Ofenbaia, trebue urcat un munte şi mai multe déluri, ca sě poţi ajunge la ele. In timp de iarnă numai cu periclitarea vieţii şi sănătăţii s'ar putea face vre-o visitaţiune canonică. Se înţelege, primind a aparţiné tractului Lupşa, comunelor respective nu le facem nici o uşurare. Din contră le îngreunăm posiţia. Gravitând ele spre Ighiu şi Aiud, avênd în acele părţi şi administraţia politică, le facem preste mână când le aruncăm preste câteva déluri la Ofenbaia. Administraţia lor politică s'a îngrijit pentru ele sě aibă căi de comunicaţie către centrul lor politic, cine se va îngriji de ele ca sě le pregătéscă căi către Ofenbaia tot la aceeaş depărtare cum e bunăóră Alba-Iulia! Şi e mare întrebare, dacă vre-odată se vor înfiinţa drumuri practicabile de comunicaţie către Ofenbaia. Cu încunjur de câţi-va zeci de chilometri se póte, însě şi atunci calea ferată ar lipsi şi cărăuşia ar fi prea costisitóre.

Sinodul acceptéză vederile comisiunei şi partea I din propunere o primeşte. Nu acceptă însě partea II. Din consideraţiuni istorice locale, cu majoritate de voturi, se susţine numirea veche.

Sinodul a mai pertractat şi câteva propuneri de sine stătătóre. S'a primit sě fie întrodusă catechisaţia adulţilor Duminecile şi sěrbătorile în tóte parochiile; apoi pe instrucţia din economie sě se pună mai mult pond, întroducênd obiceiul şi la noi de a arangia prelegeri publice economice pentru popor şi şedinţe literare artistice.

O procedere uniformă, după unul şi acelaşi plan, pe acest teren ar obţinea bune resultate pentru cultura intelectuală şi morală a poporului. Tineretul mai cu sémă s'ar sustrage dela multe conveniri nepermise.

Terminate agendele, presidiul constată, că resultatul la care s'a ajuns prin desbate-

---

piedestal sub piciórele nóstre acel pământ, *pe carele stând drepţi şi înălţaţi, — cu faţa îndreptată deapururea spre cer, spre idealul frumos şi senin avem sě umblăm.*

Sě-i punem înainte poporului, ca şi nóuă înşine, principiul vecinic pilduitor, de ce a fost şi trebue sě fie deapururea materia, însuşi casul creărei omului, la începutul lumei, *când Făcětorul a tóte, luând lutul, materia şi plăsmuindu-l, i-a însuflat duhul sěu de viaţă dătător, idealul. Şi i-a zis apoi Dumnezeu lutului însuflat de Duch:* om; *ear astfel póte fi numit tot mereu numai până când: duchul, idealul mişcă şi conduce lutul, materia.*

Sě îndemnăm, sě învăţăm, prin predică şi earăşi prin predică şi sě-i arětăm prin faptă poporului român, de a fi activ şi sîrguincios întru agonisirea, pe tóte căile şi prin tóte mijlócele drepte şi cinstite a unei averi materiale mai înfloritóre, de cum azi o posede pentrucă zice chiar şi sf. Evangelie, în frumósa pildă a talanţilor: „că tot celui ce are i-se va da şi'-i va prisosi; ear dela cel ce nu are şi ceeace i-se pare că are, se va lua dela dînsul“. (Matei C. 25 s. 29) rile de azi, are a se mulţumi zelului deosebit al membrilor sinodali şi seriosităţii cu care au participat la desbateri şi declară sinodul de încheiat.

In numele sinodului felicită presidiul păr. N. Manciu.

De încheiere raportez, că la órele 12 a fost banchet la P. On. D. protopop, unde membrii sinodali au fost învitaţi a participa. E de prisos a spune, că ca totdéuna am fost bine primiţi şi ospětaţi. S'au ridicat şi toaste: Pentru I. P. S. S. Archiepiscopul şi Metropolitul nostru Ioan, pentru prot. I. Danciu etc.

v. g.

Din România

(*Taxe şcolare*). In România până acum învěţămêntul secundar era gratuit, avêndu-se în vedere lipsa ce se simţea odinióră de funcţionari şi de ómeni pregătiţi pentru tóte ramurile de activitate ale statului. De când însě deoparte lipsa acésta a dispărut şi gospodăria statului reclamă economisări pe tóte terenele, şi de altă parte, nicăiri în Europa nu se predă invěţămêntul secundar gratuit, se ventiléză în ziarele române chestia depunerei unui proiect de lege pentru fixarea de *taxe şcolare* în învěţămêntul secundar. „Apěrarea Naţională“, ocupându-se într'un articol cu acéstă problemă, arată cum ar fi mai echitabil a se întocmi o asemenea legiuire. Taxele sě nu fie prea mari. Părinţii români sěraci cu mai mulţi copii se beneficieze de reduceri; orfanii de părinţi sě fie scutiţi, deasemenea elevii sěraci şi diligenţi. Strěinii sě plătéscă taxe urcate.

*

(*O distincţiune*). Aflăm că societatea geologică *The Geological Society of London*, cea mai veche societate de acest fel, care datéză de la 1807, apreciind serviciile aduse ştiinţei geologiei de dl *Grigore Ştefănescu*, profesor la universitatea din Bucureşti, l'a numit, după propunerea consiliului, membru corespondent străin al societăţei.

*

(*Bursierii statului*). In camera română s'a împărţit o propunere din iniţiativă particulară, prin care se cere a nu se mai primi în internatele Statului ca *bursieri*, sau în *şcólelele militare*, nici a se da diferite *burse dela diferite instituţiuni* decât fiilor de români născuţi în România sau fiilor celor naturalisaţi.

*

(*Cassarea facultăţii de medicină din Iaşi*) Aprópe toţi profesorii facultăţii de medicină din Iaşi s'au declarat pentru ideea transferării în Bucureşti a acelei facultăţi.

Unii profesori au emis ideea ca drept compensaţie sě se transfereze la Iaşi facultatea teologică.

Revistă externă

Rěsboiul din Africa-sudică.

Din ştirile ultime reiese, că norocul armelor începe a surîde Englezilor, ceea-ce nici nu e de mirare, cunoscut fiind că acestia sunt în numěr formidabil şi dispun de mijlóce materiale covîrşitóre faţă de Buri. O telegramă de ieri din Bruxella, anunţă, că presidenţii republicelor aliate, *Krüger* şi *Stejn* au cerut dela guvernul englez pace; rěspunsul a fost, că numai sub o condiţie se primeşte ofertul şi anume supunere necondiţionată.

NOUTĂŢI

Chirotoniri. Inalt Preasfinţia Sa Domnul archiepiscop şi metropolit *Ioan* a promovat la trépta de presbiter, Dumineca, în 27 Februariu a. c. în capela archiepiscopéscă pe diaconul *Traian V. Motora*, ales paroch în *Gernesig*, tractul protopresbiteral al Murěş-Oşorheiului, iar pe clericul absolut *Ludovic Giurca*, ales preot în *Ampoiţa* în tractul Albei-Iuliei, întru diacon.

*

Ministru a latere. Prin autograful preaînalt din 7 Martiu n. Maiestatea Sa a dispensat pe contele Em. Széchenyi dela postul de ministru a latere şi în locul seu a încredinţat în mod provisoriu cu oficiul acesta pe ministrul-preşedinte Széll.

*

Parochie ortodoxă română în Budapesta. După-cum ni se telegrafiază din Budapesta, Românii ortodoxi din capitală, cari primiseră concesiune pentru formarea unei parochii s'au constituit Dumineca sub conducerea Il. Sale Dlui Dr. Iosif *Gall*, membru al casei magnaţilor, alegându-şi comitet şi epitropie parochială.

*

Căsătoria archiducesei vĕduve Stefania cu contele *Lónyai* Elemér se va sěrba între 17 şi 21 Mart. n. în castelul din *Miramare*, lângă ţermurii Adriaticei. Actul religios 'l va săvêrşi preotul rudenie cu contele Lónyai în presenta episcopului Mayer din Triest, asistând personalul de curte al vĕduvei archiducese şi ca martori conţii Cholonievski şi Bellegarde. Fidanţarea s'a ţinut în 18 Ianuarie în Veneţia.

Princesa de corónă a plecat din Viena în sĕptĕmâna trecută la Miramare, cu care ocasiune a împărţit multe giuvaeruri familiilor aristocrate cunoscute precum şi personalului, ce l'a avut pe lângă sine. Pedecile ce s'au opus căsătoriei au provenit mai mult dela întrebarea asupra titlului, ce-i va compete principesei de corónă după căsătorie. Deşi regele Belgiei Leopold, tatăl principesei, s'a împotrivit; totuşi la influinţa M. Sale monarchului nostru i-s'a reservat titlul de Alteţă regală. Contele Lónyai, precum se spune, va primi titlul de principe.

*

Dela Reuniunea română de musică. Conform anunţărei din Dumineca trecută, a dóua adunare generală se va ţinea Miercuri în 14 c. seara la 6 óre în sala dela Musikverein.

Rog deci pe toţi membrii activi sě se presinte. Membrii ajutători sunt doriţi. Nicolau *Benţia*, president ad-hoc.

*

Dl Ioan Raţiu, prof. la preparandia şi şcóla super. de fetiţe din Blaj, a fost numit profesor ordinar la gimnasiul superior gr. cat. român de acolo, pentru limbele română şi maghiară. Dsa îşi va ocupa noul post la 1 Septembre viitor.

*

Omagii d-lui de Gubernatis. Ateneul Român va oferi ilustrului filoromân de Gubernatis o mare medalie de argint cu ocaziunea jubileului sĕu de 60 de ani, care va fi la 7 Aprilie stil nou.

Persoanele cari doresc sě aibă un exemplar din aceasta medalie, fie în argint, fie în bronz, trebue sě se adreseze îndată d-lui V. A. Urechiă, trimiţĕnd şi costul de 40 lei pentru cea de argint şi 20 lei pentru cea de bronz, căci nu se vor bate de cât exact numĕrul de medalii reţinute.

Ast-fel medalia va deveni fórte rară şi apoi de un preţ inaccesibil.

*

Cumpĕrare de rentă. In şedinţa din 23 Febr. a Camerei s'a votat legea prin care ministerul de finanţe este autorizat sě cumpere de la sindicatul împrumutului din 1898 renta amortizabilă 5 şi 4 la sută, în valoare nominală de 13,000,000 lei.

*

Un milion defraudat. Banca comercială şi institut de credit industrial în *Eger* (capitala comitatului Heveş) a declarat faliment, constatându-se o defraudare de vr'un milion de coróne. Vinovatul principal a fost comptabilul Éliássy Ferencz, care după-ce a trăit zile albe, ca un adevĕrat erou din romane furând banii societăţei şi-a tras un glonţ şi a lăsat tótă rĕspunderea asupra pretinilor sĕi şi a membrilor din directiune, a căror întrégă avere — acum secuestrată — e fórte neinsemnată.

*

Maghiarii greco-catolici la Roma. Vr'o 500 de ruteni din Ungaria sub conducerea a doi episcopi şi a unui magnat au fost primiţi Vinerea trecută de papa care i-a binecuvântat şi după-ce episcopii şi câţi-va membrii au sărutat mâna şi piciórele papei, eppul din Eperieş Vályi a depus omagiul peregrinilor şi a presentat memorandul pentru a li se permite celebrarea liturgiei în limba maghiară. Ceremonia a durat vr'o 1 óră, după care papa a fost dus cu lectica earăş în odăile sale. Pe episcopul Vályi şi pe membrul casei magnaţilor Szabó papa i-a primit in audienţă privată.

*

Calea ferată Turnu-Roşu. Noua cale ferată, ce se construesce din partea statului român până la *Turnul-Roşu*, se speră a fi terminată pe la mijlocul lui Iunie a. c. când va fi predată comunicaţiunei şi călĕtoria se va puté face în România cu trenul şi pe la Sibiiu.

*

Biserică ruséscă în New-Jork. Ruşii din New-York au decis sĕ înalţe o biserică pompósă în locul unei capele, ce nu mai corespundea recerinţelor. Ţarul a dat concesiune, şi acum s'au expedat cólele de colectă, în cari între altele preotul misionar rus din New-York scrie următórele:

„In New-York tóte confesiunile lumei au biserică, şcólă, spital, asil, numai Ruşii n'au. Credincioşii mei sunt avisaţi a veni la o capelă mică, din care causă partea cea mai mare stă acasă. Şi cum sĕ lăţesc drépta nóstră credinţă şi sĕ aduc oile strĕine în staulul nostru, când nici ale nóstre n'au loc. Cum sĕ vorbesc înaintea visitatorilor heterodoxi despre frumseţile ceremonialului nostru, despre religiositatea poporului rus, când aud durerósa întrebare cum de Rusia cu 100 milióne locuitori ortodoxi, nu póte ridica în New-York o biserică mărétă, corespunzĕtóre bogăţiei, mărirei şi rîvnei religióse ruseşti. De aceea Rusia trebue sĕ clădéscă cât mai curĕnd o biserică, al cărei teren stă deja la disposiţie“.

Notiţă literară.

Slavisarea Bucovinei în secolul XIX, ca punct de mânecare al politicei de viitoriu grandpolone. — Consideraţiuni etnografice şi politice, de un român bucovinean. Viena 1900. Editura lui Carol Gerolds Sohn I, Barbaragasse 2.

(Urmare)

Pentru Ruteni agitaţiunile politice sunt un mijloc de carieră, de protecţie la posturile cele mai însemnate. Acésta se demonstră cu o mulţime de exemple.

In sinul consistoriului greco-oriental au fost preteraţi prin influinţa regimului cei mai bĕtrâni şi mai demni competenţi români şi au fost înlocuiţi cu doi ruteni, ómeni de partid. Deórece toţi agitatorii pronunţaţi ca duşmani ai Românilor fac carieră, pe când funcţionarii obiectivi nu pot înainta, se raliază tóte elementele, ori cât de disparate altcum, precum Germanii şi Ovreii funcţionari, între inimicii Românilor.

Intre mijlócele de opresiune se numeră şi falsificarea recensemêntului, pentru a presenta pe Români ca o rassă mică la numĕr, deci fără importanţă politică. Se ia ca basă limba de conversaţie şi o mare parte a Românilor, care de fapt vorbeşte ruteneşte se induce între Ruteni. In modul acesta au fost aflaţi în întrégă Bucovina 268.367 Ruteni şi numai 208.301 Români. Dacă s'ar respecta adevĕrul, ar aparţinea mai mult de jumătate din locuitorii ţerei la naţionalitatea română. Aceasta se vede şi de acolo, că la alegerile pentru dieta provincială din anul 1898 prelângă tótă resistenţa organelor guvernamentale, Românii au primit mandate în 6 cercuri.

Ortografia oficiósă slavă a numelor de locuri şi de familii pr. Mendryszoru-Mândrişoru, Floreskul-Florescu etc. deasemenea adausul unei terminaţiuni slavice la trupina numelui român d. e. Lupul-Lupulenko, Ţurcanu-Zurkanowicz, Dimitriu-Dimitriv, Lungu-Lunguliak etc., tóte se fac în scopul slavisării. De insemnat e şi influenţarea alegerilor în defavorul Românilor, vexaţiunile aderenţilor partidului român, persecuţia presei, ajutorarea cu stipendii exclusiv a universitarilor ruteni. Tóte reuniunile rutene primesc subvenţii bogate din fondurile publice, din contră institutele culturale române nu pot ajunge la astfel de subvenţii.

Cel mai nou atac se îndréptă contra clerului român, nu din motive confesionale, ci curat naţionale-rutene şi economice. Rutenii voiesc sĕ iee în stăpânire biserica ortodoxă prin ocuparea posturilor principale în consistoriu şi la facultatea teologică; în fine sĕ créscă un cler puternic rutean, căci clerul român face 80% şi sĕ pună mâna pe parochiile mai bogate române. In modul acesta şi-ar fi asigurat rutenisarea şi strivirea totală a Românilor.

Pentru a produce inteliginţa necesară, îşi iaurefugiul deoparte la întroducerea de elemente din Galiţia, de altă parte la elemente române, cari sunt în privinţa intelectuală superióre.

Prin un atare sistem de desnaţionalisare, rutenisarea poporaţiei rurale române trebue sĕ meargă repede şi de-órece dupăcum e ştiut clasa cultă stă în dărăptul poporului rural în privinţa sporirei, indatăce acesta va fi asimilat prin contactul social şi căsătorii mixte cu Rutenii, va fi asimilată şi minoritatea. Exemplu serveşte cercul Vizniţa şi Coţman, unde între preoţii şi învĕţătorii ruteni sunt fórte multe nume istorice române, cari nu s'au mai putut afirma în mijlocul strĕinilor.

Partidul rutean şi presa regimului scrisă în limba germână observă o adâncă tăcere asupra acestor lucruri, pentru a-şi putea continua opera de nimicire a Românilor pe ascuns. Atât de departe au mers, că Ruteni fanatici au demolat chiar monumente de la morminte în cimiterul din Ivancuţ, numai fiindcă aveau inscripţii române pe ele.

Dacă nu se va ivi o radicală schimbare de sistem în guvernare, atunci e chestie de scurt timp autocraţia Rutenilor şi Rutenisarea Bucovinei.

Intrebându-ne de motivele, care au înduplecat pe politicianii austriaci la acest rĕsboi de exterminare contra Românilor bucovineni, ajungem la constatarea, că biurocraţia vieneză sub influinţa Polonilor şi a partidului galiţian, aşa numit rutean-tinĕr sau ukrain, s'a angajat la această politică în faţa unei perspective fórte largi. E vorba de o dogmă a partidului numit mai sus, care ţine posibilă cucerirea Rusiei-Sudice până la Caucas din partea Austriei şi restaurarea unui imperiu mare polon-rutean sub aripile Austriei. In scopul promovărei acestei idei-utopii ducatul Bucovinei trebue dat în stăpânirea Rutenilor.

(Va urma.)

Convocare.

Adunarea ordinară anuală a reuniunei de ajutorare a robilor o fixez pe ziua de 30 Martie a. c. la 4 óre d. am. în sala de consiliu a tribunalului, la care am onóre a învita prin aceasta pe membrii reuniunei. —

Obiectele adunărei generale:

1) Cuvêntul de deschidere al presidentului, raportul despre activitatea reuniunei pe anul trecut şi decisiune asupra acestui raport, 2) raportul comisiunei pentru censurarea raţiociniilor esmise de adunarea generală din anul trecut, despre socotelele cu finea anului trecut şi despre scontrarea cassei şi decisiune asupra acestui raport, — 3) alegerea unei comisiuni de 3 membri pentru esaminarea socotelelor din anul curent, — 4) discutarea propunerilor eventuale.

Totdeodată se aduce la cunoştinţa membrilor comitetului de direcţiune al reuniunei, că imediat după adunarea generală amintită, comitetul de direcţiune îşi va ţiné prima şedinţă quart. ordinară şi că şedinţele quartale ulterióre ordinarie se vor ţinea în localul amintit în 7 Iuniu, în 7 Septembre şi în 7 Decembre a. cur. la 4 óre p. m. la care sunt învitaţi prin aceasta membrii comitetului. —

Sibiiu 4 Martie 1900

Alex. Jánosy,
presidentul reuniunei de ajutorare a robilor.

VARIETĂŢI

(*Valea şerpilor*). Intre stâncile munţilor Caucas este o vale care se numeşte Valea Şerpilor. Aci e primăvară eternă şi se crede că a fost leagănul primei părechi de ómeni. De cum începe sĕ cadă frunza, locuitorii de prin prejur se adăpostesc aci cu vitele până în Martie, când împrimăvărindu-se pretutindeni, ies şi se rĕspândesc. După ce plécă ómenii, valea e inundată de milióne de şerpi. Din momentul acesta, omul nu se mai aventuréză pe acolo. Turiştii privesc cu ochianul din depărtare cum se aruncă şerpii asupra fiarelor cari se rătăcesc pe vale, se încolăcesc pe trupul lor şi le sug până le lasă lungite fără de viaţă.

Cassa de păstrare (reuniune) în Sĕliște.

Convocare

P. T. membrii „Cassei de păstrare (reuniune) în Sĕlițte“ se convócă la ședința

adunărei generale ordinare,

conform §-lui 15 din statutele reuniunei pe *Joi*, în *9/22 Martie* a. c., la 2 óre p. m., în sala cea mare a școlei române gr.-or din Sĕliște, pe lângă următorul

Program:

1. Raportul general al direcțiunei și propunerile acesteia.
2. Raportul consiliului de inspecțiune.
3. Staverirea bilanțului cu 31 Decembre 1899.
4. Alegerea vice-președintelui.
5. Alegerea consiliului de inspecțiune conform §-lui 20.
6. Fixarea marcelor de presență pentru membrii direcțiunei și ai consiliului de inspecțiune.
7. Eventuale propuneri în cadrul statutelor.

Din ședința direcțiunei „Cassei de păstrare (reuniune) în Sĕliște“, ținută la 5 Martie 1900.

[36] 1—1 **Direcțiunea.**

Bilanțul general

pe al XVI-lea an de gestiune 1899.

Contul bilanțului.

Active.	cor. fil.	Pasive.	cor. fil.
Cassa în numĕrar	35603.66	Depunerile membrilor (capital soc.)	26000.—
Imprumuturi pe oblig.	329765.—	Fondul de reservă	63881.10
Imprumuturi hipotecari	305201.—	Fondul de binefaceri	34433.08
Cambii de bancă	65286.—	Fondul de pensiune	832.50
Credite de cont curent	57725 06	Depuneri spre fructificare . . .	717753.38
Efecte publice	84580.—	Imprumuturi pe efecte	37892.—
Mobiliar . . . . Cor. 1350.04 după amortisare „ 135.—	1215.04	Interese trans. anticipate pro 1900	7922.44
Realități	8951.60	Diverse conturi creditóre . . .	838.92
Diverse conturi debitóre și interese transitóre restante . . .	20119.54	Profit net pro 1899	18893.48
	908446 90		908446.90

Contul profitului și perderilor.

Debit.	cor. fil.	Credit.	cor. fil.
Interese: pentru dep. spre fruct. C. 32096.04 „ fondul de binef. „ 1777.46 „ fondul de pens. „ 21.—	33894.50	Interese: dela împ. pe obl. cu cav. C. 28817.78 „ „ hipotecare . . „ 22490.62 „ cambii de bancă . „ 3919.96 „ credite de cont cur. „ 1824.22 „ efecte publice . . „ 3973.—	61025.58
Spese: *a*) salare, marce de presență și remuner. . C. 5298.98 *b*) imprimate, registre, porto, chirie . . . „ 1571.98	6870.96	Provisiuni	4319.52
Contribuțiune: directă și 10% după int. la dep.	5551.16		
Amortisare din mobiliar	135.—		
Profit net	18893.48		
	65345.10		65345.10

Sĕliște, 31 Decembre 1899.

Dr. Nicolae Calefariu m. p., președinte.

Nicolau Hențu m. p., secretar.

Dimitrie Roman m. p., cassar.

Constantin Herția m. p, comptabil.

Membrii în direcțiune:

Dumitru Vulcu m. p. **Dumitru Lăpĕdat** m. p. **Ioan Comșa sen.** m. p.
Bucur Comșa m. p **Iordachie Roșca** m. p

Subsemnatul consiliu de inspecțiune am examinat bilanțul present precum și contul profitului și perderilor și le am aflat în deplină consonanță cu registrele principale și auxiliare.

Sĕliște, în 5 Martie 1900.

Mihaila Stoica m. p. **Mihail Ittu** m. p. **Petru I. Comșa** m. p. **Dimitrie Roșca** m. p.

Obligațiuni

jumĕtate românești și jumĕtate unguresti, apoi

cuitanțe și contracuite

unguresti și românești, se pot procura dela **Librăria Tipografiei Archidiecesane, Sibiiu**, cu prețurile: 1 obligație 5 fil., chitanțele și contrachitanțele cu 1 cor. per sută bucăți. La cerere se trimite gratis și franco din fiecare câte o bucată de probă.

In **Tipografia și Librăria archidiecesană** au apărut

Treptele formale
ale
învĕțămêntului
de
Dr. Petru Șpan.
Prețul 1 C. 60 fil

Se pot procura din
Librăria tipografiei archidiecesane
Sibiiu.

numai fl. 4.95

Important pentru fiecare om!

Vênzare: pentru numai **fl. 4.95**

1) **1 orologiu de busunar** encre-remontoir de nickel, cu capace gravate și cu minutar, care umblă punctual până la o minută cu garanție de 3 ani.
(Nu-i ceas de pĕrete sau lucru de care trimit proprietarii de bazar.)
2) **1 lanț fórte elegant, façon frances** (la cerere de nickel sau aurit.)
3) **1 brasletă de argint veritabil** cu o medalie.
4) **1 ac de cravată de argint veritabil** cu velocipedist.
5—6) **2 bumbi argint veritabil** pentru mangete.
7—8) **2** „ „ „ cămĕși.
9) **1 bumb** „ „ „ guler.
10—11) **2 cercei** „ „ „ façonul cel mai nou.
12) **1 inel-modă** (o fașie de hârtie ca mĕsură.)

Tóte aceste 10 obiecte sunt provĕzute cu stampila de punciat ces. reg.

O oglindă inventată de curênd se dă gratuit la fiecare garnitură. — (Oglindă micșorătóre.)

Până-ce ține provisiunea, trimit cele 12 obiecte de mai sus (numai orologiul de nickel a costat mai nainte 5 fl.) ori-și-cui cu rambursă numai de fl. 4.95.

Liferantul Asociațiunei funcționarilor de stat ces. reg. austriaci etc. Asortiment de orológe, juvaere etc. en gros.

E. Holtzer,
KRAKAU STRADOM 18, (Oestereich.) [35] 1—3

Catalóge bogat ilustrate cu orológe și obiecte de aur se trimit la cerere gratis și franco.

Se caută agenți!

Conspectul cărților bisericesci

ce se pot procura din

Tipografia și librăria archidiecesană, Sibiiu.

Acaftistul prea sf. născĕtóre de D-deu și alte rugăciuni, ediț. 1898, simplu legat fl. —.85 cr., frumos legat fl. 1.05, în piele roșie fl. 1.25, ediția de lux fl. 2.— și fl. 2.60, peluche	fl.	3.85
Apostol legat	„	5.75
Anthorismos sau „deslușire comparativă asupra broșurei Dorințele dreptcredinciosului cler din Bucovina“, în limba română sau germână dela fl. —.50 la	„	—.25
Biblia ilustrată, testam. vechiu și nou, cu cirile nel. fl. 10, leg.	„	15.—
Biografia fericitei Macrina (cu cirile) broș.	„	—.20
Carte de rugăciuni, pentru tinerime, legată	„	—.15
Chiriacodromion, (cu cirile), nel. dela fl. 10.—, la fl. 6.— leg.	„	8.—
Compendiu de dreptul canonic de A. bar. de Șaguna în limba română sau germână, broșat dela fl. 3.— la	„	1.50
Dumnedeescile liturgii leg.	„	4.50
Elementele dreptului canonic al bisericei dreptcred. rĕsăritene de A. bar. de Șaguna	„	1.—
Enchiridion, adecă carte manuală de canóne cu comentar de A. bar. de Șaguna, dela fl. 4.— la	„	2.—
Evangelia, (cu cirile), nelegată dela fl. 8.—, la fl. 6.— legată fl. 10.—, fin legată	„	16.—
Genesa Evangeliilor de S. Popescu broș.	„	—.80
Hirotonier, pentru sf. de preoți broș.	„	2.—
Icóna celor 3 Ierarchi, pe hârtie	„	—.30
Icóna Evangeliștilor, pe hârtie	„	—.50
Istoria bisericei ort. rĕsăr. univers. dela întemeierea ei până în dilele nóstre, 2 tomuri de A. bar. de Șaguna, în limba română broșată, dela fl. 3.— la	„	1.50
în limba germână dela fl. 1.— la	„	—.50
Istoria bisericéscă polit. naț. de N. Tincu-Velea (cu cirile) broș. dela fl. 1.— la	„	—.40
Liturgia sf. Ioan pe note dela fl. 2.50 la	„	1.—
Manual de studiul pastoral compus de A. bar. de Șaguna broș.	„	1.50
„ „ **teologie morală creștinéscă** compus de A. bar. de Șaguna (cu cirile) broș.	„	1.50
Mineile pe 12 luni în 12 volume (se vênd și separat) leg. .	„	86.—
Molitvelnicul bogat, (cu cirile) nelegat fl. 4.30, leg. fl. 5, fin leg.	„	5.50
cu litere latine (evhologiu) legat	„	6.50
Octoichul cel mare, cu catavasierul, nelegat dela fl. 17.— la fl. 10.—, leg.	„	13.—
Octoichul cel mic, sau cele 8 glasuri (cu cirile) neleg. 60 cr., legat 80 cr., fin legat	„	1.20
Octoichul cel mic, sau cele 8 glasuri cu litere latine leg. . .	„	—.75
Orologion, (ciaslov), cu cirile, neleg, 60 cr., leg. 70 cr., fin leg.	„	1.20
Penticostariu, (cu cirile) neleg. dela fl. 8.—, la fl. 6.— legat	„	8.—
Pneyma in Nicaeno Constantinopolitanum, studiu estetico-dogmatic de S. Popescu broș.	„	1.50
Psaltirea bogată, neleg. fl. 2.75, leg.	„	4.50
„ **prorocului David**, (cu cirile)	„	1.—
Rênduélă la sfințirea bisericilor, (cu cirile), nel. fl. 2.— leg.	„	2.50
Scrierea Sf. Ioan gură de aur (cu cirile) broș.	„	—.50
Scrisori apologetice de apĕrare din 1867 broș.	„	—.50
Têlcul Evangeliilor (cu cirile) broș.	„	1.—
Teologia pastorală veche, (cu cirile) broș. dela fl. 1.— la .	„	—.50
Testamentul nou, (cu cirile) broș. dela fl. 1.— la	„	—.50
Triodul cu Strajnicul, (cu cirile) nel. dela fl. 20.— la fl. 12.— leg.	„	17.—

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.**

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 25 Sibiiu, Joi, 2/15 Martiu 1900. **Anul XLVIII.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **streinătate** pe an 24 C, 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 14 fil., — de dóuĕ ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond — și timbru de 60 fil. pentru fie-care publicare.

Alegerile sinodale, Cestiunea catedralei.

Colegiile electorale preoțești din întrégă archidiecesa sunt întrunite azi în cele dóuĕzeci de centre, pentru-ca sĕ trimită tot atâția representanți din cler, în sinodul archidiecesan.

Precum în trecut așa și acum sperăm, că preoțimea nóstră va învesti cu drept de vot pe cei mai aleși, pe cei mai distinși fii ai bisericei, ca sĕ aibă cuvênt în sfatul, unde se tractéză despre binele și despre sórtea bisericei.

Aceiași procedere o vor observa și sinódele nóstre parochiale la alegerea membrilor mireni, după o pracsă constituțională de peste 30 ani.

Sunt de o deosebită importanță lucrările, cari se vor presenta în sesiunea din acest an în sinodul nostru archidiecesan — și cu deosebire de mare importanță are sĕ fie resolvarea întrebărei nu tocmai ușóre, unde și cum sĕ se zidéscă biserica catedrală.

Din norocire ne stau la disposiție dóuĕ și chiar și trei locuri pentru scopul acesta.

Va trebui însĕ sĕ cumpănim tóte împregiurările ca sĕ designăm și alegem locul cel mai potrivit din tóte punctele de vedere, va trebui sĕ ținem sémă de o mulțime de recerințe împreunate cu zidirea și cu întreținerea zidirei, sĕ nu perdem din vedere nici grija pentru aplicarea la timpul seu a personalului potrivit la o biserică catedrală.

Sunt între noi o sémă de ómeni cari țin că mijlócele de cari dispunem nu e corect sĕ le angajăm și exauriăm tóte pentru zidire, ci o mică părticică sĕ rĕmână pentru biserica cea vie, pentru dotarea acelor persóne, al căror glas dela altar și de pe amvon sĕ propoveduéscă evangelia lui Christos împreună cu principiile morale-creștinești — ținênd sémă și de progresul, ce-l face lumea în jurul nostru.

Trăind noi în sinodalitate, am purces totdéuna dela principiul că biserica e a tuturor, că e moștenirea nóstră, ea e comóra nóstră, în trecut ea a fost mama nóstră, pentru viitor, ea e fiica nóstră.

Indată-ce ținem sémă de aceste principii, nu ne putem dispensa nici dela datorința ce ni-se impune, ca chestiuni de importanță sĕ le supunem aprețierii publicului nostru, sĕ dăm cuvênt bisericanilor nostri, ca sĕ se pronunțe în meritul zidirei bisericei catedrale.

Cât pentru noi, privim chestiunea de o chestiune deschisă și credem că cu cât ne vom capacita mai mult, cu cât ne vom înțelege mai bine, cu cât vom afla mai multe păreri, cu atât vom da o soluțiune mai potrivită acestei întrebări de o epocală importanță.

Discutând asupra chestiunei acesteia, nu vom perde din vedere nici timpurile acele triste, când noi Românii nu puteam zidi biserici în orașe cum e Sibiiul, nu puteam ridica turnuri, nu puteam pune clopote și nu era ertat sĕ batem tóca, anume de urechile compatrioților nostri de altă limbă și lege, ca sĕ nu cumva sĕ-i jignéscă și sĕ le facem noi supĕrare, noi cei-ce și așa eram numai suferiți ad beneplacitum.

Pe atunci eram avisați la suburbii, pe la capetele stradelor, și la locuri ferite, ca sĕ nu dee cu ochii de noi cei-ce dór ar fi venit din lumea mare, sĕ cunóscă stările de pe aici, iar ca sĕ ne scótă la ivélă nu era interesul popórelor conlocuitóre.

Din contră meseria lor rentabilă era sĕ ne presente în colori cât se póte posomorîte, ca pe un popor barbar, lipsit de razele luminei și necapace de óre-care cultură, ca pe un popor, care nu e vrednic de o sórte mai bună.

Aceste stări de lucruri s'au putut menține zeci și sute de ani în paguba nóstră — dar timpurile acele de tristă memorie pentru totdéuna au trecut și sperăm că nu au sĕ se mai întórcă în veci.

E vorba azi noi suntem stăpâni pe sórtea nóstră, noi neconturbați de nimenea în afacerile nóstre interne, ne putem întocmi lucrurile după al nostru gust, după a nóstră pricepere și chipsuință.

Per absolutum nici-unul din locurile ce ne stau la disposiție nu este de tot neescepționabil.

După numĕrul nostru, după valórea nóstră, și după importanța ce o are reședința metropoliei nóstre aici in Sibiiu, locul unei biserici catedrale ortodoxe ar fi chiar piața principală din Sibiiu.

Orașele în alte părți ale țerei, ofer loc gratuit și la locul cel mai deschis corporațiunilor, dacă vreau sĕ ridice o biserică, un gimnasiu sau o altă clădire mai importantă.

Noi la atâta dragoste nu avem sĕ contăm și nici că am contat.

Avem mulțumită lui D-zeu locuri destul de potrivite, unde putem ridica lăcaș lui D-zeu și nóuĕ altariu de închinare.

Vom alege deci unul din aceste, dar nu cu majorități de voturi, și de se póte cu înțeles bun și prin conclus luat în unanimitate.

Atunci va sĕ fie bine, vom premerge cu exemplu bun celor din provincia metropolitană și lucrările făcute cu bun înțeles de regulă succed mai bine, și D-zeu încă își revarsă darul seu asupra lor.

Am indigitat în liniamente generali modalitățile ce trebue sĕ le observăm la resolvarea chestiunei locului și declarăm că deschidem colónele ziarului nostru tuturor acelora, cari se ocupă cu viu interes de acéstă afacere atât de importantă.

Așteptăm sĕ se pronunțe în prima linie membrii sinodului archidiecesan, așteptăm, sĕ auzim cuvêntul hotărîtor al factorilor din parochia centrală — și așteptăm ca în o chestiune atât de importantă toți cei-ce vorbesc și scriu la obiect sĕ fie curați ca aurul și nici-unul sĕ nu ducă în discusiune, în loc de argumente numai voința proprie.

Practica lucrurilor încă are sĕ fie normativă la resolvarea acestei întrebări și anume că óre bine va fi, consult va fi, ca noi Românii din Sibiiu și așa puțini la numĕr sĕ avem în viitor patru biserici — și sĕ ne gândim mult la susținerea lor, și la personalul necesar în consistor, fără care biserica nu va împlini misiunea ei apostolică în mijlocul nostru.

Cumpĕnite tóte împregiurările, este imposibil ca sĕ nu ajungem la o soluțiune favorabilă, iar membrii sinodului archidiecesan vor avé satisfacțiunea și mulțumirea sufletéscă de a fi făcut un bun și folositor lucru pentru cel puțin 3—4 generațiuni de ómeni ce vor urma.

Conferințe pastorale.

Rolul preotului în societatea de astăzi este pe cât de important, pe atât de spinos.

Preotul are o luptă cu o mulțime de adversari, cari caută sub diferite forme a submina basele principiilor eterne creștinești și a sĕmĕna în locul adevĕrurilor evangelice neghină, pentru a cutropi ródele activității pastorale.

Preotul are a lucra în misiunea sa cu multă *prudență* și *energie*, și fiindcă lupta ce se declară între el și adversarii sei este mai mult intelectuală, pentru a eși victorios se cere a fi înarmat cu *știință*, căci la din contră protivnicul va înainta și pericolul va fi iminent pentru biserică.

Știința câștigată numai în școlă nu este de ajuns; ea trebue mereu amplificată prin cetirea de *cărți folositóre* și prin întruniri, în cari se discută chestiuni teoretice și practice referitóre la realisarea misiunei pastorale.

Inalt Preasfințitul nostru Archiepiscop și Metropolit *Ioan,* a întrodus în archidiecesă conferințele preoțești, indicând calea, prin care clerul 'și-ar putea îndeplini cu succes menirea lui de propovĕduitor al învĕțăturei și mo-

---

FOIȚA

Logodna.*)

Potop de lumină pe tot locul. Perdelele de plűș și mĕtasă, cu dantele și brodărie, sunt date elegant la o parte, încât toți cei ce se preumblă pe stradă pot vedé eleganța și luxul, binele, belșugul și fericirea din frumósa vilă a Dr-ului Curcan.

Din echipagele cu corónă ce se opresc la întrare, se cobóră o mulțime de óspeți distinși.

Prin foișorul împodobit cu plante exotice și acoperit cu covórĕ moi de Smirna saltă damicele svelte, ușóre și drăgălașe îmbrăcate tóte în toilete deschise, trandafirii, albe și albastre, iar acordurile musicei ce cântă în sala de primire se mestecă cu foșnitul rochiilor de mĕtasă a garde-damelor, care de care mai corpolentă și mai strălucitóre în diamante. Printre ele domnii în frac, clac, monoclu și gulere întărite, până la urechi, sĕ plécă, sucesc mustețele, așază cravatele și făuresc fel de fel de complimente, gugumănii fără rost, ce se spun la atari ocasiuni.

In ușă e dómna casei Aurora Curcan n. Flușturean. O damă mai mare puțin, decât s'o poți numi de statură mijlocie, dar mai mică de cum se credea ea, cu vreo 10 cm. Pĕrul brun buclat era frisat modern și gătit cu pene de struț. Imbrăcată în haină négră de plűș, tare decoltată, bogat cusută cu fir și cu mărgele și încărcată de bijuterii, apărea ca o regină învĕțată numai sĕ poruncéscă și toți sĕ i se supună. Ochii ei mari, galbini străluceau ca la o pisică, ear de buze era acățat acel suris arogant, prin care se îndatina a'și esprima afabilitatea ei prefăcută. In mâna stângă are un eventail, legat de mijlocul ei bine format, prin un lanț masiv de aur, și încheiat cu o copcie de briliante, iar mâna dréptă o ține la gura fiecărui cavaler ce sosesce și salută seducĕtor în tóte părțile, apoi se întórce către damele sosite.

„Ah! scumpele mele, bine ați venit! — Ce fericire pentru mine, că vĕ pot saluta în modesta mea locuință! — Și încă la o zi atât de însĕmnată, la logodna micei mele fetițe, a iubitei mele Măriórе. Mĕ rog sĕ-mi permiteți a vĕ presenta pe viitorul meu ginere“ și făcênd un gest arătă în drépta.

„Dl Dr. Alesandru Negrilean, advocat!“ Strângeri de mâni, felicitări, cuvinte dulci și fel de fel de complimente urméză și se îngrămădesc pe sĕrmanul Negrilean, care nu mai știe cum sĕ mulțăméscă.

„Ah! ce fericire și pentru noi — ce fericire că te vedem pe tine, scumpa și iubita nóstră, fericită“, rĕspunsĕră mai multe dintre dame lipindu-sĕ de dînsa. „Și ce bine — ce admirabil prospiciezi, dragă“, ziseră altele, „nime nu ar crede că cu ziua de azi întri în rolul sócrei“.

Tóte vorbesc, strigă și fac gălăgie. Unele rid, altele glumesc; una întrece pe ceealaltă în mișcările elegante și în afabilitatea cu care împărțesc grația celor supuși, și cu gulere întărite, apoi în veselie nespusă, întră în salonul cel mare, îngrămădesc încă odată cu gratulări și fel de fel de cuvințe măgulitóre, pe cei ce în séra acésta se logodesc, apoi se grupéză în jurul meselor.

Afară e frig ... Incepe sĕ plóuĕ încet și des ca și cum ar cerne. Peste întreg orașul X. sĕ lasă o negură rece. Inaintea ferestrilor stau grupuri de ómeni, cu deosebire femei, cari, deși tremurând de frig și căscând, totuși se uită lacome la cele ce sĕ petrec. „Cât bine dă D-zeu la câte un om pe lume. Noi muncim ziua nóptea și abia ne putem susținea și îmbrăca, și acesti domni nu ostenesc nimic și totuși plutesc în bine. Nu este dreptate pe lumea acésta!“

Astfeliu de cuvinte se auziau printre cei de sub ferestrii — până când de pe altă stradă se ivește dna preotésă Florica N., care zărind pe fină sa, pe lelița Chira între cei ce sgriburau uitându-se ca vulpea la struguri, zise rĕstit:

„Dar dta, fină ce cauți aici? Știi că e pĕcat a lăcomi la binele altuia? Mergi mai bine acasă și vezi'ți de familia dtale; mulțămește bunului Dzeu de ce ți-a dat și fii sigură, că aceea e mai mare și mai curată fericire, decât a tuturor acelora, cari o arată așa pe mare“.

Un rîs îndestulitor urmă acestei observări și apoi mulțimea se rări.

*

Intr'un colț al salonului e mireasa — dșóra Mărióra Curcan. Inaltă, sveltă și frumósă. Pĕr blond, ochi negrii mari; guriță mică cu buze de coral și niște dinți ca mărgăritarele. In baină albă, de fullard, ér la brâu are un buchet de garófe. Tótă înfățoșarea e blândă și pare că o neliniște și o durere ascunsă o apasă.

Incungiurată de prieteni, cari aștéptă cu dor sĕ se încépă jocul și fiecare îi spune ceva frumos, dulce și lingușitor.

---

*) Ideea acésta am cetit'o undeva fórte demult și rĕmânêndu-mi în memorie am prelucrat'o liber.

ralei evangelice, al păcei și dragostei creștine, la respectul legilor și ordinei sociale, precum și la bunul mers al tuturor întreprinderilor cetățenești.

Tot direcția acésta aflăm că se urméză și în eparchia Hușilor (România), deși cu unele modificări.

Prea Sfinția sa, episcopul *Silvestru* în fie care an, pe lângă vizitele canonice ce le face prin Eparchie, mai întrunește clerul și în conferințe cari au loc în centrele principale, și în care conferințe fórte instructive, fie-cărui membru i se dă ocaziunea de a discuta chestiuni teoretice și practice de cuprins: dogmatic, moral, istoric, liturgic, sau pastoral și a auzi sfătuiri pline de învěțături eșite din însăși gura aceluia care este exemplu de cuvênt și faptă.

Folósele ce se trag din acestea, sunt incontestabile.

P. S. Sa a recomandat preoților necontenita cetire, dându-le subiecte de *conferințe* pentru desvoltare și apoi întrunindu-i în cercuri mari sub președinția P. S. Sale, spre a se vedea și constata public ródele ostenelilor, după puterea intelectuală a fie-căruia.

Anul acesta, conferințele trebuind a dura mai mult timp, — de óre ce tuturor preoților li s'a dat câte o temă spre elaborare cu ocasiunea conferințelor din anul 1898, — pentru a nu se neglija și a nu suferi interesele spirituale ale parochiilor, Prea Sfinția Sa, cu câte-va luni mai 'nainte a luat dispoziţiuni prin oficiul Protoiereilor, ca preoții sě fie chemați în mod alternativ, astfel că preotul în timpul absenței sale, a fost substituit prin vecinul sěu de parochie, care avea obligațiunea de a îngriji de tóte cele duhovnicești.

Revistă internă

Din parlament.

Luni s'a început discuția asupra budgetului ministeriului de agricultură, la care încă dela început s'au prenotat 22 oratori. Intre primii a vorbit și deputatul din partidul liberal br. Feilitzsch Artur, care a ținut sě se ocupe și cu raporturile din Ardeal. Redăm deci părțile vorbirei referitóre la obiectul acesta.

Oratorul a arětat cu date statistice că în Ardeal sfera mijlocie a posesiunei a crescut, cea-ce însemnéză o reducere a numěrului posesorilor, pe când în alte părți ale țerei e tocmai contrarul. Schimbarea acésta s'a făcut în detrimentul intereselor naționale și la opera aceasta au o însemnată parte institutele de bani române.

Naționalitatea română s'a silit a intemeia o clasă de mijloc română cu ajutorul acestor bănci, cea-ce a mers mână în mână cu nimicirea micei posesiuni ungurești. O politică de colonisare vine a se considera aici numai în planul al doilea, statul trebue sě întreprindă o mare acțiune în interesul salvărei micei proprietăți. Trebue conservată clasa proprietarilor maghiari, trěbue a o înmulți, a-i oferi credite eftine, a îmbunătăți mijlócele de comunicațiune, a face din orașele maghiare foculare economice, industriale și culturale, a regula administrația etc. Maghiarismul în Transilvania este — dacă nu unica — totuși o redută fórte importantă la clădirea statului național maghiar.

De bună sémă e și acest discurs un vecinic memento pentru a fi pregătiți la nóua acțiune, ce se prepară contra nostră, ca a unor fii mașteri ai acestei patrii.

*

Presidiul Reichsrathului la M. Sa Monarchul.

Cu ocasiunea audienței generale de Luni Majestatea Sa Monarchul a primit pe presidiul camerei austriace.

Majestatea Sa în cuvintele adresate presidentului Dr. Fuchs, a dat expresiune dorinței, ca parlamentul sě folosécă drepturile constituționale și sě lucre spre binele tuturor popórelor statului. Monarchul a arětat bucuria, ce o simte pentru alegerea în presidiu a deputaților Prade și Zacek și le-a pus la inimă, sě promoveze pacea.

Revistă externă

Bulgaria Regat

In zilele ultime au circulat o mulțime de svonuri cu privire la proclamarea de regat a Bulgariei.

O știre din Sofia zice, că Rusia și Austria s'au înțeles asupra cestiunei proclamărei Bulgariei de Regat. Prințul Ferdinand s'a predat cu trup și suflet Rusiei și în curênd va schimba ministerul. Un minister rusofil se impune, care sě prepare programul declarărei independenței Bulgariei. Acum se explică insistența colonelului Epancin pentru reorganisarea armatei și trecerea la pensie a 60 de oficeri dintre cari le vor lua emigranții rěmași în Rusia. Rusia susține pe sub ascuns pe prințul Ferdinand. In Macedonia se fac mișcări seriόse ale armatelor otomane.

O telegramă din Berlin confirmă știrea proclamărei prințului Ferdinand de rege, lucru pentru care Austria nu se opune.

Dealt-cum în tótă Bulgaria domnesce o mare agitațiune între țerani din causa legei amliicului și acésta — se presupune — va da ansă declarărei stărei de asediu.

Din Sofia se țelegrafiază că Agenția Bulgară desminte în mod formal svonurile cu privire la intenția de a se proclama independența Regatului Bulgariei.

*

Concesii de căi ferate

Ambasada rusă din Constantinopol continuă cu activitate demersurile ei cu privire là concesiunile de căi ferate în provinciile limitrofe ale Rusiei și Persiei. Insě se asigură că nu este vorba de a se obține concesiuni pentru linii determinate, ci numai de de a se împiedeca ca concesiile sě fie acordate unor societăți cari nu sunt ruse.

*

Intinderea ciumei în India

In Calcuta, ciuma a luat o întiudere teribilă. Sěptămâna trecută au fost 411 cazuri mortale. Locuitorii părăsesc orașul. Guvernatorul visitéză cu doctori mahalalele cele mai sěrace și înoculéză pe bolnavi cu serum.

Pentru Marsilia s'a decretat carantina.

NOUTĂȚI

Daruri pentru biserică. Creștinii Ioan Nastea cu soția Elisabeta și Ioan Dordea cu soția Eufrosina au dăruit pe séma bisericei gr. or. din comuna *Șeica-mare*: 1 potir de argint, disc, stea, copie și un clopoțel tóte aurite, în valóre de 64 coróne. Pentru aceste daruri le aduc numiților și pe calea acésta mulțumită în numele tuturor parochienilor. Ilie *Ciuruqa*, paroch.

*

„Astra“ și 15 Martiu. Precum ni se comunică din parte competentă, adunarea pentru organisarea despărțěmêntului „Astrei“ în cottul Treiscaune și Ciuc, conchemată de delegatul comitetului central, profesorul N. Bogdan din Brașov, pe ziua de 2/15 Martiu a. c. în *S. Sângeorgiu* și anunțată de acesta la căpitanatul orășenesc *a fost oprită*, pe temeiul că 15 Martiu e sěrbătóre națională, anume aniversarea proclamărei revoluțiunei maghiare din 1848, în care zi nu e permisă nici o întrunire cât de nevinovată. Dovadă eclatantă, că organele administrative din Sěcuime, în îngustimea sentimentului lor de dreptate, nu mai sciu sub ce pretext sě împedece și sě nădușéscă afirmarea elementului românesc ca atare, care tot există și în acele părți.

Mai câțiva ani înainte s'a oprit ținerea adunărei generale a Reuniunei învěțătorilor din districtul X (Brașov) conchemată la Poiana Sărată, pe când învěțătorii maghiari, constituiți tot în reuniune, și-au fost ținut adunarea lor generală mai înainte tot în Poiana Sărată, comună românéscă la frontiera țerei, unde numai funcționarii de vamă și câțiva meseriași sunt maghiari. Ear românii, copleșiți, cei drept de marea majoritate a sěcuilor în comitat, și în era actuală sunt puși la discreția unor slujbași cari nu-și pricep altcum chemarea, decât sé-i lovéscă în něsuințele lor culturale.

*

Piesele de 5 coróne. Fóia oficială ungurésca publică ordinațiunea ministrului de finanțe despre punerea în circulațiă a pieselor de 5 coróne.

*

Influența. Se anunță din *Cluj*, că acolo graséză înfluența de vr'o septămână în mod epidemic. Cu tóte-că morbul e în creștere, are în cele mai multe casuri un curs domol.

*

Nóuě descoperiri archeologice. Un vast teatru roman a fost descoperit în comuna Saint-Andié-sur-Cailly (Franța). Acest teatru are 150 metri circomferință și deschiderea scenei are 79 metri. Lojile și dependințele sunt bine conservate. Descoperitorul Chamond l'a oferit departamentului respectiv.

*

Burii — la Orade. Duminecă a trecut pela Orade o grupă interesantă de călători. Spre marea mirare a publicului deodată descind din un cupeu de cl. I, 15 bărbați, de o statură imposantă și cu fața brunăroșie. Erau îmbrăcați în rocuri scurte și purtau pălării cu păreți lați. Judecând numai după ilustrațiile foilor, publicului i-au venit cunoscute aceste figuri și numai decât sbura din gură în gura observația, că: „acestia sunt buri!“

Interesantul grup de călători a atras și atențiunea jandarmilor și a oficiantului inspector dela tren, care le-a cerut pasport. S'a dovedit, că erau într'adevěr buri, cari au venit din Africa-sudică sě caute o patrie mai bună. Vorbiau nemțește cu accent strěin, dar destul de la înțeles; spuneau că și-au părăsit patria în préjma eruperei rěsboiului și acum merg spre București, ear de acolo către Rusia. Publicul burofil de pe peron i a aclamat cu insuflețire până ce trenul s'a pus în mișcare și a dispărut cu sêrmanii emigrați.

*

Aniversarea inundărei Seghedinului. Lunia trecută s'au împlinit 21 de ani dela catastrofa inundărei orașului, din care prilej s'a ținut serviciu divin festiv și au sunat clopotele dela tóte bisericile din oraș dela 12—1 óră nóptea.

*

Negrija de copii. In comuna *Turcz* s'a întêmplat o mare nenorocire, căreia au căzut jertfe și dóuě ființe nevinovate. Femeia Maria Grigoraș s'a dus până în satul vecin și pe cei 2 copii ai sei i-a lăsat singuri, încuindu-i în locuință. Când s'a întors înapoi a aflat casa în flacări și copii erau prefăcuți în scrum.

*

Asigurări obligătóre. E știut, că în Germania s'a întrodus instituțiunea asigurărilor obligative. După arětarea oficiósă în 1898 s'au asigurat: pentru casuri de bólă 8.800.000 ómeni; contra nenorocirilor 16 mil. 700.000; pentru neaptitudinea de lucru 8 mil. 400. 000 bărbați și 4.300.000 femei. Dela 1885—1897 s'au solvit taxe de asigurare în suma de 3 miliarde de coróne. Fața de acésta s'au plătit asiguraților vr'o 2 miliarde. In 1885 a fost suma de asigurare de 67,500.000 în 1897—320 milióne și în anul 1898 de 380 milióne.

*

Din Sofia la Paris — pe jos. Un anume Alexandru Poppoff din familie bogată și membru al clubului de sport din Sofia, a plecat în 20 luna trecută pe jos din capitala Bulgariei, rămășinduse pe 20.000 franci, că va face pe jos calea aceasta până la Paris în curs de 60 de zile. Vineri a sosit la Szabadka și de aci a doua zi dimineața a plecat spre Budapesta, unde va ajunge în 13 l. c. Deși e frig, curagiosul călětor poartă un costum de sport foarte ușor și la fiecare stațiune de cale ferată în drumul sěu își stampilează libelul cu care va trebui sě se justifice, întru cât s'a ținut de rămășagul făcut.

*

Expediție la Polul-Nordic. In tómna anului acestuia plécă o expediție germană la polul-nordic; durata ei e calculată pe doi ani, dar provisiile, ce le vor lua, vor fi în o cantitate ca sě ajungă pe trei ani. Scopul e cercetarea regiunilor sud-vestice ale Țerei-Victoria și căutarea legăturei dintre Țara Kemp și Enderby.

Notiță literară.

Slavisarea Bucovinei în secolul XIX, ca punct de mânecare al politicei de viitoriu grandpolone. — Considerațiuni etnografice și politice, de un român bucovinean. Viena 1900. Editura lui Carol Gerolds Sohn I, Barbaragasse 2.

(Incheiere)

Programul acesta al partidului ucrain e invocat drept contrapond față de o fantomă mult temută, „irredenta“ română, o invenție pentru a-'și ascunde tóte měsurile de prigonire. Natural, că e o mare rětăcire la mijloc. Teritoriul din chestiune, care ar fi să se alăture Austriei, e mai mare de 1.000.000 klm. □, cu 45 milióne locuitori și ar puté forma singur o mare putere.

Contrarii Românilor mai presintă, ca un motiv de primejdie din partea Românilor că acestia au deja un stat independent, pecând Rușii-de Sud nu au. Se înțelege, că acésta nu e decât o sofismă.

Din contră e cu mult mai probabil, ca o formațiune de stat constătătóre din Galiția, Bucovina și Silesia-Ostică, cu peste 40 milióne locuitori sě se desfacă de Austria, de cum ar putea-o face 3 milióne de Românii priviți de irredentisti.

„Tu, Mărióră, ce fericită trebue că ești tu! istorisește-ne ceva. Cum ați făcut cunoștință? Trebue că tare 'l iubești!“

Măriόra se uită perdută la ele, apoi zise: „Da, îl iubesc și mě simțesc îndestulită dar totuși . . .“

„Ce? strigară tóte deodată — ce va sě zică? există un totuși? . . . Ah, dragă scumpă Măriόră, spune, vorbește, ce 'ți apasă inima? Cine altul, dacă nu prietenele tale care te iubesc, trěbue sě știe durerea ta!“ Astfel grăiau din buze prietenele Măriórei, până când pe fața lor strălucea o plăcere nespusă, vězênd něcazul prietenei lor.

„Sě nu credeți cine știe ce despre mine! zise Măriόra měsurându-le cu privirea ei înțeléptă. Sě nu presupuneți că ceea ce îmi apasă inima ar fi secret, sau cine știe ce vě mai puteți voi închipui; nu, aceea ce mě nelinistește póte sě o știe ori cine, chiar și mirele meu, dar e năcasul că nici odată n'am putut vorbi cu el. Formele societății, la care mama ține enorm de mult, nu mi-au lăsat nici odată atâta timp sě pot vorbi cu el, și vedeți acésta e něcazul meu. Nu mě pot simți deplin fericită, pentru că eu nu-mi cunosc mirele.

„Rîdeți, așa-i și totuși e fapt. La bal am facut cunoscință; 'mi-l'a recomandat mama, a vorbit cu mama, eu n'am ajuns la alt cuvênt, afară de: „mě bucur“!

Peste o sěptămână a venit la visită, m'a întrebat cum mě aflu, încolo a vorbit cu mama. M'a cerut, s'au tocmit tóte cu mama, mie mi-a trimis un buchet de mirt, și m'a întrebat, dacă voesc sě fiu soția lui? Mama mi-a poruncit sě zic: „da“ și eu am ascultat. Mi-a sărutat mâna și astfel am fost logodiți între noi, iar în séra acésta vor urma festivitățile, care precum spune mama le datorim societății, prin urmare tot numai sclavul societății și a formelor am fost.

Mirele meu e bun și nobil, acésta o simțesc, pentru că eu țin mult la el, și dela prima vedere l'am iubit; față de mine e complesant, și prevenitor, și sě vě spun adevěrul pe mine chiar aceea mě supěră mai mult, ba pot zice mě dóre, că věd atâta supunere și atențiune, care mě duce în ispită a crede că el mě privește ca pe-o jucărie fără viață și voința sa proprie. N'am vorbit cu el sě pot ști, dacă simte și el simpatie pentru mine, sau e și aici ca și în cele mai multe locuri interesul, da, interesul care orbește pe toți și nu fericește pe nimeni. Vedeți — acesta este něcazul meu, acesta e acel — totuși!“...

Maria Cioban.

(Va urma.)

Dacă într'o sută de ani le-a succes Rutenilor sĕ se ridice dela vr'o 60.000 locuitori până la preste 200.000, e uşor de înţeles, că ei privesc în Români un element de o slabă resistenţă, a cărui asimilare decurge de tot uşor. Cele mai nóuĕ aspiraţii sunt, de a obţine domnia în consistoriul greco-oriental şi asupra clerului; avênd odată maioritatea absolută în ţéră, trebue sĕ ajungă şi dieta provincială şi administraţia autonomă în mânile lor. E o urmare de sine, că şi limba germană oficiósă va fi înlocuită cu cea ruténă, care şi acum ca limbă de conversaţie e mai lăţită.

Coloniile germane vor fi desnaţionalisate, neputênd opune nici o resistenţă. Explicarea, pentru-ce Nemţii din Bucovina, aliaţi cu Polonii, sprigїnesc expansiunea rutenilor, se póte afla cel mult in împrejurarea că partea covîrşitóre a politicianilor nemţi activi aparţine statului funcţionarilor şi ca atare susţine interesele politicei regimului slavisător mai mult, decât ale naţionalităţei germâne. E semnificativ, ce a spus conducĕtorul Germanilor din Bucovina, prof. Dr. A. Skedl, în dietă (Aprile 1899): „Rutenii voesc nu numai preoţi, cari vorbesc ruteneşte ci şi cari sĕ simtă ruteneşte!“ Nimenea nu va putea afirma, că abandonarea acestui teritoriu de 10.000 klm.☐ cu preste 600.000 loc. din partea Germanilor, ar putea fi indiferentă, cu tóte că programul lui Schönerer aşa zicênd o cedéză.

Chiar dacă nu credem în posibilitatea înfiinţării unui stat polon-ucrain, care s'ar întinde dela Königsberg şi Marienbad până la Carpaţi, Marea négră şi Caucas, totuşi e neraţional, ca Germanii sĕ promoveze cât de puţin un astfel de plan, şi ar fi de asteptat, ca ei sĕ nu participe nici la preparativele, ce se fac în acea direcţie.

Partidul rutean tinĕr spriginit de ruteni mânecă adecă dela presupunerea, că întrégă seminţia ruséscă mică (inclusive Rutenii) e a se considera ca şi polonii, cehii etc. ca naţionalitate slavică de sine stătătóre şi că Austria ar trebui sĕ lucre la unirea tuturor popórelor slave într'un stat federativ slavic. In direcţia acésta e îndreptată întrégă politica guvernului din Bucovina.

Deórece în întrégă Europa tribul rusesc-mic nu posedă o ţară, în care ar predomina şi din care sĕ-şi extindă acţiunea, 'şi-au ales ca basă a operaţiunei ducatul Bucovinei. Planurile acestea ies la ivélă şi dintr'un interviev al unui redactor dela „Patria“ cu un diplomat rutean-tinĕr. Acesta spuse, că e pe deplin convins de posibilitatea restaurării Poloniei şi a unui stat ucrain sub heghemonia austriacă. Politica de expansiune a Rusiei în Asia, adause, va duce la desfacerea părţilor vestice, a Poloniei şi a Ucrainei, pentru-că consolidarea unui imperiu homogen de o întindere atât de uriaşe ar fi imposibilă. Politicianul rutean cercà sĕ dovedéscă misiunea slavică a Austriei, în urma căreia ar avea sĕ apere popórele slavice de vest, atât contra Ruşilor, cât şi contra Germanilor. Românii nu ne cunosc — zise — şi-şi fac idei greşite; noi Rutenii, ca şi regimul austriac dorim chiar întărirea unei poporaţiuni rutene gr-or. în Bucovina; acésta formézà veriga dintre Rutenii Austriei şi ai Ucrainei. Reclamaţiunile rutenilor în diecesa ortodoxă sunt o chestie curat naţională şi nici decum confesională.

Broşura în partea de încheiere indică şi tendenţa Polonilor de a smulge dela Germania provincia Posen într'un viitor órecare, ca o condiţie a renaşterei statului polon. Dorinţa autorului e numai sĕ deschidă cercurilor vieneze o altă privire asupra stărilor din Bucovina. Datorinţa acelora va fi a se convinge despre adevĕrul celor expuse, prin propriele observaţiuni.

„Albina“, institut de credit şi de economii în Sibiiu.

Raportul

Consiliului de administraţiune către adunarea generală a acţionarilor din 31 Martiu 1900.

Domnilor acţionari!

Anul financiar espirat a fost un an anormal.

Mai vêrtos în urma conjuncturilor politice externe, aprópe anul întreg banii au fost fórte scumpi, ba în pătrarul ultim chiar şi la banca austro-ungară se urcase etalonul interesełor la un grad ne mai pomenit de decenii.

In special asupra unei părţi considerabile a clientelei nóstre însĕ, a mai avut înrîurinţă rea şi calamitatea economică, carea în mod extraordinar s'a manifestat în statul vecin România, ale cărui stări economice ating în mod simţitor piaţa Braşovului unde avem filială.

Ţinênd cont de acéstă situaţie din precauţiune am restrîns şi noi acordarea împrumuturilor în pătrariul ultim, ceea-ce se manifestă şi în bilanţ.

Deşi banii au devenit un articol fórte cercat, şi aprópe tóte institutele au urcat interesele depunerilor, noi, considerând crisa de un lucru trecător cum trebue sĕ fie, am preferit sĕ ne lipsim mai bucuros de o parte a depunerilor nóstre decât sĕ facem o schimbare pe care în scurt timp earăşi am fi necesitaţi sĕ o abandonăm, şi n'am urcat interesele depunerilor, de unde firesce a urmat reducerea depunerilor, mai vêrtos la filiala nóstră unde au fost mai multe capitale de ale rentierilor, cari ţin mai mult la folosul momentan decât la siguranţă.

Reducerea la acest ram de operaţiuni face fl. 230.000.

Cu tóte acestea încât pentru bilanţ, resultatul final este destul de îmbucurător, pentrucă profitul net este mai mare cu fl. 1884,48 cr. decât în anul premergător.

In fondul special de reservă însĕ se manifestă o scădere de fl. 27,610·58 mai vîrtos în urma diferinţei de curs la 31 Decembre a efectelor institutului achitată din acel fond, care diferinţă a fost la efectele, cea mai mare parte române, ale filialei de fl. 29,782.03 cr. ér la ale centralei de fl. 2594·35 cr. total fl. 32.376·38.

Acésta însĕ sperăm că în cursul anului curent earăşi se va restitui tot în modul în care s'a ivit. Deja după cursul actual de bursă, efectele nóstre valoréză cu fl. 9804 mai mult decât la 31 Decembre.

Tot din fondul special de reservă am amortisat în cursul anului dubióse de florini 17,869·49 cr.; cari nu absorbeau nici resursele proprii ale fondului, décă nu se ivea diferinţa de curs a efectelor provocată prin evenimente extraordinare.

La escomptul de cambii încă se manifestă o scădere de fl. 268,000, acésta se paraliséză însĕ prin urcarea de fl. 206,000 la creditele de Cont Curent, de fl. 138,000 la împrumuturile hipotecare şi de fl. 41,000 la creditele cambiale cu acoperire hipotecară.

Acum am putea trece la presentarea tabloului comparativ al operaţiunilor principale.

Nainte de a face acésta însĕ, constrînşi de împrejurări, suntem necesitaţi a ne ocupa de un lucru, carele după natura sa n'ar avé loc în rapórtele institutelor de bani, dar pe pe care a-l ignora şi mai departe, precum l'am ignorat până aci, ar însemna a recunósce o acusă gravă la adresa institutului nostru, carea dacă ar fi întemeiată cu drept cuvênt i-ar putea altera creditul pe carele cu o muncà intensivă de 28 de ani, cu soliditate şi corectitate şi l'a meritat la tóte cercurile financiare şi la marele public pe care îl servesc.

De un lung şir de ani ómeni fără conştiinţă respândesc prin ziaristică şi în parlament acuse tendenţióse la adresa institutelor de bani româneşti, şi în special la a institutului nostru ca cel mai vechiu între ele: că urmăresc *scopuri politice* şi anume *că tind la deposedarea elementului maghiar.*

Nici când însĕ în parlament nu s'a discutat atâta pe acéstă temă ca în anul curent, *cerêndu-se intervenţia guvernului* şi aplicarea mĕsurilor esceptionale pentru curmarea afirmativului rĕu.

Declarăm de calumnii tendenţióse tóte afirmările de acéstă natură, şi nu ne putem suprima mirarea că se află şi bărbaţi de stat şi ómeni serioşi, carii dau crezĕmênt astor fel de bêrfeli şi stau de vorbă cu cei ce le respândesc, ba provócă societatea, *ca ea sĕ iee mĕsuri de apĕrare* contra unui rĕu, care nu esistă numai în creerii înferbêntaţi ai unor esistenţe fâra căpătâiu şi în a unor fanatici, orbiţi de ură contra elementului român *pentru vitalitatea sa.*

Nime n'a arĕtăt şi nici în viitor nu va puté arĕta nici un cas concret, când institutul nostru ar fi deposedat pe vr'o familie maghiară, séu când institutul nostru ori la acordarea ori la încassarea împrumuturilor sale ar fi făcut deosebire între om şi om cu privire la naţionalitatea lui.

Din contră noi putem dovedi multe casuri în cari ni s'a cerut ajutorul *şi l'am dat* ca sĕ scăpăm familii maghiare de ruina sigură la care le dusese cămĕtari şi institute neromâneşti, putem dovedí că cu ajutoriul nostru nu numai şi-au scutit averea dar ***şi-au şi acuirat averi considerabile familii maghiare.***

Desfidem pe ori şi cine sĕ arete măcar un cas numai pentru carele institutul nostru ar merita imputările ce cu atâta uşurinţă i-se fac.

Nime nu o va face pentru-că în lipsă de adevĕr nu o póte face.

Deci credem că suntem în drept a cere dela toţi ómenii serioşi şi cu atât mai vîrtos dela organele statului, ca sĕ ne scutéscă de valurile acestui curent bolnăvicios.

Acestea premise, lăsăm sĕ urmeze tabloul comparativ al operaţiunilor principale.

Depunerile: Starea cu 31 Decembre 1899: 8.514 depuneri în sumă de florini 5.193,941 „ 40 cr. — cu fl. 231.537 „ 95 cr. mai puţin decât în anul precedent.

Escomptul de cambii: Starea portofoliului cu finea anului 1899 de 20,153 cambii în valóre de fl. 3.313,248 „ 75 cr. — faţă de anul precedent mai puţin cu fl. 268,504 „ 14 cr.

Credit personal ţĕrănesc: Au rĕmas cu 31 Decembre 1899 11,583 obligaţiuni în sumă de fl. 828,390 „ 02 cr. — cu fl. 41,776.58 cr. mai puţin decât în anul precedent.

Imprumuturi hipotecare: Au rĕmas în 31 Decembre 1899 3447 oblig. în suma de fl. 2.525,391 „ 42 cr. — o crescere de fl. 138,647 „ 32 cr. faţă de anul precedent.

Aceste pretensiuni sunt asigurate prin hipotecă de un areal preste tot de 111,111 jugere 111 stângini☐ în valóre de fl. 9.007,180 „ — cr. fiind cuprinse aici şi edificiele.

Credite cambiale cu acoperire hipotecară: Starea cu 31 Decembre 1899: 705 împrumuturi în sumă de fl. 836,099 „ 45 cr. — faţă de anul precedent o crescere de fl. 41,123 „ 50 cr.

Credite de Cont-curent: Cu finea anului 1899 fl. 734,265 „ 99 cr. — mai mult cu fl. 206.047 „ 54 cr. faţă de anul precedent.

Imprumuturi pe efecte publice (lombard): La finea an. 1899 au fost 156, fl. 61,206 „ 90 cr. faţă de anul precedent mai puţin cu fl. 17,583 „ 13 cr.

Scrisuri fonciare cu 5%: Cu 31 Decembre 1899 în circulaţiune fl. 2.407,750 „ — cr. O crescere de fl. 109,500 faţă de anul precedent,

Mişcarea cassei:

Intrate, la centrală	fl. 10.753,056	„ 58	cr.
„ „ sucursală	„ 4.552,954	„ 72	„
Eşite, la centrală .	fl. 10.744,301	„ 49	„
„ „ sucursală .	„ 4.555.605	„ 59	„
suma întratelor . .	fl. 15.306.011	„ 30	„
„ eşitelor . . .	„ 15.299,907	„ 08	„
Total . .	fl. 30.605,918	„ 38	cr.

Revirementul în giro-conto al bancei austro-ungare a fost în anul expirat de fl. 8.688,937 „ 66 cr., iar revirementul primanotei a fost de fl. 19.692.077 „ 13 cr.

Din bilanţul general al anului 1899 resultă că:

Suma activelor institutului este cu fl. 177,166 „ 54 cr. mai mare, iar suma venitului brut cu fl. 8,260 „ 27 cr., mai mică decât în anul premergĕtor.

Subtrăgênd din venitul brut al anului de fl. 594,514 „ 78 cr. — totalul eşirilor cu fl. 467,592 „ 14 cr. — resultă un profit net al anului de fl. 126.922 „ 64 cr. — cu fl. 1884 „ 48 cr. mai mare decât în anul precedent.

La acest resultat filiala nóstră din Braşov a contribuit cu fl. 29.446 „ 89 cr.

Fondul de pensiuni al funcţionarilor, carele în cursul anului a avut erogaţiuni de fl. 4176 „ 53 cr., de asemenea a crescut cu fl. 12,458 „ 85 cr., ajungênd la suma de fl. 143,872 „ 39 cr.

După ordinea vechimei ies din consiliul de direcţiune domnii Pantaleon Lucuţa şi Simeon Damian.

Locurile acestora veţi binevoi a le întregi prin alegere în adunarea presentă. In sensul §-lui 36 din statute membrii ieşiţi sunt realegibili.

De asemenea veţi binevoi a alege întreg comitetul de supraveghiare, 5 membrii, pe un nou period de 3 ani.

Distribuirea profitului net:

Relativ la distribuirea profitului net de	fl. 126,922	„ 64	cr.
ne luăm voie a face următórea propunere:			
I. Sĕ se dee acţionarilor dividendă de 5% după capitalul social de fl. 600,000, provĕzută în §. 62 din statute . .	„ 30,000	„ —	„
II. Restul de	fl. 96,922	„ 64	cr.
sĕ se împartă cum urméză:			
1. 18% tantieme statutare (§. 62, *b*, *c*, *d*, *e*, *f*) membrilor direcţiunei, directorului executiv, dirigentului filialei, funcţionarilor institutului şi comitetului de supraveghiere	fl. 17,446	„ 07	cr.
2. Remuneraţiune funcţionarilor fără drept la tantiemă şi servitorilor	„ 1,020	„ —	„
3. Pentru scopuri de binefacere	„ 6,500	„ —	„
4. Fondului de pensiuni al funcţionarilor . .	„ 7,956	„ 57	„
5. Fondului special de reservă	„ 10.000	„ —	„
6. Supradividendă acţionarilor	„ 54,000	„ —	„
	fl. 96,922	„ 64	cr.

Primită acéstă propunere dividenda anului 1899 va fi de fl. 14 de acţie, şi se póte ridica imediat după adunarea generală.

Fondul special de reservă se va urca la cifra de fl. 47,189 „ 93 cr.

Fondul de pensiuni al funcţionarilor la fl. 151,828 „ 96 cr

Terminând Vĕ presentăm raţiociniul cu tóte conturile sale, rugându-Vĕ, ca după-ce veţi fi ascultat şi raportul comitetului de supraveghiare sĕ binevoiţi:

1. a lua spre ştire acest raport, a aproba bilanţul încheiat cu 31 Decembre 1899 şi a da direcţiunei şi comitetului de supraveghiare absolutoriu pentru gestiunea lor pe anul espirat;

2. a primi propunerea relativ la distribuirea profitului net;

3. a distribui suma destinată spre scopuri culturale şi de binefacere;

4. a fixa preţul marcelor de presenţă pe anul curent;

5. a alege 2 membri în consiliul de direcţiune;

6. a alege 5 membri în comitetul de supraveghiare.

Din şedinţa direcţiunii ţinută la 27 Februarie 1900.

Alexandru Lebu m. p.
v.-preşedinte.

Cosma m. p.
dir. executiv.

VARIETĂŢI

(*O revoltă de elefanţi la Londra.*) — Acum câte-va zile, o mulţime de vre-o 2—3 mii de persoane ce se aflau în imensa hală a Palatului de Cristal, în Londra, unde se ţin representaţiile unei bogate menagerii, fu cuprinsă de o panică teribilă şi pusă pe fugă.

Unul din elefanţi menageriei, înfuriat, începu sĕ maltrateze pe vecinii sĕi, cămile, aplicându-le lovituri durerόse de trompă. Bietele cămile mugeau şi manifestau o grόză înfricoşată. Un alt elefant veni în ajutorul celui dintâiu. Doi gardieni intervenirà să-i astâmpere, însă unul din ei fu strivit de zid, iar cel-l'alt abia scăpà cu fuga.

Elefanţii eşiră din cuşcile lor şi pătrunseră în hala palatului, unde nu mai găsiră în faţa lor decât o mulţime de mese rĕsturnate, căci lumea fugise tótă. Trecură apoi în grădină şi începură a se plimba prin alee, luptându-se cu statuele de marmură şi sfărâmându-le.

Unul din ei dărâmă un zid, trecú într'o curte vecină şi eşi apoi în stradă luând-o la picior. S'a preumblat prin oraş până târziu din nόpte, smulgând din rădăcină arborii de pe bulevard.

S'a trimis în grabă o trupă de elefanţi bine dresaţi, pentru a-l îmblânzi şi a-l prinde, cum se obicinueşte în India, dar nu s'a putut face nimic. Spre ziuă abia a fost prins şi împuşcat în faţa celor-lalţi elefanţi pentru a le da exemplu.

Cel ce rămăsese în grădină şi-a astêmpărat furia după ce a sfărîmat o mulţime de statuete. Tocmai când se afla în faţa unei statuete a lui Venus, mângâind'o cu trompa, s'a presentat directorul menageriei şi l'a condus la cuşcă.

Nr. 183—1900 [37] 1—3

Concurs repețit

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia de cl. III. Bruiu cu filia Gherdeal din protopresbiteratul Agnitei se publică prin acésta de nou concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Tel. Rom.“

Venitele împreunate cu acest post dau suma de 804 cor. 80 fil.

Doritorii de a ocupa acest post au sĕ-și aștérnă cererile de concurs instruite conform legilor în vigóre în terminul prescris oficiului protopresbiteral subscris.

Informațiuni mai deaprópe își pot lua concurenții dela comitetul parochial și dela oficiul protopresbiteral.

Nocrichiu, în 12 Februariu 1900.

Oficiul protopresbiteral în conțelegere cu comitetul parochial.

Nicolau Moldovan,
adm. prot.

Obligațiuni

jumĕtate românești și jumĕtate unguresci, apoi

cuitanțe și contracuite

unguresci și românești, se pot procura dela **Librăria Tipografiei Archidiecesane, Sibiiu,** cu prețurile: 1 obligație 5 fil., chitanțele și contrachitanțele cu 1 cor. per sută bucăți. La cerere se trimite gratis și franco din fiecare câte o bucată de probă.

---

[38] 1—1

Anunț!

Se află de închiriat dela 1 Aprile n. 1900, pe 6, evental pe 3 ani *dóuĕ încăperi de boltă* cu dóuĕ magazine lângă ele și un loc închis pentru scutirea de lăzi și alte obiecte în edificiul gimnasiului român gr.-or. din *Brad*, situat în centrul comunei cu prețul *anual de 760 coróne*. Condițiunile speciale se pot afla la epitropia gimnasiului, la care sunt a se înainta și ofertele.

Epitropia gimnasială.

In **Tipografia și librăria archidiecesană Sibiiu,** se află de vêndare:

Cuvêntări bisericesci

de

Dr. Theol. George Popoviciu
protopresbiter ort. român în Lugoș
broș. à 3 cor., sau lei 3.50.

Religiune și sciință,

disertațiune
de același autor
broș. 50 fil.;

și

Cuvêntări bisericesci

de

Massillon, episcop de Clermont și membru al acad. franc.
traduse prin
Ioan Genț
paroch gr. cath. în Haieu,
Tom. I broș. 5 cor. sau lei 6.50

---

numai fl. 4.95

Important pentru fiecare om!

Vênzare: pentru numai fl. 4.95

1) **I orologiu de busunar** encre-remontoir de nickel, cu capace gravate și cu minutar, care umblă punctual până la o minută cu garanție de 3 ani.
(Nu-i ceas de părete sau lucru de care trimit proprietarii de bazar.)
2) **I lanț fórte elegant, façon frances** (la cerere de nickel sau aurit.)
3) **I brasletă de argint veritabil** cu o medalie.
4) **I ac de cravată de argint veritabil** cu velocipedist.
5—6) **2 bumbi argint veritabil** pentru mangete.
7—8) **2** „ „ „ cămĕși.
9) **I bumb** „ „ „ guler.
10—11) **2 cercei** „ „ „ façonul cel mai nou.
12) **I inel-modă** (o fașie de hârtie ca mĕsură.)

Tóte aceste 10 obiecte sunt provĕzute cu stampila de punciat ces. reg.

O oglindă inventată de curĕnd se dă gratuit la fiecare garnitură. — (Oglindă micșorătóre.)

Până-ce ține provisiunea, trimit cele 12 obiecte de mai sus (numai orologiul de nickel a costat mai nainte 5 fl.) ori-și-cui cu rambursă numai de fl. 4.95.

Liferantul Asociațiunei funcționarilor de stat ces. reg. austriaci etc. Asortiment de orológe, juvaere etc. en gros.

E. Holtzer,
KRAKAU STRADOM 18, (Oestereich.) [35] 2—3

Catalóge bogat ilustrate cu orológe și obiecte de aur se trimit la cerere gratis și franco.

Se cautâ agenți!

Se află de vêndare la

Librăria archidiecesană

1. **Almanachul învĕțătorului român,** anul I și II. Prețul unui exemplar 1 fl. v. a., partea II 70 cr., porto 5 cr.
2. **Calendarul bibliotecii nóstre pe anul 1900,** prețul 28 cr., porto 5 cr.
3. **Conferințele învĕțătoresci** din archidiecesa ort. rom. a Transilvaniei, ținute în 18/30 și 19/31 August 1898. Prețul 1 fl, porto 15 cr.
4. **Geografia pentru scólele poporale,** clasa III și IV, de *V. Goldiș*, prețul 35 cr., porto 5 cr.

Din „Biblioteca teatrală“

au apărut până acum următórele broșuri:

Nr. 1.	**Sóre cu plóie,** comedie într'un act de *Iosif Vulcan*	20 cr.
Nr. 2.	**Idil la țară,** comedie într'un act, localisată de *Maria Baiulescu*, după Juin și Flerx	20 „
Nr. 3.	**Biletul de tramvai,** comedie într'un act de *Gr. Mărunțianu*	15 „
Nr. 4.	**Un om buclucaș,** comedie într'un act, localisată de *Maria Baiulescu,* după M. Michel și Labiche	20 „
Nr. 5.	**Trei doctori,** comedie într'un act, localisată din l. germână de *Virginia A. Vlaicu*	20 „
Nr. 6.	**Pălăria ceasornicariului,** comedie într'un act, de Mdm. Emile de Girardin, localisată de *A. G. N.*	25 „
Nr. 7.	**Unde dai și unde crépă,** comedie în 2 acte de Alexandru Cosmar, localisată de *Iuliu Popescu*	25 „

Avem de vêndare următórele scrieri de

Teodor V. Păcățian:

Principiile politicei, după Dr. F. de Holtzendorff broș. à	fl. 2.—
Libertatea, traducere după I. Stuart Mill broș.	„ „ 1.—
Lupta pentru drept, trad. după Dr. R. de Ihering broș.	„ „ 1.—

Cu trimiterea prin postă plus 5 cr.

Tipografia și librăria archidiecesană,
Sibiiu.

Conspectul cărților bisericesci

ce se pot procura din

Tipografia și librăria archidiecesană,
Sibiiu.

Acaftistul prea sf. născĕtóre de D-ȡeu și alte rugăciuni, ediț. 1898, simplu legat fl. —.85 cr., frumos legat fl. 1.05, în piele roșie fl. 1.25, ediția de lux fl. 2.— și fl. 2.60, peluche	fl. 3.85
Apostol legat	„ 5.75
Anthorismos sau „deslușire comparativă asupra broșurei Dorințele dreptcredinciosului cler din Bucovina“, în limba română sau germână dela fl. —.50 la	„ —.25
Biblia ilustrată, testam. vechiu și nou, cu cirile nel. fl. 10, leg.	„ 15.—
Biografia fericitei Macrina (cu cirile) broș.	„ —.20
Carte de rugăciuni, pentru tinerime, legată	„ —.15
Chiriacodromion, (cu cirile), nel. dela fl. 10.—, la fl. 6.— leg.	„ 8.—
Compendiu de dreptul canonic de A. bar. de Șaguna în limba română sau germână, broșat dela fl. 3.— la	„ 1.50
Dumneȡeescile liturgii leg.	„ 4.50
Elementele dreptului canonic al bisericei dreptcred. rĕsăritene de A. bar. de Șaguna	„ 1.—
Enchiridion, adecă carte manuală de canóne cu comentar de A. bar. de Șaguna, dela fl. 4.— la	„ 2.—
Evangelia, (cu cirile), nelegată dela fl. 8.—, la fl. 6.— legată fl. 10.—, fin legată	„ 16.—
Genesa Evangeliilor de S. Popescu broș.	„ —.80
Hirotonier, pentru sf. de preoți broș.	„ 2.—
Icóna celor 3 Ierarchi, pe hârtie	„ —.30
Icóna Evangeliștilor, pe hârtie	„ —.50
Istoria bisericei ort. rĕsăr. univers. dela întemeierea ei până în ȡilele nóstre, 2 tomuri de A. bar. de Șaguna, în limba română broșată, dela fl. 3.— la	„ 1.50
în limba germână dela fl. 1.— la	„ —.50
Istoria bisericéscă polit. naț. de N. Tincu-Velea (cu cirile) broș. dela fl. 1.— la	„ —.40
Liturgia sf. Ioan pe note dela fl. 2.50 la	„ 1.—
Manual de studiul pastoral compus de A. bar. de Șaguna broș.	„ 1.50
„ „ **teologie morală creștinéscă** compus de A. bar. de Șaguna (cu cirile) broș.	„ 1.50
Mineile pe 12 luni în 12 volume (se vênd și separat) leg.	„ 86.—
Molitvelnicul bogat, (cu cirile) nelegat fl. 4.30, leg. fl. 5, fin leg.	„ 5.50
cu litere latine (evhologiu) legat	„ 6.50
Octoichul cel mare, cu catavasierul, nelegat dela fl. 17.— la fl. 10.—, leg.	„ 13.—
Octoichul cel mic, sau cele 8 glasuri (cu cirile) neleg. 60 cr., legat 80 cr., fin legat	„ 1.20
Octoichul cel mic, sau cele 8 glasuri cu litere latine leg.	„ —.75
Orologion, (ciaslov), cu cirile, neleg. 60 cr., leg. 70 cr., fin leg.	„ 1.20
Penticostariu, (cu cirile) neleg. dela fl. 8.—, la fl. 6.— legat	„ 8.—
Pneyma in Nicaeno Constantinopolitanum, studiu estetico-dogmatic de S. Popescu broș.	„ 1.50
Psaltirea bogată, neleg. fl. 2.75, leg.	„ 4.50
„ **proroculni David,** (cu cirile)	„ 1.—
Rênduélă la sfințirea bisericilor, (cu cirile), nel. fl. 2.— leg.	„ 2.50
Scrierea Sf. Ioan gură de aur (cu cirile) broș.	„ —.50
Scrisori apologetice de apĕrare din 1867 broș.	„ —.50
Têlcul Evangeliilor (cu cirile) broș.	„ 1.—
Teologia pastorală veche, (cu cirile) broș. dela fl. 1.— la	„ —.50
Testamentul nou, (cu cirile) broș. dela fl. 1.— la	„ —.50
Triodul cu Strajnicul, (cu cirile) nel. dela fl. 20.— la fl. 12.— leg.	„ 17.—

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.**

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 26 Sibiiu, Sâmbătă, 4/17 Martiu 1900. *Anul XLVIII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **streinătate** pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de dóuĕ ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rĕndul cu litere garmond — și timbru de 60 fil. pentru fie-care publicare.

Parochie română în Budapesta.

S'a lățit în timpul din urmă știrea, că colonia română din capitala țerii face pregătirile necesare pentru închegarea elementelor române de acolo și pentru gruparea lor în jurul foculariului sacru al altarului, pe care vecînic arde focul sentimentelor de evlavie și interesul nestîns al cultivării limbei nóstre naționale.

Străduințele laudabile ale bărbaților distinși, cari au stat și stau în fruntea acestei afaceri, au fost încoronate cu succes și Duminecă în 27 Februariu (11 Martie) a. c. dorința și ideea tuturor a luat trup, s'a realisat, spre bucuria generală a tuturor celorce simțesc pentru binele și progresul Românilor din acéstă patrie.

Știut este, că mai nainte Românii din Budapesta erau în cele bisericești în comuniune cu confrații macedoromâni și greci; aveau biserică comună cu limba liturgică mixtă, întrucât în o sĕptĕmână se oficiau slujbele divine *românește*, în alta *grecește*. Biserica avea un preot de naționalitatea română, iar altul era grec, de regulă archimandrit.

La 1888 comuniunea a fost atacată din partea grecilor, cari — au ținut sĕ-și rĕsbune față de elementul român din Budapesta. Au făcut și au dres, ca sĕ dovedéscă și prin acest cas adevĕrul proverbului latin: *graeca fides, nulla fides*, încât Românii în adevĕr au fost eschiși din comuniune. Decisiunea de eschidere a comunității bisericești a fost aprobată și de locurile mai înalte, atrăgându-se părții române — rĕmase în minoritate — atențiunea asupra art. de lege LIII. din 1868 §. 24, care le dă dreptul constituirii în parochie independentă. Făcutus-au proteste, memorande în cari dl cavaler *Pușcariu* cu multă temeinicie și argumentare juridică a susținut drepturile nóstre etc., dar fără resultat. Românii au rĕmas fără loc de rugăciune și indignați până la extrem.

Mai ales, că Grecii au mers atât de departe, încât preotului — român — macedonean *Murnu*, care funcționéză și azi, i-au interzis ori-ce fel de funcțiune bisericéscă în limba română, fie în, fie afară de biserică; nici chiar la mărturisire n'au admis'o, decum la botezuri, cununii, îngropăciuni etc.

Astfel ca sĕ nu rĕmână Românii ca și niște oi rĕtăcite, au cerut și au obținut încorporarea ca filie la parochia Aradului, însărcinându-se capelanul militar dl *Boldea*, pe atunci în Budapesta, cu provederea trebuințelor sufletești ale ortodoxilor români din capitală și jur.

Dar după câțiva ani părintele Boldea e strămutat la Viena și astfel Românii rĕmân iar fără nici o îngrijire duhovnicéscă. Mai ales dl cavaler *Pușcariu* stăruie iar la Ven. Consistor dela Arad, ca sĕ le denuméscă deocamdată un catechet pentru tinerii ortodoxi dela școlele medii din Budapesta, cari trec peste 50. S'a denumit până la alte disposițiuni de catechet clericul și juristul absolut, dl *Bogoevici*, care însĕ a fost atacat acum de episcopul sêrbesc dela Buda. Acesta reclama pentru biserica sa dreptul de a se îngriji de catechisarea tuturor elevilor ortodoxi de pe teritorul capitalei.

Tóte aceste momente erau cualificate a urga stăruințele pentru crearea unei parochii române independente, ceea-ce acum s'a și întêmplat, mulțumită distinșilor nostri bărbați *Dr. Iosif Gall*, membru în casa magnaților, *Ioan* cav. de *Pușcariu*, jude de curie în pensiune, Dr. *George Serb*, deputat dietal, Dr *Iuliu Pușcariu*, jude de tribunal, Dr. *A. Dumitrean*, medic de cerc, *Bogoevici*, esactor la fundațiunea Gozsdu, etc. cari merită recunoștința generală pentru ostenelele făcute întru reușita afacerii.

*

Convocarea.

Deja de timpuriu s'au făcut pregătirile de lipsă pentru conscrierea sufletelor ortodoxe române din capitală, în care privință a ostenit mult mai ales dl *Bogoevici* și s'au aflat *450 suflete*, mai ales inteligență, afară de numeroșii bolnavi prin spitale, tineri dela studii, lucrători, meseriași.

Câți s'au putut, s'au indus în un conspect general și s'au convocat la o întrunire constituantă, ce s'a ținut Duminecă, la órele 5 p m., în o saletă a Hotelului: „*Regina Angliei*“.

Deja înainte de órele 5 saleta era îndesuită de Români, între cari am observat, afară de dl Dr. Gall, pe dnii: Gerasim *Rațiu*, consilier ministerial în pensiune, Dr. Iuliu *Pușcariu*, Dr. *Dumitrean*, *Liuba*, inspector la poste și telegraf, *Silviu Suciu*, trei fii ai d-lui *Babeș*, Dr. Victor *Cupșa*, concipist în ministeriul de finanțe, Dr. George *Alexici*, docent privat, Simeon *Popescu*, *Crăciunel*, oficiali de poștă, *Orzu*, *Costea* și *Văsiu*, oficiali la oraș, *Leményi* și *Onciu*, ingineri la căile ferate, *Demeter*, *Perin*, friseur, *Brădean*, etc. etc. Vr'o 30—40 tineri universitari. Dintre străini erau de față secretarul cons. arch. Dr. *Elie Cristea* și Dr. *Liviu Tămășdan* dela Arad.

Un interes viu și un dor ferbinte se putea vedea și ceti în fața fiecăruia din cei întruniți, sciind că li se apropie momentul de a avea și ei un locaș sfânt și de întâlnire în Dumineci și sĕrbători.

Deschiderea

Dl Dr. *Iosif Gall*, veteran muncitor pe tóte terenele vieții nóstre publice, dar cu spiritul vecinic tinĕr și vioiu, anunță în scurte cuvinte scopul convocării acestei întruniri și pentru conducerea lucrărilor provócă pe cei presenți sĕ-și alégă un președinte. Intrunirea aclaméză pe Ilustritatea Sa, rugânda-l sĕ ocupe presidiul. Dsa poftesce la birou ca notari pe d-l Dr. *George Alexici*, profesor la academia orientală și docent privat la universitate și pe dl Dr. *Tit Non Babeș*, advocat și apoi deschide constituanta cam cu asemenea cuvinte:

Stimaților Domni și Iubiților Frați!

Vĕzîndu-vĕ adunați într'un numĕr atât de frumos, vĕ salut cu frățéscă dragoste și cu deosebită bucurie. Presența în numĕr frumos o ascriu împrejurării, că sunteți pĕtrunși de măreția scopului, pentru care ni-am întrunit. Așa și este; cred, că scopul nostru este cel mai frumos și ținta nóstră de însemnătate pentru toți Românii ortodocsi.

Din istorie scim cu toții, că religiositatea este condițiunea cea mai esențială pentru susținerea puterii morale a unui popor și pentru întărirea temeliilor lui de existență. La noi, la Români, religiositatea, biserica e ceva și mai mult. In biserica nóstră ortodoxă este principiu, ca sĕ se propoveduéscă cuvêntul lui Dumnezeu în limba credincioșilor. Cu totul altul este farmecul și înfluința unei slujbe divine auzite în limba ta maternă, față de cele oficiate în limbi neînțĕlese. Adânc pĕtrunde în inima credincioșilor, în inima poporului, glasul bisericei și al slujitorilor ei, vibrat de accentele sonore ale limbei, însușite din leagănul copilăriei.

De-aci provine, că limba și religiunea la noi sunt contopite în *legea românéscă* și fac esența vieții nóstre sufletesci, a datinilor și tradițiunilor strămoșesci.

Alipirea către aceste cleinodii scumpe a fost puterea, cu care poporul nostru a învins tóte vicisitudinile timpurilor fortunóse și are sĕ fie și în viitor serumul existenței nóstre.

Sentimentele religióse pentru noi atât de prețióse le-au putut cultiva și Românii din Budapesta în limba lor până la 1888, când grecii, ajutați de macedo-români ni-au eschis dela biserica comună. De atunci Românii s'au risipit, ca o turmă fără păstor.

Mai mulți bărbați din inteligența de aici au început pașii pentru crearea unui adĕpost religios, făcĕnd pregătirile necesare, și este acum suprema necesitate a avea și noi un preot român, mai ales că și postul de catechet, abia creat este periclitat.

Insuflețirea vĕd, că'i mare; și dacă faptele nu vor remânea îndărăptul însuflețirei, succesul va fi asigurat și vor avea și familiile române de aici un focular iu, unde sĕ afle mângâierea sufletéscă, de care de mulți ani au fost lipsite. Dee Dumnezeu, ca din seminta aruncată sĕ se desvólte un arbore puternic, unde sĕ aflăm adăpostul cuvenit pentru cultivarea sentimentelor religióse.

Decisiuni

Cuvêntarea de deschidere a fost primită de toți cu însuflețite aplause. S'au dat apoi cetire actelor privitóre la eschiderea Românilor dela biserica avută, și celor pentru înființarea unei parochii independente, până în ajunul acestei întruniri constituante. După aceste s'a trecut la aducerea decisiunilor reservate acestei întruniri — sinod.

1. Dl Bogoevici cetesce lista Românilor ortodoxi aflători în Budapesta, cari s'au declarat a fi membrii comunității bisericesci nóuĕ.

2. Acesti credincioși prin întrunirea presentă se declară constituiți în *parochie materă ortodoxă română*, aparținĕtóre la protopopiatul Aradului și eparchia Aradului; acestei matere vor aparținea și românii ortodoxi din jur. Românii din Bpesta înse își reservă validitarea drepturilor, ce le au la parochia și biserica, declarată acum greco-macedo-vlahă.

3. Pentru a se asigura existența parochiei se constată lipsa de mijlóce materiale, se statorește deci acceptarea unui arunc benevol în 5 clase: de 100 cor., 50 cor., 20 cor., 10 cor., și 2 cor. Se decide esmiterea unei liste de subscriere.

4. Se constată necesitatea unei contribuiri speciale pentru înzĕstrarea unei capele In scopul acesta asemenea se esmite o listă.

5. Pentru subscrierea acestora se suspinde ședința pe $^1/_2$ óră.

6. După redeschidere se constată, că pe lista primă s'a subscris suma de 1500 anual. Președintele anunță, că mai sunt 2 membri ai parochiei, cari vor contribui câte 100 cor. anual. Astfel în timpul scurt s'a anunțat o dare de cult de 1700 cor., la care se vor adauge și contribuirile celor ce n'au putut fi presenți. Acest resultat mulțĕmitor s'a luat cu plăcere la cunoștință.

7. Presentându-se lista contribuirilor pentru înzestrarea capelei se constată un resultat de 1280 coróne. Presidiul anunță, că și Inalt Preasfințitul nostru metropolit *Ioan Mețianu* și cu Preasfințiții episcopi s'au oferit a contribui cu ornate și cărți pe séma capelei. Acésta asemenea se ia spre scire între aplause vii la adresa archiereilor nostri.

8. Se statorește salariul anual al parochului deocamdată cu 600 cor.; ear pentru cantor 120 cor. și crâsnic 80 cor. Tinerimea universitară cu entusiasm se ofere a face servițiile necesare la oficiile dumnezeești.

9. Cu căutarea unui loc corĕspunzĕtor de capelă sĕ se autoriseze comitetul parochial, ce se va alege.

10. Din plusul dării de cult sĕ se înființeze un fond parochial.

11. S'a purces la designarea persónei, căreia sĕ se încredințeze oficiul de paroch și cu unanimitate s'au grupat cu toții în jurul d-lui *George Bogoevici*, deputat la congresul național bisericesc și la sinodul diecesei Caransebeșului. D-sa ocupă de mai mulți ani locul de exactor al fundațiunei marelui Gozsdu. Intre aplausele tuturor se ridică dl Bogoevici și accentuând că 'și va da nisuința a corĕspunde așteptărilor acestei parochii, mulțumește *stelelor* conducătóre, Ilustr. Lor: dnilor Dr. *Gall*, cav. *Pușcariu* etc., sub conducerea cărora am ajuns la ținta dorită.

Se decide a se cere episcopului eparchial chirotonirea d-lui Bogoevici întru preot.

12. Trecând la alegerea comitetului, acesta cu unanimitate se compune astfel:

1. Dr. *Iosif Gall*, membru în casa magnaților.
2. Dr. *Emil Babeș*, advocat.
3. *Ioan Candidachi*, comerciant.
4. Dr. *Victor Cupșa*, concipist ministerial.
5. Dr. *Augustin Dumitreanu*, medic.
6. Dr. *Iuliu Pușcariu*, jude reg. la tribunal
7. *Gerasim Rațiu*, consilier minist. în p.
8. *Silviu Suciu*, secretariu ministerial.
Dr. *George Serb*, deputat dietal.
Paul Teodorescu, comerciant.

Acest comitet se însarcinéză cu închiriarea localităților de capelă, cu înzestrarea ei și cu continuarea conscrierei ofertelor.

13. Se alege epitropia parochială în persónele domnilor:

1. George *Rădulescu*, proprietar de farmacie în Buda.

2. George *Liuba*, inspector suprem de poste.

Toţi cei aleşi se aclaméză din partea celor presenţi.

Propuneri.

Insinuându-se dl deputat dietal Dr. *Pahomiu Avramescu* la cuvênt, acesta accentuéză, că sub impresiunea frumósei vorbiri a preşedintelui se simte îndemnat a constata, că meritul de a fi ajuns la deplina constituire în o parochie română independentă revine în cea mai mare parte dnului Dr. *Iosif Gall* şi crede, că esprimă unanima dorinţă a tuturor membrilor parochiei acesteia, când propune, ca sĕ i-se exprime protocolară mulţumită pentru jertfele aduse.

Acéstă propunere a stîrnit o furtună de aplause la adresa neobositului president, cari n'au încetat, până nu le-a întrerupt dl Gall prin mărturisirea, că a făcut ce i-a stat în putinţă, fiind convins de necesitatea absolută a acestei parochii. Mulţumeşte pentru omagiile aduse şi pentru interesul, cu care l'au ajutorat toţi întru realisarea nobilei dorinţe şi încheie cu un: „*Dumnezeu s'ajute*!“

Dl Dr. *G. Alexici* propune, ca în aceste solemne momente pentru Românii ortodoxi din Budapesta, cuvine-se sĕ ne aducem aminte de capii bisericei, la a cărei organism azi s'a adaus o părticică, şi face propunerea primită cu însufleţire, ca sé se trimită adrese omagiale I. P. S. metropolit şi ambilor episcopi sufragani.

*

Terminată astfel partea oficială a lucrărilor se insinuă la cuvênt ierodiaconul Dr. *Elie Cristea*, care pĕtruns de însufleţire laudă jertfele celor-ce s'au ostenit pentru îndeplinirea acestui lucru laudabil şi animéză pe toţi la mai departe sprijinire a conducĕtorilor întru întărirea românismului şi a ortodoxismului în capitala ţerii, de care ne légă întreg trecutul poporului nostru. Dl Dr. *Cristea* a zis cam următórele:

Ilustre dle President şi onorabilă Constituantă! Intêmplarea a adus cu sine, ca se fiu în Budapesta tocmai în timpul, când se petrec lucruri de o importanţă deosebită pentru Românii din întréga metropolie. Sunt consciu de aceea, că nu sunt nici cetăţean al acestei capitale, nici aparţin eparchiei Aradului, de care se ţin aceste locuri, cu tóte aceste — considerând că întrunirea de azi este mai mult o constituantă, decât un sinod parochial în tótă regula — cu învoirea ilustrului domn din presidiu mi-am luat permisiunea sĕ vorbesc şi eu, pentru că nu pot sĕ-mi ascund bucuria, ce ca fiu al metropoliei nóstre şi ca membru al unei corporaţiuni bisericesci superióre o simţesc în aceste momente, vĕzênd că se pun temelii puternice la o parochie ortodoxă română în capitala ţĕrii.

Ceice cunosc trecutul Românilor din Budapesta şi au ascultat cuvintele presidiale, aceia sciu, că până la 1888 am avut parochie comună cu confraţii macedo-români. Vitregitatea timpului şi curente nóuĕ nefavorabile ni-au eschis din acéstă comuniune şi astfel am ajuns acolo, ca sĕ nu avem loc, unde sĕ preamărim pe D-zeul părinţilor nostri în limba proprie a bisericei nóstre, căci biserica fostă comună a ajuns în situaţiunea espusă de nemuritorul *Bolintineanu* în una din poesiile sale *macedone*, unde zice:

„*In biserica străbună*
„*Limbi străine acum rĕsună.*

Făcutu-sau din iniţiativa bărbaţilor nostri valoroşi şi cu durere de biserică şi neam apeluri, proteste, memorande chiar pentru recâştigarea drepturilor avute. Expusu-sau în ele pe larg dreptul nostru şi aceea ce poetul german spune în 2 versuri:

„*Raum für alle hat die Erde*
„*Was verfolgt ihr uns're Heerde.*

Tóte au rĕmas fără resultat.

Cu atât mai mare este deci bucuria nóstră acum, când avem *parochie proprie* şi când ne apropiem de momentul de a putea iarăşi mulţemi în *limba naţională* lui Dumnezeu pentru bunătăţile de cari ne împărtăşesce, şi de a ne putea ruga pentru sănătatea şi gloria Domnitorului nostru, pentru ţara, de care ne légă trecutul de 2000 ani a poporului nostru pentru oraşul acesta, pentru tóte oraşele şi satele şi pentru cei ce cu credinţă locuesc într'ênsele precum cu înalt patriotism ne învaţă biserica nóstră dreptmăritóre.

Bucuria mea este cu atât mai simţită, cu cât în gravitatea şi valórea bărbaţilor, ce au stat şi stau în fruntea acestei salutare mişcări, vĕd garanţia deplină a succesului, precum şi în armonia şi dragostea, cu care pe toţi vĕ vĕd urmând înţeleptei lor conduceri şi sprijinind paşii lor.

Nu sunt autorisat de nimenea, dar sunt convins, că dacă ar exista o modalitate, toţi fii metropoliei nóstre s'ar alătura la salutul, ce dator mĕ simţ a'l adresa la botezul acestei parochii atât conducătorilor, cât şi dvóstre, tuturor.

Dumnezeu sĕ vĕ ţie mulţi ani pe aceşti conducători, în frunte cu Ilustritatea Sa neobositul president Dr. *Iosif Gall*, şi pe dvóstre pe toţi, ca lucrul bun ce l'aţi început azi sĕ prindă rădăcini cât mai puternice şi parochia nóuă sĕ devie aceea ce dorim cu toţii: prima parochie din întréga metropolie. Amin.

Cuvintele dlui Dr. Cristea au mărit însufleţirea celor presenţi şi în mijlocul entusiasmului general a mai luat cuvêntul studentul *Ioan Lăpĕdat*, care mânecând dela cuvintele antevorbitorului Dr. Cristea a dat espresiune entusiasmului, ce-l simte tinerimea în aceste momente şi a promis în numele ei, că vor sprigini instituţiunea înfiinţată, de care îi légă dragostea de mamă. Eată frumosul discurs:

Ilustrisime dle Preşedinte,
Ilustră Adunare,

După ce a vorbit dl secretar, Dr. Elie Cristea, ca strĕin, daţi-mi voe şi mie, ca în numele tinerimei universitare române, sĕ rostesc câte-va cuvinte în acéstă zi memorabilă, o numesc astfel, pentrucă în adevĕr, de atare va rămânea în memoria tuturor acelora, cari am avut fericirea a asista la acéstă adunare; daţi-mi voie cu atât mai vêrtos, cu cât dacă nu suntem de jure, cel puţin suntem membri naturali ai parochiei, căreia dvóstră astăzi viaţă i-aţi dat.

Ilustritatea Sa dl preşedinte şi-a exprimat complăcerea pentru participarea nóstră şi a apelat totdeodată la sprijinul, la concursul nostru în unele servicii. Am promis tot ceea ce s'a putut promite. Da! am promis, pentru-că nu ne veţi contesta nime dintre d-vóstră, dlor, că la etatea şi posiţia în care suntem, n'am fi ajuns până acolo, ca sĕ înţelegem pe deplin rolul şi însemnătatea cea mare, ce-o a avut şi o are biserica pentru conservarea legei nóstre strămoşesci; şi érăşi nu ne veţi contesta, dlor, nici aceea, că n'am înţelege tot aşa de bine şi că n'am fi convinşi până în adâncul consciinţei nóstre, cum-că legea nóstră strămoşéscă a fost în trecut pavăza şi va fi în viitor garanţia duratei şi esistenţei némului nostru.

Dacă n'am fi ajuns, decât numai până aici, dacă n'am înţelege decât numai cele spuse şi totuşi vedeţi dlor că avem un motiv destul de puternic, pentru-ca sĕ ne considerăm de-o datorinţă sfântă a servi şi sprijini biserica nóstră.

Dar nu-s numai aceste. Este ceva încă mai mult. Este, Ilustre dle preşedinte şi Ilustră adunare, crescerea ce am primit de la părinţii noştri, tari în ortodoxism. Este esperienţa, ce am putut'o face până acum, deşi suntem încă tineri, experienţa care ne-a învĕţat că numai legea nóstră strămoşéscă ne-a susţinut şi ne-a ridicat, unde suntem şi că numai în legea nóstră strămoşéscă vom găsi mântuire. Frica de Dzeu şi iubirea şi respectul faţă de biserică şi aşezămintele ei întru atâta s'a infiltrat în sufletele nóstre, în cât astăzi înaintea ochilor nostri n'avem o instituţiune mai sacră şi o causă mai sfântă decât: biserica şi mărirea ei.

Şi apoi când scim, că de aci înainte — în astă mare de străini — vom avé şi noi un loc, unde în dulcea nóstră limbă sĕ putem lăuda şi preamări pe Cel dintru înălţime; vom avé şi noi un loc, unde sĕ ne întâlnim cu dragoste, sĕ ne întărim în credinţă şi sĕ ne mângăem în nădejde, da, în dragoste, credinţă şi nădejde, cele trei mari virtuţi creştineşci; vom avea şi noi un loc, unde din sftul altar duhul păcei şi al înţelepciunei întru noi sĕ sălăşluiască.

Şi în fine, când scim éră, că de azi înainte pentru un loc de rugăciune mila strĕinilor n'o vom mai cere, căci astăzi Dzeu nostru mare, multă şi bogată milă a revĕrsat asupra poporului sĕu; când scim tóte aceste mai puteţi crede, Dlor, c'am fi putut remânea un singur moment indiferenţi; mai puteţi crede, că în sufletele nóstre tinere n'a trebuit sĕ se aprindă focul devotamentului pentru o causă atât de mare ca cea de astăzi.

O! nu, sunt sigur că nu!!

Nu, Ilustre Dle preşedinte şi Ilustră Adunare, şi astăzi simt în inima mea, o deosebită mulţumire şi fericire, că în numele colegilor mei, aci în faţa Dvóstră şi a lui Dzeu, Vĕ pot face promisiunea solemnelă, că puţina jertfă, ce se cere de la noi o vom face-o cu dragoste, că ori ce causă a bisericei nóstre, o vom sprigini din tóte puterile nóstre, că mărirea bisericei va fi cugetul şi ţinta nóstră, cu un cuvênt că vom fi vecinic la locul nostru, făcêndu-ne datorinţa cu scumpătate.

Dzeu va fi cu noi şi cu causa nóstră. Trăiască Ilustritatea Sa Dl Preşedinte, urzitorul acestei sfinte biserici; Trăiască M. O. Domn paroch, ca în mulţumire şi prosperitate sĕ pótă sluji mulţi, mulţi ani în via Domnului, căreia azi cu trup şi suflet s'a dedicat; Trăiască Onorabilul Comitet şi sĕ trăiţi Dlor cu toţii!

Cu aceste s'a încheiat şedinţa de constituire ér comitetul s'a constituit înmediat, alegênd de preşedinte pe dl Dr. Iosif Gall şi făcênd disposiţii pentru executarea decisiunilor luate.

Dumnezeu cu noi şi cu biserica nóstră.

Revistă internă

Din parlament.

Şedinţa din 13 l. c. a fost hărăzită desbaterilor asupra budgetului ministeriului de agricultură. De câte-va zile duréză discuţiile şi totuşi mai sunt vr'o 20 deputaţi prenotaţi, ca sĕ ia cuvêntul, dovadă că oratorii sunt darnici în cuvinte, aşa că s'ar părea, ca-şi-cum s'ar însecena un fel de obstrucţie pentru zădărnicirea votării budgetelor. Fiind însĕ mai toţi oratori din partidul liberal nu se póte presupune tendenţa de a obstrua, dar totuşi paradele lor cu lungi discursuri îngreunéză mersul mai viu al afacerilor parlamentare.

In şedinţa amintită a vorbit mai întâiu 48-istul *Komjáthy*, care s'a ocupat cu tema lui predilectă, întărirea elementului maghiar din Ardeal şi slăbirea poporului român. Iată discursul numitului deputat, în extras:

Komjáthy: Declară, că agendele ministerului de agricultură le reasuméză în următórele: „statul maghiar trebue întărit prin pămêntul maghiar“. Primind acéstă tesă, trebue sĕ o analisăm, pentru a vedé cum se póte aduce la îndeplinire.

Intâi trebue întărită şi rĕspândită *rassa maghiară*, care e elementul şi puterea susţinĕtóre a statului maghiar; (vii aprobări în stânga), al doilea trebue potenţat şi perpetuat venitul pămêntului maghiar, isvorul puterii.

Factorii, ce servesc la întărirea rasei maghiare sunt: 1) sporirea micilor posesori maghiari, pentru-că dacă voim sĕ aibă viitor maghiarimea, îl vom afla in patriotismul acelor mici posesori, în alipirea la némul, la teritorul acesta. 2) e necesară o politică de colonisare corectă. 3) e datoria nóstră sĕ facem posibilă poporului maghiar de pe Alföld procurarea de pămênturi, ceea-ce stă în nex cu cassarea latifundiilor şi a fideicomisurilor.

In privinţa acésta stă în contrast cu br. Feilitzsch, care a vorbit în altă direcţie.

E de lipsă sĕ se deschidă *nóuĕ isvóre de venit*, sĕ se potenţeze puterea de producţiune a pămêntului, sĕ se creeze nóue pieţe pentru-ca productele sĕ-şi afle locurile de plasare. Mai ales e necesară în interesul poporului sĕrac, existenţelor sĕrmane deplina *asigurare* contra daunelor elementare şi accidentelor. In direcţia acésta s'a făcut până acum fórte puţin. Recunóşte, că unele ramuri de câştig s'au desvoltat, precum e şi *cultura viţei de vie*, care în unele părţi ale ţerei asigură în mare parte existenţa.

Nedându-se atenţiune deschiderei de nóue isvóre de venit, urmarea tristă a fost *emigrarea* în o mĕsură înspăimântătóre. In anii optzeci numĕrul emigraţilor la America era numai de 13.000, astăzi se urcă peste 25.000.

Prin acésta perdem nu numai putere de muncă, ci se devalvéză şi puterea naţiunei; acele elemente, care merg la America, chiar dacă se întorc înapoi, nu mai vin însufleţite de iubire de patrie, ci ca sĕ ne contrabalanseze acţiunea. O altă direcţie a emigrărei se îndréptă spre România, unde anual vr'o 100.000 caută lucru. Din regiunea sudică, din Somogy merg în massă în Croaţia, unde remân şi se înroléză cu timpul între duşmanii naţiunei maghiare. Şi tocmai în acel comitat sunt mai multe fideicomisuri.

Posesia legată face astăzi 34.5% din teritoriul Ungariei, şi din acesta numai 60% îngreunéză întărirca rassei maghiare. Fideicomiss-ele trebue schimbate cu regiunea pădurilor, pentru-ca sĕ pótă fi intensiv cultivate şi se întăréscă naţiunea contra naţionalităţilor (curióse dorinţe!). Interesant, că numerósele fideicomisse din Ungaria în partea cea mai mare s'au format sub partidul liberal. In alte ţeri, bună-óră în Prusia, poporul, dacă nu-şi póte procura pămênt, se ocupă cu industria, dar la noi e legat de glie. Elementul maghiar de pe pustă nu-şi depune economisările spre păstrare, ci adună articli de toaletă femeeşti, se desfătéză în plăceri. Numĕrul căsătoriilor pe pustă scade într'un mod îngrigitor; causa e că nu pot intemeia familie. In Francia permit şi celor ce stau sub asentare căsătoria, ce e mai mult i dau favorul, de a servi numai un an de miliţie, şi nu trei ani. — Fiind în tóte acţiunile ungureşti dominantă direcţia naţională, trebue abandonat sistemul posesiunei legate.

Oratorul arată, că astăzi nu se póte vorbi în Ungaria despre democraţie; citéză opiniunile lui *Nagy* şi *Deák* despre fideicomisse, cari culminéză în aceea, că venitul acestor instituţii a împedecat înflorirea patriei, deci trebue şterse. Liberul comerciu trĕbue sĕ se valoreze pe tóte căile. Sĕ se valoreze, cine lucréză şi ştie lucra, nu acela care din graţia lui Dumnezeu s'a născut domn.

Pămêntul ungar e potrivit nu numai pentru producţiunea de bucate, ci şi de tabac, cânepă şi himeiu într'un mod escelent, pentru cari s'ar putea crea pieţe. Face atent pe minisrul sĕ sisteze monopolul tutunului, prin ce ar creşte venitul cu mult mai tare.

Inainte cu 3—4 zile ministrul de comerciu a spus, că cantitatea de amil a grâului unguresc scade, pe când a celui românesc creşte.

Ministrul de agricultură *Darányi:* N'a zis aşa ministrul de comerciu!

Komjáthy, nu póte crede acésta şi provócă pe ministrul de agricultură sĕ declare în faţa ţerii, că afirmaţiunea ministrului de comerciu nu cerĕspunde realităţii. Spune, că întrégă valórea pămêntului ungar se póte evalua la 11 miliarde, dar jumĕtate e însărcinat cu hipotecă şi imposite, aşa dar nu e a ţerii.

Oratorul pretinde, ca guvernul sĕ facă cunoscut noul tarif de vamă, pentru-ca sĕ dee ocasiune ţerii de-a judeca, în cât au fost apĕrate interesele ţerii şi sĕ nu se întêmple ca şi cu vămurile de bucate române, care când se cerea modificarea lor, nu mai puteau fi modificate, pentru-că erau adoptate prin învoială.

Recunóşte meritele ministrului Darányi pe terenul literaturei speciale economice, dar i atrage atenţiunea ca sĕ deschidă cursuri din economie nu numai pentru bărbaţi ci şi *pentru femei*, cari sunt apte a produce articli de mare valóre şi ar întări totodată rassa maghiară.

Politica ministrului de agricultură nu o află satisfăcĕtóre intereselor naţionale şi sociale, deci respinge budgetul şi presintă un *proiect de conclus* mai lung:

Politica naţională în Transilvania are dóuĕ probleme: *întărirea* în ţinuturile româneşti a *poporului maghiar* prin colonisări şi alte mijlóce economice şi restaurarea clasei de mijloc a posesorilor maghiari.

Pentru a putea clarifica condiţiunile istorice şi etnografice ale colonisărei, cu factori cari sĕ asigure succesul, e de lipsă a erua mişcările poporului maghiar-român(?) şi a celui săsesc dela 1723 încóce, decând referinţele s'au mai linişţit.

Ar fi de lipsă sĕ se arete, ce factori sociali politici, religioşi şi economici au causat sporirea sau scăderea singuraticelor rasse, după diferitele ţinuturi; sĕ se preciseze, cari ţinuturi au favorisat n'au nu, înmulţirea rasselor şi ce fel de cause au produs fenomenele observate, pentru a se putea face deducţii pe viitor. Ar fi a se determina referinţele de posesiune în Transilvania înainte de reforma agrară din 1848, câtă posesiune era în mâna Maghiarilor şi câtă în a Românilor şi Saşilor. Ar trebui sĕ cunóştem istoria posesiunilor ardelene şi a împregiurărilor anteriόre economice şi de credit, a se pregăti o statistică a referinţelor de proprietate din Ardeal în anii 1867—68, a arĕta hipoteca ce apasă şi care creşte, asupra moşiilor şi în fine influinţa, ce o a exerciat politica de posesiune a institutelor de bani ale naţionalităţilor.

Ar trebui sĕ se arete, cum a crescut dela 1848—1900 inteliginţa română şi numĕrul posesorilor, paralel cu cea maghiară şi săséscă, sau în detrimentul acestor din urmă, mai departe ce înfluinţă au avut în cei 50 de ani din urmă în părţile ardelene referinţele comerciale, industriale, de comunicaţie, economice etc. asupra popórelor singuratice. Camera sĕ îndrume deci guvernul la pregătirea acestor date, fără de cari o politică naţională în părţile ardelene e cu neputinţă.

Oratorul conclude astfel: Dacă vom remâné numai pe lângă frase frumóse, şi numai vom indigita pericolul maghiarilor din Ardeal, fără sĕ creăm basa, pe care tot ungurul sĕ afle calea şi modul de ajutorare, atunci nu recunoscinţa, ci blestemul posterităţei ne va ajunge. Nu votéză budgetul.

*

Prorogarea reichsrathului.

Ultimul act al sesiunei actuale a corpurilor legiuitóre, precum se spune, ar fi alegerea membrilor în delegaţiune, după care reichsrathul va fi prorogat până la mijlocul lui Mai. Restimpul acesta va fi întrebuinţat pentru continuarea pertractărilor conferinţei ceho-germane.

*

Reforma procedurei penale militare.

Proiectul unei nóuĕ proceduri penale militare — precum spune P. Ll. — va fi în curênd terminat şi probabil că încă acum va fi presentat legislaţiei. Proiectul acesta e un ce original, şi e lucrat cu deosebită privire asupra referinţelor proprii Austro-Ungariei, în legătură cu principiile dominante ale justiţiei moderne. Aceste principii sunt acusa, impresia nemijloeită, predarea verbală, publicitatea şi apĕrarea.

Avis.

Prelegerile economice poporali ale subsemnatului, din pricina timpului de tot rĕu şi din cause sanitare, se amână cu 14 zile. Astfel deci prima prelegere despre cultura sparangelului şi a ciupercilor se va ţinea numai Duminecă în 1 April căl. nou în timpul şi localul îndatinat.

Sibiiu 3/16 Martie 1900.

I. A. de Preda.

NOUTĂŢI

Chirotoniri. I. P. S. Sa Domnul archiepiscop şi metropolit *Ioan Meţianu*, a promovat întru presbiter pe diaconul Ludovic *Giurca*, iar de diacon pe clericul abs. Corneliu *Condor*, ales preot în Călăţele (ppresb. Clujului).

*

Dl G. Gr. Cantacuzino, ministrul-preşedinte al României, după o absenţă de mai bine de o lună, s'a reîntors în Ţéră. La trecerea prin Viena a fost primit în audienţă privată de M. Sa Monarchul nostru, care a dat un dineu în onórea óspelui seu. Ministrul de externe contele Goluchowski a făcut o visită dlui prim-ministru Cantacuzino.

Sosirea pe pămêntul României a fost intêmpinată cu multă bucurie, atât la Predeal, cât mai ales la Ploieşti, unde l'au aşteptat un mare numĕr de senatori şi deputaţi, ear la Bucureşti i s'au făcut adevĕrate ovaţiuni.

*

Alegeri sinodale. Au fost aleşi deputaţi din cler la sinodul archidiecesan pentru periodul 1900—1902 următorii d-ni, şi anume în cercul:

Sibiiu: Dr. Il. *Puşcariu*, archim., vicariu archiep.
Sĕlişte: Ioan *Droc*, protop.
Sebeş: Sergiu *Medean*, protop.
Alba-Iulia: Nicolau *Ivan*, asesor consist.
Deva: Ioan *Papiu*, protopr.
Haţeg: Tit V. *Gheaja*, protop.
Zarand: Vasiliu *Damian*, protop.
Turda: Dr. Eusebiu *Roşca*, director semin.
Cluş: Tuliu *Roşescu*, protop.
Têrnava: Mateiu *Voileanu*, asesor consist.
Sighişóra: Zacharie *Boiu*, asesor consist.
Treiscaune: Dimitrie *Coltofean*, protopresb.
Făgăraş: Iuliu *Dan*, protop.
Giógiu: Dr. Elie *Cristea*, secret. consist.
Solnoc: Teodor *Herman*, protop.
Braşov: Vasile *Voina*, protop.

Din 4 cercuri n'am primit încă resultatul.

*

O rugare. Direcţiunea şcólelor medii gr. or. române din Braşov rógă pe toţi acei Domni, la ale căror adrese s'au espedat liste de colectă pentru masa studenţilor şi cari nici până azi nu au retrimis listele primite, — ca sĕ binevoiască a retrimite listele de colectă în timpul cel mai scurt, chiar şi în cas, că nu s'ar fi putut colecta nimic pentru masa studenţilor.

*

Telefon între Bucureşti — Sofia.

Legătura telefonică directă între Bucureşti şi Sofia se va preda în proximele zile circulaţiunei.

*

Act de recunoştinţă. Amicii decedatului Ioan Dimitriu, fost funcţionar la „Albina", în scopul unui parastas pentru odihna sufletului decedatului, au colectat între sine suma de 47 cor., din cari cu 18 cor. 18 bani au acoperit spesele parastasului, celebrat în ziua de Sf. Ioan, ear' restul de 28 cor. 82 bani, 'l-au transpus fondului vĕduvelor şi orfanilor meseriaşilor români din Sibiiu. La colectă au contribuit: Vas. Baboie (Braşov) şi Ios. Oniţiu (Sebeşul-săsesc), câte 4 cor.; Rom. Petric 3 cor.; P. Tincu, Vas. C. Osvadă, E Vinţeleriu, Tasi Boiu, I. Simtion, Dr. E. Cristea, E. Vancu, Alex. Simonescu, Dr. P. Şpan, Mat. Jiga (Braşov) câte 2 cor.; Leon. Puşcariu, Cos. Pop, I. Rebega, Ier. Preda, Iul. Popescu, T. Orlea, Iul. Covrig, V. Orăsan, T. Nicodinescu, G. Decian, I. Vătăşan, Borcia, I. B. Comşa (Sĕlişte), O. Steflea, Dom. Raţiu şi Vict. Tordăşianu, câte 1 cor. Suma de 28 cor. 82 bani adausă la fondul amintit, starea acestuia cu ziua de azi e de 403 cor. 90 bani. Aducem prin aceasta tributul recunoştinţei nóstre sus amintiţilor contribuenţi. Sibiiu, 8 Martie n. 1900. Comitetul „Reuniunei sodalilor români din Sibiiu", Vict. Tordăşianu, preş. George Poponea, notar.

*

Reedificarea teatrului francez. Ministerul francez al instrucţiunii a depus în Cameră un proiect de lege prin care cere un credit extraordinar de 2.200.000 frc. pentru rezidirea teatrului francez, ars decurênd.

*

Contra alcoolismului. Dl Th. D. Speranţă, inspector şcolar, a scris o piesă contra alcoolismului, intitulată *De necaz*. Această piesă se va juca de copii din şcólele primare dela sate, din România înaintea sătenilor.

*

Procesul Hallier. Marţi s'a început în faţa tribunalului de arbitri în Bucuresti pertractarea unui proces, între statul român şi antreprenorul lucrărilor portului Constanţa *Hallier*. Acest proces a dat ansă la manifestaţii tumultuóse de stradă, pentru a căror împedecare a trebuit sĕ fie recuirată poliţia şi miliţia.

Acum patru ani adecă sub regimul liberal, s'a modificat concesiunea, ce se acordase lui Hallier în sensul că'i s'au dat în întreprindere nişte lucrări suplimentare atât de însemnate, încât îndoiau aprópe suma de lucrări, cu care se însărcinase prin contractul primitiv.

După dóuĕ campanii în care antreprenorul nu executase decât o mică parte a lucrărilor, el n'a mai fost în stare de a urma angajamentele sale şi a părăsit lucrările pretextând că nu póte sĕ urmeze din causa dificultăţilor ce-'i face Statul. Atunci guvernul a luat lucrarea în regie pentru a nu lăsa sĕ se pericliteze ceea-ce fusese început.

Dar totodată bărbaţi competenţi au elaborat un nou plan prin care se micşoréză planul primitiv al portului Constanţa, limitându-se la lucrările trebuincióse pentru construirea unui port mai mic, dar suficient pentru o jumĕtate de secol. Astfel statul era scutit de o cheltuială enormă, care nu slujea decât generaţiunilor viitóre.

Contractul cu antreprenorul neurmător obligaţiunilor sale trebuia dar cassat pentru ca Statul sĕ-şi recapete libertatea de acţiune.

Guvernul român a continuat lucrările, ear Hallier a plecat din România şi a cerut constituirea unui tribunal de arbitri, pentru judecarea casului. Tribunalul e compus din dnii M. Şutu, arbitrul guvernului român, Manfire arbitrul lui Hallier, şi Leemans, supraarbitru. Inginerul Hallier reclamă despăgubiri în total de vr'o 18 milióne frci. E vorba ca tribunalul sĕ fie transferat din causa agitaţiilor, la Constanţa.

Foametea în Indii.

De multă vreme, India este foarte dese-ori bântuită de foamete şi grozav de mult pustiită de ciumă şi de vĕrsat.

Ultima foamete datează din 1897. Actualmente, o foamete mai grozavă ca ori-când face ravaje teribile printre nenorocita populaţie indiană.

Ploile din timpul verei fiind neîndestulitoare în părţile cele mai locuite şi fertile din centrul Indiei, recoltele au fost foarte slabe. Indigenii n'au de loc ce se mânânce; şi nu au nici bani măcar, pentru ca să'şi cumpere dintr'alte părţi, ast-fel că sunt forţaţi sĕ moară de foame. Nici rădăcinile, nici fructele sĕlbatice nu le-ar putea ajunge multă vreme.

Nenorociţii indieni s'au adresat guvernului. Acesta, prevăzând de mai 'nainte desastrele foametei, a căutat a se pune în mĕsură de a oferi ajutoare; s'a adus orez din Birmania, grâu din America şi Australia, cucuruz din America şi de pe valea Dunărei. Provisiunile guvernului ar fi îndestulitoare de alt-fel, înse lipsesc mijlócele de a transporta aceste provisiuni în lăuntrul Indiei la distanţe aşa de mari şi — afară de asta — lipsesc şi oamenii cari sĕ facă o distribuire justă a acestor provisiuni.

Rĕul ţine prin urmare, nu atât de lipsa alimentelor, căci s'au adus din afară, ci mai ales de imposibilitatea distribuirei acestor ajutoare. Şi cu toate sforţările caritâţei publice, cu toate că guvernul caută sĕ dea de lucru celor flămânzi, oferindu-le o plată ce le-ar ajunge pentru a'şi cumpăra hrană, sunt totuşi atâtea suflete cari pier de foame. Aceleaşi scene dureroase şi penibile se vor repeta, prin urmare, ca şi în 1897.

Iată o populaţiune nenorocită, care trăeste într'un ţinut imens şi plin de păduri, condamnată sĕ moară de foame. Lipseşte recolta, locuitorii părăsesc satele; unii es la drum ca sĕ ceară milă sau sĕ li se dea de lucru, alţii se înfundă prin păduri căutând frunză şi rădăcini. Şi unii şi alţii nu găsesc nimic şi rĕmân întinşi pe drumuri, pradă cânilor şi vulturilor.

Insuficienţa alimentaţiunei este de alt-fel caracteristică pentru populaţiunea indiană chiar şi în timpurile normale. Nici odată nu au ei atâta cât le trebue; vecinic sunt rĕu hrăniţi şi într'o stare de completă slăbiciune.

O sărmană copiliţă — istoriseşte un misionar — deşi în vîrstă de cinci ani, era o adevĕrată oróre şi părea mai de grabă o monstruositate anatomică de cât o fiinţă omenească. Pielea îi era atât de încreţită, că nu putea sĕ'şi închiză gura şi îi rĕmâneau dinţii descoperiţi; pe craniu chiar, i se recunoşteau încheieturile oaselor. Braţele şi piciórele ei erau adevĕrate fuse, cari abia se puteau mişca. Intreaga greutate a acestei finţe, nu era de cât şease kilograme. Şi n'avea nici o boală — suferea numai de fóme.

Un colaborator al ziarului *Cosmopolitan* istoriseşte aceleaşi impresiuni de oroare. Nu e unul din toţi aceşti flămânzi, zice el, căruia sĕ nu'i poţi numĕra toate coastele. Fómea îi omoară pe nesimţite. Viaţa şi organele lor se atrofiază încet-încet. Se cunoasce că trăiesc, numai printr'aceea doară că respiră. N'au carne de loc: numai oase şi piele sbârcită. Mor ca muştele, linişţit de tot.

Une-ori îi omoară chiar ajutoarele ce li se dau; aceasta li se întâmplă când pun mâna pe o bucată mai mare de pâne. Stomacul lor numai are nici o forţă; ei mor de indigestiune sau de disenterie.

Remân mai în puteri numai acei cari sunt mâncători de carne omenească. Deşi mai puţini ca în alte vremuri, totuşi ei mai există prin India.

La Ayra, în 1897, o femee a fost surprinsă pe malul unui rîu, mâncând carne dintr'un cadavru adus de apă. Se credea că făcea acésta din lipsă; ea însĕ o făcea din obiceiu, căci, dându-i-se alimente bune, ea le-a refusat preferind hoitul din care ciopărţea. Aceşti mâncători de carne omenéscă aparţin castei numită gori, care era numerósă altă dată, însĕ azi e mai restrînsă.

Aparenţa generală a flămânzilor este lamentabilă, cum ori-cine îşi póte închipui. Copiii, mai ales, sunt spăimêntători la vedere; par nişte insecte de o speţă particulară. Aprópe nu pot sĕ mérgă. Nişte schelete acoperite cu o piele plină de bube, cu o privire stinsă, abia milogindu-se la trecători, stau trântiţi în drumuri şi nu pot nici măcar sĕ se apere de muştele, cari stau grămadă pe bubele lor.

Fómetea în 1900 mai presintă un caracter special şi în de ajuns de dureros. Pe lângă că lipsesc alimentele, mai lipseşte şi apa, căci, din causa lipsei ploilor, au secat tóte rîurile şi isvórele, aşa că nenorociţii nu pot nici măcar sĕ-'şi potoléscă setea. Faptul acesta adăugat la fómete, îi stânge si mai repede şi face suferinţa lor şi mai crudă.

Această îndoită lipsă apoi aduce şi mórtea animalelor, în cât, dacă în anul următor ar fi vremuri mai fericite, nu se póte face munca câmpului, nu numai din lipsa braţelor, ci şi din lipsa animalelor.

Pare prin urmare că aceea-ce se întêmplă azi în India, nu este numai o suferinţă trecĕtóre, ce ar putea înceta mâine, ci începutul unei serii de calamităţi, din cari cine ştie când va putea eşi populaţiunea indiană.

Notiţă literară.

„*Novele şi Schiţe*", este titlul celei mai nóuĕ lucrări a binecunoscutului scriitor I Pop Reteganul, care prin scrierile sale culese din popor ş'a câştigat stima şi iubirea tuturor; lucrarea presentă contribue a-i mări bunul nume înaintea celor ce au cetit cele dóuĕ broşurele apărute acum, căci ele sunt pline de simbure preţios şi fiecare bucăţică tinde la cultivarea poporului şi-'l îndémnă la tot ce este bun, frumos şi nobil. Cu câtă grijă şi frumseţe sunt scrise se póte vedea şi deacolo că ministrul de culte din România a comandat pentru elevii şcólelor nu mai puţin decât 400 exemplare.

Broşura primă conţine: „Biserica pocăinţei", „Blândocul" şi „O inimă nobilă". A dóua broşură tipărită numai acuma cuprinde: „Nenea Alec", „Popa Toma", şi „Susana cea nebună".

Tóte aceste lucrări sunt alese, şi cu multă iubire de neam scrise. Din fiecare cuvênt ne convingem, că autorul la binele, înaintarea, şi bunăstarea poporului s'a gândit când le-a scris, şi de aceea nu numai că e frumos, ca on. public sĕ'l spriginéscă, cumpĕrând broşurelele amintite, ci e chiar datorinţa nóstră, a tuturor sĕ delăturăm indiferentismul şi sĕ spriginim astfel de întreprinderi folositóre neamului nostru. Cu deosebire On. Domni preoţi şi învĕţători sunt rugaţi a recomanda poporenilor broşurile Dlui I. Pop Reteganul, mai cu samă că ele nu costă decât: broşura I, 40 cr., iar broşura II 60 cr., şi se pot comanda dela autor în Reteag (Retteg).

Meliboeus.

Posta Redacţiunei.

C. Mărginean. Trimite manuscriptul şi apoi vom vedé, dacă se póte publica.

P. Popoviciu, S. Măria de pétră. Te rugăm sĕ fi cu rĕbdare. Mulţumitele publice vor veni tóte la rêndul lor publicate.

Talie de mătase

fl. 2.40

şi mai sus! — 4 metri! — trimisă franco şi vămuită! Mustre cu întórcerea postei; tot astfel şi din „Mătase-Henneberg“ négră, albă şi colorată dela 45 cr. până la fl. 14.65 pr. metru.

G. Henneberg, fabricant de mătase (*lif. de curte ces si reg.* **Zürich.** [4] 3—7

Nr. 183—1900 [37] 2—3

Concurs repeţit

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia de cl. III. Bruiu cu filia Gherdeal din protopresbiteratul Agnitei se publică prin acésta de nou concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Tel. Rom.“

Venitele împreunate cu acest post dau suma de 804 cor. 80 fil.

Doritorii de a ocupa acest post au sĕ-şi aştérnă cererile de concurs instruite conform legilor în vigóre în terminul prescris oficiului protopresbiteral subscris.

Informaţiuni mai deaprópe îşi pot lua concurenţii dela comitetul parochial şi dela oficiul protopresbiteral.

Nocrichiu, în 12 Februariu 1900.

Oficiul protopresbiteral în conţelegere cu comitetul parochial.

Nicolau Moldovan,
adm. prot.

Nr. 593/1900 [39] 1—3

Concurs

Devenind vacantă parochia de cl. III. Ghimbav, din protopresbiteratul Branului, prin acésta se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“, pentru îndeplinirea acestei parochii.

Cei ce doresc a competa la acéstă parochie, au a-şi aşterne rugările lor instruite conform legii în terminul indicat, la subscrisul oficiu.

Zerneşti, 19 Februariu 1900.

In conţelegere cu comitetul parochial din Ghimbav. — Oficiul prot. gr.-or. al Branului:

Traian Metianu,
protopresbiter.

Ad. Nr. pp. 112/1900 [40] 1—3

Concurs repeţit

Pentru intregirea postului de paroch în vacanta parochie de cl. III. din comuna Mărişel, prin acésta se escrie concurs repeţit cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post, dau un venit sigur anual de 826 cor. 56 fil.

Doritorii de a compete la acest post, au a-şi aşterne suplicele de concurs, instruite în sensul normelor în vigóre, subscrisului până la terminul sus indicat, şi a se presenta în parochie la biserică, în vr'o Duminecă sau sĕrbătóre, ca sĕ fie cunoscuţi din partea poporului.

Oficiul protopresbiteral rom. gr.-or. al Clujului, în conţelegere cu comitetul parochial.

Cluj, 19 Februariu 1900.

Tuliu Roşescu,
protopresbiter.

Ad. Nr. 100/1900 [41] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea vacantei parochii gr. or. de cl III. din Mag, în tractul protopresbiteral al Sĕliştei, se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegr. Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch dau un venit anual de 835 cor.

Concurenţii sĕ-şi aştérnă subsemnatului oficiu până la terminul indicat suplicele concursuale instruite conform normelor în vigóre, şi sĕ se presenteze în vr'o Duminecă ori sĕrbătóre în biserică ca sĕ-i cunóscă poporul credincios.

In conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Oficiul protopresbiteral al Sĕliştei.

Tilişca, în 21 Februariu 1900.

Petru Iuga,
adm. protop.

1000 coróne plătesc celui-ce va mai căpĕta vr'odată durere de dinţi ori îi va mirosi g ra după-ce va tolosi **apa de dinţi a lui Bartilla,** o sticlă cu **35 cr.** (Pentru pachetare 10 cr. deosebit). **Erezii A. Bartilla** (E Winkler), Viena, 19/1., Sommergasse 1. — Sĕ se céră pretutindenea apriat apa de dinţi a lui **Bartilla.** Denunţări de falsificare vor fi bine plătite. La locurile, unde nu se póte căpĕta, trimit 7 sticle cu 2 fl. 60 cr. franco. — **Deposit în Sibiiu** la farmacia **„Vulturul“ C. Müller,** piaţa-mare; farmacia **Heinrich,** piaţa mică 27; farmacia **Molnar,** strada Cisnădiei 59; **Parfumeria Meltzer,** strada Cisnădiei şi strada Guşteriţei. [33] 2—

Obligaţiuni

jumĕtate româneşti şi jumĕtate ungureşti, apoi

cuitanţe şi contracuite

ungureşti şi româneşti, se pot procura dela **Librăria Tipografiei Archidiecesane, Sibiiu,** cu preţurile: 1 obligaţie 5 fil., chitanţele şi contrachitanţele cu 1 cor. per sută bucăţi. La cerere se trimite gratis şi franco din fiecare câte o bucată de probă.

Din **Tipografia şi librăria archidiecesană, Sibiiu,** se pot procura:

Pribeag

de
Ioan Iosif Sceopul.
Preţul broş. 1 cor. 50 fil.

De pe la noi,

nuvelete de
D. V. Păcăţianu
1889—1891.
Preţul broşat 2 coróne

Din tainele vieţii,

novele şi schiţe
de
Margareta Moldovan.
Broş. à 2 cor.

Din vremuri apuse,

de
Judita Secula născută Truţa.
Broş. à 1 cor.

In **Tipografia şi Librăria archidiecesană** au apărut

Treptele formale
ale
invĕţămêntului
de
Dr. Petru Şpan.
Preţul 1 C. 60 fil

Se pot procura din
Librăria tipografiei archidiecesane
Sibiiu.

numai fl. 4.95

Important pentru fiecare om!

Vênzare: pentru numai **fl. 4.95**

1) **1 orologiu de busunar** encre-remontoir de nickel, cu capace gravate şi cu minutar, care umblă punctual până la o minută cu garanţie de 3 ani.
(Nu-i ceas de pĕrete sau lucru de care trimit proprietarii de bazar.)
2) **1 lanţ fórte elegant, façon frances** (la cerere de nickel sau aurit.)
3) **1 brasletă de argint veritabil** cu o medalie.
4) **1 ac de cravată de argint veritabil** cu velocipedist.
5—6) **2 bumbi argint veritabil** pentru mangete.
7—8) **2** „ „ „ „ cămĕşi.
9) **1 bumb** „ „ „ guler.
10—11) **2 cercei** „ „ „ façonul cel mai nou.
12) **1 inel-modă** (o faşie de hârtie ca mĕsură.)

Tóte aceste 10 obiecte sunt provĕzute cu stampila de punciat ces. reg.

O oglindă inventată de curênd se dă gratuit la fiecare garnitură. — (Oglindă micşorătóre.)

Până-ce ţine provisiunea, trimit cele 12 obiecte de mai sus (numai orologiul de nickel a costat mai nainte 5 fl.) ori-şi-cui cu rambursă numai de fl. 4.95.

Liferantul Asociaţiunei funcţionarilor de stat ces. reg. austriaci etc. Asortiment de orológe, juvaere etc. en gros.

E. Holtzer,
KRAKAU STRADOM 18, (Oestereich.) [35] 3—3

Catalóge bogat ilustrate cu orológe şi obiecte de aur se trimit la cerere gratis şi franco.

☞ **Se caută agenţi!** ☜

Conspectul cărţilor bisericesci

ce se pot procura din

Tipografia şi librăria archidiecesană, Sibiiu.

Acaftistul prea sf. născĕtóre de D-ḑeu şi alte rugăciuni, ediţ. 1898, simplu legat fl. —.85 cr., frumos legat fl. 1.05, în piele roşie fl. 1.25, ediţia de lux fl. 2.— şi fl. 2.60, peluche	fl. 3.85
Apostol legat	„ 5.75
Anthorismos sau „deslușire comparativă asupra broşurei Dorinţele dreptcredinciosului cler din Bucovina“, în limba română sau germână dela fl. —.50 la	„ —.25
Biblia ilustrată, testam. vechiu şi nou, cu cirile nel. fl. 10, leg.	„ 15.—
Biografia fericitei Macrina (cu cirile) broş.	„ —.20
Carte de rugăciuni, pentru tinerime, legată	„ —.15
Chiriacodromion, (cu cirile), nel. dela fl. 10.—, la fl. 6.— leg.	„ 8.—
Compendiu de dreptul canonic de A. bar. de Şaguna în limba română sau germână, broşat dela fl. 3.— la	„ 1.50
Dumneḑeescile liturgii leg.	„ 4.50
Elementele dreptului canonic al bisericei dreptcred. rĕsăritene de A. bar. de Şaguna	„ 1.—
Enchiridion, adecă carte manuală de canóne cu comentar de A. bar. de Şaguna, dela fl. 4.— la	„ 2.—
Evangelia, (cu cirile), nelegată dela fl. 8.—, la fl. 6.— legată fl. 10.—, fin legată	„ 16.—
Genesa Evangeliilor de S. Popescu broş.	„ —.80
Hirotonier, pentru sf. de preoţi broş.	„ 2.—
Icóna celor 3 Ierarchi, pe hârtie	„ —.30
Icóna Evangeliştilor, pe hârtie	„ —.50
Istoria bisericei ort. rĕsăr. univers. dela întemeierea ei până în ḑilele nóstre, 2 tomuri de A. bar. de Şaguna, în limba română broşată, dela fl. 3.— la	„ 1.50
în limba germână dela fl. 1.— la	„ —.50
Istoria bisericéscă polit. naţ. de N. Tincu-Velea (cu cirile) broş. dela fl. 1.— la	„ —.40
Liturgia sf. Ioan pe note dela fl. 2.50 la	„ 1.—
Manual de studiul pastoral compus de A. bar. de Şaguna broş.	„ 1.50
„ „ **teologie morală creştinéscă** compus de A. bar. de Şaguna (cu cirile) broş.	„ 1.50
Mineile pe 12 luni în 12 volume (se vênd şi separat) leg.	„ 86.—
Molitvelnicul bogat, (cu cirile) nelegat fl. 4.30, leg. fl. 5, fin leg.	„ 5.50
cu litere latine (evhologiu) legat	„ 6.50
Octoichul cel mare, cu catavasierul, nelegat dela fl. 17.— la fl. 10.—, leg.	„ 13.—
Octoichul cel mic, sau cele 8 glasuri (cu cirile) neleg. 60 cr., legat 80 cr., fin legat	„ 1.20
Octoichul cel mic, sau cele 8 glasuri cu litere latine leg.	„ —.75
Orologion, (ciaslov), cu cirile, neleg. 60 cr., leg. 70 cr., fin leg.	„ 1.20
Penticostariu, (cu cirile) neleg. dela fl. 8.—, la fl. 6.— legat	„ 8.—
Pneyma in Nicaeno Constantinopolitanum, studiu estetico-dogmatic de S. Popescu broş.	„ 1.50
Psaltirea bogată, neleg. fl. 2.75, leg.	„ 4.50
„ **proroculul David,** (cu cirile)	„ 1.—
Rênduélă la sfinţirea bisericilor, (cu cirile), nel. fl. 2.— leg.	„ 2.50
Scrierea Sf. Ioan gură de aur (cu cirile) broş.	„ —.50
Scrisori apologetice de apĕrare din 1867 broş.	„ —.50
Têlcul Evangeliilor (cu cirile) broş.	„ 1.—
Teologia pastorală veche, (cu cirile) broş. dela fl. 1.— la	„ —.50
Testamentul nou, (cu cirile) broş. dela fl 1.— la	„ —.50
Triodul cu Strajnicul, (cu cirile) nel. dela fl. 20.— la fl. 12.— leg.	„ 17.—

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.**

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 27 Sibiiu, Marți, 7/20 Martiu 1900. *Anul XLVIII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **streinătate** pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de dóuĕ ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rĕndul cu litere garmond — și timbru de 60 fil. pentru fie-care publicare.

Mortalitatea copiilor.

Istoria biblică ne istorisesce în tótă grozăvia ei drastica întêmplare cu fiii lui Israil în Egipet, când móșele aveau misiunea sĕ omóre pe cei nou născuți de partea bărbătéscă, spre a se stêrpi fiii lui Israil.

Se prea înmulțiau adecă Israiltenii în Egipet, Faraonii aveau teamă de acest popor, și au decretat stêrpirea lor prin sistarea volnică a sucrescenței în partea bărbătéscă.

Aceste mĕsuri ni le au revocat în memorie desbaterea generală asupra bugetului ministrului de interne, când a fost vorba de mortalitatea cea mare a copiilor în patria nóstră, care mortalitate a pus în teróre pe ómenii, cari se ocupă cu statistica și în ce privește mortalitatea copiilor.

Starea sanitară lasă mult de dorit în patria nóstră în tóte direcțiunile, cu tóte că în timpurile mai próspete s'au făcut multe îmbunătățiri.

Cu deosebire s'au făcut îmbunătățiri în orașe parte prin conducerea de apă bună, parte prin canalisare.

Este de lăudat zelul orașelor care cu spese enorme au făcut acuaducte, și au contras în orașe apă bună, prin ce s'a redus la un grad minim o sumă de bóle contagióse, cari pe an secerau cu miile viețile ómenilor.

In timpul din urmă s'a pus pond mare pe curățirea orașelor, cele mai multe se ocupă cu canalisarea, și acésta cu înlesnire o pot face orașele, cari au în apropiere apă curgătóre suficientă.

Nu s'a făcut însĕ destul până acuma în cea ce privește sănătatea copiilor, nu s'au luat încă mĕsurile cuviinciόse pentru a se reduce la posibilul grad minimal mortalitatea la copii.

Desbaterile din anul acesta în parlamentul țerii ne-au dat un tablou îngrozitor despre numĕrul cel mare al copiilor, cari fie din pricina că nu sunt la îndemână móșe cualificate fie că nu e destul de mare numerul medicilor la sate, mor în frageda etate până la trei ani.

Cea ce la Egipteni era deja în timpurile antice, pe timpul robiei poporului Israiltean, înainte de a sci Istoria despre misiunea sublimă a Marelui Moise, anume numĕr suficient de móșe spre a asista la actul cel mai de importanță din viéța omenimei, la înmulțirea numerică a neamului omenesc, la naștere, zicem cea ce era la Egipteni în timpurile antice în asemenea abundanță, încât spre a opri progenitura se lua refugiu la sucursul lor, acea la noi nu este în numĕr suficient în veacul al 20.

Nu avem móșe suficiente, cari sĕ fie în ajutorul omenimei la casuri de nascere.

Rĕul acesta esistă, l'au recunoscut oratorii, cari cu cifre au demonstrat numĕrul înspăimêntătoriu al copiilor, cari mor din causa, că nu a fost o mână pricepătóre, care sĕ ajute naturei, nu au fost ochi pricepători, care sĕ veghieze la patul mamei în momentele, când ea chemată este a da viéță unei nóuĕ ființĕ.

A recunoscut și ministrul de resort neajunsurile, cari isvorĕsc din acest rĕu, și a aprobat vederile, cari i s'au recomandat din partea ómenilor competenți.

S'a accentuat cu deosebire necesitatea de a lua statul în mână instituțiunea acésta, el pe ale sale spese sĕ dea instrucțiunea gratuită, el sĕ îngrijéscă și de o dotațiune corespunzĕtóre, ca poporul mai ușor sĕ ajungă la beneficiul, ce-i póte da acésta instituțiune.

Până când se va ajunge acest stadiu ideal, va trebui sĕ ne ajutăm cu cursurile mult puțin benevole, de cari ici colea întâlnim in unele centre.

Mai durerόsĕ sunt constatările despre mortalitatea copiilor după ce au trecut preste pericolul împreunat cu nascerea.

Sĕ constată că în cei trei ani primi din etate e enorm numĕrul de casuri de mórte, cari nu s'ar fi întêmplat, décă părinții sĕrmanii ar fi avut cu ce sĕ procure pe séma copiilor medicamentele trebuincióse.

Se stringe inima de durere, când cetesce omul despre multele casuri de mórte din viéța copiilor, cari puteau fi conservați vieței, décă era la îndemână ajutoriu medical, dacă părinții puteau suporta spesele împreunate cu chemarea medicului și cu procurarea medicinei de lipsă

Când ómeni laici ne vorbesc despre asemenea lucruri, atunci credem și nu prea credem, căci tot mai avem pentru noi mângăerea, că póte acei ómeni laici vĕd lucrurile în colóre mai négră, ca și cum ele sunt în realitate.

In casurile de cari vorbim noi însĕ vorbesc ómeni chemați, vorbesc medicii, cari ei constată neajunsurile, ei dau alarma, și acestora trebue sĕ le dăm crezĕmênt, și nu ni este ertat sĕ ne înșelăm noi pre noi.

Mortalitatea copiilor la casul de nascere o a ilustrat în sinul parlamentului un medic, în mână cu statistica țerei, în care s'a arătat și numĕrul nesuficient al móșelor bine cualificate.

Mortalitatea copiilor în cei dintâi ani ai etăței o a tractat în calea presei tot un medic, tot cu statistica în mână, și a constatat, că un medic de la sate pentru o visită la un bolnav nu are nici o remunerațiune de 10 cr.

E grozav când se cugetă omul, că un om, care a studiat peste 20 de ani, care partea cea mai bună din viață și-o a petrecut studiind și pregătindu-se pentru greutățile vieței, când ajunge în viața practică sĕ nu fie remunerat cuviincios, sĕ nu aibă asigurată în mod cinstit nici chiar esistența sa și a familiei sale.

In casul concret de care vorbim medicul consciențios ne spune, că el bucuros merge la toți bolnavii, și ca bietul părinte în sĕrăcia sa sĕ pótă rescumpăra medicului încâtva ostenéla, acesta în loc de 10 visite îi computa numai 5.

Jertfa acésta o face în interesul omenimei.

E nobilă acéstă faptă, întrebăm însĕ, câți sunt pătrunși în ziuă de azi de un asemenea idealism? câți se jertfesc pre sine pentru binele comun, pentru binele deaprópelui.

Este dorința generală, că cei chemați sĕ ia măsurile cuviinciόse, spre a se reduce la cifra minimală posibilă mortalitatea la copii.

Cu cât se va face acésta mai curênd, cu atâta va fi mai bine.

Din copii se fac ómenii mari.

Revistă Bisericéscă

Cercetarea bisericei.

Inalt P. S. Sa Mitropolitul-primat al României a adresat o pastorală către toți parochii din țară, prin care le atrage atențiunea asupra decăderei morale a populațiunei creștine din comunele rurale, decădere provenită din causa îndărătnicirei persistente de a nu frequenta în zilele de Duminecă și sărbători s-ta biserică pentru a'și face datoriile creștinești.

Publicăm acéstă pastorală de o importanță deosebită:

Am primit o petițiune semnată de mai multe persóne, între cari și parochi, prin care arată starea de decădere morală a poporațiunei creștine din comunele rurale, din causa îndărătnicirei persistente de a nu merge în zilele de Dumineci și sărbători la biserică pentru a'și face datoriile creștinesci, pe cari

---

FOIȚA

Logodna.

(Incheiere)

„Ah, ce idealistă! — Cât ești de copilă! Ce fantastă! Ha, ha, ha! Dragă Mărióră, știi că esti naivă! Te credeam mai cu minte! Ce'ți frămênți tu capul cu gânduri de acestea? Tu, care ai avut fericirea a cuceri un bărbat cu posiție așa de bună. Cine mai întrébă inima lor? — Eu credeam că tu te ocupi cu visul cum sĕ-ți faci viitorul mai plăcut. Câtă veselie, petreceri îți vor sta la disposiție și și cum o sĕ strălucești și sĕ fii de admirată de toți. Ce toillete“ — și cine știe câte ar mai fi spus prietenele moderne ale Măriórei, dacă ea nu-le întrerupea mănióså.

„Mie nu-mi trebue petreceri și veselie! Fericirea mea nu va fi nici odată pentru ochii lumei, ci pentru mine, și astfel nu-mi pot închipui fericirea în petreceri sgomotóse ci în viață liniștită, în înțelegere bună, și simpatie reciprocă“. Un oftat lung urmă acestor cuvinte apoi tăcere . . .

*

Lângă masa încărcată cu tot felul de beuturi și vinuri, de specialitate — erau domnii.

„Gratulez, frate Alec! Măriόra ta e ca flórea de cireș!

„Gingașă și drăgălașă — și pe lângă aceea zestrea!

„Ce te strêmbi așa? Uitați-vĕ la el, ce față acră face, ca și unul care cu trenul de mâne trebue sĕ plece la Seghedin sĕ'și ispășască pĕcatele politice.

„Nu te pricep! ce-i cu tine?“ și altele mai multe observări și întrebări de acestea se auziau în jurul lui Negrilean, ér un domn mai bĕtrân care-i era cunoscut vechiu, începu a'l dojeni:

„Da bine omule ce-i cu tine? Ce greurușuri sunt aceștia de ești așa indispus? Mie 'mi spuneai că ți-e dragă fata, apoi atunci ce mofturi ai?“

„Mi-e dragă am zis și zic și acuma; e frumósă, e bună, afabilă din cale afară — și totuș . . .“

„Ce totuși?“ — întrebară mai mulți deodată.

„Aceea, că eu tóte acestea le stiu numai după spusele altora, deórece eu nu-mi cunosc mirésa!“

„Cum se póte? Sĕ 'ți faci cruce de el!

„Da eu nu-mi cunosc mirésa. O vĕd că e frumósă și drăgălașă și toți spun că e bună, nobilă și cuminte, dar mie mi se pare așa o păpușă frumósă de céră, care totdéuna e rece și nesimțitóre. Nu vĕd viéță, nu vĕd dorință, și nu știu ce sĕ zic, căci numai trei cuvinte am vorbit cu ea: Sunt Dr. Negrilean!“ „Ce mai faceți domnișóră?“ și pe urmă: vrei sĕ fii soția mea?“ Incolo tot mamă-sa a vorbit și a vorbit vĕ spun sincer, a vorbit într'una, că nime nu a mai putut ajunge la cuvênt. Tot ce am dorit sĕ știu dela fată a rĕspuns mama, pe urmă i-am sărutat mâna și am fost logodiți căci așa cer formele — pricepeți voi? așa cer formele, așa pretinde dela noi societatea. Acum dar vedeți pentru ce sunt neliniștit, și acum pricepeți acel totuși? . . .

Un oftat lung urmă acestor cuvinte, apoi tăcere.

*

Se servește ceaiul. La o masă sunt așezate mai multe dame.

„Știți“, zise dama care ședea în fruntea mesei „mĕ tot mir de curagiul și de modul cum Aurora face „pe dómna mare“, căci e imposibil sĕ li sĕ ajungă venitul lui Curcan la luxul acesta mare — și sĕ fie venitele încă odată așa mari, nici atunci nu s'ar ajunge după atâta pradă ce se face aici în tóte.

Poftim, priviți salónele, toilletele, mesele, tot, tot numai catifea și mătasă, numai broderie și dantele și numai aur și argint — ce ziceți voi la tóte acestea?!“

„Eu mĕ tot mir de sĕrmanul Curcan, rĕspunse alta, cum va mai putea el suporta așa cheltueli enorme.“

„Ah! știe-l Dzeu sĕrmanul!“ adăugă a treia. „Dar auziți ce mi-a spus bărbatul meu, luă cuvêntul cea mai tinĕră încărcându-și farfuria cu prăjituri, — „sĕ zice că azi mâne li se va lua tótă averea, pentru-că banca I. i-ar fi intentat proces deja pentru 65·000 fl. datorie“.

Nu doriți, iubitele mele, sĕ vedeți zestrea Măriórei? îngână o voce ascuțită la spatele lor. Nu e nu știu ce, dar e tot lucru de mână.

Poftiți pe aici!

Mĕ rog aici sunt rufăriile! Aici pentru pat, tóte sunt batist de in, iar acestea mĕtasă. Tóte eu le-am ales, în Paris. Aici e pentru masă. Damast și mĕtasă. Vĕ place?

Stiți, v'am spus că cel lucru mare nu e, ci totul depinde dela gust. Tóte albiturile — și bine sĕ vĕ uitați la dantelele de mĕtasă, tóte la olaltă au costat numai 3000 fl. Aici sunt toilletele! Trei pentru stradă, trei pentru visite, patru pentru baluri și soiree și șase pentru casă, ér la fiecare toilletă bijuteria potrivită. Pentru acestea de bal, uitați-vĕ la mărgăritarele acestea. Sunt patru șire unul ca altul. Aici e garnitura de briliante!

Și ce zice bărbatul tĕu la tóte acestea? întrebă dómna marelui proprietar Dumitrescu!

Bărbatul meu? ha, ha, ha, ce naivă ești! L'am deprins bine dela început, încât înaintea dorințelor mele el n'are decât sĕ se închine. Dar sĕ mergem mai departe.

„Și cât a costat tot, tot la olaltă?“ întrebară deodată mai multe dintre dame.

din nenorocire mulţi le-au părăsit cu desăvêrşire.

Puterea rugăciunei este mare pentru cel ce adoră pe Dumnezeu şi puterea ei devine mai însemnată când se face în comun cu toţii aducênd mulţumire, ear predica şi exemplele sunt emulatorii societăţei în practica virtuţilor. A predica cu timp şi fără timp, şi a da exemple de fapte bune, este prima datorie a representanţilor moralei lui Christos, căci o naţiune care nu este educată creştineşte, adecă în principiile evangelice, în loc să prospereze, se distruge pe sine însăşi, făcându-se prada tuturor viciilor cari ucid şi corpul şi sufletul.

Vě înVit dar, sě atrageţi serioasă luare aminte tuturor preoţilor asupra rolului important ce au de împlinit în societate şi sě le puneţi îndatorire *sě ţină regulat predici la biserici.* Duminecile şi la zile de sěrbători sě caute a se pune în contact cât de des cu poporenii şi sě 'i facă sě înţeleagă prin sfaturile ce le vor da că împlinindu-şi fie-care cu religiositate datoriile sale; că ferindu-se de robia patimilor şi îndreptîndu-şi sufletul cătrě Dumnezeu trecând prin diferitele fase ale vieţei cu gândire la umilinţa şi mărirea lui Christos, acestea sunt singurile mijlóce de a'şi asigura o fericire neperitóre.

Sě îndemne prin urmare pe poporeni ca împreună cu familiile şi copii lor sě mérgă la biserică, sě asculte sfintele slujbe folositóre de suflet. Sě-'i mai sfătuiască încă de a se păzí de ademenirile şi desmierdările lumeşti, căci atunci omul tare şi cu paşi siguri păşeste prin tóte greutăţile vieţei, aşteptând óra de mêntuire, în care sě se desbrace de vestmintele cele grele pentru a se înălţa în regiuni spirituale unde dispare grija trupéscă şi unde tăria sufletului câştigă prin credinţă. Nu ne îndoim că preoţii făcându-şi datoria în consciinţă, sfaturile ce vor da poporenilor vor fi bine primite şi ascultate, şi acele oi rětăcite nu vor întârzia de a se reîntórce la staulul părăsit şi a se ţiné pe calea virtuţei ca adevăraţi creştini şi fii în Domnul.

Revistă internă

Reichsrathul amênat.

Sâmbătă a fost ultima şedinţă a sesiunei actuale a camerei austriace. Vineri au fost aleşi delegaţii, ear în şedinţa următóre s'au resolvit câteva afaceri curente, apoi presidentul dorind serbători fericite deputaţilor a închis şedinţa. Se vorbeste, că intrunirea proximă a reichsrathului se va ţinea pe la mijlocul lui Maiu.

Delegaţiunile vor fi convocate-probabil-pe 18 Aprile la Budapesta.

Revistă externă

Conflictul Bulgaro-Român.

Intre România şi Bulgaria a isbucnit un conflict grav în urma încălcărei insulei Bujoreanu, care aparţine României şi se află în faţa oraşului Zimnicea. Nu de mult adecă un post de soldaţi bulgari a trecut Dunărea şi a ocupat-o cu nedreptul. Generalul Arion, avisat fiind de cele întêmplate, a trimis din Turnu Măgurele o companie de infanterie, care a alungat postul bulgar de pe insulă, şi a ocupat'o de nou pentru a opri o nóuă invasiune a soldaţilor bulgari. După cum anunţă ziarele din România soldaţii bulgari din Sistow au trecut din nou Dunărea în numěr mai mare şi au încercat sě ocupe din nou insula şi postul de unde au fost alungaţi. Când însě s'au apropiat, au fost somaţi de soldaţii români sě se opréscă, dar nesupunêndu-se trupele române au tras foc. Focul a fost îndreptat în aer, dar soldaţii bulgari au fugit şi au trecut Dunărea îndărăpt. Acéstă repetată violare a frontierei române a fost adusă la cunoştinţa guvernului şi acesta s'a întrunit la ministeriul de interne într'o şedinţă, în care s'a hotărît sě se trimită o şalupă cu trei tunuri pentru a păzi insula Bujoreanu şi a împedica pe viitor astfel de iregularităţi. Şalupa a şi plecat la faţa locului. Se crede că în urma tratativelor pe cale diplomatică conflictul se va aplana şi guvernul bulgar va da ordin ca astfel de încercări sě nu se mai repete.

*

Căderea legei „Heintze“.

In adunarea imperială din Berlin discuţia asupra proiectului de lege numit Heintze, prin care se tindea la modificarea unor paragrafi din codul penal în interesul unei apěrări mai cu succes a moralului public, a provocat mari agitaţii. Modificările se referiau la artă şi la literatură, şi ameninţau deoparte pe cei cari ar expune scrieri sau tablouri ce ofenséză sentimentul moral, cu închisóre de 6 luni sau cu pedépsă în bani până la 600 de mărci, ear de altă parte pe cei ce ar preda în teatre piese, prin cari ar vătěma grav sentimentul moral, cu închisóre de 1 an sau o miie de mărci. S'a început obstrucţie formală contra acestor paragrafi, ce priveau modificările, şi încă în prima zi resultatul a fost, că lex Heintze a fost luată dela ordinea zilei.

*

Rěsboiul din Africa-Sudică.

Dela capitularea generalului *Cronje,* care a fost transportat împreună cu vitejii lui soţi pe insula St. Elena, Englezii au făcut repezi înaintări. Nu demult au ocupat oraşul *Bloemfontein,* capitala republicei Oranje aşa că statul acesta a fost silit a-şi transpune capitala mai spre nord, în oraşul *Kronstad.*

O ştire de sensaţie străbate acum tótă lumea. Krüger e decis că la casul dacă Englezii continuă rěsboiul, va arunca în aer oraşul *Johannesburg,* şi jurul lui, cel mai vestit loc pentru bogatele sale mine de aur. Regiunea acésta produce $^1/_5$ parte din tot aurul ce se scóte din pămêntul întreg. O ruină gróznică ar avea sě îndure acţionarii acestor băi de aur, cari sunt capitalişti englezi, nemţi, francezi şi americani, şi din acésta o mare crisă s'ar simţi în tótă lumea. Ameninţarea lui Krüger are de scop între altele sě înduplece puterile la o intervenire ceea-ce până acum n'a succes; dar proiectul acesta va fi executat din partea Burilor, căci e reclamat de punctul lor de vedere strategic. Intocmai aşa au urmat Ruşii, când la învaziunea lui Napoleon dela 1812, au aprins Moscva. Deosebirea e numai. că pustiirea comorilor de aur dela Iohannesburg se va resimţi asupra întregei pieţe financiare.

NOUTĂŢI

Chirotoniri. I. P. S. Sa Domnul archiepiscop şi metropolit Ioan *Meţianu,* a chirotonit întru presbiter, Duminecă în 5 Martie v. a. c. pre diaconul Cornel *Condor,* iar pe clericul absolut Nicolau *Naşcu,* ales preot în *Restosnea Poleţi* (tractul ppresb. Reghinului) întru diacon.

*

Deputaţi din cler la sinodul archidiecesan, au fost aleşi în cercul: Ilia: Avram *Pěcurariu,* paroch în Lancrăm; Câmpeni: Romul *Furduiu,* prot.; Bistriţă: Galacteon *Şagău,* protop.; Bran: Traian *Metian,* protopresbiter.

*

Soţia ministrului-president Széll, fiica decedatului poet Vőrösmarty Mihály, a fost distinsă din partea Majestăţii Sale cu gradul de damă de onóre a curţii.

*

Coróne eterne. Dl Vasile *Chirtop* din Câmpeni, din incidentul morţii scumpului seu nepot Viorel, ear dna Sabina *Preda* n. *Andreica* din Câmpeni, în loc de cunună peritóre pentru unchiul seu Ioan Andreica şi nepotul seu Viorel Chirtop, au dăruit pentru masa elevilor dela gimnasiul rom gr.-or. din Brad, câte 20 de coróne, pentru care faptă, în numele tinerimei studióse li se exprimă căldurósă mulţumită. *Direcţiunea gimnasiului.*

*

Proba proximă de cântări a „Reuniunei române de musică din Sibiiu“ se va ţiné Miercuri în 21 Martie n. c. la órele 6 séra în localul dela „Musikverein“.

*

Manevrele împěrăteşti în anul acesta se vor ţinea mai ales în districtul Jaslo-Krosno în Galiţia); vor lua parte corpurile de armată: 1, 10, 11, şi 6 (Cracovia, Przemysl, (Lemberg şi Caşovia). Se vesteste acum, că cele dóuě armate vor sta sub comanda archiducilor *Francisc Ferdinand* şi *Frideric.* La aceste manevre vor mai lua parte şi o secţie a trupei aeronaute, cum şi o companie de biciclişti. Fiind că manevrele cad tocmai pe timpul secerişului, comanda superióră a armatei a dat ordin, ca dintre reservişti sě fie chiemaţi sub arme cu deosebire aceia, cari nu se ocupă cu agricultura.

*

Distincţiune. Dlui Duiliu *Zamfirescu,* actual secretar de legaţie cl. I-a la Roma, 'i s'a conferit titlul de consilier la aceea legaţiune.

*

Mulţumită publică. Comitetul parochial gr.-ort. din *Drăguş,* pe acésta cale 'şi exprimă mulţumita sa d-lui D. *Făgărăşan,* profesor în Braşov, carele a binevoit a cinsti pe sama şcólei nóstre gr.-ort. 6 mape nóuě în valóre de 164 coróne, şi anume: Planiglobурile pămêntului, Europa, Ungaria, Palestina, 2 mape noţiuni geografice, şi o maşină de comput; ear de altă parte pentru parochieni nostri a pus basa unei biblioteci parochiale constătătóre din preste 250 volume în 156 tomuri tóte legate, dimpreună cu un dulap pentru păstrarea cărţilor, în o valóre aproximativă de 400 coróne. Pentru acéstă nobilă şi generósă dăruire comitetul parochial îi exprimă mulţumita sa, dorindu-i generosului şi binevoitoriului donator viaţă îndelungată spre binele şi fericirea neamului şi bisericei. Din însărcinarea comitetului parochial gr.-ort. din Drăguş. George *Trimbiţasiu,* notarıu al comitetului.

*

Mare incendiu la băile din Mehadia. Dela Mehadia se vesteşte, că în edificiele erariale de ospětărie a isbucnit un foc, care ajutat de vênt în scurt timp a prefăcut în cenuşă restaurantul şi cafeneaua. Localisarea focului numai cu mari osteneli s'a putut efeptui. Paguba face vr'o 500.000 cor. Obiectele arse, au fost numai în parte asigurate.

*

Din Ţereţel tractul *Zarand,* ne trimite învěţătorul George *Ometa,* o scrisóre mai lungă, în care învinueşte pe parochul local Andron Bogdan de purtare necorectă, duşmănósă chiar contra familiei Omëta, în special contra mamei învěţătorului. Intre altele ne relatéză, că parochul numit a lăsat — fără motive — sě scótă afară din biserică 4 scaune făcute de mama învěţătorului; în mai multe dumineci a spus ómenilor în biserică, că nu o mai primeşte (?) ca naşe la botezuri sau cununii; în ajunul bobotezei a încunjurat casa familiei Ometa, şi a trimis numai pe cantori, ş. a., cari din lipsa de spaţ le omitem. Inregistrăm deocamdată acestea, aşteptând respunsul părintelui Bogdan, căci ne vine greu a presupune, ca sě-şi fi uitat dênsul atât de mult de chemarea preoţéscă.

*

Aplicarea de oficianţi la căile ferate române. Camera română a votat cu 69 voturi din 70 de votanţi legea, care pre-

---

Puţin! Vre-o 10·000 fl. Aşa-i ce eftin!

„Sérmanul Curcan“! — şoptiră damele încet.

*

Dar unde e domnul Curcan? Nimeni nu l'a vězut încă. A sosit şi preotul. Ar trebui început actul solemn, dar tóte acestea numai în presenţa părinţilor se pot face şi dl Curcan nu mai vine. Domnii toţi erau împacienţi.

„Bărbatul meu sigur a uitat căci aşa uită — mě tot mir de unde vine acésta?

Am sě las sě-l chieme“. Aşa vorbia dómna în dreapta şi în stânga dar nu apucă sě gate bine vorba şi întră secretariul palid şi spăriat fugind drept spre dómna.

— „Cum cutezi sě întri aici, aşa într'o stare desperată — dute îndată şi 'ţi pune frac!“

— Lasă, dómnă, lasă formele. Apoi şoptindu-i ceva în ureche, o chiamă afară repede.

Măriórei, care încă era îngrijată pentru întârzierea tatălui sěu, i sě păru că un fior de ghiaţă îi trece prin tot corpul, presimţind ceva rěu. Fără a se cugeta mult, plécă spre uşă. Mirele ei sě grăbi şi el şi dându-i braţul, eşiră în foişor, apoi se îndreptară spre odaia lui Curcan.

Abia se apropiară de uşă şi se auziră ţipetele dómnei:

„Ah! suntem perduţi, daţi-mi apă, daţi-mi cognac, că leşin, mě înăduş!“

La auzul acestor cuvinte Mărióra lăsă braţul mirelui ei şi alergă în lăuntru.

Pe padiment era tatăl ei. In mâna dréptă avea un revolver, ear în stânga ţinea strîns o epistolă.

„Ah! tată, scumpul şi iubitul meu tată! ce ţi s'a întêmplat?! Eu sunt fiica ta iubită, eu Mărióra. Deschide, tată dragă, ochii şi mě vezi! Ah! ajutaţi tatălui meu sě se scóle!“ şi zicênd acestea plângea, plângea amar şi săruta fruntea, ochii şi faţa iubitului ei tată. Un moment ochii lui se deschiseră puţin; întinse mâna spre Mărióra şi îşi dete sufletul.

Dómna ridică scrisórea şi, după ce o ceti, începú sě ţipe din nou.

Ah! suntem perdute! suntem sěraci! Auzi, Mărióră! suntem sěraci!

„Ce 'mi pasă mie de sărăcie!“ rěspunse Mărióra plângênd, dureros şi sărutând din nou faţa tatălui sěu. — „Mie nimic nu'mi trěbue, nimic, nimic, numai pe scumpul, pe bunul meu tată mi'l daţi iară sănătos.“

In ochii lui Negrilean se furişară dóuě picuri mari de lacrěmi. Nu ştia de durere, ori de bucurie, căci vedea, că aceea cu care el vrea sě trăiască o viéţă întrégă, nu e numai o păpuşă de céră, cum a judecat'o el, ci o femee simţitóre, bună şi nobilă.

Se plecă spre ea şi-i şopti încet în ureche:

„Mărióră, dragă, haide sě plecăm de aici!“

„Nu pot, eu nu părăsesc pe bunul, pe scumpul meu tată.“

— Dar — vezi, dragă, până eşti aici, nu-i póte ajuta medicul.

— „Ah! dacă e aşa, atunci sě vie — ah! sě vie medicul!“

Pe coridor întâlniră cei din urmă óspeţi. După cele auzite, fiecare voia sě plece mai îngrabă, căci sunt rari prietenii, carii ţin şi la nevoi.

Dr. Negrilean se uită după ei cu un suris ironic, dar amar, apoi conduse pe Mărióra în odaia ei. Sě aşeză şi el lângă ea, încercând sě o mângăe.

Ea îşi făcea reproşuri, zicênd:

„Cu pregătirea zestrei mele am rugat pe mama sě nu'mi cumpere din tóte aşa mult şi aşa scump, căci vedeam că la plătirea lor, fiecare cont îi săpa tatălui meu o creaţă în obraji, şi îi cărunţea pěrul vězênd cu ochii, dar mama totdeauna mi-a rěspuns: că numele şi reputaţia familiei nóstre cere sě fie aşa şi aşa are sě se întêmple!“

— Ah! numai de s'ar face tata earăşi sănătos! Eu n'am sě'l las sě mai lucre atâta în birou . . . şi zicând acestea privi lung spre mirele ei, apoi ca trezită dintr'un vis, întrebă: „Şi D-ta mai stai la noi? N'ai auzit că suntem sěraci? Nu ne părăseşti şi D-ta ca toţi ceilalţi?

— Nu, dulcea mea, eu nu te părăsesc şi nu te voi părăsi nici odată.

Cu D-ta, cu tine Mărióră dragă, rěmân totdéuna, numai dacă tu te vei mulţămi cu ce'ţi pot eu oferi, — iar acum nu mai merge nicăiri, căci tata nu mai trăeşte. A fost mort deja când te-am adus de-acolo.

— „Veniţi, ajutaţi-mi sě pachetez ce este mai bun, sě trimit la locuinţa vóstră, până nu vine sě ne secvestreze tot“, strigă Dómna Curcan din uşă.

— Eu nu pot permite aşa ceva! zise Negrilean îndignat. Eu nu primesc din tot luxul făcut pe datorii, nimic, dar absolut nimic.

„A, te pricep Domnule“, zise dómna Curcan înfiorată, „sě înţelege, acuma dacă suntem sěraci, ne părăseşti şi D-ta! Frumos! — Ah, oh“!!

„Nu! eu n'am sě părăsesc pe Mărióra nici odată, din contră acum o iubesc de sute de ori mai mult, căci věd, că şi ea e de părerea aceea, că omul şi sěrac póte fi fericit, şi chiar pentru aceea nu'mi trebue nimic din luxul cel mare, noi vom munci împreună, îndestulindu-ne cu puţin, dar iubindu-ne adevěrat. Şi sărutând fruntea Măriórei, zise murmurând:

„Acésta sě ne fie logodna“ . .

Maria Cioban.

vede, că pe viitor nu se va mai primi ca funcţionar *nici un strěin* la căile ferate române.

*

Un oficiant de tren fugar. Din Csap (comit. Ung) se anunţă, că un controlor de tren anume Sárközy Béla, după ce a şters dela iubita lui sócră un libel de depuneri despre 10.000 fl, a dispărut. A plecat mai întâi la Debreţin sub pretextul de a-şi scóte un dinte. După câteva zile soţia lui se trezi cu o depeşă din Bremen: „M'am îmbarcat pentru America. Nu mai viu acasă“. Numai acum au observat că cu soţul deodată a plecat şi libelul.

*

Un furt de patru milioane în aur. Dela troaşurile din *Newark* (America) s'a furat aur în valoare de un milion de dolari (circa patru milióne de coróne) şi făptuitorul e căutat prin comitatul Liptó în Ungaria. Economul Stefan Zajaţ emigrase cu ani înainte în America împreună cu familia sa şi aflase ocupaţie la troaşurile din Newark. Cu timpul câştigase încredere deplină din partea direcţiei şi avea plată destul de bună. Spre uimirea tuturor însě, Zajaţ într'o zi a dispărut din Newark, ear acum s'a descoperit şi causa disparițiunei. Zi de zi fura din aur, ear' într'o zi mergênd spre casă 'i-a căzut din buzunar sticla cu aurul si 'i-a vězut-o un tovarěş al seu. Tradat astfel, Zajaţ 'şi a înstruat tovarěşul, cum sě fure şi el. S'a temut însě, ca nu cumva prin nedestoinicia lui sě se dee de gol şi astfel sě fie apoi silit a-'l trada şi pe el; de aceea Zajaţ a dispărut din Newark. S'au trimis în toate părţile lumei detectivi, cari sě-'l caute.

Acum se anunţă, că tâlharul a fost prins la Poprad-Felka şi deţinut; s'au aflat la el abia câţi va fileri. El négă, că ar fi comis faptul hoţiei. Descoperitorii vor căpěta un premiu de dóuě mii de dolari.

*

Acţiune de pace. Contele Albert *Apponyi* se ocupă cu realisarea unei idei discutate în ultimul congres al păcii dela Haaga, anume de a înfiinţa o *mare asociaţiune internaţională jurnalistică*, care sě propage — ca şi congresele — ideea păcei universale. Vor fi învitate redacţiunile tuturor foilor politice la o mare conferenţă în capitală, în care se vor stabili condiţiunile nóuei asociaţiuni şi acţiunea presei ungare. In strěinătate se va începe deodată cu acésta o mişcare în aceeaşi direcţiune ca şi la noi.

*

Pressa Ungariei jidovită. Sub titlul acesta a apărut de curând în Budapesta o broşură din care reiese faptul-cunoscut de almintrelea — că în Ungaria pressa e aprópe întrégă în mânile Ovreilor, şi că ziarele creştine „progreséză“ ca racul, pe când cele evreeşti sunt în înflorire continuă. Datele statistice următoare vorbesc mai convingětor.

In Ungaria se găsesc actualmente aproximativ o miiă de gazete şi reviste, dintre cari numai 165 n'au încăput pe mâna Evreilor; tóte celelalte *835* ziare apěră *interesele evreesci*. Şi Ungaria numěră astăzi 17 milióne creştini şi numai 800,000 jidani!

Tóte gazetele evreesci prosperéză în mod strălucit, ér cele creştine de abea îşi pot întreţine esistenţa lor. Natural, că şi opurile religióse creştine se tipăresc în tipografiile evreesci, vin în editurile evreesci şi se vênd numai în librăriile evreesci.

Jidanul se impune ca representantul vieţei spirituale în Ungaria. El face politică, economiă, romane, piese teatrale şi alte scrieri literare, el scrie „foi familiare“ pentru gospodinele creştine şi fiicele lor, basmele pentru copii. El scrie istoria, opuri technice, de medicină chiar şi despre istoria bisericească. „A scrie“ se chiamă în casul acesta în mod cât se póte de obrasnic „a măzgăli“.

In *Budapesta* sunt *25 ziare cotidiane*, dintre cari două, „Alkotmány“ şi Magyar Allam“, sunt creştine, 9 au redactori creştini, însă aceste ziare sunt indiferente intereselor creştinesci, ér *14* sunt complect *evreesci*.

Aceste din urmă sunt: „Budapester Tagblatt“, „Budapesti Napló“, „Esti Ujság“, „Friss Ujság“, „Magyar Estilap“, „Magyar Hirlap“, „Neues Pester Journal“, „Neues Politisches Volksblatt“, „Pester Lloyd“, „Pesti Naplo“, „Pesti Ujság“, „Politiches-Volksblatt“ şi Magyar Szó“.

Şefi-redactori şi redactori sunt: Iulian Weiss, Josef Vészi (Weiss), Isidor Barna (Braun), Michael Szalay (Singer), Alexander Fenyö (Finc), Ludwig Brody, Max Falk, Ambros Nemenyi etc.. sunt jidani şi statul major al opiniei publice în Ungaria; generalii au sediul lor în loja francmazonă.

Dintre 22 ziare politice sěptěmânale, sunt numai *4 creştine*, 7 jidovite, 4 socialiste şi 7 de tot ovreesci. Intre celelalte 38 ziare sěptěmânale din Ungaria sunt 4 creştine, 19 jidovite şi 15 de tot ovreesci.

Din 17 reviste pegagogice sunt numai trei crestine, 14 jidovite şi 4 de tot în mânile Evreilor.

Din 6 reviste pentru tineret, este nu mai una singură creştină şi 5 jidovesci. Dintre cele 15 ziare umoristice din Budapesta, numai una singură este crestină, 5 sunt jidovite şi 9 de tot în mânile ovreilor Din 32 reviste juridice sunt 9 ovreesci. Din 27 reviste medicale şi veterinare sunt 12 total în mânile ovreesci. Din 27 reviste agricole evreesci sunt numai 2. Dintre 148 de ziare, cari se ocupă în mod special cu industriă, comerciu şi finance, sunt 68 în mânile evreesci. Aci este drum larg deschis pentru înşelătoriile geniului jidovesc şi necesităţilor sale.

Foiletóne fără de moravuri, sciri şi romane sunt la ordinea zilei, şi la aceste se mai adaug cele mai murdare înserate.

Sursele principale ale ziarelor iudeomaghiare sunt 12 corespondenţe, cari apar în Budapesta, şi cari afară de una singură, celelalte stau tóte în mânile ovreesci şi conform acelora esploatéză faptele cunoscute în mod tendenţios, după modul evreesc. Negreşit, că se păstrează tăcere asupra tuturor faptelor, cari ar fi neplăcute evreului, de aceea gloria evreiască strălucesce cu atât mai orbitor.

Academia Română.

1899—1900.

Astăzi s'a întrunit *Academia română* din Bucureşti în sesiune ordinară. La şedinţele actuale participă şi P. S. Sa episcopul Caransebeşului Nicolau *Popea*, nou alesul membru al Academiei, care a plecat împreună cu vicariul sěu P. C. S. archimandritul Filaret *Musta*. Dintre ceialalţi membri din Ungaria au sosit la Bucureşti domnii V. *Babeş* şi Iosif *Vulcan*.

Credem de interes a presenta cetitorilor nostri tabloul personalului înaltei corporaţiuni după diferitele secţiuni, precum şi personalul comisiunilor.

A. Personalul delegaţiunii.

Preşedinte al Academiei dl Poni P.

Asesori (Vice-preşedinţi) din secţiunea literară dl Ollănescu D. C., din secţiunea istorică dl Urechiă V. A. din secţiunea sciintifică dl Babeş dr. V. Secretar general (pe 7 ani, 1898—1905) dl Sturdza D. A.

B. Personalul secţiunilor.

I. *Secţiunea literară.* Preşedinte dl Tocilescu Gr. G. (Bucureşti.) Vice-preşedinte dl Vulcan Ios. (Oradea-mare.) Secretar (pe 7 ani 1897—1904) dl Quintescu N. (Bucureşti). Membri dl Caragiani Ioan (Iaşi,) dl Haşdeu B. P. (Bucureşti,) dl Maiorescu T. (Bucureşti,) dl Naum A. (Iaşi,) dl Negruzzi I. C. (Bucureşti,) dl Ollănescu C. D. (Bucureşti,) dl Sbiera Ioan (Cernăuţi,) (— Loc vacant.) (— Loc vacant —).

II. *Secţiunea istorică.* Preşedinte dl Urechiă V. A. (Bucureşti.) Vice-preşedinte dl Erbiceanu C. (Bucureşti.) Secretar (pe 7 ani 1893—1900) dl Maniu Vasile (Bucureşti.) Membri dl Babeş Vicenţiu (Budapesta,) dl Ionescu N. (Iaşi,) dl Kalinderu I. (Bucureşti,) dl Marian S. Fl. (Suceava,) dl Marienescu A. M. (Oradea-mare,) dl Moldovanu I. M. (Blaj,) d-l Popea N. episcopul (Caransebeş,) d-l Sturdza D. A. (Bucureşti) dl Xenopol A. D. (Iaşi.)

III. *Secţiunea sciintifică.* Preşedinte dl Aurelian P. S. (Bucureşti.) Vice-preşedinte dl Fălcoianu St. (Bucureşti) Secretar (pe 7 ani 1893—1900) d-l Ştefănescu Gr. (Bucureşti.) Membri dl Babeş dr. V. (Bucureşti,) dl Felix dr. C. I. (Bucureşti,) dl Haret Sp. (Bucureşti) dl Istrati dr. C. I. (Bucureşti) dl Kretzulescu N. (Bucureşti,) dl Poni Petre (Iaşi,) dl Porcius Florian (Rodna,) dl Saligny Anghel (Bucureşti,) dl Teclu Nicolau (Viena.)

C. Personalul comisiunilor.

I. Comisiunea permanentă a bibliotecei. Membri: dl Quintescu N., secretar al secţiunii literare; dl Maniu V., secretar al secţiunii istorice; dl Stefănescu Gr., secretar al secţiunii sciintifice.

II. Membru conservator al colecţiunii numismatice: dl Sturdza D. A.

III. Comisiunea pentru cercetarea cărţilor tipărite întrate la concurs pentru: Premiul Năsturel Herěscu din Seria B, de 4.000 lei, destinat celei mai bune cărţi în limba română, cu conţinut de ori-ce natură, printre cele publicate de la 1 Novembre 1898 până la 31 Octombre 1899. Premiul Statului Lazăr, de 5.000 lei, destinat celei mai bune cărţi în limba română, cu conţinut sciintific, dintre cele publicate dela 1 Novembre 1897 până la 31 Octombre 1899, sau celei mai importante invenţiuni sciintifice, făcute de la 1 Novembre 1897 până la 31 Octombre 1899. Premiul Adamachi, de 5,000 lei, destinat celei mai bunĕ cărţi în limba română, cu cuprins moral de ori-ce natură, apărută de la 1 Novembre 1898 până la 31 Octombre 1899. Din secţiunea literară: dnii Ollănescu D. C., Negruzzi I. C., Quintescu N. Din secţiunea istorică: d-nii Babeş V. Erbiceanu C. Kalinderu I. Din secţiunea sciintifică: dnii Felix dr. I., Haret Sp. Ştefănescu Gr.

IV. Comisiunea pentru cercetarea lucrărilor întrate la concursul Premiului Statului Eliade-Rădulescu, de 5.000 lei, pentru 1900, care se va decerne celei mai bune lucrări asupra subiectului: „Istoria Românilor în timpul Domniilor Regulamentare“. D-nii Ionescu N. Sturdza D. A. Urechiă V. A.

V. Comisiunea pentru cercetarea lucrărilor întrate la concursul Premiului Adamachi, de 5.000 lei, pentru 1900, care se va decerne celei mai bune lucrări asupra subiectului: „Studii asupra pelagrei“. D-nii Babeş dr. V. Felix dr. I. Istrati dr. I. C.

VI. Comisiunea pentru cercetarea lucrărilor întrate la concursul Premiului Alexandru Ioan Cuza, pentru 1900, de 10.000 lei, dimpreună cu procentele acestei sume de la 1891 până la acordarea premiului, care se va decerne celei mai bune lucrări asupra subiectului: „Istoria Românilor de la Aurelian până la fundarea Principatelor“. D-nii Erbiceanu C. Tocilescu Gr. Xenopol A. D.

VII. Comisiunea financiară: d-nii Haret Sp. Saligny A. Ştefănescu Gr.

VIII. Comisiunea Fundaţiunii Adamachi: d-nii Haret Sp. Poni P. Sturdza D. A.

IX. Comisiunea Fundaţiunii Otteteleşanu: d-nii Kalinderu I. Negruzzi I. C Sturdza D. A.

X. Comisiunea fondurilor Ioan Fětu şi Ioan Scorţeanu: dnii Aurelian P. S, Sturdza D. A. Ştefănescu Gr.

XI. Comisiunea Fundaţiunii Ioan Agarici: dnii Aurelian P. S. Ionescu N. Tocilescu Gr. G.

XII. Comisiunea Dicţionarului: d-nii Kalinderu I. Maiorescu T. Quintescu N. Sturdza D. A. Tocilescu Gr. G.

Mulţumită publică. *)

In urma apelului nostru pentru ajutorare la edificarea bisericei din comuna gr.-or. *Văleni* (tractul Cetăţii de peatră) au contribuit următorii marinimoşi P. St. Domni:

Ioan Papiu prot. gr.-or. Sibiiu, lista, Nr. 599: 10 cor., Of. par. gr.-or. Bruiu: 2 cor. 50 fil. Ioan Gligor par. gr.-or. Vîrtop, lista Nr. 121: 3 cor. Constantin Dimian, preot gr.-or. Sibiiu lista Nr. 597: 4 cor. 16 fil. Ioan Pop, par. gr.-or. Ozun în mărci postale lista, Nr. 4: 70 fil. Vasilie Gombos, paroch gr.-or. Vidra de sus, lista Nr. 303: 7 cor. 80 fil. Nicolae Gherman, par. gr.-or. Rohia: 7 cor. Ioan Manoviciu, par. gr.-or. Retisdorf lista Nr. 518: 6 cor. 60 fil. Of. par. gr.-or. Mărgineni lista Nr. 453: 7 cor. 10 fil. Nicolau Cristea, par. gr.-or. Valea Bulzului, lista Nr. 119: 4 cor. 58 fil. Of. par. gr.-or. Vaca lista Nr. 98: 3 cor. 78 fil. Of. par. gr.-or. Mălêncrav: 3 cor. 60 fil. Nicolau Ţintea par. gr.-or. Turnişor, lista Nr. 590: 4 cor. Ioan Giurgiuca par. gr. or. Diviciori mari, lista Nr. 382: 8 cor. Mateiu Moruşca par. gr. or. Cristeşti, lista Nr. 171: 4 cor. Ioan Todescu par. gr. or. Bucium-cerb, lista Nr. 103: 6 cor. 70 fil. George Ionescu par. gr. or. Bodola, lista Nr. 576: 4 cor. 28 fil. Iacob Buzdug par. gr. or. Borgo Rus 9 cor. George Vătăşan par. gr. or. Zoltan, lista Nr. 529: 4 cor. 90 fil. Of. par. gr. or. Fofeld, lista Nr. 136: 7 cor. 70 fil. Avram Stanca par. gr. or. Petroşeni, lista Nr. 685: 5 cor. Of. par. gr. or. Mucundorf, lista Nr. 515: 5 cor. 70 fil. Teodor Lungu par. gr. or. Someşul cald, lista Nr. 347: 2 cor. Neagoe Alexă par. gr. or. Tibor, lista Nr. 195; 4 cor. 24 fil. Georgiu Albu par. gr. or. Felgyogy, lista Nr. 174: 3 cor. 30 fil. Spiridon Dimian par. gr. or. Breţcu, lista Nr. 575: 4 cor. 50 fil. Suma 134 cor. 14 fil.

Comitetul parochial îşi împlineşte o scumpă datorinţă aducând mulţumită căldurósă şi pe acéstă cale tuturor acelor buni creştini, cari au binevoit a aduce jertfă pe altarul Domnului. Prea bunul Dzeu sě le rěsplătéscă înzecit pentru ajutorul ce ni l'au dat.

Văleni 10/22 Februar 1900.

In numele poporului credincios:

Gavriil Cârlig
paroch gr. or.

George Onţ
epitrop

Notiţă literară.

„*Desordinea sufletéscă (morală)*, ce bântue societatea nóstră“, cuvêntare rostită în şedinţa senatului României din 16 Decembre 1899, cu ocasia desvoltărei unei interpelări asupra acestei materii de Moise *Pacu*, senator, profesor etc. Bucureşti, Imprimeria statului, 1900. In broşura acésta se expun relele sociale, precum creşterea criminalităţii, divorţurilor, traiului ilegal, sinuciderilor, disordinilor în familie, preste tot a curentului antireligios şi se face un călduros apel către corul prelaţilor şi guvernul României pentru a lupta cu tótă energia întru combaterea acestor rele.

*

„*Ce e gângăvirea şi cum se póte ajuta contra ei?* (Mi a dadogás és hogyan lehet rajta segiteni?) de Roboz Iózsef, directorul institutului de surdo-muţi din Timişóra. Preţul 60 fileri.

*

Legea veterinară (lecuirea vitelor) şi *bólele lipiciόse* (contagióse), de Tormay Béla. Broşura în traducerea română s'a făcut sub auspiciile comitetului central al Reuniunei române de agricult. comit. Sibiiu.

Acéstă carte de mare folos pentru economi, şi în general pentru toţi cari ţin pe lângă casă vite, *a apărut acum în a dóua ediţie revězută*, în o limbă cât s'a putut mai poporală, pentru a putea fi înţelésă de toţi. Sibiiu, tipografia, societ. pe acţii. Preţul unei broşuri 80 fileri (40 cr.) plus 10 fileri (5 cr.) porto postal.

Cuprinsul: Prefaţă. Introducere. Motivarea necesităţei legei veterinare. Bóle (contagióse) lipicióse. Ce sunt bacteriile. Importarea bólelor (contagióse) lipicióse. Separarea, deschilinirea. Causa paspórtelor de vite. Supravegherea tîrgurilor şi a ospětăriilor. Deschilinirea (separarea) şi secuestrul. Animale bolnave, suspecte şi bănuite de infectare, de molipsire. Abatoriul şi tăierea. Mijlóce ce servesc la pustiirea materiilor infectătóre, molipsitóre. Pesta bovină, ciuma vitelor. Preţuirea la despăgubiri. Desmolipsirea, desinfectarea curţilor şi a grajdurilor. Bóla de splină (Anthrax.) Locul de îngropare a mortăciunilor. Păstorii. Turbarea. Inclinarea spre bóle. Răpciuga şi vermii de piele. Bóla de gură şi de unghii. Aprinderea lipiciósă (inflamaţiunea contagiósă) a plumânilor. Věrsatul oilor. Paralisia cailor de prăsilă. Umflătura beşicată. Rîia sau bóla de rîie la cai şi la alte animale. Orbalţul porcilor, etc.

*

Poveţe pentru stîrpirea gândacilor de Maiu. Editura reuniunei române de agricultură din comit. Sibiiu. Sibiiu tipografia, soc. pe acţiuni. Preţul 10 fileri.

---

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta redacţia nu primeşte rěspunderea.

Nr. 183—1900 [37] 3—3

Concurs repețit

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia de cl. III. Bruiu cu filia Gherdeal din protopresbiteratul Agnitei se publică prin acésta de nou concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Tel. Rom.“

Venitele împreunate cu acest post dau suma de 804 cor. 80 fil.

Doritorii de a ocupa acest post au sĕ-și aștérnă cererile de concurs instruite conform legilor în vigóre în terminul prescris oficiului protopresbiteral subscris.

Informațiuni mai deaprópe își pot lua concurenții dela comitetul parochial și dela oficiul protopresbiteral.

Nocrichiu, în 12 Februariu 1900.

Oficiul protopresbiteral în conțelegere cu comitetul parochial.

Nicolau Moldovan,
adm. prot.

Nr. 593/1900 [39] 2—3

Concurs

Devenind vacantă parochia de cl. III. Ghimbav, din protopresbiteratul Branului, prin acésta se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“, pentru îndeplinirea acestei parochii.

Cei ce doresc a competa la acéstă parochie, au a-și așterne rugările lor instruite conform legii în terminul indicat, la subscrisul oficiu.

Zernești, 19 Februariu 1900.

In conțelegere cu comitetul parochial din Ghimbav. — Oficiul prot. gr.-or. al Branului:

Traian Metianu,
protopresbiter.

Ad. Nr. pp. 112/1900 [40] 2—3

Concurs repețit

Pentru intregirea postului de paroch în vacanta parochie de cl. III. din comuna Mărișel, prin acésta se escrie concurs repețit cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post, dau un venit sigur anual de 826 cor. 56 fil.

Doritorii de a compete la acest post, au a-și așterne suplicele de concurs, instruite în sensul normelor în vigóre, subscrisului până la terminul sus indicat, și a se presenta în parochie la biserică, în vr'o Duminecă sau sĕrbătóre, ca sĕ fie cunoscuți din partea poporului.

Oficiul protopresbiteral rom. gr.-or. al Clujului, în conțelegere cu comitetul parochial.

Cluj, 19 Februariu 1900.

Tuliu Roșescu,
protopresbiter.

Ad. Nr. 100/1900 [41] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea vacantei parochii gr. or. de cl III. din Mag, în tractul protopresbiteral al Sĕliștei, se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegr. Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch dau un venit anual de 835 cor.

Concurenții sĕ-și aștérnă subsemnatului oficiu până la terminul indicat suplicele concursuale instruite conform normelor în vigóre, și sĕ se presenteze în vr'o Duminecă ori sĕrbătóre în biserică ca sĕ-i cunóscă poporul credincios.

In conțelegere cu comitetul parochial respectiv.

Oficiul protopresbiteral al Sĕliștei.

Tilișca, în 21 Februariu 1900.

Petru Iuga,
adm. protop.

Mulțămită Publică.

Domnului **Franz Wilhelm**, farmacist în Neunkirchen, N.-Oesterr. inventatorul teei **antirheumatice și antiarthritice pentru curățirea sângelui.**

Curățitor de sânge contra podagrei și reumatismului.

Dacă pâșesc aici în public, este pentru aceia, pentru-că mai întâiu țin de datorință a exprima Domnului Wilhelm farmacist în Neunkirchen cele mai sincere mulțumiri, pentru serviciile pe cari milea făcut thea dînsului pentru curățirea sângelui pe cât timp suferiam de reumatism, și ca și pe alții cari ar avea reumatism, ai face atenți la tea acésta escelentă.

Nu sunt în stare a descrie durerile chinuitóre, pe cari le-am suferit în membre în decurs de 3 compleți ani cu fiecare schimbare a timpului, și de cari dureri nu m'au putut mântuii nici medicinele nici folosirea băilor sulfurice din Baden lângă Viena.

Nopți întregi mă tăvăleam prin pat, pofta de mâncare mi se micșora vĕzênd cu ochii, înfățișarea mi s'a tulburat și puterile corporale scăzură fórte.

După 4 sĕptămêni de întrebuințare a teei amintite, nu numai că am scăpat de tóte durerile, ci și starea mea corporală s'a înbunătățit, așa că și acum sunt bine după-ce de 6 sĕptĕmâni nu mai beau tea.

Sunt fórte convinsă, că ori și cine care în asemenea dureri și-ar lua refugiul la Domnul Franz Wilhelm, ca mine, îl va binecuvênta.

Cu distinsă stimă:

Barones a Butschin-Streitfeld,
Soție de subcolonel

[8] 2—8

In *Tipografia și Librăria archidiecesană,* Sibiiu, se află de vêndare

Sidoxia,

cestiunea dotațiunei archiereului ort. român din Transilvania,
de
Matei Voileanu.
Prețul 30 cr.

In **Tipografia și librăria archidiecesană Sibiiu,** se află de vêndare:

Cuvêntări bisericesci

de
Dr. Theol. George Popoviciu
protopresbiter ort. român în Lugoș
broș. à 3 cor., sau lei 3.50.

Religiune și sciință,

disertațiune
de același autor
broș. 50 fil.;

și

Cuvêntări bisericesci

de
Massillon, episcop de Clermont și membru al acad. franc.
traduse prin
Ioan Genț
paroch gr. cath. în Haieu,
Tom. I broș. 5 cor. sau lei 6.50

Din **Tipografia și librăria archidiecesană, Sibiiu,** se póte procura:

Din vremuri apuse,

de
Iudita Secula n. *Truța.*
Broș. à 50 cr.

In **Tipografia** și **librăria archidiecesană, Sibiiu,** se află următórele scrieri ale poetului nostru **G. Coșbuc:**

Fire de tort, broș	fl.	1.—
Balade și idile „	fl.	1.50
Sacontala, broș.	„	2 50
Aeneis ediț. II. broș	„	1.25
Rĕsboiul nostru pentru neatêrnare, broș	„	—.50

„Dotațiunea Clerului“.

(Avis preoțimei nóstre.)

Este sciut, că **articlul de lege XIV. din 1898** ***despre întregirea venitelor parochiale,*** întră în valóre cu 1 Ianuariu n. 1899. Corporațiunea nóstră supremă bisericéscă, măritul congres național-bisericesc, s'a pronunțat deja pentru acceptarea sumelor de intregire, dacă înaltul guvern al țerei le va pune la disposiția consistoriilor eparchiale spre împărțire fără condițiuni umiltóre pentru biserică și clerul ei. Astfel — fiind timpul înaintat — Consistoriile eparchiale, întrucât nu au făcut deja, vor trebui sĕ facă pașii de lipsă pentru adunarea datelor privitóre la venitele sigure ale singuraticelor parochii, ca astfel sĕ se pótă judeca pe base de date temeinice. Ca sĕ se pótă purcede în chip corespundĕtor la umplerea datelor de lipsă și sĕ se pótă înduce tóte fără eventuala păgubire a celor indreptățiți, este fără îndoială necesar, ca se cunóscă toți parochii,

legea însași,

în tóte amĕnuntele ei. In scopul acesta a tradus dl Dr. *Elie Cristea* acest articlu de lege, pe care îl recomandăm în atențiunea tuturor, pe cari îi privesce. Dar chiar și după regularea generală a chestiunei de intregire legea acésta va fi pentru toți oficialii bisericei de o permanentă necesitate, căci dilnic se va ivi trebuința de a o consulta. Traducerea a apărut în tipografia archidiecesană și se póte procura cu prețul de 20 cr. + 3 cr. pentru porto, atât dela traducĕtor, cât și dela librăria archidiecesană.

Multe disposițiuni din lege se esplică și lămuresc prin

Instrucțiunea

care de asemenea se află la librăria archidiecesană.

Iară pe lângă acestea aruncă o deosebită lumină asupra acestei chestiuni voluminósa broșură întitulată

„Dotațiunea Clerului“

de *Ilie Dinurseni.*

apărută asemenea în tipografia archidiecesană. Costă 1 corónă.

Din acéstă instructivă broșură se va putea clerul nostru lumina asupra punctelor mai grave din amintita lege și astfel în activitatea sa parochială va putea fi orientat și va putea sci, cum are sĕ purcédă, ca sĕ rĕmâe și pentru viitor acel factor independent în organismul bisericei și neamului nostru, dela care toți mai mult aștéptă desvoltarea și promovarea intereselor nóstre de progres continuu.

In Tipografia și Librăria archidiecesană au apărut

Treptele formale
ale
învĕțămêntului

de
Dr. Petru Șpan.
Prețul 1 C. 60 fil
Se pot procura din
Librăria tipografiei archidiecesane
Sibiiu.

Au apărut:

Juvenilia
Proză și versuri

de
Sextil Pușcariu
à 1 C. 60 fil.

Iulian Devale

Epigrame

Prețul 1 cor.
Se pot procura dela *Librăria Archidiecesană, Sibiiu.*

In *Tipografia* și *librăria archidiecesană, Sibiiu,* a eșit de sub tipar:

Dogmatica ortodoxă

de
Greg. Pletosu,
protoiereu, profesor gimnasial
Carte aprobată de Preaveneratul Sinod archidiecesan gr. or.
Prețul broș. 2 C. 40 fil., pentru România 3 franci.

In *Tipografia archidiecesană* a apărut:

ACAFTISTUL

Preasântei
Născătóre de Dumnedeu

și
alte rugăciuni
urmate de Sinaxariu pentru tot anul si Păschălie.
Un volum de 368 pagini 8°.

Prețul	simplu legat . . .	fl.	—.85
	jumĕtate pânză . .	„	1.05
	în piele roșie . . .	„	1.25
Ediția fină	în piele négră .	„	2.—
	piele chagrin	„	2.60
	în mătase .	„	3.85

Se află de vêndare la
Librăria Tipografiei archidiecesane,
Sibiiu.

Din **Tipografia și librăria archidiecesană, Sibiiu,** se póte procura

Teoria Dramei

cu un tractat întroductiv
despre frumos și artă,
de
Dr. Iosif Blaga,
profesor.
Prețul broș. 3 cor. 60 fil.

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.**

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 28 Sibiiu, Joi, 9/22 Martiu 1900. Anul XLVIII.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **streinătate** pe an 24 C, 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond — și timbru de 60 fil. pentru fie-care publicare.

Parochii vacante.

Suntem nevoiți sĕ ne ocupăm la loc de frunte cu afacerea parochiilor vacante și cu causele pentru cari aceste nu se pot întregí.

Nu este numai la noi românii acésta calamitate, ci ea e la tóte confesiunile din patrie, dar mai ales la evangelicii din Ungaria.

Insuși presidentul Conventului evangelic baronul Pronay, în cuvêntul cu care a deschis sesiunea conventului din Martiu, a arĕtat acéstă scădere în biserica sa și o a pus în socotéla multor împregiurări nefavorabile dar mai vêrtos în socotéla dotațiunei celei nesuficiente.

Cum sĕ se și dedice un om pentru o carieră, care nu-i oferă garanță de a puté ține casă și masă nici în cele mai modeste condițiuni și cum sĕ întemeeze preoții familii, când poporul adi s'a schimbat cu totul și pentru preoți abia e aplicat sĕ dea jertfa lui Cain și încă și aceia numai după multe și strașnice reclame.

Décă la evangelici e așa — la noi nu e nici cu un dram mai bine.

Din contră referințele la noi s'au deteriorat și mai mult în paguba nóstră, căci poporul pe deoparte ș'a înmulțit și el pretensiunile, dar în schimb n'a sciut afla nici un isvor care sĕ 'i asigure acoperirea acelora. In punctul câștigului a rèmas staționar, conservativ, în punctul cheltuelelor, în punctul îmbrăcămintei, al locuinței i s'a desvoltat gustul, făr sĕ țină sémă de mijlócele ce-i stau la dispoziție.

Departe de noi sĕ cerem ca țeranul nostru sĕ se nutréscă rĕu și nesuficient, și érăși departe sĕ ne putem împăca cu gândul, ca sĕ-'l vedem în locuințe fără lumină, fără aer, cari i scurtă dilele și-'i periclitéză viéța. Am cerut și cerem ca țeranii nostri sé se hrănéscă cu bucate concentrate și nutritóre și am cerut ca sĕ iese din colibi și sĕ-și facă locuințe cât se póte de spațióse și ighienice.

Aici însĕ e granița postulatelor în cele materiale, și aici trebue sĕ ne oprim.

Condamnăm din tot sufletul nostru consumul spirituóselor fără rost, omoritor de ném și stricător din punct de vedere moral cât și economic și condamnăm chiar și lucsul care a luat în unele părți dimensiuni înspăimêntătóre.

Nu avem cuvinte de a infiera pe cei ce pĕcătuesc atât de mult contra lor, contra familii lor și contra némului nostru, când se dau nebunesce după beutură și când socotesc vrednicia lor după haine cumpărate din șatrele evreesci.

Pornirile aceste nebune ne fac se ne gândim mult la viitoriul neamului nostru, și sĕ combatem la tótă ocasiunea binevenită scăderile aceste, cari s'au înrădăcinat chiar prea afund la sĕrmanul nostru popor. —

Mii și sute de mii, milióne es din sudórea țeranului nostru muncitor pentru stêmperarea acestor doi dușmani neîmpĕcați — și a bună sémă, că aici și numai aici sĕ căutăm miseria în care ne găsim, că anume nu suntem în stare sĕ susținem o școlă și n'avem de unde sĕ dotăm pe păstoriul nostru sufletesc cu o dotație corespunzĕtóre posiției sale onorifice din societate.

Au fost têmpuri când preotul crescea anume pe fii sei pentru tagma preoțéscă, au fost têmpuri când fruntașii din popor rêvneau de dor sĕ ridice și înalțe pe unul din fii sĕi la demnitatea preoțéscă. Aceste vederi astăzi sunt înlocuite prin altele.

Oamenii 'și îndréptă privirile spre carieri mai rentabile.

Cu deosebire puțini dintre domnii noștri sunt, cari sĕ fi povĕțuit pre un fiu al sĕu spre cariera cea nemulțămitóre a preoției.

Și exemplul lor l'au imitat și țeranii mai de frunte, l'au imitat și unii preoți și astăzi ni se presentă trista privelisce, că avem și o mulțime de comune bisericesci, fără preot și credincioșii siliți sunt sĕ alerge în al doile și al treile sat pentru mulțumirea trebuințelor lor sufletești.

Trece preste 100 numĕrul parochiilor vacante numai aici în archidiecesă și încă în părțile cele mai expuse și mai periclitate din punct de vedere național și confesional. —

Cum însĕ noi am ținut și ținem, că numai biserica nóstră ne póte mântui némul, că numai ea e capace de a resista uneltirilor și pornirilor îndreptate spre desnaționalisarea nóstră — starea acésta este o primejdie națională, și e datorința nóstră a tuturor ca sĕ punem capăt stărilor regretabile cu parochiile vacante — și sĕ căutăm ca sĕ le întregim.

Avem o mulțime de clerici absoluți pregătiți pentru cariera preoțéscă. Mulți din ei stau cu anii ca învĕțători, mulți absolvéză și cariera învĕțătoréscă și aleg cariera de notar ca mai rentabilă. Tinerii acestia pot face bune, fórte bune servițiii ca învĕțători și pot face servițiii bisericei și ca notari, dar cu tóte acestea locul lor cel adevĕrat le e — la altariu și nu în cancelăriile sătesci.

Acolo au alți stăpêni și trebue sĕ slugiască la alți domni.

Va fi bine, în cât ei sĕ par cá încep a 'și uita de beneficiile cari le oferă biserica și le a oferit seminariul nostru archidiecesan, sĕ-i facem atenți la obligamentele lor și sĕ'i îndrumăm sĕ'și ocupe locul cuvenit cu deosebire acum când întregirea venitelor preoțesci dela stat trebue sĕ urmeze, nu e ertat sĕ mai suferim ca ei sĕ abandoneze biserica și sĕ nu sĕ gândéscă la jertfele ce am adus cu crescerea lor în seminar. Lupta pentru existență are o legitimă îndreptățire și până ce sciam cât de rĕu stăm cu dotația dela popor, nici că am sulevat întrebarea ce e de făcut cu tineri crescuți de biserică ca mai târziu sĕ'i întórcă spatele și sĕ glăsuiască „ubi bene, ibi patria“.

Cu deosebire, reclamăm pe cei ce au îmbrățoșat cariera de notar și alte cariere strĕine de biserică și vom avé un contingent bunișor cu care putem întregi parochiile vacante.

De altă parte se impune și reducerea unor parochii în locuri, unde și azi mai avem câte trei parochi — ér comune bisericesci mici și în nemijlocită apropiere e bine sĕ le afiliem, ca sĕ creăm parochului o situație mai suportabilă și mai mulțumitóre ca în trecut.

Numai în chipul acesta vom putea delătura rĕul ce se nasce din mulțimea parochiilor vacante neîntregite cu anii.

Poporul nostru din a cărui sudóre trăesc până și mulți dușmani neîmpăcați ai lui trebue sĕ jertféscă și el ceva mai bine pentru păstoriul sĕu sufletesc.

Acea ce prestéză astăzi e atât de puțin încât mirare e dacă ómeni cu óre care pregătire mai îmbrățișéză azi cariera preoțască. Acésta e bine sĕ i se spună poporului în pressa nóstră națională, căci dór dacă e misiunea presei ca sĕ stărnească și țină în popor însuflețirea pentru lucruri bune și folositóre, cestiunea cu dotația preoților trebue sĕ fie o cestiune per eminentiam națională și de prima ordine.

Fără preoți conscii de chemarea lor, óre unde vom ajunge și ce sórte ne póte aștepta?

Același apel suntem siliți sĕ'l facem și la inteligința nóstră, care în unele locuri nu numai că nu sprijinesce preoțimea, dar aprópe ori ce pas, ori ce tendință spre bine o paraliséză în marea pagubă a intereselor nóstre culturale și naționale

Revistă Bisericéscă

Starea bisericei ruse.

(*1896—1897*)

Zilele acestea a eșit la lumină raportul procurorului suprem al sinodului rus, adresat împĕratului, raport în care se arată starea Bisericei ruse pe anii 1896 și 1897. Fiind că în el se oglindesce starea Bisericei ruse și tóte faptele sunt basate pe acte și date oficiale, cred, că nu este fără interes a comunica cetitorului, în scurt, câte-va din acele fapte, cari prin natura lor presentă interes pentru noi.

FOIȚA

Din viața Burilor.

Astăzi cel mai interesant popor pe lume sunt Burii. Inainte de rĕsboiu toți îl considerau de un popor necivilisat sau cel puțin semicult și acum deodată omenimea s'a trezit și a vezut că în Africa de Sud este o atare civilisațiune, care cu putere uimitóre s'a manifestat la prima ocasiune când existența i-a fost contestată.

In rĕsboiu fiecare bur e țintes dibaciu și călăreț escelent, cunóște tóte drumurile și prăpăstiile țerei; e cu sânge rece și nu-și descarcă pușca până ce nu știe că va nimeri sigur obiectul sau individul ce-l dorește. Cu ochi ageri au știut și până acum afla printre trupele engleze pe oficeri, asupra cărora a și tras cu deosebire și dintre cari au și căzut cei mai mulți. Dintre soldații englezi căzuți în 1881 lângă muntele Majuba cei mai mulți au fost răniți la cap și coifurile engleze ce se află în muzeul din Durban sunt tóte străpunse de pușcături.

Din generația străveche a Burilor, cari refugiându-se de Englezi și trecând rîul Val au întemeiat Transvaalul, astăzi numai puțini se mai află în viață, dar cei rèposați au transmis la copii și nepoți strălucitele lor calități și fiind binecuvêntați cu o mulțime de copii, li-a succes celor vre-o câte-va mii de familii imigrate într'o sută de ani a înpopula țéra și la începutul resboiului treizeci de mii bărbați au prins armele pentru apĕrarea patriei.

S'au scris multe despre buri, despre istoria și instituțiunile lor politice — acum vom comunica publicului unele date despre viața lor privată, pentru că acest popor rustic lăsat de sine s'a urcat pe o tréptă destul de înaltă a civilisațiunei.

Poporul bur locuește și astăzi în farme, adecă cătune sau locuințe de câmpie și se deosebește de englezi deja prin înfățișarea lui esterióră. Burul e lat în spate, dar nu așa înalt ca englezul, și ajungênd la o etate ceva mai înaintată, de regulă se îngrașe. Barba nu și-o tunde, n'o îngrigesce ci o lasă în voia naturei. Mâna-i e aspră de lucru, înegrită de razele sórelui; burul nu pórtă mănuși ca europénul. A ceti și scrie învață numai atât cât îl póte instrua în timp de 6—8 luni un învĕțător ambulant (rondlooper). Instrucțiunea începe atunci când se ivesce în farmă un asemenea dascăl. Băieții sunt puși de timpuriu la lucru, fetele însĕ învață mai mult, și acésta e causa că corespondența familiară de regulă e dată în grijea lor.

Țeranul bur are consciința valórei sale și de acea e și conscient de sine. Presidentul Krüger n'a avut nice un pic de tremă, când s'a întâlnit cu împĕratul germân Wilhelm și l'a agrăit cu întrebarea: „Ei, cum te mai afli, Majestate?“ Cel din urmă bur póte întra la presidentul Krüger fără a se insinua și e óspe bine vĕzut la masa lui. Burii nu cunosc nici rang, nici deosebiri de clase. Fecare bur e un adevĕrat Robinson Crusoe, scie învinge ori ce greutate ce i-o pune natura în cale. El își face țigla, o arde, își face însuși planul de casă, el o zidește și o mobiléză. Bărbații se căsătoresc la vêrsta de 18--20, ear fetele se mărită la vêrsta de 14—17 ani. Burului nu-i face bătaie de cap grija de copiii sei, căci la nașterea copilului rudeniile, cunoscuții și prietenii îl încarcă cu daruri folositóre: boi, cai, capre, oi și acestea cresc împreună cu el astfel că la căsătorie farma lui e pe deplin arangiată. Zestrea fetelor încă consistă din turme.

Este interesant și modul cum junele bur umblă la pețit. Intr'o bună diminéță încalecă calul și cercetéză pe vecinii despre cari scie că au fete. Ajungênd la pórta casei se opresce și aștéptă până iese stăpânul afară. Dacă se cunosc, atunci stăpânul îl provócă sĕ descalece și sĕ întré la dînsul. Dacă nu se cunosc îl întrébă cum îl chiamă, de unde și pentru ce vine? și dacă rĕspunsul îl mulțumește, îl invită la sine. Visitatorul 'și légă calul și apoi întră în casă, dă mâna cu toți și șede. Stăpânul după obiceiu i oferă cafea. După-ce și-au beut cafeaua și și-au aprins luléua se apucă de conversație. Necunoscênd cartea lui Knigge „despre purtarea cu ómenii“, modul lor de conversare e destul de primitiv, ear la masă mâncă, beau, șed, cum li-se pare mai comod. Hrana lor principală e carnea, de care mănâncă de trei ori pe zi, și cu deosebire carne de capră. După cină urméză pețirea fetei. Pe june și fată îi lasă singuri în odaie cu o luminare aprinsă. Când se sfêrșesce luminarea, tinerii sau sunt învoiți a păși la taina căsătoriei, sau junele încalecă și plécă mai departe.

Dacă tinerii și-au dat învoirea, atunci se logodesc și după vre-o câteva sĕptămâni se cunună, îndată ce se zidește farma pentru primirea tinerei părechi de căsătorie. Prind la car părechia cea mai frumósă de boi și

In decursul anului 1896, catalogul sfinţilor în Biserica rusă, s'a îmbogăţit încă cu unul: a fost canonisat archiepiscopul Teodosie ale cărui móşte se păstrau de 200 ani în peştera Bisericei Borisogleb din Cernigoff. [1]

Sinodul Bisericei ruse a fost compus în aceşti doi ani din cei trei metropoliţi: al Petersburgului, Moscovei şi Kievului, din cinci archiepiscopi, din trei episcopi în activitate şi din doi foşti episcopi [2].

La finea anului 1897 au fost în Rusia 64 Eparchii şi una în America conduse de trei mitropoliţi, 14 archiepiscopi şi 48 de episcopi. Afară de acésta au mai fost şi 38 archierei titulari. Pe lângă mitropolii, archiepiscopii şi episcopii au funcţionat 60 consistorii. Dintre acestea în cursul celor din urmă doi ani au fost inspectate consistoriile din: Finlanda, Ecaterinoslaff, Ecaterimburg, Kişinău şi Poloţk [3].

Activitatea înaltului cler din Rusia — lăsăm la oparte pe cea literară — s'a limitat în decursul acestor doi ani cu deosebire la inspectarea parochiilor respective [4].

La aceste inspecţiuni înaltul cler se interesézǎ îndeobşte despre starea clerului şi a poporului, despre relaţiunile lor reciproce, despre activitatea clerului în şcóle şi despre mersul şcólelor. In Rusia inspectarea eparchiilor şi cu deosebire inspectarea celor din Siberia este un lucru fórte greu. Unii episcopi străbat distanţe, variind între 700 şi 3500 chilometri, fie timp de vară fie timp de iarnă. Episcopul eparchiei Zabaycal, care a făcut în timp de iarnă, o călătorie de 600 chilometri, între altele scrie despre locuitorii acelor părţi: „în acéstă localitate nu este nici un rascolnic, nici un sectant; din nefericire linia ferată ce se construeşte pe aici şi mulţimea de lucrători adunată influenţézǎ în reu bunele moravuri; preoţii se jeluesc că poporul devine mai slab ca în trecut; se observă printre femei dragostea către găteli, dorinţa de a-şi aranja locuinţa ca la oraş, lipsa de încredere reciprocă, desvoltarea viţiului beţiei, nerespectul tinerilor către cei bătrîni; totuşi locuitorii se ţin de biserică. Cu tot frigul şi viscolul, am găsit *bisericíle pline până noaptea tîrziu*; iar mulţi neîncăpând în biserică, stau pe afară.

(Va urma.)

---

[1] Până la Petru cel Mare se canonisau în Rusia mulţi bărbaţi bine-plăcuţi lui Dumnezeu, de la el în cóce canonisarea a încetat aprópe cu totul, devenind ceva rar şi care formézǎ epocă în Biserică.

[2] Sinodul Bisericei ruse este în permanenţă, care fapt se explică prin împrejurarea, că el are sub ocârmuirea sa, afară de biserici, mănăstiri şi cler, şi tóte şcólele bisericesci ca: Academiile, Seminariile, Şcólele primare clericale de băieţi, şi fete etc. Apoi tot sinodul administrézǎ fondul religionar şi are censura cărţilor cu conţinut religios.

Mitropoliţii sunt membri ai Sinodului de drept şi pe viaţă. Cei-laiţi membri se schimbă din doi în doi ani. Membrii Sinodului nu stau în permanenţă în Petersburg ci numai de la 14 Noembre şi până la finea lunei Maiu a fie-cărui an, în-colo sinodul lucrézǎ cu numĕr limitat de membri sub conducerea Preşedintelui. Membrii cari locuesc în Petersburg pot fi numiţi cu drept cuvînt membri permanenţi. Ei au delegaţiuni speciale şi la timp dau socotélă sinodului de activitatea şi de cestiunile importante ivite în vremea absenţei celor-lalţi membri.

[3] Consistoriile jócă un rol fórte însemnat în biserica rusă de óre ce au în mâna lor actele stărei civile. Pentru a se înlătura unele neregularităţi, ele sunt inspectate pe rând de persóne numite înadins şi direct de sinod. Inspectarea este amănunţită şi trebue sĕ fie văzute tóte lucrările, cari s'au făcut de la cea din urmă inspecţiune. Comisiunea însărcinată cu inspectarea ori revizuirea 'şi face raport direct către sinod. Acesta, în cas de abateri, neregularităţi, lipsă de procedură şi altele de asemenea natură, atrage atenţiunea episcopului respectiv şi ia tóte mĕsurile cuvenite pentru îndreptare. De alt fel tóte instituţiunile pendinte de sf. sinod, neescluzând şcólele, sunt inspectate din timp în timp de persóne desemnate de el.

[4] Episcopii sunt datori sĕ facă sinodului rapórte amănunţite despre visitele făcute în eparchie, despre relele constatate şi sĕ arate şi mijlócele de îndreptare.

Definiţiunea jurnalistului maghiar.

Duminecă s'a ţinut în Budapesta obicinuitul banchet festiv al „Reuniunei jurnaliştilor“, în amintirea reînvierii libertăţii de presă, fiind de astădată a 52-a aniversare. Acest banchet tradiţional se dă în fiecare an în prima Duminecă după 15 Martiu.

In fruntea mesei era cunoscutul scriitor Iókai Mór, ear la drépta lui ministrul-president Széll, şi ministrul de agricultură Darányi şi apoi urmau o mulţime de representanţi dela diferite corporaţiuni.

După primul toast pentru M. Sa Monarchul ascultat de cei presenţi în picióre, ţinú Iókai cuvêntul festiv în mână cu pocalul de aur. Iată în extras interesantul toast, în care dă o icónă alegorică aproximativă a jurnalistului maghiar:

Oratorul cere scuse, că odinióră cu glas îndrăsneţ a proclamat libertatea presei. In era de pie memorie a censurei redactorul maghiar de jurnale trăia în o stare idilică. Până la 8 óre séra era îndatorat sĕ dea ultimul manuscript factorului tipografiei. Pela 10 óre se presenta un exemplar din ziar censurei, ear când se reîntorcea cu părţi confiscate, paginatorul sta gata cu articoli de reservă de lungime diferită, numiţi articoli „neutralisaţi“. Cu acestia suplinea locurile sterse de censură şi se da fóia la tipar. In ziua următóre era curios şi redactorul, că óre ce o sĕ apară în fóie. Şi nu era puţin surprins când vedea, că în locul unui articol despre „dieta din Transilvania“ era unul despre naşterea unui vulcan submarin etc. Cu telegrame nu-l plictisia nimenea. Corespondenţele din provinţă nu erau urgente. El încă e unul dintre cei cari au despoiat pe jurnalistul ungar de acéstă situaţie de paradis.

Câte aptitudini trebue se posédă jurnalistul maghiar de azi! El e agricultor, grădinar, econom, viier, miner, corăbier, predicator, crâsnic, clopotar, învitător la înmormêntări, frate de mire, matriculante şi poet!

Jurnalistul maghiar de astăzi e protector, mecenate, colector de oferte marinimóse, un amic al deaprópelui, îngrijitor de copii, mijlocitor de oficii, portier universal. Jurnalistul maghiar e controlor public, diplomat, advocat, judecător, tribun al poporului (ai potrivit-o dle Jókai!) gura satului, representant al oraşului, deputat, orator temut. Acelaş e comerciant, financiar, economist naţional, profet de timp, clăditor de căi ferate. El e medic, îngrijitor de bolnavi, salvator, desinfector, hipnotiseur, farmacist, şi bucătar. El e poliţist, procuror general, apĕrătorul virtuţii, rafinatorul moravurilor. Jurnalistul maghiar e om de sport, atlet, biciclist, vêslaş, cunoscător de cai, vênător. El e consilier public, corespondent, educător de fete mai înalte, biurou de informaţiuni. El e croitor, negustor expert de toalete, consilier intim actual de boudoir; dansator, actor şi musicant în praxă şi teorie. Pe lângă acésta mai e jurnalistul maghiar şi poet, ba chiar savant, polyhistor, magister omniscibilium, biograf universal, profesor şi dascăl.

Adeseori trebue sĕ fie el şi un vitéz soldat, avênd sĕ apere chiar cu sângele seu adevĕrul! Ceea-ce e încă mai greu: jurnalistul maghiar trĕbue sĕ fie şi un seladon (amorez), care acompaniézǎ dame frumóse, intervievézǎ artiste de renume, şi presintă publicului comorile lor preţióse de secrete. El mai e călător, care nu pregetă a cerceta scenele evenimentelor interesante, Constantinopolul, Stockholm Lissabona, Turin, Sighişóra, aşadar el e geograf, topograf, etnograf, cum nu mai este alt jurnalist pe lume. Jurnalistul maghiar e încă alchimist, care face din hârtie aur şi din aur hârtie. Afară de aceea el mai trebue sĕ aibă dibăcia de a face minuni geografice! Cetim în sf.-ta scriptură, că Mesia a săturat într'o zi cu câteva pâni de orz mai multe mii de ómeni. A fost o minune! Voi însĕ, iubiţi colegi, de sĕptămâni de zile săturaţi un public de sute de mii cu pâne de ovĕs! (alusie la chestia ovĕsului lui Ugron).

Culmea aptitudinilor jurnalistului maghiar o spune Jókai mai la urmă. Jurnalistul maghiar trebue sĕ fie cel mai agil şi perfect corifeu de corteşi. Trebue sĕ mai pricépă şi politică, dar nu e absolut necesar. „Atâtea feliuri de sarcini v'a încărcat pe umeri libertatea de presă, al căror urzitor intelectual am fost eu! Dar totuşi nu vĕ cer iertare, ce sĕ nu zică cineva: Tu nu te plângi, ci te făleşti! Da, o carieră vrednică de laudă e jurnalistica de azi, şi cu bucurie îndeplinim tóte problemele ei. Numai sclavului îi este munca o pedépsă, celui liber însĕ o desfătare!“

In numele pressei maghiare a salutat Vészi pe ministrul-presedinte Széll, care în respunsul seu a accentuat rolul însemnat al pressei pentru eluptarea libertăţii cugetelor omeneşti. Presa a devenit astăzi unul din primii factori ai problemelor de stat şi sociale. In ce zace secretul efectelor ei? se întrébă ministrul Széll. Respunsul e, în fântâna adevĕrului, care singur póte produce resultate mari, triumfuri reale. Triumful nu vine momentan, întocmai precum sórele, când rĕsare luceşte numai, dar nu încălzeşte. Triumful adevĕrului şi al luptelor purtate sub egida lui, e sigur.

Din parlament.

Discuţia asupra budgetului ministeriului de culte şi instrucţiune publică, s'a început Marţi. In absenţa ministrului de resort, care precum se ştie petrece în concediu pentru restabilirea sănătăţii, represintă acest ministeriu secretarul de stat Mihail *Zsilinszky*.

S'au ridicat deja în prima şedinţă mai mulţi oratori din oposiţie, între cari *Komjáthy*, care a arĕtat „închipuita“ primejdie, ce ar ameninţa statul din partea naţionalităţilor. La finea vorbirei se provócă la ziarul nostru şi la „Unirea“, spunênd că n'ar respecta statul. Redactorul uneia din foile acestea ar fi un profesor cu numele Comsea, care a fost pensionat pentru agitaţiunile sale contra naţiunei. In fine declară, că nu primeşte budgetul.

E destul se indicăm că nu cunóstem nici un redactor la „Telegraful Român“ sau „Unirea“ cu numele de Comsea pentru a ne convinge, că edificiul filipicelor lui Komjáthy contra Românilor se basézǎ pe nisip.

Din România

(*Şedinţele anuale ale societăţei geografice*)

In 5/18 l. c. societatea geografică a ţinut prima şedinţă anuală sub preşedinţa M. S. Regelui Carol.

A. S. R. Principele Ferdinand ocupa locul la stânga M. S. Regelui.

Din causa de indispoziţiune raportul secretarului general a fost cetit de dl Ionescu Gion. D. Tocilescu a ţinut apoi conferinţa sa despre valurile şi căile romane în Dacia.

Savantul profesor a vorbit despre drumurile din Dacia, despre castrele şi aşezĕmintele romane, despre cetăţile şi aşezemintele preistorice din valurile şi căile milităreşti de pe acele vremuri, în fine despre oraşele din timpurile antice înainte şi după Traian, şi despre limita celor trei Dacii.

Conferinţa a fost ascultată cu un viu interes de numerosul public. După dl Tocilescu a vorbit dl inginer Nestor Urechiă, făcênd istoricul căilor de comunicaţiune vechi şi dela regulamentul organic încóce. Comunicaţiunea dlui inginer Urechiă însoţită de hărţi numeróse şi de elocvente grafice a fost fórte aplaudată.

M. S Regele a mulţumit ambilor conferenţiari, cu cari s'a întreţinut mai mult timp.

La óra 11 şi $^1/_4$ séra s'a ridicat şedinţa. Luni sérǎ s'a ţinut a dóua şi ultima şedinţă în care dl B. G. Assan a vorbit despre convenţia între Statele-Unite Rusia şi România, dl G. Adamescu, asupra operei profesorului D. Guilie şi dl A. C. Ghica despre o călătorie în Maroc la 1896.

Revistă externă

Un remediu pentru oftică.

O telegramă a anunţat mai zilele trecute că medicii francezi, Richet şi Héricourt au isbutit să descopere un remediu pentru tuberculoză. E vorba de un suc extras din carnea de vacă, crudă, pe cale umedă, suc care se bea de către bolnav.

In ultima şedinţă a Academiei de ştiinţe din Paris, numiţii doctori au făcut primele lor comunicări despre acéstă metodă de vindecare. Ei au făcut esperienţe cu animalele atinse de oftică şi resultatele acelor experienţe i-au condus la conclusiunea că în plasma sistemului vascular al cărnei se găseşte o substanţă, care ar avea o acţiune imună în contra tuberculozei.

Medici renumiţi din Viena se îndoesc despre succesul real al metódei descoperite, zicênd, că încă de mult ofticoşii se hrăneau cu aşa numita „supă întăritóre“.

*

Demonstraţii contra reginei Angliei.

Cu prilegiul instalării lordmayorului din Dublin, întêmplate de curênd, cu obicinuitele procesiuni, s'au provocat scene tumultuóse.

---

plécă dela casa părintéscă la locuinţa lor cea nóuă, ducênd în car tótă averea lor şi mânând înainte turma ce au primit-o ca dar de nuntă şi ca zestre. Ospeţul de obiceiu e fórte sgomotos. Ori cât de mare ar fi numerul óspeţilor, acésta nu le face nici o greutate, pentru că fie care familie învitată 'şi aduce o şatră cu sine, în care locuesc cât timp ţine ospĕţul.

In foile engleze cu deosebire, de repeţiteori sunt învinovăţiţi Burii, că ar fi nişte leneşi şi că nu cultivă în deajuns teritoriul destul de mare, aşa că Africa de Sud nici astăzi nu produce atâta grâu cât ar trebui pentru traiul locuitorilor. Dar acésta 'şi are explicarea sa. Până bine de curênd în Transvaal preţul grâului pentru o majă metrică nu trecea preste 60 de cruceri şi astfel fie care farmist nu cultivă decât atâta grâu cât 'i trebue pentru sine, şi familia sa, sciind că pentru bucatele vêndute capătă un preţ aşa de mic, încât nu-i rĕsplăteşte ostenéla. Mai mult decât agricultura 'i rĕsplăteşte munca Burului economia vitelor. Suma tuturor vitelor farmistilor e cam de dóuĕ mii de capete.

Argaţii burilor sunt caferi, cari îndeplinesc munca de casă şi de câmp. Raportul dintre caferi şi buri e analog aceluia care a fost odinióră la noi pe vremea iobăgiei. Caferul trăesce cu familia sa întrégă în farmă şi în preţul muncei primeşte dela farmist pământ şi vite ca usufruct. Fie care tinĕr cafer e dator sĕ lucre pe moşiile farmistului şi fie care fată tineră sĕ îndeplinéscă lucrul de casă în farmă, timp de 6 luni.

Burii sunt stăpâni absoluţi asupra caferilor. Liniştit dar cu atâtă resoluţiune dă burul poruncile încât caferii nu cutézǎ sĕ replice, ci ascultă orbesce.

Din neam în neam trece acésta superioritate a burilor asupra indigenilor, astfel că caferii inşi şi-'l privesc pe bur de o fiinţă superióră.

Cât de bine tratézǎ burii cu dînşii, adeveresce împregiurarea, că englezii cu tóte încordările lor n'au putut sĕ-i înduplece la rescólă contra burilor.

E neîndoielnic că indigenii au o sórte mai bună sub stăpânirea burilor decum ar avea sub Englezi. Dovadă serveste şi exemplul indigenilor din India.

Prelucrat după E—s.

La propunerea lordmayorului, de a se preda reginei la sosirea sa în Dublin o adresă, naţionaliştii şi intransigenţii s'au înfuriat şi au bombardat cu petrii trăsura aceluia. Câţiva demonstranţi au fost deţinuţi.

Biuroul comitetului central al „Asociaţiunii“ ne trimite spre publicare următorul:

Ad. Nr. 146—1900.

Concurs literar.

Se publică concurs pentru un premiu de 500 coróne, care se va decerne celei mai bune lucrări asupra vre unui subiect din istoria instituţiunilor culturale ale Românilor din Ungaria şi Transilvania, şi anume asupra instituţiunilor de învĕţămênt ori asupra societăţilor sau altor întreprinderi şi aşezăminte culturale române din patrie.

La concurs se vor admite numai lucrări în extensiune de cel puţin 10 cóle tipar 8⁰ mare, cari vor cuprinde o expunere critică a desvoltării instituţiunilor de cari se ocupă şi vor arăta resultatele realisate, precum şi condiţiunile şi piedecile activităţii acelor instituţiuni.

Censurarea lucrărilor, ce vor întra la concurs, se va face prin o comisiune compusă din 5 membri aleşi de comitetul central. Decernerea premiului se va face de comitetul central după ascultarea raportului comisiunii.

Manuscriptele trebue provĕzute cu o devisă şi un plic, care sĕ cuprindă numele şi adresa autorului; se vor scrie în caiete de format 4⁰ mare, pe o singură faţă a foilor şi se vor trimite la adresa presidiului Asociaţiunii (Sibiiu, strada Morii Nr. 8) cel mult până la 30 Iunie 1901 st. n.

Lucrarea premiată se va tipări pe spesele Asociaţiunii în cel puţin 1000 exemplare, din cari jumătate trec în proprietatea autorului.

Din şedinţa comitetului central al Asociaţiunii, ţinută în Sibiiu la 8 Martie 1900.

Dr. Il. Puşcariu
vicepreşed.

Dr. Beu
secr. II.

NOUTĂŢI

Căsătoria vĕduvei archiducese Stefania. Foile oficióse din Budapesta şi Viena au publicat ştirea despre fidanţarea A. S. Archiducesei Stefania cu contele Elemér Lónyai de Nagy-Lónya şi Vásároş Námény, camerar c. şi r. şi membru perpetuu al casei magnaţilor. Cununia religiósă a săvêrşit-o astăzi la 10 óre a. m. preotul de curte Laurenţiu Mayer, în capela castelului din Miramare; căsătorie civilă nu se va face. Părechia princiară va dispune de un venit anual de 360.000 de coróne.

*

Distincţiuni. Maiestatea Sa Monarchul a binevoit a conferí crucea de cavaler al ordinului Francisc Iosif P. C. S. archipresviterului staurofor Constantin Tarangul, protopresviter districtual al Rădăuţilor şi paroch în Volovĕţ, şi P. C. S. archptresv. staurofor Grigorie Kantemir, protopresv. districtual al Putnei şi paroch în Rostoce.

*

Rectificare. In discursul rostit de Ilust. Sa Dl Dr. Iosif *Gall*, membru al casei magnaţilor, cu ocasiunea constituirei parochiei române din Budapesta, publicat în nrul 26 al ziarului nostru, s'a strecurat un pasagiu care precum ni se comunică din partea Il. Sale, nu corespunde întocmai ideilor desfăşurate. Acest pasagiu e următorul: „De aici provine, că limba şi religiunea sunt contopite în *„legea românéscă“* şi fac *esenţia vieţei nóstre sufletesci*, a datinelor şi tradiţiunilor strămoşesci“.

Acésta e a se corige astfeliu: „.... limba şi biserica sunt la noi românii strîns legate de olaltă şi formézá o parte esenţială a tradiţiunilor strămoşesci“.

*

Fapte nobile. Evlavioşii creştini Alesandru *Moldovan* şi soţia sa Maria născ. *Şerban*, au cumpĕrat pe séma bisericei din Sânt-Mihaiul-inf. (lângă Turda) un rênd de vestminte preoţeşti, negre de catifea, şi un stichar, în suma de 42 coróne, precum şi o icónă a restignirei în suma de 64 coróne. Pentru aceste marinimóse jertfe aduse din partea susnumiţilor pentru biserica nóstră, priméscă din partea subsemnatului în numele comunei bisericeşti cea mai sinceră mulţămită. Sân-Mihaiu, Martie, 1900. George *Costin*, paroch gr. or.

*

Victor Puttkamer, un renumit bărbat de stat german, guvernor al Pomeraniei, a murit zilele trecute în etate de 70 ani. Decedatul a jucat un rol important în desvoltarea mai nóuă a Prusiei, şi cu deosebire pe terenul administraţiei.

*

Urcarea salarielor oficerilor. Ziarele anunţă, că suma, cu cât s'a urcat oficerilor salariul în acest an, vor primi-o toţi oficerii deodată în 1-a Maiu a c., pe tóte lunile începênd dela 1-a Ianuarie n. a. c.

*

Casuri de mórte. In S. St. Georgiu la 1/14 l. c. a fost petrecut la cele eterne vrednicul paroch ortodox de acolo Alexiu *Popoviciu*, care — precum ni se scrie — timp de 45 de ani a servit la altarul D-lui cu multă abnegaţiune, şi cu mare rêvnă în acele părţi expuse ale bisericei nóstre. La îndemnul şi cu ajutorul decedatului paroch credincioşii şi-au ridicat o biserică frumósă, care se aştéptă a fi sfinţită în Maiu a c.; tot dênsului şi zelului parochienilor e a se mulţumi esistenţa unei fundaţiuni bisericeşti de aprópe 2000 fl.

Prohodul a fost sĕvêrşit de 5 preoţi în frunte cu dl protopresbiter tractual Dimitrie *Coltofean*, care la fine prin o cuvêntare frumósă a stors lacrămi din inimile ascultătorilor.

O a dóua cuvêntare a ţinut-o parochul Aug. Cosma în limba magiară.

Mult a contribut la înălţarea serviciului d-zeesc corul învĕţătoriului Rădoiu din Doboli infer., compus din junii maghiarisaţi de acolo.

In veci amintirea lui!

— Corpul învĕţătoresc dela şcólele elementare capitale române gr.-or. din Braşov cu inima întristată de durere aduce la cunoştinţa tuturor amicilor, colegilor şi cunoscuţilor, că fostul sĕu membru Candin *Groza* învĕţător, după suferinţe îndelungate, s'a mutat la cele eterne în 4 Martie v. 1900, în etate de 29 de ani, după un serviciu de 6 ani ca învĕţător, pe care defunctul 'l-a împlinit cu mult zel, parte la şcóla rom. din Cernatu (Săcele), parte la şcóla nóstră. Rĕmăşiţele pămênteşti al neuitatului nostru coleg s'au depus spre eternă odihnă în cimiteriul bisericii Sft. Nicolae din Prund, Luni în 6/19, eară conductul funebru va pleca la 3 óre p. m. dela locuinţa defunctului: Ciocrac Nr. 7. Fiă-i ţĕrîna uşóră şi amintirea lui în veci neuitată! Braşov, în 5 Martie st. v. 1900. Corpul învĕţătoresc dela şcólele elementare capitale române gr.-or. din Braşov.

*

O rugare. D-nii preoţi, cari pe calea oficiilor protopresb. au primit liste de contribuiri benevole pentru biserica din Bratca comit. Bihor, şi cari încă până acum nu le-au retrimis, sunt rugaţi sĕ binevoiascá în timpul cel mai scurt a trimite acele liste chiar şi góle ca sĕ ne putem termina socóta gen. şi sĕ ne cruţe timpul şi spesele, ce ni-ar causa prin provocări separate. Acei domni, cari ni-au trimis listele şi sumele adunate sunt rugaţi sĕ fie cu pacienţă, căci în timpul cel mai scurt le vom cuita pe cale ziaristică. Bratca, la 1/14 Martie 1900. Stefan *Domocos* preot. Stefan *Vancia* ep. I.

*

Descântătóre parisiene. In Paris trăesc dóuĕ descântătóre vestite: dna de Thobe şi dşóra Liouboff, la care se duc din modă chiar şi cei-ce zimbesc de atari mofturi. Precum se spune însĕ, madame de Thobe a profeţit cu luni înainte de asta arderea teatrului frances, ear dşóra Liouboff a spus înainte nefericitei actriţe Henriot, că va murí de foc. De bună sémă, că nimenea n'a dat crezĕmênt profeţiilor, căci póte altcum s'ar fi putut evita catastrofa. Bine, dar atunci, cum remâné cu profeţia?

*

Pavilionul României la exposiţia din Paris. Cu privire la paviliónele diferitelor ţĕri la exposiţia din 1900, ziarul francez *Le Journal* are in ultimul seu numĕr un foileton interesant, din care extragem cele-ce se referă la România.

„România încheie seria palatelor din strada Naţiunii. România, care n'a luat oficial parte la nici una din exposiţiunile franceze din 1867 încóce, va figura într'un mod strălucit la cea din 1900; pentru această participare va cheltui suma de doauă milioane.

D. Formigé, architectul distins al oraşului Paris, însărcinat cu construcţia palatului s'a inspirat din architectura religiósă care, singură, există în România, càci din timpurile cele mai îndepărtate până la jumătatea acestui secol acéstă ţéră n'a avut altă grige mai mare de cât de a'şi apĕra existenţa sa în contra hordelor de năvălitori. Neputêndu-se bucura de beneficiile păcei, Românii nu se întorceau de la vre-o victorie fàrà a-'şi manifesta credinţa lor religiósă zidind câte o biserică.

D. Formigé, în dorinţa de a consacra în pavilion stilul, ornamentarea şi caracterul construcţiilor române, s'a inspirat dela Bisericile: *Curtea de Argeş*, *mănăstirea Horezu* şi *biserica Trei Ierarchi din Iaşi*, flori târzii dar originale ale artei bizantine.

Hala centrală reproduce pronaosul mănăstirei Horezu, pe ea e o cupolă de 30 m. înălţime.

Un al doilea pavilion, de o mai mică importanţă de cât palatul, se ridică alăturea de acesta, el e destinat exploatării unui restaurant naţional.

Guvernul român e representat prin d. *Olănescu*, ministru plenipotenţiar, comisar general, unul din diplomaţii şi oamenii de litere cei mai bine vĕzuţi ai ţĕrii sale, prin d. *Cucu*, deputat, inginer-şef de poduri şi şosele, prin d. G. *Bengescu*, bine cunoscut la Paris pentru frumoasele lui opere literare şi istorice, şi prin d. *Sterian*, unul din cei mai buni architecţi ai României.“

*

Newton despre predicători. Genialul matematic şi fisician Newton esprimà despre predicători o părere, care s'ar puté numí judecata geometrică despre predicători, după care judecată ei ar fi de apreciat cu privire la consonanţa învĕţăturei cu viéta lor practică. Newton zise adecă: „Eu îl mĕsur pre predicator după quadrat. Eu n'am idee despre mărimea unei mese, dacă mi se spune numai cât de lungă este ea; însĕ dacă cunosc şi lăţimea ei, atunci pot sĕ aflu cu acurateţă mĕsura ei întrégă. Astfeliu, dacă mi se spune, ce însémnă un om pe amvon, trebue sĕ mi se spună şi aceea, ce însémnă el şi afară de amvon; altfel nu-i pot cunósce chipul adevĕrat“.

*

Descoperirea unei cripte romane. In centrul Vienei s'a aflat, cu ocasiunea demolării edificiului muntelui de pietate din Dorotheengasse, o criptă de pe timpul Romanilor. Cripta este la $2^1/_2$ metri adêncime dela nivoul străzii. Vineri lucrătorii au dat peste acéstă criptă de cărămizi. Cei patru păreţi ai criptei sunt de lespezi de piatră, peste cari boltitura este zidită de cărămizi, cari cu timpul s'au văruit. In criptă s'au aflat scheletele bine conservate a doi ómeni aşezaţi lângă olaltă; preste óse era împrăştiată cenuşă şi cărbuni. Asemenea s'au aflat hârburi de vase negre din „terra sigilata“, pe cari se aflà tablouri in relief, cari însĕ nu se pot deosebi. Pe vase se pot observa încă ornamente figurale, adecă frunze şi paseri sburând. Fragmentar se póte deosebi încă firma de pe cărămizi; se vede incrustat: „Domagit“. Cripta este pardosită cu cărămizi cu inscripţiunea: „Leg. XIII. G. L. C. A.“ Dacă se vor descifra aceste semne, atunci se va puté determina şi timpul din care datézá acéstă criptă. Directorul colecţiunei de antichităţi a curţii, cons. aulic Kenner, a fost imediat avisat despre acéstă descoperire. Craniile aflate au fost predate consilierului Toldt.

Din public*).

„Tribuna poporului“ din Arad, publică la loc de frunte în Nr. 41, din 14 Martie a. c. un articol sub titlul: „Onórea în Ungaria“. In acest articol, din incidentul duelurilor din Bpesta dintre Ugron-Bánffy etc., combate duelul pentru noi Românii şi înşirând unele dovezi despre absurditatea duelurilor, ajunge la conclusia finală:

„Sĕ mai slăbim deci cu „provocările“, că fudulia de a duela aşa, fără nici o causă binecuvêntată, numai ridicoli ne póte face.. Că dacă am accepta sĕ dăm consideraţie celui care vrea sĕ o ia şi sĕ o menţină cu sîla, ne-am întórce la rătăciri din veacuri de barbarie şi am ajunge curênd sĕ ne căim cum se căesc acum Ungurii... Ér noi Românii de linişte avem nevoie şi de dragoste frăţéscă.“

Până a ajunge însĕ la acéstă conclusie, care realisată, fără îndoială, ar aduce mult bine causelor nóstre obşteşti, autorul articolului în premisele sale zice între altele:

„La Sibiiu este un director de şcólă, care a mâncat bătae în stradă (cu dreptate de altfel, fiind-că însultase o femeie şi refusa sĕ dea ori-ce fel de satisfacţie!).“

Acéstă alusiune, respective calumnie, deşi nu se indică expres numele, trebue sĕ conclud, că se face la adresa mea, de-óre-ce ca director de şcólă în Sibiiu, eu am avut o chestie oficială în 1895, ce redacţia „Tribunei poporului“ din Arad, ar dorí, precum vĕd, sĕ o exploateze în sensul amintit.

In faţa acestei intenţiuni perverse, ţin sĕ lămuresc, pe cei-ce eventual nu ar fi încă orientaţi în chestie, prin publicarea concluselor, ce autoritatea mea superióră, Onoratul Comitet central al Asociaţiunii, a luat în acest obiect şi a publicat illo tempore în organul seu, anume:

a) Nr. prot. 147/331—1895. „Dl Dr. Vasile Bologa, profesor şi director la şcóla civilă de fete a Asociaţiunii, în firul raportului seu presentat verbal în şedinţa acestui comitet dela 16 Iuniu a. c., relativ la transgresiunile de disciplină internă ale fostei învĕţătóre la şcóla Asociaţiunii dşóra Elisa Nasta, şi relativ la purtarea violentă a fidanţatului dênsei, dlui Alexandru Bohăţiel, care l-a atăcat pe stradă pentru afacerile sale de director, — arată că în faţa atacului punibil, cât pentru moment, şi-a luat satisfacţia cuvenită unui bărbat, precum dovedesce atestatul aclus în original; cât pentru ceealaltă parte a procedurei, arată, că — conform îndrumării acestui comitet — a acusat pe respectivul în 25 Iuniu a. c. sub Nr. 3426, la judecătorа cercuală din Sibiiu, ceea-ce dovedesce rubrul produs în original.“

— „Servesce spre scire.“

(Vezi „Transilvania“ din 1895, pag. 352).

b) Nr. prot. 19/4—1896. „Directorul şcólei civile de fete a Asociaţiunii, Dr. Vasile Bologa, cu provocare la conclusul de sub Nr. 147 din protocolul comitetului Asociaţiunii de la 22 August 1895, arată, că în urma acusei sale, făcute imediat după atăcarea pe stradă din partea lui Alexandru Bohăţiel, a primit şi satisfacţie judecătoréscă fiind acusatul condamnat în 16 Decembre 1895, prin judecătoria regéscă cercuală din Sibiiu, la amendă în bani eventual închisóre“.

— „Spre scire.“ (Vezi „Transilvania“, Partea oficială, din 1896, pag. XIV).

Ţin acum sĕ public şi al doilea document în cestiune, ceea-ce n-am făcut pân acum, crezênd de ajuns cele oficiale. Anume: în acelaşi obiect şi în aceeaşi zi, faţă de fratele adversarului amintit, juriul compus din bărbaţii de încredere ai ambelor părţi, a resolvat cestiunea precum urméză:

„Da die Gelegenheit, bei welcher die angebliche Beleidigung geschehen, eine officielle war, in den officiellen Acten aber keine beleidigenden Ausdrückezu finden und Herr Dr. Bologa auch sonsthin keine beleidigenden Ausdrücke gebraucht hat, so betrachten wir die Sache als erledigt. Hermannstadt, am 16 Iuni, 1895“. — Subscrişi: doi oficeri, bărbaţii de încredere ai adversarului, apoi bărbăţii mei de încredere şi însuşi adversarul.

Documentul original se pune la disposiţia On. Redacţiuni a „Telegr. român“, pentru eventuală informare.

Pelângă acestea cred a fi deplin dispensat dela ori-ce discuţie mai departe cu autorul articolului din cestiune.

Imi ţin însĕ de datorinţă a ruga pe calea acésta pe p. t. membri din redacţia „Tribunei poporului“ dela Arad, mai ales în nexul aserţiunii dlor: că „noi Românii de linişte avem nevoie şi de dragoste frăţască,“ sĕ mai slăbéscă odată cu tertipurile, ca şi cel amintit, dacă liniştea şi dragostea frăţască dintre noi e sinceră şi nu cumva numai o ironie în rostul dlor.

Sibiiu, 20 Martie 1900, n.

Dr. V. Bologa.

---

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta redacţia nu primeşte rĕspunderea.

Nr. 593/1900 [39] 3—3

Concurs

Devenind vacantă parochia de cl. III. Ghimbav, din protopresbiteratul Branului, prin acésta se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“, pentru îndeplinirea acestei parochii.

Cei-ce doresc a competa la acéstă parochie, au a-și așterne rugările lor instruite conform legii în terminul indicat, la subscrisul oficiu.

Zernești, 19 Februariu 1900.

In conțelegere cu comitetul parochial din Ghimbav. — Oficiul prot. gr.-or. al Branului:

Traian Metianu,
protopresbiter.

Ad. Nr. pp. 112/1900 [40] 3—3

Concurs repețit

Pentru intregirea postului de paroch în vacanta parochie de cl. III. din comuna Mărișel, prin acésta se escrie concurs repețit cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post, dau un venit sigur anual de 826 cor. 56 fil.

Doritorii de a compete la acest post, au a-și așterne suplicele de concurs, instruite în sensul normelor în vigóre, subscrisului până la terminul sus indicat, și a se presenta în parochie la biserică, în vr'o Duminecă sau sěrbătóre, ca sě fie cunoscuți din partea poporului.

Oficiul protopresbiteral rom. gr.-or. al Clujului, în conțelegere cu comitetul parochial.

Cluj, 19 Februariu 1900.

Tuliu Roșescu,
protopresbiter.

Ad. Nr. 100/1900 [41] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea vacantei parochii gr. or. de cl III. din Mag, în tractul protopresbiteral al Sěliștei, se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegr. Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch dau un venit anual de 835 cor.

Concurenții sě-și aștérnă subsemnatului oficiu până la terminul indicat suplicele concursuale instruite conform normelor în vigóre, și sě se presenteze în vr'o Duminecă ori sěrbătóre în biserică ca sě-i cunóscă poporul credincios.

In conțelegere cu comitetul parochial respectiv.

Oficiul protopresbiteral al Sěliștei.

Tilișca, în 21 Februariu 1900.

Petru Iuga,
adm. protop.

In *Tipografia archidiecesană*
a apărut:

ACAFTISTUL

Preasântei
Născătóre de Dumneḑeu
și
alte rugăciuni
urmate de Sinaxariu pentru tot anul si Păschălie.
Un volum de 368 pagini 8°.

Prețul simplu legat	fl.	—.85
jumětate pânză	„	1.05
în piele roșie	„	1.25
Ediția fină în piele négră	„	2.—
piele chagrin	„	2.60
în mătase	„	3.85

Se află de vênḑare la

Librăria Tipografiei archidiecesane,
Sibiiu.

Nr. 2360/1900. [42] 1—1

Pályázati hirdetmény.

Alsó-Sebes nagyközségben megüresedett községi jegyzői állásra ezennel pályázatot nyitok és felhivom pályázni óhajtókat, hogy szabályszerü minősitésüket kitüntető okmányokkal felszerelt folyamodványaikat hozzám legkésőbb f. évi április hó 15-éig terjesszék be.

Nagy-Szeben, 1900 évi március hó 16-án.

A jár. — főszolgabiró.

Din **Tipografia și librăria archidiecesană, Sibiiu,** se pot procura:

Pribeag

de
Ioan Iosif Sceopul.
Prețul broș. 1 cor. 50 fil.

De pe la noi,

nuvelete de
D. V. Păcățianu
1889—1891.
Prețul broșat 2 coróne

Din tainele vieții,

novele și schițe
de
Margareta Moldovan.
Broș. à 2 cor.

Din vremuri apuse,

de
Judita Secula născută Truța.
Broș. à 1 cor.

In **Tipografia și Librăria archidiecesană** au apărut

Treptele formale
ale
învěțămêntului

de
Dr. Petru Șpan.
Prețul 1 C. 60 fil

Se pot procura din
Librăria tipografiei archidiecesane
Sibiiu.

Obligațiuni

jumětate românești și jumětate unguresci, apoi

cuitanțe și contracuite

unguresci și românești, se pot procura dela **Librăria Tipografiei Archidiecesane, Sibiiu,** cu prețurile: 1 obligație 5 fil., chitanțele și contrachitanțele cu 1 cor. per sută bucăți. La cerere se trimite gratis și franco din fiecare câte o bucată de probă.

Din **Tipografia și librăria archidiecesană, Sibiiu,** se póte procura

Teoria Dramei

cu un tractat introductiv
despre frumos și artă,
de
Dr. Iosif Blaga,
profesor.
Prețul broș. 3 cor. 60 fil.

Conspectul cărților bisericesci

ce se pot procura din

Tipografia și librăria archidiecesană, Sibiiu.

Acaftistul prea sf. născětóre de D-ḑeu și alte rugăciuni, ediț. 1898, simplu legat fl. —.85 cr., frumos legat fl. 1.05, în piele roșie fl. 1.25, ediția de lux fl. 2.— și fl. 2.60, peluche	fl.	3.85
Apostol legat	„	5.75
Anthorismos sau „deslușire comparativă asupra broșurei Dorințele dreptcredinciosului cler din Bucovina“, în limba română sau germână dela fl. —.50 la	„	—.25
Biblia ilustrată, testam. vechiu și nou, cu cirile nel. fl. 10, leg.	„	15.—
Biografia fericitei Macrina (cu cirile) broș.	„	—.20
Carte de rugăciuni, pentru tinerime, legată	„	—.15
Chiriacodromion, (cu cirile), nel. dela fl. 10.—, la fl. 6.— leg.	„	8.—
Compendiu de dreptul canonic de A. bar. de Șaguna în limba română sau germână, broșat dela fl. 3.— la	„	1.50
Dumneḑeescile liturgii leg.	„	4.50
Elementele dreptului canonic al bisericei dreptcred. rěsăritene de A. bar. de Șaguna	„	1.—
Enchiridion, adecă carte manuală de canóne cu comentar de A. bar. de Șaguna, dela fl. 4.— la	„	2.—
Evangelia, (cu cirile), nelegată dela fl. 8.—, la fl. 6.— legată fl. 10.—, fin legată	„	16.—
Genesa Evangeliilor de S. Popescu broș.	„	—.80
Hirotonier, pentru sf. de preoți bros.	„	2.—
Icóna celor 3 Ierarchi, pe hârtie	„	—.30
Icóna Evangeliștilor, pe hârtie	„	—.50
Istoria bisericei ort. rěsăr. univers. dela întemeierea ei până în ḑilele nóstre, 2 tomuri de A. bar. de Șaguna, în limba română broșată, dela fl. 3.— la	„	1.50
în limba germână dela fl. 1.— la	„	—.50
Istoria bisericéscă polit. naț. de N. Tincu-Velea (cu cirile) broș. dela fl. 1.— la	„	—.40
Liturgia sf. Ioan pe note dela fl. 2.50 la	„	1.—
Manual de studiul pastoral compus de A. bar. de Șaguna broș.	„	1.50
„ „ **teologie morală creștinéscă** compus de A. bar. de Șaguna (cu cirile) broș.	„	1.50
Mineile pe 12 luni în 12 volume (se vênd și separat) leg.	„	86.—
Molitvelnicul bogat, (cu cirile) nelegat fl. 4.30, leg. fl. 5, fin leg.	„	5.50
cu litere latine (evhologiu) legat	„	6.50
Octoichul cel mare, cu catavasierul, nelegat dela fl. 17.— la fl. 10.—, leg.	„	13.—
Octoichul cel mic, sau cele 8 glasuri (cu cirile) neleg. 60 cr., legat 80 cr., fin legat	„	1.20
Octoichul cel mic, sau cele 8 glasuri cu litere latine leg.	„	—.75
Orologion, (ciaslov), cu cirile, neleg, 60 cr., leg. 70 cr., fin leg.	„	1.20
Penticostariu, (cu cirile) neleg. dela fl. 8.—, la fl. 6.— legat	„	8.—
Pneyma in Nicaeno Constantinopolitanum, studiu estetico-dogmatic de S. Popescu broș.	„	1.50
Psaltirea bogată, neleg. fl. 2.75, leg.	„	4.50
„ **prorocului David,** (cu cirile)	„	1.—
Rênduélă la sfințirea bisericilor, (cu cirile), nel. fl. 2.— leg.	„	2.50
Scrierea Sf. Ioan gură de aur (cu cirile) broș.	„	—.50
Scrisori apologetice de apěrare din 1867 broș.	„	—.50
Têlcul Evangeliilor (cu cirile) broș.	„	1.—
Teologia pastorală veche, (cu cirile) broș. dela fl. 1.— la	„	—.50
Testamentul nou, (cu cirile) broș. dela fl. 1.— la	„	—.50
Triodul cu Strajnicul, (cu cirile) nel. dela fl. 20.— la fl. 12.— leg.	„	17.—

La **Librăria Tipografiei archidiecesane,** se află spre vênzare:

Amicul poporului

de
T. Vuculescu, pretor.

O carte neapěrat de lipsă pentru fiecare cetățean și cu deosebire pentru fiecare plugariu; cuprinde o mulțime de sfaturi în astfel de cause judecătorești și administrative, cari pot obveni fiecărui om.

Prețul unui exemplar 1 cor.; trimis cu posta franco 1 cor. și 10 bani.

Caractere morale,

exemple și sentințe, culese din istoriile și literaturile popórelor moderne și vechi
de
Ioan Popea, prof

O carte instructivă și pe lângă acésta și o lectură fórte plăcută, n'ar fi ertat sě lipséscă din nici o bibliotecă.

Prețul unui exemplar cor. 2.50; trimis cu posta franco 2 cor. 60 bani.

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 29 Sibiiu, Sâmbătă, 11/24 Martiu 1900. Anul XLVIII.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **strĕinătate** pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de dóuĕ ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rĕndul cu litere garmond — și timbru de 60 fil. pentru fie-care publicare.

Budgetul cultelor.

Dóuĕ dintre resortele ministeriale din statul nostru au fost pănă acuma copiii desmerdați ai opiniunei publice oficiale și neoficiale: ministeriul de rĕsboiu rectius cel de honvezi și ministeriul cultelor și al instrucțiunei publice. In ele se reoglindau mai ales tendențele de unificare, tendențele de rassă din statul nostru.

La tóte ocasiunile se făceau demonstrațiuni sgomotóse în jurul bărbaților din jurul acestor resorturi, la tóte ocasiunile se da curs liber dorințelor, cari mai mult erau întrupate în activitatea acestor resorturi. Armată națională, cultură națională, urmarea din aceste 2: stat unitar național.

O am sciut noi acésta, căci ea s'a repetat an de an dela era dualismului încóce, și o scim și acuma.

Dacă cu tóte aceste ni-o mai spune acésta deputatul Kossuthist Komjáthy din incidentul desbaterei generale a budgetului ministeriului de culte, o face ca sé pótă abzice de illusiunile legate de instituțiunea honvezilor, și tóte dorințele sĕ le concentreze în unicul resort pur și intact național, în cel al cultelor.

Dară nu numai cei din partida independentă sunt încăntați de activitatea ministrului de culte, a ministrului de culte după vremi, ci tóte partidele au cântat unisono Osanna tuturor miniștrilor de culte, câți s'au succedat după fostul ministru Baron Eötvös, care a fost părintele legei actuale de instrucțiune, care a inspirat legea mult vestită pentru egala îndreptățire a naționalităților.

El singur face escepțiune, el singur nu a fost condus și răpit de curent, el singur a făcut curentul liberal dela 1868.

Generațiunea de azi abia mai cunósce bărbat moderat în servițiul cultelor și al instrucțiunei publice din statul nostru, abia mai cunóște acte publice în resortul scolariu din patria nóstră, cari sĕ fie inspirate și esecutate de spiritul liberal al legei de instrucțiune, de spiritul de dreptate și ecuitate, și determinat de adevĕratele interese ale patriei.

Cele mai temerarie atentate la viéța națională a naționalităților din statul nostru erau inițiate și croite în ministerul de culte, și era sĕrbătóre familiară între partidele politice din parlamentul nostru insinuarea unui proiect de lege inspirat de spiritul șovinismului, care de ani 25 a bêntuit în patria nóstră.

Generațiunea de azi nu mai cunósce acte dictate de spiritul legilor dela 1868 și noi cei mai bĕtrêni, noi cei mai adânciți în administrația cultelor ni mai aducem aminte de modul de a judeca lucrurile în ministeriul de culte sub era Eötvös și Pauler, când domnia sistematic dreptatea și ecuitatea.

Un spirit mai ecuitabil, spiritul dreptățeі și al ecuitățeі, a început a transpira din cercurile guverniale în timpul din urmă, dela inaugurarea sistemului legat de persóna actualului ministru president Széll.

E caracteristic pentru curentul, care a domnit la noi dela întroducerea erei Tisza pănă în zilele nóstre, e caracteristic, că noi ne bucurăm, când ni se face dreptate.

Intre împrejurări normale ar trebuí sĕ fim urmăriți, când accentuăm că am intrat în era egalitățeі, urmăriți de procurorii de stat, căci acea accentuare invólvă în sine condamnarea erei trecute, ca fiind ea nelegală.

Și în adevèr așa este, abia acuma începe a transpira un spirit mai domol, spiritul legalitățeі, și al dreptățeі, pe care ostentativ l'a accentuat actualul ministru president Széll.

In desbaterea bugetului de culte oratorul opozițiunei Komjáthy nu s'a ocupat cu ministrul de culte. Numai incidental s'a vorbit de politica ministrului de culte. Punctul principal s'a pus pe sistemul inaugurat de ministrul president. Acesta este obiectul criticei, el este obiectul atacurilor din partea oposițiunei.

Este în pericol rassa maghiară, pe tóte terenele este ea în pericol, așa ni spune oposițiunea din parlament.

Și acésta se spune la resortul cel mai glorificat până acuma, la resortul cultelor și al instrucțiunei publice, unde până acuma normativ a fost curentul bolnăvicios de magiarisare.

Cum zicem atacurile merg la adresa ministrului president, căci în era legalitățiі și a dreptățeі, el are în mână cârma, și sub conducerea lui ecuitatea și dreptatea va domni în patria nóstră.

Vom avea ocasiune sĕ revenim la recriminările făcute la adressa ministrului president în legătură cu bugetul cultelor.

Recriminările s'au ținut în tesă generală, cea ce este lucru ușor.

Dintre dorințele vechi am auzit și acuma accentuate unele ca fiind chemate a feri de perire rassa magiară.

La locul prim este luarea instrucțiunei din mâna confesiunilor și concentrarea ei în mânile statului. Atunci întrégă instrucțiunea s'ar face în limba magiară, și cultura nu ar străbate și la nemagiari, căci acestia în cei 25 de ani prin cultură au devenit inimicii statului.

La locul al doilea cualificațiunea învĕțătorilor trebue pusă în mânile statului.

Cu acestea apoi se va feri rassa magiară de perire în era cea nóuă.

In hoc signo vinces.

Aceste sunt pe întregul unele dintre dorințele vechi, cari ce e drept din capul locului eschid legalitatea, ecuitatea și dreptatea, însă la noi lumea s'a fost desvățat a mai respecta și legile.

Spre a feri patria de acest inconvenient al respectărei legilor oratorul oposițiunei a supus fără încunjur deliberațiunei parlamentului o temă de multe ori atinsă în parlament: modificarea legei de instrucțiune dela 1868.

Legile dela 1868 în general le-au inspirat unii bărbați idealiști, ca Eötvös, Deak, Andrássy.

Până acum ele au fost eludate, în practică nici odată nu au fost liberal și drept esecutate.

Acuma în fruntea guvernului este un om, care ține la ecuitate, la dreptate, la legalitate.

Nu mai merge deci cu sistemul fărădelegei. Calea cea mai naturală este deci cassarea legilor liberale dela 1868 și aducerea altora, inspirate de spiritul de până acuma.

Dacă se născea cu un veac mai curând actualul curent cu formula de guvernare a lui Beksics, Ungariaazi ar fi nivelată, și nu am mai da de naționalități, cari reclamă pentru sine drepturi.

Acest spirit caracterisézá modul de a judeca al oposițiunei Kossuthiste, care vede primejdia, perirea rassei magiare prin curentul întrodus în era cea nóuă.

Am reflectat la acest spirit distructor din tendențele oposițiunei, căruia acum pentru prima dată de ani 25 nu i-a secondat în cor întreg parlamentul.

Sĕ sperăm și noi zile mai senine!

Revistă Bisericéscă

Starea bisericei ruse.

(*1896—1897*)

(Urmare)

La inspectarea eparchiilor s'a constatat că mulți preoți prin viața și faptele lor dau pilda cea bună credincioșilor, că învață poporul cu sîrguință de pe amvon, că învață pe popor cum sĕ'și aranjeze gospodăria și cum sĕ'și găséscă nóuĕ surse de bogație pentru înlesnirea traiului, ei singuri dând exemple întru acésta. Așa, clerul din partea Usuriei-apusene se ocupă serios cu *stupăritul*, care are o mare însemnătate în viața țĕranului.

FOIȚA

Budgetul familiar.

Și cel mai încăpățînat holteiu, dacă 'i se octroiază întrebarea, pentru ce nu s'a însurat, va respunde cu óre care resignațiune și în cele mai multe casuri va spune suspinênd, că n'ar esita nici pe un moment ași pleca capul în sfîntul jug al căsătoriei, dacă și-ar afla o soție cum a fost mamă-sa. „Dar — adaugă el în mâchnirea sa retorică — astfel de femei nu mai esistă! Femeile de azi nu se pricep la gospodărie, creșterea lor e unilaterală, manipularea cu bani ușoratică și vai de bărbatul, care 'și pnne încrederea în ele; nu se pricep la acea problemă grea de a afla proporțiunea adevĕrată între venite și cheltueli.“

Dacă am putea crede unui astfel de holteiu ruginit, ținerea equilibrului în chivernisirea casei ar fi o astfel de problemă, pentru care din fetele moderne puține se vor potriví ca femei. Dar apoi creșterea copiilor și alte agende împreunate cu viața familiară! Intr'o adevĕrată vălmășală babilonică s'ar arunca acel bărbat — așa zice un aderent al vieței solitare — care s'ar hotărî astăzi pentru un asemenea pas fatal, când s'a stins specia adevĕratelor femei — representată de mamele nóstre.

Acéstă esagerare a pietățeі fiesci e fără îndoială nițel ne dréptă, ca ori ce esagerare, dar totuși e ceva în lucru. Mai întâiu întru atât, că conducerea unei gospodării moderne nu mai e așa de simplă și ușóră, cum a fost cea veche din timpul străbunelor nóstre — dar și crescerea de azi a fetelor e óreși-cum culpabilă în aceea, că cele mai multe neveste tinere nu sciu afla adevĕrata proporție între venite și cheltueli. Se recere o adevĕrată artă ca o femee astăzi când pretensiunile societățeі se urcă necurmat, sĕ pótă chivernisi casa astfel, ca sĕ susțină și aparența și sĕ supórte și cheltuelile.

In ce consistă acésta artă? Dcoparte într'a cea, ca femeia sĕ fie creată pentru acésta, de altă parte în facultatea de a se acomoda. Precum cineva se nasce scriitor, beliduce, învĕțat, astfel sunt și femei, cărora natura le a dat încă în pruncie facultatea de a sci împărți tóte cât mai acurat. După credința poporului, în buzunariul unei astfel de femei „se sporește groșița“, de vreme-ce ea scie simplu, că groșița constă numai din doi cruceri și nici odată nu o consideră ca representând o valóre de patru sau șése cruceri. Aceste gospodine născute snnt pe cale a dispărea: sau că facultatea matematică a scăzut în secsul femeesc, sau că groșița are azi o valóre și mai mică de doi cruceri. Este adevĕrat și aceea, că a cruța la extrem pentru ca fie care lucru sĕ 'și aibă aparența, e astăzi o problemă cu mult mai grea, de cum a fost în trecut, pentru că s'au sporit imens noțiunile, pre lângă cari aparența dă tonul. Pentru acésta femeia de azi cu talentul ei inerent obține succese mai mici decât femeia veche.

Incât pentru facultatea de acomodare, la acésta într'adevĕr se cere artă. Prima recerință e, ca privirile femeei sĕ nu rătăcéscă pela vecine, sĕ nu se uite ce chivernisire se face acolo, ci se remână cu modestie în casa sa și sĕ scruteze: cât póte suporta venitul bărbatului seu, fără de a produce complicațiuni materiale. Sub vecine firesce nu înțeleg numai pe cine locuește lângă mine, ci mai ales pe rudenie, pe cunoscute și pe pretine, ale căror exemple ar puté înfluința gustul soției mele și pofta de a cheltuí. Femeia, care se uită mult la vecine, nu va precumpĕni, cât supórtă bugetul bărbatului seu fără a se împovĕra prea mult, ci se va uita mai mult la aceea cât cheltuesc altele. Acésta este partea inversă a facultățeі de acomodare și tot odată și argumentul cel mai cu efect pentru holteii ruginiți, când declaméză contra căsătoriei.

Dar nu e peste mĕsură grea arta de chivernisire, trebue numai sĕ te deprinzi cu ea de timpuriu și sĕ urmezi exemplele cari o și practiséză cu succes. Firește dacă mama caută câte o ferestriucă, prin care sĕ se pótă uita la vecinele sale, atunci și fata va continua observările prin macroscop. Și astfel de macroscop are acea particulară insușire, că mărește în afară și micșoréză în lăuntru. Micșoréză iubirea vetrei familiare, simțul familiar, alipirea conjugală, mulțumirea și stirbește acel distins dar al străbunelor nóstre, de a se mulțemi și cu puțin, fără ca fericirea lor se fie fost stingherită.

Se póte că acea ferestruică a fost și în timpurile lor, dar numai rar s'au uitat prin ea, mai mult din o naívă curiositate feméescă decât din acel simț de invidie, care s'a înstăpânít astăzi și care dorește ceva, numai pentru că aceea aparține altuia.

Consiliez pre ori-ce femee care n'are destulă încredere în sine, ca cu puterea acea a sufletului care scie se resiste sub ori-ce împregiurări esemplelor rele: sĕ închidă acea ferestruică în zid. E distractiv ce e drept a privi la vecine, dar adeseori fórte periculos.

După *Igric*.

Din zece stupi aduși aici în 1890, la finele anului 1897 erau 2500 stupi. Intreprinderea clerului a dat prin urmare resultate cu adevĕrat uimitóre.

Nu mai puțin însemnată este și inspecția făcută clerului armatei de către inspectorul ei, protopresbiterul Jeloboski. Armata este o adevĕrată școlă de adulți unde trebue sĕ se cultive *sentimentul patriotic și religios.* Aici mai mult ca ori unde este rostul preotului. Inspectorul constată, că clerul a corespuns chemării sale, dând soldaților povețe în și afară de biserică, îngrijindu-se de liniștea sufletéscă a fiilor lor spirituali, lecuindu-le „dorul de casă“, îndemnându-i la ascultare și supunere. Bisericile militare, zice inspectorul, sunt superbe, cântarea frumósă, predica în biserică și cuvîntările în afară de biserică sunt neîntrerupte; bibliotecile de pe lângă bisericile militare sunt pline cu broșuri și cărți de cuprins religios-moral. In unele localități se întrețin școle de băeți de militari pe socotélă ofițerilor; iar preoții bucuros își consacră pentru ei órele libere. In centrele mari, societățile slujitorilor bisericești țin în fie-care an conferințe soldaților și gradelor inferióre.

La finele anului 97 erau în Rusia 36,361 biserici parochiale, afară de 10,000 biserici pe la cimitire și case particulare si afară de 18,000 paraclise și capele. Numai în anii 1896 și 97 s'au construit 1022 biserici (parte de pétră parte de lemn). Bisericile au fost deservite în 1897 de 2035 protoerei [1]) 42,005 preoți, 14062 diaconi și 43950 alt personal inferior. Numĕrul ortodocșilor în anul 1896 s'a ridicat la suma de: 78.849.817 dintre cari: 39,265.493 bărbați și 39.584.324, femei; în acelaș an s'au născut: 2.348.458 băeti și 2.242.027 fete sau în total: 4.590,485 și au murit: 1, 593.091 bărbați; 1.485.813, femei sau în total 3.078.904, suflete.

Cea mai importantă biserică, zidită în ultimele decenii în Rusia este de sigur biserica sf. Vladimir din Kieff, începută la 15 Iulie 1862 și sfințită la 20 August 1897. Acéstă biserică — una dintre cele mai mari din Rusia — prin escepție în exterior amintesce stilul bisericei sf. Sofii din Constantinopol și este un adevĕrat monument de artă.

Sunt în Rusia 763 monastiri dintre cari 495 de monachi [2]) și 268 de monahine.

Numĕrul monahilor se ridică la 8076; iar al monahinelor la 8942. Frați sunt 6,978; iar surori 27.166.

Activitatea misionarilor s'a desfășurat în dóuĕ direcțiuni: în lăuntru și afară de țară. In Rusia, după cum se scie, sunt o mulțime de secte religióse, cari de cari cu idei mai greșite și periculóse. Sunt apoi mulți catolici, uniți și mohamedani, ș. a. Pe toți aceștia Rusia caută sĕ-i aducă în sînul bisericei ortodoxe. In tótă Polonia, în Finlanda, în Georgia și alte părți misionarii mișună și pe fie care an sporesc numĕrul ortodocșilor.

Combaterea vițului beției încă este ocupațiunea de căpĕtenie a misionarilor și a clerului care formézä societăți de temperanță. Introducerea monopolului spirtóselor, zice un ierarch în raportul sĕu, în multe locuri a avut o influență bine-făcătóre asupra vieței poporului, reducênd beția pe jumătate. Din acéstă causă a slăbit mult și negoțul ebreilor cu spirtóse și tóte înșelăciunile lor de a da pe credit în schimbul lucrurilor casnice sau al productelor agricole. In cursul acestor doi ani au lucrat în Rusia europénă și asiatică 23 *misiuni pentru creștinare*, ale căror cheltueli le pórtă „Societatea misionară ortodoxă“, compusă din 14.243 membri.

Misionarii întâmpină cea mai mare greutate cu deosebire în convertirea rascolnicilor: întâi, fiind că ei trăiesc în grupe mari, cari caută sĕ formeze majoritatea și sĕ pună mâna pe administrația comunală și apoi din causa fanatismului și ignoranței ne mai pomenite a acestora. Dacă doresc sĕ se lumineze, apoi numai în spiritul sectei lor. Monastirile rascolnicilor sunt adevĕrate institute de misionari, cari trimit pe călugări și călugărițe la propagandă în tótă Rusia.

Spre a ne face o idee despre fanatismul și influența unor asemenea monahi și monahine, e destul sĕ amintim casul cu îngroparea de vii a multor rascolnici. In acéstă afacere rolul principal l'a jucat monahina Vitalia din schitul Ternovsk. Iată cum s'a petrecut acéstă înfricoșată istorie. In anul 1896 între călugării numitului schit s'a rĕspîndit sgomotul despre recensemêntul general al populațiunei. Acéstă veste a împlut de grózä pe toți locuitorii schitului și recensemêntul a fost luat ca act, care duce la perderea credinței. Vitalia deja de mult prezisese, că în acest secol trebue sĕ fie sfârșitul lumei, și judecata cea de obște și deci acum 'i veni ușor a convinge pe toți, că recensemêntul este „pecetea lui Antihrist“. Pentru a nu se da în mânile „duchului necurat“ și a'și mântui sufletele, dênsa și cu partizanii ei au hotărît sĕ nu se înscrie chiar de ar și muri în grele chinuri. Vitalia adesea descria chinurile la care vor fi supuși cei ce nu se vor înscrie. Femeea lui Kovaleff (proprietarul grădinei în care se află schitul) influențată de asemenea scene descrise în colori vii, zise bărbatului: „ce va fi de copiii noștri când vom fi torturați și uciși“? Copii nostrii sunt mici, zise Kovaleff, nu se vor putea opune de a fi înscriși, 'i vor lua în niconism (ortodoxie) și 'i vor înscrie. Femeea atunci zise că mai de grabă va întra în mormênt de vie, ea și copiii. Vitalia aflând despre acéstă discuțiune, recunoscu, că rĕspunsul femeei lui Kovaleff este inspirat de sus și'i făgădui coróna muceniciei, dacă se va îngropa de vie cu copiii. Acestea s'au petrecut în diminéța zilei de 22 Decembre 1896 și în séra aceleași zile s'au găsit deja mai multe persóne gata la așa ceva.

In nóptea zilei de 23 Decembre s'a stricat o parte din zidul pivniței lui Tomin vecinul lui Kovaleff —, s'a săpat o grópă cu ajutorul Vitaliei, singuri ș'au cântat prohodul, iar în diminéța zilei de 23 s'au culcat aici 9 inși și Kovaleff, ca petrar, i'a zidit. Prin urmare, Kovaleff și-a îngropat femeea și cei doi copii iubiți cu încrederea, că s'au dus în împărăția cerurilor. La 26 și 27 altă grópă înghite șése victime. Aceste fapte au fost ținute în ascuns. Când s'a presentat agentul cu recensemêntul nimenea n'a voit sĕ se înscrie, lucru pentru care au fost arestați. La 9 Februarie toți au fost puși în libertate. In séra de 10 și 11 Februarie s'au mai îngropat vii încă patru femei. In nopțile de 27 și 28 Februarie s'au mai îngropat de vii încă o bătrână cu fica și fiul, 4 monahine necunoscute și însăși Vitalia. Tóte aceste operațiuni le a făcut Kovaleff. Kovaleff a fost dat în judecată, însĕ urmărirea a încetat prin ordinul țarului care a hotărît ca Kovaleff sĕ fie închis în o monăstire ortodoxă pe timp nehotărît.

(Va urma.)

---

[1]) Protoiereii la Ruși nu sunt funcționari, ci titlul acesta este un rang bisericesc corespunzétor cu cel de econom în România.

[2]) Unele dintre mănăstirile mari și cu deosebire lavrele sunt adevĕrate instituțiuni de artă tipografică, litografie, zincografie, legătorie și ateliere de lucrat în lemn, aur și argint. Multe dintre aceste monastiri au bogății fórte mari concentrate în obiecte de artă, în odăjdii, icóne, vase sacre, lucrate în aur și pietre scumpe, moșii, bonuri etc.

Revistă internă

Din parlament.

S'au arĕtat practice ședințele de 5 óre ale parlamentului, întroduse în zilele acestea, căci deja în a dóua ședință a trecut prin discuție și s'a primit în general bugetul ministeriului de culte și instrucțiune.

In interesul regulărei salarielor profesorilor dela școlele medii a depus un proiect de conclus *Komlossy*, care însĕ la îndemnul ministrului președinte *Széll* l'a retras lăsându-se chestia în grija guvernului. *Lázár* urgiază înființarea unei a *treia universități*. *Berzeviczy* apróbă tendențele ministrului pentru împămêntenirea așa numitei „University Extension“, adecă ținerea de prelegeri publice de profesori universitari la înțelesul tuturor, pentru propagarea cunoștințelor folositóre între tóte staturile societății și despre tóte ramurile de ocupațiuni. E o instituțiune, care în Apus a luat dimensiuni fórte îmbucurătóre si are o organisație extinsă; la noi încă a început a se încetățeni. Oratorul nu e de acord cu Komjáthy care afirmă că rassa maghiară ar fi în primejdie.

In numele ministrului de resort a luat cuvêntul secretarul de stat *Zsilinszky*, spunênd că antevorbitorul i-a ușurat problema; expuse deci mai pre larg tot acelea-și idei. Romanisarea în Ardeal și slovacisarea în părțile superióre ale Ungariei s'a putut întêmpla mai de mult, dar de 30 de ani s'a făcut în interesul maghiarisării mai mult decât înainte în o miie de ani. Chestia asilelor de copii nu înaintézä mai repede din vina comunelor și a societății. Vor trebui de nou organisate *școlele comerciale* și școlele civile, pelângă susținerea intactă a unității instrucțiunei secundare. Ce privește școlele comunale și confesionale, află necorect a despoia confesiunile și comunele de dreptul susținerii școlelor lor, căci s'ar provoca disordini, apte de a împedeca consolidarea statului. Da, trebue ridicate școle de stat, dar fără nici o volnicie.

Ministrul president *Széll* respunse lui Komjáthy, că în causa școlelor din Brașov a apĕrat interesele țerii, punênd chestia pe teren juridic și desbrăcând-o de noțiunea „subvențiune“. Declară, că între dênsul și colegul seu ministru, de present greu bolnav, există cea mai deplină armonie, atât în ce privește resolvarea afacerei din Brașov, cât și în tóte celelalte afaceri. Ce privește inspecționarea școlelor medii ale naționalităților, ministrul Wlassics scrie în o epistolă a sa, că a simțit lipsa celui mai strict control și nu va absta dela luarea de inițiative cât mai rigoróse, atât în privința administrativă cât și organisatorică a acelora.

După terminarea discuției și primirea în general a bugetului, min.-president a propus sĕ se alégă *deputațiunea pentru cuotă*, deórece decisul Monarchului despre stabilirea cuotei expiră cu 30 Iuniu a. c. Camera a decis sĕ alégă în ședința de azi pe cei 10 deputați ai comisiunei pentru cuotă.

*

Demonstrații la universitatea din Budapesta.

In urma unui apel al studenților germani de origine din Ungaria, cari studiază la școlele superióre din Viena, apel trimis Germanilor din Ungaria și strĕinătate pentru înființarea unei societăți cu scopul de a apĕra *limba* și *moravurile Germanilor* din Ungaria, s'a produs o mare mișcare în tótă pressa maghiară. Nu e vorba decât de „iredentă“ și „pangermanism“, care periclitézä patria. Tinerimea maghiară universitară a luat numai decât posiție contra acelor „pĕcătoși“, cum i-a numit presidentul reuniunei univers. și a decis 1) sĕ-și exprime cel mai adênc dispreț față de agitatorii fără suflet 2) sĕ trimită apelul studenților germani tuturor directorilor de gimnasii și studenților dela clasele superióre ale gimnasiilor din Ungaria, cu provocarea de a păși cu tótă energia contra tendențelor ispititóre 3) sĕ urmăréscă evenimentele cu tótă atențiunea și sĕ pășéscă spontan de câte-ori va simți lipsa pentru apĕrarea intereselor maghiare. Bieții patrioți, pretutindenea numai irredente!

*

Monarchia Austro-Ungară și Italienii.

Sub titlul Fra Italiani, tedeschi e Slavi“ scriitoriul italian Benedetto de Luca a publicat o broșură în care se ocupă de sórtea elementului italian din monarchia austro-ungară. Cu multă cunoscință de causă el arată cum elementul italian din Triest, Dalmația, Croația, Goriția etc. este în proces de descompunere. B. de Luca zice, că pentru Italienii Austro-Ungariei sunt egal de primejdioși Germanii și Slavii. El crede, că Germanii din imperiul unit voesc sĕ ajungă până la Triest, iar despre Rusia e convins, că cu bani și prin agitațiune sprijinesce mișcarea Croaților în Dalmația. Nu crede, că în marele pericol, ce amenință pe Italienii din Triest și Dalmația, Austria ar putea ori ar voi sĕ le ajute, de vreme ce ea e condamnată ca câte-va decenii sĕ-și mai târăe existența de ađi, după care Germanii din apus și Rușii din rĕsărit se vor arunca asupra ei ca la o pradă și fie-care își va lua partea la care rêvnesce și care îi „compete“ mai bine în virtutea situației geografice. O sórte mai bună nu va avea — zice Luca — nici Ungaria; aici cel mult dacă se va face concesia, că România va fi rotunzită după granițele ei firesci.

Autorul broșurei se ocupă pe larg cu mijlócele de apĕrare contra pericolului, ce-i amenință pe Italienii austro-ungari. Zice, că în primul rând ar fi datoria Austriei sĕ se îngrijéscă de conservarea caracterului italian al Triestului și Dalmației. Dar Austria, zice, nu se gândesce la așa ceva. De 30 de ani încóce guvernele austriace n'au făcut alt-ceva decât sĕ învrăjbéscă între sine în Boemia pe Cehi cu Germanii, în Polonia pe Poloni cu Rutenii, în Triest pe Italieni cu Slovenii, în Dalmația pe Croați cu Italienii și așa mai departe. Provócă dar pe guvernul italian sĕ ia el în mână causa Italienilor asupriți în provinciile austriace și adecă sĕ sară în ajutorul acestora prin crearea de societăți economice și de navigațiune, cari sĕ atragă la ele comerciul în Dalmația, Croația, Serbia, Bulgaria, Muntenegro și în tótă peninsula balcanică. Numai pe calea acésta s'ar putea veni în ajutorul Italienilor, căci cu arma azi e ceva prea delicat și costisitor.

Din România

(*Iubileu*). I. P. S. S. Metropolitul *Iosif al Moldovei* va serba în Iunie jubileul sĕu de 25 ani, de când ocupă vechiul și istoricul scaun metropolitan al Moldovei și Sucevei.

Sĕ pregătesc, cu acéstă ocazie mari serbări la Iași.

*

(*Numiri*). Prea cuviosul Archimandrit Isidor *Bușilă* a fost numit archimandrit de scaun la Episcopia de Roman.

— D. profesor Sabba *Ștefănescu*, a fost numit profesor de geologie la Universitatea din Iași.

*

(*Manifestații pentru de Gubernatis*) Dl profesor univers. V. A. Urechiă publică următórea scrisóre:

La 25 Martie (7 Aprilie st. n.) marele nostru amic, contele Angelo De Gubernatis serbézä jubileul sĕu de 60 de ani. La acéstă ocasiune nu numai Italia, ci lumea întrégă latină are sĕ manifesteze pentru ilustrul profesor și publicist.

Amintesce celor care își iubesc țara, sĕ felicite pe veteranul filo-român, prin cărți poștale, cu 2—3 zile înainte trimise sau prin telegrame.

Persónele cari pot, se vor asocia la jubileu, trimițând de la 5 la 10 ori 15 lei, comitetului la Roma, care a luat inițiativa serbărei. Pentru acéstă sumă ei pot avea de la comitet: 1) un exemplar din medalia în bronz, ce se bate în onórea lui De Gubernatis.

II) Volumul „Etincelles“ publicat de dómnele italiene, și

III) Volumul „Fibra“ operă nouă a lui De Gubernatis.

A se adresa aceste sume, ori în total ori în parte domnului Dr. Giovanni Zannoni secretarul comitetului organisator al jubileului în Roma (Due macelli 6—9) ori la subsemnatul.

V. A. Urechiă.

Loteria Casei naționale.

Prospect. „Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român“ — pe basa concesiunii acordate de On. Minister reg. ung. de finanțe cu ordinațiunea Nr. 49.522 din 27 Iulie 1899, aranjază o **loterie de efecte**, al cărei profit se va folosí pentru ridicarea unei Case Naționale în Sibiiu, în care se va instala un *museu istoric și etnografic român* și *Biblioteca Asociațiunii*, etc. *Prețul unui bilet de loterie* 1 *corónă.*

Câștiguri:

1	câștig principal în valóre de Cor.	10.000=	C.10.000
1	„ „ „ „ „ „	3.000=	„ 3.000
2	câștiguri „ „ „ „	1.000=	„ 2.000
5	„ „ „ „ „	500=	„ 2.500
10	„ „ „ „ „	200=	„ 2.000
10	„ „ „ „ „	100=	„ 1.000
20	„ „ „ „ „	75=	„ 1.500
20	„ „ „ „ „	50=	„ 1.000
50	„ „ „ „ „	20=	„ 1.000
100	„ „ „ „ „	10=	„ 1.000
219	câștiguri		C. 25.000

Tragerea la sorți se va face în Sibiiu la *31 Maiu st. n. 1900* în presența unui notar public și a unui comisar politic.

Consemnarea câștigurilor se va publica la trei zile după tragere. Ridicarea se va face în decurs de 60 zile dela tragere.

Bilete de loterie se pot procura dela biuroul Asociațiunii în Sibiiu, (N. Szeben, strada morii Nr. 8), și se vor vinde la tóte băncile românești.

Sibiiu, în Decembre 1899.

Comisiunea loteriei.

Avis.

Domnii membri ai clubului municipal român din comitatul Sibiiului sunt învitați la o conferență pe Marți în 27 Martie n. a. c. la 5 óre séra, în casina română spre a se consulta asupra obiectelor puse la ordinea zilei pentru adunarea generală extraordinară a comitetului municipal din comitatul Sibiiului, convocată pe 28 Martie n. a. c. Biuroul clubului municipal român.

Sibiiu în 22 Martie n. 1900.

Ioan de Preda, președinte. *Dr. N. Vecerdea*, secretar.

NOUTĂȚI

Chirotoniri. Eminenția Sa I. P. S. nostru archiepiscop și metropolit *Ioan* a chirotonit astăzi intru presbiter pe diaconul Nicolau *Nașcu*, ear pe clericul abs. Macedon *Grecu*, ales capelan în Hundrubechiu (tractul Agnita) întru diacon.

*

Inaugurarea noului palat al universității din Budapesta se va face cu mare pompă în presența Maiestății Sale Monarchului în luna lui Maiu.

*

Parastas. Anunțăm onor. public, că mâne la 10 óre a. m. se va serba în biserica din suburbiul josefin *parastas* întru odichna sufletului regretatului Iuliu *Pipoș*, la care act se învită toți cunoscuții și stimătorii defunctului.

*

La exposiția din Paris, a cărei deschidere oficială se va face la 14 Aprilie, 'și-au înștiințat până acum cercetarea următorii domnitori și persóne princiare: *Carol* regele României, *George* regele Greciei, *Alesandru* regele Sêrbiei, *Isabella* regina regentă a Spaniei, *Carol* regele Portugaliei, *Wilhelmina*, regina Olandei, *Oscar*, regele Svediei și Norvegiei, *Leopold* regele Belgiei, *Kadfar* șahul Persiei, *Menelik* regele Abisiniei, *Victor Emanuel* moștenitorul tronului Italiei, *prințul de Wales* moștenitorul Angliei, *Nichita* principele Muntenegrului, *Ferdinand* principele Bulgariei, archiducii austriaci *Francisc Ferdinand* și *Otto*, marii ducii ai Rusiei: *Mihail*, *Vladimir* și *Alexiu*.

Semnificativ, că marile puteri: Germania, Anglia, Italia, Austro-Ungaria și Rusia nu sunt representate prin înșiși domnitorii.

*

Monumentul lui Mircea cel Bětrân. La 1 Martie v. s'a pus pétra fundamentală a monumentului voevodului *Mircea cel Bětrân* în *Tulcea* (Dobrogea). La sërbare au luat parte tóte notabilitățile orașului, apoi elevii și elevele dela tóte scólele. După oficiarea actului religios din partea protoiereului județului asistat de preoții orașului, d. prefect I. Nenițescu, a rostit discursul ocasional, primit cu aplause însuflețite. Au mai vorbit căpitanul Șoiculescu, prof. Moisilă, ear subprefectul M. Jora a cetit pergamentul, care s'a depus dupaceea în temelia monumentului. Meritul înălțărei acestui monument revine stăruințelor dlui I. Nenițescu.

*

Iubileul universității din Cernăuți. La 4 Octobre a. c. se împlinesc 25 de ani dela înființarea universității Francisc Iosif din Cernăuți, din care prilegiu se proiectéză ridicarea unei „Case a studenților“, în care sě se ofere studenților lipsiți de mijlóce locuințe potrivite, pentru a se putea dedica cu totul studiului. In vederea acestui scop nobil s'au lansat apeluri pentru subscripțiuni publice.

*

Conferențele generale ale institutorilor și învětătorilor din România se vor ține anul acesta între 13—19 Aprilie, și se vor face pe secțiuni de câte cel mult 60 de membri.

In aceste conferințe, membrii corpului didactic se vor ocupa:

a) In ședințele de diminéță, cu revederea cunoscințelor din sciințele fisico-naturale, în care întră și cunoscințele prevězute în programa analitică a școlelor primare sub titlul de exerciții intuitive, cu metodica acestui obiect de studiu, precum și cu felul cum fie-care institutor sau învětător 'și-ar putea singur alcătui colecțiunile și aparatele necesare predărei sciințelor fisico-naturale;

b) In ședințele de după amiazi, cu lecțiuni de probă cu copii și critica acestora. Subiectele lecțiunilor se vor alege din tóte ramurile sciințelor fisico-naturale.

Una din ședințe, însă, fie de diminéță, fie de după amiazi, se va consacra discutărei, ca și în conferințele din anul trecut, a mijlócelor celor mai lesnicióse de corigere a diferitelor lucrări în scris ale copiilor și formulărei, în câte-va propozițiuni, a normelor stabilite; fie-care normă va fi pe scurt motivată.

*

Dl Dr. Emil Racoviță, a ținut la *Iași* o interesantă conferință despre expedițiunea polară antarctică a vasului *Belgica*, la care a luat parte.

Un numěr de profesori universitari și de admiratori ai distinsului explorator au organisat în onórea sa, Sâmbăta trecută un banchet intim.

*

Elevii recunoscětori. In *Giurgiu*, s'a constituit un comitet pentru a organiza o serbare festivă în onórea dlui *N. Droc-Barcian* directorul harnic al gimnasiului de acolo, care împlinește în curênd 30 de ani de activitate inimósă și rodnică. In scopul acesta, comitetul organizator a adresat un apel foștilor elevi ai valorosului profesor, pentru a participa la sërbătorirea acestei aniversări, pe a treia zi de Paști (11 Aprilie a. c.). Drept omagiu, foștii elevi vor presenta profesorului lor un bust (medalion mărime naturală), sau medalie, și vor tipări într'un mic volum biografia profesorului sërbătorit. — Fără îndoială merită tótă lauda cei-ce depun acest frumos prinos al sentimentelor de recunoscință.

*

Piesele de cinci coróne puse deja în circulațiune au fost declarate unanim din partea comitetului societății ungare de artă și industrie ca necorespunzětóre asteptărilor atât ce privește arta cât și technica, cu care sunt executate. Societatea va cere prin o adresă dela ministrul de finanțe luarea dispozițiilor pentru baterea altor monede.

*

Reforma calendarului. Comisiunea astronomică ruséscă, întrunită în chestia reformei calendarului și-a publicat raportul, în care face următórele constatări: 1) calendarul julian folosit în biserica orientală e de origină păgână, cel gregorian e de origină creștină, dar derivat dela papa Gregoriu XIII, deci nici unul, nici altul nu e potrivit pentru Ruși. Incă în anul 1830 împěratul Nicolae I a respins proiectul academiei, de a fi acceptat în Rusia calendarul gregorian. Nu remâne alt ceva, decât crearea unui calendar, care fără de a contraria postulatele bisericei ortodoxe, sě fie superior celui gregorian. De vreme-ce ultimul înaintéză tot la 4 mii de ani cu o zi, după sistemul nou care e a se crea, ar obveni scăderea acésta numai la 100.000 de ani. Proiectul comisiunei este, sě se omită întâi de tóte 14 zile și sě se acordeze în modul acesta calculul timpului cu al celeilalte lumi, până la diferența de o zi, cu care atunci ar fi înainte calendarul Iulian, știut fiind, că acum e cu 13 zile înapoi. Ziua de 29 Februariu ar trebui sě se omită tot la 128 de ani, așadar la anul 2128, 2256, 2384, 2512 etc. Deia anul 1920 ar fi Rusia cu 2 zile înaintea celorlalte state. Și deórece calendarul acesta ar exprima exact zilele evenimentelor mari ale bisericei creștine, și n'ar avea nimic comun cu cel gregorian, n'ar întêmpina resistență din partea popórelor ortodoxe.

*

Abusuri enorme la calea ferată Cașovia-Oderberg. Inainte de asta cu trei luni s'au făcut arětări anonime, că doi controlori dela linia ferată Cașovia-Oderberg anume *Szönyi* și *Berkes*, comit furturi de ani de zile față de societatea căii ferate. Pe basa investigațiunilor făcute comisariul guvernial a raportat în ședința direcțiunii ținută sěptămâna trecută, că numiții au păgubit societatea cu sumulița de vr'o 200.000 de coróne. Szönyi a fost arestat, tovarěșul sěu a desertat, probabil la America; jandarmeria îl curentéză.

*

Tragedia unei familii. In Viena s'a întâmplat Marția trecută o tragediă familiară sguduitóre. Un negustor veduv cu 4 fete s'a înveninat, pentru-ca astfel sě scape de miseriă. Fetele s'au oferit de bună-voiă sě urmeze pe tatăl la mórte, și în tragedia lor este mișcătóre alipirea și iubirea, cu care fetele și-au jertfit tînĕra lor viéță, ca sě ușureze esecutarea înfiorătórei hotărâri a tatălui. Au făcut tóte pregătirile cu cea mai mare linisce și stăpânire de sine și au esecutat totul cu o rară despretuire a morții. S'au înveninat cu *ciancali*. Veninul a fost luat mai ântâiu de tatăl, apoi urmară fetele rênd pe rênd după vêrstă. Mai înainte fetele au așternut patul și după golirea paharului s'au culcat fiă care. Tatăl și fata mai mare au murit, a doua fată se luptă cu mórtea, cele două mai tinere probabil vor putea fi încă mântuite. Nenorocita familiă era a lui Dominic *Lang*, care odinióră avea o prăvălie înfloritóre în piața Vienei.

Mulțumită publică. *)

Pentru procurarea obiectelor necesare în interiorul bisericei nóstre celei nóuă din Petroșeni, s'au mai colectat prin subscrisul dela următorii marinimoși domni:

Tache Stănescu mare comerc. în Brașov 20 cor., Dr. Ios. Blaga prof 6 cor., D. Virgil Onițiu director, Dămian adv., Sorescu, G. Birea câte 4 cor., Ioan Petric protopop, Iordan I. Muntean câte 3 cor., Nic. Stoica, N. Stinghe, N. N., Nastasi profes. N. N., câte 2 cor., Ioan Barbură, N. N., Ioan Popescu, Roncea M., R. Florea câte 1 cor., Berlea 1 cor. 20 b., Paraschiva Copotescu 80 b., și Emanuel Bobancu 40 b., — toți din Brașov.

N. N. ep. în Arad 20 cor., Cassa consistorială, banca „Victoria“, Dr. N. Oncu adv. N. N. câte 10 cor., Dr. Suciu adv. 6 cor., Moise Bocșan protop., Herbai câte 5 cor., N. N., Dr. Teod. Popescu, adv. N. N. Dr. G. Vuia, Dr. St. Pop, G. Lazar câte 4 cor. I. Beleș adv., P. P., S. Raicu câte 3 cor., I. Pop adv., Dr. Precupas, Ioan Caraciuni și Mănase câte 2 cor., George B. 1 cor. și N. N. 40 b., toți din Arad.

Tămășdean, I. Bodrogea, Ponta Stef. Măr. Tămășdean Vasa, Fil. Chevreșan, și Vancu câte 2 cor., Sava Rotariu, St. Chevrașan, Avr. Puta, Ios. Imbrione, Hegyes, Ciga G., A Ghipu, Manuilă Puta, Emanuil Tasca Nr. 82 câte 1 cor., Const. Bodrog 90 b. și Imbrione 20 b., toți din Pecica română.

Banca „Nădlacana“ din Nădlac 6 cor. Nic. Chicin 4 cor., I. Cacinca, Dr. Lazar Gebeles, Mih. Chicin, banca ung., Vicențiu Marcoviciu paroch câte 2 cor., Cassa bis. gr. or. 10 cor., Morar Urs, Ilie Marginean, St. Hidian, Nic. Marginean, Const Tirian, banca rom., St. Lutean, St. Stroia, Dimit. Precupas, Sofronie Chicin, I. Câmpean câte 1 cor. și N. N. protop. gr. cat. 48 b.- toți din Nădlac.

Emanuil Ungurean adv. în Timișóra 20 cor. Ilustritatea Sa D-l Episcop din Caransebeș Nicolae Popea, Sparcassa câte 10 cor., Filaret Musta archimandrit 5 cor. Andreiu Ghidiu protopop 4 cor., A. Stancoviciu 3 cor., N. N. Thopal, Bria, Librăria, banca „Severinéna“, B. George câte 2 cor. N. N. și N. N. câte 1 cor. — toți din Caransebeș.

Tot-odată în urma „Apelului“ prin postă au incurs în scopul amintit, adunați cu discul prin d-nii preoți următórele sume:

G. Ionescu din Budila 4 cor. 92 b, Leontin Pușcariu din Sohodol, bis. veche 7·68, Mateiu Morușca din Cristești 6 cor., Ioan Todescu din Bucium Cerb 7 cor., Nic. Cristea din Valea Bulzului 4.58, cassa bis. din Fofeldea 8 cor., Teodor Lungu din Someșul cald 2 cor., din Mogoș mamăligani 2 cor., Petru Checiches din Apahida 3 cor. Spiridon Dimian din Brețcu 6 cor., Ioan Stanca din Vurper 32 cor., 4 b., Ioan Moldovan din Ohaba 8 60, Zevedei Murěșanu din S. Sebeș 10 cor., Ioan Lupea din Sărata 3·82, Petru Iuga din Tilisca 16.44., St. Nicola din Galaț 12·06, I. Doican din Sebeșul de jos 4·90, M. H. B. 30 cor. Dimitrie Ivan din Dobârca 2·48, Paul Rotariu director de bancă în Timișóra 2 cor., Toma Costescu 2 cor. și Mihailescu 1 cor.

Pentru acéstă binefacere creștinéscă și românéscă, comitetul par. și întrégă comuna nóstră bis. ortodoxă din Petroșeni aduce și pe acéstă cale, prin subscrisul, cea mai profundă și căldurósă mulțumită și recunoștință.

In fine mulțămesc On. d-ni: Iuliu Pop funcționar comitatens în Arad, Evuțan paroch în Pecica și St. Mihuța profesor de preparandiă de stat în Timișóra pentru bunul și prietinescul sprigin și ajutor, ce mi-au oferit, precum și Prea st. lor dómne soții pentru ospitalitatea cu care am fost întimpinat cu acea ocasiune în casa și la masa Domnialor.

Dumnezeu sě-i țină în pace și sănětoși întru mulți ani fericiți!

Petroșeni, 14 Martie n. 1900.

Pentru comitetul parochial

Avram Stanca,
paroch.

Notiță literară.

Au apărut:

„Noua Revistă Română“, nr. 5 din 1 Martie 1900 cu următorul cuprins: *Cronica politică și economică.* Un conservator: Triumful politicei junimiste. — I. Teodorescu: Crisa economică, (Import și export). — *Cestiuni Bisericești* C. Erbiceanu: Biserica ortodoxă și constituția ei. — *Literatură și artă* Ovid Densușanu: Din viața și scrierile poetului Nicoleanu. — Sofia Nădejde: Inzeirea sufletului la Români. — L. Bachelin: Exposiția Grigorescu. — *Știință aplicată.* E. Staicu: Intrețineri agricole. — *Mișcarea literară și științifică.* G. C. Ioan: Ghiocei (nuvelă). — Ioan Clinciu: Considerațiuni istorice asupra evoluțiunei popórelor și aplicațiunea lor la națiunea nóstră. — Dimitrie Teleor: Epigrame.

Suplementul I: Chestiunea călindariului în senat. — Iubileul Metropolitului Mihályi. — Din Basarabia, de Constantin de Sanțevici. — *Metropolia ortodoxă din Sibiiu ș școlele sale.* — Exposiția învěțěmêntului public și privat în Anglia, de Marin Dimitrescu. — Cronica de Eisenstadt și revoluția lui Horia. — Conferențele dlui Pompiliu Eliade. — Sërbarea societății de lectură „I. C. Massim“ din Brăila. — Dela Ateneul din Turnu-Severin. -- Ateneul din Bacău.

Suplementul II: Intre cer și pămênt (poesie), de Ioan Petrovici. — Din copilărie de Du Midi. — In lumea mea (poesie), de Ioan Petrovici. — In ghețuri (fantasie), de S. Hasnaș. — La lună (poesie), de Ioan Petrovici. — Doctorul de plasă, de Emanoil Părăieanu. — Ultimul cuvênt.

*

Fóia pedagogică, Nr. 3 din 1 l. c. cu următorul cuprins: Reformă în învěțămêntul din istoria naturală în scólele poporale, de Dr. D. P. Barcianu (încheiere). -- Modele de lecțiuni: Mugurii, lecțiune din istoria naturală de învěțătorul George Maican. — Invidia la Români și urmările ei de înv. Ilie Georgescu. — Din literatura scolară de D. C. — Informațiuni. — Felurimi. — Corespondență.

*

Raportul direcțiunei reuniunei funcționarilor din Sibiiu către adunarea generală, ce se va ținea la 25 Martiu a. c. despre starea afacerilor din a. 1899 și propunerile direcțiunii.

Posta Redacțiunei.

G. *Rain*, Nădăștia-inf. Nu se póte publica.

---

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta redacția nu primește rěspunderea.

Haină—mătase
Foulard fl. 8.40

şi mai sus! — 14 metri; — trimisă franco şi vămuită! Mustre cu întórcerea postei; tot astfel şi din „Mătase-Henneberg“, négră, albă şi colorată dela 45 cr. până la fl. 14.65 pr. metru.

G. Henneberg, fabricant de mătase (*lif. de curte c. ş. r.*), **Zürich.** [11] 2—12

1000 coróne plătesc celui-ce va mai căpĕta vr'odată durere de dinţi ori îi va mirosi gura după-ce va folosi **apa de dinţi a lui Bartilla,** o sticlă cu **35 cr.** (Pentru pachetare 10 cr. deosebit). **Erezii A. Bartilla** (E Winkler), Viena, 19/1., Sommergasse 1. — Sĕ se céră pretutindenea apriat apa de dinţi a lui **Bartilla.** Denunţări de falsificare vor fi bine plătite. La locurile, unde nu se póte căpĕta, trimit 7 sticle cu 2 fl. 60 cr. franco. — **Deposit în Sibiiu** la farmacia **„Vulturul“ C. Müller,** piaţa-mare; farmacia **Heinrich**, piaţa mică 27; farmacia **Molnar**, strada Cisnădiei 59; **Parfumeria Meltzer**, strada Cisnădiei şi strada Guşteriţei. [33] 2—

Următórele cărţi se pot procura dela

Librăria archidiecesană Sibiiu:

I. C. Panţu:

Corespondenţa comercială .	Cor. 3·20
Procent, Promil, Interese şi teoria conturilor curente .	„ 0·80
Un capitol din contabilitatea duplă	„ 1·—
Al doilea capitol din contabilitatea duplă	„ 2·—

I. Socaciu:

Dreptul cambiai	„ 4·—

— porto postal pentru fiecare 10 fil. —

Au apărut:

Juvenilia

Proză şi versuri

de

Sextil Puşcariu

à 1 C. 60 fil.

Iulian Devale

Epigrame

Preţul 1 cor.

Se pot procura dela ***Librăria Archidiecesană, Sibiiu.***

Indispensabilă pentru fie-care ştiutor de carte este cartea întitulată:

Datorinţele şi drepturile

purtătorului de dare,

ce se póte procura dela

Librăria archidiecesană,

Preţul 1 C. 20 fil. + porto 10 fil.

Cuprinde tot feliul de îndrumări, cum sĕ purcedem la cumpĕrări şi vênzări de proprietăţi, realităţi, ca sĕ nu plătim dare decât numai câtă se cuvine, cum sĕ ne scăpăm de darea care nu cade în sarcina nóstră, ce drepturi sunt împreunate cu plătirea dării, etc.

In ***Tipografia şi librăria archidiecesană, Sibiiu,*** au apărut şi se află de vêndare:

Geografia

pentru şcóle civile şi superióre de fete

(originalul aprobat sub Nr. 1240/1898)

şi

Istoria universală

pentru şcóle civile şi superióre de fete

(originalul aprobat sub Nr. 64561/1896)

după

Alexandru Márki.

In românesce de

I. Popovici.

Preţul Geografiei leg. . . . . . **fl. 1.30**
„ **Istoriei universale leg.** . . **„ 1.—**

In ***Tipografia şi Librăria archidiecesană,*** Sibiiu, se află de vêndare

Sidoxia,

cestiunea dotaţiunei archiereului ort. român din Transilvania,

de

Matei Voileanu.

Preţul 30 cr.

In ***Tipografia*** şi ***librăria archidiecesană, Sibiiu,*** a eşit de sub tipar:

Dogmatica ortodoxă

de

Greg. Pletosu,

protoiereu, profesor gimnasial

Carte aprobată de Preaveneratul Sinod archidiecesan gr.-or.

Preţul broş. 2 C. 40 fil., pentru România 3 franci.

Au apărut:

Seminţe din Agrul lui Christos.

◆

Cuvêntări bisericesci

de

Zacharia Boiu,

asesor consistorial, protopresbiter etc.

Cu binecuvêntare archieréscă.

Tom. I.: **cuvêntări la tóte Duminecile de peste an.**
„ II.: „ „ „ **prasnicele şi sĕrbătorile, precum şi la casuale bisericesci.**
„ III.: **cuvêntări la îmmormêntări, parastase etc.,** 360 pagine.

Preţul fiecărui tom 3 coróne şi porto postal.

Se află de vêndare la **autorul** şi la

Tipografia şi librăria Archidiecesană
Sibiiu.

„Dotaţiunea Clerului“.

(Avis preoţimei nóstre.)

Este sciut, că **articlul de lege XIV. din 1898** ***despre întregirea venitelor parochiale,*** întră în valóre cu 1 Ianuariu n. 1899. Corporaţiunea nóstră supremă bisericéscă, măritul congres naţional-bisericesc, s'a pronunţat deja pentru acceptarea sumelor de întregire, dacă înaltul guvern al ţerei le va pune la disposiţia consistoriilor eparchiale spre împărţire fără condiţiuni umiltóre pentru biserică şi clerul ei. Astfel — fiind timpul înaintat — Consistoriile eparchiale, întrucât nu au făcut deja, vor trebui sĕ facă paşii de lipsă pentru adunarea datelor privitóre la venitele sigure ale singuraticelor parochii, ca astfel sĕ se pótă judeca pe base de date temeinice. Ca sĕ se pótă purcede în chip corespundĕtor la umplerea datelor de lipsă şi sĕ se pótă înduce tóte fără eventuala păgubire a celor îndreptăţiţi, este fără îndoială necesar, ca se çunóscă toţi parochii,

legea însaşi,

în tóte amĕnuntele ei. In scopul acesta a tradus dl Dr. *Elie Cristea* acest articlu de lege, pe care îl recomandăm în atenţiunea tuturor, pe cari îi privesce. Dar chiar şi după regularea generală a chestiunei de întregire legea acésta va fi pentru toţi oficialii bisericei de o permanentă necesitate, căci ḑilnic se va ivi trebuinţa de a o consulta. Traducerea a apărut în tipografia archidiecesană şi se póte procura cu preţul de 20 cr. + 3 cr. pentru porto, atât dela traducĕtor, cât şi dela librăria archidiecesană.

Multe disposiţiuni din lege se esplică şi lămuresc prin

Instrucţiunea

care de asemenea se află la librăria archidiecesană.

Iară pe lângă acestea aruncă o deosebită lumină asupra acestei chestiuni voluminósa broşură întitulată

„Dotaţiunea Clerului“

de *Ilie Dinurseni.*

apărută asemenea în tipografia archidiecesană. Costă 1 corónă.

Din acéstă instructivă broşură se va putea clerul nostru lumina asupra punctelor mai grave din amintita lege şi astfel în activitatea sa parochială va putea fi orientat şi va putea sci, cum are sĕ purcédă, ca sĕ rĕmâe şi pentru viitor acel factor independent în organismul bisericei şi neamului nostru, dela care toţi mai mult aştéptă desvoltarea şi promovarea intereselor nóstre de progres continuu.

Avem de vênḑare următórele scrieri de

Teodor V. Păcăţian:

Principiile politicei, după Dr. F. de Holtzendorff broş.	à fl. 2.—
Libertatea, traducere după I. Stuart Mill broş. . . .	„ „ 1.—
Lupta pentru drept, trad. după Dr. R. de Ihering broş.	„ „ 1.—

Cu trimiterea prin postă plus 5 cr.

Tipografia şi librăria archidiecesană,
Sibiiu.

Se află de vênḑare la

Librăria archidiecesană

1. **Almanachul învĕţătorului român,** anul I şi II. Preţul unui exemplar 1 fl. v. a., partea II 70 cr., porto 5 cr.
2. **Calendarul bibliotecii nóstre pe anul 1900,** preţul 28 cr., porto 5 cr.
3. **Conferinţele învĕţătoresci** din archidiecesa ort. rom. a Transilvaniei, ţinute în 18/30 şi 19/31 August 1898. Preţul 1 fl., porto 15 cr.
4. **Geografia pentru scólele poporale,** clasa III şi IV, de *V. Goldiş*, preţul 35 cr., porto 5 cr.

Din „Biblioteca teatrală“

au apărut până acum următórele broşuri:

Nr. 1.	**Sóre cu plóie,** comedie într'un act de *Iosif Vulcan*	20 cr.
Nr. 2.	**Idil la ţară,** comedie într'un act, localisată de *Maria Baiulescu*, după Juin şi Flerx	20 „
Nr. 3.	**Biletul de tramvai,** comedie într'un act de *Gr. Mărunţianu*	15 „
Nr. 4.	**Un om buclucaş,** comedie într'un act, localisată de *Maria Baiulescu,* după M. Michel şi Labiche . .	20 „
Nr. 5.	**Trei doctori,** comedie într'un act, localisată din l. germână de *Virginia A. Vlaicu*	20 „
Nr. 6.	**Pălăria ceasornicariului,** comedie într'un act, de Mdm. Emile de Girardin, localisată de *A. G. N.*	25 „
Nr. 7.	**Unde dai şi unde crépă,** comedie în 2 acte de Alexandru Cosmar, localisată de *Iuliu Popescu* . .	25 „

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.**

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 30 Sibiiu, Marţi, 14/27 Martiu 1900. *Anul XLVIII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **străinătate** pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de dóuĕ ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 60 fil. pentru fie-care publicare.

Budgetul cultelor.

Parlamentul ţerii a trecut deja peste budgetul ministerului de culte şi instrucţiune publică pe anul 1900.

De astă-dată discuţiunea a fost în acéstă parte mai scurtă, din motivul, că ministrul de resort n'a putut fi însuşi de faţă, spre a-şi expune mai pe larg vederile, ce-l conduc întru promovarea intereselor acestui resort; iar oposiţia încă s'a reţinut a face în absenţa ministrului vorbă prea lungă. Se ştie, că d-l ministru Wlassics este la Riviera pentru restaurarea sănĕtăţii.

Astfel discuţia s'a terminat în o şedinţă şi jumĕtate. In absenţa ministrului au fost representate vederile guvernului prin secretarul de stat dl *Zsilinszky Mihail* şi prin ministrul-preşedinte *Széll*.

Budgetul a. c. este cu aprópe 6 milióne coróne mai mare, ca în anul espirat. Intregul budget — considerând spesele ordinare, trecĕtóre şi investiţiunile — se urcă peste 40 milióne coróne. Faţă de întreg budgetul ţerii, cel al cultelor representă abia 4%.

Fiind noi Românii din ţéră restrînşi la un cerc de activitate mai mult numai pe terenul cultural, este lucru fórte natural, că resortul cultelor este acela, cu care avem mai multe legături şi care în urmare ne interesézá mai mult. Cetitorii nostri vor aştepta deci cu drept cuvênt sĕ aibă o oglindă a discuţiunei, care lucru de sine înţeles n'a putut trece fără sĕ ne atingă şi pe noi. Durere însĕ, că şi de astă-dată atenţiunea, ce ni-s'a dat din partea celor mai mulţi vorbitori n'a fost binevoitóre faţă de noi. Din contră mai ales unul din vorbitori a dat în cuvinte aspre espresiune nĕcazului, ce-l simte, când vede că poporul român înaintéză şi el în cele culturale şi şi-a crescut o inteligenţă proprie, respectabilă şi cultă, care — horribile dictu — are alte vederi despre lumea acésta şi despre ţara în care locueşte, ca şi Măria sa, deputat în oposiţie.

Ce sĕ-i faci, dacă inteligenţa română, ca şi inteligenţa tuturor popórelor de ceva trébă, varsă aluatul culturei primite în formele individualităţii sale etnice, şi se contopeşte cu tradiţiile poporului, din sinul căruia a eşit, nutrindu-se mereu din spiritul vioiu al geniului propriului seu neam?

N'ai ce-i face! Aşa-i Românul. Ce-i străin nu se lipeşte de sufletul seu; sau — dacă se lipeşte — trebue sĕ priméscă o formă, nuanţă specială. Asta însĕ n'are sĕ supere nici pe un om cuminte. Din contră; căci numai o asemenea cultură este adevĕrată şi vrednică de inteligenţa unui popor, care simte în sine puterea de traiu. Şi noi datorinţă avem sĕ ne lipim cu atât mai tare de propriele nóstre interese culturale, cu cât zilnic vedem şi experiem, că ele sunt combătute de bărbaţi, cari stau la locul, de unde datorinţa ar avea sĕ sprijinéscă şi sĕ propue ajutorarea tuturor nisuinţelor spre cultură şi progres ale tuturor cetăţenilor, cari contribuesc cu sudórea lor la adunarea milióneIor budgetului, şi acésta cu atât mai vîrtos cu cât acésta numai póte fi în interesul general al ţerii, ce o representă.

Dar mai cu scop va fi a presenta în cele următóre cuprinsul, ce ne interesézá, din vorbirile singuraticilor oratori.

După nisce observări indiferente ale deputatului *Lehotzky*, — care a lăudat patriotismul slovacilor, şi a cerut sprijinul guvernului pentru scólele poporale, lăsându-se şi comunelor şi confesiunilor înfluinţa cuvenită, — a luat cuvêntul deputatul *Boda* Wilhelm. Acesta laudă guvernul pentru înfiinţarea în anul trecut a celor 200 scóle de stat poporale cu 300 învĕţători, şi pentru ostenéla ce o desvóltă întru a putea deschide în Septembre alte 200 scóle de stat, asemenea cu 300 învĕţători. Apróbă posiţia de 2.100.000 coróne pentru desvoltarea scólelor, cari nu sunt de stat. Declară, că în ce privesce natura limbei maghiare şi causa formării statului naţional maghiar, stă pe punctul de vedere al celui mai extrem şovinism, căci acel stat numai cu mână de fer se va putea întemeia. Intre altele se întrébă: „Până când sĕ închidem ochii faţă de împrejurarea, că în Ungaria sunt numeróse scóle, unde limba statului asigurată prin lege nu se propune de loc, sau numai fórte puţin? Inzadar se zice, că cunóscerea limbei germane este necesară pentru traiu, căci — după părerea lui — trebue întâiu statul naţional maghiar şi numai după aceea urméză celelalte.

De-altcum apróbă mult, că guvernul a rupt cu sistemul de-a ridica scóle de stat numai pe teritoriul locuit de naţionalităţi. Cetesce date concrete din un articol apărut în „Budapesti Hirlap“, spre a dovedi, cât a fost de greşită politica de-a inunda ţinuturile naţionalităţilor cu asemenea scóle, negligând ţinuturile curat maghiare; şi zice că-i noroc, că acuma guvernul nisuesce a repara greşalele acestei politice.

Komjáthy Béla. Nu apróbă vederea lui Lehotzky, care a zis că póte fi cineva sêrb, român, slovac sau ori ce alta, dar numai în dragostea către patria comună sĕ fim una. Esperinţele l'au convins, că maghiarul e avisat numai la sine şi puterile sale. Incércă sĕ arete, că în decursul veacurilor spiritul, ce-a condus guvernele ţerii, n'au fost maghiar, şi nu e nici acum. De aci s'a născut *panslavismul*, *federalismul* etc. şi s'au desteptat naţionalităţile, chiar şi Şvabii din Bănat până şi Bunievaţii.

Pe noi de altcum ne onoréză cu o atenţiune specială, fiindcă „progresul valahimei ar fi pericolul cel iminent“.

„Sĕ abandonăm odată presupunerea, că păşirea, lăţirea românilor şi creşterea puterii intelectuale a lor se póte resolva numai pe cale administrativă sau eventual prin procese. Nu e o chestie mică chestia română. O putere mare s'a făcut din acéstă valachime faţă de noi, spre scăderea rasei nóstre. De când pe la sfîrşitul veacului 17. Baranyi şi Hevesi au numerat preste tot 200,000 români, astăzi numĕrul românilor e 2,600,000. Deja insaşi massa încă trebue sĕ pună pe gânduri naţiunea, dar încă dacă vom cumpăni împregiurarea, că ei cu ce paşi uriaşi înaintéză în privinţa culturală; dacă vedem, că înainte de asta cu 25—30 de ani aşa zicênd numai unii privilegiaţi erau, cari şi-au câştigat ştiinţă şi cultură, ear astăzi ce uriaşă e masa acelora.

„Şi tóte aceste lucruri devin şi mai periculóse, pentru-că ei dispun deja şi de o putere intelectuală mare. Românii au recurs şi la ştiinţă, au fost în stare a falsifica istoria, — cu voia — a crea nume false, pentru ca sĕ-şi promoveze romanitatea lor. (Aşa e! în stânga extremă). Şi dacoromânismul s'a transmis în inima şi sângele poporului; cred că ei sunt urmaşii glorioşilor Romani, şi deja dela naştere băiatul aude, că acest pămênt e al seu, acest pămênt a fost al strămoşului sĕu, ungurii numai l'au răpit dela tine şi îl usurpă.

E interesant, că tóte aceste lucruri le-au făcut ómeni de neam maghiar. Acolo e spre pildă Samuil Klein, Şincai, Maior, — cari cei dintâi au constatat că noi suntem usurpători — au fost odrasle din familii maghiare. Când Horia şi Cloşca au cerut ajutor contra maghiarilor, ómeni unguri li-au fost sprijinitorii. A venit episcopia din Blaj, apoi episcopia gr.-or. din Sibiiu, cea gr.-cat. din Oradea-mare. Mai târziu cea gr.-cat. din Gherla şi Lugoj. Mai nou episcopiile gr.-cat. din Arad şi Caransebeş. In tóte aceste eparchii îndată s'au înfiinţat institute teologice, şcóle, gimnasii, şi acei episcopi, entusiasmaţi pentru naţionalitatea lor, s'au nisuit prin fundaţiuni princiare a promova causa românismului; ear statul ungar a vĕzut şi a ştiut acésta fără a face măcar un pas ca sĕ mişte inainte ideea de stat maghiar şi a îngăduit ca puterile române sĕ créscă.

„Inaintarea românilor s'a putut observa pe tóte terenele. Mai întâiu şi au câştigat cultură, apoi în al doilea rênd au luat în mânile lor averi mari. E fapt, că rasa maghiară e în primejdie. Şi dacă acésta e adevĕrat, atunci noi trebue sĕ căutăm calea şi mijlócele, ca sĕ scăpăm de acéstă primejdie naţiunea nóstră, rasa nóstră (Aprobări vii în stânga extremă)“.

Legea naţionalităţilor, care ne aduce atâta rĕu, ni-au octroat-o, am făcut-o numai siliţi. Pactul dela 1867 ne légă mânile, de a nu putea lucra aşa cum ţinem de salutar“.

In legătură cu acésta reaminteşte casul şcólelor din Braşov, înşirând pe lung mulţime de incorectităţi combătute de ministrul-preşedinte Széll. Apoi cere aplicarea de mĕsuri de controlă mai stricte pentru institutele de cultură ale naţionalităţilor. Cere executarea legii kisdedovurilor, căci nu-i vrednic de oficiu acel guvern, care n'are bani pentru asta. Peste tot e ruşine, că în 13—14 mii comune sunt numai 1221 asile de copii. Cere şcóle de stat, căci numai aceste pot întări naţiunea. Aici fiecine întâiu *trebue* sĕ fie maghiar, şi în a dóua linie se *póte* ţinea de o confesiune. Ţine de lucru de desperat, că abia 10% din şcóle sunt de stat. Tabloul statistic e acesta:

1511	şcóle	de stat
5453	„	romano-cat.
2097	„	gr.-cat.
1793	„	gr.-or.
2160	„	reformate.
1391	„	augsburgice.

Trecênd la *pedagogii* arată, că statul, care vrea sĕ trăéscă şi sĕ imprime timbrul naţional pe fiecare instituţiune, n'ar fi permis sĕ dee din mână creşterea dascălilor. Intrebă pe secretarul de stat, pentru-ce nu se respectéză în acéstă privinţă legea. Contele *Csáky* a permis ca în Calocia sĕ se dee cualificaţie specială: iar guvernul present a dat şi călugăriţelor dela Sătmar dreptul de a cualifica. Saşii au şi cerut acest drept de a cualifica ei şi acésta ar putea-o cere şi Românii şi apoi fain ne-ar sta sĕ dăm pe mâna acestora creşterea dascălilor. Escepţionéză creşterea fetelor prin călugăriţe, cari sunt mai mult străine şi astfel nepotrivite de a sădi spirit maghiar în sinul viitórelor mame, şi de espresiune nemulţumirii, că Românii mereu fac şcóle de fete superióre, în cari limba de propunere e exclusiv română. Se plânge că la gimnasiul din Beiuş nu se consideră destul limba maghiară, cu tóte-că fericitul *Vulcan* în actul fundaţional a cerut „ca sĕ sĕ înveţe în el şi (?) limba românéscă“.

Ţine de periculóse cele 19 scóle medii, cari n'au limba de propunere magh., căci acolo sĕ cresc la an 7160 elevi, cari devin duşmanii nostri.

Atacă activitatea culturală şi absolut loială şi patriotică a ambelor biserici române, precum şi foile, cari represintă interesele acestor biserici.

Intrébă pe ministrul Széll, dacă a făcut ceva pentru realisarea promisiunii sale, că va ridica la universitatea din Cluj facultate teologică calvină şi la cea din Budapesta una ortodoxă, căci nu-i mulţemit cu crescerea preoţimei.

La urmă atinge congrua şi întreabă: „cine póte garanta, că banii se vor folosi în direcţiune patriotică pentru ajutorarea ómenilor, cari se însufleţesc de idea de stat? Oratorul are drept a lua privire în acest lucru; ca representant al naţiunii, va şi usa de acest drept.

*

Din discuţiile urmate în şedinţa dela 22 Martie n. asupra bugetului ministeriului de culte şi instrucţiune publică, remarcăm următórele:

Rudolf Páder desapróbă politica de instrucţiune, care stăruesce a *statifica şcólele confesionale,* pentrucă numai scólele confesionale sunt apte a da poporului o adevărată educaţiune. E numai o eróre, dacă se crede că instrucţiunea în scólele de stat e mai îngrigită şi că aceste scoli de stat ar fi mai bine întogmite.

George Lázár vede cu bucurie, că guvernul stăruesce în mod energic, cu deosebire în părţile locuite de naţionalităţi a statifica scólele ceeace e un interes însemnat naţional şi cultural. Statificarea scólelor e de însemnătate şi pentru motivul, că prin aceasta statul ia de pe umerii comunelor sarcini mari. Educaţiunea religiósă-morală încă nu e periclitată prin acéstă statificare pentru că guvernul dă mare atenţiune şi în scólele de stat acestui postulat. Oratorul atrage atenţiunea guvernului la statificarea scólelor cu deosebire asupra scólelor din Alfőld, cari au făcut mari datorii pentru susţinerea lor.

Albert Berzeviczy, revenind asupra observaţiunilor deputatului Komjáthy regretă şi dênsul, că esecutarea legei despre asilurile de copii nu înaintéză într'un tempo mai răpede, ceeace de sigur se esplică numai prin greutăţile financiare; regretă mai departe că şi intenţiunea art. de lege XXIII. din 1896 despre regularea salariilor învĕţătoresci nu e pre deplin realisată. Dar totuşi nu e aplecat a descrie instrucţiunea nóstră poporală în colori atât de posomorîte cum o face Komjáthy.

„Admit, că dânsul e condus de cel mai curat patriotism — zice Berzeviczy — când a dat alarmă că statul ungar se află în pericol, dar dacă naţiunea reagéză puţin la acésta alarmă, causa nu e indiferentismul naţiunei ci ea vede apriat că pericolul vestit de dl deputat nu esistă.

Admit că d. es. în Transilvania ocrotîrea magiarismului reclamă cea mai minuţiósă şi tréză politică a guvernului, admit, că faţă de naţionalităţi sunt probleme mari de resolvit, greutăţi şi pericole de învins, dar cine voiesce a judeca obiectiv nu va putea afirma, că de 33 de ani consolidarea rassei magiare n'a făcut progrese. Se privim în viaţa scolară, în literatură, în pressă, în viaţa publică, socială şi a afacerilor, deşi admit că pe acest teren progresul e mai încet — totuși nu se va îndoi nimenea că extinderea și consolidarea maghiarismului de 33 de ani au făcut progrese mari și nu e amenințat de pericole deosebite. Fireșce că faptele nu trebuesc înfățișate în lumină arbitrară și la formularea pretensiunilor nu trebue sĕ se uite aceea ce prescriu legile nóstre.

Dl deputat Komjáthy zice de exemplu, că legea de naționalități ni s'a octroat. Desbaterea în liniamente mari ce s'a ținut la crearea acestei legi cuprinde multe lucruri instructive, atât pentru aprețiarea relațiilor de atunci cât și acelor de acum. Acea lege nu a fost pentru noi o lege octroată, ci resultatul unei lupte învingătóre. Ce voiau representanții naționalităților aprópe fără escepțiune? Ca țéra sĕ fie sfășiată în privința limbei. Acea lege e identică cu respingerea acelei stăruințe, însemnătatea ei trebue aprețiată din punctul de vedere al timpului în care s'a activat. Din punctul de vedere al relațiilor actuale legea de naționalități póte apărea în multe privințe ca învechită și superată, dar togma acésta dovedesce mai învederat, că maghiarismul națiunei se ivesce astăzi mai tare ca în 1868 (Aprobare în drépta).

Dl deputat dificultéză că mai avem școle medii, a căror limbă de instrucțiune nu e cea unguréscă, că avem preparandii confesionale, cari dau cualificare pentru instrucțiunea școlelor civile. Dl deputat uită însĕ că legea despre școlele medii din 1883, respective legea despre instrucțiunea poporală din 1868 permite acésta. Recunosc necesitatea revisiunei legii despre instrucțiunea poporală și dacă va veni timpul pentru acéstă revisiune — pentru-că timpul actual nu e potrivit — atunci vor trebui sĕ se conserve drepturile statului cu deosebire și cu privire la cualificațiunea învĕțătorilor mai bine decum s'a conservat în legea din 1868. Ar trebui sĕ ne apropiem de punctul de vedere, pe care ne-am pus în legea din 1883 relativ la profesorii școlelor medii. Câtă vreme însĕ legile actuale vor fi în valóre, executarea lor conștiențiósă și loială va fi cea mai bună politică de naționalități.

Acolo, unde legile existente permit guvernului a alege între diferitele căi și mijlóce, guvernul alege acele mijlóce, cari corĕspund mai bine politicei naționale. S'ar provoca însĕ numai o amărăciune dacă am voi sĕ oprim aceea-ce permite legea și a restrînge drepturile celor-ce susțin școli prin interpretarea volnică a legei. Pe acéstă cale nu se póte maghiarisa nici un unic suflet. Acesta a fost modul de a vedea al ministerului de instrucțiune și este și astăzi — și când am vĕzut că óre care lege nu ofere un mijloc suficient pentru a aduce la valóre punctul de vedere național, totdéuna ne-am îngrijit a crea legea necesară. Mĕ pot provoca la faptul, că legile create dela 1868 încóce stau pe un punct de vedere mai înaintat decât legea de naționalitate din 1868. Legea din 1879 despre instrucțiunea obligată a limbei maghiare în școlele poporale, legea despre școlele medii din 1883, legea din 1891 despre asilele de copii, legea din 1893 despre salariele învĕțătorești s'au creat tóte la inițiativa guvernelor emanate din partida liberală.

Béla Komjáthy: Dar cum au fost executate acele legi?

Albert Berzevicy: Ele au fost esecutate, după-cum au permis relațiile și mijlócele de până acum.

Dl deputat Boda a dificultat, că guvernul a înființat mai nainte școli de stat în părțile locuite de naționalități. Dacă guvernul nu ar fi înființat școli de stat în părțile locuite de naționalități, atunci mai multe comune ungurești s'ar fi perdut pentru maghiarism.

Secretarul de stat Mihail Zsilinszky conclude în discursul seu, „că încât pentru alarma dată de Komjáthy, că rasa maghiară ar fi amenințată de un imens pericol, de pericolul românisării și slovacisării — acéstă alarmă e nemotivată.

Românii și Slovacii ce e drept s'au estins în timpurile de mai nainte, însĕ nu în proporția arĕtată de numitul deputat. Dar nici acésta n'a urmat în câteva decenii. Acéstă mișcare își are causele sale istorice, trecutul seu istoric în timpul când domniau astfel de stări nenorocite încât proprietarii, domnii cei mari, învĕțau românește și slovăcește, pentru a putea vorbi cu servitorii lor, cu tóte că atunci ocasiunea era priincióșă a-și crește fără greutate iobagii ca unguri. Aceste sunt tradițiuni istorice și eu nu cred deloc că ne-ar amenința acel mare pericol, pe care l'a amintit dl Komjáthy.

Nu voiesc a cădea într'o asemenea exagerare, dar întru-cât cunosc trecutul Ungariei, pot afirma cu îndrăsnélă, că în tot trecutul de o miie de ani nu s'a făcut pentru desvoltarea caracterului unguresc, a conștiinței proprii și a culturei naționale maghiare atât cât s'a făcut în timpul de 33 ani de când adecă avem un guvern maghiar independent (Sgomot în stânga extremă).

Bela *Kubik*: Și regele Mathia?

Secretariul de stat Mich. Zsilinszky: Despre regele Mathia se pot zice tóte, numai una nu, că ar fi desvoltat cultură unguréscă. El a întrodus și respândit cultură italiană, aci are el merite imense, dar limba și cultura unguréscă absolut nu le-a cultivat.

Eu cred că decând baronul Iosif Eötvös a ocupat scaunul ministrului de culte, până în timpul mai nou, a fost una din cele mai frumóse probleme, unul din scopurile cele mai nobile și una din cele mai înalte ambițiuni a tuturor ministrilor, a crea din acest stat, din acésta națiune cu mijlócele ce le au stat la dispositiune în privința culturală, un stat adevĕrat național maghiar. (Aprobări vii în drépta).

Pe un ministru care ar fi comis pĕcatele înșirate de dl deputat, nu l'ar fi tolerat națiunea nici un moment în locul seu. Cine vrea sĕ vază s'a putut convinge că cel puțin încât pentru timpul mai nou contrariul acusațiunilor e adevĕrul. S'au înșirat o massă de comune, cari mai înainte au fost maghiare și astăzi s'ar fi slovăcit. Cu privire la unele dintre acestea a observat deja ieri dep. Polonyi, că contrariul e adevĕrul. Și într'adevĕr: *Cine călătoresce în Ungaria de sus, va vedea vesel cu ce bucurie respunde generațiunea mai nóuă ungurescе, când o agrăești ungurește.* (Contraziceri în stânga estremă). O pot spune din experiență. Cu esagerațiuni nu-'i se face causei nici un servițiu; dacă e de lipsă undeva apoi aici trebue sĕ păstrăm obiectivitatea. Dl deputat a zis, că aparține de un pĕtrar de veac acestei case, și toți ministri câți au șezut în acest scaun, ar fi vestit idea de stat maghiar, dar nici unul n'a făcut ceva pentru ea (Așa e! în stânga estremă). S'a zis mult prin acésta, dar nu corespunde adevĕrului, îmi permit a reflecta numai la faptele actualului ministru de culte. Incepĕnd dela instrucțiunea poporală până la instrucțiunea universitară a întrodus totdéuna nóue și érăși nóue reforme. El a regulat și desvoltat crescerea fisică, a organisat educațiunea femeilor; nu există nici un ram al culturei ungurescі, în care n'ar putea arĕta fapte mari. —

In ce privește asilurile de copii, toți am voi sĕ le înmulțim, dar legea respectivă nu obligă statul la acésta, ea impune datorința de a înființa asile pentru copii numai comunelor.

Dar fiind că statul e convins, că în asilele de copii viața copiilor e mai accesibilă pentru ce e bun, că acolo copiii vor învĕța mai ușor ungurescе, înființăm asile de stat pentru copii în tóte acele locuri, unde există deja o școlă poporală de stat.

Despre școlele poporale domnii deputați s'au pronunțat în diferite moduri. Unul a cerut, ca sĕ se înființeze numai școle de stat, dar nu și școle confesionale și comunale. Un membru din partidul poporal însĕ a dorit sĕ nu fie școle de stat, ci numai confesionale. Cuget că calea de mijloc e cea mai dréptă. Noi firește trebue sĕ stăruim a realisa școla națională unitară în tóte straturile societăței, pentru că prelângă desvoltarea nóstră istorică ar fi un lucru fórte greșit a lua confesiunilor sau comunelor dreptul de a-'și susținea și mai departe școlele lor. S'ar naște prin acésta o astfel de încurcătură în țéră, care singură ar fi în stare a împedeca consolidarea Ungariei.

Școle de stat trebue sĕ se înființeze și noi le și înființăm fără nici o volnicie. Dacă vre un inspector de școlă prin volnicie sau prin ademeniri oprite ar voí sĕ induplece publicul la acésta, acésta se face de sigur fără voia ministrului. Dar nici nu ar fi de lipsă a aplica volnicia; atât de mulți sunt *cei ce ne îmbie scólele spre a le statifica*, încât noi din causa greutăților materiale nu putem nici de jumĕtate satisface cererilor.

Vorbrea ministrului-president Széll am adus-o în nrul precedent.

Revistă Bisericéscă

Starea bisericei ruse.

(1896—1897)

(Incheiere)

In definitiv rascolnicii au început sĕ înțelégă că nu'și mai pot apăra rătăcirile cu armele vechi și de aceea alérgă la altele noi; pe acéstă cale cad însĕ în alte rătăciri cu caracter raționalist. Așa este nóua sectă, a „nerugătorilor“, eșită tot dintre rascolnici. Acéstă sectă respinge icónele, ritualul, tainele și tradițiunile. In eparchia Tomskului unii rascolnici nu admit posturile, alții nu se închină la icóne. In eparchia de Veats unii rascolnici nu cred în întruparea Fiului lui Dumnezeu, nu se duc la biserică. Ei zic, că puterea bisericéscă și laică sunt slugi ale lui Antihrist. Asemenea idei sunt propagate verbal și în scris. Intre aceste scrieri procurorul suprem citéză și ziarul „Cuvîntul Adevĕrului“ editat în Brăila în anul 1896, oprit de a întra în Rusia.

Nu mai puțin a avut de luptat clerul bisericei ruse și cu secta stundiștilor [1]), cari sunt cu mult mai periculoși, căci nu aleg armele de luptă. Spre a'și face proseliți întrebuințéză și bani; iar spre a le susține moralul alérgă de multe ori la minciună și înșelăciune; așa de exemplu, înainte de încoronarea actualului Țar, stundiștii au răspândit în popor sgomotul, că împĕrătésa face parte din secta lor, că 300 persóne înalte din cler au trecut la stundism ș. a.. Scrierile de propagandă ale sectanților cuprind idei subversive și socialiste și ele sunt cu atât mai periculóse cu cât interpretéză greșit ideile părinților mari ai bisericei ca: Ioan Chrisostom etc.

In afară, Rusia are Misionari în America de Nord, Japonia și Corea.

In America are 29 de misii, cari au lucrat în 29 centre mai principale ale Americei de Nord. Ortodoxia are în America 30 de biserici și 70 de paraclise. Numerul ortodoxilor se ridică la 50.000 și se compune din greci, Siro-Arabi, Ruși, Aleuți, Eschimoși, Creoli, Chinezi, Japonezi etc. Asemenea sunt ortodocși și de viță Anglo Saxonă. Misiunea are 3 școle regulate pentru copii. Asemenea pe lângă fie care biserică e câte o școlă catehetică pentru copii și adulți, deschise Sâmbăta și Dumineca. Preoții zeloși adună la dînșii acasă pe copii mai ales iarna și 'i învață dogmele bisericei ortodoxe. Misiunea are din anul 1896 și un jurnal, care s'a respândit repede și ale cărui articole se reproduc fórte des în gazetele americane. Misiunea a convertit în anul 1897 un numĕr de 700 persóne.

Misia din Japonia avea în 1896 la 1 Ianuarie 225 comunități cu 23.856 creștini și 35 clerici între care un Episcop, un Archimandrit, 27 preoți și 5 diaconi. Episcopul, archimandritul, un protoiereu, un preot și un diacon, sunt Ruși, restul Japonezi.

In 1896 s'au botezat 937 persóne, iar în 1897 s'au botezat 993. In Tokio misiunea are o școlă catehetică, un seminar, o școlă de cântăreți și o școlă de fete. Misiunea are 3 jurnale. Pe lângă școla de fete se află și un atelier de pictură bisericéscă condus de doi măestri, cari procură japonezilor icónele trebuitóre.

In 1897 s'a hotărît a se înființa o misiune și în Corea, avĕnd un preot retribuit cu 3000 ruble anual și un cântăreț cu 1500 ruble anual. Pentru construirea bisericei s'a destinat suma de 20.000 ruble și 5000 pentru casa personalului. Imprejurările politice au împedecat înaugurarea acestei misiuni până acum.

Instrucțiunea superióră religióșă s'a dat în 4 academii: Petersburg, Moscva, Kiev, și Kazan între care cea întâi cu 30 profesori, a 2 cu 29, a 3 cu 30, a 4 cu 36 [1]). La Kiev au fost în 1897 și 5 studenți români.

In anul 1897 au fost 58 Seminarii cu un numĕr de 19.151 elevi și 1017 profesori inclusiv, directori, inspectori și ajutori de inspectori.

Scopul acestor școle este de a educa tineretul în spiritul religios-bisericesc. Potrivit acestui scop dascălii se îngrijesc sĕ întăréscă în copii pietatea, respectul către biserică și deprinderea bunelor moravuri. Copiii învață pe lângă celelalte cunoștințe, rugăciuni și cântarea corală. Sĕrbătorile sunt obligați a merge la biserică, unde cei mai înaintați în cunoștiințe cântă; iar cei lalți ascultă: mulți slujesc în altar și li se dă drept a purta stihar. In posturi se grijesc împreună cu dascălii lor. Asemenea instrucțiune are mare influență asupra poporului și satelor.

In unele școle de asemenea natură s'au predat elevilor și cunoscințe practice despre agricultură, grădinărie, stupărit și creșterea gândacilor de mătase; iar în altele meserii ca: împletitura, legătoria, têmplăria, strungăria, ciobotăria ș. a. Mai în tóte școlele de fete s'au predat țesătoria, cusătoria, împletiturile ș. a. de către învĕțătóre și soțiile preoților.[2]) Cărțile și materialul de scris se dă gratis în multe școle.

Mișcarea literară bisericéscă a fost dusă de o mulțime de jurnale și reviste bisericești în fruntea cărora au stat cele patru reviste editate pe lângă fiecare academie teologică. *Jurnalul academiei de Petersburg* are deja 75 ani de existență și în acest interval a dat la lumină în traducere peste 200 tomuri cari cuprind scrieri de ale părinților bisericești și o sumă însemnată de articole din tóte ramurile teologice. Actualul redactor —profesorul Lopuchin—descriind activitatea predecesorilor sĕi zice: privind acéstă masă de tomuri m'am umplut de un sentiment de venerațiune către acești luptători modești ai științei și luminei, cari 'și-au luat asupră-'și sarcina nobilă de a rĕspândi și întemeia împărăția adevĕrului, binelui și luminei pe pĕmêntul colosal al patriei nóstre. In acest jurnal au apărut în anul 1896/1897 multe articole interesante ca: Sinodul și instituțiunile sale în trecut; viața, educațiunea, cultura, convertirea ap. Pavel și învĕțătura lui în comparațiune cu teologia rabino-iudaică; istoria religiunei romane și însemnarea cuvêntului „religio“ etc. Afară de acestea s'au dat la lumină în traducere și dóuĕ volume din scrierile sf. Ión Chrisostom.

In jurnalul academiei de Moscova s'a continuat cu traducerea tâlcuirei sf. Efrem la tetravangeliu și a sf. Ciril la profeții: Sofronie, Ageu și Zaharia, plus articole ca: despre disciplina bisericéscă, despre ierarhia bisericei anglicane; Abisinia actuală; critica moralei evoluționiste; astronomia și teologia, raportul bisericei ortodoxe către pace și rĕsboi după dreptul canonic etc.

In jurnalul academiei de Kiev s'a tradus tâlcuirea fericitului Eronim la profeții mici: Avdiu, Iona, Micheia, Naum și Avacum. Apoi s'a împrimat istoria omileticei după reformă și mai multe articole ca: despre academia de Kiev de la 1750 încóce; noile schimbări religióse în secolul actual; despre prorocul Daniel, mai multe articole istoricoarcheologice și predici.

In jurnalul academiei de Kazan s'a tipărit cursul de patrologie al fostului profesor Guseft, apoi articole ca: Doctrina Psaltirei; combaterea teoriei lui Spencer despre Dumnezeu ca ființă; Psaltirea cu interpretare; Epistola ap. Pavel către Galateni; Arabia și Coranul; Fericirea omenéscă; Sciința și omul etc.

Mai sunt încă și alte reviste dintre cari vom cita pe una: „Vera i razum“, credința și rațiunea. Iată cam ce materii s'au publicat în ea: Rĕul, origina și esența sa; Mistica evului mediu; E posibilă unirea bisericei de rĕsărit cu cea de apus? Criza morală la apus; profeți mincinoși în V. Testam.; cestiunea Filioque; legea causalităței; Darvinismul; Aug. Comte ca om și moralist;

---

[1]) O sectă cu caracter protestant.

[1]) Pe lângă Academia de Cazan este și o școlă specială. care are menirea a pregăti misionari.

[2]) Mai în fiecare eparchie este câte o școlă de fete, care are menirea de a pregăti soții pentru viitorii preoți.

Ideea de Dumnezeu şi nemurire înaintea judecăţei criticilor noi etc.

Pentru satisfacerea nevoilor eparchiale, în fiecare eparchie se editéză câte un jurnal, în care se publică cestiuni teologice, pastorale, locale şi predici.

„Bis. ort. rom.“ *Icon. Const. Nazarie.*

Revistă internă

Clubul naţional săsesc.

Deputaţii saşi eşind din partidul liberal când cu legea pentru maghiarisarea numelor, s'au constituit tot pe basa programului poporal săsesc într'un club separat, căruia aparţin până acum 9 membri; 4 deputaţi saşi au întrat de nou în partidul liberal. Precum scrie un deputat sas în P. Lloyd, programul lor comun politic, anume programul poporal săsesc, le permite sĕ aparţină la ori-ce partid, séu sĕ remână afară de partide.

Deputaţii saşi s'au supărat că grupul lor n'a fost luat în considerare la compunerea secţiilor dietei şi la alegerea membrilor delegaţiunei. De aceea au şi făcut demersuri în privinţa aceasta, cari, după-cum li-s'a promis, nici nu vor remâné fără resultate favorabile.

*

Deschiderea camerei provinciale a Bucovinei s'a făcut eri. Se zice că sesiunea va fi astă-dată de durată fórte scurtă din causa sĕrbătorilor de Paşti, ce urméză. După semnele ce se arată, sesiunea acésta va fi una din cele mai remarcabile, spune *Patria.*

Donaţiune bisericéscă.

Dăm cu plăcere loc următorului comunicat:

Sadu, în ziua S.S.-lor 40 Martiri 1900.

Onorate D-le Redactor!

Ziua susindicată s'a serbat în anul acesta în parochia nóstră Sadu într'un mod deosebit. In acéstă zi parochienii, cari au asistat la serviţiul divin, au putut duce cu sine acasă nu numai învĕţătură despre perseveranţă în credinţa în adevĕratul D-zeu în urma predicei despre faptele celor 40 martiri din Sevastia, — dară ei s'au depărtat dela casa lui D-zeu şi cu un sentiment de mulţumire şi bucuriă, comunicânduli-se prin subscrisul, că cu datul acestei zile (9/III 1900) biserica a primit o donaţiune de 500 (cinci sute) coróne dela Venerabilul Părinte *Sava Popovici*, protopresbiter militar emeritat şi ases. cons. onorar.

Acest Venerabil părinte în ziua de 40 martiri din acest an a împlinit 50 ani, de când prima-dată a servit la altar sub pontificarea fericitului seu părinte Nicolae în biserica din comuna sa natală Sadu, — şi din acest incident de piă memoriă, dênsul s'a aflat îndemnat a-şi manifesta recunoscinţa cătră maica sa, sta biserică prin donaţiunea de sus de 500 coróne, din cari, în urma prealabilei înţelegeri, 300 s'au adaus la „fondul zidirei bisericei“ eară cu restul de 200 coróne s'a pus bază la un fond bisericesc pentru ajutorarea şcolarilor săraci dar diligenţi din comună cu cărţi şi vestminte.

Acest Venerat părinte, carele după etate cred că e nestorul statului preoţesc din archidiecesă, a mai făcut şi până acum atari acte de binefacere pentru sf. biserică din Sadu, aşa precând se afla cu locuinţa încă în Viena a donat un prapor de mătasă în valóre de 150 fl. v. a. Astfel de acte de binefacere a făcut şi altora. Tinerimea universitară din Viena care a avut fericirea a-l cunóşte mai deaprópe, cred că va confirma aserţiunea mea despre sentimentele de jertfire ale acestui senior pentru biserica strămoşească.

Am scris acestea, On. Dle Redactor, nu ca sĕ adaug la meritele, cari şi le-a grămădit acest venerat părinte în viéţa sa de 81 ani ai etăţei şi 50 ani ai preoţiei; nu, căci i-cunosc prea bine nobilul caracter în care nu are loc dorinţa de a fi lăudat, şi pentru aceea i şi cer scuză, că totuşi dau publicităţei noua sa nobilă faptă; ci o fac acésta cu acel cuget curat şi cu acea dorinţă, ca atari fapte sĕ servéscă drept stimulent şi altora pentru a fi imitate.

D-zeu lungéscă-i firul vieţei în cea mai deplină sănătate!

In numele bisericei gr.-or. a Sadului.

Ioan Popovici,
paroch

Din România

(*Dela Academia română.*) Ieri la óra 1 şi jum. p. m. Academia a ţinut *sub preşedinţa M. Sale Regelui Carol*, asistat de A. S. Regală *Principele Ferdinand*, şedinţă publică solemnă.

P. S. Sa Părintele Nicolae Popea, episcopul Caransebeşului, a ţinut discursul seu de recepţiune despre Andreiu Şaguna, reînvietorul Metropoliei ortodoxe române din Ungaria.

Dl Dimitrie A. Sturdza, rĕspunde la acest discurs de recepţiune. —

Comisiunea, care e însărcinată sĕ facă raporturile asupra lucrărilor din cursul anului, se compune din dnii Alex. Xenopolu, Dr. Felix şi Gr. Tocilescu.

*

(*Distincţiune*). *Dl V. A. Urechiă,* ilustrul profesor universitar, a fost ales membru corespondent al Academiei portugheze din Coimbra.

*

(*Tenorul Dumitrescu*). Vineri séra marele artist Dumitrescu a dat o representaţie de adio în Bucureşti în folosul sindicatului ziariştilor. Tóte ziarele române apoteoséză pe regele tenorilor pentru succesul obtinut. Preşedintele sindicatului ziariştilor i-a oferit o medalie comemorativă şi o liră de argint înghirlandată cu flori de aur.

*

(*Aurelia Cionca*). Cetim în ziarele din România:

Sub augustul patronagiu al M. Sale Reginei se va da Mercuri, 15 Martie, în sala Ateneului, concertul d şórei Aurelia Cionca, tinĕra pianistă al cărei geniu s'a manifestat, cum se ştie, din cea mai fragedă copilărie. Progresele pe cari copila-fenomen le-a făcut, au mers crescând şi astăzi publicul e chemat a asculta o artistă desĕvîrşită — deşi tot e copilă încă de vîrstă — şi una din gloriile artistice ale ţerii.

NOUTĂŢI

Chirotoniri. Eminenţia Sa I. P. S. Archiepiscop şi metropolit Ioan *Metianu* a binevoit a chirotoni întru presbiter pe diaconul Macedon *Grecu*, ear pe cler. extraord. Ioan *Popa*, ales preot în Cernatul-inf. (tractul Treiscaune), întru diacon.

*

Absolvarea preoţilor dela serviciul curţilor cu juraţi. Ministrul de justiţie a adresat un circular presidenţilor tuturor tribunalelor şi curţilor cu juraţi, prin care comunică, că *toţi preoţii* sunt scutiţi de oficiul curţilor cu juraţi.

*

Mórtea lui Nicolae Dumba. Cu părere de rĕu aflăm, că ilustrul senator şi consilier intim al Maiestăţii Sale, Nicolae *Dumba*, de origine macedo-român a murit repentin Sâmbătă în Budapesta, unde mersese sĕ-şi viziteze rudele.

Dumba s'a născut în Iulie 1830 în Doebling lângă Viena; studiile le-a urmat în gimnasiul academic din Viena, apoi se consacră carierei comerciale şi după o lungă călătorie de studii în Orient luă conducerea marei ţesătorii Tattendorf lângă Wiener-Neustadt.

Marele sĕu entusiasm pentru musică şi artele frumóse îl puse în contact cu toate cercurile artistice, fiind considerat în cel mai înalt grad ca un adevĕrat Maecena al artelor. In 1856 luă conducerea societăţei artistice, fu ales vice-preşedinte al societăţei de musică şi preşedinte al societăţi de canto. Casa sa a fost un timp îndelungat centrul vieţei artistice a Vienei.

In viaţa politică intră în Iunie 1870 cînd alegătorii din Wiener-Neustadt îl aleseră deputat în Landtag.

La 1885 a renunţat la realegere şi a fost numit membru în senat. A avut un rol important în delegaţiunea Austriei, unde în calitate de raportor al comisiunei afacerilor de externe a rostit discursuri de mare importantă pentru *regatul Român.*

Nicolae Dumba urma să'şi serbeze în acest an a 70-a aniversară a naşterei sale. In cercurile amicilor săi se făceau mari preparative spre a sĕrbători într'un mod deosebit pe acest bărbat atît de popular în Viena. Se află actualmente sub presă un mare Album-Dumba, care conţine dedicaţii ale celor mai eminenţi autori şi învăţaţi.

A lăsat în urma sa o avere de 30 milióne, printre care multe proprietăţi în România.

*

Alegeri sinodale. Dela scrutiniul de Duminecă pentru alegerile de deputaţi mireni la sinodul archidiecesan se ştie până acum resultatul următor: In cercul Sibiiului sunt aleşi: Parteniu *Cosma* şi I. A. de *Preda*; în cercul Sĕliştei: Petru *Drăghiciu* şi Dr. D. P. *Barcian;* în cercul Turda: Silvestru *Moldovan* şi Dr. Ioan *Stroia*; în cercul Sighişórei Dr. Liviu de *Leményi* şi Ioan Baptist *Boiu.*

*

Promoţiune. Sâmbăta trecută a fost promovat la universitatea din Budapesta dl Octavian *Vasu*, la gradul de doctor în drepturi.

*

O intrebare. Subreuniunea învĕţătorilor din tractul Albei-Iuliei, la desfiinţarea ei, dispunea de o sumă óre care de parale: parte depusă la bancă spre fructificare, parte depusă la cassarul subreuniunei, la Dl Iuliu *Moldovan.* M'am informat din isvor sigur, că întrunindu-se în Alba-Iulia vre-o câţi-va învĕţători din tract, ar fi ridicat paralele, atât de la cassar cât şi de la bancă şi ar fi cheltuit o parte din ele.

Intreb pe Dl Moldovan, décă e adevărat ceia-ce se vorbesce? Şi décă e adevărat cât anume s'a spesat din acei bani, la aceia întrunire; cât a mai rĕmas şi cu restul ce s'a făcut? — I. *Bota*, inv.

*

Advocat norocos. Uu advocat din *Baja* a câştigat la tragerea loteriei de clasă cu o $^1/_2$ los 100.000 cor.

*

Sêrmanii Buri! Din *Fiume* se vesteşte, că în zilele acestea s'a aranjat în beneficiul vĕduvelor şi orfanilor remaşi după Burii căzuţi în luptă un concert, pentru care se făcuse mare reclam septămâni dearêndul. Cu tóte acestea la concert abia s'au presentat 15 persóne şi astfel nobilul scop nu s'a putut ajunge.

*

Afacerea pedagogiului din Cluj. In afacerea sensaţională a preparanzilor şi a directorului Orbok dela pedagogiul de stat din Cluj s'a ţinut zilele acestea o nouă anchetă sub coducerea inspectorului regesc Kozma. In cursul nouei cercetări plângerile studenţilor în cea mai mare parte s'au adeverit, şi astfel e probabil, că decisiunea ministrului în causă va fi: transferarea directorului Orbok la alt institut din patrie.

*

Disensiuni. Din o corespondenţă, ce ni se trimite estragem următórele: In comuna *Vormaga* (tractul Geógiu) preotul conducea până acuma afacerile parochiale cu bĕtrânii fruntaşi în armonie, şi aşa le-a succes a-şi ridica prin propriele străduinţe o şcólă nóuĕ corespunzetóre. Urma acum facerea preparativelor pentru edificarea bisericei. S'a întâmplat însĕ că credincioşii, neplătindu-i preotului competinţele pe mai mulţi ani, acesta a adus asupra-le execuţie şi cu acésta buna-înţelegere a dispărut.

Voind preotul în anul acesta sĕ ţină sinod parochial cu ei, nu au voit sĕ se supună conducerei preotului, ci au cerut pe protopopul sĕ le presidieze sinodul.

La 27 Februarie a. c. v. s'a şi presentat protopopul la faţa locului şi i-a succes a ţinea sinod. Preotul a presentat spre autenticare lista generală a membrilor, in care a fost indus numai pe aceia, cari în sensul Statutului organic au avut dreptul sĕ fie induşi. Partida contrară a pretins şi a reuşit sĕ fie eschişi din lista membrilor trei inşi, cari erau de partida preotului, dar nu cădeau sub rigórea §-lui 6; de altă parte a forţat primirea a trei membri, condamnaţi judecătoreşte, cari-durere-au fost aleşi şi în comitet. De epitropi s'au ales doi indivizi dintre cei mai de rând, fără de a avea vr'o avere pe numele lor. Bărbaţii fruntaşi n'au fost luaţi în considerare la constituirea organelor parochiale.

Regretăm astfel de animosităţi şi indrumăm la bună-înţelegere pe cei certăreţi; cei ce sunt în drept sĕ se foloséscă de remediile legale.

Primirea în şcólele de cadeţi.

De curênd a apărut normativul cel nou pentru primirea în şcólele c. şi reg. de cadeţi. Pentru a oferi celor interesaţi punctele necesare de orientare notăm următórele:

Şcóle de cadeţi sunt înfiinţate: *a*) pentru *infanterie:* în Viena, Budapesta, Praga, (cu un despărţĕmênt pentru trupele de teren), Königsfeld (Moravia), Pojon (cu un despărţĕmênt pentru trupele sanitare), Insbruk, Timişóra, Sibiiu, Triest, Libenau (lângă Gracz), Lobzov (lângă Cracovia), Karlsbad, Marburg, Cameniţa (lângă Petervardin), Strass (Stiria), Liov (pentru infanteriă şi vênători); *b*) pentru cavalerie: în Biserica albă moravă; *c*) pentru *artilerie*: în Viena; *d*) pentru *pioneri*: în Haimburg, (pentru pioneri, pentru regimentul de calea ferată şi telegraf.

Condiţiunile generale pentru primire sunt: 1. dreptul de cetăţén austriac resp. ungar, 2. Aptitudinea corporală pentru crescerea militară; 3. Cunoştinţa pregătitóre recerută; 4. Purtarea morală satisfăcĕtóre; 5. Etatea minimală ajunsă şi etatea maximală netrecută; 6. Solvirea la timpul sĕu a didactrului; 7. Procurarea şi conservarea unor obiecte recerute pentru adjustare din mijlóce proprii.

Cunoştinţele pregătitóre se probéză prin testimoniile şcolastice şi prin depunerea esamenului de primire cu un succes sumar de cel puţin „suficient“. Cu atestate şcolastice este a se proba, că aspirantul a absolvat clasele mai jos numite ale unei şcóle reale sau gimnasiu public, ori care are dreptul de publicitate cu un calcul general de cel puţin „suficient“, şi adecă: pentru primirea la o şcólă de cadeţi de infanterie ori cavalerie: pentru cursul prim IV clase, pentru cursul 2 V, pentru cursul 3 VI clase. In şcólele de cadeţi pentru artilerie şi pioneri, pentru cursul prim V clase; pentru cursul 2 VI. Etatea minimală şi macsimală s'a determinat astfel, că pentru primirea în cursul prim al unei şcóle de cadeţi se recere etatea de cel puţin 14, dar nu mai mare de 17 ani; pentru cursul al 2-lea al unei şcóle de cadeţi etatea de cel puţin 15 şi nu mai mare de 18 ani, pentru cursul al 3-lea al unei şcóle de cadeţi cel puţin de 16 şi nu mai mult de 19 ani.

Didactrul se determină din când în când după împrejurările generale. In timpul de faţă didactrul costă *a*) pentru fii legiuiţi sau legitimaţi ai oficerilor dela tóte trupele, ai preoţilor evangelici şi gr.-orientali, ai funcţionarilor militari, magistrilor de capelă, ai subofiţerilor şi ai gagiştilor militari dela statul armatei active, de retragere sau invalide ai marinei belice şi ai honvezimei neînregistraţi în óre-care clasă de rang 24 coróne; *b*) pentru fii legitimi şi legitimaţi ai ofiţerilor şi ai preoţilor şi funcţionarilor militari numiţi sub a) ai armatei, ai marinei belice şi ai honvezimei din reservă, pentru cei ce sunt afară de activitate şi acelora din relaţiune de evidenţă, ai oficerilor şi funcţionarilor militari dela honvezi, în relaţiune afară de serviciu, după aceea a funcţionarilor de stat aulici şi civili şi ai impiegaţilor dela curte şi civili la 160 coróne pe an; *c*) pentru fii tuturor celorlalţi cetăţeni austriaci, respective ungureşti la 300 coróne pe an. Pentru fiii persónelor numite sub b) şi c) este a se solvi în casul primirei într'o şcólă de cadeţi pioneri un didactru anual de 80, respective 160 coróne. Pentru elevii şcólei de cadeţi călăraşi este a se solvi, pe lângă asta, în cursul 3 şi 4 o sumă de 400 coróne pe an în favorul fondului înfiinţat la şcóla acésta pentru instruirea călăritului, procurarea calului de călărit şi a altor trebuinţe. Pentru fiii persónelor militare numite sub a) este a se solvi din suma de ecuitaţiune numai jumĕtate.

— Petiţiile pentru primire în şcóla de cadeţi din Budapesta sunt a se înainta comandei acelei şcóle până la 15 August a. c.

Obligațiuni

jumĕtate românești și jumĕtate unguresci, apoi

cuitanțe și contracuite

unguresci și românești, se pot procura dela **Librăria Tipografiei Archidiecesane, Sibiiu**, cu prețurile: 1 obligație 5 fil., chitanțele și contrachitanțele cu 1 cor. per sută bucăți. La cerere se trimite gratis și franco din fiecare câte o bucată de probă.

Următórele cărți se pot procura dela

Librăria archidiecesană Sibiiu:

I. C. Panțu:

Corespondența comercială .	Cor.	3·20
Procent, Promil, Interese și teoria conturilor curente .	„	0·80
Un capitol din contabilitatea duplă	„	1·—
Al doilea capitol din contabilitatea duplă	„	2·—

I. Socaciu:

Dreptul cambiai	„	4·—

— porto postal pentru fiecare 10 fil. —

Au apărut:

Juvenilia

Proză și versuri

de

Sextil Pușcariu

à 1 C. 60 fil.

Iulian Devale

Epigrame

Prețul 1 cor.

Se pot procura dela ***Librăria Archidiecesană, Sibiiu.***

Din **Tipografia și librăria archidiecesană, Sibiiu**, se póte procura:

Din vremuri apuse,

de

Iudita Secula n. *Truța.*

Broș. à 50 cr.

In **Tipografia și librăria archidiecesană Sibiiu**, se află de vêndare:

Cuvêntări bisericesci

de

Dr. Theol. George Popoviciu

protopresbiter ort. român în Lugoș

broș. à 3 cor., sau lei 3.50.

Religiune și sciință,

disertațiune

de același autor

broș. 50 fil.;

și

Cuvêntări bisericesci

de

Massillon, episcop de Clermont și membru al acad. franc.

traduse prin

Ioan Genț

paroch gr. cath. în Haieu,

Tom. I broș. 5 cor. sau lei 6.50

In ***Tipografia și librăria archidiecesană, Sibiiu,*** au apărut și se află de vêndare:

Geografia

pentru șcóle civile și superióre de fete

(originalul aprobat sub Nr. 1240/1898)

și

Istoria universală

pentru șcóle civile și superióre de fete

(originalul aprobat sub Nr. 64561/1896)

după

Alexandru Márki.

In românesce de

I. Popovici.

Prețul Geografiei leg.	**fl. 1.30**
„ **Istoriei universale leg.** . .	**„ 1.—**

In ***Tipografia și librăria archidiecesană, Sibiiu,*** a eșit de sub tipar și se află de vêndare:

Drepturile, datorințele și responsabilitatea membrilor de directiune,

de

Alfred Kormos

traducere de

Constantin Popp, funcționar la „Albina“.

Prețul broș., inclusive porto postal, fl. 1.60

„Dotațiunea Clerului“.

(Avis preoțimei nóstre.)

Este sciut, că **articlul de lege XIV. din 1898** ***despre întregirea venitelor parochiale,*** întră în valóre cu 1 Ianuariu n. 1899. Corporațiunea nóstră supremă bisericéscă, măritul congres național-bisericesc, s'a pronunțat deja pentru acceptarea sumelor de intregire, dacă înaltul guvern al țerei le va pune la disposiția consistoriilor eparchiale spre împărțire fără condițiuni umiltóre pentru biserică și clerul ei. Astfel — fiind timpul înaintat — Consistoriile eparchiale, întrucât nu au făcut deja, vor trebui sĕ facă pașii de lipsă pentru adunarea datelor privitóre la venitele sigure ale singuraticelor parochii, ca astfel sĕ se pótă judeca pe base de date temeinice. Ca sĕ se pótă purcede în chip corespundĕtor la umplerea datelor de lipsă și sĕ se pótă înduce tóte fără eventuala păgubire a celor indreptățiți, este fără îndoială necesar, ca se çunóscă toți parochii,

legea însași,

în tóte amĕnuntele ei. In scopul acesta a tradus dl Dr. *Elie Cristea* acest articlu de lege, pe care îl recomandăm în atențiunea tuturor, pe cari îi privesce. Dar chiar și după regularea generală a chestiunei de intregire legea acésta va fi pentru toți oficialii bisericei de o permanentă necesitate, căci ḑilnic se va ivi trebuința de a o consulta. Traducerea a apărut în tipografia archidiecesană și se póte procura cu prețul de 20 cr. + 3 cr. pentru porto, atât dela traducĕtor, cât și dela librăria archidiecesană.

Multe disposițiuni din lege se esplică și lămuresc prin

Instrucțiunea

care de asemenea se află la librăria archidiecesană.

Iară pe lângă acestea aruncă o deosebită lumină asupra acestei chestiuni voluminósa broșură întitulată

„Dotațiunea Clerului“

de *Ilie Dinurseni.*

apărută asemenea în tipografia archidiecesană. Costă 1 corónă.

Din acéstă instructivă broșură se va putea clerul nostru lumina asupra punctelor mai grave din amintita lege și astfel în activitatea sa parochială va putea fi orientat și va putea sci, cum are sĕ purcédă, ca sĕ rĕmâe și pentru viitor acel factor independent în organismul bisericei și neamului nostru, dela care toți mai mult aștéptă desvoltarea și promovarea intereselor nóstre de progres continuu.

Avem de vênḑare următórele scrieri de

Teodor V. Păcățian:

Principiile politicei, după Dr. F. de Holtzendorff broș.	à fl. 2.—
Libertatea, traducere după I. Stuart Mill broș. . . .	„ „ 1.--
Lupta pentru drept, trad. după Dr. R. de Ihering broș.	„ „ 1.—

Cu trimiterea prin postă plus 5 cr.

Tipografia și librăria archidiecesană,
Sibiiu.

Se află de vênḑare la

Librăria archidiecesană

1. **Almanachul învĕțătorului român**, anul I și II. Prețul unui exemplar 1 fl. v. a., partea II 70 cr., porto 5 cr.
2. **Calendarul bibliotecii nóstre pe anul 1900**, prețul 28 cr., porto 5 cr.
3. **Conferințele învĕțătoresci** din archidiecesa ort. rom. a Transilvaniei, ținute în 18/30 și 19/31 August 1898. Prețul 1 fl, porto 15 cr.
4. **Geografia pentru scólele poporale**, clasa III și IV, de *V. Goldiș*, prețul 35 cr., porto 5 cr.

Din „Biblioteca teatrală“

au apărut până acum următórele broșuri:

Nr. 1.	**Sóre cu plóie**, comedie într'un act de *Iosif Vulcan*	20 cr.
Nr. 2.	**Idil la țară**, comedie într'un act, localisată de *Maria Baiulescu*, după Juin și Flerx	20 „
Nr. 3.	**Biletul de tramvai**, comedie într'un act de *Gr. Mărunțianu*	15 „
Nr. 4.	**Un om buclucaș**, comedie într'un act, localisată de *Maria Baiulescu,* după M. Michel și Labiche . .	20 „
Nr. 5.	**Trei doctori**, comedie într'un act, localisată din l. germână de *Virginia A. Vlaicu*	20 „
Nr. 6.	**Pălăria ceasornicariului**, comedie într'un act, de Mdm. Emile de Girardin, localisată de *A. G. N.*	25 „
Nr. 7.	**Unde dai și unde crépă**, comedie în 2 acte de Alexandru Cosmar, localisată de *Iuliu Popescu* . .	25 „

Au apărut:

Semințe
din
Agrul lui Christos.

Cuvêntări bisericesci

de

Zacharia Boiu,

asesor consistorial, protopresbiter etc.

Cu binecuvêntare archierescă.

Tom. I.: **cuvêntări la tóte Duminecile de peste an.**
„ II.: „ „ „ **prasnicele și sĕrbătorile, precum și la casuale bisericesci.**
„ III.: **cuvêntări la immormêntări, parastase etc.**, 360 pagine.

Prețul fiecărui tom 3 coróne și porto postal.

Se află de vênḑare la **autorul** și la

Tipografia și librăria Archidiecesană
Sibiiu.

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.** Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 31 Sibiiu, Joi, 16/29 Martiu 1900. Anul XLVIII.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **streinătate** pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de dóuě ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond — și timbru de 60 fil. pentru fie-care publicare.

Efectele șovinismului.

Capitala Ungariei până la era constituțională avé tóte atributele unui oraș mai mult german decât maghiar.

Pe atunci nu se gândea nimene, ca la universitatea din capitală sě nu se țină prelegeri în limba germană, teatrele germâne erau în flóre, limba germână cu deosebire în administrația comunei, era limbă respectată și considerată.

A venit era dualismului și lucrurile s'au schimbat cu desěvîrșire în defavorul limbei germane, cum și în alte părți ale țerii în defavorul celorlalte limbi.

Conduși de principiul, ca sě facă din Ungaria un stat național maghiar, Maghiarii au declarat formal rěsboiu celorlalte limbi din patrie și au decretat prin legi, limba maghiară, ca limbă de stat.

Dela o margine a țerii până la cealaltă s'a înstăpânit în inimile tuturor cetățenilor de alte limbi un fel de neîncredere față de domnia maghiară — și ca la un semn dat naționalitățile au început a face reclam și a cere exercițiul liber al limbei lor în șcóle, justiție și administrație.

Reclamele au rěmas zădarnice, căci Maghiarii orbiți de patima șovinismului nu au voit sě cunóscă, că aici și alți cetățeni mai pot avé drepturi afară de ei.

S'au pus adecă pe terenul acela, altcum fórte primejdios, că patria e maghiară, și cui nu-i place nu are decât sě-și caute airea tigna și fericirea.

Cea mai mică resistență față cu tendențele de maghiarisare o au arětat Șvabii din Bănat și Rutenii.

S'au aflat chiar ómeni cuminți, cari au crezut că cu deosebire Șvabii sunt pentru tóte vremile desbrăcați de naționalitatea lor și s'au dat cum se cade după pěr.

Faptele mai recente vin și dau o categorică desmințire acestor credințe, căci Șvabii ce nu pot face aici acasă, caută sě o facă airea și încă sub scutul legilor austriace.

Au înființat adecă în capitala Austriei o reuniune a universitarilor germani din țerile corónei ungare cu scop de a elupta pentru limba germană o posiție mai démnă și de a-i asigura locul cuvenit în Ungaria.

Era lucru firesc, ca înființarea acestei reuniuni sě întimpine la frații maghiari cel mai mare resens, și tot firesc era, ca Kossuthiștii în nebuna lor pornire sě facă pe actualul ministru-președinte Széll, responsabil și pentru înființarea acestei reuniuni.

Ca-și-cum ministrul-președinte Széll ar fi ocrotit naționalitățile și limba lor mai mult ca antecesorii sei, ca-și-cum sub a lui ocârmuire s'ar fi reversat atâtea binefaceri asupra nóstră — așa îl ocăresc și fac responsabil pentru tóte pěcatele unui sistem întreg.

Sistemul cel pěcătos nu datéză dela cârmuirea dlui Széll — el s'a inaugurat încă de sub sdrobitorul de naționalități Tisza și s'a continuat sub Wekerle—Szilágyi și a ajuns culmea sub era nefericită a lui Bánffy.

Voinici, ca Komjáthy și alți tovarěși ai lui, cer cu insistență sě se inaugureze iarăși sistemul lui Bánffy și cu deosebire doresc întroducerea spionagiului și reactivarea secțiunei naționalităților.

Cu cât měsurile ce se vor lua contra nóstră vor fi mai aspre, cu atât mai mult au sě se înăsprescă raporturile între noi.

Pěcat, la nici un cas nu vom face când ne vom folosi și noi de tóte mijlócele legale pentru cultura limbei nóstre.

Maghiarii se știu valid ita în America, în România au tot felul de societăți și fără nici o grije serbéză zilele mari naționale, portând tricolorul maghiar în triumf.

Și o pot face în dragă voie, căci statul român e departe de a pune în cătuși libertatea altor popóre, fie chiar și străini pe pămêntul românesc, cum sunt cei mai mulți maghiari resfirați acolo, fără nici un rost și căpětâiu.

Și dacă așa știe tracta un stat vecin nóuě amic cu astfeliu de óspeți, cu totului tot altcum ar trebui sě fie tractamentul ce se cuvine a se aplica față de noi, — cari suntem cetățeni moșteni aici, cari am jertfit și jertfim viața nóstră pentru patrie, cari susținem cu avutul și sudórea nóstră țéra cu tóte ale ei așezăminte.

Sě se scie, că noi am ținut pept nävălirilor barbare, cu ale nóstre óse și cu al nostru sânge e îngrășat pămêntul Ardélului și al unei părți însemnate din Ungaria, și la zile grele — Maghiarii nu au sě se razime decât tot pe cetățenii acestei țeri, fie ei de ori-ce limbă și de ori-ce naționalitate.

Oameni ca Kossuth, Komjáthy et toutti quanti împing țéra spre primejdie după ce ei fățiș provócă între cetățenii patriei *„bellum omnium contra omnes"*.

Ne temem, mult ne temem sě nu fie rětăcirea cea de apoi, mai mare ca cea dintâiu — și ne temem, că ori cât de chipsuiți suntem și ori cât cercăm sě evităm conflictul, sě vor afla ómeni cu mai puțin astêmpěr și nu vor avé răbdarea și cumpětul cuvenit, ca sě fie în linisce față cu provocările ce ni se fac zi de zi. Consilierii statului ar trebui sě fie în clar, că pe Români nu-i mai pot nimici astăzi Maghiarii, ori cât de puternici și de tari se țin, și mai înțelepțesce vor lucra, décă în loc sě-i ațițe în continu, vor afla un modus vivendi pentru restabilirea păcei și a bunei înțelegeri. Terorismul celor dela „Egyetértés" n'are sě fie normativ pentru guvern.

Scim noi bine, că ei ar dori ca Széll Kálmán sě persecute mai ales pe ómeni cu carte, și pe preoți — atunci ar fi mare patriot, ar fi un idol la care s'ar închina, pe când acum e și el un trădător alăturea cu românii și cu fii celorlalte naționalități něpăstuite.

Drumul e deschis și ministrul președinte al Ungariei n'are decât sě alégă între osanele și imnurile de laudă ce i le vor cânta cei dela „Egyetértés" séu sě sufere și mai departe sě'l înroleze în șirul trădătorilor de patrie.

Cursa e pusă — noi însě n'avem cuvênt sě ne temem că'l vor prinde, pentru-că din mila lui Dzeu în Ungaria mai sunt și alți factori decât fiul tătâne-seu și astăzi mai mult ca ori când, de acei factori trebue sě sě țină cont.

Stările din Austria ar trebui sě fie un „memento" pentru maghiari, incât nu și-au perdut mințile de tot — și cine garantéză că stările din Austria de azi, nu pot străbate și în Ungaria mai ales, că afară de maghiari nici un popor nu póte fi mulțumit cu libertatea și mai puțin cu ocârmuirea cea vitregă de care sunt părtașe naționalitățile din patrie.

Contele Apponyi Albert despre ideea păcii.

In adunarea de Luni a Reuniunei jurnaliștilor maghiari a luat cuvêntul contele A. *Apponyi* pentru formarea grupului maghiar al ligei internaționale de pressă, în scopul sprigінirei ideii de pace, și a promovării activității arbitragielor internaționale. Apponyi a accentuat, că voește sě revindice națiunei maghiare gloria de a fi luat rolul inițiator în formarea acestei alianțe, și în urma discursului seu s'a constituit numai decât grupul maghiar.

Redăm părțile principale din acest discurs:

Ideea fundamentală a ligei e fórte simplă: rěsboiul e în interesul câtorva politici și bărbați de stat ambițioși, dar nici-odată în interesul popórelor. Și deóre-ce parlamentele de astăzi asigură poporului influență asupra conducerei afacerilor de stat, sunt chemați în prima linie representanții poporului, sě aducă la valóre acest interes general de pace. Mișcarea în sensul acesta s'a pus în curgere la anul 1888 în Paris, când sub presidiul lui Frideric Passy, s'au întrunit representanții parlamentului englez și francez la o consfătuire, pentru a afla modalitățile, între cari sě se aplaneze pe cale paci-

---

FOIȚA

Fără inimă.

Telefonul iar a sunat.

Gingașa și frumósa Linda a bătut mănióśă cu piciorul în pămênt. Indisposiția i-a tras brazde pe fruntea-i albă ca zăpada.

— Intr'adevěr e teribil, — zise agitată cătră mamă-sa, — din precauțiune din nou am întrebat pe croitoriu, fi-mi va gata costumul la têmp . . . și închipuește-ți . . . brodărésa principală e bolnavă . . . i-au trimis la locuință stofa. . . firesce la capătul lumii . . . afară în strada Solitarilor . . . în etagiul al patrulea. Acolo trebue sě merg cu trăsura, ca sě-l probez. Ce zici la tóte acestea?

— Intr'adevěr, dragă, acésta-i destul de neplăcut . . . eu aș îmbrăca o haină dintre cele gata.

— Eu însě aceea nu o voiu face. Căci, ori va fi gata costumul acela de catifea cu flori albastre, și voiu merge la bal, ori nu va fi gata, și atunci voiu remânea acasă.

— Și mirele-ți?

Fetița agitată a dat din uměr și a strimbat urît din gură.

— Ah, dór' în zilele din urmă și așa a trebuit sě sufer destulă amărăciune dela el. Intr'adevěr e înfiorător, câți bolnavi sunt... și tocmai acuma are atâta de lucru. Ar putea sě lase acea îngrijire gratuită a seracilor, acum, când și așa . . .

S'a oprit repentin.

— . . . când și așa ne va fi ginere, așa e, că aceea ai voit sě zici . . . Da, Lindă, eu de altcum nu mě mir de așa ceva. Bărbații sunt nebunatici.

Tatălui-těu însě îi place de el.

Mie nu, mamă. Adeseori rîd în ascuns, când îmi stă înainte cu ideile lui de mêntuitoriu. Ba încă sciu și aceea, că mě prețuesce prea mult, dar eu nu vreau sě apar altcum, decât așa cum sum . . . lucrul mě supěră.

Cu degetele-i nervóse a frecat o orchidee lila-deschisă, ce era pe masă într'un cristal de Veneția, apoi a sunat degrabă clopoțelul:

— Ioane, călésa, dar iute!... Dta încă vii cu mine.

— Și totuși? — a cutezat mamă-sa a întreba. — Apoi ce sě zic lui Tiberiu, de va veni.

— Are atâta de lucru, încât abia o sě vină până de séră. Apoi cum sě și aibă têmp pe séma miresei sale, când cutare spălătorésă tușesce, ori vre-un copil rěsfěțat și-a sdrobit nasul pe stradă.

Fața-i frumósă și regulată s'a diformat de tot rostind cuvintele acestea batjocoritóre.

— Pa, mamă! — a zis apoi scurt.

Linda cu acestea și-a luat mantaua pe sine, s'a urcat în trăsură și a mânat numai decât.

Mamă-sa s'a uitat după ea din feréstră, suspinând.

— Va avea mult něcas cu ea, sěracul . . . acum încă o iubesce, o adóră . . . dar ce va fi atunci, când o va cunósce în realitatea ei. Deu, o-am prea rěsfěțat, și încă din sémă afară; n'a fost lucru cu minte, dar acum e târziu, târziu . . .

Și cu mânile și-a acoperit fața.

Linda într'aceea a sosit... „la capětul lumii". Ioan a căutat în consemnarea locuințelor.

— In curtea dinapoi în etagiul al patrulea, — însciință el...

— Iacă și asta! — a zis fata busumflată.

'Și-a ridicat haina de materie fină și cu pași elastici a trecut prin curtea spațiósă în edificiul dinděrět.

Ce trepte fără gust și murdare... apoi acel miros abundant și de multe feluri... Cum și póte locui în astfel de loc o brodărésă, căci pot sě umble le ea și dame mari.

In fine au ajuns deasupra. Linda abia a cutezat sě resufle, nasul și-l'a ascuns în batista-i brodată.

— Bate numai, Ioane, — a zis lacheului, — apoi întrébă, pot vorbi cu femeea Zidariu.

O copilă modestă a deschis ușa și a privit cu ochí mari inteligenți la cei de afară.

— Mama e ceva mai bine astăzi — a respuns la intrebarea feciorului. — Deaséră tot într'una brodéză, nici astă nópte n'a dormit, fiindu-i lucrul atât de grabníc.

— Dumnezeul meu, sêrmăna femee, — a suspinat Ioan, dându-se inlături, ca sě facă loc stăpânei sale înainte.

Acésta pășesce resolută în odaie, unde o femee cu infățișarea bolnavă stătea lângă o mare ramă de brodat. Un ochiu îi era legat. Degetele-i sîrguinciόse neîntrerupt alunecă în sus și în jos pe pânzătura fină nică diferenţele dintre aceste dóue state şi dintre statele unite. De atunci uniunea parlamentară a ţinut mai multe conferenţe, şi astăzi afară de Grecia nu este stat constituţional în Europa, care n'ar avé representanţi în acéstă ligă a păcii, ba în anul trecut au participat la conferenţă şi Statele unite din America.

Membrii acestei uniuni, fiind bărbaţi cu influinţă directă asupra afacerilor de stat, sunt reduşi la o moderaţiune óre-care, pe când liga universală pentru pace nu e legată de astfel de consideraţii, ci póte merge cât de departe cu postulatele şi aspiraţiunile sale. Unele probleme însě, precum tema desarmărei, au fost scóse din sfera problemelor conferinţei de pace internaţionale.

Conferenţa a mânecat adecă fórte corect dela opiniunea, că întâi trebue delăturate rěsbóiele şi numai apoi se póte vorbi de desarmare. Resultatele au confirmat aceste vederi. In a. 1895 a fost elaborat din partea senatorului belgian Decamps un memorand în chestia curţilor de arbitri. Acéstă chestie a venit la discuţie şi în conferenţa din *Haaga*, despre care s'a afirmat că s'a terminat cu fiasco. Fapt e, că ideea desarmărei pusă de contele Muravieff în prima linie, a trebuit sě retrogradeze şi în locul ei a fost primit proiectul făcut de Decamps despre arbitraj. Se zice fireşte, că ideea păcii în forma acésta n'are nici un preţ, căci numai acele state se adreséză la arbitrii, care voesc. Dacă ar sta acéstă obiecţiune, atunci spitalele, bisericile şi şcólele ar trebui închise; scriitorii ar trebui sě pună jos péna; statul sě casseze judecătoriile, deórece spitalele nu pot stârpi tóte bólele; bisericile, şi judecătoriile nu pot împedeca comiterea pěcatelor, nici şcólele nu pot alunga cu totul ignoranţa.

Ei bine, la aşa ceva rěspunsul e gata, spunênd: că nu putem stîrpi crimele, dar totuşi e mare deosebire, dacă anual se comit într'un oraş 2 hoţii sau 10, sau dacă într'o comună se află un beţiv, ori întrégă comună e dată în braţele acestui viţiu. Idealul nu-l putem ajunge pe nici un teren, dar ne putem apropia de el. Aşa stá şi cu ideea păcei. Dacă ne va succede sě împedecăm un singur rěsboi în decursul unui secol, am şters lacrămile a sute de mii şi milióne şi am asigurat binele moral şi material al acelora.

Prin conferinţa dela Haaga s'a creat o nóuă situaţiune. Edificiul s'a clădit şi a rěmas ca proxima conferinţă sě lucreze pentru desvoltarea lui, ca naţiunile şi puterile sě fie înduplecate a şi-l apropria. Mişcarea în sensul acesta trebue sě trécă asupra câştigărei opiniunei publice pentru ideea de pace.

Pressa singură e în stare sě propage ideea şi sě-i asigure aderenţi în cercuri cât mai largi ale opiniunei publice. Ea trebue sě lumineze naţiunea, că acésta lucréză mai cuminte, dacă încredinţéză dreptăţii apărarea causei, decât dacă prin rěsboi o hazardéză. Trebue organisaţi în interesul ideei de pace toţi acei factori ai puterii de stat, cari ies din popor, precum dreptul de asociare şi întrunire, presa şi parlamentul. Dorinţa vorbitorului e, ca naţiunea maghiară sě aibă un rol conducětor în organisarea pressei în direcţiunea acésta. In trecut Maghiarii şi-au asigurat unii titli la simpatiile statelor strěine, dar omenimea nu plăteşte pensiuni, simpatiile trebue totdeuna de nou câştigate.

Dela adunarea municipală a comitatului Sibiiu.

Adunarea municipală de ieri a fost fórte bine cercetată.

S'a deschis la ciasurile 9 a. m. prin comitele-suprem Thalmann. Membrii români binişor representaţi. De faţă au fost următorii:

Dr. *Amos Frâncu*, advocat, Dr. L. *Leményi*, advocat, *Ioan A. de Preda*, advocat, asesorii: M. *Voileanu*, N. *Ivan*, Z. *Boiu*. Profesorii: I. *Ghibu*, Dr. I. *Stroia*; N. *Henţiu*, notar în Sělişte, V. *Iordăşianu*, E. *Verzariu*, funcţionari, T. *Popescu*, comerciant, P. *Imběruş*, — din Sibiiu; preotul *Florian* din Racoviţa, preotul *Manta* din Gurarîului, protop. *Cândea* din Avrig, protop. *Medean* din Sebeş.-săs., preotul T. *Doican* din Sebeşul-de-jos, preotul *Popoviciu* din Sadu, *Bozdog* din Veştem etc.

De interes general a fost rěspunsul ce avé sě-l dee domnul v.-comite la interpelările din şedinţa trecută adresate în cestiunea „Iancu“ şi în afacerea îndrumărilor ce ar fi sě se dee procurorilor de a nu face politică în pledoarele lor.

Lipsind interpelanţii — din cause motivate — interpelaţia Drului N. Comşa 'şi-a însuşit-o Dr. Amos Frâncu — şi aşa vicecomitele a şi dat rěspunsul — puţin satisfăcětor şi primit cu mare nemulţumire de către toţi Românii presenţi în adunare. Dr. Frâncu a replicat că asupra causei unui popor atacat nu se discută — ci poporul se afirmă şi se va afirma şi cu acésta afacerea s'a terminat.

La interpelaţia membrului Z. Mureşan vicecomitele a promis că va rěspunde în şedinţa proximă.

Tot atât de interesant a fost şi punctul din program referitor la statutul pentru încuartirarea miliţiei şi desdaunarea oraşului Sibiiu pentru întreţinerea şi zidirea casarmelor.

Din însărcinarea clubului român a luat cuvêntul membrul Nicolau *Ivan* şi a combătut statutul care conţine disposiţii agravante pentru populaţia din comitat şi garantéză privilegii oraşului Sibiiu, afirmative pe basa unor drepturi vechi aquirate, pre cari vorbitoriul nu le recunósce, nici nu le póte accepta stând aceste în contrazicere cu legile din vigóre, şi anume cu § 5 al art. de lege 42 din 1870, după care statutul din vorbă cu privilegiile trebuia publicat — dar de fapt nu s'au publicat şi prin urmare ca nepus în lucrare, nu póte fi normativ pentru nimenea şi mai ales nu, pentru cei ce au sě supórte sarcini!

A arătat netemeinicia cererei oraşului Sibiiu, cari încaséză la an preste 63.000 fl. chirii dela erariul militar şi dela cantine; a arătat că venitele corespund unei investiri de preste un milion şi jumětate, cea ce Sibiiul nu a învestit în casarme şi a arătat că din venite se acoper ratele de amortisaţie şi casarmele după 40 ani remân proprietate ale oraşului Sibiiu, drept ce nu recunósce nici o îndreptăţire celor dela magistrat sě céră adause şi mai puţin se teme de ameninţările cu proces, ci sě se ia întreg proiectul dela ordinea zilei ca unul ce jigneşte interesele populaţiunei şi sě nu sě pună de basă la desbaterea specială.

Arz v. Straussenburg, unul din cei mai de frunte conducători ai saşilor, bărbat cu posiţie distinsă şi mare influinţă, şi-a pus în cumpěnă chiar şi autoritatea proprie pentru salvarea intereselor oraşului Sibiiu, dar a fost combătut de însuşi presidentul clubului român I. A. de Preda cu argumente puternice şi cu o logică sdrobitóre, argumente, cari au căşunat perirea întregului statut.

Incheiată discuţia — propunerea membrului N. *Ivan* s'a pus la vot şi horibile dictu, — a întrunit, majoritatea, alăturându-se aprópe toţi membri saşi din comune la propunerea de a nu sě primi nici în general statutul.

A urmat o scenă care nu s'a mai petrecut în sala comitatului.

Pe conducětorii saşi pentru prima dată i-a părăsit propriul lor popor, căci au apěrat şi s'au expus pentru o causă nedréptă. Onóre cetăţenilor saşi, cari s'au ştiut emancipa de sub jugul disciplinei de partid şi au votat după cea mai curată convingere a conştiinţei lor.

Sibienii, respective cei dela magistrat după acest act au rěmas încremeniţi şi opăriţi.

Oare cuminţi-se-vor din acésta? vom vedé.

Raportorul.

Revistă externă

Budgetul României.

Comisiunea budgetară şi-a terminat raportul asupra budgetului statului pe a. 1900—1901, în care se presintă un escedent de 7 milióne. Venitele sunt preliminate cu 245.220.000 frci, din cari 28 milióne se acoper din nouele imposite şi din surse auxiliare. Spesele sunt de 238.150.000 fr. faţă de 228,800.000 din anul trecut.

*

Monumentul lui Garibaldi.

In *Dijon* (Francia) s'a făcut în presenţa numěróselor deputaţiuni şi a unui public imens desvělirea monumentului lui Garibaldi. A fost de faţă şi ministrul de instrucţiune frances *Leygues*, care a rostit o vorbire în memoria eroului italian şi a frăţiei italiano-francese.

NOUTĂŢI

Căsătoria moştenitorului de tron. De mai mult timp circulă ştiri despre căsătoria archiducelui *Francisc Ferdinand* cu contesa Sofia *Chotek*. Intru cât sunt basate sau nu aceste versiuni, nu se póte spune apriat. Astfel mai nou se anunţă, că cununia archiducelui se va serba în sěptămâna viitóre în Drezda. Se zice, că Monarchul şi-ar fi dat consimţěmêntul la acéstă căsătorie şi ar fi acordat contesei Chotek titlul de princesă de Conopist.

*

Contesa Lónyai. Precum se comunică din Viena, fiind căsătoria archiducesei Stefania cu contele Lónyai încheiată în condiţii de rang neegal, după principiile dominante la curte, contesa Stefania Lónyai nu mai póte reflecta pe teritoriul monarchiei austro-ungare la titlul de „alteţă regală“, nici la rangul de „ducesă de Belgia“ şi „ducesă de Sachsen-Koburg“. Decisul acesta a fost comunicat oficiului mareşalului-suprem de curte, care va înstiinţa despre acésta pe tóte oficiile de curte şi de stat.

*

Deputaţi sinodali. După informaţiunile nóstre la sinodul archidiecesan s'au ales încă următori deputaţi mireni:

In cercul Sebeşului Dr. Eugeniu *Meţianu*, advocat şi Ioan *Henteş*, pretor, în cercul Albei-Iuliei Michail *Cirlea* notariu public şi Dr. Vasiliu *Bologa*, director al scólei civ. de fete, în cercul Devei: Dr. Ioan *Mihu* director de bancă, şi Iosif *Orbonaş*, pretor, în cercul Câmpenilor Dr. Vasiliu *Preda*, advocat şi Dr. Zosim *Chirtop*, advocat, în cercul Cluşului Leontin *Simonescu* secretar metropolitan şi Demetriu *Comşa*, profesor seminarial, în cercul Târnavei Dr. Nicolau *Vecerdea*, Dr. *Ioan Ivan*, adv., în cercul Treiscaunelor Iosif *Puşcariu* advocat, şi Dr. Iancu *Meţianu* proprietariu; în cercul Braşovului Virgil *Oniţ* director gimnasial şi Arseniu *Vlaicu* director la şcóla comercială; în cercul Branului Ioan cav. de *Puşcariu* septemvir pensionat şi Nicolau *Garoiu* advocat, în cercul Făgăraşului Dr. Ioan *Şenchea* advocat şi George *Borzea* notar cercual.

*

Din Alba-Iulia ni-se scrie: Sunt numai 10—15 ani, de când a dóua parochie ortodoxă-română din Alba-Iulia, suburbiul Maierii de jos, e ocupată de actualul nostru paroch: M. O. D. Florian Rusan, de present şi administrator protopopesc al acestui tract.

---

desemnând cirade admirabile cu fir aurit pe pompósa catifea. Se vede, că nu se odichneşte nici un minut, ci se gârboveşte adânc plecată pe scaun.

— Mămucă, o dómnă este aici.

Femeia se sparie şi ostenită se îndréptă în sus.

Linda păşesce la ea.

— Bună ziua, jupânésă Zidariu — o salută.

— Eu sum dama aceea, care am comandat costumul pe balul signat din astă séră. Sunt desperată, că nu va fi gata, şi mai bine am făcut drumul acesta teribil, că, dacă se póte, sě-l probez. Fireşte — a continuat privind împrejur prin odaia sěrăcăciósă — altcum mi-am închipuit. — Ar fi neiertabil, dacă m'aţi lăsa pe jos. M'am ostenit de mórte în telefonarea cea multă, până ce ţi-am putut afla adresa.

— Il voi găta — o încredinţă femeia — şi chiar dacă nu mi-ar trece durerile acestea gróznice, tot nu mě voiu ridica dela lucru până ce nu va fi gata... sě fii, mě rog, liniştită... încă nici odată nu am fost nepunctuósă... dar bóla acésta neaşteptată, ... şi tocmai pe ochi mi s'a aruncat.

— Mama tot într'una se légă cu ghiaţă la cap, de dóuě zile, de dóuě nopţi... cu tóte că doctorul atât de strict o-a oprit dela lucru şi totuşi lucră, — se tânguia mica copilă, umplându-i-se ochii de lacrămi.

Linda privea numai la mânile lucrătóre, cari abia se atingeau de catiféua scumpă albastră.

— Chiar de va costa cu un floren sau doi mai mult, nu-mi va păsa, jupânésă Zidariu, dar pe opt óre trebue sě fie gata. Póte veni după el feciorul? De nu s'ar potrivi ceva, va îndrepta cameriera.

— Pe opt,... pe opt... Dumnezeul meu, abia dacă va putea fi gata.

Nerăbdătóre privea Linda la brodărie şi o fixa prin lorgnon:

— Şi cât e de inegal — critisa — chiar când am voit ceva deosebit de pompos... atât mě bucuram de haina asta...

Vocea i-s'a muiat mai în plâns.

— Dar pe alesul inimei vrei sě-l încânţi cu el? — observă confidenţial brodărésa, fără ca sě privéscă în sus.

— Asta e secundar, respunse Linda dar am voit ceva deosebit pe bal, şi repet, adună-ţi tóte puterile şi te sileşte. Altcum firma fórte uşor póte perde pentru d-ta un bun cumpărătoriu. De-'l vei găta însě, atunci chiar şi eu îţi voiu da de lucru.

— Dar Lindă!

O voce seriósă, mustrătóre s'a auzit în dosul ei.

...Un domn tinĕr, a păşit între cele dóuě femei... cu obrazul înroşit, cu brazde de mănie pe frunte.

Tîněra fată s'a spăriat.

— Tiberiu... tu aici?

Dar şi femeia s'a sguduit.

— Dl doctor... D-zeul meu, la acésta nici nu m'am cugetat, ca încă odată sě-şi iee ostenélă şi sě se întórcă... dar sě nu vě măniaţi, că lucrez, într'adevěr sunt mai bine ...drept, că durerea încă tot o mai simţesc... dar pânea...

— Numai decât sě pui jos lucrul, jupânésă Zidariu. Nu eşti datóre niměrui, ca sě-ţi jertfeşti sănětatea şi viaţa pentru distracţia cuiva. Dama, care a comandat costumul acesta, se va şti ea ajuta şi altcum...

— Nu se póte, Tiberiu, tu ştii, că costumul acesta este al meu, şi de séră vréu sě-l iau pe mine...

— Tocmai pentru aceea vei abzice de el, şi nu-ţi vei îngreuna conştiinţa cu vr'un pěcat mare.

Fata n'a rěspuns nimic, ci cu o mişcare dispreţuitóre s'a întins după muftul-cincilla, ce şi-l'a fost pus pe masă, apoi mănióså s'a întors spre uşe, de acolo a mai privit odată înděrěpt şi a salutat rece pe femeia palidă ca mortul: „Adieu!“, mai adăugênd următórele cuvinte:

— Trimite tóte înapoi la firmă, cu avisul, că nu mai am lipsă de nimic.

— Dar d-şóră, vě rog, d-şóră, — se plângea brodărésa...

— Tiberiu, vii cu mine? — a întrebat fata din prag.

— Te rog Lindă, mergi numai înainte, te ajung.

Ioan a fugit pe scări înjos şi a deschis uşa calesei. Tiněrul medic peste câteva minute a fost jos şi el.

Caii au luat'o la fugă.

Purtarea Lindei a fost bătătoriu de rece. Mănia şi îndârjirea o au silit sě tacă, tot aşa şi pe tiněrul plin de sentimente sublime şi umane. Au şezut o bucată de vreme fără de a vorbi ceva.

— Curiósă întâlnire, — a zis în urmă fata — aşa dară erai mai de multă vreme în sus? Şi aşa probabil ai şi ascultat?

Şi nespusă este mângăerea nóstră, când ne gândim la atunci şi acum.

Atunci o parochie în veştejire, aprópe în apunere, astăzi o parochie în flóre, în putere şi vază. In primăvara acésta, ca din pământ vedem, că ne resare o casă parochială în apropierea bisericii, înaltă, spaţiósă, de o situaţie admirabilă şi igienică, ce ar face onor ori şi cărei cetăţi.

Ca din pământ, zic, ne resare acéstă zidire preţiósă, căci noi parochienii singuratici nu simţim nici o greutate, ca şi pân' aci, lucrul se face totuşi spre mărirea lui Dumnezeu şi întru mulţămirea nóstră. Venerabilul nostru paroch, cu al seu neobosit zel, cum a dispus, cum n-a dispus, destul, că faptul grăiesce mai ademenitor, decât ori-care limbă. Şi n'avea unde sĕ-şi plece capul la venirea sa în parochia nórtră, iar acum meritată locuinţă i-se pregăteşte.

Rêvna, devotamentul şi inima curată, mai frumósă recunoştinţă decât acésta nu puté avé, dela poporul seu credincios.

Aşa ne vom puté explica deosebirea de odată şi acum, când biserica părăginită a ajuns sĕ fie adevĕrată casă a lui Dumnezeu, cercetată cu mare interes de creştinii sei, cu podóbe şi ornamente impunĕtóre, ear ritualele cu cântările înălţătóre. Fericit poporul, căruia D-zeu i-a rênduit asemenea păstor sufletesc!

Nu vreau sĕ trécă de laudă aceste cuvinte, faptele numai le constat, căci ele sunt spre mărirea lui Dumnezeu şi a bisericii sale. *Un credincios.*

*

Prelegere economică în Sĕlişte, va ţinea dl adv. Preda, Duminecă la 1 Aprile st. nou, la 4½ óre d. pr., din ramul legumăritului, vorbind despre cultura sparangelului şi a ciupercilor.

*

Sinodul protopresbiteral al Clujului s'a ţinut la 29 Febr. v. S'a oficiat mai întâi pelângă participarea membrilor sinodali, parastas solemn pentru odichna sufletului fericitului binefăcĕtor *Emanuil Gozsdu.* La actul acesta de pietate — ni se scrie — n'a fost present nici unul dintre numeroşii tineri universitari, cari beneficiază din fundaţiunea marelui Mecenate, şi din acésta corespondentul face conclusii pesimiste. (Observăm însĕ, că sĕrbarea actului a fost în o zi de rênd, deci tinerii au fost ocupaţi cu prelegerile, de altă parte nu ştim, dacă au fost avisaţi, sau nu? — Red).

Raportul despre starea protopresbiteratului arată o stare încâtva mulţumitóre. Sinodul a adoptat dorinţa parochiei *Bonţida*, de a fi anexată la tractul Clujului. Sinodul se pronunţă contra reducerei protopresbiteratelor.

*

Societate pentru valorisarea poamelor şi legumelor. In *Deva* s'a constituit un comitet în frunte cu fişpanul comitatului Hunedoarei contele Nicolau Bethlen, între cari se află şi Dr. Ioan *Mihu*, presidentul Reuniunei române de agricultură din comitatul Hunedoara, baronul Gavriil *Jósika*, deputat dietal şi vicepresident al Reuniunei agronomice transilvane, br. Alexiu Nopcsa cum şi alţi opt proprietari. Acest comitet a lansat un apel în scopul înfiinţării unei societăţi pe acţii pentru *valorisarea poamelor* şi *legumelor*, ca producenţii sĕ aibă câştig mai convenabil după productele lor. E ştiut că în părţile ardelene, cu deosebire în comitatele Alba-inferioară, Bistriţa, Braşov, Hunedoara, Têrnave, Murĕş-Turda, Sibiiu, Turda-Arieş, Odorheiu, cum şi în comitatele învecinate cu Hunedoara —Arad şi Caraş-Severin — cu deosebire producţiunea de poame a luat un puternic avênt şi poate susţiné concurenţa chiar şi cu străinătatea. Ştiut este şi aceea, că poamele de calitate mai inferioară, cari ca poame crude nu pot fi puse în vânzare, producenţii le prelucră, dar această prelucrare, în lipsa de fabrice corespunzetoare şi une-ori şi în lipsa de priceperea recerută, nu se face aşa, ca derivatele poamelor sĕ poată fi valorisate cu cel mai mare preţ posibil. Acestui neajuns voesc sĕ-'i vină în ajutor iniţiatorii societăţei *„Transilvania, însoţire pentru valorisarea şi prelucrarea poamelor şi legumelor după sistemul fabricilor"*, care întru promovarea acestui scop, între altele, va organisa esposiţii de poame şi legume, şi din o parte a venitului va împărţi după timp şi ocasiune premii între producenţi, ear' după consolidarea întreprinderei va înfiinţa la locuri potrivite colonii filiale. Sediul societăţei va fi în *Deva* (comitatul Hunedoara); capitalul de fundare va fi 200.00 coróne în 4000 bilete de participare (quote) à 50 coróne, cari se vor plăti în trei rate: 20 cor. la 1 Maiu, 20 c. la 15 Iunie şi 10 c. la 1 August 1900. Participantul e solidar numai până la numĕrul biletelor de participare. Amĕnuntele se vor statori în adunarea generală constituantă, care se va ţiné la finea lunei Aprilie a. c. Informaţiuni dă referentul comitetului, Alexandru *Simon* în Deva.

O coală de subscriere se află depusă la redacţiunea ziarului nostru.

— Am vĕzut, că trăsura îţi stă înaintea casei, şi m'am grăbit pe scară în sus, necugetând la altceva, decât la aceea, că inima-ţi blândă de fată o îndémnă o pornire nobilă, ca sĕ alineze cu vre-un cuvênt bun şi de mângăere durerea femeei sĕrace şi bolnave ... Dar cât de grozav m'am înşelat! Ce cuvinte aspre, fără iubire şi neumane mi-au lovit urechile: Credeam că visez. Acésta sĕ fie Linda mea cea afabilă, surizetóre, în sufletul căreia am căutat tesaur. Ah, cât de amar trebue sĕ sufer, că atât de amar m'am înşelat în tine; — cât de pe neaşteptate mi-a apus sórele vieţii!

Şi, ca şi când ar fi plâns, şi-a acoperit faţa pe un moment cu mâna. Apoi a ajutat pe fată sĕ se cobóre din calésă şi o-a condus de braţ pe scară. In salon s'au oprit.

— Vii de séră la bal? l'a întrebat fata repede.

— Gluma de carneval — a trecut. Au dór nu simţesci, că masca ţi-a căzut?... Sĕ fii fericită, Lindă, — pentru totdeauna! Pentru tine cam de timpuriu te-ai demascat dar pentru mine tocmai la timp!

După „M—g." Traducere de (*gh*).

---

*

De-ale Expositiei. Intre cele mai de căpetenie curiozităţi ale expoziţiei din Paris — lăsênd la o parte strada în care sunt înşiruite paviliónele naţiunilor, se enumĕră *Castelul de apă* şi *Palatul Femeei.*

Castelul de apă e aşezat pe un lac, făcut artificial, el va conţine tóte felurile de distracţii şi negreşit va atrage mulţi vizitatori. Castelul de apă a rĕmas în urmă cu construirea din causa vremei nefavorabile.

La exposiţiunea universală din Chicago, a fost deja un *Palais des femmes.*

In Paris se construeşte acum un splendid *Palat al femeei.* In acest palat, femeea va găsi un fel de cămin, va fi ca la ea acasă.

Se póte odihni, póte se admire toaletele cele mai felurite, sĕ comande şi sĕ cumpere, sĕ-şi aranjeze toaleta, etc.

Aici găseşte odăi de locuit, budoare şi salóne, camere de toalete, croitori, cismari, coafori, în sfîrşit tot, tot ce e necesar. Se póte dejuna, se póte prânzi şi lua ciaiul, căci în *Palatul Femeei* se găsesc un restaurant şi o cofetărie. Dar afară de acestea, femeia póte găsi în palatul ei, tot ceea-ce o intereséză atât ca gospodină, cât şi ca mamă. Obiecte relative la educaţiunea copiilor şi la educaţiunea ei proprie, instalaţiuni cuhniare etc.

Dar nici partea distractivă nu e omisă. In etagiul întâi, unde visitatorii vor fi urcaţi cu ascensóre electrice, e o sală de teatru, în care se vor da concerte. Pentru copii se va aranja un teatru de umbre.

In fie care Joi şi Duminecă se vor da representaţiuni pentru copii, în care vor juca numai copii.

Palatul Femeei e aşezat lângă turnul Eiffel şi architectul însărcinat cu construirea lui e Pontremoli.

Din public*).

Dare de sémă şi mulţumită publică.

Cu ocasiunea producţiunei teatrale-declamatorice, arangiată de inteligenţa română din Şercăiţa-Bucium la 30 Ianuarie v. (11. Februarie n.) a. c., în localitatea scólei române din Şercăiţa, au incurs preste tot: 96 cor. 46 b., şi s'au spesat: 80 cor. 12 b., rĕmânênd un venit curat de: 16 cor. 34 b., cari s'au şi predat destinaţiunei.

Au incurs suprasolviri şi oferte benevole dela următorii marinimoşi p. t. domni: Iuliu Dombradi, pretor, 3 cor., Dumitru Bărbat, preot, Petru Bărbat, v. not., Pantilimon Nastea, câte 2 cor.; Iosif Opriş, preot, 1 cor. 20 b.; George Dobrin, înv., Reszner Mihály, veterinar, Schneider, apot., Nicolae Bărbat, preot, George Pop, preot, George Bărbat, înv. pens., Alecse Bărbat, prim., Leonte Oancea, prop., Agaton Popa, prop., I. Ienci, Moriţz Licht, fie-care câte 1. cor.; Galateon Ganea înv., Petru Debu, preot, câte 40 b.; Nicolae Boier, înv. 20 b., Salamon Licht 6 cor. 26 b.

Ne împlinim o plăcută datorinţă, când venim a mulţumi şi pe acéstă cale tuturor acelor p. t. dni, cari într'un mod séu altul, au contribuit la reuşita acestei petreceri, — şi în special stim. familii din Bucium: Fam. George Dobrin, înv. cl. sup. Voila, Aurel Opriş, înv., Nicolae Ghircoiaş, prim. şi Octavian Dobrin, tutor gen., cari au binevoit a lua parte activă la arangiarea producţiunei; — de asemenea şi dlui Visarion Bica, înv. în Şinca nouă.

Şercăiţa, luna lui Februarie 1900.

Pentru comit. arangiator:

D. Bărbat.

*

Mulţumită publică.

Cu ocasiunea producţiunei teatrale împreunată cu cântări şi joc, ţinută în Boiţa la 7 Ianuarie n. anul curent, au incurs suprasolviri de la următorii P. T. domni:

Iosif Macsim, prof. în Braşov 4 cor.; Ioan Tănase înv. în Rod 80 fil.; Ioan Druhora, preot 1 cor. 60 fil.; Ioan I. Clóje, 3 cor. 20 fil. Frangu Constantinescu, 2 cor. 40 fil.; Vasilie I. Clóje, 2 cor.; Ioan Brătilescu 1 cor.; Bartis Imre 80 fil; Ioan Vasiu 80 fil.; Petru Indrieşiu, not. 40 fil.; Szabó Lajos 20 fil.; toţi din Boiţa. Venitul curat e dat în mâna cassariului, cu meniţiunea de a se procura cărţi pentru biblioteca şcolară din loc. Priméscă şi pe acéstă cale, căldurósa nóstră mulţumită toţi binefăcătorii şi sprigitorii, cari cu suprasolvirile şi presenţa dlor, au contribuit la succesul moral şi material al producţiunii aceleia.

Boiţa, în 8 Martie n. 1900.

Ioan Brătilescu — *Teofil Căliman*

epitrop cassar — invĕţător

Dela „Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiiu".

(Impărţire de seminţe).

In şedinţa sa, ţinută la datul de jos, comitetul central al „Reuniunei române de agricultură din comitatul Sibiiu" a împărţit a cererile întrate dela 73 membri în total 49 chlgr. sĕmênţă de trifoiu, 17½ chlgr. sĕmênţă de napi de nutreţ, 31½ chlgr. sĕmênţă de luţernă, 10 chilgr. sĕmênţă de cânepă italiană, 51 litri orz de Hanna, 5 litri cucuruz „Regele preriilor" şi 3 chlgr. sĕmênţă de iarbă franceză în preţ de aprópe 200 coróne, şi anume:

a) sĕmênţă de trifoiu:

Ioachim Munteanu, paroch, Gurarîului; Petru Cucuian, paroch, Loman; Ioan Manuil, propr., Fofeldea; Nicolae Şurean, înv. şi Vasile Bălan, econ., ambii din Cristian; Gerasim Cărpenişan, notar, Rĕhău; Avram S. Păcurariu, paroch, Lancrăm; Antoniu Gherman, propr., Aciliu. *La toţi câte 1 chlgr. şi jumĕtate.* Irimie Răduţ, notar, Racoviţa; Ilie Iosof, paroch, Galiş; Teodor Necşa, paroch, Bungard; Toma Ciupea, ec., Demetriu Băilă, propr., ambii din Şura-mare; Epitropia parochială din Apoldul-mic; Demetriu Orăştian, înv., Apoldul-mic; Demetriu Săcărea, înv., Comuna bisericéscă, Comuna politică, Ioan Mateiu, paroch, toţi din Sebeşul superior; Petru Iuga junior, preot, Petru Iuga, adm. prot., Neaga V. Iosof, vĕduvă preotésă, toţi din Tilişca; Laurenţiu Cutean, paroch, Oarda-de-jos; Eremie Roman, înv., Tălmăcel; Ioan Petrişor, paroch, Cornăţel; Aurel Decei, v. not., Gurarîului; Nicolae Schiau, not. pens., Nicolae Hudiţan, primar, Iacob Aleman, paroch., toţi din Topârcea; Ioan Radu, propr.- Turnişor; Adam Micu, not., Poiana; Dionisiu P. Decei, preot, Ioan Stoia, înv., ambii din Orlat; Ieronim Spornic. not., Nicolae Veştemean, econ., ambii din Veştem; Ioan Troancă, înv., Ioan Cosma not., ambii din Ludoş; Comuna bisericéscă, Toma Doican, paroch, Ioan Doican, neguţ., toţi din Sebeşul-inferior; Ioan Beu, econ., Apoldul-mic; Dr. Ilie Beu, medic şi Nicolae Ivan, as. cons., ambii din Sibiiu. *La toţi câte 1 chlgr.* Nicolae Moldovan, adm. prot., Nocrich; Comuna politică Vale şi Sabin Savu, not., Vale; Vasile Cărpenişan, înv., Rĕhău; Şcóla capitală din Sĕlişte. *La toţi câte o jum. chlgram.*

b) sĕmênţă de napi:

Vasile Dura, înv., Pianul-român; Nicolae Némţu, diacon, Constantin Herţa, comptabil, ambii din Sĕlişte; Vasile Blaga, înv., Lancrăm; Ioan Stoia, înv., Orlat; Ioan Cândea, prot., Avrig. *La toţi câte 1 chlgr.* Nicolae Moldovan, adm. prot. Nocrich; Irimie Răduţ, not., George Dănilă, înv. dir., ambii din Racoviţa; Toma Ciupea, econ., Demetriu Băilă, propr., ambii din Şura-mare; Petru Cucuian, paroch, Loman; Demetriu Orĕştian, înv., Apoldul-român; Demetriu Săcărea, înv., Vasile Bratu, cand. de preot, Armeni; Romul Z. Popp, paroch, Gârbova; Comuna politică Vale şi Sabin Savu, not., Vale; Ioan Bratu, înv. şi Néga v. Iosof, vĕduvă preotésă, ambii din Tilişca; Vasile Cărpenişan, înv., Rĕhău; Ioan Manuil, propr., Fofeldea; Tóder Maşca, econ., Slâmnic; Ioan Petrişor, paroch, Cornăţel; Adam Micu, notar, Poiana; Ioan Tróncă, înv., Ioan Cosma, not., ambii din Ludoş; Nicolae Cărpenişan, paroch, Rĕhău; Şcóla capitală din Sĕlişte. *La toţi câte o jumĕtate chlgr.*

c) sĕmênţă de luţernă:

Vasile Dura, înv., Pianul-român; Vasile Blaga, înv., Lancrăm; Ioan N. Floca, paroch, Gerasim Cărpenişan, not., ambii din Rĕhău; Avram Moga, cancelist consist., Sibiiu. *La toţi câte 1 chlgr. şi jumĕtate.* Nicolae Moldovan, adm. prot., Nocrich, Irimie Rĕduţ; not., Racoviţa; Nicolae Opriş, capelan, Şura-mare; Petru Cucuian, paroch Loman; Epitropia parochială din Apoldul-mic şi Demetriu Orĕştian, înv., Apoldul-român; George Bratu, Stefan Bratu, Simeon Rodean, econ., Ioan Bratu, înv., Vasile Iuga, primar, Stefan Milea notar, emer. Valer Milea notar toţi din Tilişca; Laurenţiu Cutean, paroch, Oarda-inferióră; Aurel Decei, v.-not., Gurarîului; Nicolae Hudiţan, primar, Nicolae Schiau, not. pens., Iacob Aleman, paroch, toţi din Topârcea; Ioan Radu, propr., Turnişor; Adam Micu, not., Poiana; Ieronim Spornic, not., Veştem; Nicolae Cărpenişan, paroch, Rĕhău. *La toţi câte un chlgr.* Comuna politică Vale şi Sabin Savu, not., Vale; Vasile Cărpenişan, înv., Rĕhău şi Şcóla capitală din Sĕlişte. *La toţi câte o jumĕtate chlgr.*

d) sĕmênţă de cânepă italiană:

Ioan Măcelariu, propr., Sângătin; Ioan Ghişa, paroch, Rechita. *La ambii câte 2 chlgr.* Petru Cucuian, paroch, Loman; Vasile Bratu cand. de preot, Armeni; Ioan Mateiu, paroch Sebeşul-superior; George Dănilă, înv. dir., Racoviţa; Avram Moga, cancelist consist., Sibiiu. *La toţi câte 1 chlgr.* Comuna politică Vale şi Şcóla capitală din Sĕlişte. *Ambelor câte o jumĕtate chlgr.*

e) *sĕmênţă de cucuruz „Regele preriiler".*

Nicolae Veştemian, econom în Veştem, 5 litri.

f) *sĕmênţă de orz de Hanna:*

Valeriu Florian, preot Racoviţa; Traian Florian, canc. adv., Sibiiu. *La ambii câte 10 litri.* Petru Iuga, jun., preot, Tilişca; Vasile Cărpenişan, înv., Răhău; Toma Doican paroch, Ioan Doican, comerc., Comuna bisericéscă, toţi din Sebeşul-inferior. *La toţi câte 5 litri.*

g) *sĕmênţă de iarbă franceză:*

Ioan Banciu, comerciant, Sĕlişte, 3 chlgr.

Pachetele de seminţe cu numele celor împărtăşiţi se află în magazinul *„Reuniunei economice săseşti* din Piaţa mare (fostul magazin Reschner, strada Pintenului nr. 4), de unde se pot lua în primire pe lângă o simplă adeverinţă de primire.

Cei împărtăşiţi sunt rugaţi a face la timpul seu subscrisului comitet raport detailat despre cultura acestor plante şi despre recolta obţinută.

Din şedinţa comitetului „Reuniunei române de agricultură din comitatul Sibiiu", ţinută la 22 Martie n. 1900.

Dem. Comşa, — *V. Tordăşianu,*

preşedinte — secretar

Posta Redacţiunei.

I. Bota, înv. *Cetea.* La redacţiune nu se află nici un manuscript din partea D-Tale, ce l'ai fi trimis pentru calendar.

---

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta redacţia nu primeşte rĕspunderea.

Nr. 95/1900 [43] 1—2

Publicare de licitațiune

Comuna bisericéscă gr.-or. Certegea din protopresbiteratul Câmpenilor dă spre zidire edificiul ei școlar din lemn pe calea licitațiunei publice minuende verbală, carea se va ține la 21 Martiu v. (3 Apriliu n.) 1900, 10 óre a. m. în cancelaria comunei Certegea.

Prețul strigării este 6740 coróne (3370 fl.) dela care licitanții au sĕ depună un vadiu de 5%.

Planul, preliminarul de spese pre cum și condițiunile de licitațiune se pot vedé la oficiul parochial gr.-or. de acolo până la începerea licitațiunei.

Din autorisarea comitetului parochial gr.-or. din Certegea.

Câmpeni, 7/20 Martiu 1900.

Romul Furdui,
protopr.

Obligațiuni

jumĕtate românești și jumĕtate ungurești, apoi

cuitanțe și contracuite

ungurești și românești, se pot procura dela **Librăria Tipografiei Archidiecesane, Sibiiu,** cu prețurile: 1 obligație 5 fil., chitanțele și contrachitanțele cu 1 cor. per sută bucăți. La cerere se trimite gratis și franco din fiecare câte o bucată de probă.

Următórele cărți se pot procura
dela

Librăria archidiecesană Sibiiu:

I. C. Panțu:

Corespondența comercială .	Cor.	3·20
Procent, Promil, Interese și teoria conturilor curente .	„	0·80
Un capitol din contabilitatea duplă	„	1·—
Al doilea capitol din contabilitatea duplă	„	2·—

I. Socaciu:

Dreptul cambial	„	4·—

— porto postal pentru fiecare 10 fil. —

In **Tipografia și librăria archidiecesană Sibiiu,** se află de vêndare:

Cuvêntări bisericesci

de
Dr. Theol. George Popoviciu
protopresbiter ort. român în Lugoș
broș. à 3 cor., sau lei 3.50.

Religiune și sciință,

disertațiune
de același autor
broș. 50 fil.;
și

Cuvêntări bisericesci

de
Massillon, episcop de Clermont și membru al acad. franc.
traduse prin
Ioan Genț
paroch gr. cath. în Haieu,
Tom. I broș. 5 cor. sau lei 6.50

In *Tipografia și librăria archidiecesană, Sibiiu,* au apărut și se află de vêndare:

Geografia

pentru școle civile și superióre de fete
(originalul aprobat sub Nr. 1240/1898)
și

Istoria universală

pentru școle civile și superióre de fete
(originalul aprobat sub Nr. 64561/1896)
după
Alexandru Márki.
In românesce de
I. Popovici.

Prețul Geografiei leg.	fl. 1.30
„ **Istoriei universale leg.** . .	„ 1.—

In *Tipografia și librăria archidiecesană, Sibiiu,* a eșit de sub tipar și se află de vêndare:

Drepturile, datorințele și responsabilitatea membrilor de directiune,

de
Alfred Kormos
traducere de
Constantin Popp, funcționar la „Albina“.

Prețul broș., inclusive porto postal, fl. 1.60

Au apărut:

Semințe din Agrul lui Christos.

Cuvêntări bisericesci

de
Zacharia Boiu,
asesor consistorial, protopresbiter etc.

Cu binecuvêntare archierééscă.

Tom. I.: **cuvêntări la tóte Duminecile de peste an.**
„ II.: „ „ „ **prasnicele și sĕrbătorile, precum și la casuale bisericesci.**
„ III.: **cuvêntări la îmmormêntări, parastase etc.,** 360 pagine.

Prețul fiecărui tom 3 coróne și porto postal.

Se află de vêndare la **autorul** și la
Tipografia și librăria Archidiecesană
Sibiiu.

„Dotațiunea Clerului“.

(Avis preoțimei nóstre.)

Este sciut, că **articlul de lege XIV. din 1898** ***despre întregirea venitelor parochiale,*** întră în valóre cu 1 Ianuariu n. 1899. Corporațiunea nóstră supremă bisericéscă, măritul congres național-bisericesc, s'a pronunțat deja pentru acceptarea sumelor de intregire, dacă înaltul guvern al țerei le va pune la disposiția consistoriilor eparchiale spre împărțire fără condițiuni umiltóre pentru biserică și clerul ei. Astfel — fiind timpul înaintat — Consistoriile eparchiale, întrucât nu au făcut deja, vor trebui sĕ facă pașii de lipsă pentru adunarea datelor privitóre la venitele sigure ale singuraticelor parochii, ca astfel sĕ se pótă judeca pe base de date temeinice. Ca sĕ se pótă purcede în chip corespundĕtor la umplerea datelor de lipsă și sĕ se pótă înduce tóte fără eventuala păgubire a celor indreptățiți, este fără îndoială necesar, ca se çunóscă toți parochii,

legea însași,

în tóte amĕnuntele ei. In scopul acesta a tradus dl Dr. *Elie Cristea* acest articlu de lege, pe care îl recomandăm în atențiunea tuturor, pe cari îi privesce. Dar chiar și după regularea generală a chestiunei de intregire legea acésta va fi pentru toți oficialii bisericei de o permanentă necesitate, căci ḑilnic se va ivi trebuința de a o consulta. Traducerea a apărut în tipografia archidiecesană și se póte procura cu prețul de 20 cr. + 3 cr. pentru porto, atât dela traducĕtor, cât și dela librăria archidiecesană.

Multe disposițiuni din lege se esplică și lămuresc prin

Instrucțiunea

care de asemenea se află la librăria archidiecesană.

Iară pe lângă acestea aruncă o deosebită lumină asupra acestei chestiuni voluminósa broșură întitulată

„Dotațiunea Clerului“

de *Ilie Dinurseni.*

apărută asemenea în tipografia archidiecesană. Costă 1 corónă.

Din acéstă instructivă broșură se va putea clerul nostru lumina asupra punctelor mai grave din amintita lege și astfel în activitatea sa parochială va putea fi orientat și va putea sci, cum are sĕ purcédă, ca sĕ rĕmâe și pentru viitor acel factor independent în organismul bisericei și neamului nostru, dela care toți mai mult aștéptă desvoltarea și promovarea intereselor nóstre de progres continuu.

Avem de vênḑare următórele scrieri de

Teodor V. Păcățian:

Principiile politicei, după Dr. F. de Holtzendorff broș. à	fl. 2.—
Libertatea, traducere după I. Stuart Mill broș. . . .	„ „ 1.--
Lupta pentru drept, trad. după Dr. R. de Ihering broș.	„ „ 1.—

Cu trimiterea prin postă plus 5 cr.

Tipografia și librăria archidiecesană,
Sibiiu.

Se află de vênḑare la

Librăria archidiecesană

1. **Almanachul învĕțătorului român,** anul I și II. Prețul unui exemplar 1 fl. v. a., partea II 70 cr., porto 5 cr.
2. **Calendarul bibliotecii nóstre pe anul 1900,** prețul 28 cr., porto 5 cr.
3. **Conferințele învĕțătoresci** din archidiecesa ort. rom. a Transilvaniei, ținute în 18/30 și 19/31 August 1898. Prețul 1 fl, porto 15 cr.
4. **Geografia pentru scólele poporale,** clasa III și IV, de *V. Goldiș,* prețul 35 cr., porto 5 cr.

Din „Biblioteca teatrală“

au apărut până acum următórele broșuri:

Nr. 1.	**Sóre cu plóie,** comedie într'un act de *Iosif Vulcan*	20 cr.
Nr. 2.	**Idil la țară,** comedie într'un act, localisată de *Maria Baiulescu,* după Juin și Flerx	20 „
Nr. 3.	**Biletul de tramvai,** comedie într'un act de *Gr. Mărunțianu*	15 „
Nr. 4.	**Un om buclucaș,** comedie într'un act, localisată de *Maria Baiulescu,* după M. Michel și Labiche . .	20 „
Nr. 5.	**Trei doctori,** comedie într'un act, localisată din l. germână de *Virginia A. Vlaicu*	20 „
Nr. 6.	**Pălăria ceasornicariului,** comedie într'un act, de Mdm. Emile de Girardin, localisată de *A. G. N.*	25 „
Nr. 7.	**Unde dai și unde crépă,** comedie în 2 acte de Alexandru Cosmar, localisată de *Iuliu Popescu* . .	25 „

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.**

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 32 Sibiiu, Sâmbătă, 18/31 Martiu 1900. *Anul XLVIII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **streinătate** pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de dóuě ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond — **și timbru de 60 fil.** pentru fie-care publicare.

Academia română.

Ferită de valurile politicei, și a uneltirilor de tot soiul legate cu manifestațiunile de natură politică, academia română în fiecare an are zile de sěrbare, și sěrbarea ei nu mai are caracter local.

Impregiurarea că regele României în calitate de president al academiei române este tot-odată și protectorul ei, o ferește de valurile politicei, și în academie vedem concentrat tot ce avem noi mai scump pe lumea acésta: limba și istoria poporului românesc.

Sěrbările academiei române sunt sěrbători de caracter general românesc ferite, cum am accentuat — de valurile politice.

Dacă nu așa ar sta lucrurile, dacă academia română ar face politică, care ar puté avé urmări supěrăciose pentru statele vecine, în care locuesc Români, cari sunt cei mai sinceri patrioți, cei mai lipiți de istoria și de interesele patriei lor, atunci în fruntea acestei onorifice și înalte instituțiuni nu ar sta capul încoronat al țerei, regele Carol, amicul împěratului și regelui nostru apostolic Francisc Iosif I. odrasla puternicei familii de Hohenzollern.

Dacă nu așa ar sta lucrurile, atunci funcțiunea și demnitatea de president nu ar sta în mânile regelui, care este aliatul monarchiei nóstre, și cel mai sincer aderent al triplei alianțe.

Dacă nu cultura, limba, datinile poporului român, cultivarea pe tóte terenele și prin acésta fericirea poporului român, și prin acésta fericirea tuturor țerilor locuite de Români; dacă nu binele public, fericirea comună ar fi scopul lucrărilor academiei, atunci nu am vedea întruniți acolo bărbați de știință din Bucovina, din Ungaria, din Transilvania, din Macedonia și din Rusia cea ortodoxă.

Sunt deci comune întregei suflări românesci scopurile, care le urmărește înalta corporațiune din București sub conducerea regelui Carol, care prin calmitatea sa, prin profunditatea cunoștințelor sale, prin firea sa totdéuna tréză 'și-a câștigat epitetul de Carol cel înțelept.

De aceea sěrbările arangiate în sinul academiei române nu sunt de caracter local.

Se bucură cei din România, și chiar între demonstrațiunile cele mai condamnabile, la cari e angagiată presa din România, și ea este în mare grad angagiată, chiar între cele mai condamnabile demonstrațiuni de natură politică, se reservă un loc de frunte, — nu cel mai de frunte — lucrărilor din sinul academiei.

Se bucură Românii din Bucovina, când au ocasiune sě vorbéscă despre lucrările academiei române.

Bucură-se Românii din patria nóstră — Românii din Ungaria și Transilvania — când pot înregistra lucruri vrednice de laudă din sinul academiei.

Ne bucurăm toți, cu noi deopotrivă se bucură toți ómenii de bine, căci o lucrare de interes comun, îndreptată spre promovarea binelui public trebue sě provóce pretutindenea sentimente de stimă și recunoștință.

In special ne bucurăm noi Românii ortodoxi din Ungaria și Transilvania și deopotrivă cu noi în special se bucură Românii din Macedonia.

In sesiunea din anul acesta academia română a aprețiat activitatea unui bărbat, care s'a făcut în special nemuritoriu pentru biserica ortodoxă română din statul nostru.

Măréța figură a metropolitului Andreiu Șaguna a fost presentată în acest areopag al științei în tótă splendórea ei.

Suntem plăcut atinși prin acésta noi Românii din Ungaria și Transilvania, căci pentru noi a lucrat Marele Șaguna, cât a fost în viață, și plăcut atinși trebue sě fie Românii din Macedonia, din sinul cărora a eșit familia Șaguna, ca multe alte familii române, cari au dat bravi bărbați patriei și bisericei nóstre.

Am ținut sě relevăm la locul acesta importanța lucrărilor academiei din sesiunea acésta, și în cele următóre dăm loc raportului, pe care îl luăm din ziarul „Timpul“ numěrul de Mercuri, 14 Martiu a. c.

Iată ce scrie „Timpul“:

Luni, 13 Martie, la óra $1^1/_2$ după amiazi, M. S. Regele, însoțit de A. S. R. Principele Moștenitor, a mers la Academia Română, unde a presidat ședința de deschidere a sesiunei ordinare anuale, cu care prilej Majestatea Sa a făcut danie bibliotecei sale un manuscript inedit, din timpul domniei lui Alexandru Ipsilante în Moldova, manuscript scris de abatele Comite d'Hauterive.

La sosire, Majestatea Sa a fost primit de dl ministru al instrucțiunei publice și cultelor, de dl P. Poni, președintele Academiei d'impreună cu dl secretar permanent al acelui înalt institut de cultură și de întregul sěu biurou, și de asemenea de dl prefect al poliției Capitalei.

Regele, intrând în sala de ședințe, fu salutat cu respect și iubire de către membri Academiei și de numěrosul public venit a asculta atât cuvêntările de deschidere cât și discursul de recepțiune al Eminenței Sale Episcopul Popea al Caransebeșului și discursul rěspuns rostit de dl secretar permanent al înaltului institut.

Majestatea Sa deschizând ședința, dl președinte dădu citire următórei cuvêntări:

Sire,

De la începutul gloriósei Vóstre Domnii ați luat sub înalta Vóstră protecțiune Academia Română.

Făcêndu-ne marea onóre de a primi sě fiți președintele acestei instituțiuni, Majestatea Vóstră nu ați încetat, în timp de mai bine de 30 de ani, de a veghea asupra lucrărilor ei, de a o lumina prin cuvintele Vóstre pline de înțelepciune și de prevedere, de a'i arěta calea pe care trebue sě o urmeze și scopul pe care trebue sě 'l atingă, de a o ajuta și îmbărbăta în îndeplinirea misiunei sale.

Opera mărétă a întemeerei Statului român, ce ați desăvêrșit, Sire, ați complectat-o, lucrând necontenit și la cultura națiunei.

Progresele științei, și, înainte de tóte, istoria patriei și desvoltarea limbei, care singure sunt în stare sě dea unui popor putere și viață, au format constanta Vóstră preocupațiune.

Plină de admirațiune pentru tot ce ați făcut pentru neamul românesc, Academia Vě este profund recunoscětóre că ați binevoit sě luați parte și anul acesta, împreună cu Alteța Sa Regală Principele României, la lucrările sale, și sě presidați acéstă ședință solemnă în care ea primește în sînul sěu pe P. S. S. Episcopul Caransebeșului, care ne va aminti viața și faptele Metropolitului Șaguna, unul dintre cei mai mari păstori al bisericei românești.

La care Suveranul bine-voi a rěspunde:

„Am o deosebită plăcere de a saluta în fie-care an Academia, întrunită în sesiunea sa ordinară și de a putea lua parte la lucrările ei.

Mai înainte de tóte doresc a reînoi prin viu graiu mulțumirea Nóstră pentru căldurósa adresă de simpatie și de bucurie ce Ne-ați trimis'o cu prilegiul însănătoșirei prea iubitului Meu strěnepot, în care țara vede speranța sa pentru viitor. Acéstă atențiune din partea domniei-vóstre 'Mi-a dovedit din nou cât de strânse sunt legăturile ce unesc acest înalt institut de cultură cu Casa Mea.

Necurmatul interes care Mě însuflețește pentru Academie, M'a îndemnat sě urmez tot mai de aprópe lucrările sale, mai ales acele care au de scop a lămuri epocele depărtate ale istoriei nóstre naționale prin cercetarea autorilor vechi și a bogatelor isvóre care ne dau adevěrata icónă a vremurilor trecute și ne arată datinele și moravurile poporului român din veac în veac.

O judecată sigură asupra condițiunilor de traiu și de desvoltare ale unui popor neputêndu-se dobândi fără o adêncită cunoștință a întregei sale istorii, privesc ca o datorie de a studia cu deamănuntul și trecutul némului românesc — care se cobóră din o așa mândră obârșie — spre a putea înțelege mai bine firea lui și însușirile proprii care 'l-au îmboldit pas cu pas, prin greutăți și lupte seculare, spre a-l aduce acolo unde se află astă-zi. Multe documente s'au publicat deja privitóre la istoria țěrei. In fruntea acestor publicațiuni se află bogata colecțiune a lui Hurmuzaki, acest tesaur de informațiuni sigure și de date certe. Cred însă că fie-care document nou, chiar de un interes mai puțin obștesc, va fi bine primit de Academie, mai ales când

---

FOIȚA

Femeia în lupta vieții.

Mě pregătiam a scrie un scurt rěspuns la „Posta Redacțiunei“ și pe urmă mě pomenesc că acel respuns s'a prefăcut într'un lung feuilleton. Am primit adecă o epistolă tânguitóre dela o tineră fată, o epistolă scrisă frumos, în care o fetișóră se plânge amar asupra surorei ei mai mari, care cercetéză gimnasiul de fete și vrea sě se facă cu ori ce preț medic. Acestui plan 'i se împotrivește mama, fata mai tiněră și fratele ei, numai tatăl pare a sprigini pe aspiranta de doctor, dar cuvêntul decizětor nici el nu l'a dat încă. Tinera fată se teme, că nime nu va putea desmênta pe sora ei mai mare și ea se va face totuși medic. Ne cere deci sfatul, cum ar putea îndupleca pe sora cea mai mare sě abzică de acest plan, ne cere un scurt respuns, în care noi i-am spune că cariera de medic nu e pentru femei și acest respuns dênsa l'ar folosi ca un argument puternic contra surorei sale mai mari.

Ne-a surprins acéstă scrisóre, plină de istețime și de farmec femeesc. Logica ei e de admirat, ear conclusiunea într'adevěr frapantă. Până acum s'au aflat numai printre bărbați contrari ideei că trebue crescute femeile și pe cariere de a-și câștiga pânea. Femeile s'au luptat pentru acéstă idee, cât se póte mai bine, ear bărbații s'au împotrivit cât se póte mai constant. Și acum eată o tiněră fată, care ne presintă un arsenal de argumente ponderóse, logice și înțelepte contra acestei idei și anume în interesul apěrărei demnității sexului femeesc. Nu că dóră își teme pe sora sa mai mare de luptele grele ale vieții sau de amarul și greutățile materiale împreunate cu cariera, căci familia e bine situată. Nu va fi nici odată vr'o superare dacă sora sa cea mai mare nu va câștiga cu diploma ei nici măcar un filer. Dar ce se va alege din demnitatea sexului femeesc, ce va fi din eternul feminism, dacă fetele și femeile vor cultiva și sciința medicală, sciință menită special pentru bărbați? Va dispărea din lume noțiunea poetică a lui Goethe despre concepția sacramentală „das ewig weibliche“ și femeile vor cădea la nivoul de tóte zilele, pe care se află bărbații muncitori cari au atât de puțin simț pentru subtilitățile sufletului și pentru poesia vieței.

Frumósa scriitóre de epistole, care pentru demnitatea sexului femeesc și pentru idea poetică a feminismului perpetuu, pășesce pe arena de luptă, de bună seamă va primi mulțămită din partea acelora cari încă n'au trecut preste versurile lui Goethe. Dar zěu drept n'are. Clara Zettkin și acele multe femei care au luptat pentru idea emancipărei femeilor, vor respunde cu argumente grave la epistola acésta. Nu desmânta pe sora mai mare dela planul ei! Vezi, am trecut preste stadiul în care fetele nu sciu decât sě cócă, fiarbă și sě cósă și am trecut și peste acela, că femeile cari nu fierb și nu coc, sě cetéscă poesii și romane. Ne aflăm în mediul potrivit al sbuciumărilor sociale. In luptele istovitóre pentru existență devisele nu mai au putere. Fie-care voesce sě trăiéscă, fie-care doresce a se validita.

Cel mai tare apasă pe cel mai slab, cel mai cuminte pe cel neajutorat. Și imensele greutăți ale traiului fac acéstă luptă și mai înverșunată. In salónele elegante bine încălzite se privește lumea cu alți ochi decât în speluncile murdare cu aerul lor îmbâcsit. Și dóuě terțialități din omenime nu locuesc în salóne ci în odăi închiriate cu bani scumpi, dar adeseri sěrace și murdare. O mare parte însě în genere nici nu capětă locuință și este avisată la ajutorul altor ómeni. E dovedit prin datele neresturnabile ale statisticei, că cu progresul gradat al civilisațiunei se sporește proporțional numěrul celor sěraci și se ridică al acelora cari trăesc din interesele imbelșugate ale unui capital, ce se află în mâni sigure sau din venitul însemnat, după munca masselor de lucrători cari se află în servițiul lor.

In měsura, în care se înăspresce între ómeni lupta pentru susținerea vieții, pierde cu atât mai mult viața familiară din intimitatea sa veche, patriarchală. Munca pentru pâne a bărbatului — ce 'i ucide nervii, sufletul și trupul, nu mai e suficientă pentru susținerea familiei.

Și membrii familiei încă se pun la muncă și prin lucrul mânilor lor sporesc câștigul a-lor sei. Dacă familia e de tot sěracă atunci și femeea caută lucru și dacă sunt și copii, feciori și fete, deopotrivă se pun și ei la lucrul zilnic. Toți lucră și totuși numai 'și tângesc viața familiară în lipsă. Dacă familia are o stare ceva mai bună sau un câștig mai bun (ca negustor, industriaș, sau funcționar mic), atunci direcțiunea creș-

autenticitatea lui va fi pusă afară de ori-ce îndoială. Acésta Mĕ îndémnă a aduce astăzi un manuscript inedit, din timpul domniei lui Alexandru Ipsilanti în Moldova, scris de abatele Comite d' Hauterive. Am primit acéstă carte de la un urmaş al acestei vechi familii din Franța, astă-zi ofițer în armata țĕrei sale. Dênsul 'Mi scrie că strămoşul sĕu, autorul documentului care a făcut parte din ordinea „Oratorianilor“ până la isbucnirea revoluției franceze, fusese numit secretar al hospodarului Moldovei la 1785, de către Comitele de Choiseul-Gouffier, ambasadorul Franței la Constantinopole. In lipsa unui agent sau consul în principatul Moldovei, Ludovic XVI găsise cu cale a numi pe Comitele d' Hauterive în acéstă calitate, cu consimțĕmântul Porței, spre a menține politica hospodarului în ssntimente de bună prietenie cu regatul sĕu. Ast-fel, în timp de 2 ani, Comitele d' Hauterive ține corespondența politică a lui Ipsilanti, studiază starea socială şi administrația Moldovei, şi, apoi, înainte de a părăsi postul sĕu, scrie, pentru hospodar, cartea intitulată „Mémoire sur l'état ancien et actuel de la Moldavie“, pe care am plăcere a vi-l aduce în original.

Actualul Comite d' Hauterive adaugă, în scrisórea ce 'Mi-a adresat-o, că numele strămoşului sĕu, de şi încă descifrabil, este aprópe şters de pe acest manuscript, rĕmas până astă-zi inedit şi de pe care nu există copie.

Pomenirea numelui Comitelui d' Hauterive o găsim în volumul VII al documentului lui Hurmuzaki, într'o scrisóre a internunțiului baron de Herbert, din 12 Februarie 1785, prin care representantul Austriei pe lângă Pórtă recomandă lui Raicewich, consulul sĕu la Iaşi, pe Comitele d' Hauterive, care se duce acolo ca secretar al noului hospodar al Moldovei. O probă convingătóre de autenticitatea acestui memoriu, este faptul că de La Roquette, în traducțiunea sa în limba franceză, de la 1824, a operei bine cunoscute a lui Wilkinson asnpra Moldovei şi Valahiei, reproduce textual, în appendice, un capitol întreg din manuscriptul Comitelui d' Hauterive, arătând în precuvântarea sa că acest capitol 'i-a fost comunicat de autor, membru al institutului Franței, care atunci ocupa la Paris un post însemnat la departamentul afacerilor strĕine. De La Roquette ne represintă pe Comitele d' Hauterive ca un om învĕțat, bun observator; regretă că nu a putut publica întregul memoriu, şi speră că autorul nu va întârzia a-l da la lumină. Insă acest manuscript, de a cărui însemnătate vĕ veți convinge, a rĕmas până astă-zi necunoscut.

Cartea începe cu considerațiuni generale şi cu câte-va indicațiuni cu privire la obârşia poporului Moldovei şi la legăturile sale cu Pórta otomană.

In capitolul II, Comitele d' Hauterive arată bunele însuşiri ale țĕranului, cu tótă greutatea stărei sale sociale, şi cu o pătrundere vrednică de mirare, el propune mai multe măsuri menite a uşura traiul sĕu. Asemenea recomandă lui Ipsilanti desrobirea țiganilor.

Considerațiunile asupra agriculturei, comerciului şi industriei din capitolul III sunt şi mai surprinzătóre, când ne gândim că au fost scrise într'o epocă când ştiința economică era încă în faşă sau chiar necunoscută. Unele din mĕsurile ce le propune Comitele d' Hauterive, presintă chiar un interes actual.

Capitolul IV vorbeşte în termeni măgulitori despre clerul care prin activitatea şi cuvioşia sa dă pilde bune țĕranilor. In privința egumenilor monastirilor închinate cari înstrăinéză cu învoirea legilor bogății ce ar trebui sĕ rĕmână la isvorul lor, Comitele d'Hauterive se rosteşte însă fórte aspru, de órece, zice el, acesti străini nu desdaunéză țara de pagubele însemnate ce le pricinuesc, nici prin o muncă folositóre, nici prin pilda virtuței. El îndrăsneşte până a propune hospodarului înlocuirea lor prin egumeni moldoveni.

Cele din urmă două capitole, V şi VI, conțin sfaturi înțelepte către Principele şi către boeri în care se contopesc observațiunile sale pătrunzătóre şi însuflețite de o dragoste vĕdită pentru țara şi poporul Moldovei.

Memoriul lui d' Hauterive are însă un supliment în douĕ capitole, unul despre situațiunea politică a Moldovei față cu țĕrile vecine, iar cel-alt — tocmai acel reprodus de La Roquette, în traducțiunea sa a operei lui Wilkinson — privitor la obiceiurile şi datinele poporului.

Acest însemnat memoriu scris în fermecătórea limbă din secolul lui Voltaire de un diplomat iscusit la minte şi cald la suflet, póte fi privit ca un document iştoric de valóre pentru epoca pe care o descrie. A fost dar pentru Mine o îndoită plăcere de a'l primi şi, apoi de a'l oferi Academiei.

Mulțumind pentru căldurósele urări cu care astă-zi, ca în tot-d'auna, sunt primit de membrii Academiei, doresc ca lucrările ce se încep acum sĕ ne învețe a iubi şi a slăvi tot mai mult scumpa nóstră Românie.

Dau cuvêntul P. S. Sale Episcopului Popea, în care salut cu bucurie un nou membru al acestui înalt institut de cultură națională.“

Apoi, P. S. S. Episcopul Popea a cetit discursul sĕu de recepțiune, privitor la viața şi faptele I. P. S. S. Metropolitului Baron Andrei de Şaguna.

D. Dimitrie Sturdza a rĕspuns Prea Sfinției Sale făcênd apologia celor douĕ mărețe figuri moderne ai Sfintei nóstre biserici române, fericiții Mitropoliți Veniamin Costachi şi Andrei Şaguna.

Majestatea Sa a felicitat călduros atât pe Eminenția Sa Episcopul cât şi pe d. Dimitrie Sturdza, întreținându-se mult timp cu d-lor, precum şi cu mai mulți membri ai acestei înalte instituțiuni de cultură, de asemenea şi cu dómne şi domni din asistenți.

La orele 4 d. a., Majestatea Sa d'impreună cu A. S. Regală S'au reîntors la Palat“.

Cuota şi delegațiunile. In decursul lunei Aprile, după informațiile ziarului „Bud. Hirl.“, deputațiunile pentru cuotă vor pertracta afacerea stabilirei cuotei, care după tóte semnele nu va fi decât o renoire a celei actuale. Nu există prospecte ca în Reichsrath sĕ se pótă discuta proiectul de cuotă pe 10 ani, deci decisul final rĕmâne a se face prin Maiestatea Sa Monarchul pe restimp de un an. La finea lui Aprile se vor supune proiectele de cuotă spre desbatere parlamentelor şi pe la jumĕtatea a doua a lunei Maiu se vor întruni în Budapesta delegațiunile pentru stabilirea budgetului comun pe anul viitor.

Sinodul protopresbiteral al tractului Zarandului.

Sinodul ordinar al tractului ppresbiteral Zarand s'a ținut la 24 Februarie v. 1900.

Au fost presenți 27 din 34 membri aleşi şi verificați.

Obiectele principale, puse la ordinea zilei au fost: raportul protopresbiterului despre activitatea sa şi starea ppresbiteratului în anul 1899, reconstituirea organelor ppresbiterale pe un nou period de trei ani, aprobarea rațiociniului fondului ppresb. pe 1899, staverirea bugetului fondului ppresb. pe 1900 şi alegerea unui membru la scaunul ppresbiteral.

Fie-'mi permis a schița momentele principale din raportul ppresbiteral, deórece el presintă o oglindă fidelă a Zarandului şi dă elementele de lipsă pentru formarea unei judecăți temeinice despre starea nóstră bisericéscă, şcolară şi financiară a românilor gr. or. din Zarand.

*

In întroducerea raportului se aminteşte bucuria generală, ce au simțit'o credincioşii români gr. or. din Zarand, când la 28 Febr. 1899 şi-a ocupat scaunul archiepiscopesc metropolitan I. P. S. S. archiepiscopul-metropolit Ioan Mețianu, de a cărui activitate biserica légă frumóse speranțe.

Sinodul a dat espresiune sentimentelor sale omagiale prin repețite „Sĕ trăiască“ urând I. P. S. Sale „mulți fericiți ani“.

*

Din partea bisericéscă a raportului aflăm, că în Zarand sunt: 39.776 suflete, cu 464 mai multe ca în a. 1898, 51 parochii şi 10 filii, 38 parochi şi 4 administratori parochiali şi 10 parochii vacante.

Cununii s'au încheiat în a. 1899 cu totul 293, cu vre-o 90 mai multe ca în a. 1898.

Este un singur cas în parochia Şesuri, că o păreche a încheiat numai actul civil, dar nu şi căsătoria sacramentală, deórece nupturienții îndată ce s'au depărtat dela oficialul civil au început a se certa pentru zestre. Şi în cérta lor fie-care s'a dus la casa sa şi n'au mai cugetat nici unul că ei sunt căsătoriți şi trebue sĕ trăiască împreună.

Numĕrul copiilor născuți a fost 1461. Dintrĕ toți credincioşii gr.-or. sciu scrie şi ceti 4718. Bisericile se află în stare corespunzĕtóre, fiind provĕzute cu ornatele şi vestmintele de lipsă.

Singură biserica din Luncoiul de jos se află încă tot în starea ruinată din trecut. Protopresbiterul descopere înse, că în 1899 a ținut acolo sinod parochial şi a pus la inima parochienilor repararea stei biserici.

Sĕ sperăm, că sinodul proxim va puté constata că s'a făcut şi aici un paş spre progres. Suntem îndreptățiți a spera acésta, fiind-că parochienii din numita comună sunt ómeni cu bună stare materială şi harnici economi, ér în fruntea lor se află parochul I. Roman, căruia D-zeu i-a ajutat de şi-a câştigat o frumósă stare materială şi şi-a crescut şi familia. Jertfind pentru înălțarea altariului Domnului şi îndemnând şi pe alții la jertfe, — 'şi va asigura titlul cel mai frumos la recunoştința posterității.

Impresiune plăcută a produs ştirea, că George David, un simplu țeran din Junc, dar om cu frica lui D-zeu a zidit o biserică nóuă locuitorilor miseri din Potingani, care afară de materialul dat în natură, l'a mai costat preste 1000 fl. bani gata. Biserica deja s'a sfințit şi predat menirei sale. Evlaviosul creştin a fost împărtaşit cu binecuvêntare archierésca, ear sinodul ppresb. 'şi-a esprimat complăcerea față de acest act demn de laudă.

El şi-a ridicat un monument bineplăcut lui D-zeu şi ómenilor şi de sigur tot aşa şi-ar ridica şi parochienii din Luncoiul de sus şi parochul lor, îndată ce vor înălța un lăcaş sfânt lui D-zeu.

(Va urma)

Revistă externă

Benedetti.

Din Paris vine ştirea, că contele Vincențiu Benedetti, fost mare ambasador al Franciei la Berlin înainte de isbucnirea rĕsboiului din 1870, a murit în etate de 85 de ani. De acest diplomat aprópe uitat de treizeci de ani, se légă preludiul evenimentelor, care au şters imperialismul al doilea francez, au surpat tronul lui Napoleon III. Pe el îl fac responsabil pentru rĕsboiul nefericit din 1870, ca o urmare a neaprecierii obiective a adversarului. Acest adversar însĕ nu era altul decât însuşi Bismarck, creatorul unității germane.

Prilegiul exploatat de cancelarul de fer s'a dat în faptul că venind în vacanță tronul Spaniei, a fost candidat la tron din partea unei fracțiuni spaniole, principele *Leopold Hohenzollern,* fratele mai mic al regelui României Carol. In Francia a produs acéstă ştire mare agitație, şi la încredințarea guvernului francez, Benedetti ceru lămuriri dela regele prus. Wilhelm, pretinzênd sĕ ordineze principelui Leopold de a-şi revoca candidatura. Regele Wilhelm a denegat acésta, zicênd că deórece nu şi-a dat consimțĕmêntul în acéstă afacere, nici nu póte da o atare poruncă principelui. Benedetti n'a încetat a insista pelângă împlinirea pretensiunei guvernului francez, până ce regele Prusiei care se afla la băi în Ems, n'a voit sĕ-l mai priméscă în audiență. Acésta s'a întêmplat la 13 Iulie 1870, când ministrul de externe francez Gramont imediat a rechemat pe Benedetti, în patrie. Opiniunea publică franceză a început sĕ agite pentru a se cere satisfacțiune din causa acestei ofense. Sub presiunea acestor agitații consiliul ministerial a declarat resbel Prusiei.

Benedetti şi-a încheiat de atunci cariera, şi numai acum la mórte îi apare numele de nou în publicitate.

*

Mórtea generalului Joubert.

Burii au îndurat o mare perdere. Se anunță, că marele erou, sufletul armatei lor, care 'i-a condus din triumf în triumf, a murit în urma unui morb de stomach, în etate de 66 ani. Comanda supremă asupra armatei a luat-o presidentul Transvaalului Krüger.

---

terei e alta, după cum o stabileşte timpul şi opiniunea dominantă. Acéstă creştere pune pe mamă la vatra familiei. Ingrigirea de odăile copiilor, conducerea bucătăriei şi provederea celorlalte agende ale gospodăriei, — vor fi problema ei principală. Susținĕtorul familiei, dacă nu e în stare a acoperi cheltuelile ce se sporesc mereu, 'şi ia refugiul la copiii sei. Câtva timp fiul li-a fost ajutorul. Dar viața s'a scumpit, traiul a devenit tot mai greu şi la fii s'au alăturat şi fiicele ca sĕ ajute familia în nĕcas. Fetele au învĕțat a cóse, a împleti, a face pălării, s'au cualificat pentru agende de biurouri comerciale, — au învĕțat scrierea cu maşina, li s'au deschis oficii la calea ferată, la postă şi telefon. Şi şcóla le-a dat ocupație. O parte mare dintre ele s'au făcut îngrijitóre la asile, învĕțătóre, profesóre. Altă parte s'a apucat de servicii personale. Cele mai obicinuite sunt: servitóre, fată de casă, bucătarésă, zileră; cele cu creştere mai bună: bone, casierițe, económe de casă, prelectóre, dame de conversație etc. Astfel li s'au creat cariere de viață femeilor, cari prin acésta au luat parte la concurența vieței zilnice.

Dar a venit reacțiunea, o contraacțiune tristă pentru femei. Pe femeia dedată a'şi câştiga pânea în mod independent viața a sustras'o dela misiunea ei originală: dela familie. Ordinea naturei şi doctrina evangeliei, că femeia sĕ'şi împlinéscă misiunea în familie ca consórtă iubitóre şi ca mamă bună şi credinciósă: s'a realisat tot mai puțin. A scăzut numĕrul căsătoriilor şi în proporție s'a urcat numĕrul fetelor bĕtrâne. De altfel femeile totdeuna au fost în majoritate față cu bărbații. Făcênd o mică socotélă vom vedea la ce resultat trist vom ajunge. După datele recensemêntului din urmă în Ungaria s'au venit la câte 1000 de bărbați 1028 de femei. Presupunênd deci că se căsătoresc toți bărbații, şi atunci remân din 1000 femei 28, cari nici odată nu pot avea speranță de a se mărita. Luând în socotélă cele $17^{1}/_{2}$ milióne de locuitori ai Ungariei se póte stabili că 127.441 fete în genere nu 'şi pot căpăta bărbat. Dar asta nu'i de ajuns. Vĕ rog a considera acum că o parte bună din locuitorii bărbați sunt preoți, militari etc. cari prin normative opritóre de căsătorie sau prin restricțiuni sunt împiedecați a se căsători. Şi vĕ rog a considera mai departe, că în urma decadenții triste a relațiunilor sanitarie de asemenea o dróie de bărbați nu pot întemeia familie. Deci numĕrul acelor fete cari nu se pot mărita pentru că în genere nu îşi pot căpĕta bărbați sĕ póte taxa la un pătrar de milion. Dar nici atâta nu e de ajuns. Atâtea fete nu-şi pot căpăta bărbați din ordinea naturei. Dar acum vine şi schimbarea relațiunilor de viață, inundarea carierelor de pâne prin femei, care a avut drept urmare — cum am amintit — în mod cu totul firesc scăderea căsătoriilor. Precând în 1880 se venea la 1000 de suflete 10 căsătorii, în 1890 se vin numai 9, în anul trecut numai 8. In restimp de 20 ani proporția numerică a căsătoriilor a scăzut togmai cu 20 procente. Ce urméză de aici? Aceea, că femeile remân tot mai mult avisate la sine şi intrând în teribilul vêrtegiu al luptei pentru esistență, sunt silite în interesul conservărei proprie a'şi valorisa lucrul mânilor proprii. Acest fapt ne póte mâhni, idealistii pot suspina, sufletul fantezist al fetelor tinere se póte obida asupra tristei realități dar acésta remâne un adevĕr, dinaintea căruia nu ne putem închide ochii.

(Va urma.)

NOUTĂȚI

Chirotonire. Eminenția Sa I. P. S. nostru archiepiscop și metropolit *Ioan* a chirotonit astăzi pe diaconul Ioan Popa întru presbiter.

*

Ministru a latere. In cercurile politice se vorbește cu tótă hotărîrea, că contele Iuliu *Széchenyi*, va fi numit ca ministru pelângă persóna Maiestății Sale.

*

Un mare mecenat. Sâmbăta trecută s'a stins din viață în București un mare mecenat român: Tache *Anastasiu*, fost prefect al județului Tecuciu, deputat și senator, testându-'și întrégă averea în sumă de preste 4 milióne lei pentru scopuri culturale și de binefacere. Prin testamentul seu defunctul institue ca legatară universală pe „Academia Română“ din București. In schimb însě „Academia“ este îndatorată:

1. Sě întreţină pe moșia Călmățuiu o școla primară de băieți, ai cărei institutori vor fi plătiți la fel cu cei ai statului. De preferință vor întra în acéstă școlă băieți de țerani de pe moșiile defunctului.

2. In palatul dela Țigănești, unde odinióră logofětul Conachi scria versurile sale, se va înființa o școlă de meserii, agricultură sau comerciu — după-cum va crede mai nimerit „Academia“. Elevii cari se vor distinge vor fi trimiși ca bursieri în străinătate.

Casa din Tecuci trece în proprietatea comunei; în acéstă casă defunctul instalase deja o școlă profesională de fete.

Academia va avé sě deservéscă věduvei o pensiune viageră de 25.000 lei pe an.

*

Limba română la gimnasiul din Făgăraș. Ministrul de culte și instrucțiune publică a dispus cu începere dela anul școlar viitor propunerea limbei române ca studiu extraordinar la gimnasiul de stat din Făgăraș.

*

O audițiune de musică religioasă. Duminecă, 12 Martie, s'a ținut la *institutul Teologic* din *Bucuresci* o audițiune de musică religioasă.

Inaltul cler și d-l ministru a l cultelor și instrucțiunei publice, împreună cu un public numeros din elita bucureșteană, a asistat la aceasta audițiune. Talentatul și distinsul maestru, C. Chiriac de la capela română din Paris, a avut fericita inspirație de a armonisa o parte din *melodia veche bisericéscă*, pe voci bărbătești.

Melodiile vechi bisericești sunt așa de bine armonisate în cât ele sunt niște adevărate simfonii divine, potrivite sfîntului locaș, unde credincioșii cu smerenie vin a se închina Domnului a tot puternic.

Compositorii noștri de musică bisericéscă n'au căutat sě ție socoteală de patrimoniul nostru național.

S'a scris de mai multe ori despre acest lucru în ziarul nostru și ne pare bine că vedem un talent de séma dlui Chiriac că a înțeles pericolul ce ne amenință de a ne înmormênta vechea tradiție muzicală a bisericei nóstre.

Ceea ce a făcut Palestrina (1524—1594) pentru biserica catolică, același lucru 'l-a încercat și măestrul Chiriac cu mult succes pentru biserica nóstră, ajutat de știința Polifonică. Elevii institutului teologic și seminarului „Nifon“ și „Central“ au dat concursul lor pentru a putea avea o reușită a unei execuțiuni bune.

S'au cântat opt bucăți cu o execuție admirabilă. In tot timpul execuțiunei, înaltul cler cât și publicul invitat au fost fermecați de frumsețea acestor bucăți.

După terminarea execuțiunei, I. P. S. metropolit al Moldovei aduce laude talentatului maestru și viile sale mulțumiri pentru acest bun început urîndu'-i spor la muncă, ca astfel sě se realizeze idealul bisericei ortodoxe de a avea o musică a sa.

Al doilea vorbesce I. P. S. Mitropolitul Primat. Insistă fórte mult asupra interesului bisericei de a păstra mereu materie de muzică. Apoi, adresându-se dlui ministru, zice: ca sé dea tot concursul posibil maestrului Chiriac.

P. S. Sa episcopul Nicolau *Popea* dete expresie bucuriei, vězênd cât interes se pune pentru sublimul în artă. „Voi duce între ai mei dulce amintire despre acéstă festivitate și frățietate cu care m'ați primit și vě voiu ruga sě sprijiniți pe simpaticul compositor,“ încheie P. S. Sa.

La urmă dl ministru ia cuvêntul în mijlocul atențiunei generale.

Dsa arată însémnătatea și influența muzicei asupra sentimentelor omenești și spune că este fórte încântat de dl Chiriac că avut fericita inspirație de-a armoniza melodiile bisericesci care sunt atât de frumóse, astfel că biserica nóstră de aici înainte va avea o muzică a ei proprie.

„Astăzi când mě duc la biserică, îmi face impresia ca și cum ași asista la o reprezentație a operei. Iubesc muzica, însě muzica bisericéscă s'o aud la biserică și cea de operă la operă.

Incercarea dtale atât de bine reușită 'mi-a umplut sufletul de bucurie și 'mi-a procurat niște emoțiuni sublime. Iți făgăduesc că de aici înainte îți voi da tot concursul meu la marea operă ce dta te-ai decis sě lucrezi.“

Cuvintele dlui ministru au lăsat o frumósă impresie asistenților și a fost viu aplaudat. — *„Epoca“*

*

Retragerea dlui Hasdeu. Cu ziua de 1 Septembre desființându-se catedra de filologie comparată dela universitatea din București, ocupată de ilustrul profesor B. P. Hasdeu și archiva statului alipindu-se la Academie, consiliul de miniștri, drept compensație, va cere parlamentului sě se acorde dlui Hasdeu o recompensă națională de 18,000 lei anual.

Dl Hasdeu își va consacra restul vieții unui sistem de filosofie spiritualistă, la care lucréză de mai multă vreme.

*

Hymen. Aurelia Dărămuș și Victor Săbăduș, fidanțați.

*

Inmormêntarea unui meseriaș român. Alaltăieri a fost petrecut la odichnă vecînică în cimiterul din suburbiul-inferior, măiestrul cordonier Teodor Aftenie, născut în Șura-mare. Ceremonialul religios l'a sěvîrșit părintele Constantin Dimian. Au participat la înmormântare, reuniunea pompierilor cu musica lor, reuniunea meseriașilor români, cea a meseriașilor sași, și reuniunea de cântări a meseriașilor sași.

*

Deschiderea exposiției din Paris, în urma hotărîrei consiliului de ministri francez, ținut la Elyseu, s'a fixat pe ziua de 1/14 Aprile a. c.

*

Aniversarea lui Herbert Spencer. Din Londra se anunță, că la 27 Aprilie a. c. renumitul filosof *Herbert Spencer* va serba a 80-a aniversară. Spencer se ocupă actualmente cu o revisuire radicală a scrierii sale *„Frist Principies“* (Primele principii). Apariția acestei lucrări se aștéptă cu multă nerăbdare.

*

Invěțători premiați pentru limba maghiară. Intre invěțătorii premiați cu câte 100 cor. pentru resultate culese în instrucția limbei maghiare la scólele elementare, aflăm și următórele nume: Iuliu Toder, Ioan Filimon, George Todoran, George Csokán, Ioan Gyorgyeszku, Ioan Opris, Maria Simonca, Ioan Zsorzsa și Ioan Boer. Nu cumva acésta sě fie vre-o ispită?

*

Ne-mai pomenit! S'a întêmplat aici în Sibiiu. Un agent, desigur jidan, a umblat în zilele acestea vênzând piese musicale românești; spunea că vine dela București și în drumul spre Paris s'a abătut și pe aici. Piesele musicale însě sunt *melodii unguresti cu text românesc.* Astfel poesia „Vezi rêndunelele se duc“ e scrisă pe melodia „Minek barna“. Atragem atențiunea Românilor din alte centre sě se feréscă de astfel de șarlatani.

*

Rěspuns la o învinuire. La scrisórea lui George Ometa din Țerățel subscrisul vě rog sě publicați pe scurt respunsul meu.

Scaunele Clarei Ometa pe basa hotărîrei comitetului parochial s'au scos din biserică, ca necorespunzětóre și cuprinzênd aprópe o jumětate din localul pentru femei. Dela sf· biserică și din funcțiunile împreunate cu servițiile preoțesci eu n'am împedecat pe nime, care s'a purtat cuviincios. Privitor la unele invinuiri nebasate a mamei lui George Ometa am înaintat actele necesari la forurile nóstre bisericești după resolvirea cărora fiind lipsă voi ieși bucuros și în public, deși sunt lucruri cari nu merită nici o atențiune și de fapt nici un om serios nu le dă vre-o importanță.

Rectific că George Ometa nu e învěțător nicăiri și nici n'a funcționat ca atare vre-odată. Cu deosebită stimă: Andron *Bogdan* paroch.

*

Diplomat „ofensat“ în onóre. Din *Berlin* se scrie, că marele ambasador german din Petersburg, prințul *Radolin*, s'a simțit fórte vătěmat în onórea și demnitatea lui personală, pentru-că marele duce *Vladimir* a zis la un bal de curte cătră o damă, că nu e om pe lume mai plicticos, ca diplomatul german. Din pricina acésta ambasadorul s'a plâns nevestei marelui duce, care este fiica marelui duce de Mecklenburg. Acésta însě l'a respins pe ambasador și a protestat, ca ea să fiă considerată în Petersburg ca prințesă germană, deóre-ce ea e esclusiv mare ducesă ruséscă. Bietul ambasador, ce era sě mai facă după atâta opăreală? S'a plâns la ministrul de esterne contele Murawiev. Acesta a rugat pe marele duce Vladimir sě-și înduplece nevasta a zice câte-va vorbe de mângăiere ambasadorului, însě prințesa a declarat, că ea nici-decum nu si va cere scuse, ba adause, că va refusa pe ambasador, décă ar cuteza sě se presente înaintea ei. După tóte acestea la curtea ruséscă se crede, că prințul Radolin își va da demisia, deși e în grația părechii imperiale rusești.

Notiță literară.

Cuvêntări bisericesci.

In timpurile nóstre de grele ispite un rol important are în biserică amvonul, chemat a propovedui cuvintele Mêntuitoriului.

A făcut bune servicii bisericilor nóstre Părintele asesor consistorial, protopresbiter onorariu și fost paroch al bisericei din Sibiiu-Cetate Zacharie Boiu cu tomul al doilea și al treilea al „seminței din agrul lui Christos“, în care aflăm frumóse cuvêntări bisericesci la diferitele sěrbători de preste an, și la anumite funcțiuni preoțesci, unde trebue sě resune glasul preotului slugitoriu.

Adăpat din isvorul nesecat al sântei scripturi, bine cunoscut cu meșteșugirea retorică, adânc pătrunzětoriu al spiritului omenesc, binecumpănitoriu al situațiunei date, măestru în manuarea limbei române, domnul asesor Zaharie Boiu ne a pus la disposițiune bogata comóră a minții și a inimei sale, ródele ostenelelor sale în un lung șir de viéță consacrată binelui bisericei, cu care s'a identificat din tinerețele sale, căreia i a servit cu devotament, a căreia bine și prosperare i-a zăcut mai de aprópe la inimă.

Noi din inimă felicităm pe domnul asesor consistorial Zaharie Boiu pentru aceste „Semințe din agrul lui Christos“, cu care a îmbogățit literatura nóstră bisericéscă, și credem că preoțimea nóstră nu va întrelăsa de a-'și lumina mintea și inima cu cetirea și eventual și cu folosirea acestor cuvêntări bisericești.

Scara materiei este următórea:

Tomul I

La Dumineca Pascilor, Tomei, Mironosițelor, Slăbănogului, Samarinencei, Orbului, VII-a după Pasci, Rosaliilor, 1-a după Rosalii, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, după Rosalii, înainte de Ziua Crucei, după ziua Crucei, 17-a după Rosalii, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28. 29, 30, 31, 32 după Rusalii, înaintea Nascerei lui Christos, după Nascerea lui Christos, înainte de Botez, după Botez, Vameșului și a Fariseului, Fiiului rětăcit, lăsatului de carne, lăsatul de brânză, 1-a a 2, 3, 4, 5, 6, a Păresimilor.

Tomul II

Luni a dóua zi de ss. Pasci, La sěrbătórea S. M. Mucenic George, la ss. împěrați Constantin și Elena, la prasnicul Inălțărei la cer a lui Christos, alta tot la prasnicul Inălțărei Domnului, a dóua zi de Rusalii, la sěrbătórea Nascerei s. Ioan Botezătorul, la sěrbătórea ss. Apostoli Petru și Pavel, la sěrbătórea s. Proroc Ilie, la prasnicul schimbărei la față a Domnului, la prasnicul Adormirei Maicei Preacurate, la tăierea capului s. Ioan Botezătoriul, la prasnicul Nascerei Maicei Domnului, la prasnicul Inălțărei s. Cruci, la sărbětórea cuv. maice Paraschiva, la sěrbătórea s. Marelui Mucenic Dimitrie, la sěrbătórea ss. Archangeli Michail și Gavriil, la sărbětórea Intrărei în biserică a Maicei Preacurate, la sěrbătórea s. Ierarch Nicolae, la prasnicul Nascerei Domnului, tot la prasnicul Nascerei Domnului, a dóua zi de prasnicul Nascerei Domnului, a treia zi la întâiul Mucenic și Archidiacon Stefan, la prasnicul Tăierei împrejur, tot la prasnicul Tăiărei împregiur, la Botezul Domnului, la serbătórea ss. Trei-Ierarchi, la prasnicul Intimpinărei Domnului, la prasnicul Bunei vestiri, la s. Vinerea-mare.

Cuvêntări bisericesci casuale.

La sfințirea bisericei, la sfințirea școlei, la alegerea de preot, la întrarea în parochiă, la eșirea din parochie, la alegerea de protopresbiter, tot la o alegere de protopresbiter, la taina s. botez (6 cuvêntări) la s. taină a cununiei (6 cuvêntări).

Tomul III.

La parastasul Asociațiunei transilvane pentru Metrop. Andreiu, primului președinte, La parastasul com. bis. Sibiiu-cetate pentru fundatorul Emanuil Gojdu (Gozsdu), La parastasul com. bis. Sibiiu-Cetate pentru Metr. Andreiu, La parastasul anivers. 25-a dela mórtea Metrop. Andreiu, Tot la parastasul de sub Nr. 4, La parastasul sěrbat pentru V. Alexandri, La mormêntul lui George Barițiu, La mormêntul cons. Paul Dunca de Șieu, La îmmormêntarea fund. Demetriu Andronic, consilierului aulic Iacob Bologa, protopresb. Ioan Hannia, protopresb. Dionisiu Chendi, proprietarului Ioan Brote, protopresbiterul Vasiliu Roșescu, Vice-comitelui Dr. Iosif Hodoș, protopresbiterului Ioan Gall, V.-comit. Ioan Codru Drăgușanul, protopresbiterul Ioan Popescu, advocat. fiscal consist. Dr. Ioan Borcia, d-nei Maria Hannia născ. Bădilă, Adm. protopr. Moise Toma, preotesei věd. Ioana Arsenie, La mormêntul archiv. consist. presb. Ioan Reoul, La îmormêntarea propriet. Iustina Măcelariu, prof. semin. Ioan Dragomir, preotesei Catarina I. Manta, econ. Nicolae Imbăruș, diaconiței Maria Ivan n. Jech, juristului Toma Stănila, tinerului academic Nicolae Cristea, gimnasistului Ghedeon Henteș, elevei Sofia David, La îmormêntarea unui preot bětrân, unui tiněr, unui învěțătoriu, unui epitrop bisericesc, unei věduve evlavióse, unui betrân cuvios, unei femei binefăcětóre, unui pădurariu asasinat, unui tiněr gimnasist, unei fecióre mirese.

Adaus

cuprinzênd o colecție de texturi biblice pentru cuvêntări funebrale.

A. Generale, *B.* Speciale: *a)* la bărbați, *b)* la femei, *c)* la copii.

*

Cu recunoștință va fi preoțimea nóstră domnului protopresbiter Zacharie Boiu și pentru interesanta colecțiune de citațiuni din sfânta scriptură, cari sunt chemate a ușura în mod invederat sarcina preoțimei, când ea la ocasiuni anumite voiește sě compună însași vr'o cuvêntare.

In acea bogată colecțiune este depus un întreg tesaur, care ușor póte fi exploatat pentru zidirea sufletéscă a credincioșilor ortodoxi.

Preoțimea nóstră are deci acuma modele de cuvêntări pentru Duminecile de peste an, pentru sěrbătorile de peste an, pentru anumite funcțiuni preoțești, pe cari cu succes le póte aplica și esploata, și noi credem că bine va face, dacă le va esploata și aplica.

Sunt făcute de un om al bisericei nóstre de aici crescut de mic în jurul bisericei, adăpat din sfânta scriptură și din cărțile bisericești, crescut aici la noi, care o viață întrégă a muncit aici între referințele nóstre, deci cunóște perfect tóte nevoile nóstre, pulsațiunile inimilor nóstre, și lécul care trebue aplicat la diferitele trebuințe.

Intru mărirea lui Dumnezeu s'au compus, spre mărirea lui Dumnezeu sě fie ele folosite.

Din public*).

Declarațiune.

Subscrisul prin acésta declar, cumcă cele afirmate în 5 Ianuariu a. c. înaintea poporului la adresa părintelui nostru român gr.-or. din Boița, Ioan Druhora, ca expresiuni rostite fără precugetare, în ziua de 30 Martiu 1900 înaintea judecătoriei reg. ung. din Sibiiu, le am revocat și mě deoblig în viitor a nu-l mai incomoda cu atari expresiuni.

Sibiiu, în 30 Martiu, 1900.

Ioma Costea.

---

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta redacția nu primește rěspunderea.

◆ ◆ ◆

Mătase Henneberg

veritabilă numai dacă se procură direct dela mine— négră, albă şi colorată, dela 45 cr. până la fl. 14.65 pr. metru. Fiecăruia franco şi vămuită, acasă. Mustre cu întórcerea postei.

G. Henneberg, fabricant de mătase *(lif. de curte ces. şi reg.* **Zürich.** [10] 3—11

◆ ◆ ◆

Voci din public.

Scrisórea de mulţumită din America.

Copia scrisórei originale, tradusă verbal românesce.

Domnului **Franz Wilhelm**, farmacist,
Neunkirchen, Austria de jos

New-Jork, 18 Mai 1898.

Iubite Domnule!

In Novembre 12 anul 1895 eram aşa de bolnav de reumatism, că am fost silit, sĕ mĕ pun la pat. Opt luni de zile a trebuit sĕ zac în acelaş loc, fără sĕ mĕ pot mişca; greutatea corpului mi s'a redus dela 175 lbs la 130 lbs nu semn despre durerile grozave, ce am avut sĕ îndur în atâţia ani. N'am lăsat mai nimic neprobat, însĕ după ce folosém ceva, aşa am auzit de liniments electric, scalde turceşti, şi după tot feliul de ocupaţiuni medicale, nu mĕ simţém mai bine, aşa că ultimul medic ce l'am ocupat mi zise, că nu primesce mai mulţi bani dela mine, pentrucă bani sunt aruncaţi fără scop.

După ce trecu vreme la mijloc, întâlni un amic al meu, care-mi spune de **tea Wilhelm pentru curăţirea sângelui antiarthritică, antirheumatică**, ce-ar fi un mijloc fără greş contra rheumatismului Eu îi povestii din esperenţele mele cu alte mijlóce, şi aveam fórte puţină încredere. Parecă mâna sorţii mi-a dictat sĕ scriu la D-Vóstră, şi inima mea mai cugeta, că esistă un mângăitor, care mĕ curéza. Da, am câştigat convingerea, că esistă un atare mântuitor. Nu pot exprima în cuvinte durerile cumplite din cei din urmă 3 ani; acum când nu mĕ mai póte conturba nimic, mĕ simt ca un copil nou născut în acest moment fără a preţui tóte comorile lumei pe lângă **thea Wilhelm pentru curăţirea sângelui antiarthritică antirheumatică.**

Fiţi aşa buni, domnule, şi trimiteţi-ne îndată l. C. Q. D. 1 duzină (12) pachete de thea Wihelm pentru curăţirea sângelui antiarthritică antirheumatică.

Dorindu-Vĕ ce e mai bine în sĕnătate şi viaţă îndelungată, rĕmân cu tot respectul.

Iosef M. Gordon, 179 orchard st. New-York. [7] 3—7

Sĕ află în tóte farmaciile.

Deposit principal: la farmacistul ***I. G. Molnar***, Sibiiu.

Nr. 95/1900 [43] 2—2

Publicare de licitaţiune

Comuna bisericéscă gr.-or. Certegea din protopresbiteratul Câmpenilor dă spre zidire edificiul ei şcolar din lemn pe calea licitaţiunei publice minuende verbală, carea se va ţiné la 21 Martiu v. (3 Apriliu n.) 1900, 10 óre a. m. în cancelaria comunei Certegea.

Preţul strigării este 6740 coróne (3370 fl.) dela care licitanţii au sĕ depună un vadiu de 5%.

Planul, preliminarul de spese precum şi condiţiunile de licitaţiune se pot vedé la oficiul parochial gr.-or. de acolo până la începerea licitaţiunei.

Din autorisarea comitetului parochial gr.-or. din Certegea.

Câmpeni, 7/20 Martiu 1900.

Romul Furdui,
protopr.

Obligaţiuni

jumĕtate românesti şi jumĕtate ungureşti, apoi

cuitanţe şi contracuite

ungureşti şi româneşti, se pot procura dela **Librăria Tipografiei Archidiecesane, Sibiiu**, cu preţurile: 1 obligaţie 5 fil., chitanţele şi contrachitanţele cu 1 cor. per sută bucăţi. La cerere se trimite gratis şi franco din fiecare câte o bucată de probă.

In *Tipografia archidiecesană* a apărut:

ACAFTISTUL

Preasântei

Născătóre de Dumneḑeu

şi

alte rugăciuni

urmate de Sinaxarin pentru tot anul si Păschălie.

Un volum de 368 pagini 8°.

Preţul simplu legat . . .	fl.	—.85
jumĕtate pânză . .	„	1.05
în piele roşie . . .	„	1.25
Ediţia fină în piele négră .	„	2.—
piele chagrin	„	2.60
în mătase .	„	3.85

Se află de vênḑare la

Librăria Tipografiei archidiecesane,
Sibiiu.

In **Tipografia şi librăria archidiecesană Sibiiu**, se află de vênḑare:

Cuvêntări bisericesci

de
Dr. Theol. George Popoviciu
protopresbiter ort. român în Lugoş
broş. à 3 cor., sau lei 3.50.

Religiune şi sciinţă,

disertaţiune
de acelaşi autor
broş. 50 fil.;

şi

Cuvêntări bisericesci

de
Massillon, episcop de Clermont şi membru al acad. franc.
traduse prin
Ioan Genţ
paroch gr. cath. în Haieu,
Tom. I broş. 5 cor. sau lei 6.50

Din **Tipografia şi librăria archidiecesană, Sibiiu**, se póte procura:

Din vremuri apuse,

de
Iudita Secula n. *Truţa.*
Broş. à 50 cr.

Din **Tipografia şi librăria archidiecesană, Sibiiu**, se póte procura

Teoria Dramei

cu un tractat întroductiv
despre frumos şi artă,
de
Dr. Iosif Blaga,
profesor.
Preţul broş. 3 cor. 60 fil.

1.000.000
KRONEN
ALS GRÖSSTER GEWINN IM GLÜCKLICHSTEN FALLE.
BECK R

Consemnarea

tuturor celor 50.000 câştiguri

Cel mai mare câstig in cel mai favorabil cas

1,000,000 Kronen

Speciell sind die Gewinne wie folgt eingetheilt.

☞ **in Baar zahlbar.**

		Kronen
1	Prämie mit	600000
1	Gew. à	400000
1	„ „	200000
2	„ „	100000
1	„ „	90000
1	„ „	80000
1	„ „	70000
2	„ „	60000
1	„ „	40000
5	„ „	30000
1	„ „	25000
7	„ „	20000
3	„ „	15000
31	„ „	10000
67	„ „	5000
3	„ „	3000
432	„ „	2000
763	„ „	1000
1238	„ „	500
90	„ „	300
31700	„ „	200
3900	„ „	170
4900	„ „	130
50	„ „	100
3900	„ „	80
2900	„ „	40
50,000	Gew. u. Pr. im Betrage	13.160,00

Sĕ ajutăm norocului!

Deja mulţi s'au fericit
prin cumpĕrarea unui los dela noi!

Loteria cea mai bogată în sance este loteria de classă privilegiată reg. ung., care va începe în curênd iarăşi. Din

100.000 LOSURI vor fi trase **50.000**

câştiguri, aşadară **jumĕtate sunt câştiguri**, din tóte losurile, precum se vede şi din lista de câştiguri alăturată, nici o loterie din altă ţéră nu are în raport cu acésta aşa câştiguri considerabile.

Cel mai mare câştig în casul cel mai norocos este

Un milion coróne.

Cu totul vin **treisprediece milióne 160.000 coróne** la tragere. Tótă întreprinderea stă sub **supravegherea statului**.

Contribuţia pentru **losurile originale** pentru clasa primă conform planului este:

pentru o **optime** (1/8)	fl.	**—.75**	sau C.	**1.50**
„ un **pătrar** (1/4)	„	**1.50**	„ „	**3.—**
„ o **jumĕtate** (1/2)	„	**3.—**	„ „	**6.—**
„ un **întreg** (1/1)	„	**6.—**	„ „	**12.—**

şi se trimit cu **rambursă** sau trimiţêndu-se preţul lor **anticipativ.** Planuri oficióse gratuit. Comande pentru losuri originale rugăm a trimite direct la noi până în

7 Aprilie a. c.

Banca

A. Török & Co.

Budapesta. V. Waitznerring 4/a.

Multe şi fórte mari câştiguri am solvit noi prea stimaţilor nostri clienţi şi anume în timp scurt preste dóuĕ milióne coróne. [44] 1—8

Scrisóre de comandă de tăiat. **Herren A. TÖRÖK & Co., Budapest.**

Ersuche um Zusendung von .... **Original-Loos I. Classe der königl. ung. priv. Classenlotterie** nebst amtlichen Plan.

Der Betrag von. fl. .... **ist per Nachnahme zu erheben.** / **folgt durch Postanweisung.** Was nicht gewünscht bitte zu durchstreichen

Genaue Adresse.
....
....
....
....

◆ ◆ ◆

Pentru a înlesni şi celor mai lipsiţi copii de şcólă procurarea de **cărţi didactice**, ne-am decis a *reduce preţurile* la următórele manuale:

Abcdar pentru şcólele pop. rom. de Z. Boiu, legat	dela fl.	—.24	la fl.	—.20
Aritmetica de V. Roman leg.			„ „	—.08
Carte de cetire I. de Z. Boiu, leg.	dela fl.	—.40	„ „	— 30
„ II. „ „ „ „	„ „	—.32	„ „	—.25
Elemente de geografie de Z. Boiu	„ „	—.30	„ „	—.15
Geografia de V. Roman			„ „	—.08
Istoria naturei şi fisica de Z. Boiu	dela fl.	—.30	„ „	—.15
„ patriotică de Z. Boiu	„ „	—.30	„ „	—.12

Librăria Tipografiei archidiecesane, Sibiiu.

◆ ◆ ◆

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.**

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 33 Sibiiu, Marți, 21 Martiu v. (3 Aprile n.) 1900. Anul XLVIII.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **strĕinătate** pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de dóuĕ ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond — și timbru de 60 fil. pentru fie-care publicare.

După alegeri.

In anul acesta s'au reconstituit organele bisericești în întrégă metropolia ortodoxă română din Ungaria și Transilvania.

Intrégă biserica viuă s'a pus deci în o mișcare febrilă, și noi accentuăm folositóre bisericei, și instituțiunilor ei.

Sublim ideal a suris părinților nostri, când au pus biserica pe basele actuale, când a deschis teren de mănósă activitate tuturor elementelor bune din organismul bisericei.

A întruni clerul și poporul la o lucrare comună, a concentra puterile la o unică lucrare armonică și cu scop, a le face tóte la lumina zilei, cu conlucrarea celor mai vrednici din parochie, sub controla publică a întregei obște bisericesci, ca prin acésta sĕ se încălzéscă la lucru, la jertfe pentru biserică, acest ideal a suris părinților nostri la facerea statutului organic, el a inspirat liberalele dispozițiuni din legea fundamentală a bisericei nóstre, el a pus tóte alegerile pe basa cea mai largă posibilă deschizênd loc în sinodul parochial, de aici în cel protopresbiteral, apoi în cel eparchial și în cele din urmă în cel metropolitan tuturor parochienilor, cari sunt majoreni, de sine stătători, nepătați, și cari 'și împlinesc detorințele parochiale.

De ani 30 avem acéstă organisațiune în biserica nóstră, și ori cât de sublim a fost idealul, care a condus pe părinții nostri la punerea bisericei pe basele acestea liberale, ori cât de nobilă a fost intențiunea lor, ori cât de bună și clară este legea acésta; ómenii sunt chemați sĕ o pună în practică, deci s'a putut întêmpla ca practica vieței sĕ nu justifice pretutindenea așteptările legate de acéstă nóuă organisațiune.

Judecând fără preocupațiune starea actuală a lucrurilor, observăm progres constant în afacerile nóstre bisericesci, resultat acesta al spiritului liberal, care a condus pe cei ce au fost chemați sĕ pună în practică dispozițiunile din legea nóstră fundamentală. Acésta o accentuăm cu tótă hotărîrea ca caracteristică a stărei de lucruri în biserica nóstră, ca lucru în genere cunoscut, care nu e tras la îndoiélă.

Că sunt ici-colea casuri sporadice, în cari au eșit la suprafață slăbiciunile omenești, rivalități personale, póte și interese personale, póte și simpatii, póte și antipatii, aceste neajunsuri nu pot atinge partea preponderantă a stărei de lucruri, și preponderantă este compĕna, care apasă mai greu, și în acésta aflăm progresul.

De mare interes ar fi sĕ se facă din locurile competente un studiu asupra vieței de ani 30 a constituționalismului în biserica nóstră, și atențiunea acelui studiu sĕ se extindă asupra tuturor factorilor, cari au avut influență asupra desvoltărei lucrurilor din biserica nóstră.

De interes mare ar fi cel puțin atâta sĕ știm acuma în ce mĕsură au luat parte la viața bisericéscă elementul preoțesc și elementul laic.

Elementul preoțesc s'ar puté controla în frecuența la alegerile de membri preoți în sinódele protopresbiterale, în colegiile preoțești menite a trimite representanți în sinódele eparchiale și în cele metropolitane. S'ar puté controla în activitatea preoțimei la lucrările sinódelor protopresbiterale, în cele ale scaunelor protopresbiterale.

De mare importanță ar fi sĕ știm în ce mĕsură și mai ales în ce spirit se manifestéză în sinódele parochiale lucrarea elementului mirenesc.

Și elementul acesta are un important rol în biserica nóstră la tot soiul de alegeri, căci tóte aceste sunt puse în mânile sinódelor mai ales parochiale.

Din incidentul alegerilor din anul acesta de interes ar fi sĕ scim cel puțin în percente participarea elementului preoțesc și al celui mirenesc la alegeri, și la locul al doilea de deosebit interes ar fi sĕ știm în ce mĕsură s'au observat curățenia, sânțenia alegerilor.

Sciute acestea, s'ar putea lua mĕsurile cuviinciόse pentru delăturarea neajunsurilor, ca fără pedeci sĕ putem da înainte.

Praxa. de ani 30 ne-ar puté deschide ochi[1] în multe direcțiuni, și ne-ar da elemente de judecată, cu cari înarmați am vedea lucrurile în adevĕrata lor ființă.

Sunt dorințe aceste; cari sunt îndreptățite, cari noi ni le-am pus nu odată, și nu numai din incidentul alegerilor.

Dacă voim sĕ avem organism sănătos, trebue sĕ întărim cele bune, si sĕ delăturăm cele rele.

Aceste făcênd, vom lucra în spiritul părinților nostri.

Reforma călindarului în România.

Mai mulți deputați au presentat în ședința din 15 Martie v. a camerei române un proiect de lege pentru primirea *Călindarului Gregorian*, atât în viața de stat, cât și bisericéscă.

Proiectul presentat e următorul:

Art. 1. — Ziua de 19 Iulie anul 1900 va fi considerată în tótă România drept ziua de 1 August, și cu începere dela acéstă dată calendarul numit Gregorian sau stil nou, va fi singurul calendar întrebuințat pentru esprimarea datelor în tóte actele vieții *civile* și *religióse* și ale tuturor autorităților publice.

Art. 2. — Se vor respecta după 19 Iulie stil vechiu tóte datele și terminele fixate în stil vechiu, înainte de punerea în aplicare a acestei legi transformându-se în date corespunzĕtóre stilului nou, devenit singur legal.

Art. 3. — Sĕrbătorile naționale și religióse își vor păstra datele actuale, socotite în stil nou.

Acest proiect de lege este semnat de 14 deputați.

Espunerea de motive e împrumutată din memoriul făcut „Societății de științe“ de dnii profesori universitari Spiru Haret, David Emanuel și E. A. Pangrati.

Sinodul protopresbiteral al tractului Zarandului.

(Incheiere)

Din partea școlară a raportului aflăm, că în Zarand, se află 37 școle poporale cu 38 învĕțători, fiind numai la o singură școlă, la cea din Brad aplicat 1 învĕțător și 1 învĕțătóre.

Copii obligați a cerceta școla au fost: 4243, dintre cari numai 2157 adecă 50% au cercetat școla. Se vin pe o școlă câte 59 de elevi sau tot pe al 19-lea suflet câte un elev.

Edificii școlare proprii au 33 parochii, închiriate sunt 5.

Dintre cele 33 școle, corespunzĕtóre sunt 24, ear necorespunzĕtóre 9 și anume Căinel, Crăciunești, După-pétră, Luncoiul de sus, Mestécăn, Prihodiște, Sĕliște, Trestia, Țereței și Zdrapți.

Grădini școlare au 31 școle dintre cari numai 17 sunt cultivate ear 14 necultivate.

Biblioteci școlare se află la 5 parochii cu vreo 300 tomuri.

In adjustarea școlelor, deși se constată o înbunătățire față de trecut, totuși, ca adjustarea sĕ corespundă întru tóte mai este mult de prestat.

Școle nóuĕ corespunzĕtóre legii s'au zidit în a. 1898 în: Criscior, Ormindea, Blășeni și Buceș; ear în an. 1899 în Vaca; sunt în pregătire de a se zidi: Valeabrad, Crăciunești, Zdrapți, București, și Dupăpétră.

Averea școlelor representă suma de: 38·116 fl., ceea-ce arată o creștere de 8·105 fl. 30 cr. față de a. 1898, provenită prin zidirea unor școle nóuĕ.

Venitul anual al școlei e: 11·807 fl. 53, cr. de unde se vede o creștere de 444 fl. 53 cr. față de 1898.

Salarii s'au dat învĕțătorilor: 11·060 fl. în termin mediu 291 fl., pe fie-care învĕțător.

FOIȚA

Femeia în lupta vieții.

(Urmare și fine).

Acest adevĕr însĕ se póte formula astfel: Sarcinele familiei se sporesc necurmat și capul familiei singur nu e în stare a procura mijlócele pentru traiul vieții. Il ajută în greaua sa muncă soția și copiii — feciorii și fetele de o potrivă. Problema prevĕzĕtóre a crescerei este că fetele cari sunt serace sau trăiesc în condițiuni de mijloc, sĕ învețe astfel de meserii sau sciință, pe care o pot folosi în familia bărbatului lor pentru câștigarea pânei. In clasele mai serace ale poporului crescerea progreséză de mult în acéstă direcțiune. Dar clasa de mijloc are mai multă sfiélă respective pseudo-sfiélă. In acéstă clasă 'i derógă chiar și unei femei a lucra. E o modă în societatea acestei clase, că fiecare privește tot în sus. Funcționarul cu leafă modestă, advocatul cu câștig mai mic, medicul, comerciantul 'și crește fata după codicele „manierelor elegante“. Comerciantul maimuțăresce pe bancher, funcționarul n'ar vrea sĕ rĕmână mai pe jos de gentry, cei din gentry 'și iau de model pe magnat. In reacțiunea reciprocă a traiului social grandomania cea fără bani se preface într'un principiu de viață obicinuit. O fată crescută astfel merge la „jour“ și nu scie nimic și nu învață nimic, ear tatăl ei n'are nimic și nu-'i póte da nimic pentru viață. Aceste fete remân nemăritate și dacă nu le ține familia sau rudeniile ajung într'o situațiune din cele mai amare. Crudele esperiențe ale vieții au îndreptat deja mult și în acéstă direcțiune, dovadă despre acésta e faptul că carierele potrivite cu natura femeéscă sunt într'adevĕr inundate de femei. Și cu cât se sporesce mai mult numerul acestor esperiențe, cu cât mai mult o parte din bărbații clasei de mijloc se îngrozește de căsătorie, cu atât mai mult se va spori și numerul acestor fete cari nu se pot mărita și vor fi avisate la munca propriilor mâni, tot mai puternică va deveni părerea că fetele din clasa de mijloc vor trebui crescute pentru cariere pe cari pot sĕ-și câștige pânea. Pentru că acolo unde capul familiei n'are avere, unde la căsătoria fetei nu se póte aștepta sprigin din partea rudeniilor; acolo după nestrămutatul adevĕr statistic e probabil că fata nu'și va duce viața alături cu un bărbat iubitor și harnic, ci rĕmânênd avisată la sine, va fi silită sĕ lucre ca sĕ-'și susțină viața.

Deci direcția crescerei familiare o stabilesce acest adevĕr trist. Dar acum vine statul. Legile nóstre s'au îngrijit numai de acele fete cari s'au măritat. Statul a apĕrat, a regulat instituțiunea căsătoriei. Dar acum când o bună parte a fetelor nu se póte mărita, statul trebue sĕ se gândéscă de regularea și apĕrarea instituțiunei holteismului. Validitarea practică a omnipotenții de stat 'i impune guvernului datorința a ușura lupta particularilor ce se luptă unul contra celuilalt pentru existență, se niveleze accidentele luptei și se netezéscă după putință contrastele cele mari. Problema politicei sociale de stat va fi deci a face posibil și fetelor sĕ se pótă cualifica pentru ramuri de câștig independente. Pe altă cale și într'alt mod statul nu va putea remedia chestia holteismului. Trebue deci sĕ se îngrigéscă. ca și femeile sĕ pótă întra în emulațiunea universală și sĕ pótă lupta pentru traiul lor.

Ordinea naturală a lumei a fost ca femeea sĕ străbată cărările vieței împreună cu bărbatul seu. O parte din bărbați însĕ lasé pe femeie avisată la sine. Ordinea lumei viitóre va fi, că o bună parte a bărbaților și femeilor vor percurge viața separat unii de alții. Iși vor sta față în față, și precând până acum au purtat împreună grijile grele ale vieții în căminul familiei iubitóre, acum despărțiți unii de alții vor stărui ași susținea viața unul contra celuilalt. N'ar fi óre o nedreptate strigătóre la ceriu a despoia pe femee de acel drept de a putea folosi în acéstă luptă înverșunată tocmai acele arme ca și bărbații? N'ar fi absurdă crescerea familiară, care n'ar pregăti pe fete pentru acéstă luptă?

Astăzi nu mai valoréză argumentul acela, că femea prin natura sa ar fi necapabilă și neacomodabilă pentru óre cari cariere de câștig. Până când bărbatul a fost neinstruit și neabil, nici el nu a putut practisa cu folos unele cariere. Dar l'au crescut și 'l-au instruat și crescerea și instrucțiunea 'și-au adus ródele sale. Astăzi și despre fete se crede că nu sunt apte pentru una sau alta carieră. Firește că nici n'au fost crescute pentru acele cariere· Dar dacă vor învĕța și ele, vor fi și ele capabile spre ce n'au fost până acum. Se póte că experiența va arăta că cariera medicală nu e pentru femei, cu tóte că mulți cred contrariul, pentrucă țin pe femee, pentru răbdarea, bunătatea, compătimirea și gingășia ei de cea mai bună îngrijitóre a bolnavilor. Ear dacă experiența ar dovedi și contrariul acestei suposițiuni, tot nu este iertat a eschide pe femei dela carieră, pentru că nu este iertat a le eschide în genere dela nici o carieră. După cele ce preced problema po-

Dintre cei 38 învĕţători aplicaţi în a. 1898/9 au avut cursul pedagogic 26,. cel teologic 2, şi 4 sau mai puţine clase gimnasiale 10 inşi.

Cualificaţi au fost 23, necualificaţi 15. Definitivi au fost 16, provisori 22.

Dintre şcóle 12 au fost visitate în decursul anului şcolar din partea inspectorului tractual.

Examenele au decurs conform unei programe staverite de mai înainte. La 26 şcóle examenele au decurs sub conducerea ppresbiterului tractual, ear la celelalte 10 sub conducerea comisarilor G. Părău, St. Albu, Dr. P. Oprişa şi J. Costea.

Resultatul examenului a fost la 16 şcóle „bun“, la 12 „suficient“, la 3 „mediocru“, la 5 „debil“, ear la o şcólă nu s'a ţinut examen.

Pe an. 1899/900 se află 17 înv. definitivi şi 21 provisori. Dintre învĕţători 30 sunt indreptăţiţi, ear 8 toleraţi.

Averea reuniunei învĕţătoreşti se află tot în administraţia de mai nainte (?); ear conferinţele învĕţătoreşti s'au ţinut la terminul prefipt de Ven. Cons. archid. la cari dintre învĕţătorii din Zarand au participat 23.

Din partea fundaţională a raportului aflăm, că averile bisericeşti an de an se administrézâ tot mai regulat. Din 51 parochii numai 8 şi anume: Blăşeni-Plaiu, Blăşeni-Sat, Blĕşeni-Grosuri, Mihăleni, Birtin, Cărăstău, Crăciuneşti şi Lunca restézâ cu raţiocinii pe 1898, pe când tóte cele lalte le au aşternut şi încă multe chiar şi pe a. 1899.

Protopresbiterul descopere că şi pentru pregătirea acestor raţiocinii a esmis comisari aşa că până prin 30 Iuniu tóte raţiociniile vor fi înaintate Ven. Cons. archid.

Vom ajunge deci în curênd sĕ avem date exacte despre averea fieste cărei parochíi şi sĕ putem reclama câte ceva şi pentru biblioteci şcolare, adjustarea scólelor etc.

Raţiociniul fondului protopresbiteral pe anul 1899 s'a aprobat, bugetul pe 1900 s'a staverit. Din raţiociniul fondului protopresbiteral aflăm, că epitropia a depurat din preţul caselor ppresbiterali, cumperate de vre-o doi ani suma de 1500 fl. şi mai debitézâ cu 3500 fl. De sigur, că şi aceste pasive se vor depura curênd după ce Ven. Con. arch. va încuviinţa conclusul sinodului ppresbiteral de a încassa dela fie-care parochie 5% după averea-i bani gata şi obligaţiuni.

La sporirea fondului ppresb. contribue societatea înfloritóre „Crişana“ din Brad de vre-o câţiva ani cu câte 300 fl. anual.

Starea averilor bisericeşti scolare la finea a. 1898 a fost 321.693 fl. 38

pasive 5·184 fl. 68 de unde resultă avere curată: 316.508 fl. 70 cr., ceea-ce arată creştere de 22. 772 fl. 80 cr. adecă: 7½% faţă de a. 1897.

In acésta avere e computată şi valórea bisericilor şi scólelor, precum şi tóte odórele şi mobiliarul bisericesc şi scolar.

Comitetul şi epitropia ppresb. s'au reales întreginduse locurile devenite vacante prin membri noi.

Pentru scaunul ppresbiteral s'a indus în ternar: parochii: Ioan Fugătă (Luncoiul de jos), Iosif Costea (Vaca) şi Andron Bogdan (Ţereţel)

⁂

Pe basa acestor cifre cu plăcere constatăm, că în protopresbiteratul Zarandului afacerile: bisericesci, scolare şi fundaţionale arată un progres treptat.

Meritul este al şefului tractual al P. O. D. Vasiliu Damian, care cu abnegaţiune şi zel vrednic de laudă se silesce a fólosí ori-ce ocasiune binevenită întru binele bisericei scólei şi poporului de sub înţelépta sa conducere.

Totuşi, ce mirare! Şi un protopresbiterat, ca Zarandul, se pare a fi prea puţin păsător de sórtea protopresbiterului sĕu! Dovadă e împregiurarea, că conclusului sinodului ppresb. estraordinar din Nov. 1899 de a face protopresbiterului o dotaţiune de 420 fl. dela parochiile din tract, au respuns până acum numai vre o 19 din 51 parochii. Şi durere, că şi din aceste unele, vre-o 5 au denegat a solvi cuota sub pretextul sărăciei.

Sinodul ppresb. ord. a accentuat desnou necesitatea de a se crea pe seama ppului o dotaţiune corespunzĕtóre, ca astfel sĕ'şi pótă împlini chemarea tot cu mai mare zel şi a recomandat tuturor parochiilor tractuale sĕ contribue cu neînsemnata cuotă anuală de 5—10 fl., căci la din contră se va cere întrevenirea Ven Cons. archid.

Avem speranţă, că parochiile 'şi vor trage de sémă şi vor satisface şi datorinţei acesteia cu drag, căci au în fruntea lor un protopresbiter cu cualificaţiune şi daruri superióre, care pretutindeni 'şi represintă protopresbiteratul şi neamul cu demnitate şi de al cărui sfat mulţi credincioşi au lipsă în nevoile zilnice ale vieţii.

De sigur că multe afaceri vor merge şi mai bine, indată-ce tóte organele subalterne 'şi vor împlini cu conscienţios tate chemarea lor, — ceea-ce sperăm, că va urma din înbunătăţirea barem încâtva a stărei materiale a parochiilor prin crearea de dotaţiuni mai corespunzĕtóre şi şi mai mult în urma ridicărei treptate a cualificaţiunei celor chemaţi a cârmui singuraticele parochii.

Dzĕu sĕ ajute dreptăţei!

Dr. P. O.

---

liticei de stat este că trebue sĕ crescem pe femei pentru ramuri de câştig independente. Acesta e principiul care trebue aplicat fără escepţiune. Dacă ordinea naturală a lumei va începe a se alcătui astfel că barbatul şi femeea nu vor percurge împreună viaţa, atunci va trebui sĕ ne îngrigim de crescerea şi instruarea fetelor ca şi de a feciorilor, de starea holteismului, precum ne am îngrigit şi până acum de ocrotirea instituţiunei căsătoriei.

In numele demnităţei sexului femeesc nu se póte protesta contra acestui principiu. Din contră demnitatea sexului femeesc pretinde ca sĕ fie recunoscută de egală în rang şi putere cu demnitatea sexului bărbătesc. Sexul femeesc s'ar degrada pe sine însuşi, dacă s'ar subtrage dela luptă şi n'ar pretinde sĕ pótă lupta pentru susţinerea existenţei proprie cu aceleaşi puteri şi mijlóce cu cari luptă sexul bărbătesc.

Frumósa scriitóre a epistolei, a cărei inimă ilusionistă protestézâ cu atâta energie contra medicilor-femei, sĕ se împace cu planul sororei sale. Sĕ cugete numai asupra acestui tractat arid şi va vedea că noi avem drept.

După *Seress L.*

Din diecesa Caransebeş

Deputaţi preoţeşti la sinodul eparchial s'au ales: P. C. Sa Dl Archimandrit Filaret *Musta* în cercul Caransebeşului, în cercul Valeaboului protopresb. Andreiu *Ghidiu*, în al Mehadiei protopresb. Mihaiu *Popoviciu*, în al Lugojului protopresb. Dr. George *Popoviciu*, în al Ghiladului protopresb. Ioan *Pinciu*, în al Buz aşului protopresb. Ioan *Pepa*, în cercul Bogşei protopresb. Maxim *Popoviciu*, în cercul Teregovei prof. dir. Dr. Iuliu *Olariu*, în al Satului-Nou protopresb. Trifon *Miclea*, în cercul Coşavei presbiterul George *Popoviciu*, în cercul Făgetului protopresbiterul Sebastian *Olariu*, în al Iamului presbiterul Iosif *Tămăşel*; protopresb. Dr. George *Popoviciu*, în Zgribesci, protopresb. Alexandru *Popoviciu*, în Oraviţa, presbiterul Aurel *Drăgan*, în Jebel, protopresbit. Filip *Adam*, în Sasca Montană, presbiterul Luca *Lazarescu* în Fizeş, presbiterul Ioan *Cocora*, în Verset, presbiterul Mihaiu *Blidariu* în Bozoviciu, presbiterul David *Ierfalógă*, în Reşiţa-Montană.

— Deputaţi mireni au fost aleşi în cercul Buziaş d-nii: George Ioanovici, propriet. mare şi fost secretar de stat şi Ioan Marcu, asesor consist. şi învăţĕtor în Bocşa-montană.

Revistă internă

Nou ministru a latere. Fóia oficiósă din 31 Mart. publică autograful prin care Maiestatea Sa a absolvat pe ministrul-president *Széll* dela conducerea provisorie a ministerului maghiar a latere precum şi autograful despre denumirea contelui *Széchenyi* Gyula de ministru în jurul persónei Maiestăţii Sale.

*

Societatea Lloyd din Pesta.

Din raportul anual presentat de secretarul Max Falk în adunarea generală a susnumitei societăţi, ţinută la 18/31 l. c., extragem unele părţi mai interesante.

Referentul spune între altele, că chestiile economice, a căror regulare de patru ani se ventilézâ, nici acum nu şi-au aflat re solvirea definitivă, nu din vina Ungariei, ci din a celeilalte jumĕtăţi a Monarchiei, se speră însĕ că raportul de reciprocitate ce există între ambele state ale monarchiei, va fi provĕzut cu tóte atributele legalităţii pe timp mai îndelungat, sau dacă acésta n'ar fi cu putinţă, Ungaria le va regula pentru sine independent.

Accentuézâ „nesuinţele agresive“ pentru ridicarea *agriculturei* prin asigurarea de avantagii în contul comerciului şi industriei; acestor nĕsuinţe li se va opune cea mai hotărîtă resistenţă, deórece prosperitatea materială a patriei e condiţionată dela conlucrarea armonică a tuturor factorilor vieţei economice.

Situaţia societăţii e preste tot mulţumitóre, (spune referentul, am putea adauge splendidă). Sĕ luăm în privire numai datele referitóre la ziarul edat de societate. Importanţa la care s'a avêntat „Pester Lloydul“ al cărui redactor şef e Max Falk se vede de acolo, că ministri englezi de mai multe ori au citat în şedinţe publice parlamentare opiniile, desvoltate în acéstă fóie, în diferite chestii europene. Contul jurnalului arată venite curate în suma de fl. 70.994·69, din care remâne după capitalisarea de 5% şi amortisarea capitalului investit în tipografie, fl. 62.787.65. Pentru redacţiune şi administraţiune e destinată suma de fl. 40.472.16.

Adunarea generală a institutului de credit şi economii „Albina“.

Sâmbătă, la 31 Martiu a. c. s'a ţinut în localul casinei de aici adunarea generală a institutului „Albina“, pe lângă un interes viu al acţionarilor.

Precis la órele 10 a. m. presidentul consiliului dl Petru Nemeşiu, deschide şedinţa şi constată, că pentru adunarea generală sunt depuse 2501 acţii, iar presenţi la apelul nominal se constată că sunt 55 acţionari cari representă aprópe 400 voturi.

Presidiul designézâ de verificatori pe acţionarii Dr. Vecerdea şi Iuliu Bardossy iar de notar pe Dr. Ioan David.

Urma sĕ se cetéscă raportul general — dar la insistenţa mai multor membri s'a cetit numai raportul consiliului de inspecţiune cu propunerile referitóre la distribuirea venitului curat, şi a cuotei de binefaceri.

Direcţiunea institutului „Albina“, în raportul seu general către adunare a luat de astă-dată posiţie faţă de atacurile josnice ce au îndreptat presa oposiţională maghiară asupra institutului, — şi adunarea consimţind întru tóte cu vederile direcţiunei a aprobat ţinuta démnă şi hotărîtă a celor din fruntea institutului, când vorba e de a apĕra cu vrednicie un institut economic de primul rang între cele din patrie, care institut nu a făcut şi nu face decât politică economică şi vine în ajutor celor-ce au lipsă de credit, fără privire la aceea că sunt de legea ori limba nóstră.

Propunerile referentului totodată director executiv dl Parteniu Cosma s'au primit tóte în unanimitate, — asemenea dotarea fondurilor de reservă, a dividendei cu 14 florini pe fiecare acţie.

S'a decis, ca suma destinată pentru scopuri culturale şi de binefacere sĕ fie distribuită astfel:

1. Pentru masa studenţilor	fl.	3000
2. Asociaţiunii pentru trebuinţele şcólei civile de fete	„	1000
3. Şcólei reuniunei femeilor române din Sibiiu	„	300
4. Internatului reuniunii femeilor române din Braşov	„	200
5. Asociaţiunii pentru spriginirea sodalilor etc. din Braşov	„	200
6. Societăţii academice „România Jună“ din Viena taxă de ctitor la internat per fl. 1000. — rata ultimă	fl.	200
7. Societăţii „Petru Maior“ Budapesta	„	100
8. Alumneului din Timişóra	„	100
9. Fundaţiunei „N. Zsiga“ Beiuş	„	100
10. Internatului gr.-or. din Beiuş	„	100
11. Fondului studenţilor morboşi dela gimnasiul din Braşov	„	100
12. Fondului studenţilor miseri dela gimnasiul din Blaj	„	100
13. Fondului studenţilor dela gimnasiul din Brad	„	100
14 Reuniunei române de musică din Sibiiu	„	100
15. Reuniunei române de agricultură din Sibiiu	„	100
16 Reuniunei pentru înfrumseţarea oraşului Sibiiu	„	100
17 Reuniunei higienice a comitatului Sibiiu	„	50
18 Gremiului comercial din Sibiiu pentru cursul de contabilitate	„	50
19 Reuniunei pentru înfrumseţarea oraşului Braşov	„	50
20. La disposiţiunea direcţiunei	„	450
Total	„	6500

După terminarea acestor agende presidentul a pus la ordine alegerea a doi membrii în direcţiune. Au fost aleşi cu mare majoritate Dr. Liviu de Leményi advocat în Sibiiu, şi Stefan Stroia protonotar, ér în consiliul de inspecţiune: Dr. Ilarion Puşcariu, Ioan Creţiu, Dr. Elie Beu, Dr. Remus Roşca şi Nicolau Penciu. Dintre acţionarii externi au participat Dr. Ioan Mihu, Dr. Iancu Meţianu, George Dima, George Pop de Băsesci, protopopul Mercurei Ioan Droc, protopopul Iuliu Dan din Făgăraş, protopresbiterul Romul Mircea din Mediaş, viceprotopopul Cutean din Săcădate şi acţionarii fruntaşi din Sĕlişte în numer complet.

Continua desvoltare spre bine a institutului e o garanţă puternică că acest infloritor institut, primul între institutele nóstre va propăşi sub înţelépta conducere a factorilor dătători de ton pe drumul apucat şi va revĕrsa binefacerile sale în mĕsură şi mai mare asupra diferitelor instituţiuni culturali, pe cari şi pân' aci le a protegiat şi luat sub al seu scut.

Raportorul

Revistă externă

Un Român generalissim bur.

O telegramă de ieri anunţă, că comandant suprem al armatei Transvaalului va fi denumit în locul lui Joubert generalul *Botha*, fiu de grăniţer român, din comuna Iveşti, comitatul Bistriţa Năsĕud.

Botha a fost oficer în armata austriacă. In 1881 a fost locotenent cu garnisóna în Agram, unde făcuse datorii prea mari, aşa că a fost nevoit sĕ demisioneze din armată. Apoi a plecat în Africa-de-Sud.

Tatăl seu trăieşte încă şi e în etate de 73 de ani. Ultima scrisóre a fiului către tatăl seu, scrisóre în româneşte, dateazâ de la 17 Septemvrie 1897.

NOUTĂŢI

Deputaţi mireni la sinodul archidiecesan mai sunt aleşi: în cercul Geoagiului Petru *Pipoş*, jude reg. de tablă în pens. din Sibiiu; Dr. Aurel *Muntean*, adv. în Orăştie; în cercul Iliei: Victor *Tordăşianu*, oficial cons. în Sibiiu şi Augustin *Nicóră*, propr. în Deva; în cercul Haţegului cav. George *Dănilă*, primar în Hunedóra şi Ambrosiu *Bârsan* proprietar.

*

Alegerea eforiei şcólelor din Brasov. Joi în 16/29 Martie s'au întrunit în şedinţă delegaţiunile şcolare dela biserica s-tului Nicolae din Scheiu şi dela biserica stei Adormiri din cetate, alegêndu-şi de preşedinte pe notarul public regesc, dl Petru *Nemes*, ear de membrii în eforiă pe următorii dni: 1)

Dela sf. Nicolae: Ioan *Petric*, Vasilie *Voina*, Dr. V. *Saftu*, Sterie *Stinghe*, Arsenie *Vlaicu* şi D. *Pascu*. 2) Dela biserica din cetate: P. *Nemeş*, Dr. G. *Baiulescu*, Teodor *Spuderca*, Nicolae *Flustureanu*, Dr. Ios. *Blaga* şi G. *Chelariu*. — Eforia s'a constituit apoi, alegênd ca preşedinte pe dl protopop Vas. *Voina* şi ca vicepreşedinte pe dl Nicolae *Flustureanu*.

*

Ministrul cultelor Dr. Iuliu Wlassics s'a restaurat în privinţa sanitară pe deplin şi precum se spune, după Paşti va relua conducerea ministeriului.

*

Nenorocire. Cu durere aflăm, că dl Zeno de Mocsonyi, voind sĕ călĕtorêscă dela Capolnaş la Făget a fost atins de un accident nefericit. Spăriindu-se caii, s'a rĕsturnat trăsura şi dl Zeno Mocsonyi, greu rănit a fost dus la locuinţa contelui Szirmay şi pus sub îngrijire medicală. Ii dorim din inimă grabnică restaurare.

*

Fapte creştineşti. Preotul Ioan *Moldovan* din Pĕtrângeni aduce la cunoşcinţă publică jertfele şi binefacerile prestate bisericei de bunii sĕi credincioşi, al căror zel e vrednic de laudă şi faptele lor servêscă şi altora de pildă. Şi anume: din colecte dela evlavioşii creştini s'a procurat o evanghelie şi liturgier cu preţul de 60 cor.; a fost dăruit un epitrachil în valoare de 10 cor.; o masă, un dulap, un scaun archieresc în sf. altariu, o strană pentru cântăreţi, trei covóră pentru sf. prestol în valóre de 100 cor.; un stihariu în preţ de 20 cor. lucrat şi dăruit de dna Giurca. Cantorul Ioan *Trif* a cumpĕrat un clopot cu 500 cor.

Cu ocasiunea sfinţirei clopotului s'au mai făcut colecte benevole, din cari s'a cumpĕrat o cruce de argint cu 25 cor. şi perdele la uşile impĕrăteşci cu 15 coróne. Nu mult după acestea Petru Cândea din Zlatna şi soţia Victoria au procurat trei potire de argint şi aurite cu cele aparţinătóre la dînsele în preţ de 80 cor., donândule câte unul bisericei din Zlatna, din Bozeş şi al treilea bisericei din Pĕtrângeni. Tot atunci o bună creştină a donat dóuă covóre lucrate de ea cu multă artă în o valóre medie de 40 cor.; Ioan Irimie a procurat un sfeşnic cu trei ramuri pe masa sf. altariu în valóre de 12 cor. şi primarul actual alte dóuĕ sfeşnice în valóre de 24 cor. Petruţ Hanes a cumpărat o cădelniţă în valóre de 7 cor.

Coróna tuturor binefacerilor a completat-o marinimosul donatoriu Dumitru Cărbunariu şi soţia Ana, pre cari D-zeu ia ridicat la o stare frumósă şi cari au jertfit pentru facerea fruntarului, a ornărei lui cu tablourile sf. apostoli, evanghelişti şi a învierei, vr'o 1000 de coróne. Cu ocasiunea unor reparaturi necesare s'au făcut colecte benevole de 80 cor. Pentru aceste prinóse ale dragostei de biserica strămoşéscă li se aduce vie mulţumită.

*

Impărţire de pădureţi. Subscrisul comitet central vesteşte prin aceasta, că Vineri, în 6 Aprilie n. c. la orele 11 din zi va împărţi în mod gratuit mai multe mii pădureţi (meri, peri, pruni, cireşi etc.) La împărţire vor avé ântâetate membrii Reuniunei noastre, cum şi şcólele de pomi. Pădureţii se iau în primire în ziua şi ora amintită dela locuinţa subscrisului president (strada Crucii nr. 7). Sibiiu, 31 Martie n. 1900. Comitetul central al „Reuniunei române de agricultură din comitatul Sibiului“. *D. Comşa* preşedinte. *V. Tordăşianu*, secretar.

*

Ungaria la exposiţia din Paris. Intre cele 40 de state, care participă la exposiţia internaţională din Paris, va fi representată în mod demn şi Ungaria. Sunt cu totul 76.000 de exponenţi, dintre cari 4000 din ţerile corónei ungare, aşadar 1/19 parte. Secţiile exposiţiei ungare se află într'un stadiu fórte înaintat în privinţa lucrărilor. Comisiunea ungară lucră cu mare zor la aranjarea obiectelor cu vr'o 50 de oficianţi, aranjeri şi referenţi şi cu 200 de lucrători maghiari. Deschiderea exposiţiei se va face precum sĕ stie la 14 Aprile n. în *Salles de Fétes*, care póte cuprinde 14.000 de ómeni.

La dorinţa Monarchului se va expune spre vedere şi tabloul castelului din Gődöllö. Catalogul va apărea în septămâna viitóre în limba franceză şi se împarte gratuit între visitatorii exposiţiei.

*

Populaţiunea României. Noua statistică a populaţiunei României arată cifra totală a locuitorilor de 5,912.520. Din acéstă sumă sunt: 2,994 890 bărbaţi şi 2,917.624 femei. Populaţia în comunele rurale este de 4,798.012, iar în comunele urbane de 1,114.508.

*

Din Deva ni-se scrie: Cu ocasiunea scrutiniului alegerei de deputaţi mireni, sĕvîrşit la Hondol, comisarul consistorial dl Augustin *Nicóră*, a ţinut un discurs, prin care a îndemnat pe preoţii, învĕţătorii şi toţi bărbaţii de încredere fruntaşi ai cercului, ca sĕ înfiinţeze reuniuni de înmormêntare, biblioteci parochiale pentru popor şi tinerime, sĕ spriginéscă ziarele poporale, reuniunea economică din Orăştie, sĕ contribue mai mult la susţinerea protopopului de azi şi a protopopiatului Geoagiu, ca atare, în durerósă contrazicere cu sinodul protopopesc, carele a hotărît ştergerea tractului, după mórtea dlui ppresbiter Vasiliu *Pipoş*. Unele părţi, cari gravitéză la Deva — precum Şoimuşul, Fornădia, Chişcădaga, Nevoieşul, Vălişóra, Hărăul, Bêrsĕul, Uroiul, Certejul ş. a. — sĕ trécă la tractul Devei, iar reşedinţa tractului sĕ se mute la Geoagiu, unde a fost tractul dintru început, şi unde gravitéză cele mai multe comune — la judecătoria cercului şi la pretură. Prin mijlócele de comunicaţiune, prin băile sale şi şcóla agronomică Geoagiul este astăzi un focular cultural administrativ — politic şi comercial de primul rang pentru acele părţi ale ţerii.

Ortodoxia aci trebue întărită şi de aci administrată, ca din centrul cel mai firesc.

Cele dóuĕ parochii din Geoagiu cu numĕroşi credincioşi, cu dóuĕ biserici frumóse încă sunt o dovadă a tăriei Geoagiului. Intrebarea alegerei reşedinţei tractului o lasă altcum dl comisar consistorial, ca o întrebare deschisă, care trebue încă bine studiată şi cumpănită. Tractul însĕ ca atare, trebue susţinut cu ori-ce preţ, pentru-că e interes de viaţă pentru cerc. La fine dl comisar îndémnă la dragoste reciprocă şi ascultare cătră autorităţile superióre.

Imbărbătéză pe toţi la spriginirea preoţilor şi învĕţătorilor, cari sunt povĕţuitorii fireşti ai poporului. Tóte aceste bune sfaturi le-a adresat dl Nicóră alegĕtorilor în numele seu şi al dlui Dr. Aurel Muntean, când cu alegerea din cercul Iliei.

Un membru present.

*

Necrolog. Jalnicii părinţi, fraţi, surori socru, cumnaţi, cumnată, nepoţi şi nepóte aduc la cunoşcinţa tuturor rudeniilor şi cunoscuţilor, că prea iubitul lor fiu, frate, cumnat şi unchiu *Laurenţiu Maximilian*, comisar de poliţie, după suferinţe îndelungate, fiind împărtăşit cu s-tele Taine, şi-a dat nobilul sĕu suflet în mânile Creatorului, Vineri în 17 (30) Martie a. c. la órele 10 a. m. în al 47-lea an al etăţii sale.

Rĕmăşiţele pămêntesci ale defunctului s'au ridicat din locuinţa sa, Duminecă, în 19 Martie a. c. şi s'au aşezat spre eternă odihnă în cimiterul bisericei Sf. Nicolae din Prund. Braşov, 17 (30) Martie 1900. Fie-i ţĕrîna uşóră şi memoria binecuvêntată! Ioan Maximilian, paroch în Stupini-Braşov şi Elena Maximilian, ca părinţi. Ludovic Roman, căpitan c. r. în pensiune ca socru. Iosif Maximilian paroch în Braşovul-vechiu, Ioan I. Maximilian capelan, Elena Maximilian m. Hamsea, Maria Maximilian m. Dr. Putici, ca surori şi fraţi. Voicu Hamsea, protopresb., Dr. Traian Putici, protopresb., Maria Maximilian, n. Pop, Leon Roman comptabil, Ludovic Roman, funcţ. poliţienesc, Adrian Roman, sublocot. c. şi r. ca cumnată şi cumnaţi.

*

Cas tragic. Din Orĕştie se scrie, că în casarma de infanterie s'a întêmplat un cas de mórte fórte induioşĕtor. Feciorii probau un revolver, pe care aveau sĕ-'l curăţéscă, când deodată se slobozi şi nimeri pe gregarul Petru Rus tocmai în frunte. Acesta cetea o epistolă dela mamă-sa, în care-i scria: „Nădăjduesc, că şirurile mele te vor afla în deplină sănătate“.

In momentul acesta-'l nimerí glonţul şi sêrmanul căzu mort. Nici unul nu presupunea ca revolverul sĕ fie plin.

*

Un act de rĕsbunare. Advocatul Dr. Horváth István din Buda a fost ucis Vineri în cancelaria sa din partea unui client al seu, anume Nyuli Mihàly, care imediat după sĕvîrşirea omorului s'a înfăţişat însuşi de bună voie la poliţie, unde a mărturisit faptul. A sĕvîrşit crima din pricină că advocatul îl păgubise într'un proces de o moştenire de vro 40.000 florini şi ajungând la ceartă aprinsă, Nyuli a scos un revolver şi a tras de mai multe ori asupra advocatului, care mai târziu a murit între chinuri cumplite. Ucigaşul e om inteligent; mai înainte fusese oficer şi a luat parte în mai multe lupte din Italia ca legionar maghiar. Ajunsese odată la avere frumoasă, acum însă a sĕrăcit cu totul.

Nenorocitul ucigaş e deja în vârstă de 67 ani.

*

Mâna sorţii. *Kel. Ért.* primeşte din comuna *Ferihaz*, lângă Sighişóra, unde e îngropat poetul *Petőfi* cu alţi 800 de inşi, căzuţi în revoluţia din 1848/9, ştiri rele despre sórtea Sĕcuilor de acolo, cari plécă rênd pe rênd la America, ear pămênturile le cumpĕră banca săséscă din Sighişóra şi le coloniséză cu elemente săseşti. Anul trecut a cumpĕrat numita bancă $^1/_3$ din moşia familiei contelui *Haller* şi parcelând vr'o 2 mii de jugĕre a colonisat saşi din Feldióra şi lucrători de fabrici din Hatzfeld.

Locul cu osemintele lui Petőfi şi ale celorlalţi soţi ai lui, în extensiune de vr'o 2 jugere, a fost transformat din partea familiei nobilitare *Haller* în un frumos parc plantat cu pomi de ornament şi provĕzut cu o casă, în care şede paznicul locului. Dar moşia contelui cu locul acesta de pietate pentru Maghiari, e pe cale de a se licita din partea băncei săseşti pentru pretensiuni de 90.000 fl. Valórea moşiei, cum spun foile ungureşti, se urcă cam la 400.000 fl., banca o va lua cu 50.000 şi tot va mai avé încă pretensiuni asupra familiei boiereşti. Locul se va parcela şi colonisa cu familii săseşti, designate deja. Grădinariul dela casa lui Petőfi va fi dimis, casa demolată, parcul arat, ear oaza maghiară din Ferihaz va dispărea pentru vecie… Ca sĕ se prevină tóte aceste catastrofe, liga naţională din Budapesta, la iniţiativa vice-presidentului seu Carol Eőtvős, va lucra, ca bunul sĕ ajungă în mâni ungureşti şi sĕ fie colonisat cu maghiari.

Mulţumită publică. *)

Corpul învĕţătoresc dela şcóla rom. gr.or. din Tilişca, la hramul şcólei din 2/14 Februariu a. c. a aranjat o festivitate şcolară în favorul fondului şi bibliotecei scolare, cu care ocasiune au binevoit a solvi următorii marinimoşi domni şi dómne:

Constantin Herţa comptabil 4 coróne; Petru Comşa, com. 6 coróne; Eleonora Török poştăriţă 4 coróne; Dr. Nicolae Comşa, medic 3 coróne; Nicolae Henţiu, not. 2 coróne; Mihail Ittu, silv. 3 cor, Ilie Popa, hotel. 2 cor. Petru Giura, înv. şi Iuliu Crişian, înv. câte 1 cor. Const. Crişţiu, înv. Iacob Steflea, înv. Ioan Chirca, v. not. Eug. Sfetea, înv. N. Schulavi, câte 2 cor. Nic. Muntean, pantofar, 1 cor. Teodor Doboi, com. 4 cor. Ilie Hociotă, înv. pens. N. Sglimbea şi Dumitru Coman, câte 1 cor. Daniil Marcu, preot, Summer, cancel. jud. Ioan Popa, preot câte 2 cor. Nic. Hociotă, com. 4 cor. Petru Coman econ. 1 cor. Ioan Minoiu, 1 cor. Nic. Popescu com. 2 cor. Dtru Herţia, 1 cor. Mar. Simion com. 2 cor. toţi din Sĕlişte. — Ilie Dobrotă preot 4 cor. Ioan Georgescu înv. dir. 2 cor. Adam Micu, not. 4 cor. Ales. Palaghieş v. not. Nic. Şerb înv. Roma Costin înv. Ana Tróncă înv. Dtru Şufană, Ioan Vlad, Nic. Branga, compt. câte 2 cor. toţi din Poiană. Dion. Juga not. 4 cor. Ioan Tanase, înv. 2 cor. Vas. Dobrescu, înv. 1 cor. toţi din Rod. Ilie Iosof, preot 2 cor. Avram Acilenescu, not. 4 cor. Em. Lupan, adj. not. 1 cor. Nicol. Marcu, propr. 2 cor. Ioan Têmpănariu 2 cor. toţi din Galeş. Sabin Savu, not. 2 cor. Sever Cheţian, înv. 1 cor. din Vale. Aurel Millea, not. 4 cor. Ioan Savu, înv. 2 cor. Ioan Viţelariu, înv. dir. 2 cor. toţi din Poplaca. Oct. Berghezan, not. şi Nic. Iosif, înv. câte 2 cor. din Aciliu. Ana Florian, 2 cor. din Racoviţa. Ioach. Muntean, preot 4 cor. din Gurarîului. Nic. Rechiţan, com. în Săsciori 2 cor. Iosif Ianza, com. 2 cor. şi Pavel Bunea, cârcimar 2 cor. ambi din Blaj. Anuţa Dancăş, din Vale 1 cor. Ioan Sălăgian, teolog Eug. Şerbu teol. şi Ioan Bratu, stud. câte 1 cor. din Sibiiu. Petru Iuga, sen. adm. protop. 2 cor. Ioan Iosof, preot 4 cor. Petru Iuga jun. capelan 2 cor. Valeriu Millea, not. 4 cor. Stef. Rodean, prop. 2 cor. Ilie Floaş, com. 3 cor. Savu Frăcea, propr. Pant. Banciu, sen. şi Nicol. Iuga, propr. câte 2 cor, Neagă Iosof, 1 cor. Daniil Iosof, com. Const. Lal, şi Ioan Trichenea câte 2 cor. Ana Prică, Avram Gligor, Petru Rodean, Maria Bratu, Parasch. Rodean, Dtru Zeic, Pant. Banciu, jun. Ioan Borcea, Nic. I. Marcu, Mihailă Haşiu, şi Dtru. Bâscă, câte 1 cor. Ioan Haşiu, Dtru Mihaiu, Stroia Dtru, şi I. Bratu econ. câte 2 cor. Ana Rodean, Ioana Iuga, Sim. Schitea, Ioan L. Schitea, Dtru Florea, câte 1 cor. Pant. Zeic, Maria Manese 1 cor. 60 fil., Dtru Roşca, Ilie Zeic, Stef. Prică şi Pavel Banciu câte 1 cor. Dela mai mulţi 1 cor. 20 fil.

Venitul total al producţiunei e de 199 cor. 90 fil. din care subtrăgêndu-se spesele de 105 cor. şi 40 fil. resultă un venit curat de 94 cor. 50 fil. Priméscă deci marinimoşii contribuenţi şi pe acésta cale mulţumita nóstră.

Asemenea aducem mulţumite şi D-şórelor diletante: Ana Bratu, Veturia Iuga, Elis. Rodean, precum şi Dlor: Toma Ienciu, jurist, Petru Florian — diurn. pretor. şi Ioan Iuga, funcţ. de bancă pentru sprijinul oferit.

Tilişca, în 3 Martie 1900.

Corpul învĕţătoresc.

VARIETĂŢI

(*Cabală.*) In fóia periodică engleză, „Modern Astrology“ cetim că nu e lucru aşa secundar, cum s'ar crede în lumea uşuratică de azi, că în ce lună se nasce cineva. Şi acésta 'şi are cabala sa. Din copilaşul născut în *Ianuarie* se face cu timpul un bărbat credincios, care în exterior apare rigid, scurt la vorbă, dar cu intenţiuni sincere, om de încredere şi onest; din fetiţa născută în Ianuarie o femee económă, gospodină istéţă, seriósă, dar puţin melancolică. Bărbaţii născuţi în *Februarie* sunt fideli şi cu inimă caldă, părinţi excelenţi; femeile mame gingaşe, deschise, cu minte şi credincióse. Bărbaţii din Martie n'au inventat iarba de puşcă, sunt leneşi, flusturatici, le mai place, dacă se căsătoresc alţii nu ei, dar nota cea mai neplăcută în caracterul lor e că cred mai mult în rĕu; femeile din Martie sunt bune gospodine, ospitale dar limbute şi în plăceri schimbăciόse. Cine se nasce în *Aprilie*, e fórte ambiţios dă mult pe esterior, dar e de gravitate, femeea e estravagantă, viclénă până nu-'şi află adevĕratul consorte, după aceea bună soţie, escelentă mamă. De un caracter energic e bărbatul născut în *Maiu*, puţin tiran şi acurat, dar simţeminte elementare îl mişcă spre afecte mari; femeilor le place petrecerea, mese frugale şi cee de căpetenie sunt drăguţe. Gust fin caracteriséză pe bărbaţii născuţi în *Iuniu*, credinţa lor lasă de dorit, capriţiósă e femeea din Iuniu, vehementă, pretensivă, dar cu atât mai pasionată în amorul ei. Bărbatul din *Iuliu*, e delicat, capabil de mari sentimente, dar numai odată; ultrasentimentală, capriţiósă e femeea din Iuliu dar bună mamă şi constantă în amor.

Nu e cea din urmă nici creatura din *August*: bărbatul e de un exterior dur, e orgolios, necurmat conscient de sine, de altă parte generos în amor şi în amiciţie; e înfocată femeea din August, poftitóre de a stăpânì, dar generósă. Bărbatul din *Septembre* e critic, dar drept, lucrător, stăruitor, isteţ, sîrguitor — ear femeea, alipită. Bărbatul din *Octombre* e bine dispus, dar cu atât mai încrezută, ba şi cochetă e femeia. Bărbatul din *Novembre* e energic, independent, dar bănuitor şi uşor înclinat spre mânie; — jaluză, ambiţiósă ba suméţă e femeea, dar se scie stăpâni. Voios flăcăul din *Decembre*, bun de inimă dar şovăitor şi acéstă din urmă insuşire caracteriséză şi pe femeile din Decembre, deşi sunt soţii bune şi mame îngrijitóre.

Pentru tóte acestea însĕ cabala e valabilă numai până la ziua 21 a lunei, cine se nasce după acéstă zi, la acela se potriveşte cabala lunei următóre.

Posta Redacţiunei.

D-şórei *V. G. R.* Se va publica.

---

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta redacţia nu primeşte rĕspunderea.

Nr. 301—1900 [48] 1—3

Concurs repețit

Pentru intregirea postului de paroch în parochia de clasa III. Verd, protopresbiteratul Agnitei, se escrie prin acésta de nou concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau un venit anual de 683 coróne și 80 fileri.

Reflectanții la acest post au sĕ-și înainteze cererile lor concursuali instruite conform legilor în vigóre subsemnatului oficiu protopresaiteral în terminul deschis, iar informațiuni mai detailate își pot lua dela oficiul protopresbiteral séu dela comitetul parochial despre starea acestei parochii.

Nocrichiu, în 8 Martie 1900.

Oficiul protopresbiteral, în conțelegere cu comitetul parochial.

Nicolau Moldovan,
adm. prot.

Nr. 181—900. [45] 1—3

Concurs

Pentru conferirea unui stipendiu de 50 coróne din fondul „Petru Roșca“ pe anul școlar 1899/900 se escrie concurs cu termin de 20 de zile dela prima publicare în fóia „Telegraful Roman“.

In sensul literilor fundaționale la acest stipendiu pot reflecta studenții dela scólele de ori ce categorie cari vor documenta prin:

a) Estras de botez, că sunt născuți din părinți gr.-or. din vre o comună aparținătóre tractului protopresbiteral al Ungurașiului, și că și de present aparțin acelei religiuni.

b) Atestat scolar sporiul în studiu și

c) Atestat dela comuna politică revĕzută și de parochul local despre starea materială a petentului și a părinților lui.

Petițiunile astfel înstruite sunt a se adresa comitetului protopresbiteral și sunt a se trimite în terminul indicat la adresa protopresbiterului Pavel Roșca în Fizeș Sinpetru, posta ult. Hidalmás.

Hida, din sedința comitetului protopresbiteral al tractului Unguraș, ținută la 1/13 August 1899.

Pavel Roșca
protopresb. și președinte al comitetului.

---

[47] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia de cl. III-a Mihăesti cu filia Făgețel, tractul Dobra, sĕ escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Tel. Rom“.

Venitele înpreunate cu acest post dau suma de 680 cor.

Informațiuni mai detaiate se pot lua dela comitetul parochial.

Reflectanții la acest post au a'și asterne cererile instruite conform legei in timpul prescris, subsemnatului oficiu.

In conțelegere cu comitetul parochial.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Dobra.

Dobra, la 8 Martiu 1900.

Iosif Morariu
protopresb.

In *Tipografia și Librăria archidiecesană*, Sibiiu, se află de vêndare

Sidoxia,

cestiunea dotațiunei archiereului ort.
român din Transilvania,
de
Matei Voileanu.
Prețul 30 cr.

Obligațiuni

jumĕtate românești și jumĕtate unguresci, apoi

cuitanțe și contracuite

unguresci și românești, se pot procura dela **Librăria Tipografiei Archidiecesane, Sibiiu**, cu prețurile: 1 obligație 5 fil., chitanțele și contrachitanțele cu 1 cor. per sută bucăți. La cerere se trimite gratis și franco din fiecare câte o bucată de probă.

In *Tipografia archidiecesană* a apărut:

ACAFTISTUL
Preasântei
Născătóre de Dumnedeu
și
alte rugăciuni
urmate de Sinaxariu pentru tot anul si Păschălie.
Un volum de 368 pagini 8°.

Prețul simplu legat	fl.	—.85
jumĕtate pânză	„	1.05
în piele roșie	„	1.25
Ediția fină în piele négră	„	2.—
piele chagrin	„	2.60
în mĕtase	„	3.85

Se află de vêndare la
Librăria Tipografiei archidiecesane,
Sibiiu.

In **Tipografia și librăria archidiecesană Sibiiu**, se află de vêndare:

Cuvêntări bisericesci
de
Dr. Theol. George Popoviciu
protopresbiter ort. român în Lugoș
broș. à 3 cor., sau lei 3.50.

Religiune și sciință,
disertațiune
de același autor
broș. 50 fil.;
și
Cuvêntări bisericesci
de
Massillon, episcop de Clermont și membru al acad. franc.
traduse prin
Ioan Genț
paroch gr. cath. în Haieu,
Tom. I broș. 5 cor. sau lei 6.50

Din **Tipografia și librăria archidiecesană, Sibiiu**, se póte procura:

Din vremuri apuse,
de
Iudita Secula n. *Truța*.
Broș. à 50 cr.

Din **Tipografia și librăria archidiecesană, Sibiiu**, se póte procura

Teoria Dramei
cu un tractat întroductiv
despre frumos și artă,
de
Dr. Iosif Blaga,
profesor.
Prețul broș. 3 cor. 60 fil.

„FURNICA“, cassă de economii, societate pe acțiuni în Făgăraș.

Convocare.

Domnii acționari ai *„Cassei de economii „Fuurnica“, societate pe acțiuni*, se învită prin acésta în vîrtutea §. 16 al statutelor societății la a

XVI. adunare generală ordinară,

care se va ținea la *Făgăraș, Mercuri în 25 Aprile st. n. înainte de amézi la 10 óre în locul societății.*

Obiectele:

1. Raportul anual al direcțiunei, bilanțul anului 1899 și raportul comitetului de supraveghiare.
2. Distribuirea profitului realisat conform bilanțului.
3. Alegerea conform §. 30 din statute a 3 membri în consiliul direcțiunei în locul celor eșiți.

Domnii acționari, cari în sensul §§. 17, 18 și 19 din statutele societății voesc a participa la acéstă adunare generală, în persónă sau prin plenipotențiați, sunt rugați a-și depune la cassa societății sau la institutul de credit și de economii „Albina“ în Sibiiu, acțiunile lor și eventual dovezile de plenipotență cel mult până în 24 Aprile st. n. 1900.

Făgăraș, în 5 Faur 1900.

Direcțiunea.

Contul bilanțului.

Active.

		fl. cr.
Cassa în numĕrar		5523.13
Cambii escomptate		578393.12
Imprumuturi pe obligațiuni cu cavenți		37130.—
Imprumuturi pe efecte		4474.59
Realități		38384.09
Diverse conturi debitóre		2817.91
Mobiliar	fl. 463.73	
După amortisare de	„ 46.37	417.36
		667140.20

Pasive.

	fl. cr.
Capital social:	
300 acțiuni a fl. 200	60000.—
Fondul de reservă	23310.—
Fondul de pensiuni al funcționarilor	4776.16
Fondul de garanță pentru diferiți rami de operațiuni	3905.95
Depuneri spre fructificare	509464.52
Cambii reecomptate	48218.50
Dividende neridicate	28.—
Interese transitóre anticipate	1397.39
Diverse conturi creditóre	7207.44
Profit curat	8832.24
	667140 20

Contul profitului și perderilor.

Debit.

		fl. cr.
Interese:		
pentru depuneri spre fructificare solvite și capitalisate în decursul an. 1899		23941.01
Spese:		
Salare, porto, diverse	fl. 3001.92	
Marce de presentă	„ 944.—	3945.92
Contribuțiune:		
directă	fl. 1659.69	
$10_0/^0$ contribuțiune după inter. dep. spre fruct. solviteși capitalisate în anul 1899	fl. 2394.11	
$10_0/^0$ contribuțiune după inter. dep. solvite pe al IV-lea cuartal și capit. în al II-lea sem. 1898 de fl. 11871.54.	„ 1187.16	5240.96
Arunc comunal		913.67
Amortisare:		
$10_0/^0$ din mobiliar		46.37
Profit curat		8832.24
		42920.17

Credit.

		fl. cr.
Interese:		
dela cambii escompt.	fl. 37603.12	
dela împrumuturi pe oblig. cu cavenți	fl. 3320.56	40923.68
Chirie:		
dela casele societății		1695.—
Tacse:		
pentru transcrieri de acțiuni		60.60
Provisiuni:		240.89
		42920.17

Făgăraș, în 31 Decembre 1899.

[46] 1—1

Iuliu Dan m. p.,
președinte

Membri ai direcțiunei:

Ioan Dejenariu m. p.,
comptabil.

Iacob Macaveiu m. p. **Demetriu Chișerianu** m. p. **Maximilian Receanu** m. p.,

Subsemnatul comitet de supraveghere am examinat conturile presente și confrontându-le cu registrele principale și auxiliare ale societății, ținute în bună regulă le-am găsit în consonanță cu aceleași și esacte.

Făgăraș, 27 Ianuarie 1900.

Comitetul de supraveghere:

Iosif Lisai m. p. **Gerasim Grama** m. p. **Gavrilă Cornea** m. p. **Ioan Pop** m. p.

In **Tipografia și Librăria archidiecesană** au apărut

Treptele formale
ale
învĕțămêntului
de
Dr. Petru Șpan.
Prețul 1 C. 60 fil

Se pot procura din
Librăria tipografiei archidiecesane
Sibiiu.

In ***Tipografia și librăria archidiecesană, Sibiiu,*** a eșit de sub tipar și se află de vêndare:

Drepturile, datorințele
și
responsabilitatea membrilor de directiune,
de
Alfred Kormos
traducere de
Constantin Popp, funcționar la „Albina“.
Prețul broș., inclusive porto postal, fl. 1 60

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.**

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 34 Sibiiu, Joi, 23 Martiu v. (5 Aprile n.) 1900. Anul XLVIII.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C, 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de dóuĕ ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 60 fil. pentru fie-care publicare.

Emigrarea ţeranilor nostri în America.

Neîntrecută şi proverbială a fost dragostea cu care s'a alipit ţeranul român de vatra strămoşască.

Nici jugul cel greu al iobăgiei seculare, nici tractamentul din sémă afară aspru şi neuman al ciocoilor nostri, nu a fost în stare sé-l facă sĕ-şi părăséscă patria.

In sufletul acestui popor s'a plămădit poesia *„fie pânea cât de rea, tot mai bine în ţéra mea“*, şi poporul a rĕmas consecuent principiilor sale de a rĕmânea acasă în ţéra lui.

Aşa a fost până bine de curênd, — pentru-că petrecerea unei părţi a locuitorilor mărginaşi în România pe câte un an, ici-colé şi mai mult, noi nu o am considerat de emigrare, ci mai mult a fost câştigarea mijlócelor de a susţinea pe cei rĕmaşi acasă şi unii din ei pe lângă acésta au mai făcut şi stare.

Alt caracter serios au emigrările de acum ale ţeranilor nostri.

Greutăţile vieţii, impositele grozave către stat, municipiu şi comună le-a făcut traiul nesuportabil, şi sunt siliţi ómenii în etatea cea mai frumósă formal sĕ iee lumea în cap.

Din comuna fruntaşă Pianul-dejos au trecut în America peste 40—50 bărbaţi în flórea vîrstei lor, ca sĕ agoniséscă cele de lipsă pentru traiul vieţii.

Sunt între ei şi câţîva Saşi — dar majoritatea celor emigraţi o dau Românii.

S'a dus cu mare greu capul de familie şi cu cheltueli de aprópe 300 coróne, pe cari le-a făcut pemnorând locuri, sau vînzênd cea din urmă vacă din ocol.

Curtea a rĕmas pustie, iarba creşte în ocolul ţeranului, unde odată se învîrtiau câte 4 boi, şi tot atâţa junci şi vaci de lapte — iar copiii şi mama aştéptă ca tata sĕ agonisésca parale şi sĕ le trimită bani de drum.

Cei dela Budapesta nici nu cunosc stările nesuportabile şi cel mult se gândesc cum ar puté ocroti pe Sĕcui, aceşti fii rĕsfăţaţi din patrie, — dar sĕ se cugete la Români, la sórtea lor, la îmbunătăţirea stării lor economice, puţine glasuri autoritative am auzit, ca-şi cum Românii n'ar avé şi ei titlu sĕ fie consideraţi şi sĕ li se facă posibil traiul în ţéra lor.

Budgetele statului an de an cresc, plăţile oficialilor se urcă, teatrele maghiare trebue şi ele dotate binişor din vistieria statului şi câţi funcţionari de trébă şi fără trébă, câţi împiegaţi cu sinecure grase, de toţi se îngrijeşte cinstita stăpânire, numai ţeranul, el sĕrmanul e dat uitării.

Şi emigrările spre America nu sunt sporadice, ci au luat dimensiuni înfricoşate şi se lăţesc pretutindenea în Ardeal în paguba ţerei şi în paguba elementului nostru, care constitue marea majoritate a populaţiunei.

Faţă cu acest simptom nefavorabil pentru noi trebue ca din bun timp sĕ luăm tóte mĕsurile de precauţiune ca poporul sĕ pótă trăi acasă.

Ziarul nostru ani de-arêndul a arĕtat că poporul cu vederile de până aci nu mai póte acoperi cheltuelile sporite şi nu mai póte mulţumi trebuinţele potenţate.

Am indicat ómenilor nostri sĕ îmbrăţoşeze meseriile şi comerciul, 'i-am conjurat sĕ nu înstrăineze un petec din pămêntul strămoşesc şi sĕ ţină cu evlavie la ori-ce gliă erezită — şi mai ales le-am dat sfatul sĕ caute ca sĕ nu se încuibe în mijlocul lor elemente străine, cari îi storc până la mĕduvă şi le iau fără milă bucatele din coş, laptele din gura copiilor şi pe urmă şi căsuţa, care le dădea adăpost şi pentru moşii lor, era un cuib de fericire, pe lângă tóte greutăţile ce isvoreau din legile escepţionale şi barbare.

Am dat sfatul nostru pretinesc şi celor din fruntea parochiilor nóstre sĕ aibă grijă, ca sĕ nu se risipéscă turma, şi le am pus în nenumărate rênduri la inimă sĕ urce treptele amvonului şi de acolo sĕ propoveduiască pacea, buna înţelegere, cruţarea, mulţumirea cu puţin.

Am atins córde pentru unii neplăcute, ca sĕ înceteze cu multele obiceiuri rele la ospeţe, cu zilele de cap şi la petrecerea la mormênt a iubiţilor reposaţi cu cheltueli, cari de multeori nu au nici un rost şi înţeles, şi cel mult sĕ satisface unei ambiţiuni deşerte. —

Am pĕcătui dacă nu am constata că glasul nostru în multe părţi a fost ascultat şi urmat — iar resultatele sĕ manifestéză în bunăstarea şi mulţumirea poporului.

Suntem dureroşi atinşi, că nu tóte organele nóstre, nu toţi conducătorii nemijlociţi ai poporului au înţeles glasul nostru.

Avem din nenorocire ómeni în fruntea comunelor nóstre bisericesci, cari în prima linie cred ca sĕ'şi vadă de ale lor interese şi socoteli.

Avem ómeni, cari cred, că afaceri de natură economică nu au de a face cu chemarea preoţéscă şi din credinţa acésta greşită resar multe calamităţi şi între acestea şi emigrarea poporului spre America.

Sĕ nu învinuim numai statul şi organele lui ci sĕ recunóscem, că o parte mare din calamităţile ce ne vin pe cap, ni le causăm noi înşine.

Prin indolenţă ori nesciinţă, puţin impórtă, destul că noi de multe calamităţi am puté feri poporul, décă ne am pune tóte puterile, tot sufletul nostru ca sĕ i fim de ajutor şi de folos.

Frasele acele banale, că poporul nu ascultă nu au nici un temeiu.

Sĕ ne vadă numai poporul, că i vrem binele, că suntem desbrăcaţi de ori ce interese personale, că suntem în stare a ne pune şi viéţa pentru popor, şi poporul ne va urma cu drag şi am avé în curênd mulţumirea sufletéscă de a scóte pe mulţi din ghiarele perirei, ér calamitatea emigrărilor si alte nevoi ce bântue vor înceta de sine.

Recepţiunea episcopului Popea în Academia Română.

Publicăm după *„Familia“* discursul de recepţiune al P. S. Sale episcopului Nicolau Popea şi rĕspunsul dlui secretar general al Academiei române, D. A. Sturdza fiind ambele vorbiri de un interes deosebit.

Eată discursul P. S. Sale:

Majestatea Vóstră!

Onoraţi Colegi!

Mulţumesc mai întâiu lui Dumnezeu, că m'a învrednicit sĕ vĕd cu ochii unele din cele mai însemnate şi mai avêntate gândiri şi aspiraţiuni ale tinereţelor mele, încă ca student, deja deplin realisate.

Intre acelea, la loc de frunte, se numeră fireşte şi Academia Română, al cărei membru mai întâiu onorar, iar acum activ, avui fericirea de a fi ales din bunăvoinţa Dvóstre, pentru care ve şi aduc domnilor colegi, respectuósele mele mulţumiri.

Acésta împregiurare îmbucurătóre mi-a şi dat impulsul, ca pe lângă tóte greutăţile, sĕ me present astăzi în mijlocul acestui Corp luminat, între ai cărui membri cu plăcere vĕd mai mulţi bărbaţi eminenţi, ca tot atâţi amici buni ai mei încă din tinereţe, pentru de a-mi împlini una din datoriile ce le prescriu statutele Academiei nóstre.

Cinci-zeci de ani sunt, onoraţi colegi de când întêiaş-dată piciorul meu a călcat pămêntul României. A fost acésta în timpul mişcărei popórelor, în memorabilii ani 1848—9, care a sguduit Europa întrégă şi prin urmare şi monarchia nóstră austro-ungară şi în special şi patria nóstră mai îngustă Transilvania, când în urma resboiului civil, sute şi mii de aşa numiţi „bajenari“ trecurăm în România, căutând adăpost aici la Dvóstre.

Dar, ce deosebire izbitóre între atunci şi acuma! Ce schimbări radicale! Ce progrese colosale în tóte direcţiunile vieţii sociale! Atunci, principatele dunărene vasale; astăzi, măreţul Regat independent român, graţie înţeleptei, energicei şi eroicei ţinute şi ocârmuiri a Maj. Sale, Carol I, regele României.

Iertaţi-mi, onoraţi colegi, acésta mică digresiune, dacă se póte numi aşa, la prima mea păşire în acest corp luminat. Român şi eu şi ca Român n'am putut şi nu pot sĕ remân indiferent faţă de progresele culturale, de viitorul îmbucurător al Românilor peste tot.

Trecând la subiectul, despre care am sé vorbesc, mult me bucur, că între marginile statutelor Academiei, mi-am putut alege o personalitate, al cărui nume strălucit, resunând între păreţii acestui palat al ştiinţelor, încă şi mai mult va contribui la împodobirea nimbului Academiei nóstre. Spiritul lui înalt, ştiinţele lui temeinice, activitatea lui neobosită, purtarea lui fină şi seriósă, frumseţea naturală şi figura lui maestatică şi impunĕtóre, rare calităţi la un muritor, erau tot atâtea puteri atrăgătóre, cari îi cucereau inimele tuturor.

Archiepiscopul şi metropolitul Andreiu br. de Şaguna, căci despre el e vorba, este omul istoriei. Acésta, fie cea bisericéscă, cea naţională ori politică, — nu se póte scrie fără de istoria lui. Mai mult: istoria metropolitului Şaguna e aprópe istoria poporului românesc însuşi din Transilvania într'un pătrar de secol, cât timp a condus el afacerile şi destinele nóstre naţionale de acolo. Aşa de strîns viaţa lui e legată de viaţa poporului românesc, aşa de tare aceste dóuĕ sunt conţesute într'una, după cum din cele următóre se va vedea.

Fericitul Bariţ, fost membru şi ales president al Academiei, zice despre Şaguna: „Acela care îi va compune biografia în spirit obiectiv sau după cum se exprimă Tacit, sine ira et studio, va binemerita de biserică de patrie şi de naţiune“.

Da, grea, dar măréţă problemă a avut Şaguna de resolvit. El însuşi ne-o spune la sfinţirea sa de episcop în Carloveţ, când zice: „Tu Dómne, ştii, că către scopul meu a alerga doresc, pe Românii Transilvăneni din adêncul lor somn sĕ-i deştept şi cu voie către tot ce e adevĕrat, plăcut şi bun sĕ-i trag“.

Intrând în subiect, recipiendarul face biografia ilustrului Şaguna, schiţéză starea politică, bisericéscă şi şcolară-culturală a Românilor din Transilvania şi Ungaria în epoca în care a venit Şaguna ca vicar în Transilvania; descrie cu colori vii rolul acestui mare bărbat pentru ridicarea bisericei şi a némului seu, presentând totodată fasele principale ale mişcărilor naţionale-culturale româneşti, la cari la tóte a luat parte Şaguna şi accentuându-i meritele neperitóre, încheie cu următórele conclusiuni:

„Iată, domnilor colegi, cine a fost metropolitul Şaguna! Faptele lui ni-l arată pe dênsul ca pe un grădinar bun şi înţelept, care spărgênd ţelina cu isteţime, din pămêntul cel înţelenit, lucrându-l şi cultivându-l în sudórea feţei sale în timp de 27 de ani, formă o grădină mare şi frumósă şi umplêndu-o cu tot felul de flori şi pomi roditori, o lăsă la mórte bisericei şi naţiunii de moştenire; ca pe un părinte duios, care prin înţelepciunea şi zelul seu neobosit, izbuti a aduna tóte părţile dismembrate din risipiturile lor la corpul natural, la mama lor comună, precum îşi adună găina puii sub aripile sale, ca pe un eliberator, restaurator şi regenerator al poporului seu, făcênduse astfel prin geniul seu punct de legătură între un trecut dureros şi un viitor, ce ne promitea cele mai bune speranţe. Faptele lui ni-l presintă mai încolo ca pe un geniu al naţiunii sale, în care ca într'un centru se întruniau tóte pornirile şi acţiunile poporului român; ca pe un cârmaciu expert şi probat, care ajuns în fruntea naţiunii, conduse naia naţională, prin valurile şi stâncile cele mai periculóse, fără de a fi păţit cândva vre-un naufragiu; ca pe un demn representant sau „cap al naţiunii române“ cum îl numeşte Constantin Hurmuzachi, care în puterea iernei, pe un ger cumplit şi prin locuri îndepărtate şi periculóse, se duse la împĕratul, ca sĕ céră dreptate pentru poporul român. Da, naţiunea se afla într'un imens caos la venirea lui Şaguna: el cel dintêiu dedú direcţiune causei naţionale, ce până la dênsul orbeca în întuneric; el cel dintâiu sparse ghiaţa în tóte, dedù vază şi respect poporului român şi îl aduse la o valóre, ce n'o mai avuse de secoli înainte. Aceleaşi fapte, în fine, ne arată pe Şaguna ca pe cel-ce ne dedu şcóle, ne formă în străinătate profesori şi învĕţători, ne creă institute şi fundaţiuni; ca pe cel cu făclia în mână împrăştiind întunerecul şi deşteptând pe Români din somnul cel de mórte, îi scóte din întunerec la lumină, din mórte la viaţă. Şaguna voind a-şi ferici poporul, ca un far luminos, îi arătă calea ce duce la adevĕrata fericire. Tot el ne înavuţi literatura cu numeróse opere, împrietinindu-ne cu canónele şi cu literatura bisericéscă.

Resumând, eu zic, că metropolitul Şaguna a fost un bărbat aprópe extraordinar, trimis de provedinţă pentru fericirea poporului seu; că el a fost un Moise care lovi în piatră şi dedu apă ceréscă poporului seu: ştiinţa, lumina, cultura.

Despre un astfel de bărbat cu drept cuvênt se póte zice, că el pururea va străluci ca un luceafăr pe orisonul bisericei şi naţiunei române!“

După discursul de recepţiune primit cu aplause, regele suspendă şedinţa pe $^1/_2$ óră, în care timp convorbi dimpreună cu moştenitorul de tron, cu Pr. S. Sa episcopul Popea şi cu toţi membri.

Redeschizêndu-se şedinţa, regele dete cuvêntul dlui D. A. Sturdza, care respunse recipiendarului în numele Academiei.

Iată discursul dlui D. A. Sturdza:

„Sire,

„Alteţă Regală,

„Iubiţi colegi!

„Am simţit cu toţii o adâncă bucurie sufletéscă, când am auzit resunând în Academie vocea Prea Sfinţitului episcop Nicolae Popea. Avem mulţumirea de a vedea în mijlocul nostru pe unul din cei mai distinşi membri ai bisericei. Avem fericirea de a saluta pe bărbatul, care a stat metropolitului Şaguna, cât a fost în viaţă, credincios conlucrător în via Domnului, iar după mórte-i credincios urmaş. Se mai adauge şi simţămêntul recunoscinţei, căci Preasfinţitul episcop a călcat peste povara anilor şi peste ostenelile unei călĕtorii depărtate pentru a ne întîmpina cu o căldurósă cuvêntare, care mult timp va rĕmânea adênc întipărită în inimile nóstre.

„Prea Sfinţitul episcop Nicolae Popea a făcut întrarea sa în Academie, vorbindu-ne de Andreiu Şaguna. Cine altul putea sĕ ne cuvinteze mai cu însufleţire despre marele preot al bisericei, despre marele fiu al némului! Oare nu a fost Pr. SSa carele, îndată după sĕvêrşirea din viaţă a metropolitului Andreiu, s'a grăbit a ne înfăţişa cu vioiciune figura lui, munca lui, faptele lui? Mai târziu tot Pr. Sfinţia Sa i-a împrospătat memoria într'o scriere alésă prin formă şi plină de învĕţătură prin conţinut, arătându-ne cine a fost metropolitul Andreiu pentru biserica sa, pentru poporul seu; şi după acésta a început publicarea Memorialului Andreian, a cărui terminare se aşteptă cu o viuă dorinţă de toţi cei cu inima deschisă pentru o viaţă bogată în muncă harnică şi dréptă.

„Doi archierei a avut neamul românesc în secolul al nouesprezecelea, cari au fost făclii luminătóre a timpului care a urmat după dênşii, Veniamin Kostaki şi Andreiu Şaguna. Numele acestor doi bărbaţi, posteritatea il va pronunţa cu o veneraţiune nu numai neschimbată, dar crescêndă. Aceşti doi mari mitropoliţi au strălucit în mijlocul neamului lor prin virtuţile lor, prin credinţa lor prin faptele lor. Ei au fost adevĕraţi apostoli ai lui Christos, vrednici archierei ai bisericei creştineşti, în tótă puterea cuvêntului — „păstori buni, cari ş-au pus sufletul lor pentru oi“. De aceea şi viaţa amêndurora presintă multă asemănare.

„Ca ómeni, ca Români, ca clerici, ei au trăit o viaţă devotată datoriei lor, a cărei ţel şi cale ei însişi le-au aşezat la o mare înnălţime de osirdie pentru ale evangeliei Mântuitorului şi ale bisericei lui Hristos, ei au luptat pentru respândirea luminei sufleteşti, fiind nu numai propoveduitori a celor bune şi drepte, dar dând, după poveţele apostolului Pavel — „pildă credincioşilor cu viaţa, cu dragostea, cu duhul, cu credinţa, cu curăţia, băgători de sémă, a darului ce-l au, păzindu-se pe sine-şi, ca sĕ se mântuiască ei şi sĕ se mântuiască şi cei ce-i vor asculta pe ei“.

„Slugi ai Domnului, ei au avut neclintite dinaintea ochilor învĕţăturile apostolilor şi sfaturile marilor învĕţători ai bisericei şi nu s'au oprit nici odată dinaintea greutăţii sarcinei ce luase asupra-le, ci mai ales se bucurá de dênsa. Ei ştiau, ce se cade sĕ fie un episcop, căci cetise scriptura cu pricepere şi pătrundere, cu inima curată şi cu sufletul înnălţat. Ei ştiau, că episcopul se cade sĕ fie — fără prihană, curat la gândire şi la faptă — înfrânat în viaţa sa şi în faţa altora — treaz la minte — plin de cumpenélă şi de blândeţe — iubitor de dreptate — întreg în credinţă — împodobit cu învĕţătură — sîrguitor ca învĕţător — nesmintit în răbdare — din convicţiune evlavios — neiubitor de argint — nepoftitor de agonisire necinstită — nelacom — nu iute — nu mănios — nu sumeţ — nesfadnic — ostinduse nu trupeşte, ci pentru a surpá izvodirile minţii şi tótă înălţarea care se ridică în potriva lui Dumnezeu. Ei cunoşteau sfatul Sfântului Ioan Gură-de aur, că nu se cuvine a alerga după archierie, după cum alérgă mulţi, după un serviciu lumesc, căci episcopul năsuind sĕ strălucéscă dinaintea ómenilor, se perde dinaintea lui Dumnezeu. Ei ştiau că păcatul unui episcop trage după sine o mai mare pedépsă decât aceea cuvenită unui mirean, căci episcopul trebue sĕ fie — cel dintâiu în învĕţătura bisericei nedespărţit de credinţă — cel dintâiu cu îndelungă răbdare — cel dintâiu care nu năzueşte nici a primí, nici a împărţi favoruri — cel mai treaz la muncă — cel dintâiu despre care turma cuvêntătóre ştie, că nu e dedat nici la somn, nici la lenevie. Pentru dênşii cinstea archierésca nu era spre vanitate, ci ei sta, după povaţa bisericei, de priveghia zi şi nópte pentru mêntuirea sufletelor omeneşti şi pentru fericirea celor păstoriţi de dênşii. Ei nu au uitat nici odată, că de aceea credincioşii numesc pe membrii clerului — sfinţiţi, cucernici, cuvioşi —, iar pe archierei — prea sfinţiţi — pentru-că biserica şi poporul au convicţiunea, că prin puterea darului care i-a însufleţit, întreaga lor viaţă e sfinţită şi exemplu de virtute.

„Astfel sta aceşti păstori sufleteşti dinaintea poporului lor, — respectaţi şi veneraţi pentru viaţa lor neprihănită, pentru osirdia lor neîncetată, pentru munca lor neobosită, pentru patriotismul lor neclintit. Astfel vestea lor a trecut preste hotar şi în strĕinătate resunetul numelui lor nu era mai mic decât în patria lor: şi de la dênşii multă pildă a binelui a fost luată preste tot locul.

„Cu tóte aceste mari însuşiri şi cu tóte că ei sta în cinstea bisericei şi a statului, ei n'au fost scutiti de suferinţe şi de dureri şi au dus o viaţă adese plină de amărăciune. Ei însĕ nu s'au dat în lături, ci tóte încercările le-au primit cu inima înfrânta şi smerită, şi nu s'au dosit la muncă, care sub mâna lor creştea; ci mai ales luau asupra-şi tóte ostenelile şi necasurile, căutând sĕ le învingă, ca sĕ stea lumină şi îmbărbătare pentru toţi.

„Biserica o conduceau ei, ca sĕ întăréscă în credinţă pe toţi câţi se apropiau de dênsa ca sĕ atragă spre dênsa si pe cei cari sta de o parte nedumeriţi asupra vieţii pământeşti şi asupra celei cereşti. Când ei se îmbrăcau în vesmintele lor archiereşti şi ieşind în mijlocul bisericei cu înfăţişarea lor blândă şi nemeşteşugită, impunĕtoare prin puterea credinţei de care erau cuprinşi; când înălţau vocea lor limpede în rugăciuni şi în cântări cătră Cel a Tot-Puternic: nu era inimă şi suflet care sĕ nu fie fórte răpită în regiuni mai înnalte şi sĕ nu se plece spre îmbunătăţire şi îndreptare.

„Apostoli erau, mângăind pe cei trişti şi asupriţi, ajutând pe cei nevinovaţi, apărênd pe cei nedreptăţiţi, dând exemplul răbdării când de timpuri grele erau impresuraţi, stând neîntrînţi şi cu mintea întrégă la muncă şi la datorie când cerul era senin, ca şi când bătea vijelia.

„Apostoli erau, când rĕspândiau învĕţătura, scriind singuri biblioteci întregi sau împingênd şi ajutând pe alţii la compunerea de scrieri, menite a lumina poporul. Apostoli erau, când revedeau textul cărţilor bisericeşti, de la cărţile de rugăciune pentru copii până la ciaslove, dela cărţile usuate ale serviciului bisericesc până la scrierile marilor dascăli şi învĕţători ai bisericei şi la cărţile Vechiului şi Noului Testament. Apostoli erau, când cu rîvnă fundau şi cu zel conduceau tipografiile lor metropolitane, prin care respândiau — cărţi bisericeşti, abecedare, greografii, istoria patriei, manualuri de patriotism şi manualuri a vieţii creştineşti.

„Apostoli erau, când stăruiau sĕ întăréscă organisarea canonică a bisericei, purtând în inima lor acea convicţiune, despre care metropolitul Andreiu astfel scriea în 1861: — „Eu, carele me ocup neîntrerupt cu perfecţiunea în ştiinţele şi cunoştinţele bisericeşti, nu cunosc mai mare tesaur în lume, decât moralul ce dă legea hristiană, socotită după adevĕratele ei principii, ce se află în evanghelie, dar nu în cuvêntările şi faptele ómenilor, cari sunt fără morală şi fără ştiinţă sistematică.“

„Şi ne gândim acum, în ce timpuri grele şi întunecate au trăit aceşti bărbaţi ai lui Dumnezeu; câte pedeci ei au avut a înlătura în calea lor; cum lucrarea lor cu tóte aceste a păşit lin şi fără încetare înainte, până ce ea s'a îndeplinit; cum ei nu aveau decât un gând, înfigerea credinţei în inimele ómenilor şi îndreptarea vieţii lor spre lauda lui Dumnezeu; cum ei au murit amêndoi pentru sine în sărĕcie: putem zice, că ei după mórtea lor s'au înălţat şi că se vor înălţa necontenit dinaintea posterităţii.

„Metropolitul Veniamin la sfêrşitul vieţii sale s'a retras într'o monastire, depărtată de vuetul lumei, a îmbrăcat acolo haina unui simplu călugăr şi s'a pus sub ascultarea egumenului seu; ţinênd péna în mâna sa şi rugăciunea în graiul seu, remânênd sărac şi nelăsând după sine nici cea mai mică avere pămêntéscă.

„Metropolitul Andreiu a înaintat spre sfêrşitul seu, păstorind cu stăruinţă şi cu blândeţe, adese amărit de pedecile ce întimpina din loc neaşteptat, nedreptatea omenéscă storcêndu-i odată jalnicele cuvinte „flere possem sed juvare non“ dar neoprindu-se şi trecând în viaţa de veci cu nădejdea în Dumnezeu, care-i ajutase sĕ lase după sine o biserică bine şi canoniceşte organisată şi recunoscută de stat. Agonisĕla vieţii sale a lăsat-o bisericei şi şcólei, nu în neorênduială, ci bine regulată şi spre folosul poporului rênduită.

„E o binecuvêntare de sus, că astăzi am auzit lauda metropolitului Andreiu în incinta Academiei Române şi că am renoit în mijlocul nostru memoria acestui bărbat dimpreună cu memoria fericitului întru pomenire metropolit Veniamin.

„Datorim acéstă serbare sufletéscă Prea sfinţitului episcop Nicolae Popea, care din 1877 este membru onorar al instituţiunii nóstre şi pe care din anul trecut îl numĕrăm printre membrii ei ordinari. Viaţa sa şi munca sa l'au înălţat în treptele bisericeşti şi sociale. Viaţa sa şi munca sa ne vor servi de exemplu, ca astel sĕ ne facem folositori patriei şi neamului, şi sĕ contribuim la întărirea şi înălţarea institutului românesc al Academiei.“

Regele închide şedinţa, în mijlocul unui entusiasm general . . . . .

Revistă internă

Cestiunea revisuirei legilor politice bisericeşti.

In şedinţa dela 2 Apr. a vorbit contele Zichy Iános cu multă căldură pentru *revisiunea* legilor politice-bisericeşti, care ideeă nici odată nu s'a impus mai clar, ca acum decând tóte bisericile îşi încléştă mânile pentru ajutor. In prima linie cere stergerea legei despre neconfesionalism, prin ce s'ar ivi dór' pacea între confesiuni.

Ministrul-president Széll respunse că guvernul nu se va atinge de revisiune, deórece ranele causate de politica bisericéscă s'au vindecat şi revisiunea le-ar deslega de nou. Dar nu se cugetă la revisiune şi din causă că consideră acele legi ca şi la crearea lor, de necesare corecte şi înţelepte, corĕspunzĕtóre principiului egalei îndreptăţiri. Pune mare pond pe religiositate şi moral, ca fiind aceste sentimente susţinĕtóre de stat, fără de cari statul nu póte exista, dar nu face categorii după confesiuni, ci zice, că fiecare sĕ fie fericit după credinţa sa, convingerea şi religiunea sa.

*

Stergerea timbrelor de ziare şi călindare.

„Pester Lloyd“ din 3 Aprilie n. scrie:

Statul ungar va resigna începând cu 1 Iuliu an. cur. la un venit de 770.000 coróne, care ce e drept a ocupat în bugetul seu de miliarde un loc fórte modest, dar şi fără renume

Ministrul de finanţe s'a achitat astăzi de o promisiune repetată deja presentând dietei proiectul de lege, prin care se *sistéză obligămêntul de timbru a calendarelor, anunţurilor, inseratelor din jurnale, a jurnalelor esterne şi a tipăriturilor periodice.* Acesta e un fapt pe terenul contribuţiunilor pe care îl salutăm cu satisfacţie nu numai pentru că avem un interes direct la delăturarea timbrului de anunţ ci pentru-că se delătură un anacronism, care în timpul actual s'a susţinut în Europa numai la noi. Tóte statele unul după altul au sistat asemenea taxe de timbre, cari au sĕ'şi mulţumĕscă esistenţa numai unui fiscalism de dări esagerat şi nĕsuinţei de a impune o sarcină avêntului celor mai moderne producţiuni literare, mijlocului celui mai puternic pentru cultivarea şi luminarea masselor, mijlocitorului tuturor curentelor spirituale ale zilei şi anteluptătorul ideilor progresiste. Acest soiu de timbru, anume timbrul inseratelor, nu sĕ póte înşira în nici una din categoriile de timbru şi competinţe existente, el forma numai o piedecă pentru desvoltarea publicisticei şi a zĕdărnicit în parte succesul ce putea sĕ'l obţină de altfel ori unde publicistica sub împregiurări mai favoritóre.

Timbrul de inserat invólvă o scumpire a anunţurilor, de cari astăzi nu se póte lipsi nici comerciantul, nici industriaşul, ba nici economul, pentru-că anunţul e cel mai bun şi mai uşor mijloc de a apropia laolaltă lipsa şi ofertul pentru a atrage atenţiunea consumentului asupra celor mai avantagióse şi eftine isvóre de procurare. Inseratele jurnalelor sunt cu miile, şi acolo, unde inseratul se arată în perfecţiunea sa, — el serveşte nu numai vênzĕrii obiectelor — daraverilor — ci întregei vieţi sociale, stând la dispoziţiunea tuturor claselor profesioniste şi tuturor straturilor populaţiunei ca interpret, pentru a le apropia unele de altele. Inseratul, care netezeşte unui technic harnic, unui maşinist, unui învĕţător, unei educătóre calea spre a-şi valorisa cunoştinţele câştigate, e tocmai aşa de potrivit ca şi mijlocul, prin care persónele care servesc, voesc a-şi acuira o aplicaţiune şi în multe ţeri inseratele prin jurnale s'au încetăţenit şi în obicînuinţele de viaţă ale omului de rênd. Un astfel de mediu pentru valorarea puterilor şi procurare de afaceri nu trebue sĕ fie obiect de contribuţiune, nu pentra motive etice, dar nici pentru-că succesul lui nu e garantat din capul locului şi nici nu póte fi garantat.

Ministrul nostru de finanţe a delăturat acum impositul de anunţ — timbrul de călindare — care nu cade în aceiaşi categorie, dar nu se póte de loc susţinea — precum şi timbrul pe jurnale externe; prin acésta delătură o veche nedreptate, care s'a practicat numai la noi, după-ce însaşi Austria ne-a premers cu bun exemplu în privinţa acésta. Cu alte cuvinte — pentru a grăi adevĕrul — timbrul de inserate a încetat în Austria cu ani înainte, s'a mai susţinut numai timbrul pe jurnale, care deasemenea a dispărut cu începutul anului curent. Timbrul de anunţe a împovĕrat întrégă comunicaţiunea nóstră şi cu drept se póte exprima speranţa că industria şi profesiunile vor obţinea din acéstă dispoziţiune un avantagiu însemnat şi durabil.

Dar şi întreprinderea de jurnale — şi editarea de foi periodice cere jertfe grele şi riscate în puteri spirituale şi materiale dela antreprenor — va câştiga avantaje din proiectul cel mai nou, după-ce va deveni lege — noi însĕ suntem de credinţă că jurnalistica Ungariei are şi un drept la acésta, pe care 'şi-l'a câştigat prin activitatea şi devotamentul seu în serviciul ideilor naţionale şi culturale, al căror stegar a fost şi va rĕmânea pentru tóte timpurile, prin representarea cu tărie a intereselor economice şi prin luptele ferbinţi ce le-a purtat pentru autonomia şi independenţa statului. Proiectul de lege, substernut astăzi de domnul Lukács, legislativei, însemnéză delăturarea unei nedreptăţi, dar tocmai pentru acésta ministrul de finanţe merită o recunoştinţă nemărginită, pentru-că nu e nimic mai greu pentru un ministru de finanţe decât a repara şi uita o nedreptate, când e vorba şi de o jertfă materială din partea statului.

Reprivire asupra mersului rĕsboiului.

Pările asupra causelor, care au provocat rĕsboiul anglo-african, precum şi asupra modului cum a fost purtat sunt atât de feliurite, încât observi îndată că abia poţi culege de ici-colo câte o apreciare mai întemeiată pentru a-ţi forma elementele de judecată asupra acestui important eveniment. In cele de mai jos lăsăm sĕ urmeze o opiniune desvoltată în „P. Napló“ de un căpitan din statul major. Eată-o în extras:

Jalnica tragedie, ce se desfăşură la finele secolului în Africa de Sud, se apropie, încet-încet de încheiere, şi cu acésta cele dóuĕ republice independente vor aparţinea trecutului. Mâna de ghiaţă a morţii a atins fruntea eroilor buri, ce se jertfesc pentru libertatea patriei lor; luptele actuale de guerilla pot numai amâna pe cât-va timp inevitabilul desnodământ, nu-l mai pot însĕ delătura. Rênd pe rênd se concentrézá massele enorme ale Englezilor, cărora nu vor putea resista micele trupe însufleţite de iubirea patriei, ale Burilor. Era un timp, când nimenea nu se aştepta la resultatul final, ce se prepară acum şi e sigur, că sórtea republicelor alt-cum s'ar fi decis, dacă tactica unilaterală a Burilor n'ar fi oferit avantagii pe séma Englezilor. Aceste avantagii sunt resultatul modului de luptă permanent de defensivă, de care s'au folosit Burii şi care a trebuit sĕ dirigeze lucrurile în chipul acesta. Din rĕsboiul actual deci se póte trage o învĕţătură neîndoelnică şi aceasta e: că resboiul se decide în ultima analisă în favorul celui-ce luptă prin ofensivă.

De câte ori s'au retras trupele engleze în cea mai mare disordine, fără ca adversarii sĕ le fi urmărit, ci aceştia de regulă au rĕmas în posiţiile lor de defensivă. Rĕsboiul a decurs astfel:

La 14 Octobre, în ziua declarărei rĕsboiului, Burii în numĕr de vr'o 21.000 au luat ofensiva, avênd intenţiunea de a ocupa Ladysmithul. Vr'o 6000 au blocat Mafekingul, ear 3000 buri din Oranje au împresurat Kimberley-ul. Faţă de ei, generalul englez *White* şi-a pus castrele cu 8000 de ómeni în jurul oraşului Ladysmith, o altă trupă de 3000 a luat posiţie la *Glencoe* sub generalul *Symons*, care a fost respins, spre Ladysmith. In retragerea acésta a fost scutit de White, care a purtat campanii continue contra Burilor, cari înaintau, astfel la Elandslaagte, Rietfontein şi Nickolsonneck.

Acestea au fost primele înfrângeri ale Englezilor, causate prin rĕsleţirea trupelor lor, cea-ce probabil s'a făcut la ordinul guvernului englez, sau póte că la început ei îşi închipuiau intreprinderea numai drept o preumblare.

După blocarea Ladysmithului, Joubert înaintă spre Pietermaritzburg şi micile trupe englezeşti le închisĕ la Estcourt şi Weston. Numai când se apropie Buller cu 20.000 soldaţi, se retrase Joubert dincolo de rîul Tugela, ocupând o situaţie escelentă de defensivă. Aici îşi împărţi armata în 3 grupe: lângă Springfield, Colenso şi Weenen. Incercarea lui Buller de a elibera oraşul Ladysmith şi atacul spre Colenso în lipsa de cele mai necesare puncte de orientare s'a sfêrşit cu o perdere cumplită. Dar şi Burii au comis din punctul de vedere al criticei obiective o eróre condamnabilă, fiind că n'au urmărit pe Englezi, ci au stat în defensivă, eróre repeţită şi în alte locuri şi care nu s'a mai putut repara.

In timpul acesta Burii din Oranje pĕtrunseră în Ţéra Cap şi pregătiră la rĕscólă pe Holandezi. Pentru împedecarea acestora, din partea Englezilor au fost destinaţi generalii *Gatacre* şi *French*. Primul a fost bătut gróznic lângă Stromberg, lăsând 32% din ostaşi pe câmpul de luptă, iar al doilea general englez a trebuit sĕ se retragă. Aici eară au făcut Burii greşala aceea, că n'au exploatat învingerea.

In partea *vestică* a câmpului de operaţiuni a fost însărcinat generalul *Methuen* cu deblocarea Kimberley-ului. A secerat la început dóuĕ învingeri asupra Burilor, dar la Magersfontein legiunea lui şi-a aflat mormêntul. Dóuĕ luni a stat apoi în nelucrare, iar faţă cu el în asemenea situaţie se aflau Burii, prin ce Methuen a scăpat de totală nimicire.

După catastrofa dela Colenso a urmat o pausă aprópe de 4 sĕptĕmâni, în care timp a sosit la faţa locului lordul *Roberts*, cu şeful statului major *Kitchener*. Acum încercară a dóua-óră deblocarea Ladysmithului, Warren avea sĕ încunjure pe Buri, iar alte 2½ brigăzi sĕ ocupe pe adversar în front, generalul Clery de altă parte sĕ atragă prin atacuri prefăcute atenţiunea Burilor, dela încunjurul proiectat de Warren. Proiectul acesta n'a succes, căci Burii au observat şi la *Spionskop*, l'au primit cu un foc violent, silindu-l sĕ fugă desperat. Acest ultim prilegiu pentru încoronarea succesului prin persecuţia adversarului, Burii nici de astă-dată nu l'au folosit, şi de aici înainte au a da piept cu forţe prevalente, înaintea cărora nu le-a rĕmas decât retragerea.

Până-ce Buller cu o temeranţă şi stăruinţă uimitóre continuă atacurile în Natal, Burii în timpul acela câştigă mai multe învingeri neînsemnate pe terenul sudic de rĕsboiu. La 12 Februare bătură lângă *Rensburg* pe generalul *Clements*, care fu constrîns sĕ se retragă până la Arundel. Incidentul acesta încă nu l'au exploatat învingĕtorii buri, cari ar fi putut cu totul sĕ strice calea ferată Capstadt-Kimberley şi sĕ împedece operaţiunile lui Roberts.

Puterile engleze s'au înmulţit pe tótă linia şi în tot locul au opus Burilor un numĕr cu mult mai mare de trupe. Mai întâiu e ajutorat Methuen, care ocupă pe Buri la Magersfontein, în vreme-ce French încunjură pe Cronje dela Ost. Acesta părăseşte Kimberleyul şi voeşte sĕ se retragă, dar era prea târziu şi la *Paardeberg* după o resistenţă eroică de 10 zile trebui sĕ se predee. A urmat deblocarea dela Ladysmith, şi ocuparea oraşului Bloemfontein. Englezii sunt acum pe cale către Pretoria, care póte va fi ultima staţiune, unde probabil se va termina rĕsboiul.

Dacă Burii ar fi exploatat tóte luptele victorióse dela început, ar fi putut sĕ iee altă întorsĕtură rĕsboiul; dacă ei ar fi înaintat, resmiriţa din ţéra Cap ar fi luat proporţii tot mai mari. Astăzi însĕ Ţéra Cap e aşa-zicênd pe deplin pacificată. Rĕsboiul acesta însĕ învaţă, că învingerile eluptate numai prin defensivă numai atunci au valóre dacă urmézá îndată şi atacul, prin care singur se póte peste tot ajunge scopul final al rĕsboiului.

NOUTĂŢI

Din causa sf. sĕrbători „Bunavestire“, Nrul proxim al foii nóstre, va apare Marţia viitóre.

Academia română în şedinţa sa de Sâmbătă, avênd a decerne premiul Adamachi pentru un studiu asupra pelagrei, dintre lucrările întrate a aflat pe a Drului *Neagoe* de cea mai bună şi i-a decernut jumĕtatea premiului.

*

Daruri pentru sf. biserică. Dl *Laurenţiu Ciorbea* paroch în Sălciva de jos a dăruit pe séma bisericei de acolo: „Predice pe Dumineci şi sĕrbători“ de Dr. Em. Elefterescu în preţ de 1 fl 50 cr., „Seminţe din agrul lui Christos“ de Z. Boiu Tomul al II-lea şi al III-lea în preţ de 3 fl.; ér pentru biserica din *Ponor* (comuna se natală) Predice pe tóte duminecele şi sĕrbătorile de preste an de Dr. Elefterescu şi Seminţe din agrul lui Christos“ Tomul al treilea, ambele în valóre de 3 fl. —

Pentru fapta sa creştinéscă D zeu sĕ-i dea sănătate şi viaţă şi sĕ-'i ajute ca încă multe lucruri bune sĕ mai pótă sĕvêrşi. *P.*

*

Modificarea legei de instrucţiune în România. Dăm aici în scurt câte-va din modificările mai importante întroduse prin noua lege a instrucţiunei: Se crează învăţămêntul primar superior, în care se va da o mare importanţă comptabilităţii. Şcólele comerciale de gradul I. se vor transforma treptat în şcóle primare superióre. Se crează învĕţămêntul primar superior profesional. In aceste şcoli se vor învĕţa primele începuturi de meşteşuguri. Scopul acestor şcóle este de a forma viitori meşteşugari. După noua lege şcólele de arte şi meserii, şcólele de silvicultură şi agricultură vor trece de la ministerul instrucţiunei la ministerul domeniilor, de unde au fost luate în 1898. Biuroul administraţiunei acestor şcóle de la ministerul instrucţiunei va trece la domenii. La instrucţie vor rĕmânea numai şcólele comerciale şi şcóla de medicină veterinară. Această reformă de aşa mare importanţă are de scop armonisarea tuturor legilor, cari s'au votat în mod separat şi la epoce diferite, fiind-că se constatase, că era imposibil de a se reforma dintr'o dată legea din 1864.

*

Prima femeie-medic în Austria. Duminecă a fost promovată la gradul de doctor în medicină la universitatea din Cracovia domnişóra Choleva-Moraczevska, prima femeie, care în Austria a isbutit sĕ deschidă terenul pentru praxă medicală pe seama femeilor. De altcum domnişóra Choleva-Moraczevska luase încă mai de mult doctoratul în Elveţia.

*

Rolul mărcilor folosite. Ziarul B. Hirlap rĕspunde la întrebările, ce i se fac, că adecă ce scop póte avea colecţia de mărci folosite şi de cărţi postale ilustrate şi pot fi într' adevĕr rĕscumpĕraţi cu acelea sclavi negri. Rĕspunsul e afirmativ. Ungaria încă are un agent în persóna profesorului Alfred *Van Mons* în Turocz-St. Márton, care stă în legătură cu misiunea, şi face desvĕlirile următóre:

Ideia colectărei de mărci folosite s'a născut în cercul misionarilor catolici din Congo pentru eliberarea sclavilor la a. 1890 şi de atunci s'a respândit în tótă lumea; în Ungaria încă se colectézá cu rêvnă de 6 ani. Mărcile colectate se vênd şi cu preţul lor se rescumpĕră sclavi din Africa centrală şi li se înfiinţézá sate. Până acum s'au colectat mai mult de 300 milióne de mărci şi venitul anual al mărcilor se urcă la 13.000 de coróne. Au incurs cu totul 68.000 de cor. din care s'au spesat 61.000 pentru colonisări.

Intr' adevĕr instituţiei colectelor de mărci 8 sate îşi datoresc existenţa, în Congo. Numele fiecăruia se începe cu un „sânt“ astfel: St. Trudo, St. Lambert, St. Leo etc.

Iată cum s'a născut primul sat: Sânt-Trudo.

La un an după începerea colectărilor de mărci folosite, s'a întemeiat pe ţĕrmurul rîului Lubi o colonie de 300 negri, cu numele de mai sus. Li s'au zidit o biserică şi şcólă modestă şi mici căscióre; în comună nu este birt. De atunci numĕrul sufletelor s'a urcat la 1000, din cari numai 400 sunt creştini, căci misionarii nu le fac nici o sîlă la primirea creştinismului. Misionarul e acolo preot, învĕţător, notar, primar şi medic. Poporul îl iubeşte, numindu-l părinte. Viaţa acestui popor e bine regulată, simplă, patriarchală.

*

Staţiuni pentru bombardarea norilor în Austria-inferióră. Din Viena se anunţă, că comisiunea provincială a Austriei de jos a înaintat un proiect pentru înfiinţarea de staţiuni, provĕzute cu tunuri contra tempestăţilor. In motivarea proiectului spune, că apĕrarea cu puşcături contra tempestăţilor s'a dovedit escelentă în Ungaria şi Italia, mai ales contra grindinei. In Italia sunt aprópe 2000 de staţiuni, care fac servicii fórte bune. Infiinţarea unei staţiuni în Austria de jos ar costa vr'o 360 cor. şi ar apĕra un teren de aprópe 100 hectare.

*

Drum spre vêrful Negoiului. Societatea carpatină a luat disposiţii pentru facerea unui drum, care se conducă dela iézerul Bulea până sus la creştetul *Negoiului*. Se speră că acest drum va fi terminat încă în anul acesta şi predat destinaţiunei.

*

Primirea de elevi în scóla c. şi reg. de cadeţi de infanterie din Sibiiu. Cu începerea anului scolastic 1900/1901 (21 Septembre) se vor primi în scóla c. şi reg. de cadeţi de infanterie din Sibiiu circa 40 de aspiranţi în cursul I. Primirea în cursuri mai înalte va urma numai în măsura în care vor fi locuri disponibile, e însă neadmisibilă în cursul IV.

„Condiţiunile de primire“ se pot procura prelângă trimiterea sumei de 40 fileri (la procurări din afară se mai adauge şi porto postal) dela scólă de cadeţi sus numită întru cât ajunge provisiunea. Condiţiunile esenţiale sunt: pe lângă indigenatul austriac respective ungar, aptitudinea corporală, o conduită morală corespunzetóre, primirea îndatorirei de a'şi procura şi a se îngrigi mai departe din mijlócele proprii de rufe, 6 părechi mănuşi de uniformă şi 1 păreche de stiflete; mai departe a solvi la timp didactrul statorit în conformitate cu caracterul tatălui (de 300 sau 160 respective 24 cor. pe an) în fine că a ajuns etatea minimală şi n'a trecut peste cea maximală (pentru cursul I. 14—17 ani) şi absolvarea celor 4 clase inferióre dela o scólă mediă (şi şcólă civilă). Treceri preste etate până la un an se vor concede în casuri demne a se lua în considerare. Relativ la mĕsurarea didactrului se relevézá ca inovaţiune că preoţi evangelici şi grecesci de ambele confesiuni, cari aparţin la reserva armatei ces. şi reg. sau la honvezimea reg. ung. sau cari stau în relaţia de evidenţă a honvezimei, au sĕ solvéscă pentru fii lor un didactru numai de 160 cor. pe an. In casuri demne de a fi luate în considerare, şi în casul de paupertate documentată ministeriul imperial de resboiu încuviinţézá elevilor, cari frecuentézá deja scóla de cadeţi cu un progres cel puţin „bun“ — apoi cu o conduită „fórte bună“ -- reduceri de didactru. — Petiţii de primire se primesc cel mult până la 15 August — petiţii mance sau substernute după acest termin nu vor fi luate în considerare din partea scólei de cadeţi.

Din public*).

Dare de sémă şi mulţumită publică.

Pentru zidirea bisericii gr.-or. din Vinţul de jos au incurs următórele oferte marinimóse:

Dela Ioan Tipeiu protopop în Sebeş 20 fl., Sergiu Medean protopop în Sebeş 10 fl. Zev. Murĕşan preot Sebeş 1 fl. 50 cr., I. Oncescu notar pens. Rehău 1 fl. 50 cr., E. Paraschiv 10 fl., Petru Opincar 1 fl. 50 cr., Ioan Stanca 20 cr., Petru Gavrilă 30 cr., George Opriţa 50 cr., George Tătar 50 cr., Avram David jun. 50 cr., Sam. Roşu 50 cr., Ioan Pavel 50 cr., toţi din Sebeş; V. Orghidan Bucureşti 19 fl., Cassa de păstrare Sĕlişte 15 fl., Un binefăcător Sibiiu 20 fl., „Auraria“ Abrud 20 fl; Aurel Danciu Abrud 4 fl. 50 cr., „Sebeşana“ Sebeş 10 fl., Tuliu Roşescu prot. Cluş 1 fl., Nicolau Clonţa par. Beclean listă 9 fl. 90 cr., Avram Stanca par. Petroşeni 2 fl. 20 cr., Simeon Suciu par. Petrila 1 fl., Vas. Gan par. Sălciva de sus 1 fl. 09 cr., Stefan Blebea Bucureşti 47 fl. Coltofean şi Comp. Galaţi 59 fl. 63 cr., Comuna: Deal cu listă 2 fl. 50 cr., Şugag 12 fl., 06 cr., Sibişel 6 fl., 84 cr., Loman 2 fl. 85 cr., Pianul de jos 15 fl. 08 cr., Vurpĕr 6 fl. 30 cr., Ohaba 4 fl., 49 cr., Vingard 1 fl. Daia 8 fl. 22 cr., Capâlna 13 fl., 58 cr., Ioan Danciu din Vinţ la têmplă 40 fl, Ioan Maximilian par. Stupini 14 fl. 30 cr. Iacob Danciu din Vinţ pentru var 325 fl. şi pentru clopot 312 fl. 18 cr. Suma 1022 fl. 22. cr.

adecă una miă dóuĕzeci şi doi florini 22 cr. pentru cari oferte comitetul parochial exprimă şi pe calea acésta dăruitorilor marinimoşi cea mai intimă mulţumită şi recunoştinţă.

Sebeş, 3/16 Martiu 1900

Pentru comitetul parochial gr.-or. din Vinţul de jos:

Sergiu Medean
ppresbiter

---

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta redacţia nu primeşte rĕspunderea.

Posta Redacţiunei.

Dlui Dr. A. Bohatielu Cluş. Deóre-ce articolul din cestiune nu este adresat D-Vóstră, nu mai putem reveni asupra afacerii. Manuscriptul la dorinţă Vi-se pune la disposiţie.

Haină—mătase

Foulard fl. 8.40

şi mai sus! — 14 metri; — trimisă franco şi vămuită! Mustre cu întórcerea postei; tot astfel şi din „Mătase-Henneberg“, négră, albă şi colorată dela 45 cr. până la fl. 14.65 pr. metru.

G. Henneberg, fabricant de mătase (*lif. de curte c. ş. r.*), **Zürich**. [11] 3—12

1000 coróne plătesc celui-ce va mai căpĕta vr'odată durere de dinţi ori îi va mirosi gura după-ce va folosi **apa de dinţi a lui Bartilla**, o sticlă cu **35 cr.** (Pentru pachetare 10 cr. deosebit). **Erezii A. Bartilla** (E Winkler), Viena, 19/1., Sommergasse 1. — Sĕ se céră pretutindenea apriat apa de dinţi a lui **Bartilla**. Denunţări de falsificare vor fi bine plătite. La locurile, unde nu se póte căpĕta, trimit 7 sticle cu 2 fl. 60 cr. franco. — **Deposit în Sibiiu** la farmacia **„Vulturul“ C. Müller**, piaţa-mare; farmacia **Heinrich**, piaţa mică 27; farmacia **Molnar**, strada Cisnădiei 59; **Parfumeria Meltzer**, strada Cisnădiei şi strada Guşteriţei. [33] 3—

Nr. 49/1900 [49] 1—1

Publicare de licitaţiune

Comuna bisericéscă greco-or. din Geógiul-de-sus, vinde prin licitaţie publică 12 jug. cat. de pădure, competinţa anuală pro 1899 şi 1900, din pădurea sa numită la „Ceuca“. Licitaţia se va face la 25 Martie (7 Aprile st. n.) la 11 óre a. m. în şcóla confesională din loc.

Cei-ce voesc sĕ liciteze vor avea sĕ depună un vadiu de 10%.

Condiţiunile de licitare se pot vedé ori-când la oficiul parochial din loc. Pădurea se póte exploata după bunul plac, ori de scórţă ori de foc.

Din şedinţa comitetului parochial gr.-or. ţinută la 18 Februare 1900.

Geógiul-de-sus, la 11/24 Martie 1900.

Georgiu Albu, par. preşed.
Victor Ciora, notar.

Vĕzut:

Florian Rusan,
adm. prot.

Nr. 301—1900 [48] 2—3

Concurs repeţit

Pentru intregirea postului de paroch în parochia de clasa III. Verd, protopresbiteratul Agnitei, se escrie prin acésta de nou concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau un venit anual de 683 coróne şi 80 fileri.

Reflectanţii la acest post au sĕ-şi înainteze cererile lor concursuali instruite conform legilor în vigóre subsemnatului oficiu protopresaiteral în terminul deschis, iar informaţiuni mai detailate îşi pot lua dela oficiul protopresbiteral séu dela comitetul parochial despre starea acestei parochii.

Nocrichiu, în 8 Martie 1900.

Oficiul protopresbiteral, în conţelegere cu comitetul parochial.

Nicolau Moldovan,
adm. prot.

Nr. 181—900. [45] 2—3

Concurs

Pentru conferirea unui stipendiu de 50 coróne din fondul „Petru Roşca“ pe anul şcolar 1899/900 se escrie concurs cu termin de 20 de zile dela prima publicare în fóia „Telegraful Roman“.

In sensul literilor fundaţionale la acest stipendiu pot reflecta studenţii dela scólele de ori ce categorie cari vor documenta prin:

a) Estras de botez, că sunt născuţi din părinţi gr.-or. din vre o comună aparţinătóre tractului protopresbiteral al Unguraşiului, şi că şi de present aparţin acelei religiuni.

b) Atestat scolar sporiul în studiu şi

c) Atestat dela comuna politică revĕzută şi de parochul local despre starea materială a petentului şi a părinţilor lui.

Petiţiunile astfel înstruite sunt a se adresa comitetului protopresbiteral şi sunt a se trimite în terminul indicat la adresa protopresbiterului Pavel Roşca în Fizeş Sinpetru, posta ult. Hidalmás.

Hida, din sedinţa comitetului protopresbiteral al tractului Unguraş, ţinută la 1/13 August 1899.

Pavel Roşca
protopresb. şi preşedinte al comitetului.

---

[47] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia de cl. III-a Mihăesti cu filia Făgeţel, tractul Dobra, sĕ escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Tel. Rom“.

Venitele înpreunate cu acest post dau suma de 680 cor.

Informaţiuni mai detaiate se pot lua dela comitetul parochial.

Reflectanţii la acest post au a'şi asterne cererile instruite conform legei în timpul prescris, subsemnatului oficiu.

In conţelegere cu comitetul parochial.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Dobra.

Dobra, la 8 Martiu 1900.

Iosif Morariu
protopresb.

Obligaţiuni

jumĕtate româneşti şi jumĕtate ungureşti, apoi

cuitanţe şi contracuite

ungureşti şi româneşti, se pot procura dela **Librăria Tipografiei Archidiecesane, Sibiiu**, cu preţurile: 1 obligaţie 5 fil., chitanţele şi contrachitanţele cu 1 cor. per sută bucăţi. La cerere se trimite gratis şi franco din fiecare câte o bucată de probă.

In *Tipografia archidiecesană* a apărut:

ACAFTISTUL
Preasântei
Născătóre de Dumneḑeu
şi
alte rugăciuni
urmate de Sinaxariu pentru tot anul si Păschălie.
Un volum de 368 pagini 8°.

Preţul	simplu legat . . .	fl.	—.85
	jumĕtate pânză . .	„	1.05
	în piele roşie . . .	„	1.25
Ediţia	fină în piele négră .	„	2.—
	piele chagrin	„	2.60
	în mătase .	„	3.85

Se află de vênḑare la
Librăria Tipografiei archidiecesane,
Sibiiu.

Din **Tipografia şi librăria archidiecesană, Sibiiu**, se póte procura:

Din vremuri apuse,
de
Iudita Secula n. *Truţa.*
Broş. à 50 cr.

1.000.000
KRONEN
ALS GRÖSSTER GEWINN IM GLÜCKLICHSTEN FALLE.
BECK R

Consemnarea
tuturor celor 50.000 câştiguri
Cel mai mare câştig în cel mai favorabil cas
1,000,000 Kronen
Speciell sind die Gewinne wie folgt eingetheilt.

☞ in Baar zahlbar.

		Kronen
1	Prämie mit	600000
1	Gew. à	400000
1	„ „	200000
2	„ „	100000
1	„ „	90000
1	„ „	80000
1	„ „	70000
2	„ „	60000
1	„ „	40000
5	„ „	30000
1	„ „	25000
7	„ „	20000
3	„ „	15000
31	„ „	10000
67	„ „	5000
3	„ „	3000
432	„ „	2000
763	„ „	1000
1238	„ „	500
90	„ „	300
31700	„ „	200
3900	„ „	170
4900	„ „	130
50	„ „	100
3900	„ „	80
2900	„ „	40
50,000	Gew. u. Pr. im Betrage	13.160,000

Sĕ ajutăm norocului!

Deja mulţi s'au fericit
prin cumpĕrarea unui los dela noi!

Loteria cea mai bogată în sance este loteria de classă privilegiată reg. ung., care va începe în curênd iarăşi. Din

100.000 LOSURI vor fi trase **50.000**

câştiguri, aşadară **jumĕtate sunt câştiguri**, din tóte losurile, precum se vede şi din lista de câştiguri alăturată, nici o loterie din altă ţéră nu are în raport cu acésta aşa câştiguri considerabile.

Cel mai mare câştig în casul cel mai norocos este

Un milion coróne.

Cu totul vin **treispreḑece milióne 160.000 coróne** la tragere. Tótă întreprinderea stă sub **supravegherea statului**.

Contribuţia pentru **losurile originale** pentru clasa primă conform planului este:

pentru o	**optime** ($^1/_8$)	**fl.**	**—.75**	sau	C.	**1.50**
„	**un pătrar** ($^1/_4$)	„	**1.50**	„	„	**3.—**
„	o **jumĕtate** ($^1/_2$)	„	**3.—**	„	„	**6.—**
„	**un întreg** ($^1/_1$)	„	**6.—**	„	„	**12.—**

şi se trimit cu **rambursă** sau trimiţêndu-se preţul lor **anticipativ.** Planuri oficióse gratuit. Comande pentru losuri originale rugăm a trimite direct la noi până în

14 Aprilie a. c.

Banca
A. Török & C°.
Budapesta. V. Waitznerring 4/a.

Multe şi fórte mari câştiguri am solvit noi prea stimaţilor nostri clienţi şi anume în timp scurt preste dóuĕ milióne coróne. [44] 2—8

Scrisóre de comandă de tăiat. **Herren A. TÖRÖK & Co., Budapest.**

Ersuche um Zusendung von.................. **Original-Loos I. Classe der königl. ung. priv. Classenlotterie** nebst amtlichen Plan.

Der Betrag von. fl.......................... } **ist per Nachnahme zu erheben.** / **folgt durch Postanweisung.** } Was nicht gewünscht bitte zu durchstreichen

Genaue Adresse.
....
....
....
....

Pentru a înlesni şi celor mai lipsiţi copii de şcólă procurarea de **cărţi didactice,** ne-am decis a *reduce preţurile* la următórele manuale:

Abcdar pentru şcólele pop. rom. de Z. Boiu, legat	dela fl.	—.24	la fl.	—.20
Aritmetica de V. Roman leg.			„ „	—.08
Carte de cetire I. de Z. Boiu, leg.	dela fl.	—.40	„ „	— 30
„ II. „ „ „ „	„ „	—.32	„ „	—.25
Elemente de geografie de Z. Boiu	„ „	—.30	„ „	—.15
Geografia de V. Roman			„ „	—.08
Istoria naturei şi fisica de Z. Boiu	dela fl.	—.30	„ „	—.15
„ patriotică de Z. Boiu	„ „	—.30	„ „	—.12

Librăria Tipografiei archidiecesane, Sibiiu.

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.**

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Sibiiu, Marți, 28 Martiu v. (10 Aprile n.) 1900. *Anul XLVIII.*

LEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

MENTUL
… luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
… C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
… 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și insertiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45

Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază

INSERȚIUNILE
Pentru odată 14 fil., — de dóuě ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond — și timbru de 60 fil. pentru fie-care publicare.

de abonament
la
egraful Român“

1 Aprile v. anul curent
dem abonament nou cu
rile indicate în fruntea
, și anume:

pe un an 16 cor.,
pe 6 luni 8 cor.,
pe 3 luni 4 cor.

Abonamentele se fac prin andate postale, și sunt a se einoí cât mai îngrabă pentru regulata expediție a foii. Numele prenumerantului, al domiciliului și eventual al postei ultime sě fie scrise cât se póte de corect și legibil.

Deóre-ce edarea și susținerea organului nostru costă multe spese, rugăm cu insistență pe onorații cetitori, cari sunt în restanță cu abonamentul, sě binevoiască a grăbí cu achitarea aceluia.

Administrația.

Denuncianți și intriganți?

Cu o îngâmfare, proprie celor mai pătimași ómeni, pretinșii stegari dela „Tribuna Poporului“ au început o campanie din cele mai detestabile, nu numai contra tuturor fruntașilor din eparchia Aradului, dar și contra altora din metropolie, un fel de rěsboiu de esterminare, contra celor-ce își permit luxul a avé judecată propriă și a nu lua drept bani buni, tóte netrebniciile, ce cu prisosință împrăștie acum în al 4-lea an al existenței lor nefericite.

Și acei pigmei în órba lor cutezanță atacând în drépta și în stânga — își mai dau aerul, ca-și-cum ar cuvênta și în numele P. S. Sale domnului Episcop Iosif Goldiș — carele pe cât noi știm, n'a putut și nu póte sě se identifice nici-odată cu porniri atât de sělbatice, contra celor mai aleși ai din eparchia Sa.

Luând ansă, din niște corespondențe publicate în organele opoziționale din Budapesta și mai ales în „Magyar Szó“ și „Egyetértés“ — pretinșii viteji — trec cele scrise în acele foi, drept producte ale ómenilor nemulțumiți și prigoniți de ei — și pe tema acésta varsă venin, calumniând pe însuși capul bisericei nóstre, și prin acésta atăcând însași biserica.

Ne-am impus tóte reservele și nu am învrednicit espectorațiunile lor nebune de nici un rěspuns, atunci când au provocat pe archidiecesani, ca sě trimétă în sinod și congres ómeni, cari sě facă cea mai strajnică oposiție, pentru-că știam, cât de puțin pond se pune pe vorbele lor în archidiecesă, de altă parte aici nimenea nu obicĭnuește a se ingera în alegeri, acele se fac libere și fără nici o presiune, ba am puté zice, că cu un bun înțeles, așa că nici nu se îmbulzesc ómeni nechemați în sinóde și congres.

Nu ne-am amestecat cu un cuvênt legănat în modul cum au făcut ei alegerile la congres și sinodul eparchial, deși am vězut, că se fac în detrimentul bisericei, trimbițând că acestia sunt candidații agreați, acestia sunt „susținuți de amicii noștri“, aceștia trebue aleși, iar ceialalți „**turtiți**“.

Noi știm, că fiii bisericei sunt toți deopotrivă și cei investiți cu dreptul activ de alegere, pot fi și aleși, dacă obștea unui cerc îi învrednicește cu încrederea.

Dacă de astă-dată în diecesa Aradului încrederea o ar fi întrunit numai ómeni noi, în viitor póte că chiar P. S. Sa domnul Episcop ar fi reclamat și sfatul celor mai bětrâni, celor cu mai multe experiențe pe terenul bisericesc și mai presus de tóte, sfatul ómenilor cu caracter, pentru-că ómenii, cari azi își dau aerul de a fi la cârma Diecesei, nu tocmai demult — au insultat pe un dignitar bisericesc, cum acésta nu s'a mai făcut în biserica nóstră — și s'au folosit de expresiuni, cari numai al lor lexicon le cunóște și acești ómeni mâne poimâne pot fi în stare, sě încépă d'acapo cu ponegririle, cu insultele și cu terorismul.

Ce ușor ne-ar fi nóuě, ca sě i presentăm în adevěrata lor lumină, dacă am reproduce cele ce ei au scris la adresa Prea Sânției Sale — dar noi ținem mult, fórte mult la nimbul bisericei, la nimbul persónelor puse în fruntea bisericei și meseria nóstră nu e nici a calumnia, nici a denuncia cum o fac fără sfială și rușine cei grupați în jurul ziarului din Arad.

Datorința nóstră în prima linie e sě apěrăm biserica și interesele ei — și acésta nu o putem face sěmânând ură și discordie.

Corespondențele din ziarele „Magyar Szó“, Egyetértés“, pot fi tot așa de bine scrise și în oficina celor dela „Tribuna Poporului“, ca cu óre-care îndreptățire sě se năpăstuiască asupra celor-ce nu au nici în clin nici în mânecă cu atari corespondențe — pentru-că metropolitul nostru după dreptul ce-l are în virtutea posiției Sale canonice, dór' nu la ziare își va lua refugiul, când va voi sě esercieze controlul în afaceri bisericești, ci va ști și de bună sémă și știe unde e locul, unde se pot lecui și vindeca unele rane, cari amenință a se încuiba în sinul bisericei nóstre tocmai prin pornirile afară din sémă pătimașe ale pretinșilor conducětori ai bisericei.

Ii supěră, mult îi supěră, că bărbații de valórea și greutatea domnilor Mocsonyi, Gall și Babeș țin și azi la ținuta observată de pe timpul lui Șaguna, sě dee tot spriginul lor puternic capilor nostri bisericești, ca cu atât mai ușor sě pótă sě-și împlinéscă gréua chemare în fruntea bisericei.

Noi credem, că o atare grupare, un sprigin dela atari bărbați, dacă în genere e permis sě facem comparație, tot o sě fie mai de folos bisericei, ca bună-óră spriginul, ce 'l-ar puté da toți cei dela „Tribuna Poporului“ și ai lor tovarěși mici de suflet și mari de patimi, și astfel nu e greu a te determina, care din acești factori pot sě fie spre binele, decorul și înălțarea bisericei.

Am fi dorit din inimă, ca P. S. Sa episcopul Aradului încă sě se pótă bucura în deplină měsură de același sprijin pentrucă biserica nóstră numai folos ar fi putut avé — și noi dorim, ca P. S. Sa Episcopul Aradului sě fie cruțat de cei ce sémănă discordie și'și dau aerul de mari sfetnici și strașnici apěrětori.

In casul nedorit, că cei-ce sě îmbulzesc cu dragostea ar deveni pe o vreme órecare stăpâni ai situației, socotéla de bună sémă, că nimene altul nu o va plăti mai scump, decât însași diecesa Aradului.

Ne temem, tare ne temem, că în momentul ce va lipsi o mână mai tare și o controlă mai severă, se pot schimba lucrurile în spre rěu, și vremile sunt cu mult mai grele, ca sě mai poți face azi în biserică, ceea-ce cu ușurință s'a putut face în trecut, când autoritatea episcopului era neștirbită și când spriginitorii Episcopului nu erau ómeni cu carte din mahalalele Bucureștilor.

Ori-ce acțiune, provóc[illegible]ațiune — și ori ce asuprire o fac ch[illegible] în numele Episcopului, o fac pe [illegible] reputațiunei Lui — pe contul autorității Lui și de aceea mult ne prinde mirarea, cum P. S. Sa înzestrat cu atâtea calități eminente, și mai ales cunoscând patimile lor nu le dă sě înțelégă, că pornirile lor sunt spre paguba bisericei și spre stricarea așezămintelor nóstre.

Scim noi bine și cunóscem din destul modul lor de a 'și impune și obtrude voința și de a esercia un terorism înfricoșat asupra tuturor, cari nu gândesc ca ei, dar precum noi nu

---

FOIȚA

Fire arginții.

Novelă tradusă din limba germână.

In odaia Elenei întunerecul se furișa încet, numai luna își mai arunca prin feréstră razele sale pe mobile și pe dóuă rochii elegante, cari erau întinse pe sofă, una de mătasă verde deschisă și alta cenușie. Adâncită în cugete, ședea Elena pe un scaun lângă feréstră, privia razele lunei.

Mâne se împliniau 25 de ani dela ziua când li-se împreunară mânile și inimile, când li-se puseră cununile de miri pe cap; o zi sfântă pentru Elena și soțul ei. Un lung șir de ani s'au strěcorat de atunci, un șir de ani fericiți. Ea ședea și sě gândia la trecut.

Ii făcea bine odichna, fusese fórte sîrguinciósă cu pregătirile pentru sěrbarea nunții de argint. Erau în casa ei bogată destule mâni ca sě-i ajute, dar ochiul și priveghierea stăpânei nu puteau sě lipséscă, când era vorba de o sěrbătóre mare.

„Odihnește puțin, Leni dragă, ca sě fi astăséră, în preséra nunții de argint, la rudeniile nóstre veselă“, îi zise soțul ei, care o găsi după prânz sdrobită de oboséIă.

„Veselă? Totdeauna sunt“, zimbi ea. „Dómne mulțămescu-ți sunt sěnătósă și în putere“.

„Și încă tot tiněră pe lângă cei 45 de ani“.

Ea se întórse repede spre el.

„Lasă numai“, rîse el, „nimene nu-ți dă 45 de ani, cu tóte că mâne vor socoti ómenii, că trebue sě fii trecut — pentru dame — nesuferitul numěr de 40“.

Cu acestea o lăsà în mijlocul ilusiunilor, din care o mai incomodă odată croitorésa. Haina cea verde trebuia probată pentru mâne, era mai gata.

„Talia e mult prea largă“, zise Elena, „trebue sě mai schimbi ceva d-șóră!“

„Puțin o mai pot strîmta, dar avênd d-na și așa o talie subțire, credeam că va fi mai bine așa. Cea cenușie, care o am făcut pe urmă încă are tocmai acea měsură.“

„Acésta încă șede grozav, fă cum ți-am zis dșóră!“

Croitorésa sě duse și Elena iară era singură. Cu óre-care emoțiune sě gândea la timpul lung petrecut lângă soțul ei credincios. Fără copii, dar nu sě găsia o păreche mai fericită. Fie-care poftă i-o cetea soțul ei din ochi și era mândru de ea în ori-ce societate. Adeseori la astfel de ocasiuni putea surprinde ochi rěutăcioși măsurându-i figura sveltă încă. „Iar s'a îmbrăcat ca o fată mare“, își șoptesc nisce invidióse, cari nu sunt în stare sé se împodobéscă astfel. „Incă tot mai jócă! Ce necuviincios!“, își ziceau fetele mai în etate, cari numai decorau sala, pe când Elena sălta pe lângă ele.

Elena scia că era invidiată. Ea sě gândea la tóte acestea și zimbea numai. Cum va fi mâne iarăși de admirată în haina ei minunată verde. Aci era rochia cu multe garnituri, pe care o lăsase croitorésa și lumina lunei juca pe ea, încât se părea că se mișcă.

Dar ce e acésta? Intr'adevěr rochia se mișca și porni spre Elena. Acum putea observa mai bine. Era o femee îmbrăcată în ea. „Nu te teme Eleno“, zise fantoma, „eu sunt amica ta cea mai bună, eu sunt „Juneța“!

Privește, eu port flori în pěr, cari însémnă bucurie și distracție. Și mai departe vreau sě le presăr înaintea ta, cum am făcut și până acum“.

„O nu, acésta nu e cu putință! sé auzi o voce sonoră, și minune, aici veni în rochia cea cenușie o altă fantomă cu capul strălucitor, tocmai de colórea hainei.

„Lasă-mě acum și pe mine sě vorbesc“, zise fantoma, căci eu sunt „Bětrâneța“, care totdéuna trebue onorată. Mâne întri în etatea, care zice sě te examinezi, nu trebue în multe sě te schimbi óre?“

„Nu asculta pe bătrâna și prostiile ei“, adause Juneța. „Inchipuește-ți Eleno, verdéța e viața, Urmând exemplu meu, împletesce și mai departe frunze verzi în pěrul těu negru, strălucitor.

Bětrâneța zimbi ușor și luna, care tocmai își arunca razele-i luminóse pe haina cea cenușie, îi surîse.

„Privesce Eleno“, continuă Bătrâneța, „așa nu mai merge. Nu uita, că dacă ceriul ți-ar fi dăruit copii, ai putea fi bunică, și dacă nu ești, totuși trebue sě nu uiți, că ai putea fi. Acéstă demoaselă de aici, „Juneța“ cea verde, e cam ușuratică, îți spune că necontenit îți va fi în apropiere, totuși în o zi va peri. De aceea nu te lăsa amăgită de vorbele ei și urmează-mi mie!“

„Uriciósă bătrână“, reflectà Juneța supěrată, „dacă vorbești așa reu despre mine și eu îți spun că nimene nu te póte suferi, ori și cine tremură când numai în atingere vine cu tine!“

„Eu gândesc, că toți deopotrivă nisuesc după mine“, adause Bătrâneța cu vecinicul ei suris, eu n'am venit ca sě mě cert cu tine Eleno, ca sě-ți tulbur sěrbarea de mâne. Iți fac așadar următorul plan: vrem sě ne ne intimidăm nici nu ne temem a le spune adevĕrul, aşteptăm ca sĕ nu se témă nici cel ce e mai aprópe de ei, cel ce'i póte stăpâni şi dela care singur depinde restabilirea raporturilor mai bune şi în genere restabilirea păcei în biserică. Atunci nici ziarele maghiare nu o sĕ-'şi ia amestec în afacerile nóstre bisericeşti, atunci în diecesă nu vor fi asupritori şi **asupriţi** învingători şi „**turtiţi**", cum voesc cei dela Tribuna Poporului, ci vor fi fi gata cu toţi a pune umĕr la umĕr, pentru binele şi înălţarea bisericei.

Intre Români noi nu cunóştem denuncianţi şi nu scim că s'ar fi găsit ómeni cari se bage calul troian în biserica nóstră, dar cunóşcem şi ştim, că cei adunaţi în jurul „Trib. Poporului" pân' au fost în Sibiiu, mare stricăciune au făcut bisericei, iar alungaţi de aici şi făcêndu-şi cuib în Arad au întrodus acolo zizania, au spart solidaritatea din biserică şi tind a distruge tot ce s'a creat până acuma cu multă trudă şi sudóre şi dacă cei „**striviţi**" şi „**turtiţi**", nu vor sta cu mânile în sên, şi dupăce vor primi câte o palmă pe faţă, nu vor întórce şi ceialaltă după zisa scripturei, — nu pot fi făcuţi responsabili, nici Metropolitul nostru, nici Domnii Mocsonyi—Gall — Babeş, fĕr' toţi aceia, care au inaugurat în biserică sistemul **de rĕsbunare şi de turtire,** cu o cutezanţă nemai pomenită în biserică.

Auzi Românime şi te uimeşte, cum pretind cei dela „Tribuna Poporului" din Arad, ca un archiereu, părintele tuturor fiilor sei sufleteşti, sĕ delăture dela sine pe cei mai distinşi bărbaţi şi fii ai sei sufleteşti, — între cari şi cei-ce au conlucrat, şi împreună cu marele Şaguna la zidirea bisericei. Auzi, cum pretind tribuniştii dela Arad, sĕ înstrăineze pe atari fruntaşi şi de archiereii lor şi de biserică, pentru-ca apoi **sĕ-i turtiască,** cum s'au lăudat în fóia lor.

Au[illegible]cum lucră acei ómeni nesocotiţi [illegible] distrugerea bisericei nóstre naţion[illegible]!

Alte biserici caută tóte mijlócele de concentrare, ca sĕ se reculégă după lovitura, ce li s'a dat prin legile politico-bisericesci.

Episcopul reformat Dr. Bartók eşit şi el din oposiţie, contra voinţei multor corifei magnaţi din Ardél, — nu sĕ gândesce sĕ inaugureze sistemul de prigonire şi de **turtire,** ci grupéză tóte elementele în jurul sĕu şi mai ales pe fruntaşii, cari i'au făcut la alegere straşnică oposiţie — ca sĕ pótă da piept, cu miseriile ce bântue în biserica sa.

Pentru-ce ar trebui, ca tocmai în biserica nóstră în o parte însĕmnată a ei — sĕ se sălăşluiască duhul de rĕsbunare şi sĕ ajungă patimile hotăritóre în viaţa bisericei — şi de ce chiar în diecesa Aradului sĕ se petrécă acestea, unde ani de arêndul a fost ordine esemplară şi unde fii bisericei fără deosebire s'au putut validita conform pregătirilor lor şi conform moralei lor, iar' diecesa a ajuns sĕ fie chiar invidiată de alte părţi, pentru progresul uimitor, ce a făcut pe tóte terenele vieţei publice.

Cred dór' pigmeii, că prin provocarea de certe şi rĕsbóe fac serviţii P. S. Sale Episcopului?

Séu dór' cred, că biserica va avé din tóte aceste folos şi va câştiga în splendóre şi mărire, când va numĕra mulţi ómeni batjocoriţi şi târăiţi în noroiu **şi fii striviţi şi turtiţi?**

Nu sciu ei — ce rĕu au făcut bisericei, decâte ori au dejosit pre fruntaşii bisericei, şi mai ales când pre actualul Episcop în fóia lor l-au murdărit, cum nici ómenii cei mai decăzuţi nu o ar fi putut face faţă de un dignitar bisericesc.

Décă ar avé simţ de dreptate cât grăuntele de muştar, buni bucuroşi, că 'şi au ajuns scopul, ar tinde mâna de frate tuturor şi nu ar crea însuşi Prea Sânţiei Sale Episcopului greutăţi în conducerea afacerilor eparchiale, greutăţi, cari a bună sémă nu le ar fi avut, décă nu sĕ înbulzau cu dragostea şi cu sfatul cei-ce totdéuna au fost lipsiţi şi de dragoste curată şi de sfat înţelept — şi cari totdeauna au fost conduşi numai de alte interese.

In faţa acestor porniri, ni-se impune sĕ fim la postul de onóre, sĕ ridicăm şi noi vocea, când vorba e de biserică şi de binele ei.

Mila împĕrătéscă. „Gazeta Transilvaniei", nu cercetăm din ne-ştiinţă ori cu rea credinţă, scrie despre ajutorul de stat ce s'ar fi dat preoţilor români greco-catolici în anul acesta

Preoţii greco-catolici nu au nici un drept la intregirea salarielor dela stat. Ei acceptéză şi azi între cele mai umilitóre condiţiuni mila împĕrătéscă, respective ajutorul, care noi, biserica ortodoxă l'am respins în sinodul din 1883 şi care l'au cerut şi primit ce e drept, unii preoţi mai slabi de ai noştri, dar fără autorisarea şi ştirea bisericei.

Dreptul la dotarea dela stat, garantat în art. de lege XIV. din 1898 îl au numai *preoţii nostri ortodoxi.* Şi n'are sĕ se confunde ajutorul şi mila uniţilor, cu întregirea legală a salarielor preoţilor nostri.

Sĕ se ştie!

Scrisóre din Sĕlişte.

Sĕlişte 20 Martie 1900.

-- *Sinod protopresbiteral ordinar. „Cassa de păstrare (reuniune)". A şeptea prelegere economică.* —

Sinodul ordinar al tractului protopresbiteral Sĕlişte s'a ţinut Luni, în 20 Martie st. v.

Presenţi au fost 15 membri din 24.

Dl administrator ppresbiteral Petru Juga prin o vorbire, prin care 'şi exprimă speranţa că acest vĕduvit tract în decursul anului curent 'şi va găsi pe mirele sĕu, declară sinodul ordinar de deschis.

După verificarea tuturor membrilor aleşi şi după constituirea biroului, presidiul ceteşte raportul oficiului protopresbiteral despre activitatea sa şi starea protopresbiteratului în anul 1899.

Chemarea sinodului protopopesc, acestui înalt for în organismul bisericei nóstre, aşa precum a fost gândită şi plănuită de întemeietorul statutului nostru organic, de înţeleptul Şaguna, este a fi în întâia linie un organ de controlă asupra tuturor afacerilor şi a organelor bisericeşti şi şcolare din un tract. Spre a'şi putea exercia sinodul acest control, e fără îndoială neapărat de lipsă, ca şeful tractual sĕ î-i prezenteze an de an o oglindă cristală a tractului. Oglinda cristală sĕ fie raportul general al oficiului protopresbiteral. Acésta, cu atât mai vêrtos, deórece bine este cunoscut, că în ce privesce îndeosebi starea nóstră culturală indetailat numai din rapórtele protopresbiterale ne putem orienta, pentru că datele aşa numite „oficióse" sunt prea . . . puşcate. Şovinismul de mult a pătruns chiar şi în . . . cifre!

Am amintit acésta, aşa în trécăt, numai spre a servi de memento, celor pe cari î-i privesce, precum şi pentrucă în sinodul acestui tract un domn membru 'ş-a exprimat dorinţa ca în viitor raportul general ce sĕ presentéză sinodului sĕ fie cu mult mai amĕnunţit, nu numai aşa în trăsături generali precum s'a obicinuit a sĕ face până acum.

Mişcarea populaţiunei, pe basa datelor întrate dela oficiile parochiale, ni-se presintă astfel: în tract sunt 18586 suflete, 13 parochii cu 12 parochi, 2 capelani şi un diacon. Singura parochie Mag este vacantă.

Născuţi au fost 549; mai mult cu 55 ca în anul 1898; morţi 414: mai puţin cu 98 ca în anul precedent. Cununii s'au încheiat 143. Nici o singură căsătorie nu s'a făcut fără binecuvêntarea bisericéscă.

Copii obligaţi a cerceta şcóla au fost dela 6—12 ani 2289 şi dela 12—15 ani 833; a cercetat şcóla dela 6—12 ani 1856 şi dela 12—15 ani 451.

Invĕţători au funcţionat 30, dintre cari 13 definitivi şi 17 provisori. Bóla de a ţiné provisoratul în posturile învĕţătoresti de dragul . . . cuincuenalelor, s'a încuibat şi în acest tract, ca şi pe airea. Acésta bólă trebue stêrpită, fiind fórte păgubitóre învĕţătorilor, şcólelor şi chiar învĕţămêntului. Salariele învĕţători
fac la o

Ave
a tuturor
147,774 fl.

Averĕ
cotită în su

Acestea
portul general
cunoscinţă. Sino
cunoscinţă proiect
archidiecesan de
tract încă 9 comun
tului Mercurei, la ca
arondare a tractelor
declarat de desfiinţat.

După alegerea epitro
protopresbiteral sinodul s'a

*

Cea mai înfloritóre ş
mai binefăcătóre reuniune d
de păstrare" ş'a ţinut în ziua
Mucenici a XVIII adunare gene
raportul general al direcţiunei reies
anul 1899 a fost un an de crisă fi
totuşi acéstă Reuniune a rĕmas nea
crisă, şi astfel nici clientela ei nu a s
întru nimic urmările desastróse ale crise

Fondul de reservă al acestei Reuniuni e aprópe de trei-ori aşa de mare ca capitalul social, care e de 26.000 cor.

Profitul curat a fost 18,893 cor. 48 bani; din acesta 45%, *adecă 7917 cor. sunt menite pentru scopuri de binefacere.*

Din cuota acéstă $^1/_5$ parte, întră şi sporesce capitalul inatacabil al fondului de binefaceri, cu menirea de a sĕ da din el împrumuturi fără interese, pentru scopuri de binefacere-culturale, iar restul sĕ întrebuinţiază an de an pentru diferite scopuri filantropice.

Fondul de binefacere a ajuns cu finea anului la suma de 36.159 cor. 14 bani.

Datele de mai sus dovedesc că „Cassa de păstrare din Sĕlişte" ocupă între tóte institutele româneşti de bani primul loc în ce priveşte contribuirile pentru scopuri culturale şi de binefacere din venitele sale!

*

Duminecă în 19 l. c. s'a ţinut aici a şeptea prelegere economică. A preles d-l Ioan de Preda despre cultivarea sparangelului şi a ciupercilor. Ca tóte prelegerile şi acésta a avut un resultat deplin reuşit, fiind ascultată de un numĕros public. Cu tóte că subiectul prelegerei a fost cu totului strĕin, totuşi d-lui prelegător i-a suces a face ca prelegerea D-Sale sĕ fie urmărită cu cel mai viu interes. A şi fost la sfârşit călduros aplaudat.

Sâmbătă în 25 l. c. a preles tot d-l Ioan de Preda şi anume despre: „Testamente şi donaţii în cas de mórte".

dam.

Revistă externă

Atentat contra prinţului de Wales.

In sĕptĕmâna trecută prinţul moştenitor al Angliei în călĕtoria sa prin Bruxella, numai ca prin minune a scăpat de a nu cădea jertfă unor conspiratori anarchişti. Un flăcău abia de 16 ani cu numele *Sipido*, în momentul când trenul părăsea gara, se urcà pe treptele vagonului şi trase 2 focuri de revolver asupra prinţului, fără a-l răni. Inspectorul gării îl lovi pe asasin la braţ înainte de a putea trage al treilea foc. Atentatorul a fost deţinut.

Afară de *Sipido*, au fost puşi sub acusă: cismarul Meert, care i-a dat revolverul şi lucrătorii Meir şi Perichot, ca autori intelectuali ai proiectului de atentat.

Se spune, că motivul principal, ce i-ar fi îndemnat la hotărîrea lor ar fi ura asupra Englezilor din causa rĕsboiului, ce-l pórtă acestia contra Burilor.

---

sĕ ne împărţim partea. Eu îţi voiu lua esteriorul, dar nu te spăria aşa! Dacă îmi promiţi, că ne vom împrietini, ca mulţămită îi las Juneţei interiorul tĕu, sufletul, cugetele, sentimentele, amintirile tale. Vino dă-mi mâna, ca semn de amiciţie şi învoire."

Elena ridică mâna şi dóuĕ mâni calde i-o strânseră.

„Trebue sĕ-ţi spun Leni dragă", zise soţul ei, „ai durmit un somn bun. Viu în odaie şi găsesc întunerec. Pe tine te descoperíi la lumina lunei pe scaun aici lângă feréstră. Trebue că ai visat ceva, căci ai ridicat mâna în somn aşa de sĕrbătoresce".

„Visat, asadar numai am visat?" şopti confusă. Sĕ uită împregiur şi într'adevĕr, aci zăciau liniştite amêndóuĕ rochiile. Luna îşi arunca razele pe haina cea cenuşie, pe când pe cea verde nici nu o băga în sémă. Meditătóre petrecu Elena pe soţul ei în mijlocul rudeniilor, şi după ce sĕ reîntórseră târziu acasă abia putu adormi.

Intr'aceea luna tocmai se pregătea sĕ se ascundă la vest, când sĕ întâlneşte cu bătrânul ei prietin, cu sórele. „Ce mai faci? Nu s'a întêmplat nimic nou?" Sórele e fórte curios. E năcăjit totdeauna, că nu póte vedea tóte părţile pămêntului. Nu póte suferi norii, cari adeseori îl împedecă. Când apoi sĕ întâlneşte cu luna, acésta trebue sĕ-i mărturisiască tot ce s'a întêmplat în absenţa lui. Luna îi descoperi ce vĕzuse astă séră.

„Eu anume i-am trimis visul acesta", zise ea. „Amêndoi avem influinţă mare asupra ómenilor."

„Sigur", întărì sórele. Voesc sĕ mĕ grăbesc la acea casă cunoscută, sĕ vĕd ce resultat a avut visul".

Când vĕzu tóte deveni aprópe invidios. Razele lui i-se părea că nu sunt aşa strălucitóre lângă atâtea lucruri de argint. In sala de mâncare sta o masă mare împodobită cu vase de argint. In odaia de locuit pe masă erau flori în colori vii împrăştiând un parfum îmbătător, apoi alte multe cadouri, între cari obiecte strălucitóre de argint. Tóte cadouri dela rudenii şi amice, cari împreună sĕ bucurau cu soţii fericiţi, în ziua nunţii lor de argint.

Acolo era şi Elena! Sórele o privea surizând, aşa că haina cenuşie a Elenei strălucia tótă. Pe cap purta o crenguţă de mirt de argint. Era óre umbra ei pe pĕrul de altcum negru? Dar nu, fire arginţii sĕ observau aievea.

„Astăzi vĕd primadată iubita mea, că pĕrul tĕu încărunţesce", a zis soţul ei surizênd. „Nu trebue sĕ te nelinişteşti din causa acésta. In ziua nunţii tale de argint îţi stau bine firele arginţii. Se şi potrivesc cu crenguţa de mirt şi cu haina ta, care îmi place mai mult, ca cea verde, care erai decisă eri sĕ o îmbraci."

Sórele zimbi mulţămit. In zori de zi deja privea peste coperişul casei în ferestrile dormitorului. Feréstra sĕ deschise şi o mână de femeie aruncă în depărtare o sticluţă cu lichid întunecat. Sórele cunoscu sticluţa, o observase de multe ori la Elena, când îşi arangia pĕrul.

Indată vĕzu pe Elena înaintea oglinzii în haina ei cea verde.

„Ce drăgălaşe eşti, ca o tineră domnişóră! Ce talie sveltă! zise linguşitóre servitórea, care tocmai întrase în casă.

„Dar nu o pot îmbrăca", zise Elena deodată. „Croitorésa a făcut-o prea strîmtă. Imi şi pare azi prea deschisă, o voiu da sĕ o coloreze. Dă-mi pe cea cenuşie!"

„Păcat, păcat!" suspină servitórea.

„O, ce fată naivă!" cugetă sórele. El era mulţămit cu Elena. Şi Luna, care séra privi în odaia de mâncare, putu vedea cât erau toţi de veseli, întonând: „Sĕ trăiască, sĕ trăiască mirésa de argint!"

Victoria Goga

NOUTĂȚI

Maiestatea Sa Monarchul va veni pe la finele lunii Aprile la Budapesta. In 13 Maiu se va face cu mare pompă inaugurarea solemnă a noului edificiu al universității, tocmai în ziua aniversară a punerii temeliilor ei.

*

Delegațiunile vor fi convocate pe ziua de 12 Mai.

*

Personal. Cetim în Fóia diecesană, că Prea Sânția Sa Domnul Episcop *Nicolae Popea*, însoțit de Prea Cuvioșia Sa Părintele Archimandrit *Filaret Musta*, a sosit Joi diminéța cu trenul accelerat la reședința Sa.

*

Călugăr nou. Dl *Georgiu Bogoevici*, ales paroch al nouînființatei parochii ortodoxe române din Budapesta a întrat Sâmbătă în 18 Martie a. c. în tagma monahală, fiind tuns întru monach din partea Preacuvioșiei Sale *Augustin Hamsea*, egumen al mănăstirii dela Hodoș-Bodrog; ér Duminecă în 19 Martie a fost chirotonit dl Bogoevici, acum monachul *Ghenadie*, întru ierodiacon din partea Preasfinției Sale episcopului Iosif Goldiș al Aradului. Dorim dlui Bogoevici noroc și succese în nóua carieră.

*

Dela Academia Română. Vineri, în 17 l. c. a avut loc o nóuă recepțiune la Academie, a Dlui Constantin *Erbician*, prof. univ. A vorbit despre *Viața și scrierile protosincelului Naum Rîmniceanu.* I-a respuns Dl D. Sturdza.

Secțiunea istorică a Academiei române a determinat subiectul pentru concursul din fondul Adamachi. Acest subiect este: *Poporul român din Transilvania și țara unguréscă dela secolul al IX-lea până în zilele nóstre. Evoluția lui națională, culturală, economică, socială*, etc.

Premiul de 5000 lei se va acorda celei mai bune lucrări în 1905.

*

Daruri marinimóse. P. On. D. Dr. Zosim *Chirtop* din Câmpeni cu Prea st. Sa soție din tristul incident al reposărei prea iubitului lor fiu, *Viorel* au dăruit pentru masa studenților dela gimnasiul rom. gr. or. din Brad 200 coróne. Tot spre acest scop a dăruit societatea „Doina“ din Câmpeni din venitul curat al a. 1899 40 coróne ear st D. Maria Manoviciu tot de acolo și spre acest scop 6 coróne. — Marinimoșilor donatori, li se exprimă pe acéstă cale cea mai profundă mulțumită.

Brad 23 Martie 1900. Direcțiunea gimnasială.

*

Deputați mireni la sinodul archidiecesan în cercul Bistriței au fost aleși: Dr. Victor *Cupșa*, concipist minist. în Bpesta și Dr. Ioan *Șliam*, cand. de adv. în Deș. Un raport mai amĕnunțit în chestia acésta vom publica în nrul proxim.

*

Sentința în procesul Hallier, despre care am fost luat și noi notiță în nrul 26, s'a adus Vinerea trecută.

Tribunalul arbitral a hotărît în unanimitate ca Statul român sĕ plătéscă antreprenorului Adrien Hallier suma de 6.226.632 lei.

In acéstă sumă sunt cuprinse: 700.000 lei garanția depusă de ingin. Hallier, tóte mașinile, instalațiile și uneltele de la portul Constanța, precum și lucrările efectuate până acum de Statul român la portul Constanța în contul antreprenorului Hallier.

Scăzêndu-se garanția de 700,000 lei, Statul român e obligat prin urmare a plăti antreprenorului Hallier cinci milióne 526.632 lei.

*

Legătura telefonică Budapesta-Cluș, la care se lucréză, va fi terminată în Septembre.

*

Reuniunea română de gimnastică și cântări din Brașov, dă trei representații în septămâna acésta a operei romantice „O nópte în Granada“ de Conradin Kreutzer și adecă Marți 28, Joi 30 Martiu și Sâmbătă 1 Aprile v. Rolul infantelui Carol îl va juca distinsul cântăreț de operă Dumitru *Popovici*, al Gabrielei dșóra Eugenia *Moga*, va mai concurge și tenorul Vasiliu *Popovici*, elev al conservatorului din București. Comitetul Reuniunii a lansat un apel călduros către publicul român din Brașov și jur pentru a participa la aceste representațiuni.

Nu ne îndoim că Reuniunea sub conducerea măiastră a dlui George *Dima* va adauge un nou triumf la prestațiunile sale.

*

Cas de mórte. Părintele Manasie *Iar*, din Toltia-mare a îndurat o grea lovitură, prin mórtea soției sale, rĕmânênd cu trei fii dintre cari cel mai mic în al 2-lea an. Despre casul acesta dureros publică următorul necrolog:

Cu inima frêntă de durere aduc la cunoștința tuturor amicilor, cunoscuților și binevoitorilor, că scumpa și în veci neuitata mea soție Maria *Iar*, născută Teodor, — după un morb crud și îndelungat și-a dat blêndul suflet în mânile Creatorului, Mercuri în 4 Aprile n. a. c. la 6 óre p. m., în al 31-lea an al vieței și al 15-lea al fericitei nóstre căsătorii.

Pe lângă subscrisul jelesc pe rĕposata în Domnul, trei fii ai noștri, și anume: Aron, Ioan și Manasie; vĕduva preuteasă Maria Teodor, ca mamă; Raveca Truca, născută Teodor, ca soră; Nicolae Teodor, ca frate; Adam Teodor, preot ca vĕr primar; Andrei Truca, preot ca cumnat și alți numeroși consângeni.

Reposata, carea în urma ei lasă multă plângere, jale și suspin, — a fost cuminte, harnică și blândă. Dumnezeu să'i facă loc de odichnă. Simeria, la 5 Aprile n. 1900. Jalnicul și neconsolabilul soț: *Manasie Iar* preot gr. or.

*

Mórtea lui Osman Pașa. O știre din Constantinopol anunță, că viteazul comandant al trupelor turcești dela Plevna, Ghazy Osman Pașa, a încetat din viață.

Plantare de pomi.

Ne luăm voie a vesti prin acésta pe cei interesați, că Duminecă la 2/15 Aprilie c. vom planta în grădina fiecărui membru al Reuniunei nóstre cu locuința în Sebeșul de sus câte un altoi (mĕr pătul), dăruit de Reuniune. Din acest prilegiu membri nostri au fost poftiți a-și întocmi câte o grópă de 1 metru largă și $^1/_2$ metru adêncă și au fost îndrumați ca pămêntul mai deasupra, fiind mai bun, sĕ-l pună de o lature, ear cel scos din fundul grópei, fiind mai sărăcăcios, de ceialaltă lature a grópei.

După ce cu acéstă ocasiune se vor ținea demonstrațiuni practice și asupra altor chestiuni din ramul pomăritului — invităm la acéstă lucrare folositóre pe toți cultivătorii de póme.

Sibiiu, 8 Aprilie n. 1900.

Comitetul central al „Reuniunei române de agricultură din comitatul Sibiiu“

Dem. Comșa, președinte

V. Tordășian, secretar

Locuri fundaționale de stat pentru institute militare cu inceputul anului 1900/1901.

La institutele militare ale armatei comune vor deveni vacante cu începutul anului școlar 1900/1901 cu totul $24^1/_2$ locuri fundaționale de stat, cari vor fi a se ocupa.

Afară de acestea mai sunt a se ocupa trei locuri fundaționale private, deasemenea gratuite.

Locurile acestea vacante sunt la cursurile I, II, III. și IV ale școlelor reale inferióre militare din Köszeg, Kismarton, Kassa și St. Pölten, la cursul I al academiei militare Terezia din Wiener-Neustadt și a academiei technice din Viena, în fine la cursul I al academiei de marină de resbel din Fiume.

In *academii* — eventual și în școlele reale militare se vor da gratuit și locuri cu jumĕtate plata: părinții sau ingrijitorii tinerului, care a dobândit un astfel de loc cu $^1/_2$ plata sunt obligați a solvi jumĕtate taxa de intreținere adecă, anual 800 coróne — la școla reală militară 400 coróne — în rate semestrale anticipative.

1. *Condițiunile primirei.* *a*) dreptul de cive ungar; *b*) etatea prescrisă, care pentru realele inferióre militare cursul I e minimum 10 ani împliniți și maximum 12 ani; cursul II minimum 11 ani și maximum 13 ani; în cursul III min. 12, maximum 14 ani; în cursul IV minimum 13, maxim. 15 ani; pentru academiile militare, cursul I minimum 17 ani împliniți, maximum 20, în fine în primul curs al academiei de marină belică din Fiume minimum 14 ani și maximum 16.

Cu privire la etate e dătător de mĕsură datul de 1 Septembre a. c. (la academia de marină belică 16 Septembre.)

c) constituție corporală întrégă și bine desvoltată potrivit etății;

d) terminarea studiilor recerute și purtare morală corespunzĕtóre, și

e) deobligământul solvirei didactrului, care — cu escepțiunea academiei de marină belică din Fiume — e fixat anual în 28 coróne și e a se solvi la începutul fiecărui an școlar.

2. *Studiile pregătitóre.* Pentru a fi primit în cursul I al realelor inf. militare se recere absolvarea clasei a 4 sau a 5. pop. cu resultat bun; pentru cursul II absolvarea clasei I medie sau civile cu succes bun, pentru c. III absolv. clasei II medie sau civile, pentru c. IV absolv. clasei a 3-a medii sau civile; pentru a fi primit în cursul I al academiilor militare, absolvarea unei scóle medii complete, în fine primirea în școla de marină belică din Fiume e condiționată dela absolvarea clasei a 4-a a unei scóle medie sau civile. Preste tot e a se arĕta, că absolvarea a succes cu calculul „bun“.

3. *Așternerea petițiilor* timbrate în regulă au sĕ o facă oficianții de stat pe calea superiorităților, în alte casuri direct la ministeriul de honvezi până cel mai târziu la *15 Maiu a. c.* La petițiuni e a se aclude:

a) atestat de cetățean, în care e a fi indicată și comuna la care aparține concurentul;

b) atestat de botez sau avis familiar;

c) atestat medical extradat în ordine de un medic activ militar, al armatei comune sau al honvezimei, eventual și certificat de vaccinare, dacă în atestatul medical nu se adeverește vaccinarea;

d) testimoniu scolastic despre studiile anului trecut scolar întreg, și atestat sau avis despre anul curent scolar, pentru primirea în scólele reale și academiile militare; concurenții la academia de marină au sĕ producă tóte atestatele scólei medii și atestatul de pe ultimul semestru;

e) certificat despre starea averii părinților, în care e a se pune și numĕrul, sexul și etatea fraților petentului, dacă nu s'ar aclude avis familiar. Cei-ce aspiră la locuri cu $^1/_2$ plata, au sĕ adeveréscă, că sunt în stare sĕ o plătéscă;

f) eventuale certificate despre meritele părinților pe terenul public.

In petițiunile provĕzute cu timbrul prescris și adjustate cu acluse, trebue sĕ se amintéscă dacă vr'un frate al petentului beneficiază de vr'o bursă sau stipendiu, mai departe că familiarii respectivului se obligă la solvirea didactrului.

Vor fi preferiți dintre cei îndreptățiți cei cu calculi mai buni. Afară de petenții designați după gradul pregătirilor în primul rênd, se vor designa câți-va inși în al 2-lea rênd pentru a suplini locurile acelora cari eventual n'ar putea presta examenul de primire.

Deórece primirea petenților nu e sigură, părinții sĕ se îngrigéscă, ca la casul când fii lor n'ar fi chemați la examenul de primire, sĕ se pótă inscrie încă la institutele de învĕțământ civile.

4. *Examen de primire.* Petenții, cari sunt designați pentru primire, pot beneficia de vr'un loc fundațional gratuit numai dacă prestéză cu succes examenul de primire. Extensiunea acestui examen se cuprinde în regulamentul fóei oficióse Nr. 6 din 1900 și se póte procura dela tipografia statului din Viena, sau dela librăria Seidel și Fiu, Viena.

5. Academia technică militară din Viena constă din 2 clase, anume *a*) artilerie; *b*) ingineri de resbel. Cei-ce voesc sĕ fie primiți în acéstă academie, au sĕ preciseze, în care clasă voesc sĕ între.

Mulțumită publică.

Ne dispensăm de plăcuta datorință aducênd pe calea acésta cea mai căldurósă mulțumită Onorat. Domn Ludovic Ciuciu, notariu cercual și proprietar în Racăsthia-Rákosd (lângă Hunedóra) pentru suma de 10 — zece — coróne, donate bisericei nóstre din filia Crișeni — Puszta-Kalán — la 6 Februariu a. c., care sumă s'a administrat epitropiei biser. prin parochul nostru Petru Popovici în sinodul parochial la 13 Februar a. c. și în legătură cu acésta și pentru suma de v. a. fl. 10. — zic zece florini (20 coróne) donați în Novembre 1894 în scopul procurărei unei cădelnițe, care s'a și procurat dela firma Oberbauer A. din Pesta cu întrégă suma acésta, — suportând spesele cu porto parochul nostru Petru Popovici, — și s'a predat destinațiunei sale servind spre decorul bisericei nóstre.

Priméscă Onor. Domn donătoriu mulțumita nóstră pentru darul oferit, precum și asigurarea din partea bisericei și credincioșilor ei fii — că 'l vor numera pentru totdeauna cu recunoștință între binefăcătorii ei, și rógă pre Atopotintele Dzeu ca se-i rĕsplătéscă cu darurile sale cele bogate, dăruindui viață indelungată și fericită, pentru binele și fericirea Prea Stim. Dsale familii, și pentru ajutorarea și sprijinirea instituțiunilor culturale-morale.

Crișeni, la 13 Februariu 1900.

La însărcinarea sinodului parochial:

Parochul: *Petru Popovici*, președ. sin. *Ioan Popovici* not. sin. *Șinca Mateșoi*, *Filimon Dumitru* epitropi, prin *Ioan Popovici* not. sin.

Notiță literară.

A apărut:

„Enciclopedia Româna“, publicată din însărcinarea și sub auspiciile „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“, de *Dr. C. Diaconovich*, prim-secretarul Asociațiunii.

Cu o întârziare de câteva septĕmâni, datorită unor greutăți technice, a apărut fasc. 19 a acestei mari publicațiuni, cuprinzênd cuvintele Hypochondrium—Ioannovics. Acéstă fascicolă are extensiune de 114 pagini, cu mult preste 1000 articole și cu numeróse ilustrațiuni de o frumseță deosebită.

Din vastul și interesantul cuprins remarcăm o lungă serie de *biografii românești* (între cari Iacob Putneanul și Iacob Stamati, Avram Iancu, Vas. Ianovici, Iarca, Iarcu, Ienescu, Ieremieviciu, Ieronim Ploiesceanul, Ilarion Ep. de Argeș, Iliași și Ilie Domni români, Ioan, Ioanichie, Ioanid, Ioannovics, etc.); apoi dintre articolele *geografice* de interes special românesc: județele Ialomița, Iași, Ilfov și *orașul Iași*, un articol mare și interesant, impodobit cu 10 ilustrațiuni de o deosebită frumseță (Aspectul orașului, Mitropolia și Bis. Trei Erarchi și Lipovenească, Palatul administrativ, Gara, Universitatea, Liceul național și statuele lui Stefan cel Mare și Miron Costin). Textul e lucrat de mai mulți autori distinși, între cari Dd. *Xenopol*, *Burada*, *Dr. Tiktin*, *Titus Cerne* și *Dr. Imerwol*. Dintre articolele istorice amintim: Iazigi, Iliri și Io de *D. Onciul*, și Inscripțiuni de *Teochari Antonescu*. De remarcat mai sunt îndeosebi articole fórte instructive din *Igienă*, datorite condeiului competent al D-lui Dr. *Felix*, între cari: Igiena, Iluminat, Incălzire, Incălțăminte, Inchisori, Infecțiune, Inmormêntare, Inoculațiune, Intoxicațiune. Modul de tractare al acestor articole trece mult preste cadrul unui mic dicționar enciclopedic, dar cu considerare la utilitatea generală a cunoșcințelor igienice redacțiunea a fost în drept a le da un loc mai larg. In fine mai amintim dintre articolele mai interesante: Idea, Ideal, Ilusiune de *Dragomirescu*; Imigrare, Import, Inserate, Comerciul Internațional de *Robin Derescu*, Industria de *Idieru*, Inima cu 4 ilustrațiuni de execuțiune artistică; Insecte de Dr. *Leon*, Instrumente musicale de *T. Cerne*, etc.

Cu fascicola proximă, care va apăré preste câteva septĕmâni, va fi terminat volumul II al Enciclopediei, pentru care editura a procurat deja *scórțe* de legat, cari—inclusive trimiterea recomandată — costă 2 cor., (pentru România fr. 2.50.)

Abonamentele se fac la W. Krafft în Sibiiu (deposit general pentru România: E. Storck, Bucuresci) și se primesc numai pentru publicațiunea întreagă. Prețul de prenumerare pentru un tom broșurat cor. 20. —, legat cor. 23.20 (în România: lei 25. —, resp. 28.50).

Onóre aceluia, cui se cuvine!

Domnului **Franz Wilhelm, farmacist, Neunkirchen lângă Viena** i-se scrie cu datul 11 August 1897 din **Altona**:

Sum deja de 70 de ani şi am suferit de 10 ani de reumathism precum şi de hemoroide şi nu puteam afla nici un remediu. Numai **tea D-V. Wilhelm pentru curăţitul sângelui antiarthritică antirheumatică** m'a curat în 3 săptămâni total de durerile mele. Vě esprim D-Vóstră şi contesei, despre a cărei scrisóre am cetit în jurnale, cea mai sinceră mulţumită.

Cu tótă stima [6] 4—7

Christ. Ackermann, rentier,
Altona lângă **Hamburg, Reichenstrasse 6.**

De vêndare în tóte farmaciile.

Deposit principal: la farmacistul *I. G. Molnar,* Sibiu.

---

[50] 1—1

Licitaţiune

Cu încuviinţarea preavenerabilului consistoriu archidiecesan dela 11 Martie a. c. Nr. 1911 Ep., se dă în întreprindere prin licitaţiune publică minuendă, zidirea şcólei ortodoxe române din Gârbova, protopopiatul Mercurei, — în Gârbova la 4/17 Aprile a. c., 2 óre p. m.

Preţul strigării este 6194 coróne 16 fil, în care nu se cuprinde valórea materialului şi lucrul ce-l prestézá parochia în natură.

Ofertele sě se însinue la subscrisul până la óra de licitare în scris sau verbal, avênd oferenţii sě depună înainte de licitare un vadiu de 10% dela suma de strigare.

Intreprinderea se dă peste tot, sau în parte: zidăritul, bărdăşitul, măsăritul etc.

La oficiul parochial se pot vedea condiţiunile de licitare, planul şi preliminarul de spese, şi de acolo se pot lua şi informaţiuni.

Gârbova, din şedinţa comitetului parochial ortodox, ţinută la 23 Martie 1900.

Romul Pop,
paroch-preşedinte.

Nr. 301—1900 [48] 3—3

Concurs repeţit

Pentru intregirea postului de paroch în parochia de clasa III. Verd, protopresbiteratul Agnitei, se escrie prin acésta de nou concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau un venit anual de 683 coróne şi 80 fileri.

Reflectanţii la acest post au sě-şi înainteze cererile lor concursuali instruite conform legilor în vigóre subsemnatului oficiu protopresaiteral în terminul deschis, iar informaţiuni mai detailate îşi pot lua dela oficiul protopresbiteral séu dela comitetul parochial despre starea acestei parochii.

Nocrichiu, în 8 Martie 1900.

Oficiul protopresbiteral, în conţelegere cu comitetul parochial.

Nicolau Moldovan,
adm. prot.

Nr. 181—900. [45] 3—3

Concurs

Pentru conferirea unui stipendiu de 50 coróne din fondul „Petru Roşca“ pe anul şcolar 1899/900 se escrie concurs cu termin de 20 de zile dela prima publicare în fóia „Telegraful Roman“.

In sensul literilor fundaţionale la acest stipendiu pot reflecta studenţii dela scólele de ori ce categorie cari vor documenta prin:

a) Estras de botez, că sunt născuţi din părinţi gr.-or. din vre o comună aparţinătóre tractului protopresbiteral al Unguraşiului, şi că şi de present aparţin acelei religiuni.

b) Atestat scolar sporiul în studiu şi

c) Atestat dela comuna politică revĕzută şi de parochul local despre starea materială a petentului şi a părinţilor lui.

Petiţiunile astfel înstruite sunt a se adresa comitetului protopresbiteral şi sunt a se trimite în terminul indicat la adresa protopresbiterului Pavel Roşca în Fizeş Sinpetru, posta ult. Hidalmás.

Hida, din sedinţa comitetului protopresbiteral al tractului Unguraş, ţinută la 1/13 August 1899.

Pavel Roşca
protopresb. şi preşedinte al comitetului.

---

[47] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia de cl. III-a Mihăesti cu filia Făgeţel, tractul Dobra, sě escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Tel. Rom“.

Venitele înpreunate cu acest post dau suma de 680 cor.

Informaţiuni mai detaiate se pot lua dela comitetul parochial.

Reflectanţii la acest post au a'şi asterne cererile instruite conform legei în timpul prescris, subsemnatului oficiu.

In conţelegere cu comitetul parochial.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Dobra.

Dobra, la 8 Martiu 1900.

Iosif Morariu
protopresb.

Următórele cărţi se pot procura
dela

Librăria archidiecesană Sibiiu:

I. C. Panţu:

Corespondenţa comercială .	Cor.	3·20
Procent, Promil, Interese şi teoria conturilor curente .	„	0·80
Un capitol din contabilitatea duplă	„	1·—
Al doilea capitol din contabilitatea duplă	„	2·—

I. Socaciu:

Dreptul cambial	„	4·—

— porto postal pentru fiecare 10 fil. —

In **Tipografia şi librăria archidiecesană Sibiiu**, se află de vêndare:

Cuvêntări bisericesci

de
Dr. Theol. George Popoviciu
protopresbiter ort. român în Lugoş
broş. à 3 cor., sau lei 3.50.

Religiune şi sciinţă,

disertaţiune
de acelaşi autor
broş. 50 fil.;

şi

Cuvêntări bisericesci

de
Massillon, episcop de Clermont şi membru al acad. franc.
traduse prin
Ioan Genţ
paroch gr. cath. în Haieu,
Tom. I broş. 5 cor. sau lei 6.50

La **Librăria Tipografiei archidiecesane,** se află spre vênzare:

Amicul poporului

de
T. Vuculescu, pretor.

O carte neapĕrat de lipsă pentru fiecare cetăţean şi cu deosebire pentru fiecare plugariu; cuprinde o mulţime de sfaturi în astfel de cause judecătoreşti şi administrative, cari pot obveni fiecărui om.

Preţul unui exemplar 1 cor.; trimis cu posta franco 1 cor. şi 10 bani.

Caractere morale,

exemple şi sentinţe, culese din istoriile şi literaturile popórelor moderne şi vechi
de
Ioan Popea, prof

O carte instructivă şi pe lângă acésta şi o lectură fórte plăcută, n'ar fi ertat sě lipséscă din nici o bibliotecă.

Preţul unui exemplar cor. 2.50; trimis cu posta franco 2 cor. 60 bani.

Au apărut:

Seminţe din Agrul lui Christos.

Cuvêntări bisericesci

de
Zacharia Boiu,
asesor consistorial, protopresbiter etc.

Cu binecuvêntare archieréscă.

Tom. I.: **cuvêntări la tóte Duminecile de peste an.**
„ II.: „ „ „ **prasnicele şi sěrbătorile, precum şi la casuale bisericesci.**
„ III.: **cuvêntări la îmmormêntări, parastase etc.,** 360 pagine.

Preţul fiecărui tom 3 coróne şi porto postal.

Se află de vêndare la **autorul** şi la
Tipografia şi librăria Archidiecesană
Sibiiu.

Se află de vêndare la

Librăria archidiecesană

1. **Almanachul învĕţătorului român,** anul I şi II. Preţul unui exemplar 1 fl. v. a., partea II 70 cr., porto 5 cr.
2. **Calendarul bibliotecii nóstre pe anul 1900,** preţul 28 cr., porto 5 cr.
3. **Conferinţele învĕţătoresci** din archidiecesa ort. rom. a Transilvaniei, ţinute în 18/30 şi 19/31 August 1898. Preţul 1 fl, porto 15 cr.
4. **Geografia pentru scólele poporale,** clasa III şi IV, de *V. Goldiş,* preţul 35 cr., porto 5 cr.

Din „Biblioteca teatrală“

au apărut până acum următórele broşuri:

Nr. 1.	**Sóre cu plóie,** comedie într'un act de *Iosif Vulcan*	20 cr.
Nr. 2.	**Idil la ţară,** comedie într'un act, localisată de *Maria Baiulescu,* după Juin şi Flerx	20 „
Nr. 3.	**Biletul de tramvai,** comedie într'un act de *Gr. Mărunţianu*	15 „
Nr. 4.	**Un om buclucaş,** comedie într'un act, localisată de *Maria Baiulescu,* după M. Michel şi Labiche . .	20 „
Nr. 5.	**Trei doctori,** comedie într'un act, localisată din l. germână de *Virginia A. Vlaicu*	20 „
Nr. 6.	**Pălăria ceasornicariului,** comedie într'un act, de Mdm. Emile de Girardin, localisată de *A. G. N.*	25 „
Nr. 7.	**Unde dai şi unde crépă,** comedie în 2 acte de Alexandru Cosmar, localisată de *Iuliu Popescu* . .	25 „

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.**

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 36 Sibiiu, Joi, 30 Martiu v. (12 Aprile n.) 1900. **Anul XLVIII.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **streinătate** pe an 24 C, 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază

INSERȚIUNILE
Pentru odată 14 fil., — de dóuĕ ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond — și timbru de 60 fil. pentru fie-care publicare.

Învitare de abonament
la
„Telegraful Român"

Cu 1 Aprile v. anul curent deschidem abonament nou cu prețurile indicate în fruntea foii, și anume:

pe un an 16 cor.,
pe 6 luni 8 cor.,
pe 3 luni 4 cor.

Abonamentele se fac prin mandate postale, și sunt a se reînoí cât mai ingrabă pentru regulata expediție a foii. Numele prenumerantului, al domiciliului și eventual al postei ultime sĕ fie scrise cât se póte de corect și legibil.

Deóre-ce edarea și susținerea organului nostru costă multe spese, rugăm cu insistență pe onorații cetitori, cari sunt în restanță cu abonamentul, sĕ binevoiască a grăbí cu achitarea aceluia.

Administrația.

Institutele nóstre de bani.

Luna presentă — Martie — este după prescriptele statutelor celor mai multe din băncile nóstre terminul pentru a sĕ presenta acționarilor rapórtele generale și bilanțurile privitóre la resultatele obținute în anul de gestiune espirat. Multe din adunările generale s'au ținut deja; unele sunt în curgere, iar altele vor urma în curênd.

Rapórtele generale se presentéză în cele mai multe locuri cu resultate mulțumitóre. Institutele în general progreséză și avem cu toții mângăierea a fi făcut pe terenul acesta al economiei naționale un bun început, căci-deși cele mai multe din băncile nóstre sunt abia din timpul din urmă, — totuși țin pas cu institutele mai vechi străine, cuceresc prin muncă cinstită teren și fac bune treburi în mijlocul poporațiunii, în sinul căreia s'au înființat. Poporul avisat mai nainte în mare mĕsură la cămătari fără milă, are acum posibilitatea a ajunge la un împrumut mult mai ieftin și mai cinstit; iar ómenii cu bani — fie acționari fie deponenți — primesc o dobândă mulțumitóre după cuota, cu care sunt angajați la susținerea institutelor, pe lângă aceea mai au și mângăierea de-a contribui la susținerea atâtor familii române și de-a ajuta adeseori cu sume considerabile scopuri culturale românesci.

Nu-'i vorbă există și la noi mulți ómeni, cari atribuesc băncilor în general și așa și băncilor nóstre și o influință stricăciósă, în unele casuri chiar ruinătóre asupra poporului nostru. Acésta nu se póte tăgădui, pe câtă vreme este fórte lățit la noi usul de-a împrumuta bani pentru lucruri, cari nu aduc nici un câștig material, și cari duc pe mulți acolo, că la replătirea capitalului sĕ-și vêndă vitele ori o parte de loc.

Este deci o mare necesitate, ca proporționat cu desvoltarea institutelor nóstre de bani, sĕ se desvólte și spiritul de intreprindere la poporul nostru. Se iee bani împrumut atunci, când i-se ofere ocasiunea a cumpăra pământ, din venitele căruia se pótă acoperi nu numai cametele ci și amortisarea capitalului sau când póte face alte treburi de câștig. In acéstă privință este la noi mult de făcut și *nevoia* și *lipsa* o sĕ împingă cu timpul și pe român a se apuca și de alte lefterii, nu numai de idilica economie de pământ și de vite. Până acuma pământul a fost suficient A putut hrăni pe mulți; dar o se vie vremea, când parcelele prin împărțire continuă se vor mici și produsele lor astfel vor scădea, îndemnând pe proprietari și la căutarea altor mijlóce de traiu.

Lipsa spiritului de intreprindere a poporului nostru însĕ nu póte îndreptăți pe nimenea a detrage sprijinul sĕu băncilor române, căci clientela lor despre care am putea zice, că n'avea motiv binecuvêntat de împrumutare, totuși s'ar fi angajat la o bancă străină, de cari avem destule, ba fórte multe între noi, și cari s'au susținut și se susțin încă în mare mĕsură din sudórea clientelei române. Din punctul de vedere al economiei naționale este deci ușor de combătut și acest moment contrar institutelor de bani, cari totuși este mai bine sĕ între în mâni românesci și camăta unui împrumut, care eventual putea sĕ nu se facă, decât în buzunare streine cari pot s'o foloséscă tocmai spre rĕul poporului nostru.

A aștepta însĕ cu înființarea institutelor de bani până se va desvolta în poporul nostru în mesura dorită spiritul de negoț și de intreprindere, ar însemna a-l lăsa pradă străinilor, dar pe lângă aceea tocmai institutele de bani pot sĕ-i ofere posibilitatea de a și însuși acel spirit, punêndu-i la disposiție capitalul necesar și apoi după ce ai întrat în apă trebue sĕ înveți și a înota ca sĕ poți da înainte.

De altcum desele atacuri, ce mereu ies la iveală contra băncilor nóstre atât în diferite adunări și anchete, cât și în ziaristică și chiar în dieta țĕrii, sunt cea mai bună dovadă, că bune sunt și că lucră pentru poporul nostru. Chiar în timpul din urmă am putut înregistra mai multe asemenea atacuri, unele erau din cele mai bócăne. A fost la timp potrivit, că direcțiunea „Albinei" a atins acéstă chestiune în raportul seu general din anul acesta, în care a respins nemeritatele invinuiri luate din vênt.

Cu cât sunt băncile nóstre mai mult un spine în ochii unor rĕuvoitori ai némului nostru, cu atât mai mult interes trebue sĕ arătăm pentru desvoltarea, asigurarea și înflorirea lor, pentrucă ori cât progres am fi făcut până acuma pe acest teren, suntem totuși *fórte* departe de locul, unde *ar trebui* se fim pe basa numerului și al rolului ce-l reclamăm în viața publică.

Dacă luăm o privire mai de aprópe în cifre, aflăm, că este încă fórte neînsemnată starea, în care ne aflăm.

Cele peste 70 institute au un capital destul de modest; depunerile fac peste 10.000.000; reverimentul întreg anual 130 milióne.

Acéstă situațiune este departe, de a deștepta în cineva credința greșită, că în acéstă privință Românii au cucerit terenul pe care locuesc și au întrecut pe străini.

O privire în „Magyarcompász ul" pe 1899—1900 a lui *Mihók* ne va presenta o icónă fidelă despre cele afirmate de noi mai sus și anume cu privire la Ardeal.

In cele 15 comitate ale Ardealului sunt 122 institute de bani, dintre cari 76 magiare, adecă 63%, 34 române, sau 27% și 12 săsești sau 10%. Mai nefavorabilă este pentru noi situațiunea, dacă considerăm capitalul fundamental. Al băncilor maghiare este 6.6 milióne fl. (71%); al celor românești îl indică cu 1.9 milióne fl. (20.5%); al celor săsești cu 1.05 milióne fl. (8.5%).

Depunerile sunt la băncile maghiare 32 milióne fl. (52%); la cele săsești 18.3 milióne fl. (31%); la cele românești 10.8 mil. fl. (17%).

Combinând capitalul fundamental cu depunerile, spre a afla puterea economică a băncilor, resultă, că puterea în bani a băncilor maghiare representă 54%; a celor săsești 28%; iar a celor românesti numai 18%. In chipul acesta am putea continua cu compararea în toți ramii de operațiune financiară; dar și din cele atinse este evident, că suntem încă departe de nivoul, la care ar trebui sĕ fim și spre care mereu datorință avem sĕ nisuim, ca cel puțin în un viitor apropiat sĕ devenim și în privință financiară acel factor, care suntem după *numĕr*.

Intregirea salarielor preoților nostri dela stat.

Petițiunile înaintate cu documentele referitóre la statorirea congruei au fost compuse de mulți preoți în mod manc, și de aceea au reclamat cum se știe o nóuă esaminare, revisiune și in-

FOIȚA

*Scrisori către eleve.**)

Scrisórea IX.

Dragă Paraschivă!

Te vei mira, că nu 'ți-am scris așa demult. Timpul e de vină, că trece prea repede, și astfel abia acuma vin a rĕspunde întrebărei tale cu privire la regulele salutului, și a cărților de visită, unde, după cum zici, adese-ori te frămênți în neștire.

Cu drag 'ți împlinesc cererea, scriindu-ți așa, cum am învĕțat eu, și cum socot că e bine, sper însĕ, că nu abusez de paciința ta, dacă scriu prima dată despre obiceiul și formele salutului la alte popóre, și numai după aceea voiu descrie pe ale nóstre.

Salutul e un semn de complesanță, în a cărui forme se manifestă prietenia față de persónele cunoscute, și se ține legătura de cunoștință și mai departe.

După formele salutului putem deosebi relațiunile în care trăesc persónele care salută și resalută.

A saluta pe cineva e complesanță, dar a resaluta e datorință și cine nu-'și împlinește acéstă datorință, nu e demn a se numĕra între ómenii cu bună educație.

Salutul a existat, și există la tóte popórele, numai cât formele prin care se manifestă sunt fórte diferite, și adese-ori ceea-ce la un popor se pare complesant, la altul e necuviincios, — și precum formele sunt diferite, tot astfel și cuvintele rostite la intâlnire și despărțire se deosebesc fórte mult unele de altele, după cum vei vedea din cele ce urméză:

In vechime salutul consta în aceea, că supușii vĕzênd pe superiorii lor, numai decât cădéu în genunchi, sau se aruncau la pământ cu fața în jos. Acest obiceiu mai există încă și azi la popórele barbare, și în orient.

In Rusia țĕranii sĕ salută cu cuvintele: „Sĕ fii sĕnătos" și „La revedere" ear înaintea mai marilor, cad în genunchi, le cuprind piciórele în brațe și le sărută.

In China când se întâlnesc doi indivizi călări, cel mai tiner, sau cel inferior se cobóră de pe cal, până trece celalalt.

In Iapan se salută așa, că cel inferior desbracă haina deasupra, mâna dreaptă o ascunde în mânecă, și trecând încet pe lângă superior, strigă cât îl ia gura: „Se nu mĕ bați!"

Turcii pun ambe mânile cruciș peste pept și se închină adênc 'naintea celui ce-l salută.

In America de sud e salutul fórte scurt și constă numai din cuvintele: „Tu ești?" — la care se respunde: „Da!"

Mai curios e salutul locuitorilor din o parte a Sêrbiei, care fiind neguțători de animale, la care le place ghinda se salută așa: „Este multă ghindă?" și se respunde: „Har Domnului!"

La Germani salutul e fórte variat și se deosebește după ținutul și împrejurările în care trăesc. Mai obicinuit însĕ este: Bună ziua! Bună diminéța! Sluga dtale! Mĕ recomând! Servus! și Noroc! acest din urmă îl folosesc băeșii (mineri) și e auzit adese-ori și pe la noi, unde sunt mine de aur sau alte minerale.

La Francezi se salută la întâlnire cu „Bună ziua!" și la despărțire „La revedere!" și „Adieu!", cea-ce este egal cu salutul nostru: Dumnezeu cu tine!

La Italieni asemenea se zice: Bună ziua! La revedere și Addio!

La Greci se salută la întêlnire și despărțire tot cu „Voe bună!"

La Romani se zicea la întâlnire Ave! ceea-ce este egal cu, „Te salut!" ear la despărțire „Rămâi sănătósă.

După cum vezi, — salutul obicinuit la Italieni, Greci, și Romani, se aude până în ziua de azi și la noi Românii, sau nu e: Te salut a Romanilor tot aceia, ca salutul obicinuit la noi: Salutare! ear „Rĕmâi sănătósă" cu Sănĕtate bună, salutul atât de des auzit la țĕranul nostru? Asemenea Bună ziua! La revedere! și „Cu Dumnezeu" sau „Dumnezeu cu tine!" a Italienilor și Francezilor încă se obicinuește des, ear în Munții Apuseni tot la doi pași auzim: „Voe bună!" și „Viață bună" și dacă ne gândim bine, Dómne mult cuprinde în sine acel cuvênt „Viață bună!"

Până aici 'Ți-am arĕtat formele obicinuite, dimpreună cu cuvintele rostite la salutat, ear acum 'Ți scriu cum sĕ le întrebuințezi.

Cuvêntul „Salutare!" se aude la noi fórte des, și se rostește așa, fără de nici o dare de samă, și fără precugetare că ce însemnéză acel: Salutare! și cui ne putem noi permite a saluta cu acest cuvênt obicinuit.

După cum am amintit mai sus, formele salutului sunt diferite, și ce un popor în obitregire — și astfel cuota pe anul trecut nici acum nu s'a putut statori definitiv.

---

*) Vezi Nrul 10 a. c. al „Telegr. Român".

S'a asemnat însĕ cu datul de 30 Martiu a. c. Nr. 25.069 la mâna Escelenției Sale I. P. S. Domn archiepiscop suma de *293.000 coróne* ca intregire a salarielor din 1899 pentru *preoțimea archidiecesană*, care sumă se va și împărți beneficianților în moment ce vor sosi dela înaltul ministeriu fasiunile aprobate, cu suma ce compete fiecăruia, statorită în definitiv.

Acésta o aducem la cunoștința preoțimei nóstre, care dorește a ști în ce stadiu a ajuns afacerea dotațiunei și s'a adresat aici cu diferite întrebări, poftind pe fiecare sĕ-și procure documentele ce dór s'ar mai cere și sĕ fie cu luare aminte, ca sé dovedéscă cu acte autentice îndreptățirea ce o are la beneficiul acordat prin lege, după ce suma trimisă se va întregi la tot casul la suma ce compete tuturor beneficianților parochi.

Catolicizarea picturei nóstre religióse.

Sub titlul acesta scrie „Apĕrarea națională“, următórele:

„Am vorbit de mai multe-ori în ziarul nostru despre condamnabila nepăsare pe care unii din epitropii bisericilor nóstre o arată față de sanctitatea tradiției picturale și a ornamentației.

In adevĕr avem multe casuri de citat în care bisericile au fost date spre zugrăvire unor pictori sau zugravi străini, nepricepuți în pictura nóstră tradițională.

Adesea se angajază chiar pictori evrei, sau de cele mai multe-ori zugravi de alte naționalități și mai cu sémă italieni.

Așa este, ca sĕ citâm un exemplu recent, casul cu zugrăvirea bisericei Amza, care s'a dat unui pictor italian.

E firesc, că acesta, fiind învĕțat la școla picturei bisericei catolice, stilul pe care îl va întrebuința în biserică nu va fi cel bizantin pe care l'a avut până acum biserica nóstră.

A zugrăvi deci pe sfânta Cecilia în trăsurile sfintei Filoftea și pe François d'Assis în apostolul Luca, nu póte fi considerat faptul decât ca o catolicisare a bisericei nóstre.

Dacă epitropii și încă dacă enoriașii bisericilor respective nu se vor scandalisa de acéstă profanare a tradiției nóstre religióse, e datoria eparchiilor și a sf. Sinod în general sĕ ia mĕsuri.

In totdéuna propaganda catolică, față de popórele refractare, a fost insinuantă, a înaintat pe nebăgate de sémă, până când a putut sĕ capete o solidă bază.

Nu ne îndoim că epitropii, cari dau zugrăvirea bisericilor pe mâna unor pictori străini de religia ortodoxă, o fac fără intenții rele, numai din neștiință.

Eparchii însĕ sunt datori sĕ le deștepte atenția și sĕ interzică tuturor epitropilor ca pe viitor sĕ mai alunece în acest pĕcat de neștiință.“

Revistă internă

Maiestatea Sa Monarchul la Berlin.

Se anunță, că în primele zile ale lunei Maiu Monarchul nostru va face o visită curții germane, pentru o durată de mai multe zile.

Visitei i-se atribue un caracter cu totul familiar, asistând M. Sa Monarchul nostru la a 18-a aniversară a principelui de corónă german, al cărui naș este Maiestatea Sa. Faptul însĕ că domnitorul nostru va fi însoțit și de ministrul afacerilor esterne, contele Goluchowszki, va da visitei și un colorit politic, interpretându-se ca o nóuă manifestare a prieteniei și alianței celor dóuĕ monarchii. Unele ziare aduc acéstă călătorie în legătură cu cestiunea balcanică, cu convențiunea militară bulgaro-rusă și cu mișcările din Macedonia.

*

Budgetul comun.

Preliminarul de spese comun pe anul 1901 arată urcări de cheltueli, cari obvin sistematic de câți-va ani. Crescerea cheltuelilor va fi cu ceva mai mare de *cinci milióne florini*, din cari o parte e produsă prin urcarea salarielor oficerilor; spesele marinei încă arată urcare. Numai din considerații la starea slabă financiară, se spune, că ministeriul de rĕsboiu a abstat dela reclamații și mai mari.

*

Nou partid ceh.

Zilele trecute, lista partidelor cehe a mai sporit cu una. E vorba de partida cehă populară condusă de Mazaryk.

Acéstă partidă nu e ceva nou însĕ, ea e numai o fericită reușită a tentativei de grupare sub numele de partida realistă. Realiștii represintă printre Cehi, ceea-ce în alte direcțiuni sunt intelectualii.

Scopul acestei nouĕ partide este, sĕ influențeze direct asupra masselor poporului și nu ca până acum prin intermediul Cehilor tineri.

Scrutiniu în Deș.

Piscul Someșurilor, 18/31 Martiu 1900.

Un simplu scrutiniu nu ar fi un act atât de important, ca sĕ se ocupe și publicistica cu el. Presupunênd, firește, că se efectuește după normele prescrise. Dată fiind însĕ posibilitatea, ca din nepricepere ori rĕutate, și aici sĕ se facă abusuri, biserica a regulat prin dispoziţiuni precise decurgerea lui, și pentru efectuirea lui a încredințat totdéuna pe unii bărbați din sinul seu despre cari cel puțin presupunea, că sunt iubitori de bună rênduială și nu caută numai mărirea lor, ci au ambițiunea nobilă de a și merita acéstă onorifică încredere.

Cu durere însĕ, nu putem sĕ o zicem acésta și despre comisarul de scrutiniu Dr. Ioan Farkas, advocat în Deeș.

Iată pentrn-ce.

După terminarea serviciului divin (Dumінecă în 12/25 Martiu), la care a asistat și dl comisar, Dr. Farkas, bărbații de încredere, în numĕr de vre-o 53, au întrat în sala de învĕțământ a școlei nóstre confesionale din loc dimpreună cu numitul comisar. Acesta prin o vorbire, numai decât declară scrutiniul electoral de deschis și provócă pe bărbații de încredere, cari adusese protocólele despre alegerile, efectuite în parochii privitóre la alegerea deputaților mireni la sinodul archidiecesan, sé mérgă la cancelaria lui advocațială, căci acolo va ținea scrutinarea.

Observându-și însĕ greșala — deschiderea scrutiniului într'un loc și efectuirea lui *nemotivată* într'alt loc — a revocat deschiderea scrutiniului. Atunci bărbatul de încredere Dr. Ioan Șliam, cand. de adv., face propunerea, ca scrutinarea sĕ se țină aci, în școlă, ca local oficios pentru noi, unde dela existența parochiei Deeș — 1873 — s'a ținut neîntrerupt, cu esceptiunea alor dóuĕ casuri în timpul mai recent, dar și acelea motivate. Afară de patru bărbați de încredere, toți primesc propunerea lui Dr. Șliam și rógă pe comisariu sĕ țină scrutinarea aci și sĕ nu-i pórte prin oraș fără nici un motiv. La acésta comisarul declară, că el are dreptul sĕ designeze localul de scrutinare, și iese înfuriat din școlă dimpreună cu patru bărbați de încredere, cu cari merge la el acasă, unde își are și cancelaria advocațială.

Cei rĕmași în școlă atunci la propunerea lui Dr. Șliam aleg o deputațiune de trei, care sĕ mérgă la dl comisar acasă și sĕ-l învite în numele colegiului ca sĕ vină la școlă și sĕ facă scrutinarea, sau dacă acésta nu voește, sĕ extradee formularele de protocóle de scrutinare, ca constituindu-se, sĕ facă ei scrutinarea. Dr. Farkas însĕ declară dimpreună cu Dr. Buzura, că nu face nici una nici alta, ci va ținea scrutinarea cu cei patru bărbați dela el.

Intorcêndu-se deputațiunea cu resultatul acesta la școlă, bărbații de încredere, deși deprimați de procedura volnică și nemotivată a comisariului, la sfatul lui Dr. Șliam s'au decis sĕ mérgă de astă-dată la cancelaria lui Dr. Farkaș, ca sĕ nu fie siliți a veni înc'odată cu protocólele la scrutinare și sĕ-și facă nóue spese de călĕtorie. Deci mergênd cu toții la comisariul Dr. Farkas, acasă, acesta i-a întimpinat rîzênd și cu cuvintele: „Așa-i, că a trebuit sĕ faceți așa cum am zis și voit?!“

Astfel colegiul de scrutiniu s'a ținut în locuința comisarului Dr. Ioan Farkas în modul următor: comisarul desface protocólele și în o consemnare, ce o avea făcută după comune însémnă voturile după candidați. După-ce a gătat în modul acesta cu desfacerea protocólelor, și a semnat pe însemnarea sa amintită voturile la fiecare candidat, precum o a făcut acésta la tóte scrutinările de când e comisariu, și a vĕzut, că nu are față de ceialalți candidați majoritatea voturilor, a declarat că nu reflectéză la mandat de deputat sinodal, deci rĕmâne la presidiu până în fine.

Resultatul a fost:

Dr. Victor Cupșa, concipist minist. în Budapesta 1920 voturi.

Dr. Ioan Șliam, cand. de adv. în Deeș 1967 voturi.

Dr. Ioan Farkaș, adv. în Deeș, 1376 voturi, și

Dr. Gavriil Buzura, adv. în Lăpușul-unguresc 1650 voturi, proclamându-se de aleși cei doi dintâi, cari au întrunit majoritatea voturilor, cu tóte că s'au dificultat vr'o 14 protocóle de tot favorabile celor și așa reușiți.

Dar sĕ analisăm puțin procedura volnică a comisarului Dr. I. Farkas cu privire la schimbarea locului de scrutiniu.

Adevĕrat, că Regulamentul despre alegeri dă drept comisarului sĕ designeze el localul de scrutinare, dar eu nu cred, că prin acésta sĕ-i dea și dreptul sĕ ocoléscă localul oficios și corĕspunzĕtor al bisericei la acest act, purtând pe bărbații de încredere prin oraș pela case private numai pentru-că așa îi place d-sale.

Dar altul a fost scopul d-lui comisar Dr. I. Farkas.

A voit sĕ scape de controlul resp. de asistența la scrutinare a protopopului Teodor Herman, despre care știa, că fără motiv suficient nu va asista la o scrutinare în local privat, avênd local oficios bisericesc fórte corĕspunzĕtor pentru acésta.

Pentru-ce?

Sĕ o spună dl comisar Dr. I. Farkas.

Una însĕ nu o înțeleg.

Pentru-ce se denumesc și se disting cu astfel de misiuni onorifice ómeni, cari — deși crescuți cu stipendii dela biserică — necum sĕ aibă óre-cari merite pentru biserică, ba lucréză chiar în contra ei?! Ba încă se aleg și de deputați, și încă la congres!

Despre acésta însĕ tocmai referitor la dl comisar Dr. I. Farkas, adv. și deputat congresual, voiu scrie când voiu afla timpul oportun.

Până atunci sĕ rĕspundă dl comisar la întrebarea de sus — de va voi.

Nu astfel se guvernéză biserica lui Christos. Interesele personale totdéuna se cuprind în interesele generale, dar acestea nu totdéuna în acelea.

Acésta la adresa dlui comisar.

(*Eu.*)

---

ceiul seu ține de complesanță, la alte popóre e necuviincios.

„Salutare“ în înțelesul cuvêntului în limba nóstră exprimă ceva prietinos ceva intim, prin urmare cu acest cuvênt putem saluta persóne cu care trăim în relațiuni de prietenie, sau ne sunt egali în ce priveste etatea precum și posiția socială, acolo putem saluta totdéuna cu: „Salutare“, nu tot așa înse este față de persóne superióre sau mai bătrâne de cât noi.

In astfel de casuri mai bine zicem: Bună ziua! sau absolut nimic, ci numai ne plecăm grațios 'naintea lor, privindu-i cu sfială în față, dar nici de cum nu e corect a zice: Salutare!

Cel mai tinĕr salută prima dată, când întêlnește persóne mai bătrâne, dar între prieteni nu póte fi vorba, care se salute prima dată, ci care a vĕzut întâi pe celalalt, odată salută unul odată altul, căci nu e nimic mai urît, ca aceea, când prietena sau cunoscutele ele între ele se tot gândesc care se salute întâi? Când vezi o damă cunoscută sau o prietină salut'o totdéuna, căci prin aceia nu vei perde nimic din autoritate, din contră, prin complesanță îndatorezi, și câștigi simpatia tuturor. Cu salutul față de domni încă rebue se fii în clar.

La întâlnire totdéuna domnii au sĕ salute primadată, dar dacă o damă a vorbit cu un domn, fie în sală de bal, fie într'un parc sau chiar pe stradă, atunci dama trebue sĕ salute primadată, concediend prin aceea pe domnul cu care vorbește, căci un domn care salută el și plécă, lăsând dama singură nu se pórtă corect. Dama însĕ e datóre a observa și a-l concedia fără intêrziere, când ar vedea de pe mișcări sau conversație, că dorește a se depărta.

De salutat sĕ ține și strîngerea de mână. O damă are dreptul în casa sa proprie a întinde mâna la tóte persónele care vin sĕ o cerceteze; afară de casă, în salóne strĕine, sau locuri publice însĕ nu. Acolo aștéptă, ca cei mai bĕtrâni (pe cari îi salută) dacă voesc sĕ-i întindă mâna. Fórte greșesc fetițele tinere, care întind mâna damelor mai bătrâne, tot astfel greșesc și domnii care ei întind mâna damelor. O fetiță tinĕră are dreptul a întinde mâna prietenelor ei și domnilor tineri, ear când vede un domn bĕtrân, la acela nu-i permis.

Sĕrutatul de mână încă e tălmăcit și rĕu întrebuințat adese-ori.

La Germani, cu deosebire însĕ la cei din Austria, un tinĕr, sau un bărbat bine educat în semn de stimă față de o damă îi sărută mâna, până când la Italieni, sărutul de mână la dame însemnéză intimitate, și nu se póte permite, decât celor mai buni prieteni.

La noi încă vedem imitându-se obiceiul german, care nu-i vorbă e frumos, arétă stimă și supunere, dar noi Româncele adevĕrate, ar trebui sĕ preferim a fi salutate de niște eroi, cari nu se plécă cu una cu dóuă, decât sĕ așteptăm umilire de sclav, și în privința acésta sunt deplin de acord cu Italieni, și consider sărutul de mână la dame ca ceva intimitate, și astfel domnul are sĕ se simtă fericit, dacă o damă în semn de prietenie îi permite sĕ-i sĕrute mâna. Deci numai în senzul acesta sĕ primim sĕrutul de mână, ca umilire însĕ nici-odată.

Acésta numai pentru aceea o amintesc, pentru-că adese-ori o damă se crede desconsiderată, dacă un domn nu-i sĕrută mâna, și sunt fórte multe de acelea, care judecă gradul de educație, cultură, ori sciință a unui bărbat, după modul supunerei cu care 'i-a sĕrutat mâna.

Damă la damă sărută mâna atunci, când sau una e o matroană venerabilă, și ceialaltă fórte tineră, sau apoi la o binefăcătóre a nóstră, dela care fie că am primit ajutor material, fie învĕțături, sfaturi bune, și cuvinte pline de iubire și bunătate, pe astfel de dame totdeauna simțul nostru ne dictéză sĕ le venerăm și iubim, și iubirea și recunoștința ne-o manifestăm sĕrutându-le mâna. — Relațiunile aceste însĕ nu sunt numai pe durata timpului cât am primit binefacerile persónelor nóuă venerabile, ci ori cum s'ar schimba lumea cu posițiile ei sociale, față de o damă la care i-am zis, sărut mâna, sau sărutat mâna vr'odată, noi tot aceia rămânem. Deci fórte greșește o fată tineră, dacă crede că măritându-se fie chiar și după vr'un doctor, e dispensată a mai sĕruta mâna binefăcĕtórei sale dacă aceea din întêmplare ar fi mai sĕracă.

Față însĕ de acele dame, cu care nici odată n'am avut relațiuni mai intime în viață, și nu sunt cu mult mai bĕtrâne decât noi, față de acelea nu suntem obligate cu „sĕrut mâna!“

Și acum se revin la cărțile de visită, care și ele au istoricul lor, dar eu mĕ voi opri numai la modul cum sunt ele întrebuințate la noi.

Adese-ori vedem copilițe de școlă care încă abia sunt în clasele inferióre, și deja au cărți de visită și încă cu ce găteli pe ele! Și pentru ce? — Pentru ce le trebue

Din diecesa Caransebeş

Deputaţi mireni la sinodul eparhial au fost aleşi în cercul Valeaboului: Dr. Petru *Cornian* şi Dr. Petru *Mladin*, în cercul Lugoj: Dr. Alexandru de *Mocsonyi* şi Coriolan *Bredicean*, în cercul Zgribesci: Dr. Stefan *Petroviciu* şi Virgil *Tomici*, în cercul Făget: Titu *Haţieg* şi Dr. Pachomiu *Avramescu*, în cercul Coşava: Alexiu *Oniţiu* şi Toma *Haneşiu*, în cercul Buziaş: George *Ioanoviciu* şi Ioan *Marcu*, în cercul Jebel: George *Şerb* şi Alexandru *Lupu*, în cercul Ghilad: Dr. Lazar *Simon* şi Traian *Barzu*, în cercul Fizeş: Achim *Miloia* şi Ioan *Crăciunel*, în cercul Vêrşeţ: Vladimir *Spătariu* şi Dr. Petru *Zepeneag*, în cercul Iam: Ioan M. *Roşiu* şi Dr. Aurel *Novac*, în cercul Sascamontană: Dr. Iuliu *Tămăşel* şi Petru *Corcan*, în cercul Oraviţa-montană: Vincenţiu *Babeş* şi Ilie *Trăilă*, în cercul Reciţa-montană: Ioan *Budinţian*, şi Alexandru *Crenian*, în cercul Bogşa-montană: Coriolan *Bredicean* şi Dr. Aureliu *Oprea*, în cercul Caransebeş: Zeno de *Mocsonyi* şi Constantin *Burdia*, în cercul Teregova: Ilie *Curescu* şi Patriciu *Drăgălina*, în cercul Mehadia: Isaia de *Stoica* şi Dr. Ioan *Popovici*, în cercul Bozoviciu: Dr. Ioan *Sêrbu* şi Dr. Iuliu *Novac*, în cercul Satul-nou: Petru *Tisu* şi Dr. George *Miclea*.

Congregaţia extraordinară a comitatului Sibiiu.

In 10 Aprile nou s'a ţinut sub presidiul dlui comite suprem Gustáv Thálmánn o şedinţă extraordinară, convocată pe 3 óre post merid.

Intre obiectele puse la ordinea zilei, remarcăm rĕspunsul ce l'a dat dl vicecomite la interpelarea membrului Z. Mureşan, paroch în Sebeş.

Dl vice-comite a rĕspuns în limba maghiară, iar la cererea interpelantelui s'a cetit rĕspunsul şi în limba română şi germână.

Rĕspunsul a fost simplu, că nu are de cuget sĕ facă representaţie, nici sĕ propună un proiect de representaţie către ministrul de justiţie în afacerea modului cum tăbăresc procurorii asupra naţionalităţilor nemaghiare în pledoarele lor, — pentru-că procederea e normată în legi, şi cei interesaţi sĕ caute remedii în cale legală.

Va sĕ zică în rĕspuns dl vice-comite a bagatelisat întrégă afacerea şi o a presentat ca superfluă.

Interpelantele s'a declarat nemulţumit cu rĕspunsul şi 'şi-a reservat dreptul a face propunere — în vorbirea sa însĕ a ţinut sĕ accentueze cu hotărîre şi bărbăţie, că rĕspunsul nu-l póte mulţumi, pentru-că e contrar cu sentimentul public de care este cuprinsă marea majoritate a locuitorilor din comitat fără deosebire de lege şi naţionalitate, şi că nu s'a aşteptat, că chiar conducĕtorul comitatului Sibiiu, sĕ afle de justificată o pornire atât de duşmănósă nóuă, pornire pusă la cale şi înscenată de presa jidană, ca cu atât mai uşor sĕ pótă ovreii pescui în turbure şi trage folos din denunciările ce le fac la adresa nóstră.

Celelalte obiecte s'au resolvit în sensul propunerilor comitetului permanent.

Revistă externă

Logodna principelui bulgar. Din München se anunţă că Ferdinand, principele Bulgariei, care de present petrece în San-Remo, unde a mers sĕ-şi cerceteze copiii, se va logodi cu marea ducesă de Rusia, Elena, nepóta de soră a Ţarului. Principele e în etate de 39 de ani, vĕduv cu 4 copii, ear marea ducesă e de 19 ani şi e fiica a patra a marelui duce Vladmir, unchiul Ţarului, şi a marei ducese Maria Pavlovna.

Principele va trebui probabil se trécă la ortodoxism.

NOUTĂŢI

Tunuri nóuĕ. In urma experimentărilor şi studiilor făcute de mai mult timp la insărcinarea ministeriului de rĕsboi, s'a stabilit şi primit un model pentru tunuri de munte cu foc repede. In arsenalul din Viena se lucră cu zor la construirea unei baterii de astfel de tunuri, pentru a se face încercări cu ele încă la manevrele actuale. De asemenea sunt în prospect a se construi tunuri nóuĕ de câmp.

*

Deputaţii amintiţi în Nrul precedent al fóei nóstre au fost aleşi în cercul Solnocului şi nu al Bistriţei, cum din eróre s'a publicat.

*

Dl Bacceli, ministrul instrucţiunei publice în Italia, a fost decorat de M S. Regele Carol cu Stéua României în gradul de mare-cruce.

*

Publicaţiuni oprite. La ordinul ministrului de interne Coloman *Széll* s'a detras debitul postal următórelor 2 opuri: Dr. Rudolf de Ihering *„Lupta pentru drept“*, traducere de T. V. Păcăţianu (Bucureşti 1898) şi broşurei *„I Romani a Roma“*. Ne surprind aceste mĕsuri de rigóre, cea-ce denotă tot vechiul sistem.

*

Un fecior brav. Din Storojineţi (Bucovina) se scrie „Patriei“: In 29 Martie n. a. c. s'a presentat un fecior român din comuna Pĕtrăuţi pe Sirete înaintea comisiunei de recrutare din Storojineţi. Medicul după o scurtă esaminare, î-l declarà pe fecior deocamdată de neapt de înrolat la óste, fiind prea puţin desvoltat. Voinicul românaş, jignit prin acéstă sentinţă în simţul sĕu, esclamă următórele cuvinte: „Cum sĕ fie acésta? Ca sĕ muncesc la butuci prin cei codrii sunt destul de tare, dar' sĕ slujesc Impĕratului nu?“ Auzind aceste cuvinte locotonent-colonelul, a dispus ca sĕ fie înrolat la óste făcĕnd observarea, că feciorul e deştept şi plin de iubire cătră óste şi Impĕrat.

*

Student eliminat dela tóte şcólele medii. Ministrul de culte a eliminat pe gimnasistul din Blaj, Zaharie *David*, dela tóte şcólele medii din Ungaria, din motivul, că ar fi agitat contra statului. Precum spune, „Unirea“ pretinsele agitaţii consistă, în unele expresii mai aspre folosite de numitul student în epistolile sale private contra profesorilor dela gimnasiul de stat din Gherla, care-l părăsise, tocmai fiindcă fusese luat la ochi de profesorii de acolo, din causă că *cetia româneşte.* Semnificativ!

*

Confiscări la infinit. Numĕrul 397 al „Patriei“ a fost confiscat. Nu mai puţin de cât nóuĕ pasage din articolul prim au căzut pradă censurei. „Adevĕrul dóre şi dl Bourguignon nu-i deprins a-l auzi, observă Patria; de acum vom intercala isprăvile d-sale între anunţuri, póte că acolo vor scăpa neciuntite. Căci de alta, fóia ne rĕmâne gólă ca unele titve de pe piaţa Austriei, sau ciuntită ca statua dreptăţei în Bucovina“.

*

O gróznică nenorocire. In pensionatul C. M. Cordoneanu din Bucureşti se găsea bolnav de pneumonie un elev în vârstă de 7 ani, fiul rĕposatului căpitan Theodorescu din Câmpu-Lung.

Băiatul era deja în convalescenţă; fatalitatea însă a vrut sĕ se petrécă întâmplarea nenorocită de care e vorba.

In loc sĕ se dee copilului doctoria prescrisă de medici, i s'a dat din greşală să bea dintr'o sticlă cu accid fenic concentrat.

Nefericitul copil după grele chinuri de 8 óre a încetat din viaţă.

*

Daruri pentru biserică. Din Pâclişa ni sĕ scrie: In a. 1899 vĕduva evlaviósă Doţiu Ana, la îndemnul preotului N. Cado au procurat şi dăruit bisericei un sfeşnic mare şi frumos cu trei crenge înaintea icónei Maicei Domnului în tinda muierilor în preţ de 5 fl. Alte mai multe muieri la olaltă, anume: Doţ Sofia, Vlad Maria, Bĕlgrădean Ana l. Nicolae, Văsîiu Măria, Iancu Ana, Sava Anica, Iancu Sofia, Iancu Ileana, Iosa Raveca n. Cado, Iosa Maria l. Mihăilă, Iosa Sofia l. Avram, Drâmbărean Georgiţa, Drâmbărean Raveca, Iosa Raveca l. Andrei, Ţiţ Ana l. Stefan, Iancu Eva l. Chimu, Florea Raveca n. Doţ, Olar Maria l. Samoilă, Suvai Raveca, Treancăş Oniţa, Olar Ana l. Văs., Olar Savina, Zdrînc Flóre, Florea Eva l. Visalon, Tat Maria l. Toma, Tat Raveca l. Georg, Iancu Măria l. Chirilă, Inurean Maria l. Iuon, Iosa Ana l. Dăn., contribuind care cu 50 cr., care cu 20 cr. care cu 10 cr. — deasemenea un sfeşnic cu 3 crengi inaintea icónei Domnului şi Mântuitorului nostru Iisus Christos, şi au reparat şi colorat de nou alte dóuĕ sfeşnice mai vechi; ear alte patru femei iubitóre de podóba casei lui Dzeu: Bĕlgrădean Marie, Ianc Ana l. Iacob, Mărginean Eva şi Vasiu Mărie au dăruit 2 candile frumóse de argint de china la catapitézma bisericei în locul celor de aramă vechi şi ruginite.

In ziua de anul nou 1900, când preotul nostru a cetit poporului în biserică pastorala de anul nou a Escelenţiei Sale Inalt Preasânţitului Domn Archiepp şi Metropolit în firul întêmplărilor mai însemnate obvenite în parochia nóstră în decursul anului 1899 a amintit şi darurile mai sus pomenite făcute bisericei şi numele dăruitórelor femei, împărtăşind pentru acele daruri binecuvêntarea archieréscă a Escelenţiei Sale asupra femeilor dăruitóre.

Acésta a făcut o aşa mare impresie asupra ascultătorilor, că îndată s'au insinuat mai mulţi bărbaţi şi femei că vreau sĕ procure un prapor nou la biserică. Praporul s'a şi procurat cu 12 fl. (24 coróne) şi în ziua de Botezul Domnului s'a sfinţit cu mare ceremonie, după care s'a scos apoi la procesiunea Iordanului la rîu. Numele celor ce au contribuit pentru prapor sunt: Sava Onisim şi Raveca, Sava Lina, Mărginean Ana, Albu Vasilie şi Veronica, Avrămuţ George şi Maria, Vasîiu Avram şi Raveca, Purcar Sofia, Iosa Artenie, Iosa Iuon şi Raveca, Drâmbărean Dănilă şi Maria, Drâmbărean Maria l. Nicolae. Tot pe praznicul „Botezul Dlui“ au dăruit Petrişor Susana, Roşca George şi soţia sa Flóre o măsăriţă de pânză colorată pe sfântul prestol cu 2 fl. (4 coróne). Ear pe apropiatele patimi ale Dlui şi Mântuitoriului nostru Iisus Christos, credinciósele: Iancu Ana l. Iacob, Iosa Maria l. Mihăilă, Purcar Sofia şi Iosa Maria l. Candin au procurat o cruce mare négră de 165 cm. înaltă cu restignirea Dlui Christos zugrăvită în oleu, care cruce Dumineca trecută s'a şi sfinţit cu înălţătóre ceremonia prin preotul nostru N. Cado şi păr. adm. prot. Florian Rusan, care tocmai sĕ afla în parochiă în afacere oficiósă. Acéstă cruce la slujbele patimilor, conform ritualului bis., sĕ va scóte în biserică spre închinare şi sărutare.

Tot ca o urmare a efectului făcut cu pastorala de anul nou a Escelenţiei Sale, este în curgere o altă colectă benevolă printre femeile nóstre, pentru procurarea unui Chivot mare pe sf. Prestol în locul celui vechiu şi mic de pleu ruginit, care sĕ servéscă de podóbă a altarului şi în care sĕ se păstreze s. cuminecătură de peste an, şi tóte pomelnicele scrise (cununa anului, sâmbetele păresimile etc.) de pe toţi anii. Acest Chivot va costa 90 coróne.

Aducĕnd aceste la cunoscinţa publică, dorim ca atât femeilor care în an. 1899 au dăruit sfeşnicele şi candelele, cât şi celor ce în an. cur. au procurat praporul, măsăriţa şi restignirea dlui Christos — Dumnezeu sĕ le resplătéscă cu darurile sale cele ceresci şi cu iertarea pĕcatelor lor, ear celora ce au de gând sĕ contribue la procurarea sfântului Chivot, Dzeu Tatăl sfânt care vede inimile ómenilor, sĕ le ajute şi sĕ le deie putere ca sĕ pótă duce în îndeplinire sfânta lor dorinţă pentru mărirea lui Dzeu şi pentru iertarea pĕcatelor lor.

Intrunire agricolă.

(*Invitare.*)

Subscrisul comitet central al „Reuniunei române de agricultură din comitatul Sibiiu“, va ţiné Marţi la 11/23 Aprilie c. (a 3-a zi de sf. Paşti) în comuna *Ilimbav* (cercul Nocrich) o

Intrunire agricolă,

la care se va vorbi asupra ţinerii vitelor, asupra însĕmnătăţii tovărĕşiilor agricole şi a Insoţirilor de credit sistem Raiffeisen.

Invităm la acéstă întrunire pe toţi membrii şi binevoitorii Reuniunei nóstre.

Sibiiu, 11 Aprile n. 1900.

Comitetul central al „Reuniunei române de agricultură din comitatul Sibiiu“.

Dem. Comşa, preşed. — *Victor Tordăşian,* secretar.

Dare de seamă şi mulţămită publică. *)

Cu ocasiunea petrecerei cu joc arangiată de inteliginţa română din Vingard la 30 Ianuarie a. c. în favorul „Bibliotecei scolare“ au binevoit a contribui următorii p. t. Domni:

Nicolau Nestor cancelist la tribunalul reg. din Alba-Iulia 8 cor. Familia Creţariu-Ulbrich, 6 cor. Kolumban Iános, preot ev. ret. 4 cor. Iulian Cotora, comerciant 4 cor. Batzoni Michael, preot ev. luth. 3 cor. Takács Iózsef magistru postal 3 cor. N. Kartman dregător 3 cor. toţi din Vingard. N. Stankovsky, grădinar în Berghin 2 cor. 70 fil. Nicolau Stoian şi Avram Schiopu comercianţi în Spring, Dumitru Şandru. com. în Dostat, Ioan Bêrsan, com. Nicolau Pastiu a Thomi din Draşov, Ana Ordean din Conţa, Dancu Stefan, din Ungurei, Alesandru Predovici curelar şi N. Văsiiu, com. ambi din Rîmnic-Vâlcea, Nicolau Ciugudean com. Nicolau Bozdog, Gustav Gross sergent de gendarmărie din Vingard toţi câte 2 cor. Vasile Nimu, pant. 1 cor. 50 fil. Nechifor Frăţilă, înv. în Straja 1 cor. 40 fil. Iosif Barb, înv. în Draşov, Ioan Boldor, adj. not. în Conţa, Emil Bitea, adj. not. Ioan Prică, com. în Ghirbom, Ioan Codău, înv. George Găinar, Ioan Bogdănel, Gavrilă Todeasă, Ioan Marcu, com. Nicolae Rĕcuciu, com. Ambrus Albert, Homonnay finanţi, Ioan Suciu, Iacob Todésă, Carolina Drĕgoiu, toţi din Vingard câte 1 cor. George Bozdog, 1 cor. 50 fil. Ioan Dancu, înv. în Caşolţ şi George Rus, înv. în Ungurei câte 1 cor. Maria Turcu, George Groza, Nicolau Muntean, Gavrilă Baciu, Ana Dobrotă, Nicolau Sonu, George Turcu, Teofil Dobrotă, Nicolau Solomon, toţi din Vingard câte 50 fil. Ioan Bozdog, 20 fil. Elekes Iános 1 cor. N. N. 12 cor. 48 fil.

Venitul brut a fost 98 cor. 28 fil. ear spesele 36 cor. 28 fil. Rĕmâne deci ca venit curat 62 cor. cari s'au predat comitetului parochial.

Pentru spriginul dat, moral şi material priméscă susnumiţii contribuenţi şi pe acéstă cale căldurósele nóstre mulţumite.

Vingard, în 20 Februarie 1900.

Pompiliu Predovici
paroch ort.

copiilor cărţi de visită? Iată o întrebare, la care sigur nu mulţi s'au cugetat.

Cărţile de visită le întrebuinţéză cu deosebire ómeni de sine stătători şi se folosesc pentru gratulări de anul nou, de ziua numelui etc., când şi unde sunt împedecaţi a merge în persónă, sau n'au aflat acasă pe cei cercetaţi.

O fetiţă tinĕră până nu împlinesce cel puţin 17 ani, nu are trebuinţă de cărţi de visită, şi atunci le întrebuinţéză pentru, şi numai între prietenele şi cunoscutele sale. Persónelor mai bĕtrâne şi superióre, nu se cuvine sĕ le trimită numai carta ei singură, ci până stă sub ocrotirea părinţilor, alătură carta către a lor fără a scrie ceva pe ea.

Cărţile de visită pentru dame trebue sĕ fie simple, şi numai cu numele lor pe ele — dar am zis pentru dame şi nici decum pentru copii. Cărţi de visită la copii arată lux, fără de nici un temei, şi încă mai arată şi prea puţină seriositate la cei ce le permit acésta.

Aşteptând cu dor rĕspunsul tĕu Te salut şi sărut!

Maria Cioban.

---

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta redacţia nu primeşte rĕspunderea.

Nr. 105/1900 [51] 1—3

Concurs

Pe basa dispunerei consistoriale dela 16 Febr. 1900 Nr. 1273 B. și a decisului comitetului parochial din comuna bisericéscă de clasa III. Lăpuș în protopresbiteratul Câmpenilor se publică concurs nou pentru intregirea postului ei de paroch cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Dotarea acestui post sunt venitele stolare în sumă de (426 fl. 50 cr.) 853 coróne.

Doritorii de a ocupa acest post sĕ trimită cererile lor concursuale cu documentele recerute în terminul deschis la subscrisul oficiu și sĕ se presente în parochie înainte de alegere, spre cunóștere.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. din Câmpeni.

Câmpeni, 11 Martiu 1900.

Romul Furdui,
protopop.

Obligațiuni

jumĕtate românești și jumĕtate ungurești, apoi

cuitanțe și contracuite

ungurești și românești, se pot procura dela **Librăria Tipografiei Archidiecesane, Sibiiu,** cu prețurile: 1 obligație 5 fil., chitanțele și contrachitanțele cu 1 cor. per sută bucăți. La cerere se trimite gratis și franco din fiecare câte o bucată de probă.

Din **Tipografia și librăria archidiecesană, Sibiiu,** se póte procura:

Din vremuri apuse,

de
Iudita Secula n. *Truța.*

Broș. à 50 cr.

Din **Tipografia și librăria archidiecesană, Sibiiu,** se póte procura

Teoria Dramei

cu un tractat introductiv
despre frumos și artă,
de
Dr. Iosif Blaga,
profesor.
Prețul broș. 3 cor. 60 fil.

In *Tipografia și librăria archidiecesană, Sibiiu,* au apărut și se află de vêndare:

Geografia

pentru școle civile și superióre de fete
(originalul aprobat sub Nr. 1240/1898)
și

Istoria universală

pentru școle civile și superióre de fete
(originalul aprobat sub Nr. 64561/1896)
după
Alexandru Márki.
In românesce de
I. Popovici.

Prețul Geografiei leg. . . . . **fl. 1.30**
„ **Istoriei universale leg.** . . „ **1.—**

Au apărut:

Juvenilia

Proză și versuri

de
Sextil Pușcariu
à 1 C. 60 fil.

Iulian Devale

Epigrame

Prețul 1 cor.

Se pot procura dela *Librăria Archidiecesană, Sibiiu.*

In *Librăria Tipografiei Archidiecesane, Sibiiu* se află spre vêndare ***diferite icóne după cultul oriental*** precum:

Mărimea:	$^{39}/_{50}$cm.		$^{47}/_{63}$cm.		$^{39}/_{50}$cm. și $^{47}/_{63}$cm.		$^{55}/_{68}$ cm.				$^{58}/_{79}$ cm.				$^{63}/_{100}$ cm.			
	simplu				fin		simplu		fin		simplu		fin		simplu		fin	
	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.
Sf. Nicolae	5	—	6	—	10	50	6	50	16	—	10	25	20	—	11	—	28	—
Sf. George, călare . . .	6	—	6	60	11	50	7	50	18	—	11	50	22	—	12	—	30	—
Sf. Dumitru	5	—	6	—	10	50	6	50	16	—	10	25	20	—	11	—	28	—
Botezul Domnului . . .	6	—	6	60	11	25	7	50	18	—	11	50	22	—	12	—	28	—
Sf. Treime	6	50	7	—	12	—	7	50	18	50	11	50	22	—	13	—	30	—
Archangelul Mihail . .	5	—	6	—	10	50	6	50	16	—	10	25	20	—	11	—	28	—
Christos pe cruce cu fig.	7	—	7	50	12	—	8	—	18	50	12	—	23	—	13	50	32	—
Maica Domnului	6	—	6	60	11	50	7	50	18	—	11	50	22	—	12	—	30	—
Ilie în carul de foc . .	6	50	7	50	13	—	8	—	20	—	12	—	23	—	14	—	33	—
Inălțarea Domnului . .	7	—	7	50	14	—	9	—	22	—	14	—	28	—	15	—	36	—
Nascerea Domnului . .	6	—	7	50	14	—	9	—	22	—	14	—	28	—	15	—	36	—
Petru și Pavel	6	—	7	—	11	—	7	—	17	—	11	—	21	—	12	—	30	—
Adormirea Maicii Domnului	7	—	8	—	14	—	9	—	22	—	14	—	28	—	15	—	36	—
Scularea lui Lazar . .	6	—	7	—	11	—	7	50	21	—	14	—	28	—	15	—	32	—
Simion	5	—	6	—	10	—	6	—	16	—	11	—	20	—	11	—	28	—
Ilie	5	—	6	—	10	—	6	—	16	—	11	—	20	—	11	—	28	—
Archangelul Gavril . . .	5	—	6	—	10	—	6	—	16	—	11	—	20	—	11	—	28	—
Invierea lui Christos . .	6	50	7	—	14	—	8	—	21	—	13	—	28	—	15	—	32	—
Sf. George (pe jos) . .	5	—	5	50	10	—	6	—	16	—	11	—	20	—	11	—	28	—
Christos (**bust**)	6	—	8	—	12	50	8	—	21	—	14	—	28	—	15	—	32	—
Nicolae „	6	—	8	—	12	50	8	—	21	—	14	—	28	—	15	—	32	—
Bunavestire	5	50	6	—	12	—	7	50	16	—	13	—	24	—	13	—	30	—
Ion în pustie	5	—	6	—	10	—	6	—	16	—	10	—	21	—	13	—	28	—
Rosaliile	7	—	6	—	12	—	8	50	22	—	12	—	24	—	15	—	30	—
Sf. Petru	5	—	6	—	10	—	6	—	16	—	10	—	20	—	11	—	28	—
Mormêntul Domnului . .	—	—	—	—	—	—	15	—	27	—	18	—	36	—	21	—	42	—
Nascerea Sf. Maria . .	7	—	8	—	15	—	9	—	22	—	14	—	30	—	15	—	32	—
Inălțarea Sf. Cruci . .	6	50	8	—	14	—	8	50	22	—	14	—	30	—	15	—	32	—
Cei 40 Mucenici . . .	7	—	9	—	15	—	10	—	23	—	15	—	30	—	16	—	36	—
Constantin și Elena . .	6	—	6	50	12	—	7	—	18	—	12	—	22	—	12	50	30	—
Schimbarea la față . .	7	—	8	—	15	—	9	—	22	—	14	—	30	—	15	—	32	—
Fața lui Iisus	5	—	6	—	10	—	6	50	16	—	10	50	20	—	11	—	28	—
Floriile	7	—	8	—	15	—	9	—	22	—	14	—	28	—	15	—	32	—
Fuga la Egipet	6	50	8	—	12	50	9	—	22	—	12	50	30	—	15	—	34	—

La **Librăria Tipografiei archidiecesane,** se află spre vênzare:

Amicul poporului

de
T. Vuculescu, pretor.

O carte neapĕrat de lipsă pentru fiecare cetățean și cu deosebire pentru fiecare plugariu; cuprinde o mulțime de sfaturi în astfel de cause judecătorești și administrative, cari pot obveni fiecărui om.

Prețul unui exemplar 1 cor.; trimis cu posta franco 1 cor. și 10 bani.

Caractere morale,

exemple și sentințe, culese din istoriile și literaturile popórelor moderne și vechi
de
Ioan Popea, prof

O carte instructivă și pe lângă acésta și o lectură fórte plăcută, n'ar fi ertat sĕ lipséscă din nici o bibliotecă.

Prețul unui exemplar cor. 2.50; trimis cu posta franco 2 cor. 60 bani.

Au apărut:

Seminte
din
Agrul lui Christos.

Cuvêntări bisericesci

de
Zacharia Boiu,
asesor consistorial, protopresbiter etc.

Cu binecuvêntare archierécă.

Tom. I.: **cuvêntări la tóte Duminecile de peste an.**
„ II.: „ „ „ **prasnicele și sĕrbătorile, precum și la casuale bisericesci.**
„ III.: **cuvêntări la îmmormêntări, parastase etc.,** 360 pagine.

Prețul fiecărui tom 3 coróne și porto postal.

Se află de vêndare la **autorul** și la

Tipografia și librăria Archidiecesană
Sibiiu.

Se află de vêndare la

Librăria archidiecesană

1. **Almanachul învĕțătorului român,** anul I și II. Prețul unui exemplar 1 fl. v. a., partea II 70 cr., porto 5 cr.
2. **Calendarul bibliotecii nóstre pe anul 1900,** prețul 28 cr., porto 5 cr.
3. **Conferințele învĕțătoresci** din archidiecesa ort. rom. a Transilvaniei, ținute în 18/30 și 19/31 August 1898. Prețul 1 fl, porto 15 cr.
4. **Geografia pentru scólele poporale,** clasa III și IV, de *V. Goldiș,* prețul 35 cr., porto 5 cr.

Din „Biblioteca teatrală“

au apărut până acum următórele broșuri:

Nr. 1.	**Sóre cu plóie,** comedie într'un act de *Iosif Vulcan*	20 cr.
Nr. 2.	**Idil la țară,** comedie într'un act, localisată de *Maria Baiulescu,* după Juin și Flerx	20 „
Nr. 3.	**Biletul de tramvai,** comedie într'un act de *Gr. Mărunțianu*	15 „
Nr. 4.	**Un om buclucaș,** comedie într'un act, localisată de *Maria Baiulescu,* după M. Michel și Labiche . .	20 „
Nr. 5.	**Trei doctori,** comedie într'un act, localisată din l. germână de *Virginia A. Vlaicu*	20 „
Nr. 6.	**Pălăria ceasornicariului,** comedie într'un act, de Mdm. Emile de Girardin, localisată de *A. G. N.*	25 „
Nr. 7.	**Unde dai și unde crépă,** comedie în 2 acte de Alexandru Cosmar, localisată de *Iuliu Popescu* . .	25 „

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.**

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 37 Sibiiu, Sâmbătă 1/14 Aprile 1900. Anul XLVIII.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru streinătate pe an 24 C, 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază

INSERŢIUNILE
Pentru odată 14 fil., — de dóuĕ ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 60 fil. pentru fie-care publicare.

Învitare de abonament
la
„Telegraful Român“

Cu 1 Aprile v. anul curent deschidem abonament nou cu preţurile indicate în fruntea foii, şi anume:

pe un an 16 cor.,
pe 6 luni 8 cor.,
pe 3 luni 4 cor.

Abonamentele se fac prin mandate postale, şi sunt a se reinoí cât mai ingrabă pentru regulata expediţie a foii. Numele prenumerantului, al domiciliului şi eventual al postei ultime sĕ fie scrise cât se póte de corect şi legibil.

Deóre-ce edarea şi susţinerea organului nostru costă multe spese, rugăm cu insistenţă pe onoraţii cetitori, cari sunt în restanţă cu abonamentul, sĕ binevoiască a grăbí cu achitarea aceluia.

Administraţia.

Din trecutul nostru.

Istoria este magistra vieţii, maxima acésta o aflăm la străbunii noştri, şi ea este isvorîtă din practica vieţii.

Cu sete şi dor cetim cărţile sfinte ale sfintei scripturi, ca sĕ învĕţăm ce este în ele, şi după zisa primului legiuitoriu al testamentului vechiu, sĕ scriem pe lespedele inimei nóstre poruncile lui Dumnezeu.

Cu dor şi sete cetim în cărţile, cari se ocupă cu istoria bisericei nóstre, care este identică cu istoria poporului român, ca sĕ învĕţăm şi sĕ scriem pe lespedele inimilor nóstre faptele cele bune ale protopărinţilor, ca ele sĕ ne călăuziască în viaţa nóstră, ele sĕ ne inspire gândirile nóstre, ele sĕ determine lucrările nóstre, ele sĕ ne dee tăria de a munci pentru binele şi consolidarea nóstră bisericéscă, care este totodată şi naţională.

La cetirea istoriei ne adâncim în timpurile trecute, ne cutremurăm vĕzênd cu câtă barbarie a fost tractată biserica nóstră, şi ne inspirăm din tăria convingerei, cu care cei mai buni au luptat, au resistat tuturor uneltirilor de a-i abate dela legea străbună.

In lume sunt ómeni buni, şi ómeni rĕi, ómeni tari în credinţă şi ómeni slabi în credinţă, ómeni cu caracter firm, şi ómeni slabi de caracter, ómeni, cari mai presus de tóte au ţinut la cuvintele Mântuitorului: *„Fericiţi veţi fi, când vĕ vor batjocorí pre voi şi vĕ vor goní şi vor zice tot cuvêntul rĕu împotriva vóstră“*, şi ómeni a căror model de viaţă au fost fariseii, pe cari i-a plâns Mântuitorul; ómeni, cari au urmat cuvintelor: *Nu căutaţi avere şi bine aici pe pămênt, căci în ceriuri este plata celor drepţi*, şi ómeni, cari 'şi-au renegat tot trecutul lor, 'şi-au abandonat legea părinţilor, şi au călcat jurămêntul făcut la altarul Domnului, şi pentru favoruri lumeşti, au adoptat altă lege, alte obiceiuri; ómeni cari pentru unele aparente favoruri materiale au spart unitatea naţională a bisericei nóstre române, şi au adus între noi blăstĕmul cel mare: scisiunea confesională şi ura între fraţi.

Istoria ni-o arată acésta, şi în special ni-o arată istoria nóstră bisericéscă.

Ne ducem cu inima şi cu sufletul nostru în timpurile trecute, timpuri pline de suferinţe pentru Românii ortodoxi şi pentru biserica ortodoxă din Transilvania.

Cu sete cetim în istoria bisericei nóstre, admirăm caracterele firme, admirăm eroismul martirilor bisericei nóstre, şi ne indignăm de cei slabi, cari au căzut pradă uneltirilor duşmane bisericei nóstre.

Şi asemenea nóuĕ, cu sete vor ceti toţi Românii ortodoxi în cartea care s'a publicat în zilele acestea: *„Fragmente din istoria Românilor, de Eudoxiu Baron de Hormuzachi.*

Cartea acésta o a scris una dintre cele mai luminate minţi a Românilor din vécul nostru, o a inspirat cea mai caldă inimă, care a bătut în pept românesc în vécul nostru, şi ea a isvorît din un studiu aprofundat al materialului, care s'a adunat în Viena dela ajungerea Ardealului sub casa de Austria.

Stréin de luptele confesionale din Ardeal, crescut departe de acéstă ţéră fericită şi nefericită totodată, neinfluinţat de miseriile, cari ne amăresc zi de zi inimile nóstre, fericitul Hormuzachi a cunoscut numai din acte, din hârtiile mórte, din rapórtele militarilor şi din decretele împĕrăteşti istoria unirei din biserica nóstră.

Şi totuşi atâta convingere vorbeşte din cele scrise de el, atâta iubire către biserica-mamă ortodoxă, atâta durere pentru spargerea unităţii în biserica naţională română, încât văpaia de dragoste, văpaia pentru adevĕr şi dreptate din inima acestui laic ar face cea mai mare onóre ori-cărui prelat, crescut în doctrinele bisericei.

S'a publicat cartea sub auspiciile ministeriului cultelor şi al instrucţiunei publice şi ale academiei române, şi astfel o recomândă doi factori chemaţi a servi adevĕrului, chemaţi a vĕrsa lumină, dar numai lumină în acéstă afacere, pentru noi cu aşa de fatale urmări.

Démnă de studiul profund şi inspiraţiunea autorului şi de nobilii protectori este traducerea făcută de Ioan Slavici.

In traducerea acésta talentatul literat Slavici a pus tótă comóra limbei române, aşa că rar aflăm o carte, în care sĕ-şi pună întrégă comóra minţii şi a inimei atâtea talente rari, cum aflăm în cartea acésta.

La provocările necruţătóre cu sĕrbarea scisiunei produse acum 200 de ani, rĕspunsul l'a dat academia română prin publicarea în limba română a istoriei Românilor, căci a Românilor este istoria bisericei nóstre, a Românilor este istoria bisericei ortodoxe române din Ardeal, începênd cu lupta dela Mohaciu şi până în zilele nóstre.

Figuri măreţe întêlnim noi în aceste Fragmente, figuri mărete, cari după cum cântă biserica, şi-au pus sufletul lor pentru poporul lor în timpurile acelea, când românii nu aveau decât plata muncei lor.

Vedem statornicia în credinţă în faţa silniciilor celor mai făţişe, vedem tendinţa bisericei calvine de a-şi furişa doctrinele sale în biserica nóstră prin canalul cel mai firesc, prin canalul limbei, de aici traducerea cărţilor bisericesci în classica limbă a poporului.

Ori cât de nesimpatică ni sĕ presintă figura metropolitului Simeon Stefan, care a primit cele 12 puncte umilitóre, şi a urmat îndată după ruşinósa detronare a metropolitului Ilie Iorest, care a căzut tocmai pentru resistenţa ce au opus uneltirilor calvine, totuşi activitatea cea mare a acestui metropolit la traducerea bibliei, învăpăiata precuvêntare la acéstă traducere, principiele, de cari el a fost condus la acéstă grandiósă lucrare, tóte aceste nobile însuşiri din caracterul acestui metropolit ni-l fac nobil şi simpatic.

Metropolitul Sava Brancovici e zugrăvit cu pénă de măestru, în faţa căreia va trebui sĕ amuţéscă tótă limba cea hulitóre.

Cu tóte uneltirile calvine, era principilor ne este mai simpatică decât cea dela începutul unirei până la suirea pe tron a lui Iosif al doilea.

Vedem nisuinţe de îmbunătăţiri în sórtea preoţimei şi în era principilor calvini, în era lor cade însĕ curentul puternic de a scóte la ivélă limba poporului ca unică îndreptăţită în întrégă viéţa bisericéscă. In punctul acesta cu tot despotismul lor principii ardeleni calvini au fost mai umani, ca condu-

FOIŢA

Somnambulii.

Somnambulul, după modul de a vedea al anticităţei, e într'adevĕr o minune dumnezeéscă. Pe timpul lunei pline când acest corp ceresc ilumineză cu razele sale arginţii odaia, somnambulul se scólă în somnul seu deschide ferestrile, se urcă pe scândura ferestrei şi cu o precisiune uimitóre iese pe feréstră în stradă, cu tóte că ochii sei adeseori sunt închişi ear altă dată privesc ca pironiţi înainte.

Dar asta mai trécă-ducă-sĕ. Nu umblă pe cărarea celorlalţi invidizi, ci se urcă pe părete preţipiş în sus, de aici pe vêrful casei până ce ajunge în punctul cel mai înalt. Aci apoi 'şi face preumblarea de nópte, ca şí pisicile.

După câtva timp îl plictiseşte acéstă ocupaţiune, sĕ cobóră pe aceaşi cale de pe vêrful casei, se reîntórce în pat, adórme şi dimineţa când se deştéptă, nici habar n'are de ce s'a întêmplat cu dênsul peste nópte. Cei-ce au vĕzut vre-un somnambul — aşa cred că nu sunt mulţi — afirmă, că lunaticul când face asemenea excursiuni de nópte, merge pe vêrful casei aşa de sigur, ca şi când s'ar plimba în stare tréză pe un trotoar neted. La întrebările ce'i se adreséză, mai cu sémă nóptea, vorbeşte, ba ce e mai mult: póte îndeplini şi lucru în scris. Dacă îl chiemi pe nume, îndată se destéptă, ceea ce e funest pentru dênsul, pentrucă uşor 'şi pierde ecuilibrul şi prăvălindu-se din înălţimea ameţitóre se sdrobeşte.

Sunt interesante casurile ce s'au înregistrat despre unii somnambuli: In anul 1833 s'a întêmplat în Dresda, că o femee somnambulă a umblat pe vêrful casei timp de o jumĕtate de óră, cu o siguranţă uimitóre. Era o nópte senină, şi luna lumina, şi acésta atrase o mulţime de popor pentru a observa preumblarea cutezată a turistei de nópte. Deodată însĕ a dat cu partea de asupra a corpului pe lângă parcanul de piatră al coperişului, a ţipat puternic — probabil că s'a deşteptat fără veste şi în clipita următóre zăcea sdrobită la pămênt. — Horst istorisesce, că în oraşul Bernstein trei fraţi dormiau într'o odae. Unul dintre ei într'un rênd s'a sculat în somn, s'a dus la feréstră şi pe o sfóră ce atârna dela coperiş în jos s'a urcat pe coperişul casei. Acolo era un cuib de ţarcă, din care a luat păsăruicile, le a băgat în sîn, apoi s'a reîntors cu prada în odaia sa. S'a culcat iarăşi în pat şi ascunzênd păsăruicile sub perină, a durmit mai departe. Diminéţa şi-a reamintit tótă isprava ca un vis şi s'a uitat lung când a aflat paserile legate la olaltă în cămaşe sub perină. Nu şi-a putut explica de loc, cum au ajuns acelea acolo.

Fritsche descrie că într'un oraş óre-care, doi studenţi universitari locuiau împreună într'o odaie şi unul dintre dênşii mai de multe-ori s'a sculat din pat cu ochii închişi, cu cheia ce se afla în zar a descuiat uşa odăei şi a eşit afară. S'a plimbat câtva timp, s'a reîntors, a încuiat uşa şi earăşi s'a culcat. Cameradul seu l'a privit câtva timp — mai târziu însĕ ca sĕ-i pună la probă vederea ageră, a ascuns cheia sub perina sa. Somnambulul, ca-şi-când ar fi vĕzut, unde a ascuns prietenul seu cheia, a luat'o de sub perină şi a eşit afară ca şi la alte ocasiuni. Soţul seu era curios sĕ scie, ce face excursorul de nópte, deci s'a dus în urma lui şi a fost martor ocular, cu ce siguranţă se urca pe păretele neted, acoperit cu iarbă. Când s'a reîntors în odaie, aşa de iute a aflat gaura zarului, ca şi când ar fi fost treaz şi în ziua mare.

Este şi un alt soiu de somnambuli cari nu fac preumblări de nópte, ci alte lucruri mai ciudate: scriu sau peroréză în somnul lor, cu un cuvênt 'şi continuă ocupaţiunea zilnică. Despre profesorul Wälner se vorbeşte, că încă de pe timpul când era student în Göttingen, a căpătat ca problemă sĕ elaboreze o temă în limba grecéscă în dóuĕ strofe poetice. S'a trudit dóuĕ zile, a treia zi însĕ către séră a adormit şi în acéstă stare a chiemat cu clopoţelul la sine pe femeia, care îi curăţia odaia. A demandat sĕ'i aprindă luminarea şi la acéstă lumină şi-a făcut tema, pe care în stare tréză nici decât n'ar fi putut'o face. Terminându-şi lucrarea a stins lumina, s'a culcat şi a adormit. Diminéţa la timpul obicinuit s'a trezit, dar despre lucrul seu de nóptea n'a sciut nimic. S'a îmbrăcat şi cam rĕu dispus s'a dus la masa sa de scris ca sĕ continue lucrul, ce'i s'a încredinţat. Şi mare i-a fost mirarea când a aflat versul gata. N'a putut pricepe de loc cum a ajuns versul acolo şi numai după desluşirile îngrijitórei s'a liniştit cu aceea că a sĕvêrşit în somn lucrul, pe care tréz nu l'a putut face.

Despre un învĕţat englez au notat martori oculari demni de încredere, că în somn scria versuri fórte frumóse, pe când treaz nu s'a ocupat nici-odată cu scrierea de versuri. Despre un orator iesuit se zice, că obicĭnuia a predica în somn. Işi împestriţa prelegerea cu idei pompóse, gesticula astfel, ca-şi-când s'ar fi aflat pe amvon şi dacă greşia ceva, deloc observa şi îndrepta. Câte cătorii unirei sub tot decursul veacului al XVIII.

Provocărei cu serbarea actului unaţiei a rĕspuns tocmai la timp academia română cu publicarea Fragmentelor din Istoria Românilor.

Cu dor rĕsfoim în acéstă carte, ce ne traspórtă în timpurile de suferinţe ale protopărinţilor nostri.

Cu dor cetim aceste pagine sânţite cu credinţa străbunilor nostri.

Le scriem pe lespedele inimilor nóstre.

Revistă internă

Cavaleri ai ordinului „mielul de aur“.

Cea mai înaltă distincţiune, care o dă M. Sa Monarchul aristocraţiei agreate fără nici o propunere ministerială sunt insigniile ordinului „mielul de aur“, care au fost împărţite tocmai acum la 13 personagii mai înalte. Intre alţii au fost distinşi: prinţii Ruprecht şi George de Bavaria, ambasadorul austro-ungar la Berlin Szögyény-Marich, principele Pàlffy, ambasadorul austro-ungar din Londra Ferdinand Deym, general-adjutantul Paar etc. Dintre Maghiari au primit de astădată 4 membri acest ordin, fiind acum cu totul 9 membri ai ordinului acestuia.

*

Cestiunea omorurilor rituale.

In dieta Austriei-de-jos a fost presentată în şedinţa dela 5 Aprile, din partea deputatului antisemit E. Schneider, o propunere în care cere ca ministrul de interne sĕ dee ordin poliţiei, ca sĕ aibă cea mai severă supraveghiere asupra tuturor familiilor evreeşti în zilele lor de sĕrbători, pentru a împedeca omorurile rituale de copii.

In sprijinul acestei propuneri, deputatul Schneider a presentat dietei o lungă listă de casuri pe care le-a colecţionat.

Acéstă propunere a scos din sărite pe minoritatea progresistă (ovreéscă) şi a dat ansă la vii altercaţiuni.

Deputatul ovreu Ofner a adresat o interpelaţiune, pentru-ca guvernul sĕ împedece lăţirea astorfel de acusaţiuni, la care a rĕspuns locoţiitorul ţerii Kielmansegg în şedinţa dela 11 l. c., următórele:

Aserţiunea de omor ritual creştin, care s'ar cuprinde între principiile talmudului, a fost declarată de cei mai chemaţi cunoscĕtori ai literaturei judaice ca nebasată (Schneider: pentru plată!), aşa că regimul nu póte trece neobservată primejdia propagării acestei acusaţiuni pentru pacînica convieţuire. Intru-cât acusaţia s'ar face cu rea intenţie pentru a agita contra celor aparţinĕtori unei confesiuni recepte, guvernul nu va întrelăsa a aplica în fiecare cas, ce i-se va aduce la cunoştinţă, dispoziţiile penale în vigóre.

A IX adunare generală ordinară a societăţii „Crişana“.

Brad, Martiu, 1900.

La 18 a curentei 'şi-a ţinut societatea de economii şi credit „Crişana“ din Brad a IX. adunare generală ordinară.

Fie-mi permis a Vĕ împărtăşi momentele de căpetenie:

Erau presenţi 28 membri, cari representau 276 părţi fundamentale.

Raportul direcţiunei despre mersul afacerilor societăţei în decursul anului de gestiune 1899 a fost ascultat cu interes şi primit fără vre-o modificare. El a inspirat încredere membrilor presenţi, dovedindu-se un progres treptat în desvoltarea societăţii.

Infloritórea societate se compunea la 31 Dec. 1899 din 115 membri cu 464 părţi fundamentale, cari represintă capitalul social de 23.200 fl. Un capital modest, dar fiind societatea condusă cu înţelepciune şi acurateţă, şi-a asigurat încrederea publicului şi promite a deveni un factor tot mai însemnat în viaţa nóstră financiară-economică.

Garanţă despre soliditatea societăţii, servesc depunerile spre fructificare de 259.148 fl. 59 cr. aprópe tot capitale româneşti.

Mama „Albina“ din Sibiiu a votat „Crişanei“ un reescompt de 30.000 fl. pe care însĕ în anul 1899 nu l'a putut valora, ci din contră şi-a depurat şi reescomptul de 13.738 fl. dela finea anului 1898, aşa că la finea an. 1899 n'a avut nici un reescompt şi a mai şi depus la alte institute vre-o 1500 fl. şi totuşi a dispus şi de un cassa numerar de 9642 fl. 12 cr. la 31 Dec. 1899.

Profitul curat realisat în decursul anului 1899 a fost 11.753 fl. 96 cr.

Societatea dă împrumuturi pe cambii, obligaţiuni şi ipotecă şi deşi e deja în al IX an al existenţei sale şi are de a face mai ales cu ţerani, şi au întrevenit şi ani rĕi, totuşi n'a avut încă nici un proces, pe care sĕ-l fi terminat cu licitaţiune, deóre-ce toţi restanţierii inprocesuaţi şi-au regulat afacerile.

In adunarea generală din urmă s'a urcat fondul de reservă la 30.000 fl., s'a statorit dividenda cu 6%+6% interese, cu totul 12% după fie-care parte fundamentală, care se solveşte îndată după adunare, s'a staverit *valórea reală a unei părţi fundamentale cu 231 cor. 30 fil.* s'a autorisat direcţiunea a *angaja un al 2-lea comptabil cu salar anual de 1000 coróne*, s'a votat direcţiunei, consiliului şi comisiunei de supraveghere drept remuneraţiune 1620 fl., s'a staverit salariul oficialilor pe periodul 1900—1902 cu 39500 fl. pe an, iar pentru consiliu s'a votat 12% din venitul curat şi pentru membrii comisiunii de supraveghere 3% şi s'a distribuit spre scopuri culturale-filantropice 2065 fl., din care sumă s'a dat fondului gimnasial român gr.-or. din Brad, pe séma museului naţional din Sibiiu rata III, pentru ajutorarea elevilor sĕraci dela gimnasiul din Brad, fondului convictului gimnasial din Brad fondului ppresbiteral din Zarand, bisericei gr.-or. din Brad, spre scopuri şcolare, şcólelor nou zidite din Ormindea şi Buceş etc.

Societatea s'a constituit pe periodul 1900—1902, realegêndu-şi cu aclamaţiune direcţiunea, consiliul şi comisiunea de supraveghiere.

Vivat! crescat! floreat!

Dr. P. O.

Revistă externă

Suveranii români în strĕinătate.

Ziarele bucureştene anunţă, că plecarea Regelui şi Reginei României la Abbazia a fost fixată pe ziua de 5 Aprilie. De-odată cu Majestăţile Lor va pleca şi A. S. R. principele Ferdinand împreună cu micul principe Carol şi principesa Elisabeta. La Abbazia suveranii români vor petrece trei sĕptĕmâni.

*

Darul regelui Belgiei.

Regele Belgiei din incidentul aniversărei a 65-a a zilei naşterei salei a dăruit statului tóte bunurile sale nemişcătóre. Rescriptul regal, prin care camera a fost încunosciinţată despre acésta, a fost primit cu mare însufleţire.

NOUTĂŢI

O nópte în Granada. Ni se scrie din Braşov: Opera dată de dl profesor de musică *George Dima* cu Reuniunea de cântări de aici a avut o reuşită deplină. Celebrul bariton dela opera din Bayreuth Dumitru *Popovici* a fost perfect, aplaudat sgomotos, a primit un splendid buchet. Fórte bine şi-a achitat greul rol dşóra Eugenia *Moga*. A secerat aplause furtunóse şi a primit dóuĕ buchete, unul din partea Reuniunei, al 2-lea din partea unui grup sibiian, care a asistat la representaţie. Conservatoristul Vasiliu *Popovici* s'a ţinut, deşi n'a fost perfect la voce, fiind puţin indispus; i s'a oferit un buchet din partea Reuniunei. Corul s'a purtat brav; orchestra orăşenéscă şi-a susţinut bunul nume. Un tablou pitoresc oferiau publicului drăgălaşele dşóre în costume de păstoriţe spaniole, precum şi bărbaţii ca păstori şi vênători.

*

Dela academia română. In şedinţa din 6 l. c. n. a luat cuvêntul d. Al. Xenopol făcênd o comunicare despre studiul d-sale asupra cărţei istoricului maghiar Bértha: *Ungurii şi Românii inaintea Istoriei.*

D. Xenopol, în analiza d-sale, îşi exprimă mirarea cum cine-va póte afirma lucruri pe cari Istoria le-a desminţit de acum 1000 de ani.

D-sa relevéză tóte insinuările făcute de istoricul maghiar în volumul său, şi a terminat spunênd că trebue să ştie toţi Ungurii că Românul îşi ţine de cea mai mare cinste şi falà pentru el să fie Român.

După o suspendare de 10 minute şedinţa se redeschide pentru a vorbi d. Gr. Ştefănescu.

D-sa a vorbit despre geologie şi legende, arătând legătura care există între geologie şi legendele rĕspândite în popor.

D-sa a făcut mai multe citaţiuni interesante şi în special asupra legendelor aflate de d-sa în cercetările făcute prin Dobrogea.

In şedinţa V dl prof. S. Fl. *Marian* a făcut importante comunicări asupra unui potret al marelui cronicar moldovean, Miron Costin.

Se ştie că până în prezent singurul portret al lui Miron Costin a fost un profil în bronz ce l'a avut d-l V. A. Urechià, profil datat din anul 1659, când Miron a fost tênăr.

Dl Marian a luat o fotografie de pe pereţii monastirei Tudoreni, din judeţul Suceava, unde se aflà un portret a lui Miron Costin, când acesta era mai în etate.

După dl Marian a disertat dl Nicolae *Ionescu* despre: Influenţa istoriei universale asupra istoriei Românilor. Conferenţiarul a arĕtat cu multă competinţă puterea de resistenţă, ce au avut Românii faţă cu tóte invaziile şi influenţele strĕine.

*

La sinodul eparchial din Arad au fost aleşi deputaţi mireni: V. Pagubă şi R. Ciorogar (Arad), I. Beleş şi S. Raicu (Radna), Rusu-Şirianu şi A. Boţoc (Şiria), G. Feier şi V. Goldiş (B.-Ineu), M. Veliciu şi Dr. C. Ardelean (Chişineu), Dr. N. Oncu şi Dr. G. Popovici (Giula), Dr. G. Popa şi N. Mladin (Buteni), P. Truţa şi Dr. C. Groza (Hălmagiu), Dr. N. Oprean şi Aur. Petrovici (B.:Comloş), Dr. I. Suciu şi A. Micu (Lipova), Dr. Al. Marta şi E. Mocsonyi (Birchiş), D. Negreanu şi P. Pap (Beiuş), Dr. I. Gall şi R. Ciorogar (Belinţ), P. Rotariu şi G. Ardelean (Timişóra), V. Babeş şi Mărginénţ (Vinga), N. Zigre şi Fl. Duma (Oradea-mare), Dr. Iustin Pap şi P. Gavrilette (Beliu) G. Lazar şi Dr. G. Cosma (Vaşcău), Al. Filip şi I. Pap (Peşteş), protopretorul Roxin şi juristul Roxin (Tinca).

*

Uniunea interparlamentară. La 18 Aprilie st. n. d. *Em. Porumbaru*, delegatul grupului interparlamentar din România, se va duce la Bruxelles pentru a participa la adunarea biuroului interparlamentar, unde se va desbate importantul proiect al unui cod de drept internaţional.

*

Proces pentru vătĕmarea camerei maghiare. Procurorul regesc din Cluj prin hârtia sa presentată în şedinţa dela 20 Martie a camerei maghiare a cerut împuternicire

---

odată disputa şi atunci putea sĕ deslege cele mai grele cestiuni teologice.

Despre un cas analog au scris nu demult foile. Un anumit Castelli, asistent de farmacist din Florenţa, curênd după-ce a adurmit s'a sculat din pat, s'a îmbrăcat şi a mers în farmacie. Acolo a aprins o luminare şi a luat dintr'un saltar un recept şi a voit sĕ pregătéscă medicina prescrisă într'ênsul. Când însĕ fără veste a întrat în farmacie medicul, a discutat serios cu el, dar când medicul i-a pus dinainte o fóie albà, s'a încurcat şi a căzut iarăşi într'un somn adânc. Medicul l'a dus la locuinţa sa şi l'a culcat în patul seu. A dóua zi somnambulul n'a stiut nimic ce a făcut şi ce s'a întêmplat cu el.

*

Omul laic vede în starea somnambulismului, deoparte o deosebită minune dumnezeéscă, de altă parte însĕ o stare bolnăviciósă. E rĕspândită şi acea părere, că somnambul devine ori-şi-cine, care priveşte timp mai îndelungat fix la lună.

Voiu spune acum părerea mea despre somnambuli.

Sunt ómeni bolnavi de nervi cari dacă îşi fixézā timp mai îndelungat privirea la un obiect strălucitor, cad în somn hipnotic. Am cunoscut nu un singur om, care în mod spontan a primit acéstă înclinare. S'a uitat în sóre, a admirat luna, sau privind timp mai lung un obiect strălucitor, de exemplu un orologiu de aur, lingură de argint, o lumină aprinsă, deloc l'a cuprins o ameţală particulară, astfel că în urmă a adormit. Am dat şi de atari, cari în acéstă stare de somn, umblau în drépta şi stânga, ba au fost şi de aceia, pe cari cu o lumină aprinsă, ţinută înaintea lor, îi puteam conduce în ori-ce direcţiune — ei urmau orbeşte amăgitórea învitare a razelor luminei.

Am zis că urmau orbeşte. Asta o înţeleg aşa, că au urmat pe omul care ţinea luminarea, până-ce li-se punea în cale o piedecă esenţială.

Ca un somnambul sĕ se pótă urca pe părete ca o pisică şi preumbla pe vîrful casei fără nici o precauţiune deosebită, asta e numai o poveste. Atâta însĕ e sigur că un om, care se aflà în stare hipnotică, póte sĕ umble în drépta şi stânga cu mai multă siguranţă, decât omul tréz şi e capabil a-şi ţinea ecuilibrul corpului mai bine, decât cel mai dibaciu jucător pe funii.

Care póte fi explicarea acestui fenomen?

Aceea, că omul care dórme nu e expus la diferitele înrîurinţe din afară ca omul tréz, pentru-că numai acel organ al seu lucră, care e sugerat. Cine umblă pe vîrful casei — ca somnambulul — n'aude, nu simte şi nu-şi îndréptă atenţiunea spre alt-ceva, decât sĕ-şi păstreze ecuilibrul corpului, ca sĕ observe şi vadă acele puncte proeminente, cu al căror ajutor se póte ţiné în ecuilibru. Fireşte că la aparenţă îndeplineşte o producţiune ce-ţi ridică perii în cap, în realitate însĕ face toţi paşii sei cu o miraculósă prevedere şi precugetare, neînteresându-se de acele influenţe esterióre, cari în starea de trezvie 'i-ar abate atenţiunea şi i-ar conturba concentrarea simţului şi cugetului seu într'o singură lucrare. Aşa de exemplu somnambulul, pe care îl amăgeşte strălucirea unei lumini, nu vede, nu simte altceva, decât strălucirea, care îl atrage şi captivéză.

Ce se zice despre ómenii hipnotisaţi, se póte susţiné şi despre somnambuli, cari fac escursii în nopţile cu lună. Lunaticul nu e altceva, decât un bolnav comun de nervi, care sub influenţa luminei şi a razelor lunei cade în hipnosă. Iar dacă a ajuns în asemenea stare, tot astfel póte umbla încóce şi încolo ca şi omul, pe care l'am adormit în mod artificial.

E pe deplin adeverită credinţa laicilor, că nu este iertat a striga cu un somnambul şi e periculos a'l chiema pe nume. Somnambulul care se deştéptă fără veste, e atât de ameţit, încurcat şi înconscient ca şi unul ce se deştéptă din hipnosă, fără a fi fost sugerat în de ajuns. In asemenea situaţiune firesce că uşor 'şi pierde ecuilibrul şi sĕ prăvălesce din înălţimea ameţitóre.

Sĕ póte întêmpla şi aceea că somnambulul după câtva timp — dacă nu póte urma luna, care înaintéză mereu pe bolta ceréscă — se cobóră de sine din înălţime şi reîntorcându-se în odaia sa de dormit, se desbracă din nou, se culcă şi adórme, astfel că a dóua zi nu scie nimic despre cele-ce s'au întêmplat cu sine. Dar ar fi o exagerare a afirma că somnambulii 'şi aleg cu predilecţie ca scenă a escursiunilor lor vêrfurile caselor. Ei se preumblă mai adese-ori pe pavagiul neted al stradelor. Dacă credinţa poporului totuşi îi duce pe vêrfurile caselor, acésta se esplică prin aceea, că poporul e obicînuit totdéuna a zugrăvi fenomenele mistice în colorile cele mai stranii.

Acum e întrebarea, cum se esplică particularităţile soiului al doilea de somnambuli? Pentru ce scriu, peroréză şi lucră în somn?

Respunsul nu e greu nici la acéstă întrebare. Sunt ómeni — sĕ adaugem: ómeni nervoşi — cari privind fix înainte-le óre întregi, meditéză asupra unei teme, o pun înaintea mesei lor de scris, o fac şi în pat, înainte de a adormi. In vreme ce 'şi fixéză pentru a lua la rĕspundere pe locuitorul Ioan Gărduş din *Măhaciu* (comitatul Murĕş-Turda) pentru nişte espresiuni adênc vătĕmătóre rostite de respectivul la adresa camerei

Procesul, în care va avé sĕ-şi dea sémă Ioan Gărduş despre vătĕmarea demnităţii camerei, după unele informaţii, e opera instigărilor primăriei comunale, în special a notarului de acolo şi a scriitorului seu, pe cari susnumitul i-ar fi admoniat — ameţit de beutură — sĕ se pórte cinstit şi sĕ nu facă tălhării; se mai zice, că cu acea ocasiune ar fi înjurat şi pe cei-ce aduc legi asupritóre.

Comisiunea de justiţie, precum spun ziarele din capitală, va propune camerei, sĕ se dee procurorului împuternicirea cerută.

*

Mulţămită publică. Cu ocasiunea producţiunei declamatorico-musicale ţinută în 3 Martie n. a. în favorul reuniunei de cântări din Sebeş au binevoit a suprasolvi:

Dr. Victor Mihu 3 cor. Const. de Colbasi, Ioan Bojiţia, Ioan Drăgan, Lazar Tritean şi Aurel Barbu câte 2 cor., Moise Mateş, 1 cor. 60 b. Sergiu Medean, Samuel Schun, Ana Beu, Dr. Parteniu Barbu, Savu Cătană, Ioan Goţia, Petru Paul, Dr. Ioan Elekeş, A. Palagea, N. Branga, Elie Petruţ, N. Macrea, Petru Opincar, Unruh, Ioan Henteş, Emil Lupan, şi Simeon Opincar, câte 1 cor. Ioan Langa, 50 b. La olaltă 32 cor. 10 b.

Priméscă şi pe acéstă cale sinceră mulţămită.

Sebeşul-săsesc, în 9 Martie, 1900.

Z. *Murĕşan* cassar.

*

Tinerimea română din Alba-Iulia şi jur invită la concertul ce'l va arangia cu concursul unui grup de teologi din Sibiiu, Marţi, în *11/24 Aprilie* a. c. (a 3-a zi de Paşti) în sala cea mare dela hot. „Hungaria“ din A.-Iulia. Venitul curat e destinat pentru ambele şcóle române de acolo. Inceputul la $7\frac{1}{2}$ óre séra. Preţul de întrare de persónă: loc I. 1 fl., loc II. 80 cr., loc III. 60 cr., loc de stat 40 cr. Bilete de întrare sĕ capĕtă in prăvălia dlui P. S. Cirlea şi séra la casă. — Suprasolvirile generóse se primesc cu mulţămită şi sĕ vor cuita pe calea publicităţii. —

Program.

1. „Sfânt e Domnul Savaot“, de G. Dima. 2. *a*) „Inzadar alerg pămêntul“, de G. Dima. *b*) „Nu-i . . . !“ 3. „Cântecul ciobanului“, solo de bass cu acomp. de pian, de T. Popovici. 4. *a*) „Cântec de jertfă“, de L. v. Beethoven. *b*) „La o rêndunică“, de I. Costescu. 5. „Hora Plóia“, de G. Dima. 6. „Viaţa ţiganilor“, cu acomp. de pian de Schumann. 7. *a*) „Fóie verde de trifoiu“, de T. Popovici. *b*) „Sêrmană frunză“, de G. Dima. 8. „Cisla“, operetă comică de C. G. Porumbescu. După concert dans.

*

Reuniunea meseriaşilor din Sĕlişte invită la producţiunea, ce o va arangia în 10 (23) Aprilie 1900 (a doua zi de Sf. Pasci), cu concursul Reuniunei române de cântări de-acolo, în sala festivă a şcólei. Inceputul la 8 óre séra; întrarea: locul I. 2 cor.; locul II. 1 cor.; loc de stat 60 bani, ér pe galaria 30 b. Suprasolviri pentru fondul reuniunei, se primesc cu mulţumită şi la timpul sĕu se vor cuita prin ziare. — *Program:* 1) „Sunt Român“, cor mixt de Humpel; 2) „Despre lux“, dialog de I. Pop Reteganul; 3) „Hora plóie“, cor mixt de G. Dima; 4) „Nu-i dreptate“, cor mixt de G. Dima; 5) „Săpătorul de bani“, piesă teatrală comică în 3 acte de Ant. Popp. După producţiune cină şi joc.

*

Viaţă lungă. In comuna Hârşova, judeţul Constanţa a încetat din viaţă femeea Lia Vasile Puşcaşu în etate de 102 ani.

— In cătunul Drăgşeni, judeţul Tutova, a încetat din viaţă locuitorul Enache Carp, în vêrstă de 120 ani.

*

Cel mai potrivit cadou. Suntem în préjma unui praznic mare. Vin Pascile. Fie-care dintre noi va avé de sigur pe cineva, căruia ar dori sĕ-i facă de serbători ceva cadou. Ce? O întrebare al cărei rĕspuns depinde mult de la situaţia celui ce vrea sĕ deie cadoul, „dar“ şi mai mult de la gustul acelui cineva, căruia ar dori sĕ-l deie. Ear acest gust, când acel cineva e ea şi nu el, are atâta sumedenie de nuanse, în cât a bună sémă poţi risca 100 contra 1, că nu i-l nimeresci. De aceea, pentru-ca sĕ fii sigur, că din partea dorită cadoul dtale va fi bine primit: fă-i cadou losuri de ale loteriei Casei naţionale. Te costă un bagatel şi totuşi ai făcut cel mai potrivit cadou, pe care un Român ce se respectă póte sĕ-l facă unei Românce dito şi viceversa. Losuri de acestea se capĕtă la „Asociaţiune“ în Sibiiu şi la tóte băncile şi librăriile româneşti, şi costă numai o corónă unul. Eată deci resolvată problema: Nu ai paradat cu bijuterii şi alte marafeturi scumpe, cari pot eventual sĕ-ţi deie testimoniu de risipitor, şi totuşi ai făcut dóuĕ fapte bune deodată: ai dat persónei respective un semn óre-care, că o ai dragă în cugetul dtale, şi ai spriginit şi o întreprindere culturală românéscă. **Losuri sĕ pot procura şi dela librăria archidiecesană.**

*

Examenul teoretic la economia de model comitatensă (Sibiiu, piaţa têrgului de vite Nr. 10) se va ţinea în 20 Aprilie 1900 n. la 3 óre după amézi din următórele obiecte: limba maghiară, aritmetică şi geometrie, fisică, sciinţele elementare din economie, cultura plantelor, pomologia, cultura şi igiena de vite. Sibiiu în 2 Aprilie 1900. Presidentul comisiunei economice a comitatului Sibiiu: *Reissenberger* vice-comite.

Din public*).

Dare de sémă şi mulţămită publică.

La 13/25 Februar 1900 s'a arangiat cu adulţii dela şcóla gr.-ort. din Mociu în favorul bibliotecei şcolare o producţiune de cântări şi declamări, înpreunată cu dans, cu care ocasiune s'a încassat suma de 56 coróne 60 fil. din cari detrăgêndu-se spesele în sumă de 16 cor. au rĕmas spre scopul amintit 40 cor. 60 fil.

Au suprasolvit următorii: Ilustr. Sa Dl Teofil Hossu, inspector reg. în pens. 11 cor. Domokos Albert 2 cor. Mayr Iános protopretore, Ioan Dan medic cercual, Rohanczi Zsigmond apotecar, Engel Iakab arêndaş, Ariton Nicola, preot gr. cat. Pâlatca, Héja Kálmán, preot rom. cat., Kozma Károly, notar, Szabó Iozsef, Reicheil Gábor conducător la cărţile funduare, Şedivesz Rudolf, Iosif Cadar faur, şi Niculae Pop gendarm, toţi câte 1 cor.

Exprim cea mai profundă mulţumită acestor generoşi bărbaţi, cari au dat mână de ajutor întru ajungerea nobilului scop, de a ne provedea şcóla cu o bibliotecă corespunzĕtóre.

Mociu, 1 Martiu 1900.

Aurel Petean
învĕţător.

Mulţumită publică.

Nr. 34 ex. 1900 of. par.

In scopul terminării bisericii celei nóuĕ din Şieul-mare în urma concesiunei M. O. Domn Vicecomite al comitatului Bistriţa-Năsĕud din 16 Februariu 1900 Nr. 1862, s'au colectat ajutóre prin Ioan Suteu, membru în comitetul parochial şi Ioan Buta, ajutoriu lângă el, şi anume: Din comunele Frisiu Sebeş mălai, grâu şi bani gata în sumă de 31 cor. 10 fil. din Gledin naturalii în preţ de 30 cor. 80 fil. din Monor 17 cor. 60 fil. Sientui 28 cor. 16 fil. Şoimuş 16 cor. 90 fil. Budac-român 19 cor. 50 fil. Dumitriţa 10 cor. 08 fil. Buduş gr.-or. 19 cor. 60 fil. Ragla 19 cor. Şimotelnic gr.-or. 3 cor. 78 fil. Din oraşul Bistriţa bani gata 115 cor. 64 fil.

Comitetul parochial îşi esprimă şi pe calea acésta cea mai profundă mulţumită tuturor donatorilor cu deosebire Il. Sale Dlui Vicecomite pentru concesiunea în întreg comitatul pe timp de peste 2 luni, şi P. O. dni preoţi, notari şi primari comunali pentru sprijinul şi ajutorul dat colectanţilor. D-zeu sĕ le resplătéscă cu sănĕtate şi viaţă lungă şi fericită pentru astfel de fapte bune.

In numele comitetului parochial şi al întregei comune bisericesci.

Şeiul-mare în 7 Martie 1900.

David Rusu
paroch şi preş. com. par.

Notiţă literară.

Au apărut:

Noua Revistă Română pentru Politică, Literatură, Ştiinţă şi Artă. No. 6. 15 Martie 1900. Sumarul:

Cronica Politică şi economică: C. Rădulescu-Motru. *Generaţiunea tînĕră şi vechile partide politice.* — Şt. Orăşanu. *Noi complicaţiuni în Orient, provocate de Bulgaria.* — *Mitologie Română*: G. Coşbuc. *Babele sfinte în mitologia noastră.* — *Literatură şi Artă:* Al. Antemireanu. *Simţul artei la Români.* — Petru V. Haneş. *Jocurile de copii la Români.* — *Chimie Legală*: Dr. S. Minovici. *Falşurile în documente şi fotografia în serviciul justiţiei.* — *Mişcarea Literară şi Ştiinţifică*: „Lui Titu Maiorescu, Omagiu. XV Februarie 1900“. — Zamfir Filotti. Câte-va observaţiuni asupra impositelor directe (de C. Crupenski). -- V. Scînteie. Surprize. — Notiţe bibliografice. — *Suplimentul I:* Scrisori de preste munţi de I. Iosif Sceopul. — Cronica muzicală. (Concertele simfonice de la Ateneu). — Cu privire la pescării. — Concert român în Oradea mare. -- Amicii şi vrăşmaşii chestiunii naţionale (conferenţa D-lui Tanovicianu, ţinută în folosul Ligei Culturale din T.-Severin). — L'Humanité nouvelle. — *Suplimentul II*: Imprumutul (nuvelă din viaţa ţĕrănească) de Spiru S. Hasnaş.— Ad Postumum (de Horaţiu) traducere de Ioan Petrovici. — Impresii din Paris, (Solicitatorii) de Vladimir G. Ghidionescu. -— Disonanţă (fantezie) de Liana. — Preţul unui exemplar (în toate ţĕrile uniunei postale): 1 Leu.

*

In editura Tipogr. şi Librăriei diec. din Caransebeş au apărut: *Dr. Petru Barbu — Istoriόre Biblice*, II Carte de Religiune pentru şcólele poporale. Cu adausurile A) Despre Sânta Scriptură, B) Rugăciuni a)de diminéţa, b) nainte de masă, c) după masă, d) de sara şi C) Simbolul credinţii. Cartea este aprobată de Ven. Consistorii gr. or. române din Arad, Caransebeş şi Oradea-Mare. — Ediţia III. — Format 8°, 64 pag. — Preţul 30 fil.

*

„Lumina“. Profesorul Dr. *Elefterescu* din Bucureşti, a început dela 1 Martie a edita sub redactarea proprie o *revistă bisericéscă* pentru elocinţa amvonului, cultura religiósă a clerului şi poporului, sub titlul „Lumina“. Revista apare odată pe lună şi costă pentru Ungaria şi Transilvania 6 coróne. Numĕrul 1 conţine pe lângă articolul-program al redacţiunei, un articol despre „Importanţa predicărei în biserică şi predice la: Dumineca III. şi V. din postul-mare, sĕrbătórea Bunei vestiri şi Dumineca Floriilor. — Red. şi administraţia în Bucureşti, strada Fund. Berzei nr. 30.

Dorim viaţă lungă nouei reviste.

*

Dreptul de întrunire (*„A gyülekezeti jog“*) — Studiu din cercul administraţiunei poliţiale de Dr. Ios. Rényi.

Autorul tractéză o cestiune până acum neprelucrată, desvoltând normele poliţiale relative la ţinerea întrunirilor. In opul seu se cuprind mai ales întrunirile publice, regulele privitóre la ţinerea adunărilor poporale, datorinţa anunţării, drepturile şi datorinţele presidenţilor şi biroului adunărilor, aşişderea ale comisarului autorităţii, dreptul de disolvare al aceluia, competinţa autorităţilor în privinţa întrunirilor. Legile statelor europene în cadrul acesta sunt tractate pre larg, ear ordinaţiunile ministeriale ungureşti şi practica autorităţilor sunt desvoltate detailat, începênd dela 1848 până azi. Din punctul acesta de vedere serveşte drept *manual pe séma aranjatorilor de adunări şi a autorităţilor.* Opul acesta, apărut în librăria c. şi r. Lampel R. (Wodianer F. şi Fi) Budapesta, are o extensiune de 371 pagine şi costă 4 coróne.

VARIETĂŢI

(*Locuitorii planetei Martie*). Ómenii de ştiinţă sunt de părerea că planeta Martie este locuită. Savanţii au şi început sĕ-i descrie. Unul din ei, un englez, G. Wells, asigură că martienii sunt fórte urîţi, au capul mare şi rotund, patru picióre, fără pântece, doi ochi mari, în loc de nas o protuberanţă cărnósă şi o singură ureche la céfă. Camille Flammarion susţine din potrivă, că ómenii, cari locuesc pe planeta Martie, sunt frumoşi şi mai buni ca cei de pe pământ. Când savanţii vor fi de acord, vom vedea şi noi adevĕrul.

*

(*Diferite obiceiuri*) Fie-care popor îşi are eticheta şi formalismul sĕu. Există în obiceiurile particulare ale fie-cărei naţiuni semne care denotă bine rasa. Trebue încă mult timp, până se va putea adopta un cod universal al manierelor.

Ast-fel: *Francezul*, *Românul* când se întâlnesc, obicinuesc întrebarea: „Ce mai faci?“

Chinezul: „Cum te simţi la stomach?“ sau „Ai mâncat orez?“

După cum vedem, noi ne preocupăm de sănătatea aceluia cu care ne întîlnim, pe când chinezul nu se gândeşte de cât la stomach, la uşurinţa de a'l umplea, sau la greutatea de a'l satisface.

Arabul zice: „Din mila lui Allah, cum sunteţi?“

Turcul: „Sĕ fii sub paza Domnului“.

Persanul: „Umbra ta să nu se mai micşoreze“.

Egypteanul se interesézǎ de funcţiunile pielei; ast-fel el întrébă: „Cum asuzi?“

Rusul, obicinueşte sărutatul şi nu e nici un inconvenient, când un bărbat rus întâlnind pe stradă vre-o femee cunoscută a lui, o sărută pe frunte.

Englezul, când se întâlneşte pe stradă cu vre-o damă cunoscută, se uită ţintă la ea şi dacă observă că dómna nu pare nemulţumită de privirea lui, numai atunci îşi scóte pălăria s'o salute, căci moravurile engleze nu permit unei femei de a rĕspunde salutului unui bărbat, fără consimţĕmêntul ei de mai înainte!

Germanul imitézǎ, în aristocraţie mai ales, manierele franceze, sărutând mâna damelor; şi când doi fraţi se întâlnesc, se îmbrăţişează, chiar dacă s'ar întâlni de 10 ori pe zi.

Negrul din Africa de Sud, se salută, apropiindu-şi obraz de obraz.

In câte-va insule din *Oceania*, indigenii când se întâlnesc îşi scuipă in mâini, şi apoi îşi frécă obrajii reciproc.

Sĕlbaticii din Australia îşi apropie unul de altul vîrfurile limbilor.

Chinezul se cobórǎ din trăsură când trece pe lângă vre-un înalt personagiu.

Indianul în presenţa unui altuia, dintr'o castă mai superióră, se prosternă la pământ.

Chinezul nu'şi termină scrisórea sa de cât prin următórea formulă: „Micul vostru frate“ şi literile care represintă acéstă formulă sunt de regulă mai mici de cât literile din corpul scrisoarei; el tratează pe acela căruia i scrie cu titlul de „Excelenţă“ şi de „Bine-voitor frate mai mare“, cu toate că el ar putea avea o etate mai înaintată de cît cel căruia se adreséză. Vorbind despre propria lui casă, chinezul zice „acéstă săracă locuinţă“ pe când despre casa corespondentului sĕu, spune: „un palat“ de şi în realitate ea ar fi un bordeiu!

La sfîrşitul scrisórei, declară singur că e fórte prost şi nu întrebuinţéză de loc pronumele personal, ceea-ce dă loc la multe nonsensuri şi încurcături.

---

astfel privirile, la aparenţă dormitéză în faptă însĕ se hipnotiséză ei pe sine. Şi în acéstă stare, care nu se póte numi dormire normală, îşi ţes mai departe cugetarea, pe care de altfel ei însişi şi-au sugerat'o. Scriu, cetesc, lucră, însĕ cu mult mai perfect şi mai punctual ca în starea de trezvie. Pentru ce? Pentrucă în linişte perfectă şi neconturbată prin nimic facultatea lor se concentréză într'o singură lucrare, pe care o sevîrşesc, şi de aci provine că lucrul unui om cufundat într'o astfel de autohipnosă, adese-ori e atât de perfect.

Când astfel de ómeni bolnavi de nervi — pentru că cei-ce lucră astfel sunt fără îndoială bolnavi — 'şi isprăvesc lucrurile sugerate, atunci fără nici o deosebită emoţiune trupéscă sau sufletéscă cad în somn natural şi a doua zi nu sciu nimic despre cele întêmplate sau — şi acest cas e mai des — se deştéptă după autosugestiunea isprăvită şi adorm numai mai târziu. Dar nici acestia nu ştiu despre cele întêmplate, pentru-că în tîmpul deşteptărei consciinţa lor nu e pe deplin clară, ci turburată, sau în casul cel mai bun întunecată.

După *Dr. Nagy Béla.*

---

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta redacţia nu primeşte rĕspunderea.

Haină—mătase

Damast fl. 9.00

şi mai sus! — 12 metri! — trîmisă franco şi vămuită! Mustre cu întórcerea postei; tot astfel şi din „Mătase-Henneberg“ négră, albă şi colorată dela 45 cr. până la fl. 14.65 pr. metru.

G. Henneberg, fabricant de mătase (*lif. de curte ces. şi reg.* **Zürich.** [9]3—8

Nr. 105/1900 [51] 2—3

Concurs

Pe basa dispunerei consistoriale dela 16 Febr. 1900 Nr. 1273 B. şi a decisului comitetului parochial din comuna bisericéscă de clasa III. Lăpuş în protopresbiteratul Câmpenilor se publică concurs nou pentru intregirea postului ei de paroch cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Dotarea acestui post sunt venitele stolare în sumă de (426 fl. 50 cr.) 853 coróne.

Doritorii de a ocupa acest post sĕ trimită cererile lor concursuale cu documentele recerute în terminul deschis la subscrisul oficiu şi sĕ se presente în parochie înainte de alegere, spre cunóştere.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. din Câmpeni.

Câmpeni, 11 Martiu 1900.

Romul Furdui,
protopop.

---

[52] 1—3

Concurs repeţit

Pentru ocuparea postului de paroch din parochia Cârna, tractul Albei-Iulie, se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Venitele împreunate cu acest post dau suma de 440 fl. 30 cr. adecă 880 coróne 60 fileri cu prospect de a se îmbunătăţi.

Informaţiuni mai detaiate se pot lua dela comitetul parochial din Cârna şi dela subscrisul oficiu protopresbiteral.

Petenţii vor avé a-şi subşterne suplicele de concurs, în terminul prefipt la subscrisul oficiu protopresbiteral, instruite conform normelor în vigóre.

Alba Iulia, 20 Martie 1900.

Oficiul protopresbiteral gr.-ort. al tractului Albei-Iulie, în conţelegere cu comitetul parochial.

Florian Rusan,
adm. protopresb.

In *Tipografia şi librăria archidiecesană, Sibiiu,* au apărut şi se aflã de vêndare:

Geografia

pentru şcóle civile şi superióre de fete

(originalul aprobat sub Nr. 1240/1898)

şi

Istoria universală

pentru şcóle civile şi superióre de fete

(originalul aprobat sub Nr. 64561/1896)

după

Alexandru Márki.

In românesce de

I. Popovici.

Preţul Geografiei leg. . . . . fl. 1.30
„ Istoriei universale leg. . „ 1.—

Au apărut:

Juvenilia

Proză şi versuri

de

Sextil Puşcariu

à 1 C. 60 fil.

Iulian Devale

Epigrame

Preţul 1 cor.

Se pot procura dela *Librăria Archidiecesană, Sibiiu.*

In *Librăria Tipografiei Archidiecesane, Sibiiu* se află spre vêndare *diferite icóne după cultul oriental* precum:

Mărimea:	$^{39}/_{50}$cm.		$^{47}/_{63}$cm.		$^{39}/_{50}$cm. şi $^{47}/_{63}$cm.		$^{55}/_{68}$ cm.				$^{58}/_{79}$ cm.				$^{63}/_{100}$ cm.			
	simplu				fin		simplu		fin		simplu		fin		simplu		fin	
	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.
Sf. Nicolae	5	—	6	—	10	50	6	50	16	—	10	25	20	—	11	—	28	—
Sf. George, călare	6	—	6	60	11	50	7	50	18	—	11	50	22	—	12	—	30	—
Sf. Dumitru	5	—	6	—	10	50	6	50	16	—	10	25	20	--	11	—	28	—
Botezul Domnului	6	—	6	60	11	25	7	50	18	—	11	50	22	—	12	—	28	—
Sf. Treime	6	50	7	—	12	—	7	50	18	50	11	50	22	—	13	—	30	—
Archangelul Mihail	5	—	6	—	10	50	6	50	16	—	10	25	20	—	11	—	28	—
Christos pe cruce cu fig.	7	—	7	50	12	—	8	—	18	50	12	—	23	—	13	50	32	—
Maica Domnului	6	—	6	60	11	50	7	50	18	—	11	50	22	—	12	—	30	—
Ilie în carul de foc	6	50	7	50	13	—	8	—	20	—	12	—	23	—	14	—	33	—
Inălţarea Domnului	7	—	7	50	14	—	9	—	22	—	14	—	28	—	15	—	36	—
Nascerea Domnului	6	—	7	50	14	—	9	—	22	—	14	—	28	—	15	—	36	—
Petru şi Pavel	6	—	7	—	11	—	7	—	17	—	11	--	21	—	12	—	30	—
Adormirea Maicii Domnului	7	—	8	—	14	—	9	—	22	-	14	—	28	—	15	—	36	—
Scularea lui Lazar	6	—	7	—	11	—	7	50	21	—	14	—	28	—	15	—	32	—
Simion	5	—	6	—	10	—	6	—	16	—	11	—	20	—	11	—	28	—
Ilie	5	—	6	—	10	—	6	—	16	—	11	—	20	—	11	-	28	—
Archangelul Gavril	5	—	6	—	10	—	6	—	16	—	11	—	20	—	11	—	28	—
Invierea lui Christos	6	50	7	—	14	—	8	—	21	—	13	—	28	—	15	—	32	—
Sf. George (pe jos)	5	—	5	50	10	—	6	—	16	—	11	—	20	—	11	—	28	—
Christos (bust)	6	—	8	—	12	50	8	—	21	—	14	—	28	—	15	—	32	—
Nicolae „	6	—	8	—	12	50	8	—	21	—	14	—	28	—	15	—	32	—
Bunavestire	5	50	6	—	12	—	7	50	16	—	13	—	24	—	13	—	30	—
Ion în pustie	5	—	6	—	10	—	6	—	16	—	10	—	21	—	13	—	28	—
Rosaliile	7	—	6	—	12	—	8	50	22	—	12	--	24	—	15	—	30	—
Sf. Petru	5	—	6	—	10	—	6	—	16	—	10	—	20	—	11	—	28	—
Mormêntul Domnului	—	—	—	—	—	—	15	—	27	—	18	—	36	—	21	—	42	—
Nascerea Sf. Maria	7	—	8	—	15	—	9	—	22	—	14	—	30	—	15	—	32	—
Inălţarea Sf. Cruci	6	50	8	—	14	—	8	50	22	—	14	—	30	—	15	—	32	—
Cei 40 Mucenici	7	—	9	—	15	—	10	—	23	—	15	—	30	—	16	—	36	—
Constantin şi Elena	6	—	6	50	12	—	7	—	18	—	12	—	22	—	12	50	30	—
Schimbarea la faţă	7	—	8	—	15	—	9	—	22	—	14	—	30	—	15	—	32	—
Faţa lui Iisus	5	—	6	—	10	—	6	50	16	—	10	50	20	—	11	—	28	—
Floriile	7	—	8	—	15	—	9	-	22	—	14	—	28	—	15	—	32	—
Fuga la Egipet	6	50	8	—	12	50	9	—	22	—	12	50	30	—	15	—	34	—

1.000.000
KRONEN
ALS GRÖSSTER GEWINN IM GLÜCKLICHSTEN FALLE.

Consemnarea

tuturor celor 50.000 câştiguri

Cel mai mare câstig în cel mai favorabil cas

1,000,000 Kronen

Speciell sind die Gewinne wie folgt eingetheilt.

in Baar zahlbar.

		Kronen
1	Prämie mit	600000
1	Gew. à	400000
1	„ „	200000
2	„ „	100000
1	„ „	90000
1	„ „	80000
1	„ „	70000
2	„ „	60000
1	„ „	40000
5	„ „	30000
1	„ „	25000
7	„ „	20000
3	„ „	15000
31	„ „	10000
67	„ „	5000
3	„ „	3000
432	„ „	2000
763	„ „	1000
1238	„ „	500
90	„ „	300
31700	„ „	200
3900	„ „	170
4900	„ „	130
50	„ „	100
3900	„ „	80
2900	„ „	40
50,000	Gew. u. Pr. im Betrage	13.160,000

Sĕ ajutăm norocului!

Deja mulţi s'au fericit

prin cumpĕrarea unui los dela noi!

Loteria cea mai bogată în sance este loteria de classă privilegiată reg. ung., care va începe în curênd iarăşi. Din

100.000 LOSURI vor fi trase **50.000**

câştiguri, aşadară **jumĕtate sunt câştiguri,** din tote losurile, precum se vede şi din lista de câştiguri alăturată, nici o loterie din altă ţéră nu are în raport cu acésta aşa câştiguri considerabile.

Cel mai mare câştig în casul cel mai norocos este

Un milion coróne.

Cu totul vin **treispreḑece milióne 160.000 coróne** la tragere. Tótă întreprinderea stă sub **supravegherea statului.**

Contribuţia pentru **losurile originale** pentru clasa primă conform planului este:

pentru o	**optime** ($^1/_8$)	**fl. —.75**	sau	C.	**1.50**
„	un **pătrar** ($^1/_4$)	„ **1.50**	„	„	**3.—**
„	o **jumĕtate** ($^1/_2$)	„ **3.—**	„	„	**6.—**
„	un **întreg** ($^1/_1$)	„ **6.—**	„	„	**12.—**

şi se trimit cu **rambursă** sau trimiţêndu-se preţul lor **anticipativ.** Planuri oficióse gratuit. Comande pentru losuri originale rugăm a trimite direct la noi până în

21 Aprilie a. c.

Banca

A. Török & Co.

Budapesta. V. Waitznerring 4/a.

Multe şi fórte mari câştiguri am solvit noi prea stimaţilor nostri clienţi şi anume în timp scurt preste dóuĕ milióne coróne. [44] 3—8

Scrisóre de comandă de tăiat. **Herren A. TÖRÖK & Co., Budapest.**

Ersuche um Zusendung von .... **Original-Loos I. Classe der königl. ung. priv. Classenlotterie** nebst amtlichen Plan.

Der Betrag von. fl. .... **ist per Nachnahme zu erheben.** / **folgt durch Postanweisung.** Was nicht gewünscht bitte zu durchstreichen

Genaue Adresse.
....
....
....
....

Pentru a înlesni şi celor mai lipsiţi copii de şcólă procurarea de **cărţi didactice,** ne-am decis a *reduce preţurile* la următórele manuale:

Abcdar pentru şcólele pop. rom. de Z. Boiu, legat	dela fl.	—.24	la fl.	—.20
Aritmetica de V. Roman leg.			„ „	—.08
Carte de cetire I. de Z. Boiu, leg.	dela fl.	—.40	„ „	—30
„ II. „ „ „ „	„ „	—.32	„ „	—.25
Elemente de geografie de Z. Boiu	„ „	—.30	„ „	—.15
Geografia de V. Roman			„ „	—.08
Istoria naturei şi fisica de Z. Boiu	dela fl.	—.30	„ „	—.15
„ patriotică de Z. Boiu	„ „	—.30	„ „	—.12

Librăria Tipografiei archidiecesane, Sibiiu.

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.**

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 38 Sibiiu, Marţi 4/17 Aprile 1900. *Anul XLVIII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **streinătate** pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază

INSERŢIUNILE
Pentru odată 14 fil., — de dóuĕ ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 60 fil. pentru fie-care publicare.

Nr. 3193 Pres.

IOAN,

din îndurarea lui Dumnezeu archiepiscop al bisericei ortodoxe în Transilvania şi metropolit al Românilor greco-orientali din Ungaria şi Transilvania.

Iubitului cler şi popor al archidiecesei Nóstre transilvane; iubiţilor şi onoraţilor deputaţi la sinodul archidiecesan: dar şi milă dela Dumnezeu Tatăl şi Domnul nostru Iisus Christos!

Avênd în vedere §§. 89 şi 90 din statutul organic, convocăm şi prin acestea declarăm de convocat sinodul ordinar anual al archidiecesei Nóstre transilvane, în biserica schimbării la faţă din cetatea Sibiiu, **pe Dumineca Tomei**, adecă **pe 16/29 Aprile a. c.**, la 9 óre antemeridiane, când se vor începe ritualele bisericeşti, iar după aceste va urma deschiderea sinodului în localul designat spre acest scop.

Sibiiu, 4 Aprile, 1900.

Ioan Metianu m. p.

„Din tainele ascunse ale Maghiarilor“.

> *„Blăstĕmul lui Dumnezeu apasă asupra naţiunei maghiare, nefericită şi în vreme de pace şi rĕsboiu“.*
>
> Epistola lui Francisc Deák din 12 Febr. 1843 către Nicolae Wesselényi.

Ziarul „Pester Lloyd“ dela 3 Aprile a. c. a publicat o epistolă a înţeleptului naţiunei maghiare Francisc Deák — către un mare apostol al maghiarisării Nicolae Wesselényi în care aflăm pasagiul marcant *„Blăstĕmul lui Dumnezeu apasă asupra naţiunei maghiare, nefericită şi în vreme de pace şi rĕsboiu“*.

Este semnificativ acest pasagiu, căci el presentă pe Maghiari în adevĕrata lor lumină, scóte la ivélă una din însuşirile lor de a nu fi mulţumiţi nici-odată, ci în continuu de a căuta cum sĕ asupréscă pe alţii, cum sĕ facă altora viaţa amară, cum sĕ lase sĕ simtă popórele conlocuitóre mânia lor, grandomania lor, puterea lor.

Cam tot în acest sens mai anii trecuţi a esclamat în plin parlament deputatul Szemere Miklós „nem boldog a magyar“, deşi în altă situaţie se găsesc maghiarii acum şi în altă au fost ei la 1843, când Francisk Deák a pronunciat blăstĕmul lui Dumnezeu, care nu-i lasă sĕ fie fericiţi nici în vreme de isbânzi, nici în vremi grele şi de nevoi.

Mai bine de trei decenii Maghiarii sunt domni ai situaţiei, şi cuvêntul lor e hotărîtor în consiliul corónei.

Cu porniri grele s'au năpăstuit asupra tuturor popórelor nemaghiare, în galop au mânat maşina maghiarisării, şi tóte legile lor mai mult sau mai puţin le-au făcut cu considerare la întărirea elementului maghiar.

Cel mult Jidanii, aliaţii lor naturali, sĕ fi mai tras şi ei folóse, cu deosebire în cele speculative, în cele financiare, dar în genere luate, tóte legile, tóte ordinaţiunile şi totă politica vieţii de stat o au croit ca esclusivismul de rassă sĕ aibă cel mai larg teren şi cea mai întinsă îmbelşugare.

Cu tóte aceste „nem boldog a magyar“.

Odată vine primarul Lueger al Vienei şi ţine în representanţa comunei o vorbire şi îi scóte din tótă liniştea.

Altă-dată vin studenţii şvabi şi înfiinţéză o societate pentru ocrotirea limbei germâne în Ungaria, şi acésta e destul sĕ le bage gróza în óse şi sĕ-şi pérdă cumpĕtul.

Ici-colea mai dau câte un semn de viaţă Saşii din Ardeal, fac un club separat în Budapesta, lucru, care ori-cât de nevinovat în sine, nu este pe placul stăpânitorilor nostri.

Ii scóte de tot din fire „Liga“ Românilor de dincolo, dacă la vreme mai dă şi ea câte un semn de viaţă, şi publică câte o broşură despre celece se petrec în Ardeal — despre procesele politice, despre prigonirea tricolorului, despre împrocesuarea ţeranilor, întemniţarea fruntaşilor.

Aceste sunt un neînsemnat numĕr din nevoile interne, de acasă, dar la aceste se asociază neliniştea ce li-o fac croaţii, fiumanii, şi mai ales neliniştea ce li-o fac Nemţii de câte-ori statoresc cuota şi încheie pactul dualistic pe câte 10 ani.

De trei-patru ani tot cârpesc la elaborate, la transacţiuni, la ultimate, la şedinţe ale comisiunilor cuotei, cât în Budapesta, cât în Viena, dar la pace, la înţeles definitiv nu ajung.

Nóuĕ ni-se pare, că în contact cu cei de dincolo lucrurile nu merg în dragă voia lor, dar de silă, bucuros n'au încotro — iau asupra lor sarcini nesuportabile, căci grandomania maghiară, pururea nemulţumită, pururea îngâmfată cere jertfe, sub a căror povară cetăţenii trebue sĕ se încovóe.

In astfel de împregiurări şi noi trebue sĕ dăm drept deputatului Szemere că „nem boldog a magyar“ şi trebue sĕ venim la cuvintele profetice ale înţeleptului Francisc Deák, că asupra acestei naţiuni apasă blăstĕmul lui D-zeu.

Dacă Maghiarii s'ar puté desbrăca de pornirile lor pătimaşe, de gândurile lor rele, ca sĕ facă şi din pietrii maghiari, dacă nu ar forţa maghiarisarea, schimbarea numelor, dacă s'ar împrieteni cu idei adevĕrat liberale şi europene, — o mulţime din durerile lor închipuite ar dispărea şi ar face loc unei mulţumiri generale.

Clubul saşilor nu i-ar puté nelinisci, liga românilor nu ar avé motive şi cuvênt sĕ alerge cu plângeri motivate înaintea forului european, şvabii şi-ar puté vedé aici de interesele limbei lor, şi nu în Viena, — ear Lueger ar sci că vorbirile lui întêmpină dispreţul alor 15 milióne de cetăţeni — şi ar înceta cu insultele la adresa elementului maghiar.

Décă ar avé maghiarii o dosă mai mare de modestie, s'ar mulţumi cu o armată, şi milióne le ce sĕ cheltuesc pentru dóuĕ armate, s'ar puté folosi dând poporului instrucţiune gratuită, fiecăruia în limba sa maternă, şi multe stări anormale şi bolnave ar înceta.

Aceste resóne nu le au, nu le pot avé maghiarii, căci nu-i lasă sĕ le aibă grandomania, nu-i lasă sĕ le aibă firea lor şi astfel sunt şi ei nefericiţi şi nemulţumiţi, dar cu ei de sigur şi mai nefericiţi suntem noi, aşezaţi aici ca sĕ trăim împreună cu ei, sub a lor stăpênire.

Prin posiţiunea geografică favorabilă, aşezaţi la Porţile orientului, maghiarii ş-ar puté elupta cel puţin independenţa economică, ar puté ferici popórele conlocuitóre, căci ţéră mai binecuvêntată de Dzeu ca Ungaria, Bănatul şi Ardealul puţine sunt pe continent, dar nefericirea e tot grandomania, dorul de a stórce pe alţii, de a estermina şi subjuga popóre, visuri în veci nerealisavere ale maghiarilor, cari le vor săpa grópa lor şi nóuĕ, ca sĕ facem loc altor popóre mai cu minte şi mai cu pricepere de cum sciu ei fi, în cele ale cârmuirei şi conducerei unui stat per eminenţiam poliglot, stat în care fiecare naţionalitate reclamă cu drept, dreptul limbei sale naţionale şi esistenţei sale naţionale şi nu este aplicată nici una a-l schimba pentru ori ce lucruri şi bunuri pămêntesci. Impedeca, amâna se pot pe multă vreme tendinţele naţionalităţilor, dar smulge din pieptul şi din inima lor nu le póte maghiarul fie el cât de puternic şi de grandoman.

Pân' ce nu sĕ lasă de utopii maghiarii, zicem şi noi cu Szemere „Nem boldog a magyar“.

Nou patriarch de Alexandria.

După o vacanţă de mai bine de 6 luni, s'a întregit scaunul patriarchal din Alexandria prin alegerea metropolitului de Nazaret Fotie, care a întrunit majoritatea absolută a voturilor.

Nou alesul patriarch a fost confirmat de Chediv şi de In. Pórtă şi în proximele zile va lua în conducere naia bisericei, ce i-s'a încredinţat.

FOIŢA

Critică socială.

Patriotismul nostru.

Ne plângem mereu de cât-va timp că patriotismul ne lipseşte, că ţara sufere pentru că n'o iubim de ajuns şi că ne gândim prea puţin sĕ cultivăm acest sentiment în tinerele generaţiuni. De pe tribuna camerei, a Ateneului şi chiar a Academiei se rostesc de ani întregi aprópe aceleaşi tirade în care se laudă bătrênii de altă dată, entusiaşti şi energici, şi se condamnă tinerii de astăzi, apatici, sceptici şi cosmopoliţi. Unii ascultă aceste ieremiade, le iau drept ecoul unei convingeri sincere, le comentéză şi le repetă la rêndul lor, făcênd aceeaşi reflecţie tristă că generaţiunile nóuă nu mai au nici un ideal şi sunt incapabile sĕ muncéscă pentru înălţarea ţărei. Alţii privesc cu un surîs ironic la tóte aceste storţări de a reînvia patriotismul din trecut şi întimpină cu calificativul de clişeuri învechite cuvintele predicatorilor. Nimeni nu se întrébă însĕ care din aceştia au dreptate, pentru ce tinerii sunt învinuiţi că nu'şi iubesc ţara şi care este patriotismul care ni se dă drept pildă de urmat.

Nimic nu discreditéză mai mult un cuvênt ca întrebuinţarea lui în deşert, banalizarea lui în tóte împregiurările şi specularea lui în vederea unor scopuri îndoióse. Şi tocmai sórtea acésta a avut'o la noi patriotismul în a dóua jumĕtate a vécului pe care-l îngropăm. A fost un patriotism fals, de paradă şi răsunător ca tóte lucrurile seci acela care ni s'a predicat în timpurile din urmă. O şcólă întrégă de ómeni ne-a ameţit cu frasele lor bombastice şi ne-a deprins sĕ credem că acela care repetă cu mai mult emfas cuvintele de *patrie*, *sentiment naţional* etc., este cel mai bun patriot şi înţelege mai bine nevoile ţărei. A fost tactica actorului care se frământă nebun pe scenă pentru ca sĕ ne înşele cu exclamaţiunile şi gesticulările lui şi sĕ ne închipuim că simte fie-care cuvênt pe care'l pronunţă. Aplausele erau singurul lucru pe care'l urmăriau aceşti debitanţi de un sentimentalism fals, şi lumea orbită se închina dinaintea lor, şoptia cu evlavie numele afişate cu sgomot şi, plină de încredere în sinceritatea lor, îi lua drept ómeni providenţiali pe umerii cărora se răzimau destinele întregei ţări.

Dar într'o zi alţii mai pătrunzători s'au convins că cei ce ne dedeau lecţii de patriotism erau nişte apostoli mincinoşi. Şi odată cu dispreţul pentru acesti traficanţi de cuvinte, desgustul pentru patriotism a început sĕ încolţéscă în sufletul unora şi sĕ se întindă mai departe. Ideia de iubire de ţară se asociase de aceea de frase declamatorii, şi când deşertăciunea acestor din urmă s'a dat pe faţă, trebuia sĕ urmeze discreditarea celei dintâi. Pentru cei cari nu sunt în stare se înţelégă că un sentiment se póte manifesta şi sub altă formă, era fatal ca patriotismul sĕ devină ceva banal, copilăresc, cât timp cuvintele cari servise la exprimarea lui ajunsese nişte pretenţióse locuri comune. Astfel chiar aceia cari pretindeau că luptă pentru întărirea sentimentului naţional la noi au fost printre cei dintâi cari au contribuit la slăbirea lui şi au provocat singuri curentul pe care'l desaprobă astăzi, dar pe care l'ar fi putut prevedea dacă sufletul le-ar fi fost mai puţin pătimaş şi capetele mai bine disciplinate.

Este un mare dar acesta de a şti cât ne póte ierta un cuvênt şi unde numai se cade sĕ-l invocăm. Un cuvênt este o haină pe care n'o putem da tuturor şi pe care o compromitem dacă ne arătăm cu ea acolo unde nu e locul. O limită fixă este impusă de bunul simţ ori-cărui cuvênt pe care-l întrebuinţăm şi când din nepriceperea nóstră am trecut peste ea, sĕ nu invinuim pe nimeni, dacă urmările nu vor corespunde aşteptărilor pe care ni le-am făcut. Ideea cea mai bună, cuvêntul cel mai frumos îşi pierd din preţul lor când nu ştim unde sĕ le incadrăm. Aruncate la întêmplare, ele s'asémănă cu un mărgăritar îngropat într'o grămadă de pietri.

Din nenorocire, tocmai acésta s'a întêmplat cu patriotismul nostru. Sub motivul că voim sĕ fim buni Români, l'am preumblat în tóte părţile şi l'am amestecat în tóte lucrurile. Aceleaşi cuvinte góle la care se desfătau unii şi cu care se presărau tóte discursurile politice, le-am dus şi peste graniţă, ca sĕ asurzim pe streini, şi le-am repetat mereu, întroducêndu-le şi în ştiinţă. Acolo unde nu-şi găsiau locul tiradele răsunătóre, şi unde eram chemaţi sĕ arătăm că tactul nu ne lipseşte şi că suntem capabili sĕ dăm probe de seriositate, unii au ţinut sĕ-şi manifeste iarăşi patriotismul lor rĕu înţeles şi inportunător. In câte rênduri n'am fost invitaţi sĕ ne manifestăm şi noi ca ómeni cari înţeleg cum se ridică nivelul unei ţări, şi de câte ori nu ne-am dus sĕ surprindem pe streini cu copilăria nóstră orientală şi sĕ le arătăm că noi înţelegem mai uşor patriotismul! Exemplul cel mai recent de asemenea pretinse manifestaţiuni folosi-

Patriarchul Fotie este cunoscut întregii biserici ortodoxe ca un bărbat fórte erudit și de un caracter firm, de care biserica légă multe speranțe frumóse.

Tractul Geoagiu.

— Sinod protopresbiteral —

Sinodul protopresbiteral al tractului Geoagiu s'a ținut în Hondol la 23 Martie 1900 v.

Membrii presenți au fost 27 verificați, unul neverificat din causă că comisarul protopresbiteral Nicolae Popoviciu a trimis protocolul de scrutiniu manc. Față de comisarii protopresbiterali Longin Poenar din Fizeș și Stefan Onea din Almașul-mare, cari n'au trimis nici un act referitor la ¦alegere, sinodul a decis:

Sinodul ia cu regret la cunoscință indolența respectivilor comisari și le esprimă dojană, iar în cercurile respective se ordonă alegeri nóuě cu observarea, ca sě se numéscă alți comisari în locul celor susnumiți.

După constituirea definitivă a sinodului presidiul presintă:

a) Raportul presidiului. Acesta substitue raportul comitetului ppresbiteral, care deși a fost convocat de dóuě ori în anul acesta și deși s'au votat în anul trecut diurne de 1 fl. pentru o ședință pe séma fiecărui membru din comitet, totuși comitetul nu s'a întrunit spre a-și resolva agendele și astfel despre agendele aceluia a făcut raport presidiul;

b) raportul protopresbiterului despre starea tractului;

c) raportul epitropiei cu racioținiul fondului. Nefiind acesta esaminat de comitet s'a ales o comisiune, care sě esamineze racioținiul, sě scontreze cassa și sě raporteze în ședința de după amiazi;

d) o petițiune a membrului I. Ioanoviciu.

In ședința II. s'a luat la desbatere punct de punct raportul presidiului.

Din acesta se vede că Ven. Consistoriu a făcut pașii de lipsă la guvern în cestia disolvării prin gendarmi a sinodului nostru din anul 1898, ceeace neaducândusě la cunoscință sinodului în anul trecut, membrii aceluia au cerut sě li se aducă la cunoscința, ce satisfacțiune s'a dat sinodului pentru îngerința suferită din partea gendarmilor.

Că ce a dispus guvernul în causa acésta nici acuma nu scim. Atâta am auzit pe cale indirectă că gendarmii respectivi au primit un dorgatoriu iar notarul, care nici nu a fost acasă în ziua aceea o mică pedépsă de 3 fl.

La discuție mai îndelungată a dat nascere fondul ppresbiteral, înființat la propunerea membrului Petru Popian, la anul 1866, cu ocasiunea întrunirei sinodului ppresbiteral în Hondol. Suma colectată atunci dela 9 membrii din an în an a crescut, parte prin contribuiri benevole, parte prin detragerea de câte 5 fl. dela aceia cari se împărtășiau din ajutorul de stat, parte din interesele banilor elocați. Astăzi este averea fondului la 2000 fl. Scopul înființării fondului a fost ridicarea unei scóle capitale în Hondol.

După ce s'a proectat contopirea tractului Geoagiului I. și II. într'un singur tract, sinodul ppresbiteral al Geoagiului I, ca se nu devină și tractul Geoagiului II, stăpânitor peste fond, și-a făcut statute, cari stau de atunci la Prea Ven. Consistoriu spre aprobare.

Aprobarea s'a amênat, tractele sau contopit. Cei din tractul Geoagiului II deveniră acum stăpâni în casa altuia. Sinodul din anul trecut ca sě le facă și lor loc la drepturile fondului au decis, că acei indivizi cari nu sunt membri la fondul protopresbiteral atât din tractul Geoagiului II, cât și I, sě plătéscă odată pentru tot-deuna 10 fl. la averea fondului.

La acésta Ven. Consistoriu a cerut sě se numéscă cari sunt aceia, cari au a plăti câte 10 fl. la averea fondului, pentru că cuvintele „cari nu sunt membrii la acest fond“, nu sunt destul de hotărite.

Punându-se acest obiect la ordinea zilei se încinge o viuă discusiune.

Membrul A. Oprea după ce zice, că membri veniți din tractul Geoagiului II nu au asemenea drept la fond cu cei din fostul tract al Geoagiului I. propune, că numai acei indivizi se contribue câte 10 fl. la averea fondului, cari voesc sě fie membrii. Face apoi întrebarea că fondul acesta este fond ppresbiteral ori fond privat al acelora, cari l'au înființat?

G. Guga susține a fi fondul o avere comună la care și membrii veniți în urmă au aceleași drepturi cu ceialalți.

P. A. Mihuț zice: „De vreme ce P. V. Consistoriu nu află bine stilisat conclusul adus în obiectul acesta propun că fiecare comună din tractul Geoagiului II se contribue cu 5 fl. la averea fondului, ca sě nu fie dispută despre acest fond“.

P. Gabor reflectând membrului G. Guga zice că devenind fondul avere comună șiar fi perdut menițiunea, pentru care l'au înființat fondatorii. Ei făcânduși statute au voit sě și asigureze destinațiunea pentru carea au întemeiat fondul. Dar fiindcă nu s'au aprobat statutele averea fondului este avere privată a acelora, cari l'au înființat. Décă înse fostul tract al Geoagiului II se învoește ca sě contribue la averea fondului, atunci s'ar aplana měrul de certă.

Până atunci însě 'și ține dreptul a reclama sumele depuse în acest fond.

I. Ioanoviciu cetesce numele acelora cari au înființat fondul și arată cum a contribuit dênsul din an în an, apoi a împrumutat bani dela fond pentru care a plătit interese cari tóte la olaltă dau peste 300 fl. Deci îi cade fórte greu, că acuma alți sě dispună peste averea sa.

Se alătură la propunerea de a-și putea reclama fundatorii sumele.

P. Piso 'și esprimă recunoscința față de acei membrii cari au înființat fondul și declară acéstă instituțiune de un favor pentru cei veniți din tractul Geoagiului II. cari n'au avut acel dar, derógă însě din vaza fondatorilor décă și-ar revoca sumele, propune deci sě se reducă contribuirile ca se sě facă și alții membrii dar nici decât sě nu sě revóce sumele.

A. Vlad, reflectând antevorbitorilor dechiară fondul de o avere comună a întregului tract după cum stă astăzi și propune a susținea conclusul sinodal din anul trecut și a da Consistorului deslușirile ce le cere la acela. Cei 10 fl. sě fie obligați a-i plăti nunumai preoții din fostul tract al Geógiului II ci și cei din al Geógiului I cari nu sunt membrii la acest fond, iar mireni numai aceia cari voesc sě se facă membrii.

S'a cerut încheierea desbaterei.

S'a primit propunerea lui Vlad prin votare.

(Va urma)

Din România

(*Recompensă fostului metropolit primat Ghenadie*) Camera română a votat în ședința dela 1 Aprile I. P. S. *Ghenadie Petrescu*, fost metropolit primat al României, o pensie viageră de 1000 lei pe lună, peste pensiunea la care este îndreptățit după legea generală a pensiunilor și cu începere de la 1 Ianuarie 1897.

*

(*Nou mareșal de curte*) Dl Gheorghe C. Philippescu numit Mare Mareșal al Curței și șef al Casei Regale, a depus în mânile M. S. Regelui jurămêntul pentru întrarea sa în acéstă înaltă funcțiune.

*

(*Testamentul Take Anastasiu*) Dna Elena Take Anastasiu, soția defunctului, precum și frații acestuia Alexandru și Ioan au atacat testamentul făcut în favorul Academiei Române. Executorul testamentar, d. D. Sturdza a întrat în tratări cu moștenitorii aceștia și a oferit 600.000 lei dnei Elena Anastasiu, și câte 250.000 lei fraților defunctului.

Dna Elena Anastasiu cere un milion și frații defunctului cer câte 500.000 lei fie-care.

Deschiderea exposiției universale din Paris.

Marele eveniment, care se înșiră la pragul secolului XX., ca una din cele mai imposante manifestări ale păcii și muncii între cele mai memorabile date ale istoriei, s'a îndeplinit. Exposiția din 1900 s'a deschis Sâmbătă la 2 óre p. m. O suflare sěrbătoréscă adie asupra Parisului, casele sunt împodobite cu stindarde, cu deosebire eleganta „Rue de la Paix“ e de tot decorul.

Presidentul Loubet, urmat de ministri — afară de ministrul Gallifet, care e bolnav — sosí pe piața festivităților, fiind aclamat cu frenesie. După-ce orchestra intonà marseillesa, ministrul de comerciu *Millerand* ținu o vorbire, în care mulțumi comisarului exposiției, *Picard*, precum și conducětorilor de lucrări ai statelor representate la exposiție. Arată progresele făcute de omenime de vécuri pe terenul industriei și științei și accentuéză, că mașina a devenit regina lumei. Ea substitue pe lucrători, din cari face acum puteri auxiliare. Chiar și mórtea se retrage dinaintea drumului triumfal al spiritului omenesc. Chirurgia și medicina progreséză tot mai mult, grație geniului unui Pasteur. Dar știința face omului un serviciu extraordinar și prin aceea, că-i reveléză secretul mărimei materiale și morale a societății omenești, secret, pe care îl exprimă cu un singur cuvênt: „solidaritate“. Diferitele sindicate și însoțiri cu menirea de a cuprinde slăbiciunea individuală într'un întreg apt la ori-ce resistență, sunt dovezi ale solidarității omenești.

Acéstă solidaritate něsuește a nivela neegalitățile, ce există în sinul fiecărei națiuni și cari provin din natură sau din regimul social. Ea voește sě unéscă pe fii aceluiaș popor prin o înfrățire reală. Efectele acestei solidarități nu stau la hotarěle intereselor, ideilor și sentimentelor singuratice. Ele se amestecă și concresc pe întreg pămêntul într'un complex, distribuitor de binefaceri, care încă de acum ne permite sě vedem o nóuă eră, înaugurată de curênd la inițiativă nobilă în conferința din Haaga. Avem motive sě sperăm și sě credem, *că va veni o zi, în care lumea va recunóște numai emulația rodnică în pace și luptele victoriόse în muncă.* Salvatóre și prosperă muncă! tu nobilitezi și consolezi, pe urmele tale dispare nesciința și rěul, prin tine scapă omenimea de sclăvie și nóptea se urcă în acea regiune luminósă și curată, în care se va realisa într'o zi idealul, completa armonie între dreptate și bunătate.

La acésta respunse presidentul *Loubet:*

Domnii mei! Când republica francesă invită guvernele și popórele, ca sě participe cu noi la o unificare a muncei omenești, nu s'a gândit numai la aceea, de a provoca o emulațiune distinsă, vědită, și a renoi la țermurii Seinei vechiul ei renume de nobleță, curtoasie și ospitalitate: ambiția nóstră e mai mare, se ridică în infinit preste gloria sěrbărilor trecătóre. Francia voește sě contribue în mod eclatant, a face sě triumfeze între popóre concordia, în consciință de a lucra astfel pentru binele lumei la frontiera acestui secol glorios, ale cărui triumfuri asupra erorilor și urei — durere — sunt necomplete, dar ne-a hărăzit credința vecînic viuă în progres. Produsele economiei poporale, care ocupă acéstă mare piață nu ne arată óre něsuințele individuale ale fiecărui stat, de a ajunge la perfecție în artă și de a trăi în comuniune omenéscă?

Ele vor imprima acestei exposiții cel mai marcant caracter, ele ne apar ca culmea civilisației, și a îndreptățirei la existență a operilor nóstre. Fără îndoiélă nu există spectacol mai demn de admirat, decât acela, de a vedea cum înfrânéză rațiunea puterile lumei fisice și supune natura unor combinații nevisate, din cari vom trage profit pentru bunăstarea nóstră și bucuriile nóstre estetice. Intocmai însě precum geniul stăpânește asupra materiei brute, tot așa e el subordinat dreptăței și bunătăței. Forma cea mai maiestósă a frumosului e realisată numai atunci, când consciința morală reunește în nisuințele sale puteri mai înalte spirituale, precum mașinile galeriilor nóstre își unesc munca prin o mare forță de impulsiune și cu acésta se începe *sentimentul solidarității.*

In fine presidentul Loubet mulțumește guvernelor și representanților

---

tóre țěrei îl găsim în cele petrecute în tómna trecută la Congresul Orientaliștilor. Am fost chiemați la Roma sě probăm ómenilor de știință că suntem și noi în stare sě muncim serios și sě apărem cu cinste în mijlocul unei adunări de savanți, dar în schimb și de astă dată ne-am dus sě ne desfacem pe piețile din strěinătate o marfă învechită de care am început a ne sătura și la noi. Pe când alții discutau chestiuni seriόse și făceau comunićări științifice, representanții noștri continuau sě convingă pe streini că noi suntem Români, ca și când cineva ar fi putut sě ne conteste acest lucru, și repetau, fără frica de a obosi pe niște ascultători indulgenți și mai puțin ignoranți de cum îi credeau, aceleași frase cari ni s'au spus și nóuě în atâtea rênduri și pe care le cunóștem de ajuns. Imi închipuesc impresia pe care am produs'o cu acéstă ocasiune asupra streinilor și reflecțiile pe care și le făceau ei când se gândiau póte, după cum era firesc, că la noi nu se cultivă de cât retorica sécă și că ne petrecem timpul numai cu manifestațiuni de stradă. Un francez care fusese la congres îmi vorbia la Paris despre activitatea Românilor la Roma și-mi dedea sě înțeleg cu surîsul lui ironic că ne lipsește tactul și bunul simț. Cât de uimiți ar fi fost încă streinii când ne ar fi văzut apărênd urmați de coruri și de trupe saltımbanci pentru ca sě luăm parte la un congres științific! S'ar fi întrebat póte dacă nu le-am trimis cumva niște impresari de trupe ambulante, dacă n'am înțeles rěu invitațiunea și dacă nu ne-am dus la Roma sě facem repetiții teatrale pentru exposiția din Paris.

Nu pe calea acésta se servesc interesele unei țări și se dau probe de patriotism. Cine are pretenția că lucréză pentru înălțarea némului, trebue sě știe că o chestiune chiar cea mai seriósă, nu se póte pune în discuție ori-unde și în tóte impregiurările. Ori-ce lucru își are momentul lui oportun, și dacă ai stângăcia sě-l amintești acolo unde se discută alt-ceva, sě fi sigur că l'ai discreditat. Revendicările nóstre naționale nu-și au locul într'un congres științific, chiar când o asemenea chestiune ar fi tratată cu mai multă competență și cu mai puțină cheltueală de vorbe góle, decum se face de obiceiu.

Dar este greu sě ne convingem odată de lucrul acesta cât timp credem încă că patriotismul de frase se póte amesteca în știință și o póte chiar înlocui. Au fost mulți la noi cari aveau pretenția sě facă știință, pe când în realitate o denaturau din considerațiuni de un patriotism rěu aplicat. Și școla acésta continuă sě mai aibă câți-va representanți, și sě ne furniseze din când în când lucrări pretențióse în care incapacitatea științifică se ascunde sub un noian de cuvinte demodate. Un asemenea procedeu nu folosește nici științei nici patriotismului. Știința ese schilodită dintr'o asemenea combinațiune hibridă; patriotismul nu câștigă nimic când îl invocăm acolo unde n'are ce căuta. Știința și patriotismul sunt dóuă elemente disparate pe care nu le póte împărechia nimeni, dacă'și dă bine samă de valórea fie-căruia din ele. Cuvêntul rostit de știință póte atinge multe susceptibilități patriotice și adevěrul dărîmă adese-ori ceea-ce a înălțat patriotismul. Sě lăsăm deci știința în liniștea și seninătatea ei, fără sě ne mai încercăm zadarnic sě-i înfiltrăm preocupări dictate de patriotism, dar streine de scopul pe care-l urmărește ea. Mai curênd sau mai târziu va trebui sě renunțăm la unele himere cu care ne îmbătăm astăzi, dar nu vom perde nimic atunci: știința va fi adevěrată știință și patriotismul un sentiment mai luminat.

(Va urma.)

acelora pentru participare şi conclude, că acéstă operă a concordiei pacinice nu va rĕmânea fără róde. E convins, că secolul XX va areta ceva mai multă frăţietate cel puţin faţă cu miseria de ori-ce formă şi că póte în curênd vom fi făcut un însemnat drum în exploatarea muncei în favorul binelui şi al apropierei omului de omenime. Sub auspiciile acestea şi în acéstă speranţă declară exposiţia anului 1900 de deschisă.

Rĕsboiul din Africa-Sudică.

Din Bloemfontein lordul *Roberts* anunţă că în curênd va înainta cu 80.000 de soldaţi. Cu tóte-că dispune de o armată atât de mare, e fórte precaut comandantul englez pentru-că se teme, că burii îl vor lăsa sĕ avanseze o bucată fără a-i face resistenţă, în vreme-ce spre sud vor căuta sĕ tae calea ferată cătră Ţéra Cap, cea-ce dacă le-ar succede, pentru Englezi ar însemna un mare desastru, ear dacă nu le succede se vor retrage spre nord până la posiţia destinată a opune piept lui Roberts.

Calea ferată Bloemfontein — Cap e de importanţă şi pentru cuvêntul, că trupele care le trimite Buller din Natal, debarcă în portul Elisabeta şi sunt transportate pe linia acésta ferată la Bloemfontein. Sĕ zice că numai la finea sĕptămânei acesteia va începe Roberts sĕ înainteze.

*

După o ştire de pe insula *St. Elena*, în 1/14 l. c. a sosit acolo prisonierul general Cronje cu soţia sa şi trei oficeri. Un transport de alţi 500 de prisonieri a plecat dela Capstadt. — Intre Olandesii din Ţéra Cap se spune, că s'ar fi descoperit o conjuraţiune contra Englezilor.

NOUTĂŢI

Chirotonire. Eminenţia Sa I. P. S. nostru archiepiscop şi metropolit *Ioan* a promovat în 1 l. c. pe clericul abs. Sabin *Cerbu* ales capelan în Părĕu (tr. Făgăraş), întru diacon ear în 2 Aprile întru presbiter.

*

Floriile în Sibiiu. Momente de adevĕrată edificare sufletéscă au avut credincioşii, cari au participat la oficiul divin de Duminecă. I. P. S. Sa Dl archiepiscop şi metropolit *Ioan* a folosit prilejul, fiind de faţă un public fórte numĕros la biserica parochială din cetate, pentru a-i pune la inimă multe din comóra bogatelor învĕţături şi experienţe ce le posede cu profusiune iubitul archipăstor. Reamintind fiilor sei sufleteşti importanţa zilei, evenimentul mare, când Fiul lui D-zeu a fost primit cu triumf din partea poporului evreesc la Ierusalim, arată că acel act măreţ nu s'a şters — ca alte primiri, ce se fac potentaţilor lumeşti — ci de 19 vécuri se serbézâ şi se va serba până la finea vécurilor din partea bisericei creştine. Cea-ce a susţinut şi susţine pe om în lupta vieţei e credinţa; unde dispare acésta, acolo nu mai e viaţă, totul se distruge. Dovadă unul din apostoli care lipsit fiind de credinţă, şi-a curmat însuşi zilele. Din credinţa adevĕrată resar faptele bune. Se cere însĕ sĕ fim şi cu recunoştinţă faţă de binefăcĕtorii nostri, căci numai aşa ne facem plăcuţi lui D-zeu şi ómenilor. Tinerimei i adresézâ mai ales, înaltul prelat, sfatul părintesc de a păstra recunoştinţă vie binefăcĕtorilor sĕi şi la urmă i arată de model cu privire la purtarea în s-ta biserică pe elevele şcólei civile a Asociaţiunei.

Cuvêntarea I. P. S. Sale a făcut o adêncă şi plăcută impresiune asupra publicului present; am observat cum poporul credincios urmăria cu o vĕdită emoţiune ideile desvoltate şi sorbea cu sete tóte cuvintele, ce se resfrîngeau de córdele inimei sale puse în vibraţiune. Tinerimea seminarială are un exemplu viu în chemarea apostoléscă, ce o aştéptă, şi n'are decât se urmeze calea indicată de I. P. S. Sa.

*

A 70-a aniversare a naşterei Majestăţii Sale Monarchului. Membrii casei magnaţilor vor presenta M. Sale Domnitoriului nostru din incidentul aniversărei a 70-a un album cu portretele lor.

*

Deputaţi din cler la sinodul eparchial din Arad au fost aleşi: archimandritul A. *Hamsea* (Birchiş), protosincelul V. *Mangra* (Arad şi Giula), protopopii: V. *Beleş*, (Radna), G. *Popovici* (Şiria), C. *Gurban* (B-Ineu), Dr. I. *Trăilescu* (Chişineu), I. *Giorgia* (Buteni), I. *Groza* (Halmagiu), G. *Sêrb* (Belinţ), P. *Miulescu* (B. Comloş), V. *Hamsea* (Lipova), Dr. T. *Putici* (Timişóra), Ign. *Pap*, (Vinga), E. *Moga* (Beiuş), I. *Serb* (Beliu), T. *Filip* (Peşteş), N. *Roxin* (Tinca), T. *Păcală* (Oradea-mare), şi V. *Pap* (Vaşcău).

*

Poetul George Coşbuc a fost alès membru corespondent al Academiei române în secţia literară.

*

„Transsylvania", prima fabrică ardelénă pentru valorisare şi prelucrare de póme şi legume în Deva. Ne-a sosit un apel pe care-l vom publica în nrul proxim, în chestia înfiinţării unei fabrici de mare importanţă pentru poporul nostru producent de póme; apelul e subscris din *Orĕştie* de: Dr. Ioan Mihu, Dr. Aurel Muntean, Vasile Domşa, protopresbiter, Dr. Silviu Moldovan, Ioan Mihaiu, Iosif de Orbonaş; din *Deva*: August A. Nicóră, George Nicóră, Loghin Ardelean şi Dionisie Ardelean.

Indemnăm şi rugăm inteliginţa nóstră preoţéscă şi luméscă, învĕţătorii în deosebi, poporul mai cu dare de mână, ca sĕ subscrie cât sĕ póte de multe părţi fundamentale: 50 coróne partea.

*

Ni-se scrie din Vale:

On. Redacţiune! In 13 Faur a. c. dl Sever Cheţan teolog abs. şi învĕţător la şcóla nóstră confesională din Vale a aranjat o producţiune declamatorică teatrală, cu scopul, ca din venitul ei curat sĕ se infiinţeze o bibliotecă şcolară de care până acuma durere nu am avut.

Am avut norocirea sĕ asist şi eu la acéstă producţiune, care a fost cea dintâi în comuna nóstră şi cu adevărată satisfacţie sufletéscă mărturisesc, că a succes preste aşteptarea tuturora. —

Programul producţiunei a fost fórte bogat şi variat. Tóte punctele au fost esecutate de cătră elevii şcólei de repetiţie cu o măiestrie laudabilă. Cu deosebire a reuşit piesa teatrală, care pe cât a fost de haslie pe atât de instructivă pentru noi Românii. Nici când n'am vĕzut pe Vălenii nostrii atât de entusiasmaţi, aşa că la urmă când Dl Sever Cheţan s'a dat jos de pe bină tot publicul a erupt înt'run puternic „Sĕ trăéscă învĕţătoriul nostru".

Dar nici venitul material n'a fost mai pe jos de cel moral. Au incurs numai din comuna nóstră 80 coróne din cari detrăgêndu-sĕ spesele de 10 coróne a rĕmas un venit curat de 70 coróne.

Şi dacă acéstă producţiune a fost atât de bine reuşită, apoi numai şi numai muncei neobosite a Dlui înv. Sever Cheţan avem sĕ-i mulţămim, cu tóte că nu i-sa dat nici un ajutoriu din partea celor ce mai deaprópe ar fi fost chemaţi, sĕ-i dea spriginul intru realisarea unui astfel de scop măreţ.

Dl Cheţan póte fi mulţumit, căci bună muncă a săvârşit, ér noi mulţămim, Prea Veneratului Consistoriu archidiecesan, că în vederea atâtor neînţelegeri ce am avut în trecut, în anul de faţă ne-a trimis un învĕţător, care prin purtarea sa atât în şcólă cât şi afară de şcólă a ştiut sĕ-şi câstige simpatia şi stima tuturora.

„*Văleanul*"

*

Necrolog. Cu inima infrântă de durere aducem la cunoscinţa tuturor rudeniilor, amicilor şi cunoscuţilor trecerea la cele vecinice, după scurte şi grele suferinţe şi inpărtăşit cu sf. taine, a parochului gr. or. din Perşani *Ioan Inţu* iubitul nostru soţ, tată şi frate, intêmplată la 30 Martie (st. v.) a. c. în al 37-lea an al vieţii, al 13-lea al fericitei căsătorii şi al 11-lea an de preoţie.

Remăşiţele pămêntesci ale adânc deplânsului defunct s'au depus spre odihnă vecinică Duminecă in 2 Aprilie (st. v.) a. c. in cimiteriul gr. or. din loc. Fie-i ţĕrina uşóră şi memoria binecuvêntată! Perşani, în 31 Martie 1900. Susana I. Inţu n. Zorca, soţie. Victor, Jancu şi Măriόra, ca fii. Bucura, Eva şi Elisabeta, ca surori.

*

Prin stăruinţă la biruinţă. Din *Blăşel*, lângă Mediaş, primim o scrisóre mai lungă, din care relevăm părţile esenţiale: Comuna Blăşel, locuită în majoritate de Români, numĕră vr'o 170 familii gr. or. şi 50—60 gr. cat. In scopul zidirei unei şcóle corespunzĕtóre s'au învoit Românii de ambele confesiuni sĕ contribue cu o cuotă în proporţiune legală. Greco-catolicii însĕ înainte de a se fi început zidirea au rupt convenţiunea şi aşa vrednicii nostri parochieni au remas sĕ ducă singuri la îndeplinire lucrarea ceea-ce Dzeu le-a şi ajutat. Vĕzênd acésta uniţii s'au rugat sĕ fie primiţi şi copii lor pe lângă o taxă anumită. Credincioşii nostrii i-au primit, dar în cele din urmă gr. cat. s'au socotit sĕ-şi ridice o şcólă proprie mai modestă. S'au şi apucat de lucru, însĕ n'au isbutit, căci neavênd plan aprobat de superiorităţi li s'a interzis la ordin mai înalt lucrarea.

*

„Tinerimea Română", societate ştiinţifică-literară din Bucureşti conform statutelor sale va ţiné anul acesta al XVII concurs de studii şi al VI de lucru manual între toţi elevii învĕţămêntului primar urban şi rural din România. Va ţiné asemenea al III concurs asupra Istoriei Naţionale şi al V concurs asupra *Desemnului după natură*, între toţi elevii şi elevele celor 7 clase secundare din tótă ţéra. Afară de acestea anul acesta pentru prima óră ţine concurs de gimnastică între toţi elevii cursului primar şi secundar din Bucureşti.

Concursurile vor începe la 30 Aprile a. c. şi vor continua în tóte zilele de sĕrbàtori din luna Maiu până la 14 inclusiv.

Cei-ce reuşesc vor obţiné premii, care constau din bani, medalii, cărţi, obiecte utile şi îmbrăcăminte ce se vor distribui în ziua de 21 Maiu.

*

„Reuniunea meseriaşilor români din Orĕştie" invită la representaţia teatrală ce se va ţinea în 23 Aprile n. a. c. (a dóua zi de Paşti) în sala hotelului „Transsylvania". Inceputul la 8 óre séra. Venitul curat este destinat fondului Reuniunii. Preţul întrării: O loje 2 fl. 50 cr., loc I. 80 cr., loc II. 60 cr., loc III. 50 cr. parterre 30 cr., galerie 40 cr. Suprasolviri se primesc cu mulţumită şi se vor cuita pe cale ziaristică.

Programa: 1. „Herşcu Boccegiul" cântecel comic de V. Alexandri, predat de dl Rusalin Ionescu. 2. „Dragoste" comedie într'un act de A. din Dorna. Persónele: Theodor Leonidis dl George Dreghici. Aglae d-şóra Valeria Grofu. Costică dl Ioan Tomuţa. Măndica, fată în casă d-şóra Satta Adamescu. 3. „Băi de mare" comedie într'un act de A. din Dorna. Persónele: Năstase Pripicescu dl Rusalin Ionescu. Lică Vêntureau dl Dumitru Martin. Sevasta Pripicescu d-na Lucreţia Martin. Aneta Pripicescu d-şóra Rosa Raţiu. Mariţa ⁂ După producţiune, urmézâ dans.

*

O comună, care s'a lăsat de beutură. Din părţile Têrgu-Murĕşului „Gazeta Transilvaniei" primeşte îmbucurătórea ştire, că locuitorii români din comuna *Tirimia-mare* încă în ziua de Bobotézâ a acestui an au făcut legătură în scris, că nu vor mai bea vinars şi s'au obligat de bună voie a-se supune unei pedepse de 10 fl. în favorul bisericii, la cas când ar călca acest legămênt. Legămêntul a fost subscris de 130 capi de familie, adecă de toţi locuitorii români, afară de câţi-va servitori de pe la curţi. Au trecut de atunci trei luni şi bravii Români şi-au ţinut cuvêntul. Jidanul cârciumar, care până aci nu-'şi mai încăpea în piele de îngâmfat ce era, a început sĕ umble la colindat pe la preotul şi pe la alţi fruntaşi ai comunei, rugându-se de iertare, ba făcênd chiar şi un ofert de 160 coróne în favorul bisericii numai ca „sĕ se facă pace". Ómenii însĕ sunt cuminte că ştiu ei ce însamnă „pacea" dorită de Jidan şi nici prin gând nu le trece sĕ-'şi calce legămêntul, ear' Jidanul îşi strânge catrafusele ca sĕ se ducă!

*

Georgios Tialios — sinucigaş. Inainte cu câteva septămâni dispăruse profesorul de limba grecă şi secretar la consulatul grecesc din Budapesta *Tialios*. El spunea într'o epistolă de adio, că a căzut jertfă unei intrigi, fiind denunţat, că ar sta în serviciul unei puteri strĕine şi ar fi un inimic al aspiraţiunilor greceşti. A fost căutat în tóte părţile, dar înzadar, nu i s'a dat de urmă. Acum în sfêrşit, valurile Dunărei, în care se aruncase nefericitul, i-au scos cadavrul lângă comuna Tököl şi s'a constatat după unele obiecte aflate la el, identitatea.

*

Studenţi maghiari în România. Un grup de studenţi dela universitatea din Budapesta, sub conducerea profesorului lor Lóczy Lajos făcênd în septămêna trecută călĕtorie de studiu în România, au cercetat esploatările de petrol dela Câmpina şi salinele dela Doftana, fiind călĕuziţi de domnii Alimăneşteanu, Mrazek, profesor de universitate şi Popovici-Haţeg, inginer de mine. In Bucureşti au cercetat institutul botanic, museele de geologie, anatomie, zoologie, petrografie, laboratoriile de chemie organică şi anorganică, fiind pretutindenea încântaţi de bogăţia colecţiunilor. In onórea óspeţilor dl Alimăneşteanu a dat un prânz. Studenţii au plecat dupacea la Constanţa, pentru a vedea podul preste Dunăre, cum şi esploatările de cupru din Dobrogea. De acolo vor pleca la Constantinopol.

*

In favorul ţeranilor. Dl M. C. *Suţu*, preşedintele fostului tribunal arbitral în procesul Hallier, a dăruit suma de 24,000 lei, onorariul seu de arbitru, societăţei „Carol Elisabeta", spre a veni în ajutorul locuitorilor lipsiţi de hrană.

*

Procesul furtului întêmplat la Casina Română din Braşov s'a pertractat Vineri. Acusatul Gr. Birea, a fost osêndit la doi ani închisóre, perderea drepturilor politice pe cinci ani şi restituirea pagubei de 25,000 frcs. cu adausul de 5% începênd dela 1 Ianuarie a. c. Contra sentinţei acusatul a anunţat recurs; cererea lui de-a fi pus în libertate până la întrarea sentinţei în putere de drept, a fost respinsă.

*

O înlesnire în călătoria cu trenul. Direcţiunea trenurilor statului a dat în zilele acestea o ordonanţă, privitor la călătoria după zone pe trenurile din Ungaria. Se spune anume în această ordonanţă, că fie care călĕtor póte folosi un bilet luat pe 14 zone în timpul prescris — nu numai pentru călătoria sa la staţiunile arătate în bilet, ci la orişicare altă staţiune şi în orice direcţiune; póte sĕ călătorească chiar şi mai departe de staţiunea arătată în bilet, dar aceasta călătorul trebue să o spună călăuzului înainte de sosirea în staţia însemnată pe bilet. Tot asemenea şi la zonele de la I—XIII biletul se póte de aci încolo folosi în călătoria în orice direcţie şi la orice staţiune a trenurilor din patrie; aceasta însă călătorul e obligat să o spună totdéuna înainte călăuzului respectivului tren. Pe deasupra preţului biletului, ce-l are cineva, nici într'un cas n'are să plătéscă nimica.

Dare de sémă şi mulţumită publică.

Pentru procurarea de cărţi pe séma elevilor lipsiţi de mijlóce dela scóla gr.-or. din Mercurea subscrisul a întreprins o colectă la care au binevoit a contribui următorii:

P. O. D. Ioan Droc, ppresb. 6 cor., Daniil Stroia, cassar de bancă 4 cor. Ioan Nicóră, înv. conced. Nicolae Simulescu, înv. Floaş et Comp., com. K. Kabdebó, com. Dr. Col. Albu, adv. Ioan Blaga, cancelist, toţi din loc, câte 2 cor.; G. Muntean, măcelar, Nic. Albu, propr., Ilie Petruţ, compt. Ioan Helju, măcelar, I. Măcelar, not. pens. Maria Şufană, Dochie Ciurugă, I. Takáts, hotelier, Ilie Floaş, com. Iul. Nemeş, măcelar, N. N. Aurelia Trónca, înv. supl. toţi din loc, Ioan Dăian, înv. dir. Apoldul de jos, Romul Pop, paroch, Gârbova, Dtru Iridon, com. Apoldul de sus, Ana Trόncă, înv. Poiana, Ioan Moga, paroch Rod, Ilie Popp, paroch Ludoş, câte 1 cor. I. Câmpean, G. Stănese, Longhi, din loc, I. Tănase, Rod, câte 60 fileri, Ilie Bunea şi Ioan Fleacă din loc câte 40 fil. în total 43 coróne 20 fil. cari s'au şi folosit pentru scopul susnumit.

Tuturor acestora li se aduce şi pe acéstă cale sincerile mulţumite.

Mercurea, la 11 Martie 1900.

Nicolae Simulescu
învĕţător.

Posta Redacţiunei.

G. *Ometa*, *Ţereţel*. Nu ne mai ocupăm cu chestia resuscitată de D-Ta.

Nr. 105/1900 [51] 3—3

Concurs

Pe basa dispunerei consistoriale dela 16 Febr. 1900 Nr. 1273 B. şi a decisului comitetului parochial din comuna bisericéscă de clasa III. Lăpuş în protopresbiteratul Câmpenilor se publică concurs nou pentru intregirea postului ei de paroch cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Dotarea acestui post sunt venitele stolare în sumă de (426 fl. 50 cr.) 853 coróne.

Doritorii de a ocupa acest post sĕ trimită cererile lor concursuale cu documentele recerute în terminul deschis la subscrisul oficiu şi sĕ se presente în parochie înainte de alegere, spre cunóştere.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. din Câmpeni.

Câmpeni, 11 Martiu 1900.

Romul Furdui,
protopop.

---

[52] 2—3

Concurs repeţit

Pentru ocuparea postului de paroch din parochia Cârna, tractul Albei-Iulie, se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Venitele împreunate cu acest post dau suma de 440 fl. 30 cr. adecă 880 coróne 60 fileri cu prospect de a se îmbunătăţi.

Informaţiuni mai detaiate se pot lua dela comitetul parochial din Cârna şi dela subscrisul oficiu protopresbiteral.

Petenţii vor avé a-şi subşterne suplicele de concurs, în terminul prefipt la subscrisul oficiu protopresbiteral, instruite conform normelor în vigóre.

Alba-Iulia, 20 Martie 1900.

Oficiul protopresbiteral gr.-ort. al tractului Albei-Iulie, în conţelegere cu comitetul parochial.

Florian Rusan,
adm. protopresb.

Obligaţiuni

jumĕtate româneşti şi jumĕtate ungureşti, apoi

cuitanţe şi contracuite

ungureşti şi româneşti, se pot procura dela **Librăria Tipografiei Archidiecesane, Sibiiu**, cu preţurile: 1 obligaţie 5 fil., chitanţele şi contrachitanţele cu 1 cor. per sută bucăţi. La cerere se trimite gratis şi franco din fiecare câte o bucată de probă.

Următórele cărţi se pot procura
dela
Librăria archidiecesană Sibiiu:

I. C. Panţu:

Corespondenţa comercială	Cor.	3·20
Procent, Promil, Interese şi teoria conturilor curente	„	0·80
Un capitol din contabilitatea duplă	„	1·—
Al doilea capitol din contabilitatea duplă	„	2·—
I. Socaciu:		
Dreptul cambial	„	4·—

— porto postal pentru fiecare 10 fil. —

In **Tipografia** şi **librăria archidiecesană, Sibiiu**, se află următórele scrieri ale poetului nostru **G. Coşbuc:**

Fire de tort, broş	fl.	1.—
Balade şi idile „	fl.	1.50
Sacontala, broş.	„	2.50
Aeneis ediţ. II. broş	„	1.25
Rĕsboiul nostru pentru neatêrnare, broş	„	—.50

In ***Librăria Tipografiei Archidiecesane, Sibiiu*** se află spre vênḑare ***diferite icóne după cultul oriental*** precum:

Mărimea:	$^{89}/_{50}$cm.		$^{47}/_{63}$cm.		$^{89}/_{50}$cm. şi $^{47}/_{63}$cm.		$^{55}/_{68}$ cm.				$^{58}/_{79}$ cm.				$^{63}/_{100}$ cm.			
	simplu				fin		simplu		fin		simplu		fin		simplu		fin	
	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.
Sf. Nicolae	5	—	6	—	10	50	6	50	16	—	10	25	20	—	11	—	28	—
Sf. George, călare	6	—	6	60	11	50	7	50	18	—	11	50	22	—	12	—	30	—
Sf. Dumitru	5	—	6	—	10	50	6	50	16	—	10	25	20	—	11	—	28	—
Botezul Domnului	6	—	6	60	11	25	7	50	18	—	11	50	22	—	12	—	28	—
Sf. Treime	6	50	7	—	12	—	7	50	18	50	11	50	22	—	13	—	30	—
Archangelul Mihail	5	—	6	—	10	50	6	50	16	—	10	25	20	—	11	—	28	—
Christos pe cruce cu fig.	7	—	7	50	12	—	8	—	18	50	12	—	23	—	13	50	32	—
Maica Domnului	6	—	6	60	11	50	7	50	18	—	11	50	22	—	12	—	30	—
Ilie în carul de foc	6	50	7	50	13	—	8	—	20	—	12	—	23	—	14	—	33	—
Inălţarea Domnului	7	—	7	50	14	—	9	—	22	—	14	—	28	—	15	—	36	—
Nascerea Domnului	6	—	7	50	14	—	9	—	22	—	14	—	28	—	15	—	36	—
Petru şi Pavel	6	—	7	—	11	—	7	—	17	—	11	—	21	—	12	—	30	—
Adormirea Maicii Domnului	7	—	8	—	14	—	9	—	22	—	14	—	28	—	15	—	36	—
Scularea lui Lazar	6	—	7	—	11	—	7	50	21	—	14	—	28	—	15	—	32	—
Simion	5	—	6	—	10	—	6	—	16	—	11	—	20	—	11	—	28	—
Ilie	5	—	6	—	10	—	6	—	16	—	11	—	20	—	11	—	28	—
Archangelul Gavril	5	—	6	—	10	—	6	—	16	—	11	—	20	—	11	—	28	—
Invierea lui Christos	6	50	7	—	14	—	8	—	21	—	13	—	28	—	15	—	32	—
Sf. George (pe jos)	5	—	5	50	10	—	6	—	16	—	11	—	20	—	11	—	28	—
Christos (bust)	6	—	8	—	12	50	8	—	21	—	14	—	28	—	15	—	32	—
Nicolae „	6	—	8	—	12	50	8	—	21	—	14	—	28	—	15	—	32	—
Bunavestire	5	50	6	—	12	—	7	50	16	—	13	—	24	—	13	—	30	—
Ion în pustie	5	—	6	—	10	—	6	—	16	—	10	—	21	—	13	—	28	—
Rosaliile	7	—	6	—	12	—	8	50	22	—	12	—	24	—	15	—	30	—
Sf. Petru	5	—	6	—	10	—	6	—	16	—	10	—	20	—	11	—	28	—
Mormêntul Domnului	—	—	—	—	—	—	15	—	27	—	18	—	36	—	21	—	42	—
Nascerea Sf. Maria	7	—	8	—	15	—	9	—	22	—	14	—	30	—	15	—	32	—
Inălţarea Sf. Cruci	6	50	8	—	14	—	8	50	22	—	14	—	30	—	15	—	32	—
Cei 40 Mucenici	7	—	9	—	15	—	10	—	23	—	15	—	30	—	16	—	36	—
Constantin şi Elena	6	—	6	50	12	—	7	—	18	—	12	—	22	—	12	50	30	—
Schimbarea la faţă	7	—	8	—	15	—	9	—	22	—	14	—	30	—	15	—	32	—
Faţa lui Iisus	5	—	6	—	10	—	6	50	16	—	10	50	20	—	11	—	28	—
Floriile	7	—	8	—	15	—	9	—	22	—	14	—	28	—	15	—	32	—
Fuga la Egipet	6	50	8	—	12	50	9	—	22	—	12	50	30	—	15	—	34	—

Au apărut:

Seminţe
din
Agrul lui Christos.

Cuvêntări bisericesci
de
Zacharia Boiu,
asesor consistorial, protopresbiter etc.

Cu binecuvêntare archieréscă.

Tom. I.: **cuvêntări la tóte Duminecile de peste an.**
„ II.: „ „ „ **prasnicele şi sĕrbătorile, precum şi la casuale bisericesci.**
„ III.: **cuvêntări la îmmormêntări, parastase etc.,** 360 pagine.

Preţul fiecărui tom 3 coróne şi porto postal.

Se află de vênḑare la **autorul** şi la
Tipografia şi librăria Archidiecesană
Sibiiu.

„Dotaţiunea Clerului“.

(Avis preoţimei nóstre.)

Este sciut, că **articlul de lege XIV. din 1898** ***despre întregirea venitelor parochiale,*** întră în valóre cu 1 Ianuariu n. 1899. Corporaţiunea nóstră supremă bisericéscă, măritul congres naţional-bisericesc, s'a pronunţat deja pentru acceptarea sumelor de intregire, dacă înaltul guvern al ţerei le va pune la disposiţia consistoriilor eparchiale spre împărţire fără condiţiuni umiltóre pentru biserică şi clerul ei. Astfel — fiind timpul înaintat — Consistoriile eparchiale, întrucât nu au făcut deja, vor trebui sĕ facă paşii de lipsă pentru adunarea datelor privitóre la venitele sigure ale singuraticelor parochii, ca astfel sĕ se pótă judeca pe base de date temeinice. Ca sĕ se pótă purcede în chip corespunḑĕtor la umplerea datelor de lipsă şi sĕ se pótă înduce tóte fără eventuala păgubire a celor indreptăţiţi, este fără îndoială necesar, ca se çunóscă toţi parochii,

legea însaşi,

în tóte amĕnuntele ei. In scopul acesta a tradus dl Dr. *Elie Cristea* acest articlu de lege, pe care îl recomandăm în atenţiunea tuturor, pe cari îi privesce. Dar chiar şi după regularea generală a chestiunei de intregire legea acésta va fi pentru toţi oficialii bisericei de o permanentă necesitate, căci ḑilnic se va ivi trebuinţa de a o consulta. Traducerea a apărut în tipografia archidiecesană şi se póte procura cu preţul de 20 cr. + 3 cr. pentru porto, atât dela traducĕtor, cât şi dela librăria archidiecesană.

Multe disposiţiuni din lege se esplică şi lămuresc prin

Instrucţiunea

care de asemenea se află la librăria archidiecesană.

Iară pe lângă acestea aruncă o deosebită lumină asupra acestei chestiuni voluminósa broşură întitulată

„Dotaţiunea Clerului“
de *Ilie Dinurseni.*

apărută asemenea în tipografia archidiecesană. Costă 1 coróna.

Din acéstă instructivă broşură se va putea clerul nostru lumina asupra punctelor mai grave din amintita lege şi astfel în activitatea sa parochială va putea fi orientat şi va putea sci, cum are sĕ purcédă, ca sĕ rĕmâe şi pentru viitor acel factor independent în organismul bisericei şi neamului nostru, dela care toţi mai mult aştéptă desvoltarea şi promovarea intereselor nóstre de progres continuu.

Pentru a înlesni şi celor mai lipsiţi copii de şcólă procurarea de **cărţi didactice,** ne-am decis a *reduce preţurile* la următórele manuale:

Abcdar pentru şcólele pop. rom. de Z. Boiu, legat	dela fl.	—.24	la fl.	—.20
Aritmetica de V. Roman leg.			„ „	—.08
Carte de cetire I. de Z. Boiu, leg.	dela fl.	—.40	„ „	— 30
„ II. „ „ „ „	„ „	—.32	„ „	—.25
Elemente de geografie de Z. Boiu	„ „	—.30	„ „	—.15
Geografia de V. Roman			„ „	—.08
Istoria naturei şi fisica de Z. Boiu	dela fl.	—.30	„ „	—.15
„ patriotică de Z. Boiu	„ „	—.30	„ „	—.12

Librăria Tipografiei archidiecesane, Sibiiu.

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.**

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 39 Sibiiu, Joi 6/19 Aprile 1900. *Anul XLVIII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **străinătate** pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază

INSERŢIUNILE
Pentru odată 14 fil., — de dóuĕ ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond — **şi timbru de 60 fil.** pentru fie-care publicare.

Exposiţia din Paris.

Capitala Franciei, sau numindu-o cu numele, cu care ea e desmerdată, capitala lumei civilisate, Parisul, de 4 zile este în haine de sĕrbătóre.

Deschiderea exposiţiei universale a atras din nou atenţiunea lumei asupra Franciei, în special asupra Parisului, şi cine voeşte sĕ cunóscă progresele actuale ale spiritului omenesc la finea veacului al 19-lea, acela are sĕ cerceteze exposiţiunea actuală dela Paris şi va rĕmânea uimit de progresele prestate de lumea reală.

Ideii acesteia i-au dat expresiune ambii oratori oficiali, cari au representat Francia la deschiderea exposiţiunei. Presidentul republicei franceze, ministrul de comerciu, cari au rostit cuvêntările festive de deschidere, ambii au accentuat rolul curentului materialistic, rolul realismului, care predominéză la finea veacului al XIX.

Intrégă lumea civilisată este representată cu productele sale la acéstă exposiţiune, şi astăzi exposiţiunea din Paris e chemată a arĕta bogăţia ţerilor atât în ce priveşte lucrurile antice, relicuiile veacurilor trecute, cât şi ce priveşte progresele vécului nostru şi în cele ideale şi în cele reale.

E caracteristica timpului că azi predominéză curentul realistic în asemenea mĕsură, încât în vorbirile oficiale de deschidere idealismul abia a fost atins, numai ca decoraţiune dăm de el ici colea, pus ca flóre spre a împodobi maşinele, cari sunt preamărite, şi ridicate ca regine în activitatea seclului de azi.

Iscusinţa de azi a omului a prins fulgerul, şi l'a pus în serviciul lucrărilor omenesci. Cu fulger ne luminăm în întunerecul nopţei, cu fulgerul punem în mişcare maşinele în atelierele nóstre, puterea fulgerului o prindem la trăsură în loc de cai, şi cu ea împingem trenurile în depărtări fabulóse, cu ea ne lucrăm ţarinile nóstre.

Nu se póte nega, scopul principal urmărit de esposiţiune este de a arăta gradul înaintat al industriei şi al comerciului, din care sĕ póte deduce apoi bunăstarea materială a popórĕlor.

Şi acest scop s'a şi ajuns, întrucât azi popórăle sĕ preţuesc după gradul de industrie şi de comerciu, cari asigură bunăstarea materială.

Cu tóte acestea şi curentul ideal 'şi află espresiunea bine meritată la acéstă esposiţiune, căci ori cât de puternic este curentul realistic în véculnostru, el nu a putut isola pre cel ideal.

Vor admira ómenii minunile produse de mechanică, vor admira maşinele de tot soiul, cari azi suplinesc forţele din braţele omenimei, însĕ admirate vor fi şi productele minţei omeneşti, cari în idealism 'şi au adevĕratul lor isvor.

Ni aducem aminte — ca sĕ vorbim numai de statul nostru — ni aducem aminte cu câtă îngrijire s'a purces la noi, ca sĕ adune la un loc tóte lucrurile, cari dau dovadă despre gradul de cultură din statul nostru, numai pe terenul instrucţiunei poporale bună-óră cu câtă îngrijire s'au adunat din şcólele poporale caietele de desemn, cele de caligrafie, diferitele lucruri de mână, mai ales lucrurile din şcólele de fetiţe, spre a se arăta lumei gradul de cultură la diferitele popóră din statul nostru.

Scótem la ivélă la locul prim acéstă nisuinţă a cercurilor normative din statul nostru, căci gradul de cultură al popórălor din statul nostru va interesa mai mult lumea cea mare, şi mijlócele industriale de cari ele se folosesc în parte preponderantă.

Lucrurile antice fără îndoiélă 'şi au şi ele importanţa lor, şi varsă lumină asupra vieţei spirituale din veacurile trecute.

Fericite generaţiunile de azi, cari se pot provoca la părinţii trăiţi în timpuri pentru ei favorabile, privilegiate, în cari au putut crea, au putut aduna, au putut conserva obiecte de artă.

In locul trecutului pentru noi maşter privim în viitor, şi voim sĕ emulăm în cele bune, în cele ale culturei cu celelalte popóre culte din Europa.

Budgetul comun. N. P. J. aduce ştirea, că ministeriul de resbel la sfatul comun ministerial, ce a durat trei zile, a stăruit pe lângă pretensiuni nóuĕ în sumă de 40 milióne coróne. Neputêndu-se ajunge la înţelegere, a rĕmas sĕ se încerce stabilirea unui compromis pe cale scripturistică. Se crede, că aceste reclamări vor provoca şedinţe sgomotóse în delegaţiuni, de asemenea se svoneşte că vor aduce în discuţie tot acolo şi călĕtoria dela Berlin şi rĕsboiul din Africa.

Sinodul episcopesc sêrbesc. Prin ordinul Maiestăţii Sale s'a aprobat convocarea sinodului episcopesc al bisericei sêrbe pe ziua de 1 Maiu. După Kel. Ért., punctul prim din programul lucrărilor, referitor la resultatul învestigărei în causa invinuirilor ridicate contra episcopului de Verşeţ Zmejanovici, se va omite. Se crede, că în causa acésta va întreveni ministrul-preşedinte, anulându-se învestigarea condusă de deputatul dietal Iágics.

Revistă Bisericéscă

Judecata şi sentinţa de mórte, dată contra Domnului nostru Iisus Christos.

In anul al şeptesprezece lea al împĕrăţiei lui Tiberiu, în a 25-a zi a lunei lui Martie, în cetatea Ierusalimului, când erau Ana şi Caiafa archierei, se pronunţă prin Pilat din Pont, guvernatorul Galileei de jos, judecata asupra lui Iisus Nazarineanul ca sĕ se restignéscă pe cruce.

Iată sentenţa:

„Eu Pilat din Pont, domn stăpânitor prin Impĕrăţia Romanilor, în divanul cel mare al domniei judec, hotăresc şi osândesc la mórte pe cruce pe Iisus, ce se chiamă în popor Christos Nazarineanul şi de loc din Galileea: om rĕsvrătitor împotriva legei lui Moise şi a mare încuviinţatului Impĕrat al Romanilor Tiberiu; pentru acésta hotărĕsc şi comand ca sĕ fie mórtea lui pe cruce, însĕ cu piróne după obiceiul osândiţilor; pentru-că s'a adunat cu mulţime de ómeni bogaţi şi săraci şi n'a încetat a face turburări în tótă Iudeea, numindu-se pe sine fiiu al lui Dumnezeu şi împĕrat al lui Israil; ameninţând stricarea Ierusalimului şi a sfintei biserici, nevoind sĕ ştie de frica Cesarului; avênd încă curagiul a întra cu mulţime de popor în Ierusalim şi în sfânta biserică ca un împĕrat biruitor cu ramuri de finic. Comand întâiul sutaş Corneliu Chirineul sĕ-l trécă în public, prin oraşul Ierusalimului, legat, biciuit şi îmbrăcat în porfiră, încununat cu cunună de spini, ducêndu-şi singur crucea sa pe umeri, ca sĕ fie exemplu tuturor făcĕtorilor de rele.

Ordon asemenea sĕ'l trécă dimpreună cu doi tâlhari ucigaşi şi sĕ'l ducă tot prin public până la muntele făcătorilor de rele numit Calvaria. Drept aceea trupul lui sĕ fie rĕstignit pe cruce între doi tâlhari şi omorît în privirea tuturor; iar deasupra crucii sĕ se pue inscripţia scrisă în trei limbi: Elineşte, Latineşte şi Evreeşte; şi anume în limba Elenă: „Isus Nazarios Vasilefs Iudion“; în limba Latină: „Isus Nazareus Rex Iudeorum“; iar în Evreeşte: „Giesona Nozori Melex Geluitim“. Şi ordonăm ca nimeni din ori ce tréptă ar fi sĕ nu cuteze a opri acéstă hotărîre de mine dată şi terminată cu tótă buna cuviinţă după legile Impărăţiei Romane. Martori la acéstă hotărêre a nóstră a fost: Rabam, Benearsol, Simeon Barban, Luchie, Sextilie, Maximilie, Iuda şi Setam“.

Acéstă sentinţă s'a gravat într'o tablă de metal pe care în partea din dos sta scris aceste: „Asemenea tablă s'a trimis la tótă stirpea“.

Tabla acésta s'a aflat la anul 1828 în cetatea Aquilea în Neapole săpênd spre a căuta anticităţi Romane, dar numai mai têrziu s'a cunoscut de un

FOIŢA

Critică socială.

Patriotismul nostru.

(Incheiere)

După cum am denaturat şi compromis ştiinţa dintr'un patriotism strîmt, tot aşa am făcut cu literatura şi arta. Am fost un moment atât de orbiţi, în cât nu ne mai dam sémă de valórea puterilor nóstre. Totul era exagerat şi hiperbolele se îngrămădiau peste hiperbole. Nimic nu ne mai lipsea. In câţi-va ani de activitate intelectuală li se părea unora că ajunsesem culmele cele mai înalte, acolo unde alte popóre nu se înălţase de cât după vécuri de muncă continuă. Une-ori chiar calităţile nóstre erau atât de mult lăudate în cât se dedeau ca pildă streinilor şi exagerările mergeau atât de departe în cât se spunea că dela noi a pornit semnalul mişcărilor mari şi că după noi au urmat alţii, imitêndu-ne şi recunoscêndu-ne superioritatea. Scriitorii noştri erau ridicaţi în slava cerului şi puşi mai pre sus de cei francezi şi germani. Architecţii cărora le datorim câte-va monumente mai însemnate, erau asemănaţi cu cei mai mari artişti ai Italiei. Mai rămênea póte sĕ spunem că Renaşterea pornise de la noi, şi lucrul n'ar fi părut de loc straniu într'un timp când se putea crede că revoluţiunea franceză a fost o urmare a revoluţiunei lui Horia şi că noi am dat lecţii de patriotism lui Cavour, Garibaldi şi Bismarck. Astfel ne vedeam de odată înălţaţi în fruntea „ginţilor latine“ şi ridicaţi la rangul de preceptori ai omenirei. Nu mai aveam de cât sĕ dormim liniştiţi pe laurii care ni se dau cu atâta profusiune şi sĕ privim cu mândrie la trecutul nostru, atât de bogat în tóte, plin de fapte strălucite şi demn de invidiat.

In modul acesta se căuta sĕ se înalţe patriotismul nostru. Dar o asemenea şcólă era tot atât de primejdiósă ca şi aceia care se încerca sĕ reducă aprópe la zero meritele ómenilor noştri. Nimic nu arată mai bine lipsa de orientare la un popor ca uşurinţa cu care se trece de la un extrem la altul, exagerându-se în plus de o parte şi în minus de alta. Era greşită tendinţa de a ne mări valórea nóstră pentru ca sĕ ne închipuim că putem rivalisa cu alţii mai înaintaţi ca noi şi cu un trecut mai vechiu de cât al nostru. Dar nu mai puţin condamnabilă era mania de a ne contesta puţinul pe care-l aveam. Intre aceste dóuă şcóle de care ne-am lăsat sĕ fim prea mult conduşi, rămânea calea intermediară a apreţierilor mai cumpătate şi mai obiective. Se pare însĕ că nici acum n'am ajuns sĕ înţelegem bine acest lucru şi tot mai întâlnim ómeni cari se lasă sĕ fie atraşi când de un extrem când de altul. Sunt mulţi şi astăzi cari cred că un patriot adevĕrat trebue sĕ pună în evidenţă numai calităţile bune ale poporului sĕu şi sĕ le exagereze. De sigur că asemenea tendinţe trebue reprobate. Dar sĕ nu mergem până acolo încât sĕ credem că chiar unde găsim părţi slabe este mai bine sĕ trecem peste ele şi sĕ nu atragem atenţia asupra lor. Cu deosebire tinerii sunt învinuiţi de lipsă de patriotism când vin se descopere unele rele de care suferim şi sĕ pună la îndoélă ceea ce alţii au găsit bun şi au lăudat fără reserve. Imediat li-se atribue intenţii rău voitóre şi sunt acusaţi că lovesc în prestigiul ţărei şi caută sĕ ne injoséscă în ochii altora. Dar învinuirea e nedréptă. Cine înţelege într'adevĕr patriotismul şi sufere când vede neajunsurile ţărei nu se póte sĕ stea rece dinaintea lor, sĕ le lase în umbră, sĕ nu atragă privirile asupra lor şi sĕ nu se gândéscă la mijlócele de îndreptare. Numai patrioţii prefăcuţi nu-şi ridică glasul pentru ca sĕ deschidă ochii altora asupra slăbiciunilor de care sufere ţara. Ei sunt mulţumiţi dacă îşi pot satisface micile lor interese personale şi tac cât timp îşi pot urma în linişte tactica lor de oportunişti. Pentru ce i-ar durea sufletul de nenorocirile care ne ameninţă când ei trăiesc în pace şi se simt bine? Cine vede însĕ mai departe şi se ridică mai presus de egoismul acestor din urmă, nu póte sĕ privéscă indiferent la ceea-ce se petrece împrejurul lui. Şi de ce i s'ar arunca epitetul de detractor al ţărei în faţa strĕinilor, când aceştia pot singuri vedea ceea-ce simte el şi când noi înşişi le dăm ocasie sĕ constate ceea-ce alţii ar voi sĕ ascundă? In câte rînduri nu ne-am dat noi singuri în spectacol streinilor şi de câte ori nu le-am oferit prilejul sĕ-şi facă o idee rea despre noi! Ştim de ce reputaţie frumósă se bucură Românii în unele oraşe din apus şi cum ne prezentăm de multe-ori dinaintea lor — probă cele spuse mai sus asupra participărei nóstre la congresul dela Roma. Ar fi mai patriotic sĕ lăsăm nerelevate asemenea lucruri şi sĕ nu înfierăm deprinderile rele pe care le dăm în vileag de atâtea ori?..... Ce concepţie fruom de specialitate că este sentinţa de mórte a Mêntuitorului Iisus.

Acéstă tablă s'a păstrat într'un sicriu de eben în Mânăstirea Cartasenilor aprópe de Neapol, care sicriu acuma se află în capela din Caserta.

Despre autenticitatea ei nu póte fi nici o îndoială, pentru că cele-ce sunt scrise pe tablă sĕ asémână cu cele din Sânta Evangelie.

„Lumina“

Tractul Geoagiu.

— Sinod protopresbiteral —

(Urmare şi fine).

Suma de 10 fl. este fórte neînsemnată faţă cu dreptul ce şi-l câştigă preotul la acest fond décă s'ar face membru. Şi chiar şi décă nu ar avea lipsă de beneficiul fondului, numai pentru susţinerea instituţiunei ar fi destul îndemn ca preoţii se plătéscă cei 10 fl. Durere însĕ că şi cu încassarea acestor sume se vor întâmpina greutăţi, căci preoţii noştri nu se însufleţesc de aşa ceva.

I. Ioanoviciu în petiţiunea sa a cerut sĕ i se relacseze datoria ce o are la fond în contul sumelor depusĕ de dênsul la acel fond cari dau mai mult ca de 2 ori cât face datoria lui.

Sinodul nu ia acordat cererea, deşi a fost sprijinită din partea unor vorbitori, ci i-a votat un ajutor de 50 fl. ca merit de membru fundator.

După ştergerea şedulelor de cununiă sinodul nostru a votat protopresbiterului 600 fl. plată anuală, repartaţi pe comune câte 15, 10 şi 5 fl. Ven. Consistoriu aducênd la cunoscinţă salarisarea protopresbiterilor din sidocsie cu câte 500 fl. nu a aprobat acest conclus.

Sinodul nostru din anul acesta aflând suma de 500 fl. nesuficientă pentru protopresbiter, a ridicat taxa bilanţului în comunele matre la 6 fl. şi în filii la 4 fl.

Obiectul desfiinţării respective arondării tractului încă a dat ansă la o discuţiune animată.

In sinodul estraordinar ce s-a ţinut în 10 Octombre 1899 s'a fost decis desfiinţarea tractului şi împărţirea comunelor la alte tracte vecine. Ven. Consistoriu n'a aprobat acest conclus ci a ordonat arondarea lui. In obiectul acesta vorbesc:

P. Gahor, zice că a fost greşit acest conclus pentru că prin acésta s'ar slăbi statul preoţesc căci cu cât am avea mai mulţi membrii în fruntea bisericei cu atât ar fi mai tare biserica.

Prin reducerea numĕrului protopresbiterilor în loc de a ne concentra puterile contra periculelor din afară, lăsăm sarcina pe umerii altuia. Precum un notar se susţine prin 4 comune, nu e lucru greu a susţinea şi pe un protopop prin mai multe comune.

Deci cu venitul din parochia protopresbiterală şi cu 500 fl. din sidoxiă s'ar putea susţinea un protopresbiter.

Apoi în apropierea nóstră avem un mare iesuit, care vênéză sufletele. Propune deci susţinerea tractului cu sediul în Sĕcărâmb.

G. Guga pledéză pentru susţinerea şi arondarea tractului dar propune ca sediul se fie în Geoagiu.

P. Piso combate propunerea lui Guga, susţine tractul şi propune ca sediul sĕ fie în Hondol.

Sinodul decide susţinerea tractului cu sediul în Sĕcărămb.

Cu privire la arondarea tractului A. Oprea declară că sinodul prot. nu este competent a decide cari comune la ce tracte sĕ se încorporeze. In privinţa acésta sĕ se céră învoirea sinódelor parochiale.

A. Vlad arată cât de cu greu şi cât de târziu se póte efeptui aşa ceva prin sinódele parochiale şi propune ca arondarea sĕ se facă aici în sinodul present, în care este representat întreg tractul, prin ceea-ce sĕ dă mână de ajutor Consistoriului la arondarea acestui tract.

Se primeşte propunerea lui Vlad şi se decide a se lua din comunele acestui tract şi a se încorpora:

a) La tractul Devei: Căenelul de jos, Chişcădaga, Buruene, Fizeş-Barbura, Fornadia, Nevoeş Sălişttióra-Stoenésa, Şoimuşulmureşan, Suligete şi Uroiu.

b) La tractul Orăştiei: Băcăinţ, Bobĕlna, Bulbuc-Curpeni, Ceru-Băcăinţ, Folt, Homorod, Rapoltul-mare şi mic, şi Valea mare.

c) La tractul Zarandului: Dealu mare-Gruelaciu şi Vălişóra.

Celelalte comune remân la tractul Geógiului.

Arondarea acésta întră în viaţă numai după devenirea în vacanţă a tractului.

Comisiunea însărcinată cu examinarea raţiociniului fondului raportéză, că a aflat raţiociniul şi cassa în ordine, observă însĕ că unii debitori figuréză cu interese restante, pe cari epitropia le-a negles.

Sinodul impune epitropiei nou alegênde a împrocesua pe acei debitori cari nu plătesc interesele regulat şi 10°/ din capital în tot anul.

In fine s'a ales comitetul şi epitropia ppresbiterală pe un nou period de 3 ani.

Notarul.

Desvoltarea tarifului de zone.

Ministrul de comerciu Alexandru *Hegedüs* a avisat direcţia căilor ferate ca sĕ prelucre tariful de zone astfeliu, ca taxele pentru distanţele mijlocii (zona 1—13) *sĕ fie reduse cu 20%*, atât la trenurile personale, cât şi la accelerate.

In expunerea de motive a necesităţii acestei reforme de mare importanţă, se spune că pe când în distanţele vecine şi mari, în urma reducerei în termin mediu de 50% a taxelor, s'au urcat venitele cu mai mult de 100%, pe atunci în distanţele mijlocii dela 25—225 klm. comunicaţiunea n'a fost aşa vie şi venitele s'au urcat în mĕsură mai puţin însemnată.

Deóre-ce însĕ preţurile reduse cu aceste 20% nu se pot aplica neschimbate, pentru distanţe mai mari de 1000 klm. şi în scopul ajungerei unei transiţii corecte, taxarea se va prelungi cu 6 zone nóuĕ, dintre cari primele 5 s'au stabilit fie-care cu o lungime de 25 klm., ear a 6-a zonă (adecă a 19-a) cu o lungime de 50 klm.

In primele 3 zone ale celor 6 zone nóuĕ, reducerea scade astfel, că preţurile maximale de astăzi ajunse cu 225 klm. (zona 14), se vor ajunge numai la 325 klm., aşadar taxele vor fi reduse în general până la distanţa care cuprinde cea mai mare parte a călătoriilor.

In cele 3 zone nóuĕ următóre, aşadar pe distanţe mari, taxele *se urcă încâtva, faţă de taxele maximale de azi, numai cu 1—2 fl.* şi acestea rĕmân apoi şi pe distanţe mai mari decât 400 klm. neschimbate.

Urcarea acésta neînsemnată a preţurilor va fi compensată însĕ prin aceea, că cu bilete pe 20 zone se va puté odată întrerupe călĕtoria, şi se va putea călĕtori şi pe distanţe cari reclamă mai mult de 24 de óre.

Se vor schimba totodată şi *taxele de bagagiu* şi anume se vor susţinea cele 7 zone şi greutatea minimală de 50 klgr., dar se va fixa tot după câte 10 klgr. taxă şi se va lua de basă a taxării greutatea mai multor bucăţi — la olaltă.

*

Proiectul acesta e pus în prospect a se întroduce cu 1 Iuliu a. c.

Din România

(*Pĕrechea regală română la Abbazia*). Foile din Budapesta anunţă, că astăzi sosesc Suveranii români împreună cu moştenitoriul de tron la Fiume, unde i va primi guvernorul Szapáry, carele îi va însoţi până la Abbazia.

*

(*Aniversarea morţii lui Lascar Catargiu.*) Duminecă la 9 óre diminéţa s'a celebrat un *parastas* pentru repausul sufletului marelui patriot Lascar Catargiu în biserica Sf. Nicolae-Tabacu din Bucuresci. Serviciul religios a fost oficiat de vicarul metropoliei, archiereul Nifon. La parastas au asistat afară de membrii familiei toţi membrii marcanţi ai partidului conservator, membrii corpurilor legiuitóre, representanţii presei şi numĕróse delegaţiuni sosite din provincie. După serviciul religios s'a format cortegiul de pelerinagiu la mormênt.

La órele 12½ cortegiul ajunse la Bellu. Pe alea principală erau înşirate mese lungi şi pe-o parte şi pe alta, pentru pomana la 800 sĕraci. După-ce S. S. archiereul Nifon făcu la mormânt rugăciunile, ministru-preşedinte Cantacuzino a rostit o scurtă cuvêntare, în care dete espresiune recunoscinţii României pentru serviciile aduse de fruntaşul bărbat de stat Catargiu.

M. S. Regele a depus prin delegaţi o superbă corónă de flori cu inscripţia: „Regele lui Lascar Catargiu“.

*

(*Inchiderea sesiunei parlamentare.*) Prin mesagiul regal cetit în şedinţa din 3 l. c. a fost declarată de închisă sesiunea actuală a corpurilor legiuitóre.

Revistă externă

In favorul păcii.

In *München* s'a constituit un comitet central cu scopul de a sprijini o mişcare pentru încetarea rĕsboiului din Africa-de-sud. Comitetul a dat o declaraţiune provĕzută cu 70.000 de subscrieri, doctori, literaţi, profesori universitari, publicişti etc., trimiţêndu-o guvernelor, preşedinţilor de parlamente şi membrilor „uniunii interparlamentare“. Declaraţiunea pentru a se pune capĕt rĕsboiului n Africa-sudică e următórea:

„Opiniunea publică a lumei civilisate întregi este unanimă în a condamna rĕsboiul care bântue actualmente în Africa-de-Sud.

„Sentimentele de justiţie şi de umanitate protestă contra continuărei acestei lupte. Interesele materiale ale naţiunilor neutre sufer din causa ei din ce în ce mai mult. Pentru interesele germane în Africa, de asemenea este de dorit ca pacea sĕ fie încheiată cât mai curênd, ca statele bure şi engleze sĕ existe independente unele lângă altele şi că Africa-de-sud sĕ nu trécă întrégă sub dominaţiunea unei singure puteri.

„Incheierea păcii póte sĕ se facă în condiţiuni, cari sĕ nu atingă nici independenţa, nici interesele legitime, nici onórea puterilor beligerante.

„Prin urmare, noi subsemnaţii, spriginim în modul cel mai formal mişcarea, care chiar şi în Anglia se sileşte a face sĕ se termine rĕsboiul.

„Mai amintim că Burii au arătat mereu dorinţa lor de a face pacea cu condiţiuni acceptabile.

„Ne adresăm mai ales la puterile neutre conjurîndu-le să profite de primul moment favorabil ca să ofere mijlocirea lor, ca sĕ se ajungă la încetarea ostilităţilor; sĕ se observe că articolul 3 din convenţiunea asupra arbitragiului de la conferenţa de la Haaga, recunóşte expres acest principiu, că oferirea unei intervenţiuni, chiar în timpul ostilităţilor, nu póte fi privită ca un act puţin amical.

„Noi nu cerem nici guvernului nostru, nici unui altui ori-care, ca sĕ se ofere singur ca mediator: dar sprijinim în modul cel mai călduros nişte atari intenţiuni, întru cât ele ar exista din partea unuia din statele neutre şi considerăm ca o datorie comună pentru tóte ţările neutre de a sprijini o mediaţiune de aşa gen, ca să prepare beligeranţilor calea păcei“.

NOUTĂŢI

Convocarea sinodului eparchial din Caransebeş. Prin literele dto. 1 Aprile a. c. P. S. Sa episcopul *Nicolau Popea* a convocat sinodul diecesei Caransebeşului în sesiune ordinară pe 16 Aprile căl. v.

*

Promovare. Dl Ignatie *Pap*, referent consistorial în Arad a fost tuns în 1 l. c.

---

mósă a patriotismului şi cât am ajunge de departe dacă am continua pe acéstă cale, crezêndu-ne poporul cel mai cuminte şi închipuindu-ne cà în ţara nóstră s'au adăpostit tóte virtuţile şi nu ne mai rămâne nimic de îndreptat!

Sĕ nu învinuim prin urmare de cât pe aceia cari au înţeles rău patriotismul dacă astăzi cei mai mulţi ascultă cu răceală acest cuvênt sau îl persifléză. Au fost de ajuns câţi-va ani şi o şcólă de ómeni copilăroşi şi nedisciplinaţi, dar utilitarişti şi speculanţi, pentru ca sĕ coborîm şi acest sentiment din lumea mai senină unde-l ridicase alţii, banalisêndu-l şi reducêndu-l la rolul de o unéltă utilă unui egoist fără scrupule.

Un sentiment este ceva delicat pe care trebue sĕ'l cultivăm cu îngrijire, dacă nu voim sĕ-l discredităm. Este o flóre plăpêndă care nu póte trăi ori-unde şi pe tóte cărările. In mânile unui nepriceput ea sufere şi se stinge. Farmecul ei dispare pentru acela care face din ea o speculă şi o ia drept un articol de vênzare. Pentru un asemenea om ea nu se deosebeşte întru nimic de o flóre artificială, cât timp şi una şi alta pot sĕ-i aducă acelaş câştig. Şi sórtea acésta a avut-o de multe-ori iubirea când ea a fost cântată de ómeni seci la inimă, emfatici şi cari-şi vindeau talentul lor pentru ca sĕ delecteze pe alţii. Ea a devenit atunci un sentiment artificial şi obositor. Acelaşi lucru s'a întêmplat la noi cu patriotismul. Din atmosfera nesănĕtósă în care l'am lăsat sĕ plutéscă şi din mânile unor ómeni stîngaci séu cu apucături negustoreşti el a eşit slăbit şi şi-a perdut tot farmecul. Pentru cine cunóşte sufletul omenesc, este o mare artă sĕ ştie ce este un sentiment şi cum trebue alimentat. Este aşa de greu sĕ-'i păstrezi gingăşia lui, şi aşa de uşor sĕ l alterezi! Şi mai ales la noi unde din lucrurile cele mai frumóse facem o meschină caricatură......

Dacă astfel a ajuns patriotismul nostru, ne rămâne sĕ vedem ce suntem datori sĕ facem şi ce trebue să cerem dela aceia cari ţin sĕ lucreze pentru ţară şi sĕ arete că o iubesc.

Timpul fraselor deşarte trebue sĕ se sfârşéscă odată. Ni se cere trebue mai multă lumină şi seriositate. Este datoria fie-căruia din noi sĕ desvoltăm cultul pentru adevĕr, iubirea pentru tot ce este sănătos şi cinstit, şi sĕ propagăm dispreţul pentru formele góle şi cuvintele înşelătóre. Astăzi mai mult ca ori-şi-când ni se impune sé ne pătrundem de ideia că numai munca pornită din dorul de a face ceva şi nu din tendinţa de a ajunge undeva, póte sĕ ne înalţe şi sĕ ridice ţara. Numai astfel vom ajunge sĕ avem individualităţi conştiente de sine şi folositóre altora. Implinirea datoriei în cercul de activitate al fie-căruia, fără sgomot şi reclamă, este condiţiunea cea dintâi pentru ridicarea nivelului moral al compatrioţilor şi temelia pe care trebue sĕ se razime o ţară care-şi cere dreptul la viaţă alături cu altele. Când de la cel mai mic până la cel mai mare se ştie rolul desemnat tuturor, viéţa nu mai este un contract trecător de speculă, şi fie-care simte că trăeşte pentru ca sĕ ajute cu puterile lui, ori cât de modeste, la progresul némului sĕu. Un împărţitor de scrisori care-şi îndeplineşte în conştiinţă datoria este mai bun patriot de cât un deputat care vorbeşte mereu, dar fără rost, şi invocă în tóte ocasiunile cuvintele pompóse de iubire de ţară, naţionalism etc.

Şi în special nóuă care ne ocupăm cu ştiinţa, ne incumbă datoria de a arăta că este un alt mod, mai cuminte, de a înţelege patriotismul. O ţară în care ştiinţa n'a prins rădăcini mai adênci nu póte avea azi pretenţia sĕ-şi spună şi ea cuvêntul în unele momente, sĕ aspire la o viéţă mai lungă sau sĕ se mângăe cel puţin cu ideea că dacă va muri va lăsa o urmă luminósă şi a murit cu cinste. De aceea ori-cine contribue la înaintarea ştiinţelor în ţara lui face operă de patriot, şi deşi în ochii altora ar putea părea un savant egoist şi rece, lumea care pricepe ceva mai mult, va şti sĕ apreţieze partea lui de muncă şi meritul pe care'l are la înălţarea patriei lui. Un asemenea patriotism este mai nobil şi mai larg, pentru că el ne deschide orizonuri mai vaste şi ne îndémnă sĕ muncim nu numai pentru ţara nóstră, ci pentru toţi aceia cari cultivă ştiinţa de la un capăt până la celalalt al lumei.

Sĕ nu ne îngrijim deci, noi tinerii, dacă adoratorii frasei ne vor califica de cosmopoliţi indiferenţi. Sĕ urmăm cu încredere pilda bătrânilor cari au muncit în linişte, cu mintea senină şi inima curată. Dacă nu astăzi, cel puţin mâne se vor găsi alţii cari vor vedea mai bine cum am înţeles noi sĕ ne împlinim datoria şi sĕ iubim ţara.

„Noua revistă română“ *Ovid Densuşianu.*

de monach în mânăstirea Hodoş-Bodrog, primind numele Ioan, ear în 2 Aprilie a fost chirotesit de P. S. Sa episcopul Iosif *Goldiş*, întru protosincel.

*

Invenţia unui inginer român. Precum spune „*Epoca*“ Dl Albert Costrişanu, inginer electrician, întors de curând din Germania, unde a făcut distinse studii electrotechnice la şcóla superióră din Charlottenburg, a făcut o descoperire menită sĕ aducă serviţii nepreţuite omenirei. Prin acéstă descoperire se învinge una din infirmităţile cele mai crude şi tot deodată cele mai dese ale omului: *surzenia*.

Genialul inventator a compus din un amestec de metale electrice un mic aparat identic cu aparatul auditiv normal al omului, care îndeplineşte cu succes desăvêrşit funcţiunea simţului auzitiv, punând în contact nervul auzului cu un timpan făcut din acele metale electrophyle.

Aparatul se adaptézĕ uşor în conductul auditiv extern al surdului, devine invizibil şi persóna infirmă 'şi recapătă auzul în chipul cel mai clar, de multe ori mai clar şi mai fin de cât în starea normală.

Fericitul descoperitor a întrunit în sala conservatorului din Iaşi, mai mulţi ómeni de ştiinţă şi pe profesorii de muzică, care au constatat, într'adevĕr, chiar la elevii cei mai mediocri, o perceptibilitate uşóră şi extraordinar de fină în aprecierea şi producerea acordurilor celor mai complicate.

*

Mórtea unui fruntaş bucovinean. Din Hliniţa (Bucovina) se anunţă, că Al. cavaler de Flondor, mare proprietar şi unul din fruntaşii partidului naţional român, a încetat din viaţă. Inmormêntarea s'a făcut Duminecă.

*

Excursiune şcolară. Marţi a sosit în Sibiiu o grupă de 10 profesori şi 30 studenţi dela seminarul din Küstendil (Bulgaria) sub conducerea directorului Ilija Grigoriew. Au visitat institutele vrednice de vĕzut din oraşul nostru, iar séra au plecat mai departe.

*

Tablouri române. Mai mulţi studenţi români de la Universitatea din Cernăuţi, constatând că din casele româneşti lipsesc aprópe cu desĕvîrşire tablouri române, au luat laudabila hotărâre să litografeze mai multe tablouri naţionale româneşti şi să le rĕspândească printre popor cu preţ scăzut.

Primul tablou ce s'a litografiat represintă pe Ştefan cel Mare şi costă pentru inteligenţă 15 cr. pentru popor 10 cr.

Aceste tablouri se pot procura dela „Pardini“ din Cernăuţi.

Au mai eşit de sub presă: Tabloul lui Stefan cel Bun, Marele Silvestru şi Baronul Eudoxiu Hormuzachi.

*

Necrolog. Cu inima frântă de durere anunţăm trecerea din viaţă a preaiubitului şi neuitatului nostru părinte, moş şi strămoş Moise *Magdu*, paroch şi asesor consistorial, rĕposat după lungi şi grele suferinţe Duminecă în 2/15 Aprilie a. c. în etate de 85 de ani. Rĕmăşiţele pământesci ale defunctului s'au înmormêntat după ritul gr. ort. în curtea bisericii din comuna Soimos Marţi în 4/17 Aprilie a. c. la 10 óre nainte de amiazi. Fie-i ţĕrîna uşóră şi memoria binecuvêntată! Dr. Dimitriu Magdu, Maria Magdu, măr. Vuculescu, Hersilia Magdu, măr. Sturza, ca fii, şi numeroşi nepoţi şi strănepoţi.

*

Examenele anuale şi clasificarea. Cercul din Budapesta al Asociaţiunei profesorale regnicolare a adus în cestia examenelor anuale şi a clasificării următórele hotăriri: 1. Modul de astăzi al examenelor e a se abandona cu totul 2. Anul şcolar se consiste din dóuĕ semestre; la cas de lipsă, părinţii şcolarilor leneşi sĕ fie încunosciinţaţi de mai multe-ori pe an. 3. Invĕţămêntul regulat, sĕ dureze până la 15 Iuniu. In fine s'a decis, sĕ provóce şi pe celelalte cercuri a se ocupa cu deslegarea acestor probleme şi dacă va succede a ajunge cumva la un acord, atunci se grăbéscă pe calea direcţiunei Asociaţiunei a remedia stările insuportabile.

*

Un nou sat românesc în delta Dunărei. Duminecă la 2 Aprilie s'a inaugurat satul românesc *Carmen Silva* în delta Dunărei din judeţul Tulcea. Acesta e al 4-lea sat românesc înfiinţat de la venirea d-lui Ión Neniţescu în capul judeţului Tulcea, în deltă, în afară de alte trei sate românesci înfiinţate înăuntrul judeţului.

Infiinţarea acestor sate românesci pe mai tótă întinderea graniţei are de scop întărirea elementului românesc în judeţul Tulcea.

*

Concert. Reuniunea română de cântări din Sas-Sebeş învită la *concertul* ce sĕ va ţinea Marţi în 24 Aprilie a. c. (a treia zi de Paşti) în sala cea mare a hotelului „la leul de aur“. Inceputul la $7\frac{1}{2}$ óre séra. După concert urméză dans. Preţul de întrare de persónă 1 cor.; galerie 50 fil. Oferte marinimóse sĕ primesc cu mulţumită şi se vor cuita pe cale publică.

Program: 1. Dansuri române pentru piano la 4 mâni de Chovan. 2. Ingerul a strigat, cor mixt de A. Flechtenmacher. 3. a) Ideal de G. Coşbuc. b) Fetele casnice cor ptru 4 voci femeeşti de Timoteiu Popovici. 4. a) Hora isvorului de G. Ventura. b) Mai am un singur dor de G. Teodosiu. Soluri de mezosopran cu acompaniament de piano. 5. Fóie verde pup de crin cor mixt de Tim. Popovici. 6. a) Himn de sĕrbare, cor mixt A. Podolean. *b*) Cimpoiul, fantasie română de J. Mureşan. 7. Ţiganul împĕrat de Th. Speranţă. 8. Lugojana cor mixt de J. Vidu.

*

Tinerimea română din Criş aranjéză Luni, a dóua zi de Paşti *petrecere declamatorică-teatrală* în şcóla română gr. or. Inceputul la 7 óre séra. Preţul de întrare: de persónă 80 fil. de familie 2 cor. ţeranii preţul jumĕtate. Suprasolviri se primesc cu mulţămită, şi se vor cuita pe cale ziaristică. Venitul curat este destinat fondului parochil înfiinţat.

Programa: 1. „Năsturel Globurescu“, dialog D. D. 2. „Beutura-'l sărĕceşte şi desonoréză pe om“, dialog între sătenii Vasilie şi nenea Dumitru 3. „Cine ce face lui îşi face“, comedie într'un act, predată de elevii de şcólă 4. „Idil la ţară“, comedie într'un act.

*

Duel între dame. Se anunţă din *Berlin* că fiica unui oficer austriac a sosit acolo zilele acestea înarmată cu un pumnal. Scopul călĕtoriei ei acolo a fost, sĕ dueleze cu o rivală a sa în amor, o pictoră vestită de frumósă în tot Berlinul. Duelul s'a petrecut între condiţiuni grele şi Berlineza s'a ales cu o rană grea la şold. Cu tóte astea, nespriginită de nimeni s'a urcat însĕşi în trăsură şi s'a depărtat de pe câmpul luptei.

*

Contesă mórtă de fóme. — Intr'o mansardă din o mahala a Parisului, a încetat din viaţă zilele trecute, din causa lipsei de hrană, contesa D'Allonville de Lanciers.

In veacul acesta, când ultimul muritor îşi póte potoli, cu un codru de pâne, fómea, în vécul acesta, în Paris i-a fost dat sĕ móră din causa fómei, o contesă!

Familia contesei de Lanciers avea pe vremuri mari moşii, pămênt întins, cât poţi vedea cu ochii, în Alsacia.

Dar, odată cu isbucnirea rĕsboiului franco-german, între alte familii nobile ce au sărăcit, fu şi aceea de Lanciers. Soţul dnei D'Allonville muri imediat după rĕsboiu, astfel că contesa rămăsese fără nici un sprijin.

Fără avere, fără rude, sărmana contesă fu redusă la a cerşetori o bucată de pâne pentru a'şi lungi o viaţă atât de nenorocită.

Locuind într'o mansardă sărăcăciósă, nefericita contesă îşi sfîrşi viaţa prin mórtea cea mai oribilă, prin tortura lipsei de hrană.

*

Museul ung. reg. de agricultură. Atragem atenţiunea cetitorilor nostri, sĕ nu pregete călătorind la Budapesta, a cerceta *museul ung. reg. de agricultură*, care oferă multe obiecte înteresante de vĕzut pentru ori-cine sĕ intereséză de vr'un ram al economiei de câmp.

In acest muzeu sunt expuse colecţiuni de animale folositóre şi stricăcióse, obiecte pentru cultura plantelor, horticultură, pentru producţia de póme, vierit, economia vitelor, galiţelor, albinelor, viermilor de mĕtase, modele de maşini şi instrumente, modele de sol şi gunoiu artificial, obiecte comemorative, modele de edificii, conspecte statistice etc. Museul se află în cercul VII, strada Kerepesi nr. 72 şi se póte visita gratuit, cu escepţiunea zilelor de Luni şi celor ce urméză după sĕrbători, în fiecare zi dela órele 9 a. m. până la 1 óră.

*

Necrolog. Subscrişii cu inima frântă de durere aducem la cunoştinţa tuturor rudenielor şi cunoscuţilor cumcă iubita şi neuitata nóstră mamă, sócră, bunică, soră şi mătuşă *Anastasia Datco n. Nicolau* vĕduvă de comisar financial suprem, şi-a dat nobilul sĕu suflet în mânile creatorului Luni la 16 Aprilie a. c. în al 81-lea an al etăţii şi al 26-lea an al vĕduviei, împărtăşită fiind cu sfintele taine ale muribunzilor.

Rĕmăşiţele pàmênteşti ale scumpei nóstre defuncte s'au aşezat spre odihnă eternă Mercuri în 18 Aprile în loc, după ceremonialul funebral al bisericei nóstre rĕsĕritene. Fie-i ţĕrîna uşóră şi memoria binecuvântată! Reghin la 17 Aprile 1900. Corneliu m. Marinoviciu ca fică, Eugen Marinoviciu ca ginere, Aureliu, Emiliu şi Mihail Marinoviciu ca nepoţi, vĕd. Ecatarina Marinoviciu n. Nicolau ca soră Maria m. Dr. Ceusianu ca nepótă Emilia, Charlotta şi Iuliu Datco ca copii vitregi şi Maria Datco ca noră.

Apel

către Poporul şi inteligenţa română din comitatul Hunedorii.

Din apelul şi statutele tipărite, reproduse de ziarele nóstre cu multă bunăvoinţă, ştim, că s'au făcut toţi paşii de lipsă pentru înfiinţarea unui aşezămênt de mare folos pentru poporul nostru din comitatele Alba-de-jos, Bistriţa, Braşov, Têrnave, Murĕş-Turda, Sibiiu, Turda-Arieş, Odorheiu, Arad, Caraş-Severin şi în deosebi comitatul nostru al **Hunedorii.**

E vorba de înfiinţarea: **„Transsylvaniei“**, *a primei fabrici ardelene pentru valorisare şi prelucrare de póme şi legume cu sediul în Deva.*

Scopul întreprinderii e: **a valorisa** — adecă **„a vinde şi folosí cu dobîndă — „tot soiul de póme, rĕmăşiţe dela póme „şi legume, atât în stare próspĕtă, pre- „cum se procură, cât şi în stare prelu- „crată, ca fabricate; a arangia eventuale „exposiţii şi a împărţi din venitul curat „producătorilor premii mai mari ori mai „mici, amĕsurate timpului şi împrejurărilor“.** (§. 3 din statute).

Uu nou şi bogat câmp de înavuţire proprie naţională ni sĕ deschide. Comerciul cu póme próspete şi uscate, cu fabricatele deosebite mai cunoscute sunt: vinul, vinarsul, cognacul, licherul ş. a. beuturi, lictarul, dulceţurile, pómele zăhărate ş. a.; tóte împreună fac un negoţ mare de **milióne**, cari până acum aduceau folóse mai vîrtos — *mijlocitorilor speculanţi.* Poporul muncitor, **producentul** de póme, s'alegea aprópe cu nimic.

In viitor altcum are sĕ fie: **poporul producent** sĕ aibă folosul potrivit cu sudórea lucrării sale, ear negoţul şi fabricele sĕ aibă chiemarea a da preţ, a da ajutor, ca rodul crud al ţĕranului sĕ-i aducă şi lui *venite* mai însemnate şi sigure.

Pómele le póte ţĕranul însuşi aduce şi vinde la loc sigur, oricând şi oricât de multe, de zece şi de o sută de ori cât are el azi. Ori le póte aduna cutare ţĕran, mic negustor ori preot destoinic: cu preţuri mai bune decât până acum. Fertul vinarsului, ferberea de lictar ş. a. le pot sĕvîrşi tot ai noştri, cu venite sigure. Fabrica apoi le va vinde în lumea mare. Poporul va învĕţa cum sĕ culégă pómele frumóse, cum sĕ le pacheteze bine, cari soiuri sunt scumpe; va afla un loc sigur şi cinstit de vînzare, unde ţĕranul e albina binelui propriu şi nu vaca de muls în mâna speculantului rafinat şi fără suflet.

E spre binele poporului nostru, ca sĕ sprijinéscă înfiinţarea acestei fabrici.

Indemnăm şi rugăm inteliginţa nóstră preoţéscă şi luméscă, învĕţătorii în deosebi, poporul mai cu dare de mână, ca sĕ subscrie cât sĕ póte de multe părţi fundamentale: 50 coróne partea.

Cólele de subscriere se află în fiecare comună la preoţii nostri, iar' în oraşe la tótă inteligenţa.

Sperăm, că şi Românii comitatelor amintite ne vor da mână de ajutor; pentru-că fabrica are caracter general şi sĕ extinde peste tóte părţile patriei noastre din apropiere.

Deva şi Orăştie, la 1/14 Aprilie 1900.

Orăştie:

Dr. Ioan Mihu, Dr. Aurel Muntean, Vasile Domşa, protopresbiter, Dr. Silviu Moldovan, Ioan Mihaiu, Iosif de Orbonaş;

Deva:

August A. Nicóră, George Nicóră, Loghin Ardelean şi Dionisie Ardelean.

Inştiinţare.

(*Pădureţi ieftini*).

Aducem prin acésta la cunoştinţa celor interesaţi, că aici, la *„Economia de instrucţie a comitatului Sibiiu“* s'au pus în vênzare mulţime de *pădureţi de altoit, meri şi peri*, bine înrădĕcinaţi şi frumoşi, de grosimea cerusei, cu preţ fórte scăzut, şi anume: *1000 bucăţi cu numai 10 cor.*

Doritorii se pot adresa, prin graiu viu sau în scris, la dl *Iuliu Schuster*, directorul amintitei „Economii de instrucţie“, piaţa tîrgului de vite în Sibiiu.

Sibiiu, 16 Aprilie n. 1900.

Comitetul central al „Reuniunei române de agricultură din comitatul Sibiiu“.

Dem. Comşa,
preşedinte

V. Tordăşian,
secretar

Mulţumită publică.

Şercăiţa, 12 Martie v. 1900.

Cu ocasiunea cetirei raţiociniilor bisericei nóstre gr.-or. din Şercăiţa protopresbiteratul Făgăraşului, din partea esmisului comisariu consist. din Sibiiu, dl Victor *Tordăşianu*, fiind adunat întreg poporul în biserică, ca sinod parochial, deschis prin Prea Onoratul Domn Iuliu *Dan*, protopresbiterul tractului, numitul domn comisariu prin o vorbire căldurósă atrage atenţiunea poporului şi a celor presenţi la tot ce e bun şi folositor, în special la dăruiri pentru înmulţirea averei bisericei la ori-ce ocasiune; îndémnă astfel poporul la contribuiri benevole, punêndu-se basă unui fond bisericesc.

Marinimoşii domni, cari au dat pildă şi cu fapta, contribuind cu următórele sume, sunt: P. O. D. protopr. I. Dan 10 cor., dl comisar consist. V. Tordăşianu 4 cor., dl comerciant Solomon Licht 10 cor., suma 24 coróne.

S'au insinuat că vor cinsti la fondul bisericei următorii, cu sume în bani şi bucate: N. Bărbat, paroch 1 hl. ovĕs, Dimitrie Bărbat, cap. 1 hl. ovĕs, George Bărbat, înv. pens. 5 cor., George Berlea, econ., Alexe Bărbat, primar, George Sdrăilă, cassar c., Cand. Ciocan, econ., George B. Oancea, econ., Bucur Şerbănuţă v.-prim., economii: George Codăia, Damaschin Debu, George Cucu, Lazar Idomir, George Idomir, Lazar O. Bărbat, Ioan G. Ittu, George Solomon, Ioan Şt. Şerbănuţă, Ioan Codăia, Coman Sdrăilă, G. Ludu, Dumitru Ciocan, I. B. Oancea, I. Drăgoiu, Beniamin Bărbat şi George B. Bărbat, câte 2 cor., Ioan P. Băţia, econ. 1 hl. cucuruz, Irimie Bărbat, tutor orf. 3 cor., N. P. Băţia, econ. 1 hl. ovĕs, George Ciocan, econ. 2 ferd. ovĕs, Nicolae Bărbat, înv. 3 cor., Leonte Dogariu 3 cor., Maria D. Bărbat, preotésă 1 cor., economii: George Popa 1 ferd. cucuruz, Vasile Popa 2 ferd. ovĕs, Naftanailă Băţia 1 ferd. ovĕs, Iosif. I. Băţia, Ioan G. Oancea, Petru Ciocan, George Urs, George G. Ciocan şi Miron Bebelea, câte 1 corónă. Suma 69 coróne, 4 hl. ovĕs, 1 hl. şi 1 ferd. cucuruz, cari au sĕ incurgă.

Pentru aceste fapte nobile vrednice de urmat şi de alţi credincioşi fii ai bisericei, epitropia bisericéscă şi pe calea acésta aduce cele mai călduróse mulţumiri P. O. D. protopresbiter *Iuliu Dan*, P. St. D. comisar consistorial *Victor Tordăşianu* — precum şi acelor domni, cari au contribuit pentru scopul edificării unei nóuĕ biserici.

Şercăiţa, în 12 Martie 1900.

Dimitrie Bărbat,
epitrop I.

George Sdrăilă,
epitrop II.

Haină—mătase de mirésă fl. 10.50

și mai sus! — 14 metri! — trimisă franco și vămuită! Mustre cu întórcerea postei; tot astfel și din „Mătase-Henneberg“ négră albă și colorată dela 45 cr. și până la fl. 14.65 pr. metru [5]2—7

G. Henneberg, fabricant de mătase (*lif. de curte ces. și reg.*) **Zürich.**

Mulțămită Publică.

Domnului **Franz Wilhelm,** farmacist în Neunkirchen, N.-Oesterr. inventatorul teei **antirheumatice și antiarthritice pentru curățirea sângelui.**

Curățitor de sânge contra podagrei și reumatismului.

Dacă pășesc aici în public, este pentru aceia, pentru-că mai întâiu țin de datorință a exprima Domnului Wilhelm farmacist în Neunkirchen cele mai sincere mulțumiri, pentru serviciile pe cari milea făcut thea dînsului pentru curățirea sângelui pe cât timp suferiam de reumatism, și ca și pe alții cari ar avea reumatism, ai face atenți la tea acésta escelentă.

Nu sunt în stare a descrie durerile chinuitóre, pe cari le-am suferit în membre în decurs de 3 completi ani cu fiecare schimbare a timpului, și de cari dureri nu m'au putut mântuii nici medicinele nici folosirea băilor sulfurice din Baden lângă Viena.

Nopți întregi mă tăvăleam prin pat, pofta de mâncare mi se micșora vĕzênd cu ochii, înfățișarea mi s'a tulburat și puterile corporale scăzură fórte.

După 4 sĕptămêni de întrebuințare a teei amintite, nu numai că am scăpat de tóte durerile, ci și starea mea corporală s'a înbunătățit, așa că și acum sunt bine după-ce de 6 sĕptĕmâni nu mai beau tea.

Sunt fórte convinsă, că ori și cine care în asemenea dureri și-ar lua refugiul la Domnul Franz Wilhelm, ca mine, îl va binecuvênta.

Cu distinsă stimă:

Baronesa Butschin-Streitfeld,
[8] 3—8 Soție de subcolonel

[52] 3—3

Concurs repețit

Pentru ocuparea postului de paroch din parochia Cârna, tractul Albei-Iulie, se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Venitele împreunate cu acest post dau suma de 440 fl. 30 cr. adecă 880 coróne 60 fileri cu prospect de a se îmbunătăți.

Informațiuni mai detaiate se pot lua dela comitetul parochial din Cârna și dela subscrisul oficiu protopresbiteral.

Petenții vor avé a-și subșterne suplicele de concurs, în terminul prefipt la subscrisul oficiu protopresbiteral, instruite conform normelor în vigóre.

Alba-Iulia, 20 Martie 1900.

Oficiul protopresbiteral gr.-ort. al tractului Albei-Iulie, în conțelegere cu comitetul parochial.

Florian Rusan,
adm. protopresb.

In *Tipografia archidiecesană* a apărut:

ACAFTISTUL
Preasântei
Născătóre de Dumneḑeu
și
alte rugăciuni
urmate de Sinaxariu pentru tot anul si Păschălie.

Un volum de 368 pagini 8°.

Prețul simplu legat	. . . fl.	—.85
jumĕtate pânză	. . „	1.05
în piele roșie	. . . „	1.25
Ediția fină în piele négră	. „	2.—
piele chagrin	„	2.60
în mătase	. „	3.85

Se află de vênḑare la

Librăria Tipografiei archidiecesane,
Sibiiu.

In ***Librăria Tipografiei Archidiecesane, Sibiiu*** se află spre vênḑare ***diferite icóne după cultul oriental*** precum:

Mărimea:	39/50 cm.		47/63 cm.		39/50 cm. și 47/63 cm.		55/68 cm.				58/79 cm.				63/100 cm.			
	simplu				fin		simplu		fin		simplu		fin		simplu		fin	
	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.
Sf. Nicolae	5	—	6	—	10	50	6	50	16	—	10	25	20	—	11	—	28	—
Sf. George, călare	6	—	6	60	11	50	7	50	18	—	11	50	22	—	12	—	30	—
Sf. Dumitru	5	—	6	—	10	50	6	50	16	—	10	25	20	—	11	—	28	—
Botezul Domnului	6	—	6	60	11	25	7	50	18	—	11	50	22	—	12	—	28	—
Sf. Treime	6	50	7	—	12	—	7	50	18	50	11	50	22	—	13	—	30	—
Archangelul Mihail	5	—	6	—	10	50	6	50	16	—	10	25	20	—	11	—	28	—
Christos pe cruce cu fig.	7	—	7	50	12	—	8	—	18	50	12	—	23	—	13	50	32	—
Maica Domnului	6	—	6	60	11	50	7	50	18	—	11	50	22	—	12	—	30	—
Ilie în carul de foc	6	50	7	50	13	—	8	—	20	—	12	—	23	—	14	—	33	—
Inălțarea Domnului	7	—	7	50	14	—	9	—	22	—	14	—	28	—	15	—	36	—
Nascerea Domnului	6	—	7	50	14	—	9	—	22	—	14	—	28	—	15	—	36	—
Petru și Pavel	6	—	7	—	11	—	7	—	17	—	11	—	21	—	12	—	30	—
Adormirea Maicii Domnului	7	—	8	—	14	—	9	—	22	—	14	—	28	—	15	—	36	—
Sculare lui Lazar	6	—	7	—	11	—	7	50	21	—	14	—	28	—	15	—	32	—
Simion	5	—	6	—	10	—	6	—	16	—	11	—	20	—	11	—	28	—
Ilie	5	—	6	—	10	—	6	—	16	—	11	—	20	—	11	—	28	—
Archangelul Gavril	5	—	6	—	10	—	6	—	16	—	11	—	20	—	11	—	28	—
Invierea lui Christos	6	50	7	—	14	—	8	—	21	—	13	—	28	—	15	—	32	—
Sf. George (pe jos)	5	—	5	50	10	—	6	—	16	—	11	—	20	—	11	—	28	—
Christos (**bust**)	6	—	8	—	12	50	8	—	21	—	14	—	28	—	15	—	32	—
Nicolae „	6	—	8	—	12	50	8	—	21	—	14	—	28	—	15	—	32	—
Bunavestire	5	50	6	—	12	—	7	50	16	—	13	—	24	—	13	—	30	—
Ion în pustie	5	—	6	—	10	—	6	—	16	—	10	—	21	—	13	—	28	—
Rosaliile	7	—	6	—	12	—	8	50	22	—	12	—	24	—	15	—	30	—
Sf. Petru	5	—	6	—	10	—	6	—	16	—	10	—	20	—	11	—	28	—
Mormêntul Domnului	—	—	—	—	—	—	15	—	27	—	18	—	36	—	21	—	42	—
Nascerea Sf. Maria	7	—	8	—	15	—	9	—	22	—	14	—	30	—	15	—	32	—
Inălțarea Sf. Cruci	6	50	8	—	14	—	8	50	22	—	14	—	30	—	15	—	32	—
Cei 40 Mucenici	7	—	9	—	15	—	10	—	23	—	15	—	30	—	16	—	36	—
Constantin și Elena	6	—	6	50	12	—	7	—	18	—	12	—	22	—	12	50	30	—
Schimbarea la față	7	—	8	—	15	—	9	—	22	—	14	—	30	—	15	—	32	—
Fața lui Iisus	5	—	6	—	10	—	6	50	16	—	10	50	20	—	11	—	28	—
Floriile	7	—	8	—	15	—	9	-	22	—	14	—	28	—	15	—	32	—
Fuga la Egipet	6	50	8	—	12	50	9	—	22	-	12	50	30	—	15	—	34	—

Au apărut:

Seminṭe
din
Agrul lui Christos.

Cuvêntări bisericesci
de
Zacharia Boiu,
asesor consistorial, protopresbiter etc.

Cu binecuvêntare archieréscă.

Tom. I.: **cuvêntări la tóte Duminecile de peste an.**
„ II.: „ „ „ **prasnicele și sĕrbătorile, precum și la casuale bisericesci.**
„ III.: **cuvêntări la îmmormêntări, parastase etc.,** 360 pagine.

Prețul fiecărui tom 3 coróne și porto postal.

Se află de vênḑare la **autorul** și la

Tipografia și librăria Archidiecesană
Sibiiu.

„Dotațiunea Clerului“.

(Avis preoțimei nóstre.)

Este sciut, că **articlul de lege XIV. din 1898** ***despre întregirea venitelor parochiale,*** intră în valóre cu 1 Ianuariu n. 1899. Corporațiunea nóstră supremă bisericéscă, măritul congres național-bisericesc, s'a pronunțat deja pentru acceptarea sumelor de intregire, dacă înaltul guvern al țerei le va pune la disposiția consistoriilor eparchiale spre împărțire fără condițiuni umiltóre pentru biserică și clerul ei. Astfel — fiind timpul înaintat — Consistoriile eparchiale, întrucât nu au făcut deja, vor trebui sĕ facă pașii de lipsă pentru adunarea datelor privitóre la venitele sigure ale singuraticelor parochii, ca astfel sĕ se pótă judeca pe base de date temeinice. Ca sĕ se pótă purcede în chip corespunḑĕtor la umplerea datelor de lipsă și sĕ se pótă induce tóte fără eventuala păgubire a celor indreptățiți, este fără îndoială necesar, ca se çunóscă toți parochii,

legea însași,

în tóte amĕnuntele ei. In scopul acesta a tradus dl Dr. *Elie Cristea* acest articlu de lege, pe care îl recomandăm în atențiunea tuturor, pe cari îi privesce. Dar chiar și după regularea generală a chestiunei de intregire legea acésta va fi pentru toți oficialii bisericei de o permanentă necesitate, căci ḑilnic se va ivi trebuința de a o consulta. Traducerea a apărut în tipografia archidiecesană și se póte procura cu prețul de 20 cr. + 3 cr. pentru porto, atât dela traducĕtor, cât și dela librăria archidiecesană.

Multe disposițiuni din lege se esplică și lămuresc prin

Instrucțiunea

care de asemenea se află la librăria archidiecesană.

Iară pe lângă acestea aruncă o deosebită lumină asupra acestei chestiuni voluminósa broșură întitulată

„Dotațiunea Clerului“
de *Ilie Dinurseni.*

apărută asemenea în tipografia archidiecesană. Costă 1 corónă.

Din acéstă instructivă broșură se va putea clerul nostru lumina asupra punctelor mai grave din amintita lege și astfel în activitatea sa parochială va putea fi orientat și va putea sci, cum are sĕ purcédă, ca sĕ rĕmâe și pentru viitor acel factor independent în organismul bisericei și neamului nostru, dela care toți mai mult aștéptă desvoltarea și promovarea intereselor nóstre de progres continuu.

◆ ◆ ◆

Pentru a înlesni și celor mai lipsiți copii de școlă procurarea de **cărți didactice,** ne-am decis a *reduce prețurile* la următórele manuale:

Abcdar pentru școlele pop. rom. de Z. Boiu, legat	dela fl. —.24	la fl. —.20
Aritmetica de V. Roman leg.		„ „ —.08
Carte de cetire I. de Z. Boiu, leg.	dela fl. —.40	„ „ — 30
„ II. „ „ „ „	„ „ —.32	„ „ —.25
Elemente de geografie de Z. Boiu	„ „ —.30	„ „ —.15
Geografia de V. Roman		„ „ —.08
Istoria naturei și fisica de Z. Boiu	dela fl. —.30	„ „ —.15
„ patriotică de Z. Boiu	„ „ —.30	„ „ —.12

Librăria Tipografiei archidiecesane, Sibiiu.

◆ ◆ ◆

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.**

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 40 Sibiiu, Sâmbătă 8/21 Aprile 1900. *Anul XLVIII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru streinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază

INSERŢIUNILE
Pentru odată 14 fil., — de doue ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 60 fil. pentru fie-care publicare.

Ziua Învierii.

Parte mare din popórele europene, după muncă încordată, după lupte vitejeşti, după jertfe în sânge şi în vieţi de om, prăsnuesc ziua Invierii.

Avêntul cultural, tendenţa spre muncă seriósă şi doruri înălţĕtóre le-a asigurat posiţie importantă şi impunĕtóre.

O astfel de înviere prăsnuesc francezii acum, după desastrul dela Sedan, o astfel de înviere au sĕrbat Germanii, când au proclamat unitatea naţională şi imperiul, — astfel de înviere au sĕrbat Românii, când din tunuri de oţel cucerite la Plevna, au făcut corónă regală şi o au pus pe capul celui mai vitéz căpitan al vécului al XIX.

Frumóse zile, rari sĕrbători aceste, şi fericite popórele, cari pot sĕ încresteze în istoria lor naţională pagini strălucite şi în veci neuitate, cum sunt momentele cari le-am scos la ivélă din istoria mai nóuă a popórelor.

Cu dor şi cu sete căutăm şi în viaţa nóstră a poporului român de aici momente înălţătóre, ca sĕ putem împreuna glasul nostru cu glasul bisericei „Ziua învierii, popórelor sĕ ne veselim“.

Sunt multe succesele cari le înregistrăm de o jumĕtate de veac — e enorm progresul ce l'am făcut în comparaţie cu trecutul dureros şi umilit şi generaţia veche, bĕtrânii nostri cari se apropie cu un picior de grópă, pot fi mândri a fi realisat multe din visurile şi idealurile avute în tinereţele lor. Resultatul muncii lor este că ne presentăm în haină mai de sĕrbătóre, a lor e meritul că poporul e mai conştiu de datorinţele sale, ei au asudat ca biserica sĕ fie mai liberă în acţiunile sale.

Recunoştinţa nóstră, pentru munca lor, fie-le cuvenită rĕsplată.

Altarul nostru sfânt este — şi legătura între credincioşi şi biserică s'a manifestat cu multă tărie, mai ales când s'au ivit pe orisont legile cele mult urgisite politice-bisericeşti şi acum, mult păgubitóre pentru tóte bisericile creştine din patrie.

Puţin a lipsit, ca poporul nostru învăpăiat de dragoste pentru sfinţenia tainelor ameninţate sĕ nu erumpă cu putere elementară, şi în loc de mintea sănĕtósă sĕ lase curs liber pasiunilor aprópe deslănţuite.

Suntem însĕ departe de prasnicul învierii adevĕrate.

Numai corupţiunea are graniţe şi limite, căci ea duce la descompunere şi la mormênt.

Cultura, progresul, lumina şi adevĕrul sunt făcli, cari ard vecĭnic, cari nu au graniţe, cărora nu li-se póte pune stavilă, ele au doruri şi ţînte înălţătóre.

Aceste doruri la zile mari, dar mai ales la „Ziua Invierii“, au sĕ fie ţînta nóstră supremă, idealul spre care a ajunge, nici un obstacol sĕ nu ne împedece.

Succese fără griji, flori fără sĕminţe sunt lucruri necunoscute în viaţa popórelor.

Jur-împregiur suntem încunjuraţi de ómeni, cari ocupă teren, ocupă glie de glie, petec de pământ după altul.

Incunjuraţi de ómeni, cari ştiu munci şi cruţa, ómeni, cari jertfesc mult, fórte mult pentru cultura lor, mult pentru biserica lor, mult pentru şcóla lor, nu ne e permis nóuă un moment sĕ ne clătinăm nici sĕ dăm înapoi, căci ori-ce fatalism ni-ar pregăti în loc de înviere, cădere şi mórte sigură.

'Şi impun alţii reserve, 'şi reduc pretensiile, se mărginesc la puţin, veniţi fraţilor, sĕ facem şi noi aşa, ca sĕ ne rĕmână mult pentru cultura nóstră, mult pentru aşezĕmintele publice şi ocrotirea lor, mult pentru şcólă, fără care nu avem sĕ prăznuim ziua Invierii.

O luptă pe viaţă şi mórte avem sĕ purtăm, luptă cu cei desfrânaţi, luptă cu cei încăpăţinaţi, luptă cu ceice nu vor sĕ rumpă cu datini învechite şi dovedite păgubitóre — ca sĕ eşim biruitori, sĕ triumfăm şi sĕ prăsnuim „Ziua cea mare a Invierii“.

Ne plecăm capul înaintea proniei divine, care ne-a făcut părtaşi de cele rele, ca şi de cele bune.

Cele rele cât năsipul mării, sĕ fie un îndemn de a rumpe cătuşile neştiinţei, indemn de a ne apropia, indemn de a ne strânge în un mănunchiu puternic, pe care sĕ nu-l pótă frânge şi nimici asalturile, cari se fac cu destulă isteţime, şi cu mare cutezanţă asupra nóstră de un lung şir de ani.

Şi când vom înţelege glasul bisericei: „Sĕ iertăm tóte pentru Inviere“, păretele cel subţire ca hârtia după zisa fericitului Bariţ, vom prăsnui tot cu mai mare bucurie, ziua „Invierii“, — şi greşelele trecutului vor fi date pentru veci uitării, ca frate cu frate sĕ lucre în armonie, la regenerarea vieţii unui popor dornic de „ziua Invierii“, dornic de a ocupa locul cuvenit pe plaiurile deschise de el, pe ogórele sĕmĕnate de el, pe şesurile îngrăşate cu sângele lui.

Ne conduc cele mai curate sentimente la lucrarea acésta.

Dacă ne va fi dat sĕ ajungem — prasnicul „Invierii“, prasnicul, în care mintea şi inima împreună sĕ triumfeze asupra egoismului, asupra materialismului, ne vom presenta în haina cea de sĕrbătóre, ca un popor vrednic de a sta nu în rîndul, ci în fruntea popórelor, cu aspiraţiuni culturale, cu aspiraţiuni legitime de a avé rolă conducĕtóre şi a eşi de sub tutela, în care ne găsim de atâta vreme, şi din umilirea nóstră.

Zice-vom atunci „fraţilor şi celor-ce ne-au urît pre noi“, celor-ce ne-au apĕsat, şi arĕtane-vom vrednici de posiţia ce o au câştigat cu sudóre, cu muncă încordată, şi cu jertfe aduse pe altarul culturei nóstre, pe altarul desrobirei nóstre, şi prăsnui-vom „ziua Invierii“ cum se cuvine, dând laudă şi mărire lui D-zeu.

Sunt între noi mulţi, cari nu au nădejde sĕ ajungă prasnicul acestei „Invieri“ — sunt însĕ destui, mulţi şi hotărîţi ca sĕ pregătéscă terenul pentru ziua Invierii, şi isbânda nu e a celor puţin credincioşi, ci a celor credincioşi.

Acesta e credeul nostru, „in hoc signo vinces“ — iar salutul nostru este până la înălţare *„Christos a înviat!“*

Revistă Bisericéscă

Despre Sf. Paşti.

Studiu ritual

de

Gavriil Hango,

preot ortodox român la penitenţiarul reg. ung. regn. din Gherla.

Introducere.

Un obiceiu fórte frumos şi vechiu există în biserica ortodoxă la Sântele Pasci, adecă datina de a se da credincioşilor pâne şi vin la serbarea Invierii Dlui nostru Is. Chrs., despre care datină însĕ nu se face nici o amintire, precât ştiu, în nici o carte rituală a bisericei nóstre. Astfel nici nu sunt în clar cu interpretaţiunea, ce-i dă biserica acestui obiceiu. Cu tóte acestea, şi pentru ca sĕ dau ocasiune şi impuls şi altora de a se esprima asupra acestei datini, în cele următóre, mĕ voiu încerca a o interpreta, precât îmi va fi cu putinţă, făcând o asemĕnare între pascile iudaice şi pascile crestine şi scopul lor, şi apoi arătând obiceiul creştinilor vechi de a se împărtăşi fórte adeseori cu s. cuminecătură.

a) *Pascile iudaice.*

Sĕrbătórea Pascilor a fost instituită de Moise la mandatul lui Iehova imediat înainte de eliberarea Iudeilor din Egipet, adecă înainte de darea legii celor dóuĕ table pe muntele Sinai. După ce adecă Moisi anunţase Egiptenilor mórtea tuturor celor întâiu născuţi ai lor dela om şi de la animal, ca pedépsă pentru indĕrătnicia lui Faraon de a elibera poporul israiltean, a demandat, ca tot israilténul căsătorit sĕ junghie un miel séu un ied de un an, şi cu sîngele aceluia sĕ ungă usciorii la întrarea casei sale; pentrucă îngerul morţii trecând pe la locuinţele lor şi vĕzênd sângele, sĕ cruţe pre cei ântĕi născuţi ai lor. Dela acéstă trecere cruţătóre s'a numit atât serbarea, cât şi mielul ce se junghia, *pascha.* Serbarea acésta s'a continuat şi în petrecerea lor în pustie, şi până în ziua de astăzi. La mâncarea mielului paschal se intrebuinţa numai pâne nedospită, adecă azimă, mai adaugându-se şi plante amare. La ospĕţul paschal puteau lua parte numai cei tăiaţi împrejur. Mai târziu, precum ne spun diferiţii scriitori, s'au introdus şi alte datine, şi anume, la ospĕţul paschal s'au mai adaus încă oţet, confecte de póme şi vin, spălări, cetiri de pericope din Sf. Scriptură referitóre la paschă etc. (de Onciul: Archeol. bibl.)

După însemnătatea mistică, sacramentală, Paştile iudaice sunt o jertfă (jertfirea mielului paschal) adusă lui Dzeu pentru pĕcatele poporului.

b) *Pascile creştine.*

Sĕrbătórea pascilor iudaice a fost întrodusă şi în biserica creştină, prin însuşi întemeetoriul ei, prin Iis. Chr., carele însuşi s'a jertfit pe sine pentru păcatele întreg neamului omenesc, carele altcum nu se putea elibera de robia diavolului, în carea căzuse prin pĕcatul strămoşesc.

Precum Moisi a demandat poporului jidovesc, ca în tot anul se serbeze odată amintirea eliberării lui din robia Egipetului într'o serbătóre de mai multe zile, — tot aşa a demandat şi Iis. Christos la instituirea Sântei Eucharistii (cuminecături) apostolilor sĕi, ca acésta se o facă şi ei intru amintirea lui, adecă sĕ binecuvínte pâne şi vin in numele lui, din care sĕ se impărtăşéscă toţi credincioşii lui, ca din corpul şi sângele lui întreg, ca jertfă adusă lui Dzeu pentru pĕcatele lor.

Pănăcând insĕ poporul jidovesc serbéză pascile sale numai odată in an, noi creştinii serbăm pascile nóstre decâte ori se binecuvêntă pânea şi vinul la S. Liturgie, şi sub chipul acestora ne împărtăşim din corpul şi sângele lui Iis. Chs. întru iertarea pĕcatelor. Mai ales sĕrbăm noi acéstă amintire a morţii lui Iis. Chr. pentru noi, în zile de Dumínecă, în legătură cu serbarea Invierii lui din morţi. Şi, ca sĕ dăm o şi mai mare însemnătate acestei serbări, biserica a întrodus serbarea paştilor, adecă amintirea odată în an mai pompósă a Invierii lui Iis. Chr. din morţi, după analogia paştilor iudaice, întroducênd obiceiuri rituale, cari ne reamintesc multe chiar din obiceiurile paştilor iudaice.

Dar sĕ vedem, cum serbau creştinii vechi amintirea morţii şi învierii lui Iis. Chr. şi atunci ne vom putea esplica şi unele din obiceiurile rituale de azi, ce sunt întroduse la sĕrbătórea Sântelor paşti.

Precum ştim din Istoria bisericéscă, creştinii vechi pregătiau Sânta Encharistie din darurile ce le aducea poporul la biserică, din cari daruri apoi după sfinţire sĕ împărtăşia tot poporul, ba şi credincioşii, cei ce din binecuvêntate cause, nu erau de faţă. Ospeţul acesta s'a numit agape. Dar nu numai la ospĕţul acesta lua parte tot poporul, ci chiar şi la S. Eucharistie. Cu slăbirea sentimentului religios, la S. Eucharistie poporul nu mai lua parte totdeuna, ci numai în zile de Dumínecă şi alte serbători, până ce mai târziu n'a luat parte nici în aceste zile, aşa încât a trebuit sĕ întrevină biserica şi sĕ demandeze, ca fiecare credincios barem de patru ori în an, ori barem odată sĕ participe la S. Eucharistie, după ce s'a curăţit de păcate prin mărturisirea lor.

Făcênd o asĕmĕnare între alimentele cu cari s'a susţinut poporul jidovesc la eliberarea sa din robia Egipetului şi în pustie, şi de cari se foloseşte şi azi la serbarea paştilor (miel, azimă, ierburi amare, confecte de póme, vin, apoi spălări — curăţiri corporale ca simbóle ale curăţirei spirituale de pĕcate) şi între darurile ce le aduceau şi le aduc în parte şi azi creştinii pentru pregătirea Sfintei Eucharistii şi alte scopuri sfinte la biserică, mai cu sémă la S. Paşti, de cari ne preocupăm, — ne isbeşte identitatea apropiată ce există între ele atât cu privire la materie, cât şi la scopul lor.

Iudeii au jertfit la Paştile lor miel, fără scădere, dar fiinţă fără spirit înţelegĕtoriu, — Iis. Chr. mielul lui D-zeu, carele ridică pĕcatul lumii, s'a jertfit Insuşi pre sine, o fiinţă mai mult decât omenéscă; ei au mâncat pâne nedospită, neperfectă, azimă (imitată mai târziu de biserica latină în ostie) — noi jertfim corpul şi sângele lui Iis. Chrs. sub chipul pânei perfecte, dospite; ei au mâncat ierburi amare şi confecte de póme, — noi după ce am mâncat „ierburile amare şi confectele de póme“, adecă mâncări seci în decursul postului, la Sfintele paşti ducem spre sfinţire cărnuri, brânză şi óue din cari ne îndulcim totdeuna afară de posturi; ei şi-au potolit setea din apă isvorită din stâncă, — noi bem din isvorul nestricăciunei, din potirul sfinţit, ei au beut vin pentru întărirea lor în pustie, — noi ne veselim inimile nóstre cu vin pentru bucuria ce o simţim pentru învierea D-lui nostru Iis. Chrs. şi pentru eliberarea nóstră din robia pĕcatului; ei serbeză paştile lor întristându-se, — noi serbăm paştile nóstre bucurându-ne; ei cântă atunci cântări de jale, — noi strigăm: „Lumineză-te, lumineză-te noule Ierusalime, că a Domnului mărire preste Tine a strălucit. Saltă, saltă acum şi te bucură Sióne! Iar Tu Curată, Născĕtóre de Dumnezeu, veseleşte-Te întru învierea Celui născut al Teu.“ Ei mâncă paştile lor gata de călătorie în pămĕntul făgăduinţei, o patrie trecĕtóre, pămĕntéscă unde încă îi aşteptau multe lupte şi năcasuri dela alte némuri, străine şi duşmane, — noi mâncăm pe ale nóstre în haine de sĕrbătóre gata de călĕtorie în patria cea cerésca, vecinică fericită, unde ne aştéptă îngerii, ca şi acolo alăturea cu ei sĕ ne bucurăm şi sĕ ne veselim lăudând în veci pe Dumnezeu.

In privinţa scopului: Iudeii serbéză Paştile lor întru amintirea eliberării lor din robia Egipetului, — noi creştini serbăm Paştile nóstre întru amintirea eliberării nóstre din robia diavolului; ei au scăpat atunci de o robie trecătóre, noi de o robie vecinică; atunci a scăpat de robie numai un popor, prin paştile nóstre a scăpat întreg neamul omenesc; Paştile lor sunt numai umbra Legii, Paştile nóstre plinirea acelei Legi, paştile lor trecĕtóre, — ale nóstre vecinice, ale lor seci, — ale nóstre pline de darul lui D-zeu, ba însuşi D-zeu în chipul pânei şi a vinului.

S'ar putea face comparaţiunea acésta mai departe, dar nè abţinem, ca sè nu ne depărtăm prea tare dela propriul obiect.

c.) *Anafora dela Pasci.*

Am amintit mai sus, că creştinii cei vechi pregătiau s. Eucharistie din darurile ce le aducea poporul la biserică pentru intreţinerea servitorilor bisericei şi pentru cei sĕraci, din cari daruri apoi după sânţire se împărtăşea tot poporul, ba şi credincioşii, cei ce din óre cari cause binecuvêntate nu erau de faţă, şi mai cu sémă bolnavii. Tot acolo am amintit şi aceea, că ospăţul acesta se numea agape, de la cari se derivă probabil şi comândările sau pomenele nóstre pentru cei repausaţi, ca semn de legătură prin jertfă între cei vii şi cei morţi. Deasemenea am amintit şi aceea, că creştinii cei vechi se împărtăşeau cu toţii din s. Eucharistie la tóte liturgiile. Cu slăblrea sentimentului religios, poporul a încetat a se împărtăşi la tóte liturgiile din s. Eucharistie, ci s'a împărtăşit numai Dumineca şi la sĕrbători mai mari, iar mai târziu şi mai arareori, până ce a trebuit sĕ întrevină biserica şi sĕ prescrie, ca fie-care credincios sĕ participe la s. Eucharistie cel puţin de patru ori într'un an, în cele patru posturi mari, ori barem odată.

Obiceiul de a lua parte poporul la sânta Eucharistie s'a menţinut până în ziua de astăzi, şi se va susţinea până la capătul lumii, după ce e ordinat atât de Mântuitorul Iisus Christos, cât şi de biserică în urma acestui mandat, ca un lucru necesar pentru mântuire. (Ioan VI 54—55; III. 5; Mat. XI. 14).

Ospeţul agapelor, ca neprescris în mod precis nici de Mântuitorul Iis. Chrs. şi nici de biserică, pe alocurea a încetat de tot, iar în alte părţi s'a menţinut cu óre-cari modificări după imprejurările locale ale bisericei şi după starea materială a credincioşilor.

Cu tóte acestea s'a conservat amintirea atât a participărei întregului popor la s. Eucharistie cât şi la ospăţul agapelor. Şi amintirea acestei participări în masse se face la serbarea sfintelor Pasci, respective la serbarea Invierii Dlui Iisus Christos.

Amintirea participărei întregului popor la s. Eucharistie, după cum cred eu, se face în zilele nóstre prin împărtăşirea poporului în ziua de Pasci din pânea şi vinul, din care în Joia mare s-a pregătit sfânta cuminecătură pentru bolnavi şi se servesce s. liturgie atunci şi în sĕrbătorile Pascilor.

Iar amintirea ospăţului agape din vechime, pe multe locuri se face prin ospeţul ce-l dau bogaţii singuratici, ori însoţiţi mai mulţi, sĕracilor la biserică, în ziua de Pasci. Acest ospeţ îl numim noi azi: *Moşi*, ca şi când prin acésta, deşi inconscient, am voi sĕ ne reamintim un vechiu obiceiu strămoşesc. Numirea de moşi azi, după socotinţa poporului în multe locuri, significă ospetarea seracilor neputincioşi şi bĕtrâni în ziua de Pasci, după ce de fapt la acest ospeţ azi mai cu sémă numai cei neputincioşi şi bĕtrâni participă. Fie ori una ori altă interpretaţiune mai corectă, dar fie-care ne reamintesce un frumos obiceiu bisericesc din vechime.

Mulţi dintre credincioşi consideră pânea şi vinul ce se împarte credincioşilor în ziua de Paşti din pânea şi vinul din care s'a sĕvêrşit S. Liturgie în Joia mare şi s'a pregătit S. Eucharistie pentru bolnavi -- de adevĕrată Eucharistie, — ceea-ce însĕ nu este esact, după ce acéstă pâne şi acest vin n'a fost binecuvêntat şi sfinţit ca agneţul de pe disc şi ca vinul din potir la actul transsubstantiaţiunei sau a prefacerei darurilor în corpul şi sângele lui Iis. Chrs. — Acestei pâni şi acestui vin i se cuvine numai veneraţiune din considerare, că din el a fost pregătită sfânta Eucharistie, nici decum însĕ adoraţiune, închinăciune.

Pânea acésta şi vinul acesta sunt numai anaforă, şi ca atare trebue sĕ-le şi venerăm, după cum venerăm şi anafora numai de pâne, ce se dă poporului la alte liturgii (afară de liturgia dela Sfintele Paşti) carea în mod mai restrins încă ne reaminteşte participarea întregului popor la S. Eucharistie în vechime la tóte liturgiile. De acea nu a prescris nici biserica vre-un ritual de sfinţire deosebit pentru ea.

Că pânea şi vinul ce se împarte poporului la Sfintele Paşti, şi anafora numai de pâne, ce se dă de altădată, ne reaminteşte participarea întreg poporului la S. Eucharistie, se póte deduce şi de acolo, că precum cei ce voiau atunci sĕ se împărtăşéscă cu Sfânta Eucharistie, nu mâncau nici beau ceva dela a 6. (resp. 12) óră din nópte pănă după împărtăşire, tot aşa se observă acest obiceiu şi azi, de şi nu se află prescris de Mântuitorul, instituind S. Eucharistie la cină, adecă la începutul zilei bisericeşti. Biserica a prescris însĕ mai târziu acest obiceiu, dimpreună cu mandatul, ca cei căsătoriţi (preoţi şi laici deopotrivă) în zilele împărtăşirii sĕ se reţină dela împreunare trupéscă.

Făcând acum de încheiere o comparaţiune între împrejurările grele între cari a trăit poporul evreiesc la instituirea Paştilor sale, şi între împrejurările de tristă memorie în cari s'a aflat poporul român ortodox din patria nóstră prin seclul al XVIII, când din interese materiale s'a făcut nefericita desbinare confesională, adecă unirea unei părţi din el cu biserica papistaşă, — ne isbesce analogia ce o aflăm între aceste împrejurări pline de suferinţe.

Poporul jidovesc petrecea în pustie, fără loc de odichnă, — poporul românesc ortodox era considerat dimpreună cu legea lui numai tolerat, dar legat de glie; poporul jidovesc nu avea altariu stătătoriu, — poporul românesc ortodox despoiat cu forţa de biserici şi de preoţi, se ruga prin munţi şi locuri ascunse; poporul jidovesc 40 de ani a petrecut în pustie adăpându-se din apă isvorită din pétră prin minune, — poporul român ortodox mai bine de 80 de ani a trebuit sĕ alerge în lipsele sale sufleteşti, prin alte ţeri şi la cei de alt neam, dar de legea lui, la sêrbi; *poporul jidovesc în peregrinagiul seu cătră pămêntul făgăduinţii s'a nutrit la pasci cu ierburi amare şi alte mâncări seci, — iar poporul românesc ortodox, în lipsă de biserici şi preoţi şi persecutat de duşmanii lui naţionali şi confesionali, nu puté avé fericirea de a lua paşti înainte de a mânca de dulce,* şi *nimenea nu-l saluta cu salutarea păcii: Christos a înviat, şi n'avea cui rĕspunde: Adevĕrat a înviat;* singur reînvierea naturei îi mai aducea aminte de Invierea Domnului şi mai spera într'un viitoriu mai bun şi pentru el. Astfel se împărtăşea de paşti poporul român ortodox în acele vremuri pline de suferinţe pentru el, şi astfel a susţinut acest obiceiu care ne reamintesce nu numai Invierea lui Iis. Chrs. ci şi suferinţele lui şi persecuţiunile creştinilor vechi din partea păgânilor pentru credinţa în Iis. Chrs. — Precum însĕ poporul jidovesc după atâtea suferinţe totuşi a ajuns în pămêntul făgăduinţei, — tot aşa şi poporul român ortodox şi-a vĕzut biserica reîntregită în drepturile sale, altariul reînălţat şi întărit prin legea sa constituţională liberală, adevĕrat creştină.

Revistă internă

Nou secretariu de stat.

Prin autograful preaînalt al M. Sale a fost denumit ca secretariu de stat în ministerul de *interne* Iuliu *Gulner* în locul lui Jakabffy, care a fost absolvat dela acest post.

*

Stergerea timbrelor de inserate şi călindare.

In şedinţa de Mercuri a comisiunei financiare a parlamentului, referentul *Neményi* Ambrus făcu exposeul proectului de lege despre ştergerea timbrelor de *călindare, anunţuri, inserate de ziare* şi a timbrării *ziarelor din străinătate şi a foilor periodice.* Referentul arată că prin acésta se şterge din preliminarul statului la venite posiţia de 770.000 cor., dar asupra comunicaţiunei mari şi mai ales pentru păturile cele mai sărace ale societăţii, abolirea timbrelor de ziare şi călindare, va avé o influinţă fórte favorabilă. In schimbul acestei perderi ce o va avé erariul prin ştergerea acestui soiu de dare, se vor putea însĕ urca alte soiuri de dare, bună-óră timbrul pe cărţile de joc.

Comisiunea a primit fără discuţii proiectul, atât în general cât şi în special.

Din România

Mesagiul de închidere.

Luni 3 Aprilie 1900, dl George Gr. Cantacuzino, preşedintele consiliului de miniştri, a cetit, la Senat şi la Adunarea deputaţilor, următoriul Mesagiu regal de închiderea sesiunei legislative:

Domnilor senatori,
Domnilor deputaţi,

„Inchizând astă-zi întêia sesiune a acestei nouĕ legislaţiuni, simt o deplină mulţumire sĕ constat că munca d-vóstră stăruitóre şi luminată a fost la înălţimea aşteptărilor ţĕrei.

In starea de strâmtorare pe care a pricinuit-o finanţelor nóstre o crisă aşa de grea, şi din fericire aşa de excepţională, aţi ştiut sĕ închinaţi tótă hărnicia d-vóstră cestiilor financiare şi economice.

Prin crearea unor nouĕ dări şi sporirea unora din dările actuale, bine alcătuite şi de o potrivă repărţite, şi prin inaugurarea unei ere de economii, care nu Mĕ îndoesc că vor fi duse mai departe, aţi reuşit sĕ daţi Regatului un budget bine aşezat şi la adăpost de ori-ce surprinderi.

V'aţi arătat ast-fel la înălţimea situaţiei, iar ţara, care a primit voios sĕ facă nouĕ jertfe, a dat încă o dovadă de înţelepciune şi maturitate politică. Putem dar sĕ privim viitorul cu deplină încredere.

Pornind din aceaşi dorinţă de a face faţă la nevoile României, aţi votat legea modificărei codului de comerciu, legea căilor ferate din iniţiativă privată şi reorganisarea casei de depuneri şi consemnaţiuni şi legea telegrafo-postală.

Organisarea ministerului agriculturei, industriei, comerciului şi domeniilor, crearea unui fond pentru punerea în valóre a pădurilor şi reforma unor dispoziţiuni din legea minelor, pornesc tot din dorinţa de a ajuta desvoltarea isvórelor nóstre de bogăţie.

Reforma Codului de procedură civilă începe, în chip fericit, refacerea codicelor nóstre, iar modificarea lege

---

FOIŢA

Chipuri vii din Neapole.

Vedi Napoli e poi mori!

Neapole în sĕptĕmâna cea mare! 'Mi pare că îl vĕd ca în vis departe, departe, aşa ca prin farmec oraşul acesta de vrajă, o bucată ruptă din raiu. Băiatul de marină purtat de sórte preste ţĕri şi mări şi întors după vreme acasă, a isbucnit la vederea patriei sale fără de sémăn în lume, în plâns de bucurie. „Vedi Napoli e poi mori“ a zis marinarul şi zici şi tu streine, când te desparţi de Neapole ducênd cu tine o fericire ce n'ar încăpea-o lumea.

Ca un fĕt-frumos rĕsare sórele din susul apelor dela Sorrento, aurind culmile ce se pun ca un cadru în jurul oraşului. Acuşi se desprinde din umbrele nopţii Capri cu zimbetul ei de fecióră, apoi grădinile străjuite de Vesuv şi marea se zugrăvesc cu curcubeuri.

7 óre! Clopotele catedralei resună greoiu, lor le rĕspund în mii de glasuri limbile de metal în întreg oraşul; de pe St. Elmo anunţă bombe şi rachete preste mare departe ajunul învierei. Preoţi şi călugări rotunjori la faţă, aerul unor ómeni trăiţi bine, merg îngrabă la rugăciune, sandalele de lemn li sĕ târăe pe lespezi . . . In porto piccolo pânzele se rotunzesc umflate de vênt şi barcele desprinse de ţĕrm dănţuesc pe valuri. Urméză vapórele în portul comercial. Fug marinarii, desfac funiile gróse şi vaporul porneşte în drum spre alte maluri; vezi numai că sĕ răresce pădurea de catârguri. Invalidul gârbov şi spriginit în cârje încă s'a sculat azi de diminéţă. Cu mâna tremurândă vine sĕ aştérnă cunună pe statua lui Victor Emanuel — un suvenir regelui său, care l'a dus la luptă şi victorie, a fundat o Italie unită pe muncă şi pe libertate.

Sórele cuceresce treptat-treptat albastrimea ceriului. Sĕ deschid prăvăliile şi atelierele, ici şi colo şi pretutindenea prin suburbii. Pe strada cu casele resfirate în şiruri lungi pe ţermurul golfului se rostogolesc omnibuse şi furgóne pe pietrile pavajului. Pe stradă înainte sĕ vĕd biserici fără numĕr, cupole boltite, turnuri ascuţite: basilica cu trupul ei bătrân le dominéză. In Roma predomină basilica cu conture severe, în Veneţia şi Palermo cupola bizantină şi arabă cu bogăţia de podóbe; Neapole ţine mijlocul, e un rococo chindisit cu formele tuturor stilurilor architectonice posibile. Incă nu s'a trezit din somn tótă Neapolea, şi deja au pornit pe strade procesiunile, preoţi în ornate şi prapuri de purpură roşie.

In faţa prăvăliilor superbe cu portale de mahagoni stau deja deschise micele barace cu mesele de lemn mucegăit. Acolo e galantarul de un lux fabulos, aici caricatura lui. Dar ce are a face, acelea-şi preţióse le afli aici pe aşternut de flori şi frunze, sub tufariul parfumat, cari dincolo pe etalage de alabastru. Florile sunt decórea mansardelor şi salónelor, dar sunt mai ales a acestor butice. Chiar şi pastetele de capră sunt prinse într'o drăguţă garnitură de dantele, ca la noi buchetele mireselor. De un aranjament plin de gust am aflat butica lui pizzicarolo, o adevĕrată capelă de cârnăţei. E flancată de pĕreţi cu cóste şi paste de capră, ear de sus atêrnă cârnaţi şi maccaroni, prinşi intr'o ghirlandă de mirte şi rose. Fără îndoială nimerite fresce! In fund o grotă boltită, misteriósă, la colţurile de jos licuresc dóuĕ candele iluminând un sfînt de ceară cu mărgele la gât — patronul privat al lui pizzicarolo. In mijloc stă el, strălucind de bucurie şi unsóre şi stă să strige lumei: Anch' io sono pittore!

La 9 óre din zi mulţimea tótă se revarsă inspre via Toledo. Aici se scurg ca nişte canale afară din seamă multe uliciórele strimte, ce vin de la port. E o înbulzéla de nu te poţi mişca. Eşti impins, strivit, năduşit; chemi cótele intr'agiutor atunci şi înaintezi.

Urcăm o balustradă. Un huet, un chaos e jos sub noi, ce n'am mai vĕzut. Pe stradele inguste, incrucişate încolo şi încóce, se mişcă potopul, mii de glasuri tresaltă în vĕzduh: stai se ameţeşti pe galeria care se învîrte cu tine.. Şi lumea tot cresce, cresce mereu şi fără încetare.

La o rĕspântie un scamator sĕ produce. In jurul trăsuri lui pline cu tóte boscoródele din lume mulţimea sĕ grămădeşte curiósă: în drépta lui un sgomot nedesluşit de minavete şi musică. De pe o tribună înălţată pe streşina unei case resună sgomotos un clopoţel: un guşat cu o vrêstă grozavă de pene şi o cómă de cal în şipca-i négră de mătase 'şi recomandă marfa de vênzare strigênd cât îl ia gura.

(Va urma.)

de expropriere pentru causă de utilitate publică pune capăt unei stări de lucruri recunoscută rea de toţi şi de atât timp.

Aţi încheiat marea operă a organisărei învĕţămêntului nostru prin legea pe care aţi votat-o, lege care pune în armonie diferitele nóstre legiuiri privitóre la şcóle şi tinde la îndrumarea noilor generaţiuni pe o cale mai potrivită cu nevoile vieţei de astăzi.

Prin legea recrutărei şi prin legea oficerilor în rezervă aţi adus în organizarea forţelor nóstre armate îmbunătăţiri de mult cerute de experienţă, şi aţi făcut cu putinţă o mai dréptă împărţire asupra tuturor a sarcinei apărării naţionale.

Domnilor senatori,
Domnilor deputaţi,

In munca pentru întărirea şi propăşirea Statului român, ceasul de odihnă nu soseşte nici odată Munca din acéstă sesiune va fi urmată de munca sesiunilor viitóre. Ea însĕ a fost aşa de rodnică şi de binefăcĕtóre, în cât puteţi sĕ vĕ întórceţi, în căminele d-vóstre, mândri că v'aţi îndeplinit cu prisos datoria.

In numele Meu şi al Ţĕrei vĕ mulţumesc.

Eu declar închisa sesiunea actuală a Corpurilor legiuitóre.

Carol.

Dela academia română.

Aflăm cu plăcere, că în una din şedinţele din urmă au fost aleşi domnii Ioan cavaler de *Puşcariu* şi A. *Filippide* membrii ordinari ai academiei române.

Felicităm pe nou aleşii membri ordinari ai academiei, cari prin muncă stăruitóre pe terenul literar s'au făcut vrednici de acéstă înaltă chemare.

In deosebi ne bucurăm, că din părţile transilvanice-ungarice s'au considerat la acest post de onóre în persóna Cavalerului Puşcariu, fost şi până acum membru onorariu al academiei române acel bărbat bine meritat dintre noi, care, înzestrat cu talente frumóse, din tinereţele sale până la etatea sa de astăzi bineînaintată, pe lângă funcţiunile sale, dintre cele mai însemnate, la cari a ajuns, a cultivat cu multă pricepere şi interes ştiinţa şi literatura românéscă, ca puţini dintre contimporanii sei.

Nu este locul aci a numĕra şi a apreţia lucrările lui spirituale începênd cu poesiile lui însufleţitóre din timpul mişcărilor nóstre naţionale până la edarea valorosului seu op **„Familiile nobile române“**, dat în tipariu sub auspiciele „Asociaţiunii pentru literatura şi cultura poporului român“, pentru care îndeosebi domnul Cavaler de Puşcariu, începênd cu întemeierea ei şi-a câştigat neperitóre merite. Atâta mai amintim înse, că prin broşurile sale de curênd date în tipariu **„Radu Negru“** şi **„Un Comentariu la § 96 al statutului organic bisericesc greco-oriental român după 30 de ani“** a dat probe de iubirea sa de muncă şi agerimea minţii sale la o etate înaintată.

Deşi cele mai multe din scrierile Cavalerului Puşcariu sunt scrieri ocasionale, provocate de trebuinţele timpului, precum este: **„Comentariul la patenta urbarială din anul 1854** şi **„Romänische Amtssprache“** întocmită în anii 1860 pentru învĕţarea cu uşurinţă a limbei române din partea amploiaţilor streini, totuşi şi aceste opuri stau şi în privinţa formală la nivelul scientific.

Dorim domnului Cavaler de Puşcariu putere şi viéţă încă mulţi ani, ca prin activitate şi frumósele sale cunoştinţe şi esperienţe sĕ pótă aduce şi de aci încolo mult bine pentru poporul român.

Revistă externă

Ultimatul Rusiei

Ziarul, „Berliner Tagblatt“ primeşte din Petersburg comunicări despre nişte zvonuri sensaţionale ce circulă în Rusia cu ocasia călĕtoriei la Moscova a perechei imperiale ruse.

Din aceste svonuri, cele mai mult rĕspândite sunt următórele:

Ţarul, în înţelegere cu Germania şi Franţa, vrea sĕ adreseze din Moscova Angliei un ultimat.

Conţinutul acestui ultimat ar fi că, dacă Anglia, în termin de opt zile, nu va înceta ostilităţile în Africa de Sud şi nu va supune unui arbitragiu litigiul ei cu Transvaalul, o sută două-zeci de mii de ómeni din armata ruséscă, vor trece graniţa Afganistanului.

Se adaogă că violarea neutralităţei din partea Portugaliei, care a permis pe teritoriul ei sud-african transportul trupelor engleze, a înfuriat pe Ţar în cel mai înalt grad, făcêndu-l sĕ nu se mai simţă angajat vis-à-vis de Anglia.

Cercurile militare conducătóre împing cu putere spre o ruptură cu Anglia.

Ştirea sĕ dă sub cuvenita reservă.

NOUTĂŢI

*Tuturor cetitorilor nostri le urăm din inimă — **Sĕrbători fericite!***

*

Din causa sfintelor sĕrbători a Invierii Domnului, numĕrul nostru proxim va apare Joia viitóre.

*

In cercul Bistriţei au fost aleşi deputaţi mireni la sinodul archidiecesan: Dr. Ioan *Popescu*, adv. în Reghin, şi Iosif *Popescu*, cassar la „Murĕşana“.

*

Ministrul de culte Wlassics, reînsănĕtoşat pe deplin, s'a reîntors Mercuri la Budapesta şi a luat imediat conducerea portofoliului.

*

Nerespectarea serbătorilor româneşti. Banca de asigurare din loc „Transilvania“ îşi ţine adunarea generală ordinară în prima zi de Paştile nóstre Duminecă, 22 Aprile, la 11 óre a. m.

Acésta desconsiderare ostentativă faţă de Români, cari precum e ştiut au o însemnată parte în daraverile institutului provócă adênc resens, ceea-ce se putea uşor evita fixându-se un alt termin. Sau dóră sentimentele religióse ale Românilor nu trebue respectate?

*

„Asociaţiunea clerului gr. or.“ din Bucovina îşi va ţine la 20 Aprile (3 Mai) adunarea generală ordinară.

*

Proces de despărţire ierarchică. După raportele foilor maghiare procesul intentat de credincioşii români din Timişóra contra bisericei sêrbeşti din Timişóra-Fabric pentru despăgubire de avere în urma despărţirei ierarchice, s'a terminat în sĕptămâna trecută la tribunalul din Budapesta, fiind respinsă cererea Românilor şi condamnaţi a suporta spesele procesuale în sumă de 9300 fl.

*

Numire eclesiastică. Cucernicia sa părintele diacon C. D. Şendrea a fost numit în postul de director al cancelariei Episcopiei Argeşului.

*

Distincţiune. Dl Angelo de *Gubernatis* marele filoromân, a fost decorat cu ordinul *Coróna României* în gradul de mare oficer.

*

Profesorii confesionali scutiţi de dare comunală. Este ştiut, că profesorii de stat nu sunt obligaţi a solvi dări comunale. Pe basa acestui favor profesorii protestanţi dela şcólele din Dobriţin au cerut şi ei a fi scutiţi. Magistratul a făcut propunere negativă, dar comisiunea administrativă orăşănéscă i-a eliberat de indicatul obligământ, pe motivul, că şi *profesorii confesionali* îndeplinesc aceeaşi muncă culturală, caşi cei de stat. Astfel pe viitor nu vor mai plăti arunc comunal şi nici dare de drum. Atragem atenţiunea profesorilor nostri asupra acestui favor, mai ales acum, când guvernul prin lege a scutit şi pe oficialii dela căile ferate dela solvirea dării comunale.

*

Retragere. Dl Dr. Iancu cav. de *Flondor* anunţă în numărul mai nou al „Patriei“, că din cause de natură politică se retrage dela conducerea ziarului.

*

Academia Română a decernut premiul Lazăr de 5.000 de lei d-lui *A. C. Cuza*, pentru cartea sa „*Poporaţia*“.

— Anul acesta Academia a primit următórele volume manuscrise: dela părintele Andreiu *Ghidiu*, protopop al Caransebeşului „Octoich slavonesc“ scris pe pergament din secolul XIII, avênd 162 file şi „Ciaslov şi octoich“ scris româneste din 1693 şi 1695 de Vasile Sturdza Moldoveanul, dascăl la monastirea Plosca. De la dl A. *Lecomte du Noüy*, architect, s'a primit „Invĕţătura şi povăţuirea spre folosul zugravilor, tălmăcită după Erminiile lui Panselin şi Teofan“, un volum manuscript de mare însemnătate rămas de la finele secolului XVIII, şi „Archeological Researches in Palestine The Jears 1873-1874“, de C. Clermont-Ganneau, vol. 1 Londra, 1899.

Joi s'a închis sesiunea actuală a Academiei române.

*

In atenţiunea cercetătorilor de têrguri. Vice-spanul comitatului Sibiiu a emis o ordinaţiune, în care arată, că *în călindarele româneşti pe anul 1900 sunt induse fals terminele têrgurilor anuale.* Acéstă eróre provine de acolo că remânênd cu 1 Martie căl. vechiu cu 13 zile înapoi, aveau sĕ fie subtrase la calcularea terminelor 13 zile şi nu 12. Urmarea e, că publicul român soseşte cu o zi mai târziu la têrguri, când nu mai póte procura séu vinde nici un articlu, fiind deja oprit têrgul.

*

Ţarul Rusiei a făcut un măreţ cadou oraşului Paris. E o carte a Franciei în relief, lucrată în mod unic din pietre şi materii preţióse extrase din minele Rusiei. Operă artistică de mare valóre, această carte a fost dusă la Paris de generalul Vasile de Mostavenko şi va figura la esposiţie. Pietre de colóre diferită marchează oraşele. Marsilia e în smaragd; Parisul în siderite; Bordeaux în aquamarina; Cherbourg în alexandrite. E întradevĕr un dar împărătesc.

*

Pelerinagiul catolicilor. La 24 Aprile n. plécă pelerinii catolici din Ungaria pe trei trenuri speciale la *Roma.* Comitetul de organisare refusă din causa mulţimei participanţilor primirea celor-ce se anunţă numai acum.

*

Milióne în vênt. Direcţiunea centrală a regiei tutunului a publicat datele despre consumul tăbacului în Ungaria pe anul 1899. Din acestea se vede că întreg consumul se evaluéză la suma de 50,673.824 fl. 68 cr., adecă cu 793,110 fl. 82 cr. mai mult decât în anul 1898, cea-ce corespunde unei creşteri de 1.57%. Cu deosebire s'a dat mai multă atenţiune din partea fumătorilor ţigaretelor, de cari s'au vêndut 944 milióne, cu 91 milióne = 9.3% mai mult ca în 1898.

*

Voiţi o superbă garnitură de masă? In vitrina prăvăliei Krassovsky din Sibiiu, str. Cisnădiei, atrage admiraţia tuturor passanţilor o admirabilă esposiţie de objecte, cari cu drept cuvênt emulează între olaltă în frumseţă, eleganţă şi valóre de mare preţ. Este esposiţia câştigurilor loteriei pentru Casa naţională a Asociaţiunei nóstre. O mulţime de câştiguri în valóre totală de 25.000 coróne. Intre tóte acestea mai mult sunt admirate objectele cari forméză câştigul principal (în valóre de 10.000 coróne): o garnitură de masă cu o jardinieră mare, 2 jardiniere laterale, 2 platouri pentru bonbóne, 2 girandole şi un complet serviciu de masă pentru 12 persóne, tóte din argint massiv.. Voiţi acéstă superbă garnitură? Vĕ costă numai o corónă! Acesta e adecă preţul unui los la loteria caseinaţionale a Asociaţiunei.

Losuri se capĕtă la biroul Asociaţiunei, la tóte băncile şi librăriile româneşti, cum şi la trafice. Sorţirea se va face la 31 Maiu în Sibiiu.

*

Şedinţă festivă. Societatea de lectură a tinerimei dela institutul pedagogico-teologic ort.-rom. din Arad învită la şedinţa festivă, ce sĕ va ţinea la Dumineca Tomei în 16/29 Aprile 1900 în „sala cea mare“ a seminariului. Inceputul la 6 óre séra. Oferte benevole în favorul bibliotecii societăţii sĕ primesc cu mulţumită şi sĕ vor cuita pe calea publicităţii. *Programa:* 1. „Christos a înviat“, cor bărb. aranjat de T. Lugojan. 2. „Cuvênt de deschidere“ rostit de v.-preş. societăţii Ioan O. Jercoşan, teolog c. III. 3. „Marş ostăşesc“, cor bărb. de Ioan Costescu acompaniat de orchestra societăţii 4. „Sava II. Brancovici“, disertaţie de Constantin Mihulin teol. c. II. 5. *a)* „Florica“, cor bărb de Wachmann *b)* „Tot ţi-am zis mândr'-o“, cântec poporal cor bărb. de T. Popovici. 6. „Dormi în pace“, poesie de A. Vlăhuţă decl. de Petru Craiovan ped. c. IV. 7. „Suvenir de Mehadia“, de M. Clem cântată pe flaut solo de Victor C. Fizeşan teolog c. I. 8. *a)* „Hai în horă“, cor bărb. de G. Dima. *b)* „La o rîndunică“, cor bărb. de Dimitrescu 9. „Scopul ideal al educaţiunei“, Disertaţie de Traian Givulescu, ped. c. IV. 10. „In natură“, cor bărb. de I. Costescu acompaniat de orchestra societăţii. 11. „Ovid şi Ibis“, dialog de V. Alexandri predat de Iuliu P. Lăzărescu teolog c. III. şi Aurel Popa teolog c. II. 12 „Marş“, esecutat de orchestra societăţii.

*

Producţiune musicală. Tinerimea română din Făgăraş şi jur invită la Producţiunea Musicală ce o va aranja în 24 Aprilie 1900, (a treia zi de sf. Pasci) în sala hotelului „Lauritsch.“ Inceputul precis la 8 óre séra. Preţul de întrare: pentru o persónă 2 coróne, — pentru familie 5 coróne. —Venitul curat este destinat pentru clădirea casei vicariale. — Oferte şi suprasolviri marinimóse sĕ primesc cu mulţumită şi sĕ cuitéză pe cale ziaristică.

Program: 1. „Cântec sicilian“ cuartet vocal. 2. „Symphonie, de Ch. Dancla, pentru 2 violine şi pian; esecutat de D-şóra Letiţia Poparadu şi D-nii Beniamin Pop şi Dr. Augustin Dosa. 3. „Carneval de Venise“ de Schulhof, solo pentru pian; esecutat de D-şóra Elena Pop. 4. „Cântări românesci“, esecutate de D-şóra Iulia Toflea, acompaniată pe pian de D-l Friedrich Heller. 5. „Prima rochie lungă“, monolog de Iosif Vulcan; predat de D-şóra Mariţi Turcu. 6. *a)* Beriot: „Osborne“, phantasie din opera „Puritani“; *b)* Wiest: „Melodii române“, pentru violină şi pian; esecutate de D-şóra Elena Pop şi D-l Beniamin Pop. Urméză dans.

*

O nenorocire. In apropiere de staţia Chitila (România) s'a întêmplat Mercuri o nenorocire.

Pe când un tren de marfă mergea dela Chitila spre Bucureşti, frânarul Hulea Vasile se urcase pe un vagon spre a arangia fringhia de alarmă. In acel moment trenul trecea tocmai pe sub nişte sîrme de telegraf. Nenorocitul frânar nu observă acest lucru spre a se pleca jos sĕ trécă pe sub ele şi se lovi la faţă şi în piept. Până sĕ se plece fu ţinut în loc, vagonul pe care era 'i fugi de sub picióre şi astfel fu aruncat la pământ. In cădere, nenorocitul Hulea îşi frânse piciorul şi fu lovit grav la gât. La strigătele lui, trenul se opri şi el fu urcat într'un vagon. Adus la gara de Nord, Hulea a fost trimis la spitalul Filantropia. Starea lui e destul de gravă.

Din public*).

Cătră p. t. medici practici, civili, respective medici militari.

P. T. domni medici sunt recercaţi la ivirea casurilor de scarlatină, în atari familii, a căror membri merg în şcólă, atelier, fabrică etc., pe cât e posibil, sĕ dee avisul la phisicatul orăşenesc, prin telefon, pentru a se puté lua imediat disposiţiile potrivite.

De sine înţeles, înştiinţarea prescrisă cu cartă postală roşie, n'are sĕ se întrelase.

Sibiiu, 18 Aprile 1900.

Dr. S......n.

---

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta redacţia nu primeşte rĕspunderea.

1000 coróne plătesc celui-ce va mai căpĕta vr'odată durere de dinţi ori îi va mirosi gura după-ce va folosi **apa de dinţi a lui Bartilla,** o sticlă cu **35 cr.** (Pentru pachetare 10 cr. deosebit). **Erezii A. Bartilla** (E Winkler), Viena, 19/1., Sommergasse 1. — Sĕ se céră pretutindenea apriat apa de dinţi a lui **Bartilla.** Denunţări de falsificare vor fi bine plătite. La locurile, unde nu se póte căpĕta, trimit 7 sticle cu 2 fl. 60 cr. franco. — **Deposit în Sibiiu** la farmacia **„Vulturul" C. Müller,** piaţa-mare; farmacia **Heinrich,** piaţa mică 27; farmacia **Molnar,** strada Cisnădiei 59; **Parfumeria Meltzer,** strada Cisnădiei şi strada Guşteriţei. [33] 4—

In *Tipografia archidiecesană* a apărut:

ACAFTISTUL

Preasântei

Născătóre de Dumnedeu

şi

alte rugăciuni

urmate de Sinaxariu pentru tot anul si Păschălie.

Un volum de 368 pagini 8°.

Preţul simplu legat . . .	fl.	—.85
jumĕtate pânză . .	„	1.05
în piele roşie . . .	„	1.25
Ediţia fină în piele négră .	„	2.—
piele chagrin	„	2.60
în mătase .	„	3.85

Se află de vêndare la

Librăria Tipografiei archidiecesane,
Sibiiu.

Din **Tipografia şi librăria archidiecesană, Sibiiu,** se póte procura:

Din vremuri apuse,

de

Iudita Secula n. *Truţa.*

Broş. à 50 cr.

In **Tipografia şi librăria archidiecesană Sibiiu,** se află de vêndare:

Cuvêntări bisericesci

de

Dr. Theol. George Popoviciu
protopresbiter ort. român în Lugoş

broş. à 3 cor., sau lei 3.50.

Religiune şi sciinţă,

disertaţiune

de acelaşi autor

broş. 50 fil.;

şi

Cuvêntări bisericesci

de

Massillon, episcop de Clermont şi membru al acad. franc.

traduse prin

Ioan Genţ
paroch gr. cath. în Haieu,

Tom. I broş. 5 cor. sau lei 6.50

In **Tipografia** şi **librăria archidiecesană, Sibiiu,** se află următórele scrieri ale poetului nostru **G. Coşbuc:**

Fire de tort, broş	fl.	1.—
Balade şi idile „	fl.	1.50
Sacontala, broş.	„	2.50
Aeneis ediţ. II. broş	„	1.25
Rĕsboiul nostru pentru neatêrnare, broş	„	—.50

Din **Tipografia şi librăria archidiecesană, Sibiiu,** se póte procura

Teoria Dramei

cu un tractat întroductiv

despre frumos şi artă,

de

Dr. Iosif Blaga,
profesor.

Preţul broş. 3 cor. 60 fil.

In *Librăria Tipografiei Archidiecesane, Sibiiu* se află spre vêndare *diferite icóne după cultul oriental* precum:

Mărimea:	$^{39}/_{50}$cm.		$^{47}/_{63}$cm.		$^{39}/_{50}$cm. şi $^{47}/_{63}$cm.		$^{55}/_{68}$ cm.				$^{58}/_{79}$ cm.				$^{63}/_{100}$ cm.			
	simplu				fin		simplu		fin		simplu		fin		simplu		fin	
	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.
Sf. Nicolae	5	—	6	—	10	50	6	50	16	—	10	25	20	—	11	—	28	—
Sf. George, călare . . .	6	—	6	60	11	50	7	50	18	—	11	50	22	—	12	—	30	—
Sf. Dumitru	5	—	6	—	10	50	6	50	16	—	10	25	20	--	11	—	28	—
Botezul Domnului . . .	6	—	6	60	11	25	7	50	18	—	11	50	22	--	12	—	28	—
Sf. Treime	6	50	7	—	12	—	7	50	18	50	11	50	22	—	13	—	30	—
Archangelul Mihail . .	5	—	6	—	10	50	6	50	16	—	10	25	20	—	11	—	28	—
Christos pe cruce cu fig.	7	—	7	50	12	—	8	—	18	50	12	—	23	—	13	50	32	—
Maica Domnului	6	—	6	60	11	50	7	50	18	—	11	50	22	—	12	—	30	—
Ilie în carul de foc . .	6	50	7	50	13	—	8	—	20	—	12	—	23	—	14	—	33	—
Inălţarea Domnului . .	7	—	7	50	14	—	9	—	22	—	14	—	28	—	15	—	36	—
Nascerea Domnului . .	6	—	7	50	14	—	9	—	22	—	14	—	28	—	15	—	36	—
Petru şi Pavel	6	—	7	—	11	—	7	—	17	—	11	—	21	—	12	—	30	—
Adormirea Maicii Domnului	7	—	8	—	14	—	9	—	22	-	14	—	28	—	15	—	36	—
Scularea lui Lazar . .	6	—	7	—	11	—	7	50	21	—	14	—	28	—	15	—	32	—
Simion	5	—	6	—	10	—	6	—	16	—	11	—	20	—	11	—	28	—
Ilie	5	—	6	—	10	—	6	—	16	—	11	—	20	—	11	—	28	—
Archangelul Gavril . . .	5	—	6	—	10	—	6	—	16	—	11	—	20	—	11	—	28	—
Invierea lui Christos . .	6	50	7	—	14	—	8	—	21	—	13	—	28	—	15	—	32	—
Sf. George (pe jos) . .	5	—	5	50	10	—	6	—	16	—	11	—	20	—	11	—	28	—
Christos (bust)	6	—	8	—	12	50	8	—	21	—	14	—	28	—	15	—	32	—
Nicolae „	6	—	8	—	12	50	8	—	21	—	14	—	28	—	15	—	32	—
Bunavestire	5	50	6	—	12	—	7	50	16	—	13	—	24	—	13	—	30	—
Ion în pustie	5	—	6	—	10	—	6	—	16	—	10	—	21	—	13	—	28	—
Rosaliile	7	—	6	—	12	—	8	50	22	—	12	--	24	—	15	—	30	—
Sf. Petru	5	—	6	—	10	—	6	—	16	—	10	—	20	—	11	—	28	—
Mormêntul Domnului . .	—	—	—	—	—	—	15	—	27	—	18	—	36	—	21	—	42	—
Nascerea Sf. Maria . .	7	—	8	—	15	—	9	—	22	—	14	—	30	—	15	—	32	—
Inălţarea Sf. Cruci . .	6	50	8	—	14	—	8	50	22	—	14	—	30	—	15	—	32	—
Cei 40 Mucenici . . .	7	—	9	—	15	—	10	—	23	—	15	—	30	—	16	—	36	—
Constantin şi Elena . .	6	—	6	50	12	—	7	—	18	—	12	—	22	—	12	50	30	—
Schimbarea la faţă . .	7	—	8	—	15	—	9	—	22	—	14	—	30	—	15	—	32	—
Faţa lui Iisus	5	—	6	—	10	—	6	50	16	—	10	50	20	—	11	—	28	—
Floriile	7	—	8	—	15	—	9	-	22	—	14	—	28	—	15	—	32	—
Fuga la Egipet	6	50	8	—	12	50	9	—	22	—	12	50	30	—	15	—	34	—

1.000.000
KRONEN
ALS GRÖSSTER GEWINN IM GLÜCKLICHSTEN FALLE.
Beck R

Consemnarea

tuturor celor 50.000 câştiguri

Cel mai mare câstig în cel mai favorabil cas

1,000,000 Kronen.

Speciell sind die Gewinne wie folgt eingetheilt.

☞ **in Baar zahlbar.**

		Kronen
1	Prämie mit	**600000**
1	Gew. à	**400000**
1	„ „	**200000**
2	„ „	**100000**
1	„ „	**90000**
1	„ „	**80000**
1	„ „	**70000**
2	„ „	**60000**
1	„ „	**40000**
5	„ „	**30000**
1	„ „	**25000**
7	„ „	**20000**
3	„ „	**15000**
31	„ „	**10000**
67	„ „	**5000**
3	„ „	**3000**
432	„ „	**2000**
763	„ „	**1000**
1238	„ „	**500**
90	„ „	**300**
31700	„ „	**200**
3900	„ „	**170**
4900	„ „	**130**
50	„ „	**100**
3900	„ „	**80**
2900	„ „	**40**
50,000	Gew. u. Pr. im Betrage	**13.160,000**

Sĕ ajutăm norocului!

Deja mulţi s'au fericit

prin cumpĕrarea unui los dela noi!

Loteria cea mai bogată în sance este loteria de classă privilegiată reg. ung., care va începe în curênd iarăşi. Din

100.000 LOSURI vor fi trase **50.000**

câştiguri, aşadară **jumĕtate sunt câştiguri,** din tote losurile, precum se vede şi din lista de câştiguri alăturată, nici o loterie din altă ţéră nu are în raport cu acésta aşa câştiguri considerabile.

Cel mai mare câştig în casul cel mai norocos este

Un milion coróne.

Cu totul vin **treispredece milióne 160.000 coróne** la tragere. Tótă întreprinderea stă sub **supravegherea statului.**

Contribuţia pentru **losurile originale** pentru clasa primă conform planului este:

pentru o **optime** (1/8)	fl.	—.75	sau	C.	1.50
„ un **pătrar** (1/4)	„	1.50	„	„	3.—
„ o **jumĕtate** (1/2)	„	3.—	„	„	6.—
„ un **întreg** (1/1)	„	6.—	„	„	12.—

şi se trimit cu **rambursă** sau trimiţêndu-se preţul lor **anticipativ.** Planuri oficióse gratuit. Comande pentru losuri originale rugăm a trimite direct la noi până în

28 Aprilie a. c.

Banca

A. Török & C°.

Budapesta. V. Waitznerring 4/a.

Multe şi fórte mari câştiguri am solvit noi prea stimaţilor noştri clienţi şi anume în timp scurt preste dóuĕ milióne coróne. [44] 4—8

Scrisóre de comandă de tăiat. **Herren A. TÖRÖK & Co., Budapest.**

Ersuche um Zusendung von .... **Original-Loos I. Classe der königl. ung. priv. Classenlotterie** nebst amtlichen Plan.

Der Betrag von fl. .... } **ist per Nachnahme zu erheben.** / **folgt durch Postanweisung.** } Was nicht gewünscht bitte zu durchstreichen

Genaue Adresse.

Pentru a înlesni şi celor mai lipsiţi copii de şcólă procurarea de **cărţi didactice,** ne-am decis a *reduce preţurile* la următórele manuale:

Abcdar pentru şcólele pop. rom. de Z. Boiu, legat	dela fl.	—.24	la fl.	—.20
Aritmetica de V. Roman leg.			„	„	—.08
Carte de cetire I. de Z. Boiu, leg.	dela fl.	—.40	„	„	— 30
„ II. „ „ „ „	„ „	—.32	„	„	—.25
Elemente de geografie de Z. Boiu	„ „	—.30	„	„	—.15
Geografia de V. Roman			„	„	—.08
Istoria naturei şi fisica de Z. Boiu	dela fl.	—.30	„	„	—.15
„ patriotică de Z. Boiu	„ „	—.30	„	„	—.12

Librăria Tipografiei archidiecesane, Sibiiu.

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.**

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 41 Sibiiu, Joi 13/26 Aprile 1900. *Anul XLVIII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **străinătate** pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază

INSERŢIUNILE
Pentru odată 14 fil., — de dóuě ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 60 fil. pentru fie-care publicare.

Crucea lui Christos.

Cu nefăţărită evlavie şi cucernicie privesce omenimea şi azi — după dóuă mii de ani — şi va privi în veci la *crucea*, pe care a suferit Mântuitoriul şi şi-a dat sufletul Creatoriul celor mai neresturnavere adevěruri şi preste tot al absolutului adevěr. El — Iisus — este preste tot însuşi adevěrul, iubirea şi desěvîrşirea.

S'a ivit pe ruinele unei lumi decăzute în imoralitate şi în rětăcire şi cuprinse de întunerecul cultului falsilor dumnezei şi idoli; şi cu abnegaţiune neasěmênată, divină, şi cu smerenia adevěratului om a propoveduit sfintele sale adevěruri, cari au devenit focarele luminătóre ale unei vieţi renăscute, strălucite, nóuě şi vecinice.

Tóte acele principii, pe cari le-a descoperit apostolilor sei şi omenimei au fost nóuě, curate şi adevěrate.

Cu tóte aceste — ca sě se împlinéscă tragicul vieţii sale, a trebuit, ca majoritatea omenimei de atunci se fie pe partea nepriceperii şi a păcatului „se aibă ochi, şi sě nu vadă şi urechi sě aibă şi sě nu audă“. Astfel s'a întêmplat, că au atacat în el *virtutea*, în lumina căreia miseria şi întunericul spiritului domnitor apăreau într'un mod cu atât mai vědit şi respingětor.

Scuipatu-l'au, chinuitu-l'au, ca pe un rěu-făcător; ba l'au chiar restignit pe acela, de pe buzele căruia în veci numai cuvêntul adevěrului a rěsunat.

Un mare şi grăitor esemplu a dat lumii suferinţa şi mórtea lui. In lumea nóstră s'a întêmplat acésta, căci Iisus în lume era, „dar lumea pe el nu l'a cunoscut“ . . .

Căci de-atunci de câte-ori nu s'a repetat în istoria de dóuě mii de ani a omenimei analogia tragicului, prin care a trecut Mântuitorul? Aprópe pe fiecare pagină a istoriei omenimei ne întêlnim cu căderea eroilor şi representaţilor adevěrului.

Coetanii nici când nu sunt în stare sě vadă lucrurile în lumina lor curată. Egoismul omenesc, interesele particulare, slăbiciunile, iubirea de putere şi de stăpânire, sunt de regulă mai tari şi predominéză în měsură mai mare spiritul omului, decât rîvna după adevěrurile divine şi absolute.

Marea massă a omenimei caută apoi a-'şi acoperi greşala şi a-şi justifica gravitatea propriei rětăciri cu aceea că persecută adeseori fără cruţare pe acela şi aceia care se opun rětăcirii lor şi indică ori combat inmoralitatea purcederii lor.

Lupta dintre *bine* şi *rěu* este continuă şi neîntreruptă; şi — fiindcă în lume şi între ómeni este mai mult rěu de cât bine, este mai multă prostie, decât minte, este mai multă ignoranţă decât judecată sěnătósă şi seriósă şi fireşte tot fiindcă numerul înţelepţilor este mai mic, decât al celor neştiutori, astfel lupta se termină de regulă cu căderea aceluia, care apare pe câmpul de resboiu ca amic al principiilor adeverului, şi lucră pentru idea sa cu intenţiuni dumnezeeşti, dar cu putere omenéscă.

Acésta cădere, acest nesucces este însě numai momentan, trecător. Oarecum se cere ca tot adevěrul se fie pecetluit cu sângele curat al propoveduitoriului sěu şi sě pretindă jertfa sa.

E lucru minunat acesta, dar probat prin faptele atâtor vécuri. Martirii, — cari înaintea coetanilor lor au fost obiectul dispreţului, hulei şi al batjocurilor reapar de regulă după un anumit restimp în faţa areopagului istoriei şi al viitoriului nepreocupat pe aripile glioriei şi ale unei străluciri neîntunecavere.

Nu este în lume adevěr căzut, pentru care învierea *„celei de a treia zi“* sě nu dee omenimei satisfacţia cuvenită.

Crucea patimilor lui Christos este cea mai grăitóre, mai măréţă şi frumósă mărturie a acestui adevěr!

Iisus Christos trăeşte şi va trăi în veci în sufletul omenimei curat vězětóre şi în evlavia-i religiósă, ca şi apostolul genial al libertăţii, frăţietăţii şi egalităţii precum şi ca prototipul iubirii deaprópelui. al smereniei, şi ca şi întruparea măririi, a înţelepcinnii şi perfecţiunii.

Exemplul lui mare şi neîntrecut dă şi va da putere nóuă celor buni şi deştéptă îndemnuri de mare răbdare în sufletele, cari privesc spre crucea patimilor lui. Astfel sě întăresc cei ce în calea propověduirii adevěrului şi al aperării aceluia dau de greutăţi, ori chiar trebue se sufere gónele celor egoisti, intriganţi şi nepricepětori, resculaţi în potriva lor.

Iisus nu a fost alterat nici prin cuvintele de laudă ale linguşitorilor sěi, şi nici prin forţa ameninţătóre a duşmanilor; ci a propověduit liniştit adevěrurile sale şi a murit pentru reuşita lor, necârtind, neblăstămând, ci din contră *iertând şi rugându-se* pentru greşalele celor-ce *„nu sciu ce fac“*.

A ştiut şi a fost convins despre aceea, că nu pot ucide în el, decât aceea, ce este omenesc; dar ceea ce este *dela Dumnezeu:* **adevěrul** nu se póte nimici cu putere omenéscă.

De aceea crucea paştilor este şi va fi în veci simbolul sfinţit al absolutului adevěr.

Acéstă cruce a stat înaintea ochilor tuturor adevěraţilor apostoli ai omenimei; şi de sórtea divinei jertfe aduse pe cruce s'au împărtăşit toţi, cari cu armele curate ale adeverurilor divine au sărit în contra rětăcirilor şi patimilor omeneşti.

Cine se teme de suferinţele crucei lui Christos, acela se spărie şi plécă şi el pe calea mulţimei: dar cine pórtă în inima sa schinteia spiritului lui Christos, acela este *fericit,* căci ziua d'apoi, *ziua a treia este a celor drepţi.*

Ridicaţi deci toţi cu cuvenită smerenie şi cu simţită evlavie ochii voştrii neprihăniţi spre crucea Domnului, căci *crucea este întărirea credincioşilor, éră dracilor rană*“.

Sěrbarea s-telor Pasci.

Invierea Dlui s'a sěrbat în biserica parochială din Sibiiu-Cetate cu o deosebită pompă, pontificând însuşi Eminenţia Sa I. P. S. Domn Archiepiscop şi Metropolit *Ioan*, cu o distinsă asistenţă. Deasemenea a oficiat *Eminenţia Sa* în prima zi a S-telor Paşti liturgia, asistat de Il. Sa Dl Dr. Ilarion *Puşcariu*, P. O. Dni: Ioan *Papiu*, Zacharie *Boiu*, Nicolau *Cristea*, Mateiu *Voilean*, Nicolau *Ivan*, Dr. Eusebiu *Roşca*, şi diaconii Demetriu *Câmpean* şi Ilie *Moga*.

I. P. S. Sa a ţinut la acéstă măréţă sěrbătóre o instructivă pastorală, distribuită şi bisericilor din archidiecesă, mânecând dela importanţa actului sěrbat de întrégă lumea creştină. A arětat cum prin pogorîrea pe pămênt, patimile, mórtea şi învierea Dlui nostru Iis. Chr. s'a reînoit legătura omului cu Dzeu şi a insistat asupra datorinţei, ce o avem după îndemnul cântărei de veselie „Ziua învierei popórelor sě ne luminăm“, sě folosim tóte binefacerile revěrsate de învěţătura basată pe credinţa adevěrată.

Atât în ziua primă, cât şi a dóua a s. Paşti publicul nostru a putut sě admire frumosul cor mixt înfiinţat numai decurênd de dl profesor de musică Timotei *Popovici.* Executarea cântărilor s'a făcut cu o deosebită precisiune, şi a lăsat plăcute impresii asupra ascultătorilor.

După încheierea oficiului divin lamura inteligenţei sibiene s'a presentat sub conducerea Ilustr. Sale Dlui archimandrit şi vicariu archiepiscopesc Dr. Ilarion Puşcariu la Eminenţia Sa I. P. S. nostru archiepiscop şi metropolit, pentru a-l felicita. Il. Sa a adresat Eminenţiei Sale cam următórele cuvinte:

Escelenţia Vóstră,
Inalt Prea Sfinţite Dle Archiepiscop şi
Metropolit!

Este însemnată acésta zi a învi-

FOIŢA

Chipuri vii din Neapole.

(Urmare)

Fudul şi grozav stă el acolo deasupra; Scipio n'a putut sta mai fudul pe ruinele Cartaginei. Altul şi-a desfăcut şatra colea pe pardosélă; icóne sfinte şi profane într'un chaos de culori, păpuşi de céră şi zaharicale pline de muşte. Curioşi în râze acoperite de mândra togă romană se opresc, admiră ş'apoi trec înainte.

Nu pot uita nici odată pe tipicul vênzător de legume, care pocneşte tótă ziua din biciu şi chiue de te asurzeşte. Averea lui tótă o duce la tîrg, un pumn de legume şi alta nimic. Pe teléga mică cu dóuě róte de o mărime extraordinară s'a aşezat cocóna legumărésă cu copii cu tot, cari cântă din gură, flueră séu bat la vre-o mandolină. La teléga împodobită cu figuri trag nişte dobitóce, ce sě pălesc necontenit unul de altul: un catâr slab scripcă de-o parte, un măgăruş mititel de alta, şi în mijloc un bou care şi-a uitat de viţel încă rumegatul. Aşa colindă acesta stradele şi parcă ar vrea sě spună lumei întregi ce bine se simte în calicia-i.

Dar stai! Colo ce monstru sě vede?

Vine, sě apropie şi lumea se grămădeşte în laturi.

Pe spatele alor vr'o dóuě-zeci de hamali balanséză un obelisc de forma unui turn înălţat pe columne. In etagiul de sus ghirlande şi cârpe tivite cu aur, apoi arabesce fantastice, figuri de demoni şi îngeri cu panglici pestriţe şi clopoţele.

Totul vîjie şi flutură în umbra de palate.

In läuntru alăturea de stegari cu eşarpe şi cocarde şed fete încununate cu flori, ear un cor de musicanţi cu triangule iau în mijloc o figură caraghiósă — o formă de sfânt. „Dulcele S. Francesco dela Annunziata“ ne şopteşte ghidul dela spate.

Chiuind alérgă în urmă măscărici cu gătélă curiósă, marote pe cap, făşii de hârtie şi alte mirozenii pe deasupra costumelor. — Aşa cutreeră în lung şi lat tóte stradele acéstă noimă de obelisc ambulant cu paiaţii în urmă până séra, când fac ospěţ în onórea sfêntului ciobotarii, păpuşarii şi pizzicaroli.

Suprimat o clipă, renaşte acum din nou alaiul pe stradă şi viziunile sě pórtă înainte ca într'un caleidoscop cu nóuě şi ear nóuě situaţii. Sătui de acest tohu-wabohu străbatem prin acéstă învălmăşélă cumplită, ca se ajungem la vr'o birjă ce sě ne ducă la museu. Un subiect urît — piratul de trăsuri — rupe grăbit uşa şi cu braţu-i murdar te împinge în lăuntru. Eşti milostiv şi-i dai cât nu s'a asteptat, sare pe primbla dinapoi a trăsurei şi ai sě-i oferi unde te cobori, alt bacşiş pentru-că te smulge din jeţ. Dar aci pândeşte portariul şi numai prin ghiarele acestuia trece drumul la mântuire. —

N'are păreche în lume museul naţional din Neapole, mai ales de când s'au depus aici nepreţuitele comori desgropate în Pompeji, Herculaneum, Stabiae şi Cumae. Te perzi prin camere spaţióse cu statui şi tablouri, idealurile mari alor treizeci de secoli. In tot momentul o nóuă surprindere ţi se prepară. Vezi chipuri senine de Olimpiani alăturea de semizei şi zeişori de tóte neamurile. Nu mai e însě aci exteriorul ce fascinéză; tot acest învěliş dispare şi vedem întreg Olimpul cum trăia el în închipuirea vie a poporului elin şi latin.

Sus pe piedestale de peatră tronéză în lumină tata zeilor Iupiter şi Hera, soţia lui, Diana din Efez cu mâni şi picióre de bronz, Mercur abia atingând cu piciorul înaripat pămêntul. Venuse şi Grazii desghiocate din marmură ori ascunse cu trupul în creţele hainelor străvezii de alabastru. Nimic însě mai imposant, mai fără păreche ca Hercule Farnese, opera Atenianului Glykon. O espresie de măreţie stă el acolo, răzămat pe buzdugan şi cu muşchii pocnind sub piele. Alăturea geniala composiţie a măestrilor rhodiani Apolloniu şi Taurisc: Fraţii Amfion şi Zethos rěsbună pe mama lor legând de córnele unui taur furios pe tiranica Dirce. Nu'mi aduc aminte sě fi găsit airea o creaţiune de proporţii aşa imposante.

In togele albe şi de purpură svêrlite pe umăr superbii patricieni iau parte la sfatul divilor împreună cu Cesarii incununaţi cu cunună de dafin.

Poesie şi simbolism e în totul, o măréţă divinitate, ce după atâta amar de vreme tot atât de puternic vorbesce din măestrele alcătuiri ale anticităţii, statui şi picturi, sculpturi şi teracote. Când vezi aceste tesaure ale omenimei, atunci cunosci frumosul. Nu te-ai mai duce, ai tot sta admirând pe om şi natură in vestmêntul neperitor al artei. E sfânt acest loc, căci intre păreţii acestia pulsează viaţa intregei omenimi, stăpânesce spiritul de erei, cea mai însemnată sĕrbătóre înstituită de s-ta maica biserică.

Pronia dzeéscă care a pus pe Ex. Vóstră custode al acestor instituţiuni, pentruca prin ele sĕ fiţi scutul şi apărătorul bisericei, sĕ ajute ca Escelenţia Vóstră sĕ şi împliniţi acéstă înaltă chemare.

La acéstă zi de bucurie generală, ne luăm voie a Vĕ exprima simţemintele de omagiu şi supunere, ce le nutrim ca fii sufleteşti ai Escelenţiei Vóstre şi sĕ Vĕ urăm ca Dzeu sĕ Vĕ lungéscă firul vieţii ani mulţi şi sĕ Vĕ înzestreze cu sănătate şi putere, pentru a puté conduce naia bisericei spre a ajunge la limanul binelui şi fericirei poporului şi bisericei nóstre.

La acésta respunse Eminenţia Sa cam în următorul mod:

Vĕ mulţumesc, Prea Cuvióse D-le archimandrit şi Prea Stimaţilor Domni şi fraţi, pentru atenţiunea, ce mi-o arĕtaţi la acéstă însemnată zi.

Imi face mare mângăere, când mĕ vĕd încunjurat de atâţia bărbaţi fruntaşi vrednici, cu al căror sprijin nu mĕ îndoesc a ajunge împlinirea dorinţelor.

Acéstă zi mare, ziua învierii D-lui şi a întregei naturi, doresc sĕ fie totodată şi un simbol al ridicării şi înaintării nóstre.

Am firma speranţă, că D-Vóstră toţi sunteţi pătrunşi de adevĕrul, că fiecare e dator a lucra pentru eluptarea unei posiţii tot mai demne, ear toţi laolaltă pentru o sórte tot mai bună a tuturor.

Bunul Dzeu sĕ dea, ca aceste zile sĕ fie simbolul învierei nóstre spre o nóuă şi rodnică activitate şi în acéstă dorinţă a mea implor harul lui Dzeu, ca sĕ Vĕ dăruéscă ani mulţi şi viaţă fericită.

Aplause însufleţite acoper cuvintele Inalt Prea Sfinţiei Sale.

Un decis principial referitor la religiunea celor născuţi din căsătorii mixte. Un inspector de matricule a făcut întrebare la ministeriul de interne, că óre corect a procedat acel matriculante, care a însemnat pe un órecare născut din tată reformat şi mamă catolică — ca aparţinând religiunei reformate, deşi respectivul a fost botezat de un preot catolic.

Ministrul a aprobat procedura matriculantelui, zicând în rescriptul seu, că dacă un preot a botezat şi înmatriculat pe vre'un individ născut din căsătorie mixtă înainte de întroducerea legilor politice bisericeşti, acéstă împregiurare nu determină necondiţionat religíunea la care aparţine respectivul, ci în privinţa acésta e decizĕtóre esclusiv religiunea părinţilor conform §-lui 12 art. 53 din 1868. Dacă aşadar în estrasul matricular al unui nupturient e indicată precis religiunea părinţilor, acésta are sĕ fie normativă, chiar şi în casul când nupturientul declară, că aparţine altei confesiuni, fără a putea produce document de trecere religionară. Dela acésta numai atunci póte face abatere, când în estrasul matricular nu e notată religiunea părinţilor, atunci are sĕ céră un document valid despre religiunea, la care aparţine cel ce se căsătoreşte.

Revistă Bisericéscă

(*Direcţiunea bisericei cu altariul spre rĕsărit.*) Direcţiunea bisericei după tradiţiunea creştină străveche (Const. apost. L. II, c 57) e îndreptată spre rĕsărit, ca creştinul sĕ se róge îndreptat la faţa lui Iisus, care pe cruce spânzurá cu faţa spre apus (Ioannes Damasc., de fide orthod. L. IV, c. 12). Direcţiunea către rĕsărit simbolisézĕ fiinţa şi prodata creştinismului, care în contrast cu lumea înainte de Christos e religiunea luminei, religiunea, al cării urzitoriu adese-ori se numesce „lumina lumii“ şi „sórele dreptăţii“. Resăritul e acea direcţiune a lumii, de unde li s'au arĕtat ómenilor D-zeu şi cele d-zeesci, din care causă chiar din vechime se priveá ca locul împreunării şi al comunicării lumii ceresci cu lumea pămênteascĕ, a lui D-zeu cu ómenii. La rĕsărit Domnul a plântat raiul, locul zilei, al luminei şi fericirii eterne, din care, călcând omul porunca lui D-zeu, a fost scos afară, părăsind rĕsăritul şi mergând spre apus, locul apunerii sórelui, al nopţii, simbolul întunerecului spiritual. Dela rĕsărit a venit Christos dàtătoriul nostru de lumină; către rĕsărit s'au întors Christos la ceriu; dela rĕsărit va veni (Mat. 24, 27; Apoc. 7, 2) a doua oară să judece vii şi morţii.

Tóte ideile acestea li erau părinţilor şi scriitorilor bisericei (Tertulian., Apolog. c. 16; Athan., Quaest. ad Ant. 14; Cyrillus Hier., cat. myst. I, n. 2, ş. a.) înaintea ochilor, când vorbeau sau scriau de direcţiunea bisericei spre rĕsărit, de acea direcţiune care era prescrisă prin o regulă positivă (constituţiunile apostolice c. II, c. 57 zic apriat, că „biserica sĕ fie îndreptată spre rĕsărit“) şi care de aceea în vechime se şi observa la zidirea bisericilor mai în tot locul. Dacă în seculele prime provin abateri în privinţa aceasta, bună óră în unele biserici vechi din Roma, apoi avem să căutăm temeiul în împrejurarea puţin favorabilă a bisericei, în direcţiunea stradelor şi a întrărilor, în situaţiunea altarului condiţionată de cripta martirilor, ce esistá acuma de mai înainte, în legătura bisericei cu alte edificii, bună óră cu mânăstiri, în lărgirile şi schimbările edificiilor adaptate pentru biserică şi în alte asemenea împregiurări. In tot casul se păstra însă linia de la ost la vest sau dela vest la ost, care se şi numea „linia de construire sântă“.

*

(*Trebue clericul se pună pond pe bunacuviinţă şi cultură?*) Dacă cineva are să fie tuturor tóte, atunci de bună samă trebue să fie aceasta preotul. Preotul e pus pentru popor şi trebue să scie a umbla şi a vorbi cu poporul. El însă sĕ şi priceapă a se purta cu stările mai înalte ca şi acolo să câştige influinţă în interesul religiunii. Conform cu aceasta sĕ se reguleze crescerea clericului. Insaşi s. scriptură, acea carte seriósă a înţelepciunii, n'a întrelăsat deja în timpurile cele mai vechi a statori regule de bunăcuviinţă; sĕ se observe între altele numai locurile următóre: Prov. 17, 24; 18, 13. Eccl. 19, 26, 27; 20, 7, 8; 21, 23, 26, 27, 29; 31, 12 — 14, 17 — 21; 32, 10 — 13 ş. m. a.

Nu este nici o îndoială, că trebue sĕ se pună mare pond şi pe politura esterióră, pe maniere fine şi forme plăcute de conversaţiune. Dacă aceste lipsesc preotului, apoi nu trebue să ne mirăm, dacă el nu e băgat în samă sau e chiar evitat. Tocmai cu privire la cler se observă ca regulă, că toţi îşi îndreaptă privirile asupra lui. (Conf. I, Cor. 4, 9). Tot aşa e pentru fie-care un lucru evident, că tocmai factorul acesta de cultură ĭi deschide clericului întrare în societatea mai înaltă şi câştigă aici nu numai lui însu-şi simpatii personale ci şi totodată întregei stări stimă şi aplicare mai mare în cercurile aceste. Negreşit, că aceste forme de etichetă nu trebue să degenereze în apucături afectate şi nici odată să nu uite preotul la manierele sale nici cât de puţin de demnitatea sa preoţéscă. El sĕ se probeze numai prin sinceritate şi naturalitate în vorbă şi manieră de un bàrbat cu cultură academică; el trebue să arete, că corespunde pe deplin timpului modern nu numai cu privire la diferitele ramuri ale sciinţei ci şi cu privire la tact şi bunăcuviinţă din care causă să nu arete perplexitate, când convine cu onoraţiuni civile sau se află în vr-o societate fină.

Vîrtutea şi pietatea drept că sunt acuma pentru sine perle nepreţuite, dacă prin moravuri bune le purtăm însă într'o legătură artificiósă, atunci preţul acestor juvaere sĕ urcă şi ceea ce e nobil devine şi plăcut, amabil şi încurajază spre imitare. La câţi nu póte delătura naturalitatea nóstră, împreunată cu reservă cuvenită şi nobilitată prin bunacuviinţă, prejudeţele faţă de vêrtute şi nu póte suscita dorinţa după aceea ce mai înainte se ţinea de ceva dur sau obscur! (A. de Doss, Gedanken und Rathschläge).

Numai în modul acesta va succede preotului a plăcé atât lui D-zeu cât şi ómenilor, ceea ce laudă Spiritul sfânt în cartea eccl. 45. 1. cu privire la conducĕtoriul poporului cu cuvintele: „Plăcut lui D-zeu şi ómenilor“. Dacă s'a ajuns acest ideal, şi a câştigat odată starea preoţéscă şi înaintea forului civil prin o educaţiune formală stimă şi autoritate, atunci ĭi cade preotului mai uşor a susţiné relaţiuni amicale cu familii din societatea mai bună, desvoltând o activitate mănósă în cercurile aceste.

Suntem deprinşi a nu da atenţiune acestei întrebări, dară pe nedrept. Sĕ privim numai la icóna de model, ce ni se înfăţişézĕ în viéţa şi învĕţătura lui Christos, atuncia nu ni va lipsi adevĕrata pricepere pentru fiinţa şi însemnătatea acestei întrebări importante; sĕ se compare cu privire la acésta numai unele locuri din biblia N. T. b. o.: Filem. 4, 5, 8; Rom. 12, 10, 13, 15, 18; 13, 7; Luca, 14, 8—11; 22, 26; Mat. 5, 39—42; 10, 16; 11, 29; 20, 27, 28. Tocmai starea nóstră trebue sĕ devină în tótă privinţa asemene lui Christos, preotului nostru celui mai înalt, care cu tótă sărăcia, nu s'a lepĕdat de nobilimea regéscă a nascerii sale şi care cu tótă umilinţa totdeuna s'a arĕtat cu multă demnitate între ómeni; de sigur e însĕ, că învĕţătoriul nostru d-zeesc n'a voit cu acésta sĕ micşoreze efectele învĕţăturei sale sau sĕ piardă ceva din popularitatea sa adevĕrată.

Sĕ resumăm pe scurt: Noi trebue cu tótă seriositatea sĕ stăruim a deveni după exemplu lui Dumnezeu-omul într'adevĕr „tuturor tóte“ (I. Cor. 9. 22). „Candela“

Revistă internă

Casa magnaţilor.

In şedinţa de Luni casa magnaţilor a primit în general şi în special budgetul. Discuţiile au durat 4½ óre şi precum se vede destul de repede au ajuns la terminare.

Mai întâi s'au ales membrii din deputaţiunea cuotei, dupaceea s'a trecut la desbaterea budgetului, la care a luat cuvêntul între alţii contele Széchenyi Imre, vorbind despre desvoltarea industriei maghiare şi despre causele, care o împedecă. Contele aristocrat se jelueşte, că în Ungaria nu e preţuită în deajuns clasa industriaşilor şi comercianţilor. Clasa de mijloc neputêndu-se desbăra de o anumită indolenţă a raselor orientale nu-şi creşte copiii pentru aceste ramuri de câştig, ci ĭi dă pe astfel de cariere, pe care i seduce posibilitatea validitării morale. Ar trebui luată de model Anglia cea practică în educaţiune. Acolo iau pe tinerii de 15—17 ani din şcólă şi ĭi aşéză într'o întreprindere ca „clark“, adecă ajutător-industriaş sau de comerciu. In decurs de 5 ani îşi câştigă tinerii acea rutină de întreprinderi, care nici o şcólă pe lume nu le-o póte da. Mai vine a se considera în planul al doilea dreptul părinţilor de a putea dispune după chibzuinţa proprie, în privinţa testării averii lor în proporţie egală sau neegală copiilor.

La fine contele Majláth vorbi despre imigrările din Ungaria superióră, contra cărora ar trebui luate cele mai stricte mĕsuri.

*

Imprumut de stat.

Pertractările în afacerea împrumutului de învestiri dintre ministrul de finanţe ungar Lukács şi Kornfeld, directorul băncei de credit ungare au ajuns la finalisare. Intre

---

veci intrupat in marmură, culori şi lumină. Păgâni, semiţi, creştini, ei toţi au creat opere, cari astăzi după veacuri de propăşire preţuesc cât nu preţueşte aurul şi argintul.

Arta se resimte insĕ către sfârşitul epocei Cesarilor de lupta dintre păgânism şi creştinism. E mai sĕracă şi decorativul primează sublimitatea. Dar idealul şi ia treptat-treptat stăpânirea. Raffael şi Michelangelo, Tizian şi Leonardo, alcătuesc şi zugrăvesc tronul noului D-zeu si a sfinţilor sèi pe temelii şi în colori şi mai nemuritóre.

In pinacotecă de intri, găsesci la un loc profunzime cu fineţă, o imaginaţie fără frîu şi puternică. In sala dei Comestibili, lângă camera cu scriptele arse din Herculaneum, ne trec în rând pe dinaintea ochilor madonele lui Raffael cu fruntea inviorată de razele credinţei, cu ochii perduţi în fericire divină, apoi şcóla lui Correggio, Leonardo şi cum ĭi mai cheamă pe toţi acesti măestri, cari au creat juvaere de gingăşie şi eleganţă. In sala ce urmează, alte situaţii, alte tablouri! Uite o bătălie pe o câmpie: un amestec de luptători cu ochii aprinşi, feţe schimbate, caii pumegând, — pare-că tremură în fund claie pe grămadă... In spasmuri de durere sĕ sfirşesce colo între tălhari sfânta jertfă a omenirei, de-o parte şi alta sfintele maice par perdute într'o vedenie de vis, cu ochii estatici şi buzele tremurânde...

Ţi-ar trebui însĕ zile întregi, pentru a putea privi şi numai în fugă tóte aceste tesaure ale artei grămădite în museul din Neapole. —

Pre când eşim din museu e timpul amezii, o óră scurtă de repaus pentru Neapolitani.

Bulevardele strălucesc în sórele potopitor de cald, chioscurile de pe coperemintele caselor şi bisericele cu cupole plumburii plutesc în lumină. Pe lespezile de marmură dinaintea bisericilor ori pe năsipul cald dela port sĕ lungesce pe spate, lăsând sĕ-l cócă sórele în faţă, vestitul lazzaroni. Aşa 'şi trăesce el viaţa — un otium sine dignitate. Dórme, dórme dus şi décă vreun gând ĭi trece vreodată prin cap e, că trebue sĕ se trezéscă pentru-ca sĕ adórmă earăşi. Numai unul s'a deşteptat şi cântă o arie curiósă, ce se aude departe, ceva lugubru şi grozav, cu hohote de plâns şi chiote de durere. Tace. Nu sĕ mai aude decât zuruitul monoton de omnibuse, şi din când în când salve de tunuri şi rachete la San Marino.

*

Pe la 4 óre sgomotul dinaintea amezii reîncepe pe Toledo. Noi o luăm de-alungul cheului din vecinătatea portului, ca se ajungem la Villa Nazionale. La mal sĕ scaldă pescari şi băeţandri. O cétă ne-a observat, că suntem străini, sar iute din apă şi goi şi gălăgioşi sĕ iau în haită după noi. Ne refugiem într'o culină, unde sĕ mâncă pizzi; ne comandăm şi noi, şi în dóuĕ minute sunt rotunzite şi cópte, turtele mari şi gustóse. Le mâncăm cu sălată crudă şi vermicelli, şi bem vin din cupe de-o litră.

Strada ce duce la parcul La Villa are înfăţişarea oraşelor din Nordul Italiei. Sus până în albastrul cerului se avêntă faţadele cernite de pétră, fronturi de mosaic şi columne. Tăcută şi elegantă sĕ întinde mândra Chiaja cu palatele pompóse şi locuinţele aristocraţiei neapolitane. Inapoia arsenalului grandios se lungesce în dimensii colosale palatul regal, la drépta îndată Castello nuovo cu arcul de triumf al lui Alfonso de Aragon, şi Castello dell, Uovo la stânga.

In parcul Villa Nazionale e staţiunea zoologică, acuariul cel mai bogat astăzi esistent cu laboratoriu. Impărăţia tainică şi sinistră a mărei ţi-e deschisă vederii cu miile de popóre, ce furnică în adêncime. Când se plécă sórele la asfinţit, cheul Via Caracciolo tăcut preste zi e plin de publicul elegant, ce se preumblă pe corso. In şir lung îţi trec repede pe dinainte carose frumóse trase de armăsari ca nisce smei, apoi echipage cu oblónele colorate, dame cu vijle, curicule cu dóuĕ şi trei róte trase de catâri şi asini puţin mai mari decât vijlele. Unde mai pui, că dobitóce şi trăsuri sunt împodobite cu tot felul de mirozenii, casserole de aramă, clopoţei, bertii pestriţe şi insignii, — un spectacol e totul, ce-l poţi avea gratuit şi décă nu te mai ţin piciórele, pentru cinci centime.

Tabloul se schimbă când apuci în clasica stradă Santa Lucia, ce se imbină cu ceea în stênga.

Santa Lucia! Cel mai pitoresc labirint de spelunce şi butice ce se póte, în care precupeţi şi flaşnetari fac aristocraţia locuitorilor. E o viaţă aci pe care a o descrie nu găsesc colori şi nume.

(Va urma.)

guvernul maghiar şi grupul Rothschild s'a stabilit un acord pentru primirea unei sume de 110—120 milióne rentă de corónecu 4%, şi adecă astfel, că se primesc 70 milióne fix, iar pentru cealaltă sumă grupul îşi reservă opţiunea. Emisiunea se va face în decursul verii acesteia.

*

Deschiderea Reichsrathului.

Se telegrafézā din Viena, că parlamentul austriac se va redeschide în 8 Maiu a. c.

Din Macedonia.

După o scrisóre, ce o primeşte „Timpul“ din Bitolia, o reculegere a fraţilor macedoneni e pe punctul de-a se efectua. O nóuă ordine de idei şi de aspiraţiuni a început sě se agite printre Români, o redeşteptare a vremurilor calde prin expansiunea adevěratului simţêmênt românesc şi bogate în fapte patriotice.

Că orizontul senin al propagandei paneleniste a început a se înora, ne-o dovedeşte neliniştea ce se manifestă în rêndurile partizanilor *marei idei.* O mişcare neobicinuită se observă de la un timp încóce în cancelariile consulatelor greceşti, cu resunetul în presa ateniană, care nu odată a comentat evenimentele ce se petrec pe teritoriul pretins elin.

In rêndurile representanţilor Fanarului mai ales, domneşte o mare furie şi ascunse planuri se meditéză pe séma pravoslavnicilor Români, cari au nenorocirea de-a depinde biseriсeşte de un vitreg părinte spiritual.

Monopolizând religia pravoslavnică pentru supuşii otomani, prelaţii greci au recurs la cliseul învechit cum că *ruga către D-zeu în limba românéscă nu e ascultată, căci El a propoveduit popórelor în greceşte.* Cum însă prin aceste sofisme nu pot sě opréscă curentul românesc, au recurs la arma obicinuită în timpuri grele. De pe înălţimea amvonului afurisesc propaganda română, cum o numesc ei, anatemiséză pe toţi aceia care îşi trimit copii la şcóla română. La Perlepe, la Magarova, la Florina şi în alte localităţi au mers şi mai departe: au refuzat Românilor anafora, cuminecătura şi chiar înmormêntarea morţilor.

Românii macedoneni însě nu se lasă înfricaţi de ameninţările Grecilor, ci cu energie îşi reclamă şi eluptă dreptul limbei lor, separându-şi şcólele de ale Grecilor.

Sinodul parochial extraordinar din Sibiiu cetate.

Parochienii ortodoxi din Sibiiu-cetate s'au ocupat în şedinţa sinodului extraordinar ţinută Marţi a treia zi de sfintele Pasci cu o cestiune de mare importanţă, iar conclusul adus în unanimitate póte fi de o epocală însemnătate. Anume a fost recercat sinodul parochial, ca în vêrtutea dreptului autonom ce-l are sě se declare, décă e învoit şi sub ce condiţiuni póte ceda actualul teritoriu pe care e zidită biserica din cetate şi casa parochială, pentru scopul de a se zidi pe acel teritoriu şi pe complesul învecinat aparţinětor deja archidiecesei biserica catedrală.

Comitetul a presentat un proiect de conclus cât se póte de complet, în care a stipulat valórea teritoriului, a edificiilor, a mobiliarului, vaselor, ornamentelor cari le cedézā şi cari reprezentă o valóre de 52 mii coróne, iar în schimb pretinde sě zidéscă pe séma parochiei archidiecesa o casă parochială adjustată cu tóte recerinţele, şi sě garanteze parochiei dreptul de aşi alege pe parochul conform normelor din vigóre. — Detaiuri au sě se reguleze prin o delegaţiune a consistoriului archidiecesan şi a comitetului parochial. Parochul protopresbiter I. Papiu în calitate de president a propus proiectul de conclus al comitetului la desbatere generală şi specială. La discusiune au participat membrii Dr. V. Bologa, N. Ivan şi Demetriu Cunţan, cari au cerut unele desluşiri cu privire la arangiamentul făcut ér presidentul comitetului parochial Dl Parteniu Cosma a şi dat în tóte direcţiunile lămuriri satisfăcătóre şi astfel presidentul sinodului după încheiarea discusiunei a enunţat primirea conclusului comitetului cu unanimitatea voturilor celor presenţi.

Protocolul redactat prin notarul sinodal Dr. Vecerdea s'a autenticat stante sessione şi s'a promovat la consistoriul archidiecesan. Mai în detaiu ne vom întreţinea la acest obiect, cu ocasiunea desbaterilor ce vor urma în sinodul archidiecesan în sesiunea ordinară din zilele proxime.

NOUTĂŢI

Reuniunea română de musică din Sibiiu îşi va aranja concertul în séra de Duminеca Tomii (16/29 Aprile a. c.) în sala dela Musikverein. Inceputul la 8 óre séra. Programul e următorul:

1. „*Concert bisericesc*“, pentru cor mixt, de G. Musicescu.

2. *a)* „*Eu sunt o salamandră*“, cor din Hafis de F. Gernsheim;

b) *Copilă tinerică*, de G. Dima.

3. *a)* *Corul marinarilor*, din „Othelo“, act II-lea, de G. Verdi;

b) *Primăvara*, cor mixt de T. Popovici.

4. *Brumărelul*, baladă poporală pentru cor mixt cu soli şi acomp. de pian, de I. Murěşianu.

Biletele se dau în sala dela Musikverein Duminecă 16/29 Aprile dela 11 óre a. m. — 1 óră d. a.

*

O călětorie maritimă importantă. Admiralul marinei de resbel austro-ungare, baronul Spaun, a organisat o expediţiune fórte înteresantă, care se va face la începutul lunei Mai. Vaporul de resbel „Dunărea“ va pleca în o călătorie la ţermurii vestici ai Americei-sudice şi până la Panama pe durată de un an. Ţinta acestei călătorii va fi instruirea practică a soldaţilor şi în special a cadeţilor dela marină, apoi întărirea şi desvoltarea raporturilor comerciale ale monarchiei nóstre cu America sudică, şi deschiderea de nóuě debuşeuri pentru productele nóstre industriale.

*

Intrunire agricolă în Ilimbav. Ni se scrie: A treia zi de Paşti a fost pentru comuna *Ilimbav*, o zi de rară bucurie, pentru că şi-a putut vedea întrupată una din dorinţele inimei, prin punerea la cale a unei însoţiri de credit Raitfeisen, dela care aşteptăm realisarea multor lucruri bune.

Adunarea de constituire a condus-o dl secretar al reuniunei agricole din Sibiiu, Victor *Tordăşian*, exactor consistorial, ca substitut al presidentului acelei reuniuni.

Dlui Tordăşian însoţit de câţi-va amici ai dsale, poporul din părţile acestea i-a făcut o primire cât se póte de sěrbătoréscă. Aprópe de Cornăţel li-au eşit spre întêmpinare vr'o 30 de călăreţi, şi i-a salutat tiněrul preot din Marpod Florian *Bologa*, un bărbat cu tot zelul pentru înaintarea bisericei sale. La întrarea în *Marpod* aştepta un grup de vr'o 60 fruntaşi, în numele cărora a vorbit economul Ion Gorea. Un arc de triumf simboliza cununa, care poporul o aduce celor-ce alérgă sě-l pověţuéscă la bine. O primire surprinzětor de frumósă s'a făcut trimişilor din Sibiiu din partea reuniunei femeilor române din Marpod; dna preotésă *Bologa* le adreséză cuvinte alese de bineventare, la cari mulţumeşte dl Tordăşan. O plóie de flori şi cununi inundă pre călětori şi o cântare însufleţitóre încheie pausa făcută în comună. Sosirea în Ilimbav a fost cu adevěrat festivă. In numele poporului a dat expresiune simţemintelor de stimă pentru on. comitet central al reun. agricole din comitatul Sibiiului vrednicul paroch, dl Ioan *Alexandru*, care are nediscutabilul merit de a fi desţelenit inimile bunilor nostri Români de aici pentru însufleţirea faţă de lucruri bune şi folositóre.

A urmat şedinţa de constituire a însoţirei de credit Raifleisen, care a succes pe deplin graţie bunului tact, cu care s'au condus discuţiile din partea dlui Victor Tordăşianu şi a spiritului de armonie. S'au înscris preste 60 de părtaşi la intreprindere; s'au ales membrii în direcţiune, comitetul de control, s'a fixat suma de părtăşie, a depunerilor şi împrumuturilor, s'a statorit suma maximală şi minimală ce o póte depune sau imprumuta un singur deponent la cassa însoţirei, mărimea procentelor pentru depuneri şi a împrumuturilor. Am remarcat între cei presenţi la adunare pe dnii: Nicolau *Moldovan*, adm. ppresb. Nocrich, Ioachim *Părěu*, paroch în Agnita, dşóra Victoria *Părěu*, parochul Florian *Bologa*, Ioan Popa, învěţător Ródeş, etc. S'au distribuit enonomilor nostri de aici şi împregiurime mai multe mii de pădureţi şi diferite cărţi economice.

Momentele plăcute de recreaţie după adunare au fost petrecute în casa părintelui Ioan Alexandru, unde s'a accentuat dorinţa poporului de a veni în cât mai désă atingere cu inteliginţa sa. Interesantă a fost vorbirea economului Dionisie *Ganea*, din Nocrich care dete expresiune bucuriei şi mulţumitei, ce o simte faţă de comitetul reun. agricole pentru lucrarea sa la înaintarea poporului. Dorim prosperare nou întemeiatei însoţiri!

Corespondentul.

*

Duel cu sfîrşit tragic. In Kecskemét s'a duelat în zilele acestea din causa unui schimb mai aspru de cuvinte un căpitan de husari contele Otto *Bissingen* cu un locotenent de husari, ambii dela regimentul Nr. 13. După prima descărcare a pistólelor căpitanul a căzut mort. In urmă-i lasă o věduvă cu doi orfani şi regretele colegilor şi subordinaţilor sei, cari îl iubeau pentru nobilele lui calităţi.

*

Colonisări pe Câmpie. Ministrul de agricultură Darányi a cumpěrat în scopuri de colonisare moşia în mărime de 2120 jugěre a baronilor Kemény din *Tritul de sus* (Comit. Turda-Arieş), moşie care ar ajunge pentru 90—95 familii coloniste.

*

Pascile catolice din anul acesta, strict luate după călindarul astronomic, au fost serbate la dat fals. Conform calculărei alexandrine, Pascile au sě se serbeze în Dumineca, ce urméză după prima lună plină după equinocţiul de primăvară. Décă luna plină cade pe zi de Duminecă, Pascile au sě se serbeze Dumineca viitóre. Anul acesta însě s'a întêmplat casul curios, că luna plină a fost între Sâmbătă şi Duminecă, aşa că după calculul corect astronomic, Pascile ar fi trebuit sě se serbeze în Europa cu o sěptěmână mai târziu, decât în America. Astfel în Europa Pascile ar fi trebuit sě se serbeze la 22 Aprile prima Duminecă după luna plină) şi atunci apusenii aveau Pascile deodată cu orientalii ear în America la 15 Aprilie. Călindarul bisericei apusene a fixat însě ziua de 15 Aprilie ca sěrbătóre a Paştilor pentru întrégă biserica catolică.

*

Cerşitori din pasiune. Inaintea unei biserici din Moscva de ani de zile cerşia un servitor bětrân, care atât de frumos se scia ruga, încât prin cerşire şi-a câştigat o avere frumósă. Unul dintre aceia, dela cari primia zilnic elemosină, era un tiněr student, care de altmintrelea el însu-şi era sěrac. Odată însě studentul a încetat sě mai dea elemosină cerşitorului. Atunci cerşitorul întrebà pe student, ce e causa, că a încetat să mai fie îndurător faţă cu el? Studentul privi lung asupra cerşitoriului şi apoi îi rěspunse cam zăpăcit: „Inainte dădeam lecţii, cari îmi aduceau venit. Acum însă nu mai am cui să dau şi mě aflu în mare strâmtóre de bani“. — După câteva zile studentul se pomenesce cu o scrisóre, prin care era învitat să mérgă la cutare locuinţă pentru a fi angajat sădea lecţii la nisce copii. Studentul se duse şi spre marea lui mirare află, că stăpânul casei era însuşi cerşitoriul, om bogat, care după mărturisirile-i proprii, numai din pasiune s'a obicinuit a cerşi. — Un asemene cas s'a mai întêmplat în Moscva. Zilele acestea un cerşitor bětrên, fiind prins şi dus la poliţie, a mărturisit, că el are din ce trăi şi că numai pentru aceea cerşesce, ca să nu i se urască“.

*

Spiritismul. Preotul Stöcker a pornit o nóuă campanie contra spiritismului, care prinde teren tot mai mare în capitala imperiului german. Marile întruniri poporale, ce le ţine Stőcker în scopul acesta, scot la ivélă lucruri caracteristice. Astfel — se spune — că în Berlin sunt de tot 600 medii Cele mai multe din ele însě, precum afirmă un expert, sufer de bólă de stomach; ele eserciază spiritismul ca un meşteşug, exploatéză pe creduli şi se fac vinovate de cele mai ordinare înşelătorii. Aderenţii spiritismului în Berlin se urcă la 6000; între ei se află spirite fórte diferite. Unele spirite sunt de natură mai seriósă, caută un contact real cu lumea supranaturală şi speră a se pune în legătură cu ea prin spiritele, care iau trup în medii. Altele eserciază meseria acésta ca sport. Şedinţele nocturne cu tóte aparţinenţele lor misterióse sunt o hrană pentru nervii lor lânceziţi; distrag şi irită, unde alte mijlóce s'au usat de mult. Pentru marea mulţime însě spiritismul nu e altceva decât o nóuă specie de invocare a morţilor. Sunt chiemaţi morţii de dincolo şi li se cer adeseori înformaţii despre cele mai necălite afaceri zilnice. Ceace presintă mediile în Berlin, Stöker consideră de tot neînsemnat. „Chiar dacă, precum se spune, vorbesc spirite înalte, ele nu spun nimic, ce ar trece preste spiritul mediului“. Prin acésta se confirmă ceea-ce a scris Fechner înainte cu ani de zile: „Mie mi s'a părut la împărtăşirile spiritistice, caşi cum spiritele şi-ar fi arogat vr'un nume cunoscut sau necunoscut şi ar fi respândit comunicate scóse mai mult din lumea de aici, decât din cea de dincolo“. Intreg tabloul e ruşinător pentru „metropola inteligenţei“, şi reaminteşte oraşele mari ale anticităţei în decadinţă.

„K. Bl.“

*

Degenerarea tineretului. Ministeriul român de resboiu a semnalat celui de interne că o fórte mare parte din tinerii chiemaţi anul acesta la recrutare au fost respinşi, din causa debilităţei corporale. In Mehedinţi au fost respinşi 50% din tinerii, cari s'au presentat înaintea comisiunei de recrutare.

„*Epoca*“ ocupându-se cu afacerea acésta gravă, spune că ministrul actual de rěsboi, dl general Lahovari o va supune unui studiu aprofundat, pentru a puté afla mijlócele de sanare.

Dela academia română.

Academia română în sesiunea din anul acesta a premiat predicele domnului asesor consistorial Zacharie Boiu: „Seminţe din agrul lui Christos“.

Ne bucurăm şi noi de acéstă meritată distincţiune, ne bucurăm dimpreună cu domnul asesor consistorial Zacharie Boiu, căci prin distincţiunea de care s'a făcut părtaş Părintele asesor consistorial Zacharie Boiu, se varsă o rază de lumină asupra preoţimei nóstre din archidiecesă, fiind primul cas, că un preot român dela noi pentru lucrările sale literarie pe terenul bisericesc sě afle justă apreţiare la supremul for literar al nostru, la academia română.

Crescut în jurul bisericei din frageda sa pruncie, domnul asesor consistorial Zacharie Boiu şi-a hrănit sufletul din comóra cea nepreţuită, care e depusă în cărţile bisericesci, şi-a îmbogăţit mintea, şi-a împodobit sufletul cu podóba învěţăturilor din cărţile bisericesci.

Legat de biserică a rěmas în întrégă viéţa sa, acesteia i-a servit, a acesteia podóbă a fost, şi astăzi 'şi vede munca unei vieţi apreţiată de ómenii sciinţei, apreţiată după meritul ei.

Felicităm şi noi şi pe calea acésta pe premiatul academiei române, mai accentuând, că distincţiunea, ce i s'a făcut, se revarsă asupra preoţimei nóstre din archidiecesă.

Bucuria nóstră priméscă-o ca rěsplata muncei.

Mulţumită publică.

Societatea meseriaşilor români din opidul Haţeg a aranjat la 3 Martie a. c. o petrecere, din al cărei venit curat jumětate s'a destinat în favorul bisericei gr. ort. din loc.

Cu acéstă ocasiune au contribuit cu suprasolviri dnii: Tit V. Gheaja protopresbiter 4 cor. 80 fil. Teodor Doboiu 2 cor. August Străiţar 2 cor. Vasile Vutca 80 fil. Samuil Vlad 1 cor. 80 fil. Alesandru Vlad 80 fil. Steinsneider I. 1 cor. 60 fil. Pompei Popesc 2 cor. Victor Bontescu 3 cor. 80 fil. Dr. George David 80 fil. Dr. Leo Parasca 80 fil. Ioan Baci 60 fil. Marcu Popesc 60 fil. Neti Todosie 80 fil. Moriţ Chindler 1 cor. 60 fil. Horvát Sándor 80 fil. Marcu Todosie 80 fil. Nicolau Roşca 80 fil. Fehér Robert 80 fil. George Stoian 1 cor. Eliu Socol 60 fil. cu totul 29 coróne 60 fileri. Venitul întreg a fost 140 cor. 40 fil. iar spesele de 71 cor. 54 fil.

S'a predat epitropiei biser. gr. or. din loc jumătatea venitului cu 34 coróne 43 fileri.

Societatea meseriaşilor români vine şi pre acéstă cale a aduce mulţămita sa tuturor P. T. contribuitori.

Din şedinţa adunărei generale a societăţei ţinută în Haţeg la 10 Martie 1900.

Todor *Făgăraş*, președinte. Nicolae *Sânzian*, secretar.
Constantin *Popescu*, casariu.

In *Tipografia şi librăria archidiecesană, Sibiiu,* au apărut şi se află de vêndare:

Geografia

pentru şcóle civile şi superióre de fete

(originalul aprobat sub Nr. 1240/1898)

şi

Istoria universală

pentru şcóle civile şi superióre de fete

(originalul aprobat sub Nr. 64561/1896)

după

Alexandru Marki.

In românesce de

I. Popovici.

Preţul Geografiei leg. . . . . fl. 1.30
„ Istoriei universale leg. . „ 1.—

In **Tipografia şi librăria archidiecesană Sibiiu**, se află de vêndare:

Cuvêntări bisericesci

de

Dr. Theol. George Popoviciu
protopresbiter ort. român în Lugoş
broş. à 3 cor., sau lei 3.50.

Religiune şi sciinţă,

disertaţiune

de acelaşi autor
broş. 50 fil.;

şi

Cuvêntări bisericesci

de

Massillon, episcop de Clermont şi membru al acad. franc.

traduse prin

Ioan Genţ
paroch gr. cath. în Haieu,

Tom. I broş. 5 cor. sau lei 6.50

Au apărut:

Juvenilia

Proză şi versuri

de
Sextil Puşcariu
à 1 C. 60 fil.

Iulian Devale

Epigrame

Preţul 1 cor.

Se pot procura dela *Librăria Archidiecesană, Sibiiu.*

Din **Tipografia şi librăria archidiecesană, Sibiiu**, se pot procura:

Pribeag

de
Ioan Iosif Sceopul.
Preţul broş. 1 cor. 50 fil.

De pe la noi,

nuvelete de
D. V. Păcăţianu
1889—1891.
Preţul broşat 2 coróne

Din tainele vieţii,

novele şi schiţe
de
Margareta Moldovan.
Broş. à 2 cor.

Din vremuri apuse,

de
Judita Secula născută **Truţa.**
Broş. à 1 cor.

„Dotaţiunea Clerului“.

(Avis preoţimei nóstre.)

Este sciut, că **articlul de lege XIV. din 1898** *despre întregirea venitelor parochiale,* întră în valóre cu 1 Ianuariu n. 1899. Corporaţiunea nóstră supremă bisericéscă, măritul congres naţional-bisericesc, s'a pronunţat deja pentru acceptarea sumelor de intregire, dacă înaltul guvern al ţerei le va pune la disposiţia consistoriilor eparchiale spre împărţire fără condiţiuni umiltóre pentru biserică şi clerul ei. Astfel — fiind timpul înaintat — Consistoriile eparchiale, întrucât nu au făcut deja, vor trebui sĕ facă paşii de lipsă pentru adunarea datelor privitóre la venitele sigure ale singuraticelor parochii, ca astfel sĕ se pótă judeca pe base de date temeinice. Ca sĕ se pótă purcede în chip corespundĕtor la umplerea datelor de lipsă şi sĕ se pótă înduce tóte fără eventuala păgubire a celor indreptăţiţi, este fără îndoială necesar, ca se çunóscă toţi parochii,

legea însaşi,

în tóte amĕnuntele ei. In scopul acesta a tradus dl Dr. *Elie Cristea* acest articlu de lege, pe care îl recomandăm în atenţiunea tuturor, pe cari îi privesce. Dar chiar şi după regularea generală a chestiunei de intregire legea acésta va fi pentru toţi oficialii bisericei de o permanentă necesitate, căci ḑilnic se va ivi trebuinţa de a o consulta. Traducerea a apărut în tipografia archidiecesană şi se póte procura cu preţul de 20 cr. + 3 cr. pentru porto, atât dela traducĕtor, cât şi dela librăria archidiecesană.

Multe disposiţiuni din lege se esplică şi lămuresc prin

Instrucţiunea

care de asemenea se află la librăria archidiecesană.

Iară pe lângă acestea aruncă o deosebită lumină asupra acestei chestiuni voluminósa broşură întitulată

„Dotaţiunea Clerului“

de *Ilie Dinurseni.*

apărută asemenea în tipografia archidiecesană. Costă 1 corónă.

Din acéstă instructivă broşură se va putea clerul nostru lumina asupra punctelor mai grave din amintita lege şi astfel în activitatea sa parochială va putea fi orientat şi va putea sci, cum are sĕ purcédă, ca sĕ rĕmâe şi pentru viitor acel factor independent în organismul bisericei şi neamului nostru, dela care toţi mai mult aştéptă desvoltarea şi promovarea intereselor nóstre de progres continuu.

Op premiat de Academia Română.

Seminţe
din
Agrul lui Christos.

Cuvêntări bisericesci

de
Zacharia Boiu,
asesor consistorial, protopresbiter etc.

Cu binecuvêntare archieréscă.

Tom. I.: **cuvêntări la tóte Duminecile de preste an.**
„ II.: **„ „ „ prasnicele şi sĕrbătorile, precum şi la casuale bisericesci.**
„ III.: **cuvêntări la îmmormêntări, parastase etc.,**

Preţul fiecărui tom 3 coróne şi porto postal.

Se află de vêndare la **autorul** şi la

Tipografia şi librăria Archidiecesană
Sibiiu.

In *Librăria Tipografiei Archidiecesane, Sibiiu* se află spre vêndare ***diferite icóne după cultul oriental*** precum:

Mărimea:	$^{39}/_{50}$cm.		$^{47}/_{63}$cm.		$^{39}/_{50}$cm. şi $^{47}/_{63}$cm.		$^{55}/_{68}$ cm.				$^{58}/_{79}$ cm.				$^{63}/_{100}$ cm.			
	simplu				fin		simplu		fin		simplu		fin		simplu		fin	
	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.
Sf. Nicolae	5	—	6	—	10	50	6	50	16	—	10	25	20	—	11	—	28	—
Sf. George, călare	6	—	6	60	11	50	7	50	18	—	11	50	22	—	12	—	30	—
Sf. Dumitru	5	—	6	—	10	50	6	50	16	—	10	25	20	—	11	—	28	—
Botezul Domnului	6	—	6	60	11	25	7	50	18	—	11	50	22	—	12	—	28	—
Sf. Treime	6	50	7	—	12	—	7	50	18	50	11	50	22	—	13	—	30	—
Archangelul Mihail	5	—	6	—	10	50	6	50	16	—	10	25	20	—	11	—	28	—
Christos pe cruce cu fig.	7	—	7	50	12	—	8	—	18	50	12	—	23	—	13	50	32	—
Maica Domnului	6	—	6	60	11	50	7	50	18	—	11	50	22	—	12	—	30	—
Ilie în carul de foc	6	50	7	50	13	—	8	—	20	—	12	—	23	—	14	—	33	—
Inălţarea Domnului	7	—	7	50	14	—	9	—	22	—	14	—	28	—	15	—	36	—
Nascerea Domnului	6	—	7	50	14	—	9	—	22	—	14	—	28	—	15	—	36	—
Petru şi Pavel	6	—	7	—	11	—	7	—	17	—	11	—	21	—	12	—	30	—
Adormirea Maicii Domnului	7	—	8	—	14	—	9	—	22	—	14	—	28	—	15	—	36	—
Scularea lui Lazar	6	—	7	—	11	—	7	50	21	—	14	—	28	—	15	—	32	—
Simion	5	—	6	—	10	—	6	—	16	—	11	—	20	—	11	—	28	—
Ilie	5	—	6	—	10	—	6	—	16	—	11	—	20	—	11	—	28	—
Archangelul Gavril	5	—	6	—	10	—	6	—	16	—	11	—	20	—	11	—	28	—
Invierea lui Christos	6	50	7	—	14	—	8	—	21	—	13	—	28	—	15	—	32	—
Sf. George (pe jos)	5	—	5	50	10	—	6	—	16	—	11	—	20	—	11	—	28	—
Christos (bust)	6	—	8	—	12	50	8	—	21	—	14	—	28	—	15	—	32	—
Nicolae „	6	—	8	—	12	50	8	—	21	—	14	—	28	—	15	—	32	—
Bunavestire	5	50	6	—	12	—	7	50	16	—	13	—	24	—	13	—	30	—
Ion în pustie	5	—	6	—	10	—	6	—	16	—	10	—	21	—	13	—	28	—
Rosaliile	7	—	6	—	12	—	8	50	22	—	12	—	24	—	15	—	30	—
Sf. Petru	5	—	6	—	10	—	6	—	16	—	10	—	20	—	11	—	28	—
Mormêntul Domnului	—	—	—	—	—	—	15	—	27	—	18	—	36	—	21	—	42	—
Nascerea Sf. Maria	7	—	8	—	15	—	9	—	22	—	14	—	30	—	15	—	32	—
Inălţarea Sf. Cruci	6	50	8	—	14	—	8	50	22	—	14	—	30	—	15	—	32	—
Cei 40 Mucenici	7	—	9	—	15	—	10	—	23	—	15	—	30	—	16	—	36	—
Constantin şi Elena	6	—	6	50	12	—	7	—	18	—	12	—	22	—	12	50	30	—
Schimbarea la faţă	7	—	8	—	15	—	9	—	22	—	14	—	30	—	15	—	32	—
Faţa lui Iisus	5	—	6	—	10	—	6	50	16	—	10	50	20	—	11	—	28	—
Floriile	7	—	8	—	15	—	9	—	22	—	14	—	28	—	15	—	32	—
Fuga la Egipet	6	50	8	—	12	50	9	—	22	—	12	50	30	—	15	—	34	—

◆ ◆ ◆

Pentru a înlesni şi celor mai lipsiţi copii de şcólă procurarea de **cărţi didactice,** ne-am decis a *reduce preţurile* la următórele manuale:

Abcdar pentru şcólele pop. rom. de Z. Boiu, legat	dela fl. —.24	la fl. —.20
Aritmetica de V. Roman leg.		„ „ —.08
Carte de cetire I. de Z. Boiu, leg.	dela fl. —.40	„ „ — 30
„ „ II. „ „ „ „	„ „ —.32	„ „ —.25
Elemente de geografie de Z. Boiu	„ „ —.30	„ „ —.15
Geografia de V. Roman		„ „ —.08
Istoria naturei şi fisica de Z. Boiu	dela fl. —.30	„ „ —.15
„ patriotică de Z. Boiu	„ „ —.30	„ „ —.12

Librăria Tipografiei archidiecesane, Sibiiu.

◆ ◆ ◆

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 42 Sibiiu, Sâmbătă 15/28 Aprile 1900. Anul XLVIII.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru streinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază

INSERŢIUNILE
Pentru odată 14 fil., — de dóuĕ ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 60 fil. pentru fie-care publicare.

In ajunul sinodului.

Cu ziua de mâne se deschid sinódele singuraticelor eparchii în metropolia nóstră.

Sesiunile aceste ordinare vor avé misiunea sĕ se informeze despre mersul normal al afacerilor bisericesci, scolare şi epitropeşti, şi sĕ caute căi şi mijlóce prin cari în toţi ramii administraţiunei bisericeşti sĕ se întroducă posibilele îmbunătăţiri, ca cu chipul acela sĕ putem promova tot mai mult bunăstarea sântei nóstre biserici.

Simţim o deosebită bucurie de câte-ori ne întrunim în sinódele nóstre eparchiale. In ele vedem representată întrégă biserica nóstră din metropolie, în ele vedem întrunite tóte puterile la o lucrare comună, acele puteri, cari altcum la locul lor şi singuratice 'şi fac datorinţa promovând binele bisericei.

Pare-că ne simţim mai tari, când ne vedem câte 60 întruniţi la centrele dieceselor în jurul archiereilor nostri, pare-că suntem mai aprópe unii de alţii când ne vedem la un loc fiii acelei mame bune, inimile nóstre au puls mai puternic când comunicăm nemijlocit unii cu alţii, mai tare suntem străbătuţi de sensul cuvintelor rostite de dumnezeescul Proroc-Rege: „Eată acum ce e bun, sau ce e frumos, fără numai a locui fraţii împreună."

E mai veselă la asemenea ocasiuni, mai senină faţa archiereilor nostri, cari ca părinţi buni, ca păstori cu grea rĕspundere 'şi vĕd pe cei mai buni fii ai lor întruniţi la lucrare comună, înarmaţi cu stâlpări de fapte bune, mai tare simţim atunci legătura de fraţi iubiţi, şi vĕzîndu-ne inspiraţi de aceleaşi sentimente pentru binele bisericei, este mai puternică în noi credinţa, că vom învinge greutăţile de tot soiul, cari se pun în calea nisuinţelor nóstre culturale.

In special pentru archidiecesă suntem chemaţi sĕ vorbim noi în colónele acestui ziariu, şi la binele ei gândim noi când inima nóstră 'şi presintă icóna sinodului nostru archidiecesan.

Figură venerabilă archiepiscopul nostru, cu rêvnă apostolică a muncit şi dela sesiunea sinodală din anul trecut, în tóte cestiunile s'a identificat nu numai cu consistoriul archidiecesan, dar şi cu ceilalţi factori din archidiecesă şi astfel toţi factorii legali cu cea mai curată consciinţă şi în bună conţelegere, au promovat binele comun al bisericei.

Asupra acestei activităţi are sĕ se pronunţe sinodul archidiecesan, în cestiunile pendente încă consistoriul vine cu propuneri formulate, bine studiate, şi sinodul are chemarea sĕ le esamineze cu scrupulositate, sĕ'şi spună cuvêntul seu decisiv, sĕ indice direcţiunea, care consistoriul are sĕ o urmeze în resolvirea şi finalisarea acelor cestiuni pendente.

Din mila lui Dumnezeu avem în biserica nóstră bărbaţi, cari aprópe o viéţă întrégă au lucrat pentru binele bisericei, bărbaţi cu inimă totdeuna caldă pentru binele bisericei, bărbaţi pe creştetul cărora lucesce coróna de aur a bogatelor esperienţe pe terenul bisericesc. Avem bărbaţi în flórea vieţei încă, cari nu odată au dat dovezi de rară capacitate, în totdeuna de neclintită alipire către biserică şi ale ei instituţiuni, bărbaţi cari între tóte împregiurările mai pe sus au pus binele bisericei, bărbaţi înaintea cărora respectarea legilor bisericesci „salus ecclesiae" au fost „suprema lex".

Generaţiunea tineră încă este bine representată între deputaţii nostri sinodali.

Focul juvenil, care le încălzesce inima, dorinţa de a învĕţa dela bĕtrêni şi de a continua lucrarea în spiritul bisericei, află bogatul teren de lucru, şi avêntul dat de elementele tinere moderat de experienţa celor bĕtrâni, va produce bine pentru biserică.

Sunt cestiuni de vital interes pentru biserică, cari reclamă fericită resolvire din partea sinodului archidiecesan.

Ochii nostri sufleteşti de mult sunt îndreptaţi spre biserica catedrală, care sĕ fie mărturie vie despre iubirea casei Domnului. Voim sĕ ridicăm potrivit locaş dumnezeesc, în care sĕ aducem gertfe, şi sĕ le înălţăm către tronul cel ceresc. Acolo sĕ ne adunăm Dumineca şi în zilele de sĕrbătóre, şi, lăsând acasă grijile lumesci, sĕ ne înălţăm inimile către Dumnezeul părinţilor nostri, care face pururea cu noi după blêndeţele sale.

Biserica cea vie păşesce şi ea cu legitime pretensiuni, cari reclamă o deosebită îngrijire.

Cestiunea cu zidirea noului seminariu este deocamdată numai amênată până când vom trece preste cea cu biserica catedrală.

Imbunătăţirea materială a clerului şi a învĕţătorimei, îmbunătăţire din mijlócele nóstre proprii, acéstă arzĕtóre şi vitală cestiune nu este ertat sĕ o perdem din vedere.

Remâne vecinic adevĕrul esprimat în evanghelie: „*Unde este comóra vóstră, acolo este şi inima vóstră*".

Poporul a fost comóra nóstră şi până acuma acolo a fost şi inima nóstră.

Cine servesce altariului, dela altar sĕ se hrănéscă.

Sĕ căutăm, ca altariul in tóte privinţele sĕ dea hrana suficientă, ca inima preoţimei nóstre, inima învĕţătorimei nóstre de altar, dar numai de altar, sĕ fie legată.

Dignitarii consistoriali, profesorii seminariali, funcţionarii consistoriali din centru încă sunt în aşteptare, ca cestiunea cu ameliorarea dotaţiunei lor sĕ se rangieze între cele tractate cu iubire, căci este în detrimentul bisericei a-i mai ţiné cu dotaţiunea asignată cu rescriptul preaînalt din anul 1864.

Fondul de pensiuni archidiecesan âncă este pe calea îmbucurătóre de a asigura mai ales sórtea vĕduvelor şi orfanilor preoţimei nóstre.

Vor mai obveni in firul rapórtelor generali şi alte cestiuni de special interes bisericesc, cari de bună sémă vor fi imbrăţişate cu iubirea şi căldura, ce o reclamă specialele interese ale bisericei.

Salutăm cu tótă căldura inimei nóstre pe deputaţii sinódelor nóstre eparchiale, şi dorim din inimă, ca lucrările lor se fie inspirate de duchul înţelepciunei, duchul înţelegerei, duchul temerei de Dumnezeu.

Revistă internă

A 3-a sesiune parlamentară.

Joi s'a închis prin autograful preaînalt al M. S. Monarchului a treia sesiune a dietei maghiare, şi cu datul acesta s'a încheiat un capitol nu prea rodnic în istoria parlamentului. In sesiunea acésta avéu sĕ se reguleze definitiv raporturile economice cu Austria şi sĕ se ajungă la o unitate a ambelor parlamente în privinţa cuotei; dar speranţele nutrite nu s'au împlinit, deşi nu se póte nega că s'a făcut un progres órecare în aceste chestii.

Activitatea dietei maghiare a fost adeseori împedecată prin evenimentele de dincolo de Leitha. Cu totul s'au ţinut în sesiunea a 3-a 166 şedinţe şi s'au creat 30 de legi, dar nici una de vr'o importanţă deosebită.

A 4-a sesiune parlamentară se va deschide Luni.

*

Kulturegylet-ul între Slovaci.

Societatea de maghiarisare din părţile nordice ale Ungariei s'a pus de nou pe lucru, cea-ce se vede din un apel adresat publicului maghiar pentru a lupta contra statului „panslav", bisericei, şcólei şi administraţiei „panslave".

Societatea îşi dă aerul, că vrea sĕ apere pe cei $1^{1}/_{2}$ milion de cetăţeni cu limbă slovacă de influenţele strĕine, de aceea în timp de 17 ani a înfiinţat *54 kisdedov-uri*; susţine şi azi *38 de kisdedov-uri* din propria putere; dă în fie-care an educaţiă maghiară la *2000 de copii slovaci*, adecă creşte ieniceri ma-

---

FOIŢA

Chipuri vii din Neapole.

(Incheiere)

In drépta spre port sĕ înşiră teatrele Pulcinella, circuri cu clovni şi ecuilibrişti şi loterii de tóte soiurile. Sub un cort de mărimea unei ciuperci uriaşe şede scriba înainte-i cu un călimar de-o vadră şi scrie pentru un soldi ori ce pofteşti: epistole amoróse şi pascuile, contracte sau pâre. Alăturea şarlatani cetesc horoscópe. Dăm de un atelier în faţa unei fântâni săritóre cu păpuşi o grămadă în tóte posiţiile, trunchiate, trase prin rótă şi rĕstignite, representând sfinţi şi demoni -- o fabrică de sfinţi. Atâtea găseşti pretutindenea figuri de sfinţi şi marionete, încât dacă ar prinde cumva a învia de-odată ar trebui sĕ iee lumea în cap Neapolea tótă. Imi pare caracteristic pentru firea neapolitanului catolicismul lui! Nu e credinţa acea curată, sublimă — pentru acea e el îndiferent, ci e un cult de idoli mici şi mari, cărora le jertfeşte din belşug.

Din ce în ce cum pătrunzi mai adênc în stradă tabloul devine tot mai bizar. In balcónele de fer babele se peptenă şi tot acolo 'şi mulge capra italianca, adeseori în etagiul al cincilea. In parterre vezi pe vênzătorii de veveriţe, de raci şi gadini de mare, ce sar şi scutură din códă, apoi automate cu grămada încotro te uiţi, moime ce jócă şi se strîmbă, pisici ce se miaună. Ai simţĕmintul, că te-ai rĕtăcit într'un teatru mare de bidiganii. Nimic mai amusant, ca dacă te dai la o parte şi priveşti tabloul. Pretutindenea bogăţie de colori, beţie de sgomot, un neastîmpĕr vioiu şi vesel... Priviţi ăst popor-copil, care sare şi jócă în jurul ori-cărui măscăriciu, care-i aprinde înaintea nasului o bombă de hârtie sau îi face joc de marionete la flacăra colofonului!.. 'Mi pare colosală deosebirea între Roma şi Neapole. Colo o uriaşe ruină a clasicismului, seriósa Roma, unde tótă voia şi viaţa plécă dela curie, cardinali şi călugări, — aici aceste inimi vesele deprinse numai a ride şi a-şi petrece. Acest suris vesel, vecinic e ceva ce numai aici poţi vedea. Risul — ce sănătos e şi eftin, şi totuşi cât de rar; apoi a ride din inimă numai Neapole scie, ride des şi suride totdeuna.

„Pe sub séră impresia de sus de pe S. Elmo e captivătóre" ne spune ciceronele. O preumblare bună şi ai ajuns la mănăstirea San Martino pe muntele pomenit, de unde priveşti în jos spre Neapole.

Ca şi când s'ar ridica de-odată o cortină, care a acoperit cea mai frumósă panoramă! Colo jos oraşul vueşte sub aerul cald între grădini de portocale cu mosaicul de cupole şi coperişuri plane de tinichea. Căutaţi numai la acele terase, cum tremură de fericire prelungite pe cheiul mărei.., şi mai jos oglinda de zafir, marea brăzdată de şalupe şi corăbii cu vêntrelele roşii şi albe! Sórele apuind aruncă şuviţi de lumină spre colosul fumegând din faţă Vesuvul, turnurile se roşesc, palatele clipesc; pavilóne şi parcuri, marea şi vapórele infipte într'însa strălucesc ca scăldate în purpură. Ca o pânză négră se aşterne apoi, crescênd din ce în ce, umbra sĕrii preste acéstă panoramă de farmec, învălind-o în întunerec.

E şepte óre şi jumĕtate! Un sunet prelung sgudue vĕzduhul, plutind apoi ca un echou din legende preste mare departe — clopotul de séra dela catedrală. De-odată onóuă surprindere ni se prepară. In inima oraşului un punct roşu apare, apoi un altul şi ear altul, şi în curênd e tot oraşul presărat cu un omĕt de stele, ca o haină de catifea cu fluturei de argint. Alee lungi de lumină sĕ întind cât vezi cu ochii, formând aci ghirlande de flori schinteinde, dincolo centre de flacări, ce se vĕd încolo pe mare ca cărări de lumină... Castelul fermecătórei Circe cu grădinile vrăjite, salónele de juvaere schinteitóre, putut-a fi óre mai splendid ca această feerie!

Când Neapole plutesce în lumina de séră, locul ce pănă ací l'au ocupat pe Toledo micii Neapolitani îl ia acum publicul mare. Vin damele cochete cu ochii muiaţi în cerneală, vin musici militare 'şi cavalerii frizaţi, şi chichiţi ca scoşi din cutie. N'ar lipsí însĕ Dómne feresce, sordidul Ruffiano. Acesta sĕ strecóră prin mulţime, şuerând ca şerpele ispitei: Una ragazza fresca, bellissima di dodici anni!

Salónele mari de porzelană şi marmură, adăposturi ale confortului şi eleganţei stau deschise cu frontul iluminat spre stradă. Colo cu peană de foc tipărite în aer firme şi reclame, mai încolo altele şi mai sus, şi mai originale: ai zice că sunt fulgere încremenite în vĕzduh. —

La 8 óre séra ne aflăm în vestitul teatru San Carlo dimpreună cu alţi ca la zece mii de privitori. E în ferbere publicul şi aşteptă cu nerăbdare ivirea pe scenă a sĕrbătoritului măestru Mascagni. Un sunet ţuguiat de trimbiţă, apoi cortina se ridică şi în momentul proxim o mare de capete apar într'un cerc de lumină. Grupele de sopran şi alt le vezi albe, senine, ear mai napoi, ghiari; ajută şcólele sěrace şi provede cu cărţi gratuit pe şcolarii lipsiţi de mijlóce; remuneréză pe dascălii, cari îşi fac merite în jurul *propunerii limbei maghiare*; provede tinerimea cu lectură poporală. In ţinuturile slovace organiséză reuniuni de cântări maghiare, cari cultivă cântarea şi musica maghiară; înfiinţéză *biblioteci poporale* ambulante în ţinuturile locuite de Slovaci; urmăresce si pândeşte pe „agitatorii slovaci“ şi le contrabalanséză nisuinţele prin puterea culturii maghiare. Are însě o avere numai de abia 200,0000 coróne, şi are lipsă anual de 50,000 coróne. Provócă deci publicul maghiar sě sară în ajutorul acestei reuniuni, ce urmăreşte o misiune „patriotică“ atât de însemnată.

Rolul Albanezilor la Curtea otomană.

„Pester Lloyd“ aduce la loc de frunte un articol, care varsă lumină bogată asupra importantului rol, ce-l au Albanezii la Jildiz Kiosk. Reproducem acel articol în cele-ce urméză:

Rěscólele Albanezílor au fost totdéuna spaima Balcanului. E justificată îngrijorarea cu care sunt primite veştilé, cari acum mai des ca ori-când vorbesc de întêmplări importante de natură revoluţionară în provinţa albaneză, vecinic neliniştită; aceste evenimente se încep cu închiderea bazarurilor şi se continuă cu věrsare de sânge şi o serie înfinită de vendete sângeróse. Adeseori se pune în Europa întrebarea, pentru-ce regimul turcesc nu desvóltă destulă energie faţă de aceste evenimente seriόse. Pricina zace în marea influinţă, ce o au Albanezii în Palat Garda sultanului consistă aprópe numai din Albanezi, în mâna cărora e pusă viaţa domnitoriului. Solidaritatea lor trebue luată în sémă, principiul lor: Toţi pentru unul, şi unul pentru toţi — însuflă atâta témă, încât Sultanul nu lasă sě 'i se atingă nici-unui albanes vr'un fir de pěr; chiar şi ucigaşul, dacă e albanes, e scutit în Turcia şi cu deosebire în capitală de pedépsă meritată. Albanezul Mustafa, ucigaşul fiului marelui vizir Giavid bey, a putut linistit sě se dee prins; la îndelungata pertractare judecătoréscă publică a fost osîndit pentrn acest omor de rěsbunare la mórte, dar sentinţa de mórte nici odată nu s'a executat.

Caracterul Albanezilor sau Arnăuţilor, cum se numesc în turceşte, e dela natură bun, da feroce şi uşor efervescent. Chiar şi Albanezii aplicaţi în palatul împărătesc dau dese dovezi de neînfrînare. Intre ei şi Cerchezii din serai există de mulţi ani duşmănie de mórte din pricina unei ofense neînsemnate, aduse odată unui Albanes din partea administratorului cerches al şefului de spionagiu Ahmed Gellaleddin; odată au ajuns ambele partide în curtea seraiului la un conflict, în care urzitorul cerches al inimiciţiei a fost omorît şi vr'o 40 de persóne din ambele tabere au fost rănite; pentru restabilirea liniştei a trebuit recuirată miliţia regulată. Sultanul a întemeiat în Albania, numită „întunerecul Europei“ multe şcóle, numai pentru a puté preschimba pe Albanezi în ómeni cu moravuri poleite. Dar progresele civilisaţiei sunt încă de tot mici; vendetta usitată în ţéră e în modă caşi mai nainte şi Albanesii nu se vor desvěţa nici când de bună voie de purtatul armelor, care alimentéză orice lucrare iritătóre. Ei nu sunt numai iritabili şi feroci, ci şi cavaleri şi curajoşi. Generalul némţ aflător în serviciul Turcilor Grumbkow Paşa cuceritoriul Larissei, a zis după întórcerea dela rěsboiul grecesc: „Cu deosebire au escelat pretutindenea Albanezii, cu fesul lor alb, care devenise spaima Grecilor. Ei întrau în luptă totdeuna cântând şi chiuind. Unde se arăta fesul alb, curênd se acoperea locul cu Greci căzuţi. Tot respectul înaintea acestor albanesi, când în grindina de granate se urcau pe redute cântând şi jucând“. Colonelul austroungar baron Giessl, care da sprigin lui Grumbkow în luptă, esclamă odată: „Albanesii acestia sunt pur şi simplu de admirat!“

Albania a deservit sultanilor totdéuna cei mai buni generali şi o lungă serie de mari viziri. Marele vizir al lui Ahmed I, Ajas Paşa din Albania, s'a făcut renumit în istoria otomană pentru numěrósa lui progenitură; în casa lui s'a întêmplat, că într'un an legănau 40 de copii. Urmaşul sěu, marele vizir Lutfi Paşa, deasemenea albanes, care ţinea în căsătorie pe o soră a Sultanului, o tracta atât de rěu, încât Sultanul trebui sě ia îndărăpt pe soru-sa şi pe cumnatu-seu sě-l exileze. Marele vizir al lui Murad III, Sinom Paşa, a fost aşişderea Albanes, de origire inferióră. Albanesul Siawuş Paşa, mare vizir sub Suleiman II, era mai mult chiar — un sclav concediat al marelui vizir Ahmed Köprili şi din o astfel de stare inferióră se urcă treptat până la agă, până la paşă, guvernor, vizir şi în urmă până la cel mai înalt vlăstar de mare vizir. In special în serviciul seraiului au dat probe Albanesii de a se şti afla în orice situaţie. Chiar şi cel mai puternic dintre toţi eunucii, cari au stăpânit vreodată haremul sultanului, însuşi faimosul Chislaraga Suleiman, a fost trântit din partea unui Albanes, a marelui vizir Tarchundschi Ahmed. Actualul sultan Abdul Hamid II dela venirea sa la domnie şi-a încredinţat paza persónei sale numai Albanezilor.

Din Albanezi a compus corpul Tüfenkjilor — a aşa numiţilor gardişti de puşti. Deja pe timpul Sultanului Ibrahim, în prima jumětate a secolului XVII, se aflau la curtea domnitoriului otoman atari tüfenkji, cari cu prilejul procesiunilor sultanului purtau puşti montate cu juvaeruri. Abdul Aziz reformà acest corp după modelul gardei de o sută a lui Napoleon. Cu totul reformată a fost de actualul sultan, care a înrolat în acéstă trupă 500 de albanesi resoluţi, temerari şi fideli; lor li-e încredinţată străjuirea întregului palat dela Jildiz Kiosk şi a persónei Sultanului. Acestui corp s'au adaus în timpul ultim şi Curzi, Cerchezi şi câţi-va anatolieni descendenţi ai tribului primitiv otoman; dar li s'au încredinţat numai servicii de mai mică importanţă, deórece Albanesii veghiază neadormit, ca tóte posturile cari reclamă înaltă încredere, sě fie date Albanesilor.

Căpetenia gardei Tüfenkşi este albanesul **Tahir Paşa**. El e unul din puţinii, cari au stat în slujba lui Abdul Hamid încă pe când locuia acesta în Scutari, ca prinţ, asemenea unui prisonier. Tahir e un fiu original, sěnătos al naturei. Născut în Debra, merse ca băiat de tot tinăr la Constantinopole. A fost câtva timp kaikji, marinar, apoi spărgător de pétră. Dar într'o zi pe neaşteptate deveni om renumit. Culcase la pămênt pe un atlet croat, şi auzind sultanul despre acésta îl luà în serviciul seu. Tahir Paşa dintre toţi ómenii curţii e unicul carele n-a devenit fals nici venal. E unicul, care în rěstimp de trei decenii intre curtesani şi intriganţi a rěmas tot acel albanes viteaz care nu se sfieşte a spune franc adevěrul. Cu tóte acestea nici când barem pe vr'o minută n'a fost în disgraţie. Infăţişarea lui face o impresie simpatică. E de o simplitate naturală.

Deşi e azi unul din cei mai înalţi oficianţi împěrăteşti încă nu ştie ceti şi scrie nici chiar numele. Pe cât de mult se bucură de încrederea Sultanului, tot pe atât de onorat e de supuşii şi compatrioţii sei în tot imperiul. Il numesc *Doghru Adam*, dreptul, şi se zice despre el: vorbeşte aspru, dar vorbeşte drept. E în mare parte meritul seu, că Albania până azi, cu tóte turburările, nu s'a desfăcut încă de împěrăţia otomană. Popularităţei lui are a-i mulţumi Sultanul, că nedisciplinabilul şef albanez Risa bey din Diacova a mers tocmai acum éráşi la Stambul: cuvêntul lui Tahir i-garantéză, că în gura leului nu-i sě întêmplă nimic; unde ar mai fi încă în lume posibil, ca un şef de rebeli sě mérgă la curtea suveranului seu mănios? Dar în odaia lui Tahir Paşa în Jildis Kjosk, e Risa totaşa de sigur, ca şi la vatra natală în munţii Albaniei.

Tüfenkjii, subordinaţi lui Tahir Paşa, au aprópe toţi grade superióre. Ei sunt obligaţi înainte de tóte sě ţină gardă în interiorul palatului şi sě păzéscă tóte porţile. Ziua fac serviciul în grupe de câte 6 inşi. Séra se încuie porţile şi sunt supuşi unei inspecţii rigurόse prin Tahir Paşa. Intrégă nóptea fac apoi ronde câte doi — cu esceptia Tüfenkdjilor — în tóte părţile Jildiz Kioskului. Muţi şi fără sgomot se furişéză prin tóte potecile şi grădinile, prin pivniţi şi preste terase. In diminéţa următóre toţi raportéză despre observaţiile de preste nópte. Fiecare raport e înprotocolat şi sigilat de doi Tüfenkji, cari l'au presentat. Tüfenkji pórtă de obiceiu vestminte civile negre, sub care au totdeuna pumnale şi revolvere. La ocasiuni serbătoreşti, precum bună-óră la Selamlik, îmbracă o mândră uniformă de gardă, cu sóre strălucitor pe pieptul roşu. Ei primesc solda dublă a soldaţilor de linie. Afară de serviciul lor de gardă în palat Sultanul aplică tüfenkdji, aleşi pe sprâncénă de Tahir Paşa şi sub responsabilitatea sa proprie, la servicii speciale de încredere. In decursul masacrului armenesc au fost unii tüfenkji isteţi, cari i-au raportat adevěrul deplin asupra scenelor de orόre. Tüfenkji au fost trimişi pe timpul rěsboiului cu Grecii în Tesalia, pentru a observa, dacă trupele sunt bine hrănite. Tüfenkji sunt aleşi pentru a supraveghia înalte persóne suspiciόse, mai ales principi, cari în Turcia trec mai mult de prisonieri, decât de prinţi. Intr'un stat, în care lipseşte orice controlă şi domnitoriul n'are nici un contact nici chiar cu ministrii sei, cu atât mai puţin cu ceilalţi sudiţi, instituţia gardei amintite e în tóte privinţele de mare valóre.

Am desfăşurat cu deaměnuntul tóte acestea, pentru a arěta, ce primejdie ascunde în sine o rescólă a Albanezilor, nu numai pentru desvoltarea stărilor din Balcani, ci şi pentru **persóna sultanului**. Când acesta nu s'ar mai putea răzima pe garda lui totdéuna fidelă, disposiţia sa sufletéscă şi altcum încât-va turburată s'ar deschilibra de tot şi nimenea n'ar putea prezice urmările. Cu tot dreptul e urmărită deci mişcarea albaneză cu încordată atenţiune.

Revistă externă

Tendinţele Bulgariei

Cu privire la svonurile respândite din prilegiul călětoriei ministrului de rěsboi bulgar, generalul Paprikof în Rusia, despre o eventuală proclamare de regat a Bulgariei, se comunicà următórele:

Misiunea generalului Paprikof este în strînsă legătură cu misiunea de curând împlinită chiar în Bulgaria de către un distins ofiţer de stat-major rus, colonelul Epaucet adecă *inspectarea amănunţită* a **armate, bulgare**.

După ce acéstă instituţiune fu terminată, colonelul Epaucef se întórse în Rusia unde în faţa marilor duci şi a întregului corp de stat-major a ţinut o conferinţă în care a resumat impresiunile sale, judecând fórte favorabil *organisaţiunea şi spiritul armatei bulgare* şi a ofiţerilor sěi şi semnalînd órecare lacune, defecte şi abuzuri.

In urma inspecţiunei colonelului Epaucef, se hotărî ca oficerii bulgari, cel puţin acei cari doresc o cultură mai superióră şi un rol de conducători, sě mérgă sě se instruiască în *şcolile şi regimentele ruseşti*.

Cu tóte curteniele Bulgariei la curtea rusécă nu este vorba de o lovitură de stat diplomatică, adecă de regatul Bulgariei.

NOUTĂŢI

Calětoria Majestăţii Sale la Berlin. M. S. Monarchul va pleca la Berlin în 3 Mai şi va sosi acolo în diminéţa de 4 Mai; reîntórcerea va fi la 6 Mai. Pentru primirea apropiată a Majestăţii Sale se fac din partea oraşului Berlin febrile pregătiri; cu deosebire festivă va fi primirea la pórta Brandenburg. Pe piaţa „Paris“ se vor posta ministrii şi representanţii autorităţilor, cari nu vor fi fost ordinaţi a ieşi la gară, mai departe corporaţiunile orăşeneşti, societatea de ajutorare austro-ungară şi o mulţime de alte corporaţiuni. Inaintea porţii Brandenburg primariul Berlinului va saluta pe Majestatea Sa, ear fiica aceluia va preda M. Sale un buchet de flori. La serbarea Curţii germane vor mai participa afară de Monarchul nostru regele Saxoniei, regele Belgiei şi aprópe toţi principii federaţiei germane.

*

Dela Abbazzia. In ziua de Paşti cu ocazia aniversărei naşterei M. S. Regelui României oraşul a fost pavoasat. Regele Carol a primit numeróse telegrame de felicitare, între altele o telegramă din partea M. S. Monarchului nostru.

Archiducesa Maria Josefina şi Marele duce de Luxemburg au felicitat personal pe M. S. Regele României.

O deputaţiune a românilor, cari locuesc în Abazzia, a felicitat pe Regele Carol şi i-a exprimat devotamentul ei.

Séra a avut loc o plimbare cu facle. Oraşul a fost feeric iluminat.

---

departe de tot, regiunile negre de bass şi tenor... Numai semnul îl aştéptă şi apoi corurile şi sutele de instrumente resună în valuri de armonie. Ascultăm cu resuflarea năduşită notele pasionate din aria „Leda“, aci line şi dulci ca o desmerdare a zefirului, aci puternice şi furtunóse ca un orcan, ca sbuciumul unei unde agitate; pe urmă sě sparge în aer cu un echou ce se restrânge de cupola imensă a salei. Evive il maestro! resună din mii de glasuri. Publicul din şepte şiruri de loge se scólă în picióre şi — ne mai pomenit — întreg acel public repeţeşte în cor partii întregi din piesa predată... Sě vezi o sală de teatru în Italia, sě vezi acea desfrânare de admiraţie, mulţimea acea esaltată, nebună după obiectul plăcerilor sale, acésta e ceva ce nu sě póte descrie. Nu e mirare dacă veştejeşte Italianul aşa curênd: el trăeşte cu inima prea mult într'un timp prea scurt.

Şi în faţa acestui cult pentru musică şi artă mě gândesc la opera celor cari — vorba lui Miron Costin — „tot din Italia deréză“...!

S'a făcut în fine pausă între acte, sala de teatru îndată ia înfăţişarea unei hale de tîrg; piaţa dinaintea amezii par'că s'a mutat în teatru. Sě îmbie şi mânâncă portocale şi mizilicuri, raci şi paiangeni prăjiţi în oleu, şi sě bea limonadă şi acuijaoli.

Târziu de tot e timpul când eşim din teatru.

De aici merge lumea doritóre încă de petrecere la hotel garnis Margherita ori Galleria Umberto. Estea sunt locurile unde necontenit sě întâlneşte nóptea cu ziua. Sunt pline de damicele în mănuşi albe şi mantii de atlas şi bărbaţi îmbrăcaţi în galà — gurile rele ziceau că au desertat de pe la baluri s'au soireuri — apoi studenţi cu prietenele lor, tot creaturi frumuşele.

Ne-am rătăcit nóptea prin labirintul cel mai întunecat al Neapolei. Prin ferestrile sparte şi uşile intre-deschise străbat sbierăte sělbatice din lazaretele obscure; figuri suspecte de ambe genurile sě strecóră ca năluci prin nópte-trovatori.

Trecem preste trupuri trântite de-alungul pe pardosélă, ca sě eşim din aceste locuri de gróză.

Unde cobóră drumul la port din speluncele greţóse suterane auzim răcnete de durere întrerupte de hohote şi musică. Nu vom întra! Putem însě scii, că vom găsi acolo pe speculanţii ruinaţi, pe lazzaroni şi surorile lor, copila depravată, care devine femee, făr'a fi fost vrodată fată.. Nu e drumul departe dela Neapole al veseliei nevinovate până la cuiburile, unde sě zămislesce crima, sě adăpostesce pěcatul. —

A trecut de mult miezul nopţii. Eşti obosit şi incerci se dormi după atâta amar de drum prin Neapole. De pe verandă—căci acolo ţi-e aşternutul — vezi cum se urzesce in linii mari marea, această mare cum n'ai mai vězut, fermecătóre şi misterióså. In luciul ei se precipită întâiu slab ca o luminărică, apoi cresce în limbi de fulgere orbitóre farul de pe molo. Estasiat privesci atunci această feerie, luna regina nopţilor şi stelele ţintuite pe cer, apoi „ochiul de bălaur, disc de aur“ de pe ţermuri. Firesce, că nu poţi dormi în o astfel de nópte. Cobori jos la Santa Lucia şi te înbraci pentru a merge afară pe mare séu te aşezi colea lângă pescariul de pe cheu şi te ospětezi cu frutii di mare.

Victor Păcală.

M. S. Regele Carol, fórte mişcat, a mulţumit pentru omagiul ce i s'a adus.

Precum se anunţă, a sosit la Abbazzia şi A. S. R. Principesa moştenitóre a României, venind din Gotha.

*

Atragem atenţiunea onor. public asupra concertului Reuniunei române de musică, care se va ţiné mâne séră, Duminecă 16/29 l. c. în sala dela Musikverein. Bilete se pot căpĕta în ziua concertului în acelaş local dela 11 óre a. m. pănă la 1 óră d. a. şi séra la cassă.

*

Congrua şi calvinii. Marţi în 24 Aprile nou, şi-a început conventul bis. calvine din Ungaria şedinţele anului curent, fiind presenţi în şirul membrilor între alţii şi miniştrii *Széll Kálmán* şi *Darányi*, apoi *Tisza* K., Bar. *Bánffy* Dezső, *Szilágyi* Dezső, etc. Intre altele s-a pertractat şi raportul comisiunii speciale asupra fondului orfanal, pentru ajutorarea vĕduvelor şi orfanilor, la care toţi oficianţii bis. sunt obligaţi a solví 10% din salar taxă de înscriere şi 2%½ taxă anuală. Când a sosit rândul restanţelor referentul *Petri* Elek a propus şi conventul a decis: *„ca autoritatea bisericéscă se detragă din sumele primite dela stat ca întregire a venitelor preoţesci atât taxele restante la fondul general cât şi cele la fondul orfanal şi se le administreze la destinaţiunea lor.“*

*

Dar preţios museului diecesan din Cernăuţi. Cu aprobarea s. sinod al bisericei ruse au apărut în St. Petersburg icóne fórte preţióse, după stil şi formă fórte corect şi frumos efectuite, representând pre toţi sânţii câţi în decursul anului bisericesc se serbézà în biserica ortodoxă. Acest sinaxariu în icóne cuprinde pe 48 de table separate icónele sfinţilor după rândul călindariului bisericei ortodoxe, începând cu 1 Septembre. — „Candela“ spune că un astfeliu de exemplar complet, constătător din 48 de table, I. P. S. Sa Archiepiscopul şi Metropolitul Arcadie Ciupercovici a binevoit sĕ-l deie în dar Consistoriului archiepiscopesc din Cernăuţi cu menirea, ca el sĕ se păstreze pentru museul diecesan şi sĕ servéscă ca îndreptariu pentru pictorii diecesani, precum şi la examinarea icónelor religióse în privinţa liturgică, anume de corespund ele spiritului bisericei ortodoxe. Consistoriul a esprimat I. P. S. Sale prin o deputaţiune mulţumita sa pentru acest dar.

*

Monumentul comemorativ al reanexărei Dobrogei la patria mumă, ridicat în Tulcea pe vârful muntelui Hora Tepe, va fi inaugurat la 10 Maiu.

*

Premiu pentru un studiu asupra Evreilor. Ziarul „Apărarea Naţională“ deschide un premiu de *o mie de lei* pentru cea mai bună lucrare, relativ la neasimilarea Evreilor.

Concurenţii vor trebui sĕ depună lucrările sub plic sigilat la administraţia acelui ziar, Bucureşti str. Covaci No. 14, cel mult până la 1 Iunie 1900.

*

Premiile viitóre ale Academiei române. Academia română a decis sĕ acórde în viitor următórele premii:

1. Premiul *Anastasie Fătu* se va acorda în 1902 pentru lucrarea cea mai bună asupre *Hărţei agronomice a României.* In comisiunea de cercetare a lucrărilor presentate pentru acest premiu au fost aleşi dnii: P. S. Aurelian, Ion Kalinderu şi D. A. Sturdza.

2. Premiul *Neuschotz*, se va acorda în 1901 pentru lucrarea cea mai bună cu *subiect juridic.* In comisiune au fost aleşi dnii: Maiorescu, Kalinderu şi Negruzzi.

3. Premiul *Adamaki* se va decerne în 1901, (5000 de lei) pentru cea mai bună lucrare asupra *Istoriei literaturei române de la Cantemir până la anul 1821.* In comisiunea pentru cercetarea lucrărilor presentate au fost aleşi dnii: V. A. Urechiă, Hasdeu şi Al. Xenopol.

4. Premiul *Alexandru Ion Cuza* de 6000 de lei, care se va acorda la 1901 pentru cea mai bună lucrare cu privire la *Istoria critică asupra chineziatelor etc.* In comisiune au fost aleşi dnii: Haşdeu, V. Babeş şi Al. Xenopol.

S'au constituit şi comisiunile pentru examinarea publicaţiunilor care se vor presenta pentru următórele premii din 1900: *Herescu Năsturel de 4000 lei; Lazăr de 5000 lei; şi Adamaki de 5000 lei.*

Iată numele membrilor din comisiune: Dnii A. Naum, Gr. Tocilescu, Iosif Vulcan în secţiunea literară; dnii S. Fl. Marian, V. A. Urechiă, A. D. Xenopol în secţiunea istorică; dnii P. S. Aurelian, V. Babeş şi Angel Saligny în secţiunea ştiinţifică.

S'au mai ales dnii A. Sturdza, P. S. Aurelian şi Ioan Kalinderu în comisiunea pentru supravegherea fondaţiunei Oteteleşeanu.

Subiectul premiului Adamaki care se va acorda în anul 1905 a fost stabilit în sensul următor:

Poporul român din Ungaria şi Transilvania de la începutul secolului al XVII până în zilele nóstre.

*

Asociaţiunea naţională aradană secţiunea meseriaşilor va arangia în 16 (29) Aprilie în sala hotelului „Crucea albă“ o petrecere de joc împreunată cu representaţiune teatrală şi concert. Venitul curat e destinat învĕţăceilor sĕraci aplicaţi la meserii. Intrarea: loc prim 3 cor., locul II 2 c., loc de stat şi galeriă 1 c.

Programa: 1. „M'am suit la munte“ (marş) cor mixt de Glogovean; 2. „Stăncuţa“ cor mixt de G. Musicescu; 3. „Măriórа“, episod istoric cu cântece în 2 acte de Ştefan M. Şoimescu, representat de patru dómne şi 11 domni. (Episodul se petrece în România, după rĕsboiul din 1877—78); 4. „Lugoşana“ cor mixt de Ioan Vidu.

*

Cablu între Ungaria şi Italia. Se anunţă din Fiume, că între guvernul maghiar şi cel italian decurg tratative asupra legării oraşului *Fiume* cu *Ancona* prin o linie telegrafică submarină. Iniţiativa a luat-o guvernul nostru şi se speră că întreprinderea va fi încoronată cu succes.

*

Datorinţă naţională. Naţia românéscă, prin representanţii sei puşi în fruntea „Asociaţiunei“, precum ştiţi, a hotărit înfiinţarea unei case naţionale cu museu naţional istoric, etnografic. In scopul realisărei acestui plan de mare însĕmnătate naţională a deschis o loterie de efecte, avênd sĕ se efectuéscă sorţirea la 31 Maiu. — Ca Români buni sĕ sprijinim cu toţii realisarea planului cu museul naţional şi in consecuenţă — sĕ cumpĕrăm losurile loteriei pentru casa naţională tóte, pănă 'ntr-unul.

Cel ce nu cumpèră barem un los de acestea nu e nici bun Român nici bun econom, întrelăsând a sprigini o întreprindere culturală românéscă, ale cărei raze binefăcătóre asupra nóstră a tuturor Românilor au sĕ se reverse, şi întrelăsând şi folosirea ocasiunei de a câştiga eventual 10.000 cor. pe preţ de o corónă.

Losuri se capĕtă la biroul „Asociaţiunei“ în Sibiiu, str. Morii Nr. 8, la tóte băncile şi librăriile româneşti, la colecturi şi trafice, şi costă numai 50 cruceri un los, cu care între mulţimea de câştiguri în valóre totală de 25.000 c. poţi câştiga eventual câştigul principal, care singur preţueşte 10.000 coróne.

*

Congresul ziariştilor slavi. Ziariştii slavi din Austria au hotărît, după cum se ştie, în anul trecut, ca sĕ ţină viitorul lor congres la Agram. După-cum se scrie, deputatul croat Mazzura a şi fost sĕ vorbéscă cu banul Croaţiei. Acesta i-a dat sĕ înţelégă, că în actualele imprejurări un asemenea congres nu s'ar putea permite în Agram. Congresul se va ţinea deci pe teritor austriac, probabil la Spalato.

*

Evitarea nenorocirilor pe căile ferate. Foile italiene scriu, că metropolitului din Pontremoli, Angiolo Fiorini, i-a succes a inventa un aparat, prin care sĕ se pótă evita ciocnirile de tren. Prin acel aparat, dóue trenuri, care înaintézà unul contra celuilalt, cel puţin la o depărtare de un chilometru se avisézà reciproc într'un mod automatic despre pericolul iminent, astfel că este destul timp pentru a se lua mĕsurile de lipsă contra ciocnirii.

*

Abusuri administrative cu duiumul. Pe basa investigărilor făcute de o anchetă a ministeriului de interne s'au constatat, că 10 comune din comitatul Hont au fost lăsate arbitriului *notarilor comunali* în privinţa administraţiunei publice; manipularea banilor din Ipolyság s'a aflat în cea mai desordonată stare; dispoşiţiile cele mai elementare, pentru administrarea banilor comunali n'au fost executate în centrul comitatului şi al preturelor; într'o comună venitele au fost folosite pentru tractări cu beutură, în altă comună, nu există raţiocinii despre un venit de 7000 de fl. dare de consum etc. Tóte acestea au fost pricinuite prin neglijarea *controlei îndatorate*, pretorii şi-au împlinit fórte indolenţi datorinţele. Despre tóte aceste neorêndueli ministrul de interne a adresat comisiunei administrative comitatense o ordinaţiune, în care dispune o prealabilă investigare contra primcontabilului comitatens şi a funcţionarilor, în a căror sferă de acţiune au aparţinut revisiunile de socoteli esceptionate; cassarul din Ipolyság a fost suspendat deja de prim pretorul; sĕ va întroduce *cercetare disciplinară* şi contra judelui şi notariului de acolo, şi din Bát, mai departe contra notarului din Teszér, şi investigare contra prim-pretorului din Bát şi-a celui din cercul central.

„Transsylvania“,

prima fabrică ardeleană pentru valorisarea şi prelucrarea pómelor şi a legumelor.

Dintre feluriţii rami de economie, nóuĕ cunoscuţi, pomăritul este cătră care economii nostri sunt cu prea puţină luare aminte, cu tóte-că cei-ce se îndeletnicesc cu cultura acestui ram îl privesc de un adevĕrat isvor de câştig şi de bogăţie. Intre aceşti puţini dl Alexandru Simon, producent de vinuri de póme, de conserve şi preserve şi destilator în Deva — ani dearêndul s'a îndeletnicit cu cumpĕrarea în mare a pómelor şi cu prelucrarea şi valorisarea lor. La stăruinţa acestui neobosit şi iscusit cultivător a pómelor un numĕr de proprietari din comitatul Hunedórei în frunte cu comitele-suprem dl conte Nicolae Bethlen din Deva, s'au constituit într'un comitet de acţiune cu chemarea de a alcătui cu sediul în Deva o însoţire sub numirea de sus, a cărei ţîntă de căpetenie este a valorisa — adecă „a vinde şi folosi cu dobândă — tot soiul de póme, rĕmăşiţe dela póme şi legume, atât în stare próspĕtă, cum se procură, cât şi în stare prelucrată, ca fabricate, a aranja eventuale exposiţii şi a împărţi din venitul curat producĕtorilor premii mai mari ori mai mici, amĕsurate timpului şi împrejurărilor“ (§. 3 din statute).

Societatea póte şi va şi înfiinţa şi în alte localităţi filiale şi fabrici, şi după informaţiunile nóstre asemenea filiale se vor alcătui în părţile Sĕlıştei, Bistriţei, Caransebeşului etc.

La acéstă lucrare până de prezent s'au alăturat şi domnii: Dr. Ioan Mihu, presid. Reuniunei economice din Orăştie, Dr. Aurel Muntean, advocat, Vasilie Domşa prot., Dr. Silv. Moldovan, adv., Ioan Mihaiu, propr., Iosif de Orbonaş, din Orăştie; ear' din Deva domnii August A. Nicóră, proprietar, George Nicóră, paroch şi alţii, cari au şi publicat un călduros apel în causă.

Cum prin acest aşezĕmênt un nou şi însemnat avênt are sĕ se dee culturei pómelor, socotim a fi de a nóstră chemare sĕ apelăm pe acéstă cale la cărturarii şi fruntaşii nostri din tóte comunele, rugându-'i sĕ spriginéscă acéstă întreprindere şi sĕ subscrie cât mai multe părţi fundamentale: 50 coróne partea, ce este a se solvi la 1 Maiu cu 20 cor., la 15 Iunie 20 cor. şi la 1 August 10 coróne.

Cólele de subscriere se află în fie-care comună la preoţii nostri, ear' la oraşe la tótă inteligenţa.

Sibiiu, 18 Aprilie n. 1900.

Comitetul central al „Reuniunei române de agricultură din comitatul Sibiiu“.

Dem. Comşa,
preşedinte

V. Tordăşian,
secretar

Mulţumită publică.

Tinerimea română din *Câmpeni* a aranjat la 1 Martiu st. n. a. c. o petrecere împreunată cu dans in favorul fondului casinei române din Câmpeni şi a bibliotecei despărţĕmêntului Abrud-Câmpeni, al „Asociaţiunei pentru literatura română şi cultura poporului român“, cu care ocasiune au binevoit a solvi următorii marinimoşi domni şi dómne:

Dr. Basiliu Preda, adv. 10 cor. Dr. Zosim Chirtop, adv. 10 cor. Constantin Cothişel, preot 10 cor. Romul Furdui, protopresb. 4. cor. Ioan Nicola, preot 4 cor. Mihail Gomboş, propriet. 2 cor. Nicolau Cotişel, primar 4 cor. Iuliu Poruţiu, preot 4 cor. Avram Sêrb, învĕţ. 2 cor. Schanzel, comerciant 3 cor. Iuonuţiu Morariu, propriet. 2 cor. Nicolau Ungurean, preot 3 cor. Traian Raţiu, contabil 2 cor. Danil Ionette, măestru 3 cor. Biró Màrton, 2 cor. Fodor Géza, 2 cor. Dan, familia, 3 cor. Hatházi Lajos, 1 cor. 20 b. Comsa Pal, 2 cor. Petös Adolf 1 cor. 20 b. Kacsó Iános, 1 cor. 20 b. Gavriil Lágy, 2 cor. Lőwy Sigmond, 4 cor. Tatar Maria, 2 cor. 40 b. Enyedi Maria, 3 cor. Tanase Cătăric, 2 cor. Mariscuţa Giurgiu 1 cor. 20 b. Aviron Bolog, măestru 3 cor. Iulia Mucia, 1 cor. 20 b. Kun Sandor, 1 cor. 20 b. Kolozsi Iosif, 2 cor. Nicolau Morariu, 1 cor. 20 b. Ioan Motora, propriet. 2 cor. Alesandru Papiu, preot 2 cor. Romul Marcu, preot 2 cor. Iuliu Muşa, 2 cor. Vasile Tomuţa, notar 3 cor. Ioan Todea, preot 5 cor. Iosif Corchiş, propriet 3 cor. George Heiduc 3 cor. Kovács, pretor 2 cor. Dna Corcheş, prim. 3 cor. Hans Binder, farmacist 4 cor. Iulius Walter, măestru 2 cor. Nicolau Coroiu, preot 1 cor. Ioan Galdeu, propriet. 2 cor. Iosif Arieşan, preot 2 cor. Iosif Cătălina, primariu 2 cor.

Venitul total e de 138 coróne 80 bani, din care subtrăgêndu-se spesele de 96 cor. 20 bani, resultă un venit curat de 42 cor. 60 bani.

Priméscă marinimoşii contribuenţi şi pe acéstă cale căldurósa nóstră mulţămită.

Asemenea aducem mulţumite şi tinerimei române din Câmpeni pentru interesul arătat faţă de instituţiunile culturale amintite, aranjând acéstă petrecere.

Câmpeni, 1 Aprilie 1900.

Romul Furdui
preş.

Demetriu Goia
cassariul casinei.

Notiţă literară.

Au apărut:

„Nóua Revistă Română“ pentru politică, literatură, ştiinţă şi artă, nrul 7 din 1 Aprilie v. 1900 cu următorul cuprins: Şt. Orăşanu: Francia şi Românii. — I. Teodorescu: Crisa economică (Invĕţămêntul public şi crisa). — Dimitrie I. Gheorgiu: Situaţia tesaurului public pe trimestrul Octomvrie, Novembre, Decembre, 1899. — Gr. I. Dianu: Societăţile de patronagiu. — Ovid Densuşianu: Cincizeci de ani de prietinie. — Haralamb G. Lecca: Furtuna (poesie). — L. Rus: Preasfinţia Sa Nicolau Popea. — Dr. N. Minovici: Istoria închisorilor din România. — Octav George Lecca: Familiile boereşti române (de I. Nădejde). — Ioan Petrovici: O sărutare (poemă dramatică). — V. Leonescu şi T. Duţescu-Duţu: Jianu (legendă naţională în versuri, în 5 acte). — Eugen Vaian: Prosă şi versuri. — Alexandru St. Vernescu: Romaniţe (poesii). — G. Crăciunescu: Codru şi singurĕtate (poesii). Grigore Creţescu: Şcolarii (schiţă). — Notiţe bibliografice.

Suplementul I.: Scrisori de peste munţi, de I. Iosif Sceopul. — Din Basarabia. — Casa naţională din Sibiiu. — Cântarea bisericéscă, de A. Podoleanu. — Dela „Societatea de ştiinţe din Bucureşti“, de Emil Staicu. — Ateneul din Slatina, de Dionisie Olinescu. — Din Botoşani. — Tabloul pictorului G. Popovici.

Suplementul II: La redacţie, de I. Sceopul. — Glosă, de Ioan C. Bistriţénu: Sănducu, de Du Midi. — Pe scările tribunalului (Din viéţa ţĕrănéscă), de Em. Părăianu.

*

Fóia pedagogică, nrul 4 cu următorul cuprins: Manualele de şcólă. Tractat de H. Trunk, prelucrat liber de George Dragoescu. — Modele de lecţiuni: Numĕralul, lecţiune pentru anul al III-lea de şcólă, de învĕţ. Candid Popa. — Folosiţi pausele dintre óre pentru studiarea caracterelor copiilor, de Ioan Paicu. — Din higiena şcolară, de D. B. — Din literat. şcolară. — Informaţiuni. — Felurimi. — Corespondenţă.

Haină—mătase
Foulard fl. 8.40

şi mai sus! — 14 metri; — trimisă franco şi vămuită! Mustre cu întórcerea postei; tot astfel şi din „Mătase-Henneberg“, négră, albă şi colorată dela 45 cr. până la fl. 14.65 pr. metru.

G. Henneberg, fabricant de mătase (*lif. de curte c. ş. r.*), **Zürich.** [11] 4—12

Nr. 242—1900. [53] 1—3

Concurs

La ordinul Preaven. Consistoriu Nr. 2736. B. din 21 Martie a. c. pentru întregirea postului de capelan sistemisat în parochia Măgura cu filia Jeledinţi, sĕ escrie concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: jumătate din venitele parochiei, carea este de clasa a III-a.

Reflectanţii sunt avisaţi a-şi aşterne cererile concursuale, instruite conform normelor în vigóre, subsemnatului oficiu protopresbiteral, în terminul arătat.

Orăştie, 12 Aprile, 1900 st. v.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Orăştiei, în conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Vasile Domşa
protopresbiter.

Din **Tipografia şi librăria archidiecesană, Sibiiu,** se póte procura:

Din vremuri apuse,

de
Iudita Secula n. *Truţa.*

Broş. à 50 cr.

Voci din public.

Scrisórea de mulţumită din America.

Copia scrisórei originale, tradusă verbal româneșce.

Domnului **Franz Wilhelm**, farmacist,
Neunkirchen, Austria de jos

New-Jork, 18 Mai 1898.

Iubite Domnule!

In Novembre 12 anul 1895 eram aşa de bolnav de reumatism, că am fost silit, sĕ mĕ pun la pat. Opt luni de zile a trebuit sĕ zac în acelaş loc, fără sĕ mĕ pot mişca; greutatea corpului mi s'a redus dela 175 lbs la 130 lbs nu semn despre durerile grozave, ce am avut sĕ îndur în atâţia ani. N'am lăsat mai nimic neprobat, însĕ după ce folosém ceva, aşa am auzit de liniments electric, scalde turceşti, şi după tot feliul de ocupaţiuni medicale, nu mĕ simţém mai bine, aşa că ultimul medic ce l'am ocupat mi zise, că nu primesce mai mulţi bani dela mine, pentrucă bani sunt aruncaţi fără scop.

După ce trecu vreme la mijloc, întâlni un amic al meu, care-mi spune de **tea Wilhelm pentru curăţirea sângelui antiarthritică, antirheumatică,** ce-ar fi un mijloc fără greş contra rheumatismului Eu îi povestii din esperenţele mele cu alte mijlóce, şi aveam fórte puţină încredere. Parecă mâna sorţii mi-a dictat sĕ scriu la D-Vóstră, şi inima mea mai cugeta, că esistă un mângăitor, care mĕ curéza. Da, am câştigat convingerea, că esistă un atare mântuitor. Nu pot exprima în cuvinte durerile cumplite din cei din urmă 3 ani; acum când nu mĕ mai póte conturba nimic, mĕ simt ca un copil nou născut în acest moment fără a preţui tóte comorile lumei pe lângă **thea Wilhelm pentru curăţirea sângelui antiarthritică antirheumatică.**

Fiţi aşa buni, domnule, şi trimiteţi-ne îndată l. C. Q. D. 1 duzină (12) pachete de thea Wihelm pentru curăţirea sângelui antiarthritică antirheumatică.

Dorindu-Vĕ ce e mai bine în sĕnătate şi viaţă îndelungată, rĕmân cu tot respectul.

Iosef M. Gordon, 179 orchard st. New-York. [7] 4—7

Sĕ află în tóte farmaciile.

Deposit principal: la farmacistul *I. G. Molnar,* Sibiiu.

Bustul lui Şaguna

vărsat în gyps (măr. 50/30 cm.)

se capĕtă numai la

Librăria archidiecesană.

Preţul fl. 1·50.

In *Tipografia archidiecesană* a apărut:

ACAFTISTUL

Preasântei

Născătóre de Dumneḑeu

şi

alte rugăciuni

urmate de Sinaxariu pentru tot anul si Păschălie.

Un volum de 368 pagini 8°.

Preţul simplu legat . . .	fl.	—.85
jumĕtate pânză . .	„	1.05
în piele roşie . . .	„	1.25
Ediţia fină în piele négră .	„	2.—
piele chagrin	„	2.60
în mătase .	„	3.85

Se află de vênḑare la

Librăria Tipografiei archidiecesane, Sibiiu.

In *Tipografia şi librăria archidiecesană, Sibiiu,* a eşit de sub tipar şi se află de vênḑare:

Drepturile, datorinţele
şi
responsabilitatea membrilor de directiune,

de

Alfred Kormos

traducere de

Constantin Popp, funcţionar la „Albina“.

Preţul broş., inclusive porto postal, fl. 1.60

Obligaţiuni

jumĕtate româneşti şi jumĕtate ungureşti, apoi

cuitanţe şi contracuite

ungureşti şi româneşti, se pot procura dela **Librăria Tipografiei Archidiecesane, Sibiiu,** cu preţurile: 1 obligaţie 5 fil., chitanţele şi contrachitanţele cu 1 cor. per sută bucăţi. La cerere se trimite gratis şi franco din fiecare câte o bucată de probă.

Au apărut:

Juvenilia
Proză şi versuri

de
Sextil Puşcariu
à 1 C. 60 fil.

* * *

Iulian Devale

Epigrame

Preţul 1 cor.

Se pot procura dela *Librăria Archidiecesană, Sibiiu.*

1.000.000
KRONEN
ALS GRÖSSTER GEWINN IM GLÜCKLICHSTEN FALLE.
Beck R.

Consemnarea

tuturor celor 50.000 câştiguri

Cel mai mare câstig în cel mai favorabil cas

1,000,000 Kronen

Speciell sind die Gewinne wie folgt eingetheilt.

☞ in Baar zahlbar.

		Kronen
1	Prämie mit	600000
1	Gew. à	400000
1	„ „	200000
2	„ „	100000
1	„ „	90000
1	„ „	80000
1	„ „	70000
2	„ „	60000
1	„ „	40000
5	„ „	30000
1	„ „	25000
7	„ „	20000
3	„ „	15000
31	„ „	10000
67	„ „	5000
3	„ „	3000
432	„ „	2000
763	„ „	1000
1238	„ „	500
90	„ „	300
31700	„ „	200
3900	„ „	170
4900	„ „	130
50	„ „	100
3900	„ „	80
2900	„ „	40
50,000	Gew. u. Pr. im Betrage	13.160,000

Sĕ ajutăm norocului!

Deja mulţi s'au fericit
prin cumpĕrarea unui los dela noi!

Loteria cea mai bogată în sance este loteria de clasă privilegiată reg. ung., care va începe în curênd iarăşi. Din

100.000 LOSURI vor fi trase **50.000**

câştiguri, aşadară **jumĕtate sunt câştiguri,** din tóte losurile, precum se vede şi din lista de câştiguri alăturată, nici o loterie din altă ţéră nu are în raport cu acésta aşa câştiguri considerabile.

Cel mai mare câştig în casul cel mai norocos este

Un milion coróne.

Cu totul vin **treispreḑece milióne 160.000 coróne** la tragere. Tótă întreprinderea stă sub **supravegherea statului.**

Contribuţia pentru **losurile originale** pentru clasa primă conform planului este:

pentru o **optime**	($^1/_8$)	**fl. —.75**	sau	**C. 1.50**
„ un **pătrar**	($^1/_4$)	„ **1.50**	„	„ **3.—**
„ o **jumĕtate**	($^1/_2$)	„ **3.—**	„	„ **6.—**
„ un **întreg**	($^1/_1$)	„ **6.—**	„	„ **12.—**

şi se trimit cu **rambursă** sau trimiţêndu-se preţul lor **anticipativ.** Planuri oficióse gratuit. Comande pentru losuri originale rugăm a trimite direct la noi până în

29 Aprilie a. c.

Banca
A. Török & Co.

Budapesta. V. Waitznerring 4/a.

Multe şi fórte mari câştiguri am solvit noi prea stimaţilor nostri clienţi şi anume în timp scurt preste dóuĕ milióne coróne. [44] 4—8

Scrisóre de comandă de tăiat.

Herren A. TÖRÖK & Co., Budapest.

Ersuche um Zusendung von .... **Original-Loos I. Classe der königl. ung. priv. Classenlotterie** nebst amtlichen Plan.

Der Betrag von. fl. .... } **ist per Nachnahme zu erheben.** / **folgt durch Postanweisung.** } Was nicht gewünscht bitte zu durchstreichen

Genaue Adresse.
....
....
....
....

◆ ◆ ◆

Pentru a înlesni şi celor mai lipsiţi copii de şcólă procurarea de **cărţi didactice,** ne-am decis a *reduce preţurile* la următórele manuale:

Abcdar pentru şcólele pop. rom. de Z. Boiu, legat	dela fl. —.24	la fl. —.20
Aritmetica de V. Roman leg.		„ „ —.08
Carte de cetire I. de Z. Boiu, leg.	dela fl. —.40	„ „ — 30
„ II. „ „ „ „	„ „ —.32	„ „ —.25
Elemente de geografie de Z. Boiu	„ „ —.30	„ „ —.15
Geografia de V. Roman		„ „ —.08
Istoria naturei şi fisica de Z. Boiu	dela fl. —.30	„ „ —.15
„ patriotică de Z. Boiu	„ „ —.30	„ „ —.12

Librăria Tipografiei archidiecesane, Sibiiu.

◆ ◆ ◆

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 43 Sibiiu, Marţi 18 Aprile v. (1 Maiu n.) 1900. **Anul XLVIII.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **străinătate** pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază

INSERŢIUNILE
Pentru odată 14 fil., — de dóuĕ ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rĕndul cu litere garmond — şi timbru de 60 fil. pentru fie-care publicare.

Sinodul archidiecesan.

Cuvêntarea

cu care Eminenţia Sa Inalt Preasânţitul Domn Archiepiscop şi Metropolit Ioan Meţianu a deschis siuodul archidiecesan ordinariu la 16/29 Aprile a. c.

Christos a înviat!

Domnilor Deputaţi!

Precum se bucură părintele cel depărtat de fiii sei, când după un interval de timp sĕ vede érăşi cercetat de acei fii, în scopul de a combina şi a conlucra la cele de lipsă, la înaintarea familiei: tot asemenea me bucur şi eu acum, domnilor deputaţi, când mĕ vĕd încunjurat de d-vóstră, iubiţii mei fii sufleteşti, în scopul de a conlucra la înaintarea clerului şi poporului, biserica cea vie a Domnului, familia cea mare din care toţi facem parte.

Deci salutându-vĕ cordial de bună venire, vĕ implor dela cer încă mulţi ani de conlucrare mănósă la opul cel mare al viitoriului nostru.

Ca representanţi şi fruntaşi ai clerului şi poporului nostru aveţi o mare şi frumósă misiune, dlor deputaţi, *misiunea de a pune şi înţelepciunea d-vóstră în serviciul sfintei nóstre biserici*, pentru-ca sĕ fie şi în aceste timpuri de cercare, şi *pentru totdeuna şi în viitor*, ceea-ce fu şi în trecut dealungul secolilor, *mângăerea şi întărirea nóstră*, în tóte împrejurările vieţei. Sĕ fie liman de mântuire şi isvor de lumină şi cultură religiósă morală şi conducătórea nóstră la binele vremelnic şi la fericirea cea vecinică.

Ştiut este, domnilor deputaţi, că dacă pe lângă tot trecutul nostru dureros, nu ne-am perdut în noianul timpurilor, ci am rĕmas în sfânta legătură a unităţei credinţei în Dumnezeu, a *limbei şi datinelor părinteşti;* dacă am rĕmas *ceea-ce suntem:* avem a o mulţumi, după Dumnezeu, *puterei cei dătătóre de viéţă a bisericei străbune*, avem a o mulţumi faptului, că fericiţii nostri părinţi, cunoscând puterea cea vitală a *bisericei nóstre naţionale,* 'şi-au concentrat tótă încrederea în acea biserică, în care şi-au şi aflat adevĕratul liman al mântuirei.

Ear' dacă biserica nóstră străbună, domnilor deputaţi, chiar şi atunci, când însaşi era subjugată, ne-a fost adevĕrat liman mântuitor de pericolele ameninţătóre, cu atât mai puternic liman ne va fi ea astăzi şi în viitor, când din îndurarea lui Dumnezeu şi graţia Maiestăţei Sale, gloriosului nostru Impĕrat şi Rege *Francisc Iosif I.,* la stăruinţele prea demnilor nostri fruntaşi, a devenit *liberă şi autonomă.*

Aşa este, domnilor deputaţi! Biserica străbună va fi şi în viitor şi pentru totdeuna, precum fu şi în trecut, nu numai adăpostul şi limanul nostru cel tare, în valurile furtunóse ale vieţei: dar' şi *conducătórea nóstră cea mai sigură,* la binele vremelnic şi la fericirea vecinică; însĕ numai *dacă vom ţinea şi noi la ea,* cu aceeaşi credinţă în Dumnezeu, cu aceeaşi tărie şi însufleţire, cu care au ţinut şi fericiţii nostri părinţi; dacă ne vom grupa şi noi cu aceiaşi căldură şi dragoste evangelică în jurul ei, şi dacă ne vom interesa de ea ca de adevăratul isvor al binelui şi fericirei nóstre.

Este deci, nu numai o mare datorinţă, dar şi cel mai mare interes al nostru, a ţiné cu tótă tăria convingerei la acea preţiósă moştenire părintéscă, conservându-o în tótă sfinţenia, pentru a o lăsa şi urmaşilor nostri deasemenea scumpă moştenire.

Este o mare datorinţă şi un mare interes al nostru, domnilor deputaţi, a desvolta şi cultiva tot mai mult geniul cel măreţ al bisericei străbune, ca sĕ ne fie pururea isvor nesĕcat de binecuvêntare. Căci dacă fac acésta alte naţiuni şi popóre, mai înaintate, în frunte cu aristocraţia lor cea mai înaltă; dacă şi acelea prin biserică tind a ajunge binele vremelnic şi fericirea eternă, cu cât mai vîrtos avem a o face noi, cari *suntem mai mult decât alţii avisaţi la biserica nóstră naţională!*

De aceea, când clerul şi poporul v'a distins pe dvóstre cu alegerea la acest sinod archidiecesan a făcut acésta în firma convingere, că dvóstre veţi justifica pe deplin încrederea de care v'aţi învrednicit. Şi aşa, cu înţelepciunea ce vĕ caracteriséză veţi sprigini din tóte puterile, nisuinţele cele salutare ale maicei nóstre biserici întru a-'şi împlini, în mĕsură tot mai mare, frumósa ei *misiune culturală,* pe basa credinţei în Dumnezeu, în folosul nostru şi al iubitei nóstre patrii.

Pe cât este de mare şi de frumósă acéstă chemare a dvóstre, domnilor deputaţi, căci ce póte fi mai măreţ şi mai frumos decât o asemenea conlucrare nobilă a fraţilor celor mai mari în folosul celor mai mici, — pe atât este ea şi de grea. Sĕ sperăm însĕ, că cu ajutorul cel puternic al lui Dumnezeu, printr'o conlucrare armonică o vom puté împlini cu bun succes spre mărirea lui Dumnezeu şi spre folosul nostru temporal şi etern.

Fiind convins, domnilor deputaţi, că tóte acestea chiar aşa le simţiţi şi le doriţi şi d-vóstre, nu ne rĕmâne de cât sĕ rugăm şi aici pe bunul Dumnezeu, ca la tóte nisuinţele nóstre, sĕ ne umbreze cu duhul *înţelepciunei, al dragostei şi al bunei înţelegeri,* cu al cărui ajutor am putut sporí frumos şi anul trecut, în cele bune şi folositóre. Acelui duh dumnezeesc avem a mulţumi mai multe resultate îmbucurătóre ale străduinţelor nóstre din anul trecut, cari vi-se presentă în rapórtele consistoriale, amintind aici numai douĕ mai de interes, şi anume: unul, că distribuirea întregirei dotaţiunei preoţeşti dela stat, stabilită prin art. de lege XIV. din 1898, mulţumită înaltului guvern, s'a resolvit conform dorinţei congresului nostru naţional bisericesc din anul trecut, ca preoţii sĕ'-şi priméscă competinţele lor *prin autoritatea nóstră bisericéscă;* ear altul este, îndeplinirea lucrărilor pregătitóre pentru *biserica nóstră catedrală ce se va zidí,* cari au şi dat frumos îndemn fericiţilor rĕposaţi de memorie în veci binecuvêntată, domnului *Ioan Bădilă* jude reg., şi dómnei sale consorte, *Ioana* născută *Moldovan* de aici, încă fiind în viéţă a dona pentru catedrala ce se va zidi 2000, la olaltă 4000 de coróne.

In deplină convingere, că prea bunul D-zeu ne va inspira şi mai departe, tot de acelaşi duh sfînt, ca sĕ ne putem împliní tot cu mai multe resultate bune frumósa nóstră misiune, declar sesiunea sinodului nostru archidiecesan pe anul 1900 de deschisă.

Şedinţa I.

— Duminecă 16 Aprile v. —

Deja în preḑiua deschiderii sesiunii actuale sosiseră o mare parte din deputaţii sinodali la Sibiiu. Duminecă diminéţa au participat cu toţii la serviţiul divin oficiat în biserica din cetate de Eminenţia Sa I. P. S. Domn archiepiscop şi metropolit *Ioan Metianu,* asistat de Il. Sa dl Dr. *Ilarion Puşcariu,* archimandrit, de protopresbiterii *Ioan Papiu* al Sibiiului, *Ioan Droc* al Mercurei, *Vasiliu Damian* al Zarandului şi *Teodor Herman* al Dejului. Ca diaconi au funcţionat ierodiaconii Dr. *Elie Cristea,* secretariu şi *Demetriu Câmpean,* archivariu consistorial. Cântările liturgice au fost cântate cu precisiune de corul mixt, condus de profesorul seminarial, *Timoteiu Popovici.* După terminarea liturgiei împreunate cu invocarea Duhului sânt s-a făcut o mică pausă; ér' apoi a fost învitat I. P. S. Sa la deschiderea sinodului prin o deputaţiune constătătóre din deputaţii: *Galaction Şagău, Romul Furdui, Mihaiu Cirlea, Dr. Nicolau Vecerdea* şi *Arseniu Vlaicu.*

Sinodul a fost deschis tot în biserică. Emin. Sa la sosire a fost întimpinat cu călduróse aplause şi felicitări din partea membrilor întruniţi şi ocupând locul presidial a deschis şedinţa şi sesiunea anului curent cu vorbirea publicată în fruntea Nrului de aḑi. Acéstă vorbire a fost ascultată cu încordată atenţiune din partea tuturor, des întreruptă cu strigăte de se trăéscă. In deosebi la pasagiul, în care In. P. S. Sa a amintit numele bunului nostru monarch şi Rege şi totodată patron al bisericei nóstre strămoşesci toţi deputaţii s'au sculat dela locurile lor şi au erupt în aplause vii şi repeţite.

Presidiul numesce apoi în biroul interimal pe deputaţii din cler: *Sergiu Medean* şi Dr. *Elie Cristea;* ér dintre mireni pe Dr. *Vasile Bologa*, Dr. *Ioan Şenchea,* Dr. *Ioan Stroia* şi *Silvestru Moldovan.*

Sĕ presentéză raportul general plenar al consistoriului arch., prin care sĕ promovéză actele electorale pentru noul period de 3 ani, dela 1900—1902, împreună cu protestele prin care se atacă corectitatea alegerilor deputaţilor mirenesci din cercurile: *Haţegului, Geógiului* şi *Solnocului.*

Se provócă deputaţii a-şi presenta credenţionalele şi se constată a fi presenţi următorii 49 deputaţi sinodali:

Dr D. P. Barcianu, Ambrosiu Bârsan, Zaharie Boiu, Ioan B. Boiu, Dr. Vasiliu Bologa, Georgiu Borzea, Mihail Cirlea, Dr. Zosim Chirtop, Parteniu Cosma, Dr. Elie Cristea, Vasiliu Damian, Iuliu Dan, George Dănilă, Petru Drăghici, Ioan Droc, Romul Furdui, Nicolau Garoiu, Tit V. Gheaja, Ioan Henteş, Teodor Herman, Nicolau Ivan, Dr. Liviu Leményi, Dr. Iancu Meţianu, Dr. Eugen Meţianu, Silvestru Moldovan, Virgil Oniţ, Iosif de Orbonaş, Ioan Papiu, Avram Pecurariu, Petru Pipoş, Dr. Ioan Popescu, Iosif Popescu, Dr. Ilarion Puşcariu, Ioan cav. de Puşcariu, Iosif Puşcariu, Ioan de Preda, Dr. Vasiliu Preda, Dr. Eusebiu Roşca, Tuliu Roşescu, Leontin Simonescu, Dr. Ioan Stroia, Galaction Şagău, Dr. Ioan Şenchea, Dr. Ioan Şleam, Victor Tordăşan, Dr. Nicolau Vecerdea, Arseniu Vlaicu, Vasiliu Voina, Mateiu Voileanu.

Prin alţii îşi presentéză credenţionalele deputaţii D. *Coltofean*, D. *Comşa*, Dr. *Victor Cupşa, Traian Meţianu* şi Dr. *Pavel Oprişa.*

Prelângă acestia sunt absenţi: Dr. Ioan *Ivan,* Dr. Ioan *Mihu,* Dr. Silv. *Moldovan,* August *Nicóra,* şi Teodor *Pop.*

Fiind presenţi 49 deputaţi din 60 aleşi, sinodul e capabil a-şi începe lucrările. Deci se împart deputaţii în 4 secţiuni verificătóre. Deputaţii din cercurile I—V verifică pe cei din cercurile VI—X. Cei din c. VI—X pe deput. din cer. X—XV; cei din cerc. X—XV pe cei din cerc. XV—XX; ér cei din secţiunea ultimă XVI—XX pe cei din secţiunea I=I—V; astfel încât nici unii deputaţi nu se verifică reciproc.

Cu aceste şedinţa I. se termină, anunţându-se cea proximă pe Luni la órele 11 a. m.

După terminarea şedinţei I. s'au presentat toţi deputaţii în corpore la Eminenţia Sa In. P. S. archiepiscop şi metropolit şi prin rostul Il. Sale *Ioan* cav. de *Puşcariu* i-au adus omagiile de alipire şi de credinţă ale fiilor bisericei ai cărei representanţi sunt şi i-au dorit mulţi ani în fruntea bisericei strămoşesci. Em. Sa a mulţumit, esprimênd convingerea, că şi actualii deputaţi au aceeaşi dragoste pentru biserica străbună şi 'i sfătuesce a lucra în cercul lor pentru susţinerea şi întărirea acestei legături, de care avem atâta lipsă mai ales acum, când toţi bărbaţii înţelepţi ai tuturor neamurilor se alipesc cu atâta căldură de instituţiunile lor bisericesci, cari sunt garanţia viitorului şi progresului lor în tóte cele bune şi mulţemitóre.

La óra 1 a fost prânz festiv la masa Em. Sale, la care pe lângă câţiva onoraţiori au participat mai mulţi deputaţi sinodali. Noul membru ordinar al „*Academiei române*" Ilustritatea Sa dl Ioan cav. de *Puşcariu* a fost obiectul unei atenţiuni speciale şi binemeritate, considerând multele sale serviţii aduse din tinereţe pentru progresul némului şi al bisericei ortodocse, a cărui fruntaş şi distins fiu totdéuna a fost.

Eminenţia Sa, care din copilăria fragedă cunósce pe acest ales bărbat, cu care adeseori s-a întâlnit în mănósa-i activitate pe terenul vieţii nóstre publice, a scos la ivélă însuşirile atinse ale dlui *Puşcariu* dorindu-i încă mulţi ani fericiţi, iar acesta mulţămí pentru felicitările aduse vorbind pentru Em. Sa, care este *cel mai distins între cei distinşi*, stând la primul loc ce'l póte da némul şi biserica nóstră, unui fiu al seu.

Şedinţa II.

— Luni în 17 Aprilie v. —

Preşedinte: In. P. Sa archiepiscopul şi metropolitul *Ioan Metianu,* notar: Dr. I. *Stroia.*

După cetirea şi verificarea protocolului şedinţei prime se purcede la verificarea deputaţilor nedificultaţi.

Secţia I. La propunerea referentului Mihail *Cirlea* sĕ verifică toţi deputaţii cercurilor 6—10 afară de Aug. Nicóră cerc. VII (Ilia), Dr. Aurel Muntean VIII Geógiu, George Danilă şi A. Bărsan VI Haţeg şi Teodor Pop IX Zarand.

Secţia II. Referentul Victor *Tordăşian* propune verificarea tuturor deputaţilor din cercurile 11—15 afară de deputaţii mireni din cercul XIII (Solnoc) şi afară de deputatul mirenesc din cercul XV Ternavă, Dr. Ioan Ivan, care nu ş-a presentat credenţionalul.

Secţiunea III prin referentul sĕu Dr. N. *Vecerdea* raporteză despre actele electorale din cercurile XVI—XX şi arată că fiind presentate tóte actele fără nici o dificultare pe basa § 4 din regulament secţiunea a verificat pe toţi deputaţii.

Secţia IV prin referentul sĕu Arseniu *Vlaicu* raporteză despre actele electorale din cercurile 1—V cari tóte fiind în ordine sĕ verifică toţi deputaţii afară de Dr. I. Mihu, care nu şi-a presentat credenţionalul.

Actele deputaţilor neverificaţi sĕ predau comisiunei verificătóre alegênde.

Presidiul anunţă că sunt 51 deputaţi verificaţi din 60 aleşi, deci sinodul sĕ declară capabil a aduce concluse valide.

Urméză la ordinea ḑilei constituirea biuroului şi a comisiunilor sinodale. La propunerea presidiului, sinodul primeşte de aleşi:

In *biurou*: din cler, Mateiu Voilean şi Dr. Elie Cristea, mireni Dr. Zosim Chirtop, Silvestru Moldovan, Dr. I. Stroia şi Dr. I. Şenchea. De notar general e numit Matei Voilean.

In comisia *verificătóre;* din cler D. Coltofean, R. Furdui şi A. Pĕcurar, mireni Mihail Cirlea, Dr. L. Leményi, Dr. Ioan Popescu, Dr. I. Metianu şi George Borzea.

In comisia *organisătóre*: din cler, I. Papiu V. Voina şi Dr. E. Roşca, mireni P. Cosma, Dr. I. Mihu, I. cav. Puşcariu, I. de Preda, L. Simonescu şi Petru Pipoş.

In comisia *bisericéscă*: din cler, Z. Boiu, Sergiu Medean şi G. Şagău, mireni I. Orbonaş, I. Puşcariu, Iosif Popescu. Dr. E. Metian, G. Dănilă şi I. Henteş.

In comisia *şcolară:* din cler N. Ivan, T. V. Gheaja şi T. Herman, mireni Dr. D. P. Barcian, Dr. Bologa, V. Oniţ, Petru Drăghiciu, Dr. P. Oprişa şi V. Tordăşianu.

In comisia *financiară*: din cler V. Dămian, I. Dan şi I. Droc, mireni Dr. Vecerdea, A. Vlaicu, Dr. V. Preda, Dem. Comşa şi N. Garoiu.

In comisia *petiţionară:* din cler Traian Metian şi Tuliu Roşescu, mireni Aug. Nicóră, I. Boiu, Dr. Şliam şi Dr. Victor Cupşa.

Deputaţii Dr. I. Ivan şi Augustin Nicóră îşi presentéză credenţionalele; sĕ predau comisiei verificătóre.

Sĕ dă concediu pe întrégă durata sesiunei, deputaţilor Demetriu Coltofean din cause familiare, Dr. P. Oprişa din causă de oficiu.

Acordarea concediului cerut de deputatul Dr. Victor Cupşa sĕ amână până după verificarea acestuia.

Sĕ presintă rapórtele generale şi speciale ale consistoriului, anume raportul general plenar al consistoriului archidiecesan cu tóte cele trecute şi desbătute în el şi menite pentru sinod; raportul general al consistoriului ca senat bisericesc; raportul general consist. ca senat şcolar, raportul general consist. epitropesc, şi diferite cereri sosite la adresa sinodului. — S'au împărţit tóte comisiilor la a căror competenţă aparţin, pentru a fi studiate, esaminate şi presentate cu propunere în sinod.

Deputatul Parteniu Cosma adreséză presidiului o interpelaţiune în causa rentei bisericei Sf. Nicolae din Braşov.

Presidiul anunţă că va rĕspunde în una din şedinţele proxime.

Fiind ordinea de zi eshauriată, şedinţa sĕ închide la órele 12, anunţându-sĕ cea următóre pe mâne la 12 óre.

Sinodul eparchial din Arad.

Şedinţa I. la 16 Aprile v.

Serviciul divin a fost oficiat de P. S. Sa episcopul Iosif *Goldiş,* asistat de archimandritul A. *Hamsea,* protosincelii Ignatie *Papp* şi V. *Mangra,* ppresbiterii *Moga, Miulescu* şi *Păcală,* şi de diaconii Dr. I. *Suciu* şi G. *Bogoeviciu,* care a fost hirotonit în decursul liturgiei întru presbiter.

După chemarea Duhului sfânt P. S. Sa episcopul deschide sesiunea sinodală în sala seminarială la $12^1/_2$ óre din zi.

In cuvêntul de deschidere făcênd o reprivire asupra vieţii constituţionale de mai bine de 30 de ani, presidiul accentuéză *armonia* ce trebue sĕ domnéscă între fruntaşi şi arată *relele,* ce bântue în eparchia Aradului. Spune, că în alegerea sfetnicilor sei se va conduce de aptitutidinile fiecăruia şi nu se va împedeca de *credinţe politice.*

In numele sinodului Dr. N. *Oncu* salută pe P. S. Sa episcopul, care pentru prima-dată presidéză sinodul, ca nou episcop. Il asigură de concursul întregului sinod, avênd cu toţii de problemă, ridicarea bisericii şi şcólei române.

Se designéză notari adhoc: protopopul I. *Giorgea,* Dr. G. *Popa* şi Dr. A. *Marta.*

Notarul Dr. Al. Marta ceteşte apelul nominal şi cei chemaţi presentă credenţionalele.

Se constată că absenţi sunt din Bihor dnii D. Negreanu, P. Pap, Ioan Pap, Dr. G. Cosma, Dr. Iustin Pap şi N. Zigre, ear' din Banat dnii I. Gall, V. Babeş şi E. Mocsonyi.

P. S. Sa, după ce declară că Sinodul e capabil de a aduce hotărîri, arată compunerea secţiilor, patru la numĕr, cărora se predau actele de alegere.

Revistă internă

Reforma administraţiei.

In septămâna trecută o deputaţiune a comitatului Timiş a predat ministrului-president *Széll Kálmán* un *act de încredere* votat din partea adunării generale a acelui comitat, şi prin rostul conducătoriului deputaţiunii Vargics a dat expresiune sentimentelor de omagiu.

La alocuţiunea deputat. Vargics, ministrul president a făcut între altele şi unele declaraţii cu privire la administraţia publică, spunênd că e de credinţa„ că ţéra acésta numai cu sistemul administraţiei de stat se póte conduce bine, cinstit şi prompt. Trebue sĕ creştem şi asigurăm un corp bun şi stabil de funcţionari. Trebue sĕ asigurăm şi desvoltarea unitară a *statului naţional maghiar,* ceea-ce earăşi numai prin administraţia de stat se póte. Sunt instituţii în organisaţia actuală, cari modificate şi adaptate recerinţelor timpului, nu vor fi delăturate, ci susţinute ca organe autonome.

Scopul principal al reformei e, ca administraţia sĕ fie *după posibilitate simplificată,* pentrucă numai atunci póte fi promptă. Administraţia nóstră de azi e una din cele mai complicate în tótă Europa, şi nu póte fi altfel deórece de 30 de ani desvoltarea ei decurge pe tótă linia. Inotăm până în gât în fircălituri şi lucruri de prisos, în o superfectaţie de scrisori începênd dela ministerii până la comune. Aş putea scrie studii întregi despre aceea, de câte lucruri superflue m'am isbit şi cari le cunosc de când sunt ministru.

Administraţia trebue reformată pentru a deveni *mai directă, simplă şi promptă* pe tóte terenele dela ministerii până jos la comune".

Concertul Reuniunei române de musică.

Publicul sibiian obicinuit din trecut a asista la concertele Reuniunei române de musică din loc pentru a gusta câteva momente de desfătare sufletéscă, aştepta cu o emoţiune órecare, mai mult, cu încordare concertul sub nóua conducere a dlui profesor de musică Timoteiu *Popovici.* Interesul ce-l manifestă societatea română faţă de prestaţiunile şi sórtea acestei Reuniuni, pe care primul ei dirigent dl profesor Georgiu *Dima* a ridicat-o la un respectabil nivou şi a creat o scólă musicală cu pretenţii, l'a documentat pe deplin: sala cu desĕvêrşire plină, participând numĕrul covîrşitor al inteliginţei sibiiene şi deputaţii întruniţi în sesiunea ordinară a sinodului archidiecesan. Remarcăm în primul loc, că aspectul sĕrbătoresc al concertului a primit o deosebită splendóre prin aceea, că însuşi I. P. S. Sa Metropolitul nostru Ioan *Metianu* a onorat cu înalta presenţă concertul, la care a binevoit a asista până la fine.

Preludiul s'a făcut prin un *concert bisericesc* op. 15 de G. Musicescu, piesă executată din partea corului mixt şi cu prilegiul sĕrbătorilor învierii Dlui. E o composiţie de tótă frumseţea, ce te transpune cu sufletul în templul sublim al Atot-Puterniciei şi te străbate de un fior de elevare din pulberea pămêntéscă, spre regiunile divine. Corul a redat-o cu exactitate, cu un colorit fidel, religios, şi publicul l'a aclamat cu vĕdită plăcere.

In deosebi trebue sĕ relevăm priceperea rituală a compositorului la pasagiul: „Cine este acela Impăratul măririi?" Composiţia este nimerită şi predarea a fost de asemenea cu efect. Pagubă numai, că trăsurile stradei sgomotóse ce duce spre gară conturbau şi împuţinau efectul justificat al predării. *Adagio* a fost frumos mai ales la fine. La „*buzele mele vei*" sĕ observa însĕ puţin creşterea intensităţii tonurilor prin întrarea succesivă a singuraticelor voci.

In *Allegro-moderato* întraţele alternative — altcum fórte grele — au fost succese şi la „către Tine ridic sufletul meu" efectul evlavios fórte simţit de cei ce ascultau cu atenţie.

Pct. 2 constătător din dóuĕ piese, a provocat mai ales prin executarea composiţiei „*Copilă tinerică*" de G. Dima furtunóse aplause; la stăruinţele publicului a trebuit bisată.

In „*Corul marinarilor*" din Othello act. II-lea corul mixt ne-a arĕtat frumóse progrese şi în piese clasice cu tóte greutăţile, ce are sĕ le întimpine din causa retragerei unor puteri mai vechi.

„*Primăvară*" de T. Popovici a smuls meritate aplause. Timbrul frumóselor cântări poporale din Bănat a eşit îndată în relief şi a făcut plăcută impresiune, de aceea piesa a trebuit bisată.

FOIŢA

O zi pe Vesuv.

In orăşelul Resina ne tocmim călăuzii şi în luminatul ziorilor o luăm printre grădinile de castani şi portocale dela pólele muntelui. Sórele desprins din mare alungă umbrele dinspre Castellammare. Pe drum la deal calcă a lene doi măgăruşi tremurând din urechi la razele sórelui de diminéţa; în spate le şed gravitoşi doi englezi, tărindu-şi piciórele-fuse prin pulberea fină din cale. Missele cu faţa bătrână şi sérbădă sue în vagonete uşóre. In timp ce călăuzii merg sĕ se mai înfiripeze puţin colea la ulcele cu „lacrima Christi", noi ne abatem într'o peşteră înarmaţi cu ciocan şi lopată cu gândul a scruta cristalisaţiunea vulcanică.

Dela un loc în sus natura tótă e înmormêntată în lavă ca o mare neagră îngheţată. Ici un amestec de trupuri, braţe întinse, mâni încleştate, colo o clae de cruci şi lanţuri... Ciudată priveliste! Ai zice că a voit Vesuvul se ridice monumente de lavă miilor de ómeni pustiiţi de dînsul. — Ajungem pe priporul unei stânci ascuţite. De aici o vedere minunată! dela golful de Bajae cu cóstele lustruite de talazuri preste piscurile Ischiei şi până departe pe câmpia dela Caserta se întinde acest cerc ţĕrmurit spre méză-nópte de vîrfurile Apeninilor. In albastrul ceriului de către asfinţit de sóre sĕ resfiră o nuanţă argintie, fermecătórea Capri. Pólele muntelui cu reţeaua-i de ville şi oraşe întregesce acest complex aşa de frumos, aşa de mândru şi bogat.

De-acum o ceaţă grósă se lasă învăluind totul sub noi. Nici o şóptă, nici o vietate pe aici, numai în restimpuri se aude câte un murmur sinistru, ce-'ţi îngheaţă măduva în óse. Pe o dêlmă verde o insulă mică în acest ocean de lavă — e observatorul şi biroul firmei Cook & Son. Un argat cu o căutătură nu prea de zimbet ne opresce în loc, — îţi cam venea sĕ-ţi scoţi pălăria, că era chipos al naibei. După multă rugăminte şi asigurări că vom fi aşa şi aşa cu grijă, primim voia a ne abate şi spre Monte Somma la lava próspătă.

Lăsăm drumul mare la drépta şi pe după un paravan coborîm pe nisce terase săpate în stâncă de cărbune. Incătrău te uiţi vezi numai suluri şi sdroburi ascuţite spênzurate de-asupra prăpăstiilor clocotinde şi plăsmuite de curênd din sgură. Căţărindu-ne de colţuri ne tărim mai mult pe brânci preste trunchiuri nodoróse şi frânghii împletite întretăiate de părăiaşe de lavă. Cu gróza tot în óse, că s'ar putea sĕ ne aprindem la flacăra cuptórelor de sub noi, mergem aşa cât mergem, ţipênd ca muşcaţi de şerpe de câteori prindem stânca de jăratec, — şi apoi deodată ne oprim. Din cósta muntelui jerpelit ese rîul de lavă. Priviţi-'l numai cum vine, se apropie ca un monstru greoiu şi grozav în matca-i largă de cărbune. Mai un altul şi ér altul sparge stânca, sfredelesce lava închegată şi crescând mereu se rostogolesc acum torenţii de foc pe cósta muntelui în jos, ca apoi la pólele lui sĕ înţepenească. Nu e chip de-a mai zăbovi aici, — ne întórcem grăbit de unde am pornit, ca sĕ nu ne pârjolim.

Nu mergem mai mult ca cinci minute şi ajungem la staţiunea funiculei. E rece aci şi sĕlbatecă natura. Pe cósta preţipişă ca pe un părete sĕ urcă cea mai cutezată linie ferată din lume, zidită în zăpadă neagră. Preferim a sui muntele cu piciorul şi o luăm cu o „cruce ajută" pe munte la deal. Până în genunchi întrăm în cenuşa fină ca pulberea de diamant şi spre seară ajungem pe culme. In acel moment un tunet ne ameţesce, — sub noi se cutremură pămêntul. Cu spaimă şi grózā ne uităm unul la altul. O simţire îmi stringe inima: dar de o fi sĕ păţim ca cei doisprezece nefericiţi, cari cu puţine zile înainte au fost coborîţi în sicrie din locul acesta...? — Un nou tunet şi cutremur ne trezesce din amorţeală; o bombă svêrlită din crater se sparge în bucăţi nu departe de unde stăm. Când tunetul tace, în liniscea ce urméză, rĕmâi o clipă ameţit ca după o zarvă infernală, când o auzi de departe. Cenuşa ce pică ca o ninsóre deasă ne împedecă respirarea, încât mai ne îneacă dar totuşi mergem înainte şi în clipa următóre stăm încremeniţi la marginea craterului.

Ca o gură oribilă, colosală de iad sĕ afundă în inima pămêntului acéstă prăpastie înfricoşată, acolo unde ferb demonii întunerecului lava în căldări uriaşe. Şi atunci — când treci cu ochiul preste astă grozăvenie, când auzi mugind infernul şi vezi irumpênd din fund năprasnica colónă de cenuşă şi bombe pumice, ce-s străbătute de flacări şi fulgere: atunci te minunezi şi cazi în genunchi, slăvind mărirea lui Dzeu.

Pe la miez de nópte ai fi putut vedea nisce ómeni sĕmănênd a neómeni coborînd pe munte în jos, cu feţele negrite şi arse, cu hainele zdrenţe şi ghetele sparte în beţe. Eram noi după o zi pe Vesuv!

Victor Păcală

Incheierea a format-o balada poporală „*Brumărelul*“ de I. Mureşan, întocmită pentru cor mixt cu soli. Soliştii au fost dşóra Tinca *Simonescu*, care a încântat publicul cu vocea-i caldă, dulce şi duiósă, de altcum bine cunoscută publicului Sibiian dela cuartelul din oratoriul „Ilie“, când am avut prilegiul a-i cunósce flexibilitatea vocii şi a o recunósce de o bună putere musicală, stăpână pe rolul ce i s'a încredinţat. Al doilea solist fu dl prof. semin. Dr. Ioan *Stroia*, care s'a impus prin amplórea vocei sale plăcute, mlădióse. A lăuda pe dl Stroia ar însemna a duce apă 'n mare. Ori ce puţin pricepător în ale musicei vocale îi recunósce admirabila şcólă musicală care iese la ivélă în frumseţa tonurilor, în accentuare, în resuflare, în susţinerea intensităţii tonurilor etc. D-sa are meritul împreună cu d-şóra Simonescu a fi câştigat simpatia întregului public Sibiian pentru composiţia dlui Mureşianu.

Acompaniarea la pian a 3 piese a provĕzut-o cu cunoscuta-i măiestrie dşóra Olivia *Bardosy*. Fără a întra în alte detaiuri nu putem decât se felicităm pe noul dirigent pentru zelul, ce l-a pus în lucrarea sa încoronată cu succes, şi sĕ ne exprimăm dorinţa inimei de a vedea grupate tóte puterile sub stindardul Reuniunei.

Revistă externă

Brutalităţile Bulgarilor.

Mai d'ăunăzi s'a comis în Sofia un atentat asupra d. N. Papagheorghe supus român şi preşedintele coloniei române din capitala Bulgariei. Trei indivizi l'au atacat într'o séră cu ciomege şi trântindu-l la pămênt, l'au rănit grav.

Ştirea acésta a produs adêncă consternare între membrii coloniei române de acolo. Se presupune, că e vorba de o resbunare a comitetului revoluţionar bulgar pentru eliberarea Macedoniei.

*

Calea ferată Trans-siberiană.

Presa ruséscă desbate o cestiune economică internaţională de cea mai mare importanţă.

E vorba de calea ferată, care taie *Siberia*, provincie cu un teritoriu de $2^1/_2$ ori aşa mare ca Rusia européná. Prin clădirea acestei căi ferate din partea unei bănci rusochineze, se vor putea cu succes exploata bogăţiile mari naturale ale Siberiei, ţéră fórte bogată în tot felul de minerale, precum aur, argint, platină, sulfur, şi cărbuni de pétră. Cu deosebire se va da un mare avânt ramului montanist referitor la industria aurului şi cărbunilor. Afară de acésta se va ridica la un nivou corespunzĕtor agricultura acelor regiuni.

Prin legarea Europei şi Asiei prin acésta cale ferată, călătoria dela Oceanul Atlantic, d. e. din portul Hamburg până la Oceanul pacific în portul Wladiwostok se va face în 18—20 de zile, pe când o atare călătorie prin canalul Suez durézá o lună şi jumĕtate. Articlii principali de export ai Chinei, thea şi mĕtasea îşi vor lua drumul preste Siberia pentru a veni la Europa; în special tea din Ceylon nu va mai fi expusă a-şi perde aroma cea fină prin transportul de până acum pe mare. Drumul de fer trans-siberian va fi deci de o importanţă colosală de o parte pentru accesul şi exploatarea bogăţiilor imense ale Siberiei, de altă parte va fi un pas de eliberare de sub graţia engleză.

Convocare.

Reuniunea învĕţătorilor români gr. or. din protopresbiteratul *Mercurei* 'şi va ţinea *Adunarea generală* Sâmbătă în *29 Aprile* a. c. v. în localul şcólei române din Mercurea. Inceputul la 8 óre a. m.

La acéstă adunare se învită toţi membrii reuniunei, precum şi toţi amicii şi binevoitorii causei şcolare.

Programa. 1. Deschiderea adunării şi constatarea membrilor presenţi.

2. Raportul general despre activitatea comitetului reuniunei dela ultima adunare generală.

3. Censurarea raţiociniului averei reuniunei pe anul 1899.

4. Care este causa multor absenţii şcolare şi mijlócele pentru delăturarea acelora, disertaţie de N. Simulescu.

5. O temă practică după treptele formale, de Nicol. Şerb şi Ión Tănase.

6. Propuneri şi interpelări.

Poiana, din şedinţa comitetului reuniunei învĕţătorilor gr. or. din ppresb. Mercurei, ţinută la 14/27 Aprile 1900.

Ilie Georgescu, preşedinte

Nic. Simulescu, secretar

NOUTĂŢI

Sf. Sinod al bisericei ortodoxe din România se va întruni în sesiune de primăvară la 1 Maiu.

In acéstă sesiune se va decide asupra *reformei calendarului Iulian* şi se vor desemna trei candidaţi pentru scaunul de archiereu, dintre cari ministeriul va alege unul.

Acest scaun a devenit vacant prin alegerea archiereului Gherasim Safirin ca episcop de Roman.

*

Castelul Achilleion de pe insula Corfu, fost proprietatea fericitei împĕrătese-regine Elisabeta, precum se anunţă a fost cumpĕrat de o societate pe acţii francesă pentru preţul de 1 milion de frcs. Societatea voeşte sĕ facă din castel un hotel şi local de distracţii; deasemenea se spune, că a cerut dela guvernul grec concesiune pentru întemeierea unei bănci de joc. Odórele şi mobilele castelului sĕ ştie, că au fost transportate în Austria.

*

Vizitarea expoziţiei. Pe la jumĕtatea lunei Maiu, *M. S. Regele României Carol* împreună cu A. S. R. Principele Ferdinand se vor duce sĕ visiteze exposiţia din Paris unde vor sta mai multe zile.

*

Pentru studenţii sĕraci dela gimnasiul rom. gr.-or. din Brad, au contribuit societăţile de credit şi economii: „Albina“ cu 200 coróne; „Grăniţerul“ cu 40 coróne şi „Stéua“ cu 20 coróne. Societăţile dăruitóre primésca cea mai viuă mulţumită, din partea tinerimei studióse. Brad 14 Aprilie 1900. Direcţiunea gimnasială.

*

Academia română a trimis la exposiţia din Paris întréga serie a publicaţiunilor acestei instituţiuni, făcute de la 1867 şi până în present.

O colecţie complectă a acestei publicaţiuni e destinată, după închiderea exposiţiei pentru d. Loubet, preşedintele Republicei franceze.

*

Mulţămită publică. Nobila şi Ilustra „Familie Mocsonyi“ aflând despre starea mea materială şi sanitară rea, în care mĕ aflu, s'a grăbit a-'mi veni cu marinimositate întru ajutoriu trimiţându-mi ca dar *o sută coróne*, pentru care faptă o rog cu profund respect sĕ binevoiască a primí şi pe calea aceasta ferbintea şi respectuósa mea mulţămită, adusă ca un mic tribut de recunoscinţă. Borgo-Bistriţa la 18 April 1900. George Ghiţa învĕţător.

*

Avis. Duminecă în 6 Maiu n. (23 Aprilie v.) la Sf. George, sĕ va celebra un parastas festiv pentru sufletul marelui *George Lazar*, în Avrig. la care va cânta şi un cor de teologi din Sibiiu.

*

Cina soldaţilor. Ministrul de rĕsboi a urcat dela 1 Ianuariu adausul banilor de menagiu pentru un soldat dela 2 la 4 fil. pe zi şi anume pentru cele 5 zile, în cari nu priméu conserve. In curênd se va licuida adausul acesta destinat pentru cina soldaţilor.

*

Avis. Domnii membri ai comitetului pentru aranjarea festivităţilor împreunate cu ţinerea adunării generale a *„societăţii pentru crearea unui fond de teatru român“* în *Abrud* sunt poftiţi a participa la şedinţa plenară, ce se va ţinea Duminecă, în 6 Maiu a. c. st. n., órele 2 p. m., in localul „casinei române“.

Abrud, în 28 Aprile 1900.

Petru Popoviciu, preşedinte.

Dr. *Alexandru Bordia*, secretar.

*

Procesul fondului Iancu, a trecut şi prin hotărîrea tablei regeşti din Cluj. La Alba Iulia dl Liviu Albini fusese achitat fiind găsit nevinovat, tabla din Cluj însĕ l'a aflat „vinovat“ şi l'a osândit la 10 luni temniţă, pe care însĕ i-le socoteşte împlinite prin cele 14 luni ce le-a stat închis în vremea cercetării.

*

Societatea de lectură „Petru Maior“ învită la *serata literară-musicală* urmată de dans, ce o va aranja în *Budapesta* (Redoute) la 5 Mai n. 1900 sub patronajul Ilustrităţei Sale dlui Dr. Alexandru *Mocsonyi* cu graţiosul concurs al domnişórelor Virginia *Gallu*, Clotilda *Oltean* şi Valeria *Popp* şi al tinerilor Ernst Lenghel de Bagota şi Juliu Puşcariu. Inceputul la $7^1/_2$ óre sara. Preţul de întrare de persónă 4 coróne şi de familie 10 coróne. Tacsele şi suprasolvirile marinimóse sunt a se trimite la adresa societăţei (Molnár-u. 20, II, 10) şi se vor chita pe cale publică.

*

Conventul calvinilor. Venind în discuţie afacerea despre titulatura episcopului romano-catolic de Alba-Iulia, căruia ministrul de culte i-a dat voie sĕ se intituleze „episcop Transilvănean“ fără alt adaus, conventul a primit cu unanimitate următorul proiect de conclus al comisiunei pregătitóre:

„Cu privire la aceea, că ordinul Escel. Sale dlui ministru de culte şi instrucţie publică, Nr. 1185/99 dă ansă la presupunerea că faţă de episcopia romano-catolică transilvană titulatura esclusivă de „episcop transilvănean“ e obligătóre pentru autorităţi şi că prin acésta episcopul romano-catolic din Transilvania s'ar învesti cu o posiţie mai universală şi mai distinsă decât episcopii celorlalte biserici, din ce ar resulta ştirbirea egalităţii de drept create între confesiuni prin legi: sĕ fie rugat Ex. Sa dl ministru ca sĕ binevoiască a delătura acéstă neînţelegere şi sĕ împrăştie temerile în modul corĕspunzĕtor“.

*

Tren express Berlin-Budapesta-Constantinopol. Vinerea trecută s'a deschis noua linie a trenului epress oriental, care va circula de trei la septămână între Berlin şi Constantinopol preste Budapesta, fără de a atinge Viena. Se atribue mare importanţă acestui fapt, care va contribui şi mai mult la ridicarea capitalei ungare.

*

Mórte tragică. — In comuna Brehaeşti din judeţul Botoşani, o femee anume Anghelina Nache, care suferea de mult timp de pelagră, s'a dus în pădurea Baisa unde adună uscături şi dându-le foc se aruncă în flăcări, şi arse cu desăvârşire.

*

Congresul contra tuberculosei. Din Neapole se anunţă, că la 25 l. c. s'a deschis prin un discurs al ministrului *Baccelli* în teatrul San Carlo congresul medicilor pentru desbaterile asupra apĕrărei contra tuberculosei. De faţă au fost afară de ministrul Pelloux representanţii guvernului german, austriac, ungar, frances, spaniol, portugal, sved, norvegian, român, grec, rusesc şi al statelor unite.

*

Faptă creştinéscă. Ni se comunică: In Cârţişóra a repausat mai nainte vreme economul David *Sîlca*, şi nu mult dupaceea soţia lui Domnica născ. *Silea*, din Ucea de sus. Neavênd copii, averea lor a rĕmas cumnatului numitului, adecă economului Dumitru *Silea*, care a dăruit bisericei din Cârţişóra 95 fl. Pentru acéstă vrednică faptă Dzeu sĕ-i resplătéscă şi sĕ-i binecuvinte ostenelile!

*

Concert. Inteliginţa română din Avrig învită la *Concertul* ce'l va arangia cu concursul unui grup de teologi din Sibiiu, Duminecă, în *23 Aprilie* v. a. c. (la sf. George) în sala hotelului comunal. Venitul curat e destinat pentru scopuri filantropice. Inceputul la $7^1/_2$ óre séra. Preţul de întrare de persónă: loc I. 60 cr. loc II. 40 cr., loc de stat 20 cr. Suprasolvirile generóse se primesc cu mulţumită şi sĕ vor cuita pe calea publicităţii.

Program. 1. „Iată ziua triumfală“ de W. Humpel. 2. a) „Coróna cufundată“, de Bönicke. b) „Nu-'s...! de * 3. „Cântecul ciobanului“, solo de bass esecutat de Andrei Ludu. 4. a) „Marş eroic“ de Stunz. b) „Musicanţii dela Praga“, de Th. Krause, 5. a) „Hora Sinaii“ de G. Ventura. b) „Tóca“ de * 6. „Doină“, solo de flaut, esecutat de Emil Terchilă. 7. a) „Fóie verde de trifoiu“ b) „Tot ţi-am zis“ de T. Popovici. 8. „Cisla“, operettă comică cu soli de C. G. Porumbescu. După concert dans.

VARIETĂŢI

(*Atentatele contra Suveranilor.*) Vorbind de recentul atentat contra prinţului de Walles, un ziar englez publică un interesant articol asupra atentatelor, ale căror victime au fost actualii suverani ai Europei.

Recordul aparţine fără îndoială reginei Victoria, asupra căreia s'au tras glónţe de revolver nu mai puţin de 11 ori. Ea a fost aprópe atinsă de Iohn Francisc în 1842; de irlandezul Hamilton, lucrător în ipsos, la 1849; de Robert Pate, locotenent de husari, în 1850; de Arthur O'Connor, în 1872, şi de Robert Maclean, în 1882 în momentul când ea intra în vagonul-salon din gara Windsor. Acestea sunt încercările cele mai seriόse. Asupra prinţului de Walles şi asupra prinţesei nu s'a tras încă de cât de două ori, dar în fie-care zi, în cur'erul sĕu, moştenitorul corónei Angliei găseşte cel puţin 5—6 scrisori de ameninţare.

De trei ori, împĕratul-rege Francisc Iosif a slujit de ţintă duşmanilor sĕi, şi, chiar la începutul domniei sale, ungurul Iosef Libenyi a încercat să'l străpungă într'o seară cu un pumnal pe întăririle Vienei.

Cu tóte precauţiunile de cari e înconjurat, ţarul Nicolae II, care s'a suit pe tron d'abia de la 1894, a şi fost de patru ori ţinta atentatelor criminale ale nihiliştilor.

Regele Umberto al Italiei era sè fie ucis de Passanati în 1878 şi de Acciarito, anul trecut.

Nu s'a uitat atentatul a cărui victimă era să fie regele George al Greciei, în 1898, la porţile Atenei.

Şi, spre a complecta lista, trebue să amintim că s'a tras de două ori asupra regelui Christian al Danemarcei, de două ori asupra Impĕratului Wilhelm al Germaniei, şi de trei ori asupra regelui Leopold al Belgiei.

*

(*Din viaţa lui Joubert.*) — Iată o anecdotă fórte curiósă şi care zugrăveşte admirabil de bine caracterul regretatului general bur Joubert.

Prin 1884, câte-va zile după anexarea Transvaalului la Anglia, funcţionarii, trebuiră să depue jurămênt de credinţă reginei Victoria.

Joubert în calitatea sa de judecător de pace la Wakerstroom, se pomeni cu judecătorul Coetze, care trecuse în serviciul englezilor.

— Sĕ 'ţi cetesc jurămêntul în englezeşte sau în limba olandeză? întrebă acesta din urmă.

— Care jurămênt? Şi cui?

— Jurămêntul de credinţă Maiestăţei Sale regina.

— Care regină? Noi avem republică.

— Ştii fórte bine că Transvaalul e anexat şi că aci domnesce Majestatea Sa Regina Victoria.

— Nu cunosc nici o regină şi n'o să depun nici un fel de jurămênt.

Asta însemna să-şi nimicéscă viitorul; dar glasul lui ajunse acel al unui popor întreg, când, obosiţi de încălcările necontenite ale englezilor, burii voiră sĕ-şi scuture jugul lor.

Nr. 242—1900. [53] 2—3

Concurs

La ordinul Preaven. Consistoriu Nr. 2736. B. din 21 Martie a. c. pentru întregirea postului de capelan sistemisat în parochia Măgura cu filia Jeledinţi, sĕ escrie concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: jumătate din venitele parochiei, carea este de clasa a III-a.

Reflectanţii sunt avisaţi a-şi aşterne cererile concursuale, instruite conform normelor în vigóre, subsemnatului oficiu protopresbiteral, în terminul arătat.

Orăştie, 12 Aprile, 1900 st. v.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Orăştiei, în conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Vasile Domşa
protopresbiter.

In *Tipografia archidiecesană* a apărut:

ACAFTISTUL
Preasântei
Născătóre de Dumneḑeu
şi
alte rugăciuni
urmate de Sinaxariu pentru tot anul si Păschălie.
Un volum de 368 pagini 8°.

Preţul simplu legat . . .	fl. —.85
jumĕtate pânză . .	„ 1.05
în piele roşie . . .	„ 1.25
Ediţia fină în piele négră .	„ 2.—
piele chagrin	„ 2.60
în mătase .	„ 3.85

Se află de vênḑare la
Librăria Tipografiei archidiecesane,
Sibiiu.

In *Tipografia şi librăria archidiecesană, Sibiiu,* a eşit de sub tipar şi se află de vênḑare:

Drepturile, datorinţele
şi
responsabilitatea membrilor de directiune,
de
Alfred Kormos
traducere de
Constantin Popp, funcţionar la „Albina“.

Preţul broş., inclusive porto postal, fl. 1.60

Din **Tipografia şi librăria archidiecesană, Sibiiu,** se póte procura

Teoria Dramei
cu un tractat întroductiv
despre frumos şi artă,
de
Dr. Iosif Blaga,
profesor.
Preţul broş. 3 cor. 60 fil.

Obligaţiuni

jumĕtate româneşti şi jumĕtate ungureşti, apoi

cuitanţe şi contracuite

ungureşti şi româneşti, se pot procura dela **Librăria Tipografiei Archidiecesane, Sibiiu**, cu preţurile: 1 obligaţie 5 fil., chitanţele şi contrachitanţele cu 1 cor. per sută bucăţi. La cerere se trimite gratis şi franco din fiecare câte o bucată de probă.

Din **Tipografia şi librăria archidiecesană, Sibiiu**, se póte procura:

Din vremuri apuse,
de
Iudita Secula n. *Truţa.*
Broş. à 50 cr.

Au apărut:

Juvenilia
Proză şi versuri
de
Sextil Puşcariu
à 1 C. 60 fil.

◆

Iulian Devale
Epigrame
Preţul 1 cor.

Se pot procura dela *Librăria Archidiecesană, Sibiiu.*

Din **Tipografia şi librăria archidiecesană, Sibiiu,** se pot procura:

Pribeag
de
Ioan Iosif Sceopul.
Preţul broş. 1 cor. 50 fil.

De pe la noi,
nuvelete de
D. V. Păcăţianu
1889—1891.
Preţul broşat 2 coróne

Din tainele vieţii,
novele şi schiţe
de
Margareta Moldovan.
Broş. à 2 cor.

Din vremuri apuse,
de
Judita Secula născută Truţa.
Broş. à 1 cor.

In **Tipografia** şi **librăria archidiecesană, Sibiiu,** se află următórele scrieri ale poetului nostru **G. Coşbuc:**

Fire de tort, broş	fl. 1.—
Balade şi idile „	fl. 1.50
Sacontala, broş.	„ 2.50
Aeneis ediţ. II. broş	„ 1.25
Rĕsboiul nostru pentru neatêrnare, broş.	„ —.50

In *Tipografia şi librăria archidiecesană, Sibiiu,* au apărut şi se află de vênḑare:

Geografia
pentru şcóle civile şi superióre de fete
(originalul aprobat sub Nr. 1240/1898)
şi
Istoria universală
pentru şcóle civile şi superióre de fete
(originalul aprobat sub Nr. 64561/1896)
după
Alexandru Marki.
In românesce de
I. Popovici.

Preţul Geografiei leg.	**fl. 1.30**
„ Istoriei universale leg. . .	**„ 1.—**

Op premiat de Academia Română.

Seminţe
din
Agrul lui Christos.

Cuvêntări bisericesci
de
Zacharia Boiu,
asesor consistorial, protopresbiter etc.

Cu binecuvêntare archieréscă.

Tom. I.: **cuvêntări la tóte Duminecile de preste an.**
„ II.: „ „ „ **prasnicele şi sĕrbătorile, precum şi la casuale bisericesci.**
„ III.: **cuvêntări la îmmormêntări, parastase etc.,**

Preţul fiecărui tom 3 coróne şi porto postal.

Se află de vênḑare la **autorul** şi la
Tipografia şi librăria Archidiecesană
Sibiiu.

Conspectul cărţilor bisericesci
ce se pot procura din
Tipografia şi librăria archjdiecesană,
Sibiiu.

Acaftistul prea sf. născĕtóre de D-ḑeu şi alte rugăciuni, ediţ. 1898, simplu legat fl. —.85 cr., frumos legat fl. 1.05, în piele roşie fl. 1.25, ediţia de lux fl. 2.— şi fl. 2.60, peluche	fl. 3.85
Apostol legat	„ 5.75
Anthorismos sau „deslușire comparativă asupra broşurei Dorinţele dreptcredinciosului cler din Bucovina“, în limba română sau germână dela fl. —.50 la	„ —.25
Biblia ilustrată, testam. vechiu şi nou, cu cirile nel. fl. 10, leg.	„ 15.—
Biografia fericitei Macrina (cu cirile) broş.	„ —.20
Carte de rugăciuni, pentru tinerime, legată	„ —.15
Chiriacodromion, (cu cirile), nel. dela fl. 10.—, la fl. 6.-- leg.	„ 8.—
Compendiu de dreptul canonic de A. bar. de Şaguna în limba română sau germână, broşat dela fl. 3.— la	„ 1.50
Dumneḑeescile liturgii leg.	„ 4.50
Elementele dreptului canonic al bisericei dreptcred. rĕsăritene de A. bar. de Şaguna	„ 1.—
Enchiridion, adecă carte manuală de canóne cu comentar de A. bar. de Şaguna, dela fl. 4.— la	„ 2.—
Evangelia, (cu cirile), nelegată dela fl. 8.—, la fl. 6.— legată fl. 10.—, fin legată	„ 16.—
Genesa Evangeliilor de S. Popescu broş.	„ —.80
Hirotonier, pentru sf. de preoţi broş.	„ 2.—
Icóna celor 3 Ierarchi, pe hârtie	„ —.30
Icóna Evangeliştilor, pe hârtie	„ —.50
Istoria bisericei ort. rĕsăr. univers. dela întemeierea ei până în ḑilele nóstre, 2 tomurí de A. bar. de Şaguna, în limba română broşată, dela fl. 3.— la	„ 1.50
în limba germână dela fl. 1.— la	„ —.50
Istoria bisericéscă polit. naţ. de N. Tinca-Velea (cu cirile) broş. dela fl. 1.— la	„ —.40
Liturgia sf. Ioan pe note dela fl. 2.50 la	„ 1.—
Manual de studiul pastoral compus de A. bar. de Şaguna broş.	„ 1.50
„ „ **teologie morală creştinéscă** compus de A. bar. de Şaguna (cu cirile) broş.	„ 1.50
Mineile pe 12 luni în 12 volume (se vênd şi separat) leg. .	„ 86.—
Molitvelnicul bogat, (cu cirile) nelegat fl. 4.30, leg. fl. 5, fin leg.	„ 5.50
cu litere latine (evhologiu) legat	„ 6.50
Octoichul cel mare, cu catavasierul, nelegat dela fl. 17.— la fl. 10.—, leg.	„ 13.—
Octoichul cel mic, sau cele 8 glasuri (cu cirile) neleg. 60 cr., legat 80 cr., fin legat	„ 1.20
Octoichul cel mic, sau cele 8 glasuri cu litere latine leg. . .	„ —.75
Orologion, (ciaslov), cu cirile, neleg, 60 cr., leg. 70 cr., fin leg.	„ 1.20
Penticostariu, (cu cirile) neleg. dela fl. 8.—, la fl. 6.— legat	„ 8.—
Pneyma in Nicaeno Constantinopolitanum, studiu estetico-dogmatic de S. Popescu broş.	„ 1.50
Psaltirea bogată, neleg. fl. 2.75, leg.	„ 4.50
„ **prorocului David,** (cu cirile)	„ 1.—
Rênduélă la sfinţirea bisericilor, (cu cirile), nel. fl. 2.— leg.	„ 2.50
Scrierea Sf. Ioan gură de aur (cu cirile) broş.	„ —.50
Scrisori apologetice de apĕrare din 1867 broş.	„ —.50
Têlcul Evangeliilor (cu cirile) broş.	„ 1.—
Teologia pastorală veche, (cu cirile) broş. dela fl. 1.— la .	„ —.50
Testamentul nou, (cu cirile) broş. dela fl. 1.— la	„ —.50
Triodul cu Strajnicul, (cu cirile) nel. dela fl. 20.— la fl. 12.— leg.	„ 17.—

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.**

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 44 Sibiiu, Joi 20 Aprile v. (3 Maiu n.) 1900. *Anul XLVIII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **strĕinătate** pe an 24 C, 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază

INSERȚIUNILE
Pentru odată 14 fil., — de dóuĕ ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rĕndul cu litere garmond — și timbru de 60 fil. pentru fie-care publicare.

Călătoria monarchului nostru la Berlin.

Intrevederea capetelor încoronate totdeuna a avut o deosebită importanță.

Nici un monarch nu sĕ hotăresce ușor, ca să părăséscă fie și pe scurtă vreme țéra Sa, și sĕ plece în străinătate. Monarchul nostru la etatea înaintată de ani, și la grijile ce-l împresóră de bună sémă că mai puțin s'ar fi supus strapațelor și oboselelor împreunate cu o călătorie îndepărtată, décă interese mari europene, și în genere décă nu ar fi temeri motivate pentru erumperea unor complicațiuni internaționale. Francia și Rusia de multă vreme cochetéză împreună, se spriginesc reciproc.

In francesi dorul de revanș încă nu s'a putut stânge cu desăvêrșire deși din generația dela 1870 mulți s'au stêns și mulți sunt cu un picior aprópe de grópă și de sigur nu doresc sĕ mai vadă cu ochii tóte grozăveniile împreunate cu un rĕsboiu, în care inimicul învingător străbate pân la inima țerei și aduce miserie și pustiire în țéră.

Cu tóte aceste Anglia slăbită prin resboiul purtat cu atâta ușurință în Africa, și Rusia întărită în convingerea, că acum ori nici odată póte ocupa posiții favorabile în Africa și Asia pot aprinde pasiunile ascunse în sgură și pot pune întrégă Europa în flacări.

Monarchul nostru bogat în esperiențe, cu o autoritate hotăritóre și împunătóre, va fi crezênd că e bine, în interesul păcii generale, ca sĕ convină cu aliații sei, sĕ consulte cu ei situația destul de periculósă și sĕ afle căile cari pot împedeca o conflagrațiune europénă.

Care potentat altul era și ar fi fost mai chemat ca sĕ pună în frêu pasiunile și sĕ liniscéscă spiritele ca însuși al nostru monarch?

Noi înțelegem pasul important și din puncte de vedere ale situațiunei nóstre interne.

In partea ceialaltă a monarchiei e o agitație febrilă, popórele sunt învrăjbite la cuțite, nemții sub firma „Los von Rom“ părăsesc religiunea catolică și îmbrățișênd protestantismul, caută a sĕ apropia mai mult de imperiul Hohenzollernilor, decât sĕ stea strênși cu tótă viața lor în legăturile formațiunei actuale de stat — și primirea splendidă și grandiósă ce o va face capitala Berlin — împĕratului Francisc Iosif I. are sĕ fie un advertismênt la adresa nemților, cari sĕ află pe cale greșită décă cred, că tendințele lor sunt binevăzute la Berlin și cu deosebire binevĕzute în cercurile curții imperiale, legată prin atâtea legături de pretinie prețiósă cu monarchul nostru.

De altă parte tendințele panslavilor, cehilor primesc o lovitură strașnică și dușmănia învechită și adênc înrădăcinată între aceste doue popóre, póte sĕ se calmeze, vezênd intimile legături de alianță între împĕrații celor dóue mari și puternice imperii.

Actul solemn al maiorenității principelui de corónă german, este mai mult un pretecst decât un motiv plausibil pentru întrunirea monarchilor la Berlin — și décă sĕ va confirma scirea, că deodată cu întrevederea celor doi împĕrați vor fi de față și clironomul rusesc și italian — atunci acéstă întrevedere póte sĕ fie chiar și începutul resolvirei cestiunei orientale, atât de complicată și atât de mult temută de toți doritorii păcii.

Tóte aceste sunt combinațiuni — dar contractarea unui împrumut de 120 milióne cum l'a contras Ungaria ḑilele aceste așa fără veste, după un an binișor roditor, când dările au incurs regulat și cheltuelile estraordinari nu au reclamat contragerea împrumutului, sunt semne destul de evidente, că este ceva în perspectivă și nu de mult s'a susținut cu tótă hotărîrea, că ministrul de rĕzboiu și cel de marină au sĕ céră sume enorme pe séma armatei și marinei, dar mai ales pentru marină — ca sĕ putem ocupa loc cuvenit și respectat în șirul statelor mari.

Noi, naționalitățile din Ungaria nu putem dorí, decât ca pacea sĕ se sălășluiască între tóte popórele, și mai ales dorim, ca oblăduitorii nostri sĕ se convingă, cât de mult au greșit, când ne-au pus nóuĕ în socotélă tendințe ce le am fi avênd contra statului.

Ne-am plâns contra nedreptății, am cerut sĕ se esecute legile cu loialitate și sinceritate, — și am ḑis, dați-ne ceea-ce ne compete ca cetățeni loiali, ca supuși credincioși ai monarchului — și nu dați crezămênt șóptelor viclene, cari vîră zizanie între noi, ca sĕ se pescuiască în turbure.

Am cerut aceste chiar în interesul statului, în interesul consolidărei nóstre interne, — ca sĕ ne presentăm în afară ca tot atâția factori, gata a jertfí ce avem mai scump pentru patrie și dinastie.

N'am fost destul de bine înțeleși în trecut, sperăm, că vom ajunge la bun înțeles în viitor și sperăm, că cel-ce merge în numele Domnului, unsul Domnului, cu ramuri de finic, să va întórce cuprins de dragostea tuturor popórelor și de respectul Europei pentru binefacerile păcei, în interesul căreia a întreprins lunga și obositórea călătorie — la Berlin.

Sinodul archidiecesan.

Ședința III.

— Marți în 18 Aprilie —

Președinte: I. P. S. Sa Archiepiscopul și Metropolitul Ioan Mețianu, notar: Mateiu Voilean.

S'a cetit și după unele mici modificări s'a autenticat protocolul ședinței a dóua.

S'a presentat cererea de concediu a deputatului Teodor Pop din cercul Zarand pe întréga sesiune.

Nefiind verificat din causa nepresentării credenționalului, ér acum așternându-l deodată cu petiția pentru concediu, întâi sĕ verifică, apoi i-sĕ acórdă concediul cerut.

I. P. S. Sa rĕspunde la interpelarea deputat. Parteniu Cosma făcută în ședința de eri în causa *rentei bisericei sftului Nicolae* din Brașov, că are cunoștință cumcă ambele guverne — al nostru și al României — conduse de bune intențiuni au pertractat între sine resolvirea chestiunii rentei pe calea bunei înțelegeri, dar n'are cunoscință despre resolvarea finală a afacerii. Cere luarea la cunoscință a rĕspunsului.

Rĕspunsul sĕ ia la cunoștință și totodată sĕ primeşte propunerea deputatului Parteniu Cosma ca atât interpelarea, cât și rĕspunsul sĕ se transpună *comisiunei organisătóre*, pentru a fi studiate și a veni cu propunere în merit.

Deputatul *Dr. D. P. Barcianu* face propunerea următóre:

„Avênd în vedere, că în serviciul bisericei sunt funcționari de diferite categorii, a căror posițiune nu e deplin regulată cu privire la instituirea, practica în servițiu și avansamentul lor;

avênd în vedere, că în imprejurările, în cari ne aflăm, e de mare interes a așeza la locurile potrivite puterile de lucru de cari putem dispune, pentru a le da astfel teren de dovedire a aptitudinilor lor, ér bisericei putința de a cunósce bine tóte puterile vii, de cari în casurile date, sĕ se foloséscă întru promovarea intereselor sale;

avênd în vedere, că o astfel de regulare se recomândă nu numai din punctul de vedere al constituționalismului nostru bisericesc, ci și din al putinței de-a dobîndi slugitori harnici și devotați;

propun:

Preaveneratul sinod sĕ facă dispositiunile trebuinciόse pentru compunerea unei pragmatice de servițiu, care sĕ reguleze recrutarea, instituirea, avansarea, și întêmplătórele alte raporturi ale funcționarilor bisericei.“

Propunerea sĕ transpune comisiei organisătóre.

La ordinea zilei urméză referada comisiei verificătóre. Referent deputatul Mihai Cirlea.

La propunerea comisiei sĕ declară de verificați deputații: Dr. I. Mihu, Aug. Nicóră, Dr. I Ivan, Dr. Șleam, Dr. V. Cupșa și Dr. Aurel Muntean.

Nu s'au verificat deputații George Dănilă și Ambrosiu Bârsan propunându-sĕ din partea comisiei cercetare asupra mersului alegerilor. Sinodul după unele discuții primește propunerea comisiei, ér până la terminarea cercetării deputații respectivi își eserciază dreptul lor de deputat.

Verificat fiind acum și Dr. Victor Cupșa i-sĕ acórdă concediul de 5 zile cerut.

Ședința sĕ închide la órele $1\frac{1}{2}$ p. m. anunțându-sĕ proxima pe mâne la 10 óre a. m.

Ședința IV.

— 19 Aprile —

Președinte I. P. S. Sa Archiepiscopul. Notariu Silvestru Moldovan. Protocolul ședinței III sĕ autentică.

Presidiul presentéză cererea lui Vasile Chirtop și soții din Câmpeni pentru întregirea parochiei II de acolo și cererea comunei bisericesci Albac pentru sfințirea bisericei nou-zidite. Deputatului Dr. *Ioan Popescu* sĕ dă concediu pe restul sesiunii din cause oficiale.

Se pune la ordinea zilei referada asupra raportului general al consistoriului plenar. Raportor Dr. E. *Roșca*. Raportul tipărit se consideră de cetit și în general se iau tóte punctele din el spre scire, ér punctul despre resolvirea actelor întrate la consistoriu cu adausul, ca pe viitor sĕ se arete în sensul regulamentului intern cons. restanțele actelor consistoriale. La pasagiul protopopiatelor vacante sĕ exprimă condolența prin sculare de pe scaun pentru repausarea ppresb. Petru *Roșca* al Turḑii.

Se trece la raportul cons. general bisericesc. Raportor Sergiu *Medean*. Raportul tipărit se ia cu puține observări la cunoștință.

Raportul școlar. Referent V. *Oniț*. Tóte punctele se iau la cunoscință. Causa cursului IV la pedagogie consistoriul e îndrumat a o studia în sensul conclusului sinodal din anul trecut. La punctul cântarilor bisericesci comisiunea face următórele propuneri:

Avênd în vedere importanța deosebită a cântărilor bisericești în cadrul cultului nostru divin;

avênd în vedere necesitatea uniformității și genuității cântărilor nóstre bisericești;

avênd în vedere lipsa sucrescenței de cântăreți bisericești bine cualificați, o lipsă care se va simți într'un mod fórte penibil chiar când va fi înălțată nóua catedrală, comisiunea propune:

Venerabilul Consistoriu se fie îndrumat a destina dintre stipendiile ce le are la disposiție un stipendiu de 500 fl. pentru un tinĕr cu aptitudini potrivite, care sĕ facă în străinătate studii de musică generală și apoi studii speciale de cântări bisericești ortodoxe în țĕrile ortodoxe.

A doua propunere:

Avênd în vedere, că numĕroși stipendiști archidiecesani, cari au făcut studii speciale filosofice pentru scóle medii nu pot fi aplicați la scólele nóstre medii, pentru că nu s'au dedicat la studiul astorfel de obiecte, cari au catedre vacante;

și avênd în vedere în genere inconvenientul, că la escrierea concurselor nu se stabilesc anumit studiile speciale din cadrul filosofiei, pe cari au să le urmeze candidații și astfel se contribue la creșterea unei generațiuni care după absolvarea studiilor nu póte sĕ-și găséscă un post conform cu cualificațiunea sa, —

Comisia propune: Că la conferirea stipendiilor pentru filosofie Ven. Cons. se-și tragă informațiuni prealabile din cas în cas dela directorii școlelor nóstre medii și sup. din Brașov și Brad, avênd se stabilească la escrierea concurselor studiele de specialitate ale stipendistilor respectivi in conformitate cu trebuințele reale ale numitelor institute de învĕțămênt.

Se primesc ambele.

Dr. Eus. *Roșca* raportează asupra afacerii schimbării statutelor fondului de pensiuni. Consistoriul propune a se amâna chestiunea până după esecutarea art. de lege XIV din 1898, prin care se schimbă întrégă situațiunea parochilor nostri și după înbunătățirea sorții parochilor sĕ pot eventual urca taxele de contribuire.

A sĕ regula definitiv statutele acum ar fi lucru pripit, întrucât de aici înainte clasa parochiilor va fi a sĕ statorí după cualificațiunea respectivului paroch. Comisiunea acceptéză vederile consistoriale și sinodul le primesce.

Acelaş referent espune vederile comisiunii asupra raportului despre arondarea protopopiatelor din archidiecesă şi face următórele propuneri:

1. Protopresbiteratele *Avrig* şi *Dobra* succesive după cum vor deveni vacante se desfiinţéză, avênd comunele primului protopresbiterat sĕ fie îngremiate, parte la protopresbiteratul Făgăraşului, parte la al Sibiiului, ear protopresbiteratul Dobrii întreg sĕ fie anexat la protopresbiteratul Iliei.

2. Protopresbiteratul *Cetăţii* de *pétră* şi al *Solnocului* se contopesc (cu escepţia unor comune) într'un protopopiat sub numirea protopopiatul „Chiórului“ cu centrul interimal Borcut.

3. Dóuĕ-zeci ppresbiterate se arondéză de nou.

4. Pentru protopresb. *Geógiului* căruia i-se dă numirea de protopresb. *Sĕcărîmbului* se decretéză de centru parochia Sĕcărîmb.

5. Ca centre nóuĕ se decretéză pentru protopresb. Treiscaune: Elöpatak, ér pentru Unguraş: Hida.

7. Protopresbiteratele: Abrud, Bistriţa Bran, Câmpeni, Haţeg, Lupşa, Mercurea, Reghin, Sĕlişte şi Unguraş rĕmân neschimbate.

Deputatul Ioan cav. de *Puşcariu* arată că afacerea acésta a purces dela propunerea deputatului Iosif *Puşcariu* pentru reducerea protopopiatelor la 20 şi acum operatul comisiunei reduce 2—3, pentru care nu se rentéză a mişca întreg organismul bis. nóstre până şi congresul. Dacă nu reducem mai multe, propune sĕ se susţie *statul quo ante*, căci nu este materialul destul de pregătit, ca sĕ se pótă vota acum. Décă nu se primesce propunerea statului quo, consistoriul se presenteze pe viitor o mapă topografică precisă, pe care s'o pótă consulta fiecine, înmulţindu-se prin litografare.

Excelenţia Sa accentuéză, că a presentat acest raport satisfăcênd unei însărcinări sinodale anterióre, dar a reduce prea mult protopopiatele n'a ţinut consistoriul de consult, căci sufere administraţia bis., ér prin întregirea dotaţiunei se îndreptéză starea materială a parochilor din centrele actuale protopopesci.

Vasile Dămian se declară contra tendinţei de reducere, căci mai ales azi reducerea e în detrimentul bisericei, mai ales dacă considerăm motivul dotaţiei protopresbiterilor. Prin reducere se înmulţesc lucrurile unui protopresbiter şi acum cu dotaţia slabă nu va fi în stare a satisface. Doresce înmulţirea ppratelor d. e. unul cu centru în Hunedóra, ca sĕ avem centre mai multe, se înoiéscă sucrescenţa şi nu vom avea lipsă de ómeni, căci cu dotaţiunea parochială mai bună şi pentru distincţiunea primită va face serviţiile de protopop. Deci cere înmulţirea protopopiatelor şi în special crearea unui protopopiat în *Hunedóra*.

August Nicóra, se alătură la propunerea dep. antevorbitor şi acceptéză ideia unui ppiat nou al Hunedórei şi a creări altor centre bisericeşti căci protopopiatele sunt totodată şi elemente culturale şi sociale de importanţă specială şi a înmulţi aceste forţe este în interesul bisericei nóstre.

Raportorul Dr. Eusebiu *Roşca* susţine arondarea nóuă în modul proiectat.

Ioan *Preda* aréta, că motivul principal al reducerii, puţina dotaţie, nu mai stă din causa schimbării şciute, deci afacerea nu mai póte fi privită de urgentă, deci cere sĕ se aştepte până se va regula dotaţia clerului şi pe basele nóuĕ sĕ se reguleze afacerea, căci acum póte în multe centre s-ar mulţumi mai cu puţin.

Parteniu Cosma atrage atenţiunea la împrejurarea, că eventualul conclus are se mérgă la congres, ce se întrunesce la 3 ani, deci o amânare n-ar fi în interesul bis. căci s'au ascultat toţi factorii şi consistoriul a venit cu un operat fórte bine studiat şi apropiat. Nu-i vorba de 2—3 ppiate; ci 21 se arondéză din nou în mod radical. Cere acceptarea în general a arondării. *Romul Furdui* e pentru comisiune şi indică că reducerea va trebui executată, căci dotaţiile promise de diferitele ppiate vor fi neesecutabile, când va veni tréba la esecutare. Dr. *Aurel Muntean*: Ar fi lucru ideal se putem spori protopopiatele cât mai mult; dar a înmulţi nrul ppilor slab dotaţi şi nemulţumiţi ar însemna a spori proletariatul în cler, ceea ce nu póte fi în interesul nostru. Argumentul orientări topografice nu póte fi atacat, căci singuraticele sinóde ppresbiterale, cari mai bine cunosc partea locului, s'au declarat tóte, au espus vederile lor cele mai autentice. Aceste suplinesc ori-ce mapă topografică. Cere întrarea în desbaterea specială.

Dr. *Roşca* arétă că sunt cereri insistente ale comunelor pentru nóua aron dare din mai multe părţi şi în special din părţile Geógiului, care nu se mai póte susţinea aşa cum este.

Exc. Sa atrage atenţiunea că în desbaterea specială rĕmâne fiecăruia dreptul a cere rectificări.

Punêndu-se la vot propunerea deputatului Cavaler Puşcariu, acésta cade ér a dóua propunere Cav. Puşcariu o retrage. Se pune la vot propunerea dep. I. *Preda* care încă cade.

Fiind timpul înaintat şedinţa se încheie. Şedinţa proximă Joi la 9 óre.

Raport general al consistoriului archidiecesan plenar.

Nr. 3008 Plen. 1900.

Venerabil Sinod archidiecesan!

Raportul general pe anul 1899, cu care se presentéză consistoriul archidiecesan plenar înaintea Venerabilului Sinod în periodul cel nou, în care sĕ întâlnesc nu numai dóuĕ perióde sinodale, ci tot deodată şi doi seculi, semnaléză şi în viéţa nóstră bisericéscă concursul multor lucruri de mare însemnătate pentru biserica nóstră constituţională.

Periodul cel nou, al XI-lea al vieţii nóstre constituţionale bisericesci, se începe cu întrunirea supremei nóstre corporaţiuni representative şi legislative, a congresului nostru naţional-bisericesc, pentru care s'au făcut deja alegerile. De asemenea s'au făcut la timpul prevĕzut în lege alegerile şi pentru sesiunea acésta sinodală, carea este sesiunea primă a acestui period. In fine s'au facut pe la începutul anului present şi reconstituirile corporaţiunilor bisericesci protopresbiterale şi parochiale, şi astfel biserica nóstră constituţională de sus până jos se presentéză şi în noul period ca un organism încheiat, lucrând întru promovarea intereselor sale superióre materiale şi spirituale, şi înaintând întru împlinirea înaltei sale misiuni.

I. Acestea premise, şi trecând la organul superior administrativ şi judicial al archidiecesei, avem onóre a relata Ven. Sinod, că încât pentru *statul personal în gremiul consistorial*, schimbări mai mari în sinul aceluia nu s'au făcut, fără numai, că în cursul anului 1899 asesorul onorariu al senatului scolar Leontin *Simonescu* a demisionat, şi că asesorul scolar onorariu Dr. Elie *Cristea*, secretariu consistorial, la 30 Ianuariu 1900, chirotonit întru diacon, a trecut în statul preoţesc.

Schimbările acestea parţiale astădată coincid cu reconstituirile generale, ce au a se face la sinodul acesta, când în sensul legei §. 116 din statutul organic membrii *senatului şcolar şi ai celui epitropesc* au a se alege respective realege la Sinodul present pentru durata unui period sinodal.

II. *Agendele consistoriale*, în partea lor *reală*, se presentă după diferitele *resorturi*, căror aparţin. Preste tot se constată, că numĕrul agendelor oficiale sunt în continuă creştere, şi astfel şi *esibitele* consistoriale se înmulţesc din an în an. Acelea au fost la anul 1898 preste tot 10,007, în anul 1899 s'au urcat la 11,045, va sĕ zică au crescut cu 1038 esibite.

După *resortul* lor, acelea au fost

a) presidiale	144
b) plenare	1152
c) bisericesci	2879
d) scolare	2683
e) epitropesci	4187
cu totul .	11045.

Din aceste esibite a avut în referadă

1. asesorul *Zaharia Boiu*: plenare 323, bisericesci 42, cu totul 365.

2. asesorul *Moise Lazar*: 1404, tóte din senatul bisericesc.

3. asesorul *Nicolau Cristea*: bisericesci 452, plenare 2, presidiale 1, cu totul 456.

4. asesorul *Mateiu Voileanu*: presidiale 1, plenare 383, bisericesci 613, scolare 690, epitropesci 43, cu totul 1730.

5 asesorul Dr. *Liviu* de *Leményi*: 1975, tóte din senatul scolar.

6. asesorul *Nicolau Ivan*: plenare 391, epitropesci 2730, cu totul 3121.

7. Dr. *Nicolau Olariu*, ca referent extraordinar: plenare 6, bisericesci 4, epitropesci 1397, cu totul 1390.

8. secretarul consistorial Dr. *Elie Cristea*: presidiale 141, plenare 47, bisericesci 367; scolare 18, epitropesci 23, cu totul 596.

III. *Şedinţe consistoriale* s'au ţinut:

a) plenare: ordinare	9,	estr. 2,	cu totul 11;
b) bisericesci ordinare	36,	„ 6,	„ „ 42;
c) scolare ordinare	32,	„ 4,	„ „ 36;
d) epitropesci ordinare	39,	„ 7,	„ „ 46;

Preste tot ord. 116, estr. 19, cu totul 135.

In aceste şedinţe şi respective pe cale presidială s'au resolvit esibitele aretate sub p. II aprópe tóte, şi restante se află numai la esactoratul consistorial, în care privinţă Consistoriul se adreséză la Ven. Sinod cu o propunere specială.

IV. De *protopresbiteratele vacante*, cari sunt: *Cetatea de pétră*, *Agnita*, *Alba-Iulia* şi *Sĕlişte*, la cari în anul espirat 1899, în urma decedărei protopresbiterului *Petru Roşca*, s'a mai adaus şi protopresbiteratul *Turdei*, Consistoriul archidiecesan plenar s'a ocupat în mai multe şedinţe. Dar fiindcă întregirea protopresbiteratelor stă în legătură naturală cu dotaţiunea protopresbiterilor (conclusul sinodal dela 29 Aprilie 1899 Nrul 77), şi acésta dotaţiune éră stă în legătură cu numĕrul protopresbiteratelor (conclusul sinodal 766, 1898), consistoriul a cerut mai întâiu declaraţiunile sinódelor protopresbiterale în acéstă afacere, carea atinge atât de aprópe interesele şi chiar susţinerea şi mai departe a protopresbiteratelor în cadrul arondamentului lor actual.

Consistoriul vine şi în acest obiect cu o propunere specială, notând însĕ şi la acest loc, că conclusul din anul espirat pentru dotaţiunea protopresbiterilor l'a pus în lucrare după mĕsura mijlócelor disponibile, adecă după întratele din sidoxiă (conclusul sinodal 115, 1899), fiind acéstă dotaţiune a oficiilor protopresbiterale, după împregiurările timpului present, o afacere de urgenţă.

FOIŢA

Pompeji.

Pe un drum colbăit şi oblu ca masa ne duc trăsurile în sbor spre Pompeji. Italianul de pe capră 'şi mână căluţii pe mórte şi nu pare a se teme că 'i s'a face huruba dărabe.

Copii alérgă pe furiş în grădini la portocale ori înaintea nóstră facênd salto-mortale. Fetele se înşiră prin balcóne şi croesc păpuşi de cârpă, pe cari le văpsesc cu atâta desteritate ca damicelele nóstre obrăjorii. Sĕ sfătuesc acolo sus şi glumesc şi apoi rîd de nu-'şi dau dóuĕ. Din tótă lumea numai româncuţele nóstre ardelene le mai sémănă şi la sfat şi la frumseţe. Din când în când te opresc în drum ragazzii lacomi ori sĕ iau în haită după tine strigând şi chiuind în urmă de te asurzesc. Mi aduc şi acum aminte de un drăcuşor de băiat, care las de nu m'a păcălit. S'o fi luat el aşa ca vreun sfert de cés tot văicărindu-se după trăsură, fără ca eu sĕ-l bag în sémă, când deodată mĕ pomenesc numai că iute ca fulgerul sare pe scara trăsurei, 'mi smulge ţigara aprinsă din gură şi . . . închipuiţi-vĕ furia mea, sĕ dă la o parte de drum şi-'mi face grimasuri.

Lăsăm in urmă oraşele situate la pólele Vesuvului, Portici, Herculaneum şi Torre del Greco şi în curênd am ajuns la Pompeji.

Prin Porta Marina înaintăm la ruine. E pace şi linişte acum în Pompeji! Chiar lumea ce vine şi trece, şi paşii şi cuvintele i sĕ aud ca un echou lung, depărtat, jalnic şi gol.

Inşiruite de-alungul museului stau sarcofage cu haut şi bass-reliefe. Aceste sarcofage sunt colosale, — nu ómeni ci uriaşi par-că adăpostiau, locuinţe ale morţii cu păreţii groşi de peatră spălăcită. Cadavrele au perit din ele, capacul e pe jumătate ridicat; din fundul lor negru, fioros rînjesce mórtea urîtă, gróznică. In jur chipuri senine, o lume veselă şi vială... O idee sinistră 'mi trece prin minte: de ce-or fi căscând aşa gurile acelea . . .? Vonessa rubra! mĕ sparie de-odată glasul ascuţit al unui moşneag zoolog. Cât ai bate în pălmi era în sbor printre ruine sĕ prindă fluturelul ce-l zărise. Acestui moş viguros încă şi de-un temperament vioiu altfel, ce-i era lui Pompeji, ce tótă acéstă privelişte, când pentru el un fluture preţuia o comóră. —

Mergem înainte pe stradele pardosite cu blocuri de lavă poligonale, ce-s încrustate adênc de ogaşele vehicolelor. La respântii cisterne şi basenuri, din loc în loc câte-un phallus séu chipurile geniilor şi larilor în forme de şerpi. — Taverne o mulţime fac frontul caselor în stradele mai largi, grăitóre dovadă de întinderea industriei mici în Pompeji. Găsesci la un loc în atelierul industriaşului şi tabelarul decurionilor întocmirile pentru muncă cu cele pentru desfătare, urnele mari pentru vinuri, în multe de acelea în tóte de-acestea.

Indată la drépta pe Via Marina dai de basilica, piaţa unde se făcea justiţie şi têrguri, cu o cunună de columne la mijloc. Treci apoi prin templul lui Apollo în Foro triangulare, împodobit cu statui şi arcuri de triumf. Lipit de acesta spre mézănópte, superb, enorm minunat Teatro scoperto. De pe arena eliptică urci pe nisce urme de scări şi coridóre împrejmuite de colonate. Napoia orchestrei sĕ întinde scena, lungă şi strimtă înaintea unui reservoir, din care se stropea plóia de parfum preste mulţimea privitorilor. De sub stratul umed de ţĕrînă vezi căscând ca o gură de mormênt, deschizĕtura în camerele suterane, casarme pentru gladiatori. — Din chaosul de case se ridică casa del Iauno. Aici a stat renumita bătălie dela Issos în mosaic, o composiţie neîntrecută, ce am vĕzut-o în Neapole.

O lume splendidă ai înainte-ţi ori unde te uiţi, creată de fantasie şi zugrăvită aci pe stucul rece şi marmură: satiri şi nimfe, centauri şi najade, păhare cu nectar şi farfurii cu ambrosia, depinse pe fond albastru. Micul zeu Amor atinge graţios córdele lirei, ce o ţine zeiţa frumseţii. Apoi alte şi ear alte scene erotice! Colea 'şi plânge Afrodite pe amantu-i Adonis, mai încolo citaristul Apollo face frumosul cucónei Daphne, rĕsboinicul Marte peţeşte pe crăiasa frumseţii, ear prin desiş de păduri sĕ rĕsfaţă în delicii nimfe şi centauri. Ornamentele şi reliefele acestea fac impresia unor opere de cea mai desĕvîrşită artă; una şi alta frumósă, una însĕ mai grandiósă decât cealaltă. Din formele atât de vii încă îţi suride spiritul vesel al latinilor, cari gustau fericirea dimpreună cu zeii.

Intr'o carte am cetit, cum un filosof 'şi sparge capul cu întrebarea, pentru-ce adecă nu şi-au îmbrăcat Romanii aceia barĕm în cămeşă idolii? Fiind aceste figuri „politzeiwidrig“, 'şi zicea pedantul, nu era pagubă de sĕ alegea praf şi cenuşă de ele . . . Ciudată mai e filosofteria asta când trece marginile resonului!

Ne perdem prin strade înguste, încrucişate, prin Vico del Lupanare — spelunce urîte ale pĕcatului, — pân'-ce ajungem în faţa templului Apollo. Coperişul drept unghiular sĕ razimă de nisce stêlpi uriaşi în faţa alor vro cincizeci columne mutilate. Din cela mai mult largă decât lungă şi porticul cu altarul zeului lipsesc afară de un hermafrodit monumentele de odinióră.

Preparativele pentru întregirea protopresbiteratelor vacante sunt terminate, şi acea întregire se póte face îndată ce se va pronunţa Venerabilul Sinod în causa propusei reduceri a unora din protopresbiteratele actuale.

V. O deosebită îngrijire a avut consistoriul pentru causa edificării *bisericei catedrale archiepiscopesci-metropolitane.* Ce s'a făcut în acest obiect în urma decisiunei sinodale dela 29 Aprilie 1899 Nr. 78, şi până unde a înaintat causa acésta în present, se va vedea din raportul special, ce se face Venerabilului Sinod în acest obiect.

VI· *Ajutóre din fondurile archidiecesane*, cari ajutóre, conform concluselor sinodale, se votézá în plenul consistorial, s'au votat şi în anul espirat după praxa îndatinată, la propunerea senatului bisericesc şi şcolar pentru biserici şi şcóle, pentru ameliorarea salarielor învĕţătoresci şi pentru remunerarea catecheţilor. Despre aceste ajutóre raportéză respectivele senate.

VII. *In privinţa pensiunilor*, ce se dau din fondul respectiv, tot după praxa îndatinată pensiunile se votéză în principiu în plenul consistorial, dar preparativele pentru pensionări, precum şi punerea în lucrare a pensiunilor votate se fac în senatul epitropesc, de unde urméză şi raportul general al acelui senat către Venerabilul Sinod.

VIII. De asemenea sé are lucrul şi cu ajutórele meseriaşilor români gr.-orientali: învĕţăcei, sodali şi măestri, din *Fundaţiunea Andronic.* Ajutórele se votéză în plenul consistorial, ér efeptuirea concluselor luate, precum şi raportarea la Veneratul Sinod, e transpusă în competinţa senatului epitropesc.

Asupra agendelor, cu cari a fost însărcinat consistoriul archidiecesan, precum şi asupra altora, cari de asemenea reclamă decisiune sinodală, urméză rapórte consistoriale speciale.

Sibiiu, din şedinţa plenară a consistoriului archidiecesan, ţinută la 27 Martiu 1900.

Sinodul eparchial din Caransebeş.

Şedinţa I.

— 16 Aprilie 1900 —

După ce s'a celebrat sânta liturgie împreunată cu chiemarea Duhului sânt şi s'a făcut părăstas pentru în Domnul fericiţii archiepiscopul şi mitropolitul Andreiu, episcopul Ioan, mecenatul Emanuil Gojdu şi alţi binefăcĕtori — deputaţii sinodali adunându-se în sala comunităţii de avere invită prin o deputaţiune pe P. S. Sa Episcopul Nicolae *Popea*, la deschiderea şi conducerea şedinţelor Sinodului.

Prea Sânţitul Domn Episcop în urma unei indisposiţiuni n'a fost în posiţiune de a se presenta în sinod, ci cu conducerea pertractărilor sinodale a încredinţat pe Prea Cuvioşia Sa Archimandritul Filaret *Musta*, carele fiind invitat a ocupa presidiul, deschide sinodul cu următórea vorbire:

Christos a înviat!
Domnilor deputaţi!

După cum fără îndoială veţi fi putut înţelege, Prea sfinţitul Domn Episcop diecesan se află fisice indispus, şi astfel a trebuit sĕ abzică de plăcerea de a conduce pertractările sinodului nostru eparchial ordinariu convocat pe astăzi. Prea Sfinţia Sa a binevoit sĕ concrédă neînsemnatei mele persóne presidiul pentru întréga durată a sesiunei presente, şi astfel am onórea a mĕ presenta înaintea D-vóstre la scaunul presidial.

Domnilor deputaţi! Pe basa statutului nostru org. eluptat de vrednicii nostri bărbaţi devotaţi sântei nóstre biserici sub înţelépta şi bărbătésca conducere a fericitului şi marelui nostru archiepiscop şi metropolit Andreiu Baron de Şaguna, ne-am adunat astăzi în sinod eparchial ordinariu pentru ca sĕ ne convingem despre mersul afacerilor nóstre bisericesci diecesane deoparte, éră de altă parte pentru de a chibzui asupra celor ce sunt de făcut, ca sĕ se asigure diecesei nóstre prosperarea de noi toţi dorită, şi pentru ca sĕ se evite greutăţile, cari în timpurile grele de astăzi sĕ ivesc în calea progresului nostru bisericesc.

Sum pe deplin convins domnilor deputaţi, că noi toţi fără escepţiune, suntem pătrunşi de datorinţa legată cu chiemarea de deputat sinodal, şi că toţi fără escepţiune ne am adunat cu intenţiunea curată şi nobilă, ca sĕ lucrăm numai în interesul binepriceput al bisericei şi în special al diecesei nóstre, precum — cu deplină satisfacţiune pot afirma — s'a dovedit acésta şi în trecut

Ocup, domnilor deputaţi, scaunul presidial cu rugarea, ca sĕ binevoiţi a me sprijinì în onorifica mea chiemare, şi cu sincera dorinţă, ca lucrările nóstre sĕ decurgă în frăţéscă bună înţelegere, în armonie bineplăcută înaintea ómenilor şi a lui Dzeu, fiind răbdători şi îndulgenţi unul faţă de altul.

Implorând dela bunul Dzeu darul şi binecuvêntarea sa asupra lucrărilor nóstre, declar sesiunea presentă a sinodului eparchial deschisă.

Presidiul invită pe deputaţii: Dr. Traian Badescu şi David Terfalogă din cler, Ioan Marcu, Dr. Iuliu Tămăşel, Ioan Crăciunel şi Dr. Ioan Sêrbu dintre mireni, ca să ocupe locul la masa biroului ca notari interimali şi designéză pe Dr. Traian Badescu de notariu al şedinţii.

Presidiul presintă lista deputaţilor aleşi şi actele referitóre la alegerile deputaţilor preoţesci şi mirenesci.

La apelul nominal îşi presentéză credenţionalele în persónă: 43 deputaţi, ear prin alţii şi prin poştă şi-au presentat credenţionalele: 10 deputaţi.

Sinodul se declară capace de a-şi începe lucrările.

Deputaţii sĕ împart în trei secţiuni verificătóre, cărora se predau actele electorale şi credenţionalele.

Proxima şedinţă se anunţă pe 5 óre după amézăzi.

Din România

(*Succesele Naţionalismului*) Cu ocasia măreţului meeting naţionalist din Bêrlad ce s'a ţinut a doua zi de Paşti, d. *Ioan Popescu*, un bĕtrân profesor încercat în luptele politice şi în mişcările naţionaliste, între altele a declarat, că, deşi liberal a fost întréga lui viaţă, „a venit vremea când liberalismul trebue dat sub un pat, conservatorismul sub un alt pat, iar naţionaliştii sĕ mérgă înainte, pe calea pe care au apucat“.

Declară că se lépădă de partidele politice şi se înscrie sĕ lupte sub *stégul naţionalist.* Bine ar fi sĕ aibă cât mai mulţi imitatori.

*

(*Guşaţii şi armata*). Observându-se din rapórtele făcute ministerului de resbel de către consiliele de revisie din judeţele muntóse că o mare parte de tineri sunt scutiţi de serviciul militar din cauză că sunt guşaţi, s'a intervenit pe lângă ministerul de interne ca să insărcineze direcţiunea generală a serviciului sanitar să studieze cauzele şi măsurile ce se pot lua contra acestei bóle.

Consiliul superior sanitar întrunindu-se şi discutând asupra acestei chestiuni a decis ca în fie-ce judeţ unde bóla aceasta, se manifestă, medicul primar de judeţ medicul de spital împreună cu un chimist şi un bacteriolog să cerceteze în localitate cauzele ei.

După părerea unui medic care a avut ocasie să studieze cauzele formărei guşei la locuitorii judeţelor muntóse, ea s'ar fi datorind faptului că satele lor sunt situate în văile munţilor unde ventilaţiunea aerului lipseşte cu desăvârşire.

DIN BUCOVINA

O schimbare în politica Românilor bucovineni. Din Bucovina se anunţă, că între mai mulţi deputaţi români şi între guvernatorul ţĕrii, baronul Bourguignon, s'a stabilit un acord. Una din condiţiunile acestui acord este, ca ziarul „Patria“ să nu mai facă oposiţie guvernatorului Bourguignon. Asta ar fi pricina, pertru care tinerul deputat, dl Iancu cav. de Flondor s'a retras din direcţia acestui ziar. In schimb însă, în urma acordului între Români şi presidentul ţerii, dlui Dr. V. Branişte 'i-s'a dat permisia sĕ se întórcă earăşi în Bucovina şi să reia direcţia „Patriei“.

NOUTĂŢI

Majoratul prinţului german. La serbările ce se vor da cu priiejul majoratului prinţului moştenitor al Germaniei vor participa afară de *Monarchul nostru* şi *ducele* de Neapole: ducele *Albert* de Belgia, *Leopold* de Bavaria, marele duce rusesc *Constantin*, principele *Ferdinand* al României, prinţul *Carol* de Suedia şi ducele de *Oporto.*

*

La şcóla comercială superióră română din Braşov ministrul de culte a numit comisar guvernial pentru examenul de maturitate pe d. Nicolau *Putnoky*, director al gimnasiului de stat din Lugoj.

*

Ţarul la Paris. După un comunicat al ziarului „J. des Débats“ ţarul Rusiei va cerceta exposiţia pe la finea lui Iuliu.

*

Contele şi contesa Lónyai la Roma. Despre primirea contelui şi contesei *Lónyai* la papa, întêmplată în zilele trecute, ziarul din Milano „Corriere della Sera“ spune că primirea a avut caracter privat. Când vĕzù fosta princesă de corónă Stefania împreună cu contele Lónyai pe papa, lacrimile o podidiră şi îngenunchià. Ridicându-se apoi, contesa enarà cum după învingerea tuturor pedecilor, i s'a împlinit visul inimei sale şi că n'are altà dorinţă, decât sĕ trăéscă în pace, îndestulită cu modesta, dar mult dorita sórte, de care a avut parte. Mai în urmă vorbi de disensiunile cu tatăl seu, la ce papa îi spuse, că se va interesa de afacere şi va profita de vr'o ocasiune, pentru a-i împăca. Sĕ-şi pună încrederea în Dzeu. După primirea binecuvêntării şi a mai multor obiecte de natură religiósă pentru princesa Elisabeta, fiica contesei Lónyai, se depărtară la locuinţă, refusând primirea raportorilor dela foile italiene.

*

Casuri de mórte. Eri a repausat la Braşov în flórea vieţei oficiantul filialei „Albina“ Vasilie *Baboie*, cunoscut ca un harnic şi talentat amploiat, de care erau legate multe speranţe frumóse în viitoriu. Fie-i ţărîna uşóră!

— Onuţiu *Paşca*, tată parochului Ioan *Paşca* din *Geaca* a adormit întru Domnul Vineri în 14/27 Aprile în etate de 77 ani, provĕzut fiind cu SS. Taine. Inmormêntarea s'a făcut în Dumineca Tomei lângă biserica rom. ort. din Geaca, cu un ceremonial vrednic de trecutul repausatului, care a avut o hărnicie rară, a fost om fórte diligent şi moral, esemplu de creştin bun.

Serviţiul funebral l'au îndeplinit 3 preoţi dintre cari amintim pe P. O. D. Gavriil *Hango*, spiritual în Gherla, şi Gavriil *Simedrea* paroch în Călean.

Cuvêntarea funebrală fórte frumósă şi potrivită a ţinut-o dl Gavriil Hango.

Defunctul a fost din Făuresci comit. Solnoc Dobâca. De 5 ani fiind vĕduv a petrecut lângă fiul seu în Geaca.

Pe prea bunul tată şi moş îl jelesc fiul seu Ioan Paşca paroch în Geaca şi numeroşi nepoţi.

*

Din Paris se semnaléză o nenorocire întêmplată Dumineca trecută. Accidentul s'a produs prin aceea, că lucrările la puntea ce conducea din exposiţie la panorama globului ceresc, nefiind terminate, puntea s'a dărimat i şepte persóne au fost ucise şi vr'o zece rănite.

Marţi s'ă întêmplat o altă nenorocire prin dărîmarea schelei în galeria de maşini. Trei lucrători cari erau ocupaţi cu facerea decoraţiunilor, au căzut şi murit imediat, un al 4-lea e în stare desperată.

*

Mihaiu Viteazul. „Noua Revistă Română“ din Bucuresci anunţă, că a apărut: „*Scurta Istorie a lui Mihaiu Viteazul*“ în amintirea celor sĕvêrşite acum trei sute de ani de *N. Iorga.* Preţul 1 leu.

*

Asasinarea unui român bogat. Se anunţă din *Gilad*, comitatul Timişului, că marele proprietar Ioan *Breban*, cunoscut sub numele de „nabobul din Gilad“ pentru averea sa de mai multe mii de jugĕre, a fost împuşcat pe furiş de un tâlhar. S'au introdus cercetări.

*

O pâne gigantică. Intre alte minunăţii publicul ce se află la Expoziţia din Paris a putut să vază, întreptându-se spre Trocadero, o pâne uriaşă, aşa cum omenirea n'o fi vĕzut nici odată.

Această pâne, de 5 metri lungime, cóptă uniform, o capo-d'operă în felul său, e eşită din cuptoarele Morei şi Brutăriei model a societăţi parisiene la Villette.

Aşa minuni industriale de acest soiu se pot produce unmai cu aparatele de brutărie sistem Schweitzer.

*

Câştigul evreilor din greva minerilor. Deputatul austriac Steiner a calculat cât au câştigat ovreii de pe urma grevelor minerilor de cărbuni. Aşa, Gutman, zis şi regele cărbunarilor, destul de cunoscut în Bursa lumei a realisat un câştig zilnic de *30.000 florini* din grevele din Boemia şi Moravia. Se ştie că aceste greve au durat 100 de zile şi deci câştigul a fost de 6.300.000 cor. Câştigul n'a putut continua din causă că venind anotimpul cald, lumea n-a mai avut nevoe de cărbuni.

Din acest câştig Gutman a dăruit 20.000 coróne societăţei bibliotecelor populare.

Sculptura se resimte mai ales de tendinţa către realism. Conturile nu mai sunt asa sobre şi liniştite, nu mai au severitatea acea ideală de altădată. Mania de a împodobi şi esagera strică legile frumosului ideal: eleganţa decorativă frânge soliditatea. Dar sunt departe totuşi de aci şi până la prosaica sculptură modernă, lucrurile nóstre de fabrică.

Apoi case fără de numĕr, dar numerisate tóte, a preotesei Eumachia, a lui Pansa, Sallust, Rufus, apoi tribunale, terme, temple şi ér temple. Intrăm într'una din casele pe strada Stabiana. Din ostium îndată o hală mare, atrium cu coperişul plecat spre mijloc, pe unde se cerne plóia din streşini prin compluviu în impluviu. Pe un fond de marmură neagră în atrium ḑeişori mititei fac servicii în jurul zeiţei Fortuna. Câte o cameră e zăvorită şi curiositatea nu e de-ajuns, pentru a căpăta voe a-i privi interiorul, de multeori spre nu puţinul nĕcaz al damelor. Cu frontul spre atrius Tablinum, salonul de primire al gazdei, ér în partea a dóua o curte deschisă Peristylium, cu columne şi statuete, cu dormitóre, refectóre şi băi. Camerele tóte sunt pline de colori, sclipind cu mii de briliante mosaicul de sus în jos... Şi când razele sórelui jócă pe lespezile de marmură albă, pare că zidurile sĕ înalţă, statuile se pleacă şi un fior de taină străbate clădirile acestea bătrêne, bătrêne ca lumea.

Am ajuns la marginea hotarului de ruine. Stau pe loc adêncit în gânduri şi ascult tainicele şópte ale spiritelor vremii—o lacrimă îmi impedecă privirea. Şi un simţĕmênt duios mĕ cuprinde: e duioşie, e jele séu entusiasm, singur nu-'mi pot da séma... Umbre fantastice tremură de-asupra massei mari de ruine, ear preste capetele nóstre fioros şi ameninţător sĕ 'nalţă bălaurul, ce a cutropit măreţia acésta de n'a mai rĕmas pétră pe pétră. Şi în depărtare spre ţĕrmurul mărei o zidire neagră sĕ vede ca o stafie, amfiteatrul. Şi e nălucire séu adevĕr? Ascult şi mi se pare că aud urlete de fiarĕ şi ţipete de durere a gladiatorilor în agonie: Ave, ave Caesar, morituri te salutant! dar nu, acei Romani superbi, slăviţi, glorioşi, ei nu mai sunt! Cadavre sfărîmate, trupuri de peatră dorm somnul de veci colea sub mantaua neagră de cenuşă.

E cheiul mărei care geme de năvala apelor. Sinul ei începe sĕ se frământe şi svêrcoléscă, gemete surde, vuete năduşitóre vin la urechea nóstră, pe când valurile se rostogolesc cu turbare până se sparg de maluri. Departe la orisont se tulbură ceriul şi un fulger spintecă vĕzduhul. Nori grei se grămădesc pe piscurile dela Sorrento. Ne grăbim ca se eşim, sĕ nu ne prindă plóia între ruine. —

Victor Păcală

Nr. 242—1900. [53] 3—3

Concurs

La ordinul Preaven. Consistoriu Nr. 2736. B. din 21 Martie a. c. pentru întregirea postului de capelan sistemisat în parochia Măgura cu filia Jeledinţi, sě escrie concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: jumătate din venitele parochiei, carea este de clasa a III-a.

Reflectanţii sunt avisaţi a-şi aşterne cererile concursuale, instruite conform normelor în vigóre, subsemnatului oficiu protopresbiteral, în terminul arătat.

Orăştie, 12 Aprile, 1900 st. v.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Orăştiei, în conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Vasile Domşa
protopresbiter.

In *Tipografia archidiecesană* a apărut:

ACAFTISTUL

Preasântei

Născătóre de Dumnedeu

şi

alte rugăciuni

urmate de Sinaxarin pentru tot anul si Păschălie.

Un volum de 368 pagini 8°.

Preţul simplu legat . . .	fl.	—.85
jumětate pânză . .	„	1.05
în piele roşie . . .	„	1.25
Ediţia fină în piele négră .	„	2.—
piele chagrin	„	2.60
în mătase .	„	3.85

Se află de vêndare la

Librăria Tipografiei archidiecesane,
Sibiiu.

Din **Tipografia şi librăria archidiecesană, Sibiiu**, se pot procura:

Pribeag

de

Ioan Iosif Sceopul.

Preţul broş. 1 cor. 50 fil.

De pe la noi,

nuvelete de

D. V. Păcăţianu

1889—1891.

Preţul broşat 2 coróne

Din tainele vieţii,

novele şi schiţe

de

Margareta Moldovan.

Broş. à 2 cor.

Din vremuri apuse,

de

Judita Secula născută **Truţa.**

Broş. à 1 cor.

In **Tipografia şi librăria archidiecesană, Sibiiu,** se află următórele scrieri ale poetului nostru **G. Coşbuc:**

Fire de tort, broş	fl.	1.—
Balade şi idile „	fl.	1.50
Sacontala, broş.	„	2.50
Aeneis ediţ. II. broş	„	1.25
Rěsboiul nostru pentru neatêrnare, broş.	„	—.50

Farmacia lui F. I. R. Hotter la sf. Iosif, Wien, XII/2 Schönbrunnerstrasse 182.

Absorbinalul lui Hotter.

1/1 Flacon fl. 6. —, 1/2 Flacon fl. 3.50. delătură tóte umflăturile şi depunerile de grăsimi fără sě vateme părului. Intăreşte nervii atacaţi şi slăbiţi, delătură şi distruge tóte nodurile în muschi, şi serveşte şi ca scut în contra aprinderilor; cu deosebire e probat la umflăturile produse din causa fearelor, apoi în contra ariciturei umflărei copitei, genunchilor umflaţi, mai departe în contra umflăturilor (noduri) de vine, în contra umflăturei picioarelor la glesne şi la încheietura degetelor cu un cuvênt în contra tuturor umflăturilor ori unde s'ar ivi.

Praful nutritor alui Hotter,

pentru cari şi vite cornute

1 Pachet cu 80 cr.

Un adaus escelent la nutremânt, pentru a ţinea vitele sănătoase şi cu putere este de a sě folosi la tóte suferinţele de rărunchi de ficat şi de nervi. [54] 1—104

Preparate pêntru veterinari, cele mai bune ale timpului mai nou, cari după atestate numěróse nu au fost ajunse de alte mijloace de natura aceasta.

Sě sě ceară numai preparate de ale lui Hotter şi sě nu se priméscă altele. Deposit în farmacii şi Droguerii.

Deposit principal la farmacia lui F. I. R. Hotter la sf. Iosif în Viena XII Schönbrunnerstrasse Nr. 182.

Alifia lui Hotter pentru delăturarea crescăturilor de oase.

1/1 Cutie cu fl. 2. 1/2 Cutie cu fl. 1.20. delătură crescăturile de oase şi depunerile osoase chiar şi după 4—6 séptămâni. (boală învechită).

Fluidul lui Hotter „Training“

1 Sticlă cu fl. 1.20.

Conservează nervii şi muschii până la bătrâneţe înaintată totdeuna puternici şi vioi, pune în stare pe animal sě prestee cele mai mari strapaţii şi fugi, sě înţelege după frecare cu fluidul „Training“.

Sě mai foloseşte cu succes uimitor la tóte urmările cari obvin din opintiri prea mari, ologie, reumatism, şi înţepenire.

Praful de porci a lui Hotter.

Nr. I şi II

1 kg. . . . fl. 1.20

Cel mai buu mijloc pentru a produce pofta de mâncare şi cu acésta prosperarea porcilor, fórte acomodat în contra orbalţului (brâncă); Nr. II estc de a sě întrebuinţa la urdinare.

Mijloc în contra Colicei alui Hotter.

1 Sticlă fl. 1.50.

Contra la tot feliul de colică şi contra oprirei udului la cai precum şi contra umflăturilor la vite cornute.

In *Tipografia şi librăria archidiecesană, Sibiiu,* au apărut şi se află de vêndare:

Geografia

pentru şcóle civile şi superióre de fete

(originalul aprobat sub Nr. 1240/1898)

şi

Istoria universală

pentru şcóle civile şi superióre de fete

(originalul aprobat sub Nr. 64561/1896)

după

Alexandru Marki.

In romănesce de

I. Popovici.

Preţul Geografiei leg.	**fl.**	**1.30**
„ Istoriei universale leg. .	**„**	**1.—**

Obligaţiuni

jumětate româneşti şi jumětate ungureşti, apoi

cuitanţe şi contracuite

ungureşti şi româneşti, se pot procura dela

Librăria Tipografiei Archidiecesane, Sibiiu, cu preţurile: 1 obligaţie 5 fil., chitanţele şi contrachitanţele cu 1 cor. per sută bucăţi. La cerere se trimite gratis şi franco din fiecare câte o bucată de probă.

Următórele cărţi se pot procura

dela

Librăria archidiecesană Sibiiu:

I. C. Panţu:

Corespondenţa comercială .	Cor.	3·20
Procent, Promil, Interese şi teoria conturilor curente .	„	0·80
Un capitol din contabilitatea duplă	„	1·—
Al doilea capitol din contabilitatea duplă	„	2·—

I. Socaciu:

Dreptul cambial	„	4·—

— porto postal pentru fiecare 10 fil. —

Din **Tipografia şi librăria archidiecesană, Sibiiu,** se póte procura:

Din vremuri apuse,

de

Iudita Secula n. *Truţa.*

Broş. à 50 cr.

Pentru a înlesni şi celor mai lipsiţi copii de şcólă procurarea de **cărţi didactice,** ne-am decis a *reduce preţurile* la următórele manuale:

Abcdar pentru şcólele pop. rom. de Z. Boiu, legat	dela fl.	—.24	la	fl.	—.20
Aritmetica de V. Roman leg.			„	„	—.08
Carte de cetire I. de Z. Boiu, leg.	dela fl.	—.40	„	„	— 30
„ II. „ „ „ „	„ „	—.32	„	„	—.25
Elemente de geografie de Z. Boiu	„ „	—.30	„	„	—.15
Geografia de V. Roman			„	„	—.08
Istoria naturei şi fisica de Z. Boiu	dela fl.	—.30	„	„	—.15
„ patriotică de Z. Boiu	„ „	—.30	„	„	—.12

Librăria Tipografiei archidiecesane, Sibiiu.

In *Librăria Tipografiei Archidiecesane, Sibiiu* se află spre vêndare *diferite icóne după cultul oriental* precum:

Mărimea:	$^{39}/_{50}$cm.		$^{47}/_{68}$cm.		$^{39}/_{50}$cm. şi $^{47}/_{68}$cm.		$^{55}/_{68}$ cm.				$^{58}/_{79}$ cm.				$^{63}/_{100}$ cm.			
	simplu				fin		simplu		fin		simplu		fin		simplu		fin	
	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.
Sf. Nicolae	5	—	6	—	10	50	6	50	16	—	10	25	20	—	11	—	28	—
Sf. George, călare . . .	6	—	6	60	11	50	7	50	18	—	11	50	22	—	12	—	30	—
Sf. Dumitru	5	—	6	—	10	50	6	50	16	—	10	25	20	—	11	—	28	—
Botezul Domnului . . .	6	—	6	60	11	25	7	50	18	—	11	50	22	—	12	—	28	—
Sf. Treime	6	50	7	—	12	—	7	50	18	50	11	50	22	—	13	—	30	—
Archangelul Mihail . .	5	—	6	—	10	50	6	50	16	—	10	25	20	—	11	—	28	—
Christos pe cruce cu fig.	7	—	7	50	12	—	8	—	18	50	12	—	23	—	13	50	32	—
Maica Domnului	6	—	6	60	11	50	7	50	18	—	11	50	22	—	12	—	30	—
Ilie în carul de foc . .	6	50	7	50	13	—	8	—	20	—	12	—	23	—	14	—	33	—
Inălţarea Domnului . .	7	—	7	50	14	—	9	—	22	—	14	—	28	—	15	—	36	—
Nascerea Domnului . .	6	—	7	50	14	—	9	—	22	—	14	—	28	—	15	—	36	—
Petru şi Pavel	6	—	7	—	11	—	7	—	17	—	11	—	21	—	12	—	30	—
Adormirea Maicii Domnului	7	—	8	—	14	—	9	—	22	—	14	—	28	—	15	—	36	—
Sculare lui Lazar . .	6	—	7	—	11	—	7	50	21	—	14	—	28	—	15	—	32	—
Simion	5	—	6	—	10	—	6	—	16	—	11	—	20	—	11	—	28	—
Ilie	5	—	6	—	10	—	6	—	16	—	11	—	20	—	11	—	28	—
Archangelul Gavril . . .	5	—	6	—	10	—	6	—	16	—	11	—	20	—	11	—	28	—
Invierea lui Christos . .	6	50	7	—	14	—	8	—	21	—	13	—	28	—	15	—	32	—
Sf. George (pe jos) . .	5	—	5	50	10	—	6	—	16	—	11	—	20	—	11	—	28	—
Christos (bust)	6	—	8	—	12	50	8	—	21	—	14	—	28	—	15	—	32	—
Nicolae „	6	—	8	—	12	50	8	—	21	—	14	—	28	—	15	—	32	—
Bunavestire	5	50	6	—	12	—	7	50	16	—	13	—	24	—	13	—	30	—
Ion în pustie	5	—	6	—	10	—	6	—	16	—	10	—	21	—	13	—	28	—
Rosaliile	7	—	6	—	12	—	8	50	22	—	12	—	24	—	15	—	30	—
Sf. Petru	5	—	6	—	10	—	6	—	16	—	10	—	20	—	11	—	28	—
Mormêntul Domnului . .	—	—	—	—	—	—	15	—	27	—	18	—	36	—	21	—	42	—
Nascerea Sf. Maria . .	7	—	8	—	15	—	9	—	22	—	14	—	30	—	15	—	32	—
Inălţarea Sf. Cruci . .	6	50	8	—	14	—	8	50	22	—	14	—	30	—	15	—	32	—
Cei 40 Mucenici . . .	7	—	9	—	15	—	10	—	23	—	15	—	30	—	16	—	36	—
Constantin şi Elena . .	6	—	6	50	12	—	7	—	18	—	12	—	22	—	12	50	30	—
Schimbarea la faţă . .	7	—	8	—	15	—	9	—	22	—	14	—	30	—	15	—	32	—
Faţa lui Iisus	5	—	6	—	10	—	6	50	16	—	10	50	20	—	11	—	28	—
Floriile	7	—	8	—	15	—	9	—	22	—	14	—	28	—	15	—	32	—
Fuga la Egipet	6	50	8	—	12	50	9	—	22	—	12	50	30	—	15	—	34	—

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.**

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 45 Sibiiu, Sâmbătă 22 Aprile v. (5 Maiu n.) 1900. Anul XLVIII.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **streinătate** pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază

INSERŢIUNILE
Pentru odată 14 fil., — de dóuĕ ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 60 fil.
pentru fie-care publicare.

Vicariul nostru archiereu titular.

Chestiunea promovării vicariului nostru archiepiscopesc, până acuma archimandrit, la demnitatea de *archiereu* este de-o importanţă specială pentru metropolia nóstră cu atât mai mult, cu cât afacerea se presentă ca o inovaţiune până acuma neusuată la noi în archidiecesă.

Drept aceea, ca ziarişti ce stăm în strênsa legătură cu biserica ortodoxă-română din patrie, datorinţă avem a lua acest lucru în mai deaprópe considerare. Acésta o pretinde şi decorul, ce trebue sĕ însoţéscă resolvarea unei asemenea chestiuni prin forurile competente.

Noi, Românii ortodocşi din Ungaria şi Transilvania, formăm o biserică ortodoxă provincială, învestită de canóne şi de factorii ţerii cu îndreptăţirea autonomicei cârmuiri a tuturor afacerilor bisericesci. In conducerea acestor afaceri însĕ totdeuna trebue se ne planeze înaintea ochilor împrejurarea, că formăm o parte integrantă a bisericei ortodoxe ecumenice, de care nu ne este permis a ne separa *in magnis,* pentru că — ori cât ar fi biserica orientală de împărţită în biserici naţionale speciale, după naţiuni şi ţeri,— totuşi *unitatea* nunumai a credinţei, ci şi a tradiţiunilor şi a obiceiurilor esenţiale nu trebue perdută din vedere.

Din acéstă considerantă purcezênd, trebue sĕ consultăm glasul bisericei generale în obiectul aşanumiţilor *archierei titulari.*

Canonul al 8-a votat în primul sinod ecumenic dela Nicea decretéză *„că nu pot fi doi episcopi (archierei) într'o cetate"*, iar canonul al 6-lea al sinodului al IV-lea norméză *„că nici presbiter, nici diacon, nici ori-cine din tagma ieraticéscă sĕ nu fie chirotonit absolut"*. Ambele aceste canóne conclud într'acolo, că se nu fie chirotonit întru archiereu nici un cleric, fără ca acela se aibă biserica sa, eparchia sa, legând adecă chirotonia de o anumită jurisdicţiune.

Cu tóte aceste practica vieţii bisericeşti — susţinênd altcum regula generală şi canonică — a creat escepţiuni, atât în privinţa chirotonirii absolute a diaconilor şi preoţilor, cât şi a *archiereilor* şi numai neîntrunirea sinódelor ecumenice a putut fi motivul necanonisării acestei schimbări. Scriitorii *Binterim şi Bingham* ne spun, că în *Spania* şi *Sardica* sĕ aflau episcopi titulari încă prin veacul al IX şi al X, când Arabii cuprinseseră acele părţi.

Ér în vécul al XI.-lea *Saracenii* au fost aceia, cari au dat ansă instituirii de archierei titulari: cuprinzênd o mulţime de părţi, unde erau biserici creştine cu dignitari înalţi, şi desfiinţând episcopiile din acele locuri. Patriarchii au chirotonit acum archierei cu atributele eparchiilor deodinióră în speranţă, că va succede reînfiinţarea lor. Acestia trăiau în ţerile de sub jurisdicţiunea patriarchilor respectivi, pe cari îi ajutorau în satisfacerea trebuinţelor sufleteşti ale eparchioţilor acolo, unde patriarchii nu puteau înşişi lua parte. Ei depindeau dela patriarchi şi nu aveau nici o jurisdicţiune specială; şi îndeplineau preste tot numai aceea, ce-le permiteau superiorii lor.

După usul bisericei orientale s'a luat şi biserica Romei, numind şi ea aşa numiţii episcopi *in partibus infidelium.* Mai ales a numit mulţi archierei titulari după reformaţiune, crezênd a putea recâştiga pe cei ce au părăsit biserica papistă. Numĕrul acestora este acum mare.

Acest us l'au acceptat acum aprópe tóte bisericile orientale provinciale, întroducând şi regulând în legile organice ale bisericei instituirea lor, numindu-i archierei titulari, archierei locotenenţi, episcopi-vicari etc.

Biserica ortodoxă din *regatul Greciei,* care numĕră 24 de episcopii, conform „legii despre episcopi şi episcopii şi despre clerul de sub episcopi" nu are archierei titulari; cel puţin nu instituiţi după lege. Acolo la mórtea unui episcop numeşte guvernul în sensul art. V. din atinsa lege la propunerea stului sinod şi dintre dignitarii episcopiei *„o epitropie episcopéscă pentru girarea afacerilor episcopiei vĕduvite, până la instituirea episcopului canonic"*; şi la cas, când unul dintre episcopi a devenit incapabil şi neputincios, aceluia i-se acordéză o pensiune lunară de 200 drahme. Ér articolul XI decretéză pedépsă bisericéscă pentru acel episcop, care chirotonesce „pe vr'un cleric întru diacon ori preot *„fără enorie"*; de unde se póte deduce, că nici chirotonirea archiereilor titulari nu este in us, ori cel puţin nu este codificată.

Asemenea nu recunósce archierei titulari, *„legea pentru autoritatea bisericéscă a bisericei ortodoxe resĕritene din regatul Sêrbiei"*, votată la 1890, căci art. 24 dispune, că o eparchie vacantă se administréză până la îndeplinire *„de episcopul cel mai apropiat, sau după necesitate de un archimandrit-administrator, pe care-'l numesce archiepiscopul Belgradului şi metropolitul Serbiei"*, notificând acésta şi ministrului de culte. Acest administrator conduce tóte afacerile de rênd, afară de cele ce după dreptul canonic aparţin exclusiv episcopului. Dar sântul sinod şi-a reservat dreptul a *„acorda titluri pentru ranguri preoţesci şi monachale, de care nu prescrie acéstă lege"*. In urmare acela póte ridica pe vr'un dignitar bisericesc şi la trépta archieriei.

Mai precisat este acest lucru în biserica *bulgară din principat.* „Legea sau statutul exarchal" sancţionat la 1895 provede şi instituţiunea archiereilor titulari în art. 47, care este astfeliu: *„Mutarea archiereilor canonici dintr'o eparchie în alta este oprită; asemenea este oprită şi chirotonirea de archiereu fără eparchie. Insĕ pentru archiereii eparchioţi înaintaţi în vréstă sau bolnavi, fie după alor dorinţă fie după hotărîrile sf. sinod, se permite a se chirotoni din lista candidaţilor la demnitatea archieréscă un episcop ajutător lor."* Ear „candidaţii pentru rangul *archieresc*, precum şi aceia pentru funcţiunea de *protosincel* pe lângă metropolie" sunt designaţi în sensul art. 100 pct 15 din partea stului sinod.

In *Rusia* există archierei titulari în multe eparchii. Ei se numesc *episcopi vicari* şi stau întru ajutorul episcopilor eparchioţi. Necesitatea acestor archierei titulari o a constatat mai întâiu marele sinod din Moscva la 1667 şi primul asemenea vicariat a fost instituit la 1708 lângă archiepiscopul şi metropolitul de *Novgorod* şi St. *Petersburg.* Vicariului i s-a dat titlul unui episcop de *Corel* şi *Ladoj.* Sub Ecaterina I. s'a propus instituirea de archierei vicari lângă toţi acesti episcopi diecesani, cari sunt membrii ai sântului sinod şi absentéză timp mai îndelungat din eparchia lor; dar propunerea nu s'a esecutat. Pe timpul Ecaterinei II. s'au dat archierei titulari celor mai de frunte metropoliţi. Aşa celor din *Moscva, Kiev, Novgorod* şi St. *Petersburg.* La 1865 s'a făcut propunere generală a se da asemenea dignitari tuturor eparchiilor, cari le pot asigura un venit corespunzător. Acésta s'a făcut cu considerarea de-a uşura pe episcopi şi în cele spirituale. *Archiereii vicari primesc titlul unui oraş districtual din eparchie,* se numesc adeseori superiori de mănăstiri, dar locuesc pentru aceea mai mult la reşedinţa episcopului diecesan. Ei primesc tóte cele necesare pentru oficiile divine dela reşedinţa episcopilor. Stau în nemijlocita dependenţă de episcopii respectivi şi îndeplinesc dispoşiţiunile lor legale; ér în cas de vacanţă a scaunului eparchial administréză diecesa până la întregire. In Rusia*) unii asemenea archierei au şi óre-care jurisdicţiune. Aşa vicariul de *Liublin,* vicariul de *Citin.*

Unii aveau şi au lângă sine un fel de consistorii pentru administraţiunea bisericéscă. Astfel de posiţie avea d. e. şi episcopul de Ecaterinenburg, vicariul districtului bisericesc *Perm*, până ce s'a înfiinţat acolo eparchie independentă. Va sĕ zică în Rusia variéză îndreptăţirile oficiale ale archiereilor statorindu-se acele prin dispoşiţii speciale ale stului sinod.

Revenind acum la biserica *ortodoxă română* aflăm, că în regatul român au existat de mult asemenea archierei, numiţi de patriarchii dela Constantinopol, de cari se folosiau archipăstorii români în necesităţile lor pastorale.

Legea organică bisericéscă dela 1872 înarticuléză pentru prima óră acésta instituţiune, dând archiereilor titulari dreptul a lua parte la lucrările Stului Sinod şi la alegerea episcopilor. Legea stabilesce şi titlurile lor după numele mai multor oraşe: *Ploeşteanu, Craioveanu, Rimniceanu, Piteşteanu, Botoşăneanu, Băcăuanu, Bârladeanu* şi *Gălăţeanu.* Numerul de opt este provocat de necesitatea de a compune un for de 12 archierei, un numer cerut de canóne pentru judecarea archiereilor.

Regulamentul votat de sântul sinod la 1873 şi sancţionat de Rege îi acceptéză şi numesce *locotenenţi de episcopi.* Dar atât legea din 1872, cât şi regulamentul sinodal nu specifică mai deaprópe nici îndatoririle acestor archierei titulari, precum nici posiţiunea lor materială. **)

In biserica română din Bucovina ştim, că instituţiunea, ce ne preocupă s'a întrodus anul trecut prin chirotonirea întru archiereu a vicariului archiepiscopesc şi archimandritului mitrofor Dr. *Vladimir* de *Repta,* căruia i s'a dat atributul dela istorica episcopie a *Rădăuţului.*

In metropolia nóstră datéză idea ridicării vicariului nostru la rangul de archiereu dela 1878, când 20 deputaţi din archidiecesă au cerut în sesiunea congresuală din tómna acelui an chirotonirea întru archiereu a vicariului deatunci, acum episcopul Caransebeşului P. S. Sa Nicolau Popea, ceea ce s'a şi încuviinţat în principiu, avênd a se cere ulterior învoirea metropolitului, votul Preasfinţitului sinod archieresc, precum şi al sinodului archidiecesan atât în privinţa necesităţei, cât şi a dotaţiunii noului dignitar.

Aceste cerinţe s-au îndeplinit din partea forurilor competente. Metropolitul de atunci la 1880 a declarat, că vicariul archieresc i va fi ajutor în tóte agendele sale, deci şi *in spiritualibus* şi ţine indicata promovare de o necesitate. Sinodul archidiecesan prin conclusul sĕu 97 din 1880 încă recunóşte acéstă necesitate, votéză pentru vicariu o ameliorare a dotaţiunii şi încredinţéză presidiului chestiunea spre ulterióră afacere. La 23 Juniu 1886 şi-a dat şi sinodul archieresc părerea, declarând „instituirea unui vicariu archiereu" de „admisibilă din punct de vedere canonic"; dară ne mai insistând metropolitul la acea promovare, ea nu s'a întêmplat.

In principiu deci afacerea archieriei vicariului nostru este decisă.

Acum în urma raportului consistoriului archidiecesan dela 3 Aprile 1900 Nr. 3006 Plen., prin care pe basa învoirii archiepiscopului şi în conformitate cu conclusul congres. Nr. 243/878 şi al sinodului archidiecesan din 7/19 Maiu 1880 Nr. 97— se cere promovarea actualului vicariu archiepiscopesc archimandrit Dr. *Ilarion Puşcariu,* drept resplată pentru serviţiile prestate bisericei de un lung şir de ani cu credinţă şi devotament: — sinodul archidiecesan în şedinţa sa de eri după prânz *„a consimţit cu înaintarea archimandritului-vicar archiepiscopesc Dr. Ilarion Puşcariu la trépta archieriei şi pentru acest cas îi amelioréză dotaţiunea actuală cu un adaus personal de 1200 coróne la an"*.

Astfel s'a decretat realisarea unei dorinţe a archidiecesanilor, ce corespunde unei necesităţi constatate şi recunoscute de toţi prin distincţiunea meritată a unui muncitor vechiu pe terenul bisericesc, care din tinereţe a abzis cu abnegaţiune de farmecele lumei şi s'a dedicat unei vieţi spinóse monachale, ca astfel mai mult şi mai dinadins sĕ pótă slugi bisericei şi causelor culturale ale némului.

Usul bisericei ortodoxe ecumenice, precum şi al bisericei apusene este, precum am mai amintit, că fie care archiereu se priméscă titlul unei biserici, unui oraş cu tradiţii bisericeşti. Archiereii titulari de prin *Spania* şi *Sardica* purtau titlii „de Efes," „de Tars", „de Samaria" etc. Asemenea numiri au toţi, fără deosebire. Drept aceea, voind a susţinea usul şi uniformitatea cu biserica ecumenică, mi-am luat libertatea a atrage tot în ședința de ieri atențiunea veneratului sinod și preste tot a celor competenți asupra acestui lucru, esprimându-mi dorința în următórele:

---

*) Vezi I. S. Berdnikov: „Dreptul bisericesc".

**) Dr. D. G. Boroianu: „Principii de drept, organisaţiunea bisericei române"

„Considerând desvoltarea istorică a instituțiunii archiereilor titulari, admiși încă din veacul IX și X și mai ales din al XI cu atributul unor eparchii desființate de necreștini și cu speranță de reînființare,

Considerând și usul de fapt existent în întrégă biserica ortodoxă, de-a sĕ da fie-cărui archiereu titular titlul unui anumit oraș cu tradiții bisericești, vicariului archiepiscopesc al nostru la promovarea întru archiereu, sĕ se dée un atribut neescepționabil din punctul de vedere al tradițiilor nóstre bisericești din cele mai vechi timpuri d. e. al „Albei-Iulie“, sau al altui loc cu amintiri bisericești.“

Sinodul archidiecesan nu s'a ținut competent a decide și în acéstă privință, și astfel nu a primit acest amandament lăsând, că cei-ce vor promova întru archiereu pe Preacuvioșia Sa dl archimandrit Dr. *Ilarion Pușcariu*, sĕ'-i designeze titlul ce vor ținea de bine.

Ne asociem și ca muncitori ai ziarului, la care Preacuvioșia Sa mult a colaborat, la felicitările generale din incidentul însemnatei decisiuni votate de sinodul archidiecesan al sesiunii presente.

Dr. Elie Cristea
ierodiacon

Sinodul archidiecesan.

Ședința V.

— 20 Aprile —

Președinte: I. P. S. Sa Archiepiscopul, notar Dr. Șenchea.

După autenticarea protocolului sĕ dă concediu deputatului Traian *Mețian*, și se presintă rugarea par. Ioan *Todescu* din Bucium-Cerb pentru a se admite cumpĕrea casei sale de casă parochială, fiind statorită licitarea ei pe 10 Maiu a. c.

Deputatul Dr. Vasile *Preda* din Câmpeni interpeléză în afacerea întregirii parochiei a II de acolo vacante de mai mult timp, și esprimându-și convingerea, că Ex. Sa va resolva și acéstă chestiune pendentă, ca și multe alte și mai importante despre cari am aflat, că s'au resolvat spre mulțumirea generală și astfel va contribui și în casul nostru special la mulțĕmirea credincioșilor din parochia numită. Ex. Sa promite, că va lua privire în acte și va respunde mai târziu. Atâta póte anticipa, că a așteptat convenirea cu bărbații de frunte ai bisericei nóstre de acolo, spre a primi informațiuni, ce de sigur țintesc la prosperarea bisericei.

Deputatul Dr. Z. *Chirtop* indică, că a vĕzut pe un protopop subscriind o clausulă unguréscă și astfel s'a alterat caracterul național al bisericei și cere a sĕ opri asemenea lucruri, fiindcă sunt în contrazicere cu statutul organic. Ex. Sa respunde, că n'are cunoscință despre acésta, dar asigură, că apără în tóte acțiunile sale caracterul bis. nóstre ortodoxe naționale. După informațiunile ce le avem putem dumeri pe dl Chirtop, că actul la care se provócă nu este finalisat, ci în pregătire de completă instruare. Clausula unguréscă înainte de trimiterea la destinațiunea sa primesce caracterul de *„forditás román nyelvből“*, căci este scrisă pe columna a II a cólei, iar pe partea I a cólei va sta *originalul românesc.* Că s'a scris, respective concipiat, mai întâiu textul unguresc, acésta s'a făcut fiindcă textul unguresc este otărîtor pentru aceia cari au se consulte documentul; de aci înse nu urméză că documentul, pe care dl Chirtop, l'a vĕzut pe jumĕtate numai făcut și fără sigil s'a și espedat la destinația sa în formă contrarie statutului organic. Acésta am ținut a o spune spre liniștirea dlui deputat Chirtop.

Intrând în desbatere specială în afacerea arondării protopopiatelor iau cuvêntul următorii:

Deput. *Vas. Dămian* susține ideia înmulțirii ppiatelor. In special cere susținerea Dobrei și înființarea unui ppresbiterat în *Hunedóra,* căci celelalte din comitatul Hunedórei sunt și altcum destul de mari. Pentru o economie de 1200 fl. cât am cruța cu reducerea alor 3 protopresbiterate n'am câștigat mult. Reducerea se va face și așa în un viitor îndepărtat, căci titularii protopopiatelor propuse spre desființare și altcum sunt tineri și póte la devenirea în vacanță, o sumă așa de minimală nu ne va face pedeci. Deci propune restituirea actelor la consistoriu spre nóuă studiare după situațiunea schimbată. Propunerea cade.

Aug. Nicóră propune a se susținea în special tractul Dobrei. Propunerea cade. Dl Nicóră insinuă vot separat. Astfel *Dobra* și *Avrig* la propunerea comisiunii sĕ reduc.

Continuând referentul Dr. Eusebiu *Roșca* raportul, propune contopirea tractelor Cetatea de pétră și Solnoc în unul, numit al *Chiórului,* iar comunele *Finteușul-mare, cu filiile Bercheș și Bozinta-mare, Secătura, Selnița, Văleni, Vima-mică* se trécă la Dej.

Dep. T. *Herman* aréta că tractul Dejului e mare și sĕ măresce prin comunele indicate de aceea cere ca *Vima-mică* și *Selnița* sĕ rĕmâe la Cetatea de pétră, căci gravitéză acolo după topografia terenului. Asemenea comuna dela Dej Vima-mare sĕ se anexeze la noul tract. Acéstă schimbare se primesce precum și propunerea deputatului Cosma, de a susținea numirea de *Cetate de pétră* în loc de Chiór.

Ajungênd la ppiatul din comit. Hunedórei propune dep. *Petru Drăghici,* sĕ se iee actul dela ordinea zilei cât pentru acel comitat și comisiunea sĕ facă combinațiuni nóuĕ, reflectând și la înființarea unui tract cu centrul în Hunedóra cu sistarea protopopiatului *Sĕcărâmb.* Dr. *Bologa* arétă, că dela Deva până la Hunedóra e cale de 1 óră cu trăsura, deci nu póte avea justificarea unui centru nou în Hunedóra, iar Geógiul nu póte fi redus, căci e dincolo de Mureș cu mulțime de comune resfirate în munți, pe cari nu le poți aduce nici la Deva nici la Orăștie, nici la Ilia.

Dep. *Dănilă* susține propunerea pentru Hunedóra, arătând depărtarea ei de Hațeg și absoluta necesitate a se înființa protopopiat nou, ori cel puțin a sĕ anexa la Deva.

Deputații *Nicóră* și *Tordășan* asemenea vorbesc pentru înființarea ppiatului Hunedórei.

Se pune după lungă discuție la vot contrapropunerea dlui Drăghici: „Sĕ sĕ iee dela ordinea zilei arondarea protopopiatelor din comitatul Hunedórei, sĕ se redee comisiunii organisătóre pentru a se lua în combinațiune și crearea unui protopopiat în Hunedóra, și se primesce cu 20 voturi contra 17.

In continuarea raportului se statoresc următórele schimbări la arondare:

1. Agnita capătă dela Sibiiu *Vurpĕrul.*

2) Alba-Iulia capătă dela Sebeș *Berghinul* cu filia Colibi, *Recătău* și *Vurpĕr*, iar dela Orăștie *Acmariul și Sĕrăcsĕul.*

3) Brașovul capătă dela Treiscaune *Apața-Ormeniș, Crisbav* cu filia Nou.

4) Clujului se dă dela Dej *Bonțida* cu filia *Sic.*

5) Cohalmul primesce dela Sighișóra *Archita* cu filia *Beia*, *Bundorf, Mucundorf și Rodeș* iar dela Cohalm trec la Sighișóra *Criț* cu filiile *Clóșterf* și *Meșindorf.*

6) Făgărașului se dă dela *Agnita Calborul, Cincșorul* și *Boholțul,* dela *Avrig: Arpașul inferior* și *sup., Corbi, Drăguș, Feldióra, Oprea-Cârțișóra, Porumbacul* inferior și P. superior apusan, P. sup. resăritean, Sĕrata, Scorei, Streza-Cârțișóra, Ucea inf. și sup. Viștea inf. și sup.

7) Dela *Mediaș* trec la *Têrnava*: *Bahnea,* cu filia *Bernade*, *Căpâlna* cu filiile Abuș, Idrifaia și Mica, *Idici, Lepindea* iar la Mediaș trec dela Sibiiu: *Șaldorf* cu filia *Mórdeș*, *Stenea, Veseud.* Dela Têrnava: *Păucea* și *Blăjel.* Dela M-Oșorheiu filia Zagor dela Șoimușul rom. sĕ se anexeze la p. Hundorf.

8) Dela M.-Oșorheiu se dau la Têrnava: Coroiu *St.-Martin*, *Laslăul* rom. cu filiile, *Șoimușul rom.* cu filia și *Suplacul*, iar la M.-Oșorheiu trece dela Têrnava Cerghidul mare.

9) Sibiiul primesce dela Avrig: Avrig, Colun, Glâmbóca, Porcești, Sebeșul inf. și super., Sĕcădate.

10) Dela *Têrnava* trec la *Turda* Botez și Petrilaca română.

Ca centre nóue se decretéză pentru Treiscaune *Vâlcele* ér pentru Unguraș *Hida.*

VI. Arondarea nóuă, întru cât tractul se desființéză, întră în viéță numai după mórtea titularului sĕu; ér' celelalte schimbări după aprobarea lor și din partea măritului congres național-bisericesc.

VII. Rĕmân neschimbate: Abrud, Bistrița, Bran, Câmpeni, Hațeg, Lupșa, Mercurea, Reghin, Sĕliște, Unguraș.

S'au desființat Avrig, Dobra, Solnoc.

Se continuă cu raportul general epitropesc. Referent N. *Găroiu.* Fiind raportul tipărit nu se cetesce, și aprópe tóte punctele lui se iau la cunoscință. Se cere numai esecutarea conclusului sinodal din anul 1898 referitor la pensionarea puterilor neapte de lucru și cu privire la compunerea unui regulament pentru împărțirea referadei din senatul epitropesc cu eventuală aplicare de puteri nóue pentru resolvarea actelor acelui resort tare înmulțite în timpul din urmă.

In acest obiect au dat lămuriri speciale asupra dorinței sinodului deputatul Dr. *Ioan Mihu*, care cere aplicare de puteri cu cunoscință juridică și financiară, asemenea a cerut și *Victor Tordășian* luarea de mĕsuri pentru înmulțirea personalului încă în decursul anului present, căci rațiocinii întrate dar neresolvite sunt preste 2000.

Acelaș raportor propune a se lua spre scire raportul fiscalului consistorial *Ioan* de *Preda* despre starea proceselor consistoriului archidiecesan. Sĕ primesce. Ședința se ridică la óra 1.

Ședința proximă Vineri la 9 óre a. m.

Ședința VI.

— 21 Aprilie 9 óre a. m. —

Presidiul ordinariu, notar Dr. Ioan Stroia.

Autenticarea protocolului se amână.

Presidiul respunde la interpelarea dlui Dr. *Vas. Preda*, arĕtând, că alegerea de paroch în Câmpeni s'a amânat numai din causă, că majoritatea alegătorilor voind sĕ alégă pe un recurent fără cualificația recerută, a zădărnicit ținerea alegerii; s'a dispus însĕ ținerea acelei alegeri. Respunsul se ia la cunoscință.

Comunele *Valea mare* și *Geógiu joseni* cer ajutóre pentru zidirea bisericei. Sĕ dau comisiunei petiționare. Comuna *Suplac* cere anexare la tractul Têrnavei, ceea-ce s'a făcut deja în ședința de mai înainte, deci se ia spre scire.

Deputatul Dr. Ioan *Ivan* interpeléză în afacerea numirii episcopului romano-catolic dela Alba-Julia de *episcop al Transilvaniei* și întrébă, dacă are presidiul cunoscință oficiósă despre acésta și ce are de cuget se facă pentru ca prin acésta se nu sufere vaza bisericei nóstre egal îndreptățite? Presidiul respunde inmediat, că n'are cunoscință oficială despre acésta, de altcum pe biserica nóstră numirea atinsă nu o póte jigni, căci metropolitul ortodox român din patrie este totodată și *archiepiscop al bisericei* ortodoxe din *Transilvania,* deci în rang mai înalt.

Se pune la ordine continuarea raportului despre arondarea protopopiatelor din comitatul Hunedórei, luată în ședința anterióră dela ordinea zilei. Referent Dr. Eusebiu *Roșca.* In acest obiect sĕ reasuméză conclusul de desființare a tractului Dobrei și sĕ recomândă următórea arondare nóuă:

I. Protopresbiteratul Devei sĕ arondéză cu 36 comune matere și 25,140 suflete.

II. Ppresb. Dobrei sĕ arond. cu 18 comune mat. și 14,527 sufl.

III. Ppresb. Hațegului sĕ arond. cu 35 comune mat. și 27,761 sufl.

IV. Ppresb. Hunedórei sĕ creéză din nou cu 23 comune mat. și 16,212 suflete.

V. Ppresb. Iliei sĕ arond. cu 25 comune mat. și 22,070 sufl.

VI. Ppresb. Orăștiei sĕ arond. cu 62 comunc mat. și 39,000 sufl.

VII. Ppresb. Zarandului sĕ arond. cu 50 comune mat. și 38,719 sufl

Tractul Geógiului deci sĕ se desființeze.

Deputatul *Petru Pipoș* și Dr. *Vas. Bologa* susțin protopopiatul Geógiului. Deputatul V. *Dămian* apără propunerea comisiunii. Punênduse propunerea despre susținerea Geógiului la vot, cade și astfeliu sĕ primesce arondarea propusă, în sensul căreia:

I. *Orăștie* primesce dela Geógiu: Almașele, A.-Brădet, A.-Joseni, A.-Suseni, A.-Mijloceni, A.-Mic, Ardeu, Băcâia, Băcăinț, Balșa, Bobâlna, Boiu, Bozeș, Bulbuc, Ceru-Băcăinți, Cibu, Cigmău, Feredeu, Folt, Geógiul de jos-joseni și suseni, Glod, Homorod-joseni și suseni, Mada, Mermezeu-Văleni, Nădăștia, Porcurea, Techereu, Valea-Epei, Valea-mare, Voia, cu tóte filiile lor. De tot 34 comune.

II. *Deva* primesce dela Geógiu tóte comunele câte nu s'au anexat la Orăștie.

III. La *Dobra* trec dela Deva Bătrâna, Lesnic, Muncelul-mare, Poenița-Tomei cu filiile lor.

IV. *Hunedóra* capĕtă dela Deva: Batiz, Cerbel, Cerișor, Găunósa cu filiile, Josani, Lelese, Mănierău, Nandru-Vale, Pestișul-mare, St.-Craiu, Socet, ér dela Hațeg: Alun, Baia lui Craiu, Boz, Gelar, Hasdeu, Hunedóra, Nădăștia inf. și super., Ruda, Poenița-Voinei, Vălariu, Silvașul-sup., Teliuc, Zlașd cu filiile lor.

Ilia remâne neschimbată. Asemenea și Zarandul.

Reducerea și arondarea nóuă generală sĕ se publice în *Telegraful Român* în timp scurt (45 zile dela sesiune) pentru ca comunele sĕ se pótă folosí de remediile de drept la consistoriul archid., care se autoriséză a le resolví și a face propuneri la congres.

Se trece la afacerea dotațiunii protopresbiterilor tractuali. Raportor tot Dr. *Eusebiu Roșca.* Comisiunea propune, ca sĕ se statoréscă pentru ppresbiteri un salar de 1000 coróne, parte din fondul general, parte din fondurile protopopesci ori dela comune, conform declarărilor diferitelor sinóde ppresbiterale. Unele ppiate contribue mai mult și din centru se dă restul.

Excelenția Sa indică realisabilitatea propunerii cons. și a comisiunii. In anii trecuți s-au votat 1200 coróne, căci se proiectase sidoxia cu 1 corónă și deci alimentare mare a fond. general; dar sidoxia nu s'a putut esecuta și protopopii n'au primit nimic. Acum sidoxia s'a redus la 30 bani, deci nu se mai póte susținea suma votată, căci nu sĕ va putea da. Deci sĕ se mulțeméscă protopopii cu aceea ce se póte realisa. S'a admis ca o parte sĕ dee fondului protopopesc și comunele, ca protopopii se aibă un indemn a înființa asemenea fonduri, a întărí pe cele existente şi a sporí averea comunelor bisericesci.

Deputatul T *Herman* cere ca contribuţia din tract sĕ se dee după nrul sufletelor şi după starea materială a comunelor.

R. Furdui cere ca sĕ se susţie caracterul din anii trecuţi al dotaţiunii ppresbiterilor, astfel că întrégă dotaţia s'o dee fondurile centrale şi dacă din fondul general nu sĕ póte, sĕ se caute resurse nóue, căci încassarea cuotei dela comune este nesigură.

In general proiectul se primeşte şi se statoreşte pentru ppresbiteri salariul de 1000 coróne, pe lângă resursele cunoscute din taxele visitaţiunii canonice odată pe an, din venitele parochiei ppresb., din accidenţe, etc.

Deputatul *Furdui* cere a sĕ susţinea 1200 coróne.

Deputatul V. *Damian* acceptéză salariul de 1000 in speranţă, că acum se va şi primi, dar cere susţinerea pauşalului de cancelarie.

Deputatul *Arseniu Vlaicu* cere ca tóte sumele sĕ incurgă din un fond, din care apoi fiecare sĕ-şi capete întrégă competenţa.

Referentul Dr. *Eus. Roşca* susţine proiectul, insistând mai ales asupra îndatoririi şefilor tractuali de a sĕ îngriji mai cu insistenţă şi cu mai multă controlă de sporirea şi buna administrare a averilor din comune, cari fac basa bisericei nóstre.

Deputatul R. *Furdui* îşi retrage propunerea.

Competinţele din fondul general şi din celelalte resurse comune şi ppiat sĕ statoresc pe basa unui conspect presentat de consistoriu.

S. Medean cere, ca fiecare ppresbiter sĕ capete din centru 600 cor. ér de rest sĕ se îngrijéscă protopopiatele, căci este prea neunitară chestiunea, când sĕ dă din centru unora 200, altora 400 ori 600 coróne

D. *Comşa* propune, ca întru cât nu s'ar încassa cuota din comune partea neîncassată sĕ se rebonifice din fondul general.

Excelenţia Sa îi reflectéză, că atunci sumele incassate dela comune ar fi cele mai minimale, dacă nu nule. După unele lămuriri date şi de referentul Dr. *Roşca,* sĕ purcede la votare. Propunerea lui Herman cade; asemenea şi a dep. *Medean* şi D. *Comşa.*

Competinţele din fondurile ppresbiterale şi din cassele par se solvesc în rate semestrale, ér cele din fondul general adm. în 4 rate cuartalice *decursive.*

Statorirea competinţelor din fond. pp. şi casse parochiale o face sinodul ppresbiteral. Dar nu se admite votarea de imposite speciale pe familii din partea organelor ppresbiterale.

Acéstă dotaţiune are valóre dela 1 Ian. 1900. —

Pauşalul de cancelarie de câte 200 cor. din fondul Rudolfin se sistéză, căci întră în fondul general, ca completare a sidoxiei, care în anii rĕi póte fi mică.

Administratorii ppresbiterali capătă din centru numai 200 cor.

Pentru augmentarea fondului general adm. şi a fondurilor ppresbiterale se ridică taxa cununaţilor dela 70 fil. la 2 coróne, una pentru fond. general alta pentru fond. ppresbiteral. — Dep. *V. Voina* cere a sĕ susţinea taxa veche de 70 fil. Dep. N. *Garoiu* susţine propunerea comisiunii, mai ales că scim, că la noi nupturienţii cheltuesc multe parale la nunţi; deci parochii sĕ dee deslușirile cuvenite ca sĕ cheltuéscă cu 2—3 litre de rachiu mai puţin şi sĕ plătéscă acéstă taxă.

Deputatul *Dămian* cere ştergerea de tot a taxei acesteia. *Exelenţia Sa* arată că consistoriul din taxa nóuă numai 30 fil. ar căpĕta, ér 1 corónă e a protopopiatului; deci dacă ppii îşi vor căuta resurse pentru augmentarea fondurilor lor, consistoriul n'are motive speciale de-a insista pentru 2 coróne, dar taxa veche de 70 fil. sĕ se susţine. Acésta se primesce.

Ex. Sa îşi exprimă părerea de bine pentru favorabila resolvare atât în afacerea arondării nóuĕ a protopopiatelor, cât şi-a dotaţiunii protopopilor tractuali şi mulţumesce tuturor factorilor pentru contribuirea la acest resultat mulţumitor.

Şedinţa proximă se anunţă pe după amézi la órele 4.

Visitarea şcólelor din protopresbiteratul Cetăţii de pétră.

De sub şatra Pinti, Aprile 1900.

Preaonorată Redacţiune!

O dispoziţiune salutară s'a luat din partea Preaveneratului Consistoriu archidiecesan când s'a decis, ca în diferitele părţi ale archidiecesei, anumiţi esmişi sĕ viziteze şcólele, bisericile şi starea parochiilor preste tot, cea ce bine era, dacă se făcea de mult pentrucă astfel de vizitări şi controle numai efect binefăcător pot avea pentru prosperarea afacerilor nóstre bisericeşti.

In zilele trecute am avut fericirea şi noi cei din protopresbiteratul Cetăţii de pétră ca sĕ fim cercetaţi de comisarul consistorial Preaonoratul domn Dr. Eusebiu Roşca, director seminarial.

Am avut ocasiune a cunósce mai de aprópe pe acest distins membru al clerului nostru; am auzit multe lucruri bune despre Domnia Sa, mai ales dela elevii seminariali, şi din cele observate în procederea visitării *şcólei, bisericei şi a afacerilor bisericesci,* ne am convins cu toţii, că este un bărbat înzestrat cu frumóse calităţi; seriositatea sa impunătóre e însoţită de o afabilitate atrăgătóre; frumóséle-i cunoscinţe teoretice sunt însoţite de cunoscinţe perfecte practice, atât în ale instrucţiunii cât şi în afacerile bisericesci, şi şi mai mult în ale administraţiunii bisericesci. Ne-a surprins formal cu deosebire *agerimea pătrunderei,* pentrucă din observările ce din cas în cas a făcut, a trebuit sĕ constatăm şi hotărât putem afirma că, *nimic nu a rĕmas neobservat,* ce a fost surprinzĕtor, chiar şi pentru ţerani, membrii comitetelor şi epitropiilor parochiale. Deşi timpul a fost de tot nefavorabil cu plóie şi ninsóre, nu a lăsat însĕ necercetată *nici o singură parochie,* mergând chiar pedestru prin tină la biserici pentru a-le cerceta.

Stima şi respectul ce-l simt faţă de susnumitul Domn comisariu îmi impune reserva cuvenită, şi departe sĕ fie de mine ca prin aceste apreţieri se fie cât de puţin alterat, pentru că am observat că e cu totului strĕin de ori-ce feliu de ovaţiuni, chiar şi de cele impuse de bunacuviinţă; dar era ceva fermecătoriu, când în acel moment într'un feliu vorbea preotului despre datorinţele sale ca director şcolar; într'altfeliu învĕţătoriului despre datorinţele lui ca atare; şi în alt ton membrilor comitetului parochial despre datorinţele ce le au faţă de scólă, ca representanţii parochienilor, şi în acelaşi moment în mod răpitoriu şi convingĕtoriu scia adresa poporului în cuvinte uşor de priceput, precum şi micilor şcolari: *folosul şi binefacerile învĕţăturei,* încât sunt sigur şi sunt convins cum-că vor fi zilnic în amintire acele cuvinte instructive. —

Indeplinite aceste visitaţiuni în forma practică de sus numitul Domn comisariu, — este cu neputinţă se rĕmână *efectul binefăcătoriu* pentru preot, învĕţătoriu, comitetul parochial, epitropie şi întreg poporul. —

X.

Revistă externă

Proiecte franceze.

Pe continentul african acum e toiul cataclismelor între popóre pentru ocuparea de teritorii, a căror posesiune nu e încă destul de consolidată pentru a puté resista contestărilor şi lăcomiei Europenilor.

Uşurinţa, cu care Englezii s'au încurcat într'un rĕsboiu, al cărui sfârşit nu se póte profeţi, a deşteptat în rivalii lor dorinţa de a ocupa nóuĕ teritorii. Cu deosebire Ruşii au profitat de ocasiunea acésta pentru a *înainta în Persia* şi a câştiga *influinţă în China,* ştiind de mai înainte, că oposiţie nu li se póte face.

Acum se anunţă, că şi Francezilor li s'a părut situaţia priinciósă pentru a căuta compensaţii în urma alungării lor din *Faşoda.* E mai natural ca aceste compensaţii sĕ le caute acolo, unde au deja colonii puternice, pe cari sĕ le extindă tot mai mult. Astfel în *Tunis* şi *Algeria* deoparte şi de alta lângă *Senegal* la litoralul vestic al Africei tendinţa lor e, sĕ augmenteze coloniile în contul Maroccului prin ocuparea oazelor *Tuat.* Poporaţia de aici recunóste pe sultanul din Marocco numai de cap bisericesc, şi Francesii au ştiut sĕ încheie cu ea legături amicale şi sĕ-şi asigure mai multă influinţă decât sultanul. Deocamdată ei se vor mulţumi numai cu protectoratul asupra oazelor *Tuat,* pentrucă sultanul din Marocco nu va fi dispus a ceda acest teritoriu important, care forméză puntea de trecere către Marocco.

*

Rĕsboiul anglo-bur

Sunt vr'o 7 sĕptămâni, decând lordul *Roberts* a ocupat capitala statului liber Oranje şi a anunţat că în curênd va face ultimele preparative pentru punerea steagului englez în *Pretoria,* cu care campania rĕsboiului s'ar puté privi de terminată.

De atunci însĕ s'a mai schimbat situaţia. A dat iarna prin regiunile acelea şi multe greutăţi s'au ivit cu acésta pe capul beligeranţilor. Burii au luat ofensiva, căutând sĕ transpună basa de operaţiune în Natal; au raportat câteva învingeri mai neînsemnate, dar în fine ameninţaţi dela spate, şi în faţa numerului preponderant au trebuit sĕ se retragă. Comandantul bur *Dewet,* care asediase oraşul *Wepener,* deşi a trebuit sĕ-l părăséscă în fine, a avut totuşi un resultat, silind pe Roberts a-şi împărţi puterile.

Pentru asigurarea flancului drept Englezii au ocupat terenul dela *Thaba-Neho* cu 23.000 de ómeni; în front li se pun greutăţi mari, avênd sĕ trécă în marşul lor 5 rîuri, şi mai ales la graniţa republicei Transvaal, rîul Vaal, unde s'au concentrat însemnate trupe ale Burilor, formeză o barieră strategică de o importanţă deosebită.

Se póte deci prevedea, că distanţa de circa 380 chlm. sau 25 zile de marş dela Bloemfontein până la Pretoria se va putea face într'un tempo fórte încet şi după operaţiuni, cari vor costa jerte formidabile de ómeni şi bani, dacă nu se va găsi cumva până atunci intermediatorul, care se pună capăt unui rĕsboi atât de ruşinător pentru civilisaţia omenéscă.

NOUTĂŢI

Convocarea delegaţiunilor. Fóia oficiósă publică în nrul seu din 1 Maiu autograful Monarchului despre convocarea delegaţiunilor pe ziua de 12 Maiu la Budapesta.

*

Limba română în congregaţia din Arad. In şedinţa de Luni a congregaţiei din Arad, unul din membri a făcut propunerea ca municipiul din prilegiul primei aniversări a guvernului Széll sĕ dea espresiune încrederei sale faţă de ministru-preşedinte Széll. Membrul român Mihail *Velici,* încă a luat cuvêntul şi în limba română a propus, ca adunarea sĕ trécă la ordinea zilei. Abia a început sĕ vorbéscă dl Velici şi preotul romano-catolic Fodor s'a ridicat şi a desaprobat pe dl Velici pentru-că se foloseşte de limba română, când dânsul ştie ungureşte. Dl Velici a dat espresiune mirării sale, că antevorbitorul a calificat de crimă folosirea limbei materne. S'a ridicat după acésta fişpanul Fabian declarând, că legea garantéză tuturor naţionalităţilor dreptul de-a vorbi în congregaţiă în limba lor maternă. — Cu acésta incidentul s'a închis.

*

Căsătorie princiară. La 1 Mai s'a serbat în München căsătoria prinţului *Ludovic de Coburg* cu princesa *Matilda de Bavaria* în prezenţa tuturor membrilor familiei regale a Bavariei, a principesei Clementina şi a altor membri ai familiei de Coburg.

Căsătoria religiósă care a urmat imediat căsătoriei civile a fost celebrată la capela Curţii de archiepiscopul de München.

*

Vizitele Ţarului Rusiei. Din Viena vine ştirea, că în decursul verei acesteia M. S. împĕratul Rusiei *Nicolae* II va face o vizită M. Sale Monarchului nostru la *Viena.*

Foile bucureştene anunţă, că în cursul lunei Iunie, *Curtea Română* va avea ca óspe pe Impĕratul Rusiei la Bucureşti. Ţarul va visita şi castelul Peleş dela Sinaia, şi va asista la o revistă de trupe, compusă din trei corpuri de armată.

Deasemenea va cerceta Ţarul Nicolae II şi *capitala Bulgariei.*

*

Deschiderea secţiunei române dela exposiţia din Paris se va face la *23 Aprilie* cu o solemnitate deosebită în presenţa comisarului general, a comisarilor strĕini şi a delegaţilor guvernului francez.

*

Mórtea lui Munkácsy. Vestitul pictor maghiar Mihail *Munkácsy,* care prin producţiunile sale artistice a ridicat la o glorie deosebită numele compatrioţilor sei în strĕinătate a repausat Marţi în sanatoriul de alienaţi din *Endenich* lângă Bonn, unde era internat de vr'o patru ani.

Mórtea lui a produs adênc doliu între conaţionalii sei, cari se grăbesc a-i face o înmormêntare splendidă pe spesele statului, aducêndu-i cadavrul la Budapesta.

*

In causa ridicării unui nou edificiu din partea statului pentru gimnasiul din *Făgăraş* a fost o deputaţiune numerósă la ministrul de culte. Acesta a promis, că va trimite un organ special la Făgăraş în afacerea acésta şi pe temeiul raportului va considera după putinţă rugarea.

*

„Baia Ocna-Sibiiului“. Dela 1 Mai n. halta dela cantorul Nr. 19 a liniei ferate Sibiiu-Copşa mică a primit în loc de Vizakna község, numirea de Vizakna-fürdő.

*

Ameninţare cu grevă. După greva preparandiştilor era sĕ urmeze acum a elevilor dela academia comercială din Cluj, cari în ziua de prima Mai la 4 ore dim. au cutreerat oraşul în sgomotul dobei şi a trimbiţelor, ameninţând pe director cu grevă dacă nu le va cinsti ziua — sĕ mai comodiseze. Precum se anunţă, directorul a cedat forţei împrejurărilor.

*

Intunecime de sóre. După cum s'a, anunţat *la 28 Maiu st. n.* va fi o eclipsă totală de sóre.

Acésta eclipsă se va putea observa mai perfect în Portugalia. De aceea, guvernul portughez a decis să acorde înlesniri speciale tuturor astronomilor strĕini cari s'ar duce în Portugalia în Maiu viitor spre a asista la eclipsă.

Astronomii strĕini vor fi scutiţi de ori-ce taxe vamale pentru cărţile, instrumentele lor stiinţifice, etc. însĕ trebue sĕ arete un certificat al societăţei din care fac parte. Acest certificat va trebui legalisat de consulul Portugaliei înainte de plecare.

Afară de acésta, ministrul portughez de rĕsboiu a luat mĕsuri ca în diferitele districte autorităţile militare sĕ dea ajutor şi asistenţă astronomilor, punêndu-le la dispoziţiune corturi şi tot ce le-ar fi de trebuinţă.

*

Listele alegĕtorilor dietali. Dela comitetul central al comitatului Sibiiu pentru alegerile dietale, se face cunoscut, că *listele provisorie ale alegĕtorilor dietali* din cele patru cercuri electorale ale comitatului Sibiiu se vor espune spre vedere publică din *5—25 Maiu* în biuroul comitatens de expediţiune (casa comitatului); listele alegĕtorilor oraşului Sebeşul-săsesc vor fi espuse în acelaşi timp în biroul magistratului din Sebeş, ear' ale comunelor în cancelariile notariatelor cercuale, avênd drept fiecine sĕ iee privire în ele în timpul dela 8—12 óre a. m., ear' dela 2—6 óre p. m. a lua copii de pe ele.

Reclamări în privinţa persoanei proprie, ori în contra inducerei sau omiterei din listă a cutăruia, sau cu privire la alte erori, este îndreptăţit a face ori-cine din *5—15 Maiu.* Aceste reclamaţiuni vor fi asemenea espuse vederei publice amĕsurat normelor înşirate mai sus, avênd ori-cine dreptul de a face observări asupra reclamaţiunilor în timpul din *16—25 Maiu.*

Reclamaţiunile au sĕ fie adresate în scris comitetului central-electoral comitatens, provĕzute cu documentele necesare, respective magistratului Sebeşului, şi respective în comunele mari primăriilor, ear' în comune mici notariatelor cercuale. In acelaşi act se pot face reclamaţiuni cu privire la mai multe persóne, observările însĕ trebue făcute separat la fie-care reclamaţie (§§. 44, 45, şi 46 din art. de lege XXXIII. din 1874).

Mătase Henneberg

veritabilă numai dacă se procură direct dela mine— négră, albă și colorată, dela 45 cr. până la fl. 14.65 pr. metru. Fiecăruia franco și vămuită, acasă. Mustre cu întórcerea postei.

G. Henneberg, fabricant de mătase (*lif. de curte ces. și reg.* **Zürich.** [10] 4—11

1000 coróne plătesc celui-ce va mai căpěta vr'odată durere de dinți ori îi va mirosi gura după-ce va folosi **apa de dinți a lui Bartilla**, o sticlă cu **35 cr.** (Pentru pachetare 10 cr. deosebit). **Erezii A. Bartilla** (E Winkler), Viena, 19/1., Sommergasse 1. — Sě se céră pretutindenea apriat apa de dinți a lui **Bartilla.** Denunțări de falsificare vor fi bine plătite. La locurile, unde nu se póte căpěta, trimit 7 sticle cu 2 fl. 60 cr. franco. — **Deposit în Sibiiu** la farmacia **„Vulturul“ C. Müller**, piața-mare; farmacia **Heinrich**, piața mică 27; farmacia **Molnar**, strada Cisnădiei 59; **Parfumeria Meltzer**, strada Cisnădiei și strada Gușteriței. [33] 5—

In **Tipografia și librăria archidiecesană Sibiiu**, se află de vêndare:

Cuvêntări bisericesci

de

Dr. Theol. George Popoviciu

protopresbiter ort. român în Lugoș

broș. à 3 cor., sau lei 3.50.

Religiune și sciință,

disertațiune

de acelaș autor

broș. 50 fil.;

și

Cuvêntări bisericesci

de

Massillon, episcop de Clermont și membru al acad. franc.

traduse prin

Ioan Genț

paroch gr. cath. în Haieu,

Tom. I broș. 5 cor. sau lei 6.50

Au apărut:

Juvenilia

Proză și versuri

de

Sextil Pușcariu

à 1 C. 60 fil.

Iulian Devale

Epigrame

Prețul 1 cor.

Se pot procura dela *Librăria Archidiecesană, Sibiiu.*

In *Tipografia și librăria archidiecesană, Sibiiu*, a eșit de sub tipar și se află de vêndare:

Drepturile, datorințele și responsabilitatea membrilor de directiune,

de

Alfred Kormos

traducere de

Constantin Popp, funcționar la „Albina“.

Prețul broș., inclusive porto postal, fl. 1.60

Farmacia lui F. I. R. Hotter la sf. Iosif, Wien, XII/2 Schönbrunnerstrasse 182.

Absorbinalul lui Hotter.

$^1/_1$ Flacon fl. 6. —, $^1/_2$ Flacon fl. 3.50. delătură tóte umflăturile și depunerile de grăsimi fără sě vateme părului. Intăreşte nervii atacați și slăbiți, delătură și distruge tóte nodurile în muschi, și servește și ca scut în contra aprinderilor; cu deosebire e probat la umflăturile produse din causa fearelor, apoi în contra ariciturei umflărei copitei, genunchilor umflați, mai departe în contra umflăturilor (noduri) de vine, în contra umflăturei picioarelor la glesne și la încheietura degetelor cu un cuvênt în contra tuturor umflăturilor ori unde s'ar ivi.

Praful nutritor alui Hotter,

pentru cari și vite cornute

1 Pachet cu 80 cr.

Un adaus escelent la nutremânt, pentru a ținea vitele sănătoase și cu putere este de a sě folosi la tóte suferințele de rărunchi de ficat și de nervi. [54] 2—104

Preparate pentru veterinari, cele mai bune ale timpului mai nou, cari după atestate numěróse nu au fost ajunse de alte mijloace de natura aceasta.

Sě sě ceară numai preparate de ale lui Hotter și sě nu se priméscă altele. Deposit în farmacii și Droguerii.

Deposit principal la farmacia lui F. I. R. Hotter la sf. Iosif în Viena XII Schönbrunnerstrasse Nr. 182.

Fluidul lui Hotter „Training“

1 Sticlă cu fl. 1.20.

Conservează nervii și muschii până la bătrânețe înaintată totdeuna puternici și vioi, pune în stare pe animal sě prestee cele mai mari strapații și fugi, sě înțelege după frecare cu fluidul „Training“.

Sě mai folosește cu succes uimitor la tóte urmările cari obvin din opintiri prea mari, ologie, reumatism, și înțepenire.

Praful de porci a lui Hotter.

Nr. I și II

1 kg. . . . fl. 1.20

Cel mai buu mijloc pentru a produce pofta de mâncare și cu acésta prosperarea porcilor, fórte acomodat în contra orbalțului (brâncă); Nr. II este de a sě întrebuința la urdinare.

Mijloc în contra Colicei alui Hotter.

1 Sticlă fl. 1.50.

Contra la tot feliul de colică și contra oprirei udului la cai precum și contra umflăturilor la vite cornute.

Alifia lui Hotter pentru delăturarea crescăturilor de oase.

$^1/_1$ Cutie cu fl. 2. $^1/_2$ Cutie cu fl. 1.20. delătură crescăturile de oase și depunerile osoase chiar și după 4—6 séptămâni. (boală învechită).

In *Tipografia și librăria archidiecesană, Sibiiu*, au apărut și se află de vêndare:

Geografia

pentru școle civile și superióre de fete

(originalul aprobat sub Nr. 1240/1898)

și

Istoria universală

pentru școle civile și superióre de fete

(originalul aprobat sub Nr. 64561/1896)

după

Alexandru Marki.

In romănesce de

I. Popovici.

Prețul Geografiei leg. . . . . fl. 1.30

„ Istoriei universale leg. . „ 1.—

Obligațiuni

jumětate românești și jumětate unguresti, apoi

cuitanțe și contracuite

unguresti și românești, se pot procura dela

Librăria Tipografiei Archidiecesane, Sibiiu, cu prețurile: 1 obligație 5 fil., chitanțele și contrachitanțele cu 1 cor. per sută bucăți. La cerere se trimite gratis și franco din fiecare câte o bucată de probă.

In *Tipografia archidiecesană* a apărut:

ACAFTISTUL

Preasântei

Născătóre de Dumneḑeu

și

alte rugăciuni

urmate de Sinaxarin pentru tot anul si Păschălie.

Un volum de 368 pagini 8°.

Prețul simplu legat . . .	fl.	—.85
jumětate pânză . .	„	1.05
în piele roșie . . .	„	1.25
Ediția fină în piele négră .	„	2.—
piele chagrin	„	2.60
în mătase .	„	3.85

Se află de vêndare la

Librăria Tipografiei archidiecesane,
Sibiiu.

1.000.000
KRONEN
ALS GRÖSSTER GEWINN IM GLÜCKLICHSTEN FALLE.
BECK R

Consemnarea

tuturor celor 50.000 câștiguri

Cel mai mare câstig în cel mai favorabil cas

1,000,000 Kronen

Speciell sind die Gewinne wie folgt eingetheilt.

☞ in Baar zahlbar.

		Kronen
1	Prämie mit	600000
1	Gew. à	400000
1	„ „	200000
2	„ „	100000
1	„ „	90000
1	„ „	80000
1	„ „	70000
2	„ „	60000
1	„ „	40000
5	„ „	30000
1	„ „	25000
7	„ „	20000
3	„ „	15000
31	„ „	10000
67	„ „	5000
3	„ „	3000
432	„ „	2000
763	„ „	1000
1238	„ „	500
90	„ „	300
31700	„ „	200
3900	„ „	170
4900	„ „	130
50	„ „	100
3900	„ „	80
2900	„ „	40
50,000	Gew. u. Pr. im Betrage	13.160,000

Sě ajutăm norocului!

Deja mulți s'au fericit

prin cumpěrarea

unui los dela noi!

Loteria cea mai bogată în sance este loteria de classă privilegiată reg. ung., care va începe în curênd iarăși. Din

100.000 LOSURI vor fi trase **50.000**

câștiguri, așadară **jumětate sunt câștiguri**, din tóte losurile, precum se vede și din lista de câștiguri alăturată, nici o loterie din altă țéră nu are în raport cu acésta așa câștiguri considerabile.

Cel mai mare câștig în casul cel mai norocos este

Un milion coróne.

Cu totul vin **treispreḑece milióne 160.000 coróne** la tragere. Tótă întreprinderea stă sub **supravegherea statului**.

Contribuția pentru **losurile originale** pentru clasa primă conform planului este:

pentru o	**optime** ($^1/_8$)	fl.	**—.75**	sau C.	**1.50**
„	un **pătrar** ($^1/_4$)	„	**1.50**	„ „	**3.—**
„	o **jumětate** ($^1/_2$)	„	**3.—**	„ „	**6.—**
„	un **întreg** ($^1/_1$)	„	**6.—**	„ „	**12.—**

și se trimit cu **rambursă** sau trimițêndu-se prețul lor **anticipativ.** Planuri oficióse gratuit. Tragerile sě vor ținea în **17 și 18 Mai a. c.** Comande pentru losuri originale rugăm a trimite direct la noi până în

17 Maiu a. c.

Banca

A. Török & Co.

Budapesta. V. Waitznerring 4/a.

Filialĕ: Museumring 11.

Multe și fórte mari câștiguri am solvit noi prea stimaților nostri clienți și anume în timp scurt preste dóuě milióne coróne. [44] 6—8

Scrisóre de comandă de tăiat.

Herren A. TÖRÖK & Co., Budapest.

Ersuche um Zusendung von .... **Original-Loos I. Classe der königl. ung. priv. Classenlotterie** nebst amtlichen Plan.

Der Betrag von. fl. .... } **ist per Nachnahme zu erheben.** / **folgt durch Postanweisung.** } Was nicht gewünscht bitte zu durchstreichen

Genaue Adresse.
....
....
....
....

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.**

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 46 Sibiiu, Marți 25 Aprile v. (8 Maiu n.) 1900. **Anul XLVIII.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **streinătate** pe an 24 C, 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază

INSERȚIUNILE
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond — și timbru de 60 fil.
pentru fie-care publicare.

Sinodul archidiecesan.

Ședința VII.

— 21 Aprile, la 4 óre după amézi. —

Protocolul ședinței premergĕtóre din causa scurțimei timpului nu a putut fi redactat, de acea autenticarea lui s'a amênat pe altă ședință.

A urmat la ordinea zilei raportul comisiunei organisătóre. Raportor Dr. Ioan *Mihu*. Propunerea deputatului Parteniu Cosma cu privire la renta școlelor din Brașov, care chestiune a fost adusă în sinod în formă de interpelațiune, a aflat resolvire numai formală, întru cât adecă sinodul a primit propunerea comisiunei organisătóre, îndrumând consistoriul a vení în sesiunea viitóre cu raport special în afacerea acésta, presentând și actele, cari s'au schimbat cu guvernul țerei până s-a finalisat afacerea.

Tot comisiunea organisătóre prin referentul Parteniu *Cosma* a raportat în afacerea cu ridicarea vicariului Dr. *Ilarion Pușcariu la rangul de archiereu.*

Raportorul comisiunei a expus mai întâiu istoricul afacerei, cum adecă în congresul dela 1878, 20 de deputați din archidiecesă au făcut propunerea în scris de a se promova vicariul archiepiscopesc de atunci la rangul de archiereu, cum conclusul congresual, care a cerut votul sinodului archidiecesan, și cel al sinodului archieresc s'a derivat la consistoriul archidiecesan, cum sinodul archidiecesan și în urmă cel archieresc s'a declarat în favorul afacerei; pe urmă a propus ca sinodul sĕ enuncie, că și din partea sa constată necessitatea de a se promova actualul vicariu, archimandritul Dr. Ilarion Pușcariu la demnitatea de archiereu, totodată sĕ ridice dotațiunea vicariului votându-i un adaus personal de 1200 coróne pelângă dotațiunea actuală.

Deputatul Dr. Elie *Cristea* după ce arată cum archiereii titulari în întrégă biserica orientală și occidentală capĕtă și un titlu, de comun după o episcopie cu renume în biserică, provocându-se la casul cel mai recent cu promovarea archiereului titular Dr. Vladimir Repta, căruia i s'a dat titlul de Rădăuț, propune, ca vicariului archiereu Dr. Ilarion Pușcariu sĕ i se dea titlul vechei nóstre metropolii de *Alba-Iulia*

Deputatul Dr. *Roșca* este de părerea, că noi acum se facem numai ce ne cere consistoriul, anume se decretăm necesitatea de a se ridica vicariul la rangul de archiereu și titlul acuma sĕ nu ne preocupe. Dacă ar fi vorba de o sistemisare a postului de vicariu archiereu, atunci am poté vorbi și de titlu, acuma însĕ incidental sĕ nu ne ocupăm de acest lucru. Este aici vorba de o distincțiune personală a actualului vicariu, deci sĕ rĕmânem numai la propunerea comisiunei.

In sensul acesta vorbește și deputatul Dr. Vasiliu *Bologa*. Deputatul *Cosma* e de părerea, că în afacerea titlului e competent congresul. El póte da titlu: celui din Oradea se va da póte titlul unei diecese din acele părți, celui din Arad asemenea, celui din Caransebeș tot așa, dacă episcopii respectivi vor promova eventual la rangul de archierei pe vicarii lor.

Deputatul *Garoiu* încă este pentru abandonarea cest unei sulevate de către deputatul Cristea, căci de competință fiind vorba, nici congresul nu e competent a da titlul vicariului archiereu, ci competent la acésta este numai sinodul archieresc.

Deputatul Dr. *Barcianu* este în contra propunerei făcute de deputatul Dr Elie Cristea între altele și din motivul ca sĕ nu mai complicăm cestiunea, care a trecut prin multe fase.

Deputatul Mateiu *Voileanu* nu vede diferența ce se face, când se afirmă, că titlul s'ar putea da numai atunci, când vorba ar fi de sistemisarea postului de vicariu archiereu.

Principalul e, că vicariul se promovéză la demnitatea de archiereu și titlul e lucru secundar. Dacă toți cu unanimitate voim principalul, pentru ce sĕ nu voim și secundarul.

Intrégă biserica a urmat astfeliu, deodată cu demnitatea de archiereu titular a dat celui distins și titlul.

Dacă așa au urmat bisericile celelalte, nu vede motivul, pentru care noi sĕ nu facem așa. Facem un lucru bun, un lucru de noi toți de mult dorit, deci sĕ-l facem întreg Susține propunerea comisiunei cu adaosul făcut de deputatul Dr. Elie Cristea.

După acéstă desbatere sinodul cu unanimitate a primit propunerea comisiunei fără adaosul deputatului Cristea, pentru care nu s-a aflat majoritate.

A urmat apoi cestia ameliorării salariilor. Raportor *Parteniu Cosma*. Funcționarii consistoriali, demnitarii consistoriali și profesorii seminariali au cerut în mai multe rênduri sĕ le urce dotațiunea actuală, căci cu cea de acuma nu mai pot trăi între împregiurările schimbate actuale.

Consistoriul archidiecesan a promovat cererea acésta la sinodul archidiecesan, care în sesiunea din anul 1898 în punctul 68. a luat următorul conclus în afacere:

> Rugarea se transpune consistoriului archidiecesan, cu îndrumarea: ca sĕ o pertracteze în sînul sĕu și la procsima sesiune sinodală se presenteze o propunere motivată, cu privire la o nóuă sistemisare a dotațiunii tuturor funcționarilor din gremiul consistoriului și a profesorilor seminariali.
>
> Cererea pentru un adaus de scumpete pe anul curent în lipsa de acoperire nu se încuviințéză.
>
> Se îndrumă consistoriul mai departe, ca fără întârziere sĕ céră guvernului țerii urcarea dotațiunii de stat dela 13500 fl. la 31000 fl. pentru fondul general administrativ, ear dotațiunea pentru fondul seminarial, dela 11400 fl. la 19000 fl. stăruind ca salariile tóte sĕ se asemneze la consistoriu.
>
> Dacă acéstă urcare de dotațiune se va obținea, la sesiunea proximă sinodală, negreșit sĕ presinte o propunere pentru o nóuă sistemisare a salariilor demnitarilor și tuturor funcționarilor dela consistoriu și a profesorilor seminariali, precum și pentru sistemisarea posturilor necesare în consistoriu.
>
> In cas contrariu va propune numai aceea ce sĕ póte fără urcarea dotațiunii de stat.

Consistoriul în anul acesta a raportat sinodului, că a făcut la guvernul țerei representațiunea indicată în conclusul sinodal din anul 1898 însĕ acea a fost resolvită negativ.

Ne-avênd acuma mijlócele trebuinciόse la dotațiune, consistoriul a făcut cea ce a putut, a propus adecă ca cel puțin profesorilor seminariali sĕ le vină în ajutoriu în proporția mijlócelor, de aceea a propus, sĕ se dea câte un adaos personal de 200 fl. profesorilor mai vechi în oficiu Dr. Daniil P. Barcianu și Demetriu Comșa.

Comisiunea organisătóre a presentat următoriul conclus: Sinodul însistă la executarea conclusului Nr. 68 din 1898 prin care se cere o nóuă sistemisare a dotațiunei tuturor funcționarilor din gremiul consistoriului și a profesorilor seminariali, și îndrumă pe consistoriu, ca sĕ continue a studia cestiunea și a afla mijlóce pentru realisarea acestui scop, ear propunerea de a se reduce acéstă reformă intețitóre la o simplă augmentare de salariu a doi profesori seminariali nu o încuviințéză.

Ia act cu regret de resoluțiunea Nr. 93.106 din 24 Decembre, 1899 a ministrului de culte și instrucțiune publică, prin care sĕ denégă asemnarea vechei dotațiuni a clerului de fl. 24.000 în scopul augmentării salariilor demnitarilor și funcționarilor consistoriali și profesorilor seminariali, și decide: ca la timp potrivit prin o deputațiune din fruntași de ai bisericei sub conducerea Inalt Prea Sfinției Sale domnului archiepiscop și metropolit sĕ între-vină consistoriul la guvern pentru ca, reasumând resoluțiunea Nr. 93,106 din 1899 sĕ propună la Maiestatea Sa încuviințarea justei cereri a bisericei nóstre.

In jurul propunerei consistoriului și respective a comisiunei s'a încins o desbatere fórte instructivă.

Deputatul *Vlaicu* a făcut propunerea, ca sĕ se pună la disposițiunea consistoriului suma de 1200 coróne, căci fondul seminarial dispune de mijlóce, și din acea consistoriul sĕ pótă da în proporție dréptă tuturor profesorilor seminariali.

Propunerea consistorială a fost sprijinită de către deputații Virgil Oniț, Nicolau Ivan și Vlaicu, cea a comisiunei de către deputații Dr. Vecerdea și Dr. Leményi.

După închiderea discusiunei s'a votat și s'a primit propunerea comisiunei.

Ședința VIII.

— 22 Aprilie 9 óre a. m. —

Presidiul ordinariu. Notar Mateiu Voileanu. Se autentică protocólele ședințelor V și VI. Inainte de întrare în ordinea zilei se ridică părintele vicariu-archiepiscopesc Dr. *Ilarion Pușcariu* și rostește cam următórele:

> Ințelegênd conclusul Veneratului Sinod privitor la promovarea mea la trépta archierécă mi s'a umplut sufletul de mare bucurie, căci s'a dat expresiune și recompensat prin acel vot modestele mele silințe pe terenul bisericesc într'un șir lung de ani. Deaceea sciind că acel conclus a urmat la propunerea și inițiativa Excelenției Sale dlui archiepiscop și metropolit me simt îndatorat a aduce Ex. Sale cele mai profunde mulțemite și a-l asigura, cu acésta ocasiune, că — dacă în decurs de mulți ani între împrejurări mai grele și după firea mea am fost omul ordinei, observând modestia și respectul cuvenit față de superiorii mei și dacă Dumnezeu va voi ca conclusul adus sĕ se și realiseze — voi rĕmânea același către Ex. Sa, cu supunere, devotament și ascultare. I doresc deci, ca Dzeu sĕ-l țină încă mulți ani, ca sĕ se convingă, că și lucrarea acésta are se fie un lanț în șirul faptelor strălucite, ce le-a prestat în înalta-i posiție de archipăstor. Aduc mulțĕmite și onoraților membrii ai sinodului archidiecesan cari au întimpinat cu aprobare propunerea înaltului seu presidiu și prin acestea m'au distins prin votul seu unanim. In fine promit, că și de aci înainte me voiu conforma așa, încât se justific încrederea pusă în mine prin conclusul adus și sĕ dau probe, că acel conclus va fi spre binele și vaza bisericei nóstre. Trăéscă Excelenția Sa! Trăéscă Venerații membrii ai măritului Sinod archidiecesan!
>
> Sinodul primește cu entusiasm acest discurs și erumpe în aclamațiuni vii la adresa Excelenției Sale părintelui archiepiscop și a Il. Sale dlui vicariu.

Sĕ pun la ordinea zilei alegerile. Inainte de a trece la alegerea asesorilor cons. în senatul școlar și epitropesc, Ex. Sa accentuéză, că la asemenea alegeri se întêmplă adeseori și animosități și nemulțumiri, mai ales dacă se fac schimbări nemotivate, de aceea recomandând deputaților dragostea și bunăînțelegerea atât de necesară mai ales în biserică, pune la inimă *principiul stabilității* în biserică pe care și congresul l'a susținut totdéuna, căci de se va altera acest principiu fără motive esențiale, se pot mări animositățile și s'ar conturba armonica conlucrare și prin acésta și progresul de sigur dorit de toți.

Se numesce comisiunea de scrutiniu în pers. N. *Ivan,* N. *Garoiu* și D. *Comșa* In sensul § 116 din statutul organic alegerea este secretă cu ședule. Resultatul alegerii este astfel: *a)* în senatul *școlariu:* Vasile Damian, Vasile Voina, Dr. Elie Cristea, Dr. Ioan Mihu, Dr. Daniil P. Barcian, Dr. Liviu Leményi, Virgil Oniț, Arseniu Vlaicu și Mihail Cirlea; *b)* în senatul *epitropesc:* Nicolau Ivan, Ioan Droc, Galacteon Șagău, Petru Pipoș, Parteniu Cosma, Ioan de Preda, Dr. Nicolau Vecerdea, Pantaleon Lucuța și Stefan Stroia. Toți acestia se declară asesori consistoriali pe un nou period de 3 ani: 1900, 1901 și 1902.

Cât pentru designarea referentului în senatul școlar sinodul autoriséză cons, ca până la alte disposițiuni sĕ se încredințeze referada unui asesor de alt senat, eventual unei puteri anume angajate.

După alegere urméză referada comisiunei organisătóre asupra chestiunii bisericei catedrale. Referentul Dr. *Mihu* în deplină cunoscință de causă espune cu cunoscuta-i claritate într'un pledoar de 1 óră istoricul afacerii, începênd dela urzirea ei și până la stadiul actual al presentării planurilor. La urmă cât privesce alegerea locului, referentul propune designarea locului, unde este azi biserica parochială din Sibiiu-Cetate, demolându-se tóte casele cari fac proprietatea archidiecesei până la edificiul tipografiei archidiecesane.

Dr. *Barcian* remânênd consecuent vederilor sale din trecut — susține locul din strada morii.

Deputatul Parteniu *Cosma* se declară pentru grădina Flora Nr. 21 strada Schewiss, unde în decursul unui timp fie şi mai îndepărtat putem ridica un complex impunĕtor de edificii: catedrala, reşedinţa, eventual şi seminariu, fiind locul cel mai frumos din oraş şi liber.

Deputatul Iosif *Puşcariu* spriginesce propunerea dlui Cosma, arĕtând că acolo se desvóltă oraşul şi se va desvolta şi mai mult după deschiderea călei ferate dela Turnul-roşu. In casul zidirii în grădina Flora se face şi cruţare. Cavaler *Puşcariu* este pentru grădina de lângă Arini, motivând, că reşedinţa archiepiscopului rom. catolic din Oradea mare s'a zidit la timpul seu în câmp şi în jurul ei s-a desvoltat oraş nou.

Deputatul *Găroiu* apără propunerea comisiunii combătând argumentele aduse contra locului din strada Măcelarilor de diferiţii antevorbitori.

Ioan de *Preda* indică, că motivele pro şi contra nu sunt nouĕ, căci s-au ventilat în sesiunile anterióre. Se declară pentru locul din oraş, căci în Flora ar fi 2 biserici de-ale nóstre lângă olaltă.

Deputatul P. *Pipoş* sĕ alătură la propunerea pentru Flora; biserica de lângă ea n'are se ne geneze, căci aceea are credincioşii sĕi.

Deputatul N. *Ivan* e pentru propunerea comisiunii.

Incheindu-se discuţia mai vorbesc propunĕtorii Dr. Barcian, Cosma susţinêndu-şi părerile. Asemenea şi referentul Dr. Mihu.

La fine îşi esprimă şi Exelenţia Sa părerea, arĕtând, că dacă n'ar avea îngrijire de cei vr'o 400—500 de tineri dela scóle, n'ar mai insista pentru zidirea catedralei, vezĕnd că de un şir de ani vederile membrilor sinodali sunt atât de diferite, cu atât mai vârtos că n'ar dori sĕ esecute un conclus în o chestiune atât de importantă adus cu o maioritate de 1—2 voturi. In strada morii terenul e nesigur, căci un teren umplut de curênd cu greu va suporta greutatea turnurilor şi cupolei. Numai pe locul din strada Măcelarilor avem bani a o şi putea ridica, căci trebue sĕ calculăm aşa, ca se ne şi remâe parale pentru susţinerea ei şi a personalului ei, care are se fie adevĕratul suflet al bisericei, căci zidul de aur se fie, tot zid remâne şi acela trebue însufleţit prin nimbul şi talentele personalului, fără de care nu se póte închipui catedrala. Se provócă la părerea repausatului metropolit Miron şi a Marelui Şaguna.

Propunerea Puşcariu pentru grădina cea mai estremă de lângă arini întrunesce 1 vot.

Propunerea Cosma pentru grădina Flora 10 voturi; ér

Propunerea Barcian pentru grădina din strada Morii 6 voturi, deci sĕ primesce propunerea referentului Dr. Mihu, ca biserica sĕ se zidéscă pe locul din strada Măcelarilor. Şedinţa se încheie la ora 1½ cu exclamarea Excelenţiei Sale ca „Dzeu sĕ ne ajute a face un lucru bun şi spre mulţumirea tuturor". Şedinţa se va continua.

Şedinţa IX.

Sĕ deschide şedinţa la órele 4 d. p. şi după verificarea protocolului şedinţei a VII, se continuă referada în causa catedralei şi anume în privinţa designării planului, ce este a se esecuta. Maioritatea comisiunii propune acceptarea planului „Constantin şi Helena" care a întrunit premiul I, dar cu modificările propuse de esperţi, mai ales cu privire la amplificarea şi înfrumsĕţarea esternă a acelui proiect; ear minoritatea comisiunii este pentru alternativa făcută ulterior la planul al doilea premiat şi acesta din motive financiare.

Deputatul Cavaler *Puşcariu*, ca preşedinte al comisiunii organisătóre, află în tóte planurile óre-cari defecte şi anume spaţiul altariului i se pare prea mic la o catedrală unde servesc atâţia preoţi deodată. Susţine propunerea comisiunii.

Deputatul N. *Găroiu* spriginesce propunerea comisiunii până la partea din urmă şi exprimă dorinţa ca detaiurile şi întregirile ulterióre sĕ fie încredinţate Ven. Consistoriu.

Ioan de Preda cere ca sinodul sĕ nu impună Cons. o sarcină grea de a face schimbări pe responsabilitatea sa. Se declară pentru planul al 2.-lea, căci la planul I extraordinar în înfăţişarea sa originală dela sta Sofie din Constantinopol, dar redus în dimensiuni póte perde mult din efect; eventual póte deveni scundă.

D. *Comşa* afirmă, că numai primul plan este astfel, ca sĕ întrunéscă tóte condiţiile unei catedrale ortodoxe, şi mai ales aceea că n-are columne în lĕuntru, cari împedecă privirea. La planul I. sĕ vede de peste tot spre fruntariu. Totul e solid şi n-are lemn de loc fiind cupolele etc. din cement. Turnurile numai ar trebui modificate şi ridicate, modernisându-se stilul curat bizantin cu vr'o altă combinaţiune norocósă.

Dr. *Barcian*: catedrala trebue se fie şi un monument architectonic. Am fi mângăiaţi, dacă planul cel mai succes îl făcea un român dar n'am avut acest noroc. Planul cel mai succes: primul scóte la ivélă avantagiile acestui proiect, presentându-l ca o biserică model. Sprijineşte propunerea întrégă a comisiunii. Ars. *Vlaicu* cere pe lângă planul definitiv sĕ se presenteze viitórei sesiuni şi un plan de gips.

Dr. Aurel *Muntean*, cere modele de gips pentru ambele planuri dacă n-ar fi cu prea multe spese, căci în casul acesta şi noi ca laici ne-am putea face idee despre ele. Incât a făcut mĕsurări recomandă ca şi cupola sĕ se ridice, ca sĕ predomine edificiul înalt alt tipografiei. Cele ulterióre sĕ se concrédă esecutivei consistoriului eventual înmulţit cu o anchetă sinodală de 9—11 membrii, ca astfel lucrul sĕ nu se amâne aşa mult.

Dr. *Barcian* întregeşte informaţiunile date cu aceea, că cupola predomină cu preste 10 metrii edificiile cele mai înalte.

Dr. Mihu, referentul afirmă, că este în interesul reuşitei causei, dacă până la anul în linişte se prepară tot aparatul. Acceptéză după putinţă facerea modelului de gips.

Trecênd la vot, cade propunerea minorităţii fiind susţinută numai de 3 inşi şi se acceptéză propunerea comisiunii.

Asemenea se primesce adausul d. Vlaicu pentru facerea după putinţă şi a unui plan de gyps.

Şedinţa X.

— 23 Aprile —

Verificarea protocólelor neautenticate se concrede comisiunii deputaţilor presenţi la verificarea ultimului protocol.

Sĕ pune le ordinea zilei raportul comisiunei organisătóre asupra stadiului în care se află chestiunea întregirii dotaţiunii clerului din partea statului. Referentul Vasile *Voina* cetesce voluminosul raport consistorial, care aruncă deplină lumină asupra chestiunii; se ia spre scire şi sĕ se acludă la protocol ca aclus. Dl *Herman* constată lucrările mulţemitóre ale Exelenţiei Sale, Veneratului Consistoriu şi ale esmişilor sei în acest obiect şi constată, că pentru acésta merită recunoscinţa întregului sinod.

Referentul com. scolare Nicolau *Ivan* raportéză asupra chestiunii catechisărilor elevilor ortodoxi dela scólele străine şi a instituirii de catecheţi la acele scóle. Comisiunea propune ca sĕ se institue la cele mai necesare locuri cum e Cluj, Blaj, Dej — catecheţi.

Deputatul V. *Oniţ* esplică vederile comisiunii scolare într'acolo, ca la unele centre indicate sĕ se institue catecheţi bine salarisaţi începênd cu *Clujul*.

Referentul comisiunei financiare Dr. N. *Vecerdea* referéză despre înfiinţarea unui fond metropolitan pentru acoperirea speselor întrunirii congresului naţional bisericesc, afacere urzită de consistoriul metropolitan care constată lipsa unui asemenea fond. Consistoriul archidiecesan recomândă mărirea cuotei ce o da anual consistoriului metropolitan cu 300 cor. pelângă cele 300 cor. de până acum. Comisiunea apróbă în principiu înfiinţarea fondului proiectat, dar asupra sumei cere amânarea până după ce se va şci cât dau şi celelalte eparchii.

Preacuvioşia Sa Dl Dr. *Ilarion Puşcariu* arată motivele, cari au îndemnat pe consistoriu la statorirea cuotisaţiei urcate cu 300 coróne, mai mult nu s'ar putea da, căci şi altcum sunt cunoscute jertfele, ce archidiecesanii le aduc pentru trebuinţele metropoliei. Deci cere primirea propunerii consistoriului archidiecesan.

D. *Comşa* se esprimă pentru susţinerea statului quo, căci archidiecesanii îşi vor plăti pe deputaţii lor fără a fi nemulţemiţi.

Acelaş referent tractéză obiectul *zidirii unei reşedinţe de vară* în grădina de vară a archiepiscopiei. Consistoriul propune ridicarea unei vile cu etagiu în preţul de 30—40 mii cor. împrumutate din órecare fond şi replătibile în rate din fondul general. Comisiunea constată absoluta necesitate a unei reşedinţe de vară şi propune a se autorisa consistoriul a îndeplini zidirea până la suma de 40,000 coróne. Asupra planului nu se pronunţă, remânând acésta în grija consistorului. Despre cele îndeplinite sĕ se facă raport sesiunei proxime.

Acelaş raportor referéză despre *lăsămêntul* fericitului archiepiscop şi metropolit *Miron Romanul*. Spesele de înmormêntare, etc. au fost *7529 04 cor*. Starea fundaţiunii este acum 43,409 c. Pretensiuni 1560 cor. In total 44,969 c. Fundaţiunea sĕ administréză separat sub numele repausatului archiepiscop şi are scopul ajutorării preoţilor din archidiecesă, cari se disting prin activitate pe terenul bisericesc. Comisiunea propune aprobarea raportului consistorial înaintat în acest obiect, dar cere sĕ se facă şi literile fundaţionale până la proxima sesiune.

Excelenţia Sa dă unele desluşiri că cu acelaş scop sĕ pot înfiinţa diferiţe fonduri.

Deputatul *Ioan* de *Preda*, arétă, că lăsămêntul nu a fost predat archidiecesei ca *fundaţiune* prin disposiţii speciale ale proprietarului, ci averea remasă este un lăsămênt, ajuns în proprietatea bisericei, ca avere a archidiecesei în sensul statutului organic; deci archidiecesa póte se dispună asupra lui fără acte fundaţionale. Nu e usul a face din averea proprie o *fundaţiune*, deci se nu pretindă litere fundaţionale.

Deputatul *Part. Cosma* doresce se scie, dacă s'a executat conclusul sinodal din anul trecut, cât pentru facerea de acte fundaţionale, aretând că şi alte fonduri au litere fundaţionale. Nu pune altcum atâtă pond pe statute, dar doresce sĕ se îndeplinéscă dorinţa repausatului cât pentru scop, pe basă de litere ori statute.

După deslusirile mulţumitóre ale presidiului sinodul ia spre scire raportul şi îndrumă consistoriul a face nu litere fund., ci statute.

Raportul general al fundaţiunii Şaguna pe anul espirat se apróbă la propunerea aceluiaşi referent dimpreună cu bugetul anului proxim.

Asemenea se ia spre scire distribuirea ajutórelor din Fundaţiunea Andronic.

Se continuă referada epitropéscă prin referentul *Arseniu Vlaicu* cu afacerea cumpĕrării unei case pentru parochia din Bistriţa. Sinodul apróbă cumpĕrarea casei din fondurile centrale, avênd a-se regula replătirea în modul propus de consistoriu.

Raportul general al comisiunii administrative a tipografiei archidiecesane se ia spre scire.

Deputatul cav. *Puşcariu* îşi repetéză dorinţa de-a se face Telegraful Român ziar cuotidian.

Raţiociniile fondului tipografiei şi ale librăriei arch. pe anul trecut — nefiind revidate — sĕ se revadă de comisiunea administrativă şi de consistoriu.

Raţiociniile fondurilor şi fundaţiunilor archidiecesane pe anul 1899 se apróbă şi pentru plusul speselor nebugetare sĕ dă îndemnisare.

Fondurile şi fundaţiunile fac la finea anului expirat 2.389,255·31 fl. Depositele comunelor 192.121·50 fl. Fondurile din Valea Bârgăului fac 62·072·55 fl. S'au sporit fondurile în decursul anului trecut cu 48·484.57 fl.

Urméză afacerea creării unui fond de asigurare a edificielor bisericeşti pe basa unui regulament-proiect presentat.

Dep. *Preda* cere ca sĕ se iee dela ordinea zilei acel regulament cu observările comisiunii spre a-l completa şi restitui la anul.

Dep. Dr. Ilarion *Puşcariu* cere sĕ se apróbe în mod provisor cu observarea celor indicate de comisiune. Sinodul primesce propunerea deputatului Preda, spre a se întregi.

Budgetul cons. pe anul 1901 se apróbă, avênd a se întroduce la fondul general adm. la salariul acum urcat pentru vicariul archiepiscopesc adausul de 1200 cor ear la dotaţiunea ppilor tractuali încă 200 cor.

Cât pentru dotarea ppilor pe 1900 consistoriul se autoriséză a o solvi conform conclusului votat în sesiunea actuală, asemenea şi premiile pentru planurile catedralei.

Urméză referentul comis. bisericeşti *Sergiu Medean*, care propune:

Raportul cons. privitor la clericii extraordin. se ia spre scire, avênd meritul afacerii a se regula după definitiva regulare a dotaţiunii dela stat.

Pentru ridicarea predicei şi a cântărilor bis. consistoriul a făcut tóte cele posibile în urma propunerii deputatului *Mih. Cirlea* şi a concluselor sinodale din anul trecut şi sinodul ia spre scire cele făcute.

Asemenea sĕ iau spre scire cele făcute cu privire la codificarea legilor bisericeşti.

Petiţiile întrate, la propunerea referentului Ioan B. *Boiu* se dau în competenţa consist. căci sinodul e for legislativ şi necompetent a le resolvi.

Diurnele sĕ votéză în sensul regulamentului.

Fiind obiectele tóte eshauriate sinodul se încheie.

Exelenţia Sa zise următórele cuvinte de încheiere:

„Cu ajutoriul lui Dumnezeu resolvind noi, în cea mai bună armonie şi dragoste, agendele avisate la competinţa acestui sinod şi aşa ajungênd la încheierea acestei sesiuni sinodale: mai nainte de tóte me simţesc dator a mulţămi lui Dzeu al cărui duh sfânt ne a condus în tóte sfaturile nóstre, rugându-l se şi binecuvinte lucrările nóstre ca se aducă fructele dorite pentru biserica nóstră, pentru clerul şi poporul nostru.

După Dzĕu mĕ simţesc dator a mulţămi şi Domniilor vóstre, Dlor deputaţi, atât pentru valorosul concurs, ce aţi dat la resolvirea atâtor obiecte de mare importanţă pentru biserica nóstră, cât şi pentru consideraţiunea către neajunsele mele, rugând pe Dzĕu sĕ Vĕ binecuvinte şi pe Dvóstră cu sănătate statornică, tărie şi putere, ca se conlucraţi timp cât mai îndelungat, la *opul cel mare al viitorului nostru, dorinduvĕ din inimă, se trăiţi Dlor deputaţi mulţi ani fericiţi.*

Cu acestea dechiar sesiunea sinodului nostru archidiecesan ordinar, pe anul 1900, de închisă“.

Se ridică apoi deputatul *Ioan cav. de Puşcariu* şi adreséză în numele întregului sinod următórele cuvinte la adresa Exelenţiei Sale.

Binevoiţi, Inalt-Preasfinţite, a-mi concede ca în numele onoraţilor membrii ai acestui sinod se espun profunda mulţumită şi recunoscinţă pentru conducerea înţeléptă a şedinţelor sesiunii acum terminate, care a scos la ivélă o guvernare a bisericei plină de tact şi mai presus de tóte acoperită de resultate fórte mulţumitóre. Din pertractările acestei sĕptămâni am vĕzut şi ne-am convins, că munca Inaltpresfinţiei Vóstre—deşi numai de un timp fórte scurt — abia un an e copleşită de resultate, ce altădată în 10 ani nu s'au putut câştiga.

Dacă ne uităm la afacerea rentei Sfîntului Nicolae dela Braşov, la deslegarea în sensul conclusului congresului nostru naţional-bisericesc a întregirii dotaţiunilor parochiale din partea statului aflăm, că Inaltpreasfinţia Sa a sciut purcede, cu organele esterne cu tactul recerut. Er priceperea în afacerile interne bisericeşti ne-o dovedeşte din destul norocósa aplanare a neînţelegerilor devenite odióse întrĕ organele nóstre bisericesci dela Braşov, asemenea mulţumitórea punere în practică a sidoxiei chemată a alimenta fondul general administrativ, spre a putea astfel suporta dotarea votată protopopilor tractuali de câte 1000 cor. la an. Amintire merită pe lângă altele şi paşii înaintaţi întru ridicarea unei catedrale corespunzĕtóre timpului şi vazei bisericei nóstre, etc. Aceste sunt tot atâtea momente, cari ne dovedesc o muncă intensivă şi obositóre. Mulţumind I. P. Sale pentru acésta neobosită activitate şi pentru resultatele presentate doresce, ca Dumnezeu sĕ-i dee zile îndelungate şi putere, ca sĕ pótă continua activitatea Sa cu resultate tot mai rodnice spre mulţumirea Sa şi-a nóstră, şi-a bisericei întregi. —

Monarchul la Berlin.

Vineri în 4 Maiu la 8 óre a. m. Majestatea Sa însoţit de ministrul de externe contele Goluchowski şi alţi dignitari înalţi de stat, sosi în *Frankfurt* l. Odera, unde Monarchul primi salutările celor de faţă, între cari şi ambasadorul austro-ungar din Berlin.

La 10 óre monarchul sosi în Berlin. Oraşul strălucea în cea mai mare podóbă. Mulţime uriaşă traversa stradele pe unde avea sĕ trécă monarchul. La gară se aflau postaţi 1000 de copii de şcólă. Aici se aflau împĕratul Wilhelm II, toţi principii aflători în Berlin, toţi generalii, secretarul de stat Bülow şi personalul ambasadei austro-ungare. La întâlnire cei doi împĕraţi s'au sărutat şi îmbrăţişat, apoi în trăsură au plecat spre pórta frumos împodobită a Brandenburgului. Aici l'au bineventat primariul Kirschner, şi fica acestuia în numele damelor înalte berlineze. La castelul împĕrătesc, monarchul a fost primit de împĕrătésa Augusta căreia i-a sărutat mâna.

Tóte foile germane publică articuli călduroşi la adresa celor doi împĕraţi.

*

In cele următóre redăm toastele rostite la prânzul festiv de Vineri séra, ţinut în palatul din Potsdam.

Toastul Impĕratului Wilhelm:

„Ar fi greu sĕ aflu cuvinte, prin cari sĕ exprim Majestăţii Vóstre mulţumita mea şi a poporului meu pentru noua visită graţiósa a Majestăţii Vóstre. Dar chiar de aş găsí şi îmbina cuvintele cele mai frumóse nici atunci n'aş fi în stare sĕ redau acele simţeminte, cari azi ne umplu inima. Trebue sĕ amuţéscă cuvintele, unde se simte pulsaţiunea întregului popor. Acéstă pulsaţiune şi palpitare a inimei azi, póte ca nici odată încă, au palpitat pentru Majestatea Vóstră. Primirea adorătóre de azi din partea Berlinezilor la rêndul întâi grăeşte persónei înalte a Majestăţii Vóstre, Domnitorului mare şi înţelept. Dar poporul meu vede în Majestatea Vóstră şi pe amicul şi aliatul sincer al fericitului meu moş, tată şi al meu. Şi azi Majestatea Vóstră, aţi venit ca sĕ oferiţi generaţiunii a patra cea mai înapreciabilă iubire şi amiciţie, cel mai preţios giuvaer între tóte cadourile, ce fiul meu le-a primit azi.

Prin acéstă visită însĕ Majestatea Vóstră aţi invederat totodată lumii, soliditatea şi siguranţa alianţei pe care Majestatea Vóstră aţi încheiat-o odinióră cu fericitul meu moş şi cu domnitoriul frumósei ţeri a Sudului, cu Italia. In adevĕr, acéstă alianţă nu este numai o convenţie a cugetelor prinţiare, ci ea, prin mai departea ei existenţă, prinde rĕdăcini şi în convingerea popórelor, şi dacă odată împreună vor bate inimile popórelor nimic nu le mai póte desface de către olaltă. De preste 20 de ani deja interese comune, sentimente comune, o bucurie şi durere împreună trăite leagă pe popórele ţerilor nóstre, şi deşi odinióră ele au fost rĕu înţelese şi îngrămădite cu batjocură şi critică, aceste trei popóre totuşi au isbutit până azi sĕ menţină pacea şi sĕ devină o pepinieră a păcii universale.

Astfel dară poporul meu şi azi se pléçă înaintea celui mai înţelept şi mai în vêrstă membru al alianţei. Dorinţele acelea cu cari încungiurăm pe Majestatea Vóstră, înalta casă domnitóre şi pe poporul Majestăţii Vóstre, astăzi sĕ măresc încă cu un lucru.

Nu exagerez, aşa cred, dacă o spun, că până unde palpită azi o inimă de tată în ţerile germane, — cu adâncă emoţiune mulţumeşte Majestăţii Vóstre pentru că daţi binecuvêntare tinerului fiu pe calea vieţii lui viitóre.

Tuturor acelor simţĕminte, cari umplu inima mea, a poporului meu, şi a patriei mele, dăm expresie atunci când exclamăm: Hura, hura, hura Majestatea Sa împĕratul şi regele Francisc Iosif“ !.

Toastul Monarchului nostru:

„Emoţionat în internul meu de cuvintele cordiale ale Majestăţii Vóstre mulţumesc din tótă inima mea pentru frumósa primire, de care mai făcut părtaş şi primeşte, Majestate, mulţumirea mea cea mai căldurósă pentru primirea sĕrbătoréscă ce mi-a făcut frumósa capitală a Majestăţii Vóstre.

Sunt fericit, că azi am ocasiunea a Vĕ putea strînge mâna în cercul familiei Majestăţii Vóstre ceea-ce era o dorinţă a mea de mult nutrită. — *Amiciţia neclintită, care ne uneşte, este o bunătate preţiósă şi pentru imperiile şi pentru popórele nóstre.*

Prin conlucrarea aliatului şi amicului nostru sincer, a Majestăţii Sale regelui Italiei, am putut păzi pentru Europa forturile păcii. In jurul păzirii acestei opere binecuvêntate, pe care am fost fericit s'o statoresc împreună cu gloriosul D-Vóstre moş, — Majestatea Vóstră, ca păzitorul energic al acestei moşteniri preţióse deopotrivă pentru fie care parte, — V'aţi câştigat merite neperitoare.

Cu încredere plină de bucurie în continuitatea amiciţiei nóstre ridic păharul pentru Majestatea Vóstră, pentru Majestatea Sa împĕrătésa şi pentru membrii familiei regale. Să trăiţi!“

M. S. Monarchul nostru a plecat dela Berlin Duminecă séra spre Viena.

Revistă externă

Revoluţie de ţerani în Bulgaria.

Guvernul Bulgariei punênd *dijme în natură* pentru salvarea situaţiei financiare strimtorate, ţeranii mai multor comune din vecinătatea *Rusciucului* au protestat şi au cerut abrogarea legei.

Trei companii de infanterie au fost ordinate pentru împrăştiarea resvrătiţilor adunaţi în Rusciuc, dar soldaţii n'au voit se tragă când căpitanul a comandat: foc. Intre ţerani şi armată s'a încins un măcel, în care a fost grav rănit căpitanul şi vr'o 10 soldaţi şi au fost răniţi o mulţime din ambele părţi. Guvernul a proclamat *starea de asediu* preste întreg districtul Rusciucului.

NOUTĂŢI

Sinodul eparchial din Arad a ales în şedinţa de Sâmbătă cu 30 voturi — 20 bile albe—de vicar episcopesc la *Oradea mare* pe părintele protosincel Vasilie *Mangra.*

*

Censură de advocat. Cu plăcere anunţăm că dl Nicolae *Mănoiu* fost cand. de advocat în *Braşov*, Sâmbătă a făcut la tabla regéscă din Mureş-Oşorheiu censura de advocat cu succes strălucit. 'I dorim succes şi în viaţa practică.

*

Parastas pentru George Bariţ s'a sĕvêrşit Duminecă în biserica parochială gr.-cat. oficiind părintele protopop Ioan V. Russu, asistat de capelanul Nicolau Togan. După serviciul divin a urmat procesiunea la mormênt, unde s'au cetit rugăciunile prescrise.

*

Iubileul patriarchului Brancovici. In ziua S-tului George şi-a serbat patriarchul sêrb din Carloviţ George *Brancovici* pelângă onomastică, aniversarea a 10-a a alegerei de patriarch şi a 70-a a naşterei sale. S'au aranjat cu prilegiul acesta frumóse festivităţi din partea credincioşilor sei, făcêndu-i-se şi un conduct imposant de torţe.

*

Redacţiunea ziarului „Patria“ spune că deocamdată sistéză apariţia foii, ca o urmare a pactului încheiat între clubul român dietal şi br. Bourguignon. Bărbaţii grupaţi în jurul acestui ziar, împreună cu deputaţii Dr. I. de *Flondor* şi Dr. G. *Popoviciu* vor păstra până la ulterióra desvoltare a lucrurilor o atitudine espectantă.

*

Intregirea salarielor preoţeşti. La consistoriul din *Arad* a sosit suma de 160.000 coróne, ca întregire de salarii pentru preoţi. Banii vor fi distribuiţi indată-ce se vor îndeplini unele forme în presentarea actelor.

*

Procese pentru afacerea Iancu. Procuratura din Cluj a ordonat cercetare contra stud. univ. în Cluj Ioan *Scurtu* şi G. *Novacovici* pentru nişte articoli publicaţi din incidentul insultei aduse de sub-procurorul Lázár Miklós memoriei lui Avram Iancu, când cu procesul din Alba-Iulia; mai departe contra editorului „Tribunei“ Iosif *Marschall* pentru publicarea acelor articoli.

*

Fidanţare. Dominica *Cordescu* şi Ioan *Haleriu* logodiţi. Bucureşti, 16 Aprilie 1900.

*

O procesiune religiósă. „Apărarea naţională“ spune că la 30 Aprilie se va face o procesiune religiósă pentru a se mulţumi lui Dzeu în vederea recoltei care promite a fi excelentă anul acesta.

Acéstă procesiune se va face după rugăciunea mai multor credincioşi din Bucureşti adresată verbal I. P. S. Sale Metropolitului Primat. Programul acestei solemne serbări, de o importanţă religiósă cum nu s'a mai pomenit în timpul nostru, se va publica în curênd.

*

La Transvaal. Aureliu *Costean*, în vêrstă de 17 ani, elev în cl. IV la liceul din Ploeşti a scris tatălui seu preot în Vălenii de munte, o epistolă, prin care spune că pléçă la Transvaal. Părintele disperat de témă, că fiul seu ascunde vr'un plan de sinucidere, a anunţat casul autorităţilor, pentru a fi căutat în tóte părţile.

*

Cursuri economice pentru învĕţători. Ministrul de agricultură va deschide pentru învĕţătorii chemaţi a conduce şcólele de repetiţie economice cursuri de câte patru septămâni, ţinênde la diferite şcóle economice. Intre altele se va ţinea dela 2—29 August a. c. un astfel de curs şi la *Geógiu* (Algyógy), unde vor fi primiţi 20 de învĕţători; acestia vor căpĕta un pauşal de 100 cor. din care au sĕ acopere cheltuelile de călĕtorie, întreţinerea ş. a. Acei învĕţători, cari n'au participat încă la astfel de cursuri, se pot însinua pentru primire prin inspectoratul şcolar

*

Prietinia germano-maghiară. La banchetul dat cu ocasia călătoriei de probă a expresului Berlin-Budapesta-Constantinopol, de direcţiunea c. f. ungare, ministrul de comerciu, Hegedüs, după ce a toastat pentru M. S. Monarchul nostru, a ţinut următórea vorbire:

„Sunt fericit că pot ura bună sosire celor ce au venit aici din Berlin şi că pot să le exprim mulţumirile mele cordiale pentru că au contribuit la spriginirea înfiinţărei acestui tren expres, a cărui importanţă nu se póte îndestul aprecia. In acest mod aţi lucrat în spiritul monarchului D-v. care 'şi-a exprimat în repeţite rînduri simpatia lui pentru Ungaria, deşteptînd prin aceasta un entusiasm colosal. Sunt trei ani de când vrăjita apariţiune a Impăratului Wilhelm aici, în mijlocul nostru, a înviorat tóte inimele prin puterea personalităţii sale.

„Vĕ rog d-nii mei ca sentimentele de adâncă stimă pe care am onoarea să le exprim în numele naţiunei maghiare, sĕ le transmiteţi Suveranului d-v., asigurîndu'l în acelaşi timp că tonurile date de împăratul Wilheim, pe timpul şederei lui în Budapesta, au găsit un puternic ecou şi s'au gravat adînc în inimile tuturor Ungurilor.

„Trăiască împăratul Wilhelm“.

Intréga asistenţă a isbucnit în strigătul: Trăiască. După aceea a toastat preşedintele c. f. ungare, d. de Ludwig, pentru representanţii prezenţi ai guvernului prusian, în numele cărora a răspuns consilierul Möllhausen, încheind cu un „trăiască“ pentru ministrul de comerciu.

Tot din incidentul acesta primarul capitalei ungare a salutat pe primarul Berlinului prin o telegramă, la care i s'a respuns în termini călduroşi.

*

Avansările în armata comună şi honvezime. Cu ziua de 1 Maiu au fost înaintaţi în armata comună următorii Români.

In statul de geniu: La rangul de colonel Stefan *Manghea.*

In infanterie: La rangul de colonel Teodor *Fodor*, loc.-col. în reg. 44. La rangul de major Ioan Lilescu, căpitan în reg. 5, strămutat la reg. 49, Iosif Stoianu dela reg. 63 transferat la reg. 43, Mihail Seracin transferat dela reg. 49 la reg. 4, Alexandru Petri în reg. bosn. 2. La rangul de căpitan clasa I., Traian Băcilă în reg. 43, Alexandru Velicea în reg. 3, George Domăşneanu în reg. 51. La rangul de căpitani cl. II.; locotenenţii: Vincenţiu Beran în reg. 86, Corneliu Coscariu în reg. 55, Victor Goglia în reg. 97, George Noga în reg. 80, Nestor Burel, în reg. 17, Demetriu Herbay la vênători bat. 28, Vasiliu Călbază în reg. 2., Petru Babeu în reg. 43. La rangul de locotenent, sublocotenenţii: Simeon Iancu în reg. 47, Mihail Nicula în reg. 24, Camilo Balc în reg. 1, Alexandru Braila în reg. 69, Iosif Pernea în reg. 89, Iosif Babuşca în reg. 75, Victor Buibaş în reg. 85, Ioan Bărceanu în reg. 79.

La medici: Dr. *Ioan Pop* medic de ştab din Sibiiu, medic de ştab superior cl. II. şi strămutat în calitate de medic şef de garnisoană la Braşov, — Dr. Iacob Făgărăşanu, medic de reg. cl. I. în reg. 37, Dr. George David în reg. de dragon şi Dr. Emil Pop medic de reg. cl. II.

Dintre funcţionarii militari: Ioan Craiovanu, accesist de registratură în ministerul de rĕsboiu, şi Savu Munteanu la comanda de corp VII.

La artilerie: locotenent Anton Petan, căpitan cl. II. în reg. 2.

La honvezime: căpitani de clasa I. Teodor Papp în reg. 2 de infanterie şi Alexandru Douşan în reg. călăraşilor. Căp. de cl. II., Nic. Popoviciu în reg. de inf. 24, Cornel Nagy în reg. de inf. 27, Ladislau Magda în reg. de inf. 27 şi Rogoz în reg. 5 de călăraşi.

La gendarmerie: subloc. Ioan Rusu, aspirant de oficer.

Din **Tipografia și librăria archidiecesană, Sibiiu**, se pot procura:

Pribeag

de

Ioan Iosif Sceopul.

Prețul broș. 1 cor. 50 fil.

De pe la noi,

nuvelete de

D. V. Păcățianu

1889—1891.

Prețul broșat 2 corónе

Din tainele vieții,

novele și schițe

de

Margareta Moldovan.

Broș. à 2 cor.

Din vremuri apuse,

de

Judita Secula născută **Truța.**

Broș. à 1 cor.

Indispensabilă pentru fie-care știutor de carte este cartea întitulată:

Datorințele și drepturile

purtătorului de dare,

ce se póte procura dela

Librăria archidiecesană,

Prețul 1 C. 20 fil. + porto 10 fil.

Cuprinde tot feliul de îndrumări, cum să purcedem la cumpărări și vênzări de proprietăți, realități, ca să nu plătim dare decât numai câtă se cuvine, cum să ne scăpăm de darea care nu cade în sarcina nóstră, ce drepturi sunt împreunate cu plătirea dării, etc.

In **Tipografia și Librăria archidiecesană** au apărut

Treptele formale
ale
învățământului

de

Dr. Petru Șpan.

Prețul 1 C. 60 fil

Se pot procura din

Librăria tipografiei archidiecesane
Sibiiu.

Următórele cărți se pot procura dela

Librăria archidiecesană Sibiiu:

I. C. Panțu:

Corespondența comercială .	Cor.	3·20
Procent, Promil, Interese și teoria conturilor curente .	„	0·80
Un capitol din contabilitatea duplă	„	1·—
Al doilea capitol din contabilitatea duplă	„	2·—

I. Socaciu:

Dreptul cambial	„	4·—

— porto postal pentru fiecare 10 fil. —

Din **Tipografia și librăria archidiecesană, Sibiiu**, se póte procura:

Din vremuri apuse,

de

Iudita Secula n. *Truța.*

Broș. à 50 cr.

Farmacia lui F. I. R. Hotter la sf. Iosif, Wien, XII/2 Schönbrunnerstrasse 182.

Absorbinalul lui Hotter.

1/1 Flacon fl. 6. —, 1/2 Flacon fl. 3.50. delătură tóte umflăturile și depunerile de grăsimi fără să vateme părului. Intărește nervii atacați și slăbiți, delătură și distruge tóte nodurile în muschi, și servește și ca scut în contra aprinderilor; cu deosebire e probat la umflăturile produse din causa fearelor, apoi în contra ariciturei umflărei copitei, genunchilor umflați, mai departe în contra umflăturilor (noduri) de vine, în contra umflăturei picioarelor la glesne și la încheietura degetelor cu un cuvênt în contra tuturor umflăturilor ori unde s'ar ivi.

Praful nutritor alui Hotter,

pentru cari și vite cornute

1 Pachet cu 80 cr.

Un adaus escelent la nutremânt, pentru a ținea vitele sănătoase și cu putere este de a se folosi la tóte suferințele de rărunchi de ficat și de nervi.

Preparate pentru veterinari, cele mai bune ale timpului mai nou, cari după atestate numerόse nu au fost ajunse de alte mijloace de natura aceasta.

Să se ceară numai preparate de ale lui Hotter și să nu se priméscă altele. Deposit în farmacii și Droguerii.

Deposit principal la farmacia lui F. I. R. Hotter la sf. Iosif în Viena XII Schönbrunnerstrasse Nr. 182.

Fluidul lui Hotter „Training“

1 Sticlă cu fl. 1.20

Conservează nervii și muschii până la bătrânețe înaintată totdeuna puternici și vioi, pune în stare pe animal să prestee cele mai mari strapații și fugi, să înțelege după frecare cu fluidul „Training“.

Să mai folosește cu succes uimitor la tóte urmările cari obvin din opintiri prea mari, ologie, reumatism, și înțepenire.

Praful de porci a lui Hotter.

Nr. I și II

1 kg. . . . fl. 1.20.

Cel mai bun mijloc pentru a produce pofta de mâncare și cu acésta prosperarea porcilor, fórte acomodat în contra orbalțului (brâncă); Nr. II este de a să întrebuința la urdinare.

Mijloc în contra Colicei alui Hotter.

1 Sticlă fl. 1.50.

Contra la tot feliul de colică și contra oprirei udului la cai precum și contra umflăturilor la vite cornute. [54] 3—104

Alifia lui Hotter pentru delăturarea crescăturilor de oase.

1/1 Cutie cu fl. 2. 1/2 Cutie cu fl. 1.20. delătură crescăturile de oase și depunerile osoase chiar și după 4—6 săptămâni. (boală învechită).

In *Tipografia și librăria archidiecesană, Sibiiu,* au apărut și se află de vêndare:

Geografia

pentru școle civile și superióre de fete

(originalul aprobat sub Nr. 1240/1898)

și

Istoria universală

pentru școle civile și superióre de fete

(originalul aprobat sub Nr. 64561/1896)

după

Alexandru Márki.

In românesce de

I. Popovici.

Prețul Geografiei leg.	**fl. 1.30**
„ **Istoriei universale leg.** . .	„ **1.—**

Obligațiuni

jumătate românești și jumătate unguresți, apoi

cuitanțe și contracuite

unguresți și românești, se pot procura dela

Librăria Tipografiei Archidiecesane, Sibiiu, cu prețurile: 1 obligație 5 fil., chitanțele și contrachitanțele cu 1 cor. per sută bucăți. La cerere se trimite gratis și franco din fiecare câte o bucată de probă.

In *Tipografia archidiecesană* a apărut:

ACAFTISTUL

Preasântei

Născătóre de Dumnedeu

și

alte rugăciuni

urmate de Sinaxariu pentru tot anul si Păschălie.

Un volum de 368 pagini 8°.

Prețul simplu legat . . .	fl.	—.85
jumătate pânză . .	„	1.05
în piele roșie . . .	„	1.25
Ediția fină în piele négră .	„	2.—
piele chagrin	„	2.60
în mătase .	„	3.85

Se află de vêndare la

Librăria Tipografiei archidiecesane,
Sibiiu.

Au apărut:

Juvenilia

Proză și versuri

de

Sextil Pușcariu

à 1 C. 60 fil.

Iulian Devale

Epigrame

Prețul 1 cor.

Se pot procura dela *Librăria Archidiecesană, Sibiiu.*

In *Tipografia și librăria archidiecesană, Sibiiu,* a eșit de sub tipar și se află de vêndare:

Drepturile, datorințele
și
responsabilitatea membrilor de direcțiune,

de

Alfred Kormos

traducere de

Constantin Popp, funcționar la „Albina“.

Prețul broș., inclusive porto postal, fl. 1.60

„Dotațiunea Clerului“.

(Avis preoțimei nóstre.)

Este sciut, că **articlul de lege XIV. din 1898** *despre întregirea venitelor parochiale,* intră în valóre cu 1 Ianuariu n. 1899. Corporațiunea nóstră supremă bisericéscă, măritul congres național-bisericesc, s'a pronunțat deja pentru acceptarea sumelor de intregire, dacă înaltul guvern al țerei le va pune la disposiția consistoriilor eparchiale spre împărțire fără condițiuni umiltóre pentru biserică și clerul ei. Astfel — fiind timpul înaintat — Consistoriile eparchiale, întrucât nu au făcut deja, vor trebui să facă pașii de lipsă pentru adunarea datelor privitóre la venitele sigure ale singuraticelor parochii, ca astfel să se pótă judeca pe base de date temeinice. Ca să se pótă purcede în chip corespundĕtor la umplerea datelor de lipsă și să se pótă înduce tóte fără eventuala păgubire a celor indreptățiți, este fără îndoială necesar, ca se cunóscă toți parochii,

legea însași,

în tóte amĕnuntele ei. In scopul acesta a tradus dl Dr. *Elie Cristea* acest articlu de lege, pe care îl recomandăm în atențiunea tuturor, pe cari îi privesce. Dar chiar și după regularea generală a chestiunei de intregire legea acésta va fi pentru toți oficialii bisericei de o permanentă necesitate, căci dilnic se va ivi trebuința de a o consulta. Traducerea a apărut în tipografia archidiecesană și se póte procura cu prețul de 20 cr. + 3 cr. pentru porto, atât dela traducĕtor, cât și dela librăria archidiecesană.

Multe disposițiuni din lege se esplică și lămuresc prin

Instrucțiunea

care de asemenea se află la librăria archidiecesană.

Iară pe lângă acestea aruncă o deosebită lumină asupra acestei chestiuni voluminósa broșură întitulată

„Dotațiunea Clerului“

de *Ilie Dinurseni.*

apărută asemenea în tipografia archidiecesană. Costă 1 corónă.

Din acéstă instructivă broșură se va putea clerul nostru lumina asupra punctelor mai grave din amintita lege și astfel în activitatea sa parochială va putea fi orientat și va putea sci, cum are să purcédă, ca să rĕmâe și pentru viitor acel factor independent în organismul bisericei și neamului nostru, dela care toți mai mult aștéptă desvoltarea și promovarea intereselor nóstre de progres continuu.

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.**

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 47 Sibiiu, Joi 27 Aprile v. (10 Maiu n.) 1900. *Anul XLVIII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **streinătate** pe an 24 C, 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază

INSERȚIUNILE
Pentru odată 14 fil., — de dóuĕ ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond — și timbru de 60 fil.
pentru fie-care publicare.

Casa națională.

Sunt fără îndoială multe trebuințele, a căror îngrijire cade în sarcina nóstră, a românilor din Ardeal și Ungaria.

Popor, ținut sute de ani de arêndul înadins la întunerec și robie, avem sĕ reparăm multe greșeli din trecut și sĕ astupăm multe lacune, ca sĕ putem sĕ ne achităm cu demnitate de detorințele ce avem.

Accentuăm deci și cu multă tărie, că ținem sĕ ne afirmăm pe tóte terenele vieții publice și că nici o jertfă n-are sĕ ne opréscă în avêntul și în dorul nostru cultural, mai ales când e vorbă de cinstea nóstră, de reputațiunea nóstră națională.

Intre aceste afirmări, pên la fapte vedem un contrast isbitor, și câte odată revoltător.

Ca în multe de tóte, acésta aparițiune stranie o vedem și la ridicarea Casei naționale, pentru care, comitetul central al asociațiunei a luat tóte mĕsurile ca sĕ se facă, esecutând cu precisiune un conclus al adunării generale ținută la Mediaș în 1897, și luânduși refugiu la un mijloc, prea usitat la alte popóre, de a arangia loterii în favorul întreprinderilor culturali și umanitari.

Sciam că ómeni de bine n'au sĕ pună pondul pe eventualul câștig — pentru că scopul nu a fost și nu este sĕ asigure în prima linie câștiguri pentru toți cari spriginesc întreprinderea, și sciam că pentru câștig material și din îndemn de câștig pot sĕ spriginéscă întreprinderea numai ómeni sèu cu mai puțină pricepere, séu póte că ómeni, cari nu înțeleg pe deplin rostul intreprinderi, și țin sémă numai de interesul lor propriu.

Ce sciam cu siguritate și pe ce ne basam mai mult a fost, că avem o clasă de ómeni inteligenți cari vor da tot sucursul lor întreprinderi, cari vor jertfi în scopul arătat și vor face ca în cercurile cele mai estinsĕ, în fiecare familiă română cu ceva stare, sĕ se străcure câte un los ori dóuă pentru ridicarea acelei case, unde avem sĕ așezăm tóte reminiscențele trecutului nostru sbuciumat, unde sĕ păstrăm portul nostru național genuin, casă pe al cărei prag trecând, sĕ găsim tot ce ridică mândria nóstră, tot ce ne póte inspira încredere în vitoriul nostru.

Nu ne era permis pe un moment sĕ ne și închipuim măcar, că s'ar fi aflând ómeni cu pretensii de cultură, ómeni în posiții sociale distinse, ómeni crescuți cu stipendii, ómeni, ridicați la starea actuală din miseriă, cari sĕ nu'și țină de o plăcută detorință, că pot pune și ei o mică petricică la ridicarea acestui altar național.

De ce sĕ nu o spunem, de ce sĕ ascundem trista realitate, că calculii noștri au fost în parte greșiți. Avem ómeni puși sus, fórte sus cari stau indiferenți față de intreprinderea comitetului, avem ómeni cu frumóse averi, cari nu au luat încă nici un singur los, avem ómeni, cari și implinesc cu gura numai detorințele naționale, dar când e vorba la fapte, când au sĕ pună mâna în busunar stau departe și sunt mulțumiți, că 'și pot mulțumi ale lor trebuințe egoistice, ómeni, cari fac asemenea bogatului din evangeliă, — gândinduse cum sĕ strice coșurile și mai mari sĕ le facă, ca sĕ între tóte visteriile adunate, — făr sĕ se gândéscă — nebunii — că va veni dreptul judecător sĕ céră sémă de faptele lor.

Nu odată am condamnat aceste porniri păcătóse și nu odată am infierat în colónele ziarului nostru acest indiferentism însoțit de cel mai cras egoism.

Popóre tari, popóre cu trecut și cu tot feliul de instituțiuni 'și pot permite lucsul sĕ mai și odihnéscă, sĕ stea și la o parte pe o vreme, noi însĕ nu putem un moment pausa, fără sĕ comitem pĕcatul sinuciderei proprii.

Cine va ținea sémă de noi, cine va sta cu noi de vorbă și ne va lua în socotință, dacă am lăsa sĕ trécă, câte o generație întrégă, fără sĕ putem zice „acesta e lucrul nostru, productul muncei nóstre, productul entusiasmului nostru“.

Sașii, o mână de ómeni, au ridicat Episcopului Teutsch monument — noi românii din o întrégă metropoliă, nu putem sĕ facem același lucru pentru acel ce ne a restaurat metropolia, și ne a asigurat drepturi înscrise în „magna charta“ numit statutul organic și ne a pus stăpâni pe sórtea nóstră, scoțêndu-ne de sub ierarchia sêrbilor și așezându-ne la un adăpost sigur, în o fortăréță tare cum e biserica ortodoxă română națională, învidiată azi de dușmani vĕzuți și nevĕzuți!

Ei bine, dacă odată am făcut un pas hotărît, dacă ne am angajat sĕ ducem la îndeplinire un lucru măreț — este óre cuminte, este óre frumos, ca unii dintre noi sĕ pună mâna la șolduri, alții sĕ se bucure în ascuns, dacă cumva întreprinderea nu ar avé tocmai resultatul închipuit și contemplat?

Stă bine unor fruntași sĕ se subtragă dela datorința națională ce o au față de întreprinderea din vorbă și sĕ restitue pachetul cu losurile făr sĕ-'l desfacă și sĕ rețină pentru sine o parte dacă nu tóte? —

E procederea acésta loială — și nu merită ea sĕ fie înfierată ca o procedere urîtă și condamnabilă, mai ales, când ea sĕ manifestéză la bărbați de înaltă posiție, cari țin sĕ fie socotiți între cei aleși, între cei de frunte? —

Pân la un loc înțelegem pe cei cari din început nu au simpatisat cu întreprinderea și cari ar fi dorit ca sĕ ne apucăm de alte lucruri, după a lor părere, mai intețitóre, că nu sĕ îmbulzesc cu dragostea lor sĕ asigure o reușită splendidă.

Dar, că ura și pisma sĕ-i stăpânéscă și acum când *Casa națională* tot are sĕ se zidéscă mai curênd ori mai târziu, și că din ură și pismă sĕ nu contribue cu nimica, ba sĕ facă și propagandă contra întreprinderei, acésta nu o înțelegem și ne cuprinde mirare, că se pot afla între români ómeni atât de mici de suflet și mari de patimi când una sĕ fim, una sĕ gândim, și umĕr la umĕr se întêmpinăm tóte greutățile ar fi cea mai frumósă problemă a nóstră ca sĕ ajungem la liman.

Sĕ vede că nu ni-e dat nóuă românilor sĕ putem toți împreună face lucruri mai mari.

Unii împedecă întreprinderea din ură și pismă, unii prin îndiferentism pĕcătos ear la alții entusiasmul sĕ vede a fost numai un foc de paie, care s'a stins deodată cu flacăra ce a erupt pentru un moment.

Și unii și alții și toți împreună, n'au sĕ fie socotiți decât de ceiace sunt, de ómeni, de cari ar fi bine sĕ numĕrăm cât mai puțini între noi. Așteptăm încă câteva zile și ne vom face séma cu toți, punênd la o parte ori-ce considerații. Lumea nóstră trebue sĕ scie și sĕ cunóscă pe cei ce pun umĕr la umĕr ca sĕ facă ceva — și pe cei ce ne pun bețe în róte, ca sĕ nu sĕ facă nimica bun și folositor.

Festivitățile din Berlin.

Cu prilegiul proclamării majorenității principelui moștenitor german, s'au aranjat frumóse serbări în capitala germană, cari au culminat în sĕrbările de Duminecă, când s'au și încheiat. Étă cele ce s'au întêmplat în cursul zilei de 6 Maiu:

Desvĕlirea statuei Sigismund. La 8 óre a. m. s'a desvĕlit în Sieges-allee statua fostului împĕrat german și rege ungar Sigismund, fiind present la actul acesta împĕratul Wilhelm, principele moștenitor, și mai mulți principi și dignitari. Monarchul nostru care era la biserică, n'a fost de față la desvĕlire, și încă, pe cum se susține, din motive politice. Cu ocasia desvĕlirei nu s'a ținut nici o vorbire.

Actul majorenității a decurs cu o pompă extraordinară în capela palatului, un edificiu de o frumseță romantică.

Majestatea Sa Monarchul *Francisc Iosif* întrà în capelă conducênd la braț pe împĕrătésa *Augusta*; împĕratul Wilhelm conducênd pe marea ducesă de Baden. După Maj. Sa Francisc Iosif și împĕrătésa, urmau micii principi imperiali, moștenitorul de tron italian etc.

După întrare *principele moștenitor german* ocupà loc dinaintea altarului între împăratul și împĕrătésa. La stânga sta monarchul nostru.

Corul intonà o cântare, după care preotul de curte *Dryander* ținú o vorbire luîndu-și de basă citatul din s-ta scriptură: „Sĕ te întăresci și sĕ fi om. Și sĕ păzesci moștenirea Domnului tĕu Dumnezeu, ca sĕ umbli pe căile lui, sĕ ai spor în tóte ce lucrezi și pretutindeni unde te întorci“.

El sfîrși vorbirea zicênd: „Gândesce-te la devisa marelui principe electoral: *Pro Deo et pro popolo.* Așa sĕ faci jurămênt pe vechiul stég prusian“.

După întonarea unei cântări religióse urmà *depunerea jurămêntului.*

Prim-ajutantul împĕrătesc recità jurĕmêntul stégului, pe care principele îl rosti și el cu voce înaltă. Impĕratul strînse apoi mâna principelui, îl sărutà de două ori pe față, iar principele sărutà mâna împĕratului.

La 7 óre séra s'a dat un prânz de gală în sala albă a palatului. Și cu ocasia acésta s'au schimbat toaste între Majestățile Lor împĕrații Wilhelm și Francisc Iosif.

Plecarea monarchului din Berlin a urmat în aceeași zi la 10 óre séra. La gară s'a presentat împĕratul Wilhelm, principele moștenitor și alte persóne princiare. Cei doi domnitori s'au despărțit fórte cordial. S'au îmbrățișat și s'au sărutat de trei-ori. Când trenul plecà, strigări de „hoch“ isbucnirà din piepturile celor de față.

De remarcat e, că clironomul nostru n'a însoțit pe monarchul la festivitățile din Berlin.

*

Pe la începutul lui Iuliu împăratul Germaniei va veni la Viena, ca sĕ reîntórcă Monarchului nostru visita.

Cuvêntarea

rostită de Prea Sfinția Sa părintele Episcop al Aradului **Iosif Goldiș,** *la deschiderea sesiunei ordinare a sinodului eparchial aradan din 1900.*

Christos a înviat!
Domnilor deputați!

Din voia Sinodului nostru eparchial și grația Maiestății Sale avênd eu prima dată ocasiunea de a conduce ca episcop acest venerat Sinod, în ale cărui mâni sunt puse destinele diecesei, sunt în deplină conștiință a responsabilității luate asupră-'mi din momentul, în care am îmbrăcat acéstă demnitate; în conștiința că am sacre datorințe față de marile interese ale clerului și poporului încredințat conducerei mele.

Ca sĕ pot corespunde justelor așteptări ale dvóstre, am esaminat trecutul, ca un fundament pe care împreună avem a edifica mai departe; și am sĕ constat, că resultatul, după cele zece perióde sinodale ce au espirat nu stă în proporție cu timpul de 31 de ani, nici cu sacrificiile aduse.

Intre greutățile, cu cari avui a mĕ lupta de loc la începutul activității mele, este *lipsa de puteri muncitóre* chiar în centru la consistorul arădan, încât sunt silit a repeți cuvintele *Inalt Préa Sfințitului meu antecesor*, pronunțate aici la începutul archipăstorirei Sale, înainte cu 24 de ani, zicênd: „Domnilor, nu am ómeni!“

Deci, și pentru acest interval scurt, ce era până la Sinodul, ce astăzi s'a întrunit, spre a putea arăta ceva resultat, m'am îngrijit de referenți ajutători, de fisci onorari, secretar și canceliști, precum acésta se va vedea din rapórtele Consistoriului arădan; aplicat-am pe aceia, la cari am întimpinat bunăvoință de a lucra în mod provisor, fără a îngreuia budgetul Consistorului.

Eu altcum și astăzi conduc diecesa cu aceleași Consistorii, cu cari a condus-o antecesorul meu; cu Consistorii, cari nu sub a mea conducere și presidiu au fost restaurate, și, din incidentul unor insinuațiuni, declar, că nu aș sta la înălțimea chemării, dacă aș căuta la principiile politice, ce póte avé unul și altul ca cive liber al statului; căci biserica este și trebue sĕ fie condusă de principiile nestrămutabile ale iubirei reciproce, a căror directivă ni-a desemnat-o Christos.

Sper, că dvóstre ca Sinod, la rêndul seu, veți alege persóne cât mai apte de a lucra, iar eu, pentru viitor mĕ voi îngriji de o sucreștință, dela a căreia activitate tot mai mult sĕ atêrne mersul dorit al lucrurilor; căci dacă centrul e defectuos și slab, defectuos și slab va fi organismul întreg al diecesei, fără de care eparchia ar fi o corabie cu căpitan, dar fără de trebuincioșii marinari. Constat adevĕrul cu privire la multele nóstre afaceri, că „*Secerișul e mult, dar lucrătorii sunt puțini*“. (Mat. IX, 37. Luca X, 2).

Dacă facem o reprivire peste trecutul sinodalității nóstre de 31 de ani, trebue sĕ constatăm şi aceea, că în cele materiale, prin despărţirea şi despăgubirea nóstră de către sêrbi, prin contribuirile anuale de suflet, prin centralisarea sesiunilor dela parochiile vacante, prin dotaţiunea din partea statului şi alte isvóre *de care e mult binemeritat Inalt Préa Sfinţitul meu antecesor* — în faţa lumii ne-am aranjat în mod destul de autoritativ; dar dacă vom căuta ceva mai riguros la progresul nostru intelectual şi moral, vom deveni în posiţia satirului lui Isop, când la figura cea frumósă dela modistă, vĕzênd ceafa gólă, a esclamat: *„Pulchra species, sed nullum cerebrum habet!“*

Trecênd dela gremiu, cu mulţumire sufletéscă caut la acei preoţi şi învĕţători ai noştri, cari stau la înălţimea chemării; dar mĕ supĕră totodată vĕzênd la fórte mulţi adênc înrĕdăcinate unele rele, ce reclamă o cură radicală.

Sinodul nostru eparchial din anul 1890 Nr. 112 a dispus: *„a se culege informaţiuni din fiecare comună despre suferinţele, slăbiciunile, datinile rele respective patimile, de cari sufere poporaţiunea peste tot şi în parte.“*

Atât din contemplaţiunea-'mi proprie, cât şi din date oficióse, de când am primit archipăstorirea acestei diecese, m'am convins despre mai multe rele, ce bântuesc tocmai pe nemijlociţii conducĕtori şi păstori sufleteşti ai poporului; aşa rele sunt, că unii preoţi nu umblă în reverenzi, nu ţin regulat sânta liturgie în Dumineci şi sĕrbători, sau liturgisesc superficial, ma nu ţin sĕrbătorile prescrise;

Inmormêntarea o concred învĕţătorului sau cantorului după datina calvinéscă;

Nu dau învĕţături poporului prin predici: de unde, ca urmare naturală se naşte superstiţiunea, necredinţa în Dumnezeu şi sporirea sectei anabaptiştilor (nazarenilor sau pocăiţilor);

Ca directori locali şi naturali nu se intereséză de şcólă, a căreia urmare este influinţa altor elemente şi graduata sporire a şcólelor strĕine;

Fără concediu părăsesc parochiile pe timp mai îndelungat;

Preoţii între sine şi cu învĕţătorii trăesc în cértă şi mulţi, cu ocolirea Consistoriilor, caută lecuire la forurile civile;

Cei inferiori faţă de superiori, cei tineri faţă de bătrâni nu sunt cu cuvenitul respect ş. a.

Deci precum multe datini rele ale şcolarilor dovedesc slăbiciunea învĕţătorului: aşa datinele rele în popor constată slăbiciunea preotului.

Impĕratul Iosif II, căruia mult îi zăcea la inimă păstorirea sufletelor în ţară, a zis că: „Preotul e pentru ţĕrani totul: învĕţător, părinte, mântuitor, ori — ruinător.“

Dacă lucrarea unei armate este armonică, este pentrucă conducĕtorii ei toţi sunt conştienţi de chemare; că esistă disciplină obligătóre pentru toţi de sus până jos; căci fără disciplină nu e ordine, unde nu e ordine, nu e înaintare, ordinea e temeiul moralului.

Lipsa de disciplină e causa tuturor relelor în ori ce conducere, cu atât mai ales în conducerea poporului unde pĕcatele lăsării şi ale facerii de o potrivă rod la tulpina arborelui vieţii nóstre bisericesci naţionale.

Accentuez deosebit decorul portului şi cele dóuă datorinţe principale de a învĕţa poporul şi de a administra sântele taine precum şi procederea solidară în conducere, pacea şi buna înţelegere între preoţi şi învĕţători.

Portul preoţesc la o parte însĕmnată a clerului din districtul ambelor Consistorii e înlocuit cu cel civil în aşa mĕsură, în cât unii preoţi sĕ încumĕtă chiar serviţul dumnezeesc a-'l face sau a se presenta şi pe la superioritaţi fără reverendă, deşi acésta e haina cuvenită şi prescrisă pentru tot preotul, căci zice Sinodul ecumenic VI în canonul 27: *„Precum ostaşii şi civilii au îndatorire a purta vestminte prescrise pentru diregătoria lor: aşa şi preoţii se obligă a purta haine obicinuite preoţesci, fie că petrec în cetate fie că călătoresc. Cei ce nu observă acésta, sĕ pedepsesc cu suspindere.“*

Reverenda îi face pe păstorii sufleteşti înaintea publicului reverenzi şi reverendisimi, căci Dumnezeu vede inima şi rĕrunchii, dar lumea judecă mai mult după esterior. Atât în funcţiuni, cât şi în societate toţi preoţii stau sub aceeaş lege în privinţa decorului.

Se zice în repórte ca scuză, că aşa numiţii anabaptişti s'au pocăiţi nu voesc a asculta predica, şi aşa nu se pot capacita şi abate dela calea cea rĕtăcită. Se zice şi aceea, tot ca scuză, că causa vieţuirilor nelegiuite în popor este necredinţa în Dumnezeu.

Din rapórtele despre starea învĕţămêntului m'am informat, că unii preoţi ca directori locali nu sĕ intereséză de şcólă, ma nici nu o cercetéză, necum sĕ catechiseze sau cel puţin sĕ controleze propunerea religiei.

Intre asemenea împrejurări nu e mirare, dacă credinţa în popor slăbeşte; dacă cu ea tot odată slăbeşte legătura şi reciprocitatea iubirii între popor şi părintele lui sufletesc, şi treptat se vîresc înfluinţe strĕine, ca şi anabaptismul, ce inspiră superiorităţii diecesane îngrijiri seriόse, şi reclamă aplicarea mĕsurilor celor mai energice pentru sanarea rĕului.

E lucru notoric, că o parte însĕmnată a preoţimei nóstre nu luminéză poporul prín predice, scuzându-se, că n'are cui predica, căci poporul nu cercetéză Biserica şi nu-i place a asculta predică, şi altele.

Aci trebue sĕ accentuez culpabilitatea scusei şi lipsa de consciinţa vocaţiunei preoţeşti, căci serviciul altarului numai îmbinat cu al amvonului este complet. Serviciul divin numai atunci póte fi în adevĕr edificător pentru sufletul şi inima poporului dacă e însoţit de învĕţătură.

Unde poporului nu-'i place predica, e semn că 'i lipseşte creşterea; lipseşte în present zelul bunei conduceri, focul inimei arzĕtóre pentru înaintarea poporului — acel foc, pe care în forma limbilor de foc l'au avut Apostolii prin Duchul sfânt şi succesiv îl are tot preotul. Focul din fire luminéză, încălzeşte şi curăţă; asemenea şi limba preotului, după chiemare trebue sĕ lumineze mintea, sĕ mişte inima şi sĕ îndrepte moravurile poporului, după îndrumarea apostolului, care zice: *„Iar' tu priveghează întru tóte, pătimeşte rĕul, fă lucrul evangelistului, slujba ta fă-o deplin.* (If. Tim. IV. 5.)

„Admoniţiile nóstre totuşi trebue sĕ aducă fructe — zice sf. Ioan Crisostom — *dar supunĕnd, că cei rătăciţi şi după acéstă învĕţătură vor continua traiul vieţii de mai nainte: noi pentru aceea totuşi nu trebue sĕ încetăm a le da învĕţătură. Fântâna dă apă şi dacă acésta nu o cară nimenea; isvórele isbucnesc şi dacă nu scóte nimeni apă din ele. Tocmai aşa trebue şi cuvêntătorul sĕ-'şi pună în lucrare tóte puterile chiar şi atunci, dacă nimeui nu le ia în socotinţă; şi dacă cel ce te aude, nu va primi sĕmânţa aruncată prin tine şi nu va da róda ascultării, atunci tu vei avea meritata rĕsplată naintea lui Dumnezeu, iar rĕsplata-'ţi va fi chiar aşa de abundantă, de şi nu te ascultă, ca şi cum ar fi dacă l'ai fi mişcat: tu 'ţi ai făcut datorinţa“* (I. omil. S. Lazar).

Buna conducere cu fapta şi cu cuvêntul sunt adevĕratele mijlociri, prin cari preotul póte aduce la cunoştinţa de Dumnezeu cu timpul şi pe cei mai îndărătnici şi scăpĕtaţi ómeni. Ochii, cari s'au dedat cu întunerecul, nu pot suferí lumina dintr'-odată; acéstă lege a naturei are loc în privinţa luminării minţii. Acest mod l'a întrebuinţat Ch. Mântuitorul nostru, Sfinţii Apostoli şi toţi dascălii bisericei. Cu aceste mijlóce s'a zidit biserica lui Christos, numai priin aceste se póte şi susţinea.

Avem, domnilor, şcoli confesionale moderne, arangiate după prescrisele legii, provĕzute după jurstările materiale ale poporului cu dotaţiunea cuvenită, avem reuniuni învĕţătoreşti, îndreptăţite de-a uşura mersul învăţĕmêntului poporal.

Dar' pe cât ne bucurăm de acestea, tot în aşa mĕsură ne întristéză nepăsarea de biserică şi religiune a acelor învĕţători ai nostri, cari în numĕr tot mai mare ne părăsesc şi trec la stat, şi biserica păgubită, care 'i-a născut şi crescut, în neputinţa sa are numai sĕ strige: *„Oleum et operam perdidi“.*

Este de dorit, ca sfera de activitate a reuniunilor sĕ fie sub auspiciile acestui sinod mai bine prescrise şi controlate; ele trebue sĕ reţină dela ori ce paş heterogen scopului lor cultural; sĕ nu se considere pe sine ca element social deosebit cu îndreptăţirea ca sĕ fie ca atare representate în sinóde şi congrese, căci statutul organic nu recunóşte de cât cler şi popor. La din contră, ar putea d. e. advocaţii şi industriaşii tot asemenea sĕ se afirme ca elemente de sine stătătóre în biserică.

In urmă, domnilor, avem în biserica nóstră încă un rĕu fórte ameninţător, o lipsă mai mare de cât tóte, lipsa bunei înţelegeri.

Şi fiind că despre acésta la deschiderea sinodului nostru eparchial din anul trecut, încă ca vicar episcopesc şi preşedinte al sinodului, 'mi-am spus vederile mele mai în detaiu: acum în urmă accentuez cu durere, că din incidentul multelor certe degenerate deja în denunţări josnice, ce duc la ruină, 'mi-a zis un bărbat de stat, că *nu am fi maturi pentru constituţiunea nóstră bisericéscă atât de liberală! Şi ca un memento zic şi eu, Domnilor deputaţi,* că un arbore cu mult succes póte contrasta catastrofelor venite din afară, ba pe cât e clătinat mai mult de vênturi, cu atâta mai adânc îşi plântă rădĕcinile în pămênt şi se întăreşte; când însĕ se ivesc carii, ce-l rod înlăuntru, atunci arborele slăbeşte şi prin o mică suflare a vêntului e trântit la pămênt şi piere.

După acestea, implorând ajutorul şi binecuvêntarea lui Dumnezeu asupra lucrărilor nóstre, declar sesiunea Sinodului nostru eparchial ordinar pentru anul 1900 de deschisă.

Declaraţiune.

Onorată Redacţiune!

Vĕ rog sĕ binevoi-Ţi a publica următórea declaraţiune:

Inaltpresfinţia Sa Păr. episcop Goldiş a zis în una din şedinţele ultime a sinodului arădan, că în urma păşirei sale afacerea rehabilitării profesorului Mangra ajunsese sĕ se resólve şi sĕ fie în espediţie; au întrevenit însă fii distinşi, persóne sus puse de ai bisericei nóstre şi au ridicat pedeci, intrigând în contra sea.

Deóre-ce după „Trib. poporului“ eu aşi fi învinuit cu aceasta, declar următórele:

Părintele episcop a fost rĕu informat şi nu stă, că causa lui Mangra ar fi fost resolvită şi ajunsă în espedit înainte de ţinerea sinodului, ba nu e resolvită nici până în zilele aceste. Binevoéscă Părintele Episcop a întreba deadreptul pre domnul ministru de culte însuşi, cum l'am întrebat şi eu, şi sĕ va convinge, că a fost în rătăcire; nu a putut dară împedeca nime nici espedarea resoluţiunii cu séu fără intrigă. Nu stă mai încolo că aş fi intrigat în contra Păr. Episcop; lupt de mult deja pre terenul vieţei publice, totdeuna cu vizir deschis, nu cred sĕ se afle cineva, care sĕ-'mi pótă dovedi că aş fi încercat pe calea intrigilor a-'mi ajunge scopurile, nici nu am fost acusat cu intrige până la „Trib. Poporului“.

Stă însĕ că nu am fost pe lângă înaintarea părintelui protosincel Mangra de vicariu la Oradea-mare cu preterarea părintelui archimandrit Hamsea, pe care îl ţin de mai vrednic pentru acel post şi cel dintâiu după rang şi ancienitate; de aceea am şi stăruit pe cale dréptă până la ultimul moment, pentru îmbinarea întăririi părintelui protosincel Mangra la alt post cu aceea a părintelui archimandrit Hamsea la postul de vicariu. Acésta însĕ nu e pĕcat de mórte decât în ochii ómenilor celui dintâiu.

Cu tótă stima fiind

Budapesta în 8/v. 1900.

Dr. *Iosif Gall*

Revistă internă

Situaţia în Austria.

Marţi s'a deschis reichsrathul austriac, dar nici decum sub auspicii favorabile.

Cehii, fideli pretensiunilor lor, ca limba oficiósă în administraţia internă a Boemiei sĕ fie limba cehă, vor obstrua contra ori-căroi guvern, care ar voi sĕ conducă pe alte base afacerile Austriei.

Adevĕrat, că ministeriul Körber a elaborat un proiect de lege în chestia regulărei limbilor, dar acest proiect nu va puté fi trecut prin parlament, îndată-ce ar fi favorabil pentru Cehi, căci l'ar împedeca Nemţii; deci Cehii pretind cu tótă tăria aducerea la valóre a ordinaţiunilor de limbi până la o eventuală regulare prin lege a acestei chestiuni.

Se vorbeşte că de o activitate rodnică a parlamentului austriac nici vorbă nu póte fi şi că situaţia cabinetului Körber e fórte dubiósă, deórece nici cu compromise, nici cu maioritate nu mai póte urnì din loc maşineria parlamentară.

Raportul general al consistoriului archid. ca senat bisericesc.

Nr. 3221 Bis. 1900.

Venerabil Sinod archidiecesan!

Consistoriul archidiecesan ca senat bisericesc are onóre a asterne despre activitatea sa din anul 1899 următoriul raport.

I. Acest senat a ţinut în decursul anului preste tot 46 şedinţe, dintre cari 40 ordinare ér 6 estraordinare. Numerul esibitelor în acest senat a fost de 2879 resolvite cu finea anului afară de unele remase pendente, cari şi-au aflat resolvirea în est an.

II. Despre starea clerului, comunele bisericesci şi mişcarea popolaţiunei în archidiecesa nóstră transilvană se alătură aici sub *A)* un conspect general.

1. Contorm acestui conspect clerul archidiecesan în frunte cu archiepiscopul se presentă astfeliu:

a) în centru:

Vicariu archiepiscopesc archimandrit	1
Asesori consistoriali protopresbiteri	5
Director seminarial protopresbiter	1
Profesori seminariali protopresbiteri	1
„ „ presbiteri	1
Espeditor consistorial prebiter	1
Diaconi	5
la olaltă	14

b) în afară:

Protopresbiteri totodată şi parochi	29
„ emeritaţi în pensiune	2
„ onorari parochi	4
„ „ în pensiune	1
„ „ militari	2
„ „ prof. seminarial	1

Administratori protopresbiterali	5
Parochi	794
Administratori parochiali	24
Presbiteri în alte funcţiuni	11
Capelani	51
Presbiteri pensionaţi	6
Presbiteri resignaţi	9
Presbiteri amovaţi	1
Presbiteri militari	1
Diaconi	6
preste tot	961

2. In decursul anului au rĕposat 16 presbiteri parochi. In asĕmânare cu anul precedent 1898 cu 4 mai puţini. Chirotoniri s'au sĕvêrşit 24.

3. Numĕrul familiilor la finea anului 1899 au fost 163,376.

4. Numĕrul sufletelor se presentă astfeliu: de gen bărbătesc 373,376, de gen femeesc 367,516, preste tot 741,275. In comparaţiune cu anul 1898, resultă o crescere de 4870, ceeace se face evident în conspectul general la rubrica „crescere şi descrescere“.

5. Din numerul total al popolaţiunei sciu cetí şi scrie, bărbaţi şi femei cu totul 215,728. Calculat în percente resultă că din întréga popolaţiune a archidiecesei nóstre transilvane 30·4% sciu cetí şi scrie, ceeace faţă cu anul trecut de 27·5% constată un progres îmbucurător.

In decursul anului s'au încheiat preste tot 5379 căsătorii; dintre aceste 5276 s'au sĕvêrşit şi cu binecuvêntarea bisericei ér 103 numai la oficiul politic.

Faţă de împrejurarea regretabilă, care arată un numĕr considerabil de căsătorii fără binecuvêntarea bisericéscă, consistoriul archidiecesan a luat causa la un studiu serios şi va cerceta ca se cunóscă adevĕratele motive şi despre cele aflate va raporta la sesiunea proximă sinodală.

Căsătorii micste au fost 369.

7. Convieţuiri ilegale, cari în anul anterior erau în descrescere, în anul 1899 s'au sporit în mod însemnat, astfeliu, că faţă cu numĕrul celor din anul 1898 de 4153 cu finea anului espirat se constată 4358 de convieţuiri ilegale, cu 205 mai multe decât în anul 1898.

Aceste convieţuiri ilegale în numĕr mai însĕmnat şi anume preste o sută se presentă în protopresbiteratele: Abrud, Agnita, Câmpeni, Cluş, Deş, Deva, Dobra, Giógiu, Haţeg, Ilia, Reghin, Sebeş, Sibiiu, Sighişóra, Treiscaune, Unguraş şi Zarand.

8. Nascerile se constată în următórele:

a) legitimi:		
	de gen bărbătesc	12,254
	de gen femeesc	11,595
	la olaltă	23,849
b) ilegitimi:		
	de gen bărbătesc	1075
	de gen femeesc	988
	preste tot	25,912

Deci faţă cu anul 1898 de 24,406 casuri de nascere resultă o crescere de 1506.

9. Casurile de mórte întêmplate în decursul anului preste tot din numerul de 18,589 (bărbaţi 9191, femei 9398), deci cu 1191 casuri mai puţine decât în auul 1898.

10. Privitoriu la casurile de treceri religionari, preste tot dau de numĕrul 454, din cari 199 sunt treceri dela alte biserici la a nóstră, ér dela acésta la alte biserici 252.

11. Despre parochiile vacante se alătură aici sub *B*) un conspect, conform cărui cu finea anului 1899 au fost 123 parochii vacante. — Consistoriul archidiecesan nici în anul acesta n'a lipsit a lua mĕsurile necesari pentru întregirea acestor parochii, după cum se póte vedé din cercularul alăturat sub ·/. însĕ şi astădată cu puţin succes, din causă că pentru dotaţiunea insuficientă şi nesigurarea subsistinţei preoţilor cursurile clericale au fost de ajuns împopulate; însĕ fiindcă prin punerea în lucrare a articolului de lege XIV din anul 1898 privitoriu la completarea dotaţiunei parochiale, acésta se amelioréză în mod însemnat şi se asigură subsistinţa parochului, pe viitoriu e speranţă a se dedica mai mulţi tineri carierei preoţesci şi parochiile vacante se vor puté întregí şi provedea cu parochi.

Despre parochiile întregite în mod estraordinar se alătură aici sub *C*) un conspect.

III. În decursul anului s'au sânţit 4 biserici, şi anume: în parochia Braşov-cetate, tractul Braşovului, a cărei sânţire o a sĕvêrşit archiepiscopul; sânţirea bisericilor în comunele bisericesci Cisnădiă, tractul Sibiiului, Potingani, tractul Zarandului şi Berches, tractul Cetăţii de pétră, s'a îndeplinit prin delegaţi de archiepiscopul.

IV. *a*) La seminariul archidiecesan, secţiunea teologică au funcţionat 4 profesori.

b) Cu începutul anului scolar 1897/98 s'au înscris 78 elevi, şi adecă:

în cursul	III	20
„ „	II	32
„ „	I	26
	cu totul	78

In asĕmênare cu anul trecut scolar cu 5 mai mulţi.

După pregătirea lor în scólele medii au fost:

cu esamen de maturitate	14
„ 8 clase gimnasiale	2
„ 7 clase gimnasiale	1
„ 6 clase gimnasiale	41
„ 6 clase reale	4
„ 6 clase civile	2
„ 4 clase gimnasiale şi cursul ped.	13
„ 4 clase civile şi cursul pedagogic	1

Pentru parochiile, cari pe calea ordinară nu s'au putut întregi, însĕ întregirea lor a fost imperios reclamată de interesul bisericei s'au primit la cursul clerical extraordinariu 10.

Programa seminariului se alătură sub *D*).

Examenelor de cualificaţiune ţinute la terminele din 25 Februariu şi 25 August preste tot s'au supus 15 clerici, dintre cari au obţinut calculul fórte bine 1, bine 8, suficient 6.

V. Ajutóre s'au împărţit între marginile bugetului votat, şi adecă:

a) din fondul bisericilor la 29 comune bisericesci în scopul edificărei şi reparărei de biserici;

b) din fondul Rudolfin la 9 preoţi.

VI. Cât pentru sinódele parochiale, aceste, conform rapórtelor întrate dela oficiile protopresbiterali, afară de cel al Branului, care n'a raportat, s'au ţinut. Se observă însĕ că din neglijenţa preoţilor nu s-au ţinut sinod în dóuĕ comune bisericeşti; în una din causă, că administratorul parochial a reposat, în una, că parochul e bolnav; în una, că n'au participat membrii la sinod; din 44 comune n'au întrat rapórte dela respectivele oficii parochiale în acest obiect, în un protopresbiterat s'au ţinut sinódele numai în unele comune bisericeşti.

In privinţa acésta sub Nr. 1747 Bis. s'a îndatorat oficiul protopresbiteral concernent a provoca pe respectivii preoţi din comunele, unde nu s'au ţinut sinódele parochiale, sĕ se justifice şi sĕ arete causa neţinerii sinódelor parochiale.

VII. *Procese matrimoniali şi disciplinari.*

1. Procese matrimoniali s'au pertractat 17 şi s'au terminat cu divorţiul total; 4 din motivul adulteriului: 8 din al părăsirei cu necredinţă; 1 din al silei la căsătoriă, ér celelalte 4 din motivul urei nedumerite.

2. Procese disciplinari s'au finalisat 11; cu suspensiune 1, cu amendă 1, cu dojană 2, cu absolvare 2, şi cu sistare 4.

Casurile de suspensiune preventivă şi în cale administrativă nu sunt luate în ordinea celor dictate prin sentinţă.

Venerabilul sinod sĕ binevoiască a lua la cunoştinţă acest raport al consistoriului archidiecesan ca senat bisericesc despre activitatea sa în decursul anului 1899.

Sibiiu, din şedinţa senatului bisericesc, ţinută la 4 Aprilie 1900.

Consistoriul archidiecesan.

Ioan Metianu, m. p.
archiepiscop.

Revistă externă

Rĕsboiul anglo-bur

Sunt semne suficiente că rĕsboiul dintre Anglia şi Republicele sud-africane se apropie de sfêrşit. Nici rezistenţa Burilor contra trupelor engleze nu mai este aşa de puternică cum a fost la începutul ostilităţilor, nici faza actuală a rĕsboiului nu mai permite îndoială asupra faptului, că Englezii vor înainta repede. De altă parte vin ştiri particulare anunţênd că unul sau altul din bărbaţii de Stat ai Angliei prezic sfêrşitul apropiat al rĕsboiului. Şi nici nu póte fi alt-fel, căci Burii au ajuns la marginea puterei de rezistenţă.

Trimiterea unei misiuni speciale în Europa şi America era deja un semn sigur că Transvaalul şi Oranjele 'şi-au recunoscut inferioritatea în acest duel sângeros.

Tótă lumea se arată simpatică pentru micile popóră care 'şi-au apărat patria cu eroism, dar nime nu vrea sĕ se amestece în favorul lor. Şi după ce au vĕzut că în Europa nu pot obţine nici un sprijin faptic, comisarii speciali ai Transvaalului şi Oranjelui au pornit spre Statele-Unite, sperând sĕ găséscă ceea-ce 'li-s'a refuzat categoric în Europa.

Nici în America însĕ nu sunt aşteptaţi cu braţele deschise, de şi populaţiunea Statelor Unite 'şi-a manifestat puternic simpatiile pentru cauza Burilor. Sunt relaţiuni de ordine politică care împiedecă guvernul federal de a se pune rĕu cu Englitera, aşa că numai într'un singur caz misiunea sud-africană ar putea avea un succes parţial: atunci când însĕşi Englitera ar vedea cu ochi buni o intervenţie a guvernului din Washington spre a ajunge la o soluţiune mai grabnică a conflictului.

In ori-ce caz însĕ, rĕsboiul acesta nu mai póte dura multă vreme. De când mareşalul Roberts conduce operaţiunile militare, trupele engleze au mers din succes în succes.

Volksraadul întrunit în *Pretoria* primeşte triste ştiri, că adecă trupele lor sunt în retragere în tóte părţile afară de Natal. Mafeking a fost eliberat şi comandantul bur Lemmer cu 3000 de ómeni a fost prins din partea Englezilor.

*

Fómetea în Indii.

In Indiile engleze domneşte cea mai mare mizerie.

Raportul oficial asupra fómetei spune că în provinciile centrale 250,000 copii primesc hrana dela ospătăriile populare, şi 5 milióne 474.000 persóne trăiesc din ajutorul public.

Impĕratul german *Wilhelm* a adresat vice-regelui Indiei o telegramă pentru a'i exprima profunda sa compătimire pentru teribila miserie care domneşte în Indii.

O colectă de o jumĕtate milion de mărci, spune împĕratul Wilhelm în telegrama sa, a fost făcută la Berlin; o pun la disposiţiunea d-vóstră. Vadă Indiile în acest act o caldă simpatie a Imperiului german pentru Indii.

Vice-regele Indiei a rĕspuns zicênd că cuvintele Impĕratului Wilhelm vor evoca în tótă India o profundă gratitudine pentru atitudinea simpatică a Impĕratului şi bunavoinţă a Berlinului.

Indiile vor vedea în menţiunea pe care Impĕratul o face în depeşa sa forţa tot-d'auna crescândă a legăturilor de rudenie cu familia regală a Angliei, proba că poporul german urmăreşte cu prietinie opera guvernului englez în Indii.

NOUTĂŢI

Distincţiune. Maiestatea Sa Monarchul a numit pe Impĕratul german *Wilhelm* de *Feld-mareşal* al armatei austro-ungare. Dela mórtea archiducelui Albrecht, întêmplată la 1895, armata austro-ung. n'a mai avut feldmareşal şi împĕratul Wilhelm este al 14-lea în seria celor-ce au îmbrăcat acéstă demnitate, în decursul domniei Maiestăţii Sale Monarchului.

*

D-na Ana Dr. Moga din Sibiiu a contribuit la fundaţiunea fericitului *Petru Bădilă* fost protopresbiter şi paroch în Sibiiu cu suma da 200 coróne. D-zĕu sĕ-i resplătéscă însutit nobila faptă.

*

Faptă creştinéscă. Părintele Ioan *Popovici* din *Sadu*, ne comunică următórele:

Eva Savu *Dreghici*, parochiană a bisericei nóstre din loc, încredinţată despre destinul omului din acéstă lume trecĕtóre şi despre cel de dincolo de mormânt, — s'a aflat indemnată a contribui la fondul înfiinţat pentru edificarea unei *nóuĕ biserici* in locul celei esistente, carea nu mai corespunde referinţelor presente, cu suma de douĕ sute coróne, cari le-a şi solvit şi cari bani s'au depus lângă celălalt capital spre fructificare pănă la timpul seu.

Fie ca această nobilă faptă sĕ afle cât mai mulţi imitatori.

*

Logodnă princiară. Duminecă s'a sĕrbat la Corfu logodna marelui-duce rusesc George *Mihailovici* cu prinţesa *Maria* a Greciei. Făgăduiala de căsătorie 'şi-au dat-o viitorii soţi încă din 1896. Căsătoria se va îndeplini la St. Petersburg, în cursul verei.

*

Conferinţa interparlamentară. Programa lucrărilor acestei conferenţe, care se va ţiné la *Paris* la 31 Iulie a. c. în sala şedinţelor Senatului din palatul Luxemburg, e următórea: 1) Raportul asupra resoluţiunei cu Nr. 6 dela conferenţa din Cristiania. 2) Organisarea „Uniunei Presei“ pentru pace ş arbitragiu internaţional, după propunerea grupului maghiar. 3. Pacigenat (drepturile păcei în timp de rĕsboiu), după proiectul d-lui Cav. Descamps, senator. 4. Numirea membrilor noilor consilii interparlamentare. 5. Hotărîrea locului de reuniune a conferenţei a XI-a.

*

Linia ferată R. Vîlcea-Turnu-Roşu, nu se va inaugura la 1 Iunie după cum era hotărît, de óre-ce nu va fi gata până atunci.

După cum se spune acéstă linie se va inaugura la 10 August viitor.

*

Manual aprobat. Ministrul de culte şi instrucţiune publică prin rescriptul dto 26 Martie 1900 nr. pres. 1070 a aprobat manualul *„Geografia pentru scólele poporale*, întocmită pe basa planului ministerial de învĕţământ, partea primă pentru clasele III. şi IV. de Vasile Goldiş, prof. gimnas.“ In legătură cu acésta anunţăm pe domnii învĕţători, că tocmai acum a eşit de sub tipar şi partea a dóua din acéstă geografiei Ambele părţi se pot procura dela *librăria Ciurcu,* Braşov, precum şi dela tóte librăriile din patrie.

*

Devastarea unei redacţii. In urma unei poezii publicată de ziarul Progreso din Valenţa, 70 de ofiţeri s'au dus la redacţie pentru a cere o reparaţiune autorului. Negăsind pe autor, ofiţerii au pricinuit stricăciuni în tipografie. Căpitanul general a fost însărcinat cu facerea unei anchete.

*

Falsificatori de bani. In zilele trecute s'a dat de urma unei bande de falsificatori de bani la *Turda* şi *Cluj*. Investigările decurg, şi au avut de resultat deţinerea a 6 acusaţi din Turda şi 3 din Cluj, a căror ascultare se face acum în Cluj. Precum se spune, împricinaţii au aruncat o mulţime de instrumente, într'un canal din Someş, în a cărui albie autorităţile cercetéză pentru aflarea obiectelor, de cari s'au servit acusaţii în meseria lor pĕcătósă.

*

Despărţire „jalnică“. Peste 60 de evrei din Bĕrlad, emigrând în strĕinătate au tipărit un manifest, în care spun, că cu adêncă durere părăsesc teritorul ţerii româneşti, iubită şi respectată de ei, pentrucă acolo s'au născut şi au crescut. Astăzi însĕ ar fi ajuns peritori de fóme, deci urmând instinctului de conservare plécă aiurea în alte ţĕri, unde speră a-şi putea câştiga pânea zilnică. Se spune, că la pornirea lor din Bîrlad tótă populaţia evreiască i-a însoţit vărsînd lacrămi, ear un român le-a dat o sută de lei şi le-a urat drum.

*

Editorul Enciclopediei române librarul W. Krafft publică următórele: Fiind terminat fasc. XX. al „Enciclopediei române“, cu care se încheie volumul II. al acestei publicaţiuni, îmi iau voia a vĕ înştiinţa despre aceasta cu observarea, că am procurat şi pentru legarea acestui volum. scórţele trebuinciόse, cari se vor espedia franco, împreună cu fasc. XX., tuturor abonaţilor cari îmi vor trimitè până la *15 Maiu a. c.* preţul lor de 1 fl. — pentru fie-care volum.

Considerând că tiragiul Enciclopediei este limitat, şi astfel nu voiu putea întregí colecţiunile defectuóse cu fascicole singuratice, cred că este în interesul abonaţilor sĕ îngrijéscă de acum de legarea volumelor, ca sĕ nu se peardă facscicolele.

Onóre aceluia, cui se cuvine!

Domnului **Franz Wilhelm, farmacist, Neunkirchen lângă Viena** i-se scrie cu datul 11 August 1897 din **Altona**:

Sum deja de 70 de ani şi am suferit de 10 ani de reumathism precum şi de hemoroide şi nu puteam afla nici un remediu. Numai **tea D-V. Wilhelm pentru curăţitul sângelui antiarthritică antirheumatică** m'a curat în 3 sĕptĕmâni total de durerile mele. Vĕ esprim D-Vóstră şi contesei, despre a cărei scrisóre am cetit în jurnale, cea mai sinceră mulţumită.

Cu tótă stima [6] 5 -7

Christ. Ackermann, rentier,
Altona lângă **Hamburg, Reichenstrasse 6.**

De vênḑare în tóte farmaciile.

Deposit principal: la farmacistul ***I. G. Molnar***, Sibiu.

In **Tipografia şi librăria archidiecesană Sibiu**, se află de vênḑare:

Cuvêntări bisericesci

de
Dr. Theol. George Popoviciu
protopresbiter ort. român în Lugoş
broş. à 3 cor., sau lei 3.50.

Religiune şi sciinţă,

disertaţiune
de acelaşi autor
broş. 50 fil.;

şi

Cuvêntări bisericesci

de
Massillon, episcop de Clermont şi membru al acad. franc.
traduse prin
Ioan Genţ
paroch gr. cath. în Haieu,
Tom. I broş. 5 cor. sau lei 6.50

Din **Tipografia şi librăria archidiecesană, Sibiu**, se pot procura:

Pribeag

de
Ioan Iosif Sceopul.
Preţul broş. 1 cor. 50 fil.

De pe la noi,

nuvelete de
D. V. Păcăţianu
1889—1891.
Preţul broşat 2 coróne

Din tainele vieţii,

novele şi schiţe
de
Margareta Moldovan.
Broş. à 2 cor.

Din vremuri apuse,

de
Judita Secula născută **Truţa.**
Broş. à 1 cor.

Din **Tipografia şi librăria archidiecesană, Sibiu**, se póte procura:

Din vremuri apuse,

de
Iudita Secula n. *Truţa.*
Broş. à 50 cr.

In **Tipografia** şi **librăria archidiecesană, Sibiiu,** se află următórele scrieri ale poetului nostru **G. Coşbuc:**

Fire de tort, broş	fl. 1.—
Balade şi idile „	fl. 1.50
Sacontala, broş.	„ 2.50
Aeneis ediţ. II. broş	„ 1.25
Rĕsboiul nostru pentru neatêrnare, broş.	„ —.50

Indispensabilă pentru fie-care ştiutor de carte este cartea întitulată:

Datorinţele şi drepturile purtătorului de dare,

ce se póte procura dela
Librăria archidiecesană,
Preţul 1 C. 20 fil. + porto 10 fil.

Cuprinde tot feliul de îndrumări, cum sĕ purcedem la cumpĕrări şi vênzări de proprietăţi, realităţi, ca sĕ nu plătim dare decât numai câtă se cuvine, cum sĕ ne scăpăm de darea care nu cade în sarcina nóstră, ce drepturi sunt împreunate cu plătirea dării, etc.

In **Tipografia şi Librăria archidiecesană** au apărut

Treptele formale ale învĕţămêntului

de
Dr. Petru Şpan.
Preţul 1 C. 60 fil
Se pot procura din
Librăria tipografiei archidiecesane
Sibiiu.

Următórele cărţi se pot procura dela

Librăria archidiecesană Sibiiu:

I. C. Panţu:

Corespondenţa comercială	Cor.	3·20
Procent, Promil, Interese şi teoria conturilor curente	„	0·80
Un capitol din contabilitatea duplă	„	1·—
Al doilea capitol din contabilitatea duplă	„	2·—

I. Socaciu:

Dreptul cambial	„	4·—

— porto postal pentru fiecare 10 fil. —

In ***Tipografia şi librăria archidiecesană, Sibiiu,*** au apărut şi se află de vênḑare:

Geografia

pentru şcóle civile şi superióre de fete
(originalul aprobat sub Nr. 1240/1898)

şi

Istoria universală

pentru şcóle civile şi superióre de fete
(originalul aprobat sub Nr. 64561/1896)
după
Alexandru Márki.

In românesce de
I. Popovici.

Preţul Geografiei leg.	**fl. 1.30**
„ Istoriei universale leg.	**„ 1.—**

Op premiat de Academia Română.

Seminţe din Agrul lui Christos.

Cuvêntări bisericesci

de
Zacharia Boiu,
asesor consistorial, protopresbiter etc.

Cu binecuvêntare archieréscă.

Tom. I.: **cuvêntări la tóte Duminecile de preste an.**
„ II.: „ „ „ **prasnicele şi sĕrbătorile, precum şi la casuale bisericesci.**
„ III.: **cuvêntări la îmmormêntări, parastase etc.,**

Preţul fiecărui tom 3 coróne şi porto postal.

Se află de vênḑare la **autorul** şi la
Tipografia şi librăria Archidiecesană
Sibiiu.

Conspectul cărţilor bisericesci

ce se pot procura din

Tipografia şi librăria archidiecesană, Sibiiu.

Acaftistul prea sf. născĕtóre de D-ḑeu şi alte rugăciuni, ediţ. 1898, simplu legat fl. —.85 cr., frumos legat fl. 1.05, în piele roşie fl. 1.25, ediţia de lux fl. 2.— şi fl. 2.60, peluche	fl.	3.85
Apostol legat	„	5.75
Anthorismos sau „desluşire comparativă asupra broşurei Dorinţele dreptcredinciosului cler din Bucovina", în limba română sau germână dela fl. —.50 la	„	—.25
Biblia ilustrată, testam. vechiu şi nou, cu cirile nel. fl. 10, leg.	„	15.—
Biografia fericitei Macrina (cu cirile) broş.	„	—.20
Carte de rugăciuni, pentru tinerime, legată	„	—.15
Chiriacodromion, (cu cirile), nel. dela fl. 10.—, la fl. 6.— leg.	„	8.—
Compendiu de dreptul canonic de A. bar. de Şaguna în limba română sau germână, broşat dela fl. 3.— la	„	1.50
Dumneḑeescile liturgii leg.	„	4.50
Elementele dreptului canonic al bisericei dreptcred. rĕsăritene de A. bar. de Şaguna	„	1.—
Enchiridion, adecă carte manuală de canóne cu comentar de A. bar. de Şaguna, dela fl. 4.— la	„	2.—
Evangelia, (cu cirile), nelegată dela fl. 8.—, la fl. 6.— legată fl. 10.—, fin legată	„	16.—
Genesa Evangeliilor de S. Popescu broş.	„	—.80
Hirotonier, pentru sf. de preoţi broş.	„	2.—
Icóna celor 3 Ierarchi, pe hârtie	„	—.30
Icóna Evangeliştilor, pe hârtie	„	—.50
Istoria bisericei ort. rĕsăr. univers. dela întemeierea ei până în ḑilele nóstre, 2 tomuri de A. bar. de Şaguna, în limba română broşată, dela fl. 3.— la	„	1.50
în limba germână dela fl. 1.— la	„	—.50
Istoria bisericéscă polit. naţ. de N. Tincu-Velea (cu cirile) broş. dela fl. 1.— la	„	—.40
Liturgia sf. Ioan pe note dela fl. 2.50 la	„	1.—
Manual de studiul pastoral compus de A. bar. de Şaguna broş.	„	1.50
„ „ **teologie morală creştinéscă** compus de A. bar. de Şaguna (cu cirile) broş.	„	1.50
Mineile pe 12 luni în 12 volume (se vênd şi separat) leg.	„	86.—
Molitvelnicul bogat, (cu cirile) nelegat fl. 4.30, leg. fl. 5, fin leg.	„	5.50
cu litere latine (evhologiu) legat	„	6.50
Octoichul cel mare, cu catavasierul, nelegat dela fl. 17.— la fl. 10.—, leg.	„	13.—
Octoichul cel mic, sau cele 8 glasuri (cu cirile) neleg. 60 cr., legat 80 cr., fin legat	„	1.20
Octoichul cel mic, sau cele 8 glasuri cu litere latine leg.	„	—.75
Orologion, (ciaslov), cu cirile, neleg, 60 cr., leg. 70 cr., fin leg.	„	1.20
Penticostariu, (cu cirile) neleg. dela fl. 8.—, la fl. 6.— legat	„	8.—
Pneyma in Nicaeno Constantinopolitanum, studiu estetico-dogmatic de S. Popescu broş.	„	1.50
Psaltirea bogată, neleg. fl. 2.75, leg.	„	4.50
„ **prorocului David,** (cu cirile)	„	1.—
Rênduélă la sfinţirea bisericilor, (cu cirile), nel. fl. 2.— leg.	„	2.50
Scrierea Sf. Ioan gură de aur (cu cirile) broş.	„	—.50
Scrisori apologetice de apĕrare din 1867 broş.	„	—.50
Têlcul Evangeliilor (cu cirile) broş.	„	1.—
Teologia pastorală veche, (cu cirile) broş. dela fl. 1.— la	„	—.50
Testamentul nou, (cu cirile) broş. dela fl. 1.— la	„	—.50
Triodul cu Strajnicul, (cu cirile) nel. dela fl. 20.— la fl. 12.— leg.	„	17.—

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.**

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 48 Sibiiu, Sâmbătă 29 Aprile v. (12 Maiu n.) 1900. Anul XLVIII.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru streinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază

INSERȚIUNILE
Pentru odată 14 fil., — de dóuĕ ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond — și timbru de 60 fil. pentru fie-care publicare.

După sinod.

Dumінecă în 23 Aprilie a. c. s'a ținut ședința a X și cea din urmă a sinodului archidiecesan ordinariu din sesiunea anului 1900, și deputații sinodului s'au dus fie-care la ale sale.

Ne simțim mai tari când ne vedem întruniți în sinódele nóstre eparchiale, când ne vedem conduși numai de binele bisericei, când ródele Duhului inspiréză, când ele încălzesc, când ele dominéză, când ele determină lucrările nóstre în supremele nóstre corporațiuni naționale bisericesci.

Bucuria acésta ca și în sesiunile trecute o am avut noi archidiecesanii și în sesiunea acésta.

Consultările nóstre sinodale în întreg decursul sinodului au fost umbrite de duchul înțelepciunei, de duchul înțelegerei de duchul temerei de Dumnezeu.

Cu asemene iubire părintéscă au fost la noi îmbrățișați toți deputații sinodali deopotrivă, cu aceiași iubire, și venerațiune ne-am apropiat cu toți de bunul nostru părinte, de archiepiscopul nostru.

Ródele duchului au umbrit deci lucrările sinodului nostru și în sesiunea acésta, dragostea, bucuria, pacea, îndelungă-răbdarea, și unde acestea predominéză în lucrările ómenilor, acolo este binecuvântarea lui Dumnezeu.

Din 60 de deputați 54, deci aprópe toți au luat parte la lucrările nóstre sinodali.

Am vĕzut aici la conlucrare pentru binele, pentru înflorirea, pentru prosperarea bisericei pe venerabilii bĕtrêni, cari aprópe jumătate de véc, alții preste jumătate de veac necontenit, cu minte luminată, cu inimă caldă au lucrat pentru ridicarea bisericei, i-am vĕzut zicem și acum în fruntea deputaților sinodali, lucrând cu puteri tinere, stimați de noi cei tineri și cei mai puțin tineri, stimați, considerați și luați de model în activitatea nóstră pentru desvoltarea și consolidarea instituțiunilor nóstre bisericesci, cari scumpă moștenire ne-au rĕmas nóuĕ, și scumpă moștenire voim sĕ le dăm următorilor nostri.

Alăturea cu bĕtrênii, fala sinodului nostru am vĕzut generațiunea mai tênĕră, lucrând cu foc juvenil pentru a-și face detorința față cu biserica, înse sfaturile bĕtrênilor nici odată ne socotindu-le.

Preste tóte lucrările a mai planat apoi spiritul luminat al archiepiscopului nostru, și numai astfeliu s'a putut ajunge la acel bun resultat, care e recunoscut de toți, și căruia s'a dat elocuentă espresiune în cuvintele, cu cari deputatul Ioan Cav. de Pușcariu, nestorul deputaților nostri sinodali, s'a adresat archiepiscopului nostru la încheierea sesiunei sinodale.

Lucrări importante s'au sĕvêrșit de către sinodul nostru archidiecesan din sesiunea anului acestuia.

Arondarea protopresbiteratelor, rotunzirea protopresbiteratelor cu considerarea mijlócelor de comunicațiune de azi și cu considerare mai ales la interese mai înalte bisericesci, o asemenea arondare era de mult dorită de toți cei ce urmăresc cu atențiune desvoltarea normală a lucrurilor în biserica nóstră.

S'a presentat o lucrare bine cugetată, cu temeiu studiată, a fost limpede predată, s'a desbătut obiectiv și cu deosebit interes, s'au avut în vedere numai și numai interesele bisericei, nu s'a mai accentuat că cutare protopresbiterat pierde și cutare câștigă, nu a mai fost vorba de recompensațiuni, ci numai interesele bunei administrațiuni s'au avut în vedere.

Incât imperfecțiunea minței omenesci permite ca o lucrare sĕ fie bună, atunci bună lucrare s'a făcut cu acéstă nóuă arondare, și noi cu încredere în o desvoltare mai bună a lucrurilor în administrațiunea bisericéscă scriem aceste aprețieri.

S'a ameliorat sórtea protopresbiterilor nostri, încât li s'a sistemisat o dotațiune permanentă de 1000 coróne, care se acopere în partea cea mai preponderantă din mijlócele centrale ale archidiecesei.

Dacă mai considerăm și împregiurarea, că aprópe toți protopresbiterii noștri ca parochi au asigurată o dotațiune minimală în parochie de 1200 — respective 1600 coróne, trebue sĕ recunóscem, că suntem binișor pe calea progresului și am făcut cea ce am putut între împregiurările actuale, ca bărbaților puși în fruntea tracturilor protopresbiterale sĕ le asigurăm o viéță posibil tichnită, ca ei sĕ-și pótă împliní datorințele împreunate cu importantul lor oficiu.

Spre a continua firul ideilor atinse trebue se amintim un lucru, care a insuflat îngrijiri deputaților sinodului nostru archidiecesan, și acesta a fost insuficiența dotațiunei demnitarilor consistoriali, a profesorilor seminariali, și a celuilalt personal din centru.

Asesorii consistoriali stau și ađi tot la stadiul, care s'a creat în anul 1864, deși între referințele de traiu de atunci și cele de acuma sunt diferințe enorme. Tot așa stau și profesorii nostri seminariali.

Dacă comparăm pragmatica de serviciu a statului în punctul dotațiunei cu cea observată la noi, atunci aflăm rangiați pre asesorii consistoriali pe o linie cu conducĕtorii dela cărțile funduare, pre profesorii seminariali cu învĕțătorii dela scólele elementare superióre.

Dacă mai considerăm dispozițiunile din statutele fondului de pensiuni archidiecesan, în sensul cărora asesorii consistoriali după un serviciu de 40 — đi: patruđeci de ani — vin de a fi pensionați cu salariul fundamental, cu care au început, fără a se considera cuincuenalele sau alte eventuale adause personale; dacă considerăm că acele statute după un serviciu greu de ani 30 dispune, că profesorii seminariali pot fi pensionați cu salariul începătoriu și ei fără a li se computa cuincuenalele sau alte eventuale adause personale; trebue sĕ ajungem la conclusia, că acesti bărbați ai bisericei abia vin rangiați în classa X. provĕzută în pragmatica de serviciu pentru funcționarii statului.

Scim noi bine, că în sensul cântărei bisericesci cu care încheiem ferícirile, plata muncitorilor bisericei este în ceriu; scim bine, că biserica dă cât póte, și dă acolo unde trebue: totuși credem, că este al bisericei interes sĕ asigure esistența funcționarilor din centru, sĕ li asigure o esistență cinstită, ca sĕ atragă în centru puterile cele mai escelente, și acele sĕ se ocupe numai și numai cu cele ale oficiului.

Este acesta un interes al bisericei, trebue efectuit în timpul cel mai scurt, căci ori ce amĕnare produce numai amărăciune, amărăciune îndreptățită, care nu e în stare a inspira și a însufleți pre om la lucru.

O cestiune de mare importanță, biserica catedrală, a aflat fericită deslegare în sesiunea sinodului din anul acesta.

Unanime au fost vederile, ca biserica acésta, monument al simțului nostru de pietate, monument al vitalităței nóstre, monument al judecăței nóstre mature, sĕ se pună la locul cel mai potrivit, sĕ se clădéscă după planul cel mai bun, și sĕ fie susținută așa, ca ea sĕ fie fala nóstră, bucuria nóstră, și scăparea nóstră în timpuri de grele furtuni.

O maioritate covêrșitóre s'a grupat în jurul archiepiscopului, care în conglăsuire cu ferictții sei antecesori a fost pentru locul, unde se află actuala biserică parochială. Minoritatea din spiritul adevĕrat al constituționalismului cu drag s'a supus votului majorităței și la esecutarea lucrărei vom avé sĕ contăm în locul prim tocmai la puterile escelente ale acelor bine meritați bărbați ai bisericei, cari în punctul locului au fost de alte vederi.

Aceste și alte cestiuni de mare interes pentru desvoltarea și consolidarea instituțiunilor nóstre bisericești s'au desbătut, și s'au deslegat în bună armonie, planând asupra nóstră — după cântarea bisericéscă: „duchul înțelepciunei, duchul înțelegerei duchul temerei de Dumnezeu“.

Tóte elementele din biserica nóstră au fost întrunite la o lucrare comună, am fost întimpinați cu iubire, ne-am apropiat cu iubire de archiereul nostru, în armonie am lucrat, și lucrările nóstre au fost încoronate cu succes.

Se punem și noi coróna cu o cestiune, care s'a deslegat spre mulțumirea generală.

In sesiunea acésta s'a realisat dorința archidiecesei de a fi ridicat la rangul de archiereu archimandritul vicariu Dr. Ilarion Pușcariu.

Sperăm un nou avênt dela lucrările sinodali din sesiunea acésta.

Raportul general al senatului scolariu.

Nr. 3097 Scol.

Venerabil Sinod archidiecesan!

Consistoriul archidiecesan, ca senat scolariu, are onórea a da despre activitatea sa în decursul anului 1899 următoriul:

Raport general.

I. Date despre activitatea senatului scolariu.

Senatul scolariu a ținut în decursul anului 1899 ședințe 36, dintre cari 32 ordinare și 4 extraordinare.

Piese în resortul acestui senat au întrat 2683, dintre cari la 31 Decembre 1899, erau neresolvite 26, dar până acum și acestea s'au resolvit.

Starea învĕțămêntului.

II. Institute de învĕțămênt.

1. Scóle medii.

a) *Gimnasiul mare din Brașov.*

In decursul anului 1898/99, au funcționat la gimnasiul mare din Brașov 13 profesori, dintre cari 10 ordinari definitivi și 3 suplenți.

Scolari s'au inmatriculat 335, dintre cari ordinari 331, privatiști 4.

In decursul anului au părăsit institutul 12 și a murit 1. A rĕmas deci cu finea anului numĕrul elevilor 322.

Dintre acestia 289 au fost greco-orientali, 26 greco-catolici, 3 evang. lut. și 4 de legea mozaică.

După naționalitate români 319, slovaci 3.

Pentru facerea examenului de maturitate la terminul din Iuniu 1899 a fost trimis comisariu consistorial, ca și în anii trecuți, archimandritul-vicariu archiepiscopesc Dr. Ilarion Pușcariu, iar din partea guvernului a fost trimis directorul gimnasiului de stat din Lugoș, Nicolau Putnoky.

Admiși la examenul de maturitate au fost 22 de abiturienți, dintre cari din causă de morb s'au retras 2 dela examenul verbal.

Dintre cei 20 cari s'au supus examenului, 16 au fost declarați maturi și au fost provĕzuți cu testimoniu de maturitate, iar 4 au fost îndrumați la examen de emendare în terminul din Septembre.

La terminul din Septembre s'au supus examenului cei patru, cari în terminul din Iuniu au fost respinși câte din un studiu, și emendând calculul, li s'au extradat testimoniile de maturitate.

Asemenea s'au supus examenului și cei 2, cari dela verbal s'au retras în terminul din Iuniu.

Dintre acestia însĕ numai unul a suportat cu succes examenul, căruia i s'a estradat testimoniu de maturitate.

b) *Scóla reală din Brașov.*

La scóla reală inferióră au funcționat 6 profesori, dintre cari 5 ordinari definitivi și unul suplent.

Elevi s'au inmatriculat 113, toți ordinari.

In decursul anului au părăsit institutul 9 elevi, rĕmâind cu finea anului numĕrul lor 104, dintre cari greco-rientali 94, greco-catolici 6 și de legea mozaică 4.

După naționalitate au fost români 104.

Atât la gimnasiu, cât și la scóla reală au mai funcționat afară de profesori indicați alți 6 profesori parte ca profesori secundari, parte ca profesori ajutători.

Suma tuturor elevilor inmatriculați la aceste 2 institute au fost 448. La finea anului suma tuturor elevilor au fost 426.

Dintre acestia greco-orientali 383, greco-cat. 32, ev. lut. 3 și de legea mozaică 8.

Români 423, slovaci 3.

In comparare cu anul scolariu 1897/8 cu elevi 449, se arată o decrescere de 1 elev.

c) *Gimnasiul inferior din Brad.*

La acest gimnasiu au funcționat 6 profesori ordinari definitivi și 1 profesor secundar.

Elevi s'au inmatriculat 137, dintre cari ordinari 134, privatisti 3.

In decursul anului au părăsit institutul 4 elevi. A rĕmas deci la finea anului 133 elevi.

Dintre acestia greco-orientali 124, greco-catolici 7, rom.-catolici 2, de legea mozaică 3.

Români 128, maghiari 2, izraeliţi 3.

In comparaţiune cu anul scolariu 1897/8 cu scolari 123 se arată o crescere de 10.

2. *Scóla superióră comercială din Braşov.*

La scóla comercială din Braşov în decursul anului scolariu 1898/9 au funcţionat 10 profesori dintre cari 4 ordinari definitivi, 1 ordinariu provisoriu, 2 suplenţi, 1 catechet şi 2 comuni pentru scóla comercială, gimnasiu şi reală, anume, unul pentru cântări şi unul pentru gimnastică.

Numěrul elevilor inmatriculaţi a fost 88, dintre cari 3 au părăsit institutul.

A rěmas cu finea anului numěrul elevilor 83, dintre cari gr.-or. 70, gr.-cat. 12, israeliţi 1.

Români 82, israeliţi 1.

La esamenul de maturitate pentru terminul din Iuniu a fost trimis comisariu consistorial protopresbiterul onorariu Vasiliu Voina, preşedintele eforiei scolare din Braşov, ca representant al ministeriului de culte şi instrucţiune publică, directorul gimnasiului de stat din Lugoş, Nicolau Putnoky, din partea ministerului de comerciu a fost esmis inspectorele regesc de scóle în pensiune, Francisc Koos, consilieriu regiu.

Insinuaţi la esamenul de maturitate au fost 21 abiturienţi, dintre cari pe basa lucrărilor scripturistice 17 sunt admişi la esamen, ér 4 sunt respinşi pe un an dela esamen.

Din cei 17 candidaţi, 9 au făcut esamen cu succes, 4 au fost îndrumaţi la esamen de emendare în terminul din Septembre, 3 la esamen supletoriu tot în terminul din Septembre şi 1 la esamen nou după un an.

La terminul din Septembre 1899, s'au presentat 8 candidaţi, dintre cari 1 nu s'a supus esamenului. Din ceialalţi 7 candidaţi, 5 au făcut esamen cu succes şi au fost provězuţi cu testimoniu de maturitate, èr 2 respinşi fiind câte din un obiect, s'au îndrumat la esamen de emendare în terminul din Decembre.

In fine la terminul din Decembre 1899, au făcut cu succes esamen de emendare şi cei 2 candidaţi respinşi la terminul din Septembre, şi li s'a estradat în ordine testimoniu de maturitate.

In comparare cu anul scolariu 1897/8, cu elevi 87, se arată o decrescere de 4.

3. *Secţiunea pedagogică a seminariului archidiecesan.*

In secţiunea pedagogică a seminariului archidiecesan cu începutul anului scolariu 1898/9, s'au inmatriculat 108 elevi, dintre cari în decursul anului 1 elev a părăsit institutul, rěmâind la finea anului numěrul elevilor cu 107, şi anume în cursul prim 43, în cursul al doilea 30, în cursul al treilea 34.

Studiile s'au predat prin 3 profesori ordinari definitivi şi prin 2 instructori.

In comparaţiune cu anul scolariu 1897/8 cu elevi 104, se arată o crescere de 3.

4. Scóle poporale.

a) *Copii de scólă.*

In anul 1898/99 numěrul copiilor obligaţi a frecuenta scóla a fost:

Dela 6—12 ani:	Dela 12—15 ani:
copii 39,043	copii 15,960
copile 34,746	copile 14,837
Suma 73,789	Suma 30,797

Au cercetat scóla în semestrul I.

Dela 6—12 ani:	Dela 12—15 ani:
copii 29,005	copii 8,359
copile 21,843	copile 7,639
Suma 50,848	Suma 15,998

Au cercetat scóla în semestrul II.

Dela 6—12 ani:	Dela 12—15 ani:
copii 27,262	copii 7,495
copile 20.243	copile 7,009
Suma 47,505	Suma 14,504

Suma tuturor copiilor obligaţi a cerceta scóla a fost 104,586.

Suma tuturor copiilor, cari au frecuentat scóla în semestrul I a fost 66,846 séu 68%, suma tuturor copiilor cari au frecuentat scóla în semestrul II a fost 62,009 séu 64%.

b) *Adjustarea scólelor.*

Edificii proprii scolare sunt arětate în 691 comune bisericesci, inchiriate în 101, cu totul sunt edificii scolare în 792 comune bisericesci.

Dintre aceste sunt indicate ca corespunzětóre 599 şi necorespunzětóre 193.

Grădini de pomărit sunt arětate în 510 comune bisericesci, dintre cari 328 cultivate şi 182 necultivate.

In comparare cu anul trecut se arată o decrescere destul de considerabilă în specie la numěrul copiilor obligaţi a cerceta scóla, acésta după tótă probabilitatea provine însě din morburi mai dese epidemice ivite între copii în anii corespunzětori.

O îmbunătăţire favorabilă se póte observa la edificiile scolare unde numěrul scólelor indicate ca corespunzětóre a crescut, éră a celor necorespunzětóre a scăzut faţă cu anul trecut. Aceiaşi proporţie se póte constata şi la grădinile de pomărit ale comunelor bisericesci din archidiecesă. Deşi îmbunătăţirile nu sunt aşa mari, după cum s'ar putea aştepta, dar se sperăm, că cu timpul se vor regula şi astfel ne vom afla pe viitoriu în plăcuta posiţie de a arěta mai multe îmbunătăţiri favorabile.

c) *Averea scólelor.*

Nemişcătóre, edificii, păm.	fl. 1.140,413.92
Mişcătóre, bani, hârtii de val. etc.	„ 271,73090$^1/_2$
Suma	fl. 1,421,144.82$^1/_2$

In comparare cu anul trecut cu fl. 1,403, 252.50$^1/_2$ se arată o crescere de fl. 17,892.32$_1/^2$.

Venitul total al scólelor face suma de 210.384 fl. 66 cr., faţă de anul trecut cu 156,827 fl. 22 cr. se arată o crescere de fl. 53,557.88.

d) *Salariile învěţătoresci*

Salariile învěţătoresci în anul 1898/9 dau suma de fl. 260,987.75.

Salariile aceste provin:

1. Din mijlócele biseric. . .	fl.	56,317.80
2. Dela comuna politică . .	„	35,917.—
3. Dela popor prin contr. . .	„	145,953.90
4. Din victuale	„	15,307.85
5. Din cantorat	„	2,001.20
6. Dela archidiecesă	„	3,300.—
7. Cuincuenali	„	1,200.—
8. Remuneraţiuni de director.	„	990.—
Suma	fl.	260,987.75

(Va urma)

Revistă internă

Cestiunea dreptului de întrunire.

In şedinţa de Mercuri a congregaţiei comitat. *Caraş-Severinului* membrul Coriolan *Bredicean* a înaintat o propunere de cuprinsul, ca guvernul sě fie rugat prin o representaţiune, a *revoca ordinul de oprelişte* a dreptului de întrunire, emis la 1894 contra partidului naţional român.

Congregaţia însě a adoptat cu majoritate de voturi propunerea comitetului permanent de a se trece la ordinea zilei, sub cuvênt că legea cunóşte numai o naţiune politică unitară ungară.

*

Din camera austriacă.

In şedinţa primă din 8 Maiu n. ministrul Körber a depus trei proiecte de legi privitóre la regularea chestiunei limbilor. In sensul acelor proiecte în Boemia sunt a-se crea *trei* teritorii de limbă: unul *curat ceh*, altul *curat german* şi al treilea *mixt* germano-ceh. Teritoriul *mixt* îl compun 20% din poporaţiunea mixtă. In teritoriile cu o singură limbă procedura verbală se face în limba oficiósă, actele pot sě fiă însě şi în altă limbă. In casul acesta ele se resolvă în limba, în care sunt scrise. Limba de serviciu militară rěmâne cea germană şi în limba acésta sunt obligate autorităţile a coresponda cu autorităţile afară de Boemia.

Tribunalul superior provincial din Praga se împarte în dóuě secţiuni, cehă şi germană, cu câte doi vice-preşedinţi.

Un alt proiect de lege, presentat tot în şedinţa de alaltăeri, împarte regatul boem în *10 districte*, dintre cari 3 sunt curat germane, 2 mixte şi 5 curat cehice.

La cetirea petiţiilor întrate a luat cuvêntul deputatul *Pacak* şi a declarat, că Cehii nu se mulţumesc cu aceste proiecte şi propune votări nominale cu privire la tipărirea petiţiilor.

Pe galerie s'a produs un mare tumult, încât galeria a trebuit sě fie evacuată cu forţa.

Şedinţa a 2-a a decurs fără obstrucţiune, aşa că s'au putut alege membrii în deputaţiunea cuotei şi în delegaţiuni.

Sinodul eparchial din Arad.

In *şedinţa a II-a* la ordinea zilei a fost raportul secţiunilor pentru verificarea deputaţilor.

Nefiind dificultată alegerea nici unui deputat din cler, s'au declarat toţi de verificaţi.

Ear' alegerile deputaţilor din cercurile mireneşti: B.-Comloş, Lipova, Oradea-mare şi Tinca fiind protestate, şi cea din cercul Arad fiind dificultată din oficiu au fost avisate la comisiunea verificătóre.

Se stabileşte lista comisiunilor şi se constitue biuroul, alegêndu-se notar general R. Ciorogariu, notari din cler I. Giorgia şi G. Sêrbu, mireni Dr. Al. Marta, Dr. C. Ardelean şi Dr. G. Popa. Presidiul anunţă, că dl Vincenţiu *Babeş* şi-a depus mandatul din Vinga, ear dnii Dr. Iosif *Gall*, Eugeniu *Mocsonyi* şi Nicolau *Zigre* şi-au cerut concedii.

In *şedinţa a treia* a raportat comisiunea verificătóre; sinodul a declarat de verificaţi pe dnii George Roxin sen. şi George Roxin jun, Dr. Nestor Oprean, A. Petrovici, Dr. I. Suciu, A. Micu, ale căror alegeri au fost protestate.

In *şedinţa a patra* la ordinea zilei referada comisiei *organisătóre*. Raportor *Rotariu*.

Se decide, ca protocolul despre Sinodul electoral din a. tr. sě se tipăréscă. — Sinodul cu respect păstréză în plăcută amintire despărţirea de I. P. S. D. Archiepiscop şi Metropolit *Ioan Metianu.*

Sinodul îşi exprimă apoi neclătita alipire şi aduce omagiile cele mai respectuóse Majestăţii Sale Impěratului şi Regelui pentru sancţionarea legei despre întregirea dotaţiei preoţesci.

O viuă discuţiă a provocat *renunţarea dlui V. Babeş la mandat.* Dr. Oncu şi ceilalţi adicţi ai sei simuléză părere de rěu, că se retrage veteranul fruntaş din Sinodul aradan; dér se vede, că dl Babeş scârbit de modul, cum s'au purtat aceşti ómeni faţă de d-sa şi faţă de alţi fruntaşi în sesiunea trecută a Sinodului aradan se retrage de pe arena luptelor.

(Va urma)

Sinodul din Caransebeş.

Şedinţa II.

— 16 Aprilie la 5 óre d. a. —

La ordinea zilei referada secţiunilor verificătóre. Secţiunea I. verifică pe deputaţii mireni din cercul XI—XX, afară de cercul XIII, unde alegerea deput. Vincentiu *Babeş* este atacată prin protest. Secţiunea II propune verificarea deputaţilor preoţeşti, afară de alegerile deputaţilor S. *Olariu* şi George *Popoviciu*, care nu şi-au presentat credenţionalele şi sunt absenţi. Secţiunea III verifică pe deputaţii mireni din cercurile I — X, ear actele despre alegerile deputaţilor absenţi *George Ioanovici* şi *George Serb* se predau comisiunei verificătóre.

Se constată că dintre 56 deputaţi verificaţi 43 sunt presenţi.

Se constitue definitiv biroul, alegêndu-se notari, din cler Dr. Traian Bădescu şi D. Terfalógă, ear dintre mireni Ioan Marcu, Dr. Iuliu Tămăşel, Dr. Ioan Sêrbu şi Ioan Crăciunel; notar general: Dr. T. Bădescu.

Sinodul prin sculare dă expresiune condolenţei pentru trecerea din viaţă a referentului şcolar Ioan *Ionaş*.

Se aleg comisiunile, se presintă rapórtele consist., cererile de concediu pe întréga sesiune presentă a deputaţilor Mihail Popoviciu, Dr. Alexandru de Mocsonyi, Zeno de Mocsonyi, Dr. Aureliu Novac, Mihaiu Jurca, Alexandru Lupu, Mihaiu Blidariu, Trifon Miclea, cari cereri se şi acórdă, şi mai multe petiţii.

Şedinţa III.

— 17 Aprile, 10 $^1/_2$ óre a. m. —

Se antentică protocólele şedinţei I. şi a II.

Raţiociniul capitalului menit pentru uşurarea despărţirei ierarchice a comunelor mixte pe a. 1899 — se predă comisiunei speciale.

Cererea de concediu a deput. George Serb şi credenţionalele deputaţilor V. Babeş, S. Olariu şi G. Popoviciu, se predau comisiunei verificătóre.

Urméză referada comisiunei *bisericeşti*. Raportor Dr. George Popovici. Din raportul general al consist. diecesan ca senat bisericesc pe a. 1899 se vede că poporaţiunea în anul 1898 a fost 386.909 suflete, ear, în 1899 387.769, şi adecă bărbaţi 196.301, femei 191 468 deci au crescut cu 860 suflete; s'au botezat în 1899 12.080, de sexul bărbătesc 6179, femeiesc 5901; au rěposat 9520, şi adecă bărbaţi 4814, 4706 femei.

Numěrul botezaţilor a întrecut pe al rěposaţilor cu 2560; s'au cununat în anul 1898 2338 părechi, în anul 1899 2769 deci resultă crescěmênt de 431 părechi.

Pe teritoriul diecesan s'au aflat case locuite de credincioşii noştri în anul 1898 71.628, în anul 1899 72.169.

Comunităţi matre bis. 320, comun. filii 39, biserici 330, case de rugăciuni 9, capele în cimiterii 3, parochii 385.

FOIŢA

In zori.

A sórelui rază
Pe róuă vibréză,
Şi tremură 'n zori;
In aur sě 'nécă
Câmpia, ce îmbracă
Vestmêntu-i de flori.

Şi crăngile's pline
De-acorduri divine
De mii cântători,
Şi bolta senină
Balsam o îngână
Din marea de flori.

—

In amurg.

Pe câmp zina Flora din flóre în flóre
Plutesce, le-'nchide 'n săruturi uşóre
Cu gingaşe mâni,
Şi séra în murmur de tainici isvóre
Sě scaldă a lene şi 'n nópte dispare
In codrii bětrâni.

In aurul lumei înnótă eterul,
In razele stelelor tremură cerul
Senin, fără nori,
Zefirul în şópte, frunzişu-'l sărută
Ş'adórme-alintat în pădurea tăcută
De-a nopţii fiori.

—

Luna.

Când pe ceriuri prin seninul stelelor tremurătóre
Luna lunecă uşóră cu-al ei farmec de regină,
Argintiul brâu de raze prins cu vii mărgăritare
Umbra sînului o 'ncinge peste haina ei senină, —
Dus pe gânduri sbor la draga pe a lunei raze-uşóre,
Inima'mi în pept tresare sub imaginea-i divină
Ard de-un dor sădit în sînu'mi de a lunei tremurare.

—

Galeria de tablouri.

In labirintul de odăi
Tablouri sute, mii
Impodobesc păreţii vechi,
In rame aurii.

Cap'd'opere din timpuri vechi
Aştéptă sě le-admiri
Sirene 'n trupul gol răpesc
A omului priviri.

In urmă — „Care-i mai frumos?“ —
Tăcut m'am întrebat;
Atuncea ochii i-am închis
Şi 'n sinu'mi 'lam aflat.

Seb. Stanca.

In causa restituirei cuotelor plătite la fondul de pens. preoţesc de protopresbiterul Dobrei Iosif *Morariu*, pe timpul când a fost preot în Cubin, se decide: Cuotele solvite în suma de 156 cor. se restitue, însĕ fără interese. — Mai multe petiţii întrate la sinod se derivă la competinţa consistoriului.

Urmézā raportul comisiunei şcolare. Raportor Ioan *Marcu*. In causa alegerei asesorului referinte în senatul şcolar, sinodul decide ca consistoriul se îngrijéscă deocamdată de substituirea acestui post. Raportul asupra regulamentului afacerilor interne dela institutul pedag. se ia la cunoscinţă.

(Va urma.)

Concurs

Comitetul despărţămêntului V. Selişte al Asociaţiunei pentru literatura română şi cultura poporului român escrie concurs la 3 premii, primul de 20 cor., al doilea de 12 cor. şi al treile de 8 cor. pentru acele femei din raionul despĕrţămêntului, cari se vor distinge în cultivarea legumelor.

Rugările pentru obţinerea acestor premii sunt a sĕ trimite până în 31 Maiu a. c. st. n. subsemnatei direcţiuni.

Grădinile de legumărit vor fi examinate prin o comisiune alésă spre acest scop, ér premiile se vor distribuí cu ocasiunea adunării generale a despĕrţămêntului.

Din şedinţa comitetului ţinută în 13 Aprilie 1900.

Direcţiunea despĕrţămêntului.

C. Herţia secretar — *Dr. Calefariu* dir. desp.

NOUTĂŢI

Camera deputaţilor a primit în şedinţa de Joi în general şi în special proiectul de lege despre ştergerea timbrelor de calendare, anunţuri, inserate, ziare şi reviste externe.

*

Intrunire agricolă, va ţinea precum aflăm, „Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiiului“ Duminecă la *27 Maiu* n. c. în comuna *Deal*.

*

Duel cu pistolul s'a întêmplat între Dr. Teodor *Popescu*, adv. în Arad şi Dr. George *Popa*, pretor în Boroş-Şebeş, din causa unei polemii ziaristice. Ambii au scăpat teafĕri.

*

Atragem atenţiunea forurilor imediate asupra următorului fapt regretabil:

Mai mulţi fruntaşi din *Corunca* ne scriu în mod demn de credinţă, că preotul local Iacob Adam, prin purtarea sa nedémnă a produs o consternare şi fierbere, ce amenință a sgudui pacea şi liniştea internă în popor.

Sperăm, că autoritatea superióră bisericéscă prin mĕsuri potrivite va grăbí a aplana turburările ivite, ear fraţilor noştri le recomandăm încă puţină răbdare, căci causa lor va afla justă deslegare.

*

Din Sighişóra primim dela un econom mai bĕtrân o scrisóre, din care reiese, că poporul e pedeplin mulţumit şi încântat de învĕţătorii actuali, cari prin zelul în oficiu, prin purtarea în viaţa publică şi prin bunul exemplu cu care servesc tinerimei adulte şi-au câştigat simpatiile tuturor.

Ingustimea spaţiului nepermiţêndu-ne a publica întrégă scrisórea, nu putem decât sĕ ne exprimăm plăcerea, ce o simţim pentru apreţierile atât de favorabile despre activitatea învĕţătorilor noştri.

*

La „Reuniunea sodalilor români din Sibiiu“ s'au înscris de membri ajutători: Ioan cavaler de Puşcariu, septemvir în Bran, Virgil Oniţ, director gimnasial în Braşov, Iosif Popescu, cassarul băncii „Mureşana“ din Reghinul săsesc, Dr. Iancu Meţian, adv. în Zerneşti Vasile Voina, protopresb. onor. Braşov, Dr. Eugen Meţian, advocat în Braşov, Dr. Victor Cupşa, concepist ministerial în Budapesta, Ioan Droc, protopresb. în Mercurea, George Borza, notar în Viştea inf., George Dănilă primar orăşenesc în Hunedóra, Dr. Vasile Preda, advocat în Câmpeni, Nicolae Motronea, econ. în Poplaca, ear de membri ordinari: George Popa, sodal vĕrsător de fer, Ioanichie Bota, sodal croitor, Vasile Muntean şi Ioan Căbasiu, privaţi.

*

„Transsylvania“ fabrica de valorisare şi prefacere a pómelor la Deva, îşi va ţinea adunarea generală de constituire la *20 Maiu* n. în Deva. S'au trimis învitări speciale cu îndemnuri la participare.

*

Ni se scrie din Avrig:

In memoria fundatorului primei şcóle române în *Bucureşti*, a nemuritoriului George *Lazar*, în ziua de sftul George s'a celebrat în Avrig după sfta liturgie un parastas, la care cântările funebrale le-a executat *corul teologilor din Sibiiu*, ridicând mult splendórea acestui act. Serviciul divin l-a celebrat preotul locului O. D. V. *Macsim*.

Trecând peste acest act de pietate cu nerăbdare aşteptam apropierea serei pentru de a ne procura nişte plăcute momente, ascultând cântările ce programa concertului ni-le arăta. Séra sosi; numeros public umplù spaţiósa sală Coriştii aparură... 12 la numĕr în frunte cu dirigentul lor C. Popescu. Deja prima cântare *Iată ziua* atât prin cuprinsul ei, cât şi prin curagiul cu care a fost executată entusiasmà pe ascultători întru atâta, incât aplausele, nu se mai sfârşiau. Au urmat apoi celelalte puncte din program, cari tóte au fost primite cu aplause aşa că 3 din ele au trebuit sĕ fie repetate. Demn de specială amintire este punctul 3 din program, care l-a avut clericul *A. Ludu* cu un *solo de bass*. A face elogii d-lui Ludu aflu de prisos, căci e ştiut, că ori unde a avut ocasiune a cânta s'a afirmat, ca unul care poşede o voce dulce şi care din primul moment te farmecă. Sgomotósele aplause ce au urmat după cântare au fost meritate de solist.

O plăcută variaţie in program, a făcut clericul E. *Tĕrchilă* cântând cu flautul mai multe doine — a dovedit mare desteritate în ale musicei.

Punctul ultim a fost Cisla o cântare puţin cunoscută şi póte şi de aceea a fermecat publicul.

Programul eshauriat — toţi aşteptau începerea dansului. Coriştii entusiasmaţi de buna rĕuşită şi drăgălaşele d-şóre fiind încă sub impresia plăcută a concertului începură cu mult foc dansul şi până-ce zorile dimineţii nu vestiră, că e vremea mergeri la gară, nimeni n'a părăsit sala.

A fost o petrecere aşa animată cum rar s'a vĕzut în Avrig.

Multe steluţe au fost, dar totuşi o steluţă străllucea între tóte; luceferii încă nu lipseau din jurul ei.

Un participant.

*

Vesuvul în activitate. Precum se telegrafézā din Neapole, de câteva zile Vesuvul a început sĕ arunce lavă şi pietrii vulcanice şi sĕ dea ansă la sguduiri de pămênt, care se simt pe un mare teritoriu. Locuitorii oraşelor din împregiurime sunt cuprinşi de spaimă, cu tóte declarările liniştitóre ale directorului dela observatoriu.

*

Longevitate. In ziua de 18 Aprilie a încetat din viaţă la monastirea Agapia, schimonahia Polixenia Goleşeanca, în etate de 108 ani.

Dênsa a întrat în monastire acum 30 de ani şi a avut înainte de a întra în monastire 16 copii, din cari trăesc numai doi, unul în etate de 70 de ani.

*

Numai dóuĕ sĕptămâni mai sunt până la sortirea câştigurilor loteriei pentru Casa naţională, al cărei succes depinde de la zelul şi vrednicia naţională a Românilor, pe care au sĕ şi-o dovedéscă şi prin sprijinirea acestei măreţe întreprinderi culturale româneşti. Impĕrţite asupra tuturor Românilor, se recer jertfe minimale dela câte unul, pentru-ca întreprinderea sĕ succédă. Un los à 50 cr. sĕ cumpere fie-care Român şi-şi va împlini o datorinţă naţională, de la care nimenea nu se póte subtrage, fără a greşí faţă cu naţiunea sa proprie şi nisuinţele ei spre cultură şi înaintare. Losuri se capĕtă la biroul „Asociaţiunei“ în Sibiiu, la tóte băncile şi librăriile româneşti şi la trafice şi colecturi de prin oraşele cu poporaţie românéscă.

*

Studenţii la rênd. Paralel cu scenele tumultóse din camera austriacă merg şi studenţii dela universitatea din Viena. In zilele acestea s'a escat între membrii germani-naţionali şi între catolici ai reuniunilor studenţeşti un conflict straşnic din pricina emblemelor celor din urmă; clericalii au fost daţi afară pe pórtă vesibulului. In ziua următóre de nou s'au încăierat rupându-şi hainele şi smulgêndu-şi bonetele de pe cap. Pedelii n'au putut face pace şi clericalii earăşi au fost isgoniţi. In urmă sosiră 50 de poliţişti şi provocară pe studenţi se evacueze rampa, dar li se respunse: sĕ mérgă în parlament, aci n'au întrare! Poliţia a deţinut pe mai mulţi înşi.

VARIETĂŢI

(*Viitorul popórelor şi al religiunilor*) Cunoscutul filosof german, Eduard von Hartmann, s'a ocupat cu cestiunea aceasta, şi credem de interes a expune aici pe scurt pĕrerile lui. După dânsul, luând ca normă actuala înmulţire a diferitelor popóre, la sfârşitul veacului viitor pământul va avea o poporaţiune de două-ori şi jumĕtate mai mare ca acum, din care maì bine de douĕ sute de milióne în Statele-Unite ale Americei de nord, vre'o alte douĕ sute milióne vor fi Germani, dintre cari în Germania o sută douăzeci de milióne.

Anglia, Italia şi Austria, cea dintâiu din causa teritorului restrâns pe care-l posedă pentru traiul locuitorilor de rasă albă, cele din urmă şi din causa aceasta şi din causă, că n'au colonii, nu vor putea avea un număr cu mult mai mare de locuitori ca acum, căci supraproducţia de ómeni va emigra, forţamente.

Franţa, din causa încetei înmulţiri a poporaţiunei ei nu va avea de cât maximum cincizeci de milióne de locuitori.

Aşa dar imperiul lumei, influenţa materială, morală şi intelectuală vor avea-o pe la sfârşitul veacului viitor Slavii, Germanii şi Anglo-saxonii. Puteri de rangul întâiu nu vor fi de cât trei: Rusia, Statele Unite şi Germania, şi de abia Anglia se va ţine de códa lor, graţie numărului total al Anglosaxonilor, pe glob, cari vor fi cei mai numeroşi şi a cărora limbă va fi cea mai rĕspândită.

Franţa va declina, va cădea la rolul Spaniei de astă-zi.

Ori-cine îşi póte închipui incalculabilele consecinţe politice, economice şi intelectuale, ce vor decurge din această transformare a echilibrului internaţional, produs de mărirea mereu crescândă a naţiunilor numeróse şi de darea înapoi mereu accentuată a naţiunilor mici.

Dar faptul acesta va produce şi o consecinţă importantă din punctul de vedere religios. Până la mijlocul veacului actual catolicismul era cea mai puternică ramură printre împărţirile religiei creştine şi sta să dispute rangul întâiu budismului. Protestantismul era încă debil, iar ortodoxismul părea scos afară din causă.

Dar progresele neaşteptate ale Germaniei, Angliei şi Statelor-Unite au dat protestantismului o desvoltare uriaşă. Astă-zi el a întrecut deja numericeşte catolicismul. Soarta acestuia fiind legată de ţĕri şi popoare, cari declină sau nu pot năzui la domnia lumei, ca Franţa, Italia şi Spania, fatalmente va urma progresiunea lor decrescêndă. Pe când protestantismul fiind rĕspândit, impus şi imulţit de popóre, cari cresc repede şi ca numĕr şi ca influenţă politicà, economică şi intelectuală, va covârşi catolicismul.

In acelaşi timp ortodoxismul va profita de mărirea Rusiei şi a poporului rusesc.

Peste o sută de ani, zice Hartmann, rolurile vor fi deci cu totul schimbate în sînul familiei creştine. Protestantismul va ţine capul, urmat de-aprópe de ortodoxism, amândóuĕ în creştere continuă, iar catolicismul va rĕmâne cel mai puţin important în continuă descreştere. Faptul acesta va avea intelectualiceşte şi moraliceşte o influenţă colosală asupra mersului şi desvoltărei omenirei.

Notiţă literară.

A apărut:
Noua Revistă Română No. 8, 15 Aprile cu următorul sumar:

Cronica politică: Menirea partidului conservator, de G. Rădulescu Motru.

Istorie: Cei dintâi ani din domnia lui Vasile Lupu, de N. Iorga.

Literatură: „Inviere“ roman de Tolstoi, de S. Sanielevici. — O sărutare (poemă dramatică), de Ioan Petrovici. — Diminuţia în limba românéscă, de Sextil Puşcariu.

Ştiinţă aplicată: Ultimile perfecţionări în arta navigaţiunei, de Emil Staicu.

Mişcarea literară şi ştiinţifică: Morala omului politic, de Sergiu Cujbă. — Poveste?... de Dem. Măciuceanu şi T. Dragu. — Origina sĕlbatică a nunţilor ţărăneşti, de Dem. I. Dobrescu — Istoria Românilor întocmită după un plan cu totul nou de D. S. Vasiliu Bacău. — Notiţe bibliografice.

Suplimentul I. Scrisori de preste munţi, de I. Iosif Sceopul — Mişcarea culturală din districtul Gorj, de Desub Parîng. — Incurajarea industriei ungare. — Societatea studenţimei române din München „Patria“ de Remus P. Iliescu-Negruni. — Din Mehedinţi. — Inaugurarea exposiţiei din Paris.

Suplimentul II. Paştele (poezie) de Dumitru Ţimiraş. — Din vremuri, de Dem. Gh. Simionescu. — Prinsóre (poezie), de Eug. Ştefănescu. — In somn (poezie), de Ioan Scurtu. — Censura la Paris. — Intermezzo (poezie,) de Alex. Zamfirescu. — Stanislav copilul (cântec bĕtrânesc), de St. St. Tuţescu.

*

„*Cântecul lui Adam*, când 'l-au scos din raiu şi alte versuri frumóse păstrate din bêtrâni, şi acum pentru ântâiaşi-dată date în tipar“ de *librăria Ciurcu* în Braşov. Preţul 12 cr.

*

„*Infocata şi nenorocita dragoste a lui Filaret şi Antusei*“, o povestire fórte frumósă în versuri, păstrată din bĕtrâni. Dată la tipar de *librăria Ciurcu* în Braşov. Preţul 12 cr. Manuscriptul original al ambelor se află la „Academia Română“ din Bucureşti, dăruit de editorul I. Ciurcu.

*

„*Român pénzintézetek Magyarországon 1898*“ (Institute de bani române în Ungaria în 1898), este titlul unei mici broşuri, ce a apărut de curând în B-Pesta, ca retipărire după revista „Magyar Gazda“ şi care ni s'a trimis cu rugarea de a lua notiţă despre apariţiunea ei. In broşura aceasta se reproduce pe basa „Anuarului financiar şi economic pe 1898“ de Petra Petrescu, situaţiunea băncilor nóstre cu finea anului 1897 precum şi enunciaţiunile conferenţei băncilor române ţinută în Iunie 1898. Scopul ei este a îndemna inteligenţa maghiară din Ardeal la activitate pe terenul economic, căci se încheie cu regretul, că inteligința aceasta „în tótă privinţa superióră inteligenţei nóstre“ — cum se zice — âncă n'a putut ajunge acolo, unde au ajuns valachii despreţuiţi. La fine este anexată tabela statistică din „Anuar“ reprodusă în întregime şi despre care se constată că este destul de elocuentă.

Vênzare de tăurenciu.

Subscrisul comitet central pune în vênzare între condiţiuni modeste tăurenciul rassa curată „Pinzgau“, ce i-s'au pus la disposiţiune, conform pactului încheiat de membrul Reuniunei dl. George Bratu (Nr. cas. 508), econom şi fost primar în Tilişca, tăurenciu din prăsila viţelei „Pinzgau“, ce i-s'au dăruit de Reuniune la anul 1897. După-ce scopul nostru este de a dăruí altor membri cu locuinţa în alte „comune viţele de prăsilă rassa „Pinzgau“, bucuros am da tăurenciul în schimb pentru o viţea de aceiaşi rassă. Tăurenciul este fătat la 23 Martie an. c.

Cei ce doresc a cumpĕra tăurenciul sau de a ne da în schimb o viţea — sĕ se adreseze la subscrisul comitet până la *20 Maiu* n. c. Tăurenciul sĕ póte vedea la dl George Bratu în Tilişca.

Sibiiu, 10 Maiu n. 1900.

Comitetul central al „Reuniunei române de agricultură din comitatul Sibiiu“.

Dem. Comşa, preşedinte — *V. Tordăşian*, secretar

Haină—mătase Foulard fl. 8.40

și mai sus! — 14 metri; — trimisă franco și vămuită! Mustre cu întórcerea postei; tot astfel și din „Mătase-Henneberg“, négră, albă și colorată dela 45 cr. până la fl. 14.65 pr. metru.

G. Henneberg, fabricant de mătase (*lif. de curte c. ș. r.*), **Zürich**. [11] 5—12

Indispensabilă pentru fie-care științor de carte este cartea întitulată:

Datorințele și drepturile

purtătorului de dare,

ce se póte procura dela

Librăria archidiecesană,

Prețul 1 C. 20 fil. + porto 10 fil.

Cuprinde tot feliul de îndrumări, cum să purcedem la cumpĕrări și vênzări de proprietăți, realități, ca sĕ nu plătim dare decât numai câtă se cuvine, cum sĕ ne scăpăm de darea care nu cade în sarcina nóstră, ce drepturi sunt împreunate cu plătirea dării, etc.

In **Tipografia** și **librăria archidiecesană, Sibiiu,** se află următórele scrieri ale poetului nostru **G. Coșbuc:**

Fire de tort, broș	fl. 1.—
Balade și idile „	fl. 1.50
Sacontala, broș.	„ 2.50
Aeneis edit. II. broș	„ 1.25
Rĕsboiul nostru pentru neatêrnare, broș.	„ —.50

Obligațiuni

jumĕtate românești și jumĕtate unguresști, apoi

cuitanțe și contracuite

unguresști și românești, se pot procura dela

Librăria Tipografiei Archidiecesane, Sibiiu, cu prețurile: 1 obligație 5 fil., chitanțele și contrachitanțele cu 1 cor. per sută bucăți. La cerere se trimite gratis și franco din fiecare câte o bucată de probă.

In *Tipografia archidiecesană* a apărut:

ACAFTISTUL

Preasântei

Născătóre de Dumnedeu

și

alte rugăciuni

urmate de Sinaxariu pentru tot anul si Păschălie.

Un volum de 368 pagini 8°.

Prețul simplu legat . . .	fl. —.85
jumĕtate pânză . .	„ 1.05
în piele roșie . . .	„ 1.25
Ediția fină în piele négră .	„ 2.—
piele chagrin	„ 2.60
în mătase .	„ 3.85

Se află de vêndare la

Librăria Tipografiei archidiecesane,
Sibiiu.

Farmacia lui F. I. R. Hotter la sf. Iosif, Wien, XII/2 Schönbrunnerstrasse 182.

Absorbinalul lui Hotter.

$1/1$ Flacon fl. 6. —, $1/2$ Flacon fl. 3.50. delătură tóte umflăturile și depunerile de grăsimi fără sĕ vateme părului. Intărește nervii atacați și slăbiți, delătură și distruge tóte nodurile în muschi, și servește și ca scut în contra aprinderilor; cu deosebire e probat la umflăturile produse din causa fearelor, apoi în contra ariciturei umflărei copitei, genunchilor umflați, mai departe în contra umflăturilor (noduri) de vine, în contra umflăturei picioarelor la glesne și la încheietura degetelor cu un cuvênt în contra tuturor umflăturilor ori unde s'ar ivi.

Praful nutritor alui Hotter,

pentru cari și vite cornute

1 Pachet cu 80 cr.

Un adaus escelent la nutremânt, pentru a ținea vitele sănătoase și cu putere este de a sĕ folosi la tóte suferințele de rărunchi de ficat și de nervi.

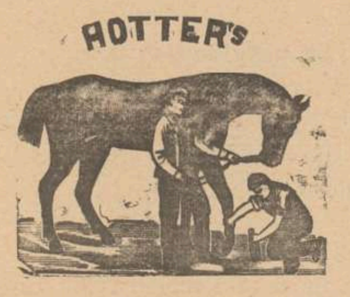

Preparate péntru veterinari, cele mai bune ale timpului mai nou, cari după atestate numĕróse nu au fost ajunse de alte mijloace de natura aceasta.

Sĕ sĕ cearĕ numai preparate de ale lui Hotter și sĕ nu se priméscă altele. Deposit în farmacii și Droguerii.

Deposit principal la farmacia lui F. I. R. Hotter la sf. Iosif în Viena XII Schönbrunnerstrasse Nr. 182.

Fluidul lui Hotter „Training“

1 Sticlă cu fl. 1.20.

Conservează nervii și muschii până la bătrânețe înaintată totdeuna puternici și vioi, pune în stare pe animal sĕ prestee cele mai mari strapații și fugi, sĕ înțelege după frecare cu fluidul „Training“.

Sĕ mai folosește cu succes uimitor la tóte urmările cari obvin din opintiri prea mari, ologie, reumatism, și înțepenire.

Praful de porci a lui Hotter.

Nr. I și II

1 kg. . . . fl. 1.20.

Cel mai buu mijloc pentru a produce pofta de mâncare și cu acésta prosperarea porcilor, fórte acomodat în contra orbalțului (brâncă); Nr. II este de a sĕ întrebuința la urdinare.

Mijloc în contra Colicei alui Hotter.

1 Sticlă fl. 1.50.

Contra la tot feliul de colică și contra oprirei udului la cai precum și contra umflăturilor la vite cornute. [54] 4—104

Alifia lui Hotter pentru delăturarea crescăturilor de oase.

$1/1$ Cutie cu fl. 2. $1/2$ Cutie cu fl. 1.20. delătură crescăturile de oase și depunerile osoase chiar și după 4—6 sĕptămâni. (boală învechită).

In **Tipografia și Librăria archidiecesană** au apărut

Treptele formale

ale

învĕțămêntului

de

Dr. Petru Șpan.

Prețul 1 C. 60 fil

Se pot procura din

Librăria tipografiei archidiecesane
Sibiiu.

Următórele cărți se pot procura dela

Librăria archidiecesană Sibiiu:

I. C. Panțu:

Corespondența comercială .	Cor. 3·20
Procent, Promil, Interese și teoria conturilor curente .	„ 0·80
Un capitol din contabilitatea duplă	„ 1·—
Al doilea capitol din contabilitatea duplă	„ 2·—

I. Socaciu:

Dreptul cambial	„ 4·—

— porto postal pentru fiecare 10 fil. —

In *Tipografia și librăria archidiecesană, Sibiiu,* au apărut și se află de vêndare:

Geografia

pentru școle civile și superióre de fete

(originalul aprobat sub Nr. 1240/1898)

și

Istoria universală

pentru școle civile și superióre de fete

(originalul aprobat sub Nr. 64561/1896)

după

Alexandru Márki.

In românesce de

I. Popovici.

Prețul Geografiei leg.	**fl. 1.30**
„ **Istoriei universale leg.** . .	„ **1.—**

Din **Tipografia și librăria archidiecesană, Sibiiu**, se póte procura:

Din vremuri apuse,

de

Iudita Secula n. *Truța*.

Broș. à 50 cr.

1.000.000
KRONEN
ALS GRÖSSTER GEWINN IM GLÜCKLICHSTEN FALLE.
Beck R

Consemnarea

tuturor celor 50.000 câștiguri

Cel mai mare câstig în cel mai favorabil cas

1,000,000 Kronen

Speciell sind die Gewinne wie folgt eingetheilt.

☞ in Baar zahlbar.

		Kronen
1	Prämie mit	600000
1	Gew. à	400000
1	„ „	200000
2	„ „	100000
1	„ „	90000
1	„ „	80000
1	„ „	70000
2	„ „	60000
1	„ „	40000
5	„ „	30000
1	„ „	25000
7	„ „	20000
3	„ „	15000
31	„ „	10000
67	„ „	5000
3	„ „	3000
432	„ „	2000
763	„ „	1000
1238	„ „	500
90	„ „	300
31700	„ „	200
3900	„ „	170
4900	„ „	130
50	„ „	100
3900	„ „	80
2900	„ „	40
50,000	Gew. u. Pr. im Betrage	13.160,000

Sĕ ajutăm norocului!

Deja mulți s'au fericit

prin cumpĕrarea unui los dela noi!

Loteria cea mai bogată în sance este loteria de classă privilegiată reg. ung., care va începe în curênd iarăși. Din

100.000 LOSURI vor fi trase 50.000

câștiguri, așadară **jumĕtate sunt câștiguri**, din tóte losurile, precum se vede și din lista de câștiguri alăturată, nici o loterie din altă țéră nu are în raport cu acésta așa câștiguri considerabile.

Cel mai mare câștig în casul cel mai norocos este

Un milion coróne.

Cu totul vin **treisprećece milióne 160.000 coróne** la tragere. Tótă întreprinderea stă sub **supravegherea statului.**

Contribuția pentru **losurile originale** pentru clasa primă conform planului este:

pentru o **optime**	$(1/8)$	**fl. —.75**	sau	**C. 1.50**
„ un **pătrar**	$(1/4)$	„ **1.50**	„	„ **3.—**
„ o **jumĕtate**	$(1/2)$	„ **3.—**	„	„ **6.—**
„ un **întreg**	$(1/1)$	„ **6.—**	„	„ **12.—**

și se trimit cu **rambursă** sau trimițêndu-se prețul lor **anticipativ.** Planuri oficióse gratuit. Tragerile sĕ vor ținea în **17 și 18 Mai a. c.** Comande pentru losuri originale rugăm a trimite direct la noi până în

17 Maiu a. c.

Banca

A. Török & Co.

Budapesta. V. Waitznerring 4/a.

Filială: Museumring 11.

Multe și fórte mari câștiguri am solvit noi prea stimaților nostri clienți și anume în timp scurt preste dóuĕ milióne coróne. [44] 7—8

Scrisóre de comandă de tăiat. **Herren A. TÖRÖK & Co., Budapest.**

Ersuche um Zusendung von.................. **Original-Loos I. Classe der königl. ung. priv. Classenlotterie** nebst amtlichen Plan.

Der Betrag von. fl.......................... } **ist per Nachnahme zu erheben.** / **folgt durch Postanweisung.** } Was nicht gewünscht bitte zu durchstreichen

Genaue Adresse.
....
....
....
....

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.**

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 49 Sibiiu, Marți 2/15 Maiu 1900. Anul XLVIII.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru streinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază

INSERȚIUNILE
Pentru odată 14 fil., — de dóuĕ ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond — și timbru de 60 fil. pentru fie-care publicare.

Enigmă?!

Nu-i fabulă ci este lucru oficios constatat și fapt, că în sufletul țerii, în capitala patriei nóstre sunt 100 de milionari și nici nu în întrégă capitala ci numai în o parte a ei, în cercul al cincilea, numit Lipotváros. In urma întroducerii valutei în coróne s'a statorit adecă nu de mult, că în acel cerc sunt 100 inși, a căror avere trece preste un milion coróne.

In fața acestui adevĕr te cuprinde mirarea și în mintea fiecărui om, care sĕ ocupă cu chestiuni de interes public și cu desvoltarea societății, se nasce întrebarea: de unde atât amar de bogăție?

Este dóră averea familiară, vechie care derivă dela înaintași glorioși și care a remas dela tată la fiu până în veacul nostru împreună cu renumele și tradițiile și mai prețióse legate de acea familie? De unde!

Lângă numele acestor milionari se află ce-i drept coróne de nobili, cavaleri, baroni, numai cât proveniența lor este din zilele nóstre. Inzădar căutăm originea acelor coróne cu decenii înainte, căci lipsesc preste tot tradițiile seculare.

Dóră a încărcat țéra séu dinastia pe acei norocoși muritori cu asemenea colosale averi pentru fapte estraordinare și merite deosebite câștigate în pace ori resboiu? Istoria, cel mai obiectiv judecătoriu, nu e în stare sĕ ne respundă la acésta întrebare. Numele milionarilor nu se află pe paginile sale.

Asemenea nu aflăm se fie acea avere resultatul unei munci încordate, superióre, unei munci oneste; nu aflăm sĕ-i fi pus basa înainte cu generațiuni mâna vr'unui zileriu muncit, vr'unui meseriaș isteț, care din tată în fiu — schimbânduși ciocanul și gilăul cu aparate tot mai perfecte până la cele mai rafinate și moderne mașinĕrii — sĕ fi sporit temelia materială a familiei, luptând cu ostenélă și greutăți adeseori incalculabile. Căci — dacă așa ar fi — ar fi lucru fórte cinstit și neesceptionabil; precum și recomandabil tuturor spre imitare. Dar vorbă se fie de-o așa muncă seculară familiară.

Deci de unde póte proveni atâta bogăție?

Budapesta a avut în 1720 locuitori 12.000. In 1780 s'au sporit la 35.215; și numai în 1831 trece numĕrul lor preste 100.000. In 20 ani următori acéstă cifră aprópe se duplifică, ajungênd în 1851 la 178.062. In alți 30 ani — la 1881 — sĕ urcă la 370.767; ér recensemêntul dela 1891 constată cifra de 506.389 suflete.

La acéstă cifră, de o jumĕtate milion, Lipotvárosul contribue cu 37.730; ér după un calcul dela 1898 cu 41.830. Și între acestia se află suta de milionari.

Ziarele „Pesti Hirlap“ și „Magyar Állam“ au publicat întreg catalogul lor. Dela A—Z dai tot de nume, ca Deutsch, Komhert, Schlesinger, și Schwarz; dar între 100 inși abia aflăm un singur creștin, proprietarul unei cofetării vechi; ceialalți milionari dela primul până la cel din urmă sunt toți necreștini, ovrei.

Intre asemenea și la noi surprinzĕtóre împrejurări mirarea nóstră crește și mai mult, și întrebarea provenienței averilor devine și mai îndreptățită cu deosebire, dacă considerăm faptul, că egal îndreptățirea ovreilor în privința politică și civilă nu este lucru tocmai vechiu. Dela votarea art. 17 dela 1867 abia au trecut 30 ani. Ear dacă asemĕnăm proporția milionarilor cu numĕrul locuitorilor și apoi în special cu numĕrul ovreilor, cifrele devin aprópe unice.

In 1891 dintre ½ de milion de suflete au fost în capitală 102.377 ovrei. Deci, dacă luăm numai milionarii din Lipot-város, cu tóte că sunt milionari israiliți și afară de Lipot-város, aflăm, că tot la 1000 de ovrei unul este milionar. Acéstă proporție este mult mai mare, dacă proporționarea se face corect numai cu numerul ovreilor din Lipotváros. Acolo la 1898 pe lângă 27.781 de creștini au locuit 14.059 israiliți. Deci tot la 140 inși se vine un milionariu.

Este în urmare de un deosebit și public interes a afla enigma unei asemenea îmbogățiri.

Deslegarea ei însĕ numai cu ajutoriul statisticei s-ar putea, arĕtând că câți dintre acesti milionari au locuit în Budapesta înainte cu 50 ani și în deosebi câtă avere au posedat și cum o au câștigat. Ce fel de date ar scóte la ivélă statistica este greu de spus; dară la tot casul industria și comerciul ar fi indicate, ca principalul isvor de îmbogățire. Dar asta nu-i de ajuns, căci și creștinul muncește pe aceste terene, dar resultatele industriei și comerciului lui de ce nu sunt atât de uimitóre?! Și creștinul lucră, muncesce, asudă și încă cu încordarea puterilor sale atât materiale, cât și spirituale, dar de ce starea-i materială remâne modestă? De ce lucrul acestuia nu aduce așa percente îmbelșugate?

Aprópe inesplicabil!

Bogăția mare este de lipsă la susținerea unui stat și a societății. Dar numai acea avere are influință binecuvêntată asupra societății, care purcede din isvor curat, care este fructul unei desvoltări normale și care totodată îndeplinesce fidel acele datorințe, ce societatea creștină îi le impune și dictéză. —

Cum se póte acum aplica acésta cerință față de averea de proveniență necunoscută, enigmatică?

Ce póte aștepta societatea creștină dela o avere, a căror proprietari, nu cunosc principiile creștinismului? De altcum nici nu se scie se fi jertfit acei posesori ceva pentru umanitarism s'au alte scopuri nobile, deși din modestie de sigur n'au retăcut eventualele jertfe.

Deci o așa îngrămădire de bogăție în mâna unor ómeni, lipsiți de dragostea creștinéscă, care sĕ simtă cu cei sĕraci, cu lipsa și miseria, și lipsiți de îndemnul de a veni în ajutoriul de aprópelui amărît: nu póte fi în favorul țerii și întru normala ei desvoltare.

Statutele nóue ale fondului de pensiune pentru parochii și diaconii dela biserica stului Nicolau din Brașov-vechiu și dela biserica stei Adormiri din Brașov-cetate și pentru profesorii dela gimnasiul, realele și școlele comerciale ortodoxe române din Brașov au fost aprobate din partea consistoriului archidiecesan, în ședința sa plenară ținută la 1 Maiu a. c. cu adausul, că se va considera de căsĕtorie deplină numai aceea, care are și binecuvêntarea bisericei; ér — dacă vr'unul dintre erezii unui pensionar îndreptățit este incapabil de câștig, sĕ-i se dee ajutor până la mórte.

Fondul Miron Romanul.

(✠) Relativ la conclusul luat în sinodul archidiecesan cu privire la fondul ce s'a creat din averea remasă după reposatul archiepiscop și metropolit Miron Romanul s'au publicat în ziare rapórte neesacte, care pot duce în rătăcire pe cei ce se întereséză de sórtea acelui fond, deci conform adevĕrului rectificăm cele publicate în modul următor:

Sinodul archidiecesan din anul trecut, cu privire la lăsămêntul fericitului archiepiscop și metropolit Miron Romanul a luat conclusul Nr. 19 a căruia a treia alineă este textual următórea:

„Averea ce se va realisa după prefacerea tuturor obiectelor aparținĕtóre inventariului în bani gata, se va administra *ca fond separat*, ce va purta numele reposatului archiepiscop, cu o menițiune conformă intențiunilor aceluia, *descoperite celor de aprópe ai sĕi*, spre care scop se însărcinéză consistoriul a presenta la sesiunea viitóre sinodală un proiect pentru literile fundaționale ale acelui *fond*“.

Consistoriul archidiecesan întru executarea acestui conclus raportéză la sinodul din anul curent, că după detragerea speselor de înmormêntare, lăsămêntul este în numĕrar de 21,704 fl. 50 cr. în pretensiuni licuide 780 fl. total 22,484 fl. 50 cr. adecă 44,969 coróne.

„Că suma acésta consistorul archidiecesan a crezut ca sĕ se administreze ca fundațiune în cont separat și se pórte numele fericitului archiepiscop, avênd a se da din venitele fundațiunei ajutóre preoților activi și distinși.“

„Fiindcă fondul Rudolfin archidiecesan încă are speciala menițiune de a veni în ajutor preoților, fundațiunea Miron Romanul contată în cont separat se va alătura în cărțile de contabilitate la *fondul Rudolfin*.“

Comisiunea financiară prin raportorul seu Dr. N. Vecerdea propune luarea următorului conclus:

„Sinodul insistă la punctul III al conclusului sinodal Nro 19 din 1899 și în consecință îndrumă pe consistorul archidiecesan, ca satisfăcênd însărcinării primite, la proxima sesiune sinodală sĕ presenteze proiectul literelor fundaționale la acéstă fundațiune.“

Față cu propunerea comisiunei, deputatul *Ioan* de *Preda* face contrapropunerea: ca *raportul consistoriului sĕ se iee simplu la cunoscință fără nici o îndrumare.* Pentru-că lăsămêntul rĕposatului archiepiscop și metropolit Miron nu forméză „fundațiune“ ci „fond.“ „Fundațiune“ este numai aceea ce fundatorul institue fiind încă în viață, ear din lăsămêntul cuiva nime nu póte face fundațiuni în numele rĕposatului. Reposatul metropolit n'a dispus nici prin vr'un act fundațional, ca lăsămêntul seu, sĕ se facă fundațiune, ci averea remasă de el o-a erezit archidiecesa în sensul dispozițiunilor statutului organic. Deci archidiecesa ca proprietar al acelei averi póte face cu ea ce vrea, o póte contopí în fondul general séu póte forma din ea un „fond“ separat, dar nu „fundațiune“ cu „act fundațional“, ci cel mult cu „statute“.

Parteniu Cosma nu voiesce sĕ se dimită în discuție teoretică asupra conceptului de „fundațiune“ séu „fond“ și „act fundațional“ séu „statute“ ci cere ca conclusul sinodal Nro 19 din anul trecut sĕ se esecute întocmai.

Reposatul archiepiscop n'a făcut testament, și astfel averea lui multă puțină câtă a fost a remas archidiecesei. Rudele mai deaprópe cunoscând intențiunea reposatului, o-a adus la cunoștința consistoriului, ear consistoriul o-a considerat și in sensul aceleia a făcut propunerea la sinod, ca din acea avere sĕ se creeze un fond care se pórte numele reposatului, ear din acel fond sĕ se ajutore preoții activi și distinși.

Sinodul la rêndul seu a primit propunerea consistoriului, și a decis ca acea avere sĕ se administreze „ca fond separat“, sub numele reposatului archiepiscop, îndrumând pe consistor sĕ presenteze la sinod un proiect pentru „literile fundaționale“.

Este vorba acum dacă a esecutat consistoriul întru tóte conclusul sinodului sau ba?

Nu l'a esecutat. Pentru-că nu i-a făcut litere fundaționale, ci l'a adaus la „fondul Rudolfin“.

Citéză mai multe fonduri esistente între cari și „fondul Rudolfin“ tóte cu litere fundaționale.

De ce numai fondul reposatului archiepiscop Miron se nu fie fond de sine, ci pus sub pălăria fondului Rudolfin?

Este indiferent dacă normativul după care se vor distribui venitele acelui fond între preoțime se va numi „act fundațional“ sau „statute“. Esențial este numai, ca fondul sĕ se administreze și sĕ figureze în averea archidiecesei separat de alte fonduri și se nu fie numai adnex al altui fond.

Din parte-i primesce ca în loc de „act fundațional“ sĕ i-se facă „statute“ și cu acéstă modificare primesce propunerea comisiunei.

Raportorul comisiunei încă primesce acésta modificare. Și astfel punêndu-se la vot sinodul a luat următoriul conclus:

„Sinodul insistă la punctul III al conclusului sinodal Nr. 19 din 1899, și în consecință îndrumă pe consistoriul archidiecesan, ca satisfăcênd însărcinării primite, la proxima sesiune sinodală se presenteze proiectul de statute referitor la acest fond.“

Acesta este conclusul sinodului, ear nu propunerea d-lui Preda, după cum se afirmă în raportul publicat în numĕrul de Duminecă al „Tribunei Poporului“.

Delegaţiunile

Sâmbătă s'au constituit delegaţiunile întrunite în Budapesta, alegându-şi cea maghiară de president pe *Szilágyi* Dezső, ear cea austriacă pe cav. *Javorski.*

Ambelor delegaţiuni s'a presentat bugetul comun pro 1901, din care extragem următórele cifre în coróne: recerinţele ministeriului de externe: 10,739,079; spesele ordinare ale armatei 278,649.953; spesele extraordinare: 25,168 528; recerinţele minist. comun de finanţe 4,272.009; controlul de compturi: 314.022. Totalul recerinţelor 362,854.411 cor., mai mult cu 16 milióne faţă de anul trecut. Acoperiri minist. de externe 319,095, minist. de rĕsboiu (armata şi marina) 5.410,781, min. comun de finanţe 78.727, alte venite 10,000, total 88,727, controlul compturilor 1,102, totalul acoperirilor 5,819.705, care sumă detrăgêndu-se din totalul recerinţelor remân recerinţe pure 357,034.706 cor. Asupra Ungariei se vine după proporţia cuotei de 34.4% suma de 79,806.437 cor. Ministrul de externe a cerut un credit supletoriu de 25,000 cor. pentru acoperirea speselor extraordinare de representaţiune ale ambasadei austro-ungare la exposiţia din Paris.

In discursul presidial de deschidere ţinut în şedinţa delegaţiunei maghiare, *Szilágy* indică „problemele principale ale delegaţiunei: statorirea trebuinţelor comune ale monarchiei şi controlul activităţei guvernului comun. Deslegarea acestor „probleme trebue considerată din dóuĕ puncte de vedere şi anume din al situaţiunei generale europene şi al postulatelor ce resar din acesta şi din punctul de vedere al desvoltărei statului ungar şi al consolidărei sale politice şi economice.

Politica tradiţională a guvernului comun are de ţintă susţinerea păcei şi a bunelor raporturi cu tóte puterile. Nu trebue însĕ perdută din vedere, trăsura marcantă a situaţiei generale, că există o pace a emulaţiunei cu puteri inteţite între naţiuni. Fie-care stat se sileşte a-şi desvolta puterile, armata şi cu deosebire isvórele de puteri economice, şi deórece monarchia nóstră îşi acuiră puterea din dóuĕ state, ori-ce întărire a ambelor state este totodată o garanţă pentru monarchie, de a puté păşi în afară cu unitatea impunĕtóre a puterei.

Cu o bucurie înălţată am fost martori ai onorurilor de cari a fost încunjurat Majestatea Sa cu prilejul vizitei dela Berlin. Din parte-ne împărtăşim acea stimă şi acele simpatii naţiunei germane, care le-a manifestat Domnitorului nostru“.

*

Respunsul dat de Majestatea Sa Monarchul la alocuţiunile presidenţilor delegaţiunei austriace şi maghiare, cu ocasiunea primirei de Duminecă, este următorul:

„Asigurările acum ascultate despre fidela alipire le reîntorc cu sincera mea mulţumită.

Situaţia politică a monarchiei în decursul celor câteva luni, carí au trecut dela ultima sesiune a delegaţiunilor, n'a suferit nici o schimbare. Raportul intim, ani de zile probat cu aliaţii nostri, care şi din prilejul visitei mele mai recente la Majestatea Sa Împĕratul german s'a manifestat într'un chip atât de înălţător, se întregeşte îmbucurător în raporturile escelente, în cari stăm cu tóte celelalte puteri, precum şi special în acel necurmat acord cu imperiul rusesc în tóte chestiunile privitóre la apropiatul orient, şi din acéstă situaţiune deducem încredinţarea, că binecuvêntările păcei vor fi şi mai departe reservate monarchiei.

Cârmuirea afacerilor de rĕsboi a fixat şi anul acesta pretensiuni urcate numai între marginile cele mai restrînse ale necesităţei. Aceste sunt parte o urmare a încuviinţărilor de mai nainte, parte privesc experimentări relative la tunuri, apoi procurări şi construiri neamânabile.

Viaţa economică în Bosnia şi Herţegovina înaintéză pe calea normală a continuei desvoltări si pentru acoperirea speselor de administraţie ale acestor ţeri vor ajunge ca şi până acum venitele proprii. Privind cu deplină încredere în devoţiunea patriotică, cu care vĕ veţi consacra activităţei DV. constituţionale, Vĕ bineventez din inimă“.

Raportul general al senatului scolariu.

e) *Numĕrul scólelor*

Archidiecesa are 1234 comune bisericesci, anume 936 matre şi 298 filii. Dintre acestea susţin scólă proprie 782 matre şi 10 filii în total 792 comune bisericesci, — nu susţin scólă proprie 162 matre şi 280 filii, cu totul 442 comune bisericesci.

Dintre comunele cari nu susţin scólă proprie sunt afiliate la scóle de ale nóstre 97 matre şi 138 filii, cu totul 235 comune bisericesci, ér restul de 207 comune bisericesci, se împarte între celelalte categorii de scóle în modul următor:

La greco-catolici . .	matre	22	filii	19
„ romano-catolici . . .	„	2	„	7
„ evang. luterani . . .	„	6	„	20
„ ev. reformaţi . . .	„	4	„	40
„ unitari	„	—	„	2
„ scóle de stat . . .	„	39	„	6
„ şcóle comunale . .	„	19	„	20
„ scóle de reun. private	„	—	„	1
Suma	matere	92	filii	115

f) *Invĕţătorii*

Numĕrul total al învĕţătorilor este 963, dintre aceştia sunt definitivi 455 şi provisori 508.

In comparare cu anul trecut numĕrul învĕţătorilor s'a înmulţit cu 83, al celor definitivi s'a înmulţit cu 36.

Despre scóle şi învĕţători se alătură un conspect tabelaric, tot asemenea despre elevii de scólă, despre averea scólelor, despre venitul anual al acelora şi despre salarele învĕţătoresci.

Tot aici se alătură conspectul despre învĕţătorii rĕposaţi şi pensionaţi în decursul anului scolar 1898/99.

III. Catechisaţiunea.

La institutele strĕine au frecuentat scóla preste tot 7,696 elevi de ai nostri şi anume:

Pedagogii	52
Gimnasii	654
Scóle reale	100
Scóle comerciale	153
Scóle civile	131
Scóle elementare sup.	257
Scóle elementare greco-cat.	396
Scóle elementare rom.-cat.	83
Scóle elementare ev.-luterane . . .	183
Scóle elementare ev.-reformate . . .	143
Scóle elementare de stat . . .	3,571
Scóle elementare comunale	997
Scóle elementare de reun. priv. . .	976
Suma .	7,696

Incât privesce îngrijirea de catechisarea tinerilor nostri dela scólele de învĕţăcei industriali, în cele mai multe locuri s'a regulat şi e pe cale a se regula în tóte oraşele şi comunele.

IV. Esamenele

I. Esamenele pentru cualificaţiunea învĕţătorilor s'au ţinut în 9 Iuniu vechiu, 1899 şi zilele următóre.

Ca comisariu consistorial a fost trimis asesorul consistorial Mateiu Voileanu, protopresbiter, din partea guvernului au fost esmis inspectorul regesc de scóle al comitatului Sibiiu Dr. Gavriil Pinter.

La esamen s'au presentat 56 de candidaţi, dintre cari 54 din tóte obiectele, ér doi la esamen de emendare din limba maghiară.

Din cei 56 de candidaţi în decursul esamenului s'au retras 5, apoi ca resultat s'a constatat că 26 de candidaţi au suportat cu succes esamenul, şi au fost provĕzuţi cu testimoniu de cualificaţiune, 4 au fost reieptaţi la repeţirea esamenului după un an, ér 21 la emendare în terminul din Decembre 1899.

In terminul din Decembre s'au presentat la esamenul de emendare 9 candidaţi, dintre cari 8 au făcut esamen cu succes şi au fost provĕzuţi cu testimoniu de cualificaţiune.

2. Esamenele anuale ale scólelor poporale.

La finea anului 1898/99 s'au ţinut esamenele anuale provĕzute în normativul scolar cu un resultat în genere mulţumitor.

Visitarea scólelor.

In conformitate cu dispoşiţiunile normativului scolar oficiile protopresbiterale în decursul anului scolar şi mai cu samă cu ocasiunea esamenelor au visitat scólele, făcênd la finea anului raport despre cele observate. Din rapórtele întrate, consistoriul constată progres şi în direcţiunea acésta.

Pentru anul curent acest consistoriu a aflat de bine a pune la cale visitare sistematică a scólelor esmiţând 9 comisari ai sĕi aleşi întru bărbaţii vĕrsaţi în afaceri scolari conform cercularului alăturat.

Despre resultatul acestei visitări sistematice vom raporta la anul viitoriu.

VII Ajutóre.

Ajutórele votate din fondul scolar eparchial în bugetul anului 1899 s'au distribuit conform conspectului celor împărtăşiţi alăturat.

VII Stipendii.

Din fondurile archidiecesane cu finea anului scolariu 1898/9 au devenit vacante următórele stipendii:

1. Din fundaţiunea Moga, un stipendiu de fl. 500 pentru tineri români din archidiecesă, cari studiéză sciinţele filosofice şi juridice şi sunt lipsiţi de mijlóce; apoi 10 pentru elevi din secţiunea pedagogică a seminariului archidiecesan.

2. Din fundaţiunea Francisc Iosif dóuĕ stipendii câte de 60 fl. pentru tineri români din archidiecesă, cari studiéză şi sunt lipsiţi de mijlóce; apoi 12 stipendii câte de 50 fl. pentru elevi din secţiunea teologică a seminariului archidiecesan şi 24 stipendii câte de 50 fl. pentru elevi din secţiunea pedagogică a seminariului archidiecesan.

3. Din fundaţiunea Ecaterina Raţ un stipendiu de 30 fl.

4. Din fundaţiunea Ioan Popescu un stipendiu de 40 fl.

5. Stipendiile aceste s'au votat în regulă şi sunt tóte ocupate.

VII. Conferinţele învĕţătoresci.

Conferinţele învĕţătoresci şi în anul 1899 s'au ţinut conform dispoşiţiunilor cuprinse în cercularul alăturat, — resultatul acelora în genere a fost îmbucurătoriu pertractându-şi cu destulă pricepere mai multe teme de însemnătate şi documentând învĕţĕtorimea nóstră în genere zel demn de laudă, — putem fi deci convinşi că acéstă instituţiune se va desvolta tot mai bine ridicând nivelul instrucţiunei poporale.

Alte obiecte de natură scolară se promovéză cu rapórte speciale.

Din şedinţa senatului scolariu, ţinută la 30 Martie 1900.

Consistoriul archidiecesan.

Ioan Metianu, m. p.
archiepiscop.

Nr. 564/1900.

Cercularíu

către tóte oficiile parochiale şi direcţiunile şcolare din protopresbiteratul gr.-or. al Sibiiului.

Cultura apusénă se estinde tot mai departe ca un sóre luminos şi ocupă teren, tóte naţiunile înaintéză în cultură şi bună stare. Patria nóstră încă şi-a eluptat un loc de frunte între ţerile civilisate ale apusului, şi popórele ei se întrec a'şi ocupa locul cuvenit, noi românii încă am făcut în timpul scurt de când am apucat pe acésta cale un progres îmbucurătoriu, şi dela noi atêrnă sĕ ţinem pas alăturea cu popórele conlocuitóre, luptând împreună a învinge greutăţile, şi a stêrpi prejudeţele ca se atingem scopul, la primul loc noi inteligenţa, — preoţi şi mireni — purtăm tótă respunderea de viitoriul némului, cuvinese dar sĕ ne împlinim în mod conscienţios datorinţa de conducători ai poporului, şi urmaşii nostri ne vor binecuvênta.

Agrul unde se depune seminţa spre rodire este şcóla, acest sóre încălzesce şi aprinde schinteia minţii, şi desvóltă în om facultatea lui intelectuală, datorinţă avem se îngrigim ca agrul se fie priincios şi ca sĕmânătorii se fie destoinici a cultiva seminţa, ceeace se afirmă prin şcóle bune, şi învĕţători harnici.

Subsemnatul în puterea oficiului însărcinat a controla starea şcólelor şi mersul afacerilor pe terenul învĕţămêntului va căuta şi de astădată a se convinge în persónă la faţa locului din comună în comună conform §-lui 103 combinat cu 146 al Regulamentului pentru organisarea învĕţămêntului, imbinând ţinerea examenelor cu acésta visitaţiune după programul de mai jos.

Onorat frăţiile vóstre sunteţi poftiţi şi de astădată a da cea mai estinsă publicitate acestui cercularíu, ca atât representanţii parochiilor cât şi părinţii elevilor sĕ aibă cunoscinţă ca se pótă asista la esamene, ca la cele mai festive sĕrbători şcolare.

Invĕţătorii vor pregătí şi vor pune la disposiţie subscrisului protocólele de clasificaţiuni, conspectele despre materialul tractat din fie-care obiect şi conspectul datelor statistice.

Comitetul parochial va presenta concursul pentru îndeplinirea posturilor vacante de învĕţători împreună-cu taxa publicării.

Invĕţătorii din comunele învecinate vor folosí ocasiunea a participa la esamene spre a'şi puté face notiţele din punct de vedere didactic, pentru conferenţele lor.

Din comunele bisericesci Şaldorf şi Veseud şi din filii unde nu avem şcólă confesională gr.-or. sĕ se arete numĕrul obligaţilor, şi al celor ce frecuentéză şcóle streine după secs, şi numele catechetului care iau instruat în religiune.

Visitaţiunea şi ţinerea esamenelor se stabileşte în următórea ordine:

1. Duminecă în 7/20 Maiu Şuramare.
2. Luni în 8/21 Maiu a. m. Turnişor, p. m. Cristian.
3. Marţi în 9/22 a. m. Cornĕţăl, p. m. Nucet.
4. Mercuri în 10/23 Maiu a. m. Roşia, p. m. Vurper.
5. Joi în 11/24 a. m. Guşteriţă p. m. Bungard.
6. Vineri în 12/25 a. m. Slimnic, p. m. Ruşi.
7. Sâmbătă în 13/26 a. m. Şelimber, p. m. Mohu.
8. Duminecă în 14/27 a. m. Ocna-inf. p. m. Ocna-superióră.
9. Luni în 15/28 în Lómnĕş.
10. Marţi în 16/29 în Veseud.
11. Mercuri în 17/30 în Rîu-Sadului.
12. Joi în 18/31 în Sadu cu tóte clasele.
13. Sâmbătă în 20 Maiu (2 Iuniu) în Tămăcel cu tóte clasele.
14. Duminecă în 21 Maiu (3 Iuniu) în Poplaca cu tóte clasele.
15. Marţi în 30 Maiu (12 Iuniu) Boiţa cu tóte clasele.
16. Duminecă în 4/17 Iuniu după eşirea dela biserică în Sibiiu suburbiul-iosefin.
17. Duminecă în 11/24 Iuniu după amézi la 2 óre suburbiul-inferior.

18. Sâmbătă în 17/30 Iuniu în Reșinari cu clasele inferióre paralele și Duminecă în 18 Iuniu (1 Iuliu) cu clasele superióre și încheierea.

19. Sibiiu-cetate se va stabili în conțelegere cu direcțiunea seminarială.

Ioan Papiu,
protopresb.

Sinodul eparchial din Arad.

(Incheiere)

Ședința V. La ordinea zilei raportul comisiunei verificătóre. Raportorul G. *Lazar* propune verificarea deputaților din cercul Oradea-mare Nicolae Zigre și Dr. F. Duma. Sinodul îi verifică. Urméză referada comisiunei *bisericești*.

Afacerea părintelui *Mangra* dă ansă la o viuă discusiune.

Deputatul *Rotariu* întrébă, dacă consistoriul a esecutat conclusul din anul trecut, ca sĕ se termine odată acéstă afacere și totodată rógă presidiul, ca de dragul persónei păr. Mangra sĕ nu sacrifice autoritatea, vaza și autonomia bisericei nóstre. Dl Mangra ar fi făcut mai bun serviciu bisericei, dacă pe lângă garantarea tuturor drepturilor sale avute ca profesor, ar fi primit referenția în senatul școlar.

Presidiul își esprimă părerea de bine, că i-se dă prilejul, ca sĕ lămuréscă lucrul; spune că a făcut pașii la guvern și a ajuns cu afacerea până în *espedit*. Declină dela sine și susține, că nici când cu „kérem alásan“ nu va umbla la guvern.

Ședința VI. Se continuă desbaterea asupra raportului senatului bis. din Arad, și a celui din Oradea-mare.

Asupra raportului senatului *școlar* din Arad și Oradea-mare raportéză profesorul *V. Goldiș*. Primindu-se în general, la desbaterea specială produce ilaritate rĕspunsul canonicului Dr. Lauran, care în numele ordinariatului din Oradea-mare rĕspunde la adresa consistoriului din Arad, ca colectiv sĕ contribue la susținerea școlelor confesionale în comunele bis. mestecate, gr.-or. și gr.-cat., că acésta ar fi posibil numai dacă episcopul Goldiș cu toți credincioșii sei ar trece la unirea cu Roma (!). Episcopul unit din Lugoș, căruia încă i-s'a trimis o astfel de adresă, n'a dat nici un respuns.

Ședința VII. Raportorul comisiei epitropești Sava *Raicu* recomandă spre primire raportul senatului epitropesc, care după unele discuții se primește.

Ședința VIII. Se primește tipărirea într'o *broșură* a concluselor și ordinațiunilor în vigóre, sinodale și consistoriale.

Se însărcinéză consistoriul se vină la proxima sesiune cu un plan pentru zidirea unui *local potrivit* pentru consistoriu.

Se primește proiectul de budget și se decide ca pe viitor banii dați împrumut sĕ fie mai bine garantați, pentru evitarea proceselor.

Sedința IX. (ultima) S'a făcut mai întâi alegerea de vicariu episcopesc la Oradea-mare, despre care am adus deja știre, și apoi s'a restaurat consistoriul arădan pentru periodul de trei ani, ce urméză în modul acesta:

In senatul *bisericesc* au fost aleși membri: Vasile Mangra, Dr. Ioan Trailescu și Gerasim Sêrb.

In senatul *școlar*: Asesor ordinar Romul Ciorogariu. Asesori onorari: Ioan Petran, Traian Vațian, Augustin Beleș, Adam Rosa, Paul Rotariu, Dr. Nestor Opreanu, Augustin Boțoc, Stefan Antonescu, Aurel Petroviciu, George Feier și Georgiu Lazar.

In senatul *epitropesc*: Asesor ordinar Gerasim Sêrb, (Pil). Asesori onorari: Dionisiu Popoviciu, Paul Tempea, Iancu Stefănuț, Vasilie Olariu, Dr. Nicolae Oncu, Emanuil Ungurean, Georgiu Purcariu, Dr. Ioan Suciu, Petru Truța, Sava Raicu, Ioan Moldovan.

La consistoriul din *Oradea-mare* au fost aleși:

In senatul *bisericesc*: Vasilie Papp din Topa și Andreiu Horvat.

In senatul *școlar*: Ioan Teorean, Stefan Domocoș, Georgiu Dudulescu, Teodor Lazar, Nicolau Zigre, Dr. Florian Duma, Dr. Atanasiu Marienescu, Paul Gavrilete, Dr. Nicolae Popoviciu.

In senatul *epitropesc*: Petru Ciuhand, Mochiu Vancea, Iosif Moldovan, Dimitrie Negrean, Nicolae Papp, Paul Făssie, Paul Papp, Ioan Glițe, Dr. Iustin Papp.

Sinodul din Caransebeș.

Ședința IV.

17 Aprile c.

Din cele pertractate în ședința acésta remarcăm următórele:

La propunerea comisiunei verificătóre prin ref. P. *Drăgălina*, sinodul verifică pe deputații Seb. Olariu, George Popoviciu, George Serb și Vinc. Babeș.

Urméză raportul comisiunei financiare; referent Virgil *Tomici*. Sinodul primește preliminarul pe a. 1901 cu venitele în suma de 71,013 cor. și spesele de 71,222 cor., avênd a se acoperi deficitul din economisări.

Se aprobă socoțile și inventariile fondurilor și fundațiunilor admin. de consistoriu pe anul 1899 și consistoriului se dă absolutoriu.

Se aprobă bilanțul și inventariul tipografiei și librăriei diecesane pe a. 1899.

Se primește propunerea consistoriului privitóre la *modificarea statutelor fondului de pensiune* al funcționarilor consistoriali și al profesorilor. Anume se fac modificările următóre:

Se mai institue o categoriă nouă pentru acei funcționari și profesori, al căror salar trece peste 700 fl., până inclusive 1000 fl. Pensiunea maximală pentru acéstă categoriă sĕ se statorésca cu 700 fl. Ear pentru funcționarii și profesorii, cari au un salar mai mare de 1000 fl. pensiunea maximală sĕ se urce la 1000 fl.

§. 20 se modifică astfel: 1. Pentru funcționarii și profesorii, cari au o dotațiune mai mare de 1000 fl. și cari prin urmare aparțin la categoria I., se statorește pensiunea minimală cu 500 fl., și maximală cu 1000 fl. și anume: după serviciu de 10 ani 500 fl., care pensiune fundamentală la tot anul cresce cu câte 25 fl. până la împlinirea celor 30 ani de serviciu, când pensiunea va ajunge la suma maximală de 1000 fl.

II Pentru funcționarii și profesorii, cari primesc salar, ce trece peste 700 fl. până inclusive 1000 fl., se statorește pensiunea minimală cu 350 fl., ér pensiunea maximală cu 700 fl.

III. Pentru funcționarii și profesorii cari primesc salar anual ce nu trece peste 700 fl. se statoresce pensiunea minimală de 200 fl., ér pensiunea maximală de 400 fl.

Consistoriul se însărcinéză a face pregătirile de lipsă pentru înființarea unui *internat pentru pedagogi.*

Sinodul constată necesitatea unor renovări la reședința episcopéscă; însĕrcinéză consistoriul sĕ presinte proximei sesiuni un nou plan și specificațiuni de spese.

Ședința V

18 Aprile

In ședința acésta care a fost cea din urmă, s'a restaurat consistoriul diecesan pe un nou period de trei ani, fiind aleși:

1) In *senatul bis.*, asesor onorar: Dr. Traian Badescu. 2) In *senatul școlar*: Asesor referent (vacant). Asesori onorari: Andreiu Ghidiu, George Gaspar, Mihaiu Juica, George Pepa, Ilie Curescu, Patriciu Drăgălina, Titu Hațeg, Ioan Marcu, George Martinescu, Ioan Nedelcu. 3) In *senatul epitropesc*, asesor ordinar: Traian Barzu, Asesori onorari: T. Cioloca, Spiridon Șandru, Dr. Petru Barbu, Ioan Pinciu, T. cav. de Seracin, Al. Stancoviciu, Const. Burdea, Iulian Ianculescu, Ioan Budințan, Ioan Topal.

Revistă externă

Un atac contra împăratului german. Cunoscutul agitator agrar br. *Rosbach* a tipărit în Mŭnchen o broșură întitulată „Către împĕratul“, în care atacă vehement modul de guvernare al împĕratului Wilhelm.

Rosbach spune, că împĕratul n'a avut drept sĕ vorbéscă în telegrama adresată vice-regelui Indiei în numele poporului german despre simpatia Germaniei față de Englezi, și provócă pe Germanii de sud sĕ protesteze contra astorfel de declarațiuni.

*

Turburări în Spania

In urma resboiului cu Americanii, Spania a ajuns în o stare financiară fórte desolată și pentru echilibrarea budgetului guvernul a fost silit sĕ înființeze *imposite grele*. Contra acestora s'a rĕsculat provincia Catalona și în mai multe centre s'a produs o fierbere neobicinuită. Populațiunea din Valencia adăpostindu-se după o baricadă a primit cu pietri pe jandarmi. Deasemenea s'a escat conflict între mulțime și gardiști în Barcelona și Sevila. Asupra orașelor Barcelona și Valencia și în 4 provincii s-a decretat stare de asediu. Se spune că agitațiile sunt spriginite pe ascuns și din partea partidului Carliștilor.

*

Inaintarea Englezilor

De pe scena rĕsboiului vine știrea, că lordul *Roberts* a întrat în *Kroonstadt*, a dóua capitală a Oranjelui și a ocupat-o fără nici o resistență. Presidentul *Stejn* a declarat înainte de a se retrage, că-și mută residența în *Lindley*.

Acum statul Oranje se póte în adevĕr privi de perdut pentru Buri și a mai rĕmas sĕ caute a mântui Transvaalul. Incercarea acésta încă va fi zadarnică, căci tactica lui Roberts și numĕrul Englezilor va rĕpune independența celor dóuĕ republici. Dovadă despre réua situație a causei Burilor e și aceea, că au anunțat *vênzarea minelor* din Transvaal.

Avis.

Imi iau voia a atrage atențiunea stimaților domni, cari au primit liste de colectă pentru masa studenților din Brașov, ca sĕ binevoiască a-mi reînapoia listele de colectă, ori care ar fi resultatul colectei.

Fixez ca termin ultim spre acest scop ziua de 20 Maiu v. a. c, până la care termin rog a mi-se remite listele cu resultatul colectei cu atât mai mult, cu cât în darea de samă II, ce se va pune atunci sub presă — în cas de întârziere — nu se vor mai puté publica.

Brașov, în 27 Aprile v. 1900.

Virgil Onițiu,
dir. gimn.

NOUTĂȚI

Majestatea Sa Monarchul a sosit Sâmbătă diminéța la Budapesta și a descins direct în castelul regal din Buda. Alaltăeri M. Sa a primit în sala audiențelor delegațiunea austriacă și apoi cea maghiară. La cerclul ținut Majestatea Sa a agrăit pre delegații Dr. Iosif *Gall* și George *Serb* vorbind cu cel dintâi despre agendele subcomitetului delegațional pentru afacerile esterne, ear cu cestalalt despre budgetul honvezilor.

*

Rectificare. In declarațiunea publicată în numĕrul 47 al ziarului nostru s'a strecurat o eróre, tipărindu-se în alinea ultimă șirul 9 cuvêntul „întărirea“ în loc de „înaintarea“; emendăm deci acéstă eróre, avênd sĕ sune construcția întrégă în următoriul chip: de aceea am și stăruit pe cale dréptă până la ultimul moment pentru înbinarea înaintărei părintelui protosincel Mangra la alt post cu aceea a părintelui archimandrit Hamsea la postul de vicariu.

*

Sucrescența artiștilor români. „*Neue Freie Presse*“ publică în nrul seu din 8 Maiu a. c., o severă dare de samă despre examenele, ce s'au ținut acum la școla de operă a conservatorului din Viena. Intre elevele recunoscute de „talente frumóse“ este înșirată și domnișóra Aglaia Lupu, de origine din Bucovina, absolventă a școlei civile de fete a Asociațiunii din Sibiiu.

Felicităm pe tinĕra artistă română și-i urăm mult succes.

*

Atentat contra ministrului de culte român. Dl Dr. *Istrati*, ministru de culte al României a fost în o situație periculósă în Joia trecută cu prilejul audiențelor generale. Casul s'a petrecut astfel: Un institutor din Focșani anume Stefan *Constantiniu* în loc sĕ prezinte carta de audiență, a aruncat pe biuroul ministrului o cartă de visită pe care erau scrise câte-va rînduri, spunênd dlui dr. Istrati sĕ o citească.

Ministrul rĕspunde că nu are vreme sĕ citéscă și-l rógă sĕ-i arate verbal ce are de spus.

— Așa, strigă Ștefan Constantiniu, n'ai vreme sĕ cetești după ce m-ai nenorocit? Și imediat scóse un revolver.

In acel moment se aflau în cabinetul ministrului d-nii Meisner și Chihăescu. Acesta din urmă se repede și ia în brațe pe Constantiniu ducându-l în spre ușă, iar dl Meisner îi ia revolverul din mână.

Constantiniu a fost dus apoi la poliție.

Pe carta de vizită pe care o aruncase pe biuroul ministrului erau scrise cam următórele cuvinte: „M'ai nenorocit; eu mĕ sinucid. Iți recomênd pe fetița mea care și ea va deveni în curênd un cadavru“.

Din tóte acestea reese până acum că nenorocitul este desechilibrat. In adevĕr toți cei cari îl cunosc îl considerau ca nebun.

*

Jocuri școlare. Ministrul de culte a luat o bună mĕsură pentru intărirea fisicului elevilor. A dat anume ordinațiune, ca cu începutul anului școlar viitor în cele 4 clase inferióre ale școlelor medii sĕ se destineze odată la septămână câte 2 óre după amiazi pentru jocuri, în scopul oțelirei corpului elevilor.

*

Recunoștinta foștilor elevi. Munca prestată în decurs de 30 de ani de dl *Nicolae Droc-Barcianu*, directorul gimnasiului clasic „I. Maiorescu“ din *Giurgiu*, originar din Transilvania, a fost sĕrbătorită din partea foștilor sei elevi prin festivități strălucite, aranjate la 11 Aprilie a. c.

La aceste sĕrbări, cari s'au început cu participarea festivă la biserică în frunte cu musica militară și s'au continuat cu discursuri și oferirea unui *bust-medalion* de bronz sĕrbătoritului, au participat vr'o 200 dintre foștii sei elevi, precum și actualii elevi, ministrul de externe *Ioan Lahovari*, notabilitățile orașului Giurgiu și din părțile nóstre P. O. D. protopresbiter al Mercurei *Ioan Droc.* Au fost înălțătóre și mișcătóre momente pentru dl dir. Nicolae Droc-Barcianu, vĕzênd dragostea și gratitudinea, de care este încunjurat, semn invederat al succeselor operei sale.

Festivitatea s'a încheiat cu un banchet, la care s'au rostit toaste entusiaste. — Ne asociem din tótă inima la urările meritate, ce s'au adus, și ne bucurăm că dl director și profesor N. Droc-Barcianu a dat țerei românești bărbați atât de nobili prin sentimentele de recunoscință.

*

Inaugurarea noului palat al universității din Budapesta s'a făcut Duminecă cu mare pompă.

*

Dreptul profesorilor. Revista „*Tanügyi Szemle*“ aduce un cas interesant despre extensiunea dreptului, ce-'l are profesorul. S'a întêmplat, că doi profesori dela școla reală superióră din Șopron au citat în vacanțe pe un elev în școlă și l'au amenințat cu vorbe, ear unul din ei l'a pălmuit. Elevul a pârît pe profesori la judecătoria cercuală care a absolvat pe profesori de sub vina vătămărei de onóre, dar pentru palma dată elevului a condamnat pe profesor la 10 florini. In urma apelației, tribunalul a enunțiat, că dreptul de disciplină 'l-au profesori numai în decursul anului școlar și i-a condamnat pe amêndoi la câte 10 fl. amendă.

*

Mort la examen. Directorul școlei comerciale superióre de stat din Făgăraș, Végh Mátyás a fost lovit de apoplexie tocmai când se afla la începerea examenului de clasă cu elevii abiturienți. Directorul propunea limba maghiară și era cunoscut ca bun pedagog și scriitor la mai multe reviste.

*

Crimă politică. Se anunță din Brăila că comerciantul Stelian *Stefanovici* a fost asasinat de un bulgar cu numele Nedelcoff. Asasinul a fost arestat. Se presupune că a săvêrșit crima la însărcinarea comitetului revoluționar macedonean.

*

Beutură de întinerire. In comuna Petényi s'a întêmplat următorul cas tragic, efect al credinței în farmece. Femeia lui Pavel Țibulea dete acestuia se bea o fluiditate pregătită de o țigancă, care-i atribuia putere de întinerire. Respectivul muri în urma nveninărei, iar femeia lui, și țiganca, care îprimise 100 de cor. pentru doftoria cea minunată, au fost arestate.

In **Tipografia şi librăria archidiecesană Sibiu**, se află de vêndare:

Cuvêntări bisericesci

de

Dr. Theol. George Popoviciu
protopresbiter ort. român în Lugoş
broş. à 3 cor., sau lei 3.50.

Religiune şi sciinţă,

disertaţiune
de acelaşi autor
broş. 50 fil.;

şi

Cuvêntări bisericesci

de
Massillon, episcop de Clermont şi membru al acad. franc.
traduse prin
Ioan Genţ
paroch gr. cath. în Haieu,
Tom. I broş. 5 cor. sau lei 6.50

Din **Tipografia şi librăria archidiecesană, Sibiu**, se pot procura:

Pribeag

de
Ioan Iosif Sceopul.
Preţul broş. 1 cor. 50 fil.

De pe la noi,

nuvelete de
D. V. Păcăţianu
1889—1891.
Preţul broşat 2 coróne

Din tainele vieţii,

novele şi schiţe
de
Margareta Moldovan.
Broş. à 2 cor.

Din vremuri apuse,

de
Judita Secula născută **Truţa.**
Broş. à 1 cor.

In ***Tipografia şi librăria archidiecesană, Sibiu,*** a eşit de sub tipar şi se află de vêndare:

Drepturile, datorinţele şi responsabilitatea membrilor de direcţiune,

de
Alfred Kormos
traducere de
Constantin Popp, funcţionar la „Albina“.
Preţul broş., inclusive porto postal, fl. 1.60

Au apărut:

Juvenilia

Proză şi versuri

de
Sextil Puşcariu
à 1 C. 60 fil.

* * *

Iulian Devale

Epigrame

Preţul 1 cor.

Se pot procura dela ***Librăria Archidiecesană, Sibiu.***

Farmacia lui F. I. R. Hotter la sf. Iosif, Wien, XII/2 Schönbrunnerstrasse 182.

Absorbinalul lui Hotter.

$^1/_1$ Flacon fl. 6. —, $^1/_2$ Flacon fl. 3.50. delătură tóte umflăturile şi depunerile de grăsimi fără sĕ vateme părului. Intăreşte nervii atacaţi şi slăbiţi, delătură şi distruge tóte nodurile în muschi, şi serveşte şi ca scut în contra aprinderilor; cu deosebire e probat la umflăturile produse din causa fearelor, apoi în contra ariciturei umflărei copitei, genunchilor umflaţi, mai departe în contra umflăturilor (noduri) de vine, în contra umflăturei picioarelor la glesne şi la încheietura degetelor cu un cuvênt în contra tuturor umflăturilor ori unde s'ar ivi.

Praful nutritor alui Hotter,

pentru cari şi vite cornute
1 Pachet cu 80 cr.
Un adaus escelent la nutremânt, pentru a ţinea vitele sănătoase şi cu putere este de a sĕ folosi la tóte suferinţele de rărunchi de ficat şi de nervi.

Preparate pentru veterinari, cele mai bune ale timpului mai nou, cari după atestate numĕróse nu au fost ajunse de alte mijloace de natura aceasta.

Sĕ sĕ ceară numai preparate de ale lui Hotter şi sĕ nu se priméscă altele. Deposit în farmacii şi Droguerii.

Deposit principal la farmacia lui F. I. R. Hotter la sf. Iosif în Viena XII Schönbrunnerstrasse Nr. 182.

Fluidul lui Hotter „Training“

1 Sticlă cu fl. 1.20
Conservează nervii şi muschii până la bătrâneţe înaintată totdeuna puternici şi vioi, pune în stare pe animal sĕ prestee cele mai mari strapaţii şi fugi, sĕ înţelege după frecare cu fluidul „Training“.

Sĕ mai foloseşte cu succes uimitor la tóte urmările cari obvin din opintiri prea mari, ologie, reumatism, şi înţepenire.

Praful de porci a lui Hotter.

Nr. I şi II
1 kg. . . . fl. 1.20.
Cel mai buu mijloc pentru a produce pofta de mâncare şi cu acésta prosperarea porcilor, fórte acomodat în contra orbalţului (brâncă); Nr. II este de a sĕ întrebuinţa la urdinare.

Mijloc în contra Colicei alui Hotter.

1 Sticlă fl. 1.50.
Contra la tot feliul de colică şi contra oprirei udului la cai precum şi contra umflăturilor la vite cornute. [54] 5—104

Alifia lui Hotter pentru delăturarea crescăturilor de oase.

$^1/_1$ Cutie cu fl. 2. $^1/_2$ Cutie cu fl. 1.20. delătură crescăturile de oase şi depunerile osoase chiar şi după 4—6 sĕptămâni. (boală învechită).

In **Tipografia şi Librăria archidiecesană** au apărut

Treptele formale ale invĕţămêntului

de
Dr. Petru Şpan.
Preţul 1 C. 60 fil

Se pot procura din
Librăria tipografiei archidiecesane
Sibiu.

Următórele cărţi se pot procura dela

Librăria archidiecesană Sibiu:

I. C. Panţu:

Corespondenţa comercială .	Cor.	3·20
Procent, Promil, Interese şi teoria conturilor curente .	„	0·80
Un capitol din contabilitatea duplă	„	1·—
Al doilea capitol din contabilitatea duplă	„	2·—

I. Socaciu:

Dreptul cambial	„	4·—

— porto postal pentru fiecare 10 fil. —

In ***Tipografia şi librăria archidiecesană, Sibiu,*** au apărut şi se află de vêndare:

Geografia

pentru şcóle civile şi superióre de fete
(originalul aprobat sub Nr. 1240/1898)

şi

Istoria universală

pentru şcóle civile şi superióre de fete
(originalul aprobat sub Nr. 64561/1896)
după
Alexandru Márki.
In românesce de
I. Popovici.

Preţul Geografiei leg. . . . . fl. 1.30
„ **Istoriei universale leg.** . . „ 1.—

Din **Tipografia şi librăria archidiecesană, Sibiu**, se póte procura:

Din vremuri apuse,

de
Iudita Secula n. *Truţa,*
Broş. à 50 cr.

1.000.000
KRONEN
ALS GRÖSSTER GEWINN IM GLÜCKLICHSTEN FALLE.

Consemnarea
tuturor celor 50.000 câştiguri
Cel mai mare câstig în cel mai favorabil cas
1,000,000 Kronen.
Speciell sind die Gewinne wie folgt eingetheilt.

☞ **in Baar zahlbar.**

		Kronen
1	Prämie mit	600000
1	Gew. à	400000
1	„ „	200000
2	„ „	100000
1	„ „	90000
1	„ „	80000
1	„ „	70000
2	„ „	60000
1	„ „	40000
5	„ „	30000
1	„ „	25000
7	„ „	20000
3	„ „	15000
31	„ „	10000
67	„ „	5000
3	„ „	3000
432	„ „	2000
763	„ „	1000
1238	„ „	500
90	„ „	300
31700	„ „	200
3900	„ „	170
4900	„ „	130
50	„ „	100
3900	„ „	80
2900	„ „	40
50,000	Gew. u. Pr. im Betrage	13.160,000

Sĕ ajutăm norocului!

Deja mulţi s'au fericit
prin cumpĕrarea unui los dela noi!

Loteria cea mai bogată în sance este loteria de classă privilegiată reg. ung., care va începe în curênd iarăşi. Din

100.000 LOSURI vor fi trase **50.000**

câştiguri, aşadară **jumĕtate sunt câştiguri**, din tóte losurile, precum se vede şi din lista de câştiguri alăturată, nici o loterie din altă ţéră nu are în raport cu acésta aşa câştiguri considerabile.

Cel mai mare câştig în casul cel mai norocos este

Un milion coróne.

Cu totul vin **treispreḍece milióne 160.000 coróne** la tragere. Tótă întreprinderea stă sub **supravegherea statului.**

Contribuţia pentru **losurile originale** pentru clasa primă conform planului este:

pentru o **optime**	($^1/_8$)	**fl. —.75**	sau C.	**1.50**
„ un **pătrar**	($^1/_4$)	„ **1.50**	„ „	**3.—**
„ o **jumĕtate**	($^1/_2$)	„ **3.—**	„ „	**6.—**
„ un **întreg**	($^1/_1$)	„ **6.—**	„ „	**12.—**

şi se trimit cu **rambursă** sau trimiţêndu-se preţul lor **anticipativ.** Planuri oficióse gratuit. Tragerile sĕ vor ţinea în **17 şi 18 Mai a. c.** Comande pentru losuri originale rugăm a trimite direct la noi până în

17 Maiu a. c.

Banca
A. Török & Co.

Budapesta. V. Waitznerring 4/a.
Filialĕ: Museumring 11.

Multe şi fórte mari câştiguri am solvit noi prea stimaţilor nostri clienţi şi anume în timp scurt preste dóuĕ milióne coróne. [44] 8—8

Scrisóre de comandă de tăiat. **Herren A. TÖRÖK & Co., Budapest.**

Ersuche um Zusendung von .... **Original-Loos I. Classe der königl. ung. priv. Classenlotterie** nebst amtlichen Plan.

Der Betrag von. fl. .... } **ist per Nachnahme zu erheben.** / **folgt durch Postanweisung.** } Was nicht gewünscht bitte zu durchstreichen

Genaue Adresse.
....
....
....
....

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.**

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 50 Sibiiu, Joi 4/17 Maiu 1900. *Anul XLVIII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **streinătate** pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază

INSERȚIUNILE
Pentru odată 14 fil., — de dóuě ori 24 fil., — de trei ori. 30 fil. rêndul cu litere garmond — **și timbru de 60 fil.** pentru fie-care publicare.

Disolvarea parlamentului maghiar
și
alegerile nouě dietale.

Unul dintre cele mai de căpetenie gravamine ale Românilor din Transilvania a fost și este pân' azi, legea esceptională electorală. De un pătrar de véc, adusă în paguba nóstră vĕdită, nu s'a găsit nici un guvern din câte s'au perondat dela 1874 încóce, ca sĕ o modifice.

După semnele ce avem nici actualul guvern n'are sĕ'și frămênte capul cu presentarea unui proiect de modificare și acésta nu dór, că nu ar fi consciu de nedreptățile ce conține, ci din simpla causă, că n'ar fi în stare sĕ facă alta, care sĕ conțină mai multe favoruri pentru elementul domnitor și mai multe restricțiuni pentru poporul băstinaș, marea maioritate a locuitorilor din Ardél.

Nobilii séu nemeșii cari votéză pe basa legilor din 1848 încă nu s-au stêns și pe anul trecut mai erau trecuți în listele electorale în Ardél preste 27.000 alegători, cari nici în vêrtutea averi, nici in vêrtutea inteligenței nu ar avea dreptul de alegere — și de dragul acestora legea trebue susținută în forma ei actuală.

Un exemplu și ne va lămuri mai bine întrégă situația.

In Ocna Sibiiului sunt conscriși 233 alegători dietali. Din acestia 53 mai sunt nemeși unguri, fără nici un titlu de a puté sta în rêndul alegătorilor — iar alegători maghiari pe basa intelectului ori dărei abia sunt 70. — Românii din Ocna Sibiiului — în moment ce s'ar scóte cei 53 îndreptățiți la vot numai pe basa legii din 1848, ar fi în maioritate covârșitóre, azi însĕ stau 110 români față de 123 magiari, căci numĕrul total este 233 alegători.

Lucrurile aceste le țin în evidență cei dela comitatul Albei inferióre, le notifică ministrului de interne în tot anul și i dau sĕ înțelégă, că nu cumva sĕ modifice legea, că cercul e perdut și ajuns pe mâna valachilor.

Asemenea sĕ are lucrul cu cercul Ighiului din acelaș comitat. Românii ca populațiune sunt o massă compactă, chiar și numărul alegătorilor este mai mare al românilor ca al maghiarilor în acest cerc electoral.

Cum însĕ guvernelor și mai ales domnilor le trebue cercuri de căpătuială pentru ómeni de ai stăpânirii, le vine bine, că nemeșii din Oeșdea, meseriașii și evreii din Zlatna alăturea cu nemeșii din Benic și cei din Ighiu — fac aprópe jumĕtate din numĕrul alegătorilor cercului Ighiu — și mai punênd șiroful asupra primarilor nostri, asupra notarilor, de silă bucuros Românii din servitii publice cedéză forței ce li sĕ face, iar guvernul triumféză și aci, triumféză în Vințul de jos unde tot acésta e starea lucrurilor, și după chipul arătat pe întrégă linia.

Eată deci de ce nu ne facem noi nici o nădejde, că guvernul sĕ va grăbi sĕ modifice legea.

Ni se va face obiecțiunea, că și românii sĕ bucură de același favor — dar obiecțiunea acésta nu e la feliu.

Cercul Arpașului e cerc curat românesc. Pe basa dreptului vechiu, după dreptul de nemeși votéză 993 alegători, pe basa censului de dare și intelectului 304. Și unii și alții sunt români și acesta e unicul cerc dór în întrégă țéra unde abia vro 10—15 evrei trimiși dela sate au drept de alegere și nici un român nu reclamă pe cei 993 alegători inscriși pe basele din 1848, pentru că maioritatea și aprópe unanimitatea alegĕtorilor tot numai românii o fac și casul acesta excepțional n'are sĕ fie normativ pentru cei ce sĕ ocupă cu afaceri de interes public al statului.

Disolvarea parlamentului și alegerile nouĕ pe noi ne află tot în situațiunea de mai nainte, în situația penibilă ca sĕ nu ne putem validita după numĕrul nostru, după vrednicia nóstră și după jertfele ce aducem pentru susținerea statului.

Guvernul nu ș'a dat silință ca sĕ ne facă posibilă întrarea în alegeri, prin o lege europenéscă cum i ar fi zis dl Ioan Slavici.

Ne a lăsat cu censul electoral esceptional, cu cercurile arondate pe sprânciană, cu nemeșii după cap și de bună sémă, că baionetele și păralele n'au sĕ jóce rol neînsemnat nici în vitórele alegeri cu tótă legea despre judicatura Curiei în afaceri electorale. Și cu tóte aceste rele, cu tóte aceste miserii, noi în basa programului nostru, am fi detori sĕ pledăm pentru abandonarea pasivități și întrarea în luptele electorale.

Nu e bine credem noi sĕ lăsăm poporul de capul lui, nu e bine, ca sĕ dăm cercurile electorale pradă tuturor veneticilor, cari n'au nici un titlu de a fi învestiți cu mandatul de deputați dietali.

In vastul comitat românesc al Huniadórei, în comitatul Albei de jos, al Făgărașului, Sibiiului, Bistrița-Năsĕud și în genere acolo unde românii sĕ pot organisa sĕ ducă lupta n'ar fi nici un pĕcat sĕ ne încercăm norocul, cu candidați români.

Am puté pune odată la probă că încât au fost enunciatele prim-ministrului nostru sincere și loiale — că se guvernéză după „lege, drept și equitate“, și de s'ar adeveri că tóte sistemele de guvernament tind la nimicirea nóstră politică, — am avé un motiv mai mult sĕ facem cea mai strașnică oposiție guvernului pe întrégă linia.

Denuncianților și celor ce trăesc din meseria spionagiului le am smulge cea mai puternică armă din mână, arma cu care ne presintă păn' Sus ca popor cu *aspirațiuni monstruóse*, ca ómeni, cari gravităm înafară și tindem la distrugerea întregităţi statului.

Guvernul nu va mai avé cuvênt, ca sĕ justifice nelegiuirile și persecuțiunile ce le îndréptă contra nóstră, pentru-că nu noi purtăm vină, dacă nu ni mai e permis sĕ avem nici o aspirațiune de a ne validita ca cetățeni loiali ai statului — ci rĕspunderea trebue sĕ cadă în socotéla tuturor guvernelor maghiare câte s'au perondat, cari ne au scos din viața constituțională și ne a făcut imposibilă participarea la afacerile publice din stat. Scim noi bine, că vederile nóstre au sĕ întêmpine furtună și neîncredere mai ales în cercurile vechilor pesimiști dar isbânzile ce le pot arĕta aceștia pe terenul politic în anii din urmă și mai ales cu politica de pasivitate nu-i îndreptățește cu nimica sĕ se năpăstuiască asupra nóstră. Nici odată românii din Ungaria nu au fost osêndiți la un rol mai modest și umilitor ca acum — și știe D-zeu, dacă se mai dă ocasiune binevenită de a ne apropia de guvern mai cu înlesnire ca acum, când premierul statului voește sĕ cârmuiască țéra cu dreptate, abandonênd forța și terorismul antecesorilor sĕi.

Incât curentul șovinist, opiniunea publică maghiară i-va face imposibilă guvernarea pe basa equităţi, vom avé cu o dovadă mai mult, că maghiarii sunt element neaccesibil pentru principii de umanitate și dreptate și ce nu ne dau ei în cale legală avem drept sĕ ne luăm noi.

Ca sĕ ameliorăm procesul de desvoltare în acéstă direcțiune, atêrnă dela noi, dela puterea de resistință ce vom puté opune tendințelor ce sĕ manifestéză pentru nimicirea nóstră și mai pre sus de tóte atêrnă dela jertfele ce vom ști aduce pentru causa culturei poporului nostru.

Partea din urmă e partea cea mai slabă a nóstră și acésta o sciu fórte bine cei ce 'și dau silința ca sĕ ne cunóscă.

Apelăm la toți fruntașii nostri, ca sĕ ne dea dovezi că voesc ori nu, sĕ pună capĕt stării umilitóre în care ne găsim? Dór se va face și la noi loc unui curent mai sĕnătos și mai priincios și ar fi bine ca sĕ ajungem și noi odată sĕ putem tacsa pe ómeni după fapte, ear nu după vorbe.

Raportul general al senatului epitropesc.

Nr. 3160 Epitr.

Venerabil Sinod archidiecesan!

Despre activitatea senatului epitropesc în decursul anului expirat 1899, ne luăm voiă a presenta următoriul

Raport general:

In decursul anului, senatul epitropesc a ținut 46 ședințe, dintre cari 37 ordinare și 9 extraordinare.

Piesele întrate și împărțite la competința senatului în numĕr de 4,329 s-au resolvat tóte cu finea anului și respective în primele zile ale anului curent afară de rațiocinii, despre cari dăm sémă mai târziu.

La acest loc trebue sĕ constatăm, că agendele epitropești arată o continuă desvoltare și după natura lor delicată impun organelor dela Epitropiă pre lângă respunderea morală și respundere materială.

In anul acesta suntem în posiție a mai constata înveselitoriul fapt, că rațiociniile fondurilor și fundațiunilor centrale încheă operațiunile fără deficite — ear întréga avere evaluată la suma de 2.389,255 fl. 31 cr. arată față cu trecutul un spor de 48,474 fl. 57 cr.

Despre obiectele mai importante asupra cărora va avea sĕ se pronunțe Venerabilul sinod — presentăm rapórte speciale, și anume despre esecutarea concluselor sinodului Nr 19, despre conclusul Nr. 65, conclusul Nr. 69 și 78, — conclusul Nr. 76 s'a esecutat întocmai, — ear conclusul Nr. 88 din 30 Aprile întimpina greutăți la esecutare din causa că stă în contrazicere cu Regulamentul pentru afacerile interne § 4.

I.

1. Starea fondurilor și fundațiunilor cu 31 Decembre 1899 este evidentă din rațiociniile anului, care se promovéză cu raport separat instruit și cu conclusul sinodal Nr. 86 din 1897 referitor la rentabilitatea realităților archidiecesane.

2. Numĕrariul realisat din venite și din sortarea valorilor nóstre s'a investit din nou:

Pe basa conclusului consistoriului din 15 Maiu Nr. 697 Epitr. s'au investit 27,000 fl. ca depunere cu 6% la institute de credit și economii bine accreditate.

Hârtii de valóre s'au cumpĕrat în vêrtutea conclusului din 7 August Nr. 5925 Epitr. și a conclusului din 20 Novembre 1899 Nr. 9258 Epitr. în numĕrar de 50 mii floreni, cari s'a contat în favorul fondurilor pre séma cărora s'a făcut cumpĕrarea, și respective depunerile.

Din fondurile archidiecesane s'au mai acordat anul trecut și împrumuturi comunelor bisericești; Șieul-mare, Petroșeni, Geaca, Tohanul-nou, Cricău, Bernade în sumă de 6750 fl. pe lângă garanță solidară a tuturor membrilor comitetului parochial cu 6% interese și împrumutul li s'a dat mai cu sémă ca sĕ pótă termina biserici și școli începute.

3. Pentru alimentarea fondului general administrativ în scopul acoperirei salariului archiepiscopesc și al dotațiunei protopresbiterilor s'au luat din bun timp mĕsurile pentru încassarea sidoxiei și esecutarea conclusului sinodal Nr. 76 din 1899.

Cu cercularíul din 20 Iuliu Nr. 5,228 Pres. — s'a încunoștințat tóte organele nóstre despre suma, cu care are sĕ contribue fiecare parochie, și li s'a demandat ca în 60 zile sĕ administreze banii la cassa archidiecesană.

Pre de altă parte consistoriul a întrevenit și la guvernul țerei pentru ca sĕ deoblige pre organele administrative ca sĕ ne vie în ajutoriu la încassarea taxelor.

Cu resoluția din 2 Octombre 1899 Nr. 59,368 ministrul de culte a și îndatorat pe tóte municipiile ca sĕ efeptuiască încassarea — și după expirarea termínului pus de aici ne am și adresat cu rugare pentru intervenție. Cu puține esceptiuni tóte comitatele au luat asupra lor indatoririle impuse; ear' cu unele stăm în pertractări și probabil vom ajunge la înțeles. Pănă la finea anului s'au încassat 9,214 fl. 79 cr., ear' restanța cu finea anului a rĕmas 10,499 fl. 62 cr., din care sumă s'a încassat pănă la 1 Aprilie a. c. 4293 fl. 49 cr., deci cu totul s'a încassat 13,508 fl. 28 cr. și a remas restanță de 6202 fl. 13 cr. Acésta încassare ne-a făcut posibil se votăm protopresbiterilor suma de 8800 fl., sĕ achităm salariul archiepiscopului și sĕ solvim posițiile bugetare votate de sinod.

Deficitul l'am potut însĕ delătura numai prin cele 10%, cu care au contribuit fondurile ca taxă administrativă și cu suma ce s'a dat pănă aci ca paușal de cancelarie protopresbiterilor.

Presentăm sub ·/2 o consemnare despre prescrierile și încassările făcute după protopresbiterate, din cari sĕ póte vedé că în unele părți s'au încassat sidoxia aprópe complet dela tóte comunele, în altele din mai puține comune.

4. Fondul de pensiune al archidiecesei a crescut dela 130,279 fl. 38 cr. cât a fost la finea anului trecut la 146.870 fl. 91 cr. parte din resursele proprii, parte din reserva de buget şi din cuotisaţiunile membrilor, tacsele dela comunele bisericeşti, discuri, venitele jumětate din parochiile vacante, tacse dela examene şi canóne.

Restanţa dela 67,698 fl. s'a redus la 63,265 fl. deci mai puţin cu 4,433 fl. In decursul anului restanţa membrilor fondului s'a mai împuţinat cu 6,819 fl., ear' restanţa comunelor bisericeşti a crescut cu 2086 fl.

O privire mai clară ne arată consemnările

a) despre taxele încassate dela parochii şi membrii.

b) despre colecta discului.

c) despre jumětate venitele din parochiile vacante.

d) despre restanţa membrilor.

e) despre restanţa comunelor bisericeşti,

ér consemnarea de sub ·/4 ne arată numele celor ce au beneficiat anul expirat de pensiuni în suma totală de 3,854 fl. 99 cr. Venind preoţimea nóstră cu împărţirea întregirei venitelor dela stat în posiţiă materială mai bună, sperăm că restanţele sě vor încassa mai cu uşurinţă.

5. Scontrarea cassei s'a făcut prin o comisiune anume exmisă din sinul consistoriului, valorile, documentele şi numěrariul s'au aflat în regulă, ear' cărţile s'au purtat cu tótă exactitatea.

6. Depositele fructifere, cari la finea anului 1898 au fost 112 în suma de 165,141 fl. 64 cr., s'au sporit şi ele la suma de 192,121 fl. 50 cr., la care adăugêndu-se şi fondul şcolar din Valea-Borgoului cu 62.072 fl. 55 cr. tóte depositele fac suma de 254,194 fl. 05 cr. Manipularea şi îngrijirea acestora este destul de îngreunătóre pentru oficiul de cassă.

7. Investiri în decursul anului expirat s'au făcut douě, şi adecă s'a cumpěrat pe numele fondului Rudolfin o casă în Bistriţa cu 2000 fl. şi una în Copşa-mare cu 1041 fl. 94 cr., ear' reparaturi s'au făcut fórte puţine.

8. Intercalariul dela stat din salariul archiepiscopesc, pre timpul vacanţei — l'am cerut şi primit în sumă de 1822 fl. 22 cr., din care partea cuvenită s'a dat conform normelor din vigóre la fondul seminariului nostru archidiecesan, ér' o mică părticică s'a adaus la lăsămêntul fericitului archiepiscop Miron.

9. Taxa cununaţilor de câte 35 cr. sě încasséză şi acum prin organele nóstre în favorul fondului general administrativ, şi a încurs suma de 834 fl. 28 cr. până la pregătirea raportului. N'au întrat taxele aceste dela 16 protopresbiterate.

10. Colecta pentru monumentul fericitului archiepiscop şi metropolit Andreiu baron de Şaguna iniţiată în tómna anului 1898 s'a continuat şi în 1899 şi drept resultat constatăm că a întrat preste tot suma de 7,246 fl. 32 cr. De bună sémă că şi aici se resimte recolta cea rea din anul premergătoriu şi după entusiasmul cu care a fost îmbrăţişată acésta întreprindere, numai aşa ne putem închipui că n'am obţinut resultate mai mulţămitóre. Altcum colecta sě continuă şi mai sunt şi sume subscrise, dar neachitate.

11. Introducêndu-se prin legile ţerii cu 1 Ianuarie a. c. valuta corónei, consistoriul archidiecesan ca senat epitropesc cu cercularul din 27 Novembre a. tr. Nr. 9366 Epitr. adresat tuturor corporaţiunilor şi oficiilor nóstre bisericesci, a îndemnat pe tóte organele sě închee socotelele anuali în valuta austriacă, ér' cu începere cu 1-ma Ianuarie sě foloséscă pe documente şi în tóte socoţile valuta corónei.

12. Ajutórele votate din fundaţiunea Şaguna pe séma comunelor nóstre bisericescí, în scopul zidirii de biserici şi şcóle s'au solvit aměsurat disposiţiilor cuprinse în resoluţiunile comisiunei administrative, ér' unele sě ţin ca deposite fructifere până ce dovedesc, că au început cu lucrările.

13. In decursul anului 1899 s'au ajustat mai multe planuri pentru zidiri de biserici şi şcóle şi parte s'au şi esecutat lucrările, parte sunt în curgere.

II.

I. Referitor la starea averilor comunelor bisericesci suntem în plăcuta posiţie a presenta de astădată o consemnare a tuturor averilor bisericesci şi şcolare încheiată cu finea anului 1897 din cari se vede, că aceste au preste tot o avere de 9.498,338 fl. 74 cr. In acésta sumă sě cuprinde averea edificiilor de biserici, şcóle, pămênturi, porţiuni canonice şi case parochiale.

Acest resultat este de a se 'atribuí încâtva şi Regulamentului despre controla şi administrarea averilor bisericesci votat de sinodul archidiecesan la 3/15 Maiu 1880, precum şi instrucţiunilor şi înviaţiunilor speciale ce s'au dat de aici cu ocasiunea revisiunei socotelilor anuale.

Décă organele nóstre subalterne s'ar împreteni cu modul de raţiocinare mai corectă, comitetele parochiale ar fi mai conscie de datorinţele lor şi ar norma prin concluse valide cheltuelile şi le-ar reduce la cele mai neaperat treebuincióse, ér' sinódele parochiale în vêrtutea drepturilor lor garantate în legea fundamentală ar vota şi încassa sumele necesare pentru acoperirea trebuinţelor şi în schimb ar reclama tot mai mult şi mai cu insistenţă dela epitropiile bisericei sě dea sémă de avutul bisericei, am putea avea şi mai multă avere şi am fi în stare mai bine sě ne validităm pe terenul cultural, stând cultura în strênsă legătură cu progresul material.

Sě sperăm că cu timpul sě vor crea stări şi mai normale şi acele vor reversa binefacerile lor în tóte direcţiunile.

2. Faţă cu binefăcătorii bisericilor s'a dispus sě se facă o conscriere a tuturor darurilor făcute pe séma bisericilor nóstre. Conclusul sinodal Nr. 65 din 16/28 Aprile 1897 s'a esecutat aşa, că tóte parochiile au fost îndatorate a publica deodată cu pastorala archierécă de anul nou şi darurile făcute în diferitele parochii.

3. Despre cumpěrările şi vinderile 'făcute cu aprobarea consistoriului în anul expirat alăturăm consemnările recerute.

4. In comunele unde este pusă în curgere comasarea ori segregarea, toldéuna am exmis representanţi, i-am provězut cu plenipotenţa necesară şi i-am solicitat sě represente interesele bisericelor şi şcólelor nóstre în marginile prescriselor legali.

5. Cu privire la afacerile esactorali avem onóre a presenta conspectul despre numěrul raţiociniilor din 1888—1899 încheiat la 1/14 Aprile 1900, din care se vede câte raţiocinii sunt cu absolutorii, câte în stadiul de revisiune şi câte sunt în restanţă, ér' sub ./11 conspectul despre raţiociniile protopresbiterale şi la fondurile şi fundaţiunile administrate de Epitropia protopresbiterală.

Numěrul total al raţiociniilor întrate până la 1/14 Aprile 1899 este de 8991 faţă cu anul trecut mai multe cu 1133. Din 8991 raţiocinii sunt cu absolutoriu 6642, ér' 2349 în stadiul de revisiune la Consistoriu.

Ca sě putem eşi din restanţă avem neapărată lipsă de puteri lucrătóre. In decursul anului s'au revidat şi provězut cu absolutoriu 1151 cu tóte aceste restanţa s'a sporit dela 1917 la 2349. Mai uşor dar' am putea ajunge la bun resultat, décă ni s'ar da voie sě acceptăm provisor ómeni cu praxă la cifre, cari sě facă odată revisiunea tuturor raţiociniilor aflătóre aici, căci altcum înzadar mai solicităm înaintarea Raţiociniilor avênd acele sě stee aici cu anii neresolvite. Spre scopul acesta ne rugăm sě ni se dee îndemnisare de a putea angaja atari ómeni în sarcina fondului general administrativ până la terminarea lucrărilor.

In parochii mai sunt raţiocinii restante 2265, mai puţine cu 195 ca anul trecut.

Cu privire la raţiociniile protopresbiterale şi ale fondurilor şi fundaţiunilor administrate de Epitropiile protopresbiterale şi alte corporaţiuni observăm că numěrul total este de 508, deci cu 54 mai mult ca în anul trecut.

Din aceste 403 sunt cu absolutoriu, ér 105 sunt în stadiul de revisiune. Raţiocinii restante mai sunt 123 mai puţine cu 2 ca anul trecut.

Resultatul în percente: Solnoc din 204 Raţiocinii, numai unul restant; Bran, Cetate de pétră, Cohalm 3%, Sibiiu 4%, Sělişte 6%, Câmpeni, Unguraş 8%, Deş, Sebeş, Têrnavă 9%, Braşov, Reghin, Sighişóra, Zarand 11%, Orěştie 12%, Alba-Iulia, Lupşa 13%, Dobra 14%.

Cu mai multă restanţă sě presintă: Geógiu II 65%, Turda 54%, Geógiu I. 47%, Făgăraş 37%, Mediaş 32%, Deva 29%.

In genere, în anii din urmă raţiocinarea a făcut progrese evidente.

Ne rugăm, ca acest raport sě se ia cu aprobare la cunoscinţă.

Sibiiu, din şedinţa senatului epitropesc, ţinută la 1 Aprilie 1900.

Consistoriul archidiecesan.

Ioan Metianu, m. p.
archiepiscop.

Revistă internă

Stabilirea cuotei.

Deputaţiunile pentru cuotă întrunite în şedinţă plenară Luni au fixat cuota tot în proporţia veche, pentru Ungaria 34.4%, ear pentru Austria 65.6%, cu valóre dela 1 Iuliu 1900 până la 31 Dec. 1909.

*

Din delegaţiuni.

Luni şi-a făcut contele *Goluhowski* exposeul asupra situaţiei externe. De astădată ministrul de externe a fost mai scurt în expunerile sale, spunênd că dela ultima sesiune nu s'a întêmplat nimic ce ar reclama lămuriri mai extinse. *Visita* Maiestăţii Sale imper. reg. la Berlin corespunde raportului intim dintre cei doi domnitori şi statele lor şi n-a fost provocată de cestiuni politice speciale.

Pacea pe continentul nostru este asigurată prin garanţii puternice, şi e speranţă că şi pe viitor se va menţine desvoltarea neturburată a stărilor normale. Raportul cu cabinetul din St. Petersburg precum şi cu tóte celelalte puteri e cât se póte de bun şi acordul cu Rusia în privinţa situaţiei din Balcani se susţine.

Speranţa, că *conflagraţiunea* dintre Anglia şi cele dóuă republici sud-africane nu va provoca reacţiune periculósă între marile puteri, până acum s'a confirmat. Dorinţa e sě se termine starea de resbel, dar o *intervenţie amicabilă* e cu totul esclusă; aşa ceva s'ar putea face cu succes numai dacă ambele părţi beligerante ar cere intermediare, cea-ce nu se póte afirma.

Urcarea preliminariului ministeriului de externe se explică cu deosebire prin *desvoltarea sistematică a consulatelor nóstre.* Oficii onorarie se vor transforma în adevěrate consulate şi se vor crea nóuě staţiuni în locurile, unde monarchia are interese economice.

Cântarea bisericéscă.

Biserica de rěsărit, dela întemeierea ei, s'a servit la înfrumseţarea serviciului divin numai de *monodie.* Credincioşii au psalmodiat rugăciunile sub formă de simplă melodie, fără nici un alt auxiliar. Forma acésta de cîntare monodică, adecă într'o singură voce, s'a păstrat şi la noi pînă în ziua de astăzi. Acésta este vechia şi adevěrata cîntare bisericéscă, *psaltichia.*

In biserica romano-catolică găsim aceiaşi formă de simplă melodie, purtînd însă diferite numiri, după epoce: *cînt ambrosian*, *melodie gregoriană* şi *cînt plan.* Prin secolii XII şi XIII arta musicală dă peste un nou element: *armonia* sau *polifonia*, adică ştiinţa care ne arată cum trebuesc combinate mai multe melodii spre a se cînta tóte de-odată. Acest preţios element, producător de emoţiuni puternice, deschide musicei un orizont nou. Cum toţi măeştrii de pe atunci erau servitori ai bisericei, elementul acesta nou musical influenţéză melodia religiósă, îmbrăcînd'o cu forma armonică, şi în secolele XV, pînă la XVII-lea, avem în occidentul Europei o *musică armonică corală* eşită din vechile melodii, bisericesci, potrivită cu cerinţele bisericei, unde s'a desvoltat. Acésta este epoca înfloritóre a stilului polifonic, care pórtă numele celebrului compositor *Palestrina.* După acéstă epocă musica religiósă decade, se póte zice că de mai bine de un secol occidentalilor nu le mai rěmîne altă musică în biserică de cît vechea lor psalmodie: *cîntul plan.* Sunt însă vr'o 40 de ani de cînd a început o nóuă mişcare, în scop de a reveni la vechia lor *melodie gregoriană*, de a reda musicei palestreniene locul de onóre şi de a îndepărta orchestra din biserică.

Pe de altă parte, Protestanţii, într'un timp cînd cîntarea în armonie era deja inventată, au luat melodiile păstrate prin tradiţiune, le-au alcătuit pe mai multe voci, cu alte cuvinte le-au armonizat, şi au ajuns la forma de cîntare cunoscută sub numele de *coral*, care se execută de către mulţimea întrégă adunată în templu.

Avem dar, la început *monodia* adecă cîntarea pe o singură voce. Din acéstă cîntare tradiţională-occidentală isvoresc mai târziu dóuă eflorescenţe artistice de musică eclesiastică: una la popórele de rasă latină, *musica palestriniană*, şi alta, product al rasei germane, *Coralul* bisericei reformate.

In biserica de răsărit, la începutul secolului XIX, Ruşii cei d'întîi fac încercarea de a întroduce musica corală în biserică. Trimit tineri musicanţi în Italia ca să înveţe studiul armoniei şi al composiţiunei şi aduc maeştrii din străinătate ca sě răspîndéscă cîntarea corală în masa poporului. Acéstă cîntare armonică s'a desvoltat fórte mult la dînşii, însă nu s'a ţinut sémă de cîntarea cu care poporul s'a îndeletnicit pînă la acéstă epocă, aşa că *azi în Rusia*, afară de mici excepţii, *se găseşte o musică corectă, bine compusă, după tóte regulele artei, însă fără originalitate şi adese-ori străină de firea şi de simţirea poporului.* Acésta o mărturisesc diferiţi musicologi de sémă, atît Ruşi cît şi străini.

La noi, Românii în epoca de renaştere culturală, preocupaţi de dorinţa de a întroduce cît mai repede civilisaţia occidentală, au făcut în diferite rînduri încercări de musică armonică-corală. Aşa, sub domnia lui Alex. Ghica avem în Bucureşti o şcólă de musică armonică, încredinţată archimandritului rus Visarion, iar în Moldova, sub domnia lui Michail Sturdza, Serdarul Alex. Petrino formézá corul vocal la Seminarul dela Socola. In sfîrşit la 1865 se decretéză musica armonică ca oficială, se crează o catedră specială la Conservatorul din Bucuresci, în scop de a forma mici coruri pe la diferite biserici din Capitală. Intenţiunea era de a îndepărta chiar, cu timpul, vechea cîntare, psaltichia, considerată ca grecéscă, şi de a o înlocui cu, musica occidentală armonică. De atunci, de şi psaltichia nu mai e încurajată şi musicei armonice i se dă tot concursul, totuşi resultatul a fost contrariu asceptării multora, că nici psaltichia n'a dispărut şi nici cîntarea armonică n'a ajuns departe.

Prin întroducerea corurilor, unitatea cântărei dispare din biserica nóstră. Preotul şi strana zic rugăciunea plini de umilinţă, cu piositate şi cu multă luare aminte şi respect pentru sfîntul locaş pe care îl servesc, dar corul le rěspunde pe un ton care nu e la locul lui, care nu se potriveşte nici cu firea poporului nostru, nici cu tradiţiunea bisericéscă, nici nu póte fi expresiunea stărei de rugăciune. Un singur exemplu. Diaconul zice: „Cu pace Domnului sě ne rugăm!“ iar corul respunde pe un glas nu tocmai pacînic, nici rugător şi apoi nici potrivit pentru a inspira milă Domnului, căruia îi cerem iertare de păcatele şi de greşelile nóstre. Nu mai vorbesc de trunchierea textului leturgic, nici de nepotrivirea cântărei nóstre corale cu sîmţămîntul cerut de rugăciune şi de împrejurările în cari se face rugăciunea. Partea a dóua din heruvic: „Cei ce pe împěratul tuturor voim sě primim“ şi „Sfînt, sfînt, sfînt e Domnul „Sabaot“ cu ce inimă curată şi ce frumos au fost concepute de psalţii nostri cari aveau credinţa operii lor. Oare expresiunea dramatică şi luméscă date de corurile nóstre acestor sfinte rugăciuni, fi-va la locul ei? Din nenorocire, generaţiile tinere, prin deprindere, încep a tolera acest fel de musică.

Cînd am voit sě întroducem în biserica nóstră acest nou element de expresiune, cîntarea pe mai multe voci, n'am fost destul de pregătiţi în acéstă direcţiune. Negreşit nu vom renunţa la patrimoniul nostru naţional, acela care represintă o îndelungă tradiţiune religiósă, nu ne vom putea despărţi nici odată de musica nóstră, acea care este simţirea şi emoţia atîtor generaţii cari ne-au precedat şi cari ne au făcut aşa cum suntem noi, pentrucă ne este peste putinţă sě ne despărţim de cea ce este al nostru, şi neavênd cu ce'l inlocui, ce e străin tot străin va rěmânea. Dar vom continua şi vom îmbunătăţi musica aceea care s'a desvoltat în biserica nóstră, aceea care s'a întrupat cu locul pentru care a fost creată; şi în ceea ce priveşte musica armonică-corală religiósă (căci numai de acésta a fost vorba în audiţiunea de Duminecă), vom căuta sĕ o apropiem de musica veche şi cu chipul acesta sĕ unificăm cîntarea în biserica nóstră.

In loc de a scrie composiţiunile corale numai în cele dóuĕ moduri majore şi minore, moduri cari n'au de a-face cu biserica, vom scrie coruri într'unul din cele opt glasuri ale psaltihiei; vom păstra mişcarea stihirarică, iermologică şi papadică, caracteristice musicei orientale; vom face uz de „facerile“, adică de formulele melodice proprii cântului bisericesc, în oposiţie cu cântul lumesc, şi în sfêrşit vom întrebuinţa tot ceea ce póte contribuí a da colórea locală acestei cântări: modul de execuţie, ornamentaţia, isonul, endofonul, etc. Numai în aşa fel, inspirêndu-ne din cântarea pe care o avem, o pricepem şi o putem simţi, învesmîntind-o cu forma artei moderne, vom putea forma un repertoriu coral-religios propriu al nostru. Numai aşa, preotul şi corul se vor putea înţelege, exprimênd rugăciunea într'unul şi acelaşi limbagiu musical. Şi-apoi folosul va fi mare. Noi, cei de astăzi, vom găsí într'o asemenea producţiune melodia cu care suntem obicinuiţi, elementul tradiţional, iar generaţiile viitóre se vor bucura şi de arta polifonică ajunsă la gradul de desvoltare al epocei în care trăesc.

In alt-fel, ori-şi ce vom întroduce de-a gata strĕin de noi, nu va putea trài. Experienţa este deja făcută. De 30 de ani şi mai bine, atât composiţiunile corale religióse aduse de la Ruşi, cât şi cele făurite la noi după procedeuri strĕine, n'au putut prinde, şi masa poporului nu s'a alipit de dênsele. De o cam dată va trebuí sĕ facem şi noi acea ce Palestrina şi alţi compositori renumiţi din occidentul Europei au făcut pentru biserica lor. Vom armoniza melodiile existente scrise pe psaltichie, ori ne vom inspira de dênsele, atunci când vom voi sĕ înfrumseţăm serviciul divin cu musica corală. Astăzi *polifonia* (elementul modern prin excelenţă) este dusă fórte departe, şi ori şi ce melodie, în ori-care din glasuri ar fi ea (căci ştim că glasurile musicei orientale diferă de modurile celei occidentale), astăzi ori şi ce melodie póte fi primitóre de armonie, adică póte fi arangiată pentru a fi cântată de mai multe voci diferite de odată. Unde trebue sĕ pună multă băgare de sémă artistul, este în *păstrarea glasurilor*, cari represintă elementul tradiţional şi caracteristic. Nu e vorba aci de a reîncepe tóte încercările de armonizare a melodiei orientale făcute încă de pe la începutul secolului present. Incercările acestea au fost neîndestulătóre şi nefolositóre, pentru că s'a căutat sĕ se aplice unor melodii vechi o armonizare ce nu era potrivită de cât pentru o musică modernă. Şi acum dacă de exemplu, melodia dată spre a fi armoniósă era concepută în glasul al 2-lea, melodiile adăogate spre a fi cântate împreună erau scrise pe alte glasuri, — I-iul ori al 5-lea bunăóră.

Negreşit că nişte combinaţiuni de felul acesta suprimau tot caracterul expresiv, particular al acestor glasuri, cari n'au echivalent în musica modernă, şi melodia principală nici că sĕ mai recunoştea.

Ţinând seama de marele avânt ce a luat studiul armoniei şi de cercetările speciale făcute de ómenii competenţi din Germania, Franţa şi alte ţĕri asupra cântărei orientale şi melodiei populare în genere, avem putinţa de a înveştmânta ori şi ce melodie cu haina armonică. Trebue însă ca vocile cari se vor adăoga la melodia principală, să fie alcătuite în acelaşi stil ca şi dânsa.

Din cele expuse se întrezăreşte calea pe care va trebui să mergem pentru a împăca tradiţiunea, adânc înrădăcinată în trecutul nostru, cu progresul atât de dorit de generaţiile actuale. Călăuzit pe de o parte de ideia aceasta, apoi văzând marele interes ce să dă astăzi musicei orientale ca un nou izvor de bogăţie melodică, şi fórte doritor de a unifica stilul în serviciul divin, d-l Kiriac ne-a presintat câte-va bucăţi din modesta sa încercare de armonizare a melodiilor bisericeşti. Din întreaga Liturghie armonizată pentru serviciul duminical, s'ar fi putut auzi Duminecă 5, din cele 8 glasuri cunoscute. Execuţiunea fiind făcută de şcolari, cari n'au încă vocile formate, póte nu a satisfăcut pe deplin. Totuşi, avêndu-se în vedere timpul prea scurt în care s'a studiat, trebue a recunóşte, împreună cu înalţii şi distinşii auditori, între cari II. PP. SS. LL. Metropoliţii Primat şi al Moldovei, dl Ministru al Cultelor, toţi membri S-ftului Sinod şi alte persóne de inteliginţă, reuşita deplină a acestei încercări, menite a forma punctul de plecare al adevĕratei cântări bisericeşti naţionale. Toţi s'au convins pe deplin că acésta este musica ce convine bisericei nóstre, *ortodoxă şi românéscă*, prin care s'ar putea face şi *educaţiunea artistică-religiósă a poporului nostru.*

„Noua revistă română“ *A. Podoleanu.*

Sesiunea de primăvéră a Sf. Sinod al bisericei ortodoxe din România s'a deschis în Bucureşti la 1 Maiu cu o deosebită solemnitate. In acéstă sesiune vor fi designaţi trei archimandriţi, dintre cari ministrul cultelor va hotărî pe cel-ce va purta titlul de Craioveanul.

DIN BUCOVINA

(*Pactul Românilor cu guvernul*). Am dat şi noi ştirea despre o învoială încheiată între clubul dietal român şi presidentul ţerii, Bourguignon.

Privitor la condiţiunile în cari s'a făcut împăcarea Românilor din Bucovina cu guvernul, P. C. Sa archimandritul Ciuntuleac, deputat în dieta Bucovinei, mergênd la Bucureşti, a făcut redactorului dela „Apărarea Naţională“ următórele declaraţiuni:

Clubul român al dietei din Bucovina a aflat de bine de a întra în tratative cu guvernorul ţĕrei, baronul Bourguignon, şi li s'a încuviinţat românilor următórele postulate:

1. Acordarea unui inspector general al şcólelor din Bucovina, român, şi coordinat inspectorului german, acésta din iniţiativa luată de cătrĕ clubul român care a propus 3 candidaţi din cari se va alege.

2. Numirea inspectorilor districtuali agregaţi de către români.

3. Acordarea de câte 5000 coróne pentru internatul de fete şi băeţi din Cernăuţi.

4. Alegerea de comisari la recensemântul poporului din Bucovina, după cunoştinţa limbelor ţărei.

5. Infiinţarea unei şcóle superióre de fete la începutul anului şcolar viitor, cu limba de propunere română.

In fine aşteptăm bună-vointa guvernului în tóte.

Ni s'au promis mai multe îmbunătăţiri şi credem că guvernul se va ţiné de acest angajament.

Tóte postulatele făcute de baronul Bourguignon sunt cu reservă acordate, până ce va căpăta şi el de la minister autorisaţie că póte sĕ le îndeplinéscă.

*

(*Declaraţia Românilor în dietă*). Iată textul declaraţiei făcută în Dieta Bucovinei de către deputatul Călinescu, în numele grupului parlamentar român:

„Avênd în vedere asigurarea dată din partea representantului guvernului, că se va ţine cont de pretensiunile îndreptăţite ale Românilor din Bucovina, cu privìre la desvoltarea lor culturală; avênd în vedere, că cuprinsul raportului comisiunei asupra chestiilor şcolare e de fapt prevenitor faţă de dorinţele îndreptăţite ale Românilor: am onóre a declara în numele clubului român, că abstăm de la ori-ce plângere pe teren naţional-cultural, în aşteptarea sigură, că mulţumirea Românilor pe teren naţional-cultural va fi, în plină înţelegere cu guvernul, nu numai promovată, ci pe deplin efectuată“.

Avis.

Imi iau voia a atrage atenţiunea stimaţilor domni, cari au primit liste de colectă pentru masa studenţilor din Braşov, ca sĕ binevoiască a-mi reînapoia listele de colectă, ori care ar fi resultatul colectei.

Fixez ca termin ultim spre acest scop ziua de 20 Maiu v. a. c, până la care termin rog a mi-se remite listele cu resultatul colectei cu atât mai mult, cu cât în darea de samă II, ce se va pune atunci sub presă — în cas de întârziere — nu se vor mai puté publica.

Braşov, în 27 Aprile v. 1900.

Virgil Oniţiu,
dir. gimn.

NOUTĂŢI

Foile vienese spun, că la cerclul de Duminecă după cetirea Mesajului de tron, Maiestatea Sa a binevoit a conferi în delegaţiunea austriacă ceva mai îndelungat cu delegatul român *Dr. G. Popovici* asupra afacerilor provinciale din Bucovina, cu deosebire asupra raporturilor din dietă şi a cestiunei ţeranilor.

*

Fostul ministru sêrb Tauşanovici a fost condamnat pentru falsificare de scripte publice la cinci ani închisóre cu lanţuri uşóre. Condamnatul avênd de mai înainte o pedépsă de 9 ani, va trebui sĕ stea în total *14 ani* în închisóre.

*

O societate culturală. In Iaşi s'a înfiinţat o societate culturală cu numele „Viitorul.“ Scopul acestei societăţi e desvoltarea şi rĕspândirea literaturii teologice. Pentru ajungerea acestui scop societatea va întrebuinţa ca mijlóce: întruniri, conferinţe şi publicaţiuni. Póte sĕ devină membru al societăţii ori şi ce român creştin ortodox.

Statutele societăţii s'au votat în adunarea generală ţinută în ziua de 5 Martie a. c., când s'au ales şi membrii comitetului. Preşedinte a fost ales dl Dr. D. G. Boroianu, profesor la seminarul Veniamin Costache, casier Pr. I. Gotcu şi secretar Pr. G. Florescu.

Dorim viaţă acestei societăţi, şi róde cât mai îmbelşugate sĕ încunune activitatea ei.

*

Dl Corneliu Bardosy, din Sibiiu, jurist abs. al academiei reg. din Oradea-mare depunênd cu succes eminent examenul de stat judicial va întra în praxă la auditoratul militar din Viena. Ii dorim noroc pe carieră şi ca sĕ-i urmeze şi alţi tineri de-ai nostri.

*

Congresul limbelor romanice. La Montpellier se va întruni sub patronagiu societăţei pentru studiul limbelor romanice, un congres între 24—26 Maiu viitor. Dl V. A. Urechià a fost învitat să ia parte la acest congres, dar pe cât află „Apăr. Naţ“. nu crede să pótă merge.

*

Revizuirea graniţelor. Zilele trecute s'a pertractat în dietă proiectul de lege despre revizuirea graniţelor ungaro-române, respective schimbarea stîlpilor de lemn cu de fer şi a dâlmelor de pămênt cu de cărămidă. Lucrările se vor începe la 23 Maiu avênd sĕ se estindă pe zonele Predeal-Orşova şi Predeal Satul Dornei. Din partea României sunt delegaţi spre acest scop 8 oficeri în frunte cu d. Rodolf Rosetti asistat de A. Pisoschi (delegaţi ai ministerului de esterne). Lucrările se vor continua până în Octomvrie. Drept cheltueli s'au destinat din partea României 500.000 de lei.

*

Mórtea unui aristocrat maghiar. In Viena a rĕposat Vinerea trecută contele *Eszterházy Mór* la vêrsta de 44 ani, în urma unei apoplexii. Rĕposatul conte era unul din aristocraţii proprietari cei mai mari: avea ca fideicomis 50,00 jugĕre în Papa-Ugod şi alte 30.000 jugĕre ca proprietate liberă în comitatul Comorn; afară de acésta erezise nu de mult frumóse proprietăţi în Westfalia.

*

Congresul internaţional studenţesc. La începutul lui August se va ţinea în Paris sub protectoratul presidentului republicei francese Loubet al doilea congres internaţional de studenţi. Precum spune P. *Lloyd*, secţia maghiară a congresului „se aştéptă la atacuri vehemente din partea secţiunei române. Contra agitaţiunei române va servi ca o puternică armă almanachul studenţilor maghiari apărut în zilele acestea, care conţine tractate de orientare de tot interesante în limba maghiară şi francesă asupra trecutului, presentului şi viitorului studenţilor maghiari. Introducerea o forméză câte va şire ale ministrului-president *Széll*, ale ministrului de culte *Wlassics*, ale rectorului universităţii, politechnicului şi ale directorilor de şcóle superióre, urméză elaborate de istoricul Dr. Alexandru Márki, de secretarul ministrului de culte Dr. Iosif Rényi, etc.“

Precum se vede compatrioţii şi-au scos pe arenă, tóte forţele mai de valóre; dór vor sdrobi pe Valachi.

*

Contra reuniunilor pangermane. In şedinţa ultimă a reuniunei profesorilor dela şcólele medii din Cluj un membru a ţinut cum raportéză foile maghiare, o interesantă disertaţie despre societăţile pangermane. Conferenţiarul a spus, că în ţéră sunt resfirate nenumĕrate reuniuni religióse, şcolare şi sociale în serviciul *marei idei germane.* Aceste reuniuni edau reviste fabulos de ieftine, foi volante, manuale de şcólă, atlase şi pelângă acestea prin conferinţe împrăştie germenii roditori ai pangermanismului în întrégă ţéra. In fruntea mişcări stau profesori, fruntaşi, membrii dietei. Ca mijlóce paliative contra tendenţelor lor, conferenţiarul recomandă întroducerea *limbei* şi *culturei francese* în locul celei germane. Tema a fost predată spre opinare comitetului reuniunei.

*

Baron sinucigaş. Din Cluj se anunţă, că fiul decedatului baron *Jósika Andor* şi-a dat un glonţ în piept în scop de sinucidere. Medicii n'au speranţă, că se va puté reculege.

*

Istoricul universităţii din Budapesta. Cu ocasiunea inaugurării noului palat al universităţi din Bpesta s'a serbat totodată iubileul aniversărei 265-a dela înfiinţare. Rectorul actual Ponori-Thewrewk a ţinut o vorbire, făcênd istoricul universităţii, din care extragem următórele:

Dela 1635, când s'a întemeiat univers. din partea lui *Pázmány Péter* până la 1777, timp de 142 de ani a fost universitatea în N. Szombat, dela 1777—1784 în Buda, ear de atunci în Pesta. Universitatea a fost sub conducerea ordinului Jesuiţilor, şi avea la început numai dóuĕ facultăţi, teologică şi filosofică. La 1667 următorii lui Pázmány, primaţii Lippay şi Lósy întemeiară facultatea juridică; cea de medicină s'a înfiinţat numai la 1769. Ideia mutării universităţii la Buda, în castelul regal de acolo, a dat-o şi executat-o împĕrătésa Maria Teresia pe basa raportului făcut de o comisiune anume exmisă în acéstă causă. Deórece castelul regal pe atunci era o casă şubredă, trebui sĕ se ridice o nóuĕ clădire, a cărei pétră fundamentală s'a pus la 13 Mai 1749, înainte de asta tocmai cu 151 de ani.

Universitatea a rĕmas însĕ numai 6 ani în Buda. La 1784 au fost transferate: facultatea juridică, filosofică şi de medicină la Pesta, cea teologică la Pojon, de unde la 1805 a fost transpusă şi acésta la Pesta, primind adăpostire în edificiul Paulanilor. Aici se înalţă şi astăzi universitatea, care în fine sub ministrul de culte şi instrucţiune br. *Eötvös* Loránd a primit o nóuă restaurare. Numĕrul clădirilor universitare e de 22. Inceputul zidirei noului edificiu central s'a făcut la 1897 după planurile architecţilor S. Herczeg şi Alex. Baumgarten. Spesele întregului complex împreună cu ale aripilor zidite mai înainte, fac 2,600,000 fl. Edificiul central e zidit în stil barock teresian; are în front o arcadă şi e încoronat cu o cupolă. In parterre edificiul central are în stânga o sală de prelegere, în drépta localităţile questurei; în etagiul I e aula, lângă ea la drépta o sală pentru 300 ascultători, la stânga localul rectorului. In etagiul II se aflà dóuĕ sale de prelegere pentru câte 300 ascultători, în al 3-lea etagiu o sală mare pentru 600 studenţi şi dóuĕ sale mai mici.

Mulţumită publică.

Ca ajutoriu la edificarea bisericei române gr. or. în comuna Văleni, tractul Cetăţii de peatră au binevoit a contribui următorii:

Teodor Dan şi soţia sa Maria din Runc 100 cor. Petru Checicheş par. gr. or. Apahida 3 cor. Ioan Lupea par. gr. or. Sărata 3 cor. 72 fil. Alesandru Dogar par. gr. or. Szászhermány 10 cor. Athanasiu Cande par. gr. or. Pitiritea 5 cor. 30 fil. Of. par. rom. gr. or. Ohaba 7 cor. Sebeşul inferior 3 cor. 92 fil. Nicolae Matee par. gr. or. Herţegan 7 cor. 18 fil. Ioan Baciu par. gr. or. Sasnádoş 1 cor. Ioan Harţoagă par. gr. or. Daia 7 cor. 24 fil. Alesandru Sighiartău par. gr. or. Ciciopoiană 3 cor. 80 fil Patrichiu Pintea par. gr. or. Paloş 16 cor. 60 fil. Alesandru Chifa par. gr. or. Mănăşturul unguresc 3 cor. 20 fil. Romulus Jacob par. gr. or. Gurasada 6 cor. 70. fil. Of. par. rom. gr. or Muntele Rece 60 fil. Suma 169 cor 76 fil.

Pentru acest frumos dar subscrişii în numele poporului român gr. or. din sus numita comună ne înplinim o sântă datorinţă a aduce pe acéstă cale càldurósă nóstră mulţămită donătorilor rugând pe bunul Dumnezeu sĕ le resplătéscă înzecit aceastá marinimósă binefacere.

Văleni, la 26 Aprile v. 1900.

Gavriil *Cârlig* George *Onţ* m. p.
par. gr. or. I epitrop.

Posta Redacţiunei.

N. *Giurgiu*, M.-Mămăligani. Articolul nu se póte publica.

In **Tipografia și Librăria archidiecesană Sibiiu**, se află de vênzare:

Academia română
Discursuri de recepțiune
XXI.

Archiepiscopul și metropolitul

Andreiu baron de Șaguna

Discurs rostit la 13/26 Martie 1900 în ședință solemnă

sub președința

M. S. Regelui

de

Nicolae Popea

episcopul Caransebeșului

cu **Rĕspuns** de

Dimitrie A. Sturdza

secretar general al Academiei Române

Prețul broș. inclusive porto postal 60 bani.

Indispensabilă pentru fie-care știutor de carte este cartea întitulată:

Datorințele și drepturile
purtătorului de dare,

ce se póte procura dela

Librăria archidiecesană,

Prețul 1 C. 20 fil. + porto 10 fil.

Cuprinde tot feliul de îndrumări, cum sĕ purcedem la cumpĕrări și vênzări de proprietăți, realități, ca sĕ nu plătim dare decât numai câtă se cuvine, cum sĕ ne scăpăm de darea care nu cade în sarcina nóstră, ce drepturi sunt împreunate cu plătirea dării, etc.

Din **Tipografia și librăria archidiecesană, Sibiiu**, se póte procura:

Din vremuri apuse,

de

Iudita Secula n. *Truța.*

Broș. à 50 cr.

In **Tipografia și librăria archidiecesană Sibiiu**, se află de vêndare:

Cuvêntări bisericesci

de

Dr. Theol. George Popoviciu

protopresbiter ort. român în Lugoș

broș. à 3 cor., sau lei 3.50.

Religiune și sciință,

disertațiune

de același autor

broș. 50 fil.;

și

Cuvêntări bisericesci

de

Massillon, episcop de Clermont și membru al acad. franc.

traduse prin

Ioan Genț

paroch gr. cath. în Haieu,

Tom. I broș. 5 cor. sau lei 6.50

In *Tipografia archidiecesană* a apărut:

ACAFTISTUL
Preasântei
Născătóre de Dumneḑeu
și
alte rugăciuni

urmate de Sinaxariu pentru tot anul si Păschălie.

Un volum de 368 pagini 8°.

Prețul simplu legat . . .	fl.	—.85
jumĕtate pânză . .	„	1.05
în piele roșie . . .	„	1.25
Ediția fină în piele négră .	„	2.—
piele chagrin	„	2.60
în mătase .	„	3.85

Se află de vênḑare la

Librăria Tipografiei archidiecesane,
Sibiiu.

Lucrul solid, durabil și elegant.

Subscrisul am onoare a aduce la cunoștință on. public, că m'am strămutat din **strada Măcelarilor nr. 37**

în Piața-mare nr. 5,

unde în **lucrătórea mea** de **păpucărie** efectuesc tot felul de **încălțăminte** pentru **domni, dame** și **copii,** precum și tot felul de **reparaturi** cu **prețurile cele mai moderate**; oferesc totodată spre mulțumirea tuturor **marfă solidă** și **prompt esecutată.**

Atrag atențiunea on. public că m'am hotărît — de aci încolo — a cerceta toate târgurile de țeară din Ardeal, servind cu **lucru bun** și **durabil esecutat în lucrătoarea-'mi proprie,** ear' **nu marfă de prin fabrici,** precum fac mulți alții.

Recomandându-mĕ spriginului binevoitor, sum

Sibiiu, în Maiu 1900.

cu distinsă stimă

[55] 1—6

Constantin Dragoș,
măestru pantofar.

Comandele se efectuesc iute.

Prețurile cele mai ieftine

Marfă gata din materialul cel mai bun.

Op premiat de Academia Română.

Seminte
din
Agrul lui Christos.

Cuvêntări bisericesci

de

Zacharia Boiu,

asesor consistorial, protopresbiter etc.

Cu binecuvêntare archieréscă.

Tom. I.: **cuvêntări la tóte Duminecile de preste an.**
„ II.: „ „ „ **prasnicele și sĕrbătorile, precum și la casuale bisericesci.**
„ III.: **cuvêntări la îmmormêntări, parastase etc.,**

Prețul fiecărui tom 3 coróne și porto postal.

Se află de vênḑare la **autorul** și la

Tipografia și librăria Archidiecesană
Sibiiu.

1.000.000
KRONEN
ALS GRÖSSTER GEWINN IM GLÜCKLICHSTEN FALLE.

Consemnarea
tuturor celor 50.000 câștiguri

Cel mai mare câstig in cel mai favorabil cas

1,000,000 Kronen.

Speciell sind die Gewinne wie folgt eingetheilt.

☛ **in Baar zahlbar.**

		Kronen
1	Prämie mit	600000
1	Gew. à	400000
1	„ „	200000
2	„ „	100000
1	„ „	90000
1	„ „	80000
1	„ „	70000
2	„ „	60000
1	„ „	40000
5	„ „	30000
1	„ „	25000
7	„ „	20000
3	„ „	15000
31	„ „	10000
67	„ „	5000
3	„ „	3000
432	„ „	2000
763	„ „	1000
1238	„ „	500
90	„ „	300
31700	„ „	200
3900	„ „	170
4900	„ „	130
50	„ „	100
3900	„ „	80
2900	„ „	40
50,000	Gew. u. Pr. im Betrage	13.160,000

Sĕ ajutăm norocului!

Deja mulți s'au fericit
prin cumpĕrarea
unui los dela noi!

Loteria cea mai bogată în sance este loteria de clasă privilegiată reg. ung., care va începe în curênd iarăși. Din

100.000 LOSURI vor fi trase **50.000**

câștiguri, așadară **jumĕtate sunt câștiguri**, din tóte losurile, precum se vede și din lista de câștiguri alăturată, nici o loterie din altă țéră nu are în raport cu acésta așa câștiguri considerabile.

Cel mai mare câștig în casul cel mai norocos este

Un milion coróne.

Cu totul vin **treisprededece milióne 160.000 coróne** la tragere. Tótă întreprinderea stă sub **supravegherea statului.**

Contribuția pentru **losurile originale** pentru clasa primă conform planului este:

pentru o	**optime** ($1/8$)	fl.	—.75	sau C.	1.50
„	un **pătrar** ($1/4$)	„	1.50	„ „	3.—
„	o **jumĕtate** ($1/2$)	„	3.—	„ „	6.—
„	un **întreg** ($1/1$)	„	6.—	„ „	12.—

și se trimit cu **rambursă** sau trimițêndu-se prețul lor **anticipativ.** Planuri oficióse gratuit. Tragerile sĕ vor ținea în **17 și 18 Mai a. c.** Comande pentru losuri originale rugăm a trimite direct la noi până în

17 Maiu a. c.

Banca
A. Török & Co.

Budapesta. V. Waitznerring 4/a.

Filialĕ: Museumring 11.

Multe și fórte mari câștiguri am solvit noi prea stimaților nostri clienți și anume în timp scurt preste dóuĕ milióne coróne. [44] 8–8

Scrisóre de comandă de tăiat. **Herren A. TÖRÖK & Co., Budapest.**

Ersuche um Zusendung von.................. **Original-Loos I. Classe der königl. ung. priv. Classenlotterie** nebst amtlichen Plan.

Der Betrag von. fl.............................. } **ist per Nachnahme zu erheben.** / **folgt durch Postanweisung.** } Was nicht gewünscht bitte zu durchstreichen

Genaue Adresse.
....
....
....
....

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.**

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 51 Sibiiu, Sâmbătă 6/19 Maiu 1900. *Anul XLVIII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **streinătate** pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază

INSERŢIUNILE
Pentru odată 14 fil., — de dóuĕ ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rĕndul cu litere garmond — şi timbru de 60 fil. pentru fie-care publicare.

Nr. 2748 Sc.

Cercularіu

către tóte oficiile protopresbiterale din archidiecesa Transilvaniei.

Avênd în vedere, că în tómna acestui an se întrunesce în sesiune ordinară congresul nostru naţional bisericesc, căruia trebue sĕ i-se presinte rapórte şi date despre afacerile şcolare şi în anul şcolariu curent 1899/1900 Preaveneratul Consistoriu Metropolitan prin ordinul din 13 Martie, 1900 Nr. 69 a îndrumat pre acest consistoriu sĕ ia mĕsurile cuviinciόse, ca datele statistice şcolare de pre anul şcolar curent 1899/1900 sĕ fie procurate de bun timp, lucrate şi până la terminul de 15 Iuliu 1900 sĕ fie presentate la consistoriul metropolitan.

In vederea acestui ordin prin acésta oficiile protopresbiterale sunt provocate a îngriji ca datele statistice şcolare tóte, anume: cele privitóre la copiii de şcólă, la adjustarea şcólelor, la averea şcólelor, la salariile învĕţătoreşti, la numĕrul şcólelor, la învĕţători, încât sunt ei instituiţi în mod definitiv sau provisor, la catechisarea elevilor, la esamenele anuale, la visitarea şcólelor, sĕ fie pregătite în ordine de către organele din parochiă acum la facerea examenelor anuale, ca protopresbiterii sĕ le aibă la îndemână, şi sĕ pótă face conspectele şi rapórtele necesare, cari conspecte şi rapórte dela singuratecile oficii protopresbiterale la tot casul sĕ fie promovate aici până inclusive în 30 Iuniu a. c. st. vechiu sub propria rĕspundere.

Şciind noi cu câtă greutate sĕ adună la noi datele statistice, dăm de timpuriu acest cerculariu, ca oficiile protopresbiterale de timpuriu sĕ pótă lua mĕsurile cele mai eficace pentru adunarea datelor necesare şi pentru lucrarea lor, spre a putea şi acest consistoriu corespunde mandatului primit dela consistoriul metropolitan.

Sibiiu, din şedinţa consistorială, ţinută la 27 Aprilie 1900.

Ioan Metianu,
Archiepiscop.

Cu aceeaşi mĕsură.

In anii trecuţi numĕróse deputaţiuni de credincioşi ai bisericei ortodocse din provinciile ocupate s'au adresat cu memorande către tron, cerênd scutul corónei pentru biserica lor, pentru scóla lor, pentru instituţiunile culturale ale lor, care numai în legătură cu biserica, numai sub scutul, numai sub ocrotirea bisericei pot prospera, numai sub pavăza cea puternică a ei au siguranţa, că se vor puté desvolta în conformitate cu trebuinţele spirituale ale acelei populaţiuni.

Deputaţiuni numĕróse vedém când în Viena, când în Budapesta cerênd scutul corónei contra guvernului din Bosnia şi Herţegovina, care prigonesce biserica ortodoxă, prigonesce instituţiunile culturale ale bisericei ortodoxe, şi le prigoneşte stând în legătură cu propaganda iezuitică, stând sub influinţa propagandei iezuitice, stând în serviciul propagandei iezuitice.

Memorandele sêrbilor ortodocşi din provinciile ocupate nu au putut asigura drepturile bisericei ortodocse din acele provincii.

Cu cât plângerile erau mai inteţitóre, cu atât erau mai inteţitóre prigonirile, cu atât erau mai drastice mĕsurile luate contra acelora, cari stau în fruntea mişcărei, cu atât mai neomenóse persecuţiunile, la cari erau espuşi cei ce reclamau scut şi uşurare.

Noi am luat notiţă la timpul seu de plângerile coreligionarilor nostri, am schiţat tóte gravamenele lor şi în cele bisericesci, şi în cele scolare, culturale, de filantropie, căci am crezut că împlinim o detorinţă sântă, ridicând glasul nostru în favorul coreligionarilor persecutaţi.

Ne-am adus aminte, că aceeaşi sórte o am avut şi noi órecând, şi simpatia correligionarilor a fost balsam recoritoriu pe inimile celor persecutaţi.

Intre altele correligionarii sêrbi din provinciile ocupate erau persecutaţi şi pentru neîncrederea, cu care era ţinută în evidenţă ori ce mişcare culturală a lor. Erau de rassă slavă acei ortodoxi din Bosnia. şi între altele şi acésta era un motiv de a împedeca desvoltarea lor culturală care desvoltare numai sub scutul bisericei libere póte avea viitoriu.

Astăzi o deputaţiune mohamedană din privinciele ocupate se presentéză cu memorand înaintea corónei.

Se cere scut în contra guvernului local din Bosnia şi Herţegovina, care guvern persecută biserica mohamedană şi ale ei instituţiuni culturale.

Coróna este de present în Budapesta, şi deputaţiunea musulmană în Pesta se presentéză înaintea monarchului, schiţênd în un memorand plângerile populaţiunei mohamedane.

Guvernul e presentat ca stând în legătură cu propaganda iezuitică, ca stând sub influinţa propagandei iezuitice, ca stând în serviciul propagandei iezuitice.

Guvernul e presentat ca persecutor al bisericei mohamedane, al scólei mohamedane, al nisuinţelor spre autonomie, al nisuinţelor spre reforme, al nisuinţelor spre cultură în general, cari nisuinţe au străbătut întrégă populaţiunea mohamedană.

Ridicarea poporului la un grad mai înalt cultural póte fi numai în interesul monarchiei, aşa resonéză deputaţiunea cu memorandul mohamedanilor din Bosnia şi Herţegovina. Cere deci scutul monarchului în contra guvernului militar din provinciile ocupate, care guvern — zice-se — stă în serviciul propagandei iezuitice.

Noi luăm acte de cele ce se cuprind în memorandul mohamedanilor.

Ele confirmă din cuvênt în cuvênt gravaminele din memorandul populaţiunei ortodoxe, care deocamdată stă strivită, şi care numai câştiga póte din memorandul populaţiunei muzulmane.

Istoria se repeţesce, se copiéză filă de filă paginile triste ale istoriei persecuţiunilor, — quaequae ipse miserrima vidi, et quorum pars magna fui — am puté recita cu străbunul nostru.

Istoria se repeţesce, guvernul nu dă ascultare populaţiunei credinciόse şi unicul scut mai e coróna, care deopotrivă are inimă pentru toţi supuşii sei, pentru tóte bisericile, în cari s'au născut, în cari caută adăpost şi fericire supuşii sĕi, şi în cari ei voesc sĕ'şi sfârşéscă viéţa pămêntéscă, cari sĕ le prepare fericirea cea vecinică.

Istoria se mai repeţesce şi în metodul de apărare. Populaţiunea mohamedană ameninţă cu emigrarea în Turcia, la correligionari şi la connaţionali.

Intocmai s'a întêmplat cu românii din Ardél în tot decursul veacului trecut sub persecuţiunea religionară, şi cartea lui Hormuzachi publicată în anul acesta, cu care ne-am ocupat şi noi din alt incident, varsă tristă lumină încât privesce activitatea regimelor militare din ţerile ocupate.

Sêrbilor ortodoxi li se póte face imputarea, că sunt instigaţi de coreligionarii şi connaţionalii lor din ţerile vecine.

O eventuală confederaţiune slavică ar fi în stare sĕ schimbe carta politică în peninsula balcanică.

Despre turcii din provinciile ocupate nu se póte zice, că ale lor nisuinţe culturale ar fi periclitând esistenţa provinciilor ocupate.

Motive politice nu pot fi invocate în favorul persecuţiunei, deórece în Europa poterea Turciei nu mai însuflă îngrijiri; pórta otomană este considerată de mult ca destinată perirei.

Influinţa propagandei iezuitice nici în trecut nu a adus bine monarchiei, nici acuma nu are binecuvêntarea cerіului, în modul, după cum ea se practică în provinciele ocupate.

Sub-comisiunea delegaţiunei maghiare pentru afacerile armatei a votat în general *budgetul* anului viitor al armatei, punênd la disposiţia ministrului Krieghammer suma de aprópe *304 milióne coróne.* Câţi-va delegaţi au cerut desluşiri în privinţa aceea, că nu s'ar puté şti cât vor creşte trebuinţele anilor următori, la ce ministrul a respuns, că *în sesiunea viitóre numai pentru tunuri va pretinde nóuĕ sume.*

Budgetul armatei cere în mod evident necontenit urcarea jertfelor ce sta-

---

FOIŢA

Solon în Lydia.

(Naraţiune din limba germână)

Solon se afla în flórea vieţii şi în flórea spiritului când îşi propusese, ca sĕ părăsèscă Atena. Legile sale erau privite, séu cu admirare, séu cu remonstrare. Hipponicos, amicul seu intim, îi zise:

„Vezi Solóne, că toţi contribuenţii îţi disaprόbă legile“!

„Da! le disaprobă, scumpul meu“, — zise Solon — „pentru-că legile mele sunt încă nóuĕ; dar acele nu-s încă nici bune, nici rele; legile cele nóuĕ se pot asemĕna cu vinul, carele cu cât e mai vechiu, cu atâta e mai bun“!

„Hipponicos îi zise: „N'ai făcut nimerui pe voe, scumpe Solóne! Nu mĕ mir, că cele trei clase d'intâi sunt nemulţumite cu legile tale, de óre ce tu părtinesci clasa a IV, căreia însuţi nu aparţêni. Dar chiar şi aceştia se frământă în internul lor, şi dacă nu-şi arétă pe faţă nemulţumirea în contra constituţiei tale, o fac acésta din causă că Seisachtheia ta, li-uşuréză solvirea datoriilor.“

„Vezi Hipponicos“ — zise Solon — „legile nu pot conveni la toţi ómenii. Nebun, fantast, séu escentric ar fi cel-ce ar voi sĕ fericéscă pe cineva prin legi. Legea se póte basa numai pe nemulţumirea tuturor“.

„Nici un tiran“ — Solóne „nu póte cugeta altmintrea“.

„Aşa e“, zise Solon, numai cât 'acela nu şi-ar spune cugetul, dragul meu Hipponicos. Inţelesul tainic al legilor mele este a restabilí în societate o *nemulţumire suportabilă.* Scopul mi-l'am ajuns; acum numai la aceea cuget, cum se mi-l asigurez pe vecie, de-óre-ce aşa ceva pot realisa numai eu însumi“.

„Precum vĕd — Solóne tu voeşti sĕ ajungi rege“?

„Dar pentru tótă lumea“ — respunse Solon — ; „tu eşti amicul meu şi de loc nu mĕ înţelegi! Ce-i drept, eu aş fi în stare sĕ aduc pentru Attica şi acéstă jertfă şi sĕ-mi aşĕz reşedinţa în Acropolis, unde a chivernisit odinióră ilustrul meu strămoş Codru. Care Eupatrid mi-ar putea denega acésta? Dar pentru-ce sĕ repeţesc eu aventura lui Kyllon? Că nu peste multă vreme aş deveni însumi un Kyllon, ér constituţia mea ar prospicia, ca şi când aş fi nisuit sĕ-mi acvirez mie însumi avantagie, când apoi demagogii ar esploata nemulţumirea generală carea propriamente este bunul tainic al legislaţiunii mele. Dar eu însumi mĕ cutrĕmur de propria mea potestate, de óre-ce acésta este un grozav periclu chiar pentru constituţia mea. Caută numai, cà în tótă ziua vin la mine ómeni de pe la ţĕrmuri şi de prin munţi şi mĕ întrébă, că óre nu s'ar putea corege în spre mai bine disposiţiile date de mine. Eu, ca primul Archonte, atotputernicul, aş putea dispune după plac. Dar sĕ fac şi eu ca Penelopeia, sĕ destram nóptea, cea-ce am ţĕsut ziua? Atunci s'ar afla alţii, deosebit întrĕ pălmaşi, cari ar sci născoci câte alte disposiţiuni.

Ba ar fi lucru zădarnic, décă nu chiar periculos, de m'aş pune sĕ esplic fie-căruia, ce este raţional din punct de vedere al statului. Legile mele conţên restricţiuni, şi uneori mĕ chiar blastĕmă ómenii, cărora trebue sĕ li-ajung sub piele. Eu însumi aş fi bun bucuros, décă mi-aş putea depune potestatea de archonte; dar poporul m'ar revoca în tóte năcazurile, de óre-ce eu sunt unicul în Attica, în carele au toţi încredere. Atunci póte că s'ar ivi şi ziua, în care însumi aş face o apertură în tablele mele, fie din compătimire către popor, séu dóră ca sĕ-mi asigurez popularitatea. Sunt şi eu numai om, dragul meu Hipponicos, şi nici eu însumi nu mĕ încred în slăbiciunile mele“.

„Critică î-ţi este posiţia“ zise Hipponicos meditând. „Dar ce ai de cuget sĕ faci? Eu vĕd în ochii tĕi un propus“!

„Cugetam la mórte. Ar fi un ce grandios, décă golind pocalul cu venin aş aduce jertfă ca Codru. Atunci nime n'ar avea tăria sĕ-mi reformeze tablele. Dar Athena va mai avea lipsă de mine. Lycurg şi Milţiade, fiul lui Kypselo, Megacle şi Peisistrat rudenia mea, după mórtea mea ar nimici cu desevêrşire patria. De cel mai periculos consider eu pe Peisistrat, carele este cel mai simpatic, fiind că se razimă pe Deakri. De aceea cuget sĕ-mi întocmesc trebile astfel, că de şi mĕ voiu despărţi de popor, totuş sĕ nu fiu vecinic perdut pentru dênsul. Voesc adecă sĕ întreprind o lungă călĕtorie. Imi voiu cere dela cetăţeni concediu, ér până ce mĕ voiu reîntórce, legile mele li-se vor fi prefăcut în carne şi sânge. In absenţa mea nu va cuteza nime sĕ-mi schimbe opul, temênduse de rĕsbunarea mea la reîntórcere. Solon cel îndepărtat este mai cumplit de cât cel ce se arată poporului în tótă ziua. In modul acesta tul trebue se le aducă, deastădată cu 19 milióne coróne mai mult decât anul trecut şi nu sĕ ştie nici când, dacă se va ajunge la un sfîrşit, dat fiind că spiritul omenesc zi de zi ajunge la nóuĕ invenţiuni şi perfecţionări de arme, cari trebue introduse.

(*Obstrucţia Cehilor*). Cehii au continuat cu succes şi în şedinţa din 17 l. c. obstrucţiunea contra guvernului. Presidiul reichsrathului e gata sĕ prelungéscă şedinţele şi dacă nici aşa nu va putea înfrênge obstrucţia, probabil că reichsrathul va fi prorogat.

(*Insinuări perfide*). Deputatul sas *Pildner Ferencz*, după cum spune „Egyetértés“, a publicat în o fóie din Viena un articol, în care arată, că deslegarea chestiei naţionalităţilor este pentru Ungaria una din cele mai urgente afaceri, tot atât de urgentă de pildă caşi chestia pactului dualist, trăgănat de îndelungată vreme. Pildner se plânge, că saşii sunt cu nedreptul învinuiţi, de vreme-ce pentru Maghiari şi ideia de stat valachul e o naţionalitate cu mult mai periculósă. Saşii numai *desvoltărei lor culturale* mai înaintate au sĕ mulţuméscă, că n'au fost înghiţiţi de curentul român, şi că alegătorii în cercurile administrative sunt în numĕr covîrşitor saşi, cu tóte că elementul român e mai numĕros. *Reducerea* censului electoral ar fi primejdios pentru saşi, pentru că i-ar copleşi alegătorii români.

— Câtă „dragoste“ din partea compatriotului sas faţă de români! Aşadar, de ce nu propune ceva positiv, sĕ se restaureze de exemplu Aprobatae Constitutiones din secolul XVI? Dl Pildner pledéză făţiş pentru starea de heloţi, care i-ar conveni sĕ i se dee poporului român. Trebue se resfrângem cu tótă hotărîrea însinuarea numitului deputat, ca lipsită de ori-ce temeiu. Dacă Saşii n'au sĕ se témă de a fi înghiţiţi de Români, cu atât mai puţin Maghiarii, cari sunt mai numĕroşi decât Saşii şi ocrotiţi de puterea statului.

Revistă Bisericéscă.

Plângerea Iudeilor la zidurile Ierusalimului.

Diferiţii peregrini, ce călătoresc la locurile sânte, adeseori fac amintire în descrierile lor de călĕtorie de plângerea Iudeilor la zidurile Ierusalimului, o ceremonie religiósă funebrală aşa zicând, ce o execută în fie-care Vineri după amézi şi în preséra sĕrbătorilor mai mari jidovii din Ierusalim, tânguindu-se amar pentru pustiirea templului, a oraşului şi a ţerii lor şi rugându-se cu jale nespusă pentru trimiterea lui Mesia, a Mântuitoriului aşteptat de ei, carele restituindu-le regatul sĕ-i facă stăpâni peste tóte popórele de pe faţa pământului.

Precum scim din S. Scriptură (I Moisi III. 15), dupăce strămoşii nostri Adam şi Eva au călcat porunca lui Dzeu mâncând din pomul cel oprit, din pomul cunoştinţei binelui şi a rĕului, şi astfel au rupt legătura dintre ei şi creatorul lor, Dzeu i a scos afară din Raiu şi i-a blăstămat şi dimpreună cu ei pe diavolul cu tot, carele i-a amăgit în chipul şerpelui. Intre altele Iehova a zis şerpelui: „Şi duşmănie voiu pune între tine şi între femeie, şi între seminţia ta şi între seminţia ei: acésta va sdrobi capul teu şi tu îi vei împunge călcâiul ei“.

Mai târziu cercetând Iehova împreună cu doi îngeri, toţi trei în chip de călĕtori necunoscuţi, pe Avraam, pentru evlavia lui i-a promis că i se va nasce un fiu, de şi atât el cât şi muierea lui Sara, sunt bătrêni şi i-a prevestit pustiirea Sodomei şi Gomorei pentru fărădelegile poporului acestor cetăţi, zicênd între altele (I. Moisi XVIII. 17—19): „Şi a zis Iehova: Au ascundevoiu de Avraam ceea ce am sĕ fac? *Fiindcă Avraam are sĕ fie popor mare şi tare, şi întrênsul se vor binecuvênta tóte naţiunile pământului.* Că eu îl cunosc pe el, că el va ordina fiilor sei şi casei sale după dênsul, ca sĕ păzéscă calea lui Iehova făcênd dreptate şi judecată, pentruca Iehova sĕ dea lui Avraam ceea ce i-a promis.

Iar ceva mai târziu Dzeu prin profeţii sei a descoperit poporului israiltean chiar şi tribul din care avea sĕ se nască acea duşmănie dintre diavol şi dintre femeie, şi care avea sĕ facă din poporul israiltean popor ales alui Dzeu şi a cărui împĕrăţie avea sĕ rĕmână în veac. Dzeu zice prin profetul Natan, carele vesteşte lui David, că după mórtea sa, fiul seu va înălţa un templu Domnului: „credinciósă va fi casa lui, şi împĕrăţia lui până în veac înaintea mea, şi scaunul lui se va îndrepta în veac“ (II. Regi VII 16). Acéstă profeţie se află şi la Isaia XI. 1—3: „Şi va ieşi toiag din rădăcina lui Iesseiu şi flóre din rădăcina lui se va înălţa, şi va odichni peste dênsul Duhul lui Dzeu, Duhul înţelepciunei şi al înţelegerei, Duhul sfatului si al puterii, Duchul cunoscinţei şi al bunei-credinţe, Duhul temerii de Dzeu îl va umplea pe dênsul“.

Tóte profeţiile acestea, şi altele multe în legătură cu ele, tóte s'au împlinit în venirea lui Iisus Christos; dar Iudeii în egoismul lor naţional decăzut, au înţeles reu aceste profeţii. Ei n'au aşteptat, cum trebuia sĕ aştepte, şi nu aştéptă nici azi, un rege în sens spiritual, un cap al unei puteri morale religióse, ci un împĕrat pământesc, un cuceritoriu faimos, carele sĕ supună lor pe tóte popórele de pe faţa pământului. Ei, dar atunci némul omenesc n'ar fi scăpat nici odată de robia diavolului în care căzuse prin pĕcatul strămoşesc, prin nascerea, învĕţătura, patima, mórtea şi învierea lui Iisus Christos, a Mesiei promis, aşteptat şi venit. Iudeii pot fi, şi sunt consideraţi, numai întru atâta de popor ales alui Dzeu, întrucât din poporul lor, din sĕmênţa lui David avea sĕ se nască Mesia cel promis şi aşteptat nu numai de Iudei, ci de întreg némul omenesc, precum s'a şi întêmplat, şi apoi pentrucă ei au păstrat credinţa cea adeverată în Dzeu până la venirea lui Mesia adecă alui Iisus Christos. Şi Dzeu nu odată i-a pedepsit pentru aşteptarea greşită alui Mesia şi pentru decădinţa lor morală, dar totdéuna i-a iertat de câte ori s'au întors iar cătră Dzeu. Acésta ni-o dovedeşte şi tânguirea lor pătrunzĕtóre în robia Babilonului, din care însĕ au scăpat, fiindcă iar s-au recules moraliceşte. Cine nu ceteşte şi azi cu dor şi jale tânguirea lor de atunci exprimată atât de frumos în Psalmul 137:

La riurile Babiloniei am şezut şi am plâns, când ni-am adus aminte de Sion. — De sălcile, cari sunt în mijlocul ei, am aninat ceterile nóstre. — Când acolo au cerut dela noi, cei ce ne-au dus prinşi, cuvinte de cântare, — şi asupritorii nostri bucurie. Cântaţi-ne nóuĕ din cântările Sionului. — Cum sĕ cântăm cântarea lui Iehova, — în pământ strĕin. — De voiu uita de tine Ierusalime, uite drépta mea. — Sĕ se lipséscă limba mea de ceriul gurii mele, — dacă nu-mi voiu aduce aminte de tine, dacă nu voi ridica Ierusalimul, — preste culmea bucuriei mele. — Aduţi aminte Iehova de fii Edomului, — de ziua Ierusalimului, cari ziceau: derimaţi, derimaţi până la temelie întrênsul. — Fiia Babilonului devastatóre, — ferice de cel ce-ţi va rĕsplătí faptele, cari ni-ai făcut tu nóue. — Ferice de acela, care va apuca, — şi va sfĕríma pruncii tei de stâncă.

Numai cât atunci îndreptându-se moralicesce, de şi nu-şi pot ascunde sentimentul de rĕsbunare, au scăpat din robie, — azi însĕ înzadar se tânguesc la zidurile Jerusalimului, căci neprimind pe Isus Christos, Mesia cel promis, nu-şi vor mai putea reedifica templul, nici zidi din nou Ierusalimul, nici restituí regatul perdut. Drept consecinţă a rătăcirei lor greşite cu privire la misiunea lui Mesia, a fost împlinirea profeţiei lui Christos dinainte de mórtea sa: „Ierusalime! Ierusalime! cel-ce omori pe profeţi, şi ucizi cu petri pe cei trimişi la tine, — de câte ori am voit sĕ adun pe fii tĕi, precum adună găina pe puii sĕi sub aripi, dară nu aţi voit: Iată vi se lasă casa vóstră pustie“ (Mat. XXIII 37—38), alusiune la admonierile dese de mai nainte alui Dumnezeu prin profeţi şi alui Isus Christos ca sĕ se îndrepte. Apoi profeţia adresată apostolilor: „Iar Isus le-a zis: Vedeţi tóte acestea? Adevĕr zic vóue, că nu va rĕmânea aici pétră pe pétră, care nu se va risipi“ (Mat. XXIV. 2) alusiune la risipirea templului şi a Ierusalimului. Şi în urmă: „Şi vor cădea întru ascuţitul sabiei, şi se vor duce robi întru tóte némurile, şi Ierusalimul se va călca de păgâni, până se vor umplea têmpurile naţiunilor“ (Luca XXI. 24), alusiune la încetarea regatului şi la împrăstierea poporului jidovesc pe tótă faţa pământului, căci n'au primit pre Christos şi învĕţăturile lui. — Tóte acestea s'au împlinit la anul 70 d. Chr. prín Tit şi Romanii sei. In cuvinte fórte duióse dă espresiune împlinirei acestor profeţii Evangelistul Ioan (I. 10—12): „In lume era, şi lumea prin trênsul s'a făcut, şi lumea nu l'a cunoscut. Intr'ale sale a venit, şi ai sei nu l'au primit. Iar câţi l'au primit, acelora dreptul le-a dat sĕ se facă fii ai lui Dumnezeu, adecă celor ce cred în numele Lui“, — zicênd despre Christos şi Jidovi; şi de atunci Jidovii nu încetéză a plânge la zidurile Ierusalimului pentru dĕrâmarea templului şi a sântei cetăţi şi pentru perderea regatului, ei tot aştéptă pe Mesia lor politic, care sĕ le restitue tóte acestea şi sĕ-i facă stăpânitori preste tóte popórele de pe faţa pământului. -- Speranţe zadarnice.

(Va urma)

Revistă externă

Crisă în camera italiană.

După vacanţe de mai multe sĕptămâni parlamentul italian abia şi-a început Marţi şedinţele şi în ziua proximă a trebuit sĕ fie prorogat, şi dupăcum se prevede în curênd va fi disolvat.

Causa crisei se datoreşte, ca şi în Austria, obstrucţiei înscenate din partea oposiţiei italiene contra modificărei regulamentului de casă, presentat de ministrul-president Pelloux. Când oposiţia vĕzu, că la votare 3/5 părţi sunt pentru proiectul guvernului, începu sĕ facă un sgomot teribil, sĕ fluere, sĕ cânte, sĕ bată în bănci, aşa că suspendarea în dóuĕ rênduri a şedinţei n'a putut sĕ readucă linişte. Pelloux merse la regele în audienţă séra la 10 óre şi în ziua următóre ceti decretul de amânare.

O telegramă de eri spune, că camera a fost disolvată şi alegerile s'au fixat pe 10 Iuniu viitor.

NOUTĂŢI

Confişcarea fondului lui Iancu. Tabla regéscă din Cluj, revisuind procesul pentru pretinse malversaţii în administraţia banilor colectaţi în scopul ridicărei unui monument lui Iancu a decis, că din suma banilor este a se confisca numai colecta făcută după edarea ordinului de oprire al guvernului, vr'o 400 fl.

Acum însĕ în urma unui ordin venit dela guvern poliţia locală s'a presentat la P. C. Sa Dl Dr. Ilarion *Puşcariu*, vicepresident al „Astrei“ şi a pretins predarea libelului de depunere a fondului lui Iancu, pentru ca banii sĕ fie păstraţi din partea stăpânirei până la deciderea finală în causă.

Nu înţelegem ce rost póte avea acéstă mĕsură extraordinară de confiscare. Nu va remâné decât ca contribuitorii şi poporul rural dela care în cea mai mare parte s'a adunat crucereşte fondul, sĕ-şi pretindă banii înapoi.

*

Reîntórcerea Suveranilor români în ţéră. Joi a plecat familia regală româna dela Abbazia trecênd preste Budapesta spre Orşova şi eri séră a sosit la Bucureşti.

*

îmi asigurez tablele atât faţă de singuraticele partide, cât şi faţă de tirani, dar chiar şi faţă de mine însumi“.

Aşa făcu Solon. Planul sĕu fu, se trăéscă 10 ani afară de patria sa. Cătră concetăţenii sĕi zise, că împlininduşi detorinţele de Archonte, mai trĕbue sĕ cugetea cum şi la necesităţile proprie. El nu voesce sĕ aibă dela stat nici un profit; el era comerciant şi nici că voia sĕ ajungă alt-ceva.

Depărtarea lui Solon atinsĕ adênc pe Athenieni; nemulţumirea generală sĕ străformà în recunoscinţă şi alipire. Solon călători în pace pe marea cea de colórea vinului şi neîncetat privia vesel spre ţĕrmurii Aticei, cari deveniau tot mai palizi, până ce dispărură cu totul. Pieptul sĕu începu a suspina, iar ochii i-se scăldau în lacrimi. Arta poetică era consolatórea sa; naia trecu printre parfumatele Cyclade, se depărtă de Andros, Naxos şi trecu deja pe lângă Rhodos în marea carpatică, şi Solon îşi cânta durerile inimei în hexametri fericiţi. El era acum comerciant şi poet, chiar ca în juneţa sa.

Mai întâi în Egipet se reţinu un timp óre care.

Aici îl distrăgiau Psenophis din Heliopolis şi Şonchis din Sais. Acestor preoţi înţelepţi şi eruditi avu sé-le mulţuméscă prima scire despre insula Atlantis, care în zilele cele splendide strălucia odinióră din colo de columnele lui Heracle, dar dispăru în mare fiindcă era atât de pompósă. Insuşinduşi pe deplin cultura egipténă, dispăru de acolo. Ajungênd în Cypru fu óspe fórte bine primit al domnitorului, căruia îi şi remunerà ca un Solon ospitalitatea regală. Capacită adecă şi îi ajutà regelui sĕ-şi strămute cetatea Aepeia de pe culmea prĕpăstiósă pe un şes pompos, căci ochiul sĕu privia departe şi tot ce făcea culmina întru a ferici genul omenesc. Regele, în onórea nobilului Athenian, dede nóuei sale reşedinţe numele de Soli.

De aici Solon se duse în Lydia la Croisos cel putred de avut. După datina ómenilor avuţi, şi Croisos vrea sĕ impună asupra lui Solon prin arĕtarea bunurilor sale. Solon însĕ privi ce e drept complesant pompa obtrusă, dar nu isbucni în admirare precum aştepta vanul rege, şi acésta atinsĕ neplăcut pe atotputernicul stăpân al Lydienilor. Dar cu tóte aceste sĕ arĕtă faţă de Solon cu tótă complesanţa şi suportă cu pacienţă chiar şi observările filosofice ale acestuia referitor la fericire. Sciea şi Croisos, dóră mai bine decât Solon, că înainte de mórte nime nu se póte numi fericit. Dar dênsul se ţinea fericit, că Lydia cea bogată era a lui şi-l asculta. N'avea témă nici de Persi, nici de Elini. In ţéră domnia astfel de linişte, în cât era adevĕrată desfătare sĕ domnesci. Pe lângă aceea avea mare bucurie familiară, că Omphale, fetiţa sa, ce purta numele mitologicei regine a Lydiei, era mai frumósă şi mai amabilă de cât o graţie. Pe lângă acestea, Croisos îşi mai sciea face viaţa dulce, adunênd la curtea sa artişti şi filosofi de cari îi tracta boeresce; ba încă tot ce era om de valóre întrinsecă în Helada se numĕra între prietenii sei. Aşa se întêmplă, că pe atunci şi fabulistul Aesop era óspele seu în Sardes. Acestuia în órele de distracţiă îi destăinui Croisos mirarea sa despre flegma şi indiferentismul lui Solon.

„Nu te mira de acésta rege“ — esclamà Aesop că aşa-s toţi filosofii. Lucrurile trecĕtóre nu-i ating. Ei se jócă neîncetat cu gândirea la eternitate, bună-óră ca mîtuţa cu un ghem de lână“.

Solon petrecu multă vreme în Sardes, ér Croisos respecta din ce în ce tot mai mult pe Athenianul cel constant şi bun la suflet. Se îndatinase regele a-l întreba de sfat în tóte cestiunile vitali. Odată petreceau l^a Symposion (masa de după prânz) regele, politicul athenian şi poetul fabulist, avênd tustrei pe cap cunună de rose. Croisos în tăcere adêncă îşi goli fingianul. Nici dansul, nici cântecul flautelor, nu-i poturà însĕnina fruntea, pe când cei doi prieteni erau preste mĕsură veseli· In fine lui Aesop îi fu prea bătĕtóre la ochi indisposiţia regelui.

Croisos făcu semn sclavilor, sĕ se depărteze şi zise apoi cătră prietinii sei: „Eată causa indisposiţiei mele! Astăzi am sĕ resolvez cea mai grea problemă din viaţă; mi-a venit dintr'odată ca sórtea. Nici odată nu m'am rugat de zei cu atâta insistinţă ca acum, sĕ mi arete, ce sĕ fac“.

Solon îl întrebă liniştit „Ce-i Croisos“?

„Un june de viţă ioniană, născut în Bolisoos de pe Chios, a venit la mine şi m'a rugat sĕ i dau pe fiica mea Omphale de soţie“.

„Dar este născut din sânge regesc“? întrebă Aesop.

„Póte-că e cu ceva mai mult de cât ori care rege“ — respunse Croisos —, „dar tatăl sĕu este un ḑiuaş sĕrac din Bolisso“

(Va urma)

Fapte nobile. Reuniunea femeilor române gr.-or. din opidul *Hunedóra* înaintea sĕrbătórei s. Invieri a adus o jertfă fórte frumósă pentru comuna nóstră bisericéscă de aici, și adecă a reparat edificiul bisericei pre din afară, precum și zidul dela curtea bisericei spesând însemnata sumă de *900 coróne.*

La repararea unor lucruri din curtea bisericei a mai adaus și dómna preşedintă *Amalia Dima* din al seu propriu.

Reuniunea acésta, care esistă abia de vre-o câțiva ani a jertfit până acum pre séma bisericei nóstre aprópe la 1600 coróne, căci numai cu vre-o 2 ani mai înainte s'a fost zugrăvit înlăuntru acéstă biserică ear' pe spesele Reuniunei.

Daună că nu a fost dela început și nu este nici acum destul de bine sprijinită acésta Reuniune, ba ce este și mai trist i-s'a pus și bețe în róte chiar dela urzirea ei.

A mai procurat din al seu propriu dómna Amalia Dima, o cruce de argint de china, ear dl Constantin *Dima*, o cădelniță tot de argint de china, dómna Maria *Muntean* a făcut niște perdele din materie fórte fină pentru ușile altariului și dómna *Dănilă* un acoperitoriu frumos pentru „tetrapod.

Priméscă deci toți acești binefăcĕtori ai s. biserici pentru aceste frumóse și însemnate daruri și pre acésta cale cea mai căldurósă mulțumită.

*

Alegere de preot. Primim următórele: Dumineсă în 30 Aprile am avut mare bucurie în parochia nóstră Măgina (tract. A. Iulia). A fost alegere de preot, și sinodul a ales cu unanimitate de voturi pe clericul absolut d-l Candin *Suciu.* Intreg actul a decurs sĕrbătoresce. Ne bucurăm de acest vot al sinodului, căci numai nădejdi bune putem lega de iubitul nostru ales. Al D-Vóstre stimător: Mihailă *Paul* cantor.

*

Potop asupra Sĕliștei. Ni-se scrie din *Sĕliște*: Mercuri la órele 3 p. m. s'a descărcat asupra comunei nóstre un potop, rupere de nori, impreunată cu ghiață de care nu s'a pomenit. Apa rîului crescuse fórte mare și așa era de turbată încât puțin a lipsit numai ca în o parte a comunei să facă mari nenorociri. Tóte podurile, afară de podul cel mare din mijlocul comunei, au fost rupte și duse de apă. Asemenea și astupăturile și canalurile morilor. Locurile mai ridicate erau albite ca în mijlocul ernei de ghiața ce căzuse. Aceasta a făcut mari stricăciuni pomilor și sĕmănăturilor de prin grădini. Norocul că pe hotar această ghiață nu a ajuns decât numai pe o parte mică. O jumĕtate de óră a durat acest infiorător potop, carele a umplut de grózä pe toți.

r.

*

Pentru cinstea națională. Tot mai mult se apropie ziua tragerii la sorți a câștigurilor loteriei arangiate de Asociațiune în folosul Casei naționale, și mulți, fórte mulți Români, chiar și de cei cu dare de mână, nu și-au cumpĕrat încă nici barem un los de acestea. Ni-ar veni cu greu a crede, că din nepăsare ori neînteresare față de causele nóstre culturale românești, ci dór' din uitare. Atragem deci atențiunea tuturor, că până la Ispas (31 Maiu, ziua sorțirii) abia mai sunt câteva zile; sĕ grăbiască deci fiecine a-și procura barem câte un los de acestea, cu atât mai vêrtos, că pe lângă șansele de a-și recăpĕta banii póte înmiit, prin eventualele câștiguri, sprigineşte totodată o frumósă întreprindere culturală, care numai cinste va face némului românesc. Un los după cum se știe, costă numai 1 cor'. Losuri se mai capĕtă la biroul Asociațiunei în Sibiiu și eventual încă la câteva bănci și librării românești.

*

Necrolog. Pĕtrunși de adâncă durere aducem la cunoștința tuturor consângenilor, colegilor, amicilor și cunoscuților durerósa perdere a iubitului fiu, soț, frate și cumnat, fost învĕțător la școla elementară română gr.-or. din Brad *Petru Coman Cioran,* învĕțător la școla română gr.-or. Rĕșinari, carele după un morb îndelungat, împărtășit fiind cu sfintele taine, a adormit în Domnul în etate de 28 ani, Joi, în 4/17 Maiu a. c. la órele 3 diminéța. La órele 8 diminéța, aceeași zi, a încetat din viéță și unica sa fiică Letiția. Osemintele preaiubiților defuncți se vor așeza spre odihnă vecinică în cimiterul bisericei locale gr.-or. Sâmbătă, în 6/19 Maiu a. c. la óra 1 p. m. Fiă-le țĕrîna ușóră!

Rĕșinari, în 4/17 Maiu 1900.

Familia jalnică.

Din partea corpului învĕțătoresc din Reșinari deasemenea am primit un anunț funebral.

— Amalia *Ciocan,* născ. Piciu, soția d-lui Ioan Ciocan, profesor de univ. și deputat dietal, a încetat din viață Dumineсă in 13 Maiu și s'a înmormêntat Marți în cimiteriul gr.-cat. din Năsĕud.

*

Erupțiunea Vesuvului. Precum se anunță din Roma, Vesuvul își continuă erupțiunile cu o vehemență extraordinară în pause de câte 15—30 minute. Se semnaléză și o nenorocire. Vestitul profesor Mateucci, care făcea studii asupra erupțiunilor într'un observatoriu la distanță de 15 metrii de crater a fost lovit de mase ferbinți aruncate și suferí arsuri și contusiuni grave.

*

Stipendii pentru industriași. Comisiunea administrativă a comitatului Sibiiu va distribui pe anul școlar 1900/1901 un stipendiu de *300 coróne* și dóuĕ de câte *250 coróne* acelor tineri industriași aparținĕtori acestui comitat, cari au absolvat cu bun resultat clasa a 3-ia a vreunei școle industriale de învĕțăcei și doresc în scopul perfecționărei sĕ cerceteze vr'o școlă specială în ramul lor afară de acest comitat.

Dintre petenții cu pregătiri egale vor avea preferință cei ce au absolvat cu succes bun vr'un curs special de industrie în comitatul Sibiiu.

Stipendiștii sunt îndatorați la finea anului a raporta în detaiu comisiunei administrative pe lângă presentarea atestatului obținut, despre modul cum au folosit timpul în ramul lor special. In petiție trebue sĕ amintéscă precis, că se supun acestei îndatoriri.

Petițiile instruite cu certificat de apartinență la acest comitat, atestate de școlă industrială, de cursuri industriale speciale etc. și adresate comisiunei administrative a comitatului Sibiiu sunt a se înainta la oficiul vice-comitatens al Sibiiului cel mult până la *15 Iuliu* a. c.

Sibiiu, 12 Maiu 1900.

Presidentul comisiunii administrative a comitatului Sibiiu. *Reissenberger,* vice-comite.

*

Cualificarea notarilor. Proiectul de lege pentru înființarea cursurilor administrative pe séma notarilor comunali și cercuali, se va depune în curênd la biroul dietei. Deocamdată se vor înființa *10 asemenea cursuri,* în diferite părți ale țĕrii. Notarii cari vor fi terminat aceste cursuri, vor putea înainta în ori care ramură a administrațiunei de stat ce se va sistemisa. Vor puté să fie deci solgăbirăi, protonotari etc. Cei cari nu sunt în present notari, nu vor puté sĕ se înscrie la asemeni cursuri de cât numai avênd diplomă de maturitate.

*

Recensemêntul poporațiunei în Ungaria se va face în zilele din 1 pănă în 10 Ianuarie 1901.

*

„Chiorana“ este numele noului institut de credit și economii, pe care mai mulți fruntași români din părțile Sătmarului au hotărât sĕ-'l înființeze în *Șomcuta-mare.* Spre acest scop fundatorii au distribuit prospecte și cóle de subscriere cu termin până la *1 Iulie st. n.* „Chiorana“ se înființéză pe 90 ani, cu capital de *100.000 coróne* împărțite în 1000 acții à 100 coróne. La subscriere sunt a se plăti 10% din valórea nominală și câte 2 cor. de fie-care acție ca spese de fundare. Restul se va plăti în ratele următóre: 10% la 30 zile după adunarea generală constituantă, 10% la 60 zile, ér celalalt rest la provocările direcțiunei, cari însĕ nu pot urma în rate mai mari decât 10% și la termine mai scurte decât dóuĕ luni.

Un prospect și cólă de subscriere se află și la redacția ziarului nostru.

*

O fabrică uriașă. In vestita turnătorie de fer a lui Krupp lucrau la 1832 numai 9 lucrători, ear la 1 Ian. a. tr. erau înregistrați în consemnările de plată ale fabricei 41,750 persóne aplicate, dintre care 25,000 oficianți, ceilalți lucrători. Fabrica folosește anual un milion tonne de cărbuni.

*

Viața și averea: Se întregesc una pe alta, pentru-că în viață suntem avisați la avere ear fără avere vieața nu mult plătește, ceea-ce se dovedește și prin faptul, că fiecine se trudește sĕ facă avere. Numai cât e mic numĕrul acelora, cărora le succede aceasta pe lângă amara muncă de tóte zilele. Causa e, că cei mai mulți trec cu vederea resultatele întêmplărilor norocóse ale sorței. Pentru-că cei cari se ocupă cu aceasta știu fórte bine, ce mulți inși sunt cari bunăstarea lor au sĕ 'și-o mulțumească numai împrejurărei, că nu au întrelăsat a esploata prilegiul fără păreche, pe care loteria de clase îl ofere participanților. Aceasta loterie însași înseamnă pentru câștigător vieața și încă vieața cu avere, ear' de acestia sunt fórte mulți. Indeosebi banca Török A. et. Comp. (Budapesta, bulevard Vácz nr. 4) a ajuns în acea situație norocósă, că în scurt simp a solvit clientelei sale milióne de coróne; se recomandă deci în atențiunea publicului banca Török A. et. Comp., care prin promptitudinea, siguranța și norocul ei 'și-a eluptat și de altcum încrederea publică.

Apel la frați!

Românii din vechiul și istoricul Chior — pĕtrunși de spiritul timpului și fiind convinși, că numai așa se pot ferici pe terenul economic, dacă concentrându-și tóte puterile în o societate pe acțiuni se vor ajutora împrumutat, precum au făcut și frații lor din alte părți, — au decis sĕ înființeze un institut de credit și economii sub numele „*Chiorana*“ cu un capital de 100.000 coróne.

Intru realisarea acestui scop suntem sprijiniți de unii dintre cei mai distinși fruntași din învecinatul Sĕlagiu, cari subscriind prospectele ca fundatori au promis tot ajutorul posibil, atât moral, cât și material.

Acești vrednici bărbați sunt: Dl Georgiu *Pop de Băsești,* cunoscutul fruntaș al națiunei nóstre, care cam de patru decenii a ostenit și jertfit mult pentru înaintarea economică și culturală a poporului român în genere, dar mai ales pentru a Românilor din Sĕlagiu. Dl Andreiu *Cosma,* director executiv al băncei „Silvania“, sub a cărui conducere înțeléptă și conscienţiósă numita bancă a ajuns la o înflorire îmbucurătóre. Dl Dimitriu *Suciu,* directorul băncei „Sĕlăgiana“, sub a cărui conducere tinĕra bancă a luat un avênt mult promițĕtor, precum și alți bărbați fruntași români din sînul clerului și al mirenilor subscriși în prospect și participanți la consfătuirile nóstre de până acum ținute pentru acest scop.

Terenul pentru proiectata bancă „Chiorana“ este fórte avantagios, pentru-că poporațiunea din ținutul Chiorului și jur este în preponderanță românéscă, și așa peste 100.000 Români se pot folosi de favorul proiectatei bănci.

Afară de acestea, Șomcuta-mare, care este menită sĕ fiă sediul „Chiorenei“, are o inteligință frumósă, și este combinațiunea, ca sĕ fie ales de director executiv la înființânda bancă dl *Nicolau Nilvan,* advocat în Șomcuta-mare, care ca om de specialitate în afaceri de bancă ne dă tótă garanța atât morală, cât și materială, că înființânda bancă va fi condusă cu desteritatea recerută atât în folosul acționarilor, cât și al poporului avisat de a se folosi de acéstă bancă.

Lipsa unui astfel de institut în părțile acestea este de mult simțită, pentru-că poporul român în ținutul Chiorului și jur astăzi este necesitat a recurge, pentru a dobândi creditele trebuinciόse în economia lor, la bănci streine, de unde pentru depărtarea locului contractările împrumuturilor se fac cu multe spese și perdere de timp, ba în unele locuri ómenii noștri sunt chiar și șicanați.

Cum-că nu s'a înființat mai de mult o astfel de bancă în Șomcuta-mare nu atât lipsei de energiă se póte atribui, ci mai ales lipsei de solidaritate, care, har Domnului, acum se manifestă într'o mĕsură îmbucurătóre.

Inițiatorii și fundatorii subscriși în prospecte în conferența ținută la 16 Aprile 1900 în Șomcuta-mare, pentru de-a propaga idea înființărei unui institut de credit și economii în Șomcuta-mare și pentru promovarea realisărei acestui scop, au ales un comit esecutiv.

Din încredințarea acestui comitet esecutiv noi subscrișii cu tot respectul rugăm pe toți Românii, cari pórtă la inimă prosperarea și înaintarea poporului pe terenul economic și cultural, sĕ binevoéscă a ne ajutora la ajungerea scopului nostru subscriind acțiuni cât de numĕróse, cu atât mai vêrtos, că ar fi de dorit, ca capitalul social *sĕ se ridice la suma de 200.000 coróne.*

Cólele subscrise și banii colectați în înțelesul prospectului, precum este scris pe dosul aceluia, sunt a se trimite de-a dreptul institutului de credit și economii „Silvania“ în Șimleul Silvaniei (Szilágy Somlyó).

Putem asigura pe toți acei prea Stimați frați, cari vor subscrie acțiuni „Chiorana“, că în mâni bune și sigure își vor depune o parte din capitalele lor și totodată vor promova și o causă salutară démnă de îmbrățișat din partea fiă-cărui Român bine simțitor.

Șomcuta-mare, 10 Mai n. 1900.

Ioan *Serb,* președinte.
Victor *Nilvan,* notar.

Dare de sémă și mulțumită publică.

Cu ocasiunea concertului aranjat de tinerimea română din *Alba-Iulia* și jur cu concursul unui grup de teologi din Sibiiu a 3-a zi de Paști în A.-Iulia au binevoit a suprasolvi următorii P. T. Domni:

Ioan Cirlea 10 cor. Dr. A. Fodor 8 cor. locot. Hochmann 6 cor. Fl. Rusan, Dr. I. Marciac câte 4 cor. Iul. Moldovan 3 cor. Dr. G. Moga, N. Musteţiu, S. Micu, I. Patachi, Candin Suciu, I. Ursa, G. Cadariu, P. Rozor, N. Max, A. Deutsch, Mezei Iliéș câte 2 cor. N. Meteșan, G. Groza, N. Moldovan câte 1 cor. 80 fil. A. Patachi și G. Socaciu câte 1 cor. 40 fil. V. Hagea, locot. N. N., A. Cricovean, N. N., N. N., A. Filipescu, I. Anghel, N. Mărginean, T. Bogdan, M. Anghel, S. Andreiu, P. Demian, I. Magda, G. Cutean, jun. și Iosif Cirlea câte 1 cor. T. Neamțiu și N. N., câte 40 fil. D. Stef, V. Mihălțian, G. Gerasim, V. Stanciu, I. Bucu, și Aug. Marcu câte 20 fil. N. N. 40 fil. Suma totală incursă a fost 300 cor. 80 fil. cu care s'a acoperit spesele.

Priméscă P. T. D-ni suprasolvenți și pe calea acésta espresiunea celei mai căldurόse mulțumiri.

A.-Iulia 12 Mai st. n. 1900.

Iosif Roman
cassar.

VARIETĂȚI

Imbrăcăminte de hîrtie. Japonia e o țară fórte curiósă, fie în privința îmbrăcămintelor, a prînzurilor, căci japonezii mânêncă, începênd cu fructele și sfârșind cu supa, fie în o mulțime de alte lucruri. Ea are multe curiozități, mai ales în moda japonezilor. Japonezii, ne fiind un popor așa de bogat și mai ales prost ca chinezii cari nu vreau să priméscă nimic din țările Europei, au primit o mulțime de lucruri europenești, iar femeia o mică parte din moda europénă.

Cu tóte acestea multe din ele se pórtă după obiceiul cel vechiu, adecă cu niște rochii cu mânici ca de popă și cu o mulțime de picturi pe ele, în picióre cu un fel de sandale și cu neşte frezuri feliurite, după care poți cunóște pe femeia nemăritată, măritată sau văduvă.

De cât-va timp s'a produs în Japonia, o alt-fel de modă în îmbrăcăminte și acéstă modă consistă în schimbarea rochiilor de mătase sau de alte stofe în rochii de hârtie cu diferite desemnuri pe ele.

Sunt anume fabricanți de stofe de hêrtie, cari confecționéză o hârtie subțire și de diferite colori. Aceste stofe de hârtie se vênd în cupóne, ca și tóte mărfurile, la tóte magazinele de modă din orașele Japoniei.

Apoi sunt o mulțime de croitori și croitorese, care se ocupă mai mult cu fabricarea hainelor și rochielor de hârtie, fie pentru prăvălii sau pentru particulari.

Aceste haine și rochii sunt fórte bune ele îndeplinesc în acelaș timp condițiunile de higienă, fiind fórte ușóre și ferindu-i de căldura cea mare din Japonia. Pe de altă parte sunt și fórte economice, cumpărîndu-le cu un preț mult mai eftin de cât cele de mătase sau de alte stofe.

Hainele bărbătești, un rând complet, nu costă unele mai mult decât 10 lei și altele de calitate mai bună dela 10—40 lei.

Rochiele de damă, deși fórte frumóse, nu costă decât rotunda sumă de 30 lei, o bagatelă pentru nobilele japoneze.

Din hârtie se mai fac și o mulțime de obiecte ca: șervete, cămăși, batiste etc. Și în Europa e introdusă moda de a purta batiste de hârtie.

Nu numai trupul japonezilor și japonezelor beneficiază de acéstă modă. Nu, din hârtie s'a făcut niște ghete fórte elegante și solide, mai solide chiar de cât ghetele de piele ruséscă.

Talie de mătase

fl. 2.40

și mai sus! — 4 metri! — trimisă franco și vămuită! Mustre cu întórcerea postei; tot astfel și din „Mătase-Henneberg“ négră, albă și colorată dela 45 cr. până la fl. 14.65 pr. metru.

G. Henneberg, fabricant de mătase (*lif. de curte ces si reg.* **Zürich.** [5]3—7

Mulțămită Publică.

Domnului **Franz Wilhelm**, farmacist în Neunkirchen, N.-Oesterr. inventatoru teei **antirheumatice și antiarthritice pentru curățirea sângelui.**

Curățitor de sânge contra podagrei și reumatismului.

Dacă pâșesc aici în public, este pentru aceia, pentru-că mai întâiu țin de datorință a exprima Domnului Wilhelm farmacist în Neunkirchen cele mai sincere mulțumiri, pentru serviciile pe cari milea făcut thea dînsului pentru curățirea sângelui pe cât timp suferiam de reumatism, și ca și pe alții cari ar avea reumatism, ai face atenți la tea acésta escelentă.

Nu sunt în stare a descrie durerile chinuitóre, pe cari le-am suferit în membre în decurs de 3 compleți ani cu fiecare schimbare a timpului, și de cari dureri nu m'au putut mântuii nici medicinele nici folosirea băilor sulfurice din Baden lângă Viena.

Nopți întregi mă tăvăleam prin pat, pofta de mâncare mi se micșora vĕzênd cu ochii, înfățișarea mi s'a tulburat și puterile corporale scăzură fórte.

După 4 sĕptămêni de întrebuințare a teei amintite, nu numai că am scăpat de tóte durerile, ci și starea mea corporală s'a înbunătățit, așa că și acum sunt bine după-ce de 6 sĕptĕmâni nu mai beau tea.

Sunt fórte convinsă, că ori și cine care în asemenea dureri și-ar lua refugiul la Domnul Franz Wilhelm, ca mine, îl va binecuvênta.

Cu distinsă stimă:

Baronesa Butschin-Streitfeld,

[8] 4—8 Soție de subcolonel

Farmacia lui F. I. R. Hotter la sf. Iosif, Wien, XII/2 Schönbrunnerstrasse 182.

Absorbinalul lui Hotter.

$^1/_1$ Flacon fl. 6. —, $^1/_2$ Flacon fl. 3.50. delătură tóte umflăturile și depunerile de grăsimi fără sĕ vateme părului. Intărește nervii atacați și slăbiți, delătură și distruge tóte nodurile în muschi, și servește și ca scut în contra aprinderilor; cu deosebire e probat la umflăturile produse din causa fearelor, apoi în contra ariciturei umflărei copitei, genunchilor umflați, mai departe în contra umflăturilor (noduri) de vine, în contra umflăturei picioarelor la glesne și la încheietura degetelor cu un cuvênt în contra tuturor umflăturilor ori unde s'ar ivi.

Praful nutritor alui Hotter,

pentru cari și vite cornute

1 Pachet cu 80 cr.

Un adaus escelent la nutremânt, pentru a ținea vitele sănătoase și cu putere este de a sĕ folosi la tóte suferințele de rărunchi de ficat și de nervi.

Preparate pentru veterinari, cele mai bune ale timpului mai nou, cari după atestate numĕróse nu au fost ajunse de alte mijloace de natura aceasta.

Sĕ sĕ cearǎ numai preparate de ale lui Hotter și sĕ nu se priméscă altele. Deposit în farmacii și Droguerii.

Deposit principal la farmacia lui F. I. R. Hotter la sf. Iosif în Viena XII Schönbrunnerstrasse Nr. 182.

Fluidul lui Hotter „Training“

1 Sticlă cu fl. 1.20.

Conserveazǎ nervii și muschii până la bătrânețe înaintată totdeuna puternici și vioi, pune în stare pe animal sĕ prestee cele mai mari strapații și fugi, sĕ înțelege după frecare cu fluidul „Training“.

Sĕ mai folosește cu succes uimitor la tóte urmările cari obvin din opintiri prea mari, ologie, reumatism, și înțepenire.

Praful de porci a lui Hotter.

Nr. I și II

1 kg. . . . fl. 1.20

Cel mai buu mijloc pentru a produce pofta de mâncare și cu acésta prosperarea porcilor, fórte acomodat în contra orbalțului (brâncă); Nr. II este de a sĕ întrebuința la urdinare.

Mijloc în contra Colicei alui Hotter.

1 Sticlă fl. 1.50.

Contra la tot feliul de colică și contra oprirei udului la cai precum și contra umflăturilor la vite cornute. [54] 6—104

Alifia lui Hotter pentru delăturarea crescăturilor de oase.

$^1/_1$ Cutie cu fl. 2. $^1/_2$ Cutie cu fl. 1.20. delătură crescăturile de oase și depunerile osoase chiar și după 4—6 sĕptămâni. (boală învechită).

In **Tipografia și Librăria archidiecesană Sibiiu**, se află de vênzare:

Academia română
Discursuri de recepțiune
XXI.

Archiepiscopul și metropolitul
Andreiu baron de Șaguna
Discurs rostit la 13/26 Martie 1900 în ședință solemnă
sub președința
M. S. Regelui
de
Nicolae Popea
episcopul Caransebeșului
cu **Rĕspuns** de
Dimitrie A. Sturdza
secretar general al Academiei Române

Prețul broș. inclusive porto postal 60 bani.

Lucrul solid, durabil și elegant.

Comandele se efectuesc iute.

Prețurile cele mai ieftine

Subscrisul am onoare a aduce la cunoștință on. public, că m'am strămutat din **strada Măcelarilor nr. 37**

în Piața-mare nr. 5,

unde în **lucrătórea mea** de **păpucărie** efectuesc tot felul de **încălțăminte** pentru **domni, dame** și **copii,** precum și tot felul de **reparaturi** cu **prețurile cele mai moderate**; oferesc totodată spre mulțumirea tuturor **marfă solidă** și **prompt esecutată.**

Atrag atențiunea on. public că m'am hotărît — de aci încolo — a cerceta toate târgurile de țeară din Ardeal, servind cu **lucru bun** și **durabil esecutat în lucrătoarea-'mi proprie,** ear' **nu marfă de prin fabrici,** precum fac mulți alții.

Recomandându-mĕ spriginului binevoitor, sum

Sibiiu, în Maiu 1900.

cu distinsă stimă

[55] 2—6 **Constantin Dragoș,**
măestru pantofar.

Marfă gata din materialul cel mai bun.

Saisonul de primăvară și de vară
1900.
Stofe de Brünu veritabile

Una bucată de metri 3.10 lungă, pentru un rând complet de haine de bărbat (Roc, pantaloni, vestă,) costă numai

fl. 2.75, 370, 4.80 de lână veritabilă de oae
fl. 6. — și 6.90 de lână mai bună veritabilă de oae
fl. 7.75 din lână fină veritabilă de oae
fl. 8.65 din lână fórte fină veritabilă de oae
fl. 10.— din cea mai fină lână veritabilă de oae.

Una bucată stofă pentru un rând de haine-salon fl. 10.— deasemenea espedează cu prețurile de fabrică stofe pentru pardisiu, lodeu pentru tuniști cele mai fine kamgarne etc. etc. depositul real și recunoscut în destul ca solid:

Siegel-Imhof în Brünn.

Mustre gratis și franco. Liferarea conform mustrei sĕ garantează. [56] 1—40

Avantajele mușteriilor privați, de a comanda stofele direct dela fima de mai sus, dela fabrică, sunt foarte însemnate.

1000 coróne plătesc celui-ce va mai căpĕta vr'odată durere de dinți ori îi va mirosi gura după-ce va folosi **apa de dinți a lui Bartilla**, o sticlă cu **35 cr.** (Pentru pachetare 10 cr. deosebit). **Erezii A. Bartilla** (E Winkler), Viena, 19/1., Sommergasse 1. — Sĕ se céră pretutindenea apriat apa de dinți a lui **Bartilla**. Denunțări de falsificare vor fi bine plătite. La locurile, unde nu se póte căpĕta, trimit 7 sticle cu 2 fl. 60 cr. franco. — **Deposit în Sibiiu** la farmacia **„Vulturul“ C. Müller**, piața-mare; farmacia **Heinrich**, piața mică 27; farmacia **Molnar**, strada Cisnădiei 59; **Parfumeria Meltzer**, strada Cisnădiei și strada Gușteriței. [33] 6—

In *Tipografia și librăria archidiecesană, Sibiiu,* a eșit de sub tipar și se află de vêndare:

Drepturile, datorințele
și
responsabilitatea membrilor de direcțiune,

de
Alfred Kormos
traducere de
Constantin Popp, funcționar la „Albina“.

Prețul broș., inclusive porto postal, fl. 1.60

Op premiat de Academia Română.

Seminte
din
Agrul lui Christos.

◆

Cuvêntări bisericesci
de
Zacharia Boiu,
asesor consistorial, protopresbiter etc.

Cu binecuvêntare archieréscă.

Tom. I.: **cuvêntări la tóte Duminecile de preste an.**
„ II.: „ „ „ **prasnicele și sĕrbătorile, precum și la casuale bisericesci.**
„ III.: **cuvêntări la îmmormêntări, parastase etc.,**

Prețul fiecărui tom 3 corône și porto postal.

Se află de vêndare la **autorul** și la
Tipografia și librăria Archidiecesană
Sibiiu.

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.**

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 52 Sibiiu, Marţi 9/22 Maiu 1900. Anul XLVIII.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **strĕinătate** pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază

INSERŢIUNILE
Pentru odată 14 fil., — de dóuĕ ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 60 fil. pentru fie-care publicare.

Din delegaţiuni.

Cercurile militare tind a-şi face datorinţa fără scrupuli când e vorbă de a-şi mulţumi trebuinţele lor.

Nu le împedecă nici anii rĕi, seceta, ghiaţa, ori esundările.

N'am combătut nici odată pretensiile juste ale armatei, n'am fost nici odată stăpâniţi de ură şi duşmănie contra militarismului, cum fac bună óră unele cercuri — dar totuşi am dori ca şi militarismul sĕ ia în considerare şi dorinţele nóstre.

Este o dorinţă veche a cetăţenilor ca sĕ se reducă serviţiul activ la doi ani.

Acéstă dorinţă e atât de justă încât asupra ei nu încape discuţie, şi alte state deja de mult au întrat în aceste vederi şi le au pus în practică. Cum însă la noi nici semne nu sunt ca sĕ vedem acésta dorinţă realisată, ar fi têmpul suprem, ca sĕ-şi facă sémă cercurile militare şi cu acest postulat.

Ne dóre inima, când vedem ómeni în flórea vieţei petrecând trei ani numai în deprindere de arme.

Décă în acest têmp ficiorii ar mai învĕţa pe lângă umblatul cu puşca carte şi ceva meserii, apoi tot mai multă iubire către biserică, am avea mare bucurie.

Din tóte aceste însĕ fórte puţin observăm. Nu e neînsemnat numĕrul celor ce reîntorşi dela serviţiul activ, sunt deprinşi la traiu comod, şi la beutură.

Francia d. e. numĕră 42.000 Reuniuni contra beţiei, iar în cantine vênzarea rachiului înainte de dejun e oprită. Reuniunile aceste „Union français antialcoolique" au străbătut pân'acolo, că militarii în loc de vinars béu teiu, lapte, vin încălzit şi ciocoladă.

Aşa e în Belgia, aşa în Anglia, aşa în Statele unite americane, aşa chiar în România.

Ar fi de dorit a se ţinea şi la noi sémă de dispoziţiile salutare luate în alte state contra beţiei.

Décă jertfim miliónele, ar fi têmp sĕ cerem, ca sĕ ţină sémă şi de acestea şi de progresul în cele intelectuale şi mai pe sus de tóte ar fi de dorit, ca cu deosebire feciorii sĕ aibă în casarme biblioteci, sĕ aibă scólă în limba lor şi preoţii sĕ se indeletnicéscă cu instruarea feciorilor.

De sine înţeles, că nu ne putem mulţumi, ca pentru un întreg corp de armată sĕ avem un singur preot ori doi, ci cel puţin în fie care garnisónă sĕ avem câte un preot, care sĕ aibă ocupaţiunea de căpetenie înstruarea soldaţilor. Pentru ca sĕ se îngrópe câte un soldat, şi sĕ le ia mărturisirea odată la an, ţinem că e prea puţină ocupaţiune pentru preoţi şi prea puţin folos pentru feciori.

In acest cas, am suporta mai uşor cheltuelile mari ce se fac cu armata, am avè adecă mângăierea că cei eşiţi de sub arme au sĕ facă bune serviţii de cetăţeni în satele unde sĕ aşéză.

Consistoriul plenar al archidiecesei nóstre.

Amĕsurat normelor din vigóre şi pracsei din trecut Escelenţia Sa I. P. S. Domn Archiepiscop şi Metropolit *Ioan Metianu*, a convocat pe Luni în 8/21 Maiu consistoriul archidiecesan la şedinţă plenară.

Afară de membrii din loc, cari au participat în numĕr complet la şedinţă, dintre membrii esterni s'au presentat asesorii: P. O. D. *Galacteon Şagău*, *Vasile Voina* (protopopi) şi *Arseniu Vlaicu*. Ceialalţi esterni ş'au justificat absenţa.

In decursul şedinţei festive au depus jurămêntul solemn membrii noi ai consistoriului: *Parteniu Cosma* şi *Arseniu Vlaicu*; a fost reales referent în senatul epitropesc protopresbiterul *Nicolau Ivan*; referent scolar profesorul *Dr. Daniil P. Barcian*, iar senatul epitropesc a reales de cassar al fondurilor pe asesorul *Pantaleon Lucuţa*, căpitan în retragere. S' au luat mĕsuri pentru publicarea concluselor sinodali şi pentru punerea în lucrare a conclusului referitor la promovarea vicariului nostru întru archiereu, dotaţia protopopilor, arondarea protopopiatelor, zidirea catedralei, elaborarea unui Regulament pentru referatele din Consistoriu şi s'a aprobat alegerea Eforii scolare din Braşov, iar alte concluse sinodale s'au transmis în competinţa diferitelor senate. —

După şedinţă a întrunit I. Prea Sfinţitul archiepiscop la ospitala masă pe toţi asesorii consistoriali. Decursul prânzului a fost tot atât de sĕrbătoresc ca şi însaşi şedinţa oficiósă.

Escelenţia Sa a aflat de bine a ridica pocalul în onórea membrilor consistoriului archidiecesan, cu cari doresce şi voesce sĕ lucre în cea mai perfectă armonie, pentru de a termina lucrurile începute şi a da un curs mai avêntat lucrărilor şi cu deosebire sĕ bucură că a câştigat puteri nóuĕ de lucru în persóna Dlui *Parteniu Cosma* şi *Arseniu Vlaicu* cărora le doresce viaţă fericită şi zile îndelungate.

Dl Parteniu Cosma respunzênd la frumósa vorbire a Exelenţiei Sale mulţumesce pentrn urările de bine, asigură că şi în onorifica posiţie de asesor va fi condus numai de interesele bine pricepute ale bisericei, şi acésta i-a fost totdéuna de cinosură în lucrările sale chiar şi atunci, când a fost silit sĕ facă oposiţie la unele ori altele cestiuni de importanţă — în viitor acésta ţinută are sĕ o observe şi mai departe, chiar în interesul bisericei.

Prânzul festiv s'a terminat cu buna disposiţie a tuturor factorilor de a pune puterile cele mai bune în serviţiul bisericei — şi garanţa o avem în conducerea înţeléptă şi în activitatea probată a celor chemaţi sĕ conlucre la resolvarea multelor şi grelelor probleme în biserica nóstră.

Ministrul de culte şi instrucţiune publică a designat ca comisar guvernial pentru examenul de maturitate la gimnasiul superior gr.-or. din *Braşov* pe dl *Kuncz* Elek, director suprem reg. al districtului şcolar Cluj.

*

Exposiţie de tablouri intuitive. Duminecă s'a deschis în galeria regnicolară de tablouri din Bpesta o exposiţie de tablouri anume lucrate pentru ca din ele sĕ pótă alege consiliul şcolar regnicolar unele pentru a fi întroduse în *şcólele poporale*. Tablourile sunt în cea mai mare parte imitaţii artistice după produsele artei germane, franceze şi engleze şi represintă obiecte din domeniul economiei, chipurile celor patru anotimpuri, scene litografate din natură şi admirabile picturi din regnul plantelor şi animalelor. Se mai află reproduceri după lucrările istorice ale câtor-va pictori maghiari de valóre. Scopul lor e sĕ deştepte în spiritul fraged al copilului susceptibilitatea faţă de arte, pentru ca mai târziu sĕ arĕte interes şi gust pentru ele, şi sĕ cultive sentimentul „patriotic".

Revistă Bisericéscă.

Plângerea Iudeilor la zidur[illegible] Ierusalimului.

(Incheiere)

După pustiirea şi risipirea Ierusalimului la anul 70 d. Chrs. prin Tit şi Romanii sei, a mai rĕmas în partea de către apus a teritoriului numit Haram o bucată din zidul estern, ce încunjura templul şi cetatea, pe carea jidovii o numesc azi: *Păretele plângerei.* Restul acesta de zid în lungime are 48 metri, iar în înălţime 18. Singuraticele petri din cari e clădit, au la înălţime 1—1/$_2$ m. iar în lungime 2—5 m. Cele de desubt şi cari sunt mai mari, sunt resturi încă din templul lui Solomon; cele de preste ele, din

---

FOIŢA

Solon în Lydia.

(Naraţiune din limba germână)

(Urmare)

„Nu te pricep" observă Solon.

Atunci Croisos continuă: „Junele afirmă, că a inventat ceva, prin ce am putea delătura de pre pămênt miseria pentru totdéuna. Acésta voesce sĕ mi-o dee mie, ba nu! ci Lydienilor séu întregului gen uman. Ear pentru acésta cere mâna Omphalei mele, pe care o iubesce nemărginit".

„Tinĕrul nici n'are gust rĕu" observă Aesop zimbind.

Solon însĕ voi sĕ scie: „Ce mediu este acela, ce zice că l'ar fi descoperit junele"?

Esplice-vi-l el însuş" esclamă Croisos şi demândà sĕ chieme în lăuntru pe acel om.

Eucosmos din Bolissos întrà. Era un june de statură nobilă, îmbrăcat în Chiton ionic. Faţa lui era ca laptele, şi ca sângele îi strĕlucia obrazul din tinera barbă gălbióră. Rîzĕtori şi superbi erau ochii sei căprii.

Regele zise cu blândeţă: „Eucosmos! acestia sunt prietenii mei; poţi vorbi cu dênşi deplin liber, cum ai vorbit în faţa mea. Spune-mi miraculosul tĕu mediu"!

„Eată-l" zise Eucosmos cu multă afabilitate, ceea ce fórte le plăcu la tustrei, şi ridică un săculeţ.

„Ce ai acolo? aur?" întrebà Aesop.

„Mai mult!" zimbi Eucosmos. „Cu mult mai mult de cât aur!.. Fărină!"

Fabulistul se întórse încântat către Solon şi zise: „Regescul nostru ospĕtar ne tractéză şi cu glume".

„Pentru tótă lumea nu" strigà Croisos inpacient; „lucrul este serios, cel puţin dênsul aşa susţine. Vorbesce Eucosmos!"

„E fărină" repeţi junele din Bolissos. „E fărină, ce am produs'o eu însumi."

Aesop rêzênd de se ţinea de fóle zise: „Da! tu ţi-ai luat în arêndă un agru, acolo ai sĕmĕnat grâu, apoi l'ai secerat şi printre nişte pietrii l'ai prefăcut în fărină. Am auzit mai de multe ori d'al-destea".

Eucosmos privind liniştit asupra lui Aesop zise: „Nu mi-am esarêndat nici un agru; n'am sĕmĕnat, nici n'am sĕcerat nici o bóbà, deci nici n'am putut măcina. Cu totul altmintrea am produs eu acéstă fărină.

„Altmintrea?" murmurà Solon.

„Şi totuşi se póte compara cu cea mai bună fărină de grêu" adause Croisos. „Pânea ce am mâncat'o noi astăzi la masă a fost făcută din acéstă materie".

„Şi a fost de tot gustósă" adause Aesop admirând.

Atunci Solon începu a deveni cam dur cu tinerul şi îi zise: „Nu face hazuri cu noi! Dacă regelui îi place sĕ-l distragi, atunci respectul, ce trebue sĕ-l aibi faţă de ómeni încărunţiţi în sfaturi, ţi-ar impune sĕ nu le vobeşti atari prostii".

Eucosmos respunse liniştit: „Sciu că tu eşti Solon şi te onorez; dar îţi jur pe vecĭnicul Zeus, că ce am zis este adevĕrat. Eu am inventat acest mediu, şi nu din productul agrilor. Il produc din o materie, ce obvine în natură în mĕsură inesauriabilă. Din tr'acésta pot produce, cât voesc şi într'un mod nesimţit de uşor. Lucrul anual dela sute de muncitori îl póte sĕvîrşi un singur om într'o zi"!

„Numesce-ţi mediul" zise „Solon séu te dispreţuesc ca pe un mincinos".

Eucosmos reflectà: „Eu n'am nimic de cât secretul acesta. Regele scie, pentru ce preţ îl descoper. Şi alt preţ nu există în lume, pentru care mi l'aş vinde. Mai curênd sufer sĕ fiu sfăşiat în bucăţi. Pe încetul mi l'aş putea străforma în aur, dacă aş umbla după câştiguri josnice. Dar cel ce a fost învrednicit de către zei de atâta graţie, acela póte schimba un lucru preţios numai cu unul ce este cel mai preţios. Când mi-se va realisa dorinţa, pun la disposiţia omenimei pâne pentru totdéuna. Dau tuturor pâne câştigată fără de sudóre, neameninţată de burueni, în abundanţă şi pentru totdéuna."...

Croisos zise emoţionat: „Te-am auzit Eucosmos, acum poţi eşi; aştéptă respunsul meu!"

„Dacă aşa stă tréba" zisè Aesop, „atunci el ar putea începe totdéuna de nou sĕ facă fărină pentru sĕraci. Dar pentru ce se flămênzéscă sĕracii fie şi numai un minut? Tu-ţi poţi păstra secretul deocamdată pentru tine, dragă Eucosmos, dar dacă ai în piept o inimă şi voesci se afli complăcere la unii ómeni, ca şi ei sĕ posédă pentru tine inimă în piept, atunci fii marinimos."

„Cu tótă plăcerea" zise Eucosmos. „Garantezĕ-mi numai regele, că-'mi va face pe voe!

„Eucosmos! Pe cuvêntul meu regesc"!

têmpul lui Irod; iar cele de deasupra, și cari sunt cele mai mici, din era mahomedană.

Aici se adună jidovii din Ierusalim în fie-care Vineri după amézi și în preséra sărbătorilor mai mari, ca să plângă pentru risipirea bisericei, și a orașului și pentru încetarea regatului lor desființat prin Romani, apoi să se róge lui Iehova pentru trimiterea Mesiei promis așa după cum îl aștéptă ei, cu misiune politică.

E un spectacol de tot pătrunzătoriu, trist, ba chiar înfiorătoriu a vedea: cum bărbați robusti, și femei în doliu, bătrâni gârboviți de ani și albi la plete, tineri și copii de ambe sexele, între plângeri sfășietóre de inimă îmbrățișéză ruinele zidului antic și le acoper cu sărutările și lacrimile lor, cum își string fruntea și fața cătră pétra rece, cum ca bocitórele agrăesc păreții muți și-'și îndreptéză tânguirile lugubre și sinistre în crepăturile zidurilor, drept espresiune a unei dureri crâncene ce le ésă din inima sângerândă.

După tânguirea acésta particulară, urméză acea litie funebrală, *plângerea rituală* propriu zisă, atât de sfășietóre de inimă și sguduitóre, ce o cântă cei adunați alternativ cu conducătoriul chorului.

Iată în traducere textul ei atât de pătrunzătoriu:

Antecântătoriul: Pentru palatul regal, ce stă pustiit.

Poporul: Aici stăm părăsiți și plângem
Ac. Pentru biserica, ce s'a risipit.
Pop. Aici stăm părăsiți și plângem.
Ac. Pentru zidurile ce s'au dărâmat.
Pop. Aici stăm părăsiți și plângem.
Ac. Pentru gloria, ce s'a perdut.
Pop. Aici stăm părăsiți și plângem.
Ac. Pentru bărbații mari, ce au căzut aici.
Pop. Aici stăm părăsiți și plângem.
Ac. Pentru petrile scumpe, ce focul aici le-a mistuit.
Pop. Aici stăm părăsiți și plângem.
Ac. Pentru preoții nostri, ce au păcătuit.
Pop. Aici stăm părăsiți și plângem.
Ac. Pentru regii nostri, ce l'au disprețuit pe el.
Pop. Aici stăm părăsiți și plângem.

Apoi:

Ac. [illegible] ne rugăm, fii milostiv Sionului!
Pop. Adună la olaltă pre fiii Ierusalimului!
Ac. Grăbesce, grăbesce Mântuitoriul Sionului!
Pop. Grăește, inimei Ierusalimului!
Ac. Strălucire și mărire să încunjure Sionul!
Pop. Oh, fii milostiv Ierusalimului!
Ac. Oh, dacă cât mai îngrabă ar învia regatul Sionului!
Pop. Mângăe pre cei ce plâng asupra Ierusalimului!
Ac. Pace și fericire să se întórcă în Sion!
Pop. Și să se scóle la viață vița în Ierusalim (odrasla din rădăcina lui Iesseiu, Mântuitoriul, Mesia)!

Vrênd-nevrênd, și cu tótă antipatia, ce o avem noi creștinii față de Iudei pentru că au răstignit pe Christos, totuși auzind acésta cântare lugubră și sinistră nu putem să nu-i compătimim, și mai ales, căci le vedem și tânguirile și speranțele zădarnice privitóre la feliul misiunei politice a Mesiei lor ce-l aștéptă.

Pare că și acum îi urmăresce blăstămul lui Dumnezeu pentru depărtarea lor dela poruncile lui Dumnezeu după eliberarea lor din robia Egipetului. „Și el va înturna asupra ta tóte durerile Egipetului, de cari tu te cutremuri, și acele se vor lipi de tine. Cătră acestea Iehova va mai aduce asupra ta și tóte bólele și tóte ranele, cari nu sunt scrise în cartea legii acesteia, până ce tu te vei perde. Și voi veți rămânea puțini la număr, voi ce ați fost în mulțime ca stelele ceriului; pentru că tu nu ai ascultat de vocea lui Iehova Dumnezeul tău. Și va fi, că precum s'a bucurat Iehova de voi, ca să vă facă bine și să vă înmulțéscă, așa se va bucura de voi Iehova ca să vă pérdă și să ve stîngă; și veți fi smulși din pământul în care acum întrați ca să-l stăpâniți. Și va împrăștia pe tine Iehova între tóte popórele, dela o margine a pământului până la altă margíne a pământului; și tu acolo vei servi altor ḑei pre cari tu nu i-ai cunoscut, nici tu nici părinții tăi, lemne și petri. Și între acele națiuni vei avea repaus, și talpa piciorului tău nu va avea repaus; că acolo Iehova îți va da inimă tremurândă și întunecare ochilor și dureri sufletu lui. Și viața ta va fi spânzurată dinaintea ta, și te vei spăimênta nóptea și ziua, și nu vei fi sigur de viața ta. Diminéța vei zice: O, de ar vení séra! Și séra vei zice: O, de ar veni diminéța! în cutremurul inimei tale, de care tu te vei înfricoșa și de privirea celor ce cu ochii tei vei vedea“ (V. Moisi XXVII. 60 — 67.)

Câtă bucurie s'ar face în ceriu și pe pământ, când și acest popor, óre-când ales alui Dumnezeu, iar acum atât de blăstămat de Dumnezeu și atât de urgisit de ómeni, s'ar închina lui Christos, pe care el în orbia sa morală l'a răstignit, dar în zadar, căci în puterea sa Dumnezeéscă a înviat, — și n'ar mai aștepta Mesii politice cari se subjuge lui popórele pământului. — Cât de folositoriu ar fi acest popor întreg némului omenesc, când plecându-și genunchii înaintea crucii, ar lăpăda fariseismul și ar îmbrățișa cu tótă căldura inimei sale crestinismul, și astfel și-ar folosi aptitudinile eminente spirituale spre binele tuturor ómenilor și spre mărirea lui Dumnezeu! Intrégă fața pământului s'ar schimba și multe miserii ar înceta.

Dar, durere, în present, ba nici chiar într'un têmp mai apropiat, astfel de speranțe nu putem nutrí, căci prea mult să închină banului și pare, că tot mai renitent să face față de crestinism și cu atât mai îndêrjit aștéptă pe închipuitul Mesia politic, care să-l facă stăpân preste popórele de pe tótă fața pământului. Iar până atunci își pregătesce terenul subjugênd popórele cu bani.

Zadarnice încercări, visuri deșerte și speranțe nerealisabile. In contra lui Dumnezeu nimeni nu se póte lupta.

Gherla, 27 Aprilie (10 Maiu) 1900.

Gavriil Hango
preot ort. rom.

Incă odată Fond séu fundațiune Miron Romanul?

Intrebarea de mai sus: dacă adecă averea remasă după fericitul Archiepiscop și metropolit Miron Romanul, se formeze fond séu fundațiune? — întrebarea acésta s'a pertractat și decis atât în sinodul din anul trecut, cât și în cel din ăst an. Cu tóte acestea vedem că chestia se ventiléză și acum mereu prin ziaristică.

Astfel în Nrul 49 al acestui stimat ziar, un anonim, polemisând după cum ne spune, cu „Tribuna Poporului“ ține se rectifice rapórtele greșite de prin ziare și voesce să constate apoi, că sinodul din acest an, nu ar fi primit propunerea mea, a subsemnatului — în chestie, ci pe aceea a comisiunei.

Făcêndu-se deci în articolul acesta provocare directă la persóna și părerea mea în acest obiect — fără să mă identific cu cele publicate în ziare — dator me simt se constat și eu din partemi următórele:

Deja în sinodul din anul trecut s'a luat sub Nr. 19 decisul: ca averea după fericitul Archiepiscop și metropolit Miron Romanul, se formeze un fond — iar nu fundațiune și s'a îndrumat consistoriul archidiecesan, ca se dispună cele de lipsă întru înactivarea acestui fond, și se raporteze sinodului din anul acesta.

La aducerea acestui conclus s'a comis însă evident o neexactitate, zicându-se în el, că consistoriul se presinte sinodului proxim un proiect pentru litere fundaționale, în loc să se zică un proiect pentru literele séu mai bine zis — statutele fondului.

Cum că aci numai de o neexactitate în exprimare póte fi vorba, este de tot clar: Căci n'ar putea se aibă nici un înțeles, când serios s'ar voi să se vorbéscă de litere fundaționali, acolo, unde actul fundațional, disposiția fundațională lipsesce; — acolo unde fundațiunea însași lipsesce; pentru că prin conclusul sinodal din 1899 apriat s'a decretat înflințarea unui fond, iar nu a unei fundațiuni!

Cu tóte acestea comisiunea financiară sinodală din ăst an, prin raportorul seu Dr. Nicolau Vecerdea, basêndu-se pe necorectitatea de mai sus a conclusului din anul trecut, vine acum și face o propunere ce țintește la *totala schimbare a conclusului din anul trecut*. Pentru că de astădată comisiunea financiară deși zice că insistă la punctul III al conclusului sinodal Nr. 19 din 1899, precum și că propunerea sa o face în consecința acelui conclus — în realitate face de tot altă propunere și anume aceia: *ca din averea remasă de fericitul Miron Romanul să se înființeze o fundațiune:*

„Sinodul etc. îndrumă pe consistorul
„archidiecesan ca la proxima sesiune
„se presenteze proiectul literilor
„fundaționale, la acéstă fun-
„dațiune“.

O astfel de propunere deci eu negreșit că chiar dator m'am simțit se o combat. Și anume cu atâta mai vêrtos, cu cât că între alții chiar dl referent al comisiunei lansase din capul locului ideia, că din averea fericitului Miron Romanul să se formeze o fundațiune nu fond, și cu-cât că costase multă vorbă și capacitare spre a convinge despre imposibilitatea cererei acestia.

Acéstă imposibilitate m'am încercat se o dovedesc și față de propunerea de acum a comisiunei financiare, după cum acésta scriitoriul articolului din Nr. 49 al „Tel. Rom.“ cu deplină obiectivitate o constată.

De mi-a succes se constat acéstă imposibilitate, sau nu? Asta eu insumi nu o pot judeca. — Destul că dl Partenie Cosma, carele cum se vede mai mult spre mulcomirea comisiunei mai întâiu declarase, că nu voește să se dimită în discuție teoretică asupra conceptului de fundațiune sau fond — act fundațional séu statute — vine apoi și recunóște insuși: că averea remasă de fericitul archiepiscop și metropolit Miron Romanul a trecut în proprietatea liberă a archidiecesei și că archidiecesa si resp. sinodul din îndemn propriu a decis, ca acéstă avere se formeze pentru tóte timpurile un fond separat — și nu fundațiune — în memoria regretatului metropolit. Tot Dl Cosma — deși nu voește să se dimită în discuții teoretice despre fond și fundațiune, litere fundaționale și statute pentru fond — trage totuși consecința logică din diferința între fundațiune și fond, declarând că D-sa n'are nimica în contră, dacă regulamentul după care se vor împărți venitele fondului, nu se va numi act fundațional, ci statute. —

Astfel deci eu de odată m'am aflat în deplin acord cu Dl Cosma. Căci eu încă nu cerusem alta, decât ca fondul odată decretat, se remâe fond. Iar dacă el este și are se remână fond; atunci se fie regulat prin statute, după cum o pretinde asta natura lucrului și nu

---

Junele se inclinà și se duse.

„Dar acum — aflându-ne singuri — ce ziceți prietinilor? întrebă Croisos.

Aesop strigă cu entusiasm: „Dă-i fata, superbule rege al Lydiei!“

„Și care este sfatul tău Solóne?“

„*Omóră-l*“! Croisos.

Croisos și Aesop căutară desperați la Athenianul. Ochii lui Solon prospiciau ca și când ar fi fost dóuă luminări aprinsă.

Mai întâi reculegêndu-se regele zise: „Ințălegi așa Solone, décă Eucosmos îmi va fi mințit!“

„Eu nu te pricep Solóne!“ reflectă Aesop îngânând. „Tu voesci să se prăpădéscă cel mai mare binefăcător al omenimii?“

„Nici un moment nu mă mai îndoesc în propusul meu“ respunse Solon.

„Dar mă îndoesc eu“ strigă Croisos. „Ce e drept, pe mine mă revóltă cutezanța tinerului de a cere mâna fetei mele — dar a-l ucide? Eu la acésta nici nu cuget“.

La acésta respunse Solon în ton rece: „Atunci tu nu esci vrednic să fii rege!“

Aesop se spăriă și vru să întrevină ca împăciuitor, dar Croisos zimbi:

„Eu sunt rege destul de puternic, pentru-ca să sufer vorbele dure ale unui bărbat. Spune cum doresci să-ți realisezi propusul, scumpul meu Solon!“

„Planul meu, Croisos, e simplu ca tot deuna, simplu ca al tău. Diferim deolaltă numai în ceea-ce privesce unitatea de timp. De aceea cred eu, că avură dreptate Athenienii mei, când îmi încredințară, să le-fac legile. Tu Croisos măsuri avantagiele unui lucru după óre, septămâni, séu fie chiar după ani, pe când eu las să-mi trécă printră degete chiar Acone (o periódă de timp-secol, vecinicie . .) . . . Acest tinăr este unul dintră cele mai mari pericule ce au venit asupra pământului. Eu nu vorbesc cătră voi în limba pruncilor séu a bigoților că-ci atunci aș trăbui să mă plâng în contra obraznicului, carele cutéză a se amesteca în afacerile nemuritorilor zei și nu mai permite ca Persephone se descindă în iad. Noi suntem bărbați, cari scim privi și prin văluri. Scim noi ce se află ascuns după Hierophantismul din Eleusis. Agrul produce fructe, nu pentru-că așa voesce Demeter, ci pentru-că este îmbibat cu sudórea muncitoriului. Și băețandrul voesce să schimbe acest demers al lucrurilor. El voesce să despóe omenimea de griji, nebunul de el. Ceea-ce oamenii au mai bun, adecă fómea, aceea voesce dênsul să-li'o răpéscă. Dar ce va urma atunci? Să ne întórcem la vremurile cele dure ale Pelasgilor, când odată cu agricultura să dispară de nou stabilitatea, concepțiunea dreptului și moralitatea? . . . Rege al Lydienilor, omóră pe omul acesta décă esci rege!“

„Solóne, tu me omori“ suspinà Croisos.

„Un rege trebue să scie ucide“ continuà Solon, fără de milă. „Dar nu numai pe făcătorii de rele, de óre-ce acésta e chiar ușor și plăcut. El trebue să stirpéscă și pe cei buni, dacă acésta o pretinde binele comun. De aceea peste tine nu există nici un muritoriu, carele te-ar putea împiedeca dela un lucru ca acesta. Intru acésta zace rectificarea tăcută a potestății tale. Fabulistul de colea verosimil me țêne de om fără de suflet. Așa să fie! Tu Aesópe me poți îmfățoșa în fabulele tale chiar de un animal sălbatic! Tu meriți să fi popular. Eu însă vă spun, că în timpul acesta nu ne putem închipui faptă mai mare, decât a nimici pe acest tinăr vigoros, pe care îl am drag ca pe sufletul meu. Voiu plânge pentru dênsul, dacă va muri; dar aș trebui să plâng mai tare, dacă ar rămânea în viață. Dacă-l ucidem, ni-am câștigat renume pentru Hellas, dar și pentru întreg némul omenesc; mulțumirea vom păstra-o în sînul nostru. Fapta acésta va fi un colos mut, o faptă de atare grandeță, ce nu o pricepe judecata muritorului, nu obvine nici în sfera de activitate a istoriografului, dar nu póte fi cântată de nicí un Homer“.

„Numai încet“ zise emoționat regele. „Incă n'am decis“.

„Laudă celor de sus“ esclamă Aesop simțindu-se ușurat.

„Și eu voesc se aduc jertfă deosebită lui Apollo, că nu m'a făcut politician . . . Ascultă-mă și pe mine bunule Solóne! Dacă tóte ar fi precum tu zici —, de unde ști tu că nu se va ivi mâne altcineva, care să inventeze tot aceea ce ni-a arătat Eucosmos? Numai întêmplarea a voit, ca dênsul să vină chiar aici, că trebui să iubéscă pe Omphale, și că tocmai noi am fost de față la destăinuirile aceste. Pe celalalt, ce ar veni cu atare invențiune, noi nu l'am cunósce, și acela ar sterge cu totul fómea din lume, ceea-ce din parte-mi, fie zis ca parantesă, nu aș putea disaproba la nici un cas, de óre-ce eu, Solóne, știu ce apetit produce fómea. Póte-că și de aceea sunt eu poet așa de popular“.

(Va urma)

prin litere fundaţionali, — cari pot afla aplicarea lor numai la fundaţiuni.

Referentul comisiunei financiare s'a conformat îndată şi el. Şi astfel s'a luat cu unanimitate conclusul. ca averea fericitului metropolit Miron Romanul se fie şi se rĕmâe fond — la cererea D-lui Cosma separat — ear fondul acesta se fie creat şi normat prin statute.

Acesta este adevĕrul, constatat negreşit şi prin protocolul sinodal. —

Dacă însĕ conclusul măritului sinod, conţine o ne-luare în sémă a vederilor mele — după cum se susţine în articolul publicat în Nr. 49 al acestui stimat ziar -- sau nu conţine? Asta o las la apreciarea onoratului public cetitor.

Un lucru însĕ totuş mai aflu de lipsă se constat cu acéstă ocasie. Şi anume că: aceia cari cu ori ce preţ voesc se facă din remasul fericitului Miron Romanul o fundaţie; póte fără se voéscă — îi detrag aceluia un deosebit merit, ce şi l-a câştigat tocmai prin aceia că averea sa destul de considerabilă, o a lăsat la libera disposiţie a bisericei sale.

Pentru-că nime mai bine ca El, nu a sciut, câte greutăţi i-se fac bisericei nóstre tocmai la administrarea fundaţiunilor! De altă parte însĕ nu este tocmai uşor, ca cineva întru atâta sĕ se desbrace de egoismul seu, încât tot ce are, se lase la libera şi neţermurita determinaţiune a altora!

Sibiiu, la 18 Maiu 1900 st. n.

Preda.

Revistă externă

Voce ruséscă contra maghiarilor.

Ziarul rusesc „Swet“ scrie cu violenţă contra Maghiarilor. Eată ce zice într'un articol, din care reproducem, după foile din patrie următórele escerpte: „Maghiarii—zice Swet—sunt ca şi Englezii. O alianţă cu ei este imposibilă. Tóte propunerile lor de bună prietinie sau alianţă sunt ademeniri false. Cu mai multă siguranţă şi mai avantagios este a vedea în ei numai inimici implacabili şi a te cugeta numai la luptă cu ei. In Rusia am vĕzut adeseori nu puţini Maghiari cu influinţă, cari veniseră în calitate de politici cu intenţii amicabile insetând după o apropiere de Slavi şi de subsidii. In vreme ce noi stimam şi ospetam pe aceşti pretini şi amici, copiii lor sorbiau pe băncile scólei patriei lor, nu fără scirea şi aprobarea părinţilor, ura contra barbarei Rusie. Cu Maghiarii te poţi bate, dar sĕ înirt în alianţă cu ei — niciodată!

*

Rĕsboiul anglo-bur

Un nou succes pentru Englezi se anunţă de pe scena rĕsboiului: despresurarea *Mafeking-ului.* Roberts s'a ţinut de astădată de cuvênt împlinindu-şi promisiunea dată, că până la 18 Maiu, ziua aniversară a naşterei reginei Angliei va ridica asediul oraşului amintit. In Londra e o bucurie indescriptibilă dela primirea ştirei acesteia despre succesul armelor engleze. De altă parte se spune, că în tabera Burilor începe a se manifesta o deprimare tot mai mare. In sfatul ţinut de cei doi presidenţi ai republicelor sud-africane s'ar fi discutat proiectul unei propuneri de pace sub nóuĕ condiţii. — Deputaţiunea bură a fost primită în capitala Statelor-unite americane cu mari ovaţiuni, dar presidentul *Mak Kinley* a rugat-o ca cu prilegiul primirei oficióse sĕ nu aducă în discuţie *çestiunea mijlocirei de pace.*

Avis.

Imi iau voia a atrage atenţiunea stimaţilor domni, cari au primit liste de colectă pentru masa studenţilor din Braşov, ca sĕ binevoiască a-mi reînapoia listele de colectă, ori care ar fi resultatul colectei.

Fixez ca termin ultim spre acest scop ziua de 20 Maiu v. a. c, până la care termin rog a mi-se remite listele cu resultatul colectei cu atât mai mult, cu cât în darea de samă II, ce se va pune atunci sub presă — în cas de întârziere — nu se vor mai puté publica.

Braşov, în 27 Aprile v. 1900.

Virgil Oniţiu,
dir. gimn.

NOUTĂŢI

Daruri pentru biserici. Fostul primariu al Abrudului, Boer Bela a donat bisericei de acolo jumĕtate parte din mina de aur aşa numită „Ţĕrăneşci“ cu scopul ca din venitele ei sĕ se inbunătăţéscă dotaţiunea parochului; apoi vĕduva Maria Ciobotă a donat pe sama bisericei din Topliţa-română, un pământ în valóre de cel puţin 600 coróne. Nobila faptă aretată din evlavie şi simţ adevĕrat creştinesc faţă de biserica lor vor afla resplata înaintea Atotputernicului Dumnezeu, ér noi din parte-ne le dorim viéţă îndelungată şi mulţi imitatori a bunului esemplu dovedit cu această ocasiune.

*

Esemplu de imitat. Ministrul instrucţiunei publice din România a dat o circulară revisorilor şcolari, prin care îi învită să pună în vederea învĕţătorilor, ca în fiecare Duminecă, după terminarea serviciului religios să ţină conferinţe contra alcoolismului -- (beuturilor spirtuóse).

*

Federaţiunea internaţională de studenţi „*Corda Fratres*“, direcţiunea secţiei române, publică următórele:

Avênd în vedere apropierea vacanţelor toţi acei stimaţi domni, cari au primit apeluri pentru „Corda Fratres“, sunt rugaţi respectuos a rĕspunde până în primele zile din Iunie st. n. Viena 11 Mai n. 1900 Lucian *Bolcaş.*

*

Lipsă de elevi. Ludovica-academia şi alte institute de cadeţi pentru honvezime deşi oferă multe avantagii materiale elevilor, cari le cercetéză, totuşi sufer de lipsa de recurenţi. Cercetând causa acestei apariţii, s'a aflat, că mulţi părinţi se tem a-şi da băeţii pe cariera acésta, deórece dacă se întêmplă sĕ se nenorocéscă cumva şi se devină neapţi de serviciu, tot timpul petrecut acolo e perdut. Pentru a delătura şi acéstă preocupaţie, precum se anunţă acum, ministrul de honvezi acórdă tinerilor, cari se pregătesc pe cariera de oficeri la honvezi, favorul de a le socoti — în casul când vr'unul ar trebui sĕ părăséscă academia ca invalid — semestrele făcute acolo, computându-le de egale cu cele dela universitate. Reforma acésta întră în vigóre la 1 Septembre a. c.

*

Congresul ligei culturale. In zilele de 28 şi 29 Maiu se va ţine în Bucureşti congresul anual al Ligei, în localul sĕu din strada Nóuĕ Nr. 3.

*

Casse rurale de credit sistem Raiffeisen în România. In judeţul Gorj (România) mulţumită insistenţei învĕţătorului Lazăr Arjocianu din Bălăneştí, în scurtă vreme s'au înfiinţat peste 20 bănci rurale sistem Raiffeisen, ce dispun de un capital de aprópe 100.000 lei. Dl Arjocianu în lucrările sale pentru întroducerea acestor fel de bănci în România şi a îmbunătăţirilor de tot soiul cu privire la cultura vitelor etc. s'a folosit de sfaturile dlui *Pantaleon Lucuţa,* căp. ces. şi r. în pens. şi membru în comitetul central al „Reuniunei române de agricultură din comitatul Sibiiului“.

*

Inaugurări. La 14 Maiu se va face inaugurarea *noului internat* al facultăţei de teologie care este clădit pe dealul bisericei Radu-Vodă din Bucureşti. —

In tómna acésta se va face cu o solemnitate deosebită inaugurarea palatului episcopal din Galaţi.

La acéstă inaugurare va asista şi P. S. Sa Mitropolitul primat Iosif Gheorghian.

Acest palat e de o frumseţă rară şi a costat suma de 400,000 lei. Palatul este făcut din iniţiativa P. S. Sale, Episcopul Partenie al Dunărei de jos.

*

Un respuns. Din mai multe părţi mi-s'a făcut întrebarea, că în ce stadiu a ajuns causa înfiinţărei unei bance româneşti proiectată în Sighişóra, la ce rĕspund, „că pe lângă tóte obtrudările îndeplinite în scopul înfiinţărei acelui institut atât de necesar în aceste părţi, — nu ni-a succes a-l înfiinţa în lipsa numĕrului suficient de acţionari, — fiind din 400 à 100 coróne numai 69 acţiuni cu totul însinuate!“

Causa acestui resultat a fost recolta de tot miseră din anii 1897 şi 1898, ale cărei urmări triste, se simt până azi. La timp favorabil înse, vom reveni la înfiinţarea acelui institut. Sighişóra, 5 Maiu 1900. Cu tótă stima, Dimitrie *Moldovan* protopop.

*

Un proces pentru „agitaţie“ în Turda. In 11 Maiu n. s'a pertractat înaintea tribunalului din Turda un proces pentru „agitaţie“.

Acusatul era proprietarul român din Poiana d-l Nicolae *Rusu* care la denunţarea unor români netrebnici din Poiana, a fost dat în judecată pe motiv că în ziua de 20 August ar fi zis către preotul, că de ce pune „fleandura“ (sdreanţa) de stindard pe şcólă şi biserică, neavênd românii a face nimic cu nisce regi păgâni. Din tótă scornitura acésta era însĕ numai atâta adevĕrat, că numitul proprietar întrebând pe preotul comunei de ce a arborat steaguri pe biserică şi şcólă, acesta a rĕspuns că ziua Sf. Ştefan e sĕrbătóre impusă prin lege, ear dl Rusu a observat:

„Aşa dar de aceea e *flamura* pe biserică şi şcólă? Nici nu ştiu de ce sĕrbăm noi pe regele acela, care n'are alt merit, de cât că a încreştinat pe Ungurii păgâni“.

Acusatul a fost apĕrat de dl dr. Eugen Pătăceanu, care a combătut cu succes acusele şi învinuirile procurorului. Acesta şi-a luat îndrăsnéla de a da Românilor lecţii de patriotism şi a-i acusa de nerecunoştinţă faţă de patrie.

Cu tótă apĕrarea demnă şi bărbătéscă şi cu tóte că s'a arătat cum denunţătorii au falsificat înţelesul vorbelor zise de acusat, tribunalul a adus totuşi o sentinţă fórte aspră. A condamnat pe Nicolae Rusu la patru luni temniţă ordinară, 100 fl. amendă în bani şi la suportarea speselor procesului.

*

Stipendii pentru cercetarea exposiţiei din Paris. Camera comercială şi industrială din Braşov face cunoscut, că ministrul de comerciu dă *trei stipendii à 400 coróne* pentru industriaşi tineri şi *patru stipendii à 300 coróne* pentru sodali industriaşi de pe teritorul camerei (comitatele Braşov, Têrnava-mare, Sibiiu şi Făgăraş), cari nu dispun de mijlóce proprii, dar ar dori totuşi sĕ cerceteze exposiţia spre a face studii şi a se perfecţiona în ramul industriei lor. Cererile pentru obţinerea stipendiului, adresate ministrului de comerciu şi provĕzute cu timbru de 1 corónă, sunt a se subşterne numitei camere comerciale cel mult până la *30 Maiu* st. n. In cereri sunt a se indica: numele, locuinţa, starea materială, ocupaţiunea (ramul de industrie) şi cualificaţia, eventualele studii şi cunoştinţe de limbi şi a se aclude şi atestat de moralitate şi de paupertate.

Aceleaşi stipendii şi în aceleaşi condiţiuni se dau şi pentru industriaşi şi calfe de industriaşi de pe teritorul camerei comerciale şi industriale din Cluj. La acestea terminul de concurs e *25 Maiu* st. n.

*

Inaugurarea pavilionului românesc la exposiţia din Paris. Vineri a fost inaugurat pavilionul românesc al exposiţiei în presenţa personalului superior al exposiţiei, a membrilor corpului diplomatic, a comisarilor generali strĕini şi a notabilităţilor coloniei române.

D. *Olănescu,* comisarul general român, a salutat pe numeroşii invitaţi şi a declarat că România a voit sĕ ia parte la exposiţiune pentru ca sĕ înveţe şi sé dovedéscă că este o ţară de viitor.

După discurs, invitaţii au vizitat diferitele secţiuni ale expoziţiei, cari sunt fórte interesante.

Porţile laterale sunt de o bogăţie extraordinară de ornamentaţie şi aminteşte tóte tipurile architecturei române din al XVI-lea şi al XVII-lea secol, al acelei architecturi bizantine aşa de luxoasă în decoraţiuni.

Partea stângă a catului de jos e rezervată expoziţiei de sare. Aci se află un glob de 2 metri diametru, pus pe un soclu de 1 m. 50, făcute în totul de sare.

Tot în catul de jos la drépta e expoziţia de litere, ştiinţe şi arte, apoi aceea de caretăşărie, de şelărie şi pielărie.

Mergênd mai la drépta, se află secţia mecanicei şi a industriilor metalurgice şi apoi bogăţiile subterane ca parafina, cărbunele, celebrul chihlibar negru şi petroleul.

O frumósă scară cu dóuĕ rampe conduce la etagiul întêi.

In galeriile din partea stângă se află decoraţia locuinţelor. Se observă aci prea frumóse mobile, între care un mobilier complect şi un portal monumental făcut de şcóla de arte şi meserii din Bucureşti.

Tot aci în partea stângă se află exposiţia geniului militar: colecţie de arme perfecţionate, pirotechnie, hărţi, echipamente, etc.

In galeriile din drépta se află: Papetăria, Economia socială şi Higiena, apoi probe din tóte apele minerale din România.

Academia română a expus o serie de 110 volume din publicaţiunile sale.

După aceea vine o colecţie din cele mai curióse de unelte de agricultură, silvicultură şi pescuit.

In fine, e expoziţia retrospectivă de obiecte de artă, în care se află tezaurul din Pietrósa, un giuvaer superb ornat cu multe pietre, tot felul de broderii şi de vestminte preoţeşti din secolul al XIV-lea şi XVI-lea. Evanghelii şi liturghii în limba slavă şi română, din primele tipografii din secolul al XV, şi o frumósă colecţie de medalii şi monete. Aci se află şi Evanghelia scrisă de Regina României.

*

Statue lui Turgenieff. Damele din Rusia, în fruntea lor însăşi Ţarina şi Marea Ducesă Sergius, au adunat bani pentru a ridica lui Turgenieff, marele romancier, o statue în locul sĕu natal *Orel.* Ideia de a se ridica această statue, e vechie. Mişcarea începuse nainte cu 17 ani. Cause politice au împedecat însă realisarea, de-oare-ce politicianii nu voiau să fie slăvit cel considerat de ei ca nihilist şi duşman al autocraţiei. Acum 'i-se ridică statue pentru meritele lui ca cel mai mare amic al femeilor şi scriitor plin de farmec al amorului celui mai sublim.

ECONOMIE.

Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiiu a donat membrilor ei din *Fofeldea* o viţea de rassă curată „Pinzgau“. Mercuri (16 Maiu) membrii Reuniunei (9 inşi) chemaţi fiind la primărie prin notarul Toma Ienciu, s'a făcut sortirea, eşind din urnă numele membrului *Petru Sopa* nr. 36, care a primit în posesie viţéua pe lângă condiţiunile cuprinse în contractul de învoire: s'o îngrijéscă bine, s'o ţină de prăsilă, s'o lase la taur de rassă curată „Pinzgau“ şi primul viţĕl sănĕtos sĕ-'l pună la disposiţia comitetului, pentru a-'l dărui altui membru al Reuniunei. Viţeaua a fost cumpĕrată de comitet la vîrstă de cinci sĕptămâni cu 100 coróne. Se observă, că proprietarul D. Cordescu, comuna politică şi cea bisericească, asemenea membri ai Reuniunei, nereflectând la viţeauă, sortirea s'a făcut numai între membrii ţĕrani.

*

Pentru brânzarii nostri.

In comuna Bălăneşti, judeţul Gorj (România), s'a înfiinţat sub conducerea învĕţătorului de acolo, o fermă cu o fabrică de brânzeturi. Un om priceput în fabricaţiunea brânzeturilor află la amintita fermă imediată aplicaţiune pe lângă remuneraţiune convenabilă. Dela brănzar se recere sĕ fie om cinstit şi cu cunoştinţe îndestulitóre în meseria fabricărei brânzei. Rugăm pe această cale pe cărturarii nostri sĕ binevoiască a atrage atenţiunea celor competenţi asupra acestui bun prilej şi aflând un asemenea brânzar a ne vesti şi pe noi, ca sĕ putem întreveni în causă.

Sibiiu, 5/18 Maiu n. 1900.

Comitetul central al „Reuniunei române de agricultură din comitatul Sibiiu“.

Dem. Comşa, preşedinte

V. Tordăşian, secretar

Un tinĕr.

practicant de cancelarie, care posede și limba maghiară, se acceptează cu condițiuni favorabile.

A sĕ adresa pênĕ în 15 Iunie a. c. c. n. la **„Cassa de păstrare (reuniune) în Sĕliște“.**

Comitatul Sibiiu! [57] 1—3

A apărut și sĕ află de vânzare la **Tipografia și Librăria Archidiecesană:**

Predici ocasionale și funebrale

de

Dr. Em. Elefterescu

Tomul II.:

Prețul 3 coróne 50 bani.

Farmacia lui F. I. R. Hotter la sf. Iosif, Wien, XII/2 Schönbrunnerstrasse 182.

Absorbinalul lui Hotter.

$^{1}/_{1}$ Flacon fl. 6. —, $^{1}/_{2}$ Flacon fl. 3.50. delătură tóte umflăturile și depunerile de grăsimi fără sĕ vateme părului. Intărește nervii atacați și slăbiți, delătură și distruge tóte nodurile în muschi, și servește și ca scut în contra aprinderilor; cu deosebire e probat la umflăturile produse din causa fearelor, apoi în contra ariciturei umflărei copitei, genunchilor umflați, mai departe în contra umflăturilor (noduri) de vine, în contra umflăturei picioarelor la glesne și la încheietura degetelor cu un cuvênt în contra tuturor umflăturilor ori unde s'ar ivi.

Praful nutritor alui Hotter,

pentru cari și vite cornute

1 Pachet cu 80 cr.

Un adaus escelent la nutremânt, pentru a ținea vitele sănătoase și cu putere este de a sĕ folosi la tóte suferințele de rărunchi de ficat și de nervi.

Preparate pentru veterinari, cele mai bune ale timpului mai nou, cari după atestate numĕróse nu au fost ajunse de alte mijloace de natura aceasta.

Sĕ sĕ ceară numai preparate de ale lui Hotter și sĕ nu se priméscă altele. Deposit în farmacii și Droguerii.

Deposit principal la Dr. Emil Budai farmacia orașului Budapesta (Stadthauspiatz) și la Iosif v. Török Budapesta VI Kiraly utcza 12.

Alifia lui Hotter pentru delăturarea crescăturilor de oase.

$^{1}/_{1}$ Cutie cu fl. 2. $^{1}/_{2}$ Cutie cu fl. 1.20. delătură crescăturile de oase și depunerile osoase chiar și după 4—6 sĕptămâni. (boală învechită).

Fluidul lui Hotter „Training“

1 Sticlă cu fl. 1.20.

Conservează nervii și muschii până la bătrânețe înaintată totdeuna puternici și vioi, pune în stare pe animal sĕ prestee cele mai mari strapații și fugi, sĕ înțelege după frecare cu fluidnl „Training“.

Sĕ mai folosește cu succes uimitor la tóte urmările cari obvin din opintiri prea mari, ologie, reumatism, și înțepenire.

Praful de porci a lui Hotter.

Nr. I și II

1 kg. . . . fl. 1.20.

Cel mai buu mijloc pentru a produce pofta de mâncare și cu acésta prosperarea porcilor, fórte acomodat în contra orbalțului (brâncă); Nr. II este de a sĕ întrebuința la urdinare.

Mijloc în contra Colicei alui Hotter.

1 Sticlă fl. 1.50.

Contra la tot feliul de colică și contra oprirei udului la cai precum și contra umflăturilor la vite cornute. [54] 7—104

Lucrul solid, durabil și elegant.

Subscrisul am onoare a aduce la cunoștință on. public, că m'am strămutat din **strada Măcelarilor nr. 37**

în Piața-mare nr. 5,

unde în **lucrătórea mea** de **păpucărie** efectuesc tot felul de **încălțăminte** pentru **domni, dame** și **copii,** precum și tot felul de **reparaturi** cu **prețurile cele mai moderate;** oferesc totodată spre mulțumirea tuturor **marfă solidă** și **prompt esecutată.**

Atrag atențiunea on. public că m'am hotărît — de aci încolo — a cerceta toate târgurile de țeară din Ardeal, servind cu **lucru bun** și **durabil esecutat în lucrătoarea-'mi proprie,** ear' **nu marfă de prin fabrici,** precum fac mulți alții.

Recomandându-mĕ spriginului binevoitor, sum

Sibiiu, în Maiu 1900.

cu distinsă stimă

[55] 3—6

Constantin Dragoș,
măestru pantofar.

Comandele se efectuesc iute.

Prețurile cele mai ieftine

Marfă gata din materialul cel mai bun.

Saisonul de primăvară și de vară

1900.

Stofe de Brünn veritabile

Una bucată de metri 3.10 lungă, pentru un rând complet de haine de bărbat (Roc, pantaloni, vestă,) costă numai

fl. 2.75, 370, 4.80 de lână veritabilă de oae
fl. 6. — și 6.90 de lână mai bună veritabilă de oae
fl. 7.75 din lână fină veritabilă de oae
fl. 8.65 din lână fórte fină veritabilă de oae
fl. 10.— din cea mai fină lână veritabilă de oae.

Una bucată stofă pentru un rând de haine-salon fl. 10.— deasemenea espedează cu prețurile de fabrică stofe pentru pardisiu, lodeu pentru turiști cele mai fine kamgarne etc. etc. depositul real și recunoscut în destul ca solid:

Siegel-Imhof în Brünn.

Mustre gratis și franco. Liferarea conform mustrei sĕ garantează. [56] 2—40

Avantajele mușteriilor privați, de a comanda stofele direct dela fiıma de mai sus, dela fabrică, sunt foarte însemnate.

Op premiat de Academia Română.

Semințe
din
Agrul lui Christos.

◆

Cuvêntări bisericesci

de

Zacharia Boiu,
asesor consistorial, protopresbiter etc.

Cu binecuvêntare archieréscă.

Tom. I.: **cuvêntări la tóte Duminecile de preste an.**
„ II.: „ „ „ **prasnicele și sĕrbătorile, precum și la casuale bisericesci.**
„ III.: **cuvêntări la immormêntări, parastase etc.,**

Prețul fiecărui tom 3 coróne și porto postal.

Se află de vêndare la **autorul** și la

Tipografia și librăria Archidiecesană
Sibiiu.

„Dotațiunea Clerului“.

(Avis preoțimei nóstre.)

Este sciut, că **articlul de lege XIV. din 1898** ***despre întregirea venitelor parochiale,*** întră în valóre cu 1 Ianuariu n. 1899. Corporațiunea nóstră supremă bisericéscă, măritul congres național-bisericesc, s'a pronunțat deja pentru acceptarea sumelor de intregire, dacă înaltul guvern al țerei le va pune la dispoziția consistoriilor eparchiale spre împărțire fără condițiuni umiltóre pentru biserică și clerul ei. Astfel — fiind timpul înaintat — Consistoriile eparchiale, întrucât nu au făcut deja, vor trebui sĕ facă pașii de lipsă pentru adunarea datelor privitóre la venitele sigure ale singuraticelor parochii, ca astfel sĕ se pótă judeca pe base de date temeinice. Ca sĕ se pótă purcede în chip corespundĕtor la umplerea datelor de lipsă și sĕ se pótă înduce tóte fără eventuala păgubire a celor indreptățiți, este fără îndoială necesar, ca se çunóscă toți parochii,

legea însași,

în tóte amĕnuntele ei. In scopul acesta a tradus dl Dr. *Elie Cristea* acest articlu de lege, pe care îl recomandăm în atențiunea tuturor, pe cari îi privesce. Dar chiar și după regularea generală a chestiunei de intregire legea acésta va fi pentru toți oficialii bisericei de o permanentă necesitate, căci ḑilnic se va ivi trebuința de a o consulta. Traducerea a apărut în tipografia archidiecesană și se póte procura cu prețul de 20 cr. + 3 cr. pentru porto, atât dela traducĕtor, cât și dela librăria archidiecesană.

Multe dispositiuni din lege se esplică și lămuresc prin

Instrucțiunea

care de asemenea se află la librăria archidiecesană.

Iară pe lângă acestea aruncă o deosebită lumină asupra acestei chestiuni voluminósa broșură întitulată

„Dotațiunea Clerului“

de *Ilie Dinurseni.*

apărută asemenea în tipografia archidiecesană. Costă 1 corónă.

Din acéstă instructivă broșură se va putea clerul nostru lumina asupra punctelor mai grave din amintita lege și astfel în activitatea sa parochială va putea fi orientat și va putea sci, cum are sĕ purcédă, ca sĕ rĕmâe și pentru viitor acel factor independent în organismul bisericei și neamului nostru, dela care toți mai mult aștéptă desvoltarea și promovarea intereselor nóstre de progres continuu.

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.
Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 53 Sibiiu, Joi 11/24 Maiu 1900. *Anul XLVIII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **streinătate** pe an 24 C, 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază

INSERȚIUNILE
Pentru odată 14 fil., — de dóuĕ ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond — și timbru de 60 fil. pentru fie-care publicare.

Nr. 4082 Plen.

Publicare oficială.

Sinodul archidiecesan din anul curent la 21 Aprile (4 Maiu) Nr. prot. 107 referitor la arondarea protopresbiteratelor a adus următorul conclus:

I. Protopresbiteratele Avrig și Geógiu succesive după cum vor deveni vacante se desființéză și comunele:

1 din protopresbiteratul Avrigului:

1. Arpașul de jos, 2. Arpașul de sus, 3. Corbi, 4. Drăguș, 5. Feldióra, 6. Oprea-Cârțișóra, 7. Porumbacul de jos, 8. Porumbacul de sus apusean, 9. Porumbacul de sus răsăritean, 10. Serata, 11. Scorei, 12. Streza-Cârțișóra, 13 Ucea de jos, 14. Ucea de sus, 15. Viștea de jos, 16. Viștea de sus, sĕ îngremiéză la protopresbiteratul Făgărașului; ér comunele: Avrig, Colun, Glâmbóca, Porcesci, Sebeșul de jos, Sebeșul de sus și Săcădate se îngremiéză la protopresbiteratul Sibiiului.

2. Din protopresbiteratul Geógiului Banpotoc cu filia Chimindia, Bârseu, Boholt, Căinelul de jos, Certejul de sus, Chișcădaga cu filia Buruene, Dealu-mare cu filia Gruelaciu, Fizeș cu filia Barbura, Fornadia, Hărău, Hondol, Măgura, Nevoieș, Noșag, Rapoltul—mare, Rapoltul—mic, Săcărâmb, Selistióra cu filia Stoenésa, Șoimușul murĕșan cu filia Balata, Suligete, Uroiu cu filia Cărpiniș, Vălișóra și Vărmaga se îngremiază la protopresbiteratul Deva; ér parochiile: Almașul mare Brădet, Almașul mare Joseni, Almașul mare Suseni, Almașul de mijloc, Almașul mic, Ardeu, Băcâia, Băcăinți, Balșa cu filia Galbina, Bobâlna, Boiu, Bozeș, Bulbuc cu filia Curpeni, Ceru Băcăinți, Cibu, Cigmeu, Feredeu, Folt, Geoagiu de jos Joseni, Geoagiu de sus Suseni, Glod, Homorod-Joseni, Homorod—Suseni, Mada, Mermezeu, Văleni, Nădăstia, Poiana, Porcurea, Renghet, Steuini, Techereu, Valea-Epii, Valea — mare, și Voia sĕ îngremiază la protopresbiteratul Orĕștiei.

II. Protopresbiteratul Cetății de pétră și al Solnocului cu esceptiunea parochiei Finteușul mare cu filiile Berches și Bozinta-mare, precum și cu esceptiunea parochiei Văleni din protopresbiteratul Cetății de pétră, cari se îngremiéză la protopresbiteratul Deșului se contopesc într'un protopresbiterat sub numirea protopresbiteratul „Cetății de pétră“, decretându-se de centru protopresbiteral deocamdată parochia Borcut, până când va putea fi decretat un alt centru mai corespunzĕtoriu; la protopresbiteratul format din nou sĕ îngremiéză și parochia Vima mare din protopresbiteratul Deșului. —

III. Se înființéză un nou protopresbiterat sub numirea: protopresbiteratul Hunedóra cu centrul, respective sediul protopresbiteral în parochia Hunedóra.

IV. Remân neschimbate în starea de azi protopresbiteratele: Abrud, Bistrița, Bran, Câmpeni, Ilia, Lupșa, Mercurea, Reghin, Selisce, Unguraș și Zarand.

V. Arondări parțiale se decretéză pentru protopresbiteratele:

1. Agnita: primesce dela Sibiiu parochia Vurpĕr, și dă la Făgăraș parochiile Boholț, Calbor și Cincșor.

2. Alba-Iulia: primesce dela Sebeș parochiile: Berghin cu filia Colibi, Răcătău și Vurper, dela Orăștie parochiile: Acmariu și Saracsĕu.

3. Brașcv: primesce dela Treiscaune parochiile: Apața, Crisbav cu filia Nou și Orminiș.

4. Cluș: primesce dela Deș parochia Bonțida cu filia Sic.

5. Cohalm: primesce dela Sighișóra parochiile: Archita cu filia Beia, Bundorf, Mucundorf, Ródeș și dă la Sighișóra parochia Criț cu filiile Clósterf și Meșendorf.

6. Deș: primesce dela Cetatea de pétră după înființarea de nou a protopresbiteratului parochiile: Finteușul mare cu filiile Bercheș și Bozinta mare și Văleni, dă la Cluș parochia Bonțida cu filia Sic, și la protopresbiteratul nou înființênd Cetatea de pétră parochia Vima mare.

7. Deva primesce dela Geoagiu parochiile: Banpotoc cu filia Chimindia, Bârsău, Boholt, Căinelul de jos, Certejul de sus, Chișcădaga, cu filia Buruene, Délu-mare cu filia Gruelaciu, Fizeș cu filia Barbura Fornadia, Hărău, Hondol, Măgura, Nevoieș, Noșag, Rapoltul mare, Rapoltul mic, Săcărêmb, Selisciórа cu filia Stoenésa, Șoimușul murășan cu filia Balata, Suligete, Uroiu cu filia Cărpiniș, Vălișóra și Varmaga. Dă la Dobra parochiile: Bĕtrâna, Lesnic cu filia Dumbrăvița, Muncelul-mare cu filiile: Boia-Bârzii și Muncelul mic, Poenița Tomi cu filiile Feresti, Merișor și Runcul mic, apoi la noul protopresbiterat al Hunedórei parochiile: Batiz, Cerbel cu filiile Arănieș și Ulmi, Cerișor, Găunósa cu filiile Ciulpez și Cutini, Josani cu filia Pestișul mic, Lelese cu filia Sohodol, Miniereu cu filia Răcăstia, Nandru Vale cu filia Nandru, Pestișul mare cu filia Buituri, Sâncraiu cu filia Călan, Socet cu filiile Poiana Răchițelei și Runcul mare.

8. Dobra primesce dela Deva parochiile: Bĕtrâna, Lesnic cu filia Dumbrăvița, Muncelul mare cu filiile Boia Bârzii și Muncelul mic, Poenița Tomi cu filiile Feresti, Merișor și Runcul mic.

9. Făgăraș primesce dela Avrig parochiile: Arpașul de jos, Arpașul de sus, Corbi, Drăguș, Feldióra, Oprea-Cârțișóra, Porumbacul de jos, Porumbacul de sus apusean, Porumbacul de sus rĕsăritean, Serata, Scorei, Streza-Cârțișóra, Ucea de jos, Ucea de sus, Viștea de jos, Viștea de sus; dela Agnita, parochiile: Boholț, Calbor și Cincșor.

10. Hațeg dă protopresbiteratului nou înființênd Hunedóra, parochiile: Alun cu filiile Bunila și Vadul Dobrei, Baia lui Craiu cu filiile Cerna și Toplița, Boz cu filia Groși, Ghelariu, Hașdeu cu filiile Cernișóra, Florese și Goleș, Hunedóra, Nadastia de jos, Nadastia de sus cu filia Hașdat, Ruda cu filiile Plopi, Poenița Voinei și Vălariu, Silvașul de sus, Teliuc și Zlasti.

11. Hunedóra primește dela Deva parochiile: Batiz, Cerbel cu filiile Aranieș și Ulmi, Cerișor, Găunósa cu filiile Ciulpez și Cutini, Josani cu filia Pestișul mic, Lelese cu filia Sohodol, Minierĕu cu filia Răcăștia, Nandru Vale cu filia Nandru, Pestișul mare cu filia Buituri, Sâncraiu cu filia Călan, Socet cu filiile Poiana Răchițelei și Runcul mare, apoi dela Hațeg parochiile: Alun cu filiile Bunila și Vadul Dobrei, Baia lui Craiu cu filiile Cerna și Toplița, Boz cu filia Groși, Ghelariu, Hașdĕu cu filiile Cernișóra, Florese și Goleș, Hunedóra, Nadastia de jos, Nadastia de sus cu filia Hașdat, Ruda cu filiile: Plopi, Poenița Voinei, Vălari, Silvașul de sus Teliuc și Zlasti.

12. Mediaș primește dela Sibiiu parochiile Șaldorf cu filia Mórdeș, Stenea și Veseud; dela Tărnava parochiile Blășel și Păucea, dela Murĕș-Oșorheiu filia Zagor, care se ia dela parochia Șoimușul român și se dă parochiei Hundorf; dă însĕ protopresbiteratului Târnava parochiile: Bachnea cu filia Bernade, Căpâlna cu filiile Abuș, Idrifaia și Mica, Idiciu și Lepindea.

13. Murĕș-Oșorheiu primește dela Târnava parochia Cerghidul mare; dă însĕ protopresbiteratului Târnava parochiile: Coroiu-Sânmărtin, Laslăul român cu filiile Laslĕul săsesc și Orminiș, Șoimușul român cu filia Seleușul săsesc și Suplac.

14. Orăștia primește dela Geoagiu parochiile: Almașul mare Brădet, Almașul mare Joseni, Almașul mare Suseni, Almașul de mijloc, Almașul mic, Ardeu, Băcâia, Băcăinți, Balșa cu filia Galbina, Bobâlna, Boiu, Bozeș, Bulbuc cu filia Curpeni, Ceru-Băcăinți, Cibu, Cigmeu, Feredeu, Folt, Geoagiu de jos Joseni, Geoagiu de sus Suseni, Glod, Homorod Joseni, Homorod Suseni, Mada, Mermezeu Văleni, Nădăstia, Poiana, Porcurea, Renghet, Steuini, Techereu, Valea Epei, Valea-mare, și Voia; dă la Alba-Iulia parochiile, Acmariu și Sărecseu.

15. Sebeș dă la Alba-Iulia parochiile Berghin cu filia Colibi, Răcătău și Vurper.

16. Sibiiu primește dela Avrig parochiile Avrig, Colun, Glâmbóca, Porcești, Sebeșul de jos, Sebeșul de sus, și Săcadate; dă la Agnita parochia Vurpĕr și la Mediaș parochiile: Șaldorf cu filia Mórdeș, Stenea și Vĕsĕud.

17. Sighișóra primește dela Cohalm, parochia Criț, cu filiile Clósterf și Meșendorf; dă Cohalmului parochiile Archita cu filia Beia; Bundorf, Mucundorf și Ródeș.

18. Târnava primește dela Mediaș parochiile: Bachnea cu filia Bernade, Căpâlna cu filiile Abuș, Idrifaia și Mica, Idiciu și Lepindea; dela Murĕș-Oșorheiu parochiile; Coroiu-Sân-Mărtin, Laslĕul român cu filiile Laslĕul săsesc și Orminiș, Șoimușul român cu filia Seleușul săsesc și Suplac; dă Mediașului parochiile Blăjel și Păucea; la protopresbiteratul Murĕș-Oșorheiu: Cerghidul-mare; ear protopresbiteratului Turda parochiile: Botez și Petrilaca română.

19. Treiscaune dă Brașovului parochiile: Apața, Crisbav cu filia Nou și Orminiș.

20. Turda primesce de la Têrnava parochiile Botez și Petrilaca-română.

VI. Ca centre nóuĕ se decretéză: pentru protopresbiteratul Treiscaunelor parochia Elöpatak (Vălcele) ér pentru protopresbiteratul Ungurașului parochia Hida.

VII. Conclusele referitóre la reducerea, înființarea din nou, și arondarea unor protopresbiterate conform dispoțiunii cuprinse în conclusul sinodal din 22 Aprile (4 Maiu) 1892 Nr. 112 pct. 2. cel mult în restimp de 45 de zile dela încheierea sesiunii sinodale se va publica în organul de publicitate al archidiecesei, pentruca cei interesați sĕ se pótă folosi eventual de remediul de drept. Recursele în afacerea acestei arondări sunt a se înainta consistorului archidiecesan, care se autoriséză a le apreția și-ale așterne congresului național-bisericesc spre competentă afacere.

VIII. Arondarea nóuĕ, încât nu învólvă desființarea vreunui protopresbiterat, se va pune în lucrare imediat după aprobarea proiectului de arondare și prin congresul național-bisericesc.

Acest conclus pe acéstă cale se aduce la cunoștința tuturor celor interesați cu acel adaus, ca eventualele reclame sĕ se înainteze aici cel mult până în 15 Iuliu a. c.

Reclamele întrate după acest termin nu se vor considera.

Sibiiu, din ședința plenară a consistoriului archidiecesan, ținută la 8 Maiu, 1900.

Ioan Metianu m. p.
Archiepiscop.

Capelanii militari.

Abia este instituțiune, cu care se fim mai puțin în clar, ca și *instituțiunea preoțimii militare;* și preste tot noi Românii nu dăm destulă importanță însemnătății, ce-o are elementul românesc în armata Monarchiei. Acéstă desinteresare este a sĕ imputa în prima linie, acelora, cari sunt în legături militare și ca atari ar trebui sĕ urmăréscă tot ce sĕ întêmplă în cadrele armatei nóstre, cu specială considerare la elementul românesc. Resultatul observărilor lor, garnisit apoi cu date statistice și scientifice, ar trebui sĕ'l aducă la cunoscința publicului românesc, care dă țerii ce are mai bun, pe cei mai voinici ficiori ai sĕi.

Cum înse asemenea ómeni nu prea avem la miliție, iar unii pe cari îi avem *sĕ vede că sunt mult prea absorbiți de greutatea asudătórei munci, împreunate cu slujba lor de militari,* iar apoi sunt conduși de prejudițiul, că o astfel de ocupațiune li s'ar lua în nume de rĕu de cercurile otărîtóre: — așa trebue sĕ ne mulțumim în cele mai multe casuri a afla despre soldații nostri aceea ce cred de bine străinii a ne descoperi. Și ce date prețióse nu s'ar putea scóte și da la lumină d. e. despre bravurile soldatului român, care de multeori a salvat onórea armatei și a țerii sale! Dar cine póte pretinde dela militarii nostrii sĕ se cufunde în colb de cronici; și sĕ schimbe aerul recoritor de sub arinii promenadelor cu năduful bibliotecelor scunde și neprietinóse? Așa și este: Soldatul este pentru *largul liber*; iar nu pentru cercul mărginit al chililor înguste!

Cum preste tot cunóscem puține date românesci din cercurile militare, așa și în special și cu privire la instituțiunea clerului militar. Atâta scim, că avem și noi câțiva capelani militari supuși în unele privințe administrative vicariatului campestru romano-catolic, al cărui titular are rangul de archiereu.

Chestiunea acestei instituțiuni a venit zilele aceste în discuțiune în comisiunea armatei a delegațiunilor tocmai întrunite la Budapesta. Sě vede, că nici celelalte confesiuni nu sunt tocmai mulțumite cu situațiunea clerului lor militar.

La posițiunea a 3-a din proiectul de budget — care se referă la ridicarea paușalului pentru remunerarea servițiilor făcute de preoții de mir din diferite locuri soldaților din acele părți — a cerut delegatul și referentul *Münnich* unele deslușiri cu privire la un conclus delegațional din sesiunea ultimă, care merge într'acolo, ca pe viitor sě fie numiți preoții militari din partea Majestății Sale.

Ministrul de rěsboiu Baronul *Krieghammer* a enunțat, că la revisuirea *„Disposițiunilor organice pentru preoții militari“* va ținea cont de acéstă dorință. In legătură cu acéstă deslușire a ținut ministrul se constate și aceea, că după articlii VIII și IX a numitelor „Disposițiuni“ și după § 11 din *„Regulamentul pentru preoțimea militară“* — spiritualii gr.-or. și evangelici sunt subordinați în *tóte privințele* respectivei *comande-militare-teritoriale* și astfel sunt subtrași de sub influința vicariatului campestru apostolic, carele este competent numai a face propunerile necesare în afacerile personale ale preoțimei *romano-catolice* și în afaceri bisericesci de natură administrativă — militară.

Referentul *Münnich* atinge împrejurarea neînsemnatului numěr, cu care sunt representați protestanții — zice el — încât nici pentru stațiunile principale nu ajung. Acelaș lucru l-am putea accentua și noi în special Românii ortodocși. Abia avem în Ardealul întreg 2, și preste tot, în tótă țéra vr'o 4—5, pre când romano-catolicii, numai în Sibiiu au 3. Cel puțin în viața practică așa ni se pare, că împărțirea lor în garnisóne nu este destul de bine făcută și după trebuințele feciorilor.

După acéstă reciprocă lămurire a afacerii comisiunea acceptéză posițiunea budgetară dar cu acel adaus, că în raportul către plen sě se cuprindă și scótă la ivélă constatarea ministrului „că preoțimea necatolică nu este supusă vicariatului campestru nici chiar în privința disciplinară“.

Cât ne privesce pe noi în special de dorit ar fi, sě se institue o superioritate militară ortodocsă, căci numai acésta ar corespunde libertății religionare și egalei îndreptățiri a confesiunilor, care și în cercurile militare trebue deplin acceptată. Acésta ar fi și de demnitatea unei biserici, care are în armată numeroși fii.

Interesante sunt datele numerice ale soldaților din armată grupați după confesiuni.

Nu ne stă la disposiție șematismul militar spre a putea controla corectitatea lor. Din ele apare că în armată sunt

1.)	225.443	soldați r.-cat.	cu 61	preoți militari
2.)	27.745	„ gr.-cat.	„ 12	„ „
3.)	21.723	„ gr.-ort.	„ 9	„ „
4.)	15.675	„ de rel. helv.	4	„ „
5.)	11.928	„ „ „ augs.	4	„ „

Pe basa acestor date se póte constata următórea proporție între soldați și numěrul preoților:

1.)	pe 3695	soldați rom. catol.	cade 1 preot
2.)	pe 2314	„ gr. cat.	„ „ „
3.)	pe 2413	„ gr. ort.	„ „ „
4.)	pe 3818	„ de r. elv.	„ „ „
5.)	pe 2982	„ augsb.	„ „ „

Cu tóte acestea lipsa preoților necatolici se simte și este des scósă la ivélă. Causa se vede a fi acolo, că soldații necatolici nu sunt în grupe așa mari în aceeași garnisónă, ci mai împrăștiați prin diferite stațiuni îndepărtate. De acésta firesce trebue sě se ție cont în cercurile otăritóre, mai ales când constatat este, că și în resbóie, ca în tóte ajutorul lui Dumnezeu este mai presus de tóte.

Acest adevěr l'a enunțat destul de elocuent repausatul Impěrat al Germaniei, care pe lângă tótă pozderia sa de armată, pe lângă tótă rafineria armelor și perfecțiunea puscilor, tunurilor și glónțelor, totuși a constatat vecinicul adevěr, ce ar trebui sě fie devisa tuturor armatelor: *„Wir werden doch beten müssen“*.

Revistă internă

(*Deputația bosniacă*). De câtva timp petrece în Budapesta o deputație de 30 bosniaci mohamedani, voind sě între la treptele tronului, dar până acuma nu le-a succes a esopera audiență la Majestatea Sa. Pentru acésta foile oposiționale fac grave imputări politicianilor maghiari, „cari nu întrevin pentru primirea deputațiunii, căci neprimirea ei ar fi o compromitere a ospitalității maghiare, ér de altă parte ar justifica gravitarea lor în afară ori spre sultanul, carele și altcum în cele religióse este califul lor și al tuturor mohamedanilor, ori spre Rusia „căci nici împěratul Austriei, nici regele ungar nu le ajută“.

Mohamedanii vréu sě céră:

1. Ca Bosnia și Herțegovina sě pótă lua parte în legislațiunea ungară.

2. Se li se dee autonomie, ca țerilor de dincóce de Sava.

3. Sè se anexeze B. și H. la țerile corónei Stului Stefan.

*

(*Reformații contra statificărei școlelor.*) In ședința dela 16 l. c. a districtului bisericesc *evang. ref.* de dincolo de Tisa din incidentul mai multor casuri concrete, notarul publ. reg. Dr. Dadrag a *protestat* în contra ușurinței, cu care școlele susținute de biserica reformată se dau pe *mâna statului.* Președintele tablei regesci din Oradea mare și curator al districtului Bihariei, Sigmund Ritook a desaprobat, că statul își însușesce clădirile și pămênturile școlelor pe veci și bisericei îi lasă numai un drept de proprietate fictiv.

In desbaterea asupra acestei cestiuni tocmai *membrii mireni* au fost aceia, care au combătut statificarea. Intre contrarii statificării s'a aflat chiar și Coloman Tisza, la propunerea căruia s'a luat următórea resoluție: „Districtele bisericesci sunt serios provocate, de a se învoi numai în casul acela la prefacerea școlelor poporale în școle de stat și de a recomanda districtului bisericesc acéstă statificare când va fi *neîndoios* documentat, că biserica nu e în stare a susține școla. Din causa acésta sě se presenteze districtului din cas în cas espunerile respective ale situației“.

Mai departe s'a mai primit și următorul amendament făcut de Dr. L. Baksa: „Statificarea e admisibilă numai în casul, décă subvențiunea de stat ce stă la disposiția pe basa art. de lege 26 din 1893 n'ar fi de ajuns nici măcar pentru întregirea salarielor învěțătoresci și a cuincuenalelor“.

In ce privesce casurile concrete venite în discusiune, s'a enunciat la propunerea lui S. Ritook, că districtul numai atunci se învoesce, ca unele școle poporale sě trécă la stat, décă s'ar asigura prin contract că statul va reda realitățile predate lui, décă biserica va voi sě-și susțină érăși singură școlele.

E vrednică de atențiune atitudinea reformaților în causa păstrării caracterului confesional al școlelor lor, deși ei nu sunt amenințați a-și perde și limba odată cu școlele.

*

(Listele electorale). Ministrul de interne ungar a dat zilele aceste douě ordinațiuni de însemnătate principiară în afacerea listelor electorale. Una enunță, că lista permanentă a alegătorilor de deputați dietali, are să fie conpusă în *patru esemplare.* Comisia centrală decide în privința întrebărei, că la care din notarii publici, aparținětori respectivelor cercuri electorale, e a se depune lista permanentă a alegětorilor. — A doua disposiție este de cuprinsul că la conscrierea alegětorilor trebue totdeauna să fie de față *toți trei membrii comisiei* exmise în scopul acesta și împreună au să subscrie conscripția, ce se trimite comisiuni centrale electorale.

O zi frumósă

Duminecă s'a sěvêrșit în București o impunătóre procesiune religiósă pentru a se slăvi numele celui Atotputernic, că s'a arătat atât de milostiv față de țéră, atât de greu încercată anul trecut (anul acesta se speră, că va fi o recoltă bună). Despre actul acesta religios *„Timpul“* scrie sub titlul de mai sus următorul prim-articol:

„Rare-ori ne-a fost dat sě asistăm la o priveliște mai impunătóre, mai înălțătóre de suflet ca cea pe care o prezintau Bucureștii pe ziua de eri.

Trebue sě fie cineva cu inima de piatră, cu sufletul istovit de scepticism, pentru a nu fi simțit puterea imensă ce exercită credința în tóte straturile poporului românesc.

Procesiunea de eri nu fusese pregătită de nici un comitet, de nici o organizare prealabilă. Amestecul autorităților se mărginise la participarea în corpore a școlelor publice și în měsurile de ordine publică neapărat necesare în asemenea împrejurări, când se produc aglomerații mari.

Peste șése-zeci de mii de ómeni au străbătut stradele principale ale Capitalei până la șosea, fără sě se ivéscă un singur incident neplăcut, în ordinea cea mai perfectă.

Tóte clasele societăței, de la palat până la opincă, erau reprezentate; toți, cu mic cu mare, erau uniți într'un gând: a mulțumi cerului pentru că a hărăzit țerei un an mănos.

Pentru un moment acest simțěmênt de gratitudine către Atotputernicul gonise tóte patimile, tóte urile, tóte gândurile și luptele pitice, înălțând sufletul în vězduchul albăstriu al credinței.

Era o adevěrată serbare sufletéscă, în care s'au contopit ca prin farmec tóte deosebirile sociale. Și aci a reeșit cu splendóre tótă frumsețea ideilor predomnitóre în sfânta nóstră biserică ortodoxă a rěsăritului. Ca în tóte ocasiile în care poporul românesc póte sě-și manifeste liber individualitatea în afară de preocupările politice și sociale s'a arătat și de astădată rolul cel mare, cel binefăcětor pe care îl póte juca religiunea strămoșéscă în mișcările nóstre naționale și populare.

Cu înalta înțelepciune și cu marele simț moral care disting pe bunul și nobilul nostru Suveran, Majestatea Sa a găsit în sufletul Sěu pornirea măréță care 'L a îndemnat sě dea poporului pilda cea mai frumósă, cea mai înălțătóre. Cel mai mare dintre Români, avênd lângă Dênsul pe Moștenitorul Corónei și pe drăgălașul Principe Carol, a asistat la serviciul religios în mijlocul mulțimei credinciose, fără aparat oficial, încunjurat de respectul și de iubirea poporului care Il aclama, salutând într'Insul și în familia Sa, cu acest prilegiu, prezentul și viitorul Dinastiei indisolubil legată cu țara, sub auspiciile și cu binecuvêntarea bisericei strămoșești.

Nu purtați în litiere bogate, nu în echipagiuri strălucite, nici sub baldachine pompóse, ci pe jos, împreună

FOIȚA

Solon în Lydia.

(Narațiune din limba germână)

(Urmare)

Solon replică: „Iți aprețiez motivele, Aesópe. E posibil ca Eucosmos sě aibă descendent. E vorba numai despre când va fi aceea? Până atunci pot trece veacuri; dar aceste veacuri nu sunt perdute pentru genul omenesc, după cum ți-se pare ție în admirabila-ți bunătate poetică, ci din contră sunt profit. Pre ce piedestal înalt de moralitate se află astăzi țéra Grecilor, comparându-o cu ceea din timpurile mitologice. Ear acéstă stare fericită avem sě o mulțumim numai fómei, ce ne-a învěțat sě lucrăm. Lucrul se nobilitéză și înflorind se preface în artă, chiar precum se înalță cugetarea preste avantagiele proprii la filosofia cea maestatică. Cine scie ce Atlantis mai aștéptă pre infinitul spaț al mărilor după un inventator norocos. Eu îmi pot întipui, că posteritatea va puté călětori dela Atena la Corint pe carě de celeritate mai repede, pe cum au ale nóstre. Dar eu îmi pot întipui și năi mai avantagióse, de cât cum sunt putenicele nóstre Triere. Rogu-vě sě nu sufocați spiritul de invențiune! Póte că se vor ivi pentru omenime și zile sěnine, când nu va mai fi trěbuință de fóme. Așa de departe firesce că nu-mi strěbate spiritul!.. Croisos, omóră-mi pre Eucosmos!.. Au te mai îndoești?.. Atunci aștéptă, sě-'ți fac o propunere mijlocitóre! Există un bărbat, pe care toți Grecii îl numesc cel mai înțelept. Acesta sě decidă în cérta dintre noi“.

„Acela este Thales din Milet“ adause Aesop.

„Da! Thales!“ afirmă Solon. „Aduce-ți-i la cunoștință întrégă afacerea. Amicul nostru Aesop prin cunoscuta-i claritate i-o va descrie. Dar sě nu-i spuni că și eu sum amestecat în lucru. Lăsați-'l sě se pronunțe liber. Opiniunea lui o subscriu anticipative“.

„Fórte bine“ esclamă Croisos bucurânduse, că a putut scăpa de a se pronunța în causă. Sě ni-spună Thales, ce datorință avem față de un atare cas ne mai pomenit“.

In ziua următóre nunțiul regesc alergă la Milet; și în curênd sosi rěspunsul înțeleptului, de următoriul cuprins: „Rege! Trebue sě-'mi permiți timp de cugetare, că într'o chestiune de consciință de atâta importanță nu mě pot pronunța îndată definitiv“.

Trecură luni peste luni, dar dela Thales nu mai venia nici o scire. Croisos trămise la Milet pre alt nunțiu. Acesta se reîntorse din Milet cu o scire miraculósă, anume că Thales a călětorit și nime nu scie, unde se află. Croisos něcăjit clătină capul, dar Solon îi zise:

„Dă-i numai pace! Thales scie totdéuna, ce face. Vei auzi tu judecata lui; și-'ți va plăcea întocmai ca o pómă deplin cóptă“.

Dar în Sardes se desvoltară lucrurile tot mai tare. Eucosmos ajunsese în grația regelui și a amicilor acestuia. Tot mai mult se bucurau toți de vioiciunea spiritului sěu. Dintre toți mai drag îl avea Solon. Adese ori zicea Solon către junele: „Fórte mi-ar plăcea sě semene cu tine fiul meu, pe când îl voiu revedé la rentórcerea mea din exiliu“!

Croisos într' acestea întreba mai adeseori pe Solon, dacă și acum însistă pe lânga opinia de mai înainte?

„Natural“... rěspunse Solon cu tótă resoluțiunea.

Tiněrul obțînu și permisiunea de a conveni cu prea frumósa Omphale, căreia îi-și dechiară amorul sěu. Eucosmos petrecea în timp de primăvară.

Da! Era primăvară pentru dênsul, când îi rěspunse și Omphale că „și eu te iubesc și voesc sě-'ți fiu soție, îndată ce vei trece preste timpul de probă“.

Că ea scieà numai de un timp de probă nedeterminat, ce tatăl ei îl stabilise pentru Eucosmos.

In Lydia însě era o primăvară, cum nu s'a mai pomenit, prin ce poporul se împlu de bunătăți. Atâtea daruri a revěrsat natura preste Lydia, în cât nime nu simția nici o lipsă; prin tótă țéra nu se vedea nici un cerșitoriu. Timpul acesta de fericire se începù mai înainte cu câteva luni, când în numele regelui se împărția fărină gratuit la fie cine mai întâi în Sardes, apoi și prin cele-lalte orașe și sate ale Lydiei. La început se folosiau de acest avantagiu numai clasele mai sěrace. După-ce proviantul de fărină era nesécat, ca și grația regelui, și după ce fiecine își putea duce câtă fărină îi trebuia, de aceea pe încetul se folosiră de acest beneficiu și clasele cele avute. Toți mergeau dela deposit cu vasul plin ca dela o fântână publică. Cei mai isteți își esplicau darul regesc zicênd, că regelui i-a succes prin politica sa externă, sě ajungă în posesiunea de regiuni bogate, din cari póte aduce în țéra sa atâte bucate, câte voește. Cei mai mulți însě nu-și bătéu capul cu descifrarea enigmei, ci se mulțuméu numai că i-a binecuvêntat Dumnezeu.

(Va urma.)

cu mulţimea credinciósă, au străbătut bătrânul Cap al Bisericei, Episcopii, Archiereii, preoţimea, toţi în odăjdiile lor, dómnele din înalta societate, cu nevestele miniştrilor în frunte, şi o sumedenie de înalţi funcţionari ai Statului, stradele Capitalei până la mijlocul şoselei, adică peste trei kilometri.

Acest amestec al tuturor claselor, acéstă nivelare momentană a deosebirilor sociale în faţa simţĕmêntului religios, alcătuiau fizionomia caracteristică a solemnităţei de eri şi o deosibéu de tóte serbările civile şi militare prin participarea spontaneă a poporului în întregimea lui.

Numai simţemêntul religios bine înţĕles, lipsit de fanatism, dar adânc înfipt în sufletul poporului, póte opera asemenea minuni: nu minuni inventate sau provocate de superstiţii grosolane, ci manifestaţiuni minunate de morală care înalţă sufletele, întăresc credinţa şi stimuléză conştiinţa naţională.

Nu numai corpul, ci şi sufletul are nevoe de gimnastica sa. Serbări religióse şi populare ca aceea de eri sunt exerciţiul cel mai moral, cel mai bine-făcător al sufletului. Ele pun o stavilă negrului scepticism care ofileşte inimile, precum mana ucigătóre ofileşte florile şi holdele. Mulţumind lui Dumnezeu pentru bunuri pământeşti şi materiale, căpătăm ceva mai mare, mai înălţător, sub forma de bunuri sufleteşti care ne ridică moraliceşte şi ne dau puterea de a munci şi de a ne mişca în lăuntrul îndeplinirei datoriilor nóstre către Ţară şi către noi înşine."

† Petru Cioran.

Reşinari, 7 Maiu 1900.

Preaonorate Domnule Redactor!

Iubitul nostru coleg şi amic Petru *Cioran* învĕţător în *Reşinari*, nu mai face parte din societatea pământenilor. Un morb incurabil, care îl usca umblând pe picióre, pe la începutul acestui anotimp 'l-a pus pe pat, ér Sâmbătă în 6 l. c. 'i-am petrecut rămăşiţele pământesci la vecinica locuinţă în cimiteriul gr. or. din loc.

El s'a dus dintre noi în cea mai valorósă etate a vieţii, abia împlinind 28 ani, dar nu singur ci decorat şi însoţit de cea mai drăgălaşe floricică ce o cultivase în grădina casei sale, de unica sa fiică, *Letiţia*, pe care o a luat cu sine ca, după cuvintele înţeleptului Solomon: „răutatea sĕ nu strice mintea ei sau înşelăciunea se inşele sufletul ei".

La actul funebral au funcţionat preoţii din loc Emilian *Cioran* şi Iosif *Goga*.

Viaţa, activitatea şi caracterul mult regretatului s'au oglindat în trei cuvêntări funebrale, rostite dóuĕ înainte de a pleca spre mormênt, de părintele Emilian *Cioran* paroch şi directorul şcolar *C. Hămbăşan*, ér una la mormênt de învĕţătorul *A. Galea*. Căntările funebrale le-a executat parte corul elevilor şcólei din loc, parte corpul didactic din comuna vecină Poplaca cu învĕţătorii din loc şi învĕţătorul dela şcóla gr. cat. din Sibiiu C. *Gligor*. Comitetul parochial, epitropia parochială şi primăria comunală din loc precum şi un public fórte numeros au petrecut pe neuitatul decedat la locul de vecînică odichnă.

Era pătrunzĕtor de inimă vĕzênd un cosciug purtat de şese învĕţători şi precedat de altul micuţ dus de patru elevi ai şcólei, înaintând spre locul, unde toţi în bună armonie dorm somnul etern. Ear flamura de doliu de pe edificiul şcolar şi cele din ferestrile turnurilor ambelor biserici gr. or., şirul împunĕtor al elevilor şcólei, duiósele cântări funebrale, cu cari elevii şcólei însoţiau pe aceşti călĕtori, adênca întristare ce se vedea pe faţa fie-căruia, în scurt, tóte momentele erau tot atâtea semne despre o mare pierdere şi durerósă despărţire.

Şi într'adevĕr mare este perderea nóstră. Soţiei neconsolate, care abia un an şi dóuĕ luni s'a putut bucura de fericirea vieţei sale conjugale, mórtea 'i-a răpit tot ce a avut mai preţios pe pământ, — fericirea ei. Intristatul tată şi fraţi vĕd nimicită speranţa şi decorul familiei lor. Biserica şi scóla nóstră a pierdut pe fiul credincios, pe zelosul învĕţător, carele cu rară abnegaţiune şi cu temeinice cunoscinţe lucrând la împlinirea conscienţiósă a chemării sale, a prestat cele mai frumóse resultate pe terenul instrucţiunei şi educaţiunei. Corpul didactic din Reşinari a perdut pe un valoros membru al sĕu, a cărui devisă a fost: activitate, onestitate, dreptate şi mai pre sus de tóte bunaînţelegere; ér elevii şcólei deplâng pe cel mai iubit învĕţător, carele pe toţi deopotrivă cu inimă curată 'i-a iubit, cu dreptate, cu cumpăt, şi consecuent 'i-a îndreptat.

Un gol simţit lasă iubitul nostru amic şi în societate în care cu demnitate a vieţuit, şi care totdéuna îl afla însufleţit pentru adevĕr, pentru progres, pentru tot ce e bun, frumos şi folositor.

Memoria-i iubită remâne scrisă cu litere neşterse în inimile nóstre ale tuturora.

G.

Intrunire agricolă în Deal.

(*Invitare.*)

Subscrisul comitet central va ţiné Joi, la 18/31 Maiu c. (Inălţarea Domnului) în comuna Deal (cercul pretorial Sebeşul săsesc) o

Intrunire agricolă,

la care se va vorbi despre cultura viei şi în legătură cu acésta despre mijlócele de folosit contra peronosporei, despre nutreţurile măestrite şi despre ţinerea vitelor.

Inceputul după serviciul divin.

Ne luăm voie a învita la această întrunire pe toţi membrii şi spriginitorii Reuniunei nóstre.

Sibiiu, 10/23 Maiu n. 1900.

Comitetul central al „Reuniunei române de agricultură din comitatul Sibiiu".

Dem. Comşa, preşedinte
V. Tordăşian, secretar

NOUTĂŢI

Catecheţii definitivi dela şcóle vor fi primiţi pe basa unui ordin mai nou al ministrului de culte, de membrii ai fondului de pensiune regnicolar, dacă autoritatea bisericéscă va contribui la acel fond în locul celor 15 cr. după un elev cu suma pauşală anuală de 12 fl. —

*

Impĕratul german Wilhelm, precum spune *Intransigeant* din isvor acreditat, va vizita exposiţia din Paris în August.

*

Superitendenţii calvini *Kun* Bertalan, *Szász* K., *Kiss* Aron, *Antal* Gábor şi *Bartók* György s'au presentat Luni la ministrul cultelor Dr. *Wlassics*, spre a-l felicita asupra reînsănătoşărei şi spre ai mulţumi pentru ostenelile desvoltate întru esecutarea legii despre întregirea venitelor parochiale.

*

Un oficer tăiat de tren. O gróznică nenorocire s'a întêmplat Luni diminéţă în în gara Titu (România).

Locotenentul Bulea, din regimentul 6 roşiori, şcóla de cavalerie, însoţea două vagóne cu cai care erau duşi în Bucuresci pentru defilarea de la 10 Maiu. Vagónele erau ataşate la trenul 142.

Inainte ca trenul sĕ se oprésca în gara Titu, locotenentul Bulea vroind sĕ sară din vagon, i-s'a agăţat pelerina şi sabia, aşa că fiind impiedicat a căzut pe şine.

Patru vagóne au trecut peste corpul nenorocitului, care a fost tăiat în două de la mijloc.

Acéstă oribilă scenă a produs o emoţiune profundă printre toţi cei cari se aflau la faţa locului.

Cadavrul a fost lăsat acolo până la sosirea parchetului care a fost avizat telegrafic despre acéstă gróznică nenorocire.

Stirea acésta a emoţionat adânc pe amicii şi cunoscuţii nefericitului oficer.

*

Raţiociniile comitatului Sibiiu pe anul 1899 fiind censurate şi aprobate în şedinţa din 18 Maiu a comitetului municipal permanent, sunt espuse spre vedere publică în biroul oficiului de comptabilitate al comitatului, unde fiecine póte lua privire în ele în cursul órelor de oficiu, până la 2 Iunie.

*

Deraiare de tren. Din Moscva se depeşéză, că între Cosiţa şi Michailo a deraiat un tren de povară, 35 de vagóne s'au sfărîmat, 4 conducători de tren au murit şi fórte mulţi impiegaţi au fost răniţi.

*

Răpirea scriitórei Gyp. Tot Parisul a fost alarmat zilele trecute de o periculósă aventură, întâmplată vestitei scriitóre Gyp. Era toiul alegerilor comunale şi pentruca scriitórea Gyp (după nume contesa de Martel) se nu pótă strica oposiţiei, a fost răpită séra pela 9 óre, când voia sĕ mérgă la o intrunire publică şi închisă într'o vilă singuratică, care era ingrădită cu un grilaj de fer înalt de $1^1/_2$ metru. Contesa n'a desperat, şi vezênd că cei trei ómeni cari o ràpiseră, se urcă în trăsură şi plécă se decise sĕ plece şi dênsa. Iată cum istoriseşte, că şi-a esecutat planul: Am luat trei saltele, care erau în pat, şi le-am aruncat pe fereastră, din perdele am făcut o fâşie lungă şi m'am scoborât pe ea. Când eram la vr'o trei metri înălţime, o perdea s'a rupt, dar am căzut pe saltele. Am fugit fără să ştiu unde şi ocolind am ajuns la grilajul de fier şi 'l-am sàrit. In el 'mi s'a rupt rochia. Căzînd afară m'am lovit. M'am uitat la ceasornic. Era 10 şi jumătate. Am fugit peste câmp şi am ajuns pe un drum, am trecut peste şine de drum de fier şi am vĕzut un tren trecând. Am ajuns pe marginea Senei şi m'am ascuns după nişte butoae, căci venea o trăsură. După ce trăsura a trecut, am fugit iar şi am ajuns la vama Bercy. Acolo amploiaţii m'au îngrijit şi de acolo m'au dus la d. Paulin Móry. La orele 4 despre ziuă m'am întors acasă.

*

Cercetare penală contra unei bănci. Mai mulţi acţionari dela falimentata bancă maghiară „Aradi polgári" au cerut sĕ se ordoneze cercetare contra fostului ei director şi contra câtorva membrii din direcţiune pentru că ar fi presentat adunării generale un bilanţ fals şi date nereale. Procuratura din Arad a respins cererea, însĕ la apelul acţionarilor procuratura supremă din Oradea-mare a ordonat ţinerea investigărilor. Hotărîrea acésta a produs mare sensaţie în Arad.

*

Intunecime de sóre. Natura, care cu atâta generositate şi belşug îşi revarsă comorile asupra nóstră, e órecum sgârcită în unele manifestări din cele mai măreţe. Aşa de exemplu *întunecimile totale* de sóre în termin mediu numai la 200 de ani se pot observa odată pe un punct al suprafeţii pământului. După socotéla astronomilor noi nu vom putea admira fenomenul unei întunecimi totale până la anul 1999 10 óre a. m. (dar şi atunci cine va mai trăi!), însĕ dacă timpul va fi favorabil vom avea încurênd prilejul şi adecă la *28 Maiu* n. sĕ ne desfătăm în privirea unei întunecimi *parţiale* de sóre. Inceputul va fi la 4 óre şi câteva minute după amézi şi se va termina la 6 óre 5 min.

Intunecime totală de sóre vor avea dintre Europeni deastădată locuitorii din o parte a Spaniei şi Portugaliei, de aceea învĕţaţii se grăbesc din tóte părţile sĕ asiste pentru a face observaţii şi studii prin fotografiarea diferitelor faze ale fenomenului. Precum se anunţă unii se vor ocupa şi cu căutarea unui planet hipotetic, numit *Vulcan*, care ar fi mai aprópe de sóre, decât Mercur, dar nu se póte vedea din cauza razelor solare.

Aşteptările pot fi zădărnicite îndată ce ceriul ar fi înourat.

Notiţă literară.

A apărut:

„Noua Revistă Română" pentru politică, literatură, sciinţă şi artă, Nr. 9 dela 1 Maiu cu următorul cuprins:

* * * — Vechile partide şi noile grupări politice II. Partidul conservator. — V. R. Piekarsky, Universităţile poporane. I. Aureliu Candrea: Elementele române în limbile slavice; Okonski: — El şi Ea. (nuvelă). Zamfir C. Arbore: Românii, întemeiători ai civilisaţiunii în Rusia. — Colonel P. V. Năsturel: Contribuţiuni la Istoria Bucureştilor; C. Crupenski: „Amintirile" Regelui României.

I. A. Candrea Hecht: Cours complet de grammaire roumaine; C. Xeni: Opiniunea publică; Stefan Braborescu: Din romanul unei vieţi (nuvele); Simeon Fl. Marian: Poesii poporale despre Avram Iancu.

O privire asupra literaturii ruse din secolul al nóuă-spre ḑecelea, de Gh. Madan. — Aprecierile pressei strĕine asupra pescăriilor... — Viitorul Ungariei pe temeiul unei nouĕ plasări naţionale. — Pictorul Munkacsy. — Procesele „Tribunei" pentru Avram Iancu. — O nouă crisă.

Profil bizantin (poesie) de D. Karr. — Circumstanţe atenuante, de I. D. Manolache — Lume şi poet (poesiă) de Ioan Scurtu. — Lori (poesiă) de Eug. Stefănescu. — Cuvinte din popor (vorba „iedeş") de C. I. V. Severin. — Tristia (poesie) de Dumitru Ţimiraş. — Lianei (poesiă) de A. Zamfirescu.

*

„Ţiganiada sau Alexandria 'ai ţigănéscă" O prea frumósă povestire în 12 părţi sau cântări în vr'o 5000 de stichuri, scrisă acum 100 de ani de prea iscusitul Ioan Budai Deleanu, iar acum din nou scósă şi pe înţeles intocmită de V. O. Editura librăriei Ciurcu Braşov. Preţul 45 cr. sau 90 bani.

*

Fóia Pedagogică, redactată de dnii: Dr. D. P. Barcianu, D. Comşa şi Dr. I. Stroia, are în Nrul 5 din 1 Maiu următorul cuprins:

Manualele de şcólă. Tractat de H. Trunk, prelucrat liber de George Dragoescu (Urmare). — Modele de lecţiuni: Cumpenele şi Cântarul, Douĕ lecţii din fisică pentru anul al V-lea, de Dr. Ioan Stroia. — Aprecieri importante la dotaţia şi posiţia actuală a învĕţătorului român, de Iosif Velcean, învĕţ. — Din literatura şcolară. — Informaţiuni. — Felurimi.

VARIETĂŢI

(*Colorile şi femeile*). — Honoré de Balzac, renumitul scriitor francez, s'a exprimat o dată cu privire la legătura ce există între spiritul sau caracterul unei femei şi colorile preferate de acésta.

Contesei Talmont, Balzac 'i-a rĕspuns următórele: Fie-care caracter sau dacă voiţi fie-care temperament îşi alege o culóre analógă. Puteţi spune cu destulă siguranţă, d-nă contesă, că femeile care 'şi aleg o toaletă orange, aurie, gălbue, sunt nişte fiinţe capriţióse, certăreţe şi înfumurate. Nu ve confiaţi celor cari pórtă haine de o colóre violetă, şi mai puţin acelora, cari au totd'auna pălării bătătóre la ochi. Dar mai înainte de tóte, evitaţi pe cele cari se 'mbracă tot-d'a-una în negru.

Colórea négră cu drept cuvênt e numită o culóre cabalistică: trebue sĕ nutriască cine-va gânduri rele, negre, pentru a preferi culórea négră în alegerea vestmintelor sale.

Albul e culórea acelora cari n'au nici un caracter; femeile cari se îmbracă în alb, mai tóte sunt cochete.

Aduceţi-vă aminte ce se povestea de împărătésa Iosefina, de d-nele Tallieu, şi Recamier. Aceste femei se arătau în lume, tot-d'a-una îmbrăcate numai în alb.

Colórea roză e preferită de femeile cari au trecut de 30 de ani, fetele de 15 primăveri nu iubesc acea culóre. Aceste din urmă preferă culorile întunecate, fiind-că, din cauza vêrstei lor fragede, ele vĕd lumea în lumină falşe.

In general, d-nă contesă, după părerea mea, femeile cari pórtă culórea roză, sunt vesele, spirituale, gentile şi n'au nimic din aerul posomorît ce înconjóră pe cele îmbrăcate în culori întunecate.

Azurul, e culórea femeei frumóse, şi culórea acésta e iubită de ori-cine, şi în ori-ce vêrstă, şi stă bine ori-cărei femei şi ori-cui în general.

Copilaşul căruia i-se légă perişorul cu o panglicuţă azurie, e drăgălaş ca şi fata de 16 ani care 'şi garniseşte pălăria cu panglicuţe de aceeaşi culóre, ca şi bătrêna care 'şi împodobeşte scufia ei cu care merge la biserică. Aceia cari 'şi aleg culórea cerului sunt blânzi şi melancolici. Colórea cenuşie e a naturilor triste ori nenorocite.

In zilele când sunt vesele, în epocile lor de bucurii, femeile iubesc culórea roşie sau albastră, şi de îndată ce au început a da necazurile peste ele, atunci se înbracă în cenuşiu pentru a îngropa în vestminte de culóre négră, frumuseţile neveştejite încă. Colórea cenuşie e o colóre de transiţie.

Lilas e „colórea pensionarelor", a femeilor cari au fost odată frumóse şi azi nu mai sunt, ori care rămên — cu tótă vîrsta înaintată — tot frumóse.

Muma trebue sĕ pórte o pălărie lila la nunta ficei sale.

Apoi numitul scriitor biciueşte tendinţa condamnabilă de a avea o înfăţişare palidă, un ten suferind, căci moda e în contra sănĕtăţii.

Un tinĕr.

practicant de cancelarie, care posede și limba maghiară, se acceptează cu condițiuni favorabile.

A sĕ adresa pênĕ în 15 Iunie a. c. n. la **„Cassa de păstrare (reuniune) în Sĕliște“.**

Comitatul Sibiiu! [57] 2—3

In **Tipografia și librăria archidiecesană Sibiiu,** se află de vêndare:

Cuvêntări bisericesci
de
Dr. Theol. George Popoviciu
protopresbiter ort. român în Lugoș
broș. à 3 cor., sau lei 3.50.

Religiune și sciință,
disertațiune
de același autor
broș. 50 fil.;
și

Cuvêntări bisericesci
de
Massillon, episcop de Clermont și membru al acad. franc.
traduse prin
Ioan Genț
paroch gr. cath. în Haieu,
Tom. I broș. 5 cor. sau lei 6.50

In **Tipografia și Librăria archidiecesană** au apărut
Treptele formale
ale
învĕțămêntului
de
Dr. Petru Șpan.
Prețul 1 C. 60 fil
Se pot procura din
Librăria tipografiei archidiecesane
Sibiiu.

Din **Tipografia și librăria archidiecesană, Sibiiu,** se pot procura:

Pribeag
de
Ioan Iosif Sceopul.
Prețul broș. 1 cor. 50 fil.

De pe la noi,
nuvelete de
D. V. Păcățianu
1889—1891.
Prețul broșat 2 coróne

Din tainele vieții,
novele și schițe
de
Margareta Moldovan.
Broș. à 2 cor.

Din vremuri apuse,
de
Judita Secula născută **Truța.**
Broș. à 1 cor.

Indispensabilă pentru fie-care știutor de carte este cartea întitulată:

Datorințele și drepturile purtătorului de dare,

ce se póte procura dela
Librăria archidiecesană,
Prețul 1 C. 20 fil. + porto 10 fil.

Cuprinde tot feliul de îndrumări, cum sĕ purcedem la cumpĕrări și vênzări de proprietăți, realități, ca sĕ nu plătim dare decât numai câtă se cuvine, cum sĕ ne scăpăm de darea care nu cade în sarcina nóstră, ce drepturi sunt împreunate cu plătirea dării, etc.

Obligațiuni

jumĕtate românești și jumĕtate unguresti, apoi

cuitanțe și contracuite

unguresti și românești, se pot procura dela **Librăria Tipografiei Archidiecesane, Sibiiu,** cu prețurile: 1 obligație 5 fil., chitanțele și contrachitanțele cu 1 cor. per sută bucăți. La cerere se trimite gratis și franco din fiecare câte o bucată de probă.

In *Tipografia și librăria archidiecesană, Sibiiu,* au apărut și se află de vêndare:

Geografia
pentru școle civile și superióre de fete
(originalul aprobat sub Nr. 1240/1898)
și

Istoria universală
pentru școle civile și superióre de fete
(originalul aprobat sub Nr. 64561/1896)
după
Alexandru Márki.
In romănesce de
I. Popovici.

Prețul Geografiei leg.	**fl. 1.30**
„ Istoriei universale leg. .	**„ 1.—**

Următórele cărți se pot procura dela
Librăria archidiecesană Sibiiu:

I. C. Panțu:

Corespondența comercială .	Cor.	3·20
Procent, Promil, Interese și teoria conturilor curente .	„	0·80
Un capitol din contabilitatea duplă	„	1·—
Al doilea capitol din contabilitatea duplă	„	2·—

I. Socaciu:

Dreptul cambial	„	4·—

— porto postal pentru fiecare 10 fil. —

Au apărut:
Juvenilia
Proză și versuri
de
Sextil Pușcariu
à 1 C. 60 fil.

Iulian Devale
Epigrame
Prețul 1 cor.
Se pot procura dela ***Librăria Archidiecesană, Sibiiu.***

Saisonul de primăvară și de vară
1900.
Stofe de Brünn veritabile

Una bucată de metri 3.10 lungă, pentru un rând complet de haine de bărbat (Roc, pantaloni, vestă,) costă numai
- fl. 2.75, 370, 4.80 de lână veritabilă de oae
- fl. 6. — și 6.90 de lână mai bună veritabilă de oae
- fl. 7.75 din lână fină veritabilă de oae
- fl. 8.65 din lână fórte fină veritabilă de oae
- fl. 10.— din cea mai fină lână veritabilă de oae.

Una bucată stofă pentru un rând de haine-salon fl. 10.— deasemenea espedează cu prețurile de fabrică stofe pentru pardisiu, lodeu pentru turiști cele mai fine kamgarne etc. etc. depositul real și recunoscut în destul ca solid:

Siegel-Imhof în Brünn.

Mustre gratis și franco. Liferarea conform mustrei sĕ garantează. [56] 3—40

Avantajele mușteriilor privați, de a comanda stofele direct dela firma de mai sus, dela fabrică, sunt foarte însemnate.

In *Tipografia archidiecesană* a apărut:

ACAFTISTUL
Preasântei
Născătóre de Dumnedeu
și
alte rugăciuni
urmate de Sinaxariu pentru tot anul si Păschălie.
Un volum de 368 pagini 8°.

Prețul simplu legat . . .	fl.	—.85
jumĕtate pânză . .	„	1.05
în piele roșie . . .	„	1.25
Édiția fină în piele négră .	„	2.—
piele chagrin	„	2.60
în mătase .	„	3.85

Se află de vêndare la
Librăria Tipografiei archidiecesane,
Sibiiu.

In *Tipografia și Librăria archidiecesană,* Sibiiu, se află de vêndare

Sidoxia,
cestiunea dotațiunei archiereului ort. român din Transilvania,
de
Matei Voileanu.
Prețul 30 cr.

In **Tipografia** și **librăria archidiecesană, Sibiiu,** se află următórele scrieri ale poetului nostru **G. Coșbuc:**

Fire de tort, broș	fl.	1.—
Balade și idile „	fl.	1.50
Sacontala, broș.	„	2.50
Aeneis ediț. II. broș	„	1.25
Rĕsboiul nostru pentru neatêrnare, broș	„	—.50

„Dotațiunea Clerului“.

(Avis preoțimei nóstre.)

Este sciut, că **articlul de lege XIV. din 1898** ***despre întregirea venitelor parochiale,*** întră în valóre cu 1 Ianuariu n. 1899. Corporațiunea nóstră supremă bisericéscă, măritul congres național-bisericesc, s'a pronunțat deja pentru acceptarea sumelor de intregire, dacă înaltul guvern al țerei le va pune la dispoziția consistoriilor eparchiale spre împărțire fără condițiuni umiltóre pentru biserică și clerul ei. Astfel — fiind timpul înaintat — Consistoriile eparchiale, întrucât nu au făcut deja, vor trebui sĕ facă pașii de lipsă pentru adunarea datelor privitóre la venitele sigure ale singuraticelor parochii, ca astfel sĕ se pótă judeca pe base de date temeinice. Ca sĕ se pótă purcede în chip corespundĕtor la umplerea datelor de lipsă și sĕ se pótă înduce tóte fără eventuala păgubire a celor indreptățiți, este fără îndoială necesar, ca se cunóscă toți parochii,

legea însași,

în tóte amĕnuntele ei. In scopul acesta a tradus dl Dr. *Elie Cristea* acest articlu de lege, pe care îl recomandăm în atențiunea tuturor, pe cari îi privesce. Dar chiar și după regularea generală a chestiunei de intregire legea acésta va fi pentru toți oficialii bisericei de o permanentă necesitate, căci dilnic se va ivi trebuința de a o consulta. Traducerea a apărut în tipografia archidiecesană și se póte procura cu prețul de 20 cr. + 3 cr. pentru porto, atât dela traducĕtor, cât și dela librăria archidiecesană.

Multe dispozițiuni din lege se esplică și lămuresc prin

Instrucțiunea

care de asemenea se află la librăria archidiecesană.

Iară pe lângă acestea aruncă o deosebită lumină asupra acestei chestiuni voluminósa broșură întitulată

„Dotațiunea Clerului“

de *Ilie Dinurseni.*

apărută asemenea în tipografia archidiecesană. Costă 1 corónă.

Din acéstă instructivă broșură se va putea clerul nostru lumina asupra punctelor mai grave din amintita lege și astfel în activitatea sa parochială va putea fi orientat și va putea sci, cum are sĕ purcédă, ca sĕ rĕmâe și pentru viitor acel factor independent în organismul bisericei și neamului nostru, dela care toți mai mult aștéptă desvoltarea și promovarea intereselor nóstre de progres continuu.

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.**

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 54 Sibiiu, Sâmbătă 13/26 Maiu 1900. *Anul XLVIII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **străinătate** pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază

INSERȚIUNILE
Pentru odată 14 fil., — de dóuĕ ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond — și timbru de 60 fil.
pentru fie-care publicare.

Sĕ nu omori!

Așa ni se spune în porunca a dóua de pe a dóua tablă a poruncilor lui Moise.

Este tabla cu cele 6 porunci, cari ne arată raportul în care stăm cu deaprópele nostru.

La locul prim vin părinții, cărora copiii le detoresc stimă, care e basa fericirei pămêntesci, dela care e condiționată bună-viețuirea și lungul traiu pe pămênt.

Indată la locul al doilea vine porunca: Nu omori.

Poruncile acestora înțeleptul legislator le-a dat cea mai mare autoritate possibilă; poruncile sunt date de către Dumnezeu, care a scos pe Israil din robia Egipetului.

Poruncile sunt date de Dumnezeu, care a trimis pedepsele asupra Egipetului; poruncile sunt date de către Dumnezeul Iehova care a condus poporul lui Israil cu mână tare și cu braț înalt; de către puternicul Iehova, care a înecat pe Faraon în marea roșie; sunt date de către Dumnezeul cel rĕsbunătoriu, care urmăresce păcatele părinților prin fii până la a șeptea semință, și de către Dumnezeul cel ce rĕsplătesce binele până la a miia sĕmință.

Sub acéstă autoritate sunt puse poruncile date în muntele Sinaia, și dela părinți, îndată ce trece la ceilalți ómeni, la frați și la surori, ca la cei mai de aprópe, îndată vine porunca: „nu omori“!

Acest grósnic pĕcat e pus deci la locul prim între datorințele către ómeni, și legislatorul a voit de bună samă sĕ pună frêu boldului tiranic din natura omului.

Și din practica vieței a purces legislatorul din legea vechiă, când la locul prim omorul l-a oprit.

Cei dintâi frați, de cari ne spune istoria biblică, cei dintâi frați nu s'au putut nărăvi pe rotogolul cel mare al pămêntului, și cel mai tare a omorit pe cel mai slăbuț.

Intocmai sĕ întêmplă și în natură.

Pescele cel mai mare înghite pe cel mai mic, lupul răpitor sfâșie pe mielul cel blând în virtutea puterei mai mare, ce i-a dat buna natură.

Vulturul cel puternic prinde în ghiarĕle sale pe epurele cel slab și fricos.

Este o luptă continuă în natură.

Așa a făcut și Cain când a omorit pe fratele seu Avel.

A trebuit deci pusă stavilă elementului bestial din natura omului, de aceea legislatorul pune între cele mai mari pĕcate omorul, și'l oprește în numele lui Iehova, care persecută pĕcatele până în némul al șeptelea

Și porunca acésta strașnică o au recipiat tóte legislațiunile de origine omenéscă.

Și cu tóte că mai ales noi creștinii ținem cu tótă tăria la porunca a șesea a Domnului, cu tóte că vécul nostru a înaintat în cultură și în civilisațiune, și per eminentiam i s'a dat numirea de vécul luminilor: am avut durerea sĕ constatăm, că în acest véc al luminilor poporul care se credea a sta în fruntea celor înțelepți, a proclamat în acest véc principiul: cel mai tare sugrumă pe cel mai slab, sau cu alte cuvinte: forța brutală suprimă dreptul.

A devenit maximă de viață axioma: Macht geht vor Recht.

Și am vĕzut cum popórăle creștine au aplicat teoria lui Cain față cu fratele seu Abel, cum cel mai tare a sugrumat pe cel mai slab.

Și vedem azi un popor creștin pe câmpiele cucerite dela sĕlbatici, vedem pe acest popor mai slab cum e dat în mânile celui mai tare, cum cel mai tare în virtutea teoriei lui Cain omóră pe cel mai slab, deși omorîtoriul póte în fiecare zi rostește cuvintele din porunca a șesea: nu omori.

Tot mai tare scade în inima ómenilor frica de Dumnezeu, și noi dela înțeleptul din testamentul vechiu o scim, că inceputul înțelepciunei este frica Domnului.

Și este îngrozitor a vedea, cum ceea-ce fac popóră culte, aceea o aplică indivizi, cărora o cultură óre-care nu li se póte disputa.

Ḑi de ḑi cetim rapórte prin ziare despre un îngrozitoriu grad de sĕlbătăcire a moravurilor.

A perit din inima ómenilor frica de Dumnezeu, și cu acésta a perit iubirea părinților față cu copiii lor, iubirea fratelui față cu fratele seu, în general iubirea față cu deaprópele, care este isvorul tuturor bunătăților.

Și cetim zi de zi cum cutare tată sĕlbătăcit și-a tăiat copilul bucăți, apoi l'a aruncat în foc, și cenușa o a dat vêntului, cetim cu câtă ușurință 'și sugrumă mamele copilașii, cu câtă cruzime 'și omóră fratele mai mare pre cel mai mic, și dacă i-se pune în vedere pedépsa lui Dumneḑeu, el sumeț rĕspunde: Eu nu am Dumnezeu.

Un cas próspĕt de acéstă natură ține azi în agitațiune spiritele în statul nostru.

Inaintea juriului din Satmar se desfășură un proces fioros.

Un frate mai mare după multă premeditație a omorât pe fratele sĕu mai mic cu scopul ca averea părinților sĕ o moștenéscă el, nu pentru că era dóră sĕrac, nu pentru că dóră copiii sĕi cereau pâne, și el nu li-o putea procura în cale cinstită — nu pentru aceste; l'a omorît ca el sĕ aibă mai mult.

Nu impórtă de ce neam este acest ucigaș care cu numele seu de Papp Bela tot ucigaș rĕmâne, fie român, fie ungur.

Ajunge însĕ a se sci, că Papp Bela până a nu deveni ucigaș a trecut de ungur și numele Béla e idiom unguresc.

I'a ajutat la omor un nepot al sĕu Papp Zoltan. Gertfa, Avel, fratele cel omorît a fost Elemér.

Nu impórtă deci de ce neam sunt ucigașii, și dacă acuma când au devenit criminali, ziaristica unguréscă face descoperirea că Béla, Zoltán și Elemèr Papp dimpreună cu tot neamul lor nu sunt unguri, căci materia în ei este românéscă, (kőzőnséges, lelkileg degeneralt oláh materia), după cum se exprimă în credința că face spirit ziariul „Budapesti Hirlap“ în numĕrul sĕu 140. dela 23 Maiu nou a. c., acésta dovedește în casul cel mai bun o tendență condamnabilă, pe care noi nu o am cultivat, nu o cultivăm, nu o vom cultiva, ci acéstă meserie o lăsăm ziaristicei unguresti.

Noi am luat act de acéstă tristă aparițiune cu sĕlbătăcirea moravurilor, și acésta o aducem în nex causal cu curentul modern de a slăbi bisericile creștine.

O am spus acésta când legislațiunea a atentat la basa bisericei mai întâiu prin aservirea șcólei, apoi prin întroducerea legilor politice bisericești, cari au provocat neconfesionalismul, și a scos din societatea omenéscă factorul cel mai puternic: frica lui Dumnezeu.

S'au sguduit temeliile societăței, suntem pe un povêrniș periculos, cădem rapid, abisul ne aștéptă cu brațele deschise, și scăparea este numai în biserică.

Sĕ se redea bisericilor creștine autoritatea, ce li s'a luat, și curentului se va pune frêu.

Frêu se va pune tuturor curentelor, căci dacă e periculos curentul anticrestin in tóte consecuențele sale, periculos este și acela de a face din Bela, Zoltan, Elemèr român îndată ce numele lui e pătat cu o crimă.

Nu omori!

Porunca acésta formidabilă sĕ o predice bisericile creștine, dară sĕ o aplice și potestatea statului

Și cât timp Europa creștină nu are nici inimă nici urechi pentru țipetele de durere ale poporului slab din câmpiile Africei, care e dat pradă poftei ale celui mai tare, cât timp statul reduce autoritatea bisericilor creștine și codifică neconfesionalismul; noi nu sperăm îndreptare, căci îndivizii copiéză pe popóră.

Resolvarea protestelor în afacerea „episcopus Transsylvaniae“. Ministrul cultelor Dr. Wlassics a rĕspuns la representația presidiului conventului calvin în afacerea titlului de „episcop al Transilvaniei“. In respunsul seu, care l'a trimis tuturor autorităților bisericești cari ridicaseră proteste contra titlului de mai sus dat episcopului romano-catolic din Alba-Iulia, precum și tuturor municipiilor, ministrul spune, că în numeróse legi, brevete regesci și decrete din trecut obvine numirea de „episcopus Trarssylvaniae“ și „episcopus transsylvaniensis“. Când a dat ordinațiunea de a fi folosită acéstă numire usitată în timpurile mai vechi, a fost cu totul strĕin de intenția, de a-i atribui vr'o *importanță de drept public*, prin ce ar lovi în egalitatea religiunilor.

Pentru a exclude ori ce interpretațiune greșită a ordinațiunei sale, ministrul declară, că consideră și întrebuințarea numirei de *„episcop romano-catolic al Transilvaniei“* pe *deplin îndreptățită* și *legală*, deórece acest titlu încă se găsește în mai multe documente mai vechi și deórece acéstă titulatură e folosită și în decisul mai înalt, cu care Majestatea Sa a denumit pe actualul episcop rom. cat. din A. Iulia de coadjutor cum jure successionis.

Pro veritate.

Dl advocat Ioan de Preda, fișcal consistorial, a aflat de bine ca în numerul 52 al „Telegr. Rom“. din a. c. sub titlul: „Incă odată Fond séu fundațiune Miron Romanul“ sĕ-și expună, întregéscă și explice după placul seu vederile, pe cari afirmative le-a avut în cestiunea referitóre la averea lăsată bisericei nóstre de fericitul archiepiscop și metropolit Miron Romanul, pe timpul când acésta cestiune era sub desbatere în sinodul archidiecesan din 1899, în consistoriul archidiecesan și în fine în sinodul archidiecesan din anul acesta.

Nu ași fi avut nimica de observat față de acésta intreprindere ziaristică a dlui Preda, dacă dênsul nu s'ar fi atins în expunerile sale și de mine. — Dl Preda însĕ accentuându-mi încă și calitatea de raportor al comisiunei financiare sinodale din acest an, 'mi atribue în expunerile sale atât mie personal cât și comisiunei financiare, representată în acésta cestiune prin mine idei și intențiuni, pe cari nici eu și — cu scirea mea — nici comisiunea financiară nu le-a avut și nu le-a urmărit. Din acest motiv nici individual și mai ales nici ca fost raportor al comisiunei financiare, nu pot, nu mi-permis, ca sĕ ignorez inesactitățile cuprinse în expunerile dlui Preda. Cu atât mai vêrtos nu, pentru-că dl Preda este deputat sinodal, asesor și fișcal consistorial și ca atare a fost și este în posițiunea nu numai de a cunóște starea reală a lucrului, dar mai are și datorința de a-și respecta acésta stare.

Cu tóte acestea dl Preda 'și-a permis a păși în ziaristică cu inexactități și prin acésta a mĕ constrînge ca sĕ reflectez și eu, tot în ziaristică, la expunerile sale.

Astfel mĕ aflu îndemnat, atât pentru mine individual cât și ca fost raportor al comisiunei financiare a declara categoric că nu este adevĕrat, că comisiunea financiară ar fi avut intențiunea de a schimba ceva în conclusul Nr. 19. din 1899. Cu atât mai puțin este adevĕrat, că ar fi presentat sinodului archidiecesan vr'o propunere în acest scop. In fine nu este adevĕrat că eu ași fi lansat cândva ideia, ca din averea fericitului archiepiscop și metropolit sĕ se facă anume fundațiune și nu fond.

Prin urmare dl Preda a afirmat lucruri neadevĕrate, ceea-ce este un fapt regretabil. Dar și mai regretabilă și totodată caracteristică pentru dênsul este împrejurarea, că a făcut încercarea a priori zădarnică de-a presenta aserțiunile sale în aparența adevĕrului avênd cutezanța de a învinui spre acest scop o comisiune sinodală cu rea credință și a'mi atribui mie o intențiune, pe care eu nu o am avut.

Rĕsping deci energic atât învinuirea îndrăsnéță cât și intențiunea atribuită mie.

Aici însĕ nu mĕ pot opri, pentru că dl Preda a încercat din tóte puterile, de care dispune, ca sĕ producă în publicul cetitor dar neorientat în cestiune, impresiunea, că acésta cestiune, respective partea controversată a ei, ar fi primit în sinod o soluțiune corespunzĕtóre afirmativelor sale vederi.

Faţă de acéstă încercare a dlui Preda sum personal înteresat, dar şi în interesul adevĕrului mĕ aflu îndemnat sĕ arăt şi dovedesc, că partea controversată a cestiunii nu s'a resolvit în sinod după vederile dlui Preda, ci tocmai cu ignorarea acelora.

In scopul acesta relevez şi accentuez următórele fapte evidente din actele sinodale şi consistoriale, dar şi alt-cum fórte uşor de constatat.

Dl Preda a fost present în şedinţa sinodală dela 26. Aprile (8 Maiu) 1899 şi acolo a conlucrat prin vorbire şi vot la aducerea conclusului sinodal Nr. 19 prin urmare şi la aducerea punctului III. din acest conclus.

In şedinţa consistorială plenară dela 3/15 Ianuar 1900, s'a pus la ordinea zilei şi conclusul sinodal Nr. 19. Referentul consistorial respectiv a raportat, că conclusul sinodal s'a esecutat aprópe întreg şi că o mică parte a aceluia, rĕmasă în pendenţă din lipsă de timp, sĕ va esecuta ulterior.

Consistoriul plenar a luat spre scire raportul şi propunerile referentului afară de partea referitóre la esecutarea punctului III. din conclusul sinodal. Referentul consistorial a presentat şi cu privire la acest punct un proiect de „Act fundaţional“ dar asupra acestui proiect s'a desvoltat o desbatere destul de animată, care s'a terminat cu reieptarea proiectului de act fundaţional atât în general cât şi în special.

Consistoriul a luat deci conclusul seu Nr. 8074 Plen. deja cunoscut fără sĕ fie elaborat în esecutarea punctului III. din conclusul sinodal fie „act fundaţional“ fie „litere fundaţionale“ după cum cerea sinodul, sau fie şi „statute“. — Aşa în loc de tóte acestea Consistoriul archidiecesan a presentat raportul seu special sinodului din acest an şi a arătat şi aceea, că pentru-ce a crezut ca sĕ nu esecute punctul III. din conclusul sinodal cerênd dela sinod ca raportul sĕ-i-se ia spre scire. Astfel a ajuns cestiunea la sinod. —

Dl Preda a fost present şi în şedinţa consistorială dela 3/15 Ianuar 1900, a luat cuvêntul în desbaterea deschisă, a pledat şi votat pentru conclusul consistorial Nr. 8074 Plen. şi astfel a combătut acceptarea proiectului de „act fundaţional“ şi în consecinţă şi *esecutarea punctului III. din conclusul sinodal Nr. 19 luat conlucrarea sa.*

La acest loc ţin sĕ constat şi accentuez împrejurarea, că dl Preda, fiscalul consistorial, în consistor nu a ieşit la ivélă cu distincţiunea, pe care o face acum între „fundaţiune“ şi „fond.“ Nu a arătat cu nici un cuvênt că nu „litere fundaţionale“ ci eventual numai „statute“ ar fi trebuit sĕ se elaboreze şi presenteze sinodului, de şi nu numai în calitatea sa de fiscal consistorial, dar chiar şi în conformitate cu teoria pe care a sulevat-o mai târziu cu privire la deosebirea între „fundaţiune“ şi „fond“ era în primul loc dator sĕ o facă.

In locul acesteia dl Preda a pledat şi votat pentru conclusul consistorial, în sensul căruia nu trebuea sĕ se facă nici „litere fundaţionale“ dar nici „statute“ şi prin care consistoriul cerea dela sinod ca acest lucru sĕ se ia simplu spre scire. Este deci evident, că dl Preda, fără sĕ facă vr'o deosebire între „fundaţiune“ şi „fond“ a combătut în consistor per absolutum crearea ori-cărui normativ referitoriu la administrarea averei din cestiune, fie acesta „litere fundaţionale“ sau fie „statute“.

Constatarea acestei împrejurări este de o deosebită importanţă pentru apreciarea atitudinei dlui Preda în acésta cestiune.

Că ce sórte a avut acest conclus consistorial şi propunerea promovată la sinod şi că ce soluţiune a primit partea controversată din acésta cestiune, sĕ ştie din actele sinodale, dar este evident cu deplină esactitate şi din articlul „Fondul Miron Romanul“ publicat în numĕrul 49 al „Telegr. Român“ la care sĕ provócă şi dl Preda. Asupra acestor lucruri nu mai insist nici eu.

Din actele sinodale constat însĕ şi eu, că faţă de propunerea comisiunei financiare, referitóre la punctul III din conclusul Nr. 19 ex 1899, dl Preda a făcut în sinod contrapropunerea ca raportul consistorial sĕ se iee simplu la cunoscinţă fără nici o îndrumare.

Este deci evident, că d-l Preda atât în Consistor cât şi în sinodul din acest an, a combătut esecutarea punctului III. din conclusul sinodal Nr. 19 Combaterea acésta a fost absolută pentru-că dl Preda, în contrazicere bătătóre la ochi cu teoria sa despre deosebirea între „fundaţiune“ şi „fond“ şi în contrazicere cu consecinţele logice şi naturale ale acestei teorii nu a voit sĕ voteze nici „litere fundaţionale“ dar nici „statute“. Pe când pentru „statute“ trebuea în tot casul sĕ voteze, ba ca fiscal consistorial era în prima linie dator ca sĕ-şi scótă la ivélă, la timpul recerut, dacă nu în consistor, apoi cel puţin în sinod teoria despre deosebirea între „fundaţiune“ şi „fond“ şi apoi sĕ arate că „litere fundaţionale“ nu, dar „statute“ trebue create.

Dl Preda însĕ nu a făcut acest lucru. Eară sinodul archidiecesan, cu delăturarea contra-propunerei sale, a votat crearea statutelor pentru administrarea separată a fondului „Miron Romanul.“

Eu atât individual, cât şi ca raportor al comisiunei financiare, aflu că aceasta soluţiune este deplin satisfăcĕtóre. Eară faţă de expunerile dlui Preda, despre deosebirea între „fundaţiune“ şi „fond“ observ, fără nici o teamă de a fi desavuat, că aceasta deosebire nu a avut nici o însĕmnătate decisivă în resolvirea cestiunii, nici în sinodul din 1899 şi nici în consistor.

S'a vorbit şi apoi s'a şi scris şi tipărit în actele sinodale şi consistoriale, când „fundaţiune“ când „fond“ când „litere fundaţionale“ când „act fundaţional“ şi când „statute“.

Dar nu s'a aflat absolut nimenea nici în consistor şi nici în sinod, cine sĕ fie cerut ca averea respectivă sĕ se numească exclusiv numai „fundaţiune“ eară normativul referitor numai „litere fundaţionale“ şi sĕ fie zis, că numirea de „fond“ şi „statute“ nu o primesce. Individualitatea averei, după cât sciu eu, nici nu a tras-o la îndoială nimenea nici-odată. Numai crearea unui normativ special pentru administrarea ei s'a aflat superfluă şi după conclusul consistorial nu s'a admis sub nici o numire, fie „litere fundaţionale“ fie „statute“. De acéstă părere a fost şi dl Preda atât în consistor cât şi în sinodul din acest an şi în acest sens şi-a făcut şi contrapropunerea.

Sinodul archidiecesan însĕ, neadmiţênd că spiritul punctului III. al conclusului sinodal Nr. 19. din 1899 ar fi încorect, a decretat crearea normativului sub numirea de „statute“. Prin acésta sinodul nu a acceptat vederile d-lui Preda din consistor şi de pe vremea sinodului din acest an.

Imprejurarea, că dl Preda, s'a cuminţit după încheerea sinodului, reamintindu-şi póte, că dênsul încă a fost la sinodul din 1899 de părerea, pe care o a adoptat şi susţinut şi sinodul din acest an; ba că după încheerea sinodului a ieşit la ivélă cu deosebirea între „fundaţiune“ şi „fond“ pledând astfel pentru „statute“, este în sine fórte îmbucurătóre, dar este prea întârziată şi prin urmare absolut impotentă pentru salvarea vederilor, pe cari dl Preda în consistor şi în sinodul din acest an, după propunerile şi contra-propunerile sale proprii, încă nu le avea.

Aşadară este evident şi clar, că sinodul din acest an nu a luat în samă vederile dlui Preda.

Acésta am onórea a o constata, nu numai ca unul din publicul cetitor, la a cărui apreciare a apelat dl Preda, ci şi ca factor competent în afacere.

Sibiiu, în 25 Maiu n. 1900.

Dr. Nicolau Vecerdea.

Revistă internă

Asigurarea muncitorilor. Isbucnirea turburărilor din anii trecuţi între lucrători a dat îndemn guvernului sĕ iee sub ocrotirea sa clasa muncitorilor şi sĕ delăture relele prin măsuri legislative, cari tind deoparte la regularea raportului de drept, de alta la întemeierea unor instituţiuni umanitare pentru îmbunătăţirea posiţiei muncitorilor.

Ministrul de agricultură a presentat un proiect de lege pentru *asigurarea muncitorilor de câmp* şi a *servitorilor*, în scopul de ai scăpa de miseria extremă, şi de ruină. Intocmirea acésta se chiamă „cassa de ajutorare regnicolară a lucrătorilor şi servitorilor“ şi se formézā prin contribuirile membrilor ei şi ale statului. Fiecare stăpân e obligat a contribui anual cu o corónă pentru fiecare servitor aplicat la economia sa. Lucrătorul póte numai facultativ şi nu e obligat a întra ca membru la acéstă cassă, cu o contribuire la sĕptămână de 20 fileri, anual 10 cor. şi 40 fil. Statul dotéză anual acest aşezĕmênt cu 100.000 cor.

Fie-care beneficiat primeşte în casuri de bólă îngrijire medicală şi medicamente în mod gratuit şi în casul neaptitudinei de muncă, un ajutor pe 2 luni, de 120 fil. la zi, ear dacă e cu totul neapt 10 cor. lunar. In etate de 60 de ani primeşte asiguratul un premiu de 100 cor.

Statutul provede de altă parte şi pe familiarii celor asiguraţi în casul de nenorociri, după natura acestora, cu ajutóre. — Astfel prin îmbunătăţirea sorţii acestei clase de ómeni se schimbă şi raporturile de mai înainte, desvoltându-se în ei voia de lucru şi alipirea către stăpâni şi patrie în mĕsură tot mai mare.

*

Deputaţiunea mohamedană care mersese la Budapesta pentru a expune înaintea Tronului gravaminele asupra sistemului de guvernare din provinciile ocupate, a plecat, fără a fi primită de Majestatea Sa.

NOUTĂŢI

Colecta pentru monumentul lui Iancu. Poliţia din Sibiiu la ordinul reservat din 5 Maiu Nr. 295 al ministrului de interne s'a adresat către P. C. Sa Dl Dr. Ilarion *Puşcariu*, vice-presidentul „Asociaţiunii“, ca sĕ estradee imediat libelul despre depunerea de 4701 fl. 40 cr. colectată pentru un monument ce ar fi a se ridica la mormêntul fericitului Iancu, care libel s'a fost dat în păstrare la cassa Asociaţiunei.

Vicepresidentul Dr. Ilarion Puşcariu la 5 zile după primirea mandatului a dispus estradarea libelului, ér cassa a inmanuat căpitanului de poliţie libelul din cesţiune pelângă revers. Comitetul Asociaţiunei intrunit în şedinţă la 11/24 Maiu — în această afacere a luat în unanimitate următorul *conclus*:

Raportul despre predarea libelului se ia spre ştire. Comitetul ia act cu regret despre dispoşiţia poliţiei ca libelul sĕ se predee *„imediat“* în posesiunea ei, şi de óre-ce procesul intentat contra deponentului încă nu este decis în ultima instanţă, decide a se înainta la ministrul de interne o *remonstraţiune* pentru restituirea libelului confiscat, până-când autorităţile competente vor decide definitiv asupra sorţei acelui deposit.

*

Contesa Stefania Lónyai, precum se anunţă, se va împăca cu tatăl seu, care i va recunóşte tóte drepturile şi i va concede sĕ pórte titlul de „alteţă regală“. Regele Belgiei, care la început n'a voit sĕ ştie nimic de căsătoria ficei sale, se zice că s'ar fi înduplecat la împăcare în urma intrevenirei papei.

*

Instalarea protopresbiterului *Buziaşului* Ioan *Pepa* s'a făcut cu mare solemnitate Dumineca trecută; actul a fost condus de dl Dr. George *Popoviciu*, protopresbiter, ca comisariu consistorial.

*

Maialul elevilor dela scóla din Selişte, la cas de timp favorabil sĕ va ţinea Duminecă în 14 Maiu st. v. la rondoul dela „Neted“.

Nefăcêndu-se învitări speciale, onorata inteligință din loc şi jur sĕ sĕ considere prin acésta de învitată.

Corpul învĕţătoresc

*

Ingerinţă ilegală. Primim o scrisóre mai lungă, al cărei cuprins e, că „notarul comunal din *Veneţia inferióră* George *Comaniciu* în loc sĕ lucre pentru înaintarea poporului, îl stórce prin usură şi se foloseşte de mijlóce nepermise pentru a zădărnici alegerea de paroch a candidatului agreat din partea poporului. Credincioşii sunt terorisaţi în diferite moduri pentru a sprigini pe candidatul care-l va proteja numitul dn notar. Mângăiere mai aştéptă poporul numai dela *Preaveneratul Consistoriu*, către care cu inima plină de speranţă îşi îndréptă privirea“. Noi încă putem sĕ asigurăm pe fraţii nostri, că dreptate li se va face în causa lor, şi n'au decât sĕ stărue pe lângă candidatul cel mai vrednic.

*

Mulţumită publică. Comitetul parochial gr.-or. român din Băcăinţ, îşi ţine de a sa datorinţă, a exprima şi pe acéstă cale mulţumita sa mult on. şi zelósei direcţiuni, precum şi P. St. acţionari ai institutului de credit şi economii *„Ardeleana“* din Orĕştie, pentru-că în urma disposiţiunilor luate de direcţiunea institutului în şedinţa sa din 23 Februarie a. c. a avut bunavoinţă a vota şi în ĕst an, în adunarea sa generală ţinută la 29 Martie a. c. o sumă de una sută corone în favorul şcólei nóstre.

Reverse ceriul darul seu rodnic asupra acestui institut de binefaceri, ca sub înţelépta ocărmuire a antestătătorilor sei, sĕ pótă şi în venitoriu contribui cu talanţii sei, la înmulţirea acelora spre scopuri culturale. Din însărcinarea comitetului parochial: Băcăinţ la 20 Maiu 1900. Nicolau *Maniu* paroch.

*

Transsylvania fabrică de conserve în Deva şi-a ţinut adunarea constituantă la 20 l. c., fixându-şi statutele şi alegêndu-şi membrii direcţiunei şi comitetul de supraveghere. Fabrica îşi va începe în curênd activitatea.

*

Pentru biblioteca „Reuniunei sodalilor români din Sibiiu“ a binevoit a ne dărui dl *Petru Piposş*, jude de tablă r. în pensiune, în amintirea fiiului seu Iuliu *Pipoş*, fost vicenotar la tribunalul de aici, următórele cărţi: „Fisica“ pentru şcólele poporale de E. Chirilă, „Albina“, revistă poporală (Bucureşti) nri 1—11, 14, 15 din 1898 şi nrii 16—22 din 1899; „Gramatica română“ partea a II-a de V. Mândrean; „Computul în şcóla poporală“, manual pentru învĕţători, de I. Popescu; „Romänische Revue“ nrii 4, 5, 7—12 din 1886; nrii 3—12 din 1887; „Familia“ pro 1871 cu escepţia nrilor 23, 24, 25 şi 44 completă, aceeaş pro 1872 afară de nrii 12—19, 34—38 complectă, pro 1873 complectă, pro 1874 afară de nr. 27, 39 şi 46 complectă, pro 1875, 1877 şi 1878 necomplete; „Transilvania“ pro 1868 şi 1869; „Novele“, de Iosif Vulcan; „Poveşti din popor“, de I. P. Reteganul şi mai multe cărţi didactice; d-şóra *O. Orghidan*, profesóră în Bucureşti ni-a dăruit revista enciclopedică populară „Albina“ anul I. cu lipsa numerilor 41, 42 şi 46 şi anul al II-lea cu lipsa nrilor 25, 40 47, 51 şi 52 complectă.

Indrăsnim a aduce cele mai sincere mulţumite ale Reuniunei nóstre acestor marinimoşi spriginitori şi amici ai desvoltărei culturale a clasei nóstre de mijloc.

Din şedinţa comitetului „Reuniunei sodalilor români din Sibiiu“, ţinută la 17 Mai, n. 1900. V. *Iordăşan*, preş. G. *Poponea* notar.

*

Osîndiţi la mórte prin stréng. Curtea cu juraţi din Satmar judecând afacerea uciderei studentului Pop Elemér, întêmplată în Novembre a. tr. a aflat vinovaţi pe fratele ucisului *Papp* Béla, pe servitorul *Zsoldics* Mihály, care a executat crima şi pe *Papp* Zoltán, un vĕr al ucisului. Cei dintăi doi au fost condamnaţi la mórte prin stréng, ear cel din urmă la 8 ani temniţă grea şi perderea drepturilor civile pe 5 ani.

*

Căsătoriile la Românii bucovineni. Românii nostri se însóră fórte des cu copile din némuri străine, adecă cu Ruște, Polece, Nemțóice, ba chiar și Jıdance, éră copilele nóstre sunt silite a merge și ele după străini. Acésta este o mare primejdie pentru némul nostru. Cine se încurcă cu străinul, acela nu mai are noroc în casă. Copiii se cresc în limbă strĕină și se perd pentru némul nostru. Pe de altă parte trece și averea românéscă în mânile veneticilor. Este așadară datoria fiecărui din noi a ne feri de căsătorii cu străinii. O casă în care se bagă străinul, e pângărită. Avem o mulțime de dovezi cari ne arată că aprópe totdéuna astfel de căsătorii sunt cele mai nenorocite. („*Deșteptarea*“).

*

Un fișcal orășenesc desculț. Primarul orașului Bistrița a făcut atent pe fișcalul orășenesc Dr. Carol *Lang*, care ca un mare aderent al curei Kneipp s'a presentat la o ședință ținută sub presidiul fișpanului în *sandale cu piciórele góle*, că pe viitor oridecâteori va apărea într'o corporație oficiósă, sĕ se îmbrace după obiceiurile sociale, căci altcum va trebui sĕ procédă contra lui pe cale oficiósă. Susnumitul fișcal póte înainta recurs în termin de 8 zile.

*

La lotĕria pentru Casa națională se póte câștiga: o fórte frumósă garnitură de masă cu o jardinieră mare, 2 jardiniere laterale, 2 platouri pentru bombóne, 2 girandole și 12 tacâmuri complete, tóte de argint, în preț de *10.000 coróne*; o broșă și cercei de briliante, în preț de *3000 coróne*; o garnitură de argint pentru teă și cafea, cu masă, în preț de *1000 coróne*; 2 girandole de argint, în preț de *1000 coróne*; o agrafă, un colier, braslete, broșe, corfițe, fiecare în preț de *500 coróne*; braslete, broșe, o corfiță de argint suflat cu aur, o jardinieră aurită, un orologiu și lanț de aur pentru bărbați, 2 orológe și lanțuri de aur pentru femei, fie-care în preț de *200 coróne*; 4 corfițe, 2 părechi de sfeșnice, 2 dose pentru ținut zăharul, 2 țigărare în etuiuri, tóte de argint, fie-care în preț de *100 coróne*, și încă o mulțime de alte obiecte (dose, broșe, brâne, ace de cravată, braslete, etc.) fie-care în preț de 50—10 coróne. Terminul sortirei câștigurilor e 31 Maiu st. n. Losuri se capĕtă la biroul Asociațiunei în Sibiiu, și eventual încă la câteva bănci și librării românești. Un los, cu care se póte câștiga câștigul principal de pildă, în valóre de 10.000 coróne, costă numai 1 corónă.

*

Gimnazist sinucigaș. Fiul medicului *Lányi* din Orĕștie, repetent în cl. III gimnasială s'a împușcat în inimă, de témă că va cădea de nou la examen. Casul a produs multă compătimire.

*

Bătaie de cap. La oficiul vamal din Geneva sosise mai d'ĕunĕzi un pachet, pe care era scris: Cuprinsul — pureci instruați. Finanții nu știau după care tarif sĕ vămuiască sprintenile jivini și rĕsfoiesc registrele pănă-ce dau de un cas cam analog, când vĕmuiseră óre-cândva un pachet cu furnici. Furnicile fuseseră taxate ca delicatese, dar acum… purecii? pe lângă tótă bunăvoința, tot nu puteau fi priviți de așa-ceva. In urmă forul superior din Berna, căruia i-s'a așternut afacerea spre deslegare, a dat pachetului, titlul „de colecție de dobitóce“, și astfel afacerea s'a tranșat în mod destul de favorabil.

AMVONUL

Predică la ziua Inălțarei Mântuitorului nostru Iisus Christos.

După-ce Mântuitoriul nostru Iisus Christos a făcut destul pentru păcatele omenirei, la 40 de zile dupĕ învierea sa din morți, merge împreună cu apostolii sĕi pe muntele maslinilor. Dar acuma nu merge ca sĕ se pregătéscă la suferințe și batjocore, ci ca să se reîntórcă la Tatăl Seu cel ceresc ca sĕ priméscă coróna mărirei sale.

Sfinții apostoli întăresc acéstă întâmplare prin suferința lor, fiind în tot deauna gata a'și sacrifica chiar și viața de cât a nega cea ce au vĕzut. Ear popórele păgâne prin predicarea acestei întâmplări sunt convinse, și se întorc cu miile la creștinism, la calea adevĕrului. Poporul jidovesc care era poporul cel mai ales al lui D-zeu, fiind-că n'a crezut acum rătăcește pe întrégă fața pămêntului.

Așa dar cu tot dreptul serbézĕ Sânta mamă biserică întrarea cea gloriósă a D-lui nostru Iisus Christos care prin învingerile sale a liberat omenirea de sub jugul păcatului.

Astă zi întră Dumnezeescul rescumpărător în casa părintelui sĕu spre a primi coróna victoriei și a'și ocupa tronul sĕu șezând de-a drépta Tatălui.

Astă-zi se deschid porțile cerului, care au stat închisĕ 4000 de ani pentru păcatele omenirei. Astăzi stindardul Sântei Cruci este înfipt în vêrful Sionului celui ceresc, ca semn cum că toți aceia, care înrolându-se sub acest stindard vor bate la porțile cerului, li se vor deschide. Și în fine astăzi s'a pus fundamentul speranței nóstre, cum că ori când și noi vom ajunge în patria fericirei celei adevĕrate, pentru că Mânt. nostru Iisus Christos s'a înălțat ca sĕ ne pregătéscă și nouĕ locul.

Astăzi este o sèrbătóre mare pentru tot omul creștin și rar cred că se póte afla inimă omenéscă, care sĕ rĕmâie nemișcată, dacă va cugeta cu luare aminte la lucrurile cele mari, ce se îndeplinesc în ziua de astăzi, care arată tótă putința și nemărginita bunătate a Mântuitoriului nostru Isus Christos.

Viața omului nu este alt ceva decât o comunicație continuă între cer și pămênt. Viața, mórtea și înălțarea la ceriuri sunt cele trei stațiuni ale vieței și credinței creștine. Insuși Mântuitorul nostru Isus Christos este fondatorul cel dintâiu al lor.

La Crăciun fiul lui D-zeu vine în mijlocul nostru și ca o rouă binefăcătóre reînvie câmpul de flori al paradisului, ca un bărbat virtuos sub chipul sĕmânătorului umblă în sus și în jos, aruncând pretutindenea sămânța vieței celei eterne. Ca un erou se luptă, dă piept cu animalele sĕlbatice ale pasiunelor, patimelor, și în fine ca un miel nevinovat devine prada lupilor.

Urméză mórtea; Cuvêntul cel etern cobóră în mormênt, pe un moment apare învins, dar în curênd se ridică érăși; restórnă pétra cea grea de pe mormênt, și învie din morți plin de mărire, vine în mijlocul alor sĕi, reorganiséză și întărește împărăția fondată de dênsul.

Mântuitorul némului omenesc Mântuitorul Iisus Christos, din iubirea cea nefinită ce o avea către ómeni după plinirea timpurilor s'a coborât din cer, s'a întrupat și în formă vĕzută a umblat între noi ca sĕ ne facă cunoscută voia Părintelui Ceresc. A pătimit, a suferit mórte durerósă pentru păcatele nóstre; ear a treia zi a înviat din morți. Dela învierea sea cea Sântă și strĕlucită după 40 de zile s'a înălțat la ceriu.

Astă zi dar sĕ împlinesc 40 de zile de când am serbat învierea Mânt. Isus Christos; până astă-zi creștinii cu bucurie se salutau între sine cu cuvintele „Christos a înviat“. Până astăzi Rescumpărătorul nostru era între noi, ear astăzi a eșit din Ierusalim cu apostolii sĕi pe muntele maslinelor, și aci după ce a propus apostolilor sĕi ca sĕ vestéscă Evangelia în tótă lumea, după ce i-a mângăiat cu promisiunea Părintelui, s'a înălțat la cer și șede de-a drépta Tatălui. Așa este o dulce Isuse al nostru! Te duci de la noi, ne lași pe noi, căci Tu Dómne ai zis: *Eu merg la Tatăl meu de unde am venit*“.

Sânta Biserică serbează astăzi o sĕrbătóre de mare bucurie, care este înălțarea Mântuitorului nostru la cer.

Cine se nu simță în inima sea, în sufletul sĕu o desfătare și o bucurie nemărginită în acéstă zi în care Fiul lui D-zeu după ce a împlinit opera cea mare a mântuirei s'a înălțat la Părintele cel ceresc? Cine sĕ nu simță dorința de a serba acésta zi cu cea mai mare pietate?, acéstă zi, în care Mântuitorul omenirei după ce s'a împlinit zilele ce a avut a le petrece pe acest pămênt, în urmă ajungând la capĕtul călătoriei séle întră în bucuria Părintelui ceresc, întră în locuința sea cea ceréscă. Acésta zi sfântă în care Fiul lui Dumnezeu, pentru noi se pogorâse de la Tatăl în acéstă vale a plângerei, tot pentru noi părăsește acéstă lume și se reîntórce la Părintele sĕu, spre a ne pregăti calea, că acolo unde este El ca Domn sĕ fim și noi ca servi ai lui; după cum a zis: „*Și de voi merge sĕ gătesc vouĕ loc, érăși voi veni și vĕ voi lua pe voi la mine, că unde sunt eu și voi sĕ fiți*“. (*Ioan 14. 3.*)

Astăzi cu tot dreptul serbăm înălțarea la cer, învingerea, gloria cea mai strălucită a Mântuitorului Isus Christos, victoria dzeescului luptător, care prin învingerile séle ne-a liberat din pedépsa pĕcatului.

Cea-ce a trebuit sĕ se împlinéscă s'a și împlinit, căci Mântuitorul Isus luându-și rămas bun dela discipolii sĕi s'a înălțat la cer înaintea lor. —

Aurul care a trecut prin probele cele mai multe ale focului nu mai are loc în pulberea acestui pămênt; Fiul lui Dumnezeu nu mai are locuință aici pe pămênt, în acéstă vale a plângerei.

In adevĕr mare este acéstă măréță sĕrbătóre ce o serbăm; pentru-că astăzi Mântuitorul Isus își termină opera sea, și se îndeplinește fericirea omenirei.

Pentru acea Mântuitorul Isus nu numai că ne-a învĕțat că ce avem sĕ facem, ca sĕ ne înălțăm la cer, ci ne-a arătat și cu exemplul sĕu.

A urmat calea vîrtuților, pentru ca sĕ ni-o facă mai bine cunoscută: ne-a arătat prin nenumérate exemple cum avem sĕ împlinim datoriele nóstre, misiunea nóstră aici pe pămênt.

Cel ce voește așa dar ca sĕ ajungă acolo unde s'a înălțat astăzi Mântuitoriul nostru, trebue sĕ-'i urmeze cu tótă seriositatea; adecă fiecare sĕ-'și împlinéscă datoriele sale față de D-zeu și față de ómeni, și atunci ne vom face demni de împărăția cea ceréscă. Amin. — „*Lumina*“.

Pentru militarii nostri.

Prin rescriptul seu dto 23 Aprilie c. Nr. 2758, Inaltul minister r. u. de agricultură ne vestește, că ministeriul r. u. de honvezi dto 19 Martie c. Nr. 19094 i-a adus la cunoscință că ministeriul comun c. și r. de rĕsboiu cu datul 24 Februarie c. Nr. 699 a orênduit, ca muncitorii de pămênt se nu fie chiemați sub arme pe timpul aratului, sĕmănatului și secerișului; mai departe a îndrumat comandele militare ca întregirile în statul activ sĕ le facă numai cu reserviștii cari nu se îndeletnicesc cu lucrul câmpului.

Muncitorii de câmp cari cu tóte aceste orêndueli vor fi chiemați sub arme, se vor scuti dela serviciu pe temeiul unei rugări de scutire bine motivate.

Atragem luarea aminte a celor interesați asupra acestei orêndueli.

Sibiiu, 25 Maiu 1900 n.

Comitetul central al „Reuniunei române de agricultură din comitatul Sibiiu“.

Dem. Comșa, președinte

V. Tordășian, secretar

Dare de sémă și mulțumită publică.*)

Cu ocasiunea concertului aranjat de inteligința română din *Avrig* cu concursul unui grup de 12 teologi din Sibiiu la Sf. George (23 Apr. v.) în Avrig au binevoit a suprasolvi următorii P. T. Domni:

D. Fleissig 8 cor. 80 fil. Dr. B. Preda 5 cor. 20 fil. I. David 3 cor. 60 fil. Răduț Racovița 2 cor. 80 fil. A. Negruț 2 cor. 40 fil. Eug. Capesius 2 cor. I. A. de Preda 2 cor. D. Poparad, P. Maxim câte 1 cor. 80 fil. Comșa Tălmăcel, I. Clóje Boița, Dl. Iliu, Dr. Segal Avrig câte 1 cor. 60. fil. T. Doican paroch Sebeș-inf., I. Maxim Avrig câte o cor. 40 fil. M. Ganea Sibiiu, Postea Avrig, Bartha Alb. câte 1 cor. 20 fil. Mateiu par. Sebeș.-sup. N. Fleschin Porcești, Friedmann Avrig, Simtion Sibiiu, câte 1 cor.; Schmidt Sebeș, Alb. Schuller Avrig, A. Borzea Viștea-inf., Făgărășian Drăgușiu, Codrea Ucea-inf., Comșia Viștea, P. Bărbat Drăguș, I. Crișan Drăguș, Paraschiv Avrig, Fűlőp Avrig, Voll Avrig, T. Popoviciu prof. Sibiiu, V. Florian par. Racovița câte 80 fil.; Hențescu prof. Buzĕu (România), Iuliu Henteș Ocna, P. Zerbes Avrig câte 60 fil.; Aug. Herman, Spârlea Avrig, Crucițiа Sibiiu, D-na Covrig Sibiiu câte 40 fil. G. Dănilă, Szőcs Avrig câte 20 fil. I. Răduț Avrig 20 fil. —

Priméscă scuzele nóstre acei marinimoși domni suprasolvenți, cari póte din causa prea marei înbulzeli séra la cassă n'au putut fi ținuți în evidență și astfel induși în șirul celor sus amintiți.

Suprasolvirile împreună cu prețurile de întrare au dat suma totală de 206 coróne 30 fil., din care subtragêndu-se spesele de 109 cor. 50 fil. a rĕmas un venit curat de 96 cor. 80 fil. Din acésta sumă s'a pus basă la un fond pentru celebrarea din an în an a unui parastas la Sf. George pentru sufletul marelui dascăl George Lazar și pentru ținerea în o mai bună stare a mormêntului sĕu. Restul s'a destinat pentru proiectata escursiune împreunată cu Concerte după finirea anului școl, din partea susamintitului grup de 12 teologi. Călduróse mulțumite generoșilor suprasolvenți.

Avrig 15 Mai st. n. 1900

Ieronim *Preda*
cassar.

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta redacția nu primește rĕspunderea.

VARIETĂȚI

(*Pictorul Munkacsy*). Dăm aci câte-va notițe biografice asupra celebrului pictor ungur, care a murit zilele trecute.

Munkàcsy (Mihael Lieb) s'a născut la Munkacs la 10 Oct. 1846. A fost mai întâiu ucenic de têmplar. Un portretist trecând prin Gyula l-a sfătuit sĕ se devoteze picturii; el s'a format singur, zugrăvind scene din viața țărănească și portrete; societatea artistică din Pesta i-a cumpărat o *Idilă țărănească* prin care s'a făcut cunoscut (1865). A mers apoi la Academia din Viena dar din lipsa de bani a trebuit sĕ se întórcă la Pesta; de acolo a trecut la Münich unde a fost protejat de Fr. Adam, pictor de lupte.

A obținut de trei ori premiul întâiu la niște concursuri instituite de ministerul de culte al Ungariei, cea ce-i dădu mijlóce de a merge la Düsseldorf (1868), unde a primit staturile lui Knaus și ale lui Vautier. Inrîurirea acestora se arată în *Paște*, *Recrutarea*, *Logoditul*. S'a dus la Paris unde a expus la salonul de la 1870 *Cea din urmă zi a unui osândit*, tablou care l-a făcut celebru; a pictat apoi *Episod din răsboiul Ungariei* (1871) *In drum spre școlă* (1871) *Politică la bucătărie*, *Croitorul beat*, portrete și peisagii. In Ianuarie 1872 s'a stabilit la Paris; din acel timp datează *Rătăcitorii nopții* și *Muntele de pietate* (Salonul din 1874) *Eroul satului* (1875). Aceste opere au mult caracter, sunt lucrate larg dar într'un ton sombru, uniform și cu un fel de predilecțiune pentru urîciune. Dar de la 1870 Munkacsy trece de la zugrăvirea vieții populare la acea a salónelor; coloritul său se încălzește și se luminează la școla impresioniștilor; el simplifică desemnul și *modele*-ul. *Interiorul din atelier* (1876) *Povestea vênătorii* (1877) arată această evoluțiune. A trecut apoi la pictura istorică. La exposiția universală de la 1878 a câștigat răsplata supremă cu *Milton orb dictând ficelor sale Paradisul perdut*, într'un ton cenușiu și *Recruții unguri*. Opera lui cea mai vestită este *Crist în fața lui Pilat* (1881); apoi *Crist la Calvar* (1884). Aceste tablouri sunt remarcabile prin expresiunea lor dramatică și prin vigórea coloritului. Munkacsy lasă la o parte convențiunea și sentimentul religios pentru a reda aceste scene ca niște evenimente istorice, preocupându-se de realitatea etnografică; privitorii dramei capătă aprópe tot atâta însemnătate ca și Crist însuși. *Crist în fața lui Pilat* s'a vândut cu 120.000 de dolari pentru America, iar cel din urmă din cele patru mari tablouri istorice ale lui Munkacsy *Ultimele momente ale lui Mozart* (1886) s'a vândut cu 50000 de dolari. Apoi s'a dedat picturii decorative în tonuri cu totul deschise, costumându-și personagiile după moda din secolul al XVII-lea. In acest gen se póte cita *Triumful artelor* (plafond pentru muzeul de istorie a artelor din Viena) câte-va scene din viața de salon, *Aria favorită* (1891), mai multe portrete de femei. A zugrăvit de asemenea portretul cardinalului Haynald și al lui Liszt. Monarchul nostru l-a făcut nobil. De la 1896 o bólă crudă îi luase mințile. — „Noua Rev. Rom“.

Haină—mătase de mirésă fl. 10.50

și mai sus! — 14 metri! — trimisă franco și vămuită! Mustre cu întórcerea postei; tot astfel și din „Mătase-Henneberg“ négră albă și colorată dela 45 cr. și până la fl. 14.65 pr. metru [5]3—7

G. Henneberg, fabricant de mătase (*lif. de curte ces. și reg.*) **Zürich**.

Un tinĕr.

practicant de cancelarie, care posede și limba maghiară, se acceptează cu condițiuni favorabile.

A sĕ adresa pênĕ în 15 Iunie a. c. n. la **„Cassa de păstrare (reuniune) în Sĕliște“**.

Comitatul Sibiiu! [57] 3—3

Farmacia lui F. I. R. Hotter la sf. Iosif, Wien, XII/2 Schönbrunnerstrasse 182.

Absorbinalul lui Hotter.

1/1 Flacon fl. 6. —, 1/2 Flacon fl. 3.50. delătură tóte umflăturile și depunerile de grăsimi fără sĕ vateme părului. Intăreşte nervii atacați și slăbiți, delătură și distruge tóte nodurile în muschi, și serveşte și ca scut în contra aprinderilor; cu deosebire e probat la umflăturile produse din causa fearelor, apoi în contra ariciturei umflărei copitei, genunchilor umflați, mai departe în contra umflăturilor (noduri) de vine, în contra umflăturei picioarelor la glesne și la încheietura degetelor cu un cuvênt în contra tuturor umflăturilor ori unde s'ar ivi.

Praful nutritor alui Hotter,

pentru cari și vite cornute

1 Pachet cu 80 cr.

Un adaus escelent la nutremânt, pentru a ținea vitele sănătoase și cu putere este de a sĕ folosi la tóte suferințele de rărunchi de ficat și de nervi.

Preparate pêntru veterinari, cele mai bune ale timpului mai nou, cari după atestate numĕróse nu au fost ajunse de alte mijloace de natura aceasta.

Sĕ sĕ ceară numai preparate de ale lui Hotter și sĕ nu se priméscă altele. Deposit în farmacii și Droguerii.

Deposit principal la Dr. Emil Budai farmacia orașului Budapesta (Stadthauspiatz) și la Iosif v. Török Budapesta VI Kiraly utcza 12.

Fluidul lui Hotter „Training“

1 Sticlă cu fl. 1.20.

Conservează nervii și muschii până la bătrânețe înaintată totdeuna puternici și vioi, pune în stare pe animal sĕ prestee cele mai mari strapații și fugi, sĕ înțelege după frecare cu fluidul „Training“.

Sĕ mai foloseşte cu succes uimitor la tóte urmările cari obvin din opintiri prea mari, ologie, reumatism, și înțepenire.

Praful de porci a lui Hotter.

Nr. I și II

1 kg. . . . fl. 1.20

Cel mai buu mijloc pentru a produce pofta de mâncare și cu acésta prosperarea porcilor, fórte acomodat în contra orbalțului (brâncă); Nr. II este de a sĕ întrebuința la urdinare.

Mijloc în contra Colicei alui Hotter.

1 Sticlă fl. 1.50.

Contra la tot feliul de colică și contra oprirei udului la cai precum și contra umflăturilor la vite cornute. [54] 8—104

Alifia lui Hotter pentru delăturarea crescăturilor de oase.

1/1 Cutie cu fl. 2. 1/2 Cutie cu fl. 1.20. delătură crescăturile de oase și depunerile osoase chiar și după 4—6 séptămâni. (boală învechită).

Lucru solid, durabil și elegant.

Comandele se efectuesc iute.

Prețurile cele mai ieftine

Subscrisul am onoare a aduce la cunoștință on. public, că m'am strămutat din **strada Măcelarilor nr. 37**

în Piața-mare nr. 5,

unde în **lucrătórea mea** de **păpucărie** efectuesc tot felul de **încălțăminte** pentru **domni, dame** și **copii,** precum și tot felul de **reparaturi** cu **prețurile cele mai moderate**; oferesc totodată spre mulțumirea tuturor **marfă solidă** și **prompt esecutată.**

Atrag atențiunea on. public că m'am hotărît — de aci încolo — a cerceta toate târgurile de țeară din Ardeal, servind cu **lucru bun** și **durabil esecutat în lucrătoarea-'mi proprie,** ear' **nu marfă de prin fabrici,** precum fac mulți alții.

Recomandându-mĕ spriginului binevoitor, sum

Sibiiu, în Maiu 1900.

cu distinsă stimă

[55] 4—6

Constantin Dragoș,
măestru pantofar.

Marfă gata din materialul cel mai bun.

Saisonul de primăvară și de vară 1900.

Stofe de Brünn veritabile

Una bucată de metri 3.10 lungă, pentru un rând complet de haine de bărbat (Roc, pantaloni, vestă,) costă numai

fl. 2.75, 370, 4.80 de lână veritabilă de oae
fl. 6. — și 6.90 de lână mai bună veritabilă de oae
fl. 7.75 din lână fină veritabilă de oae
fl. 8.65 din lână fórte fină veritabilă de oae
fl. 10.— din cea mai fină lână veritabilă de oae.

Una bucată stofă pentru un rând de haine-salon fl. 10.— deasemenea espedează cu prețurile de fabrică stofe pentru pardisiu, lodeu pentru turiști cele mai fine kamgarne etc. etc. depositul real și recunoscut în destul ca solid:

Siegel-Imhof în Brünn.

Mustre gratis și franco. Liferarea conform mustrei sĕ garantează. [56] 4—40

Avantajele mușteriilor privați, de a comanda stofele direct dela fima de mai sus, dela fabrică, sunt foarte însemnate.

Conspectul cărților bisericesci

ce se pot procura din

Tipografia și librăria archidiecesană, Sibiiu.

Acaftistul prea sf. născĕtóre de D-ḍeu și alte rugăciuni, ediț. 1898, simplu legat fl. —.85 cr., frumos legat fl. 1.05, în piele roșie fl. 1.25, ediția de lux fl. 2.— și fl. 2.60, peluche	fl. 3.85
Apostol legat	„ 5.75
Anthorismos sau „deslușire comparativă asupra broșurei Dorințele dreptcredinciosului cler din Bucovina“, în limba română sau germână dela fl. —.50 la	„ —.25
Biblia ilustrată, testam. vechiu și nou, cu cirile nel. fl. 10, leg.	„ 15.—
Biografia fericitei Macrina (cu cirile) broș.	„ —.20
Carte de rugăciuni, pentru tinerime, legată	„ —.15
Chiriacodromion, (cu cirile), nel. dela fl. 10.—, la fl. 6.— leg.	„ 8.—
Compendiu de dreptul canonic de A. bar. de Șaguna în limba română sau germână, broșat dela fl. 3.— la	„ 1.50
Dumneḍeescile liturgii leg.	„ 4.50
Elementele dreptului canonic al bisericei dreptcred. rĕsăritene de A. bar. de Șaguna	„ 1.—
Enchiridion, adecă carte manuală de canóne cu comentar de A. bar. de Șaguna, dela fl. 4.— la	„ 2.—
Evangelia, (cu cirile), nelegată dela fl. 8.—, la fl. 6.— legată fl. 10.—, fin legată	„ 16.—
Genesa Evangeliilor de S. Popescu broș.	„ —.80
Hirotonier, pentru sf. de preoți broș.	„ 2.—
Icóna celor 3 Ierarchi, pe hârtie	„ —.30
Icóna Evangeliștilor, pe hârtie	„ —.50
Istoria bisericei ort. rĕsăr. univers. dela întemeierea ei până în ḍilele nóstre, 2 tomuri de A. bar. de Șaguna, în limba română broșată, dela fl. 3.— la	„ 1.50
în limba germână dela fl. 1.— la	„ —.50
Istoria bisericéscă polit. naț. de N. Tincu-Velea (cu cirile) broș. dela fl. 1.— la	„ —.40
Liturgia sf. Ioan pe note dela fl. 2.50 la	„ 1.—
Manual de studiul pastoral compus de A. bar. de Șaguna broș.	„ 1.50
„ „ **teologie morală creștinéscă** compus de A. bar. de Șaguna (cu cirile) broș.	„ 1.50
Mineile pe 12 luni în 12 volume (se vênd și separat) leg. .	„ 86.—
Molitvelnicul bogat, (cu cirile) nelegat fl. 4.30, leg. fl. 5, fin leg.	„ 5.50
cu litere latine (evhologiu) legat	„ 6.50
Octoichul cel mare, cu catavasierul, nelegat dela fl. 17.— la fl. 10.—, leg.	„ 13.—
Octoichul cel mic, sau cele 8 glasuri (cu cirile) neleg. 60 cr., legat 80 cr., fin legat	„ 1.20
Octoichul cel mic, sau cele 8 glasuri cu litere latine leg. . .	„ —.75
Orologion, (ciaslov), cu cirile, neleg, 60 cr., leg. 70 cr., fin leg.	„ 1.20
Penticostariu, (cu cirile) neleg. dela fl. 8.—, la fl. 6.— legat	„ 8.—
Pneyma in Nicaeno Constantinopolitanum, studiu estetico-dogmatic de S. Popescu broș.	„ 1.50
Psaltirea bogată, neleg. fl. 2.75, leg.	„ 4.50
„ **prorocului David,** (cu cirile)	„ 1.—
Rênduélă la sfințirea bisericilor, (cu cirile), nel. fl. 2.— leg.	„ 2.50
Scrierea Sf. Ioan gură de aur (cu cirile) broș.	„ —.50
Scrisori apologetice de apĕrare din 1867 broș. . . .	„ —.50
Têlcul Evangeliilor (cu cirile) broș.	„ 1.—
Teologia pastorală veche, (cu cirile) broș. dela fl. 1.— la .	„ —.50
Testamentul nou, (cu cirile) broș. dela fl. 1.— la	„ —.50
Triodul cu Strajnicul, (cu cirile) nel. dela fl. 20.— la fl. 12.— leg.	„ 17.—

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.**

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 55 Sibiiu, Marţi 16/29 Maiu 1900. **Anul XLVIII.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **streinătate** pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază

INSERŢIUNILE
Pentru odată 14 fil., — de dóuĕ ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 60 fil. pentru fie-care publicare.

Congresul oraşelor din Ungaria şi Ardeal.

Representanţii oraşelor din Ungaria tocmai acum sunt întruniţi în congres.

Nu cunóscem scopul întrunirei, nu scim obiectele ce vor desbate, nu scim nici aceea ce dorinţe vor fi avênd cei trimişi acolo, nici nu e chemarea nóstră de astădată sĕ examinăm pe cine representă, constatăm, că la acest congres nu e nici un român, ca şi cum în oraşele din Ungaria şi Transilvania preste tot elementul românesc, nu ar avea nici o importanţă şi nici un rol în conducere.

Tocmai împrejurarea acésta din urmă ne impune sĕ ne ocupăm şi noi cu afacerile congresului.

Pân' la fericita eră constituţională avém şi noi câteva oraşe, cari mai aveau pân la un punct óre-care caracterul de oraşe românesci. Aşa era Abrudul, Haţegul, Sebeşul, Alba-Julia etc.

De atunci incóce lucrurile au luat pentru noi o întorsetură fórte nefavorabilă, şi abia câte un funcţionar subaltern ne mai reamintesce zilele bune de odinióră. In Alba-Julia nici atâta, căci elementul evreesc sporit cu toţi veneticii au dat năvală cutropitóre asupra românilor şi i-au scos cu desĕvêrşire dela conducerea afacerilor orăşenesci.

Póte că încâtva vor fi contribuit şi regretabilele neînţelegeri ce s'au făcut cuib în sênul românilor de acolo la starea desolată în care am ajuns, fapt necontestat este că românii sunt eschişi şi daţi la o parte dela conducere.

Nu ne dóre pe noi atâta delăturarea dela conducerea afacerilor, dar ne dóre, că elementul românesc, poporul dela oraşe sĕrăcesce, vinde moşia şi casele şi ajunge în braţele proletariatului, neguţătorii sĕ stêng şi meseriaşii nu pot prinde rădĕcini, ca sĕ înlocuiască clasa negustorilor, ce s'a prăpădit şi trage de mórte. Aceste simptóme sunt mai ales, cari ne însuflă serióse îngrijiri — şi nu putem din destul stărui, ca cei competenţi sĕ se ocupe mai serios cu sórtea locuitorilor români dela oraşe.

In prima linie ar trebui sĕ se iniţieze o acţiune mai energică, ca oraşele cum e Haţegul, Abrudul, Ocna Sibiiului şi altele sĕ se prefacă în comune mari. Oraşele acestea nu au avut şi nu au nici un titlu de a fi învestite cu magistrat. Intâiu pentru că nu au venite din cari sĕ susţină o dróe de funcţionari cum cere legea — şi în urmă de acéstă cétă de ómeni nu e absolut nici o trebuinţă.

Comune mari cum e bunăóră Cisnădia, Reşinari, Rĕşnovul, Seliştea sĕ administréză în ordine exemplară cu membrii primării comunale, — de ce chiar cei din Ocna Sibiiului, ar trebui sĕ aibă magistrat cu primar, senatori, poliţie, inginer, fiscal, veterinar şi câte alte funcţiuni cari legea le impune oraşelor cu magistrate.

Décă legea a fost atât de maşteră că nu a prescris anume ce venite sigure trebue sĕ aibă o comună ca sĕ fie învestită cu dreptul de a avé magistrat orăşenesc, şi câţi locuitori, — sĕ o facă în calea petiţiunilor ómeni, cari suportă greutăţile în formă de aruncuri deja nesuportabile.

Comunele ar fi datóre în prima linie sĕ se îngrijască de bunăstarea locuitorilor, de instrucţiunea gratuită a pruncilor va sĕ zică de subvenţionarea scólelor, iar nu de aruncuri grele, şi de taxe de păşunat, din cari sĕ se plătéscă salarii multe funcţionarilor.

Nu ne conduce la aceste vederi absolut nici interese speciale românesci, şi mai puţin învidia, ce s'ar crede, că ne stăpânesce din causă, că conducerea e în mânile strĕinilor, dar ne conduce curat numai sêmţul de dragoste cătră deaprópele.

Ne dóre când vedem, că în oraşe ca Aiudul bietul român e gâtuit de multe taxe şi aruncuri, şi alăturea cu românul e istovit şi bietul cetăţén maghiar, şi locul lor 'l ocupă strĕinii, veneticii.

Pân' ce greutăţile cu susţinerea magistratelor nu erau atât de mari, nu erau cunoscute taxele de păşunate pentru viţel şi purcel, ómenii mai puteau purta şi ceva economie şi nu trecea tot câştigul lor în gâtlegiul nesaţios al cassei orăşenesci, ca sĕ acopere plăţile celor domni şi domnişori la cari le place mai mult domnia şi titula ca lucrul.

Şi ca în Aiud e pretutindenea.

Românii din Haţeg, poporul veritabil şi băstinaş, grăniţerii cei vestiţi stau la o parte şi privesc dela órecare distanţă, cum chivernisesc străinii averea oraşului, câştigată cu sângele străbunilor lor. Pentru Români nu ajunge nici un os de ros, carnea se înţelege au sĕ o mânce alţii, graţie legilor celor maştere, făurite în era constituţională a egalei îndreptăţiri.

Suntem siguri, că congresul oraşelor nu o sĕ se ocupe cu cestiuni de acésta natură, nici nu vor contempla mĕsuri pentru uşurarea sarcinilor şi împuţinarea oraşelor cu magistrat.

Are póte şi statul, dar are mai ales câte o familie dóue, mare interes, ca sĕ se susţină aceste stări spre paguba vedită a cetăţenilor, a locuitorilor din oraşe.

Aceste interese noi nu le putem nici menagia, nici spriginí, ci datori suntem sĕ păşim cu tótă energia, ca sĕ creăm stări mai suportabile pentru locuitorii dela oraşe.

Mai ales Românii au dat mult, fórte mult îndĕrĕt.

Susţinênd magistrat cu sila — nu pot susţinea scóla, ori cât de multă dragoste ar avé pentru ea.

Se impune deci în mod firesc o atare acţiune, ca sĕ scótem ómenii de sub jugul domniei magistratelor celor costisitóre şi sĕ cerem sĕ-i cârmuiéscă primării comunale, cari sunt şi mai expeditive, şi mai puţin costisitóre şi şi mai priinciose prin participarea tuturor cetăţenilor la afacerile vieţii comunale.

Comunele cu magistrat au înăduşit ori ce semn de activitate al cetăţenilor, au creat coterii familiare şi au lăsat ingerinţe în afaceri numai alegĕtorilor dietali.

Aşa a ajuns şi a putut ajunge poporul nostru dela oraşe la rolul umilitor de *„misera plebs contribuens“*.

Óre acésta stare se fie în interesul statului?

Noi nu credem, — dar pe lângă credinţa nóstră suntem datori sĕ ne folosim de tóte remediile legali, ca aceste stări regretabile sĕ se curme.

Cestiunea română în delegaţiuni.

Deputatul bucovinean Dr. *George Popovici* a ţinut în şedinţa plenară de Sâmbătă a delegaţiunilor austriace un remarcabil discurs, în care accentuéză, că Maghiarii prin oprimarea naţionalităţilor şi în special a Românilor slăbesc tăria monarchiei, a cărei existenţă şi tărie este reclamată de ameninţările colosului dela Nord. Recunósce activitatea ministrului Goluhovsky întru atragerea României spre monarchia nóstră, dar doresce o tractare corespunzĕtóre timpului, a Românilor din Ungaria.

Eată după *„Pester Lloyd“* părţile mai marcante din discursul delegatului român:

Dr. George Popovici tractéză raporturile monarchiei cu România şi reacţiunea acelora asupra Românilor din Ungaria şi Cisleithania. Impulsul de expansiune al poporului rusesc şi pornirea spre mare ameninţă existenţa României. Austria ar fi, ca şi înainte cu vécuri, singurul scut şi adăpost al popórelor Balcanice. Românii din Ungaria au apĕrat cu sângele lor patria ungară în decurs de seculi. Oratorul aminteşte de figurile lui Ioan *Huniade* şi Mateiu *Corvinul* şi arată, că Românii dela unirea cu Austria au luptat

---

FOIŢA

Solon în Lydia.

(Naraţiune din limba germână)

(Incheiere)

Se înţĕlege că erau şi ómeni, cărora nu le plăcea acéstă bunăstare: Agricultorii, proprietarii cei mari şi industriaşii murmurau. Cerealele şi-au perdut din preţ, aşa că mulţi agricultori părĕsiră cu totul chiar sĕmĕnăturile aprópe de sĕceriş. Agrii cei bogaţi ai Lydiei prin acéstă negligenţă se sĕlbătăciră, de órece nime nu se mai interesa de cultivarea lor. Paseri devastătóre şi câte alte jivini prăpădiau de un capet, şi tot poporul privea cu nepăsare, de óre-ce scia că lipsa extremă este acoperită prin cămara cea nesĕcată de fărină a regelui, care cu cât se lua dintr'ênsa mai mult, cu atâta devenia mai plină. Astfel se deprinseră cu încetul toţi a trăi din acéstă îmbelşugare.

Acéstă situaţiune avu însĕ înfluinţă enervatóre asupra acelor Lydieni, cari nu se ocupau cu agricultura. Intrênşii amorţise deja tótă rîvna spirituală. Bărbaţii se leneviră şi deveniră impacienţi. Acum lipsiţi de grijile vieţii îşi cáutau fel de fel de distracţii periculóse. Căutau mai ales după afaceri comerciale şi conveniri iritătóre, de óre-ce puterile lor neesauriate prin lucru doriau sĕ se valoreze. Mulţi se mai amestecară apoi şi în cele politice, dar într'un mod necuviincios, dacă nu chiar provocător. Unii începură a debaca în contra lui Croisos, şi în modul acesta se formă chiar o partidă revoluţionară, care lucră făţiş la detronarea lui Croisos, ear conducĕtoriul acestei partide aparţênea la classa cea materialiceşte decăzută a micilor proprietari.

„Acestia sunt Dyakri tĕi Croisos“ zise Solon, când se auzi la curte de cele ce se petrec. „Eu îi cunosc din Pentelikon. Acestia sunt aici, ca ceia acolo“.

Un general vehement al regelui opină: „Lydienii nostri au trebuinţă de un picuţ de rĕsboiu. Sau trebue sĕ învingă, sau sĕ fie învinşi, căci altcum n'au pace. Am putea începe de exemplu cu Cyrus al Persiei“.

Natural, că şi la curte în Sardes esista o partidă resboinică; şi acésta deja începea a se mişca. Croisos se arĕta încă strĕin de atare întreprindere.

Pe timpul acesta veni la Sardes un om óre-care din Milet şi spuse, că a vĕzut pe Thales.

„Cum“? zise Croisos; „Thales e acasă deja şi nu-mi trămite nici un rĕspuns? Cum îţi poţi întipui acésta Solóne? De atâta vreme aşteptăm după judecata lui şi el tace!“

„Dar mai ai trebuinţă de judecata lui, rege al Lydienilor“ reflectă Solon, arĕtând spre cetate cu braţul întins.

„Da!“ strigă Croisos emoţionat. „Tocmai acum am trĕbuinţă de părerea lui Thales, căci în sufletul meu s'a încuibat o nelinişte enigmatică. Mai înainte sciam, cum se mĕ decid. Pe partea ta, Aesope! Acum sum confus; tu eşti de vină, Solóne!“

„Trămite de nou un nunţiu la Milet“ reflectă Solon deplin liniştit. „Cel mai înţĕlept Hellen te va elibera din acest dubiu. Deocamdată sĕ preparăm însĕ o fingea umplêndu-o cu vin parfumĕtor amestecat cu un venin, ce are efect momentan“.

„Dar sĕ preparăm aici şi mĕrul gutâiu, ce-'l consumă la olaltă mirii“ adause impetuos Aesop.

„Aşa sĕ fie“, zise Croisos; „ambele sĕ stee gata: mĕrul gutâiu şi fingéua cu venin. In astfel de posiţie sĕ ne afle sentinţa lui Thales“.

Momentan se şi duse un nunţiu regesc la Milet. Când se reîntórse, numai cu anevoe potù străbate prin stradele din Sardes, de óre-ce revoluţia fierbea. Militarii lui Croisos luptau contra civilor revoltaţi. Tumultul armelor se auzea până prin reşedinţa regelui, unde aştepta Croisos cu amicii sĕi Solon şi Aesop şi tinerii miri. Inaintea lui Croisos era pe masă o fingea aurită şi un frumos mĕr gutâiu.

„Omphale!“ şopti Eucosmos, „nu te înfrica. Te apĕr cu viaţa mea, dacă plebea ar voi sĕ între la noi“.

„Eu nu am témă Eucosmos, pe câtă vreme sunt lângă tine. Lasă sĕ ne alunge de aici. Eu voiu merge cu tine la Chios, sau unde tu doreşti. Eu voesc sĕ-ţi fiu soţie, ţie şi numai ţie... Ori sĕracă, ori bogată, eu voesc sĕ fiu numai a ta, căci te iubesc“.

Croisos cetise deja rĕspunsul lui Thales. Bietul rege suspină adênc şi predede amicilor sĕi sentinţa lui Thales. Aesop murmurând şi trĕmurând ceti rĕspunsul lui Thales ce avea următoriul conţênut:

„Rege! Am călĕtorit ca sĕ te ascult, de óre-ce n'am aflat în mine înţelepciunea, ce mi-ai cerut'o. Intre Greci esistă numai un bărbat, care pricepe adênc, ce e statul şi carele este capabil sĕ-ţi resolvéscă problema. Am căutat după omul acesta în Athena, dar îşi părĕsise deja locul natal. Umblând pe urmele lui, am ajuns în Egipet, dar şi de acolo se dusese. Abia pe insula Cypru am sciricit, unde se susţêne. Dênsul petrece la tine. De aceea tăcui. Ce sĕ-'ţi aduc în videre înţĕlepciunea lui, când însuţi o poţi scóte din fântână... Fă, rege, ceea-ce te sfătueşte Solon!“

pe numeróse câmpuri de rĕsboiu pentru ideia austriacă.

Presidentul admoniază pe orator sĕ rĕmână la obiect.

Dr. Popovici: In anul 1848 s'au ridicat toți ca un om pentru apărarea dinastiei, deși ispita pentru mișcări panromâne nici când n'a fost mai mare, ca pe timpul acestei situații strimtorate. Alipirea României la Austria este singura posibilitate pentru acest popor, de a scăpa de îmbrățișarea mortală a vecinului seu rus. Instinctul de conservare proprie al României esclude cugetul unei anexări a teritoriului austriac locuit de Români, din partea României deórece acéstă anexiune ar fi posibilă numai la un débâcle (desastru total) al Austriei și un astfel de débacle ar fi totodată sfârșitul României și pieirea sa în oceanul rusesc. Rațiunea ferește pe Români de atari aspirații sinucigașe și că în București se ține samă de acésta, garantéză înțelepciunea regelui Carol.

Numirile de daco-romanism și de irredentă română sunt din punctul de mânecare al intereselor mari române, un program al aiurărei. Realisarea unui program mare român dacă peste tot e posibilă, numai în Austria și cu Austria se póte ajunge. Actualului ministru de externe îi revine meritul inițiărei unui contact mai amicabil cu România. Tendența acésta însĕ trebue întărită și prin bunul tratament al conaționalilor locuitori în Austro-Ungaria. In privința acésta s'au făcut multe păcate. Românii din Ungaria sufer un adevĕrat martiriu, cu deosebire dela întroducerea formei de stat dualiste națiunea maghiară domnitóre pune totul în mișcare, pentru a desbrăca pe Români de naționalitatea lor.

Presidentul sună clopoțelul.

Dr. Popovici: Zăhar și biciu, întreg registrul mijlócelor de putere se aplică în scopul acesta. Eghemonia maghiară a fost comparată cu centralismul austriac. Centralismul german moderat impune unele postulate necesare și raționale în interesul poziției de mare putere austriace. Omnipotența maghiară este intolerantă, păgubitóre propriei ființe de stat.

Presidentul întrerupe de nou pe orator și'l admoniază sĕ remână la obiect.

Dr. Popovici: Voiu documenta îndată, în ce legătură stau acestea cu obiectul. Dacă cestiunea slavă își va ridica mai amenințătóre capul în Europa orientală, va vedea apoi națiunea maghiară, cât de nebunește a lucrat oprimând elementul neslav, pe Români. Zarea speranței, că ministrului-president Széll îi va succede crearea unui modus vivendi pentru Românii din Ungaria a avut un efect mângăitor. Durere, speranța acésta nu s'a împlinit, și suferințele Românilor în Ungaria și Ardeal sunt aceleași. Oratorul vorbește dup'aceea despre slavisarea Bucovinei, care e un *travailler pour le czar* (acțiune pentru țarul). Interesul de stat pretextat pentru Rutenii tineri este o colosală greșélă. Masele rutene simt una cu poporul rusesc. In Bucovina rutenisarea forțată duce la crearea unei cestiuni române, care turbură raporturile externe. Oratorul încheie, rectificând, precum spune, un enunciat a lui Andrássy, că dacă Austro-Ungaria ar voi sĕ facă din existența și evoluțiunea culturală și politică a Românilor sei o dogmă de credință intețitóre, ar fi sunat óra, în care ar puté conta în politica orientală pe batalіónele României, ca pe ale sale proprii. —

Dl delegat Dr. G. Popovici prin discursul de mai sus a contribuit în mod însemnat la atragerea privirilor înaltului for constituțional asupra situației și rolului, ce-l reclamă în mod just elementul român din Austro-Ungaria. Românii se vor bucura, când vor vedea, că cercurile conducĕtóre vor și apreția după valóre expunerile acestea.

Pro adevĕrată veritate.

Față de cele susținute de dl Dr. Nicolae Vecerdea în articolul seu „Pro veritate" din Nr. 54 vin se constat pe basa actelor următórele:

1. Că la ședința sinodală din 26 April 1899 st. v. am luat negreșit parte; că însă în acea ședință n'a venit sub discusiune alt ceva, decât propunerea dlui Vecerdea: ca prețul objectelor ce sunt a se acuira prin cumpărare din salariul archiepiscopesc, pe séma fondului instruct archidiecesan sĕ se stabiléscă din nou — care însă nu s'a primit.

2. Că la ședința consistorială plenară dela 3/15 Ianuariu 1900, din causă de morb n'am luat parte. De unde urméză: că nici n'am putut juca în acea ședință rolul, ce dl Dr. Nicolae Vecerdea mi'l atribue. Și în deosebi n'am pledat și votat pentru conclusul consistorial Nr. 8074/1900 Plen. abandonând executarea conclusului sinodal Nr. 19/899.

3. Că în ședința sinodală din est an eu nu am făcut propunere formală pentru acceptarea raportului consistorial de sub Nr. 8074/1900 Pl.; ci numai am arĕtat imposibilitatea propunerei comisiunei. Iar' măritul sinod sĕ vede că tot s'a convins despre acéstă imposibilitate, aducând conclus în conformitate cu vederile mele și nu cu ale comisiunei.

Din tóte acestea se vede deci că eu nu m'am cumințit, numai după sinod, cum îi place a crede dlui Dr. Vecerdea; dar chiar și când așa ar fi cum voesce dsa, mai bine și mai târziu de cât... de loc.

Sibiiu 27 Mai 1900 st. n.

Preda

Lămuriri.

Prea stimate Domnule Redactor!

In primul articol al st. ziariu, „Telegraful român" Nrul 52 din 9/22 a. l. c., ce-l redigeți, intitulat: „Din delegațiuni", făcêndu-se cătră fine amintire și de preoții militari, cari după părerea Domniei Vóstre n'ar avea altă ocupațiune, decât „se îngrópe câte un soldat și sĕ le ia mărturisirea odată la an", ca unul care fac parte din clerul militar activ, mĕ simt atins și de aceea 'mi iau voie a vĕ comunica în liniamente generale, că în ce se cuprinde propriaminte modesta nóstră activitate.

Iată pe scurt datorințele nóstre speciale precisate în §-l 19 la pag. 22 din regulamentul de servițiu pentru preoții militari (Dienstvorschrift für die Militär-Geistlichkeit). Ele în traducere sună astfel:

a) a celebra servițiul divin dumineca și serbătórea;

b) a îndemna pe ostași în cuvêntările bisericesci la împlinirea consciențiósă a datorințelor, la respectarea legilor, la supunerea față de superiori, la iubire cătră monarch și a îndegeta cu deosebire spre acele principii fundamentale, cari dau omului impuls la rigurósa cunóscere a obligămintelor sale, cari îl ajută în greutățile vieții, cari îi ridică curagiul, cari 'l liniștesc în pericol și cari 'l mângăiă în nenorociri;

c) a nisui la tóte ocasiunile potrivite prin cuvênt și faptă, prin instrucțiune și mai vêrtos prin propriul exemplu a întemeia, susțênea și promova religiositatea și moralitatea persónelor avisate jurisdicțiunei sale spirituale;

d) a mărturisi și cumineca pe ostași la timpul prescris și a efeptui funcțiunile aceste sacre cu demnitate;

e) a cerceta pe morboși, a-i mângăia cu căldură și iubire și a-i împărtăși cu sf. taine;

f) în cas de resbel a nu se îndepărta de trupa sa, căreia e atașat și în decursul luptei a-se întrețênea pe locul de bandajiare și a mângăia pe cei vulnerați și muribunzi.

g) acolo, unde e de lipsă, a-se ocupa cu tótă îngrijirea și iubirea de instrucțiunea religiósă a copiilor militarilor;

h) a propune religiunea arestanților militari;

i) la cas décă un ostaș a făcut încercare de sinucidere, a înrîuri cu admoniațiuni și învĕțături atâta timp asupra respectivului, până când starea lui mentală și sufletéscă tinde garanța liniștitóre, că o repețire a încercării de sinucidere nu e de temut;

k) a pregăti pe cel condamnat la mórte după publicarea sentinței, pentru calea sa din urmă, a-l petrece la locul de esecuțiune și a-l mângăia până la fine;

l) a purta cu îngrijire matriculele botezaților, cununaților și reposaților".

Iată aceste sunt datorințele nóstre speciale prescrise de regulament.

Abstragênd dela datorințele nóstre fixate în punctele: f.) și k.), pe cari mulțumită lui Dumnezeu! numai arareori, venim în posiția de a fi necesitați a le împlini, așa cred, că tot ne mai remân încă destule de împlinit.

Décă mai adaug, că noi preoții militari avem sĕ fim și caticheți în scólele militare, — o chemare nu tocmai așa de ușóră pe cum s'ar crede, căci studiul religiunei trebue propus în limba germână (!) — și pe lângă acésta avem încă dóuĕ luni (Octomvre și Noemvre), adecă cât timp duréză instruarea recruților în fie-care sĕptămână odată și de dóuĕ ori sĕ ținem acestora (recruților) exortări, pentru de-a încuragia prin acestea pe cei descurajiați, pentru de-a-i convinge despre necesitatea cătăniei și pentru a-i face se înțelégă și sĕ pricépă că ei, când se supun legilor și poruncilor militare împlinesc numai legea și voia lui Dumnezeu, când mai departe ne nisuim după posibilitate a deștepta în inima celor încredințați păstorirei nóstre spirituale: simțul de datorie, de ordine și de disciplină, tradiționala credință cătră tron și patrie, iubirea de biserică, și de neam, ca după trei ani de cătănie, când feciorii se întorc acasă sĕ devină cetățeni bravi și folositori ai țĕrii, ear mai presus de tóte fii credincioși și devotați bisericei și națiunei, zic, când avem sĕ ne achităm, cu consciențiositate de tóte aceste datorințe împreunate cu chemarea nóstră și cu sacrul nostru oficiu: atunci așa cuget, că numai încape nici o îndoială, că avem ocupațiune de ajuns și că nu ne petrecem viéța tocmai „în dolce farniente", după cum s'ar putea deduce din artícolul susmenționat.

Décă dară s'a afirmat acolo, că ocupațiunea nóstră ar fi prea puțină și „de prea puțin folos pentru feciori", acésta s'a putut afirma numai din lipsa exactelor informațiuni, despre ceea-ce avem sĕ prestăm noi preoții militari în modesta nóstră sferă de activitate.

(Va urma)

Revistă externă

Situația în Francia.

Guvernul Waldeck-Rousseau a isbutit se înfrângă atacurile adversarilor republicei, cari seceraseră succese însemnate la alegerile comunale și câștigaseră maioritatea în Paris.

Foile naționaliste, antisemite și ale celorlalte partide antirepublicane prevesteau deja căderea guvernului dupăce vĕzuseră eșecul republicanilor în consiliul comunal din Paris, dar cu ocasiunea deschiderei sesiunei de vară a camerei francese dela 22 l. c. s'a dovedit, că situația guvernului e cel puțin acum solidă.

Din cele 33.942 comune ale Franciei, fără a lua în privire Parisul, sunt 24.832 republicane, 8519 reacționare, 153 naționaliste și 438 dubióse. In centrele departamentelor candidații republicani au triumfat pe tótă linia.

NOUTĂȚI

Din causa sfintei sĕrbători „Inălțarea D-lui" nrul proxim al foii nóstre va apare Sâmbăta viitóre.

*

Visitațiune canonică. I. P. S. Sa Dl Archiepiscop și Metropolit Ioan *Metianu* va face cu ocasiunea serbărei chramului școlei nóstre din *Sĕliște*, Constantin și Elena, prima visitațiune canonică din estan în fruntașa comună Seliște.

Precum suntem informați, se fac mari pregătiri pentru o primire serbătoréscă a Inaltului prelat.

Amĕnunte vom da în numĕrul proxim.

*

Pentru învĕțătorii nostri. Unele dintre cererile pentru admitere la facerea esamenului de cualificațiune învĕțătoresc în terminul din 8/21 Iuniu a. c. sunt defectuóse și ele vor trebui întregite, și delăturate defectele spre a se puté resolvi în mod favorabil.

Asupra acestei impregiurări facem și pre acéstă cale atentă învĕțătorimea.

La unele cereri lipsesce testimoniul scolariu despre studiele anterióre celor pedagogice, la altele nu este testimoniu de serviciu pentru toți anii începând, dela terminarea studielor pedagogice la unele lipsesce absolutoriul pedagogic, altele éră au documentele numai în copii, pre când la cereri trebuesc alăturate tóte documentele în original; unii învĕțători nu au suplicat la facerea esamenului cel mult în termin de 2 ani dela absolvarea cursului pedagogic, și nu au documentat pentru ce nu s'au supus aceluia în termin normal; la unele cereri nu este alăturată cartea de botez; la unele nu sunt puse documente de loc sub cuvênt, că acelea în altă afacere s'au trimis la consistoriu.

Tóte aceste defecte trebuesc cum am mai accentuat, delăturate, și eventualele documente dela consistoriu trimise în altă afacere, trebuesc reclamate, spre a se intregi cu ele cererea pentru esamenul de cualificațiune.

*

Daruri pentru biserică. Indemnați de adevĕrat simț creștinesc și din dragoste nefățărită cătră Dzeu și casa lui au dăruit sfintei nóstre biserici gr. or. din Geoagiul de sus următorii buni creștini: Nicolae *Bologa* l. Melentea un ornat negru complet, de catifea, cu brodărie elegantă, în valóre de 80 cor. Ioan *Onice* și soția sa *Sava* un prapore ne-

---

Croisos trémurând prinse fingéua aurie și o dede lui Solon, acoperindu-și după aceea cu mâna ochii cei înundați de lacrĕmi.

Solon întră la amoresați: „Omphale, eu am sĕ vorbesc ceva serios cu mirele teu. Tatăl tĕu voesce, sĕ rĕmânem aici numai noi bărbații. Serută-l ca pe mirele tĕu . . . Şi apoi depărtézĕ-te!"

Mirésa stătea fericită pe brațele lui Eucosmos. Ea simțea că în viață nu este moment mai sublim. Și cu un ultim suris din ochii cei delicați se întórsĕ dela dânsul și se duse afară, că bărbații avênd lucru serios, voiau sĕ rĕmână singuri.

„Acum, Eucosmos", zise Solon, „mai ești de părerea sĕ fericești pe ómeni? Auzi jos revoluția? Acesta e productul darului tĕu măreț. Mai voesci și de aici înainte ca ómenii sĕ-și câștige pânea fără de grijă și fără de muncă? Nu voești sĕ-ți păstrezi ție însuți secretul? Nimicesce-l și-l uită cu totul! Omphale este a ta, pentrucă ești vrednic de ea. Croisos ți-o va da și dacă nu vei trada secretul. Ascultă de mine și lasă pe ómeni în pace, cum au fost mai înainte, sĕ asude pe agrii și sĕ muncéscă fiind chiar schiopi și gîbi, că numai acésta le face bine; numai astfel pot ajunge la bunăstare și fericire".

Atunci se ridică Eucosmos și zise: „Solóne, eu pot crede că tu me pui numai la probă! Tu ai voi sĕ afli, dacă eu sunt atât de inmoral, ca sĕ-mi calc cuvêntul. Omphale este mirésa mea, ér mâne îmi voiu descoperi secretul. Mediul respectiv nu este al meu, este proprietatea tuturor ómenilor, eu numai le păstrez cu fidelitate acel mediu. Şi dacă ei se bat acolo pe stradă, dreptul lor asupra mediului rĕmâne intact. Póte-că se bat din causă că nu cunosc acel mediu; dar le voiu deschide eu ochii și-i voi lumina".

La aceste adause Solon cu voce blândă: „Ai gâcit Eucosmos, că a fost numai o probă. Eu te iubesc dragul meu, așa precum ești. N'am iubit om în lume, cum te iubesc pe tine. Oh dragul meu idealist, fericitorule al genului omenesc! Intr' adevĕr tu și meriți sĕ-ți aibi visul teu, sĕ aibi pe Omphale. Imi închipuesc, cât este de parfumat sufletul tĕu de dênsa, de amoresa ta. Nici odată n'ai fost atât de fericit, și de vei trăi un veac, atât de fericit nu vei mai fi . . . Vezi Croisos, noi am vorbit odată de fericire adevĕrată. Eată înaintea ochilor nostri adevĕrata fericire, și aceea este Eucosmos! El iubește omenimea și pe Omphale. Câți îl cunosc, toți îl iubesc. Ferice de tine Eucosmos! Golesce fingéua acésta, ce ți-o ofere prin mine Croisos. Golesce-o în sănĕtatea omenimii și cugetă la amanta ta!"

Ear Eucosmos beù. — *Abandonat.*

gru în valóre de 14 cor.; Milintie *Moruşca* l. Nicolae un măsaiu pentru prestol în valóre de 8 cor.; Iacob *Moruşca* 10 cor., Victor *Ciora* învĕţător şi Georgiu *Albu*, paroch, împreună 14 cor., cu cari s'a cumpĕrat o cădelniţă de argint de china.

In numele comitetului parochial li se aduce numiţilor şi pe acéstă cale mulţumita nóstră cea mai ferbinte. Rĕsplătéscă-le bunul Dzeu cu darul sĕu cel bogat! Geógiul de sus, 13 Maiu, 1900. Georgiu *Albu*, paroch şi preş. comit. par.

*

Metropolitul Bosniei. Din Serajevo sĕ anunţă că în curĕnd sĕ va numi titularul nou-înfiinţatului post de metropolit al sêrbilor ortodoxi din *Bosnia*. Va fi denumit *Leditza*, actualul secretariu al episcopului sêrbesc din Timişóra. Reşedinţa nou sistemisatei metropolii va fi *Banjaluca*

*

Promoţiuni. Dl Ioan *Raţ*, profesor în Blaş, depunênd rigorosul verbal din limba română la universitatea din Cluj „cum laude“, a fost promovat Sâmbătă în 26 l. c. de doctor în filosofie, ear dl Iustin *Pop*, cand. adv. în Turda, a fost promovat tot atunci de doctor în sciinţele juridice.

*

Impĕrătésă fericită. Din incidentul aniversării biseculare a academiei din Berlin representanţii corporaţiunilor scientifice din strĕinătate, au fost învitaţi de părechea domnitóre germană la un dejun. La masă s'a vorbit între altele şi despre aceea, cum şi-a sfêrşit moştenitorul de tron studiile medii. Lucrul o interesa fórte mult pe împĕrătésa Augusta, care e renumită ca mamă. Când s'a vorbit de esamenul de maturitate al principelui, împĕrătésa se întórse cătră profesorul Sues din Viena şi zise: „Intr'adevĕr sunt fericită, că fiul meu a trecut cu succes examenul de maturitate; mi-a căzut prin acésta o piatră de pe inimă.“

*

Biblioteci poporale va înfiinţa ministrul de culte în 1000 de comune pe spesele statului. Va începe deja în anul proxim, cu 200, şi va continua în anii următori.

*

† Nicolae Ciurcu a încetat din viaţă în Viena, Duminecă în 7 (20) Maiu a. c., în etate de 54 ani. Inmormêntarea s'a făcut Sâmbătă în 13 (26) Maiu a. c. în Braşov.

*

Pelerinagiul la Florica. Duminecă 7 Maiu o mulţime de cetăţeni din Bucureşti şi din alte oraşe s'au întrunit la *Florica*, unde sĕ află mormêntul marelui bărbat de stat Ioan C. *Brătianu*. In fie-care an e obiceiu sĕ se ducă lumea acolo la 4 Maiu, aniversarea morţii lui Brătianu. Anul acesta s'a amânat cu trei zile, pentru ca sĕ se profite de ziua de sĕrbătóre când ómenii sunt mai liberi.

Pe la órele 2 după amiazi, tótă lumea adunată lângă casa ilustrului rĕposat, a pornit spre mormântul ce se află aşezat pe un deal al Floricăi, încunjurat de arbori uriaşi. In frunte mergea P. S. Episcop al Dunăriide-jos cu mai mulţi preoţi; apoi erau duse corónele, între cari a M. S. Regelui Carol care era representat de d-l adjutant Gratzoski.

După ce s'a făcut obicinuitul parastas pentru odihna rĕposatului, după discursurile d-lor P. S. Aurelian şi C. G. Stere din Iaşi, mulţimea s'a coborât în vale unde a asistat la sfeştania punerii pietrei fundamentale a unei capele, în cripta căreia vor fi transportate rĕmăşiţele lui Brătianu. Aci a vorbit dl D. A. Sturdza.

Iată cuprinsul actului care s'a închis în piatra fundamentală: „Aşezatu-s'a astăzi în $^7/_{20}$ Maiu anul una mie nouĕ sute şi al trei-zeci şi patrulea al Domniei Regelui României Carol I, piatra fundamentală a bisericei din Florica, ce sĕ clădesce de Poporul Român în lauda a Tot Puternicului Dumnezeu, care la timp de mare nevoe şi de grea cumpănă a pus în capul fruntaşilor ţării pe Ioan Constantin Brătianu, spre a lucra cu credinţă şi cu dragoste, cu devotament şi cu înţelepciune la reînvierea némului şi la fundarea Regatului. In amintirea acestui mare cetăţian, ale cărui rĕmăşiţe pământesci se odihnesc în acest locaş dumnezeesc, s'a semnat acest act de nemângăiata lui soţie, de fiii, ficele, ginerii şi nepoţii lui, de prietenii lui bĕtrâni şi tineri, cari cu toţii înalţă către Cer rugi ferbinţi, pentru ca gândurile şi faptele acestui bărbat şi a tovarăşilor lui de muncă sĕ inspire şi sĕ conducă tot-d'a-una inimile şi sufletele Românilor pe calea împlinirei datoriilor către patrie şi neam“. (Albina).

*

Retragerea directorului general dela „Banque de Roumanie“. Se anunţă din Bucureşti că directorul dela Banque de Roumanie Demetriu cav. de *Frank*, se retrage definitiv dela conducerea băncei, în fruntea căreia a stat 25 de ani şi s'a distins ca capacitate financiară recunoscută şi în strĕinătate.

*

Maialuri. Corpul învĕţătoresc dela şcóla gr.-or. rom. din *Tilişca* învită la maialul tinerimei şcolare care se va ţiné *Joi* (31 Maiu n.) în pădurea numită „Arinii Gruiului“, ear' la cas de timp nefavorabil în edificiul şcolar. Inceputul va fi la 1 óră p. m. Oferte marinimóse benevole în favorul bibliotecei şcolare se primesc cu mulţumită şi se vor cuita pe cale ziaristică. Onoratul public este rugat a se considera prin aceasta învitat, de oare-ce învitări speciale nu se fac.

— Şcóla gr. or. din *Gurarîului* va ţinea maialul în 18/31 Maiu a. c. la locul numit „sub pétra gurguiată“. Doritorii de a participa sĕ se considere prin acésta de învitaţi. Eventualul venit curat e destinat pentru biblioteca şcólei. *Corpul învĕţătoresc.*

— Invĕţătorii dela ambele şcóle române din *Alba-Iulia* învită la maialul ce-'l vor aranja Duminecă (3 Iunie st. n.) în „Grădina Popilor“. Inceputul la 2 ore. Preţul de întrare: de persónă 40 cr., de familie a 3 persóne 80 cr. Venitul e destinat ca premii elevilor la esamen. Supraso lviri se primesc cu mulţumită şi se vor cuita pe cale ziaristică. (Maialul se va ţiné şi la timp nefavorabil).

*

Intrunirea agricolă din Déal, ce era sĕ se ţină Joi la 31 Maiu n. c., din cause independente de comitetul central al „Reuniunei române agricole din comitatul Sibiiu“ — *se va ţiné Dumineca viitóre* (serbătórea Constantin şi Elena).

*

Concert. Din prilejul adunărei generale a „despărţĕmêntului *Panciova*“ al „Asociaţiunei pentru literatura română şi cultura poporului român“, corul român din *T.-Cubin* aranjéză în 3 Iunie st. n. concert în sala cea mare a hotelului „Hofmann“. Venitul curat se va folosi pentru procurarea unui harmoniu pe séma corului şi pentru scopul „Asociaţiunei“. Intrarea: 2 cor., 1 cor. 20 bani, şi 60 bani.

Programul: „Zis'a badea“, cor mixt de G. Musicescu; „Variaţiuni“, de Porumbescu, Copolean, Schubert şi Patian, executate pe flaută de coristul Petru Bălan cu acomp. de pian de dl Alex. Peter; „Frunză verde pălămidă“, cor mixt de G. Musicescu; „Ciobanul la Dumineca mare“, anecdotă de T. Speranţă, predată de Cornel Sarmeş; „Lugojana“, cor mixt de I. Vidu; „Pasĕre nevinovată“, duet cântat de d-şórele Maria Miat şi Catiţa Rusmir, acomp. de pian de dl Alex. Peter; „Intre peatra detunata“, cor bărbătesc de George Dima; „Nabucodonosor“, ouvertour de Verdi, esecutat pe pian de dl Alexandru Peter, şi „Dunărea cea lată“, cor mixt de G. Musicescu.

Institutul Otteteleşanu

— *Publicaţiune* —

Cu începerea viitorului an şcolar 1900—1901 se vor primi şease-spre-zece eleve în Institutul de fete dela *Măgurele* fundat de Ioan Otteteleşanu şi înfiinţat de Academia Română, sub înaltul Patronagiu al M. S. Regelui României, cărora li se vor da, conform dispoziţiunei testamentare a rĕposatului fundator, o crescere casnică şi instrucţiunea cuvenită unei „bune mame de familie, fără pretenţiuni sau lux“.

Cursul va fi de 5 ani, în timpul cărora elevele vor avea tótă intreţinerea în Institut.

Sunt admise în institut copile născute din părinţi români săraci pe deplin sănătóse, cari până la 5 August 1900 au împlinit 12, dar încă nu 14 ani, au pregătirea ce se dă în şcólele primare din România şi au obţinut la terminarea cursului primar cel puţin media 7. Candidatele cu clase secundare au să presinte certificatele de clase secundare, avênd media cel puţin 6.

Douĕ surori sau douĕ vere primare nu pot fi admise în Institut.

Părinţii elevelor ce vor fi primite în Institut nu pot să-şi iea fiicele de sfintele sĕrbători ori pe timpul vacanţelor în familie şi direcţiunea îşi conservă dreptul de a le da ori nu voe elevelor de a petrece în familie de vacanţe.

Părinţii aspirantelor ori representanţii legali ai acestora au sĕ trimită — până la 5 August 1900 — cererile însoţite de act de naştere, act de vaccină, act de paupertate, în care se va arăta şi numĕrul copiilor şi atestat scolar despre terminarea claselor primare, la Academia română (calea Victoriei Nr. 135), pentru Comisiunea fundaţiunei Otteteleşeanu, care, examinând actele şi luând informaţiunile ce va crede de cuviinţă, va dispune ca concurentele ce îndeplinesc condiţiunile mai sus precisate sĕ fie supuse la un examen de primire, prin care se va constata gradul de pregătire în ceea ce privesce cetirea şi scrierea, analisa etimologică şi cea sintactică, cele patru operaţiuni, geografia şi istoria ţĕrilor române.

Concurentele, cari nu sunt din România, se admit fără examen de primire, în vîrtutea atestatelor obţinute în scólele similare din patria lor, şi au sĕ trimită la Academia română, tot până la 5 August, cererile însoţite şi de atestat medical.

Resultatele examenului se vor supune, d'impreună cu tóte actele, printr'un raport, Augustului Protector al Academiei Române, Maiestăţei Sale Regelui, căruia îi aparţine a decide în privinţa primirei.

Examenele se vor face în localul Academiei la 9 Septembre 1900.

Jubileul societăţii studenţilor în medicină din Bucureşti.

Duminecă 7 Maiu, societatea studenţilor în Medicină din Bucureşti şi-a serbat Iubileul de 25 de ani de existinţă cu o deosebită solemnitate.

Dl ministru de instrucţiune publică Const. Istrati, membru fundator al societăţei şi unul din primii séi preşedinţi a bine-voit a onora prin presenţa sa acéstă serbare.

De asemenea au binevoit a asista: distinsul bărbat dl Ioan Kalinderu, administratorul domenielor corónei, dl Decan al facultăţei de medicină prof. Dr. Măldărescu, dnii profesori ai Facultăţei de medicină din Bucureşti: Drăghescu, Felix, Grecescu, Manolescu, Marinescu, Minovici, Obregia, Petrini-Galaţi, Stoicescu, Thomescu N., Thomescu Thoma, Romnicianu, iar din partea facultăţei de medicină din Iaşi, dl prof. Bogdan. Dl prof. N. Thomescu a representat asociaţia generală a medicilor din ţară, iar dl Efor Dr. Florea Theodorescu onor. eforie a spitalelor civile. Au mai asistat d'asemenea un mare numĕr dintre dnii medici primari ai eforiei spitalelor din Bucureşti, precum şi mulţi medici tineri, cea mai mare parte foşti membri ai societăţei.

Preşedintele societăţei dl H. Botescu a făcut un istoric al societăţei în cursul celor 24 ani de la Fundare; iar dl secretar general D. Ionescu a făcut o dare de sémă despre mersul societăţei în anul 1899—1900.

Reţinem din acéstă dare de sémă faptul că, biblioteca societăţei posedă actualmente peste 14000 volume şi primeşte anual aprópe 100 de reviste din tóte ţările Europei şi chiar din America şi Japonia.

Asemenea faptul că, pentru prima-óră anul acesta societatea a putut întruni tóte comunicările ştiinţifice pe care membrii societăţei le fac în şedinţele publice, într'un Buletin al sĕu, care din lipsă de fonduri a fost tipărit cu spesele dlui preşedinte H. Botescu.

Societatea în urma propunerei preşedintelui sĕu a trimes Majestăţei Sale Regelui o telegramă prin care 'şi exprimă sentimentele de devotament cătră Tron şi Dinastie.

Dl ministru C. Istrati luând cuvêntul felicită societatea pentru progresele realisate, accentuând faptul că desvoltarea ei a mers paralel cu desvoltarea facultăţei de medicină, care tinde a fi astăzi în fruntea facultăţilor universităţei nóstre. Dsa a promis că va tipări un nou catalog pentru biblioteca societăţei cu spesele ministrului şi a binevoit a dona pentru biblioteca societăţei 300 lei din partea ministrului, iar 100 lei din partea Dsale.

Acest nobil exemplu a fost urmat de D-nii Ioan Kalenderu care a binevoit a dona 300 lei pentru acelaşi scop iar D-nii Prof. Thomescu şi Dr. Jugureanu (Câmpu-Lung) câte 100 lei. Societatea se simte datóre a le exprima în public adêncă recunoştinţă.

Au mai vorbit D-nii Prof. Manolescu, fundatorul şi primul preşedinte al Societăţei, Prof. Marinescu, Prof. Bogdan (Iaşi), Prof. Obrejia, Prof. N. Thomescu, Delegatul Societ. Junimea Studiósă Medicală şi cel al Societăţei studenţilor în Medicină Veterinară. Toţi ş'au exprimat satisfacţia d'a constata starea înfloritóre în care se află Societatea.

Au fost proclamaţi conform regulamentului membrii Onorifici, D-nii Dr. Anghelescu Dr. Anghelovici, Dr. Ioan Nanu, Dr. A. Urechia, şi Dl. I. L. Caragiali pentru binevoitorul sprijin pe care l'au acordat Societăţei.

In urmă s'a anunţat premiile pe care Societatea le acordă la viitóre aniversară din partea D-lor Profesori Manolescu, Petrini Paul, Babeş, Obregia, Minovici şi Dr. Racoviceanu-Piteşti, cărora Societatea le aduce vii mulţumiri pentru îndemnul la muncă şi stimulaţiunea pe care o provócă astfel între membri sĕi.

Serbarea a luat sfârşit la óra $4^1/_2$ p. m., fie-care ducând cu sine cea mai plăcută impresie vĕzând o Societate Studenţéscă care atinge 25 de ani de existenţă, în care timp a adus cele mai mari servicii tinerilor generaţiuni de Studenţi, contribuind ast-fel la progresul ştiinţei medicale în ţara nóstră.

Mulţumită publică.*)

Ulterior au întrat ca contribuiri pentru biserica gr.-or din Şieul-mare următórele sume, colectate prin Ioan *Şuteu*, Ioan *Buta*, Ioan *Podariu*, Petru *German*, şi anume:

Din Orheiu (com. săséscă) 3 cor. 84 fil. din Cusma 6 cor. 84 fil. din Borgo-Bistriţa 42 cor. 40 fil. din Borgo Tiha 21 cor. 28 fil. din Borgo-Moroşani 7 cor. 20 fil. Borgo-Prund 29. 54 fil. Borgo-Suseni cor. 7. 68 fi. din Borgo-Mijloceni 5 cor. 30 fil. din B.-Joseni 11 cor. 16 fil. din Borgo-Rus 14 cor. 96 fil. din Ardan 20 cor. 30 fil. din Sz. Pinticu Teci 17 coróne 2 fil. din Posmus 28 cor. 10 fil. din St.-Joana 17 cor. 16 fil. din Birla 9. cor. 64 fil. din Sirling 8. cor. 40 fil. Nusfalĕu 17 cor. 80 fil. Bileag 5 cor. 54 fil. Nieţ 5 cor. 10 fil. Galaţi 8 cor. 16 fil. Herina 6 cor. 76 fil. Lechinţa săséscă 31 cor. 84 fil. Vermeş 4 cor. 30 fil. Sânt Georgiu săsesc 10 cor. 14 fil. Chintelnic 22 cor. 12 fil. Caila 6 cor. 04 fil. Blaşfalĕu de jos 3 cor. 80 fil. Blaşfalĕu de sus 6 cor. 56 fil. Terpiu 8 cor. 70 fil. Dumitra mare 6. cor. 50 fil. Cepan 4 cor. 58 fil. Preslop 3 cor. 24 fil. Mintiul român 3 cor. 2 fil. Mocod 10 cor 14 fil. Nimigia unguréscă 8 cor. 24 fil. Taure 10 cor. 84 fil. Nimigia românéscă 18 cor. Zagra 14 cor. Salva 14 cor. 60 fil. Telciu 19 cor. 24 fil. Hordeu 9 cor. Neseud 20 cor. 40 fil. Rebrişóra 16 cor. 42 fil Rebra-mare 15 cor. 50 fil. Nepos 8 cor. 30 fil. Feldru 10 cor. 60 fil. Ilva-mică 8 cor. 20 fil. Sângiorgiu român 22 cor. 44 fil. Majieru 14 cor. 52 fil. Rodna veche 39 cor. 44 fil. lângă care sĕ mai adaug pe nesce ştergare. 8 cor. 4 fil.

Comitetul parochial exprimă pe calea acésta profunda sa mulţumită tuturor donatorilor, cu deosebire Il. S. Dlui Vice-Comite şi On. D-ni preoţi, notari şi primari comunali pentru sprijinul dat colectanţilor noştri. Dumnezeu sĕ le rĕsplătéscă tuturor cu sĕnătate şi viaţă îndelungată pentru astfeliu de fapte bune.

In numele Comitetului parochial şi al întregei comune bisericesci.

Şieul-mare, în 30 Aprile, 1900.

David Rusu
paroch şi preş. com. par.

---

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta redacţia nu primeşte rĕspunderea.

Din **Tipografia și librăria archidiecesană, Sibiiu,** se pot procura:

Pribeag

de

Ioan Iosif Sceopul.

Prețul broș. 1 cor. 50 fil.

De pe la noi,

nuvelete de

D. V. Păcățianu

1889—1891.

Prețul broșat 2 coróne

Din tainele vieții,

novele și schițe

de

Margareta Moldovan.

Broș. à 2 cor.

Din vremuri apuse,

de

Judita Secula născută **Truța.**

Broș. à 1 cor.

---

15 bucăți fl. 3.05.

In viață nu se mai dă deosebita ocasiune de a putea obținea de fl. 3·05 cr. următórea colecțiune de juvaere.

[58] 1—3

1 Orologiu iubil. de nickel Anker.-Remont., care umblă precis, garanță pe 3 ani.
1 Lanț de goldin veritabil „Panzerkette“ sau de nickel.
2 buc. inele imitație de goldin în fasonul cel mai nou cu briliante de argint.
2 buc. nastori pentru mangete, aur-doublé cu mechanism.
3 bucăți nastori pentru pept.
1 nasture patent pentru gulerele îndoite.
1 Ac fórte fin pentru cravată.
1 Pungă pentru orologiul anker.
1 Oglinduță de busunar în cutie.
2 Cercei de argint de fasonul cel mai nou.

Tóte aceste 15 bucăți juvaere admirabile dimpreună cu orologiul Anker-Remontoir costă la olaltă numai fl. 3·05.

Aceleași 15 obiecte, însĕ în loc de orologiul Patent-Anker-Reform, un orologiu Patent-Goldin-Iubileu, care înlocuește pe deplin un orologiu de aur, cu garanță de trei ani **numai cu fl. 6·10.**

Ce nu convine se schimbă bucuros sau se returnéză banii, așadară risicul e exchis.

Anunțe, cari sémână cu acesta sunt imitații. — Obiectele se pot procura per cassa sau cu rambursă dela

E. Holzer

Deposit în mare de ciasornice și juvaere.

Liferantul asociațiunei funcționarilor de stat ces. reg. etc.

Krakau, Stradom 18 (Oesterr.)

Catalóge ilustrate gratis și franco.

In **Tipografia și Librăria archidiecesană** au apărut

Treptele formale

ale

învĕțământului

de

Dr. Petru Șpan.

Prețul 1 C. 60 fil

Se pot procura din

Librăria tipografiei archidiecesane
Sibiiu.

Obligațiuni

jumĕtate românești și jumĕtate unguresti, apoi

cuitanțe și contracuite

unguresti și românești, se pot procura dela **Librăria Tipografiei Archidiecesane, Sibiiu,** cu prețurile: 1 obligație 5 fil., chitanțele și contrachitanțele cu 1 cor. per sută bucăți. La cerere se trimite gratis și franco din fiecare câte o bucată de probă.

Voci din public.

Scrisórea de mulțumită din America.

Copia scrisórei originale, tradusă verbal românesce.

Domnului **Franz Wilhelm,** farmacist,
Neunkirchen, Austria de jos

New-Jork, 18 Mai 1898.

Iubite Domnule!

In Novembre 12 anul 1895 eram așa de bolnav de reumatism, că am fost silit, sĕ mĕ pun la pat. Opt luni de zile a trebuit sĕ zac în acelaș loc, fără sĕ mĕ pot mișca; greutatea corpului mi s'a redus dela 175 lbs la 130 Ibs nu semn despre durerile grozave, ce am avut sĕ îndur în atâția ani. N'am lăsat mai nimic neprobat, însĕ după ce folosém ceva, așa am auzit de liniments electric, scalde turcești, și după tot feliul de ocupațiuni medicale, nu mĕ simțém mai bine, așa că ultimul medic ce l'am ocupat mi zise, că nu primesce mai mulți bani dela mine, pentrucă bani sunt aruncați fără scop.

După ce trecu vreme la mijloc, întâlni un amic al meu, care-mi spune de **tea Wilhelm pentru curățirea sângelui antiarthritică, antirheumatică,** ce-ar fi un mijloc fără greș contra rheumatismului Eu îi povestii din esperențele mele cu alte mijlóce, și aveam fórte puțină încredere. Parecă mâna sorții mi-a dictat sĕ scriu la D-Vóstră, și inima mea mai cugeta, că esistă un mângăitor, care mĕ curéza. Da, am câștigat convingerea, că esistă un atare mântuitor. Nu pot exprima în cuvinte durerile cumplite din cei din urmă 3 ani; acum când nu mĕ mai póte conturba nimic, mĕ simt ca un copil nou născut în acest moment fără a prețui tóte comorile lumei pe lângă **thea Wilhelm pentru curățirea sângelui antiarthritică antirheumatică.**

Fiți așa buni, domnule, și trimiteți-ne îndată l. C. Q. D. 1 duzină (12) pachete de thea Wihelm pentru curățirea sângelui antiarthritică antirheumatică.

Dorindu-Vĕ ce e mai bine în sĕnătate și viață îndelungată, rĕmân cu tot respectul.

Iosef M. Gordon, 179 orchard st. New-York. [7] 5—7

Sĕ află în tóte farmaciile.

Deposit principal: la farmacistul *I. G. Molnar,* Sibiiu.

Lucru solid, durabil și elegant.

Comandele se efectuesc iute.

Subscrisul am onoare a aduce la cunoștință on. public, că m'am strămutat din **strada Măcelarilor nr. 37**

în Piața-mare nr. 5,

unde în **lucrătórea mea** de **păpucărie** efectuesc tot felul de **încălțăminte** pentru **domni, dame** și **copii,** precum și tot felul de **reparaturi** cu **prețurile cele mai moderate;** oferesc totodată spre mulțumirea tuturor **marfă solidă** și **prompt esecutată.**

Atrag atențiunea on. public că m'am hotărît — de aci încolo — a cerceta toate târgurile de țeară din Ardeal, servind cu **lucru bun** și **durabil esecutat în lucrătoarea-'mi proprie,** ear' **nu marfă de prin fabrici,** precum fac mulți alții.

Recomandându-mĕ spriginului binevoitor, sum

Sibiiu, în Maiu 1900.

cu distinsă stimă

[55] 5—6

Constantin Dragoș,
măestru pantofar.

Prețurile cele mai ieftine

Marfă gata din materialul cel mai bun.

Saisonul de primăvară și de vară 1900.

Stofe de Brünn veritabile

Una bucată de metri 3.10 lungă, pentru un rând complet de haine de bărbat (Roc, pantaloni, vestă,) costă numai

fl. 2.75, 370, 4.80 de lână veritabilă de oae
fl. 6. — și 6.90 de lână mai bună veritabilă de oae
fl. 7.75 din lână fină veritabilă de oae
fl. 8.65 din lână fórte fină veritabilă de oae
fl. 10.— din cea mai fină lână veritabilă de oae.

Una bucată stofă pentru un rând de haine-salon fl. 10.— deasemenea espedează cu prețurile de fabrică stofe pentru pardisiu, lodeu pentru turiști cele mai fine kamgarne etc. etc. depositul real și recunoscut în destul ca solid:

Siegel-Imhof în Brünn.

Mustre gratis și franco. Liferarea conform mustrei sĕ garantează. [56] 5—40

Avantajele mușteriilor privați, de a comanda stofele direct dela fima de mai sus, dela fabrică, sunt foarte însemnate.

Farmacia lui F. I. R. Hotter la sf. Iosif, Wien, XII/2 Schönbrunnerstrasse 182.

Absorbinalul lui Hotter.

$^1/_1$ Flacon fl. 6. —, $^1/_2$ Flacon fl. 3.50. delătură tóte umflăturile și depunerile de grăsimi fără sĕ vateme părului. Intărește nervii atacați și slăbiți, delătură și distruge tóte nodurile în muschi, și servește și ca scut în contra aprinderilor; cu deosebire e probat la umflăturile produse din causa fearelor, apoi în contra ariciturei umflărei copitei, genunchilor umflați, mai departe în contra umflăturilor (noduri) de vine, în contra umflăturei picioarelor la glesne și la încheietura degetelor cu un cuvênt în contra tuturor umflăturilor ori unde s'ar ivi.

Praful nutritor alui Hotter,

pentru cari și vite cornute

1 Pachet cu 80 cr.

Un adaus escelent la nutremânt, pentru a ținea vitele sănătoase și cu putere este de a sĕ folosi la tóte suferințele de rărunchi de ficat și de nervi.

Preparate péntru veterinari, cele mai bune ale timpului mai nou, cari după atestate numĕróse nu au fost ajunse de alte mijloace de natura aceasta.

Sĕ sĕ cează numai preparate de ale lui Hotter și sĕ nu se priméscă altele. Deposit în farmacii și Droguerii.

Deposit principal la Dr. Emil Budai farmacia orașului Budapesta (Stadthauspiatz) și la Iosif v. Török Budapesta VI Kiraly utcza 12.

Fluidul lui Hotter „Training“

1 Sticlă cu fl. 1.20.

Conservează nervii și muschii până la bătrânețe înaintată totdeuna puternici și vioi, pune în stare pe animal sĕ prestee cele mai mari strapații și fugi, sĕ înțelege după frecare cu fluidul „Training“.

Sĕ mai folosește cu succes uimitor la tóte urmările cari obvin din opintiri prea mari, ologie, reumatism, și înțepenire.

Praful de porci a lui Hotter.

Nr. I și II

1 kg. . . . fl. 1.20.

Cel mai bun mijloc pentru a produce pofta de mâncare și cu acésta prosperarea porcilor, fórte acomodat în contra orbalțului (brâncă); Nr. II este de a sĕ întrebuința la urdinare.

Mijloc în contra Colicei alui Hotter.

1 Sticlă fl. 1.50.

Contra la tot feliul de colică și contra oprirei udului la cai precum și contra umflăturilor la vite cornute. [54] 9—104

Alifia lui Hotter pentru delăturarea crescăturilor de oase.

$^1/_1$ Cutie cu fl. 2. $^1/_2$ Cutie cu fl. 1.20. delătură crescăturile de oase și depunerile osoase chiar și după 4—6 sĕptămâni. (boală învechită).

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 56 Sibiiu, Sâmbătă 20 Maiu (2 Iuniu) 1900. Anul XLVIII.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **streinătate** pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază

INSERŢIUNILE
Pentru odată 14 fil., — de dóuĕ ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 60 fil. pentru fie-care publicare.

Examenele.

După împărţirea usitată la noi în metropolie şi preste tot în ţara nóstră, anul scolar sĕ apropie de sfêrşit pentru tóte institutele de învĕţământ, câte esistă şi de cari o ţéră pornită spre progres are lipsă. In deosebi sĕ termină mai iute anul scolar la scólele poporale, unde mai ales lucrul câmpului începe a reţinea pe elevii obligaţi dela cercetarea regulată a órelor de prelegere. Dispoziţiunile legii încă prescriu pentru acest soiu de scóle ca timp de instrucţiune numai 8 luni; iar restul de 4 luni se póte împărţi în ferii după cum reclamă referinţele locale ale poporaţiunii, în mijlocul căreia funcţionéză scóla.

Pe lângă tóte greutăţile traiului zilnic şi pe lângă tóte jertfele, ce trebue se le facem pentru progresul nostru pe cele mai diferite terene, ni-a succes nóuĕ Românilor din Ungaria a înfiinţa un numĕr considerabil de scóle confesionale, unde însuşirile spirituale ale odraslelor poporului român află o desvoltare şi cultivare normală şi în limba maternă, unicul mijloc eficace pentru cultivarea maselor unui popor.

Numai cei ce stau în fruntea acestor scóle şi conduc destinele lor cunosc imensele greutăţi, cu cari acele scóle s'au întemeiat şi cu cari sĕ susţin, ca se corespundă cerinţelor legii, sĕ fie foculare pentru luminarea poporului, remas îndărăptul celorlalte popóre conlocuitóre, şi se ţină pas cu scólele altor popóre din ţéră şi preste tot cu progresul învĕţământului pedagogic.

Cum vor fi scólele nóstre şi învĕţătorii lor, aşa va fi tinerimea nóstră; şi cum va fi tinerimea: aşa va fi poporul nostru de mâne. In urmare nu póte fi instituţiune, care se reclame mai mult atenţiunea tuturor, cărora le zace la inimă progresul poporului, ca şi scóla confesională.

Zi de zi avem casuri, că şi celelalte confesiuni din ţéră şi chiar şi reformaţii ţin morţiş la scólele lor, şi — cunoscênd referinţele generale şi desvoltarea socială a publicului dela noi — le declară, de scóle, cari dau generaţiunilor viitóre o creştere mai potrivită decât scólele fără caracter confesional, adecă de stat.

Cu atât mai mare interes trebue se ne lege pe noi de scólele nóstre, căci în ele căutăm totodată şi focarele culturei naţionale, desvoltate în cadrele tradiţiunilor de 2 milenii.

Indoită datorinţă sĕ impune deci şi consistoriilor nóstre, ca — în sfera ocupaţiunilor — se pue un deosebit pond pe afacerile scolare. Cine a urmărit activitatea consistoriului archidiecesan, pe acest teren, acela a putut cu satisfacţie constata, că causa scolară zace la inima tuturor membrilor sĕi în frunte cu supremul inspector al scólelor, archiepiscopul-metropolit. In deosebi în anii din urmă s'a observat o mişcare vie în acéstă privinţă în tótă archidiecesa.

Pe lângă zilnicile ordine şi instrucţiuni s'au pus la cale conferenţele învĕţătoresci, cari s'au şi ţinut cu succese mulţumitóre în doi ani consecutivi; ér în anul acesta s'a pus la cale şi mult dorita cercetare a tuturor scólelor din partea comisarilor exmişi din centru. Aceştia vor avé sĕ iee privire în cele mai amĕnunţite daraveri scolare, sĕ observe tóte defectele, întrelăsările; sĕ constate causele adevĕratelor stagnări şi presentând situaţiunea în lumină adevĕrată, sĕ dee indiciile necesare pentru sanarea relelor şi darea avêntului cuvenit. In special va fi folositóre acéstă cercetare în locurile, unde organele — pe lângă tóte stăruinţele imediate — nu-'şi fac datorinţa, pĕcătuind astfel faţă de creşterea unor generaţiuni întregi. Spre a puté sana relele trebuesc firesce concentrate afacerile scolare în mână de ómeni probaţi, pricepuţi în acest ram şi cu inimă pentru viitorul poporului şi al bisericei. Referenţii scolari ai consistoriilor nóstre trebue sĕ fie aleşi totdeauna dintre puterile cele mai bune, ce le are biserica, căci mult va atârna progresul general dela priceperea, cu care vor sci conduce resortul încredinţat lor. Acésta se cere cu atât mai vêrtos, cu cât după experienţele ce le avem, este considerabil numĕrul acelor învĕţători, cari nu-şi îndeplinesc datorinţele împreunate cu oficiul lor. Ni s'au descoperit casuri, că cu lunile întregi învĕţătoriul nu a ţinut prelegeri, deşi salariul minimal s'a regulat înainte de aducerea legii din 1893. Asemenea casuri póte că au încetat acum, dară totuşi o împintenare spre conscienţiositate este de dorit, mai ales, că acum nu se pot plânge nici învĕţătorii asupra salariului, căci — deşi nu-i de invidiat, — totuşi e mai mulţumitor ca în trecut.

Examenele dela finea anului încă sunt un bun control pentru a ne puté convinge despre isprăvile făcute în decursul anului; deci se impune tuturor factorilor, ce se intereséză de cultura poporului, a da atenţiunea cuvenită acestor examene. Acésta datorinţă o au şi părinţii elevilor, cari — de sigur — doresc mai mult înaintarea în tóte cele bune a copiilor lor.

Veneratul consistoriu archidiecesan a defipt în anul trecut ca temă pentru conferenţele învĕţătoresci *chestiunea examenelor* în scólele poporale şi în acele întruniri s'a desbătut afacerea amĕnunţit, scoţindu-se la ivélă tóte momentele, ce trebuesc observate ori evitate cu ocasiunea examenelor. Unii comisari şi învĕţători au pregătit şi lucrări basate pe resultatele actuale ale sciinţei pedagogice asupra acestei întrebări, cari cuprind lucruri instructive atât pentru învĕţători cât şi pentru cei ce se intereséză de scólă.

Noi am publicat la timpul seu decursul şi desbaterile acelor conferenţe şi chiar şi unele lucrări. A le repeţí din acest incident deci nu aflăm de lipsă. Regretăm numai, că în anul 1899 nu s'au scos, ca şi în 1898, în broşură separată lucrările ultimelor conferenţe, cari — de sigur — ar fi putut contribuí mult în special la generalisarea adevĕratelor prescripte pedagogice, a căror necunoscinţă aduce pe învĕţători adeseori în conflict cu publicul şi cu părinţii mai ales cu ocasiunea examenelor.

Am dorit prin aceste rênduri a atrage binevoitórea luare aminte a inteligenţei nóstre asupra esamenelor, îndemnându-o a le cerceta, a ridica importanţa lor, şi prin acésta a înfluinţa fie şi indirect pe toţi factorii întru îndeplinirea promptă a obligămintelor impuse de cultura neamului şi a fiilor bisericei, căreia datorim atât de mult.

Monarchul şi delegaţii Cehi. La cerclul de Mercuri séra *Majestatea Sa* a convorbit între alţii şi cu delegatul ceh *Dr. Pacak*, reprobând prin cuvinte dojenitóre obstrucţiunea partidului ceh-tinĕr. Delegatul Dr. Pacak respunse, că „vina încordatelor raporturi nu cehii o pórtă. Majestatea Vóstră ştie, că noi am fost împinşi în acéstă situaţiune. Am indicat guvernului calea pentru a eşi din acéstă situaţiune. Noi dorim pacea cu conlocuitorii nostri germani, dar şi pretindem, sĕ ni sĕ restitue dreptul nostru detras“.

Monarchul condamnă ţinuta duşmănósă a Cehilor tineri în delegaţiuni, la ce delegatul ceh replică, că ţinuta lor a fost impusă prin motive politice externe şi interne. Nu există o singură naţiune pe faţa pământului, care sĕ fie suferit o atare nedreptate, ca ei.

Monarchul clătină capul în semn negativ. Delegatul ceh: Pe lângă tot respectul faţă de înălţimea corónei trebue sĕ persist în aceste cuvinte. Ministrul de externe a vorbit într'un ton neobicinuit în delegaţiuni.

La cuvintele M. Sale, că proiectele de lege pentru limbi sunt depuse în dietă şi aşteptă spre a fi resolvite, respunse Dr. Pacak, că Cehii nu vor putea primi acele legi deórece ele vor produce o agitaţie enormă în popor. Rógă pe M. Sa sĕ nu aplice §-ul 14 pentru întroducerea lor, căci s'ar declara o luptă în permanenţă.

FOIŢA

*Scrisori către eleve.**)

Scrisórea X.

Iubita mea Gabriela!

Precum róua rĕcoreşte florile ofilite de arşiţa sórelui, le dă viaţă nóuă şi le înveseleşte, astfel s'a înveselit sufletul meu cetind frumósa ta scrisóre.

Pentru un învĕţător sau învĕţătóre nu póte fi mai mare bucurie, mai mare fericire, decât atunci, când vede, că învĕţăturile predate elevilor au prins rădăcină; când vede fructul ostenelelor sale scăldate in razele curate a recunoştinţei, căci recunoscinţa numai în inimi nobile resare şi se desvóltă, deodată cu alte însuşiri frumóse şi înălţătóre, cari ridică sufletul celor ce le posede, preste cei lipsiţi de ele.

Intreg cuprinsul epistolei tale e plin de frumseţă sufletéscă. Fiecare şir, fiecare cuvênţel me convinge din nou, că scumpa mea Gabriela e conscie de datorinţa sa, şi chiar pentru aceea, despre împlinirea datorinţei îmi scrie mai mult. Cu sinceritatea unei copiliţe bune, tu alergi la mine şi-mi ceri părerea în acest punct, iar eu cu adevĕrată dragoste mĕ grăbesc a-ţi respunde, dar mai întâi voiu lua câteva şire din scrisórea ta, ca astfel rĕspunsul cu atâta se fie mai lămurit.

Intre altele tu îmi scrii: „... De multe ori m'am gândit asupra cuvêntului: datorinţă, şi cu cât me gândesc mai mult, cu atât mai limpede vĕd, câte datorinţe are omul în viaţa sa, dar totodată me şi înfior, vĕzênd, cât de puţini ómeni ştiu şi vreau sĕ-şi împlinéscă datorinţa.

„In scólă vi se arată direcţiunea către perfecţiune; aţi învĕţat a deosebí binele de rĕu, frumosul de urît, de aici încolo fiecare elevă are datorinţa a se educa singură mai departe.

„Cuvintele aceste ni-le spuneaţi D-Vóstrĕ aşa adeseori! — Eu le-am scris în inima mea şi mi-am propus se lucru din tóte puterile mele, ca totdeauna se-mi împlinesc datorinţa, dar Vĕ rog, — fórte frumos Vĕ rog a-mi scrie, când póte zice cineva liniştit: Mi-am împlinit datorinţa?“...

Iubita mea, datorinţa se începe deodată cu priceperea unui om! Prima datorinţă a unui copil este: se asculte de părinţi, sĕ-i onoreze; mai târziu vine datorinţa faţă de învĕţători, sau binefăcători cari adeseori înlocuesc părinţii, şi lângă aceste şi datorinţa faţă de aprópele nostru, iar de aici începênd, datorinţele se tot sporesc.

O copiliţă bună se sileşte se facă bucurie părinţilor; în şcólă ascultă sfaturile înţelepte şi învĕţăturile cele bune; lecţiile primite le învaţă şi pregăteşte în ordine; pe învĕţători îi respectéză, ca pe cei mai mari binefăcători, iar cu conşcolăriţele trăeşte bine, e bună, e ertătóre, şi complesantă, o astfel de elevă, póte zice ori când liniştită: „Mi-am împlinit datorinţa!“

Şi trece vremea. Anii se duc unul după altul rostogolindu-se în nesfârşita vecinicie, mica elevă de odinióră e fată mare. Acum datorinţa încă e mai mare. Datorinţa faţă de neam, lege şi naţiune se iveşte într'o formă hotărită, şi cere luare aminte.

Limba care o vorbeşte ea, e hulită de mulţi, legea şi obiceiurile asemenea; streini îi fac curte, şi câtă fericire îi făgăduesc numai sĕ se lapede de neamul ei, atunci datorinţa se iveşte, copila alungă dela sine dorul de-a fi fericită cu un străin, mai prefere a rĕmânea singură şi părăsită decât sĕ-şi părăséscă limba, legea şi naţiunea pe care atât de ferbinte le iubeşte.

In conducerea economii, în acésta frumósă artă ea simte plăcere. Lucru nu o sperie, cu servitorii e bună, are ordine pe tot locul şi e cruţătóre.

La petreceri se pórtă cu demnitatea cuvenită unei fete mari. E complesantă cu toţi, e veselă, e drăgălaşă, dar în tot minutul are bunăcuviinţa înaintea ochilor, şi cuvêntul lui Dumnezeu în inimă.

Oglinda'i spune că e frumósă, dar vanitatea zice că ar putea fi şi mai frumósă dacă ar folosí văpsele şi haine pompóse, — atunci datorinţa o sfătueşte se rĕmână cum se cuvine unei copile bine crescute, şi ea ascultă. Invinge ispita vanităţii, renunţă de găteli, şi rĕmâne modestă.

Unele dintre cunoscute o invidiază iar câte odată o chiar supĕră cu vorbe rele, — dar ea nu-şi perde cumpĕtul, rĕmâne liniştită şi când póte, le rĕsplăteşte rĕul cu bine — acéstă copilă póte zice: „Mi-am împlinit datorinţa“.

Intr'o zi alésă de Dumnezeu copila e soţie fericită şi cu acésta vin cele mai sfinte datorinţe: datorinţa soţii credinciόse, şi datorinţa mamei.

Dar iat'o şi aici la locul ei! Ea e conscie de datorinţă, şi astfel fericirea nu o părăseşte.

In jurul ei e linişte şi ordine; cu blândeţa ei obicinuită alungă norii grijilor de pe fruntea bărbatului, şi cu seninătatea sufletului ei curat îl face se simtă fericirea adevĕrată.

---

*) Vezi Nrul 36 a. c. al „Telegr. Român“.

Visitaţiune canonică.

Sĕlişte, 19 Maiu, 1900.

Poporul român de pe frumósele plaiuri şi câmpii ale patriei nóstre a privit din timpurile cele mai vechi în capii bisericei sale pe adevĕraţii conducĕtori ai sei. Aşa a fost în trecut şi aşa trebue sĕ fie şi în viitor, deórece biserica ne-a fost, este şi va fi scutul cel mai puternic al existenţei nóstre naţionale.

Acéstă o au ştiut şi o ştiu fórte bine şi adversarii nostri, şi pentru aceea s'au folosit de tóte armele posibile, pentru a instrĕina poporul de către acesti conducĕtori, şi prin acésta de a-l rupe dela biserica sa, ca astfel mai uşor şi mai îngrabă sĕ-l ducă spre declinul existenţei sale.

Zădarnice au fost însĕ până acum tóte aceste ale lor svêrcoliri şi zĕdarnice vor fi ele şi de aici nainte deşi ca gregari de nou înrolaţi durere sunt fii de ai poporului nostru. Numĕrul acestora e însĕ mic de tot, — e numai zăpêrştea neamului nostru. Ori cât de furiósă ar fi acéstă „grupă“, va fi mai curênd sau mai têrziu spulberată de tăria şi sfinţenia armelor cu cari sĕ luptă capii bisericei nóstre, căci armele lor sunt armele cinstei, păcei şi dragostei. Acestea trebue sĕ fie învingătóre!

Prilegiuri fórte bune, de a'şi arăta poporul nu numai simţĕmintele sale de alipire către biserică, ci şi de a întări acésta alipire sunt fără îndoială presentarea capilor nostri bisericesci în mijlocul poporului, ceia ce sĕ póte face prin aşa numitele visitaţiuni canonice.

Deşi la poporul nostru în general, şi special la poporul din „Mărginime“ o slăbire sau micşorare a acestui simţ nu sĕ póte observa, totuşi Eminenţia Sa Ĭ. P. S. Domn Archiepiscop şi Metropolit Ioan *Metianu* 'şi începe visitaţiunile canonice din est an cu comuna nóstră Sĕlişte.

O zi fórte norocósă ş'a ales Eminenţia Sa pentru acest scop anume Sĕrbătórea Constantin şi Elena care e chramul scólei nóstre.

Comuna bisericéscă s'a şi pregătit sĕ facă Inaltului prelat o primire din cele mai frumóse, dovedind prin acésta prin semne vedite ţinerea cu tărie şi alipirea la biserică.

Buna rênduială şi podóba celor trei biserici şi a scólei în serviciul căreia sunt angajate ḑece puteri didactice, numĕrul frumos al celorlalte instituţiuni de cultură şi binefacere sunt monumentele trecutului şi ale presentului, iar manifestaţiunea de iubire, cinste şi respect, ce sĕ va desfăşura faţă de Eminenţia Sa, vor fi garanţa viitoriului despre alipirea credincioşilor din acésta comună către biserică şi Capul ei.

Pentru acésta zi festivă s'a statorit următoriul program.

Eminenţia Sa, va fi întimpinat la „hula Săcelului“ de un banderiu numĕros condus de dl cand. de prof. Iacob Steflea. In Săcel va fi bineventat de d-l adm. protopopesc în numele tractului şi de d-l prim-pretor Petru Drăgits în numele cercului administrativ.

Insoţit apoi de banderiu şi suită va întra pe la órele 8 a. m. în Sĕlişte unde la „podul cel mare“ va fi bineventat în numele comunei bisericeşti de către dl Dr. Nicolau Comşa şi apoi condus la locuinţă.

La órele 9 sĕ va celebra serviciul divin la care va pontifica Eminenţia Sa.

La órele 11 se va face procesiune în curtea scólei, unde se va face sfinţirea apei, pomenirea fericiţilor donatori ai scólei şi stropirea cu apă.

La 2 óre se va serví în sala festivă a scólei un „prânz festiv“, la carele pot lua parte 120 persóne.

La reîntórcerea Eminenţiei Sale la Sibiiu, 6 óre p. m., întreg poporul îl va conduce până în capĕtul comunei.

Nu numai locuitorii comunei Sĕlişte, ci şi locuitorii comunelor vecine sĕ află într'o mişcare vie şi dornici de a fi împărtăşiţi de binecuvêntarea archieréscă.

Mângăierea sufletéscă şi fericirea ce se procură credincioşilor din acéstă comună prin venirea Eminenţiei Sale, fie rĕsplătită de Atotputernicul cu încă mulţi şi fericiţi ani de viaţă pentru Eminenţia Sa!

dam.

Revistă internă

(*Cualificaţia notarilor*) In şedinţa de Luni a dietei a presentat şeful cabinetului *Széll*, ca conducĕtor al ministeriului de interne, un proiect de lege intitulat „*Despre cursurile de învăţământ administrative comunale*“, cu care voeşte ministrul de interne Széll sĕ încépă reforma administrativă.

Cursurile contemplate se vor deschide în 1 Septembre şi pot fi cercetate din partea absolvenţilor de 8 clase gimnasiale sau reale sau de alte şcóle de acelaş rang, cari au practisat cel puţin un an în cancelaria vr'unui notar comunal.

Astfel de cursuri se vor înfiinţa deocamdată în capitală şi în 7 oraşe din ţéră şi durézá câte un an. Ca puteri didactice vor fi aplicaţi oficianţi mai înalţi din administraţie, advocaţi şi alţi bărbaţi de specialitate. De regulă se va încassa dela ascultători şi un didactru, de care cei mai sĕraci vor fi probabil dispensaţi. La finea anului şcolar candidaţii depun un examen de stat administrativ şi pentru casul reuşitei se provĕd cu un atestat de capacitate, valabil pentru întrégă ţéra. Numĕrul, centrele şi celelalte amĕnunte ale acestor cursuri de învĕţământ legea le concrede sferei de acţiune a ministrului de interne, deórece numai după trecerea câtor-va ani va fi posibilă o determinare legislativă a acestora, după ce adecă viaţa practică va arăta tóte schimbările reclamate în acéstă privinţă.

In viitor vor putea fi aplicaţi de notari comunali sau cercuali numai aceia, cari au depus cu succes examenul de stat amintit. Dar pentru a asigura frecuenţa acestor cursuri şi pentru a nu scurta în drepturile lor pe notarii în funcţiune, vor fi primiţi în proximii trei ani şi absolvenţi de 6 clase medii cari posed praxă de un an ca scriitori notariali. Cualificaţia notarilor actuali, până acum cu valóre numai pentru câte un comitat, legea o estinde asupra întregei ţeri. Doctorii în drepturi sau cei cu esamen de stat juridic sunt admişi la examenul de stat administrativ şi fără absolvarea cursului de învĕţământ sus menţionat, în casul când dovedesc că au făcut praxă de un an în o cancelarie notarială şi că diploma de advocat şi examenul de jude îi cualifică şi pentru postul de notari comunali sau cercuali.

(*Deputaţiunea bosniacă*). E ştiut că de câteva sĕptĕmâni a sosit în Budapesta o deputaţiune numerósă de mohamedani din Bosnia şi Herţegovina pentru a se plânge în audienţă la Majestatea Sa despre păsurile, câte au sĕ le îndure din partea administraţiei de acolo.

Până astăzi li s'a refusat acordarea audienţei şi astfel o parte a deputaţiunei a plecat, remânênd numai 12 inşi, cari precum au declarat nu se vor duce acasă până ce nu vor fi primiţi de Monarchul şi plângerile lor nu vor fi ascultate. Dacă e vorba sunt decişi sĕ stee şi un an în Pesta, deóre-ce se tem, că dacă s'ar întórce acasă, ar fi expuşi terorismului autorităţilor austriace.

Din descoperirile făcute corespondenţilor de ziare din Bpesta reiese, că deputaţiunea a presentat încă în 14 Octobre a. tr. o petiţie către guvernatorul provinciilor ocupate, *Kállay* Beniamin, pentru a li se înfiinţa şcóle confesionale mohamedane în numĕrul recerut, dar fără resultat de aceea s'au presentat cu un memorand în 13 Mai a. c. în cancelaria cabinetului în scopul primirei în audienţă la Majestatea Sa. N'au fost primiţi, deci s'au dus la *Kállay*, care i-a întrebat, ce caută la Majestatea Sa? şi le-a spus că le va respunde, dacă vor fi primiţi sau nu.

Cea mai gravă plângere a mohamedanilor e că jesuiţii fac mare propagandă pentru *convertirea acelora la catolicism şi botezarea forţată.* Deputaţii înşiră un cas în care ómenii episcopului catolic din Mostar au răpit o fată mohamedană dela părinţi şi au dus-o în Dalmaţia într'o mânăstire, unde au botezat-o. Tóte reclamele părinţilor au fost zadarnice. In alt loc au voit sĕ ducă doi copii sĕ-i boteze dar au fost împedecaţi din bună vreme.

Cei 560.000 mohamedani din Bosnia şi Herţegovina şi-au stabilit prin conducĕtorii lor un *statut* de organisare, dar acesta nu numai n'a fost aprobat, ci iniţiatorii şi subscriitorii sub titlul de agitatori au fost luaţi la gónă, întemniţaţi şi vexaţi în tot chipul. Cei ce îmbrăcau vr'un post mai însemnat au fost depuşi şi substituiţi prin ómeni neapţi, cari stau la discreţiunea autorităţilor.

Precum se anunţă, deputaţiunea a voit sĕ încerce, ca prin ministrul president Széll sĕ capete audienţă înaintea Tronului, dar ministrul Széll n'a voit sĕ priméscă pe deputaţi cu o astfel de propunere.

Incă odată: „Pro veritate“.

Faţă de cele ce a replicat dl Preda la respunsul meu din numĕrul 54 al „Telegr. Rom“. din a. c. ţin sĕ mai observez numai următórele:

Scopul respunsului meu a fost ca sĕ resping învinuirea, pe care a ridicat-o dl Preda în numĕrul 52. al „Telegr. Rom.“ faţă de comisiunea financiară sinodală precum şi ca sĕ îl desavuez în privinţa intenţiunilor, pe cari mi le-a atribuit mie.

Acest scop mi l'am ajuns în mĕsură deplină. Dl Preda însuşi o recunóşte acésta prin tăcerea sa.

Acum că sinodul archidiecesan încât s'a conformat după afirmativele vederi ale dlui Preda şi încât nu, acésta a fost şi este o cestiune deschisă, pe care eu în respunsul meu o am considerat de un lucru secundar. Individual mi-am spus părerea. Dl Preda afirmă din nou „pe basa actelor“ dar fără sĕ producă vr'o dovadă specială, că sinodul totuşi s'ar fi conformat vederilor sale.

După acestea ar urma ca sĕ producem dovezile. Eu aflu însĕ de una parte că tótă tréba nu este destul de importantă ca sĕ se discute şi mai departe în ziaristică; eară de altă parte că o continuare a discuţii, în special prin producerea diferitelor dovezi, ar puté degenera.

Din aceste motive, chiar şi cu risicul, ca afirmaţiunile dlui Preda sĕ fie ici colea crezute, eu mĕ reţin dela producerea dovezilor.

Astfel din partea mea consider incidentul încheiat.

Sibiiu, în 1 Iuniu n. 1900.

Dr. Nicolau Vecerdea.

Lămuriri.

(Incheiere.)

Despre greutăţile, cu cari au sĕ se lupte colegii nostri în provinciile ocupate şi prin Novibazar, — cunoscute fórte bine scriitorului acestor şiruri din propria-i esperinţă, — unde în lipsa căilor ferate au sĕ-'şi facă visitaţiunile canonice, cari durézá câte 3—4 sĕptĕmâni, minimum de patru ori pe an, vara şi érna şi partea cea mai mare cu poşta militară (trăsură simplă) séu călare, şi nu odată chiar şi „per pedes Apostolorum“, câte o cale de 2—3 zile dela o staţiune militară până la ceealaltă, preste munţi înalţi, prin locuri stâncóse, preste rîpe şi pe lângă abisuri ameţitóre, pe vreme bună şi în bătaie de vênturi, de ploi şi de ninsori, nici nu mai amintesc. Acelora însĕ, cari au avut parte de aceste călĕtorii, le vor rĕmânea în vie memorie visitaţiunile canonice de prin Bosnia, Herţegovina şi Novibazar cât or fi şi or trăí.

In ceea ce privesce înfiinţarea de biblioteci în casarme, suntem şi noi pe deplin de acord cu onorata redacţiune. Avem speranţă, că cu timpul se va satisface şi acestui postulat, de vreme-ce necesitatea înfiinţării de biblioteci pentru ostaşii de rênd e recunoscută în cercurile militare. In spitaluri, precum şi pe la aresturile militare există deja ici-colea câte o bibliotecă, dar încă fórte modestă.

Dorinţei onoratei redacţiuni, că feciorii „se aibă scólă în limba lor“, se satisface şi în presinte după posibilitate, căci instruarea teoretică se efectuesce aievea în limba feciorilor, unde limba acésta e limba regimentului (Regiments-Sprache), fiind oficerii, cari nu posed limba acésta, constrînşi, sub pedépsa preterării, în restimp de trei ani a şi-o însuşí în mĕsură suficientă.

Asemenea aprobăm din cuvênt în cuvênt ceea-ce s'a aflat de bine a se accentua în articolul din cestiune, în care se mai zice între altele: nu ne putem mulţumí, ca pentru un întreg corp de armată sĕ avem un singur preot ori doi, ci cel puţin în fiecare garnisónă sĕ avem câte un preot“, căci numai în chipul acesta s'ar puté obţinea resultatele dorite în ceea-ce privesce educaţia ostaşului în spirit religios-moral şi naţional.

Prin dispoşiţiunea comandei corpului de armată de a ne cerceta numai o unică dată la an pre credincioşii nostri din alte garnisóne, scopul acesta, natural, că nu se póte ajunge. De aceea ar trebuí, ca şi până atunci, până-ce cercurile decisive ale armatei se vor simţí îndemnate a sistemisa mai multe posturi de preoţi greco-orientali români, sĕ ni se permită şi în monarchie, precum e permis în provinciile ocupate, ca sĕ ne cercetăm pe credincioşii nostri din raionul corpului de armată mai adeseori pe an. Permisiunea acésta mai de grabă ne-ar putea-o exopera la ministeriul de resboiu al armatei comune supremul nostru for bisericesc, ca cel mai competent, căci noi preoţii militari nu avem nici dreptul, nici îndreptăţirea de a ne pune în astfel de afaceri în contact direct cu cercurile hotărîtóre.

De altmintrelea la permisiunea acésta noi am renunţa prea bucuros, décă s'ar înfiinţa cât mai curênd în tótă garnisóna, în care se află credincioşi de ai nostri în numĕr mai mare, câte un post de preot militar, căci după cum am zis mai sus, numai în chipul acesta s'ar puté obţinea resultatul dorit.

In direcţiunea acésta noi preoţii militari ne-am făcut datoria deja în anul 1891, când am subşternut măritului congres bisericesc naţional — întrunit în anul acela — un memorand în causa sistemisării mai multor posturi de preoţi militari greco-orientali români, a unui for bisericesc superior pentru preoţii ortodocşi din armată etc. etc. iar congresul la rêndul sĕu a adus referitor la postulatele nóstre şi un conclus. Décă însĕ acel conclus congresual a remas literă mórtă până astăzi — adecă, timp de 9 ani, — de sigur, că nu noi suntem de vină, ci probabil, că acel for, căruia s'a încredinţat esecutarea lui.

Noi preoţii militari pentru aceea nu vom descurajia, ci vom căuta a ne face datoria în direcţiunea acésta şi mai departe; vom bate, până-ce ni se va deschide, până-ce vor fi considerate tóte dorinţele nóstre juste şi ecuitabile şi vor fi delăturate tóte gravaminele. Posibil, că procsimul congres va avea deja ocasiunea a-se ocupa de nou cu urgentele nóstre cause, acăror resolvire nu se mai

---

Trăeşte pentru copiii ei iubiţi, pe care îi creşte şi grijeşte ca pe lumina ochilor. Bărbatului nici când nu i-a spus vr'un neadevĕr, şi totdéuna a condamnat pe acele femei, cari nu-şi ştiu preţui bărbaţii, şi pe acele cari 'şi lasă copiii pe mâni strĕine. O astfel de soţie, o astfel de mamă póte zice ori-când liniştită: „Mi-am împlinit datorinţa!“

Precum vezi dragă, datorinţe are fie care om, şi încă ce multe. Avem datorinţe de creştin: datorinţă faţă de biserică, faţă de neam, de limba şi portul nostru; avem dorinţe faţă de patrie, societate şi faţă de omenimea întrégă. Datorinţă au copiii către părinţi, şi părinţii faţă de copii, cei tineri au datorinţa se respecteze pe bătrâni, iar bătrânii au datorinţa sĕ se pórte totdeauna aşa, ca se merite respectul şi stima cuvenită bătrâneţelor.

Nu-ţi lua exemplu dela ómeni de aceia, cari nu-şi împlinesc datorinţa, ci pe aceia urmăreşte-i cu atenţiune, şi vei vedea, că neîmplinirea datorinţei pe ori-care teren, în tot locul aduce ruina morală şi materială.

Tu, iubita mea, ai voinţa tare de a-ţi împliní datorinţa în tot locul, lângă acésta ia-ţi conducĕtor: adevĕrul, blândeţa şi bunăcuviinţa, ér câtă vreme vei fi condusă de aceste, în tot minutul vei puté zice liniştită: „Mi-am împlinit datorinţa!“

Maria Cioban.

póte amêna pe timpuri mai „oportune“, séu mai bine zis „ad calendas graecas“, cu atât mai vêrtos, căci după cum se póte constata din desbaterile celor dóuĕ sesiuni delegaţionali din urmă, pentru protestanţi a sosit deja „timpul oportun“, de a se întrepune cu tótă hotărêrea în interesul unei organisări mai drepte a clerului militar protestant.

Pentru valorosul sprijin, ce veţi binevoi a ni-l da la timpul sĕu întru resolvirea dorită a causelor nóstre, cari sunt totodată, şi causele bisericei nóstre precum şi a neamului din care facem parte, vom fi totdéuna prea recunoscĕtori şi prea deobligaţi.

In speranţă, că lămuririle de mai sus se vor bucura de consideraţiune cuvenită în colónele preţuitului ziar „Telegraful român“, vĕ esprim înainte pentru ospitalitate în numele colegilor mei respectuósa nóstră mulţămită.

Asecurându-vĕ, Domnule Redactor, despre distinsa stimă, ce Vi-o păstrez, remân

Braşov în 13/26 Maiu 1900. Al Prea St. Domniei Vóstre

devotat:

Nicolau Fizeşanu,
capelan militar
ces. şi reg. gr.-or. de cl. I-a.

Revistă externă

Demisiunea generalului Gallifet.

Ministrul de rĕsboiu frances *Gallifet* şi-a dat demisiunea din postul seu, şi anume precum spune în epistola adresată şefului de cabinet Waldeck-Rousseau, din causă de bólă. Cercurile acreditate caută motivul retragerei sale în împrejurarea, că în timpul ultim în ministeriul de rĕsboiu a început sĕ se uneltéscă pentru reluarea afacerei Dreyfuss, ceea-ce înaintea ministrului Gallifet tăinuiau. Acesta aflând în urmă, s'a decis sĕ demisioneze.

In locul lui a fost denumit ministru de rĕsboiu generalul *Andrée,* fost comandant suprem al politechnicului militar.

Ingenunchiarea Burilor.

Evenimentele finalului inevitabil în patria eroilor buri, se succed într'un mod deosebit de repede. Englezii au trecut rîul Vaal şi au cuprins oraşul cu vestitele mine *Iohannesburg*, pe ale cărui ziduri fâlfâe mândru stégul englezesc. Se aştéptă din zi în zi şi ocuparea *Pretoriei* şi cu acésta anexarea Transvaalului va deveni fapt. Anexarea Oranjelui la provinciile englezeşti s'a decretat în zilele trecute.

Biroul loteriei casei naţionale ne trimite spre publicare următorul avis:

Loteria „Casei Naţionale“.

Comitetul central al Asociaţiunii în şedinţa sa din 29 Maiu a. c., considerând, că din causa scurţimii timpului nu s'a putut desface un numĕr atât de mare de bilete, cari ar asigura un profit mai însĕmnat pentru „Casa Naţională“, pe basa ordinaţiunii Ministrului reg. ung. de finanţe Nr. 40757 din 21 Maiu a. c., a amânat tragerea la sorţi pe 20 Octobre nou 1900.

Bilete se pot comanda la biroul Asociaţiunii în Sibiiu, Str. Morii Nr. 8. Deposit general pentru România la Dnii C. Steriu & Comp., Bucuresci, Str. Lipscani Nr. 19.

Avis.

Domnii membrii ai clubului municipal român din comitatul Sibiiului sunt învitaţi prin acésta *la conferenţă pe Marţi, în 5 Iuniu n. a. c. la 5 óre p. m. în localităţile casinei române din Sibiiu.*

Obiectul conferenţei este *„ordinea de zi“* a adunării generale ordinare de primăvară a comitetului municipal Sibiiu, convocată pe 6 Iuniu n. 1900.

Sibiiu în 1 Iuniu n. 1900. Biroul clubului municipal român.

Dr. N. Vecerdea
secretar

Convocare.

Despărţământul IV (Sibiiu) al „Asociaţiunei pentru literatura română şi cultura poporului român“ îşi va ţinea adunarea cercuală Luni în 29 Maiu (11 Iunie) a. c. — a 2-a zi de Rusalii — în comuna *Boiţa* cu următorul

Program:

1. După oficiarea sf. liturgii deschiderea adunării prin directorul despărţemântului.
2. Cetirea raportului general al comitetului.
3. Raportul cassarului despre starea cassei.
4. Esmiterea comisiunilor:
    a) pentru esaminarea raportului comitetului;
    b) pentru esaminarea raportului casariului;
    c) pentru înscrierea de membri noi şi pentru încasarea taxelor.
5 Eventuale disertaţiuni, cari sunt a se presenta directorului despărţĕmêntului în termin de 48 óre înainte de ţinerea adunărei.
6. Propuneri.
7. Raportul comisiunilor exmise şi statorirea bugetului.
8. Alegerea delegaţilor pentru adunarea generală.
9. Luarea dispoziţiunilor pentru autenticarea procesului verbal al adunării cercuale.
10. Incheierea şedinţei.

Membrii despărţemêntului sunt prin acésta poftiţi la participare.

Sibiiu, din şedinţa comitetului despărţemêntului IV al Asociaţiunii, ţinută la 6/19 Maiu 1900.

Ioan Papiu dir. *Nicolau Vătăşan* secretar

NOUTĂŢI

Dineu de curte. La dineurile mari de curte din 30 Maiu n. şi zilele următóre date din incidentul întrunirii delegaţiunilor din partea Maiestăţii Sale au participat şi delegaţii români: Dl Dr. Iosif *Gall*, dl *George Serb* din Budapesta şi tinĕrul delegat bucovinean dl Dr. *George Popovici.*

*

Sĕrbătorile nerespectate în armată. Precum suntem informaţi, la sĕrbătórea de Joi „Inălţarea Domnului“ soldaţii români din garnisóna de aici au fost scoşi la exerciţiu ca în ori-ce zi de rênd. Atragem atenţiunea capelanului nostru militar asupra acestui fapt, şi deóre-ce tocmai acum se discută în colónele foii nóstre gréua ocupaţiune a preoţilor militari, se declare, dacă a înştiinţat comandei respective, sĕrbătórea acésta sau nu. Casul acesta de neobservare a sĕrbătorilor nóstre se repeţeşte şi nu ni permis a trece la ordinea zilei.

Acésta o cerem cu atât mai mult, cu cât d. e. în Arad tocmai miliţia ortodoxă din garnisónă a dat întregului oraş un timbru festiv prin participarea la serviţiul divin în frunte cu musica militară. Erau 1200 de feciori în biserică.

*

Archiereu titular. Hirotonia noului archiereu *Sofronie Vulpescu Craioveanul*, s'a făcut în ziua de Inălţarea Domnului, în biserica catedrală a sfintei Mitropolii din *Bucureşti.*

Pe lângă I. P. S. Sa Părintele Mitropolit Primat Iosif Gheorghian, au luat parte la această hirotonie şi P. S. episcopi: Dr. Gherasim Timuş al Argeşului şi Dr. Atanasie Mironescu al Râmnicului.

*

Comisari la examene în diecesa Aradului. In diecesa Aradului au fost designaţi ca comisari la examenele anuale dela scólele poporale: 8 advocaţi, un oficial pens. doi preoţi şi un învĕţător.

De când au ajuns advocaţii „cei mai chiemaţi“ se esercite controlul asupra învĕţătorilor în materii speciale pedagogice? Nu voim se detragem nimic din priceperea d-nilor respectivi, dar credem, că mai bune servicii ne fac dênşii la bara judecătoréscă, decât pe catedră ca delegaţi consistoriali.

*

Necrolog. Presvitera *Voica Neagoe Popea,* slăbită de bĕtrâneţe, în etate de 90 ani împĕrtăşită cu sfintele taine, a rĕposat în 15 Maiu a. c.

Inmormêntarea s'a făcut Joi în 18 Maiu, în cimiteriul bisericei S-tei Adormiri.

Despre acéstă perdere durerósă subscrişii încunosciinţéză pe toţi consângenii şi cunoscuţii.

Satulung, în 16 Maiu 1900.

Fiii: *Nicolae* Episcopul Caransebeşului; *Ioan,* profesor; *Alexe,* agricultor; *Victor* preot. Fica: *Maria N. Penciu*; Ginere: *Nicolae Penciu,* jude reg. în pensiune. Nurori: Eufrosina n. *Pană,* Maria n. *Ciurcu* Reveica n. *Gaetan,* Maria. n. *Secăreanu* şi numeroşi nepoţi, strănepoţi şi rĕstrănepoţi.

*

Cas de mórte. In Baia de Criş a reposat la 28 Maiu n. subjudele reg. Teodor *Bondris.*

*

Dr. Aléxandru Străvoiu din Braşov, fiul fostului preşedinte al Eforiei nóstre şcolare de acolo, a făcut zilele trecute censura de advocat înaintea comisiunii esaminătóre din Budapesta. Ii dorim succes strĕlucit în cariera grea de apĕrător al drepturilor poporului.

*

In audienţă. Parochul *Achim Popa* din Lissa, în tractul Făgăraşului a fost primit Luni în audienţă din partea Măiestăţii Sale. Parochul a cerut graţia Majestăţii sale, în o afacere familiară, militară. —

*

„Reuniunea de cântări“ din Sĕlişte“, învită la concertul, care se va da în *21 Maiu (3 Iuniu) 1900* în sala festivă a şcólei din loc. Inceputul la 8 óre séra.

Preţuri de întrare: loc numerisat I. 2 cor. 40 fil. loc numerisat II. 1 cor. 60 fil. loc de stat 1 cor. loc pe galerie 40 fil. Bilete se vênd prin D-nul Dumitru Lăpădat şi séra la cassă.

Programul: I. *a*) „Adagio“, din Concertul I. bisericesc de G. Musicescu, *b*) „Irmosul Paştilor“, de C. Porumbescu. II. *a*) „Mugur mugurel“, solo cu acomp. de pian de G. Dima. *b*) „Mezul nopţii“, solo cu acomp. de pian de G. Dima. III. *a*) „Hora Dobrogénă“, de N. Popovici. *b*) „Mândruliţă de demult“, de G. Dima. IV. *a*) „Trageţi hora“, cor de copii, de Flechtenmacher. *b*) „Cum pot dormi în pace“, cor de copii, de Silcher. V. „Resunetul Ardealului“, cu solo de mezzosopran, de I. Vidu. Pausă. Joc.

*

Maialul elevilor rromâni dela scólele din Sighişóra se va ţinea Luni a doua zi de Rusali (29 Maiu c. v.) în Deal (Breite). Plecarea dela scóla rom. din cetate va fi la 8 óre diminéţa. La cas de timp nefavorabil la 2 ore d. a. petrecere cu dans în Pavilonul „Winter“.

*

Profanarea insigniilor ungare. Duminecа trecută, făptuitori necunoscuţi au rupt tóte *crucile* dela emblemele ungare ale noului edificiu al universităţii din Budapesta, cari embleme împodobesc păreţii scărilor ce conduc din parter în etagii. Casul a produs adêncă consternare în tóte cercurile şi mai ales ziarul partidului poporal catolic *„Alkotmány“* a înfierat cu aspre cuvinte infamia comisă, batjocorirea crucei şi a corónei ungare.

Inmediat s'au luat disposiţii pentru punerea la loc a crucilor, ér deputatul *I. Molnár* a adresat ministrului de culte şi celui de justiţie o interpelare în dietă, cerênd cercetare rigurósă şi pedepsirea fără cruţare a autorului atentatului.

Casul s'a repeţit de nou Marţi, fiind rupte crucile dela alte dóuĕ embleme şi desemnate în locul lor câte o stea, simbolul judaismului.

Cercetarea pentru descoperirea atentatorilor s'a început atât din partea poliţiei cât şi a secţiei penale. Din partea acesteia a fost exmis un concipist pentru conducerea învestigărei la universitate, luând până acum fasionările a dóuĕ femei ocupate cu curăţitul, cari afirmative au vĕzut pe făptuitori.

Societatea universitarilor unguri a ţinut o şedinţă furtunósă, în care s'au mĕsurat elementele creştine şi cele evreeşti şi s'a terminat cu primirea unei propuneri de următoriul cuprins: „Tinerimea sĕ-şi exprime indignarea pentru atentat, sĕ recerce senatul universitar a întroduce cercetări energice pentru descoperirea şi pedepsirea cea mai aspră a autorilor faptei. Tinerimea sĕ exchidă din sinul ei pe făptuitori şi sĕ fie rugat ministrul de culte a-i elimina dela tóte scólele superióre din Ungaria. In tóte salele de prelegere ale universităţii sĕ fie aşezată crucea“.

In ministeriul de culte încă s'a ţinut sub presidiul ministrului Wlassics o consfătuire în acéstă afacere.

Foile patriotice fireşte condamnă tonul antisemit, ce a domnit în şedinţa tinerimei şi spun, că trebue sĕ se aştepte, până se va dovedí, dacă din partea ovreilor s'a comis fărădelegea.

*

A 5-a şedinţă în scopul cultivărei gustului de lectură a ţinut-o Luni „Reun. sodalilor români“ din loc sub conducerea presidentului V. *Tordăşianu.* Tinĕrul pedagog *Libeg* a predat cu succes actul II din „Despot-Vodă“, şi a declamat anecdotele „Şeaua şi Ţiganul“ şi „Buzatul la biserică“ de T. Speranţă ear membrii Ioan *Panfilie* şi Valeriu *Grindean* au cetit câteva piese literare, fiind ascultaţi cu deosebit interes.

*

Menelik contra fumatului. In veacurile trecute erau fórte persecutaţi în Europa fumătorii, dar cu tóte acestea obiceiul fumatului s'a lăţit tot mai mult. In Abesinia, precum se spune, acum au înaintat atât de mult în bunele moravuri, că s'a interzis fumatul. Regele Menelik adecă a vĕzut pe nisce oficeri englezi pipând şi a cerut sĕ vadă ce deliciu póte procura o pipă cu tutun. A strâmbat însă din nas, ca toţi începĕtorii, simţind efectul neplăcut şi a dat apoi ordin în ţéră, oprind cu totul fumatul.

*

Carte aprobată. Ministrul de culte şi instrucţiune publică reg. ung. prin ordinaţiunea dela 14 Ianuarie 1900 Nr. presidial 5276/1899 a aprobat cartea pentru scólele poporale: „A treia carte de cetire pentru copii şi copilele din anul al 3-lea şi al 4-lea de şcólă întocmită de mai mulţi prietini ai scólei“.

Sĕ póte procura dela Librăria editóre Ciurcu Braşov precum şi dela tóte librăriile din patrie cu preţul de 65 cr. séu 1 corónă 30 bani.

*

Intunecimea de sóre, observată la 15/28 Maiu în *Algeria* e descrisă de un corespondent al ziarului „Berliner Lokalanzeiger“ astfel: Pentru observarea eclipsei de sóre sosiserĕ în Banzareah învĕţaţi francesi, englezi şi germani. Pe séma Englezilor erau ridicate dóuĕ corturi speciale. Toţi învĕţaţii ţineau orológele în mână. Deodată se făcu întunerec, temperatura scăzu, aparatele începură a vaccila. Pela 4 óre 30 minute o nópte négră învĕli totul cu umbrele sale. Arabii şi Cabilii, cari ne încunjurau, deterĕ strigăte de uimire superstiţiósă. Corona se potea vedea cu ochii liberi. Incepură a sclipi Mercur şi alte stele. Jur împrejur nópte adêncă. Nici un nouraş nu acoperea cerul. Pe partea cea mai întunecată a sórelui în Sudvest se vedea o rază fórte luminósă. Apărură patru protuberanţe. In decursul eclipsei paserile ţipau neliniştite şi florile îşi închiserĕ potirele.

Din public*).

Pentru măiestrii olari.

Suntem rugaţi a câştiga pentru Domeniul Corónei *Cociocu,* din România, (gara Periş) un bun, cinstit şi harnic măiestru olar, care póte afla aplicaţiune ca conducĕtor al unui atelier şi între condiţiuni cât se póte de favorabile. Măiestrul olar are sĕ pregătească vase pentru ţerani şi diferite figuri pentru decorarea locuinţelor ţĕrăneşti. Pentru măiestrul olar este pusă în vedere locuinţă gratuită şi lemnele necesare la arderea olăriei, cum şi alte ajutóre, ear' produsul olăriei îl vinde in folosul seu, atât la gara Periş, unde e o hală (prăvălie mare) în acest scop, cât şi în apropiatul Bucureşti.

Atragem luarea aminte a celor competenţi asupra acestui post, rugându-'i a ne vesti şi pe noi despre intenţia de a-'l ocupa, spre a puté întreveni în causă.

Sibiiu, 29 Maiu n. 1900.

Comitetul „Reuniunei sodalilor români din Sibiiu“:

V. Tordăşianu, preşedinte. *G. Poponea,* notar.

---

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta redacţia nu primeşte rĕspunderea.

Notiţă literară.

A apărut:

„Buna chiverniséla“, carte pentru toţi, întocmită după ideile lui Samuil Smiles, de *Teodor V. Păcăţian,* cu următorii capitlii: Munca şi sîrguinţa; Obicinuinţa de a chivernisí; Lipsa de îngrijire; Buna rînduială, chiverniséla şi Regulele chiverniselei.

In epoca de azi, în care „toţi fac risipă cu câştigul lor, învĕţaţi şi neînvĕţaţi, tineri şi bĕtrâni, însuraţi şi neînsuraţi, bărbaţi şi femei,“ cărticica acésta este de o valóre necontestată şi potrivită în genere, ca o lectură preţiósă, mai ales ca premiu de examene. Costă 40 fil. şi se póte procura dela autor (Sibiiu Hechtgasse 16) şi dela librăriile române din Sibiiu.

Mătase Henneberg

veritabilă numai dacă se procură direct dela mine— négră, albă şi colorată, dela 45 cr. până la fl. 14.65 pr. metru. Fiecăruia franco şi vămuită, acasă. Mustre cu întórcerea postei.

G. Henneberg, fabricant de mătase (*lif. de curte ces. şi reg.* **Zürich.** [10] 5—11

Nr. 105—1900 of. ppresb. [61] 1—3

Concurs

Pentru îndeplinirea postului vacant de paroch din parochia de clasa a III-a Gostila prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 zile, computat dela prima apariţiune a acestuia în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau suma de 800 coróne, despre cari se pot lua informaţiuni dela comitetul parochial şi dela subsemnatul oficiu.

Concurenţii au sĕ-şi aştérnă petiţiunile concursuali, instruite conform legilor în vigóre, la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis, — şi după espirarea terminului concursual a se presenta în parochie spre a se face cunoscuţi parochienilor.

Deeş, 12 Aprile, 1900.

Oficiul protopresbiteral al tractului gr. or. Deeş, în conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Teodor Hermann
protopresbiter.

Nr. 46/1900. of. paroch. [60] 1

Publicare de licitaţiune

Cu încuviinţarea Venerabilului Consistoriu archidiecesan gr.-or. transilvan din 18 Martie 1900 Nr. 2649 Ep. comuna bisericéscă gr.-or. Deeş (Deés) dă în întreprindere **zidirea bisericei** sale nóuĕ pe calea licitaţiunei publice minuende, care se va ţiné **Duminecă în 17 Iuniu a. c. stilul nou la 10 óre a. m.** în scóla gr.-or. din Deeş (Deés, Alsó-Kodor utcza 14. szám.)

Preţul strigărei este 14,428 coróne 80 fileri (7214 fl. 40 cr.), în care nu se cuprinde valórea şi cărăuşia soclilor, a cărămizii, petrii şi a năsipului, pe cari le dau parochienii în natură, — precum nici valórea celor trei cruci de pe biserică.

Ofertele sĕ se însinue şi dea subscrisului până la óra de licitaţiune în scris şi oferenţii şi licitanţii sunt îndatoraţi se depună înainte de licitaţiune un vadiu de 5% dela suma de strigare, care póte consta din bani gata séu din libele de depuneri sunătóre pe numele lor şi estradate de băncile din patriă.

Planul, preliminariul de spese, observările şi condiţiunile de licitare se pot vedé la oficiul parochial gr.-or. din Deeş (Deés) séu la epitropul Ioan Botha junior până la începerea licitaţiunei.

Din autorisarea sinodului parochial gr.-or.

Deeş (Deés), 14/27 Maiu, 1900.

Teodor Hermann
protopresbiter, preşedinte.

1000 coróne plătesc celui-ce va mai căpĕta vr'odată durere de dinţi ori îi va mirosi gura după-ce va folosi **apa de dinţi a lui Bartilla,** o sticlă cu **35 cr.** (Pentru pachetare 10 cr. deosebit). **Erezii A. Bartilla** (E Winkler), Viena, 19/1., Sommergasse 1. — Sĕ se céră pretutindenea apriat apa de dinţi a lui **Bartilla.** Denunţări de falsificare vor fi bine plătite. La locurile, unde nu se póte căpĕta, trimit 7 sticle cu 2 fl. 60 cr. franco. — **Deposit în Sibiiu** la farmacia **„Vulturul“ C. Müller,** piaţa-mare; farmacia **Heinrich,** piaţa mică 27; farmacia **Molnar,** strada Cisnădiei 59; **Parfumeria Meltzer,** strada Cisnădiei şi strada Guşteriţei. [33] 7—

15 bucăţi fl. 3.05.

In viaţă nu se mai dă deosebita ocasiune de a putea obţinea de fl. 3·05 cr. următórea colecţiune de juvaere.

[58] 2—3

1 Orologiu iubil. de nickel Anker.-Remont., care umblă precis, garanţă pe 3 ani.
1 Lanţ de goldin veritabil „Panzerkette“ sau de nickel.
2 buc. inele imitaţie de goldin în fasonul cel mai nou cu briliante de argint.
2 buc. nastori pentru mangete, aur-doublé cu mechanism.
3 bucăţi nastori pentru pept.
1 nasture patent pentru gulerele îndoite.
1 Ac fórte fin pentru cravată.
1 Pungă pentru orologiul anker.
1 Oglinduţă de busunar în cutie.
2 Cercei de argint de fasonul cel mai nou.

Tóte aceste 15 bucăţi juvaere admirabile dimpreună cu orologiul Anker-Remontoir costă la olaltă numai fl. 3·05.

Aceleaşi 15 obiecte, insĕ în loc de orologiul Patent-Anker-Reform, un orologiu Patent-Goldin-Iubileu, care înlocueşte pe deplin un orologiu de aur, cu garanţă de trei ani **numai cu fl. 6·10.**

Ce nu convine se schimbă bucuros sau se returnéză banii, aşadară risicul e exchis.

Anunţe, cari sémână cu acesta sunt imitaţii. — Obiectele se pot procura per cassa sau cu rambursă dela

E. Holzer

Deposit în mare de ciasornice şi juvaere.

Liferantul asociaţiunei funcţionarilor de stat ces. reg. etc.

Krakau, Stradom 18 (Oesterr.)

Catalóge ilustrate gratis şi franco.

Indispensabilă pentru fie-care ştiutor de carte este cartea întitulată:

Datorinţele şi drepturile purtătorului de dare,

ce se póte procura dela

Librăria archidiecesană,

Preţul 1 C. 20 fil. + porto 10 fil.

Cuprinde tot feliul de îndrumări, cum sĕ purcedem la cumpĕrări şi vênzări de proprietăţi, realităţi, ca sĕ nu plătim dare decât numai câtă se cuvine, cum sĕ ne scăpăm de darea care nu cade în sarcina nóstră, ce drepturi sunt împreunate cu plătirea dării, etc.

☞ Lucru solid, durabil şi elegant. ☜

Comandele se efectuesc iute. ☞

Preţurile cele mai ieftine ☞

Subscrisul am onoare a aduce la cunoştinţă on. public, că m'am strămutat din **strada Măcelarilor nr. 37**

în Piaţa-mare nr. 5,

unde în **lucrătórea mea** de **păpucărie** efectuesc tot felul de **încălţăminte** pentru **domni, dame** şi **copii,** precum şi tot felul de **reparaturi** cu **preţurile cele mai moderate**; oferesc totodată spre mulţumirea tuturor **marfă solidă** şi **prompt esecutată.**

Atrag atenţiunea on. public că m'am hotărît — de aci încolo — a cerceta toate târgurile de ţeară din Ardeal, servind cu **lucru bun** şi **durabil esecutat în lucrătoarea-'mi proprie,** ear' **nu marfă de prin fabrici,** precum fac mulţi alţii.

Recomandându-mĕ spriginului binevoitor, sum

Sibiiu, în Maiu 1900.

cu distinsă stimă

[55] 6—6

Constantin Dragoş,
măestru pantofar.

☞ Marfă gata din materialul cel mai bun. ☜

Saisonul de primăvară şi de vară 1900.

Stofe de Brünn veritabile

Una bucată de metri 3.10 lungă, pentru un rând complet de haine de bărbat (Roc, pantaloni, vestă,) costă numai
fl. 2.75, 370, 4.80 de lână veritabilă de oae
fl. 6. — şi 6.90 de lână mai bună veritabilă de oae
fl. 7.75 din lână fină veritabilă de oae
fl. 8.65 din lână fórte fină veritabilă de oae
fl. 10.— din cea mai fină lână veritabilă de oae.

Una bucată stofă pentru un rând de haine-salon fl. 10.— deasemenea espedează cu preţurile de fabrică stofe pentru pardisiu, lodeu pentru turişti cele mai fine kamgarne etc. etc. depositul real şi recunoscut în destul ca solid:

Siegel-Imhof în Brünn.

Mustre gratis şi franco. Liferarea conform mustrei sĕ garantează. [56] 6—40

Avantajele muşteriilor privaţi, de a comanda stofele direct dela fima de mai sus, dela fabrică, sunt foarte însemnate.

Farmacia lui F. I. R. Hotter la sf. Iosif, Wien, XII/2 Schönbrunnerstrasse 182.

Absorbinalul lui Hotter.

$^1/_1$ Flacon fl. 6. —, $^1/_2$ Flacon fl. 3.50. delătură tóte umflăturile şi depunerile de grăsimi fără sĕ vateme părului. Intăreşte nervii atacaţi şi slăbiţi, delătură şi distruge tóte nodurile în muschi, şi serveşte şi ca scut în contra aprinderilor; cu deosebire e probat la umflăturile produse din causa fearelor, apoi în contra ariciturei umflărei copitei, genunchilor umflaţi, mai departe în contra umflăturilor (noduri) de vine, în contra umflăturei picioarelor la glesne şi la încheietura degetelor cu un cuvênt în contra tuturor umflăturilor ori unde s'ar ivi.

Praful nutritor alui Hotter,

pentru cai şi vite cornute

1 Pachet cu 80 cr.

Un adaus escelent la nutremânt, pentru a ţinea vitele sănătoase şi cu putere este de a sĕ folosi la tóte suferinţele de rărunchi de ficat şi de nervi.

Preparate pentru veterinari, cele mai bune ale timpului mai nou, cari după atestate numĕróse nu au fost ajunse de alte mijloace de natura aceasta.

Sĕ sĕ ceară numai preparate de ale lui Hotter şi sĕ nu se priméscă altele. Deposit în farmacii şi Droguerii.

Deposit principal la Dr. Emil Budai farmacia oraşului Budapesta (Stadthauspiatz) şi la Iosif v. Török Budapesta VI Kiraly utcza 12.

Fluidul lui Hotter „Training“

1 Sticlă cu fl. 1.20.

Conservează nervii şi muschii până la bătrâneţe înaintată totdeuna puternici şi vioi, pune în stare pe animal sĕ prestee cele mai mari strapaţii şi fugi, sĕ înţelege după frecare cu fluidul „Training“.

Sĕ mai foloseşte cu succes uimitor la tóte urmările cari obvin din opintiri prea mari, ologie, reumatism, şi înţepenire.

Praful de porci a lui Hotter.

Nr. I şi II

1 kg. . . . fl. 1.20.

Cel mai bun mijloc pentru a produce pofta de mâncare şi cu acésta prosperarea porcilor, fórte acomodat în contra orbalţului (brâncă); Nr. II este de a sĕ întrebuinţa la urdinare.

Mijloc în contra Colicei alui Hotter.

1 Sticlă fl. 1.50.

Contra la tot feliul de colică şi contra oprirei udului la cai precum şi contra umflăturilor la vite cornute. [54] 10—104

Alifia lui Hotter pentru delăturarea crescăturilor de oase.

$^1/_1$ Cutie cu fl. 2. $^1/_2$ Cutie cu fl. 1.20. delătură crescăturile de oase şi depunerile osoase chiar şi după 4—6 séptămâni. (boală învechită).

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.**

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 57 Sibiiu, Marţi 23 Maiu (5 Iuniu) 1900. Anul XLVIII.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C, 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază

INSERŢIUNILE
Pentru odată 14 fil., — de dóuĕ ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 60 fil. pentru fie-care publicare.

Visitaţiunea dela Sĕlişte.

In continuarea visitaţiunilor canonice începute de Inaltpreasfinţitul nostru archiepiscop şi metropolit îndată după întrarea sa în gréua posiţiune archiepiscopéscă, a cercetat Duminecă, în 21 Maiu v., fruntaşa nóstră comună Sĕlişte, conform programului statorit de mai nainte şi publicat în ziarul nostru.

Eminenţia Sa a plecat dela Sibiiu Duminecă diminéţa la órele 5, însoţit de o suită mai mare, compusă din Ilustritatea Sa dl vicariu archiepiscopesc *Dr. Ilarion Puşcariu*, asesorii consistoriali: *Nicolau Cristea, Dr. Eusebiu Roşca, Nicolau Ivan,* protoierei, *Dr. Elie Cristea*, diacon, *Dr. Daniil P. Barcianu* profesor semin., *Dr. Liviu Lemenyi* advocat, *Stefan Stroia*, protonotar comitatens, *Dr. Nicolau Vecerdea*, advocat; apoi profesorul seminarial *Dr. Ioan Stroia*, archivarul consistorial *Demetriu Câmpean*, diacon şi *Moise Popovici*, ipodiacon ales paroch în Galomfaleul mare, tractul Sighişórei.

Călătoria până la Selişte s'a făcut cu trăsuri, în frunte cu trăsura Inaltp. Sale trasă de 4 cai. Timpul a fost favorabil, aerul recoritor, câmpia de lângă şosea frumósă, verde. Plăcerile unei asemenea călătorii erau depline dacă praful, ce se iscă n'ar fi conturbat puţin farmecul general.

La Cristian.

Deja dincóce de comuna Cristian aşteptau pe I. P. S. Sa un grup de călăreţi, din Cristian, cari l'au însoţit în călătoria mai departe.

Comuna Cristian în mare majoritate săsésca era frumos măturată, drept semn de atenţiune a confraţilor saşi către capul bisericei nóstre, la apropierea căruia de comună s'au pornit glasul clopotelor atât la biserica evangelică, cât şi la cea românéscă. Lângă biserica luterană era adunată o mare mulţime dintre locuitorii saşi în frunte cu comitetul parochial, presbiteriul şi cu preoţii locali, îmbrăcaţi în uniforma lor bisericéscă. Inaintea lor s'a oprit Eminenţia Sa, căruia parochul Dr. Ioh. *Konnerth*, probat orator, i-a adresat o alocuţiune frumósă şi mezuósă, accentuând armonia ce a existat şi există în general între cele dóue biserici şi în special şi întrĕ bisericele din comuna, care are onórea a saluta în mijlocul ei un óspe atât de înalt. Nici că se póte altcum, căci — deşi sunt unele momente de deosebire — totuşi stăm toţi pe aceleaşi base ale creştinismului, întrucât un ceriu ne acoperé şi un Dumnezeu ne binecuvêntă. La urmă erumpe numerósa mulţime în repeţite aclamaţiuni de „Hoch!“

Eminenţia Sa a respuns parochului în cuvinte căldurose, mulţumind pentru neasteptata primire serbătorésca şi implorênd binecuvîntarea cerului preste toţi fii patriei, în special şi preste Saşii comunei Cristian, preste lucrările, întreprinderile, casele şi hotarele lor.

La urmă parochul Konnerth a presentat I. P. S. Sale pe colegii sei preoţi, pe învĕţătorii şi pe fruntaşii satului şi ai bisericei.

Intrând în partea românéscă a comunei, strada şi casele erau împodobite cu verdéţă. Şiruri de mesteceni duceau până la uşa bisericei; iar în capĕtul uliciórei, ce merge spre biserică era o pórtă de verdeţă. Aici a întîmpinat poporul român pe archiereul bisericei sale, în frunte cu parochul *Şureanu,* îmbrăcat în ornate şi cu evangelia în mână, pe carea după rostirea unei vorbiri de bineventare, ia oferit-o spre sĕrutare Eminenţia Sa poftesce apoi poporul adunat în biserică. Acolo sĕ intonézā un *„Impărate ceresc“*; apoi îi ţine I. P. S. Sa o vorbire mai lungă, în care îi dă mulţime de sfaturi părintesci şi archieresci, îndemnându-i se le asculte, se le urmeze şi îndeplinéscă, căci rare sunt ocasiunile, când pot archiereii noştri sĕ cerceteze pe fii şi credincioşii lor din comune. In deosebi le pune la inimă desvoltarea puterilor sufletesci, lumina şi cultura, pe cari avêndu-le mai uşor pot ajunge în posesiunea celorlalte trebuinţe ale vieţii; dóuĕ căi conduc la lumina cea adevĕrată: *Biserica* şi *Şcóla.* In casa părintéscă se pregătéscă tinerile odrasle pentru şcólă şi pentru crescerea din ea, făcênd astfel posibil poporului a trăi mai uşor, a câştiga mai mult, a fi consciu de sine şi drepturile sale şi a se alipi de instituţiunile, cari îi mijlocesc tot binele.

Cultivarea din casa părintéscă şi din scólă au sĕ o îndeplinéscă şi sĕ o întregéscă biserica, care încă nu-i numai casă de rugăciune, ci pe lângă loc de rugăciune şi de sfinţire a tainelor e şi loc de învĕţătură pentru cei mari. De aceea şi funcţiunile şi slujbele se îndeplinesc în limba maternă românéscă, ca sĕ pricépă toţi şi tóte şi sĕ scótă din ele învĕţături pentru viaţa pământéscă şi ceréscă.

Popórele, cari stau mai bine ca noi, au pus mare pond pe biserică şi scólă, deci exemplul lor trebue sĕ-l urmăm, dacă voim ca se avem o sórte tot mai bună.

Preste tot I. P. S. Sa a atins pe scurt tóte necesităţile poporului nostru. L'a învĕţat, ce sĕ facă şi de ce sĕ se feréscă, ca sĕ înainteze. Sĕ fie muncitor, cruţător, neluxurios, sĕ iubéscă bunăînţelegerea din casă, cu vecinii, cu ceialalţi cetăţeni fără deosebire.

La urmă a spus, că aceste sfaturi preţióse sunt darurile, pe cari le aduce ca părinte fiilor sei; şi de le vor urma un mai frumos viitor le va suride, căci atunci făcênd numai cele bineplăcute lui Dzeu şi darul aceluia se va pogorí asupra lor.

La Săcel.

Eşind din Cristian şi trecênd de délul Săcelului la pólele lui aştepta un grup de preste 300 călăreţi în portul din ţinutul Sĕliştei, pe cai sprinteni de munte. Toţi călăreţii erau milităresce instruaţi, ceeace se putea observa din istéţa lor formare şi desfacere a şirurilor, după cum se ivea necesitatea. Călăreţii erau din *Sĕlişte* şi comunele învecinate: *Vale, Galeş, Tilişca, Săcel, Aciliu, Cacova* şi *Gurarîului* etc. In fruntea lor sta ca conducĕtor dl Iacob *Steflea*, absolvent de teologie şi filosofie.

Acesta apropiindu-se de trăsura Eminenţiei Sale, care se opresce, îl bineventézā cu următórea vorbire:

Excelenţa Vóstră!
I. P. S. dle Archiep. şi Metropolit!

Inimile fiilor sufleteşti ai Excelenţiei Vóstre din comuna *Sĕlişte* şi din tractul protopresbiteral al Sĕliştei s'au umplut de bucurie, auzind de prea plăcuta şi înveselitórea veste, că Excelenţia Vóstră V'aţi îndurat preagraţios a-i visita, a vení în mijlocul lor şi aci a le împărtăşí binevoitórea binecuvêntare archieréscă. Grăbitu-s'au cu toţii a se folosí de acest prilej şi a se presenta înaintea celui mai înalt şi celui mai bun dignitar al bisericei nóstre naţionale, înaintea Excelenţei Vóstre. Noi, tineretul suntem cei mai fericiţi, că *nóue* ni s'a dat ocasiunea a ne puté presenta cei dintâi înaintea Excelenţei Vóstre şi a depune omajiile nóstre în semn de iubire şi veneraţiune, la piciórele preabunului nostru părinte sufletesc, pe care, rugăm pe Atotputernicul Dumnezeu, sĕ ni-l dăruiéscă încă mulţi ani cu putere şi sănĕtate pentru binele ei şi pentru mângăierea sufletéscă a tuturor fiilor credincioşi din întréga metropolie.

Intru mulţi ani stăpâne!“

Vorbirea rostită cu vervă a fost la fine acoperită de aplausele resunătóre ale călăreţilor, cari s'au grupat apoi în şiruri de 4 şi au plecat o parte înainte, alta îndĕrĕptul trăsurilor.

In acésta ordine a întrat Eminenţia Sa cu suita în comuna Săcel, care este îmbrăcată în haine de sĕrbătóre. La marginea dincóce a comunei era ridicat un mare arc de triumf din verdéţă şi flori şi cu inscripţia „Bine-aţi venit“.

Poporul era adunat în jurul acestui arc şi la ivirea înaltului óspe l'au aclamat cu căldură. Aici aştepta şi o mare parte a clerului din tractul Seliştei în frunte cu administratorul protopresbiteral *Petru Juga*; aici era şi şeful administrativ-politic al cercului Sĕlişte dl Dr. *Petru Drăgiciu.*

Părintele P. Juga bineventézā pe archiereul seu cu o potrivită vorbire, în care acentuézā veselia generală a clerului, care are un păstor şi archiereu atât de devotat binelui bisericei, încât desconsiderând anii şi greutăţile bĕtrâneţelor — cercetézā pe fii sĕi, le dă sfaturi, poveţe şi binecuvêntare. Pentru binele bisericei îi doresce ani mulţi.

Inmediat păşeşte înaintea I. P. Sfinţitului dl protopretor Dragici şi bineventézā pe alesul óspe cu o alocuţiune mezuósă, în care accentuézā promovarea intereselor culturale ale poporaţiunii din acel ţinut. Biserica şi scóla, în fruntea cărora stă Emin. Sa lucră în aceea direcţiune şi administraţiunea de stat se sileşte a da factorilor bis. totdeuna sucursul cuvenit, fiind interesul comun şi ţintind şi biserica şi statul la ridicarea pe tóte terenele a cetăţenilor sei. De acest sucurs nu vor fi nici pe viitor lipsite autorităţile bisericesci.

După aceste cuvêntări terminate cu elogii şi manifestaţiuni de simpatie faţă de I. P. Sfinţia Sa, acesta respunde mulţumind atât protopretorului, cât şi administratorului protopopesc şi numĕrosului popor pentru cuvintele adresate şi primirea făcută. — In deosebi accentuézā ostenelele dluiprimpretor pentru progresul cercului, din care sĕ nisueşte a face în tóte privinţele un cerc model. S'a desvoltat astfel din incidentul cuvintelor Emin. Sale o manifestaţie de simpatie la adresa dlui pretor suprem, esprimată în frenetice şi repeţite aplause la adresa aceluia.

La Sĕlişte.

In ordinea de mai nainte s'a continuat apoi călătoria spre Sĕlişte, care îmbrăcase un aspect atât de serbătoresc, cum póte nici odată n'a avut. Natura însaşi completa admirabil înfrumsĕţările artificiale şi podóbele făcute dela podul piaţului până la casele preotului *Alex. Borcea,* unde a descins I. P. S. S. şi până la biserica din centru, unde s'au oficiat liturgia. La pod era o pórtă triumfală admirabilă şi inscripţii de bineventare. Pe stradă erau înfipţi şiruri de arbori verzi împenaţi cu flori şi pantlici. Casele erau înfrumseţate cu covóre etc. Intreg drumul era preserat cu iarbă verde, care respândea un parfum plăcut. Pe pod se cobóră Eminenţia Sa din trăsură şi încunjurat de suită se apropie de poporul, ce-l astepta lângă pod. Tabloul era admirabil. Sĕliştenii şi ómenii adunaţi din comunele vecine erau grupaţi în o ordine fórte impunĕtóre în piaţă. Costumul lor pitoresc, curăţĕnia plăcută, vioiciunea şi bucuria celor întruniţi oferiau un aspect indescriptibil. Este o vecinică pagubă, că nu a fost la indemână un fotograf, care se eterniseze acest tablou, ca şi care mai feeric, mai impunător şi mai românesc şi mai caracteristic rar se va putea vedea. In fruntea poporului erau conducĕtorii Sĕliştenilor, clerul, învĕţătorimea, comitetul parochial, cu preşedintele seu Dl Dr. *Nicolau Comşa*, reuniunile de cântări a meseriaşilor, a pompierilor, cari ţineau şi ordinea. Elevii şcólelor erau cu stindardul şcólei în frunte.

Aici a rostit preşedintele comitetului parochial, un distins şi valoros bărbat din generaţiunea mai tinĕră, un discurs călduros, pe care îl redăm în următórele:

Inalt Preasfinţia Vóstră!
Dle Archiepiscop şi Metropolit!

Conştii de alésa onóre ce poporului acestei comune i sĕ face prin înalta visită a Inalt Preasf. Vóstre şi pătrunşi de deosebita ei însemnătate, un noian de vii speranţe ne încălzesce inimile, ne oţelesce puterile de muncă şi ne augmentézā vecinicul dor de a progresa ca buni Români şi buni creştini.

Iubirea părinţéscă ce cu atâta abundanţă o revĕrsaţi asupra celor ce în mânile I. P. S. V. şi-au pus cârmuirea, află puternic resunet în nemărginita iubire fiiéscă încadrată şi cimentată în inimile lor pentru capul bisericei nóstre ortodoxe naţionale. Acestei iubiri dăm expresia, când Vĕ aducem omagiu de veneraţiune şi gratitudine, când Vĕ urăm cu sufletul curat: Intru mulţi ani stăpâne.

Când a terminat dl Comşa au început aplausele la adresa Inaltpreasfinţiei Sale, cari s'au perdut în marea de ómeni şi se reauziau din depărtare. Erau adunaţi la 10.000 ómeni.

Eminenţia Sa mulţămind pentru căldurósa primire, zice, că privesce în ea îndeosebi şi o manifestaţiune de alipire către biserica, pe care o representă, şi care are în aceste părţi un numĕr mare dintre cei mai valoroşi şi vrednici fii ai sĕi. Le pune la inimă şi mai departe acésta dragoste către biserica şi capii ei, către instituţiunile menite a promova prin cultura religiósă binele vremelnic şi fericirea vecinică a tuturor.

I. P. S. Sa se îmbracă apoi în mantie şi luând toiagul archipăstoresc în mână plécă între cântările fórte corect, armonic şi frumos executate de elevii scólelor nóstre de acolo. Şi din aceste cântări, din modul lor de predare se putea observa, că avem de a face cu elevii unei scóle conştie de misiunea ei, bine condusă şi care este în stare se arete resultate recunoscute. Poporul se aşézā în dóuĕ rênduri, formând o uliţă pitoréscă. Elevii cântă melodii religióse, şi convoiul înaintézā între aplausele masselor, pe cari archiereul le binecuvintézā mereu.

Ferestrile sunt pline de privitori, iar din casele cu etajuri sĕ aruncă buchete de flori asupra Inaltpreasfinţitului. Calea până la locuinţa părintelui Borcea a fost o cale de triumf.

La sosire erau órele 8 şi $^3/_4$. După o scurtă pausă preoţii oficianţi se adună la biserică, se îmbracă în ornate şi plécă după archiereul pontificant în frunte cu praporile bisericei. La ivirea archiereului sĕ trag clopotele şi între sunetul lor e condus în biserică cu ceremoniile obicinuite. După îmbrăcare s'a început liturgia, la care a funcţionat: Preacuvioşia Sa dl archimandrit Dr. *Ilarion Puşcariu*, asesorii: *Nicolau Cristea*, *Ioan Droc, Nicolau Ivan*, *Dr. Eusebiu Roşca,* protoierii, *Petru Iuga,* administrator ppresbiteral şi paroch al Tiliscei, *Ioachim Muntean*, *Ioan Manta*, parochi în Gurarîului *Ioan Şerb* din Poiana şi preoţii locali *Ioan Popa* şi *Alesandru Borcia.* Ca diaconi au servit diaconul *Nicolau Neamţu* din Sĕlişte, *Demetriu Câmpeanu*, archiv. consistorial şi *Elie Cristea*, secretar consistorial.

Serviţii au prestat hipodiaconul Moise *Popovici* şi clericul *Oţoiu.* Primul a fost chirotonit în decursul liturgiei *diacon*, ér candidatul de profesor şi clericul absolut *Iacob Steflea* a fost chirotesit întru *cetitor*.

Cântările liturgice le-a esecutat frumos şi bine corul reuniunii de cântări din Sĕlişte sub conducerea învĕţătoriului *Iuliu Crişan.* De sine se înţelege, că în biserica — din nou şi cu gust zugrăvită — a încăput numai o disparentă parte de public. Restul era în progade şi în strade. Liturgia a ţinut până la 11 óre. Apoi s'a făcut sfinţirea apei. In scopul acesta era o frumósă estradă întocmită lângă edificiul scólei, care îşi serba pe patronii sĕi *„Constantin şi Elena"*.

După sfinţirea apei a ţinut I. P. Sa o lungă cuvêntare, acomodată referinţelor poporului din Sĕlişte, plină de înţelepte poveţe, sfaturi şi învĕţături, în care accentuând viéţa, meritele pentru creştinism ale împĕratului *Constantin* şi-ale mamei sale *Elena* — a arĕtat, câţi ómeni au trăit şi împĕraţi chiar, a căror memorie a dispărut din amintirea urmaşilor. Aşa este omul; dispare din lume şi rĕmân numai faptele lui bune. Aceste sunt vecinice. Posteritatea a pus pe Constantin şi Elena pentru faptele lor în şirul celor sfinţi şi va serba vecinic memoria lor. In legătură cu acest şir de idei I. P. S. Sa trece la cei ce au jertfit pentru scólele din Sĕlişte. Ceteşte numele celor repausaţi, pentru cari se cântă „în veci pomenirea lor"; apoi pe cei vii, din cari mulţi au jertfit sume şi mai însemnate din incidentul visitei I. P. S. Sale. Intre aceşti din urmă este şi vĕduva *Lăpădat*, care a dat 1000 coróne.

Exemplele acestora le pune I. P. S. Sa, la inima tuturor.

Instructiva vorbire a fost ascultată de toţi cu încordată atenţiune.

Sfinţirea apei a durat puţin. I. P. S. Sa a început apoi stropirea poporului cu apă sfinţită. Fie-care dorea sĕ fie stropit de Inaltpreasfinţia Sa, sĕ-i atingă haina şi sĕ-şi ia o frunză souvenir din verdéţa din care era compusă estrada.

Acéstă stropire a ţinut preste 2 óre. Eminenţia Sa a stat în tot decursul timpului în picióre, stropind pe toţi şi dêndu-le crucea spre sărutare, — încât cu toţii au admirat vînjosia, cu care e în stare sĕ supórte asemenea osteneli. Se vede, că dragostea de archipăstor către poporul seu, care cu o rêvnă plină de evlavie şi cu un respect adênc înrădăcinat se silea sĕ ajungă la archiereul sĕu, i-a dat putere, l-a făcut sĕ uite şi sĕ învingă ostenéla, care pe ceialalţi împreună slujitori îi copleşise.

După o scurtă pausă a continuat Inaltpreasfinţia Sa cetirea rugăciunilor de deslegare la mai multe morminte din progadia bisericei, între cari la mormêntul fostului protopresbiter Dr. Nicolau Maier, la mormêntul soţiei asesorului consistorial Nicolau Ivan, la mormêntul unui fost conscolariu al I. P. S. Sale etc. Aceste funcţiuni au durat până la órele 3 după amézi.

Atunci s'au încheiat pe lângă constatarea tuturor, că Inaltpreasfinţia Sa este în adevĕr un archiereu plin de zel apostolic şi consciu de datorinţele sale preoţeşti, căutând a satisface trebuinţele sufleteşti şi a celor mai de rênd credincioşi ai sei. Ba după banchet a cercetat chiar şi pe un mort, care tocmai în acele momente îşi dăduse sufletul I. P. S. Sa avea de gând a'l cerceta, fiind încă în viéţă, spre a-i da mângăierea ultimă, dar într'aceea până s'au terminat celelalte funcţiuni a repausat.

Astfeliu repausând deja i-a cetit rugăciunea de deslegare. Aceste momente de adevărată misiune pastorală îţi reaminteau în adevĕr pe archiereul-păstor la înălţimea chemării sale, care prin presenţa sa în mijlocul credincioşilor a întărit pentru decenii şi generaţiuni întregi, dragostea către biserică şi instituţiunile ei, şi a cimentat legătura între popor şi clerul lui.

Recepţiunile.

Fiind timpul prea înaintat recepţiunile au fost mai scurte. Diferitele corporaţiuni s'au presentat cele mai multe la olaltă, comulativ, înaintea archiereului nostru, găzduit în casa ospitală a părintelui *Alesandru Borcia.* Intâiu s'au presentat dl primpretor Dr. Petru Drăgici în fruntea primarilor şi notarilor din cercul Seliştei, a reuniunei pompierilor şi a celei de căntări şi în scurte cuvinte a mulţumit Emin. Sale pentru distincţiunea dată comunei Sĕlişte şi acestui ţinut prin înalta sa visită.

Apoi a urmat judecătoriul cercual dl *Elekes*; preoţimea din tractul Mercurei în frunte cu protopresbiterul dl *Ioan Droc,* preoţimea tractului Sĕlişte condusă de administratorul ppopesc *Petru Iuga* şi la urmă comitetul parochial din Sĕlişte sub conducerea presidentului seu Dr. *Nicolau Comşa,* carele în numele bisericei a mulţumit I. P. Sale pentru tóte sfaturile şi învĕţăturile date cu acest prilej şi promite, că Sĕliştenii cu aceeaşi dragoste vor ţinea la biserică, învĕţăturile ei şi cu aceeaşi simpatie se vor alipi de capii bisericei ca şi în trecut, căci în acésta iubire au aflat forţa de desvoltare în direcţiunea croită de interesele neamului.

Inaltpreasfinţia Sa deşi obosit a aflat pentru toţi cuvintele potrivite şi părintesci, întreţinêndu-sĕ cu toţii asupra referinţelor locale şi asupra lucrărilor pentru progresul general.

Banchetul.

Dispoziţia festivă a zilei s'a menţinut şi în decursul banchetului ce s'a dat în spaţiósa sală a scólei, frumos decorată din acest incident cu flori şi brazi.

La întrarea în sală, archiereul nostru a fost întimpinat cu aplause frenetice de „Sĕ trăiéscă".

Era la 3 óre p. m

Bucatele bine pregătite se servesc cu acurateţă, fetiţele fruntaşilor nostri din popor şi de astădată au dovedit, că-şi pricep rolul de a servi la masă.

Se şede femeii române, ca sĕ fie în tóte pricepută, în tóte acasă, şi se nimeresce de tot bine cu curăţenia şi frumseţa portului acest rol şi în familie şi la ocasiuni de aceste, unde totuşi e de lipsă şi puţină presenţă de spirit.

La timpul cuvenit, Excelenţia Sa a început şirul toastelor.

Primul toast l'a ridicat pentru Monarchul nostru, împĕrat şi rege glorios, Francisc Iosif Antâiul, tatăl tuturor popórelor, ocrotitorul deopotrivă al intereselor tuturor cetăţenilor fără deosebire de limbă şi naţionalitate.

Toastul a fost ascultat stând cu evlavia cuvenită şi între urale de „sĕ trăiéscă" la adresa Maiestăţii Sale.

Inmediat a vorbit presidentul comitetului parochial Dr. Nicolae Comşa, ridicând pocalul pentru sĕrbătoritul Archiepiscop şi Metropolit. Pentru primadată au Sĕliştenii ocasiune sĕ fie representaţi în comitetul parochial prin un president ales din sinul lor, al Sĕliştenilor. Tinĕrul Dr. Comşa s'a achitat frumos de rolul seu, a vorbit cu foc juvenil şi din fiecare cuvênt rostit se puté vedé dragostea înăscută lui către biserica părinţilor sei, la care ţine şi el cu atâta vrednicie, şi iubirea, respectul şi devotamentul ce datorim Capului bisericei, ca acesta sĕ pótă sĕ-şi îndeplinéscă rolul în mijlocul poporului.

Publicăm în cele următóre textual însaşi vorbirea, o mărturie clasică despre spiritul cel bun şi creştinesc ce domnesce în Sĕlişte şi în mărginime preste tot faţă de Capul bisericei nóstre:

Inalt Preasfinţia Vóstră!

Domnule Archiepiscop şi Metropolit!

In zilele nóstre, al căror timbru marcant îl formézā grijile greului vieţei, simţim o alinătóre mângăiere sufletéscă, un repaus binefăcător, de câte ori putem sĕ aruncăm vĕlul uitării peste acele griji şi sĕ ne alinăm sbuciumările sufletului avêntându-ne cu gândul şi cu întrégă simţirea nóstră în sfera idealelor.

Fericire mângăitóre şi alinătóre planézā preste sufletele poporului Sĕliştei şi al tractului seu azi când este chiemat prin presenţa I. Preasf.-Vóstre şi prin învĕţăturile primite sĕ şi fortifice puterea de voinţă, sĕ-'şi augmenteze forţa de resistenţă şi sĕ-'şi înmulţéscă dorul de muncă şi jertfă întru ajungerea idealului ce poporul nostru, biserica nóstră naţională română îl urmăreşte.

Imbucurător repaus sufletesc resimte azi poporul primind prin presenţa I. Pr. Vóstre învĕţătura — caracteristică crestinismului.

Cuintesenţa adevĕratei vieţi omenesci consistă în crearea de ideale şi în continua tendinţă de a le realiza prin muncă perseverantă cinstită, prin abnegaţiune, prin înăbuşirea scăderilor şi slăbiciunilor inherente firei omenesci primind învĕţătura: că vecinic osândiţi de ceruri, de ómenii pămênteni sunt aceia cari sĕ înglódă în nămolul unei vieţi materialiste, lipsite de ori-ce vigóre a caracterului, de ori-ce idealitate.

Sublimul ideal al bisericei nóstre este din vechime propoveduirea culturei sufletului şi a minţei.

In acéstă cultură e cuprinsă şi prin ea sĕ cimentézā basa esistenţei nóstre, ea e fericicirea nóstră. In cursul desvoltărei ei principiile conducătóre au fost şi trebue sĕ fie şi acum astfel ca ele sĕ aibă dreptul şi putinţa de esistenţă, au fost şi trebue sĕ fie etice.

Etice însĕ nu pot fi decât dacă sunt luate din firea nóstră românéscă. Călăuziţi de aceste principii cultura nóstră va trebui se fie crestinéscă şi naţională, pentru că numai astfel putem sĕ fim şi sĕ rămânem buni Români şi buni creştini.

Eată idealul profesat de biserica ortodoxă naţională română din patria nóstră. Fericiţi sunt toţi aceia, cari îşi pun puterile întru ridicarea maiestósei clădiri începută de străbunii nostri; fericiţi aceia, prin al căror glas şi azi ne şoptesc străbunii, că gravată sĕ ne fie în inimile nóstre, şi sĕ resune ca dulci acorduri în adâncimea sufletului nostru devisa lor: „Iubesce-ţi neamul, limba, datinele şi obiceiurile străbune, iubesce-ţi legea cu tóte aşezămintele şi respectă corpurile legiuitóre ale bisericei tale, iubesce pe capul în a cărui mâni e pus destinul Tĕu, iubeşte tot ce geniul bun al românismului a creat înspirênd pe aleşii şi trimişii sei, treci preste toţi cari tóte acestea le hulesc, ca românéscă sĕ-'ţi fie, şi sĕ rĕmâie credinţa şi ruga românéscă, gândirea şi simţirea românéscă, întrégă firea, şi astfel cu ale tale proprii puteri şi numai cu ale tale sĕ-ţi ajungi fericirea. In acest semn învinse vor fi sub ocărmuirea I. Pr. S. Domn Arch. şi Metropolit Ioan *Metianu* tóte piedecile ce se vor pune înaintării nóstre, ear rĕsplată îi va fi I. Pr. S. Sale un monument neperitor de veneraţiune şi recunoscinţă clădită în inima poporului român.

Intru fericirea acestuia, sĕ trăiţi I. Pr. S. Vóstră întru mulţi ani.

Frenetice aplause au acoperit vorbirea presidentului comitetului parochial iar bătrânii din Sĕlişte sĕ apropia cu lacrimi de bucurie în ochi, ca sĕ atingă păharul cu Exelenţia Sa, prea iubitul lor archiepiscop. Al treilea toast l-a ridicat Il. Sa Dl Dr. *Ilarion Puşcariu*, pentru poporul român din Sĕlişte şi pentru fruntaşi între cari cu drept a scos la ivélă pe primpretorele cercual Petru Drăghiciu a cărui activitate pe terenul administrativ este apreţiată de toţi cei ce sĕ interesézā de mersul afacerilor, şi carele în calitatea de fiu al bisericei nóstre află têmp, plăcere, ba cu o rară nobleţă îngrijesce de mersul bun şi regulat şi de progresul cultural al poporului nostru din acest ţinut — şi de aici oratorul deduce că astfel de dregătorii sunt dela Dumnezeu rênduite şi scutul lui Dzeu 'l implóră asupra şefului administrativ, şefului judecătoresc şi a tuturor celor ce stau în fruntea multor corporaţiuni morale din Sĕlişte.

Plăcut atins prin escelenta vorbire a Ilustrităţii Sale — Dl primpretore ţine sĕ constate, că dregătoriile mirenesci administrative, şi judecătoresci merg mână în mână cu cele bisericesci şi făcênd constatarea acésta care numai onóre-i face, promite solemn, că în viitor tot acéstă ţinută demnă are sĕ o observe şi în interesul patriei şi în interesul culturei poporului preste tot mulţumesce antevorbitoriului în numele sĕu şi al colegului seu dela justiţie — şi ridică din nou pocalul pentru sănătatea şi îndelungă viaţă a metropolitului nostru, care a dat şi astăzi probe, că deşi înaintat în etate, i-a dăruit Dzeu aptitudini cari cu greu le-ai afla la mulţi dintre cei tineri.

A vorbit părintele adm. prot. Petru *Juga* pentru suita Escelenţiei Sale în special pentru ilustrul şi de toţi stimatul Domn archimandrit şi vicariu archiepiscopesc Dr. Ilarion Puşcariu ca unul, dintre cei mai deaprópe stêlpi puternici ai bisericei nóstre şi ca un sfetnic luminos al Esc. Sale precum şi pentru ceialalţi membri din suita Esc. Sale.

Dr. Liviu de Leményi, fost protopretore al cercului, a ridicat pocalul pentru preoţimea tractuală între care se află o parte de bărbaţi inaintaţi în etate dar persóne venerabile prin viéţa lor exemplară, o parte tineri cu frumóse pregătiri, şi cu escelente aptitudini de a lua rolul de conducători în parochii — şi pentru harnicul corp învĕţătoresc dela şcóla din Sĕlişte şi dela celelalte şcóle, cari tóte sunt la culmea chiemării lor, şi tóte ţintesc sĕ acuire cei mai harnici şi probaţi bărbaţi ca sĕ-i ridice la frumósa chemare a apostoliei, a lăţirei culturei în popor. Era cam la órele 6 când Escelenţia Sa mulţemind lui Dḑeu, că ne-a ajutat de am terminat agendele grele a le ḑilei, mulţemind celor ce au contribuit ca ḑiua de astăḑi sĕ devie o festivitate rară — a ridicat mésa binecuvêntând pe toţi factorii şi încuragiându-i sĕ lucre în armonie spre binele şi fericirea bisericei nóstre. Escelenţia Sa a fost însoţit de toţi mesenii preoţi şi învĕţători păn la locuinţă.

Visitele.

Timpul scurt ce a mai stat la disposiţie l'a folosit Excelenţia Sa ca sĕ facă câteva visite. Insoţit de P. Cuv. Sa dl Dr. Il. Puşcariu şi de asesorul

N. Ivan a cercetat pe primpretorele cercului, Dl. I'. Draghici, pe pres. comitetului parochial Dr. *Nicolau Comşa* şi pe bětrânul seu tată actual epitrop al bisericei şi fost primariu, — pe primariul actual *Iordachie Roşca* Căpitanul, membru al fundaţiunei Şaguna, pe cel mai bătrân membru al fundaţiunei Şaguna *Ioan Comşa* sen. şi fiul, fruntaşi neguţători şi ctitori ai fondului scolar din Sělişte, pre judele regesc Dr. Elekes şi pe harnicul notar comunal *Nicolau Henţiu*.

De sigur că dacă timpul nu ar fi fost deja apropiat de séră, ar fi mai continuat cu visitele, fiind în Sělişte încă mulţi bărbaţi vrednici, cari merită atenţiunea Capului bisericei şi pe cari acesta îi ţine vrednici a i onora cu înalta-i visită.

Se apropia însě sara şi conform programului făcut I. P. S Sa avé sě se întórcă de cu vreme la Sibiiu. Intre aplausele Sěliştenilor a şi părăsit comuna înainte de órele 8, ducênd cu sine toţi mângăierea, că avem un popor, carele în acest timp al materialismului general ţine morţiş la idealurile sale şi în special la tradiţiile sale bisericesci, dând astfel garanţie, că nici zidurile iadului n'ar fi în stare a slăbí dragostea lui către biserică şi neam. Dee Dzeu, ca vecinic aşa sě fie. Români şi ortodoxi, urmaţi pururea pe bravii Sělişteni, în cari viéză un isvor de curată şi românéscă însufleţire, care prin fapte vědite scie totdéuna eşí la ivélă.

Din diecesa Caransebeş

(*Distincţiuni*) P. S. Sa Dl Episcop diecesan *Nicolae Popea*, precum spune Fóia diec, a distins pentru merite pe terenul bisericesc pe presbiterii: David *Terfaloga* din Reşiţa Montană cu blane roşii, şi Traian *Oprea* din Moldova Nouă cu brâu roşu.

*

(*Instalări*) Duminecă la 14 Maiu s'a făcut instalarea de administrator ppresbiteral al Mehadiei, dl. Const. *Dure*. Actul instalării a fost sevêrşit de P. O. D. Ioan *Pepa*. — Joi în ziua „Inălţări i Domnului" P. O. D. protopresbiter Mihail Popoviciu, a întrodus în parochia Ieşelniţa pe presbiterul Mih. Costescu.

Revistă externă

O sectă periculósă.

De câtva timp din *China* sosesc ştiri fórte neliniştitóre cu privire la sórtea creştinilor şi în genere a tuturor strěinilor de acolo. Incă înainte cu un an s'a format o sectă vrăşmaşă strěinilor, care a purtat diferite numiri, până când în urmă s'a numit secta luptătorilor cu pumnul sau *boxeri*. Programul acestei secte e: „pumnul patriotismului şi păcei vrea sě înalţe dinastia Mandschu şi sě stîrpéscă pe strěinii de pre teritoriul imperiului Chinei. La început abia erau 100 de inşi, mai târziu se urcă numěrul lor la 1000, ear astăzi la zeci de mii, ei năvăliră mai întâi asupra catolicilor şi protestanţilor indigeni, în urmă asupra strěinilor în genere. Inainte cu câteva zile au atacat 2000 de boxeri pe câţiva ingineri de tren belgiani, cari abia au putut fi eliberaţi din mânile lor după un martiriu îngrozitoriu. Acum sunt boxerii pe cale spre Peking. Pentru scutirea ambasadelor şi supuşilor srěini au fost consignaţi 22 oficeri cu 334 soldaţi europeni americani şi japonezi. Guvernul chinez cedênd presiunei puterilor strěine a emis un edict, prin care ameninţă cu pedépsă de mórte pe toţi, cari aparţin sectei boxerilor.

Amnestia în afacerea Dreyfuss.

In senatul frances a provocat discuţii agitate proiectul de *amnestie* pentru tóte afacerile anexe cu afacerea Dreyfuss. Senatorul *Clamageran* a combătut proiectul fiind-că jigneşte drepturi normate prin lege; singurul mijloc de-a ajunge la împăciuirea ţerei ar fi confirmarea adevěrului. Generalul *Mercier* apěră purtarea sa din 1894, zicând că a lucrat atunci pentru binele ţerei. Ministrul-president *Waldeck-Rouseau* vorbeşte pentru primirea proiectului declarênd, că în primul proces nu s'au comunicat apěrărei tóte actele; guvernul vrea sě ştérgă tóte urmele unui trecut dureros. E de părere, că trebue sě se întindă vělul preste unele slăbiciuni, pentru a nu fi constrîns a le pedepsí. Oratorul accentuéză partea politică a proiectului şi zice, că sě nu sě dee în mânile contrarilor republicei arma omorîtóre decisivă.

După ce vorbesc mai mulţi, senatul decide sě se afişeze vorbirea ministrului president şi se primeşte proiectul guvernului cu 238 contra 34 voturi.

Convocare.

In înţelesul §§-lor 12 şi 13 din statutele „Reuniunii femeilor române din Sibiiu" se convócă *Adunarea generală ordinară* pe Duminecă în 17 Iunie 1900, la 11 óre a. m. în localul Casinei române din loc, pe lângă următorul

Program:

1. Deschiderea adunării generale.
2. Raport despre activitatea comitetului în 1899.
3. Revisuirea raţiociniului pe 1899 şi statorirea budgetului pe anul 1901.
4. Intregirea a dóue locuri vacante în comitet.
5. Propuneri eventuale.
6. Alegerea unei comisiuni pentru verificarea procesului verbal al adunării generale.
7. Incheierea adunării generale.

Din şedinţa comitetului „Reuniunii femeilor române din Sibiiu", ţinută în 1 Iunie 1900.

M. Cosma,
pres.

Dr. Beu,
secretar.

NOUTĂŢI

Chirotonire. Inalt Preasfinţia Sa Domnul Archiepiscop şi Metropolit *Ioan Metianu* a promovat azi diminéţă la trépta de presbiter pe diaconul Moise Popovici, ales preot în *Galomfalĕul—mare*, tractul protopresbiteral al Sighişórei.

*

Pentru monumentul lui Şaguna a contribuit dl *Teodor Pop*, advocat în Baia de Criş, cu suma de 100 coróne. Dzeu sě-i dee sănětate şi noroc, ca sě mai pótă jertfí pentru scopuri culturale şi românesci.

*

Examenele de cualificaţiune pentru candidaţii de învěţători din *diecesa Aradului* se vor ţiné în 26—28 Iunie st. n. Petiţiunile pentru admitere sunt a se subşterne consistoriului până la 20 Iunie.

*

Examen la şcóla poporală din *Nadăşa română* s'a ţinut, precum ne scrie învěţ. Ioan Oltean, în 27 Maiu c. n. Elevii au dat rěspunsuri precise şi fluente, dovadă de zelul învěţătoriului Toma *Ringea*, care şi-a împlinit conscienţios chiemarea, şi astfel şi-a asigurat iubirea şi încrederea poporului.

*

Reuniunea sodalilor români din Sibiiu, învită la convenirea socială împreunată cu cântări şi joc, ce se va aranja Duminecă, în 10 Iunie n. c. (ziua primă a Rusaliilor) în pavilonul din „Hermannsgarten".

Program: 1. „Ce faci Ioană ?" cor mixt de Dima. — 2. „El R'baa", cor bărbătesc de E. Mandycsewschi, cu solo de tenor, esecutat de dl Nicolau Işan. — 3. *a*) „Grădina părintească", cor de dame de G. Stephanescu; *b*) „Dumineca cea mare", cor de dame de D. G. Kiriak. — 4. „Nu-'i dreptate", cor mixt de G. Dima. — 5. „Cântec de primăvară", cor mixt de C. G. Porumbescu. In pausă se vor esecuta jocurile „Căluşerul" şi „Bătuta". O parte a eventualului venit curat este destinată fondului věduvelor şi orfanilor meseriaşilor români din Sibiiu. Preţul de întrare: 1 corónă de persónă. Suprasolviri benevole se primesc cu mulţumită şi se vor cuita pe cale ziaristică. — Bilete de întrare seara la cassă.

*

Decan al facultăţii filosofice din Budapesta a fost ales profesorul *Medveczky* Frigyes. Alegerea de rector va fi în 9 Iuniu.

*

Cum combate „Tribuna Poporului"?

La notiţa ce am luat'o despre exmiterea a 8 advocaţi ca representanţi ai consistoriului aradan la examenele scólelor poporale, domnii dela „Trib. Poporului" ca sě ne combată cítéză §-ful 105 al regulamentului scolar, care se încheie aşa: „Consistoriul póte delega la aceste examene un comisariu din sinul sěu, sau pe *alt bărbat de scólă*". Aşadar: bărbat de scólă. Nu observaţi onorabililor, că §-ful acesta desavuéză perfect cele-ce susţineţi?

De altcum, noi n'am esceptionat valórea şi meritele numiţilor domni advocaţi pe terenul vieţii nóstre culturale şi în special pe cel scolar, deşi ne-am esprimat mirarea, că óre în întréga diecesă a Aradului nu se află bărbaţi şi din cler, profesori etc., cari sě aibă dragoste faţă de causa nóstră şcolară şi cari sě ste în şi mai strênsă legătură cu interesele ei, şi astfel sě aibă şi mai multă pricepere întru esaminarea chestiunilor, încredinţate aprópe exclusiv la advocaţi. Noi credem, că nici chiar numiţii comisari advocaţi nu vor fi rêvnind a monopolisa terenul scolar şi a eschide pe cei, cari nu din facerea riguróselor cunosc preceptele pedagogice ci de acolo, c'au făcut studii speciale, pe cari le întregesc prin ocupaţiunile zilnice.

*

Proces de pressă. Editorul „Bunului Econom" dl I. *Mihaiu* a fost citat pe Sâmbăta trecută la tribunalul din Deva, din causă că a lăsat sě se publice între noutăţile zilei dóuě notiţe de cuprins politic, dar fóia n'are cauţiunea pentru foile politice. Aceste notiţe sunt: *Proces politic la Baia de Criş* şi *Curtea cu juraţi la Deva.*

*

In România numěrul sciutorilor de carte a progresat dela 12·7%, cât era în 1894, la 17·3% în 1899 şi adecă cam de 2½ ori e mai mare progresul la bărbaţi, decât la femei.

*

Descoperire importantă. Se anunţă, că Drul *Zierler* dela universitatea din Würzburg, elev a lui Röntgen, a descoperit că anumite curente ale razelor Röngten au insuşirea de a nimici bacterii, şi pot fi aplicate la vindecarea tuturor bólelor provenite din infecţiune cu bacterii. Se atribue mare importanţă acestei descoperiri din partea autorităţilor medicale.

*

Examenele la şcólele poporale din inspectoratul Aradului se vor ţiné în ordinea următóre: *6 Iunie:* n. în Mândruloc (înv. G. Morariu şi I. Bosgan) şi în Cicir (înv. Aurel Drăgan), *7 Iunie*: Arad (învěţ. Iosif Moldovan), *8 Iunie*: Sobotel (învěţ. Muciu Popescu şi Iulia Plaşa), *9 Iunie*: Micălaca (învěţ. Savu Mihuţa şi Savu Bugariu). *12 Iunie*: Bătania (învěţ. G. Popovici) şi Tornia (înv. Romul Luţai), *15—16 Iunie*: Şeitin (înv. D. Micu, G. Roman, I. Roman şi Ermina Ciorogariu) *18—19 Iunie*: Nădlac (înv. R. Teucean, I. Caracion, S. Lugoşan şi G. Petrovici), *21 Iunie*: Cenadul-unguresc (înv. T. Luţai şi N. Stĕt), *23 Iunie*: Semlac (înv. G. Roşu şi L. Ionescu), *25—26 Iunie*: Pecica (înv. I. Iosa, E. Hidişan, S. Roja, E. Moldovan, Emilia Ciorogariu şi Constanţa Pop), *27 Iunie*: Arad-Gaiu şi Arad-Şega (înv. V. Zabu, I. Vancu), *28 Iunie*: Arad (înv. N. Stef, M. Oltean şi Maria Precupaş). Examenele se vor ţiné sub conducerea ppresb. inspector scolar M. Bocşan, eventual a delegaţilor: F. Manuilă (paroch în Sobotel), N. Chicin (p. în Nădlac) şi R. Nestor (p. în Cenadul-ung.).

Loc deschis.*)

Onorate Dle Redactor!

In preţuitul ziar ce redigiaţi, „Telegraful Român", în Nr. 54 ddto 15 Maiu a. c., s'a dat publicităţii un extras din o epistolă mai lungă, trimisă la adresa mea cu motto: „Ingerinţă ilegală", prin care sunt învinuit, că prin usură şi mijlóce ilegale zădărnicesc alegerea de paroch în Veneţia inferióră a candidatului pretins agreat de popor.

D'acapo dechiar, că şi eu sunt pentru acela, în care poporul îşi va pune încrederea, însě corespondenţa din cestiune este făcută cu intenţiune maliţiósă, cugetând, că prin acésta póte corespondentul sě seducă pe on. public cetitor şi cu deosebire sě atragă asupră-mi ura P. Ven. Consistor.

Trecutul meu de 32 de ani în serviciul public dovedeşte, că eu nu prin usură şi prin mijlóce meschine, mi-am câştigat încrederea poporului, în al cărui mijloc trăesc, ci prin activitatea mea corectă, lucrând totdéuna pentru binele public şi cu deosebire pentru promovarea binelui bisericei şi scólei şi ca atare din încrederea poporului şi a representanţei scólei capitale din Veneţia inferióră mai bine ca de 20 de ani, am fost ales ca preşedinte atât al comitetului parochial cât şi al representanţei scólei capitale din Veneţia inferióră, în cari posturi onorifice sunt şi azi şi le suport aceste funcţiuni numai din indemnul curat ce-l am faţă de biserică şi scólă, ca unul, carele fiind şi în oficiul administrativ politic, pot sě dau sucursul necesar acestor instituţiuni atât moral cât şi material, de unde urméză, că aserţiunile corespondentului sunt isvorîte numai din ură personală şi din dorul de a-şi puté câştiga favoriţi în idea, de care este condus corespondentul.

Reputaţiunea şi activitatea mea pe terenul bisericesc şi scolar nu este competent sě mi-o tragă la îndoială corespondentul, căruia praful din scólă nu i s'a şters; ci alţi factori de ponderositate sunt îndreptăţiţi la acésta, la al căror verdict mě supun bucuros.

Aceste reflexiuni, am fost îndatorat a le face corespondentului.

Veneţia inferióră, 18 Maiu, 1900.

Cu distinsă stimă

Georgiu Comaniciu

notar cercual şi preş. com. paroch.
şi al Eforiei centrale.

VARIETĂŢI

(*Viaţa de holteiu*) In Elveţia se discută în mod serios dacă n'ar fi bine sě se pună o dare pe viaţa de holteiu. Această părere este susţinută cu cauze în aparenţă bine acreditate; însă dacă se vor cerceta acestea în fond, de sigur că această idee trebue să cază de sine singură. In genere, motivele contra vieţei de holteiu sunt îndreptate într'acolo, pentru a denunţa pe un holteiu de un egoist, care prin îngrijirea inimei sale strîmte, îşi iubeşte persóna sa proprie atât de mult, în cât nu vrea să'şi facă datoria faţă de stat şi de societate, care în genere ar trebui să fie prima datorie a fie-cărui om. Şi cu tóte acestea nouě ni se pare că această acusare în contra holteilor este unilaterală şi nedreaptă. După părerea nóstră, egoismul jócă aci un rol de tot secundar, ba póte că nici nu l'am putea numi de loc.

S'ar putea iute şi uşor număra acei bărbaţi cari din principiu nu se devotează ideii pentru însurătóre. Din contră, se póte zice că toţi bărbaţii înclină şi au dragoste pentru însurătóre. Dacă el nu o face, sau face acest pas mai târziu, de sigur că acesta îşi are motivele sale bine meritate; iar motivele sunt de mai multe feluri.

Intrebaţi pe toţi acei cari au rămas flăcăi tomnatici, dacă ei n'au avut vre-o dată seriósă idee pentru însurătóre. Dacă ei vor rěspunde cu francheţă, atunci s'ar resolva uşor ori ce mister. Intre holtei se află o mare parte dintre acei, cari cu ocazie de înamorezare au fost refuzaţi odată sau de douě ori, aşa în cât le-a trecut gustul de însurătóre. Acela care cunóşte cazuri singuratice îşi va face dintr'o parte şi din alta complecta convingere că n'au fost cauze bine cugetate pentru o legătură adevărată şi seriósă.

Ne vom atinge încă de o chestiune: acésta se razimă pe terenul economic şi de educaţie.

Tonul creşterei moderne, în special la sexul femenin, trece mult peste měsura raţională şi solidă, mult peste starea reală şi economică a interesaţilor. Pretenţiile unei părţi din tineretul femenin, nu mai stau în cadrul unei posibilităţi sěnătóse. Pretenţiile financiare pentru toaletele cochete întrec cu părere de rěu fórte dese-ori měsura raţională. Ele sunt causele principale care sperie de însurătóre pe tinerii şi serioşii bărbaţi. Veniturile şi starea lefurilor în care stau slujbaşii, funcţionarii şi cei-l'alţi ómeni cu carte nu le permite de a satisface aceste cheltueli. In lumea comercială mai merge, fiind că acolo de regulă nu este numai bărbatul acela care câştigă. Insě acolo, unde întregul venit al familiei este produs prin singura muncă a doi ochi ai bărbatului, acest tiněr şi serios trebue sě se gândéscă bine — mai ales avênd în vedere că are şi intenţiuni serióse — până ce face pasul acesta de însurătoare.

Posta Redacţiunei.

D. *Stoica*, Bpesta. Cele trimise ca încercări nesuccese, nu le putem publica.

---

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta redacţia nu primeşte rěspunderea.

Nr. 4180 Ep. [62] 1—3

Publicațiune oficială.

Pentru trebuințele Seminariului archidiecesan în anul scolariu 1900-1901 în ce privește încălzitul se recere liferarea de **una sută** (100) **stângini de lemne**, pentru a căror liferare se publică concurs **până inclusive în 15/28 Iuniu a. c.**

Lemnele se fie de fag, neplutite, posibil din fața sórelui.

Ofertele au sĕ fie înaintate în terminul indicat la consistoriul archidiecesan și oferenții se aducă în seminariu un stângin de lemne pentru probă.

Sibiiu, din ședința consistoriului archidiecesan ca senat epitropesc, ținută la 20 Maiu, 1900.

Ioan Metianu m. p.
archiepiscop

Nr. 105—1900 of. ppresb. [61] 2—3

Concurs

Pentru îndeplinirea postului vacant de paroch din parochia de clasa a III-a Gostila prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 zile, computat dela prima apariţiune a acestuia în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau suma de 800 coróne, despre cari se pot lua informațiuni dela comitetul parochial și dela subsemnatul oficiu.

Concurenții au sĕ-și aștérnă petițiunile concursuali, instruite conform legilor în vigóre, la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis, — și după espirarea terminului concursual a se presenta în parochie spre a se face cunoscuți parochienilor.

Deeș, 12 Aprile, 1900.

Oficiul protopresbiteral al tractului gr. or. Deeș, în conțelegere cu comitetul parochial concernent.

Teodor Hermann
protopresbiter.

---

15 bucăți fl. 3.05.

In viață nu se mai dă deosebita ocasiune de a putea obținea de fl. 3·05 cr. următórea colecțiune de juvaere.

[58] 3—3

- 1 Orologiu iubil. de nickel Anker.-Remont., care umblă precis, garanță pe 3 ani.
- 1 Lanț de goldin veritabil „Panzerkette“ sau de nickel.
- 2 buc. inele imitație de goldin în fasonul cel mai nou cu briliante de argint.
- 2 buc. nastori pentru mangete, aur-doublé cu mechanism.
- 3 bucăți nastori pentru pept.
- 1 nasture patent pentru gulerele îndoite.
- 1 Ac fórte fin pentru cravată.
- 1 Pungă pentru orologiul anker.
- 1 Oglinduță de busunar în cutie.
- 2 Cercei de argint de fasonul cel mai nou.

Tóte aceste 15 bucăți juvaere admirabile dimpreună cu orologiul Anker-Remontoir costă la olaltă numai fl. 3·05.

Aceleași 15 obiecte, insĕ în loc de orologiul Patent-Anker-Reform, un orologiu Patent-Goldin-Iubileu, care înlocuește pe deplin un orologiu de aur, cu garanță de trei ani **numai cu fl. 6·10.**

Ce nu convine se schimbă bucuros sau se returnéză banii, așadară risicul e exchis.

Anunțe, cari sémână cu acesta sunt imitații. — Obiectele se pot procura per cassa sau cu rambursă dela

E. Holzer

Deposit în mare de ciasornice și juvaere.

Liferantul asociațiunei funcționarilor de stat ces. reg. etc.

Krakau, Stradom 18 (Oesterr.)

Catalóge ilustrate gratis și franco.

Indispensabilă pentru fie-care știutor de carte este cartea întitulată:

Datorințele și drepturile

purtătorului de dare,

ce se póte procura dela

Librăria archidiecesană,

Prețul 1 C. 20 fil. + porto 10 fil.

Cuprinde tot feliul de îndrumări, cum sĕ purcedem la cumpĕrări și vênzări de proprietăți, realități, ca sĕ nu plătim dare decât numai câtă se cuvine, cum sĕ ne scăpăm de darea care nu cade în sarcina nóstră, ce drepturi sunt împreunate cu plătirea dării, etc.

Din **Tipografia și librăria archidiecesană, Sibiiu**, se pot procura:

Pribeag

de
Ioan Iosif Sceopul.
Prețul broș. 1 cor. 50 fil.

De pe la noi,

nuvelete de
D. V. Păcățianu
1889—1891.
Prețul broșat 2 coróne

Din tainele vieții,

novele și schițe
de
Margareta Moldovan.
Broș. à 2 cor.

Din vremuri apuse,

de
Judita Secula născută Truța.
Broș. à 1 cor.

Obligațiuni

jumĕtate românești și jumĕtate unguresci, apoi

cuitanțe și contracuite

unguresci și românești, se pot procura dela **Librăria Tipografiei Archidiecesane, Sibiiu**, cu prețurile: 1 obligație 5 fil., chitanțele și contrachitanțele cu 1 cor. per sută bucăți. La cerere se trimite gratis și franco din fiecare câte o bucată de probă.

Op premiat de Academia Română.

Seminţe
din
Agrul lui Christos.

Cuvêntări bisericesci

de
Zacharia Boiu,
asesor consistorial, protopresbiter etc.

Cu binecuvêntare archieréscă.

Tom. I.: **cuvêntări la tóte Duminecile de preste an.**
„ II.: „ „ „ **prasnicele și sĕrbătorile, precum și la casuale bisericesci.**
„ III.: **cuvêntări la îmmormêntări, parastase etc.,**

Prețul fiecărui tom 3 coróne și porto postal.

Se află de vênḑare la **autorul** și la

Tipografia și librăria Archidiecesană
Sibiiu.

Saisonul de primăvară și de vară 1900.

Stofe de Brünn veritabile

Una bucată de metri 3.10 lungă. pentru un rând complet de haine de bărbat (Roc, pantaloni, vestă,) costă numai	fl. 2.75, 370, 4.80 de lână veritabilă de oae fl. 6. — și 6.90 de lână mai bună veritabilă de oae fl. 7.75 din lână fină veritabilă de oae fl. 8.65 din lână fórte fină veritabilă de oae fl. 10.— din cea mai fină lână veritabilă de oae.

Una bucată stofă pentru un rând de haine-salon fl. 10.— deasemenea espedează cu prețurile de fabrică stofe pentru pardisiu, lodeu pentru turiști cele mai fine kamgarne etc. etc. depositul real și recunoscut în destul ca solid:

Siegel-Imhof în Brünn.

Mustre gratis și franco. Liferarea conform mustrei sĕ garantează. [56] 7—40

Avantajele mușteriilor privați, de a comanda stofele direct dela firma de mai sus, dela fabrică, sunt foarte însemnate.

Avem de vênḑare următórele scrieri de

Teodor V. Păcățian:

Principiile politicei, după Dr. F. de Holtzendorff broș.	à fl.	2.—
Libertatea, traducere după I. Stuart Mill broș. . . .	„ „	1.--
Lupta pentru drept, trad. după Dr. R. de Ihering broș.	„ „	1.—

Cu trimiterea prin postă plus 5 cr.

Tipografia și librăria archidiecesană,
Sibiiu.

Farmacia lui F. I. R. Hotter la sf. Iosif, Wien, XII/2 Schönbrunnerstrasse 182.

Absorbinalul lui Hotter.

$^1/_1$ Flacon fl. 6. —, $^1/_2$ Flacon fl. 3.50. delătură tóte umflăturile și depunerile de grăsimi fără sĕ vateme părului. Intăreşte nervii atacați și slăbiți, delătură și distruge tóte nodurile în muschi, și servește și ca scut în contra aprinderilor; cu deosebire e probat la umflăturile produse din causa fearelor, apoi în contra ariciturei umflărei copitei, genunchilor umflați, mai departe în contra umflăturilor (noduri) de vine, în contra umflăturei picioarelor la glesne și la încheietura degetelor cu un cuvênt în contra tuturor umflăturilor ori unde s'ar ivi.

Praful nutritor alui Hotter,

pentru cai și vite cornute
1 Pachet cu 80 cr.

Un adaus escelent la nutremânt, pentru a ținea vitele sănătoase și cu putere este de a sĕ folosi la tóte suferințele de rărunchi de ficat și de nervi.

Preparate pentru veterinari, cele mai bune ale timpului mai nou, cari după atestate numĕróse nu au fost ajunse de alte mijloace de natura aceasta.

Sĕ sĕ cearǎ numai preparate de ale lui Hotter și sĕ nu se priméscă altele. Deposit în farmacii și Droguerii.

Deposit principal la Dr. Emil Budai farmacia orașului Budapesta (Stadthausplatz) și la Iosif v. Török Budapesta VI Kiraly utcza 12.

Fluidul lui Hotter „Training“

1 Sticlă cu fl. 1.20.

Conservează nervii și muschii până la bătrânețe înaintată totdeuna puternici și vioi, pune în stare pe animal sĕ prestee cele mai mari strapații și fugi, sĕ înțelege după frecare cu fluidul „Training“.

Sĕ mai folosește cu succes uimitor la tóte urmările cari obvin din opintiri prea mari, ologie, reumatism, și înțepenire.

Praful de porci a lui Hotter.

Nr. I și II
1 kg. . . . fl. 1.20.

Cel mai bun mijloc pentru a produce pofta de mâncare și cu acésta prosperarea porcilor, fórte acomodat în contra orbalțului (brâncă); Nr. II este de a sĕ întrebuința la urdinare.

Mijloc în contra Colicei alui Hotter.

1 Sticlă fl. 1.50.

Contra la tot feliul de colică și contra oprirei udului la cai precum și contra umflăturilor la vite cornute. [54] 11—104

Alifia lui Hotter pentru delăturarea crescăturilor de oase.

$^1/_1$ Cutie cu fl. 2. $^1/_2$ Cutie cu fl. 1.20. delătură crescăturile de oase și depunerile osoase chiar și după 4—6 séptămâni. (boală învechită).

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 58 Sibiiu, Joi 25 Maiu (7 Iuniu) 1900. Anul XLVIII.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **strĕinătate** pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază

INSERŢIUNILE
Pentru odată 14 fil., — de dóuĕ ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rĕndul cu litere garmond — şi timbru de 60 fil. pentru fie-care publicare.

După examene.

Sunt tocmai în curgere examenele la scólele de tot soiul din patria nóstră.

A nu da cuvenita atenţiune examenelor anuale la scólele din patria nóstră, ar însemna a nu ne trage séma cu un factor principal în viéţa poporului nostru, ar însemna a rĕmânea în întunerecul nesciinţei, şi a orbeca şi mai departe lipsiţi de lumina, chemată a ne deschide ochii, şi a-ne învĕţa cum sĕ vieţuim după cuvintele Apostolului: Fraţilor, ca fii luminii sĕ umblaţi.

In numĕrul 56 am vorbit despre examene încât ne-a fost dat sĕ putem vorbí în un articol scurt, şi am accentuat necessitatea de a-se publica actele conferenţelor învĕţătoresci din tómna anului trecut, căci sunt în acele lucruri referitóre la examenele anuale, cari date la lumină, ar face mult bine causei nóstre scolare.

Articolul acesta se va ocupa cu situaţiunea la noi după examene.

Sunt în mari griji părinţii tocmai acuma în toiul examenelor, sunt în mari griji, căci nu sciu cum vor succede examenele fiilor lor.

La locul prim sunt în mari griji mamele, căci ele sunt mai legate de inima copiilor lor.

Un exemplu classic, dar tot odată şi instructiv de grijele mamei pentru examenele fiului ni-'l aduc tocmai acuma ziarele din streinătate, classic şi instructiv, căci ne arată îngrijirea mamei, unde după socotéla nóstră a muritorilor de rĕndul al doilea dóră tot nu ar fi motive de îngrijire.

Ni se spune, că a fost în mari griji împĕrătésa Germaniei pentru examenul fiului sĕu, şi după succesul strălucit al examenului în o societate de profesori împĕrătésa a declarat, că i-a căzut o pétră de pre inimă.

Şi noi avem multe mame, cari tocmai acuma au pétră pe inimă în préşma examenelor fiilor lor.

Dea bunul Dumnezeu sĕ cadă de pe inima lor pétra, şi după succesul strălucit al examenelor sĕ aibă şi mamele nóstre bucuria, care o are şi respective o a avut înmpĕrătésa Germaniei, cea îngrijată de sórtea fiului sĕu.

In lumea acésta înse grijile familiei sunt împărţite între mamă şi tată.

După grijile mamei vin cele ale tatălui copilului, şi grijele acelea vin după examene, când copilul în mână cu testimoniul de maturitate vine sĕ alégă carieră pentru viéţă.

Aici vin grijile părinţilor, grijile nóstre ale tuturora, cari stăm în serviciul causelor publice naţionale, şi alegerea carierei este o causă de interes public naţional, căci dacă e adevĕr, că interesele personale în multe se încrucişéză cu cele publice naţionale, în multe stau în strânsă legătură, apoi e indiscutabil mare adevĕr, că la alegerea carierei interesul personal stă în strînsă legătură cu cel public naţional.

La noi Românii clasa aşa numită inteligentă este încă redusă la un numĕr de tot neînsemnat, şi numĕrul destul de considerabil al abiturienţilor se recrutéză din şirul ţĕranilor nostri.

Şi la ţeranii nostri e îngrozitoriu de mare sĕrăcia, şi ea merge crescĕnd.

Noi, cari le scriem acestea, noi cari suntem grupaţi în jurul acestui ziar, cari ne-am legat sórtea nóstră, existenţa nóstră de interesele bisericesci-naţionale, pe cari cu modeste puteri le propagă şi apără acest ziar, noi vorbim din practică, când zicem, că la ţĕrănimea nóstră sĕrăcia e îngrozitoriu de mare, şi că ea merge crescĕnd.

Cunóscem casuri, că la câte un stipendiu de 50 fl. pentru elevi în şcólele medii au concurat peste 100 de tinerí studenţi, toţi între condiţiuni egale, toţi cu note bune, aşa că nu era omul în stare sĕ se decidă cui se voteze stipendiul, şi ar fi dorit sĕ nu fie dator a vota în o asemenea afacere.

Ţinĕnd sémă deci de sĕrăcia ţĕranului nostru, şi de trebuinţele nóstre speciale, noi până acuma am îndemnat tinerimea nóstră sĕ îmbrăţişeze cariera preoţéscă şi cea învĕţătoréscă.

Preoţimea la noi are un rol cultural fórte important, căci poporul nostru până acuma ascultă de preoţime, care e părinte în sensul adevĕrat al cuvêntului.

Poporul nostru este copil bun, copil ascultătoriu; poporul nostru din mila Domnului este turmă credinciósă, care ascultă de glasul păstoriului, şi merge orbiş după el.

Ne trebue deci preoţi culţi, preoţi crescuţi în frica lui Dumnezeu, păstori, cari sĕ-'şi dea sufletul lor pentru turma credinciósă, preoţi culţi, tari în credinţă, legaţi cu trecutul lor, cu creşterea lor, cu înclinaţiunile lor, legaţi cu sufletul lor de inima poporului, şi fiii ţĕranului nostru ieşiţi din scólele medii sunt legaţi de inima poporului cu tótă fiinţa lor.

Inarmaţi cu armele sciinţei, crescuţi pentru trebuinţele sufleteşti ale poporului nostru, adăpaţi la isvorul cel limpede al istoriei trecutului nostru, tinerii nostri la locul prim vor învĕţa a continua firul întrerupt de părinţii lor.

Alipirea către tron şi dinastie, iubirea de patrie la noi Românii a mers paralel cu alipirea către biserică şi ale ei instituţiuni, cu iubirea de neam.

Aceste au fost vîrtutea poporului român, şi acéstă vîrtute este mândria nóstră, acésta este fala nóstră.

O preoţime cultă, tare în credinţa strĕmoşéscă, oţelită în suferinţă, doritóre a munci între condiţiunile actuale şia asigura o sórte mai bună poporului nostru, de sórtea căruia e legată şi sórtea ei, o asemenea preoţime ne trebue nóuĕ, şi acésta sĕ fie idealul tineretului nostru eşit din scólele medii cu examen de maturitate.

Un asemenea rol are şi învĕţătorimea în sênul poporului nostru, căci la noi preotul trebue sĕ mérgă mână în mână cu învĕţătorimea.

Ei sunt inteligenţa în sinul poporului, ei sunt conducĕtorii, unde ei merg mână în mână, acolo e bine, acolo e asigurat progresul, acolo e asigurată bunăstarea morală şi materială atât pentru popor cât şi pentru conducătorii lor naturali.

Caractere firme aflăm noi în sînul preoţimei nóstre, caractere firme, cari au copiat pe antecessorii lor, cari în sensul cântărei bisericeşti, „şi-au dat sufletul lor pentru poporul lor".

Aceste sunt carierele pe cari noi la locul prim le recomandăm tinerimei studióse după terminarea examenelor în şcólele medii.

O altă carieră pe care tot cu căldură o recomandăm dar la locul al doilea este: cariera militară.

Pentru ce o facem acésta, vom arăta la altă ocasiune.

Revistă internă

Camera ungară se întruneşte în şedinţă astăzi şi va lua spre desbatere proiectul de lege despre *statificarea serviciului veterinăr şi proiectul de lege* presentat de ministrul preşedinte Széll în afacerea *cuotei*. Hotărîtóre asupra sorţii proiectului ultim vor fi referinţele din Austria, cari dacă nu vor deveni normale şi parlamentul austriac nu va ajunge apt de lucru, va trebui şi dieta nóstră sĕ iee proiectul dela ordinea zilei. Remediul ultim e decisul corónei în privinţa statorirei cuotei.

*

Ameninţarea lui Körber. După o telegramă din Viena ministrul-president austriac Körber a făcut unui colaborator al ziarului *„N. W. Journal"* declaraţiuni, cari provócă órecare sensaţie. Enunciatele acestea fireşte se referă la obstrucţia Cehilor şi la viitórea formaţiune politică în Austria. Dacă parlamentul nu va trece preste crisa actuală, zise Körber, guvernul va fi constrins sĕ re-

---

FOIŢA

Gethsemani.

— Nuvele arabe. —

> „O! fecióră, fiica Sionului, durerea ta e tot aşa de adîncă ca şi marea: Cine va putea vre-odată sĕ-ţi lecuiéscă rănile tale?..."
> *Ieremia.*

Un val de pelerini năvăleşte în grădiniţa Franciscanilor. Pe cărările strîmte, greblate şi aşternute cu năsip de către călugări, procesiunea, întrerupĕnd cântarea plângătóre a rugăciunilor, se grăbeşte şi se împinge spre a se prosterne cu un minut mai curĕnd înaintea unui chip şi a-l adora ,înaintea altarului ridicat pentru proslăvirea lui.

Cu un fior de evlavie creştinii se îngrămădesc pe sub porticul capelei, în acéstă grotă a agoniei, în care fiul lui Dzeu „cu sufletul întristat până la mórte", se întórse de trei ori şi de trei ori se rugà, scoţind acel strigăt sfâşietor de durere omenéscă: „Părinte depărtéză dela mine păharul acesta".

Streini, îngrămădiţi unii într'alţii, catolici, cari îngenunchiau înaintea tabernacolului schismaticilor şi protestanţii, cari se rógă în picióre d'înaintea sanctuarului ortodoxilor; afară un nou grup de călĕtori aştéptă cu nerăbdare şi rĕscolesc pămêntul, pe care s'a întipărit urma paşilor lui Iisus, muiat de sudórea lui de sânge, şi din care a rĕsărit flori, — caliciuri roşii îmbalsamate — cari de atunci înfloresc în Iudeia în fie-care an la Sĕptĕmâna Patimilor.

După ce slujba fu terminată, un preot tinĕr părăsí cortegiul pelerinilor, care se urca către oraşul sfânt.

Mergea încet prin grădina Gethsemani şi ochii sĕi, cu privirile perdute în zare ochii sĕi, cari căutau cerul, rătăciau trist preste zidurile năruite, acoperite de ederă şi muşchiu şi printre ale căror crepături, printre petrile mucede, creşteau câteva flori rare şi ofilite; câţiva maslini uriaşi, bĕtrâni de vécuri, „patriarchi între arbori" cu frunzişul argintiu, cu trunchiul gârbov şi cója crepată, încunjuraţi cu zăbrele de fier pentru a fi apăraţi de atingerea călĕtorilor, stăpânesc singuratici culmile de prin prejur. Tinĕrul preot se gândia, că vêrfurile acestor arbori se înfiorase póte, vĕzênd slăbiciunea sublimă a lui Iisus şi acéstă scórţă nodurósă auzise póte divina imputare către Petru, care dormia: „Nici un singur cias n'aţi putut ca sĕ veghiaţi pentru mine?" Şi turburat de anticile amintiri, cari exalau parfumul lor de sfinţenie şi de mister, pelerinul ar fi voit ca sĕ se arunce în pulbere, sĕ-şi odichnéscă sufletu-i chinuit la umbra augustă a acestor ramuri.

Dar siluetele ciudate ale călĕtorilor se iviră pe o culme îndĕrĕtul lui, turburând armonia evlaviósă a gândurilor sale. Şi din nou ochii lui, sătui şi desgustaţi de amestecul acesta al lucrurilor lumeşti, cu tótă deşertăciunea şi josnicia lor, în aceste locuri sfinte, de adorare mută, vĕzu desfăşurându-se înainte-i tóte nelegiuirile, sĕvêrşite în numele religiunei contra credinţei, în acéstă umilă grădină, în care Iisus din Nazaret, cel mai umil dintre toţi ómenii, băuse până la fund păharul amărăciunilor omeneşti.

Şi fugí, ducĕnd în inima lui mistica desamăgire a deşertăciunei cultului, a cărui apostol era şi el.

Şi amintindu'şi încîntătórea istoriórà a celor două surori a lui Lazăr, venerând pe Iisus cu credinţa simplă şi naivă a inimilor lor, o luă înainte pe cărarea Bethaniei, în nădejde de-a culege printre ruine suflul renăscător al unui trecut aşa de frumos.

Se opri de odată.

Inaintea lui se întindea un alt Gethsemani, Gethsemani al săracilor, Copţi şi Sirieni, a căror sărăcie respectase totuşi frumseţa primitivă a Grădinei Făgăduinţei.

Un zid de piatră, aprópe năruit şi cu găuri mari şi neregulate formate de căderea petrilor, înconjura acest câmp de arbori milenari şi aceste găuri, îndărăptul cărora se ivea ici un colţ de cer, dincolo un cerc de verdéţă, mai departe pata négră a unui turn afumat, păréu nişte vagi prunele albastre verzi şi negre, a căror privire nu se stîngea nici odată.

Preotul împinse pórta şi aşezându-se sub ramurile stufóse ale unui maslin gârbovit, contempla priveliştea de dinaintea lui.

Scăldat într'o lumină albă puternică, Ierusalimul, mut şi închis între înaltele lui ziduri înegrite de vreme, aşezat pe piscurile celor patru munţi pleşuvi şi sterpi, silueta lui se întindea pe nemărginirea cerului ca o Regină în doliu, tronând peste jalea locurilor acestora pustii, a stâncilor góle, a lacurilor secate şi a cimiterelor spânzurate pe coline. Mai jos, la pólele munţilor, haosul de ruine, grămezile de morminte, góle, cu pietrile de marmură îngălbinite ca nişte óse fără măduvă — împrăştiate, răsturnate unele peste altele, sĕminţă funerară aruncată pe-un câmp de doliu, presară acéstă jalnică vale a Iosafatului, de care profetul a zis: „O va chema valea cadavrelor şi ospăţul şacalilor".

La stânga, colinele de la Mer-Saba răsar ca nişte ţepe ameninţătóre, spintecând orizontul întunecat al Mărei Mórte. La drépta muntele Sfatului Rĕu, unde Iuda şi-a vândut stăpênul, se înalţă în faţa Sionului, rezemênduse cu spatele de Hakeldama, pământul de sânge; muntele Mâhnirei, despărţit printr'o prăpastie de muntele Măslinilor, purcurgă la mijlóce energice. Deslegarea finală amenință cu *schimbarea* pe o durată de ani a vieţei de stat şi dirigerea ei în altă direcţiune. Ministrul speră încă în o salvare a parlamentarismului. Rolul de o importanţă uriaşă al parlamentului ar trebui sĕ-l păzéscă deputaţii cu gelosie şi sĕ privéscă parlamentul de sfânt, pentrucă acolo se manifestă dreptul, influenţa. Cu căderea parlamentarismului se termină şi *sistemul representativ* al poporului.

Cestiuni scolare.

(Cualificarea învĕţătorilor.) In şedinţa din 5 Iunie n. c. a Asociaţ. profesorilor de preparandii ţinută în Cluj, fiind vorba despre punctul de vedere naţional, directorul de preparandie din Bpesta *Nagy* László veni cu o propunere despre validitarea cu „profit politic“ a maghiarismului pe terenul cualificărei invĕţătorilor. Numitul împarte în dóuĕ părţi examenul de cualificaţiune învĕţătoresc. Primul examen ar avé sĕ-l ţină naţionalităţile şi confesiunile în cercul lor după regulamentele proprii, ér după 1—2 ani de probă ar fi sĕ se ţină un examen practic în limba magiară cu candidaţii din întrégă ţéra sub presidiul directorului districtual de stat, reservându-se şi susţinĕtorilor de scóle un rol óre-care în comisiunea examinătóre. — Propunerea s'a dat comitetului pentru a fi considerată la compunerea regulamentului de examene.

(Alegerea învĕţătorilor-dirigenţi.) Intr'un articol din „Egyetértés“ se discută o temă destul de importantă, indicându-se rĕul, ce există de a se înşira din partea aspiranţilor de învĕţători dirigenţi în petiţiile lor tot felul de inepţii pentru a-şi ajunge scopul. Autorul spune apoi ce aştéptă dela dirigenţi, în următórele: Chiar dacă aspirantul la un atare post n'ar întruní tocmai însuşiri strălucite personale, sĕ aibă *cel puţin media* acelora; sĕ nu fie, precum se póte experia în unele locuri, caricatura vieţii scolare, care serveşte drept tablă de ţintă a corpului învĕţătoresc. Pe lângă cultura generală sĕ posédă *cunoştinţe speciale* basate pe studii seriose în mĕsura de a-şi asigura un grad de superioritate asupra colegilor sei învĕţători, căci numai aşa va puté câştiga *vaza personală* necesară şi numai aşa îi va fi cu putinţă sĕ urmărésca cu cuvenita atenţiune activitatea corpului învĕţătoresc, sĕ o censureze şi îndrepteze. Se mai pretinde *cunóşterea* şi *împlinirea datoriei* în gradul de a serví de exemplu şi a provoca o emulaţiune nobilă.

Afară de recerinţele de mai sus mai este una, care-i priveşte pe dirigenţi ca ómeni privaţi şi adecă: sĕ trăiéscă între împrejurări materiale regulate, şi dacă n'ar întruni condiţia acésta ori cât ar fi de distinşi cu alte calităţi, sĕ nu pótă fi aleşi. Acésta o cere societatea şi cinstea vieţei publice.

NOUTĂŢI

Visita archiducelui Iosif la Sinaia. Cu ocasiunea petrecerei Suveranilor României la Abbazzia archiducele Iosif a promis, că inspecţionând garnisónele din Transilvania, va profita de acest prilej, pentru a face o visită Domnitorului român la Sinaia.

Probabil tot pe atunci vor sosi la Sinaia Ducele Filip d'Orléans şi ducesa Maria Dorotea, fiica archiducelui Iosif, cari în curând vor merge la Constantinopol.

*

In atenţiunea învĕţătorilor nostri. Din loc competent ni se comunică, că numai condiţionat sunt admişi la facerea examenului de cualificaţiune învĕţătoresc acei candidaţi, ale căror cereri nu au fost provĕzute cu documentele recerute, anume sub condiţiunea, ca documentele cari lipsesc, sĕ fie aşternute la consistoriul archidiecesan pànă inclusive *Marţi séra în 6/19 Iuniu a. c.* Examenele se vor începe în *8 Iuniu* v. a. c.

Cereri defectuóse sunt:

Avram Budoiu, lipseşte test. scol. Galacteon Stelea, abs. ped. Augustin Herman, test. scol, Augustin Dura, test. scol. Valeriu Cosma, test. scol. şi absolut. ped. Ioan Dumitrescu, test. scol. Ioan Frâncu, carte de botez, Andreiu Badiu şi Iosif Comanescu, au dat cereri fără nici un document, Leontina Beşa, lipseşte test. scol. şi abs. ped.

*

Catedrală metropolitană în Bucureşti. Unele ziare din România vestesc, că ministrul cultelor Dr. *C. Istrati* a luat iniţiativa, deschizênd o listă de subscripţiune publică pentru a se înălţa o catedrală pompósă la metropolia din Bucureşti.

*

Catastrofă în Budapesta. O mare nenorocire s'a întêmplat Luni în trenul electric, ce se întorcea din Zugliget către casă înţesat de public. Trenul alerga cu o mare iuţélă pe pantă de vale, când la o întorsătură eşind din şini, s'a rĕsturnat. In el se aflau 70 de călĕtori, dintre cari *patru au murit*, ear' *9 sunt răniţi*. Causa nenorocirei se spune a fi publicul impaciant, care se îmbulzia a-şi ocupa locurile şi aşa s'a întêmplat că atâta s'au împins unii pe alţii pănă-ce au întors frânele în direcţie de plecare. Trenul a plecat de sine, fără ca conductorul sĕ se fi putut urca pe el, şi aşa a provenit catastrofa.

*

Instalarea vicariului de Oradea mare. P. C. Sa părintele Vasilie *Mangra* va fi întrodus în postul de vicariu la Oradea-mare Marţi, a treia zi de Rosalii prin P. S. Sa episcopul Iosif *Goldiş*. Tot atunci se va ţiné consistoriul plenar al districtului Oradea-mare sub presidenţia P. S. S. episcopului.

*

Distincţiune. M. S. Regele Carol a conferit crucea de comandor al ordinului *Coróna României* dlui profesor *Ionnescu-Gion*, inspector general al învĕţămêntului secundar.

*

† **Generalul August Gorjan** fost comandant al divisiei din Roman a repausat în etate de 63 de ani în Viena, unde se supusese unei grele operaţii, suferind de cancer. Decedatul a fost de origine din Ploieşti şi a luat parte la rĕsboiul de independenţă al României ca locot.-colonel.

*

Scandal în biserica s-tului Petru. Din Roma scrie un preot german unui ziar berlinez, că cu prilejiul primirei pelerinilor în biserica s. Petru s'au întêmplat escese din partea Francesilor contra Germanilor. Inainte de a apărea papa, pelerinii germani întonară cântări în limba germană, dar imediat ca la comandă începură pelerinii francesi sĕ pîsăe şi fluere pentru a întrerupe pe germani. Francesii nu mai îngăduiră sĕ se cânte în limba germână, ci continuară cântările în limba francesă neconturbaţi. In fine scenele degenerară pănă întra'tâta, că un preot frances pălmui pe un confrate german în mijlocul bisericei, cea-ce germanii trecură cu vederea de dragul păcei. Sosind papa se puse sfârşit turburărei. Germanii făcură aretare şi s'a întrodus o cercetare severă în causă.

*

Excursiuni. Duminecă a plecat dl Dr. G. *Maior*, profesor de agricultură la scóla centrală dela *Ferĕstrĕu*, cu 19 elevi ai scólei în excursiune ştiinţifică în *Banat.* Dsa va visita de astădată moşia San-Nicolaul-Mare, proprietatea contelui Coloman de Nako, care este unul din domeniile cele mai frumóse din comitatul Torontal.

— Societatea istorică sub presidenţa d-lui Gr. *Tocilescu* a hotărât sĕ facă în ziua de 27 Maiu o escursiune la *Sarmisegetusa.* Studenţii membrii ai societăţei vor plăti o cotisaţie de 30 lei spre a participa la excursie, iar cei nesocietari 35 de lei.

*

„Poporul“ institut de credit şi economii, societate pe acţii în *Lugoş* şi-a început activitatea în 1 Iuniu a. crt.

*

Scăderea pororaţiei în Francia. La înrolările militare anuale din Francia s'a constatat, că într'un apropiat viitor nu se va mai putea acoperi numĕrul normal de recruţi din causa decreşterei naşteriler. Numĕrul naşterelor de sex masculin a scăzut dela 1893—1895 cu 21.086 băieţi. Patrioţii francesi sunt cu tot dreptul fórte îngrijoraţi de apariţia acésta.

*

Examen de maturitate. La gimnasiul gr. cat. român din *Blaş* s'a ţinut examenul verbal de maturitate în 1 şi 2 Iunie st. n. Din 18 elevi câţi s'au supus examinării, 3 au eşit cu fórte bine, 7 cu bine, ér 8 maturi.

*

Societatea Transilvania din Bucureşti, în adunarea sa generală din sĕptămâna trecută primind demisiunea fostului cassar Al. *Lupaşcu*, drept semn de recunoştinţă pentru serviciile prestate societăţii în decurs de 32 de ani l'a ales *president de onóre.* Noul comitet s'a constituit astfel: Preşedinte: G. *Misail*; vice-presidenţi: A. *Laurian* şi V. *Mândreanu*; secretar: D. *Raţiu*; membrii: Manliu, Clinciu, Popa, Henţescu, Otescu şi Gârboviceanu; casier: V. Orghidan. — Societatea „Transilvania“ are un fond de 221,000 lei, în scrisuri fonciare urbane cinci la sută, şi dă în fie care an preste 10,000 lei ajutóre la elevii sĕraci ai scólelor de meserii şi studenţilor dela scólele superióre născuţi în Transilvania

*

Prăbuşirea unei biserici. In comuna *Têrgovişte*, tractul Belinţului s'a dărîmat biserica gr.-or., care se clădea şi era tocmai pe gătate. Din ruine au fost scoşi *doi morţi* şi mai mulţi muncitori *greu răniţi.* Un fecior român, care se afla în vêrful turnului, simţind catastrofa, a sărit şi a căzut aşa de norocos, că nu i s'a întêmplat nimic.

Intreprinzĕtorul clădirii Lazar Tomici a fost arestat.

*

Universitari din Viena în Ungaria Ascultătorii de geografie dela universitatea din Viena au sosit Vineri în excursiune sub conducerea profesorului lor *Penck* la Budapesta. După program Duminecă au privit tóte lucrurile demne de vĕzut în Pesta şi jur. Luni au plecat la *Kecskemét* şi pentru a cunóşte viaţa de pe pustele Ungariei vor petrece o nópte sub ceriul liber la Bugacz. In zilele următóre sunt proiectate escursiuni la Kis-Körös, Kalocsa, Tolna, Szegzárd, Fonyod, Kaposvár, Keszthely, apoi în Veszprém, Balaton-füred, Alba-Regală, Komárom; în 11 Iunie se întorc la Viena. Vor fi călăuziţi de profesorul univ. Dr. *Lóczy* Lajos şi agregatul *Cholnoky.*

*

Guvernul rus contra rascolnicilor. Ministrul de interne rusesc a dat o ordinaţiune tuturor guvernorilor de a procede cu tótă asprimea contra sectei rascolnicilor. Concesiunea pentru liberul exerciţiu religios dată acestora de Alexandru al II-lea, sĕ li se detragă; preoţii lor sĕ nu aibă voie a se arĕta publice în portul lor, ear misionarilor rascolnicilor sĕ li se interzică predicarea în public, deasemenea sĕ se confişte cărţile în cari biserica ortodoxă ar fi supusă unei critice.

Bărbaţii de stat ai Rusiei sunt de convingerea că a sosit timpul reformelor în înţeles rusesc şi ortodox; drept principii con-

---

tênd agăţat de cóste, ca un cuib de vultur spînzurat în aer, satul Siloa.

Aprópe de tot, în albia secată a Cedronului, preotul zări, tăiat din aceiaşi stâncă, un uriaş monument deschis din tóte părţile şi prin care vîntul trecea şuerênd a pustiu. E mormêntul pe care l'a înălţat regele David ruşinei lui Absalon, eternisênd astfel nelegiuirea prinţului rebel. Beduini, cari se întorc de la Ierusalim, trec pe dinaintea piramidei. Fără a se da jos de pe cai, ei se pléca pênă la pământ şi iau pietricele pe cari le aruncă de sus în găurile căscate ale mausoleului, lovind ast-fel până şi mort pe fiul usurpator. Şi petrile recad pe alte petri şi răsun în prăpastia asta deşartă ca nişte sughiţuri de căinţă.

In curând totul adórme într'o tăcere letargică. Atmosfera pare ţintuită în lumina dulce a amurgului. Zarea îşi stânge colorile. Pe ici, pe colea, câte-un arbore mai bătrên, cu trupul scorojit, cu crengile plecate, cu frunzişul veşted, face o pată mai négră prin umbra ce începe a se coborî din munţi şi a se aşterne peste câmpii, şi, din depărtare în depărtare câte-un lung şir de anemone se întinde ca o dâră de sânge prin fundul văilor singuratice. Şi 'i atâta tăcere . . . O tăcere solemnă care par'că ese din pustietate şi sfinţenia acestor locuri . . . Nici un pas nu se aude, nici un fîlfâit de aripi nu turbură liniştea acésta sălbatică.

Şi înaintea acestei melancolii impunătóre, supra-omenească, preotul se simte nĕvălit de o tristeţe nemărginită. El se gândeşte că Iisus póte a plâns, aici chiar, privind oraşul din vale; că aici póte el rĕspunsese lui Ioan, care c'un gest larg îi arăta clădirele măreţe: „In adevĕr îţi spun, nu va rĕmânea nici pétră peste pétră dintr'însul“.

Da, profeţiele de nenorocire s'au împlinit!...

Mânia unei Divinităţi ofensate s'a abătut asupra Iudeei, năruind palatele, stêrpind câmpurile, sĕcând lacurile. Mâna neînduplecată a lui Iehova a pecetluit pe tot pămêntul acesta sigiliul blăstămului. Şi în zadar omul întristat caută ramurile înflorite ale Mêntuirei făgăduită de Dumnezeul milei celor cari s'ar ruga în numele lui.

Durerea deci e mai puternică de cât leacul şi distrucţia mai temeinică de cât viaţa?... Preotul întrébă marginele orisontului. Drept ori-ce rĕspuns, el zăreşte în vale câţi-va pelerini, cari, c'o cruce pe umĕr, încunjur într'un exces de evlavie zidurile Ierusalimului.

Mâne şi el, îndoit sub greutatea aceleiaşi cruci, va urma pe credincioşi şi urcuşul pe Drumul Suferinţei care se sfêrşeşte cu un mormênt gol. Şi el se gândeşte cu nelinişte că şi el va merge de-acum înainte tot ast-fel prin viaţă, cu sufletul sdrobit sub greutatea îndoelei, de-o sută de ori mai apăsătóre de cât lemnul nelegiuit.

Lumina amurgului se potoleşte încetul cu încetul. Turnurile cetăţei întind umbrele lor uriaşe asupra cimitirelor. Albéţa marmorei de pe morminte se stînge. Oraşul începe a se cufunda în umbră. Crestele munţilor încep a se perde prin nouri, par-că înghiţite de-o gură nevăzută. Aburi arginţii se ridic din adêncuri şi se întind preste prăpastia Gehenei ca o punte de negură care ar uni Gethsemani cu Golgotha.

Călătorii cari se întorc dela Iordan defilează pe dinaintea păduricei de maslini, unde preotul, stând răzĕmat de spatele unui arbor, ascultă vocea misteriósă a naturei.

O fată tinără cu ochii visători îl priveşte. El se face palid şi tresare. Ea piere. Cortegiul dispare în ceaţă. Dar preotul contemplă mereu silueta nedesluşită care se depărtéză în vale şi care 'i aminteşte chipul unei alte femei şi sufletul ei neînţeles.

Inima 'i sângeră din nou de vechile dureri. Se sileşte sĕ se róge, dar mintea lui nu mai găseşte vorbele rugăciunei. Atunci, desnădăjduit de mêntuirea lui, se aruncă din maslin cu faţa la pămênt şi plânge. Plânge iubirea lui fără speranţă, zădărnicia vieţei lui cu decadenţa credinţei.

Şi în acest Gethsemani al săracilor, cu păharul fără fund al suferinţelor, îşi bea şi el de trei ori amărăciunea aceleaşi agonii.

Intunericul se cobóră asupra munţilor. O rază furişă a sórelui care a scăpătat pe după culmi se strecóră pe sub maslini şi cade pe obrazul omului culcat cu faţa la pământ, gâdilindu'l ca o desmerdare. Tinărul preot se scólă, se întórce spre Sion şi un ţipăt de uimire şi de admiraţie îi scapă din piept.

Inaintea lui vede Ierusalimul, luminos, strălucitor ca un cristal; nu mai e un oraş aevea: e o cetate fabulósă, un Ierusalim ceresc. Şi în zidurile lui, înflăcărate şi sclipind ca nişte diamante sub ultimele raze ale sórelui care cată 'napoi, el cuprinde tóte strălucirile, tóte visurele şi tóte mângăerile.

Preotul fu cuprins de fiorul unei emoţiuni sfinte. Acum înţelegea vorbele lui Christos: „Impărăţia mea nu 'i din lumea aceasta: adoraţi pe Dumnezeu în inima vóstră“.

Şi în faţa Calvarului învierei ideale, el se rógă în genunchi şi din tot adâncul inimei lui care renaşte:

„Părinte, vreau să cred! . . . Ajută-mă în credinţa mea şi sprijineşte-mĕ în nemernicia inimei mele nestatornice“.

„Apăr. Naţion.“ *N. P.*

ducătóre în activitatea lor ei privesc ortodoxia, absolutismul și naționalismul.

E de notat, că timpul acesta în care s'au luat mĕsuri atât de rigoróse contra disidenților bisericești, numiți rascolnici, coincide cu serbarea jubileului de 20 de ani de oficiu al procurorului suprem al sf. sinod, *Constantin Petrovici Pobjedonoseff*. Acest bărbat s'a remarcat prin o activitate fórte mănósă pentru biserica ortodoxă rusă și precum se vede în timpul ultim prin mĕsuri de rigóre contra sectelor voește sĕ aducă o mai mare unitate în ce privește ortodoxia.

Loc deschis.*)

Arad 24 Maiu 1900.

Onorate Domnule redactor!

Vĕ rog, sĕ binevoiți a publica în prețuitul jurnal, ce redigeți, următórea:

Dechiarațiune.

„Tribuna Poporului" în Nrul 94 din anul curent, continuând cu atacurile, ce dela aparițiunea ei le publică aprópe zilnic în contra mea, — mĕ calumniază, îmsinuându-mi că am luat dela un preot o sută de fiorini." Fată de acest atac, — după-ce intențiunea, ce o urmărește numita fóie prin neadevĕrurile, ce le publică sistematice în contra mea, este deplin cunoscută, eu nu mĕ pot dimite în polemiă; ci rĕspingênd insinuațiunea, ce mi-se face, dechiar prin acésta, că am întreprins cele de lipsă spre a-mi lua satisfacere prin forul competent judecătoresc.

Augustin Hamsea.

Povețe despre stêrpirea peronosporei și gârgărițelor de viie

Cum e timpul, în care proprietarii se îndeletnicesc cu lucrarea viilor și cum în unele părți s'a ivit și acum peronospora atât de stricăciósă viilor, ținem a fi de datorința nóstră sĕ atragem luarea aminte a tovărĕșiilor nóstre agricole și peste tot a viierilor asupra peronosporei și sĕ dăm povețe cum ar trebui urmat în aplicarea mijlócelor de stêrpire.

După-cum se știe, cu numele de peronospora se însémnă bóla atât de primejdiósă, care bântue în mĕsură din ce în ce mai întinsă viile nóstre și amenință ródele lor cu nimicire une-ori desĕvârșită.

Peronospora e datorită unor bureți mititei (mucegaiu), cari începênd din Maiu se ivesc în formă de pete alburii mai ales pe dosul frunzelor (foilor) cum și pe mlădițe, flori și chiar pe struguri. Pe laturea deasupra a frunzelor apar un fel de pete gălbinii, mai târziu ruginii, însĕ nu umflate nici rotunde. Pe laturea din jos (dos) frunzele molipsite apar ca-și-când ar fi atinse de brumă sau preserate cu zăhar măcinat.

Contra peronosporei se recomandă ca mijloc fórte bun și ieftin stropirea cu un amestec licuid din apă, pétră vênĕtă (vitriol de aramă) și var ars.

La 100 litre apă se adaugă 1, 1¹/₂ sau cel mult 2 chilograme pétră vânătă și tot atâta var ars. Deosebim prin urmare amestecuri de 1, 1¹/₂ și 2% (la sută). Stropite fiind cu amestecul de 1¹/₂ sau chiar 2% frunzele ivite acum la început s'ar pârli din causa frăgezimei lor. Amestecul de 1¹/₂ și 2% se va aplica deci mai târziu, peste vară și de cu tómnă, când frunzele sunt desvoltate.

Pétră vênătă curată și deci potrivită se capĕtă în prăvălia I. B. Misselbacher de aici.

Pétra se piséză mai întâiu, apoi se topește (disólvă) în puțină apă călduță — la 1 chilogram pétră vre-o 3 litre de apă — într'un vas de lut sau de lemn. Intr'aceea se stânge varul ars în cutare ciubăraș, punênd o cătățime de apă îndoit mai mare.

Laptele de var astfel dobândit se strĕcură prin o sîtă désă și se tórnă încetișor, mestecând bărbătește cu o bucată de lemn — în pétra topită (nici-decum întors, adecă: pétra în var).

Licuidul astfel gătit póte fi păstrat pe mai târziu fără temere de a-'și perde tăria sa, este însĕ neapĕrat sĕ se amestece bărbătește de câte-ori e a turna în tulumbă; altcum rĕmân pe fundul vasului tocmai materiile trebuincióse contra peronosporei.

Stropirea însași se îndeplinește cu ajutorul aparatului numit tulumba (prósca) de peronosporă, care împrăștie licuidul de cum nu s'ar puté mai mĕrunt și deopotrivă.

In scopul isbutirei nu rĕmâne decât sĕ urmăm întocmai povețelor ce urméză:

1. Stropirea sĕ se îndeplinéscă cât mai apriat și întocmai la timpul cuvenit, dacă e sĕ isbutéscă în deplin.

Stropirea dintâiu urméză a se face cât mai de timpuriu, prin Maiu, până a nu se fi rĕspândit peronospora, la tot casul mai nainte de înflorirea vițelor. Neapĕrat este a stropí de dóuĕ-ori cel puțin sau și mai bine de 3—4 ori.

Stropirea a dóua ar trebuí făcută după înflorire, prin Iunie. Cu începerea lui August urméză stropirea a treia și cerând trebuința prin Septemvrie a patra.

Stropite ar trebuí tóte frunzele și celelalte părți verzi. Rândurile viiei trebue stropite de amêndóuĕ lăturile, așadar' de douĕ-ori.

2. Tulumba sĕ nu se țină aprópe de vițele de stropit. Licuidul se acopere frunzele cu picături cât mai deopotrivă și dese, de mărimea grăunțelor de păsat, sămĕnând a rouă mĕruntă. Picături mari, cari s'ar prelinge înspre marginea frunzelor, lasă goluri și astfel nu scutesc frunzele în deplin. In urma stropirei frunzele sĕ nu fie cu totul ude.

3. In viile aflătóre pe cóste piezișe stropirea sĕ se facă mergênd din jos în sus și nu întors.

Stropirea isbutește mai ales dacă se face séra sau diminéța pe timp uscat, liniștit și fiind ceriul senin.

4. Nu este iertat a stropí pe timp ploios și mai ales când plóuĕ. Dacă ploia ar fi spălat frunzele deja stropite, se va stropi, din nou.

5. Stropite ar trebuí viile din întreg hotarul, cum și vițele din tóte grădinile comunei, de óre-ce vițele cari ar fi rĕmas nelecuite, fie și mai pe alocurea, ușor rĕspândesc peronospora mai departe, amenințând cu pustiire viile mai nainte sĕnătóse ori stropite.

Incă cu începere din anul 1898, așa știm, se pedepsesc cu asprime, amĕsurat statutului comitatens, toți cari nu și-ar fi împlinit datorința prescrisă contra peronosporei.

Așa fiind, primăriile comunale și viierii vor lucra înțelepțește, aplicând contra peronosporei negreșit și din vreme stropirea descrisă atât de lesniciósă, iefitnă și de mare folos.

Rĕmâne sĕ adaogem, că prin viile mai multor comune au dat năvală un fel de gândaci verzi, numiți gărgărițele viței, cari fórfecă tinerele mlădițe cu grămada. Cel mai îndemânatic și sigur mijloc este a scutura, des de diminéță, aceste gărgărițe pe pânzături așternute jos. Urméză strângerea și aruncarea gărgărițelor în foc sau apă ferbinte.

Comitetul central al „Reuniunei române agricole din comitatul Sibiiului".

Sibiiu, 12/25 Maiu n. 1900.

D. Comșa, președinte. *V. Tordășianu,* secretar

Apel*)

cătră iubiții mei colegi învĕțători, și cătră O. Dni preoți din comitatul Albei-inferióre.

Pentru-ca atât învĕțătorii sĕ pótă avea un manual, care sĕ le ușureze propunerea *Istoriei* și *Geografiei comitatului nostru*, în școlele nóstre poporale, — cât și alți cărturari se pótă sci istoricul ori cărei comune din comitat, m'am decis a lucra o monografie prescurtată a tuturor comunelor din comitatul nostru.

Pentru ajungerea mai cu succes a acestui scop 'mi permit a ruga pe iubiții mei colegi învĕțători și pre O. D. preoți ca pe aceia cari mĕ înțeleg ce intenționez prin acéstă lucrare și ca pe aceia cărora șciu că le este legată de inimă înaintarea nóstră, ca sĕ binevoiască a mĕ sprijini în lucrarea mea dându-mi mână de ajutor la culegerea datelor necesare.

Și pentru mai marea ușurătate la culegerea datelor 'mi permit a ruga pe cei ce vor binevoí a'mi da mână de ajutor, ca până cu 1 August v. a. curent, sĕ-'mi rĕspundă la următórele întrebări:

1. Numele comunei?

2. De unde și-a căpĕtat comuna acel nume?

3. Tot acel nume l'a avut, ori s'a schimbat, și décă s'a schimbat, — când și pentru ce s'a schimbat?

4. Ce zice tradițiunea despre întemeerea și numele comunei?

5. Nu cumva în vechime comuna ar fi fost situată în altă parte a teritoriului comunei?

6. Ce zice tradițiunea, ori documentele, décă sunt, despre întemeetorii comunei, de ce națiune au fost?

7. Ce lucruri vechi s'au aflat și se pot afla pe teritoriul comunei?

8. Ce zic documentele (dacă sunt) ori tradițiunea despre întemeierea celei dintâi biserici din comună?

9. Când și prin cine s'a zidit ori renovat biserica de acum?

10. Ce preoți a avut biserica din timpuri mai vechi până în zilele nóstre, și de ce confesiune e?

11. Din ce mijlóce s'a susținut și se susține biserica și preotul?

12. Ce zic documentele ori tradițiunea despre începutul scólei din comună?

13. Ce scólă și dascăli a avut și are comuna?

14. Cine a susținut și susține scóla și de ce caracter e?

15. Nu cumva se află pe teritoriul comunei ruine vechi și drumuri părăsite și ce zice tradițiunea despre ele?

16. Ce munți și déluri mai însemnate se află pe teritoriul comunei, ce produc și a cui proprietate sunt?

17. Ce legende ori balade se află în popor despre unele locuri, de pe teritoriul comunei?

18. Nu cumva se află pe teritoriul comunei vre-o bae (mină) părăsită: pe ce timp s'a lucrat la ea, ce metale s'au aflat și ce nume a avut?

19. Descrierea comunei: *a*) posiția, *b*) grădinile, *c*) agri, *d*) fênațele, *e*) pădurile, *f*) mineralele mai însemnate, *g*) munți, *h*) peșteri, *i*) lacuri și iezere vestite; *l*) ape minerale, *m*) băi etc.?

20. Ce rîu trece prin comună și de unde isvoresce?

21. Ce se produce pe teritoriul comunei?

22. Ce animale domestice și sĕlbatice se află pe teritoriul comunei?

23. Locuitori după naționalitate, ocupațiune și confesiune?

24. Dintre locuitori știu cetí și scrie?

25. Cu pregătiri mai înalte dintre fiii comunei sunt?

26. Edificiile mai însemnate din comună?

27. Ce fabrici sunt în comună, de când sunt întemeiate și acui proprietate sunt?

28. Intêmplări mai marcante, vechi și nóuă întêmplate pe teritoriul comunei, pe basa documentelor ori a tradițiunilor?

29. De ce privilegii se bucură comuna?

30. Numele bărbaților ce s'au distins, făcênd cinste neamului nostru, — pe ori ce teren?

31. Institutele cu menirea lor?

32. Reuniuni ori însoțiri, în comună?

33. Averea comunei?

34. Portul bărbaților?
Portul femeilor?

35. Cine și din ce se pregătesc veșmintele pentru portul bărbaților?

36. Cine și din ce pentru al femeilor?

37. Teritoriul comunei se mărginesce la cele 4 regiuni cu al comunelor?

38. Depărtarea comunei dela capitala comitatului e cam de . . . Chlm.

39. Comuna — se află în cercul (pretura) . . .?

40. Posta ultimă?

Décă s'ar mai afla rĕspunsuri la întrebări de feliul acestora, pe cari le-aș fi trecut cu vederea și cari ar contribui la completarea lucrărei mele, rog pe O. Dni colectanți ca se mi-le comunice și pe acelea.

La respunsuri e de ajuns décă se citéză numai numĕrul întrebări.

Pentru ostenele recunoștința mea nu va lipsi.

Nădăjduesc fórte mult, că glasul meu nu va suna în pustiu.

Cetea, în 22 Maiu v. 1900.
u. p. Tövis. *Ioan Bota,*

VARIETĂȚI

(Copiii veacului viitor). Renumitul explorator *Frithjof Nansen*, al cărui nume a devenit atât de cunoscut din călătoria sa la Polul nordic, a ținut zilele trecute la societatea pedagogică din Cristiania o prelegere interesantă despre educațiunea copiilor. El zise, între altele, următórele:

„Tinerimea nóstră arată o periculósă lipsă de caracter și idealism. Acésta este a se atribui literaturei și politicei, cari au slăbit simțul pentru ideal. Educațiunea (creșterea) nu se îngrijește destul de a forma din copii bărbați. Nu este de ajuns a înainta numai viața sufletéscă. Tăria, ce o posed eu, am a o mulțămi creșterei severe. Eu nu presupun aici creșterea trupéscă, ci o creștere seriósă.

Invĕțătorii trebue sĕ premérgă eu exemplu bun. Copiii trebue sĕ învețe a sci cóse nasturi pe haine și a-și cârpi înși-și încălțămintele. Ast-fel devin bărbați! Mai demult trebuia noi se ne facem tot de ce aveam lipsă. Acésta face caracterul și personalitatea! Tinerimea trebue sĕ învețe a se lipsi de plăceri. Ea nu trebue sĕ se mulțuméscă, ca acum a fi numai lirică, visătóre și sentimentală.

Aci pot ajuta deprinderile corporale. Nu creșterea modernă, jocul de sport, alergările ajută, tóte acestea sunt stricăcióse corpului și spiritului; din contră deprinderi corporale raționale au bună înfluință asupra vieței; fac ómeni sĕnătoși și independenți — acésta este ceea-ce ne trebue nóuă!"

Notiță literară.

„Enciclopedia Română", publicată din însărcinarea și auspiciile „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român", de Dr. C. *Diaconovich*, prim-secretarul Asociațiunii.

A apărut fasc. XX, cuprinzênd numeróse articole între *Ioanovici—Keman*. Cu acest fascicol se încheie tomul al doilea al acestei valoróse publicațiuni. In acest fascicol încă aflăm o serie de articole de interes special românesc, dintre cari amintim: Iobagiu (I. St. Șuluțu), Ionescu (biografii), Iorga, Iosif (mitropoliți), Ipsilante, Isopescul, Istro-Români, Iuga, Ivacicovici, Jianu, Jiul, Joreste, Junii, Junimea, Kalinderu; iară dintre celelalte articole remarcăm: Iosif, Irigațiune, Irlanda, Isabella, Isolarea bolnavilor, Istoria, Isus Christos, Isvor, Italia, Italiana, literatura (M. Strajan). Iupiter, Jancsó B., Japonia, Java, Jertfa, Ihering, Joc, Jókai, Jósika, Joubert, Justinian, Kant (Dragomirescu), Karnak, Karthago.

Stăruința Redacțiunei și editurei de a aduce acéstă operă la bun sfîrșit în butu tuturor greutăților, cu cari se luptă, merită recunoscința și sprijinul publicului. Volumele apărute până acum (I și II) pot forma podóba ori-cărei case românesci. Editorul a pregătit și scórțe corespunzĕtóre, cari se pot procura cu prețul de câte 2 coróne de tom.

Abonamentele se fac la W. *Krafft în Sibiiu* (deposit general pentru România: *E. Storck*, Bucuresci) și se primesc numai pentru publicațiunea întrégă. Prețul de prenumerare pentru un tom broșurat cor. 20 —, legat cor. 23.20 (în România: lei 25—, resp. 28.50).

*

Geografia pentru scólele poporale întocmită pe basa planului ministerial de învĕțĕmênt partea II pentru clasele V și VI, de Vasilie *Goldiș*, prof. gimn. cu numĕróse ilustrațiuni și harte. Editura librăriei Ciurcu Brașov, 1900. Prețul 25 cr. séu 50 fil.

*

Anuarul III al societății pentru crearea unui fond de teatru român pe anii 1899—900. Brașov, tipografia Ciurcu & Comp. 1900.

---

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta redacția nu primește rĕspunderea.

*) Celelalte foi române sunt rugate a reproduce acest apel.

Nr. 4180 Ep. [62] 2—3

Publicaţiune oficială.

Pentru trebuinţele Seminariului archidiecesan în anul scolariu 1900-1901 în ce priveşte încălzitul se recere liferarea de **una sută** (100) **stângini de lemne**, pentru a căror liferare se publică concurs **până inclusive în 15/28 Iuniu a. c.**

Lemnele se fie de fag, neplutite, posibil din faţa sórelui.

Ofertele au sĕ fie înaintate în terminul indicat la consistoriul archidiecesan şi oferenţii se aducă în seminariu un stângin de lemne pentru probă.

Sibiiu, din şedinţa consistoriului archidiecesan ca senat epitropesc, ţinută la 20 Maiu, 1900.

Ioan Metianu m. p.
archiepiscop

Nr. 105—1900 of. ppresb. [61] 3—3

Concurs

Pentru îndeplinirea postului vacant de paroch din parochia de clasa a III-a Gostila prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 zile, computat dela prima apariţiune a acestuia în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau suma de 800 coróne, despre cari se pot lua informaţiuni dela comitetul parochial şi dela subsemnatul oficiu.

Concurenţii au sĕ-şi aştérnă petiţiunile concursuali, instruite conform legilor în vigóre, la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis, — şi după espirarea terminului concursual a se presenta în parochie spre a se face cunoscuţi parochienilor.

Deeş, 12 Aprile, 1900.

Oficiul protopresbiteral al tractului gr. or. Deeş, în conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Teodor Hermann
protopresbiter.

Indispensabilă pentru fie-care ştiutor de carte este cartea întitulată:

Datorinţele şi drepturile

purtătorului de dare,

ce se póte procura dela

Librăria archidiecesană,

Preţul 1 C. 20 fil. + porto 10 fil.

Cuprinde tot feliul de îndrumări, cum sĕ purcedem la cumpĕrări şi vênzări de proprietăţi, realităţi, ca sĕ nu plătim dare decât numai câtă se cuvine, cum sĕ ne scăpăm de darea care nu cade în sarcina nóstră, ce drepturi sunt împreunate cu plătirea dării, etc.

In *Tipografia şi Librăria archidiecesană,* Sibiiu, se află de vêndare

Sidoxia,

cestiunea dotaţiunei archiereului ort. român din Transilvania,

de

Matei Voileanu.

Preţul 30 cr.

In **Tipografia** şi **librăria archidiecesană, Sibiiu,** se află urmĕtórele scrieri ale poetului nostru **G. Coşbuc:**

Fire de tort, broş	fl. 1.—
Balade şi idile „	fl. 1.50
Sacontala, broş.	„ 2.50
Aeneis edit. II. broş	„ 1.25
Rĕsboiul nostru pentru neatêrnare, broş.	„ —.50

Din **Tipografia şi librăria archidiecesană, Sibiiu,** se pot procura:

Pribeag

de

Ioan Iosif Sceopul.

Preţul broş. 1 cor. 50 fil.

De pe la noi,

nuvelete de

D. V. Păcăţianu

1889—1891.

Preţul broşat 2 coróne

Din tainele vieţii,

novele şi schiţe

de

Margareta Moldovan.

Broş. à 2 cor.

Din vremuri apuse,

de

Judita Secula născută Truţa.

Broş. à 1 cor.

Obligaţiuni

jumĕtate româneşti şi jumĕtate ungureşti, apoi

cuitanţe şi contracuite

ungureşti şi româneşti, se pot procura dela

Librăria Tipografiei Archidiecesane, Sibiiu, cu preţurile: 1 obligaţie 5 fil., chitanţele şi contrachitanţele cu 1 cor. per sută bucăţi. La cerere se trimite gratis şi franco din fiecare câte o bucată de probă.

In Tipografia şi Librăria archidiecesană au apărut

Treptele formale

ale

învĕţămêntului

de

Dr. Petru Şpan.

Preţul 1 C. 60 fil

Se pot procura din

Librăria tipografiei archidiecesane
Sibiiu.

In *Tipografia şi librăria archidiecesană, Sibiiu,* au apărut şi se află de vêndare:

Geografia

pentru şcóle civile şi superióre de fete

(originalul aprobat sub Nr. 1240/1898)

şi

Istoria universală

pentru şcóle civile şi superióre de fete

(originalul aprobat sub Nr. 64561/1896)

după

Alexandru Márki.

In românesce de

I. Popovici.

Preţul Geografiei leg.	fl. 1.30
„ Istoriei universale leg. .	„ 1.—

Din **Tipografia şi librăria archidiecesană, Sibiiu,** se póte procura:

Din vremuri apuse,

de

Iudita Secula n. *Truţa.*

Broş. à 50 cr.

Op premiat de Academia Română.

Seminţe

din

Agrul lui Christos.

Cuvêntări bisericesci

de

Zacharia Boiu,
asesor consistorial, protopresbiter etc.

Cu binecuvêntare archieréscă.

Tom. I.: **cuvêntări la tóte Duminecile de preste an.**
„ II.: „ „ „ **prasnicele şi sĕrbătorile, precum şi la casuale bisericesci.**
„ III.: **cuvêntări la îmmormêntări, parastase etc.,**

Preţul fiecărui tom 3 coróne şi porto postal.

Se află de vêndare la **autorul** şi la

Tipografia şi librăria Archidiecesană
Sibiiu.

Saisonul de primăvară şi de vară 1900.

Stofe de Brünn veritabile

Una bucată de metri 3.10 lungă. pentru un rând complet de haine de bărbat (Roc, pantaloni, vestă,) costă numai	fl. 2.75, 370, 4.80 de lână veritabilă de oae fl. 6. — şi 6.90 de lână mai bună veritabilă de oae fl. 7.75 din lână fină veritabilă de oae fl. 8.65 din lână fórte fină veritabilă de oae fl. 10.— din cea mai fină lână veritabilă de oae.

Una bucată stofă pentru un rând de haine-salon fl. 10.— deasemenea espedează cu preţurile de fabrică stofe pentru pardisiu, lodeu pentru turişti cele mai fine kamgarne etc. etc. depositul real şi recunoscut în destul ca solid:

Siegel-Imhof în Brünn.

Mustre gratis şi franco. Liferarea conform mustrei sĕ garantează. [56] 8—40

Avantajele muşteriilor privaţi, de a comanda stofele direct dela fima de mai sus, dela fabrică, sunt foarte însemnate.

In *Librăria Tipografiei Archidiecesane, Sibiiu* se află spre vêndare ***diferite icóne după cultul oriental*** precum:

Mărimea:	$^{39}/_{50}$cm.		$^{47}/_{63}$cm.		$^{39}/_{50}$cm. şi $^{47}/_{63}$cm.		$^{55}/_{68}$ cm.				$^{58}/_{79}$ cm.				$^{63}/_{100}$ cm.			
	simplu				fin		simplu		fin		simplu		fin		simplu		fin	
	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.
Sf. Nicolae	5	—	6	—	10	50	6	50	16	—	10	25	20	—	11	—	28	—
Sf. George, călare . . .	6	—	6	60	11	50	7	50	18	—	11	50	22	—	12	—	30	—
Sf. Dumitru	5	—	6	—	10	50	6	50	16	—	10	25	20	--	11	—	28	—
Botezul Domnului . . .	6	—	6	60	11	25	7	50	18	—	11	50	22	—	12	—	28	—
Sf. Treime	6	50	7	—	12	—	7	50	18	50	11	50	22	—	13	—	30	—
Archangelul Mihail . .	5	—	6	—	10	50	6	50	16	—	10	25	20	—	11	—	28	—
Christos pe cruce cu fig.	7	—	7	50	12	—	8	—	18	50	12	—	23	—	13	50	32	—
Maica Domnului	6	—	6	60	11	50	7	50	18	—	11	50	22	—	12	—	30	—
Ilie în carul de foc . .	6	50	7	50	13	—	8	—	20	—	12	—	23	—	14	—	33	—
Inălţarea Domnului . .	7	—	7	50	14	—	9	—	22	—	14	—	28	—	15	—	36	—
Nascerea Domnului . .	6	—	7	50	14	—	9	—	22	—	14	—	28	—	15	—	36	—
Petru şi Pavel	6	—	7	—	11	—	7	—	17	—	11	—	21	—	12	—	30	—
Adormirea Maicii Domnului	7	—	8	—	14	—	9	—	22	—	14	—	28	—	15	—	36	—
Scularea lui Lazar . .	6	—	7	—	11	—	7	50	21	—	14	—	28	—	15	—	32	—
Simion	5	—	6	—	10	—	6	—	16	—	11	—	20	—	11	—	28	—
Ilie	5	—	6	—	10	—	6	—	16	—	11	—	20	—	11	—	28	—
Archangelul Gavril . . .	5	—	6	—	10	—	6	—	16	—	11	—	20	—	11	—	28	—
Invierea lui Christos . .	6	50	7	—	14	—	8	—	21	—	13	—	28	—	15	—	32	—
Sf. George (pe jos) . .	5	—	5	50	10	—	6	—	16	—	11	—	20	—	11	—	28	—
Christos (bust)	6	—	8	—	12	50	8	—	21	—	14	—	28	—	15	—	32	—
Nicolae „	6	—	8	—	12	50	8	—	21	—	14	—	28	—	15	—	32	—
Bunavestire	5	50	6	—	12	—	7	50	16	—	13	—	24	—	13	—	30	—
Ion în pustie	5	—	6	—	10	—	6	—	16	—	10	—	21	—	13	—	28	—
Rosaliile	7	—	6	—	12	—	8	50	22	—	12	--	24	—	15	—	30	—
Sf. Petru	5	—	6	—	10	—	6	—	16	—	10	—	20	—	11	—	28	—
Mormêntul Domnului . .	—	—	—	—	—	—	15	—	27	—	18	—	36	—	21	—	42	—
Nascerea Sf. Maria . .	7	—	8	—	15	—	9	—	22	—	14	—	30	—	15	—	32	—
Inălţarea Sf. Cruci . .	6	50	8	—	14	—	8	50	22	—	14	—	30	—	15	—	32	—
Cei 40 Mucenici . . .	7	—	9	—	15	—	10	—	23	—	15	—	30	—	16	—	36	—
Constantin şi Elena . .	6	—	6	50	12	—	7	—	18	—	12	—	22	—	12	50	30	—
Schimbarea la faţă . .	7	—	8	—	15	—	9	—	22	—	14	—	30	—	15	—	32	—
Faţa lui Iisus	5	—	6	—	10	—	6	50	16	—	10	50	20	—	11	—	28	—
Floriile	7	—	8	—	15	—	9	—	22	—	14	—	28	—	15	—	32	—
Fuga la Egipet	6	50	8	—	12	50	9	—	22	—	12	50	30	—	15	—	34	—

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 59 Sibiiu, Sâmbătă 27 Maiu (9 Iuniu) 1900. **Anul XLVIII.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru streinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază

INSERȚIUNILE
Pentru odată 14 fil., — de dóuě ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond — și timbru de 60 fil. pentru fie-care publicare.

La pogorîrea Duchului sfânt.

„Până când nu vě veți îmbrăca cu „putere din înălțime, sě ședeți în Ierusalim, și étă vóuě alt mângăitoriu „precum sunt eu, pre Duchul meu și „al Tatălui voiu trimite, întru carele „vě veți întări.“

Cuvintele aceste le pune biserica în gura Mântuitoriului, când acesta în muntele Maslinilor înainte de a se înălța la ceriu, promite Duchul sfânt, care are sě lumineze pre Apostoli, și sě-i întăréscă.

Mântuitoriul Christos și-a împlinit pre pământ dumnezeésca sa misiune.

Puterea iadului este sdrobită, pěcatul strămoșesc este rescumperat cu sângele Mântuitoriului, némul omenesc este ridicat, sau cum la alt loc cântă biserica: din mórte la viéță, de pe pămênt la ceriu este trecut némul omenesc.

Apostolii sunt în pragul chemării lor; fiul lui Dumnezeu le dă mandatul sě mérgă și sě învețe tóte némurile, și apoi sě sěvêrșéscă actul botezului în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duch.

Inainte de plecare înse la împlinirea acelei grele misiuni, Mântuitoriul le-a promis, că le va trimite pe Duchul sfânt.

De aici cuvintele bisericesci din cântarea reprodusă mai sus.

Le trebuia apostolilor putere din înălțime, care sě-i întărescă în misiunea lor.

Și tot biserica ne spune cum s'a pogorît duchul sfânt preste apostoli, în ce grad i-a luminat în ce grad i a întărit pe ei, și cu câtă tărie, cu câtă încredere, cu câtă conscientă au început ei opera cea măréță: propagarea învěțăturilor lui Christos.

Sunt admirabil de frumóse cântările, pe cari biserica lui Christos le a întocmit pentru ziua de mâne, pentru serbarea pogorîrei duchului sfânt.

Nici una dintre bisericile creștine nu are întocmite atâtea cântări admirabile în general spre lauda lui Dumnezeu, și în special pentru preamărirea zilei Pogorîrea Duchului sfânt, ca și biserica nóstră ortodoxă orientală.

Podóba și bogăția de frumseță din sedelnele dela utrenie, din fiecare cântare dela cele 9 pesne ale canonului, admirabilele cuvinte dela Laude, admirabila mărire dela Laude, tóte aceste numai biserica ortodoxă le are, căci celelalte biserici la auzul poporului fac numai sfânta liturgie, parte recitéză unii Psalmi, lăsând ca predicele sě suplinéscă podóba și bogăția de frumseți din cântările întocmite în biserica nóstră orientală.

Mai vine apoi și împregiurarea, că în biserica nóstră tóte se predau în limba poporului, care ia parte astfel la tóte momentele din viața bisericéscă, cea ce celelalte biserici voesc sě suplinéscă cu predica.

Nu este înse predică, fie cea făcută după tóte regulele oratoriei, predată cu cea mai mare măestrie, nu este zicem predică, care sě se apropie cel puțin de frumsețea cântărilor întocmite pentru ziua Pogorîrei duchului sfânt.

Sfinții Părinți inspirați de duchul sânt au compus imnurile, pe cari biserica le-a întocmit pentru utrenia dela Rusalii, tot inspirați au întocmit ei admirabilele melodii la întrégă utrenia, cari, ori cât s'a șters din originalitatea și caracteristica lor în decursul timpurilor, totuși și-au conservat o comóră de frumseți, cari străbat inima omului, și o înalță spre cele înalte, o ridică spre plaiurile ceresci, și o face sě uite cele pămêntesci ca pe niște lucruri trecătóre și vremelnice.

Putere de sus s'a trimis deci acelora, cari chemați erau se lățéscă Evangelia la tótă zidirea, și până a nu vení acea putere, poruncă li s'a dat sě stea în Ierusalim.

Putere de sus trebue sě aibă deci cei chemați a continua opera cea măréță, pe care au primit-o dela Apostoli.

Putere de sus trebue sě aibă toți slugitorii bisericei chemați a administra tainele și a recita frumósele învěțături întocmite pentru serviciile publice bisericesci.

Putere de sus trebue sě aibă toți, câți s'au supus mandatului: Mergênd învěțați tóte némurile, botezând în numele Tatălui, al Fiului și al Sfîntului Duch.

Și acésta putere ne o dă învěțătura, pe care o primim în institutele menite a ne cualifica preoțimea nóstră, menite a ne cualifica învěțătorimea nóstră, menite a ne cualifica pre cântăreții bisericei nóstre, căci ori câte sunt necazurile, ori câte sunt neajunsurile nóstre, ori cât de mare este săracia nóstră, va trebui sě venim și acolo ca sě avem un institut, care sě cualifice pre cântăreții bisericei nóstre.

Materialul astfeliu adunat se va pune apoi în folosul poporului credincios prin apostolii de azi ai bisericei.

Și acestora înainte de a începe lucrarea li vom recita tot cântarea întocmită de biserică pentru ziua Pogorîrei Duchului sfânt, anume le vom cânta: *„După ce vě v'ați întărit cu putere de sus, cu putere din înălțime, acuma voind a începe missiunea apostolică, veniți de luați duchul înțelepciunei, duchul înțelegerei, duchul temerei de Dumnezeu.*

Astfeliu vom serba cu cuviință Pogorîrea Duchului sfânt, și vom străbate în cântarea bisericéscă pe care Sfinții Părinți o au întocmit pentru ziua de mâne.

Obstrucția în Austria.

Orisontul reichsrathului a fost și la deschiderea din 6 Iuniu, tot cel vechiu. Preste *patru mii de petiții* una mai lungă decât cealaltă, presentaseră Cehii pe masa parlamentului și mai mult de *patru sute oratori* erau însinuați sě alunge insomnia, la care s'ar fi putut cineva deda.

Cetirea petițiilor a durat dela $11^1/_2$ óre până la $3^3/_4$ p. m., când presidentul a dispus întreruperea cetirei, și înainte de a închide ședința a dat cuvênt ministrului president *Körber*.

Desbaterea provizorului de budget, zise prim-ministrul, nu s'a putut nici azi începe. Cu mult înainte de a se fi alcătuit referințele în felul acesta, a încetat preliminariul de de stat, faptul votărei provizorului de budget a mai fi o *cestiune de încredere* față de guvern, ci în acéstă votare guvernul ar privi numai o recunóștere a necesităților de stat. Ca guvern austriac ne socotim de problemă a nóstră, servirea *dreptății* pentru tóte popórele (Contraziceri vii din partea Cehilor) și sprijinirea lor în něsuințele de desvoltare, pentrucă numai așa s'ar putea ajunge pacea internă. Tocmai pentru asta guvernul are un program politic deplin precisat și urmărește scopuri strîns definite.

Cea mai importantă țintă se póte cunóște din *proiectele de lege pentru limbi*, presentate de guvern. Principiile acestor proiecte sunt necontroversate (Vii desaprobări din partea Cehilor). Guvernul e gata a primi eventualele modificări dorite de partide în aceste proiecte, și armonizabile cu interesele de stat.

Al doilea punct la aparență nu e politic. Am pus în primul plan eliberarea *puterilor economice* ale poporațiunei și ne-am ostenit a ridica desvoltarea economică, fórte înapoiată a statului. Resultatele culese sunt neînsemnate, dar causa e că ne-au fost mânile legate. La economie trebue bani. Trebue věrsat un capital, dacă vreai interese. Dar până acum n'a succes votarea din partea parlamentului a învestițiunilor cerute de noi. Incă tot sperăm, că cérta de naționalitate va înceta sau cel puțin se va ameliora întru atâta, ca valurile ei sě nu inunde statul. Dar credeți-mi d-lor, asta *e óra ultimă, ce o încredințăm acestei speranțe.* Dacă nici acum nu se împlinește, suntem necesitați a scóte statul din cérta păgubitóre și sě deschidem teren muncei economice dorite de poporațiune. Nu se póte închipui, ca sě mai stagneze întrégă administrația din causă că partidele nu pot

FOIȚA

Din tainele vieței.

Și de ce nu? De ce numai ómenii iluștri sě aibă, prin memoriile lor, confidența vieței lor și nu și bărbații mai puțin cunoscuți pe lume?

După cum nu sunt ilustrațiuni, eroii atîtor romanuri și nuvele ce zilnic se publică în tóte limbele și totuși acele scrieri sunt cetite și unele au chiar căutare deosebită, tot asemenea s'ar putea sě presinte óre-care interes și o pagină, două, din povestea vieței mele. Cea ce este omenesc, e cea ce interesézä în povestea ómenilor iluștri, adică cea-ce tocmai face esența memoriilor ómenilor obscuri. Cei mari, cei iluștri, sunt tot ómeni: „Summi sunt, homines tamen“, adecă „mari sunt, dar totuși ómeni“. Noi, cei mici, încă ómeni suntem și nimic din cea ce este omenesc nu ne este strein nouă. Și în cazul nostru special, povestea vieței nóstre póte sě intereseze și istoria contimporană prin faptul că, împrejurările ne-au pus în relațiune cu cei mai mari bărbați ai națiunei și că am avut nemeritata onóre de a fi colaborator al multora din ei.

Așa fiind, eu smulg cîte-va file din lunga poveste a vieței mele și le dau de cetit lumei, păstrînd nepublicată, de o camdată, numai acea parte din auto-biografia mea, care nu cred încă sosit momentul sě fie cunoscută publicului.

Educațiunea pe la 1840. La Piatra (N.) exista la data acésta o școlă primară. In anul următor acéstă școlă va avea ca adjunct învěțător pe Costachi Nanu. Dar la școlă publică nu mergeau feciori de ném mai ridicat, căci nu se învěța limba franceză, care acum luase mare avînt în societatea înaltă în care era predată de guvernori străini. Eram de 6 ani. Tata, clucerul Alexandru, chiamă într'o Luni diminéță pe cuviosul părintele Tofănică de la biserica Sf. Ioan a lui Ștefan V. Vell Mare. Ingenunchiat sub patrafirul lui, preotul îmi ceti rugăciuni, apoi mě puse sě sărut cartea pe care cetise și 'mi ținu și o scurtă cuvîntare, din care atîta numai înțelesei, că tata mă dădea la carte.

La carte!

Nu pricepeam ce e aceea... Văzusem eu la biserică și pe masa de lucru a tatei multe și felurite cărți, dar nu acelea avém sě le învěț, ci carte franțuzască. Imi cetise popa rugăciuni românești ca sě învěț franțuzește!

In salon, unde părintele Tofănică mě pregătise de școlă, întră mama mea. Ea mě iubea fórte mult, căci eram primul ei copil, pe cînd tata mai fusese însurat și avuse din prima cununie o droaie de băeți. Dorea mult tata sě aibě și o fată după un sat de băeți. Cînd se născu sora mea Victoria, el dete móșei care-i vesti împlinirea dorinței, o mînă de rubiele de aur, dar cînd începură fetele a veni droae, în fie-ce an cîte una, bietul tata strigă:

— Ho, nevastă, destul!

Eu însemnez în istoria educațiunei naționale trecerea repede de la limba grecă la limba franceză. Cei-l'alți copii, din prima căsătorie, învěțaseră limba grecă și în tinda bisericei Sf. Ion bucóvna, ciaslovul și psaltirea.

Mama mea, una din cele 12 fete orfane, crescute în haremul Dómnei lui Ioniță Sturdza Vodă, dăduse acolo de gustul limbei franceze care începuse a predomni în societatea înaltă. Cum era ea sě priméscă ca fiul ei iubit sě nu învețe limba acésta?

Intrată în salon, mama mă îmbrățoșézä după ce sărută mîna preotului și mă îmbrăcă cu o cerkescă de catifea albastră cu mulțime de nasturi de metal, ca sě mă ducă la școlă.

Nu mě mai gîndeam de ce va fi școla, căci tótă administrațiunea mea era pentru cerkesca cea nóuě. O mai pusesem într'o Duminecă, cînd mě luă tata la plimbare la podul Bistriței. Acolo, pe poiana de sub délul coperit cu arbori, se aduna boerimea vara după tócă, dar mai ales Joia și Dumineca. Acolo, cocónele își fandaxau toaletele și bărbații ciupéu ceva curte ori îngăimau ceva politică. Marele Vornic Darie de la Dărmănești, Miclescu, ginerile lui, Miloș, Vasilie Ioan Camburu, Crupenski și Clucerul Alexandru, tatăl meu, ducéu politica orașului. Așezați pe cîte-va bănci rustice, de-a valma cu cocónele, privéu la scrînciobul din mijlocul poienei, care umbla numai de la Pași pînă la Inălțare. Mai se afla în poiană o coșmagă în care un turc făcea cafea cu caimac. Dumineca, în fața cosmegei vindea înghețată — zahar marojnei, cum îi zicea într'o ruséscă stîlcită cofetarul, ba, nu cofetarul ci bucătarul țigan, dela boerul Miclescu din Dărmănești.

Dar dacă atît de puțin era împodobită de mîna omului promenada petrenilor, ce spectacol sublim nu oferea ochilor! De aci se vedea în față orașul cu turnul măreț de la Sf. Ioan și cu turnurile văpsite de pe la alte biserici, cu pometurile ce nu lipseau în juuul caselor boerești; în fund, munții stîncoși Piatra și Petricica, cu Borzochianul la póle; la stînga peisagiul era închis de uriașul Ciahlău cu piscul Panaghia, iar la drépta armoniza în privinţa folosirei limbei. Ar fi o negligenţă sinucigaşă, dacă interesele economice ar trebuí sě stea în părăginire şi mai departe în lupta istovitóre, şi insuportabil peutru guvern a se mai ocupa în tótă ziua de diminéţa până séra cu cérta pentru limbă. *Aşa nu mai póte merge.* Constituţia imputerniceşte pe guvern a lucra în casuri extraordinare pelângă responsabilitatea proprie. Principiul fundamental al constituţionalismului e, ca parlamentul sě judece în sens favorabil, sau sě respingă proiectele guvernului, dar nu, ca sě denege judecata (Dr. Brzorad: Pentru ce nu aţi spus'o acésta nemţilor?). Nici un interes de partid nu e permis sě fie aşa de puternic, ca sě-şi subjuge permanent interesele de stat. Trebue pusă serios întrebarea următóre şi a i se da respunsul, că pe care parte e dreptul, pe partea statului, a legei şi a ordinei, sau pe a disordinei devenite regulă.

Dr. Herold (ceh) declară, că situaţia statului e într'adevěr posomorîtă, dar causa la acésta nu e obstrucţia Cehilor, ci evenimentele ultimilor trei ani. Cehii doresc restabilirea păcei, dar numai pe basa *egalităţei de drept.* Dacă suntem ameninţaţi, că cestiunea se va resolví în sens absolut, declarăm resoluţi, că nu vom recunóşte o astfel dc ordine şi poporul ceh se va împotriví din tóte puterile unei asemenea ordini.

*

In şedinţa dela 7 Iunie a comitetului executiv al „dreptei“, s'a făcut constatarea, că partidul „*dreptei*“ *nu mai există,* deórece nu mai e legătura comună între partidele singuratice, din care se compunea. Polonii şi nemţii conservativi sunt contra obstrucţiei Cehilor, ear slavii de sud şi feudalii ţin regretabilă acéstă obstrucţie. Cehii însě nu voesc se abzică de tactica lor, deci majoritatea de pănă acnm a încetat a mai exista.

Revistă externă

Conflict între România şi Turcia.

Guvernul otoman hotărînd sě ridice taxele de vamă pentru produsele importate din România şi celelalte ţěri Balcanice, guvernul român a protestat pe temeiul unui articol din tratatul dela Berlin, prin care produsele române sunt scutite de suprataxe la vămile otomane.

Pînă acum Pórta nu a dat nici un rěspuns la protestările României; înclină însě, după cum pare, în a stăruí sě înfiinţeze suprataxele.

După cum se spune, guvernul român e hotărît sě nu îngădue cu nici un preţ înfiinţarea acelor supra-taxe, cari ar loví greu comerciul şi industria română.

Revolta din China.

Situaţia din China în urma furiei, cu care *boxerii* distrug tóte ródele civilisaţiunei europene pe teritoriul imperiului „ceresc“, se complică din ce în ce mai rěu, după ultimele depeşi.

Gardele legaţiunei au sosit la Peking. Guvernul chinez cedase în sfîrşit la ultimatul presentat de miniştrii streini. De asemenea, a trebuit sě autoriseze şi debarcarea trupelor streine la *Tien-Tsin,* care când a sosit autorisaţia erau deja debarcate.

Puterile sunt decise la o acţiune rigurósă pentru reprimarea turburărilor, şi au presentat un ultimat, prin care ameninţă cu ocuparea Pekingului, la cas, dacă nu se va suprima revolta.

Acţiunea Franţei şi a Rusiei a fost destul de energică. De altă parte, o notă cu caracter oficios publicată în „Gazeta de Colonia“ spune, că „puterile, fără excepţie, nu vor esita sě debarce forţele necesare spre a face sě se respecte viaţa şi averea naţionalilor lor, şi că astăzi, ca şi în 1898, Germania, cum şi e de datoria ei va participa cu energie şi într'un spirit de concordie la intervenţia marilor puteri pentru apărarea intereselor comune ale civilisaţiei“.

După depeşile englezeşti din Shanghai, sunt la Taku în total 23 vase de resboi, 9 ruseşti, 3 franceze, 3 engleze, 3 germane, 2 americane, 2 japoneze şi unul italian. Vasele ruseşti, în afară de echipajele lor, ar fi avênd 11,000 de soldaţi gata sě debarce. La Port-Arthur ar fi încă 14,000 de ómeni gata de plecare, 2000 de cazaci au primit ordinul sě plece spre Peking.

Ocuparea Pretoriei.

La 5 Iunie n. a fost ocupată de Englezi şi capitala Transvalului. Intocmai precum la Iohannesburg, au opus Burii resistenţă şi înaintea Pretoriei, dar au trebuit sě cedeze forţei prevalente şi sě se retragă. In Anglia e o bucurie indescriptibilă; placate cu inscripţia „stégul britic fîlfăe în Pretoria“ anunţă ocuparea acestui oraş.

Rěsboiul înse nu s'a terminat, ci va decurge încă, după cum a declarat generalul Louis Botha: „Câtă vreme putem se ne rezimăm pe mii de bărbaţi gata a se jertfi, nu ni permis sě ne gândim la predarea independenţei nóstre“. Englezii sunt decişi a nu lăsa statelor bure nici o umbră de independenţă, deci Burii vor fi siliţi sau a cădea sau a emigra. Presidenţii Krüger şi Stejn se vor muta în Hollanda, după-ce îşi vor vedea îngropate ultimele speranţe în ce priveşte libertatea statelor lor.

Burii se pregătesc la o nóuă resistenţă la *Hatherley,* în distanţă de 12 miluri dela Pretoria. Se spune, că pe prisonierii englezi voesc sě-i transpórte la Elansdaal, unde ţinutul e fórte nesănătos. După unele ştiri ar fi sosit acolo 1000 de prisonieri, străjuiţi de 250 buri.

NOUTĂŢI

Din causa sf. serbători „Pogor. S. Duch“ numěrul nostru proxim va apărea numai Joia viitóre.

*

Comitetul „Reuniunei sodalilor români din Sibiiu“, în vederea scopului umanitar şi social cultural, ce'l urmăresce îşi permite a atrage din nou binevoitórea atenţiune asupra convenirei sociale, ce se va ţinea Duminecă *(*Ziua primă a Rusaliilor) în „Hermannsgarten“ şi tot odată rógă pe toţi, cari din ori ce causă nu vor fi primit învitare a se privi de învitaţi.

La convenire pe lângă un frumuşel Concert sě vor esecuta şi jocurile nóstre istorice „Căluşerul“ şi „Bătuta“. Eventualul venit curat este destinat fondului věduvelor şi orfanilor meseriaşilor români. —

*

Ovaţiune. Se anunţă din *Cernăuţi* că deputatul român Dr. George *Popovici* la sosirea sa acasă a fost întêmpinat din partea studenţimei şi publicului român la gară cu călduróse aclamaţiuni.

*

Episcop întrodus ca preot. Episcopul reformat ardelean, *Dr. Bartók György,* a fost ales cu unanimitate ca preot al parochiei din *Cluj,* şi întrodus în mod solemn cu ocasiunea sěrbătorilor Rosaliilor căl. nou. Episcopul-paroch a ţinut la oficiul divin o predică copiósă despre religiositate, iubirea de muncă şi patrie. După eşirea din biserică presbiteriul a felicitat pe episcop pentru primirea postului celui nou.

*

Hymen. Dl Dr. *Alexandru Crăciunescu,* fiul preotului nostru din Satu-chinez şi-a încredinţat de viitóre soţie pe domnişóra *Dr. med. Hortensia E. Gelderblom* din *Haaga* (în Holandia).

— Iuliu *Crişan* şi Maria *Têmpănariu* logodiţi. Sělişte 10 Maiu 1900.

*

Norocul unui lucrător sěrac. Din *Timişóra* se vesteşte, că un muncitor fórte sěrac dela fabrica de spodiu de acolo a primit ştirea, că unchiul seu Paul Vimmer murind în Olmütz i-a testat o avere de 100.000 cor. Norocosul lucrător a împrumutat spesele de drum dela colegii lui şi a plecat sě ia în primire moştenirea.

*

Invěţător conscienţios. Din Arad ni se scrie, că în 7 Iunie n. s'a ţinut examenul la scóla centrală, sub conducerea dlui învěţător-dir. Iosif Moldovan. La examen au esistat vr'o 15 învěţători veniţi din cele mai mari depărtări şi cu toţii s'au convins despre destoinicia şi hărnicia dlui înv. Moldovan, căruia i s'au adus călduróse felicitări pentru zelul dovedit în chiemarea sa.

*

Casuri de mórte. Abia s'a aşezat la cele vecinice marele proprietar Ioan Vajda şi cu deosebită surprindere ne sosesce vestea decedării fruntaşului bărbat al neamului *Dionisiu Vajda* din Olpret. Inaintea tuturor acelora, cari s'au interesat de afacerile nóstre publice fericitul în Dl a fost o persónă bine cunoscută şi simpatică. Deşi înaintat în vêrstă şi bogat în multe esperienţe triste, sufletul lui era pururea optimist vioiu şi tiner. La adunările nóstre publice, fie culturale fie politice, el se simţea bine şi în elementul seu, mai ales în cercul tinerimei, pe care o iubia nemărginit şi se simţea fericit, când punându-se în fruntea ei avea ocasiune se-i dee sfaturi părintesci, privitóre nu la cadrele înguste ale unei familii, ci la binele şi progresul unui neam întreg. Deşi familiei sale i-a dat o crescere îngrijită, totuşi abia a fost afacere publică de care sě nu se intereseze şi căreia sě nu-i dee sucursul sěu moral şi material. In multele din acţiunile deceniilor din urmă a avut parte însemnată. Perderea lui o simţim cu atât mai mult, cu cât e neînsemnat numěrul acelor bărbaţi ai nostri, cari *au interes sincer* de causele nóstre publice. Dumnezeu sě-l odichnéscă. Familiei trimitem sincere condolenţe, publicând în cele următóre şi necrologul: *Dionisiu Vajda-Voevod* de Gârbou, mare proprietar, virilist al comitatului Solnoc-Dobâca, membru în comitetul partidului naţional, membru pe viaţă al „Associaţiunei pentru literatura şi cultura română“, preşedinte al direcţiunei institutului de credit şi economii „Someşana“, etc. a reposat în etate de 61 ani în Olpret. Inmormêntarea s'a făcut Joia trecută. Pe decedatul îl jelesc Dr. Alexandru Vajda-Voevod şi Dr. Ioan Vajda-Voevod, ca fii. Viorica Vajda-Voevod ca nepótă şi soţul ei: Dr. Teodor Mihali advocat.

— In *Borgo-Bistriţa* a reposat în 4 Iunie n. věduva *Ioana Monda* născ. *Orban* după un morb îndelungat, în etate de 80 ani. Inmormêntarea s'a făcut Joi în 7 Iunie n. O jelesc fii, ficele şi numeróse rudenii.

*

Explosiune. La universitatea din Budapesta s'a întêmplat alaltăieri o mare nenorocire. Soţia economului Ialsovski simţi în locuinţa lor din etagiul al 3-lea un miros penetrant de gaz. Chemà pe un servitor pentru a cerceta lucrul şi acesta din neprecauţiune aprinse un chibrit, ca sě vadă pe unde ese gazul. La moment se aprinse gazul şi explodà. Servitorul suferì grele arsuri, ear femeia lui Ialsovski scăpà cu rane mai uşóre. Un părete s'a demolat, mobilele s'au aprins şi ferestrile tóte s'au spart. Profesorii şi studenţii gândiau în primul moment, că e un cutremur de pămênt. Sosind pompierii localisară focul, ér servitorul a fost dus în spital.

*

Statute aprobate. Ministrul de interne a aprobat statutele Reuniunei române de înmormêntare din Sibiiu. Astfel Reuniunea îşi va începe în curênd activitatea.

*

---

un drum de cară şerpuind misterios pe malul Bistriţei, ducea la un schit şi la fabrica de hîrtie dela Petrodava cea înfiinţată de nemuritorul Gh. Asaki. Bistriţa curgea sgomotósă şi spumegătóre, la piciórele privitorilor, sfărîmînd năhlopi de piciórele podului la mijlocul căruia, — gust rafinat! — constructorul podului durase un cerdac, un pavilon acoperit dar deschis pe tóte laturile, unde turcul din coşmagă servea boerilor dulcéţă, rahat de Syra, cafele, ciubuc şi narghilea.

Pe luciul repedei ape lunecau fantastice plutele, descinzînd din sus de la Dorna şi Broşteni şi trecînd, nu fără grije de a fi sfărămate, pe sub pod, pe deasupra volburilor numeróse, cari clocoteau veşnic şi în care mulţi copii neprevăzători, sau înotători semeţi, îşi aflară peirea scăldîndu-se.

Peptănat, dichisit, cu şapcă nóuă pe cap, împodobită deasupra cozorocului cu găitan de fir, însoţesc pe mama la casa, pe atunci cea mai mare din Piatra, a bogatului boier Dumitrache Stan. In acéstă casă e astăzi aşezată primăria oraşului Piatra.

Cuconul Dumitrache avea un numěr de băeţi şi le luase dascăl de limba francesă pe „Musiu“ Xenopol. Părinţii mei se înţeleseră cu boierul Stan şi cu dascălul copiilor lui sě mě înveţe şi pe mine carte franţuzéscă. Aveam sě fiu adus în fie-ce diminéţă la scólă, sě prînzesc la familia Stan, ceva înrudită cu tata, şi séra sě mě ia acasă ţiganul nostru Simion, un moşneag beţiv, care n'a vrut sě se ducă dela noi nici cînd mai târziu s'a proclamat desrobirea, sau, cînd nu puté veni sě mě ia moş Simion, mě lua věrul meu Sotir, care locuia în casa părinţilor mei, fiind scriitor la Tribunal unde tata era judecător.

Astfel, primul meu învěţător fu tatăl amicului şi ilustrului meu coleg la Academie, dl Al. Xenopol.

Ajunsesem eu la vîrsta de scólă tocmai la timpul cînd părinţii se credeau obligaţi de a învěţa mai înainte de tóte pe copii lor sě grăiéscă franţuzesce. Ridiculizarea acestei vremi în literatură şi pe scenă, de către gloriosii Alexandri, Faca, Millo, Negruzi şi apoi după 1864, aplicarea obligativităţei învěţămîntului primar în limbă românéscă, nici pînă azi n'au isbutit sě înveţe pe părinţi a procede altmintreli în educaţiunea copiilor lor. Astăzi dóră limba francesă cedéză pasul celei germane şi celei engleze...

— Ei, ce-ai învěţat Vasilică, mě'ntrébă mama, cînd mě întórsei în prima séră acasă?

Nu'nvěţasem nimic. Dascălul, ca sě mě atragă, sě-mi cîştige iubirea, se mărginise de a-mi da jucării de-ale colegilor mei, cu care îmi petrecusem tótă ziua, pe cînd ei învěţau. De o fi fost învěţat ori nu profesorele nostru arta de a educa copii nu ştiu, dar ceea ce mi-a rěmas în minte este, că se pricepea minunat sě le câştige afecţiunea, mijloc excelent ca sě-i conducă apoi în calea dorită. Cum sě nu asculţi de cine iubeşti? Varga, cu care profesorul de Istoria Românilor, dela Academia din Iaşi, bătea la palmă mai apoi scolarii leneşi, nu i-a hărnicit, pe cînd aceiaşi scolari tot mai învěţau ceva la profesori dulci şi blînzi ca Dumitru Gusti, Părintele Catihet Ionescu, Petru Cîmpeanu.

Nu-mi aduc aminte prin ce înlănţuire de împrejurări şi după cît timp am încetat de a merge la scólă la dl Xenopol. Ştiu numai, că în interval, murí bietul tata. El era de mult timp bolnav de stomac, bólă, ce pe atunci era mai puţin curabilă decît astăzi. Çînd rěul, inteţit cu doctoriile ce-i dete o călugăriţă bătrînă, îl doborî la pat, îl věd şi azi cu ochii minţei, zăcînd pe o sofa în salon sub căutarea d-rului Ghering, pe atunci pare-mi-se, unicul medic în Piatra, şi a farmacistului Vorel.

— Nu mě lăsa, dle Vorel, că am copii mici! zicea într'o zi tata către Vorel, atrăgînd spre el, sěrmanul, cu mînile-i slăbănogite, pe farmacist. Eu făceam slove franţuzeşti cu creionul pe o placă de pétră, ce luasem după zidul încunjurător al bisericei Stîntului Ion, zid coperit pe atunci cu ardezii, în care dădeau iama scolarii lui Costache Nanu dela scóla publică. Stăteam fórte ocupat la masa, pe care altădată în fiece séră tata şi mosafirii lui jucau cărţile. M'au impresionat atît de mult vorbele tatei cu Vorel, că şi azi ele rěsună dureros în inima mea. Nu multe zile apoi tata murí. Aşezat pe o masă mare în mijlocul salonului, acum tata dormea... dormea somnul eternităţii, dar sora mea Victoria zicea prin lungul cerdac din faţa casei ómenilor, cari pregăteau cele ale înmormêntărei, sě nu facă sgomot, că tóte dórme!

După ce duseră pe tata la sf. Ioan şi părintele Tofănică şi protopopul de judeţ cu tot soborul bisericei, încredinţară tainicului pămînt pe cel care atât dorea sě nu se despartă de noi copiii, de fetiţele lui favorite, cari, când odihnea după masă, făceau codiţe din pěrul lui alb şi mătăsos, eu n'am mai auzit mult timp în casa mamei decât vaete şi suspine, vorbiri de ómeni de lege: fóia de zestre, exoprieă, clironomii, jalbe dela fiii din prima căsătorie...

Intr'o zi mama mě ia şi mě duce la o nóuă scólă fraţuzéscă. Era un pension privat

Reuniunea meseriaşilor români din Sebeş „Andreiana“ învită la *Producţiunea teatrală* ce sĕ va arangea Luni *11 Iuniu* st. n. 1900 (a doua zi de Rusalii) în pavilonul de vară „La leul de aur“. Inceputul la 8 óre seara. Preţul de intrare: Locul I. 1 c. 40 fil. II. 1. c. 20 fil. III. 1 c. Loc de stat 60 fil. Venitul curat este destinat în favorul fondului pentru ajutorarea vĕduvelor şi orfanilor de meseriaşi.

Se vor preda piesele: Sĕrăcie lucie comedie poporală cu cântece în 1 act, de Jos. Vulcan şi Zăpăciţii comedie în 1 act de A. de Kotzebue. Urméză dans.

*

Flórea morţii. In Orosháza douĕ fete fiind surprinse pe câmp de plóiă, şi-au căutat adăpost în casa păzitoriului de cimitir. După încetarea ploii, fetele au plecat acasă şi trecând printre morminte, una dintre ele a rupt o vineţea („nu mĕ uita“) de pe mormênt, cu tóte, că sóţa-sa cerca să o opréscă dela acésta, zicêndu-i, că acestea's „florile morţii“ şi nu e bine să le rupă omul. Păzitorul cimitirului a condus pe fete la preot, care le-a înfruntat şi le-a zis, că nu e lucru creştinesc a rupe florile de pe morminte. Una dintre fete s'a rugat de iertare, aceea însĕ care a rupt flórea nu a zis nimic, ci s'a dus acasă şi luând otravă s'a sinucis; a murit cu flórea pe piept.

*

Social-democraţii în Braşov. In 3 Iuniu n. şi-a ţinut partidul social democraţilor prima întrunire pe pământul Ardélului, în Braşov, participând 42 delegaţi. Raportul partidului arétă, că ideile socialiste au pĕtruns în poporul secuiesc, dar între Români au făcut până acum puţine ravagii; în direcţiunea acésta se va desvolta pe viitor o muncă mai intensivă (Sperăm, că Românii se vor şti feri de astfel de amăgitori). La punctul despre „politica de naţionalităţi şi socialism“ referentul zise, că politicianii folosesc cestiunea naţionalităţilor ca un mijloc pentru a abate atenţiunea lucrătorilor dela apĕrarea intereselor lor. Conferenţa social-democraţilor declară, că ţine la idea de stat maghiar şi recunósce rolul conducerei politice al seminţiei maghiare precum s'a desvoltat în viaţa statului de o mie de ani. Condamnă nĕsuinţele pentru desnaţionalisarea popórelor nemaghiare, precum şi cele pentru desfacerea unor popóre dela ţéra-mamă şi alipirea lor la alte formaţiuni de stat. Resoluţiunile acestea cu expunerea motivelor în limba germână şi română au fost primite cu unanimitate. S'a mai decis sĕ se scótă în Braşov o fóiă socialistă lunară în limba română, eventual una şi în limba germână.

Intrunirea agricolă din Deal.

De pe Sĕcaş ni se scrie dto 4 Iunie n. următórele:

De mare însemnătate e „Reuniunea nóstră agricolă“ pentru noi toţi şi în special pentru popor, care condamnat este a nu putea ţine cont de desvoltarea omenimei pe terenul agriculturei, ci merge după sistemul vechiu moştenit dela bĕtrâni.

Reuniunea agricolă, are frumósa meniţiune de a veni în imediata atingere cu ţĕranul plugar, a-'i sări într'ajutor, a ţinea strînse legături cu el, a-'l captiva şi a-'i descoperi progresul pe acest teren. Durere, că noi Românii din Ungaria şi Transilvania abia putem numĕra douĕ Reuniuni de acest soiu, una în comitatul Sibiiului şi a doua de curând înfiinţată la Orăştie, comitatul Hunedórei, (căci a treia din Caransebeş, nu prea dă semne de viéţă) până-când celelalte popóre conlocuitóre aprópe în tóte comitatele dispun de asemenea instituţiuni. Şi aşa nu e mirare dacă înaintea nóstră pe terenul agriculturei merge mai cu greu şi mai anevoe. Comitetul Reuniunei române agricole din acest comitat, a ţinut Dumineca trecută o întrunire agricolă în comuna Deal, despre a cărei succes vĕ fac acest raport.

In scopul întîmpinării comitetului, un grup de călăreţi, cam 30 la numĕr, s'a alcătuit sub conducerea învĕţătorilor Ioan Dobre şi Aug. Dura, cari iau eşit în cale în apropierea comunei *Câlnic*, de unde l'au însoţit până în comună. Aici satul întreg cu numeroşi fruntaşi din Săsciori, Rehău, Căpâlna, Reciu, Cut, Câlnic, Laz etc. au întîmpinat comitetul sub o frumósă pórtă de triumf din ramuri verzi şi cu inscripţia „Bine aţi venit!“ Parochul N. Dura a ţinut se asigure comitetul despre dorul, cu care este aşteptat în comună, unde învĕţătură se reversĕ asupra economilor ce tot cu mai mult greu îşi agonisesc cele ale traiului. Pres. Reun. dl D. *Comşa* asigură pe vorbitor despre bunăvoinţa comitetului şi mulţumeşte în numele acestuia pentru frumósa primire.

La órele 12, biserica din Deal era ticsuită de lume. Cu mare greu puteai străbate. O mulţime de străini de prin satele vecine, între cari am putut nota pe parochii: Ioan Stoicuţa Nicolau Cărpinişan şi Ioan Floca, Vasile Dobre şi Ignatie Filip, pe învĕţătorii: Vasiliu Cărpinişan şi Dionisiu Lancrăjan, Vasile Pop Liviu Albini, Gerasim Cărpinişan, notar, Ioan Halalai, notar şi George Goţa, primar; ear din Sibiiu am remarcat pe dnii Dem. Comşa, preş. Reuniunei, V. Tordăşianu, secretar, Emil Verzariu, controlor şi membrii Dr. Vasile Dan de Apşa, cand. de adv. şi Teodor Orlea, funcţ. consistorial.

Preşedintele dl Demetriu Comşa, în propriul şi mult admiratul limbaj poporal, începe sĕ le vorbéscă celor de faţă despre prăsirea vitelor de Pinzgau, superioritatea lor faţă de vitele ardeleneşti şi în legătură cu acestea despre cultivarea nutreţului măiestrit, care e mai rentabil şi sĕ face mai bine prin părţile nóstre. Despre uneltele ce au sĕ se foloséscă la economie, prin care pot lucra pământul mai bine, mai cu înlesnire, ca acesta să pótă aduce róde mai multe. A luat pe rênd maşinele de sĕmĕnat, îmblătit, grapa de muschi, le-a descris şi într'un mod instructiv le-a arĕtat cum au sĕ le întrebuinţeze. A arĕtat avantajiile ce le au economii dela asemenea unelte, spunêndu-le că e timpul suprem de a abandona sistemul vechiu. Trecênd la cultivarea pământului după comasare arată ce fel de plante, când şi după care soiu au sĕ fie sĕmĕnate.

Secretarul Reuniunei, dl Victor Tordăşianu, a vorbit despre înfiinţarea tovărăşiilor agricole, cât de uşor se pot ajuta reciproc ómenii, la lucrarea pământului prin asemenea tovărĕşii. Arată ce treburi mari şi bune fac tovărĕşiile de prin comunele Sebeş, Apold, Roşia-săsească, cum acestea 'şi-au procurat tot felul de unelte economice. Rógă pe fraţii economi, ca în interesul şi spre binele lor sĕ înfiinţeze şi ei o asemenea tovărĕşie.

Că aceste douĕ prelegeri au străbătut adânc la inima Delorenilor, se vede de acolo, că imediat s'au hotărât sĕ înfiinţeze tovărăşia, înscriindu-se ca membri toţi fruntaşii satului. După înscriere s'a ales comitetul, care a hotărât procurarea deocamdată a maşinilor de sĕmĕnat.

O altă prelegere a mai ţinut dl D. Comşa despre cultivarea viţei de vie, arĕtând cum e a se sădi şi îngrigi, precum şi defectele ce sunt, când se sădeşte viţa de vie după sistemul moştenit.

Erau orele 5, când dl D. Comşa a încheiat întrunirea agricolă între nesfîrşitele urări de „sĕ trăească“ ale celor de faţă, la adresa prelegĕtorilor.

După şedinţă ne aşezarăm împreună cu fruntaşii comunei la masa bogată aranjată în scólă. Mâncările erau gustóse şi bine pregătite. Onóre d-nei preotese de acolo Maria Dura. Toaste încă n'au lipsit. Primul toast l'a ţinut preşedintele Reuniunei pentru tinĕrul capelan Nicolau Dura, apoi dl Nicolae Cărpinişan (Rehău) pentru comitetul Reuniunei române de agricultură, singurii cărturari cari se îngrijesc mai mult de sórtea şi prosperarea bietului ţĕran.

O frumósă vorbire a ţinut dl Victor Tordăşianu, despre legătura, ce trebue sĕ existe între inteliginţă şi opincă, aducênd de pildă pe fiul pescarului, care a ajuns episcop şi a decorat salonul cu un rociu, cu scop de a nu-şi uita nici când despre a lui obêrşie.

Dl Liviu Albini a vorbit pentru femeia română şi în special închină pentru d-na preotésă Dura.

Din public.*)

Mulţumită publică.

Onorabilii acţionari ai institutului de credit şi de economii „*Albina*“ au binevoit a vota la propunerea onorab. direcţii pentru „Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiiului“ din cuota de binefacere un ajutor de 200 coroane. Aducem şi pe acésta cale sincerile mulţumite ale Reuniunei pentru repeţitul sprigin.

Sibiiu, 6 Iulie n., 1900.

Comitetul central al „Reuniunei române de agricultură din comitatul Sibiiu“.

D. Comşa, preşedinte.

V. Tordăşianu, secretar

Dare de sémă şi mulţumită publică.

In urma apelului au mai incurs în folosul bisericei nóstre ortodoxe din *Petroşeni*, următórele oferte benevole: „Corviniana“ din Hunedóra 40 cor. „Haţiegana“ din Haţeg 40 cor. „Crişana“ din Brad 10 cor. „Arieşana“ din Turda 10 cor. Alexandru Dogariu, par. în Herman 12 cor. Nicolae Baeşan par. în Bucium-Isbita 6 cor. Nicolae Opriş paroch. în Şura mare 13 cor. Eustatie Cibu paroch în Daia 8 coróne Sergiu Medean protopop în S. Sebeş 58 cor. 62 fil. Rom. Gomboş înv. în Vidra de sus 21 cor. 12 fil. Dom. Raţiu, contabil la Albina în Sibiiu 11 cor. Teodor Pulca, par. în Criţ 3 cor. 76 fil. Nicolae Babeş par. în Ruja 2 cor. 18 fil. Nicolae Prigónă par. în Muntele rece 98 fil. Nicolae Voinica econ. în Livezeni 2 cor. Dómna N. N. din Petroşeni 2 cor. Figuli Anton comerc. în Petroşeni 2 cor. Figuli Carolina 1 cor. Figuli Irina 1 cor.

Pentru aceste binefaceri, comitetul nostru parochial aduce şi pe acésta cale profunda sa mulţumită şi recunoscinţă.

Petroşeni, la 22 Maiu 1900.

Avram Stanca
paroch

---

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta redacţia nu primeşte rĕspunderea.

VARIETĂŢI

Ţigara ca peţitor. In Olanda există originalul obiceiu, că ómeni tineri se folosesc de ţigări, pentru mijlocirea ofertelor de căsătorie. Şi anume în chipul următor: Dacă un tinĕr este îndrăgostit cu cutare fată, se duce şi bătênd la uşa casei în care şade adorata lui — cere puţin foc, ca sĕ-şi aprindă ţigara, Acest lucru — săvêrşit pentru prima óră — îi face numai atenţi pe părinţii fetei. Dacă tinĕrul vine însĕ şi pentru a dóua óră, sub pretextul de a cere foc pentru ţigară, părinţii ştiu îndată, că ce intenţiuni are acesta şi se înţeleg între sine asupra rĕspunsului categoric ce-l vor da tinĕrului când va veni pentru a treia óră. Acésta a treia vizită urméză de regulă curênd după a dóua. Când tinĕrul se arată pentru a treia óră — sub acelaşi pretext — şi nu este bine vĕzut, i-se aruncă focul jos şi i-se închide uşa înaintea nasului. Dacă peţirea însĕ e bine-venită, i-se dă foc în chip cuviincios şi el îşi aprinde ţigara şi intră de astă-dată în casă, unde îl primeşte familia. Tinĕrul numeşte apoi părinţilor — pro forma — pe aceea dintre fete, care este aleasă inimei sale, şi odată limpezit acest punct, îi ese fata înainte şi îşi dau mânile. După ce a isprăvit cu fumarea ţigărei aprinse la uşe, ţigarea următóre i-o oferă şi i-o aprinde mirésa lui.

*

Cocostîrcul şi leul. — Intr'un numĕr mai recent al revistei maghiare *Natura* din Budapesta se vorbeşte despre următorul cas interesant:

Intr'o menagerie din provincie cinci lei tineri erau supuşi dresurei. In menagerie se afla şi un cocostîrc cu care voiau să facă încercări, să vadă cum ştie sĕ se apere în contra leilor. Cocostîrcul a fost închis într'o colivie mare, unde de obiceiu se dresa leii. După cât-va timp cocostîrcul se simţi ca acasă, preumblându-se majestos în sus şi în jos. Intr'aceste unuia dintre leii mai tineri i s'a dat drumul în colivie. La primul moment leul, la vederea cocostîrcului, tresare, dar îndată se reculege şi tîrindu-se se apropie de pradă. Cocostîrcul de asemenea a tresărit când a vĕzut pe leu, s'a umflat în pene odată bine şi a început să bată din plisc. Leul, auzind acel sunet curios, a stat pe loc un moment, apoi se apropie iarăşi de cocostîrc. După ce văzu cocostîrcul, cá bătaia din plisc nu-i folosesce nimic, îşi desfăcu aripile şi cu gâtul întins aştepta atacul. Când leul se apropiá ca la doi paşi, cocostîrcul sărí în sus şi cu pliscul îi aplică una puternică în spate. Leul înfricoşat sări şi se refugie într'un colţ al coliviei, de unde smerit privea pe adversar. Cocostîrcul iar îşi începu preumblările sale majestóse. Acum fu lăsat în colivie al doilea leu. Acesta voia sĕ atace pe cocostîrc de la spate, dar nu i-a succes, de óre-ce cocostîrcul avea mereu în ochi pe un leu, care de asemenea îşi căpĕtă partea sa de spinare. Leul al doilea încă a fost învins. A urmat al treilea, al patrulea şi în fine al cincilea leu, care şi-a încercat norocul de dóuĕ ori, dar tot-dea-una a fost bătut. Acéstă încercare s'a făcut şi a dóua zi, dar de astă-dată numai doi lei au îndrăsnit sĕ-şi ia câte o lovitură pe spinare. A treia zi deja cocostîrcul în colivie era cel mai mare şi mai tare şi maiestos se preumbla printre lei, fără sĕ fi îndrăsnit care-va sĕ-l mai atace. Leii acum îl urmăreau numai la depărtare respectabilă, privind la el cu multă smerenie.

Posta Redacţiunei.

Corespondentului, *Bundorf*. Nefiind cu destulă îngrigire tractate cestiunile — de mare importanţă altcum — din articolul, ce ne-ai trimis, nu-l putem publica.

ţinut de elveţianul Ballif, rudă cu Schefneuf şi cu vestitul frenolog Dr. Gall.

Atîta mi-a părut de rĕu că mĕ luase dela bunul Xenopol, că tótă ziua am plîns, deşi desmerdat de întréga familie a noului meu dascăl şi dăruit cu multe jucării de pe la ceialalţi băieţi. Mai apoi atîta am iubit familia Ballif, că nici azi nu-mi amintesc de ea fără o dulce emoţiune.

Se compunea familia Ballif din următórele persóne: *Grand maman* Duvivier, bĕtrînă mult respectată de toţi din casă, care ne punea sĕ cetim în picióre la masa, lîngă care dînsa împletea ciorapi sau cîrpea rufele casei. Cu dînsa am cetit multe poveşti, dela ea am prins gustul cetirei.

Fifine Maman, fiica ei, era soţia lui Ballif. Ce bună era! De grand-maman ne temeam toţi, mai cu sémă cînd se uita rĕu la noi printre ochelari; de fifine maman nici habar n'aveam.

Fiica cea mai mare era Adela, o frumósă fată blondă, care mi se pare trăeşte astăzi, măritată cu dl Petit, jurnalist dela Tours. Adela era un fel de pedagogă pentru noi, căci ea era de vre-o 14—15 ani, adecă mai mare decît noi băieţii.

Duduea era a dóua fată, frumósă ca şi Adela, dar mai gingaşe de corp. Ea deveni, mulţi ani apoi, soţia lui Victor Place, acel consul frances din Iaşi, al cărui nume a rĕmas nedespărţit de mişcarea unionistă, în fruntea căreia păşiră Kogălniceanu, Negri, Alexandri, Panu, Lascar Catargi, etc.

Alfred şi Octav erau cei doi fii ai lui Ballif. Alfred, cam de o vîrstă cu mine, deveni amicul meu iubit. N'am avut pe lumea acésta afecţiune mai vie decît acea, care în copilărie am simţit-o pentru Alfred Ballif.

Tatăl lor aprópe nu se mai ocupa de pension, lăsîndu-l pe mînile lui grand-maman şi ale soţiei sale. Era de altmintreli om cult, priceput în comerciu.

Preste puţin timp dela întrarea mea în pension, Ballif se învoí cu mama mea şi luà dela ea în arendă moşia Oşlobenii, ce o avé şi tata arendată dela mănăstirea Némţului cu condiţiune, ca în preţul arendei sĕ între şi continuarea educaţiunei mele în sinul familiei lui la Oşlobeni.

Acum începe pentru mine o periodă de viaţă din cele mai neuitate.

V. A. Urechiă.

Haină—mătase
Foulard fl. 8.40

şi mai sus! — 14 metri; — trimisă franco şi vămuită! Mustre cu întórcerea postei; tot astfel şi din „Mătase-Henneberg“, négră, albă şi colorată dela 45 cr. până la fl. 14.65 pr. metru.

G. Henneberg, fabricant de mătase (*lif. de curte c. ş. r.*), **Zürich**. [11] 6—12

Nr. 4180 Ep. [62] 3—3

Publicațiune oficială.

Pentru trebuinţele Seminariului archidiecesan în anul scolariu 1900-1901 în ce priveşte încălzitul se recere liferarea de **una sută** (100) **stângini de lemne**, pentru a căror liferare se publică concurs **până inclusive în 15/28 Iuniu a. c.**

Lemnele se fie de fag, neplutite, posibil din faţa sórelui.

Ofertele au sĕ fie înaintate în terminul indicat la consistoriul archidiecesan şi oferenţii se aducă în seminariu un stângin de lemne pentru probă.

Sibiiu, din şedinţa consistoriului archidiecesan ca senat epitropesc, ţinută la 20 Maiu, 1900.

Ioan Metianu m. p.
archiepiscop

Onóre aceluia, cui se cuvine!

Domnului **Franz Wilhelm, farmacist, Neunkirchen lângă Viena** i-se scrie cu datul 11 August 1897 din **Altona**:

Sum deja de 70 de ani şi am suferit de 10 ani de reumathism precum şi de hemoroide şi nu puteam afla nici un remediu. Numai **tea D-V. Wilhelm pentru curăţitul sângelui antiarthritică antirheumatică** m'a curat în 3 sĕptĕmâni total de durerile mele. Vĕ esprim D-Vóstră şi contesei, despre a cărei scrisóre am cetit în jurnale, cea mai sinceră mulţumită.

Cu tótă stima [6] 6—7
Christ. Ackermann, rentier,
Altona lângă Hamburg, Reichenstrasse 6.

De vêndare în tóte farmaciile.

Deposit principal: la farmacistul ***I. G. Molnar,*** Sibiu.

Din **Tipografia şi librăria archidiecesană, Sibiiu,** se pot procura:

Pribeag
de
Ioan Iosif Sceopul.
Preţul broş. 1 cor. 50 fil.

De pe la noi,
nuvelete de
D. V. Păcăţianu
1889—1891.
Preţul broşat 2 coróne

Din tainele vieţii,
novele şi schiţe
de
Margareta Moldovan.
Broş. à 2 cor.

Din vremuri apuse,
de
Judita Secula născută **Truţa.**
Broş. à 1 cor.

In **Tipografia şi Librăria archidiecesană Sibiiu**, se află de vênzare:

Academia română
Discursuri de recepţiune
XXI.
Archiepiscopul şi metropolitul
Andreiu baron de Şaguna
Discurs rostit la 13/26 Martie 1900 în şedinţă solemnă
sub preşedinţa
M. S. Regelui
de
Nicolae Popea
episcopul Caransebeşului
cu **Rĕspuns** de
Dimitrie A. Sturdza
secretar general al Academiei Române

Preţul broş. inclusive porto postal 60 bani.

In **Tipografia şi librăria archidiecesană Sibiiu,** se află de vênḑare:

Cuvêntări bisericesci
de
Dr. Theol. George Popoviciu
protopresbiter ort. român în Lugoş
broş. à 3 cor., sau lei 3.50.

Religiune şi sciinţă,
disertaţiune
de acelaşi autor
broş. 50 fil.;
şi

Cuvêntări bisericesci
de
Massillon, episcop de Clermont şi membru al acad. franc.
traduse prin
Ioan Genţ
paroch gr. cath. în Haieu,
Tom. I broş. 5 cor. sau lei 6.50

Din **Tipografia şi librăria archidiecesan, Sibiiu,** se póte procura

Teoria Dramei
cu un tractat întroductiv
despre frumos şi artă,
de
Dr. Iosif Blaga,
profesor.
Preţul broş. 3 cor. 60 fil.

A apărut şi sĕ află de vânzare la **Tipografia şi Librăria Archidiecesană:**

Predici ocasionale şi funebrale
de
Dr. Em. Elefterescu
Tomul II.:
Preţul 3 coróne 50 bani.

Din **Tipografia şi librăria archidiecesană, Sibiiu,** se póte procura

Din vremuri apuse,
de
Iudita Secula n. *Truţa.*
Broş. à 50 cr.

Op premiat de Academia Română.

Seminţe
din
Agrul lui Christos.

Cuvêntări bisericesci
de
Zacharia Boiu,
asesor consistorial, protopresbiter etc.

Cu binecuvêntare archierêscă.

Tom. I.: **cuvêntări la tóte Duminecile de preste an.**
„ II.: „ „ „ **prasnicele şi sĕrbătorile, precum şi la casuale bisericesci.**
„ III.: **cuvêntări la îmmormêntări, parastase etc.,**

Preţul fiecărui tom 3 coróne şi porto postal.

Se află de vênḑare la **autorul** şi la
Tipografia şi librăria Archidiecesană
Sibiiu.

Saisonul de primăvară şi de vară
1900.
Stofe de Brünn veritabile

Una bucată de metri 3.10 lungă, pentru un rând complet de haine de bărbat (Roc, pantaloni, vestă,) costă numai
- fl. 2.75, 370, 4.80 de lână veritabilă de oae
- fl. 6. — şi 6.90 de lână mai bună veritabilă de oae
- fl. 7.75 din lână fină veritabilă de oae
- fl. 8.65 din lână fórte fină veritabilă de oae
- fl. 10.— din cea mai fină lână veritabilă de oae.

Una bucată stofă pentru un rând de haine-salon fl. 10.— deasemenea espedează cu preţurile de fabrică stofe pentru pardisiu, lodeu pentru turişti cele mai fine kamgarne etc. etc. depositul real şi recunoscut în destul ca solid:

Siegel-Imhof în Brünn.

Mustre gratis şi franco. Liferarea conform mustrei sĕ garantează. [56] 9—40

Avantajele muşteriilor privaţi, de a comanda stofele direct dela firma de mai sus, dela fabrică, sunt foarte însemnate.

Farmacia lui F. I. R. Hotter la sf. Iosif, Wien, XII/2 Schönbrunnerstrasse 182.

Absorbinalul lui Hotter.

$^1/_1$ Flacon fl. 6.—, $^1/_2$ Flacon fl. 3.50. delătură tóte umflăturile şi depunerile de grăsimi fără sĕ vateme părului. Intăreşte nervii atacaţi şi slăbiţi, delătură şi distruge tóte nodurile în muschi, şi serveşte şi ca scut în contra aprinderilor; cu deosebire e probat la umflăturile produse din causa fearelor, apoi în contra ariciturei umflărei copitei, genunchilor umflaţi, mai departe în contra umflăturilor (noduri) de vine, în contra umflăturei picioarelor la glesne şi la încheietura degetelor cu un cuvênt în contra tuturor umflăturilor ori unde s'ar ivi.

Praful nutritor alui Hotter,
pentru cai şi vite cornute
1 Pachet cu 80 cr.

Un adaus escelent la nutremânt, pentru a ţinea vitele sănătoase şi cu putere este de a sĕ folosi la tóte suferinţele de rărunchi de ficat şi de nervi.

Preparate péntru veterinari, cele mai bune ale timpului mai nou, cari după atestate numĕróse nu au fost ajunse de alte mijloace de natura aceasta.

Sĕ sĕ ceară numai preparate de ale lui Hotter şi sĕ nu se primêscă altele. Deposit în farmacii şi Droguerii.

Deposit principal la Dr. Emil Budai farmacia oraşului Budapesta (Stadthausplatz) şi la Iosif v. Török Budapesta VI Kiraly utcza 12.

Fluidul lui Hotter „Training“
1 Sticlă cu fl. 1.20.

Conservează nervii şi muschii până la bătrâneţe înaintată totdeuna puternici şi vioi, pune în stare pe animal sĕ prestee cele mai mari strapaţii şi fugi, sĕ înţelege după frecare cu fluidul „Training“.

Sĕ mai foloseşte cu succes uimitor la tóte urmările cari obvin din opintiri prea mari, ologie, reumatism, şi înţepenire.

Praful de porci a lui Hotter.
Nr. I şi II
1 kg. . . . fl. 1.20.

Cel mai bun mijloc pentru a produce pofta de mâncare şi cu acésta prosperarea porcilor, fórte acomodat în contra orbalţului (brâncă); Nr. II este de a sĕ întrebuinţa la urdinare.

Mijloc în contra Colicei alui Hotter.
1 Sticlă fl. 1.50.

Contra la tot feliul de colică şi contra oprirei udului la cai precum şi contra umflăturilor la vite cornute. [54] 12—104

Alifia lui Hotter pentru delăturarea crescăturilor de oase.

$^1/_1$ Cutie cu fl. 2. $^1/_2$ Cutie cu fl. 1.20. delătură crescăturile de oase şi depunerile osoase chiar şi după 4—6 sĕptămâni. (boală învechită).

Redactor prov. Dr. Elie Cristea. Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 61 Sibiiu, Sâmbătă 3/16 Iuniu 1900. *Anul XLVIII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **streinătate** pe an 24 C, 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază

INSERŢIUNILE
Pentru odată 14 fil., — de dóuĕ ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond — **şi timbru de 60 fil.** pentru fie-care publicare.

Starea scólelor nóstre.

I.

Nu e nevoe de multă bătae de cap, ca sĕ aflăm şi sĕ scim, că nici o instituţie publică din statul nostru nu întîmpină atâtea greutăţi, ca şi scóla românéscă.

Fără îndoială, că aceste greutăţi nu avem sĕ le căutăm totdeuna între streini, pentru că le aflăm chiar şi în rêndurile nóstre, la cei ce după chemarea şi posiţia lor ar fi datori mai mult sĕ-i pórte grija şi sĕ-i fie razimul.

Dacă administraţia ar fi mai prietină scólei confesionale, ar dispărea multe greutăţi, şi scóla la tótă întêmplarea ar face progrese uimitóre şi poporul nostru ar vedé cu ochii şi şi-ar câştiga convingerea, că jertfele ce le aduce pentru scóle, sunt banii cei mai roditori ce-i póte un popor pune cu dobândă.

Plângerile cele multe, că unele scóle nu corespund legilor ţerii ar înceta, cultura poporului ar lua un avênt îmbucurător, şi cine altul ca ţéra întrégă ar puté sĕ ţină pas cu cultura generală şi cu progresul ce-l face lumea cea mare în statele culte ale Europei.

Sĕ fim bine înţeleşi.

O scólă condusă de ómeni culţi, pricepuţi, eşiţi din mijlocul poporului, cu durere pentru popor şi păsurile lui, ómeni cu interes pentru limba nóstră şi instituţiunile nóstre religióse şi morale ne póte garanta viitorul şi póte crea generaţiuni, în cari consciinţa naţională trezită şi înviată sĕ aibă drept urmare regenerarea nóstră culturală şi ridicarea nóstră în rêndul popórelor, cari ţin sĕ fie socotite ca factori culturali

O scólă slabă, povĕţuită rĕu, o scóla în care muncitoriul dascăl nu întrunesce condiţiile recerute de a împlini o misiune apostolică în mijlocul poporului, trăesce în continuă miserie şi griji financiare, o scólă slab cercetată de elevi, necontrolată cu bunăvoinţă şi interes, o scólă, care-ţi stârnesce şi prin exteriorul ei compătimire, ér înlăuntru e lipsită de cele mai modeste mijlóce de învĕţămênt, n'are sĕ ne pună în posiţia de a ne bucura de ródele ce aduce, pentru că o atare scólă în genere e stérpă.

După 32 ani dela crearea legei despre obligativitatea învĕţămêntului poporal, avem multe scóle cari pot sta în categoria scólelor bine întocmite, dar mai avem şi de cele ce le putem aşeza în categoria scólelor defectuóse.

N'avem decât sĕ rĕsfoim datele statistice pentru cei ce sciu scrie şi ceti, şi vom afla un numĕr destul de mare al celor trecuţi prin scóle slabe sătesci, fără ca ele sĕ lase vr'o urmă asupra acelor cari le-au cercetat în câteva ierni dearêndul. In ţéra întrégă învĕţămêntul se face dupa unele şi aceleaşi legi. Cu tóte aceste unul este progresul în unele părţi ale ţerii şi altul în alte părţi. Fără sĕ păcătuim constatăm, că acolo unde şi administraţia ne-a dat mână de ajutor am făcut progrese frumóse, pe când în părţile, în cari administraţia a stat indiferentă, ni s'au causat pagube enorme, s'a făcut imposibil ori ce progres în scólele poporale, şi a contribuit mult la înapoiarea poporului.

Aşa numitul „fundul regiu“ nu este nici el tocmai un Eldorado pentru noi şi pentru scólele nóstre, dar n'ai decât sĕ întri în scólele din acest ţinut şi în scólele din comitate şi vei găsi un contrast isbitor, favorabil pentru fundul regiu, şi condamnabil pentru comitatele vechi, a căror administraţie n'a arătat interesul asteptat de scóla poporală şi pentru învĕţătoriul nostru, pentru sórtea lui, pentru asigurarea lui în cele materiale.

Şi ori cum vom priví lucrul, dar sufletul scólei este şi rĕmâne numai învĕţătoriul, care cu întréga sa fiinţă se afierosesce intereselor culturale ale poporului, şi drept rĕsplată nu cere decât sĕ-i asiguri existinţa, sĕ-i asiguri traiul de tóte zilele.

N'am putut cădé nici odată în pĕcatul sĕ nu căutăm tóte mijlócele şi sĕ destupăm tóte isvórele, cari ar puté mulţumi pe învĕţătoriul şi a i face viaţa mai ticnită.

Intre aceste ne-a preocupat fórte mult grija, sĕ le asigurăm salariile. Repartiţiile pe popor s'au dovedit totdeuna de o şubredă asigurare. Odată bate ghiaţa, altădată exundéză rîurile, odată e secetă şi miseriile aceste au de regulă înrîurire hotărîtóre asupra încassări salariului dela popor. Au avut însĕ comunele nóstre şi alte mijlóce.

Cu ocasiunea rĕscumpĕrării regaliilor au primit obligaţiuni vinculate, pentru împrumutul de stat din 1853 au primit asemenea obligaţiuni vinculate.

Comunele, în sfera lor autonomă au cedat obligaţiile şi interesele acestora pe séma scólei comunale, conclusele s'au luat cu unanimitate, recurs nu a înaintat nimene, locuitorii sunt toţi Români, toţi de o confesiune, comuna e datóre sĕ promoveze interesele culturale ale poporului — dar în unele locuri, administraţia comitatensă, care şi ea ar trebuí sĕ aibă tot acest interes vine cu veto *„a község törzsvagyona nem idegenithető“* şi cu acest conclus sórtea învĕţătoriului e sigilată, e pusă la discreţiunea elementelor, şi dacă dă Dzeu róde îmbelşugate, poporul plătesce, dacă nu, se împotrivesce, şi învĕţătorul rabdă ori părăseşte locurile aceste blăstĕmate.

Nu înţelegem cum se póte zice aci înstrăinarea averei comunei? In ce stat s'ar puté cualifica asigurarea dotaţiunei învĕţătoresci ca o înstreinare a averei comunei?

Conclusele, cari nimicesc dorinţa şi voinţa poporului nu pot avé alte urmări decât nimicirea scólei, şi perpetuarea întunerecului cu tóte ale sale consecinţe desastruóse pentru maioritatea locuitorilor din ţéră.

Ce sĕ zicem de trăgănările cu încasările repartiţiilor, ce cu şicanele fără de rost cari sĕ fac în contul învĕţărei limbei statului şi altele multe ce stau în calea progresului, atât de necesar tuturor popórelor în secolul nostru.

Chestiuni bisericeşti.

Dela un valoros şi binemeritat membru al clerului nostru primim sub titlul de sus un articol, căruia cu plăcere i dăm loc în cele următóre, dorind ca se deştepte în cele mai largi cercuri interesul de a reflecta asupra celor cuprinse în el.

> „Luminaţivĕ cu lumina
> sciinţei, că este încă vreme,
> căutaţi pe Domnul, până
> vor veni rodurile dreptăţi.
> Osia c. 10 v. 13.

Intonat'au Ex. Sa Archiepiscopul nostru în Sinodul archidiecesan din acest an semnificativele cuvinte: „Personalul este adevĕratul suflet al bisericii, căci zidul de „ar fi de aur tot zid remâne; acela trebuesce „însufleţit, prin nimbul şi talentele personalului“. Ear Prea Sf. Sa Episcopul Goldiş în cuvêntarea sa la deschiderea Sinodului din Arad a zis: „Lipsa de disciplină e causa „tuturor relelor, în ori ce conducere, şi mai „ales în conducerea poporului nostru, unde „păcatele lăsării şi ale facerii rod la tulpina „arborelui vieţii nóstre bisericeşti naţionale“.

Vremea este, sĕ ne ocupàm a studia atât modul însufleţirii personalului bisericii nóstre, cât şi regularea disciplinei membrilor bisericei, spre delăturarea „pĕcatelor lăsării şi ale facerii“.

Intrebarea este: Cum şi prin ce mijlóce? Cunoscute sunt mijlócele: Scrieri pentru însufleţire şi tot prin scrieri arĕtarea defectelor personalului bisericii nóstre şi delăturarea lor.

1. *Cu cât este sufletul nostru mai luminat, cu atâta este inima nóstră mai însufleţită, pentru cariera ce o am îmbrăţişat.*

Sciut este, că lumina trebuesce sĕ ni sĕ predea prin o *fóie specială bisericéscă*, spre a completa cunoştinţele chemării nóstre.

Prin acest mijloc personalul bisericii nóstre va putea fi mai mult însufleţit de a satisface chemării lui; va putea fi mai departe cultivat; acésta credem a fi o necesitate. Mai credem, că publicându-se o atare fóie bisericéscă în archidiecesă, prelaţii bisericii vor putea fi mai bine informaţi despre adevĕratele necesităţi ale bisericii şi ale personalului ei.

FOIŢA

Scrisori către eleve.

Scrisórea XII.

Iubita mea!

Sunt la munte, încunjurată de cea mai bogată frumseţe a naturei. Sub piciórele mele e aşternut cel mai măestrit covor, ce-şi póte închipui mintea omenéscă. Numai flori, şi numai viaţă e pe tot locul. Pămêntul e plin de parfum ademenitor, vĕzduhul resună de cântările mierlelor şi-a sturzului de munte, ear codrul cu freametul lui dulce, şi isvórele cu şopotele lor blânde, deştéptă în inimile omului un sentiment atât de binefăcĕtor, încât acela nu se póte descrie.

Aici, în acest loc, care pentru mine e ca un sfânt templu, — aici mĕ gândesc la tine. — Şirele aceste le scriu pe un butuc de brad, din care mult iubiţii mei compatrioţi cine ştie cu câţi ani n'ainte vor fi făcut ciubere şi doniţi şi alungaţi de sărăcie, vor fi rătăcit cu ele prin lumea mare, fără a se simţi pentru aceea nefericiţi, şi în legătură cu gândurile aceste, ochii sufletului meu te vĕd pe tine. — Tu copilă tinĕră plină de viaţă, şi speranţă pentru viitor, înzestrată cu calităţi sufleteşti frumóse, dăruită de Dumnezeu cu părinţi iubitori şi buni, scutită de lipsă şi grijile vieţi cu cari alte copiliţe de tinere se luptă, tu mai intrebi unde este fericire?

Ah, cum m'am mirat de acésta întrebare venită dela o copilă, pe care eu o ştiam atât de deştéptă.

Tu iubita mea sigur nici nu te-ai cugetat vr'o dată la însemnĕtatea cuvêntului fericire, şi pentru aceea şi eu trec cu vederea greşala ta şi-ţi împlinesc dorinţa scriindu-ţi despre acésta temă.

Aşa dară tu cauţi fericirea? Bine eu-'ţi spun, că pentru aceea nu o afli, pentru că e pururea cu tine. Te miri, dar e aşa. Tu ai prea mult bine, prea multă bucurie, şi astfel nu-ţi rĕmâne vreme se le şti aprecia. Cauţi fericirea în lumi îndepărtate, şi ea smerită, stă ascunsă în inima ta. — Numai cei nepricepuţi, cei închipuiţi şi cei plini de vanitate cautǎ fericirea în locuri sgomotóse, şi aceia vecinic vĕd numai umbra ei, căci fericirea nu stă în palate pompóse, nu e nici în măriri, nici în comori preţióse, ci ea vecinic locueşte în inimile curate şi nobile. Fericirea e asemenea unui şir de mărgăritare. Mărgăritarele fericiri sunt clipite dulci când inima nóstră va fi lipsită de ori-ce patimă, şi admirând ceva frumos simţim în tot sufletul nostru plăcere şi îndestulire, şi cu cât viaţa nóstră va fi mai bogată de momente înălţătóre; cu cât ne vom putea ridica mai mult peste nimicuri uriciósе înplinindu-ne datorinţa muncind, şi ştiind aprecia totdéuna binele ce ne încunjură, cu atâta inimile nóstre vor avea mai multe mărgăritare, care lucind, ne vor arăta fericirea.

Ca se te convingi despre acésta, ceteşte cu atenţiune povestea care urméză:

Demult demult, când rostul vremi era încă numai la început, pe atunci zice, că a trăit o fată de împĕrat, frumósă ca un sóre şi crescută în bunătăţi împĕrăteşti, încât tótă viaţa ei n'a cunoscut grija şi nĕcazul, căci era numai singură la părinţi şi astfel tóte dorinţele ei erau împlinite. Tot ce gândea i-se aducea de-agata şi toţi dela curtea împĕrătéscă umblau sĕ-i facă plăcere. Din pricina acésta fata cea frumósă începu a fi închipuită neascultătóre, şi încăpăţinată.

Nime nu-i mai nimerea voia, nime nu ştia aşa mult ca ea, şi era destul se nu-i se potrivéscă bine vr'o haină, sau se o stringă ghetele, ca sĕ se simtă nefericită şi sĕ amărască zilele tuturor din jurul ei, şi în astfel de momente totdéuna se întreba: Unde va fi fericire?

Odată, tocmai se preumbla prin grădina cea frumósă de lângă palatul împĕrătesc, şi trecú pe sub un tei înflorit, care scuturându-şi crengile şoptea încet:

„Fericirea o află acela, care e bun la inimă şi se ştie îndestuli cu puţin!

Auzind fata împĕratului aceste vorbe, nu se putea mira destul, care ar fi muritorul acela, care ar îndrăsni sĕ-i vorbéscă ei astfel de cuvinte, ei, care nimenui nu sufere sĕ-i contrazică ceva, ci pretinde supunere órbă — ori apoi vai de zilele lui — şi totuşi trebue sĕ fie cineva, căci ea a auzit bine — astfel judecându-se ridică privirea către tei, care din nou repetă şóptele lui.

Când auzi fata împĕratului, că teiul e pĕcătosul care încércă sĕ-i dee ei lecţii, începu a ride cu hohot şi tot luându-l în bătae de joc zise:

Ei, şi mai ce încă fantasticule? Se mĕ mulţămesc cu puţin? Dar ce am eu? Palatul şi tóte câte mĕ încunjură, nu sunt ele aşa ca la toţi împĕraţii?

Necesitatea principală de a sĕ înfiinţa o foae bisericéscă în Archidiecesă o reclamă sute de întrebări. Voiu aminti numai unele şi anume:

Intrebările puse de Ex. Sa Archiepiscopul nostru prin cercularul seu Nr. 7749/899: Cari ar fi causele indiferentismului religios? Cari ar fi scăderile, cari slăbesc forţele materiale ale poporului nostru? Şi cari ar fi mijlócele la ameliorarea dotaţiunii preoţesci? credem, că nu sunt deslegate.

Deşi colegiele preoţilor din Archidiecesa nóstră, scim că au respuns la numitele întrebări, totuşi nu credem că au rĕspuns categoric: Că indiferentism religios nu esistă; că forţele materiale ale poporului nostru cresc; şi că preoţii nostri sunt destul de bine dotaţi.

Ne fiind acest răspuns, şi fiind ele atât de importante, chemaţi sunt preoţii cu inteliginţa română din tractul lor, sĕ le studieze şi sĕ publice părerile lor, pentru-că chestiunea e de mare însemnătate.

Alte întrebări, despre cualificaţiunea preoţilor, încă trebuesc studiate.

Dacă preoţii bĕtrâni sĕ vor pune pe un piedestal mai înalt, şi vor face o reprivire asupra personalului bisericii nóstre, întrebăm: află dênşii azi mai mulţi teologi academici speciali, de cât erau înainte cu 30 de ani? Şi cari sunt scrierile lor teologice dogmatice şi chiar istorice bisericesci? Pe terenul acesta au înaintat mai mult cei din Diecesele Aradului şi a Caransebeşului. Şi cel puţin au câte o fóie bisericéscă în care scriu despre cestiunile bisericeşti religióse.

Cunóscem mulţi teologi instruiţi cu stipendiele Archidiecesei, însĕ ei sunt dedicaţi pedagogiei, istoriei, literaturei, etc. Noi nu vedem pe cei dedicaţi teologiei. Nu cunóscem afară de Il. Sa, Dl *Dr. Il. Puşcariu*, protoiereii *S. Popescu. Gr. Pletosu* şi *Z. Boiu*, pe alţii, cari sĕ fi scris ceva teologic mai de valóre.

Nu va fi pĕcat, fiind-că zicem: avem lipsă de o însufleţire teologică. Destinat fiind preotul a conduce, şi la acésta chemare trebueşte sĕ aibă: prudenţă pastorală. Acésta le este de mare necesitate, fiind-că nici odată n'au fost preoţii nostri expuşi ispitei, ca în aceste vremi, când li se va cere ceva pentru remuneraţia primită, când căsătoria civilă a făcut pe unii Români sĕ se subtragă dela căsătoria bisericéscă; când divorţurile sĕ înmulţesc éră împăciuirea împricinaţilor este lăsată sorţii, căci nu ştim cine o încércă; când afli tineri Români în atelierele fabricelor ascultând dela nemţi şi dela magiari prelegeri de Socialism, şi când absorb ideile din jurnalele socialiste; când statistica bisericéscă presentată sinodului archidiecesan din acest an arată, ca concubinatele şi naşterile nelegiuite s'au înmulţit; când constituţia nóstră bisericéscă, deşi are partea ei însemnată de bună, totuşi cutez a zice-că are şi o parte rea: formarea de partide în biserică; éră acestea delăturéză dragostea creştinéscă dintre fii bisericii nóstre. Intrebăm la astfel de casuri óre nu-i trebueşte preotului „prudenţă pastorală?“ Póte, că va cugeta vre-un preot: ce e prudenţa pastorală? Noi o explicăm aşa; prudenţa pastorală este acea facultate spirituală prin care preotul póte deslega potrivit cu legea şi cu mulţămirea părţilor, chestiuni, cari îi obvin în viaţa lui pastorală. Prin acésta facultate şi-a câştigat preotul autoritatea şi încrederea parochienilor séi. Lucrarea prudentă a preotului sĕ vede din casurile grele: din diverginţele şi certurile dintre parochienii sĕi, cari le-a ştiut aplana.

Intrebăm: au toţi preoţii noştri acéstă prudenţă?

Dacă nu o posed toţi preoţii noştri, în acest cas întreb: óre nu este de lipsă un studiu? Sunt şi alte întrebări şi mai importante anume: Spiritul bisericii ortodoxe sĕ păstrézâ sau scade? Fraţii, cari pot face asemănare între spiritul bisericesc de înainte cu treizeci de ani şi între cel de azi vor rĕspunde cu mine că a scăzut.

Dovadă ne-a dat Il. Sa, Dl. Dr. Alexandru Mocsonyi un mirean, care la instalarea noului Metropolit i-a atras atenţiunea că spiritul ortodox în biserica nóstră scade. (Acéstă asertiune trebue sĕ o rectificăm în modul următor: Dl Dr. Alexandru Mocsonyi în scrisórea de felicitare adresată Emin. Sale Metropolitului, vorbind despre devalvarea generală a conceptelor şi principiilor religióse, a accentuat că, *îndoit de grea* este astăzi misiunea culturală a bisericei nóstre, căci în zilele nóstre poporul Român nu numai în *moralitatea* sa, ci şi în *existenţa sa naţională* este ameninţat de spiritul *speudo-realist*, ce domneşte astăzi în Ungaria. Red.)

(Va urma)

V. A. Urechiă.

In zilele acestea s'au împlinit 50 de ani de muncă binecuvêntată, adusă cu prisosinţă pentru înaintarea Românilor de pretutindenea de ilustrul membru al generaţiei mai vechi, Dl *V. A. Urechiă,* profesor universitar, fost ministru al scólelor în România, care şi azi desvóltă o activitate neobosită şi însufleţeşte la muncă generaţia mai tinĕră.

Bunul sentiment dictéză Românilor ca cu acéstă ocasiune sĕ depună omagiul lor de recunoştinţă înaintea bărbatului, care cu inimă curată şi-a dedicat tótă viaţa deşteptărei şi luminărei poporului.

„Apăr. Naţ.“ după ce face un tablou al pleiadei de pela 1867, care a pus temeliile presentului şi între cari sĕrbătoritul şi popularul bărbat ocupă un loc de frunte, continuă astfel:

„In vederea unor asemenea mari însuşiri ale valorosului fiu din generaţiunea veche, ale unui representant atât de demn de generaţiunea patrioţilor, ar fi óre cu putinţă ca nu numai studenţimea, dar chiar întréga suflare românéscă actuală sĕ nu ia parte la jubileul marelui patriot Urechiă?

Deşteptarea şi însufleţirea la muncă pentru tot românul, ar fi de ajuns ca sĕ fie jubilat de toţi.

Şi dacă acestea sunt de ajuns, óre mai e trebuinţă sĕ mai amintim că d. Urechiă a dat fiinţă Academiei Române, acestui înalt institut de cultură naţională?

Mai e trebuinţă sĕ amintim despre macedoneni cărora le-a dat şcóle, a adus pe fii lor în ţară şi i-a crescut şi instruit, făcênd chiar şcólă pentru macedoneni?

Mai e trebuinţă sĕ spunem că le-a tipărit cărţile bisericeşti în limba lor cu litere latine?

Cine nu ştie că s'au format mulţi apostoli propagatori ai limbei mame şi s'au trimis în patria lor natală?

Mai e trebuinţă sĕ spunem că valorosul veteran, pe lîngă alte multe opere pentru luminarea neamului, a scris istoria Românilor în 12 volume, text şi documente, ca de aci încolo sĕ se scrie istoria pe basa documentelor, iar nu după cum va voi fie-care?

Mai trebue óre sĕ mai amintim despre fondaţiunea bibliotecei V. A. Urechiă, la Galaţi, lîngă gurile Dunărei, unde trebue format un focar de cultură la porţile Orientului pentru Orient şi pentru civilisarea amestecului de neamuri din Dobrogea, care mereu resistă civilisaţiunei, purtînd încă belciugul de nas?

In fine, mai e trebuinţă sĕ mai amintim că d. Urechiă e de faţă în ori-ce loc, în ori-ce ţară, unde se face vorbire de interesele neamului românesc şi lucréză din rĕsputeri ca, peste tot, în tóte masele popórelor occidentale, sĕ facă cunoscut numele de român şi sĕ nu lase pe vrăjmaşii némului românesc sĕ spună ce vor ei contra României, românismului?

Nu mai amintim tóte acestea, căci ele sunt cunoscute tuturor românilor şi nu mai au trebuinţă de amintire.

Ceea ce trebue sĕ spunem, este că activitatea de 50 de ani de muncă pentru patrie şi pentru neamul românesc, au fost lucrări binecuvîntate de Dumnezeu, pentru că, cultivate fără preget de V. A. Urechiă, şi-au dat ródele binefăcătóre. Semnul visibil şi convingător pentru toţi că activitatea acestui valoros patriot a fost bine-cuvîntată de Dumnezeu, este că s'a realisat ceea ce el a început şi jubileul Urechiă a coincidat cu cea mai frumósă, ci cu luna Maiu a acestui an fericit, încununat cu abundenţa ce revarsă bucurie peste tótă ţara. Mintea cea mai prevăzătóre n'ar fi putut face o combinare aşa de fericită a jubileului cu un timp aşa de priincios.

Dumnezeu însĕ, în suprema sa înţelepciune a împletit jubilarului nostru cea mai frumósă cunună. Fericit este jubilarul.

Cine e român verde şi neameţit de atmosfera cosmopolitismului, cine e pĕtruns de iubirea adevĕrului, cine nu este robit de patimi, cine dă Cesarului ce este al Cesarului şi lui Dumnezeu ce este a lui Dumnezeu, sĕ lase la o parte consideraţiunile politice şi sĕ arate Deşteptătorului naţional sentimentele de respect şi iubire.

Iar ţie, o! Luptător fără preget, care ai făcut ca în Macedonia, în Tesalia, în Epir şi in munţii Pindului sĕ rĕsune graiul românesc şi ai deşteptat în acel element român simţĕmêntul de unitatea neamului, senini sĕ-ţi fie anii vieţei.

O! tu, suflet generos, care ai îmbărbătat multe suflete româneşti la lucru şi le-ai format caracter de român, fii mândru în tótă limpezimea şi lumina conştiinţei de patriot, că ţi-ai făcut datoria.

Entusiasmul sufletului tĕu, generos şi devotat binelui, multe suflete a încălzit şi le-a deşteptat din letargia cosmopolitismului.

Acestea îţi împletesc cunună neveştejită, pe care veacurile viitóre o vor împodobi şi mai mult,

Revistă internă

Din parlamentul maghiar.

In şedinţa de Mercuri s'a presentat între altele spre discuţie şi s'a primit în textul original proiectul de lege despre *cursurile de notari*. La desbaterea specială *Horánszky* a propus ca sĕ se facă obligatorie şi depunerea examenului de maturitate, nunumai a celor 8 clase gimnasiale pentru tinerii, cari voiesc sĕ se dedice carierei de notari. După-ce vorbesc mai mulţi pro şi contra, la votare majoritatea respinge propunerea lui Horánszky.

Urméză o interpelaţie asupra monumentului lui *Kossuth*, care nu s'a ridicat încă, deşi s'au adunat până acum 840,000 cor. şi dacă n'ar ajunge, guvernul sĕ céră bani dela dietă — a zis interpelantul Rátkay. Ministrul-president încă n'a rĕspuns.

Kossuth interpeléză în causa evenimentelor din China, în care sunt amestecate şi trupe austro-ungare, fără a aduce prin acţiunea lor vr'un profit statului, ci numai spese.

Rakovszky aminteşte, că br. Bánffy într'un toast rostit la Cluj a esprimat şi cuvintele: „De present noi protestanţii ne putem încă aduna liberi şi doresc, ca şi de aici înainte sĕ fie aşa“. Prin acésta se pare, că

„Da, când tóte din jurul meu ar fi de aur, atunci a-şi zice şi eu că sunt fericită, căci fericirea numai într'un palat de aur póte avea loc“, astfel grăind se aşeză pe iarba cea móle ca mătasa şi tot gândind la fericire adormi, dar nu apucă bine se închidă ochii, şi eată se făcea, că tot palatul era de aur, şi iarba şi florile de prin grădină erau tóte de aur, şi chiar şi pomii erau tot auriţi şi încărcaţi cu fructe de diamant, şi printre crengile lor cântau paseri cu aripi de aur şi cu glasuri îngereşti, şi în mijlocul tuturor frumseţilor ea era culcată pe iarba şi florile cele de aur.

Cât se simţia acum de bine! Cum 'şi bătea joc de teiul cel fantastic! Ridea, sărea, şi nu mai ştia ce sĕ facă de bucurie, dar din ce se uita mai mult la frumseţa din jurul ei, din-ce bucuria scădea, ear pe urmă, după ce nu-i era nimic necunoscut, şi le ştia pe tóte de rost, iară începu a întreba: Unde e fericire?

Atunci odată se făcu o lumină mare şi din lumina aceea eşi un moşneag cu faţa strălucitóre ca sórele, era Dumnezeu, care apropiindu-se de fata împĕratului îi zise:

Cauţi fericirea? Bine, dacă vrei vină cu mine şi eu ţi-o voi arĕta.

Ce-i trebuia mai mult fetei nepricepute? — Indată s'a învoit şi-a plecat cu Dumnezeu care făcênd cruce în aer, într'o clipită ajunse cu ea în lumea visurilor, de unde tótă lumea locuită de ómeni, se putea vedea bine.

Cum se învêrtea aici róta sorţii! Oamenii dau năvală înainte şi se grăbeau şi înbulzau care de care se ajungă mai sus pe róta norocului, şi în rîvna după înălţime şi desfătare, nu se uitau cum călcau în picióre tot ce era nobil şi frumos, atunci róta se rostogolia, şi ei se prăbuşau din înălţimea care nu li s'a cuvenit, şi muriau pe ruina caracterului şi a cinstei lor. Ce vêrtej, ce ferbere, ce alergare încóci şi în colo! O dihanie mare cu dóuĕsprezece capete, care se numeşte Interesul, cum ducea pe ómenii în ispită sĕ se nimicéscă unul pe altul! Unii alergau după comori, alţii după mărire, ear unii se credeau mari şi puternici atunci, când despreţuiau pe alţii. Cei care aveau mai mult bine se văetau mai rĕu şi alergau ca nebunii se afle fericirea.

Uimită se uita fata împĕratului la cele ce se petreceau pe pămênt, atunci Dumnezeu aruncă in inima ei o schintee din lumina înţelepciunii, care luminându-i mintea numai decât o făcu sĕ recunóscă că nici ea nu e mai bună, ca toţi aceia cari alérgă după deşertăciuni.

Inţelegând bunul Dumnezeu gândurile ei, o luă de mână şi cu glas părintesc îi zise: „Vezi copila mea, aceştia sunt ómenii cei mici de suflet şi cu inima plină de uriciuni.“

„Dómne, şi cum e inima acelor ómeni?“ întrebà fata.

Dumnezeu fără a zice un cuvênt făcu cruce peste capul celor, cari ajunseseră pe róta norocului şi numai de cât se vezú inima lor. Era asemenea unei grădini pline de urzici, spini şi plante veninóse, printre care furnicau fel de fel de lighioane urite care sĕ numesc Patimi şi acele stricau cu piciórele fericirea.

Fata împeratului începu a plânge de părere de rĕu şi se hotări se fie mai bună. Atunci Dumnezeu se duse cu ea în altă parte, făgăduind că i va areta acum ómenii cei fericiţi, şi iată se deschide o priveliştе frumósă. Pe un şes mare erau o mulţime de lucrători. Sórele ardea ca para focului şi lucrul era greu, dar lucrătorii cântau doine frumóse de resuna lumea, ear când gătau, 'şi făceau cruce şi mulţămiau lui Dumnezeu pentru ce le-a dat. Nu departe de acolo era o fetiţă, care secera singură la o holdă mică de secară, ér mama ei, o babă slabă, şedea lângă ea nĕcăjită, că nu-i póte ajuta.

„Nu te nĕcăjí maică drăgă!“ se auzi grăind fetiţa, „căci azi lucru cât pot, şi mâne éră, şi când voiu fi gata atunci nime nu va fi mai fericită decât mine!“

Acum fata împĕratului plângea de ruşine, îşi aducea aminte de vorbele teiului, şi-i părea rĕu din tot sufletul, că ea a fost atât de nepricepută, de a făcut numai nĕcaz părinţilor, cari prea mult au iubit-o şi aşa ruşinată de purtarea ei de mai nainte zise: „Dómne, cum va fi inima acestei fetiţe bune? Lasă sĕ fie şi inima mea ca a ei!“ Dumnezeu, care nu respunse nimic, făcênd o cruce şi preste copila cea harnică, numai decât se vĕzu inima ei. Era ca grădina cea de aur de lângă castelul împĕratului, cu acea deosebire, că în mijloc era un altar, pe care cuvêntul lui Dzeu strălucea ziua şi nóptea, ér lângă altar era fericirea.

Cu amêndóuĕ mânile ţinea acum fata împĕratului mâna dreaptă a lui Dumnezeu, pe care plângênd o sărută, căci grăí nici nu putea de lacrĕmi. Atunci Dumnezeu în nemărginita sa bunătate zise:

Ai vĕzut copila mea? Ia-ţi de învĕţătură, şi nu alerga după deşertăciuni, ci prin fapte bune, prin împlinirea datorinţei cércă sĕ-ţi petreci vremea, cultivându-ţi inima şi curăţându-o de rĕutăţi, căci fericirea o are tot omul în inima sa, dar numai atunci o póte simţi, când inima e curată şi consciinţa liniştită.“

Maria Cioban.

e învinovăţit guvernul de o ştirbire a drepturilor protestanţilor.

Ministrul respunse, că dacă într'adevĕr s'a vorbit aşa la Cluj, n'a putut fi decât o esagerare, precum e exagerată şi plângerea unora despre persecuţiile catolicilor.

Precum se anunţă, în şedinţa de azi va interpela *Visontai* despre stările din Bosnia şi afacerile deputaţiunei mohamedane, care a umblat prin Bpesta.

*

Disolvarea reichsrathului.

După cele întêmplate în zilele trecute, se vorbeşte prin cercurile austriace că va urma disolvarea reichsrathului, fiind la acésta împuternicit deja mai dinainte ministrul Körber. Se aştéptă îmbunătăţirea situaţiei dela resultatul unor nóuĕ alegeri.

In legătură cu acésta se vesteşte, că Cehii au pregătit un memorand voluminos, în care arată pentruce nu pot primi proiectul de limbi al guvernului. Memorandul 'l vor aşterne Domnitorului, membrilor casei domnitóre, ministrilor şi tuturor factorilor politici de importanţă.

NOUTĂŢI

Legi sancţionate. Fóia oficiósă publică sancţionarea legilor despre împărţirea contingentului de spirt, despre ştergerea timbrelor de anunţuri şi ziare şi despre darea de bursă.

*

Noi archimandriţi la metropolia din Bucureşti. La sĕrbătorile Rusaliilor I. P. S. Sa metropolitul primat din Bucureşti a ridicat la trépta de archimandriţi pe ieromonachii Evghenie *Humulescu*, Iustin *Săvulescu* şi Nectarie *Constantinescu*.

*

Manevrele împĕrăteşti se vor ţinea la începutul lui Septembre în Galiţia. Vor fi concentrate cu acéstă ocasiune corpurile de armată 1. 6. 10 şi 11; una dintre armate o va comanda archiducele *Francisc Ferdinand*. Comanda generală o va avea Majestatea Sa Domnitoriul.

*

Invĕţător zelos. Primim din *Marcoş* dto 2/15 Iuniu 1900 următórea scrisóre: Stimate Dle Redactor! „Au trecut deja patru ani de când bĕtrânul nostru învĕţător M. Comşa a fost pensionat, rĕmânênd astfel vacant postul învĕţătoresc la şcóla nóstră confesională gr.-or. română din comuna Marcoş. In acest preţios restimp a avut sĕ sufere acéstă şcólă, atât din causa lipsei de învĕţători, cari sĕ-'şi pricépă bine chemarea lor cât şi din partea autorităţilor politice. In decurs de patru ani n'am avut ocasiune sĕ pot vedea, ce róde au avut prestaţiunile învĕţătorilor, ce s'au perondat în aceşti ani, din causa că nici unul n'a stat până la terminarea anului şcolar.

In tómna anului acestuia a venit ca învĕţător dl. Damaschin Caţaveiu, care vĕzând în ce stare a ajuns şcóla s'a pus cu străduinţă pe lucru şi munca sa a fost bine rĕsplătită. La 22 Maiu v. a. c. am putut sĕ vĕd, în fine după un interval de patru ani la noi în sat, érăşi un examen care mi-a lăsat cea mai bună impresiune despre dl învĕţător. Elevii dădeau rĕspunsuri precise şi fluente, dovadă de zelul neobosit al dlui învĕţător, care şi-a împlinit conscienţios chemarea sa.

Tot dlui ne-a delectat în decursul anului cu o frumósă producţiune, prima producţiune, ce ni s'a dat ocasiune a o vedea în satul nostru.

Inchei exprimând şi pe această cale sincerele nóstre mulţămite dlui învĕţător D. Caţaveiu.

M. N.

*

† **Sebastian Coşbuc,** preot în *Hordru* (lângă Năsĕud), tatăl genialului poet *George Coşbuc*, a repausat la 7 Iunie n. în etate de 82 de ani. S'a distins în viaţă prin păstorire înţeléptă a credincioşilor sei prin care s'a făcut iubit înaintea tuturor.

*

Monumentul lui Tudor Vladimirescu. Duminecă se va face la T.-Jiu inaugurarea monumentului lui Tudor Vladimirescu în presenţa autorităţilor superióre.

*

Societatea Geografică Română va ţinea Joi, 15/28 Iunie 1900 la órele $10^1/_2$ diminéţa în sala Senatului, o şedinţă extraordinară pentru serbarea jubileului de 25 ani al existenţei sale.

Acéstă şedinţă va fi presidată de M. S. Regele şi de A. S. R. Principele Ferdinand.

Programul a fost ast-fel întocmit:

Cuvêntul rostit de M. S. Regele;

Rĕspunsul d-lui vice-preşedinte al Societăţii;

Conferinţa d-lui general C. I. Brăteanu despre *Harta ţĕrii după 25 ani.*

Conferinţa d-lui explorator Emil G. Racoviţă *asupra expediţiei antarctice belgiane* (cu proecţiuni electrice).

Distribuirea medaliei comemorative şi a buletinului (numĕr jubilar) domnilor membri.

*

O gróznică catastrofă s'a întêmplat Joi în fabrica de rachete din Erzsébetfalva, în apropierea Budapestei. In o odaie lucrau mai multe fete din sat şi un fecior umplând bombe pentru tunurile de tempestăţi, dar nu se ştie cum, deodată a explodat o bombă în mâna lucrătorului şi el s'a refugiat imediat. Fetele însĕ n'au mai putut deschide uşa, căci au fost cuprinse de flacări; *cinci au murit*, ear trei s'au ales cu grave răni.

*

Un oraş în primejdie. Oameni rĕi au dat foc pădurei uriaşe din jurul oraşului *Caşovia*. Intrégă regiunea rîului Csermely e în flacări, focul se întinde din ce în ce mai mult spre oraş, care e ameninţat de mare primejdie. Pompierii, miliţia, jandarmii şi locuitorii dela sate se silesc se localiseze focul.

*

Biserica evangelică-săséscă şi emigrările. Consistoriul bisericei evangelice-lut. din Sibiiu a emis un cercular către tóte consistoriile cercuale şi oficiile parochiale, prin care arată îngrijirile ce i-le însuflă creşterea numĕrului emigrărilor. Direcţia emigraţilor se îndréptă dela un timp nu numai către *America*, ci şi către *Germania*, unde emigraţii află aplicaţie în diferite fabrici şi mine de fer şi cărbuni, ear o parte ca lucrători de câmp. Prin emigrarea acésta crescêndă biserica slăbeşte în parochii şi e datoria autorităţilor bisericeşti a pune stavilă emigrărilor. Mulţi emigréză chiar şi din comunele bine situate, dovadă că nu lipsa de mijlóce de existenţă i împinge în strĕinătate, ci un fel de disposiţie sufletéscă, un impuls inconscient către o schimbare a situaţiei şi croirea de o sórte mai fericită zugrăvită de puterea fantasiei, aşa numitele *friguri* de emigrare.

E datorinţă pastorală a lumina şi povĕţui pe credincioşi, punêndu-le în vedere, că pentru lucrătorul diligent şi asiduu referinţele vieţei sunt mai favorabile aici, decât între strĕini. Plata mai mare, ce ar căpĕta-o în fabrici o ispăşeşte cu ruina sănătăţei în urma serviciilor mai grele, şi se compenséză prin preţurile mai scumpe pe haine şi hrană. Atară de aceea în o lucrătóre de industrie sau în o mină muncitorul de aici se cobóră pe o tréptă mai mică socială, abstracţie făcênd dela pericolul moral, la care e expusă mai ales viaţa sexului femenin în fabrici.

In urmă se pune preoţilor la inimă se lucreze unde e de lipsă la *colonisări* şi înfiinţarea de comune evang. Despre întreg mersul emigrărilor vor avea sĕ raporteze.

*

Sistarea traficelor mari. Ministrul de finanţe are de cuget sĕ sisteze cu 1 August traficele mari. In casul acesta micii vênzĕtori de tăbac se vor putea aprovisiona cu articulul acesta de negoţ prin intermediul unor oficianţi de stat. Prin acéstă mĕsură guvernul speră a urca venitele statului la an cu 400—500,000 cor.

*

Introducerea noului tarif de zone pe căile ferate, nu se va face la 1 Iulie a. c. după cum era proiectat, ci s'a mai amânat. Causa ar fi téma de o reducere a venitelor căilor ferate tocmai în aceste timpuri critice în ce priveşte partea financiară.

*

O fundaţie uriaşă. Nu de mult doi neguţători bogaţi din St. Louis au făcut pe séma universităţii Washington din St. Louis o fundaţiune de vr'o 12 milióne de florini, în semn de recunoştinţă, că şi-au câştigat averea în oraşul amintit cu întreprinderile lor de export. Unul din comercianţi e bolnav de mórte.

*

Executat. In Zloczow (Galiţia) a fost executat din partea călĕului din Viena un anumit Dackoff, condamnat la mórte prin spênzurătóre pentru asasinat. Executarea a durat 48 de secunde. Delicuentul, care primise mângăerile ultime ale bisericei, s'a purtat liniştit.

*

Cununie pe patul morţii. Locotenentul *Mike* Coloman, dela regimentul Nr. 6 de husari făcênd cunoscinţă cu o d-şóră, se logodiră prin Februarie a. c. în Bpesta. Tinerul oficer din nenorocire căpĕtă dupaceea dureri de inimă şi trebui sĕ se gândéscă a abzice de cariera militară. Se înscrise numai decât în clasa VIII gimnasială şi se pregătí se facă maturitatea, dar tocmai în préjma examenului verbal se simţi fórte rĕu şi jumĕtate leşinat fu dus la casa miresei sale. Chemând un medic, acesta constată, că zilele bolnavului sunt numĕrate şi în vederea acestei împrejurări se decise, a se încheia căsătoria numai decât. Mirésa nu avea cauţiunea prescrisă deci se adresară pe cale telegrafică cu o petiţie către Majestatea Sa, pentru încuviinţarea încheierei căsătoriei. Prin rĕspunsul cancelariei de cabinet a Majestăţii Sale, s'a dat permisiune numitului locotenent a se cununa pe patul de mórte. Imediat fu chemat matriculantele şi preotul şi se încheià căsătoria, dar după vr'o óră bolnavul îşi dete sufletul. Se spune că el nu ştia nimic de starea desperată în care se afla.

*

Hala de vênzare a asociaţiunei cercuale de agricultură din *Sibiiu* a luat esclusiva representare a fabricei de mărfuri de cânepă a lui Mateiu Bellán din Bàcs-Cséb pentru întréga Transilvanie.

Prin aceasta reuniunea de mai sus este în posiţia a procura cu vagonul legăturile de snopi-patente, pe cari le face fabrica din cânepă curată de Bácska, aşa ca să le pótă oferí economilor din Transilvania mai eftin decât dacă acestia ar comanda direct dela fabrică o cantitate mai mică decât 400,000 bucăţi.

Recomandăm economilor noştri o probă cu aceste escelente legături de snopi patentate şi 'i avisăm în privinţa preţurilor la inseratul de pe pagina ultimă.

Mulţămită publică.

P. S. Sa Domnul Nicolae Popea, episcop în Caransebeş, a binevoit a ne ajuta cu 20 coróne la scóterea „Anuarului“ Reuniunei nóstre;

Onorabilele Institute de credit şi economii „Detunata“ din Bucium, a binevoit a ne ajuta la acoperirea trebuinţelor Reuniunei nóstre cu 20 coróne; „Mielul“ din Poiana cu 10 coróne, şi „Luceafĕrul“ din Verşeţ cu 10 coróne;

Veneratul vechiu membru ajutătoriu al Reuniunei nóstre Domnul Constantin Stezar căpitan c. şi reg. în pensiune etc., ne-a completat colecţiunea „Tribunei“ prin dăruirea „Tribunei“ pro 1899.

Din prilegiul „Convenirei sociale“ aranjate de noi în ziua primă a Sf. Rosalii I. P. S. Sa Domnul archiepiscop şi metropolit Ioan Metianu ne-a oferit suma de 10 coróne; Coloman Paly măestru măsar 7 coróne; Paul Munteanu subcolonel c. şi r., profesorul de musică Timoteiu Popoviciu, secr. cons. Dr. Elie Cristea, Dómna Elisabeta Popa, Nicolau Macrea, comptabil Hunedóra, Ioan Broju, c. şi r. capelan militar, Mihail Simoneti, sodal franzelar, Alba-Iulia; Ioan Simtion, comptabil, fie-care cu câte 1 cor. Ludovic Comloşi, sergent major, 40 bani.

Subscrisul president a adunat cu pălăria din crucerul menit pentru fondul vĕduvelor şi orfanilor meseriaşilor români, suma de 810 fil. cari s'au depus împreună cu 10 cor. din venitul curat al producţiunei în libelul fondului respectiv. Starea acestui fond cu ziua de azi e de 425 cor. 6 bani.

Ne permitem a aduce tuturor sus numiţilor sprigInitori şi binefăcĕtori ai noştri adênc simţita recunoştinţă a Reuniunei nóstre.

Din şedinţa comitetului „Reuniunei sodalilor români din Sibiiu ţinută la 14 Iunie n. 1900.

Vic. Tordăşianu,
preş.

Ioan Roşca,
notar adhoc.

Notiţă literară.

Au apărut:

„*Noua revistă română*“ Nr. 11. 1 Iunie 1900 cu următorul sumar: Cronica politică şi economică: A. D. Damianoff, Băncile de emisiune şi circulaţiunea monetară (In special Banca Naţională Română). — Literatură: Ovid Densuşianu, Asupra unei poezii a lui Iancu Văcărescu. Haralamb G. Lecca, In somn (poezie). Petru V. Haneş, Alecu Russo. Ioan Pop-Reteganul, Ursoanea Granciului. — Folklor: Lazăr Şăineanu, Nastratin Hogea. Th. D. Speranţă, Asupra jocului de căluşeri. — Note şi Discuţiuni: Ştefan I. Răsnovanu, Psihologia artistului dramatic (Anchetă asupra artiştilor de la Teatru Naţional). — Mişcarea Literară şi Ştienţifică: Aurel Iorgulescu, Stoguri blonde (poeme în proză). Artur Stavri, Pe acelaş drum (poezii). Raymond Manigot de Cacérés, Bucarest (Souvenirs d'un parisien, roman contemporain). Notiţe bibliografice. — Suplimentul I: Societatea teosofică şi scopul ei. — Academia maghiară. — Mişcarea antialcoolistă la noi. — Discursul d-lui dr. Popovici în delegaţiunile austriace. — O nouă expediţie a lui Nansen. — Reînoirea Asiei, — Ziua de 10 Maiu (cuvîntare ţinută la serbarea şcolară din 10 Maiu 1900 a liceului „Petru Rareş“ din Piatra-N.) de M. G. Vernescu. — Trotuarele mişcătóre la Exposiţia din Paris. — Din Metafisica poporului român (credinţe poporane) de St. St. Tuţescu. — „Enciclopedia română“. — Revista maritimă. — Suplimentul II: Sfîntă lună, fii-mi mărturie (poveste din popor) de Ioan Pop-Reteganul. — Vijelie şi senin (poezie) de Ioan Scurtu. — Cîntec (poezie) de Brînduşă — Doi beţivi (dramă într'un act şi un tablou) de Ioan T. Neagu. — Eram departe (poezie) de Ioan Petrovici. — Tot atît (poezie) de Eug. Ştefănescu.

*

Călătoriile patriarchului Macaria de Antiochia în Ţerile române 1653—1658, tesă pentru licenţa în istorie de Emilia *Cioran*. Bucureşti, stabilim. grafic I. V. Socec, 1900. E o lucrare interesantă făcută după un text englez şi ne dă o icónă vie a situaţiei Ţerilor Române în secolul 17-lea.

VARIETĂŢI

(*Adam şi Eva*). Un moşier american, bogat şi necăsătorit, din statul Montana (America de Nord), numit Adam, îşi exprimase dorinţa de a găsi o femee care sĕ trăiască cu el în paradisul sĕu pămîntesc şi pe care s'o cheme Eva. Natural, că i-au venit oferte cu duiumul din tóte părţile Statelor-Unite. Dintre aceste oferte, dăm aci pe cele mai interesante.

Cea dintâiu era adresată: d-lui Adam mai înainte Adam Des-herbes, în paradisul pămêntesc Helena (Montana).

„Iubite d-le Adam! Precum vĕd, doreşti a'ţi afla o soţiă, pe care s'o cheme Eva. Eu am acest avantagiu, precum şi acela de-a fi mai tinĕră ca d-ta. Sper, că pe mine mĕ vei alege ca Eva d-tale şi că vom trăi amândoi ca în paradis“.

Alta, Miss Eva Iohnson, din Virginia, o negresă, îl întrébă, dacă şi o Evă cu pielea négră póte sĕ ia parte la concurs; ear o altă Evă din Connecticut, mărturiseşte, că numĕră aprópe 43 primăveri, are o greutate de 90 funţi şi e fórte frigurósă, nefiind astfel de loc înclinată a trăi în paradisul pămêntesc, unde, conform cerinţelor Bibliei, trebue sĕ dórmă sub cerul liber numai c'un acoperiş de foi pe cap.

Cu totul opusă acesteia, e o altă ofertă din New Jersey, făcută de-o femeiă care cântăreşte 274 funţi şi zice că nu póte promite a se plimba în arşiţa verii braţ la braţ cu Adam prin paradis, ci doreşte a avea la disposiţie o trăsură. O văduvióră din Pensilvania pretinde ca tradiţionalul costum sĕ şi-l pótă complecta singură după plac, şi adaugă următorul:

Postscriptum. Ce-o fi óre iarna de noi, când arborii vor fi despodobiţi de frunzele lor?

Faţă de mulţimea de oferte, d. Des herbes, după ce a terminat aranjamentul paradisului său, s'a decis a lăsa lucrurile la voia întêmplărei şi a-'şi alege pe viitórea sa soţie prin tragere la sorţi.

Haină—mătase Damast fl. 9.00

și mai sus! — 12 metri! — trimisă franco și vămuită! Mustre cu întórcerea postei; tot astfel și din „Mătase-Henneberg“ négră, albă și colorată dela 45 cr. până la fl. 14.65 pr. metru.

G. Henneberg, fabricant de mătase (*lif. de curte ces. și reg.* **Zürich.** [9] 4—8

Nr. 440/900. [64] 2—3

Concurs repețit

Pentru ocuparea postului de capelan lângă bĕtrânul paroch Ioan Făgărășanu în parochia Drăguș, protopresbiteratul gr.-or. al Avrigului se escrie prin acésta din nou concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Tel. Rom.“

Dotațiunea împreunată cu acest post este jumĕtate din întregul venit al parochiei de clasa a treia din Drăguș.

Doritorii de a ocupa acest post sĕ-și subștérnă cererile concursuali instruite conform stat. org. și a regulamentului pentru parochii din 1891 la oficiul protopresbiteral gr.-or. al Avrigului în Arig (posta Avrig, Felek, Szebenvármegye) până la terminul susindicat.

Avrig, 16 Maiu, 1900.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Avrigului în conțelegere cu comitetul parochial respectiv.

Ioan Cândea
protopop.

Nr. 245. Bis. [63] 2—3

Concurs

Pe basa decisului prea venerabilului nostru consistoriu archidiecesan ddto 21 Martie a. c. Nr. 2526 Bis. pentru întregirea parochiei de clasa III Poianaporcului în protopresbiteratul Solnocului, se publică concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acéstă parochie dau suma anuală de 400 coróne 36 fileri în privința cărora se póte lua informațiuni dela oficiul protopresbiteral.

Concurenții au a-și așterne cererile lor instruite conform normelor din vigóre, până la terminul indicat subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Cupșeni, în 20 Maiu, 1900.

In conțelegere cu comitetul parochial.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Solnocului.

S. Cupșa
protopresbiter.

In *Tipografia* și *librăria archidiecesană, Sibiiu,* a eșit de sub tipar:

Dogmatica ortodoxă

de

Greg. Pletosu,
protoiereu, profesor gimnasial

Carte aprobată de Preaveneratul Sinod archidiecesan gr.-or.

Prețul broș. 2 C. 40 fil., pentru România 3 franci.

1000 coróne plătesc celui-ce va mai căpĕta vr'odată durere de dinți ori îi va mirosi g ra după-ce va folosi **apa de dinți a lui Bartilla,** o sticlă cu 35 cr. (Pentru pachetare 10 cr. deosebit). **Erezii A. Bartilla** (E Winkler), Viena, 19/1., Sommergasse 1. — Sĕ se céră pretutindenea apriat apa de dinți a lui **Bartilla.** Denunțări de falsificare vor fi bine plătite. La locurile, unde nu se póte căpĕta, trimit 7 sticle cu 2 fl. 60 cr. franco. — **Deposit în Sibiiu** la farmacia **„Vulturul“ C. Müller,** piața-mare; farmacia **Heinrich,** piața mică 27; farmacia **Molnar,** strada Cisnădiei 59; **Parfumeria Meltzer,** strada Cisnădiei și strada Gușteriței. [33] 8—

„PORUMBACEANA“, cassă de economii, societate pe acții în Porumbacul-inf.

Convocare.

Domnii subscriitori de acții la înființânda *cassă de economii „Porumbăceana“, societate pe acții,* se învită prin acésta în sensul §-ului 154 din legea comercială, la

Adunarea generală constituantă,

care se va ține *Joi în 12 Iulie 1900 st. n. la 10 óre a. m. în scóla confesională din Porumbacul-inferior.*

Obiectele:

1. Deschiderea și constituirea adunărei.
2. Decisiune asupra constituirii societății.
3. Statorirea și asigurarea capitalului de acțiuni prin subscrieri și plătiri.
4. Stabilirea statutelor societății.
5. Alegerea consiliului de direcțiune și comitetul de supraveghiare.
6. Decisiune asupra responsabilității fundatorilor stabilită în §-ul 152 din legea comercială.

Conform §-ului 155 din legea comercială fiecare acțiune dă un vot, nici un acționar însĕ nu póte exercita mai mult de 10 (zece) voturi. Participarea la adunare se póte face sau în persónă sau prin plenipotențiați.

Porumbacul-inferior, în 10 Iunie, 1900.

Fundatorii.

NB. Domnii subscriitori de acții sunt rugați sĕ binevoiéscă a solvi inmediat după ținerea adunărei generale constituande rata de 20% spre a se putea înainta rugarea la tribunalul regesc pentru înregistrarea societății. [67] 1

Saisonul de primăvară și de vară 1900.

Stofe de Brünn veritabile

Una bucată de metri 3.10 lungă, pentru un rând complet de haine de bărbat (Roc, pantaloni, vestă,) costă numai

- fl. 2.75, 370, 4.80 de lână veritabilă de oae
- fl. 6. — și 6.90 de lână mai bună veritabilă de oae
- fl. 7.75 din lână fină veritabilă de oae
- fl. 8.65 din lână fórte fină veritabilă de oae
- fl. 10.— din cea mai fină lână veritabilă de oae.

Una bucată stofă pentru un rând de haine-salon fl. 10.— deasemenea espedează cu prețurile de fabrică stofe pentru pardisiu, lodeu pentru turiști cele mai fine kamgarne etc. etc. depositul real și recunoscut în destul ca solid:

Siegel-Imhof în Brünn.

Mustre gratis și franco. Liferarea conform mustrei sĕ garantează. [56] 11—40

Avantajele mușteriilor privați, de a comanda stofele direct dela firma de mai sus, dela fabrică, sunt foarte însemnate.

Legătóre de snopi-patentă

fórte acomodată din **cânepă curată de Bácska**, dela fabrica lui **Mateiu Bellán** în **Bács-Cséb,** 1000 bucăți 150 cm. lungi 7 fl. 80 cr., ér 1000 bucăți 130 cm de lungi 7 fl. 50 cr. loco stația din Sibiiu sau în pachete cu poșta câte 200 bucăți 150 cm. lungi 2 fl. 10 cr., ér 130 cm. lungi 1 fl. 90 cr. și vitriol (Pétră vênătă) calitatea I în butóie originale și în ulcióre.

Hala de vênzare a Administrațiunei cercuale
a asociațiunei de agricultură transilvană săséscă în Sibiiu.

[66] 1—5

Nr. 243/900. [65] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea postului vacant de paroch în parochia de clasa a III-a Sepsi-Sângeorgiu, protopresbiteratul Treiscaunelor, se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în ziarul „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post s'au statorit în ședința comitetului parochial din 31 Martiu 1900 la 585 coróne. Informațiuni mai deaprópe se pot lua dela oficiul protopresbiteral.

Reflectanții au a-și așterne suplicele concursuale în termin deschis la subsemnatul oficiu protopresbiteral, instruite conform normelor în vigóre, și a sĕ presenta în vr'o Duminecă séu sĕrbătóre în biserică spre a fi cunoscuți înaintea poporului.

Bretcu, 18 Maiu, 1900.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Treiscaunelor în conțelegere cu comitetul parochial respectiv.

Dimitrie Coltofean
protopop.

Farmacia lui F. I. R. Hotter la sf. Iosif, Wien, XII/2 Schönbrunnerstrasse 182.

Absorbinalul lui Hotter.

1/1 Flacon fl. 6. —, 1/2 Flacon fl. 3.50. delătură tóte umflăturile și depunerile de grăsimi fără sĕ vateme părului. Intărește nervii atacați și slăbiți, delătură și distruge tóte nodurile în muschi, și servește și ca scut în contra aprinderilor; cu deosebire e probat la umflăturile produse din causa fearelor, apoi în contra ariciturei umflărei copitei, genunchilor umflați, mai departe în contra umflăturilor (noduri) de vine, în contra umflăturei picioarelor la glesne și la încheietura degetelor cu un cuvênt în contra tuturor umflăturilor ori unde s'ar ivi.

Praful nutritor alui Hotter,

pentru cai și vite cornute
1 Pachet cu 80 cr.

Un adaus escelent la nutremânt, pentru a ținea vitele sănătoase și cu putere este de a sĕ folosi la tóte suferințele de rărunchi de ficat și de nervi.

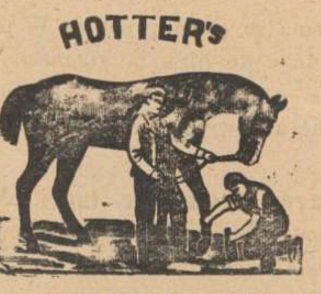

Preparate péntru veterinari, cele mai bune ale timpului mai nou, cari după atestate numĕróse nu au fost ajunse de alte mijloace de natura aceasta.

Sĕ sĕ ceară numai preparate de ale lui Hotter și sĕ nu se priméscă altele. Deposit în farmacii și Droguerii.

Deposit principal la Dr. Emil Budai farmacia orașului Budapesta (Stadthauspiatz) și la Iosif v. Török Budapesta VI Kiraly utcza 12.

Fluidul lui Hotter „Training“

1 Sticlă cu fl. 1.20.

Conservează nervii și muschii până la bătrânețe înaintată totdeuna puternici și vioi, pune în stare pe animal sĕ prestee cele mai mari strapații și fugi, sĕ înțelege după frecare cu fluidul „Training“.

Sĕ mai folosește cu succes uimitor la tóte urmările cari obvin din opintiri prea mari, ologie, reumatism, și înțepenire.

Praful de porci a lui Hotter.

Nr. I și II
1 kg. . . . fl. 1.20.

Cel mai bun mijloc pentru a produce pofta de mâncare și cu acésta prosperarea porcilor, fórte acomodat în contra orbalțului (brâncă); Nr. II este de a sĕ întrebuința la urdinare.

Mijloc în contra Colicei alui Hotter.

1 Sticlă fl. 1.50.

Contra la tot feliul de colică și contra oprirei udului la cai precum și contra umflăturilor la vite cornute. [54] 14—104

Alifia lui Hotter pentru delăturarea crescăturilor de oase.

1/1 Cutie cu fl. 2. 1/2 Cutie cu fl. 1.20. delătură crescăturile de oase și depunerile osoase chiar și după 4—6 sĕptămâni. (boală învechită).

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane,

Nr. 60 Sibiiu, Joi 1/14 Iuniu 1900. **Anul XLVIII.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **străinătate** pe an 24 C, 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază

INSERȚIUNILE
Pentru odată 14 fil., — de doue ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond — și timbru de 60 fil. pentru fie-care publicare.

Făgărașiade.

(?) Este vestit Făgărașul de cuminte.

Precum cetim în ziarele magiare, congregația comitatensă din 29 Maiu încă a luat un conclus memcrabil, carele mai adauge o floricea la renumele istoric.

Cetim adecă în foile magiare, că congregația amintită în urma mai multor insinuări de incompatibilitate contra domnului advocat *Dr. A. Micu* fiscal comitatens, din incidentul alegerei sale de membru în direcțiunea institutului de credit „Furnica“ — a luat un conclus ca cestiunea sě se înainteze la guvern în scopul de a *decide în principiu* (elvi jelentőségű határozat) că: „óre póte fi un funcționar administrativ totodată și membru în direcțiunea unui institut de credit“?

Fiind vorba de tendința de a scóte din direcțiunea unui institut românesc pe un funcționar municipal român, credem că nu putem ignora acéstă cestiune.

Nu se scrie cine a însinuat casul de incompatibilitate? Se zice numai că „mai mulți“. Și fiindcă până acuma nu s'au lăudat corespondenții ziarelor românesci cu acéstă ispravă, mai cunoscênd de altă parte și buna armonie în care trăesc advocații români din Făgăraș, trebue se presupunem, că nu români vor fi fost aceia, cari au invidiat d-lui Dr. Micu postul de membru în direcțiunea „Furnicei“ pentrucă „invidia“ nu este pěcatul românilor, ci póte altfel de înțelepți cari nu sciu legile.

Nu putem sci, pentrucă nu ni se spune: pe ce basă un municipiu cere ca guvernul se creeze o decisiune principială? Va se zică o decisiune, care în viitor se aibă putere de lege pentru tóte casurile analoge celui din Făgăraș.

Pentrucă decisiuni principiale se pot lua din partea forurilor competente numai în formă de interpretare a unor §§ dubioși ai legilor esistente.

Astfel de decisiuni în sensul legii pot lua în anumite casuri Tablele regesci și Curia reg. în cause de justiție și judecătoria administrativă în cele administrative.

Decisiuni principiale guverniale, în cadrul legilor esistente nu se pot admite.

Negreșit făgărășenii pornesc după dispozițiile art. de lege IV din 1869 § 12, carele nu permite judecătorilor dela justiție, ca se fie nici președinte, nici membru în direcțiune nici în comitetul de supraveghiere a institutelor pe acții etc. etc.

Tot acea legislativă înse n'a interzis până acuma acest lucru funcționarilor dela administrațiune și după cum este curentul, nici în viitor nu le va interzice, ba din contră tendința este a le da și mai mare ingerință și drept de controlă cu deosebire în conducerea institutelor de bani.

Nu voim sě ne ocupăm de astădată cu cestiunea principială, ne mărginim numai a ne exprima mirarea cum vine un municipiu se provóce o dispozițiune ministerială carea eventual ar puté fi în dauna municipiului?

Municipiul comit. Făgăraș depune bani pupilari — pentru cari are respundere materială — și la „Furnica“.

Astăzi nu este lege, carea se îndreptățéscă pe organele administrative ale municipiului a controla administrarea institutelor de bani. Vine înse însuși institutul și 'i procură posibilitatea de a controla, băgând chiar în direcțiune pe un funcționar de frunte municipal.

Ce era mai natural, de cât ca municipiului sě-i pară bine de acéstă prevenire, carea este și pentru el o garanță că banii municipali depuși la acel institut nu vor fi administrați într'un mod eventual dăunător pentru locuitorii din municipiu?

Credem, că acest lucru și Făgărășenii îl vor înțelege.

Legea care interzice juzilor de a fi membrii în direcțiunea institutelor de bani esista deja de un an când s'a creat prima lege despre organisarea municipiilor (art. 42 din 1870).

Acéstă lege s'a scos din vigóre prin art. de lege 21 din 1886, și nici după o praxă de 16 ani legislațiunea n'a avut motiv de a întroduce în ea prohibițiunea din legea privitóre la juzi.

Guvernul tot așa de bine scie precum trebue se scie și făgărășenii — pentru-că comitele lor suprem este președintele Cassei de păstrare din Făgăraș, ear fostul protonotar Ioan Turcu în mai multe perióde a fost membru în direcțiunea „Furnicei“ — că în téra întrégă sunt și funcționari municipali membri în direcțiunile institutelor de bani, și nu s'a aflat îndemnat nici a lansa măcar prin ziaristică intențiunea că-l genéză acésta, și că va propune parlamentului modificarea legii municipale în acest sens.

Ca dovadă că nu este încompatibil postul de funcționar administrativ cu postul de membru în direcțiunea institutelor de bani, afară de casurile amintite din Făgăraș mai amintim numai pe cele din Sibiiu.

Aici: la Societatea de economii și de avansuri a Reuniunei generale a funcționarilor din monarchie, președinte este Comitele suprem, ear vicepreședinte vicecomitele comitatului Sibiiu.

Primarul orașului Sibiiu este membru în direcțiunea institutului „Hermannstädter allg. Sparcassa“ și în a institutului „Siebenbürger Vereinsbank“.

La „Albina“ a fost mulți ani membru în comitetul de supraveghiare fostul vicecomite Senor și protonotariul Tobias. Astăzi protonotarul Stroia este membru în direcțiune, ear vicenotariul Crețu de vr'o 20 ani este tot membru în comitetul de supraveghiare.

Și așa este în țara întrégă.[1])

Ce-și închipuesc făgărășenii?

Cred dóră că guvernul, de dragul lor va vení în conflict cu legea și va statori un cas de încompatibilitate special pentru Făgăraș, numai pentru-că este vorbă de un român și de un institut românesc?

Noi nu-l credem capace de așa ceva, din contră credem că-i va îndruma se respecteze legea și se nu-i dee de lucru și cu afaceri atât de clare cum este și acésta.

---

[1]) La Arad d. e. sunt tot cu asemenea angajamente, începênd dela vicecomitele până la cel din urmă solgăbirău.

Cuota. Comisiunea financiară a parlamentului a terminat discuțiile asupra proiectului de cuotă pe 10 ani și l'a acceptat. Proiectul acesta însě *nu va fi presentat* dietei spre desbatere, câtă vreme se va dovedi că în Austria nu póte ajunge pe masa parlamentului. In sensul acesta a făcut o declarație ministrul-președinte Széll adaugând totodată, că Ungaria e gata la ori-ce eventualitate și speră că în Austria nu póte urma absolutismul și că în articolul de lege XII din 1867 constituționalismul austriac e pus ca condiție numai în privința manipulării afacerilor comune.

Situația în Austria.

(Obstrucție cu tumult). Cehii au părăsit în ședința dela 8 Iunie n. terenul unei obstrucții liniștite și au provocat scene cum rar se mai află în analele parlamentarismului; dela 6 óre séra până la 12 nóptea o larmă asurzitóre a făcut imposibilă ori ce discuție.

Inainte de ședința acésta comitetul partidelor anti-obstrucționiste avusese o consultare, în urma căreia avea sě urmeze o energică combatere a obstrucțiunei și *prelungirea* ședinței reichsrathului până ce provisoriul budgetului va fi odată cetit. Cehii însă prin o întêmplare favorabilă au aflat

---

FOIȚA

Dorul.

Dorule, zefir de nópte,
Tu te-alinți în sborul těu
Și cu-a tale blânde șópte
Verși în inimi chinul greu.

Dorule, durere dulce,
Dorule, tu chin duios,
Al těu foc încet topesce
Sinul fraged și frumos.

Dorule, tu stol de gânduri,
Tu isvor de plâns ușor,
Tu ești vale de durere,
Tu ești leac mângăetor.

După maial.

Frunza dórme legănată
De zefirul nopții blând
Și fantastici umbre negre
Peste pajiște sě-'ntind.

Sus pe cer cu mii de stele
Vělul nopții-i țintuit,
Luna varsă valuri de-aur
Peste codru-'mbětrânit.

De departe din pădure,
Dintre sticle argintii,
Sun' acorduri de cântare,
Vesel cor de melodii.

Pe cărarea șerpuită,
Ce se perde 'n codrii vechi,
Trec de-un tainic dor aprinse
Fericitele părechi.

Èr sub teiul, ce mě 'ngână
Cu miros îmbătător
Visuri mě cuprind, iluzii
Sě trăesc, sě nu mai mor.

Seb. Stanca.

Scrisori către eleve.

Scrisórea XI.

Dragă Florică!

De multe ori m'am convins, că cei mai mulți ómeni pricep rěu cuvintele: ambițiune și demnitate, și din causa nepriceperei adeseori le schimbă și le înlocuesc cu îngâmfarea și fala, care caracteriséză lipsa de spirit.

Deci ai tótă dreptatea iubita mea, dacă te interesezi de aceste cuvinte, căci numai cunoscând înțelesul lor adevărat, te vei ști folosi de ele spre bucuria și fericirea ta. Eu cu plăcere și atențiune urmăresc scrisorile tale, și cu bucurie primesc propunerea, se discutăm asupra acestui punct. Deci togmeala e făcută și acum drept respuns întrebărilor și părerei tale, 'ți scriu următórea istorióră, prelucrată liber după cum am cetit'o și eu într'o carte de cetire.

Zice că a fost odată un munte, cu stînci înalte, și cu tufișuri bogate în frunze. Acolo pe muntele acela trăia odată o turmă de capre care ce-i drept alergau mult până-și câștigau nutremântul de tóte zilele, dar încolo aveau destulă vreme și de petrecere. Săreau, jucau, și una era mai veselă decât ceialaltă și în petrecere și voe bună, nici nu știau cum trece vremea.

Odată, într'o zi frumósă de primăvară când togmai se întorceau de la o escursiune interesantă de pe stâncile cele mai înalte care erau pe vîrful muntelui, zăriră la marginea pădurii o capră streină, care era legată la gât cu o panclică roșie.

„A, o sorióră strěină!“ gândeau caprele și numai decât alergară se o salute, și pline de bucurie o încunjurară, iar una, cea mai bătrînă dintre ele grăi: „Bine ai venit sorióră! Poftește cu noi la pășune, uite ce verdéță frumósă avem aici, noi bucuros te vedem, și te rugăm se te simți ca acasă.“

La tóte cuvintele aceste sincere, afabile și complesante streina strîmbă din nas, apoi cu o îngâmfare urită respunse într'un ton arogant: Ce mě împórtă pe mine ce aveți voi? — Ori póte credeți, că eu stau cu voi la o pășune? Auzi acolo, ori nu vedeți voi de pe tótă înfățoșarea mea, că eu viu dela oraș, unde este ambițiune și demnitate, care îmi aduce aminte că sunt mai mult decât voi, și nu îmi permite a întra în societatea unor ființe simple dela țară, cum sunteți voi!“ — și zicênd aceste vorbe, strîmbă nasul din nou, apoi aruncând capul într'o parte ca sě se vadă tótă gătéla dela gât, se uită plină de vanitate la caprele din jurul ei.

Acum se fi auzit hohote printre capre! Care de care ridea mai cu poftă, și nu se puteau mira destul, că între neamul lor se află o astfel de fică rătăcită, — dar acésta nu ținu mult, căci capra cea bătrână luà cuvêntul și zise:

Bine draga mea, dacă tu vii dela oraș, ar trebui se te știi purta mai frumos și se nu-ți închipui că dacă capul și gâtul tău e despre planul acesta și îndată s'au decis a-l rĕsturna.

La începutul ședinței se dete cetire unei interpelațiuni a dep. Dr. Slama de cuprinsul: Pentruce a intrelásat guvernul a presenta reichsrathului rațiociniile despre administrația bosniacă?

Pe la 6 óre se întrerupse cetirea acesteia și ministrul de agricultură luà cuvêntul pentru a respunde la o interpelare. Urmă referata comitetului de necesități și era sĕ se trécă la discuția asupra novelei de industrie, când se ridicară Cehii și protestară contra acestei discuții, zicând că prima interpelare nu s'a cetit întrégă, și are sĕ urmeze continuarea ei.

Presidentul Fuchs declară, că va intreba camera și va pune la ordinea zilei cestia ordinei în care sĕ urmeze desbaterea.

Dr. Brzorad: Dacă faceți acésta, vom afla mijlóce pentru a impedeca acéstă călcare ne mai auzită a ordinei afacerilor.

Presidentul stărue în intențiunea sa și voește se trécă la votare. Atunci la un semn dat se începe pe băncile Cehilor o musică oribilă. Table de pulturi svêrlite încóce și încolo, bătăi din picióre, protocóle lovite de pulturi, trîmbițe de băieți, fluerițe, tóte produc o larmă, care împedecă auzirea oricărui glas. Deși erau numai vr'o 12—15 deputați, cari dau producțiunea, totuși făceau un sgomot cât o sută.

Mai mulți fruntași ai Cehilor precum Dr. Kramar, Dr. Herold ș. a. se duc la president și-l rógă sĕ închidă ședința. Acesta însĕ nu se învoește și mai bine vrea continuarea larmei pănă ce se vor obosi Cehii și incetând de sine sgomotul, va procede la votare.

Acum le sosește Cehilor un nou sucurs. Deputatul Lang se întórse dintr'o prăvălie cu o mulțime de instrumente musicale, care le imparte între soții sei. Se continuă concertul și cu mai multă putere.

Când se aprinseră lămpile electrice pela $7^{3}/_{4}$, fură salutate cu strigăte entusiaste din partea Cehilor.

Acéstă larmă duréză pănă la $8^{1}/_{2}$ óre, când se făcu o scurtă pausă. Atunci strigà cineva către stânga: Musică! și de nou începu concertul.

Uneori se părea că musicanții ar fi obosiți dar îndată ce voia presidentul se ducă mâna spre clopoțel pentru a da signalul de votare, de nou începea sgomotul.

Pela 11 óre deputatul Kletzenbauer trecú pe dinaintea lui *Dolezal*, care bătea cu un ciocan de lemn pe o tasă de tinichea. Dolezal rîse către Kletzenbauer și acesta cercà sĕi smâncéscă tasa, dar atunci Dolezal i aplicà una cu ciocanul la cap. Kletzenbauer își implântà mâna în barba lui Dolezal și 'l apucà de gât, dar într'aceea intrevenìră deputați cehi și germani și i despărțiră.

După-ce a succes sĕ fie despărțiți cei doi deputați încăierați, era sĕ cadă presidentul în bucluc. Stânga striga în continuu: La votare!, ear Cehii iritați ridicau pumnii către president și i strigau: Ferește-te de votare!

Pela $11^{3}/_{4}$ óre concertau între altele și cu dóuĕ mături mici, cari le loviau de niște tingiri.

La 12 óre Cehii încetară ca la comandă a mai concerta. Deputatul Sehnal luă ciocanul și dete 12 lovituri pe tam-tam.

*

(*Incheierea sesiunii*). Incă pe la 9 óre ministrul-president plecà la Schönbrunn, pentru a raporta Monarchului despre cele întêmplate. Reîntorcêndu-se ținù consiliu ministerial, apoi merse a doua óră la împĕratul. Pela $12^{1}/_{4}$ își ocupà locul pe banca ministerială, se făcu o pausă și liniște perfectă. Ministrul president se scólă și rostește cuvintele: „Din însărcinare mai înaltă declar închisă sesiunea“:

*

(*Nóuĕ prospecte*). Cercurile apropiate de guvern consideră închiderea sesiunii drept o disposiție luată pentru salvarea autorității statului și sugerată de necesități momentane. Se crede, că guvernul va aplica §-ul 14 pentru provizoriul de budget și legile de investițiuni, apoi va *disolva reichsrathul*. Guvernului actual i se prezice încă o durată mai însemnată.

Amintiri dela Boița.

Despărțemêntul *Sibiiu* al „Asociațiunii“ și-a ținut adunarea cercuală a 2-a zi de Rusalii la *Boița*.

Destinez șirele următóre descrierei acestui fapt, pentru a oferi un tablou și celorce impedecați din motive basate sau din indiferentism condamnabil n'au luat parte. Că au fost și neparticipanți de categoria a doua, durere, o spun comunele învecinate cu Boița, precum Porcești, Racovița, Sadu, Sebeșul de sus și de jos, din care — afară de Tălmăcel — nu s'a arĕtat suflet de om.

Pelângă membrii comitetului cercual, dnii, Ioan *Papiu*, directorul despărțemêntului, Parteniu *Cosma*, Dr. Nicolau *Vecerdea*, Stefan *Stroia*, și Nicolau *Vătășan* notarul despărț. s'au atașat ca óspeți din Sibiiu la cei de sus, dnii: Dr. Eusebiu *Roșca*, Dr. Liviu de *Leményi*, Dr. Vasile *Bologa*, Dr. Ioan *David*, Ilie *Moga*, și Romul *Simu*.

Călătoria dela Sibiiu până în romantica regiune, unde Oltul își face întrarea triumfală prin pasul Turnului roșu în România, a fost una din cele mai plăcute. O zi dulce și senină deștepta cele mai frumóse speranțe, în reușita causei nobile, pentru care atâtea străduințe se pun din partea patrioților români și finalul în mare parte a și comprobat așteptările avute.

La pólele drumului de coline, ce cobóră spre fruntașa comună Boița, în apropierea crucei din capul satului se postase corpul pompierilor, spre intimpinarea celorce mergeau sĕ le întindă mâna pentru a-i ridica la un avênt cultural, indispensabil oricărui popor.

Din mijlocul lor apare energicul învĕțător, dl Teofil *Căliman* și rostește următórele cuvinte de bineventare:

Mult onorate domnule director!
Onorați Domni!

Comuna Boița are azi o zi de îndoită bucurie, prăsnuind pe lângă sĕrbàtórea bisericéscă și o serbare culturală de mare importanță.

Mici și mari, bărbați și femei sunt îmbrăcați în haina bucuriei și sunt mândri că Mult On. Dvóstră ați binevoit a alege anul acesta comuna Boița ca loc pentru ținerea adunării generale a „Asociațiunii“ despărțemêntul *Sibiiu*. Boicenilor sunt totdeuna bineveniți și cu drag privesc ín mijlocul lor astfel de bărbați vrednici și harnici conducători, cari fac fală poporului român, precum Mult On. Dvóstră aveți fericirea de a fi. Și cum sĕ nu salte de bucurie inima fiecărui boicean, crescut în sentimente curate românești, la auzul înveselitórei știri că precum în alte comune tot asemenea veniți și în comuna nóstră pentru a da învĕțături frumóse, luminătóre de minte, înălțătóre de sentimente și cu scopul de a înbărbăta pe fie-care suflet românesc a ținea cu tărie la limba, némul, datinile și obiceiurile sale.

Cunoscênd acest mic corp de pompieri, urmărirea nobilului D-vóstră scop și misiunea D-vóstră și-a ținut de datorință a Vĕ saluta, bineventa, și a Vĕ ura mulți ani de muncă pe terenul cultural național spre binele și fericirea poporului nostru.

La cuvintele insuflețite respunse dl director I. Papiu, mulțumind pentru primirea frumósă, ce se face comitetului și óspeților sibiieni.

Cu cântări frumóse și în sunetul trimbiței sosim la capetul comunei, unde se ridică un arc triumfal și întreg poporul aștepta în frunte cu preotul Ioan Druhora, notarul Petru Indrieș, cand. prof. Marcu Jantea, învĕțătorii N. Șoldea și N. Comaniciu, și întreg comitetul bisericesc și comunal.

Preotul Ioan *Druhora* ține următórea alocuțiune:

Reverendisime dle protopresbiter!
Preaonorate dle director!

Resultatele sciinței obținute pe tóte terenele vieții practice dovedesc în mod neîndoelnic, că viitoriul bunăstarea și fericirea unui popor depinde dela gradul seu de cultură și civilisațiune.

Cultura poporului român se manifestă în viéța sa bisericéscă, acésta o documentéză istoria nóstră națională, enarând deodată cu evenimentele rĕsboinice din diferitele timpuri și tăria poporului nostru în credința sa strămoșéscă, unicul mijloc pentru conservarea caracterului național al acestui popor.

Biserica, basa esistenței nóstre etnice din cele mai îndepărtate timpuri și până în present a știut sĕ sădéscă și sĕ cultive în inima și sufletul poporului român dragostea de neam și de biserică, credința și loialitatea către tron și patrie tot atâtea însușiri chiemate a promova binele obștesc și bisericesc.

Astfel deci biserica nóstră în trecut singură ear în present ajutată și de către puținele nóstre societăți culturale în fruntea cărora se inalță „Asociațiunea pentru literatura și cultura poporului român“ 'și îndeplinește cu succes marea sa misiune culturală în ceea-ce privește creșterea religiósă și morală a poporului.

Dar precum este adevĕr că armată fără comandant nu esistă, întocmai cu drept cuvênt se póte afirma că nici popor fără conducĕtori nu póte fi; — și precum triumful armatei în rĕsboiu atârnă dela dibăcia comandantului întocmai așa se póte zice că emanciparea unui popor pe terenul moral, cultural și material, depinde dela hărnicia conducĕtorilor sei.

Provedința divină în înalta sa înțelepciune s'a îngrijit ca poporul nostru român în tóte timpurile sĕ-și aibă povețuitorii sei, cari în înțelesul învĕțăturei sf. scripturi pentru turma încredințată conducerii lor sufletul sĕ și-l pună și urmarea naturală a a fost, că acest popor a putut sĕ resiste cu bărbăție tuturor ispitelor din trecut, conservându-și astfel tesaurul seu strămoșesc religiunea, limba, datinile și moravurile sale străbune.

Trecênd odată peste evenimentele critice ale trecutului după-ce poporul român acum mai mult ca ori și când este fericit a avea în fruntea sa bărbați în inima cărora zace interesul pentru a promova bunăstarea și emanciparea pe tóte terenele vieții sale culturale uită trecutul posomorît și se îndréptă cu speranță sigură spre viitoriul mult promițĕtoriu.

De atari principii este condus poporul român ortodox din acéstă comună, când are fericirea a saluta în mijlocul seu pe sincerii și adevĕrații sei conducĕtori — flórea poporului român — sub a căror démnă ocârmuire scopurile mărețe ale „Asociațiunei pentru literatura și cultura poporului român“ progreséză pe zi ce merge sădind în inimile nóstre interesul spre tot ce e bun, nobil și folositoriu.

Sub atari împresiuni deci fie-mi permis a Vĕ saluta, P. O. D-le director și P. O. Comitet cercual, în mijlocul acestei comune dorindu-Vĕ viéță îndelungată, spre întărirea, înflorirea și mândria nóstră!

Sĕ trăiți la mulți ani!

Tot poporul erupe în vii aclamațiuni, la care respunde dl director al despărțĕmêntului mulțumind pentru manifestațiunea frumósă, care o privește ca adusă prinos nu unor persóne, ci „Asociațiunei“, ca așezămênt cultural.

Pe tot parcursul drumului până la biserică Sibiienii au trecut prin spalirul format de femei, bărbați, fete și elevii de scólă. Ajungênd la biserică s'a oficiat s. liturgie de dl protopresbiter Ioan Papiu, asistat de dl director semin. Dr. Eusebiu Roșca, presbiterul Ioan Druhora și diaconul Ilie Moga. Respunsurile liturgice le-a dat spre mulțumirea generală corul de 12 al teologilor din Sibiiu. Solemnitatea, cu care a decurs oficiul divin, a făcut o adêncă și plăcută impresiune asupra ascultătorilor.

Terminată liturgia, imediat ia cuvêntul dl director al despàrțem. și prin o cuvêntare acomodată, în care mânecă dela zisa Mântuitoriului: Unde sunt doi sau trei adunați în numele meu, acolo sunt și eu în mijlocul lor, arată scopul și importanța Asociațiunei pentru popor. Se trece la executarea celorlalte puncte din program cetindu-se raportul general al comitetului și raportul cassarului. Intre altele vin a remarca reușita prelegere a dlui Romul Simu, despre hrana sufletéscă, prin care recomandă înființarea de biblioteci poporale.

La ședință au participat dintre óspeții esterni și dșórele: Eugenia și Iuliana Iovescu, și dl Giura înv. Sĕliște.

Exhauriat programul ședința se încheie, membrii din Sibiiu fac visite pe cât timpul a permis, fruntașilor comunei, ear la óra $1^{1}/_{2}$ se întrunesc cu toții la un banchet dat în sala scólei, frumos decorată cu flori și cetină. Cu prilejul acesta s'au ținut înteresante toaste, căutându-se a stimula cât mai mult pe Boiceni întru îmbrățișarea causei Asociațiunei. In decursul banchetului ne-a delectat cu deliciile frumóselor cântări corul teologilor nostri, care s'a achitat pe deplin de rolul părței distractive avute cu acéstă ocasiune.

Sórele demult dispĕruse după munți, umbrele serii începeau a și întinde împerăția tot mai mult, și ne îndemnau la reîntórcere. Părăsirăm acéstă comună atât de frumósă și odinióră atât de înfloritóre cu dorința, ca sĕ o vedem earăș, dacă se póte, resărind ca un foenix din cenușă.

X.

Revistă externă

Pericolul din Orient.

In China, precum am anunțat, s'a început din partea boxerilor o adevĕrată góuă contra tuturor streinilor. Guvernul chinez nu numai că n'a luat mĕsuri de oprimare a revoluției și fanatismului contra Europenilor, ci a încurajat prin ținuta sa reservată furia maselor chineze, ba ce e mai mult chiar și soldații chinezi atacă pe europeni. Pe stradele Pekingului a fost atacat secretarul legațiunei belgiene și bătut din partea soldaților chinezi, ér institutul misionarilor americani din Tunghoff a fost prefăcut în cenușă.

Puterile au luat deci mĕsurile de lipsă pentru ocuparea Pekingului, și anume 6000 de Ruși au plecat cu 10 tunuri spre Peking. Știrea acésta a provocat órecare neliniște în Anglia, care a fost surprinsă și nepregătită în fața evenimentelor din Orient, pe când Rușii au stat gata la tóte eventualitățile. Lumea așteptă curiósă, în ce direcție se vor desvolta lucrurile de aci înainte.

Procesul căilor ferate din Transvaal.

In Bruxella stau pe banca acusaților trei bancheri francesi și un advocat învinuiți, că au înșelat statul

---

împodobit cu minunea cea roșie, ești mai mult decât noi, și ai dreptul a ne ocări, căci găteala de pe cap nu plătește nimic, dacă sub gătélă e gol de înțelepciune și plin numai cu gărgăuni.

Tu amintești de ambițiune și demnitate, că acele nu te lasă sĕ întri în societatea nóstră, până când, judecând după purtarea ta, tu nici ideie n'ai de însemnĕtatea cuvintelor acelora și le esplici de tot rĕu. Noi suntem dela sate dar noi le înțelegem de tot altfel, și anume: Sub ambițiune înțelegem dorul și nisuința de a înainta, de a ne lumina ca se putem fi folositóre; dorul de a nu greși nici odată, ci a umbla totdéuna pe cărarea adevĕrului. Demnitatea nu ne lasă se desprețuim pe altul și sĕ ne ținem nasul pe sus; sĕ ne închipuim că suntem mai învĕțate și se gândim că numai în gătele stă stima, peste tot la noi demnitatea o are numai acela care se pórtă totdéuna frumos, și nici odată nu comite lucruri necuviinciόse.

Tu draga mea, prin purtarea ta față de noi ai dovedit numai aceea, că n'ai destulă pricepere, și astfel încă odată 'ți zic, că n'ai nimic afară de găteala cu care te fălești, și care numai de ris te face, ear ca încheere ți mai spun și aceea, că pentru-că tu ești dela oraș ear noi dela sate se nu crezi, că ne simțim onorate dacă vei veni cu noi, sau că alergăm după prietinia ta, din contră dacă nu ni-ar fi milă de tine, nici cuvintele aceste nu ți-le spuneam, dar pe noi tocmai demnitatea ne îndeamnă a te ierta, și de aici încolo rĕmâi sĕnătósă!“

Sĕrmana capră cât era acum de rușinată! La început credea, că bătrêna numai așa vorbește ca se nu tacă, și i vinea sĕ rîdă, cum fac tóte caprele cele nepricepute, dar după ce auzi sentința până în capet se convinse, că bătrêna numai binele ei l-a voit, atunci cu ochii în pămênt începu a plânge; aruncă panclica dela gât, se rugă de iertare de tóte caprele și ceru se o lase cu ele. Totodată promise suspinând, că nici odată în viața ei nu se va mai făli cu găteli, ci se va sili, ca prin fapte bune, și purtare frumósă se-și câștige stima și iubirea celor din jurul ei.

Maria Cioban.

Transvaal cu $11^1/_2$ milióne franci. Apĕrătorul declară, că din suma acésta sindicatul a primit numai 700.000, ér 10 milióne 700.000 franci au fost întrebuinţaţi pentru mituirea persónelor de influenţă din *Pretoria*. Astfel Krüger ar fi primit 100.000 fr., soţia lui Krüger 25,000, ginerile lui Krüger 12 800, vice-presidentul Transvaalului 50.000, generalul Joubert 130.000 etc. Agentul legaţiunei Dr. Leyds a declarat, că n'are ştire de mituiri, dar recunóşte, că secretarul legaţiunei Van den Schotten a primit mai multe acţii ca dar. Procesul acesta face mare sensaţie pretutindenea.

NOUTĂŢI

Rosaliile. In ziua pogorîrii duhului sfânt a oficiat sfânta liturgie în biserica din Sibiiu-cetate însuşi Eminenţia Sa I. P. Sfinţitul nostru archiepiscop şi metropolit *Ioan* cu asistenţă mai mare, constătătóre din Preacuvioşia Sa dl archimandrit Dr. *Ilarion Puşcariu*, asesorii: *Ioan Papiu*, *Zaharie Boiu*, *Nicolau Cristea*, *Mateiu Voileanu*, *Dr. Eusebiu Roşca*, ér ca diaconi au funcţionat *Demetriu Câmpean* şi *Elie Cristea*. După terminarea Sf. liturgii a cetit I. P. S. Sa cele 3 rugăciuni de îngenunchere pline de duhovnicesci poveţe şi evlaviόse mângăieri. In cor a cântat „Reuniunea de cântări“ sub conducerea profesorului *Timoteiu Popovici*.

*

Visitaţiune canonică. Marţi s'a presentat înaintea I. P. Sfinţitului nostru archiepiscop o deputaţiune din comuna vecină *Reşinari*, care a poftit pe Emin. Sa, sĕ distingă şi comuna Rĕşinariul cu înalta-i visită şi se oficieze în biserica cea mare o liturgie, şi a-i împărtăşi archiepiscopéscă binecuvêntare. I. P. Sa a convenit cu membrii deputaţiunei a indeplini dorinţa comunei, cercetându-o în Dumineca proximă a tuturor Sfinţilor, 4/17 Iuniu.

*

Examen de cualificaţiune. La institutul preparandial de fete al *surorilor de caritate franciscane* din *Sibiiu*, au depus examenul de cualificaţiune de învĕţătóre la şcólele elementare, după absolvirea cursului de patru ani, 28 de fete. Intre acestea au fost şi 4 romànce, anume d-şórele Eugenia *Bardosy*, Maria şi Cornelia *Muciu* şi Aurelia *Stoica*; dşórele romànce au fost clasificate 3 cu calcul general *eminent*, éră una cu calcul *fórte bun*. Examenul scripturistic a ţinut $3^1/_2$ zile, iar cel verbal 4 zile. Cel verbal l'a condus Dr. Rudolf *Radnay* secretar ministerial ca comisariu reg. şi Ignatie *Gergely* canonic, ca comisariu episcopesc rom.-cat. de Alba-Iulia.

*

Rugăciunile în şcólele din România. Consiliul permanent al instrucţiunei publice din *Bucureşti*, a ţinut septămâna trecută şedinţă, sub preşedinţa d-lui *Dr. Istrate*, ocupându-se cu cestiunea rugăciunilor în şcólele primare. S'a hotărît, ca diminéţa la întrarea în şcólă sĕ se zică *Tatăl Nostru*, iar la eşire un cântec religios pedagogic; după amiazi la întrarea în şcólă se va întona asemenea un cântec religios-pedagogic, iar după amiazi se va zice rugăciunea *Plinirea tuturor bunătăţilor tu eşti, Dómne.*

*

Concertul sodalilor. Concertul din I-a zi de Rusalii, dat de Reuniunea sodalilor în pavilionul dela Hermannsgarten, a fost din nou o dovadă, că meseriaşul Român, pe lângă tóte greutăţile ce îi le impune viaţa de tóte zilele, totuşi 'şi mai face timp pentru de-a sĕ ocupa şi cu lucruri de acelea, cari deoparte sĕ-i cultiveze şi nobiliteze spiritul şi de altă sĕ-i procure câteva momente de distracţie.

Reuniunea de cântări sub probata conducere a tinĕrului învĕţător C. Popa începe programa prin frumósele versuri: „Uniţi în cugete şi în simţiri, cântăm cântări de înfrăţiri“. Urmează apoi însaşi programa, care a fost destul de bine csecutată şi aplausele sgomotóse ce au urmat după unele cântări au fost pe drept meritate de corişti. In special au plăcut ca întotdeauna aşa şi acum compoşiţiile distinsului nostru artist G. Dima „Ce faci Ioană“ şi „Nu-i dreptate“, cari ambele au trebuit sĕ fie repetate însoţite fiind de nesfîrşite aplause.

Deasemenea a plăcut mult şi punctul ultim din program „Cântec de primăvară“ de C. G. Porumbescu, care încă a trebuit sĕ fie repetat.

Programa în general zis a satisfăcut pe deplin publicul ascultător, lucru ce-i póte servi spre laudă conducĕtorului C. Popa, care cu atâta zel s'a pus în serviciul acestei Reuniuni.

Programul exhauriat, — s'a început cu mare însufleţire jocul, care durà până în zorile zilei.

Petrecerea a fost destul de bine cercetată — dar putea, şi era de aşteptat ca sĕ fie şi mai bine cercetată. Din inteligenţa din Sibiiu am observat pe dnii: N. Cristea, Mateiu Voilean, Dr. E. Cristea, I. Broju, D. Raţiu, I. Ciurcu (Braşov) etc.

*

O serbare câmpenéscă. Serbarea câmpenéscă organizată de dl dr. Iancu de *Flondor* în comuna *Storojineţ*, a avut un înălţător caracter de demonstraţie naţională.

Au participat la serbare peste 2000 de persóne: elita românéscă a Bucovinei, delegaţi ţĕrani din tóte satele româneşti, societatea corală „Armonia“ compusă din 80 membrii, cari au cântat numai doine şi cântece naţionale, preoţi, învĕţători, etc.

Serbarea, care a început diminéţa cu un serviciu divin, s'a ţinut în parcul castelului d-lui Flondor, şi a durat până după miezul nopţii.

*

Examenele anuale la institutul teol.-pedagogic din *Arad* se vor ţinea în intervalul dela $^2/_{15}$ şi $^{11}/_{24}$ Iuniu, ear la cel din *Caransebeş* se vor începe în $^{13}/_{26}$ Iuniu şi se vor termina în 19 Iuniu v.

*

Congresul ligei culturale. Duminecă s'a ţinut în Bucureşti congresul anual al ligei culturale sub preşedinţa d-lui M. *Vlădescu*, asistat de preşedinţii secţiunilor din Bucureşti, Craiova şi Bacău. Preşedintele deschizênd congresul, arată fazele prin cari a trecut liga anul acesta, ear secretarul Sept. *Mureşeanu* ceteşte darea de sémă anuală.

Se ceteşte raportul censorilor despre starea cassei.

D. *Brînzău* adreséză mai multe interpelaţiuni, la cari respunde imediat

D. *Vlădescu* zicând că n'a putut face nici un pas pentru recunóşterea Ligei de persónă morală, deórece acéstă causă are lipsă de un timp mai îndelungat. Serbarea întreitei încoronări a lui Mihaiu Viteazul nu s'a ţinut din lipsa de fonduri. Dl Urechiă şi-a dat demisia din comitet fără sĕ o motiveze, ear dl Florescu a demisionat din causa unor deosebiri de vederi.

In noul comitet central sunt aleşi d-nii Valerian-Ursianu, Perieţeanu-Buzĕu, M. Vlădescu, P. Cantilli, V. A. Urechiă, Aurel Popoviciu, N. O. Zlătescu, A. D. Florescu şi Gr. Stefănescu.

Dl V. A. Urechiă declară prin o telegramă că nu voeşte a fi reales.

*

Postăriţă defraudantă. Conducĕtórea oficiului de postă din strada soroksári în Bpesta anume Ermina Helmstreit a defraudat înainte cu patru ani suma de 88 corόne din banii erarului. In zilele trecute a fost pertractarea finală, la care numita a fost condamnată la temniţă de un an. Sentinţa acésta atât de mult a isbit'o, încât în desperarea ei s'a aruncat în Dunăre, de unde i-au pescuit cadavrul în comuna Csepel din apropierea capitalei.

*

Pavilionul presei. La 9 Iunie s'a făcut la exposiţia din Paris înaugurarea pavilionului presei în presenţa ministrului de comerciu *Millerand* şi a celui de instrucţie *Leygues*. Edificiul înalt cu dóuĕ etagii are în parter o sală, în care sunt mai multe sute de ziare şi pot lucra în acelaş timp vr'o 50 persóne, are birou telegrafo-postal şi o cantină, ear în etagiul prim o sală spaţiósă pentru congresul presei. In al 2-lea etagiu sunt odăile reservate biroului, pecând coperişul plan formézǎ o terasă, de pe care se póte privi o mare parte a exposiţiei.

*

Jubileul universităţii din Cracovia. La 7 Iunie n. s'a serbat cu mare pompă iubileul de 500 de ani al universităţii din *Cracovia*. Universitatea a fost fundată de Cazimir cel Mare la anul 1364, deci cu trei ani mai înainte de prima universitate magiară ridicată în Cinci-Biserici de Ludovic cel Mare. Până a nu se întemeia universitatea din Cracovia tinerimea polonă era silită sĕ cerceteze universităţi streine, cu deosebire cele din Bologna, Paris şi Praga. La început universitatea din Cracovia avea numai trei facultăţi şi numai la 1400 s'a înfiinţat şi a patra facultate şi s'a deschis cu mare solemnitate în presenţa regelui *Jagello*.

Representanţii universităţilor streine la jubileul sĕrbat în Cracovia au accentuat în vorbirile lor importanţa universităţii Jagellonilor pentru lăţirea culturii în părţile orientale. Ministrul de culte şi instrucţiune publică Hartel a toastat la banchet pentru universitate. In legătură cu jubileul a fost desvĕlirea bustului lui *Copernicus* în curtea bibliotecei Jagello, şi a tablei comemorative făcute de academia de arte din Cracovia. Din partea Ungariei au fost ca representanţi un profesor universitar din Budapesta şi doi din Cluj.

*

Museu în Odorheiul secuesc. Comitetul municipal al comitatului Odorheiu a acceptat propunerea vicespanului Dr. Domokos pentru a se ridica în Odorheiu un *museu* şi a se organisa în scopul acesta o societate istorică şi archeologică. Propunerea va fi presentată congregaţiunei comitatense.

*

Manifestaţii antisemite. In *Konitz* (Germania) a fost aflat înainte cu câteva luni cadavrul unui elev de gimnasiu, ucis în împrejurări cu totul misterióse. Creştinii bănuesc pe evrei că ar fi comis un omor ritual, din care causă nu numai în *Konitz* unde au demolat sinagoga, ci şi în împrejurime s'a pornit o adevĕrată revoluţie contra evreilor. Guvernul a trimis trupe pentru suprimarea turburărilor şi a proclamat asupra ţinutului neliniştit starea de asediu.

*

Inspectorii de matriculanţi au trimis o deputaţiune la Bpesta, ca sĕ róge pe ministrul-preşedinte a le urca remuneraţiile. Ministrul-preşedinte a promis, că va considera după cât va fi cu putinţa cererea.

*

Aniversarea naşterii lui Gutenberg. In zilele de 10 şi 11 Iuniu s'au aranjat sĕrbări în tóte oraşele mai mari din incidentul aniversării a 500-a a naşterii lui Gutenberg, inventatorul tipografiei. De un timbru mai festiv decât ori-unde au fost sĕrbările din Mainz, locul natal al genialului bărbat; acolo s'a organizat şi o exposiţiune de instrumente tipografice, începênd dela cele mai simple până la cele mai perfecte de astăzi.

*

Regulament pentru examenele profesorale. După cum spune „Egyetértés“ cercurile universitare se ocupă cu ideia reformărei regulamentului pentru examenele profesorilor de scóle medii. Proiectul are în vedere 3 examene: preexamen, examen de specialitate şi pedagogic. Obiectele *preexamenului* după noul proiect sunt: limba şi literatura maghiară, psichologia şi logica. Din limba şi literatura maghiară ar fi a se depune examenul în al 3-lea semestru, din psichologie şi logică în al 5-lea. Examenul de *specialitate* se extinde asupra a 9 grupe de câte 2 obiecte; aceste grupe sunt: 1 filologia clasică (latină şi grecă) 2. Limba şi literatura maghiară şi germană 3. Limba şi literatura maghiară şi francesă. 4. Limba şi literatura maghiară. 5. Istoria şi Geografia. 6. Geografia şi istoria naturală. 7. Istoria naturală şi chemia. 8. Fisica şi matematica. 9. Matematica şi geometria desemnativă. Se mai prevĕd şi grupe de câte 3 obiecte şi anume: 1. Filologia clasică şi limba maghiară 2. Maghiara, germâna şi francesa. 3. Matematica, fisica şi geometria desemnativă 4. Geografia, istoria naturală şi chemia. Filosofia nu e luată special între obiectele de examene, ci se recomandă pentru completarea studiilor speciale, din cari se depune examen în al 8-lea semestru. In fine mai e examenul *pedagogic*, al cărui obiect e istoria filosofiei şi pedagogiei şi se depune după absolvarea celor 8 semestre universitare şi un an de praxă.

*

Sporirea Ungurilor. In zilele acestea oficiul statistic din Budapesta a publicat raportul despre mişcarea populaţiunei din Ungaria pe 1897.

In 1897 sporul total a fost de 219.097. Ungaria cu 197.952 şi Croaţia-Slavonia 21.145. In 1898 sporul a scăzut în Ungaria la 157.519 iar în Croaţia s'a urcat la 24.924.

După recensămêntul din 1890, numărul total al sufletelor în Ungaria era de 17.463.791 la care adăogându-se sporirea anuală până la finea an. 1898 fac 18.953.000 suflete.

Din numărul acesta însă trebue sĕ se scază emigrările cari până în 1898 au fost cam de 220 de mii, aşa că totalul populaţiunei este de 18.730.000, din care Ungaria cu 16.460.000, iar Croaţia cu 2.380.000.

Raportul spune că maghiarii au sporit cu 115.057 din 197.952 cât a fost sporirea generală. Deci, proporţia în 1898 vine de 58 la sută, mai mult ca în 1890 când a fost de 48.53 la sută.

Desvoltarea elementului unguresc s'a făcut mai mult în oraşe, ast-fel Budapesta s'a sporit cu 94.7 la sută.

Programa

examenelor publice dela scóla civilă de fete a „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român“ din Sibiiu, la finea anului şcolar 1899/900.

Luni în 25 Iunie.

a) înainte de amézi:

dela 8—10 óre	Religiunea cu elevele din tóte clasele civile.
dela 10—11 óre	Limba franceză, clasa III şi IV.

b) după amézi:

dela 3—$5^1/_2$ óre	Clasa I civilă, din studiile: Limba germană, Istoria naturală şi Limba magiară.

Marţi în 26 Iunie.

a) înainte de amézi:

dela 8—11 óre	Clasa III civilă, din studiile: Limba română, Istoria universală, Aritmetica, Limba magiară şi Chemia.

b) după amézi:

dela 3—$5^1/_2$ óre	Clasa II civilă, din studiile: Limba magiară, Limba germană, Istoria universală şi Geografia.

Mercuri în 27 Iunie.

a) înainte de amézi:

dela 8—11 óre	Clasa IV civilă, din studiile Limba română, Limba magiară, Istoria patriei, Geografia matematică şi Fisica.

Joi în 28 Iunie.

a) înainte de amézi:

dela 9—11 óre	Musica instrumentală şi vocală. Declamaţiuni. Incheierea solemnă a anului şcolar şi distribuirea atestatelor.

Lucrurile de mână femeesci, de caligrafie şi desemn, sunt expuse în decursul examenelor într'una din salele institutului.

Óspeţii sunt bineveniţi!

Direcţiunea.

Ordinea examenelor

în scóla elementară de fete a „Reuniunei femeilor române din Sibiiu“ la finea anului scolariu 1899/900.

Mercuri, în 27 Iuniu 1900.

Dela órele 8—$8^1/_2$ religiunea, dela $8^1/_2$—9 limba română, dela 9—$9^1/_2$ comput, dela $9^1/_2$—10 limba magiară — cu tóte 4 clasele. Dela órele 10—11 limba germână şi geografia cu clasele III şi IV.

Joi, în 28 Iuniu 1900.

La órele 11 a. m. cântări, declamări şi încheierea festivă a anului scolariu.

Sibiiu, 6 Iuniu, 1900.

Direcţiunea.

Nr. 243/900. [65] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea postului vacant de paroch în parochia de clasa a III-a Sepsi-Sângeorgiu, protopresbiteratul Treiscaunelor, se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în ziarul „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post s'au statorit în ședința comitetului parochial din 31 Martiu 1900 la 585 coróne. Informațiuni mai deaprópe se pot lua dela oficiul protopresbiteral.

Reflectanții au a-și așterne suplicele concursuale în termin deschis la subsemnatul oficiu protopresbiteral, instruite conform normelor în vigóre, și a sĕ presenta în vr'o Duminecă séu sĕrbătóre în biserică spre a fi cunoscuți înaintea poporului.

Bretcu, 18 Maiu, 1900.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Treiscaunelor în conțelegere cu comitetul parochial respectiv.

Dimitrie Coltofean
protopop.

Nr. 440/900. [64] 1—3

Concurs repețit

Pentru ocuparea postului de capelan lângă bĕtrânul paroch Ioan Făgărășanu în parochia Drăguș, protopresbiteratul gr.-or. al Avrigului se escrie prin acésta din nou concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Tel. Rom.“

Dotațiunea împreunată cu acest post este jumĕtate din întregul venit al parochiei de clasa a treia din Drăguș.

Doritorii de a ocupa acest post sĕ-și subștérnă cererile concursuali instruite conform stat. org. și a regulamentului pentru parochii din 1891 la oficiul protopresbiteral gr.-or. al Avrigului în Arig (posta Avrig, Felek, Szebenvármegye) până la terminul susindicat.

Avrig, 16 Maiu, 1900.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Avrigului în conțelegere cu comitetul parochial respectiv.

Ioan Cândea
protopop.

Nr. 245. Bis. [63] 1—3

Concurs

Pe basa decisului prea venerabilului nostru consistoriu archidiecesan ddto 21 Martie a. c. Nr. 2526 Bis. pentru întregirea parochiei de clasa III Poianaporcului în protopresbiteratul Solnocului, se publică concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acéstă parochie dau suma anuală de 400 coróne 36 fileri în privința cărora se póte lua informațiuni dela oficiul protopresbiteral.

Concurenții au a-și așterne cererile lor instruite conform normelor din vigóre, până la terminul indicat subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Cupșeni, în 20 Maiu, 1900.

In conțelegere cu comitetul parochial.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Solnocului.

S. Cupșa
protopresbiter.

In **Tipografia** și **libr̆aria archidiecesană, Sibiiu,** se află următórele scrieri ale poetului nostru **G. Coșbuc:**

Fire de tort, broș	fl. 1.—
Balade și idile „	fl. 1.50
Sacontala, broș.	„ 2.50
Aeneis ediț. II. broș	„ 1.25
Rĕsboiul nostru pentru neatêrnare, broș.	„ —.50

In **Tipografia și Librăria archidiecesană Sibiiu**, se află de vênzare:

Academia română
Discursuri de recepțiune
XXI.
Archiepiscopul și metropclitul
Andreiu baron de Șaguna
Discurs rostit la 13/26 Martie 1900 în ședință solemnă
sub președința
M. S. Regelui
de
Nicolae Popea
episcopul Caransebeșului
cu **Rĕspuns** de
Dimitrie A. Sturdza
secretar general al Academiei Române

Prețul broș. inclusive porto postal 60 bani.

In **Tipografia și librăria archidiecesană Sibiiu**, se află de vênḑare:

Cuvêntări bisericesci
de
Dr. Theol. George Popoviciu
protopresbiter ort. român în Lugoș
broș. à 3 cor., sau lei 3.50.

Religiune și sciință,
disertațiune
de același autor
broș. 50 fil.;
și
Cuvêntări bisericesci
de
Massillon, episcop de Clermont și membru al acad. franc.
traduse prin
Ioan Genț
paroch gr. cath. în Haieu,
Tom. I broș. 5 cor. sau lei 6.50

Din **Tipografia și librăria archidiecesan, Sibiiu,** se póte procura

Teoria Dramei
cu un tractat întroductiv
despre frumos și artă,
de
Dr. Iosif Blaga,
profesor.
Prețul broș. 3 cor. 60 fil.

A apărut și sĕ află de vânzare la **Tipografia și Librăria Archidiecesană:**

Predici ocasionale și funebrale
de
Dr. Em. Elefterescu
Tomul II.:
Prețul 3 coróne 50 bani.

Din **Tipografia și librăria archidiecesană, Sibiiu,** se póte procura

Din vremuri apuse,
de
Iudita Secula n. *Truța.*
Broș. à 50 cr.

Op premiat de Academia Română.

Seminte
din
Agrul lui Christos.

Cuvêntări bisericesci
de
Zacharia Boiu,
asesor consistorial, protopresbiter etc.

Cu binecuvêntare archierésca.

Tom. I.: **cuvêntări la tóte Duminecile de preste an.**
„ II.: „ „ „ **prasnicele și sĕrbătorile, precum și la casuale bisericesci.**
„ III.: **cuvêntări la îmmormêntări, parastase etc.,**

Prețul fiecărui tom 3 coróne și porto postal.

Se află de vênḑare la **autorul** și la
Tipografia și librăria Archidiecesană
Sibiiu.

Saisonul de primăvară și de vară
1900.
Stofe de Brünn veritabile

Una bucată de metri 3.10 lungă, pentru un rând complet de haine de bărbat (Roc, pantaloni, vestă,) costă numai
fl. 2.75, 370, 4.80 de lână veritabilă de oae
fl. 6. — și 6.90 de lână mai bună veritabilă de oae
fl. 7.75 din lână fină veritabilă de oae
fl. 8.65 din lână fórte fină veritabilă de oae
fl. 10.— din cea mai fină lână veritabilă de oae.

Una bucată stofă pentru un rând de haine-salon fl. 10.— deasemenea espedează cu prețurile de fabrică stofe pentru pardisiu, lodeu pentru turiști cele mai fine kamgarne etc. etc. depositul real și recunoscut în destul ca solid:

Siegel-Imhof în Brünn.

Mustre gratis și franco. Liferarea conform mustrei sĕ garantează. [56] 10—40

Avantajele mușteriilor privați, de a comanda stofele direct dela fima de mai sus, dela fabrică, sunt foarte însemnate.

Farmacia lui F. I. R. Hotter la sf. Iosif, Wien, XII/2 Schönbrunnerstrasse 182.

Absorbinalul lui Hotter.
$^1/_1$ Flacon fl. 6. —, $^1/_2$ Flacon fl. 3.50. delătură tóte umflăturile și depunerile de grăsimi fără sĕ vateme părului. Intărește nervii atacați și slăbiți, delătură și distruge tóte nodurile în muschi, și servește și ca scut în contra aprinderilor; cu deosebire e probat la umflăturile produse din causa fearelor, apoi în contra ariciturei umflărei copitei, genunchilor umflați, mai departe în contra umflăturilor (noduri) de vine, în contra umflăturei picioarelor la glesne și la încheietura degetelor cu un cuvênt în contra tuturor umflăturilor ori unde s'ar ivi.

Praful nutritor alui Hotter,
pentru cai și vite cornute
1 Pachet cu 80 cr.
Un adaus escelent la nutremânt, pentru a ținea vitele sănătoase și cu putere este de a sĕ folosi la tóte suferințele de rărunchi de ficat și de nervi.

Preparate péntru veterinari, cele mai bune ale timpului mai nou, cari după atestate numĕróse nu au fost ajunse de alte mijloace de natura aceasta.

Sĕ sĕ ceară numai preparate de ale lui Hotter și sĕ nu se primésca altele. Deposit în farmacii și Droguerii.

Deposit principal la Dr. Emil Budai farmacia orașului Budapesta (Stadthauspiatz) și la Iosif v. Török Budapesta VI Kiraly utcza 12.

Fluidul lui Hotter „Training“
1 Sticlă cu fl. 1.20.
Conservează nervii și muschii până la bătrânețe înaintată totdeuna puternici și vioi, pune în stare pe animal sĕ prestee cele mai mari strapații și fugi, sĕ înțelege după frecare cu fluidnl „Training“.

Sĕ mai folosește cu succes uimitor la tóte urmările cari obvin din opintiri prea mari, ologie, reumatism, și înțepenire.

Praful de porci a lui Hotter.
Nr. I și II
1 kg. . . . fl. 1.20.
Cel mai buu mijloc pentru a produce pofta de mâncare și cu acésta prosperarea porcilor, fórte acomodat în contra orbalțului (brâncă); Nr. II estc de a sĕ întrebuința la urdinare.

Mijloc în contra Colicei alui Hotter.
1 Sticlă fl. 1.50.
Contra la tot feliul de colică și contra oprirei udului la cai precum și contra umflăturilor la vite cornute. [54] 13—104

Alifia lui Hotter pentru delăturarea crescăturilor de oase.
$^1/_1$ Cutie cu fl. 2. $^1/_2$ Cutie cu fl. 1.20. delătură crescăturile de oase și depunerile osoase chiar și după 4—6 sĕptămâni. (boală învechită).

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.**

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 62 Sibiiu, Marţi 6/19 Iuniu 1900. **Anul XLVIII.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **streinătate** pe an 24 C, 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază

INSERŢIUNILE
Pentru odată 14 fil., — de dóuě ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 60 fil. pentru fie-care publicare.

Starea scólelor nóstre.

II.

S'ar fi aşteptat cu drept cuvênt, că cu cât împrejurările ce amenință scólele nóstre din partea statului sunt mai pronunţate, cu atât şi noi sě ne încordăm tóte puterile, ca sě delăturăm o parte a relelor ce rod la rădĕcina esistenţei scólei nóstre.

Pân la un punct óre care aprópe tóte organele nóstre au fost la culmea chemării lor.

Cel puţin e constatat şi cu un fel de mândrie trebue sě o accentuăm, că poporul nostru în mare maioritate s'a declarat pentru susţinerea scólei confesionale române şi în consecinţă nu s'a retras sě aducă cele mai mari jertfe posibile.

Au grăbit anume sinódele parochiale sě voteze sume mari, ca sě ridice edificii scolare corespunzětóre, s'au impus imposite grele ca sě asigure salariul învěţătoriului iar autoritatea nóstră bisericéscă a făcut tóte înlesnirile posibile, ca elevii din secţiunea pedagogică sě sě sporéscă la numěrul îndoit şi întreit ca pân aci, ca sě avem învěţători cualificaţi în numěr recerut.

O parte din stipendiile nóstre s'au acordat elevilor din secţiunea pedagogică, ca cu atât mai mulţi sě îmbrăţoşeze cariera dăscălécă.

In comunele micste ne am hotărît sě susţinem numai o scólă.

Fără nici un cuget reservat, cu tótă loialitatea şi sinceritatea am ţinut la acest pact, dar durere, că cealaltă parte interesată nu a fost şi ea cu atâta prevenire, ca sě ne putem bucura de arangiamentul făcut.

Cinci ani de zile se părea, că lupta nóstră de a mântui scólele este purtată cu bărbăţie, este o luptă hotărită şi că nici porţile iadului n'au sě ne birue.

Intr'aceea s'au votat legile politice bisericeşti în parlament, şi ori cât vom ascunde tristul adevěr, influinţa organelor nóstre a început a scădé, fiind că o parte din organele comunale şi de stat şi-a dat multă silinţă ca sě producă în poporul român impresia, că acum acesta nu mai are atâta nevoe de biserică şi de instituţiunile susţinute de ea, iar pe unele locuri aceste organe contrar cu detorinţele ce le impune legea, au început a face o formală vênětóre asupra ómenilor ca sě nu céră binecuvêntarea bisericei la anumite taine şi tot mai mult sě slăbéscă legăturile între popor şi păstorii sěi sufletesci.

Legile aceste ne au aflat de tot nepregătiţi şi în loc sě ne fi concentrat şi mai mult tóte forţele ca sě ţinem poporul strêns de noi, am făcut unele greşeli, reducând vestirile la cununii dela trei la una şi casând licenţele protopopesci şi prin acésta slăbind esistenţa celor mai mulţi protopopi. In starea acésta în care sě găseau cei mai mulţi protopopi a întrat în vigóre legea pentru obligămêntul susţinětoriului scólei de a asigura pe séma învěţătorului primul cuincuenal.

Cea-ce s'a putut la 1892 şi 1893 ajunge cu uşurinţă, sě ridici plăţi dela 30—50 fl. la salare sistemisate de 300 fl., la 1897—98—99 nu s'a mai putut face. Poporul în unele părţi, ademenit de unii şi alţii, a început a sě subtrage dela datorinţa ce o impune legea proprietariului scólei, comitetele parochiale n'au mai cutezat sě propună sinódelor imposite nouă, protopopii nu au mai avut nici ei influinţa dela 1892—1893 asupra poporului şi deja la primul cuincuenal s'au ivit în multe locuri, certe regretabile între învěţătorul susţinut în drepturile sale de tóte organele statului şi între popor care nu mai voia sě scie de urcări de salarii.

„Inter duos litigantes, tertius gaudet". Profitul din aceste stări de lucruri l'au avut în prima linie, cei ce puseseră de mult ochi rěi asupra scólelor confesionale.

De aci provine că se pun o mulţime de curse scólei confesionale ca sě nu pótă sě împlinéscă misiunea ce-i este reservată şi dată.

Cursa cea mai periculósă pentru scóla confesională se pare a fi ajutorarea scólelor din partea statului.

S'a pus adecă în vedere, că n'au ómenii sě se certe, n'au sě facă ei aruncuri şi sě-şi ia pânea din gura copiilor ca sě o dea dascălului, căci statul o face acésta cu multă bunăvoinţă.

Invěţătorii, la rêndul lor, nu au împedecat cu nimica aceste porniri primejdióse, din contră ca sě şi mulţumésca trebuinţele lor momentane, sě curme cérta cu poporul s'au angajat, sě soliciteze dela organele statului resolvirea favorabilă a ajutoriului şi am ajuns în anii din urmă, că învěţătorii nostri confesionali deschid mai de multe-ori uşile inspectorilor scolari regesci, ca cele ale inspectorilor nostri districtuali.

Dacă s'ar fi oprit cererea de ajutóre dela stat la primul cuincuenal influinţa statului nu ar puté avé după lege nici o înrîurire în afacerile scólei astfel ajutată; dar ómeni, cari ani dearêndul fără nici un murmur, fără nici o forţă s'au achitat cu cinste faţă de scólă, au început a denega cu totul impositele culturali şi au mânat apă pe móra contrarilor scólei confesionale, au împins acésta instituţiune în braţele abisului care stă gata sě nimicéscă totul.

Şi cu cât aceste porniri sunt mai repeţite, mai dese, mai accentuate, cu atât se pare, că noi le dăm mai puţină importanţă, cu atât ne lenevim şi nu ne dăm sémă, că unde o sě ajungem cu aceste stări regretabile.

In genere considerând, că an de an putem pregăti în cale ordinară numai câte 30–40 învěţători, cari acoper abia contingentul celor pensionaţi şi morţi, nu scim ce sě facem, ca sě încete numěrul învěţătorilor provisori, al învěţătorilor necualificaţi şi toleraţi şi sě ajungem cel puţin în punctul acesta la limanul dorit.

In împrejurări de aceste se impune întrebarea, că óre mai putem noi susţinea în tóte parochiile scólele confesionale, se impune întrebarea, ce acţiune ar fi de pornit şi ce factori ar fi sě-i angajăm ca lucrarea nóstră sě nu rěmână numai o încercare deşartă?

Aşteptăm rapórtele comisarilor nostri exmişi sě cerceteze scólele, aşteptăm sě ne propună remedii pentru delăturarea relelor şi aşteptăm ca sě nu se adeveréscă şi de astădată proverbul străbun „*Dum Romae deliberant, Saguntum perit*".

Timp de perdut la tot casul nu avem mult.

Ca sě luăm měsuri seriόse de apărare e bine sě cunóscem cestiunea scólelor în tóte aměnuntele şi sě ni se arete rana, ca sě o vindecăm până ce nu e târziu.

Archiepiscopul nostru la Rěşinari.

Pe Dumineca tuturor Sfinţilor era statorită mergerea Inaltpreasf. nostru archiepiscop în comuna vecină Rěşinari. Din Sibiiu a plecat Eminenţia Sa spre numita comună la 7 óre diminéţa. In suita, care L'a însoţit, era P. C. Sa dl vicar *Dr. Ilarion Puşcariu,* protopopul locului *Ioan Papiu;* asesorii: *Zaharie Boiu, Nicolae Cristea, Mateiu Voileanu*, *Dr. Eusebiu Roşca*, *Dr. Elie Cristea, Dr. D. P. Barcianu*, *Stefan Stroia,* protonotar comit., directorul *Dr. V. Bologa*, parochul Ioan *Nicola* din Albac-Arada. Timpul era din preziuă noros şi ameninţa cu plóie, carea a şi început a cerne inmediat după eşire din Sibiiu; dar abia apropiindu-se trăsurile de otarul Reşinarilor, un sóre luminos împrăştie puterea norilor, ceriul se înseninéză, căci capul bisericei ortodoxe române se apropie de locul sfânt, care cuprinde osămintele celui mai valoros archiereu al ei, de locul unor umilitóre dar totuşi scumpe amintiri din istoria nóstră bisericéscă, de comuna, care în gura tunurilor aflându-se a dat dovezi de neclătită statornicie şi aderare la principiile şi învěţăturile legii strămoşesci.

La întrarea în otariul Reşinarilor aştepta sosirea rarului şi înaltului óspe un grup de preste 60 călăreţi în frunte cu clericul-învěţător *Maniu Lungu.* Călăreţii erau postaţi de ambele margini ale şoselei, în rênduri lungi şi jos de pe cai. Clericul Lungu bineventéză cu astfel de cuvinte sosirea archiereului:

Excelenţia Vóstră!
I. P. S. Dle Archiepiscop şi Metropolit!

V'aţi îndurat a veni în mijlocul fiilor credincioşi ai E. V. cari mai bine de un pătrar de secol — cu sfinţenie păstréză osěmintele Marelui Andreiu, dovedindu-le şi prin acésta nemărginita iubire şi dorinţa ferbinte ce o nutriţi pentru întărirea şi prosperarea sfintei nóstre biserici.

Venim sě vestim că fii sufleteşti ai E. V. din comuna Reşinari, ca o sîngură suflare, cu nerăbdare aştéptă binecuvêntarea, întărirea în credinţă, şi sfaturile părinteşti ale Excelenţiei Vóstre.

Depunem omagiile nóstre la piciórele Preabunului Archiereu rugând pe Tatăl ceresc sě-i lungéscă în tărie firul vieţei, spre a mai înmulţi şirul faptelor măreţe de până acum.

Mulţi feriсiţi ani Stěpâne!

Eminenţia Sa dându-se jos din trăsură şi încunjurat de suită le mulţumeşte de buna primire, şi fiind toţi călăreţii tineri, le dă învěţături, cari urmêndu-le sě pótă învinge inguştimea hotarălor comunei Rěşinari, îndemnêndu-i a da atenţiunea cuvenită nunumai economiei de câmp şi de vite ci şi industriei şi comerciului în mic etc.

Incunjurate de călăreţi trăsurile dela Sibiiu continuă calea până la capetul comunei Rěşinari, unde la pórta bogat înpodobită aştepta primăria şi comitetul comunal în frunte cu primariul *Dancăş,* D-rul *Andressi* şi notarul *Jurca.* Notarul Jurca deschide întrarea alesului bărbat în comuna Rěşinari cu acéstă vorbire:

Exelenţie!
Inalt Preasfinţite Părinte!

La pomeriul comunii politice Vě zîc un bine-aţi venit.

Azi locuitorii comunei nóstre au îmbrăcat haine de sěrbătóre, spre a primi pre prea iubitul lor mare Archiereu, mângăerea personificată a turmei blânde. Tinăr şi bătrân saltă de bucurie, că azi póte saluta în mijlocul seu pre capul bisericei sale.

In numele locuitorilor comunii politice depun la piciórele Exelenţii Vóstre tributul de nestrămutată iubire, loialitate, înaltă stimă şi veneraţiune, dechiarând pórta comunii nóstre de deschisă, pentru întrarea Inalt Prea Sfiinţii Vóstre.

A dóua pórtă triumfală cu inscripţii acomodate momentului era în mijlocul comunei frumos împodobite cu flori şi verdéţă. Strada percursă de óspeţi era preserată cu iarbă verde. La pórta a II era adunată mulţimea de ómeni, care aştepta cu nerăbdare sosirea Eminenţiei Sale, la a cărui zărire mulţimea se proşterne în ghenunchi şi aşa primeşte archiereştile binecuvêntări. Preoţii locali Emilian *Cioran*, Iosif *Goga* şi par. din Rîul-Sadului Ioan *Marin* erau îmbrăcaţi în sfită, cu crucea şi evangelia în mâni şi încungiuraţi cu praporii bisericilor. Părintele E. Cioran întêmpină pe archiereul bisericei Sale astfel.

Excelenţia Vóstră!

Rari sunt momentele în cari fii sufleteşti pot a-şi manifesta simţěmintele lor de veneraţiune faţă de Prelatul Bisericei, care prin esperinţe bogate şi probate, cu suflet şi cu inimă devotată s'au distins pentru promovarea binelui şi fericirea poporului credincios.

Nici odată fii bisericei nu pot simţi mai multă mulţumire sufletéscă, ca în momentele, când prea bunul părinte şi stăpân se presintă în mijlocul lor, împărtăşindule binecuvêntarea archieréscă.

Ştim şi cunóştem prea bine că dorinţa Eminenţiei Vóstre este de a veni cât mai des în contact cu poporul, spre ai da poveţe, sfaturi şi învěţături folositóre; însě multele afaceri oficióse împreunate cu mare şi grea rěspundere, puţin timp Vě lasă, spre a putea îndeplini acéstă plăcută datorinţă a Eminenţiei Vóstre.

Cu atât mai mare este deci bucuria, când din aceste puţine momente libere, dedicate visitaţiilor canonice pentru a da învěţături mântuitóre de suflet, şi împărtăşind tuturor cu iubire părintéscă binecuvêntarea archieréscă, care adună la olaltă pre atâţi dignitari înalţi ai bisericei, cât şi pre noi fii credincioşi ai acestei comune bisericeşti, ne vedem împărtăşiţi şi noi fiii acestei comune, cari cu bucuria fiască în inimă ne am adunat, spre a sěrbători cu însufleţire pre Inaltul şi iubitul Prelat al Bisericei nóstre, şi al întêmpina cu demnitatea ce datorim unui atare părinte bun.

Veneraţiune isvorîtóre din simţěminte de recunoştinţă şi mulţumită, faţă de neobosita activitate, evidentă prin nenumerate probe şi fapte rodnice, aduse pe terenul intelectual şi cultural al Instituţiunilor nóstre bisericeşti şi şcolare, delăturând multele obstacule ce inimici bisericei nóstre pun în calea progresului şi înaintărei nóstre, face ca cu atât mai simţită, mai însufleţită sě fiă bucuria şi mulţumirea nóstră sufletéscă.

Mě ştiu interpret al simţěmintelor sufleteşti a preoţimei locale, a corpului didactic şi al representanţiei bisericeşti, respective comitetului parochial, şi al tuturor credincioşilor fii ai acestei comune, — când îndrăsnesc a Vĕ încredința, că cu adâncă venerațiune și cu iubire fiiască Vĕ salutăm, Vĕ întêmpinăm în mijlocul nostru.

Totdeodată cerem binecuvêntarea Vóstră archieréscă asupra nóstră, și implorăm pe Atotputernicul D-zeu, ca sĕ Vĕ țină sănătatea întru mulți, mulți ani fericiți, spre binele bisericei și a credincioșilor ei.

Vĕ urăm din inimă, Trăiască Eminenția Sa Archiepiscopul și Metropolitul *Ioan Metianu* la mulți ani!

I. P. S. Sa rĕspunde mulțimei, care erupse în frenetice aplause în cuvinte călduróse părintești. Apoi în sunetul de clopote dela biserici s'a îmbrăcat în mantia archierésca și în mână cu cârja, plécă spre biserica Pogorîrii Duhului sfânt, unde îl aștéptă clerul împreună liturgisitor. Pe tot parcursul elevii școlelor au intonat cu precisiune cântări bisericești sub conducerea învĕț. cleric *Aleman Galea*.

După întrarea în biserică s-a început liturgia. Biserica fórte spațiósă s'a umplut de popor. Maioritatea însĕ era afară și prin progadie. La liturgie au servit P. C. Sa archimandritul Dr. *Pușcariu*, protopopul Ioan *Papiu*, protoiereii *Boiu, Cristea, Voileanu*; Eusebiu *Roșca*, preoții: Emilian *Cioran*, Iosif *Goga*, parochul Ioan *Nicola* din Albac, Ioan *Marin*. Ca diacon a funcționat ierodiaconul *Elie Cristea*. 2 elevi făceau servițiile ajutătóre.

Cântările liturgice le-a executat parte clericul Ganea, parte corul elevilor dela scóle. In decursul liturgiei a fost chirotonit întru diacon ipodiaconul George Perian, un ales absolvent al seminariului nostru archidiecesan acum întărit paroch în *Vorța*, tractul Iliei. După sfânta liturgie au eșit cu toții în vêrful cimiteriului de peste uliță. Acolo pe un timp admirabil a făcut I. P. S. Sa sfințirea apei și un parastas pentru odihna celor repausați. Fiind pontificantul archiereu încunjurat de întrégă populațiunea comunei Reșinari a ținut celor presenți o frumósă vorbire, cuprinzînd în ea tóte învĕțăturile, ce a ținut de lipsă a le da fiilor sei credincioși cu acea ocasiune. Purcezînd dela însemnătatea Rĕșinarilor pentru istoria neamului și în special a bisericei nóstre, a aretat celor de azi vrednicia și faptele antecesorilor pe tóte terenele și stârnind în locuitorii de acum ambițiunea nobilă a urmării înaintașilor pe tóte terenele progresului. Forța cuvêntului I. P. Sfinției Sale, limbagiul poporal, asemănările potrivite scóse din bogatele-i esperiențe sunt prea cunoscute, decât se mai fie necesitate a le indica în detail. Ajunge a aminti, că vorbirile lui sunt ințelese de popor și deci ascultate cu multă luare aminte; iar sfaturile împărțite, devin vorbe volante, la cari se provócă cei ce ocasiune au avut a le auzi.

După vorbire a stropit pe toți cu apă sfințită, iar P. Cuvioșia Sa dl archimandrit a împărțit anafora. Acest obiceiu are o specială însemnătate, când oficiază archiereul și el face stropirea. Fiecare crestin nisuește cu o deosebită evlavie și rîvnă a primi picurii rĕcoritori pe însetatul sĕu suflet. Cel botezat apare renăscut și prin sărutarea mânii archieresci pare-că devine electrisat de duhul dragostei către biserica strămoșéscă representat prin supremul ei preot. Pe decenii se întăresce astfel credința și alipirea către biserică și instituțiunile ei.

Terminate aceste servicii întreg convoiul plécă la mormêntul *Marelui Andreiu*, unde I. P. Sfinția Sa rostește rugăciunea de deslegare pentru odihna aceluia, care mult a sbuciumat pentru binele bisericei și poporului sĕu. La fine corul băeților a întonat „Românime mult cercată“. Cântarea a fost bine predată. Cuvintele finale „*Ah! Andreiu, Tu n'ai murit!*“ ne resună și acuma în urechi. Duhul lui fie-ne pururea povățuitor în activitatea pentru binele bisericei. Cu aceste s'au terminat slujbele religióse.

Dela biserică I. P. S. Sa, cu întrégă suita a fost invitat la casele parochului primar Emilian *Cioran,* unde cu multă ospitalitate d-na Cioran a așternut o masă bogată.

După ce au gustat cu toții din darurile casei au urmat presentările.

La locul prim a primit I. P. S. Sa, pe membrii comitetului parochial. Președintele aceluia, dl. *Bucur Dancăș*, a mulțumit cu fiéscă dragoste, și în numele comunei bisericești pentru înalta vizită și frumósele învĕțături date credincioșilor din comună. I. P. S. Sa, a rĕspuns pentru omajiile aduse, pentru dragostea cu care a fost primit în acéstă comună, unde preoții luminați bisericile pompóse și scóla mărĕță și provĕzută cu frumóse puteri didactice sunt dovadă, că credincioșii ințeleg și știu merge pe cele dóuĕ căi, ce ne duc la un progres binecuvêntat.

S-a presentat apoi comitetul comunal. In numele comunei politice a vorbit medicul cercual dl Dr. *Andressi* cu cuvinte fórte nimerite, pe cari le publicăm aici:

Excelenția Vóstră!

I. P. S. Dle Archiepiscop și Metropolit!

Una dintre cele mai frumóse fapte a căpeteniilor lumesci și bisericesci este, când aceștia își cercetéză acasă, la vetrele lor, pe supușii și credincioșii lor, pentru-că acésta dovedesce interesul celor mai mari față de cei mai mici și prin acésta se închiagă și mai bine legăturile reciproce.

Excelenția Vóstră sciind marea însemnătate a acestor visite și binele ce se revarsă în urma lor, a-Ți luat frumósa și nobila hotărîre de a cerceta rênd pe rênd pe credincioșii fii ai Excelenției Vóstre din deosebitele ținuturi. Astăzi comuna Reșinari are deosebită fericire și bucurie de a Vĕ saluta ca óspe iubit și dorit în mijlocul seu, acea comună, care are și o însemnătate istorică în trecutul bisericei gr. or. române, dormindu-și aici somnul vecinic unul dintre cei mai mari archierei ai acestei biserici și tot odată unul dintre cei mai ilustri bărbați ai națiunei române.

Cu ocasiunea acestei înalte visite Excelenția Vóstră dându-ne binecuvêntarea archierésca ne-ați învĕțat la fapte bune, ne-ați îndemnat la concordie și iubire frățéscă, la muncă stăruitóre pe tóte terenele activității publice și private și scim că urmând noi înaltele, binevoitórele și părinteștile sfaturi, bine și fericire are se urmeze preste comuna nóstră.

De aceea dați-mi voie, Excelenția Vóstră, ca în numele comunei politice Reșinari se Ve aduc profunda nóstră mulțumită pentru binevoitórele și părintescile sfaturi, se exprim bucuria și fericirea ce o simt astăzi toți locuitorii comunei Reșinari avêndu-Vĕ ca óspe iubit în mijlocul nostru și sĕ Ve dorim ca spre bucuria, fericirea și prosperarea turmei ce o păstoriți Excelenția Vóstră, sĕ trăiți la mulți, mulți fericiți ani!

Corpul învĕțătoresc a fost condus de dl director *Hămbășan*, care accentuà că din zelul neobosit al I. P. Sfinției Sale, ce-l desvólta în activitatea pastorală și corpul învĕțătoresc scóte nóuĕ îndemnuri de conscientiositate și zel întru împlinirea grelei chemări pe terenul învĕțământului. I. P. S. Sa, arată, că l'a satisfăcut cântările elevilor, fiind acésta o dovadă, că instrucțiunea decurge în spiritul tradițiunilor nóstre bisericești.

Pe acéstă cale sĕ continue, ca sĕ ajungă la ținta învĕțământului pusă de sciința pedagogică: adecă la creșterea de *caractere religióse-morale.* Directorul îi presentă la urmă pe învĕțătorii: *Galea, Lungu, Frățilă, Roman,* și d-na învĕțătóre Aurelia *Goga.*

O deosebit de plăcută impresiune a făcut asupra Eminenției Sale deputațiunea „*Reuniunii femeilor Române din Rĕșinar*“ în frunte cu presidenta ei d-na preotésă *Aurelia Goga,* care a adresat I. P. S. Sale, acèsta alocuțiune:

Exelenția Vóstră, Inalt Prea Sfințite domnule Archiepiscop și Metropolit!

Femeia Română, atât femeia din popor cât și cea de clasă mai înaltă a fost strîns legată de multele suferințe și puținele zile de bucurie ce poporul Român a avut sĕ întimpine în decursul veacurilor. Ca și în trecut femeia română și astăzi dovedește la diferite ocasiuni că matrónele legendare îi sunt esemplu. Am zis că femeia Română cu tótă inima sa a luat parte totdéuna la zilele de bucurie ale poporului român. O astfel de zi de rară bucurie este și ziua de astăzi în care Exelenția Vóstră, necruțând osteneală a-ți distins comuna nóstră cu Inalta presență. Eu în numele femeilor din acéstă comună și în special ca presidentă a reuniunei femeilor, mi-am luat voe împreună cu membrii comitetului a-ne presenta înaintea Exelenției Vóstre, spre a-ne exprima adênca nóstră venerațiune și ca creștine ortodoxe, ca fiice sufletești a cere înalta bine cuvêntare Archierésca. Ne permitem cu acésta ocasiune și umilita rugare: Un paragraf din statutele reuniunei nóstre provede ca reuniunea carea are nobilul scop de-a crește femei bune și mame adevĕrate sĕ fie pusă sub scutul, sub patronatul Inaltului Cap al bisericei. Ne rugăm deci ca cu bunăvoința recunoscută de tótă suflarea Românéscă, se binevoiți Excelenția Vóstră, ca prelângă multele sarcini ce le purtați pentru înaintarea poporului român sĕ binevoi-ți a primí și patronatul reuniunei de aici. Sĕ trăiți Excelenție, mulți ani fericiți!

Eminenția Sa a atins rolul important ce-l are femeia mai ales în creșterea tinerimei, căci mama este dela fire dotată cu însușirile, cari o fac se străbată mai adênc la sufletul băeților și sĕ le formeze mai cu ușurință sufletele lor. Se bucură, că în o comună a aflat asemenea Reuniune, dorind, ca exemplul bun sĕ fie generalisat și imitat de toți, căci azi însoțirile, reuniunile de tot felul mijlocesc o înaintare cu pași mai repezi. Unde-s mai mulți însoțiți spre acelaș scop, acolo puterea cresce și resultatul e mai vĕdit. Primesce cu deosebită plăcere patronatul și revarsă binecuvêntarea Sa asupra lucrărilor reuniunei.

După presentări I. P. S. Sa însoțit de o parte a suitei sale a făcut visite la preoții locului și la fruntașii comunei bisericești și politice; ear la órele 2 s'au așezat cu toții la banchetul dat în sala mai mare din edificiul școlar. La masă s'au servit bucate românești și binegătite. Au participat preste 70 inși. Primul toast a fost rostit de Eminenția Sa pentru gloriosul *monarch* sub domnia căruia biserica nóstră s'a desvoltat și a ajuns la stadiul după grelele referințe, la care ne aflăm azi. Cuvintele I. P. S. Sale au fost ascultate de toți în picióre și acoperite de aplause vii.

Pentru *Inaltpreasfinția* Sa a vorbit protopopul Sibiiului dl Ioan *Papiu.* Oratorul amintește evenimentele petrecute in acéstă comună și momentele, cari îi deschid o pagină însemnată în istoria nóstră: zelul întru conservarea religiunii străbune, adăpostirea primilor episcopi după nefericita desbinare, umilitórele rĕmășițe ale primei reședințe archierești, mormêntul lui Șaguna care a ridicat Reșinarii la nimbul de azi și care a făcut din comună un loc de perelinagiu. Apoi mulțumește Exelenției Sale, că a dat însemnătate acestui loc istoric, distingând cu înalta-i visită acésta comună fruntașă care cu mândrie privește la capul bisericei sale și a cărei fii prin rostul lui îi doresc din tótă inima ca ani mulți se pótă propovĕdui evangelia progresului pe tóte terenele.

Al treilea toast a fost al P. C. Sale Dlui vicar pentru Rĕșinăreni de următorul cuprins:

Excelenția Vóstră Inalt Preasfințite Domnule Archiepiscop și Metropolit!

Mult stimați Domni și Frați!

Comuna Reșinari, care are astăzi o rară sĕrbătóre și fericirea a primi pe Inalt Preasfințitul Domn Archiepiscop și Metropolit I. Metianu, s'a distins mai mult ca alte comune pe terenul bisericesc și numele ei este legat de istoria nóstră bisericéscă, pentru că aici au locuit și sunt înmormêntați cei dintâi episcopi ai nostri după restaurarea episcopiei și mai ales aici este îngropat cel mai mare bărbat al némului și bisericei nóstre, nemuritorul Andreiu. I a plăcut marelui metropolit Andreiu se afle în acéstă comună loc de odichnă pentru rĕmășițele sale pământesci, pentru că a iubit acésta comună și o a iubit, pentru că a cunoscut hărnicia și vrednicia locuitorilor acestei comune. Comuna Reșinari a fost, la care el în împregiurările critice ale anilor 1848, a recurs după mijlóce pentru împlinirea înaltei sale chemări; de aici s'a aflat un bun creștin, care într'un timp, când la curtea episcopéscă lipseau aprópe tóte cele de lipsă, i-a cinstit un rênd de vestminte archieresci. Comuna Reșinari a devenit și va devení tot mai mult un loc de peregrinagiu și un loc istoric pentru toți Românii, și ea se arată vrednică de acest renume pentru că ea a premers și premerge cu exemplu bun pe terenul cultural, prin bisericile sale frumóse și prin scólele sale de model.

Ridic dară păharul întru prosperarea și progresul cultural și material al locuitorilor din Reșinari și în deosebi întru sănĕtatea bravilor conducĕtori ai acestei comune, cari și la acésta ocasiune au sciut sĕ redee strălucirea acestei sérbători.

Vorbi apoi părintele Iosif Goga pentru dl vicariu și întrégă suita I. P. S. Sale, zicênd următórele:

Exelenția Vóstră Inalt Prea Sfințite Domnule Archiepiscop și Metropolit!

Precum la o grădină ca sĕ fie frumósă și bine cultivată, sĕ recere, ca pre lângă muncă și ostenélă sĕ dee D-zeu și darul de sus, adecă plóe căldură și lumină, pentruca plantele sĕ încolțéscă, resară, crească, înflorésca și fructe se aducă; întocmai așa sĕ recere și pentru prosperarea bisericei în cele religióse morale ca pre lângă Inalt Prea Sfințitul Domn Archiepiscop și Metropolit, ca cap al bisericei, se fie instituiți bărbați zeloși, cu sciințe înalte, cunostințe și experiențe bogate, cari prin activitatea și ințelepciunea lor se dee sucursul, spriginul necesar întru promovarea instituțiunilor nóstre bisericești culturale și economice. Aceștia sunt dignitarii bisericești, sunt Prea Onorații Domni asesori consistoriali, în frunte cu prea demnul și neobositul lucrător în via domnului, Ilustritatea Sa Domnul Archimandrit și Vicar Dr. Ilarion Pușcariu, carele atât pe terenul literar, cât și administrativ bisericesc, totdeuna cu scumpătate și conscientiositate și-a împlinit datorințele Sale, de aceia biserica vie, forul competent recunoscându-i meritele l'a și înălțat alegêndu-l la înalta tréptă de Archiereu. Ridic păharul meu pentru senătatea acestor prea Stimați și ilustrii bărbați și poftesc ca atotputernicul Creator sĕ le lungéscă firul vieții la mulți ani, se le întăréscă puterile sufletești și trupești, pentruca sĕ pótă ajuta Inalt Prea Sfințitului nostru Archiepiscop și Metropolit la conducerea naiei bisericei spre fericire, se fie toți și unul fiecare adevĕrate sentinele cari se apere și se păzéscă instituțiunile nóstre de tóte valurile, de tóte primejdiile ce le-ar amenința. Trăiască Ilustritatea Sa Domnul Archimandrit și Vicar Dr. Ilarion Pușcariu, Trăiască Prea Onorații Domni asesori consistoriali împreună cu întréga suită a Excelenției Sale!

Tot dl Goga a mai toastat în special pentru protopopul locului dl *Papiu,* șeful tractual, ce se bucură de o stimă generală.

Dr. E. *Roșca* arĕtând mai pe larg rostul celor 2 instituțiuni, menite a înainta binele ori cărui popor, închină pentru preoții și învĕțătorii din Reșinar.

Directorul *Hămbășan* vorbește pentru Eminenția Sa.

Clericul *Ganea* intonéză: cuvine-se cu adevĕrat.

La fine a mai toastat parochul Ioan *Nicola* arĕtând că — dacă după proverbul Românului munții nu se întâlnesc, se întâlnesc fii și representanții lor. Ca representant al munților apuseni își exprimă bucuria, ce-o simte, când vede cu câtă dragoste îmbrățișéză fii munților din aceste părți pe capul bisericei nóstre și-l asigură pe I. P. S. Sa, că și în munții apuseni inimile moților bat cu aceeași căldură pentru biserica lor și capul ei bine meritat și iubit de tótă suflarea. Dorește sĕ se ofere cât mai curênd ocasiunea ca sĕ-l pótă saluta în mijlocul acelor munți.

După acestea s-a ridicat masa și I. P. S. Sa, însoțit de ai sei — s'a reîntors la Sibiiu, ducênd cu ei mângăerea, că între popor, biserică și conducătorii ei există o legătură atât de naturală, de vechie și de tare, că nici porțile iadului n'o pot slăbi.

Revistă internă

Parlamentul maghiar.

In ședința de Sâmbătă au fost adresate trei interpelațiuni, dóuĕ către ministrul de culte din partea abatelui Ioan *Molnár* și alta de deputatul *Visontai* către ministrul-președinte în causa Bosniacilor.

Abatele Molnàr prin o interpelație a atras atenția ministrului de culte asupra împrejurărei, că în bibliotecile scólelor medii sunt multe cărţi nepotrivite pentru a se da în mâna tinerimei. A citat exemple, între cari opul unui poet maghiar, care detestă religiunea, şi apoi piesa lui Shakespeare „Regele Ioan“, în care obvin astfel de pasagii, că ar trebui mai întâi evacuată galeria pentru a le putea ceti. Oratorul înterpeléză pe ministru, că are cunoscinţă despre recomandarea ce se face acestei broşuri din partea unei librării sub firma ministeriului de instrucţiune publică, pentru bibliotecile scólelor medii, civile de băieţi şi fete, pentru asile, preparandii şi scóle superióre de fete.

La înterpelaţia lui Visontai, pentru-ce n'a primit ministrul president deputaţia mohamedană din Bosnia, ministrul Széll respunse, că nu va da respuns meritoric în causă, ci observă numai că guvernul ungar ca şi cel austriac are dreptul a esercia influinţă în afacerile administrative ale Bosniei şi Herţegovinei numai în ce priveşte direcţia politică şi principiile, dar nu se póte amesteca în chestiuni concrete administrative, ca un fel de for apelator.

*

Prorogarea ambelor case ale parlamentului maghiar s'a făcut eri, luând corpurile legiuitóre vacanţe de vară până la 8 Octobre.

*

Afacerea de incompatibilitate a lui Ugron s'a resolvat prin comisiunea respectivă a camerei aducêndu-se decisiunea, că din contractele încheiate de Ugron cu căile ferate pentru diferite liferări nu resultă cas de incompatibilitate; deasemenea nici din contractul cu ministeriul de comerciu pentru instruirea poporului de pe valea Nyiko în facerea de straie.

Situaţia în Austria.

(*Atitudinea Românilor bucovineni*) Baronul Vasilco, singurul român bucov. care a participat la şedinţa ultimă a reichsrathului, a arĕtat într'un interwiew acordat unui colaborator dela „Neue Freie Presse“, că Românii s'au separat de coaliţia slavă, separare semnalată şi de deputatul Dr. G. Popovici în discursul rostit în delegaţiunile din Budapesta. Românii bucovineni s'au aliat cu majoritatea de activitate. Inchiderea reichsrathului a trebuit sĕ se facă pentru-că altfel aveau se urmeze conflicte seriόse. Un deputat social-creştin voia sĕ aducă în cameră pe meseriaşii din direcţia sa şi sĕ provóce adevĕrate lupte, la cari şi Cehii erau preparaţi fiind provĕzuţi cu revolvere.

*

(*Conferenţa presidenţilor „stângei“*). Din conferenţa ţinută la 16 l. c. n. presidenţii clubului stângei au dat un comunicat, în care declară, că ori-ce resolvare s'ar da chestiunei limbilor, aceea trebue sĕ se încépă cu statorirea limbei germane, ca intermediatore.

*

(*Neînduplecarea Cehilor*). Ministrul ceh *Rezek* a încercat sĕ aducă o apropiere între conducĕtorii Cehilor şi cercurile vieneze, dar fără resultat, din care causă se spune, că ar voi sĕ-'şi dea demisia.

Cehii sunt decişi la cea mai energică opoziţie, când li s'ar octroa proiectul lui Kőrber despre limbi.

Revistă externă

Revoluţie în Bulgaria.

Nu de mult ziarele aduceau ştiri despre rĕscóla ţĕranilor bulgari din câteva sate din causa dijmei.

Acum de nou se anunţă, că locuitorii din comuna *Duran-Cale* în cercul *Varnei* cu ocasiunea conscrierei dijmei s'au rĕsculat contra oficianţilor de dare, au demolat primăria, s'au luat la luptă cu un detaşament de cavalerie şi au împuşcat pe căpitanul companiei. Soldaţii au tras foc şi o mulţime de ţĕrani au rĕmas morţi şi răniţi, apoi a fost ocupată comuna de miliţie. Asupra districtelor Varna şi Cumla s'a enunţat stare de asediu.

NOUTĂŢI

Chirotonire. Inalt Preasfinţia Sa Dl. Archiepiscop şi Metropolit *Ioan*, a promovat azi diminéţă întru presbiter pe diaconul George *Perian*, ales paroch în Vorţa (tractul Iliei) şi pe clericul abs. Dumitru *Sângeorzan*, ales paroch în Mures-Órba (tractul Mureş-Oşorheiului) întru diacon.

*

Fundaţiunea „Valeriu Bologa“. Implinindu-se anul dela mórtea regretatului Valeriu Bologa, corpul profesoral dela scólele centrale din Braşov a decis, ca *suma de 2000 coróne*, incursă cu prilejul morţii sĕ o destineze pentru înfiinţarea unui fond special sub numirea „Fundaţiunea Bologa pentru masa studenţilor din Braşov“.

*

„Reuniunea femeilor române din Sibiiu“, şi-a ţinut alaltăeri adunarea generală, sub presidiul Dómnei *Maria Cosma*, fiind presente din comitet d-nele: Dr. *Bologa*, *Popescu*, Dr. *Rusu*, *Tilea*, *Vecerdea si Voilean*; au mai participat la adunare d-nele: Dr. Beu, Dr. Leményi, Raţ, Rusu şi Stefan, d-şórele E. Petraşcu, Pipoş, Brote, Cioban, Minerva şi Hortensia Cosma, Jovescu, Jóndrea, Popescu şi mai mulţi domni.

D-na presidentă bineventând pe cei presenţi declară adunarea deschisă. Imediat dl secretar Dr. *Beu* ceteşte raportul general al comitetului despre activitatea desvoltată în anul 1899. Raportul e primit cu aplause şi se adoptă în general şi special; adunarea dă expresie condolenţei pentru membrii perduţi prin mórte, votéză mulţumită „Albinei“ pentru sprigi nul dat Reuniunei, dă absolutoriu şi exprimă mulţumită cassariului pentru purtarea exemplară a raţiociniilor, deasemenea mulţumeşte secretarului, pentru purtarea cu esactitate a agendelor sale. Se ceteşte şi se primeşte proiectul de budget pe 1901. Locurile vacante în comitet se întregesc prin alegerea d-nei *Dr. Leményi* şi a d-şórei E. *Petraşcu*. In fine se însărcinéză cu verificarea procesului verbal al adunărei generale d-nele Stefan, Raţ, şi d-şóra Terezia Pipoş.

Fiind terminate punctele programului d-na presidentă M. Cosma mulţumind tuturor pentru interesul dovedit rógă pe membrii a nu denega Reuniunei valorosul sprigin nici pe viitor şi închide şedinţa.

*

Constituirea comitetului central al Ligei. Comitetul central executiv al Ligei culturale s'a întrunit Joia trecută în localul Ligei şi s'a constituit în modul următor:

Preşedinte a fost ales dl V. A. Urechiă, vice-preşedinte dl Gr. Ştefănescu, secretari dnii P. Cantilli şi A. D. Florescu.

Casier dl St. Perieţeanu-Buzeu, membri dnii M. Vlădescu, Valerian-Urseanu, Aurel C. Popovici, N. Zlotescu.

Censori dnii G. Adamescu, Anton Vanicu, C. Rădulescu-Motru.

*

Trecere la ortodoxism. Precum se anunţă din *Viena*, în cercul Cehilor de acolo s'a început propagandă pentru îmbrăţişarea religiunei ortodoxe. Afirmative s'ar fi declarat până acum vr'o 500 Cehi, că vor sĕ trécă la ortodoxism.

*

Cercetarea scólelor. In „Bunul Econom“ publică dl. Dr. Ioan Mihu o statistică de mare preţ despre contingentul *Românilor* din Ungaria, cari au frecuentat *scólele* de *diferite categorii* în anul 1898. Datele sunt presentate după conscripţia oficiósă publicată de ministeriu, şi sunt în extras următórele: La cele *dóuĕ universităţi*, din Budapesta şi Cluj au fost cu totul 281 studenţi, la *teologie* şi *preparandie* 921, la *gimnasii* şi *reale* 3100, dintre cari la scóle medii româneşti 1463, ear restul la scóle strĕine, frecuentanţi la *scóle speciale*: militare, economice, industriale, comerciale, de pictură şi desemn etc. au fost 396, numĕrul ucenicilor la scólele pentru meseriaşi a fost 3040, elevi la scólele poporale au fost 292.730, dintre cari la scólele de stat 17.753, ear ceilalţi la scólele confesionale şi comunale.

*

Ştiri scolare. Din programul gimnasiului evang. aug. şi al şcólei reale din Sibiiu pe anul scolar 1899/1900, aflăm că numĕrul elevilor înscrişi la gimnasiu la începutul anului şcolar a fost 264 dintre cari *45 Români*, (37 gr.-or. şi 8 greco-cat.); la şcóla *reală* din 346, au fost *48 Români* (43 gr.-or. şi 5 grec.-cat.

*

La „Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiiului“ din prilejul întrunirilor agricole ţinute în Ilimbav şi Deal, s'au înscris de membri ordinari: Ioan Stănuleţ, ec., Comuna bisericéscă gr.-or. din Ilimbav şi Ioan Dragoman, înv., toţi din Ilimbav; Ilie Bunea, înv., şi Dionisiu Ganea, propr., ambii din Nocrich; Nicolae Banciu, arêndaş în Marpod; Vasile Dura, vicenot., Ioan Dobre, înv. şi Vasile Bădilă, primar, toţi din Deal; Ignat Filip, paroch, şi Toma Delorean, econom, ambii din Reciu şi Dionisie Lăncrăjan, învĕţ. în Rĕhău, Timoteiu Popoviciu, profesor de musică în Sibiiu, şi Candid Popa, înv.

*

Profesor şi preparator. Inaintea senatului universitar din Bpesta s'a judecat un incident regretabil ivit între profesorul substitut de zoologie Dr. *Vángel* şi între preparatorul institutului cu numele *Vavrek*. Profesorul împrumutase preparatorului, care lucra în locuinţa sa de pe Svábhegy o masă şi cerea în fine sĕ i-o reînapoeze.

Vĕzênd, că preparatorul prea mult întârzie cu restituirea mesei, profesorul îi făcú aspre reproşuri şi voi sĕ-l dea afară din laborator. Nu sĕ ştie ce i a rĕspuns preparatorul, destul că dr. Vángel i aplicà dóuĕ palme sdravene, la care şi respectivul îşi luă revanche.

*

Mórte dintr'o umbrelă. O mare nenorocire s'a întêmplat la ţarina comunei *Jánosda* în Bihor. Femeia unui proprietar bogat anume Bienenstock voia sĕ mérgă la baia din Zerind. La o fântână de lângă marginea drumului trăsura se opri pentru a fi adăpaţi caii şi cocóna se dete jos şi se preumblà pe dinaintea cailor. Cum sórele dogoria, deschise parasolul şi acesta i-a causat pieirea, căci spăriindu-se caii trecură preste corpul ei, haina i se acăţà de trăsură şi fù târîtă o distanţă órecare. In urmă când au putut oprí caii un spectacol dureros se presenta: un braţ al femeii era desbinat, ér capul sfărîmat cu totul. Au rĕmas trei copii în urma nefericitei.

*

La „Insoţirea de credit sistem Raiffeisen din Ilimbav, ce s'a alcătuit din prilejul întrunirii agricole au fost aleşi în direcţiune: president: Ioan Lazar, primar; vicepres.: Ioan Popa ec.; ear' de membri: Ioan Alexandru, econ., Ioan Băilă epitr. şi Mateiu Pascu, ec.; cassar: Ioan Alexandru, paroch, pe lângă garanţia parochului, Ioachim Părĕu din Agnita şi Ioan Lazar, primar; în consiliul de supraveghere: president: Simion Popa; vicepres.: Ioan Terchilă, ec.; ear' de membri: Ioan Dragoman, înv., Nicolae Banciu, arêndaş, Moise Lăzăroae, Miron Lăzăroae, Pavel Hordobeţ, Iosif Luca şi Alexă Terhilă, econom.

*

Colecţiune de gândaci. Un naturalist american a alcătuit o colecţiune de gândaci, care a ajuns în posesiunea universităţii din statul *Illinois* şi represintă o valóre de circa 200.000 coróne.

*

Proces picant. Tribunalul din *Weimar* are sĕ judece în o afacere destul de gingaşe, al cărei erou e intendantul teatrului curţii din Weimar, anume *Wignau*. Intendantul nu demult primise pe o actriţă drăgălaşe sĕ jóce ca óspe la teatru; după primul debut care a captivat spiritele şi inimile o rugà sĕ ostenéscă în cancelaria sa, unde se întreţinù mai îndelungat cu actriţa, şi în însufleţirea sa pentru artă, îmbrăţişà pe debutantă. In ziua următóre intendantul scrise frumósei artiste o epistolă rugându-o sĕ mérgă la otelul „Leul de aur“, unde pot vorbi asupra contractului mai comod, decât în oficiu. Bărbatul artistei înţelese rĕu învitarea dlui intendant şi 'l pîri pentru vătămare de onóre. Procesul decurge şi nu e imposibil, ca Wignau sĕ cadă jertfă entusiasmului sĕu artistic.

*

Tinerimea română din Bistriţă învită la concertul împreunat cu dans, ce se va da *Dumineca 24 Iunie st. n. 1900* în sala cea mare dela „Gewerbeverein“. Inceputul precis la 8 óre séra. Preţul de întrare: Persónă singuratică 2 cor. Familie 5 cor. La 3 óre d. a. se va ţiné în acelaşi local adunarea cercuală a despărţĕmêntului Bistriţa al „Asociaţiunei pentru literatura română şi cultura poporului român“. Venitul curat se va întrebuinţa pentru înfiinţarea primei bibliotecí poporale pe teritorul despărţĕmêntului. Damele sunt rugate a se presenta în toaletă simplă sau în costum naţional.

Program: 1. „Hora dobrogénă“ de N. Popovici, cor. mixt. 2. „Rapsodia Română“ de C. G. Porumbescu, executată la pian de Domnişóra Eugenia Borgovan. 3. „Doina codrului“ cuvinte de M. Eminescu, musică de R. van Saanen, cântată de Dómna Silvia Paşcu. 4. „Dan căpitan de plaiu“ de V. Alexandri, declamată de Iuliu Murĕşan, 5. „Patria rêndunelelor“ duet cântat de D-şórele Eugenia Borgovan, şi Veturia Petran. 6. „Marşul cântăreţilor“ de C. G. Porumbescu, cor mixt. După concert urméză dans.

*

Hala de vênzare a asociaţiunei cercuale de agricultură din *Sibiiu* a luat esclusiva representare a fabricei de mărfuri de cânepă a lui Mateiu Bellán din Bàcs-Cséb pentru întréga Transilvanie.

Prin aceasta reuniunea de mai sus este în posiţia a procura cu vagonul legăturile de snopi-patente, pe cari le face fabrica din cânepă curată de Bácska, aşa ca să le pótă oferí economilor din Transilvania mai eftin decât dacă acestia ar comanda direct dela fabrică o cantitate mai mică decât 400,000 bucăţi.

Recomandăm economilor noştri o probă cu aceste escelente legături de snopi patentate şi 'i avisăm în privinţa preţurilor la inseratul de pe pagina ultimă.

Convocare.

In conformitate cu hotărîrea comitetului, luată în şedinţa dto 14 Iunie n. c. şi a prescriselor §-lui 9 din statute, am onóre a convoca

adunarea generală ordinară

a *„Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“ pe Dumineca, în 24 Iunie n. a. c., la orele 2½ d. a.*, în localul Reuniunii (strada Urezului nr. 14), cu următórea

Ordine de zi:

1. Cetirea raportului general al comitetului.
2. Raţiociniile anilor 1897—1899.
3. Alegerea comitetului.
4. Eventuale propuneri.
5. Autenticarea protocolului adunării.

Sibiiu, 18 Iunie n. 1900.

Victor Iordăşianu,
preşedinte.

Mulţămită publică.

Subscrisul îmi ţin de datorinţă a aduce şi pe acéstă cale profunda mea mulţumită Prea Stim. Domni binefăcători cari au contribuit la procurarea unui potir de argint în preţ de 74 coróne pe séma bisericei din *Cacova* prot. Sebeşului şi anume: Dl arch. Dr. Il. Puşcariu, Z. Boiu, I. Papiu, I. M., P. Lucuţa, I. Bădilă, I. de Preda, N. Cristea, P. Cosma, L. Simonescu, Dr. N. Vecerdea, N. Ivan, S. Frigator, câte 2 cor. C. Dimian, I. Simtion, Dr. E. Roşca, M. L., M. Voilean, Z. Moga, P. Moga, V. Cora, Dr. Nemeş, I. Pipoş, St. Moga, Dr. Leményi, C. St., I. Moldovan, V. Damian, câte 1 corónă, Ana Moga 50 fileri, în suma totală de 39 coróne 50 fileri.

Priméscă Preast. contribuitori cea mai profundă mulţumită pentru nobila jertfă la înfrumseţarea casei Domnului.

Sibiiu, 2 Iuniu 1900.

Ioan Mihu
esped. cons.

Posta Redacţiunei.

Dr. P. O. Am primit epistola şi raportul. S'au înaintat la adresa sa. Despre celelalte poţi raporta şi imediat după ce vei avea răgaz aţi face raportul.

Nr. 334/1900. [69] 1—3

Concurs

Pentru întregirea postului de capelan, sistemisat în parochia de clasa a II-a Romos, cu aprobarea Preaveneratului Consistoriu archidiecesan Nr. 2734 bis. 1900; prin acésta se escrie concurs în termin de 30 de zile, computat dela prima publicare în „Telegraful român“.

Emolumentele împreunate cu acest post fac 307 fl. 30 cr. sau 614 coróne 60 fil., adecă jumĕtate din tóte venitele parochului actual, însĕ fără vre-o pretensiune a capelanului la dotațiunea dela stat.

Concurenții au sĕ-'și aștérnă petițiunile concursuali, instruite conform legilor în vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis, și dela publicarea concursului până inclusiv 8 zile înainte de sinodul electoral; concurenții, după prealabila însciințare a protopresbiterului se pot înfățișa înaintea alegĕtorilor pentru a cânta respective a celebra și a cuvênta.

Informațiuni mai de aprópe se pot lua dela subsemnatul oficiu.

Orăștie, în 27 Maiu 1900.

Oficiul protopresbiteral al tractului gr.-or. al Orăștiei în conțelegere cu comitetul parochial concernent.

Vasile Domșa
protopresbiter

Nr. 243/900. [65] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea postului vacant de paroch în parochia de clasa a III-a Sepsi-Sângeorgiu, protopresbiteratul Treiscaunelor, se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în ziarul „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post s'au statorit în ședința comitetului parochial din 31 Martiu 1900 la 585 coróne. Informațiuni mai deaprópe se pot lua dela oficiul protopresbiteral.

Reflectanții au a-și așterne suplicele concursuale în termin deschis la subsemnatul oficiu protopresbiteral, instruite conform normelor în vigóre, și a sĕ presenta în vr'o Duminecă séu sĕrbătóre în biserică spre a fi cunoscuți înaintea poporului.

Brețcu, 18 Maiu, 1900.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Treiscaunelor în conțelegere cu comitetul parochial respectiv.

Dimitrie Coltofean
protopop.

Nr. 440/900. [64] 3—3

Concurs repețit

Pentru ocuparea postului de capelan lângă bĕtrânul paroch Ioan Făgărășanu în parochia Drăguș, protopresbiteratul gr.-or. al Avrigului se escrie prin acésta din nou concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Tel. Rom.“

Dotațiunea împreunată cu acest post este jumĕtate din întregul venit al parochiei de clasa a treia din Drăguș.

Doritorii de a ocupa acest post sĕ-și subștérnă cererile concursuali instruite conform stat. org. și a regulamentului pentru parochii din 1891 la oficiul protopresbiteral gr.-or. al Avrigului în Arig (posta Avrig, Felek, Szebenvármegye) până la terminul susindicat.

Avrig, 16 Maiu, 1900.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Avrigului în conțelegere cu comitetul parochial respectiv.

Ioan Cândea
protopop.

Nr. 245. Bis. [63] 3—3

Concurs

Pe basa decisului prea venerabilului nostru consistoriu archidiecesan ddto 21 Martie a. c. Nr. 2526 Bis. pentru întregirea parochiei de clasa III Poianaporcului în protopresbiteratul Solnocului, se publică concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acéstă parochie dau suma anuală de 400 coróne 36 fileri în privința cărora se póte lua informațiuni dela oficiul protopresbiteral.

Concurenții au a-și așterne cererile lor instruite conform normelor din vigóre, până la terminul indicat subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Cupșeni, în 20 Maiu, 1900.

In conțelegere cu comitetul parochial.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Solnocului.

S. Cupșa
protopresbiter.

Multămită Publică.

Domnului **Franz Wilhelm**, farmacist în Neunkirchen, N.-Oesterr. inventatorul teei **antirheumatice și antiarthritice pentru curățirea sângelui.**

Curățitor de sânge contra podagrei și reumatismului.

Dacă pășesc aici în public, este pentru aceia, pentru-că mai întâiu țin de datorință a exprima Domnului Wilhelm farmacist în Neunkirchen cele mai sincere mulțumiri, pentru serviciile pe cari milea făcut thea dînsului pentru curățirea sângelui pe cât timp suferiam de reumatism, și ca și pe alții cari ar avea reumatism, ai face atenți la tea acésta escelentă.

Nu sunt în stare a descrie durerile chinuitóre, pe cari le-am suferit în membre în decurs de 3 completi ani cu fiecare schimbare a timpului, și de cari dureri nu m'au putut mântuii nici medicinele nici folosirea băilor sulfurice din Baden lângă Viena.

Nopți întregi mă tăvăleam prin pat, pofta de mâncare mi se micșora vĕzênd cu ochii, înfățișarea mi s'a tulburat și puterile corporale scăzură fórte.

După 4 sĕptămêni de întrebuințare a teei amintite, nu numai că am scăpat de tóte durerile, ci și starea mea corporală s'a înbunătățit, așa că și acum sunt bine după-ce de 6 sĕptĕmâni nu mai beau tea.

Sunt fórte convinsă, că ori și cine care în asemenea dureri și-ar lua refugiul la Domnul Franz Wilhelm, ca mine, îl va binecuvênta.

Cu distinsă stimă:

Baronesa Butschin-Streitfeld,
Soție de subcolonel

[8] 5—8

Din **Tipografia și librăria archidiecesană, Sibiiu**, se póte procura

Din vremuri apuse,
de
Iudita Secula n. *Truța.*

Broș. à 50 cr.

Nr. 53 ex 1900. [68] 1—2

Publicare de licitațiune

Comuna bisericéscă ortodoxă română Zlagna din protopopiatul Abrudului dă **spre zidire un dificiu de scólă**, constătătoriu din dóuĕ sale de învĕțămênt deplin corespunzĕtóre din pétră și cărămidă și anume pe calea licitațiunei publice minuende, care se va ținea *la 18 Iunie st. v. (1 Iulie st. n. 1900) órele 3 d. a.* în scóla greco-orientală din Zlagna. Prețul strigării este **6200 coróne (3100 fl)** dela care licitanții au se depună un vadiu de 5%.

Planul, preliminariul de spese, precum și condițiunile de licitațiune se pot observa la oficiul parochial din Zlagna până la începerea licitațiunei.

Din autorisarea comitetului parochial ortodox român din Zlagna.

Zlagna, la 1/14 Iunie, 1900.

Emmanuil Beșa
paroch și președinte al comitetului.

A apărut și sĕ află de vânzare la **Tipografia și Librăria Archidiecesană:**

Predici ocasionale și funebrale
de
Dr. Em. Elefterescu
Tomul II.:
Prețul 3 coróne 50 bani.

In **Tipografia** și **librăria archidiecesană, Sibiiu,** se află următórele scrieri ale poetului nostru **G. Coșbuc:**

Fire de tort, broș	fl. 1.—
Balade și idile „	fl. 1.50
Sacontala, broș.	„ 2 50
Aeneis ediț. II. broș	„ 1.25
Rĕsboiul nostru pentru neatêrnare, broș	„ —.50

Legătóre de snopi-patentă

fórte acomodată din **cânepă** curată **de Bácska**, dela fabrica lui **Mateiu Bellán** în **Bács-Cséb,** 1000 bucăți 150 cm. lungi 7 fl. 80 cr., ér 1000 bucăți 130 cm de lungi 7 fl. 50 cr. loco stația din Sibiiu sau în pachete cu poșta câte 200 bucăți 150 cm. lungi 2 fl. 10 cr., ér 130 cm. lungi 1 fl. 90 cr. și vitriol (Pétră vênătă) calitatea I în butóie originale și în ulcióre.

Hala de vênzare a Administrațiunei cercuale
a asociațiunei de agricultură transilvană săséscă în Sibiiu.

[66] 2—5

Saisonul de primăvară și de vară
1900.
Stofe de Brünn veritabile

Una bucată de metri 3.10 lungă, pentru un rând complet de haine de bărbat (Roc, pantaloni, vestă,) costă numai

- fl. 2.75, 370, 4.80 de lână veritabilă de oae
- fl. 6. — și 6.90 de lână mai bună veritabilă de oae
- fl. 7.75 din lână fină veritabilă de oae
- fl. 8.65 din lână fórte fină veritabilă de oae
- fl. 10.— din cea mai fină lână veritabilă de oae.

Una bucată stofă pentru un rând de haine-salon fl. 10.— deasemenea espedează cu prețurile de fabrică stofe pentru pardisiu, lodeu pentru turiști cele mai fine kamgarne etc. etc. depositul real și recunoscut în destul ca solid:

Siegel-Imhof în Brünn.

Mustre gratis și franco. Liferarea conform mustrei sĕ garantează. [56] 12—40

Avantajele mușteriilor privați, de a comanda stofele direct dela fiıma de mai sus, dela fabrică, sunt foarte însemnate.

Farmacia lui F. I. R. Hotter la sf. Iosif, Wien, XII/2 Schönbrunnerstrasse 182.

Absorbinalul lui Hotter.

1/1 Flacon fl. 6. —, 1/2 Flacon fl. 3.50. delătură tóte umflăturile și depunerile de grăsimi fără sĕ vateme părului. Intărește nervii atacați și slăbiți, delătură și distruge tóte nodurile în muschi, și servește și ca scut în contra aprinderilor; cu deosebire e probat la umflăturile produse din causa fearelor, apoi în contra ariciturei umflărei copitei, genunchilor umflați, mai departe în contra umflăturilor (noduri) de vine, în contra umflăturei picioarelor la glesne și la încheietura degetelor cu un cuvênt în contra tuturor umflăturilor ori unde s'ar ivi.

Praful nutritor alui Hotter,
pentru cai și vite cornute
1 Pachet cu 80 cr.

Un adaus escelent la nutremânt, pentru a ținea vitele sănătoase și cu putere este de a sĕ folosi la tóte suferințele de rărunchi de ficat și de nervi.

Preparate péntru veterinari, cele mai bune ale timpului mai nou, cari după atestate numĕróse nu au fost ajunse de alte mijloace de natura aceasta.

Sĕ sĕ ceară numai preparate de ale lui Hotter și sĕ nu se priméscă altele. Deposit în farmacii și Droguerii.

Deposit principal la Dr. Emil Budai farmacia orașului Budapesta (Stadthauspiatz) și la Iosif v. Török Budapesta VI Kiraly utcza 12.

Fluidul lui Hotter „Training“

1 Sticlă cu fl. 1.20.

Conservează nervii și muschii până la bătrânețe înaintată totdeuna puternici și vioi, pune în stare pe animal sĕ prestee cele mai mari strapații și fugi, sĕ înțelege după frecare cu fluidnl „Training“.

Sĕ mai folosește cu succes uimitor la tóte urmările cari obvin din opintiri prea mari, ologie, reumatism, și înțepenire.

Praful de porci a lui Hotter.
Nr. I și II
1 kg. . . . fl. 1.20.

Cel mai buu mijloc pentru a produce pofta de mâncare și cu acésta prosperarea porcilor, fórte acomodat în contra orbalțului (brâncă); Nr. II este de a sĕ întrebuința la urdinare.

Mijloc în contra Colicei alui Hotter.

1 Sticlă fl. 1.50.

Contra la tot feliul de colică și contra oprirei udului la cai precum și contra umflăturilor la vite cornute. [54] 15—104

Alifia lui Hotter pentru delăturarea crescăturilor de oase.

1/1 Cutie cu fl. 2. 1/2 Cutie cu fl. 1.20. delătură crescăturile de oase și depunerile osoase chiar și după 4—6 séptămâni. (boală învechită).

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.**

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 63 Sibiiu, Joi 8/21 Iuniu 1900. **Anul XLVIII.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **streinătate** pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază

INSERŢIUNILE
Pentru odată 14 fil., — de dóuĕ ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond — **şi timbru de 60 fil.** pentru fie-care publicare.

Alegerea carierei.

Este grea situaţiunea părinţilor până când copii sunt în scólele medii, căci au a se îngriji de cele necesarie pentru traiul vieţii.

Sunt grele condiţiunile între cari trăim azi în general noi Românii de sub coróna sfântului Stefan.

Avem puţine scóle românesci şi nevoiţi suntem a ne trimite copii în scólele cari sunt situate mai în apropierea locuinţelor nóstre.

Sunt grele condiţiunile sub cari tinerii nostri se primesc în scólele medii

Atât în cele ale statului, cât şi în cele ale confesiunilor este mare didactrul, care se cere dela elevi, sunt scumpe manualele scolare, aşa, că azi în mod însemnat este redus numĕrul tinerilor nostri din scólele medii tocmai din causa acestor multe greutăţi, cari merg crescênd.

Pre noi ne pune pe gânduri situaţiunea acésta, căci ea ni se presintă ca o stavilă simţitóre în calea progresului.

Principiul dominant în ţerile civilisate este, ca instrucţiunea sĕ o sprijinéscă pretutindenea statul, mijlocind chiar câştigarea în mod gratuit, a tuturor cunoscinţelor necesare ca toţi cetăţenii sĕ pótă fi părtaşi de binefacerile scólei.

Obligată sĕ fie instrucţiunea şi gratuită. Aceste dóuĕ principii trebue sĕ mérgă mână în mână, dacă voim sĕ mĕsurăm cu cumpĕnă dréptă pentru toţi cetăţenii.

Statul nostru a codificat numai unul dintre aceste dóuĕ principii: obligativitatea.

Merge greu numai cu lucrul de jumĕtate, acésta o vedem din practica vieţei toţi cei ce avem de a face cu scóla.

Bine vor merge lucrurile numai atunci, când porţile scólelor vor fi deschise pentru toţi, şi pentru sĕraci şi pentru bogaţi, şi spre acest ideal trebue sĕ nisuim toţi, câţi lucrăm pentru bunurile ideale ale omenimei, şi instrucţiunea, cultura minţei şi a inimei per eminentiam se numĕră între bunurile ideale comune omenimei.

Statul nostru este stat poliglot.

De lucrul acesta a ţinut sémă şi legislaţiunea nóstră în anul 1868, când a creat legea actuală de instrucţiune.

S'a codificat deci principiul în legea nóstră fundamentală de instrucţiune, ca fiecare elev în limba sa maternă sĕ fie instruat, dela început, va sĕ zică după sistemul scólelor de azi, dela etatea de trei ani, când elevul întră în asilul de copii, până la facerea examenului de maturitate la vreun gimnasiu, scólă reală sau scólă comercială.

Ar trebui deci sĕ avem prin locurile, unde românii locuesc în masse mai compacte scóle susţinute de stat, şi anume scóle de tóte categoriile, asile, scóle elementare inferióre, scóle elementare superióre, scóle civile, gimnasii, scóle reale, scóle comerciale, pedagogii, şi scóle de industrii şi comerciu, cu limba de instrucţiune română tóte, şi tóte cu instrucţiune gratuită.

Atunci ar fi executată legea fundamentală de instrucţiune în sensul liberal, în spiritul acelora, cari o au conceput şi o au votat.

Azi stăm departe de o asemenea stare ideală, şi multele plângeri din partea părinţilor şi în ce privesce didactrul prea mare, şi în ce privesce manualele scolare ne sunt dovadă, că da, suntem departe de stările ideale contemplate prin lege.

Este redus deci numĕrul maturisanţilor români la o cifră minimală, şi pentru acesti puţini, pentru părinţii şi tutorii acestor puţini avem sĕ vorbim azi la tema: alegerea carierei.

Noi în situaţiunea actuală am fost la locul prim pentru cariera preoţéscă şi cea învĕţătoréscă.

Ne stau însĕ deschise şi celelalte cariere, şi un om cinstit pe tóte póte deveni folositoriu omenimei în general, şi neamului nostru în special.

E frumósă calea ce o póte percurge un judecătoriu, un amploiat la administraţiune, un profesor fie la puţinele nóstre scóle medii, fie la cele ale statului, frumósă şi nobilă calea, ce o póte percurge un medic, sunt deschise pentru mânósă activitate câmpiile nóstre cele roditóre, munţii nostri cei bogaţi în minerale, pădurile nóstre, cari au mai rĕmas nedevastate de toporul ţeranului, care are mania de a da în arborele cel mai frumos, tóte aceste căi stau deschisĕ, şi cu muncă, ostenélă, pacienţă şi bunăpurtare pe tóte póte da omul înainte.

De bună sémă va da omul de multe obstacule, va trebui se sufere durerile, cari-l vor róde când va vedea, că e preterat de alţii, 'l va durea, când se va vedea persecutat pentru cuvêntul, că e român; că va trebui sĕ se închine de multe-ori pe la uşile superiorilor spre a pcté fi promovat la rangul şi trépta ce i se cuvine; 'l va durea, când va vedea că i-se ia de pĕcat consimţirea cu neamul seu; că acest pĕcat i-se socoteşte şi în casa sa, când în sinul familiei sale cultivă limba română, literatura românescă, şi tot ce-l légă de trecutul neamului sĕu.

Şi în curentul de azi, care e alimentat de aprópe toţi factorii, cari determină viéţa de stat la noi, zicem în curentul de azi asemenea situaţiuni nu sunt eschise.

Mai vin apoi suspiţionările de tot soiul, şi favorisarea prin protecţiune nemeritată, cari în curentul de azi încă sunt posibile.

Cine voesce sĕ-şi asigure deci o viéţă cu ticnă, o viaţă îndependentă, acela se face în cele mai multe casuri advocat, şi advocatul încă póte veni în situaţiuni, cari pot tanga îndependenţa caracterului lui.

Cariera cea mai sigură şi-o póte omul avea azi la noi pe cariera militară, unde posibil póte fi scutit de nĕcazuri, ca şi cele indicate mai sus.

Cariera militară per excelentiam póte desvolta în om caracter, demnitatea de om, póte desvolta simţul de ordine, de disciplină, de respectarea drepturilor şi în sus faţă cu superiori, şi în jos faţă cu subalterni, póte desvolta şi în faptă desvóltă, spiritul de gertfire de sine, iubirea de patrie, pentru care este în stare omul a-şi da viéţa.

Desvoltate aceste însuşiri în inima omului ele înalţă pre om, şi noi avem trebuinţă, ca în şirurile nóstre sĕ avem acéstă classă de ómeni bine representată.

In cele din urmă, cariera militară se póte face şi cu mai puţine spese, şi ea este azi una dintre cele mai bine retribuite.

Cei mai buni soldaţi sunt Românii, acésta o-au accentuat nu odată oficieri superiori, ba chiar şi membrii din sinul dinastiei.

Pentru ce sĕ nu cerceteze deci şi tinerii nostri academiile militare după depunerea examenului de maturitate, pentru ce sĕ nu vedem şi Români în statul major al miliţiei nóstre?

Chestiuni bisericeşti.

(Fine)

Dorim cu toţii de sigur ca în biserica nóstră sĕ apară scriitori: istorici bisericeşti, cari prin acte sĕ documenteze creştinătatea Românilor din seculul al 2-lea şi folosirea lor de biserici prin seculii 3—12, pentru-că inimicii susţin, că în seculul al 13-lea au primit Românii creştinătatea. Óre nu urmézâ sĕ le dovedim cu documente? Prin o astfel de muncă cred-că şi dintre cei presenţi pot devení membrii ai Academiei române şi nu numai mireni ca Domnii: Odobescu şi N. Densuşeanu, cari ştiură afla manuscripte bisericeşti; vor putea şi preoţii noştri afla.

Predicatori, veţi zice, avem. Sĕ ne mulţumim numai cu Dl Z. Boiu? Legătura intimă de biserică se observă la unii preoţi, că e elastică nu ca la alte confesiuni. Studiele teologice dogm. exeget. executate sunt perfecte? Muzica bisericéscă a ajuns în stadiul de a sĕ transforma; sĕ o lăsăm curentelor scólei D-lui G. Dima, scólei D-lui Muzicescu, şi scólei D-lui Kiriak fără nici un studiu? Glasurile bisericii au ajuns pe sate în unele

---

FOIŢA

Din tainele vieţei.

II.

Oşlobeni! ... de numele acestui sat sunt legaţi trei ani din copilăria mea. Crescut la familia Ballif ca propriul lor copil, nici odată nu voiu uita cum prima mea scólă a fost la ţară, în sînul frumósei naturi, iar nu înghesuit pe o bancă, în o cameră fără aer, sub varga unui învĕţător, gata de a-şi potoli nervele pe palmele, dacă nu pe spinarea scolarilor sei. Grand Maman Duvivier ne punea sĕ cetim, Adela ne priveghea sĕ scriem o pagină-dóuĕ, cu dl Ballif învĕţam la dóuĕ trei zile ceva socoteli. La Fifine-maman recitam vr'o fabulă ... Dar cum o învĕţam acea fabulă?... Luam cartea cu noi, Alfred şi eu, şi cîte o bucată de pîne dulce de casă şi fuga în livadă, cît se coceau cireşile ... Acolo ne era primul dejun căţăraţi pe pomi. Adecă, mai la drept, Alfred se căţăra pe pomi, că eu eram fórte stîngaciu la mişcările fisice violente ... D'aceea mai apoi, am căutat pe fiul meu Alecu sĕ-l scot meşter la tóte spânzurătórele de gimnastică ale amicului Mocianu ... Alfred îmi arunca mie o cirésă şi el înghiţea zece. „Cine împarte, parte şi face“ e zicĕtórea vechiă şi adevĕrată. Apoi, cînd nu mai puteam înghiţí cireşe cu sîmbure cu tot, ne puneam pe malul Cracăului, care curgea recoros şi guraliu prin livadă şi ne apucam de învĕţat lecţiunea „pentru Fifine-maman“.

După amézi preumblare cu întréga familie. Mergeam mai adesea la Monsieur Borty, o familie francesă, care fusese îngăduită de Ballif sĕ locuiéscă la un capĕt al satului.

Acolo ne aştepta tante cu unt próspĕt, cu ridichi, cu miere în faguri — spre tómnă — cu dulcéţă ... Ce mai petrecere! Când plóia ne împedeca dela asemenea preumblare, Alfred şi cu mine eram nenorociţi ... Alfred tot se mai mângăia, că mergea la grajd şi încăleca pe neînşelate roibuşorul vătafului Iordache şi dădea o raită dóuĕ prin larga curte, pînă prindea de veste stăpînul calului, care alerga sĕ-l descalice.

— Iar te apuci de năsdrăvănii, conaşule? zicea vătaful. Uite, conaşul Vasilică (eu) ce cuminte este ...

Eram cuminte, că nu puteam altfel: nu ştiam sĕ încalec decît pe măturoiul dela hambar, cînd chelarul îl uita afară.

In fie-ce Sîmbătă venia o trăsură dela Piatra (N) sĕ mĕ ia acasă. Mĕ dorea mama. O doream şi eu; dar, d'abia ajuns acasă, doream tot atît de mult sĕ mĕ întorc la Oşlobeni. Acasă nu erau decît fetele, surorile mele; dincolo era Alfred şi preumblările şi poveştile frumóse ce ceteam cu Grand'maman.

Singurul lucru ce nu-mi plăcea la Oşlobeni, era cînd monsieur Ballif, *papa Ballif*, cum îi ziceam acum şi eu, se întorcea uneori acasă într'o stare urîtă .... Tot luând socotéla jidovului orîndar (cârciumar), bietul om se trezi, ba se alese cu o patimă care nu-l lăsà tocmai în tótă întregimea minţei.

Atunci el făcea ori-ce gălăgie, striga, era nemulţămit de tótă lumea şi vai de bietul vătaf de se 'ntîmpla pe aprópe de el .... Fifine-maman, sĕrmana, plîngea; grand-maman şi fetele se duceau în camera lor; Alfred şi cu mine ne băgam în paturi, trăgînd plapăma preste cap ...

Noroc că asemenea scene erau rare. Şi ce bun era papa în celelalte zile! Pîne caldă s'o pui la rană! „Aşa arendaş sĕ dea Dumnezeu totdéuna Oşlobenilor! ziceau ţĕranii. Mama Angheluşa, bătrîna vĕdană, în livada căreia era un brad mare bĕtrîn, singurul din sat nu odată o auzii grăind cu Fifine-maman:

— Zĕu aşa, coconiţă; sĕ-i dăm pe neştiute, boerului, în cafea, lécul ce ţi-oi pregăti eu şi o sĕ vezi că nu mai pune pic de vin în gură ... aşa am desbărat eu pe rĕposatul meu bărbat Antohie ...

De i-o fi dat mama Angheluşa lui papa lécul, nu ştiu, dar pînă la una la alta trecu un an, doi, şi acum era al treilea an de cînd învĕţam ceac-pac ceva carte francesă la Oşlobeni.

Iarna era timpul cel mai displăcut, dar ce compensaţiune aveam primăvara, dar mai ales vara! ... Cracăul ne oferea băi de óre întregi, — cînd nu era mare, după ploi; livedea era a nóstră; sub bradul mătuşei Angheluşa petreceam cu fetele din sat, jucîndu-ne de-a „ineluş învîrticuş, ghici pe-al cui deget am pus“. Alfred, ceva mai mare decît mine, era fórte amator de asemenea joc cu fetele, o! fórte nevinovat, dar de! şi omul-copil are instinctul cocoşelului, care rîcîe pe lîngă găină şi scóte cîte un răguşit cucurigu piţigăiat ...

Ce-mi plăcea mai mult erau şezătorile dela curtea boeréscă. Femei şi fete veneau cu dragă inimă; unele meliţau cânepa zăcută în Cracău, altele pieptănau fuiórele ... Şi spuneau cu nesfîrşire poveşti cu smei, cu biserici a-se cânta pe glasul gurii; sĕ le lăsăm aşa?

Cântarea bisericii nóstre prin melodiile ei, are misiunea a delătura îndiferentismul religios şi a atrage pe creştini la biserică; întreb: nu este necesar a se perfecţiona? Nu ar fi timpul sĕ studiem şi salarisarea cantorilor bisericeşti?

Curentul antireligios ştim că s'a format din spiritul materialistic al secolului al 19-lea; eară în România din mania de a face saltus în progres. Din acest impuls fraţii noştri de dincolo au imitat pe Francezi, eară unii din România inteliginţi de dincóce viind în contact cu ei, i-au imitat. Intrebarea este: sĕ lăsăm sĕ se înmulţéscă numĕrul lor?

Adevĕrat este, cà Dumnezeu întórce inimile. Colo în Franţa unii bărbaţi scriitori naturalişti au devenit religioşi. Pe aceştia i-au imitat şi unii bărbaţi din România. Fóia politică „Apărarea Naţională“ în Nr. 112 scrie: despre reînvierea sentimentului religios; despre reînvierea credinţei etc. Inteligința națională din România sĕ vede că s'a convins: că nu e bine că bisericele Române au rĕmas pustii; că progresul românesc înaintéză fără a considera biserica; a vĕzut, că strĕinii aflând bisericile Române părăsite au dat năvală asupra lor. (Intêmplarea cu Metropolitul Ghenadie). Dela aceste întêmplări bărbaţii Români naţionali au dat alarmă strigênd: Sĕ perde naţionalitatea Românilor! M'am întrebat unde? In România? Cum sĕ póte? Acolo sunt cinci milióne Români, şi numai o jumĕtate milion strĕini. Ce vom cugeta noi cei copleşiţi de dujmani? Sĕ stăm pasivi? Nu, ci dacă unii Români despreţuesc şi stau departe de biserică, prin ce mijlóce ar fi sĕ-i atragem? Resónele, că trebuesc sĕ păstreze religia părinţilor lor, nu sunt de ajuns. Ei ne rîd în faţă. Ne trebuesc arme şi puteri spirituale. De unde sĕ le luăm?

Ne scoborâm la uniformitatea serviţielor dumnezeeşti. Se constată schimbări şi abateri dela tipic, că aşa e obiceiul. Sĕ lăsăm biserica obiceiurilor?

Serviţiele bisericeşti zic unii sunt prea lungi. Óre n'ar fi de lipsă ca sinodul Episcopesc sĕ tipăréscă un tipic cu prescurtări cum e al Metropolitului Nifon din anul 1851?

Astfel mai sunt multe alte întrebări cari reclamă eşirea unei foi, spre a se studia şi deslega.

2. *Disciplina personalului bisericesc, încă scade, sau lipseşte.* Insemnătatea disciplinei în biserică este fórte mare. Vieţuirea estetică şi punctuală a unui funcţionar bisericesc oglindéză caracterul lui.

Suntem deci de părere, că precum nutremêntul este omului neapĕrat de lipsă, astfel este şi disciplina funcţionarului bisericesc indispensabilă.

Scim, că o viaţă liberală aştéptă publicul civilisat; scim, că unii preoţi voesc sĕ trécă de liberali şi sĕ arete că sunt ómenii timpului. Tot aşa vedem şi despreţul acelora cari îi laudă în faţă, ear în dos îi osândesc şi cu ei tótă biserica.

Scim, că deprinderea la pasiuni abate pe funcţionari dela împlinirea chemării lor, însĕ dacă aşa le convine şi dacă au caracter atunci trebuesc sĕ abzică de acéstă chemare, care cere: sĕ instrueze şi prin esemplu.

Scim prea bine cu toţii cuvintele sf. Scripturi:

„Intru dênsul viaţă era şi viaţa era lu-
„mina ómenilor. Voi sunteţi lumina lumii;
„aşa se lumineze lumina vóstră înaintea óme-
„nilor ca vĕzênd faptele vóstre cele bune
„sĕ se prémăréscă Tatăl cel ceresc.

„Şi slugi netrebnice suntem, că cea ce
„am fost datori n'am făcut.

„Fiule! Vrei sĕ slugeşti Domnului Dum-
„nezeului tĕu, îndreptézăţi inima şi împlineş-
„teţi datoria ta“.

Unii dintre fraţii preoţi — din deprindere neobservând datoria lor, sĕ vor întreba: Unde şi la cari servicii lipseşte disciplina?

Când un Cap bisericesc în mod oficios în Sinod a declarat: „că disciplina lipseşte, „că pĕcatele lăsării şi ale facerii rod la tulpina arborelui vieţii nóstre bisericeşti“; atunci trebueşte sĕ credem, că are dovezi. Şi trebue sĕ ne întrebăm, că óre în libertatea constituţiei nóstre nu s'au întrodus şi la preoţii din Archidiecesă acele pĕcate? Spre orientare sĕ ne întrebăm: Sĕ păzeşte în tot locul la serviţiele dumnezeeşti tipicul tipărit în cărţile bisericeşti? Se ţine dumnezeasca liturgie la sĕrbători şi de câte ori pe sĕptămână? Facem tóte câte suntem datori a face şi ne reţinem, dela cea ce ne este oprit sĕ facem?

Este cuviincios sĕ mergem în tot locul unde merg mirenii şi sunt preoţilor permise tóte câte mirenilor sunt permise?

Sĕ venim la estetică: Care costum preoţesc este pentru stradă sau când este prescris se purtăm reverenzile? Este un cerculariu din anul 1851, atunci însĕ era absolutism, totuşi sĕ se îmbrace care cum vrea, nu e bine, că scade demnitatea preoţilor.

Astfel ne întrebăm şi despre tunderea pĕrului spre a-l cultiva, unii preoţi au ajuns mai, mai a-şi rade şi barba şi mustăţile. Bine, — eu cer însĕ — o uniformitate, că altcum formăm caricaturi. Sunt apoi alte ocupaţiuni vĕtămătóre, nu le pomenesc, că sunt cuprinse în §. 181 din Comp. Drept. canonic, întreb însĕ, cine le controléză?

Scopul nostru este: *Vaza bisericii*; înaintând precum înaintăm, scade acéstă vază şi causa este lipsa disciplinei.

Revenim a zice: de avém o fóie bisericéscă ne mai trăgea atenţiunea şi mai rezonam şi ne acomodam. Când tóte branşele au foi speciale; când biserica română din România, din Bucovina şi diecesele nóstre din Ungaria au foi bisericeşti speciale întreb: preoţii cei mândri din archidiecesa Transilvanii, urmaşii lui Lazar şi ai Marelui A. Şaguna nu află o scădere, că nu au o asemenea fóie bisericéscă în Archidiecesă? De mult, de mult s-a fost reclamat acéstă necesitate, dela anul 1880. Atunci s'a cerut înfiinţarea unei foi bisericeşti în Archidiecesă. Câţi-va bărbaţi zeloşi ai bisericii nóstre s'au pus şi au înfiinţat foiţa „Telegr. Român“, care curênd a încetat. In acésta foiţă s'au publicat articli pe terenul bisericesc şcolar destul de însemnaţi. Dóuĕzeci de ani au fost destul timp de gândit; ar trebui acum sĕ se înfiinţeze acea fóie bisericéscă.

Dela Reuniunea femeilor române din Sibiiu.

Raportul general pe anul 1899.

Onorată adunare generală!

Reuniunea nóstră s'a întemeiat în scopul declarat de a se pune în serviciul culturei naţionale. Intréga ei activitate de 20 ani 'şi-a consacrat-o promovărei acestei culturi la femeia română — în credinţă, că prin acésta ajută a se delătura una dintre principalele pedeci ale propăşirii şi consolidării nóstre preste tot.

Vĕ este, credem, tuturora cunoscut, că în lipsa de scóle speciale româneşti, femeia română a fost necesitată a cerceta institute strĕine atât de limbă cât şi de legea nóstră, unde prin datine morale, religióse şi naţionale strĕine li s'a infiltrat dragostea pentru o civilisaţie strĕină. Aceste datine, acéstă civilisaţie, devenind fetele mame, au fost rĕspândite fatalminte în cerc mai larg, formând o stavilă pentru rĕspândirea culturei româneşti şi-a deprinderilor nóstre specifice. Nu totdéuna un Român crescut în spirit strĕin póte avea dragoste deplină pentru lucrurile româneşti, în deosebi nu va avea simţul adevĕrat pentru productele literaturei româneşti, cari sunt principalii representanţi ai culturei naţionale.

Iată cauzele pentru cari prima instituţiune întemeiată de Reuniune inomis a trebuit sĕ fie o scólă, în care sĕ se prelégă în limba nóstră, şi sĕ se implanteze în copile dragostea pentru tot ce e românesc, în deosebi pentru o lectură românéscă.

Tot din aceste cause proxima instituţiune, ce Reuniunea doreşte a înfiinţa, încă va fi o scólă, anume un pedagogiu de fete, pentru care a aflat un sprijin atât de frumos la publicul românesc, ca o dovadă că ideia e tocmai la timp venită.

Aceste dóuĕ instituţiuni au format şi vor trebuí sĕ formeze principalele nóstre preocupaţiuni în viitorul mai apropiat, şi numai după întemeierea şi deplina consolidare a acestora vom putea sĕ ne aruncăm privirile şi mai departe.

Nu vom uita, se înţelege, nici de datorinţele nóstre sociale.

Pe temeiul acestora ne simţim îndreptăţiţi a apela, şi cu ocasiunea acésta la sprijinul publicului nostru, şi în special al membrilor Reuniunii; căci numai astfel vom fi puşi în posiţie de-a putea desvolta o activitate tot mai salutară.

Aceste premerse, sĕ ne daţi voia, ca în conformitate cu disposiţiile statutare, sĕ Vĕ presentăm următorul raport despre activitatea comitetului, menită a promova ideile mai sus atinse, precum şi despre mersul afacerilor Reuniunii în general dela ultima adunare generală încóce.

I.

In decursul anului 1899 comitetul D.-Vóstre a ţinut 11 şedinţe, în care pentru resolvirea agendelor Reuniunii a luat 53 concluse.

Comitetul s'a constituit în şedinţa sa dela 3 Iulie v. 1899, alegându-se presidentă, d-na Maria Cosma, şi vice-presidentă d-na Ioana Bădilă, iar funcţionari: d-nii Dr. Ilie Beu şi Iulian Popescu, cel dintâiu secretar şi cel de-al doilea cassar.

Şi în acest an a trebuit a sĕ ţinea o şedinţă de doliu în urma decedării fericitei Ioana Bădilă, care o parte însemnată a activităţii sale a consacrat-o Reuniunii, şi care nici la mórte nu 'şi-a uitat de societatea, a cărei vice-presidentă a fost aprópe 19 ani. Comitetul a dat expresiune condolenţei pentru perderea distinsei sale vicepresidente prin ridicare şi la protocol, a ales o delegaţiune de trei dame, care a exprimat familiei condolenţa comitetului, a participat conform hotărîrii — în corpore la înmormêntare, iar pe sicriul defunctei a pus o frumósă cunună cu inscripţia: „Necontenit ai lucrat pentru naţiune, memoria îţi va fi eternă, — Reuniunea femeilor Române din Sibiiu“.

Neuitata vice-presidentă prin disposiţie testamentară a donat Reuniunii suma de 1000 coróne, fără nici o condiţie restrîngătóre. Deja la dóuĕ sĕptĕmâni după înmormêntarea defunctei dl. Ioan Bădilă, fost jude de tribunal, aşi achitat acest legat, care a fost adaus la fondul inalienabil.

Chestiunea alegerii unei alte vice-presidente în locul reposatei Ioana Bădilă s'a discutat în mai multe rânduri. Comitetul însĕ totdéuna a convenit în părerea de a-se amâna alegerea. Astfel postul de vice-presidentă astăzi nu e ocupat; alegerea se va efectuí după adunarea generală, care va avea sĕ întregéscă comitetul prin alegerea unui nou membru în locul reposatei Ioana Bădilă.

Dintre conclusele aduse de comitet mai remarcabil este cel referitor la subvenţionarea cu 600 coróne la an a cursului pedagogic întemeiat de comitetul central al Asociaţiunii, pe lângă scóla civilă de fete. Acéstă sumă se dă din interesele capitalului adunat în scopul special de a se întemeia un pedagogiu de fete. La aducerea conclusului acestuia, comitetul a fost condus de motivul, că înfiinţarea unei preparandii de fete — considerând insuficienţa mijlócelor Reuniunii — nu i-se pare realisabilă în viitorul apropiat, şi că cursul amintit este propriu a ameliora neajunsurile actuale, privitóre la pregătirea pedagogică a fetelor. Credem a afla complăcerea onoratei adunări în acéstă privinţă.

In fine mai avem onorul a raporta, că membrul din comitet, d-na Elena Lucuţa a abzis; în urmare şi locul dânsei este a se întregí de acéstă adunare generală.

(Va urma)

Ilene Cosînzene, cu bălauri. Doi lăutari cîntau în sorócе şi tóte fetele şi femeile lăsau cîte o clipă lucrul şi încingeau hore, la care se băgau Adela, Duduia, Alfred şi cu mine. Papa Ballif cu vătaful Iordache scoteau din pivniţă vin şi rachiu şi împărţeau la clăcaşi, de sigur parte făcîndu-şi şi lor.

Intr'o zi vornicul din sat vine la boierul sĕ-i spună, că un slujitor dela isprăvnicie a venit şi i-a poruncit sĕ scótă satul a dóua zi la vadul Cracăului în haine de Duminică, că are sĕ trécă Măria Sa Mihai Sturdza Vodă...

Din nişte transparente de perdele, Adela şi Duduia ne-au improvisat cîte un drapel moldovenesc, roş şi albastru, şi ni le-au dat sĕ mergem şi noi sĕ cinstim pe Vodă...

Pentru prima dată aveam sĕ vĕd un alaiu de călĕtorie domnéscă. Ce nerăbdător eram! Doar o trece mai curînd!

— Vine! vine! Strigaţi, mĕi, ura, porunceşte vornicul satului.

Trecu în góna a vr'o 16 cai de postă o trăsură închisă, în care era Mihai Sturdza Vodă, însoţit de un adjutant domnesc. Urma apoi o trăsură cu furgon, în care era bagajele, provisiunile de drum şi doi, trei servitori.

De o parte şi alta a trăsurei, slujitori de ai isprăvniciei, ţinînd de trăsură la hopuri mari, la scoborîşuri. Indĕrĕt, pe cît se puteau ţine de alaiu, un iuruş de flăcăi ţĕrani călăreţi, cari se luau după trăsuri din sat în sat.

Noi agitarăm cu mîndrie drapelele cusute de Adela, Papa Ballif şi toţi ai lui salutară, ţĕranii strigară „ura“... Géba, Vodă nu se opri de loc.

— *Quel mal élevé!* zise dînsa. Sĕ nu se opréscă, cînd a vĕzut că eram noi, cucóne şi duduci!

— Hei, nu-i degéba Vodă! observă Fifine-maman.

Mai multe zile trecerea ca fulgerul a lui Mihai Sturdza-Vodă prin Oşlobeni fu obiectul conversaţiunilor la curtea boeréscă ca şi la cîrciuma satului.

Amintirea acestei călătorii e legată în mintea mea de amintirea unei nedreptăţi ce avui de suferit din partea lui grandmaman. Patul meu era aşezat într'o mică cămăruţă, avînd comunicaţiune cu camera în care învăţam diminéţa cu grand'maman Duvivier. Lîngă patul meu, într'un dulap, Fifine-maman punea multe óle cu lapte la prins. Lui Alfred îi plăcea smîntîna fórte mult.

Intr'o diminéţă, pe cînd eu dormeam, el întră în camera mea, deschise dulapul şi hăplăi cu degetele smîntîna de pe cîte-va óle. Eu mĕ trezesc, tocmai cînd amicul meu închidea dulapul după isprava ce făcuse.

— Sĕ nu mĕ spui, dacă ţii la mine, îmi zise Alfred.

Cînd Fifine maman dete de ólele smîntănite de Alfred, eu, bietul, fui acuzat de crimă. Fiind-că tăceam, căci nu voiam sĕ denunţ pe criminal, cu atât mai mult erau convinşi toţi că isprava o făcuse „Basile“, cum îmi ziceau toţi cei din casă... Alfred n'avu onestitatea sĕ se acuze pe sine'şi şi eu sufeream martiriul unei şederi în genunchi şi a unei pedepsiri la masă cu privaţiune de „tarte aux cerises“ care atît îmi plăcea. Nedreptatea de atunci n'am uitat-o, deşi Alfred mĕ rĕsplăti, aducîndu-mi în buzunar, afară, după masă, o parte din turta lui cu cireşe.

In tómna anului al treilea, se întîmplă în Piatra un eveniment care avea sĕ aibă o înrîurire mare asupra vieţei mele. Costache Nanu, adjunctul de la şcóla publică primară, era strămutat, după a lui cerere, la şcóla preparandă de la Trei-Erarchi din Iaşi. I se făcuse acéstă favóre, pentru-că voia sĕ-şi continue studiile de drept la Academia Mihăileană. Junele învĕţător îşi făcuse nume bun la Piatra. De hatîrul lui începuseră a-şi da copiii la şcóla publică şi unii din boierimea judeţiană. El convinse pe mama că ar trebui sĕ mĕ pregătéscă ca sĕ mĕ bage în internatul de la Academie, ca sĕ urmez o şcólă regulată. Invoiala fu făcută: mama mĕ va aduce la Iaşi — căci tocmai se împlineau cei trei ani de învoială cu Ballif — şi mĕ va da la d. Nanu, ca sĕ mĕ pregătéscă de examen de admitere între bursierii gimnasiului.

Cîte-va zile după ce C. Nanu plecase din Piatra, mama veni la Oşlobeni sĕ mĕ ia cu tóte lucrurile ce avém acolo. Zi de doliu fu pentru mine acea a separaţiunei de familia Ballif. Alfred a plîns; am plîns şi eu, ba chiar şi grand'maman, cea severă, mĕ îmbrăţişă şi mĕ dismerdă, ca şi Fifine-mamam şi Adela şi Duduia. Alfred îmi umplu ghiozdanul de cărţi cu petici de tot felul sĕ le dau surorilor pentru ca sé facă rochii păpuşelor, iar mie îmi dărui un cuţitaş de care mai mulţi ani nu m'am despărţit. L'am perdut, fiind la Iaşi. Ce rĕu mi-a părut!

V. A. Urechiă.

Revistă externă

Revoluţia din China.

„Agenţia Wolff“ comunică o ştire dela consulul german din Tsifu de cuprinsul, că chinezii au pus torpede lângă *Taku*, şi şi-au concentrat trupele din Sanghuj-Kvang. Comandanţii puterilor strěine au adresat un ultimat cătră comandanţii fortăreţelor chineze din Taku, ca până în 17 l. c. sě-şi retragă trupele, dar chinezii drept respuns au deschis focul, la care li s'a rěspuns din partea corăbiilor germane, ruse, engleze, franceze şi japoneze.

Din *Peking* sosesc ştiri mai grave, anume că boxerii ar fi atacat ambasadele europene dar au fost respinşi; pe ambasadorul Germaniei l'ar fi omorît. Trupele puterilor aliate sunt în drum spre Peking; chinezii au tăiat însě comunicaţia pe liniile ferate şi astfeliu ajutorul grabnic, ce 'l cer creştinii primejduiţi numai cu greu li se póte da.

Monarchia nóstră încă ia parte activă la suprimarea revoltei boxerilor. Pentru sprijinul trupelor austro-ungare, cari conlucră în mână cu puterile celelalte, sunt consignate la *Triest* un batalion de infant. din reg. 97, şi mai multe vase de rěsboiu la *Pola*.

*

Crisă ministerială în Italia.

Abia s'a întrunit camera italiană eşită din nóuěle alegeri, şi a fost deschisă prin mesagiu regal, şi deja se semnaléză, că oposiţia e neînduplecată în ce priveşte pretensiunile ei cu privire la modificările regulamentului camerei. Presidentul camerei *Gallo* a avut tratative în privinţa acésta cu oposiţia, însă acésta a păşit cu dorinţe mai exagerate, decât cele anterióre, aşa că ministrul presîdent *Pelloux* neputêndu-le împlini a anunţat regelui demisiunea cabinetului. Deocamdată regele şi-a reservat decisiunea, încredinţând pe ministrii până la alte disposiţii cu purtarea agendelor.

NOUTĂŢI

Chirotonire. I. P. S. Sa Domnul archiepiscop şi metropolit Ioan *Metianu*, a chirotonit azi diminéţă, în capela archiepiscopéscă pe diaconul Dimitrie *Sângeorzan*, întru presbiter, ear pe clericii din cursul al III. Zeno *Popovici*, Virgil *Cioban*, Georgiu *Burlea*, Constantin *Flămênd*, Ioan *Hopârtean*, Corneliu *Popescu*, Ioan *Sălăgean*, şi Nicolau *Şandru*, i-a chirotesit întru cetitori.

*

Referadă în afacerile esactorale. In şedinţa plenară de Luni a consistoriului archidiecesan conform propunerei senatului epitropesc, sub reserva aprobării ulterióre din partea sinodului archidiecesan, s'a luat conclusul, ca *„în afacerile esactorale, acei oficiali, cari provêd causele sě le şi refereze în şedinţele senatului, avênd ei numai vot consultativ“*.

Acéstă disposiţiune interimală nu are însemnătatea *personală*, care i-o atribue „Tribuna“ şi nu invólvă nici o înaintare în rang a *oficialilor* din senatul epitropesc.

*

Principesa Josefina de Hohenzollern, mama regelui României a repausat la 19 Iunie n. în Sigmaringen. Regele Carol a plecat împreună cu moştenitorul de tron Ferdinand pentru a asista la înmormêntare. Principesa Josefina, a fost fica ducelui de Baden, născută la 1813, s'a căsătorit la 1834 cu ducele de Hohenzollern Carol Anton şi dela 1885 a rěmas vêduvă, trăind în cea mai deplină retragere.

*

Dar. Nobila româncă *Maria Jugărean* din Sěcădate a făcut bisericei nóstre din numita comună o donaţiune de 200 coróne, cu scopul ca din camete o parte sě priméscă parochul pentru parastas, ear alta sě se foloséscă la înfrumseţarea bisericei.

*

Preot militar. „Fóia oficiósă“ publică numirea d. Iosif *Serafin* preot în Borlovenii-vechi (Caransebeş) de capelan militar în *Plevlje* (Bosnia). E primul cas, că un preot gr. or. căsătorit, şi cu familie a fost numit într'un atare post, precând la reformaţi şi luterani, asemenea casuri nu sunt excepţiuni. Find poziţia materială a preoţilor militari destul de bine asigurată, dênşii îşi pot creşte după recerinţele timpului familia, şi acésta are dreptul la unele favoruri în multe privinţe ca şi a celorlalţi oficeri şi funcţionari, cari aparţin în legăturile active ale armatei.

*

La şcóla comerciala superióra gr.-or. din Braşov examenul de *maturitate* se va ţiné în 12—14 Iunie v. în sala festivă a edificiului central; ear' *examenele de clasă* (în sala de desemn dela 7—12 óre) conform programului următor: *16 Iunie*: cl. I. din religie (prof. Dr. St. Stinghe), limba română (N. Sulică), istorie (G. Vătăşan) şi matematică (A. Ciortea); *17 Iunie*: cl. II. din religiune (Dr. S. Stinghe, limba română (N. Sulică), cunoştinţe de drept (I. Socaciu), aritmetica comercială (I. C. Panţu), francesa (A. Vlaicu); *19 Iunie*: cl. I. din fisică (A. Ciortea), francesă (Dr. C. Lacea), principii comerciale (I. Socaciu), l. germână (A. Ciortea); *20 Iunie*: cl. II. din limba maghiară A. Banciu), matematică (A. Ciortea), geografie (G. Vătăşan), chemie şi merceologie (A Vlaicu); *21 Iunie*: cl. I. din limba maghiară (A. Ciortea), aritmetica comercială (I. C. Panţu), geografie (G. Vătăşan); *22 Iunie*: cl. II din economie (I. Socaciu), limba germână (A. Vlaicu), istorie (G. Vătăşan). La 29 Iunie încheierea festivă şi distribuirea premiilor şi testimoniilor şcolare. Direcţiunea şcólei invită la examene şi la festivităţile de încheiere pe părinţii elevilor, pe amicii şi binevoitorii şcólei.

*

Presiunea Evreilor. Secţia din Viena a alianţei universale israelite a ţinut zilele trecute o adunare, în care a decis se céră intervenţia preşedintelui ei David cav. de Gutman pe lângă marii bancheri evrei, de a nu face guvernului român nici un fel de împrumut, până ce nu va aduce o uşurare în starea Evreilor din România.

Ceşti din urmă după-ce au supt tot sucul ţerii, fiind anul trecut în România recolta rea, natural că au trebuit sě simtă şi ei situaţia generală strîmtorată şi fiind devisa lor „ubi bene, ibi patria“, o iau la tălpăşiţa. E mai mare sgomotul însě, decât faptul însuşi, deórece mulţi evrei plécă simplu dintr'un oraş român şi se aşéză în altul, fără a emigra din ţéră, deşi li se fac tóte înlesnirile de plecare.

*

Din sodal franzelar — doctor în filosofie. In Viena a fost promovat în zilele acestea un fost sodal franzelar la gradul de Dr. philosophiae. Numele noului promovat e Constantin Horna, s'a născut în 1869 în Saaz (Boemia) şi a fost mai întâi 3 ani ucenic de franzelar, mai în urmă 4 ani sodal în acéstă meserie. In decursul timpului de patru ani ca sodal s'a ocupat pe cale privată cu studiul şi a dus'o ca autodidact atât de departe, că a absolvat cele 8 clase gimn. şi a depus maturitatea cu calcul „distins“ ocupându-se ziua cu studiul, ear' nóptea cu covrigăria. La primirea titlului de doctor a avut bucuria de a vedé presenţi şi pe bětrânii, dar viguroşii sei părinţi.

*

Teatrul maghiar din Cluj a fost obiectul desbaterilor unei anchete în ministeriul de interne conchemate de ministrul-preşedinte Széll. Membrii anchetei au avut sě se pronunţe asupra a dóuě întrebări: 1) dacă e de lipsă o reedificare a teatrului şi 2) sě fie ţinut în administraţia statului, séu sě se dee unei întreprinderi private. Părerile au diferit, dar impresia generală e, că teatrului îi lipseşte buna conducere artistică; edificiul actual nu e destul de apěrat contra focului şi dorinţa e sě fie dat în grija statului.

*

Ómeni înşelători. Este lăţit între credincioşii noştri rěul obiceiu, de a cumpěra vestminte bisericeşti, pecât de rele, peatât de scumpe, mai ales dela jidani galiţieni, cari cutrieră ţéra dealungul şi dealatul.

Mai puţin cunoscută va fi însě rafineria, cu cari aceşti călători ademenesc pe creştinii neesperţi ca privaţi şi chiar pe preoţii şi comitetele nóstre parochiale, ca sě le cumpere cu bani grei rîzele lor lipsite de ori-ce valóre, împodobite însě cu luciu sclipitor, care ţine de azi până mâne.

Intre aceste rafinerii jidovesci se numěră:

1. Mituirea unuia sau altuia dintre factorii decizetori în parochie. Ce-'l ţine pe jidanul 5—10 fl., când îi acaţă în spate o marfă, ce nu face 10 fl., cu câte 80—120 fl.

2. Culanţa linguşitóre a evreului, cu care dă pe credit „asta haină preţiósă“ şi — nu-'i trebue „nici un crucer“ — numai „un mic wechsel“ îi trebue jidanului. — Şi biet românul, care nici nu ştie ce face când subscrie wechsel, se bucură sěrmanul de negoţul bun, apoi la vară „va da Dzeu“, şi va plăti!

Se abstragem acum dela faptul în sine ruşinos, — óre nu cugetă ómenii nostrii la aceea, că cu haina deodată ei plătesc jidovului pe lângă oribilele percente, cu care după cum în general este cunoscut, lucră ori-care jidov, încă şi lunga călătorie a „vigeczului“ din Galiţia până aici? Şi nu cugetă ei, că subscriind acestuia cambiu, s'au dat victimă vampirului? A băgat pe creştinul, ori biserica, în datorii, unde nu era nici o lipsă de datorii? Nu cugetă ei, că cu preţul jumětate şi-ar putea procura vestminte bune şi trainice în locul rîzelor jidovesci?

Protopopul nostru din Murěş-Oşorheiu dând de urmele acestor voyageur-i cari cutreeră satele, a atras atenţiunea organelor subalterne a feri poporul de contactul şi întrarea în daraveri cu jidovii galiţieni, pentru că a experiat din mai multe casuri cât de amar şi scump au plătit creştinii nostri dimiterea lor în negóţe cu aceia.

Drept ilustrare a acestora presentăm aici un cas concret:

Iată cuprinsul cărţei postale, primită mai deunazi de epitropul Nicolae *Moldovan* din *Curtifaia* (tract. Murěş-Oşorheiu) din partea lui *Simon Maschler*, şeful casei din Tarnow, care liferéză prin agenţii sei vestminte bisericeşti:

„Dacă crezi, că-ţi voi cinsti suma restantă de 11 cor. 86 fil. împreună cu interesele de întârziere după 120 cor. te înşeli fórte. Nu-ţi voi ceda nici un filer şi dacă nu-mi vei trimite suma de sus în 8 zile, afacerea o voi preda advocatului pentru pornirea execuţiei. Voi face tot posibilul pentru a-mi căpěta banii şi nu te voi mai aştepta“.

Drept lămurire amintim că numitul epitrop ademenit de un agent ovreu cumpěrase încă în 1897 nisce rîze jidovesci, cari nu plăteau 20 fl. cu preţul de *75 fl. pe credit*, cu gândul că va colecta prin popor şi le va plăti. — N'a putut colecta nimic şi după 3 luni jidanul la pârit. Omul a căzut sub execuţie, dejudecat fiind incontumatiam de cătră judecătoria din Tarnow,) unde ovreul 'şi scrisese cambiul-plătibil). S'a rugat crestinul de biserică şi biserica la 11 dec. 1899 a plătit tótă pretensia jidanului.

Acum la 11 Maiu 1900 jidanul mai pretinde 11 coróne 86 fil. spese procesuale şi camete de întârziere după *suma de 120* coróne.

Casuri de aceste sunt sute. Óre nu vom învěţa odată a ne feri de aceste lipitorí? Cei chemaţi a lumina poporul au datorinţa sě fie la postul lor şi în privinţa acésta, şi se pověţuiască pe credincioşii lor a procura ornate bisericeşti şi alte utensilii trebuinciόse dela „Tipografia şi librăria diecesană“ din Caransebeş, unde precum ştim se află în deposit.

Programa

examenelor publice la finea anului şcolar 1899/900 în seminariul pedagogico-teologic „Andreian“ al archidiecesei ortodoxe române transilvane

A. Secţiunea teologică.

In 17 Iuniu st. v. înainte de amézi: Teologia morală, cursul II. cu profesorul Dr. I. Stroia; după amiazi Introducerea în teologie, cursul I. cu profesorul Dr. I. Stroia.

In 19. a. m. Pedagogia cursul III. cu profesorul Dr. I. Stroia; p. m. Isagogia cursul I. cu profesorul I. Ghibu.

In 20 a. m. Pastorala şi Liturgica cursul III. profesorul Dr. E. Roşca; p. m. Cântări bisericeşti cursul III. cu profesorul D. Cunţan.

In 21. a. m Dogmatica cursul II. cu profesorul Dr. P. Şpan; p. m. Economia cursul III. cu profesorul D. Comşa.

In 22 a. m. Didactica cursul II. cu profesorul Dr. P. Şpan.

In 23 a. m. Istoria bisericéscă curs. I. cu profesorul Dr. I. Stroia; p. m. Dreptul canonic, cursul III. cu profesorul Dr. P. Şpan; Esegesa şi Ermeneutica, cursul I. cu profesorul I. Ghibu.

In 26. a. m. Psichologia cursul I. cu profesorul Dr. P. Şpan; p. m. Musica vocală. Toţi elevii cu profesorul T. Popovici.

In 27. a. m. Limba şi literatura română, cursul I. cu profesorul Dr. D. P. Barcian; p. m. Omiletica cursul III. cu profesorul I. Ghibu.

In 28 Conferenţă.

In 29. Serviciul divin şi încheierea festivă a anului şcolar 1899/900.

In 30. Estradarea testimoniilor şi absolutoriilor.

B. Secţiunea pedagogică.

In 17. a. m. Limba maghiară, cursul I. cu profesorul Dr. E. Roşca; p. m. Istoria universală, Limba maghiară cursul II. cu profesorii I. Ghibu, Dr. P. Şpan.

In 19. a. m. Pedagogia cursul III. cu profesorul Dr. I. Stroia, Limba română cursul I. cu profesorul Dr. D. P. Barcian; p. m. Limba maghiară, cursul III. cu profesorul Dr. E. Roşca, Botanica cursul II. cu profesorul Dr. D. P. Barcian.

In 20. a. m. Istoria pedagogiei cursul III. cu profesorul Dr. I. Stroia, Religiunea cursul II. cu profesorul I. Ghibu, p. m. Cântări bisericeşti cursul III. cu profesorul D. Cunţan, Aritmetica şi Geometria cursul I. cu profesorul D. Comşa.

In 21. a. m. Limba română cursul III. cu profesorul Dr. D. P. Barcian, p. m. Economia cursul III. cu profesorul D. Comşa, Religiunea cursul I. cu profesorul I. Ghibu.

In 22. a. m. Didactica cursul II cu profesorul Dr. P. Şpan, Zoologia cursul I. cu profesorul Dr. D. P. Barcian; p. m. Fisica şi Chemia cursul III. cu profesorul D. Comşa.

In 23. a. m. Istoria şi constituţia patriei curs. I. cu profes. I. Ghibu; p. m. Limba română cursul II. cu profesorul Dr. D. P. Barcian, Gimnastica cursul I. II. şi III. cu profesorul Dr. P. Şpan.

In 26. a. m. Religiunea cursul III. cu profesorul I. Ghibu, Aritmetica şi Geometria cursul II. cu profesorul D. Comşa, Psihologia cursul I. cu profesorul Dr. P. Şpan, p. m. Musica vocală şi instrumentală. Toţi elevii cu profesorul T. Popovici.

In 27. a. m. Geografia cursul I. cu profesorul D. Comşa; p. m. Mineralogie cursul III. cu profesorul Dr. D. P. Barcian, Geografie cursul II. cu profesorul D. Comşa.

28. Conferenţă.

29. Serviciul divin şi încheierea festivă a anului şcolar 1899/900.

30. Extradarea testimoniilor şi absolutoriilor.

Sibiiu din conferinţa corpului profesoral, ţinută la 5 Maiu 1900.

Direcţiunea.

ECONOMIE.

Raportori economici specialişti în străinătate.

Inaltul minister r. u. de agricultură ne vesteşte, că a trimis în calitate de raportori economici specialişti şi cu chemarea de a studia referinţele economice din Germania, Danemarca, Holanda, pe bar. Ieronim Malcomes, consilier ministerial, cu sediul în Berlin; pentru Englitera şi Francia pe Andreiu György, fost deputat dietal, cu sediul în Londra; pentru ţěrile din Balcani pe Iuliu Gaàl proprietar, cu sediul în Bucureşti şi pe Aloisiu Paikért pentru Statele-Unite americane cu sediul în Washington.

Chemarea mai deaprópe a acestora este a studia mersul politicei economice şi reformele întroduse în economia din statele respective, a fi în curent cu tot progresul făcut şi a da Reuniunilor nóstre cum şi particularilor deslușirile ce li-se vor cere prin mijlocirea ministerului reg. ung. de agricultură.

Sibiiu, 9 Iunie n. 1900.

Comitetul central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiu“.

Dem. Comşa,
preşedinte.

V. Tordăşianu,
secretar.

Posta Redacţiunei.

Dşórei V. P. în A., şi dlui N. C. înv. V. Ceie trimise nu se pot publica.

Nr. 67/1900. [70] 1

Publicare de licitaţiune.

In urma încuviinţărei Vener. Consistoriu archidiecesan din 20 Maiu a. c. Nr. 4383 Ep. comuna bisericei gr. or. din Viştea-inferióră dă în întreprindere **înălţarea turnului cu 2·20 m. şi facerea de nou a coperişului cu tinichea** la acest turn, pe calea licitaţiunei publice minuende, care se va ţiné *Sâmbătă în 7 Iulie st. n. a. c.* în cancelaria comunală din Viştea-inferióră la 2 óre p. m.

Preţul strigărei **2035 cor. 92 fil.**, în care nu se cuprinde preţul cărămizilor, al nĕsipului, al lemnelor de alaş şi cărăuşilor, pe cari le dau parochienii în natură.

Oferte sĕ se însinue şi dea subscrisului până la óra de licitaţiune în scris. Vadiu 5% dela suma arătată, în bani sau hârtii de valóre.

Planul, preliminariul de spese se pot vedea la oficiul parochial gr. or. de aci până la începerea licitaţiunei.

Din şedinţa comitetului parochial gr. or.

Viştea-inferióră, în 4 Iunie st. v. 1900.

Nicolae Borza
paroch şi preşedinte al comit. paroch.

Nr. 53 ex 1900. [68] 2—2

Publicare de licitaţiune

Comuna bisericéscă ortodoxă română Zlagna din protopopiatul Abrudului dă **spre zidire un edificiu de scólă,** constătător din dóuĕ sale de învĕţământ deplin corespunzĕtóre din pétră şi cărămidă şi anume pe calea licitaţiunei publice minuende, care se va ţinea *la 18 Iunie st. v. (1 Iulie st. n. 1900) órele 3 d. a.* în scóla greco-orientală din Zlagna. Preţul strigării este **6200 coróne (3100 fl)** dela care licitanţii au se depună un vadiu de 5%.

Planul, preliminariul de spese, precum şi condiţiunile de licitaţiune se pot observa la oficiul parochial din Zlagna până la începerea licitaţiunei.

Din autorisarea comitetului parochial ortodox român din Zlagna.

Zlagna, la 1/14 Iunie, 1900.

Emmanuil Beşa
paroch şi preşedinte al comitetului.

Nr. 334/1900. [69] 2—3

Concurs

Pentru întregirea postului de capelan, sistemisat în parochia de clasa a II-a Romos, cu aprobarea Preaveneratului Consistoriu archidiecesan Nr. 2734 bis. 1900, prin acésta se escrie concurs în termin de 30 de zile, computat dela prima publicare în „Telegraful român“.

Emolumentele împreunate cu acest post fac 307 fl. 30 cr. sau 614 coróne 60 fil., adecă jumĕtate din tóte venitele parochului actual, însĕ fără vre-o pretensiune a capelanului la dotaţiunea dela stat.

Concurenţii au sĕ-'şi aştérnă petiţiunile concursuali, instruite conform legilor în vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis, şi dela publicarea concursului până inclusiv 8 zile înainte de sinodul electoral; concurenţii, după prealabila însciinţare a protopresbiterului se pot înfăţişa înaintea alegĕtorilor pentru a cânta respective a celebra şi a cuvênta.

Informaţiuni mai de aprópe se pot lua dela subsemnatul oficiu.

Orăştie, în 27 Maiu 1900.

Oficiul protopresbiteral al tractului gr.-or. al Orăştiei în conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Vasile Domşa
protopresbiter

Indispensabilă pentru fie-care ştiutor de carte este cartea întitulată:

Datorinţele şi drepturile

purtătorului de dare,

ce se póte procura dela

Librăria archidiecesană,

Preţul 1 C. 20 fil. + porto 10 fil.

Cuprinde tot feliul de îndrumări, cum sĕ purcedem la cumpĕrări şi vênzări de proprietăţi, realităţi, ca sĕ nu plătim dare decât numai câtă se cuvine, cum sĕ ne scăpăm de darea care nu cade în sarcina nóstră, ce drepturi sunt împreunate cu plătirea dării, etc.

Din **Tipografia şi librăria archidiecesană, Sibiiu,** se pot procura:

Pribeag

de

Ioan Iosif Sceopul.

Preţul broş. 1 cor. 50 fil.

De pe la noi,

nuvelete de

D. V. Păcăţianu

1889—1891.

Preţul broşat 2 coróne

Din tainele vieţii,

novele şi schiţe

de

Margareta Moldovan.

Broş. à 2 cor.

Din vremuri apuse,

de

Judita Secula născută **Truţa.**

Broş. à 1 cor.

Saisonul de primăvară şi de vară

1900.

Stofe de Brünn veritabile

Una bucată de metri 3.10 lungă, pentru un rând complet de haine de bărbat (Roc, pantaloni, vestă,) costă numai

- fl. 2.75, 370, 4.80 de lână veritabilă de oae
- fl. 6. — şi 6.90 de lână mai bună veritabilă de oae
- fl. 7.75 din lână fină veritabilă de oae
- fl. 8.65 din lână fórte fină veritabilă de oae
- fl. 10.— din cea mai fină lână veritabilă de oae.

Una bucată stofă pentru un rând de haine-salon fl. 10.— deasemenea espedează cu preţurile de fabrică stofe pentru pardisiu, lodeu pentru turişti cele mai fine kamgarne etc. etc. depositul real şi recunoscut în destul ca solid:

Siegel-Imhof în Brünn.

Mustre gratis şi franco. Liferarea conform mustrei sĕ garantează. [56] 13—40

Avantajele muşteriilor privaţi, de a comanda stofele direct dela firma de mai sus, dela fabrică, sunt foarte însemnate.

Op premiat de Academia Română.

Seminţe
din
Agrul lui Christos.

Cuvêntări bisericesci

de

Zacharia Boiu,
asesor consistorial, protopresbiter etc.

Cu binecuvêntare archieréscă.

Tom. I.: **cuvêntări la tóte Duminecile de preste an.**
„ II.: „ „ „ **prasnicele şi sĕrbătorile, precum şi la casuale bisericesci.**
„ III.: **cuvêntări la immormêntări, parastase etc.,**

Preţul fiecărui tom 3 coróne şi porto postal.

Se află de vêndare la **autorul** şi la

Tipografia şi librăria Archidiecesană
Sibiiu.

Conspectul cărţilor bisericesci

ce se pot procura din

Tipografia şi librăria archidiecesană, Sibiiu.

Acaftistul prea sf. născĕtóre de D-ḑeu şi alte rugăciuni, ediţ. 1898, simplu legat fl. —.85 cr., frumos legat fl. 1.05, în piele roşie fl. 1.25, ediţia de lux fl. 2.— şi fl. 2.60, peluche	fl.	3.85
Apostol legat	„	5.75
Anthorismos sau „deslușire comparativă asupra broşurei Dorinţele dreptcredinciosului cler din Bucovina“, în limba română sau germână dela fl. —.50 la	„	—.25
Biblia ilustrată, testam. vechiu şi nou, cu cirile nel. fl. 10, leg.	„	15.—
Biografia fericitei Macrina (cu cirile) broş.	„	—.20
Carte de rugăciuni, pentru tinerime, legată	„	—.15
Chiriacodromion, (cu cirile), nel. dela fl. 10.—, la fl. 6.— leg.	„	8.—
Compendiu de dreptul canonic de A. bar. de Şaguna în limba română sau germână, broşat dela fl. 3.— la	„	1.50
Dumneḑeescile liturgii leg.	„	4.50
Elementele dreptului canonic al bisericei dreptcred. rĕsăritene de A. bar. de Şaguna	„	1.—
Enchiridion, adecă carte manuală de canóne cu comentar de A. bar. de Şaguna, dela fl. 4.— la	„	2.—
Evangelia, (cu cirile), nelegată dela fl. 8.—, la fl. 6.— legată fl. 10.—, fin legată	„	16.—
Genesa Evangeliilor de S. Popescu broş.	„	—.80
Hirotonier, pentru sf. de preoţi broş.	„	2.—
Icóna celor 3 Ierarchi, pe hârtie	„	—.30
Icóna Evangeliştilor, pe hârtie	„	—.50
Istoria bisericei ort. rĕsăr. univers. dela întemeierea ei până în ḑilele nóstre, 2 tomuri de A. bar. de Şaguna, în limba română broşată, dela fl. 3.— la	„	1.50
în limba germână dela fl. 1.— la	„	—.50
Istoria bisericéscă polit. naţ. de N. Tincu-Velea (cu cirile) broş. dela fl. 1.— la	„	—.40
Liturgia sf. Ioan pe note dela fl. 2.50 la	„	1.—
Manual de studiul pastoral compus de A. bar. de Şaguna broş.	„	1.50
„ „ **teologie morală creştinéscă** compus de A. bar. de Şaguna (cu cirile) broş.	„	1.50
Mineile pe 12 luni în 12 volume (se vênd şi separat) leg.	„	86.—
Molitvelnicul bogat, (cu cirile) nelegat fl. 4.30, leg. fl. 5, fin leg.	„	5.50
cu litere latine (evhologiu) legat	„	6.50
Octoichul cel mare, cu catavasierul, nelegat dela fl. 17.— la fl. 10.—, leg.	„	13.—
Octoichul cel mic, sau cele 8 glasuri (cu cirile) neleg. 60 cr., legat 80 cr., fin legat	„	1.20
Octoichul cel mic, sau cele 8 glasuri cu litere latine leg.	„	—.75
Orologion, (ciaslov), cu cirile, neleg, 60 cr., leg. 70 cr., fin leg.	„	1.20
Penticostariu, (cu cirile) neleg. dela fl. 8.—, la fl. 6.— legat	„	8.—
Pneyma in Nicaeno Constantinopolitanum, studiu estetico-dogmatic de S. Popescu broş.	„	1.50
Psaltirea bogată, neleg. fl. 2.75, leg.	„	4.50
„ **prorocului David,** (cu cirile)	„	1.—
Rênduélă la sfinţirea bisericilor, (cu cirile), nel. fl. 2.— leg.	„	2.50
Scrierea Sf. Ioan gură de aur (cu cirile) broş.	„	—.50
Scrisori apologetice de apĕrare din 1867 broş.	„	—.50
Têlcul Evangeliilor (cu cirile) broş.	„	1.—
Teologia pastorală veche, (cu cirile) broş. dela fl. 1.— la	„	—.50
Testamentul nou, (cu cirile) broş. dela fl. 1.— la	„	—.50
Triodul cu Strajnicul, (cu cirile) nel. dela fl. 20.— la fl. 12.— leg.	„	17.—

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.**

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 64 Sibiiu, Sâmbătă 10/23 Iuniu 1900. **Anul XLVIII.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **streinătate** pe an 24 C, 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază

INSERŢIUNILE
Pentru odată 14 fil., — de dóuĕ ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond — **şi timbru de 60 fil.** pentru fie-care publicare.

Reuniuni de femei.

Ori cât ar fi de cunoscut adevĕrul exprimat de Alexandri în frumósele versuri: „Unde-i unul nu-i putere, la nevoi şi la durere; unde-s doi *puterea creşte* . . .“ totuşi îndemnaţi ne simţim a-l resuscita din nou, căci situaţiunea generală a poporului nostru ne dovedeşte, că în viaţa practică prea puţine dovezi am dat, că suntem pĕtrunşi de marea însemnătate a însoţirilor şi reuniunilor cu un anumit scop, îndreptat spre ridicarea poporului şi a tuturor intereselor lui.

Dacă facem din punctul de vedere al diferitelor însoţiri asemĕnare între noi şi alte popóre conlocuitóre, cu durere trebue sĕ constatăm, că stăm mult îndĕrĕptul acelora; şi resultatul este, că şi înaintarea nóstră stagnéză sau progreséză fórte încet, pentru că forţele risipite nu pot da pept cu puterile unite ale strĕinilor; şi astfel — neputênd susţinea concurenţa, ce se impune — ori dau înainte de tot încet şi abia gâfâind, ori apoi sunt chiar necesitate a sta locului.

Intre asemenea împrejurări nu putem întrelăsa a nu reveni şi a insista de astădată cel puţin asupra unui soiu de reuniuni, pe care îl ţinem de tare necesar şi în urmare îl şi recomandăm în atenţiunea fruntaşilor comunelor nóstre.

Inainte cu câţi-va ani am scris un ciclu de articoli în acéstă direcţiune, îndemnând pe toţi ómenii cu carte a lucra în direcţiunea indicată de noi; şi regretăm, că prea neînsemnat şi nemulţumitor a fost resultatul însistărilor şi sfătuirilor nóstre, cu tóte că n'am cerut lucruri imposibile, lucruri preste puterile nóstre, ci am cerut sĕ se pue basa la tot feliul de reuniuni cu caracter românesc şi ortodox după modelul celorlalte biserici din ţară. Fie începutul cât de modest, încă-i bine, căci pe lângă cuvenita îngrijire şi din semânţa de mustar se póte desvolta un lucru mai mare şi satisfăcător. Vorba e, se începem odată şi resultatele obţinute ne vor încuraja reciproc.

Sciut este, că forţa bisericei romano-catolice se baséză mult pe valórea şi marele numĕr al reuniunilor ei de tot feliul; iar în timpul din urmă şi biserica reformată dela noi a simţit, că neorganisându-se şi neconcentrându-se puterile risipite, nu vor putea ţinea pas cu celelalte confesiuni; ba nu-'şi vor putea nici chiar apăra bunurile acuirate şi susţinute de înaintaşi.

Au lansat deci devisa: „*Sĕ ne concentrăm, sĕ ne însoţim!*“

Cu cât mai mult ni se impune deci nóuĕ acésta necesitate, cari nu prea avem alt sprijin, decât cel scos din propriele nóstre forţe?

Órecare inclinare am aflat în anii din urmă în sinul femeilor nóstre dela comune mai fruntaşe întru organisarea lor în reuniuni cu scopuri adecuate chemării lor.

Aşa pe lângă reuniunile mai vechi din mai multe oraşe şi din comuna Reşinari s'au organisat femeile la Hunedóra, la Buciumani, în părţile Sighişórei etc., iar în zilele din urmă ni se notifică laudabila iniţiativă a femeilor ortodoxe-române din o comună mai neînsemnată, dela *Marpod*, din tractul Agnitei, care s'au constituit în „Reuniune“, esoperênd chiar dela comuna politică cedarea unui pământ, ca venitele lui sĕ se foloséscă la promovarea scopurilor culturale şi umanitare ale reuniunii.

Nu este starea poporului nostru din locurile indicate mai favorabilă, ca aiurea; dar acolo s'au aflat femei şi bărbaţi, cari au ştiut prinde ideea şi au ştiut afla mijlócele date conform recerinţelor locale pentru întruparea ei. Şi reuniunile din unele locuri, bunăóră cea dela Hunedóra, au şi oferit ajutóre fórte simţite atât morale cât şi materiale pentru interesele nóstre bisericeşti, şcolare şi culturale din acel loc.

Recomandăm deci tuturor imitarea acestor laudabile exemple, indicând în scurt şi unele *scopuri*, cari se potrivesc pentru asemenea reuniuni. Aşa d. e:

1. A contribui la înfrumseţarea internului edificiilor bisericeşti, mai ales în locurile, unde în locul bisericilor scunde şi de-o înfăţişare umilitóre se ridică biserici corespunzĕtóre timpului şi aspiraţiunilor nóstre, provĕzînd prestolul, uşile altariului, tetrapodul, stranele, mesele din biserică etc. cu diferite pânzături — manufacturi, eşite din mâna măéstră a cusetórelor române şi cu icóne conforme cu ritul oriental şi cu gustul modern şi cu alte decorative obicinuite.

2. A oferi ajutóre la procurarea odórelor, utensiliilor candelabrelor şi a altor lucruri trebuinciόse în biserică, eventual a pregăti înşile cele posibile, ca d. e. prapori etc.

3. A contribui la înfiinţarea şi susţinerea corurilor pentru cultivarea cântărilor bisericeşti spre ridicarea nimbului diferitelor oficii divine.

4. A îngriji de împodobirea cimiteriilor, cari cuprind osĕmintele scumpe ale părinţilor şi rudeniilor nóstre. In aceste privinţe avem deosebit multe de făcut, căci adeseori trecênd prin comune de ale nóstre vedem acele morminte într'o stare, care ne presentă strĕinilor în colorile cele mai nefavorabile, mai ales că nunumai popórele cu pretensii de cultură ci şi sĕlbaticii sciu da atenţie mormintilor celor repausaţi.

5. A îngriji de îmbrăcarea copiilor lipsiţi, orfani etc., mai ales a celor ce cercetéză şcola şi de provederea lor cu cărţile necesare.

6. A mijloci instruarea copilelor şi femeilor mai tinere în lucruri de mână, şi preste tot de economie casnică, punênd un deosebit pond pe bucătărie, căci există ţinuturi întregi, unde femeile dispunênd de cele necesare, nu se pricep la pregătirea de mâncări higienice mai ales pentru bolnavi şi copii, cari au lipsă de o îngrijire, condusă cu pricepere.

7. A mijlocí educarea femeilor în cele higienice, împărtăşind tuturor elementele atât de necesare la ţinerea în curat a caselor, la aerisarea lor, la tractarea copiilor, cari la noi — se prăpădesc înainte de anul al **7**-lea în mod îngrijitor, mai ales pentru necunóşterea elementelor atinse pe scurt.

8. A întemeia biblioteci de scrieri instructive, şi a procura mijlócele necesare pentru scopurile urmărite.

Cunoscênd căldura, cu care ştim, că se pot însufleţí femeile Române pentru un scop bun, ţinem de uşor realisabile ideile propoveduite de noi, numai iniţiatori stăruitori, şi lipsiţi de patimă sĕ se afle. Exemple singuratice indică dorul întru a se validita în direcţiunile atinse şi totodată şi necesitatea organisării propuse. In comuna *Topliţa-română* am aflat d. e. o domnişórá suită în vêrful schelelor, lucrând cu diliginţă la inscripţia de pe semicercul aflător de-asupra frontariului. In comuna *Dobolii-inferiori* am constatat cu plăcere, că o dómnă fruntaşă din Braşov a pictat însaşi icónele principale la iconostasul bisericei nóstre. Aflăm azi atât de multe domnişóre din cele mai bune familii ale nóstre, ocupându-se în mod laudabil şi cu pictura, şi presentând adeseori obiecte de artă ieşite din mâna lor. Lucrarea lor va primi însĕ adevĕrată valóre numai atunci, dacă lucrul mânilor lor va ieşí la ivélă şi în locaşele ridicate culturei româneşti. In comuna *Ida-mare* am fost martor însufleţirii, cu care femei, ce în cea mai mare mĕsură cu lucrul palmelor îşi câştigă cele de lipsă, au primit ideea nimerită a preotului lor, ca sĕ contribue şi ele cu ce pot, la terminarea bisericuţei nou zidite din comună; şi în scurt timp au fost adunaţi banii de lipsă pentru

---

FOIŢA

Din tainele vieţei.

III.

La Iaşi! — Dacă ceva m'a putut consola de a fi fost luat dela Oşlobeni, fu plăcerea de a vedea un oraş mare, mult mai mare decît Piatra; un oraş în care trăeşte Vodă şi sunt scoli şi biserici mai mari decît la Oşlobeni.

De cîte ori vătaful Iordache era trimis de papa Ballif sĕ ducă la Iaşi de vînzare din produsele moşiei şi sĕ facă diverse cumpĕrături pentru casă, cînd se întorcea, Alfred şi cu mine nu stincheam cu întrebările:

— Spune, vătafe, cum e la Iaşi?

Frumos e? Ce-i de vĕzut pe-acolo?

Şi vătavul, după pilda călătorilor născocitori de vĕzute şi nevĕzute, ne descrie Iaşii cu atîta măreţie, că era un ideal al nostru de a-l vedea într'o zi.

Pînă la una la alta, pînă ce mama sĕ şi fi făcut pregătirile de drum, mai trecură cîte-va zile.

Şedeam atunci în nişte case cu dóuĕ rînduri, nu departe de biserica Trei-Erarchi. Dealungul caselor era un cerdac, care în timp de plóie adăpostea jocurile mele şi ale surorilor. Vis-à-vis de cerdacul nostru, alte case cu alt cerdac, prin care vedeam umblînd mult împopoţonată o duducă, fată mare. Strengăriţele de surori îi stîrnise cântecul:

Umblă Lintea prin cerdac
Cu moţocul după cap . . .

Eu adunam pe surori şi le puneam sĕ înveţe carte, ca la şcólă . . . şi nu ştiu de nu le trăgeam la palmă cu o vargă, cînd nu ziceau bine. Apoi plînsete . . . Mama intervenea şi mĕ punea la colţ . . . . Draga mea doică îmi aducea zahăr şi mĕ mîngîia de tăceam. Atunci, rĕmas singur, făceam biserică, aşezam icóne şi cruci şi eu cîntam cît mai pe nas „*Dómne Milueşte!*“

Sosi în fine ziua mult dorită a plecărei spre Iaşi. Pe atunci calea era rea, prin *coclauri şi jidovimi*, pînă eşiai la Tîrgul Frumos, pe la Cîrligi, Şerbeşti . . . Cînd în aceeaşi zi puteai ajunge la Tîrgul-Frumos, erai mulţumit. Acolo trăgeai la vre-un han jidovesc ori armenesc. Iţi aduceai cu tine perini, prostire şi plapomă de acasă, căci în camerile otelului găseai cel mult un mindir muced şi infect. Ferice dacă nóptea nu aveai sĕ te rĕzboieşti cu miile de ploşniţe! . . .

A dóua zi numai ajunserăm la Iaşi. Traserăm la hanul lui Ghimiciu, în strada Lozonski, stradă importantă, căci se termina în palatul domnesc al lui Mihai Sturdza Vodă. Intrarăm în capitala Moldovei pe la bariera Păcurari. Ce minunat mi se păru oraşul! Dar mai ales mĕ încîntă schimbarea gardei la palat în ziua următóre, care era o Duminică. Chiar pe din faţa hanului trecea garda cu musica în frunte, urmată de-o dróie de băieţi, printre cari nu întârziai a lua loc şi eu.

După trei-patru zile mama mĕ duse la hanul turcesc. Acolo avea dóuĕ camere mobilate dl Costaki Nanul. El mĕ primi, cum convenise, ca sĕ mĕ înveţe carte românéscă, sĕ mĕ pregătéscă de examen de bursă, ca sĕ întru în internatul dela Academia Mihăilénă. N'am mai găsit la dl Nanul viaţa de familie dela Oşlobeni şi nu uşor m'am deprins cu noul regim din casa lui de holteiu. Mîncarea se aducea de dóuĕ ori pe zi cu „*sufertaşele*“ dela o locantă ce-i zicea „Dăraban“ dintr'o hudiţă dela Sf. Vinerea.

Apoi cînd dl Nanu se ducea la şcólă la Trei-Erarchi ori la cursurile de drept dela Academia Mihăileană eu rĕmâneam de capul meu. Noroc că nu eram un băiat rĕu . . .

Mama îşi luă ziua bună dela dl Nanu, mĕ îmbrăţişă, nu fără sĕ lase a-i cădea din frumoşii ei ochi negri dóuĕ lacrimi calde pe fruntea mea.

In pórta hanului turcesc era un cofetar român. Mama îmi deschise la el credit de 30 de lei de pe atunci, ca sĕ-mi dea cofeturi şi prăjituri Dumineca şi plecă spre Piatra . . .

Cîte-va zile triste avuiu la început. Hanul turcesc era un patrat de case cu dóuĕ rînduri, în stil turcesc, cu cerdace de jur împrejur. Jos în curte o cişmea. In catul de jos nu erau camere de locuit, ci bolţi, în care jidanii ţineau marfă: piei de vite, băcănii, mere, portocale . . . Băeţii dela şcóla vecină, dela Trei Sfetitele, nu odată au spart gherghirile acestea şi au dat iama în lăzile cu portocale şi cu rodif.

In catul de sus un întreg bîlciu de ómeni: cinovnicii dela tribunale şi dela ministere, croitori, cismari, călugări dela Ierusalim, „mironosiţe“ poloneze, cari, după cum am înţeles mai tîrziu, făceau zi din nópte şi nópte din zi . . . Ba, tocmai în fundul cerdacului, în partea opusă camerei nóstre, se instalase de curênd un egiptean abia sosit, care avea un sicriu cu un cadavru de om momificat. Vecinii se temeau sĕ trécă nóptea pe la uşa momiei şi circulau felurite legende asupra egipteanului, de mi se făcea părul măciucă cînd le auziam . . .

Lîngă camerile dascălului meu locuia o vĕduvă de *cinovnic*, de-o vîrstă respectabilă, care însĕ, pe cît mi-am explicat lucrul mai tîrziu, ar fi voit sĕ fie învĕţătorul meu cea-ce fu *Bonne maman* pentru J. J. Rousseau, dar cum el prefera sĕ-şi îndrepte privirile în altă parte, cocóna Marghioliţa îşi rĕsufla ahtul spunîndu-mi, mie, unui băiat de vr'o 10 ani, procurarea unui clopot şi a unui candelabru.

Deci voinţă şi iniţiativă sĕ fie, şi multe lucruri bune şi folositóre se pot face.

In Sibiiu d. e. sunt cunoscuţi paşii autorităţilor nóstre bisericeşti pentru zidirea unei catedrale, vrednice de biserica nóstră şi de dorul ei spre progres. Interiorul ei va reclama mulţime de ornamente, ce taie şi în sfera de activitate a femeilor. Va fi deci laudabil gândul femeilor române din loc şi eventual şi din alte centre românesci de a lua de timpuriu şi în conţelegere cu factorii competenţi iniţiativa pregătirii celor necesare, cari la timpul seu vor slugi spre mărirea lui Dumnezeu şi spre lauda celor ce vor osteni şi vor lucra la împodobirea casei Celui de sus, dela care vine tot binele şi tot darul desĕvêrşit.

Nu este de-ajuns sĕ aşteptăm tot progresul dela corporaţiunile, provĕzute în statutul nostru organic, căci greutăţile se înăspresc, necesităţile se înmulţesc şi astfel toţi factorii trebue se împingă la carul înaintării nóstre. Referinţele dintre aceste reuniuni şi dintre corporaţiunile ce stau în fruntea afacerilor bisericeşti uşor se pot regula spre mulţumirea reciprocă prin órecari disposiţii speciale cuprinse în statutele, înaintate spre aprobare nunumai forurilor civile ci şi superiorităţii bisericeşti.

Adevĕrat este, că 2 scăderi radicale împedecă viéţa nóstră din reuniuni, întru cât adeseori începutul laudabil se dovedesce a fi analog unui foc de paie, care la început bobotesce cu forţă împunĕtóre, şi apoi în curênd se stînge cu o momentană iuţélă; iar altă dată pĕcatul strămoşesc, invidia şi zarva, îşi ivesce capul sĕu diform, băgând zizanie între membrii şi zădărnicind astfel bunăînţelegerea şi armonia, care trebue se fie temelia ori cărei conlucrări cu puteri unite.

Rĕmânerea nóstră îndĕrept pe tóte terenele, câmpul deschis şi mult promiţĕtor, viitorul nostru, fie-ne un îndemn de-a înăbuşi aceste pĕcate în simburile lor, în embrion.

Un discurs al contelui Tisza.

La 19 Iunie şi-a ţinut la *Oradea-Mare* contele Stefan Tisza vorbirea de president al partidului liberal din comitatul Bihorului. Unii vreau se o considere drept vorbire-program de ministru de interne, la care post ar fi prenotat contele Tisza, dar părerea acésta e desminţită de cercurile acreditate.

Lume multă a alergat sĕ asculte discursul, aşa că neputêndu-se ţinea în loc închis, a trebuit sĕ se ţină în loc liber.

Tisza a lăudat deopotrivă pe Bánffy, ca şi pe Széll, exprimându-se despre *cestiunea naţionalităţilor* astfel:

„Cunóştem cu toţii caracterul adevĕrat al politicei maghiare de naţionalitate; îl cunóştem, îl şi urmăm, şi cutez a afirma, că nu fără resultat. Constat simplu, că tóte faptele guvernului Széll şi tóte declaraţiunile lui, sunt în cel mai perfect acord cu politica, ce noi am urmat'o dela început şi care, pe când pe de o parte nici când nu transigéză în ceea-ce privesce pretensiunile statului unitar naţional maghiar, pe atunci întêmpină nisuinţele concetăţenilor noştri din sînul naţionalităţilor cu adevĕrat sentiment frăţesc, cu încredere şi simpatiă".

Vorbind despre *lupta confesională* oratorul a zis, că în politică nu cunóşte cestiune catolică, sau protestantă şi e nepatriotic lucru a slăbi puterile prin provocarea de contraste de naţionalitate séu confesionale. In faţa referinţelor din Austria are sĕ stea ca o stâncă, partidul liberal, guvernul, şi acea masă a societăţei maghiare, care aderéză nestrămutat la pactul din 67.

La propunerea deputatului Teodor Faşie, adunarea a expedat ministrului preşedinte o telegramă de felicitare.

*

Corifeii politicei maghiare îşi manifestă în diferite moduri impresiile, ce le-a făcut discursul. Fostul preşedinte al partidului naţional Horánszky, între altele spune că nu armoniséză cu declaraţiile despre menţinerea neschimbată a vechiului program al partidului liberal şi solidaritatea actualului program cu politica lui Bánffy. Partidul liberal are numai un program: cel rostit de ministrul-president la 1 Martie 1899, şi acesta e departe de a fi o aderare la trecut.

Dela Reuniunea femeilor române din Sibiiu.

Raportul general pe anul 1899.

(Urmare.)

II. Scóla de fete.

Din cele expuse la întroducerea acestui raport reiese clar importanţa scólelor de fete românești, în urmare şi importanţa scólei de fete, ce Reuniunea nóstră susţine. Trebue însĕ sĕ constatăm cu durere, că pe cât de necesară este existenţa ei din punctul de vedere al creşterii românești a fetelor, pe atât de puţin este ea considerată de aceia, cari au fetiţe de scólă.

Reuniunea nóstră a făcut însemnate jertfe (dela întemeiarea scólei până astăzi a spesat nu mai puţin de cât fl. 26,626·24) numai şi numai pentru a pune scóla sa în posiţie de a putea corespunde atât cu privire la instrucţia în studiile obligate, cât şi la limbile usitate în ţara nóstră. De aceea, credem, este şi motivată aşteptarea nóstră, ca publicul interesat sĕ lapede odată dela sine iubirea exagerată a strĕinismului, şi sĕ preferă a da copilelor o educaţie şi instrucţie românéscă în scólele nóstre, unde — cum am zis — sĕ învaţă cu temeiu si limbile strĕine.

Aşteptarea nóstră priveşte în rândul prim pe clasa inteligentă şi mai cu stare din Sibiiu, şi din apropierea Sibiiului. Dacă îşi dau fetele la scólă, sĕ nu încunjure scólele românești, cari nu numai ofer tot ceea-ce pot şi cele strĕine, ci mai propagă şi spirit, datine şi moravuri românești.

Scóla nóstră în anul scolar 1898—99 a fost frecuentată de 21 eleve şi anume în cl. I. 3, în cl. II 4, în cl. III 3, şi în cl. IV. 11.

In anul scolar 1899—1900 scóla este frecuentată de 14 eleve, anumit în cl. I. 5, cl. II 2, cl. III. 5, cl. IV. 2. Examenele anuale se vor ţinea în 27 Iunie a. c., iar încheiarea festivă în 28 Iunie a. c., la 11 óre a. m. —

Corpul didactic a fost acelaş ca şi în anul trecut.

III. Averea Reuniunii.

In alăturare sub ./· avem onorul a înainta Onoratei adunări generale raţiociniul încheiat la 31 Decembre 1899. Acesta a fost censurat de o comisiune specială, şi aprobat apoi de comitet în şedinţa sa dela 13 Iunie a. c.

Averea Reuniunii a constat la 31 Decembre 1899 din saldul cassei de 1001. fl. 29 cr. şi din efecte în valóre de 19,685 fl.—, în suma totală deci 20, 786 fl. 29 cr. La fondul inalienabil se vine din acéstă sumă fl. 5, 299. 67 cr. şi la cel disponibil flor. 15.186·58 cr.

Venitele Reuniunii s'au sporit în mod însemnat prin obicinuita sumă de fl. 300·—, ce adunarea generală a institutului „Albina" în mod tradiţional, şi de astădată ne-a pus-o la disposiţie pentru trebuinţele scólei de fete, prin frumosul legat de fl. 500.—, al fericitei Ioana Bădilă, prin donaţiunea de fl. 10. — a institutului „Economul" din Cluj, şi de fl. 3 a institutului „Vlădeasa" din Huedin.

S'a spesat preste preliminariu cu fl. 171.04, pentru care sumă ne vom lua voia a cere îndemnisarea din partea Onoratei adunări generale. Acest plus de spese sĕ explică în deosebi prin acordarea unui cuincuenal, prescris de lege, la salariul unei puteri didactice.

Dimpreună cu raţiociniul pe 1899 înaintăm Onoratei adunări generale alăturat sub ./· şi un proiect de budget pentru anul 1901, şi anume la percepţiuni cu 4080 — coróne, şi la erogaţiuni cu 4068, — coróne, şi un excedent de 22 — coróne. —

Ne simţim deobligaţi a aminti la locul acesta, că casierul nostru — deşi fără remuneraţie — a purtat socotelile Reuniunii totdéuna cu o exemplară exactitate; pentru ce ne vom lua voia a propune, ca Onorata adunare generală sĕ-i voteze mulţumită protocolară.

(Va urma.)

Chestionar

privitor la psichologia poporului român.

Domnii *G. Coşbuc*, *Ang. Demetriescu*, *O. Densuşianu* şi *C. Rădulescu-Motru*, ne-au adresat următorul chestionar referitor la psichologia poporului român:

Folosul chestionarelor este de netăgăduit pentru limpezirea multor probleme sociale. Prin aceste chestionare se provócă rĕspunsuri, cari, dacă nu dau însaşi soluţiunea definitivă a problemei, constituesc totuşi documente importante de informaţiune pentru cel-ce caută o asemenea soluţiune. In special revistele englezeşti au ştiut profita cu mult succes de acest mijloc de cercetare. In anii trecuţi, una dintre cele mai rĕspândite reviste englezeşti a chestionat asupra cărţilor cari ar trebui cetite de fiecare om cult şi rĕspunsurile ce le-a primit dela persónele ei corespondente, — persóne aparţinênd tuturor stratelor societăţii, dela principele de corónă şi până la cel din urmă clergyman, — a impresionat adânc pe toţi cugetătorii, cari se preocupă de problema culturii moderne.

Esperienţa chestionarelor în ori-ce cas nu póte strica întru nimic — şi de aceea o încercăm şi noi asupra problemei anunţate mai sus. Nu ne facem de altfel ilusiunea sĕ credem că vom avé acelaşi succes ca revistele englezeşti. Publicul englez e de multă vreme deprins cu asemenea esperienţe. Apoi dînsul are şi convingerea, că în înţelegerea chestiunilor sociale progresul nu se póte realisa decât prin o colaboraţiune reciprocă între opiniunea tuturor şi judecata individuală a omului specialist, convingere rodnică pentru ştiinţă, şi pe care din nefericire o vedem puţin rĕspândită în publicul nostru. Sĕ sperăm însĕ că se vor găsi şi la noi persóne în numĕr suficient, care fără témă de a se vedé întrate în „gura lumii", ne vor arĕta sincer părerile lor asupra psichologiei poporului român.

Eată acum şi chestionarul pe care îl adresăm tuturor acelora căror le vor cădé în mână aceste rînduri:

I. Care operă literară, după părerea d-vóstră, esprimă mai bine firea şi aspiraţiunile neamului românesc?

II. Care e trăsătura dominantă în firea Românului?

III. Cari sunt calităţile şi defectele ce deosebesc naţionalitatea română de celelalte naţionalităţi?

(*La acéstă întrebare am prefera sĕ avem, în loc de aprecieri abstracte, istorisirea unui fapt precis luat din esperienţa d-vóstră şi în care sĕ se vadă deosebirea de purtare între Român şi Maghiar, sau Rus, sau Evreu, sau Grec, etc.*)

IV. Care fapt istoric a scos până acum mai bine la ivélă calităţile sau defectele neamului românesc?

Adresăm acest chestionar tuturor acelora, cari cunosc sau se interesézǎ de psichologia poporului românesc, fără deosebire de clasă şi de naţionalitate. Primim cu recunoştinţă opiniunea fiecăruia. Singura condiţiune ce punem este, ca opiniunea sĕ fie sinceră.

Rĕspunsurile la tóte, sau la câteva din întrebările de mai sus, le vom publica treptat, pe mĕsură ce ne vor sosi, în „Noua Revistă Română" suplimentul I. (cu începere dela 15 Iunie 1900). Cele scrise într'o limbă străină, vor fi traduse.

Rugăm pe corespondenţii nostri sĕ indice totodată în josul semnăturii lor:

1. Localitatea în care au adunat observaţiunile.
2. Vîrsta şi profesiunea.

Rĕspunsurile vor trebui sĕ fie adresate către „Noua Revistă Română" Pasagiul Român 20, Bucureşti.

Din România

(*Doliul Curţii Române*). In urma încetărei din viaţă a augustei mame a M. Sale regelui Carol, Curtea a luat doliu de 6 luni, cu începere dela 6 Iunie, din cari trei luni de mare doliu şi trei de jumĕtate doliu.

Principesa *Iosefina de Hohenzollern*, nutria o deosebită afecţiune pentru fiul ei din urmă Carol, de care numai cu multă durere s'a despărţit la 29 Aprile 1866, când actualul rege a părăsit pentru totdéuna casa părintéscă luând în mână destinele României, şi dênsa a revĕrsat aceeaşi iubire asupra regatului român. Ea urmărea cu atenţiune tóte mişcările poporului românesc, cetia ziarele românești şi se bucura din adêncul inimei, decâteori Românii se presentau la curtea ei.

Insuşirile eminente ale augustei principese le arată scriitorul englez Sidney Whitman în o lucrare a sa prin următórele:

„Principesa Iosefina a fost tot-d'auna forte evlaviósă, fără a fi câtuşi de puţin bigotă. Lipsa celui mai mic egoism la ea, îi câştigă iubirea şi devotamentul tutulor acelor cari au cunoscut-o. Viaţa ei ca soţie şi ca mamă a fost cât e cu putinţă de liniştită şi fericită. Marele respect pe care Regele Carol l'a arătat tot-d'auna femeilor, îşi are isvorul în veneraţiunea ce el a avut tot-d'auna pentru Mama Sa".

Ziarele din România consacră articoli duioşi memoriei regretatei principese.

Inmormêntarea A. S. Principesa Iosefina de Hohenzollern s'a făcut astăzi la órele 10 la Sigmaringen.

*

(*Imprumutul statului*). Guvernul a împrumutat de la casa Elias suma de 35,000.000 lei pentru diferite plăţi. Aceşti bani guvernul i-a luat în comptul recoltei de pe moşiile statului.

Cercurile guvernamentale se află în tratative cu Banca naţională pentru contragerea restului de împrumut, de care ţéra are nevoie.

Revistă externă

Mórtea contelui Murawieff. Ministrul de externe rusesc contele *Murawieff* a murit subit în 21 l. c., după-ce numai un scurt interval de 3 ani, i-a fost dat sĕ conducă firele diplomaţiei rusești făcêndu-se renumit cu iniţiarea congresului de pace din anul trecut dela Haaga. El era în etate de 55 de ani, când alţi diplomaţi îşi încep cariera mai înaltă, şi în activitatea sa a căutat sĕ inaugureze o politică de pace universală, ceea-ce s'a dovedit deocamdată un ideal, probabil într'un viitor fórte îndepărtat realisabil.

*

Rĕsboiul în China. Ştirile de teróre sosite din China nu sunt încă confirmate. După cum spune „Times", comandantul trupelor streine *Seymour* ar fi sosit în Peking, dar detaiurile asupra situaţiei din Peking lipsesc. In lupta dela Taku Chinezii au suferit înfrângere, din care causă împĕrătésa ar fi aplecată sĕ încheie pace cu puterile prin mijlocirea vice-regelui Li-Hung-Tsang.

Din Austro Ungaria sunt puţini locuitori aşezaţi în China. Numĕrul celor însinuaţi la consulate e numai de 103, din cari $^{2}/_{3}$ din Ungaria.

*

Rĕsboiul anglo-bur. Englezii cuceresc rênd pe rênd posiţiile Burilor. O avangardă a generalului *Hunter* a ocupat comuna

---

că nu-i om de trébă Nanu, că, de cîte ori vine acasă, apucă pe scara din partea opusă a hanului, pe la uşele *afurisitelor*... Eu mult timp am crezut, că e vorba de uşele *momiei*, pe cînd vĕduvióra se uita chioriş la acele ale „mironosiţelor" cum le botezase tot dînsa. De, dacă dascălului meu, cuconu Costache Nanu, i-ar fi plăcut cucóna Marghioliţa, ea nu i-ar fi găsit nici un cusur... Eu n'am spus-o dascălului, ori pentru că ea îmi dădea acadele din cînd în cînd, sau pentru că nu-mi plăcea sĕ colportez vorbă rea dela unul la altul, faptă care şi pînă astăzi mi-a repugnat şi-mi displace a pune în practică.

Cu cartea mergeam destul de bine. Invĕţasem la Oşlobeni în limba francesă *Geografia*, istoria sîntă, aritmetica. Nu-mi fu greu sĕ le reînvĕţ în limba română. Dl Nanu era mulţumit de mine.

Intre acestea, sosi vara din anul următor. Dl Nanu a fost învitat sĕ mĕ aducă la Piatra, unde sĕ petrécă şi d-lui căldurile mari din Iulie. Ambii furăm primiţi de mama, nu la Piatra, ci lîngă oraş, la o răzăşie zisă *Valea Viei*, proprietate a unchiului meu Paharnicul Dumitru Merişescu.

V. A. Urechiă.

Krügersdorp, fără nici o resistenţă, ear o altă trupă a luat dóuă tunuri dela comandantul Duplessis. Comunicaţia pe calea ferată şi telegrafică cu oraşul Cap, care fusese distrusă a fost restaurată.

Se mai ventilézâ stirea, că Roberts a provocat pe generalul Botha, ca pentru a cruţa vĕrsarea de sânge mai departe, sĕ se predea. Botha ar fi cerut un armistiţiu de 12 zile, ceea-ce i s'a denegat.

NOUTĂŢI

Reuniune de femei. Femeile ortodoxe din Marpod au luat laudabila iniţiativă, a întemeia o *Reuniune de femei*, cu scopul a contribui la promovarea intereselor bisericeşti şi şcolare, împodobind lăcaşul D-lui, şi îmbrăcând pe cei sĕraci etc. Comuna politică a dat, atât „Reuniunii femeilor sase“, cât şi Reuniunii femeilor nóstre câte un pămênt, din a cărui venite sĕ-şi pótă augmenta venitele materiale.

*

Advocatul Teodor Pop din Baia de Criş, precum ni se telegrafézâ este grav bolnav. Ii dorim însănătoşare.

*

Biserica ortodoxă contra lui Tolstoi. O fóie socialistă din Londra comunică un circular reservat al sinodului rusesc, după care un ucaz al ţarului dictéză canóne bisericeşti asupra lui *Tolstoi*, care profeséză în scrierile sale doctrine contrare bisericii ortodoxe. Sfântul sinod a decis, că dacă Tolstoi ar muri fără a se împăca cu biserica şi a face penitenţă, sĕ fie oprite ori-ce slujbe religióse pentru sufletul lui.

*

Piesă română în teatru maghiar. Dumineca trecută a fost representată pe scena teatrului poporal din Budapesta, piesa în 3 acte „O lecţiune“ (A leczke) de trupa scólei teatrale a lui *Solymosi Elek*, piesă de Radu *Rosetti*, în traducere maghiară de prof. univ. dl. Dr. George *Alexics.* Precum spun foile din capitală, acésta e prima bucată română, care se jócă în teatru maghiar, de aceea i-se atribue importanţă nu numai din punct de vedere literar, ci şi al raporturilor între Maghiari şi Români. La representaţie împreună cu autorul s'au dus sĕ asiste şi câţiva ziarişti din Bucureşti, în onórea cărora reuniunea ziaristilor din Budapesta a dat un banchet, la care s'a vorbit despre înflorirea literaturii ambelor popóre. — Până acuma eram obicinuiţi a fi presentaţi societăţii maghiare, atât în ziaristică, cât şi pe scene, în colorile cele mai false şi tendenţióse. Considerând piesa predată de dl. Solymosi, trebue sĕ ne bucurăm că d-sa a făcut începutul unei schimbări vrednice de aprobare, dând o „lecţie“ cuvenită acelora, cari urmăresc tendenţa a înăspri raportul dintre cele dóuĕ popóre avisate la sprijin reciproc.

Aflăm, că dl. Solymosi are de cuget sĕ facă cu trupa sa un turneu prin Ardeal, cu care ocasiune va preda şi piesa „O lecţiune.“ Prin 3 Iulie va juca în Sibiiu.

*

Eliminat. Ministrul de culte a eliminat pe stud. în drept dela universitatea din Cluj George *Novacovici*, dela tóte şcolile superióre din ţéră, din causă că a depus o cunună pe mormêntul lui *Iancu* împreună cu alţi doi colegi ai sei. Marţia viitóre se va judeca afacerea acésta şi înaintea tribunalului din *Deva*, care va avea sĕ judece ca for de apelaţie pe studenţii C. *Steer*, Ioan *Scurtu* şi G. *Novacovici*, condamnaţi de judecătoria cercuală din Baia de Criş fiecare la câte 6 sĕptĕmâni închisóre ordinară şi 150 coróne amendă, eventual alte 8 zile de închisóre.

*

Programa examenelor publice dela gimnasiul rom. gr.-or. din Brad: *Luni în 26 Iuniu* cu cl. I. gimnasială dela órele 7—11 a. m. din Religie, Geografie, Magiară şi Aritmetică; cu cl. II gimnasială dela 3—6 p. m. din Religiă, Română, Latină, Geometria desemn, şi Magiară. *Marţi în 27 Iuniu* cu cl. IV. gimnasială: dela 7—11 a. m. din Religiă, Română, Istoria natur. şi Latină; cu cl. III. gimnasială: dela 3—6 p. m. din Religie, Istoria Ungariei, Geografia fiisică şi Magiară. *Mercuri în 28 Iuniu* cu cl. IV. gimnasială: dela 7—10 a. m. din Germână, Algebră, Magiară şi Istoria universală; dela 5—6 p. m. Cant şi dela 6—7$^1/_2$ Gimnastică cu tóte clasele. Inainte de amiazi examenul cu clasele normali. *Joi în 29 Iuniu*, după finirea serviţiului divin cu doxologia, solemnitatea încheierei anului scolar, împărţirea premiilor şi a testimoniilor.

Din conferinţa corpului profesoral dela 3 Iuniu. Brad, în 6 Iuniu 1900. *Georgiu Părău*, dir. gimnas.

*

Români premiaţi la Expoziţie. Juriul Exposiţiei universale din Paris a decernut următórele premii: Marele premiu, d-lor C. *Vernescu* şi Al. *Marghiloman*, pentru grînele de pe moşiile lor. Medalia de aur, d-lui G. G. *Cantacuzino*; idem şi pictorului *Simonide*, pentru lucrările de pictură.

*

Din raportul pro 1899/900 al şcólelor elementare de stat şi civile de fete din loc publicat de directorul Petru *Bod*, presentăm următórele date: La şcólele elementare au fost la finea anului 422 băieţi, şi 194 fete, dintre cari *180 băeţi români* (cei mai mulţi după maghiari, cari au fost 187), şi *64 fetiţe române.* La scóla civilă de fete au fost dintre 109 eleve, *21 române.*

— Numĕrul elevelor la scóla elementară şi civilă *evang. lut.* din loc a fost de 683 între care 15 *Române.*

*

Un magnat dispărut. Baronul Atzél George fiul decedatului br. *Atzél* Béla, a moştenit o mare avere după tatăl sĕu, dar nu i se ştie ubicaţiunea pentru a i-se aduce la cunoştinţă. Ultima ştire despre el datéză din Martie, când a scris din Neapole o epistolă prietinilor sei.

*

Un conte fals. Poliţia din Viena a arestat pe un ştrengar de origine din Saale lângă Naumburg, care a făptuit mai multe înşelătorii sub numele de „contele Bethlen“. Cea mai mare înşelătorie a fost cea comisă faţă de o vĕduvă vienesă prin promisiuni de căsătorie. A pretextat că voeşte sĕ cumpere o moşie la Bistra inferióră şi a stors dela candidata de mirésă mai întâi 48,000 de cor., mai apoi 13,000, până când i-s'a dat de léc, şi a fost arestat de poliţie. S'a dovedit, că şarlatanul a avut un trecut bogat în escrocherii şi a dat adeseori faţă cu judecătoriile din Germania, însĕ totdéuna a scăpat pe temeiul că experţii l'au declarat de alienat. Póte, că acum se va schimba părerea acésta.

*

Invingerea lui Celsius. Ministeriul de culte al Germaniei a luat disposiţia, ca cu începere din 1 Ianuarie viitor la tóte institutele publice, scóle, spitale, stabilimente de băi etc., sĕ fie folosit pentru mĕsurarea temperaturii termometrul lui *Celsius*, avênd a fi scos din us Réaumur.

*

Evitarea unei catastrofe. Abia plecase Mercuri diminéţa trenul vicinal Beiuş-Vaşcău dela Orade şi vigilul Mihai Ardelean dete signalul de oprire, deórece observase, că văgaşele erau scóse délungul a trei şini şi acestea erau aşezate uşor pe traverse. Trenul s'a oprit la timp. Cercetarea iniţiată n'a dus încă la descoperirea atentatorului.

*

Greva preparandiştilor din Cluj, s'a terminat definitiv. Inspectorul regesc Kozma Ferencz a publicat tinerimei sentinţa ministrului Wlassics, în urma căreia dintre preparandiştii anului IV., numai cinci inşi se admit la examenul de cualificaţiune; unul e respins pe un an întreg, ér ceilalţi pe câte o jumĕtate an dela acest examen. Din celelalte cursuri, un preparandist de anul al II-lea care s'a dovedit căpetenia greviştilor, a fost eliminat pentru totdéuna din iustitut. Celorlalţi elevi cari au fost complici în grevă, li se detrage, pentru timp de trei luni în anul şcolar viitor, ori-ce beneficii din partea statului, ear' alţi vinovaţi sunt lipsiţi de alte favoruri avute.

Ministrul remarcă zelul directorului Orbók şi trept rehabilitare îl restauréză cu 1 Iulie în postul seu. Elevii au fost fórte surprinşi la cetirea sentinţei, dar cercurile clujene sunt mulţumite cu drépta hotărîre a ministrului.

*

Hala de vênzare a asociaţiunei cercuale de agricultură din *Sibiiu* a luat esclusiva representare a fabricei de mărfuri de cânepă a lui Mateiu Bellán din Bàcs-Cséb pentru întréga Transilvanie.

Prin aceasta reuniunea de mai sus este în posiţia a procura cu vagonul legăturile de snopi-patente, pe cari le face fabrica din cânepă curată de Bácska, aşa ca să le pótă oferí economilor din Transilvania mai eftin decât dacă acestia ar comanda direct dela fabrică o cantitate mai mică decât 400,000 bucăţi.

Recomandăm economilor noştri probă o cu aceste escelente legături de snopi patentate şi 'i avisăm în privinţa preţurilor la inseratul de pe pagina ultimă.

Din Treiscaune.

Scóla din Doboli inferiori şi adunarea despărţĕmêntului „Astrei“ în Covasna.

Multă lume va fi auzit, căci mult reclam s'a făcut, în favorul bisericei şi şcólei române ortodoxe din *Doboli inferiori*, că acésta comună bisericéscă sub conducerea fostului paroch şi a învĕţătorului actual a făcut progrese de uimit, în butul tuturor neajunsurilor ce trebuie sĕ îndurăm noi românii din Treiscaune.

Am avut ocasiune sĕ asist la 17 examene şcolare din tract, ţinute sub conducerea d-lui protopresbiter *D. Coltofean* şi cu plăcere am putut constata, că cu tóte nĕcazurile şi şicanările ce îndurăm prin Secuime cu încassarea salariilor învĕţătoreşti şi mai ales a cuincuenalelor — sporiul aşteptat a fost pretutindenea — mulţămitor. — Mai considerăm şi imprejurarea, că mulţi părinţi din poporul mărginaş, cari şi câştigă subsistenţa în România (Moldova) a trecut îndată după Paşti frontiera ţĕrei dimpreună cu copiii mai mari, pentru a câştiga prin săpatul sfeclelor la fabricele de zahar banii trebuincioşi la acoperirea greutăţilor de casă.

Numai şcóla din Dobolii de jos a făcut cea mai rea împresiune şi mare desamăgire asupra mea, nu pentru-că examenul ţinut cu multă paradă, nu ar fi mulţămit pe deplin publicul auditor de limba maghiară şi pe inspectorul reg. de şcóle, present şi dênsul la examen, — ci pentru-că dl învĕţătoriu Nicolae Rĕdoiu nu a arătat întru nimic, că este învĕţătoriu la o şcólă confesională română. E drept că credincioşii noştrii din Doboli nu vorbesc româneşte, dară fie care zice că „oláh vagyok“ şi secuii conlocuitori în comună îi numesc „oláh“ şi tocmai pentru-că poporul nu mai ştie româneşte, este datorinţa unui învĕţător consciu de chemarea sa, ca sĕ deştepte în generaţiunea tineră sentimentul naţional şi iubirea de limbă negligată şi uitată de părinţii lor.

Nu aşa face îvĕţătorul cantor N. Rĕdoi, alt-cum deplin cualificat pentru postul sĕu şi totodată bun cântăreţ. Dênsul pare-că s'a pus sĕ emuleze cu învĕţătorii dela şcóla de stat din loc în materialul de învĕţămênt, petractat esclusiv în limba maghiară, fără a da vre-o atenţiune limbei româneşti. La examen a zis numai un elev un „Tatăl nostru“ stricat româneşte şi încolo s'a încheiat cu limba acésta. Dar ceea-ce a fost mai uimitor şi revoltător din partea unui învĕţător român la şcólă confesională, a fost purtarea sa bruscă faţă de şeful tractual adresându se numai la inspectorul reg. şcolar, cu întrebarea, că cât doreşte sĕ rĕspundă copii din cutare obiect.

După religiune, predată numai ungureşte, şeful tractual a pus la ordine limba română şi cetirea cel puţin în despĕrţăminte mai mari şi învĕţătoriul a reflectat ungureşte, că limba maghiară este limba maternă a copiilor, la ceia-ce dl inspector i-a secundat, că da şi că limba română nici nu are înţeles a sĕ propune în Dobolii inferiori (!)

Nu-i vorbă, că învĕţătoriul şi-a şi primit resplata serviciilor sale, pentru-că îndată după terminarea examenului şi după-ce dl protopop a ţinut o scurtă alocuţiune către elevi, s'a sculat şi dl inspector reg. şcolar sĕ mulţăméscă învĕţătorului pentru sporul făcut şi i-a predat în faţa tuturora 100 coróne in 5 bancnote de câte 10 fl. ca semn de recunoştinţă din partea Inaltului ministeriu, ear dl învĕţător i-a primit mulţumind de tot mişcat pentru distincţiune.

Intreb acuma, are óre raţiune de a ecsista şi a fi susţinută cu mijlóce din fondurile archidiecesei o şcólă, care cu numele de a fi confesională numai românéscă nu este şi totuşi învĕţătorul primeşte 200 coróne întregire la salariu dela Preaven. Consistor archidiecesan? Pre-cum noi ceilalţi învĕţători români confesionali propunem ca obiect obligat limba maghiară, în mĕsură recerută, ar fi obligat şi un învĕţător tot aşa de tinĕr şi cualificat din Doboli, care însuşi numai sĕ forţézâ cu limba maghiară, sĕ propună cel puţin în aceaşi mĕsură limba română, ca sĕ deştepte în generaţiunea tinĕră consciinţa şi alipirea de neam, ear nu sĕ mai şi schimonosească şi numele curat româneşti cu Álgya în loc de Aldea etc. După examen convenind cu mai mulţi credincioşi, cu regret s'au pronunţat către mine că s'au aşteptat, ca copii lor sĕ înveţe şi ceva româneşte.

S'a ridicat în acésta comună o biserică frumósă mai numai din daruri şi colecte din afară pentru întărirea neamului şi sentimentului religios în aceste părţi espuse. Au întrat atari daruri în sumă frumósă şi pentru edificarea unei şcoli, dar nu s'au dat destinaţiunei, precum se vorbeşte, ci în loc de şcólă s'a făcut casă separată de locuit pentru învĕţătoriu, fiind-că e căsătorit în comună şi ca ginere a unui fruntaş, fost epitrop, are lipsă de comfort şi de a sĕ representa. Pentru edificiul şcolar sĕ întenţionézâ a sĕ cere earăşi ajutorul Preaveneratului Consistor, pe lângă alte surse la care sĕ contézâ din afară, e de crezut însĕ, că suprema autoritate bisericéscă va fi înformată cuviincios despre starea lucrului şi nu va jertfi obolul pentru o şcólă care nu promite nici un viitor din punct de vedere românesc, ci supline şte fórte bine o şcólă maghiară.

Şi acum permiteţi-'mi, D-le Redactor, a Vĕ pomeni şi despre ceva îmbucurător din Treiscaune. A 3-a zi de Rosale s'a ţinut adunarea de constituire pentru despĕrţămêntul „Astrei“ din comitatele Treiscaune şi Ciuc în Covasna, îndată după-ce s'au încheiat examenele şcolare din tractul ppresb. al Treiscaunelor.

Organele administrative n'au făcut de astădată nici o pedecă, nici n'a asistat vr'un representant la adunarea ţinută în biserică după serviciul divin la 11 óre a. m. Au participat în total 7 preoţi din tractul Treiscaunelor, în frunte cu dl protopop *D. Coltofean* şi 8 învĕţători. Dl profesor Nic. *Bogdan* din Braşov ca delegat al comitetului central a deschis adunarea cu o vorbire înstructivă, la care a rĕspuns imediat dl protopop, îndemnând şi d-sa pe toţi a sprigini acésta instituţiune culturală. Au fost bine representaţi poporul din Covasna, mai mulţi fruntaşi din comuna Arpatac, veniţi cu trăsura din mare depărtare şi resultatul tacselor solvite a trecut preste suma de 200 coróne.

Comitetul cercual s'a constituit în modul următor: Director On. D. protopop D. Coltofeanu. Membrii în comitet: Spiridon Damian, protopop onorar (Breţcu); Nicolau Bogdan, profesor (Braşov); Ión G. Oltean, paroch (Poiana-Sărată); David Pop, diacon şi învĕţ. (Poiana-Sărată); George Negoescu, capelan (Intorsura Buzĕului); Ceorge Furtună, paroch (Covasna); Alexe Negoescu, paroch (Zagon); George Stefan, comerciant şi econom (Arpătac).

Un banchet comun a urmat după adunare şi toţi s'au despărţit însufleţiţi şi mângăiaţi de cele ce au vĕzut şi auzit. E de notat, că din comitatul Ciucului şi chiar din preoţimea gr. catolică din Treiscaune nu s'a presentat nime.

INVITARE.

Prin clausula sa dto. 8 Maiu c. Nr. 24037, luând Inaltul minister r. u. de interne la cunostinţă aprobătóre statutele „Reuniunei române de înmormêntare din Sibiiu“ ne luăm voie a învita prin acésta pe *On. membrii ai direcţiunei acestei Reuniuni la prima şedinţă*, ce se va ţiné *Marţi la 13/26 Iunie n. órele 8 séra în localul „Reuniunei sodalilor români din Sibiiu“* (Strada Urezului Nr. 14, etagiu), cu ordinea de zi: *luarea măsurilor necesare la activarea Reuniunei*“.

Sibiiu, 9/22 Iunie 1900.

Biroul „Reuniunei române de înmormêntare din Sibiiu“.

Pantaleon Lucuţa
director.

Vic. Iordăşianu,
secretar.

Haină—mătase de mirésă fl. 10.50

şi mai sus! — 14 metri! — trimisă franco şi vămuită! Mustre cu întórcerea postei; tot astfel şi din „Mătase-Henneberg“ négră albă şi colorată dela 45 cr. şi până la fl. 14.65 pr. metru [5]4—7

G. Henneberg, fabricant de mătase (*lif. de curte ces. şi reg.*) **Zürich**.

---

ad Nr. 46/1900 Of. par. [72] 1

Publicare de licitaţiune

Cu încuviinţarea Venerabilului Consistoriu archidiecesan greco-or. transilvan din 18 Martie 1900 Nr. 2649 Ep. comuna bisericéscă gr. or. Deeş (Deés) dă în întreprindere **zidirea bisericei sale nóue** pe calea licitaţiunei publice minuende, care se va ţiné *Duminecă în 8 Iuliu a. c. st. n. la 10 óre a. m.* în scóla gr. or. din Deeş (Deéş, Alsó-Kodor utcza 14. szám).

Preţul strigărei este 14,428 cor. 80 fil. (7214 fl. 40 cr.), în care nu se cuprinde valórea şi cărăuşia soclilor, a cărămizii, petrii şi a năsipului, pe cari le dau parochienii în natură, precum nici valórea celor trei cruci de pe biserică.

Ofertele sĕ se însinue şi dea subscrisului până la óra de licitaţiune în scris, şi oferenţii şi licitanţii sunt îndatoraţi sĕ depună înainte de licitaţiune un vadiu de 5% dela suma de strigare, care póte consta din bani gata séu din libele de depuneri, sunătóre pe numele lor şi extradate de băncile din patriă.

Planul, preliminariul de spese, observările şi condiţiunile de licitare se pot vedé la oficiul parochial gr. or. din Deeş (Deés) séu la epitropul Ioan Botha junior până la începerea licitaţiunei.

Din autorisarea comitetului parochial gr. or.

Deeş (Deés), 4/17 Iuniu, 1900.

Teodor Hermann prot., preşedinte. **Alesandru Roman** notariu.

Nr. 334/1900. [69] 3—3

Concurs

Pentru întregirea postului de capelan, sistemisat în parochia de clasa a II-a Romos, cu aprobarea Preaveneratului Consistoriu archidiecesan Nr. 2734 bis. 1900, prin acésta se escrie concurs în termin de 30 de zile, computat dela prima publicare în „Telegraful român“.

Emolumentele împreunate cu acest post fac 307 fl. 30 cr. sau 614 coróne 60 fil., adecă jumĕtate din tóte venitele parochului actual, însĕ fără vre-o pretensiune a capelanului la dotaţiunea dela stat.

Concurenţii au sĕ-'şi aştérnă petiţiunile concursuali, instruite conform legilor în vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis, şi dela publicarea concursului până inclusiv 8 zile înainte de sinodul electoral; concurenţii, după prealabila însciinţare a protopresbiterului se pot înfăţişa înaintea alegĕtorilor pentru a cânta respective a celebra şi a cuvênta.

Informaţiuni mai de aprópe se pot lua dela subsemnatul oficiu.

Orăştie, în 27 Maiu 1900.

Oficiul protopresbiteral al tractului gr.-or. al Orăştiei în conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Vasile Domşa
protopresbiter

Lemne pentru foc

de fag neplutite I. calitate de stânjin metric în magazinul din Gurarîului **8 fl.**; în Sibiiu puse în curte **fl. 11·50**; loco Orlat la staţiune pro vagon **fl. 52**. A se adresa la **Dumitru Vulcu în Sĕlişte** şi **Ilie Macellariu în Gurarîului.**

Sĕlişte, 19 Iuniu, 1900.

[71] 1 **Dumitru Vulcu.**

Au apărut:

Juvenilia

Proză şi versuri

de
Sextil Puşcariu
à 1 C. 60 fil.

Iulian Devale

Epigrame

Preţul 1 cor.

Se pot procura dela *Librăria Archidiecesană, Sibiiu.*

In *Tipografia şi librăria archidiecesană, Sibiiu,* au apărut şi se află de vêndare:

Geografia

pentru şcóle civile şi superióre de fete
(originalul aprobat sub Nr. 1240/1898)
şi

Istoria universală

pentru şcóle civile şi superióre de fete
(originalul aprobat sub Nr. 64561/1896)
după
Alexandru Márki.
In românesce de
I. Popovici.

Preţul Geografiei leg.	**fl. 1.30**
„ Istoriei universale leg. .	**„ 1.—**

In **Tipografia şi Librăria archidiecesană Sibiiu**, se află de vênzare:

Academia română
Discursuri de recepţiune
XXI.

Archiepiscopul şi metropolitul
Andreiu baron de Şaguna
Discurs rostit la 13/26 Martie 1900 în şedinţă solemnă
sub preşedinţa
M. S. Regelui
de
Nicolae Popea
episcopul Caransebeşului
cu Rĕspuns de
Dimitrie A. Sturdza
secretar general al Academiei Române

Preţul broş. inclusive porto postal 60 bani.

Obligaţiuni

jumĕtate româneşti şi jumĕtate ungureşti, apoi

cuitanţe şi contracuite

ungureşti şi româneşti, se pot procura dela **Librăria Tipografiei Archidiecesane, Sibiiu**, cu preţurile: 1 obligaţie 5 fil., chitanţele şi contrachitanţele cu 1 cor. per sută bucăţi. La cerere se trimite gratis şi franco din fiecare câte o bucată de probă.

Din **Tipografia şi librăria archidiecesană, Sibiiu**, se póte procura

Din vremuri apuse,

de
Iudita Secula n. *Truţa.*

Broş. à 50 cr.

A apărut şi sĕ află de vânzare la **Tipografia şi Librăria Archidiecesană**:

Predici ocasionale şi funebrale

de
Dr. Em. Elefterescu
Tomul II.:
Preţul 3 coróne 50 bani.

In **Tipografia** şi **librăria archidiecesană, Sibiiu,** se află următórele scrieri ale poetului nostru **G. Coşbuc:**

Fire de tort, broş	fl. 1.—
Balade şi idile „	fl. 1.50
Sacontala, broş.	„ 2.50
Aeneis ediţ. II. broş	„ 1.25
Rĕsboiul nostru pentru neatêrnare, broş.	„ —.50

Legătóre de snopi-patentă

fórte acomodată din **cânepă curată de Bácska**, dela fabrica lui **Mateiu Bellán** în **Bács-Cséb,** 1000 bucăţi 150 cm. lungi 7 fl. 80 cr., ér 1000 bucăţi 130 cm de lungi 7 fl. 50 cr. loco staţia din Sibiiu sau în pachete cu poşta câte 200 bucăţi 150 cm. lungi 2 fl. 10 cr., ér 130 cm. lungi 1 fl. 90 cr. şi vitriol (Pétră vênătă) calitatea I în butóie originale şi în ulcióre.

Hala de vênzare a Administraţiunei cercuale
a asociaţiunei de agricultură transilvană săséscă în Sibiiu.

[66] 3—5

Saisonul de primăvară şi de vară
1900.
Stofe de Brünn veritabile

Una bucată de metri 3.10 lungă, pentru un rând complet de haine de bărbat (Roc, pantaloni, vestă,) costă numai
- fl. 2.75, 370, 4.80 de lână veritabilă de oae
- fl. 6. — şi 6.90 de lână mai bună veritabilă de oae
- fl. 7.75 din lână fină veritabilă de oae
- fl. 8.65 din lână fórte fină veritabilă de oae
- fl. 10.— din cea mai fină lână veritabilă de oae.

Una bucată stofă pentru un rând de haine-salon fl. 10.— deasemenea espedează cu preţurile de fabrică stofe pentru pardisiu, lodeu pentru turişti cele mai fine kamgarne etc. etc. depositul real şi recunoscut în destul ca solid:

Siegel-Imhof în Brünn.

Mustre gratis şi franco. Liferarea conform mustrei sĕ garantează. [56] 14—40

Avantajele muşteriilor privaţi, de a comanda stofele direct dela firma de mai sus, dela fabrică, sunt foarte însemnate.

Farmacia lui F. I. R. Hotter la sf. Iosif, Wien, XII/2 Schönbrunnerstrasse 182.

Absorbinalul lui Hotter.

1/1 Flacon fl. 6. —, 1/2 Flacon fl. 3.50. delătură tóte umflăturile şi depunerile de grăsimi fără sĕ vateme părului. Intăreşte nervii atacaţi şi slăbiţi, delătură şi distruge tóte nodurile în muschi, şi serveşte şi ca scut în contra aprinderilor; cu deosebire e probat la umflăturile produse din causa fearelor, apoi în contra ariciturei umflărei copitei, genunchilor umflaţi, mai departe în contra umflăturilor (noduri) de vine, în contra umflăturei picioarelor la glesne şi la încheietura degetelor cu un cuvênt în contra tuturor umflăturilor ori unde s'ar ivi.

Praful nutritor alui Hotter,

pentru cai şi vite cornute
1 Pachet cu 80 cr.

Un adaus escelent la nutremânt, pentru a ţinea vitele sănătoase şi cu putere este de a sĕ folosi la tóte suferinţele de rărunchi de ficat şi de nervi.

Preparate pentru veterinari, cele mai bune ale timpului mai nou, cari după atestate numĕróse nu au fost ajunse de alte mijloace de natura aceasta.

Sĕ sĕ ceară numai preparate de ale lui Hotter şi sĕ nu se primĕscă altele. Deposit în farmacii şi Droguerii.

Deposit principal la Dr. Emil Budai farmacia oraşului Budapesta (Stadthauspiatz) şi la Iosif v. Török Budapesta VI Kiraly utcza 12.

Fluidul lui Hotter „Training“

1 Sticlă cu fl. 1.20.

Conservează nervii şi muschii până la bătrâneţe înaintată totdeuna puternici şi vioi, pune în stare pe animal sĕ prestee cele mai mari strapaţii şi fugi, sĕ înţelege după frecare cu fluidul „Training“.

Sĕ mai foloseşte cu succes uimitor la tóte urmările cari obvin din opintiri prea mari, ologie, reumatism, şi înţepenire.

Praful de porci a lui Hotter.

Nr. I şi II
1 kg. . . . fl. 1.20.

Cel mai bun mijloc pentru a produce pofta de mâncare şi cu acésta prosperarea porcilor, fórte acomodat în contra orbalţului (brâncă); Nr. II este de a sĕ întrebuinţa la urdinare.

Mijloc în contra Colicei alui Hotter.

1 Sticlă fl. 1.50.

Contra la tot feliul de colică şi contra oprirei udului la cai precum şi contra umflăturilor la vite cornute. [54] 16—104

Alifia lui Hotter pentru delăturarea crescăturilor de oase.

1/1 Cutie cu fl. 2. 1/2 Cutie cu fl. 1.20. delătură crescăturile de oase şi depunerile osoase chiar şi după 4—6 sĕptămâni. (boală învechită).

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.**

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 65 Sibiiu, Marţi 13/26 Iuniu 1900. **Anul XLVIII.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **streinătate** pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază

INSERŢIUNILE
Pentru odată 14 fil., — de dóuĕ ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 60 fil. pentru fie-care publicare.

Recolta.

Ne aflăm în anotimpul verei, care cu ploile şi căldurile sale pregătesce şi cóce întrégă vegetaţiunea pentru secerişul, ce începe în curênd şi se termină în anutimpul cel mai bogat, adecă tómna. Acésta umple grânarele şi celarile economilor şi-i aprovisionéză cu tóte cele necesare atât pentru traiul lor şi al familiei lor cât şi pentru crescerea şi cultivarea vitelor dela economie; ba adeseori un plus în cantitate mai mare ori mai mică remâne, pentru a întrebuinţa venitul lui la acoperirea celorlalte trebuinţe publice şi sociale şi pentru a pune ceva şi deoparte pentru zile negre, pentru casuri neprevĕzute.

Cu deosebită mângăere sufletéscă şi bucurie privesce atunci economul hămbarele-i pline, şoprurile încărcate şi clăile de nutreţ ridicate în jurul clădirilor sale economice şi mulţemesce lui Dumnezeu pentru darurile, cu cari a recompensat munca, ostenelele şi sudórea feţei lui; iar stolul de secerătóre, care cu feţele surizinde sĕ reîntorc dela lucrul câmpului, personificând în fantasia lor anutimpul binefăcător îi adreséză cuvinte şi cântări de laudă

Tómna mândră, harnică
Şi de bunuri darnică . . .

Anul acesta — cu puţine escepţiuni de caracter local — promite în general o recoltă mulţemitóre în toţi ramii economiei de câmp. Astfel cuvinte avem a nu ne uita, că tóte aceste daruri, pe lângă munca şi lucrurile nóstre avem se le mulţemim părintelui celui ceresc, care a ascultat rugile nóstre zilnic adresate lui „pentru bunăliniştea vĕzduhurilor şi pentru îmbelşugarea ródelor pămêntului".

Deci datorinţă avem, când ne aflăm înaintea belşugului recoltei anuale a ne aduce aminte şi de cele îndeosebi plăcute lui Dumnezeu; de *biserică*, de *scólă* şi de instituţiunile nóstre culturale, a căror susţinere este încredinţată nóuă şi autorităţilor nóstre bisericeşti, cari de la credincioşii nostri aştéptă sprijinul cel mai eficace.

Adevĕrat, că dările publice s'au mărit şi s'au înmulţit, dar cu tóte aceste ne este dată posibilitatea a contribui, fără a simţi o deosebită greutate, şi pentru biserică şi scólă.

Ori cât ar fi o comună de slabă şi de sĕracă, totuşi — dacă mai mulţi contribue câte ceva, — din acest *ceva* cu têmpul sĕ póte desvolta pe lângă chiverniséla bună şi conscienţiosă chiar *mult*.

Când dar atingem dela acest loc recólta câmpului, atragem atenţiunea clerului şi a cărturarilor nostrii dela sate asupra înfiinţării de *grânare* publice, respective *bisericeşti*. Ţéra întrégă este o ţéră per eminentiam agricolă. Credincioşii nostrii sunt aprópe toţi agricultori; ar trebui deci sĕ nu existe comună, unde se lipséscă asemenea grânare, căci ce este mai uşor fiecăruia decât a jertfi tómna din belşugul ródelor sale o anumită mĕsură mai mare sau mai mică pentru un scop comun.

Unde asemenea grânare s'au înfiinţat şi s'au manipulat cu bucatele adunate în mod conscienţios, acolo s'au obţinut resultate mulţămitóre, căci — chiar fără a mai face contribuiri nóuĕ, — ele se înmulţesc de sine din cametele, ce érăşi în bucate se replătesc din partea acelora, cari împrumută érna sau mai târziu din grânariul comun.

Inalt preasfinţitul nostru metropolit a dat preoţimei nóstre ocasiune a medita între altele în *conferenţele* întroduse şi asupra mijlócelor pentru înmulţirea resurselor de venit.

In unele locuri s'au atins şi idea grânarelor. Fórte bine. Dar preoţimea se nu sĕ mărginéscă numai la discuţiunea platonică asupra chestiunii, ci sĕ cerce totul pentru realisarea ei. In intrunirile şi convenirile sale, un preot, care a întrodus deja în comuna sa acest lucru, sĕ comunice celorlalţi toţi paşii şi întreg modul seu de purcedere întru realisarea propusului seu, înşirînd tóte esperienţele câştigate atât cu privire la întemeiare, cât şi la manipularea şi la mai departea susţinere a fondului de bucate. Sĕ se oblige apoi toţi preoţii din cerc fără deosebire a face cele de lipsă şi în comunele lor; ér la întrunirea proximă sĕ se iee samă fiecăruia din partea şefului tractual despre isprava făcută, dânduse laudă celor ce au escelat şi reprobânduse cei renitenţi, eventual dându-se sfaturi nóuĕ, conform referinţelor locale celor mai puţin pricepuţi.

In chipul acesta purcezênd, desvoltând ambiţiunea reciprocă şi exercitând şi órecare presiune morală, se vor mai desgheţa mulţi din ómenii nostri, căci există şi de aceia, cari chiar după o păstorire de zeci de ani nu sunt în stare se arete, că au făcut în comuna lor un lucru laudabil şi care se ţintéscă la progresul comun.

O mişcare generală în acéstă direcţiune ar stêrni órecare rivalitate laudabilă şi între diferitele comune, şi ne-am pomeni după câţiva ani, că nu-i comună, care sĕ n'aibă grânariul seu, chemat a servi unui scop special ori a augmenta fondul parochial, care are sĕ supórte diferitele trebuinţe parochiale şi preste tot bisericesci.

Slovacii aliaţi cu oposiţia. In cercul *Rima-Szombat* din comitatul Gömör Slovacii s'au aliat cu Kossuthiştii şi Bánffiyştii pentru a scóte ca deputat dietal pe candidatul oposiţiei, *Török* Gyula, sub următórele condiţii: 1. Candidatul se obligă a exopera concesiunea guvernului pentru înfiinţarea unei reuniuni de cântări slovace. 2. Sĕ se permită ridicarea unei scóle poporale slovace în Tiszolcz. 3. Afacerile industriale sĕ se ia din competinţa oficiului pretorial şi sĕ se încredinţeze unui for industrial compus din slovaci şi 4. Aruncul de 2°/0 pentru scóla de stat din Tiszolcz sĕ se ştérgă.

Ştirea acésta după foile maghiare, o dăm cu reserva cuvenită, căci ne pare cam curios un astfel de pact.

Principe înţelept. Marele duce de Oldenburg, *August Frideric*, ocupând de curênd tronul de domnitor, a ţinut consilierilor sei un discurs de următorul cuprins:

Domnilor! Vréu sĕ vĕ fac cunoscut, cum pricep eu posiţia mea. Mai întâiu de tóte mĕ privesc ca stând *în serviciul cetăţenilor* patriei mele şi Vĕ rog şi pe D-Vóstră sĕ lucraţi cu mine împreună pentru popor, *căci funcţionarii sunt pentru public ear nu întors.* Am cea mai mare încredere faţă de funcţionarii mei. Domnilor! vreau sĕ vĕ spun îndeosebi, că-mi place *vorba deschisă* şi Vĕ rog sĕ vorbiţi tot-déuna cu mine *aşa cum gândiţi*, chiar dacă pentru mine ar fi neplăcut. Apoi, că voiu lucra tot-déuna aşa, e altă cestiune. Nu pot sĕ împlinesc dorinţa fiă-căruia, vréu însĕ, ca cel puţin *sĕ ascult pe fiă-care.* Funcţionarii sĕ trăéscă între public şi apropiându-se de el sĕ-i cunóscă mai bine dorinţele. Domnilor! Eu în viitor adeseori voiu merge prin ţéră şi mĕ voiu bucura fórte mult, dacă ómenii vor veni la mine. Imi veţi puté face bucuriă cu vre-o flóre sau cunună, dar nu doresc sĕ-mi faceţi primire şi *sĕrbătoriri deosebite.* Asta nu mi-se cuvine, nici nu doresc sĕ cheltuiţi pentru aşa ceva. Dacă voi primi flori, e destulă bucuriă pentru mine.

Conferenţa pedagogică din Berlin.

Pedagogii Germaniei au ţinut nu demult — sub egida împĕratului Wilhelm — o mare conferenţă în Berlin. Cum Germania a fost şi este depositarul ştiinţei pedagogiei, — lumea priveşte cu mare interes la ori-ce mişcare de acest fel a savanţilor germani. Conferenţa actuală, la care au participat şi celebrităţi ca *Mommsen*, *Virchow*, *Harnack*, etc., între altele a resolvat şi o chestiune capitală, la care de mult se caută un respuns adecuat: că adecă *tinerii eşiţi din şcóle medii fără caracter clasic, sĕ pótă fi admişi la ascultarea astor fel de studii universitare, pentru care până acum la primire se cereau studiile umaniste.*

Ideea acésta de altfel e a împĕratului Wihelm, care încă la conferenţa din 1890 recomandase ca salutar un program de învĕţământ de felul acesta. „In şcólă — a zis împĕratul — sĕ nu fie dominantă filologia şi singura ţintă nu numai ştiinţa, ci *desvoltarea caracterului* trebue ţinută înaintea ochilor, şi trebuesc luate în considerare postulatele vieţei moderne!

FOIŢA

Din tainele vieţei.

IV

Valea Viei. — Mergînd de la Piatra pe şesul Borzoghianului şi tot înaintînd printre livezi de moşneni, ca la 3 sferturi de óră, dădéi de minunata aşezare a Păharnicului Merişescu. Era o localitate fórte romantică şi în care unchiul meu tăiase un fermecător parc, cu alee, arbori fructiferi, chioşcuri decorate cu stampe, jocuri de inel, de popici, etc.

De cîte ori G. Asaki venea la Piatra, nu uita sĕ visiteze pe Paharnicul Merişescu şi parcul lui minunat, care ocupa cîte-va pogóne pe un deal acoperit de plantaţiuni. Singurul loc din Piatra unde se încercase plantarea unui pogon două de vie, era aci. De unde şi numele: „*Valea Viei*". Rare ori strugurii se cocéu, dar noi copiii îi mîncam şi nematuraţi, cu rizicul de a fi pedepsiţi, cînd eram prinşi în flagrant delict.

La moşul-meu, D. Merişescu, am vàzut mai întîi pe G. Asaki. Mama m'a presintat lui ca pe un *franţuz* în tótă puterea vorbei. Adică pronunţam bine limba, dar de scris, cacograf deplin, căci nu mă învăţase nimeni sĕ fac literile bine. Cacograf am ràmas pînă astă-zi, de sunt gróza culegătorilor de la tipografii.

— Să-l dai la Academie, coconiţă, zise G. Asaki mamei. La Septembrie vino cu băiatul la Iaşi şi-ţi voiu fi de ajutor, sĕ-l bag în internat.

De óre ce era vacanţii la şcoli şi mĕ găsiam la mama, eu mi-am pus în gînd că nu mai trebue sĕ învĕţ şi bietului dascăl Nanu nu-i mai dădém nici o ascultare. El răbda, tăcea...

Intr'o zi plec fără de voia mamei prin parc cu vara mea Sevastiţa, sĕ mergem în livadă, sĕ mîncăm „*avrame*", că — zicea ea — sunt cópte. Din pom în pom, din fruct în fruct, ici ciupind o cócăză, dincolo un cocoş de prună, dincóce înfigînd dinţii într'un măr necopt, ne trecu mai tótă ziua, uitarăm de dejun . . . Ce dejun? Cînd dinţii îţi sunt strepeziţi de fructe nemature, nu mai ai tóme . . .

Vai! ce ne aştepta acasă!

Sevastiţa o fi fost n'o fi fost pedepsită de mătuşica Smaranda, dar eu fui dat de mama — răutate de mamă, gîndiam eu atunci — pe mîna domnului Nanu sĕ mĕ pedepsiască, sĕ mă pună în genunchi. Unde sĕ vréu eu sĕ ascult! . . . A trebuit d-lui Nanu — cu voia mamei — sĕ-i dea ajutor un argat, ca sĕ mĕ domesticéscă şi sĕ mĕ pună în genunchi . . .

In acel moment uram şi pe mama şi pe d. Nanu . . .

După întervenirea dragei mătuşice, am fost certat, dar, supărat, n'am voit sĕ mânînc nici măcar o fărîmă de pîne la masă.

Noroc că draga mea doică, care încă trăia pe lîngă mama, îmi aduse apoi, pe furiş, cînd mă culcai, o bucată de pîne unsă cu dulcéţă, iar surorile mele, Victoriţa şi Iulia, cîte o bucăţică de caş próspăt . . .

V

La Academie. — D. C. Nanu plecă de la *Valea Viei* înainte de mama şi de mine, ca sĕ-şi reeie la Iaşi ocupaţiunile. In fine mama plecă şi ea. Idealul ei era sĕ mă pótă aşeza în Academie, sĕ es om mare . . . O! de trăia tată-tău, îmi zicea dînsa, ce uşor te-ar băga în şcóla cea mare, căci a băgat el, altă dată, pe băiatul lui Krupenski, trecîndu-l drept nepot, că fiind tată-tău judecător, are dreptul sĕ-şi créscă fii ori rude în Academie . . . Isbuti-voiu acum eu, o biată femeie văduvă?

Ajunşi la Iaşi, tot la han la Ghimuş traserăm. Mama, crescută — cum am spus — la Haremul, adică la curtea lui Ioniţă Sturdza Vodă, între cele 12 orfeline — domnişóre de onóre s'ar zice astăzi, — petrecuse copilăria ei cu domniţa Elena, fiica lui Ioniţă Sturdza. Cea dintîi vizită a mamei fu la Măria Sa dómna Ecaterina Sturdza, care şedea împreună cu domniţa Elena, măritată mai întîi cu Grigore Ghica — viitor domn — şi, apoi, după despărţire de el, cu Alecu Balş. In casele unde azi se resfaţă Sacre-Coeur catolic şedeau vechia protectóre şi amica de copilărie a mamei. Am însoţit pe mama chiar de la prima vizită. Bătrîna dómnă Ecaterina m'a mîngîiat pe cap, iar domniţa, după ce îmbrăţişà pe mama, îmi dete un galben sĕ-mi cumpăr „ce oiu vrea". Aşa bogat nu fusesem eu nici odată. Mă minunam de bogăţia mea, dar tot mai mult de mulţimea slugilor, cari mişuiau în curtea Domniţei.

— Ei, da sĕ fi vĕzut cîte erau în vremea domniei lui Vodă! îmi zise mama, rĕspunzînd la o întrebare a mea. Şi-mi făcea

„Din gimnasiile nóstre lipseşte *basa naţională*. Acéstă basă trebue sĕ fie germană. Noi vrem sĕ creştem tineri germani plini de simţul naţional, ear nu tineri greci şi romani. Concepţia germană sĕ fie centrul, şi în jurul ei sĕ se grupeze tóte celelalte. A fost deja destul din disertaţiunile latine. Istoria, geografia, legendele, tóte trebue sĕ nutréscă simţul naţional. Pentru ce înfloresc la noi atâţia şuchiaţi şi reformatori întunecaţi la minte, atâţia Aristarkhos, cari ar dorí cu ori-ce preţ sĕ-şi cârmuiască ţara, şi încontinuu preamăresc pildele strĕine?! Pentru că tinerimea nu cunóşte desvoltarea propriei sale patrii“!..

S'a şi fost hotărît în 1890, ca în Prusia sĕ fie numai dóuĕ feluri de şcóle: gimnasii cu limba grecă şi latină, şi reale resp. gimnasii reale. S'a fost hotărît, ca în genere sĕ se reducă numĕrul órelor de instrucţiune pe sĕptĕmână, şi mai ales sĕ se reducă numĕrul órelor destinate pentru studiul limbilor clasice, şi mai profund şi mai amenunţit sĕ se ocupe cu germâna.

Metoda instrucţiunii în istorie încă a fost croită de Wilhelm II. „Drumul istoric până acum a pornit dela Thermopile şi preste Cannes a condus în Rosbach şi Vionville. Eu voi conduce tinerimea din Sedan şi Gravelotte îndĕrĕt la Leuthen şi Rosbach şi de acolo în Mantinea pănă la Thermopile“.

Au trecut 10 ani dela enunciaţiunile împĕratului şi s'au început reformele. Acum earăşi a făcut un pas mare conferenţa. De aci înainte din şcólele medii cu 9 clase: gimnasii ori reale, tinĕrul póte păşi liber pe ori ce carieră; póte fi medic, filosof, jurist, ori teolog, cel ce a eşit din reale, şi se póte ferici la technică cel ce a studiat gimnasiul.

Conferenţa a discutat mult şi chestiunea limbei grece. „Modernii“ mai devotaţi au documentat în deajuns, că ar fi timpul sĕ se scótă cu totul acéstă limbă mórtă din şcóle, şi în locul ei sĕ se pună spre pildă *limba engleză*. Alţii au recomandat calea de mijloc: sĕ se susţină greca, însĕ sĕ se încépă numai în clasele mai înalte. „Clasicii“ însĕ — în frunte cu Wilamowitz — Moellendorf şi Harnack — au triumfat. Au voit sĕ ridice şi numĕrul órelor din latină, însĕ n'a succes, şi a ajuns în prevalenţă studiul limbilor moderne, al matematicei şi ştiinţelor naturale. Limba engleză n'au votat-o, însĕ au *recomandat* cu căldură studiarea ei.

Dela Reuniunea femeilor române din Sibiiu.

Raportul general pe anul 1899.

(Fine)

IV. Balul.

Chestiunea aranjării unui bal în carnevalul anului curent a format obiect de discuţiune în mai multe şedinţe. A fost decisă chiar aranjarea lui; comitetul însĕ a reasumat conclusul respectiv şi — avênd în vedere împrejurările locale şi neobţinênd sala pentru un timp potrivit a hotărît a se absta şi în anul acesta dela aranjarea balului usitat. Dar avem firma speranţă, că ne va fi dat a reactiva balul, care a contribuit în mĕsură considerabilă la sporirea forţelor materiale ale Reuniunii şi a promovat şi consolidarea nóstră socială.

V. Masa studenţilor şi Bucătăria poporală.

Comitetul D-Vóstre s-a simţit moralicesce deobligat a continua opera sa culturală şi în urmare şi în anul 1899 a angajat în serviciul Mesei studenţilor un numĕr însemnat de dame române. A făcut-o şi o va face şi în viitor cu drag, căci e convins, că prin acésta se aduce un serviciu, nu institutului „Albina“, marinimosul întemeiător, şi susţinĕtor al acestei instituţiuni, ci beneficianţilor, şi totodată sĕ serveşte un scop naţional, contribuind direct la creşterea unui numĕr însemnat de tineri Români, cari azi-mâne vor fi chemaţi a lua parte la gréua luptă culturală a poporului nostru.

Nimic nu póte fi -- între împrejurările nóstre, — mai mulţumitor de cât convingerea, că contribui direct la asigurarea viitorului nostru cultural, şi la ridicarea nivelului moral al actualei şi viitórei societăţi inteligente române.

E frumósă fapta generoasei „Albina“, dar de hotărîtă importanţă e şi conlucrarea Reuniunii femeilor române la acéstă instituţiune, ceea-ce diriguitorii numitului institut au şi ştiut sĕ apreţieze. Nici de astădată nu au întrelăsat a-'şi exprima mulţumita sa Reuniunii.

Pe lângă acésta comitetul D.-Vóstre nu a denegat serviciul sĕu nici „Bucătăriei poporale“ din loc, care este o instituţiune de binefacere şi dă hrană pe timp de iarnă celor lipsiţi fără deosebire de confesiune şi naţionalitate. Pentru acest serviciu magistratul orăşenesc 'şi-a exprimat mulţămita sa, care prin acest raport se aduce la cunoştinţa tuturor acelor dame, cari nu au întârziat a da ascultare apelului lansat.

VI. Membrii Reuniunii.

Au decedat membrul fundator Ioana Bădilă, — membrul care 'şi-a solvit taxa odată pentru totdéuna Ioan Bădilă, fost jude de tribunal, şi membrul ajutător Vasilie Baboiu, fost funcţionar de bancă.

In present numĕrul total al membrilor este: 231; dintre cari membrii onorari (în viaţă): 4, membrii fundatori 7, membri pe viaţă (în viaţă): 31, membri ajutători cari au solvit taxa odată pentru totdéuna; 28 membri ordinari 84 şi ajutători: 78.

VII. Propunerile Comitetului.

Supunênd acest raport apreţiării Onoratei adunări generale, dimpreună cu aclusele sale, rugăm Onorata adunare generală, ca sĕ binevoiască:

1. a lua spre scire raportul general pe anul 1899;

2. a da expresiune condolenţei sale pentru decedarea fericitei vice-presidente Ioana Bădilă şi a membrilor Ioan Bădilă şi Vasilie Baboiu;

3. a vota mulţămită protocolară institutului „Albina“, pentru donaţiunea făcută;

4. a examina socotelile anului 1899 şi a da comitetului absolutoriu; iar csssarului nostru a-i vota mulţumită protocolară;

5. a da îndemnisare pentru supraerogatul de fl. 171.04;

6. a primí proiectul de budget pe 1901;

7. a întregí comitetul prin alegerea a doi membri, şi în fine

8. a lua disposiţii pentru verificarea procesului verbal luat în acéstă adunare generală.

Din şedinţa comitetului dela 13 Iunie 1900.

Maria Cosma
presidentă

Dr. Ilie Beu
secretar

Revistă externă

Conflictul turco-român. Expirând convenţia comercială turco-română, Pórta a aplicat un *tarif nou* fórte ingreunător pentru produsele de provenienţă română.

Guvernul român a intervenit prin representantul seu din Constantinopol pentru punerea în vigóre din partea Turciei a convenţiunei pănă la încheierea unui tractat de comerciu. Guvernul turcesc însĕ a hotărît, că până se va încheia tractatul comercial, sĕ remână în vigóre tariful diferenţial de acum.

*

Urmaşul lui Murawieff. Cu conducerea interimală a ministeriului de externe rusesc a fost însárcinat, secretariul de până acum al ministeriului, contele Wladimir Nicolajevici *Lamsdorff*, unul dintre cei mai distinşi diplomaţi ai Rusiei.

Numele noului ministru este puţin cunoscut în strĕinătate, deórece n'a ocupat posturi afară de ţéra sa; ziarele ruseşti însĕ scot la ivélă calităţile eminente ale contelui Lamsdorff, ajuns ca adlatus al lui Murawieff dela 2 Ian. 1897.

*

Rĕsboiul din China. In Tien-Tsin întrégă partea oraşului locuită de strĕini a fost prefăcută în cenuşă; consulul american şi mai mulţi misionari au fost omoriţi. Deasemenea sosesc ştiri de revoluţii sistematice şi din alte părţi ale imperiului.

Gabriel *Lemaire*, vechiu ministru al Franţei la Peking, interviewat de un redactor al ziarului *Gaulois* din Paris, a zis, că criza actuală din Orient, e cu mult mai gravă decât cele de până acum.

Prin întroducerea progreselor occidentale, a drumurilor de fier şi a telegrafului în China, mandarinii se vĕd jigniţi în posiţia lor, pentrucă pot fi făcuţi responsabili de faptele lor prin uşóra comunicaţie de azi, şi aduşi la îndemâna stăpânului lor.

Mişcarea de acum este o adevĕrată cruciadă impotriva Occidentului şi a civilisaţiei.

Situaţia s'a agravat prin atitudinea Curţei, care va trebui se rĕspundă înaintea Europei pentru uciderile şi devastările de până acum. Şi apoi puterile europene vor cere garanţii puternice dela China, pentruca disordinile sĕ nu se mai repete.

NOUTĂŢI

Serbare jubilară. La 6 Iulie a. c. se împlinesc 25 de ani de archipăstorie a I. P. Sf. Archiepiscop şi Metropolit al Moldovei şi Sucevei *Iosif Naniescu*; din prilegiul acesta se va oficia la ziua numită în catedrala metropoliei din Iaşi doxologia, după care se vor presenta iubilantelui prelat felicitările autorităţilor şi ale tuturor persónelor, cari vor lua parte la acéstă serbare a clerului ortodox.

*

Adunarea generală a „Reuniunei sodalilor români din Sibiiu“, ţinută Duminecă a decurs în perfectă ordine în presenţa a cel puţin 100 persóne (măiestri, sodali şi damele corului). Raportul general fórte copios — se va tipări în 800 exemplare şi formézá primul anuar al Reuniunei, conţinênd între altele: biografiile d-lui Nic. *Cristea* întemeietoriul Reuniunei, a *Marelui Şaguna*, primul patron al Reuniunei, P. S. Sale Nic. *Popea* episcop în Caransebeş şi naş al stégului, Antoniu *Bechnitz*, întemeietoriul unei fundaţiuni, şi a dlui Nic. *Simtion*, tip. fost v. pres. al Reuniunei. Intre hotărîrile mai de căpetenie amintim proclamarea I. P. S. Sale Dlui *Ioan Metian*, archiepiscop şi metrop. de *patron* şi a dlui *Const. Stezar* de membru onorar al Reuniunei. Presidentul *Vic. Tordăşianu*, a fost reales cu mare însufleţire.

*

Exposiţia şcólei de pictură Vlad. In decursul examenelor dela şcóla civilă de fete a „Asociaţiunei“ sunt expuse într'o sală a acestei şcóle lucrările elevelor pictorei d-şóra Laura *Vlad*. Exposiţia se póte cerceta în fiecare zi dela 9—12 şi dela 3—5, şi se va închide *Joi* în *28 c.*

*

† Teodor Pap advocat în Baia de Crişş, membru al Asociaţiunei transilvane, al Societăţii fondului de teatru român, al representanţei comunale din Baia de Criş, a comitatului Hunedórei şi a gimnasiului gr. or. din Brad, a sinodului archidiecesan; vechiul şi neînfrântul luptătoriu naţional şi a dat nobilul seu suflet în mânile Creatoriului Sâmbătă, în 10/23 Iunie 1900, la órele 1 din zi în etate de 67 ani în Baia de Criş.

Remăşiţele pămêntesci s'au aşezat spre vecinică odihnă în cimiteriul gr. ort. român din Cebea la 12/25. Iunie 1900. órele 2 din zi. Fie-i ţerina uşóră şi memoria binecuvêntată. Vasilie Damian protopresviter.

*

Nou secretar de stat. Profesorul dela univers. din Budapesta Dr. *Nagy* Ferencz a a fost numit secretar de stat în ministeriul de comerciu.

*

Asociaţiunea la Băile Herculane. Comitetul central al Asociaţiunii în şedinţa sa ţinută la 29 Maiu a decis a primi învitarea despărţĕmêntului Caransebeş, de a ţinè viitórea *adunare generală la Băile Herculane*, în zilele de 9 şi 10 Septembre n. Causa pentru care de astă-dată Asociaţiunea nu la Sta Mărie se întruneşte în adunare generală, este că atuncea în cele mai multe comune din Bănat se serbézá „Ruga“ când cei mai mulţi nu bucuros plécă de acasă. Pentru adunarea generală, direcţiunea stabilimentului balnear a acordat o reducere de 50% din preţul camerelor şi la 3 restauranturi se fac reduceri

---

tabelul Curţei lui Ioniţă Sturdza Vodă, cu idichi, meterhanele, arnăuţi, ţigani, cafegiii, Başa, Pescbergi-Başa, Sofragi-Başa şi cîte alte *başalîcuri* de tótă mîna şi de tótă tréba.

Bărbatul domniţei, Alecu Balş, dete mamei o scrisóre de întroducere la ruda sa, *Ciuntu* Balş, dacă nu mĕ înşel, care era epitrop al şcólelor. Cu mama mersei şi la acest boer, care ne primi cu măreţie, dar bine. El mĕ recomandă călduros referendarului G. Asaki. Voiósă mama eşi de la casa Epitropului şcólelor şi pe dată merserăm la George Asaki. Şi aci furăm bine primiţi, căci marele bărbat îşi aminti de promisiunea dată la *Valea Viei*.

Fui admis bursier.

Existau pe atunci două internate, unul chiar în aşa zisa Academie şi altul, pentru elevii mai puţin *simandicoşi*, la Trei-Erarchi. Aceia erau aduşi în fie-ce diminéţă şi după amiazi la clase la academie.

Admiterea mea în internatul *protipendadei* mai ales bucură pe mama.

Prima cunoştinţă ce făcui la Academie, în ziua instalărei mele, fu acea a lui Dumitru Gusti, care era *şef-pedagog* şi profesor. Directorul institutului era profesorul de drept, doctor Cîmpianu. Originar din Ardeal, el adusese cu sine în Iaşi direcţiunea *latinizantă*, în tóte, lucru ce mult plăcea nemuritorului G. Asaki.

Prima întrevedere cu d. Petru Cîmpianu, care îmi impunea un respect nemărginit, fu acea a îmmatriculărei.

— Cum te chiamă, băete?

— Vasile.

— Şi mai cum?

— Vasilică ori Ţilică...

— Ei, ţi-o fi zis tată-tău şi maică-ta cu nume dulci... Dar n'are tată-tău alt nume de familie?

Ce ştiam eu pe atunci, cum şi care era spiţa neamului? La întrebarea repeţită a lui Cîmpianu, nu dădui răspuns. Tocmai întră mama sĕ 'mi aducă un rest de bagagiu. Ea însăşi nu ştiu sĕ dea directorului alt rĕspuns de cît că bărbatul ei era cunoscut în judeţele Neamţu şi Bacău, cu numele de: „*Clucerul Alexandru*“.

— Te vei chiema *Alexandrescu*, îmi zise directorul şi mĕ îmmatriculă sub acest nume.

Mama nu întîrzie de a pleca din Iaşi, iar eu rămăseiu în şcólă şi în internat, buimăcit de noutatea situaţiunei şi de numărul cel mare de conşcolari.

Ce era pe la 1844—45 Academia Mihăilénă am arătat în *Istoria Culturei* ce am publicat. Aci nu voiu aduce de cît aprecieri cu totul subiective asupra primilor mei profesori. Aceştia erau:

Dimitrie Stoica. L'am fost cunoscut deja cînd locuiam cu d. C. Nanu, în hanul turcesc. Tot acolo locuia şi D. Stoica. Era, se vede, om fórte sĕrac, ori prea sgîrcit, că lumea spunea cum dînsul nu trăia de cît cu lapte covăsit, ce cumpăra în fie ce zi de la lăptari. Ca profesor era, pe cît sever şi gata a bate pe şcolarii nesupuşi, pe atîta iubit pentru lecţiunile lui, pururea împodobite cu numeróse legende, poveşti, anecdote. Multă latinéscă nu cred că ştia d. Stoica, dar cîtă ştia o preda şcolarilor sĕi cu mult foc, cu mare zel.

Ceva gelozie îi inspira alt profesor mult iubit de şcolari, d. Gusti. Acesta preda în clasele mai înaintate retorica şi poetica. Ş'apoi făcea el însuşi versuri...

— Mare trébă! exclamă Stoica. Versuri? Dar şi eu fac versuri. Ia, ascultaţi:

„Tótă lumea cîte are,
Sunt ca fumul trecătóre,
Numai bunătatea una
Statornică-i tot-d'auna!“

De, accentul pe vorba „*statornică*“ eşia pocit, *statornică*, dar la urma urmei, nouă ni se păréu minunate şi versurile d-lui Stoica...

Avea Stoica cîte-va expresiuni caracteristice: „No so! spune tu“. Ori „Ce te uiţi ca viţelul la pórta nouă“.

De la gramatica lui tipărită mai tîrziu, cu o prefaţă dintr'o singură frasă de vr'o 20 de linii, fără punct nici virgulă, nu mai ţiu minte de cît exemplul de la interjecţiuni: „*Vae tibi videnti, quia mox post gaudea flebis*“.

— Rîde, rîde, tu, ziceam colegilor mei prea glumeţi, „*mox post gaudea flebis*“.

Alt profesor era Stavrat. Tînăr, înalt, pururea dichisit „*a 4 épingles*“, cu joben iarna-vara, Stavrat ne învăţa Geografia. Sĕ te ferésçă D-zeu sĕ-i fi schimbat „*buchea*“ cărţei, că te fura sfîntul:

— Intinde palma!...

Şi, harşt, 2—3—4—5 lovituri de vargă. Acest instrument de tortură era vecinic pe catedră, la cursul d-lui I. Stavrat.

(Va urma.) *V. A. Urechiă.*

de 25%. Comitetul central va cere şi pe calea ferată reducere. Se vor face excursiuni la Porţile de fer şi în strîmtorile Cazanului. — In şedinţa extraordinară din séptămâna trecută s'a discutat regulamentul despre secţiunile ştiintifice-literare, ce se vor înfiinţa. Regulamentul se va tipări şi se va presenta ca proiect la proxima adunare generală. Conform acestui proiect ar avé sĕ se înfiinţeze 5 secţiuni: istorică, literară, ştientifică, şcolară şi economică. Cele 3 dintâiu se pot contrage deocamdată într'una, eventual în dóuĕ. Fiecare secţiune ar avé câte 5 membri.

*

Instructor de religie. Părintele *Nazarie*, directorul seminariului central diu Bucureşti, a fost însărcinat cu educaţia religiósă a principelui *Carol*, strănepotul regelui României.

*

Regele Belgiei şi contesa Lónyai. Se vorbeşte prin cercurile societăţei vieneze, că întrevederea proectată între Regele Belgiei şi fosta archiducesă Stefania, contesă de Lonyay, pe timpul petrecerii Regelui Leopold la Gastein, a fost părăsită în urma deosebirilor de vederi dintre tată şi fică în privinţa titlului de Alteţă Regală, pe care contesa pretinde de a continua sĕ-l pórte.

*

D-şóra Adela Trif, fiica dir. prepar. pens. Gavriil Trif, sĕptĕmâna trecută a depus la preparandia din Budapesta cu succes eminent esamenul de cualificaţiune învĕţătoresc pentru şcólele civile superióre.

*

La şcóla de aplicaţie de pe lângă preparandia din Arad s'a ţinut examenul anual la 15 l. c. sub presidiul P. C. Sa d-lui archimandrit Augustin *Hamsea*, care a constatat hărnicia învĕţ. Iosif *Tisu* în chemarea sa. D-l Iosif Tisu, un fiu al Moţilor dela Ţebea, după cum ne scrie corespondentul nostru face fală şcólei de aplicaţie, şi e un destoinic prefect al alumneului de pe lângă seminariul aradan.

*

Parastas. Sâmbătă în 10 Iunie s'a sĕvĕrşit în biserica din Sibiiu-cetate un parastas în memoria rĕposatului cleric de cursul II-lea Ioan Fola; serviciul divin l'a îndeplinit părintele D. Cunţan în presenţa on. Direcţiuni seminariale şi a elevilor din seminar. Rĕspunsurile le-au esecutat corul seminarial, ér la fine clericul de c. II. Seb. Stanca ţinu o frumósă şi mişcătóre panegyrică asupra rĕposatului. Fiei ţĕrina uşóră.

*

Societatea pentru fond de teatru român îşi va ţiné adunarea generală anul acesta la *Abrud* în zilele de 22 Iuliu şi urm.

*

Examenul de maturitate la gimnasiul gr. or. român din Braşov s'a terminat Sâmbătă sub presidiul Il. Sale D-lui vicar archiepiscopesc Dr. Ilarion *Puşcariu*, asistând ca comisar guvernial dl director suprem *Kuncz* Elek. Admişi la examen au fost 29 de inşi, dintre cari au fost declaraţi maturi cu *fórte bine* 5 inşi: G. Gêrda, I. Lupaş, I. Minea, C. Moga, T. Suciu; cu *bine* 12 inşi: T. L. Blaga, I. Cipca, I. Demian, I. Găvruş, V. Ghibu, O. Goga, T. Iarca, I. Maior, A. Nistor, D. Popa, G. Popa, N. Şoneriu; maturi cu *suficient* 8 inşi: L. Calefar, O. Cernea, S. Criscin, E. Curta, T. Ghidiu, I. Moldovan, D. Purece, V. Raicu. Avisaţi la repeţirea examenului în Septembre dintr'un studiu au fost 3 inşi, respinşi pe un an unul singur.

*

Federaţiunea studenţilor români. Studenţii români din München au luat iniţiativa organisărei tuturor studenţilor români dela universităţi într'o uniune sau federaţiune. In acest scop au convocat pentru finea acestei luni, un congres la *Lipsca*.

*

Nóuĕ jertfe ale şovinismului. Am anunţat că stud. în drept George *Novacovici*, a fost eliminat dela tóte şcólele superióre din Ungaria, cu adausul, că ori-ce diplomă câştigată în strĕinătate e nevalidă în patrie. Afară de acéstă osândă prin sentinţa ministrului de culte sunt eliminaţi dela universitatea din Cluj cu perderea semestrului ultim: Coriolan *Steer*, Ioan *Scurtu*, Ioan *Moga*, studenţi în drept şi Leonida *Domide*, stud. în medicină. Causa acestor osînde e preamărirea eroului nostru naţional *Avram Iancu*, apĕrătorul patriei şi dinastiei în 1848.

*

Exposiţie în Berlin. Se anunţă din Berlin, că acolo se plănueşte aranjarea unei „exposiţii internaţionale“, care se va deschide în anul 1905.

*

Despărţĕmêntul învĕţătoresc din protopresbiteratul Lugojului şi-a ţinut la 27 Maiu a doua adunare din acest an în comuna *Zorlenţul-mare* sub presidiul dlui ppresbiter Dr. George *Popovici.* Raportul despre decursul acestei adunări remarcă o activitate mănósă din partea membrilor, în deosebi amintim mai multe lucrări cetite cu acéstă ocasiune, şi anume o înteresantă disertaţiune despre „Concentraţiunea învĕţămêntului în scóla Herbart-Zilleriana“ de George *Jóndrea*, învĕţător în Lugoj; recensiune asupra temei „Cestiunea examenelor“ de Const. *Liuba*; referadă asupra operatului „Treptele culturale-istorice în scóla Herbart-Zilleriană“ de Ioan *Vidu*, şi o recensiune asupra: Causelor cari împedecă învĕţămêntul în scólele poporale, de Mih. *Crăciun*.

*

Hala de vênzare a asociaţiunei cercuale de agricultură din *Sibiiu* a luat esclusiva representare a fabricei de mărfuri de cânepă a lui Mateiu Bellán din Bács-Cséb pentru întréga Transilvanie.

Prin aceasta reuniunea de mai sus este în posiţia a procura cu vagonul legăturile de snopi-patente, pe cari le face fabrica din cânepă curată de Bácska, aşa ca să le pótă oferí economilor din Transilvania mai eftin decât dacă acestia ar comanda direct dela fabrică o cantitate mai mică decât 400,000 bucăţi.

Recomandăm economilor noştri probă o cu aceste escelente legăturí de snopi patentate şi 'i avisăm în privinţa preţurilor la inseratul de pe pagina ultimă.

Programa

pentru încheerea solemnă a anului şcolar 1899/1900, ce se va ţiné Joi în 28 Iuniu 1900 n. dela 9—11 óre a. m. la şcóla civilă de fete a Asociaţiunii din Sibiiu.

1. „*Cuvine-sĕ cu adevĕrat*“ melodie bisericéscă (p. 3 voci) de T. Popovici.

2. „*Ouverture Roumaine*“ de Flechtenmacher, executată de Lucreţia Nechiforescu, elevă în cl. III. civ.

3. „*Mică Fantasie de Salon*“ de I. Mureşianu, executată de Gabriela Tomuţa, elevă în cl. I. civ.

4. „*O sanctissima*“ melodie italiană, de Kőhler (p. 4 mâni), executată de Maria Roşu şi Maria Măcelariu, eleve în cl. II. civ.

5. „*Mignonne*“ Gavotte de H. Gael, executată de Elvira Barcian, elevă în cl. I. civilă.

6. „*Hora Mitocanca*“ de G. N. Ochialbi, executată de Terenţia Ungurean, elevă în cl. II. civ.

7. „*O piesă caracteristică*“ de Lőschhorn (p. 4 mâni), executată de Valeria Popovici, elevă în cl. IV. civ. şi Letiţia Micu, elevă în cl. III. civ.

8. „*Foiţă de album*“ de L. v. Beethoven, executată de Livia Linţu, elevă în cl. II. civ.

9. „*Valse*“ de Chopin, executat de Elena Oltean, elevă în cl. IV. civ.

10. „*Les Amourettes*“ de Fr. Behr, executată de Octavia Colbasi, elevă în clasa III. civ.

11. Fantasie din „*Postillon de Lonjumeau*“ de Adam, executată de Eugenia Milotinovici, elevă în cl. III. civ.

12. „*Peneş Curcanul*“ poesie de V. Alexandri, declamată de Octavia Colbasi, elevă în cl. III. civ.

Pausă.

13. Ouverture „*Oberon*“ de v. Weber (p. 4 mâni), executată de Veturia Mureşian, elevă în curs. compl. şi Camila Moldovan, elevă în cl. IV. civ.

14. „*Cimpoiul*“ de I. Mureşanu, executat de Ana Trăilă, elevă în cl. IV. civ.

15. „*Tarantelle*“ de Heller, executată de Hareti Nemeş elevă în cl. IV. civ.

16. „*Galop*“ de Spindler (p. 4 mâni), executat de Silvia Sĕlăgian şi Stela Henţescu, eleve în cl. IV. civ.

17. „*Barcarolle*“ de A. Rubinstein, executată de Florica Serb, elevă în curs. compl.

18. „*Ballade*“ de Fr. Chopin, executată de Veturia Mureşian, elevă în curs compl.

19. „*Nunta Zamfirei*“ poesie de G. Coşbuc, declamată de Măriόra Dima, elevă în cl. IV. civ.

20. „*Osînditul*“ baladă de I. Negruzzi, declamată de Silvia Sĕlăgian, elevă în cl. IV. civ.

21. Trei cântări corale:

a) Hora „*Isvorul*“ (p. 3 voci cu acompaniare de forte-piano) de Gr. Ventura.

b) „*Fetele casnice*“ (p. 3 voci) de T. Popovici.

c) „*Imnul Unirii*“ (p. 2 voci) de C. Porumbescu.

Óspeţii bineveniţi!

Sibiiu, 24 Iuniu 1900.

Direcţiunea.

VARIETĂŢI

(*Interview cu un Boxer.*) Ziarul englez „Daily Express“ publică următórele declaraţiuni interesante ale unui fiu al „Cerescului imperiu“, membru al societăţii secrete a Boxerilor, care ocupă o fórte înaltă posiţie:

— Europenii, zise Boxerul, consideră cestiunile chineze din propriul lor punct de vedere, fără a se ocupa de al nostru.

Civilisaţiunea occidentală este pentru noi ca un burete, care a crescut preste nópte. Ea nu datéză decât de eri, pe când civilisaţiunea chineză derivă de mii de ani; noi ne privim pe noi ca fiind înaintea vóstră cu cel puţin 2000 de ani.

Şi noi am avut vênătórea nóstră după bani, ambiţiunea nóstră de putere, viaţa nóstră agitată, invenţiunile nóstre — praf de puşcă, imprimeria şi altele — dar noi am trăit destul de lung pentru a înţelege că tóte lucrurile acestea nu sunt în esenţă necesare.

Noi avurăm periódele de îndoeli, de fanatism şi de neînţelegeri, noi avurăm martirii noştri şi intoleranţa nóstră, ca şi voi popóre occidentale. Dar noi am învĕţat ce e înţelepciunea şi fericirea. Pasiunile şi ambiţiunile nóstre au făcut loc unei dorinţe mai calme, aceea de fi fericiţi: religiunea nóstră e redusă la o filosofie a vieţei, a căreia excelenţă e probată printr'o experienţă de 2000 de ani.

Şi voi, popóre occidentale, ne veniţi acum cu ceea ce voi numiţi ideile vóstre nóuĕ. Voi ne aduceţi religiunea vóstră, un simplu copilaş de 1900 de ani. Voi ne invitaţi sĕ construim drumuri de fer, sĕ ducem o viaţă cu tótă iuţéla aburului. Voi voiţi sĕ fabricaţi manufacturi, sĕ ne lipsiţi de artele nóstre frumóse.

Protestăm. Voim sĕ fim lăsaţi a trăi după obiceiul nostru. Noi voim sĕ ne bucurăm de frumuseţea ţĕrei nóstre şi de fructele experienţei nóstre. Şi voi ne refuzaţi acésta, ameninţând de a vĕ face stăpâni pe porturile, pe oraşele şi pe teritoriul nostru.

Iată de ce noi, Boxerii, după reflexiuni seriόse, am înţeles că singurul chip de a ne scăpa de voi este a vĕ ucide. Noi nu suntem ómeni crunţi, nu suntem tâlhari. Dar ori-ce argument e nefolositor, căci e zădarnic sĕ facem apel la sentimentele vóstre de dreptate.

Priviţi la misionarii voştri. Ei vin la noi cu o religie ce o datéză de eri, şi cu principii asupra cărora sunt teribil divizaţi. Ei ne ameninţă cu o eternă pedépsă, dacă nu primim doctrinele lor. Ei înspăimêntă pe copiii noştri şi pe cei mai slabi de înger dintre noi, creând neînţelegeri între familii şi indivizi. Şi voi vĕ mai miraţi că noi nu'i tolerăm.

Dacă am dori drumurile vóstre de fier şi maşinele vóstre, le-am putea cumpĕra, dar n'avem trebuinţă de ele. Ne-am învĕţat sĕ trăim fără ele, şi voi voiţi sĕ ne forţaţi a le cumpĕra. Este aceasta just?

Ni-se reproşéză că n'avem armată. Noi am încetat de a fi soldaţi, de când ne-am civilisat. Rĕsboiul este o barbarie.

S'au făcut douĕ-zeci de invasiuni în China, dar ce s'a întêmplat? Năvălitorii dominat'au ei pe Chinezi? Nu! Cei cuceriţi au absorbit pe cuceritori. Toţi au devenit Chinezi. Jidovii cari au venit la noi, au fost absorbiţi de rasa nóstră, faptunic în istorie.

Tot ce vĕ desbină, politică, religiune, ambiţiuni private, necesitatea de expansiune, alergarea după aur, precupeţie teritorială, noi nu cunóştem nimic din tóte acestea în China. Viaţa nóstră e pacinică, fiind-că noi voim înainte de tóte sĕ fim fericiţi. Nu ne turburaţi fericirea nóstră!“

Din public.*)

Dare de sémă şi mulţumită publică.

Biserica gr.-or. din *Mateiaş*, protopp. Cohalmului — ai cărei membrii, după posiţia locului esilat şi cu un teritoriu fórte mic aflându-se într'o stare materială prea debilă ca sĕ-şi aducă cele mai necesare lucruri în ordine — pentru provederea cu aparate potrivite pentru s. serviciu, a adresat un apel către fii sĕi din loc şi Bucureşti ca servitori, lângă cari s'au mai adăugat şi dintre strĕini, în urma căruia a încurs dela următorii domni. A. strĕini. Tache Stănescu comers. Braşov 22 coróne. Nicu Lupu Costache Bucureşti 5 lei. Bertha Bucureşti 2·15 l., George Man cu soţia Agostin 2. l. Raduţă Bucureşti 1. l. Constantin Nistor Bucureşti 1. l. Rafira Paloş 1. l. Nicolau Volanti Bucureşti 1. l. Maria Volanti Bucureşti 50 bani. Mihaiu Dracea Beia 80 bani. Ilie Ionescu Agostin 50 bani. Ioniţă Dumitrescu Bucureşti 50 bani. Sofia Opriş Bucureşti 50 b. Fany Intrész Bucureşti 50 bani. George Costantinescu şi Sache Dumitrescu Bucur. câte 50 b. B. Consăteni. Ana Nicolae Leucă, George Leucă, Dumitru Cărăvan, Ana Moga, Maria Z. Dumitru, Ioan Z. Dumitru şi Chirion Botoman, câte 5 lei.

Ioan Blaga, Traian G. Leancu, Nicolau Z. Botoman, Zaharie Serbu, Jacob Z. Leancu, Ioan Vetavu câte trei lei. Christon Mucea, G. Mucea câte 2.50 l. Silvia Popescu, Silvestru Cărăvan, Bucura Ion Stan, Maria I. Leancu, Nicolau Săbău, Lazăr Popa câte 2. l. George Şerban, George Săbău, George Apeţan, Iustina I. Rusu, George Olariu, Maria Şerban, Elena Vetavu, Matei Nicolă, Victor Leancu, Ioan Brânzea câte 1. l. —

Salomia G. Leancu, 27. coróne. Ioan Petri 10.17. c. George Petri 10.10 c. George Cociş. 10. c. Adam Nicolă 6. c. Ana Z. Leancu 6. c. David Bunica cu soţia 5. 60. c. George Sorea, George Mitrofan, Zachiu Bunica câte 3 cor. Zaharie Boţoman, Nic. Popa, G. D. Mucea, Ioan M. Cupeş, Moise Vetavu, Ana I. Savu, Nicolau Cărăvan, Bucura I. Popa, Alexandru Stanciu, Ana I. Dumitru, Maria G. Serbu, Rusanda Z. Mihăieţ, Ioan Is. Dumitru şi Ioan Brotea câte 2 coróne. George Blaga 1.80. c. Bucura I. Cupeş, Ana G. Vetavu, George N. Vasile, Bucura Z. Dumitru câte 1.60. c. Bucura Şerban 1.44. c. Rafira Cărăvan, George A. Leancu, Const. Boţoman, Ioan Cociş, Bucura Ios. Leancu, Maria M. Popa, Ioan Cociş s. Nicolau G. Serbu, Dumitru Serbu, Ion I. Serbu, Ana Z. Dumitru, George Serbu, George Sasu, Bucura N. I. Moga şi Zaharie S. Vetavu câte 1 cor. Maria Mitrofan 85. bani Paraschiva I. Săbău, Bucura Dancea, George Soriaş, Ana N. Brotea şi Bucura Turcu, câte 80 bani, Rusanda Dĕrĕbanţu, Bucura G. Sorea câte 60 bani, George Sabău, Bucura I. Er. Mucea, Ion Stefan, Flórea Cetlăus, Ion, G. Serbu, Bucura G. Vasile, Ana P. Boţoman câte 40 bani. Ana D. Cărăvan, Maria I. Moga, Trifon Cupeş, Ana Ar. Dumitru, Bucura Cetleus şi Maria G. Leancu câte 20 bani.

In pânză: Dorica G. Óncea 20 coţi, Ana Ion Serban 15. Rusanda I. Surdilă 13. Maria Cr. Blaga 13. Safta Buta, Ana T. Óncea, Ana J. T. Leancu câte 10. Bucura Orbu, Maria G. Leancu câte 9. Ana Z. Mitrofan, Ana Js. Dumitru Sofia Sandu, Domnica Cărăvan, Ana G. Z. Boţoman câte 8 coţi, Ana Ar. Dumitru, Maria J. Moga cu mama sa, Ana I. G. Leancu câte 7. Bucura M. Popa 6½, Ana Z. Leancu, Bucura Mati. Leancu, A. N. Stan, Maria G. Dumitru, Ana G. P. Leancu cu fica sa câte 6. Ana J. Stan, 5½, Ana Gr. Vetavu 5½, Ana Z. Vetavu, Ana G. Dumitru, Ana Z. Leucă, Ana Z. Serbu, Paraschiva, Ana Z. Surdilă, George Costea, Safta Dĕrîbanţu şi Maria I. Petri câte 5. Eva Z. Cărăvan, Bucura N. Moga, Eva Ch. Săbău, Maria Stefan, Maria I. Cupeş, Bucura G. Nicolă câte 4. Ana Pav. Leancu şi Maria I. Nicola câte 3 coţi.

Pânza în preţ de 38 coróne cu sumele de sus dau o sumă totală de coróne 294.76. Din suma acésta s'au procurat dela depositul „Tipografiei şi Librăriei diecesane“ din Caransebeş 2 ornate preoţeşti, unul deschis şi altul negru precum şi un potir, fórte bune şi frumóse în valóre de cor. 257.73 rĕmânând ca plusul de 37 cor. 04. sĕ se întrebuinţeze tot pentru lucruri din internul bisericei. Aceste recuisite bisericesci s-au sânţit la Rusalii şi s'au predat în folosinţă împlinind un gol tare simţit.

Căldurósa mulţumită a bisericei viă prin subscrisul către toţi onoraţii contribuenţi, priméscă-o în mod deosebit On. domn Tache Stănescu şi Salomia Leancu, cari au escelat între cei ce iubesc podóba s. biserici prin ofertul prea frumos.

Mateiaşi 5/18 Iunie 1900.

Ioan Brotea
paroch gr. or.

---

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta redacţia nu primeşte rĕspunderea.

Z. 2368/900. [73] 1—3

Concurs

Die durch Abdankung in Erledigung gekommene Stelle des Kreis-Notärs in Sachsenhausen ist zu besetzen.

Den Kreis bilden die Gemeinden Sachsenhausen und Eulenbach, in welcher letzteren jedoch eine Vicenotärstelle besteht.

Bezüge:

1. Gehalt 1000 Kronen.
2. Freie Wohnung eventuell Quartiergeld 80 Kronen.
3. Beleuchtungs- und Beheizungspauschale 24 Kronen.
4. Kanzleipauschale 60 Kronen.
5. Die statutarisch für Privatarbeiten festgesetzten Gebühren.
6. Da der Notär auch zum staatlichen Matrikelführer ernannt wird 160 Kronen.

Gesuche sind gemäss G. A. I. 1883 instruirt mit dem Nachweis der Sprachkenntnisse versehen und eigenhändig geschrieben bis zum 6. Juli hieramts einzureichen.

Leschkirch, am 21. Juni 1900.

Für den Oberstuhlrichter:
Zimmermann
Stuhlrichter.

Obligațiuni

jumĕtate românești și jumĕtate unguresci, apoi

cuitanțe și contracuite

unguresti și românești, se pot procura dela **Librăria Tipografiei Archidiecesane, Sibiiu**, cu prețurile: 1 obligație 5 fil., chitanțele și contrachitanțele cu 1 cor. per sută bucăți. La cerere se trimite gratis și franco din fiecare câte o bucată de probă.

Indispensabilă pentru fie-care știutor de carte este cartea întitulată:

Datorințele și drepturile

purtătorului de dare,

ce se póte procura dela

Librăria archidiecesană,

Prețul 1 C. 20 fil. + porto 10 fil.

Cuprinde tot feliul de îndrumări, cum sĕ purcedem la cumpĕrări și vênzări de proprietăți, realități, ca sĕ nu plătim dare decât numai câtă se cuvine, cum sĕ ne scăpăm de darea care nu cade în sarcina nóstră, ce drepturi sunt împreunate cu plătirea dării, etc.

A apărut și sĕ află de vânzare la **Tipografia și Librăria Archidiecesană:**

Predici ocasionale și funebrale

de

Dr. Em. Elefterescu

Tomul II.:
Prețul 3 coróne 50 bani.

In **Tipografia** și **librăria archidiecesană, Sibiiu,** se află următórele scrieri ale poetului nostru **G. Coșbuc:**

Fire de tort, broș	fl. 1.—
Balade și idile „	fl. 1.50
Sacontala, broș.	„ 2.50
Aeneis edit. II. broș	„ 1.25
Rĕsboiul nostru pentru neatêrnare, broș.	„ —.50

Au apărut:

Juvenilia

Proză și versuri
de
Sextil Pușcariu
à 1 C. 60 fil.

Iulian Devale

Epigrame

Prețul 1 cor.

Se pot procura dela *Librăria Archidiecesană, Sibiiu.*

In *Tipografia și librăria archidiecesană, Sibiiu,* au apărut și se află de vêndare:

Geografia

pentru șcóle civile și superióre de fete
(originalul aprobat sub Nr. 1240/1898)
și

Istoria universală

pentru șcóle civile și superióre de fete
(originalul aprobat sub Nr. 64561/1896)
după
Alexandru Márki.
In românesce de
I. Popovici.

Prețul Geografiei leg. . . . . fl. 1.30
„ Istoriei universale leg. . „ 1.—

In **Tipografia și Librăria archidiecesană Sibiiu**, se află de vênzare:

Academia română

Discursuri de recepțiune
XXI.
Archiepiscopul și metropolitul
Andreiu baron de Șaguna
Discurs rostit la 13/26 Martie 1900 în ședință solemnă
sub președința
M. S. Regelui
de
Nicolae Popea
episcopul Caransebeșului
cu **Rĕspuns** de
Dimitrie A. Sturdza
secretar general al Academiei Române

Prețul broș. inclusive porto postal 60 bani.

A eșit de sub tipariu în Tipografia archidiecesană:

APOSTOLUL

— cu litere latine —

cu binecuvêntarea **I. P. S. Domn Ioan Metianu, archiepiscop și metropolit** și se află de vênzare la **Tipografia și Librăria archidiecesană în Sibiiu** cu prețurile: broșat **7 cor.,** legat **9·50 cor.,** ediție de lux broșat **8 cor.,** legat după cum se comandă.

Legătóre de snopi-patentă

fórte acomodată din cânepă curată de Bácska, dela fabrica lui **Mateiu Bellán** în **Bács-Cséb,** 1000 bucăți 150 cm. lungi 7 fl. 80 cr., ér 1000 bucăți 130 cm. de lungi 7 fl. 50 cr. loco stația din Sibiiu sau în pachete cu poșta câte 200 bucăți 150 cm. lungi 2 fl. 10 cr., ér 130 cm. lungi 1 fl. 90 cr. și vitriol (Pétră vênătă) calitatea I în butóie originale și în ulcióre.

[66] 4—5

Hala de vênzare a Administrațiunei cercuale
a asociațiunei de agricultură transilvană săséscă în Sibiiu.

Saisonul de primăvară și de vară

1900.

Stofe de Brünn veritabile

Una bucată de metri 3.10 lungă, pentru un rând complet de haine de bărbat (Roc, pantaloni, vestă,) costă numai

- fl. 2.75, 370, 4.80 de lână veritabilă de oae
- fl. 6. — și 6.90 de lână mai bună veritabilă de oae
- fl. 7.75 din lână fină veritabilă de oae
- fl. 8.65 din lână fórte fină veritabilă de oae
- fl. 10.— din cea mai fină lână veritabilă de oae.

Una bucată stofă pentru un rând de haine-salon fl. 10.— deasemenea espedează cu prețurile de fabrică stofe pentru pardisiu, lodeu pentru turiști cele mai fine kamgarne etc. etc. depositul real și recunoscut în destul ca solid:

Siegel-Imhof în Brünn.

Mustre gratis și franco. Liferarea conform mustrei sĕ garantează. [56] 15—40

Avantajele mușteriilor privați, de a comanda stofele direct dela fima de mai sus, dela fabrică, sunt foarte însemnate.

Farmacia lui F. I. R. Hotter la sf. Iosif, Wien, XII/2 Schönbrunnerstrasse 182.

Absorbinalul lui Hotter.

$^1/_1$ Flacon fl. 6. —, $^1/_2$ Flacon fl. 3.50. delătură tóte umflăturile și depunerile de grăsimi fără sĕ vateme părului. Intărește nervii atacați și slăbiți, delătură și distruge tóte nodurile în muschi, și servește și ca scut în contra aprinderilor; cu deosebire e probat la umflăturile produse din causa fearelor, apoi în contra ariciturei umflărei copitei, genunchilor umflați, mai departe în contra umflăturilor (noduri) de vine, în contra umflăturei picioarelor la glesne și la încheietura degetelor cu un cuvênt în contra tuturor umflăturilor ori unde s'ar ivi.

Praful nutritor alui Hotter,

pentru cai și vite cornute
1 Pachet cu 80 cr.

Un adaus escelent la nutremânt, pentru a ținea vitele sănătoase și cu putere este de a sĕ folosi la tóte suferințele de rărunchi de ficat și de nervi.

Preparate pêntru veterinari, cele mai bune ale timpului mai nou, cari după atestate numĕróse nu au fost ajunse de alte mijloace de natura aceasta.

Sĕ sĕ cearä numai preparate de ale lui Hotter și sĕ nu se priméscă altele. Deposit în farmacii și Droguerii.

Deposit principal la Dr. Emil Budai farmacia orașului Budapesta (Stadthauspiatz) și la Iosif v. Török Budapesta VI Kiraly utcza 12.

Fluidul lui Hotter „Training“

1 Sticlă cu fl. 1.20.

Conservează nervii și muschii până la bătrânețe înaintată totdeuna puternici și vioi, pune în stare pe animal sĕ prestee cele mai mari strapații și fugi, sĕ înțelege după frecare cu fluidul „Training“.

Sĕ mai folosește cu succes uimitor la tóte urmările cari obvin din opintiri prea mari, ologie, reumatism, și înțepenire.

Praful de porci a lui Hotter.

Nr. I și II
1 kg. . . . fl. 1.20.

Cel mai buu mijloc pentru a produce pofta de mâncare și cu acésta prosperarea porcilor, fórte acomodat în contra orbalțului (brâncă); Nr. II estc de a sĕ întrebuința la urdinare.

Mijloc în contra Colicei alui Hotter.

1 Sticlă fl. 1.50.

Contra la tot feliul de colică și contra oprirei udului la cai precum și contra umflăturilor la vite cornute. [54] 17—104

Alifia lui Hotter pentru delăturarea crescăturilor de oase.

$^1/_1$ Cutie cu fl. 2. $^1/_2$ Cutie cu fl. 1.20. delătură crescăturile de oase și depunerile osoase chiar și după 4—6 séptămâni. (boală învechită).

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 66 Sibiiu, Joi 15/28 Iuniu 1900. Anul XLVIII.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **streinătate** pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi insërţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază

INSERŢIUNILE
Pentru odată 14 fil., — de dóuĕ ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 60 fil. pentru fie-care publicare.

Catolicii şi protestanţii din Ardeal.

Protestanţii din Ardeal şi mai ales calvinii din vécurile trecute au cucerit teren în cele confesionale până ce a ajuns Ardealul sub domnia casei domnitóre a Habsburgilor.

De atunci rolurile s'au schimbat cu desĕvêrşire, căci catolicismul protegiat a început a recucerí terenul perdut.

Nu căutăm, dacă mijlócele, de cari s'au folosit catolicii în acţiunea lor au fost tóte permise de legile moralei publice, fapt constatat este, că rêndurile protestanţilor s'au rărit, cu tóte opintirile şi cu tóte jertfele ce le-au adus protestanţii pentru ocrotirea intereselor lor.

Din aceste stări de lucruri s'au escat între aceste dóuĕ confesiuni frecări şi certe, cari, când au fost mai domóle, când mai acute, dar de încetat nu au încetat nici odată.

Clerul catolic cu fondurile religionare şi cu mijlócele abundante ce-i stau la dispoziţie, nu a apelat la popor şi la credincioşi pentru daruri, avênd întru tóte existenţa asigurată, ba chiar şi scólele le-au susţinut din fonduri şi fundaţiuni anume întemeiate în acel scop, pe când clerul protestant în marea lui majoritate s'a susţinut aprópe numai din dările impuse asupra credincioşilor, cari uneori au fost atât de mari, ca şi dările către stat.

Tot astfel au susţinut protestanţii şi scólele poporale, ba am puté zice întreg organismul bisericesc şi scolar, afară de colegiile Bethlen, Kun şi Mikó, au fost sprigini̇te numai de către popor, deşi ţeranii reformaţi, în bunăstare, avere şi isvóre de câştig nu stau mult mai bine ca ţeranii nostri.

Ai nostri sunt dedaţi şi cu puţin, îşi impun tóte reservele, pe când ţeranii magiari mai visând câte odată şi a domnie, cu mijlócele modeste ce le stau la dispoziţie abia o duc şi ei de pe o zi pe alta.

Dacă nu ar mai avé nici un avantagiu catolicii faţă de protestanţii calvini, chiar şi aceste sunt de ajuns, ca sĕ le îngreuneze posiţia acestora, şi lupta purtată cu puteri neegale — de atâta amar de vreme a avut urmări desastruóse pentru calvini.

Aşa a fost până la fericita eră constituţională. A venit însĕ la cârma ţerei ministrul Tisza Kálmán, şi protestanţii calvini răzimaţi pe acest stâlp al calvinismului una după alta au abandonat scólele poporale confesionale, aruncându-le în braţele guvernului ca sĕ scape de sarcini şi sĕ aibă cuvênt a ţinea şi apoi poporul la legea calvină, prin uşurarea dela sarcinile, cu cari contribuia până aci la susţinerea scólelor.

Cu puţine întreruperi dela 1873 până acum guvernele magiare au fost conduse de corifeii calvinilor Tisza, Szilágyi Dezső, Bánffy, şi aceştia cât au putut au ocrotit interesele calvinilor, menagindu-i din resputeri.

Tot Bánffy—Szilágyi—Tisza sunt matadorii, cari au forţat şi căsătoria civilă, şi cu ea întroducerea matriculelor de stat, ca apoi sĕ dea preoţilor reformaţi despăgubiri şi respective dotaţii dela stat, după ce poporul demoralisat odată cu desărcinarea dela contribuirile pentru scóle a mers mai departe şi a denegat şi contribuirile pentru clerul calvin, cunoscute sub numirea urgisită la reformaţi de „*Kepe*".

Dacă articolul de lege XIV din 1898 a vĕzut lumina zilei şi s'a făcut cum s'a făcut, acésta s'a făcut mai mult de dragul calvinilor, ca sĕ-i mai uşureze dela unele contribuiri ce aveau sĕ le presteze pentru susţinerea clerului, mai ales, că în anii din urmă zeci de sate calvine au început a denega ori-ce contribuţie bisericéscă, şi era temere de părăsirea religiunei în masse mai mari.

Afacerile ajunse aici, cu o consecinţă logică ar fi urmat, că cérta între cele dóue confesiuni magiare nu mai are rost şi că părţile, mulţumite fiecare cu resultatele la cari au ajuns până aci, vor încheia armistiţiu şi îşi vor vedé fiecare de trebile sale.

In realitate însĕ se întêmplă tocmai contrariul.

Nici odată conducĕtorii acestor biserici nu au purtat o luptă mai înverşunată ca acum, luptă, care se pare că va avé înrîurire hotarîtóre şi în afacerile publice ale vieţei de stat, cu tóte că contele Tisza István la aparenţă a condamnat duşmănia ce urméză pe tema confesionalismului între representanţii acestor dóuĕ curente.

Acţiunea o a pornit episcopul Ardélului, contele *Majláth.*

Crescut din tălpi până în crescet în spirit ultramontan, aderent înfocat al papismului, tinĕrul episcop al Ardélului cu cuvênt şi pastorale propoveduesce fără încungiur, că unica biserică mântuitóre este biserica catolică, şi provócă pe cei slabi sĕ se întărescă în acéstă credinţă, ér pe cei ce nu profeséză acéstă credinţă, sĕ caute sĕ şi-o însuşéscă, dacă vor sĕ conteze la mântuirea sufletului. Cel mai mănos teren îl caută şi află zelosul episcop tocmai în Cluş, unde petrece des, încungiurat de pateri iesuiţi aduşi anume, ca sĕ predice în sensul doctrinelor bisericei catolice.

Centrul cultural de odinióră al calvinilor din Ardeal, Aiudul, prin stăruinţele afară din sémă mari ale episcopului Szász Domokos, trecut la cele vecinice, s'a strămutat la Cluşiu, unde 'şi are reşedinţa episcopul calvin, unde petrece aristocraţia ardelénă calvină, şi unde calvinii cu ori ce preţ vor sĕ dea tonul şi sĕ nu fie conturbaţi în cele religionare.

Mai adăugênd, că pe scaunul episcopesc stă un bărbat în flórea vieţii, plin de rêvnă şi în cele confesionale destul de şovinist, era imposibil, ca între contele Majláth şi Dr. Bartók György sĕ nu erumpă conflictul pe faţă.

Baronul Bánffy ca curator suprem al bisericei calvine din Ardél, din contrar şi duşman al episcopului Dr. Bartók, s'a aliat cu episcopul întru combaterea catolicismului, au dat mâna frăţéscă, şi au pus la cale o adunare sgomotósă şi grandiósă cum nu a vĕzut Cluşul de multă vreme. Resultatul adunării dela 7 Iuniu deocamdată este numai înfiinţarea unei societăţi pentru apărarea intereselor calvinilor din Ardeal.

Societatea numĕră deja între membrii sei comiţi supremi, vicecomiţi şi întrégă aristocraţia ardelénă calvină.

Preoţii şi profesorii sunt sufletul mişcării. Resultatele acestei asociaţiuni le vom vedé mai târziu, dar la tot casul, că nu au sĕ rĕmână ómenii numai la defensivă, mai ales cunoscênd cine a pus la cale înfiinţarea societăţii şi cine stă în fruntea mişcării.

Catolicii la rêndul lor vor rĕspunde şi ei cu fapte, ei n'au lipsă sĕ întemeeze societăţi, după ce mijlócele nu le lipsesc, ér organisarea lor nu lasă nimica de dorit.

Ceşti din urmă au un punct în programul lor „*Revisuirea legilor politice-bisericeşti*" şi astfel stau în legături intime cu partidul poporal catolic, care deja are şi câţiva representanţi în parlamentul unguresc.

Trăgêndu-şi sémă şi calvinii cu relele ce au urmat pentru biserica lor din abandonarea scólelor confesionali şi din părtinirea afară din sémă a legilor politice-bisericeşti dovedită de primejdiósă şi pentru biserica lor, nu este lucru imposibil, ca sĕ vie şi ei la resultatul „*Revisuirei*" proclamat cu atâta tărie din partea catolicilor.

Astfeliu ar puté urma după furtuna de acum o coaliţiune a tuturor bisericilor din ţéră în scopul de a duce la biruinţă steagul „Revisuirei" şi a stabili *status quo ante* în interesul păcei atât de mult dorite în sinul bisericilor, pace, care a fost conturbată prin legile politice-bisericeşti şi a sdruncinat atât de afund sentimentele religióse ale credincioşilor din ţéră, fără deosebire de naţionalitate şi confesiune. Un lucru rĕmâne totuşi neexplicabil. Bánffy şi toţi corifeii calvinilor, cari au forţat legile politice-bisericeşti, azi în conventele lor şi în adunări publice semnaléză primejdia, şi în loc ca coreligionarii lor sĕ-i facă responsabili pentru faptele lor, îi onoréză cu încrederea lor şi îi susţin în posturile de onóre ce au ocupat în sinul bisericei.

FOIŢA

Din tainele vieţei.

(Urmare.)

I. Albineţ . . . Elev încă, cu cîte o aripióră de mustéţă, micşurată prin briciu, deasupra buzei subţire, cu graiul scurt şi aspru. Preda Istoria Românilor, din care n'a tipărit de cît un volum şi de sigur nici a predat mai departe de cît domnia lui Ştefan cel Mare . . . Nu era profesorul care sĕ ne facă a iubi materia ce preda, dar vai de palmele ălora cari nu-şi ştiau „*fabla*" adică lecţiunea!

D. Lăzărescu, ne-a fost dascălul de gramatică românéscă. In curînd învĕţarea limbei se făcu pe cartea — póte cam prea mare şi complicată — tipărită de d. Petru Cîmpianu. Lăzărescu era „*bon enfant*", după părerea tuturor.

Nu tîrziu, lui Lăzărescu va succeda Niculiţă Morărescu, cel mic de stat, dar lung la vorbă.

Un neuitat profesor avurăm la ştiinţele naturale în Ion Ionescu. El ne ducea la erborizaţiune — escursiuni neuitate. Intr'una de acestea era sĕ ne bată argaţii numeroşi de la via lui Pester, căci se vede că nu ne mărginiam sĕ culegem flori de cîmp, ci mai deterăm iama şi prin cele semănate, cari erau un obiect de comerciu al proprietarului. De voiu fi furat şi eu vr'o flóre atunci, nu-mi aduc aminte, dar m'am răsbunat mulţi ani după aceea contra proprietariului pentru purtarea argaţilor, luîndu-i o fată de nevastă.

Ion Ionescu ţinea casă rea cu colegii lui şi nu putu rămîne lung timp profesor. El va fi înlocuit cu Teodor Stamati. Bun architect, nu pot crede nici azi că Stamati fu bun profesor de ştiinţe naturale, deşi a tipărit unele mici manuale de obiectul ce preda.

Intr'o zi găsesc o flóre la cîmp şi i-o aduc la clas, întrebîndu-l ce este? El şi-a închipuit că-l pun la o încercare şi din acea zi mă persecută mereu. Nevinovat cu totul, nu-mi dădui sémă de ce d. Stamati nu-mi punea nici-odată o notă mai sus de 3, chiar cînd mi se părea că un *Em.* (Eminent) era ce mi se cuvenea. Numai tîrziu avuiu explicaţiunea de la un nepot al lui . . .

La limba franceză — care mai tîrziu fu predată de Teodor Codrescu, — n'aveam nevoe sĕ învĕţ: eram bun de clasa III. şi IV. şi în clasa I. eu eram şezător şi avém în şeda mea vr'o 15 băeţi, cari nici o bóbă de franţuzéscă nu învĕţaseră mai 'nainte, pe cînd eu eram minunea clasei de învĕţat ce eram în asemenea limbă. Băeţii din şeda mea mĕ urau, că nu mĕ putéu corumpe cu acadele şi rahat, ca pe alţi şezători.

Mi s'a şters din memorie numele profesorului de limba elenă. Era de sigur un *martir* . . . Avurăm mai tîrziu pe un Metaya, care numai el ştie ce păţia de la şcolari.

Profesorul de matematică, d. Vasiliu, care mai apoi îşi luă numele de Lazarini, era un bun burghez, fórte *moldovan*, grăind dialectul ieşenilor.

Dealmintrelea, dascăl plăcut, rău numai în soróce, esplicînd minunat la tablă şi nu scump la note, ca Stoica ori ca Albineţ.

Desemnul liniar şi caligrafia o făcém cu d. *Parteni Antoni*, primul litograf român, protegiatul lui G. Asaki. Desemnam pe planşetă odată pe săptămînă, iar de caligrafie nu se mai ocupa nimeni . . . *Cacografia* pe acea vreme era universală în Academie!

Mai am de pomenit pe părintele Catihet Ionescu. Acesta era unul din rarii buni şcolari eşiţi din seminarul Veniamin. Figură dulce, simpatică; ne inspira respect şi iubire. Bun şi drept cu băeţii, dóră atîta i se imputa că şi el cerea „buchea *cărţei*". Mult sînge rău 'i-a mai făcut unii din colegi, cari, citind unele cărţi atee, îi punéu ciudate întrebări. Colegul Dumbravă într'o zi refuză sĕ créză că au putut fi prinse *300 de vulpi* şi sĕ li se lege de códă şumuiogul aprins, ca sĕ arză ţarinele duşmanilor poporului lui Israel. Se făcu bietul Catihet roş ca sfecla la faţă . . . şi în acea zi amicul Dumbravă n'avu, la masă, porţia sa de pilav cu strafide înnotînd în *cerviciu* în loc de unt.

Am făcut cunoştinţă — plus-minus — cu tot corpul didactic din clasele interióre ale gimnasiului. In clasele de mai sus vom întîlni apoi pe dr. Campianu, pe Dimitrie Gusti, Forgher, Malguvenne & Luzzato de gimnastică.

Avém de conşcolari şi amici o sumă de băeţi din cari patria română făcu apoi

In sinul altei biserici, atari proroci ar fi de sigur tractaţi cu dispreţul cuvenit — protestanţii însĕ se vede, că la strimtóre fiind îi tămâiază mai departe şi ei vor fi sciind bine ce favoruri mai aşteptă prin corifeii lor dela stat, favoruri, fără cari biserica calvină din Ardeal la tot casul va fi îngenunchiată de către catolicismul puternic.

Predându-le statul şi fondurile religionare în administrarea lor, prozelitismul sĕ va face pe o scară şi mai întinsă şi pacea în sinul confesiunilor cu greu se va restabili.

Am semnalat situaţia, în care sĕ găsesc cele dóuĕ biserici din patria nóstră, ca cetitorii nostri sĕ fie orientaţi despre cele ce se petrec şi organele nóstre sĕ fie cu ochii deschişi în faţa pornirilor, cari ar puté avé la vreme înrîurire şi asupra afacerilor din biserica nóstră.

Căsătoria moştenitorului de tron Francisc Ferdinand. De mai mult timp în diferite ziare se ventilase ştirea despre căsătoria moştenitorului de tron, a archiducelui *Francisc Ferdinand* cu contesa *Sofia Chotek*, fostă damă de onóre a archiducesei Isabella. Acum se adevereşte acéstă ştire de căsătorie *morganatică* (soţia adecă nu e de rang şi posiţie egală cu bărbatul) în formă autentică. Prin un buletin al curţii, au fost invitaţi pe astăzi archiducii, dignitarii mai înalţi de curte, consilierii intimi şi ministrii la o întrunire în sala de consilii din Hofburg, şi cu prilegiul acesta în presenţa Maiestăţii Sale Monarchului şi a celor asistenţi Alteţa Sa Archiducele va depune jurămêntul de *renunţare* la tron cât priveşte pe eventualii sei urmaşi. Archiducele va avea pentru persóna sa tóte drepturile de moştenitor al tronului, dar următorii sei perd dreptul acesta, conform legilor de casă ale dinastiei.

Mâne (Vineri 16/29 l. c.) se face promulgarea căsătoriei în capela castelului din Reichstadt, iar Dumineca se va serba tot acolo cununia, la care precum se spune va asista mama maşteră Archiducesa Maria Teresia şi surorile Archiducelui, precum şi câte-va rudenii mai deaprópe. Contesa Chotek înainte de cununie va fi ridicată la rangul de principesă, şi va primi titlul de Serenissima soţie a Archiducelui, Sofia *principesă de Hohenberg.*

După depunerea jurămêntului de astăzi, Maiestatea Sa va enunţa, că moştenirea tronului după archiducele Francisc Ferdinand trece asupra Archiducelui *Otto* şi a descendenţilor sei.

*

Referitor la antecedenţele actului căsătoriei Alteţei Sale Archiducelui se spune, că A. Sa a făcut cunoscinţă înainte cu 7 ani, cu mirésa actuală şi şi-a propus sĕ o ia de soţie. Oficios însĕ numai de un an a comunicat Monarchului intenţiunea sa, rugându-l sĕ-şi dee învoirea la căsătorie. Monarchul ia zis, sĕ mai aştepte un an şi dacă atunci încă va cugeta tot aşa, sĕ se adreseze de nou. Amorul archiducelui a fost neclintit şi înainte cu ceva, iarăşi a rugat pe Monarchul sĕ-şi dee acordul şi Majestatea Sa s'a învoit inmediat.

Astfel s'au început preparativele pentru ceremonii. Actele referitóre la căsătorie vor fi signate de Majestatea Sa după depunerea jurămêntului.

Conform pactului de succesiune dintre Austria şi Ungaria, numai acel membru al casei de Habsburg, este îndreptăţit la *moştenirea corónei ungare care are îndreptăţire la tronul Austriei.* In chipul acesta s'a delăturat o nedumerire ivită la cestiunea moştenirei tronului, din pricină că dreptul de stat ungar nu pretinde o căsătorie de rang egal, cum pretinde dreptul austriac, aşadar după legile ungare descendenţii din acéstă căsătorie *ar avea dreptul de succesiune.*

Din *biografia* Archiducelui Francisc Ferdinand notăm, că Alteţa Sa s'a născut la 18 Decembre 1863 în Graţ, ca primul fiu al Archiducelui *Carol Ludovic.* Incă de timpuriu a perdut pe mama sa archiducesa *Maria Annunciata*, repausată la 4 Mai 1871, şi tatăl seu se căsătorí cu fiica regelui Dom Miguel de Portugalia, principesa *Maria Therezia* de Braganza, care a fost tot aşa de bună mamă pentru Archiducele, caşi pentru proprii sei prunci.

Archiducele a primit o îngrigită creştere militară şi civilă. In anul 1897 a fost avansat la gradul de General-major, dar incurênd după denumire se bolnăvi greu de catar de plumâni; archiducele făcú apoi mai multe călătorii în ţinuturile sudice pentru restabilitarea sănătăţei.

Contesa Sofia *Chotek* s'a născut în 1 Martie 1868 în Stuttgart din o vechie familie bohemă de nobili. Tatăl ei a fost ambasador în mai multe oraşe europene, şi a murit la 1886. Se spune, că contesa iubeşte simplitatea, petrecerile nesgomotóse şi se intereséză mai mult de musică, literatură şi de artele frumóse. In faţă-i se reoglindéză seriositatea şi modestia, prin cari insuşiri iute cucereşte simpatia celor cu cari vine în atingere.

E primul cas acesta, că un *clironom* din casa Habsburg, trecênd preste tóte barierele impuse de consideraţii politice şi de curte şi-a ales de consórtă o damă de naştere neegală. A adus astfel tribut sentimentului pur al inimei sale fără sĕ abstea dela nici o jertfă. Fie-i pasul încununat de binecuvêntarea Celui de Sus!

Resoluţiunile Cehilor.

La *Münchengrätz* în Boemia s'a ţinut o adunare, participând vr'o 50,000 de persóne. S'a votat cea mai straşnică resistenţă guvernului, dacă acesta ar voi sĕ le octroeze proiectele de limbă.

Vice-presidentul reichsrathului Dr. *Zacek* a ţinut în Kojetein o vorbire politică, care conglăsueşte cu discursurile de până acum ale Cehilor, declarând proiectele de lege ale lui Körber pentru afacerile de limbi, de *neacceptabile.*

Congresul reuniunei căilor ferate.

La şedinţa festivă ţinută de adunarea technicilor a reuniunei administraţiei căilor germane ferate la 21 l. c. în Budapesta s'au rostit dóuĕ interesante disertaţii. Relevàm în deosebi câteva date din conferenţa dlui Rudolf cav. de *Grimburg*, consilier de curte din Viena, care îşi îmbină discursul de cuvintele memorabile ale lui Ghega, clăditorul liniei Semering: că trenurile fac se disparà distanţe, promovéză interesele materiale, ridică şi lăţesc cultura.

Grimburg arată între altele, că iuţéla mijlocie a trenurilor-express trece preste 90 klm. pe óră, ajunge 97 şi 98 klm. şi în casuri esceptionale chiar 100 klm. aşa că cifra acésta se póte privi ca limita iuţelei, cu care sunt percurse astăzi distanţe mai mari pe căile ferate. Nu e permis însĕ a trece cu vederea, că pentru a ajunge acéstă iuţélă mijlocie, iuţéla ici-colo este de 120, 130, ba chiar şi 135 klm. pe óră séu 33, 36 şi $37^1/_2$ metrii pe secundă, o iuţélă de vitor în sensul adevĕrat al cuvêntului.

Iuţéla acésta extraordinară e o cucerire a technicei moderne de căi ferate, dar involuntar trebue sĕ ne aducem aminte şi de partea intunecată a lucrului, de periculele impreunate cu acésta.

Istoria accidentelor pe căile ferate e tot aşa de veche, ca şi istoria căilor ferate. Deschiderea festivă a primei linii ferate dela *Liverpool* la *Manchester la 15 Septembre 1830* s'a terminat cu o nenorocire, şi primei locomotive a lui Stephenson, învingĕtórei „Rocket“ i-a căzut jertfă la acea ocasiune o viaţă omenéscă.

Oricât de sguduitóre sunt accidentele pe căile ferate, totuşi în comparaţie cu jertfele, ce le înghit rĕsbóiele şi alte întêmplări elementare, au o parte luminósă, care constă în aceea, că după fie-care catastrofă, sciinţa, technica, administraţiunea şi legislativa în tótă lumea iau disposiţii apte de a evita repeţirea acelora.

Şi de altcum în raport cu primejdiile, cărora suntem expuşi în viaţă la tot pasul, nenorocirile de tren sunt cu mult mai puţine, decum se pare. S'a dovedit, că în *Francia* călătoria cu trăsura de postă după vechiul sistem arăta de 60 de ori mai multe accidente, decât astăzi cu trenul.

Pe basa unei statistice a casurilor de nenorociri din ultimii patru ani expiraţi, s'a făcut socotéla, că dacă un om începênd dela naştere ar petrece întrégă viaţa necontenit într'un cupeu şi în fiecare zi ar face 900 klm. ar putea conta cu probabilitate, sĕ ajungă o etate de 135 de ani, până ar îndura o contusiune şi o etate de 730 de ani, până ar fi omorît de vr'un accident. Se póte afirma în termin mediu, că un loc în prima clasă a unui tren, relativ e cel mai scutit de primejdii.

Grija de siguranţa averii şi vieţii pasagerilor este o problemă împreunată cu cea mai grea rèspundere în sarcina inginerului.

Lungimea totală a reţelei căilor ferate pe suprafaţa pământului e evaluată la 770.000 klm., o distanţă cam de dóuĕ ori mai mare decât depărtarea lunei dela pămênt, sau dacă vrem sĕ o comparăm cu meridianele pămêntului, ar ajunge sĕ încunjurăm 20 de meridiane.

Ce privesc spesele pentru clădirea tuturor căilor ferate pe pămênt, acelea fac circa *200 miliarde*, sau de trei ori atâta aur, cât posedă astăzi omenimea.

Din întrégă producţiunea de fer a secolului trecut s'au întrebuinţat la căile ferate $10^0/_0$ şi cam 4 milióne vagóne şi 140.000 locomotive mijlocesc anual transportul a 4 miliarde persóne şi 2 miliarde tone mărfuri.

Succesele cele mari produse de căile ferate în economia universală nu privesc comunicaţiunea persónelor, ci se derivă din mobilitatea productelor, ca isvóre ale prosperităţii.

Dacă ne-am întreba: Devenit-am noi cu ajutorul căilor ferate mai buni sau mai fericiţi, contríbuit-au ele la împĕcarea popórelor, la nivelarea contrastelor de rassă, la nobilitarea sentimentelor şi reducerea crimelor? Ar trebui se rĕspundem, că aceşti motori puşi în serviciul luminărei şi al respândirei ideilor de libertate şi fericire a popórelor, căile ferate sunt totodată un mijloc inevitabil, dar cel mai eficace al rĕsboiului şi chemat a înăbuşi binecuvêntările păcii şi a semăna mórte şi distrucţie.

Cu tóte acestea fiind ele puse în serviciul sciinţei şi prin sciinţă a culturei, se póte zice că prin căile ferate dispar distanţele, se promovéză interesele materiale şi se ridică şi lăţeşte cultura.

NOUTĂŢI

Parastas pentru Şaguna. Precum se ştie ziua de 16 Iuniu este ziua morţii neuitatului metropolit *Andreiu.* Pentru odihna sufletului sĕu se va oficia mâne *Vineri* la órele 11 a. m. un parastas în biserica parochială din Sibiiu-cetate, la care va pontifica însuşi I. P. Sânţia Sa dl archiepiscop şi metropolit *Ioan.*

*

Doliu de Curte. Din Viena se anunţă că M. S. Monarchul, în urma încetărei din viaţă a A. S. R. Principesei Iosefina, a ordonat un doliu pentru curte de 12 zile.

*

Examene de cualificaţiune învĕţătoréscă. In institutul seminarial teologic-pedagogic archidiecesan examenul de cualificaţiune învĕţătorésca s'a ţinut în zilele din 8/21 până 13/26 a lunei curente. La depunerea acestui examen din tóte obiectele de învĕţământ s'au presentat 39 candidaţi, ear la examene de emendare 6 candidaţi.

Resultatul examenelor se presintă astfel: S'au declarat cualificaţi cu nota generală fórte bine 1; cu bine 16, cu îndestulitoriu: 10; la examenul scripturistic din l. maghiară au fost respinşi 4, dintre cari unul s'a retras dela depunerea examenelor preste tot; ear unul a fost clasificat cu calcul neîndestulitoriu şi din alt obiect de învĕţământ; din un obiect de învĕţământ au raportat calcul neîndestulitoriu 6, dintre cari 5 din l. magh.; din 2 obiecte de învĕţământ au raportat calcul neîndestulitoriu 2.

Candidaţii cari au făcut examene de emendare toţi au prestat cu succes acest examen.

*

Exposiţia lucrurilor de mână dela şcóla de fete a „Asociaţiunii“. Basa esistenţii românismului e femeea română. Ea are sĕ desvólte în tinerele mlădiţe nobilele sentimente ale consciinţei naţionale. Şi acésta o póte face numai femeea conscie de chemarea ei, va sĕ zică femeea, a cărei educaţiune nu s'a mărginit numai la opere literare şi la studiul capd'operelor de artă, nu la lucs,

---

ómeni iluştri: D. Nei, fost membru la Curtea de compturi, d-nii N. Culianu, Mârzescu, Pilat (general), Dabija (fost ministru al lucrărilor publice), Peiu (mort, colonel), Dimachi, care rĕmase o viaţă de om membru şi preşedinte al Curţei de apel din Iaşi, Romanescu, un nepot al artistului Poni, de care mai încolo am sĕ amintesc mai pe larg.

Rîvniam mult sĕ ajung în clasele mai înaintate, cari se bucurau de o libertate mai mare de eşire din şcólă. Pe mine numai Dumineca mĕ lua un servitor, trimis de Măria Sa Dómna Ecaterina Sturdza. Dar în ziua cînd mĕ lua, ştiu că trăiam bine! că mă punea la masa mare şi ce bucate straşnice şi mai ales ce prăjituri minunate se serviau la acea masă!...

Rar am mai văzut pe mama după 1844/45. Numai ce am aflat că, sĕrmana, rămasă văduvă prea tinără, neputând birui valurile vieţei singură, se mărită cu Enache Cosmiţă, fratele logofătului Petrache Cosmiţă, care avea case mari lîngă Buna-vestire. Asemenea situaţiune de familie aduse strămutarea mamei de la Piatra la Iaşi.

Examen la academie. — Examenele actuale de la licee, nu mai sémână de loc cu cele ce se făcéu la academia Mihăilénă din Iaşi înainte de 1848, ele nu se ţinéu prin clase, numai înaintea profesorilor şi a cîte un părinte, doi rezleţi de şcolari, ci în *aula* solemnităţilor.

Mi-amintesc cu veneraţiune de marea sală rotundă, care de o parte şi de alta avea cabinetul de fisică şi biblioteca liceului, iar în mijloc erau aşezate fotolii şi scaune, unde de abia încăpea lumea numerósă şi fórte aleasă ce venea să asiste la examene. Pe lîngă vornicul bisericesc (ministrul instrucţiunei publice), epitropul şcólelor, referendarul Gh. Asaki, asista Mitropolitul cu tótă suita lui şi consulii cei mai de căpetenie din Iaşi. Apoi în zilele care venea şi Mihai Vodă Sturdza era o adevărată invaziune de public în sală. Mare era emulaţiunea ce se stîrnea prin asemenea modalitate de examene.

Am cercat în 1881 se reînvii la Bucureşti asemenea solemnităţi şcolare şi mi-am găsit beleaua cu d-nii colegi profesori.

Evident că le vine mai uşor sĕ facă examenul în clase de pe catedră, aprópe fără nici un martor strein, de cît în vileag şi cu atîta solemnitate!

Imi este vie în memorie emoţiunea ce am resimţit, fiind într'un an examinat înaintea lui Vodă. Il văd şi acum, cu barba şi părul său roşu, cu figura măreaţă, impozantă, întrebîndu-mă din istoria patriei despre Alexandru-cel-Bun. Se pare că i-am răspuns bine, căci profesorul Albineţ, care n'avea obiceiu să-şi descreţească fruntea în clasă, de astă dată îmi zimbi aşa de plăcut de mi merse la inimă. Domnitorul nu mai aşteptă ziua premiilor şi-mi puse în mână un ceasornic de argint. Eu sărutai mîna lui Vodă şi roş gotcă de plăcere doriam să pot eşi cît mai curînd din sală să-mi examinez mai de aprópe darul.

Nu era primul ceasornic ce avusei. Cînd mama mă dete la Nanu în hanul turcesc, îmi dărui un mare ceasornic de brîu al tatei.

Nenorocitul ceasornic suferi într'o zi un examen prea de aprópe al mecanismului său: încetă de a merge şi de atunci încă nu i-am mai ştiut de sórtă. De astă dată eram hotărît să îngrigesc de ceasornicul dăruit de Vodă ca de ochii din cap.

(Va urma.) *V. A. Urechiă.*

ci la partea practică a vieţii, la economia casei.

Desvoltarea acestui sentiment în institutul „Asociaţiunii“ ni'l documentéză drăgălaşele lucruri de mână expuse cu ocasiunea examenului.

In primul moment îţi captivéză atenţiunea gustul estetic şi arta turnată până în cele mai amănunţite părţi ale obiectelor. Tinerii boboci au ştiut îmbrăca lucrurile lor în forme frumóse, artistice nelăsênd însĕ din vedere partea utilitară a respectivelor obiecte: O mulţime de lucruri, folositóre vieţii de tóte zilele la care însă poţi admira şi arta. Câteva obiecte de lux sĕ strecóră printre celelalte numai ca o dovadă, că viitórele menajere pricep şi pe mama familiei şi pe dama de salon.

In şiruri pistriţate te chémă frumósele cămăşi femeeşti şi bărbăteşti sĕ le admiri; ciorapi, crochetării de tóte categoriile, ştergare de rară frumseţă, haine, batiste, perinuţe petece chiar şi multe altele, tot atâtea obiecte de valóre, cari te invită sĕ stai puţin sĕ le privesci şi sĕ admiri pe autóre. Lucrul cel mai laudabil e, că în tóte vezi înfiltrat caracterul artei române ţĕrănesci; ici colea vezi strălucind şi razele tricolorului nostru care face parte integrantă din podóba portului românesc.

Pe lângă tóte acestea pe păreţi se resfiră evantaele de desemnuri, érăşi demne de laudă. In deosebi dóuĕ tablouri: capul lui Christos şi capul regelui Lear îţi atrag atenţiunea; sunt desemnate cu atâta pĕtrundere artistică de Dşóra Ol. *Ometa*, încât descoperi îndată talentul deosebit cu care e înzestrată. Comitetul Asociaţiunii îi şi acordéză un stipendiu pentru de aşi putea desvolta talentul pronunţat al d-sale.

Laudă merită în primul loc zelósa Dşóră Maria *Cioban*, ca conducĕtóre, apoi şi harnicele Dsale eleve, pentru că în acest an s'au mărginit mai mult pe lângă cultivarea obiectelor necesare vieţii practice, astfel că ni sĕ deschide privirea spre un frumos viitor al femeii române, ni se garantéză, că vestalinele căminului familiar vor cultiva tot ce face podóba acestuia.

*

Nou archimandrit sêrbesc. Patriarchul *Brancovici* a denumit pe protosincelul şi secretariul episcopesc din Timişóra, Eugeniu *Lyetiţa*, de archimandrit. Dumineca trecută episcopul Timişórei Nicanor Popovici a predat noului archimandrit insigniile rangului.

*

Hymen. Dl Octavian *Smigelschi*, prof. gimnas. în Elisabetopole şi dşóra Pulcheria *Calţiun*, îşi vor sĕrba cununia la 12 Iuliu n. în biserica gr. cat. din D. St. Martin.

— Nicolau *Hidu*, căpitan în regimentul de infant. ces. şi reg. Archiducele Ludovic Victor Nr. 65 şi Anna *Hidu*, născ. Resič de *Ruinenburg* căsătoriţi. Munkács-Krems (l. Dunăre) Iunie 1900.

*

Direcţiunea „Reuniunii române de înmormêntare din Sibiiu“ în prima sa şedinţă, ţinută Marţi sub presidiul dlui *Pantaleon Lucuţa*, director şi la care au participat secretarul V. Tordăşianu, cassarul P. Ciora şi membrii Dr. D. P. Barcianu, prof., Dr. I. Beu, medic, Ilie Moga, diacon, Nicolae Togan, preot; Fl. Cruciţa, măestru croitor, N. Domnariu, măestru cismar, Iosif Marcu, măestru pardositor şi Simeon Stoiţa, econ. (membrii absenţi: Alexandru Nemeş, măiestru faur, George Dordea, Petru Beşta şi George Arpăşan, economi, 'şi-au scusat absenţa) — au luat următórele hotărîri mai de căpetenie: Reuniunea se priveşte de *activată* numai cu data 8 Iunie c., când adecă statutele ei au fost înmanuate direcţiunii. Pentru membrul rĕposat dela 8 Iunie încóce *Maria Popadan* n. *Mustea* se vor încassa dele membri taxele à 60 bani, din cari se vor administra erezilor ajutorul cu 90 coróne, cererile întrate pentru 2 casuri de mórte, întêmplate înainte de 8 Iunie — nu au fost luate în considerare. Statutele s'au tipărit în 1000 exemplare şi se vor distribuí zilele acestea între cei 300 membri înscrişi. Şedinţele direcţiunii se vor ţiné în localul „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“, pus la disposiţie cu multă prevenire de comitetul acestei Reuniuni. Precum se ştie, din ajutorul statutar sĕ detrag 10% pentru un fond de binefacere, a cărui meniţiune se va determina în procsima şedinţă. S'a lansat ideea de a se pune temeiu unui fond pentru un *orfelinat*.

*

Procesul dela Deva. Marţi a fost în Deva pertractarea procesului intentat contra tinerilor universitari Novacovici, Scurtu şi Steer pentru depunerea cununei pe mormêntul lui Iancu.

La propunerea procurorului tribunalul a decis sistarea procedurii de până acum şi intentarea unui nou proces contra stud. univ. Scurtu şi Novacovici, dentru *discursurile* rostite în Ţebea. Cununa a rĕmas confişcată.

*

O lege salutară. Articolul de lege X ex 1900 despre stergerea timbrului de călindare, anunţuri şi inserate, ziare şi reviste din strĕinătate a fost sancţionat de Majestatea Sa. Conform acestei legi dela 1 Iulie n. a. c. nu vor mai trebui timbrate anunţurile, care până acum erau supuse unei timbrări de 1 sau 2 cr., aşişderea nici *inseratele*, pentru care erau prescrise timbre de câte 30 cr. de fiecare publicare. — Obligativitatea timbrării *călindarelor* (6 cr. de exemplar) încétă cu 31 Decembre a. c. totuşi se pot eda şi vinde calendare pe a. 1901 — netimbrate — încă în anul acesta.

Prin întroducerea acestei legi salutare va lua un nou avênt lăţirea productelor literare şi de pressă între straturile mai puţin avute ale poporului, şi mai ales calendarele, care forméză în unele părţi unica hrană sufletéscă a multor familii rurale, eftinindu-se vor afla întrare şi mai uşóră la massele cetitorilor.

*

Curs de stupărit. Luni s'au deschis la Cudjir cursurile şcólei de stupărit la cari participă şi 20 învĕţători din România. Ministerul instrucţiunii publice din România a primit o telegramă prin care se anunţă de învĕţători deschiderea şcólei şi se mulţumeşte ministerului pentru trimiterea lor.

*

Comitetul „Reuniunei sodalilor români din Sibiiu“ a fost ales în adunarea generală de Duminecă în următoriul mod: Preşedinte: Victor Tordăşianu, funcţ. cons.; vice-preşedinte: George Poponea, cul. tip.; notar: Ioan Apolzan, cul. tip.; cassar: Florea Cruciţa m. croitor; controlor: Ioan Roşca m. pantofariu; bibliotecari: Nicolae Stoica, şi Nicolae Bratu, culegători tipografi, archivar: Valeriu Grindean sod. cism. Membri în comitet: Zaharia Aron, m. cism.; Ioan Bologa, sod. pant.; Ioan Bogorin, m. cism.; Iosif Chidu, m. măcelariu; Nicolae Işan m. pielar; Demetriu Mitoc, m. croitor; George Praşca, m. cism.; Ioan Roman, măestru frizer.

*

Atentat contra unui canonic. Un croitor din *Cinci Biserici* (Pécs), liferant de reverenzi pentru seminariul de acolo, a încercat sĕ împuşte pe rectorul seminarial din causă că acesta nu mai reflecta la marfa lui nefiind croitorul punctual. De 3 ori a descărcat revolverul asupra rectorului, pe care la rănit, apoi şi-a dat şieşi 2 glónţe, rănindu-se de mórte.

*

Reuniunea română de cântări din Năseud invită la *Serata musicală* împreunată cu teatru şi urmată de dans, care se va aranja în Năsĕud Duminecă în *1 Iulie st. n. 1900* în sala de gimnastică dela gimnasiu. Inceputul precis la 8 óre séra. Preţul întrării de persónă: pentru nemembri activi şi ajutători: 1 cor., pentru membri 1 cor. 60 fil. Venitul curat e destinat în favorul fondului reuniunii. Oferte marinimóse se vor chita publice.

Program: 1. „Stupul de albine“, marş cor mixt, aranjat de Emil Ştefănuţiu. 2. „Nu-i dreptate nu-i“, cor duplu de G. Dima. 3. „Poet şi ţĕran“, uvertură de Fr. Suppé, cântată la pian de d-şóra Estela M. Luchi. 4. „Ziua eternă“, cor duplu de E. Ştefănuţiu. 5. „Sulamith“, operetă de Davidsohn, cântată pe violină de Alex. Rus, acompaniat la pian de d-şóra Lucreţia Moisil. 6. „Logojana“, cor mixt de I. Vidu. 7. Sóre cu plóie, comedie într'un act de Iosif Vulcan. Persónele: Olga Clitan, vĕduvă tinĕră d-şóra Emilia Mischinger, Lina d-şóra Ana Filipan, Tiţa ⁂ Mimi ⁂ Maria Brădescu d-şóra Lucreţia Moisil, Profira d-şóra Letiţia Mureşan, Pantilimon dl Macedon Linul, Dumbrăvescu dl Anton Hangea, Duşan dl Artene Mureşan, Ionel dl Onoriu Prădan, Contele Klapatinsky dl Vasile Moisil, Un chelner dl Niculiţă Rus, O servitóre ⁂ — Dans.

*

O invenţie. Invĕţătorul Constantin Nichita, dela şcóla de aplicaţie de pe lângă şcóla normală din *Bărlad* a inventat un joc matematic asemănător jocului de loton. Cu acest joc elevii vor puté învĕţa cu înlesnire operaţiunile de adunare, scădere, înmulţire şi împărţire.

Ministeriul instrucţiunei publice va întroduce acest sistem în tóte scólele primare din România.

*

O aventurieră. O unguróică cu numele *Angyal* Jolán practiséză medicina, séu mai bine zis îmbată cu apă rece pe uşor crezĕtorii din oraşul *Cap* (Africa-sudică), unde fireşte n'are mare concurenţă. Un pasager ungur, care a visitat-o, scrie despre ea între altele următórele:

„Compatrióta era singură şi m'a primit cu atâta prietinie, că în urmă am întrebat-o mai cu deamĕnuntul despre trecutul ei aventurios. Mi-a spus, că s'a născut în Ardeal şi bărbatul ei a fost locotenent de husari, dar a murit de timpuriu. A rĕmas cu un băiat, pe care-l cresc rudeniile în Braşov. Ca vĕduvă dênsa a absolvat scólele superióre în România şi acolo a luat diploma de doctor. Apoi a străbătut Europa şi America. Intr'aceea s'a măritat după un inginer din Germania şi cu el s'a mutat de un an şi jumĕtate în oraşul Cap, unde are mare clientelă.

In urma sciinţei mele, zise, îmi stă în putere sĕ magnetisez pe ori-cine, sĕ prorocesc viitorul şi sĕ vindec ori-ce nevoie. La acésta din urmă însĕ numai de zece ori pe an sunt aptă şi totdeuna câte 3—5 zile.“

Ordinea examenelor

la şcóla elementară capitală română gr. or. din Braşov la finea anului scolastic 1899/1900.

Examenele publice sĕ ţin: *Joi, Vineri şi Sâmbătă în 15, 16 şi 17 Iunie st. v.* în sala festivă a gimnasiului nostru, în ordinea următóre:

Joi, în 15 Iunie:

Dela 8—12 óre a. m. cl. I/a) de copile, învĕţător: I. Aron, cl. II/a) cu înv. Z. Butnar, cl. III. cu înv. I. Dariu, cl. IV. cu înv. N. Bârsan, p. m. cl. I/b) cu înv. C. Muntean, cl. II/b) cu înv. I. Priscu, cl. V. cu înv. N. Oancea sr. cântări cu cl. IV şi V. cu înv. N. Stoicovici, eserciţii în grădinărit cu elevele din clasa IV şi V. înv. N. Oancea sr.

Vineri, în 16 Iunie.

Dela 8—12 óre a. m. cl. I/a) de copii, înv. R. Frateş, cl. II/a) cu înv. D. Marcea, cl. III/a) cu înv. N. Stoicovici, cl. IV/a) St. Popovici, p. m. I/b) C. Muşlea, cl. II/b) cu înv. N. Oancea jr. gimnastică cu elevii clasei IV/a) şi b) cu înv. resp. clase, grădinăritul cu elevii cl. IV/a) şi IV/b) înv. C. Muşlea.

Sâmbătă, în 17 Iunie.

Dela 8—10 óre a. m. cl. III/b) de copii, înv. Ios. Aron, cl. IV/b) cu înv. I. Vătăşan.

Examenele cl. III. şi IV. sĕ închee cu cântări, înv. N. Stoicovici.

Lucrurile de mână ale elevelor din cl. II—V sunt expuse sub decursul examenelor în sala de examinare, învĕţătóre: *Elena Rusu.*

Exerciţii în jocuri etc. sĕ ţin cu copiii şi copilele din şcóla Froebeliană a bisericei Sf. Nicolae *Sâmbătă în 24 Iunie v.* dela 10—11 óre a. m., tot în sala festivă a gimnasiului; învĕţătóre: *M. Bogdan.*

Examenele din studii cu elevele din Internatul Reuniunei Femeilor Române din loc sĕ ţin *Sâmbătă în 17 Iunie v.*, dela 10—11 óre a. m. tot în sala festivă a gimnasiului; învĕţătóre: *M. Bogdan.*

Examenul practic din economia casnică (menagiu, croitoria, cusutul cu maşina etc.) sĕ ţine cu elevele din Intern. Reun. Fem. Rom. din loc în localul Internatului, *Duminecă în 25 Iunie v.* dela 4—6 óre p. m. învĕţătóre: *Carolina Teclu*, directóra Intern. Reun. Fem. Rom.

Lucrurile de mână ale acestor eleve vor fi expuse în decursul examenului în sala de studii a Internatului.

Duminecă în 18 Iunie, după serviciul divin, la care vor participa toţi elevii şi elevele, sĕ va încheia anul şcolastic 1899—1900 cu cetirea clasificaţiunilor şi împărţirea premiilor în sala cea mare a gimnasiului.

La examenele acestea, precum şi la festivitatea de încheiere a anului şcolastic sĕ invită cu tótă stima părinţii elevilor şi ai elevelor, binevoitorii şi amicii acestor şcóle.

Braşov, în 1 Iunie 1900.

Direcţiunea.

Notiţă literară.

Am primit la redacţie:

Al şeptelea anuar al institutului pentru limba română din Lipsca, redactat de conducĕtorul institutului, profesorul Dr. Gustav Weigand. (Siebenter Jahresbericht des Instituts für rumänische Sprache zu Leipzig, herausgegeben von dem Leiter des Instituts Prof. Dr. Gustav Weigand.) Anuarul cuprinde următórele lucrări: „Dialectele române din România-mică, Serbia şi Bulgaria“ de Dr. Gustav Weigand; „Armonia vocală în limba română“ de Adolf Storch; „Formarea pronumelui personal în limba română“ de Eugen Neumann.

*

A XIV-a Programă a şcólei civile de fete cu internat şi drept de publicitate a „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român“ din Sibiiu, pe anul şcolar 1899/1900 publicată de Dr. Vasile Bologa director. Cuprinsul: Apercepţiunea învĕţământului, de Dr. V. Bologa. Act de recunoscinţă lui G. Dima. Discursuri dela încheerea anului şcolar. Ştiri şcolare. Sibiiu, Tipariul tipografiei archidiecesane. 1900.

Lucrarea dlui dir. Dr V. Bologa se estinde pe 9. pag. şi tractéză un capitol fundamental din arta instrucţiunei şi educaţiunei. Deja introducerea te captivéză prin presentarea pe planul prim a datorinţei educatorului de a săvêrşi opera sa cultivând comorile spirituale, ce elevul le moşteneşte ca un bun al neamului seu. Urméză apoi expunerea procesului apercepţiunei într'un stil clar, concis şi demn temei tractate.

Din conspectul elevelor, publicat la ştirile şcolare, resultă că în anul şcolar: 1899—900 au cercetat şcóla „Asociaţiunii“: în cl. I. 17 eleve (între cari una din Marmaţia şi douĕ din România), în cl. II. 21, (2 din Banat), în cl. III. 21, (una din România), în cl. IV. 23, (trei din Banat, douĕ din România), ear' cursul complementar a fost cercetat de 10 eleve (una din România). In internat au locuit 37, dintre cari douĕ au cercetat şcóla elementară a Reuniunii femeilor rom. din Sibiiu. Ordinare 82, privatiste 10 (cele din cursul complementar); gr.-or. 76, gr.-cat. 16; fiice de proprietari, agricultori şi arêndaşi 21, de comercianţi şi industriaşi 5, de preoţi 20, de profesori şi învĕţători 7, de funcţionari 22, de medici, advocaţi şi ingineri 9, de privatieri, pensionişti etc. 5, de muncitori, servitori 3. Dintre elevele adăpostite în internatul şcólei au fost gr.-or. 33, gr.-cat. 4.

Din public.*)

Mulţumită publică.

Comitetul parochial gr.-or. din Şieul mare îşi ţine de plăcută datorinţă, a exprima şi pre acéstă cale mulţămita sa profundă evlaviosului poporan din loc, Teodor *Hâbăleu* şi soţiei sale Nastasia, care ne-a împodobit biserica cu 2 prapori negri în valóre de 32 coróne, şi economului de oi din loc Teodor Podariu, vĕduv care în ziua de Rosalii ne-a surprins cu un dar — aducând la sfânta biserică un rînd complet de vestminte preoţeşti fórte frumóse în valóre de 64 coróne. Tot atuncea ne-a donat şi Ioan Cormos şi soţia sa Nastasia din comuna Borgo-Rus 2 sfesnice de lemn fórte frumos lucrate în valóre de 26 coróne.

Pentru cari fapte bunul D-zeu sĕ le resplătéscă cu sănătate şi viaţă îndelungată, şi cu darul seu cel bogat de sus.

In numele comitetului parochial şi al întregei comune bisericeşti.

Şieul-mare în 4 Iuniu 1900.

David Rusu
paroch şi preş. com. par

---

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta redacţia nu primeşte rĕspunderea.

A apărut:

Scrisori cătră eleve

de
D-şóra prof. **Maria Cioban**

O carte fórte instructivă, se află de vênzare la

Librăria archidiecesană.

Preţul **1 cor.**, trimisă cu posta **1·10 cor.**

Din **Tipografia şi librăria archidiecesană, Sibiiu**, se póte procura

Din vremuri apuse,

de
Iudita Secula n. *Truţa.*

Broş. à 50 cr.

Indispensabilă pentru fie-care ştiutor de carte este cartea întitulată:

Datorinţele şi drepturile

purtătorului de dare,

ce se póte procura dela

Librăria archidiecesană,

Preţul 1 C. 20 fil. + porto 10 fil.

Cuprinde tot feliul de îndrumări, cum sĕ purcedem la cumpĕrări şi vênzări de proprietăţi, realităţi, ca sĕ nu plătim dare decât numai câtă se cuvine, cum sĕ ne scăpăm de darea care nu cade în sarcina nóstră, ce drepturi sunt împreunate cu plătirea dării, etc.

A eşit de sub tipariu în Tipografia archidiecesană:

APOSTOLUL

— cu litere latine —

cu binecuvêntarea **I. P. S. Domn Ioan Metianu, archiepiscop şi metropolit** şi se află de vênzare la **Tipografia şi Librăria archidiecesană în Sibiiu** cu preţurile: broşat **7 cor.**, legat **9·50 cor.**, ediţie de lux broşat **8 cor.**, legat după cum se comandă.

Cunoscuta **Librărie Michaelis, Strada Cisnădiei Nr. 27,** care s'a fondat de un veac de om şi care a fost în timpul din urmă proprietatea lui Ludwig Michaelis, trece prin cumpĕrare cu tóte Activele şi Pasivele în mâni mai tinere sub firma:

Franz Michaelis

Librărie de cărţi, artă şi musicale în legătură cu afacere de **requisite de scris, de desemn şi de pictat.** Subsemnatul va conduce Librăria cu afacerile ei laterale şi mai departe cu atenţiune, punctualitate şi solidaritate şi rógă pe P. On. public a se adresa în cas de lipsă la el cu încredere.

Sibiiu, finea lui Iunie 1900.

Franz Michaelis
Strada Cisnădiei 27.

[75] 1

Scóla de musică Kaiser în Viena

Curs în timpul feriilor, curs pentru examenul de stat; Despărţĕmênt pentru instrucţiune epistolară teoretică.

[74] 1—2 **Prospecte gratis.**

Saisonul de primăvară şi de vară 1900.

Stofe de Brünn veritabile

Una bucată de metri 3.10 lungă, pentru un rând complet de haine de bărbat (Roc, pantaloni, vestă,) costă numai

- fl. 2.75, 370, 4.80 de lână veritabilă de oae
- fl. 6. — şi 6.90 de lână mai bună veritabilă de oae
- fl. 7.75 din lână fină veritabilă de oae
- fl. 8.65 din lână fórte fină veritabilă de oae
- fl. 10.— din cea mai fină lână veritabilă de oae.

Una bucată stofă pentru un rând de haine-salon fl. 10.— deasemenea espedează cu preţurile de fabrică stofe pentru pardisiu, lodeu pentru turişti cele mai fine kamgarne etc. etc. depositul real şi recunoscut în destul ca solid:

Siegel-Imhof în Brünn.

Mustre gratis şi franco. Liferarea conform mustrei sĕ garantează. [56] 16—40

Avantajele muşteriilor privaţi, de a comanda stofele direct dela firma de mai sus, dela fabrică, sunt foarte însemnate.

Op premiat de Academia Română.

Seminţe din Agrul lui Christos.

Cuvêntări bisericesci

de
Zacharia Boiu,
asesor consistorial, protopresbiter etc.

Cu binecuvêntare archierêscă.

Tom. I.: **cuvêntări la tóte Duminecile de preste an.**
„ II.: „ „ „ **prasnicele şi sĕrbătorile, precum şi la casuale bisericesci.**
„ III.: **cuvêntări la îmmormêntări, parastase etc.,**

Preţul fiecărui tom 3 coróne şi porto postal.

Se află de vêndare la **autorul** şi la

Tipografia şi librăria Archidiecesană
Sibiiu.

Conspectul cărţilor bisericesci

ce se pot procura din

Tipografia şi librăria archidiecesană, Sibiiu.

Acaftistul prea sf. născĕtóre de D-deu şi alte rugăciuni, ediţ. 1898, simplu legat fl. —.85 cr., frumos legat fl. 1.05, în piele roşie fl. 1.25, ediţia de lux fl. 2.— şi fl. 2.60, peluche	fl.	3.85
Apostol legat	„	5.75
Anthorismos sau „deslușire comparativă asupra broşurei Dorinţele dreptcredinciosului cler din Bucovina“, în limba română sau germână dela fl. —.50 la	„	—.25
Biblia ilustrată, testam. vechiu şi nou, cu cirile nel. fl. 10, leg.	„	15.—
Biografia fericitei Macrina (cu cirile) broş.	„	—.20
Carte de rugăciuni, pentru tinerime, legată	„	—.15
Chiriacodromion, (cu cirile), nel. dela fl. 10.—, la fl. 6.— leg.	„	8.—
Compendiu de dreptul canonic de A. bar. de Şaguna în limba română sau germână, broşat dela fl. 3.— la	„	1.50
Dumneḑeescile liturgii leg.	„	4.50
Elementele dreptului canonic al bisericei dreptcred. rĕsăritene de A. bar. de Şaguna	„	1.—
Enchiridion, adecă carte manuală de canóne cu comentar de A. bar. de Şaguna, dela fl. 4.— la	„	2.—
Evangelia, (cu cirile), nelegată dela fl. 8.—, la fl. 6.— legată fl. 10.—, fin legată	„	16.—
Genesa Evangeliilor de S. Popescu broş.	„	—.80
Hirotonier, pentru sf. de preoţi broş.	„	2.—
Icóna celor 3 Ierarchi, pe hârtie	„	—.30
Icóna Evangeliştilor, pe hârtie	„	—.50
Istoria bisericei ort. rĕsăr. univers. dela întemeierea ei până în ḑilele nóstre, 2 tomuri de A. bar. de Şaguna, în limba română broşată, dela fl. 3.— la	„	1.50
în limba germână dela fl. 1.— la	„	—.50
Istoria bisericéscă polit. naţ. de N. Tincu-Velea (cu cirile) broş. dela fl. 1.— la	„	—.40
Liturgia sf. Ioan pe note dela fl. 2.50 la	„	1.—
Manual de studiul pastoral compus de A. bar. de Şaguna broş.	„	1.50
„ „ **teologie morală creştinéscă** compus de A. bar. de Şaguna (cu cirile) broş.	„	1.50
Mineile pe 12 luni în 12 volume (se vênd şi separat) leg.	„	86.—
Molitvelnicul bogat, (cu cirile) nelegat fl. 4.30, leg. fl. 5, fin leg.	„	5.50
cu litere latine (evhologiu) legat	„	6.50
Octoichul cel mare, cu catavasierul, nelegat dela fl. 17.— la fl. 10.—, leg.	„	13.—
Octoichul cel mic, sau cele 8 glasuri (cu cirile) neleg. 60 cr., legat 80 cr., fin legat	„	1.20
Octoichul cel mic, sau cele 8 glasuri cu litere latine leg.	„	—.75
Orologion, (ciaslov), cu cirile, neleg, 60 cr., leg. 70 cr., fin leg.	„	1.20
Penticostariu, (cu cirile) neleg. dela fl. 8.—, la fl. 6.— legat	„	8.—
Pneyma in Nicaeno Constantinopolitanum, studiu estetico-dogmatic de S. Popescu broş.	„	1.50
Psaltirea bogată, neleg. fl. 2.75, leg.	„	4.50
„ **proroculului David,** (cu cirile)	„	1.—
Rênduélă la sfinţirea bisericilor, (cu cirile), nel. fl. 2.— leg.	„	2.50
Scrierea Sf. Ioan gură de aur (cu cirile) broş.	„	—.50
Scrisori apologetice de apĕrare din 1867 broş.	„	—.50
Têlcul Evangeliilor (cu cirile) broş.	„	1.—
Teologia pastorală veche, (cu cirile) broş. dela fl. 1.— la	„	—.50
Testamentul nou, (cu cirile) broş. dela fl. 1.— la	„	—.50
Triodul cu Strajnicul, (cu cirile) nel. dela fl. 20.— la fl. 12.— leg.	„	17.—

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.**

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 67 Sibiiu, Sâmbătă 17/30 Iuniu 1900. Anul XLVIII.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **străinătate** pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază

INSERȚIUNILE
Pentru odată 14 fil., — de dóuĕ ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rĕndul cu litere garmond — și timbru de 60 fil.
pentru fie-care publicare.

In interesul scólelor.

Sunt dóuĕ principii enunciate în legea nóstră de instrucțiune, cari bine executate, promovéză în mod neîndoios binele instrucțiunei publice, deci ele sunt vĕdit în interesul scólelor.

E obligată instrucțiunea pentru toți cetățenii statului.

Noi am vorbit despre principiul acesta, și l'am pus în legătură cu un altul, care la noi nu e enunciat încă, dară credem, că în interesul instrucțiunei publice vom vení și la acela, anume vom ajunge, ca instrucțiunea sĕ fie gratuită, sĕ o acopere statul și cetățenii sĕ pótă în tótă puterea cuvêntului împliní cele ce urméză din principiul, care obligă pe toți la cercetarea scólei.

Al doilea principiu enunciat în legea nóstră de instrucțiune este, că învĕțătorii trebue sĕ fie aplicați definitiv, și numai prin sentență sĕ pótă fi amovați dela postul lor.

Cuvintele din articolul de lege XXXVIII din anul 1868 sunt clare în punctul acesta și nu mai încape nici o îndoială, ele sunt obligătóre pentru toți cei ce susțin scóle, și este în interesul scólelor, ca principiul din lege sĕ fie cu rigóre executat.

§ 138 din art. de lege XXXVIII: 1868 este de următoriul cuprins: Invĕțătorii se aleg pe viața întrégă, și pot fi amovați din oficiu numai pentru negligență gravă, pentru transgresiuni morale, sau pentru abateri civile.

Amovarea se face prin sentență adusă de forul competent.

Dispozițiunea acésta din legea de instrucțiune nu este înșirată între condițiunile din § 11, cari sunt puse la ridicarea scólelor confesionale dară este în interesul scólelor ca și confesiunile întocmai sĕ urmeze.

Și în faptă noi așa am și urmat.

§ 57 din regulamentul pentru organisarea învĕțămêntului în scólele poporale, votat în sesiunea congresului din 1895 dispune, că devenind vre-un post de învĕțătoriu vacant, pentru întregirea lui se escrie concurs.

Va se zică postul de înv. devenit vacant trebue sĕ se intregéscă imediat în interesul mersului regulat al instrucțiunei și în privința acésta autoritatea bisericéscă superióră, congresul național-bisericesc a mers așa departe încât a pus termin de 8 zile pentru publicarea concursului. Dacă organul îndreptățit, adecă comitetul parochial în termin de 8 zile dela venirea în vacanță a postului de învĕțătoriu nu publică concursul, atunci în sensul §. 58 alinea 5 protopresbiterul îl va îndatora la împlinirea acelei datorințe, punêndu-i un alt termin de trei zile. Dacă nici solicitarea acésta nu ar avé succes, protopresbiterul face arătare consistoriului, care va lua mĕsuri disciplinare față cu comitetul parochial și dispune în sfera proprie de activitate, ca instrucțiunea sĕ nu sufere.

Este deci în deplin acord legislațiunea bisericéscă cu cea a statului în ce privesce instituirea definitivă, pe viéță a învĕțătorilor, la tot casul în interesul mersului normal al instrucțiunei.

In deplin acord este biserica cu autoritatea statului și în ce privesce amovarea învĕțătoriului, căci iată ce dispune § 67 al regulamentului congresual provocat mai sus:

„Invĕțĕtorii aleși după prescriptele acestui regulament se provĕd din partea consistoriului cu decret, în care se vor espune și emolumentele salariului, la care este alesul îndreptățit și pe basa acestui decret alesul devine definitiv, *și nu se póte amova din post, decât prin sentență disciplinară*“.

Sunt deci luate tóte precautelele, ca la școlele nóstre sĕ se institue îndată după venirea în vacanță a unui post de învĕțătoriu în calea alegerei un alt învĕțătoriu, tot în mod definitiv, care este așezat pe viață, și dela acel post numai în cale disciplinariă póte fi amovat.

Acésta o cere interesul instrucțiunei, dară de sigur o cere și interesul personal al învĕțătoriului din tóte punctele de vedere, și avem sacra detorință sĕ le combinăm ambele, spre a promova mai cu efect binele școlei.

Practica vieței însĕ ne arată de multe ori contrariul, ne arată adecă comune, în cari dela întroducerea statutului organic nu s'a instituit învĕțătoriu în mod definitiv, ne arată și aceea, că în timpul din urmă sinódele parochiale din una sau alta causă nu s'a folosit de dreptul de a alege învĕțătoriu.

In asemenea împregiurări consistoriul s'a ajutat cu instituirea de învĕțători provisori.

Unii dintre aceștia după serviciu de un an doi, s'au considerat ca aplicați definitivi și fără alegere, au luat refugiu la organele statului, acestea au constatat simplu că cutare învĕțătoriu a servit doi ani la aceași școlă, a fost înscris pe basa acelui serviciu la fondul regnicolariu de pensiune, deci l'au considerat și ele ca instituit definitiv, și l'au susținut cu forța în oficiu.

In chipul acesta s'a născut conflict între stat și între biserică, care cu puțină bunăvoință poté fi evitat.

Lucrurile în direcțiunea acésta nu s'au îmbunătățit nici până astăzi, și ele trebuesc puse pe cale bună, în interesul scólelor.

Cu situațiunea acésta însĕ va trebuí sĕ ne ocupăm mai intensiv.

Căsătoria Archiducelui Francisc Ferdinand. *Joi* s'a îndeplinit în palatul Curții din Viena actul *depunerei jurămêntului* A. S. Archiducelui Francisc Ferdinand, carele a declarat în fața Majestății Sale Domnitoriului, a archiducilor, a demnitarilor superiori de Curte și a ministrilor ambelor jumĕtăți ale Monarchiei, că recunóște de morganatică căsătoria, ce o va încheia, și pe eventualii descendenți nu-i va considera ca îndreptățiți la moștenirea tronului.

Actul s'a săvêrșit astfel, că M. S. a ținut către cei adunați o alocuțiune, prin care i recércă sĕ fie martori ai evenimentului, apoi urmă cetirea documentului de ministrul Goluhowski. Archiducele Francisc Ferdinand puse douĕ degete dela mâna dréptă pe evangelie, ceti documentul și formula de jurămênt și subscrise cele dóuĕ esemplare ale documentului, unul german și altul maghiar.

După părerea unor cercuri maghiare presența guvernului maghiar la actul festiv nu se póte justifica prin legile de succesiune ale sancțiunei pragmatice, care nu cunóște căsătoria morganatică și deci întrebarea că fost'a necesară depunerea jurămêntului ar avé se fie obiectul discuției parlamentului.

Mâne la $10^1/_2$ óre se va serba cununia în capela castelului din *Reichstadt*, și la dorința Archiducelui — fără nici o pompă. Majestatea Sa nu va participa la festivitate, ci numai membrii familielor, primarul orașului, căpitanul cercului, redactorul-șef dela „Wiener Zeitung“ și consilierul guvernial Teuber. Promulgarea căsătoriei s'a făcut în biserica Augustinilor din Viena și în biserica parochială din Gross-Priesen, unde a petrecut contesa Chotek până acum.

*

„*Narodni Listy*“ din Praga, fóia Cehilor tineri, din prilegiul căsătoriei archiducelui Francisc Ferdinand afirmă, că unele cercuri germane inclină a atribui órecare „*importanță politică*“ acestui act. Deși soțiile domnitorilor austriaci, n'au luat parte la politica activă — scrie ziarul numit — totuși suntem convinși, că contesa *Chotek*, ca soția clironomului austro-ungar va păzi cu fidelitate tradițiile neuitatului ei părinte și va contribui la ridicarea *splendórei țĕrei sale natale.* Sunt doi ani, de când la primirea deputațiunei boheme din partea împĕratului, s'a presentat rugarea, ca un membru al casei domnitóre sĕ locuiéscă în Hradsinul din Praga. Acum ar fi timpul potrivit, ca ministrul Körber sĕ propună Monarchului, ca Archiducele Francisc Ferdinand după cununie sĕ-și ia residență permanentă în Praga. Prin acésta s'ar întări raporturile Cehilor cu dinastia și s'ar realisa promisiunea dată deputațiunei, că rugarea de a locui un membru al dinastiei în Praga li se va împlini.

O însinuare tendențiósă.

„Tribuna Poporului“ în articolul de fond din Nr. 111 a. c. scrie între altele: „Există o direcțiune politică, — așa vorbește dl Dr. Alexandru Mocsonyi, — care zice, sĕ-și ia Românii speranța dela Corónă pentru totdéuna, pentru-că de acolo n'au ce (? Red) sĕ aștepte nimic și sĕ-și întórcă fața altundeva. Unde? Nu știu nici eu! Noi vom gravita spre Viena, dacă vedem, că punctul de gravitațiune este acolo; noi vom gravita spre Budapesta, dacă vedem, că evenimentele se desvóltă într'acolo; dar vom gravita și spre un *al treilea loc*, nu la Viena, nici la Budapesta, dacă va fi trebuință“. Care sĕ fie însĕ acest al treilea loc, dl Dr. Alexandru Mocsonyi nu o spune. Rĕmâne așa dară constatat, că dl Dr. Mocsonyi a voit sĕ abată politica românéscă din alvia ei tradițională și sĕ ne ducă pe căi necunoscute. Ce căi? „Nu știu nici eu“, — rĕspunde dl Mocsonyi.“

Iar' locul al treilea din chestiune ar fi după autorul articolului: Petersburgul.

Suntem autorisați din locul competent a declara, că acéstă pretinsă enunciațiune a dlui Mocsonyi este o însinuare tendențiósă, ceea-ce de altmintrelea a trebuit sĕ observe din capul locului toți aceia, cari cunosc vederile dlui Mocsonyi; iar' spre a ilustra cât de contrare sunt aceste însinuări adevĕratelor vederi ale dlui Mocsonyi, ajunge a cita câteva pasage din epistola sa „*către Comitetul național-central în Sibiiu*“, de dato Birchiș, 14/26 August, 1891, unde, tractând Dsa chestiunea presentării Memorandului la Tron și din punctul de vedere al raportului dintre poporul român și dinastie, dl Mocsonyi zice următórele:

„Pentru-ca sĕ pun însĕ în deplina ei lumină marea și întréga însemnătate, ce eu o atribuesc acestui factor politic, (va sĕ zică: dinastiei, — Red) nu numai pentru stadiile de transițiune, prin cari trebue sĕ ne strecorăm, ci pentru întreg viitoriul național al poporului nostru, — merg un pas mai departe și în vederea epocalelor evoluțiuni politice, spre cari iresistibil impinși suntem, fac afirmațiunea, că precum viitorul dinastiei nóstre zace în aceea misiune, ce are sĕ îndeplinéscă în Orient, tot asemenea definitiva întemeiare a adevăratei nóstre esistințe naționale cât mai strîns legată este de acéstă misiune a dinastiei.“

Examene finale.

La școla civilă superióră de fete.

Mercuri, în 14 a lunei curente s'au terminat examenele dela scóla de fete din Sibiiu, care dela înființarea ei forméză obiectul principal al preocupațiunilor Asociațiunii proprietare. Examenele au fost conduse din partea P. O. D. protopop al Sibiiului *Ioan Papiu*, ca delegat al comitetului Asociațiunii. Decursul și succesul examenelor a fost laudabil, ceea-ce s'au și accentuat din partea tuturor participanților.

Joi a fost încheierea solemnă a anului, împreunată cu cântări corale și la pian și cu declamațiuni; mai ales declamațiunile au fost bine alese și potrivite a deștepta și întări sentimentele câte trebue se umple pieptul unei femei române.

Publicul atât sibian cât și din depărtare a manifestat același interes față de acéstă încheiere festivă, ca și în anii trecuți. In fruntea alesului public, era Eminența Sa archiepiscopul și metropolitul nostru *Ioan*, încungiurat de o suită mai mare.

După terminarea producțiunilor conform programei, pe care am publicat'o în nrul nostru penultim a rostit dl director al scólei *Dr. Vasile Bologa* un discurs de încheiere, zicênd cam următórele:

Excelenția Vóstră! Venerabile Dle Delegat!
Onorat Public!

In primii ani dela înaugurarea acestui institut, la ocasia solemnă a încheerii anilor scolari, bărbați ca fericiții George Barițiu și Ioan Popescu, tâlcuiau dela acest loc sentimentele poporului român, trebuințele lui simțite pentru educația femeii române și în firul acelora fixau ținta și vocațiunea acestei scóle superióre de fete.

Eu smerit începĕtor atunci în cariera de astăzi, ascultam cu nespusă sete cuvintele lor și mărturisesc, că eram un adict convins al povețelor lor, pentru-că vedeam într'unul pe istoricul erudit al poporului român, pe întemeiătorul publicisticei române și neînfrântul luptător, ér în celalalt pe pedagogul distins şi devotat al poporului român.

Şi mi-am zis adese-ori în frământările mele sufletesci, că nu se póte sĕ nu recunosci ochiul provedinţei în acéstă mare causă a poporului român, când îi vezi aceşti doi bărbaţi mână în mână, tăind brazda, cea atât de mult dorită, pentru educaţia femeii române.

Şi cine a scrutat în cartea popórelor şi a urmărit cu atenţie evoluţia desvoltării lor, acela va da dreptate cuvintelor mele, când afirm, că istoria şi educaţia naţională sunt acei doi factori, cari hotăresc sórtea unui popor pe vécuri înainte.

Ér pentru casul de faţă, cei mai valoroşi representanţi ai acestor doi rami de ştiinţă, au sĕvêrşit rolul începutului. Ei au chemat la viaţă acest institut în numele Asociaţiunii, prin cuvêntul şi stăruinţa lor neobosită, căruia apoi i-au urmat multe alte scóle române de fete în patrie. Ei i-au brăzdat calea, cu acea inişte a conştiinţei, că au reparat o greşală a trecutului, ce de mult trebuia făcut. Noi, nici un alt merit nu avem, decât, că le-am urmat cu credinţă.

Şi ce ne-au pus pe tablele legii aceşti bărbaţi? În scurte cuvinte voiu împrospĕta:

Sĕ înzestrăm femeia română cu rodurile culturei adevĕrate, într'un grad cât mai înalt posibil, pentru-că numai avênd minte luminată va puté deveni pricepĕtóre tovarăşă soţului, familiei, cu care este chemată sĕ împartă şi binele şi réul acestei vieţi.

Sĕ înzestrăm femeea română cu rodurile educaţiei religióse, pentru ca s'o ridicăm la un nivou cât mai înalt al judecăţii morale, sub a cărei influinţă sĕ-şi explice ea însăşi menirea sa casnică, vocaţiunea sa pentru gospodărie şi nu pentru deşertăciuni frivole.

In sfîrşit sĕ întărim în inima femeii române acea nobilă pornire, ce altcum îi este înăscută, de a simţí exclusiv cu poporul, căruia aparţine; de a se afirma cu energie, între ori-ce împrejurări, în curăţenia caracterului seu etnic românesc. Astfel sĕ o deprindem a se ferí de órba imitaţie a unei civilisaţiuni străine şi cosmopolite şi cu încetul sĕ ne deprindem odată a crea din al nostru propriu, în condiţiile nóstre, fie şi mai modeste, dar răzimat pe sufletul poporului nostru, a cărui capabilitate, nici dujmanii cei mai aprigi nu i-au putut-o denega.

Acesta este potecul signat nóuĕ de istoricul G. Bariţiu şi pedagogul I. Popescu, pe care străbătênd înainte, pasul nostru nu va rătăcí.

Şi totuşi, sĕ nu crédă omul auzului, s-a svonit din o parte óre-care, că în sanctuarul acestui institut s-ar ocroti anumite tendenţe aristocratice. Nu înţeleg, de când nisuinţa spre o cultură firéscă, este sinonimă cu spiritul de aristocraţie!

Nu pot sĕ nu stărui încâtva asupra acestui moment. Nu pot sĕ nu fac o scurtă dare de samă despre felul cum privesc chestia şcolară clasele mai înalte aristocratice, cari nóuĕ — durere — ne lipsesc şi clasele medii şi muncitóre, cari la noi sunt în preponderanţă.

E în deobşte cunoscut, că aristocraţimea unui popor o forméză ómeni, cari moştenesc bogăţii întinse, milióne, sau apoi ómeni, cari se razimă, cu drept şi fără drept, pe budgetul sumptuos al statului.

Aceste clase de ómeni, ţin în adevĕr sĕ-şi construiască numai şcóle de lux, în care nu se învaţă arta de a câştiga cu sîrguinţă şi de a păstra cu înţelepciune, ci arta de a rîsipi, de a duce o viaţă uşóră, fără griji şi fără prevedere la trebuinţele viitorului. Dar clasele medii şi ale muncitorilor, cum suntem şi noi, apreciază tocmai contrarul cu privire la ţînta învĕţămêntului.

Dreptaceea s-ar puté şi numai presupune, ca noi sĕ pozăm tendenţele unui spirit aristocratic? Noi, cari suntem un popor abia emancipat de sub jugul iobăgiei din 1848? Noi sĕ facem pe parvenitul, care sĕ uite de ce a fost ieri şi de ce-i lipsesce astăzi?!

Nici odată!.. Intréga nóstră fiinţă, educaţia nóstră, idealul nostru, spulberă cu desĕvêrşire asemenea aberaţiuni.

Dar sĕ nu uităm, că întotdeuna fructul bun are sórtea, de a numĕra mai mulţi inamici... Grădinariul înţelept însĕ, tocmai din acel motiv, cu îndoită pază îngrijesce fructul seu.

Şi noi vom purcede astfel. Nu vom slăbí în stăruinţele nóstre, pentru întemeiata educaţie a femeii române. Nu, mai ales astăzi, când vedem, că la fraţii nostri de dincolo, s-a pornit după exemplul nostru un curent puternic, pentru promovarea educaţiei religióse, morale şi naţionale a femeii române.

Acesta e sentimentul comun al poporului român, şi pentru noi numai acesta póte fi hotărîtor!

După acéstă apreţiare, pentru buna nóstră orientare, vin sĕ-mi împlinesc cea mai plăcută parte a funcţiei mele. Sĕ aduc respectuósele nóstre omagii Exelenţiei Vóstre, I. P. S. nostru Părinte, pentru mulţumirea, ce ne faceţi prin înalta presenţă. — Urez Exelenţiei Vóstre, mulţi ani fericiţi!

Mulţămesc On. Public, pentru căldurósa atenţie, ce dă acestei instituţiuni culturale a Asociaţiunii.

Mulţămesc P. O. D. delegat al On. Comitet, pentru părintésca conducere a examenelor şi mĕ rog, ca în cumpĕna judecăţii asupra prestaţiunilor dovedite de elevele nóstre, în sensul programei acum exhauriate, sĕ binevoiască a lua în considerare împrejurarea, că în anul acesta morbul greu pentru copii: scarlatina, ne-a răpit şi nóuĕ patru sĕptămêni din timpul cel mai preţios pentru învĕţămênt. Astfel, póte sĕ va fi observat ici colea câte o mică lacună în deplina rotunzire a resultatului dorit. Sĕ mulţămim însĕ bunului Dumnezeu, că ne-a ferit de a aduce alte jertfe mai durerióse, numitului morb periculos.

Inainte de a încheia, ţin sĕ amintesc încă un lucru. Anume, că în decursul acestor examene, On. Public a avut plăcuta ocasie, sĕ pótă priví într'una din salele institutului nostru şi o mică, dar frumósă exposiţie de tablouri.

Aceste producte însĕ, nu sunt dela elevele actuale, ci dela eleve deja absolvente ale scólei nóstre, dimpreună cu dóue din cursul complementar de astăzi, cari au frecuentat în anul acesta un curs privat de pictură, deschis în Sibiu în Septembre 1899, de dşóra Laura Vlad, absolventă a academiei dĕ pictură din München.

Noi am deschis cu plăcere uşile acestui paladiu al Asociaţiunii, pentru expunerea amintitelor producte alese, deórece menirea Asociaţiunii e sĕ întimpine cu căldură şi sĕ încurajeze, tot ce se manifestă cu demnitate pe terenul artelor şi ştiinţelor, în sinul poporului român. Şi simţim mare bucurie, când vedem gradul de perfecţiune, la care au ajuns elevele scólei nóstre, sub o bună conducere. Doresc din inimă, sĕ fie de bun augur, acest laudabil succes.

Cu acestea declar anul scolar încheiat.

După dl Director a luat I. Preasânţia Sa cuvêntul şi în părinteşti cuvinte s'a adresat atât cătră elevele institutului cât şi cătră publicul asistent. In special pe eleve le-a îndemnat sĕ fie conscii de datorinţele sociale, ce le aşteptă în viaţa de tóte zilele, arĕtându-le, că nisuinţele nóstre spre cultură şi progres vor fi numai atunci închiegate, când tóte femeile némului vor contribuí în mĕsura cuvenită la creşterea viitórelor generaţiuni; acésta cu atât mai vêrtos, cu cât influinţa mamelor este mult mai mare, decât a oricărui institut de creştere. Cercul cunoştinţelor, al bunei purtări, al modestiei şi al cumpătului în tóte şi al bunei şi raţionalei gospodării, se caute a-le lăţi în cercuri mai largi, spre a face astfel bucurie familiilor şi a câştiga vază institutului, în care au crescut, şi care ca şi o mamă bună s'a îngrijit a le da o creştere alésă şi românéscă, cum n'au putut avea damele nóstre de azi mai în vrêstă, cari au fost avisate la institute străine şi n'au putut gusta farmecul producţiunilor, cum au fost multe din cele auzite în limba maternă. La fine binecuvêntă institutul şi elevele lui, dorindu-i tot succes bun şi spriginul publicului român, pentru care cu mari jertfe s'au înfiinţat şi se susţine.

Cuvintele Eminenţiei Sale au fost ascultate de toţi în picióre.

La fine a vorbit delegatul comitetului dl *Ioan Papiu* cam astfel:

Excelenţia Vóstră Inalt Preasânţite Dle Archiepiscop şi Metropolit! Ilustră adunare, Iubitelor eleve!

Din posiţiunea mea oficială ce ocup în acest moment solemn ca delegat al celei mai înalte societăţi naţionale, a „Asociaţiunei pentru literatura şi cultura poporului român din patrie“, cuvine-sĕ se dau şi eu espresiune simţemintelor mele la acésta strălucită serbare de încheiere a anului şcolar.

Eu în calitatea mea de delegat am avut bucuria a începe şirul serbĕtorilor în ziua primă a examenelor, Luni în 12/25 a curentei, în clasa primă a acestei şcóle, podóba şcólelor nóstre şi continuând până azi: am venit cu drăgălaşele eleve din clasă în clasă, ca prin o grădină frumósă unde ele au cules cele mai frumóse floricele, şi le au compus în buchete artistice, pe cari ni le au presentat în formă de cunoşcinţe alese şi de producţiuni succese la pian, şi prin declamări, cu cari ne au desfătat sufletul.

Se afirmă şi póte cu drept cuvênt, că noi preste tot am sta îndĕreptul altor némuri din patrie în cultură, dar' privind îndĕrăpt şi asemenênd trecutul cu presentul trebue sĕ constatăm cu bucurie un progres înbucurătoriu. Noi cei bĕtrâni ne aducem aminte cu jele din tinereţele nóstre, cât de pustiu era câmpul naţional, nu era o singură şcólă pentru creşterea tineretului nostru; ér astăzi cu fericire constatăm, că acésta şcólă nu este întru nimic în dărĕptul şcólelor de acésta categorie şi rivaliséză cu cele ale concetăţenilor de alte limbi din Patrie. Cuvine-se deci se ne bucurăm în asemenea momente solemne şi că ne bucurăm dovadă este strălucita adunare presentă, pentru care onóre eu dator sunt în numele comitetului central al „Asociaţiunei“ a aduce cea mai profundă mulţumită: la locul prim mulţumesc Inalt Preasânţiei Sale Domnului Archiepiscop şi Metropolit, că a binevoit cu Inalta Sa presenţă a onora serbătórea nóstră solemnă şi a încuraja cu înţeleptele-i poveţe şi nisuinţele nobile ale acestui institut, şi apoi întreg onoratului public.

Mulţumesc corpului profesoral dela acéstă şcólă pentru zelul şi devotamentul, cu care au muncit un an de zile, ocupând locul părinţilor scumpelor odóre ale mamelor, pe cari le au încredinţat îngrijirii lor gingaşe; mulţumesc în fine şi laud buna purtare şi strălucitul progres al iubitelor eleve, aceste scumpe odóre a mamelor române, cari întorcându-se la bunii lor părinţi se păstreze un suvenir dulce acestui institut naţional, creat şi susţinut cu mari jertfe de „Asociaţiunea nóstră pentru cultura poporului român“, căruia sĕ-i dorim, sĕ créscă şi se înflorécă.

La scóla elementară de fete a „Reuniunei femeilor române din Sibiiu“.

In presenţa unui public distins s'au ţinut Mercuri în 27 Iuniu, nou a. c. examenele anuale la şcóla elementară de fete a Reuniunei femeilor române din Sibiiu.

Conduse cu mult interes de presidenta reuniunei dómna Maria *Cosma*, examenele s'au desvoltat în adevĕrat deliciu.

Micuţele eleve au rĕspuns din fiecare obiect de învĕţămênt cu multă pricepere, precisiune şi curagiu, punênd în uimire pe publicul ascultătoriu prin bogatele cunoscinţe câştigate în decursul anului şcolariu trecut.

La şcóla acésta, cercetată în acest an numai de 14 eleve, sunt aplicate 2 puteri didactice dintre cele mai bune, şi resultatul excelent al acestui examen face onóre corpului didactic.

La examenul din limba maghiară a luat parte punênd întrebări şi insuşi inspectorul regesc de şcóle comitatens, care a rĕmas deplin mulţumit şi cu resultatul din limba maghiară.

Incheierea festivă a anului şcolariu s'a făcut Joi în 28 Iuniu, a. c. la órele 11 a. m. cu care ocasiune elevele au declamat şi au cântat.

La încheierea festivă a anului şcolar a luat parte ca şi în anul trecut şi Excelenţia Sa I. P. S. Domn archiepiscop şi metropolit *Ioan Metianu*, care a rostit elevelor adevĕrate cuvinte părinteşti de îmbărbătare, şi reuniunei cuvinte de mulţumire pentru susţinerea acestei şcóle româneşti, care e chemată a da fetiţelor române crescere şi educaţiune în limba lor maternă.

A fost înălţătoriu a auzi din gura metropolitului cuvinte de îmbărbătare în faţa neînteresului manifestat încă şi acuma din unele părţi pentru şcólele româneşti aici în Sibiiu, preferite fiind şcólele dela călugăriţe, cari cresc elevele în spirit neromânesc, şi în spirit duşman — declarat duşman bisericei nóstre ortodoxe române şi instituţiunilor ei.

Acéstă îmbărbătare la adresa reuniunei femeilor române din Sibiiu din rostul păstoriului îngrigiat de sórtea turmei sale a îndemnat pe presidenta Maria Cosma sĕ róge pe Excelenţia Sa, ca sĕ aibă în deosebită îngrijire şi şcóla acésta şi cea civilă a Asociaţiunei, cari ambele au misiune sfântă de a cresce fetiţele în spirit românesc şi în spiritul bisericilor româneşti.

S'a observat adecă în timpul din urmă, că mulţi preoţi de ai nostri 'şi cresc fetiţele în mănăstirile papistaşe de aici, unde pe lângă acea, că nu primesc instrucţiunea în limba lor maternă, li-se înfiltră doctrine strĕine de biserica nóstră, şi avem casuri concrete, că după câţva ani de şcólă în acele mănăstiri fetiţele nóstre au uitat de părinţi, de biserica străbunilor lor, şi s'au făcut şi ele călugăriţe acolo unde au studiat.

Contra acestui rĕu va trebuí sĕ luptăm noi mai pre faţă, şi lupta va trebui sĕ se pórte în planul prim în România, unde încă dăm de acest rĕu.

Ca încheiere a raportului despre examenele anuale dela şcóla acésta cu plăcere luăm act de lucrurile fetiţelor, cari au fost expuse în o salà deosebită a şcólei, au fost aranjate cu mult gust, şi au stors admiraţiunea tuturor, celora ce au avut plăcuta ocasiune a le privi şi a le admira.

Iscusinţa femeei române în lucrul de mână s'a tradat în micele româncuţe din şcóla elementară de fete a reuniunei femeilor române din Sibiiu.

Pomul de pe fructe, femeia română de pe lucrul frumos se cunóşte.

Revistă externă

Din extremul Orient. Ştirile mai nóuĕ sosite din China spun, că puterile europene aliate cu Japonia au reuşit se elibereze *Tiencin*-ul si sĕ despresure pe admiralul *Seymour*, care s'a întors la Tiencin. O altă veste e, că ducele *Tuan*, în conţelegere cu împĕrătésa şi cu şeful partidului conservativ, a proclamat pe fiul seu de *împĕrat al Chinei* şi pe ambasadorii streini îi ţine obstatici, pentru ca sĕ obţină învoirea la acest act.

Ziarele ruseşti asigură despre succesul puterilor aliate asupra Chinezilor, dar pericolul va fi mai mare în momentul, când va deveni fapt pacificarea Chinei. Ce se va întêmpla atunci? Cum va fi cu împărţirea pielei ursului, încă înainte de a-l fi omorît?

NOUTĂŢI

Parastas pentru fericitul metropolit Şaguna. Conform anunţului nostru din nrul ultim s'a oficiat eri, la 11 a. m., un părăstas solemn pentru sufletul neuitatului nostru archiereu *Andreiu*, în biserica parochială din Cetate. Era present întreg institutul „Andreian“ înfiinţat şi dotat de nemuritoriul prelat, şi un numeros public din Sibiiu, în frunte cu oficialii consistoriului archidiecesan, corpul profesoral seminarial. Am observat şi numeroşi ţĕrani din apropiere, cari, zi de têrg fiind şi auzind de parastas — au grăbit şi ei a rosti o rugăciune ferbinte pentru Acela, care numai pentru progresul poporului a trăit şi cu neasĕmenat succes a muncit. A servit Inaltpreasfinţia Sa archiepiscopul nostru *Ioan*, asistat de protoiereii *Zaharie Boiu*, *Moise Lazar*, *Nicolae Cristea*, monahul Dr. *Eusebiu Roşca*, *Ioan Ghibu* şi diaconii *Elie Cristea* şi *D. Câmpeanu*. Cântările de la parastas le-au cântat parte preoţimea fungentă, parte corul seminarial funebral condus de profesorul D. *Cunţan*. Fie, ca rugăciunile, eşite din adêncul sufletelor celor participanţi, sĕ se înalţe la tronul ceresc, unde ascultare se afle, dând odihna binemeritată, vrednicului archiereu, unde drepţii se odihnesc.

*

La şcóla comercială superióră română din Braşov s'a terminat examenul de maturitate Mercuri. President al comisiunei examinătóre a fost dl protopop Vasile *Voina*; din partea guvernului au asistat ca representanţi dnii: Nicolae *Putnoky* şi I. *Fekete*. Din 20 candidaţi, au prestat cu succes examenul 18 inşi şi anume 2 cu *fórte bine*, 6 cu *bine* şi 10 cu *suficient*. Doi inşi au fost avisaţi la emendarea examenului în Septembre.

*

Nouă profesóră pentru şcólele civile superióre. D-şóra *Catinca Bogdan* din Braşov, sora Dlui Ioan Bogdan, profesor la universitatea din Bucureşti a făcut în 25 l. c. cu *distincţie* examenul de profesóră pentru scólele civile superióre, avênd ca studii speciale matematica şi fisica. Deasemenea a depus şi examenul special de gimnastică cu eminenţă, obţinênd ast-fel şi diploma de profesóră de gimnastică pentru şcólele civile superióre. Gratulăm sincer nouei profesóre la îndoitul succes.

*

Planul de învĕţământ al cursurilor administrative. Ministrul president ca ministru de interne a publicat dispoşiţiile despre executarea proiectatelor cursuri administrative. Se vor înfiinţa în Budapesta, Debreţin, Cluj, Pojon, Kassa, Pécs, Szombathely, Sighetul-Marmaţiei, Murĕş-Oşorheiu şi Becicherecul-mare, 10 cursuri de un an, cu următorul program de învĕţământ: în primul semestru se vor propune, dreptul de stat ungar şi dreptul administrativ, elementele fundamentale ale dreptului eclesiastic ungar şi purtarea matriculei de stat, elementele dreptului penal ungar şi ale procedurei penale, dreptul civil ungar, purtarea cărţilor funduare, elemente din dreptul de concurs, cambial şi comercial; în semestrul al doilea: elemente din studiul şi dreptul financiar, administraţia economică, apĕrarea ţĕrei, contabilitatea de stat, stilistica comunală şi manipulaţiunea.

*

Lueger — cetăţean de onóre. Consiliul oraşului Viena, în considerarea meritelor primariului Dr. Carol *Lueger* obţinute pe terenul economic şi spiritual, l'a ales cu unanimitate de cetăţean onorar al Vienei.

*

Fete abituriente. Pentru prima óră acum în numĕr mai mare au depus eleve dela dóuĕ gimnasii din Bpesta examenul de maturitate. La gimnasiul de fete din strada Barcsay au prestat examenul de maturitate din 26 eleve — 17, ear la cel din str. zöldfa s'au anunţat la examen 24, dintre cari l'au depus cu succes 22. — Episcopul Fraknói a dat expresiune pĕrerei sale că fetele deşi au studiat numai patru ani limba latină, o posed în aceaşi mĕsură, caşi tinerii cărora li s'a propus în opt ani.

*

† Oprea Borcia, paroch gr. or. şi membru al comitetului protopresbiteral din tractul Sĕliştei, după lungi şi grele suferinţe, în al 83-lea an al etăţii, provĕzut fiind cu ss. Taine s'a mutat la cele eterne în 17/30 Iuniu a. c. după un serviciu prestat bisericei şi poporului seu cu devotament şi statornică credinţă timp de 56 ani.

Rĕmăşiţele pămêntesci ale neuitatului soţ şi părinte iubitoriu se vor depune spre vecinică odichnă Luni, în 19 Iuniu (2 Iuliu) a. c. la 1 óră d. am. în cimiteriul bisericei celei mari din Sĕlişte. Sĕlişte, 17/30 Iuniu 1900. Paraschiva Borcia născ. Dordea, soţie. Dumitru, Ioan, Constantin, Oprea, Ana Popa n. Borcia, Elisabeta Peligrad n. Borcia, ca fii şi fiice. Nicolau Peligrad, ginere. Elisabeta Borcia n. Banciu, Maria Borcia n. Cristea, Marina Borcia n. Coşa, nurori, şi numeroşi nepoţi şi nepóte.

*

„Reuniunea sodalilor români din Sibiiu“ a ţinut Joi séra o şedinţă la care a participat un însemnat numĕr de ascultători, sodali, şi dame coriste, apoi câţiva măestri. Noul notar Dl *I. Apolzan*, a cetit mai întâi protocolul adunărei generale, după autenticarea căruia s'au luat dispoşiţiunile de lipsă în scopul executării hotărîrilor aduse de adunarea generală. După acestea trecându-se la însaşi şedinţa aşa zisă literară, Dşóra Evelina Luca a declamat destul de bine anecdota de Speranţă „Ţiganul la fugă“, după D-sa a cetit binişor Dl G. Ţereanu, sodal tipograf piesa „Bóla de căldărar“, care deşi cam scurtă, a produs mult haz. Zelósa coristă Dna E. Roşca n. Pop a declamat poesia de A. Ciato „Din vremuri neajunse“, care a fost una dintre cele mai lungi şi obositóre însă cu un succes fórte bun. Dşóra E. Grecu, a executat cu mare exactitate mai multe cântece poporale la pian, care de care mai frumóse. Frumos a cântat Dl N. Işan m. pilar acompaniat de Dşóra Grecu romanţa „Dacă 'n douĕzeci de tómne“ după care ne-a delectat la fine Dşóra E. Grecu cu o frumósă „Sêrbă românéscă“. Exaurindu-se programul, şedinţa se încheie şi ne despĕrţim pe deplin mulţumiţi.

*

A treia universitate maghiară. Intre oraşele ungureşti, cari ar dori sĕ aibă pe teritoriul lor a treia universitate, ce se va înfiinţa, este şi *Kasssa*, unde s'a ales de curênd un comitet care se redacteze un album-memoriu în acéstă causă şi se pregătéscă un proiect detaiat cu preliminariu de spese. Memoriul va avea sĕ conţină istoricul vechei universităţi din Kassa.

*

Un pĕcat contra pedagogiei. *„Bud. Hirlap“* rosteşte osîndă asupra scaunului şcolar din cercul VII al capitalei fiind-că n'a *eliminat limba germână* din şcóla elementară după exemplul celorlalte eforii scolare, ci a enunţiat, că: învĕţarea limbei germane e salutară cu deosebire pentru cei cari păşesc pe cariera industrială şi comercială.

Ziarul numit conclude: „Răpim copiilor sufletul naţional şi destoinicia lor, dacă-i instruăm în o limbă strĕină, înainte de a se fi consolidat acelea în ei. Le ruinăm aptitudinea de studiu şi pofta de viaţă, facem pustiire in mintea lor fragedă, dacă-i îngreunăm înainte de vreme fără trebuinţă mai ales cu chestiile gramaticale lipsite de ori-ce duch“.

N'avem intenţia sĕ apĕrăm punctul de vedere al respectivului scaun şcolar — care probabil a fost cu considerare la limba maternă a copiilor şi a cărui capabilitate de a se declara în o astfel de întrebare o trage fóia maghiară la îndoială.

Intrebăm însĕ: pentru-ce nu veniţi tot cu acest verdict, când se forţéză studiul limbei maghiare în şcólele elementare nemaghiare în contul limbei materne şi a celorlalte studii?

*

Mamă desperată. In Chezdi-Vásárhely trăieşte un cismar, căruia i place sĕ guste din spirtuóse până se cam turteşte. In astfel de stare mergênd de curênd acasă a început sĕ-şi maltrateze soţia, care în desperarea ei din causa multelor bătăi indurate până acum, s'a dus cu copiii în miez de nópte până la Oroszfalu la o móră, şi mai întâi a sugrumat pe copii şi i-a aruncat în apă, apoi s'a aruncat şi ea în valurile rîului. Vĕzêndu-o calfele de morar au scos'o şi au predat'o justiţiei; copiii încă au fost aflaţi.

*

Nasul principelui Bulgariei. Un ziar bulgar publică următórea istorióră hazlia: Ziaristul *Songow*, colaboratorul ziarului „Posta“, ce apare în Sofia, a publicat nu de mult un foileton, în care în mod umoristic arăta, cum poţi cunósce caracterul cuiva după formaţiunea nasului, şi sbiciuia energic caracterul indivizilor cu nas lung. In Bulgaria însĕ nu poţi filosofa nepedepsit despre nas. Aşa şi acum procurorul de stat a aflat în cele scrise crima de laesa majestate şi a chiămat înaintea legei pe ziaristul numit. Esplicarea este, că nasul principelui Ferdinand prea trece mĕsura în lungime, şi îndată-ce cine-va scrie, séu vorbeşte rĕu despre nasurile lungi, principele se simte neplăcut atins.

*

Din ţéra Oltului ni-e dat sĕ înregistrăm tot numai sciri, cari nici o veselie nu ne causéză. Astfel, precum ne comunică un corespondent, mai d'ĕunăzi învĕţătoriul confesional *Adămoiu din Sâmbăta super. apus.* fără scirea şi învoirea directorului şcol. local, a dat poruncă scolarilor sei într'o Duminecă ca îndată după serviciul divin, sĕ se adune cu toţii la şcólă ca acolo dimpreună cu adulţii comunei, sub flamura maghiară sĕ priméscă pe óspeţii arêndaşului domeniului grecilor din Braşov Tibáld Mihály, fiul judelui cercual din Făgăraş, între strigări de „éljen“; acésta s'a şi întêmplat înaintea şcólei, conducênd pe óspeţii arêndaşului până la locuinţa lui, unde apoi s'a întins, sub conducerea învĕţătoriului joc, după care au beut în tignă cele 5 litre de alcohol cinstite de óspeţii maghiari din Făgăraş. De notat e şi aceia că în sus zisa comună, cu ori ce copil de şcólă te vei întâlni, vĕzêndute cu nădragi momentan 'ţi adreséză un „jó napot“. Despre examenul ce l'a făcut înv. Adămoiu cu şcolarii sei la finea acestui an şi cel trecut vor avea sĕ se pronunţe cei chemaţi şi interesaţi. —

In 4 Iunie a c. s'a aflat de gendarmi un cadavru pe muntele Caţaveiul, în depărtare de 3 óre de sat, pe teritoriul comunei Lisa. Mortul a fost fiul de 26 ani al unui locuitoriu român gr.-or. din Sâmbăta super. resărit. al cărui tată, nefiind de faţă în ziua următóre, când a mers la faţa locului pretorul din Făgăraş Mester Károly şi matriculantul din Lisa Bozdogina Bodog (de origine Răşinărean trecut la reformaţi) spre constatarea casului; părintele de témă sĕ nu fie constrâns la suportarea speselor cu comisiunea a denegat recunóşterea fiului seu, care dispăruse în momente de alienaţiune încă de prin Februarie a. c., şi aşa a fost îmormêntat fără preot.

Dela societatea de lectură „Andreiu Şaguna“.

Raportul general

al comitetului despre activitatea societăţii de lectură „Andreiu Şaguna“ în anul 1899/900.

Onorată societate!

In desvoltarea culturei umane generale, fie-care naţiune îşi are partea sa, fie care îşi are locul seu mai inferior ori mai superior, după cum e de energică întru acuirarea şi conservarea lui. Acuirarea şi conservarea posiţiei acuirate depinde dela moralitatea, interesul şi energia ce o poşed şi manifestéză fii respectivului popor. Istoria, magistra vieţii, ne arată mai presus de ori ce îndoélă, că n'a esistat popor, care strĕin de aceste calităţi sĕ se fi putut avênta la vre-un renume; tot acésta ne arată; că nici posiţia şi renumele nu se póte susţiné decât prin concentrarea strânsă a amintitelor calităţi.

Naţiunile conscii că aceste calităţi forméză cementul, basa solidă a existenţei lor şi a statelor, ş'au dat şi îşi dau tóte silinţele pentru sădirea şi înrădăcinarea acestora în inimile fiilor lor. In adevĕr numai prin acestea angajază puteri tinere şi braţe vînjóse pentru promovarea destinelor şi ajungerea aspiraţiunilor de ori ce natură.

E explicabilă deci tendinţa spre înaintare în direcţiunea arătată după cum se manifestéză zilnic. Spre scopul acesta s'au creat o mulţime de aşezĕminte, cari s'au provĕzut cu tóte mijlócele cari ajută desvoltarea tinerimei.

Intre mijlócele de feliul acesta se numĕră şi reuniunile şi societăţile de lectură. Cu deosebire acestea din urmă se consideră ca cei mai de frunte factori culturali. Menirea lor este mărétă, ţinta lor nobilă şi scopul sublim. Inzestrarea cu armele sciinţei, propagarea moralităţii, interesului şi a energiei, manifestarea forţelor individuale în serviciul şi pentru binele comun, iată la ce tind ele, iată ce propagă în cei ce se adăpostesc sub aripile lor.

Acésta este problema societăţilor în general.

Societatea, ai cărei membrii suntem şi noi, clericii şi pedagogii seminariului archidiecesan „Andreian“, pe lângă menirea mărétă ce trebue sĕ o aibă ori care societate, are un caracter şi mai pronunţat. Acesta reese din intenţiunile nemuritoriului archiereu a cărui nume societatea nóstră are rara fericire de a-l purta. Voesce adecă, sĕ créscă din membrii ei preoţi buni, zeloşi, conscii de nobila lor chiemare şi învĕţători destoinici, devotaţi cu trup cu suflet pentru luminarea poporului. Ea arată raportul intim ce se recere între aceste dóuĕ chiemări, pune în praxă idea de coherinţă şi solidaritate ce trĕbue sĕ esiste între ele, ca sĕ resulte lucrări armonióse, cari singure sunt basa existenţii şi durabilităţii bunului nume atât a unuia cât şi a celuialalt.

Acest scop l'a urmărit societatea de lectură „Andreiu Şaguna“, dela întemeierea ei până astăzi când numĕră al 32-lea an al existenţei sale.

Ajunşi la sfîrşitul acestui an de activitate, comitetul pus de D-Vóstră în fruntea societăţii, vine a presenta despre munca desvoltată în decursul acestui an în sinul societăţii următoriul:

Raport general.

I. Activitatea societăţii.

A. In general.

Societatea s'a constituit în şedinţa ţinută la 15 Sept. v. 1899 sub conducerea P. O. D. director seminarial Dr. Eusebiu R. Roşca, alegând de:

Preşedinte: Demetriu Comşa prof. sem. Vice-preşed: Constantin Flămênd, cler. a III.

a) Oficianţi: Notariu al societăţii Vasiliu Runcean, cler. a II. Archivariu şi not. al coresp. Andrei Ludu, cler. a III. Cassariu Onoriu Sas, cler. a I. Controlor Georgiu Petrinca, cler. a III. Redactor George Burlea, cler. a. III. Bibliotecariu Sebast. Stanca, cler. a. II. Vice-bibliotec. Ioan Sporea, ped. a. I.

b) Membrii în comisiunea literară: Nicolau Şandru şi Zeno Popovici, clerici a. III. Ioan Oţoiu şi Ilariu Gonţea, clerici a. II. George Tulbure, Patriciu Marcu cler. a. I. care îndepĕrtându-se din institut, a fost suplinit prin Dem. Borcea cler. a. I. Eugeniu Popescu, ped. a. III. Ioan Chioariu, ped. a. II.

Societatea astfel constituită, a ţinut în decursul anului cu totul 21 şedinţe, dintre cari 1 de constituire, 14 ordinare, 5 extraordinare şi 1 de încheiere.

Afară de aceste şedinţe, cari după necesitate au fost ocupate cu afaceri literare şi administraţiune, s'a ţinut în séra de 29 Novembre întru amintirea memoriei neuitatului archiereu Andreiu, patronul societăţii o şedinţă publică, cu cuvênt ocasional, disertaţiune, declamaţiuni, cântări şi producţiune de orchestră. Public numĕros şi distins a participat la acésta manifestare a societăţii, în frunte cu Eminenţia Sa Inalt Preasfinţitul Domn Archiepiscop şi Metropolit Ioan, actualul patron al societăţii. Publicul participant s'a îndepărtat dela şedinţă plăcut impresionat, cea ce la timpul seu s'a şi exprimat prin rapórte date în diferite foi periodice.

Conclusele societăţii după natura afacerilor sunt parte literare, parte administrative, dintre cari cele mai însemnate sunt în numĕr de 19. Tóte acestea s'au executat cu escepţiunea alor 3, cari au rĕmas a se esecuta în viitoriu.

Numĕrul membrilor societăţii în acest an a fost 242 şi adecă: 21 fundatori, 9 onorari si 212 ordinari (mai mulţi ca în anul trecut cu 18). (Va urma)

Programul examenelor

dela scóla poporală rom. gr. or. din Sĕlişte, la finea anului 1899/900.

Duminecă, în 18 Iunie la 11 óre a. m. producţiunea copiilor şi copilelor dela (şcóla) asil.

La 3 óre p. m. examenul elevelor din cursurile I, II şi III dela şcóla de repetiţiune economică, după examinare cercetarea grădinei scolare.

Vineri în 23 Iunie: dela 7—$^1/_2$9 óre a. m. cl. I elevi, dela $^1/_2$9—10 óre a. m. cl. I eleve, dela 10—$^1/_2$12 óre a. m. cl. II elevi, dela 2—$^1/_2$4 óre p. m. cl. II eleve, dela $^1/_2$4—5 óre p. m. cl. III elevi. La 6 óre p. m. examen de gimnastică.

Sâmbătă în 24 Iunie: dela 9—11 óre a. m. cl. III eleve. La 11 óre cercetarea exposiţiei lucrurilor de mână, dela 2—4 óre p. m. cl. IV elevi, dela 4—6 óre p. m. cl. IV eleve.

Duminecă în 25 Iunie dela 9—11 óre a. m. cl. V elevi. La 11 óre încheierea festivă a anului scolar în biserică.

Sĕlişte, la 3 Iunie, 1900.

Direcţiunea scólei:
Dumitru Lăpĕdat.

Mătase Henneberg

veritabilă numai dacă se procură direct dela mine— négră, albă şi colorată, dela 45 cr. până la fl. 14.65 pr. metru. Fiecăruia franco şi vămuită, acasă. Mustre cu întórcerea postei.

G. Henneberg, fabricant de mătase *(lif. de curte ces. şi reg.* **Zürich.** [10] 6—11

Nr. 398/1900 prot. [76] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia vacantă de clasa a III. Lelese cu filia Sohodol, protopresbiteratul Devei, se publică prin acésta concurs, cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch sunt în bani gata, socotit a 5 corónе de familie dela 172 familii 860 coróne venitele stolare în termin mediu anual 100 la olaltă 960 coróne.

Doritorii a ocupa acest post sĕ trimită cererile lor concursuale cu documentele recerute în terminul deschis subscrisului oficiu protopresbiteral, şi sĕ se presenteze în parochie înainte de alegere spre cunóştere şi informare.

In conţelegere cu comitetul parochial — Oficiul protopresbiteral gr. ort. al Devei.

Deva, la 10/23 Iunie, 1900.

George Romanul
protopresbiter.

Sz. 5137—1900. [80] 1—3

Pályázati hirdetmény.

Felek községben jóváhagyott határozattal rendszerisetett jegyzőirnoki állomás betöltendő; felhivom pályázni óhajtókat, hogy az alább következő feltételeket kimutató okmányokkal felszerelt kérvényeiket nálam folyó évi julius hó 15-éig adják be.

A jegyző-irnok évi fizetése: 600 koronát tesz ki, minden más illetmény vagy mellékjövedelem nélkül.

Pályázó köteles kimutatni, hogy egy középiskola VI. osztályát sikerrel végezte, legalább egy évig községi irodában alkalmazva vólt, a magyar, német és román nyelvet szóban és irásban birja és hogy erkölcsi magaviselete kifogástalan.

Nagy-Szeben, 1900 évi junius hó 26-án.

A jár. főszolgabiró helyett:

Putkovski Gyula
szolgabiró.

Căsuţa din Strada Nóuă 5

se vinde pe lângă condiţiuni fórte avantagióse, desluşiri mai de aprópe se pot obţinea dela proprietar **Strada Nóuă Nr. 5.**

[77] 1—2

1000 coróne plătesc celui-ce va mai căpĕta vr'odată durere de dinţi ori îi va mirosi gura după-ce va folosi **apa de dinţi a lui Bartilla**, o sticlă cu **35 cr.** (Pentru pachetare 10 cr. deosebit). **Erezii A. Bartilla** (E Winkler), Viena, 19/1., Sommergasse 1. — Sĕ se céră pretutindenea apriat apa de dinţi a lui **Bartilla**. Denunţări de falsificare vor fi bine plătite. La locurile, unde nu se póte căpĕta, trimit 7 sticle cu 2 fl. 60 cr. franco. — **Deposit în Sibiiu** la farmacia **„Vulturul“ C. Müller**, piaţa-mare; farmacia **Heinrich**, piaţa mică 27; farmacia **Molnar**, strada Cisnădiei 59; **Parfumeria Meltzer**, strada Cisnădiei şi strada Guşteriţei. [33] 9—

In *Tipografia* şi *librăria archidiecesană, Sibiiu,* a eşit de sub tipar:

Dogmatica ortodoxă

de

Greg. Pletosu,
protoiereu, profesor gimnasial

Carte aprobată de Preaveneratul Sinod archidiecesan gr.-or.

Preţul broş. 2 C. 40 fil., pentru România 3 franci.

Voci din public.

Scrisórea de mulţumită din America.

Copia scrisórei originale, tradusă verbal românesce.

Domnului **Franz Wilhelm**, farmacist,
Neunkirchen, Austria de jos

New-Jork, 18 Mai 1898.

Iubite Domnule!

In Novembre 12 anul 1895 eram aşa de bolnav de reumatism, că am fost silit, sĕ mĕ pun la pat. Opt luni de zile a trebuit sĕ zac în acelaş loc, fără sĕ mĕ pot mişca; greutatea corpului mi s'a redus dela 175 lbs la 130 lbs nu semn despre durerile grozave, ce am avut sĕ îndur în atâţia ani. N'am lăsat mai nimic neprobat, însĕ după ce folosém ceva, aşa am auzit de liniments electric, scalde turceşti, şi după tot feliul de ocupaţiuni medicale, nu mĕ simţém mai bine, aşa că ultimul medic ce l'am ocupat mi zise, că nu primesce mai mulţi bani dela mine, pentrucă bani sunt aruncaţi fără scop.

După ce trecu vreme la mijloc, întâlni un amic al meu, care-mi spune de **tea Wilhelm pentru curăţirea sângelui antiarthritică, antirheumatică,** ce-ar fi un mijloc fără greş contra rheumatismului Eu îi povestii din esperenţele mele cu alte mijlóce, şi aveam fórte puţină încredere. Parecă mâna sorţii mi-a dictat sĕ scriu la D-Vóstră, şi inima mea mai cugeta, că esistă un mângăitor, care mĕ curéza. Da, am câştigat convingerea, că esistă un atare mântuitor. Nu pot exprima în cuvinte durerile cumplite din cei din urmă 3 ani; acum când nu mĕ mai póte conturba nimic, mĕ simt ca un copil nou născut în acest moment fără a preţui tóte comorile lumei pe lângă **thea Wilhelm pentru curăţirea sângelui antiarthritică antirheumatică.**

Fiţi aşa buni, domnule, şi trimiteţi-ne îndată l. C. Q. D. 1 duzină (12) pachete de thea Wihelm pentru curăţirea sângelui antiarthritică antirheumatică.

Dorindu-Vĕ ce e mai bine în sĕnătate şi viaţă îndelungată, rĕmân cu tot respectul.

Iosef M. Gordon, 179 orchard st. New-York. [7] 6—7

Sĕ află în tóte farmaciile.

Deposit principal: la farmacistul *I. G. Molnar*, Sibiiu.

In **Tipografia** şi **librăria archidiecesană, Sibiiu,** se află următórele scrieri ale poetului nostru **G. Coşbuc:**

Fire de tort, broş	fl. 1.—
Balade şi idile „	fl. 1.50
Sacontala, broş.	„ 2.50
Aeneis ediţ. II. broş	„ 1.25
Rĕsboiul nostru pentru neatêrnare, broş.	„ —.50

A apărut:

Scrisori către eleve

de

D-şóra prof. **Maria Cioban**

O carte fórte instructivă, se află de vênzare la

Librăria archidiecesană.

Preţul **1 cor.**, trimisă cu posta **1·10 cor.**

A eşit de sub tipariu în Tipografia archidiecesană:

APOSTOLUL

— cu litere latine —

cu binecuvêntarea **I. P. S. Domn Ioan Metianu, archiepiscop şi metropolit** şi se află de vênzare la **Tipografia şi Librăria archidiecesană în Sibiiu** cu preţurile: broşat **7 cor.**, legat **9·50 cor.**, ediţie de lux broşat **8 cor.**, legat după cum se comandă.

Scóla de musică Kaiser în Viena

Curs în timpul feriilor, curs pentru examenul de stat; Despărţĕmênt pentru instrucţiune epistolară teoretică.

[74] 2—2 **Prospecte gratis.**

Saisonul de primăvară şi de vară 1900.

Stofe de Brünn veritabile

Una bucată de metri 3.10 lungă, pentru un rând complet de haine de bărbat (Roc, pantaloni, vestă,) costă numai

fl. 2.75, 370, 4.80 de lână veritabilă de oae
fl. 6. — şi 6.90 de lână mai bună veritabilă de oae
fl. 7.75 din lână fină veritabilă de oae
fl. 8.65 din lână fórte fină veritabilă de oae
fl. 10.— din cea mai fină lână veritabilă de oae.

Una bucată stofă pentru un rând de haine-salon fl. 10.— deasemenea espedează cu preţurile de fabrică stofe pentru pardisiu, lodeu pentru turişti cele mai fine kamgarne etc. etc. depositul real şi recunoscut în destul ca solid:

Siegel-Imhof în Brünn.

Mustre gratis şi franco. Liferarea conform mustrei sĕ garantează. [56] 17—40

Avantajele muşteriilor privaţi, de a comanda stofele direct dela firma de mai sus, dela fabrică, sunt foarte însemnate.

Farmacia lui F. I. R. Hotter la sf. Iosif, Wien, XII/2 Schönbrunnerstrasse 182.

Absorbinalul lui Hotter.

$^1/_1$ Flacon fl. 6. —, $^1/_2$ Flacon fl. 3.50. delătură tóte umflăturile şi depunerile de grăsimi fără sĕ vateme părului. Intăreşte nervii atacaţi şi slăbiţi, delătură şi distruge tóte nodurile în muschi, şi serveşte şi ca scut în contra aprinderilor; cu deosebire e probat la umflăturile produse din causa fearelor, apoi în contra ariciturei umflărei copitei, genunchilor umflaţi, mai departe în contra umflăturilor (noduri) de vine, în contra umflăturei picioarelor la glesne şi la încheietura degetelor cu un cuvênt în contra tuturor umflăturilor ori unde s'ar ivi.

Praful nutritor alui Hotter,

pentru cai şi vite cornute

1 Pachet cu 80 cr.

Un adaus escelent la nutremânt, pentru a ţinea vitele sănătoase şi cu putere este de a sĕ folosi la tóte suferinţele de rărunchi de ficat şi de nervi.

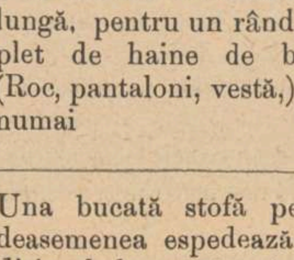

Preparate pentru veterinari, cele mai bune ale timpului mai nou, cari după atestate numĕróse nu au fost ajunse de alte mijloace de natura aceasta.

Sĕ sĕ ceară numai preparate de ale lui Hotter şi sĕ nu se primésca altele. Deposit în farmacii şi Droguerii.

Deposit principal la Dr. Emil Budai farmacia oraşului Budapesta (Stadthauspiatz) şi la Iosif v. Török Budapesta VI Kiraly utcza 12.

Fluidul lui Hotter „Training“

1 Sticlă cu fl. 1.20.

Conservează nervii şi muschii până la bătrâneţe înaintată totdeuna puternici şi vioi, pune în stare pe animal sĕ prestee cele mai mari strapaţii şi fugi, sĕ înţelege după frecare cu fluidul „Training“.

Sĕ mai foloseşte cu succes uimitor la tóte urmările cari obvin din opintiri prea mari, ologie, reumatism, şi înţepenire.

Praful de porci a lui Hotter.

Nr. I şi II

1 kg. . . . fl. 1.20.

Cel mai buu mijloc pentru a produce pofta de mâncare şi cu acésta prosperarea porcilor, fórte acomodat în contra orbalţului (brâncă); Nr. II este de a sĕ întrebuinţa la urdinare.

Mijloc în contra Colicei alui Hotter.

1 Sticlă fl. 1.50.

Contra la tot feliul de colică şi contra oprirei udului la cai precum şi contra umflăturilor la vite cornute. [54] 18—104

Alifia lui Hotter pentru delăturarea crescăturilor de oase.

$^1/_1$ Cutie cu fl. 2. $^1/_2$ Cutie cu fl. 1.20. delătură crescăturile de oase şi depunerile osoase chiar şi după 4—6 sĕptămâni. (boală învechită).

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 68 Sibiiu, Marți 20 Iuniu (3 Iuliu) 1900. Anul XLVIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **streinătate** pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază

INSERȚIUNILE
Pentru odată 14 fil., — de dóuĕ ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond — și timbru de 60 fil. pentru fie-care publicare.

Căsătoria principelui de corónă.

(⚓) Nu numai presa din monarchie, ci întrégă ziaristica din Europa, se ocupă cu căsătoria principelui nostru de corónă, care este chemat a lua în mână cârma grea a conducerii unor țeri cu popóre diferite și dușmănite între sine. Dinastia Habsburgică a fost în trecut și este și azi punctul comun, spre care tóte cu aceeași încredere, dragoste și loialitate gravitézá și dela care toți aștéptă drépta considerare a justelor lor pretensiuni. Dela liniștea și fericirea casei domnitóre, atârnă în mare parte și mulțămirea popórelor. Tocmai acéstă împrejurare măresce interesul, ce aceste popóre totdéuna l'au manifestat față de evenimentele întêmplate în sinul familiei domnitóre, fie acelea de caracter vesel, fie jalnice.

De astădată un moment înveselitor atinge córdele interesului general. De mult, de ani de zile, se svonia adecă vestea, că în sufletul principelui de corónă *Francisc Ferdinand*, om și el, s'au deșteptat sentimente de dragoste față de o înaltă damă de curte, domnișóra *Sofia Chotek*.

Considerațiuni, dictate de regulele și tradițiunile casei domnitóre și de dispositiunile concrete ale sancțiunii pragmatice, au făcut, ca aceste sentimente sĕ nu-și ajunga scopul, decât după un anumit interval de timp, și după învingerea multor obstacule. Gloriosul nostru monarch, capul familiei Habsburgice, a dat nepotului sĕu, care i-a descoperit cu încredere fiéscă tainele inimei sale, termin de un an, spre a se cugeta asupra pasului important pentru întreg restul vieții sale și pentru înalta-i posiție de viitor domnitor.

Curățenia sentimentelor către alésa inimei sale au învins tóte greutățile și prejudițiile, ce există față de așanumitele căsătorii morganatice, între persóne neegale în rang, și preabunul nostru monarch, călăuzit de părintești simțiri, față de înclinările serenisimului sĕu nepot, a aprobat proiectata căsătorie, dând celor cuprinși de cele mai naturale simțeminte majestatica-i și părintésca-i învoire și binecuvêntare.

Astfel a ajuns Alteța Sa clironomul nostru în fericita posițiune de a-și alege pe consórta vieții sale după șóptele sufletului, adecă după îndemnul unic natural al inimei sale, ér nu conform vederilor dictate de motive externe, de resóne de stat, cari adeseori mijlocesc însoțiri fără adevĕrate temeiuri de căsătorie naturală. Astfel d. e. căsătoria primă a lui Ludovic cel Mare a fost hotărîtă din considerațiuni politice cu Margareta, nepóta regelui bohem, încă pe când acésta era în légăn; dar murind ea în vêrsta de 16 ani de ciumă, și-a ales pe a dóua soție după pofta inimei sale, pe Elisabeta Kotromanici, fiica unui ban croat.

Adevĕrat, că pot se fie motive de stat, cari se reclame dela viitoriul domnitor abnegațiune personală și în asemenea privință, cum a fost bunăóră casul cu căsătoria principelui de corónă al României. Aici interesele de întemeiere a unei dinastii române nóue și cu legături între casele domnitóre europene și prin acésta ușurarea progresului și ridicării întregii țeri și a poporului ei, au pretins, ca cercurile otăritóre sĕ se declare contra unei eventuale căsătorii cu o româncă, și se îndemne pe clironomul țĕrii sĕ pornéscă la pețit în lumea largă și sĕ-și caute mirésă cu legături, ca mirésa lui Coșbuc din „Nunta Zamfirei". Și a fost bine așa pentru o țéră și un popor tinĕr, care doresce a-și întemeia o dinastie respectată și cu vază, care sĕ curme pentru totdeauna secularele dușmănii între familiile boeresci române, poftitóre de domnie.

Și mult pot ajuta asemenea legături pentru sórtea popórelor, ce sunt conduse de diferitele dinastii. Dovadă prospĕtă ne este casul Greciei, care în resboiul ultim cu Turcii n'a raportat o singură victorie de remarcat și cu tóte aceste perderile după incheierea păcii n'au fost în proporție cu biruințele turcesci; din contră archiducele grecesc a primit guvernamentul asupra Cretei. De altă parte deputațiunea Burilor, — cari au dat lumii dovezi de-o vitejie estraordinară și au creat exemple de bravură cum puține s'au vĕzut dela Grecii lui Leonida încóce, au aflat în multe locuri uși încuiate. Burii s'au ales cu simpatiile platonice ale opiniunii publice. De sigur însĕ altcum se desvolta decursul causei lor, dacă Transvaalul era stat monarchic și nu *republică*. Așa însĕ nu se légă mari speranțe în favorul Burilor nici dela încheierea păcii, ce are se urmeze după finirea rĕsboiului.

Dar dinastia Habsburgică este mult mai mare și mai vechie, decât ca o căsătorie morganatică sĕ slăbéscă estinsele-i legături și sĕ împuțineze vaza țerei. Urmările ei le resimt numai descendenții acelei căsătorii, cari nu sunt îndreptățiți la coróna de domnitor purtată de tatăl lor. Fericirea casnică înse a viitoriului nostru domnitor cu alésa inimei sale va fi o recompensă simțită față de abnegațiunea, cu care prin jurămênt a recunoscut neîndreptățirea eventualilor sei urmași la tronul Austriei și al Ungariei.

Ca creștini și ca representanți ai unei biserici cu vederile cele mai democratice nu putem, decât sĕ ne bucurăm de înclinările pline de modestie și creștinéscă smerenie ale Alteței Sale, care — trecênd preste tóte considerantele convenționale — a dat curs liber unei desvoltări naturale a viitoriului sĕu, și de sigur Tatăl cel ceresc va resplăti aceste înclinări, făcând din alésa inimei sale, din consórta sa, fică eșită din sinul naționalităților, un *ânger păzitor*, care va însenina mult căile împărătescului ei soț și-'i va ușura greutățile împreunate cu guvernarea unei monarchii poliglote, mari și estinse.

Biserica preste tot nu recunóște mesalianțe și căsătorii morganatice; pedecile, ce biserica le pune încheierii unei căsătorii sunt numai cele purcese și dictate de binele sufletesc și trupesc al nupturienților.

Feliul căsătoriilor morganatice a fost scos la ivélă de sistemul feudalismului german, care a statorit condițiile încheierii lor în legile caselor domnitóre de origine germână. Așa numitul „Deutsches Fürstenrecht" cuprinde punctele, ce norméză și statoresc temeliile unor asemenea căsătorii, respective pun pedeci încheierii acelora, preferind interesele generale ale casei domnitóre, inclinărilor naturale ale nupturienților. — Alte dinastii au acceptat numai mai târziu acest us dinastic. Așa d. e. în Rusia căsătoriile persónelor din casa domnitóre erau cele mai naturale. Țarul, pornit la pețite, întrunea la ocasii potrivite cele mai frumóse fete din împĕrăție, fără deosebire de rang, și cea alésă de inima sa neînfluințată de interese convenționale devenea țarevna tuturor Rușilor, fie c'a fost princesă, fie boeriță simplă ori chiar burgheză. Nevasta lui *Petru cel Mare* a fost fată de pescar, vĕduva unui dragon svedian, renumita *Catarina I.*, care mai târziu a guvernat întrégă împĕrăția. Și fericirea casnică a domnitorilor se reoglindea și la sórtea poporului stăpânit.

Dela Dumnezeu este și căsătoria principelui nostru de corónă, care de 8 ani cu credință și statornicie iubește pe alésa inimei sale pentru nobilele-i însușiri. Acéstă curată dragoste i-au dat curajul sĕ învingă tóte greutățile, ce i s'au pus în cale, ca astfel domnitor *fericit* fiind, sĕ pótă lucra și pentru *fericirea* popórelor sale.

Vom ruga și noi în rugăciunile nóstre pe Dumnezeu, ca sĕ sporéscă darurile cele bogate ale soției viitorului nostru Impĕrat și Rege, ca astfel — dacă *Ei* nu i-a fost dat sĕ pótă contribuí la susținerea maximei: „*Tu felix Austria nube*" — sĕ pótă contribuí la un lucru din punctul de vedere al referințelor actuale mult mai necesar și mai laudabil: *la consolidarea internă a monarchiei și la apropiarea frățéscă a popórelor din ea.*

FOIȚA

Din tainele vieței.

(Urmare.)

Antisemitism. — Din viața școlară de la Academie de 'nainte de 1848 îmi mai aduc aminte de unele lupte antisemite, ceva mai aprinse de cît articolele ce astăzi le citim prin jurnale. Cu deosebire conșcolarii Vișinescu, dintr'o clasă superióră mie, și Gheorghe Mîrzescu, colegul meu, ducéu cu multă energie drapelul antisemitismului. Zmîcul în barbă, era formula cea mai obicinuită a răsboiului antisemit. Jidanii purtau mai toți barbe lungi. Apoi, vai de barba lungă care străbătea la Academie! Pînă sĕ ajungă în fața șefului pedagog, ori a directorului Cîmpianu, din tóte colțurile țîșnea cîte un ștrengar de băiat și arunca, cu multă dexteritate, în barba jidanului, zmîcuri de cari nu se putea cotorosi semitul de cît cu smulgerea unui zmoc de fire din barbă.

Bătălie complectă se făcea, însĕ, cînd băeții erau scoși la cîmp la Bahluiu sĕ jóce oina.

Jidanii închidéu prăvăliele pe unde simțiau că au sĕ trécă băeții de la Academie. Dar, mai mult ca cei de la Academie, exercitau asemenea antisemitism băeții de la internatul de la Trei Erarchi.

Cîte reclamațiuni n'a primit referendarul Asaki contra acestora de la jidanii vînzători de mărunțișuri, șepcarii stabiliți în dughenele bisericei catolice și mai departe în acele din apropiere de marele magazin al lui Niculi, astăzi proprietatea, mi se pare, a lui Mihel Daniel. Șefii bătăilor jidovești erau însă școlarii din clasele de la a III-a la a V-a; (pe atunci studiile umanióre erau numai pe 5 ani).

In fruntea bătăușilor era mai sus numitul Mihăiță Vișinescu, fiul unei vechi prietine a mamei mele de la moșia Davideni, un óre-care sdravăn școlar Mavrichi, etc. Pedagogii cari ne însoțéu la plimbările de la Bahlui nu erau mai mult iubitori de semiți, căci ei rare-ori denunțau lui Cîmpianu voiniciile școlarilor față de jidanii de sub hanul lui Vangheli, pe unde de ordinar eram duși la cîmp.

Școlarii cei mari din clasele superióre o ducéu într'o petrecere, Sîmbetele mai cu sémă. Cei cari rămînéu în internat, trecéu nóptea din aripa internatului prin *arc*, în partea claselor. Acolo, pe feréstră, cu frînghia, un băcan din dosul arcului Academiei le suia panere cu mîncări și băuturi.

Noi, școlarii mai mici, rîvném după asemenea petreceri și ne hotărîrăm, în taină, sĕ-i imităm în nóptea următóre, după ce va fi adormit pedagogul din dormitor. Unul dintre ai noștri ne tradă intențiunile la școlarii cei mari. Cînd, după miezul nopței, plecarăm vr'o cîți-va sĕ ne împlinim planul, de abia ajunși la întrarea arcului care împreuna ambele edificii ale Academiei, ne oprirăm speriați, căci ne întîmpină vr'o patru matahale cari ni se păréu că varsă foc din gură. Ce era? Patru din băeții cei mari luaseră între dinți cîte un cărbune aprins la un capăt și suflau în el, așa că prin întunerec păréu patru guri de iad. O tulirăm toți îndărăt și ne-am băgat sub plapome, molcomi, pe cînd gliganii din clasele superióre își continuau mendrele, rîzînd de noi, cei mici.

Dar dacă asemenea ghidușii se putéu întîmpla în Academia Mihăilénă, admirabil era spiritul național în ea. Profesorii se întrecéu în a inculca în sufletul nostru iubirea de patrie. Manifestam mai ales ură neîmpăcată grecilor și muscalilor. Franța era idealul nostru.

Multe pamflete, scrise de studenții cei mari și de la drept, circulară prin oraș mai ales contra consulului muscălesc. Dar tocmai asemenea manifestări de sentimente displăcéu tot mai mult Rusiei și avéu sĕ provóce desființarea Academiei, transformarea ei în școlă reală.

1848.

Revoluțiune — Holera. Mama se strămutase la Iași. Bărbatul ei Enacake era comisar de poliție la quartalul al II-lea din oraș, coleg cu vestitul Urzică de la quartalul I. Nu'mi amintesc prin ce împrejurare, eu acum stătém acasă la mama de mai multe zile. Sĕ lățise vestea, ori auzisem în casă de la vitregul meu tată, că Alexandri, Cogălnicénu, Negri, Negruți și o mulțime de boeri se adună la Regensburg, un otel de lîngă curtea domnéscă, unde plănuesc răsturnarea lui Vodă. Noi, băeții, mergeam și ne furișam prin curtea otelului și ne sfătuiam sĕ dăm ajutor revoluției. Sosi ziua cunoscută a arestărei capilor mișcărei. Eram sub bolțile din fața Metropoliei, cam pe la 2 óre după amiază, cînd de odată văd venind din spre curtea domnéscă, în pas repede, óste pedestră și ulani călări îndreptîndu-se pe ulița mare spre Copou. Cu alți băeți m'am luat după óste. De la un punct óre-care, de la st. Nicolae cel sărac, slujitori de pe la agie (poliție) ne-au oprit calea și, mai cu sictir, mai cu pumni, ne-au silit sĕ luăm stînga înprejur. Óstea merse la casele lui Alecu Sturdza

In acésta speranță ne asociem la doririle de bine ale tuturor țěrilor supuse înțeleptului nostru domnitor, implorând pentru serenisimii noucăsătoriți, cari Dumineca au primit în *Reichstadt* fără sgomot și alaiu binecuvêntarea bisericei, viață lungă, fericită și binecuvêntată de îmbelșugate róde pentru binele popórelor subalterne.

I. P. S. S. Metropolitul Metianu — patron al „Reuniunei sodalilor români din Sibiiu“. Se știe, că *Reuniunea sodalilor noștri*, în adunarea generală, ținută Duminecă, la 24 Iunie n. a. c. *a proclamat cu multă însuflețire pe I. P. S. Sa metropolitul nostru de patron al ei.* Duminecă după serviciul divin, comitetul Reuniunei s'a presentat în corpore la I. P. S. Sa și prin rostul presidentului Reuniunei dl Victor Tordășianu l'a adus la cunoștință acest act prin următórele cuvinte:

„I. P. S. domnule archiepiscop și metropolit! Un mănunchiu de meseriași români, aflători acum sunt 33 de ani aici, povățuiți de *un fruntaș bărbat al bisericii nóstre* a dat ființă primei Reuniuni de meseriași la noi, care pusă óre-cum sub conducere mult puțin bisericéscă, încât pe lângă întemeietorul ei, a avut fericirea de a sta sub înaltul *patronat* al întru pie memorie *marelui Metropolit Andreiu*, — ea a lucrat cu mult zel la întemeierea și consolidarea clasei nóstre de mijloc. Dela mórtea acestui mare bărbat al națiunii nóstre, Reuniunea lipsită a fost de patronul ei. Adunarea nóstră generală ținută Dumineca trecută, bàsându-se pe deosebita bunăvoință, și pe neprețuitul sprigin și moral și material, cu care I. P. S. Vóstră ați întimpinat modestele ei întreprinderi, 'și-a permis a Vě proclama cu mare insuflețire de înalt patron al ei și Vě rógă prin rostul nostru sě Vě îndurați a primi acéstă nóuă sarcină, ce are sě apese umerii I. P. S. Vóstre! *Intru mulți ani Stăpâne!*“

I. P. S. Sa a binevoit a rěspunde cam următórele: „*Iubiților! Primesc cu vie bucurie sarcina de care harnica d-vóstră Reuniune mě face părtaș și nu mě voiu subtrage nici pe viitor dela jertfele, ce cu ajutorul lui D-zeu le voiu puté aduce în serviciul acestei cause. Dacă cu dragoste sunt pentru clasa economilor nostri, cum nu voiu fi cu dragoste față de clasa nóstră de mijloc, ce forméză chiagul între clasa agricultorilor și cea a inteligințeí nóstre. Am fost și sunt și astăzi pătruns de însemnătatea meseriilor și a industriei. Meseriașul și industriașul este independent, el pe lângă rolul însemnat ce-l are în viața socială, jócă de multe ori rol politic fórte însemnat; de bună samă ați cetit, cum în fruntea republicei franceze și în a statelor unite, presidentul, din clasa industriașilor a fost ales. Imi aduc aminte cum în timpul nu de mult trecut industria și meseria la noi abia era cunoscută. Mě durea inima vězênd cum la orașe ca și al nostru abia exista ici-colo câte o biată firmă românéscă și stiut este, că orașele susținute sunt de industrie și meserie ce sunt isvóre nesecate de îmbogățire. Dacă astăzi ne putem mândri cu o clasă a meseriașilor și industriașilor nostri, — meritul revine în mare parte bărbatului încărunțit, care s'a gândit la întemeierea Reuniunii d-vóstre, dela care au străbătut primele raze ale luminei și în alte părți și de aici s'au respândit un număr mare de meseriași aprópe în tóte părțile locuite de români. Fiți deci în tóte timpurile cu recunoștință față de el și față de toți binefăcătorii vostri. Acésta propověduiți-o între ucenici, calfe și între maiestri. Faceți pe câți mai mulți se îmbrățișeze nunumai din necesitate ci din bună voie și dragoste meseriile. Prețuiți-vě meseriile și nu veți fi lipsiți de harul lui Dumnezeu atât de neapărat în lucrările nóstre. D-zeu sě ne ajute și fiți binecuvêntați*“.

Vorbirea I. P. S. Sale a fost succedată de viforóse aclamări din partea membrilor presenți. Presidentul Reuniunei a presentat I. P. S. Sale pe toți membrii comitetului, cu cari Inaltul prelat a binevoit a se întrețíné mai mult timp. Pusă Reuniunea din nou sub scut bisericesc, ea va lucra cu mai mult spor și mai multă însuflețire.

Catedrală nóuă în Bucuresci. Cercurile dătătóre de ton din România — constatând marea lipsă a unei biserici catedrale corespunzetóre timpului și nimbului capitalei — au acceptat exemplul nostru de-a aduna prin colecte benevole suma necesară la ridicarea unui edificiu monumental, căci între cele vr'o 116 biserici din capitala României — deși unele sunt fórte frumușele și cu multe tradiții istorice — totuși micimea nu corespunde cerințelor unei catedrale. Sântul sinod a esmis o comisiune specială, care s'a întrunit de curênd și a decis a lansa un *apel* cătră toți creștinii din țară pentru subscripțiuni publice în scopul indicat. Dorim confraților și coreligionarilor nostrii cel mai strălucit succes.

Reuniuni de femei. „*Drapelul*“, din București, ziarul dlui Aurelianu și a disidenților liberali, publică întreg articolul nostru din Nr. 64 cu titlul de mai sus, însoțindu-l cu cuvinte de recomandare la adresa femeilor din țéră, indicând în special, că asemenea activitate socială pe cale de asociațiuni se potrivesce și pentru acele din femei, care sunt gelóse de activitatea publică a bărbaților.

Aflăm, că ideea nóstră a găsit resunet și în cercul femeilor nóstre din Sibiiu, cari au pornit deja pașii de lipsă pentru organisarea unei asociațiuni generale, care eventual sě-și estindă ramificațiunile filiale în tótă țéra. Dorim bună înțělegere și succes.

---

† TEODOR POP

Venerabilul bětrân, pururea tiněr, advocatul Teodor Pop din Baia-de-Criș, una dintre figurile cele mai marcante ale vieței publice din Zarand, trěcù în 10/23 Iuniu la eternitate, ear în 12/25 l. c. osemintele reci fură astrucate de-a drépta prefectului adorat Avram Iancu în cimiteriul din Țebea.

Astfel se dete pământului o părticică luată din pămênt, ca sě se împlinéscă Scriptura: Pămênt ești și în pămênt te vei reîntórce!

Deși fericitul ajunsese o etate bine înaintată de 67 ani; deși dusese o viață mult laboriósă; deși purta în sine deja de mult germenele morții: totuși nimeni n'ar fi crezut, că acest ultim stejar din codrul secular al Zarandului de odinióră, pururea credincios neamului, bisericei și așezămintelor culturale naționale, se dispară atât de pe neașteptate.

Fericitul Joi (8/21 Iuniu) participase la pertractări, Vineri (9/22/VI) pe la amézi umbla încă pe piciórele sale, — dar Vineri de séră deja i se făcu rěu; ear Sâmbătă la 1 óră d. a. 'și dete nobilul suflet Creatorului în mijlocul celor, cu cari a trăit și a muncit, lipsit de rudenii și fii.

Lângă patul sěu deja de Vineri séra străjuia ppresb. Vasile Damian cu profesorii gimnasiali: St. Albu și Dr. P. Oprișa, și alții, cărora le spuse deja de mai 'nainte, ca în cas de bólă sě alerge, se îngrijéscă de tot ce are, deóre-ce: „dorința sa ultimă și nestrămutată este ca tot ce a agonisit sě rěmână bisericei ortodocse din Transilvania pentru gimnasiul român gr.-or. din Brad“ și sě se întrebuințeze spre înălțarea acestui institut cultural, căruia i-a servit cu devotament încă dela înființare.

Indată după repausare s'a presentat primăria comunală, a preluat cheile, a deschis cassa wertheimiană, a numěrat banii și hârtiile de valóre și apoi a sigilat cancelaria și tóte dulapurile pline de acte, vestminte și alte recuisite de casă.

Inmormêntarea a fost démnă de repausatul. A participat un public preste așteptare de numěros. Serviţiul funebral l'au condus protopresbiterii: Vas. Damian din Brad și Ioan Groza din Hălmagiu cu asistință de 11 preoți și 2 diaconi. A cântat corul elevilor dela gimnasiul din Brad și cel al meseriașilor din Hălmagiu. Protopresb. Vas. Damian a ținut un panegiric academic, în care a preamărit iubirea de neam și inima nobilă a repausatului de a-și jertfi tot agonisitul sěu pentru cultura națională a poporului român.

Deja în ziua următóre după înmormêntare s'a început luarea inventariului. In wertheim s'au găsit: hârtii de valóre, libele de depuneri, aurituri și bani gata în sumă de preste 150.000 coróne.

Testamentul nu s'a aflat încă, deși reposatul a descoperit însuși și verbal ultima sa disposiție și a asigurat pe cei intimi ai sei, că a dispus cele de lipsă și în scris. —

Acum tocmai decurge preluarea cancelariei prin advocatul K. Nogal, denumit de camera advocațială din Arad.

De sigur este testament, el va trebui sě se afle și prin testament reposatul Teodor Pop va trece dela mórte la viață eternă.

DIN BUCOVINA

Știrile, ce sosesc dela frații nostri din Bucovina, atestă, că ródele împăcării Românilor cu guvernorul Bourguignon nu sunt tocmai așa . . . dulci, cum credeau unii.

Se svonește, că un comitet de funcționari va scóte în curênd un ziar românesc cu *program moderat*, care se va bucura de patronatul baronului Bourguignon și va avé rolul de a lucra la distrugerea ori cărui partid național român cu tendințe de opunere guvernului.

O altă měsură umilitóre luată de guvernor față de biserica ortodoxă română e ordinul adresat consistoriului metropolitan din Cernăuți, de a fi mai mult folosită *limba ruteană* în biserica catedrală. Românii indignați, că în biserică română sě asculte liturgia în limba ruténă au începuta negligia cercetarea ei.

„Deșteptarea“ spune, că în curênd va reapărea organul naționalist „Patria“.

Din România

(*Reîntórcerea dela înmormêntare*) M. Sa Regele României și A. S. R. Principele moștenitor s'au reîntors eri dela Sigmaringen la București.

*

(*Călătoria metropolitului-primat al României în străinătate*). I. P. S. metropolitul primat din București Iosif *Gheorghian* a plecat Joia trecută la băile dela Kissingen, fiind însoțit până la Viena de d. dr. Ion *Cornoiu*, director de cancelarie a metropoliei. In decursul călětoriei s'a abătut pe la Caransebeș, unde a întors P. S. S. episcopului Nicolae *Popea*, vizita, pe care i-a făcut'o la București. Inalt Prea Sfinția Sa a asistat cu acest prilegiu și la examenele clericilor și a visitat instituțiile mai remarcabile din Caransebeș.

*

(*Măsuri contra ciumei*). Guvernul român, în urma informațiunilor primite, a declarat suspectă de ciumă tótă cósta Mărei Negre, începênd de la Constantinopole până la frontiera Bulgariei.

Conform dispozițiilor pentru desinfectarea năvilor și bastimentelor, vapórele care se opresc în porturile, de pe acea cóstă vor fi primite numai la Sulina, unde vor fi supuse unei rigurose vizite medicale și la carantină.

*

(*Causele emigrării evreilor*) Evreii din România, îndatăce trec granițele țerei încep a inunda străinătatea cu plânsori despre pretinse persecuții din partea statului, din care causă ar fi siliți la emigrare.

„*Timpul*“ arată adevěratele pricini ale emigrărei, — mai intensive acum decât de altă dată — care sunt a se reduce la crisa economică și financiară ce bântuie în țéră; de acéstă crisă trebue sě sufere tóte stratele sociale și mai ales meseriașii — în partea cea mai mare jidani, și deórece pe aceștia-i légă mai puțin pămêntul român, evreii se decid mai ușor la emigrare.

NOUTĂȚI

Duminecă s'a serbat în forma cea mai simplă în capela castelului din Reichstadt cununia A. S. R. Archiducelui *Francisc Ferdinand* cu contesa *Sofia Chotek*, căreia i s'a conferit din partea Majestății Sale Monarchului titlul de „principesă de Hohenberg“. Intrégă ceremonia a decurs fără pompă și în cel mai strîns cerc familiar.

Actul religios l'a săvêrșit protopresbit. *Hickisch* cu asistența a doi preoți; ppresbiterul rosti o vorbire pětrunzětóre, în care remarcà momentul serios al ceremoniei, ear la întrebările obicinuite ce-le puse, atât Alteța Sa Archiducele cât și principesa rěspunseră clar cu „da“ și apoi emoționați schimbară inelele. Terminându-se solemnitatea urmà un dejun, după care nouă păreche plecà în mijlocul celor mai entusiaste ovațiuni ale publicului la castelul Konopist.

*

Inaltpreasfinția Sa archiepiscopul nostru Ioan a cercetat eri examenele finale din seminariul teologic-pedagogic, asistând la respunsurile elevilor din limba română și din pedagogie. Ex. Sa a urmărit cu multă atențiune decursul examenelor, punênd însuși mai multe întrebări și contribuind la lămurirea chestiunilor din discuție.

*

Archiducele Carol Francisc Iosif. In urma evenimentului ultim în casa domnitóre, a început sě iasă la ivélă cu deosebire numele fiului mai mare al Archiducelui Otto, anume archiducele *Carol Francisc Iosif*, ca cel mai apropiat competent la tron după archiducele Francisc Ferdinand. Tiněrul archiduce s'a născut la 17 August 1887, atinge deci în curênd vêrsta de 13 ani și primește cele mai îngrijite pregătiri pentru

---

unde, la comanda lui beizagea, fiul lui Vodă, se făcură arestările și pe unia legîndu-i fedeleș i-au aruncat în căruțe de poștă surgunindu-i pe la mănăstiri.

Ca în timp de rezmeriță, tóte prăvăliile se închiseră într'o clipă și stătură așa pînă în séră, cînd se lăți vestea că revoluțiunea era potolită. Séra, vitregul meu veni acasă încărcat de spolii de răsboiu: felurite arme de lux sequestrate de la buntușnici. Nu cred sě le fi înaintat mai departe la agie, ci rămaseră „bone prise“ în proprietatea d-lui comisar.

Inchiderea școlelor. — Cancelaria de comisie. — O consequență a așa zisei revoluțiuni de la 1848 fu închiderea școlelor, acuzate că ele au contribuit, nu puțin, la mișcarea înăbușită.

Rămas fără școlă cît-va timp, mama se întreba ce póte face cu mine. De o cam dată vitregul meu mě luă la comisia quartalului, în strada Baston, ca sě ajut la scris.

Acolo era cinovnic un vestit *paretcar*, numit, pare-mi-se, Hîncu, care 'mi dădea de copiat *docladuri* (referate) și *otnoșenii* (adrese). Nu se prea împăca cu scrisórea mea de stil modern, dar, avînd onórea sě fiu fiul vitreg al șefului sěu, strîngea din buze, mě răbda. După vre-o lună două de practică, cunoștém acum paratca tot așa de bine ca Hîncu, ba mi se dete o însărcinare specială, acea de a elibera bilete de înmormîntare. De la fiecare jidan, care venea sě céră un asemenea bilet, căpătam cîte un puișor, cum se numea moneda austriacă de 15 parale. Nu era acésta o taxă legiuită, dar era impusă de slujbașii de pe la comisii și eu urmam pilda lui Hîncu fără sě am cunoștiință că făcém o nelegiuire.

Intre subcomisarii subalterni ai vitregului meu, se afla unul, *Tănase Kiperiu*. Era un om simpatic și, pe cît putea fi un om al agiei (poliției), era chiar de trébă. Intr'o zi d. Kiper îmi face o propunere: Te-am văzut, cuconașule, că te pricepi la desemn; n'ai vrea sě-mi zugrăvești o cruce pentru mormîntul fetiței mele de curînd îngropată?

Ignoranța e presumțiósă . . . Cum sě refuz a face așa ceva? In curs de o săptămînă ori zece zile, merseiu la Kiper acasă, în mahalaua Calicimei și zugrăvii crucea pregătită de lemn de brad, cu felinar la mijloc. Pe cît mi-aduc aminte, am scris pe ea un epitaf în versuri.

Călătorule, oprește!
Stai puțin și contempléză,
Ea acum nu mai viează! . . .

Și tot așa, alandala . . . In vîrf de sigur am zugrăvit vre-un Is-Hs . . .

Lui Kiper îi plăcea lucrul, că tóte slovele erau în diverse colori . . . M'a răsplătit cu un galben!

(Va urma.) *V. A. Urechiă.*

înalta chemare, ce'l aştéptă. In reşedinţa de vară din villa Wartholz lângă Edlach, archiducele Carol Francisc Ferdinand, un tinĕr svelt, frumos, blond, e încunjurat de cei mai conscienţioşi educatori, deoparte pentru cariera militară, de alta pentru cea politică.

*

Pelerinagiu la Reşinari. Conform usului din trecut astfel şi în acest an societatea de lectură „Andreiu Şaguna", din incidentul aniversării morţii marelui Archiepiscop-Metropolit *Andreiu baron de Şaguna*, 16 Iuniu, şi-a împlinit o scumpă şi sfântă datorinţă faţă de nemuritoriul prelat.

A esmis din sinul ei o comisiune de 7, în persónele membrilor: C. Flămênd, I. Cothişel, Il. Gonţea, G. Tulbure, I. Iancu, A. Moşoiu şi I. Sporea, care a mers la Reşinari, unde pe mormêntul neuitatului Archipăstor a depus o cunună frumósă de flori, drept semn vĕzut al omagiilor şi sentimentelor de recunoştinţă, ce-i păstréză.

Faptul acesta a fost împreunat cu celebrarea serviciului divin în biserica cea mare din Reşinari, urmat de parastas, oficiat de preoţii locali dnii Goga şi Cioran, la care a participat comisia societăţii, comitetul parochial, tinerimea scolară sub conducerea învĕţătorilor Galea, Lungu şi Cioran şi mult popor.

A urmat apoi procesiune solemnă la mormêntul Marelui Archiereu, unde s'a depus cununa ér vicepresidentul societăţii a desfăşurat în termini pĕtrunzĕtori însemnătatea actului.

Comitetul parochial în frunte cu vrednicii preoţi şi învĕţători şi-a manifestat şi de astădată interesul ce-l pórtă faţă de societatea acésta, făcênd comisiei o primire cât se póte de binevoitóre şi căldurósă, pentru care şi pe calea acésta li se exprimă din partea societăţii cele mai călduróse mulţumite.

*

Alegere de paroch. Dumineca trecută a fost cu unanimitate ales paroch în comuna *Ghimbav* absolventul de teologie *Iosif Comanescu* din Codlea.

*

Exposiţia maghiară pentru instrucţia poporală a obţinut la Paris marea medalie de aur, decernută unanim din partea juriului de 25 membrii.

*

Sciri scolare. *La gimnasiul de stat din loc* au fost în anul scol. 1899/900 cu totul 511 elevi, dintre cari *266 români*, adecă majoritatea absolută; gr. or. au fost 208, ér gr. cat. 63. De „masa studenţilor" au beneficiat între cei 50 studenţi, 33 dela acest gimnasiu. — Limba română s'a predat ca studiu *extraordinar* în câte dóuĕ óre la sĕptĕmână scolarilor din clas. II—VIII în grupe de câte dóuĕ clase.

— *La scólele luterane din Reghinul săsesc* s'au ţinut în zilele trecute examenele anuale. In gimnasiul inferior au fost 138 elevi, dintre cari 57 germâni, 45 magiari şi *36 români*, (12 ortodocşi şi 24 gr. cat.) ér în elementare dintre 225 elevi, au fost 159 germâni, 38 magiari şi *28 români* (4 ortodoxi şi 24 gr.-cat.) In scóla de fete dintre 283 eleve, 220 au fost germâne, 43 maghiare şi *20 române* (3 ort. şi 17 gr.-cat.) Astfel dintre 646 elevi abia au fost *84 români*.

— *Şcóla superióră de fete din Arad* a fost cercetată în anul şcolar 1899/900 de 60 de eleve; din acestea au fost eleve interne 35, externe 25. Elevele au posibilitatea de a asculta şi cursurile preparandiale şi a se cualifica — la dorinţă — pentru cariera de învĕţătóre. La finea anului acestuia au făcut examen de pe cursul I pedagogic 10, de pe al doilea 8, de pe al treilea 8, şi de pe al patrulea 9 eleve; aceste din urmă au depus cu succes şi examenul de cualificaţiune învĕţătoréscă, cu escepţia unei eleve, avisată la repeţirea examenului din un obiect.

*

Inteliginţa română din Porumbacul-inferior învită la *concertul* ce'l va aranja în 29 Iuniu st. v. (la sf. Petru) cu ocasiunea adunării gener. constituante a băncii „Porumbăceana" cu concursul unui grup de tineri din seminariul „Andreian" în hotelul lui „Ioan Stoichiţă". Venitul curat e destinat pentru scopuri filantropice. Inceputul la $7^1/_2$ óre séra. Preţul de întrare de persónă: loc I. 50 cr., loc II. 30 cr., familie 1 fl. Suprasolvirile generóse se primesc cu mulţămită şi se vor cuita pe calea publicităţii.

Program: 1. „Sfânt" de G. Dima. 2. „In pădure" de T. D. Flondor. „Nóua călugăriţă" ⁂. 3. „Inzadar alerg pământul" de G. Dima. 4. „Cântecul Marinarilor" de T. de Flondor. 5. „Sai române" de T. Cerne. 6. Fóie verde de trifoiu" şi „Tot ţi-am zis" de T. Popovici. 7. „Tóca" de ⁂. 8, „Imnul Unirii" C. P. arm. de T. Popovici. — După concert dans.

Convocare.

Societatea pentru crearea unui fond de teatru naţional român îşi va ţinea adunarea sa generală din ĕst an în opidul *Abrud* (com. Alba-Inferióră) în zilele de Duminecă şi Luni în 9 (22) şi 10 (23) Iulie a. c. cu următórea

Programă:

1. Ziua primă Duminecă, în 9 (22) Iulie.

1. Preşedintele va deschide adunarea generală la 10 óre a. m.
2. Se aleg 2 notari pentru şedinţele adunării.
3. Secretariul va ceti raportul comitetului societăţii asupra lucrării sale dela adunarea generală din urmă.
4. Se alege o comisiune de 5 membri pentru propuneri şi raportul comitetului se predă acestei comisiuni spre examinare.
5. Casarul societăţii va ceti raportul despre starea casei cu sporul dela ultima adunare încóci şi peste tot despre averea societăţii.
6. Se va alege o comisiune de 5 membri pentru examinarea raportului casarului.
7. Se va alege o comisiune de 5 membri, cari în înţelesul §. 4 din statutele societăţii vor câştiga membri fundatori, ordinari şi ajutători pentru societate.
8. Se vor ceti discursuri corĕspunzĕtóre scopului societăţii séu de altă materiă literară, ce sunt a se însinua preşedintelui înainte de adunare.
9. Preşedintele închide adunarea.

II. Ziua a dóua Luni, în 10 (23) Iulie.

1. Preşedintele deschide şedinţa şi protocolul şedinţei precedente se va ceti şi autentica.
2. Raportul comisiunii pentru câştigarea membrilor noi.
3. Raportul comisiunii asupra socotelilor cassarului.
4. Raportul comisiunii despre raportul comitetului societăţii şi insinuarea propunerilor în interesul fondului.
5. Se va decide locul şi ziua adunării generale pentru anul 1901.
6. Se va alege o comisiune de 3 membri pentru autenticarea protocolului din şedinţa II.
7. Preşedintele va închide adunarea.

Invităm la acéstă adunare generală a societăţii pentru crearea unui fond de teatru naţional român pe toţi membrii fundatori, ordinari şi ajutători ai acestei societăţi, precum şi pe toţi binevoitorii ei şi sprijinitorii culturei româneşti.

Din şedinţa comitetului ţinută în Braşov, la 4 (17) Iunie 1900.

Iosif Vulcan *preşedinte.* *Vasilie Goldiş* *secretar.*

Dela societatea de lectură „Andreiu Şaguna".

Raportul general

al comitetului despre activitatea societăţii de lectură „Andreiu Şaguna" în anul 1899/900.

[Urmare)

B. In special.

Activitatea societăţii apreciată după natura afacerilor ei o împărţim în: *a*) literară şi *b*) administrativă.

a) Afaceri literare:

In şedinţele societăţii s'au discutat 19 lucrări, dintre cari 9 în prosă şi 10 producte poetice, parte originale parte traduceri.. Acestea sunt:

1. „Activitatea şi calităţile lui Şaguna" cuvênt ocas. de Const. Flămênd cler. a. III.
2. „Calea mijlocie e calea de aur", disertaţiune de C. Flămênd cl. a. III.
3. „Despre musică şi influinţa ei asupra inimei", disert. de C. Flămênd cl. a. III.
4. „Novelele lui Vlăhuţă", stud. literar, de Zeno Popovici, cl. a. III.
5. „Amintiri din 1848", stud. ist. de G. Petrinca, cl. a. III.
6. „Duioşia ca notă caracteristică a poesiei poporane române", disert. de Nicolae Şandru cler. a. III.
7. „Starea Românilor după anul 1700 şi redeşteptarea lor naţională", studiu istoric de Ilariu Gonţea, cler. a. II.
8. „Cuvênt ocasional" rostit la şed. festivă de Sebast. Stanca, cler. a. II.
9. „Obiceiul la ospeţele româneşti din jurul Cohalmului" studiu liter. de Eugeniu Popescu, ped. a. III.

Producte poetice: *a*) „Columbus" după L. Bachmann *b*) „Steluţa", *c*) Atunci-Azi", *d*) „Dorul" *e*) „Sórte" şi unele traduceri din H. Heine de Sebastian Stanca cler. a. II.

„A dori sĕ mori", „Libaţie", „Pe mormêntul soriórei", de Ioan Băilă cler. a. I.

In şedinţele societăţii s'au declamat 29 poesii şi s'au dat 4 producţiuni musicale.

Ca şi în trecut aşa şi în anul acesta operatele s'au indus în fóia societăţii „Musa" din care s'au completat 15 numeri.

b) Afaceri administrative.

Activitatea administrativă s'a mărginit la afaceri, cari de comun reguléză bunul mers al lucrărilor. Intre acestea remarcăm că statutele societăţii după ce au fost provĕzute cu clausula de aprobare, s'au dat spre tipărire; s'au luat disposiţii peutru procurarea de cărţi şi pentru înmulţirea mobiliarului.

Activitatea Comitetului.

Comitetul ş'a început activitatea sa cu şedinţa ţinută la 16 Septembre 1899, în care s'a constituit alegênd în sensul §-lui 3 din regul. afacerilor interne al comitetului un notar referent în persóna membrului comisiunei literare Nicolau Şandru cler. a. III, ear în sensul §-lui 63 al aceluia-şi regulament o comisiune bibliografică şi în sensul §. 16 din statute o comisiune controlătóre.

Comitetul în decursul anului a ţinut cu totul 24 şedinţe, dintre cari 15 ordinare, 9 extraord. In aceste şedinţe a adus 28 concluse mai meritorice. A pertractat cu totul 16 lucrări elaborate de diferiţi membrii ai societăţii, transpunênd din acestea numai 9 societăţii spre ulterióră afacere. A esecutat conclusele societăţii şi a făcut propunerile necesare.

II. Averea societăţii.

A. Biblioteca.

1. Cărţile. Biblioteca la începutul anului 1899/900 a numĕrat 2485 opuri în 3513 volume ér acum la sfârşit numĕră 2641 opuri în 3710 vol. La acest crescĕmênt îmbucurătoriu societatea a ajuns parte prin procurări din mijlócele proprii parte prin donaţiuni dela corporaţiuni şi singuratici, cărora ne simţim plăcut indemnaţi a le exprima şi pe acésta cale deosebita nóstră mulţumită. Ca donaţiuni au întrat:

Dela academia Română 11 opuri. Societatea „Petru Maior" raportul seu pe 1898/9. Redacţiunea „Patria" 1 op. Cu ocasiunea şedinţei festive 36 op. Iuliu Bardossy, inspector regesc 1 op. Petru Simtion, preot în suburbiul Iosefin 2 op. Timoteiu Popovici prof. sem. 6 partituri proprii. A. Bârsean, prof. în Braşov, 1 op. Ioan Dariu, învĕţ. în Braşov 1 op. Mihaiu Iurca, not. în Reşinari 4 op. Constantin Pop, funcţ. de bancă, 1 op. I. Popescu, funcţ. de bancă, 1 op. Ilariu Chendi, 1 op.

Dela membrii activi ai societăţii: Zeno Popovici, cler. a. III, 2 op. Eugeniu Sêrbu, cler. a. III, 3 op. Sebastian Stanca, cler. a. II, 4 op. Partenie Mateiu, cler. a. II, 1 op. Onoriu Sas, cler. a. I, 1 op. Octavian Simtion, cler. a. I, 1 op. Ioan Băilă, cler. a. I. 4 op. Ioan Chelnician, cler. a. I, 1 op. Ioan Popa, cler. exstraord. 1. op. Vasiliu Mateiu, ped. a. III, 1 op. Iancu Dragotă, ped. a. III, 7 opuri. Vasiliu Micudă, ped. a. II, 2 op. Ioan Chioariu, ped. a. II, 1 op. Eugeniu Crăciun, ped. a. I, 3 op. Teodor Libeg, ped. a. I, 4 op. Georgiu Ghisoiu, ped. a. I, 5 op.

Sub titlul de „alte donaţiuni" s'au indus 16 opuri. Din mijlócele proprii ale societăţii s'au procurat 33 opuri.

Din numĕrul întreg al cărţilor din bibliotecă s'au separat 86 opuri, cari tóte erau în esemplare duple. Din acestea s'au transpus la biblioteca seminarială 31 opuri, 19 s'au pus la o parte, cu scop de a premia în viitoriu anumite lucrări, ér restul de 36 s'au vêndut şi banii incassaţi se vor folosi pentru cumpărarea altor cărţi, cari în bibliotecă nu se află. (Va urma)

Notiţă literară.

A apărut:

„*Noua Revistă Română* pentru politică, literatură, sciinţă şi artă" Nr. 12 din 15 Iuniu 1900 cu următorul sumar: Constantin I. Moteanu: Situaţia financiară şi datoria publică; A. D. Damianoff: Băncile de emisiune şi circulaţiunea monetară (In special banca Naţională Română); Ion Pop-Reteganul: Firuţa Nuţului (nuvelă): Sim. Fl. Marian: Musca rea; Dr. Birman: Despre timiditate; T. Duţescu-Duţu: Poesia nóstră populară.

Mişcarea literară şi scienţifică: Dr. Zosîn: Substratul patologic în pesimismul contimporan; Aurel Onciul: Dreptul administrativ român (de dr. G. Popoviciu); Ioan Socaciu: Idei fundamentale în Economia politică şi o nouă teoriă sociologică; S. Ordeanu; Eminescu pesimist, profet şi economist. — Notiţe bibliografice. Suplimentul I Chestionar privitor la psihologia poporului român de G. Coşbuc, Ang. Demetriescu, O. Densuşianu, C. Rădulescu-Motru. — Cântecile haiduceşti de Filip Drugescu. — Esposiţia de tablouri în marele palat de cristal din München de Ulpiu Traian Mihaiu. Suplimentul II Clopotele de Du Midi. — Plutaşul (poesiă) de D. G. Mugur. — Pensionarii de I. D. Manolache. — Primăvara (pastel) de Paul St. Ionescu. — Cincinat Pavelea (fantesii) de I. I. Sceopul.

VARIETĂŢI

(*Oraşul Peking*) Capitala Chinei, despre care se vorbeşte azi atât de mult prin tóte ziarele, Pekingul, e situat pe un şes aprópe de munţi, ce mărginesc spre sud marele şes al Mongolilor şi se întinde pe un teritoriu colosal de 6340 hectare. O parte mare a oraşului este ocupată de biserici, grădini mari şi lacuri.

Pekingul se forméză din douĕ părţi: din oraşul tătar sau mandşu, în partea nordică, şi din oraşul chines, care este despărţit de cel dintâiu print'un zid fórte gros şi înalt de 9 metri. Intreg Pekingul este înconjurat de ziduri şi şanţuri. Dintre cele douĕ părţi ale oraşului cel tătar este mai regulat, dar şi în acesta, ca şi în cel'alt, casele sunt aprópe tóte de lemn. De aceea incendiile causéză pagube aşa de mari. Stradele sunt largi, dar nepavate, murdare şi aprópe la fie-care pas şanţurile sunt plin cu mortăciuni. Casele sunt scunde şi de un esterior fórte sĕrăcăcios. Casele bogaţilor sunt înconjurate cu ziduri înalte; înăuntru sunt frumos aranjate şi au curţi spaţióse. Mişcarea pe strade este fórte mare. Centrul oraşului îl forméză palatul, mai bine zis fortul împĕrătesc, înconjurat cu ziduri uriaşe şi care are patru porţi, în spre patru regiuni ale lumei. In acel fort o mare parte este ocupată de lacuri artificiale şi de plantaţiuni. Acoperişul palatului împĕrătesc este de colóre galbenă (colórea casei domnitóre), cel al mandarinilor este verde deschisă, iar al pagodelor (temple) vînĕt închis. Tot în oraşul tătar se află şi vechiul turn astronomic al misionarilor.

In partea oraşului chinez, unde locuesc amestecaţi Chinezi, Mandsuri, Mongoli, Coreiani, Japonezi, Tibetani, etc., se află prăvăliile cele mari. Inaintea fie-cărei prăvălii atêrnă table mari de hârtie cu înscripţiuni chineze. Frecuenţa pe strade e mare şi aici. Stradele sémănă cu albia unui rîu plină de noroiu. In partea sudică a oraşului se află douĕ pagode cari, în mărimea lor, se întrec cu palatul împĕrătesc; aceste dóuĕ pagode sunt, una a agriculturei şi alta a ceriului. Tot acolo se află şi „locul sfânt de arat" unde, împĕrăţii de mai înainte, în fie-care an, trăgeau câte o brazdă cu un plug făcut din aur şi os de elefant.

Numĕrul poporaţiunei nu se scie cu esactitate, cât e. La ultimul recensământ oficios din 1845 s'a constatat 1.648.814 locuitori. După alte date mai recente, se zice, că poporaţiunea oraşului s'ar fi redus la 900.000, ba chiar la 500.000. Garnisóna oraşului este de obiceiu de 10.000 soldaţi, cari locuesc în vechea reşedinţă de vară a împĕratului, care a fost dărîmată de Francesi la 1860.

Despre fondarea oraşului, unele date spun, că ar fi fost pe la 1279. In 1662 şi 1730 oraşul a fost dărîmat în urma unor cutremure de pământ, când se zice a fi perit 300,000, după alţii 100.000 ómeni.

310/900 [82] 1—3

CONCURS

Spre scopul conferirei de stipendii din **„Fundațiunea lui Gozsdu" pe anul școlar 1900/1.** pentru școlele medii, facultăți, universități și *școlele de cadeți militare la armata comună și honvezi* — se escrie concurs pe lângă următórele condițiuni:

1. Concurenții sĕ documenteze cu documente originale sau autenticate de notariu public:

a) că sunt fii de cetățeni ungari și aparțin la biserica ortodoxă orientală română, spre care scop se recere estrasul din matricula botezaților provĕzut cu clausula parochului competent, că și de present aparține la biserica greco-orientală română;

b) că studiază cu succes bun la vre-un institut public din patrie, spre care scop au sĕ subșternă studenții dela școlele medii atestatul despre anul școlar 1899/900, iar cei de la facultăți și universități indicele *despre tóte cursurile* ascultate și respective documentul despre progresul făcut;

c) că nici averea proprie, nici a părinților nu ajunge sĕ acopere tóte trebuințele pentru creșterea concurentului, spre care scop e a se produce atestatul diregătoriei politice competente. Atestatul sĕ cuprindă date positive despre acésta avere și trebue sĕ fie subscris și de preotul locului, iar dacă n'ar fi acolo preot ori ar fi înrudit cu concurentul, trebue sĕ fie subscris din partea protopopului concernent.

2. Dacă concurentul a întrerupt studiile, atunci are sĕ producă și atestat oficios despre ocupațiunea sa între timp și despre purtarea sa morală pe acest timp.

3. Fiecare concurent are sĕ arete, în petițiunea sa, specialitatea, la care și locul unde voiesce a continua studiile, precum și aceea dacă are și alt stipendiu.

4. Cei-ce voesc sĕ studiieze în străinătate, au sĕ arate necesitatea de a face studii în străinătate, ca în casul dacă li-se va vota stipendiul, sĕ se pótă îndată exopera concesiunea ministerială prescrisă.

5. Cu privire la concurenții pentru dobândirea de stipendii spre absolvarea școlelor militare de cadeți, se observă, că stipendiile aceste pe lângă documentarea condițiunilor staverite în acest concurs (p. 1. a—c, 2, 3, 6, 8, și 9) numai atunci se vor extrada comandei școlelor militare, dacă concurentul va documenta că este primit de elev regulat la respectiva școlă de cadeți.

6. Petițiunile instruate cu documentele necesare, sunt a se adresa la representanța fundațiunei lui Gozsdu (Budapest) VII. Király u. 13 sz.) până la *5 August a. c. n.*

7, Totodată se provóca toți stipendiștii actuali, prin urmare și cei absolvenți, cari cer ajutóre pentru depunerea rigoróselor și câștigarea gradului de doctor, ca până la terminul sus indicat, și pe lângă observarea p. 3. din acest concurs, sĕ arete resultatul studiilor din anul școlar 1899/900, căci altcum li-se va sista stipendiul, respective nu vor căpĕta ajutorul.

8. Petițiunile, cari nu sunt instruate cu documentele sus amintite, sau sosite după terminul escris, nu se vor lua în considerare.

9. In interesul expedării regulate, fie-care concurent sĕ indice în petițiune locul și poșta ultimă, unde este a i-se trimite resoluțiunea representanței.

Din ședința comitetului fundațiunei lui Gozsdu, ținută în 18 Iuniu n. 1900.

Comitetul.

Nr. 363 [79] 1—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor învĕțătoresci din comunele mai jos însemnate în protopresbiteratul Sebeșului se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român".

1. Petrifalĕu, cu salariu anual de 600 Cor. cuartir și lemne de foc.

2. Rĕchita, cu salar de 600 cor. cuartir și lemne.

3. Tărtăria cu salariu de 300 cor. în bani și 300 cor. în naturalii (cucuruz) cuartir și grădină.

4. Daia, douĕ posturi, fiecare cu salariu de câte 600 cor. cuartir în școlă, grădină și câte 20 cor. pentru lemne.

5. Pianul de jos, douĕ posturi, fie care cu salariu de câte 600 cor. grădină și câte un stângin de lemne.

Invĕțătorul clasei I. va primi 20 cor. relut de cuartir, iar cel din cl. II. va primi cuartir în școlă.

6. Pianul de sus, douĕ posturi cu salariu de câte 600 cor. cuartir și lemne.

7. Șugag, douĕ posturi, cu salariu de câte 600 cor. și grădină. Unul din învĕțători va avea cuartirul în școlă, iar celalalt va primi un relut de cuartir de 100 cor. Invĕțătorul, care va fi notariul comitetului parochial va mai primi o remunerațiune de 40 cor.

8. Vingard, douĕ posturi cu salariu de câte 600 cor. cuartir și câte un car de lemne.

Invĕțătorii, cari vor ocupa posturile acestea sunt datori a ținea Dumineca și sĕrbătórea strană și a cânta cu copii în biserică.

Concurenții au a'și așterne cererile, conform normelor din vigóre, în terminul deschis, subsemnatului oficiu protopresbiteral și a se presenta înainte de alegere poporului în biserică spre a-'și arăta desteritatea în cântări.

Sebeș, 12 Iuniu 1900.

In conțelegere cu comitetele parochiale respective.

Oficiul protopresbiteral al Sebeșului:

Sergiu Medean,
protopresb.

Nr. 362 [80] 1—3

Concurs

Pentru întregirea a douĕ posturi învĕțătoresci dela școla gr.-or, din Sebeșul săsesc se publică concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful român" cu următórele emolumente:

1. Salariu de câte 600 cor.

2. Relut pentru cuartir și grădină câte 200 cor.

3. Quincuenalele legale.

Invĕțătorii, cari vor ocupa posturile acestea sunt datori a ținea Dumineca și sĕrbătórea strană și a cânta cu copiii în biserică.

Concurenții au a-și așterne cererile, instruite conform normelor din vigóre, în terminul deschis, subsemnatului oficiu ppresbiteral și a se presenta înainte de alegere poporului în biserică spre a-și arăta desteritatea în cântări.

Cunoscătorii de musică vor fi preferiți.

Sebeș, 12 Iuniu 1900.

In conțelegere cu comitetul parochial.

Oficiul protopresbiteral al Sebeșului:

Sergiu Medean
protopresb.

---

[81] 1- 3

Concurs

Pentru întregirea posturilor învĕțătoresci la școlele mai jos însemnate, protopresbiteratul Dobrei, se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegr. Rom".

1. Lăpugiul superior, un post de învĕțător cu salar de 600 cor. cuartir și lemne.

2. Teiu, un post de învĕțător cu salar de 600 cor. și cuartir natural.

3. Panc-Seliște, un post de învĕțător cu salar de 600 cor. și cuartir natural.

4. Lăpușnic, un post de învĕțător cu salar de 600 cor. și cuartir.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi, au a-și înainta cererile de concurs instruite conform normelor în vigóre în terminul deschis subsemnatului oficiu.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Dobrei.

Dobra, 16 Iuniu, 1900.

Iosif Morariu,
protopop.

Z. 2368/900. [73] 2--3

Concurs

Die durch Abdankung in Erledigung gekommene Stelle des Kreis-Notärs in Sachsenhausen ist zu besetzen.

Den Kreis bilden die Gemeinden Sachsenhausen und Eulenbach, in welcher letzteren jedoch eine Vicenotärstelle besteht.

Bezüge:

1. Gehalt 1000 Kronen.

2. Freie Wohnung eventuell Quartiergeld 80 Kronen.

3. Beleuchtungs- und Beheizungspauschale 24 Kronen.

4. Kanzleipauschale 60 Kronen.

5. Die statutarisch für Privatarbeiten festgesetzten Gebühren.

6. Da der Notär auch zum staatlichen Matrikelführer ernannt wird 160 Kronen.

Gesuche sind gemäss G. A. I. 1883 instruirt mit dem Nachweis der Sprachkenntnisse versehen und eigenhändig geschrieben bis zum 6. Juli hieramts einzureichen.

Leschkirch, am 21. Juni 1900.

Für den Oberstuhlrichter:

Zimmermann
Stuhlrichter.

Saisonul de primăvară și de vară
1900.
Stofe de Brünn veritabile

Una bucată de metri 3.10 lungă, pentru un rând complet de haine de bărbat (Roc, pantaloni, vestă,) costă numai
fl. 2.75, 370, 4.80 de lână veritabilă de oae
fl. 6. — și 6.90 de lână mai bună veritabilă de oae
fl. 7.75 din lână fină veritabilă de oae
fl. 8.65 din lână fórte fină veritabilă de oae
fl. 10.— din cea mai fină lână veritabilă de oae.

Una bucată stofă pentru un rând de haine-salon fl. 10.-- deasemenea espedează cu prețurile de fabrică stofe pentru pardisiu, lodeu pentru turiști cele mai fine kamgarne etc. etc. depositul real și recunoscut în destul ca solid:

Siegel-Imhof în Brünn.

Mustre gratis și franco. Liferarea conform mustrei sĕ garantează. [56] 18—40

Avantajele mușteriilor privați, de a comanda stofele direct dela fima de mai sus, dela fabrică, sunt foarte însemnate.

Farmacia lui F. I. R. Hotter la sf. Iosif, Wien, XII/2 Schönbrunnerstrasse 182.

Absorbinalul lui Hotter.
$^1/_1$ Flacon fl. 6. —, $^1/_2$ Flacon fl. 3.50.
delătură tóte umflăturile și depunerile de grăsimi fără sĕ vateme părului. Intărește nervii atacați și slăbiți, delătură și distruge tóte nodurile în muschi, și servește și ca scut în contra aprinderilor; cu deosebire e probat la umflăturile produse din causa fearelor, apoi în contra ariciturei umflărei copitei, genunchilor umflați, mai departe în contra umflăturilor (noduri) de vine, în contra umflăturei picioarelor la glesne și la încheietura degetelor cu un cuvênt în contra tuturor umflăturilor ori unde s'ar ivi.

Praful nutritor alui Hotter,
pentru cai și vite cornute
1 Pachet cu 80 cr.
Un adaus escelent la nutremânt, pentru a ținea vitele sănătoase și cu putere este de a sĕ folosi la tóte suferințele de rărunchi de ficat și de nervi.

Preparate péntru veterinari, cele mai bune ale timpului mai nou, cari după atestate numĕróse nu au fost ajunse de alte mijloace de natura aceasta.

Sĕ sĕ ceară numai preparate de ale lui Hotter și sĕ nu se priméscă altele. Deposit în farmacii și Droguerii.

Deposit principal la Dr. Emil Budai farmacia orașului Budapesta (Stadthausplatz) și la Iosif v. Török Budapesta VI Kiraly utcza 12.

Fluidul lui Hotter „Training"
1 Sticlă cu fl. 1.20.
Conservează nervii și muschii până la bătânețe înaintată totdeuna puternici și vioi, pune în stare pe animal sĕ prestee cele mai mari strapații și fugi, sĕ înțelege după frecare cu fluidul „Training".

Sĕ mai folosește cu succes uimitor la tóte urmările cari obvin din opintiri prea mari, ologie, reumatism, și înțepenire.

Praful de porci a lui Hotter.
Nr. I și II
1 kg. . . . fl. 1.20.
Cel mai bun mijloc pentru a produce pofta de mâncare și cu acésta prosperarea porcilor, fórte acomodat în contra orbalțului (brâncă); Nr. II este de a sĕ întrebuința la urdinare.

Mijloc în contra Colicei alui Hotter.
1 Sticlă fl. 1.50.
Contra la tot feliul de colică și contra oprirei udului la cai precum și contra umflăturilor la vite cornute. [54] 19—104

Alifia lui Hotter pentru delăturarea crescăturilor de oase.
$^1/_1$ Cutie cu fl. 2. $^1/_2$ Cutie cu fl. 1.20. delătură crescăturile de oase și depunerile osoase chiar și după 4—6 sĕptămâni. (boală învechită).

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 69 Sibiiu, Joi 22 Iuniu (5 Iuliu) 1900. *Anul XLVIII*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **streinătate** pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază

INSERȚIUNILE
Pentru odată 14 fil., — de dóuĕ ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond — **și timbru de 60 fil.** pentru fie-care publicare.

Ministrul de comerciu în Ardeal.

Industria și comerciul odinióră înfloritóre în Ardeal, de mai bine de un deceniu trag de mórte și nu se află putere pămêntéscă ca sĕ le dea de leac

Causele acestor stări regretabile sunt afară din sémă multe. Productele nóstre industriale nu pot ținea concurența cu productele din Austria, cari în vêrtutea convențiunii vamale trec libere preste hotarele nóstre și află mușterii fără sĕ se întrebe cumpĕrătoriul de proveniența lor.

E vorba, că pentru bani puțini capĕtă marfă pe plac, și mânile nu au ajuns ca sĕ pótă ținea lupta cu mașinile, cari în ceealaltă jumĕtate a Monarchiei austro-ungare sunt perfecționate și puse în lucrare de zeci de ani.

De altă parte capitalul, acéstă putere prețiósă, la noi e strêns în puține mâni ale societarilor dela băncile mari și industriașii și comercianții nu ajung la credit eftin și grabnic ca în Austria, unde și aceste condițiuni favorabile înlesnesc mult înflorirea tuturor stabilimentelor industriale și comerciale.

Cât pentru Ardeal la aceste calamităţi s'a mai asociat și rĕsboiul vamal cu România, declarat în permanență dela 1885 încóce.

România a venit la convingere, că are sĕ rĕmână multă vreme tributară statelor vecine și cu deosebire tributară Austro-Ungariei, de unde importa articlii cei mai mulți și mai necesari, dacă nu-și va crea o industrie proprie.

Acésta lucrare se înțelege nu se puté face preste nópte, ci trebuia făcută cu un plan bine chibzuit.

Au taxat cu sarcini cât se póte de grele unii articoli, cari i-a importat dela noi deoparte, ér de altă parte a acordat favoruri neusitate până aci, acelor stabilimente industriale, cari se vor așeza pe teritoriul țerei românesci.

Postovarii, curelarii, tăbăcarii, săpunarii și alte soiuri de meseriași au prins de veste, că articolii lor nu mai pot trece vama fără taxe grele, și mulți din ei s'au hotărît a trece frontiera și a usa de beneficiile, cari le-au acordat legile țerei românești industriașilor, cari sĕ așéză acolo.

Toți cei trecuți dincolo se bucură de bunăstare și mulțumire, cei remași la vatra părintéscă o încurcă de pe o zi pe alta și strigă după ajutoriu.

Acésta e situația, care o află acum ministrul de comerciu al țerei în părțile ardelene.

Ministrul Hegedüs este un bărbat cu frumóse și vaste cunoscințe și se vede, că vrea sĕ ridice comerciul și industria din starea în care se află.

Nu ne prinde de loc mirare, că a auzit mai întâiu glasul de durere al secuilor.

Sĕcuii sunt de vécuri copiii desmerdați ai guvernului unguresc, Beksics și alți corifei ai ungurilor de mult lucră în interesul lor și orice mijlóce ar folosí guvernul pentru întărirea secuilor, ar afla o complăcere și o aprobare generală a tuturor cercurilor hotărîtóre magiare.

Și a și pus în vedere în marginile bugetului la an câte un ajutoriu de 40.000 coróne, și cu deosebire pentru perfecționarea tineretului în ale meseriilor și ale industriei.

Suma acésta este de bună sémă un bun ajutoriu, dar nu e nici decât medicina, care sĕ vindece rĕul. Ministrul ar face bine, dacă ar înființa mai multe fabrici în cari populația sĕ afle lucru pentru plată, ér productele lucrate piață sigură.

Acesta ar fi după părerea nóstră unicul mijloc de a veni în ajutor populațiunei din Ardeal, mai ales în părțile, unde e pământ puțin și neroditor, și unde ómenii nu mai pot trăi din isvórele de venit usitate până aci.

Și dacă își va fi dând bine séma domnul ministru de posiția sa înaltă, atari locuri cu venite puține și pămênt slab și neroditor sunt în Ardél și alte, nu numai cele locuite de sĕcui și dacă nu ne crede, n'are decât sĕ se preumble și prin comitatul Turda-Arieș, Alba-inferióră, Huniedóra, unde va găsí locuri sterpe, ómeni muncitori, cari ar dorí și ei sĕ aibă de lucru, ar dorí și ei sĕ se facă părtași din cele 40.000 coróne puse în vedere sĕcuilor, căci dór banii țerei sunt adunați din truda și sudórea tuturor cetățenilor, și nu au destinație specială numai pentru consolidarea și întărirea sĕcuilor.

Am avé bucurie completă, când am vedea, că Excelenția Sa e părinte deopotrivă interesat pentru toți fii patriei și că nu scie face deosebire între cetățeni, când e vorba de a le veni în ajutoriu și a-i ridica din miserie la bunăstare.

Actualul ministru de comerciu a fost ziarist, a avut ocasiune mai bună ca magnații și boerii țerei sĕ cunóscă tóte firele vieții publice din statul nostru, scie, că în o țéră nu e bine sĕ se împartă favoruri pe sprâncénă și mai ales nu e bine ca omul stăpânirei sĕ fie unora mumă altora ciumă, ér pe altă parte sĕ ceri dela toți cetățenii sĕ vie statului în ajutoriu cu dare în bani și sânge.

Nu ne îndoim, aceste impresiuni are sĕ le lase la noi în Ardeal un bărbat de stat cum este acest ministru al țerii, mai ales, că e fiu al patriei nóstre mai ânguste și va fi avut de bună sémă ocasie sĕ se convingă nu numai din ziarele perciunaților, ci și din propria-i experiență, ce bun, ce blând, ce muncitor și ce onest e țeranul român, și că ar fi un pĕcat strigătoriu la ceriu, dacă acest țeran ar trebuí sĕ vină la convingere, că de sórtea lui nimenea nu se îngrijesce, nici chiar sfetnicii cei mai luminați ai domnitorului nostru, atât de adorat și iubit până în cea din urmă colibă țĕrănéscă.

Sĕ rugăm și poftim pe domnul ministru al țerei, ca sĕ cerce *„pentru toți și pentru tóte“* a fi un bun părinte și activitatea îi va fi binecuvêntată din neam în neam, ér ródele unei astfel de activități vor aduce fructele înfrățirei popórelor acum învrăjbite.

Românii în parlament. Ziarul *Egyetértés* publică dela corespondentul seu din Sibiiu sub titlul acesta în nrul dela 3 Iulie n. un articol, în care se spune, că Românii s'ar pregăti *sĕ ia parte* la proximele alegeri.

„Conducĕtorii români își bat capul, se zice între altele, sĕ afle punctele de atingere cu Maghiarii, prin cari sĕ stabiléscă un program care se cadreze cu tóte manifestările vieței constituționale ungare.

Majoritatea Românilor e pentru a întra în parlament și a *sprigini guvernul.* Românii din Ungaria propriu zisă cer numai atât, ca ei singuri sĕ-și pună candidații. Cei din Transilvania însĕ argumentéză pentru susținerea pasivității, cu escepția generației mai tinere, care dorește sĕ-și validiteze drepturile civile.

O mare problemă apasă asupra Românilor ardeleni: dacă ar abandona pasivitatea fără garantarea intereselor naționale române, ce ar face, când le-ar fi amenințată individualitatea națională? Acéstă procedere se lovește de hotărîrile conferențelor naționale. Totuși în momentul decizĕtor se vor afla, de aceia cari vor ignora acele hotărîri și vor întra în parlament.“

Cei dela „Egy.“ pot fi asigurați, că Românii vor căuta sĕ facă numai astfel de pași politici, cari nu vatĕmă caracterul românesc, ci garantéză desvoltarea poporului nostru cu tóte însușirile sale etnice.

De altă parte „Magyar Szó“ atribue I. P. Sfinţitului nostru metropolit rolul de a fi convocat conferențe politice secrete pentru abandonarea pasivității.

Deși ziarul nostru dela întemeierea sa până acum a rĕmas consecuent principiului, că pasivitatea ne duce la desorganisare și desinteresare de afacerile politice ale poporului, iar activitatea în comune, congregațiuni și în parlament ne concentreză puterile și ne póte asigura mai mari succese pe terenul luptelor politice și mai multe isbânde și astfel ziariul nostru numai bucura s'ar putea de întrarea în parlament a 40 deputați români: totuși — *după informațiunile din loc competent suntem în posițiunea a declara de neadevĕrată faima publicată de „Magyar Szó“ și reprodusă și de alte jurnale din țară, că adecă Românii ar fi ținut o conferență politică secretă sub presidiul Exel. Sale părintelui metropolit Ioan Mețianu și ar fi pactat cu dl ministru Széll, ca sĕ se cedeze Românilor 40 cercuri electorale, pentru ca sĕ abzică de pasivitate.*

FOIȚA

Din tainele vieței.

(Urmare.)

De cît, abia am așezat crucea la mormînt și, iată, dete o plóe peste ea: tótă munca mea *artistică* dispăru: întrebuințasem colori de apă!...

Bietul Kiper nu cuteza sĕ 'mi impute nefericirea, că de, eram feciorul — deși vitreg — al șefului lui. Cît am aflat însă de întîmplare, avui onestitatea a restitui lui Kiper galbenul, cerîndu-l de la mama, că acel de la el primit îl transformasem în cărți românești cumpărate de la brașovenia din fața Trei-Erarchilor, singura care aducea cărți din Ardél și din București.

Intre acestea sosi de la Constantinopole un trimis, mi se pare Arif-Bey, care se zvonise că venise sĕ facă óre-care cercetare asupra cauzelor neisbutitei revoluțiuni.

Lumea șoptea că nu-i departe ziua mazîlirei lui Mihai Vodă.

Neașteptat sbucni holera. Pus în contact cu rudele celor morți de holeră cari venéu sĕ céră bilet de înmormîntare, o căpătai și eu însu-mi. Dus acasă într'o stare deplorabilă, mama plîngea la căpătîiul patului meu, iar vitregul meu, totd'auna bun cu mine, îmi dădu sĕ béu o lingură dintr'o doctorie grósnică ce căpătase de la un armén.

Cu acea doctorie scăpai de mórte. Cît întrai în convalescență, mama se decise sĕ iasă din Iași împreună cu toți copiii, sĕ mérgă la Piatra, la Valea Viei, la soră-sa. Bărbatul sĕu rămase singur în focul epidemiei, iar noi pornirăm, cu imense greutăți trecînd printre satele țepuite, unde nu numai o dată furăm amenințați chiar și cu ciomegile de nu trecem înainte, ca nu cum-va sĕ aducem bóla în sat. De-a-lungul drumurilor ardéu gunóie puturóse și țărănimea de la o l'altă credea că combate bóla otrăvindu-se zilnic cu cît mai mult rachiu. In fine străbăturăm la Valea Viei. In Piatra holera făcea și acolo victime numeróse, așa că mare siguranță nu găsiserăm nici la Valea Viei. Totuși cu strejeri, în jurul proprietăței, unchiul meu, paharnicul Merișescu, izbuti sĕ conserve neatinsă de bólă tótă casa, familia și servitorii sĕi destul de numeroși.

La întórcerea nóstră de la Piatra mama avu o supărare: bărbatu-sĕu, mîniat căci îl lăsase singur în timpul holerei, ca sĕ-și scape numai copiii, un moment se impotrivi la reîntrarea în casă a soției sale. Dar cum tot ce era în casă aparținea mamei, nevoit fu sĕ cedeze și, după puține zile, menagiul reluă aspectul liniștit de altă dată.

Școlele se redeschiseră dar în locul așa zisei Academiei Mihăilene, se organiză un început de școlă reală, din care real era numai ignoranța a trei, patru profesori, din cei mai obscuri dar mai puțin compromiși în mișcarea națională. Cele două, trei clase de școlă reală se ținéu în aripa dréptă a fostei Academii. Pentru clasele mai ridicate se înființă în aripa stîngă o specie de liceu privat, subvenționat de Epitropia școlelor, ca sĕ priméscă și școlari fără plată. Acéstă instituțiune a fost pusă sub direcțiunea profesorului Malgouverné. Limba de predare încetă de a fi cea română, substituindu-i-se cea franceză. D. V. Peltechi fu numit profesor de limba germană. Limba și istoria patriei erau cu totul lăsate la o parte. Istoria patriei, mai cu sémă, displăcea consulului rusesc.

In acéstă școlă desnaționalizătóre fui admis și eu, care, pregătit mai bine de cît alții, în limba francesă, nu întîrziai a fi unul din școlarii deosebiți, deși regretam pe mai mulți din profesorii mei de la Academie.

Pe cît admiram în institut pe învĕțatul și extraordinarul școlar G. Apostolénu,[1]) din clasele mai superióre și care minuna lumea prin talentul și memoria lui, pe atîta eram în prietenie legat cu I. Romanescu, nepotul artistului dramatic Poni. Locuii mai multe luni cu acesta, de vale de Academie, la unchiu-sĕu Poni. Cu dînsul învățam, cu dînsul făcém proecte pentru viitor. Impreună cu el m'am pus sĕ traduc un roman francez, al căruia titlu era, pare-mi-se: *„Le Conte de Ney“*. Manuscriptul acestei traduceri l'am perdut și de sigur perderea n'a fost o pagubă pentru literatura română.[2])

Grație relațiunilor mele cu Romanescu, am început a avea întrări libere la Teatrul Național, unde aplaudam, cu mult entusiasm, dramele în cari jucau Poni, ruda lui Teodorina, Luchian, Bonciu mai apoi Sterianca etc.

Teatrul Național, sub impulsiunea tinerimei *franțuzite*, fu și el un focar revoluțio-

---

[1]) A fost mai apoi colegul meu ca director general la justiție, deputat, senator și a murit la Focșani.

[2]) Romanescu nu tîrziu muri și fu îngropat la biserica din Păcurari, unde fu dusă nu tîrziu și Teodorina.

Iubileul gimnasiului din Brașov.

Incheierea festivă a anului acestuia scolar la gimnasiul superior român din *Brașov* va fi împreunată de astădată cu frumóse sěrbări, ce se arangéză din incidentul aniversării a 50-a dela înființarea lui.

Publicăm deocamdată programul festivităților pregătite de corpul profesoral dela aceste scóle, reservându-ne a reveni asupra lor.

Programul festivităților

pentru jubileul de 50 de ani al gimnasiului gr. or. român din Brașov.

I. In zilele de Luni și Marți, 26 și 27 Iunie v. (9 și 10 Iulie n.) 1900.

expozițiunea scolară aranjată în localele scólei (etagiul I) va sta deschisă publicului a. m. dela 9—12 óre; p. m. dela 3—6 óre.

II. Mercuri, în 28 Iunie v. (11 Iulie n.) 1900.

1. **La 9 óre a. m.** Parastas festiv în biserica Sft. Nicolae din Scheiu pentru eterna odichnă a fericiților întemeiători, binefăcětori și profesori repausați ai scólelor nóstre centrale.

2. **La 10 óre a. m.** încununarea mormintelor fericiților întemeiători, binefăcětori și profesori repausați:

a) în cimiterul bisericei Sfântului Nicolae;

b) în celelalte cimitere române din Brașov.

3. **Séra la $8^{1}/_{2}$ óre:** Conductul de lampióne cu musică al scolarilor în fața edificiului gimnasial. Corul scolarilor *va cânta un imn festiv.* Un student va ține un discurs. Rěspuns din partea directorului gimnasial.

Iluminarea edificiului gimnasial.

III. Joi, în ziua de Sân-Petru 29 Iunie v. (12 Iuliu n.) 1900.

1. **La 9 óre a. m.** Serviciul divin festiv în biserica Sf. Nicolae, la care școlele vor participa în corpore.

2. **La 10 óre 20 min. a. m.** ***Recepțiunea*** corpului profesoral din partea președintelui Eforiei școl. și a președintelui Delegațiunilor școlare.

3. **La 11 óre a. m.** ***festivitatea școlară*** *în sala festivă a edificiului gimnasial,* după următoriul program:

a) ***Sfințirea apei.***

b) ***Deschiderea festivității*** prin președintele Eforiei școlare, protopopul Vasile Voina.

c) ***„Cantată“*** *la jubileul de 50 de ani* al gimnasiului (text de A. Bârseanu) compusă pentru cor mixt solo de tenor și orchestră, de G. Dima, esecutată de *corul școlarilor* și de *orchestra orașului* sub conducerea d-lui profesor de musică G. Dima.

d) ***Discurs festiv,*** rostit de directorul gimnasiului Virgil Onițiu.

e) ***Discursul Excelenției Sale Metropolitului*** sau a representantului sěu, care va sěvêrși premiarea școlarilor distinși.

f) ***„Rugăciune“*** pentru cor mixt și orchestră, esecutată de *corul școlarilor* sub conducerea d-lui profesor de musică G. Dima.

Notă. Intrarea în sala festivă în ziua de Sân-Petru se va face cu bilete numěrotate, pentru cari se vor face prenotări *Joi, Vineri, Sâmbătă* și *Duminecă* în 22, 23, 24 și 25 Iunie v. **dela 11—12 óre a. m.** la domnii profesori *G. Chelariu* și A. *Banciu,* în edificiul gimnasial; în ziua de Mercuri (28 Iunie v.) se vor elibera biletele prenotate. — Joi în 29 Iunie v. edificiul școlar se va deschide pentru publicul cu bilete precis la $10^{3}/_{4}$ óre a. m.

Revistă internă

Fixarea cuotei. Prin rescriptul preaînalt al Majestății Sale a fost statorită *cuota* pentru contribuirile ambelor junětăți ale Monarchiei la cheltuelile comune tot în proporția: pentru țerile corónei ungare cu $33^{3}/_{49}\%$, ear pentru Austria cu $66^{46}/_{49}\%$, pentru intervalul din 1 Iulie a. c. până în 30 Iunie 1901.

*

Pregătiri pentru viitórele alegeri. Prin alianța oposiției cu slovacii s'a asigurat succesul alegerei de deputat la *Rima-Szombat,* fiind ales cu unanimitate candidatul Kossuthist. Candidatul guvernamental a repășit dupăce a vězut, că nu sunt șanse de reușită. Ce privesc promisiunile date slovacilor, acelea sunt ridicule, spune „B. H.,“ deórece nu se țin de ingerința partidului independist, ci de a guvernului. Ele au fost simple apucături dextre ale corteșilor oposiționali.

Pelângă succesul acesta se pare că în viitor se prepară și alte, ceea-ce transpiră din o declarație a unui corifeu oposițional, care zice că s'au făcut preparativele pentru a pune candidați în o *sută de cercuri.* Deasemenea se organiséză și *partidul poporal* cu deosebire în sěcuime.

*

Regularea limbilor în Austria. Guvernul austriac are de cuget sě publice *nóuěle ordinațiuni* în ce privește folosirea limbilor în Bohemia și Moravia pe la finea verei.

Octroarea acestor ordinațiuni, însémnă — precum a zis vice-presidentul camerei Dr. Zacek în un discurs ținut de curênd — o declarație de resbel contra Cehilor și Slavilor. Dacă cabinetul Körber va cerca sě ridice la valóre acele proiecte de legi, ordinea și liniștea e amenințată.

Revistă externă

O gróznică catastrofă pe mare.

In portul *Hoboken,* ce se află vis-à-vis de New-Jork (America), s'a întêmplat o catastrofă, cum de decenii nu s'a mai pomenit.

Dealungul litoralului se întind construcțiile de lemn cu magazine însemnate, în cari înainte de isbucnirea nenorocirei, lucrătorii își petreceau veseli, fiind timp de pausă O mulțime de visitatori merseseră sě-și vadă prietinii și cunoscuții, când deodată erupse o văpae de flacări din depositele de bumbac. Intr'o clipă se aprinse întreg docul societății germane nordice Lloyd, pe care pausau patru vapóre puternice. Din acestea numai vaporul Kaiser Wilhelm a putut fi mântuit, celelalte au căzut pradă incendiului. Pe un pătrar de mil se estindea focul nimicitor. Vapórele Brema și Saale s'au cufundat. Vr'o 320 de ómeni își aflară pieirea în flacări și în tumultul iscat prin panica causată de foc.

Pagubele produse prin acest incendiu se ridică la vr'o 5 milióne mărci.

Conflagrațiunea din Orient.

Pe zi ce merge se complică situația în China. Știrile ultime sosite fac mai ales sě se considere de fórte grave evenimentele, ce se petrec, și cari numai cu mari întârzieri sosesc la cunoscința Europenilor.

Consulul german din Cifu a confirmat cu datul de 2 Iulie știrea că *ambasadorul german din Peking* br. Ketteler a fost asasinat în 18 Iunie de Boxeri. Tóte edificiile ambasadelor, afară de cel englez, au fost aprinse și prefăcute în cenușă.

Afară de ambasadorul german, încă alți doi ambasadori și-au perdut viața. Se spune, că principele *Tuan,* care a luat însuși frênele guvernării, a dispus sě fie uciși creștinii din Peking și soldații puși în apěrarea ambasadelor.

Alaltăeri au plecat din Wilhelmshafen dóuě vapóre de rěsboiu spre China. Impěratul Wilhelm a ținut soldaților un discurs, în care le-a pus la inimă rěsbunarea ofensei aduse națiunei germane.

Convocare.

P. T. membrii despărțěmêntului V. *Sěliște* precum și toți binevoitorii și sprijinitorii „Asociațiunei pentru literatura română și cultura poporului român“ sunt învitați a participa la adunarea gererală a despărțěmêntului, ce se va ține *Joi* în *12 Iuliu* a. c. la 9 óre în comuna *Orlat* pe lângă următorul

Program:

1. Deschiderea adunărei generale prin directorul despărțěmêntului.
2. Raportul general al comitetului dinpreună cu propunerile acestuia și proiectul de buget pentru anul viitor.
3. Exmiterea unei comisiuni pentru acuirare de membrii noi și încasare de taxe.
4. Distribuirea premiilor destinate pentru cultivătórele grădinilor de legumi.
5. Predarea cărților procurate pentru biblioteca poporală din comuna Orlat.
6. Disertațiuni.
7. Raportul comisiunei de sub puntul 3.
8. Alegerea a doi representanți ai despărțěmêntului la adunarea generală a Asociațiunei.
9. Eventuale propuneri pentru promovarea intereselor Asociațiunei.
10. Delegarea a doi membrii pentru verificarea procesului verbal.

Din ședința comitetului despărțěmêntului V. Sěliște ținută la 8 Iuniu 1900.

Constantin Herția — *Dr. N. Calefariu*
secretar — dir. desp.

P. T. Domni cari doresc sě ia parte la *banchetul* ce sě va arangia din incidentul adunării generale a despărț. V. (Seliște) al „Asociațiunei“ din *Orlat,* sunt rugați a sě anunța cel mult până *Luni în 9 l. c. st. n.* la subscrisul. Taxa e 2 coróne. *Dionisie P. Decei,* preot preș. comit. aranj.

NOUTĂȚI

Renta bisericei Sfântului Nicolae din Brașov. „*Timpul*“ spune, că ministeriul de finanțe român, va plăti zilele acestea comitetului parochial al bisericei sfântului Nicolae din Brașov renta pe cei trei ani ultimi, pentru care Corpurile legiuitóre au votat un credit.

*

Consiliul regnicolar de instrucțiune a ținut în zilele trecute ultima sa ședință înainte de vacanțe. Intre altele s'a decis sě se ștérgă la examenele de cualificațiune învěțătoresci *lucrarea scripturistică din sciințele naturale,* precum și *traducerea* din limba magiară *în limba germână.*

In anul venitor se va ocupa cu statorirea planului de învěțămênt pentru scólele poporale.

*

Sfințirea caselor parochiale din Alba-Iulia se va face la 25 Iunie a. c. v., după oficiarea serviciului divin la 10 óre a. m. Cu acéstă ocasiune se aranjéză la 8 óre séra în ziua numită o petrecere cu *dans.* Prețul întrărei de familie 80 cr. de persónă 40 cr. Oferte în favorul acoperirei speselor avute cu zidirea acestor case se vor cuita publice.

*

---

nar. Sunt știute intervenirile autorității în teatru și surghiunurile de actori și autori, repețite chiar la finea, ori în cursul unei representațiuni.

Teatrul se afla pe atunci în piața actuală a primăriei, vis-a-vis de casele lui Alecu Balș (Sacré-coeur).

Relațiunile mele cu Poni mi-au dat gustul scrierilor dramatice. Adînc impresionat de alaiul cu care au fost duși la spînzurătóre doi frați, cari, împreună cu o vitregă a lor, uciseseră pe tatăl lor, m'am apucat sě scriu drama acésta. Iute-iute duc lucrarea mea la Poni, sigur fiind că o s'o jóce. Cît o fi rîs marele artist de copilărésca mea lucrare, îmi închipuesc astăzi, cînd am recitat-o, fiind conservată, prin nu știu ce întîmplare, printre hîrtiile mamei. Poni, generos, nu mě descurajă, dar îmi dete ca scuză că nu póte sě jóce drama mea, că evenimentul era prea recent și trăesc rudele celor doui spînzurați.

Cela-l'alt artist celebru, cu care mai apoi stătui în legături neuitate fu *Luchian,* marele comic al Teatrului Național din Iași. El deveni bărbatul frumósei Gabriela, acea artistă care făcea admirațiunea, pînă la duėluri, a tinerimei de 'nainte și după 1848. Luchian m'a tăcut sě traduc mai multe comedii franceze, al cărora nume astăzi nici nu mi-l mai amintesc.

Teatrul Național mergea fórte prost, publicul îl părăsise. Am asistat într'o séră la o representațiune a unei drame: „*Clopotarul de la Sf. Pavel*“ și-mi aduc aminte că nu erau mai mult de vre-o douăzeci de spectatori, cu tóte că, necontestat, era talentul lui Poni și al Teodorinei.

Intrarea *boerului* Matei Millo în teatru, fu o adevărată revoluțiune. Boerimea, care nu mergea la Teatrul Național, atrasă de noul actor cu piesa: „*Cucóna Chirița*“ își disputa acum lojile micului teatru. Matei Millo, Vasile Alexandri și C. Negruți (Muza de la Burdujeni, etc.) readuseră lumea la teatru. Dar acum Alexandri era în exil, ca și Cogălnicénu, și noua invasiune ruséscă, motivată de revoluțiunea de la 1848, nu era de natură a favorisa continuarea succesului Teatrului Național.

Acésta invasiune se oprește puțin prin Moldova. O parte din oștire trece la București și alta, în urma convențiunei cu Austria, va țîșni în Ardeal, prin județul Bacău mai întîi, în contra revoluțiunei unguresti.

Vestitul Duhamel, bine și cu onoruri primit de Mihai Sturdza la Iași, va realisa în București opera de complectă desființare a revoluțiunei de la 11 Iunie 1848.

Dar, sě ne întórcem la institutul lui Malgouverné.

Puțină durată avea sě aibă și acéstă instituțiune născocită de reacțiunea boeréscă și anti-națională.

In anul 1849, odată cu căderea din tron a lui Mihai Sturdza, avea sě înceteze și acéstă instituțiune.

Detronarea lui Mihaiu Vodă Sturdza. — Evident că la vîrsta de 15 pe 16 ani, nu putém sě fiu în curent de lucrarea diplomatică ce se făcea cu referință la Principate. Tot ce știam era, că Vodă Sturdza nu era iubit și că opozițiunea din țară spera sě 'l vază răsturnat cît mai curînd.

Intr'o zi mă găsém în strada Lozonski, pe unde descindém, sub feredeul turcesc, la casa lui Troian unde locuia mama mea. In apropiere de obahta (corpul de gardă) curței domnești, vre-o 10—15 femei mahalagioaice plîngéu ca după mort, iar piața de vis-a-vis de hanul lui Ghimuș, din dreptul porților curței grajdurilor domnești, era întesată de trăsuri boerești și birje pline cu tinerime. La scara palatului domnesc așteptau mai multe trăsuri cu poștalion. Mă întrebam, ce avea sě se întîmple?

De ce plîngéu cele cîte-va mahalagióice? Cîte-va minute apoi explicațiunea o avui. Mihai Sturdza Vodă primise *olac* de la Constantinopole care îi vestea mazîlirea. El ținu știrea, dar nu izbuti ca și opozițiunea sě n'o afle.

Imprăștie vorba că Vodă merge într'o escursiune óre-care în țară, dar nu izbuti sě înșele opozițiunea care năvăli în trasuri și birji spre palat. Vătavul curței domnești crezu util sě organizeze o contra-manifestațiune, care sě arăte ca țara regretă plecarea lui Vodă. Mahalagióicile se bocéu din poruncă și, pentru un sfanț fie-care, tot așa precum pentru 5 lei înnarmăm astă-zi cu bîte alegătorii.

Cînd trăsura domnească plecă de la scară, urletele femeilor ajunseră la cel mai înalt diapazon, iar din trăsurile oprite de poliție în fața grajdiurilor domnești, zbucniră flueráturile din chei și din tot felul de instrumente.

(Va urma.) *V. A. Urechiă.*

Examene de notari. Ministrul de interne a notificat tuturor municipiilor, că cei-ce s'au anunţat la depunerea examenelor de notari, au voiă sĕ le depună până la 1 Septembre c., tot după vechiul sistem.

*

Ministrul de justiţie a denumit pe cand. advoc. Dr. Victor *Onişor*, de vice-notar la judecătoria cercuală din Bistriţă.

*

Linia ferată Turnul-roşu-Rîmnic Vâlcea nu se va deschide în Iulie a. c. din causă că lucrările dinspre România au fost sistate şi astfel abia se póte spera, că în decursul anului acestuia sĕ pótă fi predată circulaţiunei.

*

Viena pentru numele germane de localităţi din Ungaria. Consiliul orăşenesc al Vienei a hotărît ca pe orice expediţie, ce s'ar trimite în Ungaria, locul destinaţiunii sé fie notat cu numirea germană, în special ca numele *Budapesta* sè se scrie *Ofenpest*.

*

Nóua organisare a cursurilor comerciale pentru femei. Ministrul de instrucţie publică în înţelegere cu ministrul de comerciu prin o ordinaţiune mai nóuă a publicat noul regulament cu privire la *organisarea* cursurilor comerciale pentru femei, care va întra în vigóre cu 1 Septembre anul curent.

Sunt 2 cursuri: un curs de *învĕţământ* şi al doilea pentru *pregătirea superióră* a femeilor aplicate pe cariera comercială.

Durata instrucţiunii *cursului prim* e de zece luni şi limba de propunere: maghiară. Se primesc în acest curs absolvente de patru clase ale vreunei şcóle civile sau şcóle superióre şi gimnasiu de fete, sau absolvente de dóuĕ clase ale vreunei şcóle superióre de fete, sau pe basa unui examen de primire. Didactrul şi spesele de înscriere le fixézä susţinĕtorul şcólei. In o clasă a cursului pot fi primite 40 de eleve, şi numai în casuri întemeiate, cu permisia directorului suprem, mai multe. Ca profesori sunt angajaţi pentru studiele speciale profesori dela şcóle comerciale superióre, pentru alte studii învĕţători dela şcóle civile.

Cursul superior pentru femeile aplicate pe cariera comercială, are de scop: perfecţionarea femeilor cari au absolvat cursul prim, în lucrări de biurou. Cursul durézä 8 luni (din Octobre până în Maiu). Elevele fac la finea lui Mai examen scripturistic şi verbal, pe basa căruia obţin testimoniu. Obiectele acestui surs sunt: corespondenţa comercială (3 óre sĕptăm.), comptabilitatea (4 óre), aritmetica comercială (3 óre), cunoscinţe din dreptul comercial şi cambial (2 óre), stenografia (2 óre). Ca obiect extraordinar se póte propune şi corespondenţa comercială germană, 2 óre pe săptămână; pentru acest studiu se plăteşte didactru separat.

*

Exilul în Siberia. Prin un ucaz al ţarului s'a decretat în parte sistarea deportaţiunei condamnaţilor în Siberia.

*

Recordul circulaţiei cărţilor postale ilustrate, s'a arĕtat şi cu prilejul aniversării a 500-a dela naşterea lui Gutenberg. La *Mainz*, centrul sĕrbărilor acestora, au au fost expedate mai mult de *un milion* şi jumĕtate cărţi postale, pentru a căror împărţire a fost recuirat şi ajutorul militar.

*

O eróre telegrafică. Dşóra Aurica Baloteanu din C.-Lung mersese la Bucureşti, ca sĕ facă examen, pentru postul de institutóre.

D. Baloteanu, ca ori-care părinte, aştepta cu multă nerăbdare un rĕspuns prin telegraf despre resultatul concursului.

In sfîrşit d-sa primi de la o rudă a familiei, anume Lucreţia, următórea depeşă:

Bucureşti.

„Aurica a murit“.

Lucreţia.

Când bietul părinte primi acéstă telegramă, îi veni ca un fel de nebunie. Cei din casă începură să plângă cu hohote, era o jale şi o disperare generală.

D. Baloteanu alergă la poşta din C.-Lung şi ceru repetarea telegramei. Atunci se deslușiră lucrurile. Telegrama era dată în Bucureşti cu următorul cuprins:

Aurica a reuşit.

Oficiul central însă, transmiţĕnd telegrama, din eróre, în loc de *reuşit*, a telegrafiat: *murit.*

*

Un băiat curajos. In zilele acestea s'a întêmplat la baia Ocna-Sibiiului, că un óspe făcênd în „lacul roşu“ diferite producţii artistice, deodată a fost apucat de cârcei şi dacă nu săria sĕ-l scótă un băiat de vr'o 13—14 ani, era în primejdie de a se îneca.

*

Leac contra divorţului. In vremea de demult în Zürich era un leac fórte bun contra divorţului. Tinera păreche, care cerea despărţire, era închisă timp de 14 zile într'un turn pe malul lacului. Erau acolo într'o sîngură cameră strîmtă şi avea un singur pat, o singură farfurie, o singură lingură şi un singur pocal. Viaţa unuia dar atêrna cu totul de a celuialalt. Dacă după 14 zile soţii mai cereau divorţul, li-se împlinea cererea. De obiceiu însĕ îşi luau de samă şi după câteva zile de închisóre cereau sĕ li-se deie drumul pe motivul, că s'au vindecat de pofta divorţului.

*

Inteliginţa română din Orlat invită la Producţiunea musicală-declamatorică împreunată cu dans ce se va arangia cu concursul unui grup de pedagogi din Seminariul „Andreian“ Joi, în 29 Iunie (12 Iulie) a. c. (SS. A. Petru şi Pavel) în sala cea mare dela hotelul „Zum alten Hitsch“. Inceputul la $7^1/_2$ óre séra. Preţul de întrare de persónă: loc I. 1 cor. 60 fil.; loc II. 1 cor. 20 fil.; loc III. 80 fil. Venitul curat e destinat pentru înfiinţarea unei biblioteci poporale în Orlat. Oferte marinimóse se primesc cu mulţămită şi se vor cuita pe cale ziaristică.

Program: 1. „Sara“, de Abt. 2. *a)* „Fóe verde de trifoiu, şi *b)* „Fost-ai lele“, de T. Popovici. 3. „Legendă“, de Dulfu, declamaţiune. 4. „Hora Sinai“, de Ventura. 5. „Marşul cântăreţilor“, de Porumbescu. 6. „Ţiganul la mal“, de T. Speranţă, declamaţiune. 7. *a)* „Inzadar alerg pămêntul“, de G. Dima. *b)* „Tócă popă“ ***. 8. „Pentru-ce am rĕmas flăcău bĕtrân“, monolog de A. Pop. 9. „Cisla“, operettă comică cu soli de C. G. Porumbescu. După producţiune dans.

*

Balonul cu cârmă. Din timpuri vechi se luptă omul sĕ-şi subjuge elementele naturei şi sĕ le pună în propriile sale servicii. In decurs de mii de ani i-a succes sĕ-şi aservéscă voinţei sale apa, focul şi pămêntul, rĕmânênd numai *aerul* neînduplecabil. Aprópe tóte le-a învins cu o sîrguinţă de fer şi cu nenumĕrate jertfe, ce le-a adus pentru a descoperi vĕlul tainic, ce acopere „firea“. Omul suie piscurile cele mai înalte ale munţilor, cobórä în abisurile cele mai adânci, cercetézä fundul necunoscut al mărilor. Nóptea o preface în ziuă cu lumină electrică. Reduce distanţe la un minim aprópe negligiabil prin nenumĕrate fire telegrafice şi prin căi ferate, numai una i s'-a denegat până acum: *sburatul* pe mările vĕzduhului în spaţiuri încă necunoscute. Dorinţa acésta au avut'o ómenii încă din anticitate, dovadă mitul grecesc despre Dedal şi Ikar, şi a şi succes sburatul orbiş, dar nu s'a aflat încă cârma. Când se va afla şi acésta, atunci se póte zice, că spiritul omenesc a făcut cea mai mare cucerire, ce se póte azi imagina.

La *Friedrichshafen*, lângă lacul *Boden*, se îndréptă cu curiositate tocmai acum ochii tuturor. Contele *Zeppelin*, care demult lucrézä la balonul lui de sburat — despre care am adus şi noi cu altă ocaziune ştire — a făcut la 2 Iulie n. prima încercare de ascensiune însoţit de patru persóne. O mulţime de privitori, cari s'au adunat la noua minune, isbucní în strigăte de ura la plecarea aeronauţilor.

După cinci minute balonul plutea la o înălţime de 500 de metrii. Contele *Zeppelin* încercà sĕ dea balonului *diferite direcţii*, ceea-ce a şi reuşit. După o călĕtorie de 30 minute balonul se opri fără incident la *Immenstadt*, în distanţă de 5 klm. dela locul de plecare.

Nu se póte încă nimenea pronunţa definitiv asupra reuşitei acestor încercări, ci va trebui sĕ se aştepte şi alte probe, ce se vor mai face.

*

Hala de vênzare a asociaţiunei cercuale de agricultură din *Sibiiu* a luat esclusiva representare a fabricei de mărfuri de cânepă a lui Mateiu Bellán din Bàcs-Cséb pentru întréga Transilvanie.

Prin aceasta reuniunea de mai sus este în posiţia a procura cu vagonul legăturile de snopi-patente, pe cari le face fabrica din cânepă curată de Bácska, aşa ca să le pótă oferí economilor din Transilvania mai eftin decât dacă acestia ar comanda direct dela fabrică o cantitate mai mică decât 400,000 bucăţi.

Recomandăm economilor noştri o probă cu aceste escelente legături de snopi patentate şi 'i avisăm în privinţa preţurilor la inseratul de pe pagina ultimă.

Avis.

Pentru membrii „Reuniunei române de înmormêntare din Sibiiu“.

Membrii „*Reuniunei române de înmormêntare din Sibiiu*“ sunt rugaţi a se presenta după posibilitate în *cancelaria cassei consistoriului archidiecesan* (strada Măcelarilor Nr. 45), de unde pot lua în primire dela cassarul Reuniunei dl *Petru Ciora*, *cărticica de membru*. Totodată sunt rugaţi a solví 60 bani (30 cr.) ajutor pentru erezii reposatei *Maria Popadan n. Mustea*, fost membru al Reuniunei, mai departe a face cunoscută *strada şi numĕrul casei, unde locuesc* şi acésta cu scop, ca încassările viitóre sĕ se facă prin un *încassator*.

Sibiiu, 4 Iulie n., 1900.

Biroul „Reuniunei române de înmormêntare din Sibiiu“.

Pant. Lucuţa
director.

Vic. Iordăşianu
secretar.

Dela societatea de lectură „Andreiu Şaguna“.

Raportul general

al comitetului despre activitatea societăţii de lectură „Andreiu Şaguna“ în anul 1899/900.

(Fine.)

2. Sala de lectură, ziarele. In acest an de gestiune societatea a pus la disposiţia membrilor în sala de lectură 27 ziare, parte abonate din mijlócele societăţii, parte trimese gratuit şi anume:

Abonate: Convorbiri literare, Fóia pedagogică, Lumina, Patria, Literatura şi arta română, Pedagogia nóuă, Bunul econom, Vulturul; Gratuite: Albina, Fóia diecesană, Biserica şi şcóla, Viitoriul, Unirea, Gazeta Transilvaniei, Tribuna, Telegraful român, Fóia şcolastică, Familia, Tribuna poporului, Candela, Veselia, România jună, Budapesti Hirlap, Jurnalul societăţii agronomice, Biserica ortodoxă, Transilvania, Controla.

Dintre acestea: Patria, Pedagogia nóuă şi Controla, au venit numai până la un timp.

Societatea se simte plăcut îndemnată a exprima tuturor redacţiunilor cari au binevoit a-i trimite ziarele gratuit, mulţumita sa deosebită şi le rógă pentru binevoitoriul sprijin şi pe viitoriu. —

B. Cassa.

Cassa numĕră cu finea anului 2682 cor. 73 fileri. Venitul brut al acestui an a fost 838 cor. 66 fileri. Erogaţiunile: 645 cor. 11 fileri. Cu finea anului resultă un venit curat de 193 cor. 55 fileri.

Averea în bani a societăţii se află:

a) în un scris fonciar în valóre de 1000 coróne, care se păstrézä în deposit la P. O. Direcţiune seminarială;

b) în un libel sub litera „M“ la institutul de credit şi economii „Albina“ suma de 974 coróne 48 fileri;

c) în un alt libel, litera „C“ (fondul de ajutorare*)* la acelaşi institut suma de 656 cor. 58 fil;

d) la casariul societăţii se află disponibilă suma de 51 cor. 67 fil.

Starea cassei dela finea anului curent, comparată cu cea dela finea anului trecut ne presintă date destul de îmbucurătóre, de óre-ce realisază un venit curat aprópe duplu ca cel din anul trecut. Faptul e a se căuta în împrejurarea, că cărţile procurate din mijlócele societăţii nu au sosit tóte până la acest dat, ci rĕmâne ca restul în valóre de circa 80 coróne sĕ-l ia în primire şi sĕ-l achiteze comitetul provisoriu.

C. Archiva.

In archivă au întrat în anul acesta 95 acte, cari tóte sunt induse în protocolul de esibite în ordine cronologică, îndicându-se datul întrării, urzirea, meritul, datul resolvirei, numĕrul bucăţilor şi eventualele observări.

D. Colecţiunea numismatică.

Acésta colecţiune stă sub îngrijirea şi responsabilitatea archivariului, care o administrézä pe basa unui protocol special. Numĕrul pieselor întrate în decursul acestui an este 70 şi anume: 48 monede de aramă, 15 de argint, 5 hârtii de valóre de ale lui Kossuth şi 2 stinfe cu aur, precum şi un ban comemorativ. Tóte acestea represintă o valóre nominală de 32 coróne 14 $^1/_2$ fileri.

Colecţiunea numĕră deci de present 373 piese în valóre nominală de 102 cor. $74^1/_2$ fil., 35 stolnichi; 16 baiochi; 8 copeci; 5 lepta; 5 centime; 2 lei; 4 bani; $1^1/_2$ peny; 1 para; 1 liră; 1 centavo; un ban comemorativ şi o suliţă veche.

Tuturor donatorilor societatea le exprimă mulţumita sa deosebită.

E. Sale şi mobiliar.

Precum în trecut, aşa şi în acest an s'au pus la disposiţia societăţii 2 sale. Una a fost folosită pentru lectură ear ceialaltă ca bibliotecă.

Valórea mobiliarului e 802 cor. 62 fil. In acésta sumă se cuprinde şi preţul unui dulap mare pentru cărţi, a unei mese pentru birou, a unui violoncel şi a unei viole, cari s'au procurat în decursul anului de gestiune.

*

Constatăm deci cu bucurie, ca societatea „Andreiu Şaguna“ şi în decursul anului acestuia a lucrat cu zel la realisarea idealului seu.

In faţa acestui progres, societatea se află plăcut îndemnată, a aduce şi pe acésta cale cuvenita sa espresiune de mulţămită autorităţii superióre bisericeşti pentru acordarea localurilor din institut pentru trebuinţele ei; M. O. Direcţiuni seminariale şi P. O. Corp profesoral pentru viul interes ce l'a arătat şi în acest an faţă de societate, precum şi Preastimatului Domn prof. semin. Demetriu Comşa, care a binevoit a lua asupra-şi sarcina de conducĕtoriu al societăţii, satisfăcênd acesteia cu zel neîntrânt şi realisând lucrări mulţumitóre şi armonice între membrii societăţii.

*

Comitetul, consciu că ş'a îndeplinit agendele sale cu conscienţiositate, mulţumeşte Onoratei societăţi pentru încrederea pusă în dênsul, rugându-o ca sĕ-l absólve dela însĕrcinarea dată.

Sibiiu, din şedinţa comitetului soc. de lectură „Andreiu Şaguna, ţinută la 1 Iuniu, 1900.

Constantin Flămênd,
preşed. comitetului.

Nicolae Şandru,
notar referent.

ECONOMIE.

Negoţul cu óue şi galiţe.

Dintr'un articol mai lung apărut în Nrul 146 al „Gaz. Trans“. estragem următórele:

In Ungaria sunt organisate vr'o 54 *reuniuni* pentru strîngerea óuĕlor dela prăsitorii mai mici prin mijlocirea multor mii de agenţi, cari stau în serviciul marei firme *Hartmann* şi *Cone* din Szabadka, şi cari susţin legături cu diferitele reuniuni pentru transportul óuĕlor în strĕinătate. Firma amintită are în Londra hală proprie de vênzare, precum şi pivniţe potrivite unde se pot conserva până la 10 milióne de óuĕ. Negoţul acesta en gros aduce firmei o circulaţie anuală de vr'o 13 milióne coróne; în decursul primelor trei luni ale anului curent a exportat circa 130,000 de curci.

Pentru ca vênzĕtorii sĕ nu fie înşelaţi în preţ, firma recunóşte de basă preţul fixat la bursa din Londra, care se stabileşte în fiecare zi de Luni a septămânei.

Poporul nostru ar puté realisa venite frumóse, când s'ar ocupa mai mult cu acest ram de câştig. Neexistând încă astfel de reuniuni între noi, ar fi consult ca reuniunile nóstre agricole sĕ atragă atenţiunea poporului mai adeseori asupra folosului ce-ar dobândi din prăsirea în mai mare măsură a galiţelor.

310/900 [82] 2—3

CONCURS

Spre scopul conferirei de stipendii din **„Fundaţiunea lui Gozsdu“ pe anul şcolar 1900/1.** pentru şcólele medii, facultăţi, universităţi şi *şcólele de cadeţi militare la armata comună şi honvezi* — se escrie concurs pe lângă următórele condiţiuni:

1. Concurenţii sĕ documenteze cu documente originale sau autenticate de notariu public:

a) că sunt fii de cetăţeni ungari şi aparţin la biserica ortodoxă orientală română, spre care scop se recere estrasul din matricula botezaţilor provĕzut cu clausula parochului competent, că şi de present aparţine la biserica greco-orientală română;

b) că studiază cu succes bun la vre-un institut public din patrie, spre care scop au sĕ subştérnă studenţii dela şcólele medii atestatul despre anul şcolar 1899/900, iar cei de la facultăţi şi universităţi indicele *despre tóte cursurile* ascultate şi respective documentul despre progresul făcut;

c) că nici averea proprie, nici a părinţilor nu ajunge sĕ acopere tóte trebuinţele pentru creşterea concurentului, spre care scop e a se produce atestatul diregătoriei politice competente. Atestatul sĕ cuprindă date positive despre acésta avere şi trebue sĕ fie subscris şi de preotul locului, iar dacă n'ar fi acolo preot ori ar fi înrudit cu concurentul, trebue sĕ fie subscris din partea protopopului concernent.

2. Dacă concurentul a întrerupt studiile, atunci are sĕ producă şi atestat oficios despre ocupaţiunea sa între timp şi despre purtarea sa morală pe acest timp.

3. Fiecare concurent are sĕ arete, în petiţiunea sa, specialitatea, la care şi locul unde voiesce a continua studiile, precum şi aceea dacă are şi alt stipendiu.

4. Cei-ce voesc sĕ studiieze în străinătate, au sĕ arate necesitatea de a face studii în străinătate, ca în casul dacă li-se va vota stipendiul, sĕ se pótă îndată exopera concesiunea ministerială prescrisă.

5. Cu privire la concurenţii pentru dobândirea de stipendii spre absolvarea şcólelor militare de cadeţi, se obserăv, că stipendiile aceste pe lângă documentarea condiţiunilor staverite în acest concurs (p. 1. a—c, 2, 3, 6, 8, şi 9) numai atunci se vor extrada comandei şcólelor militare, dacă concurentul va documenta că este primit de elev regulat la respectiva şcólă de cadeţi.

6. Petiţiunile instruate cu documentele necesare, sunt a se adresa la representanţa fundaţiunei lui Gozsdu (Budapest) VII. Király u. 13 sz.) până la *5 August a. c. n.*

7, Totodată se provóca toţi stipendiştii actuali, prin urmare şi cei absolvenţi, cari cer ajutóre pentru depunerea rigoróselor şi câştigarea gradului de doctor, ca până la terminul sus indicat, şi pe lângă observarea p. 3. din acest concurs, sĕ arete resultatul studiilor din anul şcolar 1899/900, căci altcum li-se va sista stipendiul, respective nu vor căpĕta ajutorul.

8. Petiţiunile, cari nu sunt instruate cu documentele sus amintite, sau sosite după terminul escris, nu se vor lua în considerare.

9. In interesul expedării regulate, fie-care concurent sĕ indice în petiţiune locul şi poşta ultimă, unde este a i-se trimite resoluţiunea representanţei.

Din şedinţa comitetului fundaţiunei lui Gozsdu, ţinută în 18 Iuniu n. 1900.

Comitetul.

Nr. 377 [83] 1—3

Concurs repeţit

Pentru întregirea parochiei de cl. a III-a Tărtăria, protopresbiteratul Sebeşului se publică concurs nou cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acéstă parochie, dau suma anuală de 856 cor. 80 fil. despre cari se póte lua informaţiune mai detailată dela oficiul protopresbiteral.

Darea şi ecuivalentul erarial după porţia canonică e dator sĕ le solvéscă parochul.

Concurenţii au sĕ-'şi aştérnă cererile instruite conform normelor din vigóre, până la terminul prefipt, subsemnatului Oficiu protopresbiteral.

Sebeş, 17 Iuniu, 1900.

Oficiul protopresbiteral al Sebeşului.

Sergiu Medean.
protopop.

Nr. 40 közg. bizotts. [84] 1—2
V. 1900.

Concurs

Comisiunea economică a comitatului Sibiiu publică, că sunt de a se conferi deocamdată pe anul scolariu 1900—1901, 3 stipendii, şi anume unul de 1200 cor. şi dóuĕ de 200 cor. la elevi dela vre-o scólă specială de economie din patrie.

La stipendiul de 1200 cor. pot concura numai atari competenţi, cari voesc sĕ frecuenteze academia agricolă din Magyar-Óvár, iar la cel de 200 cor., cari voesc sĕ frecuenteze scóla agricolă din Mediaş, sau altă scólă agricolă din patrie.

Asemnarea stipendiilor conferite se face numai după producerea documentului despre primire în institutul numit.

Concurenţii, cari în tot casul trebue sĕ aparţină acestui comitat, au sĕ-şi subştérnă rugările provĕzute cu documentele despre studiile lor practice şi teoretice şi despre indigenat, *până în 15 August st. n.* la 2 óre p. m. la vicecomitele comitatului Sibiiu, ca president al comisiunei economice.

Sibiiu, în 27 Iunie, 1900.

Preşedintele comisiunei economice comitatense:

Reissenberger
vicecomite.

Nr. 363 [79] 2—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor învĕţătoresci din comunele mai jos însemnate în protopresbiteratul Sebeşului se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Tel. Rom.“.

1. Petrifalĕu, cu salariu anual de 600 Cor. cuartir şi lemne de foc.
2. Rĕchita, cu salar de 600 cor. cuartir şi lemne.
3. Tărtăria cu salariu de 300 cor. în bani şi 300 cor. în naturalii (cucuruz) cuartir şi grădină.
4. Daia, douĕ posturi, fiecare cu salariu de câte 600 cor. cuartir în şcólă, grădină şi câte 20 cor. pentru lemne.
5. Pianul de jos, douĕ posturi, fie care cu salariu de câte 600 cor. grădină şi câte un stângin de lemne.

Invĕţătorul clasei I. va primi 20 cor. relut de cuartir, iar cel din cl. II. va primi cuartir în şcólă.

6. Pianul de sus, douĕ posturi cu salariu de câte 600 cor. cuartir şi lemne.
7. Şugag, douĕ posturi, cu salariu de câte 600 cor. şi grădină. Unul din învĕţători va avea cuartirul în şcólă, iar celalalt va primi un relut de cuartir de 100 cor. Invĕţătorul, care va fi notariul comitetului parochial va mai primi o remuneraţiune de 40 cor.
8. Vingard, douĕ posturi cu salariu de câte 600 cor. cuartir şi câte un car de lemne.

Invĕţătorii, cari vor ocupa posturile acestea sunt datori a ţinea Dumineca şi sĕrbătórea strană şi a cânta cu copii în biserică.

Concurenţii au a'şi aşterne cererile, conform normelor din vigóre, în terminul deschis, subsemnatului oficiu protopresbiteral şi a se presenta înainte de alegere poporului în biserică spre a-'şi arăta desteritatea în cântări.

Sebeş, 12 Iuniu 1900.

In conţelegere cu comitetele parochiale respective.

Oficiul protopresbiteral al Sebeşului:

Sergiu Medean,
protopresb.

Nr. 362 [80] 2—3

Concurs

Pentru întregirea a douĕ posturi învĕţătoresci dela şcóla gr.-or, din Sebeşul săsesc se publică concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful român“ cu următórele emolumente:

1. Salariu de câte 600 cor.
2. Relut pentru cuartir şi grădină câte 200 cor.
3. Quincuenalele legale.

Invĕţătorii, cari vor ocupa posturile acestea sunt datori a ţinea Dumineca şi sĕrbătórea strană şi a cânta cu copiii în biserică.

Concurenţii au a-şi aşterne cererile, instruite conform normelor din vigóre, în terminul deschis, subsemnatului oficiu ppresbiteral şi a se presenta înainte de alegere poporului în biserică spre a-şi arăta desteritatea în cântări.

Cunoscătorii de musică vor fi preferiţi.

Sebeş, 12 Iuniu 1900.

In conţelegere cu comitetul parochial.

Oficiul protopresbiteral al Sebeşului:

Sergiu Medean
protopresb.

---

[81] 2–3

Concurs

Pentru întregirea posturilor învĕţătoresci la şcólele mai jos însemnate, protopresbiteratul Dobrei, se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegr. Rom“.

1. Lăpugiul superior, un post de învĕţător cu salar de 600 cor. cuartir şi lemne.
2. Teiu, un post de învĕţător cu salar de 600 cor. şi cuartir natural.
3. Panc-Selişte, un post de învĕţător cu salar de 600 cor. şi cuartir natural.
4. Lăpuşnic, un post de învĕţător cu salar de 600 cor. şi cuartir.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi, au a-şi înainta cererile de concurs instruite conform normelor în vigóre în terminul deschis subsemnatului oficiu.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Dobrei.

Dobra, 16 Iuniu, 1900.

Iosif Morariu,
protopop.

Z. 2368/900. [73] 3—3

Concurs

Die durch Abdankung in Erledigung gekommene Stelle des Kreis-Notärs in Sachsenhausen ist zu besetzen.

Den Kreis bilden die Gemeinden Sachsenhausen und Eulenbach, in welcher letzteren jedoch eine Vicenotärstelle besteht.

Bezüge:

1. Gehalt 1000 Kronen.
2. Freie Wohnung eventuell Quartiergeld 80 Kronen.
3. Beleuchtungs- und Beheizungspauschale 24 Kronen.
4. Kanzleipauschale 60 Kronen.
5. Die statutarisch für Privatarbeiten festgesetzten Gebühren.
6. Da der Notär auch zum staatlichen Matrikelführer ernannt wird 160 Kronen.

Gesuche sind gemäss G. A. I. 1883 instruirt mit dem Nachweis der Sprachkenntnisse versehen und eigenhändig geschrieben bis zum 6. Juli hieramts einzureichen.

Leschkirch, am 21. Juni 1900.

Für den Oberstuhlrichter:

Zimmermann
Stuhlrichter.

Legătóre de snopi-patentă

fórte acomodată din cânepă curată de Bácska, dela fabrica lui **Mateiu Bellán** în **Bács-Cséb,** 1000 bucăţi 150 cm. lungi 7 fl. 80 cr., ér 1000 bucăţi 130 cm. de lungi 7 fl. 50 cr. loco staţia din Sibiiu sau în pachete cu poşta câte 200 bucăţi 150 cm. lungi 2 fl. 10 cr., ér 130 cm. lungi 1 fl. 90 cr. şi vitriol (Pétră vênătă) calitatea I în butóie originale şi în ulcióre.

Hala de vênzare a Administraţiunei cercuale
a asociaţiunei de agricultură transilvană săséscă în Sibiiu.

[66] 5—5

Saisonul de primăvară şi de vară
1900.
Stofe de Brünn veritabile

Una bucată de metri 3.10 lungă, pentru un rând complet de haine de bărbat (Roc, pantaloni, vestă,) costă numai
fl. 2.75, 370, 4.80 de lână veritabilă de oae
fl. 6. — şi 6.90 de lână mai bună veritabilă de oae
fl. 7.75 din lână fină veritabilă de oae
fl. 8.65 din lână fórte fină veritabilă de oae
fl. 10.— din cea mai fină lână veritabilă de oae.

Una bucată stofă pentru un rând de haine-salon fl. 10.— deasemenea espedează cu preţurile de fabrică stofe pentru pardisiu, lodeu pentru turişti cele mai fine kamgarne etc. etc. depositul real şi recunoscut în destul ca solid:

Siegel-Imhof în Brünn.

Mustre gratis şi franco. Liferarea conform mustrei sĕ garantează. [56] 19—40

Avantajele muşteriilor privaţi, de a comanda stofele direct dela firma de mai sus, dela fabrică, sunt foarte însemnate.

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 70 Sibiiu, Sâmbătă 24 Iuniu (7 Iuliu) 1900. *Anul XLVIII*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **străinătate** pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază

INSERȚIUNILE
Pentru odată 14 fil., — de dóuě ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond — și timbru de 60 fil. pentru fie-care publicare.

Interesul scólelor.

Considerăm a fi în detrimentul instrucțiunei în general reserva ce se observă în timpul din urmă la aplicarea învěțătorilor în mod definitiv.

Cunóscem comune, în cari de zeci de ani nu s'au mai instituit învěțători definitivi, ci s'au luat după cum a dat Dumnezeu în fiecare an alt învěțătoriu, după cum s'a putut tocmí poporul.

Lucrurile acestea s'au putut scusa cu lipsa cea mare de învěțători, și mai ales de învěțători cualificați dela 1882 încóce, de când a devenit obligată și limba magiară, pentru toți acei învěțători, cari au fost aplicați dela anul 1872 începênd, căci după cum e sciut articlul de lege XVIII din 1879 a mers retroactiv cu 10 ani

Acuma însě din mila lui Dumnezeu avem un corp învěțătoresc, cu care ne putem acoperí trebuințele cele mai simțite și deci trebue sě ne acomodăm întru tóte dispozițiunilor legei și în ce privesce așezarea definitivă a învěțătorilor.

O cere acésta interesul scólelor, o cere în mod imperativ interesul învěțătorilor nostri, și de aceea trebue sě stăruim cu tot deadinsul, ca sě străbată în cercuri cât mai largi consciința, că lucrăm în interesul nostru cultural, când toți stăruim pentru ca învěțătorii nostri sě se așeze definitiv la posturile lor.

Greutatea este în unele locuri la sinódele nóstre parochiale, cari nu bucuros se lasă la alegere, ci seduse de unii și alții amână alegerea, așa că autoritatea bisericéscă e silită sě facă instituire provisorie.

Noi cunóscem greutățile acestea și cunóscem și partea delicată a acestei cestiuni, cu tóte acestea o punem în discusiune, ca sě atragem asupra ei atențiunea tuturor factorilor chemați a promova binele scólei.

In locul prim oficiele protopresbiterale sunt chemate a lumina poporul și a căuta, ca pretutindenea interesul general sě domineze și sě dispară interesele particulare, cari nu odată s'au dovedit ca pedeci în mersul normal al instrucțiunei.

Dacă legislativa a aflat mijlóce de a sili pe cei ce sunt chemați a sistemisa salariele și a publica concursul, trebue sě aflăm și noi mijlóce de a delătura rěul de acuma, și a face, ca poporul nostru sě se dedea la stabilitate și în ce privesc învěțětorii.

Atêrnă mult dela preoțime ca sě străbată în poporul nostru convingerea, că e bine ca învěțětorii sě fie stabili, și apoi atêrnă fórte mult și dela purtarea învěțětorilor, căci în cele din urmă învěțětoriul póte câștiga mai mult inimile, întocmai precum prin purtare necorectă el le înstreinéză mai tare.

Chiar când nu am fi controlați din partea statului și atunci am stăruí pentru așezarea definitivă a învěțětorilor, cum am zis în interesul mersului normal al instrucțiunei. Cu atâta mai tare trebue sě stăruim înse pentru așezarea definitivă a învěțětorilor acuma, când organele statului încă reclamă în direcțiunea indicată de noi.

Ori ce schimbare în statul personal al învěțětorilor trebue notificată organelor statului pentru evidență. Greutățile de tot soiul la acele notificări au dat ansă credem noi organelor statului de a reclama contra schimbărilor prea dese.

Pe întréga liniă suntem în progres în cele ale scólei.

Sě facem un pas înainte și în ce privesce stabilitatea învěțětorilor.

Este în putința nóstră sě o facem, și de bună sémă va fi și în interesul școlelor nóstre.

Mausoleul familiei Mocsonyi. Dumineca trecută s'a făcut la *Foên* în Bănat, sfințirea mausoleului familiei Mocsonyi. Comuna Foen se afla înainte de despărțirea ierarchică sub ierarchia sêrbéscă, ear după reînființarea metropoliei ortodoxe române, familia Mocsonyi a încercat sě zidéscă o nouă biserică corespunzětore în înțelegere cu Sêrbii, cu condiția ca cu ocasiunea înmormêntării membrilor familiari sě li se facă serviciul divin în limba română și cu preoți români. Acéstă concesiune nu li-s'a făcut din partea autorităților bisericei sêrbesci, éră familia Mocsonyi, la rêndul sěu, nu a cedat sub nici o condiție dela folosirea limbei și preoțimei române cu ocasiunea înmormêntărilor. Astfel apoi Sêrbii și-au făcut biserică, — éră familia Mocsonyi și-a zidit separat un Mausoleu, la care s'a lucrat 8 ani. Spesele acestei opere monumentale se urcă la suma de o sută de mii de coróne.

Inainte de săvêrșirea sfințirei au fost transportate în noua criptă osěmintele strămoșului familiei, *Andreiu Mocsonyi,* care erau înmormêntate lângă catedrala sêrbéscă din Timișóra.

Actul sfințirei și parastasul pentru membrii decedați ai familiei au fost oficiate de dl I. *Pinciu*, protopopul Ciacovei, asistat de 7 preoți. Au luat parte membrii familiei dnii: Zeno, Alexandru, Eugen, tiněrul jurist Antoniu și fii dlui Eugeniu; V. Babeș, Dr. Tr. Putici, P. Rotariu, Em. Ungurean, Dr. A. Cosma și Petru Ionașiu.

Ministrul Hegedüs în Brașov. Ministrul de comerciu ung. Alexandru *Hegedüs* la învitarea camerei industriale din Brașov, întorcêndu-se din sěcuime, s'a oprit și în Brașov. La gară a fost salutat de fișpanul Maurer, fiind de față representanții mai multor autorități. Intre deputațiile primite după sosire, a fost și delegația bisericei și scólelor Române gr.-or. de acolo sub conducerea dlui protopop Vasile Voina. Excelenția Sa dl. ministru a visitat exposiția industrială, exprimându-și îndestulirea cu cele vězute. La banchetul aranjat în onórea dlui ministru, Excelenția Sa a accentuat că privește pe Maghiari, Români și Sași ca pe fii unui tată, cari se bucură de egal tratament (adecă mai corect: (ar trebui sě se bucure—Red.) Dela Brașov dl. ministru a făcut și o escursiune la Sinaia.

Revistă Bisericéscă.

Sfințirea capelei de câmp la Buzěu.

La 18 crt. s'a oficiat pe câmpul de exercițiu al regimentului 8 inf., din *Buzěu*, sfințirea capelei de câmp (transportabilă), din partea P. S. Sale episcopul Buzăului, Dionisie *Climescu*, pe lângă o asistență alésă și în presența elitei orașului.

Acéstă capelă, unică în genul ei în țară, este imaginată și executată în atelierele regimentului, de către energicul și neobositul d. colonel *Cocea*, constituind un adevěrat monument religios, un capo d'operă ca *stil*, *artă* și *îngeniositate*.

Capela, de o formă exagonală avênd laturea din față mai mare, represintă „*altarul*" unei biserici și este construită în lemn masiv. Ridicată la 1 metru de la sol, ea se reazemă pe 3 róte, învisibile când este în stațiune.

Pěreții exteriori sunt zugrăviți în „cărămidă aparentă", ear soclul, de asemenea în „piatră tăiată", totul precedat de 4 trepte zugrăvite în „marmoră albă", dând capelei o aparență uriașă și aspectul unei construcții stabile.

Acoperemêntul, în solzi de zinc, vopsit în roșu, este surmontat de o „campanilă argintie", rezemată pe 6 colonete, în „onix" (imitație), ear în vîrful ei „o cruce", aurie.

Partea de dinainte represintă „*Catapeteasma*" și „*porțile împěrătești*", — avênd d'asupra lor „*Cina cea de taină*" iar în laturele acesteia, în mic, pe „*sf. Gheorghe*", patronul oștirei, — iar la stânga, pe *sf. Nicolae*", patronul regimentului, aprópe în mărime naturală și tóte zugrăvite cu măestrie de către stagiarul caporal Grigore Mosculin, absolvent al școlei de Bele-arte.

In pěretele din drépta se află M. S. *Regele*, cu mâna pe „*Harta Daciei*", ear în stânga „*M. S. Regina*, cu mâna pe „*Biblie*", imitație dupe tablourile zugrăvite la „*Sinaia*" de către Contele de Nouy.

In centrul altarului se află „*sfânta masă*", ear de asupra ei, atêrnată de o boltă de azur, „*o candelă*".

Totul este de o fineță și o execuție neîntrecută, — de un aspect care te pune în admirațiune și-'ți inspiră devoțiunea.

FOIȚA

Eclipsa totală de sóre.

După Camille Flammarion

Marele astronom francez Camille *Flammarion*, care unește în scrierile sale imaginile și coloritul unei fantezii de romancier cu profunzimea și pătrunderea celui mai puternic savant, a observat întunecimea totală de sóre din Spania, și a publicat în *le Temps* un prea interesant articol asupra observațiilor și impresiunilor culese.

Vom extrage din acest articol părțile mai importante, pe cît spațiul ne va permite.

*

Nici odată, neclintita splendóre a mișcărilor cerești nu m'a isbit cu atâta putere ca în timpul observației acestui grandios fenomen, — începe domnul Camille Flammarion.

Cu absoluta precisiune a calculului astronomic, satelitul nostru, gravitînd în jurul pămîntului, a sosit pe linia teoretică dusă de la astrul zilei la planeta nóstră și s'a interpus gradat, cu încetul și cu exactitate înaintea lui. Eclipsa a fost totală și a avut durata determinată de calcul. Apoi globul obscur al lunei, continuîndu'și cursa regulat, a demascat astrul radios și iarăși gradat, cu încetul 'și-a terminat trecerea pe dinaintea lui. A fost aci pentru ori-ce observator o îndoită lecție filosofică, o îndoită impresie: acea a măreției, a omnipotenții forțelor inexorabile care stăpînesc universul, și acea a valórei intelectuale a omului, a acestui atom cugetător, perdut pe un alt atom și cari prin munca slabei lui inteligențe a ajuns la cunóșterea acelor legi care 'l port pe el însuși ca și pe restul lumei, în spațiu, în timp și în necunoscut.

In momentul în care primul contact al discului lunar cu discul solar fu constatat la telescop (către orele 2.44 m. după meridianul Parisului. N. R.), s'a tras o lovitură de tun, pentru a anunța celor 20.000 de persóne care așteptau fenomenul, că începutul s'a produs și pentru a ști ce diferență ar exista între acéstă constatare telescopică și observațiunea directă făcută cu ochiul liber, protejat numai de o sticlă négră. Același lucru pe care *Arago* 'l-a făcut în 1842 la Perpignan. Verificarea a fost aprópe imediată și póte fi prețuită la 8 sau 10 secunde. Astfel, începutul eclipsei a fost constatat aprópe imediat cu ochiul liber ca și cu instrumentele astronomice.

Prima parte a eclipsei nu oferă nimic remarcabil. Numai dór din momentul cînd mai mult de jumătatea discului solar este acoperit de discul lunar, fenomenul frapéză prin măreția lui. Către acest moment atrăsei atenția la vr'o trei-zeci de persóne ce staționau în curte, asupra visibilității stelelor și arătînd locul lui Venus, pe cer, am întrebat dacă unele priviri pătrunzătóre putéu s'o zăréscă. Opt persóne o zărise imediat. Să se noteze că acéstă frumósă planetă este la o epocă de strălucire maximă și că pentru observatori cu vederi bune, cari știu unde se află pe cer, ea este continuu visibilă cu ochiul liber.

Cînd trei sferturi din sóre erau acoperite, porumbeii întrară în coteț și se pitulară într'un colț. Mi s'a spus, în séra eclipsei, că același lucru se petrecuse puțin mai tîrziu cu găinile cari se întorcéu la coteț, ca la apropierea nopții, și că copiii mici încetaseră jocurile și se lipéu de mamele lor. Furnicile, într'o grădină, arătară o agitație extremă, desorientate fără îndoială în mersul lor. Liliecii eșiră.

Scăderea temperaturei este fórte simțitóre. Un vînt ușor străbate atmosfera. O tăcere profundă se face în natură, care pare că se asociază întrégă cu fenomenul ceresc. Lumina scade considerabil și devine palidă, stranie, anormală. Tabloul este de un cenușiu de plumb, marea devine négră. Acéstă micșorare de lumină nu sémănă celeia din fiecare zi după apusul sórelui. Este un fel de tristeță răspîndită în întréga natură. Ne obicinuim cu dînsa, dar, de și știind că întunecimea sórelui de către lună este un fapt natural, nu ne putem apăra de o óre-care impresie de mîhnire. Apropierea unui spectacol extra-ordinar este eminentă.

In acest moment examinăm efectele ultimei lumini solare asupra celor șapte culori ale spectrului solar. Pentru a determina pe cît e posibil tonalitatea luminei eclipsei, preparasem șapte cartóne mari, vopsit fiecare cu cîte una din culorile spectrului: violet, indigo, albastru, verde, galben, portocaliu, roșu. Aceste culori erau așezate la piciórele nóstre pe terasă. Văzurăm atunci dispărînd succesiv și cu totul cele patru culori; violet, indigo, albastru, verde.

In timpul oficierei „corul“ condus de dl Severeanu, a atras atenţiunea întregului auditor.

La sfîrşit P. S. S. *Episcopul* a ţinut o frumósă predică încheind prin cuvinte inspirate de cultul religiei ortodoxe şi de un desĕvêrşit patriotism.

Apoi a vorbit profesorul Iorgulescu, care a resumat într'un chip magistral, faptele „istorice şi de pioşie“, sĕvêrşite de către *Mihaiu*, *Vasile Lupul* şi alţi domnii iluştri, acum câte-va sute de ani, chiar pe locul unde s'a sfinţit Capela.

Din România

Scrisórea Regelui. M. S. *Regele Carol* a adresat d-lui G. Gr. Cantacuzino, preşedinte al consiliului de miniştri următórea scrisóre:

Scumpul Meu preşedinte al consiliului!

Reîntors în ţară, în mijlocul iubitului Meu Popor, prima Mea gândire spre el se îndreptéză cu un sentiment plin de recunoştinţă pentru dragostea cu care Mĕ înconjóră în zilele de restrişte ca şi în zile senine. In nenumĕratele dovezi de iubire ce am primit cu ocazia crudei şi durerósei lovituri ce am suferit prin mórtea prea iubitei Mele Mume, se oglindeşte viua parte ce ţara a luat la nemărginita Mea durere. In aceste dovezi inima Mea sdrobită găseşte o dulce mângăere, căci nu póte fi alinare sufletéscă mai mare pentru un Suveran de cât de a vedea durerea Sa împărtăşită de un Popor iubitor şi iubit. Din momentul ce România 'Mi-a încredinţat destinele sale, mult iubita Mea Mumă nu a încetat de a lua o viue parte la tóte bucuriile, la tóte durerile scumpei Nóstre Patrii, pentru fericirea căreea implora tot-d'a-una binecuvêntările Cerului. Fii dar, te rog, scumpul Meu preşedinte al consiliului interpretul adâncei Mele recunoştinţe pe lângă întregul Popor, care s'a unit cu mine întru a plânge obştescul sfêrşit al neuitatei Mele Mume.

Carol.

Bucureşti, 20 Iunie 1900

*

A. S. R. Principesa României se interesézǎ viu de frumósele lucrări de mână ale femeii Române. Dovadă despre acésta e că A. Sa, Principesa *Maria* n'a pregetat a cerceta în zilele acestea exposiţia de lucru manual, şi exposiţia de tablouri dela asilul *Elena Dómna.*

A. S. a remas deplin satisfăcută de lucrările elevelor, şi a cumpĕrat mai multe obiecte. La Septembre a aranjat cu d-ra directoare Zoe Grant, ca Alteţa Sa sĕ-şi facă un întreg trusou la Azil.

Revistă externă

Crisă de generali în Francia.

In ultimii ani s'a întêmplat că agitaţiile, cari au sbuciumat atât de mult spiritele în Francia şi au produs scisiuni între cetăţeni, s'au vîrît şi în armată. Astfel în loc sĕ se pună pond pe cunoscinţe şi aptitudini, de multeori la avansări se întrébă, că cutare ce credinţă politică profeséză, e clerical séu dreyfussist. Prin acésta s'a sdruncinat disciplina şi spiritul armatei şi s'au înveninat sentimentele cercurilor conducĕtóre. In acelaş timp o parte a pressei a început contra armatei o campanie, care a degenerat în agresiuni contra oficerilor.

Acum s'a produs o nouă crisă. Ansă la acésta a dat faptul, că ministrul de resbel *André* îndată după ajungerea sa în fruntea armatei, contrar prescriptelor şi usului a numit în posturile cele mai însemnate din statul major trei oficeri de trupă, *fără sĕ mai céră acordul* şefului de stat major. Urmarea a fost că şeful statului major generalul Delanne şi-a dat demisiunea, voind sĕ arete actul de insubordinaţiune, comis faţă de sine. Dupaceea a demisionat şi generalul Jamont, declarându-se solidar cu şeful seu. Guvernul a denumit în locul celor demisionaţi alţi generali, dar prin acésta crisa nu s'a delăturat. Afacerea a ajuns în formă de interpelaţie în parlament şi declaraţia guvernului a fost aprobată cu o majoritate abia de 48 voturi.

Prin lupta acésta dintre armată şi guvern, posiţia acestuia e sdruncinată şi e témă, că nu preste mult guvernul va trebui sĕ se retragă.

Măcelul din China.

Ştirea despre asasinarea ambasadorului german din *Peking* a pus în fierbere tóte statele civilisate. Impĕratul Germaniei Wilhelm plin de indignare a dat expresiune revoltei sufleteşci de care e cuprins, în discursul ţinut trupelor trimise la China. „O crimă oribilă — a zis împĕratul — 'mi-a răpit pe baronul de Ketteler. Se comit crime ne mai pomenite în obrăznicia lor; trimişii celor-l'alte puteri au dat şi ei, póte chiar azi, ultima lor luptă. Stindardul german a fost insultat şi ocară s'a aruncat asupra Imperiului german. Acésta cere pedépsă, rĕsbunare. Vĕ trimit în acéstă depărtată ţară spre a rĕsbuna crima ne mai pomenită ce s'a comis. Nu mĕ voiu odihni până ce stindardul Germaniei nu va filfîi, împreună cu steagurile celorl'alte puteri, d'asupra oraşului Peking şi până ce nu vom dicta pacea din acest oraş. Fiţi uniţi într'o camaraderie frăţéscă cu tóte trupele de acolo, ruseşti, engleze, francese, căci toţi luptăm pentru aceeaşi cauză frumósa: civilizaţia“.

După o ştire a ziarului *Indépendance Belge* în Peking *toţi strĕinii* au fost *măcelăriţi* şi capetele morţilor au fost puse pe zidurile oraşului.

Până acum n'a sosit ştire oficiósă despre acésta, dar lumea e aplecată a crede aşa ceva. Chiar dacă europenii n'ar fi fost încă macelăriţi, sórtea lor e cât se póte de posomorîtă, deórece *eliberarea* lor e *esclusă*. In consiliul de rĕsboiu ţinut în Taku, admiralii au ajuns la conclusia, că nu pot înainta spre Peking până ce nu vor avé la disposiţie trupe în deajuns, pentru a se putea mĕsura cu Chinezii. Puterile cari cooperéză în China ar trebui sĕ dispună încă de vr'o 50.000 de ómeni, deórece Chinezii sunt în numĕr de 90.000, bine armaţi cu puşti şi tunuri moderne, în a căror manuare au fost instruaţi de Europeni. Afară da aceea Chinezii au mai concentrat la vr'o 140.000 de ómeni, cari se află între Peking şi Tiencin.

Principele Tuan după-ce a detronat pe împĕrătésa şi împĕratul, se spune, că i-a înveninat pe amêndoi. *Impĕratul a murit*, ear împĕrătésa a *înebunit* în urma unei mari dose de opiu, ce i-au dat.

Nr. 158/1900.

Convocare şi învitare.

Reuniunea învĕţătorilor români dela şcólele confesionale ortodoxe din protopopiatele aradane I—VII î-şi va ţiné adunarea generală ordinară de est-timp în *12* şi *13 Iulie* n. c. în aula seminariului diecesan din *Arad.*

Convocând la acéstă adunare generală ordinară pre toţi P. T. DD. membri fondatori, ordinari şi ajutători ai reuniunii, ne permitem a învita la festivitatea nóstră şi pre toţi P. T. binevoitori ai şcólei nóstre confesionale.

Bilete moderate de călĕtorie primesce fie-carele dela preşedintele respectivului despărţĕmênt pe linia până la Arad şi retour.

Programa

adunării generale ordinarie a X-a a reuniunii învĕţătorilor români dela şcólele poporali confesionali ortodoxe din protopopiatele aradane I—VII., ce va avé loc în aula seminariului diecesan din Arad în 12 şi 13 Iulie n. 1900.

A) Ziua primă.

a) Şedinţa primă.

1. La 9. óre a. m. asistare în corpore la s. liturgie şi la chiămarea duchului sfânt în catedrala din Arad.

2. Cetirea listei membrilor şi constatarea celor presenţi, în aula seminariului.

3. Esmiterea unei deputaţiuni de 5 inşi, ca sĕ învite la ad. generală pre Il. S. P. S. D. episcop diecesan Iosif Goldiş.

4. Cuvênt de deschidere de preşedintele reuniunii T. Ceontea, bineventarea ilustrului prelat şi a óspeţilor.

5. Insinuarea singuraticilor rapórte şi alegerea unei comisiuni de 5 şi a altor douĕ din câte 3 membri pentru censurarea acelor rapórte.

b) Şedinţa a doua.

6. La începutul seclului XX, disertaţiune de Pavel Dirlea înv. în Araneag.

7. Regulament intern pentru adunările despărţĕmintelor (Discusiune şi decidere finală).

8. „Cine sĕ examineze în şcólele poporali cu ocasiunea examenelor finale“ disertaţiune de Petru Vancu înv. în Măderat.

9. „Infiinţarea societăţii de apicultură“, (Discusiune şi decidere finală.)

10. „Despre frecventaţiunea şcolară“, disertaţiune de Solomon Giurcóne înv. în Temeşesci.

B.) Ziua a doua.

c) Şedinţa a treia.

11. Raportul general al comitetului.

12. Infiinţarea societăţii de înmormêntare (Discusiune şi decidere finală.

13. Raportul cassariatului.

14. „Invĕţătoriul bĕtrân şi tinĕr“ disertaţiune de V. Suciu înv. în Buteni.

15. Raportul bibliotecariului şi al controlorului.

16. „Tractarea cuvêntului normal „Ac“ prelegere practică din abd. învĕţătorilor Moldovan şi soţii, de Mihai Vidu înv. în Hălmagiu.

17. Infiinţarea societăţilor de ajutorare. (Discusiune şi decidere finală.)

18. Şcóla confesională cu defectele şi remediele sale, disertaţiune de Pavel Dirlea înv. în Ienopole.

19. Inscrierea de membri noi şi încasarea taxelor curente şi restante.

20. Propuneri şi interpelări din partea membrilor.

21. Defigerea locului şi timpului pentru ţênerea proximei adunări generali ordinarie.

22. Alegerea unei comisiuni pentru autenticarea protocolului adunării generali.

23. Resignarea comitetului central şi restaurarea pe noul period.

24. Incheierea prin preşedintele.

Arad, din şed. ord. a comitetului central ţênută în 30 Iuniu n. 1900.

Prof. Teodor *Ceontea*, preşedinte.
Iosif *Moldovan*, secret. I.

NOUTĂŢI

Daruri pentru biserica din Şasa. Evlavioşii creştini aci numiţi, îndemnaţi de dragostea către altarul Domnului, au făcut mai multe daruri pentru s-ta biserică şi anume: Petru Butălanc a dăruit un tricherion cu 56 cor., Maria Breda, un policandru de sticlă cu 56 cor., Ilie Bărsan, o candelă cu 18 cor., pentru cari li se aduce deosebită mulţumită. Macavei *Bârsan*, paroch.

*

Hymen. Catiţa *Cimponeriu* şi Wilhelm baron *Metzger* de *Hackenthal*, prim-locotenent împ. şi reg. al regimentului de infanterie nr. 96 fidanţaţi. Budapesta, 28 Iuniu 1900.

*

Cele-l-alte trei se atenuară considerabil cu întunecimea, dar remaseră vizibile. De observat că, în starea normală a lucrurilor, adică în fie-care séră, se petrece contrariul: violetul rămîne cel din urmă vizibil. Acéstă experienţă dovedeşte că cea din urmă lumină emisă de sórele eclipsat aparţine razelor celor mai puţin refrangibile, razelor galben şi roşu . . .

Odată acéstă constatare făcută, ne întórcem spre sóre. Spectacol magic şi splendid. Totalitatea a început, sórele a dispărut, discul negru al lunei îl acopere de tot, lăsînd sĕ se reverse de jur împrejur o corónă de lumină strălucitóre.

Acéstă atmosferă coronală luminósă înconjóră pe d'a 'ntregul discul solar, sub o desime destul de regulată, egală sfertului aprópe din jumătatea diametrului solar, aureolă mai vastă, mai puţin luminósă, care aruncă departe egrete lungi, mai ales în direcţiunea zonei equatoriale a sórelui. La vîrful discului ea prezintă forma conică. De desubt este dublă şi partea dréptă se sfîrşeşte într'un vîrf, nu departe de poziţia aparentă a lui Mercur, care licăreşte ca o strălucitóre stea de prima mărime.

. . . Ceea-ce me frapéză mai mult este deosebirea de lumină dintre atmosfera coronală şi aureolă; prima pare de un alb-argintiu strălucitor, a doua e mai închisă şi probabil mai deasă.

Impresiunea mea e că sunt două anturajuri solare, de natură cu totul diferită, cel dintîi aparţinînd globului solar şi învîrtindu-se cu dînsul ca atmosfera terestră cu pămîntul, al doilea format din particule care circulă independente în jurul sórelui cu viteze deosebite, urmărindu'şi distanţele după legile lui Kepler, abstracţie făcînd de resistenţele care le pot încerca şi de forţele diverse, care le pot stăpîni. — Dar eclipsa totală a astrului zilei, cele 79 secunde, sunt sfîrşite.

O lumină orbitóre sbucneşte din sóre, arătînd că luna continuîndu-şi mersul 'l-a descoperit.

Pe cînd eu scotém un desemn, abatele Moreux scotea unul la rîndul sĕu, fără sĕ fi comunicat amîndoi. Aceste două schiţe se asamĕnă şi se confirmă unul prin altul. Femeea mea a luat o schiţă despre coróna luminósă. Din contră de la Baume-Pluvinel îşi luase misiunea d'a număra stelele vizibile. După prevederile nóstre, fură în total şépte sau opt, tóte de prima mărime: Venus, Mercur, Sirius, Procyon, Capella, Rigel, Betelgeuse. Nu suntem siguri de Aldebaran şi în zadar am căutat sĕ găsim pe Marte, care de altminteri nu era prea ridicat d'asupra orizontului.

. . . Fotografiile luate de contele de la Baume-Pluvinel se potrivesc cu desemnurile nóstre, ceea-ce nimeni nu se aştepta, dat fiind-că razele luminóse care impresionéză placa fotografică nu sunt aceleaşi care impresionéză retina umană.

Variaţiunea de lumină şi căldură pe timpul eclipsei solare totale este interesant de cunoscut. Sensiterele care'mi fusese oferite de cîţi-va amici pentru a le observa pe timpul eclipsei nu s'au închis. Eclipsa n'a avut asupra lor nici o influenţă.

Termometrele negre şi albe pe care le expusem la sóre pentru a urmări variaţiunea, au fost văzute din cinci în cinci minute de către doi observatori devotaţi cari se controlau unul pe altul, d-nii Manuel Pritz din Alicante şi Noel Albar din Paris. Termometrul negru s'a coborît de la 33° şi 1 la 20° 3, ceea-ce însémnă de 12° 8; cel alb de la 29° la 20° 2 adică de 8° 8. Temperatura la umbră n'a variat de cît cu 3°.

Acestea sunt, puţin cam în fugă, resultatele principalelor mele observaţiuni. Cînd ansamblul observaţiilor misiunilor franceze şi străine va fi cunoscut şi discutat, fără îndoială va trebui sĕ revenim aci asupra subiectului *constituţiunei fizice* a sórelui şi a progresului care va fi adus cunoştinţelor nóstre prin diversele observaţiuni comparate şi combinate. Sĕ ne mărginim a remarca azi mişcarea considerabilă pricinuită prin acest mare fenomen al naturei. In timp de 15 zile, Spania întrégă n'a fost ocupată de cît de eclipsă.

De la cele mal înalte clase sociale pînă la cele mai umile, toţi au voit sĕ asiste la acéstă lecţiune de cosmografie. Regina, tînărul rege Alfons al XIII şi infanta Isabella 'mi-au făcut onórea de a 'mi arăta observaţiunile lor fórte îngeniόse, desenurile, fotografiile, arătînd cu ce interes ştiinţific luminat, tótă familia regală a voit sĕ studieze acest magnific spectacol.

Epoca.

Teatru maghiar în Sibiiu. *D-l Solymosi*, directorul scólei de teatru din Budapesta, va da precum am anunţat şi mai înainte, 2-3 representaţiuni în teatrul orĕşenesc din loc, cu o trupă recrutată din cei mai buni elevi ai scólei sale, şi mai mulţi actori dela teatrul poporal din capitală.

Se scie, că dl. Solymosi, altcum Român de naştere — a candidat mai anii trecuţi într'un cerc de deputat dietal cu programul de-a lucra la înfrăţirea Românilor cu Maghiarii, dar n'a reuşit a fi ales. Ceea-ce nu ia succes pe terenul politic, cércă acum pe cel al artelor. In scopul acesta a reuşit a juca în teatrul poporal din Bpesta piesa lui *Radu Rosetti* „o lecţie“; ér în anul viitor sĕ pregătesce a representa piesa „Năpastea“.

In Sibiiu astă séră se va da „Lili“ ear mâne, Duminecă, piesa lui Rosetti „O lecţie“. Dacă nisuinţa d-lui Solymosi este sinceră, purcésă din iubirea acestei ţeri şi a popórelor din ea, n'am avea de loc motive a nu sprijini acţiunea sa, căci dór' cine nu doreşte sĕ între pacea şi frăţésca dragoste în sînul popórelor din patrie?

*

Cărţi de şcólă aprobate. Ministeriul reg. ung. pentru culte şi instrucţiune publică din Budapesta a aprobat şi a admis în scólele nóstre secundare (gimnasii, preparandii, scóle reale) ca manual didactic opul:

„*Propedeutica filosofică*“ pentru învĕţămêntul secundar de Greg. *Pletosu* prof. gimn. în Năsĕud, în dóuă părţi: *Psichologia* şi *Logica*, şi anume Psichologia este aprobată sub Nr. 27.173 ex 1900 iar Logica sub Nr. 42.858 ex 1900. Costă: Psichologia VIII. 112 pag. la care se află şi un adaus de lectură: 1 coróna 60 fil; iar Logica VI. 76, costă 1 cor. 40 fil. — Se pot procura dela autor în Năsĕud; librarilor se acórdă rabatul după înţelegere.

*

„Timpul“ ziar guvernamental român apărut cu 1. Iulie la Cernăuţi, a fost primit cu resens din partea tuturor Românilor. Primul numĕr a fost tipărit în o miie de exemplare şi trimis gratuit preoţilor şi învĕţătorilor.

Studenţimea română din Cernăuţi e în o iritaţie ne mai pomenită. Baronul Bourguignon a dat ordin unei garde de detectivi spre a păzi localul redacţiunei.

*

Din raportul al 37-lea al gimnasiului superior fundaţional din *Năsĕud* pe an. şcol. 1899/900 publicat de Ion *Ghetie*, director gimn. subst., se vede că numĕrul şcolarilor examinaţi la finea anului a fost în tóte 8 clasele 293. Dintre aceştia au fost după confesiune 210 gr. cat., 75 gr. or., 3 rom. cat., 1 ev. lut., 2 ev. calvini, 2 israeliţi. După limba maternă: români 285, maghiari 4, germani 4.

Corpul profesoral a constat din 15 persóne, dintre cari profesorul Pompeiu Grigoriţă a fost concediat dela începutui lui Martie a. c. din cause sanitare.

Raportul e tipărit în limba română şi maghiară.

*

Numĕrul Evreilor emigraţi din România. După o statistică oficială, riguros exactă, numĕrul Ovreilor cari au emigrat din ţéră în cele două-spre-zece luni, se ridică la cifra de 5,786.

Ovreii cari au pornit din Moldova şi s'au revărsat asupra Munteniei sunt în număr de vre-o 500.

*

Tinerimea română din Mercurea şi jur, invită la *Concertul* ce'l va arangia cu concursul unui grup de 12 teologi din Sibiiu *Joi, în 29 Iunie* v. a. c. (la sfântul Petru şi Pavel) în sala cea mare a hotelului „3 Arabi“ din Mercurea. Venitul curat e destinat pentru scopuri filantropice. Inceputul la $7^1/_2$ óre séra. Preţul de întrare de persónă: loc I. 1 cor. 60 fil; loc II 1 cor. 20 fil.; loc de stat 80 fil. Bilete de întrare se capĕtă séra la cassă. Suprasolvirile generóse se primesc cu mulţumită şi se vor cuita pe calea publicităţii.

Program: 1. „Imn religios“, de G. Dima. 2. *a*) „Era nópte întunecósă“, de G. Dima. *b*) „Fost-ai lele“, de T. Popovici. 3. *a*) „Inzadar alerg pămêntul“, de G. Dima *b*) „Nu-i . . . !“ de ***. 4. *a*) „Zorirea“, („Gretelein“) de G. Attenhofer. *b*) „Cântec eroic“, (Heldengesang“) de Stunz. 5. „Hora Plóia“, de G. Dima. 6. *a*) „Nóptea“, de F. Schubert. *b*) „Cântecul Marinarilor“ de T. de Flondor. 7. „Cisla“, operettă comică cu soli de C. G. Porumbescu. — După concert dans.

*

Statistica despre poporaţiunea regatului Român cu finea anului 1899, arată că poporaţia a crescut în ultimii 5 ani dela 5,406.249 suflete la 5,912.520 sau cu 93·6‰.

Suprafaţa României fiind de 131.353 klm. □ se vin 45 suflete pe 1 klm. □, pe când în Ungaria se vin 57·7 şi în Austria 85 locuitori pe un klm. □ Cifra absolut şi relativ maximă a poporaţiei o posedă districtul Ilfov cu 545.766 locuitori şi cu o suprafaţă de 5780 klm. □ sau 94·4 locuitori pe un klm. □ Urméză districtele Prahova cu 65·2 şi Dîmboviţa cu 60·5 suflete de klm. □. Mai puţin populată e Dobrogea, districtul Tulcea, inclusive delta Dunărei cu 14·2 şi Constanţa cu 19·5 locuitori de klm. □. Districtele Bărăganului, Jalomiţa şi Brăila, graţie sferei de atracţie a liniilor ferate, arată o sporire a densităţii poporaţiei la 27.5 şi 33·7 suflete de klm. □ După sex sunt 2,994.896 bărbaţi şi 2,917.624 femei; dintre aceştia 1,114.508 sau 18·2% locuesc la oraşe şi 4,798.012 sau 82·2% la sate. Posed indigenatul Român, 5,469.036 locuitori, ear' strĕini sunt 272.421 fără dreptul de cetăţeni români. După religiune sunt, 5.408.743 = 91·5% ortodoxi, 269.015 = 4·6% mosaici, 168.276 = 2·8% catolici evangelici şi reformaţi, 43·740 = 0·7 mohamedani, 6598 = 0·1% armeni şi 16.148 = 0·3% alte secte (lipoveni etc.) Stiau cetí şi scrie în 1894 numai 686.886 sau 12·7%, iar la finea anului 1899 s'a urcat numĕrul acestora la 1,024.087 persóne sau 17·8%.

*

S'a găsit un *inel*. — Păgubitorul sĕ se însinue la redacţiunea ziarului nostru.

Reuniunea igienică a comitatului Sibiiu.

Profilaxia tuberculosei pulmonare (oftica).

— Partea I. —

Dl Dr. med. *Süssmann*, protofisicul comitatului Sibiiu a ţinut dóuĕ importante conferinţe sub titlul de sus, arĕtând mijlócele, prin cari s'ar puté combate mai cu succes flagelul dureros, ce devastéză atât de mult şirurile omenimei, şi seceră după constatările oficióse o mulţime de jertfe mai ales la noi în Ungaria. Recomandăm deci în atenţiunea cetitorilor nostri aceste interesante comunicate, apărute de altcum şi în broşuri, pe care le reproducem în cele următóre:

Mĕ aflu pus înaintea problemei, ca în scurtul timp de o óră sĕ schiţez căile şi mijlócele, cari sunt potrivite a oprí întrarea celui mai înverşunat duşman al omenimii, a tuberculozei pulmonare în corpul omenesc, precum şi sĕ arăt, că în ce fel se pot vindeca bolnavii, cari se află la începutul tuberculozei pulmonare, sau în ce fel li-sĕ póte îmbunătăţí starea sĕnĕtăţii pe timp mai îndelungat.

Dorind a arĕta începutul nizuinţelor în acéstă direcţiune, la locul prim trebue sĕ amintesc Englitera, care de mult timp cultivă cu zel igiena publică şi care deja la finea secolului trecut a sciut apreţia necesitatea combaterii tuberculozei pulmonare şi în 1791 a înfiinţat în Kent un ospital pentru scrofuloşi.

In Germania Brehmer a fost acela, care prin întemeiarea unui sanatoriu pentru bolnavii de piept a dat dovada practică, că tuberculoza pulmonară se póte vindeca. Iniţiativa sa, deşí a fost sprijinită de Niemeyer, a remas timp îndelungat nebăgată în samă.

Abia în deceniul din urmă s'a eliberat lumea civilizată de simţemêntul ameţelii, de care era cuprinsă faţă de pustiirile tuberculozei pulmonare; pretutindenea, în Germania, Sviţera, Austria, Rusia, Francia, Belgia, Olanda, Italia, etc., s'a ajuns la convingerea că tuberculoza e o mare primejdie pentru bunăstarea poporului; pretutindenea s'a început luptă sistematică contra acestui rĕu.

Mĕ reţin a dovedí prin cifre obositóre, că ce corespunzĕtóre scopului este activitatea publică şi privată pe acest teren, dar mĕ vĕd îndemnat, iubiţi ascultători, a face o interesantă socotélă despre îmbolnăvirile de tuberculoză pulmonară.

Emanând dela faptul bine constatat, că tot al 5—7-lea mort cade în sarcina tuberculozei pulmonare şi că acéstă bólă în termin mediu duréză cam şese ani, Dettweiler ajunge la conclusiunea, că între 40—50 ómeni vii trebue sĕ se afle 1 bolnav de piept.

După calculul acesta în comitatul Sibiiului trăesc 2960 de tuberculoşi, dintre cari trebue sĕ móră la an 492 de inşi.

Sĕ punem casul, că $^1/_3$ a bolnavilor sĕ află în plăcuta posesiune a mijlócelor pentru îmbunătăţirea sĕnĕţăţii lor, că $^1/_3$ aparţine clasei mai puţin avute, totuşi mai remên cam 980 de bolnavi, cari sunt avisaţi la ajutor comunal sau de stat.

Este evident, că de astă-dată nici nu putem cugeta la o soluţiune temeinică a acestei grozave probleme; puterile nóstre mărginite sunt avisate la un cerc mai restrins.

Inainte cu ani de zile a făcut Rindfleisch clasica declaraţiune, că „fiecare om este tuberculos“; de bună sama prin acésta a vrut sĕ zică, că nu există individ imun, de care nu se légă tuberculoza pulmonară, că corpul omenesc opune slabă resistenţă întrării bacilului tuberculozei, îndată ce a fost slăbit de morbi ai organelor respiraţiunii şi alte bóle, de supĕrări şi griji, de năcazuri şi miserie, că tuberculoza nu cruţă nici palat nici colibă fie la munte fie la şes.

Nu se mai póte susţiné nici părerea unor bărbaţi cu autoritate, că la înălţimi de 4000 de urme nu s'ar mai iví tuberculoza pulmonară.

Indată-ce comerciul şi comunicaţiunea aduce cu sine desvoltarea unei localităţi, fie şi la o înălţime de 2—3000 de metri, şi aici se adună ómeni, pe urma culturei se ivesc tóte aceste mizerii ale ómenilor.

Cercetările lui Pasteur au dovedit, că aerul pe gheţare („mar de glace“) e liber de substanţe, ce produc fermentaţiune, dar că în apropiatul sat Chamounix s'au aflat în abundanţă.

Cu ocasiunea congresului al 7-lea de igienă şi demografie, prinţul de Wales vorbind despre tuberculoză a pus întrebarea: „Dacă se póte încungiura, de ce nu s'a încungiurat?“ Aceste cuvinte admonietóre au fost fórte la loc, de órece noi în adevĕr suntem în stare, ca sĕ mărim şi întărim forţa de resistenţă a omului contra acestui pânditor duşman prin mĕsuri individuale şi generale.

Discutarea profilaxiei tuberculozei pulmonare presupune cunóscerea căilor, prin cari germenul bólei întră în corp. Deşí sunt felurite aceste căi, ele totuşi pot fi aflate de ochiul pricepĕtor.

A afla aceste căi şi apoi a nizuí cu plan, ca sĕ se închidă drumul germenilor bólei şi a le detrage condiţiunile de desvoltare, este problema profilaxiei.

Sunt dóuĕ astfel de căi şi anume căile respiraţiunii, în care germenii bólei întră cu aerul, şi canalul digestiunii, în care germenii bólei ajung cu apa de beut, cu alimentele, îndeosebi cu laptele, untul şi carnea.

Cumcă carnea de vită e un isvor însemnat de infecţiune, reiese din cercetările asupra respândirii tuberculozei la animale, cercetări iniţiate în 1886—1889 de către cancelarul imperiului german, conform cărora 2—8% ale animalelor cornute sunt bolnave de tuberculoză.

E natural lucru, că faţă de construcţia anatomică a căilor respiraţiunii, cari sunt calea principală pentru infecţiune, s'a arĕtat mai mult interes.

Inprejmuirea osósă a plumânilor nóstre — toracele — o forméză colóna vertebrală, cóstele şi osul pieptului şi se póte asemĕna cu o cojniţă, a cărei parte inferióră este închisă prin diafragma, un muscul nesupus voinţei nóstre.

Inchipuiţi-vĕ, că plumânile lipsesc încă şi fiecare parte a toracelui e ocupată de câte o beşică simplă, cari sunt lipite de cóste şi de musculii intercostali, precum şi de faţa superióră a diafragmei. După cum ne învaţă embriologia, de ambele părţi ale colónei vertebrale se află câte o grămadă de celule, cari cresc înainte şi înafară şi împing amintitele beşici; partea beşicilor împinsă de celule e peliţa plumânilor (pleura pulmonală) şi cea lipită de cóste e peliţa cóstelor (pleura costală).

Faţa interióră a plumânilor, care comunică cu aerul prin tracheă (berigată) şi ramificaţiunile acesteia, se compune din o membrană fină, înzestrată cu o mulţime de înfundături, numite alveole. Alveolele acestea, cari sunt cuprinse de o reţea de vase fine, permit ca sângele sĕ comunice neîmpedecat cu aerul.

Viaţa nóstră e strins legată de lucrarea acestor alveole, a căror slujbă e de a primí oxigen şi a elimina acid carbonic. Indată ce plumânile încétă a mai aduce sângelui oxigen şi a elimina acid carbonic, se ivesce mórtea. Ca cele mai simple organe de respiraţiune găsim la animale inferióre pe partea de jos a corpului nisce săculeţi. Sĕ punem casul, că a treia parte din aceşti săculeţi nu mai póte mijlocí schimbul de gazuri, atunci nutriţiunea se alteréză esenţial, animalul e mai rĕu hrănit.

Tot aşa şi la om. (Va urma.)

Notiţă literară.

A apărut:

Scrisori către eleve, de Maria *Cioban*. Sibiiu, tipografia archidiecesană, 1900.

Intr'un volum drăgălaş de 110 pagine, retipărit după prima apariţie în foiletonul ziarului nostru, dşóra autóre a depus „cuvinte sufleteşti“ de o valóre necontestabilă pentru elevele de scólă, cărora le adreséză, şi în genere pentru ori-ce om care trăeşte şi cu spiritul.

Ori-cine desface acest mănunchiu de giuvaere, va rĕmâne frapat de frumseţa şi inspiraţia, cu care a fost alcătuit. Cu penel fermecat depinse sunt cele mai nobile idei, ce sbuciumă o inimă învăpăiată pentru creşterea tinerelor vlăstare.

In forma cea mai naturală se adreséză dşóra autóre către eleve, prin epistole, dându-le respunsuri la întrebări, ce au agitat în tóte timpurile creerii celor mai aleşi cugetători ai omenimei.

Eată problemele, cu cari se ocupă:

I. Despre religiune. II. Iubirea de neam. III. Economie. IV. Lux, aroganţă. V. Rĕutate. VI. Prietinie VII. Lectură. VIII. Rang, avere. IX. Salut. X. Implinirea datorinţei. XI. Ambiţiune şi demnitate. XII. Fericire.

E original modul cum tractéză d-ra autóre aceste cestiuni. D-Sa nu împărtăşeşte sentinţe filosofice sau poveţe seci, ticluite după vr'un model, ci alérgă la isvorul tainic al codrului, la floricica gingaşe din luncă sau la basmul tradiţional din comóra nesecată a poporului nostru şi le dă acestora voie se povestéscă . . . E atât de sincer, dulce, vrăjit şi românesc glasul lor, încât nu te poţi despărţi fără regret, că aşa repede se termină firul povestirei.

N'avem intenţiunea a face reclam acestei lucrări, care se recomandă de sine. Ea e un fel de „Télémaque“ al nostru, un măestru mentor, care se potriveşte atât de admirabil la călăuzirea sufletelor candide pe cărările încrucişate ale vieţei. Se ştie, că escelentul scriitor frances Fénelon (născ. 1651) ca educator al nepoţilor lui Ludovic XIV a compus câteva scrieri eminente cu tendenţa de a presenta modele de crescere alésă, între cari opul cel mai înteresant şi mai lăudat e „Les aventures de Télémaque“.

Felicităm sincer pe dşóra autóre, cunoscută dealtcum şi prin alte scrieri favorabil apreciate în cercurile literare, şi dorim ca seminţele împrăştiate de d-sa între fiicele némului nostru se aducă ródele dorite.

Preţul acestei interesante broşuri e 1 cor. si se póte procura dela librăria archidiecesană.

Rugăm pe onoraţii abonenţi, ale căror abonamente espiră cu 30 Iunie c. sĕ binevoiéscă a grăbi cu reînoirea acelora, pentru ca sĕ nu fim siliţi a-le suspenda trimiterea foii.

Adm. „Telegrafului Român“.

Talie de mătase

fl. 2.40

și mai sus! — 4 metri! — trimisă franco și vămuită! Mustre cu întórcerea postei; tot astfel și din „Mătase-Henneberg“ négră, albă și colorată dela 45 cr. până la fl. 14.65 pr. metru.

G. Henneberg, fabricant de mătase (*lif. de curte ces si reg.* **Zürich.** [5]4—7

Nr. 1347—900 [91] 1—3

Escriere de licitație.

Comuna Sĕliște (comitatul Sibiiu) escrie licitație pentru **darea în întreprindere** a lucrărilor de regulare la partea aceea a rîului, ce trece prin comună.

Licitația se va ținea în *22 Iulie a. c. st. n. la 10 óre a. m.* în cancelaria comunală.

Licitația e verbală, se primesc însĕ până la óra licitații și oferte în scris.

Preliminariul lucrării e 36.274 coróne 54 fileri.

Vadiul pentru licitanți, respective oferenți se statoresce cu 5% a sumei preliminate.

Planul, preliminariul și condițiunile de licitare se pot vedea în cancelaria comunală în órele oficióse.

Sĕliște, în 4 Iulie 1900.

Primăria comunală:

Iordachie Roșca Căpitan primar. *N. Hențiu* notar

Nr. 221—1900. [85] 1—3

Concurs

Pentru întregirea stațiunilor învĕțătorești de la mai jos semnatele șcóle române gr.-orientale din tractul protopresbiteral al Murĕș-Oșorheiului, se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 de zile dele prima publicare în ziariul „Telegraful Român“ și anume;

1. Gernesig cu salariu anual de 600 coróne, cuartir natural în edificiul șcólei și asigurarea cuincuenalului.

2. Nasna, salariu 600 cor., cuartir natural și cuincuenalele prescrise, precum și folosința grădinei școlare.

3. Petea de câmpie, salariu 600 cor., cuartir natural în edificiul șcólei și cuincuenalele prescrise.

4. Șoimușul român, cu aceleași emolumente.

5. Vidrasĕu, tot asemenea.

Dela concurenți se cere, ca sĕ se presente în comună, în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre mai înainte de alegere, spre a'și arĕta destoinicia în tipic și cântările bisericesci și a face cunoscință cu poporul; deobligați fiind ca învĕțători, a ținea strana în biserică și a instrui pe elevii scolari în cântări. —

Concurenții au sĕ-'și aștérnă petițiunile lor, în regulă instruite, și în terminul preclus la subsemnatul oficiu protopresbiteral. —

Murĕș-Oșorheiu 15/28 Iuniu, 1900. Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Murĕș-Oșorheiului:

Nicolau Măneguțiu
ppresbiter.

Nr. 321-900 [88] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor învĕțătoresci dela scólele comunelor mai jos însemnate din protopresbiteratul Mercurei, se deschide concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare:

1. Gusu, un post de învĕțător cu salariu de 600 cor.,

2. Apoldu-superior, un post de învĕțătoriu cu salariu de 600 cor., cuartir natural în edificiul scólei, și lemne de foc.

3. Reciu, un post de învĕțătoriu cu 600 cor., cuartir în edificiul șcólei și lemne de foc.

Doritorii de a ocupa vreunul din acestea posturi au sĕ-și aștérnă cererile lor, instruite conform normelor în vigóre, subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Presentarea concurenților în comuna la carea a concurs în vre o Dumînecă sau sĕrbătóre, pentru de a-și arăta desteritatea în cântările bisericești e binevenită.

Mercurea, la 13 Iunie 1900.

Oficiul protopresbiteral, tractul Mercurea, în conțelegere cu comitetele parochiale respective.

Ioan Droc
protopop

---

[90] 1—3

Concurs

La scóla capitală română gr. or. din Poiana, comitatul Sibiiului, sunt de ocupat cu începutul anului scolariu 1900/1 trei posturi, anume:

Dóuĕ posturi de învĕțători cu salariu anual de 600 cor. și 140 cor. relut de cuartir și grădină, și un post de învĕțătóre cu salariu anual de 600 cor. și 40 cor. relut de grădină, precum și cuartir natural în edificiul scólei.

Dela concurenți se cere sĕ posédă cualificațiunea de patru clase gimnasiale; cei cu cualificațiune superióră sunt preferiți, și sĕ cerceteze în fiecare Dumineca și sĕrbătóre sfânta biserică.

Acei dintre concurenți, cari posed și cunoscințe de musică pentru a forma în decursul anului de scólă și un cor, sunt preferiți și remunerați după merit.

Rugările instruate conform normelor în vigóre sunt a se așterne în termin de 30 de zile la Prea On. Oficiu protopresbiteral al tractului Mercurei.

Poiana, din ședința comitetului parochial ținută la 28 Maiu 1900.

Nicolae Dobrota
președinte.

Nr. 312/1900.

Vidi.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Mercurei.

Ioan Droc
protopop.

Nr. 349—1900. [89] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de învĕțătoriu în subsemnatele parochii din protopresbiteratul Cohalmului se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în ziarul „Telegraful Român“.

I. In comuna bisericéscă Cața, salariul învĕțătoresc de 600 cor., cuartir gratuit și 3 stânjini de lemne.

II. Cohalm, cu salariul anual de 600 cor., cuartir și lemne de foc.

Invĕțătoriul ales, va avea sĕ instrueze tinerimea scolară și adultă în cântările liturgice, și a da ajutor cantorului la utrenie în Dumineci și sĕrbători, ér' la liturgie a conduce cântările liturgice.

Concurenții vor avea sĕ se presente înainte de alegere în biserică, spre a-și arăta desteritatea în cântări și a face cunoștință cu poporul.

Cohalm, în 10 Iuniu 1900.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Cohalmului în conțelegere cu comitetele respective.

Nicolau D. Mircea
protopop

Ad. nr. 580—1900 (87) 1—3

Concurs

Pentru întregirea postului de paroch în comuna de clasa a III Giurcuța, prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post, dau un venit sigur anual de 883 cor. 20 fil.

Concurenții au a-și așterne suplicele lor subsemnatului, în terminul sus citat, fiind instruite în sensul normelor în vigóre, și a se presenta în vre o zi de Dumineca sau sĕrbătóre la S-ta biserică din acésta parochie, ca sĕ fie cunoscuți din partea poporului.

Oficiul protopresbiteral în conțelegere cu comitetul parochial.

Cluj, 6 Iuniu 1900.

Tuliu Roșescu
protopresbiter.

Nr. 398/1900 prot. [76] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia vacantă de clasa a III. Lelese cu filia Sohodol, protopresbiteratul Devei, se publică prin acésta concurs, cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch sunt în bani gata, socotit a 5 coróne de familie dela 172 familii 860 coróne, venitele stolare în termin mediu anual 100, la olaltă 960 coróne.

Doritorii a ocupa acest post sĕ trimită cererile lor concursuale cu documentele recerute în terminul deschis subscrisului oficiu protopresbiteral, și sĕ se presenteze în parochie înainte de alegere spre cunóștere și informare.

In conțelegere cu comitetul parochial — Oficiul protopresbiteral gr. ort. al Devei.

Deva, la 10/23 Iunie, 1900.

George Romanul
protopresbiter.

Sz. 5137—1900. [80] 2—3

Pályázati hirdetmény.

Felek községben jóváhagyott határozattal rendszeresitett jegyzőirnoki állomás betöltendő; felhivom pályázni óhajtókat, hogy az alább következő feltételeket kimutató okmányokkal felszerelt kérvényeiket nálam folyó évi julius hó 15-éig adják be.

A jegyző-irnok évi fizetése: 600 koronát tesz ki, minden más illetmény vagy mellékjövedelem nélkül.

Pályázó köteles kimutatni, hogy egy középiskola VI. osztályát sikerrel végezte, legalább egy évig községi irodában alkalmazva volt, a magyar, német és román nyelvet szóban és irásban birja és hogy erkölcsi magaviselete kifogástalan.

Nagy-Szeben, 1900 évi junius hó 26-án.

A jár. főszolgabiró helyett:

Putkovski Gyula
szolgabiró.

Nr. 377 [83] 2—3

Concurs repețit

Pentru întregirea parochiei de cl. a III-a Tărtăria, protopresbiteratul Sebeșului se publică concurs nou cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acéstă parochie, dau suma anuală de 856 cor. 80 fil. despre cari se póte lua informațiune mai detailată dela oficiul protopresbiteral.

Darea și ecuivalentul erarial după porția canonică e dator sĕ le solvéscă parochul.

Concurenții au sĕ-'și aștérnă cererile instruite conform normelor din vigóre, până la terminul prefipt, subsemnatului Oficiu protopresbiteral.

Sebeș, 17 Iuniu, 1900.

Oficiul protopresbiteral al Sebeșului.

Sergiu Medean.
protopop.

310/900 [82] 3—3

CONCURS

Spre scopul conferirei de stipendii din „**Fundațiunea lui Gozsdu**“ **pe anul școlar 1900/1.** pentru șcólele medii, facultăți, universități și *șcólele de cadeți militare la armata comună și honvezi* — se escrie concurs pe lângă următórele condițiuni:

1. Concurenții sĕ documenteze cu documente originale sau autenticate de notariu public:

a) că sunt fii de cetățeni ungari și aparțin la biserica ortodoxă orientală română, spre care scop se recere estrasul din matricula botezaților provĕzut cu clausula parochului competent, că și de present aparține la biserica greco-orientală română;

b) că studiază cu succes bun la vre-un institut public din patrie, spre care scop au sĕ subștérnă studenții dela șcólele medii atestatul despre anul școlar 1899/900, iar cei de la facultăți și universități indicele *despre tóte cursurile* ascultate și respective documentul despre progresul făcut;

c) că nici averea proprie, nici a părinților nu ajunge sĕ acopere tóte trebuințele pentru creșterea concurentului, spre care scop e a se produce atestatul diregătoriei politice competente. Atestatul sĕ cuprindă date positive despre acésta avere și trebue sĕ fie subscris și de preotul locului, iar dacă n'ar fi acolo preot ori ar fi înrudit cu concurentul, trebue sĕ fie subscris din partea protopopului concernent

2. Dacă concurentul a întrerupt studiile, atunci are sĕ producă și atestat oficios despre ocupațiunea sa între timp și despre purtarea sa morală pe acest timp.

3. Fiecare concurent are sĕ arete, în petițiunea sa, specialitatea, la care și locul unde voiesce a continua studiile, precum și aceea dacă are și alt stipendiu.

4. Cei-ce voesc sĕ studiieze în străinătate, au sĕ arate necesitatea de a face studii în străinătate, ca în casul dacă li-se va vota stipendiul, sĕ se pótă îndată exopera concesiunea ministerială prescrisă.

5. Cu privire la concurenții pentru dobândirea de stipendii spre absolvarea șcólelor militare de cadeți, se observă, că stipendiile aceste pe lângă documentarea condițiunilor staverite în acest concurs (p. 1. a—c, 2, 3, 6, 8, și 9) numai atunci se vor extrada comandei șcólelor militare, dacă concurentul va documenta că este primit de elev regulat la respectiva șcólă de cadeți.

6. Petițiunile instruate cu documentele necesare, sunt a se adresa la representanța fundațiunei lui Gozsdu (Budapest), VII. Király u. 13 sz.) până la *5 August a. c. n.*

7. Totodată se provóca toți stipendiștii actuali, prin urmare și cei absolvenți, cari cer ajutóre pentru depunerea rigoróselor și câștigarea gradului de doctor, ca până la terminul sus indicat, și pe lângă observarea p. 3. din acest concurs, sĕ arete resultatul studiilor din anul școlar 1899/900, căci altcum li-se va sista stipendiul, respective nu vor căpĕta ajutorul.

8. Petițiunile, cari nu sunt instruate cu documentele sus amintite, sau sosite după terminul escris, nu se vor lua în considerare.

9. In interesul expedării regulate, fie-care concurent sĕ indice în petițiune locul și poșta ultimă, unde este a i-se trimite resoluțiunea representanței.

Din ședința comitetului fundațiunei lui Gozsdu, ținută în 18 Iuniu n. 1900.

Comitetul.

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.** Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

La numĕrul acesta se adauge și un suplement.

Nr. 40 közg. bizotts. [84] 2—2
V. 1900.

Concurs

Comisiunea economică a comitatului Sibiiu publică, că sunt de a se conferi deocamdată pe anul scolariu 1900—1901, 3 stipendii, și anume unul de 1200 cor. și dóuĕ de 200 cor. la elevi dela vre-o scólă specială de economie din patrie.

La stipendiul de 1200 cor. pot concura numai atari competenți, cari voesc sĕ frecuenteze academia agricolă din Magyar-Óvár, iar la cel de 200 cor., cari voesc sĕ frecuenteze scóla agricolă din Mediaș, sau altă scólă agricolă din patrie.

Asemnarea stipendiilor conferite se face numai după producerea documentului despre primire în institutul numit.

Concurenții, cari în tot casul trebue sĕ aparțină acestui comitat, au sĕ-și subștérnă rugările provĕzute cu documentele despre studiile lor practice și teoretice și despre indigenat, *până în 15 August st. n.* la 2 óre p. m. la vicecomitele comitatului Sibiiu, ca president al comisiunei economice.

Sibiiu, în 27 Iunie, 1900.

Președintele comisiunei economice comitatense:

Reissenberger
vicecomite.

Nr. 363 [79] 3—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor învĕțătoresci din comunele mai jos însemnate în protopresbiteratul Sebeșului se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Tel. Rom.“.

1. Petrifalĕu, cu salariu anual de 600 Cor. cuartir și lemne de foc.
2. Rĕchita, cu salar de 600 cor. cuartir și lemne.
3. Tărtăria cu salariu de 300 cor. în bani și 300 cor. în naturalii (cucuruz) cuartir și grădină.
4. Daia, douĕ posturi, fiecare cu salariu de câte 600 cor. cuartir în școlă, grădină și câte 20 cor. pentru lemne.
5. Pianul de jos, douĕ posturi, fie care cu salariu de câte 600 cor. grădină și câte un stângin de lemne.

Invĕțătorul clasei I. va primi 20 cor. relut de cuartir, iar cel din cl. II. va primi cuartir în școlă.

6. Pianul de sus, douĕ posturi cu salariu de câte 600 cor. cuartir și lemne.
7. Șugag, douĕ posturi, cu salariu de câte 600 cor. și grădină. Unul din învĕțători va avea cuartirul în școlă, iar celalalt va primi un relut de cuartir de 100 cor. Invĕțătorul, care va fi notariul comitetului parochial va mai primi o remunerațiune de 40 cor
8. Vingard, douĕ posturi cu salariu de câte 600 cor. cuartir și câte un car de lemne.

Invĕțătorii, cari vor ocupa posturile acestea sunt datori a ținea Dumineca și sĕrbătórea strană și a cânta cu copii în biserică.

Concurenții au a'și aşterne cererile, conform normelor din vigóre, în terminul deschis, subsemnatului oficiu protopresbiteral și a se presenta înainte de alegere poporului în biserică spre a-'și arăta desteritatea în cântări.

Sebeș, 12 Iuniu 1900.

In conțelegere cu comitetele parochiale respective.

Oficiul protopresbiteral al Sebeșului:

Sergiu Medean,
protopresb.

Nr. 362 [80] 3—3

Concurs

Pentru întregirea a douĕ posturi învĕțătoresci dela școla gr.-or, din Sebeșul săsesc se publică concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful român“ cu următórele emolumente:

1. Salariu de câte 600 cor
2. Relut pentru cuartir și grădină câte 200 cor.
3. Quincuenalele legale.

Invĕțătorii, cari vor ocupa posturile acestea sunt datori a ținea Dumineca și sĕrbătórea strană și a cânta cu copiii în biserică.

Concurenții au a-și aşterne cererile, instruite conform normelor din vigóre, în terminul deschis, subsemnatului oficiu ppresbiteral și a se presenta înainte de alegere poporului în biserică spre a-și arăta desteritatea în cântări.

Cunoscătorii de musică vor fi preferiți.

Sebeș, 12 Iuniu 1900.

In conțelegere cu comitetul parochial.

Oficiul protopresbiteral al Sebeșului:

Sergiu Medean
protopresb.

---

[81] 3—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor învĕțătoresci la școlele mai jos însemnate, protopresbiteratul Dobrei, se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegr. Rom“.

1. Lăpugiul superior, un post de învĕțător cu salar de 600 cor. cuartir și lemne.
2. Teiu, un post de învĕțător cu salar de 600 cor. și cuartir natural.
3. Panc-Seliște, un post de învĕțător cu salar de 600 cor. și cuartir natural.
4. Lăpușnic, un post de învĕțător cu salar de 600 cor. și cuartir.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi, au a-și înainta cererile de concurs instruite conform normelor în vigóre în terminul deschis subsemnatului oficiu.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Dobrei.

Dobra, 16 Iuniu, 1900.

Iosif Morariu,
protopop.

Căsuța din Strada Nóuă 5

se vinde pe lângă condițiuni fórte avantagióse, deslușiri mai de aprópe se pot obținea dela proprietar **Strada Nóuă Nr. 5.**

[77] 2—2

In **Tipografia și Libraria archidiecesană** au apărut

Treptele formale
ale
învĕțămêntului
de
Dr. Petru Șpan.

Prețul 1 C. 60 fil

Se pot procura din
Librăria tipografiei archidiecesane
Sibiiu.

Obligațiuni

jumĕtate românești și jumĕtate unguresci, apoi

cuitanțe și contracuite

unguresci și românesci, se pot procura dela **Librăria Tipografiei Archidiecesane, Sibiiu,** cu prețurile: 1 obligație 5 fil., chitanțele și contrachitanțele cu 1 cor. per sută bucăți. La cerere se trimite gratis și franco din fiecare câte o bucată de probă.

„ALBINA“ institut de credit și de economii în Sibiiu.

Publicațiune.

In sensul art. de lege XXXVI din anul 1876 § 29.

1. Suma scrisurilor fonciare puse în circulațiune cu ziua de 30 Iunie 1900 face	C.	4,721.500·—
2. Pretensiunile institutului de împrumuturi hipotecare, cari servesc de acoperirea acestor scrisuri fonciare sunt de	„	4,794.340·58
3. Valórea hipotecelor luate de basă la susnumitele împrumuturi hipotecare este de	„	18,072.060·—
4. In sensul §. 97 din statute „fondul special“ pentru asigurarea scrisurilor fonciare e de	„	400.000·—

și e plasat în următórele efecte:

Nomin.	C.	2.100·—	Sorți de stat din 1854 cu 3·2%.
„	„	10.400·—	Sorți de stat din 1860 cu 4%.
„	„	5.800·—	Obligațiuni cu premii ale băncii ung. hipot. cu 4%.
„	„	4.600·—	Sorți ale împrumut. pentru regul. Tisei cu 4%.
„	„	2.600·—	Sorți ale împrumut. pentru regul. Dunării din 1870 cu 5%.
„	„	6.000·—	Obligațiuni cu premii ale instit. austriac de credit fonc. cu 3%.
„	„	200.000·—	Scrisuri fonciari Ungarische Landes-Central-Sparcasse cu $4^1/_2$%.
„	„	163.200·—	Scrisuri fonc. Pester ung. Commercialbank cu $4^1/_2$%.
„	„	4.000·—	Acțiuni ale reuniunei generale de credit fonc. pentru proprietarii mici din Ungaria cu 5%.

acesta e îndus în cont separat și plasat în efecte publice.

Sibiiu, în 1 Iulie 1900.

[86] 1 **Direcțiunea.**

Conspectul cărților bisericesci

ce se pot procura din

Tipografia și librăria archidiecesană, Sibiiu.

Acaftistul prea sf. născĕtóre de D-deu și alte rugăciuni, ediț. 1898, simplu legat fl. —.85 cr., frumos legat fl. 1.05, în piele roșie fl. 1.25, ediția de lux fl. 2.— și fl. 2.60, peluche	fl.	3.85
Apostol legat	„	5.75
Anthorismos sau „deslușire comparativă asupra broșurei Dorințele dreptcredinciosului cler din Bucovina“, în limba română sau germână dela fl. —.50 la	„	—.25
Biblia ilustrată, testam. vechiu și nou, cu cirile nel. fl. 10, leg.	„	15.—
Biografia fericitei Macrina (cu cirile) broș.	„	—.20
Carte de rugăciuni, pentru tinerime, legată	„	—.15
Chiriacodromion, (cu cirile), nel. dela fl. 10.—, la fl. 6.— leg.	„	8.—
Compendiu de dreptul canonic de A. bar. de Șaguna în limba română sau germână, broșat dela fl. 3.— la	„	1.50
Dumnedeescile liturgii leg.	„	4.50
Elementele dreptului canonic al bisericei dreptcred. rĕsăritene de A. bar. de Șaguna	„	1.—
Enchiridion, adecă carte manuală de canóne cu comentar de A. bar. de Șaguna, dela fl. 4.— la	„	2.—
Evangelia, (cu cirile), nelegată dela fl. 8.—, la fl. 6.— legată fl. 10.—, fin legată	„	16.—
Genesa Evangeliilor de S. Popescu broș.	„	—.80
Hirotonier, pentru sf. de preoți broș.	„	2.—
Icóna celor 3 Ierarchi, pe hârtie	„	—.30
Icóna Evangeliștilor, pe hârtie	„	—.50
Istoria bisericei ort. rĕsăr. univers. dela întemeierea ei până în dilele nóstre, 2 tomuri de A. bar. de Șaguna, în limba română broșată, dela fl. 3.— la	„	1.50
în limba germână dela fl. 1.— la	„	—.50
Istoria bisericéscă polit. naț. de N. Tincu-Velea (cu cirile) broș. dela fl. 1.— la	„	—.40
Liturgia sf. Ioan pe note dela fl. 2.50 la	„	1.—
Manual de studiul pastoral compus de A. bar. de Șaguna broș.	„	1.50
„ „ **teologie morală creștinéscă** compus de A. bar. de Șaguna (cu cirile) broș.	„	1.50
Mineile pe 12 luni în 12 volume (se vênd și separat) leg.	„	86.—
Molitvelnicul bogat, (cu cirile) nelegat fl. 4.30, leg. fl. 5, fin leg.	„	5.50
cu litere latine (evhologiu) legat	„	6.50
Octoichul cel mare, cu catavasierul, nelegat dela fl. 17.— la fl. 10.—, leg.	„	13.—
Octoichul cel mic, sau cele 8 glasuri (cu cirile) neleg. 60 cr., legat 80 cr., fin legat	„	1.20
Octoichul cel mic, sau cele 8 glasuri cu litere latine leg.	„	—.75
Orologion, (ciaslov), cu cirile, neleg, 60 cr., leg. 70 cr., fin leg.	„	1.20
Penticostariu, (cu cirile) neleg. dela fl. 8.—, la fl. 6.— legat	„	8.—
Pneyma in Nicaeno Constantinopolitanum, studiu estetico-dogmatic de S. Popescu broș.	„	1.50
Psaltirea bogată, neleg. fl. 2.75, leg.	„	4.50
„ **prorocului David,** (cu cirile)	„	1.—
Rênduélă la sfințirea bisericilor, (cu cirile), nel. fl. 2.— leg.	„	2.50
Scrierea Sf. Ioan gură de aur (cu cirile) broș.	„	—.50
Scrisori apologetice de apĕrare din 1867 broș.	„	—.50
Têlcul Evangeliilor (cu cirile) broș.	„	1.—
Teologia pastorală veche, (cu cirile) broș. dela fl. 1.— la	„	—.50
Testamentul nou, (cu cirile) broș. dela fl. 1.— la	„	—.50
Triodul cu Strajnicul, (cu cirile) nel. dela fl. 20.— la fl. 12.— leg.	„	17.—

A eșit de sub tipariu în Tipografia archidiecesană:

APOSTOLUL

— cu litere latine —

cu binecuvêntarea **I. P. S. Domn Ioan Metianu, archiepiscop și metropolit** și se află de vênzare la **Tipografia și Librăria archidiecesană în Sibiiu** cu prețurile: broșat **7 cor.**, legat **9·50 cor.**, ediție de lux broșat **8 cor.**, legat după cum se comandă.

„Dotațiunea Clerului“.

(Avis preoțimei nóstre.)

Este sciut, că **articlul de lege XIV. din 1898** ***despre întregirea venitelor parochiale,*** întră în valóre cu 1 Ianuariu n. 1899. Corporațiunea nóstră supremă bisericéscă, măritul congres național-bisericesc, s'a pronunțat deja pentru acceptarea sumelor de intregire, dacă înaltul guvern al țerei le va pune la dispoziția consistoriilor eparchiale spre împărțire fără condițiuni umiltóre pentru biserică și clerul ei. Astfel — fiind timpul înaintat — Consistoriile eparchiale, întrucât nu au făcut deja, vor trebui sě facă pașii de lipsă pentru adunarea datelor privitóre la venitele sigure ale singuraticelor parochii, ca astfel sě se pótă judeca pe base de date temeinice. Ca sě se pótă purcede în chip corespundětor la umplerea datelor de lipsă și sě se pótă înduce tóte fără eventuala păgubire a celor indreptățiți, este fără îndoială necesar, ca se cunóscă toți parochii,

legea însași,

în tóte aměnuntele ei. In scopul acesta a tradus dl Dr. *Elie Cristea* acest articlu de lege, pe care îl recomandăm în atențiunea tuturor, pe cari îi privesce. Dar chiar și după regularea generală a chestiunei de intregire legea acésta va fi pentru toți oficialii bisericei de o permanentă necesitate, căci ḑilnic se va ivi trebuința de a o consulta. Traducerea a apărut în tipografia archidiecesană și se póte procura cu prețul de 20 cr. + 3 cr. pentru porto, atât dela traducětor, cât și dela librăria archidiecesană.

Multe dispozițiuni din lege se esplică și lămuresc prin

Instrucțiunea

care de asemenea se află la librăria archidiecesană.

Iară pe lângă acestea aruncă o deosebită lumină asupra acestei chestiuni voluminósa broșură întitulată

„Dotațiunea Clerului“

de *Ilie Dinurseni.*

apărută asemenea în tipografia archidiecesană. Costă 1 corónă.

Din acéstă instructivă broșură se va putea clerul nostru lumina asupra punctelor mai grave din amintita lege și astfel în activitatea sa parochială va putea fi orientat și va putea sci, cum are sě purcédă, ca sě rěmâe și pentru viitor acel factor independent în organismul bisericei și neamului nostru, dela care toți mai mult aștéptă desvoltarea și promovarea intereselor nóstre de progres continuu.

In **Tipografia** și **librăria archidiecesană, Sibiiu**, se află următórele scrieri ale poetului nostru **G. Coșbuc:**

Fire de tort, broș	fl. 1.—
Balade și idile „	fl. 1.50
Sacontala, broș.	„ 2.50
Aeneis ediț. II. broș	„ 1.25
Rěsboiul nostru pentru neatêrnare, broș.	„ —.50

A apărut:

Scrisori către eleve

de

D-șóra prof. **Maria Cioban**

O carte fórte instructivă, se află de vênzare la

Librăria archidiecesană.

Prețul **1 cor.**, trimisă cu posta **1·10 cor.**

Op premiat de Academia Română.

Seminț̦e
din
Agrul lui Christos.

Cuvêntări bisericesci

de

Zacharia Boiu,
asesor consistorial, protopresbiter etc.

Cu binecuvêntare archieréscă.

Tom. I.: **cuvêntări la tóte Duminecile de preste an.**
„ II.: „ „ „ **prasnicele și sěrbătorile, precum și la casuale bisericesci.**
„ III.: **cuvêntări la îmmormêntări, parastase etc.,**

Prețul fiecărui tom 3 coróne și porto postal.

Se află de vênḑare la **autorul** și la

Tipografia și librăria Archidiecesană
Sibiiu.

Saisonul de primăvară și de vară
1900.
Stofe de Brünn veritabile

Una bucată de metri 3.10 lungă, pentru un rând complet de haine de bărbat (Roc, pantaloni, vestă,) costă numai

- fl. 2.75, 370, 4.80 de lână veritabilă de oae
- fl. 6. — și 6.90 de lână mai bună veritabilă de oae
- fl. 7.75 din lână fină veritabilă de oae
- fl. 8.65 din lână fórte fină veritabilă de oae
- fl. 10.— din cea mai fină lână veritabilă de oae.

Una bucată stofă pentru un rând de haine-salon fl. 10.— deasemenea espedează cu prețurile de fabrică stofe pentru pardisiu, lodeu pentru turiști cele mai fine kamgarne etc. etc. depositul real și recunoscut în destul ca solid:

Siegel-Imhof în Brünn.

Mustre gratis și franco. Liferarea conform mustrei sě garantează. [56] 20—40

Avantajele mușteriilor privați, de a comanda stofele direct dela firma de mai sus, dela fabrică, sunt foarte însemnate.

In *Tipografia archidiecesană* a apărut:

ACAFTISTUL

Preasântei

Născătóre de Dumneḑeu

și

alte rugăciuni

urmate de Sinaxariu pentru tot anul si Păschălie.

Un volum de 368 pagini 8°.

Prețul simplu legat . . .	fl. —.85
jumětate pânză . .	„ 1.05
în piele roșie . . .	„ 1.25
Ediția fină în piele négră .	„ 2.—
piele chagrin	„ 2.60
în mătase .	„ 3.85

Se află de vênḑare la

Librăria Tipografiei archidiecesane,
Sibiiu.

Farmacia lui F. I. R. Hotter la sf. Iosif, Wien, XII/2 Schönbrunnerstrasse 182.

Absorbinalul lui Hotter.

1/1 Flacon fl. 6. —, 1/2 Flacon fl. 3.50. delătură tóte umflăturile și depunerile de grăsimi fără sě vateme părului. Intărește nervii atacați și slăbiți, delătură și distruge tóte nodurile în muschi, și servește și ca scut în contra aprinderilor; cu deosebire e probat la umflăturile produse din causa fearelor, apoi în contra ariciturei umflărei copitei, genunchilor umflați, mai departe în contra umflăturilor (noduri) de vine, în contra umflăturei picioarelor la glesne și la încheietura degetelor cu un cuvênt în contra tuturor umflăturilor ori unde s'ar ivi.

Praful nutritor alui Hotter,
pentru cai și vite cornute

1 Pachet cu 80 cr.

Un adaus escelent la nutremânt, pentru a ținea vitele sănătoase și cu putere este de a sě folosi la tóte suferințele de rărunchi de ficat și de nervi.

Preparate pentru veterinari, cele mai bune ale timpului mai nou, cari după atestate numěróse nu au fost ajunse de alte mijloace de natura aceasta.

Sě sě ceară numai preparate de ale lui Hotter și sě nu se priméscă altele. Deposit în farmacii și Droguerii.

Deposit principal la Dr. Emil Budai farmacia orașului Budapesta (Stadthauspiatz) și la Iosif v. Török Budapesta VI Kiraly utcza 12.

Alifia lui Hotter pentru delăturarea crescăturilor de oase.

1/1 Cutie cu fl. 2. 1/2 Cutie cu fl. 1.20. delătură crescăturile de oase și depunerile osoase chiar și după 4—6 séptămâni. (boală învechită).

Fluidul lui Hotter „Training“

1 Sticlă cu fl. 1.20.

Conservează nervii și muschii până la bătrânețe înaintată totdeuna puternici și vioi, pune în stare pe animal sě prestee cele mai mari strapații și fugi, sě înțelege după frecare cu fluidul „Training“.

Sě mai folosește cu succes uimitor la tóte urmările cari obvin din opintiri prea mari, ologie, reumatism, și înțepenire.

Praful de porci a lui Hotter.
Nr. I și II

1 kg. . . . fl. 1.20.

Cel mai buu mijloc pentru a produce pofta de mâncare și cu acésta prosperarea porcilor, fórte acomodat în contra orbalțului (brâncă); Nr. II este de a sě întrebuința la urdinare.

Mijloc în contra Colicei alui Hotter.

1 Sticlă fl. 1.50.

Contra la tot feliul de colică și contra oprirei udului la cai precum și contra umflăturilor la vite cornute. [54] 20—104

r. 71 Sibiiu, Marți 27 Iuniu (10 Iuliu) 1900. Anul XLVIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru streinătate pe an 24 C, 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază

INSERȚIUNILE
Pentru odată 14 fil., — de dóuĕ ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond — și timbru de 60 fil. pentru fie-care publicare.

Jubileul de 50 de ani al gimnasiului român ortodox.

Brașov, 27 Iunie 1900.

I.

(S) „In glasul bucuriei și al mărturisirei sunetului, ce prăznuiește.“

Suna-vor poimâne în zori de zi cu glas duios clopotele bisericei Sf. Nicolae din Scheiu, ca sĕ chieme tótă suflarea românéscă în lăcașul Domnului. Profesori și învĕțători, studenți și școlari, bărbați și femei, băeți și fetițe, cu toții dela mic pân' la mare, în haine de sĕrbătóre, grăbi-vor de cu vreme, sĕ se adune înaintea altarului împĕratului ceriurilor!

„Preoții tĕi sĕ vor îmbrăca cu dreptate și cuvioșii tĕi sĕ vor bucura“. Inălța-se-vor rugăciuni fierbinți în casa Domnului și crucile mormintelor încununa-se-vor cu flori pentru dulcea amintire a acelora, cari și-au închinat viața „Sionului Românismului ortodox“!

*

Nu mai puțin ca o jumĕtate de véc s'a strecurat prin învĕlmășagul pestriț al vremurilor, de când în butul tuturor valurilor din afară și din lăuntru dăinuește falnic și măreț „Sionul nostru“ din Gróverii Brașovului!

*

Pare, că lăcașurile veciniciei din tóte părțile locuite de Români sĕ vor deschide. Cu deosebire trei spirite nobile vor alerga din trei părți ale lumii către „piciorul raiului“. Fericita lor loge va fi pentru acéstă zi mândrul Brad*) din curtea Bisericei! . . .

Dar ce aud?! . . . .

Din bradul istoric rĕsună un glas puternic, ca din alte lumi strĕine . .

Cu toții tac; — apoi unul întrébă cu sfială: Cine sunteți voi, umbre mărețe, cari rĕtăciți printre délurile Brașovului? Pentru ce v'ați părăsit locuințele vóstre cerești și v'ați coborît la noi? . . . .

Astăzi rĕspunde o voce sonoră și plină de gravitate este ziua, care a făcut-o Domnul, sĕ ne bucurăm și sĕ ne veselim într'însa. Am venit și noi de sus, ca sĕ ne convingem cu ochii noștrii, ce-ați făcut voi din „scumpa moștenire“, ce v'am lăsat. Dacă Stăpênul tuturor vĕzutelor și nevĕzutelor v'a ajutat, sĕ prăznuiți iubileul de 50 de ani, prăznuiți-l cu tótă pompa, care sĕ cuvine unui „diamant“ atât de prețios! — Fiți înțelepți ca șerpii și blânzi ca porumbii! Feriți-vĕ de certe și neînțelegeri d'intre voi, ca de foc! Păstrați din ném în ném și din vécuri în vécuri „giuvaerul“, ce vi l'am dat, ca pe ochii voștrii din cap! Supărarea vóstră ne umple de mâhnire, bucuria vóstră ne înalță inimile nóstre! „Incungiurați Sionul și-l cuprindeți pre dênsul, povestiți în turnurile lui. Puneți inimile vóstre întru puterea lui!“

Astfel grăi spiritul nobil al neuritoriului Ioan, apoi însoțit de feriții Andrei și Miron au dispărut în rdéța bradului grăitor . . . . .

Toți, bătrâni și tineri, mari și ici, au rĕmas încremeniți . . . .

II.

Măréța sală a „Sionului Românismului ortodox“ sĕ scaldă în splendóre! Intemeietorii și binefăcătorii din tablourile, cari o înfrumsețiază, par că sunt vii. Nu vedeți voi, cât de espresivi și de senini sunt ochii tablourilor din fruntea salei? . . . Sunt aceleași trei spirite nobile, pe cari le-am vĕzut ieri! . . . Bucuria nóstră le înalță inimile!

„Strigați lui Dumnezeu tot pămêntul; cântați și vĕ bucurați și cântați.

Cântați Domnului cu alăută, cu alăută și glas de psalm.

Cu trâmbițe ferecate și cu glas de trâmbiță de corn, strigați înaintea împĕratului Domnului!“

. . . .

Bine rĕsunătoarele chimvale tac; — tótă suflarea a lăudat pe Domnul!

. . . .

De odată sĕ face o liniște mare. S'aud binefăcĕtóre șópte, aduse ca prin minune pe valurile Cibinului dela doi luceaferi ai neamului și bisericei nóstre: Dela prea vrednicul nostru archiepiscop și metropolit Ioan și dela neobositul Partenie.

. . . .

Dar și Dâmbovița, cât e de turbure, atât este ea astăzi de limpede și de curată, — pare, că e un „isvoraș fericit“ de munte! . . . . .

. . . .

Representantul corporațiunilor administrative ale „Sionului“, urmat de ceata întrégă a învĕțătorilor și învĕțăceilor, pășește sigur și serios în mijlocul salei, apoi privind în fața către nobilele spirite, el astfel grăiește:

Genunchii noștrii sĕ plécă cu venerațiune înaintea Vóstră! Carpații cu codrii lor seculari îmi spun numele Vostru; rîurile în undele lor îmi povestesc luptele, cari le-ați purtat întru binele neamului și bisericei nóstre. Zidurile „Sionului“ mărturisesc nemuritórele Vóstre fapte; în adâncul inimei fie-căruia d'intre noi este gravată pentru vecie mulțumirea și recunoștința, cu care vĕ datorăm! In ciuda tuturor valurilor din lăuntru și din afară am păstrat cu sfințenie „neatins“ „diamantul“, care ni l'ați lăsat nouĕ moștenire!

Jurăm cu toții, că și pe viitor din neam în neam și din veacuri în veacuri, noi și urmașii noștrii vom păstra, ca pe ochii noștri din cap „giuvaierul moștenit“!

Jurăm, că în tóte timpurile vom încungiura cu iubire Sionul și-l vom cuprinde pe dênsul, sfătuindu-ne cu dragoste și înțelegere frățéscă în turnurile lui!

Jurăm că inimile nóstre vom pune întru puterea Sionului Românismului ortodox!

Deci, liniștiți, reîntórceți-vĕ în ceriuri, umbre nobile și mărețe și odichniți-vĕ în pace. Spuneți strămoșilor noștrii, că strănepoții lor își dau silința să fie demni de dênșii!

*

„Vesti-se-va Domnului neamul cel ce vine; și vor vesti dreptatea lui poporului ce se va naște, pe carele l'a făcut Domnul“!

---

*) Bradul fericitului Ioan Popasu.

Din diecesa Aradului.

— *Corespondență particulară.* —

Jenopolea, la 22 Iuniu, 1900 v.

Cei cari cetesc „Tribuna Poporului“ dimpreună cu mine vor fi observat, că de un timp încóce pe drept au nedrept în acest de almintrea mie prețuit ziariu sunt atinse persóne, cărora se atribue fel de fel de epitete și învinuiri și sunt presentate onoratului public cetitoriu ca nisce făcĕtori de rele, cari inficiéză societatea omenéscă prin ținuta lor necorectă, religiunea strămoșéscă o strică, o necinstesc, éră națiunea nóstră românéscă o tradéză ori o slăbesc prin fapte și cuvinte. O serie lungă de bărbați fruntași ai nostri au fost și sunt defăimați și ponegriți în colónele acelui ziariu; nu va fi de lipsă sĕ-i înșir și eu, căci onorații cetitori pe fiecare zi cetesc pomelnicul lor.

Nu-mi e scopul a cerceta causele acestei aparințe, póte că dóră e îndreptățită pășirea fața de ómenii bĕtrâni, pentru că s'ar fi schimbat vederile din lume și cei bĕtrâni dór nu mai încap în cadrul „noului sistem“: cu tóte aceste, încât vĕd, că și neînsemnata mea persónă e învrednicită de a fi subiect de predilecțiune în acel stimat ziariu, pentru rectificarea asertiunilor false, mĕ aflu îndemnat, ba mi se impune de datorință a-mi arăta nevinovăția fața de învinuirile ce mi se atribue.

Am fost defăimat de nenumĕrate ori în acel stimat ziariu, că sunt aderent al I. P. S. Sale Ioan Metianu, fostul episcop al Aradului, acum metropolit al nostru; că aparțin „némurilor“ ș. a. Am tăcut și tăcerea mea s'a luat drept consimțire. Nu neg, sum aderent al I. P. S. Sale, pentrucă eu așa m'am dedat din scóla vechiă, ca cel mai mic sĕ fie supus celui mai mare; subordinarea și disciplina cine nu o cunósce, e anarchist și biserica nóstră nu e în stare a trăi într'un sistem ca acesta de guvernare; am fost și sunt pĕtruns și de aceea, că națiunea nóstră numai prin biserică se póte susțină. Sum aderent al I. P. S. Sale și pentru faptele sale mărețe și strălucite, pentru alcătuirile sale vecinic neperitóre ce le-a lăsat după sine. Aceste fapte tóte-tóte le-am vĕzut eu cu ochii cum s'au alcătuit; eu, acela, care am cunoscut starea diecesei și înainte de venirea I. P. S. Sale; eu, acela, care de multe-ori anume am căutat a me convinge nemijlocit despre modul cum I. P. S. Sa a realisat multe din așezĕmintele sale monumentale, și vézêndu-le și cunoscêndu-le, în internul meu am început a simți un fel de afecțiune, de respect și omagiu către un asemenea bărbat al națiunei, prelat al bisericii, păstoriu al turmei cuvêntătóre, în fruntea căreia a fost și este pus.

Dacă convingerea mea este acésta, óre pentruce sĕ fiu eu huiduit pentru convingerea mea? Dacă eu respectez convingerea altuia, carea nu congruéză cu a mea, de ce sĕ nu încap și eu lângă altul? Au „sistemul nou“ nu toleréză vederi, cari nu sunt și ale sale?!

Conced eu că I. P. S. Sa ca și alți ómeni muritori, va fi având scăderile sale omenesci; conced și accea, că scăderile ómenilor ca și virtuțile, stau în proporțiă cu individualitatea lor, d. es. Șaguna, Gojdu, Bismarck încă au fost criticați pentru scăderile lor; nu conced însĕ de indreptățită ținuta unora din sinul bisericei și națiunii nóstre ca în organ de publicitate sĕ se ocupe în permanență cu I. P. S. Sa ca fostul episcop al Aradului și astfel sĕ țină în agitație continuă spiritele fiilor diecesei fața de capul provinciei nóstre metropolitane, în loc de a se bucura, că acum în diecesă dênșii au devenit la putere, dênșii direg după voia lor și deci li-ar incumbe datorința a restaura liniștea și pacea în biserică, éră nu resbunarea și ura. Dacă cineva dintr'o luptă a ieșit învingĕtor și a pus mânile pe frêne, póte fi îndestulit cu atâta, că adecă de acum înainte póte direge după placul seu și după cum află a fi mai bine și mai spre folosul obștei, — altcum apare ca și când dênsul și acuma e în oposițiă și se luptă în contra unui curent dominant, care nu esistă.

Dar eu cu tóte vederile mele — nimica n'am stricat „noului sistem“ inaugurat după mergerea I. P. S. Sale dela Arad. Din contră, după puterile mele — m'am silit a respândi pacea, buna înțelegere și dragostea frățéscă în tot locul și timpul, unde și când mi s'a dat ocasiune.

A venit alegerea de episcop; votul mi-l'am dat pentru P. S. Sa episcopul actual Iosif Goldiș; acésta nu din silă ci din convingere și de bună-voie; ca om al ordinei mĕ silesc a susțină și a rădica vaza și auctoritatea episcopului meu; acésta mi-ar fi detorința chiar dacă la alegere aș fi fost de altă părere. Subordinarea fața de cei mai mari la tóte corporațiunile e nencunjurat de lipsă ca sĕ esiste; unde nu esistă, nu e disciplină; unde nu e disciplină — acolo e destrăbălare, carea biserica nóstră nu ar puté-o suporta: ordine, subordinare și disciplină în biserică dela crâznic până la metropolit trebue sĕ fie; care lucră în altă direcțiune, acela nu voiesce pace și bună înțelegere, acela e dușman al bisericei, ori că nu-'și pricepe chiămarea.

Astfeliu dară despre aderarea mea și la P. S. Sa episcopul Iosif Goldiș n'ar fi iertat sĕ se îndoiéscă nimenea, precum cred că insuși P. S. Sa nici nu trage la îndoială și nici nu s'ar îndoi nici altul, dacă ar cunóșce legăturile de stimă și iubire reciprocă ce din tênerețe au sustat întrĕ noi până în ziua de astăzi.

Cu tóte aceste mulți inși nu încap de mine și mĕ presintă în acel prețuit ziariu ca și când eu li-aș turbura apele, — până când eu nu fac alta de cât stau la distanță, tac și privesc la lucruri cum se desvóltă in „sistemul nou“. — Atâta tot.

Dar atâta vĕd că nu e deajuns, se mai aștéptă bagséma ca și eu sĕ strig asupra capului bisericei mele, sĕ stropesc și eu în bărbații fruntași cu alte vederi, atunci, stau bun, că nimenea nu s'ar opinti de mine. Dar eu acésta nu o pot face; asta școlă eu nu o am învĕțat și sum prea înaintat în etate decât ca sĕ o pot învĕța séu sĕ o pot părtini măcar.

Dela aceste generale trec la casul cel mai recent, la articolul de frunte intitulat „Haita“ și publicat în nrul 88 al acelui ziariu. Haita acésta o compune autorul din trei protopopi, cu mine patru, și din Il. Sa dl Iosif Gall, cari ne năpustim asupre P. S. Sale, episcopului Iosif Goldiș.

Nu am cunoșcință despre ceialalți confrați protopopi că s'ar năpusti în cevaș chip asupra P. S. Sale, despre mine sciu positiv, că nu mĕ sêmt vinovat de crima acésta, nici autorul nu face nici o pomenire de vre-un cas concret, în carele se figurez ca inițiator ori ca complice măcar, deci învinuirea o aflu de nebasată, fără incident.

Vina mea o află autorul în aceea, că sum „vestitul lăudător al vlădicului“ (Mețian) și că „la porunca Zerneșténului“ m'am mutat din Buteni la Jenopolea ca sĕ fac loc „copilandrului prost“. Din Buteni, unde ómenii s'au „pocăit“, căci dênsul (autorul) a fost în casa lui Teodor Sida căpetenia pocăiților din

Buteni şi că acesta i-ar fi spus că preoţii (deci şi eu) suntem molipsiţi de „pofta diavoléscă după argint“. Citéză apoi o parte din o predică a mea, care o am ţinut la înmormêntarea unui poporén al meu, care înclina spre rătĕcire.

Ei bine! Chiar adevĕrate sĕ fie tóte aceste, óre ce legătură au ele cu „haita“ ce s'a „nĕpustit“ asupra Pr. S. Sale dlui episcop Iosif Goldiş?! (şi aci mĕ rog de iertare atât de Pr. S. Sa episcopul, cât şi de I. P. S. Sa metropolitul că de atâte-ori sum silit a cita înaltele Lor titulaturi).

De când a rătăcit Teodor Sida, la 15/28 Maiu a. c. am prins cu el întâia-dată vorbă. L'am întrebat întrĕ martori sĕ-'mi spună, óre de rĕul preoţilor, ori pentru iubirea de argint a preoţilor s'a îndemnat dênsul a se desface de legăturile credinţei strămoşeşti? şi că ce l'a îndemnat pe dênsul a se pronunţa atât de rĕu despre preoţi?

Respunsul lui între martori a fost acesta: „cu vr'o doi ani mai nainte de acésta m'a cercetat un om cu numele Vasilie Goldiş profesor din Braşov, carele a întrat la mine în casă cu minciuna, că e rudit cu fostul notar al nostru Isidor Popescu, la carele e în găzduire şi m'a întrebat că din cari pricini m'am lăsat de legea de până acum? Eu i-am respuns, că legea o ţinem, numai rĕutăţile, pĕcatele le lăpĕdăm; i-am citat locuri din evangelie, iar despre preoţi n'am zis nici un rĕu precum nici n'am causă a zice“. L'am întrebat apoi tot între martori — vr'o opt inşi — sĕ-'mi spună, dacă ştie dênsul vre-un cas, ca eu ori alt preot din Buteni sĕ fim rîvnit la arginţii cuiva? La ce dênsul 'mi-a respuns: „Sciu un cas — anume înmormêntarea tatălui meu; am chiămat patru preoţi la înmormêntare; cât am dat preotului-paroch al casei — acumi nu-'mi aduc aminte; ştiu însĕ că dtale ca protopop ţi-am dat doi florini iar celor doi preoţi asistenţi — câte un florin, cu cari dvóstre toţi aţi fost îndestuliţi şi n'aţi arătat semne că dóră ar fi prea puţin cât vi-am dat. Şi de aci se vede că eu n'am putut grăi rĕu despre preoţi. Dênsul (omul) însĕ póte vorbi ce voeşte, căci şi mie mi-a spus că e rudit cu fostul notariu la carele stă în găzduire, precând mai târziu am înţeles, că e rudit cu dta şi că dela dta a venit la mine“.

De aci dar On. public cetitoriu se póte orienta asupra mai multor împrejurări de sub întrebarea nóstră. Dóuĕ însĕ mai voiesc a adauge: întâiu că cu ocasiunea când mi-am luat remas-bun dela parochienii din Buteni, mai mulţi au lăcrămat şi cu-mic-cu-mare mi-au arătat semne de stimă şi de iubire, drept dovadă că nu am fost rĕu vĕzut în comună; adóua că dintre foştii mei parochiani chiar până în ziua de astăzi numai unul şi-a părăsit legea şi şi acesta fără a avé cândva ceva neplăcere între olaltă.

M'am depărtat din Buteni, nu la „porunca Zerneşténului“ (aşa scriu învĕţaţii de astăzi); şi aci caută sĕ rectific asertiunea autorului, spunêndu-i, că nu a grăit adevĕr când a afirmat, că la poruncă am eşit din Buteni; adevĕrul e, că eu însumi m'am rugat de I. P. S. Sa sĕ-mi sprijinéscă dorinţa d'a mĕ permuta la Jenopolea, de unde o deputaţie de treizeci de fruntaşi au venit la mine sĕ mĕ cheme la dênşii şi eu am preferit a mĕ permuta la un tract cu 16 comune, tóte la şes, dela altul cu 43 comune cu multe drumuri neumblabile; am crezut, că după un serviciu de 28 ani pot fi îndreptăţit la un post mai cu ticnélă. Nu conced ca cineva lucrul acesta sĕ-l scie mai bine decât mine şi cine susţine altă părere, pe domol spunênd, nu grăeşte adevĕr.

Ca vină principală mi se spune, că sum vestitul „lăudătoriu al vlădicului“ (Metianu). Da, L'am lăudat; lauda constă din aceea, că la despărţire I-am înşirat faptele sĕvêrşite între noi. Cumcă chiar eu am fost acela, care la despărţire am ţinut vorbirea de ocasiune, acésta nu e vina mea; eu nu m'am obtrudat de vorbitoriu, fraţii preoţi şi protopopi dintr'o conferenţă prealabilă mi-au impus sarcina onorifică şi acésta cred că nu pentru alta, ci pentrucă ca mai bĕtrân, am cunoscut dóră mai bine împrejurările séu pentrucă au voit dênşii sĕ-mi dee întâietate, éră eu cu mulţămită m'am angajat. Am mai fost eu provocat şi în alte rênduri a ţiné vorbiri, aşa când la anul 1897 la meetingul convocat la Arad d'a protesta contra proiectului de lege pentru strămutarea numelor de locuri; nici atunci nu m'am obtrudat căci mai pe urmă am întrat în biserica catedrală; din mijlocul mulţimei, fruntaşii de astăzi m'au provocat sĕ conduc serviciul doxologiei şi sĕ ţin vorbire către popor; m'am simţit onorat şi cu plăcere am primit sarcina şi după putinţă m'am silit a corĕspunde. Tot de fruntaşii de astăzi am fost provocat a ţiné vorbirea şi la adunarea poporală convocată la Arad la „crucea albă“ d'a protesta contra proiectului de lege în causa asilelor; am primit şi atunci. Éră când mai întâiu s'a hotărît sĕ vorbim romănesce în congregaţiunile comitatense, tot fruntaşii de astăzi pe mine m'au însărcinat a face începutul, — şi nu m'am ferit. Atunci tóte au fost bune; ómenii erau îndestuliţi cu mine; acum însĕ nici după doi ani nu mi se iértă vina că sum „vestitul lăudătoriu al vlădicului Metianu“.

Dar atunci nu numai eu L'am lăudat, ci după ieşitul din biserică s'a presentat la dênsul în reşedinţă întreg publicul coadunat la Arad; s'a separat în grupuri: inteligenţa mirénă sub conducerea dlui Dr G. Vuia, protopopii sub conducerea dlui Dr. Trailescu, preoţii sub a păr. ppresbiter Miulescu, asociaţiunea în frunte cu dl P. Truţa, cari tóte 'şi-au esprimat stima şi iubirea către I. P. S. Sa. In ziua următóre, în consistorul plenariu, dl Dr. Oncu a fost vorbitoriul de ocasiune şi constat, că toţi vorbitorii acestor corporaţiuni au inşirat mai multe cuvinte de laudă la adresa I. P. S. Sale de cât mine, carele numai fapte am enumerat; ba unul dintre aceşti domni a accentuat şi aceea, că va trece mult timp la mijloc până când se va umplé golul, ce I. P. S. Sa lasă după sine. Éră în altă zi plecând până la gară l'au petrecut toţi, dar toţi inteligenţii din Arad şi cei cari din jur se aflau în oraş dimpreună cu soţiile lor. Atunci toţi 'l lăudam, Ii strigam osana! osana! — Astăzi...

Eu nu m'am schimbat, şi şi astăzi stimez persóna I. P. S. Sale din motivele ce am arătat mai sus. Dacă I. P. S. Sa a greşit ceva întru guvernarea diecesei îl va judeca Dzeu şi istoria.[1]

Aceia însĕ cari se girézä a vorbi în numele guvernului diecesan, precum e autorul „Haitei“, nu ţină diecesa în agitaţiă şi ferbere continuă, nu stropéscă tot mereu în bărbaţii fruntaşi ce îi avem, buni-rĕi precum sunt, căci fapta lor e primejdiósă pentru biserică. De exemplu nu se provóce de o-miiă de ori la „prigonirea“ P. C. Sale păr. Vasilie Mangra; prigonirea a fost arătată la timpul seu sinodului, care a trecut peste ea, acum ea érăşi e pusă la ordinea zilei; sĕ ne bucurăm că se va resolva odată favoritoriu dar sĕ nu perdem din vedere, că o astfel de causă sub foştii ministri Csáky şi Bánffy a putut fi contemplată în altă lumină nu ca şi astăzi; sĕ nu perdem din vedere, că dóră astăzi insuşi P. C. Sa dă ajutoriu eficace la resolvarea causei, ceea-ce póte că în trecut n'a făcut. Nu agiteze de atâte-ori cu păr. ppresbiter Voicu Hamsea că are venite dela „Lipovana“; asta nu aflu sĕ fiă pĕcat atunci, când şi alţii, chiar din „sistemul nou“ au venite dela alte institute de bani; facă şi alţii bănci şi şi dênşii vor avé venite dela ele, precum au cei cari au făcut.[2] Cumcă păr. ppbiter Dr. Putici a luat împrumut dela mănăstire, încă nu aflu sĕ fie ceva crimă; d'apoi că dênsul a arătat în sinodul eparchial din anul acesta că plăteşte regulat şi din capital şi interesele, sinodul a luat la cunoştinţă deslușirea fără ca sĕ fi reprobat procedura. Deci pentru-ce din casuri de aceste se făuresc articli de ziare cu vorbe late precum: „Zerneşténul“, „copilandru prost“, „neaţi mâncat biserica“, „haită păgână“, „da Gurbane, ochii tĕi erau ţintiţi la Arad, lauzi pre aceia cari au făcut marfă din cuminecătură şi tarabă din prestolul sfântului altar“, „pofta diavoléscă după argint“ ş. a. Dacă un savant scrie astfel, cum vor ceti unii abonenţi plugari, cari n'au atâta înteligenţă!? Şi apoi autorul aducă-'şi aminte, că guri rele pot fi şi pe acolo, cari şi pe dênsul 'l-pot grăi de rĕu; căci şi dênsul va fi avênd „epitrachil“ d. es. de gramatică ori de altceva, de sub care sĕ tindă mâna, căci dóră nu trăeşte din aer! Şi apoi mĕ mir, cum de autorul et. comp. nu cunosc atâta, că vătĕmând pe metropolitul nostru şi grăindu-'l de rĕu fără încetare, îzbeşte în vaza bisericei; cârtind tot mereu asupra unuia sau mai mulţi protopopi fără causă suficientă, vatĕmă întreg corpul protopopesc, aş puté zice întregul cler; precum adecă protopresbiterii în conferinţa lor din iarna trecută au şi condamnat procedura acésta; precum preoţii mai pretotindenea desapróbă aceste scrieri, cari produc agitaţiă, ferbere, suspicii... şi óre cu ce scop? Petrile şi zidurile „Zerneşténului“ le pot ei stropi, dar nu le vor puté dărâma!

Dar sĕ sfêrşim de-o-camdată.

Haită, dle autor, este în tot locul, va fi şi în Ardeal, dar haită în diecesa nóstră în lumina dtale nu ştim sĕ fie. Sunt însĕ prea multe sropitóre ajunse „la iesle“; grasseze până pot! Adevĕr vĕ zic vóuă: aşa mi se zăreşce, nu va trece mult până când veţi stropi şi în alţii pre cari astăzi îi preamăriţi, căci bóla din fire n'are lecuire.

Constantin Gurban
protopresbiter.

Din România

(*Dela Curtea română.*) Suveranii României împreună cu Principele Ferdinand, Principesa Maria şi fiii Carol, Elisabeta şi Maria au plecat Sâmbătă la *Sinaia*, unde au luat reşedinţa de vară.

*

(*Omagiu dlui V. A. Urechiă.*) Dl Ignatie *Mircea*, preşedintele reuniunei *Frăţia* a românilor Transilvăneni din Bucureşti, a oferit d-lui V. A. Urechiă, cu ocazia jubileului sĕu literar de 50 ani, ca un omagiu de recunoştinţă, un frumos *album* care conţine portretul veneratului şi neobositului luptător naţional.

Dl *Coşbuc*, eminentul nostru poet, a făcut o frumósă dedicaţie în versuri d-lui V. A. Urechiă.

Albumul e provĕzut cu numeróse subscrieri şi a fost trimis dlui V. A. Urechiă pelângă următórea adresă:

Ilustre Profesor si neîntrecut Patriot!

„Cinci-zeci de ani s-au împlinit de cînd scrisul vostru pururea tînĕr şi înflăcărat l'aţi consacrat némului românesc. Aţi luptat cu dragoste de apostol, cu tăria celui ce crede în scrisul şi idealul sĕu. Meritele Vóstre sunt neperitóre; iubire şi recunoştinţă un ném întreg vă datoréză. Iubire şi recunoştintă vă datorăm mai ales noi ardelenii, ardelenii asupriţi ale căror suferinţe cu scrisul şi cu graiul le a-ţi vestit fraţilor latini, apusului civilisat.

„Iubire şi recunoştinţă vĕ datoréză mai ales ardelenii pentru a căror dreptate şi libertate vă luptaţi cu atâta dragoste şi sinceritate. Suntem mîndri că ni s'a dat prilej sĕ vă arătăm dragostea şi admiraţia nóstră cu ocasia jubileului d-vóstră literar de 50 de ani.

Lupta ce aţi dus'o o jumătate de véc dorim din tot sufletul nostru s'o purtaţi încă mulţi şi fericiţi ani pentru binele şi fala întregului ném românesc.

Românii Transilvăneni recunoscători.“

Rĕsboiul din China.

Faima respândită despre masacrarea tuturor strĕinilor în Peking nu e confirmată încă în mod oficios. După o ştire sosită la Londra n'au fost distruse tóte ambasadele strĕine, aşa dar n'au putut fi ucişi toţi europenii; se anunţă însĕ, că ei se află în cea mai mare strîmtóre şi au lipsă neapĕrată de provisii şi muniţiuni pentru a mai putea resista. Se spune, că împĕratul Germaniei a oferit o miie de tael-i (circa 7000 cor.) ori căruia, care ar scăpa viaţa unui strĕin în Peking şi l'ar preda autorităţilor germane sau de altă naţionalitate. Promisiunea acésta a fost comunicată pe cale telegrafică în China, pentruca eventual sĕ stîrnéscă îndurarea maselor chineze prin îndestulirea lăcomiei de bani.

NOUTĂŢI

Visită episcopéscă. P. S. Sa episcopul Aradului Iosif Goldiş, însoţit de vicarul episcopesc din Oradea-mare Vasile Mangra, a făcut Sâmbătă o visită P. S. Sale episcopului Nicolae Popea, la Caransebeş, drept mulţumită pentru conducerea actului instalării din anul trecut, şi ca o expresie a frăţeşcilor legături.

*

Dl Dr. At. M. Marienescu jude la tabla regéscă din Oradea-mare, membru al Academiei Române, după un serviciu îndelungat pe terenul justiţiei, cu 1 Iulie c., a fost la cererea sa trecut la pensiune. D-sa se va muta după 15 Iulie în Sibiiu, ocupându-se de acuma înainte numai cu literatura.

*

Documente vechi. Dl Em. *Grigoroviţă*, profesor de limba germână şi care actualminte se găseşte la Berlin, a descoperit în biblioteca acelui oraş nişte fórte importante documente relative la domnia lui *Vlad-Ţepeş*.

Ministrul instrucţiunii publice din România a însărcinat pe d. Grigoroviţă ca sĕ caute a fotografia acele documente şi sĕ trimeată ministerului acele fotografieri.

*

Adunarea generală a reuniunei femeilor săsóice din loc pentru ajutorarea şcólei de fete evang. s'a ţinut la 1 Iulie n. fiind de faţă 48 membri.

Din discursul presidentei se vede, că acéstă reuniune merge spre un continuu progres. In decursul unui pătrar de secol, decând există, numĕrul membrilor s'a urcat dela 295 aprópe la duplu şi cotisaţiile anuale au ajuns suma de 760 fl. Averea reuniunei cu finea anului 1899 a fost de 28,478 fl. 44 cr. din care sumă 25,777 fl. 60 cr., sunt cuprinşi în casa reuniunei, 1955 fl. 38 cr., în fondul zidirei şcólei, ear 745 fl. 46 cr., în fundaţii şi interese.

S'a decis, ca pe la începutul lui Octobre sĕ se serbeze — fără mare pompă — *jubileul* de 25 ani al reuniunei, aranjându-se o *representaţie* festivă teatrală: „Chipuri din viaţa temeiască“, şi un bazar în pavilionul de sticlă din grădina „Hermann“. S'a primit fără discuţii ţinerea balului în carnevalul proxim.

In urmă s'a ales noul comitet, expirând mandatul comitetului. In fruntea reuniunei stă ca prim-presidentă d-na Iosefina *Bielz*.

*

Mănăstirile de pe Athos. Spre mézăzi de *Saloniki* (Macedonia) se află peninsula Chalkidike cu trei limbi de pămênt, ce se vîră în marea egeică. Pe cea mai orientală numită Hagion Oros, se află mânăstirile muntelui *Athos*, vr'o 20 la numĕr, de care sunt legate în biserica orientală multe reminiscenţe istorice. Mănăstirile acestea sunt locuite de vr'o 300 de călugări, cei mai mulţi greci, o parte sêrbi ear de cât-va timp şi Ruşi; numai cu câteva zile înainte de asta a fost sfinţită o nouă mănăstire ruséscă, numită a sf. Andreiu. Actul sfinţirei a fost efeptuit de fostul patriarch ecumenic Ioachim III, participând şi episcopul rusesc Arseniu. Au asistat la ceremoniile acestea şi ambasadorul din Constantinopole al Rusiei împreună cu o mare parte a personalului seu diplomatic, apoi comandantul escadrei mediterane ruseşti cu oficerii sei şi consulul general din Saloniki. După săvêrşirea sfinţirei mănăstirei sf. Andreiu, a urmat punerea pietrei fundamentale a unui schit.

In regiunea acestor mănăstiri, fără permisiunea egumenului n'are voie sĕ petrécă nici un musulman. La têrgul din Karyas n'au întrare decât bărbaţii; nu sunt tolerate pe Hagion Oros nici animale femenine. Călugării erau până acum vegetariani şi se deprindeau numai în exerciţii religióse, dar dela o vreme încóce mânăstirile au fost întocmite corespunzĕtor recerinţelor timpului. In mânăstirile ruseşti se cultivă în mod raţional viticultura şi grădinăritul, s'a înfiinţat o tipografie şi o şcólă de pictură şi se dă atenţiune industriei.

---

[1] Dacă I. P. S. Sa metropolitul a fost ca episcop al Aradului aşa de neplăcut, pentru ce ómenii sistemului de azi au votat contra lui la alegerea de metropolit, ba au răspândit vorbe chiar şi printre deputaţii ardeleni, se nu voteze cu I. P. S. Sa, că atunci va ajunge la Arad părintele Goldiş, pe care il presentau ca o primejdie şi spaimă.

[2] Dar apoi membrii noului sistem nu sunt şi ei în direcţiunea „Victoriei“? Nu stau şi aprópe toţi protopopii dela Caransebeş şi o parte mare din protopopii archidiecesei ca directori în fruntea institutelor de credit şi economii înfiinţate cu multe greutăţi? De când e crimă a lucra ca preot român pentru emanciparea economică a poporului, scoţindu-l din ghiarĕle cămătarilor şi îndreptându-l spre calea independenţei financiare?

*

Sipido — achitat. Curtea cu juraţi din Bruxella a achitat pe atentatorul asupra vieţii prinţului de Walles, cu numele *Sipido*. Ziarele belgiene spun, că guvernul are de gând sĕ-l interneze până la etatea de 24 de ani (făptuitorul e acum numai de 16 ani) într'un institut de corecţiune.

*

Din Sâmbăta superióră apus., primim o scrisóre iscălită de: Zenovie Bucşan, Laurente Cocan Dumitru Cocan şi Petru Comaniciu, cari iau în apĕrare pe învĕţătoriul *Adămoiu* faţă de învinuirile, ce i s'au adus în Nrul 67 al ziarului nostru. Numiţii declară de neadevĕrate afirmaţiunile despre vătĕmarea prestigiului şcólei confesionale în modul descris şi că elevii nu sunt crescuţi în spirit contrar cu postulatele desvoltărei şi progresului neamului nostru! — Dorim din parte-ne, ca învĕţătorii noştri sĕ nu dea ansă de a fi suspicionaţi nici pe un moment că şi-ar fi uitat în ce *direcţie* au sĕ conducă tinera generaţie. Neclintiţi se stea întotdeuna ca sentinele fidele la postul lor.

*

Pedepsirea unui student germân. Studentul techn. Adolf Wettel, dela politechnicul din Viena, de naştere din Vêrşeţ, ca president al „Asociaţiei universitarilor germani“ publicase, precum sĕ ştie, un apel către colegii sĕi din Ungaria, provocându-i sĕ cultive limba şi tradiţiile germane cu mai multă rêvnă. Din causa acésta profesorul *Perjessy* din Verşeţ 'l numise „băeţandru“. Wettel l'a ameninţat cu bătae. Tribunalul din Verşeţ la arĕtarea profesorului a osândit pe studentul numit la 10 zile închisóre sau 100 coróne.

*

De vênzare se află în seminarul archidiecesan din loc o cantitate mare de paie; cei-ce doresc a-le cumpĕra, sĕ se adreseze la economatul seminarului, până Duminecă în 2/15 Iulie a. c.

Apel!

Din incidentul adunării generale a societăţii „pentru fond de teatru român“, care sĕ va ţinea în *22 Iuliu* a. c. st. n. la Abrud; subscrişii spre a putea da espresiune démnă de importanţa causei şi bucuriei, de care trebue sĕ fie pĕtruns tot Românul; vĕzênd conducĕtorii flamurei, pe care stă scris: *cultura naţională română*, sosiţi la póla munţilor apuseni; cu stima şi încrederea isvorită din iubire frăţéscă apelăm la toţi fraţii Români din aceste părţi istorice şi romantice, ca cu dragoste sĕ se înroleze sub acéstă flamură, după stare, înscriindu-sĕ de membri.

Mai fiind cunoscut, că puterea unui popor sĕ manifestă în conşciinţa naţională, — vom dovedi numai putere de viaţă — când vom îndeplini o datorinţă sfântă şi ca Români vom saluta cu iubire sinceră pe membrii comitetului societăţii din cestiune, sosiţi în 21 Iuliu la amézi cu trenul la Zlatna.

Veniţi deci cu dragoste sĕ-i întimpinăm. Veniţi cu acea ocasiune, avênd în vedere aspiraţiunile naţionale şi recerinţele timpului sĕ ne întrunim, sĕ ne grupăm în jurul flamurei culturei naţionale române. Veniţi cu încredere în noi şi prin puterile nóstre sĕ o arborăm pe piscul munţilor, din al căror sin au eşit atâţi eroi naţionali.

Veniţi cu toţii la vederea ei prin acţiune comună potenţată sĕ conlucrăm spre realisarea dorinţei pie şi juste, de a auzí într'un viitor cât mai apropiat de pe bină şi actori români, perorându-se gloria străbună şi faptele mari demne de imitat a bărbaţilor devotaţi cu trup cu suflet causelor naţionale române, deja decedaţi şi aşa a plânta şi desvolta zelul dorit în tóte părţile patriei iubite, pentru prosperarea culturală a poporului nostru.

Zlatna 8 Iuliu st. n. 1900.

Iuliu M. Montani, protopop

Emmanuel Beşa, paroch ort. român.

N. B. Cari voiesc a participa la banchetul din acea zi la 1 óră p. m. dat în onórea comitetului în pavilonul dela ospĕtăria opidană din Zlatna, până în 20 Iuliu séra sĕ se însinue la ospĕtariul D. Iuliu Pop.

Avis.

Spre a ne putea orienta cu privire la încuartirarea óspeţilor şi acuirarea trăsurilor de lipsă, precum şi pentru orientarea otelierului concrezut cu servirea banchetului, rugăm pe toţi cei ce vor participa la *adunarea* societăţii pentru *fondul de teatru român*, ce se va ţiné în zilele de *22* şi *23 Iulie a. c.*, sĕ binevoiéscă a se însinua la adresa subscrisului Dr. Laurenţiu Pop, advocat în Abrud, cel mult până în 15 l. c., anunţându-ne totodată, dacă doresc a lua parte şi la banchet.

Este în interesul onoraţilor óspeţi, ca sĕ se însinue la timp, ca sĕ nu fie expuşi neplăcerei de a nu afla trăsuri la îndemână şi sĕ nu întimpine greutăţi la încuartirare şi la participarea la banchet.

Abrud, 6 Iulie, 1900.

Dr. Laurenţiu Pop, *preşed. com. de încuartirare.*

Petru Macaveiu, *secret. com. de încuart.*

Reuniunea igienică a comitatului Sibiiu.

Profilaxia tuberculosei pulmonare (oftica).

(Urmare)

La fiecare resuflare spaţiul din torace şi suprafaţa menită a mijloci schimbul de gazuri se măresce prin ridicarea cóstelor şi prin contracţiunea, respective întinderea diafragmei.

Ori ce moment, ce împedecă sau mărginesce această mişcare, este un inimic de mórte al respiraţiunii naturale.

Şi totuşi întreg sexul frumos se închină neînduratei domnitóre, numită modă, şi devine sclavul corsetului, pentru ca să capete un corp svelt. Care este resultatul maltratării de ani de zile a corpului? Cóstele inferióre se turtesc, spetele se ridică în sus şi toracele se diformézâ, că séměnă cu un con, a cărui basă e ridicată în sus.

Corsetul împedecă mai mult ori mai puţin activitatea cóstelor inferióre, cari contribue la lărgirea toracelui cu mult mai mult decât cele superióre.

Cine chiar şi numai moderat se corsetéză, lipsesce plumânile de o parte însemnată a oxigenului, de care corpul are lipsă, pentru ca să remână sănătos.

Imprejurării, că din vanitate nesănătósă să lipsesc de agentul dătător de viaţă, este în linia primă a se atribuí, că multe dintre feciórele şi muierile nóstre, abstrăgênd dela disposiţia spre îmbolnăvire a organeler respiratorice, devin anemice, slabe şi nervóse, că o parte însemnată a femeilor nu pot satisface datorinţei de a-şi alăpta copiii proprii, sunt mereu bolnave, îşi caută de sănătate când într'o baie când într'alta şi ajung prea curând matróne, tinere de ani şi lipsite de nuri.

Dacă e, ca plumânile sĕ se desvólte şi musculatura să nu degenereze, în locul corsetului obicinuit trebue căutată o haină, care se nu împedece mişcarea cóstelor şi să nu apese pe abdomen (burtă), sĕ se foloséscă aşa numitul corset igienic, care, ce e drept, numai la puţine se află în graţie.

Prin acésta nu am făcut destul, trebue să ne îngrijim, ca să fie liber pasagiul pentru aerul menit plumânilor.

Intrarea naturală pentru aer este nasul; aici aerul se încălzesce, se umezeşce şi se eliberéză de praf.

Natural că nasul nu e în stare să curăţe aerul de tot praful, în care lucră morarii, pietrarii, fabricanţii de perii, etc.; dar plumânile îşi sciu ajuta prin mişcări reflectorice, ca tusa şi strănutatul. — Este evident deci, că cea mai mică îmbolnăvire a nasului trebue învrednicită de atenţiune deosebită.

Intocmai precum se prăpădesc bacilii colerei în sucul acriu al stomacului unui om sănătos, aşa nici germenii turberculosei nu se sporesc pe mucosă sănătósă.

Bacilul tuberculosei are lipsă pentru aşezarea şi prosperarea sa de un strat priincios, cum e s. e. mucosa căilor respiratorice în stare cataralá.

Dacă ne cugetăm, că germenul bólei întrat în corp are să pórte o luptă cu organele sănătóse ale acestuia, din care luptă organismul sănătos şi puternic póte ieşi învingĕtor, apoi e evident că ori ce slăbire a organismului, că tóte momentele, cari atacă sănătatea, micşorează şansele învingerii.

*

Grija pentru susţinerea intactă a plumânilor condiţionézâ şi întroducerea abundantă a unui aer curat.

Aerul locuinţelor în continuu se strică, el nu e nici odată de tot curat.

Cel dintâiu, care îl strică, e omul însuşi, care locuiesce în casă, prin respiraţiunea sa şi evaporaţiunea pielii sale mereu strică şi otrăveşte aerul din casă. De aceea datorinţa de căpetenie a femeii este sĕ aereze mereu, la fiecare óră chiar, odaia de locuit, care adese e şi odaia de lucru (atelier). Ea sĕ-şi gândéscă, că aerul stricat e otravă încetă, dar sigură, pe când aerul curat s'a dovedit de cel mai sigur preservativ şi totodată cel mai bun remediu contra bólelor.

La acésta se mai adauge, că aerul e plin de substanţe prăfóse, cari pot fi purtătorii bacililor tuberculozei şi se aşézâ când pe corpul omenesc, când pe mobile, păreţii sau podinele odăii.

Este de observat, că prin măturarea prafului de pe podine cu o mătură uscată sĕ întêmplă mai mult numai o mutare a prafului din o parte a odăii în alta.

Ştergerea temeinică a prafului se póte face numai aşa, că curăţim podinele cu cârpe ude, asemenea şi scaunele, dulapurile, mobilele.

Ce felurite neajunsuri aduce cu sine petrecerea copiilor câte 2—3 óre la zi în localurile de şcólă închise, se póte vedé din marea însemnătate, ce Virchow atribue şcólei cu privire la tuberculoza pulmonară.

El zice, că aerul stricat prin petrecerea multor în şcólă, desele rĕciri în urma schimbării aerului cald din şcólă cu cel de afară şi în urma curentului produs de ferestri şi uşi, praful din şcóle şi respiraţiunea îngreuiată de şederea continuă sunt a se considera ca isvórele tuberculozei pulmonare.

La locul acesta trebue sĕ amintesc o mare greşélă, care a causat multor fiinţe, seriόse îmbolnăviri, chiar şi mórtea prematură.

Aprópe nici o mamă nu află ceva îngrijitor în aceea, că fetele lor tinere danséză până târziu nóptea. Petrecerea însaşi în localul de dans plin de praf nu este indiferentă pentru sĕnĕtate dar încă o mare greşélă se comite la sfîrşitul dansului. In loc ca la reîntórcere sĕ se dea ocasiune plumânilor maltratate, ca sĕ inspire aer curat, fetişóra se pachetézâ bine şi se aşézâ în trăsură, afirmând că vreau sĕ o feréscă de primejdiile aerului nopţii.

*

Grija pentru obţinerea unui aer curat, ne sileşte a da o mai mare atenţiune germenilor tuberculozei pulmonare.

E cunoscut, că substanţa infecţiósă se află în flegma tuşită de bolnavi. In flegmă se află milióne şi iar milióne de bacili. Şi anume nu numai în flegma tuşită în massă, ci şi în cele mai mici părticele, cari abia se vĕd şi cari prin tusă se aruncă în aer din plumânile bolnavului.

Tusa tuberculozului însĕ otrăveşte pe omul sĕnătos numai atunci, când ea se uscă şi se preface în praf. Atunci milióne de bacili ajung în aer şi prin inspiraţiunea aerului în plumânile celui sĕnătos. De aceea trebuesc căutate condiţiuni, cari împedecă până la un grad órecare uscarea bacililor. Scuipătórele umplute cu apă trebuesc întroduse în locuinţele private, în oficii, şcóle, ateliere, etc., şi ómenii pe încetul dedaţi la folosirea lor.

Ingrijirea plumânilor, îngrijirea de aer, nimicirea parţială a germenilor tuberculozei pulmonare, deslégă problema numai pe jumĕtate; acésta trebue sĕ fie împreunată cu cultivarea pielii prin băi, frotări şi spălări, cu mişcări corporale metodice de tot felul, cum sunt: gimnastica, preumblările, notatul, patinatul, jocurile, etc., alegerea şi amestecarea corespunzĕtóre şi variarea alimentelor.

In fine la desvoltarea şi respândirea tuberculozei pulmonare pórtă vină esenţială tóte acele momente, cari micşoréză resistenţa corpului faţă de îmbolnăviri, cum sunt sol murdar, locuinţe nefavorabile sau chiar rele, consumul de lapte şi carne dela vite tuberculóse, abusul de beuturi spirtuóse.

A delătura aceste neajunsuri este datorinţa comunelor şi a statului, fie prin întroducerea de apaducte, canalizaţiune şi depărtarea apelor stătute, prin îngrijirea şi nutrirea mai bună a copiilor săraci, prin întroducerea unui regulament de zidire conform cerinţelor igienei, a unei legi cu privire la alimente şi la fabrici şi aşa mai departe.

(Va urma.)

Teatru unguresc în Sibiiu.

Precum am anunţat, dl Solymosi dela Budapesta, a representat Duminecă pe scena teatrului orăşenesc din loc piesa lui *Radu Rosetti „O lecţie“*. Teatrul a fost bine cercetat. Aprópe întreg publicul maghiar era present; dintre români încă au luat parte un numĕr considerabil. Inainte de începerea representaţiunii a declamat *Endrei Zalán*, actor dela teatrul poporal din Budapesta, o poesie ocasională, făcută de el. In acésta la început *„Pannonia“* personificată dă expresiune durerii, ce o simte, când vede, „că dóuĕ popóre vrednice nu se înţeleg la olaltă, deşi acelaş pământ al patriei naşte şi creşte eroicii lor fii şi frumósele lor fete“. Apoi se miră, „cum nu póte creatoriul tuturor afla mijlocul pentru înfrăţirea acestor dóuĕ popóre, cum nu se află omul, care sĕ verse dragoste în inimile lor“. Ceea-ce nu s'a putut până acum trebue sĕ se facă în viitor. La fine recomandă celor dóuĕ popóre sĕ se apropie unul de altul, se vadă ce comóre, ce puteri posed şi cunóscerea reciprocă va produce dragoste reciprocă, temelia frăţescei conveţuiri.

Acest prolog, declamat de autor cu foc şi sentiment a făcut bună impresiune asupra tuturor, ceeace s'a observat prin aplausele, cu cari atât publicul unguresc, cât şi cel român a învrednicit pe declamator.

Piesa, „o lecţie“ avea scopul se arete publicului în parte mare unguresc un product al spiritului românesc, ceace dlui Solymosi puţin i-a succes, deórece piesa dlui Radu Rosetti, este atât după fondul ei, cât şi după structura-i dramatică fórte puţin succésă. Necum se indice o trăsura caracteristică a individualităţii poporului român, dar este din potrivă saturată de spiritul condamnabil al naturalismului frances. Deja începutul, unde 3 tineri bonvivanţi aruncă din un braţ în altul o damă, pe care ne ţinem dispensaţi a o caracterisa, indică, că n'avem sĕ ne aşteptăm la ceva mulţămitor. Aprópe tótă piesa stă din descrieri, acţiune de tot puţină, ţesetura dramatică cu puţină artă. Abia în actul ultim ne pomenim, că Ada *Romescu*, nevasta poetastrului *Miron Negrea*, pe care l'a luat amoresîdu-se de versurile-i plagiate, — se pregăteşte a fugi cu *Mihail*, prietenul căsătorit a lui Miron, pe care l'a urît aflându-l plagiator; şi când Miron, vrea se reţină la sine copilul ce-l au, Ada îi descopere că nu-i al lui. Cortina cade, fără ca se mai transpire din ceva pedepsirea inmoralităţii, fie a bonvivantei dela început, fie al Adei. Singur plagiatorul rĕmâne pedepsit. Tótă lucrarea e sărăcăciósă şi nepotrivită şi pentru alte scene, cu atât mai puţin pentru Sibiiu. Dorim deci dlui Solymosi mai bun succes în alegerea pieselor româneşti, căci ,,o lecţie“ n'a mulţămit pe nime. Chiar şi în Bucureşti, când a apărut „s'au ridicat asupra autorului apostrofe şi imprecaţii“ (anateme).

Dealtcum disposiţia publicului era doritóre a gusta ceva original românesc, şi chiar şi piesa puţin succésă au aplaudat'o destul, mai ales, când d-na Solymosi, ca spălătóre, a apărut în costum românesc. Actorii afară de părechea Solymosi şi alţi 2—3 inşi încă n'au fost din cei mai buni, ear Miron, care cântase înainte de piesă o partie din Barchochba răguşise.

Din tóte ne-am ales nùmai cu nisuinţa — altcum laudabilă a dlui Solymosi de-a contribui fie cât de puţin la apropierea alor dóuĕ popóre, cari — deşi de un mileniu vieţuesc împreună — durere — n'au ajuns a se putea înţelege.

Rugăm pe onoraţii abonenţi, ale căror abonamente espiră cu 30 Iunie c. sĕ binevoiéscă a grăbi cu reînoirea acelora, pentru ca sĕ nu fim siliţi a-le suspenda trimiterea foii.

Adm. „Telegrafului Român“.

Nr. 49/1900. [92] 1—3

Concurs

Devenind vacant postul de învĕțător pentru clasa a III-a de fetițe dela scóla gr. or. din Reșinari, prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt: 700 cor. salar și 64 cor. relut de cuartir și lemne, ce se plătesc din fondul bisericei în rate lunare anticipative.

Aspiranții încă înainte de a expira terminul de concurs sĕ se presenteze în vre-o Duminccă sau sĕrbătóre la biserică spre a-și arăta dexteritatea în cântările bisericesci, avênd datorința a cânta în strană Dumineca și sĕrbătórea. Pe lângă acestea este îndatorat a conduce și exercițiile gimnasticale cu toți elevii institutului.

Reșinari, din ședința comitetului parochial gr. or., ținută la 29 Maiu, 1900.

Bucur Dancășiu — președinte. *Aleman Galea* — notariu.

Nr. 682/1900.

Vĕzut și aflat în ordine.

Sibiiu, 23 Iunie, 1900.

Ioan Papiu
protopresb.

Nr. 1347—900 [91] 2—3

Escriere de licitație.

Comuna Sĕliște (comitatul Sibiiu) escrie licitație pentru **darea în întreprindere** a lucrărilor de regulare la partea aceea a rîului, ce trece prin comună.

Licitația se va ținea în *22 Iulie a. c. st. n. la 10 óre a. m.* în cancelaria comunală.

Licitația e verbală, se primesc însĕ pănă la óra licitații și oferte în scris.

Preliminariul lucrării e 36.274 coróne 54 fileri.

Vadiul pentru licitanți, respective oferenți se statoresce cu 5% a sumei preliminate.

Planul, preliminariul și condițiunile de licitare se pot vedea în cancelaria comunală în órele oficióse.

Sĕliște, în 4 Iulie 1900.

Primăria comunală:

Iordachie Roșca Căpitan — primar. *N. Hențiu* — notar

Sz. 5137—1900. [80] 3—3

Pályázati hirdetmény.

Felek községben jóváhagyott határozattal rendszeresitett jegyzőirnoki állomás betöltendő; felhivom pályázni óhajtókat, hogy az alább következő feltételeket kimutató okmányokkal felszerelt kérvényeiket nálam folyó évi julius hó 15-éig adják be.

A jegyző-irnok évi fizetése: 600 koronát tesz ki, minden más illetmény vagy mellékjövedelem nélkül.

Pályázó köteles kimutatni, hogy egy középiskola VI. osztályát sikerrel végezte, legalább egy évig községi irodában alkalmazva volt, a magyar, német és román nyelvet szóban és irásban birja és hogy erkölcsi magaviselete kifogástalan.

Nagy-Szeben, 1900 évi junius hó 26-án.

A jár. főszolgabiró helyett:

Putkovski Gyula
szolgabiró.

Nr. 221—1900. [85] 2—3

Concurs

Pentru întregirea stațiunilor învĕțătorești de la mai jos semnatele șcóle române gr.-orientale din tractul protopresbiteral al Murĕș-Oșorheiului, se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 de zile dele prima publicare în ziariul „Telegraful Român“ și anume;

1 Gernesig cu salariu anual de 600 coróne, cuartir natural în edificiul șcólei și asigurarea cuincuenalului.

2 Nasna, salariu 600 cor., cuartir natural și cuincuenalele prescrise, precum și folosința grădinei școlare.

3. Petea de câmpie, salariu 600 cor., cuartir natural în edificiul șcólei și cuincuenalele prescrise.

4. Șoimușul român, cu aceleași emolumente.

5. Vidrasĕu, tot asemenea.

Dela concurenți se cere, ca sĕ se presente în comună, în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre mai înainte de alegere, spre a'și arĕta destoinicia în tipic și cântările bisericesci și a face cunoscință cu poporul; deobligați fiind ca învĕțători, a ținea strana în biserică și a instrui pe elevii scolari în cântări. —

Concurenții au sĕ-'și aștérnă petițiunile lor, în regulă instruite, și în terminul preclus la subsemnatul oficiu protopresbiteral. —

Murĕș-Oșorheiu 15/28 Iuniu, 1900. Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Murĕș-Oșorheiului:

Nicolau Măneguțiu
ppresbiter.

Din **Tipografia și librăria archidiecesană, Sibiiu,** se póte procura

Din vremuri apuse,
de
Iudita Secula n. *Truța.*
Broș. à 50 cr.

Onóre aceluia, cui se cuvine!

Domnului **Franz Wilhelm, farmacist, Neunkirchen lângă Viena** i-se scrie cu datul 11 August 1897 din **Altona:**

Sum deja de 70 de ani și am suferit de 10 ani de reumathism precum și de hemoroide și nu puteam afla nici un remediu. Numai **tea D-V. Wilhelm pentru curățitul sângelui antiarthritică antirheumatică** m'a curat în 3 sĕptĕmâni total de dureiile mele. Vĕ esprim D-Vóstră și contesei, despre a cărei scrisóre am cetit în jurnale, cea mai sinceră mulțumită.

Cu tótă stima [6] 7—7
Christ. Ackermann, rentier,
Altona lângă Hamburg, Reichenstrasse 6.

De vênḑare în tóte farmaciile.

Deposit principal: la farmacistul *I. G. Molnar,* Sibiu.

In *Tipografia* și *librăria archidiecesană, Sibiiu,* a eșit de sub tipar:

Dogmatica ortodoxă
de
Greg. Pletosu,
protoiereu, profesor gimnasial

Carte aprobată de Preaveneratul Sinod archidiecesan gr.-or.

Prețul broș. 2 C. 40 fil., pentru România 3 franci.

Obligațiuni

jumĕtate românești și jumĕtate ungurești, apoi

cuitanțe și contracuite

ungurești și românești, se pot procura dela **Librăria Tipografiei Archidiecesane, Sibiiu,** cu prețurile: 1 obligație 5 fil., chitanțele și contrachitanțele cu 1 cor. per sută bucăți. La cerere se trimite gratis și franco din fiecare câte o bucată de probă.

A eșit de sub tipariu în Tipografia archidiecesană:

APOSTOLUL

— cu litere latine —

cu binecuvêntarea **I. P. S. Domn Ioan Metianu, archiepiscop și metropolit** și se află de vênzare la **Tipografia și Librăria archidiecesană în Sibiiu** cu prețurile: broșat **7 cor.,** legat **9·50 cor.,** ediție de lux broșat **8 cor.,** legat după cum se comandă.

Saisonul de primăvară și de vară 1900.

Stofe de Brünn veritabile

Una bucată de metri 3.10 lungă, pentru un rând complet de haine de bărbat (Roc, pantaloni, vestă,) costă numai
- fl. 2.75, 370, 4.80 de lână veritabilă de oae
- fl. 6. — și 6.90 de lână mai bună veritabilă de oae
- fl. 7.75 din lână fină veritabilă de oae
- fl. 8.65 din lână fórte fină veritabilă de oae
- fl. 10.— din cea mai fină lână veritabilă de oae.

Una bucată stofă pentru un rând de haine-salon fl. 10.— deasemenea espedează cu prețurile de fabrică stofe pentru pardisiu, loden pentru turiști cele mai fine kamgarne etc. etc. depositul real și recunoscut în destul ca solid:

Siegel-Imhof în Brünn.

Mustre gratis și franco. Liferarea conform mustrei sĕ garantează. [56] 21—40

Avantajele mușteriilor privați, de a comanda stofele direct dela fiima de mai sus, dela fabrică, sunt foarte însemnate.

Farmacia lui F. I. R. Hotter la sf. Iosif, Wien, XII/2 Schönbrunnerstrasse 182.

Absorbinalul lui Hotter.

1/1 Flacon fl. 6. —, 1/2 Flacon fl. 3.50. delătură tóte umflăturile și depunerile de grăsimi fără sĕ vateme părului. Intărește nervii atacați și slăbiți, delătură și distruge tóte nodurile în muschi, și servește și ca scut în contra aprinderilor; cu deosebire e probat la umflăturile produse din causa fearelor, apoi în contra ariciturei umflărei copitei, genunchilor umflați, mai departe în contra umflăturilor (noduri) de vine, în contra umflăturei picioarelor la glesne și la încheietura degetelor cu un cuvênt în contra tuturor umflăturilor ori unde s'ar ivi.

Praful nutritor alui Hotter,
pentru cai și vite cornute
1 Pachet cu 80 cr.

Un adaus escelent la nutremânt, pentru a ținea vitele sănătoase și cu putere este de a sĕ folosi la tóte suferințele de rărunchi de ficat și de nervi.

Preparate pentru veterinari, cele mai bune ale timpului mai nou, cari după atestate numĕróse nu au fost ajunse de alte mijloace de natura aceasta.

Sĕ sĕ ceară numai preparate de ale lui Hotter și sĕ nu se priméscă altele. Deposit în farmacii și Droguerii.

Deposit principal la Dr. Emil Budai farmacia orașului Budapesta (Stadthaus piatz) și la Iosif v. Török Budapesta VI Király utcza 12.

Fluidul lui Hotter „Training“
1 Sticlă cu fl. 1.20.

Conservează nervii și muschii până la bătrânețe înaintată totdeuna puternici și vioi, pune în stare pe animal sĕ prestee cele mai mari strapații și fugi, sĕ înțelege după frecare cu fluidul „Training“.

Sĕ mai folosește cu succes uimitor la tóte urmările cari obvin din opintiri prea mari, ologie, reumatism, și înțepenire.

Praful de porci a lui Hotter.
Nr. I și II
1 kg. . . . fl. 1.20.

Cel mai buu mijloc pentru a produce pofta de mâncare și cu acésta prosperarea porcilor, fórte acomodat în contra orbalțului (brâncă); Nr. II este de a sĕ întrebuința la urdinare.

Mijloc în contra Colicei alui Hotter.
1 Sticlă fl. 1.50.

Contra la tot feliul de colică și contra oprirei udului la cai precum și contra umflăturilor la vite cornute. [54] 21—104

Alifia lui Hotter pentru delăturarea crescăturilor de oase.

1/1 Cutie cu fl. 2. 1/2 Cutie cu fl. 1.20. delătură crescăturile de oase și depunerile osoase chiar și după 4—6 sĕptămâni. (boală învechită).

Nr. 72 Sibiiu, Joi 29 Iuniu (12 Iuliu) 1900. Anul XLVIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază

INSERȚIUNILE
Pentru odată 14 fil., — de dóuĕ ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond — și timbru de 60 fil. pentru fie-care publicare.

Impăcarea naționalităților din Ungaria.

De câteva luni de zile se strecoră prin ziare diferite faime referitóre la împăcarea naționalităților din Ungaria și în special se svonesce, că însuși șeful actualului cabinet, domnul Kolomán Széll este, care ar dorí acéstă împăcare.

Afacerea acésta la tot casul ne privesce și pe noi și încă fórte deaprópe, mai ales, că ani dearêndul noi am susținut, că împăcarea între popórele sau naționalitățile cari constitue statul ungar este o cestiune de prima ordine.

Ca sĕ pótă fi luată în serios cestiunea împăcării, noi credem, că aceea nu are sĕ se mărginéscă la câțiva articoli de sensație din ziarele maghiare.

Pe cât vedem însĕ din comunicatul oficios al „Bud. Tud.“ cercurile guvernamentale nici nu au inițiat, nici nu se ocupă cu afacerea acésta.

Astfeliu întrégă afacerea împăcărei trebue sĕ o privim numai ca păreri individuale emanate dela câte o persónă, care, fie că are interes sĕ pună afacerea în discuție, fie că ar dori sĕ afle, care e părerea Românilor în ce privesce ținuta lor față de viitórele alegeri dietali.

Ni se presentă afacerea mai mult ca o cursă pusă sĕ ne prindă și eventual angajeze în vre-o direcție óre-care, ca inițiatorii sĕ facă greutăți guvernului sub cuvênt, că a dat mâna cu valachii și a împins țéra în prăpastie.

După cât cunóscem noi referințele n'are sĕ succédă nici una nici alta din cursele ce ni se pun.

Românii nu pot avé nici ambițiunea nici dorul, ca sĕ se mulțuméscă cu câteva mandate, cari le-ar primi din grația cuiva. Dorințele Românilor sunt cu totului tot de altă natură mai seriósă și ori cine va fi chemat, ca sĕ tracteze afacerea de împăcare, cestiunea cu mandatele deputaților în cameră nu are sĕ fie prima dorință, care o pot avé Românii din Ungaria și Transilvania.

Scim noi fórte bine, că partidele din parlament, când e vorba de a face concesiuni naționalităților sunt tóte de acord de a strânge curelele cât se póte de mult, și așa chiar presența unui grup de 20—30 deputați, față cu curentul nóue nefavorabil, nu ar puté esopera cine știe ce favor pe séma poporului român.

Părerea nóstră nestrămutată este, că împăcarea are sĕ urmeze de sine, îndată ce guvernul va voí și-și va da silința sĕ inaugureze o eră de pace.

Vointa acésta a guvernului trebue sĕ fie și seriósă și trebue sĕ-i urmeze fapte și nu numai vorbe.

Un gravamen principal al nostru a fost neesecutarea legei naționalităților în mod loial și cinstit.

Din miia de scóle ce și-a propus guvernul sĕ înființeze în cinci ani de zile cu sume enorme, n'are decât sĕ înființeze jumĕtate în ținuturile magiare, ér sumele enorme ce sĕ cer pentru înființarea celeilalte jumĕtăți în ținuturi românesci sĕ le pună la disposiția confesiunilor române, ca sĕ întăréscă și susțină confesiunile scóle cu limba de propunere a poporului român, — și unul din gravamine a picat de sine.

La gimnasiile de stat sĕ întroducă pretutindenea dar mai ales în părțile ardelene și bănățene limba română ca studiu obligat, sĕ retribue profesori români, cari sĕ o propună cu temeiu, ér grănițerilor din Caransebeș, și celor din Arad sĕ li se dea voe sĕ-și ridice și ei gimnasii și sĕ le dea și ajutóre în scopul acesta, cum din raportul dlui ministru de culte reese, că s'au dat în anul 1898 *1,178.000 coróne* gimnasiilor din *Békés-Csaba, Bonyhád, Csurgó-Igló, Miskolcz, Nyitra, Pressburg, Șopron.*

Paralel cu schimbarea politicei de instrucțiune de până acum, sĕ se revóce ordonanțele referitóre la nerespectarea limbei române în justiție și administrație, și sĕ pretindă ca funcționarii sĕ cunóscă limba poporului, fiind ei pentru popor, iar nu poporul pentru funcționari și în ultima analisă sĕ se schimbe legea electorală excepțională pentru Ardeal, sĕ se arondeze cercurile după principiile de dreptate și ecuitate, ca Românii sĕ pótă lua parte activă la viața publică de stat, și sĕ nu fie siliți nolens-volens a sta la o parte.

Guvernul actual dispune în parlament de o majoritate covêrșitóre și are și încrederea perfectă a Corónei, prin urmare n'are decât sĕ ia mĕsuri, ca sĕ înceteze cel puțin aceste gravamine atât de legitime și atât de des accentuate de toți Românii, cari au inimă și simț pentru afacerile publice din patrie.

Prin mĕsurile aceste unitatea statului magiar nu e întru nimica știrbită, sĕ execută o lege adusă de parlamentul magiar, sancționată de domnitorul țerei, și sĕ schimbă o altă lege, care nu are păreche în Europa, că un parlament sĕ fie compus pe base diferite și pe cens diferit, cum durere e compus parlamentul țerei nóstre.

Ca o urmare fórte naturală schimbarea legei electorale, împărțirea cercurilor după ecuitate, va avé drept resultate, întrarea Românilor în luptele electorali și în parlament și ei sĕ vor validita acolo după puterile lor, după cunoscințele lor, după firea lor, după programul lor național, opozițional ori guvernamental, în conglăsuire cu vederile alegĕtorilor, cari i-au onorat cu mandatul și cu stările normale séu anormale din viața statului.

Dacă guvernul își va da silință sĕ facă și pe voia Românilor, sĕ mulțuméscă justele lor aspirațiuni culturale și naționale, acestia nu vor avé cuvênt sĕ nu spriginéscă guvernul, dacă însĕ guvernul fie din orice cause va împedeca justele postulate românesci, nu se póte supĕra când deputații români îi vor face oposiție și vor căuta sĕ se alieze cu oposiția, căci aceste lucruri așa sĕ petrec pretutindenea în viața parlamentară și Românii nu pot întroduce în parlament sistemul de a fi vecinici ameluci, cum sunt mulți deputați aleși din grația guvernului.

Stările bolnăviciόse din Austria ar trebuí sĕ fie un memento pentru frații magiari, ca sĕ privéscă cestiunea împăcării de o cestiune urgentă.

Acésta însĕ n'au sĕ o facă ziarele, are sĕ o facă guvernul dacă doresce serios și sincer împăcarea și noi nu vom lipsi la rêndul nostru, dacă vom fi chemați și învitați de a-i vení în ajutor, ca sĕ ducă la bun sfîrșit un lucru de mult dorit de toți cei ce iubesc patria și așezămintele ei.

Renta Stului Nicolae. Aflăm, că guvernul român a plătit în zilele acestea renta bisericei nóstre din Scheiul Brașovului menite pentru susținerea gimnasiului și a scólei reale. In sensul articolului de lege, votat de corpurile legiuitóre române, banii se vor transpune pe calea guvernului ungar la destinațiunea lor.

Confiscarea fondului pentru monumentul lui Iancu. Recursul înaintat de comitetul central al Asociațiunii în causa confiscării libelului cu depositul pentru monumentul lui Iancu, precum spune „Kel. Ért.,“ a fost respins din partea ministeriului de interne din motivul, că cercetarea nu e încă terminată și deórece va fi introdusă investigare contra singuraticilor membrii ai comitetului cari au întreprins colecta.

Ministrul de agricultură Darányi pentru politica agrară. In cercurile politice din Budapesta a produs o impresie neplăcută toastul, ce l'a ținut ministrul de agricultură al Ungariei *Darányi* cu ocasiunea banchetului dela *congresul internațional agricol* din Paris, unde ministrul ungar a accentuat dorința de a vedé trimfând ideile *agrare*.

Așa numita politică agrară are representanții sei proprii înjghebați într'un *partid politic* în diferite state, cu scopul de a representa interesele economilor de pămênt. Programul agrarilor din Germania e cuprins în 9 puncte, în cari cer între altele: desființarea dărilor de pămênt, de case și de

FOIȚA

Din tainele vieței.

(Urmare.)

Te-o! ho! al unora se amestecau cu șuerăturile, și fără sĕ-mi dau sémă de ce făcém, am întrat și eu în cor împreună cu o sumă de băetani. Comisarii, între cari Urzică cel aprig și vitrigul meu Cozmiță, știind bine că nu-i călătorie ci mazilie, numai cu vîrful buzelor mai zicéu lumei sĕ tacă și sĕ se dea la o parte. Katzen-muzic a continuat pînă ce trăsura domnéscă, în góna cailor, ajunse la ulița mare. După trăsurile domnești deteră năvală trăsurile opozițiunei și desigur fluerăturile au putut continua și de-alungul stradei mari. Așa fură ultimile minute ale domniei lui Mihaiu Sturdza Vodă.

Grigorie Ghyca.

Cu încetarea domniei lui Mihai Sturdza încetară și școlele, așa cum le organizase reacțiunea boeréscă ruséscă.

Prin convenția de la Balta-Liman, Rusia și Turcia se înțeleseră din nou asupra Principatelor. Se decise a li se da domnii nouă în persóna lui Barbu Styrbei pentru țara românéscă și a lui Grigorie Ghyca pentru Moldova.

Avenirea la tron a lui Grigorie Ghyca putu fi considerată ca începutul unei ere nouĕ. Tinerimea parisiană se întórse în țară din emigrațiune și fu bine primită de Grigorie Ghyca, cu tóte că în ministerul sĕu mai conservă și din boerimea lui Mihai Sturdza.

Evident că cea d'intîi preocupațiune a nouei domnii, mai ales țara fiind ocupată încă de muscali, cari în multe locale de școlă așezară zborni și spitale, n'a putut fi reorganisarea școlelor. Eu deci n'avém unde sĕ învĕț și maica mea mă dedese la ministeriul trebilor d'inăuntru ca practicant la masa boerului Kiriac, care avea de șef pe cuconu Mălinescu. Acéstă secțiune a ministerului avea în atribuțiile ei afacerile eforiilor orășenești.

Se urcase Domnitorul de puține luni pe tronul țărei. Curtea era așezată în niște case mari, cu douĕ caturi, înșirate drept la stradă, în vale de curtea veche domnéscă, în chiristigie, acolo unde astăzi se află gimnasiul Alexandru-cel-Bun.

Eu, după desființarea școlelor, întrasem cum am zis, ca practicant în cancelaria Departamentului din lăuntru. Scriam tótă ziua la porunci către *eforiile* din țară (eram la masa cu acest atribut). Ce bucuros eram cînd la fie-care poruncă copiată, ajungeam la vorbele:

„Ministru din Lăuntru și Cavaler“

Cu aceste vorbe se termina munca mea și după ele avea sĕ semneze *boiarul ministru.*

Casă bună nu prea duceam cu *Banul Kirică*, carele nu se împăca de loc cu scrisórea mea de școlă, el care știa sĕ cládéscă cu măestrie neîntrecută slovele din cuvinte în cîte douĕ și trei caturi.

Supăram pe șeful meu nu numai cu scrisórea mea, dar și cu obiceiul ce avém de a citi, în cancelarie, cărți aduse prin buzunare.

— Ori lasă cartea, băete, și te apucă de slujbă.

Slujba-i slujbă;
Drujba-i drujbă

ori ține-te de carte și te du la școlă . . .

Mi s'a părut că drept grăia Banul Kirica.

Dar unde școlă?

Cînd începu noua domnie a lui Gr. Ghica, într'o bună diminéță îmi văcsuesc bine de tot cismele, ung cu cernélă o găurică prin care făcea „îții“ călțunașul alb; îmi perii bine surtucașul... Mi s'a părut, în oglindă privindu-mă, că eram vrednic sĕ dau vizită chiar și la un împărat.

Ajuns în strada Cherestegiei ori a Podului Moșii, dau mai multe tîrcóle pe din fața curței lui Grigorie Ghica, ba în sus ba în jos ... Nu cutezam sĕ întru sub gangul pe unde trăgéu la scară minunate carete boerești. De la o vreme mi se urîse cu tîrcólele, îmi fac o sfîntă cruce plină de credință, cum mă învĕțase mama în zilele ei amărîte și mĕ furișez prin gang.

Cum? Nu știu spune acum, dar, trecînd ca o sfîrléză printre soldații de sentinelă și printre mai mulți ficiori cu livrele, mă găsii într'o răsuflare, dus, sus, în vîrf, în fașa ușei din dreptul scărei.

Aci mă oprii. Mă uitam la covorul móle de pe scări, pe care călcasem și-mi venea sĕ scot basmaua din buzunar sĕ șterg niște urme de pași, care credém că le făcuse piciórele mele, cînd iată se redeschide ușa...

Cît doriam acea clipă sĕ am la îndemînă tichia fermecată din poveste, s'o pun pe cap sĕ nu mă mai vadă nimeni!

— Ce cauți, îmi zise cu glas răstit un aghiotant domnesc. Ce vrei?... Cine te-a adus aici, mă băete?...

Eu pun mîna în buzunarul de la piept și scot o hîrtie. Era o jalbă ce pregătisem, meserii; dare de bursă; liberă politică comercială; schimbarea legilor de acţii etc. Problemele mai nóuĕ ale agrarilor sunt: apĕrarea populaţiei dela sate contra cămĕtarilor prin un credit agricol potrivit, ferirea de o prea mare dismembrare a posesiunei şi regularea dreptului de moştenire pentru a ţinea pe economi la o bunăstare acomodată. O altă tendenţă e promovarea producţiei prin aşezăminte de asigurare contra daunelor elementare, cum e grindina ş. a.; cumpĕrarea direct dela producent, construirea de magazine de bucate din partea statului, inmulţirea societăţilor agricole. Tóte mĕsurile acestea sunt chemate a da un avênt cât mai mare agriculturei, şi acest avênt ar fi mai uşor asigurat, dacă statul ar urmări o politică agrară. Natural, că mai ales negustorii se tem de triumful unei astfel de politici şi pun totul în mişcare pentru a împedeca realisarea ei.

Iată dar causă, pentru care şi toastul ministrului Darányi e primit cu aspre cuvinte din partea presei ajunse pe mâna capitaliştilor şi vĕd în el o demonstraţie contra cabinetului Széll. Dacă a avut de cuget ministrul Darànyi se *demonstreze*, n'avea decât se-şi dee *demisiunea*, zice între altele P. Lloyd.

Sinod protopresbiteral în Deeş.

In sensul cerculariului Venerabil. Consistoriu Archidiecesan din 8 Maiu a. c. Nr. 4083 Plen. punct 2. şi 7. şi conform dispoşiţiunilor §§-lor 42 şi 45 din Statutul organic, oficiul protopresbiteral al acestui tract, prin convocatoriul seu din 8 Iuniu a. c. Nr. 176 a conchiemat pe 20 Iuniu comitetul protopresbiteral în şedinţă ordinarà, iar pe 24 aceleaşi luni sinodul protopresbiteral în şedinţă *extraordinară*.

Obiectele acestor şedinţe au fost:

1. Repartiţiarea în sarcina casselor parochiale a sumei de 400 coróne anuale, cu cari acestea trebue sĕ concurgă anual (cu începere dela 1 Ianuariu 1900) la dotaţiunea protopresbiterului, pe lângă cele 600 cor., ce acesta le capĕtă din fondul general administrativ central, sistându-i-se cu începerea acestui an tóte dotaţiunile de sub diferiţi titli din centru.

2. Aflarea isvórelor de venite, din cari sĕ se creeze un fond protopresbiteral pentru dotaţiunea protopresbiterului.

Amĕsurat acestor agende, comitetul în şedinţa sa a primit cu unele modificări proiectul de repartiţiune preste cele 400 coróne presentat de protopresbiterul tractual T. Herman. La statorirea acestei repartiţiuni s'a luat în considerare starea materială a parochiilor şi parochienilor, apoi numĕrul familiilor respective al sufletelor şi împrejurarea, că cutare parochie este curat ortodoxă, ori mixtă, precum şi alte împrejurări, p. e. edificări de biserici, şcóle etc. tocmai în acest têmp.

Privitoriu la aflarea isvórelor de venite, din cari sĕ se creeze un fond protopresbiteral pentru dotaţiunea protopresbiterului, la propunerea părintelui G. Hango, comitetul decide, ca fiecare paroch şi administrator parochial independent (care nu are şi parochie) sĕ cedeze anual $^1/_2$ % din salariul seu, iar la propunerea membrului A. Bodea, sĕ se incasseze după fiecare înmormêntare mare 1 cor., iar după o înmormêntare mică 50 fil. Ambele contribuiri le încaséză preoţii şi le administréză la epitropia protopresbiterală. Pentru administrarea acestui fond, epitropia protopresbiterală capetă anual din contribuirile întrate 20 coróne ca spese de cancelarie şi remuneraţiune. Conclusul întră în valóre cu 1 Ianuariu 1901.

Cred că nu va fi superfluu a face amintire şi despre motivele cu cari păr. Hango şi-a spriginit propunerea sa, şi anume: preoţimea din acest tract nu are nici un fond întemeiat din mijlócele materiale ale sale, ceea-ce pare a justifica zicalele poporului, că popa are mâni numai de luat, nu însĕ şi de dat, şi că straiţa popei-i fără fund, proverbe, cari numai măgulitóre nu sunt pentru el; poporul se subtrage dela nóuĕ sărcini pentru biserică, pentru că la preoţime nu vede nici o dovadă de jertfă materială tocmai în interesele ei, cea ce iar îi un exemplu rĕu pentru popor; dacă facem o paralelă între starea materială a preoţimei şi a poporului, aprópe preste tot aflăm că preoţii sunt în stare materială mai bună ca poporul, şi astfel ar trebui ca şi în privinţa acésta ea sĕ dea în primul loc exemple de fertfă poporului (onóre esceptiunilor). Pe multe locuri preoţimea se subtrage dela cheltuelile bisericeşti şi şcolare, ceea ce iar este un exemplu rĕu pentru popor (onóre şi aici esceptiunilor); sĕ imităm pe preoţimea altor confesiuni, în special pe cea rom.-cat. şi pe oficianţii statului — pe cei dintâi, căci în unele diecese sunt obligaţi prin regulamente a contribui şi a testa câte ceva din averea lor proprie pe séma unor anumite fonduri bisericeşti, şi pe cei din urmă, cari încă plătesc dare statului, care îi susţine; dar mai cu sémă sĕrăcia poporului, carele nu mai póte suporta multele sarcini, şi ambiţiunea personală încă trebue sĕ îndemne pe preoţime mai mult la astfel de jertfe tocmai în favorul ei.

Sinodul protopopesc luând la desbatere conclusele comitetului protopresbiteral, le primeşte întocmai, cu esceptiunea repartiţiunei, în carea face unele modificări reducênd ori ridicând sumele la unele parochii după desluşirile date de unii ori alţii dintre membrii sinodali.

Cercând şi după alte isvóre de venite din cari s'ar putea alimenta fondul protopresbiteral menţionat, la propunerea membrului Dr. G. Buzura, sinodul decide, ca şi membrii sinodului protopresbiteral sĕ contribue pe periodul lor cu câte o corónă anual la sporirea acestui fond. In fine păr. Hango atrage atenţiunea preoţimei la faptul: cum a sciut înfluinţa preoţimea rom. cat. asupra poporului, în special asupra celor bogaţi pentru sporirea averilor bisericesci; durere însĕ, că preoţimea nóstră, cu puţine escepţii nu se folosesce de acest mijloc ori şi de se folosesce, o face numai în favorul sĕu, prin ce pe mulţi îi înstrăinéză şi de către sine şi şi de către biserică, şi mai cu sémă pre cei sĕraci etc.

Se înţelege de sine, că luând în considerare sĕrăcia poporului şi referinţele grele în cari se află de present biserica nóstră faţă de stat din causa caracterului ei naţional românesc, la aducerea concluselor s'au arătat şi órecari temeri şi nedumeriri, şi nu tocmai nejustificate, şi anume:

La aruncul de $^1/_2$ % pe preoţime, deputatul Dr. I. Farkas are temerea, că după întregirea salarielor preoţesci (congrua) din partea statului, nu cumva sĕ vină statul şi sĕ ne detragă congrua ori sĕ o împartă el prin organele sale cum a făcut şi cu ajutoriul de 24000 fl. exoperat de fericitul metropolit Şaguna. Biserica însĕ nu va detrage nimic nici unui preot din ceea ce primeşte dela stat, ci îi va da tot în mână, şi va încassa numai în mână liberă acest $^1/_2$ % dela preoţime; şi ne place a crede, că nu se va afla preot, carele călcându-şi obligământul moral şi material luat de bună voie asupra sa prin representanţii sei din sinodul protopopesc, sĕ facă însinuaţiuni perfide în contra intereselor propriei sale biserici şi tocmai în contra intereselor sale, de şi aci îndepărtate încă.

La taxele după înmormêntări s'au ridicat excepţiuni nu atât în contra impunerei lor, ci mai mult în contra organului prin care sĕ se încasseze. Unii ceréu, ca sĕ le încasseze epitropia parochială, iar alţii preoţimea deodată cu stola sa; s'a primit modalitatea cea din urmă, ca cea mai corespunzĕtóre. Preoţii însĕ sĕ lumineze poporul, că urcându-se acest fond, cu têmpul va scăpa de darea celor 400 cor. din cassa parochială şi că solvirea acestei taxe nu-i va fi grea reducênd unele spese daunătóre dela înmormêntări, în special cele pentru beuturi.

Privitor la aruncul pe deputaţii sinodului protopresbiteral cu drept cuvênt s'au putut ridica excepţiuni, când acestia, precum eşte ştiut, în tractul acesta necum alte diurne, ba nici chiar spese de călĕtorie nu capĕtă pentru participarea la şedinţe. Aruncul acesta, de şi neînsemnat, dar totuşi e molestătoriu şi mai cu sémă pentru deputaţii clericali, cari mai contribue la acest fond anual şi cu câte $^1/_2$ % din salariul lor preoţesc. S'a primit însĕ ca un semn de abnegaţiune şi jertfă caracteristică, făcênd din el şi un fel de cestiune de onóre şi stimul de ambiţiune pentru unii şi alţii mai cu dare de mână.

Ambele şedinţe (a comit. şi sinod. pp.) au decurs în cea mai frumósă ordine, şi ne bucurăm mult, că elementele turbulente din sinodul trecut, şi-au venit în fire, şi sperăm, că nu vor mai devia de pe calea cea bună apucată acum. (*gh*)

Revistă externă

Conflictul comercial româno-turc.

După ce guvernul turcesc n'a consimţit la susţinerea convenţiunei comerciale din trecut până la reînoirea ei, ci a aplicat un tarif diferenţial îngreunător pentru exportul productelor României, au urmat *represalii* luate din partea guvernului român. A fost o urmare firéscă, ca şi România sĕ urce taxele vamale asupra unor producte de provenienţă turcéscă. Turcia nu profită nimic din acest rĕsboiu vamal, căci productele, cari nu le va puté întroduce România, vor puté fi întroduse din partea celorlalte ţeri.

Rĕsboiul din China.

In „P. Lloyd“ se ventiléză chestia participărei monarchiei nóstre în acţiunea puterilor contra Chinei. E vorba, ca pe lângă cele dóuĕ vase de rĕsboiu, dintre care unul se află pe cale către China ér altul a sosit deja acolo, sĕ mai fie trimis un vapor şi vr'o dóuĕ batalióne de infanterie.

Veştile de grózà din zilele recente încep din ce în ce a-şi perde coloritul exagerat şi fac sĕ se vadă situaţia ceva mai obiectiv. Adevĕrat, că asasinarea ambasadorului german e positivă, însĕ principele *Tsing* face tot posibilul, ca strĕinii sĕ fie ocrotiţi în Peking. După o altă ştire atât împĕratul, cât şi împărătésa Chinei se află în viaţă. Se confirmă un comunicat după care puterile s'au învoit, ca *Japonia* se trimită trupe mai însemnate în China, dar nu sunt cunoscute încă condiţiile, sub cari s'ar fi angajat Japonia la acéstă acţiune.

Dela societatea pentru fond de teatru român.

Precum suntem înformaţi, din partea fraţilor nostri din Munţii Apuseni şi cu deosebire în centrul *Abrud*, unde în zilele de 22 şi 23 Iulie n. se va ţinea *adunarea generală* a societăţii pentru fond de teatru român, se fac cele mai febrile pregătiri, pentru o primire cât mai căldurósă a participanţilor la acea adunare.

E şi firéscă însufleţirea ce publicul român din tóte părţile o arată faţă de acéstă adunare, care deastădată se ţine în o regiune bogată în reminiscenţe istorice, şi plină de atracţie prin frumseţile sale naturale.

Credem, că va interesa pe toţi cei-ce se grăbesc a participa la acea întrunire *programul* festivităţilor, ce se vor aranja cu acea ocasiune, şi pe care-l publicăm în cele ce urméză:

Programul

festivităţilor arangiate cu ocasiunea adunării generale a societăţii pentru fondul de teatru român, ce se va ţiné în Abrud Duminecă la 9/22 Iulie a. c. şi zilele următóre.

I. Sâmbătă, în 8/21 Iulie.

1. Primirea óspeţilor în Zlatna, întîmpinarea în Bucium-Cerbu şi încuartirarea lor.
2. Séra la órele 7: întrunire de cunoscinţă în grădina publică la „Erdős“.

---

cu multă îngrijire, scriind-o vr'o două zile, pe hîrtie Leon şi cu harag larg.

— Vréu, răspunseiu, sĕ merg la Vodă sĕ-i dau jalba asta.

Aghiotantul se uită lung la mine. Ce o fi cugetat el?... E nebun băiatul, ori e de o naivitate fără sémăn? . . . Auzi, sĕ vrea sĕ vadă pe Vodă, el un biet băiat sărac!...

— Dă-mi mie jalba, băete; oiu da-o eu la Măria Sa Vodă.

Cu o mişcare electrică înlătur jalba din dreptul mînei întinse a aghiotantului şi o bag în buzunar, cu o *obrăznicie* de care nici acum nu-mi dau séma, după cît eram din fire timid.

— Nu, răspunseiu, voiu s'o duc eu de-a dreptul lui Vodă.

Atunci aghiotantul — pĕcat că nu'mi mai aduc aminte de numele lui — chemă pe un servitor îngalonat, un gligan nalt de părea că umblă pe catalici, şi-i ordonă sĕ-mi *„arate pe unde sĕ mĕ pogor pe scară“*.

Aghiotantul întră în altă cameră.

Mi s'a înegrit înaintea ochilor... Urechile îmi ţiuiră şi credém că mĕ sfîrşesc...

— Sĕ nu pui mîna pe mine, că dau!... strigaiu.

Sĕ dau?... Cu ce?...

Guleratul rîdea...

*

Deodată rîsul se slei pe buzele lui... El se înşiră cu respect, împreună cu alţi feciori, de-alungul treptelor şi-şi descoperiră capetele: se urca pe scară un personagiu, nălţuţ, subţire, cu barbişon franţuzesc negru, destul de stufos, cu mari sprîncene negre, umbrind doui ochi adăpostiţi după ochelari.

— Ce este?... întrebă dînsul. Ce aveţi cu băiatul acesta?...

Şi zisese aceste vorbe cu un glas şi blînd şi hotărât, care şi acum răsună în auzul meu.

— Ce sĕ fie?... cucóne, zîc eu iute. Am venit cu o jalbă umilită s'a dau lui Vodă şi d. aghiotant nu mĕ lasă, ba a poruncit sĕ mă dea afară.

Şi fără a mai aştepta altă întrebare şi dau în mîna necunoscutului boiar, jalba mea, ceva mototolită.

El o deschide şi cetind-o iute, pe sub ochelari, numai ce zice:

— Lăsaţi băetul în pace... Al cui eşti?

— Al clucerului Alexandru de la Piatra. Tata a murit... Am numai mamă.

— Vino după mine!

Puteţi sĕ vă închipuiţi ce privire de dispreţ am îndreptat la atîţia „stórce-canafuri“ de la códa de carete, şi mai ales gliganului care cît pe ce era sĕ mă ia pe sus şi care acum nici crăcni la porunca bunului meu protector.

— Am cunoscut pe tatăl d-tale, îmi zise el urcînd scările şi eu urmîndu-l . . . Era ispravnic la Piatra.

Ce tare, ce neînvins mĕ simţii cînd *boerul* mă duse după el prin un şir de camere pînă ajunserăm în faţa aghiotantului care mă dedese pe mîna slugoiului...

Aghiotantul se ridică în picióre cînd zări pe boerul meu şi băgînd de sémă că eram şi eu, par'că se aştepta sĕ fie la rîndul sĕu probozit de *autoritarul* personagiu.

— Vesteşte-mĕ la Măria sa Vodă, zise acesta aghiotantului.

Aghiotantul se supuse cu respect.

Eu mă gîndiam: unde, Dómne, am mai văzut pe acest bun boer? Faţa lui nu-mi era necunoscută... Tot scormonind iute în mica-mi grămăzióră de amintiri, pînă sĕ se întorcă aghiotantul din camera lui Vodă, eu îmi şi adusesem aminte, că-l văzusem într'o zi cînd împreună cu mai mulţi alţi băeţi, stătém în 1848 călare pe un pîrléz, în curtea otelului Regensburg. Mergém sĕ privim cum se aduna acolo, cum zicea lumea, *buntusnicii*, cari voiau sĕ răstórne pe Mihai Sturdza Vodă... L'am mai văzut apoi iar, împreună cu alţi boeri, băgaţi de Ingé tutungiul în căruţe de poştă, cînd a prins Mihai Vodă pe Buntusnici la Podul Verde şi i-a trimis surghiun. Dar numele nu i-l ştiam.

Peste cinci minute boerul mă luă de mînă şi mă întroduse după el, în cabinetul de lucru al lui Gregorie Ghica Vodă.

— Măria Ta, zise boerul, încă de la pragul uşei, ţi-am adus un jeluitor, pasere rară. Nu cere slujbă, ci *şcólă* unde sĕ înveţe.

Şi întinse el însuşi jalba mea lui Vodă, pe cînd eu sărutam mîna domnitorului. Pînă ce Vodă citi, eu holbam ochii la podóbele mîndre ale camerei şi la uniforma muiată în aur a lui Vodă, la chipul lui frumos, alb ca zahărul... Nu-i vorbă, că de emoţiune îmi clănţănia dinţii în gură, par'că mĕ prinsese frigurile cele de două zile.

Ei, dar Vodă isprăví de citit jalba mea, în care eu mĕ rugam că dacă s'o face iar la loc *Academia* cea desfiinţată de Mihalache Sturdza, sĕ mĕ priméscă ér şi pe mine în internat, că voiu sĕ învĕţ mai departe.

(Va urma) *V. A. Urechiă.*

II. Duminecă, în 9/22 Iulie.

1. Participarea la serviciul divin in biserica gr.-or. română din loc la órele $8^1/_2$.

2. După biserică la órele $10^1/_2$. **Şedinţa I** a adunării generale a „Societăţii“ pentru fond de teatru român, în biserica gr.-or. după programul publicat de comitetul acestei societăţi.

3. La órele $1^1/_2$ după amézi: **Banchet** în sala otelului „Detunata“. Biletele pentru banchet à 6 cor. se pot cumpĕra din prăvălia D-lui Samuil David negustor în piaţă.

4. La órele 4 p. m.: „Petrecere poporală“ în grădina publică la „Incze“. Preţul întrării: de familie 2 coróne, şi de persónă 1 coronă. Solvirile se fac la cassă.

III. Luni, în 10/23 Iulie.

1. La órele 9 a. m. Parastas pentru memoria membrilor rĕposaţi ai „Societăţii“, în biserica gr.-or. română din loc.

2. La órele 10 a. m. după serviciul divin: **Şedinţa a II-a** a adunării generale a „Societăţii“ pentru fond de teatru român.

3. La órele 8 séra precis: **Serată teatrală cu dans** în sala otelului „Detunata“.

a) Prolog, de *Iosif Vulcan.*

b) „Trei pălării de damă“, comedie în trei acte, localisată de Domnul Emil D. Fagure. Persónele: Tache Oteleanu, rentier: D-nul Aurel Oprea, Aglaia, nevasta lui: D-şóra Virginia Puşcariu, Tiberiu Ghuilea, căpitan în retragere: D-nul Emanuil Barabaş, Zoe, nevasta lui: D-şóra Otilia Puşcariu, Nae Tololoi, moşier D-nul George Ţinţariu, Tarsiţa, D-şóra Elena Adamoviciu, Sevastiţa, fata lor: nevasta lui: D-şóra Florentina Şuluţiu, Gogu Gogulea, student în drept D-nul Vasilie Stan, Elena Fulger, tinerĕ vĕduvă D-şóra Victoria Puşcariu, Iulişca, servitóre la D-na Otelénu D-şóra Octavia Stoica, Un comisar D-nul Rancea, Un curier telegrafo-postal D-nul Ioan Iancu, Doi birjari *** *** După teatru Dans.

Preţurile de întrare pentru teatru şi dans: Scaunele de lângă prosceniu de persónă 3 coróne. Locul I. de persónă 2 coróne. Locul II. de persónă 1 coronă 60 fileri. Parterre 1 coronă.

Bilete se află la prăvălia Sam. David în piaţă şi séra la cassă.

Pentru ori-şi ce informaţiuni, privitóre la petrecere şi teatru, a se adresa D-lui Dr. Alexandru Borzia, medic cercual (preşedintele secţii).

IV. Marţi, în 11/24 Iulie.

La órele 6 diminéţa: Escursiunea la Stânca „Detunata“. Plecarea se va face din Abrud.

V. *Miercuri* în 12/25 Iulie şi în zilele următóre, arĕtându-se dorinţa, sĕ fac escursiuni:

1. La minele dela Roşia-Montană. Insinuările se fac la parochul gr.-cat. din Roşia-Mont. Ioan Maior.

2. Escursiune la Vidra, la Cataract, la Délul melcilor antidiluviani şi la casa lui Iancu, apoi la Albac şi la casa lui Horia. In fine

3. La Ghieţarul dela Scărişóra.

Pentru informaţiuni a se adresa parochului gr.-or. din Abrudsat Iosif Gomboş.

Insinuările pentru trăsuri dela Zlatna la Abrud, pentru încuartirare şi pentru participarea la banchet se fac la Domnul Dr. Laurenţiu Pop advocat.

Binevoitorii participanţi sunt îndeosebi rugaţi a face însinuările acestea cel mult până în 12 Iulie st. n. fiind-că la cas contrar vor întimpina greutăţi cu acuirarea trăsurilor, respective participarea la banchet.

Spre orientare: se avisézâ On. public, că mai acomodat este a se face călĕtoria dela Alba-Iulia la Zlatna cu trenul dela órele 10 a. m. şi că preţurile unei trăsuri tour şi retour din Zlatna la Abrud e 24 cor. în fiecare trăsură pot avea loc 4 persóne.

Biroul de informaţiuni se află permanent în localul Casinei române din loc în amêndouĕ zilele.

Abrud, 6 Iulie st. n. 1900.

Comitetul arangiator.

NOUTĂŢI

Maiestatea Sa gloriosul nostru Monarch Francisc Iosif I s'a îndurat a dărui pe sama bisericei nóstre celei nóuă din Petroşeni (comitatul Hunedórei) un ajutoriu de 200 coróne.

*

Incheierea festivă a anului şcolar la seminarul archidiecesan teologic-pedagogic s'a făcut astăzi. La festivitate a luat parte insuşi I. P. S. Sa archiepiscopul şi metropolitul *Ioan.* Raport în numĕrul proxim.

*

Daruri pentru biserica din Şieul-mare. Următorii evlavioşi creştini din *S. Ioana*, anume: Gavriil şi Marian Drăguş cu soţiile lor şi Mihailă Dura cu soţia sa, au donat bisericei nóstre din *Şieul-mare* un potir fórte frumos, disc, stea, linguriţă şi copie, de argint de china în valóre de 80 cor. Nicolae Pavel, Ioan Vararean şi Petru Rus cu soţiile lor au dăruit un rînd întreg de vestminte negre de catifea în valóre de 70 cor. Pentru aceste fapte laudabile şi cu recunostinţă primite de întreg poporul din Şieul-mare, subscrisul mĕ simt îndatorat a aduce şi pe calea acésta cea mai profundă mulţămită celor mai sus amintiţi punîndu-i în rîndul binefăcătorilor acestei biserici care sĕ va isprăvi cu ajutoriul Domnului în vre-o 4 septămâni. Şieul-mare la 22 Iuniu 1900. *David Rusu,* paroch şi preşedinte com. par.

*

Mórtea lui Nicolae Kretzulescu. Cetim în ziarele de preste munţi: Incă una din ilustrele figuri ale generaţiunei, care a lucrat la regenerarea şi întemeierea Statului român, a dispărut din mijlocul nostru la 26 Iunie, la moşia sa Leurdeni.

Boer de neam, descendinte din Banul Iordake Kretzulescu şi Safta Kretzulescu, fica lui Constantin Brâncovean, Nicolae Kretzulescu a fost primul doctor în medicină în ţară.

A fost prim-ministru sub domnia lui Cuza, apoi ministru de culte şi instrucţiune publică.

A ocupat funcţiunea de ministru plenipotenţiar la Paris, Roma, Petersburg, etc.

Ca membru al academiei Române a ocupat demnitatea de preşedinte la acéstă înaltă instituţie.

Actualmente era preşedinte al Ateneului Român.

A condus cu multă înţelepciune şi tact aşezămêntul familiei Kreţulescu, al cărui prim efor era. Sub conducerea sa acest aşezămênt a întreţinut pe mulţi tineri, cari şi-au făcut studiile în strĕinătate.

Numeroşi bărbaţi distinşi din ţară sunt creaturi ale acestei instituţiuni.

Regretăm din inimă perderea acestui distins fruntaş al poporului român.

*

Grindină. In zilele acestea a bătut grindina în mai multe părţi ale ţerii, nimicind tótă speranţa economilor. Ni se scrie din *Cucerdea română*, că mai d'ĕunăzi a căzut pe acolo o gróznică tempestate cu ghiaţă, care a lăsat în urmă-i tóte semănăturile negre în forma ogorului. Poporul e într'o stare desperată.

*

Bulevardul Eminescu. Consiliul comunal al oraşului Iaşi a dat numele de „bulevardul Eminescu“ stradei Arcu Zugravilor.

*

Ofen-Pest. Ziarele din capitală spun cu multă indignare, că consiliul oraşului Viena a trimis o scrisóre magistratului cu adresa: „An den löbl. Magistrat Ofen-Pest.“ Primarul Budapestei a declarat, că ori ce epistolă cu o astfel de adresă va fi returnată şi va fi rugat ministeriul de comerciu a detrage debitul postal expediţiilor cu adresa Ofen-Pest.

Magistratul din Viena, a decis sĕ foloséscă pe tóte actele trimise în Ungaria numirile germane de localităţi, şi precum se vede începutul l'a făcut.

Reuniunea igienică a comitatului Sibiiu.

Profilaxia tuberculosei pulmonare (oftica).

Partea II

Activitatea privată şi publică contra invasiunii tuberculozei pulmonare îşi are — dela sine înţeles — marginile sale.

Copiii părinţilor tuberculoşi moştenesc dela aceştia o anumită disposiţie, o stare morbidă a organelor respiraţiunii, din care causă între împrejurări netavorabile devin mai uşor ofticoşi decât copiii părinţilor sĕnĕtoşi. Acéstă stare de slăbiciune a organelor respiraţiunii se póte căpĕta şi prin o ocupaţiune împreunată cu şedere îndelungată, cum se observă la cusătóre, păpucari şi croitori, prin morbi îndelungaţi, prin pierderi de sânge şi încordări ale corpului; corpul obosit, anemic, fără putere nu póte resista materiei infectante. Experienţa ne arată, că cel-ce e necesitat a lucra în aer prăvos, cu timpul sufere de catar cronic de laringe şi plumâni; acésta e causa, că pietrarii, postovarii, perierii, mĕturătorii de stradă, lucrătorii în fabrici de tabac, bărbierii pier atât de des de tuberculosă pulmonară. De óre ce în adevĕr numai rar se póte da ascultare sfatului medical de a-şi părăsi amintita ocupaţiune.

De aceea lucrarea pe terenul profilacticei póte fi numai fragmentară; în butul tuturor achisiţiunilor făcute în timpul mai nou, tuberculoza nu va dispără, ci o vom întâlni şi mai departe în locuinţele nóstre, în şcóle şi institute de crescere, în teatre şi localuri de petrecere, în casele lucrătorilor şi temniţe, în fabrici şi ateliere, cu un cuvênt pretutindenea, unde convin sau locuiesc mai mulţi ómeni laolaltă, — deşi în mĕsură mai mică decât în trecut. Dr. Jaccoud, clinician în Paris, în o lucrare a sa din 1881 a declarat, fără ca sĕ fie atins de contrazicerea energică a unor specialişti cu vază, că „tuberculoza e curabilă în ori care stadiu al ei, şi că condiţiunea primă a succesului este convingerea despre curabilitatea acestui morb, pe când lipsa acesteia dovedeşte o nelucrare terapeutică“. Dacă aceste cuvinte încuragiatóre au fost adevĕrate cu ani înainte, cu cât mai mult vor fi acuma, când cunóşterea causei morbului dă o siguritate întrevenirii nóstre, pe care mai înainte nu o cunoşteam, când prin descoperirea lui Koch suntem puşi în posiţia, de a isola şi de a cultiva în laboratoriu pricinuitorii morbului şi de a puté întrebuinţa tóte armele terapeutice contra lor deşi încă nu am ajuns aşa departe, ca sĕ putem ataca direct duşmanul şi sĕ-l putem urmări până în ultima sa redută.

O serie de autorităţi medicale recunosc, că tratamentul igienic-dietetic sub tóte climatele are resultatul dorit, că sanatoriile germane din pădurile dimprejurul Berlinului, precum şi cele ruseşti din Finlanda au dat resultate fórte mulţămitóre.

Şi comitetul central german pentru întemeiarea de sanatorii pentru ofticoşi a accentuat hotărît, că tuberculoza pulmonară se póte cura sub clima indigenă, dacă tratamentul se începe la timp.

Şi totuşi vindecarea tuberculozei e atât de rară în raport cu celelalte bóle.

Causa e, că medicul se găseşte în faţa unui duşman mare, a unui prejudiţiu, ce pare a nu se puté extermina.

A fi tuberculos sau judecat la mórte pentru lumea laică este tot una.

Moeller se exprimă asupra acestei împrejurări astfel: „medicul practic simte zi de zi presiunea paralizatóre şi descuragiatóre a acestei mâni de fier, care a făcut mai mari devastaţiuni decât resbóiele şi cele mai pustiitóre epidemii“.

In vederea acestui prejudiţiu medicul nu află consult a spune întregul adevĕr bolnavului, care de obiceiu nu este în curat cu natura bólei sale; de altă parte familia se nizueşte a amăgi pe bolnav cu privire la gravitatea stării sale şi cu sfială încungiură totul, ce i-ar puté răpi speranţa de însĕnătoşare.

Nu e mirare deci, dacă bolnavul necunoscênd seriositatea morbului seu, nu urméză cu răbdare disposiţiile medicale, pe lângă tótă accentuarea din partea medicului a importanţei mĕsurilor igienice şi dietetice.

Când progresul de ameliorare abia se observă sau starea bólei se agravézâ, atunci bolnavul uşor înclină a atribui acésta tratamentului aplicat, nedîbăciei medicului sĕu; el schimbă un medic după altul, îşi face din sfaturile diverse un metod de tratament propriu al sĕu, schimbă metodele de cură întocmai ca vestmintele.

La acestea se mai adauge încă ceva.

Este ştiut, că nu trece o lună de zile fără ca ziarele cotidiane sĕ nu prémăréscă un nou remediu contra ofticei.

Şi totuşi nimic nu e mai stricăcios pentru bolnav decât înmulţirea remediilor empirice, cari se presentéza sub un exterior seducĕtor şi cărora fantasia omenéscă le atribue cu predilecţiune un efect, pe care la nici un cas nu-l au.

Uşorul catar de plumâni, de care bolnavul sufere, trebue delăturat.

El se revoltézâ contra medicilor, cetesce totul, ce se publică — luându-se după un anunţ anonim, după o recomandaţie a unui sau altui ziar — când un remediu când altul şi deodată îl ajunge mórtea — de bună samă fiind-că i-s'au sfîrşit zilele.

El cade jertfă cuvântului tipărit, care contribue mai mult decât bacilul lui Koch a face oftica incurabilă.

Contra acestei aberaţiuni nu se găsesce un mijloc radical, care folosit cu tact şi răbdare adese conduce la ţintă. Trebue sistat metodul actual de a tăinui bóla faţă de morbos.

Bolnavul trebue clarificat asupra stării lucrului, asupra naturii bólei. Să nu ne temem de o mică spaimă, optimismul bolnavului face de iute se uită cele câteva óre de descuragiare. Bolnavul trebue convins, că o ameliorare sau vindecare chiar e posibilă, dar că atârnă mult dela dînsul, că el trebue sĕ devină nu numai un şcolar credincios al medicului, ci şi un conlucrător consecuent şi înţelept al sfătuitorului sĕu.

Ambele condiţiuni principale, cari favorisézâ imigrarea şi înmulţirea bacililor tuberculozei, sunt afecţiunile catarale ale organelor respiraţiunii şi slăbiciunea generală a organismului.

E chemarea medicului de a preveni desvoltarea ambelor acestor factori, dacă vrea sĕ reguleze igiena tuberculoşilor sau a acelora, cari sunt în pericol de a deveni.

Nu e de lipsă a dovedi, că aerul curat e necesar pentru susţinerea puterilor organismului omenesc. Dacă acesta este indispensabil pentru omul sănătos, cu cât mai mult trebue sĕ fie el pentru ofticoşi.

In general se observă, că ţeranii sufer mai rar de inflamaţii catarale de cât orăşenii.

Acelaşi individ, care, câtă vreme locuiesce în oraş, în tot momentul e bolnav, petrecênd în aer curat, la ţéră sau lângă mare, se póte expune fără pericul tuturor influenţelor atmosferice şi chiar vêntului, fără ca sĕ se îmbolnăvéscă totdeauna. Acéstă experienţă a fost confirmată şi prin experimente directe.

In 1869—70 i-a succes lui Brown-Sequard a inocula tuberculoză la câteva sute de animale. O serie de animale a trăit mai departe sub un şopru în aer liber, o altă serie însă, închisă în laboratoriu, a pierit.

Din aceste fapte reiesă, că e posbilă evitarea şi vindecarea tuberculozei prin vieţuirea în aer curat.

Ofticosul trebue deci sĕ beneficieze de aer curat şi anume după putinţă cu fórte puţine întreruperi.

Este absolut iraţional a încuia pe timpurile ernii pe bolnav în odaie, a-l despoia astfel de mişcarea corporală, a-l ţine în temperatură egală sub pretextul de a-l feri de receli, de óre ce prin aceasta de o parte se pierde puterea de resistenţă contra influenţelor stricăcióse, de altă parte în general se slăbesce corpul.

Dacă îi este dat bolnavului de plumâni, apoi se încungiure oraşe mari şi sĕ se aşeze la ţeară. Astfel mai sigur încungiură defavorurile convenirii mai multor ómeni în spaţii mărginite, precum şi necurăţeniile aerului atmosferic, atât de abundante în oraşe. El află mai multe şi mai favorabile ocasiuni în natura liberă de a-şi exercia musculatura şi a se întări contra schimbării de temperatură.

(Va urma.)

Nr. 229--1900. [93] 1—3

Concurs

Pentru întregirea parochiei române gr. or. din Şoimuşul-român, protopresbiteratul Murěş-Oşorheiului, se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch, după cum s'au stabilit în şedinţa sinodului parochial, la 8 Octobre 1899, dau suma de 358 fl. 50 cr. = 717 coróne.

Dela concurenţi se recere, ca sě se presinte în vre-o Dumineca sau sěrbătóre în parochie spre a face cunoştinţă cu poporul şi spre a-şi arěta destoinicia în tipic şi în cântările bisericesci.

Petiţiunile concursuale, instruite conform „Regulamentului nostru pentru parochii“ sě se adreseze în terminul descris la subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Murěş-Oşorheiu, 24 Iuniu, 1900.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Murěş-Oşorheiului.

Nicolau Măneguţiu
protopresbiter.

Nr. 49/1900. [92] 2—3

Concurs

Devenind vacant postul de învěţător pentru clasa a III-a de fetiţe dela scóla gr. or. din Reşinari, prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt. 700 cor. salar şi 64 cor. relut de cuartir şi lemne, ce se plătesc din fondul bisericei în rate lunare anticipative.

Aspiranţii încă înainte de a expira terminul de concurs sě se presenteze în vre-o Duminecă sau sěrbătóre la biserică spre a-şi arăta dexteritatea în cântările bisericesci, avênd datorinţa a cânta în strană Dumineca şi sěrbătórea. Pe lângă acestea este îndatorat a conduce şi exerciţiile gimnasticale cu toţi elevii institutului.

Reşinari, din şedinţa comitetului parochial gr. or., ţinută la 29 Maiu, 1900.

Bucur Dancăşiu *Aleman Galea*
preşedinte. notariu.

Nr. 682/1900.

Vězut şi aflat în ordine.

Sibiiu, 23 Iunie, 1900.

Ioan Papiu
protopresb.

Nr. 221—1900. [85] 3—3

Concurs

Pentru întregirea staţiunilor învěţătoreşti de la mai jos semnatele şcóle române gr.-orientale din tractul protopresbiteral al Murěş-Oşorheiului, se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 de zile dele prima publicare în ziariul „Telegraful Român“ şi anume;

1. Gernesig cu salariu anual de 600 coróne, cuartir natural în edificiul şcólei şi asigurarea cuincuenalului.
2. Nasna, salariu 600 cor., cuartir natural şi cuincuenalele prescrise, precum şi folosinţa grădinei şcolare.
3. Petea de câmpie, salariu 600 cor., cuartir natural în edificiul şcólei şi cuincuenalele prescrise.
4. Şoimuşul român, cu aceleaşi emolumente.
5. Vidrasěu, tot asemenea.

Dela concurenţi se cere, ca sě se presente în comună, în vre-o Duminecă sau sěrbătóre mai înainte de alegere, spre a'şi arěta destoinicia în tipic şi cântările bisericesci şi a face cunoscinţă cu poporul ; deobligaţi fiind ca învěţători, a ţinea strana în biserică şi a instrui pe elevii scolari în cântări. —

Concurenţii au sě-'şi aştérnă petiţiunile lor, în regulă instruite, şi în terminul preclus la subsemnatul oficiu protopresbiteral. —

Murěş-Oşorheiu 15/28 Iuniu, 1900. Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Murěş-Oşorheiului :

Nicolau Măneguţiu
ppresbiter.

Nr. 1347—900 [91] 3—3

Escriere de licitaţie.

Comuna Sělişte (comitatul Sibiiu) escrie licitaţie pentru **darea în întreprindere** a lucrărilor de regulare la partea aceea a rîului, ce trece prin comună.

Licitaţia se va ţinea în *22 Iulie a. c. st. n. la 10 óre a. m.* în cancelaria comunală.

Licitaţia e verbală, se primesc însě pănă la óra licitaţii şi oferte în scris.

Preliminariul lucrării e 36.274 coróne 54 fileri.

Vadiul pentru licitanţi, respective oferenţi se statoresce cu 5% a sumei preliminate.

Planul, preliminariul şi condiţiunile de licitare se pot vedea în cancelaria comunală în órele oficióse.

Sělişte, în 4 Iulie 1900.

Primăria comunală:

Iordachie Roşca Căpitan *N. Henţiu*
primar. notar

Nr. 377 [83] 3—3

Concurs repeţit

Pentru întregirea parochiei de cl. a III-a Tărtăria, protopresbiteratul Sebeşului se publică concurs nou cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acéstă parochie, dau suma anuală de 856 cor. 80 fil. despre cari se póte lua informaţiune mai detailată dela oficiul protopresbiteral.

Darea şi ecuivalentul erarial după porţia canonică e dator sě le solvéscă parochul.

Concurenţii au sě-'şi aştérnă cererile instruite conform normelor din vigóre, pănă la terminul prefipt, subsemnatului Oficiu protopresbiteral.

Sebeş, 17 Iuniu, 1900.

Oficiul protopresbiteral al Sebeşului.

Sergiu Medean,
protopop.

Ad. nr. 580—1900 (87) 2—3

Concurs

Pentru întregirea postului de paroch în comuna de clasa a III Giurcuţa, prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post, dau un venit sigur anual de 883 cor. 20 fil.

Concurenţii au a-şi aşterne suplicele lor subsemnatului, în terminul sus citat, fiind instruite în sensul normelor în vigóre, şi a se presenta în vre o zi de Duminecă sau sěrbătóre la S-ta biserică din acésta parochie, ca sě fie cunoscuţi din partea poporului.

Oficiul protopresbiteral în conţelegere cu comitetul parochial.

Cluj, 6 Iuniu 1900.

Tuliu Roşescu
protopresbiter.

Nr. 349—1900. [89] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de învěţătoriu în subsemnatele parochii din protopresbiteratul Cohalmului se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în ziarul „Telegraful Român“.

I. În comuna bisericéscă Caţa, salariul învěţătoresc de 600 cor., cuartir gratuit şi 3 stânjini de lemne.

II. Cohalm, cu salariul anual de 600 cor., cuartir şi lemne de foc.

Invěţătoriul ales, va avea sě instrueze tinerimea scolară şi adultă în cântările liturgice, şi a da ajutor cantorului la utrenie în Dumineci şi sěrbători, ér' la liturgie a conduce cântările liturgice.

Concurenţii vor avea sě se presente înainte de alegere în biserică, spre a-şi arăta desteritatea în cântări şi a face cunoştinţă cu poporul.

Cohalm, în 10 Iuniu 1900.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Cohalmului în conţelegere cu comitetele respective.

Nicolau D. Mircea
protopop

Nr. 398/1900 prot. [76] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia vacantă de clasa a III. Lelese cu filia Sohodol, protopresbiteratul Devei, se publică prin acésta concurs, cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch sunt în bani gata, socotit a 5 coróne de familie dela 172 familii 860 coróne, venitele stolare în termin mediu anual 100, la olaltă 960 coróne.

Doritorii a ocupa acest post sě trimită cererile lor concursuale cu documentele recerute în terminul deschis subscrisului oficiu protopresbiteral, şi sě se presenteze în parochie înainte de alegere spre cunóştere şi informare.

In conţelegere cu comitetul parochial — Oficiul protopresbiteral gr. ort. al Devei.

Deva, la 10/23 Iunie, 1900.

George Romanul
protopresbiter.

Nr. 321-900 [88] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor învěţătoresci dela scólele comunelor mai jos însemnate din protopresbiteratul Mercurei, se deschide concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare:

1. Gusu, un post de învěţător cu salariu de 600 cor.,
2. Apoldu-superior, un post de învěţătoriu cu salariu de 600 cor., cuartir natural în edificiul scólei, şi lemne de foc.
3. Reciu, un post de învěţătoriu cu 600 cor., cuartir în edificiul şcólei şi lemne de foc.

Doritorii de a ocupa vreunul din acestea posturi au sě-şi aştérnă cererile lor, instruite conform normelor în vigóre, subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Presentarea concurenţilor în comuna la carea a concurs în vre o Duminecă sau sěrbătóre, pentru de a-şi arăta desteritatea în cântările bisericeşti e binevenită.

Mercurea, la 13 Iunie 1900.

Oficiul protopresbiteral, tractul Mercurea, în conţelegere cu comitetele parochiale respective.

Ioan Droc
protopop

---

[90] 2—3

Concurs

La scóla capitală română gr. or. din Poiana, comitatul Sibiiului, sunt de ocupat cu începutul anului scolariu 1900/1 trei posturi, anume:

Dóuě posturi de învěţători cu salariu anual de 600 cor. şi 140 cor. relut de cuartir şi grădină, şi un post de învěţătóre cu salariu anual de 600 cor. şi 40 cor. relut de grădină, precum şi cuartir natural în edificiul scólei.

Dela concurenţi se cere sě posédă cualificaţiunea de patru clase gimnasiale; cei cu cualificaţiune superióră sunt preferiţi, şi sě cerceteze în fiecare Duminecă şi sěrbătóre sfânta biserică.

Acei dintre concurenţi, cari posed şi cunoscinţe de musică pentru a forma în decursul anului de scólă şi un cor, sunt preferiţi şi remuneraţi după merit.

Rugările instruate conform normelor în vigóre sunt a se aşterne în termin de 30 de zile la Prea On. Oficiu protopresbiteral al tractului Mercurei.

Poiana, din şedinţa comitetului parochial ţinută la 28 Maiu 1900.

Nicolae Dobrota
preşedinte.

Nr. 312/1900.

Vidi.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Mercurei.

Ioan Droc
protopop.

Obligaţiuni
jumětate româneşti şi jumětate ungureşti, apoi
cuitanţe şi contracuite
ungureşti şi româneşti, se pot procura dela
Librăria Tipografiei Archidiecesane, Sibiiu, cu preţurile: 1 obligaţie 5 fil., chitanţele şi contrachitanţele cu 1 cor. per sută bucăţi. La cerere se trimite gratis şi franco din fiecare câte o bucată de probă.

Saisonul de primăvară şi de vară
1900.
Stofe de Brünn veritabile
Una bucată de metri 3.10 lungă, pentru un rând complet de haine de bărbat (Roc, pantaloni, vestă,) costă numai
fl. 2.75, 370, 4.80 de lână veritabilă de oae
fl. 6. — şi 6.90 de lână mai bună veritabilă de oae
fl. 7.75 din lână fină veritabilă de oae
fl. 8.65 din lână fórte fină veritabilă de oae
fl. 10.— din cea mai fină lână veritabilă de oae.
Una bucată stofă pentru un rând de haine-salon fl. 10.— deasemenea espedează cu preţurile de fabrică stofe pentru pardisiu, lodeu pentru turişti cele mai fine kamgarne etc. etc. depositul real şi recunoscut în destul ca solid:
Siegel-Imhof în Brünn.
Mustre gratis şi franco. Liferarea conform mustrei sě garantează. [56] 22—40
Avantajele muşteriilor privaţi, de a comanda stofele direct dela fiima de mai sus, dela fabrică, sunt foarte însemnate.

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 73 Sibiiu, Sâmbătă 1/14 Iuliu 1900. *Anul XLVIII*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **streinătate** pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază

INSERŢIUNILE
Pentru odată 14 fil., — de dóuĕ ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond — **şi timbru de 60 fil.**
pentru fie-care publicare.

După jubileu.

„La aur cu aur şi la argint cu argint, şi la tot lucrul prin mâna meşterilor, şi cine vrea sé-şi umple mânile sale astăzi Domnului?

„Şi se îndemnară boierii familiilor, şi boerii fiilor lui Israil şi cei preste sute, şi ispravnicii lucrurilor, şi deregătorii casii împĕratului.

„Şi au dat la lucrurile casei Domnului cinci mii de talanţi de aur, şi zece mii de galbini de aur, şi zece mii de talanţi de argint, şi optsprezece mii de talanţi de aramă, şi o sută de talanţi de fier.

„Şi s'a bucurat poporul pentru bunăvoinţă, că cu inimă plină bine au voit a da Domnului.

„Şi a binecuvêntat Impĕratul David pe Domnul înaintea adunărei, zicênd: Bine eşti cuvêntat Dómne Dumnezeul lui Israil, Tatăl nostru cel din veac şi până în veac.

„Dómne Dumnezeul nostru, tótă mulţimea acésta, care o am gătit, ca sĕ zidim casă numelui tĕu celui sânt, din mâna ta este, şi ale tale sunt tóte.

„Şi am cunoscut Dómne, că tu eşti cel ce cercetezi inimile, şi iubesci dreptatea, cu inimă curată am adus tóte acestea, şi am vĕzut acum pe porul tĕu, carele s'a aflat aici, că cu bucurie ţi-a adus ţie.

„Dómne Dumnezeul lui Avraam, şi al lui Isaac, şi al lui Israil, părinţilor noştri, *păzesce acestea întru cugetul inimii poporului tĕu în veac, şi îndreptézä inimile lor cătră tine.*“

Aceste scene uimitóre se presentă ochilor nostri sufletesci din incidentul serbărei de eri din Braşov.

Un popor întreg, întreg poporul român din monarchia austro ungară a avut Joi zi de bucurie, zi de serbare, şi împreună cu cei cari au cântat în biserica Sântului Nicolau din Braşov, cântat-am şi noi cei cari nu am putut fi acolo decât cu inimile nóstre, cântatam cântări de laudă lui Dumnezeu, pentru că ne-a dat nóuĕ sĕ ajungem acéstă zi de bucurie.

Asemenea poporului evreesc socotitau românii din Braşov sĕ ridice scóle Domnului, în cari tinera generaţiune sĕ înveţe cum sĕ fie creştini buni şi ómeni de omenie, ca sĕ ne folosim cu cuvintele din catechismul cel mic.

Şi precum la glasul Impĕratului David, poporul a alergat, a adunat tot ce a avut scump în casa sa şi le-a adus jertfă la altariul Domnului, întocmai au făcut boierii familiilor din Braşov, şi boierii fiilor dela bisericile din Braşov, întocmai au făcut toţi creştinii, cari se închinau în bisericile de acolo

Şi măreţ s'a ridicat edificiul gimnasial, măreţ s'a înzestrat el cu cele necessare, şi preoţi vrednici au adus zi de zi gertfele cele fără de sânge, cari ca tămâia s'au înălţat către Domnul mărirei.

Ani 50 au rĕsunat în zidurile acestea glasurile profesorilor, şi acestea au predicat iubirea de patrie, iubirea de ném, iubirea de biserică.

Cu drag vom ceti numele bărbaţilor nostri, cari şi au început crescerea în gimnasiul nostru din Braşov, şi astăzi împrăştiaţi pe întreg rotogolul locuit de români, continuă a transplanta ei cea-ce au auzit dela profesorii lor.

Cu pietate privim la şirul lung de ani, şi la munca ce s'a prestat în acesti 50 de ani la gimnasiul nostru din Braşov.

Un entusiasm sacru a făcut posibilă înfiinţarea lui, un sacru entusiasm a susţinut acest institut în 50 de ani, căci inima poporului a fost îndreptată cătră Dumnezeu.

Un sacru entusiasm a dominat inimile poporului şi în zilele de cea mai grea cercare, cari ameninţau esistenţa acestui institut.

Păzit'a Domnul cugetul inimii poporului seu în conflictul ce s'a iscat între cele 2 biserici, cari au fondat acest institut.

„De n'ar fi că Domnul era între noi, când s'au ridicat ómenii asupra nóstră, étă de vii ne-ar fi înghiţit pe noi, când s'a iuţit mănia lui preste noi.

„Eată apa ne-ar fi înecat pe noi.

„Părău au trecut sufletul nostru, étă au trecut sufletul nostru apa cea fără stare.

„Bine este cuvêntat Domnul, carele nu ne-a dat pe noi spre vênarea dinţilor lor.

„Sufletul nostru ca o pasăre s'a isbăvit din cursa vênătorilor.

„Cursa s'a sfărămat şi noi ne-am isbăvit.

„*Ajutoriul nostru este întru numele Domnului, celui ce au făcut ceriul şi pămêntul.*“

Lucrarea începută acuma 50 de ani o vom continua în spiritul fondatorilor ei, în spiritul părinţilor noştri.

Şcólele centrale din Braşov stau sub scutul bisericilor de acolo şi prin acésta este asigurată esistenţa lor.

„Cu inimă curată am adus tóte acestea, şi am vĕzut acum pe poporul tĕu, carele s'a aflat aici, că cu bucurie ţi-a adus ţie.

„*Dómne Dumnezeul lui Avraam, şi al lui Isaac, şi al lui Israil Părinţilor noştrii, păzesce acestea întru cugetul inimii poporului tĕu în veac, şi îndreptézä inimele lor cătră tine.*“

Revistă Bisericéscă.

Propaganda catolică.

Apărarea naţională, valorosul organ, care deopotrivă luptă pentru avêntul cultural al poporului român, cât şi pentru susţinerea şi întărirea ortodoxismului faţă de curentele contrare, a publicat în nrul sĕu dela 23 Iunie c. următorul important articol:

Sunt unii din amicii nostri cari ne observă că lupta nóstră contra propagandei catolice, are inconvenientul de a jigni sentimentele fraţilor noştri români din Ungaria, cari sunt uniţi cu religia catolică. Credem că aceia cari ne aduc acéstă învinuire, se înşeală.

Noi n'am considerat nici odată pe *românii uniţi*, pe *greco-catolicii*, ca catolici adevĕraţi, ci i-am crezut şi îi credem ca ortodoxi, cu tótă mica deosebire de dogme cari există între ei, carí au admis dóuĕ trei amĕnunte de dogme catolice, şi noi, cari n'am admis nici una.

Când acest ziar a început campania sa contra propagandei catolice în România, am arătat încă de la început că nu deosebirea mică de dogme, adecă de unele amănunte de forme, fac deosebirea mare dintre bisericele ortodoxă şi cea catolică, şi că nu acéstă deosebire de dogme ne face sĕ combatem propaganda catolică la noi în ţară. Am spus că între biserica catolică şi bisericile ortodoxe, este acéstă deosebire mare, că bisericile ortodoxe sunt biserici naţionale, şi că biserica catolică este o biserică *cosmopolită*, cu pretenţie de a fi *universală*, şi că clerul bisericei catolice este o armată în mâna Papei de la Roma şi ese din cadrele naţiunilor printre cari trăeşte. In altă ordine de idei, am stabilit o altă deosebire între bisericile ortodoxă română şi cea catolică, şi care este: spiritul de toleranţă, blândeţea celei ortodoxe, şi intoleranţa spăimêntătóre şi cruzimea celei catolice, care a însîngerat paginile istoriei şi a turburat conştiinţa omenéscă. Bisericile ortodoxe şi biserica românéscă n'au în trecutul lor nici inchisiţiunea, nici rugii aprinşi pe pieţele oraşelor, nici torturile infame, nici masacrurile celebre ale istoriei popórelor catolice, nici răsbóele religióse. Ea n'a persecutat libera gândire şi n'are pe conştiinţă nici rugul marelui gânditor *Bruno*, nici rugul inspiratei *fecióre de la Orleans*.

Românésca şi toleranta biserică românéscă a plâns cu vremile de jale ale românilor şi conducĕtorii sĕi au fost totd'auna apărătorii naţionalităţei române şi ai suferinţelor săracului. Mânăstirile nóstre au fost

FOIŢA

Din tainele vieţei.

(Urmare.)

— Bine ziseşi, spuse Vodă rîzînd cătré boer cînd termină de cetit . . . Este întîiul jeluitor care nu 'mi cere slujbă ori boerie... Apoi luă un condeiu de pe scritoriu şi puse în vîrful jalbei mele resoluţiunea: „D-ta *Vornice bisericesc, vei primi pe jeluitor în internat, la deschiderea şcólelor*“.

— Ţine, băete, sĕ duci asta la vornicia bisericéscă, îmi zise Vodă.

Am sărutat iar mîna lui Vodă, care m'a lovit cu desmerdare de două ori pe umăr, zicîndu-mi: *Vezi sĕ te sileşti*! . . .

Am voit apoi sĕ sărut şi mîna boerului meu întroducător, dar nu mi-a dat-o . . .

Roş ca gotca de plăcere, de fericire, de emoţiuni diverse, eu mĕ îndreptai spre uşă. Cînd sĕ es, mĕ opreşte iară boerul cel bun:

— Băete dragă, de-i vedea că nu 'ţi ascultă jalba la Vornicie, sĕ vii la mine . . . sĕ întrebi de *Cuconul Mihalache Kogălniceanu* . . .

Era el!

Era *Mihail Kogălniceanu!*

Intr'o singură oră cunoscusem, eu, biet băiat sĕrac, pe domnitorul Grigorie Ghica şi pe *Mihail Kogălnicénu*, de care atîtea auzisem cînd eram şcolar la *Academie!* . . .

Vă puteţi închipui dacă pogoram cîte trei şi cîte patru treptele scărilor! . . . Sburam, nu alt ceva . . . Eram grăbit sĕ duc mamei ştire. Ce mamei? La toţi, la tot oraşul ştire, de isbînda mea.

Am avut de la 1849—50 multe alte isbînde, dar nici una n'a sguduit ca acésta adînc sufletul meu.

Şi iată cum lui M. Kogălnicénu am datorit primul *luminiş* voios din calea, lung timp posomorîtă, a tinereţei mele.

Academia se redeschise. Neuitatul P. Casimir înzestră şcólele Moldovei cu acel aşezămînt, care le-a asigurat grăbirea propăşirei şi sub domnia căruia au rămas pînă la 1864.

Nu numai am fost primit în internat, dar curînd ajunsei chiar şi *pedagog*. . .

Dar iată că în locul profesorilor vechi ce avém, fură chemaţi la Academie unul după altul mai mulţi bărbaţi din Ardél. In fruntea şcólelor păşi, ca *inspector general*, neuitatul *Aug. Tr. Laurian*. La direcţiunea internatului fu chemat alt ardelén, D. Patriciu.

Acéstă schimbare, care din multe privinţe era salutară pentru şcóle, avea însă sĕ dărîme o întrégă direcţiune de cultură a limbei române.

Pe tótă ziua se întroduse mai adînc în liceu mania ardelénă de-a scîlcia limba, sub pretext de-a o face sĕ semene mai mult a latină. Dar încă mania cu finala *cione?*

Acéstă direcţiune nu-mi plăcea de loc. D. Patriciu îmi înapoia raporturile mele de pedagog sub cuvînt că nu scriu *românește*.

A scrie *româneşte*, după D. Patriciu, însemna nu numai a scrie în o limbă radicală pocită, imposibilă, dar şi a înşira mereu la vorbe fără nici o trebuinţă.

De aci casă rea între mine şi d. director . . . Pînă ce veni tréba sĕ fiu dat afară din postul de pedagog în 1852.

Atunci, ca sĕ mĕ răsbun contra d-lui Patriciu, scriseiu pentru „*Almanachul Buciumului Român*“, un articol umoristic sub titlul „*Un Vis*“. Povesteam că am călătorit la *Cetatea Neamţului*. Acolo mi-a venit şi mie gîndul sĕ fac o odă adresată la vechia cetate.

„Ia sĕ văd, sĕ-mi fac planul: mai întîi, am sĕ descriu ruinile, cu buhe, vulpi, cuiburi de ciori! — Ba nu, sunt preamulte jigănii . . . A! am sĕ încep . . . *Da, ce trebue idei? Cuvinte, cuvinte* . . . Iacă, prostul de mine! uitasem că ómenii învĕţaţi fac versuri fără idei, destul sĕ fie cu vorbe sfîrşite în: *ciune*, cu neque quand (adică nici cînd), cu *juventute*.

Ia sĕ cerc:

„Iuventute Romanesca
ce alele hodie 'ntinzi,
De-a cantare cum me vino,
vezi reputăciunea . . .

„La naiba! lung cuvînt! . . . Pas de-i mai pune şi rimă! . . .

Mai încolo, arătam că de o merge şcóla tot în direcţiunea filologică ardelénă, la 1952 vom avea o limbă ca acésta:

„*Hodie lingua Romana e propinguata de lingua latina. Pauci pot să o scribere. Iuventutea studiă două deci anni numai propter ca scribere se poată dopo Gramateca Hodie Populus altra lingua loquit . . . Ergo-vedeti quo lingua cultiora este!* . . “

Articolul meu avu un deosebit succes în Iaşi.

De ce amintesc de el? Pentru că publicarea lui mi-a dat ocasiune sĕ revăd a doua óră pe *Mihail Kogălnicénu*.

— Cine a scris în „*Almanah*“ articolul „*Nu vii*“? întrebă marele bărbat pe d. D. Gusti.

— E un băetan de la Academie, răspunse Gusti.

— Să mi'l aduci sĕ'l văd.

A doua zi iar îmi văcsuii ciobotele mai dihai decît ori cînd, îmi tunsei anume pletele, ca sĕ nu mai fie împrăştiate ca cu tîrnăcopul, îmi prinsei cu aţă înegrită cu cernélă adevĕrate centre de cultură românéscă şi asile pentru toţi cei nenorociţi.

Aceste deosebiri, între biserica catolică şi biserica ortodoxă, le-a păstrat biserica greco-catolică a românilor-uniţi, şi, cu tóte că legată de scaunul de la Roma şi sub disciplina Papei, clerul sĕu a rămas românesc şi concepţia acestei biserici a rĕmas naţională. Şi suntem siguri că conducĕtorii bisericei române unite ar fi tot aşa de aprigi luptători contra unei propagande curat catolice, cum ar fi şi clerul bisericei ortodoxe din Ungaria şi cum suntem şi noi, organ al apărărei naţionale şi al bisericei nóstre naţionale.

Intre românii ortodoxi şi românii greco-catolici, este deplină unitate de sentimente şi de credinţe. Amêndouĕ bisericile nóstre sunt naţionale şi în amêndóuĕ răsună în cântări şi rugăciuni limba românéscă.

Când combatem catolicismul şi propaganda lui, nu atingem deci credinţele fraţilor noştri *greco-catolici* de peste munţi, ci apărăm tocmai unitatea şi caracterul particular şi naţional al tuturor bisericilor româneşti.

Ceea-ce a făcut tăria poporului nostru în genere şi a României actuale în particular, a fost deplina unitate între conştiinţa naţională şi conştiinţa religiósă. Acéstă unitate noi nu voim s'o perdem, căci ar fi sĕ perdem cea mai esenţială condiţie de tărie şi de trai a românilor; căci conştiinţa nóstră religiósă, împărţită şi tulburată, ar tulbura şi conşiinţa nóstră naţională, ar sgudui fiinţa nóstră etnică.

Iacă de ce voim a rĕmâne toţi fiii patriei, de la Dorohoi la Mehedinţi şi de la Carpaţi la Dunăre, creştini ortodoxi, aşa cum au fost strămoşii noştrii şi vechii fondatori ai ţărei nóstre, străluciţii şi marii Basarabi.

Iacă de ce vom combate cu hotărîre ori-ce încercare de propagandă catolică la noi şi între noi.

Finea anului scolariu în „Seminariul „Andreian“.

Ziua Sânţilor apostoli *Petru* şi *Pavel* este statorită pentru încheierea festivă a anului scolar în seminariul „Andreian“. Incheierea s'a început cu serviciu divin oficiat de directorul seminarial *Dr. Eusebiu Roşca,* asistat de ierodiaconul *Dr. Elie Cristea* După terminarea liturgiei şi a rugăciunii de mulţumită s'au întrunit cu toţii, elevii şi corpul profesoral în sala mare a noului edificiu seminarial, unde în scurt timp s'a presentat şi Inaltpreasfinţitul Domn archiepiscop şi metropolit *Ioan,* însoţit de întreg consistoriul archidiecesan şi mai mulţi onoraţiori.

Indată a întonat corul seminarial sub conducerea profesorului *T. Popovici* un imn de serbare.

Apoi s-a suit pe catedră profesorul seminarial Dr. D. P. *Barcianu* şi cu cunoscuta-i profunditate şi pricepere a rostit un discurs potrivit ocasiunii şi menit a înălţa ambiţiunea nobilă a elevilor întru desvoltareaunei munci pline de conscienţiositate şi de succese pe terenul culturii poporului român. Când ne va permite spaţiul vom reproduce întreg discursul. A urmat o nóuă cântare; iar după acésta a ţinut Ex. Sa o alocuţiune pastorală la adresa tinerimei, în care presentându-le în culori vii şi plastice tabloul situaţiunii şi a terenului, în care ca factori dătători de ton şi conducători vor avea sĕ munciască, — a aflat şi terminii potriviţi de a încălzi atât pe clerici cât pe pedagogi pentru cariera alésă şi de-a oţeli şi potenţa interesul pentru ocupaţiunile ce-i aştéptă. Intre multe alte esemple şi poveţe din viéţa nóstră Inaltpreasfinţia Sa a arĕtat, cum şi alte popóre şi biserici, d. e. calvinii, — cărora le stau deschise mai multe terene şi cari nu sunt restrinşi numai la terenul bisericesc — încă se grupéză cu îndoită căldură în jurul bisericei, intenţionând a începe viéţă nóuă, cu nóuă însufleţire şi angajând şi atragênd în jurul ei pe cei mai distinşi bărbaţi din ţéră, cu cele mai înalte posiţii. Aşa ministrul de comerciu *Hegedűs* étă ce respunde între altele la instalarea lui în postul de prim-curator al bis. calvine din Ardél:

> „Sciu greutatea funcţiunei, ce mi-aţi încredinţat, dar o primesc şi promit, că voiu lucra din tóte puterile pentru bunăstarea şi înaintarea bisericei mele. Voiu lucra, pentru că aceea ce lucră cine-va bine pentru biserică este lucrat bine pentru tot-déuna şi este stabil şi neperitor. Tóte celelalte sunt trecĕtóre. Trec timpurile, trec şi sĕ schimbă ómenii şi ce au clădit unii, strică alţii. La biserică însĕ nu este aşa, căci ce se face, se face pentru tóte timpurile spre întărirea credinţei şi fericirea credincioşilor.
>
> Invĕţăturile şi esplicările cărţilor sfinte până acuma s'au dat cu deosebire spre pregătirea creştinului numai pentru viaţa viitóre, din altă lume. Ce s'a negles trebue îndreptat. Trebue pregătit omul „în prima linia pentru viéţa din lumea acésta“, căci de nu se pregăteşte astfel, apoi azi nu mai póte fi pregătit nici pentru viaţa viitóre, ci rĕmâne perdut pentru aici şi pentru dincolo.
>
> Este datoria credincioşilor reformaţi sĕ-şi apere legea lor cu tăriă şi neînfricaţi, căci întărind credinţa, promovézá sciinţa şi cultura naţională şi fac servicii patriei.
>
> Şi azi a lucra şi lupta pentru credinţă nu este numai datoria preoţimei, ci este şi a tuturor celorlalţi funcţionari şi organe bisericesci, ba chiar şi a tuturor credincioşilor. Aceste funcţiuni azi nu mai sunt numai funcţiuni de onóre, ci sunt adevĕrate şi seriόse datorinţe, cari trebue împlinite cu acurateţă. Azi întreg clerul şi poporul formézá „Ecclesia militans“, avênd îndatoriri sĕ lucre pentru biserica sa.
>
> Implinirea acestor îndatoriri însĕ sĕ nu se manifesteze numai prin dorinţe platonice, ci trebue sĕ se realiseze prin fapte împlinite“ ...

Dacă deci credincioşii altor biserici, cari au avut şi au sprijinul numeroşilor bărbaţi ai celei mai înalte şi mai otărîtóre funcţiuni în patrie se apropie de sinul bisericei cu asemenea căldură, cu atât mai vêrtos avem noi datorinţa a face acésta, cari suntem avisaţi a ne desvolta aprópe numai în cadrele bisericei, a terenului ce stă în strînsă legătură cu ea.

Asociaţiunea în Orlat.

— *Raport special* —

Interesul pentru „Asociaţiune“ cuprinde tot mai mult teren. A străbătut până jos în masele poporului. Rar sunt comune în jurul Sibiiului, în cari sĕ fi arĕtat poporul atâta interes faţă de Asociaţiune ca în comuna *Orlat,* unde despărţementul al V-lea şi-a ţinut adunarea generală în ziua Sf. Petru, 29 Iuniu v. Vrednic şi consciu de misiunea lui s'a arĕtat comitetul sub a cărui conducere e pus acest despărţĕmênt, dar nu mai puţin vrednici s'au arătat bravii nostri Orleţeni prin primirea şi comodităţile oferite comitetului, şi interesul dovedit faţă de adunarea generală.

Primirea.

Deşi timpul nu ne-a favorisat, comitetul însoţit şi de alţi onoraţiori din Selişte, a plecat la órele 6$^{1}/_{2}$ diminéţa spre Orlat. Ajunşi la crucea bisericei, comitetul au fost plăcut întîmpinat de „Reuniunea pompierilor români“ în frunte cu ţĕranul *Ioan Oprişor,* care a bineventat pe comitet, spunând cam urmĕtórele: Domniavóstră veniţi în mijlocul nostru, lumină sĕ ne aduceţi şi sĕ ne întăriţi în credinţă, ca şi noi se putem înainta alăturea cu alte naţiuni. Ştim că numai binele ni-l voiţi de aceea vĕ şi primim cu braţele deschise. Deci în numele poporului din Orlat ve zic un bine aţi venit. La vorbirea inteligentului ţeran rĕspunde directorul *Dr. Nicolae Calefariu,* mulţumind în numele comitetului pentru frumósa primire ce li s'a făcut.

In biserică.

Membrii comitetului însoţit de întreg poporul din comună, inteliginţă şi mai mulţi fruntaşi din comunele: Sĕlişte, Gurarîului, Cacova, Vale, Aciliu, Tilişca, Cristian, Săcel Galeş şi Turnişor au luat parte la serviciul divin. Serviciul divin a fost celebrat de preotul *Dionisiu P. Decei,* care la sfîrşitul liturghiei prin o frumósă predică a făcut asemânare între însemnătatea zilei de azi şi a adunării şi precum apostolii odinióră au cutreerat lumea ca se propage învĕţăturile mântuitóre, aşa şi comitetul Asociaţiunei cutreeră comunele din acest despărţĕmênt ca se lumineze poporul şi sĕ-şi ajungă frumosul scop urmărit. Cântările liturgice au fost esecutate de corul plugarilor din loc sub conducerea învĕţătorului diriginte *Ioan Giurgiu.*

Adunarea.

După serviciul divin şi după o pausă de $^{1}/_{2}$ óră, directorul despărţĕmêntului *Dr. Nicolau Calefariu* face istoricul Asociaţiunei, arată ródele acesteia, salută pe numeroşii membrii şi declară adunarea generală de deschisă, la care mulţumeşte învĕţătoriul dirigent *Ioan Giurgiu.* La ordinea zilei raportul comitetului cetit de actuarul *Constantin Herţa,* din care remarcăm următórele decisiuni ale comitetului: ţinerea de prelegeri publice prin comune, nisuinţa de a înfiinţa biblioteci poporale prin tóte comunele, donaţiunea făcută în favorul bibliotecei scolare din *Poiana* în sumă de 40 cor., înfiinţarea de agenturi în *Orlat* şi *Tilişca,* raportul cassarului. Se alege o comisiune de 3 membrii pentru înscrierea de membri noi, membri ajutători şi încassarea de taxe dela membri vechi.

Cu privire la premierea grădinilor de legumărit, pentru care comitetul în tot anul escrie concurs de 40 cor., se notifică, că au întrat la comitet zece cereri şi în urma ex a minării făcute din partea a doi membri ai comitetului s'a aflat de mai bine cultivate şi care arată mai mult progres: Grădina scolară din *Sĕlişte,* dar nu s'a premiat, fiind grădină de model scolară, ci s'a decis a i se da menţiune cu laudă prin un act oficios. Astfel premiul prim de 16 cor. s'a dat d-nei *Ana Giurgiu* din Orlat.

In locul al doilea au fost premiate d-nele *Petru Drăgiciu* şi *Aurelia Decei,* cari însă nu au reflectat la premii, ci le-au lăsat în favorul ţĕranelor, cari au concurat. Devenind aceste premii vacante s'a împărţit între d-nele *Ana Zidu* din Orlat 12 cor., *Elisa Borcia* din Sĕlişte 8 cor. şi *Eva Stroia* din Orlat 4 cor.

Se anunţă mai departe, că comitetul despărţĕmêntului a donat cărţi bibliotecei scolare din Orlat în sumă de 40 cor., apoi *Ioan Simtion* a donat tot acestei biblioteci 8 cărţi, precum şi o monografie a unei comune învecinate.

Disertaţiunile.

Prima disertaţiune a fost a părintelui *Ioachim Muntean* din Gurarîului.

D-sa a vorbit despre înfiinţarea de Reuniuni în general şi în special despre Reuniunea de înmormêntare, folosul ei; despre vecinătăţi şi altele.

Frumósă şi fórte populară a fost prelegerea învĕţătoriului din Sĕlişte *Dumitru Mosora,* intitulată: „*Unele căi cari duc la înaintarea poporului*“. Autorul după ce arată starea miseră în care se află poporul nostru, indémnă a trăi în bună înţelegere, iubirea faţă de aprópele, a se feri de a-şi petrece poporul timpul în birturi, unde îşi ruinéză sănătatea şi unde tótă averea şi-o dă în mâna veneticilor şi în legătură cu acestea despre Reuniunea de temperanţă. Indeamnă poporul a-şi da copii la şcólă, ér cari nu au putere sĕ-i dee la meserii. După finirea prelegerii, cei de faţă au isbucnit în urale de „trăiască“ la adresa prelegătoriului.

Directorul despărţĕmêntului propune şi adunarea le dă mulţumită protocolară prelegătorilor.

Raportul comisiunei.

S'a suspendat şedinţa pe 10 minute pentru ca comisiunea aleasă se 'şi pótă regula afacerile cu privire la încassarea taxelor şi inscrierea de membrii noi. Redeschizêndu-se şedinţa, referentul comisiunei *Ioan Manta,* paroch în Gurariului, arată că s'a incassat din Gurariului 78 cor. Orlat 142 cor. şi Selişte 120 cor. total 340 cor. Raportul se ia spre plăcută şciinţă. Presidentul rógă pe doi membrii a se insinua ca representanţi ai despărţĕmêntului pentru adunarea generală ce se va ţiné în anul acesta la Băile Herculane. Se insinuă notariul din Tilişca, *Valeriu Milea,* ér al doilea representant — neinsinuându-se, se concrede comitetului cercual.

Preşedintele propune a se da o telegramă gimnasiului din Braşov din incidentul jubileului de 50 ani dela înfiinţare.

Se dă următórea telegramă:

„*Despărţĕmêntul V (Selişte) al Asociaţiunei pentru literatura română şi cultura poporului român“ intrunit în adunarea generală în comuna Orlat salută cu insufleţire şi căldură vechiul focular al culturei nóstre naţionale din incidentul jubileului de 50 ani*“

Finite tóte acestea directorul *Dr. Nicolau Calefariu* prin o scurtă şi miezósă vorbire, declară şedinţa de închisă.

Banchetul.

La órele 2 d. p. s'a dat un banchet. Şirul toasturilor l'a început directorul despărţ. *Dr. N. Calefar,* închinând pentru inteliginţa din comună. Membrul din comitet *Ioachim Muntean* paroch în Gurarîului închină pentru comitetul despărţĕmêntului şiîn special pentru director. Un frumos şi avêntat toast a ţinut, pentru poporul român preotul local *Dionisiu P. Decei.* A mai toastat *Ioan Manta,* pentru comitetul central şi notariul *Henţu,* din Selişte pentru femeia română. In decursul banchetului bine instruatul cor al plugarilor din loc ne-a delectat cu mai multe cântări naţionale.

Concertul.

Séra s'a dat, cu ajutoriul unui grup de pedagogi din Seminariul „Andreian“ din Sibiiu un concert, care a reuşit peste aşteptare. Mai mult a plăcut din întreg programul „Cisla“. Printre cântări, învĕţ. *George Maior* a declamat fórte bine „Legenda“ de Dulfu şi la fine dirigintele *Ioan Giurgiu* a predat într'un mod de tot hazliu monologul „De ce nu m'am însurat“. După concert a urmat dansul până în zori de zi.

Putem constata cu plăcere, că adunarea generală ţinută în comuna Orlat a succes peste aşteptare. Laudă bravilor Orleţeni în genere şi în special conducĕtorilor din numita comună.

Dorel.

Schimbare ministerială în România.

Pertractările între membrii clubului conservator şi al celui junimist pentru fuzionarea acestor cluburi şi formarea unui cabinet ministerial din câte patru membrii aparţinĕtori ambelor cluburi au *ajuns la deplin resultat.*

Dl *Carp* va fi president al cabinetului şi ministru de finanţe, ear d-l G. *Cantacuzino,* va remâne şef al partidului.

Deasemenea vor fuziona şi ziarele *Timpul* şi *Constituţionalul* şi va apare numai Timpul.

---

nasturii cari nu prea erau siguri la surtuc, ca sĕ'l pot încheea peste tot, în semn de respect, şi la ora convenită, cu profesorul meu de literatură, neuitatul D. Gusti, mergem la Mih. Kogălnicénu acasă.

El n'a recunoscut în mine pe băiatul cel cu jalba ... Ori n'a voit sĕ-mi pomenéscă de nimica, din un exces de delicateţă.

'I-am amintit eu ...

Nici odată nu mi-a venit greu sĕ mărturisesc recunoştinţa mea celor cărora o datoresc ...

Kogălnicénu m'a strîns de mînă şi m'a îndemnat sĕ lucrez mereu şi sĕ persist a scrie contra scîlcitorilor de limbă, aşa cum a făcut el mereu în jurnalele ce însuşi a publicat.

Din acea zi, din luna Februarie, 1852, cultul meu pentru Mihai Kogalnicénu a fost neîntrerupt.

Aşi voi sĕ ştiu cîţi şi cari sunt bărbaţii de stat contemporani cari se fac *pîrghiile* de ridicare a celor mici şi fără sprijin.

In suişul greu al vieţei mele, eu am întîlnit după Mihai Kogălnicénu şi altă mînă blîndă cît şi puternică: mîna lui V. Alexandri, a lui I. Negruzzi, D. Ralet, C. A. Rosetti, dar de aceştia la rîndul lor.

(Va urma) *V. A. Urechiă.*

Revistă externă

Delegaţii Buri la Paris.

Delegaţii Buri s'au reîntors din America la *Paris*. Preşedintele consiliului comunal din Paris a salutat pe representanţii republicei-sudafricane cari au uimit lumea cu eroismul lor. El a ridicat un toast în sănătatea preşedinţilor Krüger şi Steijn, a parlamentelor, a soldaţilor şi a poporului celor două republici surori.

Fischer, conducătorul delegaţiei a mulţumit; el a adăogat că republicele nu cerĕu lumei civilisate de cît un singur lucru: arbitrajul.

— Presidentul Krüger a făcut cunoscut prin secretarul seu Reitz, corespondentului lui *Daily Telegraph*, că republica sud-africană se va lupta pentru independenţă, până ce vor mai fi în viaţă încă 500 Buri. Acésta e hotărîrea lor neclintită.

Inchiderea parlamentului francez.

Sesiunea parlamentului francez a fost închisă la 10 Iulie n., după ce s'a votat un credit de *14 jum. milióne* pentru expediţiunea în China şi s'a primit proectul pentru acordarea unor decoraţiuni la exposiţie.

NOUTĂŢI

Dela Braşov. Mercuri s'a oficiat la biserica s-tului Nicolae din Scheiul Braşovului *parastas* pentru ctitorii şi binefăcĕtorii şcólelor; profesorul Dr. Iosif *Blaga* a ţinut un frumos discurs comemorativ.

Şcolarii s'au împărţit apoi în mai multe grupe: o grupă au mers sub conducerea profesorilor A. Vlaicu, Dr. Iosif Blaga şi Dr. St. Stinghe în cimiteriul bisericei Stului Nicolae şi au depus cununi pe mormintele bărbaţilor meritaţi pentru şcóle. O altă grupă de şcolari sub conducerea profes. A. Bârsean, I. Socaciu şi D. Lupan au depus cununi la mormintele binefăcĕtorilor şi profesorilor din Gróveri. Aici a cetit rugăciuni pentru odihna sufletelor reposaţilor, păr. B. *Baiulescu*, ear profes. I. *Socaciu* rostí o cuvêntare pĕtrunzĕtóre. A 3-ia grupă a a mers cu prof. I. C. Panţu, D. Făgărăşian, N. Sulică şi Dr. C. Lacea la mormintele binefăcĕtorilor de pe Tocile, pe care le-au încununat. Cuvêntul ocasional a fost rostit de prof. I. C. *Panţu*.

Mercuri séra un conduct cu torţe al şcolarilor a traversat oraşul. Inaintea gimnasiului corul a executat imnul festiv, a urmat discursul unui abiturient, la care a rĕspuns directorul V. Oniţ.

*

In atenţiunea candidaţilor de notari. Avisăm pe cei ce voesc sĕ îmbrăţişeze cariera de notari comunali sau cercuali, că după nóua lege, care va întra în vigóre la *1 Septembre a. c.*, se pretinde dela fiecare aspirant de notar sĕ aibă 8 clase gimnasiale, pentru a puté fi primit la cursul administrativ de un an. Legea acórdă însĕ şi absolvenţilor de 6 clase gimnasiale, pe cari îi află până la 1 Septembre în praxă notarială, dreptul de a se puté înscrie la cursul de învĕţământ administrativ.

*

Hymen. Ilie *Mânecuţă*, teol. abs., şi dşóra Elena *Ghimbĕşan* îşi vor sĕrba cununia Duminecă în 15 Iulie n. a. c. la 2 óre p. m. în biserica gr. or. din Făgăraş.

*

Examen de maturitate. La şcóla reală militară super. din *Biserica-albă* (Moravia) au depus acum cu finea anului scolastic examenul de maturitate, între alţii şi următorii elevi români: Alexandru Lupean din Sibiiu, Traian Smeu din Viena, Ioan Gogoltanu din Orşova, Odiseu Tebanu din Cudjir şi Victor Humiţa din Arad, cari întră pe basa absolutoriului şi a examenului de maturitate în academiile militare din Viena sau din Wiener-Neustadt.

Tot acolo au absolvat cursul al doilea: Iosif Iacobiciu din Alba-Iulia, Coriolan Bardosy din Sibiiu, Elie Cena din Mehadia, Titu Adam din Caransebeş, Leo Cimpoca din Mehadia şi Ioan Cepeneag din Viena, éră din cursul I fură promovaţi în cursul al II-lea Corneliu Boldea din Viena şi Teodor Seracin din Caransebeş.

*

Catechisaţiunea tinerimei gr. ort. române la scólele din Gherla. La scólele din Gherla în anul scolastic trecut au fost înscrişi la începutul anului 13 elevi, rĕmânênd la finea anului 9, şi anume: la preparandia gr. cat. 6, remânênd 4; la gimnasiul de stat 6, remânênd 5; şi la şcóla elementară poporală rom. cat. 1, nerĕmânênd nici-unul.

La gimnasiul de stat catechisaţiunea a decurs în regulă, cu excepţiunea cercetării bisericei, neavênd noi acolo edificii bisericesci, capelă ori altă casă de rugăciune (afară de cea din penitenţiarul reg. ung. regn., unde din motive educative şi de disciplină internă nu-i consult a duce elevii.)

Nu aşa de neted a decurs catechisaţiunea cu elevii dela preparandia gr. cat. Aici doi elevi au fost retăcuţi pe motivul, că ar fi trecut la biserica gr. cat. şi numai după informaţiuni dela oficiile lor parochiale şi după proteste la direcţiunea preparandială au fost extradaţi pentru catechisaţiune catechetului nostru, constatându-se ilegalitatea trecerilor. Alţi trei elevi făcênd trecerea înainte de începerea anului scolar n'au putut fi reclamaţi. Ca motiv al trecerei, ce a putut fi, decât iară şi iară blidul cu linte, adecă favorul, că vor fi împărtăşiţi din resturile de mâncare dela masa clericilor seminarişti; şi au şi fost împărtăşiţi, nu numai cei trecuţi, ci şi cei netrecuţi; dar după ce s'a observat, că cei rĕmaşi nu-i nădejde sĕ trécă, li s'a detras acest favor.

Alt abus, ce s'a făcut în contra bisericei nóstre cu privire la acesti elevi a fost, că au fost siliţi a cerceta biserica gr. cat. şi a asculta exortaţiunile catechetului gr. cat. şi apoi că au fost instruaţi, examinaţi şi clasificaţi din Cântările bisericesci şi Tipic, împreună cu elevii gr. cat., sigur numai pentru ca sĕ se paraliseze instrucţiunea catechetului nostru în spirit ortodox. Şi în contra acestui abus s'a ridicat protest din partea catechetului nostru la direcţiunea preparandială (aparţinênd aceste obiecte studiului Religiunei, şi astfel căzênd în competenţa îngrijirei bisericei lor ortodoxe), dar fără folos, şi aşa înaintându-se causa la ministrul de culte şi instrucţiune publică (de unde până acum nu s'a dat încă nici un rĕspuns), resultatul a fost, că la finea anului scolar li s'a spus elevilor nostri din partea direcţiunei preparandiale, că pe viitoriu nu va fi primit nici un elev gr. ort. în acest institut.

N'ar strica, ca astfel de tineri, cari absólvă pedagogia la institute străine, sĕ fie mai cu deamĕruntul examinaţi din aceste obiecte de învĕţământ la examenul de cualificaţiune, şi sĕ nu li se recunóscă clasificaţiunile cursuale din ele, ci sĕ fie obligaţi şi la examen cursual din Cântările bisericesci şi Tipic. Numai aşa se va puté ajunge la o uniformitate în cultul divin şi se vor împuţina cu timpul învĕţătorii, cari la cea mai mică neînţelegere cu preotul, ameninţă cu părăsirea bisericei şi duc şi pe alţii pe astfel de povêrniş periculos.

Mai regretabilă e însĕ împrejurarea, că o biserică pretinsă sororă (românéscă) tinde la astfel de amestec ilegal în afacerile interne bisericesci şi scolare ale altei biserici. Sperăm însĕ, că barem pe viitoriu se va veni la resóne mai drepte, atât din interese morale, cât şi din interese naţionale ale ambelor biserici românesci.

*

Trachoma. Ni s'a adus la cunoştinţă din partea directorului de inspecţiune sanitar, că în unele din comunele nóstre mărginaşe, cum e bunăóră Sadul, Boiţa, Racoviţa graséză în mod epidemic o bólă de ochi, care póte deveni fórte periculósă.

S'au conscris tóte acele familii după comune, în cari graséză acea bólă periculósă, s'a compus o broşură, în care se arată mijlócele, prin cari se póte combate, şi broşura se va trimite gratuit fie cărui cap de familie, în care graséză acea bólă.

Atragem atenţiunea preoţimei şi a învĕţătorilor nostri asupra acestora, şi 'i sfătuim sĕ cetéscă broşura, şi sĕ o esplice poporului, ca cu atât mai cu efect sĕ pótă fi combătută acea bólă periculósă, numită trachoma.

*

Un mod iscusit de înşelătorie. O firmă de orológe din Elveţia cércă într'un mod destul de ingenios sĕ-şi desfacă marfa şi în oraşul nostru, prin sistemul de cupóne. Iată cum: Firma expedéză prin agenţii sei cupóne à 1 corónă, care se împart publicului doritor de a-şi cerca norocul. Posesorul cuponului primeşte apoi pelângă rambursă de 5 coróne 30 fil. un bon provĕzut cu 5 cupóne, în care se spune, că dacă vinde aceste 5 cupóne à 1 cor. şi fiecare primitor de cupóne va rescumpĕra bonul ce deasemenea i se trimite pelângă rambursă de 5 cor. 30 fil., va primi un orologiu în valóre afirmativă de 30 cor., avênd sĕ restitue simplu spesele de postă şi vamă. Aşadar l'ar costa pe cineva un orologiu numai 1 corónă, plus spesele postale. Intreprinderea acésta la prima privire e seducĕtóre şi nimenea nu bănueşte, că are de a face cu o înşelătorie, deórece îndatăce numai unul din primitorii de cupóne nu le rĕscumpĕră, respectivul nu capĕtă orologiu, deci a perdut 1 corónă. Sĕ mai adaugă apoi, că numĕrul primitorilor de bonuri creşte la infinit în proporţie geometrică (la 5 cupóne în prima mână, se vin 25 în a 2-a mână, la acestea 125 în a treia mână, la acestea 625 în a patra mână, 3125 în a cincia, la acestea 15.625 în a şésea etc.), încă în a cincia mână distribuirea cupónelor e imposibilă, deci fiecare posesor de bonuri a perdut cele 5 coróne, care nu le mai póte valora.

Prinzênd de veste vice-comitele Sibiiului despre înşelătoriile ce se fac cu astfel de cupóne a luat disposiţii pentru a fi confiscate din partea autorităţilor, ori unde li se va da de urmă. — Noi încă facem atenţi pe onoraţii cetitori de a nu cumpĕra astfel de bonuri.

*

Un mort înviat. Un cas înfiorător şi unic în felul sĕu s'a petrecut zilele acestea într'o comună din comitatul Bihorului. Ţĕranul cel mai bogat din acea comună, George Gaia, a murit. Tóte rudeniile şi multă lume merseră la casa mortului; au trimis în satul vecin după preot sĕ sĕvêrşéscă înmormêntarea, dar acela n'a putut merge, şi ast-fel mortul a rĕmăs încă o nópte pe catafalc, iar ómenii îl priveghiau în odaia vecină. Către mezul nopţii s'a auzit ceva sgomot suspect în odaia mortului. Câţi-va feciori mai curagioşi s'a sculat de la masă sĕ vadă, ce e în odaia vecină. De o dată uşa se deschide şi iată mortul învĕlit în haina lui albă. Intre cei de la masă era mare panică. Mulţi se ascunseră sub masă, iar alţii fugíră afară. George Gaia înţelese îndată situaţia şi le zise: „Nu vĕ temeţi! Eu nu fac rĕu nimĕnui. Am înviat, şi acum din nou voiu trăi!“ Cu aceste cuvinte el, ca tată de familie, ocupă locul de frunte la masă.

Rudele şi cunoscuţii prinseră pe încetul curagiu şi se aşezară şi ei la masă, apoi l'au învitat şi pe el sĕ bea şi sĕ le vorbéscă, ce a vĕzut în cealaltă lume. Mortul înviat n'a aşteptat multă îmbiare şi a început a-şi petrece cu cei ce l'au priveghiat. Până aci petrecerea fu veselă — dar îndată s'a întors spre întristare. Nevasta lui Gaia n'a fost în casă, când bărbatul ei s'a trezit de mórte aparentă. Ea acum veni acasă din vecini şi când păşi în odaie, spre mirarea ei, îşi vede bărbatul în fruntea mesei îmbrăcat în hainele de mort, cum tocmai trăgea la măsea dintr'un pahar. Sĕrmana femeie, când vĕzu acest spectacol, ţipă puternic şi căzu la pămênt. Şi când în ziua următóre sosi preotul, într'adevĕr găsi un mort, dar nu pe acela pentru care a fost chemat. El înmormêntă adecă pe sêrmana femee, care a murit de spaimă.

VARIETĂŢI

(*Inpotriva fumatului.*) Doctorii cei mai celebri au pornit un fel de campanie în potriva fumatului, atribuind acestui obiceiu atât de rĕspândit, o mare parte din neajunsurile şi bólele de care e bântuită progenitura fumătorilor.

Nicotina conţinută în tutun, spun doctorii, îngreuiază respiraţia, slăbeşte memoria, slăbeşte ochii, face pe om mai posac şi favoriséză mult catarul şi mai ales slăbind resistenţa celulelor organismului, predispune la tuberculoză. După statisticile făcute de curênd s-a dovedit, că cea mai mare parte din tuberculoşi sunt fumători.

Una din celebrităţile medicale germane doctorul Billroth a spus deunăzi următórele asupra fumatului:

„Nu numai că fumatul e nefolositor, dar e şi nesănĕtos, căci tóte sau dacă nu tóte, majoritatea bólelor de stomac sunt datorite fumatului. Amoniacul şi nicotina conţinute în tutun ajută fórte mult la slăbirea sistemului nervos. Tóte slăbiciunile fisice ca: ameţelile, năduşelile reci, dureri de cap, palpitaţii şi celelalte multe bóle d'astea se obţin numai graţie obiceiului de a se intoxica prin nicotină.“

Doctorii americani au mers şi mai departe în aducerea bólelor şi osanalelor ce zilnic cântă spre mai marea glorie a tutunului; după ce au făcut o listă lungă de tóte urmările fumatului, au pus ca o încoronare a binefacerilor tutunului, orbirea încétă dar sigură.

Fumătorii, cari cred, că asta-i numai o reclamă neadevĕrată, sĕ nu se descurageze când vor vedea, că ochii li se slăbesc prea încet, căci vorba românéscă: încet-încet departe ajungi o sĕ se adeveréscă şi la dênşii.

Medicii sunt unanimi în a declara că principala causă care contribue la lăţirea obiceiului de a fuma este plictiséla şi lipsa de ocupaţii serióse.

Tot fumatului se atribue marea mulţime de casuri de alienaţie. Asta iar după o statistică a unui doctor englez, însĕ doctorul a pus între parantese, că între casuri de alienaţie observate de dênsul pot sĕ fie în parte urmările alcoolismului combinat cu obiceiul fumatului.

Doctorul Billroth, despre care am pomenit mai sus, era într'o vreme unul din cei mai îndîrjiţi fumători, însĕ la urmă vĕzênd, că din pricina tutunului s'a ales cu palpitaţii, dureri de cap şi alte lucruri d'astea, a căutat sĕ se desveţe de tutun. Vreme de dóuĕ luni a răbdat, însĕ se făcuse posac, trist; la urmă tot a reuşit, a biruit.

Notiţă literară.

Tocmai a apărut în editura librăriei W. Krafft din Sibiiu şi se află de vênzare la principalele librării din patrie şi străinătate Partea I-a: Română-germână a **Dicţionarului român-german şi german-român** de *Sab. Pop. Barcianu*, revidat şi complectat de profesorul *Dr. D. P. Barcianu*. Ediţia a III-a, 750 pag. în 8° cu litere petit în 2 colóne. Preţul: broşurat cor. 6.—, şi legat în 1/2 franz cor. 7.60.

Acest dicţionar atât de bine primit în ediţiile sale anterióre, apare acum în ediţia a III-a. Recunoscut de bărbaţi competenţi ca cel mai bun dintre câte au apărut, ediţia presentă caută a-l face şi pe mai departe vrednic de această preţiósă recunóscere. Atât autorul, cât şi editorul şi-au pus tóte silinţele întru a aduce lucrării îmbunătăţirile, care sĕ o aducă la perfecţiune din ce în ce tot mai mare; autorul prin aceea, că a înavuţit în mod însemnat cuprinsul prin cuvinte şi locuţiuni din scriitorii români moderni şi mai vechi, voind astfel a înlesní publicului străin cetirea şi înţelegerea scrierilor române, apoi prin însemnarea silabei accentuate a cuvêntului, pentru a face cu putinţă rostirea corectă a cuvintelor române şi fără a fi silit sĕ-ţi iei refugiul la regule amĕnunţite teoretice; editorul prin aceea, că a înzestrat cartea cu hârtie bună şi cu tipar frumos, îngrijind, ca prin un format mai mare şi mai potrivit, pe lângă tótă înavuţirea sĕ nu devie prea voluminósă, ci sĕ rĕmână îndemânatică. Fie deci ca şi în forma presentă dicţionarul acesta sĕ afle binevoitórea întimpinare, de care s'au bucurat ediţiile anterióre, contribuind la sporirea prietenilor limbei române şi a productelor ei literare.

Din *partea a II-a „germână-română“* se află încă câteva exemplare din ediţia a II-a preţul broş. cor. 7.60, legat cor. 9.40.

De aceiaşi autori a apărut: *Gramatica germână teoretică-practică pentru usul tinerimei române*, Ediţia a V-a. Sibiiu, 1896. Preţul: broş. cor. 2.80.

Imprejurarea că, deşi au mai apărut şi alte gramatici germâne, s'a arătat necesitatea de a scóte acéstă gramatică în o a V-a ediţie, vorbesce ea însaşi deajuns pentru buna întocmire a ei, aşa că o putem recomanda cu tótă căldura tinerimii studióse, care voieşte sĕ-şi însuşéscă limba germână.

Rugăm pe onoraţii abonaţi ale căror abonamente au espirat cu 30 Iunie c. sĕ binevoiéscă a grăbi cu reînoirea acelora, pentru ca sĕ nu fim siliţi a-le suspenda trimiterea foii.

Adm. „Telegrafului Român“.

Haină—mătase
Foulard fl. 8.40

şi mai sus! — 14 metri; — trimisă franco şi vămuită! Mustre cu întórcerea postei; tot astfel şi din „Mătase-Henneberg“, négră, albă şi colorată dela 45 cr. până la fl. 14.65 pe metru.

G. Henneberg, fabricant de mătase (*lif. de curte c. ş. r.)*, **Zürich**. [11] 7—12

---

[94] 1—1

Licitaţiune

Cu încuviinţarea Preavenerabilului consistoriu archidiecesan dela 28 Martie a. c. Nr 2941 B. sĕ dă în întreprindere, prin licitaţiune publică minuendă, **zidirea bisericei gr. or. din comuna Stretea**, protopresbiteratul Dobra.

Licitaţiunea sĕ va ţinea la primăria din Stretea (Sztrettye, u. p. Hunyad Dobra) în 16/29 Iuliu a. c.

Preţul strigărei este de 2418 cor. 82 fil.

Comuna bisericéscă dă din materialul necesar pétra, cărămida, varul şi nĕsipul.

Oferenţii au sĕ depună înainte de licitare un vadiu de 5% din suma de strigare.

Planul şi preliminariul de spese se pot vedea la epitropia parochială.

Stretea, la 24 Iuniu (7 Iuliu) 1900.

Ioan Jurgiu
epitrop.

---

[95] 1—3

Concurs repeţit

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia de cl. III. Mihăeşti, cu filia Făgeţĕl, tractul Dobra, sĕ escrie concurs nou cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Tel. Rom.“

Venitele împreunate cu acest post dau suma de 680 cor.

Informaţiuni mai detailate sĕ pot lua dela comitetul parochial.

Reflectanţii la acest post au a'şi aşterne cererile instruite conform legei în timpul prescris subsemnatului oficiu.

In conţelegere cu comitetul parochial. — Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Dobra.

Dobra, 28 Iuniu 1900.

Iosif Morariu
protopresb.

Nr. 49/1900. [92] 3-3

Concurs

Devenind vacant postul de învĕţător pentru clasa a III-a de fetiţe dela scóla gr. or. din Reşinari, prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt. 700 cor. salar şi 64 cor. relut de cuartir şi lemne, ce se plătesc din fondul bisericei în rate lunare anticipative.

Aspiranţii încă înainte de a expira terminul de concurs sĕ se presenteze în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre la biserică spre a-şi arăta dexteritatea în cântările bisericesci, avênd datorinţa a cânta în strană Dumineca şi sĕrbătórea. Pe lângă acestea este îndatorat a conduce şi exerciţiile gimnasticale cu toţi elevii institutului.

Reşinari, din şedinţa comitetului parochial gr. or., ţinută la 29 Maiu, 1900.

Bucur Dancăşiu preşedinte. *Aleman Galea* notariu.

Nr. 682/1900.

Vĕzut şi aflat în ordine.

Sibiiu, 23 Iunie, 1900.

Ioan Papiu
protopresb.

Nr. 229—1900. [93] 2—3

Concurs

Pentru întregirea parochiei române gr. or. din Şoimuşul-român, protopresbiteratul Murĕş-Oşorheiului, se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch, după cum s'au stabilit în şedinţa sinodului parochial, la 8 Octobre 1899, dau suma de 358 fl. 50 cr. = 717 coróne.

Dela concurenţi se recere, ca sĕ se presinte în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre în parochie spre a face cunoştinţă cu poporul şi spre a-şi arĕta destoinicia în tipic şi în cântările bisericesci.

Petiţiunile concursuale, instruite conform „Regulamentului nostru pentru parochii“ sĕ se adreseze în terminul descris la subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Murĕş-Oşorheiu, 24 Iuniu, 1900.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Murĕş-Oşorheiului.

Nicolau Măneguţiu
protopresbiter.

Ad. nr. 580—1900 (87) 3—3

Concurs

Pentru întregirea postului de paroch în comuna de clasa a III Giurcuţa, prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post, dau un venit sigur anual de 883 cor. 20 fil.

Concurenţii au a-şi aşterne suplicele lor subsemnatului, în terminul sus citat, fiind instruite în sensul normelor în vigóre, şi a se presenta în vre o zi de Duminecă sau sĕrbătóre la S-ta biserică din acésta parochie, ca sĕ fie cunoscuţi din partea poporului.

Oficiul protopresbiteral în conţelegere cu comitetul parochial.

Cluj, 6 Iuniu 1900.

Tuliu Roşescu
protopresbiter.

Nr. 349—1900. [89] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de învĕţătoriu în subsemnatele parochii din protopresbiteratul Cohalmului se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în ziarul „Telegraful Român“.

I. In comuna bisericéscă Caţa, salariul învĕţătoresc de 600 cor., cuartir gratuit şi 3 stânjini de lemne.

II. Cohalm, cu salariul anual de 600 cor., cuartir şi lemne de foc.

Invĕţătoriul ales, va avea sĕ instrueze tinerimea scolară şi adultă în cântările liturgice, şi a da ajutor cantorului la utrenie în Dumineci şi sĕrbători, ér' la liturgie a conduce cântările liturgice.

Concurenţii vor avea sĕ se presente înainte de alegere în biserică, spre a-şi arăta desteritatea în cântări şi a face cunoştinţă cu poporul.

Cohalm, în 10 Iuniu 1900.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Cohalmului în conţelegere cu comitetele respective.

Nicolau D. Mircea
protopop

Nr. 321-900 [88] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci dela scólele comunelor mai jos însemnate din protopresbiteratul Mercurei, se deschide concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare:

1. Gusu, un post de învĕţător cu salariu de 600 cor.,
2. Apoldu-superior, un post de învĕţătoriu cu salariu de 600 cor., cuartir natural în edificiul scólei, şi lemne de foc.
3. Reciu, un post de învĕţătoriu cu 600 cor., cuartir în edificiul şcólei şi lemne de foc.

Doritorii de a ocupa vreunul din acestea posturi au sĕ-şi aştérnă cererile lor, instruite conform normelor în vigóre, subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Presentarea concurenţilor în comuna la carea a concurs în vre o Duminecă sau sĕrbătóre, pentru de a-şi arăta desteritatea în cântările bisericeşti e binevenită.

Mercurea, la 13 Iunie 1900.

Oficiul protopresbiteral, tractul Mercurea, în conţelegere cu comitetele parochiale respective.

Ioan Droc
protopop

A apărut:

Scrisori către eleve
de
D-şóra prof. **Maria Cioban**

O carte fórte instructivă, se află de vênzare la

Librăria archidiecesană.

Preţul **1 cor.**, trimisă cu posta **1·10 cor.**

1000 coróne plătesc celui-ce va mai căpĕta vr'odată durere de dinţi ori îi va mirosi gura după-ce va folosi **apa de dinţi a lui Bartilla,** o sticlă cu **35 cr.** (Pentru pachetare 10 cr. deosebit). **Erezii A. Bartilla** (E Winkler), Viena, 19/1., Sommergasse 1. — Sĕ se céră pretutindenea apriat apa de dinţi a lui **Bartilla.** Denunţări de falsificare vor fi bine plătite. La locurile, unde nu se póte căpĕta, trimit 7 sticle cu 2 fl. 60 cr. franco. — **Deposit în Sibiiu** la farmacia **„Vulturul“ C. Müller**, piaţa-mare; farmacia **Heinrich**, piaţa mică 27; farmacia **Molnar**, strada Cisnădiei 59; **Parfumeria Meltzer**, strada Cisnădiei şi strada Guşteriţei. [33] 10—

Saisonul de primăvară şi de vară
1900.
Stofe de Brünn veritabile

Una bucată de metri 3.10 lungă, pentru un rând complet de haine de bărbat (Roc, pantaloni, vestă,) costă numai

- fl. 2.75, 370, 4.80 de lână veritabilă de oae
- fl. 6. — şi 6.90 de lână mai bună veritabilă de oae
- fl. 7.75 din lână fină veritabilă de oae
- fl. 8.65 din lână fórte fină veritabilă de oae
- fl. 10.— din cea mai fină lână veritabilă de oae.

Una bucată stofă pentru un rând de haine-salon fl. 10.— deasemenea espedează cu preţurile de fabrică stofe pentru pardisiu, lodeu pentru turişti cele mai fine kamgarne etc. etc. depositul real şi recunoscut în destul ca solid:

Siegel-Imhof în Brünn.

Mustre gratis şi franco. Liferarea conform mustrei sĕ garantează. [56] 23—40

Avantajele muşteriilor privaţi, de a comanda stofele direct dela firma de mai sus, dela fabrică, sunt foarte însemnate.

Farmacia lui F. I. R. Hotter la sf. Iosif, Wien, XII/2 Schönbrunnerstrasse 182.

Absorbinalul lui Hotter.

1/1 Flacon fl. 6. —, 1/2 Flacon fl. 3.50. delătură tóte umflăturile şi depunerile de grăsimi fără sĕ vateme părului. Intăreşte nervii atacaţi şi slăbiţi, delătură şi distruge tóte nodurile în muschi, şi serveşte şi ca scut în contra aprinderilor; cu deosebire e probat la umflăturile produse din causa fearelor, apoi în contra ariciturei umflărei copitei, genunchilor umflaţi, mai departe în contra umflăturilor (noduri) de vine, în contra umflăturei picioarelor la glesne şi la încheietura degetelor cu un cuvênt în contra tuturor umflăturilor ori unde s'ar ivi.

Praful nutritor alui Hotter,
pentru cai şi vite cornute
1 Pachet cu 80 cr.

Un adaus escelent la nutremânt, pentru a ţinea vitele sănătoase şi cu putere este de a sĕ folosi la tóte suferinţele de rărunchi de ficat şi de nervi.

Preparate pentru veterinari, cele mai bune ale timpului mai nou, cari după atestate numĕróse nu au fost ajunse de alte mijloace de natura aceasta.

Sĕ sĕ ceară numai preparate de ale lui Hotter şi sĕ nu se priméscă altele. Deposit în farmacii şi Droguerii.

Deposit principal la Dr. Emil Budai farmacia oraşului Budapesta (Stadthausplatz) la Dr. Leo Egger & J. Egger Farmacia Palatinului VI Váczi körút 17 şi la farmacia Iosif Török Bpesta VI Kiraly utcza 12.

Alifia lui Hotter pentru delăturarea crescăturilor de oase.

1/1 Cutie cu fl. 2. 1/2 Cutie cu fl. 1.20. delătură crescăturile de oase şi depunerile osoase chiar şi după 4—6 séptămâni. (boală învechită).

Fluidul lui Hotter „Training“

1 Sticlă cu fl. 1.20.

Conservează nervii şi muschii până la bătrâneţe înaintată totdeuna puternici şi vioi, pune în stare pe animal sĕ prestee cele mai mari strapaţii şi fugi, sĕ înţelege după frecare cu fluidul „Training“.

Sĕ mai foloseşte cu succes uimitor la tóte urmările cari obvin din opintiri prea mari, ologie, reumatism, şi înţepenire.

Praful de porci a lui Hotter.
Nr. I şi II
1 kg. . . . fl. 1.20

Cel mai bun mijloc pentru a produce pofta de mâncare şi cu acésta prosperarea porcilor, fórte acomodat în contra orbalţului (brâncă); Nr. II este de a sĕ întrebuinţa la urdinare.

Mijloc în contra Colicei alui Hotter.
1 Sticlă fl. 1.50.

Contra la tot feliul de colică şi contra oprirei udului la cai precum şi contra umflăturilor la vite cornute. [54] 22—104

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.** Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 74 Sibiiu, Marți 4/17 Iuliu 1900. Anul XLVIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **streinătate** pe an 24 C, 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază

INSERȚIUNILE
Pentru odată 14 fil., — de dóuě ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond — **și timbru de 60 fil.** pentru fie-care publicare.

Jubileul de 50 de ani al liceului ortodox român din Brașov.

Discursul archim. Dr. Ilarion Pușcariu

ca representante al Eminenției Sale, Domnului Archiepiscop și Metropolit Ioan Metianu la festivitatea jubilară de 50 ani a gimnasiului român gr. or. din Brașov la 29 Iuniu 1900.

Onorată adunare iubilară!
Preastimatelor Dómne!
Preastimaților Domni!
Iubită tinerime scolară!

Ne-am obicinuit în fiecare an la acéstă zi a sfinților Apostoli Petru și Pavel a încheia cu solemnitate anul scolar la scólele nóstre centrale române din Brașov.

De astădată la acéstă solemnitate se însoțesce în acéstă zi o altă sărbătóre de însemnătate mai mare, adecă sărbătórea iubilară după 50 ani dela înființarea gimnasiului nostru romîn de aici. Prin acésta sě ridică și sě potențéză sěrbătórea nóstră de astăzi la o sèrbătóre generală scolară cu caracter cultural național. Acésta o simțim și recunóscem cu toții, și tocmai de aceea ne-am adunat aici într'un număr așa de mare, întrunind adunarea acésta tot ce e mai ales din localitate, din apropiere și din depărtare, ca după ce am dat în biserică mulțămită lui Dzeu pentru bunătățile revărsate asupra nóstră, asupra fraților și fiilor nostri și asupra întreg poporului român, prin mijlocirea acestor scóle, sě ne dăm séma despre resultatele de pînă acum și sě ne îmbărbătăm tot mai mult în lupta nóstră culturală pentru naționalitatea și biserica nóstră.

Avénd dară eu onórea a representa la acéstă strălucită serbătóre jubilară, autoritatea nóstră bisericéscă-scolară și în deosebi pre Eminenția Sa, Inalt Preasfințitul nostru archiepiscop și metropolit Ioan Metianu, supremul inspector al scólelor nóstre confesionale, Vě întîmpin cu frățéscă și cordială salutare!

O zi de bucurie este acésta pentru tot Românul, pentrucă fericita inspirație a părinților nostri, cari au ridicat aceste scóle, este scânteia dumnezeiască, iară însemnatele sacrificii aduse pe altariul culturei nóstre naționale, au fost binecuvêntate de Dzeu aducénd rod însutit și înmiit.

Sě ne aducem aminte, că înainte de înființarea gimnasiului nostru din Brașov, noi Românii gr.-or. n'am avut în tótă țéra nici un institut de învěțămînt mai însemnat de acésta categorie, și putem zice, că nici astăzi nu esistă altul lui asemenea. Acest gimnasiu tocmai de aceea sě póte numi gloria fundatorilor și susținătorilor sei, cari sunt bravii cetățeni români Brașoveni dela cele două biserici din cetate și Scheiu, fântul Nicolae. El este fala și giuvarul scump al tuturor Românilor din patrie. Acest gimnasiu, în tot timpul esistinței sale de 50 de ani, până la anul 1865 ca gimnasiu mic, iară dela anul 1865 încóce, ca gimnasiu mare, prin prestațiunile sale a și justificat în măsură deplină sacrificiile făcute și speranțele puse în el, căci avénd pe cei mai buni și instruiți profesori a propagat lumina, sciința, religiositatea și moralitatea, cari aduc fericirea ómenilor și a patriei și dau basa solidă societății omenești.

Un număr considerabil de tineri români nunumai din Brașov și ținut, dar și din locuri mai depărtate au primit aici instrucțiune și educațiune solidă, și mulți din acești tineri, devenind cetățeni harnici și bravi, au ocupat locuri de frunte în societate ca preoți, profesori, iurisconsulți, medici, ingineri ș. a.

Constatând prin acestea cu bucurie însemnătatea gimnasiului nostru de aici pentru cultura nóstră generală și națională, ni sě impune dela sine simțământul recunoscinței și al gratitudinei către toți acei factori, cari au contribuit la înființarea și susținerea acestui gimnasiu și preste tot la promovarea culturii poporului nostru român.

Dacă cousultăm istoria, aflăm, că un început óre-care pentru înființarea de scóle și pentru Românii gr.-or. din statul ungar s'au făcut abia sub înțeleptul împărat Iosif II-lea. In contra bunăvoinței arătate din partea curței împărătești pentru ridicarea Românilor în cultură au stat prejudițiile timpurilor trecute. Un avênt mai puternic în cultură prin înființarea de scoli pe sêma Românilor ortodoxi s'au arătat sub gloriósa domnire a Preaînălțatului nostru împărat și rege Francisc Iosif I, sub al cărui părintesc scut s'au înființat și gimnasiul nostru din Brașov.

Când iubilăm dară trecutul și activitatea laudabilă a acestui gimnasiu în timpul de 50 de ani trecuți dela înființarea lui, sě ne aducem aminte cu omagială supunere și recunoștință de marinimósa grație a Majestății Sale față de poporul român, urându-I ca Provedința Dzeească sě dăruiască pe Majestatea Sa cu statornică sănătate întru zile îndelungate și întréga înaltă dinastie pentru fericirea patriei și a popórelor de sub puternicul sceptru al Majestății Sale.

Obiect al deosebitei îngrijiri din partea autorității nóstre bisericești scolare au fost gimnasiul nostru din Brașov începând dela întemeierea lui până astăzi. Marele metropolit Andreiu au participat la punerea petrii fundamentale al acestui măreț edificiu al gimnasiului. El a întrevenit cu auctoritatea sa pentru câștigarea dreptului de a înființa acest gimnasiu și mai târziu al dreptului de publicitate al lui, și mai ales i-au asigurat esistința lui ca gimnasiu confesional gr.-or. român prin câștigarea autonomiei nóstre bisericesci. Următorii archiepiscopi și metropoliți până la actualul nostru metropolit de astăzi Eminenția Sa Inalt Preasfințitul Domn Ioan Metianu, sprijiniți de Venerabilul Consistoriu archidiecesan nu mai puțin s'au îngrijit și sě îngrijesc de esistința și bunăstarea acestui gimnasiu, apărându-l în drepturile sale autonomice bisericești de câte-ori a fost atăcat din vre-o parte.

Cuvinte de laudă sě cuvine mai pre sus de tóte bravilor civi români ai Brașovului, cari entusiasmați pentru fericirea némului lor și pentru binele public au jertfit sume considerabile de bani pentru înființarea și susținerea gimnasiului. Ei sunt trecuți din acéstă viață, dar posteritatea le va păstra cu pietate amintirea lor. Intre inițiatorii înființării gimnasiului și representanții lui de frunte strălucește numele protopresbiterului, mai târziu episcopul Ioan Popasu a cărui memorie va fi în etern binecuvêntată.

Vězênd în fine adunată aici tinerimea scolară într'un număr considerabil, 'i aduc aminte de datorințele ei, ca pentru învěțătura și educațiunea ce o primesce aici sě fie cu gratitudine către binefăcătorii lor, iară acésta va fi numai atunci, décă ea va ținea totdeauna înaintea ochilor sěi scopul pentru care s'au înființat aceste scóle, care este a da cetățeni buni patriei, a ridica din némul nostru bărbați harnici și înzestrați cu cunoștințe temeinice, cari sě represente și apere drepturile și interesele poporului; nu mai puțin sě dea bărbați inspirați de sentimente religióse și devotați bisericei sub scutul căreia sunt ocrotite scólele nóstre.

Dumnezeu sě verse binecuvântarea și darul sěu ceresc preste institutele nóstre scolare, profesori, școlari, și binevoitorii și sprijinitorii acestor scóle, ca se mai pótă jubila strălucit după sute și sute de ani!

Sibiiu, 3 Iuliu.

Strălucite zile de sěrbătóre! Mai învrednici-ne-vom la iubileul centenariului sě ne împrospětăm momentele fericite și înălțătóre, ce ni le întipăriirăți atât de adênc și ni le lăsară-ți scumpă moștenire de mângăere, de mândrie și de dulce amintire! Nu scim, căci nu ni-e dat sě scim, ce aduce ziua de mâne cu noi muritorii pământului. Noi putem numai calcula ca și cu date matematice, că institutul, carele s'a ridicat din dragoste creștinéscă cu jertfe morale și materiale aprópe preste firea omenéscă pentru înzestrarea cu sciințe, deșteptarea și cultivarea virtuților, institutul a cărui pétră fundamentală a fost binecuvêntată de sânta drépta a marelui archiereu *Andreiu* și de tótă suflarea româ
néscă, institutul, care promovéză drepturile majestatice ale Capului statului și loialitate nestrămutată, institutul, care adapă cu iubire adevěrată către patrie, institutul, care este un talisman al bisericei nóstre naționale ortodoxe și o binefacere pentru omenire, institutul, care este deci creațiunea idealismului are dreptul firesc la existența sa viitóre și astfeliu prilegiu va avé sě-și sěrbeze centenariul cu festivități și mai pompóse și mai strălucite!

Avem însě obligămêntul moral sě folosim timpul, căci zilele grele sunt — cum spune scriptura. Și astfeliu datorință morală era, ca dacă și nu toți aceia, cari după vremi s'au înzestrat cu învěțături sfinte la acest institut, cel puțin aceia, cari au avut deosebita fericire sě trécă examenul de maturitate la acest sfânt lăcaș sě se învrednicéscă de aceste zile sěrbătoresci ca împreună sě se cunóscă toți, cum și pe unde sunt; împreună sě róge cu preoții la sfântul altariu pe Dumnezeu, binecuvêntând memoria celor cari s'au adus jertfă pe altariul culturei și prin o manifestare însuflețitóre și imposantă sě fie pildă vie de îmbărbătare scolarilor, cari acum se adăpostesc la acest institut și au misiunea a perpetua cultura pentru mărirea némului, vaza bisericei, prosperarea patriei și pentru binele obștesc.

Dar, trecênd preste cuviósele pricini, care n'au alterat reușita splendidă a festivităților mě voiu încerca a face o icónă cât se póte de fidelă a acestor sěrbători. Le putem grupa: *a)* Expozițiunea în edificiul gimnasiului, carea a durat de Luni 26 v. până Joi la prânz; *b)* ziua parastasului, a încununărei mormintelor celor bine meritați și a conductului cu lampióne și facle (Mercuri 28 Iuniu); *c)* serviciu divin festiv, întrunirea delegațiunilor, a Eforiei scolare, a profesorilor și primirea lor din partea președintelui P. O. D. *V. Voina*, festivitățile în sala festivă a gimnasiului, prânzul comun și înălțarea acestei sěrbători prin concertul reuniunei de cântări (Joi 29 Iuniu).

Exposiția.

Exposiția a fost cu gust și bine arangiată. Ea ne arată producte și colecțiuni de tot feliul dela începutul gimnasiului până astăzi. Pentru o mai bună orientare dăm aici o icónă în miniatură a acestei exposiții.

Exposiția retrospectivă (în localul de lângă cancelaria directorului).

Aici erau expuse mai întâiu tóte cărțile profesorilor, cari au servit până azi la gimnasiu. Intre altele se afla și opurile, prin cari unii dintre profesori și-'au câștigat titlul de Dr. Tot aici se află fotografate tóte documentele date din partea principilor români bis. dela sf. Nicolae privitóre la rentă (2 în limba slavonă, 6 în limba română). Afară de acestea mai erau următórele cărţi (în mare parte manuscrise):

O carte bisericéscă slavonă (1490—1500) manuscrisă, şi fórte voluminósă, cu o scriere clară şi frumósă.

O pravilă slavonă scrisă pe pergament (112 file; anul nu se ştie).

Evangelia cu tâlc a lui Coresi (1561), originalul.

Un manuscript a lui popa Joan Tempea, privitor la biserica Schiailor.

Mineiul tradus din slavoneşte.

O copiă a letopiseţiului lui Miron Costin.

Testamentul nou în greceşte şi româneşte.

Apoi următórele documente în original:

O diplomă a lui Leopold I, prin care permite Braşovenilor români şi greci a face comerciu, fără de-a plăti vr'un tribut comunei (Sasilor).

Declaraţiunea braşovenilor fruntaşi români, că ei sub nici o condiţie nu trec la unaţie (an. 1700, 250 de subscrieri m. p). Tot acéstă declaraţiune cu data de 1723 (180 subscrişi).

Intr'un alt document braşovenii prin prot. Ioan Baran, cer nisce drepturi dela oraş, cari au dat ansă apoi la multe hărţueli şi lupte politice între români şi saşi, de unde se afirmă că s'au desvoltat şi obiceiurile junilor.

Pe o placă de metal (1651) este amintit, că cu ocasiunea reparării bis. Stului Nicolae din acel an s'a aflat o scrisóre în beşica turnului, care a fost pusă cu ocasiunea reparării din urmă (1543). —

Tabulae Peutingerianae ale Italiei.

Barca şi lingura, de cari s'au folosit Rom. braşoveni la punerea fundamentului. —

Exposiţia din geografie, numismatică, astronomie.

Tot felul de charte (parte cumpĕrate, parte pictate de copii).

Tot felul de monete, din tóte ţĕrile, tóte timpurile. Monede comemorative.

Un aparat astronomic, cu ajutorul căruia sĕ póte calcula rĕsăritul şi apusul sórelui (óra şi înălţimea) pentru ori-care timp al anului, şi pentru ori-care loc geografic. —

Exposiţia de desemn.

Desemnele copiilor fórte frumóse; dovedesc un progres enorm faţă de anii trecuţi. In deosebi atrăgătóre tablourile pictate de Popescu şi Gămulea (peisage din natură). Lucrările scripturistice; composiţiile.

Exposiţia din istoria naturală.

Era împărţită în trei apartamente:

1. Mineralogie: tot felul de mineraiuri, păstrate şi până aci în cabinetul de istoria naturală; foiţe de aur, argint; cristale etc. Insecte dimpreună cu larvele acestora în tóte mărimile.

2. Botanică: tóte herbariile băeţilor, dimpreună cu nisce modele artistice de flori; tot felul de fluturi, pe diferite foi de arbori.

3. Zoologie: Intre obiectele mai interesante se afla un urs, un mistreţ mare, o capră sĕlbatică, un crocodil, apoi un vultur, cocoş de munte, şi alte paseri mari şi mici.

Parastasul şi încununarea mormintelor.

Mercuri diminéţa s'a servit parastas festiv pentru sufletele întemeietorilor, binefăcĕtorilor şi profesorilor reposaţi. Au funcţionat P. O. D. Ioan *Petric,* Bartol. *Baiulescu*, Vasile *Voina*, Dr. Vas. *Saftu* şi diaconul Ioan *Prişcu.* Biserica cea mare a Sfântului Nicolae a fost îndesuită de public din loc şi din afară apoi de toţi scolarii, cari purtau flori şi cununi pentru împodobirea mormintelor binemeritaţilor rĕposaţi. La finea parastasului ţinù dl profesor Dr. Iosif *Blaga* un discurs comemorativ, frumos şi bine lucrat, care captivà întreg publicul. Dênsul accentuà jalea ce trebue sĕ o avem pentru cei rĕposaţi, dar şi bucuria, că am fost fericiţi, ródele muncei şi ale jertfirei lor sĕ le gustăm azi cu folos. Arată împrejurările în cari s'a întemeiat institutul, jertfele morale şi materiale ale binemeritaţilor, însufleţirea lor, ér la urma discursului, care deveni tot mai avêntat datorinţa, ce o au cei în vêrstă şi scolarii pentru amintirea lor îmbărbătând la muncă pentrn viitor, stându-ne drept exemplu înaintaşii binemeritaţi. Dl profesor a şi fost felicitat din tóte părţile.

Eată în întregime discursul:

Onoraţi membrii ai Eforiei, ai Delegaţiunilor şi ai Corpului didactic!

Iubită tinerime şcolară!

Iubiţi credincioşi!

S'a sĕvîrşit celebrarea parastasului pentru odihna sufletelor fundatorilor, binefăcĕtorilor şi profesorilor binemeritaţi ai şcólelor nóstre româneşti de aici din Braşov.

Dându-ne sémă de impresiunea ce produce acest parastas asupra sufletului nostru, trebue sĕ constatăm, că ea nu e durerósă şi tristă, ci este festivă şi înălţătóre.

Şi este firéscă manifestaţia acésta sufletéscă a nóstră pentru casul de faţă!

Jale şi durere simţim asistând la parastasul ce se face în memoria părinţilor, rudeniilor ori prietenilor noştri, căci atunci de amintirea lor ni-se reproduce simţul nimicirii, perderii unei puteri şi ajutor, de care avem lipsă în viaţă, în urma acésta ni-se face în inimă un gol, pe care ştim că nu-l mai putem umplé cu nimic pe lumea asta.

Nu astfel de simţire ni-se sugeréză însĕ asistând la celebrarea parastasului de acum.

Nu simţim în sufletul nostru azi nimicirea persónelor nóuĕ scumpe, ci mai vêrtos preamărirea lor în locaşurile cele mai alese ale raiului ceresc, nu gol simţim în inima nóstră, când ne reamintim numele lor, ci mai vêrtos simţim azi puterea şi ajutoriul lor, prin care se împlinesc cele mai valoróse condiţiuni pentru existenţa şi progresul neamului şi bisericii, ai căror fii şi părţi constitutive suntem.

Eată penfru care motiv noi azi, când asistăm la parastasul acesta, nu suntem aduşi la disposiţia, ca sĕ deplângem mórtea acelor bărbaţi, pentru a căror odihnă s'a rugat biserica nóstră azi, ci suntem dispuşi sĕ le admirăm sufletele, şi admirându-le, sĕ ne edificăm şi noi sufleteşte.

Causa, pentru care suntem noi tocmai de astfel de impresiuni atinşi, este că: acei bărbaţi nu sunt pentru noi fiinţe din sfera ómenilor de rînd, ci sunt apreciaţi de noi ca ómeni mari.

Din incidentul iubileului de 50 ani ai existenţei gimnasiului nostru, care 'şi-a luat fiinţa sa tocmai prin activitatea acelor bărbaţi, cuvine-se sĕ ne dăm silinţa a întra puţin în inima lor, spre a ni-o înfăţişa în momentul acesta înaintea ochilor noştri sufleteşti, a contempla apoi asupra operei mari a vieţii lor, înfiinţarea şcólelor româneşti din Braşov, şi pe basa acésta a ne determina sufletul în a simţi în mod viu datorinţele nóstre faţă de memoria acelor bărbaţi şi faţă de creaţiunile lor.

Va fi greu a descrie prin vorbe măreţia inimilor, ce i-a caracterisat în tótă vremea, cât sufletul le era legat de trup, şi a aprecia la importanţa recerută moştenirea, ce ni-au lăsat ei nóuĕ Românilor drept avere neperitóre.

Şi dacă totuşi mĕ încerc a vorbi despre ei de pe acest amvon, o fac în convingerea, că vorbele mele, deşi puţin cuprinzĕtóre, vor găsi în sufletele D.-Vóstre multe idei în acéstă privinţă, vor găsi în intelectul d-vóstre bogate şi adênci judecăţi şi vor găsi în pepturile d-vóstre simţeminte vii căci toţi, câţi sunteţi de faţă, aţi avut ocasiune a vedé, a cunóşte şi a simţi binele, ce ni-au lăsat ei nóuĕ Românilor din acéstă ţară.

Şi aşa fel problema mea de azi devine apoi în chipul acesta uşurată.

„Singura garanţie a tuturor drepturilor naţionale sunt şi vor fi: bărbaţii naţiunii române, credincioşi, desĕvêrşiţi prin şcóle şi înzestraţi cu ştiinţe solide, cari numai în şcoli se pot forma de către naţiune după lipsele ei“.

Astfel se exprimă fericitul *Popasu* în şedinţa representanţei dela biserica Sf. Nicolae din 19 Aprile 1850, unde s'a discutat asupra ideii de a se înfiinţa aici în Braşov un gimnasiu românesc, pe care sĕ-l susţină biserica St. Nicolae şi cea a Stei Adormiri împreună.

Aceste cuvinte caracteriséză fórte bine pe nemuritorul *Popasu.*

Şi protopopul Braşovului, Ioan *Popasu* era sufletul acelei cete de cetăţeni români însufleţiţi din Braşov, cari în urma vieţii şi faptelor lor româneşti, şi au înscris numele cu litere de aur în istoria culturei poporului românesc din Transilvania.

El, după o stăruitóre încercare, ce-l preocupase 5 ani, dela 1838 până la 1843, de a deschide cu averea parochiei greco-române din loc un gimnasiu greco-românesc la care sĕ pótă învĕţa toţi fiii credincioşilor de legea rĕsăriténă din Ardeal, încercare nesuccésă din causa amestecului strĕinilor, îndată la 1844 se pune sĕ convingă pe credincioşii bisericilor româneşti din Scheiu şi din cetate, ca sĕ susţină de împreună o şcólă românéscă.

Gândul lui Popasu de a aduce pe Românii dela aceste dóuĕ biserici din Braşov la o conlucrare comună pentru un scop atât de înalt, pentru susţinerea unei şcóle bune româneşti, în loc de dóuĕ slabe — a fost ideia extrem de norocósă pentru noi Românii, inspirată sigur de geniul poporului românesc.

Din ideia acésta s'au desvoltat, în timp scurt, lucruri, la cari póte nici Popasu nu se va fi aşteptat căci ideia acésta, după-ce încălzise sufletele ideale ale fruntaşilor bisericilor celor dóuĕ, între cari se aflau: Petru Gherman, Ioan Petric, Ioan Pantazi, Nicolae Dima, Dumitru Oţoţoiu, Oprea Sfetea, George Burbea, Nicolae Măciucă, Ioan Pană şi George R. Leca dela Stul Nicolae, şi George Ioan, Ioan Iuga, Rudolf Orghidan, George Nica, George Iuga, Vasilie Lacea, Nicolae Teclu, Vlad Perlea, Mihail Fluşturean şi Bucur Popp, dela biserica din Cetate, între cari se învêrte apoi şi mintea luminată a lui Bariţiu şi inima nobilă a lui Iacob Mureşan, éră ceva mai târziu vine sĕ se amestece şi providenţialul Şaguna, — ideia aceea a dat ródele cele mai binecuvêntate pentru biserica şi naţiunea nóstră, din ea s'a desvoltat succesul grandios ulterior al Braşovenilor pe terenul şcolar.

Şi D-zeu, care îngrijeşte de sórtea popórelor celor bune precum îngrijeşte şi de ómeni singuratici, a voit, ca de acest gând sĕ fie preocupaţi Românii din Braşov, tocmai în nişte timpuri ce erau mai priinciόse realisării problemei celei mai mari, ce se impusese Românilor ajunşi în nişte raporturi de viaţă mai pretensive, era timpul, când Românilor braşoveni, în urma mergerii splendide a negoţului cu România, le dete Dumnezeu mijlóce materiale cu mână mai îmbelşugată.

Dacă Popazu lăsa ocasiunea aceea favorabilă, cine ştie, mai era sĕ avem aici şcólele, de cari azi ne fălim!

„Când parochienii din cetate tocmai aveau lipsă de un loc pentru îngropătóre şi spre acest scop puseră ochii pe o grădină frumósă, ce se extinde pe locul liber numit „Groaveri“ din partea de sus a cetăţii şi între Şcheiu — aşa ne povesteşte colegul Bârseanu în istoria şcólelor — vine Popasu şi zice fruntaşilor parochiei din cetate: Oare nu ar fi mai bine, ca grădina acésta sĕ o folosim — **nu pentru morţi, ci pentru vii** *şi într'însa sĕ ridicăm o zidire şcolară comună, care sĕ adăpostéscă într'însa atât pe copiii D-vóstre, cât şi pe ai numĕrosului popor din Scheiu.“*

Şi fiindcă în pleiada neguţătorilor români de atunci era deja aprins focul inimei, *ideea fu îndată primită* şi în urma unei subscripţiuni putù fi îndată *şi realisată.* Grădina fu cumpĕrată în tómna aceluiaşi an, Noemvrie 1844, de la sasul Beer.

Aşa fel ideia concentrării forţelor Românilor din Braşov în scopul ridicării unei şcóle comune îşi găseşte o puternică concretisare în grădina aceea, cumpĕrată anume spre a serví de loc pentru o *şcólă românéscă gr.-or.*

Intabularea grădinei din chestiune a fost sădirea simburelui pomului menit a umbri, adăposti şi a nutri cu hrană însufleţitóre inimile şi minţile atâtor fii ai neamului românesc.

Grădina, pe care o destinaseră parochienii din cetate pentru morţi, mintea înţeléptă şi inima ferbinte a lui Popasu o prefăcu basă pentru o *instituţiune dătătóre de*

Continuarea pe suplement.

FOIŢA

Cantată

la sèrbarea jubilară a gimnasiului român din Braşov.

I.

Cu inima ferbinte
Copii, sĕ ne-adunăm
Ş'a moşilor morminte
Cu flori sĕ 'ncununăm,

Căci ei ne ridicară
Acest măreţ altar,
Şciinţei închinându-'l
Pe veci fără hotar!

II.

Cufundat în întunerec greu gemea un vechiu popor;
Jale grea era trecutu-i, viitoru-i negru nor.
Când, ah, când puté-va bietul sĕ mai scape de-al sĕu chin?
Când luci-va ceriul aspru pentru dînsul mai senin?

III.

(O voce.)

Cu armele şciinţei
Inarmă mintea ta,
Ea singură, Române,
Din chin te va scăpa!

Tu gingaşelor Muse
Inalţă sfânt altar
Şi ele alunga-vor
Din piept al tĕu amar!

IV.

Cu braţ vênjos veniţi, copii,
Un templu sĕ clădim
Şi mândru când va străluci,
Sciinţei sĕ-'l sfinţim!

Aduceţi stânci, aduceţi var,
Zidirea s'o durăm
Şi Muselor măreţ altar
Cu drag sĕ ridicăm!

V.

Eată templul se înalţă falnic, mândru către nori;
Pe altar aduceţi jertfe, puneţi lauri, puneţi flori!
Viu în sinu-i se aprinde al sciinţei foc divin,
Raze mândre de lumină împrejur se varsă lin.
Românaşi din patru unghiuri mulţi la pragul lui sosesc,
Mintea lor şi-o luminează, inimile 'şi încălzesc.
Eată vremea se strecóră, creşte-al anilor şirag;
Templul nostru stă puternic, Musele-'l privesc cu drag!

VI.

Cerescule Părinte,
Genunchii noi plecăm
Ş'o rugă prea ferbinte
La tronu-'ţi îndreptăm.

Tu, Dómne, odihneşte
Pe-ai nostri buni strămoşi,
In ceriuri îi primeşte,
Rugămu-ne pioşi!

Ear' templul nostru ţine-'l
Cu dreapta ta încins,
De viscole şi rele
Sĕ fie neatins.

De bine fă-'l sĕ fie
Un nesecat isvor,
In veci sĕ lumineze
Al nostru scump popor.

Ascultă ruga nóstră,
Puternic Dumnezeu,
Că-'n veci noi lăuda-vom
Prea sfânt numele Tĕu!

A. Bârseanu.

iei pentru Exelenţia Sa I. P. S. D. Archiepiscop şi Metropolit Ioan Metianu, care din tinereţe a binemeritat pentru gimnasiu şi ca supremul inspector pórtă deosebită grige de el. Mesenii au făcut o manifestaţiune însufleţitóre şi imposantă la adresa Exelenţiei Sale, carele deşi departe, a petrecut cu spiritul în mijlocul jubilanţilor, făcêndu-o acésta cunoscut şi prin o telegramă de un cuprins copios şi pĕtrunḑĕtor, dând tot deodată şi binecuvêntarea archieréscă. La acéstă telegramă publicul însufleţit a hotărît trimiterea unui rĕspuns omagial, care s'a şi redactat imediat şi subscris de preşedintele Eforiei. — Tot cu însufleţire a fost primit toastul dlui director gimnasial la adresa corpurilor administrative, care nu s'au dat îndărăt cu obolul şi spriginul când pericolul pentru gimnasiu era mai mare, al părintelui Dr. *Saftu* pentru Ilustritatea Sa dl vicar Dr. Il. *Puşcariu* ca representantul autorităţii superióre bisericesci, care de mult promovéză interesele nóstre bisericesci-şcolare, — toastul elogios al Ilustrit. Sale pentru corpul profesoral —, al dlui *Vlaicu* pentru publicul present şi care ş'au adus aminte etc.

Dl *Vlaicu* cetí apoi textul telegramelor, sosite din tóte părţile locuite de Români, între cari remarcăm a Escel. Sale I. P. S. nostru archiepiscop şi metropolit *Ioan Metianu*, a P. S. S. episcop Nicolau *Popea*, a corporaţiilor şcolare dela diferite şcóle medii, apoi dela mai multe despărţeminte ale Asociaţiunei şi dela particulari. Din România încă au sosit mai multe telegrame dela bărbaţi fruntaşi, cari şi-au făcut studiile secundare în liceul din Braşov.

Concertul.

A fost o idee fericită, că festivităţile nóstre sĕ fie înălţate prin un concert dat de reuniunea de cântări. Altfeliu membrii reuniunei sunt şi membrii şcólei şi bisericei. Nu vom stărui mult asupra prestaţiunilor acestei reuniuni, care în timp de tot scurt sub conducerea dlui prof. *Dima* a făcut progrese uimitóre. Prestaţiunile sunt caracterisate cu cele mai calde cuvinte de laudă în foile locale germane şi în „Gaz. Transilvaniei“. Vom aminti însĕ, disposiţia însufleţitóre a publicului în tot decursul concertului, fiind conducătorul reuniunei dl G. *Dima* obiectul celor mai afectuóse ovaţiuni. Concertul s'a început la 8 óre în sala „Redutei“ cu concursul capelei orăşenesci, care esecută uvertura operei Oberon de Weber. Din celelalte 8 piese *6 sunt composiţii* ale d-lui *Dima: Păstoriul, La mijloc de codru des* şi *Dor de călĕtorie* pentru cor mixt executate a capella; apoi două cântece pentru voce de alt şi orchestră: *Somnuróse păsărele* şi cântecul *Păstoriul*. Dómna Maria *Dima* stimab. soţie a d-lui dirigent s'a dovedit neîntrecută şi publicul i-a făcut mari ovaţiuni; şi în fine „*Hora*“ pentru cor mixt şi orchestră, care a provocat o însufleţire de nedescris şi a trebuit repetată. Celelalte doue piese au fost:

1. *Ciobanul din munţi* de Schubert cântec p. o voce de sopran cu acompaniare de pian şi clarinettă. Vocea ne-a fost cunoscută din Sibiiu căci era dşóra E. *Moga*, carea n'a pregetat a da concursul seu splendid reuniunei.

2. *Fiica lui Jefta* de A. Iensen, poemă pentru soli, cor mixt şi orchestră.

Reuşita splendidă a concertului a ţinut publicul lung timp în sala laterală, ér tinerii s'au animat la joc până diminéţa. . . . .

Strălucite zile de sĕrbătóre! Voi érăşi şi érăşi ne reamintiţi de sufletele acelor fericiţi, cari în spaţ şi timp, cât au fost întrupate pe pămênt în biserica cea luptătóre, luptă bună au purtat, aflându-şi rĕsplata vecinică în biserica cea triumfătóre. Pe voi fericiţilor Vĕ admirăm şi venerăm şi pe motivul comunităţii spirituale Vĕ cerem sĕ rugaţi pe Dumnezeu, cu carele împreună Vĕ fericiţi în lumină, iubire şi bucurie, sĕ ne păstreze ***tăria credinţii neştirbită*** *întrênsul,* ***căci ea mântuesce,*** *sĕ potenţeze în noi* ***dragostea creştinéscă,*** *căci ea* ***clădesce,*** *sĕ ne facă părtaşi de* ***împreunarea sfântului Duch, căci ea sfinţeşte*** *— pentru a ne puté asigura şi noi fericirea, de care voi vĕ bucuraţi. Amin!*

Un fost elev la gimnasiu.

Congresul bisericei sêrbesci. Un comitet de 9 membrii, exmis din partea unei conferinţe din anul trecut a înaintat la 8 l. c. ministrului-preşedinte Széll o representaţiune, în care se cere *convocarea congresului bisericei sêrbe*. Actul acesta se provócă la disposiţiile statutului bisericesc, conform căruia tot la trei ani e a se ţinea congres, şi arată motivele actuale pentru necesitatea convocărei congresului.

„De douĕzeci de ani n'a fost în posiţie congresul sĕ statoréscă *budgetul* fondurilor naţionale şi sĕ revideze raţiociniile; *comitetul congresual* actual sĕ derivă încă din 1890 şi n'are nici autoritate nici aptitudine de lucru; *consiliul metropolitan* a perdut atâţia membrii, încât abia mai póte ţinea şedinţe. In sfêrşit trebue sĕ se pună capĕt numeróselor *vătĕmări* ale autonomiei bisericeşti din partea guvernului.“

P. Lloyd rĕspunde, că decând cu sistarea activităţii *congresului* la 7 August 1897, referinţele în ce priveşte activitatea publică a maiorităţii congresului şi a presei acesteia au devenit tot mai rele, aşa că la o muncă rodnică nu-se póte nimenea astepta.

Convocarea congresului nu se va putea face până ce spiritele astăzi agitate nu se vor calma, şi până ce conducĕtorii sêrbi şi pressa lor nu va veni la priceperea, că autonomia bisericei lor are nevoe de o reformă radicală în tóte privinţele. Expirând deja mandatul de trei ani al deputaţilor, vor trebui mai întâi îndeplinite alegerile. Terminul acestora se pare a nu fi încă prea apropiat.

Din tractul Geógiu.

Onorată Redacţiune!

Vĕ rugăm respectuos pentru publicarea următórelor:

Fiind-că în sesiunea sinodului Archid. din anul acesta sub Nr. 107 s'a decretat desfiinţarea tractului nostru Geógiu, subscrişii aparţinători ai mai multor comune din acel tract protopresbiteral, ne luăm voie a reflecta asupra următórelor împrejurări:

Comunele nóstre sunt resfirate printre munţi, avênd pentru comunicare căi fórte înpracticabile, încât comunicaţiunea se face mai mult pedestru şi arareori călare, ear' gravitarea comunelor din acest tract protopresb. este mai mult spre opidele montane *Sĕcărêmb* şi *Hondol*, fiind-că aceste dóuĕ localităţi sunt mai apropiate şi ómenii aci 'şi isprăvesc trebuinţele de vênzare şi cumpĕrare. Până-când vor exista aceste dóuĕ centre, complecsul comunelor din fostul protopopiat al Geógiului II şi mai multe comune din tractul Geógiului I, aci vor fi atrase ca la punctele cele mai naturale pentru aceste comune.

După nóua arondare cele mai multe comune din protopresbiteratul contopit Geógiu II, ar fi se treacă la Orăştie. După părerea nóstră şi a poporului carele încă prin noi şi exprimă voinţa, a adnexa aceste comune la Orăştie, este fórte nefiresc lucru. Tóte comunele acestea n'au nimic comun cu Orăştia, nu aparţin acolo nici în cele politice, şi sunt situate dela Orăştie la distanţă de 40—50 chilometri.

Nici când comunele aceste nu se vor putea deda cu lunga cale până la Orăştie, până când în apropierea lor au: Hondolul, Sĕcărêmbul, Geógiul şi chiar şi Zlatna. Sunt comune precum: Valea-Epii Porcura, Poiana, Techereu etc. pentru care mai firesc ar fi se aparţină la Brad, ear' Almaşul-mare, Brădet etc., la Abrud, decât la Orăştie.

Afară de aceea poporul de pe aici este înapoiat în tóte privinţele, decăzut în cele morale, apăsat de cătră rĕuvoitorii lui, ear în timpul mai recent este expus şi la alte curse confesionale, şi deci a-l mai lăsa şi fără acest centru natural, de unde necontenit trebue sĕ se veghieze asupra lui, ar fi un lucru prea riscat şi în detrimentul bisericei.

Drept aceia în numele şi la stăruinţa comunelor acestora, noi, cărturarii şi inteligenţii acestor comune — ţinând de o necesitate imperativă susţinerea tractului nostru protopresbiteral — cerem cu tótă insistinţa reasumarea conclusului sinodal referitor la desfiinţarea tractului nostru, cerem mai departe perpetuarea tractului nostru Geógiu, cu comunele cari după firea lor 'l pot forma, cu reşedinţa fie în Sĕcărêmb, fie în Hondol ori în Geógiu, după cum se va afla de mai potrívit.

Urméză 38 subscrieri din partea fruntaşilor din *Almăşelul mic, Almaşul mare, Ardeu, Balşa, Boiu, Mada, Poiana, Renghet,* şi *Techereu*.

Crisa ministerială în România.

Până în momentul acesta nu s'a format încă noul *minister* de coaliţiune a tuturor nuanţelor conservatóre din ţéră.

M. S. Regele *Carol* a primit demisiunea cabinetului Cantacuzino şi a chemat în audienţă la *Sinaia* pe dl Petru *Carp*, sub a cărui presidenţie se va constitui noul ministeriu. Eri au fost chemaţi şi presidenţii corpurilor legiuitóre.

Despre viitorul şef al cabinetului scriu ziarele strĕine din patrie articoli elogioşi, şi venirea-i la cârma guvernului român o întîmpină cu simpatie, zicând că dênsul e singurul bărbat de stat român, care îndrăsneşte a spune pe faţă că nu există cestiune naţională româna în înţelesul de politică externă.

Avis.

Programul deja publicat al festivităţilor, cari se vor aranja cu ocasiunea adunării generale a „societăţii pentru fond de teatru român“, ce se va ţiné în Abrud, Duminecă la 9/22 Iulie a. c. şi zilele următóre, în unele puncte ale sale s'a modificat şi anume:

1. In locul petrecerii poporale, care avea sĕ se ţină în 9/22 d. a. la 4 óre în grădina publică din Abrud, se va ţiné în aceeaşi zi séra în hotelul „Detunata“ un concert, la care vor debuta artistul nostru naţional George Dima cu corul sĕu mixt; apoi artistele nóstre române: Adelina Piso, Valeria Pop şi Virginia Gall şi compositorul nostru de frumos renume G. Şorban.

2. In a dóua zi a adunării generale, adecă în 10/23 parastasul pentru memoria membrilor repausaţi ai societăţii se va celebra nu în biserica gr. or., ci în cea gr. cat. româna din loc.

3. In locul piesei teatrale „Trei palării de damă“ se va juca piesa română originală „Gărgăunii dragostei“ de Iosif Vulcan.

Abrud, în 12 Iulie, 1900.

Comitetul arangiator.

NOUTĂŢI

Chirotoniri. I. P. *S.* Sa Dl archiepiscop şi metropolit Ioan Metianu a promovat eri pe clericul absol. Ioan *Almăşan* ales preot în *Alma* (tractul Mediaş), de diacon, ear astăzi întru presbiter; deasemenea a chirotonit întru diacon pe cler. extraord. Petru *Both*.

*

Iubileul ministrului de honvezi Fejérváry. In anul viitor împlineşte br. *Fejérváry* 50 de ani de serviţiu militar. A întrat pe cariera militară în 1851 ca sublocotenent, absolvând academia din Wiener-Neustadt. Unele ziare au adus ştirea, că ministrul ar avé de gând cu prilejul anului iubilar sĕ se retragă de pe arena publică, dar din parte semi-oficiósă se susţine contrariul.

*

Nou doctor în teologie. Dl *Teodor Botiş*, din Fekete-Patak, com. Bihariei, stipendist al diecesei Aradului — prestând şi al II. rigoros din disciplinele teologice cu escelinţă, a fost în 14 Iuliu n. promovat la gradul de *doctor theologiae* la universitatea din Cernăuţi.

*

Manifestaţiune de recunoscinţă. Joi, după finirea solemnităţilor iubilare, veteranul protopop al *Braşovului*, P. O. D. Ioan *Petric*, unul dintre valoroşii membrii din pleiada întemeietorilor şcólelor, şi un neobosit muncitor în via Domnului pelângă înaintata vêrstă, în care se află, 'a primit frumóse semne de iubire şi recunoscinţă. Corpul profesoral, membrii Eforiei şcolare şi alţi fruntaşi prin rostul direct. V. *Oniţiu* au dat expresiune prin termini calzi sentimentelor de gratitudine, ce i-le păstréză. Adânc emoţionat serbătoritul protopop mulţumí deputaţiunei pentru felicitările aduse.

*

Ordin apocrif. Biserica papistaşă arangiază mari serbări din incidentul aniversării a 900-a dela întroducerea catolicismului în Ungaria. Se vorbia, că ministeriul de interne ar fi dat *ordin* tuturor municipiilor sĕ nu ia parte în mod oficios la aceste serbări, nefiind guvernul învitat. A venit însĕ secretarul de stat al ministeriului de interne *Széll Ignácz* şi a dat o declaraţie, prin care comunică, că un astfel de ordin nu s'a emis din partea ministeriului. Cu tóte acestea *Egyetértés* susţine, că nu numai vice-comiţii ci şi tóte oficiile pretoriale şi primarii oraşelor cu magistrat au primit astfel de ordine. Până azi nu se ştie genesa acestor acte, dar nu se cunóşte nici atitudinea guvernului în acéstă cestiune.

*

Petrecere în Abrud. Comitetele parochiei nóstre din *Abrud*-oraş şi *Abrud*-sat a arangeat Duminecă, în 15 Iuliu n. o petrecere poporală în grădina „Prater“, din a cărei venit curat sĕ se dea jumĕtate bisericilor şi cu jumĕtate sĕ se acopere spesele „Reuniunei române de musică din Braşov“, care va concerta cu ocasiunea adunărei „Societ. fondul. de teatru român“. Petrecerea s'a început la órele 2 p. m. Succesul moral n'a fost prea splendid. Am dori ca cel material se fie mai bun. Inteliginţa din Abrud au fost cam puţin representată.

*

Hymen. Măriúra *Mircea* şi Ilarie *Enciu* anunţă sĕrbarea cununiei lor pe Duminecă în 9 Iulie v. la 2 óre p. m. în biserica gr.-or. din *Lovnic*.

— Teodor *Nicóră*, învĕţător şi Elena *Suciu*, îşi vor sĕrba cununia la 15 Iuliu.

*

Noul canal german. Canalul înaugurat de curênd între *Treve* şi *Elbe* a costat în cifră rotundă suma de 25 milióne de mărci. Prin acest canal s'a creat o gură artificială rîului Elba în marea baltică şi s'a scos oraşul *Lübeck* din isolarea, în care se afla. Comerciului interior al Germaniei, i s'a deschis cale uşóră şi puţin costisitóre spre Baltica, care va contribui la desvoltarea relaţiunilor comerciale ale Germaniei cu Rusia.

*

Falsificări de index — pedepsite. Nici când nu e atâta viaţă la universitate, ca atunci când studenţii voesc sĕ-şi provadă indexele cu subscrierile profesorilor, pe cari îi ascultă şi acéstă se întêmplă la intervale regulate, adecă la începutul şi la finea fiecărui semestru. Profesorii sunt luaţi aşa zicând cu asalt din partea ascultătorilor. In Budapesta, unde aglomeraţia studenţilor e de tot mare, fiind numai la drepturi vr'o 4000 de ascultători, se întrodusese în timpul mai nou datina, că tinerii mai sĕraci colectau indexele dela mai mulţi inşi pentru o taxă órecare şi colindau cu ele pela profesori pentru a le subscrie. Dar şi asta mergea anevoie, căci adeseori nu aflau pe unul sau altul dintre profesori. Ca sĕ mérgă întreprinderea mai cu spor, unii s'au socotit sĕ nu mai mérgă pela profesori, s'au apucat şi au falsificat subscrierile profesorilor.

Pentru a pune capĕt acestui abus senatul universitar, ocupându-se cu acésta afacere a osîndit pe 18 studenţi, cari şi-au dat altora indexele pentru a le presenta profesorilor spre subscriere, sau au primit ei indexele altora, la perderea unuia sau mai multor semestre.

[95] 2—3

Concurs repețit

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia de cl. III. Mihăești, cu filia Făgețĕl, tractul Dobra, sĕ escrie concurs nou cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Tel. Rom.“

Venitele împreunate cu acest post dau suma de 680 cor.

Informațiuni mai detailate sĕ pot lua dela comitetul parochial.

Reflectanții la acest post au a'și așterne cererile instruite conform legei în timpul prescris subsemnatului oficiu.

In conțelegere cu comitetul parochial. — Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Dobra.

Dobra, 28 Iuniu 1900.

Iosif Morariu
protopresb.

Nr. 229—1900. [93] 3—3

Concurs

Pentru întregirea parochiei române gr. or. din Șoimușul-român, protopresbiteratul Murĕș-Oșorheiului, se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch, după cum s'au stabilit în ședința sinodului parochial, la 8 Octobre 1899, dau suma de 358 fl. 50 cr. = 717 coróne.

Dela concurenți se recere, ca sĕ se presinte în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre în parochie spre a face cunoștință cu poporul și spre a-și arĕta destoinicia în tipic și în cântările bisericesci.

Petițiunile concursuale, instruite conform „Regulamentului nostru pentru parochii“ sĕ se adreseze în terminul descris la subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Murĕș-Oșorheiu, 24 Iuniu, 1900.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Murĕș-Oșorheiului.

Nicolau Mănegutiu
protopresbiter.

A apărut:

Scrisori către eleve
de
D-șóra prof. Maria Cioban

O carte fórte instructivă, se află de vênzare la
Librăria archidiecesană.
Prețul 1 cor., trimisă cu posta 1·10 cor.

In *Tipografia și Librăria archidiecesană*, Sibiiu, se află de vêndare

Sidoxia,
cestiunea dotațiunei archiereului ort. român din Transilvania,
de
Matei Voileanu.
Prețul 30 cr.

In **Tipografia** și **librăria archidiecesană, Sibiiu,** se află următórele scrieri ale poetului nostru **G. Coșbuc:**

Fire de tort, broș. . . . . . fl. 1.—
Balade și idile „ . . . . . . fl. 1.50
Sacontala, broș. . . . . . . „ 2.50
Aeneis edit. II. broș . . . . „ 1.25
Rĕsboiul nostru pentru neatêrnare, broș. . . . . „ —.50

Din **Tipografia și librăria archidiecesană, Sibiiu,** se póte procura

Din vremuri apuse,
de
Iudita Secula n. *Truța.*
Broș. à 50 cr.

In *Tipografia archidiecesană* a apărut:

ACAFTISTUL
Preasântei
Născătóre de Dumnedeu
și
alte rugăciuni
urmate de Sinaxariu pentru tot anul si Păschălie.
Un volum de 368 pagini 8°.

Prețul simplu legat . . . fl. —.85
jumĕtate pânză . . „ 1.05
în piele roșie . . . „ 1.25
Ediția fină în piele négră . „ 2.—
piele chagrin „ 2.60
în mătase . „ 3.85

Se află de vêndare la
Librăria Tipografiei archidiecesane,
Sibiiu.

In Tipografia și Librăria archidiecesană au apărut

Treptele formale
ale
învĕțămêntului
de
Dr. Petru Șpan.
Prețul 1 C. 60 fil

Se pot procura din
Librăria tipografiei archidiecesane
Sibiiu.

Au apărut:

Juvenilia
Proză și versuri
de
Sextil Pușcariu
à 1 C. 60 fil.

Iulian Devale
Epigrame
Prețul 1 cor.

Se pot procura dela *Librăria Archidiecesană, Sibiiu.*

In *Tipografia* și *librăria archidiecesană, Sibiiu,* a eșit de sub tipar:

Dogmatica ortodoxă
de
Greg. Pletosu,
protoiereu, profesor gimnasial

Carte aprobată de Preaveneratul Sinod archidiecesan gr.-or.

Prețul broș. 2 C. 40 fil., pentru România 3 franci.

Obligațiuni
jumĕtate românești și jumĕtate unguresți, apoi
cuitanțe și contracuite
unguresți și românești, se pot procura dela
Librăria Tipografiei Archidiecesane, Sibiiu, cu prețurile: 1 obligație 5 fil., chitanțele și contrachitanțele cu 1 cor. per sută bucăți. La cerere se trimite gratis și franco din fiecare câte o bucată de probă.

A eșit de sub tipariu în Tipografia archidiecesană:

APOSTOLUL
— cu litere latine —

cu binecuvêntarea I. P. S. Domn Ioan Metianu, archiepiscop și metropolit și se află de vênzare la **Tipografia și Librăria archidiecesană în Sibiiu** cu prețurile: broșat **7 cor.,** legat **9·50 cor.,** ediție de lux broșat **8 cor.,** legat după cum se comandă.

Saisonul de primăvară și de vară
1900.
Stofe de Brünn veritabile

Una bucată de metri 3.10 lungă, pentru un rând complet de haine de bărbat (Roc, pantaloni, vestă,) costă numai
fl. 2.75, 370, 4.80 de lână veritabilă de oae
fl. 6. — și 6.90 de lână mai bună veritabilă de oae
fl. 7.75 din lână fină veritabilă de oae
fl. 8.65 din lână fórte fină veritabilă de oae
fl. 10.— din cea mai fină lână veritabilă de oae.

Una bucată stofă pentru un rând de haine-salon fl. 10.— deasemenea espedează cu prețurile de fabrică stofe pentru pardisiu, lodeu pentru turiști cele mai fine kamgarne etc. etc. depositul real și recunoscut în destul ca solid:

Siegel-Imhof în Brünn.

Mustre gratis și franco. Liferarea conform mustrei sĕ garantează. [56] 24—40

Avantajele mușteriilor privați, de a comanda stofele direct dela firma de mai sus, dela fabrică, sunt foarte însemnate.

Farmacia lui F. I. R. Hotter la sf. Iosif, Wien, XII/2 Schönbrunnerstrasse 182.

Absorbinalul lui Hotter.
1/1 Flacon fl. 6. —, 1/2 Flacon fl. 3.50.
delătură tóte umflăturile și depunerile de grăsimi fără sĕ vateme părului. Intărește nervii atacați și slăbiți, delătură și distruge tóte nodurile în muschi, și servește și ca scut în contra aprinderilor; cu deosebire e probat la umflăturile produse din causa fearelor, apoi în contra ariciturei umflărei copitei, genunchilor umflați, mai departe în contra umflăturilor (noduri) de vine, în contra umflăturei picioarelor la glesne și la încheietura degetelor cu un cuvênt în contra tuturor umflăturilor ori unde s'ar ivi.

Praful nutritor alui Hotter,
pentru cai și vite cornute
1 Pachet cu 80 cr.
Un adaus escelent la nutremânt, pentru a ținea vitele sănătoase și cu putere este de a sĕ folosi la tóte suferințele de rărunchi de ficat și de nervi.

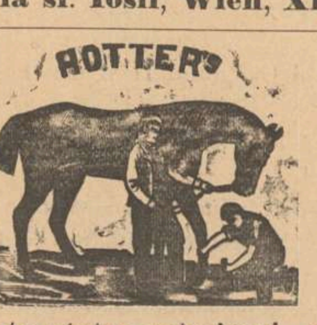

Preparate pentru veterinari, cele mai bune ale timpului mai nou, cari după atestate numĕróse nu au fost ajunse de alte mijloace de natura aceasta.

Sĕ sĕ cează numai preparate de ale lui Hotter și sĕ nu se priméscă altele. Deposit în farmacii și Droguerii.

Deposit principal la Dr. Emil Budai farmacia orașului Budapesta (Stadthausplatz) la Dr. Leo Egger & J. Egger Farmacia Palatinului VI Váczi körút 17 și la farmacia Iosif Török Bpesta VI Kiraly utcza 12.

Fluidul lui Hotter „Training“
1 Sticlă cu fl. 1.20.
Conservează nervii și muschii până la bătrânețe înaintată totdeuna puternici și vioi, pune în stare pe animal sĕ prestee cele mai mari strapații și fugi, sĕ înțelege după frecare cu fluidul „Training“.

Sĕ mai folosește cu succes uimitor la tóte urmările cari obvin din opintiri prea mari, ologie, reumatism, și înțepenire.

Praful de porci a lui Hotter.
Nr. I și II
1 kg. . . . fl. 1.20.
Cel mai bun mijloc pentru a produce pofta de mâncare și cu acésta prosperarea porcilor, fórte acomodat în contra orbalțului (brâncă); Nr. II este de a sĕ întrebuința la urdinare.

Mijloc în contra Colicei alui Hotter.
1 Sticlă fl. 1.50.
Contra la tot feliul de colică și contra oprirei udului la cai precum și contra umflăturilor la vite cornute. [54] 23—104

Alifia lui Hotter pentru delăturarea crescăturilor de oase.
1/1 Cutie cu fl. 2. 1/2 Cutie cu fl. 1.20. delătură crescăturile de oase și depunerile osoase chiar și după 4—6 séptămâni. (boală învechită).

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

La numĕrul acesta se adauge și un supliment.

Nr. 75 Sibiiu, Joi 6/19 Iuliu 1900. *Anul XLVIII*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **streinătate** pe an 24 C, 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază

INSERȚIUNILE
Pentru odată 14 fil., — de dóuĕ ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond — **și timbru de 60 fil.**
pentru fie-care publicare.

Nr. 5695/Plen.

Prea onoraților protopresbiteri și administratori protopresbiterali și onorată preoțime, din archidiecesa nóstră transilvană.

Din considerare, că după usul de până acum, înscrierile în seminariul nostru „Andreian“, în fiecare an se făceau până la 1 Septembre calendariul vechiu, când se începeau și prelegerile, și din considerare, că tinerii, cari nu se primiau în acel seminariu, nu se mai puteau înscrie nici la alte institute, din causă, că la acestea se încep prelegerile la 1 Septembrie calendariul nou, adecă cu 13 zile mai înainte: așa dar subscrisul consistoriu află de bine a dispune, ca pe viitoriu și la seminariul nostru „Andreian“ înscrierile sĕ se facă până la 19 August calendariul vechiu, (sau 1 Septembre calendariul nou) când au a se începe și prelegerile cari apoi se vor termina la 17/30 Iunie a fiecărui an.

Aducênd acestea la cunoștință, ve însărcinăm pe toți, a le comunica de timpuriu, spre scire și acomodare, și tinerilor din parochiile submanuate, cari ar dorí sĕ se înscrie în seminariul „Andreian“, la cursurile pedagogice ori teologice.

Sibiiu, din ședința consistoriului plenariu dela 3 Iulie 1900.

Ioan Metianu
Archiepiscop.

România.

(AO) De 3—4 ani de zile recolta în regatul învecinat al confraților nostri au fost cât se póte de insuficientă ba în anul trecut a fost chiar atât de rea, încât a adus țéra pur agronomică pe pragul unei crise economice din cele mai simțite.

Partidul conservator a luat în 1899 între cele mai grele împrejurări financiare cârma țerii, aflând cât se póte de sleite cassele statului. Intre asemenea împregiurări era de prevĕzut, că încurcături de guvernare se vor iví în curênd, mai ales, că guvernul Cantacuzino era compus din bărbați cu colorit exclusiv vechiu-conservator. Elementele conservatóre tinere, sau fracțiunea junimiștilor, a rĕmas deocamdată la o parte, avênd a se continua pertractările pentru întrarea mai târziu în guvern a representanților ei. Acésta se aștepta pe tómnă. Reîntórcerea regelui Carol în țéră dela înmormêntarea mumei sale și intrevenirea lui înțeléptă au accelerat — se vede — întru atâta înțelegerea celor dóuĕ fracțiuni a partidului conservator, încât șeful partidului, dl Cantacuzino a descoperit în un consiliu ministerial din sĕptămână trecută dorința reciprocă a fusionării celor dóuĕ ramuri ale partidului, precum și hotărîrea de a propune regelui formarea unui minister *Carp*.

In fața grelelor împrejurări, prin cari trece țéra, divergențele între conservatori și constituționali au devenit atât de mici, încât cu dragoste frățéscă s'au unit cu toții, ca astfel cu forțele întregului partid sĕ afle mijlócele necesare pentru scóterea țerii din lipsele materiale, în cari recoltele rele o-au adus.

Intratele statului au scăzut anul trecut într'atâta, încât guvernul a trebuit se recurgă la fel și fel de împrumuturi. După olaltă s'au contractat dóuĕ împrumuturi mari la Berlin, unul de 70, altul de 40 milióne, dar n'au fost de-ajuns, ci pentru economisire s'au redus spesele publice, și s'au mărit dările. S'au impus o dare de 5 la sută pe toți oficialii de stat, s'a întrodus o dare nóuă pentru moșteniri, o dare pe bănci și institute pe acțiuni; se mai proiectéză scumpirea tutunului și a zaharului etc. Bugetul s'a redus și totuș dările actuale nu pot da acoperirea cerută, mai ales că datoria flotantă de 2 miliarde încă consumă camete și anuități mari.

Intre astfel de împrejurări nu este de invidiat guvernul, care se pune în fruntea țerii, ca sĕ o scótă din nĕcazuri.

Póte nu ni s'ar cuvení în aceste timpuri s'o facem, dar dragostea ce-o avem către frații nostri și către țéra, ce trăește în cele mai amicale raporturi de aliat cu monarchia nóstră, ne îndémnă, a scóte la ivélă și o greșală a lor, care încă contribue la slăbirea economică a țerii și anume aceea, că nu și-au adus aminte în „zile bune de ziua necazului“. România este o țéră bună agricolă, ca puține altele; dar industria îi lipsesce, ér comerciul abia acum a început a lua un avênt órecare. Prin urmare capitalele ce ies din țéră sunt destul de mari, și deci trebue tot banul, care numai se póte, reținut pentru țéră. Dar când e an bun tótă România, înțeleg clasa cultă, plécă — după cuvêntul batjocoritor a lui Bolintineanu — la *Evropa* și acolo prădéză banii, adeseori într'un mod condamnabil, îmbogățind pe streini. Câte parale nu ies astfel din țéră?/

Petrecerea Românilor în numĕr mare tot în străinătate a devenit o manie, păgubitóre pentru țéră; deci trebue combătută cu tótă tăria, mai ales, dacă devine *risipă*. Mai bine se adune boerii capitalele, ca în cas de lipsă însiși sĕ pótă veni în ajutorul țĕrei cu împrumuturile cuvenite, fără condițiuni umilitóre pentru țéră și popor și sĕ scape țéra de amenințările ovreilor capitaliști, cari dau banii scumpi și adesori cu condițiuni, cari nu sunt de demnitatea unei țeri.

Francesii, când a fost țéră îngreunată cu solvirea speselor resboiului purtat cu Germanii, au adunat cu iuțéla fulgerului mai mult decât a fost de lipsă.

Instituțiunile moderne și progresul făcut de România în deceniile ultime au stors admirațiunea tuturor, dar nu s'au ținut cont la salarisarea oficialilor de forțele tinere ale țerii. Toți băeții abia absolvenți ai studiilor lor primiau lefuri lunare, cum aiurea abia după un servițiu de zeci de ani poți obținea. Aceste lefuri firesce au împedecat a face reserve bugetare și crutări pentru eventuale zile negre, cari în state pur agronome sunt înevitabile.

Dorim deci, ca rĕul ivit sĕ fie pentru confrații nostri un învĕț pentru viitor, care se'i îndemne a face crutările posibile, sporind resursele de reservă ale statului. In special am dori, ca dările de pământ, dările directe, sĕ se reformeze așa, ca sĕ nu apese prea simțit numai pe țĕranul, a cărui moșie o poți mĕsura cu cotul și se ușureze pe boerii cu moșii, ce nu le pot cuprinde nici cu ochii.

Dl Carp, care probabil în zilele proxime va fi autorisat a forma un nou cabinet este un patriot mare și mai presus de tóte capacitate financiară. Ajutat de celelalte somități conservatóre și junimiste sperăm, că-i va succede a delătura nu numai greutățile momentane, și a restabili ecuilibrul budgetar, ci a întări mai ales basele financiare ale țĕrii și pentru viitor. Noi îi dorim acésta din tótă inima.

Ziarele din monarchia nóstră primesc cu bucurie scirea ajungerii dlui Carp în fruntea țerii, căci lui îi atribue în parte mare raportul amical de acum între România și Austro-Ungaria; afară de aceea dl Carp ca trimis al României la Viena era un personagiu binevĕzut în cercurile diplomatice dela noi.

„Ziarul „Neue Freie Presse“ d. e. publică un articol, numind pe dl Carp fórte cult și un personagiu important pentru Europa întrégă, și adaugênd, că împĕratul Wilhelm îl apreciază și contele de Bülow îl stiméză.

Neue Freie Presse consideră pe Carp, că sub guvernul Catargiu a fost inspiratorul vizitei Regelui Carol la Ischl.

„Carp — adaogă ziarul vienez — va avea acum o puternică influență asupra politicei externe bazându-se pe propriile și bogatele lui cunoștințe.

„Viena își aduce încă aminte de reputația, pe care și-o stabilise Carp fiind ministru al României.

El e un causeur grațios și spiritual și are curagiul propriilor sale opiniuni.“

In fine îl compară cu Castelar, șeful republicanilor din Spania și în-

---

FOIȚA

La umbră.

Ceriul mut zimbesce a lene
In albastru adêncit,
Umbra tremură pe iarbă
Sub salcâmu-'nbĕtrânit.

In verdéță își îmbracă
Pajiștea al ei vestmênt,
Și în spume sĕ înécă
Isvorașul șopotind.

Peste flori zefirul saltă
Sărutândule ușor,
Aducênd din fênul próspĕt
Un miros îmbătător.

Prin frunziș cu drag sĕ 'ngână
Cor de mii de cântăreți,
Sĕ trăești o vecinície
Niciodată sĕ nu mori.

Nópte!

(După Körner)

Nópte bună!
Lasă ziua sĕ apună,
Munca zilei sĕ sfêrșesce,
Credinciosul odihnește,
Păn'ce zorile s'adună.
Nópte bună.

Somn ușor!
Odihnesce visător;
Cine 'n dragoste s'aprinde
Visuri dulci îl vor cuprinde,
Parcă-'și vede draga 'n sbor.
Somn ușor.

Visuri dulci!
Plécă-'ți capul sĕ te culci,
Lin adie-a nopții șópte,
Sună buciumul de nópte,
In accente tainici, lungi;
Visuri dulci.

Nópte bună!
Dormi păn' nóptea o s'apună,
Dormi păn' ziua ér rĕsare,
Cu-a ei griji chinuitóre;
Domnul sfênt e pază bună;
Nópte bună.

Seb. Stanca.

Din tainele vieței.

(Urmare.)

Primele mele lucrări. — Cu venirea lui Grigorie Ghica Vodă, o mișcare literară și artistică se semnaléză. Pe cînd în București, din causa lipsei celor mai talentați scriitori, încă în emigrațiune fiind, nu se producea nimic de valóre, în Iași, Alexandri, Negruți, Laurian ceva mai tîrziu, Ralet, Alecu Rusu și chiar bătrînul Asaki împing la o deșteptare literară. Th. Codrescu, Dimitrie Gusti și Th. Stamati, înjghiabă o tipografie nouă lîngă biserica Talpalari și înființéză un jurnal sub titlul *„Zimbrul“*. In acest jurnal mi-am făcut debuturile ca scriitor acum 50 de ani. După acea am scris pentru calendarul „Buciumul român“ în mai mulți ani și pentru foița literară a „Zimbrului“ de asemenea.

Dădeam lecțiuni la două pensionate de fete. Mai întîi la M-me Gran' Jean, și apoi la M-me Augustine Joye în Păcurari. Primii bani cîștigați cu lecțiunile i am întrebuințat, nu sĕ-mi fac tualete, ci sĕ imprim întîile mele cărți, *Mozaicul Literar* și *Grinda de Aur*, o noveletă localisată, scrisă în 1850 și editată pentru prima óră în 1851.

Ce mîndru eram de primele mele lucrări, cari mĕ înălțau în stima fetelor de la pensionatele unde dădeam lecțiuni! Pentru ele, eram un om mare! Și nu știu, zău, dacă nu se găsea, între cele mai în vîrstă, vre una care, în taina inimei ei naive, sĕ nu fi nutrit dorul de a se mărita cu mine. O zic aceasta pentru că am avut cunoștință de un caz pe care îl voiu relata mai departe și din care a izvorit o întrégă idilă a tinereței mele.

Primele mele lucrări literare m'au pus în relațiune onorătóre cu toți cei cari scriau în Iași. Am văzut cum publicațiunile mele din calendarul Buciumul mi-au valorat amiciția, ba nu, protecțiunea lui M. Kogălniceanu. Se va vedea mai departe cum am câștigat pe a lui Alexandri, care m'a făcut colaborator la fóia lui literară, editată la tipografia Berman din Iași. Tot asemenea nuvela mea, *Babtiste Veleli*, mi-a cheie articolul sĕu prin următórele cuvinte:

„Carp înțelege spiritul timpurilor şi va fi consilierul Regelui Carol, aşa precum învĕţatul Müller 'l-a numit marchiz al culturei europene pe Dunăre“

In special unele foi maghiare accentuéză, că dl Carp este şi un sincer amic al naţiunii maghiare şi e deci chemat a strînge legăturile de pretinie între Români şi Maghiari.

Noi ne-am bucura, décă i-ar succede şi acésta.

Biserica din Petroşeni. *Inalt prea sfinţitul nostru archiepiscop* ***Ioan****, a primit invitarea poporului şi credincioşilor nostri din* ***Petroşeni****, cari cu jertfe mari au clădit o frumósă biserică, ca se îndeplinéscă însuşi actul festiv al sfinţirii. In scopul acesta Eminenţia Sa, va pleca însoţit de suita sa Sâmbătă diminéţa la órele 8, şi va ajunge în Petroşeni sara la 9·5.*

Programul primirii I. P. S. Sale în Petroşeni s'au statorit astfel:

1. Vecernia, privegherea în biserica veche şi procesiunea la biserica nou zidită se vor face Sâmbătă după prânz din partea preoţimei adunate. 2. La 9 óre sara Em. Sa la sosire în gara din Petroşeni, va fi bineventat prin parochul local Avram Stanca în numele poporului şi al binevoitorilor causei nóstre, adunaţi cu aceea ocasiune la gară. 3. Emin. Sa va fi condus la cuartirul pregătit în locuinţa parochului amintit; sara i-se va face conduct cu lampióne, şi cu musica societăţii „Şalgotariană“. Aci va ţinea un discurs dl. Petru Iacob, oficial la băile de cărbuni 4. Duminecă diminéţa în 22 Iulie la 9 óre se va începe serviciul divin împreunat cu sfinţirea bisericei. 5. La 1 óră d. a. presentarea deputaţiunilor. 6. Eventualele visite a Exelenţiei Sale. 7. La 2 óre p. m. banchet în hotelul Wagner (Barcsay), coverta 3 cor. 8. La 8 óre sara Concert cu dans în acelaşi hotel pe lângă preţul de întrare: de familie 4 cor., de persónă 2 cor., ear' galeria de persónă 1 corónă. Programul concertului şi al dansului se va publica în invitările ce se vor face în scopul acesta. 9. Luni excursiuni la Surduc eventual şi în alte părţi.

Afaceri bisericeşti. Il. Sa Dl Dr. Iosif *Gall*, membru al casei magnaţilor, fiind ales deputat congresual în dóuĕ cercuri, anume într'un cerc al *diecesei Aradului* şi în cercul *Clujului*, a optat pentru cel dintâi, cea-ce s'a luat spre ştire din partea P. V. Consistoriu archidiecesan. Pentru conducerea unei nouă alegeri la *Cluj* s'a designat ca comisariu consistorial dl Vasiliu *Almăşan*, advocat în Cluj, statorindu-se ca termin pentru *publicarea* ţinerii sinódelor parochiale ziua de 20 August, pentru *ţinerea* sinódelor parochíale 27 August, ear *scrutiniul* la 3 Septembre v.

Preotul Antoniu *Pop* din Geógiul de jos, tractul Albei-Iulie, a fost declarat din partea Vener. Consistoriu archidiecesan ca trecut în stare de odichnă.

S'au aprobat statutele pentru corul de *cântări*, înfiinţat de parochul Iosif *Micu* din Feldióra (tractul Braşov).

Inaltul ministeriu de culte a conces preotului Corneliu *Ghilezan* din Globurĕu (comitatul Caraş-Severin) sĕ-şi completeze studiile gimnasiale în Braşov.

Pentru ridicarea *cântărilor bis.*, a căror decădinţă se observă în tóte părţile, s'a decis înfiinţarea pe timpul feriilor presente a unui curs complementar la *Orăştie*, la care pot participa învĕţătorii din acele părţi, dacă vor afla un instructor corespunzĕtor, şi care cunósce în tótă originalitatea lor clasicele nóstre melodii bisericesci.

In comuna nostră *Blăjel* din tractul Têrnavei, s'a înfiinţat sub conducerea parochului Zaheiu *Sasu* un fond bisericesc pentru acoperirea salariului învĕţătoresc.

Discursul festiv

rostit de protoiereul ***Vasile Voina****, preşedintele eforiei scólelor din Braşov, cu ocasiunea deschiderei serbărilor iubilare la 29 Iuniu 1900.*

Ilustritatea Vóstră!
Stimaţi Domni şi Dómne!

E strălucită şi înălţătóre de inimă serbarea de aḑi.

Ea ne aminteste de fapte măreţe, de dor nespus de înaintare, de iubire nemărginită pentru neamul românesc şi spirit de jertfă, cum de-atunci încóce rar s'a mai vĕḑut.

E greu sĕ caracterisezi pe conducătorii Braşovenilor de acum 50 de ani, pe întemeiătorii acestor şcóle; e greu sĕ-ţi închipuesci neobosita lor muncă şi spiritul de jertfă al lor, décă n'ai trăit în mijlocul lor şi nu i-ai cunoscut mai de-aprópe şi împregiurările grele, în cari ei au trăit; deci, ca sĕ-i putem mai bine apreţia, sĕ lăsăm sĕ vorbéscă pe unul, carele a trăit pe acele timpuri, şi póte pe cel mai competent.

Étă ce zice Gavriil Munteanu, cel dintâiu director al acestei şcóle în cuvêntarea sa din 1856: „De s'ar fi sculat nescine din mijlocul Braşovenilor înainte cu vre-o zece ani şi li-ar fi zis: Én ascultaţi, o voi cercaţilor Români rĕsăriteni! ce Vĕ împuţinaţi cu inima? Sĕ sciţi, că în anul 1856 voi o sĕ aveţi la locul cel mai frumos din tot Braşovul un gimnasiu, în care nu numai religia vóstră, ce o iubiţi atât, ci şi sciinţele se vor învĕţa în limba vóstră, ce nu o iubiţi mai puţin — ce i-am fi rĕspuns noi óre acelui optimist?

„Clătind cu capetele nóstre i-am fi răspuns: Da, o credem, bunul meu, când Têmpa se va muta în Gróveri. Atât de greu, ba cu neputinţă ni-s'ar fi părut înfiinţarea unei idei atât de îndrăsneţe în atari circumstări“.

Aceste cuvinte ne dau icóna cea mai clară despre calităţile escelente ale înaintaşilor noştri de pe acele vremuri.

Bărbaţi cu puţină carte, dér cu multă înţelepciune; cu iubire nemărginită faţă de biserica şi némul lor nu s'au spăimântat de jertfele, ce li-se impuneau şi au sĕvêrşit aceea ce se părea, că e imposibil.

Incă din vechime obştile nóstre bisericesci din Braşov posedau cele mai bune şcóle elementare din Ardeal; ér la anul 1844, representanţii bisericilor Sf. Nicolae din Scheiu şi dela Sf. Adormire din Cetate, s'au înţeles pentru întemeiarea unui gimnasiu, unde pe lângă alte învĕţături, propuse în limba, în care e scrisă religia copiilor şi a altora, sĕ créscă întărindu-se în credinţa moştenită dela părinţi, ceea-ce sĕ le fiă ânger, apĕrător în tot cursul vieţii lor.

Sfătuirea acésta s'a putut preface în trup numai după eliberarea naţiunei şi bisericei din lanţurile sclăviei, şi aşa la anl 1850 se înfiinţă prima clasă gimnasială. Rênd pe rênd se înfiiinţară celelalte clase, şi astăzi acest gimnasiu străluceşte măreţ şi falnic spre binele şi gloria neamului românesc.

Pe păreţii acestei sale se vĕd chipurile vrednice ale unora dintre cei mai meritaţi bărbaţi pentru şcólele nóstre.

In frunte avem pe marele Archiereu Andreiu, care cu căldură a îmbrăţişat ideia Braşovenilor de a-şi înfiinţa un gimnasiu; li-a venit în ajutor cu cuvêntul, cu fapta şi cu influinţa, ce o avea la locurile mai înalte.

In acelaşi rênd îl vedem pe fostul protopop al Braşovului Ioan Popasu, sufletul acestei opere măreţe. Neobosit, pătruns de cel mai mare optimism şi de cea mai mare încredere în spiritul de jertfă al némului românesc, voia sĕ zidéscă un „nou Ierusalim“, precum numia el gimnasiul, care sĕ umplă de mândrie inimile tuturor Românilor şi sĕ impună şi altor némuri.

Dotat dela natură cu o strălucită vervă oratorică, el scia sĕ înduplece, ca sĕ contribue pentru gimnasiu, nu numai pe cei ce aveau, dér şi pe cei ce nu aveau.

La glasul lui Popasu, bogaţii îşi deschideau pungile, ér sĕracii îşi puneau braţele la dispoziţie, cărând la pietri, la nisip.

Popasu nu scăpa nici o ocasiune, fiă de bucuriă, fiă de jale, ca sĕ nu înduplece pe ómeni la contribuiri. Şi ca şi Popasu, tóte aceste venerabile persóne, ale cărora chipuri le vedeţi, au contribuit cu avutul lor şi au îndemnat şi pe alţii la contribuiri.

Astfel se ridică acest gimnasiu cu ajutoriul lui Dumnezeu şi al ómenilor cu cuget bun şi cu inimă mare.

Bisericele proprietare şi-au pus la înfiinţarea şi susţinerea acestor şcoli nu numai prisosul lor, dar chiar întreg avutul lor, şi şi-l'au pus cu dragă inimă şi şi-l pun şi astăzi cu multă dărnicia pentru întreg némul românesc, căci nu numai fiii acestor biserici învaţă la aceste şcóle, nu, căci numĕrul lor a format şi forméză o minoritate disparentă, ci fiii întregului ném românesc.

Dér apoi profesorii de pe acele timpuri! Cu ce zel, cu ce dragoste, cu ce consciinţă instruau elevii. Le era dragă şcóla, căci îşi iubiau neamul. Erau adevĕraţi apostoli.

Plătiţi rĕu şi de tot neregulat, căci administraţia şcólelor lupta cu lipse, ei nu cârteau, ci îşi implinéu chemarea cu scumpătate sperând în timpuri mai bune.

Cu multe nĕcasuri, cu multe lipse au avut sĕ lupte aceste şcoli, dér cu ajutorul lui Dumnezeu şi a ómenilor buni tóte greutăţile au dispărut, şi astăzi strălucesc de splendóre şi, mulţămită conducătorilor lor, astăzi aceste şcóle şi-au câştigat un loc de onóre între celelalte institute din patriă şi cu drept cuvênt putem zice despre acest gimnasiu: Luminéză-te, luminéză-te noule Ierusalime, că mărirea Domnului preste tine a strălucit!

Serbăm 50 de ani de esistenţă, cari însemnéză 50 de ani de muncă neobosită, 50 de ani de sacrificiu, dar cine póte sĕ descrie şi sĕ-şi închipuéscă resultatele acestor 50 de ani de muncă.

Suntem deprinşi a admira evenimentele ce fac sgomot în lume, fiă întâmplare, fiă noroc, séu fiă în urma unui studiu aprofundat, precum o victoriă strălucită, o nouă invenţiune séu o descoperire continentală. Rĕmânem uimiţi faţă de aceste întâmplări şi apreţiăm resultatele lor cu multă căldură şi admiraţiune.

O muncă însĕ de 50 de ani, neobosită şi spornică, ce se petrece înaintea ochilor noştri în linişte, fără sgomot, abia se observă şi numai cel ce cugetă mai aprofundat póte sĕ-şi dea sémă de resultatele imense ale acestei munci.

Nu-mi este mie dat, ca sĕ mĕ estind mai mult asupra ródelor fericitóre ale acestori şcoli pentru neamul românesc, monografia acestor şcóle va da o icónă fidelă despre tóte acestea; mi-am ţinut însĕ de datorie a aminti în puţine cuvinte despre întemeiătorii şi primii campioni ai acestor şcóle, pentru-ca sĕ ne servéscă de model nouĕ, urmaşilor lor, în faptele lor măreţe, în dorul de înaintare, iubire de biserică şi naţiune, spiritul de jertfă.

Şi acum în numele Eforiei am onórea a vĕ saluta în mijlocul nostru, pe Ilustritatea vóstră, Domnule vicar archiepiscopesc, ca pe representantul Esc. Sale Metropolitului nostru şi al Venerabilului Consistoriu; vĕ salut pe D-vóstră stim. domni şi dómne şi vĕ mulţămesc, că aţi luat parte la serbarea acésta, aţi luat parte la bucuria nóstră, căci prin participarea D-vóstrĕ ne potenţaţi bucuria nóstră, deórece adevĕrata bucuriă este aceea când o gustă toţi fraţii de acelaşi neam. Vĕ mulţămesc, că aţi participat şi apelez la D-vóstră, ca atunci, când aceste şcole vor fi póte vre-odată avisate la sprijinul D-vóstrĕ, sĕ nu uitaţi a imita pe bravii noştri antecesori şi sĕ săriţi în ajutorul lor, căci aceste şcóle, — deşi proprietatea Braşovenilor — nu sunt numai ale nóstre, ci ale întregului neam românesc.

Şi cu acestea declar festivitatea iubilară de deschisă.

Conferinţa învĕţătorilor din tractul Orĕştiei.

— *Raport special.* —

Sâmbătă în 24 Iunie v. 1900 s'a ţinut în *Orĕştie* conferinţa învĕţătorilor din acest tract protopresbiteral. Ea a fost convocată de P. O. D. protopresb. Vas. *Domşa*, ca inspect. tract. de şcóle. Presenţi au fost 20 învĕţători.

Presidiul, după-ce în cuvinte bine alese espune scopul conferinţei, o declară de deschisă şi învită pe învĕţători a sĕ constitui alegêndu-şi 1 vice preşedinte, 1 notar şi 2 membri verificători pentru protocolul ce sĕ va lua.

Conferinţa alege cu unanimitate, de vice-preşedinte pe înv. dir. Constantin *Baicu*, de notar pe Ilie *Hociotă* şi de membrii verificători pe I. *Fleşeriu* şi G. *Daniil*.

Fiind astfel constituiţi, presidiul învită pe înv.-dir. Const. Baicu a da cetire raportului general despre observaţiile culese cu ocasiunea esamenelor an. şcol.

Raportul, fiind fidel compus după nota inspect. tract., confirmată şi prin subscrierea delegaţilor la esamene, după rapórtele singuraticilor directori de şcóle şi ale singuraticilor învĕţători, sĕ ascultă cu viu interes şi sĕ supune fie-care verdictului criticei aspre, dar obiective, cuprinse în raport pentru fie care examen separat.

Critica raportului gen. pentru fiecare examen sĕ întregeşte prin singuraticii delegaţi, cari la învitarea presidiului, precum cu ocasiunea examenelor la faţa locului, aşa şi aici în conferinţă îşi espun vederile privitóre la metod, disciplină şi prin ele la rîvna de activitate a singuraticilor învĕţători.

In urma acestor critice sĕ constată, că examen cu succes deplin corespunzĕtor au dat înv. N. Popovici din Mărtineşti, I. Cali-

---

deschis casa lui Costache Negruţi, şi a lui Dumitru Ralet, un moment vornic bisericesc. Aceste lucrări de debut, de acum 50 de ani, m'au recomandat atenţiunei lui Anastase Fătu, înfiinţătorul societăţei „pentru încurajarea tinerilor la învăţătură“.

Impreună cu mine se ridicară ca scriitori:

a) *Gheorghe Milidon*, neuitatul director de apoi a şcólei normale Carol, înfiinţată de mine în Bucureşti la 1864 sau 1865;

b) *Obreja*, tatăl mult învăţatului director al serviciului sanitar, care, în 1850, în traducerea românească a principelui Neculae Suzzu „*Notions statistiques sur la Moldavie*“, publicată în Iaşi în 1849, adaose, la finea volumului, o minunată monografie asupra ocnei din judeţul Băcău, şi a lucrătorilor mineri zişi „Şangăi“. Lucrarea aceasta făcu sgomot în mica republică a celor culţi din Iaşi, şi mĕ îndemnă sĕ fac cunoştinţa autorului care, nu târziu, mutîndu-se la Iaşi şi însurîndu-se, a fost unul din bunii mei amici. Am botezat pe fiul sĕu, doctorul actual şi, mai tîrziu, i-am fost şi primul învĕţător;

c) *Grigorie Cobălcescu*, n'a scris de cît fórte puţin la început, dar îmi impunea prin cunoştinţele sale superióre de ştiinţi naturale, cari nu tîrziu îl vor recomanda de locţiitor de profesor chiar la Academie, în timpul conflictului profesorilor cu inspectorul Laurian.

Mă vedeam cu amicul Cobălcescu în tóte zilele la locanta: „La Paradis“ sau „Leibziger“ care se afla în actuala stradă a primăriei. Cobălcescu ciupea ceva curte d-şórei Leibziger.

Intr'o zi, cînd nu erau muşterii în restaurant, amicul meu trase un „ştener“ cu domnişóra pînă ce amîndoi ameţiră şi căzură jos.

Oh! amor, amor, cîte posne nu faci!

Lui Cobălcescu citeam tóte lucrările mele, sau la Leibziger, sau în grădina publică de la Copou. Aprobarea lui mă încuraja, deşi lumea îi stîrnise o legendă neplăcută. Din causă că prindea pisicele şi căţeii ómenilor ca sĕ facă experienţă în „anima vili“, mahalagiii, vecini cu casa lui, îl considerau de smintit. Ce zic mahalagii?..

Cînd partida dăscălească contrară lui, ajunse victoriósă în luptă cu Laurian, Cobălcescu pierdu suplininţa catedrei acuzat de ómeni de ştiinţă că ucide pisicile mahalagiilor. De alt-minterea noroc că aşa a putut sĕ se ducă la Paris, de unde avea sĕ vină, în curînd, doctor în materia sa predilectă şi sĕ înzestreze ştiinţa română cu marile sale lucrări în geologie şi geografia patriei.

d) Fratele acestuia, de câţi-va ani mai mic, scria versuri. Mi-am găsit mare belea cu dînsul permiţîndu-mi sĕ le îndrept pe ici şi colea la publicaţiunea lor. Era gata sĕ mĕ provóce la duel pentru o rimă schimbată. Noroc că, supunînd procesul la judecata învăţătorului nostru Dimitrie Gusti, mi-a dat mie dreptate. Dar de atunci n'am mai avut relaţiuni cu acest contimporan al meu, căci simţeam că vederea mea era o umilire pentru dînsul.

(Va urma) *V. A. Urechiă.*

man şi Teof. Crişan din Şibot, I. Baci din Orăştióra de sus, Ios. Dumitru din Beriu, N. Popovici din Orăştióra de jos, G. Daniil din Căstău, I. Fleşeriu din Romos, Filon Nicóră din Vinerea, Maria Racolţa, Il. Hociotă, I. Branga şi Const. Baicu din Orĕştie; cu resultat bun înv. I. Cotruş din Dênсul mare, V. Basaraba, N. Voina din Vaidei, Sabin Safta din Romos, N. Dubleşi şi Ad. Basarabă din Romoşel, iar ceialalţi partea cea mai mare cu suficient şi vreo 5 cu nesuficient, faţă de cari conferinţa ş-a esprimat nemulţămirea.

Drept încheere, presidiul punênd înv. la inimă interesul viu faţă de şcólă, folósele ce câştigă înv. prin conveniri şi conferinţe, mulţămeşte că la invitarea D-Sale s'au presentat în numĕr atât de frumos şi declară conferinţa de închisă.

Invĕţătorul dir. Const. Baicu în numele celor presenţi prin cuvinte pătrunzătóre mulţămeşte Dlui protopresbiter pentru viul interes ce-l manifestă faţă de şcólă şi înv., întroducând modul de examen cu delegaţi şi usul conferenţelor an. atît de folositóre şi ducătóre la scop şi închee, rugând pe Dzeu sĕ-i lungéscă firul vieţei mulţi fericiţi ani spre a putea fi povăţuitor şi îndreptător al afacerilor nóstre şcolare.

NB. Conferenţa an. viitor şcol. sĕ va ţinea în ziua încheerei esam. an. dela şcóla cap. gr.-or. din Orĕştie. *C.*

Revistă externă

Rĕsboiul din China.

Era de aşteptat, că o ţéră cu 357 milióne locuitori, compusă din 13 provincii, fiecare cam de mărimea Franciei, şi cu o pronunţată antipatie faţă de orice e strĕin, nu va întârzia îndelungată vreme a reacţiona contra strĕinilor. Politica universală, care au enunţiat-o marile puteri ca parolă a timpului, nu se póte urmări fără sguduiri puternice, şi chiar popóre mai mici, cum sunt Burii, au opus o resistenţă extraordinară tendenţelor, care cércă a le răpi libertatea şi independenţa, cu atât mai vêrtos se va opune planurilor diplomaţilor un stat de o extensiune enormă ca China.

Credinţa, că cele vr'o 20.000 de trupe strĕine vor merge în marş triumfal şi vor ocupa capitala Peking, s'a dovedit ilusorie. Acum soseşte ştirea, că în jurul celui mai important punct, *Tientsinul*, unde se află arsenalul principal al armatei chineze au fost cucerite tóte posiţiile aliaţilor.

Depeşi oficióse confirmă măcelul din Peking, căruia au căzut jertfă vr'o *800 de străini*, ucişi în edificiul ambasadei engleze din partea Chinezilor sub conducerea princi pelui *Tuan*. Intre cei omorîţi ar fi toţi inginerii belgieni ai liniei ferate Peking-Hankover.

Ministrul nostru de externe a declarat, că Austro-Ungaria e aplecată a trimite *vase de rĕsboiu* în China, pentru a coopera cu celelalte puteri, dar avênd prea putine interese acolo, nu se află indemnată a trimite *trupe continentale.*

NOUTĂŢI

Óspe distins. Luni séra cu trenul dela Arad va sosi în Sibiiu A. S. ces. şi reg. Archiducele Iosif, pentru a inspecţiona trupele de honvezi staţionate aici.

*

Dar la altarul Domnului. Ni se comunică din *Bungard*, că dna Eva născ. *Sîntea* din Sibiiu pórta Guşteriţii, în ziua de 24 Iuniu c. a dăruit bisericei nóstre ortodoxe din Bungard un potir şi linguriţă frumos aurite, în preţ de 48. cor., pentru care faptă marinimósă, i se aduce sinceră mulţumită.

*

Reducerea taxei de internat la şcóla Asociaţiunii. Comitetul central al *Asociaţiunii* în şedinţa de Marţi a decis se reducă *taxa internatului* la scóla civilă de fete a Asociaţiunii dela 500 cor. anual, la *400 cor.* Scirea acésta va fi primită de sigur cu satisfacţie din partea tuturor părinţilor, cari doresc a-şi creşte fiicele într'o scólă ce ofere condiţiile cele mai alese de educaţie.

*

† George Vernescu, fost ministru român în mai multe rênduri, a încetat subit din viaţă Luni, în urma unui atac de apoplexiă.

Inmormêntarea se face astăzi în cimiteriul Şerban-Vodă cu onorurile cuvenite.

*

La şcóla de lucru manual a reuniunei femeilor sase din Sibiiu s'a făcut în 16 l. c. examenul de încheiere. Cursurile acestei şcóle le-au urmat anul acesta şi *12 române.* Dintre acestea 6 au luat diploma de instructóre în lucrul de mână, şi anume d-na Maria A. *Popescu*, apoi d-şórele Aurelia *Bardoşi*, Stefania *Scurtu*, E. A. *Praşca*, Eugenia *Grecu* şi Luisa *Duma.*

*

Călugăriţele bavareze ca pionere ale maghiarisării. Foile ungureşti aduc laude mari călugăriţelor de origină bavareză, învĕţătóre la şcóla din *Petroşeni*, provĕzută cu internat susţinut de ordinul călugărilor franciscani.

Deosebitele merite, pentru care ziariştii unguri aduc laude numitelor călugăriţe, sunt că „îndeplinesc *misiunea maghiarizării* în mijlocul ţinutului locuit de naţionalităţi şi la graniţa română".

Dau copiilor educaţie „în spirit patriotic maghiar, şi la serbarea de încheerea anului şcolar toţi elevii au apărut împodobiţi cu panglici tricolore maghiare".

Aceste călugăriţe „cresc Unguri din copii Români şi au mare merit în activitatea patriotică şi în viaţa culturală din Petroşeni".

Sunt într'adevĕr grele daunele ce se inoculéză corpului nostru naţional prin munca sobolică încoronată cu succese sigure a acestor călugăriţe. E ştiut că etatea fragedă e mai accesibilă pentru infiltrarea unor sentimente de durată pentru întrégă viaţa şi în casul de care vorbim, aceste sentimente nu sunt altceva, decât dispreţul faţă de propriul neam şi iubirea strĕinismului, o adevĕrată otravă pentru surceii, ce ar trebui nutriţi cu sucuri nobile din propria tulpină.

*

Concert în Petroşeni. Duminecă 9/22 l. c. se va arangia din partea unui grup de teologi din Sibiiu în sala hotelului „Wagner" din *Petroşeni*, un concert împreunat cu joc. Inceputul la 8 óre séra. Venitul curat e destinat pentru nou edificata biserică gr.-or. din loc. Preţul întrărei de familie 3 cor., de persónă 2 cor., în galerie de persónă 1 cor. Suprasolviri sĕ primesc cu mulţămită şi se vor cuita pe cale ziaristică.

*

Osîndirea stégului săsesc. S'a întêmplat anul trecut, că mergând archiducele Iosif la Bistriţa, advocaţii saşi Dr. *Lang* şi *Kelp* au arborat stindarde săseşti pe casele lor. Căpitanul oraşului i-a pedepsit pentru ofensă adusă „ideei" de stat maghiar cu amende în bani şi a transpus actele pentru ulterióră procedură camerei advocaţiale din Mureş-Oşorheiu. Camera adv. a decis sĕ introducă cercetare disciplinară contra celor doi advocaţi saşi şi Curia încă a întărit acéstă hotărâre, respingênd recursul acusaţilor.

*

Indrăgostit în regina Holandiei. Frumósa regină a Holandiei a primit în zilele acestea o epistolă amorósă, în care amoresatul i cerea mâna şi o ruga ferbinte, sĕ-i dee o întâlnire într'un loc la graniţa dinspre Belgia. Subscris era: *Noel*, epistoler la posta principală din Bruxella. Mareşalatul de curte a trimis epistola primăriei din Bruxella pentru a erua cu ajutorul jandarmeriei pe curiosul epistoler amoresat. Mare a fost surprinderea la oficiul postal, când a sosit ştirea acésta, căci Noel era unul din cei mai serioşi şi de încredere amploiaţi, şi în timpul acesta ceruse un concediu pentru un voiaj în Holanda. In curênd s'a aflat, că Noel scrisese şi trimisese unei fete de judecător din Bruxela şepte sute optzeci oferte de căsĕtorie. In urmă fiind visitat de medici, s'a constatat că e alterat la minte, şi în starea acésta a scris reginei epistola amorósă.

*

Societatea Transilvania publică concurs, pentru ziua de 15/28 Septembre 1900, spre a acorda un stipendiu de 800 lei anual, destinat studiului medicinei la una din facultăţile de medicină ale Ungariei.

Cererile se vor adresa secretariatului societăţei în Bucuresci, strada Morfeu No. 12, însoţite de următórele acte: *a)* Diploma de bacalaureat, (testimoniu de maturitate) în original; *b)* Un certificat medical constatator că concurentul nu este atins de nici o infirmitate sau bólă cronică; *c)* Un certificat de paupertate, de la autoritatea comunală locală, legalisat de notarul public.

Stipendiul nu se va acorda de cât acelui din concurenţi care prin actele cerute va proba că are note superióre celor-l'alţi concurenţi.

*

Cheltuelile obstrucţiei cehe. In memorabila nópte din 8 Iuniu c., când Cehii au pus capĕt prin obstrucţie sesiunei parlamentare austriace, au fost deteriorate şi ruinate o mulţime de mobile din sala şedinţelor. Contul reparaturilor a fost trimis zilele acestea vice-presidentului clubului ceh Dr. Pacak spre solvire, şi arată suma de 567 cor. 80 fil. pe care o vor plăti corifeii obstrucţiunei.

*

Dela oficiul vice-comitatens. Conclusele comitetului central electoral a comitatului Sibiiu, asupra reclamaţiunilor referitóre la listele alegĕtorilor dietali din cele patru cercuri electorale din acest comitat pentru anul 1901 sunt expuse spre vedere publică în oficiul vice-comitelui în timpul din *20 până 30 l. c.*

*

Concertul dela Feredeu. Duminecă în 8 l. c. n. s'a dat un concert în Feredeu (Fürdögyógy) lângă Geógiu în favorul renovării bisericei gr. or. din loc. Acesta a fost cel dintâiu concert românesc la aceste băi. Deşi timpul a fost ploios paviionul Germak a fost îndesuit de public de deosebite naţionalităţi. Venitul curat după detragerea cheltuelilor a fost 180 cor.

Concertul s'a început la 4 óre d. a. Dl *Branga* şi cu ocasiunea acésta şi-a arătat desteritatea sa întru dirigiarea corului reuniunei române de cântări din Orăştie. Mai tóte piesele au trebuit repetate. 'Ţi era mai mare dragul privind pe bină frumósele copile îmbrăcate tóte românesce, ér îndĕrĕptul lor feciorii de ţerani toţi cu notele în mâni. Deosebită impresiune a făcut piesa „Ce faci Ioană" atât ca melodie cât şi ca text. Dóuĕ piese au fost executate de preoţii din jurul Geógiului sub conducerea d-lui Todea din Balşa. Acestea deşi numai în pripă au fost studiate, totuşi au reuşit destul de bine. S. Safta a declamat cu pricepere poesia „Pe pămêntul Turcului".

Séra s'a început jocul, şi anume cu Căluşeriul. Petrecerea cu joc nu a avut efectul dorit, deórece au fost lipsită de arangiamentul necesar. Multe persóne şi familii cari au venit la petrecere nu au avut petrecerea cuvenită.

Cu ocasiunea acésta preoţimea adunată aci în urma apelului părintelui D. Pop din Geoagiu publicat în „Bunul econom", au ţinut o conferinţă în care a protestat contra desfiinţĕrii tractului Geoagiu şi deórece în aceea conferinţă erau membrii nunumai din apropierea Geógiului ci şi din alte părţi ale tractului s'a decis ca comunele împărţite la tractul Devei sĕ remână acolo, iar din comunele ce gravitéză la Geoagiu sĕ se formeze tractul Geoagiului cu sediul în Geoagiu.

Reuniunea igienică a comitatului Sibiiu.

Profilaxia tuberculosei pulmonare (oftica).

(Urmare)

Durere, este mărginit numĕrul acelora, cari îşi pot alege după plac locul de şedere. Intre astfel de împrejurări orăşanul trebue să-şi părăséscă domiciliul, de câte ori permit aceasta starea lui şi timpul.

El va avé sĕ se îngrijéscă de ventilaţia abundantă a odăii sale de locuit, îndeosebi a odăii de durmit, în care petrece a treia parte a vieţii sale.

Dacă s'a dedat cu frigul, dacă situaţia odăii de durmit e favorabilă, dacă timpul e potrivit, va lăsa preste nópte o feréstră deschisă, acoperită cu o perdea, şi după putinţă va durmi singur în odaia de durmit, atât pentru un aer mai bun, cât şi pentru evitarea contagiunii.

Adese o schimbare rapidă de temperatură, vênt, prav, plóie, neauă se împreună pentru a face imposibilă petrecerea în aer liber. Un singur pas făcut pe astfel de timp în liber póte deveni desastruos; e de ajuns un catar simplu de nas sau de plumâni pentru a favorisa progresarea unei afecţiuni tuberculóse existente sau a aprinde din nou o afecţiune, care de luni, de ani e staţionară.

Pentru a nu fi silit a ţiné între astfel de împrejurări pe bolnav timp mai îndelungat în odaie, medicul se vede necesitat a-i recomanda o schimbare a domiciliului.

El se găsesce în faţa alternativei sau de a trimite pe bolnav pentru lunile aspre de iarnă şi primăvară în regiuni sudice şi a-i permite ca vara sĕ se reîntórcă în ţeară, sau a-i recomanda ca sĕ petrécă în aşa numitele locuri de cură. Climatele sudice au o temperatură móle şi în anumite oare din zi binişor constantă; este posibil deci, ca bolnavii în fiecare zi sĕ petrécă câtva timp în aer curat.

In vremile trecute se credea, că pentru ofticoşi este neapĕrat de lipsă a petrece în regiuni sudice. Experienţa însă ne-a arĕtat, că pentru vindecarea tuberculozei regiunile sudice ofer mai puţine şanse decât locurile de cură climatică, de oarece reîntorcêndu-se bolnavii dela sud în clima moderată, ei nu au avut ocasiune a se deda cu frigul.

Afară de aceea în sud e fórte mare diferenţa de temperatură ziua şi nóptea, în localităţi din faţa sórelui şi din umbră, apoi aprópe în tóte climatele sudice sunt vênturi intensive, cari bat în anumite luni din an şi în urma uscăciunii, ce domnesce, produc nori de prav, compuşi din părticele organice şi anorganice, cari pot irita organele respiraţiunii în mod considerabil.

Locurile de cură climatică au temperatură egală, deşi scăzută, iarna aer liniştit, liber de vênturi intensive; în decursul lunilor de iarnă neaua împedecă ridicarea pravului, iar sórele arzĕtor, a cărui putere e potenţată prin neaua ce acopere solul, împiedecă, ca frigul excesiv sĕ strice bolnavului.

Nefavorabile sunt locurile de cură climatică numai în decursul timpilor de transiţie, caracterisaţi primăvara prin topirea zăpezii, tómna prin ploi şi vênturi. Ca remediu preventiv şi la începutul bólei ca cel mai cu efect este a se considera petrecerea de durată suficientă în locurile de cură climatică.

Nu se póte ascunde, că în sud, precum şi în locurile de cură climatică, abstrăgênd dela factorii vindecători, se pot ivi anumite primejdii şi în cele mai multe casuri se şi ivesc.

Ce se întêmplă, când bolnavul ajunge în locul ce şi-a ales?

Medicul staţiunii îl cerceteză şi îi dă îndrumări mai mult sau mai puţin detaiate asupra felului cum trebue sĕ se îngrijiască, dar apoi de obiceiu e lăsat în voia sa.

Ce e drept, la început bolnavul va fi cu órecare băgare de samă, dar în dată ce s'a recules întru câtva sub influenţa factorilor vindecători, îşi reia vechiul traiu, se apucă de plăcerile şi distracţiile vieţii, excedează cu beuturi alcoolice sau în alt sens, apoi urméză reacţiunea şi bolnavul în scurt timp pierde ceea ce a câştigat prin petrecerea sa de septĕmâni şi luni în acele locuri.

De obiceiu aceasta se atribue climei şi nu nechibzuinţei şi negligenţei proprii.

Un medic conşciinţios, care posede increderea bolnavilor, póte face a se evita multe nenorociri, dar faţă de uşurătatea şi nepăsarea bolnavilor este neputinciósă activitatea medicului, ce se mişcă numai între anumite margini. (Va urma.)

Posta Redacţiunei.

I. *Bota*, înv. *Cetea.* Cele trimise nu se pot publica. Sĕ se facă arĕtare la forurile, la cari aparţine.

[96] 1—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor învĕţătoresci la şcólele mai jos însemnate din protopresbiteratul Dobra, se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Tel. Rom.“

1. Roşcani-Mihăeşti, un post de învĕţător cu salar de 800 cor., din cari 740 cor. în bani, ér 60 cor. în naturale, şi cuartir liber.

Dela concurenţi sĕ cere se fi absolvat cursurile vre-unui institut preparandial.

Alesul numai după un an de probă póte fi întărit definitiv.

2. Fintoag, un post de învĕţător cu salar de 600 cor. şi cuartir natural.

3. Brîsnic, un post de învĕţător cu salar de 600 cor. şi cuartir natural.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi, au a'şi înainta cererile de concurs instruite conform normelor în vigóre — în terminul deschis subsemnatului oficiu.

Oficiul protopresbiteral gr.-or al Dobrei.

Dobra, la 27 Iuniu 1900

Iosif Morariu
protopresb.

Nr. 307. 1900 [97] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci dela scólele comunelor mai jos însemnate din protopresbiteratul Sighişórei, se publică concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare.

1. Sighişóra, postul învĕţătoresc clasa I. cu salariu anual de 600 de coróne şi anume 412 coróne din cassa alodială în rate lunare decursive, iar restul din repartiţiune, cuartir gratuit în edificiul scólei, şi lemnele necesare de foc; postul învĕţătoresc clasa a II-a cu salariu anual de 600 cor., şi anume: 470 de coróne din cassa alodială în rate lunare decursive, iar restul din repartiţiune, cuartir gratuit în edificiul scólei, şi lemnele necesare de foc, plus trei stângini de lemne de stejar, în natură.

2. Criş, cu salariu anual de 600 cor., cuartir gratuit în edificiul scólei şi lemnele necesare de foc.

3. Saschiz, cu salariu anual de 600 cor, cuartir gratuit în edificiul scólei şi lemnele necesare de foc.

4. Boiul mare, cu salariu anual de 600 cor., cuartir gratuit în edificiul scólei şi lemnele necesare de foc.

5. Seleuşul mare, cu salariu anual de 600 cor., cuartir gratuit şi lemnele necesare de foc.

Reflectanţii la aceste posturi cu îndatorirea a provedea instrucţiunea scolarilor dela 6-12, şi celor dela 12-15 ani şi a ţinea în Dumineci şi Sĕrbători, — cei din Sighişóra în mod perondătoriu, strană în biserică, — sĕ-şi aştérnă petiţiunile concursuale instruite conform normelor în vigóre, — subscrisului oficiu protopresbiteral până la terminul indicat cu îndatorirea a se presenta în vre-o Duminecă sau Sĕrbătóre în biserică spre a-şi arăta desteritatea în cele rituale.

Sighişóra, 27 Iuniu 1900.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Sighişórei, în conţelegere cu comitetele parochiale concernente.

Dimitrie Moldovan
protopop

Nr. 344 [98] 1—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor învĕţătoresci dela şcólele elementare gr-or. din comunele mai jos însemnate, protopresbiteratul Orăştiei, se publică concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român.“

1. Beriu, cu salariu anual de 600 cor., cuartir în edificiul şcólei, şi lemne de foc. Salariul se solveşte regulat în rate trei lunare din cassa bisericei şi cea alodială.

1. Binţinţ, cu salariu de 600 cor., solvit din cassa bisericei şi încassat prin repartiţiune, cuartir liber în edificiul şcólei şi lemne de foc.

3. Pischinţ, cu salariu de 600 cor., din cari 440 cor., în bani gata scoşi prin repartiţie dela popor, éră 160 cor., în realităţi, agri, păşune şi pădure, cuartir în edificiul şcólei şi doi stângini de lemne.

4. Romoşel, cu salariu de 600 cor., solviţi în rate lunare din cassa bisericei, cuartir în edificiul şcolar şi patru stângini de lemne, din cari e a se încălzi şi sala de învĕţământ.

Invĕţătorii aleşi la fie-care post sunt datori a instrua copii în cântările liturgice, şi a ţiné Dumineca şi sĕrbătórea strană, cântând cu elevii la sfta liturgie.

Concurenţii au a-şi aşterne cererile instruite conform normelor din regulamentul şcolar în terminul sus indicat subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Orăştie, 20 Iunie 1900.

Oficiul protopresbiteral în conţelegere cu comitetele parochiale concernente.

Vasile Domşa,
protopresbiter.

Nr. 517/900. [99] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor de învĕţători dela şcólele confesionale gr.-or. române din mai jos însemnatele comune, în protopresbiteratul gr.-or. al Avrigului se escrie prin acésta concurs cu terminul de 30 zile dela prima publicare în „Tel. Rom“.

1. Arpaşul-inferior, dóuĕ posturi de învĕţători cu salariul anual de câte 600 coróne şi câte 40 coróne pentru cuartir şi lemne; unul dintre învĕţători póte fi şi greco-catolic, fiind şcóla cumulată, avĕnd ambii a conduce cântările în ambele biserici.

2. Avrig, postul de învĕţătóre, cu salariul anual de 600 cor., şi cuartir în edificiul şcolariu.

4. Porumbacul-superior apusén şi rĕsăritén, postul de învĕţătoriu cu salariul anual de 600 cor., cuartir şi lemne pentru foc.

4. Streza-Cârţişóră, postul de învĕţătoriu cu salariu anual de 600 cor., cuartir şi lemne pentru foc.

5. Ucea-inferióra, postul de învĕţătoriu cu salariu anual de 600 tor., cuartir şi lemnele necesare pentru foc.

Doritorii de a ocupa vre-unul din acestea posturi, sĕ-'şi substérnă cererile concursuale instruite conform legilor în vigóre la subscrisul oficiu protopresbiteral gr.-or. al Avrigului în Avrig (posta Avrig, Felek, Szebenvármegye) până la terminul sus indicat, cu acea că învĕţătorii aleşi vor avea a conduce cântările în biserică în Dumineci şi sĕrbători.

Avrig, 28 Iunie, 1900.

In conţelegere cu comitetele parochiale respective — Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Avrigului.

Ioan Cândea,
protopop.

Nr. 708/1900 [101] 1—3

Concurs

Pentru îndeplinirea posturilor vacante de învĕţători la şcólele din comunele de mai jos din protopresbite ratul gr.-or. al Sibiiului, se escrie concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Slimnic, cu salariu anual de 600 cor., jumătate din venitul grădinei de pomărit, cuartir natural în edificiul şcólei şi doi stângini de lemne.

2. Vurper, cu salariu anual de 600 cor., cuartir natural în edificiul şcólei cu lemnele trebuincióse pentru încălzit şi $^1/_4$ jug. grădină.

3. Mohu, pentru al II. post, cu salariu de 600 cor., relut de cuartir 40 cor. şi doi stângini de lemne şi folosinţa jumĕtate din grădina şcolară.

4. Sadu, pentru 3 posturi à 600 cor. solviţi în rate lunare din cassa alodială, cuartir în edificiul şcolar şi lemnele necesare pentru încălzit; vor fi preferiţi cei ce vor dovedi desteritate în cântări şi tipic, în care scop sĕ se presenteze la biserică înainte de alegere în vr'o Duminecă sau sĕrbătóre.

5. Cornăţĕl, un post cu salariu anual de 600 cor. din cassa alodială, cuartir natural în edificiul şcólei şi lemnele necesare pentru încălzit.

6. Şura-mare, pentru al II. post, cu salariu anual de 600 cor. solviţi în trei rate cuartale anticipative, cuartir natural în edificiul şcolar şi lemnele necesare pentru încălzit.

7. Cristian, pentru al II. post cu salariu anual de 600 cor. 420 cor. din alodiu şi 180 dela popor, solviţi în rate lunare anticipative, cuartir natural în edificiul şcólei şi 4 stângini de lemne, pentru servicii cantorale stola usitată.

8. Boiţa, pentru dóuĕ posturi à 600 cor., solviţi din cassa bisericei în rate lunare anticipative, cuartir natural în edificiul scólei, eventual relut de cuartir 40 cor., 4 stânjini de lemne şi cuincuenalele legale.

Vor fi preferiţi acei candidaţi, cari sunt apţi pentru predarea sciinţelor economice în scóla de repetiţie, precum şi aceia cari vor dovedi, că sunt în stare a înfiinţa un cor bisericesc, în care scop sĕ se presenteze în comună în vr'o Duminecă sau sĕrbătóre la biserică înainte de alegere spre a-şi dovedi desteritatea.

9. Tălmăcel, pentru dóuĕ posturi, eventual şi al III. cu salaríu anual de câte 600 cor., cuartir natural în edificiul scólei şi lemnele necesare pentru încălzit.

Dela concurenţi se cere, ca sĕ se presenteze în comună în vr'o Duminecă séu sĕrbătóre înainte de alegere spre a-şi arĕta desteritatea în cântări şi tipic avĕnd fie-care, ca învĕţător confesional a ţinea strană în biserică şi a instrui pe elevii scolari în cântări.

Concurenţii au sĕ-şi aştérnă petiţiunile lor instruite în sensul legilor din vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în termin deschis.

Sibiiu, 4 Iuliu, 1900.

Oficiul protopresbiteral gr--or. al Sibiiului.

Ioan Papiu
protopresb.

Nr. 224/1900 [100] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci din comunele bisericeşti mai jos însemnate ale protopresbiteratului Câmpeni se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Câmpeni, dóuĕ posturi cu salariu de câte 600 cor., relut de cuartir şi grădină de 100 cor., solvit din fondul scolar.

2. Certegea, un post cu salariu de 600 cor., din repartiţiă, locuinţă cu grădină.

3. Gârda de jos. un post cu salariu de 600 cor., din repartiţiă, locuinţă cu grădină.

4. Lăpuş, un post cu salariu de 600 cor., din repartiţiă, locuinţă cu grădină.

5. Lăzesci, un post cu salariu de 600 cor., din repartiţiă, locuinţă cu grădină.

6. Neagra de jos, un post cu salariu de 600 cor., din repartiţiă, locuinţă cu grădină.

7. Poiana Valea-verde, un post cu salariu de 600 cor, din repartiţiă şi locuinţă.

8. Sohodol-Peleş, un post cu salariu de 600 cor., din repartiţiă şi locuinţă.

9. Ponorel, un post cu salariu de 600 cor., din repartiţiă, locuinţă cu grădină.

10. Vidra medie, dóuĕ posturi cu salariu de câte 600 cor., din fondul scolar şi repartiţiă, locuinţă cu grădină.

11. Vidra de sus, dóuĕ posturi cu salariu de câte 600 cor., din cassa bisericéscă, locuinţă cu grădină.

Doritorii de a ocupa aceste posturi sĕ-'şi trimită cererile concursuale cu documentele recerute la subscrisul oficiu în terminul deschis.

La posturile de sub Nrii. 1 şi 11 vor fi preferiţi cântăreţii buni, şi cari vor putea forma şi coruri bisericesci vor primi remuneraţiuni separate, deci trebue a se presenta în biserică spre cunóscere înainte de alegere.

Oficiul protopopesc gr.-or. din Câmpeni.

Câmpeni 30 Iuniu, 1900.

Romul Furdui
protopresb.

A apărut:

Scrisori către eleve
de
D-şóra prof. Maria Cioban

O carte fórte instructivă, se află de vênzare la

Librăria archidiecesană.

Preţul 1 cor., trimisă cu posta 1·10 cor.

Saisonul de primăvară şi de vară
1900.
Stofe de Brünn veritabile

Una bucată de metri 3.10 lungă, pentru un rând complet de haine de bărbat (Roc, pantaloni, vestă,) costă numai
fl. 2.75, 370, 4.80 de lână veritabilă de oae
fl. 6. — şi 6.90 de lână mai bună veritabilă de oae
fl. 7.75 din lână fină veritabilă de oae
fl. 8.65 din lână fórte fină veritabilă de oae
fl. 10.— din cea mai fină lână veritabilă de oae.

Una bucată stofă pentru un rând de haine-salon fl. 10.— deasemenea espedează cu preţurile de fabrică stofe pentru pardisiu, lodeu pentru turişti cele mai fine kamgarne etc. etc. depositul real şi recunoscut în destul ca solid:

Siegel-Imhof în Brünn.

Mustre gratis şi franco. Liferarea conform mustrei sĕ garantează. [56] 25—40

Avantajele muşteriilor privaţi, de a comanda stofele direct dela fima de mai sus, dela fabrică, sunt foarte însemnate.

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 76 Sibiiu, Sâmbătă 8/21 Iuliu 1900. Anul XLVIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **strĕinătate** pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază

INSERȚIUNILE
Pentru odată 14 fil., — de dóuĕ ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. **rêndul cu litere garmond — și timbru de 60 fil. pentru fie-care publicare.**

Pasivitatea Românilor.

In timpul din urmă s'a scris mult, póte prea mult despre o eventuală schimbare în ținuta politică a Românilor din Ungaria, și s'a dat cu socotéla, că la alegerile viitóre Românii vor părăsí ținuta mult puțin pasivă, înaugurată dela 1869 și vor alege și ei deputați pentru parlamentul țerei.

S'a scris în ziarele streine despre lucrul acesta, și s'a scris după cum a tăiat capul pe unul sau pe altul dintre ziariștii, cari țineau sĕ provóce efect cu cele scrise despre Români.

S'a scris și în ziarele românesci, unele au luat lucrul în glumă, unele l'au luat de tot serios. S'a scris zicem și în ziarele românesci despre acest lucru, și unele au presentat unele puncte din programul partidului național ca puse acolo numai pentru a fi ce sĕ se lase, când vorba ar fi ca sĕ tractăm cu guvernul despre o eventuală împăcare.

Unele dintre ziarele nóstre au presentat programul național ca dogmă, la care trebuie sĕ ținem cu sânțenie, dacă voim, ca lumea sĕ ne ia în serios întrégă ținuta nóstră în cele politice.

Am scris și noi despre acest lucru, căci datoria nóstră era și este, sĕ luăm posiție hotărîtă în o afacere atât de seriósă, cum e ținuta politică a Românilor din Ungaria.

Noi am arătat unele din gravaminele nóstre.

Ca totdeuna când vorba a fost sĕ dăm dovezi, că nu suntem mulțămiți cu stările actuale, că una suntem nu în ce privesce tóte punctele din programul politic al românilor după cum s'a formulat el în conferența dela 12—14 Maiu 1881, căci noi din capul locului am fost pentru o luptă politică acceptând terenul actual de drept, și punctul prim din acel program din capul locului eschide o lucrare constituțională legală, zicem ca totdeuna când vorba a fost sĕ dăm dovezi că nu suntem mulțumiți cu stările actuale, așa și acum am înșirat unele, zicem numai unele din gravaminele poporului român, cari trebue delăturate, dacă voim serios o împăcare în statul nostru.

Aceste gravamine le-am scris în fuga condeiului, le-am scris din simțul de datorință față cu marile interese naționale, le-am scris din îndemn propriu, ca unii, cari zi de zi simțim greutatea care apasă asupra nóstră ca națiune, ca biserică, ca societate, le-am scris ca sĕ se scie, că una suntem toți, când vorba este de ameliorarea sorței românilor.

In deplin acord cu trecutul nostru de ani 48, în deplin acord cu programul ziariului nostru, care de ani 48 nu s'a schimbat; în deplin acord cu interesul poporului nostru am scris cu inima deschisă și acuma, după cum am scris, de câte-ori de sórtea mult asupritului nostru popor român a fost vorba.

Am aruncat zicem în fuga condeiului unele dintre gravaminele nóstre, cari ne-au venit în minte, și cari s'au putut pune în un articol de ziariu.

Articolul nostru din Nr. 72 a aflat viu resunet în ziarele streine din patria nóstră. Unele au reprodus din el pasagie întregi, unele l'au reprodus în tótă extensiunea.

Este un semn bun acesta, căci prin acésta s'a dat ocasiune publicului neromân sĕ cunóscă vederile nóstre, ale celor grupați în jurul acestui jurnal.

Unele ziare au luat articolul nostru drept rĕspuns la articolele din ziarele magiare, că Românii la alegerile viitóre vor eși din pasivitate; au declarat ziarul nostru de organ personal al actualului nostru metropolit, articolul l'au considerat ca inspirat de actualul nostru metropolit, și în cele din urmă gravaminele din articolul nostru ca condițiuni, pelângă cari Românii ar fi gata a părăsi pasivitatea și a lua parte la alegerile dietale.

In sensul acesta cuprinde lucrurile ziariul semi-guvernamental „Pester Lloyd" în un articol publicat la locul prim în numĕrul seu de Mercuri, dela 18 Iuliu a. c. nou.

Numitul ziariu după ce amintesce că în timpul din urmă s'a scris despre o eventuală părăsire a pasivităței din partea Românilor; după ce spune, că s'au făcut propuneri și contrapropuneri în afacerea acésta, fără a se sci de cine s'a inițiat lucrul, fără a se sci de ce calibru sunt politicianii cari stau la spatele acestei campanii ziaristice, și încât pot fi luați ei serios; după-ce accentuézä, că nu scie dela cine au mandat și în ce mĕsură cei ce arangézä acea campanie; după-ce caracterisézä campania ziaristică ca manifestațiuni simptomatice, cari în partea românéscă tradézä o importantă schimbare în sentimentele naționale și în aspirațiunile politice; după tóte acestea scrie următórele:

Ansă la discusiune publicistică dă mai ales un adevărat articol program al „Telegrafului Român", *un ziariu acesta, căruia i-se ascriu legături cu metropolitul român Metianu. Nu ne simțim chemați nici avem voiă a reflecta la propunerile acestui ziariu și acea chiar pentru că ni se pare nesigură originea acelora deoparte și de alta ni se pare indiscutabil în parte mare cuprinsul acelora.*

Deși ziariul din cestiune nu voește sĕ reflecteze la cele scrise de noi din motivul declarat: că este nesigură originea isvorului, și că nu póte sta de vorbă cu o parte mare a celor scrise de noi, totuși ia și el posițiune hotărîtă în afacerea din discusiune, spre a preveni eventualele neînțelegeri în acțiunea publicistică și eventualele speranțe în partea contrariă.

După ce premite, că în cestiunea passivităței s'a pronunțat la 1869 îndată după conferința dela Mercurea, la 1881 după conferența din Maiu, când s'a votat programul partidului național, la anul 1890 și mai pe urmă cu ocasiunea memorandului din 1892, numitul ziariu declară, că programele Românilor, atât ale celor radicali, cât și ale celor moderați cuprinde puncte, cari sunt în contra întregităței teritoriale a statului, de acea ele nu pot veni nici în discusiune.

Despre pasivitatea românilor vorbește ca despre o anomalie în general, care însĕ pentru Români este plină de pericole în tóte direcțiunile.

Cât timp însĕ Românii nu se presentézä în parlament cu plângerile lor, acelea nu pot fi considerate, căci nici un om serios și de valóre nu póte sta de vorbă cu o partidă facțiósă, maí ales nu în cestiuni de drept public al statului.

A fost o greșélă când românii au crezut, că abstinența lor politică va fi mai puternică decât forța de viéță a statului unguresc.

Greșéla acésta s'a resbunat amar asupra Românilor; au și voit ei sĕ părăsésca la ocasiuni binevenite passivitatea, însĕ au întrevenit agitațiunile unora, cari și-au făcut maximă a vieței din agitațiuni, și buna intențiune s'a zădărnicit.

A fost o nenorocire pentru Români, că nu s'a aflat între conducĕtorii lor un cap luminat, ci ei au fost conduși de mediocrități provinciale cu orizont îngust.

Am regreta mult, când și încercarea mai nóuă pornită din Sibiiu în scopul de a se abandona pasivitatea Românilor, ar avé sórtea încercărilor de până acuma.

Un lucru sĕ se scie din capul locului. Ori cât de tare ar fi de dorit, ca Românii sĕ între pe terenul unei politici reale, în discusiune cu ei nu va sta nici un factor afară de parlament.

Dintre dorințele române discutate în timpul din urmă unele pot fi acceptabile, și ele își au partea lor bună, că prepară și informézä opiniunea publică, resultat practic însĕ numai în parlament se póte ajunge.

Abandonarea pasivităței să nu se condiționeze dela vre-o concesiune órecare, deórece în Ungaria nu este om, care sĕ fi promis vre-o asemenea concesiune sau care sĕ o pótă da.

Dacă Românii cred, că a venit timpul, ca gravaminele lor sĕ fie tractate în parlamentul țerei, acela nu se va retrage dela o asemenea tractare.

In mĕsura, în care opiniunea publică se va arăta aplecată a sta de vorbă cu Românii, în acea mĕsură va fi aplecat și parlamentul. Valóre vor avé însĕ numai conclusele parlamentului.

Dacă românii se mulțumesc cu o primire simpatică din partea publicisticei, nime nu póte avé nimica în contra acesteia; voesc înse se scie ce pot sĕ și câștige, atunci nu le rĕmâne alta, decât sĕ între necondiționat în parlamentul țerei, recunoscênd tóte legile și instituțiunile aduse dela era constituțională, de când cu passivitatea lor.

Până aici observările principiale ale ziariului „Pester Lloyd", după cum a accentuat el spre a preveni eventualele neînțelegeri în acțiunea publicistică și eventualele speranțe în partea nóstră a românilor.

Fiind-că ziariul din cestiune ne dă nóuă deosebită onóre de a fi venit cu articol program în favorul părăsirei pasivităței, și din incidentul articlului nostru face reservele principiale schițate în cele premerse, vom reveni spre a ne clarifica și a ne marca ținuta nóstră în afacerea cu pasivitatea românilor și cu programul național al românilor, care după cum vedem din espunerile ziariului din Budapesta cuprinde lucruri, cari nici o discussiune nu ar permite din partea factorilor chemați a restabili pacea în statul nostru.

Jubileul de 50 de ani al liceului ortodox român din Brașov.

Discurs festiv

rostit de directorul scólelor medii
Virgil Onițiu.

Ilustră adunare!

O profundă emoțiune cuprinde sufletul meu în aceste momente de sĕrbătóre. Mulțimea ilustră a distinșilor óspeți, veșmêntul de verdéță al bĕtrânelor ziduri, acordurile solemne ale musicei festivale, solemnitatea întipărită în fețele tuturor, bucuria cea fără sémăn a sufletelor nóstre, un trecut mândru de 50 de ani, gloria atâtor ilustri ai neamului nostru, al căror nume rĕsare azi strălucind din negura vremilor, ce au apus: — și tu, un biet muritor, ce-ți treci zilele de pe azi pe mâne, unde vei găsi cuvêntul cel adevĕrat, care sĕ tălmăcéscă și sĕ preamăréscă atâta sĕrbătóre și un astfel de trecut?!

Căci e mare sĕrbătórea nóstră și plin de glorie trecutul, ce-'l preamărim.

Nu cunosc exemplu în istoria nóstră culturală, ca o instituțiune sĕ fi fost în acel grad creațiunea obștei, fructul muncii și sudorii nației, ca gimnasiul nostru. Nu fundațiunea *unui* mecenat, nu dania *câtor-va* entusiaști a înălțat acest palat al sciinței, Domnilor, ci contribuirile bănesci, ajutórele materiale și conlucrarea fisică manuală a *tuturor* Românilor din Brașov și jur l'au înălțat ca pe un templu *comun*, sacrat prin jertfa comună a tuturor.

Fiecare cărămidă din aceste ziduri ne reamintește câte un suflet, care a jertfit pentru înălțarea lor.

De aceea institutul acesta a fost și este cel mai scump avut comun al Românilor din Brașov, el a fost și este lumina ochilor lor. De câte-ori nori negri l'au amenințat din vr'o parte, fiori de ghiață cuprindeau sufletul tuturor Românilor din Brașov și téma pentru sorțile școlei alunga din planul prim orice alte griji și preocupațiuni. Tot așa de câte-ori aceste scóle au avut o zi festivă, bucuria lor a fost bucuria obștéscă a Românilor din acest colț de țéră.

Cum însĕ numele și însemnătatea scólelor a trecut departe preste marginile acestui colț de țéră, ele au ajuns a fi proprietatea némului întreg românesc, care cu inimă caldă le urmăresce în calea lor de propășire.

Eată de ce este mare sĕrbătórea nóstră.

Ea este mare, pentru-că este sĕrbătórea obștei românești, ea este mare, pentru-că însemnézä eternisarea primei etape de 50 de ani în munca desinteresată și plină de jertfe, sĕvêrșită aci pentru ridicarea neamului nostru! Ea este mare, pentru-că în succesele și în gloria acestor 50 de ani trecuți noi vedem zălogul și garanța sutelor viitóre de ani.

Și dacă mĕ întreb acum, care este trecutul, pe care 'l sĕrbătorim? Care este gloria acestor 50 de ani împliniți? In ce vedem și simțim noi garanța, că viitorul nostru de acum este asigurat? — voiu cerca sĕ rĕspund în cele următóre.

*

Gimnasiul nostru, Domnilor, s'a născut din entusiasmul idealist al unei generații cu inimă ferbinte pentru interesele mari obștești. Insuflețirea ideală a adunat cărămizile acestui palat, văpaia inimelor desinteresate le-a durat în ziduri puternice, ear gândul înălțat al intemeietorilor și ziditorilor a rĕmas plutind ca un spirit etern de-asupra școlelor, designându-le pe veci calea singur mântuitóre: *Litteris et virtuti*!

Anul 1850 și 1851 este acela, în care se pun basele solide pentru gimnasiul și școlele nóstre centrale de azi.

In anul 1850 își dau mâna frățéscă cele 2 parochii mai însemnate din Brasov: parochia Stului Nicolae din Scheiu și parochia Bisericii Sftei adormiri din Cetatea Brașovului, pentru-că idealul, pe care-l aveau în suflet și pe care singuratici și despărțiți nu-l putéu realisa, sĕ-l pună în ființă umĕr la umĕr, mână in mână, într'un gând și într'un suflet.

Voința și gândul comun al celor douĕ parochii se pecetluește în clasicul *Legământ*, scris și iscălit de Representanții ambelor parochii proprietare a nouĕlor școle centrale în ziua de 1 Septembre 1851.

Acest *Legământ* este acea Magna Charta, cărei școlele nóstre 'și mulțumesc ființa, crescerea și mărirea de azi.

*

Și décă 'mi întețesc privirea căutând a străbate prin vremuri până la acel timp clasic de muncă desinteresată, însuflețire ideală și frățéscă unire, — din umbra vremilor trecute îmi resare înaintea ochilor figura nobilă a învăpăiatului *Popasu*, îl vĕd, cum alérgă fără preget, plin de puterea sufletului sĕu entusiast, îndemnând la jertfă pe credincioși pentru idealul, ce i-a rĕsărit în gândul lui iubitor de ném; îmi pare că-i aud glasul lui metalic rĕsunând în tóte unghiurile Brașovului: „Sĕ zidim Ierusalimul românesc!“

Glasul lui Popasu nu fù glasul celui ce strigă în pustiă.

Era în ziua de 14 Septembre a anului 1851, când după amézi la 3 óre o grupă de entusiaști români din societatea cea mai bună apucară în mână sapa și hârlețul și sub conducerea bĕtrânului Vasile Lacea, cu conlucrarea unei cete de fruntași, între cari și nemuritorul George Barițiu, au săpat prima brazdă în Gróveri, pentru așezarea fundamentului acestor școle.

Trei zile în urmă, în 17 Septembre v. 1851, marele Andreiu Șaguna pune pétra fundamentală a edificiului gimnasial cu o pompă bisericéscă mare. Miile de credincioși varsă lacrimi de bucurie ascultând cuvintele inspirate de duh sfânt ale adoratului Archiereu, care zicea: „Directorul și profesorii ... sĕ créscă și sĕ învețe pe elevii gimnasiului nostru în duhul sfintei înțelepciuni, în duhul credinței ... în duhul nădejdii și al dragostei creștinești“.

Glasul sfințit întră în temeliile zidurilor și de-atunci până azi neîncetat îl auzim, neîncetat îl urmăm!

Temelii astfel săpate și astfel sfințite Domnilor, nu sunt menite a se surpa!

Măreț și mândru se înalță în perspectiva istoriă a acestor școle figura nemuritorului nostru archiereu Șaguna.

Pas de pas îl vedem, cum urmăresce mișcarea Românilor din Brașov, cum îi îndémnă cu cuvinte și cu fapte vii, cum îi însuflețesce cu binecuvêntarea sa archieréscă, cum îi cercetéză în persónă tot mai ades, cum se bucură alăturea cu ei.

In Ianuarie 1856 gimnasiul mic de 4 clase își capĕtă după multă așteptare dreptul de publicitate. Publicarea actului preaînalt se face la ordinul lui Șaguna în tóte bisericile române din Brașov și în tóte se rostesce deodată câte o predică de câte un profesor, căci Șaguna voia, ca credincioșii sĕ înțelégă rostul acelui act important și astfel sĕ generaliseze bucuria, ce cuprinsese inima lui caldă de archiereu român.

Și alăturea și în urmele acestor doi giganți spirituali, a nemuritorilor Ioan Popasu și Andreiu Șaguna, se înroléză o cétă mare de nobili, entusiaști și distinși luptători, cari prin jertfele lor bănesci pun temelii sigure școlelor. Ioan Iuga de Bacia, Dumitru Oțoțoiu, Vasilie Lacea, George Ioan, Bucur Popp, Ioan Pantasi, Nicolae Măciucă, Nicolae Teclu, Rudolf și Christea Orghidan, étă numele celor mai distinși din acéstă mândră pleiadă, cari avênd în fruntea lor cele douĕ parochii proprietare ale școlelor, au jertfit mii și mii pentru idealul falnic al visurilor lor, pentru școla, ce 'și serbéză azi semicentenarul sĕu.

In toiul unei astfel de însuflețiri, care a născut atâtea modele de adevĕrată vîrtute, gimnasiul mic de 4 clase începe a se completa și la anul 1866 marele Andreiu are fericirea de a conduce în persónă primul examen de maturitate al gimnasiului mare de 8 clase...

Intemeietorii nobili și susținĕtorii desinteresați și zeloși ai școlei și-au vĕzut visul cu ochii. Luptătorii idealiști și-au realisat idealul și de-acum rĕmân veghiând ca o sentinelă Romană, pentru ca tesaurul sufletelor lor: școla acésta sĕ prospereze și sĕ propășéscă, ferită fiind prin brațul lor protector de *primejdii și năpaste.*

*

Intre astfel de împrejurări nu este decât firesc, décă cercetând mai departe și ceilalți factori ai școlei: *corpul profesoral și elevii*, ne vom convinge, că duhul propagat de înaltul cap al bisericii și școlei Andreiu Șaguna și de întemeietorii și susținătorii nobili ai școlelor întră în cugetul și în inima profesorilor și a elevilor și devine sĕmênța cea bună, care a adus după vremuri róde atât de îmbelșugate.

Corpul profesoral dela început se constitue din ómenii cei mai vrednici și mai cu carte ai timpului, cari cu tot focul dragostei de ném propagă lumina în fiii de Români veniți la școla cea nouă. — Salariile sunt microscopice; directorul prim al gimnasiului și tot-odată primul profesor gimnasial Gavriil Munteanu spre pildă este angajat cu un salar anual de 400 fl. monedă convențională. Dér ori-cât de precară era situația materială a corpului profesoral, totuși neajunsurile materiale dispăréu față cu celelalte neajunsuri de ordine mai înaltă. — Numai un om, care știe, ce va sĕ zică școla, póte sĕ aprețieze munca titanică săvêrșită mai cu sémă în primul pătrar de secol la scólele nóstre de cătră profesorii angajați aci.

Planul de învĕțământ era întocmit în conformitate cu planul greu și sever al statului, și pe lângă astea se propunea cu 1 obiect de învĕțământ: limba română, mai mult ca la alte școle și ceea-ce era mai grozav: o lipsă aprópe desĕvêrșită de manuale românești pentru gimnasii amenința cu zădărnicirea ori-cărui progres.

Dar indolența și descuragiarea erau cuvinte necunoscute în lexiconul acelei fericite generații, care a pus temelia școlelor nóstre.

Profesorii ocupați cu 25—30 de óre pe sĕptĕmână găsesc timp pentru de a scrie și publica manuale românești pentru trebuințele tinerimii școlare. — Astfel Gavriil Munteanu publică un manual de geografie, o carte de cetire românéscă în 5 tomuri, gramatica limbei române în 2 părți, gramatica limbei latine în 2 volume și o edițiune cu adnotațiuni românești a lui Horaț. Nicefor publică o Chrestomație și o gramatică germână. Exemplul lor îl urméză alții, ca: Barac, Ionaș, Tacit, Stefan Iosif, Dr. Ioan Meșotă, Dr. Nic. Pop. Ear ceialalți profesori în lipsa de mijlóce materiale și de editori își compun manuale în manuscript, pe cari școlarii și-le decopiază și astfel învĕțământul dă fără opăcélă înainte.

Este același spirit, același avênt, același cult idealistic în membrii corpului profesoral, ca în marii întemeiători și munificenții susținĕtori ai scólelor.

Ér *scolarii?*

Ei dela început se disting prin caracteristica rĕmasă până azi tradițională la aceste scóle: prin sîrguință de fer, inimă caldă, cuget curat și prin inteligența firéscă proprie Românului. Toți inspectorii români și strĕini ai acestor scóle, începênd cu C. Schuller din anul 1855 și până azi au remarcat cu mirare faptul acesta. Și a fost — cred eu — mâna provedinții divine, care a făcut, ca *primii trei școlari* înmatriculați în prima clasă gimnasială în anul înființărei gimnasiului nostru 1850 sĕ fie tocmai: *Ioan Meșotă*, distinsul director de mai târziu al scólelor nóstre, — *Titu Maiorescu* — că cine este Titu Maiorescu, nu e nevoiă sĕ spun — și al treilea: neuitatul president al Eforiei nóstre scolare, „lumina Brașovului“ *Nicolae Strĕvoiu.* Eu vĕd — zic — mâna provedinții divine în faptul acesta: ea a pus modele vii pentru vécuri în cei trei aleși primi discipuli ai scólelor nóstre, exemple de lumină, pe cari în veci sĕ le urmeze elevii acestor scóle.

*

Étă Domnilor factorii, cari forméză tradiția scumpă a scólelor nóstre, étă factorii, dela cel mai înalt cap guvernator al scólelor: Șaguna până jos la elevii scólei, cari toți la un loc și împreună forméză și consolidéză aceea ce se numește *spiritul* unei scóle, spirit, care acum după 50 de ani, prin tradițiune s'a perpetuat și planéză neîncetat asupra urmașilor din neam în neam.

Și care este acest *spirit* al scólelor nóstre?

Acest spirit se manifestă: în însuflețirea pentru ideale, în sentimentul comun al școlei cu poporul și cu biserica, din care s'a născut, în zelul nepregetat de muncă pentru lumină, în abnegațiune și jertfă și în fermă credință în Dumnezeu. Aceste însușiri ideale împărțite între mai marii școlei: proprietari și profesori, și între cei mici ai școlei: elevii, formézǎ spiritul tradițional al școlelor nóstre, pe care a-'l înțelege, a-'l cunóște și a-'l accentua este tocmai cu prilejul acestui jubileu de interes și de importanță.

In acest spirit nobil și înalt, care pătrunde tóte fibrele acestui focular de cultură, în acéstă tradițiune sacră moștenită dela marii noștri înaintași, în acéstă zestre de gloriă, ce a primit presentul dela falnicul nostru trecut, — în acéstă comóră duhovnicéscă — în fine — vedem noi garanța, vedem noi chizeșia viitorului școlelor nóstre. Un astfel de trecut nu póte fi decât începutul unui mândru viitor!

Și stând azi la miliariul al 50-lea al esistenții gimnasiului nostru, sufletul nostru se umple de bucuriă și înălțare: pentru-că în urma nóstră avem un trecut falnic, ér în fața nóstră se desfășură auriu un viitor măreț, care se va afirma într'un chip nediscutabil.

Pătruns până în suflet de măreția momentului acestuia, pătruns până în suflet de grația Proniei divine, care m'a învrednicit sĕ ajung acéstă frumósă zi de sĕrbătóre a iubitei nóstre școle, umilit și devotat îmi ridic glasul meu către tronul lui Dumnezeu celui mare și Atotputernic, zicênd:

Dómne! Tu, care ești stăpân al vremurilor nemĕsurate, Tu, care cu înțelepciunea Ta fără sémĕn ocârmuesci destinele robilor Tĕi de pe pământ, Tu, care drepților dréptă resplată dai în ceréscа Ta împărăție, Tu care cu Sfânta Ta dréptă ai ocrotit până azi institutul acesta ridicat în tru rĕspândirea luminei, care dela Tine purcede, Tu, care înțelepți călăuzi și muncitori i-ai dat în restimp de 50 de ani, —: Dómne! nu-ți întórce fața ta sfântă dela noi, ci ocârmuesce și mai departe destinele acestor școle cu sfânta și preacinstită drépta Ta, — deschide Dómne porțile veciniciei pentru viitorul acestor școle, ér pe drepții, cari au binemeritat pentru ele, împărtĕșesce-i Dómne de ceréscа Ta împĕrăție, — căpeteniilor de azi și celor viitori ai școlei dăruesce-le înțelepciune, putere și duh din Preasfânt duhul Tĕu, pentru-ca în ceasul, când ne vei chiema dela locul unde ne-ai așezat, sufletul nostru credincios în linisce și cu pace sĕ se înalțe la eterna lumină, sciind, că idealul, pentru care am muncit pe pământ: *acest templu de cultură* va preamări în veacuri prin strălucirea sa viie Preasfânt Numele Tĕu! — Amin!

Din România

Constituirea noului guvern în România. Marți diminéța toți miniștri aflători în București au plecat la Sinaia, unde la órele 12 s'a ținut un consiliu de miniștri sub președința M. S. Regelui.

Cu acéstă ocazie dl președinte al consiliului G. Gr. Cantacuzino a depus formal demisiunea cabinetului în mânile Suveranului.

M. Sa Regele, primind demisiunea, a mulțumit călduros d-lor miniștri pentru zelul și munca depuse în folosul țĕrii de când partidul conservator a venit la putere.

După consiliu d-nii miniștri au fost reținuți la dejun la castelul Peleș.

Mercuri d. P. *Carp* a fost primit în audiență de Regele și a fost însărcinat cu *formarea cabinetului.*

Noul guvern român s'a constituit astfel: *Carp*, ministru-president și de finanțe, *Maiorescu* justiție, *Marghiloman* externe, *Olănescu* interne, generalul *Lahovari* rĕsboiu, *Grădișteanu* lucrări publice, *Arion* instrucție și *Filipescu* domenii. Eri au depus noii miniștrii jurămêntul în castelul Peleș.

La clubul conservator s'a făcut eri fusiunea junimisto-conservatóre, s'a proclamat dl G. Cantacuzino ca șef al partidului conservator, și s'a adus la cunoștința membrilor demisiunea dlui general Manu din presidenția clubului, avênd a se alege un alt president.

*

D. dr. Onciul a redactat apelul comisiunei pentru strângerea fondului necesar ridicărei unei *catedrale* în *București.*

Apelul a fost dat la tipar.

Comisiunea pentru strângerea acestui fond este prezidată de I. P. S. S. Metropolit Primat, iar președinte de onóre este Regele Carol.

Apelul va fi în curând publicat.

*

Renta română la bursa din Berlin. *Berliner Börsen Courier* scrie în ultimu-i numĕr, că renta română s'a urcat față cu vestea unui nou minister sub președinția d-lui Carp, veste care a făcut o bună impresiune.

Sfaturi părintești.

Sibiiu, în 10 Iuliu, 1900.

Domnule Redactor!

Ca dela unul, carele am îmbĕtrânit în experințe, te rog a publica următoriul sfat binevoitoriu la buna creștere a tinerimei nóstre.

Știu din experiență, că părinții conscii de datorințele lor, cu cugete nobile, doresc din inimă a-și crește cât mai bine copii prin scoli. Acésta dorință este una și aceeași la cei mai avuți și la cei mai sĕraci; dar apoi pentru ca sĕ li se împlinéscă acea dorință este neapărat de lipsă, ca și fiii lor sĕ se pórte bine în scólă și afară de scólă, sĕ învețe bine și sĕ asculte de învĕțătorii séu profesorii lor, ca de educătorii și crescĕtorii lor. Cu bucurie pot sĕ zic, că cei mai mulți fii și satisfac acestor așteptări juste ale părinților. Sunt însĕ și de aceia, cari ajunși în scólele mai de sus se abat dela calea cea óblă și salutară, caută prea des cafenele, spesând prea mult, studiind prea puțin, și așa periclitându-și viitorul.

Am cugetat asupra acestor circumstări grave și cred a fi găsit remediul într'aceea, ca părinții și tutorii cei din provincie se călĕtoréscă la începutul anului scolastic cu copii lor împreună la orașele, unde au aceia sĕ continue studiile, acolo sĕ și-i înscrie, sĕ le tocméscă locuință și vipt la atare gazdă, unde copii sĕ fie nu numai bine îngrijiți, dar și controlați, ca sĕ-și caute cu diligință de studii; rata lunară cea dintâi sĕ o plătéscă părinții din mână cu acel înțeles, că și ratele ulterióre tot ei le vor solví, éră la mâna lor pe lângă cuitarea banilor primiți.

Așa procedênd părinții și tutorii, fiii lor nu vor rĕmânea înapoi cu studiul și pe lângă studiu vor mai spori și în purtări bune.

In privința distribuirii stipendiilor din fundațiunile nóstre, ași ruga pe onoratele representanțe ale fundațiunilor, sĕ ia cele mai serióse mĕsuri la câștigarea de date adevĕrate despre starea materială a părinților tinerilor, cari recurg la stipendii și sĕ se acórde stipendii numai celor într'adevĕr avisați la acelea și producĕtori de testimonii corespunzĕtóre, silitori la învĕțat și de buna speranță,[1] și pentru aceea sĕ se ridice stipendiile cum de exemplu și pentru Cluj și pe anul I. la 700—800 cor. Stipendiul sĕ nu se dee pe viitoriu în rate trilunari, ci la înscrierea pe semestrul I și II sĕ se dee numai pe dóuĕ luní anticipative, cât din jumĕtate sĕ plătéscă taxa de înscriere, ér cu ceealaltă jumĕtate sĕ plătéscă locuința și viptul pe o lună; pe celelalte luni sĕ se dee lunar, și atunci nu vor rĕmânea unii stipendisti în a 2-a sau a 3-a lună fără vipt şi se vor evita şi alte rele.[2])

---

[1] Tocmai așa se și procede din partea representanțelor fundaționali. — Red.

Se interzică stipendistilor depărtarea din oraşul unde studiază, sub cuvênt, că vor studia acasă; ei sĕ studieze acolo, sĕ umble regulat la prelegeri, acolo vor asculta explicaţiunile profesorilor şi asta face mult. Chiar de am avé ceva mai puţini universitari dar pe deplin cualificaţi, folosul ar fi îndoit sau chiar întreit. Sĕ li se mai interzică pe lângă cea mai mare responsabilitate provocarea la dueluri şi ansă la atari provocări. Ocupaţiunea lor sĕ fie mai mult studiul, cetirea de opuri scientifice şi de învĕţarea de limbi, cât cei mai cu aplicare la acésta se devină şi limbisti, se edee şi opuri de valóre, cu cari censorii sĕ aibă puţin de lucru; tóte acestea spre fala lor, mângăierea părinţilor, în folosul lor propriu, al naţiunei şi al binelui de obşte.

Georgiu Tăbăcariu.

Revistă externă

Rĕsboiul Rusiei cu China.

Rusia a început un rĕsboiu separat contra Chinei, declarând în provinciile învecinate cu Mandsuria starea de rĕsboiu. Celelalte puteri încă lucră după cum află mai potrivit, fără o înţelegere reciprocă. Numai între Anglia şi Japonia se spune, că ar exista un acord.

Ţarul Rusiei a ordonat, ca ţinerea marilor manevre de astădată sĕ remână şi un corp de armată dela graniţa Galiţiei sĕ plece la China. Din Vestul marelui imperiu rusesc încă se trimit trupe în Orient, dovadă că Rusia voeşte sĕ între cu o putere însemnată în acţiune. Transportul trupelor acestora la locul destinaţiunii se va face până *pe la mijlocul lui August.* Până la datul acesta garnisónele ruseşti din Orient şi trupele mai apropiate mobilisate vor avea se susţină lupta cu Chinezii. Numĕrul acestor trupe se urcă după o ştire sosită la Londra, la cifra de 250.000 de ómeni.

Chinezii încă au organisat în Mandsuria o rescólă generală şi au pus în stare de rĕsboiu şi ţinutul de lângă rîul Amur.

NOUTĂŢI

Personal. Eminenţia Sa I. P. S. nostru archiepiscop şi metropolit Ioan *Metianu*, însoţit de dnii secretari, al consistoriului metropolitan Leontin *Simonescu* şi al consistoriului archid. Dr. Elie *Cristea*, apoi de protopresbiterul Sibiiului Ioan *Papiu*, şi diaconul George *Puşcaş*, a plecat astăzi cu trenul de diminéţă pentru a săvêrşi sfinţirea bisericei celei nóuĕ din *Petroşeni.* In decursul călĕtoriei la staţiunile proxime se vor ataşa la suita Eminenţiei Sale protopresbiterul Sebeşului Sergiu *Medean*, şi al Orĕştiei Vasile *Domşa.* Emin. Sa se va reîntórce Luni séra în mijlocul nostru.

Chirotoniri. I. P. S. Sa Dl Archiepiscop şi metropolit *Ioan* a promovat Mercuri şi Vineri întru *presbiteri* pe diaconii Petru *Both* pentru parochia *Secătura* (tractul Dej) şi Dumitru *Anca* ales capelan în Tecşeşti (Alba-Iulia) lêngă preotul Iacob Petric, iar pe George *Puşcaş* l'a chirotonit întru *diacon.*

*

Sĕrbarea jubileului I. P. S. S. metropolitului Moldovei s'a făcut la *Iaşi* Joi în 6 l. c. în presenţa a preste 5000 de credincioşi. Serviciul religios a fost oficiat cu o solemnitate neobicinuită de nóuĕ archierei şi episcopi, treizeci de preoţi şi nóuĕ diaconi, în vasta sală a corului. I s'a oferit înaltului prelat daruri preţióse. La óra 1, Metropolitul s'a retras, în sunetul musicei militare. Séra s'a dat un mare banchet, la care au fost 500 invitaţi.

*

Albumul V. A. Urechiă. Duminecă a fost la Sinaia delegaţiunea transilvănenilor compusă din d-nii Ignat *Mircea*, dr. Gh. *Popp*, dr. *Stinghe*, Septimiu B. *Mureşanu*, *Miteanu*, N. *Boca*, G. *Brăteanu* şi Luca *Russu*, spre a prezenta d-lui V. A. Urechiă albumul despre care am vorbit.

Acest album, provĕzut cu vr'o 6000 de subscrieri e o adevĕrată lucrare artistică. Pe pagina întâiu este fotografia iubilantului, iar' jos la stânga o frumósă Ardeléncă întinzêndu-'i cununa de laur. Pe aceeaşi pagină e şi adresa care am publicat-o în Nrul 71 al ziarului nostru.

Cu acéstă ocazie membrii delegaţiunei au felicitat călduros pe d. Urechiă pentru munca sa literară de 50 ani care a fost tótă închinată spre folosul ţerii şi a némului românesc.

Neobositul luptător, vădit emoţionat, a mulţumit din adâncul inimei delegaţilor pentru preţiósa dovadă de dragoste.

S'a servit apoi delegaţilor o mică gustare cu şampanie şi s'a închinat pentru d. Urechiă şi pentru prosperitatea naţiunii române.

*

S. Sinod al bisericei ortodoxe din Rusia a primit în persóna metropolitului din St. Petersburg *Antonie* un nou conducĕtor, în locul devenit vacant prin mórtea metropolitului Kiewului, Ioanichie, întêmplată la 7 Iuniu a. c.

*

O instituţie filantropică. Dl director al şcólelor medii din Braşov Virgil *Oniţiu*, iniţiatorul înfiinţărei *mesei studenţilor* români dela acele şcóle a scos în broşură: *a doua dare de sémă* despre starea fondului acestui aşezĕmênt umanitar. Ideia lansată de dl *Oniţiu*, precum dovedesc datele din acéstă broşură, a căzut pe pămênt fertil.

Fondul, ale cărui venite până în 28 Maiu 1899 constau din 3564 fl. 96 cr. (7129 cor. 92 bani) în 6 Iunie 1900, va sè zică după un an, s'a urcat la *17,694 cor. 80 bani.* — Erogaţiuni a avut fondul cu plătirea prânzului pentru studenţi, tipàrituri, porto şi alte amĕnunte până în 28 Maiu 1899: 228 fl., 38 cr. séu 456 cor. 76 b. De atunci şi până în 6 Iun. a. c. erogaţiunile s'au urcat la *3314 cor. 72 b.* A rĕmas deci starea fondului în 6 Iunie*: 14.380 cor. 08 bani.* Pe lângă acest capital, Masa studenţilor mai are şi „Fundaţiunea Ioan şi Elena *Săbădeanu*“, care constă dintr'un scris fonciar urban român de 5% în valóre de 1000 lei. Din interesele acestui fond, conform disposiţiunilor înmeiătorilor, 3/5 părţi, adecă 13 cor. 58 bani, s-au dat pentru masa studenţilor şi a rĕmas starea averii la 6 Iunie n. 1900: 1000 Lei, 9 cor. şi 4 bani.

Incheiăm cu dorinţa ca acéstă instituţie sĕ aibă parte de sprijinul tuturor inimilor caritabile şi în special *foştii elevi ai liceului din Braşov bine ar face, când din prisosinţa muncei lor ar dărui o parte órecare pentru masa studenţilor.*

*

Tempestate şi potop. Asupra comunei *Boereni* (comitatul Solnoc-Dobâca) precum ni se scrie, s'a descărcat la 29 Iunie v. o gróznică furtună împreunată cu grindină, după care a urcat un potop nemai pomenit. S'au înecat 4 femei, un fecior de 25 de ani şi o mulţime de vite ear 76 clădiri economice au fost distruse de apă. In *Rohia* fulgerul a lovit în locuinţa unui faur, şi a omorît pe unicul băiat al acestuia, ear faurul şi cu soţia au fost grav răniţi. Grindina şi potopul au causat pagube enorme. Economii sunt într'o situaţie fórte strîmtorată.

*

Revizuirea graniţelor dintre Ungaria şi România s'a început la 14 l. c. şi cât priveste comitatul nostru va fi în scurt timp terminată. Din partea autorităţilor nóstre sunt exmişi vice-comitele *Reissenberger*, proto-pretorul *Fabritius* şi comisarul lucrărilor de triangulare *Hodossy*, iar din partea României se află doi căpitani sub conducerea d. maior *Vasilescu.*

*

Mulţămită publică. In scopul zidirei bis. gr.-or. din Vălenii-Şomcuţii au întrat următórele contribuiri generóse: Dan Iuli din loc 52 cor. Of. par. gr.-or. Tilişca 14·10 cor. Of. par. gr.-or. Hărăstaş 6·30 cor. Teodor Moldovan epitrop Hetru 4·20 cor. Of. par. gr.-or. Şugag 4 cor. Ioan Onea par. gr.-or. Lupşa 7·16 cor. Iosif Suciu par. gr.-or. Alun 2·20 cor. Nic. Dorca par. gr.-or. Szàsz Egerbegy 2 cor. Zaharie Muntean, par. gr.-or. F.szalàszpatak 2 cor., pentru care li se exprimă în numele poporului adêncă mulţumită. Văleni, 22 Iuniu 1900. *Gavril Cârlig* paroch gr.-or. *George Onţ*, I epitrop.

*

Meseriaşii români din Turda, învită la *„Petrecerea“* înpreunată cu concert şi declamaţiuni ce-o vor aranja Duminecă în *22 Iulie* st. n. în sala „Hotel Central“. Inceputul la 8 óre séra. Preţul de întrare de persónă o cor. 20 fil., de familie 3 cor., peste 3 membrii de fiecare 1 cor. Venitul curat e destinat pentru ajutorarea învĕţăceilor meseriaşilor lipsiţi de mijlóce. Oferte marinimóse sunt a se adresa Dlui Iosif Urcan mĕsariu.

Program: 1. Cuvênt de deschidere. 2. „Trei dómne şi toţi trei“ de G. Coşbuc, decl. de Stefan Felezeu. 3. „Nóptea“ cor de bărbaţi. 4. „Numai una“ de G. Coşbuc, declamată de Ioan Nicóră. 5. „Uită mamă colo'n sat“ cor bărbătesc. 6 „Pintenii ţiganului“ de Cândea, decl. de Teodor Lupu. 7. „Doina“ solo ⁂ 8. „Ce vênat mânca-ia-şi ochii“ anecd. de Cândea decl. de Mihailă Cosma. 9. „Rugămintea din urmă“ decl. de V. Sândean stud. 10. „Vênătorul“ cor de bărbaţi. In pauză căluşeriu şi bătuta.

Reuniunea igienică a comitatului Sibiiu.

Profilaxia tuberculosei pulmonare (oftica).

(Fine.)

Ian se vedem, numai în general, primejdiile amintite cevaş mai de aprópe.

Nu putem în destul accentua, că scopul principal al terapiei este a împiedeca totul, ce dă ansă la slăbirea organismului.

Nu trebue sĕ fie cineva medic pentru a constata, că progresarea unei afecţiuni tuberculóse se acceleréză, îndată ce încep sĕ scadă puterile.

Sub influenţa unei simple indigestiuni, care în urmare conduce la anemie, vedem din nou îmbolnăvindu-se şi grăbind spre catastrofa finală ofticoşi, cari erau deja pe calea ameliorării. De aceea mai înainte de tóte sĕ fim cu băgare de samă la nutrirea bolnavului.

Nutremêntul sĕ fie cât se póte de abundant; albumină, grăsimi, idrocarbonate trebuesc întroduse în corp în tótă forma şi în cantitate suficientă.

Durere, în punctul acesta prea uşor ne lăsăm învinşi de prejudiţii respândite.

Avênd buna intenţiune de a da bolnavului multe materii nutritóre, îi restringem lista de bucate la beefsteak, ouĕ, lapte, bouillon, extract de carne, şi-i interzicem total consumarea de legume verzi şi celelalte adause obicinuite. Trecem cu totul cu vederea, că omul are lipsă de o alimentaţie mixtă pentru susţinerea organismului şi pentru repararea forţelor pierdute.

Stomacul pretinde o variaţie a alimentelor. Vecinic aceeaş listă de bucate provócă disgust faţă de mâncări şi dă ansă la o scădere a nutriţiunii. Din timp în timp corpul are lipsă şi de condimente, cari se detrag bolnavului în credinţa, că acestea provócă tusă.

Un alt moment, adese neglijat, este cultivarea pielei, deşi tegumentul extern este aprópe tot aşa de simţitor ca şi plumânile.

Zilnic ne-o dovedesc aceasta recirile, cărora sunt expuşi indivizii slăbiţi de câte ori se schimbă temperatura rapid.

Şi totuşi preocupaţi de îngrijirea plumânilor fórte des uităm, că pielea prin extensiunea şi raportul ei cu lumea din afară jócă un rol însemnat, că pielea i-se póte face resistentă contra influenţelor stricăciόse ale schimbării rapide de temperatură prin fricţiuni uscate sau umede, prin oblojeli sau scalde. Un alt moment de valóre este mişcarea corporală.

Dacă e ca mişcarea în aer liber sĕ-şi ajungă scopul, adecă sĕ promoveze gimnastica plumânilor şi a inimei, atunci ea trebue în fiecare cas acomodată puterilor bolnavului. E bătător la ochi efectul, ce aceste exerciări metodice ale musculaturii, pornite dela cele mai mici prestaţiuni şi avênd în vedere acomodarea succesivă, au asupra bolnavilor mai mult sau mai puţin rĕu nutriţi. Ţesuturile dispărute se renovéză şi deodată cu o mai mare asimilaţiune a nutrimentelor cresce şi forţa inimei.

Cu totul altul e resultatul, când bolnavii se preumblă zi de zi pe cărările de diverse elevaţiuni din pădure, cari preumblări în raport cu puterile lor sunt a se considera de prestaţiuni exagerate. In loc de a se întări corpul, el perde mai mult decât câştigă prin nutrimênt; bolnavul consumă din capital, în loc sĕ trăiască din interese.

Tóte aceste primejdii se pot evita prin internarea bolnavului în un stabiliment închis, unde traiul e strict regulat, bolnavul în continuu supraveghiat şi instruat, unde cu grije e ferit de tóte stricăciunile, cum sunt reciri şi indigestiuni, încordări corporale şi spirituale, emoţiuni sufleteşti, cu un cuvênt de tóte momentele, cel'ar puté slăbí.

*

Este de obşte cunoscut în comitatul Sibiiului, că reuniunea higienică sĕ ocupă de un şir de ani cu idea înfiinţărei unui astfel de sanatoriu.

La alt loc a fost tractat pe larg arangiarea şi organisaţia acestui institut; rĕmâne sĕ mai amintim, că în Anglia, Germania, Francia, Elveţia etc. s'au creat în ultimul deceniu numĕróse sanatorii, în cari află primire şi îngrijire bolnavi de oftică, chiar în stadiu înaintat.

Cu privire la modestele mijlóce, cari stau la disposiţie reuniunei higienice, acésta trebue sĕ se restringă la primirea bolnavilor de plumâni neînficiaţi, precum şi a reconvalescenţilor, adecă: bolnavi slăbiţi prin perderi de sânge, bóle contagióse etc., la cari e témă, că se va desvolta oftica.

Reuniunea 'şi-a pus deci problema, sĕ combată causele tuberculozei, ea voeşte sĕ esecute prophilactica în adevĕratul înţeles al cuvêntului, şi considerând, că în butul curentului dominant, a rĕmas credinciósă acestei idei fundamentale şi a urmărit'o consecuent, i-sĕ cuvine recunoscinţa publică şi mulţumita tuturor suferinzilor.

Dr. Süssmann.

Notiţă literară.

A apărut:

Carte de cântece pentru tinerimea scolară de ambe secsele şi de tóte gradele, adunate şi aranjate şi ér în folosul ei date, de Ión *Dariu.* Ediţiune şcolară cu totul nouă, Cu mai multe ilustraţiuni. Braşov, 1900. Editura librăriei H. *Zeidner.* Preţul unui exemplar broş. 25 cr., leg. 30 cr.

Materialul acestui op e grupat în 6 capitole, şi anume 1. Hore 2. Marşuri (scolastice şi eroice) 3. Elegii 4. Imnuri 5. Cântece religióse 6. Diverse. Autorul şi-a dat silinţa sĕ culégă cele mai potrivite bucăţi pentru a desvolta în şcolari sentimente de iubire faţă de Dzeu, de patrie şi de naţiune, alegând cu ingrigire piesele autorilor mai buni şi presărînd ici colo şi diferite composiţii ocasionale mai de valóre. In ediţia acésta s'au omis acele cântece, cari au fost esceptionate din partea guvernului în ediţia anterióră, pentru a puté fi folosită în şcólă. O recomandăm în atenţiunea învĕţătorilor nostri. O singură observare ne permitem: la grupa III aflăm poesia „N. Bălăcescu murind“ de V. Alexandri; a scăpat din vedere autorul că numele vestitului istoriograf e *Bălcescu.*

*

Fóia pedagogică, revistă lunară ce apare sub direcţia dlui profesor Dr. D. P. *Barcianu*, are în nrul seu din 1 Iunie a. c. următorul cuprins:

Manualele de şcólă. Tractat de H. Trunk, prelucrat liber de George Dragoiescu (Urmare şi încheiere). — Modele de lecţiuni: Cumpenele şi Cântarul. Dóuĕ lecţii din fisică pentru anul al V-iea, de Dr. Ioan Stroia. — (Urmare şi încheiere). — Şcóla învĕţătorului sau familia părinţilor pórtă vina, că adesea din copiii trecuţi şi prin cea dintâiu es indivizi cu caractere slabe, de Ioan Paicu, înv. — Din literatura şcolară. — Informaţiuni. — Felurimi. Corespondenţă.

---

[2]) Atât mărimea stipendiilor, cât şi plătirea acelora, sunt stabilite prin litere fundaţionali aprobate şi de locurile mai înalte, dela cari nu se póte face abatere. Red.

Haină—mătase de mirésă fl. 10.50

și mai sus! — 14 metri! — trimisă franco și vămuită! Mustre cu întórcerea postei; tot astfel și din „Mătase-Henneberg“ négră albă și colorată dela 45 cr. și până la fl. 14.65 pr. metru [5]5—7

G. Henneberg, fabricant de mătase (*lif. de curte ces. și reg.*) **Zürich.**

ad- Nr. 287—1900 [102] 1—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor de învĕțători vacante din comunele de mai jos însemnate, din protopresbiteratul Sĕliștei, se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Tel. Rom.“

1. Aciliu, cu salariu anual de 600 cor., cuartir și lemne de foc

2. Săcel, cu salariu de 600 cor., cuartir și lemnele de lipsă.

3. Vale, dóuĕ posturi cu câte 600 cor., cuartir în natură

4. Mag, cu salariu de 600 cor., cuartir în natură, lemne și o grădină.

5. Topârcea dóuĕ posturi cu câte 600 cor., cuartir în bani 40 cor., și un agru de un jug. în folosință.

6. Tilișca, un post de învĕțător cu salariu de 600 cor., cuartir în natură și lemnele necesare.

7. Sibiel, dóuĕ posturi cu câte 600 cor., cuartir în natură.

8. Gurarîului, două posturi învĕțătoresci cu câte 600 cor. salar, 60 cor. relut de cuartir, și grădină pentru fiecare post.

Invĕțătorii, cari vor ocupa posturile acestea sunt datori a ținea Dumineca și Sĕrbătórea strană și a cânta cu copiii în biserică.

Cei ce doresc a reflecta la vre unul din aceste posturi au a-și înainta cererile de concurs în terminul indicat subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Dela concurenți se cere a se presenta în o Duminecă ori Sĕrbătóre la biserică ca sĕ fie cunoscuți din partea poporului.

In conțelegere cu comitetele parochiale respective.

Oficiul protopresbiteral al Seliștei

Tilișca, 27 Iuniu 1900.

Petru Iuga
adm. protop.

[96] 2—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor învĕțătoresci la școlele mai jos însemnate din protopresbiteratul Dobra, se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Tel. Rom.“

1. Roșcani-Mihăești, un post de învĕțător cu salar de 800 cor., din cari 740 cor. în bani, ér 60 cor. în naturale, și cuartir liber.

Dela concurenți sĕ cere se fi absolvat cursurile vre-unui institut preparandial.

Alesul numai după un an de probă póte fi întărit definitiv.

2. Fintoag, un post de învĕțător cu salar de 600 cor. și cuartir natural.

3. Brîsnic, un post de învĕțător cu salar de 600 cor. și cuartir natural.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi, au a'și înainta cererile de concurs instruite conform normelor în vigóre — în terminul deschis subsemnatului oficiu.

Oficiul protopresbiteral gr.-or al Dobrei.

Dobra, la 27 Iuniu 1900

Iosif Morariu
protopresb.

Nr. 517/900. [99] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor de învĕțători dela școlele confesionale gr.-or. române din mai jos însemnatele comune, în protopresbiteratul gr.-or. al Avrigului se escrie prin acésta concurs cu terminul de 30 zile dela prima publicare în „Tel. Rom“.

1. Arpașul-inferior, dóuĕ posturi de învĕțători cu salariul anual de câte 600 coróne și câte 40 coróne pentru cuartir și lemne; unul dintre învĕțători póte fi și greco-catolic, fiind școla cumulată, avênd ambii a conduce cântările în ambele biserici.

2. Avrig, postul de învĕțătóre, cu salariul anual de 600 cor., și cuartir în edificiul școlariu.

4. Porumbacul-superior apusén și rĕsăritén, postul de învĕțătoriu cu salariul anual de 600 cor., cuartir și lemne pentru foc.

4. Streza-Cârțișóră, postul de învĕțătoriu cu salariu anual de 600 cor., cuartir și lemne pentru foc.

5. Ucea-inferióra, postul de învĕțătoriu cu salariu anual de 600 tor., cuartir și lemnele necesare pentru foc.

Doritorii de a ocupa vre-unul din acestea posturi, sĕ-'și substérnă cererile concursuale instruite conform legilor în vigóre la subscrisul oficiu protopresbiteral gr.-or. al Avrigului în Avrig (posta Avrig, Felek, Szebenvármegye) până la terminul sus indicat, cu acea că învĕțătorii aleși vor avea a conduce cântările în biserică în Dumineci și sĕrbători.

Avrig, 28 Iunie, 1900.

In conțelegere cu comitetele parochiale respective — Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Avrigului.

Ioan Cândea,
protopop.

[90] 3—3

Concurs

La scóla capitală română gr. or. din Poiana, comitatul Sibiiului, sunt de ocupat cu începutul anului scolariu 1900/1 trei posturi, anume:

Dóuĕ posturi de învĕțători cu salariu anual de 600 cor. și 140 cor. relut de cuartir și grădină, și un post de învĕțătóre cu salariu anual de 600 cor. și 40 cor. relut de grădină, precum și cuartir natural în edificiul scólei.

Dela concurenți se cere sĕ posédă cualificațiunea de patru clase gimnasiale; cei cu cualificațiune superióră sunt preferiți, și sĕ cerceteze în fiecare Duminecă și sĕrbătóre sfânta biserică

Acei dintre concurenți, cari posed și cunoscințe de musică pentru a forma în decursul anului de scólă și un cor, sunt preferiți și remunerați după merit.

Rugările instruate conform normelor în vigóre sunt a se așterne în termin de 30 de zile la Prea On. Oficiu protopresbiteral al tractului Mercurei.

Poiana, din ședința comitetului parochial ținută la 28 Maiu 1900.

Nicolae Dobrota
președinte.

Nr. 312/1900.

Vidi.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Mercurei.

Ioan Droc
protopop.

[95] 3—3

Concurs repețit

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia de cl. III. Mihăești, cu filia Făgețĕl, tractul Dobra, sĕ escrie concurs nou cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Tel. Rom.“

Venitele împreunate cu acest post dau suma de 680 cor.

Informațiuni mai detailate sĕ pot lua dela comitetul parochial.

Reflectanții la acest post au a'și așterne cererile instruite conform legei în timpul prescris subsemnatului oficiu.

In conțelegere cu comitetul parochial. — Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Dobra.

Dobra, 28 Iuniu 1900.

Iosif Morariu
protopresb.

Mulțămită Publică.

Domnului **Franz Wilhelm**, farmacist în Neunkirchen, N.-Oesterr. inventatorul teei **antirheumatice și antiarthritice pentru curățirea sângelui.**

Curățitor de sânge contra podagrei și reumatismului.

Dacă pășesc aici în public, este pentru aceia, pentru-că mai întâiu țin de datorință a exprima Domnului Wilhelm farmacist în Neunkirchen cele mai sincere mulțumiri, pentru serviciile pe cari milea făcut thea dînsului pentru curățirea sângelui pe cât timp suferiam de reumatism, și ca și pe alții cari ar avea reumatism, ai face atenți la tea acésta escelentă.

Nu sunt în stare a descrie durerile chinuitóre, pe cari le-am suferit în membre în decurs de 3 compleți ani cu fiecare schimbare a timpului, și de cari dureri nu m'au putut mântuii nici medicinele nici folosirea băilor sulfurice din Baden lângă Viena.

Nopți întregi mă tăvăleam prin pat, pofta de mâncare mi se micșora vĕzênd cu ochii, înfățișarea mi s'a tulburat și puterile corporale scăzură fórte.

După 4 sĕptămêni de întrebuințare a teei amintite, nu numai că am scăpat de tóte durerile, ci și starea mea corporală s'a înbunătățit, așa că și acum sunt bine după-ce de 6 sĕptĕmâni nu mai beau tea.

Sunt fórte convinsă, că ori și cine care în asemenea dureri și-ar lua refugiul la Domnul Franz Wilhelm, ca mine, îl va binecuvênta.

Cu distinsă stimă:

Baronesa Butschin-Streitfeld,
[8] 7—7 Soție de subcolonel

Saisonul de primăvară și de vară 1900.

Stofe de Brünn veritabile

Una bucată de metri 3.10 lungă. pentru un rând complet de haine de bărbat (Roc, pantaloni, vestă,) costă numai
fl. 2.75, 370, 4.80 de lână veritabilă de oae
fl. 6. — și 6.90 de lână mai bună veritabilă de oae
fl. 7.75 din lână fină veritabilă de oae
fl. 8.65 din lână fórte fină veritabilă de oae
fl. 10.— din cea mai fină lână veritabilă de oae.

Una bucată stofă pentru un rând de haine-salon fl. 10.— deasemenea espedează cu prețurile de fabrică stofe pentru pardisiu, lodeu pentru turiști cele mai fine kamgarne etc. etc. depositul real și recunoscut în destul ca solid:

Siegel-Imhof în Brünn.

Mustre gratis și franco. Liferarea conform mustrei sĕ garantează. [56] 26—40

Avantajele mușteriilor privați, de a comanda stofele direct dela fima de mai sus, dela fabrică, sunt foarte însemnate.

Farmacia lui F. I. R. Hotter la sf. Iosif, Wien, XII/2 Schönbrunnerstrasse 182.

Absorbinalul lui Hotter.

$^1/_1$ Flacon fl. 6. —, $^1/_2$ Flacon fl. 3.50. delătură tóte umflăturile și depunerile de grăsimi fără sĕ vateme părului. Intărește nervii atacați și slăbiți, delătură și distruge tóte nodurile în muschi, și servește și ca scut în contra aprinderilor; cu deosebire e probat la umflăturile produse din causa fearelor, apoi în contra ariciturei umflărei copitei, genunchilor umflați, mai departe în contra umflăturilor (noduri) de vine, în contra umflăturei picioarelor la glesne și la încheietura degetelor cu un cuvênt în contra tuturor umflăturilor ori unde s'ar ivi.

Praful nutritor alui Hotter,
pentru cai și vite cornute
1 Pachet cu 80 cr.

Un adaus escelent la nutremânt, pentru a ținea vitele sănătoase și cu putere este de a sĕ folosi la tóte suferințele de rărunchi de ficat și de nervi.

Preparate pentru veterinari, cele mai bune ale timpului mai nou, cari după atestate numĕróse nu au fost ajunse de alte mijloace de natura aceasta.

Sĕ sĕ ceară numai preparate de ale lui Hotter și sĕ nu se priméscă altele. Deposit în farmacii și Droguerii.

Deposit principal la Dr. Emil Budai farmacia orașului Budapesta (Stadthausplatz) la Dr. Leo Egger & J. Egger Farmacia Palatinului VI Váczi körút 17 și la farmacia Iosif Török Bpesta VI Kiraly utcza 12.

Fluidul lui Hotter „Training“
1 Sticlă cu fl. 1.20.

Conservează nervii și muschii până la bătrânețe înaintată totdeuna puternici și vioi, pune în stare pe animal sĕ prestee cele mai mari strapații și fugi, sĕ înțelege după frecare cu fluidnl „Training“.

Sĕ mai folosește cu succes uimitor la tóte urmările cari obvin din opintiri prea mari, ologie, reumatism, și înțepenire.

Praful de porci a lui Hotter.
Nr. I și II
1 kg. . . . fl. 1.20.

Cel mai buu mijloc pentru a produce pofta de mâncare și cu acésta prosperarea porcilor, fórte acomodat în contra orbalțului (brâncă); Nr. II este de a sĕ întrebuința la urdinare.

Mijloc în contra Colicei alui Hotter.
1 Sticlă fl. 1.50.

Contra la tot feliul de colică și contra oprirei udului la cai precum și contra umflăturilor la vite cornute. [54] 24—104

Alifia lui Hotter pentru delăturarea crescăturilor de oase.

$^1/_1$ Cutie cu fl. 2. $^1/_2$ Cutie cu fl. 1.20. delătură crescăturile de oase și depunerile osoase chiar și după 4—6 séptămâni. (boală învechită).

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 77 Sibiiu, Marți 11/24 Iuliu 1900. *Anul XLVIII*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **streinatate** pe an 24 C, 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază

INSERȚIUNILE
Pentru odată 14 fil., — de dóuĕ ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rĕndul cu litere garmond — și timbru de 60 fil. pentru fie-care publicare.

Nr. 5375/Școl.

Notificare oficială.

Domnul ministru reg. ung. de culte și instrucțiune publică dto. 18 Iuniu a. c. Nr. 231 aduce la cunoscința Consistoriului, că a dispus, ca tóte caietele de școlă, tóte cărțile, sĕ se facă din hârtie fabricată aici la noi, spre a da avênt și prin acésta industriei din patria nóstră.

Spre a se controla hârtia indigenă fabricele vor fi provĕzute cu marcă proprie, care va sta sub scutul legei.

Acésta se aduce la cunoscință publică spre scire și conformare tuturor direcțiunilor școlare.

Sibiiu, din ședința senatului școlar ținută la 6 Iuliu, 1900.

Consistoriul archidiecesan.

Averile bisericilor nóstre.

Sunt 20 de ani dela întroducerea Regulamentului pentru controla și administrarea averilor nóstre bisericesci, regulament votat de sinodul nostru archidiecesan în anul 1880 cu scop, ca sĕ se întroducă o chivernisire corectă și exactă în averile bisericilor și ca organele încredințate cu administrarea acelor averi sĕ-și dee sémă de tot cruceriul.

Trebue sĕ constatăm, că în acele părți ale archidiecesei nóstre și cu deosebire în părțile, unde Dumnezeu ne-a dat sĕ avem preoți luminați și protopopi consciențioși, administrarea se face după normele prescrise în acel regulament, comitetul parochial examinézà la finea fiecărui an rațiociniul anual, presentézà buget pe anul viitor, cerne cu deamĕnuntul tóte documentele pe basa cărora s'au făcut cheltuelile, observându-se progres îmbucurătoriu.

Sunt însĕ durere și părți de acele, unde ómenii nu-și dau séma, că averea bisericei este o avere publică, sunt părți de acele, unde ómenii ani dearêndul negligă a face rațiociniu, părți în cari expiră periodul dela alegerea epitropiei și a comitetului parochial, și se alege alt comitet și altă epitropie, fără ca sĕ predee averea noilor epitropi împreună cu archiva epitropiei, documentele de cassă, cólele de ecuivalent, libelele de dare, și sĕ face apoi o confusiune babilonică, încât zece înțelepți nu mai sciu afla cheia, cu care sĕ descurce ce au încurcat organele slăbănóge și culpabile de o negligență neertată.

Consistoriul archidiecesan de vre-o trei ani încóce a căutat sĕ vindece ranele învechite, a insistat prin luarea de mĕsuri extraordinare, ca sĕ se compună socoteli pretutindenea și preste tot locul și sĕ aducă în bună ordine afacerea administrării averilor bisericesci.

Cu tóte mĕsurile severe cu exmiterea comisarilor din centru și prin delegați ai oficiilor protopresbiterali nu putem susținea, că am fi ajuns ca sĕ putem constata, că ar fi dispărut și cele din urmă iregularități în administrarea averilor.

Unii bărbați de ai bisericei nóstre, și nu este mic numĕrul lor, susțin că causa la aceste stări încă regretabile, ar fi și modul prea complicat statorit pentru elaborarea Rațiociniilor.

Nu sufere îndoială, că pentru de a puté compune un Rațiociniu după tóte prescrierile Regulamentului sĕ cer cunoscințe temeinice și o exactitate la purtarea condicilor și a jurnalelor de cassă, exactitate, care nu o poți pretinde mai ales dela epitropii economi dela sate, cari în timpul de vară abia ajung la o lună-dóuĕ sĕ prindă pénă ori cerusă în mână.

Décă epitropii nostri s'ar deda odată sĕ nu numere nici un filer fără cuită și sĕ nu priméscă nici un ban fără sĕ noteze, că dela cine și pentru ce l'a primit, jurnalul s'ar puté compune și la o lună-dóuĕ de zile pe basa acestor documente, însĕ în lipsa de documente și în lipsa de notițe încurcătura devine inevitabilă în purtarea socotelilor.

De aci apoi bănueli, iritațiuni și agitațiuni, cari dau ansă la o mulțime de cercetări și neînțelegeri, cari mai de multeori sĕ descarcă cu putere elementară asupra conducĕtoriului oficiului parochial, asupra parochului nostru.

Am dori din tot sufletul, ca sĕ vedem pe preoții nostri scutiți de astfeliu de neplăceri.

Nu le putem da din deajuns sfatul, ca ei sĕ nu se ingereze în administrarea de bani, ci administrarea și încassarea sĕ o lase în grija epitropilor, aleși de sinódele parochiale.

Dar pe când au sĕ lase afacerea acésta în mâna epitropilor, de altă parte ca membrii naturali ai epitropiei parochiale, au sĕ exercite controlă consciențiósă de mai multe ori în decursul lunei, sĕ insiste pentru ca sĕ se pórte jurnal în regulă, sĕ scontreze cassa, sĕ cerce documentele de cassă pe basa cărora s'a făcut erogatele și sĕ nu sufere ca epitropii sĕ facă spese fără concluse valide aduse de comitetul parochial.

Sunt unele posiții fixe bugetare, salarele funcționarilor, darea erarială, competințele la fondul de pensiune preoțesc și regnicolar, sidoxia, acele sunt a se achita la anumite timpuri fără concluse în vêrtutea bugetului aprobat.

Reparaturi, învestiri, împrumuturi, se pot face numai cu concluse valide ale comitetului și sinodului parochial.

E în interesul organelor de manipulațiune, ca sĕ se însemne cu numele membrii cari au participat la ședințele comitetului și sinodului, e în interesul acelor organe, ca protocólele acele sĕ fie autenticate, căci au început ómenii fie din ură personală, fie din ambițiuni deșerte, fie puși la cale de strĕini, sĕ atace și validitatea actelor și concluselor, la cari au participat cu votul lor.

Incât regulamentul ar fi și el o pedecă la desvoltările normale, se vor lua demersuri ca sĕ se simplifice, vorba e, că ómenii nostrii sĕ fie din sémă afară corecți și sĕ nu străbată nici umbră de bănuială asupra lor în popor, căci atunci ai gătat cu simțul de jertfă al credincioșilor pentru biserică și pentru scólă.

In parochii, unde au ajuns lucrurile acolo, progresul lor e periclitat și vermele indiferentismului róde la trupina némului nostru fără milă și îndurare.

Cu deosebire trebue sĕ insistăm cu tótă tăria, ca lucruri mai însemnate cum sunt zidiri de biserici și scóle sĕ se facă cu tótă chibzuința cea bună, adunându-se mai întâiu mijlócele și materialul necesar. Incât mijlócele sunt contemplate din retribuiri asupra credincioșilor, organele competente sĕ caute sĕ încasseze acele retribuiri în decurs de mai mulți ani, sumele incurse sĕ le pună la o cassă de păstrare spre fructificare și numai dacă au tóte cele trebuinciόse sĕ escrie licitațiunea.

In decursul zidirei se ivesc și neplăceri și atunci de regulă încassările nu merg sau sĕ fac neregulat și organele executive trebue sĕ-și ia refugiu la împrumuturi, a căror replătire devine îngreunătóre și de multe ori provócă resens și animosități, cari sĕ termină în paguba vĕdită a intereselor nóstre bisericesci.

Nu am exauriat materiele experiențelor ce avem cu privire la acest obiect și ne vom ocupa mai des cu acésta afacere, destul de importantă pentru binele și înflorirea bisericei nóstre, care trebue sĕ o avem înaintea ochilor sufletului nostru.

Archiducele Josif în Sibiiu. *Conform anunțării făcute a sosit eri sara la órele 8·5 cu trenul din spre Arad, Alteța Sa ces. și reg. archiducele Iosif la Sibiiu, avênd a inspecționa, ca suprem comandant al honvezimei din patrie regimentul de honvezi staționat aici. In onórea distinsului óspe deja după amiazi s'a arborat stindardul țerii pe edificiile publice și multe din casele stradelor pe unde a întrat în oraș au fost și împĕnate și sara iluminate, ér la gară cu ¼ de óră înainte de sosirea trenului era întrunit un public numeros. Pe peronul împodobit cu covóre aștepta sosirea înaltului membru al casei domnitóre Eminenția Sa Inaltpreasfințitul nostru archiepișcop și mĕtropolit* ***Ioan*** *însoțit de secretarul Dr. Elie* ***Cristea;*** *Excelenția Sa comandantul trupelor de honvezi, staționate în Ardeal, care anume venise dela Cluj cu trenul dela 4·12 diminéța, comandantul honvezilor din Sibiiu, generalul* ***Csalány***, *cu adjutantul seu; Ilustritatea Sa comitele suprem Gustav* ***Thalmann***, *protonotariul comitatens Stefan* ***Stroia*** *cu mai mulți oficiali ai comitatului, precum și locotenentul de primar, dl senator* ***Sigerus***, *însoțit de câțiva oficiali magistratuali.*

La órele 8 a întrat trenul în stațiune. Alteța Sa, coborându-se din vagonul sĕu, a fost mai întâiu salutat de generalul comandant al honvezimei din Ardeal, care în scurte cuvinte l-a bineventat, apoi i s'a presentat generalul Csalány, cari ia adresat deasemenea câteva cuvinte scurte. In o cuvêntare mai lungă a adresat apoi comitele suprem omagiile popórelor din comitat și a descoperit loialitatea lor față de Alteța Sa și de întrégă dinastia, rugându-l sĕ fie și la înaltul tron înterpretul loialității și alipirii, ce aceste popóre tot deauna au manifestat față de înalta dinastie și față de toți membri ei. Alteța sa ia respuns scurt, mulțumind pentru căldurósele cuvinte și asigurând pe orator despre bunăvoința ce a nutrit-o și o nutrește față de popórele din comitat și oraș.

Intr'aceea dând Alteța Sa cu ochii de Eminenția Sa archiepiscopul și metropolitul nostru, care sta în apropiere, ia oferit mâna și întrebându-l, cum se află, ia zis între alte: „de când ni-ai părăsit, rar dai pe la noi". Alteța Sa a înțeles diecesa Aradului, unde și Alteța Sa e acasă, avênd moșii aprópe de Arad. Eminenția Sa ia respuns, că „ocupațiunile archidiecesei mĕ rețin aici, dar cu tóte aceste nu V'am părăsit Alteța Vóstră, căci și progresul părților Aradane preocupă des vederile mele. După ce s-a mai întreținut puțin cu Inaltpreasfinția Sa, a mai vorbit senatorul ***Sigerus*** *în limba germână în numele orașului. Alteța Sa ia rĕspuns tot nemțesce în scurte cuvinte, apoi însoțit de un șir lung de trăsuri între aplausele publicului adunat a descins la hotel „Impĕratul Romanilor".*

Azi a inspecționat trupele de honvezi eșite pe locul de esercițiu, iar la ameazi a dat un prânz, la care au luat parte și archiepiscopul și metropolitul nostru Ioan cu alte căpetenii militare, bisericesci și civile din loc.

Mâne diminéță Alteța Sa va pleca la Brașov.

Sfințirea bisericei din Petroșeni.

Inaltpreasfinția Sa, archiepiscopul nostru *Ioan* a plecat Sâmbătă diminéța spre Petroșeni cu trenul, ce merge preste Vințul-inferior, însoțit de protopopii *Ioan Papiu* al Sibiiului, *Sergiu Medean* al Sebeșului, *Vasilie Domșa* al Orăștiei, de secretariul metropolitan *Leontin Simonescu* și diaconii *Elie Cristea*, secretariu archidiecesan și *George Fușcaș*.

Incepênd dela întrarea în comitatul Hunedórei s'a dat capului bisericei nóstre o deosebită atențiune din partea organelor administrative comitatense. La Jibot s'a presentat protopretorul Iuliu *Fodor* și în scurte cuvinte a salutat pe Eminenția Sa la întrarea sa în cercul Orăștiei, punênd-i-se la disposiție până la întrarea în alt pretoriat. La Piski curățenia gărei și a intreg jurului ei și uniformele varii ale numeroșilor panduri indicau sosirea unui călător distins. Aici a întêmpinat pe Eminenția Sa, pe lângă protopopii George *Romanul* al Devei și *Avram Pĕcurariu* al Iliei cu unii preoți, protopretorul Ludovic *Csulay*, Dr. *Bonciu*, notariu public regesc în Hunedóra, Dr. Vasile *Bologa* director, George *Dănilă*, primarul Hunedórei, *Tulea* notariu în Hunedóra, *Moldovan* director de bancă în Deva, Augustin *Nicóră*, proprietariu în Deva și altă inteligință din jur, din care cea mai mare parte au însoțit pe archiereul nostru până la Petroșeni.

Avênd a aștepta în Piski mai multe ceasuri plecarea trenului de pe valea Streiului, I. P. S. Sa a luat în tihnă prânzul în o odae separată a localităților dela gară, la care au participat pe langă suita și capii administrației și fruntașii clericali și mireni, veniți întru intimpinare precum și șeful gărei de la Piski, dl *Aladár Somonyi*, carele s'a îngrijit și de'acea, ca în decursul călătoriei Eminenția Sa se aibă comoditatea cuvenită.

După prênz au venit întru întêmpinarea Inaltpreasfinției Sale și comitele suprem al comitatului Hunedórei Ilustritatea Sa Contele *Bethlen* însoțit de vicecomitele *Mara László*, cari în numele comitatului l'au bineventat și iau dorit sĕ se simtă bine în scurtul timp cât va petrece pe teritoriul acestui comitat întru îndeplinirea unui act festiv şi oficios, iar ca representant al inspectorului regesc de scóle Ludovic *Réthi* s'a presentat subinspectorul comitatului dl Dr. George *Vilt.* Toţi acestia s'au întreţinut cu Eminenţia Sa în modul cel mai afabil până la sosirea timpului de plecare, după órele 4.

Călătoria pe valea romantică a Streiului ofere trecătoriului cele mai variate şi mai frumóse aspecte, uneori de-o sĕlbătăcime admirabilă. La staţiunile mai mărişóre de pe acéstă vale au fost întêmpinat Inaltpreasfinţia Sa cu aceeaşi căldură şi alipire ca în tot locul de poporul din comune în frunte cu preoţii. Aşa la staţiunea *Băcia*, unde în numele poporului a vorbit câteva cuvinte de bineventare preotul *Popovici.* Inaltpreasfinţia Sa a profitat de scurta pausă spre a mulţemi poporului pentru primire, a-i da câte-va sfaturi părintesci şi a binecuvênta pe toţi cei presenţi. La *Streiu Plopi*, unde biserica sĕ zice a fi din timpurile cele mai vechi, la *Ruşi* şi alte comune, pe lângă cari trecea trenul sunetele clopotelor anunţau trecerea prin acel ţinut al óspelui rar şi distins.

Până la Haţeg a fost petrecut Eminenţia Sa de protopretorele *Csulay*; iar la Haţeg s'au presentat protopretorii *Budai* dela Petroşeni şi *Török* dela Pui. Acestia au făcut mai departe onorurile de asistenţi, ultimul până la Pui, iar primul până la Petroşeni. La gara din Haţeg era adunat un numĕr frumos al inteliginţei nóstre deacolo şi preoţimea tractuală în frunte cu protopopul tractual *Tit V. Gheaja.*

Acesta a întâmpinat pe Inaltpreasfinţia Sa cu următórele cuvinte:

Eminenţia Vóstră!

Clerul şi representanţii poporului credincios din acest tract cu o bucurie nespusă şi cu dor arzênd am alergat aci, ca în călĕtoria, ce o faceţi cu o misiune sfântă prin locurile acestea pline de reminiscenţe, de o glorie străbună, sĕ Vĕ putem întimpina ca pe prea bunul nostru archipăstor şi cap al bisericei nóstre.

Timpul este scurt şi mĕsurat; îl las la înalta disposiţiune a Eminenţiei Vóstre. Primiţi, Vĕ rugăm, cel mai fiesc şi neclătit omagiu, respect şi veneraţiune din partea nóstră.

Rugându-ne pentru binecuvêntarea archieréscă, Vĕ dorim călĕtorie fericită, vĕ dorim spre salutea bisericei nóstre şi a patriei ca Dumnezĕu sĕ Vĕ lungéscă firul vieţei celei scumpe întru mulţi ani fericiţi.

Părintele protopop tractual a vorbit scurt, spre a da Inaltpreasfinţiei Sale posibilitatea, ca în timpul celor câte-va minute de pausă se pótă adresa celor presenţi mai multe învĕţături şi sfaturi înţelepte privitóre la progresul general al lor şi a poporului chemat a-l păstori şi conduce. Cuvintele Inaltpreasfinţiei Sale au fost primite cu mulţumită şi cu aplause frenetice. Protopopul a recomandat apoi Eminenţiei Sale preoţimea tractuală şi pe fruntaşii presenţi, între care am observat pe dl Dr. *Parasca*, pe dl *Bârsan* şi alţii.

Intre strigătele de „se trăéscă“ a tuturor se puse apoi trenul în mişcare. Clerul şi cei mai mulţi din inteliginţă asemenea s'au alăturat la suita Inaltpreasfinţiei Sale în care dela Piski se afla şi notariul public *Dr. Bonciu*, subinspectorul de şcóle *Dr.* George *Vilt* şi directorul *Dr. V. Bologa.*

In Petroşeni trenul a ajuns la órele 9 şi 5 minute. Era deja nópte; dar numerósele lampióne cu cari au eşit băieşii şi publicul la gară au dat lumină suficienţă. Intrarea trenului a fost salutată cu zeci de treascuri şi cu sunetele musicei băieşilor; ér când publicul adunat a observat pe Inaltpreasfinţia Sa strigătele de „sĕ trăéscă“ şi „éljen“ au înăbuşit glasul musicei şi pocniturile treascurilor. Era în gară o lume de ómeni; aprópe întregul Petroşeni fără deosebire de naţionalitate. Toţi au contribuit a face Eminenţiei Sale o primire dintre cele mai călduróse.

Indată după descindere a fost salutat Inaltpreasfinţia Sa de parochul local *Avram Stanca* în cuvinte avêntate şi călduróse, dând espresiune nemărginitei bucurii ce o simţesc tóte confesiunile şi tóte neamurile din Petroşeni, pentru înalta visită şi mulţumindu-i, pentru-că la înaintata-i vêrstă n'a cruţat ostenéla de-a întreprinde o lungă şi grea călătorie; ci cu apostoléscă rêvnă a alergat în acel colţ de ţéră, spre a-şi încuraja poporul şi credincioşii întru suportarea greului vieţii şi sfinţindu-le biserica nóuă spre a le da părintescile poveţe, pe cari cu dor le aştéptă.

Eată cuvêntul de bineventare al părintelui A. Stanca:

Eminenţia Vóstră!

Î. P. S. Dle Archiepiscop şi Metropolit!

Vestea îmbucurătóre, că Eminenţia Vóstră V'aţi îndurat preagraţios a veni în comuna nóstră spre a Vĕ vedea pre fiii sufleteşti şi spre a le împlini acelora o dorinţă ferbinte şi fórte îndelungată, a străbătut cu iuţéla fulgerului tóte stratele societăţii omeneşti din aceste părţi extreme ale patriei nóstre.

Urmarea naturală a acestei împrejurări fericite a fost, că clerul şi poporul, precum şi publicul mare al diferitelor némuri şi confesiuni din Petroşeni şi jur, au aşteptat cu neastêmpĕr şi cu nerăbdare sĕ vadă aievea, se vadă în realitate, ceea ce cu zile mai înainte se svonise.

Şi iată momentul scump şi mult dorit sosit acum, când clerul şi poporul nostru credincios grăbindu-se cu bucurie şi cu supunere fiiască s'au presentat aici spre a Vĕ bineventa şi spre a Vĕ aşterne omagiile sale şi tributul seu de recunoscinţă şi supunere fiiască.

In special însĕ bucuria cea mai mare fără îndoială o simţeşte poporul nostru credincios din Petroşeni, care de zeci de ani ardea de dorul de aşi vedea ridicată biserica, pe carea Excelenţia Vóstră cu puterea şi cu darul lui D-zeu, veţi binevoi în ziua de mâne a o sfinţi şi da în sama poporului doios şi a urmaşilor sei pentru timpurile viitóre.

Premiţând acestea, cu supunere şi umilinţă 'mi permit în numele clerului şi poporului nostru adunaţi aici cu acésta ocasiune solemnă, a Vĕ zice un călduros „Bine aţi venit“ Exelenţia Vóstră în mijlocul nostru, ca un tată bun între fii sĕi, deci pentru binele bisericei nóstre şi a neamului nostru preste tot, rugăm pe Dzeu sĕ vĕ lungéscă firul vieţii scumpe, încă multe zile bune pe acest pămênt.

Intru mulţi ani Stăpâne sĕ trăiţi!

A mai vorbit şi primarul *Jakabffy*, accentuând armonia şi pacea, ce esistă în Petroşeni între toţi cetăţenii, fără deosebire. Acèsta armonie a făcut pe toţi sĕ iésă întru întimpinarea Emin. Sale, ca încă dela descălecarea lui în Petroşeni sĕ se bucure împreună cu fii-i sufleteşti din acest ţinut. Salută de bunvenit pe Eminenţia Sa şi-'L rógă sĕ ia comuna sub înaltu-i scut archieresc.

Inaltpresfinţia Sa a rĕspuns ambilor, mulţumind pentru neaşteptata primire şi dând şi din parte-i espresiune bucuriei ce-o simte, când vede că cetăţenii patriei trăesc în legături de sinceră frăţietate. Astfel ar trebui sĕ fie pretutindenea: căci în direcţiunea acésta a muncit în lungul şir de ani ai activităţii Sale publice şi în acésta direcţiune trebue sĕ lucre toţi factorii dătători de ton, căci dela frăţietatea şi bunăînţelegerea dintre tóte neamurile conlocuitóre atârnă viitoriul şi progresul patriei, care pe toţi ne strînge la sînul seu şi pe care toţi o iubim în aceeaşi mĕsură.

Intre aclamaţiunile tuturor şi între acordele musicei a întrat Eminenţia Sa cu suita întrégă în un lung şir de trăsuri în comună până la casa părintelui *Avram Stanca*, unde împreună cu secretarul Dr. Cristea a fost găzduit iar ceialalţi domni din suită au fost adăpostiţi în localităţile direcţiunii stabilimentelor de cărbuni, puse la disposiţia óspeţilor. (Va urma.)

Revistă Bisericéscă.

Date din viaţa metropolitului Moldovei şi Sucevei. I. P. S. Sa Metropolitul Moldovei şi Sucevei, *Iosif Naniescu*, care precum am amintit şi-a sĕrbat la 6 Iulie $^1/_4$ de secol de muncă rodnică archieréscă, este fiul preotului Anania Mihalache şi al preotesei Teodosia, fiica preotului Vasile Fornea din micul sat *Răzălău* din Basarabia, ţinutul Iaşului, ocolul Răuţului.

Născut în anul 1820, Iulie 27, 'i s'a dat la botez numele Ioan. Părintele sĕu preotul Anania, se trăgea din o veche şi numerósă familie românéscă de buni gospodari săteni, familia Mihalache, din satul Floreşti. Preotul Anania încetând din viaţă fórte tênăr şi copilul Ioan, remânând orfan de tată la vârstă de un an, a crescut în casa părintéscă până la 10 ani. La acéstă vêrstă a fost adus în Iaşi de Ierodiaconul Teofilact din M-rea Frumuşica (din Basarabia) în anul 1831, remânând la St. Spiridon sub archiereul Varlam Cuza Sardeon, care atunci era Egumen; aceasta pe timpul holerei celei mari din 1831.

Iosif Naniescu, Metropolitul Moldovei, 'şi-a făcut studiile şcolare, la început în Seminarul Episcopiei de Buzeu în 1836, apoi din 1840 până la 1847 în colegiul naţional St. Sava din Bucureşti.

In luna Maiu 1849 a fost numit egumen al M-rei Şerbăneştii-Moruglavului, din judeţul Vlaşca.

Pe timpul când funcţiona ca egumen la Şerbăneştii-Moruglavului, a fost hirotonit preot în 1850 August 29.

In 1860 a fost înălţat la rangul de archimandrit de către Metropolitul Nifon al Ungro-Vlahiei.

Archimandritul Iosif Naniescu a fost profesor de religie la gimnasiul Lazăr, la liceul Mateiu Basarab, la scóla normală, apoi director la Seminarul central din Bucureşti.

In luna Iunie 1870 a fost numit Director al Seminarului Central din Bucureşti, care însărcinare a îndeplinit-o numai până la 1871, când a demisionat.

In anul 1875 luna Iunie în 10 zile, a fost ales de adunările ţerei Metropolit al Moldovei şi Sucevei cu reşedinţa în Iaşi, unde a fost instalat în ziua de 6 Iulie, după tótă orînduiala bisericéscă şi civilă a ţerei, şi unde se află şi azi archipăstorind.

*

Asociaţia licenţiaţilor în teologie. Pentru deşteptarea atenţiunei societăţei în genere şi în special a tinerimei inteligente din *România* spre o nóuĕ direcţiune, basată pe credinţa ortodoxă strămoşéscă şi pe ideea de naţionalitate, se va intemeia o asociaţie din tot ce are clerul din România mai bun. Asociaţiunea acésta va eda şi un organ zilnic sub titlul *Streaja bisericei.* Dorim sĕ vedem intrupate aceste nĕsuinţe nobile cât mai curênd.

Din Abrud.

— *Raport special* —

De un lung şir de ani comitetul societăţii nóstre teatrale alérgă prin tóte comunele românesci după frumosul ideal de a înfiinţa un teatru românesc prin colecte benevole dela poporul nostru. Vrednicia şi meritul membrilor cari stau în fruntea acestei societăţi e cunoscută îndeajuns chiar şi jos în masele poporului. Tótă suflarea românéscă îi recunósce de bărbaţi harnici, cu inimă caldă faţă de lucrarea începută şi cari 'şi-au împlinit misiunea cu scumpĕtate. Dela noi se cere numai sĕ-i urmărim cu atenţiune şi se-i sprijinim în frumósa lor întreprindere. Ii vom sprijini, căci convinşi suntem, că în bune mâni e pusă causa nóstră şi buni apărători s'au angageat se o ţină la suprafaţă şi se o ducă la isbândă . . .

Strălucită şi înălţătóre de inimi a fost adunarea acestei societăţi, ţinută în Abrud la 9/22 Iulie a. c. Bravii nostri Abrudeni au înţeles pedeplin scopul cultural urmărit de acéstă societate şi 'şi-au dat tótă silinţa, ca adunarea se reuşéscă atât moralicesce cât şi materialicesce splendid. Au adus pe marele nostru artist *George Dima*, cu o parte a „Reuniunei române de musică din Braşov“ ca se ridice nimbul acestor serbări, au oferit óspeţilor comodităţile de lipsă, aşa încât fiecare dintre noi numai plăcute suveniri ducem din Abrud, iar după adunare ia făcut pe cei ce au alergat la adunare se cunóscă locurile romantice şi istorice de prin Munţi-Apuseni.

Primirea.

Se scia, că comitetul are se soséscă în Abrud Sâmbătă. In aceea zi poporul din Abrud, cu mic cu mare, bărbaţi, femei, tineri şi bătrâni, îmbrácaţi în haine de sĕrbătóre, membrele Reuniunei române de musică, fala Braşovului, împodobéu Abrudul. Tótă lumea era pe stradă şi aştepta cu multă nerăbdare sosirea celor doriţi. Nu numai Abrudeni, dar şi poporul de prin comunele vecine a putut afla momentul sosirei comitetului, căci când comitetul a trecut „Dealu-mare“ a început a se da salve cu „treascurile“. La Bucium Cerb, o pórtă triumfală, din ramuri de brad, cu inscripţia „Bine aţi venit“ şi în jurul ei aprópe întréga inteliginţă din Abrud, apoi popor mult din Buciumani astepta doriţii óspeţi.

La órele 6 şi $^1/_2$ p. m. sosind membrii comitetului, cei de faţă erump în un puternic „trăiască“, iar P. O. D. *Petru Popoviciu* îi salută prin cuvintele: „25 de ani s'a împlinit decând românii din aceste frumóse locuri nu au avut prilejul a primi în mijlocul lor societatea pentru crearea unui fond de teatru român. Azi sciind ei, că acéstă societate în zilele următóre 'şi va ţinea aici adunarea generală, au alergat cu mic cu mare întru întimpinarea conducătorilor acestei societăţi, a comitetului şi veteranului president d-l Iosif Vulcan şi prin rostul meu vĕ asigură despre dragostea frăţéscă cu care vĕ primesce şi vĕ strigă un puternic „Bine aţi venit“. Se dee D-zeu ca aceste zile cari le petreceţi în mijlocul nostru se fie atât de frumóse precum noi le dorim, din adâncul sufletului. Se trăiţi!

La acestea presidentul d-l *Iosif Vulcan* emoţionat prin cuvinte alese mulţumesce, în numele comitetului, pentru frumósa primire ce li s'a făcut.

Vii uraie de „trăiască“ acoper cuvintele d-lui preşedinte.

Un banderiu de călăreţi, 30 la numĕr, toţi flăcăi buciumăneni, în haine de sĕrbătóre şi cu mândrul nostru treicolor pe piept se pun în fruntea convoiului, după ei trăsura comitetului şi încă vreo 20 trăsuri, parte cu străini parte cu inteliginţa din Abrud, plécă spre locul destinat pentru adunare. In tot decursul drumului, până au ajuns în oraş, salvele de „treascuri“ nu mai încetau.

Sara de cunoscinţă.

In hotelul „Erdös“ s'a arangeat o cină comună, la care au luat parte peste 300 de persóne. Óspeţi veniţi am putut remarca de prin Braşov, Sibiiu, Aiud, Biserica-Albă, Alba-Iulia, Turda, Arad, Lăpuşul-unguresc, Orăştie etc. Aceasta sară era deja un bun augur despre decursul întregei festivităţi culturale-naţionale a zilelor ce urmau. A fost o sară animată, veselă, durând până bine târziu. La despărţire d-l Dr. *Laurenţiu Pop*, a ţinut un toast pentru comitet şi în special pentru preşedintele comitetului d-l Iosif Vulcan.

(Va urma) *Dorel.*

Adunarea generală
a reuniunii învĕţătoresci aradane.

— *Corespondenţă particulară.* —

In conformitate cu programa convocătóre, adunarea generală a reun. înv. rom. greco-orientali dela şcólele poporali din cele şepte protopopiate aradane din drépta Mureşului, s'a ţinut la *Arad* în zilele de 29 şi 30 Iunie v. c. în aula seminariului diecesan.

Dintre cei 250 membri ai reuniunii au luat parte la 170; cei-alalţi au fost scusaţi din diferite motive.

Ca onoraţiori am observat pre P. C. Sa părintele archimandrit şi director seminarial A. Hamsea, carele deşi era morbos a învrednicit adunarea învĕţătorilor cu presenţa sa. Am vĕzut apoi cu dragoste pre Mgn. Sa dl Stefan Antonescu, sincerul amic al şcólelor şi al învĕţătorilor. A luat parte şi M. O. D. subinspector reg. Alexandru Balogh, apoi M. O. D. subjude reg. Ioan Luca, Rvds. D. prof. gimnasial Georgiu Papp, o cunună frumósă de preoţi din giurul Aradului, o frumósă deputaţiune a sororei reuniuni din diecesa Caransebeşului (I. Marcu, M. Velcean şi G. Jian), ér ca representant al reuniunii surori din Oradea-Mare numai vrednicul învĕţătoriu din Luncşóra dl P. Cipou.

Inainte de începerea şedinţei, preşedintele reuniunii, dl prof. T. Ceontea aduce la cunoşcinţa ad. generali, că P. S. Sa dl episcop a primit cu mulţumită învitarea de a se presenta la ad. generală; dar împiedecat de mai multe împrejurări, mai ales sanitarie, regretă că de astă dată nu póte asista la sĕrbătórea anuală a învĕţătorilor; trămite înse atât asupra adunării generali, cât şi asupra învĕţătorilor binecuvêntarea Sa archieréscă. Adunarea dede respuns aclamând frenetic pre P. S. Sa, ceea-ce momentan i s-a şi adus la cunoscinţa înaltului prelat pe cale telegrafică.

Insufleţitoriul cuvênt de deschidere al preşedintelui a fost ascultat cu multă plăcere şi adese ori întrerupt de aplause îndelungate şi la propunerea zelosului membru A. Doboş s'a decis momentan a-se înduce la protocol în tótă estensiunea.

Preşedintele a cetit aici electrisătórea epistolă a Esc. Sale I. P. S. D. Archiepiscop şi Metropolit Ioan Metianu, carele adânc mişcat pentru învitarea comitetului regretă, că numai cu sufletul póte participa la adunarea foştilor sĕi fii spirituali. Implorând binecuvêntarea ceriului asupra tuturor membrilor, doresce adunării generali, succese din an în an tot mai vrednice. Un vifor de aplause a fost respunsul adunării generali, ceea-ce imediat s'a şi adus la cunoşcinţa înaltului prelat pre cale telegrafică.

Vicepreşedintele d. Nicolae Stefu salută de bună venire mai ântâi pe P. C. Sa părintele archimandrit A. Hamsea, apoi pre Mgn. Sa D. St. Antonescu, M. O. D. sub inspector reg. Al. Balogh şi pre cei'alalţi onoraţiori şi óspeţi, dar în deosebi deputaţiunea sosită dela confraţii învĕţători caransebeşani, la care salutare vrednicul şi intrepidul secretar al acelei reuniuni d. I. Marcu a dat resunet printr'un elocvent discurs primit din partea ad. gen. cu aplause frenetice.

Din partea presidiului s'au presentat pre masa adunării generale, raportul general al comitetului, raportul cassariului, al bibliotecariului şi al controlorului, cari s'au predat apoi spre censurare la trei comisiuni exmise din sinul adunării generale, anumit primul raport la o comisiune de 5, al doilea la una de 3 membrii augmentată cu cei 7 casari ai despărţĕmintelor, ér cele dóuĕ din urmă la una de trei membri

Mgn. Sa dl Stefan Antonescu însinuat la cuvênt, printr'un mişcător discurs atrage atenţiunea adunării generale asupra multelor neajunsuri materiale ale poporului, de unde provine decadinţa sa morală, ér de aici apoi şi neînsĕmnĕtatea nóstră naţională. Voind oratorul se tindă mâna de ajutoriu poporului, constată că unul dintre cele mai rodnice mijlóce ar fi pentru popor, décă s'ar pricepe la cultivarea legumelor, séu preste tot a grădinilor. La acéstă pricepere ar putea ajunge poporul, décă ar fi cine sĕ-l instrueze şi acésta n'ar putea-o face nime altul mai spornic de cât chiar învĕţătorii. Şi învăţĕtorii ar face-o cu plăcere, décă ar sci şi ei. Dreptaceea pentru ajungerea scopului, reuniunea învĕţătorilor sĕ se îngrijéscă — fie chiar pe calea concursului — a publica o broşură de 3—4 cóle tipărită, carea sĕ conţênă în detaiu tóte regulele, ce se referesc la legumărit, séu preste tot la grădinărit. Mgn. Sa oferă spre scopul acesta suma de 50 coróne.

Adunarea generală aplaudéză şi cu entusiasm primesce propunerea Mgn. Sale şi inmediat o şi relégă la o comisiune specială de 5 inşi spre apreţiare meritorială.

Cu aceste se termină şedinţa primă, ér membrii convenirä apoi în ospĕtăria Kass la un prânz comun, unde se ţênură mai multe toasturi. Primul îl ridică preşedintele în onórea M. S. împĕratului-rege, carele fu ascultat în picióre din partea óspeţilor şi concomitat de imnul familiar al M. Sale.

In şedinţa II ţinută la $3^1/_2$ óre d. am. s'au ascultat cu multă plăcere frumosul discurs al conmembrului Pavel Dîrlea învăţĕtor în Araneag intitulat „La începutul seclului al XX-lea“. In acest discurs autorul arĕtă adunăriigenerale că mai înainte poporul era mai de caracter de cât astăzi şi că pre lângă multele progrese, ce le-a făcut omenimea în seclul XIX, a adus în seclul XX rĕul că în privinţa caracterului am dat îndĕrĕt. Spre a lecui acest defect simţit, disertantele arĕtă că în proporţia cum a înaintat învĕţ. în şcóla poporală de exemplu cu limbile şi cu studiele naturale, aşa trebue sĕ înainteze şi cu învĕţămêntul religiunii; ba şi mai mult! Sĕ nu rĕmână nici un studiu din şcóla poporală neînfluinţat de studiul religiunii“.

Tot în şedinţa a dóua s'a primit definitiv „regulamentul intern pentru adunările despărţĕmintelor“ şi s'a decis a se tipări ca adnex la protocolul ad.-generale.

Viuă discusiune a produs disertaţiunea conmembrului Petru Vancu din Maderat. „Cine se examineze în scóla poporală cu ocasiunea examenelor finale“? Aici au participat la discusiune pe lângă fruntaşii învĕţătorilor şi P. C. Sa părintele archim. Hamsea şi M. On. D. subinspector regesc Balogh. Resultatul este, că la examenele finale dreptul de examinare îi compete esclusiv învĕţătorului, fiind examenul sĕrbătóre scolară; dar prin interventia învĕţătorului póte examina şi protopopul inspector, séu şi comisariul, observânduse că în tot casul mai întâiu sĕ se dee întrebarea, apoi sĕ fie provocat cutare elev.

Pentru îmbunătăţirea stării materiale a învĕţătorilor în special şi a poporului în general, adunarea generală a încuviinţat „proiectul de regulament referitor la înfiinţarea în sinul reuniunii a unei secţiuni de apicultură“, carele va avé sĕ fie tipărit la protocolul acestei ad. gen. ca adnex, avênd comitetul a-l şi pune în aplicare. Deosebit a binemeritat pentru acest project vrednicul nostru apicultor Ioan Vancu înv. în Arad-Şega.

Disertaţiunea conmembrului Solomon Giurcóne din Temeşesci, întitulată „despre frecventaţiunea scolară“ a fost ascultată cu viu interes, şi a produs discusiune fórte interesantă, la care a participat pe lângă M. O. D. subinspector Balogh, mulţi fruntaşi ai reuniunei. Resultatul este, că învĕţătorii sĕ grijéscă a duce evidenţă corectă despre absenţi; pe acestia ai arĕta de timpuriu la forul competent; ér dacă organele administrative nu-şi fac datorinţa la timp, atunci sĕ se recerce V. Cons. a interveni însuşi pentru îndrumarea la ordine a celor negligenţi. De altcum s'a mai accentuat aici şi argumentul, că învĕţătorul harnic sĕ se siléscă a capacita în persónă pe la casele lor pe părinţii pruncilor, ca sĕ-şi trimită mituteii la şcólă.

(Va urma.)

Revistă externă

Fuziunea partidului conservator în România.

Sâmbăta trecută proclamându-se în o întrunire ţinută în salónele clubului conservator înfrăţirea conservatorilor şi constituţionalilor, dl G. *Cantacuzino*, şeful partidului conservator a rostit un discurs în care a adus la cunoscinţa membrilor partidului, îndeplinirea fusiunei. A făcut acésta în interesul păcei şi armoniei şipentru a corespunde tradiţiilor reposatuluiLascar Catargiu. Ministrul president P. *Carp* declară, că e mândru, de a fi fost chemat la realisarea nĕsuinţelor frumóse întru prosperarea ţerei. Fostul ministru de finanţe T. *Ionescu* arătă importanţa actului şi promise noului cabinet tot spriginul seu. Vorbirile au fost primite cu aplause entusiaste.

*

Demisiunea guvernului în Sêrbia.

Precum se telegrafiază din *Belgrad* guvernul sêrbesc şi-a presentat pe neaşteptate demisia, pe care regele a şi primit'o.

Explicarea demisiunei guvernului se află în faptul următor: regele *Alexandru* şi-a încredinţat de soţie pe o vĕduvă, fostă damă de curte a reginei Natalia, cu numele *Draga Masin*, şi pasul acesta l'a făcut cunoscut poporului prin o proclamaţiune. Mirésa regelui e descendenta unei vechi familii sêrbeşti, care a lucrat la consolidarea Sêrbiei; e cu 18 ani mai bĕtrână, decât regele Alexandru, care la 14 August împlineşte 24 de ani.

Guvernul nu apróbă acest pas al regelui şi din causa acésta şi-a presentat demisiunea.

NOUTĂŢI

Scire personală. Eminenţia Sa I. P. S. D. Archiepiscop şi Metropolit *Ioan Metianu* însoţit de secretarul consistorial Dr. Elie *Cristea*, s'a reîntors dela sfinţirea bisericei din Petroşeni eri diminéţă la Sibiiu.

—

Zidirea unei biserici ortodoxe la Roma. De un timp încóce se fac în Rusia colecte pentru zidirea unei biserici ortodoxe la Roma, anume după planul bisericei s. Sofii din Constantinopole. Spesele zidirii sunt calculate aproximativ la 1,000,000 franci.

*

Dl V. A. Urechiă a fost decorat cu marea cruce a ordinului „Coróna României“. Felicităm pe neobositul luptător al poporului român pentru acéstă meritată distincţiune.

*

Jubileul catolicismului în Ungaria. Primatele romano-catolic Vaszary Kolos a dăruit din incidentul serbărilor jubilare ale catolicismului, ce se vor ţiné în August, 27,810 coróne, în scopul reparărilor de biserici şi pentru clopote. Tóte cheltuelile sĕrbărilor le va purta primatele.

*

Maghiarii ca iniţiatorii unei reuniuni internaţionale de presă pentru pace. Şepte-zeci deputaţi maghiari vor participa la *conferinţa interparlamentară* din *Paris*. Plecarea lor într'un numĕr atât de însemnat se explică prin faptul că contele *Apponyi* va expune un nou moment în acţiunea de pace universală, va pleda pentru organisarea unei asociaţiuni a pressei cu scopul de a lucra pentru pace.

Credem, că Maghiarii ar face bine, când în propria nóstră patrie ar predispune cu mai puţină patimă spiritele spre rĕsboire; o pace în propria familie se impune mai grabnic, decât în vecini.

*

„Viaţa lui Iisus“ este titlul unei scrieri fórte interesante a unui profesor japonez învĕţat dela universitatea din Tokio. Fără a fi creştin, el tratéză cestiunea din punct de vedere istoric, studiind în mod nepărtinitor viaţa şi învĕţătura întemeetorului creştinismului şi termină în chipul următor: Iată faptele despre Iisus în care crede şi pe cari le primeşte maioritatea locuitorilor apusului. Eu le-am povestit nu cu scopul de a rĕspîndi creştinismul, dar pentru ca sĕ le fac cunoscute concetăţenilor mei. Adaug la acésta cuvintele pe cari le-a zis óre-când un învĕţat iudeu despre acéstă religiune şi cari pot avea şi astăzi însemnătate în unele imprejurări în Japonia: „dacă lucrul acesta este dela ómeni se va nimici, iar dacă este dela Dumnezeu, voi nu-'l veţi putea nimici“. Acéstă carte se cumpără fórte mult şi are mare însemnătate pentru propagarea creştinismului pentru Japonezi.

*

Şvabi „nepatrioţi“. In comuna *Riszke* din comitatul *Esztergom* s'a întêmplat mare scandal în biserică din pricină, că Svabii de acolo, cari sunt pe cale de a-şi uita limba maternă şi numai generaţia mai veche ţine la limba germână, au dat semne evidente mai d'ĕunăzi, cât de puţin respect şi alipire posedă faţă de limba statului. Bietul cantor Sziklay, condus de curat patriotism maghiar, începuse sĕ predice aşa ca din senin ungureşte, însĕ Şvabii îl huiduiră din biserică cu strigăte de: abzug, hinaus. E amară decepţiunea celor cari credeau pe aceşti Şvabi cei mai buni patrioţi.

*

Petrecere de vară va aranja tinerimea studiósă din *Topliţa-română* Duminecă la *29 n.* 1900 în sala Hotelului la „Sóre“. Venitul curat este destinat pentru ridicarea unui altar dela nóua biserică gr.-or din loc. Inceputul la 7 óre séra. Preţul întrării: de persónă 2 cor., de familie 4 cor.

*

Primul isvor de petroleu în Ungaria. In comuna *Radvány*, comitatul Zemplén s'a descoperit un bogat isvor de petroleu, care e primul de natura acésta în Ungaria. Exista de mult timp credinţa, că precum au dat în Galiţia de isvóre de petroleu, trebue sĕ se afle şi în partea superióră a comitatului Zemplén, însĕ experţii chemaţi din Galiţia pentru a-şi da părerea asupra situaţiei au declarat, că în Ungaria nu se pot afla atari isvóre, fiindcă era în interesul lor prin retăcerea faptului sĕ asigure exportul producţiei petroleului galiţian.

Calitatea petroleului descoperit e superióră celui galiţian. Se speră un mare avênt economic dela acéstă descoperire, care va fi o binefacere şi pentru poporul slovac sĕrac, putênd primi lucru şi nemai fiind avisat a emigra în masse la America.

*

Duel cu cósa. Doi ţerani unguri din comuna *Robogány* secerau pe moşia lui Béldy. Unul din ei cu numele Tombor avea o tinĕră soţie, despre care secerătorii ziceau că mai înainte simpatisa cu un tinĕr Szadai, cu care avusese relaţii mai vechi. In poveştile lor mai mult glumeţe decât seriòse, căutau sĕ nĕcăjască pe Tombor, care şi de altcum era fórte jalus. Din cuvinte ajunserĕ la cértă şi în furia lor apucară cósele şi începură un duel sângeros. Urmarea a fost, că Tombor a căzut la pămênt cu grumazii tăiaţi, şi în scurt a expiat, ér contrarul seu s'a ales cu o gravă tăietură, care póte sĕ-l coste viaţa.

*

Rivalitatea între Budapesta şi Viena. Hotărîrea mai nóuă a consiliului orăşenesc din Viena de a face adresele către capitala Ungariei sub numirea de *Ofen-Pest* şi nu Budapest, a scos din sărite întrégă pressa maghiară, afară de cea scrisă în limba germană. S-a pus dl Lueger preste legislaţia maghiară şi legile sactionate de rege, zice B. Hirlap. De altcum a făcut lucruri şi mai mari, când a declarat publice, că nu va avea odichnă, pănă ce nu va pune stégul negru-galbin pe castelul din Buda.

Viena în decursul veacurilor a fost centrul statului austriac, Viena a dictat tuturor, pentru ea au lucrat toţi. La 1867 s'a schimbat situaţia. A devenit Budapesta centrul Ungariei şi al statului ungar, atragênd la sine inteligenţa şi boerii ţerei, şi devenind focularul industriei şi comerciului. Slăbind prin acésta Viena, s'au silit sĕ creeze érăşi Austria unitară, adecă sĕ aducă Ungaria în dependenţă de ea dar nu cu mijlóce politice, ci pe cale economică. Au modificat zisa lui Kolonics astfel: *Faciamus Hungariam pauperam, deinde austriacam.*

Decând Baross a statificat liniile ungare ale societăţii căilor ferate austro-ungare, a încetat la Marchegg influinţa tarifului ungar şi s'a împedecat exportul în Germania cu desĕvêrşire. In privinţa financiară încă ne-au aservit, denegându-ne creditul şi punând imposite pe efectele nóstre.

Planul e sĕ isoleze Ungaria economiceşte, cea-ce se vede şi de acolo, că merg atât de departe adversarii Ungariei, încât vreau sĕ se aprovisioneze cu carne din România transportându-o preste Galiţia. In afacerea acésta au intrevenit personal ómenii lui Lueger în România.

In conclusie ziarul maghiar îndémnă la muncă neobosită, la evitarea facerii de datorii şi la boicotarea Vienei pe întrégă linia.

Dare de sémă şi mulţumită publică.

On. D. Ioan *Muntean* din *Haţeg* trimite pentru gimnasiul nostru rom. gr.or. din *Brad*, suma de 20 coróne, în scopul completărei acestuia la 8 classe, ca se putem iubila şi noi ca bravi şi nobili fraţi din Braşov.

Priméscă donătoriul căldurósă mulţumită, şi fiă ca dorinţa DSale, carea trebue se fiă a tot sufletului iubitoriu de neam şi de cultură, se fie de un bun augur şi se-şi afle cât de mulţi şi marinimoşi imitatori, spre ajungerea mĕreţului scop.

Direcţiunea gimnasiului rom. gr.-or.
Brad în 7 Iuliu 1900.

Georgiu Părău
dir. gimnas.

Posta Redacţiunei.

V. Bărbat, înv. *Bacifalu*. De aici ţi se expedéză jurnalul regulat. Reclaméză la posta de acolo, unde se vede că se întêmplă neregularitatea.

Nr. 411—900. [103] 1-3

Concurs

Pentru întregirea posturilor învĕțătorești dela mai jos semnatele școle române gr.-orientale din tractul protopresbiteral al Ungurașului, se escrie concurs, cu termin de 30 de zile dela prima publicare în ziariul „Telegraful Român“ și anume:

1. Cubleșul-român, cu salariu de 600 cor., din cari 430 dela stat, 170 dela popor și cuartir.

2. Dânc, cu salariu de 600 cor., din cari 350 de la popor și 250 dela stat, cuartir și grădină.

3. Gălpâia, cu salariu de 600 cor. dela popor, cuartir și grădină. Acest post este împreunat și cu postul cantoral.

4. Miluan, cu salariu de 600., dela popor și cuartir.

5. Rachiș, cu salariu de 600 cor. dela popor, cuartir și grădină.

6. Tresnea, cu salariu de 600 cor. dela popor, cuartir, lemne de foc și asigurarea cuincuenalului.

7. Unguraș, cu salariu de 600 cor., din cari 380 dela popor și 220 dela stat.

Dela concurenți se recere a se presenta înainte de alegere în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre la biserică spre a-și arăta destoinicia lor în cântări și tipic și a fi cunoscuți poporului.

La întregirea postului învĕțătoresc Tresnea vor fi preferiți cei cu cunoscință musicală și se vor obliga la înființarea unui cor din elevii scolari, pentru care faptă i se va da o remunerațiune corespunzĕtóre separat de salariu.

Concurenții au a-și așterne petițiunile lor în regulă instruite în terminul preclus la subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Fizeș Sânpetru, 4/17 Iuliu, 1900.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Ungurașului în conțelegere cu comitetele parochiale.

Pavel Roșca
protopresbiter.

2265 szám 1900. [109] 1—3

Arlejtés.

A nagyszebeni m. kir. állami elmegyógyintézet részére az 1900/1 évi fütési időszakban szükséges **2200 azaz kétezerkétszáz köbméter** ép, egyenes, száraz, nagy hasábokból álló, nem usztatott **bükktüzifa szállitásának biztositása céljából** a *Budapesti Közlöny* 148, 149 és 150 számaiban kiirott árlejtés eredménytelen maradván, ugyanezen szállitás biztositására **1900 évi julius hó 28-án d. e. 11 órakor** az intézet gondnoki irodájában — a hól a részletes feltételek is megtudhatók — *zárt irásbeli ajánlati tárgyalás fog tartatni.*

A sajátkezüleg aláirott jól lepecsételt, magyar nyelven szerkesztett, 1 koronás bélyeggel és a szállitási érték 5%-ával mint bánatpénzzel ellátott ajánlatok a fent jelzett helyen és időben benyujtandók.

Nagy-Szeben, 1900 évi julius hó 16-an.

A m. kir. állami elmegyógyintézet igazgatója.

---

ad- Nr. 287—1900 [102] 2—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor de învĕțători vacante din comunele de mai jos însemnate, din protopresbiteratul Sĕliștei, se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Tel. Rom.“

1. Aciliu, cu salariu anual de 600 cor., cuartir și lemne de foc

2. Săcel, cu salariu de 600 cor., cuartir și lemnele de lipsă.

3. Vale, dóuĕ posturi cu câte 600 cor., cuartir în natură

4. Mag, cu salariu de 600 cor., cuartir în natură, lemne și o grădină.

5. Topârcea dóuĕ posturi cu câte 600 cor., cuartir în bani 40 cor., și un agru de un jug. în folosință.

6. Tilișca, un post de învĕțător cu salariu de 600 cor., cuartir în natură și lemnele necesare.

7. Sibiel, dóuĕ posturi cu câte 600 cor., cuartir în natură.

8. Gurarîului, douĕ posturi învĕțătoresci cu câte 600 cor. salar, 60 cor. relut de cuartir, și grădină pentru fiecare post.

Invĕțătorii, cari vor ocupa posturile acestea sunt datori a ținea Dumineca și Sĕrbătórea strană și a cânta cu copiii în biserică.

Cei ce doresc a reflecta la vre unul din aceste posturi au a-și înainta cererile de concurs în terminul indicat subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Dela concurenți se cere a se presenta în o Duminecă ori Sĕrbătóre la biserică ca sĕ fie cunoscuți din partea poporului

In conțelegere cu comitetele parochiale respective.

Oficiul protopresbiteral al Seliștei

Tilișca, 27 Iuniu 1900.

Petru Iuga
adm. protop.

---

[96] 3—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor învĕțătoresci la școlele mai jos însemnate din protopresbiteratul Dobra, se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Tel. Rom.“

1. Roșcani-Mihăești, un post de învĕțător cu salar de 800 cor., din cari 740 cor. în bani, ér 60 cor. în naturale, și cuartir liber.

Dela concurenți sĕ cere se fi absolvat cursurile vre-unui institut preparandial.

Alesul numai după un an de probă póte fi întărit definitiv.

2. Fintoag un post de învĕțător cu salar de 600 cor. și cuartir natural.

3. Brîsnic, un post de învĕțător cu salar de 600 cor. și cuartir natural.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi, au a'și înainta cererile de concurs instruite conform normelor în vigóre — în terminul deschis subsemnatului oficiu.

Oficiul protopresbiteral gr.-or al Dobrei.

Dobra, la 27 Iuniu 1900

Iosif Morariu
protopresb.

---

[104] 1—3

Publicare de licitațiune.

Comuna bisericéscă Codlea (Feketehalom), comitatul Brașov, în baza planului aprobat de Prea Ven. Consistoriu sub Nrul 4863/școl. din 26 Iunie 1900, voește a **zidi încă o sală de învĕțămênt** lângă edificiul cel vechiu, cu un preliminariu de spese de 3200 cor. 10 fil.

Doritorii de a întreprinde acéstă zidire au a-'și trimite ofertele împreună cu vadiul de 10% (zece) dela suma de mai sus, subscrisului oficiu; din 15 Iulie n. până cel mult în 29 Iulie n. 1900 la 3 óre p. m. când se va ținea licitațiunea verbală minuendă și desfacerea ofertelor.

Planul, preliminariul și condițiunea de zidire sĕ pot vedea la oficiul parochial în órele oficióse.

Codlea, în 15 Iunie, 1900.

Comitetul parochial:

Iosif Comanescu — *Ananie Boldor*
președinte. — *notariu.*

Nr. 517/900. [99] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor de învĕțători dela școlele confesionale gr.-or. române din mai jos însemnatele comune, în protopresbiteratul gr.-or. al Avrigului se escrie prin acésta concurs cu terminul de 30 zile dela prima publicare în „Tel. Rom“.

1. Arpașul-inferior, dóuĕ posturi de învĕțători cu salariul anual de câte 600 coróne și câte 40 coróne pentru cuartir și lemne; unul dintre învĕțători póte fi și greco-catolic, fiind școla cumulată, avênd ambii a conduce cântările în ambele biserici.

2. Avrig, postul de învĕțătóre, cu salariul anual de 600 cor., și cuartir în edificiul școlariu.

4. Porumbacul-superior apusén și rĕsăritén, postul de învĕțătoriu cu salariul anual de 600 cor., cuartir și lemne pentru foc.

4. Streza-Cârțișóră, postul de învĕțătoriu cu salariu anual de 600 cor., cuartir și lemne pentru foc.

5. Ucea-inferióra, postul de învĕțătoriu cu salariu anual de 600 tor., cuartir și lemnele necesare pentru foc.

Doritorii de a ocupa vre-unul din acestea posturi, sĕ-'și substérnă cererile concursuale instruite conform legilor în vigóre la subscrisul oficiu protopresbiteral gr.-or. al Avrigului în Avrig (posta Avrig, Felek, Szebenvármegye) până la terminul sus indicat, cu acea că învĕțătorii aleși vor avea a conduce cântările în biserică în Dumineci și sĕrbători.

Avrig, 28 Iunie, 1900.

In conțelegere cu comitetele parochiale respective — Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Avrigului.

Ioan Cândea,
protopop.

La **Librăria Tipografiiei Archidiecesane** se află de vênzare:

Ce-'i cerul de Camille *Flammarion* C. 1·50
Din romanul unei vieți, de Stefan *Braborescu* . . . . „ 1·—
trimise cu posta pentru fiecare exemplar 10 bani mai mult.

Saisonul de primăvară și de vară
1900.
Stofe de Brünn veritabile

Una bucată de metri 3.10 lungă. pentru un rând complet de haine de bărbat (Roc, pantaloni, vestă,) costă numai
fl. 2.75, 370, 4.80 de lână veritabilă de oae
fl. 6. — și 6.90 de lână mai bună veritabilă de oae
fl. 7.75 din lână fină veritabilă de oae
fl. 8.65 din lână fórte fină veritabilă de oae
fl. 10.— din cea mai fină lână veritabilă de oae.

Una bucată stofă pentru un rând de haine-salon fl. 10.— deasemenea espedează cu prețurile de fabrică stofe pentru pardisiu, lodeu pentru turiști cele mai fine kamgarne etc. etc. depositul real și recunoscut în destul ca solid:

Siegel-Imhof în Brünn.

Mustre gratis și franco. Liferarea conform mustrei sĕ garantează. [56] 27—40

Avantajele mușteriilor privați, de a comanda stofele direct dela firma de mai sus, dela fabrică, sunt foarte însemnate.

Farmacia lui F. I. R. Hotter la sf. Iosif, Wien, XII/2 Schönbrunnerstrasse 182.

Absorbinalul lui Hotter.
1/1 Flacon fl. 6. —, 1/2 Flacon fl. 3.50. delătură tóte umflăturile și depunerile de grăsimi fără sĕ vateme părului. Intărește nervii atacați și slăbiți, delătură și distruge tóte nodurile în muschi, și servește și ca scut în contra aprinderilor; cu deosebire e probat la umflăturile produse din causa fearelor, apoi în contra ariciturei umflărei copitei, genunchilor umflați, mai departe în contra umflăturilor (noduri) de vine, în contra umflăturei picioarelor la glesne și la încheietura degetelor cu un cuvênt în contra tuturor umflăturilor ori unde s'ar ivi.

Praful nutritor alui Hotter,
pentru cai și vite cornute
1 Pachet cu 80 cr.
Un adaus escelent la nutremânt, pentru a ținea vitele sănătoase și cu putere este de a sĕ folosi la tóte suferințele de rărunchi de ficat și de nervi.

Preparate pĕntru veterinari, cele mai bune ale timpului mai nou, cari după atestate numĕróse nu au fost ajunse de alte mijloace de natura aceasta.

Sĕ sĕ ceară numai preparate de ale lui Hotter și sĕ nu se primĕscă altele. Deposit în farmacii și Droguerii.

Deposit principal la Dr. Emil Budai farmacia orașului Budapesta (Stadthausplatz) la Dr. Leo Egger & J. Egger Farmacia Palatinului VI Váczi körút 17 și la farmacia Iosif Török Bpesta VI Kiraly utcza 12.

Fluidul lui Hotter „Training“
1 Sticlă cu fl. 1.20.
Conservează nervii și muschii până la bătrânețe înaintată totdeuna puternici și vioi, pune în stare pe animal sĕ prestee cele mai mari strapații și fugi, sĕ înțelege după frecare cu fluidul „Training“.
Sĕ mai folosește cu succes uimitor la tóte urmările cari obvin din opintiri prea mari, ologie, reumatism, și înțepenire.

Praful de porci a lui Hotter.
Nr. I și II
1 kg. . . . fl. 1.20.
Cel mai buu mijloc pentru a produce pofta de mâncare și cu acésta prosperarea porcilor, fórte acomodat în contra orbalțului (brâncă); Nr. II este de a sĕ întrebuința la urdinare.

Mijloc în contra Colicei alui Hotter.
1 Sticlă fl. 1.50.
Contra la tot feliul de colică și contra oprirei udului la cai precum și contra umflăturilor la vite cornute. [54] 25—104

Alifia lui Hotter pentru delăturarea crescăturilor de oase.
1/1 Cutie cu fl. 2. 1/2 Cutie cu fl. 1.20. delătură crescăturile de oase și depunerile osoase chiar și după 4—6 séptămâni. (boală învechită).

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 78 Sibiiu, Joi 13/26 Iuliu 1900. *Anul XLVIII*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **străinătate** pe an 24 C, 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază

INSERŢIUNILE
Pentru odată 14 fil., — de dóuĕ ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond — **şi timbru de 60 fil.** pentru fie-care publicare.

Autonomia comitatelor.

Indigitasem în unul din articolii precedenţi ai ziarului nostru, o parte din gravaminele nóstre, gravamine, cari datéză mai ales dela era fostului ministru Coloman Tisza încóce, cari culminéză în eludarea legilor existente şi înlocuirea lor cu volnicie de care pot fi capabili mare parte din funcţionarii dela administraţia unguréscă.

Este aprópe necrezut, cum maghiarii iubitori preste mĕsură de libertate, pentru care au jertfit şi ei atât de mult, când e vorba de noi, cred că raportul între stăpâni şi slugi este pentru noi cel mai nimerit recept ce ni se póte aplica, pentru că altcum cum s'ar puté şi închipuí, ca în comitate dealungul şi dealatul cu populaţiune autochtonă română sĕ nu dai de nici un funcţionar crescut în limba şi legea ta, ci tot de ómeni, dintre cari mulţi nu au alt titlu de a purta slujbă, decât cel mult, că sunt descendenţii unor nemeşi scăpătaţi şi ajunşi la sapă de lemn.

Omenii nostri cu cualificaţiune completă, cu caracter integru, de o hărnicie proverbială sunt lăsaţi pe strade, şi trebue sĕ ia lumea în cap, lăsând petecul de loc, pe care a crescut, udat cu lacrimi de mamă, care adeseori blastămă óra în care şi-a cheltuit averea cu crescerea fiiului prin scoli.

Dacă legea de naţionalităţi s-ar fi esecutat loial, dacă disposiţiile acelei legi s'ar fi aplicat cu rigóre şi cu cuviinţă, a bună sémă că o parte considerabilă aveau sĕ rĕmâe acasă şi sĕ facă bune serviţii şi patriei şi connaţionalilor lor.

Sĕ luăm dar, numai aplicarea legei în un singur cas, în casul, că limba protocolară în municipii are sĕ fie afară de cea magiară şi limba care o reclamă a 5 a parte din membrii congregaţiunei.

S'ar puté, ca în comitate cum e Alba-inferióră, Hunedóra, Turda-Arieş, amêndóuĕ Têrnavele, Bistriţa-Năsĕud, Cojocna, Solnoc-Dobâca numai ca din senin limba protocolară sĕ fie cea magiară, când sciut este, că în aceste comitate numĕrul locuitorilor români atinge şi întrece 80% din numĕrul populaţiunei.

Şi cu tóte aceste se póte şi acésta anomalie.

Oblăduitorii comitatelor s'au îngrijit, ca sĕ împartă cercurile municipale după sprâncénă, s'au îngrijit, ca alegĕtorii români sĕ mérgă la vot în câte un cuibuleţ jidano-magiar, s'au îngrijit, ca biraele şi slujbaşii stăpânirei se scótă din urne numai ómenii stăpânirei

Dacă însĕ poporul e chemat la o luptă electorală cinstită şi e povăţuit ca sĕ nu dea votul seu streinilor şi celor ce nu au durere pentru popor şi ale lui interese, o atare alegere de regulă se nimiceşte.

Legile au lăsat o mulţime de uşiţe pentru de a le aplica, cum convine puternicilor.

Mai vine şi sistemul viriliştilor, o instituţie, care n'are păreche în state „liberale“, cum e poreclit al nostru stat, şi écă, că n'ai de unde sĕ iai a cincia parte din membrii, cari sĕ céră şi sĕ pótă pretinde ca limba protocolară sĕ fie limba română.

Ajuns lucrul aci, ca urmare firéscă, e eludarea legei şi în comune, de unde asemenea e scósă limba română din administraţia comunelor şi înlocuită cu limba magiară.

De sine înţeles, că între atari împregiurări nu mai e absolut nici o necesitate ca notariul, primpretorul, vicecomitele ori notarii comitatensi sĕ fie şi dintre români.

Magiarii sunt domni dela nascere şi nu pot ei merge la sapă şi la córnele plugului ca Românii sĕ prindă péna în salele comitatense, ridicate şi din sudórea ţĕranilor nostri, şi până la un loc înţelegem dorul lor de a se adăposti în slujbe grase.

Numai cât până ce din rêndurile acestora resar delapidatorii banilor publici a la eroul Kriväny dela Arad şi jupânul Grünfeld dela Făgăraş, avem nu numai dreptul, dar şi datorinţa ca sĕ reclamăm posturi şi pe séma celor cinstiţi ai nostri, ca cel puţin sĕ putem exercita controle cuvenite ca sĕ nu se fure banii orfanilor la mézăzi, fără nici o mustrare de consciinţă şi la timpul seu tot noi hoţii de păgubaşi sĕ-i mai plătim odată.

Şi acest sistem cresce şi înfloresce sub frumosul nume al autonomiei municipale!

Unde e aici numai umbra unei autonomii? Unde e dreptatea? Unde e echitatea? Unde frasele sforăitóre ale fraţilor magiari, cari la diferite ocasiuni se laudă cât le ia gura, că nici un stat n'a făcut o lege aşa de liberală pe séma naţionalităţilor, ca şi Magiarii legea dela 1868.

Drept, legea e bună, e frumósă, dar e literă mórtă, cei ce o desconsideră sunt preamăriţi, cei ce cer executarea ei sunt huliţi.

Şi mai ales huliţi suntem noi, cei dela ziaristica română, care avem durerea a constata în fiecare zi şi la fiecare ocasiune cea mai flagrantă călcare a acestei legi, fără ca până azi sĕ se fi găsit vre-un guvern ori vr'un procuror, care sĕ céră pedepsirea vinovatului.

Am fi fost noi cei dintâi, cari ne-am fi ridicat cuvêntul pentru păstrarea intactă a autonomiei comitatelor, dacă prin dreptul de candidare, ce s'a pus în mâna comitelui suprem la restaurarea funcţionarilor municipali şi în mâna primpretorului la alegerile comunale, nu s-ar fi eludat cu totul dreptul de alegere.

In tótă ţéra un singur comitat locuit de naţionalităţi comitatul Sibiiului este unde încâtva s'a respectat legea şi s'a ţinut sémă şi de noi.

Airea, cea mai mare batjocură mai ales faţă de noi Românii.

Nimicirea autonomiei comitatense proiectată de cercurile hotărîtóre, pe noi ne lasă indiferenţi, pentru că nu ne putem încălzi pentru un sistem, în care fărădelegile s'au ţinut lanţ. Se înţelege, că vor vení timpuri şi trebue sĕ vie mai curênd ori mai târziu, în cari Magiarii deopotrivă cu Românii au sĕ se căéscă, că au perdut cea din urmă fortăréţă de apărare, însĕ cei-ce au pus cuţitul la gât au fost ei, prin nesocotinţa lor şi prin tendinţa continuă ce au manifestat ca sĕ ne repună şi nimicéscă.

Plecarea archiducelui Iosif. *Eri la órele 7.44 diminéţa a plecat Alteţa Sa archiducele Iosif din Sibiiu spre Braşov. Pe peron a fost înainte de plecare întîmpinat de archiepiscopul şi metropolitul nostru, cu care s-a întreţinut timp mai îndelungat vorbind despre starea bisericei a clerului şi a poporului nostru şi preste tot despre biserica ortodoxă din patrie. De faţă era şi comandantul corpului XII de armată Exelenţia Sa generalul* ***Probst,*** *generalul* ***Palkovics,*** *generalul* ***Csalány,*** *comitele suprem* ***Thalmann,*** *directorul de finanţe* ***Denk,*** *protonotarul Stefan* ***Stroia,*** *abatele rno-catolic* ***Gidofalvy, Dr. Cristea,*** *locoţiitorul de primar* ***Sigerus*** *şi numeroşi oficeri superiori dela armata comună şi dela honvezi. Alteţa Sa a vorbit înainte cu căpeteniile presente iar la despărţire a dat mai întâiu mâna Inaltpreasfinţitului nostru metropolit, apoi Corpscomandantului Probst şi celorlalţi óspeţi fruntaşi şi salutând milităresce şi afabil s'a suit în vagonul seu însoţit de generalul* ***Palkovits*** *şi* ***Csalány*** *şi de adjutantul seu căpitanul Baron* ***Vécsey.***

Dela Braşov Alteţa Sa va merge la Sinaia pentru a face o visită Suveranilor români.

Sfinţirea bisericei din Petroşeni.

(Fine.)

Indată după sosire s-a format un conduct cu lampióne din partea tuturor băieşilor, îmbrăcaţi în frumósa lor uniformă. In frunte cu escelenta lor musică, care póte rivalisa cu cele mai bune musici militare, au făcut înaintea caselor părintelui Stanca o frumósă serenadă. Oficialul de mine *Petru Iacob* a adresat Inaltpreasfinţiei Sale o frumósă vorbire rostită cu vervă şi însufleţire, în care în general în numele tuturor băeşilor şi în special în numele celor vr'o 400 băieşi ortodoxi îi mulţemesce pentru că a ascultat rugarea lor, de-a veni însuşi la îndeplinirea actului de sfinţire a bisericei, pe care din crucerii muncei lor au ridicat'o.

Redăm în cele următóre discursul dlui Iacob:

I. P. S. Dle Archiepiscop şi Metropolit!

Când 'ni s'a publicat pentru prima-óră înalta hotărîre a Exelenţiei Vóstre, că cu acéstă ocasiune sfântă veniţi ca un părinte bun şi iubit şi în mijlocul acestui popor din Valea Jiului, unde pentru prima-óră suntem fericiţi a primi şi a avea cu scumpătate pe capul bisericii nóstre, — toţi cu mic cu mare, tineri şi bĕtrâni, bărbaţi şi femei am săltat de bucurie. Acum însă întrupat fiind cuvêntul, nu avem nici vorbe, cu care sĕ Vĕ descoperim cât este de mare bucuria nóstră.

Nici când n'am simţit o mai mare multămire sufletéscă, ca în momentul acesta, când Exelenţia Vóstră, ne împărtăşiţi binecuvêntarea archierésca, aici la vetrele nóstre.

Ştim şi suntem convinşi, că dorinţa Excelenţiei Vóstre este ca sĕ conveniţi cât mai des cu poporul spre a-i da poveţe, sfaturi şi învĕţături folositóre; cunóscem însă şi aceea, că multele afaceri oficióse împreunate cu mare şi grea rĕspundere puţin timp Vĕ lasă spre îndeplinirea acestei plăcute dorinţe. Pre lângă tóte acestea nu a'Ţi pregetat a veni şi a face o călătorie atât de îndepărtată şi obositóre până în aceste regiuni, în oraşul nostru Petroşeni, spre a ne deschide uşa spre ascultarea cuvêntului lui Dzeu, şi pentru mângăerea şi isvorul mântuirii nóstre sufletesci.

Pentru tóte acestea cu veneraţiune venim a ne exprima descoperindu-Vĕ simţĕmintele nóstre de recunoscinţă şi mulţămită faţă de neobosita activitate a Excelenţiei Vóstre adusă cu atâta drag şi ardóre şi cu resultat satisfăcător pentru fericirea poporului, pentru susţinerea şi fericirea scumpei nóstre patrii.

Cu aceeaşi veneraţiune, cu aceleaşi sentimente de recunoscinţă uniţi în cugete, uniţi în simţiri, cu toţii, fără deosebire de naţionalitate şi confesiune, venim a depune omajiile nóstre înaintea Excelenţiei Vóstre, rugând pe preabunul şi înduratul Dzeu sĕ Vĕ lungéscă firul vieţii încă mulţi şi fericiţi ani!

Inaltpreasfinţia Sa le-a mulţumit pentru neaşteptata şi festiva primire şi întêmpinare, ia încurajat în munca lor grea şi obositóre şi i-a binecuvêntat pe toţi.

Duminecă diminéţa s-a început actul sfinţirii bisericei nóuĕ. Deja la órele 8 întrégă preoţimea, ce avea se oficieze, se afla în biserică, unde s-a îmbrăcat în tóte ornatele de liturgie şi în procesiune, în frunte cu praporii bisericei şi între sunetele sĕrbătoresci ale clopotelor a eşit întru întîmpinarea mirelui bisericii şi archiereului, care la sosire a fost viu aclamat de cei presenţi. Inaltpreasfinţia Sa se îmbracă în mantie şi luând cârja archipăstorésca, binecuvêntând şirul publicului adunat întră în biserică şi îndeplinesce actul sfinţirii, cetind rugăciunile prescrise, pregătind conform tipicului prestolul, stropind cu apă sfinţită biserica etc.

După actul sfiinţirii a urmat liturgia. Pe lângă archiereul pontificant au mai oficiat următorii: *Ioan Papiu*, *Tit V. Gheaja*, *Sergiu Medean*, *Vasile Domşa*, protopopi tractuali, *Avram Stanca*, parochul locului, *George Oprea*, parochul Hunedórei şi preoţii *Zacharie Muntean*, *Ioachim Cerbicean*, *Ioan Medrea*, *George Medrea*, *Ioachim Ungur*, *George Popovici*, *Petru Popovici*, *Dionisiu Ungur*, *Ioan Mihailescu*, *Simeon Suciu*, *Ioan Preda*, *Mihail Muntean*; ca diaconi au funcţionat *Elie Cristea şi George Puscaş*. Ultimul după cheruvic a fost chirotonit preot, avênd a fi instituit paroch în *Săntă Măria*, tractul Unguraşului. Cântările le-a provĕzut un grup de tineri clerici din seminariul archidiecesan, învitaţi anume în acest scop. După liturgie Inaltpreasfinţia Sa a ţinut credincioşilor adunaţi o cuvîntare, lăudând zelul celor ce s-au străduit pentru ridicarea bisericei nóuĕ, care faţă de cea veche de lemn, mică, ruinată, este semn de îmbucurător progres. In deosebi scóte la ivélă deosebitele merite ale părintelui Stanca şi ostenelele sale mari întru îndeplinirea dorinţei tuturor de-a avea şi credincioşii sei o biserică, ca şi celelalte confesiuni din loc. De curând tóte confesiunile din Petroşeni ş'au ridicat biserici frumóse, şi cine după aceste monumente ai fi judecat cu puţin înainte de acésta pe locuitorii din comună, acela n'ar fi putut deduce, că Românii forméză baştina ţinutului, că Românii se află pe teritorul, unde înainte cu 2 milenii s'au plămădit primele începuturi ale némului românesc. Azi şi biserica ortodoxă română s-a ridicat conform cerinţelor timpului, onóre băeşilor şi conducătorilor lor neobosiţi. Inaltpreasfinţia Sa îndémnă apoi pe toţi la bunăînţelegere; în deosebi dă espresiune dorinţei, ca poporul ţĕran sĕ sprijinéscă pe băeşi, ca astfel mână în mână se pótă înainta mai uşor pe calea progresului. Indémnă apoi poporul la cultură, sprijinind înaltele-i sfaturi cu clasicul exemplu, ce ni-l ofera însuşi Petroşenii.

Inainte cu vr'o 2 decenii locul oraşului de azi era déluri şi coline selbatice, unde numai vitele, oile şi caprele sprintene, căutându-şi păşunea, rostogoléu pe deal la vale pietrile, de vécuri dormitânde, conturbând linistea sfânta din jur. Românul, răzimat pe ciomagul sĕu, urmăria păscutul oilor sale, privind în albastrul nemărginit şi de el neînţeles, ţesênd în fantasia-i vie şi desvoltată din şóptele păraelor spumegânde, povesti de bălauri, feţi frumoşi şi zine năsdrăvane, cari şi-au avut culcuşurile în ascunzişurile văilor pline de farmec şi neîntrecută frumseţă naturală, şi cari cu forţele lor magice şi supranaturale au retezat şi oblit piscul înaltului şi maiestosului „Retezat“ şi au ridicat cetăţui, din cari azi numai ruinele au mai rĕmas.

Dar, pe când Românul idealist, dormia perdut în visuri de poveşti, pline de fantasie şi de minunaţii, şi absolut nenădăindu-se, că sub pietrile deşteptate din somn de cele 10—20 capre, ce le păstoria, zac miliarde de bogăţii, pe cari, deşi ochi avea nu era în stare sĕ le observe: pe atunci au venit străinii scrutători, realişti şi cunoscĕtori ai solului pe care îl calcă, şi lăsând altora privirea în nori visătóre şi nimic aducătóre, au deschis adêncurile pămêntului, scoţînd şi valorând imensele bogăţii, cari de mult aşteptau exploatarea din partea pricepĕtoriului iscusit. Pe dealurile pustii se ridică oraş şi în locul liniştei de odinióră se desvóltă viaţa plină de mişcare vie . . .

Şi cine a adus pe îndepărtaţii străini acolo, că se scie mai bine, decât cei ce de milenii au călcat locurile acelui ţinut, ce avere ascunde negrăitorul pămênt? *Cartea* . . . *Scóla* . . . care trage de pe ochi albéţa seculară şi limpezind privirea, o ageresce, încât razele ei pĕtrund şi în adêncurile cele mai ascunse ale pămêntului.

Călăuzit de asemenea şir de idei, Inaltpreasfinţia Sa a arătat marea binefacere ce-o revarsă scóla şi cultura asupra celui ce-o primesce, a dat pe lângă acésta mulţime de alte binevoitóre sfaturi şi îndrumări, dictate de dorul de a vedea şi turma-i păstorită scósă din braţele índiferentismului şi îndreptată pe calea înaintării.

După predică a urmat stropirea poporului cu apă sfinţită şi împărţirea anaforei; ér la órele 12 serviţiul s'a terminat.

La $12^{1}/_{2}$ au urmat recepţiunile. Afară de ai nostri s'au presentat deputaţiunea bisericei gr. cat. condusă de protopopul locului *Iacob Radic*, a bisericei rom. cat. condusă de protopopul *Ioan Szócs*, preotul luteran, preotul reformat *Mihail Kosa*, Direcţiunea minelor de cărbuni în frunte cu directorul *Ioan Andreics*, Pretura, Primăria condusă de primariul *Jakabffy Rezső*, învĕţătorul scólelor de stat *Victor Nándor* etc.

După recepţiuni Inaltpreasfinţia Sa a reîntors visita căpeteniilor bisericesci şi civile şi directorului dela băi, care ortodox fiind a dat sucurs şi bisericilor nóstre întru ridicarea bisericei lor.

La órele 2 s'a început banchetul în spaţiósa sală dela „Hotel Wagner“. Erau la 150 tacămuri Capela băieşilor a delectat pe meseni cu cele mai alese piese, reproduse cu un farmec şi corectitate cari au stors admiraţiunea tuturor.

Primul toast l-a rostit Eminenţia Sa pentru Maiestatea Sa şi înaintarea patriei, care este o mamă bună pentru tóte popórele şi naţionalităţile, ér toastul a fost ascultat de toţi in picióre.

Protopopul locului dl *Gheaja* a vorbit pentru Inaltpreasfinţia Sa astfel:

Nu una, ci mai multe generaţiuni din ţinutul acesta al Jiului au murit cu dorul, de a vedé un archiereu român ortodox. Ceea-ce nu le-a fost dat lor, dat îi este acestei generaţiuni, nóuĕ tuturor, avênd cu toţii fericirea şi mângăerea, a Vĕ avea pe Excelenţia Vóstră aci în mijlocul nostru ca pe prea bunul nostru Archipăstoriu şi cap al Archidiecesei şi Metropoliei nóstre. Ca pre un sfânt Vĕ privim între noi, că sfânt este darul, ce îl aveţi, sfânt actul ce l'aţi îndeplinit, sfântă problema chemărei, de a representa şi propaga sfinţenia, dreptatea şi adevĕrul şi iubirea creştinéscă, sfântă activitatea de $^{1}/_{2}$ secol, sfântă şi bogată în roduri viaţa Excelenţiei Vóstre.

In acésta sfântă chemare şi activitate Vĕ urez, Excelenţă, ca spre fericirea bisericei şi poporului credincios şi spre salutea patriei nóstre, Dumnezeu sĕ Vĕ ţină viaţa, cea scumpă nóuĕ tuturor, întru mulţi fericiţi ani.

Părintele *Stanca* ţine un toast pentru suita Eminenţiei Sale, şi pentru consistoriu.

Protopopul Ioan *Papiu*, a accentuat deosebita atenţiune, ce s'a dat capului bisericii nóstre din partea organelor administrative comitatense începênd dela întrarea în comitat şi până la Petroşeni. Ca fost protopresbiter îndelungată vreme în acest comitat mulţumesce pentru acésta binevoitóre atenţiune şi închină pentru contele suprem *Bethlen* şi pentru representanţii presenţi ai administraţiei publice.

Secretariul *Dr. Cristea* scóte la ivélă alipirea şi dragostea băieşilor către biserica strămoşéscă şi archipăstorul aceleia şi zelul lor pentru ridicarea în Petroşeni a unei biserici după cerinţele timpului. Călăuziţi de aceste sentimente şi de dorul de-a nu remânea înapoia băieşilor de celelalte confesiuni încă la 1884 au conceput idea ridicării unei biserici nóuĕ, pe care acum după multe greutăţi au terminat'o. Arétă, că în acest scop au dat sucursul sĕu şi direcţiunea minelor şi în special actualul director *Ioan Andreics*, contribuind ca şi ortodoxii se aibă un locaş divin, care cu demnitate se ocupe loc în şirul celorlalte edificii bisericesci şi astfel şi prin acest monument sĕ se dovedéscă armonia şi frăţietatea dintre diferitele confesiuni şi naţionalităţi din Petroşeni. Inchină pentru directorul Andreics.

Protopopul *Domşa* al Orăştiei, scoţênd la ivélă notele comune ale diferitelor biserici din ţéră, toastéză pentru representanţii confesiunilor presente.

Protopopul *Medean* al Sebeşului scóte la ivélă ostenelele protopopului tractual *Gheaja* şi în deosebi meritele parochului local *Stanca* întru zidirea bisericei nousfinţite, precum şi ale comitetului parochial şi ale epitropului *Socola* care a adus şi jertfe materiale pentru biserică, închină pentru protopopul Gheaja parochul Stanca, epitropul Socola şi băeşii — poporeni.

Medicul băilor dl Dr. *Schulek*, mânecând dela cuvintele lui Dr. *Cristea*, arată nisuinţele băieşilor pentru a scóte la ivélă bogăţiile ascunse în pămênt, a-le valora şi a contribui la progresul omenimei. Accentuéză armonia, ce a existat totdeauna între băieşii, cari aparţin la 7 confesiuni, cari toţi în învĕţăturile evangelice ale bisericilor lor au aflat tăria muncei lor grele şi obositóre. Armonia acésta a fost totdeauna susţinută de tóte bisericile. Spiritul evangelic, în care a vorbit Eminenţia Sa în timpul scurtei petreceri în Petroşeni a întărit temeliile acestei armonii şi frăţietăţi. Inchină pentru Inaltpreasfinţia Sa.

A mai vorbit preotul reformat *Michail Kosa* cu deosebită însufleţire şi talent oratoric tot pentru Eminenţia Sa, care înainte de órele 5 — dând tuturor archieréscа-i binecuvêntare — a ridicat masa, avênd la órele 5·10 a pleca spre casă, unde avea sĕ întêmpine pe Alteţa Sa cesaro şi regéscă archiducele Iosif. —

Din diecesa Aradului.

Jenopolea, la 6 Iuliu 1900.

Am cetit rĕspunsul şi al „Tribunei poporului“ (Nr. 123) şi al dlui Vasilie Goldiş (nr. 125) la corespondenţa mea din nrul 71 al „Telegrafului român“. — M'am aşteptat ca ambii sĕ restórne aserţiunile mele, dar dênşii sĕ feresc de acésta, — sĕmnul, că nu le pot resturna. — In loc de acésta — „Tribuna poporului“ recurge la personalităţi. Zice „că eu am făcut cult idololatric din persóna I. P. S. Sale D-lui Metropolit, că mĕ închin viţelului de aur, la care póte se degenereze numai fiinţe cu desĕvêrşire abrutisate, fiinţe lipsite de sentimentul moral, lipsite de sentimentul demnităţii omeneşti“, că sum cel mai negligent protopop ş. a. ca acestea. — Va se zică: când eu constat şi recunosc meritele I. P. S. Sale, cum le recunosc şi ale altora, „Tribuna Poporului“ în loc de a combate, dacă póte, existinţa acelora, terorisézá şi stropesce — după predilecta córdă a sa, uitând acea frumósă vîrtute creştină ce se numeşte: recunoştinţă“.

Nu-i voiu urma în direcţia acésta; eu n'am cuvinte în lexiconul meu potrivite cu ale numitei foi.

Eu nu mĕ închin idololatriei când mĕ dechiar recunoscĕtoriu şi aderent I. P. S. Sale pentru faptele Sale frumóse, vecinic neperitóre ce le-a sĕvêrşit între noi — şi pentru noi şi biserica nóstră, cari fapte eu le-am vĕzut cu ochii cum s'au alcătuit. Aşa e, le-am vĕzut eu şi întréga diecesă. — Şi de n'aşi vorbi eu, ar vorbi petrile — despre ele. — Oare acésta e idololatriă? Dar acea n'a fost aderinţă, când, mai anii trecuţi, cei dela „Tribuna poporului“, cu vreo 5000 de fruntaşi români, s'au presentat în curtea episcopéscă, şi prin rostul Dlui conducĕtor Vasilie Lucaciu, i-au recunoscut vredniciile?.

Acum sĕ facem o asĕmĕnare. — S'a ales de vicariu P. C. Sa Vasilie Mangra. Se convócă conferinţe în întrégă Bihariea, preoţi, învĕţători, plugari ş. a. trămit P. C. Sale anticipative adrese de aderenţă, cari se publică în Leibjurnalul P. C. Sale. — Acésta — fireşte — tot în „Trib pop“. nu e idololatriă! — Şi eu cu tóte aceste n'aşi îndrăzni nici a gândi măcar, ca cei cari i-au scris — sĕ fie fiinţe abrutisate, lipsite de sentimentul moral şi al demnităţii omeneşci. Deosebirea între noi e numai aceea, că eu am „apoteosat aceea, ce dênşii în buna speranţă au anticipat. Rog pe bunul D-zeu, ca şi dênşii sĕ pótă apoteosa.

In merit „Trib pop.“ mi-a dat dóuĕ rĕspunsuri scurte, în trécât. — Unul e, că I. P. S. Sa din avutul nostru a alcătuit aşezĕmintele diecesei nóstre. — Conced că şi avutul nostru a contribuit la înfiinţarea multor lucruri bune. Dar Marea-roşiă a esistat de când e lumea şi totuşi până la Moise nu ştim ca cineva sĕ o fi despărţit în dóuĕ; — America încă a esistat pe pămênt, dar până la Christofor Columb în istoriă nu se face pomenire despre ea. In asemenea chip zicem, mănăstirea Bodrogului d. es. a stat sute de ani pe locul ei fără a ne aduce vre-un folos; dupăce însĕ I. P. S. Sa făcu de archimandritul sêrb se mută în ierarchia sêrbéscă, acea mănăstire pre lângă alte bunuri morale, a adus diecesei şi multe folóse materiale.

Cine ştie, óre şcóla de fetiţe şi alumneul dela Beiuş fi-s'ar-fi ridicat fără spriginul mănăstirei! — Avutul nostru e seminariul; dar cum s'a câştigat spesele zidirii, şi chiar spaciosul întravilan care n'a fost în mâni româneşti? Şi tipografia încă din avutul nostru s'a îmbogăţit; dar cine şi cu ale cui spese a înfiinţat'o? — Acela, care ni-a şi testat'o — în valóre de vre-o cincizeci de mii florini.

Numai în trécăt atinsei aceste alcătuiri ne mai amintind şi pre altele, ca se trec la al doilea respuns ce în merit mi 'la dat „Tribuna Poporului“. Dênsa adecă din cuvênt în cuvênt scrie următórele: „Noi gheşeftari nu suntem (a fost lipsă sĕ o spuneţi? C. G.) şi obligaţi nu ne sîmţim faţă de protopopul Gurban sĕ-i trecem sub tăcere necuviinţa (dacă n'ar scrie aşa, n'ar scrie din firea lor C. G.) ce 'şi-o permite în faţa episcopului diecesan zicând „că va trece mult timp până se va umplé golul, ce a lăsat după sine episcopul Metianu“.

Dar aceste cuvinte nu sunt de la mine, ele în corespondenţa mea sunt citate din vorbirea unui orator care la despărţirea de către I. P. S. Sa a condus o deputaţiă. — Étă ce am zis eu din cuvênt în cuvênt: „ba unul dintre acesti domni a accentuat şi aceea, că va trece mult timp la mijloc, până când se va umplé golul ce I. P. S. Sa lasă după sine“. — Care are ochi dară póte vedé că cuvintele acestea nu sunt dela mine şi „Tribuna Poporului“ totuşi mie mi-le atribue. Ca însĕ să nu mai reflecteze la mine, étă i-spun, că aceste cuvinte sunt scóse din vorbirea dlui Dr. G. Vuia, rostită în fruntea şi de sigur şi cu consensul inteligínţei din Arad, la despărţirea de către I. P. S. Sa.

Şi acum, cum stăm cu necuviinţa?!

Din tot respunsul „Tribunei Poporului“ transpiră, că dênsa s'a măniat foc pe mine. Dar „cine se mâniă n'are dreptate, zice proverbul.

Vezi, eu nu mĕ măniu pe „Tribuna Poporului“, pentru că mĕ descrie atât de urît; póte scrie câte voesce şi aşa nime nu-i crede, publicul s'a dedat a afla întrênsa numai personalităţi, stropiri, insulte, intimidări, s. a. Redactorii şi colaboratorii, numai ei sunt neprihăniţi.

Trec la dl şi vĕrul Vas. Goldiş. Dênsul âncă nu'-mi respunde, numai la una şi adecă zice, că eu l'am îndemnat sĕ zică către „pocăitul“ Teodor Sida, că nu dela mine vine la el. Respunsul meu e, că eu despre intrevederea acésta n'am scris nimic dela mine, am scris numai cele spuse de T. Sida; dl V. Goldiş, deci achiteze-se cu dênsul. Dar şi dl V. Goldiş mĕ ameninţă că 'şi-a însemnat vorbe, cari nu'-mi sunt spre nici o laudă şi pre cari le va publica de va fi trebuinţă. N'am nimic în contra se publice ce voesce, dar apoi se şi dovedéscă, căci „dreptul de auzul rĕu nu se teme“ şi mie nu mi ruşine de faptele mele.

Atâta! Dacă dnii mĕ vor învrednici de respunsuri obiective, voiu sta de vorbă cu dênşii, altcum mĕ simt dispensat.

C. Gurban.

Din Abrud.

— Raport special —

(Urmare.)

Duminecă diminéţa, în ziua adunări 9/22 Iulie, poporul de prin comunele vecine, grăbia din tóte părţile spre Abrud. Pot afirma că n'a fost comună din Munţii-Apuseni, din care sĕ nu fi luat parte la adunare preotul, învĕţătoriul şi vre-o câţi-va fruntaşi din comună. Indată stradele Abrudului se umplură, aşa încât dór numai în 48 au putut fi mai mulţi.

Biserica şi cimiteriul gr. or. din Abrud-oraş au fost pline de lume. Serviciul divin a fost celebrat de P. On. D. *Petru Popoviciu* protopresbiter şi preotul din Abrud-sat *Iosif Gomboş*, ér cântările liturgice au fost executate de corul măestrului nostru *George Dima*, profesor în Braşov.

Şedinţa I.

La órele $10^{1}/_{2}$ preşedintele, învitat de comisiunea alésă în persónele dlor P. Popoviciu, M. Cirlea şi Dr. V. Fodor întră în biserică şi prin un avêntat discurs, pe care-l vom publica în numerii proximi, declară adunarea generală de deschisă.

Dl *Dr. Laurenţiu Pop*, după ce arată bucuria Muntenilor pentru atenţiunea ce li s'a dat, că adunarea sĕ se ţină în Abrud, salută în numele Moţilor pe comitet.

Dl *Dr. Vasile Preda* advocat în Câmpeni salută comitetul în numele despărţĕmêntului al XIII. al Asociaţiunii, apoi dl protopresbiter gr. cat. *Alexandru Ciura* binevenţéză comitetul în numele „Reuniunei femeilor române din Abrud şi jur“.

Se aleg doi notari în persónele dlor *Vasile Goldiş* şi *Ioan Maior*, preot în Roşia.

Secretariul cetesce raportul general despre activitatea Societăţii în decursul anului espirat, din care se vede că comitetul a ţinut 9 şedinţe, că banii sunt elocaţi la institute sigure din patrie, că comitetul s'a îngrijit de trei cărţi numite „cărţi de aur“ în care se păstrează numele membrilor, că în anuarul societăţii a început a se publica biografiile dinpreună cu portretele membrilor fundatori. Cetesce numele membrilor fundatori şi ordinari, cari s-au făcut la adunarea generală din anul trecut ţinută în Sĕlişte. Arată că, în decursul anului societatea a perdut pe valoroşii membrii fund. *Dr. I. Nichita*, *Petru cavaler de Ionette şi T. Pop.* Cu privire la hotărirea luată în anul trecut la adunarea din Sĕlişte, de a se înfiinţa subcomitete, arată că acestea sunt imposibile şi comitetul a aflat de bine a alege 10 membri de încredere, cari se desvóltе în popor interesele pentru înfiinţarea fondului de teatru românesc. Arată resultatele făcute de acesti 10 membrii. In fine rógă adunarea generală a lua acest raport la cunoscinţă, a procura un local propriu în Braşov, unde se 'şi ţină comitetul şedinţele, a da indemnisare comitetului de a procura cărţi literare şí a da comitetului absolutoriul.

La propunerea d-lui *Dr. Laurenţiu Pop* se alege o comisiune de 5 în persóna d-lor V. Podóba, Dr. A. Novac, Dr. E. Gerasim, Dr. V. Preda şi St. Pop, pentru esaminarea raportului general.

Din raportul cassarului se vede, că la adunarea generală din anul trecut şi de atunci în cóce, s'a încassat 17,602. cor. 38 fil. Averea totală e 271,811 cor. 74 fil.

Pentru censurarea raportului cassariului se aleg în comisiune d-nii M. Andreica, Petroviciu, Dr. Z. Chirtop, I. Montani şi D. Goia.

Se aleg mai departe în comisiune d-nii P. Popoviciu, A. Popa, A. Danciu, I. Gomboş şi R. Furdui, cari vor câştiga societăţii membri fundatori, ordinari şi ajutători.

Vicepreşedintele d-l *Virgil Oniţiu*, ceteşte telegramele de felicitare sosite din incidentul adunării, dela: Selişte (fruntaşi com.) Selişte (casina rom.) Braşov (3 la numĕr), Dr. Draia (Wőrishofen), Poiana Sibiiului, Haţeg (tinerimea), Oradea-mare, Cluş, Bern, Carlsbad, Sibiiu şi Simleul-Silvaniei, ear redacţiunea „Telegrafului Român“ a trimis următórea telegramă:

„Dela margini prin vĕsduch
Ca Apostoli duşi de Duch:
Dima, Piso şi Vulcan,
Oniţ, Popovici, Şorban,
Steluţele Gall şi Pop
Toţi v'aţi întrunit cu-un scop:
Bravi artişti cu zel lucrând,
Şi artele cultivând.
Salutaţi sĕ fiţi de mulţi
În classicii noştri munţi“.

Dl *Dr. Valeriu Branişte*, a cetit un frumos tractat întitulat: *Efectul artei dramatice asupra sufletului omenesc.* Discursul a fost ascultat cu mare atenţiune din partea celor presenţi şi resplătit cu aplause.

Finit programul şedinţei prime preşedintele încheie şedinţa la órele 12 din zi.

Banchetul.

S'a început la órele 2 p. m. în sala hotelului „Detunata“. Au luat parte peste 200 persóne, din care causă serviciul n'a fost tocmai destul de prompt. Toasturile încă n'au lipsit. Preşedintele dl I. *Vulcan*, toastă pentru Maiestatea Sa bunul nostru Monarch, P. *Popoviciu* pentru dl Iosif Vulcan. Cu o vervă oratorică, toastéză dl Dr. St. *Pop* pentru dl Dima, arătând în liniamente generale meritele d-sale pe terenul musical. A fost destul pentru noi sĕ amintéscă numai numele marelui nostru artist G. *Dima* şi furtunósele aplause nu mai încetau. Dr. L. *Pop* a toastat pentru óspeţii sosiţi la adunare, *Virgil Oniţiu* prin un frumos toast mulţumeşte Abrudenilor pentru ospitalitatea făcută comitetului. I. *Scurtu*, pentru tribunii din 48 presenţi la masă, d-nii M. Andreica şi Aiudanu; *Iuliu Montani* protopop gr.-cat. pentru femeia română, *R. Furdui* pentru talia română şi în urmă *Vasile Goldiş* spune un frumos şi miezos toast pentru „Asociaţiune“ după care musica lui Ghiuţu intonéză „Deştéptăte-Române“. Banchetul se fineşte la órele 4 şi $^1/_2$ p. m.

Dorel.

Revistă externă

Căsătoria regelui Sêrbiei.

Romantica logodnă a tinerului rege *Alexandru* cu o vĕduvă de inginer mai în vêrstă de cât el e viu discutată în ziaristică, dar nu afli nici o voce care se apróbe pasul regelui, din contră se prezic cele mai grave complicaţii pentru regatul Sêrbiei.

Şi aici se vede, cât de mult pĕcatele părinţilor se rĕsbună asupra fiiului. Părăsit în vêrstă de 13 ani de părinţi, Alexandru ajunse sub tutela unor regenţi, de cari scăpà prin o lovitură de stat la vêrsta de 17 ani, luând singur cârma. N'a fost fericit sĕ guste farmecile copilăriei şi ale juneţei, nefiind încunjurat de mâna iubitóre şi îngrijitóre a părinţilor, ci trebuí sĕ străbată o cărare spinósă plină de abnegaţie şi aşa nu e mirare, dacă voind sĕ-şi afle fericirea personală a ajuns pe o cărare prăpăstiósă.

E temere de o revoltă generală în Sêrbia, dacă nu va succede sĕ abată pe rege dela proiectul seu, sau pe mirésă sĕ o îndepărteze din ţéră. De eventualitatea ultimă se vede, că şi regele şi-a dat sémă încă în primele momente, căci a pus o gardă sĕ străjuéscă locuinţa miresei sale.

Ex-regele *Milan*, care se afla la Karlsbad, la ştirea logodnei fiiului seu, a trimis următórea telegramă: „Ca tată regret pasul, ce l'ai făcut, ca comandant al armatei, me retrag din post“.

Se spune, că ex-regele Milan, care a sosit în Viena, cércă prin ómenii sei tot posibilul pentru a zădărnici proiectul fiiului seu. A făcut mai multe declaraţii ofensătóre pentru Draga Massin, cu scopul de a o discredita înaintea poporului. E speranţă că dacă va succede regelui Alexandru sĕ-şi construiască cabinetul, va trece preste orice furtună şi poporul nu va provoca nici o disordine.

*

Rĕsboiul din China.

Din zi în zi sosesc numĕróse ştiri, cari accentuéză că ambasadele din Peking sunt neatinse de chinezi, ba ce e mai mult, ambasadorii sunt deja pe cale spre *Tientsin* sub pază militară. Cu tóte acestea există óre-cari temeri în privinţa autenticităţii acestor ştiri, căci atunci ce ar însemna ameninţarea Chinei, că înaintarea Europenilor spre Peking va aduce mórte ambasadorilor?

Se comunică, că Statele unite americane ar fi învoite sĕ întrevină pentru pace, dar atunci nu se póte esplica, pentru-ce voesc se încépà rĕsboiu independent de celelalte puteri.

NOUTĂŢI

Visitaţiune canonică. La însărcinarea I. P. S. Sale metropolitului Bucovinei Arcadiu Ciupercovici, căruia vêrsta înaintată nu-i mai permite a se supune strapaţelor unei călĕtorii mai îndelungate, a întreprins P. S. Sa archiereul Dr. Vladimir de *Repta* în decurs de 17 zile, dela 30 Maiu — 16 Iuniu v. a. c., visitaţie canonică, începênd cu protopresviteria Putilei.

P. S. Sa a fost însoţit de consilierul consistorial protopr.-staurofor George Hanicki, de protopresviterul districtual al Putilei, protopr.-staurofor Grigoriu Kantemir, de diaconii catedrali Vasile Cilievici şi Dionisie Ursuleac şi a cercetat cu totul 18 comune, pretutindeni fiind întêmpinat cu cele mai mari onoruri din partea credincioşilor. In tóte comunele, pe cari le-a visitat, P. S. Sa episcopul s'a interesat cu demĕnuntul de starea bisericei şi a şcólei, de starea religiósă-morală a poporului, de cunoscinţele din religiune ale tineretului, a oficiat doxologia şi a cuvêntat către poporul adunat în fie-care biserică; apoi a cercetat archivele parochiale, a ascultat plângerile şi dorinţele credincioşilor şi le-a împărtăşit poveţe pastorale cu adevĕrată rîvnă archieréscă.

Fără îndoiélă că atari visitaţiuni din partea unui archiereu contribue în mare mĕsură la întărirea credinţei si la delăturarea eventualelor neajunsuri, cari s'ar constata ici-colo în biserică.

*

Cas de mórte. Eri s'a înmormêntat fostul canonic metropolitan greco-catolic Antoniu *Vestemian*, care în anii din urmă ai vieţii sale în retragere a locuit aici în Sibiiu.

La órele 10 a. m. după celebrarea ritualelor prescrise corpul rĕposatului a fost transportat în comuna vecină Veştem, locul lui natal, unde a fost aşezat spre odichnă vecinică.

Ritualele le au sĕvêrşit canonicii Uilăcan şi Smigelschi, apoi protopresbiterul de aici, I. V. Rusu.

Consistoriul nostru archidiecesan a fost representat la acest act funebru prin asesorii din senatul bisericesc, protopresbiterul Moise Lazar, Zaharie Boiu, Nicolau Cristea, Matei Voileanu, şi prin secretariul consistorial, ierodiaconul Dr. Elie Cristea.

Dumnezeu sĕ-l odihnéscă în pace.

*

Inaugurarea uzinei electrice din Sinaia. Sunt doi ani de când Eforia spitalelor civile din Bucureşti a acordat unei firme din Frankfort pe Main concesiunea construcţiunei la *Sinaia* a unei uzine electrice. Firma a cedat mai târziu tóte drepturile sale „Societăţii române pentru întreprinderi electrice şi industriale“, care a executat tóte lucrările pănă la finalisare.

Acéstă uzină procură curentul electric pentru *iluminatul oraşului Sinaia, a caselor particulare* şi a *economatului castelului Peleş* şi *reşedinţei regale.*

Dumineca trecută a fost înaugurată în mod solemnel acéstă uzină fiind de faţă şi ministrul domeniilor N. Filipescu, C. Boerescu preşedintele Senatului, dl. Tache Ionescu, primarul capitalei Delavrancea etc. Luni diminéţa Regele şi principele Ferdinand au visitat usina.

*

Petrecere cu dans va arangia tinerimea studiósă română din *Mediaş* şi jur în ziua de sf. Ilie (2 August st. n.) a. c. în Mediaş în Pavilonul dela hotelul „Schützen“. Inceputul la 7 óre séra. Venitul curat e destinat spre scopuri de binefacere. Preţul de întrare: de persónă 50 cr., de familie până la 3 membrii 1 fl. 20 cr., preste 3 membrii 1 fl. 50 cr. Oferte marinimóse sĕ primesc cu mulţămită şi sĕ vor cuita pe cale ziaristică.

*

O invenţie românéscă. Un tinăr mecanic, Teofil Teodoreanu, originar din Offenbaia a inventat o pompă perfecţionată cu ajutorul căreia un singur om póte ridica apa pănă la 1000 de metri.

I s-a oferit pentru brevetul acestei invenţii 500.000 lei, de către o mare casă din Germania.

*

Sinucidere cu tunul. Un cas fără părechе în istoria sinuciderilor se anunţă din Lemberg. Un caporal, anume Bileta s'a sinucis adică cu un tun în casarma artileriei de acolo. Nenorocitul a încărcat tunul, s'a pus apoi la gura lui şi l-a descărcat. Operaţia 'i-a succes de minune, căci glonţul a despicat în bucăţi trupul caporalului. Pricina faptei sale nu se ştie.

*

Din Hunedóra se scrie, că pe 17 Iulie n. au fost citaţi la căpitănia oraşului dl şi dn-a Hossu-Longin, Daniil Bicsa, Nicolau Macrea, Constantin Dima, Albert Şuster, Simeon Cisteian, George Pop şi Nicolae Popescu, pentru-că au petrecut în 17 Iunie în societatea tinerilor universitari Scurtu, Steer şi Novacovici cu ocasia pertractărei dela Deva şi prin primirea ce au făcut tinerilor numiţi ar fi făcut demonstraţii naţionale.

In urmă din motivul că mai sus numiţii au purtat cocarde tricolore au fost pedepsiţi astfel: Constantin *Dima*, 15 zile închisóre şi 200 coróne pedépsă în bani; Francisc *Hossu-Longin*, Alexandru *Dima* şi Ioan *Scurtu*, câte 10 zile închisóre şi câte 100 coróne pedépsă în bani; Daniel *Bicsa*, Nicolae *Popescu*, Albert *Şuster* şi Nicolae *Macrea*, câte 5 zile închisóre şi câte 50 coróne pedépsă în bani. Ear' Simion *Cisteian*, George *Popp* şi d-na Elena *Hossu-Longin*, au fost absolvaţi.

Apĕrătorul Dr. Aurel *Vlad* în numele tuturor acusaţilor a înaintat apelaţie.

*

Cursurile administrative comunale. Cu începutul anului scolar 1900/1 se deschid cursuri administrative comunale în oraşele Budapesta, Debreţin, Caşovia, Cluj, Sighetul-Marmaţiei, Mureş-Oşorheiu, Cinci-Biserici, Pojon, Szombathely şi Becicherecul-mare.

După ordinaţiunea mai nóuă a ministrului de interne vor fi primiţi la aceste cursuri: *a*) în anii şcol. 1900/1, 1901/2 şi 1902/3 tinerii, cari au absolvat şese clase gimnasiale, reale, civile, sau clasele corĕspunzĕtóre acestora comerciale ori militare; *b*) aceia, cari vor dovedi prin certificat notarial, vizat de protopretorul şi vice-comitele, că după absolvarea claselor amintite au făcut un an pracsă în vr'o cancelariă de notariu şi posed în scriere şi vorbire limba administraţiei de stat; *c*) declaraţiunea părinţilor (tutori), prin care garantéză că vor plătí didactrul şi alte solviri pentru tinĕrul primit ca ascultător; *d*) petentul se declare, dacă voeşte sĕ fie primit în internat. Terminul ultim de insinuare e 5 Septembre 1900. Didactrul este de 40 coróne şi trebue solvit în rate semestrale. Tinerii diligenţi şi cu purtare exemplară primesc stipendii şi premii. Taxa anuală a internatului e de 440 cor., şi trebue plătită în rate lunare de câte 44 coróne.

Concurs.

Părinţii respective tutorii, cari doresc sĕ-şi aşeze băeţii pe anul scolastic 1900/1 în internatul gr. or. român diecesan din *Beiuş*, prin acésta se aviséză, că rugările de primire sĕ le presenteze până în 10 August a. c. n.

In acest internat afară de tinerii gr. or români se vor primi şi tineri de altă confesiune creştină, cari frecuentéză gimnasiul gr. cat. din Beiuş, pe lângă respectarea tuturor drepturilor lor religióse cu privire la studiul religiunei şi a bisericei lor, dar în internat şi acesti tineri întru tóte sunt a se acomoda raţiunei şi normelor interne.

Taxa de intreţinere cu tóte la olaltă e 135 fl., care se solvesce în patru rate anticipative, şi anume: la începerea anului scolastic, la 15 Novembre, 1 Februarie şi 15 Aprilie.

Elevii pentru taxa acésta vor primi în internat:

1. Locuinţă.
2. Vipt, şi anume:
   - *a*) la dejun lapte cald cu pâne;
   - *b*) la prânz trei plese şi anume: supă de carne, carne rasol şi mâncare grósă cu friptură, ér Dumineca şi în sĕrbători şi friptură;
   - *c*) la cină dóuĕ plese şi anume: mâncare grósă cu friptură şi aluat séu mâncare grósă şi friptură.
3. Spălat.
4. Luminat.
5. Incălzit.
6. Medic (medicinile se solvesc separat din partea respectivilor morboşi).
7. Scaldă în tótă luna odată.
8. In fine superioritatea se îngrigesce, ca elevii pe lângă controla cea mai strictă sĕ fie ajutaţi în studiare.

Elevii vor avé sĕ aducă cu sine:

a) mai puţin patru părechi schimburi de pânză sau giolgiu;
b) mai puţin 6 batiste;
c) dóuĕ părechi de încălţăminte şi patru părechi de ciorapi séu obiele.
d) o saltea (sac de paie) care însĕ pentru uniformitate se va cumpĕra dela superioritatea internatului în preţ de 1 fl.
e) dóuĕ perini şi dóuĕ părechi de feţe de perină;
f) un ţol séu plapomă;
g) o perie de vestminte şi trei de încălţăminte;
h) trei ştergare şi dóuĕ peptine unul des şi unul rar;
i) vestminte de lipsă (uniformă nu se face).

Numai acei tineri vor fi primiţi în internat, cari sunt deplin sănătoşi, ce se va constata prin medicul internatului.

Rugările pentru primire adjustate cu testimoniu scolastic de pe anul scol. expirat şi cu cartea de botez sunt a se trimite la adresa rectorului internatului Nicolau *Diamandi* profesor-catechet gr. or. român în Beiuş, mai târziu până în *10 August c. n.*

Dat din şedinţa senatului ţinută în 21 Iulie 1900.

Nicolau Diamandi
rectorul internatului.

Dumitru Negrean
presidentul senatului.

[110] 1—3

CONCURS

La şcólele centrale gr.-or. române din Braşov sunt de ocupat următórele posturi vacante de profesori:

a) la gimnasiu.

1. Un post de profesor pentru catedra de germână. şi română.

2. Un post de profesor pentru catedra de maghiară română şi eventual istorie.

3. Un post de profesor pentru catedra de filologie clasică.

4. Un post de profesor pentru catedra de geografie şi istoria natur.

b) la scóla reală.

5. Un post de profesor de limba germână şi franceză.

c) la scóla comercială.

6. Un post de profesor de limba maghiară şi germână în combinaţie eventual cu limba franceză.

d) la scólele primare

7. Patru posturi de învĕţători.

Terminul de concurs pentru posturile de sub a. — c. este 31 Iuliu a. c. pe când pentru cele de sub d, 30 de zile dela prima publicare în fóia oficială.

Toţi concurenţii vor adresa concursele lor subsemnatei Eforii scolare însoţite de următórele documente.

a) că sunt români de religiunea gr.-or.

b) că au purtare bună atât în privinţa moralităţii, cât şi în relaţiunile lor civile;

c) că sunt de constituţie fisică firmă şi deplin sănătoşi;

d) revers că se vor conforma întru tóte legilor şi dispoziţiunilor nóstre bisericesci şi scolare, precum şi regulamentelor, ce sunt în vigóre;

e) concurenţii de sub 1—5 vor documenta cualificaţiunea profesorală completă, conform art. de lege XXX din 1883 sau întru cât încă nu ar avea-o, să aibă cel puţin examen fundamental din specialitatea lor; preferiţi vor fi cei cu cualificaţiune completă;

f) concurenţii de sub 6 vor documenta cualificaţiune conform regulamentului scólelor comerciale superióre din anul 1895;

g) concurenţii de sub 7 vor documenta, că au depus examen de cualificaţiune învĕţătoresc cu calcul bun, că cunosc limba maghiară şi germână după recerinţă şi că posed cunoscinţe teoretice şi practice din desemnul liniar, din gimnastică şi grădinărit.

Beneficiile împreunate cu aceste posturi sunt:

1. Pentru profesorii ordinari în timpul serviciului provisoriu (prevĕzut în § 30 al legii de instrucţiune din 1883) salar anual de 1800 Cor., éră începênd dela ocuparea definitivă a postului de profesor ordinar salar anual de cor. 2400·—; cuincuenii de 200 cor; bani de cuartir 400 cor. anual şi drept de pensiune conform statutelor în vigóre la şcólele nóstre; pentru timpul serviciului ca profesor suplinitor salar de cor. 1600. — anual fară alte emolumente.

2. Pentru învĕţătorii suplenţi salar de cor. 800· — anual, pentru învĕţăţorii provisori cor. 1000·— anual, éră începênd dela ocuparea definitivă a postului salar de cor. 1200.—anual, cinci cvincvenale à 120 cor., şi bani de cvartir cor. 240.—anual.

Braşov, din şedinţa Eforii şcolare ţinută la 3 Iuliu, 1900 v.

Eforia scólelor centrale rom. ort. rĕsăritene Braşov.

Vasile Voina preşedinte

Arseniu Vlaicu secretar

---

[106] 1

Publicare de licitaţiune

Cu încuviinţarea Preaveneratului Consistor archidiecesan gr.-or. de dato 6 Maiu, 1900 Nr. 3971. Epitr. comuna bisericéscă gr. ort. Mociu (Mócs) dă în întreprindere zidirea bisericei sale nóuĕ, pe calea licitaţiunei minuende, ce se va ţinea în 29 Iuliu n. la 10 óre a. m. în şcóla gr. ort. din Mociu.

Preţul strigărei este 8920 coróne (4460 fl.) în care nu se cuprinde cărămida şi pétra, precum nici vecturarea acestora la locul zidirei, pe care parochia le dă în natură.

Vadiul pentru licitanţi respective oferenţi e de 5% a sumei preliminate care póte consta din bani gata, sau din libele de depuneri extradate pe numele respectivilor şi dela bănci din patrie.

Licitaţiunea e verbală, se primesc pănă la óra licitaţiunei şi oferte în scris.

Planul, preliminarul de spese, observările şi condiţiunile de licitaţiune se pot vedea la oficiul parochial gr. or. din Mociu, precum şi la Preaonoratul oficiu protopresbiteral gr. or. în Cluşiu.

Biserica în anul curent va fi pusă sub coperiş, ear terminarea completă se va face în anul viitor.

Din autorisarea comitetului parochial gr. or.

Mociu, la 3 Iuliu 1900.

Simeon Ciuca preşedinte

Aurel Fetean notar

Vidi

Tuliu Roşescu
protopresbiter

2265 szám 1900. [109] 2—3

Arlejtés.

A nagyszebeni m. kir. állami elmegyógyintézet részére az 1900/1 évi fütési időszakban szükséges **2200 azaz kétezerkétszáz köbméter** ép, egyenes, száraz, nagy hasábokból álló, nem usztatott **bükktüzifa szállitásának biztositása céljából** a *Budapesti Közlöny* 148, 149 és 150 számaiban kiirott árlejtés eredménytelen maradván, ugyanezen szállitás biztositására **1900 évi julius hó 28-án d. e. 11 órakor** az intézet gondnoki irodájában — a hól a részletes feltételek is megtudhatók — *zárt irásbeli ajánlati tárgyalás fog tartatni.*

A sajátkezüleg aláirott jól lepecsételt, magyar nyelven szerkesztett, 1 koronás bélyeggel és a szállitási érték 5%-ával mint bánatpénzzel ellátott ajánlatok a fent jelzett helyen és időben benyujtandók.

Nagy-Szeben, 1900 évi julius hó 16-an.

A m. kir. állami elmegyógyintézet igazgatója.

---

ad- Nr. 287—1900 [102] 3—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor de învĕţători vacante din comunele de mai jos însemnate, din protopresbiteratul Sĕliştei, se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Tel. Rom.“

1. Aciliu, cu salariu anual de 600 cor., cuartir şi lemne de foc

2. Săcel, cu salariu de 600 cor., cuartir şi lemnele de lipsă.

3. Vale, dóuĕ posturi cu câte 600 cor., cuartir în natură

4. Mag, cu salariu de 600 cor., cuartir în natură, lemne şi o grădină.

5. Topârcea dóuĕ posturi cu câte 600 cor., cuartir în bani 40 cor., şi un agru de un jug. în folosinţă.

6. Tilişca, un post de învĕţător cu salariu de 600 cor., cuartir în natură şi lemnele necesare.

7. Sibiel, dóuĕ posturi cu câte 600 cor., cuartir în natură.

8. Gurarîului, douĕ posturi învĕţătoresci cu câte 600 cor. salar, 60 cor. relut de cuartir, şi grădină pentru fiecare post.

Invĕţătorii, cari vor ocupa posturile acestea sunt datori a ţinea Dumineca şi Sĕrbătórea strană şi a cânta cu copiii în biserică.

Cei ce doresc a reflecta la vre unul din aceste posturi au a-şi înainta cererile de concurs în terminul indicat subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Dela concurenţi se cere a se presenta în o Duminecă ori Sĕrbătóre la biserică ca sĕ fie cunoscuţi din partea poporului.

In conţelegere cu comitetele parochiale respective.

Oficiul protopresbiteral al Seliştei

Tilişca, 27 Iuniu 1900.

Petru Iuga
adm. protop.

---

[104] 2—3

Publicare de licitaţiune.

Comuna bisericéscă Codlea (Feketehalom), comitatul Braşov, în baza planului aprobat de Prea Ven. Consistoriu sub Nrul 4863/şcol. din 26 Iunie 1900, voeşte a **zidi încă o sală de învĕţământ** lângă edificiul cel vechiu, cu un preliminariu de spese de 3200 cor. 10 fil.

Doritorii de a întreprinde acéstă zidire au a-'şi trimite ofertele împreună cu vadiul de 10% (zece) dela suma de mai sus, subscrisului oficiu; din 15 Iulie n. până cel mult în 29 Iulie n. 1900 la 3 óre p. m. când se va ţinea licitaţiunea verbală minuendă şi desfacerea ofertelor.

Planul, preliminariul şi condiţiunea de zidire sĕ pot vedea la oficiul parochial în órele oficióse.

Codlea, în 15 Iunie, 1900.

Comitetul parochial:

Iosif Comanescu *preşedinte.*

Ananie Boldor *notariu.*

Nr. 708/1900 [101] 2—3

Concurs

Pentru îndeplinirea posturilor vacante de învĕţători la şcólele din comunele de mai jos din protopresbiteratul gr.-or. al Sibiiului, se escrie concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Slimnic, cu salariu anual de 600 cor., jumătate din venitul grădinei de pomărit, cuartir natural în edificiul şcólei şi doi stângini de lemne.

2. Vurper, cu salariu anual de 600 cor., cuartir natural în edificiul şcólei cu lemnele trebuincióse pentru încălzit şi $1/_4$ jug. grădină.

3. Mohu, pentru al II. post, cu salariu de 600 cor., relut de cuartir 40 cor. şi doi stângini de lemne şi folosinţa jumĕtate din grădina şcolară.

4. Sadu, pentru 3 posturi à 600 cor. solviţi în rate lunare din cassa alodială, cuartir în edificiul şcolar şi lemnele necesare pentru încălzit; vor fi preferiţi cei ce vor dovedi desteritate în cântări şi tipic, în care scop sĕ se presenteze la biserică înainte de alegere în vr'o Duminecă sau sĕrbătóre.

5. Cornăţĕl, un post cu salariu anual de 600 cor. din cassa alodială, cuartir natural în edificiul şcólei şi lemnele necesare pentru încălzit.

6. Şura-mare, pentru al II. post, cu salariu anual de 600 cor. solviţi în trei rate cuartale anticipative, cuartir natural în edificiul şcolar şi lemnele necesare pentru încălzit.

7. Cristian, pentru al II. post cu salariu anual de 600 cor. 420 cor. din alodiu şi 180 dela popor, solviţi în rate lunare anticipative, cuartir natural în edificiul şcólei şi 4 stângini de lemne, pentru servicii cantorale stola usitată.

8. Boiţa, pentru dóuĕ posturi à 600 cor., solviţi din cassa bisericei în rate lunare anticipative, cuartir natural în edificiul scólei, eventual relut de cuartir 40 cor., 4 stânjini de lemne şi cuincuenalele legale.

Vor fi preferiţi acei candidaţi, cari sunt apţi pentru predarea sciinţelor economice în scóla de repetiţie, precum şi aceia cari vor dovedi, că sunt în stare a înfiinţa un cor bisericesc, în care scop sĕ se presenteze în comună în vr'o Duminecă sau sĕrbătóre la biserică înainte de alegere spre a-şi dovedi desteritatea.

9. Tălmăcel, pentru dóuĕ posturi, eventual şi al III. cu salaríu anual de câte 600 cor., cuartir natural în edificiul scólei şi lemnelc necesare pentru încălzit.

Dela concurenţi se cere, ca sĕ se presenteze în comună în vr'o Duminecă séu sĕrbătóre înainte de alegere spre a-şi arĕta desteritatea în cântări şi tipic avênd fie-care, ca învĕţător confesional a ţinea strană în biserică şi a instrui pe elevii scolari în cântări.

Concurenţii au sĕ-şi aştérnă petiţiunile lor instruite în sensul legilor din vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în termin deschis.

Sibiiu, 4 Iuliu, 1900.

Oficiul protopresbiteral gr--or. al Sibiiului.

Ioan Papiu
protopresb.

La **Librăria Tipografiei Archidiecesane** se află de vênzare:

Ce-'i cerul de Camille *Flammarion* C. 1·50

Din romanul unei vieţi, de Stefan *Braborescu* . . . . „ 1·—

trimise cu posta pentru fiecare exemplar 10 bani mai mult.

Saisonul de primăvară şi de vară

1900.

Stofe de Brünn veritabile

Una bucată de metri 3.10 lungă, pentru un rând complet de haine de bărbat (Roc, pantaloni, vestă,) costă numai

fl. 2.75, 370, 4.80 de lână veritabilă de oae
fl. 6. — şi 6.90 de lână mai bună veritabilă de oae
fl. 7.75 din lână fină veritabilă de oae
fl. 8.65 din lână fórte fină veritabilă de oae
fl. 10.— din cea mai fină lână veritabilă de oae.

Una bucată stofă pentru un rând de haine-salon fl. 10.— deasemenea espedează cu preţurile de fabrică stofe pentru pardisiu, lodeu pentru turişti cele mai fine kamgarne etc. etc. depositul real şi recunoscut în destul ca solid:

Siegel-Imhof în Brünn.

Mustre gratis şi franco. Liferarea conform mustrei sĕ garantează. [56] 28—40

Avantajele muşteriilor privaţi, de a comanda stofele direct dela fima de mai sus, dela fabrică, sunt foarte însemnate.

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.**

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 79 Sibiiu, Sâmbătă 15/28 Iuliu 1900. Anul XLVIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **streinătate** pe an 24 C, 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază

INSERȚIUNILE
Pentru odată 14 fil., — de doue ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond — **și timbru de 60 fil.**
pentru fie-care publicare.

CONCURS

Cu finea anului scolariu 1899/900 au devenit în vacanță următórele stipendii din fondurile archidiecesane:

1. Din fundațiunea Moga un stipendiu de unamie (1000) coróne pentru tineri români din archidiecesă, cari studiéză drepturile séu filosofia, lipsiți de mijlóce și cu purtări bune.

2. Din fundațiunea Francisc Iosif un stipendiu de patru-sute-patruzeci (440) coróne, pentru tineri români din archidiecesă, cari ar voí a studia teologia la facultatea teologică din Cernăuți, lipsiți de mijlóce și cu purtări bune.

3. Din fundațiunea Cologea un stipendiu de dóuĕ-sute (200) coróne și unul de una-sută-dóuĕzeci (120) coróne pentru tineri români din archidiecesă, studenți lipsiți de mijlóce și cu purtări bune.

4. Din fundațiunea Peioviciu un stipendiu de una-sută (100) coróne pentru tineri români din archidiecesă, cari studiéză, sunt lipsiți de mijlóce și au purtări bune.

Aspiranții la aceste stipendii au a-și aşterne suplicele la Consistoriul archidiecesan până inclusive în 1/14 August a. c. instruându-le cu următórele documente:

a) cu atestat dela oficiul parochial al comunei căreia aparțin, că sunt români greco-orientali;
b) cu atestat scolariu despre sporiul în studiu în anul scolariu din urmă;
c) cu atestat medical, că sunt deplin sănĕtoși;
d) cu atestat dela primăria comunală despre posiția socială și starea materială a părinților;
e) eventual cu alte documente recomandătóre.

Aspiranții au a indica locul, unde voiesc sĕ studieze.

Sibiiu, din ședința senatului scolariu, ținută la 13 Iuliu 1900.

Consistoriul archidiecesan.

Pasivitatea și noi.

Nu scim întru cât lucrurile au ajuns în acel stadiu al maturității politice, ca sĕ se pótă efectui o schimbare radicală în ținuta politică a românilor, cum ar fi bunăóră abandonarea passivității decretate în Martiu 1869 la conferența din Mercurea.

Dacă lucrurile ar fi ajuns la acel stadiu, noi ne-am bucura, căci după o esperimentare de ani 31, în cele din urmă am vedé justificate prin fapte prorociile nóstre.

Când cetim azi cele ce s'au scris acuma sunt 31 de ani, ne uimim de claritatea minței, de profunditatea vederilor ómenilor dela 1869, cari au combătut cu atâta obiectivitate și onestitate politica de passivitate.

In fruntea curentului cu activitatea era marele metropolit Șaguna, care privea lucrurile din o înălțime, la care dintre ómenii de atuncia puțini s'au putut avênta; era ajutat Șaguna de o pleiadă de bărbați cu minte luminată, cu inimă caldă cari în interesul causei s'au desbrăcat de eul lor, și au avut curagiul a se espune personal, opunêndu-se curentului cu passivitatea.

Consecuent ținutei sale jurnalul nostru a combătut curentul de pasivitate, dar l'a combătut cu moderațiune și demnitate, și ca fir roșu în întrègă campania străbate mintea luminată și seriositatea Cavalerului Pușcariu, care după Șaguna era spiritus rector cel mai agil, cel mai dibaciu luptătoriu între dibacii luptători dela 1869.

Este caracteristică liniștea și seriositatea Telegrafului Român în fața nervosității, care stăpânea colónele ziarelor Federațiunea și Albina, dar mai ales Federațiunea, al cărei ecou era ziarul rĕposatului Rosetti „Romanul“ din București.

In numĕrul 17. dela 27 Februariu 1869 „Telegraful Român“ ia posițiune în fața conferenței dela Mercurea.

Eată cum scrie:

„In numĕrul 15. al ziarului nostru am zis, că nu voim sĕ preocupăm conferința, și și în adevĕr noi am aşteptat resultatul ei.

„A ne da o judecată asupra resultatului încă nu voim. Cetitorii vor afla din cele de mai la vale publicate, că resultatul este contra principielor nóstre, și așa judecata nóstră ar puté fi privită de un fel de isbândă, de cea ce sĕ ne feréscă Dumnezeu.

„Un lucru ne mâchnesce și acela adecă, că nu am putut câștiga convingerea despre rătăcirea nóstră în direcțiunea, pentru care am pledat. Speram că vom fi desbrăcați prin argumintele contrarilor noștri, însĕ nu fu așa. Causa pentru care părerile nóstre nu au putut pătrunde în conferință, o lăsăm neatinsă, pentru alte timpuri mai bune, când d. e. nu va ședé nici un vecin rĕu pe la ferestrile nóstre, sĕ asculte cu plăcere când ne spunem adevĕruri neplăcute, noi între noi, în casă; pentru timpuri, când vom vorbi fără a ne suspiționa unii pe alții.

„Aducem însĕ și acum 'aminte fiecărui român, și cu deosebire celora ce sunt de adreptul părtași la conducerea națională, a lua cestiunea în mod mai obiectiv, a examina situațiunea din tóte punctele de vedere și a nu se pune numai în pusetura simplă a simțemintelor, pentru că în casul din urmă putem fi lesne seduși, precând în casul prim e, ce e drept, învingerea mai grea căci are omul a se luptă și cu sine, însĕ învingerea e mai probabilă.

„Ce ne atinge pe noi vom căuta fără a ne amesteca în lucru până atunci, până când vom fi provocați de a muia condeiul, pentru cestiuni de feliul celor deslegate în Mercurea, séu până când vom vedea că amenință de undeva vre-un pericol pentru națiune.

„Atunci nu din isbêndă, dar din obligămênt vom relua de nou greaua missiune de a scrie și a pleda pentru părerile nóstre.“

Acésta e ținuta ziariului nostru în primele zile după conferența dela Mercurea, ne-am dat la o parte și am lăsat teren acelora, cari ducéu curentul cu passivitatea, le-am lăsat tot lor și rĕspunderea, însĕ le-am atras atențiunea tot la interesele naționale, cari reclamă o judecată obiectivă, nepreocupată.

Ținuta acésta a ziariului nostru o am observat până azi la tóte cestiunile mari. O am observat la 1881 când s'a statorit actualul program al partidei naționale, o am observat de atunci la tóte conferențele naționale, o am observat când cu Memorandul, care a avut așa grave urmări pentru Românii din Ardeal în special, la tóte ocasiunile însе ne-am spus limpede vederile nóstre, fără a suspiționa, fără a calomnia pe alții, fără a terorisa și fără a ne impune vederile nóstre.

In o serie de articoli s'a susținut activitatea prin luna Iuniu 1869, în care s'a arătat cum firul istoric ne indică întrarea în parlament și validitarea nóstră acolo, acceptând terenul legal, care ni se dă.

S'a arătat firul istoric la noi, s'a arătat la alte popóre, cari au avut sórtea nóstră, și s'au spus lucruri, cari durere în decursul timpului, în lungul interval de ani 31, de când se susține în principiu pasivitatea tóte, dar tóte s'au împlinit.

Incă în 1869 „Telegraful Român“ a prorocit presentarea memorandului la tron, a prorocit și sórtea acelui pas politic.

Mintea cea luminată a lui Șaguna, superioritatea spiritului lui a prevĕzut rătăcirile cele din urmă, cari totdéuna sunt mai rele ca cele dintâiu, dară nu le-a mai putut opri în cursul lor.

S'a pornit torentul de lavină, în cursul seu a luat tot mai mare repeziciune, a dus cu sine tot ce i-a stat în cale, și a causat pustiul, care-l vedem azi.

„Telegraful Român“ s'a dat la o parte și s'a mângăiat cu memorabilele cuvinte: **„flere possem, sed juvare non“**.

Vom vedea cu cât dar profetic și-a încheiat „Telegraful Român“ la 22 Iuniu 1869 remarcabila serie de articoli: **„Activitate“**.

FOIȚA

Cuvênt

rostit de profesorul Dr. D. P. Barcianu cu ocasiunea încheerii anului școlar 1899/1900 dela seminariul archidiecesan Andreian, la 29 Iuniu 1900.

I. P. domnule archiepiscop și metropolit! P. O. dd. asesori consistoriali; stimaților colegi și iubiților elevi!

Iarăși un an de muncă împlinit și cu el iată-ne cu un pas însemnat mai apropiați de ținta, cătră care nizuim!

Călĕtori în țara străină a vieții am ajuns pe culmea unui deal, care ne permite sĕ reprivim asupra drumului făcut și sĕ căutăm și asupra drumului, ce ne rĕmâne încă de percurs.

Ocrotiți de aripile calde ale iubirii părinților voștri, încungiurați de solicitudinea desinteresată și mintea prevĕzĕtóre a mentorilor voștri profesori, ați umblat voi, iubiților elevi, până acum pe acéstă cale, aci desfătându-Vĕ în câmpii înflorite și de zile senine, aci trecênd cu sfială pe poteci strimte și anevoióse alăturea cu prăpăstii amenințătóre. In tótă acéstă lungă călĕtorie, sĕvîrșită până aci, *ei* au fost, care s'au îngrijit sĕ Vĕ înzestreze cu tóte cele trebuinciόse, ei 'și au frământat mintea sĕ afle mijlócele cele mai potrivite, prin cari sĕ ve netezéscă calea, ca piciorul vostru sĕ nu se potignéscă, *ei* s'au sbuciumat și neliniștit, când v'au vĕzut încunjurați de pericole amenințătóre; *voi* ați gustat în tignă și la adăpost din fructele muncei lor.

Mulți dintre Voi, iubiților elevi, veți mai rĕmâné sub aripile lor ocrotitóre și avênd destulă ocasiune a cunósce solicitudinea și intențiile lor bune, sper, că nu veți întârzia, chiar și aceia, cari până acum n'ați corespuns pe deplin aşteptărilor, a căuta, înainte de tóte spre binele vostru, a urma sfaturilor lor înțelepte și a umbla pe căile luminei, ce ei vi le vor arăta. Alții, cu ziua de azi eșind de sub ocrotirea acestui institut, întră ca ómeni de sine stătători pe calea vieții: din ocrotiți, ce au fost, se vor face *ei ocrotitorii* altora, din călăuziți, ce au fost, au sé devie *ei călăuze*, din consumenți au sĕ devie acum producenți.

In zarea îndepărtată o insulă frumósă dară plină de misteruri, li se arată privirii, ce de pe culmea dealului o îndréptă înainte: *viitorul* lor, *chemarea vieții*, ce'și o au ales! Insĕ pentru a ajunge la dînsa au sĕ facă încă o cale lungă pe marea necunoscută, ce se întinde la picióreIe lor. Călĕtoria e anevoiósă, pericolele, ce 'i pândesc, sunt multe, și dacă e sĕ sĕvîrșiți cu sorți de isbândă acéstă călĕtorie, pe lângă construcția solidă a vasului, căruia Vĕ veți încredința, va trebui sĕ Vĕ îngrijiți și de *cârmaci* abili, care se Vĕ trécă cu ochiu sigur și mână tare prin valurile furtunóse și sĕ Vĕ conducă corabia la limanul dorit.

Construcția mai mult sau mai puțin solidă a corabiei, căreia Vĕ încredințați cu tot *avutul* vostru și cu tóte *speranțele* vóstre, Vi o dau cunoscințele, aptitudinile, caracterul, ce vi le ați sciut câștiga prin studiul și munca stăruitóre de până acum, *cârmacii destoinici* pre cari conducĕtorii voștri, cari nu pot sĕ Vĕ însoțéscă și pe mai departe, Vĕ sfătuesc sĕ Vi 'i alegeți *sunt: iubirea adevărată cătră aceia, în mijlocul cărora veți avé sĕ lucrați și cătră chemarea, ce v'ați ales; iubirea de muncă stăruitóre și simțemîntul neclintit al datoriei.*

Iubirea, care multe rabdă și tóte le iartă, Vĕ va deschide inimile, pentruca cu deopotrivă căldură, unii ca fiitori preoți sĕ îmbrățoșați pre toți credincioșii încredințați conducerii vóstre, alții ca învĕțători, se ocrotiți și povățuiți spre tot ce e bun, frumos înălțător pre tinerele odrasle ale némului, în cari ne punem tóte speranțele nóstre pentru un viitor mai bun și mai fericit; *ea* Vĕ va face sĕ încunjurați neînțelegerile și sĕ fugiți de certele păgubitóre, care, înveninând traiul vieții și înăsprind tóte relațiunile spre marea bucurie a adversarilor de tot feliul, fac cu neputință ori-ce lucrare tignită și zădărnicesc ori-ce progres îmbucurător; *ea* va face se Vi se deschidă ínimile tuturor spre a Vĕ întimpina cu drag și a Vĕ însoți cu avîntul cald, care Vĕ va da putința se realisați și ceea-ce altcum cu neputință s'ar păré de realisat; *ea* Ve va îndemna sĕ căutați a stabili între factorii conducĕtori nemijlociți ai poporului, mai ales între preot și învĕțător, și între aceștia și organele chemate a îngriji de administrația bisericei și școlei *armonia* și fiica ei *concordia*, care lucrurile mici le face marí, și sĕ alungați departe dela Voi *discordia*, care împĕrății mari le au dărîmat.

Iubirea de muncă, Vĕ va îndemna a nu lăsa puterile și aptitudinile, odată dobândite, în părăginire, ci a-le spori și oțelí prin continuă întrebuințare, bine sciind că numai unealta neîncetat întrebuințată rĕmânĕ lucie și ferită de rugină, și că *nimic* mare, *nimic* bun, *nimic* dăinuitor nici în viața particulară,

Congresul piariştilor. De câteva zile 'şi ţine şedinţele în Budapesta marele capitlu al *ordinului piariştilor*, care tot la 6 ani se întruneşte odată ocupându-se cu restaurarea organelor conducĕtóre şi cu afaceri scolare şi financiare.

Acest ordin călugăresc, care susţine 24 de scóle medii, desvóltă în mod pacinic şi fără sĕ-şi facă vre-un reclam în publicitate cea mai energică activitate *pentru lăţirea culturei maghiare.* Tinerii, cari ascultă studiile teologice în seminariile ordinului piariştilor fac în acelaş timp şi cursuri universitare în decurs de doi ani, după absolvarea cărora sunt denumiţi unií profesori, alţii cu studii juridice în posturi de administraţie etc.

In şedinţele de acum se ventiléză cestiunea *cererii unui ajutor de 60.000 fl.* dela stat în locul celor 12.000 de pănă acum, care nu mai póte acoperi trebuinţele scólelor.

In vederea misiunei culturale pentru promovarea intereselor specifice ale poporului maghiar, ce o îndeplineşte ordinul acesta ziarele patriote pledéză cu căldură pentru causa ajutorării lor.

Situaţia în Austria. Şefii partidelor din drépta au conferit zilele trecute cu prim-ministrul Körber.

Dênşii au declarat că guvernul n'are intenţia sĕ convóce o nóuă conferinţă de împăcare şi că e esclusă ori-ce acţiune extraparlamentară. Tot asemenea nici legea pentru limbi nu va fi impusă pe temeiul §-ului 14, şi nu e sigur, dacă vor fi ori nu aplicate regulamentele modificate ale camerii.

In cercurile partidelor din drépta este mare amărăciune, pentru-că limba germână a fost declarată ca limbă a împĕrăţiei.

Adunarea generală

a reuniunii învĕţătoresci aradane.

(Fine).

In şedinţa a III-a ce a durat Vineri dela 8 óre a. m. până la $1^1/_2$ óre d. a. s'au pertractat cele mai multe puncte din programă.

Voluminosul şi fórte interesantul raport general al comitetului, din partea comisiunii a fost propus sĕ fie luat la cunoscinţă cu aprobare, iar presidiului şi comitetului pentru zelul încordat sĕ li-se voteze mulţumită protocolară şi absolutoriu. Confratele Aug. Boţoc, a aflat de bine a lua cuvênt în contra propunerii comisiunii pe motivul, că comitetul central ar fi vătĕmat pe Ven. Consistoriu în causa, când l'a rugat sĕ nu mai permită reducerea salarelor învĕţătoresci. Dsa nu apróbă procedura comitetului în acel punct. Preşedintele reuniunii a dat adunării generale desluşirile necesare, cari au fost primite din partea membrilor cu îndelungate aplause frenetice. In fine adunarea generală a primit propunerea comisiunei, adecă a aprobat toţi paşii comitetului referitor la agendele amintite în raportul general, pe lângă amandamentul Mgn. D. Stefan Antonescu, ca în viitor pe cât va fi posibil comitetul sĕ încungiure ori ce disonanţă, ce s'ar putea ivi întrĕ reuniune şi Ven. Consistoriu.[1])

Cestiunea înfiinţării unei societăţi de înmormêntare în sinul reuniunii s'a relegat de nou la competinţa comitetului spre a-i afla un mod mai corespunzĕtor de resolvire, eventual spre a-i aduna membri şi apoi fiind acestia în număr complet, a o presenta adunărei generale spre afacere competentă.

Raportul cassariului a fost propus şi luat la cunoscinţă cu aprobare, iar cassariului pe lângă mulţumită protocolară i-s'a votat absolutoriu.

Starea cassei la finea anului 1899 a fost: 1430.24 fl. dar durere că cea mai mare parte constă din pretenziuni restante pe la membri; sĕ sperăm că până la proxima adunare generală vom avé îmbunătăţiri însemnate!

Fiind timpul înaintat şi avênd multe afaceri de pertractat, adunarea generală, la propunerea conmembrului Ioan Vancu, decide sĕ se suscépă în protocolul adunării generale „învĕţătoriul bĕtrân şi tiner“ disertaţiune de V. Suciu din Buteni, „tractarea cuvêntului normal *AC*“ prelegere practică de M. Vidu înv. în Hălmagiu şi „şcóla confesională cu defectele şi remediele sale“ disertaţiune de Pavel Dirlea înv. în Ienopole.

S'au luat apoi la cunoscinţă cu aprobare raportul bibliotecariului şi al controlorului, iar respectivilor funcţionari li-sau votat mulţumită protocolară.

Starea bibliotecei la finea anului administrativ 1899/1900 a fost 221 opuri în 420 volume.

„Statutele societăţilor de ajutorare“ s-au luat la cunoscinţă, conform textului presentat de comitet şi s'au decis a se tipări în protocolul adunării generale cu acea observare, ca învĕţătorilor sĕ li-se recomânde a-l lua în considerare în comunele, unde vor puté înfiinţa atari societăţi. Statutele respective le vor servi ca model, avênd à le modifica întru cât vor cere împregiurările locale şi apoi a le aşterne la ministeriu pentru aprobare.

Ca membrii noi au fost insinuaţi şi primiţi:

1. Victoria institut de credit şi economii în Arad ca membru fondator cu 200 coróne.

2. Corneliu Lazar preot în Almaş membru fondator cu 40 coróne.

3. Ca membri ordinari cu taxă anuală de 2 coróne: Ioan Boţoc şi Ioan Funariu învĕţător în Macea.

4. Ca membri ajutători: Laurenţiu Juga preot în Magulice, Georgiu Purcariu ases. şi compt. cons. şi Aureliu Petroviciu adv., în Nadlac şi alţii din despărţĕmêntul Halmagiului, ale căror nume mi-au eşit din evidenţă.

Dintre propunerile însinuate şi primite notez aici:

1. Propunerea conmembrului Ioan Crişan învĕţător în Socodor, ca Ven. Cons. sĕ fie rugat a dispune, ca în comunele, unde sunt câte dóuĕ şcóle, sĕ împărţéscă lucrul astfel, ca elevii meniţi pentru clasa I. şi II-a sĕ fie daţi toţi unui învĕţătoriu, ear ceialalţi, adecă a III, IV, V şi VI-a clasă celuialalt învĕţător.

2. Propunerea comembrului Iosif Moldovan de a nisui învĕţătorii sĕ fie representaţi în tóte corporaţiunile bisericeşti în mod corespunzĕtoriu, ceea-ce s'a predat comitetului ca material, dar cu deobligămêntul ca sĕ raporteze la proxima ad. generală.

3. Propunerea presidentului de a se vota membrilor comitetului efectivele spese de călĕtorie la 2 şedinţe ordinare de comitet, ear pentru secretariat onorariu de 50 coróne.

4. La propunerea comisiunii exmise în afacerea suscitată de Mgn. Sa Stefan Antonescu, adunarea generală concrede comitetului central întrégă afacerea spre esecutivă, ear marinimosul propunĕtor depune la presidiul reuniunii în bani gata suma de 50 coróne. Drept sĕmn de mulţumită, adunarea generală prin sculare şi frenetice aplause la adresa Mgn.-Sale exprimă generosului donatoriu mulţumită protocolară.

Proxima adunare generală ordinară se va ţiné la Arad Luni şi Marţi în ultima sĕptĕmênă a lunei lui August 1901.

Autenticarea protocolului adunării generale se concrede membrilor din loc, ear biuroul sĕ însărcinéză a executa tipărirea protocolului acestei adunări generali pe spesele reuniunii.

Terminate fiind tóte agendele acestei adunări generali, preşedintele reuniunii mulţumeşte adunării generale, respective tuturor membrilor, pentru încrederea cu care l'a onorat acum de un frumos şir de ani şi mulţumeşte comitetului pentru sprijinul eficace, de care l'au însoţit şi după aceea atât în numele sĕu, cât şi într'al comitetului îşi depune mandatul şi rógă adunarea generală a purcede la nóua constituire.

Adunarea generală proclamă de pre şedinte adhoc pentru actul restaurării pe Mgn. Sa d-l Stefan Antonescu. Resultatul alegerilor este: Teodor *Ceontea* preşedinte (ales cu aclamaţie), Iosif *Moldovan* vice-preşedinte, Iosif *Tisu* secretar I, Georgiu *Popoviciu* secretar II, Iuliu *Grofşorean* cassariu, Florian *Cióră*, bibliotecar şi Ioan *Vancu* controlor, ca membrii în comitet.

---

[1] Confraţii dela Biserica şi Şcóla au raportat inexact în nrul 27 dela 2/15 Iuliu, că amandamentul dlui Antonescu a fost „ca în raportul general sĕ se corégă unii termini necuviincioşi la adresa consistoriului“. *Nota Red.*

Din Abrud.

— *Raport special* —

(Urmare.)

Concertul.

Concertul din Abrud, dat Duminecă séra de o trupă de diletanţi din Braşov, sub conducerea măiestrului G. *Dima*, e dovadă puternică despre înaintarea nóstră pe terenul musical, graţie nezuinţelor d-lui G. *Dima*, ale cărui composiţii sunt atât de mult admirate. A venit d-l Dima din Braşov pentru a ridica nimbul sĕrbărilor nóstre în Abrud într'un mod atât de însemnat, încât numele d-sale va remânea pururea în inimile Moţilor.

Corul era compus din d-nele: *Elvira Navrea*, *Maria Branişte*, *Veturia Oniţiu*, şi d-şórele: *Zina*, *Geni şi Rica Moga*, (Sibiiu), *Eleonora Dima*, *Valeria Găvruş*, *Valeria Branişte*, *Eliza Ilasievici*, *Eugenia Florian şi Elena Presmerean*, apoi mai mulţi d-ni.

S'a cântat „Păstorul“, „La mijloc de codru des“, „Dor de călătorie“, „Fântână cu trei isvóre“, „Două inimi nu-'mi dau pace“ şi „Hora“ şi vre-o câteva cântece de Brahmo. Esecutarea a fost fórte esactă. Aplausele furtunóse ale publicului imens din sală nu se mai sfêrşeau, aşa încât corul a fost silit a mai cânta — afară de program — „Hei leliţă din cel sat“ şi „Nu-i dreptate nu-i“.

D-şóra *Adelina Piso*, a cântat o piesă cu violina, prin care a dovedit, că are o technică remarcabilă şi o scólă bună, aşa încât te frapéză nunumai prin jocul ei artistic ci şi prin linistea şi simţul profund cu care scie se manueze arcuşul.

D-şóra *Valeria Pop* cu plăcuta-i voce de messo-sopran care şi-o scie mlădia fórte bine şi cu siguranţă, ne-a delectat cu piesele: O arie din opera „Rinaldo“ de Haendel şi dóuĕ cântece românesci: „Ultima dorinţă“ de Şorban şi frumósa doină „Codrule de ce tot plângi“. Nu mai puţin au plăcut piesele: O arie din opera „Suida de Chamouix“, şi cântecile poporale „Tórce lele“ şi „Hei leliţă din cel sat“ cântate de d-şóra *Virginia Gall*, care încă s'a distins prin o voce dulce şi plăcută de sopran.

Drăgălaşa d-şóră *Lucreţia David* a esecutat la pian piesa „Spinnlied“ de Litolff, în care a dovedit o desteritate deosebită. Nu esagerez, când susţin, că d-şóra David ocupa locul de onóre între primele şi mândrele nóstre pianiste.

Dl *Vasilie Popoviciu*, cunoscutul tenorist, care îşi continuă studiile la conservatorul din Bucuresci, ca întotdeauna, aşa şi de astădată ne-a delectat frumos cu cântările „Tu eşti odihna“ de Schubert, „Nuferul“ de Schumann şi „Mugur mugurel“ de G. Dima. Cu vocea-i de tenor melodiósă, puternică a captivat întreg publicul; legăm mari speranţe de d-sa şi suntem mândri cu asemenea prestaţiuni, cari nóue ne fac bucurie, ér înaintea streinilor cinste.

Afară de cântările corale, tóte celelalte piese au fost acompaniate la pian de d-na *Maria Branişte.* Talentul dnei Branişte me simt prea mic de a-l putea judeca. Datu-mi-s'a ocasiune se asist la multe concerte de acestea, dar o debutantă cu atâta desteritate şi cu atâta exerciţiu nu mi s'a prea dat ocasiune se ascult.

Atât coriştii cât şi debutantele au fost călduros aplaudate din partea publicului, aşa încât mai tóte piesele au fost bisate.

După concert a urmat dansul vesel până în zori de zi. In pausă 8 elevi ai scólei din Vidra de sus au jucat „Căluşeriul“.

Şedinţa II.

Luni diminéţa s'a făcut un parastas în biserica gr.-cat. din Abrud, pentru odihna sufletului reposaţilor în Domnul fosti membri ai „Societăţii pentru crearea unui fond de teatru român“, la care a pontificat, protopopul *Alexandru Ciurea*, preoţii *Isidor Butnariu*, *Ioan Simu* şi diaconul *Ciurea.*

Şedinţa se deschide la órele 11 şi se autentică protocolul şedinţei trecute.

Vicepreşedintele *Oniţiu*, cetesce depeşele de felicitare din Zombor, Viena, Murĕş-Oşorheiu, Panciova, Selişte (Reuniunea sod. rom.) Braşov (casina) şi Brad.

Comisiunea de 5, pentru câştigarea de membri noi, prin referentul P. *Popoviciu* raportéză, că „cerşind din pórtă în pórtă“ a

---

nici în viaţa comună, nu se póte realisa fără muncă nepregetată şi stăruitóre. Acolo, unde *munca* stăruitóre se sălăşlueşte, îi urméză mulţumirea şi îndestulirea, ear unde e *mulţumire şi îndestulire, e fericire;* din contră, unde se încuibă lenea, se pregăteşte patul cald pentru sĕmênţa, din care resar tóte relele, ce *înveninéză viaţa* şi ne nimiceşte fericirea.

Pentruca însĕ nici slăbiciunea, izvorită adese din prea mare iubire, nici viţiile izvorite din lenevire sĕ nu Vĕ încolţéscă, căutaţi totdeauna, sĕ Vĕ lăsaţi conduşi de *simţĕmêntul puternic al datoriei.* Acesta Vĕ va îndrepta, ca cele ce se ţin de chemarea vóstră sĕ le împliniţi cu scumpĕtate, nu de dragul *câştigului* material, nu pentru *laudele*, ce Vi le ar aduce linguşitorii dimprejurul vostru, nu pentrucă *stăpânul* v'ar puté mustra, că nu aţi împlinit cum se cade lucrul, ce vi 'l a încredinţat, ci pentru că inima vóstră vĕ împinge, mintea vóstră Vĕ sfătueşte, sĕ sĕvêrşiţi cele ce sunt de sĕvêrşit. Călăuziţi de simţĕmêntul datoriei, Voi veţi alunga dela voi vorba gólă şi frasa umflată şi veţi face cultul cuvenit *faptei*, lucrarea Vóstră se va îndeplini atunci cu sporiu vĕdit, va înainta cu înlesnire, Vĕ va procura liniştea şi fericirea sufletéscă, care e cea mai sigură şi mai plăcută rĕsplată, Vĕ va aduce mulţămirile şi binecuvêntarea tuturor acelora, cu cari şi pentru cari munciţi şi Vĕ trudiţi.

Ómeni geniali, cari cu mână tare sĕ dirigă sórtea popórelor, cari cu putere creatóre sĕ îndrume omenimea pe căi nóuĕ, necunoscute şi neumblate, către progres şi cultură, cari prin strălucirea emanată dela ei se uiméscă şi orbéscă lumea, sunt puţini; mulţimea se compune din ómenii obicinuiţi de talie mijlocie, cu puteri mai mărginite; cu tóte aceste, fără lucrarea migălósă, neobosită şi îndeplinită cu conscienţiositate a acestora, puţin ar ajunge avênturile date de geniile creătóre, şi nerealisat ar rĕmâné progresul, ce ei au voit sĕ'l aducă în fiinţă. Neavênd dar norocul a fi ómeni geniali, sĕ ne mulţămim cu rolul muncitorului neobosit şi conscienţios, fie-care în chemarea încredinţată lui, şi lucru mare, vrednic de tótă lauda vom fi sĕvîrşit.

Iată, iubiţilor elevi în scurte cuvinte arátaţi cârmacii, pe cari se Vi'i alegeţi pentru călătoria, ce aveţi sĕ o întreprindeţi pe marea adese furtunósă a vieţii, dacă voiţi sĕ ajungeţi la acea însulă tainică şi în limanul fericirii mult oftate!

Porniţi dară în acéstă anevoiósă călĕtorie cu avêntul generos al tinereţii, însoţiţi de palpitările calde ale inimei părinţilor şi celor mai deaprópe ai Voştri, cari la ori-ce izbândă a vóstră vor tresalta de mulţămire, fericire; porniţi însoţiţi de urările pentru o deplină izbândă a călăuzelor vóstre de până acuma, a profesorilor cari şi ei, ca şi părinţii voştri, sunt jaluzi de buna purtare a Vóstră şi de buna lucrare, ce aveţi sĕ îndepliniţi în sinul şi spre binele poporului şi al bisericei nóstre strămoşesci; porniţi însoţiţi de bunăvoinţa şi a dlor asesori comisari consistoriali, cari cu deosebit interes au urmărit progresul vostru dovedit prin examenele anuale; porniţi în fine însoţiţi de binecuvêntarea I. P. S. nostru domn archiepiscop şi metropolit, care, ca un bun şi duios părinte al vostru, Vĕ premerge cu exemplul viu, în împlinirea datoriei vóstre şi care prin participarea şi la acéstă serbare a voit sĕ Vĕ arĕte, cât de mult vĕ iubesce, cât de mult preţ pune pe chiemarea, ce voi v'aţi ales, şi pe lucrarea ce aveţi sĕ sĕvîrşiţi spre binele bisericei, al şcólei, al poporului şi al patriei.

Fie, ca a vóstră călĕtorie pe marea vieţii sĕ se îndeplinéscă cu ajutorul unui vênt favoritor! Fie, ca, deşi póte sguduită de furtunile neajunsurilor necazurilor şi desiluziunilor de tot feliul, naia vóstră se ajungă cu catargurile întregi şi voi tari şi neînfrânţi în limanul, cătră care alergaţi!

adunat suma de 4297 cor. şi 40 fil. S-au făcut 20 membri parte fundatori parte pe viaţă. Raportul se ia spre plăcută scire. Raportul comisiunii asupra socotelilor cassarului se ia la cunoscinţă, se dă absolutoriul comitetului şi se aprobă bugetul pentru anul 1901.

Referentul comisiunei *Vasiliu Podóbă*, referéză asupra raportului comitetului societăţii, laudă zelul desvoltat de comitet şi propune a se lua la cunoşcinţă, a-i se da absolutoriul şi mulţumită protocolară.

Referitor la modificarea statutelor, cari apar a fi defectuóse îşi exprimă dorinţa de a da adunarea generală comitetului îndemnisare pentru a le modifica în sensul acela, ca se pótă da stipendii tinerilor talentaţi, cari sĕ se pregătéscă pe acest teren. Membrul *Michail Cirlea* face contra propunere de a nu se modifica statutele, ci sĕ se îndrume comitetul, ca pe adunarea generală viitóre se vină cu propuneri concrete în privinţa creării şi a câştigării de puteri intelectuale.

Dl. *Virgil Oniţiu*, dă deslușiri prin care arată, că statutele nu sunt defectuóse, esplică §§, cari s'ar crede defectuoşi şi spune, că comitetul s'a ocupat cu ideia de a câştiga puteri pentru înfiinţarea de trupe teatrale.

După o discuţie mai lungă, la care iau parte d-nii Dr. St. *Pop*, I. *Scurtu*, G. *Dima*, şi la propunerea protopresbiterului R. *Furdui*, adunarea generală ia raportul la cunoştinţă, dă absolutoriul comitetului şi mulţumită protocolară şi îndrumă comitetul a studia afacerea în ce priveşte crearea de puteri pentru fiitórea trupă teatrală.

Locul pentru adunarea generală pe anul viitor se decide Şimleul-Silvaniei, iar pentru autenticarea protocolului se aleg d-nii: P. Popovici, A. Ciura şi Dr. L. Pop.

Exhauriată fiind ordinea de zi, preşedintele prin o frumósă vorbire, care a stors lacrimi din ochii membrilor presenţi, şi în care îşi ia adio dela Munţi—Apuseni, declară la órele 1 şi $^1/_2$ p. m. adunarea generală de închisă.

La frumósa şi pătrunzătórea vorbire a d-lui preşedinte rĕspunde în numele Abrudenilor, dl. Dr. Stefan C. *Pop*.

Dorel.

Convocare.

Membrii despărţĕmêntului „Bocşa“ al „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român“ şi toţi binevoitorii culturei poporului român sunt învitaţi la adunarea cercuală ce se va ţiné *Joi, în 2 August st. n.* (Sfântul Ilie) la 10 óre a. m. în *Valeapai*, cu următórea

Programă:

1. Deschiderea adunării prin directorul despărţĕmêntului.
2. Raportul comitetului cercual.
3. Raportul cassariului.
4. Stabilirea bugetului pe anul 1901.
5. Esmiterea unei comisiuni de 3 pentru acuirarea de membrii şi încassarea taxelor.
6. Alegerea unei comisiuni de 3 membri, pentru examinarea rapórtelor de sub 2 şi 3.
7. Raportul comisiunii de sub 6.
8. Raportul comisiunii de sub 5.
9. Predarea de disertaţiuni, cari s'au insinunat cu 3 zile mai nainte la presidiu.
10. Designarea a 2 indivizi pentru a lua parte la adunarea generală a „Asociaţiunii“.
11. Alegerea comisiunii autenticătóre.
12. Inchiderea adunării.

Bocşa-germână, în 16 Iulie 1900.

Pentru comitetul cercual:

Ioan Budinţian
directorul despărţăm.

Petru Ieremia
secretarul despărţăm.

Revistă externă

Nou guvern în Sêrbia.

După un înteregn de trei zile s'a format noul cabinet de caracter neutral avênd president şi ministru de externe pe Alexe *Jovanovici*, fost preşedinte al curţei de apel, Lazar *Popovici*, ministru de interne, *Antonovici* justiţie, Dr. Nica *Popovici* finanţe, Vasile *Miloş* adjutantul regelui ministru de rĕsboiu, Andreiu *Jovanovici* lucrări publice, Duşan *Spasici* ministru de comerciu şi Paul *Marincovici* ministru de culte. Noul ministeriu a depus jurămêntul.

Regele a primit întreg corpul oficeresc din Belgrad, căruia i declară firma sa resoluţie de a încheia căsătoria, exprimându-şi regretele că tatăl sĕu nu apróbă acest pas. Apoi admoniă pe oficeri la jurămêntul lor, după care voinţa regelui trebue sĕ fie lege pentru ori-care soldat.

Din incidentul logodnei sale, regele *Alexandru* a redus pedépsa de 20 de ani temniţă grea cu lanţuri a patru condamnaţi, pentru atentatul contra lui Milan, la 10 ani temniţă fără lanţuri.

Pedépsa de 9 ani temniţă dictată de tribunalul statariu lui Tauşanovici, a redus'o la 3 ani. Pe alţi 5 condamnaţi de tribunalul statariu şi pe osândiţi politici sau pentru delicte de presă i-a pus pe picior liber.

Cnnunia regelui Alexandru cu d-na Draga Massin se va face probabil mâne în capela curţii din Belgrad ïa cerc fórte restrîns. La însărcinarea ţarului Nicolae II., agentul afacerilor ruseşti Mansuroff felicită pe regele la actul logodnei sale.

NOUTĂŢI

Chirotonire. I. P. S. Sa archiepiscopul şi metropolitul *Ioan Metianu* a promovat eri pe alesul preot în *Ucea de jos* (protopresbiteratul Avrig) *Ilie Mânecuţă*, întru diacon, ear astăzi întru presbiter.

*

Archimandritul Nifon, superiorul mănăstirei Sinaia, a fost însărcinat, pe tot timpul şederei familiei regale române la *Sinaia*, cu instrucţiunea religiósă şi morală a micului principe *Carol.*

*

Examenele la facultăţile de medicină din Ungaria se vor reforma esenţial, punêndu-se în vigóre o inportantă disposiţie a regulamentului, prin care viitorii medici vor trebui se facă o praxă anumită în spitale înainte de a putea păşi ca medici privaţi. Se vor modifica examenele astfel: se va şterge examenul fundamental din istoria naturală, se va elimina chemia şi fisica dintre obiectele examenului al doilea fundamental, ear examenul din anatomie şi fisiologie se va depune numai odată. Al doilea examen riguros practic rĕmâne ca până acum, pe când din al treilea se elimineză medicina forenză şi higiena publică. Aceste două obiecte se vor cere în viitor dela medicii tribunalelor şi dela fisicii oraşului.

— Deasemenea se vor reforma examenele şi la *facultăţile de jură* şi încă la începutul proximei sesiuni parlamentare se va supune spre desbatere un proiect în acéstă privinţă.

*

Ciangăii din Moldova. Ziarele maghiare ne aduc scirea, că superiorul minoriţilor din Ungaria Ciriac *Csák* a trimis pentru ciangăii din Moldova 2 călugări preoţi, fiind întru acésta sprijinit de premierul de atunci D. *Bánffy*; iar în zilele trecute acelaş superior a mai trimis 2. Astfel acum s'au mai înmulţit şirul agitatorilor papistaşi cu câţiva şi foile maghiare ne spun şi aceea că acesti minoriţi lucră cu mult succes pentru înaintarea bisericei şi a causei naţionale maghiare între ciangăi.

Ne mirăm, că cercurile competente ale României tolereză asemenea îngerinţe strëine, într'o ţéră independentă. Dacă ar veni la noi asemenea misionari trimişi din România, ar fi daţi imediat preste graniţă; *ear în România şi rabinii ovrei din Braşov pot sĕ ţie meetinguri după plac cu ovreii din Bucuresti.*

*

Incendiul de la mânăstirea Vĕratic. Marţi nóptea a isbucnit un gróznic incendiu la mânăstirea Văratic; se crede că s'a născut de la chilia duhovnicului. Focul a putut fi stins cu mare greutate abia la orele 8 diminéţa.

Pagubele se urcă la câte-va sute de mii lei, căci flacările au mistuit tot în calea lor, nimicind aprópe 100 chilii ale mănăstirei şi ale arhondăriei din cari mai nici una nu era asigurată. Numai argintăria mănăstirei a putut fi scăpată.

*

Telefon fără sîrmă. Ziarele din patrie aduc ştirea, că un funcţionar de postă şi telegraf din Szombathely, cu numele *Musits* Sigismund a făcut probe pe o distanţă mai mică cu telefonul fără sîrmă, care i-au succes pe deplin. Dacă s'ar perfecţiona invenţia lui, atunci ar putea fi pusă în aplicare şi pe distanţe mari. Implinindu-se aşteptările puse în noul telefon, technica comunicaţiunilor din depărtări mai însemnate va fi mult promovată.

*

Fómea în India. Se pare că nicăiri calamităţile elementare nu bântue cu atâta furie ca în *India* sudică, unde după câte doi ani mănoşi, de regulă se iveşte în urma unei secete grozave câte unul steril.

Când e belşug, se îngrămădesc hambarele englezilor cu vêrf; când e fómete, piere poporul indian de tifus şi de coleră. Numai în septămâna trecută au murit răpiţi de aceste bóle şi de ciumă 10.000 de ómeni cari se aflau în cea mai négră miserie.

Solul Indiei de altcum e fertil şi ar putea sĕ hrănéscă cele 230 milióne de locuitori. Pretutindenea sunt minunate contrucţii de irigaţiuni, prin cari se revarsă din rîul *Ganges* şi rîurile secundare ale acestuia apa asupra diferitelor ţinuturi, când seceta e mare. Causa miseriei e însĕ că recolta abundantă de urez grău şi de alte plante economice nu se valoréză în ţéră, ci e transportată cu mare grabă spre Anglia. Urmarea e, că anual întră în India în preţul exportului de cu cereale, 300 milióne rupii sau 675 milióne coróne mai mult de cât face preţul obiect elor importate. Din aceşti bani însĕ nu se póte hrăni poporaţia miseră de 10 milióne din provincia Madras, ci piere cu miile de fóme, căci nefiind grâu nu póte cumpĕra nici pe bani.

Politica de jefuire a imperialismului brit a adus India cea binecuvêntată de Dzeu la cea inspăimêntătóre prăpăstie. N'ar fi deci nici o mirare dacă într'o diminéţa cele 230 milióne de locuitori s'ar smulge din braţele ce astăzi le ţine alipite la regatul brit şi s'ar constitui sub propria guvernare.

Higienă.

Sfaturi folositóre despre firea, rĕspândirea şi evitarea trachomei.

1. Trachoma o putem căpĕta numai prin infecţiune.

2. Purtătorul virusului infecţios e secreţiunea puroiósă şi mucósă a conjunctivei ochiului; dacă numai o părticică de puroiu sau secret mucos din ochiul unui om cu trachomă vine în atingere cu ochiul unui om până atunci sănĕtos, acesta capĕtă mai întotdeauna şi el trachomă.

3. Infecţiunea urméză mai uşor şi în cele mai multe casuri prin întrebuinţarea comună a unuia şi aceluiaşi ştergar (prosop), prin întrebuinţarea aceluiaşi pat, fără ca sĕ se fi schimbat albiturile patului şi prin întrebuinţarea obiectelor folosite deja de trachomatoşi, spre pildă: linguri, furculiţe, cuţite, cărţi în fine tóte obiectele cari au fost atinse de mânile necurate a unui individ trachomatos.

4. Infecţiunea sĕ efeptuesce deci mai adeseori în cercul unei familii, în ateliere, cârcime, cu atât mai uşor cu cât mai mulţi ómeni locuesc laolaltă.

5. Catarurile (inflamaţiunile, aprinderile) de ochi precum şi aerul stricat măresc posibilitatea acuirărei trachomei.

Cum ne putem feri de trachomă?

6. Mĕsurile luate şi prescrise din partea organelor competente contra rĕspândirei trachomei numai atunci pot aduce folos, dacă populaţiunea le aduce în indeplinire, dacă primarul, învĕţătorii, îngrijitorii familiilor şi medicul lucréză uniţi şi în conţelegere contra acestui morb periculos.

7. Fie cărui trachomatos trĕbue sĕ-'i punem la disposiţiune un loc deosebit de dormit, un vas deosebit pentru spălat, un ştergar deosebit, pe care ceilalţi membrii nu e permis a le întrebuinţa.

8. Locuinţa sĕ nu fie umedă şi sĕ se aeriseze cât sĕ póte de des.

9. O deosebită atenţiune recer locurile unde lucréză lânarii (postovĕriile) şi unde praful, aerul rĕu şi plin de fulgi şi scame dau cel mai bun contingent pentru câştigarea unui catar de ochi şi prin urmare şi a trachomei.

Pentru aceea nu sĕ póte recomanda îndestul aerisarea cât sĕ póte de désă a acestor localuri, curăţirea şi spălarea podinelor în intervaluri regulate şi trĕbue întrodus pretutindenea obiceiul, ca fie-care lucrător înainte de părăsirea localului unde a lucrat, sĕ se spele pe mâni.

10. Ce priveşte traiul e de recomandat sĕ fumăm numai în aer liber, se ne ferim de praf şi fum, sĕ nu facem abus de beuturile spirtuóse, sĕ facem multă mişcare în aer curat, sĕ facem spălături rĕci pe corp, eventual scălzi rĕci în rîuri, pentru că aşa putem mai uşor urgenta vindecarea bólei în fiecare stadiu al ei.

Din public.*)

Desminţire

Lipsind timp mai îndelungat din Sibiiu, numai târziu 'mi-a venit la cunoştinţă infamia, ce „Tribuna Poporului“ a sĕvîrşit faţă de mine.

In nrul 127 la rubrica noutăţilor mĕ calumniază într'un mod fără păreche de neruşinat. Se susţine anume, că *eu aş fi fost îndepărtat* din familia Mocsonyi, unde funcţionasem ca instructor, şi că aş fi excrocat tinereţa şi nevinovĕţia unei învĕţătóre.

Cumcă afirmarea primă e o minciună impertinentă voiu dovedi în cele următóre. Las la locul întâiu sĕ urmeze unele părţi din o epistolă, pe care 'mi-a adresat-o dl secretar archid. *Dr. Elie Cristea*:

„S'au ridicat adecă de repeţite-ori voci seriós e în consistor, *nu faţă de d-ta*, ci faţă de situaţiunea în care te afli, fiind anume aplicat ca instructor remunerat şi folosind totodată şi stipendiul, ceea-ce póte avea influenţă stricăciósă faţă cu disciplina stipendiştilor de acum şi din viitor. Afacerea s'a aplanat prin întrevenirea Excelenţiei Sale, care a spus consistorului, că stipendiul îţi este votat pe 4 ani, pe când la dl Mocsonyi eşti angajat numai pe un an şi că la finea anului vei *abzice* de instrucţie, revenind astfel ear' în cadrele normale.

„Astfel stând lucrul *Ex. Sa m'a şi însărcinat aţi comunica, ca sĕ abzici de angajamentul dela d-nii Mocsonyi* . . .

Sibiiu, la 1 Iunie 1900“.

In legătură cu acésta public şi următorul:

Certificat.

„Cu acésta dovedesc, cumcă dl. Lazar Triteanu a fost dela 1 Septemvrie 1899 până azi ca prefect lângă băieţii mei, în care restimp *şi'-a împlinit complet datorinţa avênd o comportare morală neescepţionabilă.*

Dl. Triteanu şi acuma *numai la provocarea Exelenţiei Sale d-lui Metropolit Meţianu* şi a *Ven. cons. archidiecesan, a abzis* de postul ocupat în casa mea,—pentru a-'şi termina studiile sale universitare.

Capolnaş, 23 Iuliu 1900.

Eugeniu Mocsonyi.

Cred a fi dovedit îndeajuns calumnia murdară, prin care au voit sĕ mĕ discrediteze înaintea superiorilor mei, susţinênd că aş fi fost îndepărtat din postul, în care am fost angajat tocmai în urma „isprăvurilor“ mele de până acum.

Chestiunea cu „escrocarea tinereţei şi nevinovăţiei unei învĕţătóre“ deasemenea o declar de calumnie infamă, scornită şi îndreptată contra mea din simţ de rĕsbunare.

De altcum nepermiţêndu'mi caracterul meu preoţesc şi simţul de demnitate a-'mi lua satisfacţia, ce ar merita astfel de bandiţi ai condeiului, aflu de lipsă a mai spune, că am pornit contra lor *proces de calumnie.*

Sibiiu, 26 Iulie 1900.

Lazar Triteanu.

---

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta redacţia nu primeşte rĕspunderea.

Nr. 13848/900 [114] 1—

Publicaţiune

Pentru asigurarea reparării podului Nr. 28 aflător pe drumul municipal Cîlnic — Reciu — Gârbova — Mercurea se va ţinea în 3. August la 10 óre a. m. în sala de consultare din palatul comitatens o pertractare cu oferte închise.

Doritorii de a întreprinde acéstă lucrare sunt provocaţi sĕ-şi substérnă ofertele referitóre la întreprinderea efectuirii *acestei lucrări până la 9 óre a. m.* a zilei fixate la vicecomitele comitatului. Oferte întrate mai tárziu nu se vor considera. — Ofertele trebue sĕ fie închise, sigilate şi provĕzute cu vadiul de 5% computat după suma preliminată cu 2503 cor. 19 fil. Operatul technic şi condiţiunile referitóre la lucrarea din cestiune se pot vedea la oficiul de construire reg. ung. din Sibiiu în órele de oficiu.

Sibiiu, în 22 Iuliu 1900.

pentru vicecomitele:
Stroia
protonot.

---

[104] 3—3

Publicare de licitaţiune.

Comuna bisericéscă Codlea (Feketehalom), comitatul Braşov, în baza planului aprobat de Prea Ven. Consistoriu sub Nrul 4863/şcol. din 26 Iunie 1900, voeşte a **zidi încă o sală de învĕţământ** lângă edificiul cel vechiu, cu un preliminariu de spese de 3200 cor. 10 fil.

Doritorii de a întreprinde acéstă zidire au a-'şi trimite ofertele împreună cu vadiul de 10% (zece) dela suma de mai sus, subscrisului oficiu; din 15 Iulie n. până cel mult în 29 Iulie n. 1900 la 3 óre p. m. când se va ţinea licitaţiunea verbală minuendă şi desfacerea ofertelor.

Planul, preliminariul şi condiţiunea de zidire sĕ pot vedea la oficiul parochial în órele oficióse.

Codlea, în 15 Iunie, 1900.

Comitetul parochial:

Iosif Comanescu — *Ananie Boldor*
preşedinte. — *notariu.*

Nr. 708/1900 [101] 3—3

Concurs

Pentru îndeplinirea posturilor vacante de învĕţători la şcólele din comunele de mai jos din protopresbiteratul gr.-or. al Sibiiului, se escrie concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român".

1. Slimnic, cu salariu anual de 600 cor., jumătate din venitul grădinei de pomărit, cuartir natural în edificiul şcólei şi doi stângini de lemne.

2. Vurper, cu salariu anual de 600 cor., cuartir natural în edificiul şcólei cu lemnele trebuincióse pentru încălzit şi ¼ jug. grădină.

3. Mohu, pentru al II. post, cu salariu de 600 cor., relut de cuartir 40 cor. şi doi stângini de lemne şi folosinţa jumĕtate din grădina şcolară.

4. Sadu, pentru 3 posturi à 600 cor. solviţi în rate lunare din cassa alodială, cuartir în edificiul şcolar şi lemnele necesare pentru încălzit; vor fi preferiţi cei ce vor dovedi desteritate în cântări şi tipic, în care scop sĕ se presenteze la biserică înainte de alegere în vr'o Duminecă sau sĕrbătóre.

5. Cornăţĕl, un post cu salariu anual de 600 cor. din cassa alodială, cuartir natural în edificiul şcólei şi lemnele necesare pentru încălzit.

6. Şura-mare, pentru al II. post, cu salariu anual de 600 cor. solviţi în trei rate cuartale anticipative, cuartir natural în edificiul şcolar şi lemnele necesare pentru încălzit.

7. Cristian, pentru al II. post cu salariu anual de 600 cor. 420 cor. din alodiu şi 180 dela popor, solviţi în rate lunare anticipative, cuartir natural în edificiul şcólei şi 4 stângini de lemne, pentru servicii cantorale stola usitată.

8. Boiţa, pentru dóuĕ posturi à 600 cor., solviţi din cassa bisericei în rate lunare anticipative, cuartir natural în edificiul scólei, eventual relut de cuartir 40 cor., 4 stânjini de lemne şi cuincuenalele legale.

Vor fi preferiţi acei candidaţi, cari sunt apţi pentru predarea sciinţelor economice în scóla de repetiţie, precum şi aceia cari vor dovedi, că sunt în stare a înfiinţa un cor bisericesc, în care scop sĕ se presenteze în comună în vr'o Duminecă sau sĕrbătóre la biserică înainte de alegere spre a-şi dovedi desteritatea.

9. Tălmăcel, pentru dóuĕ posturi, eventual şi al III. cu salariu anual de câte 600 cor., cuartir natural în edificiul scólei şi lemnele necesare pentru încălzit.

Dela concurenţi se cere, ca sĕ se presenteze în comună în vr'o Duminecă séu sĕrbătóre înainte de alegere spre a-şi arĕta desteritatea în cântări şi tipic avênd fie-care, ca învĕţător confesional a ţinea strană în biserică şi a instrui pe elevii scolari în cântări.

Concurenţii au sĕ-şi aştérnă petiţiunile lor instruite în sensul legilor din vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în termin deschis.

Sibiiu, 4 Iuliu, 1900.

Oficiul protopresbiteral gr--or. al Sibiiului.

Ioan Papiu
protopresb.

2265 szám 1900. [109] 3—3

Arlejtés.

A nagyszebeni m. kir. állami elmegyógyintézet részére az 1900/1 évi fütési időszakban szükséges **2200 azaz kétezerkétszáz köbméter** ép, egyenes, száraz, nagy hasábokból álló, nem usztatott **bükktüzifa szállitásának biztositása céljából** a *Budapesti Közlöny* 148, 149 és 150 számaiban kiirott árlejtés eredménytelen maradván, ugyanezen szállitás biztositására **1900 évi julius hó 28-án d. e. 11 órakor** az intézet gondnoki irodájában — a hól a részletes feltételek is megtudhatók — *zárt irásbeli ajánlati tárgyalás fog tartatni.*

A sajátkezüleg aláirott jól lepecsételt, magyar nyelven szerkesztett, 1 koronás bélyeggel és a szállitási érték 5%-ával mint bánatpénzzel ellátott ajánlatok a fent jelzett helyen és időben benyujtandók.

Nagy-Szeben, 1900 évi julius hó 16-an.

A m. kir. állami elmegyógyintézet igazgatója.

In **Tipografia** şi **librăria archidiecesană, Sibiiu,** se află următórele scrieri ale poetului nostru **G. Coşbuc:**

Fire de tort, broş	fl. 1.—
Balade şi idile „	fl. 1.50
Sacontala, broş.	„ 2 50
Aeneis ediţ. II. broş	„ 1.25
Rĕsboiul nostru pentru neatêrnare, broş	„ — 50

A apărut:

Scrisori către eleve
de
D-şóra prof. **Maria Cioban**

O carte fórte instructivă, se află de vênzare la

Librăria archidiecesană.

Preţul **1 cor.**, trimisă cu posta **1·10 cor.**

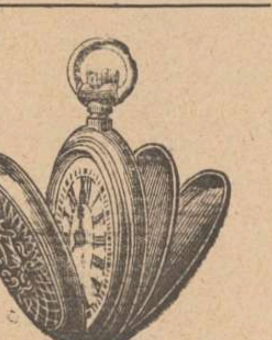

15 bucăţi fl. 3.05.

Nu se mai oferă ocasiunea rară de a putea primi pentru numai fl. 3·05 următórea colecţiune de juvaere.

1 Orologiu de busunar jubil. de nickel Anker-Remontoir cu capace gravate fórte frumos, cu portretul M. S. regelui Francisc Iosif I. (noutate), minutar, cu maşinerie regulată, precis, garanţă de trei ani (ér nu ceas de părete, cum trimit neguţătorii din bazare, în loc de orologiu aurit).
1 lanţ goldin panzerat sau de nickel.
2 buc. inele imitaţie de goldin în fasonul cel mai nou cu briliante de simil.
2 buc. nastori pentru mangete, aur-doublé cu mechanism.
3 bucăţi nastori pentru pept. (Chemisettes.)
1 nasture pentru gulerele îndoite.
1 ac fórte fin de cravată.
1 pungă pentru orologiul anker.
1 oglinduţă de busunar în cutie.
2 cercei de argint veritabil de fasonul cel mai nou.

Tóte aceste 15 obiecte dimpreună cu orologiul Anker-Remontoir costă numai fl. 3·05.

Aceleaşi 15 obiecte insĕ în loc de orologiul patent reform. Anker unul Patent-Goldin-Iubil. care înlocueşte pe deplin un orologiu de aur, cu garanţie de trei ani **numai cu fl. 6·10.**

Ceea ce nu convine se schimbă bucuros sau se retrimit banii, aşadară risicul e exchis.

Anunciuri de felul acesta sunt imitaţii. Sĕ se comande per Cassa sau cu rambursă dela [112] 1—3

E. Holzer

deposit de orológe, ciasuri şi obiecte de aur en gros

Liferantul asociaţiunei funcţionarilor de stat ces. reg. austriaci etc.

Krakau, Stradom 18 (Oesterr.)

Catalóge ilustrate gratis şi franco.

1000 coróne plătesc celui-ce va mai căpĕta vr'odată durere de dinţi ori îi va mirosi gura după-ce va folosi **apa de dinţi a lui Bartilla,** o sticlă cu **35 cr.** (Pentru pachetare 10 cr. deosebit). **Erezii A. Bartilla** (E Winkler), Viena, 19/1., Sommergasse 1. — Sĕ se céră pretutindenea apriat apa de dinţi a lui **Bartilla.** Denunţări de falsificare vor fi bine plătite. La locurile, unde nu se póte căpĕta, trimit 7 sticle cu 2 fl. 60 cr. franco. — **Deposit în Sibiiu** la farmacia **„Vulturul"** **C. Müller,** piaţa mare; farmacia **Molnar,** strada Cisnădiei 59. [33] 11—

In *Tipografia archidiecesană* a apărut:

ACAFTISTUL
Preasântei
Născătóre de Dumneḑeu
şi
alte rugăciuni
urmate de Sinaxariu pentru tot anul si Păschălie.
Un volum de 368 pagini 8°.

Preţul	simplu legat	fl.	—.85
	jumĕtate pânză	„	1.05
	în piele roşie	„	1.25
Ediţia fină	în piele négră	„	2.—
	piele chagrin	„	2.60
	în mătase	„	3.85

Se află de vênḑare la

Librăria Tipografiei archidiecesane,
Sibiiu.

Voci din public.

Scrisórea de mulţumită din America.

Copia scrisórei originale, tradusă verbal românesce.

Domnului **Franz Wilhelm,** farmacist,
Neunkirchen, Austria de jos

New-Jork, 18 Mai 1898.

Iubite Domnule!

In Novembre 12 anul 1895 eram aşa de bolnav de reumatism, că am fost silit, sĕ mĕ pun la pat. Opt luni de zile a trebuit sĕ zac în acelaş loc, fără sĕ mĕ pot mişca; greutatea corpului mi s'a redus dela 175 lbs la 130 lbs nu semn despre durerile grozave, ce am avut sĕ îndur în atâţia ani. N'am lăsat mai nimic neprobat, însĕ după ce folosém ceva, aşa am auzit de liniments electric, scalde turceşti, şi după tot feliul de ocupaţiuni medicale, nu mĕ simţém mai bine, aşa că ultimul medic ce l'am ocupat mi zise, că nu primesce mai mulţi bani dela mine, pentrucă bani sunt aruncaţi fără scop.

După ce trecu vreme la mijloc, întâlni un amic al meu, care-mi spune de **tea Wilhelm pentru curăţirea sângelui antiarthritică, antirheumatică,** ce-ar fi un mijloc fără greş contra rheumatismului Eu îi povestii din esperenţele mele cu alte mijlóce, şi aveam fórte puţină încredere. Parecă mâna sorţii mi-a dictat sĕ scriu la D-Vóstră, şi inima mea mai cugeta, că esistă un mângăitor, care mĕ curéza. Da, am câştigat convingerea, că esistă un atare mântuitor. Nu pót exprima în cuvinte durerile cumplite din cei din urmă 3 ani; acum când nu mĕ mai póte conturba nimic, mĕ simt ca un copil nou născut în acest moment fără a preţui tóte comorile lumei pe lângă **thea Wilhelm pentru curăţirea sângelui antiarthritică antirheumatică.**

Fiţi aşa buni, domnule, şi trimiteţi-ne îndată l. C. Q. D. 1 duzină (12) pachete de thea Wihelm pentru curăţirea sângelui antiarthritică antirheumatică.

Dorindu-Vĕ ce e mai bine în sĕnătate şi viaţă îndelungată, rĕmân cu tot respectul.

Iosef M. Gordon, 179 orchard st. New-York. [7] 7—7

Sĕ află în tóte farmaciile.

Deposit principal: la farmacistul *I. G. Molnar,* Sibiiu.

In **Tipografia şi librăria archidiecesană Sibiiu,** se află de vênḑare:

Cuvêntări bisericesci
de
Dr. Theol. George Popoviciu
protopresbiter ort. român în Lugoş
broş. à 3 cor., sau lei 3.50.

Religiune şi sciinţă,
disertaţiune
de acelaşi autor
broş. 50 fil.;
şi
Cuvêntări bisericesci
de
Massillon, episcop de Clermont şi membru al acad. franc.
traduse prin
Ioan Genţ
paroch gr. cath. în Haieu,
Tom. I broş. 5 cor. sau lei 6.50

Din **Tipografia şi librăria archidiecesan, Sibiiu,** se póte procura

Teoria Dramei
cu un tractat introductiv
despre frumos şi artă,
de
Dr. Iosif Blaga,
profesor.
Preţul broş. 3 cor. 60 fil.

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.**

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

La numĕrul acesta se adauge şi un suplement.

[105] 1—3

Concurs

Devenind vacant un post de învĕţător dela şcóla gr. or. din Codlea, prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român.“

Emolumentele sunt: 600 cor. salar, 88 cor. relut de cuartir şi lemne ce se plătesc din cassa bisericei în rate cuartale anticipative.

Doritorii de a ocupa acest post au a se presenta în vr'o Duminecă sau sĕrbătóre la biserică spre a-şi arĕta dexteritatea în cântările bisericesci.

Documentele sunt a se aşterne oficiului protopresbiteral gr. or. al Branului în Zerneşti.

In conţelegere cu oficiul protopresbiteral respectiv.

Codlea, din şedinţa comitetului parochial gr. or. ţinută la 29 Maiu, 1900.

Iosif Comanescu pres. **Ananie Boldor** notariu

---

ad Nr. 37—1900. [108] 1—3

Concurs

Pentru întregirea a-lor trei posturi de învĕţători devenite vacante la scóla norm. cap. gr.-or. din *Sĕlişte,* prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu fieşce care dintre aceste posturi sunt:

1. Salar fundamental 800 cor. solviţi în rate anticipative din „fondul cultural al bisericei“.
2. Bani de cuartir în sumă de 100 coróne.
3. Bani pentru grădină în sumă de 40 cor.
4. Cuincuenaliile legale provĕzute în § 46 din Reg. pentru organisarea învĕţămêntului scolar.

Invĕţătorii ce se vor alege vor fi obligaţi a provedea pe lângă instrucţiunea în scóla de tóte zilele şi instrucţiunea în scóla de meserii sau scóla de repetiţie economică. Cei cu cualificaţiune superióră vor fi preferiţi.

Aflându-se pe lângă acéstă scólă şi un *asil de copii* se escrie pentru acest scop concurs pentru postul de *instructóră* cualificată.

Emolumentele acestui post sunt 600 cor., cuartir în natură ori 100 cor. relut de cuartir şi lemnele necesare de foc.

Concurenţii reflectanţi la aceste posturi, au sĕ-'şi trimită suplicele lor instruite conform legilor în vigóre la oficiul protopresbiteral gr. or. al Sĕliştei.

Sĕlişte, din şedinţa comitetului parochial gr. or. ţinută la 17 Iuniu 1900

Ioan Popa V.-preşed. *D. A. Mosora* not. al com.

Nr. 286/1900.

Vidi:

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Sĕliştei.

Petru Iuga
adm. protopr.

Nr. 232—1900 [107] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoreşti în subsemnatele parochii din protopresbiteratul Haţegului se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegr. Rom“.

1. Alun — Bunila, 2. Boos, 3. Federi — Fizesti, 4, Haşdĕu — Dobâca, 5. Livezeni, 6. Luncani, 7. Nădăstia superióră, 8. Petrila Brad, 9. Petrila Gârgani, 10. Petroşeni, 11 Sânta Maria de pétră, 12. Valea Sângeorgiu — Grid.

Salariul învĕţătoresc în fie-care parochiă este de 600 cor., cuartir şi lemne de foc.

Concurenţii sĕ-şi aştérnă cererile lor, instruite conform normelor în vigóre, subsemnatului oficiu,

Haţeg, în 6 Iuliu 1900.

Oficiul protopresbiteral al Haţegului, în conţelegere cu respectivele comitete parochiali.

Titu V. Gheaja.
protopresbiter.

Nr. 321 protop. 1900. [111] 1—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor vacante din comunele bisericeşti mai jos însemnate, protopresbiteratul Mediaşului se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în ziarul „Telegraful Român“.

1. Agărbici, cu salar anual de 600 cor., cuartir liber şi lemnele pentru foc.
2. Aţĕl, cu salariu anual de 600 cor., solviţi în rate lunare anticipative din cassa bisericei, cuartir şi lemnele pentru foc.
3. Brateiu, cu salariu anual de 600 cor., cuartir liber şi lemnele pentru foc.
4. Ernea săséscă, cu salariu anual de 600 cor., cuartir şi lemnele pentru foc.
5. Frâua, cu salariu anual de 600 cor., cuartir şi lemnele necesare pentru foc.
6. Haşag, cu salariu anual de 600 cor., cuartir în edificiul scolar şi lemnele pentru foc.
7. Şaroş, cu salariu anual de 600 cor, solviţi din repartiţie dela popor în suma de 518 cor., ér suma de 82 coróne se va solvi dela comuna politică, cuartir în edificiul şcolar şi lemnele pentru foc.

Concurenţii au sĕ se presenteze în vre-o Duminecă ori sĕrbătóre la biserica din parochiile amintite, — spre a-şi arĕta desteritatea în cântările bisericeşti, şi au a'şi aşterne cererile instruite conform normelor din vigóre, până la terminul sus indicat subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Mediaş, 10 Iuliu 1900.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Mediaşului.

Romul Mircea
protop.

Nr. 555-900 [113] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor de învĕţători dela scólele confesionale gr. or. române din mai jos însemnatele comune în protopresbiteratul gr. or. al Avrigului se escrie prin acésta concurs cu terminul de 30 zile dela prima publicare în „Tel. Român.“

1. Drăguş, dóuĕ posturi de învĕţători eventual un post de învĕţătóre, cu salariul anual de câte 600 cor., cuartir şi lemnele necesari pentru foc;
2. Sebeşul-inferior, al doilea post de învĕţătoriu cu salariul anual de 600 cor., cuartir şi 4 stângini de lemne eventual un pauşal de 40 coróne.

Doritorii de a ocupa vre-unul din acestea posturi sĕ'şi substérnă cererile concursuale instruite conform legilor în vigóre la subscrisul oficiu protopresbiteral gr. or. al Avrigului, în Avrig, (posta Avrig, Felek, Szebenvármegye) până la terminul susindicat.

Avrig, 10 Iuliu 1900.

In conţelegere cu comitetele parochiali: oficiul protopresbiteral gr. or. al Avrigului.

Ioan Cândea
protopop

---

[115] 1—3

Concurs

Pentru întregirea staţiunilor învĕţătoresci dela mai jos însemnatele scóle gr.-or. române din tractul protopresbiteral al Cetăţii de pétră, se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în ziarul „Telegraful Român şi anume:

1. Cărbunariu, cu salariu anual de 600 coróne din care 400 coróne repartiţiune pe popor, 80 coróne din lada bisericei şi folosirea a 6 jugere de pămênt arătoriu în preţ de 120 coróne, cuartir şi lemne de foc.
2. Fênaţe, salariu anual de 600 cor., 300 coróne repartiţie pe popor, 300 coróne ajutoriu dela stat şi 20 coróne pentru încălzit, cuartir liber în edificiul scólei.
3. Văleni-Şomcuţi, salariu anual de 600 coróne repartiţiune pe popor, cuartir liber în edificiul scólei şi lemne de foc.

Dela concurenţi se cere ca se se presinte în comună în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre mai nainte de alegere spre a'şi arĕta destoinicia în tipic şi cântările bisericeşti şi a face cunoştinţă cu poporul, deobligaţi fiind ca învĕţători a instrui pe elevii scolari în cântări.

Concurenţii au a-şi aşterne petiţiunile de concurs în regulă instruite şi în terminul preclus la subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Fênaţe, la 8 Iuliu 1900.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Cetăţii de pétră.

Teodor Şovrea
adm. prot.

Nr. 323-1900. prot. 116 [1—3]

Concurs

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoreşti dela şcólele comunelor mai jos însemnate din protopresbiteratul Sighişórei, se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare.

1. Bundorf, cu salariu anual de 600 cor., cuartir şi lemnele necesare de foc.
2. Zoltan, cu salariu anual de 600 cor., cuartir gratuit şi lemnele necesare de foc.
3. Vidacutul român, cu salariu anual de 600 coróne şi lemnele necesare de foc.
4. Nadĕşul-săsesc, cu salariu anual de 600 coróne şi lemnele necesare de foc.
5. Ródeş, cu salariu anual de 600 cor., — şi anume: 120 de coróne dela comuna bisericéscă, ér restul de 480 coróne dela stat, — cuartir gratuit şi lemnele necesare de foc. —

Concurenţii la aceste posturi, cu îndatorirea a provedea instrucţiunea scolarilor dela 6—12, şi a celor dela 12—15 ani şi a ţinea în Dumineci şi sĕrbători strană, şi a conduce cântările liturgice cu tinerimea scolară, — sĕ-'şi aştérnă petiţiunile concursuale instruite conform normelor în vigóre, — subscrisului oficiu protopresbiteral până la terminul indicat cu îndatorirea a se presenta în vre-o Duminecă séu sĕrbătóre în biserică spre a-şi arăta desteritatea în cele rituale, şi a face cunoştinţă cu poporul. —

Sighişóra, 11 Iuliu 1900.—

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sighişórei, în conţelegere cu respectivele comitete parochiale.

Dimitrie Moldovan
protopop.

Nr. 411—900. [103] 2—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor învĕţătoreşti dela mai jos semnatele şcóle române gr.-orientale din tractul protopresbiteral al Ungurașului, se escrie concurs, cu termin de 30 de zile dela prima publicare în ziariul „Telegraful Român“ şi anume:

1. Cubleşul-român, cu salariu de 600 cor., din cari 430 dela stat, 170 dela popor şi cuartir.
2. Dânc, cu salariu de 600 cor., din cari 350 de la popor şi 250 dela stat, cuartir şi grădină.
3. Gălpâia, cu salariu de 600 cor. dela popor, cuartir şi grădină. Acest post este împreunat şi cu postul cantoral.
4. Miluan, cu salariu de 600., dela popor şi cuartir.
5. Rachiş, cu salariu de 600 cor. dela popor, cuartir şi grădină.
6. Tresnea, cu salariu de 600 cor. dela popor, cuartir, lemne de foc şi asigurarea cuincuenalului.
7. Unguraş, cu salariu de 600 cor., din cari 380 dela popor şi 220 dela stat.

Dela concurenţi se recere a se presenta înainte de alegere în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre la biserică spre a-şi arăta destoinicia lor în cântări şi tipic şi a fi cunoscuţi poporului.

La întregirea postului învĕţătoresc Tresnea vor fi preferiţi cei cu cunoscinţă musicală şi se vor obliga la înfiinţarea unui cor din elevii scolari, pentru care faptă i se va da o remuneraţiune corespunzĕtóre separat de salariu.

Concurenţii au a-şi aşterne petiţiunile lor în regulă instruite în terminul preclus la subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Fizeş-Sânpetru, 4/17 Iuliu, 1900.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Unguraşului în conţelegere cu comitetele parochiale.

Pavel Roşca
protopresbiter.

Nr. 224/1900 [100] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci din comunele bisericeşti mai jos însemnate ale protopresbiteratului Câmpeni se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Câmpeni, dóuĕ posturi cu salariu de câte 600 cor., relut de cuartir şi grădină de 100 cor., solvit din fondul scolar.
2. Certegea, un post cu salariu de 600 cor., din repartiţiă, locuinţă cu grădină.
3. Gârda de jos. un post cu salariu de 600 cor., din repartiţiă, locuinţă cu grădină.
4. Lăpuş, un post cu salariu de 600 cor., din repartiţiă, locuinţă cu grădină.
5. Lăzesci, un post cu salariu de 600 cor., din repartiţiă, locuinţă cu grădină.
6. Neagra de jos, un post cu salariu de 600 cor., din repartiţiă, locuinţă cu grădină.
7. Poiana Valea-verde, un post cu salariu de 600 cor., din repartiţiă şi locuinţă.
8. Sohodol-Peleş, un post cu salariu de 600 cor., din repartiţiă şi locuinţă.
9. Ponorel, un post cu salariu de 600 cor., din repartiţiă, locuinţă cu grădină.
10. Vidra medie, dóuĕ posturi cu salariu de câte 600 cor., din fondul scolar şi repartiţiă, locuinţă cu grădină.
11. Vidra de sus, dóuĕ posturi cu salariu de câte 600 cor., din cassa bisericéscă, locuinţă cu grădină.

Doritorii de a ocupa aceste posturi sĕ-'şi trimită cererile concursuale cu documentele recerute la subscrisul oficiu în terminul deschis.

La posturile de sub Nrii. 1 şi 11 vor fi preferiţi cântăreţii buni, şi cari vor putea forma şi coruri bisericesci vor primi remuneraţiuni separate, deci trebue a se presenta în biserică spre cunóscere înainte de alegere.

Oficiul protopopesc gr.-or. din Câmpeni.

Câmpeni 30 Iuniu, 1900.

Romul Furdui
protopresb,

[110] 2—3

CONCURS

La şcólele centrale gr.-or. române din Braşov sunt de ocupat următórele posturi vacante de profesori:

a) la gimnasiu.

1. Un post de profesor pentru catedra de germână. şi română.

2. Un post de profesor pentru catedra de maghiară română şi eventual istorie.

3. Un post de profesor pentru catedra de filologie clasică.

4. Un post de profesor pentru catedra de geografie şi istoria natur.

b) la scóla reală.

5. Un post de profesor de limba germână şi franceză.

c) la scóla comercială.

6. Un post de profesor de limba maghiară şi germână în combinaţie eventual cu limba franceză.

d) la scólele primare

7. Patru posturi de învĕţători.

Terminul de concurs pentru posturile de sub a. — c. este 31 Iuliu a. c. pe când pentru cele de sub d, 30 de zile dela prima publicare în fóia oficială.

Toţi concurenţii vor adresa concursele lor subsemnatei Eforii scolare însoţite de următórele documente:

a) că sunt români de religiunea gr.-or.

b) că au purtare bună atât în privinţa moralităţii, cât şi în relaţiunile lor civile;

c) că sunt de constituţie fisică firmă şi deplin sănătoşi;

d) revers că se vor conforma întru tóte legilor şi dispoşiţiunilor nóstre bisericesci şi scolare, precum şi regulamentelor, ce sunt în vigóre;

e) concurenţii de sub 1—5 vor documenta cualificaţiunea profesorală completă, conform art. de lege XXX din 1883 sau întru cât încă nu ar avea-o, să aibă cel puţin examen fundamental din specialitatea lor; preferiţi vor fi cei cu cualificaţiune completă;

f) concurenţii de sub 6 vor documenta cualificaţiune conform regulamentului scólelor comerciale superióre din anul 1895;

g) concurenţii de sub 7 vor documenta, că au depus examen de cualificaţiune învĕţătoresc cu calcul bun, că cunosc limba maghiară şi germână după recerinţă şi că posed cunoscinţe teoretice şi practice din desemnul liniar, din gimnastică şi grădinărit.

Beneficiile împreunate cu aceste posturi sunt:

1. Pentru profesorii ordinari în timpul serviciului provisoriu (prevĕzut în § 30 al legii de instrucţiune din 1883) salar anual de 1800 Cor., éră începênd dela ocuparea definitivă a postului de profesor ordinar salar anual de cor. 2400·—; cuincuenii de 200 cor; bani de cuartir 400 cor. anual şi drept de pensiune conform statutelor în vigóre la şcólele nóstre; pentru timpul serviciului ca profesor suplinitor salar de cor. 1600. — anual fară alte emolumente.

2. Pentru învĕţătorii suplenţi salar de cor. 800· — anual, pentru învĕţăţorii provisori cor. 1000·— anual, éră începênd dela ocuparea definitivă a postului salar de cor. 1200.—anual, cinci cvincvenale à 120 cor., şi bani de cvartir cor. 240.—anual.

Braşov, din şedinţa Eforii şcolare ţinută la 3 Iuliu, 1900 v.

Eforia scólelor centrale rom. ort. rĕsăritene Braşov.

Vasile Voina
preşedinte

Arseniu Vlaicu
secretar

Nr. 307. 1900 [97] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci dela scólele comunelor mai jos însemnate din protopresbiteratul Sighişórei, se publică concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare.

1. Sighişóra, postul învĕţătoresc clasa I. cu salariu anual de 600 de coróne şi anume 412 coróne din cassa alodială în rate lunare decursive, iar restul din repartiţiune, cuartir gratuit în edificiul scólei, şi lemnele necesare de foc; postul învĕţătoresc clasa a II-a cu salariu anual de 600 cor., şi anume: 470 de coróne din cassa alodială în rate lunare decursive, iar restul din repartiţiune, cuartir gratuit în edificiul scólei, şi lemnele necesare de foc, plus trei stângini de lemne de stejar, în natură.

2. Criş, cu salariu anual de 600 cor., cuartir gratuit în edificiul scólei şi lemnele necesare de foc.

3. Saschiz, cu salariu anual de 600 cor., cuartir gratuit în edificiul scólei şi lemnele necesare de foc.

4. Boiul mare, cu salariu anual de 600 cor., cuartir gratuit în edificiul scólei şi lemnele necesare de foc.

5. Seleuşul mare, cu salariu anual de 600 cor., cuartir gratuit şi lemnele necesare de foc.

Reflectanţii la aceste posturi cu îndatorirea a provedea instrucţiunea scolarilor dela 6-12, şi celor dela 12-15 ani şi a ţinea în Dumineci şi Sĕrbători, — cei din Sighişóra în mod perondătoriu, strană în biserică, — sĕ-şi aştérnă petiţiunile concursuale instruite conform normelor în vigóre, — subscrisului oficiu protopresbiteral până la terminul indicat cu îndatorirea a se presenta în vre-o Duminecă sau Sĕrbătóre în biserică spre a-şi arăta desteritatea în cele rituale.

Sighişóra, 27 Iuniu 1900.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Sighişórei, în conţelegere cu comitetele parochiale concernente.

Dimitrie Moldovan
protopop

Nr. 344 [98] 2—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor învĕţătoresci dela şcólele elementare gr-or. din comunele mai jos însemnate, protopresbiteratul Orăştiei, se publică concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român.“

1. Beriu, cu salariu anual de 600 cor., cuartir în edificiul şcólei, şi lemne de foc. Salariul se solveşte regulat în rate trei lunare din cassa bisericei şi cea alodială.

1. Binţinţ, cu salariu de 600 cor., solvit din cassa bisericei şi încassat prin repartiţiune, cuartir liber în edificiul şcólei şi lemne de foc.

3. Pischinţ, cu salariu de 600 cor., din cari 440 cor., în bani gata scoşi prin repartiţie dela popor, éră 160 cor., în realităţi, agri, păşune şi pădure, cuartir în edificiul şcólei şi doi stângini de lemne.

4. Romoşel, cu salariu de 600 cor., solviţi în rate lunare din cassa bisericei, cuartir în edificiul şcolar şi patru stângini de lemne, din cari e a se încălzi şi sala de învĕţământ.

Invĕţătorii aleşi la fie-care post sunt datori a instrua copii în cântările liturgice, şi a ţiné Dumineca şi sĕrbătórea strană, cântând cu elevii la sfta liturgie.

Concurenţii au a-şi aşterne cererile instruite conform normelor din regulamentul şcolar în terminul sus indicat subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Orăştie, 20 Iunie 1900.

Oficiul protopresbiteral în conţelegere cu comitetele parochiale concernente.

Vasile Domşa,
protopresbiter.

Din **Tipografia şi librăria archidiecesană, Sibiiu**, se póte procura

Din vremuri apuse,
de
Iudita Secula n. *Truţa.*

Broş. à 50 cr.

La **Librăria Tipografiei Archidiecesane** se află de vênzare:

Ce-'i cerul de Camille *Flammarion* C. 1·50
Din romanul unei vieţi, de Stefan *Braborescu* . . . . . . „ 1·—

trimise cu posta pentru fiecare exemplar 10 bani mai mult.

A eşit de sub tipariu în Tipografia archidiecesană:

APOSTOLUL

— cu litere latine —

cu binecuvêntarea I. P. S. Domn Ioan Metianu, archiepiscop şi metropolit şi se află de vênzare la **Tipografia şi Librăria archidiecesană în Sibiiu** cu preţurile: broşat **7 cor.**, legat **9·50 cor.**, ediţie de lux broşat **8 cor.**, legat după cum se comandă.

Saisonul de primăvară şi de vară 1900.

Stofe de Brünn veritabile

Una bucată de metri 3.10 lungă, pentru un rând complet de haine de bărbat (Roc, pantaloni, vestă,) costă numai

fl. 2.75, 370, 4.80 de lână veritabilă de oae
fl. 6. — şi 6.90 de lână mai bună veritabilă de oae
fl. 7.75 din lână fină veritabilă de oae
fl. 8.65 din lână fórte fină veritabilă de oae
fl. 10.— din cea mai fină lână veritabilă de oae.

Una bucată stofă pentru un rând de haine-salon fl. 10.— deasemenea espedează cu preţurile de fabrică stofe pentru pardisiu, lodeu pentru turişti cele mai fine kamgarne etc. etc. depositul real şi recunoscut în destul ca solid:

Siegel-Imhof în Brünn.

Mustre gratis şi franco. Liferarea conform mustrei sĕ garantează. [56] 29—40

Avantajele muşteriilor privaţi, de a comanda stofele direct dela fiima de mai sus, dela fabrică, sunt foarte însemnate.

Farmacia lui F. I. R. Hotter la sf. Iosif, Wien, XII/2 Schönbrunnerstrasse 182.

Absorbinalul lui Hotter.

1/1 Flacon fl. 6. —, 1/2 Flacon fl. 3.50. delătură tóte umflăturile şi depunerile de grăsimi fără sĕ vateme părului. Intăreşte nervii atacaţi şi slăbiţi, delătură şi distruge tóte nodurile în muschi, şi serveşte şi ca scut în contra aprinderilor; cu deosebire e probat la umflăturile produse din causa fearelor, apoi în contra ariciturei umflărei copitei, genunchilor umflaţi, mai departe în contra umflăturilor (noduri) de vine, în contra umflăturei picioarelor la glesne şi la încheietura degetelor cu un cuvênt în contra tuturor umflăturilor ori unde s'ar ivi.

Praful nutritor alui Hotter,
pentru cai şi vite cornute
1 Pachet cu 80 cr.

Un adaus escelent la nutremânt, pentru a ţinea vitele sănătoase şi cu putere este de a sĕ folosi la tóte suferinţele de rărunchi de ficat şi de nervi.

Preparate pêntru veterinari, cele mai bune ale timpului mai nou, cari după atestate numĕróse nu au fost ajunse de alte mijloace de natura aceasta.

Sĕ sĕ cearâ numai preparate de ale lui Hotter şi sĕ nu se priméscă altele. Deposit în farmacii şi Droguerii.

Deposit principal la Dr. Emil Budai farmacia oraşului Budapesta (Stadthausplatz) la Dr. Leo Egger & J. Egger Farmacia Palatinului VI Váczi körút 17 şi la farmacia Iosif Török Bpesta VI Kiraly utcza 12.

Fluidul lui Hotter „Training“
1 Sticlă cu fl. 1.20.

Conservează nervii şi muschii până la bătrâneţe înaintată totdeuna puternici şi vioi, pune în stare pe animal sĕ prestee cele mai mari strapaţii şi fugi, sĕ înţelege după frecare cu fluidul „Training“.

Sĕ mai foloseşte cu succes uimitor la tóte urmările cari obvin din opintiri prea mari, ologie, reumatism, şi înţepenire.

Praful de porci a lui Hotter.
Nr. I şi II
1 kg. . . . fl. 1.20.

Cel mai buu mijloc pentru a produce pofta de mâncare şi cu acésta prosperarea porcilor, fórte acomodat în contra orbalţului (brâncă); Nr. II este de a sĕ întrebuinţa la urdinare.

Mijloc în contra Colicei alui Hotter.
1 Sticlă fl. 1.50.

Contra la tot feliul de colică şi contra oprirei udului la cai precum şi contra umflăturilor la vite cornute. [54] 26—104

Alifia lui Hotter pentru delăturarea crescăturilor de oase.

1/1 Cutie cu fl. 2. 1/2 Cutie cu fl. 1.20. delătură crescăturile de oase şi depunerile osoase chiar şi după 4—6 sĕptămâni. (boală învechită).

Nr. 80 Sibiiu, Marţi 18/31 Iuliu 1900. *Anul XLVIII*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **străinătate** pe an 24 C, 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE
Pentru odată 14 fil., — de dóuĕ ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 60 fil. pentru fie-care publicare.

CONCURS

Cu finea anului scolariu 1899/900 au devenit în vacanţă următórele stipendii din fondurile archidiecesane:

1. Din fundaţiunea Moga un stipendiu de unamie (1000) coróne pentru tineri români din archidiecesă, cari studiéză drepturile séu filosofia, lipsiţi de mijlóce şi cu purtări bune.

2. Din fundaţiunea Francisc Iosif un stipendiu de patru-sute-patruzeci (440) coróne, pentru tineri români din archidiecesă, cari ar voí a studia teologia la facultatea teologică din Cernăuţi, lipsiţi de mijlóce şi cu purtări bune.

3. Din fundaţiunea Cologea un stipendiu de dóuĕ-sute (200) coróne şi unul de una-sută-dóuĕzeci (120) coróne pentru tineri români din archidiecesă, studenţi lipsiţi de mijlóce şi cu purtări bune.

4. Din fundaţiunea Peioviciu un stipendiu de una-sută (100) coróne pentru tineri români din archidiecesă, cari studiéză, sunt lipsiţi de mijlóce şi au purtări bune.

Aspiranţii la aceste stipendii au a-şi aşterne suplicele la Consistoriul archidiecesan până inclusive în 1/14 August a. c. instruându-le cu următórele documente:

a) cu atestat dela oficiul parochial al comunei căreia aparţin, că sunt români greco-orientali;
b) cu atestat scolariu despre sporiul în studiu în anul scolariu din urmă;
c) cu atestat medical, că sunt deplin sănĕtoşi;
d) cu atestat dela primăria comunală despre posiţia socială şi starea materială a părinţilor;
e) eventual cu alte documente recomandătóre.

Aspiranţii au a indica locul, unde voiesc sĕ studieze.

Sibiiu, din şedinţa senatului scolariu, ţinută la 13 Iuliu 1900.

Consistoriul archidiecesan.

Căsătoria regelui Alexandru.

Abia s'au liniştit spiritele, agitate de valurile opiniunii publice, produse de evenimentul căsătoriei morganatice a Alteţei Sale principelui nostru de corónă Ferdinand d' Este: — şi iată nóuĕ valuri analóge sĕ produc în regatul Sêrbiei, ale căror undulaţiuni centrifugale au cuprins deja tótă lumea, care urmăresce desvoltarea afacerilor publice.

Tinerul rege *Alexandru* s'a logodit adecă cu alésa inimei sale *Draga Lunievița*, vĕduva unui ingineur, care a stat în serviţiul statului sêrbesc şi care după 6 ani de viaţă conjugală a repausat. Blânda, simpatica şi culta logodnică este altcum descendenta şi nepóta unui vestit tribun, care în revoluţiunea pentru scăparea de jugul turcesc a jucat rol însemnat, aducênd mari serviţii patriei sale şi în deosebi *lui Milos Obrenovici I*, şi deci actualei dinastii serbesci. Drept recunoscinţă a acestor merite, regele Alexandru a şi rĕsplătit fidelitatea vestitului tribun, dăruind înainte cu vr'o 3 ani nepótei aceluia şi logodnicei sale de acum o frumósă casă cu tóte întocmirile necesare şi în apropierea nemijlocită a conacului regal, precum şi un apanagiu corespunzĕtor.

Dar lumea dătătóre de ton în regatul sêrbesc încă deja de pe atunci bănuia, că patriotismul, care a îndemnat pe regele Alexandru la facerea acestui dar regal, este binişor alimentat şi de eminescianul *„nu sciu ce* şi *nu sciu cum“*. Acest *„nu sciu ce . . .“* sporia atât de des căile regelui spre casele dăruite tinerei vĕduve, încât în curênd a devenit secret public, că este îndrăgostit de odorul ce locuia întrensele, de *Draga Lunievița*, până după urechi; dar omenii serioşi sciau şi aceea, că om este şi regele, espus aceloraşi sbuciumări sufletesci, şi că şi despre el, ca despre ori ce muritor, se póte zice . . . *„et nihil humanum a me alienum puto“*. Dar ei mai presupunéu şi aceea, că înclinările sufletesci ale regelui vor fi numai trecătóre, şi în curênd vor fi delăturate şi sufocate de interesele mari ale ţerii, a cărei sórte a fost concrescută cu sórtea dinastiei. Mare le-a fost surprinderea tuturor, când li s'au descoperit gândul regelui că, este *firm decis* a lua de soţie pe ibovnica sa eşită din popor.

Sêrbii cu înclinaţiuni idealiste şi cu dragoste exagerată faţă de tot ce e sêrbesc apróbă acest pas al regelui, reamintindu-şi timpurile legendare şi pline de cele mai poetice idile, când feţi-frumoşii fii de împĕraţi plecau la peţite şi sĕ reîntorceau cu cea mai frumósă fică a ţerii, scósă din cortul modest al părinţilor şi înălţată deodată de pe laviţa de brad de lângă vatra părintéscă pe tronul, încunjurat de strălucire orbitóre. Bucuria lor o potenţéză închipuirea, cât de frumos va străluci diademul de regină pe capul unei fiice sêrbe, a cărei înaintaşi au fost ţerani aleşi şi fruntaşi, cu multă şi dovedită dragoste de ţară şi popor.

Dar diplomaţii calmi şi reci judecă cu totul altcum. Ei ar fi dorit, ca regele lor tinĕr sĕ între prin căsătorie în legături cu dinastiile domnitóre, ca astfel sĕ se ridice nimbul şi vaza dinastiei lor naţionale, care încă nu are rădăcini destul de sigure şi puternice; de altă parte se tem, că intrigile, cari şi altcum jócă mare rol la curtea sêrbéscă, prin o căsătorie cu o sêrbă se vor mărí şi înmulţí în defavorul poporului sêrbesc, putênd în casul acesta ori una ori altă familie sĕ câştige influinţă prevalentă la curte. La aceste se mai adauge temerea, că căsătoria regelui nu va fi binecuvêntată cu urmaşi, ceeace ar causa încetarea dinastiei Obrenoviceştilor şi acésta ar aduce ţara din nou în noianul luptelor interne, de cari în continuu este bântuită.

Drept aceea cercurile seriόse desaprόbă cu multă otărire pasul regelui, declarând, că este o primejdie pentru ţară şi viitoriul ei. Guvernul întreg — vĕzênd, că regele nu abstă dela publicarea cunoscutei sale proclamaţiuni, — îşi dă dimisia, pe care în faţa lor regele o rumpe cu vĕdită nemulţămire şi la urmă, — călăuzit de convingerea sa, că nume, nimb, strălucire şi pompă regală, tóte nu ecuivaléză cu farmecul unei căsătorii fericite — declară sfetnicilor sei: *„Domnilor, eu iubesc pe acea femee şi o voiu lua de soţie, chiar dacă aş fi avisat sĕ trăesc din renta de 9000 franci, cât face azi venitul ei sigur“*; ér unei deputaţiuni a comercianţilor i-a respuns: *„Pentru purtarea părinţilor mei nu mi-am putut căpĕta mirésă din familii princiare. Acum deci urmez şóptelor inimii mele“*.

Plăcerile idilului regal sunt deci conturbate şi amărîte de vederile bărbaţilor de stat, cari caută fel şi modru de-a împedeca căsătoria proiectată. Nemulţumirea în ţéră e mare, deşi în Sêrbia, ca şi în tot Orientul, nu există instituţiunea feudalismului german cu căsătoriile morganatice, dar tot experienţele din Orient au cuminţit pe bărbaţii de stat într'acolo, că nu numai soţiile domnitorilor, ci pe domnitorii înşişi sĕ-i alégă din case domnitóre europene strĕine, ca tocmai prin acésta sĕ curme rivalităţile dintre familiile boeresci cu pretensii de tron, cari au produs — bunăóră şi în România — în decurs de vécuri atâtea intrigi, desbinări şi revoluţiuni, împreunate cu uciderea domnitorilor şi cu mari vărsări de sânge, păgubitóre pentru ţară şi popor.

Chiar şi exregele *Milan* desaprόbă aspru gândul fiului sĕu şi într'o scrisóre recentă între alte îi zice *„. . că — încheind căsătoria cu Draga Lunievița — ş'ar ţinea de cea mai patriotică datorinţă a felicita ca primul pe aceia, cari l'ar scóte din tron, şi l-ar alunga peste frontiera ţerii“*...

Amorul regelui pentru amanta sa e mare, póte mai mare ca dragostea de ţară şi popor, căci de-atâtea-ori a declarat *„mai bine mor, decât se-'mi las ibovnica“*, oposiţia tatălui seu şi a cercurilor politice încă este mare; ba ministrii *Mecsici* şi *Genecsici* au induplecat pe mirésă a părăsi în interesul ţerii Sêrbia: aşa încât nu se póte cu siguranţă prevedea desnodămêntul luptei între aceste vederi opuse.

FOIŢA

Discursul preşedintelui Iosif Vulcan

la deschiderea adunării generale din Abrud a Societăţii pentru fond de teatru român, în 9/22 Iuliu 1900.

Domnilor şi dómnelor,

In aceste timpuri, poreclite ale materialismului, este póte cam îndrăzneţ sĕ ne presintăm undeva cu stégul societăţii nóstre, care stă 'n serviciul idealismului.

Cine are sĕ sprijinéscă acuma o idee, care-i tot cere la jertfe şi 'n schimbul lor nu-i ofere folóse reale? Cine sĕ între în rêndurile nóstre, dându-şi obolul pentru înfiinţarea unui teatru naţional, care în judecata multora este o utopie?

„Timpul idealismului, zice-se, s'a dus. Astăzi sentimentul acesta nu mai are nici o trecere. S'a stins. De acum avem sĕ fim mai reali. Sĕ ne deschidem ochii 'n patru şi sĕ căutăm a ne asigura traiul vieţii. Nu ne dă mâna sĕ facem lux. Cei ce stărue sĕ fondeze la noi un teatru românesc, sunt nişte idealişti, cari nu-şi dau séma de puterile nóstre, cari nu cunosc trebuinţele ce simţim, nici greul vieţii ce ducem. Nu de teatru ne arde acum pe noi.“

Cam aceste sunt cuvintele, pe cari le auzim din mai multe părţi, încă de când s'a înfiinţat societatea nóstră. Vorbe descurajătóre, înse numai vorbe. De aceea obştea românéscă n'a ţinut cont de ele, noi am dat mereu nainte şi în cele din urmă am atins avêntul de care ne bucurăm astăzi.

Ceea-ce ne dă satisfacţia cea mai strălucită şi totodată resplata cea mai preţiósă; ceea-ce ne inspiră încrederea cea mai sigură în succesul biruinţei nóstre, este: că iubirea de teatru a pătruns şi în popor, ţĕranii noştri au început sĕ dea representaţii teatrale şi urcă mai de multeori scena chiar decât classa inteligentă. Acésta arată, că întemeiarea societăţii nóstre a fost bine venită, că ea tinde a întrupa o dorinţă obştéscă şi că respunde astfel la o trebuinţă adânc simţită.

Cu acésta convingere ne presintăm şi la dvóstrĕ, fiind siguri de buna primire. Siguranţa nóstră se întemeiază pe credinţa, că n'au dreptate cei ce zic că nu mai este idealism. Am venit convinşi a găsi în acest creer al Munţilor Apuseni, cari ne-a născut pe cel mai idealist martir, Români de inimă, un ném de ómeni însufleţiţi de-un ideal măreţ, fără care nu pot sĕ trăiască; un ideal, care le dă putere, suflet, viaţă. Am venit îmbărbătaţi de credinţa, că stégul nostru, pe care strălucesc cuvintele „Cultură naţională“ va fi împresorat cu căldură de toţi cei ce ne sunt fraţi şi surori.

*

N'a murit, nu s'a stins idealismul. El a fost şi are sĕ remâie deapururi partea cea mai frumósă a sufletului omenesc, timbrul distinctiv al nobleţei sale, sentimentul cel mai sublim care înnalţă pe om sus la Dumnezeu.

N'a murit idealismul. Trăeşte în tóte inimele senine, inspiră tuturor celor curaţi cugetări nobile şi îndémnă pe toţi cei buni la fapte frumóse.

N'a murit idealismul, căci este nemuritor ca însaş Dumnezeirea pe care o represintă pe pămênt.

Idealismul este sentimentul pe care a Tot-puternicul l-a dăruit omenimii, spre a o înnălţa mai pe sus de tóte vietăţile, spre a-i indica o menire mai naltă, spre a proba că omul este coróna creaţiunii sale.

Idealismul ne arată că viaţa e frumósă, ne încântă s'o iubim şi ne învaţă cum avem sĕ ne purtăm spre a fi buni, morali, cinstiţi.

Idealismul ni-i amicul cel mai apropiat de inimă, conducătorul care ne deschide orisonturi măreţe, farul care ne luminéză calea bunei cuviinţe, scutul care ne apĕră de tóte relele, evangelia care ne face iubitori de ómeni, mângăerea sub sarcinele sărăciei, liniştea că ne-am făcut datoria şi mulţumirea care ne ridică sufletul în ciasul morţii.

Idealismul este izvorul nesecat a tot ce e mai frumos, mai măreţ şi mai sfânt. Tóte ideile mari, generóse, umanitare au resărit din idealism. Nimic, ce înalţă inima şi sufletul, nu se póte întipui fără idealism.

Idealismul dă vieţii omenesci o direcţiune mai naltă, umanitară, care îi spune că omul nu este creat numai pentru sine însuş, că are datorii şi faţă de omenime, că are sĕ aducă jertfe pentru binele de obşte.

Idealismul ne impune sĕ ne ridicăm deasupra ómenilor comuni, sĕ emulăm cu cei buni şi sĕ facem totul pentru a merita numirea de ómeni vrednici.

Idealismul inspiră speranţă în vremuri de restrişte, dă tărie încrederii şovăitóre, vine în ajutorul săracilor şi şterge lacrămile suferinzilor, îmbărbătează dorinţa licărindă, înarmează braţele luptătorilor, călăuzesce pe toţi ómenii mari, scrie cele mai strălucite pagine

Ce-i drept miréśa cu nobilă şi neasĕmĕnată abnegaţiune sĕ fi declarat regelui Alexandru, că ea este aplicată a jertfi liniştea şi amorul ei, dacă binele patriei reclamă acésta; dar tocmai acésta laudabilă abnegaţiune şi rar patriotism a putut alimenta şi mai tare văpaia din sufletul regelui-mire, mai ales, că ţarul Ruşilor, ca naş şi părinte sufletesc alui Alexandru ia gratulat atât lui cât şi logodnicei sale la intenţionata căsătorie, promiţĕnd a fi naş la cununie representat prin contele *Kapunist*; ear regina mamă Natalia încă — se zice, — că apróbă acest pas din simpatie cătră mirĕsă, care ia fost cea mai iubită damă de curte. Asemenea şi metropolitul *Inocenţiu* a declarat din punctul de vedere al dispoziţiunilor canonice proiectata căsătorie de încheiabilă; ba a asistat chiar Duminecă la logodna bisericéscă încheiată de parochul competent al miresei. Mai presus de tóte însĕ stă hotărîrea firmă a regelui mire, care cu deosebită *energie* a început a pedepsi pe toţi cei ce hulesc pasul ori pe alésa lui. Aşa a deţinut şi pe generalul *Belimarcovics*, fost regent, şi a destituit ori pensionat numĕroşi fruntaşi din armată şi din oficii civile, înlocuindu-i cu alţii binevoitori căsătoriei sale cu Draga; ear la alocuţiunea consilierului *Ifkovici*, ţinut cu ocasiunea conductului cu torţe între altele a rĕspuns fórte energic: *Mi-am ales mirĕsă după pofta inimei, fiind convins, cât de mult împedecă neînţĕlegerea din familia domnitóre progresul ţerii şi naţiunei. Ca om am şi eu dreptul a-mi alege o astfel de nevastă, pe care o iubesc şi care mĕ póte face fericit. Până acum viéţa casnică din familia domnitóre au influinţat mersul politicei. Asta trebue sĕ înceteze. Politica sĕ mérgă în calea sa. El are lipsă de mulţĕmire 'n casă, şi de aci nainte cu deplină putere şi nóuă voie sĕ va dedica pentru binele patriei*“.

Probabil deci, că căsătoria se va şi încheia precum s-a statorit deja pe Joi, în ziua stului Ilie, şi în casul acesta dorim, ca fericirea casnică a regelui Sêrbiei sĕ fie isvor de fericire şi pentru viteazul şi muncitorul popor sêrbesc, vrednic de —un viitor mai liniştit, frumos şi asigurat.

Colonisările de stat. Lucrările pregătitóre referitóre la *proiectul de lege pentru colonisări* au înaintat, precum spune *P. H.*, până în stadiul de a puté fi supuse la tómnă dietei spre discuţie. Proiectul pe lângă luarea în sémă a experienţelor câştigate de ancheta de colonisări, va exprima punctul de vedere al ministrului de agricultură în acéstă afacere. După părerea ministrului pondul e a se pune pe colonisările de stat, fără a fi însĕ eschise şi colonisările private, în casul, când acestea au acelaş scop, ca şi cele de stat şi împlinesc condiţiile puse de stat. Colonisările se vor face cu indivizi, cari nu sunt de tot scăpĕtaţi; coloniştii nu vor contracta nici o îndatorire în mod solidar. In aceeaşi categorie cu colonisările se va considera şi *parcelarea raţională* a şesului ungar „Alföld“, pentru care proiectul provede unele avantagii, ce vor fi a i se acorda.

Se vede, că frasa *„sĕ lucrăm până e ziuă“*, cu care a încheiat ministrul de agricultură şedinţa ultimă a anchetei colonisărilor la 23 Ianuarie a. c. n'a fost aruncată numai în vênt, ci în curênd se va traduce în faptă.

Dreptul de folosire a limbei române. Casul de mai jos ilustréză în destul, că n'avem decât sĕ ne respectăm înşi-ne limba, a cărei folosire în contactul oficios cu guvernul şi municipiile e garantată prin lege, pentru ca şi autorităţile statului sĕ o respecteze.

Constatăm cu plăcere, că de astă dată guvernul însuşi a îndrumat organele subalterne la observarea prescriselor legii nesocotite în dese rênduri. Eată ce ne scrie on. oficiu parochial din *Boiţa*:

Onorată Redacţiune!

Comuna nóstră bisericéscă Boiţa între hârtiile sale de valóre are şi o obligaţiune de stat, după care îşi ridică interesele anuale dela oficiu de dare regiu ung. din Sibiiu pe lângă cuitanţă. Obiceiul era la noi, ca cuitanţa sĕ se compună în limba *germână*, pe carea acel oficiu aşa se vede că o consideră alăturea cu cea maghiară.

In anul acesta am redactat cuitanţa în limba *română*, în urma cărui fapt oficiu de dare a rĕspuns că cuitanţa este a se face în limba maghiară, căci numai astfel se póte solvi suma; am protestat contra rescriptului acelui oficiu pe basa Statutului organic, apoi pe faptul că acel oficiu *primesce cuitanţe redactate în limba germână* şi că în acel oficiu limba română e fórte bine cunoscută.

Protestul făcut în *limba română* neţinêndu-se de cercul de competenţă al forului al doilea de finanţe, a ajuns a fi resolvit de cătră însuşi ministeriul de finanţe, ceeace se vede din decisiunea direcţiunei financiare alăturată în copie, pe basa căreia cuitanţa redactată în limba română nu se póte respinge din partea oficiilor de stat.

Pe când vĕ scriu acestea, pe basa cuitanţei făcută în limba română, am încassat competinţa despre care e vorba dela oficiul de dare pe cale oficiósă.

Resoluţiunea direcţiunei financiare în traducere autentică, o comunicăm în cele următóre:

15,004/1900
V.

Preaonoratului oficiu parohial gr. or.

Boiţa
(Comitatul Sibiiului.)

Decis.

Apelaţia dto 3/15 Februariu Nr. 66 primită din partea acestei direcţii financiare, neextinzêndu-se dreptul de asemnare respective sfera de disposiţie a acestei direcţii asupra ramului de raţiociniu din chestie, a fost promovată la 3 Martie a. c. sub Nr. 5616 secţiei afacerilor de credit a contabilităţei ministeriului de finanţe reg. ung. spre competentă afacere; ear înaltul minister de finanţe reg. ung. prin ordinul din 5 l. c. Nr. 41550 a binevoit a retrimite amintita apelaţie pelângă aceea, *că conform §. 16 art. de lege XLIV din anul 1868 comunele bisericeşti în contactul lor oficios cu guvernul şi cu propriile municipii pot folosi limba oficiósă a statului sau limba lor proprie administrativă, în urma căreia documentele compuse în limba lor proprie administrativă nu pot fi respinse din partea oficiilor de stat.*

Conform acestora oficiul de dare r. u. local într'una a fost avisat, că s'a îndrumat la primirea cuitanţei extradate de P. O. Oficiu parochial în limba bisericéscă.

Sibiiu, 12 Iuniu 1900.

Dengh m. p.

Asasinarea regelui Italiei.

O crimă barbară, căreia a căzut jertfă regele Umberto, se vesteşte din *Monza* (lângă *Milano*). Regele asistase Duminecă pe la 10 óre nóptea la împărţirea premiilor de gimnastici iar când la eşire însoţit de adjutantul seu voia sĕ se urce în trăsură **un individ necunoscut trase trei focuri de revolver asupra regelui**, care în câteva momente **şi-a dat sfêrşitul.** Asasinul a fost arestat; se chiamă Angelo Bresso, de profesiune ţesetor de mĕtase, a recunoscut fapta şi a spus că e **duşmanul instituţiunei monarchice**. A venit nu de mult din America.

Cadavrul regelui va fi transportat la Roma. Ministrul-president Saracco a plecat imediat la Monza. Clironomul cu soţia se află în călĕtorie în Orient.

Sfinţirea casei parochiale din Alba-Iulia-Maieri.

Onorată Redacţiune!

Festivităţile arangiate cu ocasiunea sânţirei caselor parochiale din Alba-Iulia-Maieri au reuşit preste aşteptare.

La serviciul divin au luat parte afară de popor şi un număr frumos de inteligenţi între cari am observat pe dnii Ioan Cirlea, Rubin Patiţa, Todosiu Lobonţ cu Dómna, Iosif Cirlea, Valeriu Velican, Ioan Rusan şi alţii. Părintele Florian *Rusan* a rostit o cuvêntare ocasională fórte frumósă, în care a amintit activitatea membrilor parochiei desvoltată pentru înaintarea parochiei în timp de 12 ani, de când conduce parochia cu un zel neobosit şi succese frumóse.

Eată cuprinsul cuvêntărei în cele următóre:

> „Dacă vei avé credinţă cât un grăunte de muştariu vei zice muntelui acestuia mută-te de-aci şi se va muta.“ Mateiu, cap. 14, v. 22.“

Suitu-m'am iubiţilor creştini pe acest amvon, ca sĕ ve vestesc bucurie, pentru-că de mare bucurie suntem cuprinşi noi credincioşii acestei sânte biserici în ziua de astăzi, în care prăsnuim resultatul muncei nóstre cinstite, ce am îndeplinit pentru promovarea binelui şi înaintarea acestei parochii.

Inainte de tóte Ţie îţi aduc laudă şi mulţămită, milostive Dómne, pentru-că ne-ai povĕţuit pe căile cele bune şi plăcute, ne-ai luminat mintea şi ne-ai încălzit inima ca sĕ cunóscem şi cunoscênd sĕ facem cele ce servesc spre înaintarea acestei sânte biserici, menită a lucra la fericirea vremelnică şi vecinică a membrilor ei.

Lăudămu-Te şi Te mărim, sfinte Dómne, şi lăudându-Te strigăm: „Mare eşti Dómne şi minunate sunt lucrurile Tale şi nici un cuvênt nu este de ajuns spre lauda minunilor Tale“.

După lauda şi mulţămita ce datorim bunului Dumnezeu, ve aduc laudă şi mulţămită Vóuĕ iubiţilor mei parochieni pentru jertfele, cu cari aţi conlucrat la înaintarea acestei sânte biserici, asigurându-o pentru tóte timpurile, ca mai cu succes sĕ se lucre întrânsa la fericirea vóstră şi a fiilor vostri din neam în neam.

Strămoşii vostri prin ridicarea acestui sânt şi măreţ lăcaş dumnezeesc au pus temelia acestei parochii şi judecând trecutul din present trebue sĕ recunóscem, că mult au trebuit sĕ jertféscă acei vrednici creştini, până ce au ridicat acésta sfântă casă lui Dumnezeu, pentru-că grele au fost referinţele vieţii Românilor, precum în tóte timpurile, aşa şi în timpul acela, *dar au avut credinţă şi prin credinţă tóte le-au biruit.*

Stând acésta parochie 7 ani de zile cu un paroch neputincios şi bolnav, sórtea ei era pusă la grea încercare şi membrii parochiei au început a se risipi, pentru-că zis este: „bate-voiu păstoriul şi se va risipi turma“.

Când trebuinţa era mai mare, ales am fost eu nevrednicul, robul lui Dumnezeu, ca venind în mijlocul vostru ca capelan lângă neputinciosul paroch, sĕ-mi pun slabele mele puteri sufletesci şi trupesci în serviciul causei sântei nóstre biserici, ca sĕ conlucrăm cu frăţéscă dragoste la ridicarea acestei parochii la nivoul ce-i compete.

Prima nóstră nisuinţă a fost, ca sĕ reparăm, ornăm şi adaptăm acésta sfântă casă a lui Dzeu cu tóte cele de lipsă, ca şi prin exterior sĕ corespundă sfintei sale chemări, pornind din zisa „uită-te la un popor cum se rógă lui Dzeu şi vei sci gradul lui de cultură,“ şi când am terminat cu asta sĕrbat-am jubileul de 100 de ani al existenţei acestei sfinte biserici cu demnitatea şi însufleţirea cuvenită. Inmediat după aceea cassându-se cimiteriile vechi, jertfit-aţi cu toţii pentru câştigarea unui nou cimiteriu.

Terminând cu acésta, grija nóstră a luat altă direcţiune, direcţiunea de a crea o sórte mai fericită parochului, care este şi trebue sĕ fie *sufletul parochiei* şi resultatul e îmbucurătoriu, căci prin ajutoriul lui Dzeu am ajuns la o însemnată îmbunătăţire prin ridicarea caselor parochiale, a căror sfinţire se îndeplineşte astăzi.

Cu multă satisfacţie sufletéscă îmi aduc aminte de modul cum ne îmbărbătam unii pe alţii la muncă şi jertfire, zicênd că *numai asta sĕ o mai putem face, apoi ne apucăm de alta.*

Astfel ne-am însufleţit noi unii pe alţii în trecut şi astfel sĕ ne însufleţim şi în viitor şi Dzeu ne va ajuta ca tot înainte se mergem pre calea progresului.

Şi acum P. St. Domni şi Dómne şi iubiţilor fraţi, permiteţi-mi se-mi împlinesc o datorinţă şi faţă de voi pentrucă aţi ostenit astăzi aci la noi, ca se vĕ bucuraţi împreună cu noi şi prin presenţa vóstră se contribuiţi la apreţierea lucrurilor şi la înbărbătarea nóstră. Bunul Dzeu se vĕ facă şi pe voi părtaşi de asemenea bucurii de care sunt cuprinşi credincioşii acestei sfinte biserici în ziua de astăzi că nu póte fi mai mare bucurie pentru un om ca atunci când vede resultate dela care atârnă înaintarea némului, din care face parte.

Apoi iar cătră Tine mĕ îndrept Dómne şi Te rog se iei sub scutul Tĕu cel sfânt poporul acesta atât de mult cercat în tre-

---

în istorie şi este steaua conducătóre a tuturor neamurilor.

Intrebaţi pe ómenii mari, preoţi, civili şi militari, cari dirigează destinele popórelor sĕ ve spună, care este idea conducătóre a vieţii lor? Ce întăresce pe misionari sĕ nesocotéscă câte primejdii tóte întru propovĕduirea creştinismului? Ce luminéză calea întunecósă a diplomaţilor întru atingerea scopului fixat? Ce dă curagiu ostaşilor sĕ înfrunte primejdiile cele mai mari în focul bătăliilor şi sĕ móră cu nepăsare? Şi toţi au sĕ ve respundă, că isvorul care le dă tărie şi entusiasm, este idealismul, idealul scopului pentru care stăruesc.

Nu este nici o carieră, nici o profesiune, cât de prosaică la aparenţă, să n'aibă şi o parte atragĕtóre, poesia ei, idealismul, care îi dă un farmec, încât omul uită realitatea de multe ori sarbĕdă şi ocupaţiunea îi pare frumósă şi lucréză cu plăcere.

Idealismul nu este proprietatea numai a poeţilor şi a oratorilor. Nu numai acestora le inspiră idei măreţe, flori frumóse şi cuvinte dulci. Ci, ca un dar obştesc al lui Dumnezeu, este comun tuturor ómenilor, ofere tuturora plăcerile vieţii, înfrumseţéză tóte sfaturile, urcându-se în palaturi şi coborîndu-se prin colibe.

Idealismul însufleţesce pe servitorul altarului, când tâlcuesce evanghelia lui Christos, că toţi ómenii sunt de-o potrivă înaintea lui Dumnezeu; idealismul dă tărie sufletéscă dascălilor sĕ îndure lipsuri, numai sĕ contribue la respândirea culturei; idealismul îndeamnă pe ómenii de inimă sĕ facă jertfe pentru binele comun; idealismul mângăe pe cei săraci dacă ş-au perdut averea pentru scopuri înalte; idealismul dărîmă barierile dintre clasele sociale, el apropie pe om de semenul seu, face fraţi de cruce din foştii duşmani, schimbă valea plângerilor într'un raiu de plăceri şi ne înauresce momentele din urmă ale vieţii.

Luaţi-i omului idealismul — şi l-aţi lipsit de însuşirea sa cea mai nobilă, de podóba sufletului sĕu. Stingeţi-i idealismul şi veţi avea o fiinţă rece şi egoistă, care nu mai are nici un scop mai nalt, care nu se mai inspiră decât de egoismul seu, care are drept idol persóna lui. Un astfel de om nu se mai intereseazá decât de el ênsuş, nu-i pasă de suferinţele altora, nu cunósce datorii faţă de obşte; el n'are alt gând decât înaintarea interesului seu material, îmbogăţirea, póte chiar înbuibarea, scurtă vorbă: punga plină. Asemenea ómeni îşi închid sufletul pentru tot ce-i generos şi umanitar. Ei nu cunosc caritatea, care — mângăind pe alţii — îşi face sieşi plăcerea cea mai dulce. Ei nu simţesc bucuria d-a-şi fi făcut datoria de patriot şi de naţionalist. Ei n'au nici patrie, nici naţionalitate, căci ţara pentru dênşii nu este decât un petec de pămênt, bun de exploatat, — iar naţionalismul, o frasă, un moft sau cel mult o marfă de contrabandă, care se vinde bine.

Impoporaţi tótă ţara cu astfel de ómeni şi veţi avea o societate în care adevĕrata morală se calcă în picióre şi desfrêul materialismului îşi deslănţuesce orgiile. Un tablou înfricoşat de luptă pe viaţă şi mórte, pentru sacul cu parale, în care nu se mai respectă nimic, în care cei săraci sunt striviţi, cei bogaţi ajung despoţi, în care vîrtutea se pitulesce batjocorită şi pĕcatul se cocoţéză neruşinat; în care omul încetează a fi om şi bestialitatea urcă tronul. O adevĕrată Sodoma.

(Va urma.)

cut. Luminéză-i mintea, încălzesce-i inima spre biserică şi scólă prin care s'au ridicat tóte popórele cele mari la cultură şi bunăstare, pentru-ca pururea se laude numele tĕu cel sfânt. Amin!

După serviciul divin ne-am dus toţi cei presenţi cu procesiune până la casele parochiale, unde s'a oficiat sfinţirea apei şi cele prescrise.

Toţi cei presenţi au rĕmas încântaţi de frumósele case parochiale zidite în dosul altarului, cari constau din 4 odăi spaţióse, culină, cămară şi alte supra edificate necesare.

Nu vrĕu sĕ încarc cu laude pre neobositul paroch Florian Rusan pentru acest nou succes al păstoririi sale, pentru-că faptele 'l laudă în deplin, constat numai atâta, că numitul domn paroch şi de present şi administrator protopresbiteral în timp de 12 ani la tótă ocasiunea a contribuit nu numai cu sfatul ci şi cu exemplul, ca parochia scăpătată prin vitregitatea timpurilor şi ajunsă aprópe la descompunere sĕ înainteze şi sĕ se ridice la nivoul cei compete ca parochie de oraş, a cărei biserică pórtă chramul catedralei vechei metropolii „Sfânta treime“.

La petrecere au luat parte mult popor şi inteligință cu deosebire din parochiile gr.-or. şi gr.-cat. din Alba-Iulia Maieri. Faptul, că greco-catolicii au luat parte în numĕr însemnat în frunte cu zelosul epitrop dl Nonus Poruţ şi cu dl Augustin Sas, membru în comitetul parochial, a contribuit la cimentarea raporturilor frăţeşti, cea ce e atât de necesar, dacă voim sĕ obţinem resultate mănóse şi pe alte terene.

Venitul curat al petrecerei a fost de 150 fl.

Dar acésta a fost a dóua festivitate în anul acesta, căci în Vinerea patimilor ér a avut o festivitate frumósă acésta parochie, anume în cimiteriul cel nou s'a ridicat o cruce de o înălţime de 6 m. 50 cm. care s'a sfinţit în acéstă sfântă zi. Crucea e din material solid şi fórte frumos făcută de întreprinzĕtoriul Nicolae Meteşan, care a zidit şi casele parochiale cu pricepere şi străduinţă démnă de laudă.

Cheltuiala de 200 fl. o a purtat fruntaşul parochiei Simion *Moldovan* care acum de un şir de ani, aprópe în tot anul ne surprinde cu câte-o contribuire însemnată ca cea din anul acesta şi care a promis, că după mórtea sa, care sĕ dee Dumnezeu sĕ fie cât de târzie, va lăsa frumósă avere bisericei.

Doresc sĕ avem mulţi preoţi harnici, cu tact, blândeţe şi înţelepciune, ca părintele Rusan, şi sum sigur, că miseria ar dispărea din bisericile nóstre, ér poporul ar fi pus pe o tréptă de înaintare repede şi sigură.

Alba-Iulia, 4 Iulie 1900.

Un participant.

Din Abrud.

— *Raport special* —

(Fine.)

Teatru.

Luni séra în 23 Iulie n. s'a dat din partea tinerimei din Abrud, în sala hotelului „Detunata“ piesa teatrală „Gărgăunii dragostei“, comedie într'un act de Iosif Vulcan. Acestei piese ia premers un prolog de acelaşi autor, care a fost predat de stud. *Dimian David* şi *Gavriil Rancea*. La finea prologului damele din Abrud îmbrăcate tóte în mândrul nostru costum „buciumănesc“ ne au delectat cu o cântare.

In piesa teatrală s'a distins drăgălaşa d-şóră *Elena Adamoviciu*. A jucat rolul preşedintei femeilor dornice de emancipare şi când colo căzu jertfă unei dragoste pe care de mult o purta; abzise de presidenţie, de propagarea ideei pentru emanciparea femeii şi se dedică cu totul amorului soţului ei.

Predarea a fost admirabilă, naturală şi accentuarea românéscă aşa încât credeai că tot pe bină a crescut. Drept rĕsplată, debutanta primi un frumos buchet de flori. Bine s'au produs d-şórele *Victoria şi Otilia Puşcariu* şi *Zoe Adamoviciu*, prietenele presidentei, cari la urmă s'au supărat foc pe presidenta pentru-că a pus afacerile personale mai presus de lucrarea întreprinsă. Rolul servitórei a fost predat de d-şóra *Octavia Stoica*, care urmând esemplul stăpânei se emancipă grozav pe conta bietului servitor.

Dintre d-ni, minunat a jucat dl *George Ţinţar* precum şi dl *Emanuil Barabaş*, care a aflat, că medicina cea mai bună pentru femeile cari voiesc emancipare este — măritişul. Ambii au o deosebită aplicare pentru cariera de actori şi 'şi-au înterpretat corect şi cu mult succes rolele. Nu mai puţin corect şi-a interpretat rolul dl *Aurel Oprea*. O rolă mai secundară a avut dl *Gavriil Rancea*, dar ia succes se o predee întrun mod de tot plăcut. Binişor a jucat şi dl *Ioan Jantea*.

La finea piesei au fost rechemaţi pe bină toţi debutanţii, precum şi autorul piesei dl Iosif Vulcan.

Excursiune la „Detunata“.

Marţi diminéţa la órele 6 comitetul óspeţii şi inteliginţa din Abrud, în trăsuri, a plecat spre „Detunata“. Ajunşi în hotarul comunei Bucium-Sat, îi aştepta un banderiu de călăreţi, preste 100 inşi în frunte cu dl *George Ţinţar*, care bineventéză pe cei sosiţi. Banderiu de călăreţi în frunte, apoi trăsurele óspeţilor înaintarăm prin Bucium-Sat Isbita până în Bucium-Şeasa, unde a trebuit se abandonăm trăsurile şi parte călări, parte pe jos o luarăm pe muchea dealului în sus spre „Detunata“.

Intréga călătorie era o distracţie plăcută. N'am fost persecutaţi decât de timp. Nu tot aşa au păţit bieţii călăreţi, cari ia pus pĕcatele de au luat cu sine stégul treicolor şi aşa au voit se întêmpine comitetul.

Odioşii de „împănaţi“, ca sĕ salveze statul, au confiscat stégul treicolor şi au început a maltrata pe călăreţi. Nu putem din destul înfiera acest act brutal comis contra nevinovatelor colori.

La órele 10 ajunserăm sub „Detunata“. Aici era ridicată o pórtă triumfală, cu inscripţia „Trăiască arta română“, în jurul căreia erau adunaţi peste douĕ mii de persóne din Buciumani asteptând sosirea comitetului. Preotul gr.-cat. *Ariton Popa*, prin frumóse cuvinte bineventéză pe cei sosiţi, în numele Buciumănenilor, la care rĕspunde preşedintele dl *Iosif Vulcan*. Fiind drumul fórte strimt, ne urcarăm rênd pe rênd pe vîrful „Detunatei“, de unde se deschide o privelişte de tot pitorécă peste acea ţară frumósă, unde piciorul duşmanului, nici în timpurile cele mai critice, n'a putut străbate.

Ca din pământ apărură şi aici 10 gendarmi, cu mârşavul lor scop de a ne conturba. Spre norocirea nóstră că se afla aici şi un pretor cuminte, care vĕzênd petrecerea nóstră ia îndrumat la ordine, luând singur răspunderea pentru cele ce se vor întêmpla.

S'a dat o masă comună şi bogată în mâncări, din partea familiei *David* din Bucium-Şaşa. „Balmuşul“ mâncarea de predilecţie a Moţilor, n'a lipsit.

Corul d-lui *Dima*, a esecutat mai multe cântece poporale. Poporul entusiasmat nu mai sfêrşa cu aplausele şi uralele de „trăiască“ la adresa coriştilor, iar pe iubitul nostru artist G. *Dima*, îl purtau 6 flăcăi pe braţĕ.

S'au ţinut mai multe vorbiri din partea d-lor: Dr. St. Pop, Dr. V. Saftu, I. Scurtu şi Dr. Valeriu Branişte.

De cu sară în aceaşi ordine am plecat la Abrud.

Escursiune la Câmpeni.

La învitarea făcută de d-nii Dr. *Vasiliu Preda* şi Dr. *Zosim Chirtop*, am plecat în ziua următóre, Mercuri diminéţa la Câmpeni. Banderiul de călăreţi precum şi pórta triumfală n'a lipsit. După-ce sosiţii au făcut mai multe visite la fruntaşii comunei, au luat parte la o masă comună Corul d lui *Dima*, ca la tóte ocasiunile aşa şi de astădată ne-a delectat cu frumósele nóstre poesii poporale. Toastele încă n'a lipsit. Primul la ţinut Dr. V. Preda pentru óspeţi, I. Vulcan pentru Câmpănari, P. Popoviciu pentru Moţi etc.

După prânz s'a făcut escursiune la locul aşa numit „Poduri“.

Pe ziua următóre era proiectată escursiunea la Roşia-montană, unde subscrisul din causa oboselii n'am luat parte.

Dacă sĕrbările acestea au reuşit aşa splendid, e meritul în prima linie al Abrudenilor, cari prin acésta 'şi au adaus încă o pagină la bunul renume cunoscut de toţi Românii. Pe lângă Abrudeni, comitetul arangiator şi jurul Abrudului îşi au partea nediscutabilă la reuşita festivităţilor, cari vor remânea ca cea mai scumpă suvenire pentru participanţi.

Dorel.

Convocare.

Adunarea generală a despărţămêntului *Oşorheiu* al „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român“ sĕ va ţinea est timp Duminecă în 23 Iuliu (5 August) a. c. la 2 óre p. m. în comuna Sânt-Anna.

Afară de agendele strict oficiale, programul provede 2 disertaţii de interes public, împărţire de cărţi între popor, eventual şi prânz şi petrecere cu joc.

La acéstă adunare sunt învitaţi toţi membrii despărţămêntului şi toţi binevoitorii şi sprijinitorii causei poporului român.

M. Oşorheiu, din şedinţa comitetului despărţ., ţinută la 28 Iuniu 1900.

Prot. N. Măneguţiu
direct. despărţ.

NOUTĂŢI

Visita archiducelui Iosif la Sinaia. Alteţa Sa ces. şi reg. archiducele Iosif, palatinul Ungariei, după ce a inspecţionat regimentul 24 de honvezi din Braşov, a făcut Vineri o visită Suveranilor români la Sinaia.

Despre primirea înaltului óspe scriu ziarele din România următórele:

La óra 2 şi 55 minute se opri în gara Sinaia trenul special.

Musica militară întonéză imnul austriac *Gott erhalte.*

Archiducele descinde din vagon. Pórtă uniformă de general de honvezi.

Inaltul óspe sărută şi îmbrăţişéză de trei ori pe M. S. Regele, iar prinţului Ferdinand îi strînge mâna.

Archiducele era însoţit de următórea suită: d-nii general de divisie Bolla, locotenent-colonel Braun, căpitan Baron Vécsey şi căpitan Wassary.

După ce compania de onóre a defilat pe peron, au urmat presentările.

Cei dintâi au fost presentaţi d-nii miniştrii Maiorescu şi Marghiloman.

Dlui Maiorescu Archiducele i-a spus:

— Nous nous connaissions depuis longtemps (ne cunoşteam de mult).

După acestea, în trăsuri, M. S. Regele, Princípele Ferdinand şi Archiducele Iosif au plecat la Castelul Peleş.

După ce au visitat Castelul, au luat céiul la Cuibul Principesei.

Séra a avut loc un prânz de gală la Castelul Peleş.

Au luat parte la acest prânz Maj. Sa Regele, Archiducele Iosif, Principele Ferdinand, d-nii Maiorescu, Marghiloman, marchizul Pallavicini, Rowatoska, ataşat militar, şi viceconsulul austro-ungar din Bucureşti.

Archiducele Iosif a părăsit Sinaia la óra 8 şi jumĕtate séra, luând trenul de Predeal.

*

Incassarea restanţelor de dare. Ministrul de finanţe ungar a dat comitetelor administative ordinul de a grăbi cu încassarea restanţelor de dare, căci în urma secerişului li s'a dat posibilitatea şi ómenilor mai sĕraci a-şi plăti restanţele fără mari greutăţi. Executorii îşi vor începe deci în curênd visitaţiunile!

*

Student român talentat. In zilele trecute profesorul Ioan *Niculescu* din Ploeşti fiind primit în audienţă de *M. Sa Regele Carol* la Sinaia între altele a comunicat Regelui progresele uimitóre ale unui licean de cl. VI cu numele Andrei Rădulescu, care e înzestrat cu un talent oratoric fenomenal şi cunóşte admirabil istoria şi literatura universală. Drept probă a presentat Regelui o conferinţă a liceanului, purtînd titlul „Noi în 1900“.

Tinĕrul Rădulescu, la dorinţa M. Sale Regelui, s'a presentat la castelul Peleş, unde a produs cea mai bună împresie prin rĕspunsurile sale şi Regele a binevoit a-i promite, că se va îngriji pentru desĕvêrşirea studiilor sale superióre. După terminarea audienţei elevul licean a fost reţinut la dejun la castelul Peleş.

*

Inveninarea lui Muraviev. Curênd după mórtea repentină a fostului ministru de externe rusesc Muraviev a adus ziarul „Czas“ din Cracovia ştirea, că ministrul s'a sinucis din causa unui conflict de păreri ivit între el şi ţarul din causa Chinei. *Daily Fxpress*, aduce o altă versiune în acéstă afacere, spunênd, că pe contele Muraviev l'au *înveninat*. Corespondentul din Petersburg al ziarului numit a avut cu un personagiu înalt o convorbire, din care se vede, că ministrul se bucura de o perfectă sănătate şi în ziua morţii a avut o vehementă discuţie cu ambasadorul chinez. Pela $8^1/_2$ óre séra a luat céiul cu un secretar al legaţiunei chineze, ear la 9 óre era mort.

*

Emigrarea Evreilor din România. In zilele ultime au fost opriţi atât în Viena cât şi în Budapesta fórte mulţi jidani, cari venind din România voiau sĕ emigreze la America fără a posede mijlócele necesare, ci erau avisaţi la graţia coreligionarilor lor din localităţile pe unde trec. Faţă de mişcarea acésta a Evreilor ministrul nostru de interne a dat ordin municipiilor, ca numai acelor emigranţi sĕ li se concédă trecerea prin ţéră, cari pe lângă pasaport au şi bilet de tren respective de vapor până la ultima staţie a locului destinaţiunii sau sĕ aibă banii de lipsă pentru călĕtorie. Emigraţii, cari n'ar putea satisface acestei cerinţe, sau cei cari călĕtoresc pe jos sau cu carĕle, sĕ fie excortaţi înapoi în România.

Consiliul de ministrii din România s'a ocupat sĕptămâna trecută cu afacerea emigrării Jidanilor şi a decis, ca sĕ nu se mai acórde *paşaport în mod gratuit*, decât numai celor cari vor poseda acte de paupertate în regulă. Aceia cari emigréză trebue sĕ aibă cel puţin cheltuelile de drum şi de întreţinere.

O altă disposiţie, discutată în consiliul de miniştri, se referă la plimbările pe cari le fac emigranţii dintr'un oraş la altul, lucru care va fi oprit de a se mai repeta. De asemenea s'a mai hotărât, pentru curmarea ori-cărui scandal şi a unor abuzuri, sĕ nu se mai elibereze paşapórte pe grupuri, ci individuale.

*

S'a perdut un libel cu nrul 282 dela reuniunea română de înmormêntare din loc. Aflătorul e rugat a-l preda redacţiunei ziarului nostru.

Crescerea oficerilor în armată.

Ni-se trimit spre publicare următórele informaţiuni pentru orientarea celor ce se interesézá de cariera militară:

Cu ocasiunea desbaterilor din delegaţiunea ultimă, s'a constatat, că fórte multe locuri dela ambele academii militare sunt góle şi că ar puté fi primiţi mai mulţi elevi. Causa acestei apariţiuni se atribue împrejurărei, că tinerii aspiranţi de oficeri îşi ajung mai iute scopul prin şcólele de cadeţi, ajungând mai iute la rang de oficer. Astfel când absolvenţii unei şcóle reale militare inferióre séu ai unei şcóle medii civile, fiind primiţi într'o şcólă de cadeţi, ajung după 5 ani şi 2 luni oficeri, pe atunci absolvenţii unei şcóle militare, reale, superióre, séu ai unei şcóle medii civile, ajungênd la academiă, ajung sub-locotenenţi numai în timp de 6 ani, adecă cu 10 luni mai târziu, decât absolvenţii şcólelor de cadeţi.

Considerând, că tinerii mai aleşi ajung în şcóla militară reală superióră după absolvarea şcólei reale inferióre şi de acolo ajung la academiă, pe când elevii mai puţin sîrguincioşi, aşa zicênd din pedépsă, din şcólele militare reale inferióre se împart în şcólele de cadeţi — nu este just şi echitabil, ca cei cu cualificaţiune mai puţină s'ajungă în rang înaintea celor dela academiă. De aceea ministrul de rĕsboiu a dispus, ca absolvenţii de academiă sĕ priméscă rangul înaintea foştilor lor conşcolari dela şcólele de cadeţi. Inoirea acésta se va pune în praxă pentru prima-óră în Noemvrie a. c. cu ocasiunea avansărilor. Astfel absolvenţii de academiă, pe lângă aceea, că îşi însuşesc un studiu mai aprofundat, nu vor mai fi preteraţi de foştii lor conşcolari din şcólele de cadeţi.

Ministrul de rĕsboiu a mai dispus, ca elevii din şcólele de cadeţi, cari absolvéză 3 clase cu un succes eminent şi posed, pe lângă asta, cualificaţiunea recerută, sĕ pótă întra în viitor în anul prim al academiei militare. Causa acestei reforme este împrejurarea, că planul de învĕţămênt cel nou întrodus în anul curent în şcólele de cadeţi, este în tóte în consonanţă cu planul de învĕţămênt din primele trei clase ale şcólelor reale militare, cât şi civile.

In urma acestei inovaţiuni şi tinerii mai talentaţi şi bine cualificaţi, cari n'au mijlóce de a întra în şcóla reală militară superióră séu de a absolva şcólele medii, pot întra fără scrupuli în şcóla de cadeţi; căci pe lângă o purtare corectă şi succes bun în studii, pot deveni elevi în academiile militare şi cu absolvarea acésta pot ajunge la rangurile cele mai înalte în armata comună. Tinerii noştri se fac însĕ atenţi, ca sĕ se nisuiéscă a studia câţi-va ani în şcólele săsesci, însuşindu-şi astfel limba germană perfect, căci numai în casul acesta pot avé speranţă de a puté înainta neîmpedecaţi prin clasele şcólelor militare. — „*Mars*“.

Nr. 461—900. 117 1—3

Concurs.

Pentru întregirea posturilor învĕţătoresci din comunele mai jos însemnate în protopresbiteratul Lupşei, se escrie concurs cu terminul de 30 zile dela prima publicare în „Tel. Rom.“

1. Cacova-Ierii, cu salariu de 600 cor., cuartir, grădină şi lemnele de foc.

2. Sălciva de jos, cu salariu de 600 cor., cuartir grădină şi lemnele de foc.

3. Ponor, cu salariu de 600 cor., cuartir şi lemnele de foc.

4. Şasa cu salariu de 600 cor., cuartir, grădină şi lemnele de foc.

5. Muncel, cu salariu dela comună 440 cor., cuartir, grădină şi lemnele de foc, ér restul de 160 cor., dela stat ca ajutoriu anual.

6 Vidolm cu salariu dela comună 300 cor., cuartir, grădină şi lemnele de foc, ér 300 cor. ca ajutoriu dela stat cerut.

7. Poşaga de jos, cu salariu de 400 cor. în bani, 100 coróne victuale ér 100 coróne din alte isvóre, cuartir şi lemnele de foc.

Doritorii de a ocupa una din acestea staţiuni au aşi adresa cererile provĕzute cu documentele recerute de normele din vigóre, în terminul deschis, subsemnatului oficiu.

Petenţii în cât le va ierta jurstările, sunt poftiţi a se presenta în comună pentru a'şi arăta desteritatea în cântări şi tipic.

Oficiul protopresbiteral rom. gr.-or al Lupşei.

Ofenbaia, 3 Iuliu 1900.

Ioan Danciu
protopresb.

Nr. 317. Scol. [118] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea în mod definitiv a posturilor învĕţătoreşti vacante în comunele mai jos însemnate din protopresbiteratul Solnocului se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în Tel. Rom.

Libotin, cu salariu de 600 cor. dintre care 400 coróne ajutoriu de stat şi 200 coróne din repartiţie de pe popor.

2. Rogoz, cu salariu de 600 coróne; din ajutoriu de stat 400 coróne şi 200 coróne din repartiţie de pe popor.

3. Ineu, cu salariu de 600 cor., dintre care 450 coróne ajutoriu de stat, şi 150 coróne din repartiţie de pe popor.

Cererile de concurs instruite conform normelor din vigóre sĕ se substérnă oficiului protopresbiteral în terminul deschis prin posta ultimă Oláh-Lápos.

Cupşeni în 9 Iulie 1900.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Solnocului în conţelegere cu comitetele parochiale respective.

S. Cupşa
protopresbiter

Nr. 421—900. [119] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci dela scólele subsemnatelor parochii din protopresbiteratul Geógiului se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în ziarul „Telegraful Român“.

1. Ardeu, cu salariu anual de 600 cor., şi anume: 200 coróne dela comună prin repartiţie, éră 400 coróne ajutoriu dela stat.

2. Băcăinţi, cu salariu anual de 600 coróne şi anume 240 coróne din cassa bisericei, 200 coróne dela comună prin repartiţie, şi folosinţa unui agru în mărime de 5 jugere, a căruia venit se estiméză la 160 coróne.

Invĕţătorul ales e obligat în Dumineci şi sĕrbători a ţinea strană în biserică.

3. Homorod, cu salariu anual de 600 coróne repartiţie pe popor, locuinţă în edificiul scólei, şi lemnele necesare de încălzit.

Concurenţii la vre-unul din acestea posturi au aşi înainta cererile lor concursuale instruite conform normelor în vigóre în terminul deschis, la:

Oficiul protopresbiteral al Geógiului.

Vasiliu Pipoş
protop.

La Nr. 411—1900 [120] 1—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor învĕţătoreşti dela şcólele comunelor mai jos însemnate din protopresbiteratul Turda se deschide concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare.

1. Banabic, un post de învĕţător cu salariu anual de 600 cor., cuartir, lemne şi grădină.

2. Hărăstaş, un post de învĕţător cu salariu anual de 600 cor., cuartir, lemne şi grădină.

3. Muierău, un post de învĕţătoriu cu salariu anual de 600 cor. şi cuartir.

4. Soporul de Câmpiă, un post de învĕţătoriu cu salariu anual de 600 cor., cuartir şi grădină.

5. Găbud, un post de învĕţătoriu cu salariu de 600 cor.

6. Hidiş, un post de învĕţătoriu cu salariu anual de 600 coróne şi pentru cuartir, grădină şi lemne 24 coróne.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi au sĕ'şi aştérnă cererile lor instruite conform normelor din vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis, şi a se presenta în parochii înainte de alegere pentru a'şi arăta desteritatea în cântările bisericeşti, fiind că în cele 4 comune dintâiu au sĕ îndeplinéscă şi serviţiul de cantori.

Cojocna, 4 Iuliu 1900.

Oficiul protopresbiteral român gr.-or. al tractului Turda în conţelegere cu comitetele par. respective.

Teodor Ciortea
adm. ppresb.

Nr. 339—1900 [121] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci la scólele din comunele mai jos însemnate, tractul Mercurei, — se deschide concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare.

1. Apoldul inf: 2 posturi cu salar anual de câte 600 coróne, cuartir natural în edificiul scólei, eventual relut în suma de 60 coróne.

2. Gârbova. 1 post cu salar de 600 coróne solvit în rate lunare anticipative, cuartir natural în edificiul scólei nou zidite şi 4 stîng. lemne de foc, din cari e a se încălzi şi sala de învĕţămênt.

3. Rod, 1 post cu salar de 600 coróne, solvit în rate lunare anticipative, şi 80 coróne relut de cuartir şi grădină.

4. Tău, 1 post cu salar de 600 coróne solvit în 4 rate semestrale, cuartir natural constătătoriu din 2 odăi şi o culină în edificiul scólei şi grădină în mărime de 400 stângini.

Reflectanţii la acestea posturi au aşi înainta cererile lor, instruite conform normelor în vigóre, subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis cu însemnarea, de a se presenta în vr'o Duminecă séu sĕrbătóre la biserica din comuna la care au concurat spre a-şi arăta desteritatea în cântările bisericesci.

Mercurea, la 6 Iuliu, 1900.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Mercurii în conţelegere cu comitetele parochiale respective.

I. Droc.
protop.

Nr. 496—900. [122 1—3]

Concurs

Pentru întregirea staţiunilor învĕţătoresci dela scólele comunelor însemnate mai jos, protopresbiteratul Iliei, se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în ziarul „Telegraful Român“.

1. Almăşel, cu salariu anual de 600 cor., şi adecă: *a*) în bani repartiţiaţi în popor 300 cor., *b*) lemne (64 cară à-2 cor. 40 fil.) în preţ de 153 coróne 40 fil. *c*) venitele cantorale în sumă de 68 coróne. *d*) ajutoriu dela stat 78 cor. 40 fil. cuartir natural în edificiul scólei, şi grădină de legumi.

2. Bacea. cu filia Cueş, cu salariu anual de 600 coróne din repartiţie cuartir în edificiul scólei şi grădină de legumi.

3. Gothatea, cu salariu de 600 coróne şi anume: *a*) în bani gata dela comuna politică 70 coróne; *b*) lemne de foc 2 stângini cubici în preţiu de 48 coróne; *c*) folosinţa întregei porţiuni de pămênt cu un venit anual de 482 coróne; cuartir şi grădină.

4. Gurasada, cu salariu 600 coróne: *a*) în bani dela comuna politică 160 coróne *b*) venitul pământului din „Şigeaşcă 60 coróne. *c*) dela biserică 60 coróne; *d*) din repartiţiunea în popor 320 coróne, cuartir în edificiul şcólei şi grădină de legumi.

5. Ilia, cu salariu în bani din repartiţie 540 coróne şi venitele cantorale 60 coróne, la olaltă 600 coróne cuartir în edificiul scólei şi grădină.

6. Micănesci, cu salariu de 600 coróne şi adecă: *a*) în bani 400 coróne repartiţiaţi în popor; *b*) lemne 80 cară în preţiu de 160 cor. *c*) venitele cantorale computate în 40 cor; *d*) cuartir în edificiul scólei; *e*) grădină de legumi.

7- Uleş, cu salariu anual de 600 coróne: din repartiţie 500 cor. şi folosinţa unui pămênt arătoriu şi fênaţiu preţuit în 100 coróne.

Dela reflectanţii la aceste posturi se cere ca sĕ-se presente pănă la alegere în vr'o Duminecă ori sĕrbătóre la biserica din comuna la care a concurat, spre a'şi arĕta desteritatea în cântările bisericeşti şi pentru luarea de informaţiuni, despre modul de plătire al salariului, deobligaţi fiind ca învĕţători a ţinea strană în biserică şi a instrui pe şcolari în cântări.

Doritorii de a ocupa unul din aceste posturi au sĕ-şi aştérnă suplicele lor concursuale instruite conform normelor din vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral pănă la terminul sus indicat.

Ilia, la 6 Iuliu 1900.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Iliei, în conţelegere cu comitetele parochiale respective.

Avram P. Pĕcurariu
protopresbiter

Ad. Nr. 221—1900. [123] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor de învĕţători dela şcólele confesionale gr-or. române din mai jos însemnatele comune în protopresbiteratul Făgăraşului se escrie prin acésta concurs cu terminul de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român.“

1. Berivoii-mici, cu salariu anual de 600 cor., cuartir liber şi lemne de foc.

2. Comana-inferióră, cu salariu anual de 600 cor., cuartir şi lemne de foc.

3. Dridif, cu salariu anual de 600 cor., cuartir şi lemne de foc.

4. Cuciulata, postul secundariu cu salariu anual de 600 cor., cuartir şi lemne de foc.

5. Hurez, cu salariu anual de 600 cor., cuartir şi lemne de foc.

6. Luţa, cu salariu anual de 600 cor., cuartir şi lemne de foc.

7. Ludişor, cu salariu anual de 600 cor. cuartir şi lemne de foc.

8. Părĕu, dóuĕ posturi de învĕţători cu salariu anual de câte 600 cor. cuartir şi lemne de foc.

9. Rucăr, cu salariu anual de 600 cor., cuartir şi lemne de foc.

10 Sâmbăta-inferióră, cu salariu anual de 600 cor., cuartir şi lemne de foc.

11. Sâmbăta-sup. res. cu salariu anual de 600 cor., cuartir şi lemne de foc.

12. Toderiţa, cu salariu anual de 600 cor., cuartir şi lemne de foc.

Doritorii de a ocupa vre-unul din acestea posturi sĕ-'şi subştérnă cererile concursuale instruite conform legilor în vigóre la subscrisul oficiu protopresbiteral pănă la terminul sus indicat. Invĕţătorii aleşi vor fi îndatoraţi a conduce cântările în biserică în Dumineci şi sĕrbători.

Făgăraş, 10 Iuliu, 1900.

In conţelegere cu comitetele parochiale respective — Oficiul protopresbiteral gr. or. al Făgăraşului.

Iuliu Dan
protop.

In **Tipografia** şi **librăria archidiecesană, Sibiiu,** se află următórele scrieri ale poetului nostru **G. Coşbuc:**

Fire de tort, broş	fl. 1.—
Balade şi idile „	fl. 1.50
Sacontala, broş.	„ 2 50
Aeneis edit. II. broş	„ 1.25
Rĕsboiul nostru pentru neatêrnare, broş.	„ —.50

A apărut:

Scrisori către eleve
de
D-şóra prof. **Maria Cioban**

O carte fórte instructivă, se află de vênzare la

Librăria archidiecesană.

Preţul **1 cor.**, trimisă cu posta **1·10 cor.**

O minune a sciinţei.

Oftica este bóla timpului de azi. Multe şi variate sunt motivele, cari ajută lăţirea ei, cause, cari nu face a le aminti aici. Până acuma oftica s'a numit în general: *Bóla care nu iartă.*

Azi în fine aflăm cu mare bucurie, că renumitul profesor **Giuseppe Bandiera** din Palermo, un savant, care a îmbĕtrânit în sciinţa pe care o exerciază, după lungi şi profunde studii a descoperit un remediu unic cu efect contra microbilor otticei. în urma resultatelor obţinute şi a importanţei descoperirei sale, şi-a propus a supune preparatul sĕu unei comisiuni a guvernului pentru ca sĕ se experimenteze cu noul remediu în spitalele civile şi militare şi mai mult de a-l face cunoscut prin conferinţe şi a se da în tóte oraşele principale din Italia.

Medicul Bandiera locueşte în Palermo; el posede deja nenumĕróse atestate atât din partea medicilor cât şi dela bolnavi vindecaţi ca prin minune. Jurnalul *Il Secolo* din Milan fu primul, care (Nr. 7848) a dat ştirea îmbucurătóre lumei suferinde. Extragem din el: „Lécul menit ca sĕ vindece oftica este, cum se crede, un antiseptic. Medicul Bandiera grijeşte, ca remediul seu sĕ facă sĕ dispară simptomele ofticei în decurs de 2 sau 3 sĕptĕmâni, nimicind baccilul lui Koch, şi ca pacientul sĕ fie vindecat în termin preremtoriu de 40 de zile. Medicul Bandiera ofere medicina sa tuturor acelora, cari au lipsă de ea. El va şi publica o analisă a descoperirei sale îndată ce comisiunea sanitară a provinciei se va fi întrunit“.

Ca conclusie: Din momentul, în care felicităm pe ilustrul şi venerabilul medic, invităm pe toţi cari sufere a se adresa numai decât la el. Nu-i timp de perdut: prima ivire a tusei adeseori nu-i alta decât primul semn al agoniei. [127] 1

Redactor prov. Dr. Elie Cristea. Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

La numĕrul acesta se adauge şi un suplement.

[105] 2—3

Concurs

Devenind vacant un post de învĕţător dela şcóla gr. or. din Codlea, prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român.“

Emolumentele sunt: 600 cor. salar, 88 cor. relut de cuartir şi lemne ce se plătesc din cassa bisericei în rate cuartale anticipative.

Doritorii de a ocupa acest post au a se presenta în vr'o Dumineca sau sĕrbătóre la biserică spre a-şi arĕta dexteritatea în cântările bisericesci.

Documentele sunt a se aşterne oficiului protopresbiteral gr. or. al Branului în Zerneşti.

In conţelegere cu oficiul protopresbiteral respectiv.

Codlea, din şedinţa comitetului parochial gr. or. ţinută la 29 Maiu, 1900.

Iosif Comanescu pres. **Ananie Boldor** notariu

---

ad Nr. 37—1900. [108] 2—3

Concurs

Pentru întregirea a-lor trei posturi de învĕţători devenite vacante la scóla norm. cap. gr.-or. din *Sĕlişte*, prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu fieşce care dintre aceste posturi sunt:

1. Salar fundamental 800 cor. solviţi în rate anticipative din „fondul cultural al bisericei“.
2. Bani de cuartir în sumă de 100 coróne.
3. Bani pentru grădină în sumă de 40 cor.
4. Cuincuenaliile legale provĕzute în § 46 din Reg. pentru organisarea învĕţămêntului scolar.

Invĕţătorii ce se vor alege vor fi obligaţi a provedea pe lângă instrucţiunea în scóla de tóte zilele şi instrucţiunea în scóla de meserii sau scóla de repetiţie economică. Cei cu cualificaţiune superióră vor fi preferiţi.

Aflându-se pe lângă acéstă scólă şi un *asil de copii* se escrie pentru acest scop concurs pentru postul de *instructóră* cualificată.

Emolumentele acestui post sunt 600 cor., cuartir în natură ori 100 cor. relut de cuartir şi lemnele necesare de foc.

Concurenţii reflectanţi la aceste posturi, au sĕ-'şi trimită suplicele lor instruite conform legilor în vigóre la oficiul protopresbiteral gr. or. al Sĕliştei.

Sĕlişte, din şedinţa comitetului parochial gr. or. ţinută la 17 Iuniu 1900

Ioan Popa V.-preşed. *D. A. Mosora* not. al com.

Nr. 286/1900.

Vidi:

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Sĕliştei.

Petru Iuga
adm. protopr.

Nr. 232—1900 [107] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoreşti în subsemnatele parochii din protopresbiteratul Haţegnlui se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegr. Rom“.

1. Alun — Bunila, 2. Boos, 3. Federi — Fizesti, 4, Haşdĕu — Dobâca, 5. Livezeni, 6. Luncani, 7. Nădăstia superióră, 8. Petrila Brad, 9. Petrila Gârgani, 10. Petroşeni, 11 Sânta Maria de pétră, 12. Valea Sângeorgiu — Grid.

Salariul învĕţătoresc în fie-care parochiă este de 600 cor., cuartir şi lemne de foc.

Concurenţii sĕ-şi aştérnă cererile lor, instruite conform normelor în vigóre, subsemnatului oficiu,

Haţeg, în 6 Iuliu 1900.

Oficiul protopresbiteral al Haţegului, în conţelegere cu respectivele comitete parochiali.

Titu V. Gheaja.
protopresbiter.

Nr. 321 protop. 1900. [111] 2—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor vacante din comunele bisericeşti mai jos însemnate, protopresbiteratul Mediaşului se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în ziarul „Telegraful Român“.

1. Agărbici, cu salar anual de 600 cor., cuartir liber şi lemnele pentru foc.
2. Aţĕl, cu salariu anual de 600 cor., solviţi în rate lunare anticipative din cassa bisericei, cuartir şi lemnele pentru foc.
3. Brateiu, cu salariu anual de 600 cor., cuartir liber şi lemnele pentru foc.
4. Ernea săséscă, cu salariu anual de 600 cor., cuartir şi lemnele pentru foc.
5. Frâua, cu salariu anual de 600 cor., cuartir şi lemnele necesare pentru foc.
6. Haşag, cu salariu anual de 600 cor., cuartir în edificiul scolar şi lemnele pentru foc.
7. Şaroş, cu salariu anual de 600 cor, solviţi din repartiţie dela popor în suma de 518 cor., ér suma de 82 coróne se va solvi dela comuna politică, cuartir în edificiul şcolar şi lemnele pentru foc.

Concurenţii au sĕ se presenteze în vre-o Dumineca ori sĕrbătóre la biserica din parochiile amintite, — spre a-şi arĕta desteritatea în cântările bisericeşti, şi au a'şi aşterne cererile instruite conform normelor din vigóre, până la terminul sus indicat subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Mediaş, 10 Iuliu 1900.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Mediaşului.

Romul Mircea
protop.

Nr. 555-900 [113] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor de învĕţători dela scólele confesionale gr. or. române din mai jos însemnatele comune în protopresbiteratul gr. or. al Avrigului se escrie prin acésta concurs cu terminul de 30 zile dela prima publicare în „Tel. Român.“

1. Drăguş, dóuĕ posturi de învĕţători eventual un post de învĕţătóre, cu salariul anual de câte 600 cor., cuartir şi lemnele necesari pentru foc;
2. Sebeşul-inferior, al doilea post de învĕţătoriu cu salariul anual de 600 cor., cuartir şi 4 stângini de lemne eventual un pauşal de 40 coróne.

Doritorii de a ocupa vre-unul din acestea posturi sĕ'şi substérnă cererile concursuale instruite conform legilor în vigóre la subscrisul oficiu protopresbiteral gr. or. al Avrigului, în Avrig, (posta Avrig, Felek, Szebenvármegye) până la terminul susindicat.

Avrig, 10 Iuliu 1900.

In conţelegere cu comitetele parochiali: oficiul protopresbiteral gr. or. al Avrigului.

Ioan Cândea
protopop

---

[115] 2—3

Concurs

Pentru întregirea staţiunilor învĕţătoresci dela mai jos însemnatele scóle gr.-or. române din tractul protopresbiteral al Cetăţii de pétră, se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în ziarul „Telegraful Român şi anume:

1. Cărbunariu, cu salariu anual de 600 coróne din care 400 coróne repartiţiune pe popor, 80 coróne din lada bisericei şi folosirea a 6 jugere dê pămênt arătoriu în preţ de 120 coróne, cuartir şi lemne de foc.
2. Fênaţe, salariu anual de 600 cor., 300 coróne repartiţie pe popor, 300 coróne ajutoriu dela stat şi 20 coróne pentru încălzit, cuartir liber în edificiul scólei.
3. Văleni-Şomcuţi, salariu anual de 600 coróne repartiţiune pe popor, cuartir liber în edificiul scólei şi lemne de foc.

Dela concurenţi se cere ca se se presinte în comună în vre-o Dumineca sau sĕrbătóre mai nainte de alegere spre a'şi arĕta destoinicia în tipic şi cântările bisericeşti şi a face cunoştinţă cu poporul, deobligaţi fiind ca învĕţători a instrui pe elevii scolari în cântări.

Concurenţii au a-şi aşterne petiţiunile de concurs în regulă instruite şi în terminul preclus la subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Fênaţe, la 8 Iuliu 1900.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Cetăţii de pétră.

Teodor Şovrea
adm. prot.

Nr. 323-1900. prot. [116] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoreşti dela şcólele comunelor mai jos însemnate din protopresbiteratul Sighişórei, se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare.

1. Bundorf, cu salariu anual de 600 cor., cuartir şi lemnele necesare de foc.
2. Zoltan, cu salariu anual de 600 cor., cuartir gratuit şi lemnele necesare de foc.
3. Vidacutul român, cu salariu anual de 600 coróne şi lemnele necesare de foc.
4. Nadĕşul-săsesc, cu salariu anual de 600 coróne şi lemnele necesare de foc.
5. Ródeş, cu salariu anual de 600 cor., — şi anume: 120 de coróne dela comuna bisericéscă, ér restul de 480 coróne dela stat, — cuartir gratuit şi lemnele necesare de foc. —

Concurenţii la aceste posturi, cu îndatorirea a provedea instrucţiunea scolarilor dela 6—12, şi a celor dela 12—15 ani şi a ţinea în Dumineci şi sĕrbători strană, şi a conduce cântările liturgice cu tinerimea scolară, — sĕ-'şi aştérnă petiţiunile concursuale instruite conform normelor în vigóre, — subscrisului oficiu protopresbiteral până la terminul indicat cu îndatorirea a se presenta în vre-o Dumineca séu sĕrbătóre în biserică spre a-şi arăta desteritatea în cele rituale, şi a face cunoştinţă cu poporul. —

Sighişóra, 11 Iuliu 1900.—

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sighişórei, în conţelegere cu respectivele comitete parochiale.

Dimitrie Moldovan
protopop.

Nr. 411—900. [103] 3—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor învĕţătoreşti dela mai jos semnatele şcóle române gr.-orientale din tractul protopresbiteral al Unguraşului, se escrie concurs, cu termin de 30 de zile dela prima publicare în ziariul „Telegraful Român“ şi anume:

1. Cubleşul-român, cu salariu de 600 cor., din cari 430 dela stat, 170 dela popor şi cuartir.
2. Dânc, cu salariu de 600 cor., din cari 350 de la popor şi 250 dela stat, cuartir şi grădină.
3. Gălpâia, cu salariu de 600 cor. dela popor, cuartir şi grădină. Acest post este împreunat şi cu postul cantoral.
4. Miluan, cu salariu de 600., dela popor şi cuartir.
5. Rachiş, cu salariu de 600 cor. dela popor, cuartir şi grădină.
6. Tresnea, cu salariu de 600 cor. dela popor, cuartir, lemne de foc şi asigurarea cuincuenalului.
7. Unguraş, cu salariu de 600 cor., din cari 380 dela popor şi 220 dela stat.

Dela concurenţi se recere a se presenta înainte de alegere în vre-o Dumineca sau sĕrbătóre la biserică spre a-şi arăta destoinicia lor în cântări şi tipic şi a fi cunoscuţi poporului.

La întregirea postului învĕţătoresc Tresnea vor fi preferiţi cei cu cunoscinţă musicală şi se vor obliga la înfiinţarea unui cor din elevii scolari, pentru care faptă i se va da o remuneraţiune corespunzĕtóre separat de salariu.

Concurenţii au a-şi aşterne petiţiunile lor în regulă instruite în terminul preclus la subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Fizeş-Sânpetru, 4/17 Iuliu, 1900.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Unguraşului în conţelegere cu comitetele parochiale.

Pavel Roşca
protopresbiter.

Nr. 224/1900 [100] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci din comunele bisericeşti mai jos însemnate ale protopresbiteratului Câmpeni se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Câmpeni, dóuĕ posturi cu salariu de câte 600 cor., relut de cuartir şi grădină de 100 cor., solvit din fondul scolar.
2. Certegea, un post cu salariu de 600 cor., din repartiţiă, locuinţă cu grădină.
3. Gârda de jos. un post cu salariu de 600 cor., din repartiţiă, locuinţă cu grădină.
4. Lăpuş, un post cu salariu de 600 cor., din repartiţiă, locuinţă cu grădină.
5. Lăzesci, un post cu salariu de 600 cor., din repartiţiă, locuinţă cu grădină.
6. Neagra de jos, un post cu salariu de 600 cor., din repartiţiă, locuinţă cu grădină.
7. Poiana Valea-verde, un post cu salariu de 600 cor., din repartiţiă şi locuinţă.
8. Sohodol-Peleş, un post cu salariu de 600 cor., din repartiţiă şi locuinţă.
9. Ponorel, un post cu salariu de 600 cor., din repartiţiă, locuinţă cu grădină.
10. Vidra medie, dóuĕ posturi cu salariu de câte 600 cor., din fondul scolar şi repartiţiă, locuinţă cu grădină.
11. Vidra de sus, dóuĕ posturi cu salariu de câte 600 cor., din cassa bisericéscă, locuinţă cu grădină.

Doritorii de a ocupa aceste posturi sĕ-'şi trimită cererile concursuale cu documentele recerute la subscrisul oficiu în terminul deschis.

La posturile de sub Nrii. 1 şi 11 vor fi preferiţi cântăreţii buni, şi cari vor putea forma şi coruri bisericesci vor primi remuneraţiuni separate, deci trebue a se presenta în biserică spre cunóscere înainte de alegere.

Oficiul protopopesc gr.-or. din Câmpeni.

Câmpeni 30 Iuniu, 1900.

Romul Furdui
protopresb.

[110] 3—3

CONCURS

La şcólele centrale gr.-or. române din Braşov sunt de ocupat următórele posturi vacante de profesori:

a) la gimnasiu.

1. Un post de profesor pentru catedra de germână. şi română.

2. Un post de profesor pentru catedra de maghiară română şi eventual istorie.

3. Un post de profesor pentru catedra de filologie clasică.

4. Un post de profesor pentru catedra de geografie şi istoria natur.

b) la scóla reală.

5. Un post de profesor de limba germână şi franceză.

c) la scóla comercială.

6. Un post de profesor de limba maghiară şi germână în combinaţie eventual cu limba franceză.

d) la scólele primare

7. Patru posturi de învĕţători.

Terminul de concurs pentru posturile de sub a. — c. este 31 Iuliu a. c. pe când pentru cele de sub d, 30 de zile dela prima publicare în fóia oficială.

Toţi concurenţii vor adresa concursele lor subsemnatei Eforii scolare însoţite de următórele documente.

a) că sunt români de religiunea gr.-or.

b) că au purtare bună atât în privinţa moralităţii, cât şi în relaţiunile lor civile;

c) că sunt de constituţie fisică firmă şi deplin sănătoşi;

d) revers că se vor conforma întru tóte legilor şi disposiţiunilor nóstre bisericesci şi scolare, precum şi regulamentelor, ce sunt în vigóre;

e) concurenţii de sub 1—5 vor documenta cualificaţiunea profesorală completă, conform art. de lege XXX din 1883 sau întru cât încă nu ar avea-o, să aibă cel puţin examen fundamental din specialitatea lor; preferiţi vor fi cei cu cualificaţiune completă;

f) concurenţii de sub 6 vor documenta cualificaţiune conform regulamentului scólelor comerciale superióre din anul 1895;

g) concurenţii de sub 7 vor documenta, că au depus examen de cualificaţiune învĕţătoresc cu calcul bun, că cunosc limba maghiară şi germână după recerinţă şi că posed cunoscinţe teoretice şi practice din desemnul liniar, din gimnastică şi grădinărit.

Beneficiile împreunate cu aceste posturi sunt:

1. Pentru profesorii ordinari în timpul serviciului provisoriu (prevĕzut în § 30 al legii de instrucţiune din 1883) salar anual de 1800 Cor., éră începênd dela ocuparea definitivă a postului de profesor ordinar salar anual de cor. 2400·—; cuincuenii de 200 cor; bani de cuartir 400 cor. anual şi drept de pensiune conform statutelor în vigóre la şcólele nóstre; pentru timpul serviciului ca profesor suplinitor salar de cor. 1600. — anual fară alte emolumente.

2. Pentru învĕţătorii suplenţi salar de cor. 800· — anual, pentru învĕţăţorii provisori cor. 1000·— anual, éră începênd dela ocuparea definitivă a postului salar de cor. 1200.—anual, cinci cvincvenale à 120 cor., şi bani de cvartir cor. 240.—anual.

Braşov, din şedinţa Eforii şcolare ţinută la 3 Iuliu, 1900 v.

Eforia scólelor centrale rom. ort. rĕsăritene Braşov.

Vasile Voina — preşedinte

Arseniu Vlaicu — secretar

Nr. 307. 1900 [97] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci dela scólele comunelor mai jos însemnate din protopresbiteratul Sighişórei, se publică concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare.

1. Sighişóra, postul învĕţătoresc clasa I. cu salariu anual de 600 de coróne şi anume 412 coróne din cassa alodială în rate lunare decursive, iar restul din repartiţiune, cuartir gratuit în edificiul scólei, şi lemnele necesare de foc; postul învĕţătoresc clasa a II-a cu salariu anual de 600 cor., şi anume: 470 de coróne din cassa alodială în rate lunare decursive, iar restul din repartiţiune, cuartir gratuit în edificiul scólei, şi lemnele necesare de foc, plus trei stângini de lemne de stejar, în natură.

2. Criş, cu salariu anual de 600 cor., cuartir gratuit în edificiul scólei şi lemnele necesare de foc.

3. Saschiz, cu salariu anual de 600 cor., cuartir gratuit în edificiul scólei şi lemnele necesare de foc.

4. Boiul mare, cu salariu anual de 600 cor., cuartir gratuit în edificiul scólei şi lemnele necesare de foc.

5. Seleuşul mare, cu salariu anual de 600 cor., cuartir gratuit şi lemnele necesare de foc.

Reflectanţii la aceste posturi cu îndatorirea a provedea instrucţiunea scolarilor dela 6-12, şi celor dela 12-15 ani şi a ţinea în Dumineci şi Sĕrbători, — cei din Sighişóra în mod perondătoriu, strană în biserică, — sĕ-şi aştérnă petiţiunile concursuale instruite conform normelor în vigóre, — subscrisului oficiu protopresbiteral până la terminul indicat cu îndatorirea a se presenta în vre-o Duminecă sau Sérbătóre în biserică spre a-şi arăta desteritatea în cele rituale.

Sighişóra, 27 Iuniu 1900.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Sighişórei, în conţelegere cu comitetele parochiale concernente.

Dimitrie Moldovan
protopop

Nr. 344 [98] 3—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor învĕţătoresci dela şcólele elementare gr-or. din comunele mai jos însemnate, protopresbiteratul Orăştiei, se publică concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român.“

1. Beriu, cu salariu anual de 600 cor., cuartir în edificiul şcólei, şi lemne de foc. Salariul se solveşte regulat în rate trei lunare din cassa bisericei şi cea alodială.

1. Binţinţ, cu salariu de 600 cor., solvit din cassa bisericei şi încassat prin repartiţiune, cuartir liber în edificiul şcólei şi lemne de foc.

3. Pischinţ, cu salariu de 600 cor., din cari 440 cor., în bani gata scoşi prin repartiţie dela popor, éră 160 cor., în realităţi, agri, păşune şi pădure, cuartir în edificiul şcólei şi doi stângini de lemne.

4. Romoşel, cu salariu de 600 cor., solviţi în rate lunare din cassa bisericei, cuartir în edificiul şcolar şi patru stângini de lemne, din cari e a se încălzi şi sala de învĕţămênt.

Invĕţătorii aleşi la fie-care post sunt datori a instrua copii în cântările liturgice, şi a ţiné Dumineca şi sĕrbătórea strană, cântând cu elevii la sfta liturgie.

Concurenţii au a-şi aşterne cererile instruite conform normelor din regulamentul şcolar în terminul sus indicat subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Orăştie, 20 Iunie 1900.

Oficiul protopresbiteral în conţelegere cu comitetele parochiale concernente.

Vasile Domşa,
protopresbiter.

Din **Tipografia şi librăria archidiecesană, Sibiiu**, se póte procura

Din vremuri apuse,
de
Iudita Secula n. *Truţa.*

Broş. à 50 cr.

La **Librăria Tipografiei Archidiecesane** se află de vênzare:

Ce-'i cerul de Camille *Flammarion* C. 1·50
Din romanul unei vieţi, de Stefan *Braborescu* . . . . . . „ 1·—
trimise cu posta pentru fiecare exemplar 10 bani mai mult.

A eşit de sub tipariu în Tipografia archidiecesană:

APOSTOLUL

— cu litere latine —

cu binecuvêntarea **I. P. S. Domn Ioan Metianu, archiepiscop şi metropolit** şi se află de vênzare la **Tipografia şi Librăria archidiecesană în Sibiiu** cu preţurile: broşat **7 cor.**, legat **9·50 cor.**, ediţie de lux broşat **8 cor.**, legat după cum se comandă.

Saisonul de primăvară şi de vară
1900.
Stofe de Brünn veritabile

Una bucată de metri 3.10 lungă, pentru un rând complet de haine de bărbat (Roc, pantaloni, vestă,) costă numai
fl. 2.75, 370, 4.80 de lână veritabilă de oae
fl. 6. — şi 6.90 de lână mai bună veritabilă de oae
fl. 7.75 din lână fină veritabilă de oae
fl. 8.65 din lână fórte fină veritabilă de oae
fl. 10.— din cea mai fină lână veritabilă de oae.

Una bucată stofă pentru un rând de haine-salon fl. 10.— deasemenea espedează cu preţurile de fabrică stofe pentru pardisiu, lodeu pentru turişti cele mai fine kamgarne etc. etc. depositul real şi recunoscut în destul ca solid:

Siegel-Imhof în Brünn.

Mustre gratis şi franco. Liferarea conform mustrei sĕ garantează. [56] 30—40

Avantajele muşteriilor privaţi, de a comanda stofele direct dela fima de mai sus, dela fabrică, sunt foarte însemnate.

Farmacia lui F. I. R. Hotter la sf. Iosif, Wien, XII/2 Schönbrunnerstrasse 182.

Absorbinalul lui Hotter.
$^1/_1$ Flacon fl. 6. —, $^1/_2$ Flacon fl. 3.50.
delătură tóte umflăturile şi depunerile de grăsimi fără sĕ vateme părului. Intăreşte nervii atacaţi şi slăbiţi, delătură şi distruge tóte nodurile în muschi, şi serveşte şi ca scut în contra aprinderilor; cu deosebire e probat la umflăturile produse din causa fearelor, apoi în contra ariciturei umflărei copitei, genunchilor umflaţi, mai departe în contra umflăturilor (noduri) de vine, în contra umflăturei picioarelor la glesne şi la încheietura degetelor cu un cuvênt în contra tuturor umflăturilor ori unde s'ar ivi.

Praful nutritor alui Hotter,
pentru cai şi vite cornute
1 Pachet cu 80 cr.
Un adaus escelent la nutremânt, pentru a ţinea vitele sănătoase şi cu putere este de a sĕ folosi la tóte suferinţele de rărunchi de ficat şi de nervi.

HOTTER'S

Preparate pentru veterinari, cele mai bune ale timpului mai nou, cari după atestate numĕróse nu au fost ajunse de alte mijloace de natura aceasta.

Sĕ sĕ ceară numai preparate de ale lui Hotter şi sĕ nu se priméscă altele. Deposit în farmacii şi Droguerii.

Deposit principal la Dr. Emil Budai farmacia oraşului Budapesta (Stadthausplatz) la Dr. Leo Egger & J. Egger Farmacia Palatinului VI Váczi körút 17 şi la farmacia Iosif Török Bpesta VI Kiraly utcza 12.

Fluidul lui Hotter „Training“
1 Sticlă cu fl. 1.20.
Conservează nervii şi muschii până la bătrâneţe înaintată totdeuna puternici şi vioi, pune în stare pe animal sĕ prestee cele mai mari strapaţii şi fugi, sĕ înţelege după frecare cu fluidul „Training“.
Sĕ mai foloseşte cu succes uimitor la tóte urmările cari obvin din opintiri prea mari, ologie, reumatism, şi înţepenire.

Praful de porci a lui Hotter.
Nr. I şi II
1 kg. . . . fl. 1.20.
Cel mai buu mijloc pentru a produce pofta de mâncare şi cu acésta prosperarea porcilor, fórte acomodat în contra orbalţului (brâncă); Nr. II este de a sĕ întrebuinţa la urdinare.

Mijloc în contra Colicei alui Hotter.
1 Sticlă fl. 1.50.
Contra la tot feliul de colică şi contra oprirei udului la cai precum şi contra umflăturilor la vite cornute. [54] 27—104

Alifia lui Hotter pentru delăturarea crescăturilor de oase.
$^1/_1$ Cutie cu fl. 2. $^1/_2$ Cutie cu fl. 1.20. delătură crescăturile de oase şi depunerile osoase chiar şi după 4—6 sĕptămâni. (boală învechită).

Nr. 81 Sibiiu, Joi 20 Iuliu (2 August) 1900. Anul XLVIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **strĕinătate** pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază

INSERŢIUNILE
Pentru odată 14 fil., — de dóuĕ ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 60 fil. pentru fie-care publicare.

CONCURS

Cu finea anului scolariu 1899/900 au devenit în vacanţă următórele stipendii din fondurile archidiecesane:

1. Din fundaţiunea Moga un stipendiu de unamie (1000) coróne pentru tineri români din archidiecesă, cari studiéză drepturile séu filosofia, lipsiţi de mijlóce şi cu purtări bune.

2. Din fundaţiunea Francisc Iosif un stipendiu de patru-sute-patruzeci (440) coróne, pentru tineri români din archidiecesă, cari ar voí a studia teologia la facultatea teologică din Cernăuţi, lipsiţi de mijlóce şi cu purtări bune.

3. Din fundaţiunea Cologea un stipendiu de dóuĕ-sute (200) coróne şi unul de una-sută-dóuĕzeci (120) coróne pentru tineri români din archidiecesă, studenţi lipsiţi de mijlóce şi cu purtări bune.

4. Din fundaţiunea Peioviciu un stipendiu de una-sută (100) coróne pentru tineri români din archidiecesă, cari studiéză, sunt lipsiţi de mijlóce şi au purtări bune.

Aspiranţii la aceste stipendii au a-şi aşterne suplicele la Consistoriul archidiecesan până inclusive în 1/14 August a. c. instruându-le cu următórele documente:

a) cu atestat dela oficiul parochial al comunei căreia aparţin, că sunt români greco-orientali;
b) cu atestat scolariu despre sporiul în studiu în anul scolariu din urmă;
c) cu atestat medical, că sunt deplin sănĕtoşi;
d) cu atestat dela primăria comunală despre posiţia socială şi starea materială a părinţilor;
e) eventual cu alte documente recomandătóre.

Aspiranţii au a indica locul, unde voiesc sĕ studieze.

Sibiiu, din şedinţa senatului scolariu, ţinută la 13 Iuliu 1900.

Consistoriul archidiecesan.

Cualificaţiunea notarilor comunali.

Comisiunile instituite prin lege în gremiul municipiilor ca sĕ cualifice notarii comunali şi cercuali sunt desfiinţate şi în locul lor întră cursurile pregătitóre, cari se vor începe cu 1 Septembre a. c. în diferite centre.

Pentru Ardeal de sine înţeles nu se puté designa alte centre mai potrivite ca Cluşul şi Oşorheiul.

Românii deopotrivă cu saşii aici la aceste cursuri în aceste oraşe îşi pot câştiga cualificaţiunea de notari.

Modalitatea de a-şi câştiga acésta, faţă cu trecutul, e cât se póte de îngreunătóre.

Lângă didactrul de 40 coróne mai vine o taxă de întreţinere de 440 cor.

Celelalte cheltueli, vestminte, cărţi, spese de drum, nici că sunt aci socotite.

Şi ca pupăză pe colac aspiranţii, cari vor sĕ îmbrăţişeze cariera administrativă au sĕ cunóscă perfect limba statului.

Altcum nici că pot sĕ conteze la primire.

Sub aceste auspicii se fac pregătirile pentru întroducerea administraţiei de stat.

Toţi cei ce reflectéză la cariera administrativă au sĕ stea o vreme órecare în purgatoriu — *Cluşiu* şi *Oşorheiu*, aceste centre de magiarisare, centre, unde încercarea de a vorbí altă limbă pe strade e împreunată cu primejdie de a te trezi insultat şi lovit cu petri.

In ce ticnă vor petrece aspiranţii români timpul cursurilor, ce dragoste vor întimpina dela colegii lor, cu ce iubire îi vor îmbrăţişa aceştia, nu vin deocamdată în cercul combinaţiunilor nóstre, cei cari vor petrece acolo ne vor sci ei la timpul seu da amĕnunte.

Nóuĕ Românilor, o parte dintre notari, chiar şi cei de al nostru ném, nu prea ne-au făcut multe servicii.

Din contră unii din ei, ca sĕ-şi acopere slăbiciuni şi greşele, s'au aruncat cu totul în braţele contrarilor noştri şi ne-au făcut cele mai mari rele, au sedus poporul şi au sciut chiar în luptele municipale sĕ ne facă stricăciuni, cari cei streini nu ni le-ar fi putut face.

Nu, pentrucă streinii nu puteau străbate în mijlocul poporului cu şópte viclene, şi ale lor încercări de desbinare ar fi produs în popor bănueli, pe când notarii români au străbătut mai curênd sĕ ne corumpă alegătorii şi sĕ-i împingă în tabĕra contrariului.

Cu tóte aceste scăderi ale unora din ei, notariul, ca om ce convine zilnic cu poporul, ca om, care are mare influinţă asupra poporului, care are sĕ fie şi organ al statului dar şi om de ajutor pentru trebuinţele poporului — e bine sĕ fie fiu din popor, din mijlocul poporului, căci multe nĕcazuri are sermanul popor, pe cari cel strein nu le înţelege, nu le pricepe şi nu póte avé durere pentru el.

Ne-ar lua gróza şi ne şi cugetăm, că în comitatul Sibiiului, Braşovului, Făgăraşului şi în parte şi al Albei şi Hunedórei, locul notarilor noştri, dintre cari unii sunt de tótă vrednicia, sĕ-l ocupe streinii, evreii şi alte venituri.

De aceea cestiunea cursurilor pentru cualificarea notarilor nu ne póte lăsa indiferenţi. Fii din al nostru popor au sĕ-şi câştige la tot casul cualificaţiunea cum o prescriu disposiţiile cele mai nóuĕ.

Miseriile, ce au sĕ îndure la Cluş, Oşorheiu ori Debrecin, n'au sĕ-i sperie, din contră sĕ-i oţelescă şi mai mult întru ajungerea cualificaţiunei şi prin ea întru ajungerea scopului, la care ţintesc.

E încă o întrebare descbisă, dacă notarii vor fi ori nu denumiţi şi în genere, dacă administraţia de stat va şterge şi umbra din sistemul electoral de azi.

Şi e şi mai mare întrebare, dacă kossuthiştii, aderenţii cei mai înfocaţi ai autonomiei municipale, nu vor sci zădărnici în ultimul moment întroducerea administraţiei de stat.

Fiind că obţinerea unui post de notar e condiţionată dela cualificaţiunea ce şi-o va câştiga aspirantul în vêrtutea ordinaţiunei celei nóuĕ, este neapĕrat de lipsă, ca tinerii cu pregătiri de 6 şi 8 clase sĕ-şi câştige cualificaţiunea, ca sĕ pótă la timp îmbrăţişa acésta carieră.

Notarii bĕtrâni şi cu deosebire cei ce nu cunosc din deajuns limba statului, vor fi înlocuiţi cu alţii.

In lipsa de ómeni de ai noştri cualificaţi, ne putem trezi, că locuri bune sĕ le ocupe nisce venetici, cari vor grăbí sĕ-şi câştige cualificaţiunea după normele cele nóuĕ.

Am accentuat la început, că câştigarea cualificaţiunei este împreunată cu mari jertfe şi cu multe neajunsuri.

Neajunsurile ni le-a creat însăşi stăpânirea, care a designat centrele numite ca locuri pentru cursurile pregătitóre, lucru ce forméză un gravamen nou la legionul de gravamine ce le invocăm contra stăpânirei.

Dacă Românii şi Saşii şi cu acésta ocasiune au fost atât de maşteri tractaţi, încât Sibiiul, Mediaşul, Bistriţa nu au putut fi învrednicite sĕ găzduiéscă un atare curs, nu scim ce sĕ mai ţinem de era cea nóuĕ, de era de împăcare şi de era „legii, a dreptăţii şi a egalităţii", care aprópe în fiecare zi şi la tótă buna ocasiune ne mai aduce câte o decepţiune amară.

Dacă conducĕtorii, profesorii toţi vor fi magiari, cel puţin atmosfera ar fi putut fi mai priinciósă, pe când zeu atmosfera din Cluş şi M.-Oşorheiu, nu prea e ademenitóre nici pentru români nici pentru saşi.

Probabil însĕ, că şi acest pocal e menit, ca sĕ ne pună la probă paciinţa şi prudenţa!

FOIŢA

Discursul preşedintelui Iosif Vulcan

la deschiderea adunării generale din Abrud a Societăţii pentru fond de teatru român, în 9/22 Iuliu 1900.

(Urmare.)

Din norocire tabloul acesta nu este oglinda poporului românesc. Vêntul materialismului nepăsător n'a stîns în noi făclia idealismului. Şi n'are sĕ-l stîngă niciodată sau ne va stinge şi pe noi, căci idealismul ni-i viaţa, fără el nu putem trăi. Lui îi datorim tot ce avem în noi frumos şi bun; totul e rodul însufleţirii nóstre, care desconsideră sărăcie şi ori ce pedeci. Nimeni nu ne-a ajutat, ba ni s'au pus şi beţe în róte. Dar idealismul ne-a inspirat puteri şi am dat înainte.

Neamul românesc totdeauna a fost idealist, căci numai o mare mĕsură de idealism i-a putut insuflá încrederea şi curagiul sĕ dea pept cu urgia veacurilor, sĕ lupte cu duşmani mult mai puternici, sigur de succesul biruinţei sale.

Dacă înaintaşii noştri n'ar fi fost idealişti, ş-ar fi căutat de trebile lor particulare, să-şi agonisească averi, sĕ se pună bine cu cei mari şi tari, spre a duce o viaţă de tihnă: şi n'ar fi preferit sĕ remâie săraci, sĕ rabde prigoniri, sĕ móră prin temniţe, numai să-şi dea partea de muncă la ridicarea neamului.

Dacă ei n'ar fi fost idealişti, nu ar fi mărturisit drept credeu convingerea, că un neam de-o obârşie atât de strălucită, ori cât de sdruncinat, nu póte sĕ piară, că are sĕ se renască şi că va avea un viitor frumos şi mare.

Dacă n'ar fi fost idealişti, s'ar fi supus curentului, care îl mâna în tabĕra culturei străine, unde aveau tóte d'a gata, — şi nu s'ar fi pus sĕ scormonească prin pulverea archivelor, descrifrând foliante mucede, studiând ziua şi nóptea, coborîndu-se în popor spre a-i scóte la iveală ênsuşirile, cheltuind muncă, timp şi parale, cu stăruinţă neclintită de a reconstruí pentru ei o mai preţiósă cultură, cultura naţională.

Dacă n'ar fi fost idealişti, nu i-ar fi îmboldit entusiasmul sĕ crează, că în starea înapoiată în care se aflá, Românul este un element de cultură, că avem calităţi cari ne indică şi noue un loc în rêndul popórelor mai înaintate, că avem temeiul şi rostul cari ne îndreptăţesc a stăruí sĕ ne urcăm la locul acela.

Dacă n'ar fi fost idealişti, nu ş-ar fi pus tótă munca vieţii în folosul unui scop, de a cărui izbândă numai urmaşii aveau sĕ se bucure; nu ş'ar fi închinat capul spre somnul vecinic, fericiţi că n'au trăit înzĕdar, că ş-au făcut datoria; şi murind, n'ar fi lăsat cu limbă de mórte, drept testament generaţiilor viitóre, credinţa pentru care ei au murit şi care atât de minunat se têlcuesce pe înţelesul tuturora prin nemuritórele cuvinte ale poetului Enachiţă Văcărescu:

> Urmaşilor mei Văcăresci,
> Las vouĕ moştenire
> Crescerea limbei românesci
> Ş-a patriei cinstire!

Aceste patru rênduri exprimă un credeu vechiu, cugetarea care a frămêntat un şir de generaţii, idealismul cel mai înalt, care nici la mórte nu îngrijeşte decât de neamul seu, nu gândeşte decât la ţara sa, la binele de obşte.

Aşa au fost înaintaşii noştri. Aşa avem sĕ fim şi noi, dacă voim sĕ trăim, căci idealismul este chiagul fiinţei nóstre naţionale.

Dacă aruncăm o privire asupra trecutului nostru, vedem că tóte faptele mari, cari ne fac cinstea şi mărirea în judecata lumei culte, sunt ródele idealismului; şi numai atuncia am dat greş, numai atuncia am săvêrşit lucruri de ocară, când s'a vêrît în mijlocul nostru năluca materialismului, care a ameţit capete uşoratice şi a sedus caraterele şovăitóre.

Nicăiri, în elementul românesc, sentimentul acesta nu s'a ivit cu mai multă tărie, decât aici în Transilvania, vatra unde au descălecat legiónele romane, obârşia neamului românesc.

Munţii aceştia cu întunecoşii lor codri au fost adăpostul tainelor sufleteşti ale poporului nostru. Freamĕtul pădurilor i-a ascuns durerea adâncă, clocotul păraelor i-a înecat dorul nefrânt, cântecul privighetórei i-a plâns în nopţi cu lună visul inimei; doina din şezĕtori îi têlcuia dragostea nemărginită; dansul flăcăilor şi al fetelor pe pajiştea verde arĕta veselia lui; iar când s'apropia primejdia, suna tulnicul din munte 'n munte, perzêndu-se 'n zarea depĕrtării... Şi atunci toţi apucau arma, sĕ-şi apere vatra. Huiduit, nedreptăţit, desmoştenit, — Românul nici odată nu-şi părăsia munţii, nu-şi lua lumea în cap, câutându-şi aiurea un traiu mai uşor; el preferiá sĕ mânânce pânea amărăciunii, dar sĕ rĕmâie în ţara sa, căci dorul de glia pământului din care s'a născut nu l-a lăsat sĕ plece căci nici odată desnădejdea nu l'a cutropit, căci totdeauna a fost idealist.

(Va urma.)

Spre orientare. *In sensul regulamentelor din vigóre cererile pentru primire la cursul teologic şi pedagogic sunt a se trimite la consistoriu până în terminul preclus 1 August.*

Ni se comunică din loc competent, că până acuma abia 1—2 au întrat atât la secţiunea teologică, cât şi la cea pedagogică.

Atragem atenţiunea celor interesaţi asupra terminului de 1 August şi pe calea acésta, şi încă cu atât mai vêrtos cu cât în vêrtutea mĕsurilor luate prelegerile se vor începe în anul acesta la prima Septembre st. n.

In ce privesce terminul de 1 August a. c. st. vechiu el are valóre şi pentru cererile de admitere la examenul de cualificaţiune preoţesc.

Afaceri bisericeşti. Luăm cu plăcere act, că la 18/31 Iulie făcêndu-se *segregarea de pădure* în filia *Cozia*, tractul Devei, biserica nóstră a fost cu vrednicie representată prin P. On. Domn protopop tractual *George Romanul*, la insistinţele căruia s'au exoperat pe séma comunei bisericeşti preste 100 jugere de pădure. Am dori sĕ putem înregistra şi din alte părţi, asemenea resultate îmbucurătóre.

Congrua. La numerósele întrebări, ce ne sosesc în causa recunóscerii din partea înaltului guvern a preoţilor, cari şi-au câştigat şi îşi câştigă VIII clase medii după terminarea teologiei, dăm din loc competent următórea desluşire. Chestiunea încă nu e pe deplin resolvită. Noi am esplicat §. 5 din art. de lege XIV din 1898 aşa, că preoţii, cari ulterior îşi câştigă cualificaţiune de VIII clase reale ori gimnasiale, sunt îndreptăţiţi a primi întregire până la 1600 coróne. Dar pe cale privată am aflat, că cei însărcinaţi cu esecutarea articlului numit din ministerul cultelor explică §. 5 aşa, că numai atunci póte căpĕta preotul întregire până la 1600 cor. dacă *după obţinerea testimoniului de VIII clase* mai face 3 ani de teologie şi examen de cualificaţiune.

Dacă acéstă esplicare va fi oficios susţinută, atunci Ven. Consistoriu probabil va cere acceptarea esplicării prime şi numai după resolvarea acestei eventuale recercări se va putea sci ceva positiv.

Desfiinţarea tractului Geógiu.

Multonorate Domnule Redactor!

Cu privire la dorinţa unor fruntaşi din tractul Geógiului, publicată în Nr. 74 al preţuitului nostru jurnal „Telegraful român“, în causa *arondărei protopresbiteratelor*, şi în special în cestiunea împărţirei comunelor din acel tract, Vĕ rog, ave-ţi bunătate a publica şi următórele reflecsiuni.

Preaveneratul sinod archidiecesan, când a decretat desfiinţarea tractului Geógiu, şi a împărţit comunele la Deva şi Orăştie, de bună seamă că a avut în vedere interesul curat, de a face, ca şi poporul credincios din părţile acelea espuse, sĕ deie înainte în tótă privinţa, sĕ se ridice, sĕ fie ocrotit şi sprijinit, căci după cum zic fruntaşii lui, astăzi este înapoiat, decăzut în cele morale, apăsat şi expus la curse etc.

Şi dacă până acum, Sĕcărĕmbul şi Hondolul, ca centre protopopesci cum au fost ele în trecut, cu preoţii, învĕţătorii şi fruntaşii din acele părţi, n'a putut împedeca încuibarea relelor de care sufere astăzi acel popor, atunci de bună seamă că causa nu sĕ póte căuta decât tot la aceleaşi centre şi la aceiaşi factori, cu atât mai vêrtos că au fost aprópe unii de alţii.

Lucru firesc, că Preaveneratul sinod archidiecesan, cunoscând trecutul tractelor acelora, luând în considerare dorinţa legitimă a sinodului protopresbiteral competent, pe lângă alte motive ponderóse, de interes bisericesc-cultural, administrativ, a decretat desfiinţarea tractului Geógiu, şi a decis încorporarea comunelor aceluia la Deva şi Orăştie centre naturale, ca centre de ortodoxim, ca centre importante de cultură şi civilisaţiune în părţile acestea, superióre în tótă privinţa Sĕcărêmbului şi Hondolului.

Aşa dară în privinţa aceasta, localităţile din urmă, după cari strigă unii din părţile acelea, şi'au perdut importanţa de a rĕmânea şi a fi şi mai pe departe centre protopopesci, cu gravitaţiune culturală civilisătóre, după cum sĕ recere dela un astfel de centru astăzi.

In ce privesce Geógiul, la care ar gravita mai multe comune, acesta are şi mai puţină importanţă de cât cele amintite, din tóte punctele de vedere, şi înfiinţarea unui nou centru protopopesc aci, nu mai are nici un înţeles, de când s'a făcut podul cel de fer peste Murĕş, şi sĕ află în depărtare de 3/4 óre, cu trăsura dela Orăştie.

Acum ar mai rĕmânea Zlatna, dacă s'ar putea lua în combinaţiune ca centru. In casul acesta, la acel centru s'ar putea adnexa cele 6—7 comune cari gravitéză acolo.

In cas contrariu, comunele cestionate tot nu au motiv de a sĕ plânge din causa depărtărei de Orăştie, pentru că astăzi credincioşii nu mai au trebuinţă sĕ alerge la centrul protopopiatului aşa des ca şi cum aveau în trecut, iar mai rar, o fac ei mai cu mare plăcere aici de cât la ori care altă localitate din cele mai sus atinse. Mai mare greutate cade asupra protopopului, la a cărui tract sĕ încorporéză acele comune, şi acela ar avea mai multe motive de a sĕ plânge în privinţa administraţiunei unor astfeliu de comune îndepărtate şi sĕrăcuţe.

In faţa interesului general mai înalt al arondării tractelor însĕ, astfel de greutăţi escepţionali, nu pot cădea în cumpănă, nici dintr'o parte, pentru-că nici un protopopiat din archidiecesă nu este, şi nu póte avea tóte comunele în nemijlocita apropiere de centru, ca sĕ fie spre plăcerea tuturor.

Ar trebui sĕ se pricépă odată că nu e bine sĕ se creeze posturi de protopopi — proletari — şi aşa dară şi în casul de faţă, dacă fruntaşii comunelor respective au avut în vedere curatul interes al progresului poporaţiunei din acele părţi, atunci alarma ce s'a făcut în scopul acesta prin „Bunul econom“ dela Orăştie, de a se aduna preoţimea la Geógiu, a fost o forţare superfluă, şi sĕ póte presupune că a fost iniciată cu alte scopuri private, cari din punct de vedere bisericesc — nu merită atâta consideraţiune.

Acestea le-am avut de reflectat la cele publicate în causa Geógiului, cu atât mai vêrtos, că cei mai mulţi preoţi de valóre din acel tract, cari au cerut încă cu ani înainte adnecsarea comunelor lor la Orăştie, nici de astădată nu au protestat, pe lângă tótă propaganda făcută.

Aşa dară, acésta încă trebue sĕ sĕ ştie!

Un preot.

Scrisóre din Sĕlişte.

Sĕlişte Iuliu 1900.

— *Sciri scolare.* —

Examenele anuale la scóla primară de aici s'au ţinut în 17, 23, 24 şi 25 Iuniu st. v. Resultatul lor a fost deplin mulţămitor. Fórte drăguţ a fost examenul făcut cu copii dela asil instruiţi de d-şóra *Eugenia Stetea*, ţinut în 17 Iuniu. Numĕrosului public momente fericite iau procurat mititeii, prin jocurile lor, pe cari le esecutau într'o ordine şi cu o acurateţă de admirat. Curagiul şi presentarea lor erau nu numai dovezi puternice de încredere şi iubire faţă de d-şóra instructóră, ci şi dovezi de bunul metod de instrucţiune al d-şórei instructóre. Dênsa a şi fost felicitată de către toţi la finea examenului.

In aceiaş zi p. m. s'a ţinut examenul cu elevele din cele trei cursuri a-le scólei economice.

In zilele 23, 24 şi 25 s'au ţinut examenele cu elevii şi elevele scólei de tóte zilele sub conducerea d-lui adm. prot. Petru Iuga. Afară de numĕrosul public din loc au mai asistat la aceste examene şi M. O. d-ni protopresbiteri Ioan Droc şi Romul Mircea, cari petrec vara aici.

In 25 la órele 11 a. m. s'a făcut încheierea sĕrbătoréscă a anului scolar în biserica cea mare din loc, de faţă fiind intréga inteliginţă din loc precum şi mulţime de popor, bărbaţi şi femei. După ce a declamat din fiecare clasă câte un elev sau elevă, cântându-se printre declamări mai multe cântări corale bisericesci şi scolare de corul elevilor şi elevelor sub conducerea înv. Iuliu Crişan, dl director scolar *Dumitru Lăpĕdat* cetesce un *raport general*, din care fie-cine î-'şi póte face o icónă fidelă despre scóla de aici.

Fiind acest raport din multe puncte de vedere fórte interesant şi pentru publicul mare român, arĕtêndu-se prin el starea unei dintre cele mai de frunte scóle de a-le nóstre, iată'l în întregitatea sa:

Cu bucurie putem constata, că s-a dat un nou avênt scólei nóstre punêndu-se în aplicare hotărîrile luate în şedinţa comitetului parochial din 16 Maiu 1898 şi din 25 Maiu 1898 şi aprobate de Prea Veneratul consistor archidiecesan sub Nr. 4807 scol. dto. 2 Iuliu 1898 prin care hotărîri s'a dat scólei nóstre o organisare nouă şi anume:

I. S'a creat un nou post învĕţătoresc (al 9-le) ceea-ce a făcut posibil separarea elevilor de eleve în tóte clasele, instruându-sĕ astfel elevii în 5 clase separate, cu 6 cursuri avênd clasa 5-a cursurile 5 şi 6, ear fetiţele în 4 clase separate, avênd clasa III. cursurile 3 şi 4, ear clasa a IV. cursurile 5 şi 6.

II. A funcţionat al doile an *scóla de repetiţiune economică* pentru fetiţe, cu trei cursuri separate, un curs cu trei prelegeri pe sĕptămână de câte trei óre, la olaltă 9 óre pentru fiecare curs.

Băeţii eşiţi din scóla poporală 'şi-au primit instrucţiunea mai departe în cursul al III-lea al scólei învĕţăceilor industriali.

Chemarea scólei de repetiţiune economică este pe deoparte a completa, a lărgi şi a sistemisa cunoscinţele câştigate în scóla de tóte zilele, ear pe de altă parte, ca sĕ dee fetiţelor nóstre cunoscinţe nóuĕ şi desterităţi practice în ale grădinăritului, în cultivarea legumelor şi pomilor, în ale economiei casnice şi în ale industriei de casă preste tot.

Aceste tóte însă numai atunci se vor putea realisa, când acéstă scólă, care de present e pusă în partea ei mai mare pe teren teoretic, sĕ va pune pe teren practic.

In acesti 2 ani scol., primii ani ai scólei de repetiţiune-economică şi puterile didactice aplicate, ne fiind deplin orientate cu programul ei au avut sĕ se lupte cu greutăţile începutului, atunci însă când ea va fi bine organisată şi pusă pe un teren practic, amăsurat trebuinţelor locali, în ea sĕ vor cresce din ce în ce tot mai bine fetiţele, cari la timpul lor vor deveni tot mai bune mame române şi se va da prin acésta un nou avênt şi industriei de casă.

III. Cu începutul a. c. scolar s'a deschis *scóla Froebeliană* (asil) pentru copii şi copile dela 3–6 ani, unde sub îngrijire şi conducere înţĕléptă sĕ se esercieze în cântări şi jocuri lor plăcute, sĕ se deprindă la ordine ş. a., şi sĕ li se dee noţiuni amăsurat etăţii lor, ca astfel pe deoparte sĕ între mai pregătiţi în scóla poporală, de altă parte sĕ nu petrécă timpul acesta pe stradă fără îngrijire corespunzătóre. Cu bucurie putem constata că acéstă instituţiune nóuă s'a validitat deja în anul acesta spre mulţumirea tuturor şi că biserica nóstră şi în acéstă privinţă a premers cu exemplu, urmând după Braşov şi Orăştie cu crearea acestei instituţiuni confesionale.

Premiţêndu-le aceste am onóre sĕ Vĕ presint următórele date din viaţa anului curent scolar:

Personalul didactic s-a compus din următorii:

1. *Dumitru Lăpĕdat* învĕţător dirígent, învĕţător cualificat, instituit în mod definitiv a instruat în clasa a IV-a cu 59 elevi şi a provĕzut agendele direcţionali.

2. *Iuliu Crişan*, învĕţător cualificat, instituit definitiv, a instruat în cl. I. cu 50 elevi, a instruat cântările în clasele III. IV şi V şi a condus corul, ear în scóla elevilor industriali a predat în cursul II desemnul, în cursul III lectura şi contabilitatea.

3. *Petru Giura*, învĕţător cualificat, instituit definitiv, a instruat în cl. V cu 29 elevi, a instruat economia în cele trei cursuri ale scólei de repetiţiune economică, ear învĕţăceilor industriali le-a predat lectura în cursul I. şi desemnul în cursul III.

4. *Constantin Cristiu*, înv. cualificat, instituit definitiv a instruat în clasa I cu 55 eleve, ear învĕţăceilor industriali lea predat limba magiară în cursul pregătitor şi c. I şi II computul în c. I. şi limba germână în cl. III de elevi şi IV-a de fete.

5. *Dumitru A. Mosora* instituit în mod provisoric a instruat în cl. III cu 57 elevi, ear învĕţăceilor industriali le-a predat conceptele industriali în c. I, II şi III; lectura şi computul în c. II.

6. *Iacob Steflea*, absolut al teologiei din Sibiiu şi al facultăţii filosofice dela universitatea din Budapesta, instituit în mod provisoric a instruat în cl. II cu 46 elevi, a predat limba germână în cl. V de elevi, ear învĕţăceilor industriali le-a predat lectura în cursul pregătitor, desemnul în cursul I şi limba magiară în c. III şi gimnastica în clasa IV.

Mĕ simt plăcut îndemnat a constata şi în acest raport aceasta favorabilă împrejurare pentru scóla nóstră, că în serviţiul ei s-a aplicat o putere didactică cu cualificaţiune academică în persóna d-lui Iacob Steflea.

7. *Iuliana Iovescu*, învĕţătóre cualificată, instituită definitiv, a instruat în cl. IV cu 40 eleve, a predat afară de economie tóte obiectele în c. III la scóla de repetiţiune — economică, şi lucru de mână în cl. III. de eleve şi c. I de repetiţiune.

8. *Octavia P. Dessean*, înv. cualificată, instituită în mod definitiv, a instruat în cl. III cu 85 eleve, ear în scóla de repetiţiune-economică lectura în c. I. şi II. computul în c. II. şi lucru de mână în c. II şi cl. IV.

9. *Alexandrina Aitean*, înv. cualificată, instituită în mod provisoric, a instruat în cl. II cu 53 eleve, ear în scóla de repetiţiune-economică a predat religiunea şi limba magiară în c. I şi II, computul în c. I şi lucru de mână în c. III şi cl. IV-a precum şi limba germână în cl. IV-a de eleve.

10. *Eugenia Stetea*, instructóră cualificată pentru scóla Froebeliană a instruat şi condus asilul cu 92 copii şi copile avênd un ajutor pe bona Maria Vulc.

Diaconul *Nicolau Neamţu*, fost învĕţător la scóla nóstră dela anul scol. 1882/3 până în anul scol. 1895/6 iar de atunci concediat, în a. c. scolar a fost pensionat.

IV. *Timpul de instrucţiune*: înmatriculările s-a făcut în 29 August şi zilele următóre. Prelegerile s-au început la 3 Septembre st. v. şi au durat până la 22 Iunie. La finea semestrului prim s-a ţinut esamene sub conducerea directorului scolar, iar la finea semestrului al doile s-a ţinut examenele în 18, 23, 24 şi 25 Iunie st. v. sub conducerea Onor. Domn adm. protopresbiteral P. Iuga; examenul scólei învĕţăceilor industriali s-a ţinut la 17 Iunie st. n. sub presidiul dlui primpretor P. Drăgits. Ferii s-a ţinut la scóla de tóte zile afară de Dumineci şi sĕrbători, Mercurea şi Vinerea după ameazi, în care timp s-a ţinut instrucţiunea cu scóla de repetiţiune-economică şi în scóla învĕţăceilor industriali; ferii au mai fost la Crăciun 5 zile între semestre, la Paşti 10 şi la Rosalii 3 zile.

(Va urma.)

Asasinatul din Monza.

Sfêrşitul tragic al regelui Italiei, care iubia ca un adevĕrat părinte clasa muncitorilor şi jertfă nevinovată a căzut unui individ aparţinĕtor tocmai acelei clase, a sguduit adênc tóte inimile.

Regele, deşi fusese făcut atent de regina sĕ nu mérgă la festivitatea de împărţire a premiilor gimnasticilor, a voit sĕ-şi împlinéscă promisiunea dată şi a împărţit însuşi premiile în cea mai bună disposiţie. Eşind pe la órele 10$^{1}/_{2}$ din sală i s'au făcut furtunóse ovaţiuni, apoi s'a suit în o trăsură deschisă, avênd la drépta pe generalul Ponteveglia. Abia se mişcase trăsura şi un bărbat în haine negre trase din apropiere patru focuri de revolver asupra regelui, care lovit în inimă încetă din viaţă încă înainte de a sosi în vila regală. Banditul a fost prins imediat şi numai cu mare greu l'au smuls jandarmii din mânile mulţimei înfuriate, care voia sĕ-l sfăşie. Numele ucigaşului e Gaetano Bresci, individ inficiat de idei anarchiste, avênd un frate oficer în armata italiană.

Ştirea a fost comunicată mai întâi la Roma, unde pe la 4 óre diminéţa s'a întrunit în şedinţă consiliul ministerial pentru a lua disposiţiile de lipsă.

Incă în nóptea aceea a sosit telegramă M. Sale Impĕratului şi Regelui nostru, care a condolat pe calea ambasadei din Roma. La înmormêntare Maiestatea sa va fi representat prin archiducele *Francisc Ferdinand* sau prin archiducele *Otto*.

Date din viaţa regelui Umberto.

Reiner Carol Emanuel *Umberto*, fiu al lui Victor Emanuel II, s'a născut la 14 Martie

1844 în Turin. A luat viuă parte la năsuinţele patrioţilor italieni, a servit ca căpitan în campania italiană din 1859 şi s'a distins în 1866 la Villafranca ca locot. general al diviz. 16. După ocuparea Romei a luat comanda diviziei de acolo şi a devenit la 1871 comandantul corpului de armată din Roma. Se urcă pe tron la 1878, depuse la 19 Ianuariu jurămêntul pe constituţie şi deschise la 7 Martie parlamentul. Incă în acelaş an a încercat în Neapole zidarul Passanante un atentat asupra regelui Umberto îndreptând de dóuĕ ori pumnalul asupra acestuia, dar pronia divină şi presenţa-i de spirit l'a ferit de pericol.

După încheierea triplei alianţe în a. 1883 între Germania, Austro-Ungaria şi Italia, regele Umberto a fost visitat la Roma de prinţul de corónă german, mai târziu împĕratul Frideric III.

In Octobre a. 1888 făcù împĕratul Wilhelm II o visită curţei regale italiene, care i-o reîntórse în Mai 1889. Dintre instituţiile date ţerii de regele Umberto, remarcăm afară de jertfele făcute pentru ridicarea nivoului armatei a a flotei, desfiinţarea pedepsei cu mórte la 1888.

Inainte cu vr'o doi ani s'a făcut un nou atentat de Acciarito asupra-i, dar glónţele s'au dus în vênt. De mai mult timp se svonise că anarchiştii au plănuit mórtea regelui Umberto, care durere acum a devenit fapt.

In aceste momente grele simpatia lumei se întórce spre nemângăiata regină *Margherita*, care a luat regenţa până la întórcerea părechei moştenitóre din Orient. Regina este o femeie înzestrată cu cele mai distinse calităţi intelectuale şi fisice. Născută la 1851 ca fică a principelui Ferdinand de Genua s'a căsătorit la 22 Aprile 1868, trăind o viaţă fericită conjugală.

Vrednic de regretatul seu părinte şi de nobila-i mamă e fiul *Victor Emanuel III*, prinţ de Neapole, născut la 11 Novembre 1869, care a devenit acum rege al Italiei. Tinĕrul rege e căsătorit de doi ani cu princesa Elena, frumósa fiică a principelui Nicolae de Montenegro.

NOUTĂŢI

Doliul curţii regale din România. Familia regală română a fost din nou crud lovită. A. S. R. *Ducele de Saxa-Coburg* şi *Gotha*, tatăl A. S. R. Principesa Moştenitóre, a încetat din viaţă Marţi nóptea la Coburg, unde se dusese, după ce o cură la Mehadia i-a agravat bóla.

*

Catedră vacantă. La institutul pedagogico-teologic ort. român din *Arad*, e de ocupat postul de profesor de economie şi sciinţe naturale. Emolumentele: 1800 cor. salar fundamental şi cuincuenale de 200 cor. Cererile concursuale sunt a se adresa consistoriului diecesan în termin de 30 de zile calculat dela 16/29 Iulie a. c.

*

Primejdiile şcólelor catolice pentru creşterea fetelor ortodoxe. D-ra Cancicof, inspectórea învĕţămêntului secundar, precum spune *Apăr. Naţion.* a înaintat ministerului cultelor din România un raport, prin care arată că elevele creştine care urmézǎ cursurile şcólelor catolice din ţară sunt aprópe secvestrate în şcoli din care pricină multe din copile *şi-au uitat părinţii*; asta e causa că multe din eleve au *îmbrăţişat religiunea catolică*.

D-ra Cancicof propune prin raport ca tóte aceste şcoli sĕ fie obligate a încuviinţa eşirea elevelor din şcóle în tóte zilele.

*

† **Ioan Moga**, student în drepturi a repausat repentin în 29 Iulie la Abrud, unde mersese pentru a participa la adunarea Societăţii pentru fond de teatru român. Inmormêntarea s'a făcut în 31 Iulie în cimiteriul gr. cat. din Abrud Fie-i ţĕrina uşóră!

*

La „Reuniunea sodalilor români din Sibiiu“ s'a ţinut Joi la 27 Iulie a. c. a *7-a şedinţă literară*, fiind şi de astădată present un public destul de numĕros din clasa meseriaşilor nostri. Presidentul Reuniunei nóstre, dl *Victor Tordăşianu*, în cuvêntarea sa de deschidere ne aduce între altele la cunoscinţă cu viuă bucurie, cum I. P. S. Sa Dl *Ioan Metianu*, archiepiscop şi metropolit, deşi copleşit de o mulţime de afaceri, a binevoit a primi înaltul patronat asupra Reuniunei nóstre. Ne comunică viile mulţumiri ale ven. d-n. *Constantin Stezar*, căp. ces. şi reg. în pensiune, care proclamat în ultima adunare generală de *membru onorar al Reuniunei* — s'a simţit plăcut atins de deosebita onóre, ce reuniunea i-a făcut în chimbul modestelor jertfe, ce le aduce pe altarul culturei nóstre naţionale. Mai aminteşte de fondul *à 20 bani, din care sĕ se acuire un local propriu al Reuniunii cu o hală de vênzare*, la care au contribuit pâna acum preste 35 membrii.

Se trece apoi la esecutarea programului şedinţei. Dl *Ioan Bologa*, sodal pantofar, declamézǎ poesia *„Doina“* de G. Coşbuc; dşóra *Elena Grindean* declamézǎ poesia *„Sora şi hoţul“* de Vas. Alexandri; sodalul pantofar, dl *Ioan Panfilie*, *„Păstrăvul“* de I. Popescu; d-şóra *Paraschiva Popa* pentru prima órǎ ceteşte anecdota *„Jidovul roşu“*; dl *Ioan Bologa*, ne mai delectézǎ cu poezia *„Portretul sócrei“* de I. Moşoiu, producând mult haz; dl *Petru Neagoe* declamézǎ frumósa poesie de Eminescu *„Luceafărul“*, ear încheierea o face d-şóra *Eugenia Grecu*, învĕţătóre cualificată pentru lucrul manual, care a esecutat câteva arii la pian. Toţi debutanţii şi-au achitat rolul în mod fórte mulţumitor şi au fost viu aplaudaţi, mai vêrtos dşóra *Eugenia Grecu*, care de câte ori apare la pian scie sĕ captiveze inimile celor presenţi. *Nelli.*

*

Confesiunea copiilor ilegitimi. Ministrul de interne ungar a decretat că copii nelegitimi, dacă părinţii lor sunt de diferite confesiuni, au sĕ urmeze confesiunea mamei lor chiar şi dacă prin recunóşterea tatălui lor devin în urmă legitimi.

*

Desfiinţarea celibatului la preoţimea romano-catolică a ajuns în America-sudică până acolo, că în urma unei consfătuiri a episcopilor, după cum se esprimă „Voce dela Verita“, organul oficios al Vaticanului, papa sĕ se fi învoit la aşa numitul „tolerari posse“, adecă că preotul romano-catolic în America-sudică dacă ar încheia o căsătorie, nu-şi perde prin acésta postul. Se înţelege de sine, că un numĕr fórte însemnat din preoţii rom.-cat. din America-sudică a făcut întrebuinţare de acest „tolerari posse“, care-l reclamézǎ şi preoţimea din ceealaltă jumătate a Americei, şi că în contra lui s-au ridicat mai multe voci din tabĕra ultramontană.

*

Examen slab. Precum ne scrie d. Ioan Mureşan membru al comitetului parochial din *Ohaba* (tractul Sebeş), cei doi învĕţători de acolo Dumitru Ivan şi Dionisiu Steff au dat examene slabe cu elevii, atât în anul trecut cât şi în anul acesta. Au fost admoniaţi din partea inspectorului nostru scol. P. O. D. Sergiu *Medean*, pentru purtarea lor, însĕ învĕţătorii numiţi au rĕmas nepăsători şi nu arată nici un interes pentru progresul şcólei, dovadă că şi-au greşit chemarea.

Intregistrăm cu durere ştirea acésta şi atragem asupra casului atenţiunea forurilor imediate.

*

Reformă în espedarea ziarelor. Precum spune „Alkotmány“, în ministerul unguresc de comerciu se proiectézǎ o reformă importantă în ce priveşte espedarea ziarelor prin poştă. Anume ziarele vor fi espedate fără făşie de adresă şi fără timbru. Fiecare oficiu postal va purta un registru despre abonenţii ziarelor din cercul seu de activitate. Esemplarele espedate prin poştă la un anumit loc, se vor pacheta în saci, sau în legături, iar' deasupra se va scrie numai numele satului, respective oraşului. Timbrul obicinuit pentru francarea ziarelor se va plăti din partea editorilor în sume anuale.

*

Contra filoxerei. Din Franţa vine ştirea că un proprietar de vii din departamentul Pyreneilor de sus a aflat un mijloc bun improtiva filoxerei: *funinginea.* Acest mijloc, zice inventatorul, trebue folosit iarna, căci apoi cînd se topeşte zăpada, apa face sĕ străbată funinginea pîn' la rădăcinile cele mai subţiri ale viţei de vie, unde se ţine filoxera. Se ştie deja că funinginea este un mijloc bun pentru a stîrpi insectele. După mai mulţi ani de probă, zice viticultorul frances, s'a convins că iarna e de ajuns a se pune la fiecare rădăcină de vie câte un litru şi jumătate de funingine, ca să-şi aibă efectul seu şi viţa sĕ scape de filoxeră.

O carte vechiă.

„Chiriachodromion“ *sau Evangelie învĕţătóre,* care are întru ea Cazanii la tóte Duminecile preste an, şi la Prasnice domnesci şi la sfinţii cei numiţi.

Acum ântăiu întru acesta chip aşeḑată şi tipărită, şi mai luminat în limba românéscă diortosită, subt biruinţa Prealuminatului şi Inălţatului

Iosif Leopold, *Craiul Budei,* şi al ţĕrei unguresci şi al Ardealului.
Fiind gubernator ţĕrei Măria sa *Bamfi Georgie.*
Cu blagoslovenia Preasfinţitului Chir
Athanasie, *Mitropolitul ţĕrei*
In sfinta Mitropolie in **Belgrad.**
In anul dela mêntuírea lumei 1699.
De Mihaiu Istvanovici tipograful.
Tu ex Ungrovlachia.

Sub titlul acesta ne-a venit la mână o carte vechiă, tipărită în tipografia metropoliei nóstre de Alba-Iulia la anul indicat mai sus 1699. Ea este póte cea din urmă carte tipărită sub metropolitul Athanasie înainte de a face unirea cu biserica Romei.

Cartea acésta s'a păstrat în comuna Bachnea pe Târnava mică, şi mai întâi a dat de ea asesorul consist. P. O. D. Mateiu Voileanu la colegiul preoţesc al alegerei de deputat sinodal din primăvara anului acestuia, când a visitat şi biserica dimpreună cu cele aflătóre în trênsa.

Fiind-că în anul acesta fraţii grecocatolici serbézǎ aniversarea de 200 de ani dela actul unirei, este de deosebit interes că s'a dat preste acéstă carte tocmai acuma.

In Predoslovie titlul metropolitului e indicat astfeliu:

Preasfinţitului şi de Dumnezeu alesului păstoriu chir ***Atanasie,*** *archiepiscopul şi metropolitul scaunului Belgradului, al Vadului, Maramurĕşului, al Silvaşului, al Făgăraşului, şi a tótă ţéra Ardealului şi părţilor ţerei Unguresci Vidicului, Chivarului, Sulagiului şi al Crasnii, ca unui adevĕrat stăpân, şi după Darul Duchului sfânt părinte sufletesc plecate închinăciuni.*

Merită a se sci şi acea, că tipărirea o a îngrijit tipograful Michaiu Istvanovici ca trimis special cu acéstă misiune de către „Prealuminatul şi Inălţatul biruitoriu al tótei Ungrovlachii ***Io Constantin Brâncovean Basarab*** Voevod, ca ***„patronoş“*** adevĕrat al sfintei metropolii de aici din Ardeal, după pofta Sfinţiei sale (mitropolit) şi a cinstitului Sobor, *„neîntêmplându-se de astădată neamului nostru Rumânesc aici în Ardeal meşter pentru lucrul tipografiei“* — după cum scrie acest Mihaiu Istvanovici în Predoslovie.

Programe şcolare anuale.

A apărut:

A XVI. programă a institutului pedagogico-teologic al archidiecesei ortodoxe române transilvane în Sibiiu pe anul şcol. 1899/900, publicată de Dr. Eusebiu R. *Roşca*, director. Cuprinsul: 1. Vasile Aron (1770—1822). O scriere încă necunoscută a a lui, de Dr. D. P. *Barcianu.* (Urmare şi încheiere lucrării din anul trecut). 2 Sciri şcolare şi cronica institutului.

Statul personal al institutului constă din un director, 6 profesori def., şi unul provisor, un medic care a propus Higiena pastorală. Agendele economiei seminariale le-a purtat profesorul provisor Timoteiu Popovici.

Elevi înmatriculaţi au fost în secţia teologică: ordinari 90, extraord. 8; în secţia pedagogică 115. Au părăsit institutul 4 elevi, a repausat unul şi au fost eliminaţi 2.

După posiţia socială au fost părinţii elevilor ordinari: preoţi 59, învĕţători 11, notari cercuali 4, funcţionari 1, meseriaşi 1, economi 123.

Elevii sunt provĕzuţi în seminariu cu tóte cele trebuincióse pentru taxa de 240 cor afară de îmbrăcăminte şi spălatul schimburilor a căror spese au sĕ le pórte separat.

Au fost ajutoraţi cu *stipendii* din fondurile archidiecesane 12 elevi din secţia teologică cu câte 100 cor., şi unul cu 60 cor.; 35 elevi din secţia pedag. cu câte 100 cor. şi unul cu 80 cor.

Din *cronica* institutului remarcăm următórele: directorul institutului Dr. Remus Roşca a întrat la 8/20 Iuliu 1899 în tagma monachală, primind numele de Eusebiu, iar profesorul Dr. Ioan Stroia a fost întărit din partea Prea Ven. Consistoriu la 13 Iuliu a. tr. de profesor definitiv.

Abzicênd profesorul de musica vocală şi instrumentală George *Dima* dela postul seu a fost instituit în acéstă calitate fostul profesor de cântări dela şcólele medii din Braşov Timoteiu *Popovici.*

Prelegerile s'au început în 6 Septembre, s'a încheiat cu examenele finale dela 17—27 Iuniu, ţinute în secţia teologică sub presidiul d-lui asesor cons. Zacharia *Boiu*, ear în secţia pedagogică sub presidiul d-lui protopresb. al tractului Sibiiu Ioan *Papiu.*

Anul şcolar 1900/901 se va începe — precum s'a avisat prin circulariul consist. — la 19 August v. (1 Septembre.)

*

Anuarul XXXVI al gimnasiului, şcólei reale şi al şcólelor primare din Braşov, publicat de *Virgil Oniţiu*, directorul şcólelor medii, a apărut pe anul iubilar 1899/900 în ediţiă cu mult mai amplificată ca de obiceiu. Anuarul dedică peste o sută de pagine *jubileului* gimnasiului, publicând la început „Cantata“ de d-l A. Bârseanu; apoi urmézǎ Istoricul şi Programa generală a serbărilor jubilare şi un capitlu reprodus din „Istoria şcólelor centrale române din Braşov“ de A. Bârseanu cu privire la primul deceniu din viéţa acestor şcóle. In text se aduc şi ilustraţiunile mai multora dintre fundatori.

In partea a doua urmézǎ datele şcolare, din cari însemnăm următórele;

La gimnasiu au funcţionat 10 prof. defin. şi 3 suplenţi, la şcóla reală: 5 prof. defin. şi 1 prof. suplent şi 6 ajutători.

Din *Fondul Coresi,* menit mai ales pentru sprijinirea literaturei didactice, s'a subvenţionat şi în anul acesta edarea a 2 manuale de şcólă, unul cu 414, al doilea cu 200 cor., ér din opul „Caractere morale“ s'au cumpĕrat 160 exemplare cu 400 cor. Afară de acestea s'a votat din fondul Coresi 300 cor. ajutor pentru d-l prof. A. Ciortea, care mai primind încă un ajutor dela Eforiă sĕ mérgă în strĕinătate pentru studiarea specială şi practică a fisicei experimentale şi a cestiunilor de laboratorii fisicale.

Fondul *mesei studenţilor*, căruia s'a pus basă anul trecut, în anul acesta s'a mai mărit, devenind instituţia principală de binefacere dela şcólele nóstre. Cu ocasia colectei din acest an s'au trimis cu totul 252 liste, dintre cari până la terminul dat în urmă s'au reîntors numai 114, acestea însă cu un resultat fórte îmbucurător, colectându-se — înafară de fundaţiunea Săbădeanu de 1000 cor. — *7600 cor. 70 bani.* dintre cari 777 cor. ca contribuiri anuale. In anul acesta şcolar au fost primiţi la masa studenţilor 26 şcolari, cărora li-s'a dat prânz gratuit pe 9 luni, costând 2771 coróne.

Biblioteca şcólelor constă: *a*) din o *bibliotecă centrală* (în usul corpului didactic) care s'a înmulţit cu 639 vol.; *b*) *biblioteci de classe* (în usul şcolarilor) în numĕr de 10, cuprinzênd 1221 opuri; *c*) biblioteca de mână (pentru întrebuinţarea zilnică din partea profesorilor).

Inafară de fondul pentru masa studenţilor, au mai stat în administrarea corpurilor profesorale: Fondul *Coresi*, care a avut în cursul anului venite: 2665 cor., erogaţiuni 1098 cor., saldat per 15 (28) Maiu 1900: 1566 cor., Fondul pentru *ajutorarea şcolarilor sĕraci* 6655 cor.; fondul „Balaşa St. Blebea“ 684 cor. (pentru premiarea şcolarilor distinşi în musică) fondul pentru procurarea unui steag 493 cor. şi fondul pentru portretul Ioan Lăpĕdat 111 cor. — Suma şcolarilor inmatriculaţi la şcólele centrale a fost 1251; sau cu 26 şcolari mai puţini decât în anul şcolar trecut.

Dintre elevii examinaţi la finea anului din şcólele medii 284 au fost gr. or., 20 gr. cat., 2 ev. lut., 2 mosaici. După naţionalitate: 305 Români, 2 Slovaci, 1 Spaniol.

Posta Administraţiunii.

Mai multora. Cei-ce voesc a avea singuratici nri ai ziarului nostru, binevoiéscă a trimite preţul în marce postale de 6 cr. pentru un numĕr.

[129] 1—3

Publicațiune

Pentru **liferarea** de:

1. *Pâne de grâu curat.*
2. *Franzele (jimle)* făcute din făină de grâu curat cu lapte.
3. *Făină de grâu* curat Nr. 2 și 3.
4. *Carne de vită.*
5. *Carne de vițĕl.*
6. *Carne de óie.*
7. *Carne de porc*, și
8. *Unsóre de porc*, tóte de prima calitate, pentru alimentarea alor 180—200 elevi dela seminariul archidiecesan teol. ped. gr. or. rom. „Andreian“ din Sibiiu în anul scolar 1900/1.

Doritorii de a reflecta la careva din aceste posițiuni, *sĕ-și înainteze* **ofertele** *în scris presentându-le în persónă la subscrisul,* **până la 2/15 August a. c.**, unde vor afla mai deaprópe și condițiunile speciale pentru încheierea contractelor, precum și eventuale alte informațiuni.

Tot în acest termin se pot înainta **oferte** în scris și *pentru resturile de mâncare* nefolosibile rĕmase dela mese și culină.

Sibiiu, în 19 Iulie (1 August) 1900.

T. Popovici
profesor, econom semin.

---

[128] 1

Publicare de licitațiune.

Cu încuviințarea Preaveneratului Consistor archidiecesan gr.-or. de dato 6 Maiu 1900, Nr. 3971/Epitr., comuna bisericéscă gr. ort. Mociu (Mócs) dă în întreprindere **zidirea bisericei sale nóuĕ**, pe calea licitațiunei minuende, ce se va ținé în *9 August n. la 10 óre a. m. în scóla gr.-ort. din Mociu.*

Prețul strigărei este 8920 coróne (4460 fl.) în care nu se cuprinde cărămida și pétra, precum nici vecturarea acestora la locul zidirei, pe care parochia le dă în natură.

Vadiul pentru licitanți respective oferenți e de 5% a sumei preliminate, care póte consta din bani gata, sau din libele de depuneri extradate pe numele respectivilor și dela bănci din patrie.

Licitațiunea e verbală, se primesc până la óra licitațiunei și oferte în scris.

Planul, preliminariul de spese, observările și condițiunile de licitațiune se pot vedea la oficiul parochial gr. or. din Mociu, precum și la Preaonoratul oficiu protopresbiteral gr. or. în Clușiu.

Biserica în anul curent va fi pusă sub coperiș, ear terminarea completă se va face în anul viitor.

Din autorisarea comitetului parochial gr. or.

Mociu, la 17/30 Iuliu, 1900.

Simeon Ciuca președinte. *Aurel Petean* notar.

Vidi.

Tuliu Roșescu
protopresbiter.

Nr. 334 [124] 1—3

CONCURS

Pentru ocuparea posturilor învĕțătoresci dela scóla comunei Hălchiu din protopresbiteratul Brașovului se deschide concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare.

Emolumentele sunt.

Pentru doi învĕțători cu salariu de câte 300 fl. (600 cor.), pentru cei din clasa II, care va fi ales definitiv cu salariu întreg din alodiu, cuartir în edificiul scólei, și 800 °□ pământ; ér cel din clasa I, are din alodiu 180 fl. (360 cor.,) 120 fl. (240 cor) din didactru și cantorat, pe lângă alte venite laterale, apoi 20 fl. (40 cor.) bani de cuartir, și folosirea $1/2$ din grădina scolară, care deocamdată se va întregi în mod provisor și va fi îndatorat a ținea strana ca cântăreț în tóte zilele și a instrua Dumineca și sĕrbătórea câte 2 óre tinerimea dela școla de repetițiune; ér cel din clasa II care va forma un cor cu elevii, eventual adulți și va cânta sub Sf. liturghie în biserică Dumineca și Sĕrbătórea.

Doritorii de a ocupa aceste posturi au sĕ-'și aștérnă cererile lor, instruite conform normelor în vigóre, subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Brașov, 14 Iuliu 1900.

Oficiul protopresbiteral tractual al Brașovului, în conțelegere cu comitetele parochiale respective.

Ioan Petric
protopop.

Nr. 759—900. [125] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea vacantelor stațiuni învĕțătorești din comunele mai jos însemnate în protopresbiteratul Têrnavei, se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Rom.“, și anume:

1. Blășel, salar 600 cor., din repartițiune, cuartir în edificiul scólei și grădină de legumi; concurenții la acest post sĕ'-și instrueze petițiunea cu documente în original.
2. Crăciunel, salariu 600 cor. și cuartir.
3. Fărău, salariu 600 cor. și cuartir.
4. Păucea, salariu 600 cor.
5. Sânbenedic, salariu 600 cor. și cuartir.
6. Sălcud, salariu 600 cor. și cuartir.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi au a-și așterne petițiunile instruite conform legilor în vigóre, subsemnatului oficiu protopresbiteral în Cetatea de baltă (u. p. Küküllövár) până la terminul fixat.

Cetatea de baltă, 10 Iulie, 1900.

In conțelegere cu comitetele parochiale respective.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Têrnavei.

Nicolae Todoran
protopresbiter.

---

[105] 3—3

Concurs

Devenind vacant un post de învĕțător dela școla gr. or. din Codlea, prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român.“

Emolumentele sunt: 600 cor. salar, 88 cor. relut de cuartir și lemne ce se plătesc din cassa bisericei în rate cuartale anticipative.

Doritorii de a ocupa acest post au a se presenta în vr'o Dumineca sau sĕrbătóre la biserică spre a-și arĕta dexteritatea în cântările bisericesci.

Documentele sunt a se așterne oficiului protopresbiteral gr.-or. al Branului în Zernești.

In conțelegere cu oficiul protopresbiteral respectiv.

Codlea, din ședința comitetului parochial gr. or. ținută la 29 Maiu, 1900.

Iosif Comanescu pres. **Ananie Boldor** notariu

---

ad Nr. 37—1900. [108] 3—3

Concurs

Pentru întregirea a-lor trei posturi de învĕțători devenite vacante la scóla norm. cap. gr.-or. din *Sĕliște,* prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu fieșce care dintre aceste posturi sunt:

1. Salar fundamental 800 cor. solviți în rate anticipative din „fondul cultural al bisericei“.
2. Bani de cuartir în sumă de 100 coróne.
3. Bani pentru grădină în sumă de 40 cor.
4. Cuincuenaliile legale provĕzute în § 46 din Reg. pentru organisarea învĕțămêntului scolar.

Invĕțătorii ce se vor alege vor fi obligați a provedea pe lângă instrucțiunea în scóla de tóte zilele și instrucțiunea în scóla de meserii sau scóla de repetiție economică. Cei cu cualificațiune superióră vor fi preferiți.

Aflându-se pe lângă acéstă scólă și un *asil de copii* se escrie pentru acest scop concurs pentru postul de *instructóră* cualificată.

Emolumentele acestui post sunt 600 cor., cuartir în natură ori 100 cor. relut de cuartir și lemnele necesare de foc.

Concurenții reflectanți la aceste posturi, au sĕ-'și trimită suplicele lor instruite conform legilor în vigóre la oficiul protopresbiteral gr. or. al Sĕliștei.

Sĕliște, din ședința comitetului parochial gr. or. ținută la 17 Iuniu 1900

Ioan Popa V.-președ. *D. A. Mosora* not. al com.

Nr. 286/1900.

Vidi:

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Sĕliștei.

Petru Iuga
adm. protopr.

Nr. 321 protop. 1900. [111] 3—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor vacante din comunele bisericești mai jos însemnate, protopresbiteratul Mediașului se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în ziarul „Telegraful Român“.

1. Agărbici, cu salar anual de 600 cor., cuartir liber și lemnele pentru foc.
2. Ațĕl, cu salariu anual de 600 cor., solviți în rate lunare anticipative din cassa bisericei, cuartir și lemnele pentru foc.
3. Brateiu, cu salariu anual de 600 cor., cuartir liber și lemnele pentru foc.
4. Ernea săséscă, cu salariu anual de 600 cor., cuartir și lemnele pentru foc.
5. Frâua, cu salariu anual de 600 cor., cuartir și lemnele necesare pentru foc.
6. Hașag, cu salariu anual de 600 cor., cuartir în edificiul scolar și lemnele pentru foc.
7. Șaroș, cu salariu anual de 600 cor, solviți din repartiție dela popor în suma de 518 cor., ér suma de 82 coróne se va solvi dela comuna politică, cuartir în edificiul școlar și lemnele pentru foc.

Concurenții au sĕ se presenteze în vre-o Dumineca ori sĕrbătóre la biserica din parochiile amintite, — spre a-și arĕta desteritatea în cântările bisericești, și au a'și așterne cererile instruite conform normelor din vigóre, până la terminul sus indicat subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Mediaș, 10 Iuliu 1900.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Mediașului.

Romul Mircea
protop.

Nr. 232—1900 [107] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor învĕțătorești în subsemnatele parochii din protopresbiteratul Hațegului se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegr. Rom“.

1. Alun — Bunila, 2. Boos, 3. Federi — Fizesti, 4, Hașdĕu — Dobâca, 5. Livezeni, 6. Luncani, 7. Nădăstia superióră, 8. Petrila Brad, 9. Pretila Gârgani, 10. Petroșeni, 11 Sânta Maria de pétră, 12. Valea Sângeorgiu — Grid.

Salariul învĕțătoresc în fie-care parochiă este de 600 cor., cuartir și lemne de foc.

Concurenții sĕ-și aștérnă cererile lor, instruite conform normelor în vigóre, subsemnatului oficiu,

Hațeg, în 6 Iuliu 1900.

Oficiul protopresbiteral al Hațegului, în conțelegere cu respectivele comitete parochiali.

Titu V. Gheaja.
protopresbiter.

Se află de vênzare la **Librăria Tipografiei archidiecesane din Sibiiu**

Regulament de serviciu

I. și III. parte

pentru scólele de șărgi ale armatei comune ces. și reg. și a honvezimei reg. ung.

compus de

Demetriu Bardosi,
primlocotenent ces. și reg. în regim. de infanterie Nr. 37.

Editura autorului.

Prețul unui exemplar 75 bani, trimis cu posta 85 bani.

Din **Tipografia și librăria archidiecesană, Sibiiu,** se póte procura

Din vremuri apuse,
de
Iudita Secula n. *Truța.*

Broș. à 50 cr.

Saisonul de primăvară și de vară 1900.

Stofe de Brünn veritabile

Una bucată de metri 3.10 lungă, pentru un rând complet de haine de bărbat (Roc, pantaloni, vestă,) costă numai

fl. 2.75, 370, 4.80 de lână veritabilă de oae
fl. 6. — și 6.90 de lână mai bună veritabilă de oae
fl. 7.75 din lână fină veritabilă de oae
fl. 8.65 din lână fórte fină veritabilă de oae
fl. 10.— din cea mai fină lână veritabilă de oae.

Una bucată stofă pentru un rând de haine-salon fl. 10.— deasemenea espedează cu prețurile de fabrică stofe pentru pardisiu, lodeu pentru turiști cele mai fine kamgarne etc. etc. depositul real și recunoscut în destul ca solid:

Siegel-Imhof în Brünn.

Mustre gratis și franco. Liferarea conform mustrei sĕ garantează. [56] 31—40

Avantajele mușteriilor privați, de a comanda stofele direct dela firma de mai sus, dela fabrică, sunt foarte însemnate.

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.**

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 82 Sibiiu, Sâmbătă 22 Iuliu (4 August) 1900. *Anul XLVIII*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **streinătate** pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază

INSERŢIUNILE
Pentru odată 14 fil., — de dóuě ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 60 fil. pentru fie-care publicare.

Pasivitatea şi noi.

Privind înapoi cu 30 de ani, vom afla, că ceea ce s'a scris atunci asupra situaţiunei politice de atunci se potrivesce şi în situaţiunea de azi.

In aceşti 30 de ani multe au trecut preste capul nostru, avem deci ocasiune bogată, ca sě învěţăm din păţăniile nóstre.

Dacă însě nu vom voí sě învěţăm nici din cele ce am experiat în cei 30 de ani, atunci vom rěmânea tot pe calea în carea ne găsim şi de presinte, după 30 de ani cu tóte consecuenţele.

Sě privim deci înapoi cu 30 de ani, ca sě vedem cum am privit atunci lucrurile.

In seria de articoli întitulaţi „**Activitate**", care s'au început cu numěrul 45 din anul 1869 s'a arătat clar pe ce căi sě umblăm spre a asigura o sórte mai bună poporului nostru.

Sě reasumăm cele scrise atunci.

„Viéţa e un rîu ce curge necontenit. Cursul ei nu se póte opri şi décă cineva voiesce sě 'l opréscă, nu face alta, decât grămădesce o sumă mare de puteri, cari rump cu forţa pedeca şi de multe ori inundéză şi pe cei ce lucră la pedeca cursului; mai mult, inundarea este adesecori acompaniată şi de devastaţiunea esundărei, în care se cuprind şi cei ce stau numai în apropierea pedecei cursului".

„In viéţa popórělor nu s'au periclitat numai cei ce au voit se opréscă cursul evenimentelor, ci şi cei ce se aflau în apropierea lor.

In Francia curtea regéscă, clerul înalt şi aristocraţia au cercat sě pună stavilă desvoltărei lucrurilor.

Isbucnesce revoluţiunea francesă la 1789 şi cu ea cade capul regelui şi al reginei, aristocraţia ajunge la gilotină, biserica este strivită, se nasce un chaos ne mai spus, căruia abia'i póte pune capět Marele Napoleon.

Libertatea a eşit învingětóre.

„Aristocraţia feudală din ţéra nóstră conjurată cu burgesimea separatistică săséscă, înglodată în prejudeţele de supremaţie şi despoiare până la 1848 au oprit bunăstarea materială ca un monopol pentru sine; éră cultura spirituală o au ţinut departe de numěrósa poporaţiune a ţerei, numai pentru că acésta din urmă era în majoritatea ei de alt sânge, şi nu de acei ce făceau parte din cele dóuě caste.

„Cu milă căutăm asupra sorţei nóstre de astăzi, — aşa scrie autorul articlilor la 1869 — pentru că evenimentele cele comerciali, industriali, ba póte şi cele politice se vor vărsa curênd ca nişte unde mari preste noi, va sě zică şi preste cei ce monopolisau cu bunătăţile lumei, şi preste cei ce erau de aceste privaţi . . . . . . pre cari nu le va espia nimenea cu simpla escusare, că poporul se afla pe un grad fórte inferior de cultură.

Vedem deci că ideile ajunse la putere de principiu dărîmă pedecile şi dau înainte.

Ideile acestea însě după ce şi au deschis calea au lipsă de portători desteri, şi desteritatea şi o câştigă omul nu prin trândăvie, ci prin activitate.

Acesta este şirul ideilor în articolul prim, dela cari îndată se caută aplicare în istoria popórălor prin alte ţeri.

„Polonia după ce şi-a perdut regatul, după ce au fost împărţiţi la trei puteri (Austria Prusia, Russia) au părăsit patria lor unii şi fisice, alţii ne mai vrênd sě scie de afacerile ei. Ei nu au vrut sě fie părtaşi la nimica, din cele ce se întêmplau în staturile de cari se ţinéu. Cei mai puternici mergeau în străinătate, ca sě-şi mânânce acolo mai ingrabă averea şi sě se înstreineze mai iute de poporul lor şi de împregiurările ţerei lor. Din strěinătate apoi încercau, sau seduşi de vre un diplomat şiret al vre-unei din puterile, la cari erau împărţiţi, sau de interesele altui stat, sě facă câte o revoluţiune. De regulă revoluţiunile acelea erau nenaturale, pentru că ele se făcéu acum ca nişte invasiuni de din afară, cari nu avéu legătură firéscă cu viaţa poporului polon, pe cari revoluţionarii 'l cunoscéu mai mult din epistole şi din ziare. Deci fiecare revoluţiune se suprima curênd.

„Dacă polonii cei cu inteligenţă şi avere rěmâneau în mijlocul poporului lor, décă ei inteligenţa o punéu în serviciul ţerei, căutând a ocupa locuri de înfluinţă în organismele cele nóuě, putéu sě stórcă cu timpul chiar şi dela subjugětoriu o uşurinţă pentru asuprit. Poporul însě ajutat de influenţa inteligenţei sale, şi de averea care nu se ducea în strěinătate, décă şi nu venea din-truna sě câştige drepturi politice cum le avusěră, se înmulţia inteliginţa, sporea cetăţenimea şi susţinea bunăstarea materială, cari sunt mijlóce fórte bune de a ajuta pe ori cine sě ocupe şi sě susţină o posiţiune în societate, fie a indivizilor, fie a staturilor.

Acésta ţinută pasivă nu a adus nici un bine Poloniei, deşerte au fost tóte declamaţiunile prin ţeri strěine, în deşert au fost toţi articlii prin ziare şi prin broşure, în deşert chiar şi sângele vèrsat în atâtea revoluţiuni şi resbele.

Dela ţéra acésta nefericită autorul articolilor 'şi întórce privirea asupra parlamentului engles, unde ca lei luptă irlandesii contra neîndreptăţirilor aduse patriei lor.

Nu şi-au părăsit patria ca polonii, nu au desconsiderat parlamentul engles, deşi au fost în disparentă minoritate, ci au luptat cu abnegaţiune cerênd respectarea drepturilor lor. Resuna parlamentul englez la tóte ocasiunile de glasul puţinilor deputaţi irlandesi. Opiniunea publică s'a format în favorul lor, englezii au început a-i considera, le-au facut concesiuni bisericesci de cari sunt legate şi însemnate drepturi politice.

Din aceste se trage conclusiunea că şi noi trebue sě facem ca irlandezii, sě luptăm pentru drepturile nóstre, sě nu lăsăm beneficiile altora, şi noi sě avem numai sarcinile. Se avem în vedere, mai presus de tóte binele naţiunei, şi sě trecem preste ura personală, care la noi jócă mare rol.

Cu acestea se încheiă articolul al doilea.

Ştiri bisericeşti şi scolare din archidiecesă. In parochia vacantă *Cârna* din tractul Alba-Iulia a fost ales paroch *Daniil Chirilă*, care înainte cu 3 ani se stremutase de acolo în aceeaşi calitate la Inuri (Alba-Iulia).

—

Mihaiu Carp, locuitoriu în Alba-Iulia, a făcut în sěptěmânile trecute insinuările prescrisě de art. de lege LIII din 1868, înaintea rabinului M. Fischer, acceptând credinţa bisericei ortodoxe.

—

Consistoriul archidiecesan a aprobat decisiunea comitetelor parochiale, ca senate şcolare, din mai multe comune din comitatul Selagiului, prin care se decretéză începerea anului şcolar la şcólele nóstre elementare în *2/15 Septembre.*

—

Autorităţile şcolare din comuna *Nasna* au primit însărcinarea a cere cedarea usufructului dela pământul comasat al şcólei comunale pentru şcóla nóstră, căci şcólă comunală în acea comună nu există şi deci usufructul compete în sensul legii şcólei confesionale.

—

S'au aprobat disposiţiunile oficiului protopresbiteral al Haţegului pentru înfiinţarea unor şcóle ortodoxe române în *Luncani.*

—

S'a admis instituirea unui *capelan* în parochia Icland, tractul Mureş-Oşorheiului.

—

Consoţii *A. Odor* şi *G. Căciulă* din Braşov, au fost divorţaţi.

—

Consistoriul a încuviinţat cererea lui Constantin *Tipuriţă* pentru a fi admis la examen privat de pe cursul II. pedagogic.

—

Ministrul r. u. de culte şi instrucţiune publică a aprobat *gramatica limbei române* de profes. Nicolae *Bogdan.*

—

Consistoriul a aprobat planul scólei din *Rěhău*, care va fi una din cele mai frumóse scóle din archidiecesă.

—

FOIŢA

Discursul preşedintelui Iosif Vulcan

la deschiderea adunării generale din Abrud a Societăţii pentru fond de teatru român, în 9/22 Iuliu 1900.

(Fine)

Curentul Eminescu, care a stêrnit valuri de pesimism în literatura nóstră modernă, a produs prin nepriceperea şi exagerarea imitatorilor o pornire atât de posomorită, încât ênsuş cel mai eminent elev al lui, Alexandru Vlahuţă, s'a crezut dator, ca paznicul care în vremuri de primejdie, trage clopotul într'o dungă, a-şi lua lira şi a esclama:

Unde ni-s entusiaştii, visătorii, trubadurii,
Sě ne cânte rostul lumii şi splendorile naturii?
Unde ni-s sěměnătorii generóselor cuvinte,
Magii ocrotiţi de stele, mergătorii înainte,
Sub credinţele sfărmate şi sub pravilile şterse,
Ingropând vechia durere, cu-al lor cântec sě reverse
Peste inimele nóstre mângăere şi iubire, —
Şi cuvêntul lor profetic, inspirata lor privire,
Valurile de 'ntunerec despicându-le în douě,
Splendidă înaintea nóstră, sě ne-arate-o lume nóuă!

Şi glasul poetului n'a resunat în pustiu. Entusiastul, visătorul, trubadurul dorit, s'a ivit. El a resărit din pămêntul Transilvaniei. E fiul poporului nostru. Este George Coşbuc, care cu lira sa ne cântă rostul lumii, splendorile naturii, îngropând vechea durere, revarsă peste inimele nóstre mângăiere şi iubire, despicând în douě valurile de întuneric, ne-arată o splendidă lume nouă.

Ce frumos este tabloul care ni se deschide vederii! Un aer de primăvară ne împresóră cu drag, par că respirăm mirosul florilor de câmp, par că auzim doinele de dragoste şi chiuiturile vesele, par că vedem căluşerii jucându-şi dansul vitejesc şi flăcăii cu fetele îngânând Ardeleana. Tóte ne spun că viaţa e frumósă şi că este mare bucurie a trăi. In mijlocul acestor plăceri, ne simţim atât de bine, atât de fericiţi. Asta e vatra nóstră. Aici suntem acasă. E cuibul idealismului.

Da, suntem idealişti, căci idealismul e aerul care ne hrănesce, boldul care ne cresce, braţul care ne dă putere şi elementul care ne clădesce viitorul.

Suntem idealişti, căci idealismul e catechismul care ne învaţă încheieturile credinţei românesci, ne luminează calea onórei naţionale şi ne spune că suntem datori a stărui din tóte puterile, a jertfi tot, chiar şi viaţa, pentru ridicarea neamului nostru.

Suntem idealişti, căci idealismul forméză caracterele neclintite, cari nici odată nu şovăesc, cari prefer sě móră decât sě-şi închine fruntea în faţa ameninţării sau în a interesului personal.

Suntem idealişti, căci idealismul ne presintă modelul adevěratului om de valóre, care lucréză numai sě-şi mulţuméscă consciinţa, fără sě rêvnéscă la popularitate şi fără sě mérgă a-şi incassá — de la cei nepricepuţi — aplausele.

Suntem idealişti, căci idealismul şi onórea sunt frate şi soră. Legătura lor de sânge îi face sě se iubéscă într'atâta, încât unul fără altul nici nu se póte întipui. Iată şi cuvêntul pentru care un adevěrat idealist nu póte fi decât om cinstit.

Suntem idealişti, căci idealismul e talismanul care ne-a mântuit ca prin minune şi care ne va ocrotí cu aceeaşi putere şi în viitor dacă vom ţinea la vechia credinţă, că limba ni-i viaţa, că numai până atuncia vom fi Români, până când vom avea limba nóstră!

Suntem idealişti, căci suntem Români. A fi Român, însemnează a fi idealist. Idealismul e partea constitutivă a fiinţei nóstre.

Suntem idealişti şi lăsăm idealismul nostru, ca un paladiu din moşi-strămoşi, urmaşilor cari ne vor înlocui póte cu mai mari pregătiri, dar nu cu mai multă însufleţire şi şi nu cu mai multă rêvnă de muncă — conjurându-i sě-l păzéscă şi sě-l transmită generaţiilor următóre.

Suntem idealişti şi vom fi de-apururi. Idealismul nostru nu va înceta nici odată, câtă vreme în aceşti munţi şi în aceste văi va mai bate o inimă românéscă. De giaba se va încumeta ori cine sě l năduşéscă, n'are sě isbutéscă. Totdeauna şi pretotindeni va eşi la ivélă, prin graiul nostru, prin musica nóstră, prin obiceiurile nóstre, prin neclintita voinţă a nóstră de a fi, de a trăi, de-a înnainta şi d'a ne luá locul potrivit în rêndurile popórelor culte.

Şi nu va peri din noi idealismul, până când inima va şci sě iubéscă şi „la fântâna cu izvor" se va întêlni „dor cu dor"; până când doina de jale o să-şi verse durerea pentru dragostea perdută, ca plângerea vêntului

S'a votat pentru bis. din filia *Barbura* (tractul Geógiu) un ajutor de 200 cor. din fondul bisericilor sĕrace; pentru parochia *Leschia* (tractul Cetăţii de pétră) 100 cor; pentru repararea bis. din Geógiul de sus-joseni 300 cor.

—

Se institue de administrator paroch. în Ocolişul-mic (tractul Lupşa) presbiterul Ioan *German.*

Cântările bisericeşti.

In Nr. 75 din *Telegraful Român* la rubrica „afaceri bisericeşti“ cetesc, că pentru ridicarea cântărilor decăzute, s'a decis de P. Ven. Consistoriu archidiecesan înfiinţarea unui curs complementar la Orăştie, la care pot participa învĕţătorii din acele părţi, pentru-ca sĕ-şi însuşéscă mai bine cântarea bisericéscă.

Adeseori m'am cugetat asupra chestiunei cu cântarea bisericéscă la noi, şi totdéuna o nemulţumire m'a cuprins, vĕzênd cum stăm în acésta privinţă.

Am avut ocasiune a asista în diferite biserici la serviciul divin, şi preste tot locul am auzit cântându-se altcum. Aprópe fiecare comună îşi are modul seu de cântare, ér când ómenii aud o cântare, care diferă de cea dela ei, sunt de credinţă, că respectivul nu scie cânta.

O uniformitate órecare s'a întrodus în timpul mai nou, de când cântările bisericeşti s'au propus în mod mai sistematic de către P. On. D. prof. D. Cunţanu, şi acele s'au scris pe note.

Insĕ de cartea, care cuprinde în sine cântările pe note nu se póte folosi ori cine, pentru-că lipsindu-i cunoscinţa musicală, are în mână o armă bună şi frumósă, dar nu-i cunósce secretele construcţiunei şi a folosirei aceleia. Chiar şi aceia, cari studiézá cântările în Seminar, după absolvare resfirându-se prin diferite locuri, în loc ca ei sĕ învingă, şi sĕ întroducă cântările după cum le-au învĕţat din centru; sunt adeseori copleşiţi de cântăreţii locali şi cu încetul înfluinţaţi de către aceia, încât pe neobservate se dedau la cântarea locală, uitându-şi pe cea studiată, pe care rar o mai aud.

Acésta o păţesc mai des aceia, cărora le lipseşte cunoscinţa musicală. Cel care scie şi ceva musică, resistă mai cu forţă la astfel de decăderi. Aşa fiind, noi cu cântul bisericesc stăm fórte rĕu.

Nu aşa stă lucrul la streini, unde musica instrumentală a fost întrodusă în biserică. Ei îşi au cântările armonisate şi puse pe note, şi dacă întrí în biserica luterană din comuna *X* ori *Y,* auzi cântând una şi aceeaşi cântare la fel, pentru-că instrumentalistul, avênd la mână instrumentul (organele) înfluinţéză tot auditorul şi-l creşte de mic în cântarea uniformă.

La noi neavênd musică instrumentală în biserică, va trece póte mult timp la mijloc, până ce vom ajunge ca sĕ cântăm la fel preste tot locul. Acésta însĕ nu ne póte descuraja, ca sĕ nu lucrăm în direcţiunea uniformităţii cântărilor bisericeşti.

E de mirat cum s'a produs o atât de mare diferinţă în melodiile nóstre bisericeşti, încât aprópe nu le mai cunosci, şi nu le mai poţi judeca, care e mai bună şi mai potrivită.

Am la mână liturgiile, cari se cântă la Sibiiu, Arad şi Caransebeş, şi tóte îşi au particularismul lor. Ce se mai zic de cele de prin România ori Bucovina, cari se deosebesc şi mai mult de ale nóstre?

Fără îndoială decădinţa cântării bisericeşti s'a produs şi în urma vitregităţii timpurilor şi a influinţelor streine, cari au trecut preste biserica nóstră.

'Mi aduc aminte, că într'o biserică am auzit cântându-se antifonul glasului 4, curat ca o melodie unguréscă, ér aiurea auzi cântări de-ţi vine sĕ-ţi astupi urechile.

Uniformitatea cântărilor în biserica orientală preste tot, este o dorinţă, carea abia cred sĕ se pótă realisa vre-odată. Pentru a ajunge la uniformitatea acésta, ar fi necesar ca sĕ le precisăm bine, sĕ le cuprindem apoi la un loc (ca modele) şi se căutăm a le rĕspândi cu tótă tăria.

Precisarea acésta este un lucru greoiu, pentru că cu greu ai puté alege ce e mai bun. Mai mulţi „meşteri“ în ale cântărilor bisericeşti, ar fi necesar sĕ le examineze şi sĕ le preciseze.

In archidiecesă dl prof. D. Cunţanu are merit neperitor în precisarea cântărilor bisericeşti, şi cartea dsale ar trebuí sĕ se afle în strana fiecărei biserici din archidiecesă. In cartea acésta sunt unele mici schimbări în câteva cântări, cari înainte de-a fi tipărită se cântau altcum. Aşa d. e. „Cheruvicul“ după cum se cânta pe timpul când nu era manualul tipărit, 'l aflu mai frumos şi mai natural, decât cum este scris în manualul edat. Eu totdéuna îl cânt mai cu plăcere pe cel dintâi decât pe cel din urmă, şi acésta mi-au împărtăşit şi alţii. Nu voiu se detrag prin acésta nimic din valórea acestei cărţi, şi rog pe bunul profesor dl Cunţanu sĕ considere acésta numai ca o observare de gust musical.

Liturgiile cele moderne, precum e a dlui prof. Dima, sunt de netăgăduită valóre artistică şi frumseţă musicală, dar le poţi folosí numai în centre, unde ai puteri la mână, şi mâna care se conducă puterile. La sate aşa ceva nu poţi crea. Chiar şi efectul asupra publicului nemusical e fórte dubiu. O sciu din practică.

Am avut ocasiune a cânta liturgia dlui Dima mulţi ani de-arêndul, dar asupra elementelor jospuse (poporului) nu prea avé efect, căci nu o înţelegeau, cei inteligenţi pricepeau farmecul ei, deşi nici aceştia toţi.

Imprejurarea acésta m'a îndemnat de-am întocmit o liturgie pentru 2—3 voci de copii, pe melodiile usitate, şi acésta fiind simplă, era şi mai accesibilă pentru popor, căci o pricepeau şi totdéuna îşi exprimau satisfacţiunea faţă de corul copiilor. O liturgie deci pentru 2—3 voci egale, aranjată după melodiile usitate ar fi de o importanţă fórte mare, şi bărbaţi cu talent probat în asta privinţă, ar umplea un gol de mult simţit, edând o astfel de liturgie.

Avênd acum cântările precisate, avênd apoi şi o liturgie uşóră după melodiile bisericesci pentru 2—3 voci, am puté influinţa mai cu efect ca cel puţin în archidiecesă cântarea uniformă, sĕ prindă rădăcini duravere. Ne-ar mai trebuí mânile, cari sĕ pună în lucrare acésta.

Aceste es cu zecile în tot anul din seminariul Andreian, şi pentru-ca lucrarea lor în viaţa practică sĕ fie fructiferă, este de lipsă ca fiecare elev sĕ se ocupe cât-decât cu musica instrumentală (viórá ori flautá etc.) pentru că îi va fi de mare ajutor la rĕspândirea cântărilor în cercul seu de activitate. Un instrumentalist va cădea cu mult mai greu în fals-uri, ba nu va cădea nici când, ci va conduce cu mână dibace cântarea în biserică şi în scólă.

Astfel cu încetul vom ajunge la limanul dorit, de a auzí o cântare uniformă şi frumósă, şi nu se va mai cânta atât de *ad libitum,* după cum astăzi se face.

In biserica gr. cat. încă există deosebirea modului de a cânta, şi se nu fiu acusat de şovinism confesional când zic: că ce frumos ar fi, dacă şi în biserica aceea s'ar cânta tot aşa ca în a nóstră, fiind şi biserica soră de ritul grecesc.

Şi când ne-am cerceta bisericile reciproc, am lăuda pre Dumnezeu în una şi aceeaşi limbă şi în unul şi acelaş glas.

Cântarea frumósă înalţă inimile, cultivă sentimentul religios şi servesce drept mijloc educativ şi moralisător în biserica română, dar numai cântarea frumósă, căci dacă auzi un cântăreţ văetându-se pe cutare glas ori tropariu, mai curênd 'ţi vine sĕ rîzi decât se te înalţi cu inima. Şi ce impresiune regretabilă face acésta asupra strĕinilor!

E un mare desavantagiu că biserica orient. s'a lipsit de musica instrumentală. Insaşi ne învaţă se lăudăm pe Domnul în glas de trimbiţă în alăută, în strune şi în organe şi în chimvale bine rĕsunătóre. Ne zace datorinţa deci, ca cu atât mai mult se ne îngrijim de musica vocală ca se ajungem acolo, încât cântarea în biserică sĕ devină sublimă şi nu ridiculă, cum în multe locuri se póte auzi.

Din cele premerse, este evident că formarea de cursuri ca cel din Orăştie, sunt fórte potrivite, pentru că servesc la delăturarea neajunsurilor indicate. Infiinţarea astorfel de cursuri este de dorit sĕ se înmulţéscă cât mai tare, şi sĕ-se pună în fruntea lor conducători pricepuţi, cari se propage uniformitatea şi frumseţa cântărilor bisericei nóstre, pentru-ca acele se strĕbată şi în cel mai ascuns colţ a-l credincioşilor nostri, spre mângăerea şi educarea sufletéscă a lor, spre podóba şi sfinţenia serviciului din biserica nóstră.

N. T.

Revistă externă

Asasinarea regelui Italiei.

Regele Victor Emanuel al III-lea a sosit în *Monza*, la sicriul tatălui seu pentru a-şi îndeplini datorinţa de cea mai intimă afecţiune fiiască. Grigile guvernărei le-a încredinţat deocamdată cabinetului *Saracco,* căruia i-a exprimat deplina încredere. Sunt din sémă afară grele şi apăsătóre aceste griji, deóre-ce s'a dovedit, că asasinatul recent e urmarea unui *complot*, al cărui plan are de scop stîrpirea întregei familii regale italiene. Poliţia a arestat mai mulţi complici ai anarchistului Bresci, pe fraţii şi surorile acestuia şi precum se pare din descoperirile unui poliţist italian anarchistii plănuesc un atentat asupra împĕratului *Wilhelm.*

Inmormêntarea regelui Umberto se va face Mercuri în *Panteonul* din Roma. Majestatea Sa Monarchul nostru va fi representat la acest act prim archiducele *Rainer.*

*

Rĕspunsul guvernului englez în causa Evreilor din România.

Evreii din România afară de preumblările, ce le-au aranjat până la Budapesta şi Viena, pentru a stórce compătimirea streinilor asupra stărei lor au cerut şi intervenţia guvernului englez în favorul lor. Iată ce se relatéză în privinţa acésta:

In *Camera Comunelor* subsecretarul *Brodrick* răspunzînd unei întrebări asupra pretinsei persecuţiuni a evreilor din România, a declarat că emigrarea evreilor din România, căreia jurnalele îi atribuiau ca pricină persecuţiunile ce suferéu evreii din partea autorităţilor române, nu provine din causa acésta. Guvernul englez s'a convins, după informaţiunile ce-a căpătat, că *aserţiunea acésta nu este întemeiată.* Evreii din România nu capătă, ce e drept, naturalisaţiunea, dar n'a parvenit în acéstă privinţă nici o plîngere la guvernul englez, care n'a avut nici o reclamaţiune de transmis guvernului român.

Scrisóre din Sĕlişte.

Sĕlişte Iuliu 1900.

— *Sciri scolare.* —

(Fine).

V. Numĕrul înmatriculaţilor la scóla de tóte zile au fost: elevi 241, eleve 234, laolaltă 475.

Aceştia la finea anului scolar s'au clasificat cu fórte bine 75, cu bine 124, cu îndestulitor 148, cu neîndestulitor 97, neclasificaţi au rĕmas 30.

După naţionalitate au fost: Români 455, Magiari 11, Germâni 9. — După confesiune au fost: gr. or. 450, gr. cat. 5, rom. cat. 13, ev. lut. 6, ev. ref. 1.

Scóla de repetiţiune economică a fost instruată în 3 cursuri, cursul I cu 39 eleve, c. II cu 25 eleve şi c. III cu 25 eleve, ér în cursul elevilor instruaţi cu cursul III dela scóla elevilor industriali, au fost 17 elevi. Aceştia după naţionalitate au fost: Români 104, Magiari 2, laolaltă 106, după religiune au fost: gr. or. 104, rom. cat. 1, reformat 1.

Au umblat deci la scóla de tóte zile şi repetiţiune copii şi copile 581. Luând în considerare pe lângă scóla de tóte zile şi pe lângă cea de repetiţiune economică şi pe a *învĕţăceilor industriali* cu 4 cursuri, fiecare curs cu câte 3 prelegeri de câte trei óre pe sĕptĕmână cercetat de 121 învĕţăcei, cari s'au instruat tot de învĕţătorii şi în edificiul scólei nóstre, resultă, că numĕrul total al elevilor şi al elevelor umblători la scóla nóstră au fost 794, ér fiecare putere didactică a instruat pe sĕptĕmână 30 óre.

VI. Inspecţiunea scólei. Părintele adm. protopresbit. Petru Iuga a cercetat scóla în 15 Noemvrie 1899 şi în 3 Aprilie 1900. In 17, 18 şi 21 Martie 1900 a făcut inspecţiune în tóte clasele şi cursurile scólei de repetiţiune-economică şi ale scólei învĕţăceilor industriali, precum şi la asil inspectorul reg. de scóle Dr. Pinter Gábor, făcênd examinare amănunţită în limba magiară, română, comput şi geografie. Observaţiunile şi le-a expus în conferinţa ţinută la 21 Martie 1900, declarându-se deplin mulţămit cu organisaţiunea şi progresul scólei, luând în considerare şi asilul cu 92 copii şi copile.

Exmişii comitetului parochial, ca comisiune scolară, pe lângă aceea că a asistat la examenele semestrale şi la cele dela finea anului scolar, a cercetat în mai multe rênduri, asistând la prelegeri, ér la finea acestui an scolar împreună cu subscrisul a făcut o amĕnunţită examinare în 12, 13, 14 şi 15 Iunie în cl. I—IV de elevi şi eleve diaconul Nicolae Neamţu, ér în 16 Iunie membrul Dumitru Vulc în cursurile II şi III la scóla de repetiţiune-economică şi în 17 membrul Dumitru Chirca în cl. IV de elevi. Din interes către scóla nóstră am fost în 24 Aprile 1900 onoraţi cu cercetare din partea onoratului Domn protopresbiter al Mercurei Ioan Droc, asistând la prelegeri în unele clase.

VII. Festivităţile scolare. Duminecă în 5 Septemvrie 1899 s'a săvârşit în biserica mare rugăciunea învocării Duhului Sft. pentru începerea anului scolar, cu care ocasiune directorul scólei a rostit un cuvênt ocasional adresat representanţei bisericeşti, corpului învĕţătoresc, elevilor şi părinţilor lor. In nouă Novembre s'a ţinut sĕrbătóre scolară în amintirea decedatei regine Elisaveta; cu acéstă ocasiune a rostit discursul ocasional D-şóra Iuliana Iovescu.

In 30 Novembre a asistat corpul învĕţătoresc cu elevii la părăstasul celebrat întru amintirea marelui archiereu Andreiu baron de Şaguna, rostind cuvîntul ocasional dl învĕţător Iacob Steflea.

In 26 Decembre s'a ţinut producţiunea scolară constătătóre din concert dat de elevi şi din o piesă teatrală representată de cor-

---

pribeag asupra florilor ofilite; până când desişul codrilor ne va îmbĕta sufletul cu tainele unor plăceri ascunse; până când ecoul munţilor ne va ademeni cu dorul de libertate; până când fluerul tênguios al ciobanului ne va fura somnul dulce; până când povestaşul ne va încălzi sufletul vorbindu-ne de feţi-frumoşi cari s'au bătut cu bălauri; până când lăutarii ne vor cânta balade vitejesci, despre ai noştri cari au bătut pe duşmani; până când vom auzi chiotul vesel al dansatorilor cu feţe aprinse de fericire, a căror picióre abia ating pămêntul, iar sufletele lor bat în ceruri...

Nu va peri din noi idealismul căci

Suntem Români, un neam în lume,
Ce ţine la trecut şi nume;
Avem şi noi un ideal
Naţional,
Pe care n'au sĕ ni-l sugrume
Nici fer, nici jug, nici ori ce val.

*

Cu aceasta credinţă, ve salut, domnilor şi dómnelor — şi deschid adunarea generală.

pul învĕțătoresc dela care producțiune a resultat un venit material de 201.04 cor.

In 14 Maiu s-a ținut maialul, la care a participat împreună cu tóte scólele și asilul; din venitul maialului s'a împărțit elevilor și elevelor 1400 covrigi.

In 21 Maiu, ziua Sf. Constantin și Elena, Patronii scólei nóstre, făcênd Inalt Prea Sfinția Sa Domnul Archiepiscop și Metropolit *Ioan Metianu* visitațiune canonică în comuna nóstră bisericéscă, a sĕvârșit la scólă sfințirea apei, a rostit vorbirea ocasională, și a cetit pe toți donatorii și fundatorii scólei.

Din acest incident corpul învĕțătoresc a compus un act comemorativ cu devisa: *„Cu semnul crucei a învins Constantin cel Mare pe dușmanii crestinismului, cu același semn scóla ortodoxă română din Sĕliște lucră la rĕspândirea culturei și bunei stări morale și materiale a poporului din loc și jur“.*

In 25 Iunie s'a sevîrșit în biserica mare încheierea auului scolar cu mulțumită cu cântări și declamațiuni.

VIII. Conferințe învĕțătoresci s'au ținut în a. c. scolar 20, în cari s'a ales și pertractat materialul de propus pentru fiecare clasă și din fiecare obiect de învĕțămênt.

IX. In grădina scolară s'a făcut lucrări mai radicale, s'a rigolat în parte, s'a construit paturi calde, s'a altoit în măsură mai mare, s'a plantat viță de vie ș. a., un raport special despre ea va presenta Dl. învĕțător P. Giura.

X. Biblioteca scolară s'a sporit la 1250 opuri și dispune de o depunere în sumă de 770.28 cor. *Dl Iosif Vulcan*, membru al academiei române și redactor a donat pentru scóla nóstră „Familia“ însoțită de următórele șire: „In amintirea neuitatelor zile petrecute la Sĕliște, cu ocasiunea adunărei generale a Societății pentru fond de teatru român, și ca un semn de vecinică gratitudine pentru căldura și onórea cu care am fost împărtășiți, Vĕ rog primiți din partea mea pentru biblioteca scolară un esemplar al revistei mele „Familia“, legătuindu-mă a vi'o trimite și de acum înainte cât timp Dumnezeu îmi va da putere se o redactez“. — Bibliotecar a fost înv. D. A. Mosora.

XI. Donațiuni pentru fondul scolar s-a făcut în anul curent în sumă de 860 cor. și o fundațiune făcută de vĕd. *Maria C. Lăpĕdat* în suma de 1000 cor. în amintirea reposatului seu frate *Dr. Dumitru Răcuciu*, fost advocat în Sibiiu.

XII. Didactru s'a încasat în anul trecut scolar în sumă de 882.25 cor. dela elevii din loc câte 2.30 cor. iar dela cei din jur câte 8.30 cor. Din comunele din jur au frecuentat scóla nóstră 25 elevi.

XIII. In ajunul Crăciunului a. 1899 Onorata Direcțiune a *Cassei de păstrare* (reuniune) din Sĕliște, a distribuit între elevii și elevele sărace dela scóla nóstră vesminte în suma de 200 cor.

XIV. In urma învitării primite dela comitetul *„Reuniunei române agricole“*, în ziua de 11 Octombre 1899 au fost conduși elevii și elevele din cl. IV și din scóla de repetițiune-economică, cu totul 150 la numĕr sub conducerea a 5 puteri didactice la esposiția de póme din Sibiiu.

Acéstă escursiune pe lângă aceea că a causat mare bucurie elevilor și elevelor, dar a avut mai presus de aceasta scopul de a contribui la înmulțirea cunoscințelor lor prin întuarea diferitelor lucruri ca: esposiția, muzee, statue, edificii publice etc. pentru ei cunoscute până aci numai din prelegeri. Spesele avute le-a suportat în părți egale: „Fondul cultural“, Alodiul și Cassa de păstrare. Pentru reușita acelei escursiuni a conlucrat împreună cu noi cu multă bunăvoință Dl notar N. Hențiu esoperând la călătorie pe tren prețu de jumătate și însoțindu-ne și ajutându-ne cu servițul Dsale în tótă escursiunea.

XV. Cu începutul anului curent, corpul învĕțătoresc din mijlócele proprii și-a înființat un fond. Scopul fondului e a înlesni prin mijlóce materiale, representarea corpului învĕțătoresc dela scóla nóstră în tóte casurile, în cari susținerea demnității lui sĕ reclamă. Din fond sĕ póte spesa numai spre scopuri naturale scolare filantropice. Acest fond a fost luat la cunoscință din partea comitetului parochial exprimând mulțămită corpului învĕțătoresc pentru crearea lui, cât și pentru conducerea elevilor la exposiție.

XVI. Pentru a desvolta în elevi simțul de jertfă nu numai prin vorbă, ci și în faptă, din colecta făcută dela elevi la Crăciun s-a pus basa *„Fondului elevilor sĕraci“*, carele în anul prim deja atinge suma de 28 cor.

Cele aici în general schițate ne garantéză și ne îndreptățesc, ca sĕ putem privi cu liniște cu satisfacțiune sufletéscă și încredere în viitorul și progresul scólei nóstre și prin ea a poporului nostru. —

Raportul a fost ascultat cu viu interes de către toți și dl director Dumitru *Lăpĕdat* a fost felicitat pentru acésta inovațiune.

Ce bine și folositor ar fi dacă toți d-ni directori scolari ar imita acest exemplu. Insemnătatea unui astfel de raport e de neprețuit.

După cetirea acestui raport P. O. D. adm. prot. Petru Iuga declară și D-Sa, că e pe deplin mulțămit cu resultatul examenelor, aduce laude directorului, învĕțătorilor, comitetului parochial și poporului de aici și doresce acestui institut înfloritor succese tot asemenea de mănóse ca cele din ĕstan.

Urmează apoi premierea elevilor cu calcul general de fórte bine. Acestora li s'a distribuit ca premiu câte o carte folositóre. Unele dintre aceste cărți, 50 la numĕr au fost dăruite de d-l profesor și referent scolar *Dr. Daniil P. Barcian.*

După rostirea unei rugăciuni de mulțămită către D-zeu, anul scolar 1899/1900 sĕ declară de încheiat, cu mic cu mare ne depărtarăm voioși și plini de mulțumire, vezênd frumósele progrese ce le face an de an scóla nóstră.

Coresp.

Convocare.

Despărțĕmêntul XV (Mociu) al „Asociațiunei pentru literatura română și cultura poporului român“ își va ține adunarea cercuală în *12 August n. a. c.* în comuna *Mociu* la 2 óre p. m. în scóla română gr. ort.

Program:

1. Deschiderea ședinței prin președinte.
2. Raportul comitetului.
3. Raportul cassariului.
4. Alegerea a dóuĕ comisiuni: *a)* pentru censurarea rapórtelor comitetului și a cassarului; *b)* pentru înscrierea de membrii noi și pentru încassarea taxelor.
5. Disertațiune.
6. Raportul comisiunilor exmise.
7. Statorirea bugetului pe anul 1901.
8. Alegerea delegaților pentru adunarea generală.
9. Eventualele propuneri.
10. Incheierea ședinței și verificarea procesului verbal.

La acésta adunare se învită cu stimă toți membrii despărțĕmêntului precum și toți Românii de bine, cari doresc și voesc a sprijiní cultura română.

Din ședința comitetului cercual al despărțĕmêntului XV Mociu al „Asociațiunei“, ținută în Mociu la 24 Iuniu n. 1900.

Ioan Moldovan
dir. desp.

Simeon Ciuca
notariul desp.

NOUTĂȚI

Cununia regelui Alexandru al Sêrbiei se va face mâne în Belgrad cu mare solemnitate. Actul ceremonial îl va săvêrși metropolitul *Innocențiu* cu asistența tuturor episcopilor sêrbi. Pentru împodobirea orașului au fost votați 100.000 frcs, ear pentru daruri de nuntă consiliul orășenesc a votat 40.000 frcs.

*

Resignarca patriarchului Brancovici. Precum sĕ scrie lui *Kel. Ért.* din Carlovit, patriarchul sêrbesc George *Brancovici* disgustat de multele atacuri, la cari a fost expus din partea avdersarilor, ar avé de gând sĕ abzică de post la finea anului și sĕ petrécă în retragere.

*

Noul secretar gcneral al ministerului de culte din România dl Dem. Aug. *Laurian*, a depus Marți cuvenitul jurămênt și 'și-a luat postul în primire.

*

Dl Adam Basarabă, cler. abs. a fost ales Dumineca trecută de capelan pelângă tatăl sĕu Vasile *Basarabă*, paroch în *Romos* (tractul Orĕștiei).

*

Era căsătoriilor din dragoste. E încă la ordinea zilei căsătoria de dragoste a regelui Sêrbiei și un nou cas se anunță din familia fericitei nóstre regine. In cercurile curții din Berlin a făcut adecă mare sensație știrea, că principesa Clara *Wittelsbach* fiica în etate de 26 de ani a infantei spaniole Amalia, se va căsători în curênd cu baronul Teodor Cremer-Klett, fabricant și cel mai bogat proprietar din Bavaria. Averea lui se urcă la 80 milióne mărci. A avut dóuĕ soții, care i-au murit, remâind cu un copil.

*

Un nou atentat. Asupra Șahului Persiei, care petrece de present în *Paris*, s'a încercat alaltăeri din partea unui individ un atentat cu revolverul. Din fericire planul a fost observat la timp, și marelui vizir, care se afla în landau cu Șahul, i-a succes a smulge individului arma din mână.

*

† Eugeniu Serb, cleric cursul al III., a repausat în etate de 21 ani, Mercuri în 19 Iuliu a. c. v. Inmormêntarea s'a făcut eri în cimiteriul bisericei gr. or. din *Roșcani*. Fie-i țĕrina ușóră!

*

Studenți maghiari la Paris. In vederea deschiderei congresului internațional studențesc la Paris în 5 August n. au plecat din Budapesta 25 de studenți, pe lângă cari se vor asocia mai mulți și din provincie. La congres, precum spun ziarele maghiare, vor distribui un op voluminos în limba franceză, în care descriu viața studenților unguri, reuniunile studențești și rolul istoric al tinerimei maghiare.

*

Petrecere de vară va arangia comitetul despărțĕmêntului XXVI al *Asociațiunei* Vineri la *10 August n.* 1900 în sala de vară a promenăzii din *Reghinul-săsesc.* Venitul curat e destinat în favorul școlei confesionale gr.-cat. din Reghinul săsesc. Inceputul la 8 óre séra. Prețul întrării: de persónă 2 cor., de familiă până la 3 membrii 4 cor., dela 3 membrii în sus 6 cor. Oferte marinimóse sĕ primesc cu mulțumită și sĕ vor cuita pe cale ziaristică.

*

Un discurs al împĕratului Wilhelm II. In ziua de 27 Iulie împĕratul Germaniei, după ce a trecut în revistă, la portul *Bremen*, primul contingent de trupe cari pleacă în China, le-a adresat o cuvîntare în care a căutat sĕ arate că *ori-ce civilisațiune care n'are drept bază creștinismul*, este condamnată sĕ dispară. Eată textul complet al cuvêntărei, care a produs o mare sensație din causa enunciatului: *grație nu va fi acordată, prizonieri nu vor fi făcuți.*

„Mari datorii transmarine incumbă imperiului german, datorii mult mai mari de cum le-ar fi așteptat mulți din compatrioții mei. Imperiul german, potrivit caracterului sĕu, are îndatorirea de a ajuta pe cetățenii sĕi, întru cît ei ar îndura neajunsuri în streinătate. Chestiunile pe cari vechiul imperiu roman de naționalitate germană nu le a putut resolva, noul imperiu este în stare a le resolva. Mijlocul care ne face acésta posibil este armata nóstră.

Intr'o muncă credinciósă de treizeci de ani consacrată păcii, ea s'a format după principiile fundamentale ale bunicului meu de eternă memorie.

Și voi v-ați primit educațiunea după aceste principii fundamentale, și acum sunteți chemați a ve face probele în fața vrăjmașului, spre a arăta dacă acele principii au fost înțelese de voi. Camarazii voștri din marină au dat deja această probă.

Ei v'au arătat, că principiile fundamentale ale educației nóstre sunt bune, și eu sunt cu deosebire mîndru de lauda de care camarazii voștri s'au bucurat chiar din gura conducătorilor streini. Acum e rîndul vostru de a'i egala.

Ve incumbă o mare datorie. Voi trebue se reparați marea nedreptate ce s'a comis. Chinezii au răsturnat dreptul ginților ce există de o mie de ani, ei au batjocorit, într'un mod neauzit încă în istoria lumei, sfințenia ambasadorului și datoriile de ospitalitate. Și aceasta e cu atât mai revoltător, că acéstă crimă a fost comisă de o națiune care se mândrește cu o cultură străveche.

Dovediți vechia bravură prusiană, arătați-ve ca creștini că puteți îndura cu voioșie suferințele. Fie ca onórea și gloria sĕ urmeze drapelele și armele vóstre, dați intregei lumi exemple de bărbăție și disciplină. Voi știți că aveți de luptat cu un inimic viclean și bine înarmat. Ajungând în fața lui, veți avea în vedere că *grație nu va fi acordată, prizonieri nu vor fi făcuți.* Conduceți ast-fel armele vóstre, ca pentru o mie de ani d'acum înainte nici un chinez sĕ nu mai cuteze a privi în față pe un German. Dovediți disciplină! Bine cuvêntarea lui D-zeu fie cu voi, rugăciunile unui întreg popor și urările mele ve însoțesc pe fie care din voi. Deschideți o dată pentru tot-d'auna drumul culturii! Acum puteți pleca! Adio! adio camarazi.

*

Junimea din Nucet învită la *petrecerea de vară* ce o va aranja sub conducerea dlui Ioan Fruma, jurist Duminecă *5 August n.* (23 Iulie v.) 1900, în sala școlei confesionale din loc. Inceputul la 3 óre d. a. Prețul de întrare: de persónă locul I. 60 bani (30 cr.), locul II. 40 bani (20 cr.) Venitul curat e destinat pentru înființarea unei *biblioteci poporale.*

Programa: 1. „Codrean craiul codrilor“, baladă poporală de G. Simu (declamare). 2. „Pictorul fără voie“, comedie într'un act de Antoniu Popp. 3. Doine poporale. După producțiune dans.

„Octoichul mic“.

A eșit de sub tipar tocmai acuma acéstă carte, pe care în tóte zilele trebue sĕ-o aibă în mână cântăreții dela biserica nóstră, tipărită acum pentru prima-óră cu litere latine, cu caracterele străbunilor nostri.

Cartea se estinde pe 20 de cóle, și cuprinde în sine tipicul la vecernie, la utrenie și la liturgie, cântările liturgice, apoi cele 8 glasuri, podobiile, catavasiile, polieleul, apoi Psalmii aleși cu Pripelele lor, după Octoichul de Diaconovich Loga, tipărit la Pesta la anul 1826 spre a puté fi folosit și în bisericile din eparchia Aradului și a Caransebeșului.

Prin retipărirea acestei cărți cu litere străbune s'a făcut un mare serviciu bisericilor nóstre, căci în timpul din urmă au început prin unele biserici de ale nóstre a se folosi cărți rituale tipărite fără binecuvêntarea bisericei și fără ceruta supraveghiere și îngrigire.

Cartea se află în tipografia archidiecesană de unde se póte procura.

Atragem asupra ei atențiunea preoțimei și a învĕțătorimei nóstre.

Eată cuprinsul materialului:

Rênduéla Vecerniei, Rênduéla Utreniei, Rênduéla Liturgiei, Glas 1—8, Podobiile, Pripelele Treimei, Catavasii la Nascerea Domnului, Catavasii la botezul Domnului, Catavasii la Intîmpinarea Domnului, Catavasii la Bunavestire, Catavasii la Dumineca Floriilor, Catavasii la Pași, Catavasii la Inălțarea Domnului, Catavasii la Adormirea Născătórei de Dumnezeu, Catavasii la Inălțarea cinstitei cruci, Cântări de veselie, Polieleul, Pripelele, Pripelele și Psalmi aleși, Svetilne.

Dare de sémă și mulțumită publică.

M. On. D. Petru *Călciunariu* din *Budapesta*, din incidentul serbărei mărețe a iubileului bravilor frați din Brașov, dorind din inimă ca și gimnasiul nostru din *Brad*, sĕ se completeze la 8 clase, trimite în scopul acesta în numele D-Sale și a St. D-sale soție 10 coróne, deobligându-se totodată a completa acésta sumă la 100 coróne.

Pentru acéstă faptă nobilă, donatorilor, li se exprimă căldurósă mulțumită.

Servéscă acésta faptă nobilă, de exemplu de imitare tuturor bărbaților iubitori de neam și de cultură, și scopul măreț și mult dorit, se va ajunge în scurt restimp!

Direcțiunea gimnasiului rom. gr.-or.

Brad, 8 Iuliu 1900.

George Părău,
dir. gimnas.

Posta Redacțiunei.

Tuturor, pe cari îi privește: Sincere mulțămite pentru aducerea aminte.

Mătase Henneberg

veritabilă numai dacă se procură direct dela mine— négră, albă şi colorată, dela 45 cr. până la fl. 14.65 pr. metru. Fiecăruia franco şi vămuită, acasă. Mustre cu întórcerea postei.

G. Henneberg, fabricant de mătase (*lif. de curte ces. şi reg.* **Zürich.** [10] 7—11

Nr. 512/1900. [130] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor de învĕţători dela scólele gr. or. din mai jos însemnatele comune în protopresbiteratul Devei se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Batiz. 2. Găunósa. 3. Iosani—Nandru—Vale. 4. Leşnic. 5. Sânt Andreş.

Salariul învĕţătoresc în fiecare comună este de 600 cor., cuartir şi lemne de foc.

Alegênzii învĕţători vor fi obligaţi a conduce strana.

Doritorii de a ocupa vre-unul dintre aceste posturi sĕ-şi subştérnă cererile concursuale instruite conform legilor în vigóre la subscrisul oficiu protopresbiteral până la terminul susindicat.

Deva, în 17/30 Iulie, 1900.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Devei.

George Romanul
protopresbiter.

---

[131] 1—3

Concurs

Pentru întregirea a lor dóuĕ posturi învĕţătoresci la scóla gr. or. din Poplaca se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu fiecare din acestea dóuĕ posturi sunt:

1. Salar anual 600 cor.
2. Relut de cuartir 30 cor. şi
3. 3 stânjini de lemne în natură.

Banii se solvesc din cassa bisericei în rate cuartale anticipative. Cei cari vor fi aleşi sunt datori a ţinea Dumineca şi sĕrbătórea strană în biserică şi a instrua copii în scóla de repetiţiune.

Doritorii de a ocupa posturile acestea, sunt poftiţi a se presenta înainte de alegere în vre-o Duminecă séu serbătóre spre a-şi arăta desteritatea în cântări şi tipic, ér concursurile instruate conform legilor din vigóre au de a le înainta oficiului protopresbiteral gr. or. din Sibiiu.

Din şedinţa comitetului parochial ţinută în 29 Iuniu st. v., 1900.

Coman Baca — preşed. al comit. par.
Ioaneş Muntiu — notariu.

Nr. 740/1900.

Vĕzut şi aflat în ordine.

Sibiiu 20 Iuliu 1900.

Ioan Papiu
protopr.

Nr. 352—1900 [126] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea definitivă a posturilor învĕţătoreşti dela şcólele poporale din comunele: *Nadăşa-romînă, Urisiul-superior, Potoc, Idicel-sat şi pădure, Măiereu, Filea, Lueriu, Săcalul de pădure, Rîpa-infer. Dumbrava, Murĕş-Cueşdiu, Deda şi Restoşnea-Poleţi,* tóte aparţinătóre protopresbiteratului Reghinului, se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în fóia „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acestea posturi sunt: câte 600 cor. cuartir şi lemne de foc.

Informaţiuni mai detailate se pot trage dela oficiul protopresbiteral subscris.

Suplicele, instruite conform legilor în vigóre, sunt a se aşterne în terminul deschis, subscrisului oficiu protopresbiteral p. u. Szász-Régen.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Reghinului.

Reghin, 13 Iuliu 1900.

Galaction Şagău,
protopresbiter.

---

[129] 2—3

Publicaţiune

Pentru **liferarea** de:

1. *Pâne de grâu curat.*
2. *Franzele (jimle)* făcute din făină de grâu curat cu lapte.
3. *Făină de grâu* curat Nr. 2 şi 3.
4. *Carne de vită.*
5. *Carne de viţĕl.*
6. *Carne de óie.*
7. *Carne de porc*, şi
8. *Unsóre de porc*, tóte de prima calitate, pentru alimentarea alor 180—200 elevi dela seminariul archidiecesan teol. ped. gr. or. rom. „Andreian“ din Sibiiu în anul scolar 1900/1.

Doritorii de a reflecta la careva din aceste posiţiuni, *sĕ-şi înainteze* **ofertele** *în scris presentându-le în persónă la subscrisul,* **până la 2/15 August a. c.**, unde vor afla mai deaprópe şi condiţiunile speciale pentru încheierea contractelor, precum şi eventuale alte informaţiuni.

Tot în acest termin se pot înainta **oferte** în scris şi *pentru resturile de mâncare* nefolosibile rĕmase dela mese şi culină.

Sibiiu, în 19 Iulie (1 August) 1900.

T. Popovici
profesor, econom semin.

In *Tipografia archidiecesană* a apărut:

ACAFTISTUL
Preasântei
Născătóre de Dumneḑeu
şi
alte rugăciuni
urmate de Sinaxariu pentru tot anul si Păschălie.
Un volum de 368 pagini 8°.

Preţul simplu legat . . .	fl.	—.85
jumĕtate pânză . .	„	1.05
în piele roşie . . .	„	1.25
Ediţia fină în piele négră .	„	2.—
piele chagrin	„	2.60
în mătase .	„	3.85

Se află de vênḑare la

Librăria Tipografiei archidiecesane,
Sibiiu.

A eşit de sub tiparia în **Tipografia archidiecesană**:

OCTOICHUL CEL MIC
— cu litere latine —

care cuprinde: **Rênduéla Vecerniei, Utreniei şi a Liturgiei; cele opt glasuri pentru Dumineci, Podobiile, Polieleul, Pripelele, Catavasiile, Irmósele, Sfetilnele şi altele.**

Preţul unui exemplariu legat simplu **1·60 cor.**, legat în piele cu copcii galbine **3·20 cor.** plus porto postal **30 bani**. Legătură mai fină după cum se comandă.

Librăria Tipografiei archidiecesane.

A eşit de sub tipariu în Tipografia archidiecesană:

APOSTOLUL
— cu litere latine —

cu binecuvêntarea **I. P. S. Domn Ioan Metianu, archiepiscop şi metropolit** şi se află de vênzare la **Tipografia şi Librăria archidiecesană în Sibiiu** cu preţurile: broşat **7 cor.**, legat **9·50 cor.**, ediţie de lux broşat **8 cor.**, legat după cum se comandă.

Saisonul de primăvară şi de vară
1900.
Stofe de Brünn veritabile

Una bucată de metri 3.10 lungă, pentru un rând complet de haine de bărbat (Roc, pantaloni, vestă,) costă numai	fl. 2.75, 370, 4.80 de lână veritabilă de oae fl. 6. — şi 6.90 de lână mai bună veritabilă de oae fl. 7.75 din lână fină veritabilă de oae fl. 8.65 din lână fórte fină veritabilă de oae fl. 10.— din cea mai fină lână veritabilă de oae.

Una bucată stofă pentru un rând de haine-salon fl. 10.— deasemenea espedează cu preţurile de fabrică stofe pentru pardisiu, lodeu pentru turişti cele mai fine kamgarne etc. etc. depositul real şi recunoscut în destul ca solid:

Siegel-Imhof în Brünn.

Mustre gratis şi franco. Liferarea conform mustrei sĕ garantează. [56] 32—40

Avantajele muşteriilor privaţi, de a comanda stofele direct dela firma de mai sus, dela fabrică, sunt foarte însemnate.

Farmacia lui F. I. R. Hotter la sf. Iosif, Wien, XII/2 Schönbrunnerstrasse 182.

Absorbinalul lui Hotter.

1/1 Flacon fl. 6. —, 1/2 Flacon fl. 3.50. delătură tóte umflăturile şi depunerile de grăsimi fără sĕ vateme părului. Intăreşte nervii atacaţi şi slăbiţi, delătură şi distruge tóte nodurile în muschi, şi serveşte şi ca scut în contra aprinderilor; cu deosebire e probat la umflăturile produse din causa fearelor, apoi în contra ariciturei umflărei copitei, genunchilor umflaţi, mai departe în contra umflăturilor (noduri) de vine, în contra umflăturei picioarelor la glesne şi la încheietura degetelor cu un cuvênt în contra tuturor umflăturilor ori unde s'ar ivi.

Praful nutritor alui Hotter,
pentru cai şi vite cornute
1 Pachet cu 80 cr.

Un adaus escelent la nutremânt, pentru a ţinea vitele sănătoase şi cu putere este de a sĕ folosi la tóte suferinţele de rărunchi de ficat şi de nervi.

Preparate pentru veterinari, cele mai bune ale timpului mai nou, cari după atestate numĕróse nu au fost ajunse de alte mijloace de natura aceasta.

Sĕ sĕ ceară numai preparate de ale lui Hotter şi sĕ nu se priméscă altele. Deposit în farmacii şi Droguerii.

Deposit principal la Dr. Emil Budai farmacia oraşului Budapesta (Stadthausplatz) la Dr. Leo Egger & J. Egger Farmacia Palatinului VI Váczi körút 17 şi la farmacia Iosif Török Bpesta VI Kiraly utcza 12.

Fluidul lui Hotter „Training“
1 Sticlă cu fl. 1.20.

Conservează nervii şi muschii până la bătrâneţe înaintată totdeuna puternici şi vioi, pune în stare pe animal sĕ prestee cele mai mari strapaţii şi fugi, sĕ înţelege după frecare cu fluidul „Training“.

Sĕ mai foloseşte cu succes uimitor la tóte urmările cari obvin din opintiri prea mari, ologie, reumatism, şi înţepenire.

Praful de porci a lui Hotter.
Nr. I şi II
1 kg. . . . fl. 1.20.

Cel mai bun mijloc pentru a produce pofta de mâncare şi cu acésta prosperarea porcilor, fórte acomodat în contra orbalţului (brâncă); Nr. II este de a sĕ întrebuinţa la urdinare.

Mijloc în contra Colicei alui Hotter.
1 Sticlă fl. 1.50.

Contra la tot feliul de colică şi contra oprirei udului la cai precum şi contra umflăturilor la vite cornute. [54] 28—104

Alifia lui Hotter pentru delăturarea crescăturilor de oase.

1/1 Cutie cu fl. 2. 1/2 Cutie cu fl. 1.20. delătură crescăturile de oase şi depunerile osoase chiar şi după 4—6 sĕptămâni. (boală învechită).

Nr. 83 Sibiiu, Marţi 25 Iuliu (7 August) 1900. *Anul XLVIII*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **străinătate** pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază

INSERŢIUNILE
Pentru odată 14 fil., — de dóuĕ ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond.

Anarchismul.

Atacurile îndreptate de anarchisti în contra căpeteniilor statelor şi a altor persóne din culmea scării sociale şi înspăimêntătórele lor isprăvuri au umplut érăşi lumea de adêncă consternaţie şi gróză. O nóuă manifestaţie a infernalei activităţi anarchiste s'a început, scoţind la ivélă organisaţia internaţională a anarchismului, ce tinde a distruge întrégă ordinea socială, resultatul unei civilisaţiuni de vécuri, fără a o puté înlocuí cu vr'un sistem realisabil şi posibil.

De vr'o câte-va sĕptĕmâni a fost deţinut şi arestat la Pontafel Antonio *Clemente,* care în o scrisóre de adio adresată tatălui seu a zis, că plécă sĕ ucidă un rege, căci încă pentru anul acesta este adusă sentenţa de mórte pentru patru domnitori. Tatăl denunţă fiiul, ca sĕ-l scape de perire.

La începutul lunei acesteia pictorul *Speranza* a ucis în America pe inspectorul *Pessina,* neputênd îndeplini mandatul societăţii anarchiste de a omorí pe regele Italiei, şi în urmă se sinucide şi pe sine.

In 16 Iuliu glonţul degeneratului Bresci nimeresce în *Monza* inima nevinovată şi nobilă a regelui Italiei *Umberto*, unul din cei mai democraţi domnitori, căruia poporul seu are a-i mulţămi atâtea binefaceri şi fapte gloriόse şi care tocmai faţă de cei amărîţi, sĕraci şi nĕcăjiţi a arătat totdéuna deosebit interes şi cea mai părintéscă îngrijire. Mórtea lui era de mult decisă.

Cu cinci zile mai târziu revolverul altui depravat se îndréptă în Paris spre şahul Persiei, care prin scrisórea unui anumit Bartolotti a fost înainte cu o zi avisat, că „societatea ţi-a otărît perirea". Atentatorul admoniéză, fiind prins, pe preşedintele republicei francese *Loubet*, sĕ fie atent şi de-şi iubesce viaţa mai bine sĕ abzică.

Incurênd după acésta se rĕspândesce vestea unui nou atentat contra seniorului casei domnitóre italiane, prinţul Boltisar *Odescalchi,* unul din cei mai bogaţi ómeni din Italia. Mâna decăzutului a rănit grav nevinovata-i victimă; şi cine póte garanta, că mâne-poimâne nu vor secera alte victime ómenii demoralisaţi şi decăzuţi mai rĕu ca fiarele sĕlbatice, cari varsă sângele nevinovat inconscient, din instinct, şi adeseori, ca sĕ se hrănéscă; pe când anarchistii în mod conscient omóră numai fiindcă victima lor e un rege ori un personagiu sussituat, cu linişte şi cu sânge rece îşi mărturisesc crima, fără a simţí mărimea ei înfiorătóre şi fără a arăta câtuşi de puţin semn de compătimire ori de căinţă; din contră depravatul Bresci, bătut în fiere şi păzit de 40 soldaţi, dórme liniştit şi nepăsător până la amézi; ba mulţi cu o obrăsnicie rară şi o însufleţire de martir convins se mândresc cu succesul crimei sĕvêrşite.

Din tóte aceste este evident, că lumea are de-aface cu o bandă sistemisată, care ş-a estins organisaţiunea distrugătóre preste tot, care dispune de legături şi mijlóce şi numĕră aderenţi mulţi, cari cu o otărire neasemĕnată stau la disposiţiunea comitetului central, ce residă acum în America, acum în Helveţia, acum în Belgia, Francia, ori Anglia. O tragere de sórte e suficientă, ca cel designat sĕ mérgă orbiş şi cu un indiferentism unic în braţele morţii. Nimic nu-i în stare sĕ-i îngrozéscă; aci îndeplinesce cel însărcinat omorul unui bărbat, pentru care bat inimele a mii de supuşi şi nici că cércă sĕ se refugieze, ci plainic se predă. Indrĕsnéla lui Ravachol, Vailland, Henri, Caserio, Angiolitto, Luchenni şi cum îi mai chémă pe acesti Herostraţi moderni, conduşi de fanatismul de a fi ei schimbătorii ordinei sociale de azi, care nu le convine, au pus în uimire tótă lumea.

Din uşurătatea cu care trec pragul morţii se póte deduce, că au în sufletul lor multă convingere, de ce fac; dar convingerea este resultatul unor vederi eşite din nisce capete descreerate, care nu cunosc desvoltarea firei omenesci şi a instituţiunilor isvorîte din ea. Astfel au fost iniţiatorii acestui banditism selbatic Netsajev, Krapotkin, Most, Penkert şi alţi demoralisaţi, cari au plantat în lume buruiana veninósă a anarchismului, ce ca ori ce buruiană se lăţesce mereu. Societatea lor dispune azi de numĕróse foi scrise în limbele italiană, germană, spaniolă, englesă. Aceste agită mereu, propagând uciderea, nu numai a domnitorilor, ci a tuturor representanţilor ordinei de stat şi atrăgênd şi alte elemente catilinare în sinul aderenţilor lor. Poliţia francesă are în evidenţă la 2000 anarchisti de pe teritorul ţerei, dintre cari jumĕtate sunt Italieni; iar poliţia din Roma are la catastich la 5000 de inşi. Cei mai mulţi sunt, cari au trecut prin purgatorul socialismului şi din socialişti au devenit anarchişti, declarând pe socialişti de ómeni laşi, cari se opresc la drumul jumĕtate.

Socialişii doresc împărţirea averii şi a produselor ei în sens comunistic, desfiinţând sistemul capitalelor; formézǎ partid politic, cerênd votul universal. Din contră anarchismul vrea sĕ ştérgă existenţa statelor, se nu fie legi, biserică, căsătorie, sĕ înceteze proprietatea de pământ şi de capitale; lucrul sĕ se îndeplinéscă după grupuri, fie-care la ce se pricepe şi are voie, ear preţul produselor se-'l stabiléscă o comisiune de esperţi. Aceste tóte tind spre distrugerea ordinei sociale de până acum; şi fiind-că representanţii de azi ai acelei ordine nu vor abzice de proprietate şi putere, aceia trebuesc siliţi s'o facă prin ori-ce fel de mijlóce, prin foc, jaf, bombe, şi alte mijlóce ucigătóre, cari sĕ bage spaimă în cei puternici şi sĕ aţiţe la rescólă pe cei fără avere. Unde sĕ póte trebue produsă revoluţie; unde miliţia şi poliţia împedecă acésta, acolo sĕ foloseşte arma atentatelor, aruncă bombe în parlamente, biserici, teatre şi alte locuri, în cari se întrunesc cei cu stare. In special capetele încoronate trebuesc şterse de pe faţa pământului: Acesta-i catechismul anarchismului.

Nu sĕ póte tăgădui, că în lume au fost totdeauna multe rele sociale; s-a făcut şi se fac greşeli şi din partea capetelor încoronate.

Feudalismul scârbos şi jobăgismul cu tóte aberaţiunile lui domnia odinióră cu atâta putere, încât se credea că sistemul lui vecinic trebue sĕ rĕmâe; dar revoluţiunile din decursul timpului l'au prăbuşit, şi mult sânge nevinovat s'a vĕrsat până s'a stêrpit din lume. Se fac greşeli de guvernament şi astăzi, dar apoi delăturarea acelora nu se póte face prin distrugerea totală a ordinei şi după calapodul unor chimere anarchiste, preste tot imposibile.

Oricât sunt însĕ de absurde vederile anarchiştilor, ele se lăţesc prin pătura mai ales a muncitorilor semiculţi, şi azi au devenit o pacoste socială, care trebue sĕ formeze obiectul preocupaţiunilor tuturor cercurilor dătătóre de ton din statele actuale.

Mulţi cer pentru paralisarea şi înăbuşirea acestei mişcări legi speciale; dar faţă cu ómeni atât de resoluţi, ce folosesc disposiţiile legilor? Pe mulţi din ei nu-i sparie mórtea de cum nisce paragrafi fie aceia cât de asprii.

Alţii cer mĕsuri poliţiale; înmulţirea poliţiei, urmărirea tuturor celor bănuiţi şi executarea grabnică a celor ce mărturisesc idei anarchiste periculóse. Fiind anarchismul o organisaţie internaţională se cere o înţelegere asemenea internaţională pentru stîrpirea ei.

Dar aici avem de-a face cu un fanatism epidemic, cu o bólă sufletéscă, care se lăţesce ca pecinginea, ameninţând munca întregei civilisaţiuni, pentru care o poliţie cât de mare nu póte fi de-ajuns, căci pe unul îl prinde şi alt soţ de principii îndeplinesce asasinatul ce n'a succes celui dintâiu.

Trebue sanarea reului se încépă dela crescere, dela rădăcină. Vederile generaţiunilor tinere trebuesc schimbate prin o educaţiune corectă. Materialismul timpului a contribuit de sigur la nascerea şi alimentarea accentuatului morb social. Acest materialism a nimicit

FOIŢA

Umberto.

Regele Umberto, şi ca principe, şi ca om, a fost una dintre figurile cele mai ideale. A fost într'adevĕr un rege constituţional şi nimenea altul n'a ţinut înaintea ochilor sei mai bine principiul constituţional „Le roi regne, mais il ne gouverne pas" decât el. Ministri şi cabinete s'au succedat, dar în aceste schimbări regele nu era condus nici odată decât de voinţa camerei. Chiar şi pe Crispi încă l'a susţinut numai până a voit parlamentul, şi lui Crispi putea sĕ-'i mulţeméscă corόna şi Crispi sub titlul ordinului „Annunciată" îi era „fratele cel mai mare". Datorinţa de rege totdeauna şi-a împlinit'o cu însufleţire şi el a fost totdéuna cel dintîiu când era vorba ca sĕ'i se dea celui lipsit ajutor. Când în Neapole muriau ómenii cu sutele pe zi, Umberto nu 'şi pregetă un moment a alerga acolo.

— A Napoli si muore, vado a Napoli.

Acestea erau cuvintele lui: „In Neapole mor ómenii, mĕ duc la Neapole". Acesta a fost rĕspunsul seu la o învitare, ce'i o trimisese în aceaşi zi corpul oficerilor din Turin, pe care o respinse cu observarea, că acum nu are datorinţa de a merge la festivităţi militare ci a visita spitalele de coleră.

Intr'adevĕr nu se pot înţelege datorinţele de domnitor mai nobil decum le-a înţeles regele Umberto, din acésta causă abia credem sĕ fi existat în Europa un domnitor mai popular decum a fost regele Umberto, chiar şi la cele mai radicale partide. Mult îl stimau supuşii sei pentru că cu excepţiunea unor serbători oficióse când îmbrăca uniforma militară, totdeuna umbla în vestminte civile.

In prima linie voiesc sĕ fiu cetăţén, ear nu militar.

Pentru acésta regele era espus şi la atacuri şi e de mirat că tocmai din partea socialiştilor. In timpul espediţiunei în Abesinia, când desastrele armatei italiene se succedau unul după altul Zanardelli a atăcat în parlament pe regele italian, pentru ce nu trimite vre-o câţi-va membrii din casa regală în câmpul de bătae; la acésta deputaţii socialişti Bissolati şi Ferri au respuns întrerupênd:

„Savoyezii sunt laşi şi totdéuna au şezut acasă, când alţii se luptau".

Acest atac a ajuns şi la urechile regelui Umberto care a dóua zi a învitat statul major la prânz, cu care ocasiune i-a adresat următórea vorbire:

Camerazi! Nu pe mine însumi voesc a a me apĕra, ci pe străbunii mei, despre cari s'ar fi putut pronunţa ori-ce acusă, numai aceea nu, că ar fi fost laşi. Casa de Savoya póte sĕ arete un şir întreg de învingători renumiţi. Deja Amadeu V şi-a eluptat conumele de „mare" în luptele din Burgund şi Brescia, dar cu deosebire sub zidurile Romei, pe care o asediase în 1312 împreună cu împĕratul Henric VII, apoi în Brabant şi în luptele dela Lyon. Nepotul dênsului încă în anul 21 al vieţei sale a cucerit Piemontul, silind pe Francia a-'i recunóşte dreptul de moştenire asupra teritoriilor Faussigny şi Gex, în etate de 32 ani a pornit contra Turcilor şi a bătut de repeţite ori pe sultanul în lupte sângeróse. Savoya şi Piemontul le-a unit într'o ţéră Emanuil Filibert în anul 1559 şi hotarele acelui teritoriu a trebuit sĕ le apere în lupte continue. In rĕsboiul ereditar al Spaniei Eugeniu de Savoya a alungat pe francezi din Italia şi a cucerit pentru unchiul seu Amadeus provincii întregi. Din istoria mai nóuă a familiei nóstre voiesc a aminti numai pe tatăl meu, Victor Emanuil, intemeiătorul Italiei unitare care încă ca duce a mers în foc şi care la San-Martino a condus de patru ori armata sa contra duşmanului prevalent. Acésta n'o zic ca rege, ci ca soldat, care iubesc pacea, dar mĕ gândesc cu fală la împrejurarea că sunt născut dintr'o astfel de familie, care nici când nu s'a dat înapoi de-aşi vĕrsa sângele când trebue.

Acésta a fost unica vorbire a regelui Umberto, în care s'a provocat la faptul că şi dênsul e soldat şi nu numai cetăţean. Dar şi dênsul a câştigat odată glorie eşarpei sale militare. Ca june de 22 ani a luat parte la lupta dela Custozza contra Austriacilor şi s'a ţinut cu bravură în plóia de glónţe şi bombe, împreună cu frateseu, cu reposatul duce Amadeus care mai pe urmă fusese óre-şi câtva timp şi rege al Spaniei.

Casa regală de Savoya, din care s'a născut dênsul, e cea mai străveche dinastie în Europa şi arborele ei familiar se póte reduce până la anul 1000. Străbunul casei de Savoya în linie directă a fost contele Biancamans (mână albă) Umberto, dar acéstă linie s'a stîns în anul 1831 cu regele Carlo Felice şi tronul seu l'a moştenit Carlo Alberto şi cu dênsul casa Savoya — carignano, şi propriamente din acésta se cobóră dinastia de vaza bisericilor, şi acésta a adus cu sine negligarea ori delăturarea totală a crescerii religióse a tinerimei. Sufletul tinerimei trebue prin o crescere bisericéscă temeinică scutit de asemenea epidemii.

Se impune deci în prima linie tuturor statelor datorinţa a restituí vaza bisericilor, a le mări influinţa în crescerea poporului şi a tinerimei. Numai acésta póte readuce societatea în cadrele normale. Numai învĕţăturile evangelice pot fi temeiul desvoltării statelor şi a societăţii ómenilor, aşa, ca sĕ dureze vecinic şi sĕ nu se prăbuşéscă.

Invĕţăturile evangelice sunt unice cualificate a întări deoparte pe cei nĕcăjiţi în suportarea greutăţilor vieţii; iar de altă parte a predispune pe cei din fruntea instituţiunilor omenesci la blândeţă şi dreptate şi pe supuşii lor la ascultare, căci puterea şi stăpânirile dela Dzeu sunt date.

Dacă însĕ bărbaţi de stat, pretinşi luminaţi, merg în fruntea celor ce strigă: *jos cu biserica*, căci *forţa priméză dreptul*, atunci sĕ nu ne mirăm, că ajungem la aberaţiuni sociale d'al de anarchism. Dacă forţa priméză dreptul, étă: Bresci a fost mai tare ca întrégă armata şi poporul italian, care stă impotentă în faţa celui legat în fiare şi plânge lângă cosciugul iubitului domnitor.

Primejdia anarchismului fie deci tuturor bărbaţilor de stat un *memento*, de a se reîntórce la calea cea adevĕrată, căci civilisaţia fără base religióse póte face pe om mai rĕu, ca o fiară sĕlbatică.

Ministrul-president austriac la Rátót. Şeful cabinetului austriac *Körber* a făcut Sâmbăta trecută o călĕtorie la *Rátót*, unde 'şi are residenţa de vară ministrul-president *Széll*, pentru a conferi cu premierul ungar asupra viitórei desvoltări a lucrurilor în Austria. Precum spune *P. Lloyd* premierul austriac speră că va putea urni la tómnă parlamentul şi îl va face apt de muncă, fără sĕ ia disposiţii extraordinare. Sunt prospecte, că Cehii vor sista obstrucţia şi discuţiile parlamentare vor putea decurge în mod normal, căci guvernul îşi va da silinţa sĕ pună în planul ultim afacerile naţionale de limbă şi sĕ consacre timp cestiunilor industriale şi economice.

Ocupându-se cu visita dela Rátót *P. Napló* spune *că trebue sĕ se preciseze fără amânare situaţia; ce se va întêmpla adecă cu afacerile comune dacă constituţionalismul austriac se declară falit.* Pentru casul ultim e inevitabilă *laxarea legăturilor pactului din 1867*, de care în Viena se tem mult. Opinia publică e pentru acéstă laxare, şi cuvêntul spiritului public e mai puternic decât nĕzuinţele ministrilor. Fapt e, că *instrĕinarea* dintre Austria şi Ungaria creşte cu o vehemenţă tot mai mare. Petiţiile nenumĕrate ale societăţilor industriale austriace către guvernul austriac, în care se plâng din causa nĕzuinţelor Ungariei la *desvoltarea industriei proprii*, dau o oglindă a situaţiei.

Se anunţă, că *ministrul-president Széll* plécă în proximele zile la *Ischl*, în audienţă la Majestatea Sa Monarchul.

Din Gura-rîului.

Iuliu, 1900.

Onorată Redacţiune!

Intre comunele fruntaşe din cercul Sĕliştei ocupă loc de frunte şi românésca comună *Gurarîu*.

Locuită acéstă comună de ómeni lucrători, modesti inzĕstraţi cu mai multe insuşiri şi obiceiuri bune şi conduşi fiind deja din vechi timpuri de conducĕtori zĕloşi, au făcut şi fac aceşti locuitori frumóse şi însemnate progrese pe tóte terenele.

După ce locuitorii gr. or. ai acestei comune în anul 1887 au sfîrşit zidirea unei pompóse biserici care a costat peste 40,000 fl. dorul lor cel mai ferbinte a fost de a vedea ridicat un asemenea edificiu pompos şi pentru şcólă.

Mulţumită zelului, sirguinţei şi jertfei de sine ce le au prestat şi desvoltat preoţii, primăria şi ceialalţi fruntaşi ai acestei comune, precum şi a şefului cercual, dorul locuitorilor ei a fost împlinit mai curênd de cât sĕ credea. Azi în imediata apropiere de pompósa biserică este un măreţ edificiu şcolar, care păreche nu are în întreg comitatul. E un adevĕrat palat acest edificiu!

Zidit într'un stil frumos estetic, acest edificiu are 5 mari, spaţiósĕ şi luminóse sale de învĕţământ, în etagiu la mijloc este o sală mare menită anume pentru diferitele festivităţi şcolare, lângă ea o sală pentru bibliotecă şi recuisite de învĕţământ şi o alta pentru cancelaria şcolară. Sĕ mai află în edificiu şi odăi pentru un cuartir comod pentru unul dintre învĕţători.

Impărţirea internă a edificiului e făcută în aşa chip încât corespunde tuturor cerinţelor higienice etc. e un edificiu de şcólă de model. In faţadă e scris cu litere mari de aur *„prin cultură la putere"*.

O inscripţie mai potrivită, ca acésta nici că sĕ mai putea afla alta!

Prin cultură la ... putere, o devisă aceasta de carea ar trebui sĕ fie condusă întréga suflare românéscă!

O podóbă mai măréţă pe ori şi care comună, ca o biserică, fie ea cât de modestă, dar avênd pe ea intipărit în jurul unei cruci inscripţia *„în acest semn vei învinge"* şi în imediată apropiere de ea un corespunzĕtor edificiu şcolar cu inscripţia *„prin cultură la putere"* nici că sĕ póte închipui! Şi presiunea morală ce o ar esercia zilnic asupra locuitorilor unei astfel de comune aceste înscripţii, ce binefăcătóre ar fi...!

Măreţul edificiu şcolar din Gurarîului, carele a costat aprópe 40.000 fl. e finit şi precum am aflat dorinţa generală a locuitorilor e că acest edificiu — mândria lor — sĕ fie sfinţit chiar de Capul bisericei nóstre. In scopul acesta sĕ va şi presenta la Eminenţia Sa I. P. S. archiepiscop şi metropolit o deputaţiune. Cred că Eminenţia Sa va şi satisface cu plăcere dorinţei bravilor locuitori din Gurarîului cari prin fapte vedite s'au arătat demni de a fi învredniciţi de archieréscă binecuvêntare.

Nu pot încheia aceste şiruri, fără de a aminti şi faptul că comuna bisericéscă gr. cat. constătătóre din vre-o 60 familii ş'a susţinut până acum cu chiu cu vai şcólă proprie, într'un edificiu închiriat.

Ar fi în interesul propriu al fraţilor gr. cat. ca acum pe puţinii lor elevi sĕ-i trimétă la şcóla gr. or. care are angagiate 4 puteri didactice şi în viitoriul cel mai apropiat de sigur va sistemiza un al cincilea post. Comuna bisericéscă gr. cat. ar fi scutită prin acésta de unele spese, dar chiar de nu ar fi acésta scutire, ar fi copii credincioşilor sĕi împărtăşiţi de o instrucţiune cu mult mai temeinică ca până aci. Căci ori cum s'ar lua, totuşi ar fi ridicol ca într'o comună românéscă ca Gurarîului sĕ fie douĕ şcóle. Una sĕ fie palat, ceialaltă un bordeiu şi nici acela propriu, şi a respinge de dragul unor ambiţiuni egoistice ospitalitatea proprietariului palatului.

Mai ales la şcóle, nĕsuinţa nóstră a tuturora trebue sĕ fie ca esistenţa acestora în tóte privinţele sĕ fie deplin asigurată, ştiind cu toţii la cât de dese şi puternice furtuni sunt espusĕ şi ce urmări grave aduc cu sine acestea.

Se sperăm că bravii Gureni de ambele confesiuni sĕ vor uni în cugete şi simţiri întru susţinerea şcólei! *Cor.*

Revistă externă

Asasinatul dela Monza.

Joi vor fi depuse în Panteonul din Roma remăşiţele pământeşti ale regelui Umberto, cu care ocasiune afară de pompa de doliu ce o va îmbrăca cetatea eternă, se vor distribui o mulţime de ajutóre sĕracilor şi se proiectéză ridicarea unui monument bunului rege în Palermo.

Ucigaşul Bresci şi-a perdut curajul şi a mărturisit, că s'a conjurat cu *mai mulţi inşi* contra lui Umberto dar nime n'a voit sĕ tradeze. S'a rugat se fie eliberat din lanţuri şi sĕ-i dea cost mai bun, şi atunci va fi mai puţin reservat în respunsuri. A mai fost descoperit un tovarĕş al seu anume *Lanner*, care încă a fost arestat.

*

(*Proclamaţiunea regelui Victor Emanuel*). Regele *Victor Emanuel* a dat o proclamaţiune către poporul italian, în care laudă virtuţile regelui Umbert, care a meritat numele de *„Părinte al patriei"*.

Regele zice: „Al doilea rege al Italiei, care a scăpat de primejdiile bătăliilor", care a eşit neatins din primejdiile la care s'a expus cu acelaş curaj, pentru a alina calamităţile publice, acel rege bun şi virtuos, a căzut victima unei crime grósnice în mijlocul unei sĕrbări populare. Nu mi-a fost dat sĕ primesc ultima-i suflare, dar simt că datoria mea este *de a urma poveţele părinteşti, de a imita vîrtuţile lui de rege şi de prim-cetăţean al Italiei.*

In acest moment suprem de adêncă durere sunt îmbărbătat de puterea, pe care mi-o dau exemplele augustului meu părinte, a acelui rege care a meritat numele de părinte al poporului, sunt îmbărbătat de puterea pe care mi-o dau dragostea şi devotamentul poporului italian. Regelui venerat cu căldură plîns, supravieţuesc instituţiunile pe cari le-a păstrat cu lealitate în domnia sa de 22 de ani, şi pe cari a isbutit sĕ le facă neclintite. Aceste instituţiuni sunt sfinte prin tradiţiunile casei mele şi prin dragostea ferbinte ce are poporul pentru ele. Apărate cu putere şi energie în contra ori-cărei înşelăciuni, în contra ori-cărei siluiri, ori de unde ar veni, vor asigura, sunt încredinţat, prosperitatea şi mărirea patriei.

Regele adaogă că scopul domniei sale va fi de a menţine unitatea Italiei, de a apăra unitatea, de-a apăra monarchia, *de-a păstra solidaritatea între popor şi rege.* Acéstă solidaritate a fost şi va fi în totd'auna cea mai sigură apărare a regatului, cea mai bună garanţie a unităţei patriei, care se rezumă într'un August nume.

Roma intangibilă! simbol al mărirei! chiezăşie a integrităţei Italiei. Acésta va fi credinţa şi ambiţia lui de cetăţean şi de rege.

*

Cununia regelui Sêrbiei.

Duminecă s'a sĕrbat cu mare pompă în capitala Sêrbiei *cununia* regelui Alexandru cu dómna Draga *Massin*. Din tóte părţile ţerei au mers deputaţiuni, ca sĕ asiste la acest act, dar au fost presenţi şi o mulţime de strĕini. Persóne princiare n'au participat dela nici o curte domnitóre, singur ţarul a dispus sĕ fie representat la cununia finului seu prin agentul afacerilor diplomatice ruseşti Manzuroff.

Mirésa e de 33 de ani, posedă o cultură superióră şi se distinge în societate prin maniere fórte fine, prin o nobleţă înăscută şi agerime spirituală în general cunoscută. Vorbeşte mai multe limbi şi a fost scurt timp soţia unui inginer de mine, care a murit lovit de apoplexie cu ocasia unei călĕtorii oficióse. Din căsătoria primă n'a avut copii. Regina Draga are doi fraţi şi 3 surori; o soră e măritată după un director de bancă, ear celelalte sunt încă nemăritate. Fraţii sunt oficeri. Regina a fost damă de onóre la curtea regală din 1891—1897.

*

Şahul în primejdie.

Autorul atentatului contra Şahului Persiei, se numeşte Charles *Hoby* şi este născut în Ajaccio.

Numitul a fost condamnat, în 1884, la trei luni închisóre pentru propagandă anarchistă, şi în 1899 la opt luni închisóre pententativă de ucidere.

După „Le Temps" *Hoby* ar fi zis judecătorului de instrucţie că dacă ar fi putut ucide pe Şah fără sĕ fie arestat, al ar fi ucis de asemenea şi pe Ţarul Rusiei.

Hoby era semnalat şi supraveghiat ca anarchist; el dispăruse din Paris în 1895 şi şi n'a putut fi găsit.

El a declarat, că nu de mult a pândit după *Casimir Périer* pentru a'l ucide, dar revolvĕrul nu s'a descărcat. El a mai spus, că pe şahul a voit sĕ-l omóre numai fiindcă e *căpetenia unui stat.* Nu voeşte sĕ descopere pe complicii sei.

*

Rĕsboiul sud-african.

O ştire din 5 August n. a generalului Roberts spune, că Burii au făcut sĕ deraieze un tren spre sud de Kronstadt, au prins pe colonelul *Lennox* cu 40 de soldaţi, dar la întrevenirea consulului american, i-au eliberat. Generalul *Olivier* a respins provocarea generalului Prinsloo de a se preda şi a declarat, că va continua rĕsboiul.

---

astăzi. Eroul dela Zenta, Eugen de Savoya, care şi în istoria Ungariei şi-a câştigat un nume nemuritor -- s'a născut din linia Savoya — Soisson — dintr'o linie laterală stînsă deja. —

Casa de Savoya domnesce numai de la 1870 asupra regatului întreg italian şi nici n'are mari tradiţiuni dinastice aiurea decât în Piemont, şi totuşi familia regală se simte ca italiană cu trup şi suflet şi de atare o recunósce fie care sudit.

In prima linie a voit sĕ fie rege constituţional şi e înteresant a compara din acest punct de vedere proclamaţiunea, îndreptată în 10 Ianuarie 1878, adecă a doua zi după suirea sa pe tron, către popor şi acel cuvênt de tron cu care mai înainte cu câteva septămâni a deschis parlamentul italian cel nou.

Voiu urma exemplul cel mare dat de tată-meu în devotamentul către patrie, în iubirea de progres, care sunt decorurile casei mele. Unica ambiţiune a mea e sĕ mĕ fac demn de iubirea poporului meu. Italienilor! Regele vostru cel dintâiu a murit, dar succesorul lui va dovedi, că instituţiunile nu mor.

Cuvinte mai sublime decât acestea nu s'au mai auzit de pe treptele tronului şi cum le-a ţinut dinaintea ochilor, acésta o dovedesce cuvêntul de tron rostit la 16 Iuniu, a. c. către membrii parlamentului nou, unde între altele se zic următórele:

— Regele are încrederea, că parlamentul va afla în înţelepciunea sa, în patriotismul seu şi în iubirea sa de instituţiunile libertăţei un stimul şi mijloc spre împlinirea grelelor şi neapĕratelor sale datorinţe. Intr'una din zile aducênd la cunoscinţă în toiul durerei generale mórtea tatălui meu, a marelui rege, am zis, că voiu dovedi italienilor că instituţiunile nu se vor nimici. Acum trebue sĕ împlinesc cea mai sfântă datorinţă a mea, de a apăra aceste instituţiuni contra ori şi cărui pericol ce le ar ameninţa. Dvóstrĕ însă sĕ lucraţi astfel ca poporul sĕ nu înceteze a vedea în aceste instituţiuni cel mai puternic mijloc al fericirei sale.

Regele însĕ nu numai a vorbit dar a şi lucrat frumos. Ce-a zis a şi împlinit, se adeveresce aceasta prin popularitatea sa cea mare, nu numai în ţéra sa proprie ci şi în lumea întrégă.

Modul seu de vieţuire a fost fórte simplu. Arareori durmia mai mult de cinci sease óre. După ce se scula bea o ceaşcă de cafea négră, apoi se scălda şi călăria în grădina Quirinalului. Inainte de amiazi pe la 11 óre cetea ziarele pe terasa palatului şi căuta cu deosebire cum ar trebui ajutoraţi cei miseri şi nenorociţi. Petiţiile pentru ajutor totdeuna dînsul le cetea şi scria pe marginea petiţiilor cu ceruză roşie suma asignată din caseta sa privată. La amiazi între douĕsprezece şi 1 oră era un lunch (dejun cu furcuţa) „en petit comité", la mâncare bea numai apă, numai séra bea câte un păhar vin vechiu roşu de Piemont. După amiazi între unu şi patru óre primea pe visitatori şi pe cei ce erau însinuaţi la audienţe. La 4 óre eşia cu trăsura sau la Viale Parioli sau în campagna. Dela atentatul comis contra lui de Acciarito la 22 Aprilie 1897 s'a făcut mai precaut, totdeauna şedea într'o trăsură înaltă, şi dînsul mâna caii ca sĕ nu-l străpungă cu stiletul, cum voise Acciarito. Reîntorcându-se dela plimbare cu trăsura cetea ziarele sosite şi telegramele şi apoi trecea în cabinetul reginei ca sĕ o ia de braţ şi sĕ o ducă la mâncare, la care de regulă luau parte 10—12 óspeţi. După mâncare totdéuna urma concert în palatul regal şi regele obicinuia a juca o partie de biliard sau şac; pentru jocul de cărţi n'avea plăcere.

(Va urma.)

NOUTĂŢI

Doliu de Curte. Din incidentul morţii regelui *Umberto* Curtea a luat un doliu de patru sĕptĕmâni începênd din 5 August, ear pentru decedarea ducelui Alfred de Sachsa-Coburg şi Gotha un doliu de 6 zile.

*

P. S. Sa dl episcop al Caransebeşului Nicolae Popea a plecat Marţia trecută la Karlsbad, unde va face o cură de câteva septămâni.

*

Representanţii României la îmormêntarea regelui Umberto. D. general Iacob *Lahovari*, ministrul de rĕsboiu, însoţit de aghiotantul sĕu dl locotenent Ghica, a plecat Vineri séra la Roma, pentru a representa pe Suveranul României la înmormêntarea Regelui Italiei. Guvernul român va fi representat prin dl Alex. *Catargiu*, ministrul României pe lângă curtea regală a Italiei.

*

Scrieri premiate de comitetul Asociaţiunii. Pe basa raportului comisiunei însărcinate cu censurarea scrierilor întrate la concursul din 2 Novembre a. tr. comitetul central al Asociaţiunii a decis în şedinţa sa din 5 Iulie a. c. sĕ premieze şi sĕ publice 2 din scrierile presentate, şi anume: „Povestirile din viaţa ţeranilor“ de *I. P. Reteganul* şi „Legiuirea ţĕrii nóstre“ de Dr. *Victor Onişor*.

*

.Românii şi Maghiarii la Paris. Intr'o şedinţă din sĕptămêna trecută a congresului *internaţional de istorie*, ce s'a ţinut la *Paris*, dl A. Xenopol profesor univ. la Iaşi, a ţinut o admirabilă conferinţă, *l'hypothése dans l'histoire*, (hipotesa în istorie) susţinênd continuitatea românilor în Dacia Traiană.

Imediat s'au ridicat doi istoriografi, unguri, ovrei de origină, anume Lánczy Gyula şi Darvai Móricz, care timp de dóuĕ óre au căutat sĕ dovedéscă, că românii nu sunt de origină romană, ci sunt o adunătură de bulgari, greci, ţigani, etc.

După acéstă discuţie toţi congresiştii au felicitat pe dl A. Xenopol, ear pe istografii unguri i-au ignorat în mod ostentativ.

*

Logodnă. Aurelia *Roşca* şi Vincenţiu *Orăsan* fidanţaţi. Fizeş-Sânpetru 20 Iuliu (2 Aug.) 1900.

*

Complesanţa chinezéscă. Lui *Frankf. Ztg.* i-se scrie: Toţi aceia, cari cunosc formularele tipărite ale redactorilor şi editorilor: Regretăm că nu putem face us de cele trimise din partea DVóstre (din causa lipsei de spaţiu, îmbulzire de material etc...), vor invidia pe colegii chinezi de aceeaşi sórte.

Acestia atât sunt de prevenitori, că abia folosesc cuvinţelul „nu“. O revistă americană: „The Religio-Philosophical Journal“ aduce, după cum aflăm în „Academy“ *următórea epistolă chinezéscă de refus:* „Renumite frate al lunei! Privesce spre sclavul tĕu, carele se svêrcolesce la piciórele tale şi sĕrută pămêntul pe care 'l calci implorând dela îndurarea ta mila de-a putea trăi şi vorbi. Am cetit fermecaţi manuscriptul teu şi î-ţi jurăm pe móştele străbunilor nostri, că un astfel de cap'd'operă încă n' am cetit. Dacă l'am tipări, atunci ne-ar porunci Majestatea Sa împĕratul, că pentru totdeuna se ne conformăm acestui manuscript şi în veci se nu tipărim ceva ce nu l'ar egala. In felul acésta noi am trebui póte se asteptăm 10.000 ani până ni s'ar mai da o aşa ocasiune. Ast-fel tremurênd şi hesitând î-ţi retrimitem manuscrisul cerênd 10.000 de scuse. Iată mâna mea la piciórele mele şi remân sclavul Teu“.

*

Inteliginţa română din Avrig şi jur învită la *Petrecerea de vară cu joc*, care se va ţinea în spaţiósa sală a hotelului comunal din *Avrig Duminecă, în 12 August* (30 Iulie v.). Inceputul precis la 8 óre séra. Preţul de întrare: de persónă 1 cor.; de familie 2 cor. — Suprasolviri nu sĕ primesc. — Venitul curat e destinat spre scopuri filantropice. NB. Comitetul a luat dispoşiţii ca sĕ se facă şi o mică escursiune la 4 óre d. p. în frumósa grădină a fraţilor Borger, şi la fabrica de sticlărie din apropiere.

*

Primul amor. Din oraşul *Gyula* se comunică unui ziar maghiar o dramă sensaţională a unei familii fruntaşe de acolo. Inainte cu doi ani un funcţionar superior dela comitat luase în căsĕtorie pe frumósa şi culta fiică a forestierului suprem L. I. din comitatul Aradului şi trăiau — la aparinţă — în cea mai deplină fericire conjugală. O întêmplare neînsemnată a făcut, ca acéstă fericire deodată sĕ se curme. Femeia a mers mai d'ĕunĕzi sĕ-şi cerceteze părinţii şi s'a întors acasă cu inima plină de intristare. In continuu supĕrată, sĕ întâlnise adecă la părinţi cu primul ei peţitor căruia i jurase primul amor, dar părinţii o siliseră sĕ se căsătorésca cu actualul ei soţ, ea se apucă şi descoperi în o epistolă acest secret bărbatului ei, spunênd că nu mai póte se continue acéstă viaţă, în care nu póte reda soţului ei fericirea, ce o merită. In fine declară, că plécă de acasă şi 'l rógă sĕ nu spună niciodată băiatului lor de 8 luni, cine i-a fost mamă. Cercetările pentru a da de urma femeiei dispărute, până azi n'au ajuns la nici un resultat.

*

Consiliul administrativ al reuniunei funcţionarilor a votat pe anul scolar 1900/1901 suma de 32,500 cor. ca ajutóre bănesci pentru băeţii, fetiţele şi orfanii membrilor şi foştilor membri ai reuniunei funcţionarilor, şi se vor distribuí la scolarii, cari au raportat în anul trecut calcul bun şi doresc a continua studiile mai departe.

Tipăriturile pentru rugări se pot procura gratis în biroul consorţiului local, şi sunt a se preda acestui consorţiu Wiesengasse Nr. 1 etagiul I, cel mult până la *20 Septembre 1900.*

*

Memoriile unui anarchist. Adevĕrată sensaţie a produs pretutindenea apariţia recentă a *memoriilor ducelui Krapotkin, a* corifeului anarchistilor, în Londra. Faptul, că aceste memorii au eşit de sub pressă aprópe în ziua asasinatului dela Monza, deşteptă şi mai mult interesul public. In ele ni se desfăşura întrégă istoria Rusiei moderne, stergerea iobăgiei din partea ţarului Alexandru II şi reacţiunea înaugurată ulterior tocmai de ţarul Alexandru II, apostolul libertăţii; conjuraţiile nihilistilor, care se termină cu stîngerea vieţei ţarului Alexandru II prin o bombă şi cu confişcarea ultimei umbre de libertate.

Ducele *Krapotkin* se ocupă în memoriile sale relativ puţin cu sine, dar cu atât mai mult vorbeşte despre cei din jurul seu. Tatăl seu a fost oficer şi a luat parte în campania resboiului ruso-turc din 1828, obţinênd ordinul Sf. Ana. Eată o anecdotă interesantă din viaţa lui: Se aprinsese un sat turcesc şi o mamă plângea desperată, ca sĕ-i se salveze copilul din flacări. Atunci alérgă servitorul bĕtrânului Krapotkin şi scóte copilul din ghiarĕle morţii; urmarea a fost că aflând comandantul trupelor ruseşti de fapta acésta, a decorat pe *stăpênul* servitorului — pe Krapotkin — cu ordinul St. Ana. Ducele Krapotkin a povestit întêmplarea acésta băieţilor sei cari esclamă cu mirare: „Dar tată, nu tu ai scos copilul din flacări, ci servitorul!“ — „Nu face nimic“, respunse bĕtrânul, „n'a fost el servitorul meu? Nu merit dór eu acéstă distincţiune?“

E caracteristică acéstă ironie a ducelui Krapotkin la adresa tatălui seu, şi totodată instructivă pentru a-şi face cineva o idee despre atmosfera vieţei lui psichice.

El a trecut prin o mulţime de fase în viaţă; şi-a făcut creşterea în scóla de cadeţi a curţii din St. Petersburg, a ajuns paj al ţarului, mai târziu mare savant, a luat doctoratul din şepte limbi, din filosofie şi din matematici, şi s'a făcut renumit ca geolog prin diferite descoperiri, ear mai în urmă a ajuns căpetenia anarchistilor, sectă care nu datéză mai mult de 25 de ani, şi care până la 1880 se numia colectivism.

Până la vêrsta de 30 de ani ducele Krapotkin a fost cu trup şi suflet învăpăiat pentru sciinţă; atunci deodată se observă o întorsătură a vieţei sale de mai înainte. Anume s'a întêmplat, că a mers în Finnlanda pentru a studia epoca glacială a Europei, şi tocmai acésta l'a abătut cu totul dela sciinţă. A vĕzut cu ochii proprii miseria Finnlandezilor şi lupta lor pentru traiu şi atât de mult l'au impresionat cele vĕzute, *încât a aruncat cărţile deoparte şi şi-a propus cu sfinţenie sĕ-şi hărăzéscă tóte puterile şi avuţia pentru ajutorarea sĕracilor.*

Pe calea cea nóuă a mers la extrem ajungênd pe povêrnişul, de unde întórcere n'a mai fost. De socialişti s'a desfăcut, căci s'a temut de despotismul economic, a urît centralisaţia şi a iubit libertatea, independenţa individuală. Ştie el bine, că nu póte dirigia desvoltarea omenimei. Inaintea lui nu există turmă şi păstor, singure trebuinţele masselor sunt, cari hotăresc calea istoriei lumei.

Krapotkin n'a fost nici-când resbunător, dar adeseori martir suferind ani dearêndul închisóre pentru scrierile sale anarchiste. A colaborat în a. 1888—89 la întemeierea fóiei oficióse a anarchistilor francesi *Pére Peinard* şi când a observat că e ameninţat de nou a fi arestat, s'a dus la Bruxella şi de acolo la Londra, unde a aflat cel mai sigur asil.

De present Krapotkin petrece neconturbat de nime în Londra, a ajuns etatea de 58 de ani, şi agitéză prin articoli de ziare şi scrieri volante în causa anarchismului. Se pare, că memoriile scóse acum la lumină însemnéză încheierea carierei sale sau pétra de la mormênt.

Şcóla civilă de fete a Asociaţiunii.

Condiţiuni de primire în şcóla civilă de fete a Asociaţiunii din Sibiiu şi în internatul aceleia.

In clasa I a şcólei civile de fete se primesc eleve:

a) cari dovedesc prin *atestat de botez*, că au împlinit cel puţin vêrsta de 9 ani;

b) cari dovedesc prin *atestat şcolar*, că au absolvat cu succes IV clase elementare (poporale sau primare), ori apoi dovedesc pe basa unui *examen de primire*, că sunt bine orientate în materialul de învĕţământ prescris pentru clasa a IV-a elementară.

In celelalte clase ale şcólei civile de fete se primesc eleve, cari dovedesc prin *atestat şcolar* că au absolvat cu succes vre-o clasă premergĕtóre dela altă şcólă de categoria şcólei civile.

In lipsa unui astfel de atestat, sau pelângă atestat de pe clasa V şi VI dela şcóla elementară-poporală, primirea în ori-care clasă a şcólei civile, ce corespunde vêrstei elevei, se póte face numai pe basa unui *examen de primire*, depus cu succes înaintea corpului profesoral al şcólei, în sensul ordinaţiunii ministeriului regesc-ungar de culte şi instrucţie publică, dto 11 August 1887, Nr. 29000. Examenul de primire este scutit de taxă.

Elevele, cari se inmatriculéză pentru prima dată la şcóla nóstră, *au se producă atestat şcolar, atestat de botez şi certificat de revaccinare.*

In *cursul complementar* (supletoriu), împreunat cu şcóla civilă de fete a Asociaţiunii, în sensul §. 6 din statutul de organisare al şcólei, se primesc eleve, cari au absolvat cele patru clase ale şcólei civile. Se pot însĕ primi şi eleve, cari au absolvat cu calculi buni numai *dóuĕ clase civile*, dacă au trecut de 15 ani şi sunt împedecate a absolva tóte cele patru clase civile. Elevele absolvente de patru clase civile, pot face examene private de pe cursurile pedagogice în termine anumite la institutul pedagogic din Blaş sau Sibiiu.

Inscrierile pentru anul şcolar 1900/1901 se pot face din 1—6 Septembre 1900, *stilul nou.*

Examenele de emendare se ţin în 3 Septembre 1900 st. n. la 8 óre a. m., cu elevele, cari s'au insinuat la direcţiune în terminul prescris.

In 5 Septembre 1900 st. n. la 8 óre a. m. se vor ţiné *examenele de primire*, éră în 6 Septembre se vor începe prelegerile regulat.

Didactrul e 4 cor. (2 fl.) pe lună, şi pentru elevele, ce se înscriu prima-dată la acéstă şcólă, o taxă de inmatriculare de 4 cor. (2 fl.), solvită odată pentru totdeuna. Acelaş didactru e şi pentru elevele din cursul complementar.

Elevele, cari voiesc sĕ fie primite *în internat*, fie eleve ale şcólei civile, sau ale şcólei elementare a reuniunii femeilor române, au sĕ fie insinuate de timpuriu la direcţiunea şcólei, înainte de începutul anului şcolar, pentru-ca sĕ se pótă face disposiţiunile necesare.

Taxa internatului e *400 cor.* (200 fl.) [1] pe an, plătiţi înainte în dóuĕ sau cel mult în patru rate. Spesele pentru cărţile trebuinciόse, pentru materialul de scris, de desemn şi lucru de mână, nu sunt cuprinse în taxa amintită. Acestea se pórtă separat de părinţi, precum şi cheltuelile pentru îmbrăcăminte şi încălţăminte, pentru instrucţiune în forte-piano şi în limba franceză.

Taxele pentru instrucţiune în fortepiano sunt de 2 categorii:

a) dacă o elevă voesce sĕ iee órele singură, se computá la 2 óre pe sĕptămână taxa de 18 cor. (9 fl.) [2] pe lună; dacă 2 eleve împreună iau instrucţiune în aceeaşi óră, taxa se computá la 2 óre pe sĕptĕmână cu 9 cor. (4 fl. 50 cr.) [2] de elevă; sau

b) dacă o elevă voesce sĕ iee órele singură, se computá la 2 óre pe sĕptámână taxa de 12 cor. (6 fl.) [2] pe lună; dacă se întrunesc 2 eleve în aceeaşi óră, taxa se computá la 2 óre pe sĕptĕmână, cu 6 cor. (3 fl.) [2] pe lună de elevă.

Instrucţiunea din limba franceză, câte 2 óre pe sĕptĕmână, se computá pe lună cu 2 cor. (1 fl.) de elevă.

Tóte taxele se plătesc direcţiunii şcolare.

Edificiul internatului este situat în mijlocul unei grădini frumóse, în nemijlocită apropiere de parcul oraşului, şi e provĕzut cu apaduct, baie, lumină electrică, etc. încât ofere cele mai bune condiţii *higienice.*

Elevele din internat, afară de şcólă, au în fie-care zi anumite óre de conversaţiune în limba franceză, maghiară şi germană după trebuinţă. Pe lângă aceea ele se prepară şi învaţă lecţiunile sub conducerea şi cu ajutoriul directórei, al profesórelor şi guvernantelor.

Elevele, cari voiesc sĕ fie primite în internat, mai au sĕ aducă cu sine: o saltea, un covorel la pat, 2 perini, 4 feţe de perini, o plapomă sau ţol de coperit, 4 ciarşafuri (linţoluri, lepedee), 6 ştergare, 6 servete, apoi perie de dinţi, săpun şi 2 pepteni, cari tóte rĕmân proprietatea elevei. Afară de acestea schimburile de trup sau albiturile, câte 1/2 duzină din fie-care, ciorapi şi fuste de colóre închisă şi batiste (marămi) câte 1 duzină, 1 parapleu (cort) şi încălţămintea trebuincióså. Cât pentru toalete nóuĕ, părinţii si tutorii sunt sfătuiţi a nu face de acestea pentru copilele lor, căci pentru uniformitatea îmbrăcămintei elevelor interne, *acele toalete se fac aici cu preţuri moderate*, prin îngrijirea direcţiunii internatului. Strîns de uniformă se ţîn: o haină, 2 surţe în forma unei haine, o pălărie de vară şi una de iarnă, cari necondiţionat au sĕ se faca aici şi cari preste tot vor costa cam 30—40 cor. (15—20 fl.)

Dela direcţiunea şcólei se póte primi prin postă: „Statutul de organisare“ şi „Regulamentul intern“ al şcólei, „Regulamentul pentru cursul complementar“, „Planul de învĕţământ“ şi „Regulamentul ministerial pentru examenele publice, private, supletorii şi de emendare“ à 10 cr. exemplarul. Dela direcţiune se póte primi pentru 2 cor. (1 fl.) şi „Monografia“ şcólei, în care pe lângă istoricul institutului, se află descris edificiul şcólei şi al internatului în tóte amĕnuntele.

Direcţiunea şcólei civile de fete a Asociaţiunii.

Sibiiu, în August 1900.

Elena Petraşcu
directóra internatului.

Dr. Vasile Bologa
directorul şcólei.

---

[1] Se observă, că pentru înlesnirea adăpostirii elevelor în internatul şcólei, On. Comitet al Asociaţiunii a redus taxa întreţinerii dela 500 cor. la 400 cor. pe an.

[2] Din care sumă 1 fl. se contéză pe lună institutului, pentru susţinerea fortepianelor în stare bună.

Posta Redacţiunei.

Protop. Iodoran. La Cetatea de Baltă s'a omis un punct în urma inviaţiunilor date din parte competentă.

Nr. 759—900. [125] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea vacantelor staţiuni învĕţătoreşti din comunele mai jos însemnate în protopresbiteratul Têrnavei, se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Rom.“, şi anume:

1. **Blăşel**, salar 600 cor., din repartiţiune, cuartir în edificiul scólei şi grădină de legumi; concurenţii la acest post sĕ'-şi instrueze petiţiunea cu documente în original.

2. **Cetatea de baltă**, post împreunat cu cantoratul, salar de 716 cor., cuartir şi lemne de foc, şi anume:

a) în pămênt arător şi fênaţ 11 jugĕre 678 stêng. □, contribuţiunea are sĕ o plătéscă învĕţătoriul;

b) dela 35—40 curţi câte o felderă de cucuruz sfêrmit;

c) terţialitatea din stola parochului circa 70 cor. şi alte venite;

d) din repartiţiune pe popor 100 cor. eventual 260 cor.

e) casa, curtea şi grădina cantorală.

3. **Crăciunel**, salariu 600 cor. şi cuartir.

4. **Fărău**, salariu 600 cor. şi cuartir.

5. **Păucea**, salariu 600 cor.

6. **Sânbenedic**, salariu 600 cor. şi cuartir.

7. **Sălcud**, salariu 600 cor. şi cuartir.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi au a-şi aşterne petiţiunile instruite conform legilor în vigóre, subsemnatului oficiu protopresbiteral în Cetatea de baltă (u. p. Küküllövár) până la terminul fixat.

Cetatea de baltă, 10 Iulie, 1900.

In conţelegere cu comitetele parochiale respective.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Têrnavei.

Nicolae Todoran
protopresbiter.

---

[132] 1—3

Concurs

Sistemisându-se un post nou de **învĕţătorésă** la scóla capitală gr. or. din Zerneşti, se escrie concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Invĕţătorésa va avé a provedé pe lângă instrucţiunea în scóla de tóte zilele şi instrucţiunea în lucru de mână dóuĕ óre la zi.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Salariu fundamental 600 cor.
2. Bani de cuartir 120 cor. şi pentru grădină 12 cor.
3. Cuincuenaliile legale.
4. 200 cor. pentru instruarea în lucrul de mână.

Concurentele la acest post au a-şi trimite suplicele instruate conform legilor în vigóre la oficiul protopresbiteral în Zerneşti.

In conţelegere cu oficiul protopresbiteral.

Zerneşti, din şedinţa comitetului parochial gr. or., ţinută la 16 Iuliu, 1900.

Nicolae Garoiu preş.
Nicolau Sperchez notariu.

Nr. 434/900. [133] 1—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor învĕţătoresci dela scólele elementare gr. or. din comunele mai jos însemnate, protopresbiteratul Orĕştiei, se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Vaideiu**, cu salariu anual de 600 cor. din cassa bisericei, solvindu-se în rate lunare decursive, 3 stinjini lemne din pădurea comunală, din 'care se încălzesce şi odaia de învĕţămênt, pentru relut de cuartir 20 cor.

2. **Şibot**, dóuĕ posturi cu salariu anual de câte 600 cor. din cassa bisericei- cuartir liber şi 2 stinjini lemne de foc.

Concurenţii sunt poftiţi a se presenta în biserică spre a fi cunoscuţi.

3. **Ludeşti**, cu salariu anual de 600 cor. şi anume: 400 cor. din alodiu, ér 200 cor. din repartiţie.

4. **Sibişelul-vechiu**, cu salariu anual de 600 cor. din alodiu comunal, cuartir şi lemne.

5. **Acmariu**. 6. **Dêncu-mare**. 7. **Dêncu-mic**. 8. **Măgura**. 9. **Petreni**. 10. **Serecseu**. 11. **Tămăşasa**, tóte cu salariu anual de câte 600 cor. din repartiţie, cuartir şi lemne.

Invĕţătorii aleşi la fiecare post sunt datori a instrua copii în cântările liturgice şi a ţiné Dumineca şi sĕrbătórea strană, cântând cu elevii la sfânta liturgie.

Concurenţii au a-şi aşterne cererile instruite conform normelor din regulamentul scolariu, în terminul susindicat subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Orĕştie, 22 Iulie, 1900.

Oficiul protopresbiteral al Orĕştiei, în conţelegere cu respectivele comitete parochiale.

Vasile Domşa
protopresbiter.

---

[115] 3—3

Concurs

Pentru întregirea staţiunilor învĕţătoresci dela mai jos însemnatele scóle gr.-or. române din tractul protopresbiteral Cetăţii de pétră, se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în ziarul „Telegraful Român şi anume:

1. **Cărbunariu**, cu salariu anual de 600 coróne din care 400 coróne repartiţiune pe popor, 80 coróne din lada bisericei şi folosirea a 6 jugere de pămênt arătoriu în preţ de 120 coróne, cuartir şi lemne de foc.

2. **Fênaţe**, salariu anual de 600 cor., 300 coróne repartiţie pe popor, 300 coróne ajutoriu dela stat şi 20 coróne pentru încălzit, cuartir liber în edificiul scólei.

3. **Văleni-Şomcuţi**, salariu anual de 600 coróne repartiţiune pe popor, cuartir liber în edificiul scólei şi lemne de foc.

Dela concurenţi se cere ca se se presinte în comună în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre mai nainte de alegere spre a'şi arĕta destoinicia în tipic şi cântările bisericeşti şi a face cunoştinţă cu poporul, deobligaţi fiind ca învĕţători a instrui pe elevii scolari în cântări.

Concurenţii au a-şi aşterne petiţiunile de concurs în regulă instruite şi în terminul preclus la subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Fênaţe, la 8 Iuliu 1900.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Cetăţii de pétră.

Teodor Şovrea
adm. prot.

Nr. 323-1900. prot. [116] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoreşti dela şcólele comunelor mai jos însemnate din protopresbiteratul Sighişórei, se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare.

1. **Bundorf**, cu salariu anual de 600 cor., cuartir şi lemnele necesare de foc.

2. **Zoltan**, cu salariu anual de 600 cor., cuartir gratuit şi lemnele necesare de foc.

3. **Vidacutul român**, cu salariu anual de 600 coróne şi lemnele necesare de foc.

4. **Nadĕşul-săsesc**, cu salariu anual de 600 coróne şi lemnele necesare de foc.

5. **Ródeş**, cu salariu anual de 600 cor., — şi anume: 120 de coróne dela comuna bisericéscă, ér restul de 480 coróne dela stat, — cuartir gratuit şi lemnele necesare de foc. —

Concurenţii la aceste posturi, cu îndatorirea a provedea instrucţiunea scolarilor dela 6—12, şi a celor dela 12—15 ani şi a ţinea în Dumineci şi sĕrbători strană, şi a conduce cântările liturgice cu tinerimea scolară, — sĕ-'şi aştérnă petiţiunile concursuale instruite conform normelor în vigóre, — subscrisului oficiu protopresbiteral până la terminul indicat cu îndatorirea a se presenta în vre-o Duminecă séu sĕrbătóre în biserică spre a-şi arăta desteritatea în cele rituale, şi a face cunoştinţă cu poporul. —

Sighişóra, 11 Iuliu 1900.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sighişórei, în conţelegere cu respectivele comitete parochiale.

Dimitrie Moldovan
protopop.

Toţi cei cari sufer de bóle de pept (tuberculosă, bronşită, catar de plumâni etc.) sĕ întrebuinţeze **Poţiunea antiseptică** a Drului Bandiera. Preparatul acesta, de un efect admirabil, conform disposiţiunilor legei, se póte căpĕta numai în Palermo la *Farmacia Naţională*, strada Tornieri 65. Preţul unei butelii, cu instrucţiune franci 4 plus spesele de transport şi emballage. [127] 1

In **Tipografia şi Librăria archidiecesană** au apărut

Treptele formale
ale
învĕţămêntului
de
Dr. Petru Şpan.
Preţul 1 C. 60 fil

Se pot procura din
Librăria tipografiei archidiecesane
Sibiiu.

Conspectul cărţilor bisericesci
ce se pot procura din
Tipografia şi librăria archidiecesană,
Sibiiu.

Acaftistul prea sf. născĕtóre de D-ḑeu şi alte rugăciuni, ediţ. 1898, simplu legat fl. —.85 cr., frumos legat fl. 1.05, în piele roşie fl. 1.25, ediţia de lux fl. 2.— şi fl. 2.60, peluche	fl. 3.85
Apostol legat	„ 5.75
Anthorismos sau „deslușire comparativă asupra broşurei Dorinţele dreptcredinciosului cler din Bucovina“, în limba română sau germână dela fl. —.50 la	„ —.25
Biblia ilustrată, testam. vechiu şi nou, cu cirile nel. fl. 10, leg.	„ 15.—
Biografia fericitei Macrina (cu cirile) broş.	„ —.20
Carte de rugăciuni, pentru tinerime, legată	„ —.15
Chiriacodromion, (cu cirile), nel. dela fl. 10.—, la fl. 6.— leg.	„ 8.—
Compendiu de dreptul canonic de A. bar. de Şaguna în limba română sau germână, broşat dela fl. 3.— la	„ 1.50
Dumneḑeescile liturgii leg.	„ 4.50
Elementele dreptului canonic al bisericei dreptcred. rĕsăritene de A. bar. de Şaguna	„ 1.—
Enchiridion, adecă carte manuală de canóne cu comentar de A. bar. de Şaguna, dela fl. 4.— la	„ 2.—
Evangelia, (cu cirile), nelegată dela fl. 8.—, la fl. 6.— legată fl. 10.—, fin legată	„ 16.—
Genesa Evangeliilor de S. Popescu broş.	„ —.80
Hirotonier, pentru sf. de preoţi broş.	„ 2.—
Icóna celor 3 Ierarchi, pe hârtie	„ —.30
Icóna Evangeliştilor, pe hârtie	„ —.50
Istoria bisericei ort. rĕsăr. univers. dela întemeierea ei până în ḑilele nóstre, 2 tomuri de A. bar. de Şaguna, în limba română broşată, dela fl. 3.— la	„ 1.50
în limba germână dela fl. 1.— la	„ —.50
Istoria bisericéscă polit. naţ. de N. Tincu-Velea (cu cirile) broş. dela fl. 1.— la	„ —.40
Liturgia sf. Ioan pe note dela fl. 2.50 la	„ 1.—
Manual de studiul pastoral compus de A. bar. de Şaguna broş.	„ 1.50
„ „ **teologie morală creştinéscă** compus de A. bar. de Şaguna (cu cirile) broş.	„ 1.50
Mineile pe 12 luni în 12 volume (se vênd şi separat) leg.	„ 86.—
Molitvelnicul bogat, (cu cirile) nelegat fl. 4.30, leg. fl. 5, fin leg.	„ 5.50
cu litere latine (evhologiu) legat	„ 6.50
Octoichul cel mare, cu catavasierul, nelegat dela fl. 17.— la fl. 10.—, leg.	„ 13.—
Octoichul cel mic, sau cele 8 glasuri (cu cirile) neleg. 60 cr., legat 80 cr., fin legat	„ 1.20
Octoichul cel mic, sau cele 8 glasuri cu litere latine leg.	„ —.75
Orologion, (ciaslov), cu cirile, neleg, 60 cr., leg. 70 cr., fin leg.	„ 1.20
Penticostariu, (cu cirile) neleg. dela fl. 8.—, la fl. 6.— legat	„ 8.—
Pneyma in Nicaeno Constantinopolitanum, studiu estetico-dogmatic de S. Popescu broş.	„ 1.50
Psaltirea bogată, neleg. fl. 2.75, leg.	„ 4.50
„ **prorocului David**, (cu cirile)	„ 1.—
Rênduélă la sfinţirea bisericilor, (cu cirile), nel. fl. 2.— leg.	„ 2.50
Scrierea Sf. Ioan gură de aur (cu cirile) broş.	„ —.50
Scrisori apologetice de apĕrare din 1867 broş.	„ —.50
Têlcul Evangeliilor (cu cirile) broş.	„ 1.—
Teologia pastorală veche, (cu cirile) broş. dela fl. 1.— la	„ —.50
Testamentul nou, (cu cirile) broş. dela fl. 1.— la	„ —.50
Triodul cu Strajnicul, (cu cirile) nel. dela fl. 20.— la fl. 12.— leg.	„ 17.—

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.**

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

La numĕrul acesta se adauge şi un suplement.

Nr. 461—900. 117 2—3

Concurs.

Pentru întregirea posturilor învĕţătoresci din comunele mai jos însemnate în protopresbiteratul Lupşei, se escrie concurs cu terminul de 30 zile dela prima publicare în „Tel. Rom.“

1. Cacova-Ierii, cu salariu de 600 cor., cuartir, grădină şi lemnele de foc.

2. Sălciva de jos, cu salariu de 600 cor., cuartir grădină şi lemnele de foc.

3. Ponor, cu salariu de 600 cor., cuartir şi lemnele de foc.

4. Şasa cu salariu de 600 cor., cuartir, grădină şi lemnele de foc.

5. Muncel, cu salariu dela comună 440 cor., cuartir, grădină şi lemnele de foc, ér restul de 160 cor., dela stat ca ajutoriu anual.

6. Vidolm cu salariu dela comună 300 cor., cuartir, grădină şi lemnele de foc, ér 300 cor. ca ajutoriu dela stat cerut.

7. Poşaga de jos, cu salariu de 400 cor. în bani, 100 coróne victuale ér 100 coróne din alte isvóre, cuartir şi lemnele de foc.

Doritorii de a ocupa una din acestea staţiuni au aşi adresa cererile provĕzute cu documentele recerute de normele din vigóre, în terminul deschis, subsemnatului oficiu.

Petenţii în cât le va ierta jurstările, sunt poftiţi a se presenta în comună pentru a'şi arăta desteritatea în cântări şi tipic.

Oficiul protopresbiteral rom. gr.-or al Lupşei.

Ofenbaia, 3 Iuliu 1900.

Ioan Danciu
protopresb.

Nr. 317. Scol. [118] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea în mod definitiv a posturilor învĕţătoreşti vacante în comunele mai jos însemnate din protopresbiteratul Solnocului se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în Tel Rom.

Libotin, cu salariu de 600 cor. dintre care 400 coróne ajutoriu de stat şi 200 coróne din repartiţie de pe popor.

2. Rogoz, cu salariu de 600 coróne; din ajutoriu de stat 400 coróne şi 200 coróne din repartiţie de pe popor.

3. Ineu, cu salariu de 600 cor., dintre care 450 coróne ajutoriu de stat, şi 150 coróne din repartiţie de pe popor.

Cererile de concurs instruite conform normelor din vigóre sĕ se substérnă oficiului protopresbiteral în terminul deschis prin posta ultimă Oláh-Lápos.

Cupşeni în 9 Iulie 1900.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Solnocului în conţelegere cu comitetele parochiale respective.

S. Cupşa
protopresbiter

Nr. 421—900. [119] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci dela scólele subsemnatelor parochii din protopresbiteratul Geógiului se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în ziarul „Telegraful Român“.

1. Ardeu, cu salariu anual de 600 cor., şi anume: 200 coróne dela comună prin repartiţie, éră 400 coróne ajutoriu dela stat.

2. Băcăinţi, cu salariu anual de 600 coróne şi anume 240 coróne din cassa bisericei, 200 coróne dela comună prin repartiţie, şi folosinţa unui agru în mărime de 5 jugere, a căruia venit se estiméză la 160 coróne.

Invĕţătorul ales e obligat în Dumineci şi sĕrbători a ţinea strană în biserică.

3. Homorod, cu salariu anual de 600 coróne repartiţie pe popor, locuinţă în edificiul scólei, şi lemnele necesare de încălzit.

Concurenţii la vre-unul din acestea posturi au aşi înainta cererile lor concursuale instruite conform normelor în vigóre în terminul deschis, la:

Oficiul protopresbiteral al Geógiului.

Vasiliu Pipoş
protop.

La Nr. 411—1900 [120] 2—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor învĕţătoreşti dela şcólele comunelor mai jos însemnate din protopresbiteratul Turda se deschide concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare.

1. Banabic, un post de învĕţător cu salariu anual de 600 cor., cuartir, lemne şi grădină.

2. Hărăstaş, un post de învĕţător cu salariu anual de 600 cor., cuartir, lemne şi grădină.

3. Muierău, un post de învĕţătoriu cu salariu anual de 600 cor. şi cuartir.

4. Soporul de Câmpiă, un post de învĕţătoriu cu salariu anual de 600 cor., cuartir şi grădină.

5. Găbud, un post de învĕţătoriu cu salariu de 600 cor.

6. Hidiş, un post de învĕţătoriu cu salariu anual de 600 coróne şi pentru cuartir, grădină şi lemne 24 coróne.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi au sĕ'şi aştérnă cererile lor instruite conform normelor din vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis, şi a se presenta în parochii înainte de alegere pentru a'şi arăta desteritatea în cântările bisericeşti, fiind că în cele 4 comune dintâiu au sĕ îndeplinéscă şi serviţiul de cantori.

Cojocna, 4 Iuliu 1900.

Oficiul protopresbiteral român gr.-or. al tractului Turda în conţelegere cu comitetele par. respective.

Teodor Ciortea
adm. ppresb.

Nr. 339—1900 [121] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci la scólele din comunele mai jos însemnate, tractul Mercurei, — se deschide concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare.

1. Apoldul inf: 2 posturi cu salar anual de câte 600 coróne, cuartir natural în edificiul scólei, eventual relut în suma de 60 coróne.

2. Gârbova. 1 post cu salar de 600 coróne solvit în rate lunare anticipative, cuartir natural în edificiul scólei nou zidite şi 4 stîng. lemne de foc, din cari e a se încălzi şi sala de învĕţământ.

3. Rod, 1 post cu salar de 600 coróne, solvit în rate lunare anticipative, şi 80 coróne relut de cuartir şi grădină.

4. Tău, 1 post cu salar de 600 coróne solvit în 4 rate semestrale, cuartir natural constătătoriu din 2 odăi şi o culină în edificiul scólei şi grădină în mărime de 400 stângini.

Reflectanţii la acestea posturi au aşi înainta cererile lor, instruite conform normelor în vigóre, subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis cu însemnarea, de a se presenta în vr'o Duminecă séu sĕrbătóre la biserica din comuna la care au concurat spre a-şi arăta desteritatea în cântările bisericesci.

Mercurea, la 6 Iuliu, 1900.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Mercurii în conţelegere cu comitetele parochiale respective.

I. Droc.
protop.

Nr. 496—900. [122] 2—3

Concurs

Pentru întregirea staţiunilor învĕţătoresci dela scólele comunelor însemnate mai jos, protopresbiteratul Iliei, se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în ziarul „Telegraful Român“.

1. Almăşel, cu salariu anual de 600 cor., şi adecă: *a*) în bani repartiţiaţi în popor 300 cor., *b*) lemne (64 cară à-2 cor. 40 fil.) în preţ de 153 coróne 40 fil. *c*) venitele cantorale în sumă de 68 coróne. *d*) ajutoriu dela stat 78 cor. 40 fil. cuartir natural în edificiul scólei, şi grădină de legumi.

2. Bacea. cu filia Cueş, cu salariu anual de 600 coróne din repartiţie cuartir în edificiul scólei şi grădină de legumi.

3. Gothatea, cu salariu de 600 coróne şi anume: *a*) în bani gata dela comuna politică 70 coróne; *b*) lemne de foc 2 stângini cubici în preţiu de 48 coróne; *c*) folosinţa întregei porţiuni de pământ cu un venit anual de 482 coróne; cuartir şi grădină.

4. Gurasada, cu salariu 600 coróne: *a*) în bani dela comuna politică 160 coróne *b*) venitul pământului din „Şigeaşcă 60 coróne. *c*) dela biserică 60 coróne; *d*) din repartiţiunea în popor 320 coróne, cuartir în edificiul şcólei şi grădină de legumi.

5. Ilia, cu salariu în bani din repartiţie 540 coróne şi venitele cantorale 60 coróne, la olaltă 600 coróne cuartir în edificiul scólei şi grădină.

6. Micănesci, cu salariu de 600 coróne şi adecă: *a*) în bani 400 coróne repartiţiaţi în popor; *b*) lemne 80 cară în preţiu de 160 cor. *c*) venitele cantorale computate în 40 cor; *d*) cuartir în edificiul scólei; *e*) grădină de legumi.

7- Uleş, cu salariu anual de 600 coróne: din repartiţie 500 cor. şi folosinţa unui pământ arătoriu şi fênaţiu preţuit în 100 coróne.

Dela reflectanţii la aceste posturi se cere ca sĕ-se presente până la alegere în vr'o Duminecă ori sĕrbătóre la biserica din comuna la care a concurat, spre a'şi arĕta desteritatea în cântările bisericeşti şi pentru luarea de informaţiuni, despre modul de plătire al salariului, deobligaţi fiind ca învĕţători a ţinea strană în biserică şi a instrui pe şcolari în cântări.

Doritorii de a ocupa unul din aceste posturi au sĕ-şi aştérnă suplicele lor concursuale instruite conform normelor din vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral până la terminul sus indicat.

Ilia, la 6 Iuliu 1900.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Iliei, în conţelegere cu comitetele parochiale respective.

Avram P. Pĕcurariu
protopresbiter

Ad. Nr. 221—1900. [123] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor de învĕţători dela şcólele confesionale gr-or. române din mai jos însemnatele comune în protopresbiteratul Făgăraşului se escrie prin acésta concurs cu terminul de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român.“

1. Berivoii-mici, cu salariu anual de 600 cor., cuartir liber şi lemne de foc.

2. Comana-inferióră, cu salariu anual de 600 cor., cuartir şi lemne de foc.

3. Dridif, cu salariu anual de 600 cor., cuartir şi lemne de foc.

4. Cuciulata, postul secundariu cu salariu anual de 600 cor., cuartir şi lemne de foc.

5. Hurez, cu salariu anual de 600 cor., cuartir şi lemne de foc.

6. Luţa, cu salariu anual de 600 cor., cuartir şi lemne de foc.

7. Ludişor, cu salariu anual de 600 cor. cuartir şi lemne de foc.

8. Părĕu, dóuĕ posturi de învĕţători cu salariu anual de câte 600 cor. cuartir şi lemne de foc.

9. Rucăr, cu salariu anual de 600 cor., cuartir şi lemne de foc.

10 Sâmbăta-inferióră, cu salariu anual de 600 cor., cuartir şi lemne de foc.

11. Sâmbăta-sup. res. cu salariu anual de 600 cor., cuartir şi lemne de foc.

12. Toderiţa, cu salariu anual de 600 cor., cuartir şi lemne de foc.

Doritorii de a ocupa vre-unul din acestea posturi sĕ-'şi subştérnă cererile concursuale instruite conform legilor în vigóre la subscrisul oficiu protopresbiteral până la terminul sus indicat. Invĕţătorii aleşi vor fi îndatoraţi a conduce cântările în biserică în Dumineci şi sĕrbători.

Făgăraş, 10 Iuliu, 1900.

In conţelegere cu comitetele parochiale respective — Oficiul protopresbiteral gr. or. al Făgăraşului.

Iuliu Dan
protop.

Nr. 334 [124] 2—3

CONCURS

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci dela scóla comunei Hălchiu din protopresbiteratul Braşovului se deschide concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare.

Emolumentele sunt.

Pentru doi învĕţători cu salariu de câte 300 fl. (600 cor.), pentru cel din clasa II, care va fi ales definitiv cu salariu întreg din alodiu, cuartir în edificiul scólei, şi 800 °□ pământ; ér cel din clasa I, are din alodiu 180 fl. (360 cor.,) 120 fl. (240 cor.) din didactru şi cantorat, pe lângă alte venite laterale, apoi 20 fl. (40 cor.) bani de cuartir, şi folosirea $^{1}/_{2}$ din grădina scolară, care deocamdată se va întregi în mod provisor şi va fi îndatorat a ţinea strana ca cântăreţ în tóte zilele şi a instrua Dumineca şi sĕrbătórea câte 2 óre tinerimea dela şcóla de repetiţiune; ér cel din clasa II care va forma un cor cu elevii, eventual adulţi şi va cânta sub Sf. liturghie în biserică Dumineca şi Sĕrbătórea.

Doritorii de a ocupa aceste posturi au sĕ-'şi aştérnă cererile lor, instruite conform normelor în vigóre, subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Braşov, 14 Iuliu 1900.

Oficiul protopresbiteral tractual al Braşovului, în conţelegere cu comitetele parochiale respective.

Ioan Petric
protopop.

In *Tipografia archidiecesană* a apărut:

ACAFTISTUL
Preasântei
Născătóre de Dumneḑeu
şi
alte rugăciuni
urmate de Sinaxariu pentru tot anul si Păschălie.
Un volum de 368 pagini 8°.

Preţul simplu legat . . . fl. —.85
jumĕtate pânză . . „ 1.05
în piele roşie . . . „ 1.25
Ediţia fină în piele négră . „ 2.—
piele chagrin „ 2.60
în mătase . „ 3.85

Se află de vênḑare la
Librăria Tipografiei archidiecesane,
Sibiiu.

Un învěțăcel

se primesce imediat în prăvălia de Manufactură [139] 1—2

N. S. Nadasdy

Sibiiu, Piața-mică Nr. 31.

Nr. 512/1900. [130] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor de învěțători dela scólele gr. or. din mai jos însemnatele comune în protopresbiteratul Devei se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Batiz. 2. Găunósa. 3. Iosani—Nandru—Vale. 4. Leșnic. 5. Sânt Andreș.

Salariul învěțătoresc în fiecare comună este de 600 cor., cuartir și lemne de foc.

Alegênzii învěțători vor fi obligați a conduce strana.

Doritorii de a ocupa vre-unul dintre aceste posturi sě-și subștérnă cererile concursuale instruite conform legilor în vigóre la subscrisul oficiu protopresbiteral până la terminul susindicat.

Deva, în 17/30 Iulie, 1900.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Devei.

George Romanul
protopresbiter.

---

[131] 2—3

Concurs

Pentru întregirea a lor dóuě posturi învěțătoresci la scóla gr. or. din Poplaca se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu fiecare din acestea dóuě posturi sunt:

1. Salar anual 600 cor.
2. Relut de cuartir 30 cor. și
3. 3 stânjini de lemne în natură.

Banii se solvesc din cassa bisericei în rate cuartale anticipative. Cei cari vor fi aleși sunt datori a ținea Dumineca și sěrbătórea strană în biserică și a instrua copii în scóla de repetițiune.

Doritorii de a ocupa posturile acestea, sunt poftiți a se presenta înainte de alegere în vre-o Duminecă séu serbătóre spre a-și arăta desteritatea în cântări și tipic, ér concursurile instruate conform legilor din vigóre au de a le înainta oficiului protopresbiteral gr. or. din Sibiiu.

Din ședința comitetului parochial ținută în 29 Iuniu st. v., 1900.

Coman Baca președ. al comit. par.
Ioaneș Muntiu notariu.

Nr. 740/1900.

Vězut și aflat în ordine.

Sibiiu 20 Iuliu 1900.

Ioan Papiu
protopr.

Nr. 352—1900 [126] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea definitivă a posturilor învěțătorești dela școlele poporale din comunele: *Nadășa-romînă, Urisiul superior, Potoc, Idicel-sat și pădure, Măiereu, Filea, Lueriu, Săcalul de pădure, Rîpa-infer. Dumbrava, Mureș-Cueșdiu, Deda și Restoșnea-Poleți,* tóte aparținătóre protopresbiteratului Reghinului, se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în fóia „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acestea posturi sunt: câte 600 cor. cuartir și lemne de foc.

Informațiuni mai detailate se pot trage dela oficiul protopresbiteral subscris.

Suplicele, instruite conform legilor în vigóre, sunt a se așterne în terminul deschis, subscrisului oficiu protopresbiteral p. u. Szász-Régen.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Reghinului.

Reghin, 13 Iuliu 1900.

Galaction Șagău,
protopresbiter.

---

[129] 3—3

Publicațiune

Pentru **liferarea** de:

1. *Pâne de grâu curat.*
2. *Franzele (jimle)* făcute din făină de grâu curat cu lapte.
3. *Făină de grâu* curat Nr. 2 și 3.
4. *Carne de vită.*
5. *Carne de vițél.*
6. *Carne de óie.*
7. *Carne de porc,* și
8. *Unsóre de porc,* tóte de prima calitate, pentru alimentarea alor 180—200 elevi dela seminariul archidiecesan teol. ped. gr. or. rom. „Andreian“ din Sibiiu în anul scolar 1900/1.

Doritorii de a reflecta la careva din aceste posițiuni, *sě-și înainteze* **ofertele** *în scris presentându-le în persónă la subscrisul,* **până la 2/15 August a. c.**, unde vor afla mai deaprópe și condițiunile speciale pentru încheierea contractelor, precum și eventuale alte informațiuni.

Tot în acest termin se pot înainta **oferte** în scris și *pentru resturile de mâncare* nefolosibile rěmase dela mese și culină.

Sibiiu, în 19 Iulie (1 August) 1900.

T. Popovici
profesor, econom semin.

A apărut:

Scrisori către eleve

de
D-șóra prof. **Maria Cioban**

O carte fórte instructivă, se află de vênzare la

Librăria archidiecesană.

Prețul **1 cor.**, trimisă cu posta **1·10 cor.**

In **Tipografia** și **librăria archidiecesană, Sibiiu,** se află următórele scrieri ale poetului nostru **G. Coșbuc:**

Fire de tort, broș	fl. 1.—
Balade și idile „	fl. 1.50
Sacontala, broș.	„ 2.50
Aeneis ediț. II. broș	„ 1.25
Rěsboiul nostru pentru neatêrnare, broș.	„ —.50

A eșit de sub tipariu în **Tipografia archidiecesană:**

OCTOICHUL CEL MIC

— cu litere latine —

care cuprinde: **Rênduéla Vecerniei, Utreniei și a Liturgiei; cele opt glasuri pentru Dumineci, Podobiile, Polieleul, Pripelele, Catavasiile, Irmósele, Sfetilnele și altele.**

Prețul unui exemplariu legat simplu **1·60 cor.**, legat în piele cu copcii galbine **3·20 cor.** plus porto postal **30 bani.** Legătură mai fină după cum se comandă.

Librăria Tipografiei archidiecesane.

A eșit de sub tipariu în Tipografia archidiecesană:

APOSTOLUL

— cu litere latine —

cu binecuvêntarea **I. P. S. Domn Ioan Metianu, archiepiscop și metropolit** și se află de vênzare la **Tipografia și Librăria archidiecesană în Sibiiu** cu prețurile: broșat **7 cor.**, legat **9·50 cor.**, ediție de lux broșat **8 cor.**, legat după cum se comandă.

Saisonul de primăvară și de vară 1900.

Stofe de Brünn veritabile

Una bucată de metri 3.10 lungă, pentru un rând complet de haine de bărbat (Roc, pantaloni, vestă,) costă numai	fl. 2.75, 370, 4.80 de lână veritabilă de oae fl. 6. — și 6.90 de lână mai bună veritabilă de oae fl. 7.75 din lână fină veritabilă de oae fl. 8.65 din lână fórte fină veritabilă de oae fl. 10.— din cea mai fină lână veritabilă de oae.

Una bucată stofă pentru un rând de haine-salon fl. 10.— deasemenea espedează cu prețurile de fabrică stofe pentru pardisiu, lodeu pentru turiști cele mai fine kamgarne etc. etc. depositul real și recunoscut în destul ca solid:

Siegel-Imhof în Brünn.

Mustre gratis și franco. Liferarea conform mustrei sě garantează. [56] 33—40

Avantajele mușteriilor privați, de a comanda stofele direct dela fiima de mai sus, dela fabrică, sunt foarte însemnate.

Farmacia lui F. I. R. Hotter la sf. Iosif, Wien, XII/2 Schönbrunnerstrasse 182.

Absorbinalul lui Hotter.

1/1 Flacon fl. 6. —, 1/2 Flacon fl. 3.50. delătură tóte umflăturile și depunerile de grăsimi fără sě vateme părului. Intărește nervii atacați și slăbiți, delătură și distruge tóte nodurile în muschi, și servește și ca scut în contra aprinderilor; cu deosebire e probat la umflăturile produse din causa fearelor, apoi în contra ariciturei umflărei copitei, genunchilor umflați, mai departe în contra umflăturilor (noduri) de vine, în contra umflăturei picioarelor la glesne și la încheietura degetelor cu un cuvênt în contra tuturor umflăturilor ori unde s'ar ivi.

Praful nutritor alui Hotter,

pentru cai și vite cornute

1 Pachet cu 80 cr.

Un adaus escelent la nutremânt, pentru a ținea vitele sănătoase și cu putere este de a sě folosi la tóte suferințele de rărunchi de ficat și de nervi.

Preparate pentru veterinari, cele mai bune ale timpului mai nou, cari după atestate numěróse nu au fost ajunse de alte mijloace de natura aceasta.

Sě sě ceară numai preparate de ale lui Hotter și sě nu se priméscă altele. Deposit în farmacii și Droguerii.

Deposit principal la Dr. Emil Budai farmacia orașului Budapesta (Stadthausplatz) la Dr. Leo Egger & J. Egger Farmacia Palatinului VI Váczi körút 17 și la farmacia Iosif Török Bpesta VI Kiraly utcza 12.

Fluidul lui Hotter „Training“

1 Sticlă cu fl. 1.20.

Conservează nervii și muschii până la bătrânețe înaintată totdeuna puternici și vioi, pune în stare pe animal sě prestee cele mai mari strapații și fugi, sě înțelege după frecare cu fluidul „Training“.

Sě mai folosește cu succes uimitor la tóte urmările cari obvin din opintiri prea mari, ologie, reumatism, și înțepenire.

Praful de porci a lui Hotter.

Nr. I și II

1 kg. . . . fl. 1.20.

Cel mai bun mijloc pentru a produce pofta de mâncare și cu acésta prosperarea porcilor, fórte acomodat în contra orbalțului (brâncă); Nr. II este [illegible] sě întrebuința la urdinare.

Mijloc în contra Colicei alui Hotter.

1 Sticlă fl. 1.50.

Contra la tot feliul de colică și contra oprirei udului la cai precum și contra umflăturilor la vite cornute. [54] 29—104

Alifia lui Hotter pentru delăturarea crescăturilor de oase.

1/1 Cutie cu fl. 2. 1/2 Cutie cu fl. 1.20. delătură crescăturile de oase și depunerile osoase chiar și după 4—6 séptămâni. (boală învechită).

Nr. 84 Sibiiu, Joi 27 Iuliu (9 August) 1900. **Anul XLVIII**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **streinătate** pe an 24 C, 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada **Măcelarilor** 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază

INSERȚIUNILE
Pentru odată 14 fil., — de dóuĕ ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond.

Vorbe și fapte.

Zilele trecute au fost întruniți la Paris membrii misiunei interparlamentare pentru arbitragiu și pace în congresul ordinar anual.

De sine înțeles, că statele europene și mai ales statele cu sistemul representativ au trimis delegați, ca sĕ lucre în favorul ideilor concepute de cei mai idealiști ómeni.

Dela o atare întrunire fără îndoială nu puteau lipsi nici representanții Ungariei, mai ales, că nici un popor nu e atât de doritor pentru susținerea păcei, ca poporul magiar.

Și Magiarii au cuvênt sĕ dorescă, ca pacea sĕ fie de o durată nețermurită, pentru-că, orice mișcare a vecinilor, orice resbel la care ar puté fi angajată și monarchia nóstră pe lângă sdruncinarea finanțelor ar puté sĕ aibă drept urmări și complicațiuni interne, pe cari frații magiari nu le doresc și nici nu le aștéptă cu inima împăcată.

Vor fi avênd și trebue sĕ aibă grave motive, pentru cari Magiarii se îngrozesc de eventuale complicațiuni.

Ani de-arêndul stăpâni pe situație, au exploatat cu belșug tóte bunătățile unei țeri binecuvêntate în favorul rasei lor și pentru întărirea elementului magiar în paguba maiorității popórelor, cari constitue regatul sfântului Stefan.

Cu cale și fără cale, la timp și fără timp, cu rost și fără rost au înstrĕinat pe tóte popórele din patrie, ér pe noi, pe Români fără nici o milă zilnic ne-a împins spre povêrnișul peirei.

Puține legi se vor fi croit în parlamentul magiar, cari sĕ nu aibă ascutiș îndreptat spre nimicirea elementului român.

Incepênd dela legea electorală din 1874, dela legea din 1879 pentru întroducerea limbei magiare în scólele poporale, dela cea din 1883 pentru scólele medii, cea din 1886 municipală, cea pentru asilele de copii, până la nefericita lege despre căsătoria civilă, nici una nu e, care n'ar fi țintit sĕ ne rănéscă până în inimă.

Și după atari legi aduse cu concursul celui mai savant magiar, cu concursul contelui Apponyi, acest bărbat de stat magiar are curagiul în fața lumei sĕ se plângă despre *indiferentismul,* ce se manifestă în pături largi ale popórelor față de parlament. Cu o cale însĕ nobilul conte e și generos și din sémă afară corect, pentrucă, auzi minune, el abia în congresul dela Paris vede *simptomul acestui morb ca isvorît de acolo, că „nu este nici o legătură și nici o armonie între voința representanților din parlament și între voința poporului“.*

Așa suntem înțeleși venerabile domnule conte.

Mai chemat nu era nimene, ca însuți Măria Ta sĕ dai lovitura de mórte parlamentarismului magiar, care de fapt este compus numai din cei ce au în vedere interesele elementului conducĕtor, cu isgonirea tuturor elementelor, cari alcătuesc statul, și cari contribue la susținerea lui cu sudóre, cu bani și cu sânge, ér legile aduse în acest parlament, tóte, aprópe tóte sunt numai voința representanților ajunși mare parte, pe căi piezișe în parlament, dar nici decât nu sunt și nu pot fi voința și și mai puțin dorința poporului, pentru care sunt făcute.

Ce ar fi mai natural, ca vestitul conte reluând firul ideilor frumóse desvoltate în congresul dela Paris, întors în patrie sĕ-și pună tótă oratoria, tótă silința, tótă puterea și tótă autoritatea în cumpĕnă, ca din vorbe sĕ urmeze fapte.

Sĕ arete guvernului, al cărui sprijinitor este, și maiorității parlamentare din care face parte, că tóte guvernele unguresci dela Tisza până la Bánffy, nu au fost decât nesce guverne, cari au călcat voința popórelor în picióre, toți mamelucii n'au fost representanții adevĕrați ai poporului, că opiniunea publică s'a falsificat prin presa jidovită și ar fi timpul, ca legile aduse fără nici o nevoie, fără nici o necesitate sĕ se abróge, și în locul lor sĕ se creeze altele cu concursul representanților tuturor popórelor și anume sĕ se creeze legi blânde, umane, creștinesci și priinciόse pentru toți deopotrivă.

Contele Apponyi ar avé bună ocasie sĕ devină bărbat de stat neîntrecut în ochii lumei civilisate, ér naționalitățile din Ungaria tóte, fără deosebire l'ar adora, ca pe un adevĕrat Messia, mântuitor de popóre asuprite și chinuite.

Ar fi absurd sĕ ne legănăm în speranțe de aceste.

Contele Apponyi este și el ca și toți ceialalți tovareși ai lui.

Nu a vorbit el la Paris ca sĕ audă Românii și Slovacii, Sașii și Sêrbii vorbele lui, ci le-a vorbit sĕ le audă Francesii și Italienii cei ușor crezĕtori, ca sĕ admire libertatea unguréscă, liberalismul cel purtat pe buzele tuturor corifeilor, dar de fapt lovit în față, de câte-ori e vorba de a pune ceva în practică și de a aplica aici acasă.

Paradă de vorbe góle este tot discursul predat cu flosculi retorici, căci în faptă Apponyi cât a stat pe băncile opoziționale a fost ca și ceilalți și în capul lui s'a născut și ideia întroducerii căsătoriei civile și a administrației de stat, ambele cu scopuri ascunse și în prima linie pentru magiarisarea popórelor.

Acasă, aici Ție locul sĕ vorbesci și după vorbe sĕ urmeze fapte, domnule conte, pentru-că altcum frase sforăitóre au sĕ rĕmână pentru noi cele rostite la Paris pentru ochii lumei și *ad captantiam benevolentiam* pentru cei ce nu ve cunosc.

Superficialitate în istorie. *Tribuna* se ocupă în o serie de articoli sub titlul *Drepturile nóstre* cu istoricul programului politic național al Românilor, a cărui origine ar data dela unația încheiată cu Roma acum 200 de ani de metropolitul *Atanasie.*

N'au cerut Românii nici când nimic dela Maghiari, zice scriitorul articolilor, dar au cerut dela Domnitorul țerii. Au făcut *contract* la anul 1700 cu Casa domnitóre, ca se primescă cele patru puncte de pricină cu Roma, în schimbul cărora Impĕratul *Leapold* a pus în vedere Românilor tóte favorurile, ce le au credincioșii bisericei papistașe. Era dorința împĕratului sĕ ajute Românilor, și scopul nu i-a fost *unirea cu orice preț cu Roma* cea-ce se vede din diploma dto 12 Decembre 1699 (cunoscută și până acum) în care se zice, că Românii au voie de a se uni cu ori-care din religiunile recepte ale Ardealului (rom.-cat., luterană, calvină sau unitară) sau de a remâné în statul religiunii lor.

Preste tot observăm, că scriitorul acestui istoric nu are cunoștințe temeinice a istoriei nóstre bisericești, și așa o discuție mai minuțiósă nici nu se impune.

Până azi cunosteam un program național dela 1848, ba mai știam și de o petiție dela 1790 pentru dobândirea drepturilor politice pe séma Românilor, dar acum mișcați de spiritul pietății față de antecesorii dela 1700, cei de la Tribuna se vĕd îndemnați a le cresta și meritul unui program național. Cași cum înainte de 1700 Românii n'ar fi cerut nici când îmbunătățiri și scutințe din partea Domnitorilor. Dovadă sunt mai multe diplome date din partea Domnitorilor, prin care asigurau drepturile confiscate ale Românilor din diferite ținuturi.

Cursa, ce li s'a întins Românilor înainte cu 200 de ani cu diferite promisiuni cari au rĕmas neîmplinite, a fost mai fin țesută decât, ca se pótă resista unele spirite șovăitóre.

Diploma de mai sus n'a fost dată de dragul nostru, ci pentru ochii staturilor ardelene, cari fiecare în parte se nezuia, ca pe Români sĕ-i atragă la religia lor. Sĕ știe că *Leopold* voia cu ori-ce preț întărirea catolicismului în Ungaria de aceea a dat *pe de altă parte ordine pentru promovarea unației cu tóte mijlócele* și mai ales prin acordarea îmbunătățirilor promise, cari însĕ nu s'au realisat. Tot așa ar putea cineva atunci afirma, că și principele Rákoczy tot din dragoste față de poporul român, a dispus sĕ fie tradus în limba românéscă catechismul în care erau vêrîte învĕțături calvinești.

Mai multă sciința și mai puține conjecturi!

FOIȚA

Te aștept.

Mult mi-e dor de chipu-ți gingaș!
Te aștept de mult... de mult...
Basmul zilelor cu sóre,
Ași dorí sĕ-l mai ascult,

Am îmbătrânit iubit-o
Și mi-e sufletul cernit...
Tómna mi-a 'ngrădit căminul
Cu frunzișul veștejit;

Gînduri molcome și triste
Se desprind ca din șireag,
Așternându-mi dinainte
Tot ce-avui și eu mai drag...

Vino ér! te-aștept iubit-o...
Trista tómnă mĕ omóră;
Și mi-e dor de tinerețea
Zilelor de primăvară!

Naia.

Umberto.

(Fine)

Togmai ca și tată-seu, regele iubea sportul și era un pasionat vênător și turist. Afară de acésta pentru a face gimnastică obicinuia în castelul regal dela Porziano, a arunca nĕsip cu lopata. Medicii nu vedeau bucuros această pasiune din urmă, pentrucă regele avea astmă și catar bronchial cronic, dar el surizênd la temerile medicilor sei obicinuia a observa că această muncă strică cu mult mai puțin decât medicamentele cu care-l îndópă ei.

O neînvinsă antipatie simțea contra medicilor și a medicamentelor și pe drul Saglionet, odinióră medicul lui de curte, obicinuia a-l șicana astfel, că nu-'i întrebuința medicamentele, ci se cura însuși și anume prin acea că nu bea beuturi alcoholice și nu fuma.

Nu sĕmĕna cu regele Victor Emanuel și pelângă calitățile lui divergente avea și însușirea că aparținea celor mai pasionați fumători. Era un timp când fuma atâtea țigări încât întreg sistemul lui nervos era sguduit și în cele din urmă a trebuit din causa suferințelor astmatice sĕ sisteze fumatul.

— Da oggi non fumero piu un solo zigaro.

De azi încolo nu voi mai fuma nici o țigară. Asta însemna că de acum înainte vrea sĕ asculte de medicii sei. Dar de altă parte e adevĕrat și acea că nu atât consiliul medicilor, cât mai mult rugămințile reginei Margherita l'au înduplecat la această hotărîre.

Cu tótă vêrsta sa cam înaintată arĕta bine. Era un bărbat hotărît frumos de o statură atletică, cu o față roșie-durdulie, cu pĕr și cu muștețe albe ca fulgii. Regina Margareta îl ruga adese ori sĕ'și văpséscă pĕrul și mustéța, cum și le văpsea într'o vreme și Victor Emanuel. Dar regele Umberto nici că voia sĕ audă despre așa ceva, ear regina Margareta a remas constantă pe lângă dorința sa; a comandat dela Paris un articlu de văpsit pĕrul din cele mai fine și într'o diminéță când regele se sculase, l'a aflat pe masa de spălat. Regele Umberto a suris și s'a hotărît a păcăli pe nevastă-sa. Regina avea un cățĕluș alb ca neaua, care îi era fórte drag, regele 'i văpsi pĕrul în negru cu renumitul articol de colorat pĕrul din Paris și dovedi astfel ce lucru fără gust ar fi, când și el și-ar colora pĕrul seu alb în negru. Regina nu l'a mai încomodat cu acésta dorință a sa.

Cum am amintit mai sus, regele Umberto a fost unul dintre cei mai mari filantropi. Acésta s'a manifestat nu în vorbele, ci în faptele sale. Când în anul 1883 cutremurul de pămênt a devastat orașul Casamicciola de pe insula Ischia, au perit și cinci mii de ómeni. Regele Umberto era în Monza și acolo a aflat teribila veste. Indată s'a dus la Neapole ca sĕ fie mai aprópe de locul desastrului. A cercetat spitalurile, unde zăceau nenorociții vulnerați și s'au silit a-i mângăia. Chiar contra sfaturilor ministrilor sei s'a dus la Casamicciola și cu mână energică a luat dispozițiile ce i se păreau necesare. Exemplul lui a avut efect încurăgiător asupra tuturor și a contribuit fórte mult ca locuitorii sĕ'și redobândéscă în câtva linistea. Când a întrat într'un spital, o femee bĕtrână s'a ridicat din pat și a rugat pe rege sĕ stea o minută.

— Majestate, printre ruine se află și tata mea, dispuneți sĕ se desgrópe.

— Voiu face — zise regele — cu lacrimi în ochi și a făcut disposițiile necesare.

Un carabinier rănit a zis către regele:

Majestate, dacă mĕ voi și cura, totuși nu voiu mai putea servi Majestății Tale, pentru-că mi-e frânt piciorul.

— Mĕ voi îngriji eu de tine fiul meu.

Pe un om sĕrman l'a întrebat regele, dacă care-va din familia sa a suferit nenorocire.

— Da! Tatăl meu, nevasta mea, și fica mea.

Regele Umberto și România.

Ministrul-president al României d. *P. Carp* a expedat d. *Saracco* la mórtea regelui Umberto o telegramă de condolență din care remarcăm pasagiile următóre:

„România își amintește cu emoțiune serviciile pe cari Italia i le-a adus altă-dată și constanta prietenie ce 'i-a arătat-o de atunci; doliul Surorii Sale mai mari este propriul sĕu doliu“.

Nimic, nici un rînd, nici un cuvânt nu este convențional în aceste pasagii. Și faptul, că tocmai d. P. Carp, care disprețuește frazele deșarte, a redactat acéstă telegramă, ar fi o dovadă că ea reoglindește perfect adevărul.

Ca un omagiu memoriei Regelui Umberto, vom recapitula aici — după *Epoca* — dovezile de dragoste pe cari le-a manifestat Regele Umberto față de Romînia în cursul domniei sale de 22 de ani. Facem acéstă recapitulare pe baza unor acte autentice.

Regele Umberto și România după răsboiul independenței.

Regele Umberto s'a suit pe tron în 1878. România se afla atunci în cea mai grea situație, căci după gloriósele lupte pe câmpiile Bulgariei, părea a fi isolată de aprópe tóte Puterile. Basarabia pierdută, congresul din Berlin care sancționase pierderea Basarabiei, chestiunea ovreiască, rescumpărarea căilor ferate, delimitarea graniței Dobrogei, etc.

Tóte puterile mari erau în contra României: Rusia și Franța pentru delimitarea frontierei Dobrogei, căci armata română, sub comanda generalului Anghelescu, ocupase Silistra, care era sĕ formeze punctul graniței Dobrogei. Germania și Englitera erau pentru chestiunea ovreiască și pentru rescumpărarea căilor ferate.

Și din aceste cauze, marile Puteri refuzau sĕ recunóscă independența țerii românești.

Numai Italia era de partea României în chestiunea frontierei. Colonelul Orero, pe baza instrucțiunilor primite personal de la Regele Umberto, a susținut din tóte puterile ca Silistra sĕ se dea României. Și numai când Rusia dăduse ordin trupelor sale sĕ înainteze asupra Silistrei, abia numai atunci sĕ dăduse ordin ca garnizóna română sĕ se retragă.

Atunci, în comisiunea internațională pentru delimitarea graniței, comisiune care se întrunise în Constantinopol, România a cerut ca cel puțin Arab Tabia sĕ se dea României. Rusia s'a împotrivit, Germania n'a susținut de loc cererea dréptă a României. Numai Italia, prin reprezentantul ei, d. colonel Orero a susținut cu energie interesele României. Și, grație stăruințelor Regelui Umberto, după aprópe un an de tratative diplomatice, Arab Tabia s'a cedat României.

— Teribil!

Decând a fost osândit la temniță pe viață Acciarito, care comise un atentat la 22 Aprile 1897 contra regelui toți anarchiștii italieni s'au conjurat contra lui. — Resultatul agitațiunilor lor a fost rescóla, ce a isbucnit în Ianuarie 1898 în unele orașe italiene și care a ajuns la culme în Milano. Pe stradele Milanului a ținut zile întregi lupta, care a avut multe victime. Guvernul nu scia ce e de făcut. Prim-ministru Rudini și ministrul de externe Visconti Venosta a voit sĕ restabiléscă ordinea cu legi de o cumplită asprime, cea ce a avut drept urmare eșirea radicalului Zanardelli din cabinet. Zanardelli de aici înainte a fost totdeuna în oposiție și precum a continuat o campanie învingătóre cu o oposiție parlamentară puternică contra guvernului Rudini din causa acelor regulamente, tot astfel s'a continuat lupta contra guvernului Pelloux venit în locul aceluia. Pelloux încă a căzut, dar acele lupte, care le a purtat oposiția radicală contra guvernului reacționar Pelloux, a sĕlbătăcit cu totul inimile în Italia și chiar dacă aceste lupte n'au pricinuit direct atentatul recent, totuș ele au mare parte la acest atentat.

Regele Umberto a plătit cu viața neprudența ministrilor sei. *„Egyetértés“*

Regele Umberto și România.

După proclamarea regatului, d. P. Carp se afla ministru al țĕrii în Viena. Pe atunci Regele Umberto și Regina Margherita au făcut o vizită de trei zile perechei imperiale austro-ungare.

Atât la recepțiunea corpului diplomatic din Viena, cât și mai ales la cercul ce s'a ținut după prânzul de galâ dat la Hofburg, a produs o mare senzație lunga și animata întreținere a Regelui Umberto cu d. P. Carp.

Regele s'a interesat mult de România și de poporul românesc, exprimându-'și admirația pentru gloriósele lupte ale armatei române pe câmpiile Bulgariei și pentru stăruința de fer a M. S. Regelui Carol. Suveranul Italiei a întrebat pe dl Carp despre idealul poporului român, despre situația'i economică, etc. Și la urmă, strângând cu căldură mâna d-lui Carp, a zis:

— *Sĕ știți că Românii au în mine un amic, un frate al lor, care îi va ajuta în tot-d'auna.*

Prințul de Neapole.

In 1890, actualul Rege Victor Emanuel, pe atunci prinț de Neapole, în etate de 21 ani, făcuse o visită MM. LL. Regelui și Reginei României.

In mai multe rênduri, prințul de Neapole a declarat că se simte în București ca acasă. El a vizitat tóte așezămintele culturale și instituțiile militare, exprimêndu-'și mirarea de a vedea armata română atât de bine disciplinată.

In fie-care zi prințul scria Regelui Umberto despre impresiunile căpătate în București.

In marele și somptuosul vestibul al Ateneului se vede o placă de marmoră, pe care cu litere de aur e gravată vizita făcută în acest palat al artei și al literaturii române de către prințul de Neapole.

Intrevederea între Regele Carol și Regele Umberto.

In primă-vara anului 1891, Regele și Regina României au făcut o vizită în Venezia Regelui Umberto și Reginei Margherita.

Primirea a fost din cele mai entusiaste și mai cordiale. Timp de 3 zile, splendidul oraș al lagunelor a fost într'o nesfîrșită sărbătóre.

Frumósa Margherita, suflet de poetă, făcuse atunci o dulce poesie despre frumósele seri petrecute în gondoletă cu Carmen Sylva.

Regele Umberto conferise atunci regelui Carol placa *Anunziadei* în briliante.

Intréga presă italiană și intréga presă română au salutat cu entusiasm acéstă întrevedere.

Regele Umberto, în toastul ce l'a ținut accentuéză imensele progrese făcute de Romània, relațiunile de sânge și de sinceră amiciție între Italia și România și dragostea Sa pentru Români.

Regele Umberto pe bordul încrucișătorului român „Elisabeta“.

Doi ani mai târziu, încrucișătorul român „Elisabeta“ s'a dus pentru întâia óră în apele Italiei, sub comanda actualului amiral dl Murgescu.

Incrucișătorul și oficerii români au fost primiți cu mare entusiasm în Genua. Din ordinul regelui Umberto, portul a fost splendid pavoazat și séra iluminat. Tóte vasele italiene erau pavoazate.

Regele Umberto, care se afla atunci în Monza, se duse înadins la Genua; a visitat cu deamĕnuntul timp de aprópe o óră încrucișătorul român, aducênd elogii dlui amiral Murgescu pentru excelenta întreținere a vasului. Intre altele, Regele Umberto a zis:

— Mĕ cuprinde bucuria de ori ce progres vizibil al României.

Și apoi, luând un păhar de șampanie, Regele Umberto a zis:

— Trăiéscă M. Sa Regele României! Trăiéscă M. Sa Regina României! Trăiéscă România!

Regele Umberto a decorat atunci pe toți oficerii încrucișătorului.

Cadavrul regelui Umberto va fi depus astăzi în Panteon; la actul acesta vor fi representate tóte curțile domnitóre. Monarchul nostru a încredințat pe archiducele *Rainer* pentru a asista la înmormêntare.

Din partea decedatului rege n'a rĕmas testament și astfel întrégă averea lui, evaluată la *22 milióne lire*, o moștenesce fiiul seu Victor Emanuel III.

Precum se scrie din Milano, Bresci a mărturisit tóte detaiurile în privința sĕvêrșirei crimei. Mărturisirile se țin în secret. Ucigașul a zis, că va spune și mai multe, dacă 'l vor desbrăca de cămașa de forță, în care a fost torturat 10 óre.

Din viață.

Născut din cópse împĕrătești, Românul încă din légăn e destinat sĕ se avênte la cele mai înalte trepte sociale, fără considerare dacă împrejurările celelalte, precum starea socială a părinților, conexiunile, averea, talentul îi deschid prospecte în direcția acésta sau nu.

Părinții își propun lucrul acesta și fiul are se execute tóte după program.

Se începe o luptă titanică pentru ajungerea țintei, căci nu arareori părinții abia 'și pot câștiga existența zilnică, ducênd un traiu cât mai amar, și dând tot prisosul muncei lor fiiului la școlă, numai pentru ca din odrasla lor sĕ resară un domn, care sĕ nu mai fie condamnat a purta córnele plugului, după părerea lor cea mai grea ocupație în lume.

Eșit din clasele primare intră tinĕrul în școla secundară și chiar dacă n'arată vr'o disposiție pronunțată pentru studiu, trebue sĕ mérgă înainte, căci așa e *dorința și voința părinților sĕi*. Mai face câte-o clasă în 2 ani, mai cere câte un stipendiu, fiind băiatul într'o stare deplorabilă de acasă și ajunge în fine — punem casul — de absólvă liceul sau școla reală ori comercială.

Ambiția e mare și nu se pótĕ opri la atât. Dacă până acum s'au sleit tóte sursele părinților, e datóre societatea, datóre fundațiile sĕ sară într'ajutor bietului vênător de decepții. S'ar puté ca după atâtea jertfe, muncă incordată la școlă, sĕ nu-și alégă cea mai rentabilă carierĕ, care ar fi după judecata tinĕrului combinată cu a părintelui seu, advocatura sau medicina? Vorba e, ca advocat sau doctor va ajunge îngrabă la avere și onóre, mai sigur și mai curênd decât dacă s'ar dedica teologiei sau filosofiei. Idealul nici nu póte fi altul decât sĕ te vezi cu titlu și bogat fie chiar și pe ruina clienților tĕi, din sinul cărora abia ai resărit mai eri-alaltăeri.

Dacă sórtea și împrejurărille l'au favorisat de a trecut teafăr și peste pragul areopagului sciinței, se începe apoi o nouă eră: se asterne vĕlul *uitării preste trecutul* sbuciumat și dureros, și se chiamă în ajutor spiritul lui Mars pentru-ca lupta în învălmășagul vieței sĕ fie dusă la isbândă.

Decâteori tînĕrul trebue sĕ se convingă că ideile și principiile formulate de dascălii sei cei iscusiți și imbibate în spiritul seu primitor de idealuri, sunt numai fantome, a căror realisare e posibilă abia în capetele dornice de o fericire ideală. Se va poticni la tot pasul, în loc de trandafiri, va culege mai mult spini și fericit va fi, dacă tare în *credința* suptă la sînul mamei sale, nu se va sdrobi de stâncile protivnice ale vremilor, ci va eși oțelit în puteri și cu sufletul senin, ca albastrul cerului după o tempestate fiorósă.

Dar câți remân neclintiți în *principii* în acéstă frămîntare socială? vĕzênd, că

. . . intriganții, îndrăsneții sunt stăpâni
*peste tóte și dreptatea cumpănită-i de-a lor mâni**),

alunecă pe prăpastia ademenitóre a vênărei intereselor particulare, pentru a căror ajungere

„fața lor c'o-ndoită mască, după vremi și-o 'mbracă:
„una trufașă și rece pentru lumea cea sĕracă,
*„alta dulce și smerită pentru cei bogați și mari.**)

Insuflețirea ideală a bărbatului ajuns la o posiție socială de o înălțime, care-i aduce adeseori amețeli, s'a stins. In locul aceleia orizontul seu e cercuit într'o zare de tot strîmtă, în care încape numai cultul propriului interes.

Dacă sunt încă unele escepții între cei ce ajung în situația acésta, nu putem decât sĕ ne bucurăm.

Dorul de a spune un cuvênt la lecuirea curentului greșit, ne dictéză aceste rênduri.

Departe de a reproba ambiția de carte a Românului, trĕbue sĕ o încurajăm din tóte puterile, dar ar trebui sĕ fie puși totdéuna în cunoscință părinții, care e calea cea mai bună de urmat cu fii lor. Părinții, cari se află în o stare patriarchală socială, de unde vor puté ști sĕ dirigă sórtea fiului lor pelângă tótă dragostea nemărginită, ce o nutresc pentru el? Vedem durere, adeseori și ómeni cu órecari cunoscințe de carte și pretensii sociale, comițênd grave greșeli în creșterea copiilor. Abstracție dela talente extraordinare, cari își croesc singure calea vieței, un băiat cu calități mediocre în loc de a fi constrîns sĕ străbată calea lungă a studiilor secundare și uneori universitare, ar ajunge mai iute la o existență fericită, dacă ar fi dat la timpul potrivit sĕ se pregătéscă *în scóle speciale* pentru vr'o *carieră practică* și mai puțin costisitóre, cum e: *agricultura*, cu o mulțime de ramuri folositóre, *meseria* unde, fiecare lovitură de daltă însémnă un progres real și câștig material; tot ramuri de ocupație acestea, productive, pentru cari nu se cere sciință din sémă afară multă, ci numai zel și plăcere de muncă.

Nu în salonul literatului condamnat a-și schimba părerile și convingerile după frémătul, ce vibréză din diferite regiuni superióre, sau în odaia de consultare a medicului, ce oftéză după cât mai mulți pacienți, are sĕ resideze sintesa idealelor tinerimei nóstre, ci într'un cerc fericit de activitate, fie și mai modest, conform cu împrejurările date, altfel vei crește un decepționist mai mult și un nemulțumit cu viața acésta.

Un cuvênt binevoitor al dascălului, un sfat înțelept al celui pricepĕtor și cu experiențe de viață, va puté adeseori schimba spre bine direcția unui astfel de vênător după deșertăciuni. Bine va fi, ca ideea îmbrățișărei de ocupații practice în cercuri cât mai extinse din partea generației, ce merge cu deplină însuflețire pe cărările spinóse ale vieței, sĕ fie propagată cât mai mult în sînul poporului nostru.

Revistă externă

Rĕsboiul din China.

O știre sosită la Londra anunță, că armatele aliate au început sĕ înainteze încă în 4 Aug. spre Peking, unde sórtea strĕinilor e și astăzi fórte critică. Cu Chinezii au avut prima încăierare lângă *Péi-cang*, și Chinezii au fost isgoniți din posiția lor după o luptă crâncenă de 8 óre. Din 16,000 de soldați ai puterilor aliate au căzut 1200, așadar aprópe a zecea parte.

NOUTĂȚI

Spre orientare. Se atrage atențiunea învĕțătorilor nostri din jurul Orĕștiei și a acelora cari se interesézâ de cântările bisericesci, că cursul complementar de *cântări bisericesci* se va deschide în *Orĕștie la 1 August a. c. st. v.*

La acest curs, precum aflăm va participa și dl profesor seminarial Timoteiu *Popovici*, ca delegat din partea P. V. Consistoriu archidiecesan, pentru a face studii asupra cântărilor nóstre bisericesci și a culege materialul necesar în scopul precisărei și fixărei acelora pe note.

*

Regele Carol și anarchiștii. In ziua după crima dela *Geneva*, când a fost asasinată împĕrătésa Elisabeta, *Luccheni* a întrebat pe directorul temniței, că în *Ragaz* nu s'a întêmplat ceva? Directorul i-a spus, că nu. Mai târziu s'a aflat, că un tovarăș al lui Luccheni a fost însărcinat sĕ omóre pe regele României, care petrecea la Ragaz, dar întêmplarea a adus cu sine, că fiind timp furtunos regele n'a părăsit locuința. Așa a povestit regele Carol ambasadorului italian Beccaria, când acesta i-a anunțat asasinarea regelui Umberto.

*

---

*) Olănescu, Satire.

Asasinat politic în Bucureşti. Profesorul dela liceul Sf. Sava Stefan *Mihăileanu*, a fost împuşcat Sâmbătă nóptea, pecând se întorcea cu soţia şi o fetiţă a sa dela un prietin. Ucigaşul a fost prins şi la interogatoriu a declarat că sĕ chiamă Stoian Dimitroff şi a venit anume d n Ueskub (Macedonia) pentru a ucide pe profesorul numit, care redacta în Bucureşti revista antibulgară *Peninsula balcanică*. Nenorocitul profesor a murit în urma ranei încă pe cale, când a fost trasportat la spitalul Colţea.

Inmormêntarea regretatului profesor, care avea drept ideal înălţarea macedo-românilor, s'a făcut Marţi la cimiterul *Belu*. Au asistat societatea de cultură macedo-română în corpore, ministrul instrucţiei şi o mulţime de delegaţi dela diferite societăţi.

*

Cununie. Nicolau *Palade* teol. abs. şi Aurelia *Nicola* îşi vor sĕrba cununia *Duminecă în 30 Iulie* (12 Aug.) a. c. la 11 óre a. m. în biserica gr. or. din Albac-Arada.

*

Dela „Reuniunea sodalilor români din Sibiiu“. La „fondul pentru acuirarea unei *case proprii a Reuniunei cu o hală de vênzare*“ au contribuit cu câte 20 bani următorii:

Victor Tordăşianu preşed., Vincenţiu Orăsan cand preot., Iulian Popescu cassar la „Albina“, V. A. Osvadă dir. adm., Nicolae Pop not. trib., Eugen Piso cand. de adv., Dr. Vas. Dan de Apşa cand. de adv., Teodor Orlea funcţ. cons., Nicolae Iordan înv., Ioan Floca teolog c. III, Paraschiva Apolzan soţie de econom, George Nicola cond. de maşină, Ioan Apolzan, Nicolau Stoica, Stefan Duca, Nicolau Bratu, Ioan Marcu, Victor Griguţa, Ioan Pinciu şi Ioan Pitar culegĕtori de litere, Avram Armean corector, Ioan Lungociu sod. cism., Lazar Ucenic sod. măs., George Praşca m. cism., Stefan Duca, George Ţerianu cul. de litere, Ioan Simtion franz., Zacharie şi Petru Moga m. franzelari, Dumitru Mitoc m. croitor, Nicolau Işan m. pilar, Paraschiva Cioran soţie de măcelar, Ioan Irimie canc. la jud. cerc., Stefan Duca, Emanuil Bobancu cul. de litere, Maria Lazar Stanciu, Lazar Stoia, Rachila L. Stoia, Petru Feldorian, Ana Zgoda, Ros. Ulmann, D. Cunţa, Paraschiva Radu, Valeriu Grindean, sod. cism., Florian Cruciţia m. croitor, Zach. Aron m. cism., George Poponea culeg. de litere.

*

Cas de mórte. Cu inima frântă de durere facem cunoscut tuturor rudeniilor şi cunoscuţilor, că scumpa nóstră mamă, sócră respective bunică *Sora Aleman Dancasiu* născ. *Băncilă* după o viaţă sdruncinată si plină de activitate de 73 ani dintre cari 40 ani vĕduvă, împărtăşită fiind cu sf. taine şi-a dat nobilul suflet în mânile Creatorului în 5 August st. n. la 8 óre séra după scurte suferinţe. Rĕmăşiţele pământeşti se vor depune spre vecinica odichnă în 8 l. c. 1 óră d. p. în cimiteriul gr.-or. din Reşinar. Fie-i ţĕrîna uşóră! Reşinar, în 6 August (24 Iulie) 1900. Ca gineri şi nurori: Şerban Cioran, Ana Dancasiu n. Şogan, Margalena Dancasiu n. Ciucian. Ca fii: Aleman Dancasiu, Bucur Dancasiu, Stana Dancasiu căs. Cioran şi nepoţii.

*

Ciuma în Londra. Ministeriul român al afacerilor streine a fost anunţat că la *Londra* s'au constatat în mod oficial dóuĕ casuri de ciumă pe bordul corăbiei engleze „Roma“, care întrase în port.

*

Tinerimea română din Turda învită la petrecerea de vară ce se va ţiné *Duminecă, în 12 August n.* (30 Iulie v.) în sala hotelului „Central“ din Turda. Venitul curat e destinat în favorul fondului bibliotecilor poporale a despărţĕmêntului XXIII. a „Astrei“. Inceputul la 8 óre seara. Preţul de întrare: de persónă 2. cor., de familie până la 3 membri 4 cor., încolo 6 cor.

*

Anarchişti în Bucureşti. Poliţia a arestat pe un italian Amedeo *Rossi*, în vêrstă de vre-o 25 de ani, dovedit ca anarhist.

Rossi e stabilit de vre o trei ani în România şi vorbeşte binişor româneşte. Acum în urmă locuia în Bucureşti unde a şi fost arestat; cunoştea puţin pictura şi din acésta îşi câştiga pânea.

Rossi făcea o propagandă activă şi la dinsul se întrunéu mulţi italieni cari îi împărtăşau părerile.

Sunt iminente şi alte arestări.

*

Canicula. Acum că în întrégă ţara domneşte o căldură colosală, ba în unele părţi chiar primejdiósă, credem că nu e fără interes sĕ înşirăm aci — după un meteorologist — unele date, cari ne arată, că în vremile vechi au fost călduri şi mai grozave. O cronică veche ne povesteşte, că în anul 484 nu s'a produs nici un strugure, pentru-că viţele de vie s'au uscat tóte nainte de a aduce róde. In anul 638 tóte văile şi rîurile au secat. In 812 încă a domnit o căldură infernală, şi credinţa poporului a adus în legătură seceta cu un meteor ce se ivesce atunci. In 944 a fost o astfel de secetă, încât lacurile au dispărut tóte de pe faţa pământului, şi peştii morţi infectau aerul. In 1013 şi 1014 cădeau ómenii ca vrăbiile, de căldură. In 1165 au bântuit nişte vênturi calde, care dogorau pómele şi sĕmĕnăturile. In 1186 s'a ţinut culesul la începutul lui August. In 1231 pe lângă Dunăre era năsipul atât de ferbinte, încât ferbeau óuĕ în el. In 1277 piereau animalele din lipsa nutreţului care se uscase cu desevêrşire. In 1304 crepa pământul de căldură, văile au dispărut şi vênturi grozave bântuiau, mânând dróie de lăcuste în tóte părţile. In 1420 în Septembre pomii au produs róde a doua óră. In 1590 toţii agrii au rĕmas părăgină din pricina uriaşelor secete. In 1679 căldurile mari au produs pestilenţă. In 1701, 1702 şi 1704 s'au uscat fructele. Anul 1718 se spune a fi fost cel mai călduros; pământul a crepat, pădurile s'au aprins; o jumĕtate de an n'a plouat de loc. In 1761 canicula a durat din Aprile până în Octobre neîntrerupt. In 1781 earăşi s'au ivit bóle infecţióse. In Iulie 1841 era 37 grade Reaumur în umbră.

*

Sinuciderea unui secretar de legaţie. Precum se vesteşte din Viena, secretarul al 2-lea dela legaţiunea engleză, Hugh *Grosvenor*, descendent din vechia familie a ducelui de Westminster, s'a împuşcat în locuinţa sa. Causele până acum sunt necunoscute.

*

Floriile. Un nou sat românesc cu numele *Floriile* se va înaugura în delta Dunării în cursul acestei sĕptĕmâni; el se află la mila II a braţului Sulinei, adecă cu o milă mai la vale de satul „Carmen Sylva“. Acesta este al nóuĕlea sat înfiinţat in delta Dunărei, judeţul Tulcea, de dl prefect Ioan Neniţescu.

*

Un evreu, călugăr la mănăstirea Neamţu. Ziarul A. N. istoriseşte următórea întêmplare, care dovedeşte că evreii nu se asimilézá, chiar rasa monachală de ar îmbrăca-o.

Sunt 30 de ani de atuncea. Era în mănăstirea Neamţu un cuvios călugăr, cunoscut sub numele de părintele Gherasie. Venerat de colegi şi iubit de superiori, părintele Gherasie fu hirotonisit ca preot şi duhovnic al mănăstirei, în care calitate a funcţionat peste 20 ani.

El ştia aşa de bine a se acomoda cu lumea, da poveţe aşa de plăcute şi folositóre celor ce aveau nevoe de ele, avea atâta milă şi consideraţie în distribuirea canónelor, în cât chiar din oraşe fórte depărtate alergau la el femei şi bărbaţi, de tóte stările şi vrêstele, spre a se împăca cu Dumnezeu prin mărturisire şi a primi cuminecarea din mâniie alesului sĕu.

Negreşit, pe cât cuviosul Gherasie avea consideraţie către clientela sa, pe atât şi dênsa se arăta mai darnică. De altfel, traiul părintelui duhovnic era fórte modest, locuinţa lui de o simplitate riguróşă.

Intr'o diminéţă, lipsa părintelui Gherasie de la serviciul divin intrigă pe toţi părinţii, drept care la eşirea din biserică o comisiune, trimésă de stariţul monastirei, se presentă la domiciliul sĕu.

După ce a bătut de trei ori în uşe, repetênd cuvintele sacramentale: „Pentru rugăciunile sfinţilor părinţilor noştri, binecuvintézá părinte“, ne primind rĕspunsul convenţional, „Domnul“ au pătruns în chilie, sforţênd uşa care, contra uzului monachal, era încuiată pe dinăuntru şi unde au găsit pe părintele Gherasie, mort ca toţi morţii.

Tot după autorisaţia stariţului şi conform regulamentului, s'a procedat la catagrafisirea averei călugărului, cu care ocasie, într'o ladă s'a găsit între altele: O carte ovreiască de rugăciuni, 2 córne cu curelele lor cămaşa cea de mórte şi 1000 galbeni austriaci în aur.

Decedatul părinte Gherasie, respectatul preot şi duhovnic, venerat de lumea întrégă, era jidan!..

El nu încetase a se închina în legea strămoşilor lui, când nu era supravegheat, şi nu se despărţea de simbolul vechii lui religiuni: Córnele şi cămaşa de mórte!..

Indignarea monastirei era la culme. S'a adunat marele sobor şi în urma decisiunei sale unanime, cadavrul evreului s'a îngropat afară de mănăstire, ear cartea, córnele şi cămaşa de mórte s'au ars. Chilia s'a dărêmat de n'a mai rĕmas piatră pe piatră, ear mia de galbini a fost destinată exclusiv la cumpĕrarea de frânghie şi păcură pentru carĕle mănăstirei.

*

Un cas sguduitor s'a petrecut la moşia lui *Gal* Béla din *Stremţi*. Stăpânul observând, că din odaia lui dispăruseră câteva piese de argint, învinui pe servitorul seu Papp Béla cu înstrăinarea acelora. Servitorul 'l asigură de nevinovăţia sa şi vĕzênd, că stăpânul 'l ameninţă cu denunţarea la jandarmărie, s'a dus în şură şi s'a spânzurat. Aflând de acésta Gal Béla, atât de mult a fost impresionat, încât muri imediat lovit de apoplexie.

Programe şcolare anuale.

Am primit la redacţie:

Anuarul şcólei comerciale superióre gr.-or. române din Braşov pe anul XXXI. (anul şcol. 1899—900), publicat de directorul *Arseniu Vlaicu*, cu următorul sumar: „Instrucţiunea în limbile moderne“, de A. Vlaicu, „Renta perpetuă cu rate cari cresc în progresiune geometrică“, de A. Ciortea, şi *date şcolare*: Personalul didactic a constat din 6 prof. def. 1 prof. ord. ajutător, 1 prof. prov., 2 prof. suplin. şi 1 catechet; au fost înscrişi 97 elevi, dintre cari 4 au părăsit şcóla în cursul anului; după religiune au fost gr.-or. 79, gr.-cat. 15, ev. lut. 1, mosaici 2; au fost clasificaţi la finea anului cu fórte bine 11, suficient 32, 1 nesuficient 14, 2 nesuf. 13, mai mulţi nesuf. 2. Premiaţi au fost 9. Stipendisti cu 50—400 coróne ori întreţinerea gratuită 16. Scutiţi de taxele şcolare (pe anul întreg ori jumĕtate) 27. Testimoniu de maturitate au obţinut *23*, faţă de 17 în anul trecut.

Pe lângă acestea anuarul conţine instrucţiuni pentru gazdele elevilor şi legile disciplinare pentru elevii şcólei.

Anul şcolar 1900—901 se începe la 1 Septembre st. v., înscrierile se fac la 31 Aug. — 2 Sept. Taxele sunt 84 cor.

*

Programa gimnasiului sup. gr. cat. şi a şcólelor elementare din Beinşi pe anul şcolastic 1899/900, redactată de Ioan *Butean*, director şi profesor p. o. Gherla, Tipografia „Aurora“ A. Todoran. 1900 (text român şi maghiar).

Din această programă relevăm următórele: Corpul profesoral la gimnasiu se compune din 13 prof. ord. împreună cu directorul, 5 catecheţi şi 2 profesori extraord.; la şcóla elem. 1 dir., 3 învĕţători şi 4 catecheţi. Numĕrul elevilor înscrişi la gimnasiu: 392, mai mult cu 60 decât în anul şcol. 1898/9; rĕmaşi la finea anului şcolar 1899/900: 356 ord. şi 5 priv.; după confes.: 172 gr.-cat., 138 gr.-or., 19 r.-cat., 7 ev.-ref., 25 mosaici; după limba maternă: 310 rom. şi 51 magh.; la şcóla elem. cu finea anului şcolar: 80 elevi, între cari *38* gr.-cat., 33 gr.-or., 8 rom.-cat., 1 ev.-ref. In internatul Pavelean au fost adăpostiţi 133 elevi, între cari 71 beneficiaţi şi 62 solvenţi; taxa pentru un alumn solvent e de 240 cor. pentru intreţinere şi 60 cor. pentru uniformă: în Internatul gr.-or. au fost adăpostiţi 52 elevi, între cari 13 stipendişti şi 39 solvenţi; taxa pentru un alumn e 270 cor. La examenul de maturitate, ţinut în 18—21 Iunie a. c. s'au declarat maturi 43 elevi, relegaţi pe trei luni 2. Fondul profesoral de pensiune e de fl. 42,877, 29.

*

„Raportul III al şcólelor capitale ortodoxe orientale române de băieţi şi fetiţe“ din *Lugoj* pe anul şcolastic 1899—900, elaborat de înv. *George Joandrea*. Pe lângă datele şcolare raportul conţine douĕ disertaţii de G. Joandrea („Treptele culturale-istorice în şcóla Herbart-Zilleriană“ şi „Mĕtăsăritul ca isvor de câştig pentru învĕţător şi poporul nostru“). La şcóla de băieţi au fost înscrişi 157 elevi, ear' la cea de fete 133 în clasele ordinare şi 11 la cursurile supletorie. Corpul didactic a fost compus din directorul administrativ şi catechet Mateiu Ignea, paroch în Lugoj, învĕţătorii definitivi: Ioan Vidu, George Joandrea, Constantin Liuba, Alexandru Onaie, învĕţătórele definitive Amalia Lipovan, Eva Ogrin şi Silvia Tîrziu şi Maria S. Mircovici, instructóră în lucru de mână.

Notiţă literară.

A apărut:

Seria II din Conferenţele pedagogice ale corpului profesoral dela şcólele medii şi superióre române din Braşov, ţinute în anii şcolari 1897—98, 1898—99, 1899—900. Reproduse cu unele adause şi multe ilustraţiuni, de V. Oniţiu, directorul şcólelor.

*

Un volum de poesii intitulat: *„Dintre imitaţiunile lui Ioan dela Buceci“*. Partea I. Tipografia Ciurcu 1900. Sĕ află depus spre vênzare la Librăria Ciurcu Braşov precum şi la tóte Librăriile din patrie. — Exemplarul broş. costă cor. 2, trimis franco sub bandă cor. 2,20.

*

Treptele culturale-istorice în şcóla Herbart-Zilleriană, după Dr. W. Rein, A. Pickel şi E. Scheller, de George Joandrea, învĕţător. Studiu pedagogic cetit în adunarea despărţĕmêntului învĕţătoresc din tractul protopresbiteral gr.-or. al Lugojului, ţinută la 10/22 Februarie în Lugoj. Tipografia C. Traunfellner. Lugoj, 1900, 22 pag. 8°.

*

In editura Nouei Reviste Române“ din Bucuresci (Pasagiul Român 20) a apărut: *Băncile de emisiune şi Circulaţiunea monetară* în special Banca Naţională română, de A. D. Damianoff. Estensiunea noului op e de 136 pag. şi costă 1 leu 50 bani.

*

Statutele societăţii comerciale pe acţii „Ceres.“ Satu-nou, 1900.

*

Raportul camerei de comerciu şi industrie din Braşov, presentat Esc. Sale Dlui ministru de comerciu r. u. asupra situaţiunei economice din districtul ei în anul 1899.

Mulţumită publică.

Din încredinţarea adunării generale ordinare a X-a, ţênute la Arad în 12 şi 13 Iulie st. n. a. c., comitetul central al reuniunii nóstre învĕţătoreşti aduce prin aceasta cea mai căldurósă mulţumită publică tuturor binefăcĕtorilor marinimoşi, cari în decursul anului administrativ 1899/1900, sau moraliceşte, sau materialiceşte ni-au sprijinit reuniunea întru îndeplinirea grelei sale misiuni.

Speţial priméscă mulţumita nóstră ferbinte următorii P. T. DD. pentru donaţiunile făcute în favorul bibliotecei, şi anume:

1. P. T. D. Simeon P. Simon din Şomfalĕu pentru 1 exemplariu din Rĕtăcirile lui Odyseu.
2. P. T. D. Ioan Dariu din Braşov pentru 2 ex. gram. l. rom. ed. IV., c. I.; 2 ex. gram. l. rom. ed. III. c. II.; 2 ex. banca de şcólă; 1 ex. istoria patriei, ed. III.; 2 ex. Disciplina; 1 ex. micul cântăreţ, ed. II.
3. P. T. D. C. Xeni din Bucureşti pentru 1 ex. Opinia publică.
4. P. T. D. I. Marcu din Bocşa pentru 10 ex. Reflexiuni la exam.
5. P. T. D. N. Albani din Sâmbăta pentru 2 ex. Prăsirea galiţelor.
6. P. T. D. G Bodnariu din Bochia pentru 50 ex. Oglinda inimii.
7. P. T. D. Petru Vancu din Măderat pentru 1 ex. Vieritul.
8. P. T. D. Iosif Moldovan din Arad, şi soţii pentru 1 ex. Abc. ed. II.

Din şedinţa ordinară a comitetului central, ţinută în 21 Iuliu n. 1900.

Arad, 4 August n. 1900.

Pentru Comitetul reuniunii:
Prof. Teodor Ceontea, preşedinte.
Florian Cióră, bibliotecariu.

Nr. 509/900. [134] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci dela scólele din comunele însemnate mai jos, protopresbiteratul Iliei, se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 zile, dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Brădăţel, cu salariu anual de 600 cor., şi anume din fondul scolar 100 cor., din interesele împrumutului de stat 80 cor., din repartiţie dela popor 420 cor., cuartir în edificiul scólei şi grădină de legumi.

2. Cărmăzeneşci cu filia Dănuleşci, cu salariu anual de 600 cor. repartiţiaţi în popor, cuartir şi lemne de foc.

3. Gialacuta cu filia Căbeşci, cu salariu anual de 600 cor., şi adecă: *a)* în bani repartiţiaţi în popor 200 cor., *b)* în naturale 100 mĕsuri cucuruz = 280 cor., *c)* venitele cantorale 60 cor., *d)* lemne de foc 3 stênjini = 60 cor., cuartir în edificiul scólei şi grădină de legumi.

4. Têrnava, cu salariu anual de 600 cor. şi anume: în bani din repartiţie 200 cor., în naturale 100 mĕsuri cucuruz = 280 cor., venitele cantorale 60 cor., 3 stênjini lemne de foc = 60 cor., cuartir şi grădină de legumi.

Dela reflectanţii la aceste posturi se cere, ca sĕ se presente până la alegere în vr'o Duminecă ori sĕrbătóre la biserica din comuna la care a concurat spre a-şi arăta dexteritatea în cântările bisericesci şi pentru luarea de informaţiuni despre modul de plătire al salariului; deobligaţi fiind ca învĕţători a ţiné strană în biserică şi a instrui pe scolari în cântări.

Doritorii de a ocupa unul din aceste posturi au sĕ-şi aştérnă suplicele lor concursuale instruite conform normelor din vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral până la terminul susindicat.

Ilia, la 13 Iuliu, 1900,

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Iliei, în conţelegere cu comitetele parochiale respective.

Avram P. Pecurariu
protopresbiter.

---

ad Nr. 328/1900. [135] 1—3

Concurs

Pentru întregirea postului de învĕţător în comuna Alămor, protopresbiteratul Sĕliştei, se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt: 600 cor. salariu anual şi cuartir în natură.

Concurenţii au sĕ-şi aştérnă petiţiunile lor în regulă instruite şi în terminul preclus la subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Tilişca, în 19 Iuliu, 1900.

Oficiul protopresbiteral al Seliştei în conţelegere cu comitetul respectiv.

Petru Iuga
adm. protop.

Nr. 273/900. [136] 1—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor învĕţătoresci dela scólele cu câte un învĕţătoriu din comunele mai jos însemnate, se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Blăşeni-Criş şi Grosuri, cu salariu de 600 cor., cuartir şi lemne de foc.

2. Buceş, cu salariu de 600 cor., din cari 100 cor. sunt computaţi din venitul cantoral, grădină şi lemne de foc.

3. Bulzeştii de jos şi de sus, cu salariu de 600 cor., cuartir şi lemne de foc.

4. Crăciuneşti, cu salariu de 600 cor. şi cuartir.

5. Grohot, cu salariu de 600 cor. şi cuartir.

6. Luncoiul de sus şi Podele, scólă ambulantă, cu salariu de 600 cor. şi cuartir.

7. Pescera, cu salariu de 600 cor., din cari 360 în bani şi victualii în preţ de 240 cor. şi cuartir.

8. Valeabrad, cu salariu de 600 cor., cuartir şi grădină.

Petiţiunile de concurs instruate conform normelor din vigóre sĕ se aştérnă subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Brad, la 14 Iuliu, 1900.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Zarandului.

Vasiliu Damian
protopresbiter.

Nr. 372/1900. [137] 1—3

CONCURS

Pentru întregirea postului de învĕţătoriu devenit vacant prin demisionarea învĕţătoriului Vasilie Munteanu din comuna Satulung, biserica Sfintei Adormiri, protopresbiteratul Braşovului, se publică concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român“ cu următórele emolumente:

1. Salariu fundamental 600 cor.
2. Relut de cuartir 50 cor.
3. Pentru $1/4$ de pămênt 10 cor.

Şi cuincuenalele conform legei.

Dela concurenţi se pretinde, ca pe lângă cualificaţiunea recerută de legile nóstre scolare, sĕ propună în scóla de repetiţiune conform dispoziţiunilor comitetului parochial.

Cunoscĕtorii musicei vocale vor fi preferiţi.

Terminul alegerei 20 August st. v. a. c.

In conţelegere cu comitetul parochial.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Braşovului.

Ioan Petric
protopresbiter.

---

[140] 1—1

Escriere de concurs.

Pentru ocuparea postului de a 2-a învĕţătóre la scóla „Reuniunii femeilor române din Abrud“, prin acésta se escrie concurs cu terminul de *20 August st. n. a. c.* pe lângă salariu anual de 600 cor. solvite în rate lunare anticipative, cuartir liber în edificiul scólei şi lemne de încălzit.

Cererile provĕzute cu extras de botez, document de cualificaţiune eventual şi cu atestat despre purtarea oficiului de până acum, sunt a se înainta subscrisei presidente.

Dela „Reuniunea femeilor române din Abrud, Abrud-sat şi jur“.

Abrud, la 5 August, 1900.

Alesandru Ciura
secretariu.

Anna Filip
presidentă.

Nr. 461—900. 117 3—3

Concurs.

Pentru întregirea posturilor învĕţătoresci din comunele mai jos însemnate în protopresbiteratul Lupşei, se escrie concurs cu terminul de 30 zile dela prima publicare în „Tel. Rom.“

1. Cacova-Ierii, cu salariu de 600 cor., cuartir, grădină şi lemnele de foc.

2. Sălciva de jos, cu salariu de 600 cor., cuartir grădină şi lemnele de foc.

3. Ponor, cu salariu de 600 cor., cuartir şi lemnele de foc.

4. Şasa cu salariu de 600 cor., cuartir, grădină şi lemnele de foc.

5. Muncel, cu salariu dela comună 440 cor., cuartir, grădină şi lemnele de foc, ér restul de 160 cor., dela stat ca ajutoriu anual.

6 Vidolm cu salariu dela comună 300 cor., cuartir, grădină şi lemnele de foc, ér 300 cor. ca ajutoriu dela stat cerut.

7. Poşaga de jos, cu salariu de 400 cor. în bani, 100 coróne victuale ér 100 coróne din alte isvóre, cuartir şi lemnele de foc.

Doritorii de a ocupa una din acestea staţiuni au aşi adresa cererile provĕzute cu documentele recerute de normele din vigóre, în terminul deschis, subsemnatului oficiu.

Petenţii în cât le va ierta jurstările, sunt poftiţi a se presenta în comună pentru a'şi arăta desteritatea în cântări şi tipic.

Oficiul protopresbiteral rom. gr.-or al Lupşei.

Ofenbaia, 3 Iuliu 1900.

Ioan Danciu
protopresb.

Nr. 317. Scol. [118] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea în mod definitiv a posturilor învĕţătoreşti vacante în comunele mai jos însemnate din protopresbiteratul Solnocului se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în Tel Rom.

Libotin, cu salariu de 600 cor. dintre care 400 coróne ajutoriu de stat şi 200 coróne din repartiţie de pe popor.

2. Rogoz, cu salariu de 600 coróne; din ajutoriu de stat 400 coróne şi 200 coróne din repartiţie de pe popor.

3. Ineu, cu salariu de 600 cor., dintre care 450 coróne ajutoriu de stat, şi 150 coróne din repartiţie de pe popor.

Cererile de concurs instruite conform normelor din vigóre sĕ se substérnă oficiului protopresbiteral în terminul deschis prin posta ultimă Oláh-Lápos.

Cupşeni în 9 Iulie 1900.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Solnocului în conţelegere cu comitetele parochiale respective.

S. Cupşa
protopresbiter

Nr. 421—900. [119] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci dela scólele subsemnatelor parochii din protopresbiteratul Geógiului se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în ziarul „Telegraful Român“.

1. Ardeu, cu salariu anual de 600 cor., şi anume: 200 coróne dela comună prin repartiţie, éră 400 coróne ajutoriu dela stat.

2. Băcăinţi, cu salariu anual de 600 coróne şi anume 240 coróne din cassa bisericei, 200 coróne dela comună prin repartiţie, şi folosinţa unui agru în mărime de 5 jugere, a căruia venit se estiméză la 160 coróne.

Invĕţătorul ales e obligat în Dumineci şi sĕrbători a ţinea strană în biserică.

3. Homorod, cu salariu anual de 600 coróne repartiţie pe popor, locuinţă în edificiul scólei, şi lemnele necesare de încălzit.

Concurenţii la vre-unul din acestea posturi au aşi înainta cererile lor concursuale instruite conform normelor în vigóre în terminul deschis, la:

Oficiul protopresbiteral al Geógiului.

Vasiliu Pipoş
protop.

La Nr. 411—1900 [120] 3—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor învĕţătoreşti dela şcólele comunelor mai jos însemnate din protopresbiteratul Turda se deschide concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare.

1. Banabic, un post de învĕţător cu salariu anual de 600 cor., cuartir, lemne şi grădină.

2. Hărăstaş, un post de învĕţător cu salariu anual de 600 cor., cuartir, lemne şi grădină.

3. Muierău, un post de învĕţătoriu cu salariu anual de 600 cor. şi cuartir.

4. Soporul de Câmpiă, un post de învĕţătoriu cu salariu anual de 600 cor., cuartir şi grădină.

5. Găbud, un post de învĕţătoriu cu salariu de 600 cor.

6. Hidiş, un post de învĕţătoriu cu salariu anual de 600 coróne şi pentru cuartir, grădină şi lemne 24 coróne.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi au sĕ'şi aştérnă cererile lor instruite conform normelor din vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis, şi a se presenta în parochii înainte de alegere pentru a'şi arăta desteritatea în cântările bisericeşti, fiind că în cele 4 comune dintâiu au sĕ îndeplinéscă şi serviţiul de cantori.

Cojocna, 4 Iuliu 1900.

Oficiul protopresbiteral român gr.-or. al tractului Turda în conţelegere cu comitetele par. respective.

Teodor Ciortea
adm. ppresb.

Un învețăcel

se primesce imediat în prăvălia de Manufactură [139] 2—2

N. S. Nadasdy
Sibiiu, Piața-mică Nr. 31.

Saișonul de primăvară și de vară
1900.
Stofe de Brünn veritabile

Una bucată de metri 3.10 lungă, pentru un rând complet de haine de bărbat (Roc, pantaloni, vestă,) costă numai

fl. 2.75, 370, 4.80 de lână veritabilă de oae
fl. 6. — şi 6.90 de lână mai bună veritabilă de oae
fl. 7.75 din lână fină veritabilă de oae
fl. 8.65 din lână fórte fină veritabilă de oae
fl. 10.— din cea mai fină lână veritabilă de oae.

Una bucată stofă pentru un rând de haine-salon fl. 10.— deasemenea espedează cu prețurile de fabrică stofe pentru pardisiu, lodeu pentru turiști cele mai fine kamgarne etc. etc. depositul real și recunoscut în destul ca solid:

Siegel-Imhof în Brünn.

Mustre gratis și franco. Liferarea conform mustrei sĕ garantează. [56] 34—40

Avantajele mușteriilor privați, de a comanda stofele direct dela firma de mai sus, dela fabrică, sunt foarte însemnate.

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 85 Sibiiu, Sâmbătă 29 Iuliu (11 August) 1900. Anul XLVIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **strěinătate** pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază

INSERȚIUNILE
Pentru odată 14 fil., — de dóuě ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond.

Pasivitatea și noi.

In articolul al treilea se trag învěțăturile din exemplele istorice, și se conclude, că Românii au sě alégă calea cea mai bună, cea mai salutară, și aceea este activitatea.

„O națiune întrégă zace mórtă, și se galvaniséză din când în când, trist dar adevěrat, mai mult pentru hasul altora, pentru că însași a părăsit terenul luptei celei firesci și s'a dat împěrăției fantasiilor.

Activitatea este dară indispensabilă pentru popóre.“

Și ce ne învață istoria nóstră a Românilor?

Protestele, suplicele, deputațiunile Românilor la diferite timpuri și ocasiuni, începênd dela 1780 până în ziua de astăzi, tóte arată, că Românii nu au fost neactivi.

La 1848 a fost recunoscută activitatea, când deputațiunile românesci nu-și pregetară a merge la Cluș, la Pesta la Viena. Activitatea a fost practicată în tot timpul absolutismului, când acuisițiunile se restrinseră numai la pregătirea inteligenței române. Ea a fost îmbrățișată de Români la 1861 și 1863, recunoscută solemn la 1865.

„Dela anul 1865 intră o reacțiune necalculată, în contra activităței. Se pretinse, ca Românii în fața schimbărilor politice ce se fac în monarchia nóstră și în Europa întrégă, sě se retragă în negura pasivităței și sě stea pe loc, până la alte timpuri mai bune. Românii o parte se îndoiesc, o parte cred, neînțelegerea se începe, lipsa de activitate vine; însě activitatea celor ce rěmaseră credincioși intereselor națiunei române se paraliséză spre bucuria ascunsă a inimicilor Românilor și spre bucuria pe față a nepricepětorilor.

Prin acésta s'a spart solidaritatea între Români și vorbesce o inimă amărîtă de cele întêmplate, o inimă adevěrat simțitóre când deplânge spargerea solidarităței tocmai în acei 3—4 ani din urmă, *„când monarchia nóstră a trecut prin strafo mări radicale, când elementele naționale se puseră în mișcare dela o parte a monarchiei până la ceealaltă, când era timpul a pretinde drepturi, și când era mai de lipsă sě dovedéscă națiunea română, că e o corporațiune solidă morală, carea trebue respectată*“.

O sórte de ómeni au voit, ca noi sě ne dăm la o parte, sě facem pe nemulțămitul, pe teribilul, căci Europa se va mira de tăcerea nóstră, și cine scie ce va face. „Sě lăsăm ca reformele sě se facă preste capetele nóstre, ca sě ne omóre politicesce după axioma: „*volenti non fit injuria*“ sau sě ne espatriem noi pe noi înșine politicesce, resemnând noi înșine dela dreptul de a vorbí în parlamente publice, și de a arăta barem lumei că suntem asupriți de elementele, dela cari pretindem cu tot cuvêntul sě trăim cu aceleași drepturi, cu cari vor sě trăiéscă și ele.“

Cu acestea s'a întrerupt firul istoric în politica de activitate a Românilor, cu acestea s'a părăsit calea indigitată de strămoșii nostri, și am luat un drum bătut de alții, dară cu ce resultate, am vězut din istoria Poloniei.

Dacă strămoșii nostri au fost așa de setoși după o posițiune, din carea sě pótă dobândi alta și mai favorabilă, cât de mare ar fi pěcatul nostru, cari trăim în timpuri mai bune, când noi am dispreţuí ori-ce mijloc onorific pentru a câștiga un bine pentru poporul nostru? așa esclamă la 1869 ziariul nostru, și tot cu acel drept putem esclama tot așa și noi după 30 de ani.

In acest cadru de idei se învêrte ziariul nostru, apărând activitatea față cu conclusul luat în conferența dela Mercurea, și cu acestea trecem și noi la articolul al patrulea și cel final, pe care-l reproducem din cuvênt în cuvênt, și apoi trecem la cele scrise de *Pester Lloyd* în ce privesce programa moderaților și cea a radicalilor, dintre cari după cum am vězut cu nici una nu pot sta de vorbă azi cei ce conduc politica statului nostru.

In urmă ne vom da séma față cu situațiunea de azi și vom vedea încât mai continuăm azi noi Românii firul istoric în politica națională și cari au fost ródele politicei cu activitatea.

Sě urmeze deci articolul din vorbă:

Activitate.

IV.

„Nenatura politicei pasive a românilor transilvăneni trebue sfârșită din partea tuturor românilor cât mai curând. Trebue, cum am zis în numărul trecut, continuat firul istoric dela acea împregiurare din urmă la carea am stat în loc în politica activă.

Că am prejudeca intereselor nóstre politice prin procederea activă nu este adevărat. Asertiunea acésta nu a putut sta nici în momentele acelea, până sě ferbea conclusele de la Mercurea. Majoritatea, ca sě-i zicem așa acelei conferințe s'a declarat, că prin pasivitatea ei nu voesce sě zică, că nu va sě mai facă nimica. Cu alte cuvinte, ea a recunoscut numai imposibilitatea, dar și nenatura direcțiunei sale. Ea dar pronuncia din gură pasivitatea fără de a o și cugeta și dacă era sě o spună respicat trebuia sě zică, că noi vrem activitate, însă afară de cadrul ce ni-l lasă împregiurările de față adecă constituțiunea țěrei.

In ce zăcea așa dară necuprinderea lucrului ce se desbătea? Intru aceea că situațiunea nu voea nimenea sě și-o clarifice. Nu vrea cei ce votau pentru pasivitate sě vadă că, bun sau rěu, dar trăim în constituționalism. Nu vreau sě védă că prin urmare guvernul, cum sunt împregiurările nóstre, pe lângă escusare înaintea lumi, va tăia calea ori-cărei mișcări politice căreia nu-i convine, zicând că este calea deschisă în dietă mergeți și vă spuneți năcazul acolo. Nu vrea sě vadă că posițiunea Transilvaniei și chiar și a Ungariei face posibil ca pressa nóstră, carea de almintrea abia străbate afară din românime, sě pótă fi adusă la tăcere. Nu vrea sě vadă că noi după constelațiunea politică în afară nu avem pe nimenea sě ne sprigiinéscă. Nici sě vadă că românii de dincolo și cu noi împreună nu avem un organ, prin carele sě ne putem barem spune suferințele nóstre lumei. Va sě zică, noi când eram încungiurați de tóte împregiurările nefavorabile sě ne punem sě decretăm, că nici unicul mod care ne rămâne și carele ne mai garantéză și alte — sě nu-l primim.

„Pasivitatea activă“, după cum o botezase unii, era de prevězut, că va fi imposibilă, cei ce nu o au crezut o pot vedea acum aievea.

Era o părere carea sě vedea în ochii multora plausibile: părerea că românii pot asterne memorande până la persóna Majestăței Sale.

Decât plausibilitatea acestei idei dispare, când cugetă cine-va că ce sě se întâmple cu memorandul sau memorandele. Sě se aștérnă ministeriului? O causă națională nu póte fi degradată la o cestiune administrativă. Dar sě zici că sě se aștérnă Monarchului. In stat constituțional ce póte face monarchul? Póte rěspunde: Eu nu am putere absolută în stat. Lucrurile sě direg astăzi de representanța poporului și de puterea esecutivă, cari trebue sě mérgă mână în mână. Póte sě zică mai departe că va da memorandul ministrului ca sě-l aștérnă dietei. Insă în casul acesta cestiunea națională politică încă póte fi degradată la o simplă suplică și mult dacă sě va da comisiunei respective, că ad calendas graecas, de va avea cine-va rěgaz sě referéscă asupra ei.

Și sě fim așa de optimiști sě presupunem și așa ceva, cine sě o spriginéscă barem cu cuvêntul? dacă cei pe cari îi privesce nu sunt de față, sau în casul nostru, dacă în locul respectivilor sunt representanți de altă naționalitate și póte tocmai de naționalitate de aceea, care în loc sě apere sě apese.

Din ori-ce privință va considera cineva cestiunea trebue sě recunóscă, că ceea ce sě numesce pasivitate activă e tocma așa de imposibil precum e de imposibil de a suplini idea activităței cu a pasivităței, pentru ca sě aibă și una și alta tot același înțěles.

Alta ar fi, când țara întrégă ar protesta. Noi scim că pe dieta din Sibiiu (1863—4) retragerea sau pasivitatea magiaro-sěcuilor nu o a putut împedeca dela facerea legilor cari pe cât a trăit sistemul a avut valóre *pentru*, și au obligat asemenea *pe toți* locuitorii țerei. Și atunci erau mai multe cercuri de alegere ocupate de magiaro-sěcui, dar nu cum e astăzi la noi, când numai un cerc de alegere în districtul Făgărașului e fără representante în dietă, încolo însă țéra întrégă representată. Ungaria, unde politicesce pasivă eră țéra întrégă, fără deosebire de naționalitățile ce locuesc acolo, și a trebuit

---

FOIȚA

Din tainele vieței.

(Continuare.)

Cum am cunoscut pe Alexandri.

De puțin interes pentru omenirea românéscă ar putea fi aceste note auto-biografice, dacă ele nu s'ar ocupa de cît de puțin importanta mea personalitate, deși este necontestat că și simplele întîmplări din viața unui om ca mine pot sě aibă o parte interesantă pentru semenii mei, cum zisei chiar la începutul acestei scrieri. Aci voiu sě amintesc cum am făcut cunoștința lui Alexandri.

Era între anii 1852—1853. Scrisesem deja în „Calendarul Buciumul Român“ din Iași sub titlul: „Un vis“ o critică a limbei neologistice și mai ales extrem latinizantă, așa cum se citea în jurnalele și cărțile românilor din Ardeal. Nu putea Vasile Alexandri sě nu observe cu plăcere acea critică umoristică, el care avea, nu tîrziu, sě ia fruntea luptătorilor, contra limbei românești scîlciată, alăturea cu Alecu Russu, Mihai Kogălniceanu, Costache Negruți, etc. în „România Literară“.

Și apoi Alexandri aparținea acelei direcțiuni culturale, care, lipsit de învidie în fața talentelor născînde, le căuta în fie ce zi, le apropia de sine, le încălzea, le susținea, le conducea spre folosul culturei naționale. Astă-zi lucrul s'a schimbat: Cei tineri cred mai eficace metoda lor de străbatere în republica literară, ei nu solicită cunoștința și prietenia bătrînilor scriitori, ba din contră organizéză campanii de înjurături, dacă nu de apreciere nedrepte în contra ante-mergătorilor lor. Sunt eu un „laudator temporis acti“ cînd susțin că mai cinstită în tot cazul era metoda cea veche, de a nu sparge icónele din templu, înainte de ce ele sě pótă fi înlocuite de icónele nóuei generațiuni.

De școla veche, eu zilnic îmi făceam un ideal, din a cunóște și a manifesta admirațiunea mea pentru cei cari deja munciseră în ogorul național. Vasile Alexandri, cît citi primele mele lucrări, întîlnind pe regretatul meu profesor Dimitrie Gusti, ceru sě mě prezinte lui.

Eram școlar în una din clasele superióre ale reînființatului liceu din Iași. Dacă de ordinar îmi făcém în fie-ce diminéță ciobotele, ce mai lustru le dădui în ziua hotărîtă sě mě presint la Alexandri.

Mi-am cusut nasturi noui nouleți la gheroc și am cheltuit $^1/_2$ de călimări de cernélă sě înegresc ațele de la cusături pe subțiori și prin spete...

Cu cît s'apropia óra ce-mi era indicată pentru primire la Alexandri, cu atît sîngele circula mai iute în vinele mele; aveam sě věz pe marele poet!

Cine știe? póte m'o strînge chiar de mînă!.. Iute, cu o cochetărie care nu intră în deprinderile mele nici pînă astăzi, cu tótă supărarea nevestei mele, dau $^1/_2$ de sfanț pe un săpun de migdale amare jupînului Boruh, care vindea mărunțișuri într'o dughiană din fața bisericei catolice, și spală-te băete, sě-ți faci mîna vrednică de a fi atinsă de a marelui om...

Cînd mi-aduc aminte de cheltuiala de bani și de timp ce am pus în acea zi, mě întreb cînd aș mai fi avut răgaz sě produc vr'o lucrare dacă mi s'ar fi fost dat sě fac în fieşte-ce zi o cunoștință de om mare?

La ora unu după amiază eram la pórta casei lui Alexandri. Mě opresc sě respir că-mi bătea inima tare. Peste o clipă sunam discret clopoțelul de la ușa scărei. Nu de mult prin „Universul“ am făcut fiziologia clopoțelului de la ușă, — instinctiv îm ziceam pe atunci că nu sună mult și energic de cît două feluri de ómeni: inconștienții, servitorii și înfumurații, cei cari se cred mare trébă. Feciorii de bones maisons au urechea exercitată la sunarea clopoțelului de la scară.

Firește că a lui Alexandri nu se grăbi sě vină sě-mi deschidă la modesta mea sunare. După cîtă-va așteptare sun din nou, tot potolit. De astă dată feciorul, un ciocoiu 'nalt, în frac și mănuși albe de bumbac, îmi deschide ușa. Cît îi eram de recunoscător că, fiind îmbrăcat așa de elegant a *catadixit* nu numai sě-mi deschidă ușa dar și sě mě întrebe, nu tocmai insolent: — Ce poftești?

In „ce poftești?“ slugoiul spunea prin tonul vorbei că toaleta mea nu-l speriase.

Totuși, după ce'l încredințai că sunt așteptat de c. c. Vasilică, dînsul mě anunță stăpînului sěu.

Aș fi plătit bucuros ultima jumětate de sfanț din pungă, pentru o înghițitură de apă ca sě-mi liniștesc îmbulzitele palpitațiuni.

Ce schimbare astă-zi! Dacă este sě cred pe toți cei cari mi-au scris la ocaziunea jubileului meu de 66 de ani, se pare că sunt și eu *cineva*. Pe tótă ziua sunt abordat de sĕ pórte patru ani de zile un provisoriu înfricoșat, care provisoriu nu am voi sĕ atingem iar córde delicate, se vorbesce tare, că mulți din pasiviștii cei mai de frunte nu vor sĕ'l sufere, ci ar activa bucuros, dacă afurisiții de unguri nu ar fi așa de sgârciți cu posturile și dacă nu ar fi așa de egoiști, ca sĕ caute a le umplé mai numai cu de ai naționalității lor.

Spre a ne îngrădi în contra vre unui prepus rușinos național noi declinăm dela noi acele faime, că ar fi pasiviști și încă de frunte, cari caută și alérgă după posturi prin antecamerele guvernului unguresc. Când considerăm lucrul din partea practică, trebue însĕ sĕ ne zicem, că o stare nenormală fără de deregători naționali ne împuținéză inteligința și ne vatămă interesele naționali economice.

Este vorba și despre compromiterea drepturilor ce le aspirăm. Nu ne vom întórce iarăși la exemplul Irilor, și din causele arĕtate chiar în acest articol mai sus, nu ne vom provoca nici la croați nici la galițieni, cari când vreau sĕ protesteze cu succes, o fac cu țéra întrégă, nici la cehi, cari au cler și aristocrație puternică, și vom indigita la un popor de acea-și sórte (de și mai favorabile) și în aceași patrie cu noi, la poporul săsesc. Acest popor e restrêns numai la petecul de loc, pe care el îl botéză cu atâta predilecțiune și perseveranță pe numele seu. Are aceiași zelosie pentru drepturi naționale ca și noi, și a urmat aceea-și politică pe care o urmarăm la 1863—4 și noi. Au pierdut aceași dietă și aceleași legi speciale pe cari și noi. Despre acest popor istoria lui de șepte sute de ani ne dovedește că cu multă prudență și cercumspecțiune și a apărat interesele sale. De el putem fi siguri că le apără și acum. Și ce face? Eatăl activ și representat în dieta Ungariei. Nu e mulțumit nici el cu situațiunea în care s-a vĕzut străpus prin schimbările dela 1865—7, înse caută sĕ mântue pentru esistința sa cea ce póte. Acésta este nu numai dreptul, dar prima datorință a fie căruia către esistința sa.

A fi zeloși către acéstă primă datorință nu póte însemna nici odată a compromite drepturi, mai ales de cele naționali-politice, cari până când o națiune este în viață sunt neprescriptibile, cari încétă numai când națiunea a încetat de a mai exista, sau când ea nu mai voesce sĕ existe, negându-și orbesce antecedențiile sale.

Românii activiști când s'au decis pentru activitate au avut în vedere situațiunea întrégă. Ei sciau că vor avé sĕ întimpine greutăți, vedeau că unele din drepturile acuisite vor fi ignorate. Dară tocmai pentru-că vedeau tóte acestea se temeau ca drepturile aceste acuisite sĕ nu móră cu sistemul ce abia mai era cald; căci sistemul încetase de a sufla. Datoria Românilor e dară de a cerca și în fine de a isbutí cu aducerea la valóre a aspirațiunilor lor de drept ori sub care sistem și ori sub care împregiurări, și atunci drepturile pretinse de noi pot fi pentru óreși-care timp ignorate, pot fi suprese chiar, dar mai târziu prin désa repețire a lor tot trebuie sĕ vină la valóre. Nu de sistemele politice, ci de drepturile nóstre sĕ ne dóră.

Credem așadară, că cei ce sunt din cugete curate interesați de sórtea națiunei române, nu numai că vor consimțí dar vor și conlucra alàturea cu noi în înțelesul celor zise până aci.

Noi scim, că nu suntem isolați în ideile ce confesăm și scim, că nu am fost isolați nici până acum. Ba chiar și din cei ce se păreau a aproba pe pasiviști, în faptă lucră, cea mai mare parte, în înțelesul activității.

Este așadară fórte consult, ca după ce cu paguba nóstră am făcut o scumpă experiență, sĕ începem a fi mai mobili, ca sĕ nu amurțim de tot. Sĕ începem din tóte părțile a concurge cu ideile nóstre în direcțiunea unică salutară pentru noi, ca sĕ nu fim uciși de spiritul progresist al timpului și sĕ nu fim lăpĕdați afară din patrie, precum se lăpĕdară Polonii. Și apoi vină ce va veni preste noi, deprinși mereu în luptă, nu vom fi nici neîndemânatici, nici surprinși de nici un eveniment.

Câștigul cel mai mare însĕ va fi că pornind la lucru în comune, în comitate, scaune și districte, în adunările unde se află representată țéra, noi am fi adunați pe lângă un principiu, ca o trupă pe lângă un stindard. Puterile, cari astăzí lucră luptându-se între sine s'ar întórce tóte la o luptă pentru noi toți. Atunci nu am mai fi activiști și passiviști, ci fii unei și aceeași națiuni. Am lucra mai cu succes pentru națiune și am capacita mai ușor și mai curênd despre lipsa de a fi respectate pretensiunile nóstre și pe conlocuitorii de altă naționalitate, în interesul patriei nóstre comune.

Dotațiunea clerului.

Desigur întreg clerul aștéptă sĕ vadă resolvată afacerea întregirii dotațiunilor parochiale dela stat. Drept acea nu va fi fără interes a comunica cetitorilor nostrii starea, în carea sĕ află și sórtea fasiunilor făcute, conform informațiunilor din parte competentă.

Fasiunile cu tóte aclusele lor s'au înaintat la timpul seu înaltului guvern, care în lipsă de ómeni cu cunoscința limbei române nu le au putut esamina, până nu i s'au presentat din partea unui esmis consistorial parte traduceri parte estrase maghiare din întreg colosul actelor privitóre la întregire. Astfel s-a făcut posibilă esaminarea fasiunilor, care la guvern este terminată. Cele mai multe fasiuni însĕ sunt incomplete, în deosebi sunt mance aclusele cólelor B., cari n'au putut fi făcute din centru, cum s-au făcut bunăóră la cólele A., din care abia câte-va se escepționéză.

Spre a ușura acum corecta compunere a documentelor ce se cer la cólele B., s'au compus de aici formulare și blanchete în conformitate cu legea și cu instrucțiunile ei esplicative și în special conform instrucțiunei ministeriale dela 6 Octobre 1899 Nr. 76.358, dar cu deosebire pe basa esperiențelor câștigate de esmisul consistorial în secțiunea II din ministerul cultelor, căreia aparține afacerea așanumită a congruei.

In septămânile ultime au și început a sosi la Veneratul Consistoriu fasiunile unor parochi, cari sĕ provĕd cu formularele de documente tipărite și sĕ trimit împreună cu un amenunțit cercular esplicativ *direct* parochilor spre întregire. Cei ce vor primi deci cólele trimisĕ, trebue cu deosebită atențiune sĕ cetéscă dispozițiunile cuprinse în cercular, sĕ'și facă calculii necesari separat și după ce s'au precisat tóte conform prescriselor sĕ le presenteze spre înducere în documentele tipărite fie primăriei, fie comitetului parochial ori protopopului, care are sĕ estradee respectiva adeverință. Acésta se cere cu atât mai mult cu cât **nu sunt admise abateri dela cólele deja umplute**, și spre a evita stersăturile abia descifrabile, cum adeseori s-au făcut până acum.

Firesce, că vor obveni casuri, unde formularele tipărite nu se vor potrivi ad literam și unde referințele locale vor pretinde indicarea de momente speciale. In asemenea casuri formularul va servi ca o indigitare, pe basa căreia și după îndrumările speciale, ce se vor da, sĕ se compue documentul necesar și adecuat casului special.

Fasiunile întregite de parochi vor fi presentate protopopilor concernenți, cari vor avea se **le examineze strict** și numai după ce vor afla tóte **de plin corecte** le vor înainta cu posibilă grabă veneratului Consistoriu. Sĕ accentuéză acésta cu atât mai mult cu cât mulți protopopi au presentat aici fasiunile aprópe fără nici un control; altcum cu greu se póte esplica mancitatea adeseori bătătóre la ochi.

In deosebi sĕ atrage protopopilor atențiunea la o împrejurare. Intregire dela stat capĕtă numai acele parochii, cari au existat *înainte de 1 Ianuar 1898, ca parochii de sine stătătóre.* Despre acésta se vorbesce pe pagina 1 și în rubrica 1 a cólei B, unde parochii au indicat „că parochia există din anul cutare, din vechime, etc.“ dar afirmațiunea acésta nu este întărită cu document separat. Cu ocăsiunea revisuirei protopopii pot deci sĕ întăréscă acele date accentuând unde nu este, în deosebi *„că parochia a existat înainte de 1 Ianuarie 1898 ca parochie de sine stătătóre“. Acésta clausulă la acelaș loc sĕ o subscrie apoi* și se pue și sigilul oficial. In anumite casuri sĕ cere despre acésta și document special. Acesta sĕ se estrade de oficiul protopopesc.

Étă ce zice despre acest punct cercularul consistorial Nr. 4629 Plen.

Ad B. pag. 1.

La unele comune se cere sĕ se dovedéscă ***datul înființării parochiei***, căci numai acele parochii capĕtă întregire, cari au existat înainte de 1 Ianuarie 1898. In aceste casuri oficiile protopresb., sĕ estradee documente, în cari — dacă pe basa spuselor bĕtrânilor satului, pe basa datului facerii edificiului bisericesc, pe basa unor inscripțiuni ori a datului de pe antimis etc. nu vor puté constata terminul înființării, — sĕ constate cel puțin atâta, că ***„parochia a existat ca parochie de sine stătătóre înainte de 1 Ianuarie n. 1898“***.

Acelaș lucru se cere și pentru cele mai multe din ***parochiile vacante,*** cu acel adaus, că pe lângă eventualul dat al înființării — și care trebue sĕ fie cel puțin înainte de 1 Ianuariu 1898 — se mai cere sĕ se indice:

a) de când e parochia vacantă?

b) ce a causat vacanța (mórte, strămutare etc.)?

c) după vacanță nu și-a perdut cumva parochia independența?

d) nu a devenit filie la altă parochie?

e) nu a întrat în comuniune (társégyházviszonyban)?

f) une-ori se mai cere indicarea motivelor, din cari nu s'a întregit sau nu s'a putut face întregirea.

Formulariul casului ultim sună așa:

Ad. B pag. 1.

In afacere de congruă fără tímbru.

Adeverință.

Prin acésta se adeveresce din partea subsemnatului oficiu protopresbiteral, că parochia gr. or. română din comuna N. N. după spusele bĕtrânilor s'a înființat 1). . ., deci a existat înainte de *1 Ianuarie 1898*, ca parochie de sine stătătóre.

In vacanță a ajuns oficiul parochial la anul. . . prin 2). . . parochului.

Parochia este și astăzi *independentă* și nu a devenit *nici filie* la vr'o altă parochie din apropiere, *nici* nu a întrat *în comuniune* cu altă parochie vecină, din contră de repețite-ori s'au făcut pașii pentru întregire, dar deoparte din lipsa de candidați, de altă parte din lipsa de venit atrăgĕtor și suficient nu s'a putut încă întregi.

---

1) din vechime, eventual sĕ se pună și un an, care se va putea afla și constata.

2) mórtea, strămutarea, etc.

---

tineri de tótă vîrsta, cari, sunt departe de a fi emoționați ca mine cînd pentru prima dată vĕzui pe Alexandri. Fericită evoluțiune culturală care îndreptățește pe cel din urmă pierde-vară, sau pe cel din urmă absolvent de gimnaziu sĕ te abordeze cu scrisori, în cari îți aduc: *„încredințarea stimei lor!“* or, când te întîlnesc acasă sau pe stradă, nu aștéptă sĕ le dai tu mîna, ci ți-o întinde pe a lor fără prealabilă cheltuială de jumĕtate sfanț pentru săpun!

Tempora mutantur!

Unii zic că aceasta se chiamă democrație, eu o numesc lipsă de creștere.

Pășind pragul camerei lui Alexandri, ca într'o biserică, n'am întins mîna sĕ apuc pe a lui, ci el, — o fericire! — cum era tologit pe o canapea, à la ministrul P. P. Carp, se ridică din tologeala lui și înaintă spre mine. Apucîndu-mi mîna, mă trase după el mai aprópe de societatea reunită în jurul lui. Acolo erau, rĕsturnați pe un fotoliu, boerul Rolla; pe un altul Dumitru Ralet, viitorul vornic bisericesc a lui Grigorie Ghyca Vodă; lângă masa de nuc din fața canapelei, stătea Alecu Russu, cel care nu tîrziu avea sĕ se ilustreze printr'o serie de articole în „România Literară“ a lui Alexandri, — articole de critică a limbei române scîlciată în București și Ardeal.

Eram în fața unui areopag literar, emoțiunea mea era fórte mare.

— Iacă Alecule și *boerule* Dumitrache Ralet și d-ta dragă Rolla, zice Alexandri prezentîndu-mă, iacă tinĕrul autor al „Visului“ care l'am citit dăună-zi împreună.

Rolla, Ralet și Alecu Russu își întórseră ochii cu óre-care curiozitate spre mine.

De i-am salutat or nu, nu mai știu. In cap îmi răsunau numai vorbele: „autor al *„Visului“* care l'am citit împreună!“

— Mi-au citit „visul“ împreună! Ce onóre!

Alecu Rusu, Rolla, Ralet, îmi apucară pe rînd mîna dreaptă care sfiósă bălăbănea mai mult spre spate. Alexandri mĕ atrase pe un fotoliu, lângă masă, mĕ făcu sĕ șez zicîndu-mi:

— Bine tinere, ai scris nu numai frumos, dar ai criticat și drept pe acei cari strică minunata nóstră limbă românească.

Și începură tus-patru a recita părți din mica mea lucrare, pe cînd eu, gotcă la față de plăcere, mi se părea că mereu cresc în corp și picióre de n'o sĕ mĕ mai încapă nici fotoliul, nici camera!

Din acea zi eu am rĕmas credincios condeiului pînă la vîrsta de astă-zi împins, în primele mele lucrări, de marele Alexandri. In „România Literară“ am publicat în 1855 nuvela mea istorică *„Logofĕtul Baptiste Veleli“* mult lăudată de el și de Costache Negruți.

Intr'un bilet ce-mi dete, pentru Ubicini, — cînd plecai mai apoi pentru studii în Franța, Alexandri mĕ recomandă ca pe unul din cei d'întîi redactori ai „României Literare“.

După întórcerea mea de la studii, Alexandri îmi scrise numeróse epistole, despre cari aiurea voiu avea de vorbit. Cînd, pentru motive ce mai departe voiu arăta, căzui în disgrația „Junimei Literare“ din Iași, Alexandri îmi scrise o epistolă prin care califica, nu prea în termeni delicați, noua direcțiune. Intre altele îmi zicea: „Columb a descoperit America și ea nu se numește Columbia. Noi am întreprins lupta contra scîlcietorilor de limbă românească și direcțiunea nóstră d. Maiorescu și-a apropriat-o, botezînd-o *nouă*!...“

Primele bătăi de inimă.

Eram de 17 ani, de o modestie care-mi deschisese calea în multe pensionate de fete. Cînd vre-una mai semeață își adîncea ochii asupră-mi, simțeam sîngele afluindu-mi la față și plecam ochii în jos. La pensionatul Joye, bărbatul dómnei, un om bătrîn și lung la corp, fără mustăți și cu capul pe jumătate chel, era mai mult „un homme de pein“ de cît un impiegat cult al școlei. Tótă ziua tăia zahăr, la masă tăia fripturi și împărția la fete. Intr'o zi era onomastica lui: masă mare la care am fost învitat și eu.

Papa Joye, la șampanie a voit sĕ mĕ chefuiască. C'un singur pahar eram gata, căci nu gustasem nici odată din asemenea băutură. Cu tóte acestea am fost cuminte, deși mult petrecu papa Joye cu locuacitatea mea. Se pare că grăiam tot despre școlă și despre notele ce dădeam la școlari. Incercarea aceasta mĕ recomandă și mai mult d-nei Joye.

Aveam de coleg, profesor la pensionat, pe *Her Starke*, un german de Nord, nalt, subțire, blond ca spicul de grîu, cu mustățile bălane croite pe păhar... Preda l. germană cu *„iut morhen“* (gut morgen), nu era mulțumit de nici una din sutele de mii de gramatici germane tipărite și dicta fetelor o nouă gramatică, ce de sigur rămase netipărită. Era dealtmintrelea fórte simpatic și voios. Mai preda în pensionat și caligrafia și în adevăr că scria minunat în gotice, deși ținea condeiul numai între două degete sgribulite pe el. Era și ceva zugrav, câștiga bine făcînd *„șilduri“*, adică table cu firme.

(Va urma)

Un lucru laudabil ni se aduce la cunoştinţă din Sighişóra. Femeile române de acolo sub conducerea onorabilei dómne *Moldovan*, soţia protopopului nostru de-acolo, au întrodus un disc special, depunênd fiecare în Dumineci şi sĕrbători dinariul lor în o cutie cu lăcat, care după umplere, se deschide de casieră şi banii se depun la bancă. Menirea sumei adunate este ornamentarea bisericei, în care scop s-au procurat deja obiecte în preţ de peste 50 coróne.

Din acéstă încercare, pe lângă care femeile se grupéză cu multă dragoste, sĕ prevede desvoltarea unei reuniuni în tótă regula.

Inaltpresfinţia Sa, aflând despre nobila iniţiativă a femeilor nóstre din Sighişóra, le-a exprimat pe calea oficiului protopopesc mulţumita sa şi împărtăşindu-le archierésca sa binecuvêntare, a dorit deplin succes tuturor paşilor lor salutari făcuţi întru înfrumseţarea casei Domnului şi pentru alte scopuri laudabile, ce urmăresc progresul nostru în ori-ce direcţiune.

Noi încă ne bucurăm, când aflăm, că barem ici-colea prind rădăcini sfaturile şi ideile pentru cari pledăm, mânaţi de dorul de-a vedea în sinul credincioşilor noştrii din tóte comunele puţină mişcare, puţină viaţă, care sĕ se desvólte mereu, şi sĕ créscă în intensitate până va cuprinde curentul pornit pe toţi, deşteptându i din somnul, din indiferentismul, care a cuprins până şi pe aceia cari după posiţia lor ar trebui sĕ fie agitatorii tuturor mişcărilor spre progres.

Din Treiscaune.

Stimate Dle Redactor!

Permiteţi-mi Vĕ rog, ca în scurt sĕ Vĕ fac un raport relativ la sfinţirea bisericei nóstre gr.-or. din *Sepsi-Sângeorgiu*, sĕvêrşită Duminecă în 16 Iuliu a. c.

Era o diminéţă frumósă, ceriul senin sĕ păré că anume favoriséză festivitatea demult aşteptată; se păré că acea zi senină şi luminósă e o prognosă pentru un viitor fericit al acelei parochii.

Actul sfinţirei bisericei se începu cu credinţa şi speranţa că Atotputernicul va lua sub scutul sĕu şi pentru viitor acea sf. bis. şi pe credincioşi ei ca din amorţélă, mai bine zis din degenerarea în care se aflau până de present, sĕ fie întăriţi în credinţă şi dragoste către biserica lor strămoşéscă, în speranţa zic, că cu timpul — dacă acela va sosi óre-când, sĕ fie buni şi credincioşi apărători şi susţinĕtori ai acelui locaş şi religiunii strămoşeşti.

Dorinţa mea emanéză din acea tristă înprejurare că, fii acestei biserici deja demult, încă din strămoşi nu mai vorbesc limba română, şi numai religiunea şi biserica ia mai susţinut ca aparţênĕtori naţiei nóstre până în present.

O bună constelaţiune, ba chiar o minune ar trebui sĕ se ivéscă pentru-ca sĕ-i mai putem păstra pentru biserica nóstră. Mare durere! Cum şi când se va ivi!

Curentul actual de maghiarisare şi apostasiă religionară sunt la ordinea zilei, acestea sĕ urmăresc prin ori-ce mijlóce, fie prin ademeniri, fie prin căsătorii mixte care sunt voluntare, fie zis şi prin volniciă, prosperéză, vĕzênd cu ochii — în detrimentul bisericii nóstre, acésta procedură s-a urmat încă din secolii trecuţi, astfeliu ne-am împuţinat, astfeliu neam asimilat cu strĕinii în sĕcuime.

Sub astfeliu de împrejurări se sfinţi biserica din Sângeorgiu, speranţa pentru conservarea elementului nostru în acea parochie va depinde de nou alesul paroch şi sprijinirea lui din partea autorităţilor nóstre bisericeşti. Am credinţă că dênsul 'şi va împlini cu sfinţenie datorinţele sale de preot românesc în acea parochiă. Problema i va fi grea, dar cu speranţa în Dumnezeu facă-şi datoria.

Sĕ revin acum la actul sfinţirii:

La însărcinarea Excelenţiei Sale Preabunului nostru *Archiepiscop şi Metropolit Ioan Metianu*, s'a urmat actul sfinţirii în modul usitat, pontificând P. O. D. protopresbiter tractual *Dem. Coltofeanu* asistat de dl protopop *Voina* din Braşov şi alţi trei parochi tractuali. Cântările le-a executat şi condus dl Brenciu, cântăreţ la biserica Sf. Nicolae din Braşov spre admirarea celor presenţi.

Lume era multă de tóte confesiunile, biserica era ticsită.

In decursul sf. liturgii, ne onorară cu înalta presenţă Ilustritatea Sa Domnul comite-suprem al Treiscaunelor Potsa József, însoţit de domnul vice-comite Szentiványi, representanţa magistratului, parohul ev. ref. şi alţi mulţi onoraţiori din localitate. Cam pe la finea liturgii sosi şi Ilustra Dómnă Br. Szentkereszty împreună cu fica şi fiiul sĕu, patróna acestei biserici.

Ceremonia a decurs în mod festiv. Un discurs magistral în limba română ţinù dl protopop tractual, în care accentuà meritul dlui jude de tribunal *Alexiu Oniţiu* carele pe timpurile acelea era plasat în Sângeorgiu.

Şi acésta cu tot dreptul, căci dacă dênsul nu era aci, nici odată n'ar fi fost acésta pompósă biserică. Zidirea bisericei a fost plăsmuită în inima şi sufletul seu nobil; pentru executarea, aflarea isvórelor din cari sĕ se edifice s'a îngrijit, a mijlocit colecte, a ostenit fără preget, a sacrificat şi s'a espus chiar pe sine şi familia sa. Pentru a-i puté arăta meritele sale ar trebuí umplute mai multe colóne de ziare, este însĕ de prisos, căci ce laudă mai mare îi putem aduce, decât constatând, că biserica frumósă din Sepsi-Sângiorz e rodul ostenelelor sale. Urmă apoi cuvêntarea în limba magiară ţinută de părintele Augustin Cosma din M. Ujfalu, care a pus în uimire pe străini, cari au fost în posiţiă de a o şi judeca.

In fine după terminarea ceremoniei bisericesci a urmat prânzul în casa vĕduvei preotese, la care au luat parte preoţii celebranţi, parochul ev.-ref., un senator magistratual, dl director Vlaicu şi alţi doi domni din Braşov, comitetul parochial din loc, câţiva tineri învĕţători şi studenţi români.

Toastele încă n'au lipsit; primul a fost în onórea Excelenţiei Sale Preabunului nostru Archiepiscop şi Metropolit Ioan Metianu. Seria toastelor a fost lungă, despre care nu amintesc, căci ea a urmat ca după obiceiu.

Impresiunile câştigate cred că au fost pentru cei presenţi: bucuria pentru sfinţirea biserici şi dorul pentru prosperarea şi conservarea poporului credincios de acolo.

Primiţi Vĕ rog asigurarea stimei ce Vĕ păstrez. *Un participant.*

Din România

(Complotul bulgăresc.) Instrucţiile ce se fac în causa asasinărei regretatului profesor Stefan *Mihăileanu* au scos la ivélă faptul, că asasinul a lucrat ca instrument al comitetului revoluţionar bulgar din *Sofia*.

Guvernul român pentru a pune capĕt numeróselor atentate la viaţa cetăţenilor români, va lua cele mai energice mĕsuri si adecă va expulza un mare numĕr de Bulgari din ţéră. Ministrul de externe român a cerut dela guvernul bulgar sĕ *dea în judecată* pe toţi membrii consiliului irredentist bulgar şi a făcut responsabil pe agentul român dela Sofia pentru executarea instrucţiunilor date în scopul acesta.

Precum se comunică din Bucureşti *guvernul austro-ungar şi german au intervenit la Sofia pentru disolvarea comitetelor revoluţionare, sub ameninţarea de represalii.*

Convocare.

Adunarea cercuală a despărţĕmêntului *Abrud—Çâmpeni* al „Asociaţiunei pentru literatura română şi cultura poporului român" se va ţiné în 19 August n. 1900 la 11 óre a. m. în comuna *Săcătură*.

Program:

1. Deschiderea adunărei prin preşedinte.
2. Raportul: *a)* al secretariului, *b)* al cassariului.
3. Stabilirea bugetului pe anul următoriu.
4. Alegerea unei comisiuni pentru încassarea taxelor dela membri vechi, înscrierea de membri noi şi raportul comisiunei.
5. Rapórtele agenturilor comunale.
6. Alegerea a doi delegaţi pentru adunarea generală a „Asociaţiunei".
7. Cetirea disertaţiunilor însinuate la preşedinte cu trei zile mai înainte şi eventuale declamări.
8. Propuneri făcute în cadrul statutelor.
9. Verificarea protocolului.

Din şedinţa comitetului despărţământului, ţinută la 30 Iuliu n. 1900.

Dr. Basiliu Preda
directorul desp.

Demetriu Goia
not. desp.

NOUTĂŢI

† Ieroteiu Beleş. Primim durerósa ştire, că veteranul archimandrit Ieroteiu *Beleş*, fost vicar episcopesc şi preşedinte al consistoriului din Oradea mare, a încetat din viaţă eri după amiazi în Totvăradia. Inmormêntarea se va face mâne.

*

Intoleranţă maghiară. Pe ziua de Sf. Ilie a fost convocată la *Sanislău adunarea generală* a despărţĕmêntului Satmar al „Asociaţiunei" adunare împreunată cu concert şi petrecere, dar organele administrative, care vĕd cu ochi rĕi orice nisuinţă a Românilor spre desvoltarea lor culturală, *au interzis* ţinerea adunărei şi a concertului sub pretextul caraghios, că ţinêndu-se tot atunci adunarea Reuniunei învĕţătorilor din Sătmar, se vor întruni prea mulţi Români şi vor periclita siguranţa statului.

La petrecerea ţinută numai în urma concesiunei exoperate dela ministru, un solgăbirĕu mai voinicos s'a repezit cu furie disperată la o domnişóră română şi *i-a rupt tricolorul dela brâu.*

Pressa maghiară ca totdéuna intervertind aceste fapte brutale, tămăiază simţului patriotic al intoleranţilor şovinisti din Sătmar.

*

Sora poetului Eminescu, dómna Aglaia, soţia căpitanului de infanterie Garais, a încetat din viaţă la 30 Iulie a. c. în *Cernăuţi*. Inmormêntarea s'a făcut în 1 August n.

*

Societăţile culturale române din Bucovina au cumpĕrat în zilele trecute cel mai frumos *palat* din Cernăuţi, otelul Weiss.

Acest palat va primi numirea de *Palat Naţional*, unde vor fi instalate birourile tutulor societăţilor culturale şi economice ale romînilor bucovineni, precum şi clubul partidului naţional romîn.

Aici va fi concentrată întreaga viaţă romînească a Bucovinei.

*

† Iosif Szlávy. Un personagiu marcant în viaţa de stat a Ungariei Iosif *Szlávy* fost ministru president, dela 1882 custode de corónă, president al casei magnaţilor, consilier intim etc. a repausat în etate de 82 de ani la Zsitva-Ujfalu. Decedatul era unul dintre aderenţii şcólei lui Deák, căreia i-a remas fidel până la fine.

*

Conferenţa interparlamentară a păcei ce s'a ţinut la Paris, s'a închis Vinerea din septămâna trecută.

S'a hotărît ca anul viitor comitetul conferenţei sĕ ţie o şedinţă în Berna şi în 1902 conferinţa sĕ se întrunéscă în Viena.

In comitet este ales pentru doi ani din partea României dl V. A. Urechiă.

*

Ofen-Pest. S'a întêmplat, că primăria oraşului Budapesta a retrimis neresolvat un act sosit dela consiliul oraşului Viena, numai fiindcă era adresat la *Ofen-Pest*. La acésta primăria din Viena a decis sĕ-şi susţină hotărîrea anterióră, de a întrebuinţa numirea de Ofen-Pest, pe lângă următórea motivare:

Numirea Ofen-Pesth nu e volnică, ci e numirea istorică a oraşelor acum unite *Ofen şi Pesth*, pe când numele *„Budapest"* se întrebuinţéză numai de vr-o câteva decenii. Multe oraşe ce au însemnătate mare culturală şi istorică, diferitele naţiuni culturale le numesc în limba lor. Magistratele şi alte autorităţi ale acestora, precum şi oraşe de însemnătate culturală primesc şi resólvă fără nici o obiecţiune scriptele în cari oraşul respectiv e numit în limba străină. Atitudinea contrară a magistratului órecărui oraş póte fi privită şi ca despectare a însemnătăţii culturale şi istorice a oraşului propriu, mai departe magistratul oraşului Ofen-Pesth şi el însuşi numeşte residenţa şi capitala imperială Viena cu numirea *„Bécs"*, *nepriceput pe întreg rotogolul pămêntului.* Prin urmare magistratul capitalei şi residenţei imperiale, *trece la ordinea zilei peste scripta magistratului din Ofen-Pesth*, dto 12 Iulie a. c., susţinêndu-'şi conclusul din 21 Iunie 1900, prin care faţă cu magistratul se indicase a fi de dorit întrebuinţarea numirii „Ofen-Pesth".

*

Nouă emisiune de acţiuni la „Plugariul". Direcţiunea institut. de credit „Plugariul" din Sĕcădate a emis prospect şi cólă de subscripţie la o nóuă emisiune de acţiuni pentru urcarea capitalului social la suma de 20,000 coróne. Acţiunile vechi valorând à 116 coróne, pentru a nu micşora valórea lor, se va solvi şi pentru acţiunile acestei emisiuni à 116 cor. plus 2 cor. spese. Terminul de subscriere e fixat până la 1 Septembre, st. n., când va fi a se solvi 10% din suma subscrisă, iar restul în 5 rate lunare anticipative. La cas, că se vor subscrie acţiuni preste suma preliminată, direcţia va decide urcarea capitalului social la suma de 30,000 coróne.

*

Mare defraudare la postă. Conducĕtorul oficiului postal din *Sebes-Kellemes* Iacob Bott şi-a luat la începutul lui Iulie un concediu, care a espirat de vr'o 2 septămâni fără a se mai întórce la slujbă. Direcţia postei din Caşovia a ordinat scontrarea cassei şi cu ocasia acésta s'a constatat lipsa sumei de *42,000 cor*. S'a făcut imediat arĕtare la tribunal, care a dispus curentarea defraudantului.

*

Pedépsa asasinului Bresci. — Pedeapsa ce se va da asasinului Bresci (pedeapsa cu mórte fiind desfiinţată în Italia) este *întemniţarea pe viaţă*, însoţită de nişte asprimi cari, după spusa judecătorilor, n'au alt scop de cît sĕ prelungească cît se va putea mai mult viaţa păcătosului, pentru ca să'şi expieze crima chiar în această lume.

Primele cinci luni le petrece condamnatul pe viaţă cu pâne şi apă într'o încăpere întunecósă de 2—3 metri cuadraţi. Drept pat îi serveşte o rogojină. Dacă nu se pórtă bine i se aplică, după găsirea cu cale a administratorului temniţei, gulerul de fer sau patul de forţă, un fel de sicriu în care e pus cu mînile şi piciórele legate. După trecerea acestui stagiu de noviciat, este pus pentru *zece ani în celulă*. In acest timp de zece ani îi e interzisă ori ce muncă, nu'i e permis nici sĕ fumeze, nici sĕ citească nici să vorbească; preumblarea sa zilnică constă în a umbla timp de trei óre în sus şi'n jos între doui pĕreţi goi. Dacă supraveţueşte acestor zece ani este supus pînă la sfirşitul vieţii regimului ordinar al temniţei. Pînă acum însă nimeni nu a dus-o atât, ci condamnatul sau a înebunit sau a murit.

*

Cas de mórte. George *Dumitru* culegĕtor în tipografia archidiecesană, a repausat *Joi* după un morb greu, în etate abia de 18 ani. Inmormêntarea s'a făcut azi.

*

Producţiune teatrală şi dans. Tinerimea studiósă rom. din *Zarand şi giur* va arangea Duminecă la *12 August n. 1900* în sala otelului „Central" din *Brad*, o producţiune teatrală împreunată cu „petrecere de dans" Inceputul la 7 óre séra. Preţul de întrare: loc I. 2 cor., loc II. 1 cor. 60 fil., parterre 1 cor., copii 40 fil. Venitul e destinat pentru sporirea fondului „masa studenţilor" dela gimnasiul român greco-oriental din Brad. Oferte marinimóse a se adresa la profesorul Vasile *Boneu* (Brad). — Acestea ca totdeauna se vor cuita publice.

Program: Iorgu dela Sadagura comedie în trei acte de V. Alexandri. Persónele: Pitarul Enachi Damiean Dl Ioan Dămian, Iorgu, nepotul lui Damiean Dl Petru Circo, Sulgerul Gângu Dl Ioan Şipoş, Comis. Agam. Kiulafoglu Dl Corneliu Albu, Zoiţa, femeea lui Kiulafoglu D-şóra Veturia Rimbaş, Gahiţa Rosmarinovici D-na Letiţia Damian, Baron de Klaine Şwabe Dl Rem Perian, Iţic, zaraf Dl Ioan Bârna, Un prieten Dl Ioan Laslo, Iftimi, feciorul lui Damiean Dl George Copos. Musicanţi, şarlatani, slujitori, săteni, lăutari. — Urméză dans.

*

Tinerimea studiósă din Şinca vechiă va aranja Duminecă, în *12 August* (st. n.) a. c. o petrecere de vară împreunată cu producţiune teatrală. Venitul curat e destinat în favorul şcólei locale. Preţul de întrare: de persónă 60 cr. — De persónă în familie 50 cr. Suprasolviri şi oferte marinimóse sĕ primesc cu mulţămită şi sĕ vor cuita pe cale ziaristică.

Hainā—mătase

Foulard fl. 8.40

şi mai sus! — 14 metri; — trimisă franco şi vămuită! Mustre cu întórcerea postei; tot astfel şi din „Mătase-Henneberg“, négră, albă şi colorată dela 45 cr. până la fl. 14.65 pe metru.

G. Henneberg, fabricant de mătase (*lif. de curte c. ş. r.*), **Zürich**. [11] 8—12

Nr. 753. [141] 1—3

CONCURS

Pentru îndeplinirea postului de paroch în parochia de a III-a clasă din Rusciori se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt cele fasionate în fóia pentru întregirea venitelor dela stat, locuinţa în casa parochială cu supraedificatele economice de lipsă şi lemnele trebuincióse pentru încălzit.

Cei ce doresc a reflecta la acest post, vor avé a-şi aşterne suplicele concursuale instruite în sensul regulamentelor şi normativelor din vigóre, la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Inainte de ziua alegerii se vor presenta în comună în vre-o Duminecă séu sĕrbătóre spre a-şi dovedi dexteritatea recerută în chemarea lor şi a face cunoscinţă cu poporul şi cu împrejurările locale.

Oficiul protopresbiteral gr· or. al Sibiiului, în conţelegere cu comitetul parochial.

Sibiiu, 25 Iulie, 1900.

Ioan Papiu
protopresbiter.

---

[144] 1—2

Publicaţiune.

Duminecă în 19 August n. după prânz la 1 óră se va da în arêndă în cancelaria comunală din Tălmaciu dreptul de **păşunat pentru oi** pe hotarul comunal pro tómna 1900.

Condiţiunile se pot vedea mai de aprópe în cancelaria comunală.

Tălmaciu, în 8 August, 1900.

Oficiul comunal.

Nr. 555-900 [113] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor de învĕţători dela scólele confesionale gr. or. române din mai jos însemnatele comune în protopresbiteratul gr. or. al Avrigului se escrie prin acésta concurs cu terminul de 30 zile dela prima publicare în „Tel. Român.“

1. Drăguş, dóuĕ posturi de învĕţători eventual un post de învĕţătóre, cu salariul anual de câte 600 cor., cuartir şi lemnele necesari pentru foc;

2. Sebeşul-inferior, al doilea post de învĕţătoriu cu salariul anual de 600 cor., cuartir şi 4 stângini de lemne eventual un pauşal de 40 coróne.

Doritorii de a ocupa vre-unul din acestea posturi sĕ'şi substérnă cererile concursuale instruite conform legilor în vigóre la subscrisul oficiu protopresbiteral gr. or. al Avrigului, în Avrig, (posta Avrig, Felek, Szebenvármegye) pănă la terminul susindicat.

Avrig, 10 Iuliu 1900.

In conţelegere cu comitetele parochiali: oficiul protopresbiteral gr. or. al Avrigului.

Ioan Cândea
protopop

Nr. 339—1900 [121] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci la scólele din comunele mai jos însemnate, tractul Mercurei, — se deschide concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare.

1. Apoldul inf: 2 posturi cu salar anual de câte 600 coróne, cuartir natural în edificiul scólei, eventual relut în suma de 60 coróne.

2. Gârbova. 1 post cu salar de 600 coróne solvit în rate lunare anticipative, cuartir natural în edificiul scólei nou zidite şi 4 stîng. lemne de foc, din cari e a se încălzi şi sala de învĕţământ.

3. Rod, 1 post cu salar de 600 coróne, solvit în rate lunare anticipative, şi 80 coróne relut de cuartir şi grădină.

4. Tău, 1 post cu salar de 600 coróne solvit în 4 rate semestrale, cuartir natural constătătoriu din 2 odăi şi o culină în edificiul scólei şi grădină în mărime de 400 stângini.

Reflectanţii la acestea posturi au aşi înainta cererile lor, instruite conform normelor în vigóre, subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis cu însemnarea, de a se presenta în vr'o Duminecă séu sĕrbătóre la biserica din comuna la care au concurat spre a-şi arăta desteritatea în cântările bisericesci.

Mercurea, la 6 Iuliu, 1900.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Mercurii în conţelegere cu comitetele parochiale respective.

I. Droc.
protop.

Nr. 496—900. [122] 3--3

Concurs

Pentru întregirea staţiunilor învĕţătoresci dela scólele comunelor însemnate mai jos, protopresbiteratul Iliei, se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în ziarul „Telegraful Român“.

1. Almăşel, cu salariu anual de 600 cor., şi adecă: *a*) în bani re partiţiaţi în popor 300 cor., *b*) lemne (64 cară à-2 cor. 40 fil.) în preţ de 153 coróne 40 fil. *c*) venitele cantorale în sumă de 68 coróne. *d*) ajutoriu dela stat 78 cor. 40 fil. cuartir natural în edificiul scólei, şi grădină de legumi.

2. Bacea cu filia Cueş, cu salariu anual de 600 coróne din repartiţie cuartir în edificiul scólei şi grădină de legumi.

3. Gothatea, cu salariu de 600 coróne şi anume: *a*) în bani gata dela comuna politică 70 coróne; *b*) lemne de foc 2 stângini cubici în preţiu de 48 coróne; *c*) folosinţa întregei porţiuni de pământ cu un venit anual de 482 coróne; cuartir şi grădină.

4. Gurasada, cu salariu 600 coróne: *a*) în bani dela comuna politică 160 coróne *b*) venitul pământului din „Şigeaşcă 60 coróne. *c*) dela biserică 60 coróne; *d*) din repartiţiunea în popor 320 coróne, cuartir în edificiul şcólei şi grădină de legumi.

5. Ilia, cu salariu în bani din repartiţie 540 coróne şi venitele cantorale 60 coróne, la olaltă 600 coróne cuartir în edificiul scólei şi grădină.

6. Micănesci, cu salariu de 600 coróne şi adecă: *a*) în bani 400 coróne repartiţiaţi în popor; *b*) lemne 80 cară în preţiu de 160 cor. *c*) venitele cantorale computate în 40 cor; *d*) cuartir în edificiul scólei; *e*) grădină de legumi.

7- Uleş, cu salariu anual de 600 coróne: din repartiţie 500 cor. şi folosinţa unui pământ arătoriu şi fênaţiu preţuit în 100 coróne.

Dela reflectanţii la aceste posturi se cere ca sĕ-se presente până la alegere în vr'o Duminecă ori sĕrbătóre la biserica din comuna la care a concurat, spre a'şi arĕta desteritatea în cântările bisericeşti şi pentru luarea de informaţiuni, despre modul de plătire al salariului, deobligaţi fiind ca învĕţători a ţinea strană în biserică şi a instrui pe şcolari în cântări.

Doritorii de a ocupa unul din aceste posturi au sĕ-şi aştérnă suplicele lor concursuale instruite conform normelor din vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral până la terminul sus indicat.

Ilia, la 6 Iuliu 1900.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Iliei, în conţelegere cu comitetele parochiale respective.

Avram P. Pĕcurariu
protopresbiter

1000 coróne plătesc celui-ce va mai căpĕta vr'odată durere de dinţi ori îi va mirosi gura după-ce va folosi **apa de dinţi a lui Bartilla**, o sticlă cu **35 cr.** (Pentru pachetare 10 cr. deosebit). **Erezii A. Bartilla** (E Winkler), Viena, 19/1., Sommergasse 1. — Sĕ se céră pretutindenea apriat apa de dinţi a lui **Bartilla**. Denunţări de falsificare vor fi bine plătite. La locurile, unde nu se póte căpĕta, trimit 7 sticle cu 2 fl. 60 cr. franco. — **Deposit în Sibiiu** la farmacia **„Vulturul“ C. Müller**, piaţa-mare; farmacia **Molnar**, strada Cisnădiei 59. [33] 12—

A apărut:

Scrisori către eleve
de
D-şóra prof. **Maria Cioban**

O carte fórte instructivă, se află de vênzare la

Librăria archidiecesană.

Preţul **1 cor.**, trimisă cu posta **1·10 cor.**

In **Tipografia** şi **librăria archidiecesană, Sibiiu,** se află următórele scrieri ale poetului nostru **G. Coşbuc:**

Fire de tort, broş	fl. 1.—
Balade şi idile „	fl. 1.50
Sacontala, broş.	„ 2.50
Aeneis ediţ. II. broş	„ 1.25
Rĕsboiul nostru pentru neatêrnare, broş.	„ —.50

Saisonul de primăvară şi de vară

1900.

Stofe de Brünn veritabile

Una bucată de metri 3.10 lungă, pentru un rând complet de haine de bărbat (Roc, pantaloni, vestă,) costă numai

fl. 2.75, 370, 4.80 de lână veritabilă de oae
fl. 6. — şi 6.90 de lână mai bună veritabilă de oae
fl. 7.75 din lână fină veritabilă de oae
fl. 8.65 din lână fórte fină veritabilă de oae
fl. 10.— din cea mai fină lână veritabilă de oae.

Una bucată stofă pentru un rând de haine-salon fl. 10.— deasemenea espedează cu preţurile de fabrică stofe pentru pardisiu, lodeu pentru turişti cele mai fine kamgarne etc. etc. depositul real şi recunoscut în destul ca solid:

Siegel-Imhof în Brünn.

Mustre gratis şi franco. Liferarea conform mustrei sĕ garantează. [56] 35—40

Avantajele muşteriilor privaţi, de a comanda stofele direct dela fima de mai sus, dela fabrică, sunt foarte însemnate.

Farmacia lui F. I. R. Hotter la sf. Iosif, Wien, XII/2 Schönbrunnerstrasse 182.

Absorbinalul lui Hotter.

1/1 Flacon fl. **6.** —, 1/2 Flacon fl. **3.50.** delătură tóte umflăturile şi depunerile de grăsimi fără sĕ vateme părului. Intăreşte nervii atacaţi şi slăbiţi, delătură şi distruge tóte nodurile în muschi, şi serveşte şi ca scut în contra aprinderilor; cu deosebire e probat la umflăturile produse din causa fearelor, apoi în contra ariciturei umflărei copitei, genunchilor umflaţi, mai departe în contra umflăturilor (noduri) de vine, în contra umflăturei picioarelor la glesne şi la încheietura degetelor cu un cuvênt în contra tuturor umflăturilor ori unde s'ar ivi.

Praful nutritor alui Hotter,
pentru cai şi vite cornute
1 Pachet cu **80** cr.

Un adaus escelent la nutremânt, pentru a ţinea vitele sănătoase şi cu putere este de a sĕ folosi la tóte suferinţele de rărunchi de ficat şi de nervi.

Preparate pentru veterinari, cele mai bune ale timpului mai nou, cari după atestate numĕróse nu au fost ajunse de alte mijloace de natura aceasta.

Sĕ sĕ ceară numai preparate de ale lui Hotter şi sĕ nu se priméscă altele. Deposit în farmacii şi Droguerii.

Deposit principal la Dr. Emil Budai farmacia oraşului Budapesta (Stadthausplatz) la Dr. Leo Egger & J. Egger Farmacia Palatinului VI Váczi körút 17 şi la farmacia Iosif Török Bpesta VI Kiraly utcza 12.

Fluidul lui Hotter „Training“
1 Sticlă cu fl. **1.20.**

Conservează nervii şi muschii până la bătrâneţe înaintată totdeuna puternici şi vioi, pune în stare pe animal sĕ prestee cele mai mari strapaţii şi fugi, sĕ înţelege după frecare cu fluidnl „Training“.

Sĕ mai foloseşte cu succes uimitor la tóte urmările cari obvin din opintiri prea mari, ologie, reumatism, şi înţepenire.

Praful de porci a lui Hotter.
Nr. I şi II
1 kg. . . . fl. **1.20.**

Cel mai buu mijloc pentru a produce pofta de mâncare şi cu acésta prosperarea porcilor, fórte acomodat în contra orbalţului (brâncă); Nr. II este de a sĕ întrebuinţa la urdinare.

Mijloc în contra Colicei alui Hotter.
1 Sticlă fl. **1.50.**

Contra la tot feliul de colică şi contra oprirei udului la cai precum şi contra umflăturilor la vite cornute. [54] 30—104

Alifia lui Hotter pentru delăturarea crescăturilor de oase.

1/1 Cutie cu fl. **2.** 1/2 Cutie cu fl. **1.20.** delătură crescăturile de oase şi depunerile osoase chiar şi după 4—6 séptămâni. (boală învechită).

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 86 Sibiiu, Marți 1/14 August 1900. **Anul XLVIII**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **streinatate** pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază

INSERȚIUNILE
Pentru odată 14 fil., — de dóuě ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond.

Anarchiștii Orientului.

Trăim în era atentatelor și a celor mai crudele și mai barbare asasinate. Firul electric ne aduce azi o știre de omor dintre cele mai sensaționale și sara ne culcăm cu gândul: „óre mâne ce ne va fi dat, sě mai aflăm?“ De va merge mult timp tot așa, nimic nu va mai putea fi surprinzětor. Dar până acuma cel puțin am înregistrat cruzimile întêmplate ca privitori mai mult din depărtare. Anarchiștii Orientului — Bulgarii — însě ni-au oferit tristul prilegiu, a afla victime și în sinul neamului nostru românesc. Ei pe zi ce merge caută sè devie în orient aceea, ce Italienii au devenit în apus; cu deosebirea numai, că — pe când Italienii au fost odinióră focariul, din care s-au respândit razele și ale civilisațiunii moderne, producând undulațiuni de lumină, cari au cuprins întrégă lumea — pe când Italienii au produs atâția genii pe terenul sciințelor și al artelor — pe atunci Bulgarii au produs până acum numai asasini și revoluționari...

Neastêmpărul lor au început în deosebi în têmpul din urmă a sě manifesta cu o furie, ce nu are margini. In timp relativ scurt au ucis pe oficerul turcesc concediat *Fitowski,* care venise se cumpere arme; apoi pe *Stelian Stefanovici* din Brăila, care a luat în rîs propaganda bulgăréscă din Macedonia. Nu de mult au atacat și omorît ziua la amézi pe fruntașul român *Cradja* din Sofia, care a refusat a alimenta de bunăvoie cu avutul sěu fondurile secrete ale comitetului revoluționar bulgăresc. Ear culmea la tóte aceste a pus'o bulgăroiul numit *Stoian Dimitroff*, care în mijlocul Bucureștilor a ucis pe profesorul dela liceul Stului Sava, *Stefan Mihăileanu*, un macedonean cu inimă caldă, care bătea puternic pentru luminarea și progresul compatrioților sei armâni, pe cari îi anima și-i deștepta prin valorósă sa fóie *„Peninsula Balcanică“*, redactată de el cu zel și multe jertfe, și în care denunța zilnic sobolica procedură a propagandei bulgare.

Tóte aceste nevinovate persóne au căzut victime asasinilor bulgari; de unde resultă, că avem de a face cu un banditism bulgăresc, care — după cum au constatat investigațiunile făcute — își estinde mrejele sale preste Bulgaria, Macedonia și o mare parte din țara românească.

Firele acestui banditism își au concentrațiunea lor în Sofia, unde residă comitetul revoluționar central, intemeiat încă la 1884 de *Kitanceff*, după care a urmat în presidenție generalul *Nicolaevitz,* azi adjutantul prințului țerii.

Cercetările făcute au scos la ivélă, că acest comitet este diriguitoriul moral al crimelor sěvirsite și cari apar în o colóre cu atât mai drastică, cu cât este dată legătura membrilor acelui comitet cu cele mai de frunte personagii ale Bulgariei, chiar și cu miniștrii și în special cu ministrul de interne *Radoslavoff.*

Numai sub oblăduirea și cu sprijinul autorităților bulgare s-a putut organisa acest revoluționar comitet, înființênduși filialele sale în tóte părțile și storcênd cu forța bani pentru scopurile lor și dela cei mai pacinici cetățeni de origine armână din Bulgaria. Sě zice, că 2—5 bulgăroi tună în casele Românilor, și aruncând revolverul sau pumnalele pe masă, cer părale „pentru nevoile comitetului lor“.

Și ce urmăresce acest comitet? Un ministru bulgar a respuns unui armân din Bulgaria, că intenționéză eliberarea Macedoniei de sub Turci, deci se dee și armânul denariul seu la fondul secret, „căci Românii vor trage cel mai mare folos din eliberarea Macedoniei“.

De aceea se numesce acest comitet „macedonén“. Dar apoi, ce are a face România și Românii cu acest plan al lor? De ce nu-'și isprăvesc cu Turcii suverani daraverile lor?

Asasinatele persónelor române nevinovate înse arétă, că sub acéstă firmă-pretext urmăresc alte chimere. Sě cuprindă Macedonia și de sě póte și Dobrogea; sě dee espresiune firei unui banditism neastêmpěrat și se fie uneltele órbe ale unor puteri ascunse, rusesci cari nu urmăresc — de sigur — nici binele Bulgariei.

In Bucuresci este fórte mare numěrul aderenților acelor revoluționari. Acolo a fost aflat și autorul spiritual al omorului regretatului Mihăileanu, bulgăroiul *Kazakoff*, care sě zice, că de prin 1894 este spion al ministeriului de interne bulgăresc cu plată lunară de 400 lei; în același timp făcea și pe spionul rusesc, stând cu personalul legațiunii rusesci în strânsă legătură, dar ce e mai trist este, că până bine de curênd acéstă viperă făcea și servițiile unui însemnat bărbat politic român. Acum este și el depus la pușcărie împreună cu alți numěroși soți complici ai asasinatorului lui Mihăileanu.

Acest Kazakoff întreținea legături de corespondență cu ministrul Radoslavoff și cu președintele comitetului central *Saraffof,* care i'a cerut informațiuni asupra modului, cum ar putea fi asasinat bietul Mihăileanu? In zilele trecute poliția din București au arestat și 3 dame, vechi amante ale lui Kazakoff. Aceste făcéu serviciul de spionagiu pe lângă anumite persóne, de cari Kazakoff însuși era ținut departe. Numeroși bulgari compromiși au mai fost prinși și foile ne aduc scirea, că fărădelegile lor țintéu atât de departe, ca sě atenteze chiar la viața suveranului român *Carol.*

Astfel stând lucrul, România trebue sě rupă cu vechia ei tradițiune, de a da curs liber pe teritoriul ei tuturor curentelor grecesci și bulgăresci. Puiul de cuc crescut în cuibul românesc sě îndréptă cu inimă haină contra țerii ospitale, care-l hrănesce. Poporul bulgar s-a dovedit absolut nevrednic de ospitalitatea românéscă, căci în loc se fie mulțemitor României, ca unui frate mai mare, pentru neasemênatele binefaceri, întórce pumnalul sacrileg către sinul ei marinimos.

România a fost légănul renașterii naționale a Bulgarilor, pe cari i-a ocrotit în cele mai grele timpuri; ba la 1877 fii țerii românesci și-au věrsat pe câmpiile Bulgariei sângele lor scump pentru crearea actualului principat bulgar.

Autoritățile turcesci se năpustiseră cu o deosebită furie asupra Bulgarilor la 1877, încât se revoltase Europa și mai ales valorosul Gladstone de isprăvile lor. Urmarea a fost rěsboiul româno-ruso-turc. Sânge mult rusesc și românesc a curs pentru a scăpa pe Bulgari de jugul turcesc și pentru a le preda lor pămêntul strămoșesc și țara, spre a o guverna după voia lor și nu după pofta Turcului.

Și étă cum se resplătesce acum generositatea Românilor, care a fost al II. factor principal al existinței de azi a Bulgarilor?

Inmoralitatea neasěmênată a acestei rěsplătiri și acțiuni bulgăresci indică nevrednicia lor de a fi cârmaci asupra sorței lor și ai țerei; și ne vine a crede, că Turcii au fost siliți a se purta față de ei astfel, cum s'au purtat. Cum sě și tractezi altfel pe unul, care întórce pumnalul contra mamei sale ori a fratelui sěu mai mare, cărora are a le mulțămí existența?

România trebuie deci sě purcédă cu tótă energia contra acestui element turbulent și nedisciplinabil și acésta cu atât mai vêrtos, cu cât nu plebea inconscientă este mediul criminalelor acțiuni, ci cercurile politice bulgăresci *otărîtóre.*

Legăturile cu statele, cari doresc menținerea păcii și a statului quo în peninsula balcanică, vor da sucursul cuvenit, spre a aduce pe bulgari la reson; ear principele Ferdinand, care Dumineca s-a reîntors grabnic acasă — dacă va înțelege rostul guvernării Sale — va căuta se facă ordine, dimisionând înainte de tóte actualul guvern compromis prin legăturile sale cu comitetul revoluționar.

In anii trecuți a fost ucisă la Sofia o cântărétă din monarchia nóstră și energia representantului austro-ungar a trimis la furci pe un prefect și pe adjutantul de paradă al Principelui.

Victimele nevinovate ale criminalilor bulgari pretind satisfacție; ear lumea dorește sě se convingă, că óre Ferdinand ori președintele comitetului revoluționar *Saraffof* este stăpânul Bulgariei.

Și dacă Bulgaria nu va da satisfacția cuvenită, luând imediat în judecată și pedepsind aspru pe cei în legătură cu asasinii dela București, atunci ea va dovedi lumii, că nu-'și înțelege rostul de-a fi, căci precum fórte nimerit se exprimă o fóie dela București: „Rostul unui stat nu este nici a tolera, nici a încuraja banditismul, ori ce formă ar imbrăca el“. Cu atât mai puțin se póte admite a adopta banditismul ca procedeu de guvernament.

Iubileul Monarchului.

Sâmbătă, în 5/18 August a. c., implinesce augustul nostru domnitor ***Francisc Iosif I.*** *70 ani ai vieței și 53 ai gloriósei sale domniri, pline de mărețe fapte, dar și de grele lovituri.*

Din causa doliului pentru perderea iubitului și intimului Sěu amic, ***Umberto****, fost rege al Italiei, Majestatea Sa a dispus: se nu se arangeze de loc festivități deosebite din incidentul acestui Jubileu.*

Cu tóte acestea I. P. S. nostru archiepiscop și metropolit Ioan Metian au dispus sě se înalțe rugăciuni speciale către tronul ceresc pentru sănătatea atât de necesară nu numai înaltei Sale persóne, ci țerii și popórelor din ea.

Inaltpreasfinția Sa a esmis un cercular către tóte oficiile parochiale din archidiecesa Transilvaniei, ordinêndu-le a se serba numita zi cu îndoită evlavie și solemnitate; iar acolo unde din causa schimbării calendaristice, care a mutat praznicul „Schimbării la față“ pe altă zi, nu s'ar întruni în numěr mai mare la biserică poporul împrăștiat pe la lucrul câmpului, acolo sě se repețéscă și a dóua zi, Duminecă, rugăciunile pentru fericita și îndelunga viață a preabunului nostru monarch, pe care Dumnezeu sě-L ferésca de tóte relele și primejdiile, ce sě scobóră mai ales asupra celor chemați a cârmui sórtea țerilor și a popórelor.

Comitatul Sibiiului încă intenționéză din acest incident asternerea unei adrese. In scopul acesta vicecomitele a trimis membrilor municipiului următórea:

Invitare la adunarea generală extra-ordinară a representanței municipale ce se va ținea din incidentul indicat mai jos în 16 August 1900 la 10 óre a. m. în sala cea mare a palatului comitatens.

Obiectul: Propunere referitóre la așternerea unei adrese Maiestății Sale ces. și reg. rege apost. Francisc Iosif I. din incidentul împlinirii anului 70 al etății.

Sibiiu, în 9 August, 1900.

Reissenberger
vicecomite.

Fundațiunea Șaguna.

Joi în 27 Iuliu a. c. s'a ținut pentru a dóua óră ședință din partea comisiunii administrative a acestei fundațiuni, mai avênd a se împărțí un rest de ajutóre *numai* pentru biserici.

De astădată s'au votat ajutóre următórelor comune:

1. Comunei bisericesci din *Petroșeni* pentru acoperirea datoriei cu zidirea bisericei nóue	800 cor.
2. Comunei *Căpâlna* (la Sebeș) pentru zidirea unei biserici nóue	800 „
3. Comunei din *Deva* pentru repararea bisericei, a cărei boltitură trebue radical străformată .	800 „
4. Comunei bisericesci din *Cațcău*, filie la Selișca din tractul Dejului, pentru zidirea unei capele	300 „
5. Comunei *Limba* dela Alba-Iulia la repararea bisericei . . .	300 „
6. Comunei *Căpâlna de sus*, tractul Mediașului, la facerea bisericei	200 „
7. Comunei *Jibert*, tractul Cohalmului, la zidirea bisericei .	200 „
8. Comunei *Săsăuș*, la Agnita, pentru repararea bisericei .	200 „
	3600 cor.

Din parte competentă ni se comunică, că aprópe tóte petițiunile câte se trimit la acéstă fundațiune sunt fórte defectuos instruite; ba adeseori le lipsesc tóte aclusele și astfel se perde fórte mult timp cu ordine repețite de întregire. Drept aceea spre orientarea comunelor nóstre bisericesci aflăm cu cale a resuscita punctul al III-lea din testamentul fericitului Şaguna. Atragem îndeosebi atenţiunea oficiilor protopopesci asupra disposiţiilor privitóre la instruirea cererilor, căci a lor este **datorinţa** a da inviaţiunile cuvenite comunelor petente; şi a nu trimite preste tot nici o cerere Ven. Consistoriu până nu e întregită în sensul normelor în vigóre.

III. După înmormêntarea mea, ori şi numai decât după urmata mórtea mea, are sĕ urmeze inventarea şi conscrierea tuturor lucrurilor mele mişcătóre şi nemişcătóre, precum şi celor din inventariul vechiu prin delegaţii din partea judecătoriei locale şi ai consistoriului plenar archidiecesan conform §-lui 136 din statutul organic.

In inventariul lucrurilor şi efectelor mele se află însemnările mele, care arată, care din lucrurile şi efectele mele voiesc se remână pentru fondul instruct al archidiecesei nóstre şi care voesc, ca sĕ se vêndă în favorul lăsământului meu.

Eu după § 108 din statutul organic aş puté testa cui şi cum aş voi jumĕtate din averea mea, dar eu resignez la favorul acesta şi rênduiesc în înţelesul canónelor apostolice 38, 40, 41 şi al canonului 89 din Cartagena, ca tótă averea, ce se va găsí după mórte, sĕ rĕmână archiepiscopiei nóstre spre scopuri bisericesci, scolari şi filantropice prin o fundaţiune pentru toţi têmpii viitori pe séma zidindelor, reparândelor şi înzestrândelor biserici şi scóle confesionale cu lucruri necesare, adecă: icóne, vase, sfite, clopote, cărţi rituale, şi cu scaune şi alte utensilii; aci înţeleg, că cărţile rituali sĕ se procure cu banii fundaţiunei mele din tipografia archidiecesană. — De aceea rênduiesc şi aşez o comisiune administrativă de sine stătătóre, care va avé dreptul eschisiv de conferirea ajutórelor din fundaţiunea mea în înţelesul celor mai sus amintite.

Comisiunea acésta administrativă a fundaţiunei mele va consta din un preşedinte în persóna succesorului meu în scaunul archiepiscopesc; séu în absenţa lui din vicariul seu archiepiscopesc; din un secretariu, care póte fi din cler sau din laicii archidiecesei nóstre, din un fiscal censurat de relegea nóstră, apoi din câte un paroch şi doi distincţiori laici din parochiile nóstre dela Sibiiu, Reşinari, Boiţa de lângă Sibiiu şi Selişte, asemenea de lângă Sibiiu.

De membrii ai acestei comisiuni administrative a fundaţiunei mele denumesc eu din Sibiiu pe parochul Zacharie Boiu, cu dnii negutători Ant. Bechniţiu şi Grigoriu Mateiu; din Reşinari pe parochul Sava Popovici cu Bucur Cioran şi Iacob Ciucean; din Boiţa pe parochul Ioan Rotariu cu Ioan Popovici şi Aleman Clójă; din Selişte pe parochul Nicolae Răcuciu cu Dumitru Răcuciu şi Nicolae Steflea junior; de secretariu pe Dr. Aureliu Brote şi de fiscal pe Dr. Stefan Pecurariu.

Pe preşedintele ordinar şi extraordinar dimpreună cu membrii acestei comisiuni îi rog a duce chemarea lor fără recompensare, până când capitalul fundaţiunei va fi în stare a le recompensa ostenéla lor; éră secretariului şi fiscalului comisiunei acesteia, las dela început un onorariu anual de câte una sută florini v. a., cari după împrejurările favoritóre ale fundaţiunei se va puté mărí. — Acésta comisiune administrativă numai decât după urmata mórtea mea, şi după publicarea diatei mele se va constitui sub preşedinţa Vicariului archiepiscopesc, şi se va pune în conţelegere cu consistoriul archidiecesan epitropesc, de a cunósce starea fundaţiunei mele, şi a notifica tuturor comunelor nóstre parochiale din archidiecesa Ardélului spre sciinţă şi direcţiune şi când fundaţiunea mea va posede un capital de una sută de mii florini în val. austr., o va pune în lucrare, şi adecă din venitul anual dóue părţi din patru, pe séma scólelor mai mari şi mai mici, şi altor lipse de ale lor; şi o parte din patru sĕ se pună la capital spre înmulţire.

Recursele dela singuratici sĕ nu se priméscă, ci numai cele venite dela sinódele parochiale, şi vor fi motivate în formă legală într'altele cu planul de zidire séu de reparaţie, şi cu proiectul de cheltueli din partea arteficiului, precum şi cu conspectul autentic despre averea banală şi despre ofertul voluntariu al respectivei comune; de aceea comisiunea administrativă va examina strins şi cu deosebire, că este séu ba? comuna parochială, carea a recurs pentru ajutoriu din fundaţiunea mea, organisată după statutul organic, şi dacă va afla, că nu este, sĕ nu i se dea ajutoriu. — Recursele au a se aşterne presidiului, carele apoi timpuriu le transpune secretariului spre referare în cea mai proximă şedinţă, şi acolo se vor decide prin pluralitatea voturilor. — Comisiunea administrativă va invigila, ca banii prisosiţi ai acestei fundaţiuni sĕ nu se dea la privaţi în împrumut, ci sĕ se îmbrace în obligaţiuni de drumuri ferate patriotice şi de despăgubirea pămêntului din patrie. —

Dacă comisiunea administrativă va afla cu cale, ca cassa Wertheimiană sĕ se cumpere, are voie acésta a o face. — Mai departe las comisiunei administrative în bună chíbzuiélă, de a face nisce regule directive de procedere în conferirea ajutórelor din fundaţia mea, însĕ acelea sĕ se aştérnă sinodului anual archidiecesan, şi numai după aprobata lor censurare sĕ se pună în lucrare cu valóre de drept. — Va fi însĕ necesar, ca comisiunea administrativă sĕ aibă în fiecare şedinţă în evidenţă starea actuală a fundaţiunei, ca după aceea sĕ se pótă acomoda; deci sĕ céră dela eforia archidiecesană timpuriu conspectul stărei fundaţiunei mele, la care starea banală a fundaţiunei mele are a se păstra. — Pentru aducerea unei otărîri valide se va cere presenţa preşedintelui ordinariu sau extraordinariu şi a opt membrii comisionali, afară de secretarul şi fiscalul comisiunei. — Membrii comisiunei se pun pe viaţă, şi se reîntregesc prin alegere cu pluralitatea voturilor cu privire la locul şi categoria celui ce se deplinesce. Secretariul şi fiscalul se vor bucura de vot informativ, ér la alegerea vre-unui membru de vot decisiv. — In fine eforia archidiecesană va manipula cu banii fundaţiunei mele şi îi va păstra în lada de fer a archiepiscopiei cu acea restrîngere, că dintr'ênşii nu va puté face la privaţi nici un împrumut, ci va fi datóre, cu previa învoire a comisiunei administrative a-i îmbrăca banii prisosiţi în obligaţii de drumuri ferate patriotice sau în obligaţii de despăgubirea pămêntului şi va presta sinodului anual archidiecesan şi comisiunei administrative raţiociniul anual despre starea fundaţiei mele.

Din acest punct reese, că la cerere trebuesc acluse:

1. Planul edificiului bisericesc ori scolar de zidit din nou sau de reparat, făcut de un expert.

2. Preliminariul de spese.

3. Conspect autentic despre starea averei comunei bisericesci petente.

4. Conspectul eventualei contribuiri benevole a poporenilor.

5. Repartiţia votată în comitetul şi sinodul parochial în acel scop.

6. Alte documente recomandatóre.

7. Conclusul sinodului parochial, prin care se decide cererea de ajutor, ori cererea insaşi se fie făcută din sinod.

---

† Iosif Ieroteiu Beleș

Am anunţat trista ştire despre mórtea fostului vicariu episcopesc la Oradea-mare Ieroteiu Beleş, întêmplată Vinerea trecută. Aducem de astădată câteva date din viaţa defunctului.

Archimandritul Ieroteiu Beleş s'a născut la 14 Octobre 1822 în comuna *Şimand* din o veche familie preoţéscă. Studiile secundare le-a făcut în Arad, Seghedin şi Oradea-mare, ear filosofia a absolvat-o în Budapesta. După terminarea teologiei în Arad a fost sfinţit de preot în Văradia, în etate de 22 de ani. Distingêndu-se în curênd în activitatea sa preoţéscă, a funcţionat ca substitut de protopop, ear mai târziu a fost numit profesor de teologie în Arad, în care calitate 'l aflăm până la 1861, când a fost ales de protopop în Văradia.

A fost membru al congresului din Carloveţ, la care a avut un rol insemnat ca secretar al conferinţelor în causa despărţirii ierarchice.

Incepênd dela primul congres naţional-bisericesc a luat parte la tóte sinódele şi congresele nóstre bisericesci; deasemenea ca deputat a Mureşenilor în parlament până la 1874.

A fost ales la 1880 vicar la Oradea-mare, funcţionând până la 1894, când din causă de morb s'a retras la Totvăradia. Cu soţia a trăit în fericită căsătorie până la 1860, când mórtea i-a răpit'o. Fii sĕi ocupă toţi onorifice posiţii şi anume: Vasile protopopul Radnei, Ioan, notar public în Arad şi Aurel inginer-şef în ministeriul lucrărilor publice din România.

Din partea familiei se publică următorul necrolog:

Subsemnaţii cu inimă întristată aducem la cunoscinţă mutarea la cele eterne a neuitatului şi bunului nostru părinte

IOSIF IEROTEIU BELEŞ

Archimandrit, asesor al Consistoriului metropolitan, fost Vicariu Episcopesc şi preşedinte al Consistoriului gr. or. român din Oradea-mare, care după un morb greu şi îndelungat, împărtăşit cu Sfintele Taine şi-a dat blândul şi nobilul suflet în mânile Creatorului astăzi în 28 Iuliu (10 August) la órele 2 diminéţa, în anul 78 al etăţii, şi 56 al serviciului preoţesc. Inmormêntarea se va face Duminecă în 30 Iuliu (12 August) din sfânta biserică a Totvaradiei la 10 óre a. m. Fie-i ţĕrîna uşóră şi memoria binecuvêntată. Totvaradia, la 28 Iuliu (10 August) 1900. Vasilie Beleş, protopresbiterul Radnei şi soţia Sofia Isfănescu. Ioan Beleş, notariu publ. reg. în Arad şi soţia născ. Aurelia Rácz de Caransebeş cu fii lor Eugen, Felicia, Flora şi Aurel. Aurel Beleş, inginer la căile fer. în Bucuresci şi soţia născ. Catinca Stănescu cu fii lor: Ionel, Aurel şi Măriόra. Ioan Beleş, paroch gr. or. rom. în Odvoş — ca frate.

Preot harnic.

Abrud, 26 Iuliu v.

E fapt constatat, că poporul român îşi iubeşte cu demnitate institutiunile sale culturale şi e gata a jertfi totul pentru susţinerea şi înaintarea lor. Multe, fórte multe, lucruri mari şi folositóre pentru înaintarea şi susţinerea nóstră la nivoul ce ne compete între celelalte popóră conlocuitóre, se pot face cu poporul nostru. Şi ca se poţi face pe popor sĕ-şi cunóscă datorinţa faţă de neamul seu; e necesar, înainte de tóte, ca conducĕtorii lor şi în special *preotul* şi *învĕţătoriul* şĕ-şi cunóscă chemarea lor sfântă, la care s'au angajat în momentul când au întrat în comună. Ei sunt totul în comune; dela ei atârnă în cea mai mare mĕsură binele şi fericirea comunei. Adevĕrurile acestea s'au dovedit din destul în mai multe rênduri şi în tóte comunele.

Palpabile dovezi despre acésta, ni s'a dat şi în comuna nóstră *Abrud-sat*, de când avem de conducĕtor pe vrednicul nostru preot *Iosif Gomboş*, care abia de 7 luni între noi, şi în acest timp scurt multe şi frumóse lucruri a făcut pentru binele nostru.

Imediat după întrarea d-sale în oficiu, s'a îngrijit, ca biserica sĕ fie curăţită de icónele contrare spiritului nostru şi înlocuite cu alte nóuĕ de ale nóstre. A întemeiat o *„Reuniune a femeilor române"*, cu statute, cari obţinênd aprobarea funcţionéză deja. A înfiinţat *bibliotecă şcolară*, făcêndu-i statute în care deobligă pe învĕţător a arangea — cu elevii — în decursul anului mai multe producţiuni din a căror venit sĕ se procure cărţi pentru bibliotecă. Insuşi a donat mai *multe opuri* şi la insistinţa d-sale mai toţi fruntaşii comunei au cumpĕrat câte o carte, aşa încât până acum ne putem lăuda, că avem o frumuşică bibliotecă şcolară. A făcut un regulament privitor la administrarea averei bisericeşti, de aşa încât averea bisericei e supusă sub o severă controlă.

In fine vĕzênd harnicul nostru preot, că şcóla este amenințată cu închidere din partea autorităţilor civile, s'a pus cu tot dinadinsul pe lângă popor ca se mai jertfeścă din ce au pentru facerea unui *nou edificiu şcolar* şi poporul bun, credincios au jertfit şi au lucrat, aşa încât azi avem tot materialul adunat pentru zidirea unui nou edificiu şcolar, planul făcut şi înaintat la autorităţile nóstre bisericeşti spre aprobare, după care credem, că încă în tómna anului de faţă vom vedea edificiul nou şcolar pus sub coperiş.

Tóte acestea s'au făcut, fără a da un singur ban din fondul bisericei. Ce e drept, avem un mic fond la biserică, dar acesta abia ni-e deajuns pentru salariul învĕţătoriului şi dacă asta nu se întêmpla aşa, eram siliţi a-l ataca, aducênd în nesiguranţă leafa învĕţătoriului. Prin isteţimea preotului nostru ni s'a asigurat deocamdată existinţa şcólei.

Mí-am ţinut de datorinţă a arĕta aceste fapte vrednice de laudă ale parochului nostru *Iosif Gomboş*, dovedind prin acésta bunătatea poporului, în casul când conducĕtorii lor sunt la culmea chemării.

Dee Dumnezeu, ca părintele *Gomboş* se aibă mulţi imitatori.

Corespondentul.

Din România

(*Metropolitul Moldovei şi Sucevei-bolnav.*) Din Iaşi se comunică că starea sănătăţei I. P. S. S. *Metropolitului Moldovei şi Sucevei* inspiră, de câte-va zile, seriόse temeri. Inaltul prelat n'a putut asista nici chiar la doxologia ce s'a oficiat cu ocasiunea aniversărei naşterei sale; deasemenea a trebuit sĕ abstea dela vizita, ce era sĕ o facă mănăstirilor din judeţul Neamţ.

*

(*O nóuă societate cooperativă în Bucureşti*). E un semn îmbucurător, că de câtva timp au început şi în România sĕ se înfiinţeze diferite societăţi pentru desvoltarea economică, industrială şi comercială şi emanciparea Românilor de sub tutela strĕinilor.

De curênd s'a înfiinţat în Bucureşti „Fortuna", societate cooperativă pentru *producţiunea* şi *vinderea efectelor de îmbrăcăminte*.

Scopul societăţei este: să desvolte între români spiritul industrial şi comercial, înfiinţênd în Bucureşti ateliere şi magazine pentru confecţionarea şi vinderea efectelor de îmbrăcăminte necesare acţionarilor şi publicului, cum şi articolele trebuinciόse la confecţionarea lor, destinênd parte din beneficiul ce va resulta la subvenţionarea copiilor de români, meniţi a deveni meseriaşi.

Societatea va face următórele operaţiuni: Cumpĕră din ţară şi în special dela mănăstiri *stofe naţionale*, importând direct din strĕinătate stofe şi articole de îmbrăcăminte şi accesorii pentru confecţionarea lor.

Intreţine în atelierele sale copii de români sĕraci, meniţi a devení meşteşugari îngrijind a li se da instrucţiunea necesară.

Ajută pe măestrii şi lucrătorii români de branşele îmbrăţişate de societate, dându-le de lucru fie în atelierele societăţei fie în ale lor etc., ér 3 la sută din beneficiul net realisat de societate la finele anului, va forma un fond pentru o casă de ajutor a lucrătorilor etc.

*

(*Suveranul Italiei şi România.*) Regele *Victor Emanuel III* a primit la 28 Iulie v. pe toţi Prinţii şi misiunile streine, afară de Prinţul Enric al Prusiei, care plecase în ziua premergĕtóre.

Regele a spus tuturor cuvinte căldurόse şi de mulţumire.

Mulţumind generalului Lahovari, representantul Regelui Carol, Suveranul Italiei a amintit cu o vie plăcere *amiciţia ce există între cele dóuĕ popóre şi frumósa primire ce i s'a făcut când a vizitat România, atât de Suverani cât şi de poporul român.*

Noul rege al Italiei.

Sâmbătă a depus jurămêntul regele Italiei *Victor Emanuel III* pe constituţia ţerii şi astfel a devenit rege legal. Italienii privesc cu încredere la noul rege, care zicea în proclamaţiunea dată după mórtea tatălui seu, că gloria acestuia a fost menţinerea unităţii şi independenţii Italiei. Misiunea lui Victor Emanuel va fi de a-i strînge și mai mult unitatea morală și de a-i reface organismul social.

Italia — spune *Le Temps* — sufere din trei cause capitale: *din o preparație defectuósă a individului pentru viața socială, din o rea circulațiune a avuției publice și din causa relei administrațiuni a justiției.*

Prietinii noului rege zic, că el ar fi mâna puternică pentru a da la o parte neîncrederea și descurajarea ce stăpânesce de present țéra. Regele a zis la o ocasiune: „E mai bine sĕ lucreze cineva și sĕ greșéscă decât sĕ critice și sĕ piară în inacțiune“.

Revenind asupra actului important de Sâmbătă, redăm în cele următóre în întregime *discursul de tron,* rostit de regele după ce a depus el însuși jurămêntul, apoi deputații și senatorii:

Primul meu cuget e poporul meu și acesta e cugetul de iubire și recunoștință pentru poporul, care la catafalcul regelui seu a vărsat lacrimi, care s'a grupat cu iubire și încredere în jurul meu, dovedind prin acésta ce rădăcini solide a prins în țéră monarchia liberală. Din acest plebiscit al durerei eu cetesc cele mai bune auspicii pentru guvernul meu. Manifestațiunile nobile și pline de pietate, isvorîte de bună voie din inima națiunei, îndată ce i-a venit la cunoștință evenimentul tragic, 'mi spun, că în inimile Italienilor vorbește acea voce a patriotismului care în tóte timpurile i-au însuflețit spre fapte admirabile. Sunt mândru că pot primi aceste dovezi. Când un popor au înscris totdeuna în cartea istoriei o pagină, cum este reînvierea nóstră istorică, are și dreptul de a tinde cu fruntea înălțată la cele mai sublime ideale. Și cu fruntea înălțată stăruind spre cele mai mari ideale mĕ devotez țerei mele cu tótă forța și tăria de care mĕ simt capabil, cu tótă puterea ce mi-o dau exemplele și tradițiunile casei mele. Cuvêntul marinimosului Carol Alberto, care a octroat libertatea, a fost sancționat și sancționat a fost și cuvêntul serenissimului meu tată, care în tóte lucrurile vieței sale s'a arĕtat ca un demn moștenitor al vîrtuților părintelui patriei. Opera sa a fost spriginită și augmentată de grația și farmecul distinsei și adoratei mele mame, care a înfiltrat în inima mea și a împregnat în spiritul meu sentimentul de datorință de principe și italian. Tot astfel va fi spriginită opera mea de alésa mea soție, care coborênd dintr'o națiune puternică se va devota cu tótă ființa sa patriei ce și-a ales'o. Dovezi eloquente despre amiciția tuturor puterilor am primit prin condolența lor la durerea nóstră, trimițênd aici principi ilustri și representanți distinși.

Exprim tuturor din adêncul inimei mulțumita mea.

Italia a fost pururea un instrument eficace al concordiei, va fi și sub stăpânirea mea, spre scopul comun al susținerei păcei.

Dar pacea în afară nu e deajuns, avem trebuință de pacea internă și de concordia tuturor ómenilor de bine cari voesc a desvolta forțele nóstre intelectuale și energia nóstră economică. Noi trebue sĕ ne crescem generațiunile pentru cultul patriei și al muncei oneste, pentru sentimentul de onóre, acel sentiment, care însuflețesce cu atâta strălucire puterea nóstră armată pe uscat și pe apă, care emanând dela popor e amanet al frăției tății, care légă întréga familiă italiană în concordiă și iubire de patriă.

Noi trebue sĕ conservăm și sĕ apĕrăm cu înțelepciune legile și aplicarea lor punctuală. Monarchia și parlamentul trebue sĕ purceadă solidar în această salutară operă.

Mĕ urc pe tron cu curagiu și cu consciință neturburată despre drepturile și datorințele mele ca Rege. De ar avea Italia în mine încrederea ce o am eu în destinele patriei. Putere omenéscă nu va fi în stare a nimici acea ce au clădit predecesorii nostri cu atâta abnegațiune. Tóte forțele existente trebue conservate și desvoltate pentru a susținea acuisițiunea cea mare a unității și libertății. Nu-'mi va lipsi încrederea neconturbată în instituțiunile nóstre liberale, nici inițiativa și energia fermă pentru a apera cu forță, gloriósa moștenire a străbunilor nostri.

Crescut în iubirea de religiune și patriă învoc pe Dzeu ca martor al promisiunei ce o fac, că astăzi și în viitor voiu închina inima mea mărirei și prosperității patriei“.

Cu cetirea cuvêntului de tron festivitatea s'a terminat. Suveranii s'au reîntors pe la órele $10^1/_2$ în Quirinal. Regele și Regina au fost aclamați neîntrerupt și sgomotos și au trebuit sĕ se arete de dóuĕ ori pe balcon.

Convocare.

Pentru a satisface îndatoririi primite din partea Inalt Preasfinției Sale D-lui Archiepiscop și Metropolit Ioan Metianu sub Nr. 6036 Plen. din 14 Iulie a. c., îmi iau voe a convoca prin aceasta o conferență pe *Duminecă în 6/19 August a. c. la óra 1 p. m.* la băile minerale din *Feredeul Geógiului* (Fürdő-gyógy).

Avênd în această conferență a sĕ statorí eventualele sume cu cari comunele bisericești ar contribuí la dotațiunea protopresbiterului în casul că s'ar susținea protopresbiteratul Geógiului.

Rog deci pe on. Domni preoți și membrii comitetelor parochiale, a participa la această importantă conferență.

Sĕcărêmb, 20 Iulie v. 1900.

Cu tótă stima
Alimpiu Oprea,
presbiter-capelan

NOUTĂȚI

Rectificare. *„Bunul Econom“* dela Orăștie aduce după alte ziare scirea, că Inaltpreasfinția Sa archiepiscopul și metropolitul nostru *Ioan Metianu* va visita în curênd *Orĕștia* și *Alba-Iulia.* Din isvor competent aflăm, că acéstă scire este inexactă și a fost dată în vileag din parte greșit informată.

*

Fond de bucate în Avrig. In repețite rênduri am stăruit în colónele ziarului nostru pentru a se înființa în tóte comunele *fonduri de bucate* pentru trebuințele bisericești, luându-se în scopul acesta inițiativa mai ales în anii mănoși, când fie-cine contribue bucuros și mulți contribue adeseori cantități însĕmnate. Aceste fonduri bine administrate produc resultate frumóse. Am primit din mai multe părți înveselitórea știre, că idea înființării fondurilor de bucate au început a prinde rădăcini. Noi însĕ am dori, ca la conferențele proxime preoțești se nu existe paroch, care sĕ n'aibă în comuna sa un asemenea fond.

In zilele acestea ni se raportéză, că la insistința laudabilă a notariului *Ioan David* s-a întemeiat în comuna Avrig un asemenea fond. Domnia Sa voind a da acestei afaceri o formă legală a presentat idea înființării comitetului parochial care a îmbrățoșat-o cu plăcere și au început a lucra cu zel la realisarea ei, căci o singură zi au colectat bucate în valóre de *540 coróne.* Menițiunea fondului este a ridica la timpul seu o biserică nóuă în Avrig în locul celei de azi, care nu mai corĕspunde nici timpului nici ambițiunii poporului de pe țara Oltului. Dorim inițiatorilor mult succes și așteptăm, ca toți factorii sĕ ofere sucursul lor moral și material întru sporirea și buna chivernisire a fondului.

*

Coróne eterne. In loc de cunună peritóre pe cosciugul mult regretatului jurist Ioan Moga, decedat în Abrud, următorii au contribuit la fondul „iubiților rĕposați“ numit și fondul pentru ajutorarea vĕduvelor și orfanilor meseriașilor români din Sibiiu, administrate de „Reuniunea sodalilor români din Sibiiu“ cu următórele sume, și anume: Liviu R. Prășcanu, adm. „Tribunei“, Valeriu Tăbăcariu, jurist, câte 2 coróne, Nicolae Moisin, têmplar în Sĕliște, I. F. Zacharides, compactor, Dumitru Mosora, înv. în Sĕliște și Victor Tordășianu, fie-care câte 1 cor.

*

Mandatul de deputat congresual mirenesc în cercul *Bozoviciu* fiind vacant, consistoriul diecesan din Caransebeș a dispus ținerea sinódelor parochiale electorale pe *13 August* a. c. v., iar scrutiniul pe ziua de 20 August. Comisariu consistorial e denumit dl Iancu *Pirtea,* locot. ces. și reg. în pensiune.

*

Sinucidere. Cu regret vestim publicului cetitor, că tinĕrul de bună speranță *Dr. Ioan David,* carele de vr'un an și jumĕtate a funcționat ca secretariu al „Albinei“ și-a curmat viéța cu un glonț de revolver astă nópte la órele 3. Eri s'a aflat bine și și-a petrecut vesel în societate de cunoscuți până ceva după mezul nopții, când reîntorcându-se acasă s'a desbrăcat și și-a curmat firul vieții. Causa este necunoscută. Medicii au declarat, ca trupesce a fost întreg și normal. N'a lăsat nici o scrisóre după sine.

*

Mórtea unui episcop romano-catolic. Sâmbătă a încetat din viață episcopul romano-catolic al diecesei de *Alba-Regală* Dr. Filip *Steiner,* în etate de 61 de ani. Repausatul a fost descendentul unei familii burgheze italiene cu numele Pietra, gemanizat mai apoi de nemții din Șopron. A ajuns în fruntea diecezei de Alba-Regală la 1890 și a avut un rol de frunte la tóte mișcările publice, protejând partidul poporal și căutând prin pastorale sĕ-i câștige aderenți. El era totodată duhovnicul familiei A. S. Archiducelui *Iosif.*

*

Revoluționarii din Sofia îndată ce au aflat despre asasinarea profesorului Mihăileanu au sĕrbătorit printr'un banchet infamia comisă de unélta lor, Dimitroff, glorificând pe toți asasinii comitetului revoluționar.

Ziarele bulgărești din Sofia glorifică asasinarea lui Mihăileanu.

*

Necrolog. Cu inima sfășiată de durere aducem la cunoscința tuturor rudeniilor, prietinilor și cunoscuților că iubitul și în vecí neuitatul fiu, frate, nepot și vĕr *Iulian Neamțu* absolvent de teologie, în mod subit — în valurile Mureșului — în etate de 25 ani și-a aflat sfîrșitul Joi în 27 Iuliu (9 Aug.) 1900. Inmormêntarea s'a făcut Duminecă 30/12 l. c. în cimiterul bisericei gr. ort. din *Dobra.* In veci amintirea lui. Toma și Ana Neamțu ca părinți. Toma, Cornelia, Victoria George și Augusta Neamțu ca frați. George Oprean ca moș. Aurel Oprean și Iosif Neamțu ca unchi. Silviu, George și Silvia Oprean, Virgilia Neamțu, Eugen, Adrian și Iuliu Olariu ca veri și verișóre.

*

Un duel pentru fratele lui Bresci. Doi oficeri italieni, din al 18-lea regiment de artilerie, căpitanii Nani și Bocciali, s'au bătut în duel în urma unei discuțiuni, care s'a ridicat între dînșii cu privire la locotenentul de artilerie Bresci, fratele asasinului regelui Umberto.

Căpitanul Nani susținea, că acest oficer e demn de respect și de milă, căpitanul Bocciali afirma, din contră că nu va mai consimți sĕ-i întindă mâna.

Discuția a degenerat în cértă și căpitanul Bocciali a dat un pumn adversaruluí seu.

Cei doi oficeri s'au bătut cu sabia și la a șasea repriză căpitanul Bocciali a fost grav rănit la cap.

*

Mórtea unui conducĕtor socialist. Wilhelm *Leibknecht,* unul din cei mai renumiți conducĕtori ai *social-democraților* germani, fost deputat în reichstagul berlinez a murit Marția trecută, în vêrstă de 74 de ani. Inzestrat cu o vastă cultură și talente literare, el a ridicat partidul social-democraților din Germania la un nimb deosebit. Abia absolvase universitatea în etate de 22 de ani, la 1848, și participà la revoluțiune, din care causă suferí nóuĕ luni închisóre. Rĕmase însĕ incorigibil, de aceea a suferit temniță odată 3 luni, altădată doi ani. De 2 ori a fost expulsat, din Prusia și din Lipsca, și a trebuit sĕ mânânce ani de zile pânea exilului în Elveția și Englitera. El e intemeietorul cunoscutului organ social-democrat din Berlin *„Vorwärts“.* A fost deputat mai întăi în reichstagul nord-german, apoi în landtagul saxon, și după eliberarea din arestul din castelul Hubertusburg a pășit ca *deputat* în noul reichstag german, unde era un orator distins și respectat și din partea contrarilor.

E meritul lui Leibknecht că a știut ținea intact principiul fundamental socialist, *inbunătățirea ordinei sociale pe cale legală* — și l'a ferit de influința anarchiștilor, cari nĕzuesc la rĕsturnarea ordinei sociale și nimicirea societăței omenești.

*

Căsătoriile la Chinezi. Chinezii se însóră de tineri, de regulă înainte de a fi ajuns 20 de ani. Adeseori flăcăi de 16 ani iau în căsĕtorie fete de 14 ani. In imperiul cerului rareori se légă căsătorii din dragoste. Voința părinților e lege și contra ei nu încape apelație. Cununia trebue sĕ se țină în anul, în care schimbă darurile de mirésă. Chinezul póte avea numai o soție legiuită, dar un numĕr nelimitat de sclave. Logodnele nu se pot desface cu una cu dóuĕ. Dacă un tată promite altuia pe fata lui deja fidanțată și 'l ia la întrebări ginerile cel dintâi, tatăl e pedepsit cu 70 de lovituri de bambus și cu plătirea unei despăgubiri. Tot pedépsa acésta o capĕtă și al doilea ginere, dacă știe că fata promisă lui, a fost încredințată din partea altuia. In atari casuri darurile date reciproc le confiscă erariul pe séma sa. Tot așa o pățește și tatăl, care caută pentru un fiu logodit o partie mai bună. Căsătoria între rudenii e oprită și adecă în linie directă până în a 4-a spiță, în linie laterală până in a 3-a. Un bărbat n'are voe sĕ ia de soție pe cumnată-sa sau pe sora cumnatei sale. Incheierea unei căsătorii în timpul prescris de doliu pentru tată sau mamă, se pedepsește cu 100 de lovituri de bambus, iar 80 de bețe sau o pedépsă corespunzĕtóre în bani se dă oficiantului public, care își ia soție din cercul, unde funcționéză; 60 de bețe capĕtă, dacă ia de soție o dansatóre, teatralistă sau musicantă, sau permite ca fiul seu sĕ se însóre cu o fată din acéstă clasă desprețuită.

Femeia chineză se bucură de tóte prerogativele bărbatului ei și nu stă de fel sub tutoratul lui. Cu tóte astea, îndată-ce ese din casa părintéscă, femeia chineză ajunge sclava socrului și sócrei. In propria casă are o sórte umilită. Bărbatul póte sĕ-și pedepséscă femeia, dar e lovit de asprimea legei, dacă o ar răni sau omori. Scapă însĕ cu o pedépsă de o sută de bețe, dacă soția i-a insultat pe părinți moși sau strămoși. Legea pedepsește mai aspru pe femei, dacă tractéză rĕu cu bărbatul, decât pe bărbat, dacă-și bate muerea. Cu învoire reciprocă se póte desface căsătoria și la Chinezi.

VARIETĂȚI

(*In contra corsetului*). Carol al 10-lea era un dușman neînpăcat al corsetului, al acestui cerc de fier care sugrumă pieptul, stomacul și împiedecă desvoltarea naturală a taliei.

„Nu era rar, zice el, ca în timpurile cele mai de demult, sĕ te întâlnești cu Diane, Venere, și alte frumseți corporale. Azi nu întâlnești decât viespi“.

Iată o istorióră nostimă cu privire la acest subiect.

Savantul Cuvier, conduse într'o zi în grădina plantelor din Paris pe o tînără palidă, de o frumsețe admirabilă și cu o talie nespus de subțire.

Tinăra femee nu putu sĕ'și opréscă o exclamare de admirație pentru o flóre înaltă, ale cărei colori vii și frumóse îi dădéu un aspect încîntător.

Savantul îi zise:

— Eri, dómnă femeile semănau cu aceste flori, mâine florile vă vor semăna.

După aceste cuvinte, el rugă pe tinăra femee sĕ vie și a doua zi spre a se convinge de cele spuse.

A doua zi cum sosi tinăra femee, savantul Cuvier o duse la locul unde se afla flórea pe care ea o admirase în ziua precedentă.

Frumósa femeie scóse un strigăt de uimire.

Flórea, care cu o zi mai înainte, era sveltă și colorată atât de frumos, acum era galbină și încovoiată.

Și ilustrul profesor îi zise!

Eri acéstă flóre semâna cu femeile de acum un secol, azi sémănă cu cele de acum. A fost de ajuns o mică cingătóre, la corpul ei tinĕr și frumos, o cingătóre de cârpă, pentru ca de eri până astă-zi sĕ se transforme și sĕ ajungă în halul în care o vezi.

Tot ca ea, femeile au ajuns azi din frumóse, roșii, și sĕnătóse, în halul în care sĕ găsesc: palide, slabe, suferinde. Causa acestei transformări, precum a fost la flóre cingătórea de cârpă la femei e corsetul.

Savantul a scos apoi cingătórea de cârpă a flórei, și aceasta pînă seara 'și-a venit în fire.

— Fă tot așa a zis Cuvier, tinerei femei.

Istoria nu ne spune dacă tinăra femeie a urmat sfatul adeverit cu probe al lui Cuvier, dar mai mult ca sigur, că ea n'a scos corsetul tótă viața ei.

In zilele nóstre, póte razele lui Röntgen sĕ facă ceea-ce n'au putut face sfaturile lui Cuvier.

Nr. 753. [141] 2—3

CONCURS

Pentru îndeplinirea postului de paroch în parochia de a III-a clasă din Rusciori se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt cele fasionate în fóia pentru întregirea venitelor dela stat, locuința în casa parochială cu supraedificatele economice de lipsă și lemnele trebuincióse pentru încălzit.

Cei ce doresc a reflecta la acest post, vor avé a-și așterne suplicele concursuale instruite în sensul regulamentelor și normativelor din vigóre, la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Inainte de ziua alegerii se vor presenta în comună în vre-o Dumінecă séu sĕrbătóre spre a-și dovedi dexteritatea recerută în chemarea lor și a face cunoscință cu poporul și cu împrejurările locale.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Sibiiului, în conțelegere cu comitetul parochial.

Sibiiu, 25 Iulie, 1900.

Ioan Papiu
protopresbiter.

Nr. 509/900. [134] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor învĕțătoresci dela scólele din comunele însemnate mai jos, protopresbiteratul Iliei, se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 zile, dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Brădățel, cu salariu anual de 600 cor., și anume din fondul scolar 100 cor., din interesele împrumutului de stat 80 cor., din repartiție dela popor 420 cor., cuartir în edificiul scólei și grădină de legumi.

2. Cărmăzenești cu filia Dănulești, cu salariu anual de 600 cor. repartițiați în popor, cuartir și lemne de foc.

3. Gialacuta cu filia Căbești, cu salariu anual de 600 cor., și adecă: *a)* în bani repartițiați în popor 200 cor., *b)* în naturale 100 mĕsuri cucuruz = 280 cor., *c)* venitele cantorale 60 cor., *d)* lemne de foc 3 stênjini = 60 cor., cuartir în edificiul scólei și grădină de legumi.

4. Têrnava, cu salariu anual de 600 cor. și anume: în bani din repartiție 200 cor., în naturale 100 mĕsuri cucuruz = 280 cor., venitele cantorale 60 cor., 3 stênjini lemne de foc = 60 cor., cuartir și grădină de legumi.

Dela reflectanții la aceste posturi se cere, ca sĕ se presente până la alegere în vr'o Dumінecă ori sĕrbătóre la biserica din comuna la care a concurat spre a-și arăta dexteritatea în cântările bisericesci și pentru luarea de informațiuni despre modul de plătire al salariului; deobligați fiind ca învĕțători a ține strană în biserică și a instrui pe scolari în cântări.

Doritorii de a ocupa unul din aceste posturi au sĕ-și aștérnă suplicele lor concursuale instruite conform normelor din vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral până la terminul susindicat.

Ilia, la 13 Iuliu, 1900,

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Iliei, în conțelegere cu comitetele parochiale respective.

Avram P. Pecurariu
protopresbiter.

---

ad Nr. 328/1900. [135] 2—3

Concurs

Pentru întregirea postului de învĕțător în comuna Alămor, protopresbiteratul Sĕliștei, se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt: 600 cor. salariu anual și cuartir în natură.

Concurenții au sĕ-și aștérnă petițiunile lor în regulă instruite și în terminul preclus la subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Tilișca, în 19 Iuliu, 1900.

Oficiul protopresbiteral al Seliștei în conțelegere cu comitetul respectiv.

Petru Iuga
adm. protop.

---

15 bucăți fl. 3.05.

Nu se mai oferă ocasiunea rară de a putea primi pentru numai fl. 3·05 următórea colecțiune de juvaere.

- 1 Orologiu de busunar jubil. de nickel Anker-Remontoir cu capace gravate fórte frumos, cu portretul M. S. regelui Francisc Iosif I. (noutate), minutar, cu mașinerie regulată, precis, garanță de trei ani (ér nu ceas de părete, cum trimit negutătorii din bazare, în loc de orologiu aurit).
- 1 lanț goldin panzerat sau de nickel.
- 2 buc. inele imitație de goldin în fasonul cel mai nou cu briliante de simil.
- 2 buc. nastori pentru mangete, aur-doublé cu mechanism.
- 3 bucăți nastori pentru pept. (Chemisettes.)
- 1 nasture pentru gulerele îndoite.
- 1 ac fórte fin de cravată.
- 1 pungă pentru orologiul anker.
- 1 oglinduță de busunar în cutie.
- 2 cercei de argint veritabil de fasonul cel mai nou.

Tóte aceste 15 obiecte dimpreună cu orologiul Anker-Remontoir costă numai fl. 3·05.

Aceleași 15 obiecte însĕ în loc de orologiul patent reform. Anker unul Patent-Goldin-Iubil. care înlocuește pe deplin un orologiu de aur, cu garanție de trei ani **numai cu fl. 6·10.**

Ceea-ce nu convine se schimbă bucuros sau se retrimit banii, așadară risicul e exchis.

Anunciuri de felul acesta sunt imitații. Sĕ se comande per Cassa sau cu rambursă dela [112] 2—3

E. Holzer

deposit de orológe, ciasuri și obiecte de aur en gros

Liferantul asociațiunei funcționarilor de stat ces. reg. austriaci etc.

Krakau, Stradom 18 (Oesterr.)

Catalóge ilustrate gratis și franco.

La **Librăria Tipografiei Archidiecesane** se află de vênzare:

Ce-'i cerul de Camille *Flammarion* C. 1·50
Din romanul unei vieți, de Stefan *Braborescu* . . . . . . „ 1·—

trimise cu posta pentru fiecare exemplar 10 bani mai mult.

---

[144] 1—2

Publicațiune.

Duminecă în 19 August n. după prânz la 1 óră se va da în arêndă în cancelaria comunală din Tălmaciu dreptul de **pășunat pentru oi** pe hotarul comunal pro tómna 1900.

Condițiunile se pot vedea mai de aprópe în cancelaria comunală.

Tălmaciu, în 8 August, 1900.

Oficiul comunal.

In *Tipografia archidiecesană* a apărut:

ACAFTISTUL

Preasântei

Născătóre de Dumnedeu

și

alte rugăciuni

urmate de Sinaxariu pentru tot anul si Păschălie.

Un volum de 368 pagini 8°.

Prețul simplu legat . . .	fl.	—.85
jumĕtate pânză . .	„	1.05
în piele roșie . . .	„	1.25
Ediția fină în piele négră .	„	2.—
piele chagrin	„	2.60
în mătase .	„	3.85

Se află de vêndare la

Librăria Tipografiei archidiecesane,
Sibiiu.

Mórte baccililor.

In lumea scientifică noul product descoperit de doctorul **Giuseppe Bandiera** din Palermo a făcut mult svon, căci un numĕr mare de ofticoși și-au putut, grație aceluia, recâștiga sănĕtatea. Supus unei examinări de numeroși savanți, acest preparat a fost recunoscut și probat ca unicul medicament, ce sciința póte definitiv oferi contra tuberculosei; așa că azi cei mai distinși medici nu disprețuesc a prescrie **Poțiunea antiseptică**, ca un remediu sigur nu numai contra bronșitei ci și contra catarelor de plumâni, afecțiuni mortale, pe cari până azi arta medicală se declara neputinciósă a le combate.

Descoperirea este de cea mai mare importanță. De altcum ea făcuse chiar și între noi mare svon în urma numeróselor casuri de oftică vindecate în timp scurt. In tractamentul bólelor de pept cu acest antiseptic, distinsul inventator a obținut cele mai îmbucurătóre resultate, cari deschid căi nóuĕ artei de a vindeca chiar și bóle considerate până aci de incurabile.

Substanțele, cari compun acest preparat, au avantagiul asupra altor antiseptice prin aceea, că omóră microbii fără a strica organismului omenesc și au o așa forță de lățire, încât se rĕspândesc cu ușurință asupra întregei suprafețe molestată de baccili, propagatori și generatori ai copturei. După acésta frigurile dispar, apetitul revine și puterile cresc.

Intr'aceea cu plăcere constatăm, că nici un inventator n'a obținut o preamărire așa solemnă ca doctorul Bandiera pentru specialitatea sa. Nu se va afla un singur individ, care, felicitând pe norocosul inventator, sĕ nu simță și sĕ nu-și exprime recunoștința sa.

Incât ne privesce pe noi, interpretând sentimentele publicului, rugăm pe preparatorul chemic, a nu se mărgini numai la expedarea acestei medicini acelora, cari o cer, ci sĕ binevoiéscă a întemeia un deposit în orașul nostru, ca astfel sĕ se pótă cu ușurință satisface fiecăruia. [127] 3.

Saisonul de primăvară și de vară 1900.

Stofe de Brünn veritabile

Una bucată de metri 3.10 lungă, pentru un rând complet de haine de bărbat (Roc, pantaloni, vestă,) costă numai	fl. 2.75, 370, 4.80 de lână veritabilă de oae fl. 6. — și 6.90 de lână mai bună veritabilă de oae fl. 7.75 din lână fină veritabilă de oae fl. 8.65 din lână fórte fină veritabilă de oae fl. 10.— din cea mai fină lână veritabilă de oae.

Una bucată stofă pentru un rând de haine-salon fl. 10.— deasemenea espedează cu prețurile de fabrică stofe pentru pardisiu, lodeu pentru turiști cele mai fine kamgarne etc. etc. depositul real și recunoscut în destul ca solid:

Siegel-Imhof în Brünn.

Mustre gratis și franco. Liferarea conform mustrei sĕ garantează. [56] 36—40

Avantajele mușteriilor privați, de a comanda stofele direct dela firma de mai sus, dela fabrică, sunt foarte însemnate.

Farmacia lui F. I. R. Hotter la sf. Iosif, Wien, XII/2 Schönbrunnerstrasse 182.

Absorbinalul lui Hotter.

1/1 Flacon fl. 6. —, 1/2 Flacon fl. 3.50. delătură tóte umflăturile și depunerile de grăsimi fără sĕ vateme părului. Intărește nervii atacați și slăbiți, delătură și distruge tóte nodurile în muschi, și servește și ca scut în contra aprinderilor; cu deosebire e probat la umflăturile produse din causa fearelor, apoi în contra ariciturei umflărei copitei, genunchilor umflați, mai departe în contra umflăturilor (noduri) de vine, în contra umflăturei picioarelor la glesne și la încheietura degetelor cu un cuvênt în contra tuturor umflăturilor ori unde s'ar ivi.

Praful nutritor alui Hotter,

pentru cai și vite cornute

1 Pachet cu 80 cr.

Un adaus escelent la nutremânt, pentru a ținea vitele sănătoase și cu putere este de a sĕ folosi la tóte suferințele de rărunchi de ficat și de nervi.

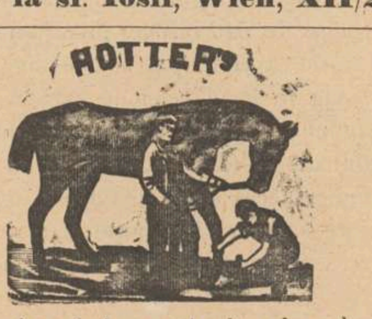

Preparate pentru veterinari, cele mai bune ale timpului mai nou, cari după atestate numĕróse nu au fost ajunse de alte mijloace de natura aceasta.

Sĕ sĕ ceară numai preparate de ale lui Hotter și sĕ nu se priméscă altele. Deposit în farmacii și Droguerii.

Deposit principal la Dr. Emil Budai farmacia orașului Budapesta (Stadthausplatz) la Dr. Leo Egger & J. Egger Farmacia Palatinului VI Váczi körút 17 și la farmacia Iosif Török Bpesta VI Kiraly utcza 12.

Fluidul lui Hotter „Training“

1 Sticlă cu fl. 1.20.

Conservează nervii și muschii până la bătrânețe înaintată totdeuna puternici și vioi, pune în stare pe animal sĕ prestee cele mai mari strapații și fugi, sĕ înțelege după frecare cu fluidul „Training“.

Sĕ mai folosește cu succes uimitor la tóte urmările cari obvin din opintiri prea mari, ologie, reumatism, și înțepenire.

Praful de porci a lui Hotter.

Nr. I și II

1 kg. . . . fl. 1.20.

Cel mai buu mijloc pentru a produce pofta de mâncare și cu acésta prosperarea porcilor, fórte acomodat în contra orbalțului (brâncă); Nr. II este de a sĕ întrebuința la urdinare.

Mijloc în contra Colicei alui Hotter.

1 Sticlă fl. 1.50.

Contra la tot feliul de colică și contra oprirei udului la cai precum și contra umflăturilor la vite cornute. [54] 31—104

Alifia lui Hotter pentru delăturarea crescăturilor de oase.

1/1 Cutie cu fl. 2. 1/2 Cutie cu fl. 1.20. delătură crescăturile de oase și depunerile osoase chiar și după 4—6 séptămâni. (boală învechită).

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.
Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 87 Sibiiu, Joi 3/16 August 1900. **Anul XLVIII**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **strĕinătate** pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază

INSERȚIUNILE

Pentru odată 14 fil., — de dóuĕ ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond.

Cestiuni de resolvit la Congres.

Ziariul nostru are incontestabilul merit de a fi pus în discuție cestiuni de o netăgăduită importanță și a fi pregătit terenul pentru punerea în practică a celor mai salutare instituții bisericesci ce le avem.

Nici de astădată nu ne putem subtrage dela datorința ce o avem, față de necesitățile ce sĕ ivesc în viața de tóte zilele, mai ales față cu regulamentul despre parochii, și cu afacerile matrimoniale, cari în situația schimbată la 1895 prin întroducerea căsătoriei civile și la 1898 prin dotația clerului dela stat, impun organelor nóstre bisericesci schimbarea regulamentelor de până aci și aducerea lor în consonanță cu principiile, pe cari e așezată de o parte clasificarea parochiilor după cualificațiunea parochilor, și de altă parte divorțul la forurile bisericesci pe basa motivelor enunciate în sentința forurilor judecătoresci civile.

Organul executiv, consistoriul nostru metropolitan de sigur va presenta în meritul acestor afaceri proiecte bine chibzuite și cu temeiu lucrate, pentrucă amânarea ar fi păgubitóre intereselor nóstre culturale și sociale, dar cu tóte aceste credem, că trebue sè premérgă și o discuție în presa nóstră asupra acestor cestiuni de mare importanță.

Tocmai din motivul, că presa nu a discutat unele din cestiunile ce au venit în discuție în congrese, s'au adus și concluse, cari multora nu le convin. Intre altele vom aminti numai conclusele dela congresul din 1895 cu privire la cassarea licențelor de cununie și la reducerea vestirilor celor trei la una, lucruri, cari dacă s'ar fi discutat în presa nóstră, póte că nu s'ar fi votat, și póte nu s'ar fi aflat maioritate sĕ le voteze. Suntem deci de părere, că orice lege trebue și studiată, dar trebue consultată cu cei interesați în materie, supusă criticei presei și publicului, pentru de a sĕ vedea tóte calitățile bune, dar și defectele ei. Aceste din urmă delăturate, legea pusă în praxă va fi de folos tuturor pe cari îi privesce.

Nu scim și nu cunóscem încă proiectele ce le va presenta Consistoriul metropolitan în meritul acestor regulamente congresului proxim și de aceea nepreocupați putem sĕ ne dăm părerea, rĕmânând ca după-ce vom cunósce proiectele, sĕ revenim asupra dispozițiilor positive ce vor conținea.

Urmăm a ne ocupa cu regulamentul despre parochii.

Parochiile nóstre au fost clasificate în vêrtutea emolumentelor și venitelor, cari le-a știut asigura credincioșii pe séma parochului lor.

Cu tótă rigórea paragrafilor din Regulamentul pentru parochii, am vĕzut parochii de clasa I clasificate în clasa a II-a, după cum adecă au cerut interesele celor din parochie și respective interesele câte unui candidat cu conecsiuni în respectiva parochie.

Nu sunt rare casurile, că ómeni cu cualificațiune inferióră, au ajuns în parochii bune, și ómeni cu cualificație completă în parochii clasificate de clasa a II-a.

Evident, că legea nu a fost rea, dar ómeni interesați și neapți la aplicarea ei, o au eludat, înlesnind unor ómeni fără titlu întrarea în parochii ca Sĕliștea și zeci de alte locuri de aceste, cari nu ar fi avut nici un titlu de a întra în acele parochii.

Ocupate parochiile bune cu asemenea ómeni disciplina s'a sdruncinat cu totul, pentrucă s'a vĕzut cum protecția triumféză ér legea nu se observă.

Regulamentul pentru parochii trebue deci modificat, înainte de tóte pentrucă au deschis ușa la multe incorectități ér de altă parte pentrucă dotația dela stat se face în vêrtutea clasificațiunei preotului, fără privire la venitele ce le dă și asigură parochia.

Ca parochii de clasa primă va trebuí sĕ designăm tóte orașele, orășelele cu dicasterii streine, tóte emporiile la cari gravitéză mai multe comune și mai ales locurile în cari trăim cu cei de altă lege și limbă.

Parochul nostru nu e permis sĕ mai fie inferior parochilor celor de altă confesiune.

Statorit și enunciat acest principiu, ómenii cu pregătiri complete se vor așeza la orașe și orășele după ce au terminat studiile teologice, deschizêndu-li-se aci un teren vast de activitate pastorală, avênd a fi ângeri păzitori ai poporului în aceste locuri espuse la tot feliul de ispite.

In timpul din urmă a început un numĕr însemnat de tineri cu pregătiri complete a sĕ înscrie la cursurile teologice și dacă vor afla, că pórta prin care póte ajunge cineva în o parochie dela oraș cu dotațiunea de 800 fl. e mai strêmtă ca până aci, numĕrul celor cu pregătiri complete se va înmulțí și vom avé în cele mai multe comune ómeni cu cualificație completă, rĕmânênd parochiile dela munte și dela locuri mai rele în grija acelora cu pregătiri mai puține, pe când aprópe de orașe și la țéră vom afla pretutindenea preoți distinși.

Pentru anumite locuri va trebuí sĕ statorim în Regulament, ca înaintarea sĕ se facă după un numĕr de ani de servițiu, și după ce un paroch a dat probe în altă parochie despre o rară hărnicie excelând în conducere și în purtări bune.

Cele trei categorii de parochi deocamdată ar fi sĕ rĕmână și mai departe însĕ, clasificându-se în clasa primă cei cu 8 clase gimnasiale și cursurile teologice ordinare de trei ani, clasa a II-a cei cu mai puține clase ca opt și cursurile teologice ordinare, și clasa a III-a cei cu pregătiri extraordinare, cari sĕ pot instituí în parochii dela munte, în comune unde nu reflectéză cei cu pregătire normală.

Clasificarea acésta pe lângă dotația de care beneficiază cei în drept, are în archidiecesă și consecințe pentru fondul de pensiuni.

Se scie, că modificarea statutelor fondului de pensiuni stă în strênsă legătură cu modificarea Regulamentului pentru parochii, căci alte drepturi la pensiune vor avé parochii de clasa I, alte cei de clasa II. și alte moraliștii séu cei de clasa III.

Parochilor cu 8 clase dar așezați în parochii de clasa a II-a, li s'a făcut nedreptate, asigurându-li-se la fondul de pensiunedrepturi egale cu cei fără asemenea pregătire, cari nici nu au asudat, nici nu au cheltuit averi, ca sĕ-și câștige cualificațiunea completă, dar nici nu pot face serviciu bisericei, cum fac cei bine pregătiți, ca sĕ retăcem exigențele de traiu și modul de viață al unora și al altora din ei.

La statorirea statutelor fondului de pensiuni nu s'a putut lua altă cheiă decât clasa parochiei, pentrucă și parochia avé sĕ contribue cu o sumă órecare la fondul de pensiuni.

Am atins aceste în trécăt, ca sĕ se scie de ce mare importanță e schimbarea Regulamentului și că e o necesitate imperativă ca congresul ordinar din anul acesta sĕ se ocupe cu modificarea regulamentului, ca sĕ deschidem tinerilor cu pregătiri complete teren la parochii bune și sĕ nu le mai pótă ocupa cei cu o pregătire inferióră.

Casuri de aceste se mai pot iví și e bine sĕ închidem ușa celor ce nu au titlu de a întra unde nu li e locul și sĕ-l ocupe încă 40—50 de ani, dată fiind posibilitatea de a ne arangia altcum și a asigura posturile bune pe séma celor dela cari în drept suntem sĕ așteptăm sĕ fie la locul de onóre cu tótă vrednicia.

In ce privesce procedura matrimonială cea veche, aceea la tot casul trebue modificată prin una mai ușóră, scurtă și puțin costisitóre.

Deși aceste cer o cercetare și o examinare mai amĕnunțită, acésta însĕ trebue sĕ se facă repede, fără multe cheltueli, fără multe umblări în drépta și în stânga. Altcum pot fi organe, cari sĕ facă abusuri și sĕ împingă pe credincioși de ai nostri, ca sĕ se lipséscă de

---

FOIȚA

Din tainele vieței.

(Continuare.)

Mai ales una a fost capodopera lui: tot talentul și'l puse sĕ zugrăvéscă un „Gambrinus“ splendid... dar pînă sĕ'l isprăvéscă, dădu și el de fundul a vr'o 2—3 balerce de bere... Ei, ce vreți? Zugrăvia cu acompaniament de gîl-gîl-gîl!...

Mama mea, între aceste, cu schimbarea Domniei, perzîndu'și coșnița, comisariatul se mutase cu el la o moșie luată în arêndă. Eu primii bucuros oferta ce'mi făcu Starke, de a închiria o cameră la el. Locuia în fundul curței Prapadómnei Paraschiva. Era însurat: luase—cu, ori fără știrea bisericei protestante—o nemțóică mult mai bătrînă de cât el, scurtă și grósă, dar bucătărésă escelentă.

Madame Staska cîștigase inima amicului meu, chiriaș al ei mai întîi, făcîndu-i niște *kvarghel*, care cînd era adus la masă, eu fugém și mi se pare că de nu se grăbia bărbatul sĕu sĕ 'l înșface, era gata sĕ fugă și el din farfurie... dacă nu 'l îneca în mai multe halbe de bere din Păcurari.

De alt-fel, în zilele fără *kvarghel*, casa madamei Stask era o delicie de curățenie și masa ei neuitată pentru melspăiturile, prăjiturile ce făcea...

Altă colegă în pension avém în domnișóra guvernantă Marie... Era o fată, nici slută, nici frumósă, în vîrstă de vre-o 20 de ani, crescută la o mânăstire în Franța fórte învĕțată și scriind într'un stil minunat, à la George Sand.

Dînsa voi sĕ învețe românește: mă oferii gratis. Primile lecțiuni se cam abătură de la cartea de cetire... Ea îmi făcea feliuri de teorii sociale cu acompaniament de ochi galeși. Imi spunea cum a trăit la mânăstire și, din zi în zi mărindu-se intimitatea, ca sĕ mă încurajeze mai mult, îmi mărturisi cum confesorul de la Sacre-Coeur s'a îndrăgit după ea.

Simpatiile mele pentru M-elle Marie se deșteptară, deși fórte potolite. Era prima femee care 'mi strîngea mâna cu óre-care neînțeleși fiori. Cît o fi rîs ea, sărmana, cînd, rămasă singură, își amintia de sălbătăcia mea!

Eu se fi cutezat a înțelege unde voia dînsa sĕ mă aducă? . . . Ași fi murit de rușine.

Manejul acesta dură vre-o 6 luni. Eu n'am putut s'o învĕț a ceti românește, dar ea m'a învĕțat tótă istoria vieței sale de mînăstire, fără însă sĕ sgudue mai adînc inima mea de cît pînă a-i zice: Pauvre chère amie, comme vous avez dû souffrir!

Și cu tóte acestea, nu pot nega că am simțit adesea, sub privirea ei aprinsă și cînd cu ambele mîni strîngea pe a mea, unii fiori ce mi i-am explicat mai tîrziu.

Dar dacă intimitatea mea cu domnișóra Maria n'avu imediate consecințe, ea deșteptă trebuințĕ nouă morale pentru sufletul meu. Ori cât de cuminte profesor eram, ochii mei se pironiau făr' de voe mai adesea asupra unei eleve între 14 și 15 ani, domnișóra R. Era eleva mea favorită, căci învĕța de minune la Istoria Românilor și făcea compozițiunile cele mai bune. Mi-a făcut o deosebită onóre la un examen la care asista, ca delegat al guvernului d. profesor N. Ionescu, de curînd sosit de la Paris. A povestit domniile lui Alexandru cel Bun și a lui Stefan cel Mare, așa de bine și cu o voce atât de încîntătóre, că atunci cînd delegatul îi zicea: „Fórte bine, domnișóră“, eu aș fi fost gata s'o sărut. Nu știu ce tainică înțelegere se stabili între învĕțător și draga de elevă. Cînd luam caetele elevelor cu compozițiunile sĕ le îndrept acasă, într'al R... găsém cîte o flóre și în corpul compozițiunei cîte o frasă în care inima mea voia sĕ găsiască expresiunea unei simțiri a tinerei fete pentru mine. Și cu tóte acestea n'am avut nici odată curagiul sĕ scriu vre-o vorbă în caetul ei. Mă mărginiam sĕ pun altă flóre în locul celei ce găsiam. Nu-mi putea trece prin minte posibilitatea sĕ fie R... vre-o dată nevasta mea, căci pe când era ea nepótă de Episcop mare, eu eram un biet fiu de văduvă săracă. Totuși, pe zi ce trecea, simțém că o iubesc mai mult. Și dînsa era atît de drăgălașĕ în clasă, atît ținea sĕ nu-mi displacă, că începuseră a observa colegele ei.

Una, mai ales, domnișóra G... rudă cu R..., își pusese în cap că mă iubește, lucru ce nu se sfia de a scrie pe caetele de composiție.

Eu ștergém vorbele ei bine cu cernélă și o lăsam fără de răspuns. La clas eram mai rezervat cu dînsa de cât cu tóte cele l'alte. Domnișóra G... concepu o adevĕrată gelozie văzînd purtarea verișórei sale față cu profesorul. Puțin de nu sbucni acéstă gelozie, care ar fi avut de consecință îndepărtarea mea din pensionat.

Cum am isbutit sĕ împiedec acéstă explosiune? Erau la modă mesele tournante. Intr'o recreațiune M-elle Marie, R..., varăsa și alte fete, m'au invitat sĕ pun și eu mîbinecuvêntarea bisericei la cununia lor, ér copii din aceste căsătorii bisericesce sunt nelegiuiţi, după legile statului legiuiţi, şi conflictul este inevitabil.

Şi din acest conflict nimenea nu sufere mai mult ca biserica însaşi şi în cele din urmă parochul local, învinuit, că nu face părţilor înlesnirile cuviincióse, ca sĕ obţină şi binecuvêntarea bisericei.

La neplăceri nu putem expune nici pe parochul, nici pe credincioşii nostri şi nici biserica.

Étă de ce sĕ impune sĕ schimbăm procedura şi sĕ statorim amĕnuntele unei proceduri eftine şi grabnice spre mulţumirea tuturor părţilor şi pentru restabilirea ordinei în biserică.

Jubileul catolicismului. Marţi s'au început în *Strigoniu* sĕrbările pentru aniversarea de 900 de ani a întroducerei *catolicismului* în Ungaria. Oraşul a fost splendid împodobit. Ca representant al Majestăţii Sale Monarchului a participat archiducele *Frideric*, ér din partea guvernului ungar s'au presentat mai mulţi membrii în frunte cu ministrul-president Coloman *Széll.* Sĕrbările s'au terminat eri.

Reforma calendarului în Rusia. In anul trecut a fost exmisă din partea societăţii astronomice rusesci o comisiune, care sĕ se ocupe cu reforma calendarului.

Comisiunea a constatat mai întâi că după cum e fixată durata anului tropic în calendarul julian, acesta remâne tot la 128 de ani cu o zi îndărĕt faţă de datele corĕspunzĕtóre ale anului tropic. Dacă se calculéză acéstă eróre, dela naşterea lui Christos încóce, resultă că călendarul julian a rĕmas încă în a. 1792 cu *14 zile îndărĕt*, ear în 1920 va remâné cu 15 zile.

Din causa acésta în Rusia calendarul julian nu e folosit din partea astronomilor şi metereologilor, ear ambele stiluri sunt usitate de ministeriul finanţelor pentru cuponii hârtiilor de valóre, de ministeriul comunicaţiunei la căile ferate de graniţă, de ministeriul de interne în corespondenţa internaţională şi telegrafică şi de ministerul de rĕsboi şi marină.

Calendarul gregorian arată o eróre de o zi în 3320 de ani.

Comisiunea a adoptat următórele hotărîri:

După regula propusă de profesorul Mädler la 1865, tot la 4 ani sĕ fie unul visect, *cu escepţia anului al 128-lea,* care rĕmâne an comun. In modul acesta se naşte cam în 100.000 de ani o eróre de o zi, care póte fi trecută cu vederea în referinţele practice.

Sĕ fie adause cele 14 zile la datul zilei de astăzi, avênd a se considera tot al 4-lea an de visect, însĕ anul 1920 deşi e divisibil fără rest cu 4, va fi an simplu şi nu visect.

In felul acesta ar fi calendarul rusesc acum *cu o zi înaintea* celui gregorian, ear dela 1920 cu *dóuĕ zile* înainte.

Pe basa acestora comisiunea a decis sĕ facă guvernului propunerea, de a întroduce în Rusia *un nou calendar*, în conformitate cu expunerile de mai sus.

Dotaţiunea clerului.

Continuând cele dispuse cu privire la constatarea venitelor parochiale reproducem din instrucţiunea consistorială punctul privitor la venitul din porţiunea canonică, adecă din pămênt.

I.

La cóla B. pag. I. pct. 1.

Venitul parochului din *porţiunea canonică* trebue documentat astfel:

Pe lângă *cóla catastrală* legalisată, care arată estensiunea proprietăţii de pămênt, şi care în cele mai multe casuri s'a şi alăturat, se cere:

a) Un document dela primăria comunală, subscris de *primar* şi *notar* şi întărit din partea oficiului *pretorial* (föszolgabiró). 1) In acest document trebue sĕ se adeverésca, *cât* pămênt este în folosinţa parochului (*cantitatea*), şi anume sĕ se arete separat: cât pămênt este *arător*, cât *cositor*, cât *păşune*, cât *pădure*, etc., fie-care ram şi fel de pămênt separat cu numerii topografici şi cu mărimea sa, cum arată şi rubricele din cóla *catastrală.* 2) Acésta e de lipsă sĕ se accentueze de aceea, căci adese-ori parochul e îndreptăţit numai la o parte a pămênturilor bisericei şi nu la tótă posesiunea comunei bisericesci, câtă se cuprinde în cóla catastrală.

De multe-ori se întêmplă, că este diferinţă între pămênturile din cóla catastrală şi între pămêntul indicat în cólele B. şi în documentul alăturat, d. e. un pămênt în realitate e mai mic ori mai mare, căci l'a rupt apa, etc.; ori apoi pămêntul odinióră fênaţ, acum s'a spart şi a devenit arător, sau întors. Diferenţa acésta este a se motiva — acolo unde există — la finea documentului, ce este a se face după modelul alăturat sub A). Asta-i cu privire la pămêntul dat în folosinţa parochului şi la mărimea lui.

Adeverinţă.

Subsemnata antistie comunală adevereşte prin acésta în mod oficios, că posesiunea de pămênt a bisericei din ... cuprinsă în conspectul de mai jos, este dată în folosinţa parochului ca contribuire la salariul parochial.

Urméză conspectul, care la acest loc nu-l mai punem.

Diferinţa, ce se arată între acest conspect şi între cóla catastrală, provine din împrejurarea....

Subscrierile: Notar, primar, protopretor.

b) Tot dela primărie şi întărit de solgăbirĕu se cere apoi al doilea document cu privire la *venitul* pămêntului.

In acesta sĕ se indice:

1. că parochul *însuşi* lucră acel pămênt în *regie proprie* (dacă nu-i dat în arêndă);

2. că după calculul mediu al anilor *1893—1897* 3) şi după *referinţele din loc* ori din împrejurime *un jugĕr* de arător a adus *atâta venit* anual, (d. e. 10 cor.), *un* jugĕr de cositor *atâta* (d. e. 8 cor.), etc.; adecă separat sĕ se arate după fie-care fel de pămênt, *cât* venit a adus la an *un* jugĕr. După preţul *unui* jugĕr se calculéză apoi, cât aduce arătorul *întreg*, cositorul *întreg*, pădurea *întrégă*, etc.; şi la urmă se suméză, cât este venitul din *întreg* pămêntul după media anilor 1893—1897.4)

Nu-i permis a se indica venitul pămêntului după *venitul catastral*, căci acesta nu se consideră, după-ce venitul real e de regulă mult mai mare ca cel catastral.

Dacă o parţelă, o parte ori o specie de pămênt, nu aduce nici un venit (d. e. pădure, trestie etc.), acésta sĕ se arăte la un loc corespunzĕtor din document, d. e. scriind după respectivul ram de pămênt cuvintele *„n'aduce nici un venit"*.

Documentul necesar, compus după principiile de mai sus, se alătură sub B), spre a se umplea şi subscrie cu deosebită băgare de samă.

Adeverinţă.

Prin acésta se adeveresce oficios din partea subsemnatei antistii comunale, că din posesiunea de pămênt a comunei bisericesci... partea indicată în conspectul de mai jos se află în folosinţa parochului... şi o administréză însuşi parochul în regie proprie. Venitul pămêntului atât după jugĕr, cât şi după diferitele specii de cultivare, pe basa preţului obicinuit la pămênturi de asemenea cualitate după referinţele locale (din împrejurime) şi după calculul mediu al celor 5 ani 1893—1897, este indicat la locul corespunzĕtor al conspectului:

Urméză conspectul.

Prin urmare venitul anual al parochului din întréga posesiune de pămênt după media anilor 1893—1897 face... cor. fil.

Aceleaşi subscrieri ca mai sus.

In cele mai multe casuri e a se documenta *în acest mod* arĕtat venitul pămêntului, căci la noi cei mai mulţi parochi nu dau pămêntul în arêndă, ci l'au lucrat şi îl lucră şi acuma ei înşişi.

Dacă pămêntul a fost dat în *arêndă* în anii 1893—1897, atunci venitul anual se constată pe basa *contractului de esarendare*, care *trebue* alăturat în original ori cel puţin în copie legalisată de protopretorele, în oraşe de primar. Dacă nu există contract în scris, atunci primăria ascultă la *protocol* părţile şi constată: *de când, până când, cu ce preţ*, ori pentru-ce *serviţii*, şi preste tot *cu ce condiţiuni* s'a făcut esarendarea. Aşa d. e. este a se aminti, cine a plătit darea, proprietarul sau arêndaşul?

Ad B. I. pct. 2.

In folosinţa parochului póte sĕ fie între altele şi *casă parochială*, curte şi grădină. Acésta — după Nrul topografic şi după mărimea din cóla catastrală generală ori a unei cóle speciale — se induce la pctul 2 de pe pagina a 2-a a cólei B., şi dacă mărimea acestui teritor nu-i preste 1 şi 1/2 jugĕr, venitul nu se computâ. Dacă însĕ grădina e mai mare, atunci plusul acesta se induce în cólele B. la pct. 1. posiţiunea *grădină* şi venitul se documentéză după principiile deja atinse mai sus.

Sunt fórte multe casuri, că nu există casă parochială, dar este o *grădină* pentru scopul acesta, un *intravilan.* In asemenea casuri încă póte sĕ nu se compute venitul acelei grădini, întru cât nu trece preste 1 şi 1/2 jugĕr, dacă cel puţin *comitetul parochial* cu subscrierea oficiului protopopesc adeveresce, că aceea forméză *grădină de casă*, şi se ţine de locuinţa parochului. Documentul necesar pentru asemenea casuri se alătură sub C.

Adeverinţă.

Din partea subsemnatului comitet parochial greco-oriental român din comuna... se adeveresce prin acésta în mod oficios, că teritorul (intravilanul) de sub Nr. topografic... de... jug... stângini, arătat în cóla catastrală, este grădină de casă.

Subscrisă de preşedintele şi notarul comitetului parochial şi de protopopul.

(Va urma)

---

1) In oraşe îl estradă magistratul. Documentele dela primăriile comunale trebuesc preste tot vidimate de protopretori; ear cele ale comitetelor parochiale de protopresbiteri.

2) Parochii sĕ fie cu deosebită considerare, ca pămênturile cuprinse în acest document şi în cólele B., atât după estensiune cât şi după ramii de cultivare, sĕ corespundă cu cóla catastrală, respective cu feliul şi mărimea parcelelor din cóla catastrală, căci adese-ori s'a esperiat, că nu s'a putut aduce în conglăsuire pămêntul din cólele B. cu cel din fóia catastrală şi nu s'a putut afla, prin ce calcul a ajuns parochul la cifrele indicate în cólele de fasionare? De regulă în cólele catastrale se cuprinde mai mult ca în cólele B., şi astfel esaminatoriul nu póte scii, ce-i cu restul pămêntului, cine-l folosesce?

3) Nici decât sĕ nu se pună alţi ani, ci numai aceştia.

4) Nu sunt bune acele documente, cari folosesc media altor ani, d. e. 1894—1898; cari nu specifică venitul pămêntului după jugĕr şi după ramii de cultivare a pămêntului, căci alt preţ are un jugĕr de cositor, altul unul de păşune etc. Documentele de până acum nu sunt bune, căci în ele de regulă se zice scurt: „Parochul N. N. are d. e. porţiune canonică de 12 jugĕre şi aceea îi aduce un venit anual de 66 coróne".

Inmormêntarea archimandritului Iosif Ieroteiu Beleş.

Totvaradia, 12 August n. 1900.

Onorată Redacţiune!

Astăzi s'a sĕvêrşit în Totvaradia (protopiatul Radnei) înmormêntarea Magnificenţiei Sale, reposatului în Domnul archimandrit şi fost vicar episcopesc în Oradea-mare *Ieroteiu Beleşiu.*

---

nile deget lângă deget, pe o masă rotundă ca s'o magnetizăm. Tóte fetele luaseră loc în jurul mesei. Eu m'am aşezat lîngă d-şóra G.., degetul meu mic, pe degetul ei mic. R... óre cum decepţionată, se uită la mine repede, iar eu avui aerul de a nu înţelege muta întrebare a ochilor ei. Chestiunile adresate mesei de fie-care fată nu mi le mai amintesc. Cînd veni rîndul R..., eu silii masa sĕ zică *„nu"* eeea ce făcu atîta plăcere d-şórei G... care, de sigur ghicea ce întrebare mentală pusese vară-sa, încît pe caetul ei de teme, a doua zi, nu se sfii sĕ-mi scrie vorbele: „Te iubesc şi mai mult pentru că nu iubeşti pe R..."

R..., la răspunsul negativ al mesei, se ridică iritată şi, pretextînd că are de scris, trecu în repetitor, nevoind sĕ-mi răsplătéscă o lungă căutătură cu care o însoţii pînă la uşe.

De sigur n'o sĕ analizez, după 50 de ani, sentimentele cari agitară sufletul meu sub dulcea emoţiune ce-mi dădea priveliştea divinului cap al tinerei fecióre. Cînd venéu vacanţele şi R... era luată la părinţi, eu o putém mai rar întîlni sau, mai bine zis, întrevedea.

Norocul era că părinţii ei frecuentau biserica metropoliei la tóte sărbătorile. Eram cel întîi la biserică. De după o colonadă, pe care era sprijinit amvonul, aşteptam cu nerăbdare întrarea în biserică a familiei R... Ea lua loc în strănile de la drépta, de lîngă scaunul domnesc. Abstrăgîndu-mă de la tot ce se făcea în biserică eu nu avém ochi de cît pentru dînsa. Şi cînd, mă răsplătea cu o rară căutătură a ochilor ei, aşi fi dat viaţa mea s'o pironesc mai mult asupra-mi. De sigur, iubém!

Tot ce scriam la jurnale literare în acel timp era inspirat, fără voia ei, de dînsa.

Eram, cu tótă pasiunea care se infiltrase în sufletul meu, destul de stăpîn asupră-mi ca mai departe manifestări de iubire să-mi permit faţă cu R... Situaţiunea mea de băiat sărac n'o perdui din vedere o singură zi.

Intre acestea d-şóra Maria, guvernanta, ea singură înţelese ce se petrecea în sufletul meu.

— „Iţi perzi timpul, scumpe amice", îmi zise ea. Ce sĕ faci cu un puiu de găină prost... Veniră vacanţele mari şi Maria B. ţinu mult sĕ visiteze cu mine Piatra.

Ii vorbisem de multe ori de *Valea-Viei* şi ea voia numai de cît sĕ petreacă vre-o două, trei săptămîni în acel loc romantic. Moşu meu Merişescu se învoi la aceasta.

Cu puţine zile înainte de începerea vacanţiei se lăţi zvonul în pensionat că m-lle Marie are se petrécă vacanţele în familia d-lui profesor. A doua-zi, după lăţirea svonului, aveam se corectez ultimele lucrări pentru examene. Pe caietul domnişórei G. citesc, nu fără mirare: „Vreau sĕ fug cu tine! nu te duce cu Marie!"

Pe caetul d-rei R... (nu-mi scrisese nimic de cînd cu masa tournantă) citesc şi cu mai mare mirare: „Vine óra cînd fetele trebue sĕ părăséscă pe tata şi pe mama. Aşi vrea sĕ zbor în lumea largă, sprijinită pe braţul unui amic. Vrei sĕ fugim împreună? Cu mine vor veni şi alte fete."

In mare încurcătură mĕ găsii. Tótă nóptea m'am gîndit ce aveam de făcut a doua-zi la şcólă. Găsii expedientul, nu fără să-mi pară rău de întrebuinţarea lui, cît privea pe R...

Am mai fost altă dată într'o încurcătură didactică. Predam istoria sfîntă. Una din domnişóre, de nu cum-va era chiar neastimpărata domnişóră G, mă întreabă: „Ce-i tăerea împrejur a lui Isus Hristos?" M'am înroşit, dar am rĕspuns ca un brav: „Domnişóră, n'ai văzut la preoţii catolici cum îşi rad părul pe vîrful capului, un rotogol cît un irmilic, de argint? Asta-i tăerea împrejur!" Drăcóica zîmbi necredinciósă, iar fetele cele-l'alte îşi dădeau din cóte.

Mi s'a mai întîmplat o dată, în viaţa mea de şcolar la liceu, să asist la o scenă analogă: colegul Dumbravă,*) întrebă pe pudicul catihet, părintele Ionescu, cu cine s'a însurat Cain şi Abel şi ce-a făcut Sodoma sĕ merite pedeapsa lui D-zeu? Mĕ mîndresc că am fost mai abil de cît părintele Ionescu, în rĕspunsul meu de la pensionatul Joye, căci părintele catihet se înfurià şi dete afară pe săracul Dumbravă, subliniind ast-fel şi mai mult pornografiile biblice.

De data asta, însă, poziţiunea mea, cu un pensionat care voia se fugă cu mine, era mai încurcată. A doua zi, duc la pensionat caetele, rupînd filele unde mi se făcea propunerile ciudate. In clasă intrînd, înainte de a înapoia caetele şi începînd cursul de istoria românilor, povestesc fuga fiilor lui Alexandru Ipsilanti cu învăţătorul lor. Fac un adevărat roman din acest episod, în care stăruiam de a arăta părerea de rău finală a băeţilor că s'au luat după capul unui dascăl smintit. Fetele, emoţionate de elocventa mea povestire, jăliau pe cele două beizadele.

(Va urma.)

---

*) A fost apoi un fórte distins institutor la Huşi.

Reposatul a fost un personagiu bine cunoscut în diecesa Aradului ér stima și iubirea de care decedatul s'a bucurat în viața sa la tóte păturile societății în și afară de biserică, s'a constatat și dovedit în cel mai eclatant mod, la ceremonialul înmormêntărei sale, căci în Totvaradia și prin părțile aceste nici odată, dar nici în alte părți arareori chiar la înmormêntări de însemnate personagii, nu s'a putut vedea o aglomerațiune de public din tóte clasele societății, ca și aceia ce s'au adunat în Totvaradia, pentru a da ultimul tribut petrecând la locul de odihnă eternă rĕmășițele pământești a le iubitului reposat.

La ceremonialul înmormêntărei a pontificat Magn. Sa archimandritul Augustin Hamsea, cu asistența Precuvioșiei Sale protosincelului Vasilie Mangra și încă a lor 28 preoți și un diacon îmbrăcați în vesminte bisericești, și fiind de față și alți preoți neîmbrăcați în ornate și în ființa de față a unui public fórte numĕros, învĕțători, inteligenți și țĕrani din Arad și din alte părți ale diecesei, precum și întreg poporul din comună; astfeliu că biserica, în care a fost pus catafalcul cu sicriul decedatului, împodobit cu multe cununi sub decursul liturgiei și a serviciului prohodului, nu au putut cuprinde dóră abia jumĕtate din public.

Prohodul s-a sĕvêrșit cu multă evlavie, conform tipicului pentru înmormêntarea călugărilor. Punctul de culminațiune a întregului serviciu funebral a fost însĕ desigur, clasicul cuvênt funebral rostit de simpaticul pontificante Magnificența sa Archimandritul Augustin Hamsea, în care după ce a arătat originea familiei Beleș, arătând că înainte cam cu 200 de ani au venit strămoșii Beleșescilor, sub numele atunci Popovici din Moldova și s'a așezat în Ardeal de unde unele odrasle a le familiei s'au așezat în câmpie și dela acestia 'și trage originea și decedatul în Domnul; apoi a schițat în liniamente generale viéța bisericéscă, națională și ca tată de familie a reposatului avêntând în o lume ideală pe ascultători, prin ponderositatea ce o au pus oratorul pe valórea unui caracter firm, cum au fost și representantul care eminentele sale calități le-a pus cu abnegațiune de sine, în serviciul bisericei și națiunei, luând parte activă, alăturea cu alți conducători și bărbați însemnați ai națiunei, la tóte actele mai însemnate bisericesci naționale, sĕvêrșite în ultima jumătate de seclu. Apoi dă povețe poporului a-și lua de model viața decedatului, îndemnând-ul la muncă neobosită, abnegațiune de sine, cruțare și la educațiunea familiei precum și la sevêrșire de fapte bune crestinesci.

Cuvêntul funebru predat cu o rară elocință oratorică, au fost ascultat cu o atențiune încordată, astfel că numai suspinele publicului se auziau, și se vedeau lacrămile, ce le-a stors, întregului public asistent.

Magnificența Sa a dovedit prin acest cuvênt funebral de nou publicului, că este un adeverat orator, ca și care nu avem un al doilea în acéstă diecesă.

După finirea ceremonialului funebral osemintele defunctului au fost depuse spre eternă odihnă în ocolul bisericei.

In decedatul archimandrit și vicar episcopesc biserica și națiunea nóstră au perdut pe unul dintre cei mai valoroși bărbați și stêlpi ai sĕi, căci decedatul în tótă viața sa, consecuent în tóte acțiunile sale a fost condus și distins printr-un caracter firm și neclătibil, prin energie și voință tare impreunată cu duhul blândeților ale unui adevĕrat servitor al bisericei și adevĕrat părinte al poporului atât ca preot, cât și ca protopresbiter și mai în urmă ca archimandrit și vicar episcopesc.

Deci cu drept cuvênt 'l deplânge astăzi întrégă diecesa.

Fie-i țĕrâna ușóră, căci memoria i va fi în veci binecuvêntată. *Un participant.*

Din Romània

(Plecarea Suveranilor în strĕinătate) M. S. Regele se va duce la 16 August mai întâiu la *Ragaz*, unde va sta vre-o 20 de zile, de acolo va petrece câte-va zile în familie la castelul Weinburg.

M. S. Regina se va duce direct la Neuwied la Augusta Sa Mamă. De aci Suveranii români se vor duce în Bavaria, unde vor asista la căsătoria Prințului *Albert al Belgiei*, nepotul M. S. Regelui, cu fiica ducelui *Carol Teodor al Bavariei.*

*

(Respunsul guvernului bulgar.) Guvernul bulgar a respuns la reclamațiunile agentului diplomatic al României relative la complicitatea comitetului bulgar în asasinarea profesorului Mihăilean.

Guvernul bulgar s'a declarat gata a proceda în contra acelui comitet, dacă i se vor prezinta dovezi de complicitatea lui. In caz contrar n'ar avea nici un cuvênt de a interveni.

Ministrul român de externe nu s'a mulțumit cu aceste făgădueli, ci prin o notă recentă a cerut urmăriri positive contra membrilor comitetului macedonean, pentru faptul, că prin *amenințări* au stors dela unii membri ai coloniei române din Sofia *suma de 30.000 lei, destinată a serví scopurilor criminale ale aceluiaș comitet.*

NOUTĂȚI

Ministrul de agricultură al României la Sân-Miclăușul-mare. Dl *N. Filipescu*, ministru de agricultură român a cercetat Sâmbăta trecută la *S. Miclăușul-mare* intocmirile pentru îngrășatul galițelor și exportul de óuĕ ale lui Alfred *Popper* și ale contelui Nakó. In ziua următóre ministrul român s'a reîntors în țéră.

*

Ni se scrie din Orĕștie: Cursul de cântări bisericesci și scolare s'a început *Marți* în 1 August la 8 óre a. m. în scóla gr. or. din loc. Presenți au fost: Dl protopop Vasiliu *Domșa* și învĕțătorii: Ioan Branga, Const. Baicu, Adam Basarab, Ioan Fleșeriu, Iosif Dumitru, Georgiu Dănilă, Nicolau Popoviciu, Ioan Pătruțescu, Ioan Răduțiu și George Blaga.

Cursul l'a deschis dl protopop Domșa prin o vorbire fórte potrivită, arĕtând rolul cel mare al cântărilor în viața nóstră bisericéscă și scolară. Durere, că *prea puțini învĕțători* au fost presenți.

Pentru împrejurările maștere ale învĕțătorilor nostri s'a redus cursul numai la *2 zile* pe sĕptĕmână și adecă Mercurea și Sâmbăta, însĕ s'a discutat mult și s'a primit în principiu, ca Sâmbăta sĕ se continue peste tot anul acel curs.

S'a primit apoi ca manual pentru cântările bisericesci cartea dlui profes. D. Cunțan, ear pentru cele scolare diferite manuale ce le posed învĕțătorii.

De învĕțat: Cântările sft. Liturgii, irmósele, glasurile, troparele și antifónele apoi condace, catavasii și alte cântări pentru sărbătorile mai mari. Incepênd cu deprinderile înseși s'a învĕțat mai întâiu „Impărate ceresc, Bine ești cuvêntat și irmosul Schimbării la față, fiind acest prasnic Dumineca.

Exercițiul s'a încheiat la 12 óre a. m. După amézi s'a început la 3 óre, presenți tot acei învĕțători; s'a învĕțat Sfta Liturgie până la „Unule născut“.

Mercuri 2 August s'a început la 8 óre — la 12. S-a învĕțat Sf. Liturgie a lui Ioan și spre variație s'a luat și unele cântări școlare acomodate.

După amézi la 2 óre: S'a învĕțat Sf. Liturgie alui Vasilie cel Mare și unele cântări școlare.

Proxima întrunire s'a fixat pe Sâmbătă la 9 óre a. m. *Raportorul.*

*

† Dr. Ioan David. Despre mórtea regretatului secretar al „Albinei“ familia publică următoriul anunț; Sfâșiați de durere vestim tuturor cunoscuților și prietenilor, că fiul, fratele, cumnatul și unchiul nostru **Dr. Ioan David,** advocat și secretar al institutului de credit și economii „Albina“, nu mai este între cei vii. Atot-Puternicul s'a îndurat sĕ-l cheme în 1/14 August la odichna de veci, luându-l din mijlocul nostru, încă tinĕr în etatea de abia 29 ani. Fie-ți mormêntul limanul liniștit, pe care în viéță zădarnic l-ai căutat.

Rĕmășițele lui pământesci se vor așeza spre vecinica odihnă în 3/16 August 1900 la 3 óre p. m., din casa mortuară a spitalului civil, în cimiterul gr.-oriental din Sibiiu (suburbiul Iosefin). Rugați-Vĕ pentru el! Candin David și soția, ca părinți. Dr. Alexandru Borḑia, ca cumnat. Sabina, Candin, Lucreția, Demian, ca frați. Viorica ca nepótă.

— Funcționarii institutului de credit și economii „Albina“ anunță separat din partele casul dureros al incetării din viață al colegului lor.

*

„Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român“ își va ținé adunarea generală în anul acesta la Băile-Herculane în zilele de 9 și 10 Septemvrie n. Comitetul ce s'a instituit pentru arangearea festivităților împreunate cu această adunare, are onóre a încunoștința pe P. T. public, doritor de-a participa la adunare despre următórele:

1. Primirea oficială a comitetului central la gara Băilor-Herculane se va face Sâmbătă în 8 Septemvrie la óra 1 d. a. Programa detaiată despre decursul adunării se va publica mai târziu.

2. Taxa de odae cu un pat pe zi este dela 1—5 cor. De fiecare pat separat 80 fil. Pentru lumina electrică se plătesc 10% din taxa camerei. Serviciul de persónă 30 fil., de mai multe persóne dintr'o odaie 1 cor.

3. Toți óspeții veniți la adunare vor avé la 3 restaurante reducere de 25% din prețul mâncărilor.

4. Taxa unei birje pentru 4 persóne dela gară până la Băile-Herculane este 2 coróne.

5. Óspeții veniți la adunare vor beneficia de aceste favoruri și după adunare ori cât timp ar petrece în băi.

6. Pentru bilete de călĕtorie și incuartirare cu prețuri reduse, precum și pentru participare la excursiuni a se adresa domnului Dr. George Vuia, medic balnear în Herculesfűrdő cel mult până la 31 August st. n. Ofertele în bani și taxele de membru sunt a se trimite casierului dlui N. Nestorovici, tot acolo.

Băile-Herculane, 10 August 1900.

Pentru comitet:

Ilie Curescu, v.-președinte. *Dr. Petru Barbu,* secretar.

*

Gróznică catastrofă de cale ferată. Lângă Roma s'a întêmplat o mare nenorocire produsă de ciocnirea a dóuĕ trenuri, cum de mult nu s'a mai semnalat în anii ultimi. Causa a fost, că trenul accelerat care mergea cu mare iuțélă dela Roma spre Ancona, plecând din gară dete preste un alt tren, care se oprise fiindu-i stricată o pedecă. Până acum au fost aflați *12 morți și vr'o 40 răniți.* Intre cei grav răniți se află și representantul regelui din Belgia la înmormîntarea lui Umberto.

*

Tolstoj despre sinucidere. Marele filosof rusesc contele Leo Tolstoj a scris o glosă interesantă despre cestiunea vecinic actuală, dacă are omul dreptul sĕ înstrĕineze dela sine aceea, de ce nime nu 'l va mai putea despăgubi vre-odată: viața.

Acéstă expunere de idei de mare interes din care Tolstoj conclude, că sinucidere e imorală și nu e lucru cu minte, e următórea:

„Adeseori se ivește întrebarea: Are omul drept ca sĕ se priveze de viață? Acest drept al omului nu sĕ póte trage la îndoială. Din minutul, în care e capabil a se sinucide, are și dreptul la acésta. Eu cred că posibilitatea de a se rĕpune are valóre ca și un ventil de siguranță. Avênd facultatea de a-și curma viața, nu are dreptul de a afirma că viața e nesuportabilă. Dacă viața e un chin — ne putem scăpa de ea prin sinucidere și de acea nime nu se póte plânge de chinurile nesuportabile al vieței. Omului 'i este dată facultatea sinuciderei, de aceea are și dreptul la acésta. Și de fapt se și folosește neîntrerupt de acest drept, caută mórte în duel, în rĕsboiu, în extravaganțe, și folosirea rachiului, tutunului, opiului etc.

Deci rĕmâne ca îndreptățită numai întrebarea, dacă sinuciderea e un lucru cu minte și moral. (Aceste dóuĕ noțiuni nu se pot despărți una de alta).

E tot atât de puțin lucru cuminte, ca și când de exemplu am voi sĕ stêrpim o plantă tăindu-i surceii. Planta nu piere din acésta causă, ci va crește în mod anormal — asta e totul.

Viața e neesterminabilă. Mórtea schimbă numai forma vieței, întru cât pune în lumea esternă un hotar esistenței visibile a vieții. Deci dacă abzic de viața de aici, sci-voiu eu, dacă forma ce o voiu îmbrăca în cealaltă lume e mai plăcută? In al doilea rênd însĕ prin sinucidere sunt despoiat de posibilitatea de a studia tóte acele folóse, cari m'ar putea îndupleca sĕ mai remân în acéstă viață.

Cu deosebire nu e lucru cu minte sinuciderea din următórea causă:

Abzicênd de viață spre a scăpa de neplăcerile ce mĕ amenință, prin acésta arĕt numai că am o opiniune falsă despre scopul final al vieții. Scopul vieții mele nu e acela a fi indestulit cu mine — ci *a-mi perfecționa individualitatea și a face fapte folositóre tuturor.*

Asta e causa pentru care numesc eu sinuciderea nemorală. Sinucigașului 'i s'a dat óre-și cândva viața cu posibilitatea, *ca sĕ aștepte mórtea naturală și în cursul vieții sale sĕ fiă de folos și pentru viața publică.* Sinucigașul însĕ care până acum a gustat viața precât timp acea era plăcută, din minutul, în care e amenințat cu neplăceri, nu a voit a mai fi de folos binelui public, pentru-că în minutul în care viața 'i s'a întunecat acésta a început a fi și folositóre; ori-ce muncă derivă din suferință.

Până când mai e o schintee de viață în om, se póte perfecționa și póte fi lumei de folos. E folositor lumei, pentru că se perfecționéză și se perfecționéză pentru că e folositor lumei.

Convocare.

Adunarea generală a *despărțămêntului XXX. — Sighișóra —* al Asociațiunei pentru literatura și cultura poporului român conform conclusului comitetului dela 19 Iuliu a. c., se convócă în comuna *Retișdorf* pe Dumineca la *20 August*, a. c. st. v. 9 óre a. m. în biserica română din loc.

La acésta adunare sunt rugați a participa toți membrii despărțămêntului cât și toți românii, cari cunoscând scopul măreț al acestei instituțiuni culturale române se interesează de înaintarea ei.

In special se rógă onorata preoțime a influința împreună cu domnii învĕțători în aceasta direcțiune asupra poporului și a-l învita, ca și el cu deosebire fruntașii se participe la adunarea generală din cestiune.

Obiectele de pertractare vor fi.

1. Servițiu divin cu învocarea sântului duh împreunat cu celebrarea părăstasului pentru fericita odichnă a repausaților presidenți ai Asociațiunei.
2. Deschiderea adunărei prin directorele.
3. Comunicarea ordinelor Comitetului central din 8 Septembre 1899 Nr 830 dto 14 Septembre 1899 Nr 830 și în fine dto *8* Matie 1900 Nr. 131.
4. Raportul general al comitetului.
5. Raportul cassarului.
6. Alegerea comisiunilor pentru inscrierea membrilor noi pentru încassarea taxelor dela membrii vechi și noi, și pentru censurarea raportului comitetului și al cassarului.
7. Raportul acestor comisiuni.
8. Alegerea celor doi membrii cari se represente despărțămêntul la adunarea generală din est an, a „Asociațiunei“.
9. Propuneri de sine stătătóre.
10. Disertațiuni, cari la tot casul sunt a se preda directorului cu cel puțin trei zile înainte de adunare.
11. Designarea locului pentru proxima adunare generală.
12. Exmiterea unei comisiuni pentru verificarea procesului verbal.
13. Incheierea adunărei prin directorele.

Sighișóra, 19 Iuliu, 1900 v.

Din ședința comitetului despărțămêntului al XXX. (Sighișóra) al Asociațiunei pentru literatura și cultura poporului român ținută la 19 Iuliu 1900.

Directorele desp.

D. Moldovan protopop *N. Gheaja* notariu

P. S. La 7 óre séra producțiune teatrală și petrecere cu dans. Venitul curat în favorul despărțămêntului XXX.

Nr. 386—1900 [151] 1—3

Concurs

Pentru întregirea postului vacant de al treilea învĕţătoriu la scóla din Satulung biserica SS. Archangeli protopresbiteratul Braşovului se publică concurs cu termin de 20 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“ cu salariu anual de 600 coróne şi relut de cuartir 40 cor.

Doritorii de a ocupa acest post au a şi trimite cererile lor instruite conform normelor prescrise, subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Braşov, în 30 Iuliu, 1900.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Braşovului în conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Ioan Petric
protopresbiter

Nr. 246—900 [138] 1—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor învĕţătoresci vacante în parochiile jos însemnate din protopresbiteratul gr. or. Bistriţa se escrie prin acésta concurs cu terminul de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Blaşfalĕul de jos, cu salariu anual de 600 cor. dela popor, cuartir, grădină de legume şi lemne de foc.

2. Blaşfalĕul de sus, cu salariu anual de 600 cor. dela popor, cuartir, grădină de legume şi lemne de foc.

3. Borgo-Bistriţa, cu salariu anual de 600 cor. din fondul scolariu, cuartir, grădină şi lemne de foc.

4. Buduş, cu salariu anual de 600 cor. dela popor şi cuartir.

5. Galaţi, cu salariu anual de 600 cor. dela popor, cuartir şi lemne de foc.

6. Cuşma, cu salariu anual de 600 cor. cuartir, grădină şi lemne de foc.

Concurenţii au a-şi presenta suplicele instruite conform legilor în vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis. Spre a-şi lua informaţiuni mai de aprópe se pot adresa în scris subscrisului sau pentru a-i cunóşte şi poporul se pot presenta în parochie în timpul concursului.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Bistriţa.

Borgo-Bistriţa, în 10 Iulie, 1900.

In conţelegere cu comitetele parochiale.

Simion Monda
protopop.

Nr. 435. [142] 1--3

Concurs repeţit

Pentru întregirea parochiei de clasa a III-a Sibişel, protopresbiteratul Sebeşului, în urma ordinului Preaveneratului Consistoriu archidiecesan ddto 27 Iuniu a. c., Nr. 5432 Bis., se publică concurs nou cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch dau suma anuală de 865 cor. 40 bani, în privinţa cărora se pot trage informaţiuni mai deaprópe dela oficiul protopresbiteral şi comitetul parochial.

Concurenţii au a-şi aşterne cererile instruite conform normelor din vigóre, în terminul deschis subsemnatului oficiu protopresbiteral şi până în 8 zile înainte de alegere a se presenta poporului în biserică spre a'i cunósce.

Sebeş, 25 Iuliu, 1900.

Oficiul protopresbiteral al Sebeşului, în conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Sergiu Medean
protopresbiter.

Nr. 266/1900. [143] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea posturiloı învĕţătoresci din comunele mai jos însemnate, protopresbiteratul Abrudului, se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Bucium-Cerb, salariu anual 600 cor. din repartiţie, cuartir şi lemne de foc.

2. Bucium-Isbita, salariu anual 600 cor. din repartiţie, cuartir şi lemne de foc.

3. Bucium-Sat, salariu 600 cor. din cassa bisericei, cuartir, lemne de foc şi folosirea grădinei scolare.

4. Buninginea, salariu 600 cor. din repartiţie, cuartir şi lemne de foc.

5. Cărpiniş cu Vêrtop, salariu 600 cor. din repartiţie, cuartir şi lemne de foc.

6. Ciuruleasa, salariu 600 cor. din repartiţie, cuartir şi lemne de foc.

7. Roşia cu Corna, salariu 600 cor· din repartiţie, cuartir şi lemne de foc.

8. Pĕtrângeni cu Valea-Bulzului, salariu 600 cor., şi adecă 291 cor. interesele după obligaţiunea de stat, ér restul din fondul scolar, cuartir, grădină şi lemne de foc.

9. Trêmpoele, salariu 600 cor. din repartiţie şi lemne de foc.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi îşi vor subşterne cererile instruite conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu până la terminul arătat şi se vor presenta în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre la biserică spre a-şi arăta desteritatea în cântări şi tipic, avênd cei ce vor reflecta la postul de sub Nr. 8 a participa în tóte Duminecile şi sĕrbătorile cu elevii la serviciul divin pe rênd la bisericile din Pĕtrângeni şi Valea-Bulzului.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Abrudului.

Abrud, 12 Iulie, 1900.

Petru Popoviciu
protopresbiter.

---

[132] 2—3

Concurs

Sistemisându-se un post nou de învĕţătorésă la scóla capitală gr. or. din Zerneşti, se escrie concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Invĕţătorésa va avé a provedé pe lângă instrucţiunea în scóla de tóte zilele şi instrucţiunea în lucru de mână dóuĕ óre la zi.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Salariu fundamental 600 cor.
2. Bani de cuartir 120 cor. şi pentru grădină 12 cor.
3. Cuincuenaliile legale.
4. 200 cor. pentru instruarea în lucrul de mână.

Concurentele la acest post au a-şi trimite suplicele instruate conform legilor în vigóre la oficiul protopresbiteral în Zerneşti.

In conţelegere cu oficiul protopresbiteral.

Zerneşti, din şedinţa comitetului parochial gr. or., ţinută la 16 Iuliu, 1900.

Nicolae Garoiu preş. **Nicolau Sperchez** notariu.

Nr. 759—900. [125] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea vacantelor staţiuni învĕţătoreşti din comunele mai jos însemnate în protopresbiteratul Têrnavei, se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Rom.“, şi anume:

1. Blăşel, salar 600 cor., din repartiţiune, cuartir în edificiul scólei şi grădină de legumi; concurenţii la acest post sĕ'-şi instrueze petiţiunea cu documente în original.

2. Cetatea de baltă, post împreunat cu cantoratul, salar de 716 cor., cuartir şi lemne de foc, şi anume:

a) în pămênt arător şi fênaţ 11 jugĕre 678 stêng. □, contribuţiunea are sĕ o plătéscă învĕţătoriul;

b) dela 35—40 curţi câte o felderă de cucuruz sfêrmit;

c) terţialitatea din stola parochului circa 70 cor. şi alte venite;

d) din repartiţiune pe popor 100 cor. eventual 260 cor.

e) casa, curtea şi grădina cantorală.

3. Crăciunel, salariu 600 cor. şi cuartir.

4. Fărău, salariu 600 cor. şi cuartir.

5. Păucea, salariu 600 cor.

6. Sânbenedic, salariu 600 cor. şi cuartir.

7. Sălcud, salariu 600 cor. şi cuartir.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi au a-şi aşterne petiţiunile instruite conform legilor în vigóre, subsemnatului oficiu protopresbiteral în Cetatea de baltă (u. p. Küküllövár) până la terminul fixăt.

Cetatea de baltă, 10 Iulie, 1900.

In conţelegere cu comitetele parochiale respective.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Têrnavei.

Nicolae Todoran
protopresbiter.

Nr. 434/900. [133] 2—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor învĕţătoresci dela scólele elementare gr. or. din comunele mai jos însemnate, protopresbiteratul Orĕştiei, se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Vaideiu, cu salariu anual de 600 cor. din cassa bisericei, solvindu-se în rate lunare decursive, 3 stinjini lemne din pădurea comunală, din care se încălzesce şi odaia de învĕţământ, pentru relut de cuartir 20 cor.

2. Şibot, dóuĕ posturi cu salariu anual de câte 600 cor. din cassa bisericei, cuartir liber şi 2 stinjini lemne de foc.

Concurenţii sunt poftiţi a se presenta în biserică spre a fi cunoscuţi.

3. Ludeşti, cu salariu anual de 600 cor. şi anume: 400 cor. din alodiu, ér 200 cor. din repartiţie.

4. Sibişelul-vechiu, cu salariu anual de 600 cor. din alodiu comunal, cuartir şi lemne.

5. Acmariu. 6. Dêncu-mare. 7. Dêncu-mic. 8. Măgura. 9. Petreni. 10. Serecseu. 11. Tămăşasa, tóte cu salariu anual de câte 600 cor. din repartiţie, cuartir şi lemne.

Invĕţătorii aleşi la fiecare post sunt datori a instrua copii în cântările liturgice şi a ţiné Dumineca şi sĕrbătórea strană, cântând cu elevii la sfânta liturgie.

Concurenţii au a-şi aşterne cererile instruite conform normelor din regulamentul scolariu, în terminul susindicat subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Orĕştie, 22 Iulie, 1900.

Oficiul protopresbiteral al Orĕştiei, în conţelegere cu respectivele comitete parochiale.

Vasile Domşa
protopresbiter.

Nr. 273/900. [136] 2—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor învĕţătoresci dela scólele cu câte un învĕţătoriu din comunele mai jos însemnate, se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Blăşeni-Criş şi Grosuri, cu salariu de 600 cor., cuartir şi lemne de foc.

2. Buceş, cu salariu de 600 cor., din cari 100 cor. sunt computaţi din venitul cantoral, grădină şi lemne de foc.

3. Bulzeştii de jos şi de sus, cu salariu de 600 cor., cuartir şi lemne de foc.

4. Crăciuneşti, cu salariu de 600 cor. şi cuartir.

5. Grohot, cu salariu de 600 cor. şi cuartir.

6. Luncoiul de sus şi Podele, scólă ambulantă, cu salariu de 600 cor. şi cuartir.

7. Pescera, cu salariu de 600 cor., din cari 360 în bani şi victualii în preţ de 240 cor. şi cuartir.

8. Valeabrad, cu salariu de 600 cor., cuartir şi grădină.

Petiţiunile de concurs instruate conform normelor din vigóre sĕ se aştérnă subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Brad, la 14 Iuliu, 1000.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Zarandului.

Vasiliu Damian
protopresbiter.

Un învĕţăcel

se primesce numai decât în prăvălia de manufactură [150] 1—6

Ion Lazaroiu
Orĕştie — Szászváros.

Saisonul de primăvară şi de vară
1900.
Stofe de Brünn veritabile

Una bucată de metri 3.10 lungă, pentru un rând complet de haine de bărbat (Roc, pantaloni, vestă,) costă numai
fl. 2.75, 370, 4.80 de lână veritabilă de oae
fl. 6. — şi 6.90 de lână mai bună veritabilă de oae
fl. 7.75 din lână fină veritabilă de oae
fl. 8.65 din lână fórte fină veritabilă de oae
fl. 10.— din cea mai fină lână veritabilă de oae.

Una bucată stofă pentru un rând de haine-salon fl. 10.— deasemenea espedează cu preţurile de fabrică stofe pentru pardisiu, lodeu pentru turişti cele mai fine kamgarne etc. etc. depositul real şi recunoscut în destul ca solid:

Siegel-Imhof în Brünn.

Mustre gratis şi franco. Liferarea conform mustrei sĕ garantează. [56] 37—40

Avantajele muşteriilor privaţi, de a comanda stofele direct dela fiıma de mai sus, dela fabrică, sunt foarte însemnate.

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 88 Sibiiu, Sâmbătă 5/18 August 1900. *Anul XLVIII*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **străinătate** pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază

INSERŢIUNILE
Pentru odată 14 fil., — de dóuĕ ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond.

Jubileul Monarchului.

Maiestatea Sa prea gloriosul nostru monarch astăzi împlinesce 70 de ani ai etăţei sale.

Este acésta zi de deosebită importanţă şi în viaţa prea bunului nostru monarch, dar şi în viaţa nóstră.

Cu inima umilită îşi înalţă rugăciunile către Dumnezeul măririlor, cu inimă umilită aşterne Maiestatea Sa rugăciuni de mulţămită pentru darurile, pe cari bunul Dumnezeu le-a revărsat asupra unsului seu.

Cu inima plină de umilinţă va adresa şi poporul nostru rugăciuni de cerere pentru alte zile îndelungate, zile vesele, zile senine spre a guverna cu înţelepciune popórele credinciése.

Dela o margine până la cealaltă a monarchiei popórele credinciése înalţă rugăciuni pentru domnitorul lor.

Clopotele dela biserici chiamă pe credincioşi la rugă, pentru viaţa îndelungată, pentru fericirea, pentru sănĕtatea pentru binele Domnitoriului, dela cari sunt condiţionate binele şi fericirea popórelor.

Ziua de azi este o zi de sĕrbătóre pentru întrégă monarchia.

In special este zi de sĕrbătóre ea pentru noi Românii, şi mai special pentru noi Românii ortodoxi din monarchia Austro-Ungară.

„Dómne întru puterea ta se va veseli împĕratul şi de mântuirea ta se va bucura fórte."

Aceste cuvinte le recităm noi în tóte Duminecile la sânta Utrenie, cetind cu evlavie Psalmul 20 al prorocului David.

Cu deosebită evlavie le vom întona noi aceste sublime cuvinte, cărora vor premerge cuvintele din Psalmul 19: *Dómne mântueşte pe Impĕratul*, şi ne auzi pe noi ori în ce zi te vom chema.

Cu deosebită evlavie vom întona în bisericile nóstre noi Românii ortodoxi de aici aceste cuvinte, asupra cărora cu îmbelşugare s'au revărsat binefacerile gloriosului nostru monarch.

Primul sinod în biserica nóstră după nefasta scisiune de acuma 200 de ani, la care cu durere cugetă toţi Românii, cari din unitatea nóstră în credinţă sperézá regenerarea nóstră politică-culturală, primul sinod dela nefericita scisiune din 1700 s'a ţinut îndată după încetarea revoluţiunei dela 1848 şi numai din bunătatea monarchului ne-am învrednicit noi de acest bine.

Restaurarea metropoliei nóstre s'a făcut din bunăvoinţa monarchului, înaintarea bisericei nóstre în bine, întărirea nóstră bisericéscă prin crearea de instituţiuni canonice, tóte acestea le mulţămim graţiei monarchului nostru.

După Dumnezeu prea bunul nostru monarch a fost scutul nostru.

Intrégă viaţa nóstră a fost închinată binelui casei domnitóre şi binelui bisericei nóstre.

Loialitatea, fidelitatea către casa domnitóre, alipirea către tron a fost vîrtutea supremă a poporului nostru pentru care părinţii nostri şi-au vărsat sângele, şi noi cu tămâie binemirositóre am înălţat rugăciunile nóstre.

Popórele monarchiei înalţă rugăciuni de mulţumită pentru darurile, pe cari Dumnezeul măririlor le-a revărsat asupra monarchului.

Printre glasurile de rugăciune ale miliónelor de credincioşi „ca tămâie" se va înălţa glasul de rugăciune al Românilor ortodoxi din monarchia austro-ungară pentru fericirea bunului nostru monarch.

Adresa

representanţei municipale a Sibiiului către Majestatea Sa Monarchul.

In şedinţa extraordinară de Joi comitetul municipal al comitatului Sibiiu a decis sĕ substérnă pe calea ministrului de interne o *adresă* (în limba maghiară, germână şi română) din prilegiul aniversărei a 70-a a naşterei Majestăţii Sale, şi acéstă hotărîre sĕ o aducă pe cale telegrafică la cunoscinţa ministrului-president.

Eată textul adresei menţionate:

Majestatea Vóstră Cesară şi Regéscă-Apostolică!

Un simţ de profundă mulţămire către provedinţa dumnezeéscă ne pĕtrunde acum, când suntem înaintea zilei memorabile, în care popórele monarchiei au parte de graţia cea mare, de a putea sĕrba împlinirea anului al 70-lea al vieţii Majestăţii Vóstre.

Cu bucurie profităm şi noi de acest incident sublim, de a ne manifesta iubirea neclintită şi fidelitatea de supuşi omagială către Maiestatea Vóstră, şi de a ne esprima mulţămirea nóstră adâncă, că nedescuragiaţi prin multele lovituri ale sorţii Maiestatea Vóstră staţi neclintit pe trépta cea înaltă, pe care V'a pus provedinţa şi graţia lui Dumnezeu, şi ţineţi sus şi tare stindardul sfânt, de unde străluceşte iubirea părintéscă nemărginită către supuşi, simţul de dreptate nestrămutat şi spiritul constituţional sublim al Maiestăţii Vóstre, prin ceea-ce asiguraţi fericirea popórelor Maiestăţii Vóstre.

Dea Dumnezeu, Atotputernicul, ca Maiestatea Vóstră sĕ conduceţi încă mulţi ani destinele popóreler Maiestăţii Vóstre şi sĕ aveţi parte de bucuria cea mare, ce o póte avea un domnitor constituţional, ca adecă sĕ puteţi vedea popórele unite sub sceptrul prea înalt al Maiestăţii Vóstre, fericite, conlucrând înlăuntru în linişte, avĕnd putere impunătóre în afară şi trăind în pace reciprocă şi în bună stare.

Induraţi-Vĕ Maiestatea Vóstră Cesară şi Regéscă-Apostolică a primi prea graţios espresiunea acestor felicitări izvorîte din adâncul inimei nóstre, precum şi espresiunea profundei nóstre veneraţiuni şi a iubirei nóstre omagiale.

Dotaţiunea clerului.

Rubricele dela B. pag. 2 Nrii 3 şi 4 sunt pentru noi de însĕmnătate mai puţină. Venitele indicate în ele obvin mai rar, de-aceea trecĕnd preste ele, indicăm modul constatării venitelor din naturalii şi din prestaţiuni de lucru.

Ad. B. I. 5.

La acéstă posiţie se induc mai întâiu *venitele în bani*, fie dela *credincioşi*, fie din *cassa bisericei*.

a) Acest venit se documentézá cu adeverinţă dela *comitetul parochial*, subscrisă de oficiul protopresbiteral. Une-ori suma în bani este *egală* în fie-care an. In casul acesta este a se indica acésta în document, confom modelului alăturat sub *D*.

Adeverinţă.

Subsemnatul comitet şi epitropie parochială adeveresc prin acésta în mod oficios, că parochul primesce dela... în fie-care an în bani suma precisă de... cor. Urmézá subscrierile preşed. comitetului parochial, notarul comit. epitropul şi protopresbiterul.

b) Altădată venitul în bani gata variézá an de an. In acest cas este a se folosi documentul de sub *E*., unde venitul anual este statorit după *media* anilor *1893—1897*.

Adeverinţă.

Subsemnatul comitet şi epitropie parochială gr.-or. română adeverim prin acésta oficios, că parochul... primesce după calculul mediu al anilor 1893—1897, cu privire la venitele de sub B. I. pct. 5 în bani gata dela credincioşi biserică etc... cor... fil.

Subscrişi, ca mai sus.

Tot în aceeaşi rubrică a cólelor *B.* se induc *venitele din bucate* şi *prestaţiuni de lucru*. Pentru constatarea acestor venite se cer éràşi 2 documente:

a) *un document dela comitetul parochial*, întărit de *protopop*, are sĕ constate *cantitatea* bucatelor primite şi a lucrului făcut, atât după numĕrul *caselor* ori al *familiilor*, cari plătesc, cât şi după *cantitatea* (câte merţe, mĕsuri?) cât dă *o familie* ori *o casă*; d. e.

1. dela 80 *familii* (case) câte 1 ferdelă cucuruz sfărmat = 80 ferdele;

FOIŢA

Factori de conservare şi distrugere în China.

— Trad. din limba germană. —

Este de mare interes, acuma când la Rĕsăritul Asiei se petrec evenimente atât de grave în urmări pentru Europa, a cunóşte mai de aprópe stările din China. Pe basa escelentei lucrări: „Factorii de conservare şi distrugere în China" de C. I. Voskamp, apărută în Berlin, vom cerca în cele următóre, se relevăm părţile luminóse şi umbróse din viaţa poporului chinezesc.

China este de $1^1/_2$ ori aşa de mare ca Europa şi cuprinde circa 1/3 a continentului asiatic; are preste 400 milióne locuitori cari se feresc de orice comerciu sau relaţii cu strĕinii. Numai misionarii au dreptul de a locui în interiorul ţerii, a converti şi zidi capele. Pedépsă de mórte ar ameninţa pe acela, carele ar cuteza a-şi vinde casa şi curtea sa unui strĕin, — ceea-ce însĕ în anii din urmă s'a mai schimbat. In privinţa limbei, China oferă chipul unui amestec de popóre.

Totuşi există o limbă scrisă ca limbă unitară, în care este tradusă şi Sf. Scriptură şi care este accesibilă celor preste 400 milióne de ómeni. Toţi locuitorii Chinei sunt uniţi sub un domnitor, conregentul ceriului şi locţiitoriul lui D-zeu. Mândria acésta se explică din istoria strĕveche şi glorióså a Chinezilor.

Prelângă tótă cultura lor, chinezii sunt un popor sĕrac, decăzut şi supus demonilor şi celor mai perverse superstiţiuni. China serveşte ca exemplu lumei ca sĕ se vadă cât de departe póte ajunge un popor fără ajutoriul spiritului. D-zeu a lăsat pe aceşti păgâni sĕ-şi mérgă căile lor; ear resultatul este evident. Puteri distrugĕtóre şi descompunĕtóre lucrézá necontenit la totala descompunere a poporului chinez. China are fórte mare lipsă de evangelia lui Christos, fără de care fie-care popor sĕ prăpădeşte, piere. Idolatria, exorcismul, cultul moştelor străbunilor şi a morţilor consumă cele mai bune puteri din popor, ruinând poporul atât trupeşte cât şi sufleteşte.

Cei mai însĕmnaţi dintre aceşti factori pe cât de ascunşi pe atât de distrugĕtori sunt: Viţiul fumatului de opiu, patima jocului, polygamia şi tóte relele împreunate cu ea; cruzimea, minciuna, nedreptatea etc. Natura acestor rele precum şi efectele lor stricăcióse, le vom descrie pe scurt în cele-ce urmézá.

Fumatul opiului e un viţiu periculos. Opiul se scóte din capsulele de mac pe jumĕtate cópte, se prepară după trebuinţă şi se fumézá apoi din pipă. Fumătoriul de opiu înspiră fumul omoritor în pept, şi-l expiră apoi după timp relativ îndelungat. Acésta o repetézá în continuu, pănă ce se ameţeşte. Faţa fumătorului e roşie, ochii îi sclipesc ca la cei ce sufer de friguri în cel mai înalt grad. Otrava acésta înfluinţézá asupra fumătorului la început în mod stimulent şi alinător şi un fior de revenélă îi străbate tot corpul. Dar încurĕnd acest simţ se preface în o luptă contra efectelor mortifere ale otrăvii, şi ori-ce luptă de felul acesta se termină cu un desastru mai mare. Din jocul cu acéstă otravă sĕ desvóltă o patimă şi în urmă o pretenţie nebună, căreia cu ori ce preţ trebue satisfăcut. Nevastă, copii, şi avere îşi vinde fumătorul pentru a-şi potoli acéstă sete îngrozitóre. Nimic nu esistă, ce ar distruge atât de mult trupul şi sufletul omului ca tocmai acéstă otravă. După un proverb al Chinezilor, opiul distruge: caracterul, virtutea, facultăţile intelectuale, castitatea şi viéţa. Te îngrozeşti când gândeşti că chiar şi femeile sĕ dau cu desĕvêrşire plăcerii şi patimei opiului, ba fórte adese-ori aceste mame degenerate suflă fumul de opiu copiilor în gură, cu scop de a-i linişti. Acest viţiu sĕ lăţeşte pe zi ce merge tot mai mult şi tot mai multe câmpuri de orez sĕ prefac în câmpuri de mac, ear cât se consumă la an din acéstă „crimă a Asiei" dovedesce împregiurarea, că din China ies anual peste 90 mil. marce ca spese pentru opiul din India.

Un alt factor distrugĕtor este patima jocului de cărţi. Chinezul jertfesce totul, ba î-şi zălogesce chiar şi haina de pe sine numai pentru a-şi câştiga câteva monete ruginite, cu care se pótă lua apoi parte la jocul hazard lăţit pretutindeni; éră jocul de regulă se sfêrşesce cu neplăceri şi certe şi jucătorii cu feţele roşii şi cu pumnii ridicaţi se aruncă unii asupra altora. In China toţi jócă: bărbaţi, femei, moşnegi şi copii. Patima acésta de a juca esercită o influinţă din sémă afară periculóså asupra caracterului poporului şi este totodată o pedecă puternică la lăţirea evangeliei. De aici şi urmézá că nici o ţéră nu e aşa de bogată de cerşitori şi vagabunzi ca şi China. Pe drumuri şi pe strade băjbăe de indivizi decăzuţi, cari şi-au perdut casă şi moşie, de fumători flămânzi, de soldaţi dimişi cari în viaţa lor de militari, n'au făcut altceva decât jucau şi fumau. Acéstă massă de leneşi şi degeneraţi devin apoi cu deosebire în timpuri de rescólă fórte pericu-

2. dela 40 familii mai sĕrace câte 1 ferdelă de ovĕs = 40 ferdele;

3. dela 10 familii câte o zi de plug = 10 zile;

4. dela 100 familii câte o zi de lucru (clacă) = 100 zile.

Constatarea acestei cantităţi are sĕ se facă precis după *media* anilor *1893—1897*, ceea-ce are sĕ se vadă şi din document. Blancheta model se alătură sub *F.*

Adeverinţă.

Subsemnatul comitet parochial gr.-or. român adevereşte prin acésta oficios, că parochul... primeşte după calculul mediu al anilor 1893—1897 în naturalii următórele (atât din materă, cât şi din filii etc.):

Dela... familii (case) câte... măsuri grâu, cucuruz, ovĕz, must, lemne etc.

Ear în prestaţiuni de lucru (din materă şi filii):

Dela... familii (case) câte... zi... de lucru cu palma; zi... de lucru cu plugul.

Considerând preţul statorit de oficiul comunal, venitul anual al parochului media anilor 1893—1897 face:

1. Din naturalii... cor.... fil. 2. Din prestaţiuni de lucru.... cor.... fil. Suma cor.... fil.

Din care subtrăgênd $^1/_6$ parte, adecă... cor... fil., ca cheltueli de încassare, rĕmâne venit curat cor.... fil.

Subscrişi: preş., notarul comit. par. şi protopopul.

b) In alt *document* — conform modelului de sub *G.* — vine apoi *primăria* şi *pretorele* şi statoreşte *preţul* bucatelor şi al zilelor de lucru, asemenea după *media* an. *1893—1897*, şi după *referinţele din loc* ori din *jur*, arĕtând anume întâiu preţul *unei* mĕsuri (ferdele, ori hectolitre, vedre etc.), *preţul unei* zile de lucru, şi pe basa acésta se constată *venitul întreg* din bucate şi lucru, fie în documentul dela comitet, fie în cel dela primărie, fie şi în ambele.

Numai după tóte acestea se subtrage $^1/_6$ *parte* din venitul bucatelor şi al zilelor de lucru ca *spese* de *încassare.*

Adeverinţă.

Subsemnata antistie comunală adevereşte prin acésta în mod oficios, că, după referinţele locale (din jur) şi după calculul mediu al anilor 1893—1897 — preţul naturaliilor face: cor... fil... (preţul unei mĕsuri).

Ear preţul unei zile de lucru: cu palma cor... fil. cu plugul cor... fil. Deci venitul anual al parochului din bucate (a căror cantitate o documentéză autoritatea bisericéscă) face cor... fil. Ear din prestaţiuni de lucru cor... fil. Suma cor... fil.

Detrăgênd $^1/_6$ parte ca spese de încassare, remâne venit anual curat cor... fil. Subscrişi: primarul şi protopretorul.

Nu se consideră acele documente, cari indică pe scurt, că „venitul anual al parochului din bucate şi lucru după detragerea unei $^1/_6$ părţi face: *atât.* Trebuesc cifre precise, cari vorbesc de sine.

Asemenea se recomandă a nu amesteca în aceste documente partea, ce une-ori o dau parochii d. e. cantorilor, crâsnicilor etc., ci preste tot documentul sĕ cuprindă partea, ce o primeşte parochul după media anilor 1893—1897. (Va urma.)

Treceri la protestantism în Austria. Mişcarea iniţiată între Germanii din Austria pentru părăsirea religiunei romano-catolice şi îmbrăţişarea protestantismului, cunoscută sub numirea *Los von Rom*, este o direcţiune nóuă, în care Germanii îşi vĕd unica mântuire, zice *Sieb. D. T.* Ei au recunoscut, că relele ce le-au causat ultramontanismul se pot cura radical, numai dacă tot poporul german *se va desface de Roma.*

Mişcarea a fost la început zeflemizată, apoi acusată ca duşmănósă statului, dar cucerí teren. Intâi încet, mai în urmă tot mai puternic rĕsună parola *Los von Rom*, înmulţindu-se trecerile în tóte ţerile ereditare ale corónei austriace, aşa că Austria se pare a sta în préjma renaşterei sale. Chiar şi în Tirol, cea mai catolică şi prin urmare spiritualminte mai înapoiată ţéră încep a se ivi zorile dimineţei. Pecând în 1898 trecerile la confesiunea evanghelică au fost numai 1598, în 1899 au fost 6385, la cari s-au adaus până la finea lui Martie 1900 încă 1280 şi zi de zi se înmulţesc.

Ziarul săsesc conclude, că în urma acestei mişcări *regenerarea* statului austriac e neîndoelnică.

Cariera militară.

— Auditoratul —

S'a scris mult, cum că tinerii noştri ce carieră sĕ înbrăţoşeze după absolvirea studiilor lor, pe lângă tóte aceste tinerii nostri sunt în mare îndoială, nesciind ce sĕ facă? Ca sĕ fiu încâtva întru ajutor acestora, voi scrie ceva despre auditorat, ca aşa *juriştii nostri absoluţi* sĕ cunóscă mai de aprópe organismul acestei instituţiuni militare judiciale.

Publicul cel mare român, şi în deosebi părinţii abia au cunoscinţă despre esistinţa şi organismul auditoratului şi asta póte fi causa, că aşa puţini tineri sĕ dedică acestei carieri, care le ofere, pe lângă o esistinţă materială splendidă şi o posiţiune distinsă în societate.

Auditoratul are menire de a manua justiţia criminală şi serviţiul judiciar în armată, cât şi la marina belică, pe lângă asta mai are menire, de a da consilii de drept comandanţilor militari şi a fi întru ajutor în superarea afacerilor de drept.

Auditorii armatei şi a marinei belice formézǎ în totalitatea lor un corp oficeresc, care sĕ compune în statul sĕu de pace: din 5 generali, 8 coloneli, 18 vicecoloneli, 37 maiori, 60 căpitani de I. clasă şi 21 de clasa II., 21 primlocotenenţi şi actualminte 20 practicanţi, al căror numĕr sĕ póte după trebuinţă mări sau micşora.

La marina belică sunt: un colonel, un vicecolonel, un major, 2 căpitani de I. clasă şi doi de a II. clasă şi un primlocotenent.

Actualminte în tótă monarchia avem aplicaţi dintre români numai 2 vicecoloneli, pe Dnii: Ioan Mihălţian şi Michail Bălăban (ardeleni), un căpitan de I. clasă, Eugeniu Pop (maramurĕşan) şi 3 practicanţi, pe Dnii: George Drogli (bucovinén) Dr. Adrian Nedelco (bănăţian) şi Corneliu Bàrdosy (ardelén). Intru adevĕr un numĕr de tot neînsemnat faţă de suma respectabilă a soldaţilor nostri de tóte armele, cari în lipsă de auditori din némul lor, sînt avisaţi a fi ascultaţi şi dejudecaţi de juzi străini, cari în cele mai multe casuri nu cunosc nici obiceiurile, nici limba nóstră.

In cas de resbel statul auditorilor sĕ póte mări. Dintre generali unul este şeful despărţământului IV. în ministerul de resbel, 3 sunt referenţi la tribunalul suprem militar, unul director de cancelariă al tribunalului superior.

Colonelii auditori sunt aplicaţi ca referenţi la tribunalele superióre, iar unul este şef în secţiunea VII. de marină a ministerului de resbel.

Vicecolonelii şi maiorii sunt referenţi la comandele de corp şi la admiralitatea de port din Pola, iar deosebi maiorii conduc judecătoriile de garnisónă şi cea de marină din Pola.

Căpitanii şi prim-locotenenţii sunt împărţiţi ca juzi la judecĕtoriile de garnisóne şi de marină, auditorii dela judecătoriele de garnisóne şi de marină sunt stabil aplicaţi şi aparţin statului acestora, sau sĕ ţin de un regiment; acestia sunt datori a cunóşte limba regimentului; tocmai împrejurarea acésta ar trebuí se îndemne pe tinerii noştrii, ca cât mai mulţi sĕ îmbrăţoşeze cariera auditorilor.

Practicanţii sĕ întrebuinţéză în lucrările de concept şi de manipulaţiune; sau ca grefieri la compunerea protocólelor şi sĕ pregătesc astfel practice la oficiul de jude militar. Ei sunt obligaţi, a practica pe lângă asta 9 luni la un tribunal civil şi a asculta cursul pentru studiarea dreptului militar penal, cel comun civil, cât şi a altor legi judiciarie şi a depune cel mult în 3 ani examenul de jude militar.

Pe practicanţi 'i denumesce ministrul de resbel; petiţiunile acestora cari nu sunt în serviciu public, snnt a se aşterne de a dreptul eară cei cari sunt în serviţiul public, sau în statul militar de reservă, au sĕ aştérnă cererile pe calea superiorităţei lor concernente.

Lângă cereri sunt a sĕ aclude: Documentul că petentele n'a trecut încă etatea dê 30 ani, că aparţine unei părţi a monarchiei; că a satisfăcut obligământului seu militar; nu este căsĕtorit şi are purtare morală nepătată; a absolvat universitatea, sau vre-o academie de drepturi şi a depus examenul de stat judiciar; cunóşte pe deplin limba germână şi o alta óre care limbă vorbită în monarchiă şi cumcă sĕ póte susţinea diu mijlócele proprie până la aplacidarea unui adjut, care este de 1600 coróne pe an.

Din condiţiunile aceste resultă, cumcă sĕ pune mare pond ca aspiranţii sĕ cunóscă pe deplin, *limba germână*, în care îndată după întrarea lor în praxă au sĕ scie nu numai a vorbi corect dar sĕ şi concipieze în asta limbă, cea-ce vor putea ajunge numai în acel cas, când vor fi studiat cel puţin vre-o câteva clase în şcóle medii cu limba de propunere germână, sau vor fi absolvat vre-o câteva cursuri de drept la universităţi germâne, sau din Austria, bună óră cea din Cernăuţi în Bucovina şi în urmă numai acei jurişti absoluţi pot concurge la un post de practicant, cari au *servit anul de voluntar*, cea-ce sĕ recere la ori şi care oficiu militar, încât numai acela póte aspira la vre-o un post de oficiu militar, care tot deodată a depus deja examenul de oficer în reservă.

In fine mai observ, că după ce delegaţiunile din anul espirat au decis, că personalul auditorilor sĕ se înmulţéscă cu 20 de indivizi, tinerii nostri, cari întră la auditorat vor avea cu atât mai mari şanse de avansare, cu cât în têmpul cel mai scurt sĕ va întroduce şi la noi precedura penală militară cea nóuĕ, când apoi şi personalul auditorilor are sĕ fie augmentat în numĕr recerut de acéstă procedură basată pe principiile cele mai moderne.

„*Mars*“.

Revistă externă

Complotul bulgar.

Guvernul român a trimis o notă guvernului imperial otoman, atrăgênd atenţia Turciei, ca putere suzerană, asupra *agitaţiunilor* comitetului macedonean revoluţionar din *Sofia*, în Macedonia şi România.

Acéstă notă a fost trimisă *tuturor representanţilor României* în streinătate ca s'o comunice guvernelor, pe lângă cari sunt acreditaţi.

*

Rĕsboiul din China

Trupele alíaţilor, după ultimele ştiri, ar fi sosit în faţa *Pekingului* încă din 13 l. c. Póte, că până acum sĕ fi întrat şi în oraş, sĕ fi eliberat pe ambasadori din situaţia strîmtorată, în care se află, dar aceasta încă nu se confirmă. Inaintarea aliaţilor spre Peking n'a întêmpinat vr'o resistenţă mai însemnată.

Cu ocuparea oraşului Peking cestiunea chineză nu va fi deslegată. După eliberarea ambasadelor va urma partea mai grea, adecă satisfacţia, ce va trebui sĕ o dea China în deosebi Germaniei pentru omorîrea ambasadorului german, şi garanţii pentru viitor.

Convocare

In sensul §§-lor 23 şi 26 din statutele „*Asociaţiunii pentru literatura şi cultura poporului român*“ se convócă

adunarea generală ordinară

a Asociaţiunii la *Băile-Herculane*, pe zilele 9 şi 10 Septembre st. nou 1900, pe lângă următorul

Program:

Şedinţa I.

Duminecă în 9 Septembre st. n. 1900 la 11 óre înainte de ameazi.

Ordinea de zi:

1. Deschiderea adunării generale.
2. Constatarea delegaţilor presenţi.
3. Raport despre activitatea comitetului central în anul expirat.
4. Alegerea comisiunilor:
   - *a*) pentru examinarea raportului general;
   - *b*) pentru examinarea raţiociniului pe anul 1899 şi a proiectului de budget pentru anul 1901;
   - *c*) pentru studiarea proiectului de regulament despre înfiinţarea secţiunilor sciinţifice şi literare, înaintat spre aprobare;
   - *d*) pentru înscrierea de membri şi încassarea taxelor.
5. Propuneri eventuale.

Şedinţa II.

Luni în 10 Septembre st. n. 1900 la 10 óre înainte de amézi.

Ordinea de zi:

1. Rapórtele comisiunilor exmise în şedinţa primă.
2. Propunerea relativ la înactivarea secţiunilor sciinţifice şi literare.
3. Fixarea locului pentru proxima adunare generală.
4. Dispoşiţiuni pentru verificarea proceselor verbale.
5. Inchiderea adunării generale.

*

Disertaţiunile se vor ceti în o şedinţă specială, ce se va ţiné Duminecă în 9 Septembre n. la órele 3 p. m.

Se observă, că eventualele disertaţiuni şi propuneri au sĕ fie presentate în scris presidiului Asociaţiunii (în Sibiiu, Strada-Morii Nr. 8) cu 8 zile, ear eventualele interpelaţiuni cu 3 zile înainte de adunarea generală.

Din şedinţa comitetului central al „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român“, ţinută în Sibiiu la 9 August 1900.

I. M. Moldovan, preşedinte

N. Togan, notar.

NOUTĂŢI

Din causa sĕrbătorii de stat S. Stefan numĕrul proxim al ziarului nostru va apare numai Joia viitóre.

*

Aniversarea a 70-a a nascerii Majestăţii Sale. Conform disposiţiunilor archieresci s'au oficiat azi în tóte bisericile din archidiecesă serviciu divin pentru sănĕtatea şi fericirea augustului nostru Domnitor Impĕrat şi Rege *Francisc Iosif I*, ér în biserica parochială din Sibiiu Cetate a pontificat însuşi Inaltpreasfinţitul nostru archiepiscop şi metropolit *Ioan* la sfânta liturgie, asistat de Preacuvioşia Sa archimandritul Dr. Ilarion *Puşcariu*, de protopopul Sibiiului Ioan *Papiu*, protoiereii Moise *Lazar*, Nicolae *Cristea* şi Mateiu *Voilean*, iar ca diaconi au funcţionat secretariul Elie *Cristea* şi archivariul Demetriu *Câmpean*. Presenţi au fost pe lângă publicul obicinuit toţi membrii consistoriului metropolitan şi archidiecesan şi ai corpului profesoral, presenţi în Sibiiu, personalul întreg al tipografiei archidiecesane şi alţi onoraţiori. După liturgie, Inaltpreasfinţia Sa a rostit rugăciunea de îngenunchere şi alte rugăciuni speciale pentru iubitul domnitor. Multe rugăciuni ferbinţi sĕ vor îndrepta azi la tronul ceresc pentru gloriosul nostru Impĕrat şi Rege şi multe cuvinte pline de loialitate şi credinţă se vor rosti, dar nu vor întrece nici unele patriotismul şi căldura ecteniilor rostite de biserica nóstră:

„*Cela ce eşti nemăsurat întru milostivire, Dumnezeule al nostru, dă robului tĕu*

---

loşi şi la astfel de ocasiuni numai cu mari greutăţi pot fi împrăştiaţi de puterea armată.

Deja din cele de până aci se póte vedea că în acest popor asiatic domnesce o crudelitate înfiorătóre. El îşi află o deosebită plăcere în exerciarea torturilor. Dela împĕrat pânĕ la cerşitor aflăm aceeaşi cruzime enormă. Nounăscuţii sunt omoriţi nu numai din partea sócrelor, dar chiar şi din a mamelor. Făcătorii de rele sunt constrânşi a-şi mărturisi faptele prin cele mai ne auzite chinuri şi apoi omoriţi în modul cel mai îngrozitor. Inchisorile Chinezilor sunt de un aspect atât de înfricoşat, încât se par antişambrele iadului, ear pentru locuitorii lor mórtea pare o dulce mângăere. Omorîtorii de tată sau mamă se pedepsesc mai aspru, sunt tăiaţi încet bucăţele sau rĕstigniţi.

Mai semnificativ pentru inima crudă a Chinezilor e, că ei refuză sĕ dea vr'un ajutor celor lipsiţi sau răniţi. Se zice că un general chinez în ultimul resbel contra Iaponiei a esclamat: „Ce se fac cu răniţii?“ Cu cât mor mai curênd, cu atât mai bine. China şi aşa are destui ómeni! Intocmai aşa sĕ întêmplă şi în timp de fómete. Nu se face absolut nimic întru ajutorarea celor lipsiţi, căci „China are ómeni destui“.

(Va urma.)

atotprealuminatului și multstăpânitoriului nostru Impěrat și Rege, — pe care-le L'ai chemat spre a ne stăpâni — buna sporire a lui Moise, vitejia lui David și înțelepciunea lui Solomon, spre mărirea numelui tĕu, rugămune Ție, Preasfinte Impĕrate, auzi-ne și ne miluesce".

— *Aniversarea nașterii Majestății Sale*, în diecesa Aradului. P. S. Sa dl episcop Iosif Goldiș a dispus că serviciul divin împreunat cu doxologie în tóte bisericile din diecesa Aradului la aniversarea nașterii Majestății Sale, are a sĕ sĕvêrși de aici înainte pentru uniformitate la 5/18 August.

*

Școlariu. In ședința de Joi a consistoriului archidiecesan s'au pertractat cererile pentru primire la cursul pedagogic.

Din 40 de cereri dóuĕ s'au ținut în suspenso, cerêndu-se unele întregiri.

Cereri în ordine au fost 11 și s'au primit pentru anul prim candidații:

Georgiu Borcoman din Stena, Nicolau Giurca și Nicolau Suma din Colun, Ioanichiu Maxim din Sâmbăta de jos, Ioan Pascu din Codlea, Ioan Nan din Rêșnov, Nicolae Toma din Ribicióra de sus, Nicolau Stanca din Boroșneul-mic, Petru Ferghete din Füzes-Sân-Petru, Ioan Crangă din Sânpetru și Georgiu Crăciun din Jeciu.

27 de candidați, cari nu au avut calificațiunea prescrisă sunt admiși la facerea examenului de primire, care se va ținea Luni în 3 Septembre a. c. stilul nou.

*

Coróne eterne. In loc de cunună peritóre pe cosciugul mult regretatului Dr. Ioan David, fost secretar la „Albina“ următorii au contribuit la fondul „iubiților rĕposați“ numit și fondul pentru ajutorarea vĕduvelor și orfanilor meseriașilor români din Sibiiu, administrate de „Reuniunea sodalilor români din Sibiiu“ și anume: Dr. Vasile Dan de Apșa, cand. de adv., Nicolae Vătășan, prof. Ioan Aleman, silvicultor în Varcur-Vacuf; Pavel Cotoț, funcț. cons.; Corneliu Simu, funcț. la „Albina și Vic. Tordășianu, toți cu câte 1 corónă.

*

Dela Reuniunea sodalilor. La fondul de acuirare a unei case proprie pentru „Reuniunea sodalilor români din Sibiiu“ cu o hală de vênzare, au mai contribuit câte 20 bani următorii: Ioan Ghimbuțan, econom și Paraschiva I. Ghimbuțan; Ana lui Cosma Toașcă, George Murĕșan lăcătuș; Iosif Marschall, factor la „Tribuna“; Ilie Moga, diacon; Nicolae Togan, preot; Mihail Ganea, funcționar cons.; Ioan Ganea, econom, Boiul-mare; Ioan Pamfilie, sod. pant.

*

Congresul internațional studențesc la Paris s'a ținut în sĕptĕmâna trecută. Studenții români au fost representați astfel: De la Bucuresci, Demetrescu-Brăilă, Popescu-Pion, Gh. Dimitriu, D. Ionescu și Gr. Vasiliu; în numele studenților de la Cluș, Budapesta, Pojon, Oradea-mare, Viena, München, Zürich, Graz, Ioan Scurtu; studenții români de la Paris prin dr. Negrulescu, Henri Durand, N. Ioaniu și T. Ghica. Vicepreședinte al *secției române*, cu tóte protestările Ungurilor, s'a ales dl Ioan Scurtu. Președinte al Asociațiunii internaționale studențesci „Corda Fratres“ s'a ales pentru un termin de doi ani stud. maghiar Ludwig; totodată s'a hotărît ca congresul sĕ se întrunească în 1902 la *Budapesta*.

— *Congres latin.* La 9 și 10 August studenții latini (spanioli, portughezi, francezi, italieni, români și brazilieni) au arangiat la Paris un mare congres *pentru fraternisare și pentru chestiile naționale ale popórelor latine oprimate*. S'au făcut ovații sgomotóse Românilor ardeleni.

*

Contra-torpilor cufundat. Din Paris se anunță, că corabia cuirasată *Brennus*, s'a ciocnit dintr'o greșală de manevră lângă Trafalgar cu un torpilor, care s'a cufundat imediat. Dintre 4 oficeri și 58 de matrozi cari se aflau pe bordul contra-torpilorului, numai câțiva au putut fi salvați.

*

Aventura unui băiat de păstor. Din Bistrița se scrie, că un băiat de păstor de vr'o 10 ani își păștea caprele pe hotarul comunei *Budacul-român*. Deodată i eșiră doi pui de urs înainte, dar băiatul curajos nu se speriă, ci îndreptă ciomagul asupra-le. Intr'aceea a venit ursóica pentru a-și apĕra puii, s'a aruncat asupra copilului și trântindu-l jos i-a tras pielea de pe cap. Copilul a trebuit dus la medic, ca sĕ-i așeze înapoi pielea și sĕ i-o cósă. In aceeași zi ursóica a atacat și pe un om din comuna Ardan.

*

Despăgubirea daunelor causate cu prilegiul manevrelor. In sensul legii trupele militare nu pot fi împiedecate a-și face exercițiile și pe teritorul proprietăților private; paguba însă trebue rebonificată proprietarului. Ea trebue estimată prin jitar și înștiințată comandantului de trupă imediat după exerciții. Dacă suma estimată este acceptată de ambe părțile, se va solvi numai decât proprietarului. In cas contrar se exmite o comisiune de estimare, a cărei judecată este obligătóre pentru amêndóuĕ părțile. Pagubele ce soldații le-ar causa afară de serviciu, au sĕ le rebonifice ei înșiși, și jitarul are să proceadă contra lor întocmai ca și față cu civilii.

*

Mulțămită publică se aduce din partea subscrisului, onor. comitet al „Reuniunei române de înmormêntare din Sibiiu“ pentru bunăvoința și promptitudinea cu care a solvit la mâna mea suma ajutorului statutar, ce mi-a revenit pentru membrul Reuniunei Elena Țarcă, decedată în zilele trecute. Nicolau *Roșca*, măestru măcelar.

*

Un general sêrb în disgrație. Regele Sêrbiei vrea cu ori ce preț sĕ-și impună voința sa drept normă și înaintea oficerilor, de aceea lovește pe ori cine n'ar voi sĕ dea ascultare dorinței sale. Așa s'a întêmplat, că cu prilejul unui dineu de Curte dat în onórea corpului oficeresc, regele Alexandru a ținut un toast, în care a accentuat că oficerii cași gregarii sunt datori sĕ se orienteze după voința regelui. Generalul Pantelici, fost adjutant al regelui Milan, era însărcinat sĕ respundă prin o parafrasare a toastului regelui Alexandru. Generalul însĕ a crezut de cuviință ca în respunsul seu, sĕ dea expresiune meritelor mari ale lui Milan, care a fost intemeietorul regatului sêrbesc și creatorul distinsei armate sêrbești de astăzi. Toastul acesta a avut efectul, că Alexandru a dimis pe general din post și i-a interzis purtarea uniformei de general.

Apel

pentru „masa studenților“ dela gimnasiul rom. gr.-or. din Brad.

> Prin ajutor reciproc întări-vom murii sfintei nóstre cetăți.

Onorat Public!

După cum am arĕtat și 'n anul trecut in Tribuna și Telegraful Român, basa fondului „masa studenților“ la gimnasiul sus numit s'a pus la anul 1894 și succesivi prin darea de câte o representațiune teatrală împreunată cu petrecere de dans.

Dar spriginul din partea publicului de atunci și până în 1899 a fost fórte modest. In anul acesta tinerimea studiósă din Zarand și giur dând iar o representațiune teatrală, s'au esmis și vro 25 colecte însoțite de un apel. Mulți dintre onorabili domni colectanți au retrămis colectele cu sume bănești însemnate, despre ce s'a raportat în „Tribuna“ Nr. 231 și „Telegr. Rom.“ Nr. 109 din 1899.

De aci înainte onoratul public și societățile de credit și economii românești s'au interesat și sĕ intereséză tot mai cu inimă de acéstă instituțiune atât de salutară și a început a incurge sume însemnate dela Români de bine, precum dela dni: Dr. Zosim Chirtop și stim. soție 200 cor., dna Sabina Preda 20 cor., Vasile Chirtop 20 cor., Todor Pop 20 cor., Dr. V. Todor 5 cor., dna Maria Manoviciu 6 cor., dela societăți de credit: „Ardeleana“ 100 cor., „Albina“ 200 cor., „Victoria“ 500 cor., „Doina“ 40 cor., etc, astfel, încât azi fondul „masa studenților“ dispune de suma cam 1600 cor.

Intercsându-se Onoratul public și societățile nóstre de credit tot așa cu inimă și de „masa studenților“ dela gimnasiul din Brad, care asemenea împlinesce o misiune culturală atunci avem speranța, că acest fond unit cu fondul numit al „convictului“ încă din anul curent scol. 1900/1 sĕ va pune în activitate, întrebuințând interesele pentru alimentarea deocamdată măcar a doi—trei studenți setoși de carte românéscă, dară lipsiți aprópe total de mijlócele materiale necesare.

Acésta instituțiune atât de umanitară susținută și lărgită la timpul sĕu va da nascere unui internat, unde elevi buni și de bună speranță, dar sĕraci sĕ vor adăposti gratuit.

Onorat public românesc!

De 31 ani gimnasiul nostru din Brad lucră fără obosélă în via Domnului, desconsiderând tóte vicisitudinile, ce a întêmpinat și întêmpină, lucră cu abnegațiune numai ca sĕ dee vlăstare nobile, caractere firme și luminate mult încercatei nóstre națiuni, precum și patriei!

Décă voim sĕ dăm națiunei vlăstare nobile, caractere firme și luminate, bărbați energici și nu eșofați începênd de pe băncile scólei din lipsa mijlócelor de traiu, apoi sfântă datorință ni-sĕ impune, ca după putință punênd umĕr la umĕr, avênd înaintea nóstră cu toții acelaș măreț scop se ne nisuim a ridica bunăstarea și a micșora sărăcia.

Bunăstarea și sărăcia sunt contrarietățile, care înriuresc în modul cel mai puternic la prosperarea ori veștejirea omului, familiei, națiunei. Modul nutrirei puternică înfluință are asupra conservărei și perfecționărei genului.

Tinerimea studiósă din Zarand și giur rĕmânând fidelă și perseverantă pe lângă propusul ei din anul 1899 de a da în toți ani câte o petrecere de vară în Brad séu airea în favorul fondului „masa studenților“ aranjază și acum pe 12 August a. c. o petrecere de vară în favorul fondului numit și din incidentul acesta sĕ adreséză acest apel onoratului public românesc, tuturor părinților cu stare materială bună, tuturor Românilor pătrunși din inimă de causa nóstră, tuturor societăților nóstre de credit și economii, ca în numele Românismului și a culturei nóstre naționale sĕ binevoiască a ținé în evidență și „masa studenților“ seraci, dar diligenți dela gimnasiul din Brad și după putință a contribui cu obolul fiiecare pentru susținerea și intregirea acestui fond, avênd înainte devisa: „Prin ajutor reciproc întări-vom murii sfintei nóstre cetăți“.

Brad, la 29 Iuliu 1900 v.

Vasile Boneu
profesor.

NB. Contribuirile a-sĕ adresa direcțiunei gimnasiale cu menirea pentru „masa studenților“.

VARIETĂȚI

(*De ce nu se mărită fetele*). — Secolul XIX tocmai acum, când e în agonie, a adus o mulțime de inovații: crize agricole, crize de nervi, crize ministeriale, crize de căsătorii, etc., pe cari le lasă moștenire secolului următor. Ori-ce criză e provocată de lipsă, deci și criza în căsătorie e provocată de lipsa candidaților de însurătóre. Chestiunea aceasta de cât-va timp s'a discutat prin ziare și s'au făcut adevĕrate vĕrsări de cerneală.

Scriitorii serioși găsesc lipsa candidaților în modul greșit cum se face educația fetelor și băeților în general. Ei au fórte multă dreptate. Mamele, care au primul rol în educație uită mai în tot-d'a-una sfânta datorie, ce le e impusă în mod natural. Ele își îndémnă fii către funcționarism, de teamă să nu se compromită în afaceri și sĕ rĕmână săraci pe drumuri. Cunóștem cât de grea este viața funcționarului și la câte oscilări este expusă.

Acest funcționar, presupunem un om corect, băiat bun, voește sĕ se însóre. Dar constată din experiența altora, că fetele nóstre sunt lipsite de adevĕrata educație, sunt prea luxóse, se ocupă numai de modă. Tênărul de se va căsători e sigur că va auzi: „Dragă, dacă mĕ iubești, cumpĕră-mi cutare lucru“, când leafa e scontată pe douĕ luni înainte. Nefăcêndu-i plăcerea, va urma gâlceavă, ceartă, și căsătoria va deveni un adevĕrat iad casnic. Ar trebui ca fetele sĕ înțeleagă că în căsătorie ambii soți au datorii reciproce, atât materiale cât și morale. In viața casnică pe lângă petreceri, dulci plăceri, sunt și griji, greutăți, pentru învingerea cărora trebue o muncă comună din partea lor. Ele însĕ nu voesc a înțelege, probă avem, că după căsătorirea uneia, imediat auzim întrebând, dacă bărbatul o pórtă la modă, dacă are teatru, berărie la disposiție; fetele înțeleg iubire în satisfacerea poftelor materiale. Tênărul, dându'și seama de secolul materialist în care trăim, în fața acestor fete va renunța la căsătorie. Deci o parte din fete rĕmân necăsătorite, căci ursitul lor a ales celibatariatul și fata așteaptă până ce îmbătrânește.

Dacă fetele ar avea altă educație, mulți băeți buni n'ar mai renunța la căsătorie și ar întocmi adevĕrate cuiburi de fericire. A cui e vina însĕ, că se dă educație greșită? Mamele singure sunt responsabile.

Dar nu numai fetele sunt vinovate, ci și băeții, căci și ei au educație greșită. A ajuns funcționar cu 100 cor. lunar, îl vezi numai de cât cu ghete de lac, mănuși, frac, etc; își petrece viața în destrăbălări, orgii și abia găsești din zece unul bun, sănătos. Acest tênăr se presintă ca candidat de însurătóre, punênd zestrea în primul rang, iar educația și frumsețea în planul al doilea. El, care n'are agonisiți de o parte o sută de coróne, îți cere, ție părinte, zeci de mii de florini. Seriósa fată cu dor sincer de gospodărie sigur că-'l va respinge, vĕzând atâta lux făcut cu 100 cor. lunar. Ea vede imediat că are a face nu cu un om serios, ci cu un firfison, deprins cu luxul și cu desträbălările. Acești tineri respinși de fete vor rĕmânea și ei necăsătoriți. Deci alte fete rĕmase nemăritate, prin faptul mărirei celibatarilor cu noi contingente.

Fetele ursite acestor tineri sigur că vor îmbătrâni necăsătorite, căci s'a observat că natura păstrează o proporție dreaptă între numĕrul băeților și al fetelor.

Naște acum întrebarea: dacă mamele ar da ficelor o educație de adevĕrate mame și de bune soții n'ar crea ele admirabile cuiburi de fericiri? Credem că da. Apoi, dacă mamele ar îndemna pe fii, nu către funcționarism, ci către meserii, comerț, unde ar câștiga până la 500 cor. lunar și n'ar depinde de nimeni, n'ar creia ele alte cuiburi de fericire? Sigur că da.

In resumat dar, lipsa de educație dată băeților și fetelor e singura causă seriósă că fetele rĕmân necăsătorite. Lipsa de dotă dispare, când omul e harnic, căci va munci și-'și va agonisi cele necesare vieței.

Din cursă părinții nu vor scăpa, până când mamele nu vor crește fetele așa fel, ca sĕ fie adevĕrate mame și bune soții; iar băeții adevĕrați bărbați în familie și în societate.

Atunci tinerii și tinerele nu se vor mai respinge unii pe alții de la căsătorie și criza va dispare.

Dare de sémă și mulțumită publică.

Cu ocasiunea petrecerei de vară arangiată din partea tinerimei studióse române din *Mediaș și jur* în ziua de sf. Ilie (2 August st. n.) a. c. în Mediaș au binevoit a suprasolvi următorii p. t. d-ni:

Atanasie Popoviciu 4 cor., George Crișan preot gr. ort. 2 cor., Dionisie Roman c. adv. 1 cor., Mihail Popoviciu 1 cor., Victor Muntean 1 cor. (Mediaș); George Negru 60 fil. I. Șandru stud. tech. 1 cor. (Sighișóra); I. P. 1 cor. (Sibiiu); Vilma Pop dentistă 2 cor. Ostian Antal 1 cor., Familia Morar 3 cor. (Elisabetopole); Adam Stan 60 fil. (Copșamică); Ilarie Vlad 1 cor. (Hususău); Vasilie Hodoș preot gr. or. 1 cor. 60 fil. (Iclandulmare); Iosif Ianza 1 cor., Dimitrie Iclozan 40 fil. (Blaj); Nicolae Doctor preot gr. ort. 60 fil. (Hașfalĕu); Zaharie Ianovici preot gr. ort. 1 cor. (Curciu); Zaharie Ganea preot gr. or. 1 cor. 60 fil. (Ferihaz); Iaon Fodorean preot gr.-ort. 1 cor. (Moșna); Dr. Eugen Porea medic 1 cor. (Bazna); Moisi Birtolon notar cerc. 2 cor. (Săscud).

Binevoiască acești p. t. Domni a primi și pe calea aceasta căldurósele și sincerile mulțumite pentru marinimósele contribuiri.

Suma tuturor intratelor cu aceasta ocasiune e 106 cor. 60 fil; din care subtrăgêndu-se spesele de 81 cor. 60 fil., resultă un venit curat de 25 cor. care sumă s'a predat epitropiei bisericesci gr. ort. din Mediaș, cu scopul de a sĕ intrebuința la zugrăvirea fruntariului sf. biserici, carele tocmai acuma e în lucrare.

Mediaș, 10 August, 1900.

George Simplăcean cassar.
Valeriu Scutea controlor.

Haină—mătase

Damast fl. 9.00

şi mai sus! — 12 metri! — trimisă franco şi vămuită! Mustre cu întórcerea postei; tot astfel şi din „Mătase-Henneberg“ négră, albă şi colorată dela 45 cr. până la fl. 14.65 pr. metru.

G. Henneberg, fabricant de mătase (*lif. de curte ces. şi reg.* **Zürich.** [9] 5—8

Nr. 419—900. [145] 1—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor vacante din comunele bisericesci mai jos însemnate, protopresbiteratul Cohalmului se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în ziariul „Telegraful Român“.

1. Jibert, cu salariu anual de 600 cor., dintre cari 240 cor. prin repartiţie dela popor, 200 cor. dela stat şi 60 cor. computate lemnele de foc şi folosirea unei grădini. Cuartir liber în edificiul scólei.

2. Draos, cu salariu anual de 600 cor. dela biserică şi popor. Cuartir liber în edificiul scólei şi lemnele de foc.

Concurenţii au sĕ se presenteze în vre-o Duminecă ori sĕrbătóre la biserica din parochiile amintite, spre a-şi arĕta desteritatea în cântările bisericesci, şi au a-şi aşterne cererile conform normelor din vigóre, până la terminul susindicat subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Cohalm, în 22 Iuliu, 1900.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Cohalmului.

Nicolau D. Mircea
protopresbiter.

---

[146] 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor vacante de învĕţători din comunele bisericesci mai jos însemnate, protopresbiteratul Albei-Iuliei, se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în ziariul „Telegraful Român“.

1. Ampoiţa, cu salariu anual de 600 cor., cuartir şi lemne pentru foc.

2. Tĕuţ, cu salariu anual de 600 cor., cuartir şi lemne pentru foc.

3. Meteş, cu salariu anual de 600 cor, cuartir şi lemne pentru foc.

4. Bucerdea-vinósă, cu salariu anual de 600 cor., cuartir şi lemne pentru foc.

5. Inuri, cu salariu anual de 600 cor., cuartir şi lemne pentru foc.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi sĕ-şi subştérnă cererile concursuale instruite conform legilor în vigóre la subscrisul oficiu protopresbiteral până la terminul susindicat.

Alba-Iulia, 15 Iuliu, 1900.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Albei-Iuliei.

Florian Rusan
adm. prot.

Nr. 408—900. [147] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de învĕţător în subsemnatele parochii din protopresbiteratul Cohalmului se escrie concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Tel. Român“.

1. In comuna bisericéscă Crihalma, salariul învĕţătoresc de 600 cor. prin repartiţiune dela popor, cuartir şi lemne de foc.

2. Valendorf, salariu anual de 600 cor., 400 cor. prin repartiţiune dela popor, 200 cor. dela Consistoriu.

Concurenţii vor avea sĕ se presente înainte de alegere în biserică, spre a-şi arăta desteritatea în cântări şi a face cunoscinţă cu poporul.

Cohalm, în 14 Iuliu, 1900.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Cohalmului în conţelegere cu comitetele respective.

Nicolau D. Mircea
protopop.

Nr. 374—1900 prot. [148] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci dela scólele comunelor mai jos însemnate din protopresbiteratul Sighişórei, se publică concurs cu terminul de 30 de zile dela prima publicare.

1. Hetur, cu salariu anual de 600 cor., cuartir gratuit şi lemnele necesare de foc.

2. Şard, cu salariu anual de 600 cor., cuartir gratuit şi lemnele necesare de foc.

3. Archita, cu salariu anual de 600 cor., cuartir gratuit şi lemnele necesare de foc.

Concurenţii la aceste posturi, cu îndatorirea a provedea instrucţiunea scolarilor dela 6—12 şi celor dela 12—15 ani, a ţiné în Dumineci şi sĕrbători strană şi a conduce cântările liturgice cu tinerimea scolară, sĕ-şi aştérnă petiţiunile concursuale instruite conform normelor din vigóre subscrisului oficiu protopresbiteral până la terminul indicat cu îndatorirea a se presenta în vre-o Duminecă séu sĕrbătóre în biserică spre a şi arăta desteritatea în cele rituale, şi a face cunoscinţă cu poporul.

Sighişóra, 28 Iuliu, 1900.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sighişórei, în conţelegere cu respectivele comitete parochiale.

Dimitrie Moldovan
protopresbiter.

Nr. 687/1900. [149] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor de învĕţători la scólele române gr. or. din:

1. Alţina, dóuĕ posturi, cu câte 600 cor., cuartir şi lemne.

2. Cincşor, 200 cor., cuartir şi lemne.

3. Marpod, 600 cor., cuartir şi lemne.

4. Fofeldea, un post, 600 cor., cuartir şi lemne.

5. Proştea, 600 cor., cuartir şi lemne.

6. Seliştat, 300 cor., cuartir, lemne şi neşte pămênturi, computate laolaltă cu 600 cor.

7. Şulumberg, 600 cor., cuartir şi lemne

8. Ghijasa, 600 cor., cuartir şi lemne — se escrie prin acésta concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Concurenţii au sĕ se presenteze în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre în faţa locului spre a-şi arĕta desteritatea în cântări şi tipic, avênd fiecare a conduce cu elevii de scólă cântările liturgice şi o strană ca cântăreţi, precum şi a supraveghia şi conduce lucrarea grădinei scolare, şi în comuna Proştea a mai instrua şi pe adulţi în cântări.

Suplicele de concurs sĕ se aştérnă la oficiul protopopesc al Agnitei în Nocrichiu (Ujegyház) până la terminul indicat.

Nocrichiu, în 26 Iuliu, 1900.

Oficiul protopopesc în conţelegere cu comitetele parochiale respective

Nicolau Moldovan
adm. prot.

Nr. 372/1900. [137] 2—3

CONCURS

Pentru întregirea postului de învĕţătoriu devenit vacant prin demisionarea învĕţătoriului Vasilie Munteanu din comuna Satulung, biserica Sfintei Adormiri, protopresbiteratul Braşovului, se publică concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român“ cu următórele emolumente:

1. Salariu fundamental 600 cor.
2. Relut de cuartir 50 cor.
3. Pentru $^1/_4$ de pămênt 10 cor.

Şi cuincuenalele conform legei.

Dela concurenţi se pretinde ca pe lângă cualificaţiunea recerută de legile nóstre scolare, sĕ propună în scóla de repetiţiune conform dispoziţiunilor comitetului parochial.

Cunoscĕtorii musicei vocale vor fi preferiţi.

Terminul alegerei 20 August st. v. a. c.

In conţelegere cu comitetul parochial.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Braşovului.

Ioan Petric
protopresbiter.

Nr. 435. [142] 2—3

Concurs repeţit

Pentru întregirea parochiei de clasa a III-a Sibişel, protopresbiteratul Sebeşului, în urma ordinului Preaveneratului Consistoriu archidiecesan ddto 27 Iuniu a. c., Nr 5432 Bis, se publică concurs nou cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch dau suma anuală de 865 cor. 40 bani, în privinţa cărora se pot trage informaţiuni mai deaprópe dela oficiul protopresbiteral şi comitetul parochial.

Concurenţii au a-şi aşterne cererile instruite conform normelor din vigóre, în terminul deschis subsemnatului oficiu protopresbiteral şi până în 8 zile înainte de alegere a se presenta poporului în biserică spre a'i cunósce.

Sebeş, 25 Iuliu, 1900.

Oficiul protopresbiteral al Sebeşului, în conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Sergiu Medean
protopresbiter.

Un învĕţăcel

se primesce numai decât în prăvălia de manufactură [150] 2—6

Ion Lazaroiu
Orĕştie — Szászváros.

Saisonul de primăvară şi de vară
1900.
Stofe de Brünn veritabile

Una bucată de metri 3.10 lungă, pentru un rând complet de haine de bărbat (Roc, pantaloni, vestă,) costă numai
fl. 2.75, 370, 4.80 de lână veritabilă de oae
fl. 6. — şi 6.90 de lână mai bună veritabilă de oae
fl. 7.75 din lână fină veritabilă de oae
fl. 8.65 din lână fórte fină veritabilă de oae
fl. 10.— din cea mai fină lână veritabilă de oae.

Una bucată stofă pentru un rând de haine-salon fl. 10.— deasemenea espedează cu preţurile de fabrică stofe pentru pardisiu, lodeu pentru turişti cele mai fine kamgarne etc. etc. depositul real şi recunoscut în destul ca solid:

Siegel-Imhof în Brünn.

Mustre gratis şi franco. Liferarea conform mustrei sĕ garantează. [56] 38—40

Avantajele muşteriilor privaţi, de a comanda stofele direct dela firma de mai sus, dela fabrică, sunt foarte însemnate.

Farmacia lui F. I. R. Hotter la sf. Iosif, Wien, XII/2 Schönbrunnerstrasse 182.

Absorbinalul lui Hotter.

$^1/_1$ Flacon fl. 6. —, $^1/_2$ Flacon fl. 3.50. delătură tóte umflăturile şi depunerile de grăsimi fără sĕ vateme părului. Intăreşte nervii atacaţi şi slăbiţi, delătură şi distruge tóte nodurile în muschi, şi serveşte şi ca scut în contra aprinderilor; cu deosebire e probat la umflăturile produse din causa fearelor, apoi în contra ariciturei umflărei copitei, genunchilor umflaţi, mai departe în contra umflăturilor (noduri) de vine, în contra umflăturei picioarelor la glesne şi la încheietura degetelor cu un cuvênt în contra tuturor umflăturilor ori unde s'ar ivi.

Praful nutritor alui Hotter,
pentru cai şi vite cornute
1 Pachet cu 80 cr.

Un adaus escelent la nutremânt, pentru a ţinea vitele sănătoase şi cu putere este de a sĕ folosi la tóte suferinţele de rărunchi de ficat şi de nervi.

Preparate pentru veterinari, cele mai bune ale timpului mai nou, cari după atestate numĕróse nu au fost ajunse de alte mijloace de natura aceasta.

Sĕ sĕ ceară numai preparate de ale lui Hotter şi sĕ nu se priméscă altele. Deposit în farmacii şi Droguerii.

Deposit principal la Dr. Emil Budai farmacia oraşului Budapesta (Stadthausplatz) la Dr. Leo Egger & J. Egger Farmacia Palatinului VI Váczi körút 17 şi la farmacia Iosif Török Bpesta VI Kiraly utcza 12.

Alifia lui Hotter pentru delăturarea crescăturilor de oase.

$^1/_1$ Cutie cu fl. 2. $^1/_2$ Cutie cu fl. 1.20. delătură crescăturile de oase şi depunerile osoase chiar şi după 4—6 sĕptămâni. (boală învechită).

Fluidul lui Hotter „Training“
1 Sticlă cu fl. 1.20.

Conservează nervii şi muschii până la bătrâneţe înaintată totdeuna puternici şi vioi, pune în stare pe animal sĕ prestee cele mai mari strapaţii şi fugi, sĕ înţelege după frecare cu fluidul „Training“.

Sĕ mai foloseşte cu succes uimitor la tóte urmările cari obvin din opintiri prea mari, ologie, reumatism, şi înţepenire.

Praful de porci a lui Hotter.
Nr. I şi II
1 kg. . . . fl. 1.20.

Cel mai bun mijloc pentru a produce pofta de mâncare şi cu acésta prosperarea porcilor, fórte acomodat în contra orbalţului (brâncă); Nr. II este de a sĕ întrebuinţa la urdinare.

Mijloc în contra Colicei alui Hotter.
1 Sticlă fl. 1.50.

Contra la tot feliul de colică şi contra oprirei udului la cai precum şi contra umflăturilor la vite cornute. [54] 32—104

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 89 Sibiiu, Joi 10/23 August 1900. Anul XLVIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru streinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și insertiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază

INSERȚIUNILE
Pentru odată 14 fil., — de dóuĕ ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond.

Nr. 7061.

Prea onoraților protopresbiteri și administratori protopresbiterali, și onorată preoțime din archidiecesa nóstră transilvană.

Precum fiecarele bun părinte n'are altă dorință mai ferbinte la care tinde și lucră zi și nópte, decât aceea a norocirii și fericirii fiilor, cu cari l'a binecuvêntat Dumnezeu; tot asemenea și fiecarele părinte sufletesc, fiecarele preot adevĕrat nu póte avea altă dorință mai mare, la care sĕ tindă și sĕ lucre, zi și nópte, decât acea a norocirii și fericirii fiilor sei sufletesci, dela cari își are subsistința, și pentru cari ocupă și posițiunea onorifică, în care se află.

Dacă aceasta este o mare dorință a părinților trupesci, cari n'au decât bucuria și mângâierea de a vedea pre fiii lor bine și ferice, atunci cu atât mai mare trebue sĕ fie dorința nóstră a preoților, de sus până jos, cari prelângă bucuria și mângâierea, de a vedea pre fii nostri sufletesci bine și ferice, mai avem și alte favoruri morale și materiale dela ei. Mai avem posițiunea onorifică, avem vaza, onórea, și venitul din care ne susținem.

Atât înțelepciunea cât și esperința de tóte zilele ne arată, că precum părinții cei trupesci își pot ajunge acea ferbinte dorință, numai printr'o bună creștere a fiilor lor, inițiată din cea mai fragedă etate, din casa părintească și continuată în școlă și în biserică: tot aseminea și preoții ca părinți sufletesci își pot împlini acea mare și sfîntă datorință earĕși numai printr'o bună creștere a fiilor lor sufletesci, începênd cu școla confesională, și apoi continuânduse în biserica nóstră strămoșască. De unde și urmează, că chemarea cea mare a preoților, nu este numai sevêrșirea sfintelor taine și a celorlalte funcțiuni religióse; ci și învĕțarea și luminarea poporului, după zisa Domnului nostru Iisus Christos, către apostolii sei și următorii acestora: *„mergênd învĕțați tóte popórăle“*. O chemare pentru care avem a respunde și lui Dumnezeu și ómenilor.

Insă chiar și dacă învĕțarea și luminarea poporului, n'ar fi precum în adevĕr este, o chemare atât de mare, a nóstră a preoților, de sus până jos, încă și atunci ar trebui sĕ o îndeplinim în cea mai mare mĕsură, când vedem, ori încătrău ne întórcem privirea, că în timpul de acum, și cu atât mai vêrtos în viitoriu, ómenii cei fără de învĕțătură, poporul cel fără de carte, nu o mai póte duce, nu mai póte ținea pas, sau concurință, cu celelalte popóră, ci acela slăbesce și decade vĕzênd cu ochii, și decăzênd el, decade și biserica și preoțimea lui; precând prin învĕțătură și lumină poporul se ridică din ori ce decadere, se întăresce și înaintează în cele bune și folositóre, și cu el împreună se întăresce și biserica și preoțimea lui.

Din acestea ori cine ușor póte înțelege că dacă noi preoții poporului nostru, voim ridicarea, întărirea și înaintarea lui, de care e strins legată și sórtea neamului, a patriei, a bisericei și a preoțimei nóstre, și cine n'ar voi aceasta? atunci trebue sĕ ne silim, din tóte puterile, sĕ-i dăm și noi poporului nostru învĕțătura de lipsă, cum o dau aceasta și preoții altor confesiuni, poporului lor, ca sĕ pótă și poporul nostru ținea pas sau concurință cu alte popóră, în lupta de esistență. De aceea ori cine lucră la ridicarea, intărirea și înaintarea poporului, acela lucră totodată și la ridicarea și întărirea neamului, a patriei, a bisericei sale și a preoțimei. Și din contră: cine, chiămat fiind, ar întrelăsa, ori s'ar lenevi a face aceasta, acela s'ar face tare vinovat și înaintea lui Dumnezeu și a ómenilor, de slăbirea și decăderea neamului seu, a bisericei și a preoțimei.

Avênd acestea în vedere, ne împlinim numai o mare și sfântă datorință când și astădată, venim a provoca și a îndatora pre toți iubiții noștri preoți, sĕ folosiască tóte ocasiunile binevenite, întru a'și împlini, tot cu mai mult zel, și marea chemare a învĕțării și luminării poporului concrezut păstorirei lor.

Cea mai binevenită ocasiune la acésta li-o oferă începutul prelegerilor în școlele nóstre confesionale, ocasiune pre care a folosit'o și o folosesc, și de unde au început, și încep și alte popóră mai înaintate, învățarea și luminarea lor, adecă, dela întroducerea în școlă a tinerimei, flórea și speranța viitoriului fiecărui popor, fiecărui neam, fiecărei biserici, și așa și a poporului și a bisericei nóstre.

Este dar nu numai o mare datorință, dar și cel mai mare interes al nostru, a lucra și a stărui din tóte puterile, ca școlele nóstre confesionale, îndată dela începerea prelegerilor, sĕ ia cel mai îmbucurătoriu avênt, în tóte privințele.

Spre acest scop, toți adevĕrații preoți, ca părinți sufletești ai poporului, vor îngriji, ca școlele din parochiile lor, sĕ fie curățite și provĕzute cu tóte cele de lipsă pentru începerea prelegerilor; vor îngriji pentru pregătirea conscrierii celor obligați la școla de tóte zilele, cât și la cea de repetițiune; vor stărui sfătuind pre părinți a-și trimite regulat, pre fiii lor la școlă, provĕzuți cu cărțile necesari, arĕtândule la tóte ocasiunile binevenite folósele cele mari ale învĕțăturii, paralel cu urmările cele triste și durerose ale neînvĕțăturii; vor stărui ca învĕțătorii sĕ țină regulat și cu tragere de inimă prelegerile, dar totodată sĕ și primiască și plata în regulă; ear după tóte acestea tot preoții vor cerceta, în tótă sĕptămâna școla, nu numai sĕ afle și sĕ delăture eventuale defecte, ce ar sta cumva în calea progresului, dar și pentru a îmbărbăta și dênșii pe elevi la învĕțătură, și mai ales a îngriji de desvoltarea simțului religios în elevi, ca cea mai solidă basă a tuturor învĕțăturilor. In chipul acesta s'ar face un bun început la învĕțarea și luminarea poporului.

Dar apoi precum ori-ce lucru bine început trebue și bine continuat, și bine isprăvit; căci numai așa se póte considera de bine făcut: tot asemenea trebue sĕ se continue învĕțarea și luminarea tinerimei, începută în școlă, și după ieșirea din școlă, până în sfêrșit. Ear acea continuare are a se îndeplini în biserică, de către preoții poporului. Căci precum preoții, nu sunt numai slujitori ai sfintelor taine, ci și învĕțători și luminători ai poporului, tot așa și biserica nu este numai loc de rugăciune, și de sevêrșirea s. taine; ci și de învĕțătură pentru toți credincioșii ei, unde la anumite zile și ocasiuni, preoții au sĕ țină poporului, învĕțături despre tóte cele de lipsă, bune și folositóre.

Numai lucrând astfeliu, în via Domnului, veți dovedi iubiților preoți că și voi sunteți pĕtrunși de însemnĕtatea cea mare a chemării vóstre; veți dovedi că sunteți adevĕrați părinți și preoți ai poporului, din al cărui sin ați ieșit; ear poporul vĕzênd stăruințele vóstre și interesul cel desvoltat pentru înaintarea lui în binele pământesc și la fericirea cerésca, va fi cu îndoită cinstire, iubire și alipire, nu numai către voi; dar și către biserica străbună.

Rugând pe bunul Dumnezeu ca și la acestea sĕ ne trimită Darul și binecuvêntarea sa cerésca, cu binecuvêntarea archierésca am rĕmas

Sibiiu în 7 August 1900.

Al vostru tuturor
de tot binele voitoriu
Ioan Metianu m. p.
archiepiscop și metropolit.

Adunarea Asociațiunei la Băile Herculane.

Dela modificarea statutelor, Asociațiunea se pregătesce pentru a treia óră a eși din părțile înguste ardelene și a-și ținé adunarea generală în părțile ungurene.

Manifestațiile grandióse dela Lugoș, adunarea imposantă dela Beiuș, ne dau garanții, că adunarea din est an, va fi și ea una din cele mai splendide și se va înșira cu vrednicie în rêndul adunărilor nóstre culturale de primul rang.

Și e și firesc și natural, ca Românii sĕ se grupeze la o lucrare culturală comună și mănósă, cum ni-o ofere Asociațiunea, instituție, în care ne putem afirma ca element de cultură afară de barierile confesionale, cari ne despart și durere ne fac uneori imposibilă o lucrare mai mănósă mai ales în cele scolari prin neferícitele comune amestecate cu credincioși de ambe confesiunile.

Departe de noi sĕ amestecăm amarul și durerea ce o simțim de câte-ori vedem intenții bune zădărnicite prin luptele confesionale, de astădată voim și dorim sĕ ne manifestăm érăși, cum sĕ cuvine sĕ se manifesteze Românii la zile mari și în timpuri grele ca cele prin cari trecem.

Conscii de rĕspunderea mare ce o avem, de a contribuí la ridicarea némului din care facem parte, ni se impune datorința sĕ apelăm la toți frații de un sânge și de o limbă, ca sĕ se înroleze sub stindardul Asociațiunei, stindard purtat cu atâta vrednicie aprópe 40 de ani.

Dacă Asociațiunea nu ar avé nici un alt merit și titlu de a fi — nedisputabilul merit al ei este, că țintesce sĕ apropie pe frații de un sânge, chemându-i pe toți la binefăcĕtórea lucrare comună de a ridica cultura poporului. Și cultura stă în strînsă legătură cu bunăstarea materială și morală, cu consolidarea nóstră internă, cu lăpĕdarea pĕcatelor învechite și adoptarea unor vederi și moduri de procedere mai raționale în modul nostru de gândire, în modul nostru de traiu, în modul nostru de a ne afirma și a trăí cu vrednicie.

Vast și mulțămitor teren de muncă pentru toți cei ce sĕ interesézá de progresul poporului, de binele lui și de scăparea lui din ghiarele peirei.

Și terenul acesta vast, chiar și după o activitate de 40 ani stă în multe părți înțelenit și părăginit.

Satele nóstre sunt ca și în trecut tributare streinilor, cari se înavuțesc din munca țeranilor nostri, poporul nostru dela orașe decade în cele materiale și morale, scólele nóstre avisate numai la spriginul poporului sĕrăcit, nu pot ținea concurența cu scólele statului, înființate pentru alte datine și alte moravuri streine de inima și de sufletul nostru.

Ori cât am fi de optimiști, ori câtă nădejde avem în hărnicia poporului, în sentimentul lui de a conserva cele erezite din moși și strămoși, totuși nu ne e permis sĕ mai perseverăm la ținuta cât sĕ póte de indiferentă de pân acum.

Cărturarii nostri au sĕ plece Duminecile și serbătorile la sate sĕ între în biserici și în adunări de popor și acolo sĕ propovĕduiască poporului, că a sunat óra perirei, décă nu spriginesce scóla, dacă nu sĕ lasĕ de deprinderile rele, dacă nu abandonézá birtul și dacă nu îmbrățoșază tot felul de meserii, căutând sĕ cucerésca terenul până aci ocupat numai de străini.

Cu deosebire locuitorii români dela orașe trebue spriginiți cu fapta și cu cuvêntul ca sĕ nu 'și vêndă ultimul petec de pămênt, trebue încuragiați și înbărbătați, puși la cale sĕ înființeze societăți de temperanță, societăți de lectură, societăți și reuniuni de înmormêntare, abandonând multe lucruri costisitóre din programul lor de traiu și îmbrăcăminte.

Revenind poporul la traiul simplu, la îmbrăcămintea solidă, curată, țesută de mâna femeii române, — l'am mântuit; — lăsat pradă curentului blăstĕmat de acum piere în noianul miseriei și întunerecului. Am fi lași și vrednici de osêndă noi cărturarii, dacă nu am înțelege rostul cel avem în mijlocul poporului. Preotul ca și advocatul n'au sĕ se cugete numai la venitele stolare și espensele grase liquidate și acordate, ci sĕ mai cugete și la viitoriul poporului, la regenerarea lui, și la punerea lui în condiții mai favorabile materiale și morale.

Asociațiunea nóstră culturală își va împliní misiunea numai lucrând și în direcțiunea acésta prin aleșii sei, prin representanții sei, în tóte centrele locuite și de Români.

E nepotrivit mijlocul de a forța colecte în popor pentru Asociațiune și a ne folosi mai ales la adunările cercuale pentru câștigarea de membrii ajutători din popor.

Adunările cercuale trebue sĕ aibă alt program de lucrare.

In o comună sĕ încurajăm pe ómeni ca sĕ ridice şi susţină o şcólă bună şi colecta sĕ o facem în scopul aceleia premergând noi cu exemplu deschizêndu-ne şi pungile, în altă sĕ-i împintenăm la îmbrăţişarea meseriilor punênd în faptă la cale ca 2—3 tineri sĕ-i plasăm la măestrii buni, în ceialaltă sĕ punem la cale împăcarea ómenilor şi încetarea duşmăniilor dintre fruntaşi atât de păgubitóre pentru ori ce comună, şi sĕ nu fie o comună, în care adunarea sĕ nu fi lăsat urme neperitóre şi resultate pipăibile în poporul de acolo.

Chemat la consciinţa de sine, îmbărbătat şi încuragiat poporul spre cele bune şi folositóre, veni-va têmpul sĕ sprijinéscă şi poporul mai cu inimă şcóla sa, biserica, biblioteca poporală din comună, — şi spriginind acestea, spriginesce şi scopurile urmărite de Asociaţiune.

Mai ales rapórtele cele seci, vorbirile de deschidere lungi şi monotone au sĕ lipséscă, fiind şi ele causele, cari fac în une locuri ţinerea adunărilor nepopulare, ba chiar şi desgustă pe popor făcêndu-l sĕ se feréscă a le cerceta, ca pe nişte adunări, cari după a lui părere nu-l privesc şi nu sunt făcute pentru el.

Şi sĕ nu crédă cineva, că poporul nostru n'ar avé dreptate.

Ce interes póte el avé dacă se dă ori nu se dă absolutoriu cutărui casariu, că se votézǎ pauşal pe séma biroului în suma cutare, că sĕ cetesce proiectul de buget, şi sĕ apróbă raţiociniul despre o avere, care nu e a lui — şi el n'a contribuit la ea, nu-'şi cere nici sémă de lucrurile acestea — şi totuşi cu d'alde aceste se petrece timpul ér ómenii îşi perd paciinţa părăsind şedinţa.

Şi cum sĕ se şi încălzéscă ómenii în câte un despărţĕmênt când la conducere sĕ înbulzesce cutare om, neiubit de nimenea, hulit de tótă lumea, fără credit înaintea poporului fără vază şi reputaţie de om cinstit în întreg jurul.

La înfiinţarea postului de secretar general salarisat era vorba ca acesta sĕ participe şi la adunările cercuale, sĕ pună la cale organisarea despărţĕmintelor, sĕ statoréscă programe de lucru şi sĕ ducă o viaţă nóuă în templul muselor şi în aula nóstră culturală.

Până acuma din tóte aceste durere puţine s'au vĕzut, pentru că un om chiar şi extraordinar décă ar fi nu póte slugi la doi şi mai mulţi domni deodată, şi anume e peste putinţă sĕ conducă şi lucrarea cea mare a „Enciclopediei", sĕ fie redactor la 2 foi, sĕ dee şi impuls pentru lucrările interne administrative culturale, tot atât de importante, ca şi redactarea ziarelor şi indeletnicirea cu alte afaceri.

Se sperăm că adunarea dela Băile Herculane, ne va da impuls pentru lucrarea indigitată de noi şi Asociaţiunea se va sci avênta la rolul frumos ce-l are, de a face totul pentru popor şi pentru cultura lui, fără considerare la jertfele, cari trebue sĕ le aducă în scopul acesta.

Aniversarea a 70. a naşterii Majestăţii Sale în Sibiiu. Drept întregire a celor întêmplate Sâmbătă din incidentul aniversării a 70-a naşterii Majestăţii Sale mai amintim, că la órele 2 d. a. a fost prânz de gală la Exelenţia Sa corpscomandantul Emil *Probst* de Ohstorff, la care au participat şi Eminenţia Sa archiepiscopul nostru *Ioan* şi Ilustritatea Sa dl vicariu archiepiscopesc Dr. *Ilarion Puşcariu*. Pe tot timpul prânzului a cântat înaintea caselor musica militară. Stăpânul casei a ţinut un toast festiv pentru Monarchul şi aclamările de „se trăéscă" au fost însoţite de bubuitul a 24 tunuri, ear musica a întonat imnul Domnitoriului.

— In *Deva* serviciul divin a fost oficiat de păr. protopresbiter George *Romanul*, asistat de parochul G. *Nicóră*. Au fost presenţi: funcţionarii dela comitat în frunte cu Il. Sa contele Bethlen M., corpul oficeresc în frunte cu dl vice-colonel Eőtvős; tribunalul cu preşed. dl Dr. Pap Domokos, direcţia financiară cu directorul ei Andersen; inspectorii şcolari Réthi, Dr. G. Wilt şi Szt. Gerliczei; corpul profes. dela şcólele reale, comitetul parochial, multe dame chiar şi strĕine, şi alţi inteligenţi. La finea serviciului divin păr. protopresbiter a ţinut un discurs ocasional, care s'a încheiat cu insufleţite urări de „sĕ trăiéscă" la adresa augustului nostru monarch. In urmă s'a cântat imnul casei domnitóre.

La 1 óră a fost banchet la care au participat 70 de persóne. Toastul oficios l'a rostit comitele suprem, ear pentru comitele a vorbit dl protopresbiter G. Romanul, etc.

Afacerea întregirei venitelor preoţeşti în diecesa Aradului. Deşi guvernul a pus deja, precum spune *Bis. şi Şcóla*, 80 de mii de florini la dispoşiţiunea Consistorului aradan, sub titlul de întregire a venitelor preoţesci, totuşi, ajutórele aşteptate nu s'au putut împărţi nici până astăzi preoţilor. Ministrul a retrimis P. S. Sale dlui Episcop diecesan în zilele din urmă peste 200 de acte ale preoţilor pentru nouĕ întregiri, şi acte de aceste sosesc mai în fiecare zi de la minister, încât se póte în urmă sĕ le retrimită pe tóte, mai ales când între cele retrimise deja sunt chiar şi ale unor protopopi, pentru că s'a găsit că fasiunile preoţilor nu sunt exacte, ori că lipsesc documentele trebuincióse. Consistorul se póte, că fără a mai da alte instrucţiuni, actele sosite dela minister le va trimite direct protopopilor pentru întregire, conform specialelor ordinaţiuni ministeriale alăturate la fie-care act separat.

Dotaţiunea clerului.

Venitele stolare: dela *înmormêntări*, *sfinţiri de case*, *bobotéză* şi alte funcţiuni, le adevereşte comitetul parochial după *media* anilor *1893—1897*, conform documentului de sub H., întărit de oficiul protopresbiteral.

Adeverinţă.

Subsemnatul comitet parochial, cu provocare la ordin. minist. dela 24 Octombre 1898, Nr. 4433/1898 §. 10, alinia referitóre la pos. I. 6. a cólei B, adeveresce prin acésta oficios, că pe basa calculului media al anilor 1893—1897, venitele parochului ... din taxe stolare (din materă şi filie la olaltă) fac la an:

1. Dela înmormêntări ... cor ... fil. 2. Dela sfinţire de case ... cor ... fil ... 3. Dela bobotéză ... cor ... fil ... 4. Dela alte funcţiuni cor ... fil ... Suma ... cor ... fil ...

Subscrişi: preş., not. comitet. paroch. şi protopopul.

Venitele dela cununii şi botezuri nu se computĕ.

Ad B. I. 7.

In unele locuri se află óre-cari *fundaţiuni*, ale căror camete le folosesc parochii. In asemenea casuri trebuesc alăturate *literele fundaţionale*, ori punctul respectiv din *testamentul fundatorului* în original ori în copie legalisată şi în *traducere maghiară*.

Din literile fundaţionale însĕ nu se vede, *cât* primesce preotul la an. Acésta o adeveresce prin un document separat oficiul de cassă, care face solvirea, în comune *epitropia parochială*.

De multe-ori însĕ nu există asemenea acte fundaţionale. Atunci dă comitetul parochial şi protopresbiterul un document, în care constată, *„că N. N. au făcut la anul cutare o fundaţiune de atâţa fl. Fundaţiunea este azi atât de mare şi aduce atâtea interese, din cari parochul primesce la an atâta"*.

Asemenea documente trebuesc subscrise şi de epitr. parochială, căci regula generală este, că ceea-ce primesce parochul în sumă fixă, se adeveresce din partea oficiului de cassă, care îi solvesce banii.

In alte casuri póte obveni, sĕ nu existe fundator, fiind întemeiată fundaţiunea prin colecte dela mai mulţi, din discuri, din representaţiuni, concerte etc.

Neexistinţa literilor fundaţionale e bine se sĕ scótă la ivelă în un loc potrivit al documentului.

Ad B. I. 8.

Adese-ori capĕtă parochii nostri lemne din pădurile comunale, etc. In casul acesta antistia comunală statoreşte *cantitatea* şi *preţul* acelora tot după *media* anilor *1893—1897*.

II.

Ad B. pagina 3—II. pct. 1. 2. 3. 4.

Parochii nostri sunt prin dispositiuni regulamentare şi prin concluse consistoriale obligaţi a plăti darea după porţiunea canonică folosită de ei. Pe lîngă acésta mai plătesc diferite *dări* de stat, ca dare de venit cl. II. (după venitul din cametele unor fundaţiuni sau din arênda de case închiriate) dare de venit cl. IV., dare de drum, aruncuri generale, dare de căi ferate, dare comitatensă pentru îngrigirea bolnavilor, diferite dări comitatense, ecuivalent, etc. Aceste tóte sunt a se documenta cu act dela primăria comunală, indicându-se *fie-care specie de dare separat*, precum şi mărimea ei şi numai la urmă computându-se în o sumă generală, şi accentuându-se în document, că *preotul* solveşte acele dări *din al sĕu* şi nu primesce *restituire* de nicăiri — precum nici nu-i permis sĕ priméscă din lada bisericei. Documentul îl subscrie primăria, întru cât este numai estras din cărţile de dare; altcum se cere şi vidimarea protopretorelui. Documentul e valabil şi bun numai atunci, dacă darea este computată *precis după prescrierea anului 1898* şi numai după *venitelé parochiale* şi nu şi după averea privată a preotului. Protopopii încă trebue sĕ deschilinéscă, şi se cuprindă numai darea ca *parochi*, iar nu şi după venitele lor ca *protopresbiteri*.

Aruncurile comunale nu se consideră, fiind-că preoţii sunt scutiţi dela solvirea acelora.

Se pot une-ori considera dările, ce le plătesce parochul pentru *păşunatul vitelor*. De sine se înţelege, că în casul acesta parochul are venit şi din păşunat, adecă după vitele dela păşune. Asemenea se pot considera dările pentru păzitorii de nópte, păzitorii de câmp, precum şi pentru *regularea apelor*, dacă se dovedesce, că aceste dări sunt impuse prin vr'un conclus al forurilor administrative.

Mulţi preoţi au întrelăsat în mod neesplicabil indicarea dărilor, păgubindu-se în mod însemnat atât *pe sine*, cât mai ales *biserica*.

In unele casuri se cere sĕ se arete, „pe ce basă solvesc preoţii darea", mai ales cea după porţiunea canonică. In asemenea casuri oficiile protopresbiterale pot documenta, că pe basa dispoşiţiunilor regulamentare (Vezi „Regulamentul pentru parochii" §. 7, alinea 4), în sensul căreia fie-care usufructuant e dator a solvi darea. Acésta o dispun şi legile ţĕrii.

Ad B. II. 7.

Asemenea trebuesc documente pentru obligămintele la fondul de pensiuni, ad B. II. 7, pe cari le-a pus autoritatea bisericéscă. La protopopii tractuali va trebui indicat, că din cele 24 coróne, cât plătesc la fondul de pensiuni în calitatea de protopopi. In privinţa acésta dă însuşi Consistoriul un document, în care se constată, că protopopii solvesc la fondul de pensiuni, *ca parochi*, 16 cor. la an. (Va urma.)

Din România

(Rĕspunsul guvernului bulgar.) Guvernul bulgar informézǎ pe dl Mişu, agentul diplomatic al României la Sofia, că în urma notei guvernului român, parchetul din Sofia a fost însărcinat de a urmări pe toţi aceia cari s'au făcut culpabili de şantagii criminale extorcând bani dela supuşii români din Sofia.

Nota mai adauge, că guvernul princiar a făcut în totdéuna tot ce i-a stat în putinţă pentru a păstra cele mai cordiale relaţiuni cu România.

*

(Meeting de protestare în Bucureşti). Mişelescul atentat bulgăresc săvîrşit contra profesorului Mihăileanu a provocat o furtună de adêncă indignare în tótă România. In urma apelului studenţilor Dumineca trecută s'a ţinut în *Bucureşti* o mare adunare de protestare, la care au luat parte vr'o 40.000 cetăţeni. Casele au arborat parte tricolorul, parte drapelul de doliu.

Intrunirea s'a făcut în Cişmegiu, unde au defilat rînd pe rînd tóte societăţile cu drapelele lor. Astfel: Liga culturală, Societatea Macedo-Romînă, Societatea Macedo-Cuto-Romînă, Societatea calfelor de măcelari, Societatea „Arcul" a tapiţerilor romîni, Societatea funcţionarilor comerciali.

Apoi a urmat o tablă imens de mare purtată de patru ómeni, avînd inscripţia: Mişcarea meseriaşilor romîni din întreaga ţară. Pe urma acestei table au venit zeci de societăţi de meseriaşi cu drapelele lor anume: a Meseriaşilor căruţaşi, a Tîmplarilor, a Pictorilor, a Dulgherilor, a Constructorilor, a Şcólei de constructori, a pavatorilor, etc. Apoi au urmat societăţile lucrătorilor de confecţiuni militare, Dacia Traiană, a vînzĕtorilor de ziare, etc.

Comitetul organizator a edat un ziar de ocazie cu titlul *Jos Asasinii*! care se vindea în mii de exemplare.

Din Cişmegiu s'a pornit măreţul cortegiu spre sala *Dacia*, unde adunarea proclamă de president pe d. *Eliad*, socrul regretatului Mihăilean. Au ţinut vorbiri patriotice dnii: Brăescu şi V. Arteni studenţi, T. Policrat advocat, dşóra Olga Ionescu studentă, dl I. Brătescu, A. Eliescu, şi sculptorul Bălăcescu, care s'a oferit a face gratuit o statue pentru Stefan Mihăileanu; în urmă s'a votat o moţiune, prin care se inferézǎ atitudinea Bulgarilor, se apróbă conduita guvernului român şi se denunţă Europei sălbatecii cari au turburat linistea României.

Intrunirea din sală se sfârşeşte în linişte la orele 5 şi un sfert.

Afară de întrunirea acésta s'a mai ţinut una în grădina hotelului Dacia sub presidiul dlui Butculescu. Aici vorbesc dnii: L. Rusu, V. Arteni, Naum, Spiritean, Docea, Urzică, Frîncu, Brăiescu. După terminare cortegiul se pune în mişcare şi în urmă mai face o manifestaţie de pietate în memoria lui Mihăleanu în faţa locuinţei lui, rostindu-se scurte cuvêntări de consolaţie pentru d-na Mihăileanu şi copiii martirului.

Comitetul studenţilor a trimis în aceaş zi M. Sale Regelui Carol la castelul Peleş o telegramă prin care vestejesce barbaria comitetului macedo-bulgar şi aclamă cu insufleţire pe vitézul Căpitan al óstei român

---

Revistă externă

Resboiul din China.

Decât-va timp lupte sângeróse decurg între zidurile Pekingului. Trupele aliaţilor bombardézǎ *oraşul împĕrătesc*, în care s'au retras Chinezii şi care nu l'a vĕzut încă ochiu strĕin. Despre împĕrătésa Cu-Hsi şi împĕratul Kvang-Su se comunică ştirea, că s'ar fi refugiat în depărtare de vr'o 60 mile de Peking şi sunt puşi la adăpost din partea prinţului Tuan.

La ocuparea Pekingului puterile aliate au avut perderi de 67 morţi, partea cea mai mare soldaţi de marină şi 121 răniţi. Problema cea mai grea au avut'o în campania acésta trupele japoneze.

Monarchul nostru şi-a exprimat pe calea ministeriului de externe bucuria pentru salvarea supuşilor austro-ungari din Peking şi recunoştinţa faţă de ţinuta bravă a trupelor austro-ungare, cari au cooperat la ocuparea Pekingului.

Comandantul suprem al armatei internaţionale din China, contele *Waldersee*, a plecat Luni din Berlin şi prin 20 Septembre va sosi în China pentru a lua conducerea operaţiilor strategice.

Afaceri bisericeşti.

I. *Examene de cualificaţiune preoţeşti.* Pe ziua de 25 August a. c. st. vechiu sunt admişi la facerea examenului de cualificaţiune preoţesc următorii 27 absolvenţi ai cursului teologic:

Armean Ioan, Borza Ioan, Burlea Georgiu, Cerbiceanu Ioachim, Cioban Virgil, Circo Petru, Cotişel Iosif, Curcubetă Iordan, Dănilă Georgiu, Felea Georgiu, Flămênd Constantin, Fleşeriu Emanuil, Ludu Andreiu, Mada Augustin, Măgheruşan Gregoriu, Moldovan Iuliu, Micle Stefan, Petrinca Georgiu, Popescu Corneliu, Popoviciu Zenobiu, Roman Ioan, Savu Ioan, Şandru Nicolau, Şipoş Ioan, Terchilă Emilian şi Tilicea Iosif.

II. *In cursul I. teologic* al seminariului nostru archidiecesan s'au primit următorii tineri:

a) cu examen de maturitate:

1. Covrig Vasiliu din Idicel, 2. Fodoreanu Ioan din Moşna, 3, Gheţe Stefan din Berinţa, 4. Ghiuruţan Ioil din Unguraş, 5. Şoneriu Nicolau din Braşov-Vechiu, 6. Vodă Ioan din Topliţa română.

b) cu 8 clase gimnasiale:

1. Furnică Nicolau din Braşov, 2. Mateiu Vasiliu din Sebeşul de sus, 3. Morariu Ioan din Stena, 5. Purece Dumitru din Budila, 5. Şpan Vasiliu din Lupşa.

c) 7 clase gimnasiale:

1. Ioan Pop din Bucerdea.

d) cu 6 clase gimnasiale:

1. Ciocaş Alexandru din Cărbunari, 2. Comanescu Aurel din Codlea, 3. Cristea Ioan din Şaeş, 4. Dăian Michail din Sângătin, 5. Fărcaş Nicolau din Apoldul de jos, 6. Preda Ioan din Apoldul de jos, 7. Nicóră Mateiu din Rucăr.

e) cu 6 clase reale.

1. Simion Zevoianu din Teliuc.

f) cu 4 clase gimnasiale respect. civile şi cursul pedagogic:

1. Demetriu Iosif din Beriu, 2. Roman Ioan din Tălmăcel, 3. Vereş Vasiliu din Gerő-Oşorheiu.

g) cu examen de maturitate dela şcóla comercială:

1. Duma Nicolau din Techereu, 2. Vas Georgiu din Voila.

Condiţionat, dacă-'şi va emenda calculiĭ din clasa VI. reală Nicolau Cerbiceanu din Nucşóra.

Convocare.

In sensul conclusului comitetului Reuniunei femeılor române din *Mediaş şi giur* dto 28 Iuniu 1900, pr n aceasta se convócă adunarea generală a acestei reuniuni pe *2 Septembre* st. n. $^1/_2$ la 2 óre p. m. în edificiul şcólei gr. cat. din Mediaş cu următoriui

Program:

1. Deschiderea şedinţei prin presidiu.
2. Verificarea membrilor reuniunei.
3. Alegerea unei comisiuni pentru verificarea procesului verbal al adunărei.
4. Raportul comitetului despre activitatea sa dela ultima adunare generală până azi şi în legătură cu aceasta şi despre activitatea consiliului.
5. Raportul casseresei.
6. Alegerea unei comisiuni de 3 pentru censurarea rapórtelor de sub 4 şi 5.
7. Eventuale propuneri.
8. Incheierea sedinţei.

Mediaş, 2 August 1900.

Maria Moldovan preşedintă. *Maria Necşa* secretăreasă.

NOUTĂŢI

Visita regelui României la Ischl. Regele *Carol* va merge la 29 l. c. la Viena, şi de acolo va pleca la Ischl pentru a face visită Monarchului nostru.

La 3 Septembre M. Sa Monarchul nostru se va întórce la Viena, dar numai pe scurt timp, căci la 7 Septembre va pleca la Jaslo în Galiţia, unde se ţin manevrele cele mari.

*

Preot în Mag a fost ales cu totalitatea voturilor d. Alexandru *Vlad*, cler. abs. fost învĕţător în Banpatak.

*

D. C. Olănescu, comisar general al României la Expoziţia din Paris, a fost decorat cu Legiunea de onóre în gradul de mare ofiţer.

D-nii *Cucu* şi *Sterian* au fost decoraţi cu acelaşi ordin în gradul de ofiţer.

*

Alegere de învĕţător. In *Reşinari* a fost ales cu unanimitate, de învĕţător definitiv la şcóla primară dl Teofil *Căliman*, fost învĕţător în Boiţa.

*

Necrolog. Cu inimă frântă de durere aducem la cunoscinţa tuturor rudeniilor, pretinilor şi cunoscuţilor, că prea iubitul nostru tată, socru, moş, unchiu şi cumnat: *Stefan Şinca* paroch gr. or. în Batiz, la 6/19 August $3^1/_2$ óre p. m. după grele suferinţe a trecut la cele eterne, în etate de 78 ani ai vieţii şi 51 ai păstorirei sale. Rĕmăşiţele pămêntesci a le scumpului defunct s'au înmormêntat în cimiteriul parochiei Batiz la 8/21 August 1900 p. m. la 2 óre. Fie-i ţerina uşóră! Nicolau şi Petru Şinca preoţi ca fii. Maria Şinca n. Mania şi Maria Şinca n. Popovici ca nurori. Valeria, Terezia, Iuliana, Lucreţia şi Hortensia, ca nepóte. George Şinca, preot şi soţia Anica, George Popovici, preot şi soţia Maria, Petru Popovici, preot ca nepoţi şi nepóte. George Toma cumnat.

*

Avansări în armată comună. După terminarea şi absolvarea cursurilor prescrise, între alţii fură înaintaţi şi următorii elevi români, de sub-locotenenţi: Victor Negrea şi Alexandru Pop, foşti elevi la academia Tesiană militară din Wiener Neustadt, cel dintâi în regimentul 43 de infanteriă, iar al doilea în regimentul 33. Victor Comşa fost elev al academiei technice din Viena în batalionul 3 de pioneri; de locţiitori de oficeri următorii foşti elevi al scólelor de cadeţi: Octavian Pop Radu în regimentul 37 de infanterie, Victor Domşa 61, Vasiliu Popiţian 31, Rudolf Petru 12, Virgil Madincea 50, Elie Obsenica 66, Virgil Desimon 63, Ovid Gerasim 61 şi în urmă Vasiliu Aleman în reg. 87 de infanteriă.

*

Cununie. Cornelia *Mateiu* şi Dionisiu *Radu*, cleric; Leontina *Mateiu* şi Petru *Fărcaş*, cleric anunţă cununia lor, ce sĕ va celebra Marţi în 15/28 August 1900 în biserica gr. ort. din Rîpa-inferióră.

*

Transferare. Profesorul dela gimnasiul de stat din loc *Tompa* Arpàd, care în scurt timp cât a funcţionat aici, devenise celebru pentru şovinismul seu maghiar, a fost transferat la gimnasiul din Székely-Udvarhely.

*

Convocare. Adunarea generală anuală a despărţĕmêntului XXVI al „Asociaţiunei pentru literatura română şi cultura poporului român“ se va ţiné la *26 August* n. a. c. la 3 óre p. m. în şcóla gr.-cat. din Reghinul săsesc, la carea cu tot respectul sunt învitaţi a participa toţi membrii Asociaţiunei şi toţi doritorii de înaintarea şi prosperarea poporului.

Programul obiectelor deliberânde în acéstă adunare generală, se va pune la vederea publică în ziua prefiptă.

Reghinul săsesc, 10 August 1900.

Petru Uilacanu, director. *Iosif Popescu*, secretar.

*

Tempestate. In *Dol* a căzut în una din zilele trecute grindină de mărimea óuĕlor de găină, care în timp de $^1/_2$ de óră a nimicit cu desăvêrşire tótă recolta de pe hotar. Biserica, şcóla şi o mulţime de edificii private au fost descoperite. Economii sunt în cea mai desperată situaţie.

*

Avis. D-l protopresbiter *Simeon Popescu*, profesor în Bucureşti, a publicat o „Dare de sémă“ asupra *„7 cărţi de religiune“* de ale mele în „Tribuna“ din Sibiiu, nrii 107—132.

Fiind interesat în causă m'am apucat sĕ respund la numita dare de sémă. Redacţiunea „Tribunii“ însĕ nu-mi publică respunsul.

Reg deci pe acéstă cale pe toţi acei P. T. Domni cari ar dori sĕ cunóscă „Rĕspunsul“ meu, sĕ-mi trimită adresa precisă, ca sĕ li-'l pot trimite gratuit.

Caransebeş, 20 August, 1900.

Dr. *Petru Barbu* profesor.

*

Cărţi postale confiscate. In *Braşov* au fost confişcate din librăria Hiemesch vr'o 260 de cărţi postale ilustrate cu chipul lui Stefan *Roth*, care a fost împuşcat în 1848 de Maghiari, ca unul din corifeii naţionalişti ai Saşilor.

*

Apel către autorii de opuri. Comitetul central al „Reuniunei învĕţătorilor români dela şcólele confesionale ort. din protopopiatele aradane I—VII“ lanséză un apel subscris de d-l profesor *Teodor Ceontea* preşedinte şi Florian Cióra bibliotecar, prin care rógă pe toţi Românii de bine, dar mai ales pre P. T. DD. autori de opuri, sĕ binevoiască a dona bibliotecei reuniunei câte un exemplar din opurile, ce le posedă.

Opurile, de ori-ce cuprins, sau eventual ori-ce donaţiuni, sunt a se trimite la adresa dlui profesor Teodor *Ceontea* în Arad, la seminariul diecesan. La timpul sĕu reuniunea îşi va ţiné de sântă datorinţă a aduce căldurósă mulţumită publică tuturor marinimoşilor d-ni donatori.

Recomandăm cu tótă căldura acest apel în atenţiunea onor. public român.

*

Un scandal de stradă. In *Chichindamare* a produs mare consternaţie duelul neobicinuit al redactorului Balázs dela *Torontáli Hirlap*, cu o domnişóră din familie de frunte anume Regina David, întêmplat ziua la amézi. Ansă acestui incident a dat corespondenţa anonimă ce a purtat'o redactorul timp de 4 ani cu dşóra numită, care s'a terminat aşa, că el s'a fidanţat cu altă fată. Regina însĕ pretindea sĕ o ia de soţie, dacă a purtat atâta timp corespondenţă cu ea şi fiindcă sus numitul nu voia, d-şóra s'a decis sĕ-şi rĕsbune şi l-a atacat într'una din zilele sĕptĕmânei trecute cu *corbaciul*. Balázs a replicat cu bastonul, până l'a rupt bucăţi pe spatele fetei. Casul a produs adêncă îndignare, cu unanima condamnare a procederei redactorului, care de altcum spune, că a fost în faţa a trei indivizi şi era dator sĕ se apere.

Apelul Românilor bucovineni pentru casa naţională.

Fraţilor Români! Piedeca principală în desvoltarea nóstră naţională culturală este regretabila împrejurare, că la noi Românii bucovineni viéţa socială este aprópe de tot înfluinţată de mediul social străin.

Acéstă împregiurare este ultima şi adevĕrata causă a unui fel de amorţélă a vieţii naţionale.

E notoric faptul, cât de greu este la noi a pune la cale ori-şi-ce înţelegere. Şi de ce? Pentru-că noi între olaltă azi ne cunóştem prea puţin sau de fel.

Resultatul acestei stări este, că ori-ce întreprindere naţională-culturală din partea nóstră se manifestéză greoiu şi sufere adesea de lipsa entusiasmului unitar.

Acéstă scădere róde necontenit la rădăcina desvoltării nóstre naţionale şi însémnă incontestabil un pericol eminent pentru esistenţa nóstră naţională.

Necesitatea imperiósă este deci centralisarea perfectă a vieţii nóstre sociale în jurul unui focar.

Acest focar naţional-cultural va fi casa naţională.

In casa naţională se vor concentra tóte societăţile şi instituţiunile române din capitală şi ori-ce întreprindere naţională va afla aici căpătâiu sigur şi corĕspunzĕtor.

Casa naţională va fi terenul, pe care se va întâlni întréga societate română.

Casa naţională va fi locul, unde se vor petrece aranjerile sociale, unde se vor ţiné conferenţe ştientifice, literare, se vor da concerte şi representaţii teatrale, de unde vor purcede tóte întreprinderile naţionale-române.

Efectele centralisării întregei nóstre vieţi sociale vor fi cele mai salutare.

In casa naţională se vor apropia, se vor întruni şi cunóşte reciproc tóte păturile sociale române. Din acésta va urma între noi acea firéscă asimilare în vederi, simţiri şi nisuinţe, care o observăm la alte popóre şi care forméză o organisaţie puternică şi unitară.

Recunoscênd acest adevĕr „Societatea română din Bucovina“ a hotărît unanim în adunările generale, ţinute în 2 Iulie 1899 şi 24 Iunie 1900 a ridica cât de curênd „Casa naţională“.

Fraţilor Români! Tuturor vĕ este cunoscută situaţia grea, prin care are sĕ străbată mult încercatul nostru popor.

Grăbiţi cu toţii, mic şi mare, şi sacrificaţi obolul vostru pe altarul naţiunii.

Progresul cere sacrificii şi scopul rîvnit de noi merită sĕ fie din rĕsputeri spriginit!

Alte popóre au recunoscut la timp absoluta necesitate de asemenea centre naţional-culturale şi le-au şi ridicat deja.

Fraţilor Români! Nici noi sĕ nu rĕmânem în urmă!

Tótă suflarea românéscă sĕ se facă aprig agitator pentru realisarea acestei întreprinderi şi isbânda trebue sĕ fie a nóstră!

Ofertele marinimóse sĕ se adreseze la cassarul „Societăţii pentru cultura şi literatura română în Bucovina“ dl prof. Dr. Vasile Găina, Cernăuţi, strada Iosif nr. 5.

Comitetul „Societăţii pentru cultura şi literatura română în Bucovina“.

Cernăuţi, în Iunie 1900.

Presidentul: *Dionisie cav. de Bejan*, consilier consistorial; vicepresidentul: *Dr. Alex. bar. Hormuzachi*; secretarul: *Lazar Vicol*, prof. gimn. Membri: *Balan Grigore*, director la tabula ţĕrii; *Balmoş Iancu*, secr. la dir. căilor ferate; *Găina Vasile Dr.*, prof. de univ.; *Hostiuc Constantin, Dr.; Isopescul Emilian*, secretar de trib.; *Lupu Florea, Dr.*, consilier de trib.; *Pridie Atanasie*, consil. de trib.; *Popovici Const.*, prof. de univ.; *Procopovici Eudoxie, Dr.*, medic la spit. ţĕrii; *Procopovici Ioan*, protopresv.-staurofor; *Sbiera Radu*, prof. gimnasial; *Tarnavschi Teodor Dr.*, prof. de univ.; *Teleaga Gavriil*, spiritual; *Voiutschi Emilian, Dr.*, prof. de univ.

*

O cólă de subscripţie e depusă şi la redacţia ziarului nostru, care primeşte sumele oferite şi le înaintéză la destinaţie.

Mulţămită publică.

Pentru biblioteca „Reuniunei sodalilor români din Sibiiu“ s'au dăruit cărţi prin următorii:

D-şóra *Maria Cioban*, profesóră; „Scrisori către eleve“.

Dl *Ermil Borcia*, funcţionar la „Transilvania“: „Das Auge“ de C. Baumscheidt. „Călug. Visar. Sarai“ de G. Bogdan-Duică. „Bibliot. naţion.“ Nr. 1. „Asilul Elena Dómna“ de I. Slavici. „Illustr. Familienschatz“ Nr. 55 şi „Wochen-Bibliothek“ Nr. 62 de Weicherts. „Nuvele sibiriene“ de I. Hussar. „Nicol. Părĕu“ „Transilvania“. „Decebal“ de Pop Florenţiu. „Biblioteca nóstră“ Nr. 1. „Meyers Volksbücher“ Nrii 8, 39, 47, 92, 158, 163—4, 171, 173, 181, 234, 250, 321—2, 441—3, 603, 616—7, 650, 665—8, 692. „Biblioteca pentru toţi“ Nrii 115 şi 118. „Univ. Bibliothek“, Nr. 1574.

Dl *F. I. Zacharides*, măestru compactor: „Chestiunea română“ de E. Brote. „Călindarul plugarului 1895“, „Tratat de drept comercial“ de Toneanu. „Situaţiunea tesaurului public la 30 Aprile 1896“. „Situaţiunea tesaurului public la 31 Decembre 1895“. „Protocolul congresului naţional-bisericesc 1895“. „Protocolul sinodului 1892“. „Primatul papal şi infalibilitatea Papei“, de Ioan Broju; „Apele minerale ale Sângeorgiului român“ de Dr. Leo Murĕşanu. „Vorbirea deputatului N. Şerban dela 18 Octobre 1896“. „Raportul general al „Tipografiei“ societate pe acţii“. „Higiena copilului“ de Simion Stoica. „Cum am fost eu judecat“ de Ghenadie Petrescu. „Caterisirea Metropolitului-primat“ de un preot ortodox. „Din actele sinodului protopresb. al Sibiiului“. „Statutul organic“. „Noul abecedar pentru scris şi cetit“ de I. Odobescu şi V. G. Borgovanu. „Abecedar român“ de Barb Constantinescu. „Tribuna“ d-lui Dr. I. Raţiu“ de I. Slavici. „Dare de sémă“ de Ghenadie Petrescu. „Raportul general al reuniunei române de agricultură 1891 şi 1892“. „Tribuna şi Tribuniştii“ de I. Slavici. „Spitalul“ Nr. 10. „Regele ţiganilor“ de Ponson du Terail. „Raportul anual al „României June“ dela 1 Octobre 1894—30 Septembre 1895“. „Cartea şcolarului începĕtor“ de Horam. „Călindarul plugarului român 1894“. „Stil şi composiţiuni“ de I. Manliu. „Raportul comisiunei sfântului sinod“. „Regulament şi Tarife“. „Primele noţiuni de aritmetică“ de Stephănescu. „Program general al conferinţei extraord“. „Legea clerului mirean“. „Das allgemeine Straf-Gesetz“.

Dl *Stefan Duca*, culegĕtor de litere: „Calendariul bibliotecii nóstre 1900“. „Calendariul Săténului 1900“. „Calendariul Românului 1900“. „Biblioteca pentru toţi“ Nr. 11. „Istoria minunatului Piticot“. „Poveşti poporale“ de S. Todorescu. „Din literatura poporală“ de Păcală. „Cuvênt rostit la actul festiv“ de Dr. D. P. Barcianu. „Locul de cură Herculesbad lângă Mehadia“.

Dl *Mihail Cirlea*, notar public în Abrud, a cumpĕrat un numĕr mai mare din broşura „Buna chivernisélă“, tradusă de dl Teodor V. Păcăţian, din cari 15 ex. le-a pus prin mijlocirea dlui Păcăţian la disposiţia nóstră, spre distribuire între membrii, cari s'au şi distribuit.

Aducem prin acésta sincerile nóstre mulţumite sus amintiţilor marinimoşi dăruitori.

Din şedinţa comitetului „Reuniunei sodalilor români din Sibiiu“, ţinută la 16 August n. 1900.

Victor Tordăşianu preşedinte. *Ioan Apolzan* notariu.

Nr. 831/1900. [159] 1--3

Concurs.

Prin acésta se escrie concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Tel. Rom.“ pentru următórele posturi învĕţătoresci vacante din tractul Branului şi adecă:

1. Rĕşnov, 4 posturi cu câte 600 cor. salariu.

2. Poiana-Mĕrului, 3 posturi cu câte 600 cor, salariu.

3. Cristian, 4. Şimon, 5. Vlădeni, 6. Moeciul-superior, câte un post împreunat cu câte 600 cor. salariu anual.

La fiecare din aceste posturi învĕţătoresci se mai dă afară de salariul de 600 cor. şi cortel liber în natură, grădină de legumi şi lemne de foc eventual relutul corespunzĕtoriu pentru tóte acestea în bani gata.

Staţiunile învĕţătoresci în genere sunt împreunate cu cantoratele, prin urmare se recere dela concurenţi a se presenta în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre în biserică poporului spre a-şi arĕta desteritatea în tipicul şi cântările bisericei nóstre.

Pentru staţiunile învĕţătoresci din Rĕşnov şi Poiana-Mĕrului se pretinde, ca fără altă remuneraţiune, dintre cei aleşi după distribuirea lor de către comitetele parochiale, doi sĕ ţină scóla de repetiţiune în Dumineci şi sĕrbători unul cu copii şi celalalt cu copilele, altul va instruí pe toţi copii din tóte clasele din cântările bisericesci şi în fine toţi învĕţătorii sunt obligaţi perondându-se câte doi a ţiné strană în biserică în Dumineci şi sĕrbători.

Directoratul la aceste scóle asemenea fără altă plată se va încredinţa unuia dintre cei ce se vor alege.

Doritorii de a competa la vre-unul din aceste posturi vor avé a-şi aşterne în terminul indicat cererile lor instruite conform legii la subscrisul oficiu.

Zerneşti, 30 Iuliu, 1900.

In conţelegere cu comitetele parochiale.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Branului.

Traian Meţian
protopop.

Nr. 260—1900 [155] 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de capelan lângă neputinciosul paroch Vasilie Hodoş din Iclandul-mare, protopopiatul Murĕş-Oşorheiului în urma încuviinţărei Preaven. Consistoriu archid. Nr. 6153/900—B. se escrie concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în ziariul „Telegraful Român“.

Emolumentele înpreunate cu acest post sunt: jumătate din venitele parochiei de clasa a III adecă 250 fl. = 500 cor.

Doritorii de a ocupa acest post sunt poftiţi a'şi asterne hîrtiile concursuali la prea onoratul Oficiu protopresbiteral în M.-Oşorheiu şi a se presenta în aceasta parochie spre a face cunoştinţă cu poporul, şi a'şi arăta desteritatea în cântări şi tipic, şi a se informa despre venitele acestei parochii.

Iclandul-mare, din şedinţa comitetului parochial, ţinută la 30 Iulie 1900.

Vasilie Hodoş — *Timoteiu Florea*
preşedinte. — notar adhoc.

Vĕzut:
M.-Oşorheiu 3/16 August 1900.

Nicolau Maneguţiu
ppresbiter.

Nr. 305/900. [154] 1–3

Concurs

Pentru întregirea posturilor vacante învĕţătoresci din mai jos numitele comune, aparţinĕtóre tractului protopresbiteral al Treiscaunelor, se publică concurs cu termin până la 20 August a. c.

1. Chezdi-Mărtănuş, cu salariu de 603 cor. cuartir liber în edificiul şcólei şi 2 stângeni lemne.

2. Covasna, postul de învĕţător primariu, cu salar de 660 cor. şi relut de cuartir.

3. Dobêrlĕu, cu salariu de 600 cor. şi cuartir liber în edificiul şcólei.

4. Vama-Buzĕu, cu salariu de 600 cor. cuartir liber în edificiul şcólei şi lemnele trebuinciόse.

Concursele pentru aceste posturi împreunate cu cantoratul, instruite în sensul legilor din vigóre, au a se aşterne în termin deschis subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Breţcu, 26 Iuliu 1900.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Treiscaunelor, în conţelegere cu comitetele parochiale.

Dimitrie Coltofeanu
protopop.

319/1900 végrh. sz. [157] 1—1

Arverési hirdetmény.

Alulirt birósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel hözhirré teszi, hogy a nagyszebeni kir. járásbiróság 1900 Pv. 350 sz. végzése következtében Dr. Russu Octáv ügyvéd által képviselt „Albina“ hitelintézet javára Aleman Ana ellen 1052 kor. 16 fil. s jár. erejéig 1900 évi Iulius hó 21 én foganatositott kielégitési végrehajtás utján lefoglalt és 800 kor. becsült kővetkező ingóságok u. m. takarmány állatok és gazdasági eszközök nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a Vizaknai kir. járásbiróság 1900 évi 178/2 számu végzése folytán 1052 kor. 16 fillérre tőkekövetelés, ennek 1893 évi oktober hó 1 napjától járó 8% kamatai, és eddig összesen 73 kor. 70 fill.-ben biróilag már megállapitott költségek erejéig Vizaknán végrehajtást szenvedőnél leendő eszközlésére *1900 évi augusztus hó 25-ik napjának délelötti 9 órája* határidőül kitüzetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet igérőnek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

A mennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le és felülfoglaltatták s azokra kielégitési jogot nyertek volna, jelen árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 120. §. értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Vizaknán 1900 évi augusztus hó 6 napján.

Eichner Károly
kir. birósági végrehajtó.

La Librăria Tipografiei archidiecesane se află de vênzare

Dintre imitaţiunile
lui
Ioan dela Buceci.
Partea I.

Preţul 2 cor., plus 20 b. porto.

La **Librăria Tipografiei Archidiecesane** se află de vênzare:

Ce-'i cerul de Camille *Flammarion* C. 1·50
Din romanul unei vieţi, de Stefan *Braborescu* . . . . „ 1·—

trimise cu posta pentru fiecare exemplar 10 bani mai mult.

Poţiunea antiseptică

a doctorului Bandiera este cel mai bun remediu cunoscut până azi pentru vindecarea ofticei pulmonare. Ea produce un efect excelent şi la catarele bronşitice, cu junghiuri sau cronice, la bronco-alveolite, la bronşite şi bólele similare. Atenţiune la falsificaţiuni sau imitaţiuni. Nu acceptaţi decât flacónele: **Poţiune antiseptică Bandiera**. Fie-care flacon e provĕzut cu marca fabricei.

Singurul deposit în Palermo la *Pharmacie Nationale*, strada Tornieri 65, unde sunt a se adresa comandele. [127] 4.

A eşit de sub tipariu în **Tipografia archidiecesană**:

OCTOICHUL CEL MIC
— cu litere latine —

care cuprinde: **Rênduéla Vecerniei, Utreniei şi a Liturgiei; cele opt glasuri pentru Dumineci, Podobiile, Polieleul, Pripelele, Catavasiile, Irmósele, Sfetilnele şi altele.**

Preţul unui exemplariu legat simplu **1·60 cor.**, legat în piele cu copcii galbine **3·20 cor.** plus porto postal **30 bani**.
Legătură mai fină după cum se comandă.

Librăria Tipografiei archidiecesane.

Saisonul de primăvară şi de vară
1900.
Stofe de Brünn veritabile

Una bucată de metri 3.10 lungă, pentru un rând complet de haine de bărbat (Roc, pantaloni, vestă,) costă numai
fl. 2.75, 370, 4.80 de lână veritabilă de oae
fl. 6. — şi 6.90 de lână mai bună veritabilă de oae
fl. 7.75 din lână fină veritabilă de oae
fl. 8.65 din lână fórte fină veritabilă de oae
fl. 10.— din cea mai fină lână veritabilă de oae.

Una bucată stofă pentru un rând de haine-salon fl. 10.— deasemenea espedează cu preţurile de fabrică stofe pentru pardisiu, lodeu pentru turişti cele mai fine kamgarne etc. etc. depositul real şi recunoscut în destul ca solid:

Siegel-Imhof în Brünn.

Mustre gratis şi franco. Liferarea conform mustrei sĕ garantează. [56] 39—40

Avantajele muşteriilor privaţi, de a comanda stofele direct dela fima de mai sus, dela fabrică, sunt foarte însemnate.

Farmacia lui F. I. R. Hotter la sf. Iosif, Wien, XII/2 Schönbrunnerstrasse 182.

Absorbinalul lui Hotter.

1/1 Flacon fl. 6. —, 1/2 Flacon fl. 3.50. delătură tóte umflăturile şi depunerile de grăsimi fără sĕ vateme părului. Intăreşte nervii atacaţi şi slăbiţi, delătură şi distruge tóte nodurile în muschi, şi serveşte şi ca scut în contra aprinderilor; cu deosebire e probat la umflăturile produse din causa fearelor, apoi în contra ariciturei umflărei copitei, genunchilor umflaţi, mai departe în contra umflăturilor (noduri) de vine, în contra umflăturei picioarelor la glesne şi la încheietura degetelor cu. un cuvênt în contra tuturor umflăturilor ori unde s'ar ivi.

Praful nutritor alui Hotter,
pentru cai şi vite cornute
1 Pachet cu 80 cr.

Un adaus escelent la nutremânt, pentru a ţinea vitele sănătoase şi cu putere este de a sĕ folosi la tóte suferinţele de rărunchi de ficat şi de nervi.

Preparate pentru veterinari, cele mai bune ale timpului mai nou, cari după atestate numĕróse nu au fost ajunse de alte mijloace de natura aceasta.

Sĕ sĕ ceară numai preparate de ale lui Hotter şi sĕ nu se priméscă altele. Deposit în farmacii şi Droguerii.

Deposit principal la Dr. Emil Budai farmacia oraşului Budapesta (Stadthausplatz) la Dr. Leo Egger & J. Egger Farmacia Palatinului VI Váczi körút 17 şi la farmacia Iosif Török Bpesta VI Kiraly utcza 12.

Fluidul lui Hotter „Training“
1 Sticlă cu fl. 1.20.

Conservează nervii şi muschii până la bătrâneţe înaintată totdeuna puternici şi vioi, pune în stare pe animal sĕ prestee cele mai mari strapaţii şi fugi, sĕ înţelege după frecare cu fluidul „Training“.

Sĕ mai foloseşte cu succes uimitor la tóte urmările cari obvin din opintiri prea mari, ologie, reumatism, şi înţepenire.

Praful de porci a lui Hotter.
Nr. I şi II
1 kg. . . . fl. 1.20.

Cel mai bun mijloc pentru a produce pofta de mâncare şi cu acésta prosperarea porcilor, fórte acomodat în contra orbalţului (brâncă); Nr. II este de a sĕ întrebuinţa la urdinare.

Mijloc în contra Colicei alui Hotter.
1 Sticlă fl. 1.50.

Contra la tot feliul de colică şi contra oprirei udului la cai precum şi contra umflăturilor la vite cornute. [54] 33—104

Alifia lui Hotter pentru delăturarea crescăturilor de oase.

1/1 Cutie cu fl. 2. 1/2 Cutie cu fl. 1.20. delătură crescăturile de oase şi depunerile osoase chiar şi după 4—6 séptămâni. (boală învechită).

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

La numĕrul acesta se adauge şi un supliment.

Nr. 90 Sibiiu, Sâmbătă 12/25 August 1900. Anul XLVIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru streinătate pe an 24 C, 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază

INSERŢIUNILE
Pentru odată 14 fil., — de dóuĕ ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond.

Uneltirile bulgare.

Asasinarea profesorului Mihăileanu şi descoperirile sensaţionale în urma acestei asasinări au pus în drastică lumină uneltirile comitetelor secrete, al căror centru este capitala Bulgariei.

Aceste sensaţionale descoperiri au produs resens în întrégă Europa, şi tóte puterile europene au fost de acord cu România, când ea în mod atât de categoric a reclamat la guvernul din Sofia, şi a cerut pedepsirea vinovaţilor.

Dela asasinarea bărbatului de stat bulgar, care a pus base solide principatului şi a resistat cu mână de fer influenţelor Rusiei, dela asasinarea lui Stambuloff, uneltirile comitetelor secrete nu au fost desvĕlite în asemenea mĕsură, ca şi acuma după omorîrea profesorului Mihăileanu, şi organisarea lor nu a fost arătată în tóte amĕnuntele ei ca şi acuma.

Indată după omorîrea regelui Italiei ca trĕsnet din senin a venit acest omor, care are legături până în sferele înalte bulgăresci.

A stêrnit resens în întrégă Europa revolvĕrul descărcat în stradele Bucurescilor, nicăiri însĕ indignaţiunea nu a fost aşa de mare ca şi în România.

A fost proverbială ospitalitatea României, proverbială ospitalitatea ei mai ales faţă cu Bulgarii, cari cât timp au luptat pentru independenţa ţerei lor, la graniţa României au aflat fraţi de o lege, cari şi-au deschis braţele, şi-au deschis uşile locuinţelor lor, şi-au întins mesele, şi ca pe casnicii lor au primit pe refugiaţi, şi le-au asigurat a dóua patrie dulce.

Mai mult România şi-a deschis scólele sale spre a lumina pe Bulgarii refugiaţi, au deschis uşile înaltelor diregĕtorii şi demnităţi, şi cu dragă inimă au dat loc Bulgarilor, pe cari i-a considerat ca fraţi.

In chipul acesta România a fost ţéra, în care Bulgarii de azi s'au cualificat, au făcut carieră profesorală, judecătorécă, politică şi militară, România i-a pregătit pentru viaţa de stat acuma în timpul independenţei.

Şi a trebuit sĕ fie amară durerea acuma după revolverul descărcat asupra profesorului, care a susţinut interesele României în Macedonia, a trebuit sĕ fie amară durerea, aflând că în fruntea comitetelor secrete, cari au pus revolverul în mâna ucigaşului stau ómeni de înaltă posiţiune în Bulgaria, cari eri alaltăeri ocupau înalte funcţiuni de stat în România.

Şi mai durerósă a trebuit sĕ fie decepţiunea ,când s'a aflat că comitetele secrete din Bulgaria nu numai au organisat banda de asasini, nu numai o au susţinut cu bani storşi prin omoruri şi ameninţări dela supuşi români domiciliaţi în Turcia şi în Bulgaria, dară au compus şi o listă a bărbaţilor de stat ai Bomâniei, cărora le-a destinat sórtea lui Michăileanu.

Astfeliu se explică indignaţiunea fără margini, căreia i-a dat espresiune meetingul de Dumінecă din Bucureşti, care în mod demn fără a preocupa, fără a face greutăţi diplomatice guvernului României, a înfierat brutalitatea, de care s'a fclosit Bulgaria faţă cu interesele românesci în Macedonia.

O notă caracteristică a vechilor romani era că ei nu uitau nici binele nici rèul, care în limba clasică romană se esprima prin cuvintele: „Populus romanus beneficiorum et injuriae memor esse solet“.

Injuria cu care a rĕsplătit Bulgaria ospitalitatea României este revoltătóre.

Nota caracteristică în firea românului de azi este, că el ţine minte, nu uită uşor nici binele nici rèul

Era timpul suprem ca România care nu odată a fost mai ospitală faţă cu bulgarii ingraţi ca şi cu noi fraţii de un sânge şi de o lege, sĕ strângă baierile inimei, şi sĕ se gândéscă mai mult la sine decât la streini, mai bine la sângele seu, decât la sângele rassei slave, care a isbucnit acuma în tótă golătatea sa.

Numai aşa putem înţelege din destul grandiósă manifestaţiune de indignare a meetingului din Bucureşti.

Ingratitudinea este o noţiune streină românului. A isbit în adâncul inimei românilor vĕzênd cum bulgarii desmerdaţi în România, ajunşi aici la oficii şi demnităţi, după ce au mers acasă, au arangiat bande de asasini contra bărbaţilor de stat din România.

Asasinarea profesorului Mihailean a pus în lumină adevĕrată uneltirile bandelor de asasini bulgare.

Cestiuni universitare. Sub titlul acesta se ocupă „*Bud.- Hirlap*“ într'un prim articol mai próspĕt cu studiul critic şi obiectiv al stărei nu destul de înviorătóre a universităţilor maghiare. Fiind aceste aprecieri în mod evident isvorîte din partea unui bun observator şi cunoscĕtor al referinţelor din patrie, presentăm un scurt resumat în următórele:

Bărbaţi cu feţe seriόse discută în continuu, ţin conferinţe şi anchete, adună material preţios, pregătesc memorande, pe basa cărora se dau ordinaţiuni nóuĕ, scoţêndu-se cele vechi din vigóre; tóte acestea dau aparinţa unei „evoluţii“ a vieţei universitare. Adevĕrul e însĕ, că nu în mormanul de regulamente, ci în *sala de învĕţămênt* e a se căuta funcţia de căpetenie a vieţei universitare şi acésta e cea-ce nu se póte controla. Nu e secret, că instrucţia nóstră universitară nu stă întru tóte la nivoul timpului. Tinerii din Ungaria, cari studiază la universităţi strĕine şi continuă apoi în patrie, se exprimă adesea cu amărăciune despre raporturile de aici. Causa zace în aceea, că spiritul la noi e altul. In prima linie ne trebue ómeni practici, ingineri, medici, advocaţi, judecători şi profesori buni. In calitatea acésta se vor şti valora însĕ numai aceia, cari şi-au câştigat odată în viaţă — la universitate — destoinicia în metódele cugetărei scientifice, şi aceia cari cunoscêndu-şi defectele, ştiu sĕ le suplinéscă prin studiu ulterior în viaţă. Un tinĕr medic de 23 de ani, de exemplu, absolvent în a. 1900 de studii, va putea până la etatea de 40 de ani sĕ-şi însuşéscă multe desterităţi practice, dar nu va oferi nici când garanţii solide, dacă nu va fi cetit mereu, căci multe ramuri în sciinţa lui s'au schimbat în acel interval cu desĕvêrşire. Şi aşa se întêmplă pe tóte terenele. Sciinţa înaintéză mereu; omul trebue sĕ ştie acuira resultatele ştiinţei şi aptitudinea la acésta are sĕ o priméscă în aula universităţei.

Sunt mulţi, durere, cari au ajuns departe prin protecţie, tîrîre şi stupiditate — fără multă sciinţă. Meritele fac cuiva neplăceri.

Sciinţa domneşte azi în lume şi în şcólă nu regulamentele, ci spiritul scientific formèză punctul principal.

Dotaţiunea clerului.

Ad B. II. 9.

Competinţele capelanilor n'au fost până acum dovedite de loc. Parochii cu capelani vor putea obţinea ceva recompensă, pentru ceea-ce ei cedéză capelanilor, numai în acel cas, dacă autoritatea bisericéscă (consistoriul ori oficiul protopresbiteral) va putea documenta, că postul de capelan este sistemisat la cererea sinodului parochial şi cu aprobarea consistorului archidiecesan, anume *pentru trebuinţele parochiei,* care d. e. are credincioşi numĕroşi şi împrăştiaţi pe un teritor mare ori prin filii, etc. Ací se pot înşira şi alte motive acceptabile.

In document trebue sĕ se indice apoi şi *cine* a fost ales la acel post, *când* a fost aprobată alegerea din partea consistoriului archidiecesan, când a fost *chirotonit* şi *cât* are sé capete dela paroch din venite (jumĕtate, a treia parte etc.)

Aici se atrage deosebita atenţiune a parochilor cu capelani, că competinţa capelanului trebue sĕ stee în proporţie cu suma indicată în cóla *B.* la venite, pag. 2. Documentul-model sub *L.*

Adeverinţă.

Prin acésta se adeveresce din partea subscrisului oficiu protopresbiteral, că în comuna N. N. este un post de capelan, sistemisat *pentru trebuinţele parochiei* la cererea şi după hotărîrea alegĕtorilor din sinodul de acolo şi cu aprobarea consistoriului archidiecesan alăturată sub ./·; şi că dela 18... acest post de capelan este ocupat prin N. N., care a fost ales la acel loc în sinodul parochial dela... şi aprobat de Vener. Consistoriu la ... prin conclusul de sub Nr.... alăturat ·//. şi instituit lângă parochul N. N. care este îndatorat a solví capelanului din venitele parochiale....

Aceste competinţe calculate în cifre fac cor ... fil...

Subscris ppresbiterul.

La acest document e bine sĕ se acludă protocolul sinodului parochial, prin care se cere instituirea capelanului şi conclusul consistorial despre aprobarea conclusului sinodal, întărirea celui ales şi chirotonirea lui, din cari sĕ reésă, că capelanul e în adevĕr *pentru trebuinţele parochiei,* ér nu pentru comoditatea, bóla ori neputinţa parochului, căci în asemenea casuri „pentru întreţinerea capelanului“ nu se dă nimic.

Ad B. II. 11.

Cu deosebită precisiune trebue documentată îndreptăţirea la un *pauşal de cărăuşie.* Aici asemenea se cer dóuĕ documente.

a) Sĕ constate mai întâiu *autoritatea bisericéscă* (oficiul protopresbiteral ori consistoriul), că ce *filii, predii, cătune* sau *crânguri,* se ţin de parochia materă şi sĕ arete pentru fiecare separat, *câte suflete* se află în ele; apoi sĕ documenteze, asemenea pentru fiecare filie sau crâng separat, cam *de câte-ori* pe an este parochul obligat şi dator a cerceta pe credincioşii sei din filii, predii ori crângnri [1]) şi *ce fel de funcţiuni* îndeplinesce, şi că pentru acele drumuri *nu capĕtă rebonificare specială*, nici dela singuraticii *credincioşi*, nici dela *biserică,* nici dela *comuna politică* ori din vr'o *fundaţiune,* fiind stolele egali de mari, ca în materă.

Spre orientare se alătură mai multe formulare, cari pot fi amplificate după referinţele speciale locale.

Documentele dela autoritatea bisericéscă când e numai o filie, crâng etc.

Adeverinţă.

Subsemnatul oficiu protopresbiteral adeveresce prin acésta, că de parochia materă din N. N. se ţine filia (crângul, prediul) N. N. cu ... suflete ortodoxe. Parochul N. N. este dator a cerceta pe credincioşii de acolo de... ori la an şi anume: tot a doua Duminecă, în ziua a doua a sĕrbătorilor mari, pentru servirea vecerniei, utreniei, liturgiei, de câte-ori e chemat în cause de bóle, apoi la înmormêntări, umblarea cu crucea, sfinţirea bucatelor şi holdelor, la masle, slobozirea femeilor din casă, botezuri în casuri grabnice, la mărturisire şi cuminecare, la diferite servicii înainte de mórte şi la alte servicii şi trebuinţe sufletesci, fără sĕ capete pentru aceste drumuri drept spese de cărăuşie vr'o rebonificare specială fie dela singuratecii parochieni, fie dela biserică, ori dela comuna politică ori din vr'o fundaţiune.

Subscris protopopul.

Când sunt mai multe filii etc.

Adeverinţă.

Subsemnata autoritate bisericéscă adeveresce prin acésta, că de parochia din comuna N. N. se ţin:

1. filia N. N. cu... suflete; pe cari preotul le cercetéză de ... ori la an. 2. crângul N. N... pe cari parochul le cercetéză de ... ori la an. 3. prediul N. N... 4. cătunul N. N..., pe cari parochul le cercetéză de... ori la an.

Parochul N. N... e dator a administra acolo, avênd a eşi la faţa locului, precum s'a indicat mai sus, spre a face vecernia, utrenia ori liturgia tot a dóua duminecă şi a dóua zi dela sĕrbătorile mai mari de preste an, apoi la feştănii, la bobotéză, la înmormêntări, în casuri de bóle, la botezuri grabnice la mărturisiri şi cuminecări, la diferite servicii nainte de mórte, masle, şi la alte trebuinţe sufletesci, şi pentru tóte aceste eşiri la faţa locului, ca speşe de cărăuşie, n'are nici o rebonificare specială, nici dela biserică, nici dela credincioşi, nici dela comuna politică ori din vr'o fundaţiune.

Subscris protopopul.

Când comuna are şi filie şi crânguri şi e ea însaşi greu de administrat:

Adeverinţă.

Subsemnata autoritate bisericéscă adeveresce prin acésta, că de parochia din comuna N. N. se ţine filia N. N. cu... suflete ortodoxe. Parochul N. N. e dator a administra acolo, avênd a eşi la faţa locului în calcul mediu de ...-ori la an, spre a face vecernia, utrenia ori liturgia tot a dóua duminecă şi a dóua zi dela sĕrbătorile mai mari de preste an, apoi la feștănii, la bobotéză, la înmormêntări, în casuri de bóle, la botezuri grabnice, la mărturisiri și cuminecări, la diferite servicii nainte de mórte, masle, și la alte trebuințe sufletești.

---

[1]) D. e. tot a 2-a Duminecă (26 ori), a dóua zi a tuturor sĕrbătorilor mari (14 ori), ca sĕ facă vecernia, ori utrenia şi liturgia, la festanii, la umblatul cu crucea, de câte-ori e chemat în cause de bóle, la masle, la botezuri grabnice, pentru diferite serviţii înainte de mórte, la dimiterea femeii după nascere, la înmormêntări, la cuminecări şi alte trebuinţe sufletesci, pentru cari drept spese de cărăuşie nu capĕtă rebonificare specială.

Pe lângă acésta filie, de numita parochie se mai țin următórele predii și crânguri:

1. N. N. cu... suflete; pe care preotul le cercetéză de... ori la an. 2. N. N... 3. N. N.... 4. N. N....

Adecă parochul are sĕ mérgă la an de cel puțin ...-ori, în tóte aceste predii și crânguri, spre a îndeplini diferite trebuințe sufletești ale credincioșilor de acolo, și pentru tóte aceste eșiri la fața locului, ca spese de cărăușie n'are nici o rebonificare specială, nici dela biserică, nici dela credincioși, nici dela comuna politică ori din vr'o fundațiune.

Afară de aceea trebue sĕ amintim cu tótă consciențiositatea și aceea, că înseși casele din parochia indicată se estind pe un teritor de ... klm., în cea mai mare parte pe locuri muntóse, cu drumuri rele, adese-ori periculóse.

Considerând tóte aceste împrejurări grele și speciale, precum și datele din documentul forului civil, cu tótă consciențiositatea se recomandă, ca înaltul guvern în casul acestei comune sĕ iee în considerare alinea a dóua dela §. 10. II. 11. din „Instrucțiunea“ esmisă în afacerea fasiunilor de întregire sub Nr. 4433—1898.

Subscris protopopul.

b) In alt document are sĕ documenteze *primăria* și oficiul *pretorial depărtarea* în Klm. dela materă până în filii, predii, crânguri, și *cât* este — după referințele locale — *prețul*[2]) unui drum *până* în o filie, prediu, etc. și *înapoi*.

Pe basa acestui preț și a numĕrului călĕtoriilor din un an sĕ se statorescă apoi o sumă corĕspunzĕtóre, indicând la urmă, — dacă există de acelea — și eventuale greutăți de comunicațiune: loc muntos, lipsă de drumuri, ori drumuri rele etc. Formulare aproximative sunt următórele:

Documentele dela forul civil când e numai o filie, crâng etc.

Adeverință.

Subsemnata antistie comunală adeverește prin acésta în mod oficios, că *filia* (prediul crângul, cătunul) N. N. este în *depărtare* de... klm. dela matera N. N. și că pentru *o cărăușie* până acolo și îndĕrĕt, după referințele locale se recere cel puțin ... cor... fil.

Deci considerând și datele din adeverința autorității bisericesci, parochul N. N. este în drept a fi rebonificat pentru acele drumuri, — pentru cari nu are altă recompensă, — cu suma anuală de ... cor. ... fil.

Subscris notariul primariul și protopretorul.

Pentru înlesnirea forurilor civile publicăm și unele documente maghiare ce sunt a se extrada de primăriile comunale.

Când sunt mai multe filii, crânguri etc.

Bizonylat.

Alólirott községi elöljáróság hivatalosan bizonyitja az alábbi kimutatásban N. N. anyaegyházközséghez tartozó leányegyház... (szórvány... predium...) távolságát, valamint a — helyi viszonyokra való tekintettel — 1 fuvarbér (oda és vissza) nagyságát is.

1... klm.; fuvarbér... kor.... fil. etc.

Tehát, tekintettel az egyházhatóság által ez ügyben kiállitott bizonylatra, egy ..., kor... fil. fuvarbér lelkiismeretesen állapittatik meg, mert ezt méltányosnak és jogosultnak tartjuk.

A községi elöljáróság: jegyző, biró és főszolgabiró.

Când sunt pe lângă filii și mai multe crânguri și parochia e împrăștiată.

Bizonylat.

Alólirott községi elöljároság ezennel hivatalosan bizonyitja, hogy... fiókegyház... klméternyi távolságban fekszik ... egyházközségtöl.

Tekintettel a helyi viszonyokra egy fuvarbér oda és vissza (a helyszinén töltött időt beszámitva) ... korona. Nevezett lelkészséghez tartoznak még a következő szorványok:

1... klm. távolságban; 1 fuvarbér... kor... etc.

Ezeken kivül lelkiismeretesen kijelentenünk kell, hogy az egész egyházközség házai egy ... klm. terjedelmü, legtőbbnyire hegyi söt havasi, rosz, néha veszedelmes utakkal ellátott téren fekszenek, ugy mint a nevezett leányegyház és szorványokhoz tartozó házai is.

Tekintettel ezen különös és nehéz helyi viszonyokra és az egyházhatóság által ez ügyben kiállitott bizonylatra, a lelkészség és a hozzátartozó részei közigazgatása kocsitartás nélkül lehetetlen. Ezen tényállást azon körülmény is bizonyitja, hogy a lelkész külön kocsit tart, a nélkül hogy ezt melléktoglalkozásai követelnének. Tehát egy... koronai fuvarbér lelkismeretesen állapittatik meg; söt lehetőség esetében, a kiegészitési bevallásokra vonatkozó 4433—98 sz. ministeri rendelet 10 §. II. 11 második bekezdésének tekintetbe vételével, egy . . . kor. fuvarbért ajánlunk, mert ezt méltányosnak és jogosultnak tartjuk.

A községi elöljáróság.

In fiecare comună împrejurările se deschilinesc, de aceea este imposibil a compune un formular, care sĕ se potrivéscă la tóte casurile concrete. Unde deci formularul nu se va putea folosí, acolo înșiși parochii sĕ scótă din el și din acésta instrucție principiile pentru compunerea documentelor cerute.

In multe comune însași matera nu se póte administrá fără spese de cărăușie, fiind comuna estinsă pe un teritor de zeci de Klm. De altcum *de regulă* numai acolo se consideră paușal de cărăușie, unde există filii. etc. De aceea, unde însași comuna materă este greu de administrat, acolo împrejurările locale trebuesc bine accentuate și scóse la ivélă, indicêndu-se numĕrul sufletelor din comuna, a căror trebuințe nu pot fi îndeplinite fără spese de cărăușie. Étă formulariul.

Când nu-s filii, nici crânguri etc., ci însași situația parochiei reclamă spese de cărăușie.

Adeverință.

Subsemnata primărie comunală adeveresce prin acésta oficios, că parochia gr.-or. română din... se estinde pe un teritor de... klm., casele sunt împrăștiate pe un teritor delos, cu drumuri rele. Astfel îndeplinirea și satisfacerea diferitelor trebuințe sufletesci ale parochienilor în numĕr de preste... suflete nu este cu putință fără ținerea continuă a unui cal de călărit. — Deci sub titlul acesta cu tótă consciențiositatea recomandăm statorirea unei sume de... coróne...

Subscris primarul, notariul protopretorul și protopresbiterul.

Este bine sĕ se céră preste tot aceste rebonificări sub titlul de cărăușie (fuvar költségek); ér unde va fi accentuată necesitatea ținerii unui *cal de călărit*, acolo se cere a se indica și spesele anuale împreunate cu ținerea lui, ori dacă necesitatea nu-i atât de mare ca se reclame calul preste anul întreg, atunci trebue statorite spesele după casurile, de câte-ori parochul are lipsă de el la an. (Va urma.)

---

[2]) Dacă prețul unui drum nu se preciséză bine, atunci sĕ ia paușalul unui Klm. tour-retour cu 80 fil.

Sciri bisericesci și scolare din archidiecesă.

Credincioșii nostri din filia *Jaad*, protopopiatul Bistriței, au primit din fondul bisericilor sĕrace un ajutor de 600 cor. pentru terminarea bisericei, pe care au strămutat-o din parochia Borgo-Suseni, unde s'a zidit biserică nóuă de pétră.

—

Clericul *Ioan Bogdan* din Săsciori a primit litere dimisionale spre a trece din archidiecesă în eparchia Caransebeșului.

—

Asesorul consistorial *Zacharie Boiu* a obținut concediu de 3 sĕptĕmâni, spre a se recrea la băile dela Sângeorgiul-român, în comitatul Bistrița-Năsĕud.

—

Vasile Pop, *Ioanichie Șovrea* din Cărpiniș sunt primiți pe cursul al II-lea pedagogic în seminariul archidiecesan; ér *Vasile Lăpuste*, *Toma Nistor* din Dobra, *Teodor Coroian* pe al III-lea.

—

Alexă Toma, *Nicolae Furdui*, *Aurelia Nicula* din Slimnic, și *Ioan Sântimbrean*, au fost admiși la facerea examenului pe cursurile pedagogice pe cale particulară.

—

Invĕțătorul și clericul absolut *Stefan Popovici* e numit catechet la scóla de meserii din Brașov.

—

Invĕțătorul *Ioan Romosan* s'a pensionat din motive sanitare.

—

Vasile Bărbat, până acum învĕțător în Bacifalĕu, a fost întărit de învĕțător definitiv în comuna Feldióra, lângă Brașov.

—

Comunei *Măgărei*, din tractul Agnitei, s'a votat pe anul scolar 1900/1 un ajutor de 200 cor. la întregirea salariului învĕțătoresc.

—

Invĕțătorul *George Maican* din Ticușul-rom. a întemeiat o bibliotecă scolară.

—

Credincioșii nostri din *Murĕș-Portoș* au fost afiliați la parochia din Alba-Iulia-Maieri.

—

Clericul absolut *Nicolau Platoș* din Săcel a fost instituit cantor la biserica de acolo.

—

Ioan Enciu și *Maria Crețu*; *Sabin Muntean* și *Maria Petru* din Ilimbav; *Nicolae George* și *Ana Gavrea* au fost divorțați.

—

Consistoriul a conferit din fondurile sale următórele stipendii:

Din „Fundațiunea Moga“ un stipendiu de 1000 cor. studentului absolut *Constantin Moga* din Vâlcele, înrudit cu fericitul fundator în gradul VI de sânge.

Din „Fundațiunea Cologea“ un stipendiu de 200 cor. studentului în drepturi *Pompiliu Cioban*, și un stipendiu de 120 cor. studentului *Romul Gritta*, ambii înrudiți cu fundatórea.

Din fundațiunea „Francisc Iosif“, un stipendiu de 120 cor. studentului *Ascaniu Crișan*.

—

Pentru examenul de maturitate emendator s'a statorit terminul de 22 Septembre n. a. c. Comisariu consistorial s'a numit Ilustritatea Sa dl Dr. Il. Pușcariu.

—

Nicolae Șerb a fost întărit în mod definitiv la postul de învĕțător la scóla din Poiana.

—

Clericii *Nicolae Șandru* și *George Hința* au fost instituiți învĕțători în mod provisoriu la scóla din Sebeșul săsesc; *Ioan Bunea* la scóla din Mada; ear *Elena Tróncă* la scóla din Poiana Sibiiului.

—

A fost primit la pedagogie Georgiu Bânda cu 4 cl. reale, ér la examen de primire sunt avisați următorii: Nicolau Faur din Căinel, Stefan Goicea din Herman, Iulian Flămênd din Borgo-Suseni, Aureliu Chifa din Blașfalĕul de sus, Iuliu Sămărghiteanu din Cucerdea-română, Nicolau Sămărghiteanu din Petea și Agapie Ghișoiu din Reciu.

Asociațiunea în Moeciul inferior.

Preastimate Dle Redactor!

Cu respect vin a vĕ ruga sĕ binevoiți a însera în colónele ziarului, ce cu onóre dirigeți, darea de sémă relativă la prima adunare generală a Asociațiunei pentru literatura și cultura poporului român despărțămêntul Branului, ținută în 30 Iuliu (12 August) 1900 în biserica comunei „Moeciul-inferior“.

După terminarea serviciului divin, la óra 11 a. m. ședința este deschisă de către Ilustritatea Sa Dl Ioan Cavaler de Pușcariu, venerabilul nostru președinte, printr'o cuvêntare bine simțită, arĕtând scopul Asociațiunei în general și insistând în special asupra motivelor, cari au determinat pe Brăneni sĕ formeze un despărțĕmênt a parte. Sfêrșind în aplausele tuturor și făcêndu-i-sĕ ovațiunile meritate, mult iubitul nostru președinte declară ședința de deschisă, când secretarul Nicolau Runceanu dă cetire raportului general al comitetului constituit încă din 28 Martie 1900 în chipul următor: Ioan Cavaler de Pușcariu președinte, Simion Stoica vicepreședinte, Nicolau Runceanu controlor ș
cretariu, Miron Tătoiu cassar și Axente
șoiu, Ilariu Reit și Nicolau Popoviciu n
bri în comitet.

După acésta ia cuvêntul părintele Ge
Enescu, parochul comunei respective,
țămind mai întâiu membrilor, cari pe l
tótă asperitatea vremii, fiind o plóiă to
țială, n'au pregetat a fi la postul lor, și
cu sémă Dlui Cavaler de Pușcariu, care
apăsat de greutatea vêrstei, n'a lipsit
sfânta datorie. Salută apoi pe binefăcĕt
óspe, care a visitat pentru prima óră
poporenii sĕi, înțelegênd prin acésta ș
și literatura cari au o putere uimitóre as
sufletelor și cari sunt în stare sĕ mod
cu totul viéța și mijlócele de traiu.

Tocmai aci tinde Asociaț
nea, ca sĕ facă din ori ce om un
rit conscient. Predicatorul nostru ter
scurta, dar clara și esențiala sa vorbire,
țând meritele indiscutabile și de toți cu
cute ale Dlui Septemvir Pușcariu, inițiat
acestei societăți culturale. Spre a'și î
afirmațiunea D-Sale citéză cuvintele pr
lui președinte al Asociațiunei, „Șagun
care în 9/21 Martie 1861 constată că D
nonic Cipariu și Dl pretor Pușcariu au
primul impuls prin organele nóstre „jurn
tice la întemeierea Asociațiunii. Era într'
vĕr un moment solemn și puteai ceti pe
țele tuturor nespusa bucurie, de care
cuprinși, că aceeași persónă, care a pus
sele societății mume a avut fericirea sĕ
temeieze și despărțământul Branului, l
nascerii Sale.

Vorbirea părintelui Enescu a fost
perită de vii aplause și de cuvintele „sĕ
éscă“ la adresa Ilustrităţii Sale.

Sĕ purcede pe urmă la numirea
comisiuni însărcinata cu câștigarea de
membri și încasarea de tacse. Cu acéstă
sie s'a colectat numai decât suma de
coróne și anume: Dl președinte a vĕrsat
coróne, apoi Domnii Inginer Joe Pușcariu
cor., Dr. Emil Pușcariu 10 cor., Dl prof
Ioan Clinciu 10 cor., ca membri ajută
fiind supuși streini, tot câte 10 cor., de
menea au contribuit membrii ordinari
Urdea prim pretor, păr. G. Enescu, Ax
Moșoiu not., Nicolau Popoviciu comers.
Miron Tătoiu prim., apoi cu câte 4 cor
Dr. advocat Pușcariu, Nicolau Pêrvu pri
George O. Gêrbacea 3 cor., Dnii Nic
Runcean, Ioan Berariu, G. Moșoiu, V
Enescu, Ion V. Enescu, Ioan Voicule
Nicolau Manolescu, N. Duicu, I. Moșoiu,
Ionică, și M. Rășanu cu câte 2 coróne,
fine mai mulți săteni cu câte 1 corónă.

După cât se vede chiar resultatul
terial a fost destul de îmbucurător, față
înprejurările în cari s'a ținut prima adun
a despărțĕmîntului Branului.

După-ce au fost desbătute și cele l
puncte provĕzute în program, ședința
închisă și plecarăm cu toții la șc
comună, unde am avut un mic banc
intim, care a decurs în cea mai bună disposi

Primul toast este ținut de către Dl p
ședinte, mulțumind părintelui Enescu, de b
primire; al doilea care toastéză este Dl p
fesor Ioan Clinciu ridicând păharul sĕu
sănătatea Dlui Cavaler de Pușcariu ca mem
al Academiei române; al treilea toast
al părintelui Enescu în onórea personal
administrativ destul de bine representat
acéstă importantă sĕrbătóre. In fine mai v
besce Dl adv. Pușcariu, remarcând virtu
Dómnelor române.

La óra 3 p. m. sĕ încheie acéstă f
mósă festivitate, la care a luat parte apr
tótă elita intelectuală a Branului, lăsând
sufletul fiecărui participant cele mai plăc
suveniruri.

Cea-ce m-a măchnit puțin e că
acéstă adunare elementul preoțesc a fost s
representat; de sigur causa acestei înprejur
a fost o plóie torențială, care a ținut de
minéța până seara.

Sperăm însă că pe viitor nimic nu
mai putea opri pe adevĕrații păstori ai po
rului nostru de a nu participa la asem
sĕrbători culturale.

Primiți V-ĕ rog Dle Redactor,
lângă mulțumiri și asignarea considera
unei mele.

Bran, în 3 August 1900.

Un asistent.

Revistă externă

Conflictul româno-bulgar.

Neue Freie Presse publică un interviev cu un personagiu politic bulgar sus pus, asupra conflictului româno-bulgar. Acel personagiu a declarat că limbagiul Românilor faţă cu bulgarii este de necrezut. Calea dréptă de urmat în acéstă împrejurare ar fi fost ca guvernul român sĕ se fi înţeles întâiu cu cel din Sofia, în loc ca ministrul afacerilor strĕine sĕ facă, fără nici o necesitate, apel la Puteri şi chiar la Pórtă, trimiţênd în acelaş timp guvernului din Sofia note concepute în termenii cei mai violenţi. Ar fi fost mai demn şi mai conform usului diplomatic sĕ se fi imputat bulgarilor în termeni moderaţi pretinsa lor culpabilitate. Bulgaria şi cu România sunt State vecine cari sunt obicinuit în bune relaţiuni şi amiciţia dintre cele dóuĕ popóre sunt basate pe vechi tradiţiuni. Personagiul politic interviewat a adăogat că se crede autorizat a spune că comitetul macedonean nu apróbă asasinatul lui Mihăileanu, care trebue sĕ fi fost comis diu ordinul unei societăţi secrete cu care personagele influente din comitetul macedonean nu sunt solidare.

Se afirmă, că personagiul sus pus ar fi ministrul de interne bulgar *Radoslavoff*, care a căutat — zadarnic — sĕ atenueze efectul desastruos pentru cercurile bulgare produs prin memoriul României către marile puteri.

Informaţiunile unor foi despre mobilizări de trupe la frontiera bulgaro-română se desmint din parte oficiósă.

Inchiderea exposiţiei din Paris.

Unele ziare au adus ştirea, că exposiţia din Paris va fi deschisă până în Novembre, eventual şi mai mult. Faţă de acésta *Temps* e autorisat a declara, că terminul legal al inchiderei nu se va putea prelungi mai mult decât până în *15 Novembre*, chiar şi din motivul că venind frigul, edificiile ar suferi daune.

NOUTĂŢI

Din causa s. sĕrbători „Adormirea Năs. de Dzeu“ numĕrul proxim va apare Joia viitóre.

*

Mulţumita Monarchului. Majestatea Sa augustul nostru Impĕrat şi Rege a adresat dto Ischl, 19 August următorul autograf către Exelenţía Sa ministrul-president ungar:

Iubite Széll! Din prilegiul aniversărei a 70 a naşterii Mele mi-au sosit dela întrégă poporaţia ţerilor corónei ungare atât de numĕróse felicitări şi salutări şi fidelitatea s'a manifestat în atâtea forme, încât alipirea generală către persóna Mea a primit expresie într'un mod înălţător.

Profund emoţionat Te avisez sĕ vesteşti întregei ţeri cea mai caldă şi mai intimă mulţumită a Mea, care sĕ ajungă şi în cea mai îndepărtată colibă.

Sĕ ştie popórele Ungariei că întrégă viaţa mi-am hărăzit-o binelui lor, că Mĕ simt fericit a promova bună-starea lor, că privesc în credinţă, patriotism şi în reciproca încredere acel razim solid, pe care se baséză viitorul patriei.

Atot-puternicul Dzeu sĕ binecuvinte şi păzéscă legătura, ce Mĕ uneşte cu popórele Mele.

*

Fundaţiunea Gozsdu. Representanţa fundaţiunei Gozsdu e convocată în sesiune ordinară de vară pentru a dóua zi de S-tă Mărie, la 16 August a. c. In sesiunea acésta se vor vota stipendiile vacante şi se vor discuta afaceri curente.

*

Consistoriul metropolitan se va întruni în şedinţe ordinare anuale la *21 August* v. în Sibiiu, pentru a pertracta afaceri curente şi a pregăti lucrările şi rapórtele, ce se vor promova proximului congres naţional-bisericesc.

*

Hymen. *Ana Dănilă* şi *Nicolau Macrea*; *Victoria Dănilă* şi *Vasile C. Osvadă* logodiţi. Hunedóra 5/18 August 1900.

*

La şcóla elementară de fete a Reuniunei femeilor române din Sibiiu înscrierile se fac în 1. 2. şi 3 Septembre nou a. c. dela órele 8—12 a. m. şi 3—5 d. a.

Prelegerile se încep Marţi în 4 Septembre a. c.

Şcóla e provĕzută cu 2 puteri didactice şi este în tóte privinţele şcólă de model.

Didactrul un fl. sau 2 coróne pe o lună, pe an 10 fl. sau 20 coróne.

Membri reuniunei nu solvesc taxă de înscriere, nemembri solvesc taxă de înscriere 2 fl. sau 4 coróne.

Elevele serace se dispenséză de didactrul jumĕtate.

Acésta se aduce la cunoştinţă publică spre scire şi orientare.

Sibiiu, 24 August nou, 1900.

Direcţiunea.

*

Căpitanul C. Stezariu şi meseriaşii români din Sibiiu. La a *8-a şedinţă literară* ţinută de „Reuniunea sodalilor români din Sibiiu“ Joi în 23 August n., dl C. Stezariu căp. ces. şi reg. în pens., asistând în calitate de nou membru *onorar* a ţinut o cuvêntare fórte însufleţitóre către membrii Reuniunei. A contribuit totodată pentru scopurile Reuniunii suma de *40 cor.* Raport mai detailat vom da în numĕrul viitor.

*

Ni se scrie din Simeria: Inmormêntarea preotului Stefan *Şinca* din Batiz (tractul Devei) s'a făcut în 8/21 August a. c. de numĕroşi preoţi în frunte cu P. O. D. protopop tractual, George *Romanul* din Deva. Public a fost, cum rar se póte vedea la înmormêntări, ceea-ce e semn invederat despre stima şi iubirea, de care harnicul şi bătrênul preot Stefan Şinca s'a bucurat până ce a trăit.

Meritele repausatului în o vorbire liberă şi *fórte bine predată* le-a enumerat dl protopresbiter George Romanul scoţênd la ivélă împrejurarea, că reposatul preot deşi a devenit vĕduv fiind încă tinĕr, parochia şi-a condus'o în mod vrednic; pe cale cinstită şi-a făcut o frumósă avere, eară pe cei doi fii ai sĕi ia crescut şi aşezat de aşa, încât ei astăzi ocupă loc între cei mai vrednici preoţi ai noştri.

După împlinirea tuturor celor prescrise, a urmat pomana, — ear după sfêrşitul pomenei fiecarele ne-am depărtat cu inima întristată că am perdut din mijlocul nostru pe un preot, care póte servi de model colegilor sĕi rĕmaşi în viaţă. — *Romanus Romanorum.*

*

Pentru iubiţii rĕposaţi. La fondul vĕduvelor şi orfanilor meseriaşilor români administrat de „Reuniunea sodalilor români din Sibiiu“, în loc de cunună peritóre pe cosciugul regretatului Ioachim Băcilă, fost director şcolar în Avrig, dl Ioan Cândea, funcţionar în Bucureşti a contribuit cu 4 coróne 70 bani (5 lei); pentru Iuliu Neamţu, cleric absolvent din Dobra, dl Ioan Rebega, funcţionar la „Albina“ 1 corónă şi pentru Elena Ţarcă din Sibiiu, dl Nicolau Roşca, măcelar în Sibiiu 1 cor.

*

† Dionisiu Tat paroch în Alţina a repausat în 5 August v. Inmormêntarea s'a făcut în 8 August. La înmormêntare a servit adm. protopresbiteral *Nicolae Moldovan* asistat de 8 preoţi din tract.

*

Convocare. Adunarea generală cercuală a despărţĕmêntului XXVII *Cohalm* al „Asociaţiunei pentru literatura şi cultura poporului român“ sĕ va ţinea ĕst timp la 13/26 August a. c. în şcóla gr.-or. din Cohalm la 2 óre p. m. — pe lângă următoriul: *Program*: 1. Deschiderea adunărei prin preşedinte. 2. Raportul notariului despre activitatea comitetului. 3. Raportul cassariului. 4. Inscrierea membrilor şi încassarea taxelor. 5. Eventuale propuneri. 6. Disertaţiune. 7. Inchiderea şedinţei.

Dela despărţĕmêntul XXVII Cohalm al „Asociaţiunei pentru literatura şi cultura poporului român“.

Cohalm, în 3/16 August 1900.

N. D. Mircea, director. *Ioan Bercan*, notar.

*

Petrecere în Selişte. Pentru sporirea fondului menit pentru ajutorarea studenţilor săraci, *tinerimea studiósă din Selişte* î-şi va ţinea obicinuita petrecere la 15/28 August a. c. (la sf. Mărie) în sala festivă a şcólei. Inceputul la 8 óre séra.

Programa: 1. *a*) Plecarea pasĕrilor de F. Mendelssohn duette cu acomp. de pian. *b*) Dorina şi Leandru, Cavotte de A. Kratochvil sen. duette cu acomp. de pian. 2. El-Zorab poesie de G. Coşbuc declamaţiune. 3. Vagues Argentines de A. P. Vyman composiţie de pian. 4. Teatru: Leac pentru sócre comedie într'un act de Trocaru. După producţiune joc. Preţul de întrare: Locul I 1 cor. 60 fil. Locul II 1 cor. 20 fil. Locul III 80 fil. Loc pentru stat 60 fil. Invitări speciale nu se fac. *Comitetul arangiator.*

*

Tinerimea studiósă din Sĕcădate învită la *Petrecerea de vară* care o va arangia Marţi în 28 August n. a. c. (la sf. Marie) în localul şcólei gr. or. din loc. Inceputul la 7 óre séra. Preţul de întrare locul I 60 bani, II 40 bani. Venitul curat e destinat pentru biblioteca şcolară. Suprasolviri sĕ cuitează pe cale ziaristică.

Program: 1. *a*) Sună buciumul ⁂ *b*) La o rândunică comp. I. Costescu. 2. Potcóva ţiganului declamare. 3. Limba mea de N. Ştejărel. 4. Noi vrem pămênt de G. Coşbuc. 5. Serenadă ⁂ 6. Cum sĕ lucră pămêntul în alte ţĕri de I. P. Reteganul. 7. Ariciul şi sobolul de Grandea. 8. Zăpăciţii, comedie în 1 act. După producţiune dans până în zori.

*

Licitaţiune. Atragem atenţiunea celor interesaţi asupra inseratului de pe pagina a 4-a al Direcţiunei institutului reg. ung. de alienaţi din Sibiiu, pentru licitaţiune de lemne.

*

Condiţiile de primire în şcóla de agricultură dela Ferestrĕu-Bucureşti.

Spre a fi admis în şcólă, candidatul trebue sĕ îndeplinéscă următórele condiţiuni speciale:

a) Sĕ fie român;

b) Sĕ aibă vêrsta cel puţin 16 ani împliniţi (dispensă de vîrstă nu se acordă);

c) Sĕ fi terminat cel puţin 4 clase gimnasiale, ori un alt curs echivalent, recunoscut ca atare de consiliul şcolar;

d) Sĕ trécă un concurs de admitere;

e) Sĕ aibă o constituţie robustă şi sănătósă, care se va constata de medicul scólei.

Absolvenţii liceelor se admit fără concurs, când numărul lor va fi mai mic de cît acel al locurilor vacante.

Cererea de înscriere se va adresa d'a dreptul direcţiunei şcólei centrale de agricultură Bucureşti, cel mult până la 5 Septembre. Ea va fi subscrisă de părintele, sau tutorele candidatului, când este minor, ori de el însuşi, când este major, şi va fi însoţită de actul de naştere, de actul de vaccinare şi de certificatul studiilor cerute.

Prin cerere sa va arăta anume dacă tinărul candidéză la bursă sau la locuri de solvenţi. Taxa de solvenţă este de 500 lei pe an.

Concursul de admitere se va ţine la 6 Septembre, în localul şcólei centrale de agricultură de la Ferăstrău-Bucureşti.

Materiile asupra cărora vor fi examinaţi concurenţii, sunt: matematicile şi ştiinţele fisico-naturale, după programul gimnasiilor.

Triumful unei cause drepte.

Onorată Redacţiune,

In legătură cu telegrama de dto 17 August st. n. 1900, Vĕ rog a publica în mult preţuita Dvóstre fóie şi următórele:

Dl Patrichie Pintea preot în comuna Paloş, a fost tras în judecată sub cuvênt, că ar fi agitat contra naţiunei maghiare şi autorităţii publice. Pertractarea finală începută în 16 l. c. din causa numĕroşilor martori, la numĕr 46, numai în ziua următóre se fini prin achitarea acusatului, neputêndusĕ adeveri nimic agitatoric contra lui, deşi martorii pretinşi români Ioan Bănuţiu, Ioan Stoica învĕţători şi notariul comunal din Paloş Vicenţiu Tolan, din motive dejositóre şi condamnabile: din interese private şi ură personală, şi-au dat tótă nisuinţa de a agrava posiţia acusatului aducênd dovezi, cari spre ruşinea lor s-au adeverit de scorními şi nebasate.

Acest proces odios isvoresce din împregiurarea, că în tómna anului trecut, devenind vacant postul de preot gr.-or. din comuna Paloş, Dl Patrichie Pintea, tinĕrul şi zĕlosul preot nou ales, vĕzênd că desinteresul şi negliginţa antecesorului sĕu faţă de scóla confesională a dat prilegiu forurilor administrative de a înfiinţa în comună o scólă comunală ajutorată de stat, cu limba de propunere firesce maghiară şi de a ademeni poporul aşi da copii esclusive la acea scólă, ca preşedinte al scólei confesionale şi ca român ş-a ţinut de cea mai urgentă datorinţă reorganisarea scólei confesionale, declarate în mod illegal de desfiinţată, şi aşi lumina poporul prin cuvêntări ţinute cu ori-ce ocasiune binevenită, în biserică şi în sinodul parochial asupra însĕmnĕtăţii scólelor confesionale cu deosebire din presente: apĕrarea caracterului nostru românesc, contra influinţei de maghiarisare.

Cuvêntările Dlui Pintea avură efectul dorit, căci poporul ce ţine atât de mult la limba şi datinele sale 'şi dete copiii vre-o 150 la numĕr la scóla confesională, luând mai întâi disposiţiunile necesare întru ridicarea unui local scolastic şi asigurarea susţinerii alor doi învĕţători, încât scóla comunală, până atunci singură cercetată rĕmase numai cu învĕţătorii sĕi, cu patrioţii Ioan Bănuţiu şi Ioan Stoica.

In urma acesteia scóla comunală sistêndusĕ de sine, numiţii învĕţători rĕmaşi fără de post, ca sĕ'şi rĕsbune sórtea la care au ajuns şi sĕ'şi câştige vrednicia de a putea competa la alt post de învĕţător la vre-o scólă de stat, împreună cu notarul Vicenţiu Tolan au intervenit la pretorele şovinist Boer Mihály de l-a acusat pe Dl Pintea, cu agitaţie contra naţiunei maghiare, pentrucă ar fi stârnit ură în români faţă de naţiunea maghiară prin acea, că în cuvêntările sale ţinute acelora ar fi zis, că scolile maghiare răpesc limba, religia şi datinele strămoşesci, şi cu agitaţie contra autorităţii publice, pentrucă ar fi zădărnicit scopul decisiunei acesteia, de a înfiinţa în Paloş comună curat românéscă cu 300 locuitori o scólă comunală permanentă, cu limba de propunere maghiară.

Observ, că notarul Vicenţiu Tolan e fratele acelui învĕţător de acelaş nume din jurul Mociului, care precum sĕ publicase în anul trecut în foile nóstre sub titlul „Un învĕţător fără nume“ 'şi cerú maghiarisarea numelui, care neconcedênduisĕ rămasĕ făr de nume şi de compătimit.

Pretorele Boer Mihály ajutorat de notariul şi învĕţătorii numiţi a făcut tot posibilul ca sĕ arete ceva punibil contra acusatului, a însinuat spre acest scop 40 martori, cari toţi au fost ascultaţi la pertractarea finală, din a căror fasiune însĕ chiar şi după **motivarea sentinţei tribunalului, numai acea a resultat, că Dl Pintea prin procedura sa numai datorinţa ca preşedinte al şcólei confesionale şi-a împlinit-o.**

Apĕrătoriul acusatului Dr. Stefan Láday prin o vorbire frumósă şi iuridice bine argumentată a arătat netemeinicia şi neînsemnătatea fasiunei lui Ioan Stoica, Ioan Bănuţiu şi Vicenţiu Tolan precum şi a altor martori înfluinţaţi, cari intenţionau pedepsirea acusatului.

De loc nu m'aş revolta de faptele şi ţinuta scandalósă a amintiţilor învĕţători şi notar, când nu ar avea neruşinarea a sĕ numi români!

Trebue sĕ protestăm contra numirii de români a acestor domni, pe cari îi dóre, că a reînviat o instituţiune culturală atât de însemnată pentru noi.

Ocoliţi şi despreţuiţi fie ei de tot românul, iar faptele vrednicului preot servéscă spre esemplul celor chemaţi a păzi caracterul românesc al scólelor nóstre.

Elisabetopole în 19 August 1900 stil nou.

cu tótă stima

Alecsandru Morariu
stud. în drept.

Convocare.

Comitetul despărţĕmêntului XXIX (Mediaş) al „Asociaţiunei pentru literatura şi cultura poporului român“ prin acésta convócă adunarea generală cercuală pe 2 Septembre st. n. 1900 la 3 óre p. m. în scóla gr. cat. din Mediaş şi învită cu tótă onórea la acésta adunare pe toţi aceia, cari se intereséză de progresul Asociaţiunei, precum şi pe domnii preoţi, învĕţători, inteliginţa şi poporul din comunele anexate acestui despărţĕmênt, prin nóua arondare, care adunare se va ţiné după următoriul

Program:

1. Deschiderea şedinţei prin presidiu.
2. Raportul comitetului despre activitatea sa.
3. Raportul cassariului.
4. Alegerea comisiunei pentru înscrierea de membrii noi şi încassarea taxei dela membrii vechi şi noi.
5. Statorirea bugetului pe anul viitor.
6. Eventuale disertaţiuni.
7. Alegerea alor 2 delegaţi la adunarea generală a Asociaţiunei la Mehadia“
8. Alegerea comisiunei pentru verificarea procesului verbal al acestei adunări.
9. Eventuale propuneri.
10. Inchiderea şedinţei.

Mediaş, 2 August 1900.

Ioan Moldovan, director desp. *Dr. Ivan*, not.

Haină—mătase de mirésă fl. 10.50

şi mai sus! — 14 metri! — trimisă franco şi vămuită! Mustre cu întórcerea postei; tot astfel şi din „Mătase-Henneberg“ négră albă şi colorată dela 45 cr. şi până la fl. 14.65 pr. metru [5]6—7

G. Henneberg, fabricant de mătase (*lif. de curte ces. şi reg.*) **Zürich.**

2645 szám 1900 [158] 1–3

Arlejtés.

A nagyszebeni m. kir. állami elmegyógyintézet részére az 1900/1901 évi fűtési időszakban szükséges **2200 azaz: kétezerkétszáz köbméter** ép, egyenes, száraz, nagyhasábokból álló nem usztatott **bükktüzifa** szállitásának biztositása céljából *1900 évi szeptember hó 7-én délelőtti 11 órakor* az intézet gondnoki irodájában — a hol a részletes feltételek is megtudhatók — zárt irásbeli ajánlati tárgyalás fog tartatni.

A sajátkezüleg aláirott, jól lepecsételt, magyar nyelven szerkesztett, 1 koronás bélyeggel és a szállitási érték 5%-ával mint bánatpénzzel ellátott ajánlatok a fennt jelzett helyen és időben benyujtandók.

A mennyiben a szállitásra szánt fa a fentebbi kivánalmaktól eltérő lenne, az az ajánlatban határozottan kifejezendő.

Megjegyeztetik, hogy a szállitandó fa ölberakását az intézet saját embereivel végezteti.

Az ajánlatok egy, esetleg három évi időtartamra külön-külön teendők.

Végül megjegyeztetik, hogy a m. kir. belügyministerium fenntartja magának azon jogot, hogy az egy évre, vagy a három évre szoló ajánlatot fogja elfogadni.

Nagy-Szeben, 1900 évi augustus hó 22-én.

A m. kir. állami elmegyógyintézet igazgatója.

Nr. 305/900. [154] 2–3

Concurs

Pentru întregirea posturilor vacante învĕţătoresci din mai jos numitele comune, aparţinĕtóre tractului protopresbiteral al Treiscaunelor, se publică concurs cu termin până la 20 August a. c.

1. Chezdi-Mărtănuş, cu salariu de 603 cor. cuartir liber în edificiul şcólei şi 2 stângeni lemne.
2. Covasna, postul de învĕţător primariu, cu salar de 660 cor. şi relut de cuartir.
3. Dobêrlĕu, cu salariu de 600 cor. şi cuartir liber în edificiul şcólei.
4. Vama-Buzĕu, cu salariu de 600 cor. cuartir liber în edificiul şcólei şi lemnele trebuinciόse.

Concursele pentru aceste posturi împreunate cu cantoratul, instruite în sensul legilor din vigóre, au a se aşterne în termin deschis subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Breţcu, 26 Iuliu 1900.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Treiscaunelor, în conţelegere cu comitetele parochiale.

Dimitrie Coltofeanu
protopop.

Nr. 687/1900. [149] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor de învĕţători la scólele române gr. or. din:

1. Alţina, dóuĕ posturi, cu câte 600 cor., cuartir şi lemne.
2. Cincşor, 200 cor., cuartir şi lemne.
3. Marpod, 600 cor., cuartir şi lemne.
4. Fofeldea, un post, 600 cor., cuartir şi lemne.
5. Proştea, 600 cor., cuartir şi lemne.
6. Seliştat, 300 cor., cuartir, lemne şi neşte pămênturi, computate laolaltă cu 600 cor.
7. Şulumberg, 600 cor., cuartir şi lemne
8. Ghijasa, 600 cor., cuartir şi lemne — se escrie prin acésta concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Concurenţii au sĕ se presenteze în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre în faţa locului spre a-şi arĕta desteritatea în cântări şi tipic, avênd fiecare a conduce cu elevii de scólă cântările liturgice şi o strană ca cântăreţi, precum şi a supraveghia şi conduce lucrarea grădinei scolare, şi în comuna Proştea a mai instrua şi pe adulţi în cântări.

Suplicele de concurs sĕ se aştérnă la oficiul protopopesc al Agnitei în Nocrichiu (Ujegyház) până la terminul indicat.

Nocrichiu, în 26 Iuliu, 1900.

Oficiul protopopesc în conţelegere cu comitetele parochiale respective

Nicolau Moldovan
adm. prot.

Nr. 386—1900 [151] 3—3

Concurs

Pentru întregirea postului vacant de al treilea învĕţătoriu la scóla din Satulung biserica SS. Archangeli protopresbiteratul Braşovului se publică concurs cu termin de 20 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“, cu salariu anual de 600 corόne şi relut de cuartir 40 cor.

Doritorii de a ocupa acest post au a şi trimite cererile lor instruite conform normelor prescrise, subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Braşov, în 30 Iuliu, 1900.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Braşovului în conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Ioan Petric
protopresbiter

Nr. 246—900 [138] 3—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor învĕţătoresci vacante în parochiile jos însemnate din protopresbiteratul gr. or. Bistriţa se escrie prin acésta concurs cu terminul de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Blaşfalĕul de jos, cu salariu anual de 600 cor. dela popor, cuartir, grădină de legume şi lemne de foc.
2. Blaşfalĕul de sus, cu salariu anual de 600 cor. dela popor, cuartir, grădină de legume şi lemne de foc.
3. Borgo-Bistriţa, cu salariu anual de 600 cor. din fondul scolariu, cuartir, grădină şi lemne de foc.
4. Buduş, cu salariu anual de 600 cor. dela popor şi cuartir.
5. Galaţi, cu salariu anual de 600 cor. dela popor, cuartir şi lemne de foc.
6. Cuşma, cu salariu anual de 600 cor. cuartir, grădină şi lemne de foc.

Concurenţii au a-şi presenta suplicele instruite conform legilor în vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis. Spre a-şi lua informaţiuni mai de aprópe se pot adresa în scris subscrisului sau pentru a-i cunóşte şi poporul se pot presenta în parochie în timpul concursului.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Bistriţa.

Borgo-Bistriţa, în 10 Iulie, 1900.

In conţelegere cu comitetele parochiale.

Simion Monda
protopop.

Advocatul

DR. NICOLAU VECERDEA

şi-a strămutat cancelaria în

Piaţa cea mare Nr. 6

vis à-vis de casa oraşului (Rathhaus)

[161] 1—3

1000 corόne plătesc celui-ce va mai căpĕta vr'odată durere de dinţi ori îi va mirosi gura după-ce va folosi **apa de dinţi a lui Bartilla,** o sticlă cu **35 cr.** (Pentru pachetare 10 cr. deosebit). **Erezii A. Bartilla** (E Winkler), Viena, 19/1., Sommergasse 1. — Sĕ se céră pretutindenea apriat apa de dinţi a lui **Bartilla.** Denunţări de falsificare vor fi bine plătite. La locurile, unde nu se póte căpĕta, trimit 7 sticle cu 2 fl. 60 cr. franco. — **Deposit în Sibiiu** la farmacia **„Vulturul“ C. Müller,** piaţa-mare; farmacia **Molnar,** strada Cisnădiei 59. [33] 13—

Un învĕţăcel

se primesce numai decât în prăvălia de manufactură [150] 4—6

Ion Lazaroiu
Orĕştie — Szászváros.

A apărut:

Scrisori către eleve
de
D-şóra prof. **Maria Cioban**

O carte fórte instructivă, se află de vênzare la

Librăria archidiecesană.

Preţul **1 cor.**, trimisă cu posta **1·10 cor.**

Saisonul de primăvară şi de vară 1900.

Stofe de Brünn veritabile

Una bucată de metri 3.10 lungă, pentru un rând complet de haine de bărbat (Roc, pantaloni, vestă,) costă numai
- fl. 2.75, 370, 4.80 de lână veritabilă de oae
- fl. 6. — şi 6.90 de lână mai bună veritabilă de oae
- fl. 7.75 din lână fină veritabilă de oae
- fl. 8.65 din lână fórte fină veritabilă de oae
- fl. 10.— din cea mai fină lână veritabilă de oae.

Una bucată stofă pentru un rând de haine-salon fl. 10.— deasemenea espedează cu preţurile de fabrică stofe pentru pardisiu, lodeu pentru turişti cele mai fine kamgarne etc. etc. depositul real şi recunoscut în destul ca solid:

Siegel-Imhof în Brünn.

Mustre gratis şi franco. Liferarea conform mustrei sĕ garantează. [56] 40—40

Avantajele muşteriilor privaţi, de a comanda stofele direct dela fiıma de mai sus, dela fabrică, sunt foarte însemnate.

Farmacia lui F. I. R. Hotter la sf. Iosif, Wien, XII/2 Schönbrunnerstrasse 182.

Absorbinalul lui Hotter.

1/1 Flacon fl. 6. —, 1/2 Flacon fl. 3.50. delătură tóte umflăturile şi depunerile de grăsimi fără sĕ vateme părului. Intăreşte nervii atacaţi şi slăbiţi, delătură şi distruge tóte nodurile în muschi, şi serveşte şi ca scut în contra aprinderilor; cu deosebire e probat la umflăturile produse din causa fearelor, apoi în contra ariciturei umflărei copitei, genunchilor umflaţi, mai departe în contra umflăturilor (noduri) de vine, în contra umflăturei picioarelor la glesne şi la încheietura degetelor cu un cuvênt în contra tuturor umflăturilor ori unde s'ar ivi.

Praful nutritor alui Hotter,
pentru cai şi vite cornute
1 Pachet cu 80 cr.

Un adaus escelent la nutremânt, pentru a ţinea vitele sănătoase şi cu putere este de a sĕ folosi la tóte suferinţele de rărunchi de ficat şi de nervi.

Preparate pentru veterinari, cele mai bune ale timpului mai nou, cari după atestate numĕróse nu au fost ajunse de alte mijloace de natura aceasta.

Sĕ sĕ ceară numai preparate de ale lui Hotter şi sĕ nu se priméscă altele. Deposit în farmacii şi Droguerii.

Deposit principal la Dr. Emil Budai farmacia oraşului Budapesta (Stadthausplatz) la Dr. Leo Egger & J. Egger Farmacia Palatinului VI Váczi körút 17 şi la farmacia Iosif Török Bpesta VI Kiraly utcza 12.

Fluidul lui Hotter „Training“
1 Sticlă cu fl. 1.20.

Conservează nervii şi muschii până la bătrâneţe înaintată totdeuna puternici şi vioi, pune în stare pe animal sĕ prestee cele mai mari strapaţii şi fugi, sĕ înţelege după frecare cu fluidul „Training“.

Sĕ mai foloseşte cu succes uimitor la tóte urmările cari obvin din opintiri prea mari, ologie, reumatism, şi înţepenire.

Praful de porci a lui Hotter.
Nr. I şi II
1 kg. . . . fl. 1.20.

Cel mai buu mijloc pentru a produce pofta de mâncare şi cu acésta prosperarea porcilor, fórte acomodat în contra orbalţului (brâncă); Nr. II estc de a sĕ întrebuinţa la urdinare.

Mijloc în contra Colicei alui Hotter.
1 Sticlă fl. 1.50.

Contra la tot feliul de colică şi contra oprirei udului la cai precum şi contra umflăturilor la vite cornute. [54] 34—104

Alifia lui Hotter pentru delăturarea crescăturilor de oase.

1/1 Cutie cu fl. 2. 1/2 Cutie cu fl. 1.20. delătură crescăturile de oase şi depunerile osoase chiar şi după 4—6 sĕptămâni. (boală învechită).

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.** Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 91 Sibiiu, Joi 17/30 August 1900. *Anul XLVIII*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **strĕinătate** pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază

INSERȚIUNILE
Pentru odată 14 fil., — de dóuĕ ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond.

La începutul anului scolar.

Porțile scólelor se deschid din nou și părinții doritori de a da fiilor lor o crescere mai alésă alérgă din depărtări și cu mari cheltueli, ca sĕ pună basă fericirei vremelnice la ce au mai scump în lume.

Ostenelile unora din ei le resplătesc fii cei buni prin diligință, purtare exemplară și spor în studii.

Jertfele altora se prefac în praf și cenușe, pentrucă mulți chemați, puțini aleși — și mare, de tot mare e și numĕrul băeților, cari nu pot ținé rost cu colegii lor, ci rĕmân înapoi cum rĕmâne pléva din grâul ales.

Nu toți cei ce nu pot ținé rostul la studii sunt de calitate rea. De multeori o vorbă grea a profesorului, o insultă nesocotită dela colegi dușmănoși, o mustrare nemeritată îi împinge la desperare, și îi face sĕ urască scóla și sĕ fugă de ea, ca de ciumă. Mulți din acestia socotiți rei, porniți pe altă carieră, îmbărbătați și încuragiați cu bunăvoință, scoși din mediul acela de viață, care a pricinuit desgustul, pot devení și unii chiar și devin membrii folositori ai societății, fie ca meseriași, fie ca negutători, fie ca militari etc.

Părinții sunt datori sĕ scruteze cu tot deadinsul și cu deamĕnuntul, care e causa, de unii din băeți nu fac progres și de se póte sĕ delăture causele, cari au produs în fiul lor disgust față de scólă.

Le atragem atențiunea mai ales la împregiurarea, ca sĕ fie cu băgare de sémă la cine așéză copii lor cu locuința, sĕ cerceteze cu deamĕnuntul traiul casnicilor din acea familie, viața lor, deprinderile lor, căci în etatea fragedă atât de accesibilă pentru lucruri stricăcióse ce le-ar puté vedé cu deosebire în familii streine, sĕ póte periclita fondul moral cu desĕvêrșire și atunci tóte jertfele părinților sunt zadarnice.

Tot asemenea e consult ba chiar indispensabil, ca părinții ei înșiși sĕ se presenteze cu fii lor la înscriere, sĕ descopere cu tótă francheța directorului ori profesorului de clasă câte un eventual defect al pruncilor și sĕ-i róge sĕ fie cu considerare la acel defect, până ce cu timpul și cu etatea încétă și dispare cu totul.

Dacă am avé gimnasiile nóstre cu limba nóstră de propunere, cu profesori crescuți din sinul poporului nostru, nu ar fi necesar sĕ indigităm la lucruri de aceste, am puté cu tótă încrederea sĕ le lăsăm acestora și partea educativă fără care instrucțiunea nu plătesce mult.

Cum însĕ noi un popor de aprópe 3 milióne locuitori avem fórte puține gimnasii de a le nóstre, și cum partea cea mai mare a tinerimei nóstre e silită sĕ cerceteze scóle streine, sĕ facă cunoscință cu profesori, cari cunoscințe pot avé, dar inimă nu prea au pentru fii din al nostru popor, trebue sĕ ne ocupăm cu tinerimea, trebue sĕ venim în ajutoriu și părinților cu sfatul nostru, și nu ne putem dispensa de a da povețe cuvenite mai ales acelor părinți, cari nu au putut avé parte de o crescere mai intensivă prin scoli, și nici de experiențele, cari le-au avut în streini, cei ce acum au ajuns sĕ fie ei părinți.

Era raritate, ca tineri de ai nostri oțeliți în miserii și suferințe sĕ nu scie suporta ori ce desastru și sĕ nu pótă da pept cu tóte vicisitudinile timpurilor, pentrucă toți tinerii nostri crescuți și trecuți prin scóle, primeau încă din casa părințéscă impresia, că viéța e o muncă continuă, o luptă pe viață și pe mórte pentru existință și nici unul n'are sĕ aștepte că i se va deschide o carieră ușóră și mult câștigătóre, cum aceste se deschid boerilor și aristocraților de alte némuri.

Dacă unul ori altul din ai nostri a avut altă crescere, alte deprinderi, alte gusturi decât cele ce le putem avé noi toți Românii, acela căzut în o stare sufletéscă egoistă ori imorală n'a putut ajunge sĕ fie de nici un folos némului nostru, ci și-a înfipt glonțul în pept chiar și atunci, când societatea i-a dat mai mult decât era vrednic.

Resultatul acestor stări deplorabile altcum până aci ivite în puține casuri, avem sĕ-l mulțămim crescerei primite în familii streine și în scoli streine de sufletul și de inima nóstră. Părinții, cu aceea, că numĕră paralele la lună, încă nu s'au achitat de rolul lor.

Au ei sĕ țină în continuă evidență conduita morală a fiilor lor, sĕ-i cerce cu ce gândiri își frământă gândul, ce aspirațiuni au, ce deprinderi iubesc, și observând scăderi, observând mai ales obiceiuri streine, nerespectarea legii, a sĕrbătorilor, a datinelor străbune, a portului părintesc, sĕ caute ca acele deprinderi sĕ le combată cu tótă hotărîrea și sĕ-i povĕțuéscă la deprinderi mai sănĕtóse și conforme cu vederile generale din viața nóstră națională.

Nu e ertat ca tinerii nostri crescuți în scoli streine sĕ se înstreineze de popor și sĕ nu aibă simț și durere pentru trebuințele poporului nostru.

Acésta pornire nenorocită ar puté avé urmări neprecalculabile pentru noi, pentru cultura nóstră, pentru biserica nóstră și pentru așezămintele nóstre.

Astfeliu de ómeni înstrăinați de noi, puțin gust vor avé sĕ cetéscă cărți românesci și mai puțină pricepere sĕ sprijinéscă nisuințele nóstre culturale.

Spiritul acesta ar puté distruge tot ce au creat generațiile mai bĕtrâne, aruncând cu zeci de ani îndĕrĕt pornirile bune ale înaintașilor și nimicind ori ce progres.

Iată de ce trebue preferită crescerea în scóle naționale, ér unde aceea nu se póte, de ce e necesară îndoită și înzecită priveghere și ținere în evidență.

Este un avis acesta și la adresa catecheților nostri, și e signalul de alarm, ce trebue sĕ-l dăm, insistând, ca statul sĕ ne deschidă scóle cu limba de propunere română, cu profesori eșiți din sinul poporului, ori dacă nu o póte face sĕ ne dea voia, ca sĕ ne ridicăm noi scóle din mijlócele de cari dispunem noi, și din cele ce va sci aduna entusiasmul și dragostea către némul nostru și cultura nóstră.

Deocamdată povĕțuiți de duchul cel rĕu al șovinismului, frații magiari suntem siguri n'au sĕ audă glasul nostru, nici n'au sĕ ne facă pe voie.

Increzuți în puterea lor, în eghemonia lor, în alianțele lor și în constelațiunile favorabile de acum, muți și surzi au sĕ rĕmână, pentru acum dar noi nu ne-am perdut încă nădejdea, că vor reveni și la simțiri mai bune și la fapte mai ecuitabile și că ce ne denégă azi cu atâta îndĕrĕtnicie, ne vor îmbia mâne poimâne cu ambe mânile.

Numai de n'ar fi prea târziu deșteptarea și revenirea la cele bune!

Dotațiunea clerului.

Ad. B. pag. 1.

La unele comune se cere, sĕ se dovedéscă *datul înființărei parochiei*, căci numai acele parochii capĕtă întregire, cari au existat înainte de 1 Ianuariu 1898. In aceste casuri oficiile protopresb. sĕ estradee documente, în cari — dacă pe basa spuselor bĕtrânilor satului, pe basa datului facerii edificiului bisericesc, pe basa unor inscripțiuni ori a datului de pe antimis etc, nu vor putea constata terminul înființării, — sĕ constate cel puțin atâta, că *„parochia a existat ca parochie de sine stătătóre înainte de 1 Ianuariu n. 1898"*.

Eată un formular:

Adeverință.

Prin acésta se adeveresce din partea subsemnatului oficiu protopresbiteral, că parochia greco-orientală română din comuna.... după spusele bătrânilor s'a înființat*)... deci a existat înainte de 1 Ianuarie 1898 ca parochie independentă și astfel este și azi. Oficiul protopresbiteral.

—

Același lucru se cere și pentru cele mai multe din *parochiile vacante* cu acel adaus, că pe lângă eventualul dat al înființării — și care trebue sĕ fie cel puțin înainte de 1 Ianuariu 1898 — se mai cere sĕ se indice.

---

*) din vechime, eventual sĕ se pună și un an, care se va putea afla și constata.

FOIȚA

Chin de dor.

Valuri, valuri, prin vĕzduhuri sbóră razele de sóre,
Invălind în vĕl de aur câmpul verde de pe plai,
Róua tremură pe frunze picurând mărgăritare,
Gingaș saltă fluturelul peste florile de Mai,
In a umbrei legănare la isvor cu unda lină
Nalba tinde-a sale brațe peste verdele covor,
Iar în gândul meu sĕ'nalță în vestmêntu-i de regină
Chipul dragei, ce'mi zimbesce plin de farmec răpitor;
Ah, mĕ tind sĕ'l prind, dar fuge și mĕ lasă 'n chin de dor.

Forfecuța.

I-am furat de pe măsuță
Forfecuța de-alpaca,
Mi-a cerut-o, căci însémnă,
C'amêndoi ne-om supĕra.

I-am furat o sărutare
Și pe min' s'a supĕrat,
Ș'a răpit privirii mele
Ochișoru-i adorat.

I-am dat iarăși forfecuța
Și atunci ne-am împăcat,
Și ca semn de împăcare
Tot mereu m'a sărutat.

Seb. Stanca.

Factori de conservare și distrugere în China.

(Urmare.)

O altă putere distrugĕtóre este neadevĕrul. Chinezul cum î-și cască gura scóte o minciună, și pe cât de rar spune chinezul un adevĕr, întocmai așa de cu greu crede în adevĕr. Increderea reciprocă între regim și popor lipsesce cu desevêrșire. Chinezul întîmpină pe fie care om cu neîncredere, ear judecătoriile lor sunt nisce cuiburi de minciuni și neadevĕr. Nici cei mai înalți amploiați nu au cel mai mic simț de onóre. La contracte și convențiuni echivocitatea jócă mare rol, ear ca negutători, Chinezii sunt fórte versați, aflând cât se póte de repede particularitățile mușteriilor și tocmind apoi prețul după aceste particularități. Chinezul desvóltă cu acéstă ocasiune o oratorie de necrezut și o mimică unică în fel, pune cu un cuvênt totul în mișcare unde e vorba de un singur filer. Cumpĕrător și vênzĕtor se înșélă reciproc.

Unul plătesce mai puțin de cât ar trebui iar celalalt folosesce monete și mĕsuri false. Cu un cuvênt la orice ocasiune Chinezul înșélă. Prelângă înclinarea sa spre neadevĕr se mai adauge viclenia și prefăcătoria care merge atât de departe, că de exemplu légă boboci de flori cu un drot subțire de plantă și îi vinde ca și naturali, atâta reutate zace în Chinez.

Mai vine apoi împregiurarea, că abia mai póte fi vre-un popor în care se zacă atâta *nedreptate* ca în cel chinez; dreptatea și-a perdut aici tot terenul; la aparință se practică dreptate și vîrtute ear de fapt nici umbră de tóte acestea. Banii ce i s'au dat se facă și repareze digurile (zăgazurile) apelor chinezul fără nici o hesitare îi bagă în busunariul propriu. Pretutindenea aflăm acéstă nesinceritate și nedreptate. Nu numai bisericile și palatele justiției dar și speluncile de joc și de opiu și lupanarele pórtă câte o inscripție cu admonierea la vre-o vîrtute, iar obiceiul amploiaților chinezi de a se numi „părinții poporului" sună ca o batjocură, nefiind ei cu nimic mai buni ca ceilalți. Față de judecătorii și de polițiști poporul duce o frică grozavă. Cine are puterea în mână o folosesce spre a apăsa pe cel slab. Referințele economice oferă de asemenea un tablou cât se póte de trist. Starea țĕranului e de tot miseră, căci bani nu se dau împrumut cu mai puțin de 30%, ba țĕranul prelângă tóte acestea trebue se dea 3/5 din recolta câmpurilor, ce le ține în arêndă domnului de pămênt. In China sunt milióne de esistințe oprimate, milióne de sĕraci, cari se luptă cu mórtea de fóme. Pentru aceștia nu simte nici unul dintre cei cu mai bună dare de mână vr'o compătimire. Dacă móre care-va se mângăe cu vorba: *„un mâncător de orez mai puțin"*. Cu atât mai mare este dorința de a avea urmași, fără ca sĕ se gândéscă la susținerea lor. Chiar și cel mai sĕrac se nisuesce a-și căsători copiii cât se póte de curênd spre a se înconjura cu cât se póte de mulți urmași, căci e cel mai grozav lucru pentru Chinez de a muri fără următori și sĕrac. Un fiu încreștinat e considerat de perdut, ear părinții lui sunt cuprinși de grózä, mama își smulge pĕrul din cap ca o nebună *a*) de când e parochia vacantă?

b) ce a causat vacanţa (mórte, strămutare etc.)?

c) după vacanţă nu şi-a perdut cumva parochia independenţa?

d) nu a devenit filie la altă parochie?

e) nu a întrat în comuniune (társegyház-viszonyban*)*?

f) une-ori se mai cere indicarea motivelor, din cari nu s'a întregit ori nu s'a putut face întregirea.

Un formular de asemenea document se presentéză aici:

Adeverinţă.

Prin acésta se adeveresce din partea subsemnatului oficiu protopresbiteral, că parochia gr.-or. română din comuna . . . după spusele bĕtrânilor s'a înfiinţat [1]) . . . , deci a existat înainte de 1 Ianuarie 1898.

In vacanţă a ajuns oficiul parochial la anul . . . prin [2]) . . . parochului . . .

Parochia este şi astăzi independentă şi nu a devenit nici filie la vr'o altă parochie din apropiere, nici nu a întrat în comuniune cu altă parochie vecină, din contră de repeţite-ori s'au făcut paşii pentru întregire, dar deoparte din lipsa de candidaţi, de altă parte din lipsa de venit atrăgĕtor şi suficient nu s'a putut încă întregi.

Oficiul protopresbiteral.

Documentele din nou cerute sĕ se aclud tóte *şi în traducere maghiară,* ca astfel esaminarea sĕ nu mai sufere multă amânare.

Cólele astfel instruite sĕ se predee oficiului protopresbiteral, care este dator a le examina amĕnunţit, asemĕnând datele din documente cu cele din cóle şi numai *după-ce le vor afla în deplină ordine* sĕ le înainteze la consistoriul archidiecesan cu posibilă urgenţă.

Accentuăm în deosebi acéstă împrejurare din motivul, că mulţi dintre protopopii tractuali sĕ consideră pe sine de simplii mijlocitori între parochii şi consistoriu. Dar nu este aşa. Afacerile, ce trec prin mâna lor trebue astfel revidate şi întregite, încât superiorităţii bisericeşti sĕ-i rĕmâe puţine de făcut. Altcum întrégă instituţiunea protopopiatelor n'are nici un rost. Aşteptăm deci, că mai ales în acésta chestiune atât de întârziată sĕ aprofundeze şi protopopii **toţi** *chestiunea, sè studieze instrucţia şi documentele şi sè trimită fasiunile* **perfect** *întregite.*

Reduceri la venitele arĕtate în documentele vechi nu sunt admise.

Unii parochi primind din nou la mână fasiunile au crezut a putea face schimbări, respective reduceri esenţiale la posiţiunile fasionate. Acésta nu se póte admite, decât acolo, unde îndreptarea va fi cerută anume.

O deosebită grijă sĕ se pue pe rescriptul ministerial, care trebue restituit.

---

[1]) din vechime, eventual sĕ se pună şi un an, care se va putea afla şi constata.

[2]) mórtea, strămutarea, etc.

şi tatăl în mănia sa ia sĕcurea, spre a omori pe degeneratul fiu.

Pentru a avea o progenitură cât mai numerósă Chinezii trăesc în poligamie. Posiţia despectată a fetelor le silesce a se căsători cât mai curênd. Numai ca mamă se póte bucura femea chineză de óre care considerare. Dacă femea e stérpă, vin şi alte femei în casă cari conturbă pacea şi liniscea casei. Femeea nu este alt ceva la Chinezi de cât o jucărie sau sclavă lipsită de voinţă, şi tot ce e slab comun şi depravat se esprimă prin hieroglife, cărora li se adauge semnul „femeii". Cel ce omóră o femee se pedepsesce cu 40 lovituri de bambus.

Motive de despărţire sunt şepte, între cari, ocură şi invidia, limbuţia şi un temperament suspect. Tóte acestea arată cât de desconsiderată este femeea în China. Un rol deosebit jócă în „imperiul de mijloc" *furii* şi *bandiţii*, despre cari se zice că în isteţime şi viclenie întrec chiar şi pe cei mai rafinaţi tâlhari ai nostri. Ei s'au întovărĕşit în corporaţiuni sub un rege al lor. Ţermurii mărei le oferă nenumĕrate ascunzători. Deşi s'a lucrat mult pentru estirparea acestor indivizi periculoşi, totuşi ei şi acuma încă î-şi fac mendrele, şi câte corăbii nu au fost jefuite şi scufundate din partea acestor zurbagii temerari.

(Va urma.)

Revistă externă

Conflictul româno-bulgar.

Opinia publică europeană manifestată prin câteva dintre cele mai autorisate organe condamnă cu desĕvêrşire banditismul Bulgarilor, cari s'au conjurat sub ocrotirea autorităţilor bulgare, a extorca bani şi a ucide pe toţi, cari se opun poftei lor de expansiune: cucerirei deocamdată a *Macedoniei.*

Iată între altele cum se exprimă ziarul ministeriului de externe rusesc *Petersburgskaia Vjedomosti*:

. . . Dar cine e de vină dacă nu înseşi guvernele bulgare cari în curgerea mai multor ani au sprijinit comitetul revoluţionar şi i-au creat o situaţiune privilegiată.

Ast-fel conflictul între două state balcanice vecine ameninţă pacea europeana. Marile Puteri cari au garantat *statul-quo* în Peninsula Balcanică sunt silite a lua în consideraţie aceste imprejurări triste şi a lua mĕsuri în consecinţă. Lucrurile nu pot rĕmâne în această situaţiune. Nimeni nu interzice Bulgarilor de a apăra interesele lor în Macedonia, dar prin *Biserică* şi *Şcólă.* Ei trebue sĕ ia aminte că politica asasinatelor făcute pe furiş din ordinul comitetelor revoluţionare nu póte sĕ fie tolerată de marile Puteri.

Dacă Bulgaria nu se va cuminţi în urma acţiunei diplomatice a României şi nu va înfrîna comitetul macedonean, atunci la acest lucru o vor sili Marile Puteri, cari au sarcina de a veghia la desvoltarea normală a statelor balcanice şi a înlătura conflicte internaţionale.

*

Ziarul Times din Londra atacă cu cea mai mare asprime regimul prinţului Ferdinand. Este fórte îndreptăţită temerea, zice ziarul englez, că atât guvernul bulgar, cât şi prinţul personal nu îndrăsnesc sĕ combată pe terorişti.

*

Agenţia telegrafică bulgară zice cu privire la ştirea după care guvernul din Sofia ar inarma fortăreţele din Vidin, Siştow şi Nicopolis, că Bulgaria întăreşte apărarea ei la graniţa română, după cum Românii întăresc gardele lor din spre fruntaria Bulgariei.

*

Deşi cercurile conducĕtóre consideră de eschisă isbucnirea rĕsboiului, totuşi în sferele politice şi diplomatice, spune corespondentul din Bucureşti al lui *Pesti Napló* e vechiă idea, *ca România pe basa unui mandat european sĕ între în Bulgaria pentru susţinerea ordinei, şi acéstă ideiă póte deveni fapt*, *dacă se vor mai svêrcoli bandele bulgare.*

„Masa studenţilor".

Pentru ocuparea a 8 locuri devenite vacante la „Masa studenţilor" dela institutul „Albina" sĕ publică concurs.

Acei studenţi de naţionalitate română, cari doresc a fi admişi la acéstă masă au sĕ-şi înainteze la direcţiunea institutului până la *4 Sept.* st. n. a. c. 5 óre p. m. cererile instruite cu următórele documente:

1. Atestat de botez.
2. Atestat despre averea părinţilor.
3. Testimoniul ultim scolar.
4. Atestat de primire în una din scólele medii din Sibiiu.

Pentru orientarea concurenţilor şi pentru evitarea speselor zadarnice împreunate cu adjustarea cererilor cari din capul locului nu pot fi considerate sĕ observă, că concurenţii cu calcul general mai puţin de cât „bun" nu pot reflecta la acest ajutor, şi că ceteris paribus sunt preferiţi cei din clasele superióre.

Tot până la terminul amintit sunt obligaţi şi tinerii, cari în anul trecut au fost primiţi la masa studenţilor sĕ-şi presenteze testimoniul scolar pentru anul espirat şi certificatul de înscriere pe anul curent scolar.

Sibiiu, 27 August 1900.

„Albina"
institut de credit şi de economii.

NOUTĂŢI

Fundaţiunea Gozsdu. Conform dispoziţiunilor regulamentare odată pe an îşi ţine representaţiunea marelui fundator şedinţele sale la reşedinţa metropoliei nóstre. In scopul acesta au sosit în Sibiiu Preasfinţiile Lor domnii episcopi *Nicolae Popea* al Caransebeşului şi *Iosif Goldiş* al Aradului, precum şi ceilalţi membrii esterni ai representaţiunii, Ilustrităţile lor d-nii *Avram Berlogea*, *Dr. Iosif Gall*, *Dionisiu Poynar*, *Ioan* cav. de *Puşcariu*, *Georgiu Szerb* şi esactorul fundaţiunii, părintele ieromonach *Ghenadie Bogoevici.*

Eri la órele 11 a şi ţinut comitetul acelei representanţe şedinţa pregătitóre sub presidiul dlui cav. de *Puşcariu*; ear după prânz la órele 4 s'a ţinut şedinţa plenară primă, în carea s'au început lucrările meritorice.

*

Visita dela Ischl. M. Lor regele României *Carol* şi regina *Elisabeta* au sosit Marţi la Viena, de unde regina şi-a continuat călĕtoria direct la Neuwied. Regele Carol şi-a anunţat vizita la *Ischl*, la Maj. Sa Monarchul nostru, fiind chemat în scopul acesta şi ministrul de externe contele Goluhovski, la Ischl.

*

Şcólă românéscă în Istria. Dieta istriană a primit propunerea de a se înfiinţa în comuna *Susgnevizza* o şcólă cu limba de propunere *română*, avênd a se preda şi limba germană ca studiu obligat.

*

O rectificare. De sub pólele *Netedului* dto 7/20 Aug. ni se scriu următórele: *Onorată Redacţiune*! In nrul 85 a preţuitului nostru „Telegraful Român" sub titula Din Treiscaune au apărut un raport detailat despre serbarea sfinţirii bisericei nóstre dreptmăritóre din Sepsiszent-győrgy, în care făcându-se elogii la adresa Dlui Alecsiu Oniţiu jude de tribunal s'a accentuat între altele şi aceea, că zidirea bisericei de acolo s'a plăsmuit în inima şi sufletul D-sale.

Deóre-ce acésta nu corespunde adevĕrului istoric, îmi permit ca martor ocular a rectifica acest pasagiu ast-fel, că zidirea bisericei au fost plăsmuită deja în inima şi sufletul nobil a în Domnul repausatului paroch de acolo Alecsiu *Popovici*, carele adunase în bucate şi bani o sumă frumuşică spre scopul rezidirei bisericii vechi pe timpul acela, când sórtea îl aduse (1869) pe Domnul jude la Sepsiszentgyörgy, şi pe baza acelei colecte apoi a continuat Domnul jude cu repausatul preot împreună colecta în stil mai mare accelerând zidirea bisericei. Prin urmare zidirea bisericei nu este numai meritul D-lui jude ci şi a repausatului preot, carele merită a fi amintit cu ocasiunea sfinţirei bisericii.

Adevĕrul.

*

Inscrierile la universităţile din Budapesta şi Cluj se fac din 1—12 Sept. inclus; după acest termin numai cu permisiunea decanului facultăţii şi a ministrului. Cererile pentru scutire de didactru sunt a se înainta până la 12 Septembre respectivului decanat.

*

Dl Dr. med. Alexandru Crăciunescu, se va stabili cu începutul lui Septembre ca medic practic în Timişóra. Dorim tinĕrului medic deplin succes în chemarea ce o are.

*

A 8-a şedinţă literară ţinută Joi în 23 August n. c. de „Reuniunea sodalilor români din Sibiiu", prin presenţa noului membru onorar, dl *C. Stezar*, căp. în pensiune, a luat un caracter cu totul sĕrbătoresc. La aparenţa dênsului numĕrosul public auditor, (meseriaşi cu soţiile, coriste etc.) erupe în nesfîrşite strigăte de: „Trăiască". Presidentul Reuniuni, dl *V. Tordăşianu*, într'un discurs avêntat îl bineventéză dând totodată expresie iubirei şi veneraţiunei, pe care membrii acestei Reuniuni o păstréză faţă de dênsul. Dl Stezar adênc emoţionat, rĕspunde mulţămind pentru proclamarea sa de membru onorar al Reuniuni şi zice cam următórele: „Sunt bĕtrân, căci 86 lungi ani apasă umerii mei, şi în acest timp încât 'mi-a fost în putinţă nu m'am subtras dela împlinirea datorinţelor mele. M'am bucurat şi mĕ bucur când dat îmi este sĕ vĕd că poporul nostru înaintéză, şi îndeosebi cu deosebită bucurie am privit la măréţa operă alcătuită de dl *Cristea*, când fiinţă a dat acestei Reuniuni, menite a închega naţiunea nóstră. Lucrul cel greu a trecut, căci sĕmênţa a fost dată şi vouĕ vĕ revine sĕ încoronaţi opera. Fiţi iubiţilor meseriaşi români, cu alipire şi ascultare faţă de actualul vostru president, care mari şi însemnate jertfe aduce pe altarul culturii vóstre, şi care deşi ocupat cu fel şi fel de afaceri, o însemnată parte din timpul seu în serviciul causei vóstre o închină. Daţi-'mi voe sĕ vĕ pun în vedere singur fondul „creiţarului", adunat cu pălăria pentru vĕduvele şi orfanii meseriaşilor, şi fondul mai nou, cel de „10 creiţari", din cari sĕ se cumpere cu vremea o casă cu o hală de vênzare, ce sĕ formeze proprietatea Reuniunii. Ca dovadă, că fericite au fost aceste idei ale presidentului vostru, serveşte şi împrejurarea, că mulţi chiar şi de prin comune contribue la întreprinderile vóstre cu câte 20 bani. Din puţinul meu primiţi drept alimentare a acestor 2 fonduri suma *de câte 20 cor.* cu adaosul, ca D-zeu sĕ încoroneze cu deplin succes ostenelile presidentului şi ale vóstre ale fiecăruia". — Cuvintele venerabilului domn Stezar au fost însoţite de viforóse şi frenetice aplause. Trecêndu-se apoi la însaşi şedinţa literară, dl I. *Bobancu*, culegĕtor de litere, de curênd venit din Braşov, 'şi-a făcut întrarea în Reuniune de tot vrednic, declamând de tot frumos poesia *„Congresul florilor"* de Alexandru Constantinescu, cul.-tip. Fiind timpul cam înaintat, dl Stezar laudă reuniunea şi pentru frumósele serate aşa zise literare, şi între uralele nesfêrşite ale membrilor sĕ depărtéză. In restul şedinţei dl *Liviu Praşcanu*, membru ajutător ceteşte piesa „Popa cojoc" de G. Coşbuc, dl Bobancu cântă cupletul „Alt nimic nu m'a costat" de Muşoiu şi poesia „La a ta plecare", d-şóra *Evelina Luca*, şi dl L. Praşcanu declaméză câte o poesie ocasională, ear' dl Bobancu predă în mod de tot succes şi hazliu un monolog, cu sujet din viaţa unei părechi de curênd căsătorită, în care jalusia jócă rol însemnat. Eroul serii a fost dar' dl Bobancu, fost membru al Reuniunii surori din Braşov. Romanţele şi horele esecutate la pian n'au lipsit nici de astă-dată.

*

Dela Reuniunea meseriaşilor. La „fondul pentru acuirarea unei case cu hală de vênzare" al „Reuniunii meseriaşilor români din Sibiiu" au contribuit cu câte 20 bani domnii:

Emil Vinţeler, funcţ. la „Albina"; August Wittmann, funcţ. la „Transilvania"; Ioan Aleman, silvicultor în Varcar-Varcuf; Ioan Ciucianu; N. Boleta; Nic. Simtion, tipograf; Ioan Şut, funcţ. cons.; Pavel Cotoţ, funcţ. cons.; Ieronim Preda, director; Iosif Comanescu, paroch, Codlea; Iosif Comanescu jun., ales paroch în Ghimbav; Lazar Stanciu Orbu, econom; Ana G. Drăgan născ. Simtion; Eva Tălmăcean născ. Moldovan; Maria Klär născ. Tăban; Nicolau Roşca, măiestru măcelar; Timoteiu Popoviciu, prof. de musică; Maria Stoica născ. Iosif; Elena Pĕtruţ născ. Veştemian; Ana Florea, învĕţătóre; Florian Rusan, adm. prot., Alba-Iulia; Ioan Şerb, paroch în Poiana; Dr. Stefan Rozvan, cand. de adv.; Francisc Resch, măiestru de organe, Panteleon Lucuţa, d-na Elena Lucuţa, Ileana Someşan din Borgo-Joseni, Ioan Lucuţa, econom din Borgo-Joseni, Vasile Someşan, econ. din Borgo-Joseni, Nicolae Cristea, ases. cons.; Dr. L. Ciato, Eliă Dopp, Alexandrina Dopp, Alexandru Dopp, Ioan Simtion, adm. librăr. arch.; Mariţi Simtion, Emilia Simtion, Aurelia Simtion, Petru Lazar, m. cojocar şi Maria Lazar n. Leancă din Galaţ (Făgăraş); Ana Proştean n. Vancu, Cornel Roman, profesor la Ferestreu (Bucureşti); Indreiu Popa („Sebeşul-săsesc), Elisaveta Popa (Dâmbrău), Nicolae Munthiu, funcţ. la „Albina"; Ana Munthiu n. Boescu, Ioan Munthiu, econom; Maria Munthiu, jună; Marina Munthiu din Rĕhău, Ioan Rebega, funcţ. la „Albina"; Ana Creiţar n. Neagu, Maria Bendorfean n. Oltean, Margareta Moldovan, Stefan Vlad, m. cismar; Varvara Vlad n. Boronyai, Cornel Togan, stud., Ioan S. Pitariu, cul.-tip., Elena Grindeanu, Elisabeta Praşca, Liviu Praşcanu, Evelina Luca, Eugenia Călborianu, Sofia Luca, Eugenia Muntean (Veştem), Ana Stanciu, Paraschiva Buzdughină, Ana Ciontea, Paraschiva Popa, Paraschiva Popa n. Feldiorean, Alex. Váradi, m. frizer, Elisa Váradi n. Zsombolya, Ioan Váradi jun., Nicolae Ticz, Ioan Váradi sen., Const. Dimian.

*

Gróznic incendiu. In 9. l. c. pela $^1/_2$ 5 óre postmeridiane s'a escat în comuna *Vaideiu* tractul Orăştiei un foc gróznic, carele ajutat de un vênt despre méză-zi, în timp de o óră au prefăcut în cenuşă 146 clădiri la 75 locuitori, dintre cari 52 nu au rĕmas cu nimica arzêndu-le tóte clădirile cu hainele, bucatele îmblătite şi neîmblătite şi aparatele economice. Vieţi omeneşti nu s'au periclitat, animale asemenea nu au căzut pradă focului oribil. Paguba sĕ urcă la 50—60 mii coróne. Sĕ vorbeşte pe aicea, că un foc aşa teribil nu s-au mai pomenit de 30 ani în cóce. Intre cei loviţi de sórte e şi preotul nostru Zacharie Tilicea. Asiguraţi au fost numai 16 inşi.

Nenorociţii apelézǎ la marinimositatea inimilor caritabile ale publicului, rugându-l a le veni în ajutor.

*

Adunarea cercuală ordinară a despărţĕmêntului VI. (Sebeş) al „Asociaţiunei pentru literatura română şi cultura poporului român“ în anul acesta se va ţinea în comuna *Daia română* în 2 Septembre (20 August) cu următorul

Program: 1. Deschiderea adunării la 11 óre a. m. 2. Raportul general al comitetului despărţĕmêntului despre activitatea sa dela ultima adunare cercuală. 3. Raportul casarului prin care presentézǎ raţiociniul pe a. 1899 şi bugetul pe a. 1901. 4. Alegerea unei comisiuni pentru censurarea acestora. 5. Alegerea unei comisiuni pentru înscrierea de membri noi şi încasarea taxelor. 6. Disertaţiuni. 7. Raportul comisiunei de sub Nr. 4. 8. Raportul comisiunei de sub Nr. 5. Statorirea bugetului pe a. 1901. 9. Alegerea a doi delegaţi la adunarea generală ce se va ţinea în anul acesta la băile Herculane. 10. Distribuirea unui premiu de 10 cor. în aur acelei femei care va fi mai bine îmbrăcată în haine făcute de ea. 11. Defigerea locului pentru adunarea anului viitor. Curenţii. Alegerea unei comisiuni pentru verificarea procesului verbal. Inchiderea adunării.

Sebeş, la 17 August 1900.

Comitetul despărţĕmêntului VI.

Sergiu Medean, director. *G. Tătar*, secretar.

*

Prea multă curtoasie. Regele Alesandru al Sêrbiei, vizitând după cununia sa un orăşel din provinţă, fu uimit de grandeţa unui transparent minunat cu inscripţia: „Bine aţi venit, Majestate!“ — „Ce edificiu este acesta?“ întrebà regele. — „Temniţa cercuală“, fu rĕspunsul adiutantului. Regele rise şi se depărtà zicênd: E cam prea multă curtuoasie.

*

Festivităţile Saşilor în Agnita. In sĕptĕmâna trecută *Vineri* s'au întrunit în opidul *Agnita* în adunare generală: reuniunea săséscă geografică ardelénă, care există de 51 ani; reuniunea femeilor evang., care numĕră *139 despărţĕminte* în Ardeal şi desvóltă o activitate fórte rodnică prin înfiinţarea de asile pentru copii, îngrijirea bolnavilor în comune, împodobirea bisericilor etc.; reuniunea fundaţiunei Gustav-Adolf, care are în Ardeal *259* reuniuni locale cu 56.505 membri şi sprigineşte scólele şi bisericile săsesci, pentru cari a votat de astădată un ajutoriu de 1018 fl. 33 cr.

Au participat la aceste serbări fórte mulţi óspeţi, între cari ca representant din partea comitetului central al reuniunei Gustav-Adolf din Lipsca archidiaconul *Dr. Jacobi.* La séra de cunoscinţă a salutat pe óspeţi din partea comunei bis. gr.-or. din Agnita părintele Părău. S'a arangiat o exposiţie industrială curat săséscă, la care a expus şi un singur român rotar. In şedinţa secţiunei istorice a reuniunei geografice s'au expus mai multe obiecte vechi, urne, securi preistorice etc. Preotul Dr. Adolf Schullerus a ţinut o disertaţie despre originea numelor de oraşe şi localităţi etc. Serbările s'au terminat Duminecă séra cu un comers al studenţilor universitari.

*

O lămurire. Dl Georgiu *Albu*, paroch în Geógiu respunde la intrebarea d. I. Bota din nrul 30 al ziarului nostru, relativă la starea averii fostei subreuniuni a învĕţătorilor din tractul Albei-Iulia următórele: Averea subreuniunei desfiinţate a constat din 72 fl. şi adecă 50 fl. depuşi la „Iulia“ ear 22 fl. la cassarul d. Iuliu Moldovan. Din averea acésta s'a decis a sĕ înfiinţa o *bibliotecă didactică* a învĕţătorilor din acest tract, în care scop s'au procurat de o anumită sumă cărţi, ear o parte se află la mâna cassarului pentru un dulap şi protocólele bibliotecei. Dl Bota dela 1897 a negligiat în mod condamnabil cercetarea adunărilor generale învĕţătoreşti şi aşa fireşte, nu ştie ce sĕ petrece în ele, deci nu i se şede a lua la rĕspundere pe cineva, mai ales că nici taxa de membru n'a solvit'o de ani îndelungaţi.

*

Poporaţia oraşului New-York. După recensemêntul ultim publicat în zilele acestea New-Yorkul are $3^1/_2$ milióne locuitori, cam de 6 ori mai mulţi decât Budapesta. Poporaţia s'a sporit în 10 ani cu un milion.

*

Mórtea unui filosof german. Duminecă a repausat într'un sanator din *Naumburg* filosoful german Friedrich *Nietzsche,* care încă din anul 1889 în urma încordărei spirituale prea mari şi prin usare exagerată de mijlóce contra insomniei şi-a atras un morb psichic incurabil şi ca atare a fost internat în ospiciul din Naumburg. Nitzsche s'a născut în 1844, a studiat filologia clasică în Bonn şi Lipsca, şi a fost denumit profesor ordinar de studiile acestea în Basel la 1870. A luat parte în rĕsboiul din 1870 ca îngrigitor de bolnavi. La 1879 a fost pensionat din causa suferinţelor de ochi, împreunate cu dureri dese de cap. Intre filosofii timpului mai nou Nietzsche trece de unul, care a simţit mai mult de cât ori care, cugetele, lumea sentimentelor, inclinările şi tendenţele ce au frămêntat omenimea în ultimele decenii. In scrierile sale filosofice exprimă pe basa teoriei lui Darwin principiul, că experienţa naturaliştilor despre selecţiunea speciilor şi remânerea celor mai puternice, cari oprimă pe cele mai slabe, se póte transmite şi asupra omenimei. Aici încă, individualitatea puternică este care înriuresce desvoltarea omenimei, deci numai acésta are adevĕrată îndreptăţire la existenţă. Tesa lui finală — fórte primejdiósă pentru morală — e, că alesul dzeirei sau aşa numitul „Übermensch“, individul puternic, nu e dator a respecta idea de drept şi bun, stând el preste aceste restricţiuni.

*

Bóle de cai s'au constatat oficios: în *Tărlungeni* (comitatul Braşov) la un cal bólă de muci; în *Turnişor* (comit. Sibiiu) la un cal antrax.

In următórele comune dispărênd bóla de vite, s'a ridicat carantina: în *Şieul-mare şi Pintak* (comit. Bistriţa-Năsĕud), în Aghireş şi Feleac (comit. Cojocna).

*

„Reuniunea Mensa Academica“ din Budapesta publică concurs pentru ocuparea locurilor vacante la masa studenţilor pe semestrul I a. şcol. 1900/901, şi anume: 1. Sunt de ocupat vr'o *100* locuri gratuite, respective de semisolvenţi la prânz. 2. Trei locuri gratuite (prânz şi cină) înfiinţate de contele Vigyázó Sándor 3. *Şése* locuri gratuite înfiinţate de consiliul oraşului Budapesta, câte *unul* de comitatele Haromszék, Torontál, Trencsén şi Ung, apoi de oraşele Pozsony Szabadka şi Szatmár-Németi. La acordarea acestora sunt preferiţi cei aparţinĕtori acestor comitate respective oraşe. Cererile netimbrate, instruite cu index sau copia de pe index (la începĕtori testimoniu de maturitate), atestat de paupertate cu date amĕnunţite, sunt a se adresa presidiului Reuniunei Budapesta, IV, Molnár u. 11, în terminul de 20 Septembre cele de sub pct. 1, şi 12 Septembre cele de sub 2 şi 3.

*

Scóla industrială orăşenéscă din Sibiiu. Din anuarul al 28-lea al scólei industriale orăşenesci din *Sibiiu* pe a. scolar 1899/900, publicat de directorul Martin *Schuster* scótem următórele date:

Scóla a constat în anul scolar espirat din 1. *Cursul preparator* cu dóuĕ despărţeminte 2. *Cursul de industrie* cu 3 clase 3. *Cursul de construcţii* cu trei clase. In total au fost 13 clase, cu dóuĕ mai puţine decât în anul 1898/99.

Corpul didactic a constat din un director şi 23 instructori, parte profesori de scóle medii, parte învĕţători de scóle primare.

Prelegerile s'au început în 15 Septembre 1899 şi s'au terminat în 17 Iunie 1900. S'au ţinut în total 125.926 óre.

La finea anului scolar au fost 474 elevi; absenţii au fost 17.412, din care 11.709 scusate, ear 5703 nescusate.

Resultatul clasificaţiunilor se presintă astfel: din cei 474 elevi examinaţi, 31 sau 6.54% cu calcul distins, 112 sau 23.63% bine, 150 sau 31.64% suficient şi 181 sau 38.19% nesuficient. Din cei 181 au primit 58 permisiunea se facă în Septembre examen de corigenţă dintr'un obiect.

Elevi inscrişi au fost în total 604, cu 142 mai puţini, decât în anul espirat, ceeace se esplică prin împregiurarea, că în a. 1899 s'a înfiinţat şi o scólă industrială de stat.

Din cei 604 elevi înscrişi au fost după *confesiune*: 101 sau 16.72% rom. cat., 98 sau 16.23% gr.-or., 40 sau 6.62% gr.-cat., 328 sau 54.30% ev. lut., 27 sau 4.47% ev. ref., 1 sau 0.17% unitar şi 9 sau 1.49% mos.; după *naţionalitate:* 411 sau 68.05% germani, 106 sau 22.51% români şi 27 sau 9.44% maghiari.

De remarcat e, că deşi elevii români au frecuentat institutul într'un numĕr atât de considerabil, limba română nu li s'a propus, nici barem ca studiu facultativ.

Anul scolar 1900/901 se începe la *15 Septembre* c. Inscrierile se fac din 3—13 Septembre în edificiul gimnasiului evang. dela 6 óre p. m. Intârzierile nejustificate se pedepsesc. Didactrul e de 4 coróne şi are sĕ se solvéscă la înscriere sau cel mult până la 15 Octobre, după începerea prelegerilor.

*

Papa contra protestanţilor. Din Roma se anunţă, că papa în o scrisóre adresată vicariului cardinal arată situaţia dificilă, în care se află din causă că legea permite libera propagandă a protestantismului, chiar în Roma. Papa provócă în fine pe credincioşii papistaşi sĕ-'l spriginéscă pentru a slăbi păgubitórele resultate ale propagandei eretice.

*

Urmaşii ómenilor mari. S-a vĕzut adeseori acel joc particular al naturei, că copiii ómenilor mari adeseori nu sunt decât nisce stîrpituri de compătimit, ba mulţi degenerézǎ sau ajung robi unei patimi ruinătóre. Fíul marelui măestru pictor Arnold Bőcklin încă adevereşte acéstă constatare. Precum scriu ziarele fiul lui *Böcklin* a rănit nu de mult în mod periculos pe o fată din Zürich care n-a voit sĕ se mărite după el. Un cas analog ne presintă fiul generalului *Blücher*, al marelui comandant, care a lovit de mórte pe bărbatul unei teatraliste, din care causă a fost pedepsit cu închisóre de 7 ani. Nenorocitul fiu al marelui tată a murit în casa nebunilor. Fiului lui *Göthe* încă i-se póte aplica învers proverbul comun, că mărul nu cade departe de tulpină. A fost un estravagant, dedat beţiei, care patimă funestă l-a dus în mormênt în flórea vieţii. Despre fiul lui *Schiller* spune cronica, că a fost un om fórte mărginit la minte şi n'a putut fi înstruat nici în ortografie. Fiul marelui romancier Walter *Scott* a remas în viaţa sa întrégă un necioplit, care n'a cetit nici măcar operele tatălui seu. Nepotul lui *Byron* a fost un muncitor incult care 'şi afla în beţie plăcerea cea mai mare şi n'a sciut nici ceti. Despre fiul lui Dante încă cetim în cronicele din acel timp că n'a atins în privinţa calităţilor intelectuale nici media tatălui sĕu.

Ne mângăe faptul, că acest joc vitreg al naturei nu e o lege urmată cu consecuenţă de fer, pentru că adeseori am putut vedea din părinţi geniali copii geniali.

Notiţă literară.

Inceputurile ziaristicei nóstre (1789—1795) de Ilarie Chendi. Orăştie Minerva, institut tipografic, societate pe acţii 1900.

Acesta este titlul unei broşuri, care pe 35 de pagini ne arată cum în veacul trecut la 1789 o societate literară aici în Sibiiu, voesce sĕ scótă la lumină un ziariu românesc care era sĕ fie cel dintâi ziariu aici în Transilvania.

Ziariul 'şi are originea în ideile umanitare profesate de „societatea francmasonă numită „loja Sântului Andreiu la cele trei foi de mare la Sibiiu în orient“ între membri cărora între alţi români era şi Ioan Molnár-Morariu doftor de legi şi profesor de tămăduirea ochilor“ „cum 'l numesce Tempea în prefaţa gramaticei sale“, şi guvernorul ţĕrii de atunci contele Bánfy György, care a şi recomandat cu căldură intreprinderea din cestiune.

Domnul Chendi ne reproduce în broşura acésta şi programul proiectatului ziariu românesc, căruia i s'a şi dat concessiunea, nu i s'a încuviinţat înse scutirea de taxe postale.

Aprobarea acésta dela 1789 nu s'a mai dat, când ea s'a cerut a dóua óră la 1793 de-órece revoluţiunea francesă trezì şi în românii din Transilvania sentimentul naţional, logia francmasonă se desfiinţézǎ la 1790 şi dieta Transilvaniei la 1791 resuna de cererile românilor grupaţi în jurul *„Suplex libellus valachorum“*, care reclama drepturile politice ale românilor.

In anul următoriu 1794 tipograful din Sibiiu Petru Barth trimite guvernului o petiţiune, arătând cum o societate de învĕţaţi din Valachia l'a invitat sĕ priméscă editarea unui ziariu periodic, şi cere încuviinţarea. Guvernul dă încuviinţarea, ear censura şi supraveghierea o incredinţézǎ episcopului *Gerasim Adamoviciu.*

Sufletul acestor prime încercări a fost Ioan Molnàr, care a fost unul dintre cei mai învĕţaţi bărbaţi din secolul trecut, şi care a urmărit cu bărbăţie scopul de a lumina poporul român prin mijlocirea ziariului.

Broşura din cestiune publică şi programul ziariului, căruia i s'a dat concessiunea la anul 1794 şi domnul Chendi scóte la ivélă mai ales două puncte distincte din acel program: **„naţionalismul** şi **ortodoxismul“**, cari în programele celor dóuĕ incercări anterióre nu fuseră accentuate.

Domnul Chendi care a adunat la un loc puţinele date privitóre la primele încercări de ziaristică românéscă, a făcut bune servicii istoriei literaturei nóstre, şi noi broşura o recomandăm binevoitórei atenţiuni a publicului nostru.

*

Ziua învierei, epilog dramatic în 3 acte de Henrich Ibsen, traducere de Il. Chendi şi C. Sandu. Orĕştie, Minerva institut tipografic, societate pe acţii, 1900.

Literaturei româneşti prin traducerea acésta i s'au făcut un bun serviciu, dându-se posibilitatea ca şi publicul român sĕ guste productele literarie de mare valóre ale literaturei strĕine, şi Ibsen ocupà loc de frunte şi prin acest product al seu, glorificător al iubirei ideale a pictorului, care trăiesce numai din idealul seu, la care a servit de model femeia cea mai frumósă.

Din public.*)

Dare de sémă şi mulţumită publică.

Cu ocasiunea representaţiunei teatrale şi a petrecerei de dans aranjate la 12 Aug. a. c. n. de tinerimea studiósă zarandénă în *Brad* spre sporirea fondului „masa studenţilor“ dela gimnasiul român gr.-or. din loc a întrat în total suma de 353 c. 10 fil. (treisute cincizeci şi trei coróne 10 fil.).

Din acéstă sumă brută subtrăgênd spesele în sumă de 165 cor. 35 fil. resultă un venit curat de 187 c. 75 fil. una sută optzeci şi şepte coróne 75 fil.

Au suprasolvit la cassă următorii participanţi: Dl. P. Plaştea not. Mihaleni 3 cor., Aron Roman teol., S. Damian rentier, S. Stanilă par., Dionisiu Sida not. câte 1 cor., Ioan Fugătă 1 cor. 40 fil., Onea vicenot., măestri Ilie Omĕtă, Ilie Zêrna, G. Pop, P. Bota, învĕţătoriul P. Giurgiu câte 40 fil. şi învĕţ. Al. Draia 2 cor.; au contribuit însĕ domni: Romul Coţoiu comerc. B. de Criş 10 cor., Iuliu Pop (Crisciori) 5 cor., I. Micluţa par., Rişculiţa 2 cor., Amos Feier plugar 2 cor., Ioan Safta învĕţ. 1 cor. şi ambele societăţi de mine: 12 Apostoli şi Musariu 20 cor. Dna Gligor a suprasolvit 80 fil.

Atât onoraţilor óspeţi, cari au participat în persónă, cât şi domnilor, cari n'au putut participa în persónă, dar au binevoit a contribui, în numele bravei tinerimi zarandane li-sĕ esprimă cea mai căldurósă mulţămită, cu rugarea de a ţine în evidenţă mersul fondului „masa studenţilor“ din Brad

Brad, la 19 August 1900 n.

Pentru comitet:
Vasile Boneu
profesor.

Posta Redacţiunei.

N. T. Articolul nu se publică, din causă că nu putem îmbrăţişa şi propaga idei cu tendenţe retrograde.

A. Vlad. In afacerea resuscitată s'a lăsat loc reclamaţiunilor oficióse, deci regretàm a nu putea face loc articolului cam lung, ce ni-ai trimis.

---

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta redacţia nu primeşte rĕspunderea.

Nr. 789/1900. [160] 1—3

Concurs

Pentru întregirea parochiei vacante de clasa a III-a Crăciunel, în protopresbiteratul Têrnavei, se escrie prin acésta concurs cu terminul de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt cele fasionate în fóia pentru întregirea venitelor dela stat, locuința în casa parochială.

Doritorii de a ocupa acest post au sĕ-și aștérnă cererile instruite conform normelor în vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral (u. p. Küküllövár) până la terminul arătat mai sus.

Cetatea de baltă, 1 August, 1900.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Têrnavei în conțelegere cu comitetul parochial respectiv.

Nicolae Todoran
protopresbiter.

Nr. 474/900 [162] 1—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor învĕțătoresci dela mai jos însemnatele școle române gr. or. din tractul protopresbiteral al Ungurașului, se escrie prin acésta concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în ziarul „Telegraful Român“.

1. Romița, cu salariu anual de 600 cor.. din cari 404 cor. dela stat și 196 cor. dela popor, cuartir și grădină de legumărit.

2. Sântămăria, cu salariu anual de 600 cor. prin repartiție dela popor cuartir și grădină.

3. Tămasia, cu salariu anual de 600 cor. prin repartiție dela popor, cuartir și grădină.

Dela concurenți se recere, ca înainte de alegere sĕ se presenteze în parochie pentru a puté fi cunoscuți, și au a-și aşterne petițiunile lor în regulă instruite conform normelor în terminul preclus la subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Fizeș-Sânpetru, la 10/23 August, 1900.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Ungurașului în conțelegere cu comitetele parochiale.

Pavel Roșca
protopresbiter.

Nr. 626/900. [164] 1—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor de învĕțători dela scólele confesionale gr. or. române din mai jos însemnatele comune în protopresbiteratul gr. or. al Avrigului prin acésta se escrie concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Tel. Rom.“.

1. Sărata, postul de învĕțătoriu cu salariul anual de 600 cor., cuartir și lemnele necesare pentru foc.

2. Sebeșul-superior, al doilea post de învĕțătoriu, cu salariu anual de 600 cor., pentru cuartir 30 cor. și lemnele necesare pentru foc.

Doritorii de a ocupa vre-unul din acestea posturi sĕ-și subștérnă cererile concursuale instruite conform legilor în vigóre la oficiul protopresbiteral gr. or. al Avrigului în Avrig (Felek, Szebenmegye) până la terminul susindicat, cu acea observare, că dela concurenți se recere sĕ se presenteze în vre-o Duminecă séu sĕrbătóre la biserică spre a-și documenta desteritatea în cântări și tipic, avênd a conduce în sĕrbători și Dumineca câte o strană în biserică.

Avrig, 15 August, 1900.

In conțelegere cu comitetele parochiale respective.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Avrigului.

Ioan Cândea
protopresbiter.

La **Librăria Tipografiei archidiecesane** se află

3 prapori gata

ca mustre: unul de mătase grea damast, mărimea 85/155 cm. și costă **128 cor.**, unul de camgarn fin, mărimea 120/175 cm, costă **cor. 108**, ér al III-lea din pânză de in cernită fórte trainic și frumos, mărimea 120/170 cm. cu **63 cor.** Toți sunt fără prăjină; cu prăjină se adauge la prețurile indicate încă câte 10 cor. Se primesc însĕ și comande pentru alte mărimi cu ori și ce fel de icóne. Observăm, că praporii sunt fiecare din câte o singură bucată și icónele sunt pictate pe însași stofa praporelui, praporii din mai multe bucăți costă cu mult mai puțin.

Microbii și sciința.

Nóua descoperire pentru vindecarea ofticei a provocat atențiunea și admirațiunea savanților, umplênd totodată de o vie speranță numerósa familie a bolnavilor precum și pe aceia, cari cu inimă frântă își vedeau ființele iubite nimicindu-se zi de zi, fără de a puté fi salvate. De astădată dar descoperirea este demnă de crezut, autentică și comprobată prin numĕrósele succese.

Acest product nou este preparat de profesorul **G. Bandiera**, un distins chemist în Palermo (strada Tormieri 65). El constă din un antiseptic puternic, și omóră baccili fără de a ataca în vre-o parte organismul omului. Supus corpului medical spre examinare, acest product a fost în urma numĕróselor încercări recunoscut ca unicul medicament, ce sciința póte oferi definitiv și cu succes contra tuberculosei.

Acțiunea sa e într'atât de promptă, de energică și de rapidă, încât mulți bolnavi atacați de oftică chiar în gradul al doilea sau al treilea, tratați fiind cu acest preparat al profesorului Bandiera au constatat în curênd o ameliorare considerabilă în starea generală a sănătății lor: frigurile au scăzut succesive pănă ce au dispărut de tot; apetitul a revenit, puterile au crescut, respirațiunea a devenit mai ușóră și în timp scurt acești nefericiți erau deplin vindecați. Asemenea resultate remarcabile s'au obținut de altcum și la afecțiuni de pept, precum: bronșite, catar de plumâni. Cereri pentru acéstă preparațiune au sosit din tóte părțile într'un numĕr atât de mare, încât profesorul **Bandiera** abia póte satisface tuturora.

Ce progres imens nu a făcut de fapt studiul microbilor în medicină! [126] 5.

---

[163] 1—3

Publicare de licitațiune.

Pe basa planului și preliminariului încuviințat de Prea Veneratul Consistoriu Archidiecesan prin resoluțiunea dto 19 Februarie a. c. Nr. 1072 Școl. precum și de forurile administrative competente ale comitatului cu data de 10 Iuliu a. c. Nr. 807 Kb. comuna bisericéscă greco.-ort. rom. Paloș, comitatul Târnavei-mari, dă în intreprindere, pe calea licitațiunei minuende verbale **zidirea unui nou edificiu scolar**.

Preliminariul de spese este de 12,419 cor. 60 fil.

Comuna bisericéscă însĕ neputênd presta deodată spesele întregului edificiu, din causa altor spese neevitabile, — dă în întreprindere deocamdată numai partea acea din plan care cuprinde salele de învĕțământ indispensabile, antreul și cancelaria.

Ca preț de strigare deci se pun din preliminar spesele ce cad numai pentru partea acésta a planului, cari dau suma de **8758 cor. 64 fil.**

Din acest preț se va subtrage în conțelegere cu eventualii concurenți, în ziua de licitațiune prețul acelui material, pe carele se va putea obliga comuna bisericéscă a'l pune la disposiția antreprenorului respectiv.

Doritorii de a întreprinde zidirea acésta au a depune vadiul de 10% a prețului de strigare în bani gata, cu ocasiunea licitațiunei, care se va ținea în *9 Septembre n. a. c.*, în localul scólei vechi din loc.

Informațiuni mai deaprópe în privința condițiunilor speciale ale zidirei se pot vedea și primi la subscrisul oficiu parochial.

Incepêndusĕ zidirea încă in decursul anului acestuia — fiind timpul favorabil — ea se va putea continua mai departe de 25 Octobre n. numai cu consimțĕmêntul comitetului parochial, avênd a se efeptui restul zidirei în anul viitor 1901 până inclusive 30 Iuniu.

Paloș, din ședința comitetului parochial gr.-or. român ca senat scolar, ținută la 30 Iuliu 1900.

Patrichiu Pintea
păroch și președ. comit. par.

Lascu Toma
notar.

Vidi!

Nicolau D. Mircea
protopop.

Din **Tipografia și librăria archidiecesană, Sibiiu**, se póte procura

Din vremuri apuse,

de
Iudita Secula n. *Truța*.

Broș. à 50 cr.

Ocasiune rară!

240 bucăți pentru 3 Mărci.

1 orologiu elegant cu garanță de 3 ani dimpreună cu un lanț frumos, 1 sugaretă admirabilă cu chichlibar, 1 ac minunat de cravată cu Simil-Brillant, 1 inel fórte elegant cu imit. de pétră scumpă pentru domni sau dame, o garnitură fórte pompósă constând din nasturi pentru manchete, pentru gulèr și pept, 1 garnitură de recuisite de scris pentru busunar constând din 3 obiecte, 1 păreche de ciorapi fini, 1 broșe de tot eleg. pentru dame de fasonul cel mai nou, 1 oglinduță drăgălașe cu cutie și cu un pieptănaș, 20 obiecte cu corespondențe de scris și alte preste 200 bucăți diverse, cari sunt folositóre și indispensabile în casă.

Ori ce înșelăciune eschisă, pentru că ce nu convine primesc înapoi îndată. La cumpĕrarea de 2 pachete dau un briceag cu 2 limbi gratis! — A se procura prin rambursă sau prin trimiterea banilor înainte prin prăvălia

Ernst Buchbinder
Krakau, Postfach.

A eșit de sub tipariu în Tipografia archidiecesană:

APOSTOLUL

— cu litere latine —

cu binecuvêntarea **I. P. S. Domn Ioan Metianu, archiepiscop și metropolit** și se află de vênzare la **Tipografia și Librăria archidiecesană în Sibiiu** cu prețurile: broșat **7 cor.**, legat **9·50 cor.**, ediție de lux broșat **8 cor.**, legat după cum se comandă.

„Dotațiunea Clerului“.

(Avis preoțimei nóstre.)

Este sciut, că **articlul de lege XIV. din 1898** ***despre întregirea venitelor parochiale,*** întră în valóre cu 1 Ianuariu n. 1899. Corporațiunea nóstră supremă bisericéscă, măritul congres național-bisericesc, s'a pronunțat deja pentru acceptarea sumelor de intregire, dacă înaltul guvern al țerei le va pune la disposiția consistoriilor eparchiale spre împărțire fără condițiuni umiltóre pentru biserică și clerul ei. Astfel — fiind timpul înaintat — Consistoriile eparchiale, întrucât nu au făcut deja, vor trebui sĕ facă pașii de lipsă pentru adunarea datelor privitóre la venitele sigure ale singuraticelor parochii, ca astfel sĕ se pótă judeca pe base de date temeinice. Ca sĕ se pótă purcede în chip corespundĕtor la umplerea datelor de lipsă și sĕ se pótă înduce tóte fără eventuala păgubire a celor indreptățiți, este fără îndoială necesar, ca se çunóscă toți parochii,

legea însași,

în tóte amĕnuntele ei. In scopul acesta a tradus dl Dr. *Elie Cristea* acest articlu de lege, pe care îl recomandăm în atențiunea tuturor, pe cari îi privesce. Dar chiar și după regularea generală a chestiunei de intregire legea acésta va fi pentru toți oficialii bisericei de o permanentă necesitate, căci ḑilnic se va ivi trebuința de a o consulta. Traducerea a apărut în tipografia archidiecesană și se póte procura cu prețul de 20 cr. + 3 cr. pentru porto, atât dela traducĕtor, cât și dela librăria archidiecesană.

Multe disposițiuni din lege se esplică și lămuresc prin

Instrucțiunea

care de asemenea se află la librăria archidiecesană.

Iară pe lângă acestea aruncă o deosebită lumină asupra acestei chestiuni voluminósa broșură întitulată

„Dotațiunea Clerului“

de *Ilie Dinurseni.*

apărută asemenea în tipografia archidiecesană. Costă 1 corónă.

Din acéstă instructivă broșură se va putea clerul nostru lumina asupra punctelor mai grave din amintita lege și astfel în activitatea sa parochială va putea fi orientat și va putea sci, cum are sĕ purcédă, ca sĕ rĕmâe și pentru viitor acel factor independent în organismul bisericei și neamului nostru, dela care toți mai mult aștéptă desvoltarea și promovarea intereselor nóstre de progres continuu.

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

La acest numĕr se adauge și un suplement.

Nr. 266/1900. [143] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci din comunele mai jos însemnate, protopresbiteratul Abrudului, se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Bucium-Cerb, salariu anual 600 cor. din repartiţie, cuartir şi lemne de foc.

2. Bucium-Isbita, salariu anual 600 cor. din repartiţie, cuartir şi lemne de foc.

3. Bucium-Sat, salariu 600 cor. din cassa bisericei, cuartir, lemne de foc şi folosirea grădinei scolare.

4. Buninginea, salariu 600 cor. din repartiţie, cuartir şi lemne de foc.

5. Cărpiniş cu Vêrtop, salariu 600 cor. din repartiţie, cuartir şi lemne de foc.

6. Ciuruleasa, salariu 600 cor. din repartiţie, cuartir şi lemne de foc.

7. Roşia cu Corna, salariu 600 cor. din repartiţie, cuartir şi lemne de foc.

8. Pĕtrângeni cu Valea-Bulzului, salariu 600 cor., şi adecă 291 cor. interesele după obligaţiunea de stat, ér restul din fondul scolar, cuartir, grădină şi lemne de foc.

9. Trêmpoele, salariu 600 cor. din repartiţie şi lemne de foc.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi îşi vor subşterne cererile instruite conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu până la terminul arătat şi se vor presenta în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre la biserică spre a-şi arăta desteritatea în cântări şi tipic, avênd cei ce vor reflecta la postul de sub Nr. 8 a participa în tóte Duminecile şi sĕrbătorile cu elevii la serviciul divin pe rênd la bisericile din Pĕtrângeni şi Valea-Bulzului.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Abrudului.

Abrud, 12 Iulie, 1900.

Petru Popoviciu
protopresbiter.

Nr. 419—900. [145] 3—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor vacante din comunele bisericesci mai jos însemnate, protopresbiteratul Cohalmului se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în ziariul „Telegraful Român“.

1. Jibert, cu salariu anual de 600 cor., dintre cari 240 cor. prin repartiţie dela popor, 200 cor. dela stat şi 60 cor. computate lemnele de foc şi folosirea unei grădini. Cuartir liber în edificiul scólei.

2. Draos, cu salariu anual de 600 cor. dela biserică şi popor. Cuartir liber în edificiul scólei şi lemnele de foc.

Concurenţii au sĕ se presenteze în vre-o Dumineca ori sĕrbătóre la biserica din parochiile amintite, spre a-şi arĕta desteritatea în cântările bisericesci, şi au a-şi aşterne cererile conform normelor din vigóre, până la terminul susindicat subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Cohalm, în 22 Iuliu, 1900.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Cohalmului.

Nicolau D. Mircea
protopresbiter.

---

[146] 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor vacante de învĕţători din comunele bisericesci mai jos însemnate, protopresbiteratul Albei-Iuliei, se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în ziariul „Telegraful Român“.

1. Ampoiţa, cu salariu anual de 600 cor., cuartir şi lemne pentru foc.

2. Tĕuţ, cu salariu anual de 600 cor., cuartir şi lemne pentru foc.

3. Meteş, cu salariu anual de 600 cor, cuartir şi lemne pentru foc.

4. Bucerdea-vinósă, cu salariu anual de 600 cor., cuartir şi lemne pentru foc.

5. Inuri, cu salariu anual de 600 cor., cuartir şi lemne pentru foc.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi sĕ-şi subştérnă cererile concursuale instruite conform legilor în vigóre la subscrisul oficiu protopresbiteral până la terminul susindicat.

Alba-Iulia, 15 Iuliu, 1900.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Albei Iuliei.

Florian Rusan
adm. prot.

Nr. 408—900. [147] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de învĕţător în subsemnatele parochii din protopresbiteratul Cohalmului se escrie concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Tel. Român“.

1. In comuna bisericéscă Crihalma, salariul învĕţătoresc de 600 cor. prin repartiţiune dela popor, cuartir şi lemne de foc.

2. Valendorf, salariu anual de 600 cor., 400 cor. prin repartiţiune dela popor, 200 cor. dela Consistoriu.

Concurenţii vor avea sĕ se presente înainte de alegere în biserică, spre a-şi arăta desteritatea în cântări şi a face cunoscinţă cu poporul.

Cohalm, în 14 Iuliu, 1900.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Cohalmului în conţelegere cu comitetele respective.

Nicolau D. Mircea
protopop.

Nr. 831/1900. [159] 2—3

Concurs.

Prin acésta se escrie concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Tel. Rom.“ pentru următórele posturi învĕţătoresci vacante din tractul Branului şi adecă:

1. Rĕşnov, 4 posturi cu câte 600 cor. salariu.

2. Poiana-Mĕrului, 3 posturi cu câte 600 cor, salariu.

3. Cristian, 4. Şimon, 5. Vlădeni, 6. Moeciul-superior, câte un post împreunat cu câte 600 cor. salariu anual.

La fiecare din aceste posturi învĕţătoresci se mai dă afară de salariul de 600 cor. şi cortel liber în natură, grădină de legumi şi lemne de foc eventual relutul corespunzĕtoriu pentru tóte acestea în bani gata.

Staţiunile învĕţătoresci în genere sunt împreunate cu cantoratele, prin urmare se recere dela concurenţi a se presenta în vre-o Dumineca sau sĕrbătóre în biserică poporului spre a-şi arĕta desteritatea în tipicul şi cântările bisericei nóstre.

Pentru staţiunile învĕţătoresci din Rĕşnov şi Poiana-Mĕrului se pretinde, ca fără altă remuneraţiune, dintre cei aleşi după distribuirea lor de către comitetele parochiale, doi sĕ ţină scóla de repetiţiune în Dumineci şi sĕrbători unul cu copii şi celalalt cu copilele, altul va instruí pe toţi copii din tóte clasele din cântările bisericesci şi în fine toţi învĕţătorii sunt obligaţi perondându-se câte doi a ţiné strană în biserică în Dumineci şi sĕrbători.

Directoratul la aceste scóle asemenea fără altă plată se va încredinţa unuia dintre cei ce se vor alege.

Doritorii de a competa la vre-unul din aceste posturi vor avé a-şi aşterne în terminul indicat cererile lor instruite conform legii la subscrisul oficiu.

Zerneşti, 30 Iuliu, 1900.

In conţelegere cu comitetele parochiale.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Branului.

Traian Meţian
protopop.

Nr. 374—1900 prot. [148] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci dela scólele comunelor mai jos însemnate din protopresbiteratul Sighişórei, se publică concurs cu terminul de 30 de zile dela prima publicare.

1. Hetur, cu salariu anual de 600 cor., cuartir gratuit şi lemnele necesare de foc.

2. Şard, cu salariu anual de 600 cor., cuartir gratuit şi lemnele necesare de foc.

3. Archita, cu salariu anual de 600 cor., cuartir gratuit şi lemnele necesare de foc.

Concurenţii la aceste posturi, cu îndatorirea a provedea instrucţiunea scolarilor dela 6—12 şi celor dela 12—15 ani, a ţiné în Dumineci şi sĕrbători strană şi a conduce cântările liturgice cu tinerimea scolară, sĕ-şi aştérnă petiţiunile concursuale instruite conform normelor din vigóre subscrisului oficiu protopresbiteral până la terminul indicat cu îndatorirea a se presenta în vre-o Dumineca séu sĕrbătóre în biserică spre a şi arăta desteritatea în cele rituale, şi a face cunoscinţă cu poporul.

Sighişóra, 28 Iuliu, 1900.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sighişórei, în conţelegere cu respectivele comitete parochiale.

Dimitrie Moldovan
protopresbiter.

Nr. 260—1900 [155] 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de capelan lângă neputinciosul paroch Vasilie Hodoş din Iclandul-mare, protopopiatul Murĕş-Oşorheiului în urma încuviinţărei Preaven. Consistoriu archid. Nr. 6153/900—B. se escrie concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în ziariul „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: jumătate din venitele parochiei de clasa a III adecă 250 fl. = 500 cor.

Doritorii de a ocupa acest post sunt poftiţi a'şi asterne hîrtiile concursuali la prea onoratul Oficiu protopresbiteral în M.-Oşorheiu şi a se presenta în aceasta parochie spre a face cunoştinţă cu poporul, şi a'şi arăta desteritatea în cântări şi tipic, şi a se informa despre venitele acestei parochii.

Iclandul-mare, din şedinţa comitetului parochial, ţinută la 30 Iulie 1900.

Vasilie Hodoş preşedinte. *Timoteiu Florea* notar adhoc.

Vĕzut:

M.-Oşorheiu 3/16 August 1900.

Nicolau Maneguţiu
ppresbiter.

2645 szám 1900 [158] 2—3

Arlejtés.

A nagyszebeni m. kir. állami elmegyógyintézet részére az 1900/1901 évi fűtési időszakban szükséges **2200 azaz: kétezerkétszáz köbméter** ép, egyenes, száraz, nagyhasábokból álló nem usztatott **bükktüzifa** szállításának biztositása céljából *1900 évi szeptember hó 7-én délelötti 11 órakor* az intézet gondnoki irodájában — a hol a részletes feltételek is megtudhatók — zárt irásbeli ajánlati tárgyalás fog tartatni.

A sajátkezüleg aláirott, jól lepecsételt, magyar nyelven szerkesztett, 1 koronás bélyeggel és a szállitási érték 5%-ával mint bánatpénzzel ellátott ajánlatok a fennt jelzett helyen és időben benyujtandók.

A mennyiben a szállitásra szánt fa a fentebbi kivánalmaktól eltérő lenne, az az ajánlatban határozottan kifejezendő.

Megjegyeztetik, hogy a szállitandó fa őlberakását az intézet saját embereivel végezteti.

Az ajánlatok egy, esetleg három évi időtartamra külön-külön teendők.

Végül megjegyeztetik, hogy a m. kir. belügyministerium fenntartja magának azon jogot, hogy az egy évre, vagy a három évre szoló ajánlatot fogja elfogadni.

Nagy-Szeben, 1900 évi augustus hó 22-én.

A m. kir. állami elmegyógyintézet igazgatója.

Nr. 305/900. [154] 3—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor vacante învĕţătoresci din mai jos numitele comune, aparţinĕtóre tractului protopresbiteral al Treiscaunelor, se publică concurs cu termin până la 20 August a. c.

1. Chezdi-Mărtănuş, cu salariu de 603 cor. cuartir liber în edificiul şcólei şi 2 stângeni lemne.

2. Covasna, postul de învĕţător primariu, cu salar de 660 cor. şi relut de cuartir.

3. Dobêrlĕu, cu salariu de 600 cor. şi cuartir liber în edificiul şcólei.

4. Vama-Buzĕu, cu salariu de 600 cor. cuartir liber în edificiul şcólei şi lemnele trebuincióse.

Concursele pentru aceste posturi împreunate cu cantoratul, instruite în sensul legilor din vigóre, au a se aşterne în termin deschis subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Breţcu, 26 Iuliu 1900.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Treiscaunelor, în conţelegere cu comitetele parochiale.

Dimitrie Coltofeanu
protopop.

---

15 bucăţi fl. 3.05.

Nu se mai oferă ocasiunea rară de a putea primi pentru numai fl. 3·05 următórea colecţiune de juvaere.

1 Orologiu de busunar jubil. de nickel Anker-Remontoir cu capace gravate fórte frumos, cu portretul M. S. regelui Francisc Iosif I. (noutate), minutar, cu maşinerie regulată, precis, garanţă de trei ani (ér nu ceas de părete, cum trimit neguţătorii din bazare, în loc de orologiu aurit).
1 lanţ goldin panzerat sau de nickel.
2 buc. inele imitaţie de goldin în fasonul ce mai nou cu briliante de simil.
2 buc. nastori pentru mangete, aur-doublé cu mechanism.
3 bucăţi nastori pentru pept. (Chemisettes.)
1 nasture pentru gulerele îndoite.
1 ac fórte fin de cravată.
1 pungă pentru orologiul anker.
1 oglinduţă de busunar în cutie.
2 cercei de argint veritabil de fasonul ce mai nou.

Tóte aceste 15 obiecte dimpreună cu orologiul Anker-Remontoir costă numai fl. 3·05.

Aceleaşi 15 obiecte insĕ în loc de orologiul patent reform. Anker unul Patent-Goldin-Iubil. care înlocueşte pe deplin un orologiu de aur, cu garanţie de trei ani **numai cu fl. 6·10.**

Ceea-ce nu convine se schimbă bucuros sau se retrimit banii, aşadară risicul e exchis.

Anunciuri de felul acesta sunt imitaţii.

Sĕ se comande per Cassa sau cu rambursă dela [112] 3—3

E. Holzer

deposit de orológe, ciasuri şi obiecte de aur en gros

Liferantul asociaţiunei funcţionarilor de stat ces. reg. austriaci etc.

Krakau, Stradom 18 (Oesterr.)

Catalóge ilustrate gratis şi franco.

Nr. 540—1900 [156] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci dela scólele din comunele însemnate mai jos, protopresbiteratul Iliei, se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în ziariul „Telegraful Român“.

1. **Bicău**, lângă Brănişca, cu salariu anual de 600 cor., şi adecă: în bani repartiţiaţi în popor 280 cor.; în naturale 140 cor. folosirea unei grădini de fênaţ 90 cor.; venitul cantoral 30 cor., 3 stângini de lemne din care are sĕ se încălzéscă şi scóla; grădină de legumi şi cuartir în edificiul scólei.

2. **Brănişca**, cu salariu anual de 600 cor.; în bani din repartiţiune în popor 480 cor., folosirea unei grădini 20 cor., venitul cantoral 30 cor., 3 stânjini de lemne, din care sĕ se încălzéscă şi scóla 60 cor., din didactrul dela străini 10 cor. şi cuartir în edificiul scólei.

3. **Burjuc**, cu salariu anual de 600 cor., şi adecă: în bani repartiţiaţi în popor 204 cor., ca întregire dela stat 34 cor., din interesele crâşmăritului trei lunar 36 cor., dela biserică 20 cor., folosinţa porţiunei de pământ 306 cor., lemne, cuartir şi grădină de legumi.

4. **Cerbia** cu filia **Pogănesci**, cu salariu anual de 600 cor.: din repartiţiune în popor 320 cor., în naturale 60 mĕsuri bucate parte grâu parte cucuruz în preţ de 180 cor., venitele cantorale circa 100 cor., lemne de ajuns, cuartir în edificiul scólei şi grădină de legumi.

5. **Certejul de jos** cu filia **Coaja**, cu salariu anual de 600 cor., şi adecă: 441 cor., din repartiţiune în popor, din camĕta împrumutului dela stat 86 cor., în lemne de foc 73 cor. şi cuartir liber.

6. **Glodgileşciu**, cu salariu anual de 600 cor.: în bani din repartiţiune 302 cor., în naturale 49 mĕsuri de cucuruz în preţ de 98 cor., folosinţa pământului scolar numit „Cetăţéna“ 76 cor., ajutoriu dela stat 124 cor., cuartir în edificiul scólei, 2 stânjini de lemne şi grădină de legumi.

7. **Godinesci**, cu salariu anual de 600 cor., şi adecă: în bani din repartiţiune 230 cor., folosinţa unui pământ arătoriu şi fênaţ de 4 jugĕre în preţ de 100 cor., în naturale 115 ferdele cucuruz 230 cor., doi stângini lemne 40 cor. şi cuartir în edificiul scólei.

8. **Zam**, cu salariu anual de 600 cor. în bani repartiţiaţi în popor, 32 metri lemne, din care sĕ se încălzéscă şi scóla, pentru serviciul cantoral are partea usuată din venitele parochiale, cuartir în edificiul scólei şi grădină de legumi.

Dela reflectanţii la aceste posturi se cere, ca sĕ se presente până la alegere în vre-o Duminecă ori sĕrbătóre la biserica din comuna la care au concurat, spre a-şi arăta desteritatea în cântările bisericesci şi pentru luarea de informaţiuni despre modul de plătire al salariului, deobligaţi fiind ca învĕţători a ţiné strană în biserică şi a instruí pe scolari în cântări.

Doritorii de a ocupa unul din aceste posturi au sĕ-şi aştérnă suplicele lor concursuale instruite conform normelor din vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral până la terminul susindicat.

Ilia, la 3 August, 1900.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Iliei, în conţelegere cu comitetele parochiale respective.

Avram P. Pĕcurariu
protopresbiter

Advocatul
DR. NICOLAU VECERDEA
şi-a strămutat cancelaria în
Piaţa cea mare Nr. 6
vis à-vis de casa oraşului (Rathhaus)
[161] 2—3

Un învĕţăcel
se primesce numai decât în prăvălia de manufactură [150] 5—6
Ion Lazaroiu
Orĕştie — Szászváros.

In *Tipografia archidiecesană* a apărut:

ACAFTISTUL
Preasântei
Născătóre de Dumneḑeu
şi
alte rugăciuni
urmate de Sinaxarin pentru tot anul si Păschălie.
Un volum de 368 pagini 8°.

Preţul	simplu legat . . .	fl. —.85
	jumĕtate pânză . .	„ 1.05
	în piele roşie . . .	„ 1.25
Ediţia fină	în piele négră .	„ 2.—
	piele chagrin	„ 2.60
	în mătase .	„ 3.85

Se află de vênḑare la
Librăria Tipografiei archidiecesane,
Sibiiu.

In *Tipografia* şi *librăria archidiecesană, Sibiiu,* a eşit de sub tipar:

Dogmatica ortodoxă
de
Greg. Pletosu,
protoiereu, profesor gimnasial

Carte aprobată de Preaveneratul Sinod archidiecesan gr.-or.

Preţul broş. 2 C. 40 fil., pentru România 3 franci.

Conspectul cărţilor bisericesci
ce se pot procura din
Tipografia şi librăria archidiecesană,
Sibiiu.

Acaftistul prea sf. născĕtóre de D-ḑeu şi alte rugăciuni, ediţ. 1898, simplu legat fl. —.85 cr., frumos legat fl. 1.05, în piele roşie fl. 1.25, ediţia de lux fl. 2.— şi fl. 2.60, peluche	fl. 3.85
Apostol legat	„ 5.75
Anthorismos sau „deslușire comparativă asupra broşurei Dorinţele dreptcredinciosului cler din Bucovina“, în limba română sau germână dela fl. —.50 la	„ —.25
Biblia ilustrată, testam. vechiu şi nou, cu cirile nel. fl. 10, leg.	„ 15.—
Biografia fericitei Macrina (cu cirile) broş.	„ —.20
Carte de rugăciuni, pentru tinerime, legată	„ —.15
Chiriacodromion, (cu cirile), nel. dela fl. 10.—, la fl. 6.— leg.	„ 8.—
Compendiu de dreptul canonic de A. bar. de Şaguna în limba română sau germână, broşat dela fl. 3.— la	„ 1.50
Dumneḑeescile liturgii leg.	„ 4.50
Elementele dreptului canonic al bisericei dreptcred. rĕsăritene de A. bar. de Şaguna	„ 1.—
Enchiridion, adecă carte manuală de canóne cu comentar de A. bar. de Şaguna, dela fl. 4.— la	„ 2.—
Evangelia, (cu cirile), nelegată dela fl. 8.—, la fl. 6.— legată fl. 10.—, fin legată	„ 16.—
Genesa Evangeliilor de S. Popescu broş.	„ —.80
Hirotonier, pentru sf. de preoţi broş.	„ 2.—
Icóna celor 3 Ierarchi, pe hârtie	„ —.30
Icóna Evangeliştilor, pe hârtie	„ —.50
Istoria bisericei ort. rĕsăr. univers. dela întemeierea ei până în ḑilele nóstre, 2 tomuri de A. bar. de Şaguna, în limba română broşată, dela fl. 3.— la	„ 1.50
în limba germână dela fl. 1.— la	„ —.50
Istoria bisericéscă polit. naţ. de N. Tincu-Velea (cu cirile) broş. dela fl. 1.— la	„ —.40
Liturgia sf. Ioan pe note dela fl. 2.50 la	„ 1.—
Manual de studiul pastoral compus de A. bar. de Şaguna broş.	„ 1.50
„ „ **teologie morală creştinéscă** compus de A. bar. de Şaguna (cu cirile) broş.	„ 1.50
Mineile pe 12 luni în 12 volume (se vênd şi separat) leg. .	„ 86.—
Molitvelnicul bogat, (cu cirile) nelegat fl. 4.30, leg. fl. 5, fin leg.	„ 5.50
cu litere latine (evhologiu) legat	„ 6.50
Octoichul cel mare, cu catavasierul, nelegat dela fl. 17.— la fl. 10.—, leg.	„ 13.—
Octoichul cel mic, sau cele 8 glasuri (cu cirile) neleg. 60 cr., legat 80 cr., fin legat	„ 1.20
Octoichul cel mic, sau cele 8 glasuri cu litere latine leg. . .	„ —.75
Orologion, (ciaslov), cu cirile, neleg, 60 cr., leg. 70 cr., fin leg.	„ 1.20
Penticostariu, (cu cirile) neleg. dela fl. 8.—, la fl. 6.— legat	„ 8.—
Pneyma in Nicaeno Constantinopolitanum, studiu estetico-dogmatic de S. Popescu broş.	„ 1.50
Psaltirea bogată, neleg. fl. 2.75, leg.	„ 4.50
„ **prorocului David**, (cu cirile)	„ 1.—
Rênduélă la sfinţirea bisericilor, (cu cirile), nel. fl. 2.— leg.	„ 2.50
Scrierea Sf. Ioan gură de aur (cu cirile) broş.	„ —.50
Scrisori apologetice de apĕrare din 1867 broş.	„ —.50
Têlcul Evangeliilor (cu cirile) broş.	„ 1.—
Teologia pastorală veche, (cu cirile) broş. dela fl. 1.— la .	„ —.50
Testamentul nou, (cu cirile) broş. dela fl. 1.— la	„ —.50
Triodul cu Strajnicul, (cu cirile) nel. dela fl. 20.— la fl. 12.— leg.	„ 17.—

Farmacia lui F. I. R. Hotter la sf. Iosif, Wien, XII/2 Schönbrunnerstrasse 182.

Absorbinalul lui Hotter.
$^1/_1$ Flacon fl. 6. —, $^1/_2$ Flacon fl. 3.50. delătură tóte umflăturile şi depunerile de grăsimi fără sĕ vateme părului. Intăreşte nervii atacaţi şi slăbiţi, delătură şi distruge tóte nodurile în muschi, şi serveşte şi ca scut în contra aprinderilor; cu deosebire e probat la umflăturile produse din causa fearelor, apoi în contra ariciturei umflărei copitei, genunchilor umflaţi, mai departe în contra umflăturilor (noduri) de vine, în contra umflăturei picioarelor la glesne şi la încheietura degetelor cu un cuvênt în contra tuturor umflăturilor ori unde s'ar ivi.

Praful nutritor alui Hotter,
pentru cai şi vite cornute
1 Pachet cu 80 cr.
Un adaus escelent la nutremânt, pentru a ţinea vitele sănătoase şi cu putere este de a sĕ folosi la tóte suferinţele de rărunchi de ficat şi de nervi.

Preparate pentru veterinari, cele mai bune ale timpului mai nou, cari după atestate numĕróse nu au fost ajunse de alte mijloace de natura aceasta.

Sĕ sĕ ceară numai preparate de ale lui Hotter şi sĕ nu se priméscă altele. Deposit în farmacii şi Droguerii.

Deposit principal la Dr. Emil Budai farmacia oraşului Budapesta (Stadthausplatz) la Dr. Leo Egger & J. Egger Farmacia Palatinului VI Váczi körút 17 şi la farmacia Iosif Török Bpesta VI Kiraly utcza 12.

Fluidul lui Hotter „Training“
1 Sticlă cu fl. 1.20.
Conservează nervii şi muschii până la bătrâneţe înaintată totdeuna puternici şi vioi, pune în stare pe animal sĕ prestee cele mai mari strapaţii şi fugi, sĕ înţelege după frecare cu fluidul „Training“.
Sĕ mai foloseşte cu succes uimitor la tóte urmările cari obvin din opintiri prea mari, ologie, reumatism, şi înţepenire.

Praful de porci a lui Hotter.
Nr. I şi II
1 kg. . . . fl. 1.20.
Cel mai bun mijloc pentru a produce pofta de mâncare şi cu acésta prosperarea porcilor, fórte acomodat în contra orbalţului (brâncă); Nr. II este de a sĕ întrebuinţa la urdinare.

Mijloc în contra Colicei alui Hotter.
1 Sticlă fl. 1.50.
Contra la tot feliul de colică şi contra oprirei udului la cai precum şi contra umflăturilor la vite cornute. [54] 35—104

Alifia lui Hotter pentru delăturarea crescăturilor de oase.
$^1/_1$ Cutie cu fl. 2. $^1/_2$ Cutie cu fl. 1.20. delătură crescăturile de oase şi depunerile osoase chiar şi după 4—6 sĕptămâni. (boală învechită).

Nr. 92 Sibiiu, Sâmbătă 19 August (1 Septembre) 1900. Anul XLVIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru streinatate pe an 24 C, 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și insertiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază

INSERȚIUNILE
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond.

Regele Carol la Ischl.

Regele României este în visită la monarchul nostru în residența de vară a acestuia la Ischl.

Este un act de politeță acéstă visită înaltă și ea e mărturia bunelor relațiuni dintre România și monarchia austro-ungară.

Mai vine și o parte personală. Visita acésta arată și bunele relațiuni personale dintre acești doi monarchi, cari cu atâta înțelepciune conduc destinele țerei lor.

La aceste considerațiuni generale se mai adauge în anul acesta una de tot specială.

Regele României voesce sĕ aducă împĕratului-rege Francisc Iosif I. în persónă felicitările sale din incidentul aniversărei a 70-a a bunului nostru monarch, care din nou a dat fericită ocasiune popórelor de sub sceptrul Habsburg a-și descoperí inimile, cari cald bat pentru bunul domnitoriu.

Aceste considerațiuni au determinat pe regele României, ca în drumul seu spre locul de recreațiune Ragaz, sĕ se abată pe la Ischl, spre a se întâlní cu iubitul nostru monarch și a-i aduce în persónă felicitările cuviinciόse.

Intre impregiurări normale tóte acestea atât ar fi de naturale, încât nime nu ar căuta după alte motive politice din acéstă visită.

Conflictul dintre România și Bulgaria însĕ a creat în peninsula balcanică impregiurări anormale și azi presa europénă, întrégă lumea oficială atribue acestei visite o deosebită importanță politică, și acésta cu drept cuvênt, căci afacerile dintre Bulgaria și România amenință a lua un caracter tot mai amenințător.

La dosariul de fapte criminale descoperite după asasinarea profesorului Mihăileanu se mai adaug altele de extremă importanță.

Poliția României a pus mâna pe un bulgar în o gară a Bucureștilor în momentul, când acela voia sĕ stingă viéța domnului Tache Ionescu fost ministru de culte și de finanțe, care după talentele sale e chemat sĕ aibă mult timp rol conducĕtor în viața de stat a României.

Fasiunile acestui bulgar au dat nóuĕ direcțiuni cercetărilor poliției române, și ea a pus mâna pe scrisori de stat compromițĕtóre pentru bulgari, scrisori din cari se constată în detaiu planul mărșav de a comite asasinat la adresa regelui Carol.

Este fapt stabilit, că regele Carol a scăpat cu viéța numai grație abilitățoi poliției din București, și prin acésta România a fost ferită de o sguduitură, ale cărei urmări puteau fi fatale pentru România.

Este fapt stabilit, că în comitetul revoluționariu, care a pus revolverul în mânile asasinilor sunt mai mulți oficeri activi din armata bulgară, fără ca guvernul bulgar sĕ afle cu cale a salva onórea armatei prin o cercetare rigorósă, și prin pedepsirea celor vinovați.

Este fapt stabilit, că în Bulgaria terorismul eserciat de comitetul revoluționariu este azi dominant în viéța de stat a Bulgariei, și o eventuală pedepsire a vinovaților după mărturisirile oficiale bulgare ar provoca revoluție, și ar pune întreg orientul în flacări.

In asemenea situațiune estrem de critică România trebue sĕ cugete serios la siguranța sa și la cea a supușilor sei din Bulgaria, și este obligată sĕ descopere statelor vecine pericolul ce amenință pacea în peninsula balcanică prin ținuta ecuivocă a Bulgariei.

Nu mai este aici vorba de cuceriri naționale, după cum s'a scris în tîmpul din urmă, și nu mai ales după descoperirile sensaționale din urmă în ce privește asasinarea proiectată a regelui României.

Elementul românesc din Macedonia, dacă el a avut óre care rol în desvoltarea lucrurilor până la stadiul de acuma, vine acuma numai în planul al doilea, în planul prim este atentatul la existența României.

Despre acésta se póte deci vorbí acuma, când regele României visitéză pe monarchul nostru.

Ziarele streine ne aduc știrea, că Bulgaria a luat refugiul la represalii față cu supușii români de-a lungul Dunărei, că a dispus mobilizarea armatei, și că în ori ce moment póte erumpe rĕsboiul între România și Bulgaria.

Scirile acestea nu se pot controla, înse crezĕmênt condiționat numai li se póte da.

Nu se póte crede, că Bulgaria se împingă lucrurile până la rĕsboiu cu România, nu mai ales, când România are asemenea bune relațiuni cu monarchia austro-ungară.

Visita regelui Carol la tot casul va aduce lumină în situațiunea încurcată de azi.

Sciri bisericesci și scolare din archidiecesă.

O deputațiune din fruntașa comună mărginașă *Poiana*, constătătóre din preoții frați Dobrotă și notarul Micu și din mai mulți țerani s'au presentat Joi la I. P. Sfințitul nostru archiepiscop, poftindu-l ca sĕ onoreze și comuna lor, care atât de mult a ținut și ține la capii bisericei nóstre strămoșesci, cu înalta-i visită. Exelenția Sa a promis deputațiunii a satisface dorinței poporului nostru din Poiana încă în tómna anului acestuia, în prima Dumineca după ziua Crucii, în 17/30 Septembre.

—

Asemenea a fost poftit Inaltpreasfinția Sa la sfințirea bisericilor renoite din *Sebeșul săsesc* și din comuna învecinată cu Sebeșul *Lancrămul*. Aceste sfințiri se vor îndeplini la o zi imediat după Sftă Măria mică.

—

Asesorul consistorial *Nicolau Ivan* s-a reîntors la Sibiiu dela Gurarîului, unde a petrecut mai multe septămâni în vîrtutea unui concediu.

—

Tinerii *Ioan Mircea*, *Victor Both*, *Augustin Bena* și *Maxim Vulcu* au fost primiți la cursul clerical ordinar.

—

Alegerea clericului absolut *Adam Basarabă* de capelan în comuna Romos este aprobată.

—

Clericul absolut *Teodor Tóder* este instituit administrator parochial în Mărișel, tractul Clujului.

—

Studentului absolut de gimnasiu *Nicolae Bălan*, fiu al parochului nostru Vasile Bălan din Blașfalăul-superior, s'a votat un stipendiu de 440 cor. pentru a studia teologia la facultatea ortodoxă din Cernăuți.

—

S-au făcut următórele instituiri de învĕțători provisori pentru anul scolar, ce tocmai sĕ începe:

Aureliu Stănilă, în comuna Bătrâna, tractul Devei.

Valeriu Scutea, *George Simplăcean* și *Ioan Popică* la Sadu, tractul Sibiiului.

Ioan Iancu în Mohu, *Andreiu Ludu* și *Maria Ciuruga* la Boița, lângă Sibiiu.

—

Zaheiu Borcoman este întărit învĕțător definitiv la școla din Cohalm.

Revistă internă

In fața alegerilor.

Tot mai dese sunt svonurile, că guvernul maghiar ar avea de cuget sĕ disólve încă în tómna acésta parlamentul și sĕ escrie nóuĕle alegeri dietale. Cu tema acésta se ocupă și semioficiosul guvernamental *P. Napló* într'un prim articol întitulat: *In fața alegerilor curate*. După-ce arată, că deși nu dă crezĕmênt svonurilor după care ne-am afla în préjma alegerilor, e totuș sigur, că ne aflăm în curtea lor, continuă prin a spune, că în scopul acesta tóte partidele se organiséză. Așa a fost de altcum și în era ultimă a dietei anteriόre, dar de astădată lupta nu va fi așa *simplă și ușóră* ca mai de mult; timpul metódelor patriarchale ale strategiei electorale a dispărut.

FOIȚA

Factori de conservare și distrugere în China.

(Continuare.)

Viata poporului chinez e bântuită de nenumĕrate societăți secrete. Sunt societăți religióse a căror origine se reduce la „Manichei", ba sunt și de acelea cari cu mult înaintea nascerei lui Chr. î-și iau începutul. Membrii acestor societăți precum s. e. „crinul alb" sau ai societății „ceriul și pămêntul" sunt păgâni, cari î-și caută liniscea inimei lor în post și rugăciuni precum și în alte ceremonii religióse.

Alte societați secrete și anume cele mai multe și-au înse înscris pe steagurile lor ruină și anarchie și acestea î-și au în tóte cercurile partisanii lor. Ele dispun de sume mari de bani, cari le incurg cu deosebire din partea chinezilor bogați din streinătate și nu arare-ori s'au făcut din partea acestor aliați secreți atacuri asupra stațiunilor misionare.

Ei se folosesc de tóte ocasiunile posibile pentru a pune la cale vre-o rescólă, care apoi întocmai precum se întêmplă acum, cuprinde provincii întregi și causéză devastări înfricoșate, ear suprimarea unei atare rĕscóle se face în modul cel mai crudel și sdrobitor.

Acestea ar fi câteva trăsături generale din nóptea păgânismului chinez. Factori mari, posomorîți influințéză asupra acestui popor de mare însemnătate al Asiei. Tot mai mult se depărtéză de Dzeu, și tot mai mult se întinéză și strică chipul original al Dzeirei. Tot mai adânc pĕtrunde lucrarea distructivă a păcatului și deja începem a vedea primele urmări fatale ale acestui mod de traiu uitat de Dzeu și cuprins de întunerecul păcatului.

Se părăsim înse acum acésta icónă tristă și întunecată și se ne întórcem la partea *mai luminósă*, în care lucește speranța.

Cu admirațiune observăm că chinezii fac escepțiune dela legea universală a decădinței și peirei națiunilor. Istoria ne învață că imperii mari și culte înfloresc și decad, că popóre nóuĕ se ivesc pe arena vieței și după ce și-au dat și ele tributul lor la ridicarea culturei și civilisațiunei iarăși dispar, se prăpădesc. Numai China și-a pĕstrat particularitatea sa remâind conservată mii de ani. Causa acestei conservări trebue sĕ-o căutăm în puterile edificătóre, cari lucréză în China.

Mai întâi de tóte e de observat, că Chinezii *nu sunt o națiune rĕsboinică*. China î-și caută forțele sale în tărie morală și nu în tărie fisică, căci chinezul nu e născut soldat, el mai bucuros își petrece timpul cu jocul și fumând opiu. Dacă stă în fața unui dușman pe câmpul de luptă, atunci el mai bucuros o ia la fugă, precum au dovedit-o și în resbelul cu Japonia. „La noi comandéză toți și lucrurile merg tóte d'avalma" zice un înalt mandarin.

Au fost însĕ și între ei generali și oficeri de rang înalt cari își țineu de onóre a muri pentru patrie și pentru împĕrat, dar acestia sunt numai escepțiuni. Chinezii voesc se înfrângă pe vecinii lor după preceptele lui Confucius prin aceea, că le arată avantagiile unei domniri înțelepte și drepte.

Un raport fórte frumos esistă între părinți și copii, cari nu numai țin în mare cinste porunca a patra, ci o și împlinesc. Obvin la poporul chinez exemple întradevĕr mișcătóre de iubire fiiéscă: adese-ori poți privi cu plăcere cum un tinĕr vênjos pórtă pe bĕtrêna sa mamă pe spate. Chinezul își explică pĕcatul ca urmare provenită din lipsa iubirei fiiesci; credința, destoinicia și alte vîrtuți le derivă din cinstea și iubirea către părinți. „Nuți perde nici odată inima de copil" zice Mencius, un literat chinez. Zeii, învĕțătorii și părinții forméză s-ta Treime a Chinezilor. Invĕțătorii harnici se bucură de cea mai mare vază, și nu arare-ori se întêmplă că copiii mulțămesc învĕțătoriului pentru-că i-au disciplinat. Crima cea mai mare ce și-o póte închipui Chinezul este omorul părinților. S'ar putea înșira nenumĕrate exemple de nemărginita iubire fiéscă, de alipirea extraordinară a copiilor față de părinți, căci simțul de pietate și mulțumire al copilului nu lasă pe Chinez a face părinților vre-o grije sau supĕrare.

In scrierile cele sfinte ale Chinezilor este de remarcat mai pre sus de tóte curățenia lor; ele sunt libere de ori-ce descriere imorală sau desfrânată; în ele nu vei afla nici o descriere voluptuósă s'au vr'un cuvênt vătămător. Ast-fel sunt învĕțăturile lui Confucius cu legile lor morale. Dacă cercetăm causele decădinței atâtor națiuni, apoi le aflăm între altele în jertfirea de ómeni și în desfrâul ce esistă în cultul zeilor; națiunea chineză nu cunóște un ast-fel de cult. Jertfirea de ómeni, divinizarea pĕcatului, istorii amoróse ale zeilor, chinezilor le sunt cu desĕvêrșire necunoscute. E constatat că cu tóte acestea esistă destulă desfrânare și imoralitate în China; limba plină de expresiuni fiorόse, cu tóte acestea însĕ nici când un lucru rĕu nu se va numi bun și simțul de moralitate al poporului condamnă aceste pĕcate.

(Va urma.)

„Naționalitățile după tótă probabilitatea vor remânea cum au mai fost, pasive, ceea-ce pe noi nu ne îngrijoréză, pentrucă și vitórele alegeri vor dovedi de nou, că pasivitatea e lozinca unor politici aspiranți la conducere, care poporul numai în mică parte o urméză... poporul în majoritate alege, ear inteligința e activă unde are prospecte, sau observă o ținută pasivă acolo, unde și-așa nu póte conta la vr'un resultat.

Ar fi pagubă, continuă P. Napló, a inbărbăta pe cineva sĕ între în activitate ori sĕ se dea la o parte. Chiar dacă tóte naționalitățile ar întra în parlament, și în casul acesta n'ar putea causa vr'un nĕcaz mai mare. Parlamentul maghiar, slavă Domnului, nu s'a coborît la nivoul reichsrathului, și ori ce coalițiune a naționalităților cu vr'o fracțiune parlamentară, s'ar dovedi imposibilă față de expresia sentimentului național maghiar unitar, care ar eși cu putere elementară la suprafață.

Vechiul șablon electoral deși s'a tocit, totuși nu se póte aștepta desvoltarea prea dramatică a lucrurilor. Fără îndoială legea despre judicatura curiei, executată cinstit *va crea o situație nóuă*; despre executarea cinstită a legei garantéză reputația politică a lui Széll Kálmán.

Acésta însĕ nu însémnă, că guvernul va depune armele, pentru ca fie cine sĕ aibă drept la acțiunea electorală, numai el nu. *Alegerile curate insémnă arme egale pentru tóte partidele*".

Vom vedea ce însémnă și acest bombasticism de curețenie. Ilusii nu ne prea facem nici din aceste asigurări puse în circulație, pentru a mai modera acțiunea partidelor maghiare opoziționale.

Revistă Bisericéscă.

Implinirea datorințelor clerului față de Dumnezeu și față de popor.

> „Așa sĕ lumineze lumina vóstră înaintea ómenilor, ca vĕzĕnd faptele vóstre cele bune sĕ preamărésca pe Tatăl vostru din ceriuri." Mat. 5, 16.

Aceste cuvinte memorabile le-a rostit Iisus Christos întorcĕndu-sĕ către învĕțăceii sei, când a ținut clasica sa cuvêntare pe munte către mulțimea de popor, ce'l încunjura. Cu aceste cuvinte le-a indicat calea, modul, cum au sĕ procédă ei, precum și următorii lor episcopii, ear ca ajutători ai acestora în indeplinirea misiunei sfinte preoții. Le-a arătat, că acest oficiu, care e mai sublim și mai fericitoriu pentru om, e totodată și unul dintre cele mai grele, e înpreunat cu cea mai mare responsabilitate; purtătorii lui n'au sĕ dea sémă numai de conduita persónei lor înaintea dreptului judecător, ci de tótă suflarea, care a fost sub păstorirea lor. Arma crucei cea tare o au luat asupra lor, ca sĕ delăture tóte începuturile de ispite. Ca înțelepți mijlocitori între om și D-zeu țin făclie în mâni, care arată *lumina* lucrurilor celor bune, pentru ca sĕ-i vadă ómenii pe calea fericirei și pentru acésta sĕ prémărésca pe Tatăl din ceriuri. Luminarea poporului, de a înțelege sfintele învĕțături, în mâna lor e depusă și luminarea poporului în aceste învĕțături 'și are urmarea, că acela pricepe binele și rĕul în tóte amĕnuntele și sĕ familiariséză cu ocuparea scientifică în tóte direcțiunile; pentrucă, precum zice în veci nemuritoriul Andreiu baron de Șaguna, puterea minței și a geniului, sciințele și artele sunt, cari în zilele nóstre dau popórelor tăriă și le asigură viitoriul". (Cuvêntarea Archiereului în conferința preconsultativă a Asociațiunei 9/21 Martie 1861.)

La alegerea acestei sânte misiuni sĕ nu sĕ decidă omul, pănă ce nu s'a întrebat, că în stare e, să supórte greutățile înpreunate cu ea.

Regii și principii, cari conduc poporul numai în administrațiunea luméscă, spre fericirea trecătóre, vremelnică încă greșesc, dacă nu se arată demni de posiția lor, demni de încrederea care le-a dat-o poporul.

Cât de rĕu e, dacă conducĕtorii lumesci duc poporul la pășune rea, în prăpastie, însĕ cu cât mai rĕu e, dacă păstorii sufletesci, mijlocitorii între om și D-zeu, nu dau turmei cuvêntătóre lor încredințate nutremêntul necesar, nu o adapă la isvorul, la care sĕ-și stâmpere setea sufletéscă pentru totdeauna. Durere încă și în zilele nóstre, cei mai mulți vênéză sub masca păstorirei sufletesci onóre și gloriă, vor sĕ fie vĕzuți între toți și iubesc după cuvintele evangeliei: Șederile mai înainte la ospețe și scaunele cele mai de sus în săbóre". Mat. 23, 6. Dela unii ca aceia, cari vênéză numai după favorurile lumei acestia materiale și trecĕtóre, cari nu sunt conduși de virtute, nu din chemare au ocupat acel oficiu sânt, 'și întórce D-zeu fața și poporului sunt numai o sarcină insuportabilă. Față de atari preoți își arată D-zeu mănia, când zice prin profet: „Și cei ce sĕ ținéu de lege nu m'au sciut și păstorii au făcut fără de lege contra mea și prorocii au prorocit în Vaal și au umblat după cele netrebnice". Și ce 'i aduce pe astfel de preoți în posiții de categoria acésta? Desprețuirea celor divine. Sunt preocupați de prejudețele lumei acesteia, își uită de chemarea lor sântă, se amestecă în tóte daraverile poporului, plâng când alții se veselesc și se veselesc când alții plâng, caută cérta, sĕ bucură de nĕcazul altora.

Pentru a puté zice, că un popor într'adevĕr înflorește, trebue sĕ fie în prima liniă *de model* în tóte direcțiunile preoții lui, deóre-ce privirea tuturor asupra lor e îndreptată și pentru-că și fericirea pământéscă, depinde mult dela păstorii sufletești.

Poporul nostru mult cercat, când a scăpat din mâna unui inimic a ajuns în mâna celuilalt, că o păpușă, care ajunge în mâna copiilor rĕi. Originea lui nobilă dela unul dintre cele mai puternice și mai culte popóre ale anticității, ori cât s'au încercat unii istoriografi strĕini cu intențiuni rele sĕ i-o denege, n'au putut isbuti.

Rĕmași fără scut, pradă hórdelor barbare, pe cari le atrăgea țéra nóstră așa de binecuvêntată de D-zeu, s'au retras în părțile muntóse, s'au retras la umbră, la adăpost. Și s'a întêmplat aceea-ce se întêmplă cu un metal nobil expus influințelor atmosferice. A prins rugină, de care numai în timpul mai nou a început a se scăpa.

In privința sciinței clerul aprópe nu diferea de popor. Că n'a putut lumina poporul sĕ nu-'l inculpăm, ci sĕ 'i fim mulțămitori, că cel puțin ne-a păstrat acest metal de și ruginit și datoria nóstră e a-l face ca sĕ strălucéscă, desvoltând nobilele sale insușiri.

Pentru a putea îndeplini cu succes curățirea ruginei și a plivi neghina din holda cea frumósă, trebue ca clerul însuși sĕ fie pildă de viață morală, de lumină și înțelepciune. Avênd acestea în vedere nemuritorul *Șaguna*, încă dela venirea lui în Transilvania s'a adresat către preoți, ca sĕ aibă înaintea ochilor *bunele moravuri* și viéță fără prihană și pacinică și mai cu sémă sĕ se feréscă de cercetarea cârciumelor, arătându-le, că patima beției e una dintre cele mai detestabile. Pentru ilustrare mai bună reproduc următórele dintr'o circulară pastorală: „Iubită preoțime eparchială! Mi sĕ sfâșie inima de durere, când gândesc, că prea mulți dintre preoții noștri au apus cu viața înainte de vreme din pricina patimei beției, de care erau cuprinși. Patima acésta de o vom lua din punct de vedere bisericesc, era oprită încă în legea veche cu mórte pentru preot, ear' în legea nóuĕ sĕ zice, că bețivii nu vor moșteni împĕrăția lui D-zeu. Grigoriu Teologul zice, că beția pentru omul mirén este greu pĕcat, ear' în preot este furt din cele sfânte. Pravila apostoléscă 42 poruncește, că preotului și diaconului sĕ i sĕ ia darul de nu sĕ va părăsi de beție. Și în adevĕr patima acésta a beției este păgubitóre de suflet și totdeodată este păgubitóre de viéță și avere și pricinuește necinste, sărăcie și vecinică osândă sufletéscă".

In multe părți preoțimea nóstră nu premerge poporului cu o purtare de model și cu îndeplinirea cu sânțenie a oficiului, dar poporul îl veneréză și respectéză la extrem deórece scie, că după învĕțătura sfintei nóstre biserici efectul tainelor nu depinde în mod absolut dela preot, care e numai un instrument, prin care sĕ revarsă darul duhului sfânt, ci efectul atârnă dela acela, care o primesce, dacă o primesce cu credință, și constiincios, pentru că sfânta scriptură zice: Duh umilit, inimă înfrântă și smerită D-zeu nu va urgisi".

(Va urma)

Din România

(*Regele Carol la Ischl*). M. S. Regele Romîniei cu Suita Sa, a sosit la Ischl cu tren special, la 29 Aug. 2 óre după amiazi. Majestatea Sa a fost primită la gară, care era împodobită cu drapele romînești și austriace, de M. S. Impĕratul-Rege Francisc-Iosif, Prințul George al Bavariei, contele Goluchowski, ministru al afacerilor streine, alți înalți funcționari și de primarul din Ischl. Intîlnirea celor doui Suverani a fost din cele mai cordiale. Majestățile lor s'au sărutat. După prezintarea reciprocă a suitelor, M. S. Regele Carol a adresat cuvinte bine-voitóre tuturor persónelor prezinte. Impĕratul și Regele s'au suit în trăsură și s'au dus la otelul Impĕrăteasa-Elisabeta, între două șiruri compacte de public, care a aclamat călduros pe Majestățile Lor.

Regele Carol a fost salutat la otel de archiducesa Maria Valeria, de princesa Gisela a Bavariei și fiul ei, principele Conrad, și de prințul de Lichtenstein, mare măestru al curței imperiale. După o scurtă ședere la otel, Impĕratul-Rege s'a dus la villa Imperială, unde a avut loc la 4 óre séra, un prînz la care au luat parte: Regele Carol cu suita Sa, membrii familiei imperiale, contele Goluchowski, și înalții funcționari. După prînz, regele Carol a făcut visită principesei Gisela, apoi s'a înapoiat la otel unde Monarchul nostru a venit sĕ-l ia pentru a face o plimbare în trăsură. La întórcere Majestățile Lor s'au dus la principesa Gisela, unde regele Carol a luat céiul cu familia imperială, apoi împĕratul Francisc Iosif l'a recondus la otel.

Mai multe ziare, printre cari și *Neue Freie Presse*, constată, că visita dela Ischl care este datorită cu deosebire raporturilor de sinceră prietinie între cei doui suverani are *o importanță politică pe care o sporește încă conflictul româno-bulgar.*

Ziarele aștéptă de la întrevederea de la Ischl resultate bune, cu privire la acest conflict.

*

(*Acordul comercial româno-turc*). Cu începere din ziua de 19 August (1 Septembrie) 1900 s'a stabilit între România și Turcia regimul vamal și comercial, care exista pe temeiul Convențiunei expirate la 15/27 Februarie 1900.

Aranjamentul acesta este încheiat pe un termen de 10 luni, pînă la data de 18 Iunie (1 Iulie) 1901. La expirarea acestui termen, amândouă părțile își reiau libertatea lor de acțiune, în materie de vamă și de comerț, dacă în acest interval nu se póte ajunge la încheierea unei convențiuni definitive.

*

(*Conflictul româno-bulgar*). Guvernul bulgar a luat douĕ mĕsuri, și una și alta cu totul nedrepte, dar una mai ales, absolut ilegală.

In unele puncte ale fruntariei, autoritățile bulgare interzic intrarea călătorilor cari au pașapórte românești, chiar vizate fiind în aceleași puncte, personalul serviciului de navigațiune română este împiedicat în exercitarea funcțiunilor sale: sĕ se scobóre la țĕrm chiar când birourile serviciului sunt pe uscat.

Guvernul român a telegrafat agentului diplomatic din Sofia, ca guvernul bulgar sĕ fie făcut atent asupra ilegalității acestor mĕsuri, — și de la rĕspunsul sĕu va atârna și acțiunea României.

In privința pașapórtelor este lesne guvernului român sĕ aplice aceiași mĕsură și de sigur nu România va păgubi.

In chestiunea navigațiunei, mĕsurile bulgare aduc o atingere formală tratatelor internaționale. Chestiunea póte merge mai departe, și este bine ca sĕ fie mai dinainte bine precizată.

*

(*Desvălirea monumentului lui Dimitrie Gr. Ghica*). Marți s'a făcut la Sinaia, cu mare solemnitate, desvălirea monumentului principelui Dimitrie Gr. Ghica, în presența unei imense mulțimi.

Monumentul constă dintr'un bust în bronz, așezat pe un piedestal de piatră, înalt de 2.40 m.

Pe bust se află următórea inscripție: „Principele D. Gr. Ghica, 1816—1897".

De desubtul inscripției sunt armele orașului Sinaia în bronz.

De-asupra piedestalului se află un patrat de bronz, care represintă scena când M. S. Regele României înmânéză principelui Dimitrie Ghica decretul pentru fondarea orașului Sinaia.

S'au rostit mai multe discursuri și s'au depus pe monument numeróse coróne.

Scrisóre din Seliște.

22 August n. 1900.

Au trecut și ziua Stului Stefan, carele a întemeiat statul poliglot al Ungariei și a vĕzut puterea și tăria statului în confederația popórelor sale de diverse naționalități, a trecut — zic — ziua acésta, ce a lăsat în inimile nóstre un suvenir plăcut, pentrucă în ziua acésta favorisați de un timp frumos am făcut o excursiune la fântâna Foltei, la isvorul cel sfânt cu apa-i cea rece, carea tămăduiește sufletele însetate, și la carea alérgă tot creștinul român ortodox din *Sĕliște* și de unde se întórce mângăiat acasă. Cum sĕ nu, când pe serpentine îndelungate între arbori tufoși, între brazi tineri nu de mult sădiți, urci într'o óră până la crésta délului, unde în umbra fagilor bĕtrâni te învită o bisericuță a călugărilor nostri spre o pie rugăciune pentru a mulțămi lui Dumnezeu, că ai ajuns aci, unde șoptește sub bisericuță, ceva mai în jos, isvorul fântânei Foltei despre vremuri bune trecute și despre aceea, câte suflete însĕtate s'au rĕcorit și tămăduit în apa ei cea sfântă. Credința nóstră cea vechiă ajută acéstă tămăduire.

După ce am împlinit cu evlavie ale credinței ne-am apucat o societate alésă cu fruntașii comunei și cu familiile lor, cu tinerime și cu familiile-óspeți venite din depărtări mari la veselie, la o desfătare românéscă, drept că fără lăutari, dară cu cântări armonice de cântece poporale, cântate de toți óspeții de rĕsunau pădurile, și ne-am pus cu toții la o masă frugală, petrecêndu-ne într'un aer plin de balzam și recreetor până pe séră, pe când încet am plecat la vale pe serpentinele urcate tot chiuind și cântând. Cum ne scoboream pe cósta délului din pădurea recorósă inspirând parfumul ei, pe carele îl sorbiam cu nesațiu, — o priveliște minunată ni s'a deschis înaintea nóstră, comuna Seliște în liniștea sa majestatică sĕ întindea dealungul pólelor délurilor, se vedea câmpul cel larg și mănos strătăiat de drumul ferat, în drépta Săcelu, în fundul orizontului Sibiiul, metropola ortodoxiei nóstre, la spate Carpații cu Surul și Negoiul cu piscurile lor către ceriu, lăudând mărirea lui Dumnezeu. Atare priveliște te încântă și peptu-ți sĕ umple de pietate către Atotputernicul și îți strigă cu un glas mare: că este un Dumnezeu, carele nu ne va lăsa și ne va ajuta sĕ ajungem la drepturile, ce ne compet ca națiune autochtonă. Aicia veniți turiști, aici veniți Români, cari căutați recreare, aici e Svițiera nóstră, aici e aerul plin de farmec recoritoriu, aici e apa cea mai bună de beut, aici e apă rece de scaldă din isvor de munte curgĕtóre, aici e o érbă plină de róua dimineții pentru cei ce vor sĕ facă cură de Kneip, aicia sunt cortele bune și eftine, un cost bun și eftin, și tot ce îți poftesce inima, și un popor blând, ospital, evlavios, muncitor, cu sexul seu frumos în portul seu mândru și pitoresc; aici sunt stradele pardosite, încât pe timpuri ploióse nu se face noroiu. Acum se încep lucrările pentru canalisarea rîului, apoi se pregătesce un parc pentru piață. Va se zică fruntașii comunei își dau tótă silința sĕ ridice comuna acésta la nivoul culturei recerute, la care cultură ajută și bravii învĕțători cu scólele lor cele bune, avênd și un chor bun de cântăreți aleși, cari când și când ne delectéză cu câte un concert, pe lângă care nu lipsesc nici dansurile naționale. Numai musica instrumentală le lipsește, și acésta ar mai trebui sĕ o îmbrățișeze.

Mulțumesc celui atotputernic, că aici mi-am redobândit sănĕtatea sdruncinată, și Sĕliștenilor pentru dragostea, cu care m'au cuprins. Le doresc tot bine și fericire, precum m'am simțit eu de bine și precum am fost eu de fericit!

Sĕ dea Dumnezeu sĕ ne întâlnim cu toții pe anul viitoriu întregi și sănĕtoși!

Adieu! *Un óspe.*

Revistă externă

Rĕsboiul sud-african — spre finalisare.

De mult timp decurg luptele de „guerilla" între Buri și Englezi cu diferite resultate. De câteva zile încóce s'ar părea, că hărțuelile se apropie de un desnodământ final, dându-se lupte aprige lângă *Belfast* înre *Roberts* şi *Botha.* Primul vĕzênd, că nu póte respinge pe Buri din fortificaţiile lor a cercat prin surprindere neaşteptată sĕ încungiure aripa dréptă a acestora. In scopul acesta a fost însărcinat *French* sĕ facă un mare încungiur, dar Burii au observat tactica Englezilor şi au făcut operaţiile de lipsă respingêndu-i.

Buller a ocupat cu avangarda *Mahadorp* fără multă resistenţă. Burii s'au retras spre Nord urmăriţi de infanteria lui Dundonald.

Generalul bur De Wett a prins un *tren englez, în care era un milion 600.000 frcs. şi 30.000 uniforme.*

Convocare.

Adunarea generală a despărţĕmêntului III (Făgăraş) al „Asociaţiunei pentru literatura română şi cultura poporului român" îşi va ţiné adunarea generală din anul acesta în *2 Septembre st. n.* în comuna *Vadu.*

Program:

1. La órele 9 a. m. serviciu divin.
2. Deschiderea şedinţei.
3. Raportul comitetului.
4. Alegerea unei comisiuni pentru censurarea raportului comitetului şi a raţiociniului cassariului.
5. Alegerea unei comisiuni pentru înscrierea de membrii noi şi încassarea taxelor.
6. Alegerea a doi delegaţi pentru adunarea generală a Asociaţiunei.
7. Rapórtele comisiunilor.
8. Disertaţiuni, cari au a sĕ însinua directorului cu 24 óre mai înainte.
9. Eventuale propuneri.

Onoraţii membrii şi toţi binevoitorii Asociaţiunei sunt învitaţi la acéstă adunare.

Făgăraş, în 16 August, 1900.

Dr. Ioan Şenchea *Iacob P. Macaveiu*
notariu. *vicar, director.*

NOUTĂŢI

Dómna Maria Dr. Maier n. Dancăş, neconsolabila vĕduvă a mult regretatului *Dr. Nicolae Maier*, fost protopresbiter în Sĕlişte, a contribuit în memoria decedatului la *fondul vĕduvelor şi orfanilor meseriaşilor români*, administrat de „Reuniunea sodalilor români din Sibiiu" 60 cor.; cumnatul decedatului, dl *Victor Brote*, silvicultor în Valea-rea (România) 30 cor. şi soţia sa d-na Dora *Brote* n. *Dancăş* 30 cor., în total 120 cor.

Starea fondului *595 cor. 81 bani.*

*

Hymen. Vincenţiu *Orăsan*, cler. abs. şi Aurelia *Roşca* anunţă celebrarea cununiei lor în *9 Septembre* st. n. 1900 în biserica gr.-or. din Fizeş Sânpetru. Felicitările nóstre.

*

D-şóra Maria Cioban, fostă profesóră la şcóla civilă de fete din Sibiiu, e numită *directóră* la internatul de fete din *Arad.* Trimitem sincere felicitări.

*

Dl advocat Dr. Liviu Lemény anunţă, că şi-a mutat cancelaria advocaţială în ***strada măcelarilor Nrul 14 lângă oficiul postal.***

*

Jubileul Sultanului. Astăzi serbătoreşte sultanul *Abdul Hamid II* a 25-a aniversare dela suirea sa pe tron.

La acéstă serbare M. S. Impĕratul-Rege Francisc Iosif acreditéză special pe ambasadorul Austro-Ungariei, baronul de *Calice*, însărcinat sĕ transmită M. S. Sultanului o scrisóre de felicitare.

M. S. Regele României va fi represintat prin ministrul sĕu de externe, d. Alex. Marghiloman, care a şi plecat la Constantinopol însoţit de d. locotenent-colonel Georgescu, adjutant regal.

*

Adunarea generală ord. a Reuniunii învĕţătorilor rom. gr. or. dela şcólele confesionale din *diecesa Caransebeşului* este convocată pe *17/30 Septemvre 1900 în Oraviţa-montană.*

*

Procese de presă. Ziarului *Tribuna* din loc i s'au intentat proces pentru articolul „*Spiritul marelui Avram Iancu*" apărut în numĕrul 264 din anul trecut al „Tribunei" şi pentru articolul „*Rĕsunet din Oradea-mare*" publicat în acelaşi numĕr. In ambele articole procurorul regesc din Cluj a găsit „agitaţie" în contra statului ungar şi în contra naţionalităţii maghiare.

Pentru articolul „Spiritul marelui Avram Iancu" a primit respunderea dl Ioan *Scurtu*, care va fi ascultat la 7 Septembre n. Recursul dlui Scurtu în procesul intentat de subprocurorul Lazar pentru calumnie, a fost respins din partea tablei regesci din Cluj, din causă că a fost compus în limba română.

Redactorul responsabil al *Foii Poporului*, d. Andreiu *Balteş* a fost osîndit pentru doi articoli la temniţă ordinară de 14 zile şi 100 cor. amendă în bani.

Oare când se va termina seria atâtor procese contra ziarelor române?

*

Cas de mórte. Ni se comunică trecerea din viaţă a parochului nostru din *Topârcea* (tractul Seliştei) Nicolae *Aleman*, întêmplată eri séra, în etate de 66 ani. Inmormêntarea va fi mâne Duminecă la 2 óre p. m. în cimiteriul gr.-or. din Topârcea. Fie-i ţĕrina uşóră!

*

Slovaci pedepsiţi. Redactorul ziarului slovac *Narodne Novine* a fost judecat anul trecut pentru agitaţie la 8 luni temniţă. După împlinirea osîndei la reîntórcerea acasă i-s'a făcut o primire strălucită, din care causă curtea din Besztercze-bánya a dictat pedepse tuturor participanţilor la primire, sub motivul preamăririi martirului. Curia a adus acum hotărîre finală, pedepsind pe advocatul Mateiu *Dula* din T. Szt. Márton cu 6 luni închisóre, pe advoc. Bulla, Mudrony şi Halassa, cu trei luni şi pe Svetozar Hurban cu cinci luni închisóre.

*

La „Reuniunea sodalilor români din Sibiiu" s'au înscris de membri ordinari dnii: Pamfiliu Moldovan, sod. cism.; Nicolae Roşca, m. măcelar; Stefan Vlad, m. cismar; Ioan Spinean, cul. de litere; Alex. Váradi, măestru frizer; Const. Cheveresan, sod. frizer; Petru Avrigean, sod. căldărar; George Veştemeanu; m. pantofar; Aurel Sandi şi Emanuil Bobancu, culegĕtori de litere.

— La *„fondul pentru acuirarea unei case proprii cu o hală de vênzare"* al „Reuniunii meseriaşilor români din Sibiiu" au contribuit cu câte 20 bani domnii:

Nic. Henţu, not. Sĕlişte; Maria Henţescu, Bucureşti; Eugenia Henţescu, A. Henţescu, farmacist; Nerva Henţescu; Ioan Cândea, prot. Avrig; Ana Cândea, Aurel Cândea, stud.; Romul Cândea, stud.; Silvia Cândea, Avrig; Alexiu Braki; Dr. Elie Cristea; Teodor Cristea, sod. croitor.

Ear' la „fondul vĕduvelor şi orfanilor meseriaşilor români", au mai contribuit în memoria mult regretatului jurist Ioan Moga, dl George Novacovici, jur. din Gârboveţ 2 cor.

*

Insciinţare. Ajutoriul primit pentru zidirea bisericei gr. or. din Vălenii-şomcuţii dela mai multe comune bisericesci publicat în „Tel. Rom." Nr. 13 din 3/15 Februar. Nr. 27, 7/20 Martie şi Nr. 50 din 4/17 Maiu a. c. în suma de coróne 270, deocamdată sînt depuşi la banca de păstrare „Chiorana" din Şomcuta-mare, spre crescere până la incasarea totală a repartiţiei făcută asupra poporului din loc, precum şi până la vinderea unei păduri comunale tot spre scopul acesta.

Văleni, la 8 August 1900.

Gavriil Cârlig
paroch gr. or.

*

Kronstadt. Cetim în ziarele săsesci, că representanţa oraşului Braşov, recercată fiind a se pronunţa, care nume unic oficios doreşte sĕ-l aibă oraşul, a decis unanim ca sĕ se menţină vechiul nume Kronstadt.

*

Procesul asasinului Bresci. Abia a trecut o lună dela drama înfiorătóre din Monza şi monstrul, care a săvêrşit crima asasinării regelui *Umberto* a ajuns înaintea justiţiei, pentru a-şi primi osînda.

Joi s'a pertractat procesul în faţa tribunalului din Monza şi s'a adus în aceeaş zi sentinţa cu judecarea acusatului la *robie silnică, aspriţă cu închisóre de celulă şi cu perderea tuturor drepturilor civile.* In Italia e desfiinţată pedépsa cu mórte şi astfel criminalul n'a putut fi despoiat de viaţă.

Asasinul a dovedit şi la pertractarea finală aceeaş purtare cinică şi liniştită ca şi mai înainte, zicênd că evenimentele din Sicilia şi Milano l'au determinat la omorîrea regelui; a voit sĕ rĕsbune miseria poporului şi a sa. El négă, că ar fi avut complici şi spune, că a lucrat fără a urma sfatul cuiva.

Indată după începerea procesului apĕrătorul *Merlino* a cerut amînarea pertractării, dar tribunalul a respins cererea. A urmat cetirea acusei, în care se spune şi aceea, că criminalul înainte de comiterea crimei se esercia în darea la ţintă şi a făcut în glónţele destinate victimei diferite tăieturi cu fórfecile şi cuţitul, pentru ca ranele sĕ fie mai periculóse. A urmat ascultarea şi jurarea martorilor şi apoi ascultarea asasinului.

După terminarea pledoarelor a mai vorbit acusatul terminând cu exclamarea, că sentinţa 'l lasă indiferent şi o apropiată revoluţie 'l va rĕsbuna. In urmă s'a enunţiat sentinţa amintită mai sus.

*

Ciuma în Anglia. In *Glasgow* autorităţile au constatat mai multe casuri de ciumă. Acum se află 11 ómeni sub îngrigire medicală.

*

Un preot pentru Bresci. Preotul rom.-catolic *Volpoli* din San-Sebastian, lângă Roma, a fost judecat la temniţă de 8 luni, pentru că a zis că Bresci a făcut bine de a ucis pe regele Umberto. Vom vedea, a adăogat el, care va fi mórtea succesorului sĕu. Condamnatul a apelat.

*

Restabilirea regatului israiltean. Evreii au o societate numită *Sionul*, compusă din tóte fracţiunile poporului israelit, şi cu ramificaţiuni în tótă lumea. Membrii societăţii plătesc fie-care pe lună câte un „siclu", veche monedă ebraică, corespunzênd unei coróne. Totalisarea acestor cotisaţii este destinat *se formeze un capital de 250 milióne*, necesar pentru cumpĕrarea Palestinei de la Turcia, care cere această sumă.

Sionismul este o mişcare de cea mai mare importantă.

Sioniştii vor sĕ formeze prin ajutorul unei emigraţiuni regulate a Evreilor în Palestina, nu numai o societate evreiască, dar şi sĕ transforme actuala lor organizaţie economică; din poporul esclusiv comerciant, sĕ se facă din nou un popor agricultor, industrial şi muncitor.

Poporul evreu n'a uitat nici odată vechia lui patrie, martoră a puterii şi mărirei sale. Amintirea Ierusalimului şi a munţilor Sionului este însă-şi temelia acestei credinţe. Pe la 1860 şi 1870, fii lui Israel erau aprópe sĕ renunţe la trecutul lor, căci mai multe state din Europa le-au oferit aceleaşi drepturi ca şi cetăţenilor ţĕrei. Dar de odată un obstacol se ridică înaintea lor. Antisemitismul, abia născut, plin de ameninţări pentru existenţa lor, îi făcu sĕ se dea înapoi cu grózĕ, şi-i readuse la respectul tradiţiunilor lor seculare. Revenirĕ atunci la trecutul lor, recunoscură greşéla pe care au comis-o, acum 1800 de ani, de a nu-şi fi format o bază, un centru de activitate, de a nu-şi fi ştiut plăti tributul existenţei lor ca popor, şi de a câştiga ast-fel încrederea şi respectul celor-l'alte naţiuni.

Această greşeală istorică trebue reparată, au cugetat unii Evrei.

La începutul anului 1880, atunci când emigraţiunea evreiască se accentuase în mod particular, majoritatea emigranţilor se îndreptară spre Palestina, unde începură sĕ reia ocupaţiunile strămoşilor lor, adică începură sĕ se ocupe cu agricultura şi grădinăria.

Ast-fel, actualmente, există în Palestina şi în Siria, dóuĕ-zeci şi şapte de colonii evreieşti, sau 15.000 de ómeni care lucréză pămêntul.

In sĕptămâna trecută Sioniştii au ţinut un congres la *Londra* în mijlocul unei asistenţe de dóuĕ mii de persóne, cu concursul a şése sute de delegaţi veniţi din tóte părţile lumei, mai ales din Rusia.

Oratorii Teodor Herzl (redactor la *Neue Freie Presse* din Viena) şi Max Nordau au ţinut discursuri remarcabile, acest din urmă mai ales, glorificând pe împĕratul Germaniei, protectorul judaismului.

Notiţă literară.

Am primit la redacţie următórele opuri:

Concentraţiunea învĕţămêntului în scóla Herbart-Zilleriană, după Dr. W. Rein, A. Pickel şi E. Scheller de George Joandrea, învĕţător. Reproducere din Fóia diecesană. Editura autorului. Caransebeş 1900. Tipografia diecesană. Autorul cunoscut publicului şi prin alte studii pedagogice, a făcut prin acest tractat interesant bune servicii învĕţătorilor nostri, cărora le recomandăm din tótă inima şi acest op.

*

Capitulul al şeptelea al literei P din Sintagma alfabetică a lui Mateiu Vlastar: „*Despre sântele pasce*" sau „despre computul pascal", tradus şi explicat de prof. Constantin Popovici. Cernăuţi, 1900. Societatea tipografică bucovineană. Editura autorului. Preţul 7 coróne, pentru România 8 lei. 8° 379 pag.

Autorul s'a simţit indemnat la compunerea scrierei presente în urma lipsei în biserica resăriténă de tractate istorice referitóre la computul pascal. Tóte scrierile de până aci au avut în vedere trebuinţele practice, fără a se ocupa cu istoria determinării pascilor. Studiul present denotă o aprofundare temeinică a materiei şi vastă exploatare a literaturei acestui obiect din partea autorului. Tractatul e augmentat în mod considerabil prin *şepte* adnexe, în cari se tractéză întreg mersul computării timpului începênd cu cronologia Egiptenilor până la reforma gregoriană a calendariului. In adnexul V autorul se ocupă esclusiv cu date astronomice despre bolta cerêscă şi mişcările corpurilor cereşti, atât de interesante pentru ori ce om, a cărui inimă e fermecată în faţa sublimităţii universului.

Opul e scris în o limbă înţelésă, şi concisă.

*

Istoria politicei după Sir Frederik Pollok de Teodor V. Păcăţian. Sibiiu, Tipografia societate pe acţii 1900. Preţul 1 corónă. România 1 frc 25 bani.

Cuprinsul: 1. Originea politicei şi a scrutării ştientifice în filosofia greacă. 2. Evul mediu şi renaşterea 3. Secolul XVIII şi contractul social. 4. Teorii moderne despre suveranitate şi legislatură.

Autorul cunoscut cetitorilor prin scrierile anterióre în sfera politicei, oferă şi în opul present aceiaş expunere clară, captivantă şi românéscă, care ţi légă intereaul până la fine.

VARIETĂŢI

(*Originea femeei*). Intr'o poveste indiană — tradusă de un savant englez din limba hindostană, se dă următórea interesantă versiune despre originea femeei:

Când Parabrahma, creatorul universului în mitologia indiană voí sĕ creeze pe femee, a făcut fatala observare, că la crearea bărbatului i-s'a isprăvit întreg materialul. Consternaţiunea 'i-a fost mare şi l'a pus pe gânduri adênci. Resgândindu-se a ajuns la următorul resultat: Luă graţiósa rotunzime a lunei, liniile undulătóre şi mlădioşia şerpelui, spiralele elegante ale plantei suitóre, tremurul uşor al firului de iarbă, gracilitatea şi flexibilitatea sălciei, frăgezimea flórei, uşurĕtatea penei, privirea blândă a porumbiţii, raza migălitóre şi şăgalnică a sórelui, lacrimile norului trecĕtor, neconstanţa vêntului, sfiala iepurelui, vanitatea păunului, rigiditatea diamantului, dulceaţa mierei, cruzimea tigrului, văpaia focului şi răceala zăpezei, limbuţia papagalului, ciripirea turturicei, linguşirea, precum falsitatea şi maliţia pisicei. Tóte acestea Parabrahma le amestecă şi alcătui din ele femeia, pe care o dete bărbatului de soţie.

Povestea ne spune mai departe, că bărbatul gustând societatea femeei timp de o sĕptĕmênă, se duse la creatorul şi zise: „O Dómne, creatura ce mi-ai dat, îmi otrăveşte viaţa. Ea-'şi bate gura necontenit şi 'mi ocupă tótă fiinţa. Se plânge mult, fără a avé motiv, şi e mai totdéuna bolnavă. Te rog, scapă-mĕ de ea, căci nu pot trăí cu ea" Şi D-zeu 'i luă înapoi creatura hulită. Dar după o sĕptĕmênă se ivi eară omul. „O Dómne, zise el, de când mi s'a dus soţia, mĕ simţesc isolat. Acum 'mi aduc aminte, că femeea nu numai flecărea şi suspina, ci îmi şi cânta cu glas dulce şi mĕ desmerda. Dacă nu o pot redobândi, eu încă nu vreau sĕ mai trăesc". Indelung răbdătorul Creator avu compătimire cu omul mâhnit şi-i predă încă odată femeea. Dar abia trecură trei zile şi omul earăşi se presentă înaintea lui Parabrahma şi se plânse: „O Dómne, nu sciu cum mai e, dar acum sunt convins că soţia îmi face mai multă supĕrare decât bucurie. Te rog, scapă-mĕ de ea". „Făptură îngrată! zise D-zeu fórte mânios, „dute şi vezi cum te vei împăca cu ea. Eu nu vĕ mai despărţesc. Tu zici că nu poţi trăi cu ea, dar de acum înainte nici sĕ nu fi în stare a trăí fără de ea!"

Şi aşa a rĕmas până în zilele nóstre.

Nr. 790/1900. [165] 1--3

Concurs

Pentru întregirea parochiei vacante de clasa a III-a Păucia, în protopresbiteratul Têrnavei, se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt cele fasionate în fóia pentru întregirea venitelor dela stat, locuinţa în casa parochială.

Doritorii de a ocupa acest post, au sĕ-şi aştérnă cererile instruite conform normelor în vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral (u. p. Küküllővár) până la terminul arĕtat mai sus.

Cetatea de baltă, în 1 August 1900.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Têrnavei în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Nicolae Todoran
protopresbiter.

Nr. 405—900. [166] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea postului al II-lea de învĕţătoriu, înfiinţat de nou la scóla română gr. or. din comuna Cărpinişiu, protopresbiteratul Mercurei, comitatul Sibiiului, se deschide concurs cu termin de 15 zile.

Dotaţiunea împreunată cu acest post este pentru primul an Cor. 700, ér pentru anii următori Cor. 800 în bani gata plătiţi la lună anticipative, cuartir liber şi 2 stêngini lemne de foc.

Alesul învĕţătoriu numai după un an de probă va ocupa postul în mod definitiv.

Concurenţii cari vor cunóşte bine cântările bisericesci vor fi preferiţi.

Reflectanţii la acest post au a-şi înainta cererile lor, instruite conform normelor în vigóre în terminul deschis la oficiul protopresbiteral subsemnat, presentându-se înainte de alegere în vr'o Duminecă sau sĕrbătóre la biserica din numita comună spre a-'şi arĕta cunoscinţele în cântările bisericeşti şi spre a fi cunoscut personal.

Ziua alegerei se va publica în „Telegraful Român“ la timpul seu.

Mercurea, la 14/27 August 1900.

Oficiul protopopesc al tractului Mercurei în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Ioan Droc
protp.

Nr. 835—900. 167 1—3

Concurs

Pentru ocuparea vacantelor staţiuni învĕţătoresci din comunele mai jos însemnate în protopresbiteratul Têrnavei, se escrie concurs cu termin de 20 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“ şi anume:

1. Boian, salariu 600 cor., cuartir în edificiul scólei, grădină de legumi şi lemne pentru foc.

2. Chesler, salariu 600 cor. în bani şi naturale, terţialitatea din stola preotului, avĕnd alesul învĕţătoriu sĕ conducă şi cantoratul, şi cuartir în edificiul scólei.

3. Heria, salariu 600 cor., cuartir şi grădină de legumi.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi au a-şi aşterne petiţiunile instruite conform legilor în vigóre, subsemnatului oficiu protopresbiteral în Cetatea de baltă (u. p. Küküllövár) până la terminul fixat.

Cetatea de baltă, 9 August, 1900.

In conţelegere cu comitetele parochiale respective.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Têrnavei.

Nicolae Todoran
protopresbiter.

Nr. 260—1900 [155] 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de capelan lângă neputinciosul paroch Vasilie Hodoş din Iclandul-mare, protopopiatul Murĕş-Oşorheiului în urma încuviinţărei Preaven. Consistoriu archid. Nr. 6153/900—B. se escrie concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în ziariul „Telegraful Român“.

Emolumentele înpreunate cu acest post sunt: jumătate din venitele parochiei de clasa a III adecă 250 fl. = 500 cor.

Doritorii de a ocupa acest post sunt poftiţi a'şi asterne hîrtiile concursuali la prea onoratul Oficiu protopresbiteral în M.-Oşorheiu şi a se presenta în aceasta parochie spre a face cunoştinţă cu poporul, şi a'şi arăta desteritatea în cântări şi tipic, şi a se informa despre venitele acestei parochii.

Iclandul-mare, din şedinţa comitetului parochial, ţinută la 30 Iulie 1900.

Vasilie Hodoş preşedinte. *Timoteiu Florea* notar adhoc.

Vĕzut:
M.-Oşorheiu 3/16 August 1900.

Nicolau Maneguţiu
ppresbiter.

Nr. 474/900 [162] 2—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor învĕţătoresci dela mai jos însemnatele şcóle române gr. or. din tractul protopresbiteral al Unguraşului, se escrie prin acésta concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în ziarul „Telegraful Român“.

1. Romiţa, cu salariu anual de 600 cor.. din cari 404 cor. dela stat şi 196 cor. dela popor, cuartir şi grădină de legumărit.

2 Sântămăria, cu salariu anual de 600 cor. prin repartiţie dela popor cuartir şi grădină.

3. Tămasia, cu salariu anual de 600 cor. prin repartiţie dela popor, cuartir şi grădină.

Dela concurenţi se recere, ca înainte de alegere sĕ se presenteze în parochie pentru a puté fi cunoscuţi, şi au a-şi aşterne petiţiunile lor în regulă instruite conform normelor în terminul preclus la subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Fizeş-Sânpetru, la 10/23 August, 1900.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Unguraşului în conţelegere cu comitetele parochiale.

Pavel Roşca
protopresbiter.

2645 szám 1900 [158] 3 - 3

Arlejtés.

A nagyszebeni m. kir. állami elmegyógyintézet részére az 1900/1901 évi fűtési időszakban szükséges **2200 azaz: kétezerkétszáz köbméter** ép, egyenes, száraz, nagyhasábokból álló nem usztatott **bükktüzifa** szállításának biztositása czéljából *1900 évi szeptember hó 7-én délelötti 11 órakor* az intézet gondnoki irodájában — a hol a részletes feltételek is megtudhatók — zárt irásbeli ajánlati tárgyalás fog tartatni.

A sajátkezüleg aláirott, jól lepecsételt, magyar nyelven szerkesztett, 1 koronás bélyeggel és a szállitási érték 5% ával mint bánatpénzzel ellátott ajánlatok a fennt jelzett helyen és időben benyujtandók.

A mennyiben a szállitásra szánt fa a fentebbi kivánalmaktól eltérő lenne, az az ajánlatban határozottan kifejezendő.

Megjegyeztetik, hogy a szállitandó fa őlberakását az intézet saját embereivel végezteti.

Az ajánlatok egy, esetleg három évi időtartamra külön-külön teendők.

Végül megjegyeztetik, hogy a m. kir. belügyministerium fenntartja magának azon jogot, hogy az egy évre, vagy a három évre szoló ajánlatot fogja elfogadni.

Nagy-Szeben, 1900 évi augustus hó 22-én.

A m. kir. állami elmegyógyintézet igazgatója.

---

[163] 2—3

Publicare de licitaţiune.

Pe basa planului şi preliminariului încuviinţat de Prea Veneratul Consistoriu Archidiecesan prin resoluţiunea dto 19 Februarie a. c. Nr. 1072 Şcol. precum şi de forurile administrative competente ale comitatului cu data de 10 Iuliu a. c. Nr. 807 Kb. comuna bisericéscă greco.-ort. rom. Palos, comitatul Târnavei-mari, dă în intreprindere, pe calea licitaţiunei minuende verbale **zidirea unui nou edificiu scolar**.

Preliminariul de spese este de 12,419 cor. 60 fil.

Comuna bisericéscă însĕ neputênd presta deodată spesele întregului edificiu, din causa altor spese neevitabile. — dă în întreprindere deocamdată numai partea acea din plan care cuprinde salele de învĕţământ indispensabile, antreul şi cancelaria.

Ca preţ de strigare deci se pun din preliminar spesele ce cad numai pentru partea acésta a planului, cari dau suma de **8758 cor. 64 fil.**

Din acest preţ se va subtrage în conţelegere cu eventualii concurenţi, în ziua de licitaţiune preţul acelui material, pe carele se va putea obliga comuna bisericéscă a'l pune la dispoziţia antreprenorului respectiv.

Doritorii de a întreprinde zidirea acésta au a depune vadiul de 10% a preţului de strigare în bani gata, cu ocasiunea licitaţiunei, care se va ţinea în *9 Septembre n. a. c.*, în localul scólei vechi din loc.

Informaţiuni mai deaprópe în privinţa condiţiunilor speciale ale zidirei se pot vedea şi primi la subscrisul oficiu parochial.

Incepêndusĕ zidirea încă in decursul anului acestuia — fiind timpul favorabil — ea se va putea continua mai departe de 25 Octobre n. numai cu consimţĕmêntul comitetului parochial, avênd a se efeptui restul zidirei în anul viitor 1901 până inclusive 30 Iuniu.

Paloş, din şedinţa comitetului parochial gr.-or. român ca senat scolar, ţinută la 30 Iuliu 1900.

Patrichiu Pintea paroch şi preşed. comit. par. *Laşcu Toma* notar.

Vidi!

Nicolau D. Mircea
protopop.

Nr. 626/900. [164] 2—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor de învĕţători dela scólele confesionale gr. or. române din mai jos însemnatele comune în protopresbiteratul gr. or. al Avrigului prin acésta se escrie concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Tel. Rom“.

1. Sărata, postul de învĕţătoriu cu salariul anual de 600 cor., cuartir şi lemnele necesare pentru foc.

2. Sebeşul-superior, al doilea post de învĕţătoriu, cu salariu anual de 600 cor., pentru cuartir 30 cor. şi lemnele necesare pentru foc.

Doritorii de a ocupa vre-unul din acestea posturi sĕ-şi subştérnă cererile concursuale instruite conform legilor în vigóre la oficiul protopresbiteral gr. or. al Avrigului în Avrig (Felek, Szebenmegye) până la terminul susindicat, cu acea observare, că dela concurenţi se recere sĕ se presenteze în vre-o Duminecă séu sĕrbătóre la biserică spre a-şi documenta desteritatea în cântări şi tipic, avênd a conduce în sĕrbători şi Dumineca câte o strană în biserică.

Avrig, 15 August, 1900.

In conţelegere cu comitetele parochiale respective.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Avrigului.

Ioan Cândea
protopresbiter.

Un învĕţăcel

se primesce numai decât în prăvălia de manufactură [150] 6—6

Ion Lazaroiu
Orĕştie — Szászváros.

Farmacia lui F. I. R. Hotter la sf. Iosif, Wien, XII/2 Schönbrunnerstrasse 182.

Absorbinalul lui Hotter.

1/1 Flacon fl. 6. —, 1/2 Flacon fl. 3.50. delătură tóte umflăturile şi depunerile de grăsimi fără sĕ vateme părului. Intăreşte nervii atacaţi şi slăbiţi, delătură şi distruge tóte nodurile în muschi, şi serveşte şi ca scut în contra aprinderilor; cu deosebire e probat la umflăturile produse din causa fearelor, apoi în contra ariciturei umflărei copitei, genunchilor umflaţi, mai departe în contra umflăturilor (noduri) de vine, în contra umflăturei picioarelor la glesne şi la încheietura degetelor cu un cuvênt în contra tuturor umflăturilor ori unde s'ar ivi.

Praful nutritor alui Hotter,
pentru cai şi vite cornute
1 Pachet cu 80 cr.

Un adaus escelent la nutremânt, pentru a ţinea vitele sănătoase şi cu putere este de a sĕ folosi la tóte suferinţele de rărunchi de ficat şi de nervi.

Preparate pentru veterinari, cele mai bune ale timpului mai nou, cari după atestate numĕróse nu au fost ajunse de alte mijloace de natura aceasta.

Sĕ sĕ ceară numai preparate de ale lui Hotter şi sĕ nu se priméscă altele. Deposit în farmacii şi Droguerii.

Deposit principal la Dr. Emil Budai farmacia oraşului Budapesta (Stadthausplatz) la Dr. Leo Egger & J. Egger Farmacia Palatinului VI Váczi körút 17 şi la farmacia Iosif Török Bpesta VI Kiraly utcza 12.

Fluidul lui Hotter „Training“
1 Sticlă cu fl. 1.20.

Conservează nervii şi muschii până la bătrâneţe înaintată totdeuna puternici şi vioi, pune în stare pe animal sĕ prestee cele mai mari strapaţii şi fugi, sĕ înţelege după frecare cu fluidul „Training“.

Sĕ mai foloseşte cu succes uimitor la tóte urmările cari obvin din opintiri prea mari, ologie, reumatism, şi înţepenire.

Praful de porci a lui Hotter.
Nr. I şi II
1 kg. . . . . fl. 1.20.

Cel mai bun mijloc pentru a produce pofta de mâncare şi cu acésta prosperarea porcilor, fórte acomodat în contra orbalţului (brâncă); Nr. II este de a sĕ întrebuinţa la urdinare.

Mijloc în contra Colicei alui Hotter.
1 Sticlă fl. 1.50.

Contra la tot feliul de colică şi contra oprirei udului la cai precum şi contra umflăturilor la vite cornute. [54] 36—104

Alifia lui Hotter pentru delăturarea crescăturilor de oase.

1/1 Cutie cu fl. 2. 1/2 Cutie cu fl. 1.20. delătură crescăturile de oase şi depunerile osoase chiar şi după 4—6 sĕptămâni. (boală învechită).

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 93 Sibiiu, Marţi 22 August (4 Septembre) 1900. Anul XLVIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază

INSERŢIUNILE
Pentru odată 14 fil., — de dóuĕ ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond.

Liberalism greşit.

Juna Românie este un stat, care s'a născut din împreunarea celor dóuĕ principate dunărene române, a căror unire au mijlocit-o patrioţi de cea mai înaltă valóre. Numele lor împodobesc, deja paginile istoriei moderne. Aceşti mari patrioţi, adăpaţi de curate cunoscinţe la legănul şi isvorul libertăţii popórelor, au creat instituţiunile, cari formézǎ azi temelia statului modern; dar în avêntul lor nemărginit, călăuziţi de cele mai curate intenţiuni au mers în liberalismul lor adeseori prea departe. Evenimentele ulterióre dovedesc, că mulţi — mai ales veneticii streini — n'au fost vrednici de consideraţiunea, de care s'au împărtăşit.

Grecii, a căror *fides* este egală cu *zero*, au fost aceia, cari mai fără milă şi fără ruşine au exploatat la timpul seu principatele de odinióră şi poporaţiunea băştinaşă din ele.

Din păţeniile cu ei ar fi putut învĕţa bărbaţii de stat de mai târziu, că n'au sĕ dee prea mare încredere streinilor linguşitori, cari cu farisĕiască prefacere se sciau da de cei mai mari binevoitori ai ţerii şi poporului, ér sub anteriul lor purtau pumnalul criminal, pe care la timp potrivit sĕ-l înfigă în corpul ţerii, care îi hrănia şi îmbuiba cu de tóte.

Protosincelul *Naum Râmniceanu* — originar din *Jina*, de lângă Poiana Sibiiului, a cărui viéţă şi activitate a fost espusă în sesiunea ultimă a academiei române de dl Constantin *Erbiceanu* — ne dă clasice dovezi despre perfidia strĕinului, aşezat în România. Sufletul mişcării aşanumiţilor *Eterişti* erau Bucureştii. Profesorul-călugăr *Duca* dela academia domnéscă era capul acelei societăţi secrete. Naum, mânat de dragostea oropsitei sale nóuĕ patrii, a sciut afla planul mârşav al Grecilor, cari nu s'au mulţumit numai cu întemeierea regatului grec, ci voiau sĕ pue mâna pe România. Şi ca sĕ facă pe connaţionalii lor atenţi a sĕ ferí de „cuiu străin în casă“ a descris tóte cele descoperite şi experiate.

Étă cum pe însuşi Duca l-a sciut seduce sĕ-i tradeze tainele Eteriştilor:

„Drept acea — îi spune Duca odată — mĕ silesc din tóte chipurile, scot câte un ucenic din Grecii noştri mai împodobit cu sciinţă şi-l orînduesc dascăl la vre-o casă boeréscă pentru cuvintele cari îţi spuseiu. Şi aşà mai prin tóte casele boerilor români sunt asemenea *pânditori*, sub mască de învĕţători, ucenici de ai mei, cari sunt porunciţi ca, pe de o parte, învĕţând copiii lor *să pândéscă*, iar pe de alta să fie gata la arme, ca în vreme sĕ se arate vrednici strănepoţi ai slăviţilor acelor bărbaţi ... *Rîvnind*, am hotărît să însineşim acéstă Ţéră-Românéscă pe séma nóstră şi s'o stăpânim desăvîrşit şi s'o numim *Νέαν Γραικίαν*. Complotul acesta se lucréză fórte tainic de cei mai mari şi mai învĕţaţi ai noştri; şi fieş-carele, de la cel mai mare şi până la cel mai mic trup, carele pórtă într'însul suflet de Grec, a pus la casa acestui complot mulţime de bani pentru cumpĕrătórea celor trebuincióse răsboiului; şi fieş-carele au adus aicea din ţéra nóstră mulţime de ómeni Greci, dintre carii unii s'au făcut neguţători până la vremea îndemnării nóstre, alţii arnăuţi, alţii egumeni, alţii boeri, alţii şcolari şi alţii şĕd pândind numai şi mâncând léfa nóstră, în cât mai s'au umplut Ţéra-Românéscă şi spre îmulţirea trebuinciosului capital am aflat destule mijlóce să strîngem bani, când cu numirea pentru facerea vre-unei mănăstiri la cutare loc, când pentru tipărirea cutărei cărţi, când pentru ajutorul cutăruia spital, când pentru împiciorogarea cutărei familii scăpătate, când pentru măritişul cutărei fete sărace, când pentru desrobirea câtor-va creştini, cari au căzut în mânile Agarenilor, pentru alcătuirea cutărei şcóle ... afară de sîrmâiaua ce am avut-o fieşcarele şi am pus-o la cassa Eteriei; şi nădăjduim că peste puţină vreme vom săvîrşi socotéla nóstră pe deplin ... La ziua hotărîtă, este sĕ se scóle cu arme aici în Bucuresci mulţimea arnăuţilor noştri, sistema dascălilor greci, adunarea şcolarilor, tembelii de pe la catenele şi toţi Grecii sub masca de călugări, de boeri, de negustori şi să ucidă pe tótă boerimea şi pe toţi Românii cu stare bună; şi aşà, răpindu-le bunurile şi averile lor, să dăm foc Bucurescilor şi să ne retragem către munte. Asemenea şi grecimea pe care am presărat-o prin tóte judeţele, adecă călugării greci, arnăuţii, boerenaşii, arendaşii, simigiii şi tot Grecul, sunt porunciţi ca, în ceasul ce vor auzi rebelia aici în Bucuresci, să încépă şi ei prin judeţe, asemenea lucrând precum şi noi; apoi dacă vor perí boerii ţĕrii şi toţi cei mari ai Românilor, socotesci că vom avé vr'o propişte?

„Pe aceştia să-i vedem noi isprăviţi, pentru că aceştia pot să năvăléscă la sprijinirea învecinatelor Puteri, şi să-i ocrotéscă; iar pe Românii cei proşti îi avem în mână şi vom fi vrednici numelui care îl purtăm.

Dar Dumnezeul Românilor a scăpat ţéra de executarea acestor infernale propuse.

Cu tóte aceste România de mai târziu nu s'a cuminţit; ci cu cea mai liberală ospitalitate a dat curs liber mişcărilor puse la cale de agenţii popórelor balcanice, adeseori în cel mai vĕdit detriment al ei.

Evenimentele de azi şi purtarea bruscă a Bulgarilor sunt dovadă, că nu s'a schimbat încă cântecul lui Eminescu şi „*streinul ti tot pasce, de nu se mai pot cunósce*“. Zilele ultime au scos la ivélă, că până şi orchestra dela *Oppler*, care se desfătéză cu napoleonii dela Români, este o *bandă* nu de musicanţi, ci de conspiratori bulgari cu planuri criminale contra României.

Ce sĕ mai zicem de Ovreii, cari abia sosiţi din lumea largă, se dau de autochtoni şi cer aceleaşi drepturi, ca şi ţeranii, cari de milenii cu sângele au apărat ţéra şi moşia?

Faptul, că Ovreimea s'a pus cu forţa îndoită în mişcare, tocmai când România se află sub gravitatea funestelor urmări ale unor ani din cei mai rei şi mai neproductivi şi când îi este limba mai amară în gură: indică absoluta lor lipsă de dragoste şi de alipire către ţară, dela care pretind sĕ-i strângă la sinul ei, ca şi pe fii, cari nu cunosc margine în jertfe, când îi vorba s'o apere.

Ba am avut ocasiune a afla, cum şi alte némuri huleau şi îşi băteau joc de România, în care, exploatând păduri, petroleu şi alte producte românesci, şi-au făcut averi.

Precum pe tóte terenele, aşa şi pe cel religios se pot adeseori înregistra lucruri, cari te pun pe gânduri şi îţi produc convingerea, că — ce se întêmplă — nu mai este toleranţa evangelică şi laudabilă faţă de deaprópele, ci trece în cadrele *indiferentismului condamnabil*.

O mână de papistaşi au adunat averi, ş-au făcut şcoli, în cari mulţi şi multe îşi bat joc de ortodoxismul némului românesc şi seduc până şi din cele mai alese familii boeresci nu numai ficele cele mai scumpe, ci pun mâna şi pe averea lor.

Ba chiar călugări agitatori, absolut străini de ţară, ba chiar duşmani pronunţaţi ai ei, îşi fac neconturbaţi mendrele, propagând vederi necontrolate, pe când la noi călugării veniţi d. e. după unaţie pentru mângăierea credincioşilor rĕmaşi fără păstori, au trebuit sĕ între în puşcărie.

Ómeni cu durere pentru ţară şi îngrijiţi de viitoriul ei au făcut diagnosa situaţiunii bolnăviciόse; şi în deplină cunoscinţă de causă au statorit ca leac de vindecare devisa: „*naţionalism şi ortodoxism*“.

Intre aceştia sunt şi ómenii grupaţi în jurul jurnalului: „*Apărarea Naţională*“. Inspiraţi de duhul devisei din fruntea foii lor, propagă cu multă pricepere tóte ideile salutare, chemate a schimba situaţiunea şi cari pot contribuí la întărirea iubirii de neam şi de biserică strămoşéscă, căreia atâta recunoscinţă îi sunt datori.

Ziarul nostru dela începutul apariţiunii sale a avut acéstă devisă şi toţi bărbaţii grupaţi în decursul timpului în jurul lui, dela marele lui în-

---

FOIŢA

Factori de conservare şi distrugere în China.

(Fine.)

La conservarea Chinei mai contribue: diliginţa, spiritul de intreprindere, simţul practic, un adevĕrat talent de organisaţiune, energie, tenacitate, plăcere de studiu, iubire de pace şi o dorinţă nespus de mare de un regim înţelept şi drept. Disposiţiune naturală are Chinezul spre un caracter energic şi sincer care disposiţiune prin evangelie ajunge la o desvoltare frumósă.

Voesc se mai fac câteva observări referitóre la *misiuni* în China, care dela anul 1800 esercitéză şi aici înfluinţă binefăcătóre. Evangelia, care a aflat şi între Chinezi partisani înflăcăraţi, vestesce faptele mari şi minunate ale lui Dzeu şi ale fiiului seu Iisus Christos, î-i mântuesce de cultul zeilor păgâni conducêndu-i la libertatea garantată fiilor lui Dzeu, î-i readuce la dreptatea, care ne a căscigat-o nóuĕ Iisus şi-'i mântue de „ciuma asiatică“, î-i îndémnă la o viéţă crescinéscă şi plăcută lui Dzeu. Sunt mulţi între Chinezi cari primind botezul, au câscigat puterea a se lăsa de anumite păcate cu deosebire de folosirea opiului. „Ce fel de mijlóce ai folosit pentru a te scăpa de fumatul opiului“? „Am folosit ambii mei genunchi şi mântuitoriul mi-a dat putere de am scăpat“. Un minunat exemplu despre influinţa evangeliei lui Chr. şi totodată despre referinţele intime între mamă şi fiu ne dă povestirea unui membru din societatea misionarilor berlinezi: Am întrebat pe scolariul Thui-Şang: „Este mama ta crestină?“ „Da“, mi-a respuns el „e botezată“. Ea la început nici n-a voit se audă de învĕţăturile cele nóuĕ“, înse ea mĕ iubesce fórte mult, şi zicêndu-i odată: „Mamă dacă nu crezi în Iisus, atunci nu putem merge împreună în ceriu, ci în veci trebue se rĕmânem despărţiţi“, aşa s'a spĕriat la auzul acestor cuvinte, că a zis: „Eu înse nu voesc se fiu despărţită de tine; voiu învĕţa se cred şi eu în Iisus al teu“. A început a învĕţa, a asculta tot mai cu plăcere cuvêntul lui Chr. pe care'l cuprindea din tot sufletul şi în curênd se boteză. Aş putea înşira încă mulţime de ast-fel de esemple despre treceri la creştinism, cari tóte dovedesc o adevĕrată intimitate, cu carea chinezii primesc învĕţăturile lui Christos, al cărui sânge curăţă de tóte păcatele şi care din supuşi ai statului î-i ridică la demnitatea de fii ai lui Dzeu. Chinezii au dela natură o adâncă cunoscinţă de Dumnezeu şi au sentiment de dependenţă fórte desvoltat, înse adeseori sĕ întêmplă, că tocmai aderenţii înfocaţi ai vechei credinţe, sau că nu î-şi mai află mulţămirea lor, sau că au suferit prin zelul lor vre-o amăgire amară, trec la crestinism aflând în nóua credinţă în Dzeul crestinilor mulţămire şi fericire. Adese-ori Chinezul, carele a auzit deja despre puterea cuvintelor crescinesci se convertesce prin o minune, un vis sau o visiune la credinţa cea adevĕrată a lui Dzeu. Succese deosebit de mari au la convertirea religionară propoveduitorii chinezi ai evangeliei, deóre-ce ei cunosc pe connaţionalii lor mai bine şi astfel le pot vorbi mai cu succes la inimă. Un esemplu despre cuprinsul clar al înţelesului adânc al învĕţăturilor lui Iisus e următorul pasagiu din predica unui misionar chinez: „Naia trebue se fie în apă ear nu apa în naie. Sufletul trăesce în lume, nu e ertat înse ca lumea se trăiască în suflet. Dacă apa a ajuns în naie, ea se cufundă; dacă lumea cuprinde sufletul atunci sufletul piere. Privesce, cum marinarul ziua şi nóptea veghiază şi se îngrigesce ca apa se nu între în naie, ear dacă a întrat cumva prin crepăturile corăbiei, o scóte fără încetare.

Aşa scóte şi tu prin pocăinţă şi credinţă apele lumesci şi nomolul păcatelor din sufletul tĕu“. Acéstă icónă ne-am putea-o lua la inimă şi noi cari atât de mult suntem cuprinşi de spiritul lumesc şi se ne conformăm şi se lucrăm astfel.

Convertirea la crestinism, sĕ înţelege, că la un popor atât de conservativ cum e şi poporul chinez merge fórte anevoie, cu tóte acestea putem observa o înaintare mai repede şi în acéstă privinţă dela resbelul japonez încóce. In întrégă China sunt cam 200.000 crestini. Staţiunile misionare împrăscie lumina lor în mari depărtări prin întunerecul păgânismului şi al cultului idolatru. E de relevat împregiurarea, că creştinii ori şi când sunt gata a mărturisi faţă de păgâni cum-că sunt creştini cu trup şi suflet şi că din convingere curată ţin la învĕţăturile creştine. „Mai bucuros las se-mi tăiaţi capul de cât se me lapĕd de Christos“ a zis o femee neputinciósă către chinuitorii ei. Ei cred din tot sufletul şi nu se tem a dovedi credinţa lor şi prin fapte, ba a se jertfi chiar pentru lăţirea convingerii lor, a religiunii creştine. Fórte adese-ori fac donaţiuni. Un farmacist a dat pentru o scólă creştinéscă 6 mii marce, ear pentru zidirea unei biserici evang. în Canton a destinat 15.000 marce.

Dela resbelul cu Iaponia încóce s'au întêmplat schimbări însemnate. Puterile europene au prins rădăcină în acest „imperiu de mijloc“ şi dacă vom asemĕna lucrările misionare de aici d. e. cu cele din Africa, vom afla un resultat tot atât de îmbucurător, numai cât aici lucrarea înaintéză mult mai anevoios. In China avem de a face cu un temeiător și până azi, au lucrat stând pe aceleași temelii puternice, cari singure garantéză viitoriul nostru.

Ceea ce noi am simțit și ceea ce pe muncitorii foii nóstre i-a inspirat, a concretisat profund cugetătoriul nostru bărbat *Alexandru Mocsonyi* în excelentul seu discurs dela parastasul din *Reșinari*:

„Spiritul creștinismului ortodox, contopit cu spiritul anticei culture romane, — acéstă sintesă psichică — constitue geniul Românismului.

„De aci putem cuprinde idea bisericei naționale în tótă însĕmnătatea ei: Biserica națională este partea integrantă, indissolubilă a Românismului genuin.

„Nu este deci mirare, dacă biserica română și poporul român, de când sunt, una se simt . . .

„Pricepem deci, de ce biserica națională a fost, este și va remânea în veci condițiunea de viață a poporului român“.

Nimenea n'a putut mai frumos mai convingĕtor și cu mai multă tărie și competență cristalisa cuintesența și evangeliul programului nostru.

Atunci ne-am gândit, de ce folos mare ar fi? când și cercurile competente din invecinatul regat, — care cu patria nóstră prin faptul constelațiunii europene date sunt avisate la sprijin reciproc, — ar fi pĕtrunse de adevĕrul cuvintelor înțeleptului bărbat.

Dorința nóstră începe a prinde rădăcini, căci pe lângă alte foi de gravitate în deosebi „Apărarea națională“ a acceptat devisa nóstră și începe a desvolta o muncă cu succes întru a stêrni în toți fii țerii convingerea esprimată în cuvintele de mai sus.

In numerii din urmă încă aflăm o lucrare de asemenea natură, care în special ne atinge și pe noi; de aceea o reproducem în cele următóre:

Biserica națională.

De când cu lupta ce decurge acum de ani de zile între biserica rom.-catolică din Ungaria și guvernul maghiar pentru autonomia catolică și din acest incident, de cînd cu încercările bisericei rom. cat. maghiare de a contopi și biserica greco catolică-română în organismul sĕu, s'au scris o mulțime de articole prin diferitele ziare din România, Ungaria și alte țări chiar, punîndu-se pe tapet și cestiunea că *óre papismul este favoritoriu naționalismului sau nu este.* Fie-care fóe apoi și-a dat părerea după principiile ce profeséză, fie acelea în afaceri bisericești, fie în cele naționale.

Foile ortodoxe române s'au declarat, că papismul nu este favoritoriu intereselor naționale ale nici unui popor. Foile bisericești greco-catolice române s'au silit a demonstra contrariul dela cele ce au susținut și susțin foile ortodoxe române. Iar foile politice naționale române fără caracter confesional s'au declarat pe lîngă principiul profesat de foile bisericești ortodoxe-române, că adecă: papismul nu este favoritoriu naționalismului.

Aceste din urmă însă, foile politice române fără caracter confesional, sunt într'o confusie de principii: *întru cît póte fi cutare biserică și biserică națională, ori întru cît nu póte fi.* Apoi cu deosebire foile politice din România nu cunosc de ajuns nici relațiunile încordate ce există permanent între biserica ortodoxă-română și cea greco-catolică română din Ungaria, așa că în privința acésta nutresc un optimism fórte periculos, prin care cu încetul se întroduce un cosmopolitism și în afacerile naționale, de care tocmai vréu sĕ ne feréscă.

In cele următóre ne vom ocupa cu acest cosmopolitism al bisericei rom. catolice și apoi cu ilustrarea relațiunilor dintre biserica ortodoxă-română și cea grecocatolică română din Ungaria, avînd în vedere optimismul periculos ce se vede din două articole (23 Iunie și 9 Iulie) ale ziarului „Apăr. Naț.“ din București.

E fapt cunoscut, că tóte acțiunile externe ale vieței omenești sunt efluxul alor anumite principii, idei ce se nasc în sufletul omului cugetător, fie că aceste principii, idei, se nasc în sufletul omului la impulsul unor anumite influențe externe asupra sentimentelor și a rațiunei, fie la impulsul unor anumite influențe interne asupra sufletului în urma revelațiunei divine, prin care s'a sădit credința cea adevărată în spiritul și inima omului învrednicit de acésta. Și dór nicăiri nu se arată acest fapt în mod mai evident, ca tocmai pe terenul religios. Fără multă ostenélă putem constata, că tóte manifestațiunile religióse sunt emanate din credință și, precum credem, așa și lucrăm. Deci, cum ne este credința, așa ne sunt și faptele, un adevăr ce nimeni nu-l póte nega, fără de a cădea în falșitate.

Din credința bisericei, după interpretările ce i s'a dat acelei credințe, s'a născut disciplina și ritul bisericesc. Cînd acéstă interpretațiune a fost corectă, s'a născut și o disciplină bisericéscă și cult divin corect, iar cînd acea interpretațiune a fost incorectă, și viața bisericéscă a fost dusă, cu voie ori fără de voe, pe căi rătăcite.

După căderea omului în păcat, D-zeu a promis lui Adam un mîntuitor (Mesia), carele îl va mîntui din robia diavolului. Tot acésta a promis mai tîrziu de nenumărate ori și poporului iudaic că-l va elibera din robia diferitelor popóre păgîne. Poporul acesta însă interpretînd rău acéstă promisiune, a așteptat și așteptă și azi un Mesia politic, care sĕ-l facă stăpînitor peste tóte popórele de pe fața pămêntului, și urmarea acestei așteptări a fost, că neprimind învĕțătura lui Christos, necum sĕ devină stăpînitor al pămêntului, ci a devenit batjocura tuturor némurilor.

Tot acest principiu l'a profesat și-l profeséză și azi biserica rom.-catolică, papismul, vrînd a întemeia o împărăție luméscă universală pe basa doctrinei sale falșă despre primatul sf. ap. Petru. Și ca sĕ'și pótă ajunge acest scop, ast-fel s'a și organisat pe terenul disciplinei bisericești. Iar principiul acestei organisări a fost absolutismul intolerant, carele nu suferă nici o mișcare liberă, fie acea cît de salutară pentru binele popórelor, dacă acea contrazice intereselor de dominațiune a celor din fruntea guvernărei. Ast-fel apoi popórele mici, au fost date pradă popórelor mari numai ca sĕ rămînă în jugul papal. Se înțelege de sine, că între ast-fel de împregiurări, papismul a trebuit sĕ abandoneze principiul național din biserică, căci ar fi deșteptat veleitățile naționale ale popórelor mari. Deci pentru recunóșterea absolutismului papal în cele bisericești, și multă vreme și în cele politice, le-a recompensat cu un cosmopolitism, care le da putința sĕ înghită pe popórele mici în corpul lor național. Divide et impera. Iar o altă apucătură șirétă a papismului, ca sĕ se arete totuși imparțial, a fost, că a întrodus limba latină în cultul divin, permițînd numai predicarea și unele cîntări în limba poporului. Va sĕ zică strînge și slobóde frânele guvernării absolutistice numai întru cît îi convine intereselor sale de dominațiune. De aci vedem atîtea concordate contrazicătóre în istoria papismului din diferitele țări.

Biserica romano-catolică papismul, este o biserică cosmopolită, care nici când nu póte favorisa interesele naționale ale popórelor, căci ori pe unele ori pe altele le-ar perde de sub sceptrul sĕu absolutistic. Și nici cînd nu am vĕzut'o, că s'ar fi întrepus în scopul acesta în favorul vre-unui popor apăsat de alt popor; ba din contră am vĕzut-o asmuțind pe popóre contra popóre cînd acelea nu s'au supus jugului sĕu bisericesc și lumesc.

Iisus Christos a întemeiat o biserică universală, liberală și națională.

Universală, întru cît toți credincioșii au sĕ păstreze acelaș deposit al credinței, (unitatea bisericei prin credință).

Liberală, întru cît toți credincioșii au anumite drepturi și datorințe, după categoriile lor (disciplina bisericei prin organisațiune).

Națională, întru cît cultul divin și afacerile administrative au sĕ se sĕvêrșéscă în limba poporului (cultul divin și administrațiunea bisericei).

Universalitatea bisericei se arată prin sinódele ecumenice, (compuse din archierei cu vot decisiv, și din ierei și diaconi cu vot informativ) în cari se formuléză dogmele cu valóre pentru întréga biserică, și afacerile de disciplină și cult după tendințele diferitelor biserici particulare, putem zice naționale.

Liberalismul bisericei se arată prin acea, că în afacerile de disciplină și administrațiune dă teren de activitate tuturor membrilor ei, atît preoți, cît și laici; *naționalismul* bisericei se arată prin acea, că întreg cultul divin și tótă administrațiunea bisericéscă se sĕvêrșesc exclusiv în limba poporului.

Aceste sunt principiile parte evidente, parte contemplate și parte practicate de biserica veche și în mare parte aplicate și azi de biserica ortodoxă.

In contra unității prin credință, biserica ortodoxă n'a greșit prin representanții sĕi legali nici cînd, pînă cînd biserica papistașă fórte mult și în deosebi prin dogma despre primatul papal și prin dejosirea sinodului ecumenic la un simplu for informativ ori consultativ pentru papa, etc.

In contra liberalismului bisericei, cu durere trebue sĕ mărturisim, că și biserica ortodoxă a greșit, dar nu atît de mult cît a greșit biserica papistașă. Și în biserica ortodoxă catolică (generală sau universală) se află biserici particulare-naționale în care nu se dă teren de activitate tuturor membrilor ei în cele disciplinare și administrative, și în special laicilor, ba în multe afaceri nici iereilor și diaconilor, ci tótă puterea de guvernămînt este concentrată în mîna archereilor și iereilor și diaconilor.

O singură excepțiune face, în privința acésta, biserica ortodoxă română din Ungaria.

Nu așa însĕ în biserica papistașă. Aici, pe basa doctrinei falșe despre primatul apostolului Petru, tótă puterea este concentrată în mânele papei de la Roma, care în tótă istoria universală este cel mai cras representant al absolutismului bisericesc, ba chiar și lumesc. Sinodul apostolesc și sinódele ecumenice și cele particulare însĕ nu acésta ne arată. Cu absolutismul lumesc prin perderea puterei lumești s'a sfîrșit, dovadă netemeinicia dogmei, și începe a se găta și cu absolutismul cel bisericesc. In fine,

In contra naționalismului bisericei earăși biserica ortodoxă, *ca atare prin învĕțăturile ei*, n'a greșit nici cînd, dar cu atît mai mult érăși biserica papistașă, prin cosmopolitismul sĕu, nepermițînd a se sĕvêrși întreg cultul divin în limba poporului, în special actul principal, leturghia, ci numai unele părți.

Și în biserica ortodoxă s'au făcut abusuri, *ajungênd unele popóre sub dominațiunea politică a altor popóre.* Dar cînd fie-care popor, aparținĕtor bisericei ortodoxe, se va putea înălța la principiul naționalismului curat și moral, semnalat prin faptul complinit la pogorîrea Spiritului Sînt asupra Apostolilor, cînd li s'a dat puterea a vorbi în diferite limbi, drept cinosură activităței lor, că au sĕ predice și sĕ execute întreg cultul divin în limba poporului, în care și D-zeu-omul, Iisus Chr. a vorbit cu ei, stabilindu-se prin acésta principiul naționalismului în biserică, credem că acest abus nu se va mai repeta.

In biserica papistașă însĕ, pînă cînd mai ține la absolutismul sĕu dogmatic, disciplinar și de cult, adecă la cosmopolitism, nu este nici o speranță sĕ se ajungă la acéstă perfecțiune morală impusă de Iisus Christos, singurul cap al bisericei.

Deci se înșélă mult frații de la „A[illegible]rarea Națională“, cînd cugetă că fac b[illegible] serviciu naționalismului român desconsid[illegible]rînd deosebirea de dogme între biserica ortodoxă și cea papistașă, și în special între biserica ortodoxă română și cea greco-catolică română.

Cosmopolitismul bisericei papistașe este o consecință logică a dogmelor acestei biserici; *și pînă cînd biserica greco-catolică română nu se va reuni cu biserica ortodoxă lepădînd dogmele bisericei papistașe, nu va scăpa nici cînd de acest cosmopolitism atît de periculos pentru românismul nostru de pretutindenea.*

Bisericei papistașe nu-i trebue români, germani, slavi, unguri, etc., ci numai papistași, în contra principiului național bisericesc semnalat mai sus. Pentru-ce? Pentru că nu-i trebue biserici naționale. Și pentru ce nu voeşte de acestea? Pentru că atunci n'ar avea speranța sá'și întemeeze o biserică respective, o împărăție lumească universală, subjugînd pe tóte popórele de pe fața pămîntului.

Dară pentru noi românii, în special pentru cei din Ungaria, cosmopolitismul acesta al bisericei papistașe e și mai periculos, pentru-că trăim într'o țară în care nu ne bucurăm de aceleași drepturi naționale politice, ci suntem zi de zi persecutați și socotiți numai de gunoiu pentru îngrășarea naționalismului altui popor, a poporului maghiar, ce ne stăpînește și care în cea mai mare parte aparține bisericei papistașe cosmopolite.

Și frații gr. cat. rom. încă o văd acésta și de acea duc o luptă atît de desperată, ca sĕ nu fie contopiți în autonomia bisericei rom. cat. maghiare.

Dar tare ne temem, că tótă lupta le va fi zadarnică, că nu cunóștem nici un pas ce l-ar fi făcut pentru ei biserica papistașă, respective scaunul roman, ca sĕ nu fie contopiți în acea autonomie maghiarisatóre. Lucru de sine înțeles, acela nici nu va putea face vre-un pas, deoparte din causa cosmopolitismului sĕu, iar de altă parte, căci nu are nici puterea morală și materială de odinióră.

Nu negăm nici de cît faptul, că și în școlele bisericei gr. cat. române se nutrește spiritul național român; dar îndată ce acel spirit vine în colisiune cu interesele papismului, acela este abandonat.

Lucru iarăși de sine înțeles: naționalism și cosmopolitism, sunt două concepte, ce în același timp și în același loc nu pot exista la-o-laltă. Și frații rom. gr. cat. o vĕd acésta și de aci lupta desperată, ca sĕ nu fie contopiți în autonomia catolică maghiară.

---

organism de stat al unui popor, care deși nu are civilisațiune europeană, înse sgădărêndu-l îți apare îndată mongolul dur. Chinesul este greoiu, flegmatic, esaminéză tóte și e cu greu accesibil pentru ceva, și tocmai asta este causa, că trebue tractat cu băgare de seamă, el trebue mai întêiu instruat și numai cu încetul convins. Chinezul diferă cu desevêrșire de Japonez, de acest „francez ambițios al Asiei ostice“.

Chinezii numai cu greu se împacă cu o idee nóuă, însĕ îndată ce au aflat și recunoscut valórea și folosul ei, apoi țîn la ea morțiș. Și acesta e un lucru firesc, căci o massă, un colos atât de mare numai cu încetul se mișcă. China înse nu póte remânea amorțită în tradițiunile trecutului. Curentul crestinismului se apropie tot mai mult de acéstă massă mare și neînsuflețită, numită China, și îi însuflă viață cu încetul, dar neîntrerupt. Idei crestine strĕbat în popor și acestea lucréză făcêndu-și cale, luminând și róde aducênd. Misiunile religionare sunt pentru China tot atât de necesare precum de lipsă ar fi ómeni cari sĕ se îngrigéscă și de binele ei material. Mulți Chinezi simt un dor nespus după un ce mai bun, mulți, în inima lor adicți ai învĕțăturilor celor nóuĕ, se tem de pasul cel din urmă ce au sĕ'l facă. Provinciile una după alta sunt cuprinse de misiuni. O rețea întrégă de stațiuni misionare se întinde prin China împrăsciind binecuvêntarea și o viéță nóuă, și insuflețind inimile păgâne pentru străvechea și minunata putere dzeéscă, care e cu noi până la mórte și care după mórte ne duce la o viéță vecinică mai bună și mai frumósă.

Astăzi putem observa destul de bine urmările datorite strĕinilor, ce se află în China. „Prin popor circuléză prorocii vechi că China va fi împărțită“. Și întradevĕr în vécul trecut a fost distrus „zidul chinez“, ear massa cea mare a poporului chinez a jurat mórte tuturor strĕinilor. Dela secta Boxerilor s'a aprins flacăra și acum arde în lupta dintre Albi și Galbeni, între civilisațiune și necultură. Deja mulți strĕini au căzut jertfă între cari și ambasadorul german baron Ketteler. După voința lui D-zeu prin aceste întêmplări lumina evangeliei nu se va stinge, ci va primi încă mai mult aliment. Dorul de pace, care e mai presus de cât tótă rațiunea omenéscă, există în sinul poporului chinez în deajuns. De s'ar zice cât de curênd și despre poporul acesta: „Ear când a venit plinirea vremei a trimis D-zeu pe unul născut fiiul seu“. Gal. 4. 4.

K. Bl.

Lupta acésta însě este fórte divisată. Pînă cînd clerul se însușește a susținea și unitatea cu biserica papistașă și naționalismul român al bisericei sale, laicii, vězînd acéstă greșélă a clerului, că adică papism cosmopolitic și naționalism nu pot încăpea la-o-laltă ca ori care imposibilitate fisică ori morală, e gata și cu drept cuvênt a lepăda cosmopolitismul papismului în favorul naționalismului.

Și acestei tendințe fórte corecte îi dă o expresiune pregnantă Dr. Alexandru de Vaida Voevod, într'un articol întitulat „Români ori catolici“. Étă ce zice d-sa: După ce arată, că unirea se privește cu drept cuvînt de un act curat politic din partea românilor făcut din îndemn materialist, anume spre a-și îmbunătăți sórtea față cu greutățile, cari apasă gróznic umerii poporului, continuă: „Sě declarăm sus și tare, că nici cînd nu vom suferi sě fim contopiți în autonomia catolică maghiară, sě declarăm solemn, că noi **în momentul, cînd de nobis sine nobis ni s'ar răpi calitatea particulară a bisericei nóstre, din acel moment începînd, biserica unită ar înceta de a mai fi biserica nóstră! Sě strigăm în lumea largă, că îndată ce contopirea nóstră în autonomia bisericei catolice ar fi un fapt sěvîrșit, toți uniții am trece fără preget în sînul bisericei române greco-orientale“.**

Durere însě, că clerul bisericei gr.-cat. rom., crescut parte în șcóle strěine (de altă naționalitate), parte în spirit cosmopolitic papistaș (cu tot naționalismul sěu român), s'a declarat în contra acestei tendințe, imputîndu-i indiferentism religionar, ba chiar trădare bisericéscă.

Cît pentru urmările trecerei la biserica gr.-ort.-rom., fóia „Unirea“ din Blaj (1899 Nr. 42) se exprimă în chipul următor: „Sě presupunem pentru un moment, că la vorbele unor nesocotiți toți românii uniți s'ar face neuniți, ceace este o presupunere absurdă. In casul acesta autonomia bisericei române ar fi óre adăpostită de ori-ce primejdie? Oare contrarii aceia ai națiunei române, cari astăzi voesc sě răpéscă autonomia bisericei unite și limba ei liturgică, ar fi atît de generoși, în cît sě respecteze autonomia bisericei neunite și limba ei liturgică? N'au fost óre românii toți neuniți înainte de 1700, și totuși protopopii lor erau siliți sě pórte în sinóde pe umerii lor pe episcopul reformat?..

„Noi credem, că aceia, cari au umilit și asuprit atît de cumplit biserica românéscă înainte de unire, nu s'au schimbat de loc. Și-au schimbat părul, dar năravul nu. Acum se încércă sě cuceréscă și sě robéscă biserica românéscă unită, cu gîndul rezervat, ca după acea sě se întórcă cu furie și mai mare în contra bisericei neunite, chiar și cînd acea ar cuprinde în sînul sěu pe toți românii de sub coróna sîntului Ștefan. Ghiulelele lor au făcut până acum unele spărturi și în zidurile autonomiei bisericei neunite. Ce va fi însě atunci, cînd reduta puternică, ce o constitue biserica romînă unită în viața poporului nostru, va fi căzut în mîna dușmanilor, fie prin puterea, viclenia și brutalitatea acestora, fie prin lașitatea și neghiobia românilor uniți, cari, părăsindu-și reduta s'ar retrage în cetatea bisericei neunite?

Acéstă redută póte fi încă ocrotită de o putere mai înaltă, de Roma. Dar dacă din lașitate și neghiobie am părăsi acéstă redută, care scutește și cetatea bisericei române neunite, ce va fi de acéstă biserică?“

Vom continua în numěrul viitor.

Fundațiunea lui Gozsdu.

După pregătirea materialului de pertractat, făcută în ședințele comite[illegible]residiat de Ilustritatea Sa dl Dr. *Iosif Gall*, nu de dl cav. *Pușcariu*, cum din greșală am anunțat în un numěr anterior, s'au început ședințele plenare ale representațiunii.

Sesiunea de tómnă a representanței „Fundațiunei lui Gozsdu“ s'a încheiat Sâmbătă în 1 Septemvre n.

Obiectul principal a sesiunei de tómnă este votarea stipendiilor.

Numěrul concurenților a fost și de astă dată fórte mare.

Defectuóse au fost 74 de cereri cari din capul locului nu s'au putut considera.

Este lucru neesplicabil, că cei ce reflectéză la stipendiu nu cetesc nici măcar concursul, ca se cunóscă condițiunile dela cari depinde considerarea cererei lor.

S'au votat resp. augmentat următórele stipendii:

1.	Pentru	rigoros. vechi	16	Cor.	8,372·97
	„	„ noi	13	„	8,842·80
2.	„	juriști v. . .	31	„	14,150·—
	„	„ n. . .	17	„	7,000·—
3.	„	mediciniști v.	8	„	3,900·—
	„	„ n.	4	„	2,200·—
4.	„	filosofiști v. .	7	„	4,300.—
	„	„ n. .	4	„	2,000·—
5.	„	technici v. .	5	„	3,100·—
	„	„ n. .	5	„	3,000·—
6.	„	montaniști și silvicultori v.	3	„	1,400·—
	„	montaniști și silvicultori n.	2	„	800·—
7.	„	Acad. com. v.	2	„	1,400·—
	„	„ „ n.	2	„	1,000·—
8.	„	Agronomie n.	1	„	600·—
9.	„	Cadeți v. .	4	„	1,600·—
	„	„ n. .	3	„	1,200·—
10.	„	scóle medii v.	6	„	1,440·—
	„	„ „ n.	5	„	1,080·—
Total pentru stipendiști			138	Cor.	67,385·77

Numěrul total al stipendistilor lui Gozsdu este deci astăzi:

Rigorosanți în drepturi și medicină . .	29.
Juriști	48.
Mediciniști	12.
Filosofiști	11.
Technici	10.
Montanistici și silvicultori	5.
La academia comercială	4.
Agronomiști	1.
Cadeți	7.
La scólele medii	11.
Total:	138.

Intre cari considerând, că între universitarii cei noi se află 4 foști stipendisti în scólele medii, și că rigorosanții noi încă au fost stipendiști vechi, numěrul stipendistilor noi este de 39, un numěr fórte considerabil.

In anul espirat au devenit doctori 11 stipendiști, și anume 10 doctori în drepturi și 1 doctor în medicină.

Pe anul scolariu 1900/901 s'au votat stipendii următorilor studenți:

a) Pentru drepturi:

1.	Sebastian Brêndușă, Petroșeni	600	Cor.
2.	Iuliu Luchici, Lighet . . .	400	„
3.	Ioan Vescan	400	„
4.	Nerva Oncu, Rișca	400	„
5.	Petru Bulzan, Fecheteu . .	400	„
6.	Antoniu Bălaciu, Ohaba . .	400	„
7.	Ilie Gropșan, Sasca. . . .	400	„
8.	Petru Stefanovici, B. Monoștur	400	„
9.	Augustin Andrei, Corueni .	400	„
10.	Romulus Papp, Orade . . .	400	„
11.	Ioan Stoian, Sintești . . .	400	„
12.	George Dragu, Cacova . .	400	„
13.	Nicolae Cristea, Ocna . . .	400	„
14.	Corneliu Grofșorean . . .	400	„
15.	Ioan Muțiu, ...	400	„

b) Pentru medicină:

1.	Aurel Ijac, Lugoș	500	„
2.	Dimitrie Popa, Tăsad . . .	500	„

c) Pentru technică:

1.	Dumitru Frâncu, Porumbac.	600	„
2.	Coriolan Grădinariu . . .	600	„
3.	Octavian Papp, Beinș. . .	600	„
4.	George Lupșa, Mihăiesti . .	600	„
5.	Valeriu Ghibu, Sibiiu . . .	600	„

d) Pentru filosofie:

1.	Ilie Minea, Turcheș . . .	500	„
2.	Ioan Lupaș, Sělište	500	„
3.	Traian Suciu, Olt-Bogata. .	500	„
4.	Octavian Goga, Reșinar . .	500	„

e) Pentru montanistică și silvicultură:

1.	Traian Iarca, Brașov . . .	400	„
2.	Alecsiu Muntean Oravița. .	400	„

f) Pentru academia comercială:

1.	Coriolan Liuba, Maidan . .	500	„
2.	Mihai Filip, Pesac	500	„

g) La diferite facultăți:

1.	Adrian Cristea, Sibiiu pentru agronomia din München . .	600	„

h) Pentru cadeți:

1.	Nicolae Benția, Sibiiu . . .	400	„
2.	Romulus Brotea, Mateiaș . .	400	„
3.	Ioan Sělăgian, Checia rom. .	400	„

i) Pentru șcóle medii:

1.	Michai Bondor Orade . . .	240	„
2.	Nicolae Zepeneag, Mehadia .	240	„
3.	Aureliu Cândea, Avrig . .	240	„
4.	George Mathei, Sibiiu . .	240	„

k) Pentru gimnasiul inferior:

1.	Valeriu Dem. Muscan, Nădab	120	„

Recensemêntul poporației în Ungaria. Referitor la executarea numěrării populațiunei la *31 Decembre 1900* ministrul de comerciu a adresat un circular tuturor municipiilor din țéră, în care le atrage atenția asupra importanței *economice* și *naționale*, ce o presintă pentru stat recensemêntul poporației, importanță aprețiată în tóte statele culte de întreg poporul. Tóte municipiile primesc spre orientare câte o instrucție generală cu blanchetele de suscepere adnexate la acésta, pe care vor avea sě le studieze și sě le comunice primăriilor comunale, notarilor și comisarilor de recensemênt, ce se vor denumi.

Municipiul va avea sě procédă cu cea mai mare precauțiune la formarea cercurilor și alegerea comisiunilor de numěrare și sě *prevină eventuale temeri* în popor, de pildă că *recensemêntul ar servi spre urcarea dărilor*, clarificându-l despre scopul, ce-l urmărește statul în chiar interesul bunăstărei sale. In celelalte se dau îndrumări fișpanilor cum au sě procédă pentru împlinirea ordinațiunei.

Revistă externă

Complicațiile din China.

Unitatea de acțiune a puterilor în China a ținut numai până la ocuparea capitalei imperiului ceresc, *Peking*. Dela întrarea trupelor internaționale în capitala Chinei și refugiarea împěratului, împěrătesei și a prințului Tuan în alte părți ale Chinei, au încetat și operațiile comune ale puterilor și din tóte părțile sosesc știri despre apropiata *retragere a trupelor* din Peking, deórece scopul salvării ambasadelor și streinilor a fost ajuns. Americanii și Rușii voiesc sě între în pertractări de pace prin mijlocirea guvernorului Li-Hung-Tschang, care acum se află în Shanghai. Singură Germania ar mai avé o problemă specială de îndeplinit, de a-și lua satisfacție pentru omorîrea ambasadorului seu.

Mesagerul guvernului rus publică un comunicat al țarului dto 25 August către conducětoriul ministeriului de externe, cu însărcinarea de a-l transmite tuturor representaților Rusiei în străinătate, de următorul cuprins:

Scopurile guvernului rusesc au fost de a apăra ambasada rusă din Peking și pe supușii ruși contra rebelilor chinezi și a sprigini guvernul chinez în lupta pentru restituirea ordinei legale. In urmarea acestora de acord cu celelalte puteri a decis sě trimită trupe în China pe basa următórelor principii fundamentale: *1. Susținerea înțelegerei comune a puterilor 2. Susținerea ordinei de stat anterióre în China 3. Delăturarea a orice ar putea sě ducă la împărțirea imperiului ceresc. 4. Instituirea unui guvern central legal în Peking, care singur e în stare sě mențină ordinea și liniștea.*

Prin ocuparea Pekingului s'a atins scopul principal. Urméză instituirea guvernului legal pentru restabilirea ordinei. Deórece împěratul, împěrătésa-regentă și Tsung-li-Yamen au plecat din residență, guvernul rusesc rechémă pe acreditatul seu din Peking consilierul de stat *Giers*, la *Tientsin*, până ce un guvern legal chinez va lua frânele guvernării și se va putea pune cu acesta în tratative, împreună cu celelalte puteri.

La propunerea Rusiei pentru retragerea trupelor din Peking, precum se anunță, au aderat cinci puteri, numai *Germania* și *Italia* au protestat, dar în fața concertului celor 5 puteri vor trebui și acestea se retireze și se intre în tratative cu China.

NOUTĂȚI

Consistoriu metropolitan. Terminându-sě Sâmbătă ședințele representațiunii fundațiunii Gozsdu, s'au început Luni ședințele plenare ale consistoriului metropolitan. In scopul acesta — pe lângă Preasfințiile Lor episcopii diecesani și Ilustritatea Sa dl Dr. Gall, cari erau deja în Sibiiu — au sosit aici: Ilustritatea Sa dl Alexandru *Mocsonyi* și Vincențiu *Babeș*, Preacuvioșiile Lor archimandriții Filaret *Musta* dela Caransebeș și Augustin *Hamsea* dela Arad; apoi protopopii Mihail *Popovici* al Orșovei, Constantin *Gurban* al Butenilor, Nicolau *Zigre*, advocat și secretariu consistorial în Oradea-mare, Ioan *Lengeru*, advocat în Brașov. — Ședințele vor ține azi și probabil mâne se vor termina.

In zilele aceste după tóte ședințele ținute Inaltpreasfințitul a întrunit la masa sa pe lângă óspeții strěini și pe toți membrii din Sibiiu ai consistoriului metropolitan.

La prânzul de azi Ilustritatea Sa dl Dr. *Iosif Gall*, accentuéză, că — deși timpul, de când Inaltpreasfinția Sa metropolitul nostru ocupă scaunul metropolitan este relativ scurt — totuși cu bucurie sě póte constata, că s'au făcut și resolvat multe lucruri bune și folositóre, și toți au primit convingerea că Inaltpreasfinția Sa conduce cu înțelepciune și spre mulțumirea tuturor biserica, precum cu înțelepciune a condus și ședințele sesiunii presente a consistoriului metropolitan. Mulțemind pentru ospitalitate și pentru tactul dovedit îi doresce mulți ani.

Inalt preasfinția Sa respunzênd, că deși nu s'a așteptat la măgulitórele cuvinte ale dlui Gall, totuși îi cad cu atât mai bine, mai ales, că nu există în viéța sa momente mai pline de mulțemire, ca și atunci — când încungiurat de lamura cea mai alésă a bărbaților nostrii — în frunte cu Preasfințiții sei frați episcopi eparchiali, conduce sfaturile privitóre la progresul poporului în tóte direcțiunile. Inchină pentru sănătatea părinților episcopi. Mesenii au întonat cântarea: *Intru mulți fericiți ani!* la adresa archiereilor nostrii.

*

Archiducele Iosif a fost lovit de o regretabilă nenorocire. Pe când se întorcea Vineri dela o inspecție-militară la *Alcsuth* s'a împedecat la o grópă mică și și-a frânt oul piciorului. După părerea medicilor Alteța Sa se va restabili pe deplin în vr'o 6 sěptămâni.

*

Nou profesor la gimnasiul ortodox român din *Brașov* a fost ales dl Marcu *Jantea*, cler. abs. și absolv. al facultății filosofice din Budapesta.

*

Deraiare. Trenul personal de eri diminéță, ce venea dela Budapesta, a deraiat la gara dela *Copșa-mică* din causa schimbării greșite de șini. Trei vagóne au scăpat de pe șine, dar nu s'a întêmplat altă nenorocire. Trenul a sosit la Sibiiu abia după 9 óre a. m. Paguba este de 8700 cor.

*

Câți-va fruntași brașoveni ai bisericei ortodoxe din Brașovul-vechiu, Cetate Scheiu și de pe Tocile au luat laudabila inițiativă de a înființa o *reuniune de înmormêntare*, după exemplul românilor dela Orěștie și Sibiiu. Nu ne îndoim, că causa acésta va fi în curênd dusă la isbândă.

*

Necrolog. Subscrișii cu inima frântă de durere anunță, că mult iubitul lor taică, moș, frate, unchiu și afin Gavril *Buzura*, preot român greco-oriental, membru comitatens etc., după un morb scurt ș-a dat nobilul și scumpul seu suflet în mânile creatoriului în 31 August în etate de 67 de ani a vieții și 49 ai preoției. Osěmintele pămêntești s'au înmormêntat la 2 Septembre a. c. în cimiteriul din Blenche-Poiana. Fiei țěrêna ușóră și memoria binecuvêntată! Poiana-Blenchii la 31 August 1900 s. n. Petru Buzura, Maria Contiș, Ana Oniga, Ioan Buzura preot, Dr. Gavriil Buzura advocat, ca fete și fii. Věd. Ana Cupsia, soră. Věd. Todosie Buzura, afină. Ioan Georgiu canonic, afin. Vasiliu Contiș, Ioan Oniga, ca gineri.

*

Raport prompt. „Controla“ dela Timișóra raportéză în unul din numerii ultimi despre *sinodul* parochial ținut la *bunavestire* (?) în biserica S. George din Fabricul-Timișorii. Cum adecă, dela *25 Martie v.* numai acum transpiră în publicitate ast-fel de știri?

*

G. Dem. Teodorescu profesor la liceul „Mateiu Basarab“, fost ministru de instrucțiune publică a incetat din viață Joia trecută.

Defunctul, fiul unei familii modeste din București, a debutat, pe când era student, ca ziarist la „Românul,“ cel mai important organ de publicitate pe atunci, și la „Ghimpele“, în care a scris neperitóre pagini umoristice.

Plin de râvnă de a-și îmbogăți capitalul de cunoștințe, G. Dem. Teodorescu a plecat apoi la Paris, aprópe fără mijlóce și a făcut studii cari trebuiau sě-l aducă mai târziu la cele mai înalte demnități în Stat.

Inmormêntarea s'a făcut Sâmbătă.

Nr. 515/1900. [168] 1—1

Publicare de licitațiune

In scopul vinderei alor 3798 fire de brazi în grosime de preste 25 cm. aflătóre pe un teritoriu de 25·6 jug. în comuna Mogoș, proprietatea comunei bisericesci gr. or. din Mogoș-Miclești și a tuturor comunelor gr. or. din Rîmeț, se publică licitațiune, carea se va ține *în 25 Septembre 1900 st. n. la 10 óre a. m.* la casa parochului din M.-Miclești.

Prețul esclamărei **8000 coróne.** Licitanții sunt datori a pune un vadiu de 10% dela prețul esclamărei.

Oferte ulteriόre nu se primesc.

Condițiunile speciale de licitațiune se pot vedea la oficiul parochial gr.-or. din M.-Miclești și la oficiul protopresbiteral gr. or. din Ofenbaia.

Dat Ofenbaia, la 22 August, 1900.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Lupșei.

Ioan Danciu
protopresbiter gr. or., ca încredințatul consistoriului archidiecesan.

---

[171] 1—3

Concurs

Devenind vacant postul de învĕțător la scóla română greco-orient. din Turcheș clasa I și de cantor ordinar la una din bisericile locale, pentru întregirea acestora în mod definitiv se escrie concurs cu termin de 10 (zece) zile dela prima publicare în ziariul „Telegraful Român“, ca la 3 Septembre a. c. sĕ pótă fi alegerea.

Emolumentele împreunate cu aceste posturi sunt:

1. Salar 600 coróne solvite din cassa bisericei în rate lunare anticipative.
2. Quartir în natură.
3. Venitele dela epatrafir, cari dau aproximativ 200 cor.

Dela concurent se cere a ține scólă de repetițiune în Dumineci și sĕrbători conform Normativului scolar și a se presenta în vre-o Duminecă séu sĕrbătóre în biserică pentru a-și arăta desteritatea în tipic și cântările bisericesci.

Dintre concurenți va fi preferit acela, care va avé cunoscință și din musica vocală (instrumentală) pentru a cânta cu copii în cor.

Turcheș, din ședința comitetului parochial ca senat scolar, ținută în 2 Iulie 1900.

Anast. Bârsan — preș. comit. parochial
Iόn Pascu — not. comit. parochial

Pentru conformitate cu originalul
Turcheș, în 19 August, 1900.
Oficiul parochial român gr. or.

Nicol. Soiu
paroch local.

In conțelegere cu oficiul protopresbiteral.

Ioan Petric
protopop.

---

[172] 1—3

Arlejtési hirdetmény.

A nagyszebeni m. kir. állami elmegyógyintézet betegei és szolgaszemélyzete részére az 1901 évi január hó 1-től december hó 31-ig szükséges kenyér és zsemlye mennyiség szállitásának biztositása céljából az intézeti gondnoki irodában *1900 évi september hó 20-án délelötti 11 órakor* zárt irásbeli ajánlati tárgyalás fog tartatni.

Az ezen árlejtésre vonatkozó részletes feltételek a *Budapesti Közlöny* folyó évi. 196., 197. és 198. számaiban, valamint az elmegyógyintézet gondnoki irodájában betekinthetők.

Megjegyeztetik, hogy az eddig használatban volt kis és nagy barna rozskenyér helyett egy 2800 grammos hosszu alaku barna rozskenyér (Wecken) szállitandó 70 fillér egységárral, valamint hogy az ajánlatok egy, esetleg három évi idötartamra külön-külön tétessenek; a m. kir. belügyministerium azonban fenntartja magának azon jogot, hogy az egy évre avagy három évre szoló ajánlatokat fogja elfogadni, valamint hogy a szállitást azon vállalkozónak engedje át, a kit bármely okból megbizhatóbbnak tart.

Nagy-Szeben, 1900 évi augustus hó 31-én.

A m. kir. állami elmegyógyintézet igazgatósága.

Nr. 405—900. [166] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea postului al II-lea de învĕțătoriu, înființat de nou la scóla română gr. or. din comuna Cărpinișiu, protopresbiteratul Mercurei, comitatul Sibiiului, se deschide concurs cu termin de 15 zile.

Dotațiunea împreunată cu acest post este pentru primul an Cor. 700, ér pentru anii următori Cor. 800 în bani gata plătiți la lună anticipative, cuartir liber și 2 stêngini lemne de foc.

Alesul învĕțătoriu numai după un an de probă va ocupa postul în mod definitiv.

Concurenții cari vor cunóște bine cântările bisericesci vor fi preferiți.

Reflectanții la acest post au a-și înainta cererile lor, instruite conform normelor în vigóre în terminul deschis la oficiul protopresbiteral subsemnat, presentându-se înainte de alegere în vr'o Duminecă sau sĕrbătóre la biserica din numita comună spre a-'și arĕta cunoscințele în cântările bisericești și spre a fi cunoscut personal.

Ziua alegerei se va publica în „Telegraful Român“ la timpul seu.

Mercurea, la 14/27 August 1900.

Oficiul protopopesc al tractului Mercurei în conțelegere cu comitetul parochial respectiv.

Ioan Droc
protp.

---

[163] 3—3

Publicare de licitațiune.

Pe basa planului și preliminariului încuviințat de Prea Veneratul Consistoriu Archidiecesan prin resoluțiunea dto 19 Februarie a. c. Nr. 1072 Școl. precum și de forurile administrative competente ale comitatului cu data de 10 Iuliu a. c. Nr. 807 Kb. comuna bisericéscă greco.-ort. rom. Paloș, comitatul Târnavei-mari, dă în intreprindere, pe calea licitațiunei minuende verbale **zidirea unui nou edificiu scolar**.

Preliminariul de spese este de 12,419 cor. 60 fil.

Comuna bisericéscă însĕ neputênd presta deodată spesele întregului edificiu, din causa altor spese neevitabile, — dă în întreprindere deocamdată numai partea acea din plan care cuprinde salele de învĕțămênt indispensabile, antreul și cancelaria.

Ca preț de strigare deci se pun din preliminar spesele ce cad numai pentru partea acésta a planului, cari dau suma de **8758 cor. 64 fil.**

Din acest preț se va subtrage în conțelegere cu eventualii concurenți, în ziua de licitațiune prețul acelui material, pe carele se va putea obliga comuna bisericéscă a'l pune la disposiția antreprenorului respectiv.

Doritorii de a întreprinde zidirea acésta au a depune vadiul de 10% a prețului de strigare în bani gata, cu ocasiunea licitațiunei, care se va ținea în *9 Septembre n. a. c.*, în localul scólei vechi din loc.

Informațiuni mai deaprópe în privința condițiunilor speciale ale zidirei se pot vedea și primi la subscrisul oficiu parochial.

Incepêndusĕ zidirea încă in decursul anului acestuia — fiind timpul favorabil — ea se va putea continua mai departe de 25 Octobre n. numai cu consimțĕmêntul comitetului parochial, avênd a se efeptui restul zidirei în anul viitor 1901 până inclusive 30 Iuniu.

Paloș, din ședința comitetului parochial gr.-or. român ca senat scolar, ținută la 30 Iuliu 1900.

Patrichiu Pintea — pâroch și președ. comit. par.
Lascu Toma — notar.

Vidi!

Nicolau D. Mircea
protopop.

Nr. 831/1900. [159] 3—3

Concurs.

Prin acésta se escrie concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Tel. Rom.“ pentru următórele posturi învĕțătoresci vacante din tractul Branului și adecă:

1. Rĕșnov, 4 posturi cu câte 600 cor. salariu.
2. Poiana-Mĕrului, 3 posturi cu câte 600 cor, salariu.
3. Cristian, 4. Șimon, 5. Vlădeni, 6. Moeciul-superior, câte un post împreunat cu câte 600 cor. salariu anual.

La fiecare din aceste posturi învĕțătoresci se mai dă afară de salariul de 600 cor. și cortel liber în natură, grădină de legumi și lemne de foc eventual relutul corespunzĕtoriu pentru tóte acestea în bani gata.

Stațiunile învĕțătoresci în genere sunt împreunate cu cantoratele, prin urmare se recere dela concurenți a se presenta în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre în biserică poporului spre a-și arĕta desteritatea în tipicul și cântările bisericei nóstre.

Pentru stațiunile învĕțătoresci din Rĕșnov și Poiana-Mĕrului se pretinde, ca fără altă remunerațiune, dintre cei aleși după distribuirea lor de către comitetele parochiale, doi sĕ țină scóla de repetițiune în Dumineci și sĕrbători unul cu copii și celalalt cu copilele, altul va instruí pe toți copii din tóte clasele din cântările bisericesci și în fine toți învĕțătorii sunt obligați perondându-se câte doi a ține strană în biserică în Dumineci și sĕrbători.

Directoratul la aceste scóle asemenea fără altă plată se va încredința unuia dintre cei ce se vor alege.

Doritorii de a competa la vre-unul din aceste posturi vor avé a-și așterne în terminul indicat cererile lor instruite conform legii la subscrisul oficiu.

Zernești, 30 Iuliu, 1900.

In conțelegere cu comitetele parochiale.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Branului.

Traian Mețian
protopop.

Nr. 474/900 [162] 3—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor învĕțătoresci dela mai jos însemnatele școle române gr. or. din tractul protopresbiteral al Ungurașului, se escrie prin acésta concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în ziarul „Telegraful Român“.

1. Romița, cu salariu anual de 600 cor.. din cari 404 cor. dela stat și 196 cor. dela popor, cuartir și grădină de legumărit.

2 Sântămăria, cu salariu anual de 600 cor. prin repartiție dela popor cuartir și grădină.

3. Tămasia, cu salariu anual de 600 cor. prin repartiție dela popor, cuartir și grădină.

Dela concurenți se recere, ca înainte de alegere sĕ se presenteze în parochie pentru a puté fi cunoscuți, și au a-și așterne petițiunile lor în regulă instruite conform normelor în terminul preclus la subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Fizeș-Sânpetru, la 10/23 August, 1900.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Ungurașului în conțelegere cu comitetele parochiale.

Pavel Roșca
protopresbiter.

Anunț.

Aduc la cunoscință, că mi-am mutat cancelaria advocațială în strada Măcelarilor Nr. 14, lângă oficiul postal.

Dr. Liviu Lemény
advocat.

[169] 1—3

Farmacia lui F. I. R. Hotter la sf. Iosif, Wien, XII/2 Schönbrunnerstrasse 182.

Absorbinalul lui Hotter.

$1/1$ Flacon fl. **6.** —, $1/2$ Flacon fl. **3.50.** delătură tóte umflăturile și depunerile de grăsimi fără sĕ vateme părului. Intărește nervii atacați și slăbiți, delătură și distruge tóte nodurile în muschi, și servește și ca scut în contra aprinderilor; cu deosebire e probat la umflăturile produse din causa fearelor, apoi în contra ariciturei umflărei copitei, genunchilor umflați, mai departe în contra umflăturilor (noduri) de vine, în contra umflăturei picioarelor la glesne și la încheietura degetelor cu un cuvênt în contra tuturor umflăturilor ori unde s'ar ivi.

Praful nutritor alui Hotter,

pentru cai și vite cornute
1 Pachet cu **80** cr.

Un adaus escelent la nutremânt, pentru a ținea vitele sănătoase și cu putere este de a sĕ folosi la tóte suferințele de rărunchi de ficat și de nervi.

Preparate pentru veterinari, cele mai bune ale timpului mai nou, cari după atestate numĕróse nu au fost ajunse de alte mijloace de natura aceasta.

Sĕ sĕ ceară numai preparate de ale lui Hotter și sĕ nu se priméscă altele. Deposit în farmacii și Droguerii.

Deposit principal la Dr. Emil Budai farmacia orașului Budapesta (Stadthausplatz) la Dr. Leo Egger & J. Egger Farmacia Palatinului VI Váczi körút 17 și la farmacia Iosif Török Bpesta VI Kiraly utcza 12.

Fluidul lui Hotter „Training“

1 Sticlă cu fl. **1.20.**

Conservează nervii și muschii până la bătrânețe înaintată totdeuna puternici și vioi, pune în stare pe animal sĕ prestee cele mai mari strapații și fugi, sĕ înțelege după frecare cu fluidul „Training“.

Sĕ mai folosește cu succes uimitor la tóte urmările cari obvin din opintiri prea mari, ologie, reumatism, și înțepenire.

Praful de porci a lui Hotter.

Nr. I și II
1 kg. . . . fl. **1.20.**

Cel mai bun mijloc pentru a produce pofta de mâncare și cu acésta prosperarea porcilor, fórte acomodat în contra orbalțului (brâncă); Nr. II este de a sĕ [illegible] la urdinare.

Mijloc în contra Colicei alui Hotter.

1 Sticlă fl. **1.50.**

Contra la tot feliul de colică și contra oprirei udului la cai precum și contra umflăturilor la vite cornute. [54] 37—104

Alifia lui Hotter pentru delăturarea crescăturilor de oase.

$1/1$ Cutie cu fl. **2.** $1/2$ Cutie cu fl. **1.20.** delătură crescăturile de oase și depunerile osoase chiar și după 4—6 séptămâni. (boală învechită).

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 94 Sibiiu, Joi 24 August (6 Septembre) 1900. Anul XLVIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **streinătate** pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază

INSERŢIUNILE
Pentru odată 14 fil., — de dóuĕ ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond.

Conflictul româno-bulgar.

Din tóte unghiurile moşiei străbunilor nostri se ridică protestări contra Bulgarilor, cari cu revolverul şi cu măciuca încep a băga gróza în cetăţenii români aşezaţi în Bulgaria, storcênd dela ei bani pentru scopurile propagandei panslave în peninsula balcanică.

Mai mult. Bulgarii merg a nesocoti tratate internaţionale, a viola contracte şi a se face culpabili de cele mai criminale fapte, faţă de un vecin, care şi-a vĕrsat sângele şi a cheltuit averea naţională pentru de a-i uşura suferinţele, ce le îndura sub domnia necreştină a turcilor. Intrégă Europa petrece cu atenţiune şi cu vii simpatii postulatele române, cari cer judecarea criminalilor în afacerea atentatului contra regretatului profesor Mihăileanu.

Purtarea guvernului bulgar este cât se póte de ecuivocă şi neînţelésă şi dacă nu se vor pune capĕt uneltirilor bulgare, conflictul între aceste dóuĕ state se pare inevitabil.

Armata română, care a luat botezul de sânge pe câmpiile Bulgariei şi vitézul ei căpitan vor fi în cas de nevoie la postul de onóre, stindardul român numai biruitor póte eşi din acest regretabil conflict.

Cu tóte aceste noi cei de aici aflăm, că un rĕsboiu cu Bulgaria ar fi pe cât de costisitor în bani şi în sânge, pe atât de păgubitor pentru interesele elementului român.

S'ar dovedí anume, că Românii după ce au pus piciorul în capitala Bulgariei, n'au ce sĕ facă cu ea, ér ca sĕ se pótă despăgubi de cheltuelile rĕsboiului n'ar fi nici o speranţă, dat fiind că situaţiunea financiară a Bulgariei este cât se póte de devalvată. Diplomaţia europénă va trebuí sĕ intervină la Inalta Pórtă, ca ea sĕ facă ordine în Bulgaria şi sĕ-i aducă la reson, cum a adus mai anii trecuţi pe Grecii îngâmfaţi.

Nu este absolut, dar absolut nici un interes al Românilor preste tot, ca sĕ facă o politică espansivă de cucerire şi mai puţin ca sĕ-şi înmulţéscă statul român greutăţile prin sporirea elementului slav, care ar fi o continuă primejdie pentru regatul român şi chiar şi pentru liniştea şi pacea Europei un element turbulent, pe care l'ai puté înfrêna numai cu glonţul şi cu puterea bajonetelor, sporind armata şi reţinênd braţele muncitóre dela muncă şi dela sporirea averii naţionale.

Pot însĕ Românii face altceva.

Un stat mic încungiurat de duşmani, trebue sĕ fie şi şovinist.

Liberali Românii în cele culturale, liberali în cele confesionale, liberali în cele economice, continuând pe [illegible], imitând state cu organisaţie veche, cu industrie de sute de ani, cu avere naţională grămădită — periclitéză chiar existinţa statului. Mai ales în cele economice şi culturale Românii de din colo au sĕ strêngă frênele. Nu mai e permis sĕ deschidă Bulgarilor teren de a sĕ înavuţí în ţéra românéscă şi averea câştigată dela Români sĕ o foloséscă împotriva statului, care le-a dat scut şi ocrotire.

Prea mult liberalism în o ţéra ca România nu e justificat şi cosmopolitismul ce sĕ face acolo în unele privinţe, pe noi, cari încă avem ochi dar şi inimă pentru interesele elementului român, ne pune de multe ori în uimire.

Pentru noi cei de aici rĕmâne o enigmă, cum e posibil, ca episcopul reformat din Cluşiu sĕ pótă organisa parochii reformate în Bucuresci, Ploesci şi airea şi preoţii reformaţi de aici duşi de aici în România sĕ stea sub jurisdicţiunea unui episcop din alt stat, preoţii aceştia sĕ pótă face propagandă calvină în România, sĕ pótă înfiinţa scóle, în cari sĕ folosesc manuale de istorie şi mai ales de istorie ai căror autori pentru Români şi conducĕtorii lor n'au alţi termini mai potriviţi decât *„haramiavezér"*, *„rabló bandák"*.

Pentru noi e neesplicabil, că în România, în Bucuresci chiar se pot înfiinţa societăţi, şi aceste pot serba în dragă voie ziua lui Kossuth, pot arbora stindarde naţionale, pot face demonstraţii, pe când aici noi, cetăţeni vechi, locuitori băştinaşi în ţéra nóstră nici visa nu putem de atâta libertate, căci gendarmii unguresci ne stau tot în călcâe, de câte ori vrem şi noi sĕ ne facem câte o zi bună aducêndu-ne aminte de puţinele zile mari, înălţătóre pentru vrednicia nóstră.

Catolicii fac în România cel mai mare us de liberalismul guvernelor de acolo.

Societatea sfântului Ladislau trimite la an mii pentru susţinerea scólelor catolice, ér călugăriţele catolice fără nici un control, fără sfială chiar alérgă din casă în casă, cerşesc bani românesci şi îi folosesc spre scopuri streine şi cu tendinţe duşmănóse contra religiunei statului român, contra religiunei ortodoxe.

Singure ziarele *Apèr. Naţ.* şi *Rom. Jună* luaserĕ posiţie contra subvenţiilor streine, ce întră în ţéra românéscă din alte state, dar sĕ vede fără efect, nimenea nu a ţinut sémă de pericolul ce se póte nasce din întreţinerea instituţiilor streine în ţéră.

Până acum au ucis Bulgarii pe stradele Bucurescilor, mâne poimâne se pot întărí Secuii şi pot devení o primejdie pentru siguranţa publică din capitala regatului, dacă nu se vor lua tóte mĕsurile de precauţiune şi dacă guvernele, cari se succed nu vor abandona politica de toleranţă prea mare şi de liberalism neusitat în alte state.

Am arătat unele din ranele, de cari sângeră corpul statului naţional român, urméză, ca cei în drept sĕ pună la o parte indiferentismul de până aci şi sĕ afle léc pentru vindecarea bólelor, cari conţin un cuib de infecţie periculósă pentru existinţa statului român.

Biserica naţională.

— Articol final. —

In colo mai zice, că multe atacuri în contra bisericei neunite, numai pentru acea nu au ajuns încă pînă la zidurile acesteia, fiind-că au fost respinse deja din depărtare din reduta bisericei unite, şi că o astfel de trecere ar fi şi imposibilă, de óre-ce clerul unit crescut cu îngrijire în adevărurile (?) religiunei şi în urma legăturilor sale familiare, ar împedeca o astfel de trecere, şi s'ar provoca numai o luptă confesională între românii de ambele confesiuni, care ar avea de urmare intervenirea statului spre a face linişte, „iar liniştea acésta, produsă din partea contrarilor noştri, ar însemna înfrîngerea cea mai cumplită, ce au îndurat-o românii în secolul acesta pe terenul bisericesc, cultural, naţional şi politic".

Sĕ ne fie permis a trage la îndoială tóte aceste aserţiuni.

O trecere a tuturor Românilor uniţi la biserica gr. ort. rom. se póte face fără tulburarea ordinei publice, pe basa articolului de lege 53 din 1868. Iar o tulburare a ordinei publice o póte provoca numai clerul unit carele crescut în cosmopolitismul papistaş, ar jertfi principiul naţional intereselor acestui cosmopolitism. Ei, dar atunci ar păşi în acţiune laicii inteligenţi, cari încă îşi vor sci face datorinţa în interesul naţional al poporului român. Şi urmarea ar fi, că clerul, rămînînd fără credincioşi, ori va urma şi el turmei, ori va rămînea credincios papismului cosmopolit, spre dispreţul naţiunei, cea ce în urma urmelor nu credem sĕ o facă.

Apoi, dacă în urma acelei treceri, duşmanii poporului român ar da asalt asupra redutei autonomiei bis. gr. ort. rom., óre ast-fel concentraţi în puterile nóstre, n'am putea respinge acele atacuri părăsind pasivitatea politică şi intrînd în acţiune ca şi naţionalităţile din Austria în contra absolutismului german? Zorii acestei acţiuni pare că se şi ivesc deja. Apoi sĕ se mai ia în considerare şi acea, că duşmanii noştri trebue sĕ ţină cont şi de simpatiile poporului român de pretutindenea în apărarea lor naţională contra slavismului cotropitor. Şi cum ar putea ţinea cont de acele simpatii, dacă ne-ar ataca autonomia bisericéscă, azi singurul ocrotitor al naţionalităţii nóstre în acéstă monarchie, ori cel puţin dacă nu şi-ar micşora acele atacuri?

Provocarea că cei ce ne-au persecutat înainte de unire, ne vor persecuta şi după reunire, o credem destul de tare; dar altele au fost împregiurările politice de atunci şi altele sunt cele de astă-zi; şi trebue sĕ recunóscem, că cele de astă-zi ne sunt mai favoritóre de cît de atunci, ca prin reunire sĕ ne apărăm principiul naţional şi prin biserică.

Reunirea bisericéscă ne-ar întări posiţia şi pe terenul politic, cultural şi naţional, căc atunci am fi perfect uniţi şi în cugete şi în simţiri.

Adevărat, că duşmanii noştri au făcut şi pînă acum unele spărturi în zidul autonomiei bisericei gr. ort. rom., dar ne place a crede, că, sĕ nu fim fost divisionaţi bisericeşte şi politiceşte, ci sĕ fim aparţinut toţi bisericei gr. ort. rom., şi sĕ fim abandonat pasivitatea politică, crescînd ast-fel poporul în doctrinele bisericei ortodoxe *naţionale liberale*, dedîndu-l ast-fel la luptă constituţională pe tóte terenele vieţei publice bisericeşti şi naţionale, acele spărturi nu s'ar fi făcut, ori, dacă s'ar fi făcut, cel puţin am avea speranţa, că le vom putea repara mai curînd ori mai tîrziu.

Apoi am voi sĕ ştim, cari au fost acele atacuri îndreptate asupra redutei bisericei gr. ort. rom., şi au fost respinse de biserica gr. cat. rom.? Noi din contră ştim tocmai contrariul. Multe năsuinţe pe terenul bisericesc, începute în interesul nostru cultural naţional român, ne-au fost zădărnicite ori periclitate tocmai de biserica gr. cat. rom. prin proselitismul sĕu papistaş. Dór tuturor e cunoscut faptul, cît a trebuit sĕ se lupte fericitul Şaguna, contra metropolitului Şuluţiu, carele a pus tóte în mişcare numai ca acela sĕ nu'şi pótă înfiinţa tipografia în scopul tipăririi cărţilor bisericeşti. Iar azi tot acea biserică, bis. gr. cat. rom., face cel mai culpabil proselitism pe alocuria, prin care divisîndu-ne puterile, nici noi nici ei nu ne putem susţinea şcólele confesionale, singurele în cari ne mai putem cultiva în cît-va limba nóstră română şi vine apoi statul maghiarisator şi ne înfiinţéză, cu limbă de propunere maghiară. Văzînd pericolul acesta, bis. gr. ort. rom., a luat iniţiativa pentru încheerea unui pact în privinţa acésta cu bis. gr. cat. rom., dar în cele mai multe locuri acésta nu s'a ţinut de el, ci a continuat cu proselitismul papistaş.

Deci sĕ nu crédă cei din România, că, dacă românii ungureni gr. cat. în România se dau de cei mai ultraişti naţionali, şi aici sunt aşa. Se dau pînă îşi pot aduna grăunţe, iar apoi îşi urmăresc interesele proselitismului cosmopolit papistaş. Şi dacă unii prin România nu se declară de uniţi, o fac numai din interese materiale şi nu din interese naţionale. Alt cum-va ar înceta cu ori-ce proselitism, şi pe faţă şi pe dos, şi în România şi în Ungaria, şi nu s'ar face uneltele propagandei papistaşe cosmopolite, desnaţionalisatóre.

Deci se înşélă amar fraţii de la Apărarea Naţională cînd scriu: „Aceste deosebiri între biserica catolică şi biserica ortodoxă, (cele 4 p. dogm.), le a păstrat biserica greco-catolică a românilor-uniţi, şi, cu tóte, că legată de scaunul de la Roma şi sub disciplina Papei, clerul sĕu a rămas românesc şi concepţia acestei biserici a rămas naţională. Şi suntem siguri, că conducătorii bisericei române unite ar fi tot aşa de aprigi luptători contra unei propagande curat catolice, cum ar fi şi clerul bisericei ortodoxe din Ungaria, şi cum suntem şi noi, organ al apărărei naţionale şi al bisericei nóstre naţionale".

Tot aşa se înşélă, cînd susţin, că: „Intre românii ortodoxi şi românii greco-catolici, este deplină unitate de sentimente şi de credinţe.

„Amîndouă bisericile nóstre sunt naţionale şi în amîndouă răsună în cîntări şi rugăciuni limba românéscă".

Nu mai puţin se înşélă, cînd susţin, că „Unirea de la 1700 nu a alterat de loc nici ritul oriental al bisericei unite, nici limba liturgică românéscă, nici disciplina bisericéscă.

„Admiterea acestei uniri, înainte cu 200 de ani — se scrie mai departe — nu numai că a scăpat pe românii ardeleni de supremaţia superintendentului calvinesc şi de pericolul iminent de a fi calvinisaţi, dar ne-a adus tuturor românilor servicii imense culturale, fără ca în schimb sĕ fi jertfit o iotă din caracterul naţional al bisericei".

Provocarea la armonia ce ar exista între biserica greco-catolică şi cea greco ortodoxă, fie-care română, din Ungaria, prin faptul că pe ici pe colea se susţine prin contribuirea ambelor biserici, cîte o şcólă confesională română, ori numai română, şi că s'au văzut preoţi greco-catolici servind la funcţiuni bisericeşti, împreună cu preoţi greco-ortodoxi, precum vom vedea mai jos este fórte slab argument pentru documentarea acelei pretinse armonii.

Tot aşa este de greşită şi afirmaţiunea că poporul ştie fórte bine deosebirea de confesiune între cele două biserici româneşti.

In urma acestora, trag la îndoială şi aserţiunea, că combătînd cine-va propaganda catolică din România, nu ar jigni prin acésta sentimentele şi credinţa fraţilor noştri greco-catolici.

Dar sĕ luăm chestiunile pe rînd şi sĕ le examinăm.

Adevărat, că clerul unit, în cea mai mare parte, a rămas românesc şi după unirea cu Roma, dar acésta a fost o consecinţă a geniului sĕu naţional şi a principiului naţional, ce a domnit pretutindenea în secolul XVIII şi XIX, şi nici de cît numai al unirei. Românii din România de azi nici cînd n'au fost uniţi cu biserica Romei, şi totuşi au rămas români şi clerul lui, cu alungarea fanarioţilor, încă a rămas român. Tot aşa au rămas români şi românii neuniţi, dimpreună cu toţi preoţii lor din Ungaria, cu tótă persecuţiunea ce au îndurat-o de la papistaşi şi de la românii uniţi cu ei.

Este însĕ cu totul falşă aserţiunea, că biserica românéscă unită cu biserica papistaşă, în concepţiunea ei, a rĕmas naţională. Am vĕzut la alt loc, că biserica papistaşă în urma cosmopolitismului ei neagă principiul naţional în biserică, şi aşa nici o biserică unită cu ea nu póte fi naţională, deşi cea unită română ar voi sĕ-şi păstreze acest caracter specific naţional. Urmele se şi vĕd, şi mai cu sémă la cler, că îndată ce vede că sunt periclitate interesele catolicismului din causa naţionalismului, ori că prin lepădarea acestuia se promovéză interesele aceluia, nici la îndoială nu stă, ci sacrifică fără esitare naţionalismul în favorul cosmopolitismului papistaş.

Alt-cum n'am putea înţelege părtinirea atît de aprigă a propagandei catolice din partea clerului gr.-cat. Sĕ se întrebe ori-care preot gr-cat., şi-ţi va rĕspunde, că el întîi e catolic şi numai apoi e român. Nu aşa preotul ortodox român. El e ortodox şi român tot-o-dată, *în urma învĕţăturilor bisericei sale* **ortodoxe naţionale** *pe basele creştinismului genuin.* Deci ne îndoim, că fraţii gr.-cat. vor da mînă de ajutor pentru combaterea propagandei catolice, fie în România, fie aiurea.

Tot aşa nu există şi nici nu póte sĕ existe unitate de sentimente şi credinţe între românii gr.-ort. şi cei gr.-cat. Este unitate de sentimente în cestiunile naţionale; dar şi aici, în urma cosmopolitismului papistaş întrodus în biserica unită prin primirea doctrinelor papismului desnaţionalisatoriu, adese-ori suntem conturbaţi. Deci nu este adevĕrat, că amîndóuă bisericele nóstre sunt naţionale.

Biserica ortodoxă română este naţională în urma învĕţăturilor sale genuine creştine, ér cea unită numai împinsă de geniul naţional al românismului, carele, precum vedem, are a se lupta în sînul ei propriu cu cosmopolitismul întrodus prin doctrinele bisericei papistaşe anti-crestine.

In geniul românismului este de a se căuta causa, că în biserica română unită mai rĕsună limba românéscă, şi nici de cum în învĕţăturile ei infectate de spiritul cosmopolitic al papismului.

Cît priveşte ritul, încă nu se póte susţinea, că acela n'a fost alterat prin unirea cu Roma.

S'a omis părţi întregi din ritul bisericei ortodoxe şi s'au întrodus inovaţiuni papistaşe cari contrazic cu totul spiritului bisericei orientale.

Tot aşa s'a întîmplat acésta şi cu disciplina bisericéscă, abandonînd dreptul bisericesc oriental şi acceptînd decretele papale.

Adevĕrat, că prin unirea cu Roma, românii au scăpat de jugul calvinesc, *dar au căzut în jugul papismului cosmopolitic.*

Şi calvinii şi papistaşii nu de dragul românismului au tipărit cărţi româneşti pe seama românilor, ci de dragul confesiunei lor. Şi că unirea cu Roma a adus órecari serviţii naţionalismului nostru, a fost numai o întîmplare, fiind şi noi de origină romană, şi deşteptîndu-se în acelaşi timp şi principiul naţional la tóte popórele.

Sĕ fi fost papii slavi, şi nu italieni, adică de aceaşi origine naţională cu noi, hotărît negăm, că românii ar fi avut ceva folos naţional din unirea cu biserica papistaşă cosmopolită. Dar şi folosul acesta a fost indirect şi nu direct. Indirect, căci celor uniţi li s'a deschis din întîmplare mai larg teren de studiu în patria străbunilor nostri, patria ştiinţelor şi artelor, şi cunoştinţele cîştigate acolo venind acasă, unii din ei, mai cu inimă pentru interesele poporului lor asuprit, le-au folosit şi pentru interesele lui naţionale; dar cei mai mulţi le-au folosit numai pentru de a face proselitism cosmopolit, spre dauna acelui popor. Dar direct nici cînd nu am avut folos din unirea cu Roma, căci papismul, cu tótă puterea lui luméscă, nici n'a întocmit, nici a putut exopera ceva folos naţional politic pe séma românilor.

Dovadă întrégă istoria bisericei unite, şi mai cu seamă viaţa episcopului Inocenţiu Micu, carele se silea ca barem condiţiunile sub cari s'a făcut unirea, sĕ se împlinéscă. Iată dar şi aci, că papismului nu-i trebue români, ci numai catolici.

A avut drept deci protopopul acela unit, carele a zis că pe Români i-au înşelat cu unirea, şi ast-fel îi înşeală şi astă-zi.

Cît priveşte optimismul ce-l nutresc fraţii dela „Apărarea Naţională“, despre relaţiunile amicale, ce-ar exista între bisericile române greco-catolice şi greco-ortodoxe din Ungaria, prin faptul, că aceste biserici susţin ici şi colea câte o şcólă confesională împreună şi că s'au văzut preoţi uniţi şi neuniţi servind împreună la funcţiuni bisericeşti, iarăşi se află în rătăcire. Adevărat că se susţin cîte-va şi ast-fel de şcóle, dar şi aici proselitismul papistaş român cearcă a înşela pe partea ortodoxă şi unde póte o şi înşélă. Iar cît priveşte faptul, că s'au văzut preoţi uniţi şi neuniţi servind împreună, adevărul e, că se întîmplă şi ast-fel de casuri, dar acelea sunt de tot rari şi numai între preoţi neînfiltraţi pînă dincolo de fanatismul papistaş ori ambii necăjiţi, şi ca se pótă trăi în pace cu poporul necorupt încă. Dar între preoţimea mai înaltă, ast-fel de casuri sunt cu scrupulositate evitate, aşa că partea greco catolică mai bine serveşte în biserici papistaşe şi ia parte activă la sărbători papistaşeşti împreună cu baraţii papistaşi, de cît sĕ zică şi numai un Tată nostru într'o biserică ortodoxă ori sĕ servéscă cu un preot ortodox, „eretic şi schismatic“, în ochii ei.

Incă ceva şi terminăm.

Cum au accentuat şi fraţii de la „Ap. Naţ.“, o notă caracteristică a bisericei ortodoxe, a fost tot-d'auna toleranţa şi buna înţelegere; nu aşa însĕ biserica papistaşă şi în urma ei bisericile unite cu ea; şi acestei intoleranţe se pleacă şi biserica unită română. Unde aceasta e mai tare ca biserica ortodoxă pe acésta o nimiceşte fără scrupul cu ori-ce mijlóce. Unde e mai slabă, ca sĕ se pótă susţinea, pe faţă se arată tolerantă şi ea, iar în dos lucréză pe tóte căile, ca sĕ strice celei-l'alte şi sĕ o nimicéscă. Unde este egală în putere, face intrigi spre dauna morală intelectuală şi mai cu seamă naţională a întreg poporului român, numai ca să-l ducă total în jugul papismului cosmopolit.

Acésta este ţinuta bisericei gr. cat. rom. faţă de biserica gr. ort. rom. din Ungaria, şi trebue sĕ mulţumim statului că pe unele locuri din causa acestei intoleranţe a fraţilor noştri gr. cat. rom. pe terenul bisericesc, nu s'a ajuns pînă la vărsarea de sînge pentru apărarea bisericei nóstre ortodoxe naţionale române.

Tot sub masca toleranţei religionare prefăcute, biserica gr. cat. rom. se mai foloseşte şi de alt mijloc pentru reducerea bisericei ortodoxe, şi anume: Se află preoţi crescuţi în institute străine, cari din interese naţionale „mai înalte“ susţin, că dacă noi ortodoxii nu vrem sĕ trecem la biserica româno-catolică, cel puţin sĕ susţinem starea actuală a ambelor biserici, adică sĕ nu facem proselitism nici unii în biserica celor-l'alţi. Pentru ce? Pentru că ast-fel stăm tari: cu un picior în Orient, în urma credinţei părţii ortodoxe, iar cu altul în Occident, în urma originei nóstre latine şi a religiunei comune cu biserica rom. cat.

Slavii ne vor cruţa şi apăra naţionalitatea în cas de conflict cu popórele occidentale, din causa comunităţii de credinţă; iar popórele occidentale, în cas de conflict cu popórele orientale, din causa originei nóstre latine şi a comuniunei de credinţă cu biserica romană profesată de aceste popóre.

Dacă este aşa, atunci pentru ce nu încétă propaganda catolică nici în România, nici în Ungaria, şi pentru ce nu intervin popórele occidentale, în frunte cu papismul, pentru apărarea nóstră naţională, şi în special în casul concret pentru apărarea bisericei gr. cat. rom. faţă de autonomia catolică maghiară.

Iată dar cît putem aştepta din aceste simpatii pentru naţionalitatea nóstră, din causa desbinărei nóstre confesionale.

Multe, multe năsuinţe nobile ni se zădărnicesc nouă românilor de pretutindenea, din causa acestei desbinări confesionale, şi e teamă că pe cînd se va consolida statul naţional român, întărindu-se în el propaganda catolică. vor erumpe lupte confesionale între fraţi, cari vor duce acel Statla perire, întocmai cum au dus şi pe Polonia intrigile iezuiţilor pentru nimicirea bisericei ortodoxe slave.

Biserica ortodoxă acolo a fost nimicită, dar şi Statul polon a fost nimicit.

Finis Poloniae! Şi era gata sĕ ajungă acéstă sórtă şi Italia, de nu-i succedea sĕ nimicească puterea lumească a papismului.

Acum, dacă papii de la Roma, ca italieni, au luptat atît de mult în contra unităţii naţionale a Italiei numai ca să-şi pótă susţinea acea putere luméscă anti-creştină, ce pot aştepta de la el pe terenul naţional politic alte popóră mai îndepărtate?...

Iată cosmopolitismul cel mai păcătos într'o biserică, care se consideră pe sine de singura biserică mîntuitóre. Nu mîntuitóre, ci pieirea popórelor şi plaga omenirei este biserica papistaşă cu cosmopolitismul sĕu, ca eflux al doctrinelor sale anti-creştine.

D-zeu sĕ ne feréscă de acest cosmopolitism.

S'a scris fórte mult în causa acésta, dar, durere, că mai cu seamă fraţii ortodoxi din România nu sunt în deplină cunoştinţă de causă în privinţa acestui rău, şi le recomandăm sĕ fie cu cea mai mare băgare de seamă la uneltirile propagandei catolice de ori-ce soiu, fie străină, fie română chiar.

Dacă D-zeu ne-a bătut cine ştie din ce causă, pe cei din Ungaria cu acéstă plagă, să-i feréscă D-zeu, barem pe cei din România de acest rău.

Credinţa ortodoxă, naţiunea şi patria română sĕ ne fie stelele conducătóre în tóte acţiunile vieţei nóstre pe acest pămînt, *şi atunci vom fi fericiţi şi aici şi dincolo de mormînt.*

Disolvarea reichsratului.

In cercurile otărîtóre din *Viena* se consideră disolvarea dietei austriace drept fapt complinit, care va urma în proximele zile.

Tratativele avute de prim-ministrul Körber cu conducĕtorii cehi în zilele trecute n'au dus la nici un resultat. Cehii sunt decişi la cea mai energică obstrucţie, caşi în trecut.

Peregrinaj la sfînta mânăstire a Hodoş-Bodrogului.

„Sunt momente în viaţa omului“ zice Schiller în Wallenstein. Şi dacă în viaţă am avut momente mai fericite acelea au fost cele petrecute, în ziua de Sfîntă Mărie, la mânăstirea Hodoş-Bodrogului de lăngă Arad.

Incă în ziua premergătóre marelui praznic privirea aradanilor, plăcut se lovea de grupele de peregrini români, cari cu capetele descoperite şi plecate la pămênt, 'naintau încet, umplênd vĕzduhul cu accentele melodióselor nóstre cântări bisericeşti. Urmând preoţilor, dascălilor şi cantorilor, sub cutele praporilor, se duceau la locaşul dătător de mângăere celor însetaţi după ea. Streinii, ce mişunau pe strade, îşi descopereau şi ei capetele şi în lăuntrul lor vor fi invidiat poporul nostru, care în mijlocul demoralisării nu a apucat pe panta stricăciunei inimei, ci crede şi ţine şi azi cu tărie la datinile sale religióse.

*

Pe drumul ce duce prin dumbrava Ciaba, care se întinde până la Seghedin, înaintam împreună cu o seamă de ţĕrani, dornici şi ei, ca şi mine, d'a ajunge cât mai îngrabă la ţĕlul dorit. După o călătorie pedestră de dóuĕ óre ajunserăm la bĕtrînul şi maiestosul Murĕş, pe care l'am trecut cu un pod umblător al mânăstirei. Incă de pe spinarea linului Murĕş zăream turnurile măreţe, amestecându-se cu vêrfurile arborilor ce împrejmuesc edificiile mânăstirei. Clopotele tocmai chemau credincioşii la sfînta rugăciune, iar glasul evlavioşilor rĕsuna umplând vĕzduhul cu vechile dar sublimele melodii ale cântărei bisericeşti.

Mânăstirea e un cap de operă ca construcţie şi tăria zidurilor ne spune, că în trecut acest sfînt locaş a servit de scăpare nu numai celor lipsiţi de mângăere, dar şi celor prigoniţi de armele duşmanilor. Interiorul mânăstirei, zidită cu bolovani de osebită înfăţişare, e cât se póte de maiestos. Nu ştii ce sĕ admiri mai mult: architectura sculptura ori pictura? Icónele sunt artistic lucrate de vechii şi orientalii călugări, cu coloritul divers şi deschis al zugrăvelei bisericilor ortodoxe. Indeosebi mi-a plăcut mult icóna ce representa pe Sta Mărie împreună cu dzeescul fiiu. In jurul mănăstirei se întind grădini bine îngrijite şi ţarini udate cu lacrămile mulţimei de călugări, care s'au perîndat la acéstă mănăstire. Economia ce se face la acéstă mănăstire e model şi cultura raţională a pământului aduce fórte mari folóse şi bisericei şi poporului din satele învecinate.

*

In anul acesta, de Stă Mărie a fost la mănăstire peste 10.000 evlavioşi Români, ba chiar şi Sêrbi şi Şvabi. Au escelat comunele inficiate de pocăiţi, cum sunt Micălaca, Curticiul, Pecica, Arăneag, Comlăuş, suburbiile Aradului etc. Tóte au venit cu corurile lor, care se întreceau în cântări cântate de pe note. Din unele comune, de prin Banat, au venit câte 5—600 peregrini, cea-ce numai cinste le face şi lor şi preoţilor care i-au condus. Mai ales în părţile acestea e mare lipsă, ca preoţii şi inteligenţii sĕ îndemne poporul ca sĕ participe la peregrinaj; ba ar trebui ca ei inşişi sĕ premérgă cu exemplu.

Efectul ce-'l are un astfel de peregrinaj şi cuminecătura dată de cuvioşii călugări, tot mai mult contribue la desvoltarea religiosităţii şi-a credinţei ortodoxe, pe care unii sminţiţi cércă sĕ o îndepărteze dela fiii bisericei nóstre. Totodată bine ar fi când s'ar desmênta poporul, ca sĕ nu mai facă drumuri de zile întregi pe la mănăstiri papistaşe, cum e de pildă cea dela Maria-Radna unde acelora dintre peregrini, care mai ştiu şi ungureşte, li-se împuiază urechile cu dogme strĕine. Nu mai puţin primejdióse sunt şi peregrinările la mănăstirile sêrbeşti, căci de pildă la cea a Bezdinului, din apropierea Hodoş-Bodrogului se sĕrbéză cu tóte puterile. Vre-o 27 Români din Munari au fost momiţi de au trecut la Sêrbi, chiar acum când se zice, că ne-am scos de sub influenţele sêrbeşti.

*

De vre-o 12 ani de când mănăstirea Hodoş-Bodrogului a ajuns proprietatea bisericei nóstre, e în continuă prosperare, graţie destoiniciilor actualului egumen, Preacuvioşia Sa archimandritul *Augustin Hamsea*, carele împreună cu cei trei cuvioşi ieromonachi sunt în o muncă necurmată, nedosînd la lucru şi într'una ostenind pentru fericirea credincioşilor bisericei nóstre.

Recunoscinţă şi laudă se cuvine acestor cuvioşi părinţi, dar mai ales laudă şi recunoscinţă înţeleptului şi neobositului nostru *Metropolit*, care, dacă în viaţă nu ar fi făcut altceva decât câştigarea acestei sfinte mănăstiri şi totuşi merită ca istoria viitóre cu fală sĕ-i amintéscă numele.

Arad, 1 Sept. 1900.

E. Măglaşiu.

Revistă externă

Complotul bulgar.

D. Naciovici, ministru de externe ad-interim al *Bulgariei*, a făcut declaraţiune formală dlui *N. Mişu*, agentul României la Sofia, că guvernul princiar este decis a începe urmăriri în contra membrilor comitetului macedo-adrianopolitan, implicaţi în omorul lui Stefan Mihăileanu, pe basa ordonanţei judecătorului de instrucţie, care a instruit acéstă afacere şi a scrisorilor găsite.

Guvernul princiar revine astfel asupra declaraţiunei sale anteriόre, că aceste urmăriri nu vor începe de cât după pronunţarea sentinţei definitive.

Guvernul României va cere prin o nouă notă, ca guvernul bulgar sĕ ia tóte garanţiile pentru asigurarea pedepsirei culpabililor şi ca agentul diplomatic român din Sofia sĕ urmăréscă de aprópe mersul acestei instrucţiuni.

Nota va mai transmite în copie scrisorile descoperite, dovada amestecului comitetului macedonén la omorîrea lui Mihăilénu şi va cere imediat începerea urmăririlor.

Anexarea Transvaalului

Prin o proclamaţiune dată Sâmbăta trecută lordul *Roberts* a declarat Transvaalul ca anexat la statul brit, prin urmare înaintea Englezilor ambele republici sud-africane nu mai există, decît ca colonii engleze şi Burii nu mai sunt consideraţi drept adversari beligeranţi, ci rebeli.

Cu tóte acestea Burii luptă şi acum cu cea mai mare energie, causând mari perderi trupelor engleze.

NOUTĂŢI

Daruri pentru biserică. Din incidentul sfinţirii bisericei nóstre renovate din Sepsi-Sângeorgiu Ilustritatea Sa d-na baronésă *Maria de Szentkereszty Béla* din comuna Árkos, lângă S. Sângeorgiu, a binevoit a procura un rînd frumos de vestminte bisericesci în preţ de 100 fl., a acoperit spesele preoţilor slujitori şi osebit de acésta a mai avut marinimia a dona 100 fl. pentru biserică a cărei ctitoră a binevoit a sĕ face chiar în timpul vacanţei parochiei.

Pentru acéstă nobilă ofrandă, ca şi pentru participarea la actul sfinţirei bisericii cu familia, binevoéscă d-na baronésă a primi din partea comitetului parochial respectiv, cea mai simţită espresiune de recunoştinţă şi mulţumită. Breţcu, 20 August, (2 Septembre) 1900. *Dimitrie Coltofean* protopresb.

— Credincioşii din Sibiiu Samoilă *Gongolea* dimpreună cu soţia sa Eva născută *Sîntea*, conduşi de iubirea casei lui Dzeu au dăruit pe séma sftei nóstre biserici din Guşteriţa o cădelniţă de argint de china în preţ de 14 fl. pentru care faptă marinimósă şi vrednică de imitat, li se aduce şi pe calea acésta cea mai căldurósă mulţămită. Guşteriţa, la 22 August 1900. *Ioan Stângu* paroch gr.-or.

*

Renta bisericei S-tului Nicolae. *Timpul* spune, că Eforia şcólelor române din Braşov a încassat dela administraţia financiară din Bucureşti renta cuvenită şcólelor pe trei ani din urmă în sumă de 115,500 lei.

*

Visitaţie canonică în Bucovina. P. S. S. episcopul Rădăuţilor Dr. Vladimir de *Repta*, a început visitaţia canonică în districtul Vijniţei la 20 August v. fiind însoţit de consilierul consistorial Hanicki şi de protopresbiterul Ostaşec.

*

Concertul *Aurelia Cionca.* Am avut în mai multe rênduri noi Românii de dincóce de Carpaţi ocasiunea a auzi şi vedea prestaţiunile frumóse ale genialei copiliţe Aurelia Cionca din Bucureşti, şi am primit cu toţii convingerea, că pe lângă studiu sistematic póte deveni o artistă apreciată în tótă lumea musicală, carese facă la timpul seu onóre neamului, din care a eşit. Indemnaţi tocmai de acéstă dorinţă, am fost fórte neplăcut atinşi, aflând, că părinţii fetiţei cu rar talent, cu *vreme* şi *fără vreme* pun la prea multă probă nervii gingaşi ai plăpândei copiliţe, care tocmai pentru manifestarea talentului înainte de timpul normal are lipsă de deosebită cruţare şi ferire de valurile sgomotóse ale lumii mari.

Inţelegând, că geniala copilă se bucură de bunăvoinţa şi spriginul înalt al reginei poete *Carmen Sylva* şi sciind, că părinţii au posiţiune socială mulţemitóre: desaprobăm cu *tótă otărirea* prea deasa espunere a fragedei fetiţe prin tóte orăşelele, căci acest lucru póte avea urmări numai stricăciόse pentru ea. In natură ori ce sforţare sĕ resbună amar.

*

Asociaţiunea la Băile-Herculane. Programul adunării generale şi al festivităţilor organisate de Asociaţiunea pentru literatura română şi cultura poporului român la *9 şi 10 Septembre* n. este ast-fel alcătuit:

1. Duminecă la órele 11 diminéţa se va oficia un serviciu divin cu chemarea Duhului Sfînt la biserica gr.-or. din Băile-Herculane, după care va urma deschiderea adunării.

2. După amiazi, la óra 3, se vor ceti diferite disertaţiuni, în sala teatrului, de către d. dr. *Vuia* şi d. Patriciu *Drăgălina*, profesor.

Subiectul acestor disertaţii va fi privitor la istoria băilor Herculane, şi la istoria Bănatului.

După acéstă lectură, vor avea loc în grădina Maierhof *jocuri populare* la cari vor participa mii de ţărani din Bănat. Un comitet de dómne va premia costumele cele mai frumóse, şi se vor dărui participanţilor ţerani 1000 scrieri populare.

3. Séra, la 9 óre, se va da în sala de cură un *concert* de admirabilul cor din Lugoj, condus de măestrul *Vidu* ajutat de domnişórele Virginia *Gall* şi Dora *Vuia*. La acest concert îşi va da concursul şi muzica regimentului 33 din Arad.

4. Luni la 10 óre diminéţa va fi ultima şedinţă a Asociaţiunei; la 2 óre se va da un banchet, iar séra la 9 óre, un bal splendid în folosul Asociaţiunei.

Marţi se vor face excursiuni cu vaporul pe Dunăre, dela Orşova în sus până la Cazane, şi în jos pînă la Turnu-Severin. Excursioniştii vor rĕmânea nóptea în Severin.

*

Cablu atlantic german. Intre *Emden* şi *New-York* s'a deschis Sâmbăta trecută un cablu special al Germaniei, executat de firma *Eastern Company*; acest cablu e făcut din cel mai bun material şi provĕzut cu cele mai solide aparate descoperite de technica modernă. Se pot espeda prin el şi telegrame în dóuĕ direcţii contrare. Linia acésta încunjură Anglia şi atinge insulele Azore.

*

Nou partid politic român în Bucovina. *Deşteptarea* din Çernăuţi publică în numĕrul dela 2 Septembre, la loc de frunte, următoriul comunicat:

„Un numĕr mai mare de bărbaţi de încredere ai poporului român s'au adunat sĕptĕmâna trecută la Cernăuţi şi au hotărît sĕ înfiinţeze un nou partid politic.

„Partidul nou creat se numeşte partidul poporal naţional. Acest partid a declarat programul publicat în întâiul numĕr al „Patriei“ de programul seu, şi drept aceea a decis sĕ lucre din rĕsputeri întru împlinirea acestui program.

„Partidul poporal naţional are drept ţintă: dobândirea drepturilor poporului român din Bucovina pe tóte terenele vieţii publice.

„Aderenţii partidului s'au grupat în jurul ziarului poporal *Deşteptarea*, care de acuma înainte este a se privi ca organ al partidului poporal român. *Deşteptarea* va înlocui în viitor şi pe fostul ziar *Patria*.

„Lipsa de puteri ziaristice probate face cu neputinţă edarea din nou a *Patriei*. E sigur, că îndată ce am aduce din Transilvania séu România un redactor nou, guvernul ţerii ni-l expulséză până în 24 óre.

„Pe lângă acéstă consideraţiă am avut în vedere şi un lucru de tot vajnic: voim sĕ nu mai facem deosebire între Românii mai culţi, pe cari până acuma ne plăcea a-i numi „inteliginţa română“, şi între poporenii noştri. Voim sĕ apropiem cât se póte de mult clasele societăţii române din acéstă ţéră, sĕ surpăm păreţii, cari ne despart în mulţime de caste, şi sĕ nu mai promovăm chiar şi prin ziare deosebirea acésta. Ne vom întrepune cu tóte puterile sĕ conservăm unitatea naţiunei nóstre, şi deopotrivă voim sĕ fiă informaţi toţi Românii bucovineni.

„*Deşteptarea*“ va fi scrisă într'o limbă, care va fi înţelésă de tot Românul. Ca sĕ purtăm însĕ grijă şi de păturile cele mai largi ale naţiunei române, adaugem ziarului un supliment, care va cuprinde materii menite anume pentru crescerea politică a sătenilor noştri“.

*

Inscrierile la institutul teol. din Caransebeş, pe anul şcolar 1900/1 se fac în 1—3 Septembre v. a. c. Cu acéstă ocasiune se plăteşte: 4 cor. taxă de înscriere (ceice se înscriu întâia óră), 20 cor. didactru şi 4 cor. taxă pentru societatea „Ioan Popasu“. Petiţiunile pentru primire în institutul teol. se adreséză P. S. Sale Dlui Episcop diecesan şi trebue sĕ fie provĕzute cu următórele acluse: Extras de botez, testimoniu de pe ultimul an şcolar (cel puţin 6 clase gimn. ori reale sau 4 cl. gimn. reale şi pedagogia completă) şi declaraţia părinţilor, că vor purta spesele de întreţinere a elevului.

*

Dl I. Kalinderu, administratorul domeniilor corónei române a vizitat în sĕptămêna trecută tóte lucrurile demne de vĕzut în *Arad*, apoi a mers la podgorie în comunele Cuvin, Covăsinţ, Ghioroc şi Miniş. Dl Kalinderu, care nu cruţă nici o ostenélă pentru ridicarea ţeranului din România la o stare mai bună prin mijlócele instruărei şi a luminărei pe tóte căile posibile, s'a interesat şi de modul de traiu al ţeranilor români din părţile ungurene.

La *Ötvenes* a visitat moşia contelui Zsilinszky Robert, unul dintre cei mai renumiţi agronomi din Ungaria, apoi moşia de la *Mezőhegyes*, unde-i şi cea mai vestită herghelie de cai din Ungaria. A umblat apoi în comunele fruntaşe Nădlacul, Cenadul, pretutindeni studiind tóte relaţiunile vieţii ţĕrăneşti, atât ale marilor, cât şi ale micilor proprietari.

Dela Arad dl Kalinderu s'a dus în Bănat, pentru a cerceta moşia contelui Naco dela St. Miclăuşul-mare, ér la Zsombolya moşia contelui Ceconici.

*

Reuniunea de maghiarisare ardeléná îşi va ţiné adunarea generală la *8 Septembre* în Cluj. Era vorba, ca cu prilejul acesta sĕ se organiseze serbări deosebite avênd a se face tot atunci şi desvĕlirea *statuei regelui Mateiu*. Programul s'a schimbat, amânându-se desvĕlirea monumentului şi astfel s'au omis şi proiectul de sĕrbări şi în adunarea generală a lui „Emke“ se vor ceti numai rapórtele anuale, cari s'au tipărit într'o broşură voluminósă.

Din rapórtele societăţii resultă, că societatea e într'o stare fórte înfloritóre şi se bucură de spriginul tuturor claselor sociale. Averea totală se urcă la preste 3 milióne de coróne. Dela ultima adunare generală s'au făcut 30 de membrii fundatori cu o contribuire de 7,000 coróne, 1141 membrii ordinari cu 46,714 cor., 1171 membrii noi cu 53,712 cor.

Reuniunea a dat anul trecut pentru susţinerea şcólei de agricultură Kun-Kocsárd 43,804 cor., pentru şcóle 8,656 cor., pentru asile 7.630 cor. ş. a. Numĕrul bibliotecilor poporale înfiinţate e de 133, al corurilor poporale 65.

*

Avis. Societatea de lectură „Petru Maior“ ca în toţi anii de până acum şi în acesta aduce la cunoştinţă tuturor universitarilor români, cari pentru prima-dată vin în capitală, fiind espuşi mai multor calamităţi — că pot primi în localităţile ei (IV. Molnár u. 20 II. 10/a) informaţiuni exacte referitóre la tóte agendele de lipsă cu ocasiunea înscrierii.

Ioan Fruma,
v.-pres.

George C. Lăbonţiu,
secretar.

*

Epilogul atentatului din Monza. La ocnele din *San Stefano* s'a pregătit o celulă pentru regicidul Bresci.

El va puté avea odată pe an o întrevedere cu rudele sale, care nu va dura însĕ mai mult de o jumĕtate de óră.

Ii e interzis de a ceti, póte sĕ scrie o scrisóre de o jumĕtate fóie familiei sale la fiecare patru luni.

*

Pst! Chelnerii din *Cluj*, precum se anunţă, au deslegat nodul gordian, cu a cărei problemă şi-au spart capul zadarnic alţi colegi ai lor, adecă de a desvĕţa pe óspeţi dela pst, acel mod desonestător, cum afirmă chelnerii, prin care sunt agrăiţi din partea celor mai mulţi. Se spune, că le-a succes a determina pe óspeţii clujeni sĕ atingă cuţitul de păhar când voiesc sĕ dea expresie vr'unei dorinţe, şi acéstă mare cucerire culturală genialii chelneri au hotărît sĕ o comunice tuturor ortacilor lor pentru a o urma şi aiurea.

Notiţă literară.

A apărut:

Anuarul I. al Reuniunii sodalilor români din Sibiiu cuprinzĕnd unele date dela întemeierea ei până la 31 Decembre 1899, publicat de comitetul reuniunii. Sibiiu, tipografia societate pe acţiuni. Preţul 1 cor. 20 bani, cu portopostal 1 cor. 40.

Fără îndoială primul anuar de felul acesta la noi Românii şi mai vêrtos în viaţa unei reuniuni de meseriaşi forméză o pétră miliară, dela care se deschid priviri în trecutul sbuciumat de peste 30 de ani al acestei reuniuni. Comitetul Reuniunii — în frunte cu presidentul seu d. *Victor Tordăşanu*, învăpăiat pentru causa cea mare a întemeierii şi propăşirii clasei nóstre de mijloc — merită desăvîrşită laudă şi spriginul tuturor conaţionalilor nostri, pe cari îi îndemnăm sĕ cetéscă în filele trecutului plin de greutăţi, dar şi de inimi entusiaste, nobile, pentru a scóte forţele necesare în lupta presentului.

Opul şi ce privesce adjustarea exterióră şi esecuţia technică e cât se póte de presentabil şi împodobit cu frumósele *portrete* şi biografii ale bărbaţilor, cari au dat impulsul la înfiinţarea acestei reuniuni: vener. president onorar, *Nicolae Cristea*, asesor consistorial; marele archiereu primul patron al reuniunii *Andreiu baron de Şaguna* (clişeu nou făcut după un portret din zilele ultime ale vieţii); P. S. Sa episcopul Caransebeşului *Nicolae Popea*, ca naş al stégului Reuniunii; regretatul comerciant *Antoniu Bechnitz*, ca întemeietor al I-ei fundaţiuni pentru meseriaşi, — şi în fine portretul membrului onorar d. *Nicolae Simtion*, fost vicepresident în restimp de 30 de ani.

Remarcăm, că actual patron al Reuniunii este însuşi *I. P. S. Sa Archiepiscopul şi metropolitul Ioan Metianu*, care în general pórtă cel mai viu interes pentru progresul tuturor societăţilor nóstre cu nĕsuinţe nobile şi în special pentru înaintarea clasei de mijloc.

Anuarul present de un cuprins interesant, din care ne reservăm cu altă ocasie a reproduce câteva capitole, are următorul sumar:

Introducere. Din memoriile lui N. Cristea. Uun cuvênt la aniversarea de zece ani a „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“, sĕrbată la 8/20 Octombre 1878. Discursul de deschidere al presidentului Nic. Cristea, rostit la exposiţia jubilară aranjată din 2—9 Octombre 1892. Cuvênt retrospectiv, rostit de presid. Reuniunii Nicolae Cristea la închiderea exposiţiei industriale jubilare. Raportul juriului exposiţiei industriale române, ţinută în Sibiiu la 2—9 Octombre 1892. Jubileul „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu. Apreciare din „Tribuna“ nr. 217 din 1892. Dare de seamă asupra exposiţiei jubilare aranjată din 2—9 Octombre 1892. Discurs de deschidere, rostit de presid. Reuniunii dl N. Cristea în adunarea generală, ţinută la 5 Septembre n. 1897. Raportul comitetului „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“ despre periodul dela 1894 până la finea lui August a. c. Nicolae Cristea, întemeietorul şi primul president onorar pe viéţă al „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“, (biografia). Archiepiscopul şi metropolitul Andreiu bar. de Şaguna, fost prim patron al „Reuniunii sodalilor rom. din Sibiiu“ (caracteristică de Ioan Slavici). Testamentul marelui Şaguna. Episcopul Nicolae Popea, naşul stégului „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“ (biografie). Antoniu Bechnitz, întemeietorul fundaţiunii „Bechnitz“ a „Reun. sodalilor români din Sibiiu“ (biografia). Tipograful Nicolae Simtion, primul membru onorar pe viéţă al „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“. Raportul general al „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“ pro. 1897—1899. Localul. Mobiliarul. Biblioteca. Corul Reuniunii. Producţiunile publice. Şedinţe literare. Festivităţi. Fondurile şi fundaţiunile Reun. Fondul exposiţiei jubilare. Fundaţiunea Antoniu Bechnitz. Fondul vĕduvelor şi orfanilor meseriaşilor români din Sibiiu. Fondul exposiţiei anuale. Fondul neatacabil. Reuniunea nóstră în serviciul copiilor săraci. Averea Reuniunii. Membrii Reuniunii. Afacerile nóstre interne. Anuarul nostru. Repriviri. Propuneri. Raţiociniul „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“ pro 1897 1898 şi 1899. Comitetul „Reuniunei sodalilor români din Sibiiu“. Consemnarea membrilor „Reununii sod. români din Sibiiu:

1. Fundatori (nici-unul) 2. Pe viaţă (2). 3 Onorari (1) 4. Ordinari (217) 5. Ajutători. (183).

[171] 2—3

Concurs

Devenind vacant postul de învĕţător la scóla română greco-orient. din Turcheş clasa I şi de cantor ordinar la una din bisericile locale, pentru întregirea acestora în mod definitiv se escrie concurs cu termin de 10 (zece) zile dela prima publicare în ziariul „Telegraful Român“, ca la 3 Septembre a. c. sĕ pótă fi alegerea.

Emolumentele împreunate cu aceste posturi sunt:

1. Salar 600 coróne solvite din cassa bisericei în rate lunare anticipative.
2. Quartir în natură.
3. Venitele dela epatrafir, cari dau aproximativ 200 cor.

Dela concurent se cere a ţiné scólă de repetiţiune în Dumineci şi sĕrbători conform Normativului scolar şi a se presenta în vre-o Duminecă séu sĕrbătóre în biserică pentru a-şi arăta desteritatea în tipic şi cântările bisericesci.

Dintre concurenţi va fi preferit acela, care va avé cunoscinţă şi din musica vocală (instrumentală) pentru a cânta cu copii în cor.

Turcheş, din şedinţa comitetului parochial ca senat scolar, ţinută în 2 Iulie 1900.

Anast. Bârsan preş. comit. parochial

Ión Pascu not. comit. parochial

Pentru conformitate cu originalul

Turcheş, în 19 August, 1900.

Oficiul parochial român gr or.

Nicol. Soiu
paroch local.

In conţelegere cu oficiul protopresbiteral.

Ioan Petric
protopop.

---

[172] 2—3

Arlejtési hirdetmény.

A nagyszebeni m. kir. állami elmegyógyintézet betegei és szolgaszemélyzete részére az 1901 évi január hó 1-től december hó 31-ig szükséges kenyér és zsemlye mennyiség szállitásának biztositása czéljából az intézeti gondnoki irodában *1900 évi september hó 20-án délelótti 11 órakor* zárt irásbeli ajánlati tárgyalás fog tartatni.

Az ezen árlejtésre vonatkozó részletes feltételek a *Budapesti Közlöny* folyó évi 196., 197. és 198. számaiban, valamint az elmegyógyintézet gondnoki irodájában betekinthetők.

Megjegyeztetik, hogy az eddig használatban volt kis és nagy barna rozskenyér helyett egy 2800 grammos hosszu alaku barna rozskenyér (Wecken) szállitandó 70 fillér egységárral, valamint hogy az ajánlatok egy, esetleg három évi időtartamra külön-külön tétessenek; a m. kir. belügyministerium azonban fenntartja magának azon jogot, hogy az egy évre avagy három évre szoló ajánlatokat fogja elfogadni, valamint hogy a szállitást azon vállalkozónak engedje át, a kit bármely okból megbizhatóbbnak tart.

Nagy-Szeben, 1900 évi augustus hó 31-én.

A m. kir. állami elmegyógyintézet igazgatósága.

Nr. 405—900. [166] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea postului al II-lea de învĕţătoriu, înfiinţat de nou la scóla română gr. or. din comuna Cărpinişiu, protopresbiteratul Mercurei, comitatul Sibiiului, se deschide concurs cu termin de 15 zile.

Dotaţiunea împreunată cu acest post este pentru primul an Cor. 700, ér pentru anii următori Cor. 800 în bani gata plătiţi la lună anticipative, cuartir liber şi 2 stĕngini lemne de foc.

Alesul învĕţătoriu numai după un an de probă va ocupa postul în mod definitiv.

Concurenţii cari vor cunósce bine cântările bisericesci vor fi preferiţi.

Reflectanţii la acest post au a-şi înainta cererile lor, instruite conform normelor în vigóre în terminul deschis la oficiul protopresbiteral subsemnat, presentându-se înainte de alegere în vr'o Duminecă sau sĕrbătóre la biserica din numita comună spre a-'şi arĕta cunoscinţele în cântările bisericeşti şi spre a fi cunoscut personal.

Ziua alegerei se va publica în „Telegraful Român“ la timpul seu.

Mercurea, la 14/27 August 1900.

Oficiul protopopesc al tractului Mercurei în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Ioan Droc
protp.

Nr. 789/1900. [160] 2—3

Concurs

Pentru întregirea parochiei vacante de clasa a III-a Crăciunel, în protopresbiteratul Têrnavei, se escrie prin acésta concurs cu terminul de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt cele fasionate în fóia pentru întregirea venitelor dela stat, locuinţa în casa parochială.

Doritorii de a ocupa acest post au sĕ-şi aştérnă cererile instruite conform normelor în vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral (u. p. Küküllövár) până la terminul arĕtat mai sus.

Cetatea de baltă, 1 August, 1900.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Têrnavei în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Nicolae Todoran
protopresbiter.

Nr. 626/900. [164] 3—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor de învĕţători dela scólele confesionale gr. or. române din mai jos însemnatele comune în protopresbiteratul gr. or. al Avrigului prin acésta se escrie concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Tel. Rom“.

1. Sărata, postul de învĕţătoriu cu salariul anual de 600 cor., cuartir şi lemnele necesare pentru foc.

2. Sebeşul-superior, al doilea post de învĕţătoriu, cu salariu anual de 600 cor., pentru cuartir 30 cor. şi lemnele necesare pentru foc.

Doritorii de a ocupa vre-unul din acestea posturi sĕ-şi subştérnă cererile concursuale instruite conform legilor în vigóre la oficiul protopresbiteral gr. or. al Avrigului în Avrig (Felek, Szebenmegye) până la terminul susindicat, cu acea observare, că dela concurenţi se recere sĕ se presenteze în vre-o Duminecă séu sĕrbătóre la biserică spre a-şi documenta desteritatea în cântări şi tipic, avĕnd a conduce în sĕrbători şi Dumineca câte o strană în biserică.

Avrig, 15 August, 1900.

In conţelegere cu comitetele parochiale respective.

Oficiul protopresbiteral gr. or. a Avrigului.

Ioan Cândea
protopresbiter.

Nr. 835—900. 167 2—3

Concurs

Pentru ocuparea vacantelor staţiuni învĕţătoresci din comunele mai jos însemnate în protopresbiteratul Têrnavei, se escrie concurs cu termin de 20 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“ şi anume:

1. Boian, salariu 600 cor., cuartir în edificiul scólei, grădină de legumi şi lemne pentru foc.

2. Chesler, salariu 600 cor. în bani şi naturale, terţialitatea din stola preotului, avĕnd alesul învĕţătoriu sĕ conducă şi cantoratul, şi cuartir în edificiul scólei.

3. Heria, salariu 600 cor., cuartir şi grădină de legumi.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi au a-şi aşterne petiţiunile instruite conform legilor în vigóre, subsemnatului oficiu protopresbiteral în Cetatea de baltă (u. p. Küküllövár) până la terminul fixat.

Cetatea de baltă, 9 August, 1900.

In conţelegere cu comitetele parochiale respective.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Têrnavei.

Nicolae Todoran
protopresbiter.

Nr. 790/1900. [165] 2--3

Concurs

Pentru întregirea parochiei vacante de clasa a III-a Păucia, în protopresbiteratul Têrnavei, se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt cele fasionate în fóia pentru întregirea venitelor dela stat, locuinţa în casa parochială.

Doritorii de a ocupa acest post, au sĕ-şi aştérnă cererile instruite conform normelor în vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral (u. p. Küküllővár) până la terminul arĕtat mai sus.

Cetatea de baltă, în 1 August 1900.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Têrnavei în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Nicolae Todoran
protopresbiter.

Nr. 540—1900 [156] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci dela scólele din comunele în semnate mai jos, protopresbiteratul Iliei, se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în ziariul „Telegraful Român“.

1. Bicău, lângă Brănişca, cu salariu anual de 600 cor., şi adecă: în bani repartiţiaţi în popor 280 cor.; în naturale 140 cor. folosirea unei grădini de fênaţ 90 cor.; venitul cantoral 30 cor., 3 stângini de lemne din care are sĕ se încălzéscă şi scóla; grădină de legumi şi cuartir în edificiul scólei.

2. Brănişca, cu salariu anual de 600 cor.; în bani din repartiţiune în popor 480 cor., folosirea unei grădini 20 cor., venitul cantoral 30 cor., 3 stânjini de lemne, din care sĕ se încălzéscă şi scóla 60 cor., din didactrul dela străini 10 cor. şi cuartir în edificiul scólei.

3. Burjuc, cu salariu anual de 600 cor., şi adecă: în bani repartiţiaţi în popor 204 cor., ca întregire dela stat 34 cor., din interesele crâşmăritului trei lunar 36 cor., dela biserică 20 cor., folosinţa porţiunei de pămênt 306 cor., lemne, cuartir şi grădină de legumi.

4. Cerbia cu filia Pogăneşci, cu salariu anual de 600 cor.: din repartiţiune în popor 320 cor., în naturale 60 mĕsuri bucate parte grâu parte cucuruz în preţ de 180 cor., venitele cantorale circa 100 cor., lemne de ajuns, cuartir în edificiul scólei şi grădină de legumi.

5. Certejul de jos cu filia Coaja, cu salariu anual de 600 cor., şi adecă: 441 cor., din repartiţiune în popor, din camĕta împrumutului dela stat 86 cor., în lemne de foc 73 cor. şi cuartir liber.

6. Glodgileşciu, cu salariu anual de 600 cor.: în bani din repartiţiune 302 cor, în naturale 49 mĕsuri de cucuruz în preţ de 98 cor., folosinţa pămêntului scolar numit „Cetăţéna“ 76 cor., ajutoriu dela stat 124 cor., cuartir în edificiul scólei, 2 stânjini de lemne şi grădină de legumi.

7. Godinesci, cu salariu anual de 600 cor., şi adecă: în bani din repartiţiune 230 cor., folosinţa unui pămênt arătoriu şi fênaţ de 4 jugĕre în preţ de 100 cor., în naturale 115 ferdele cucuruz 230 cor., doi stângini lemne 40 cor. şi cuartir în edificiul scólei.

8. Zam, cu salariu anual de 600 cor. în bani repartiţiaţi în popor, 32 metri lemne, din care sĕ se încălzéscă şi scóla, pentru serviciul cantoral are partea usuată din venitele parochiale, cuartir în edificiul scólei şi grădină de legumi.

Dela reflectanţii la aceste posturi se cere, ca sĕ se presente până la alegere în vre-o Duminecă ori sĕrbătóre la biserica din comuna la care au concurat, spre a-şi arăta desteritatea în cântările bisericesci şi pentru luarea de informaţiuni despre modul de plătire al salariului, deobligaţi fiind ca învĕţători a ţiné strană în biserică şi a instruí pe scolari în cântări.

Doritorii de a ocupa unul din aceste posturi au sĕ-şi aştérnă suplicele lor concursuale instruite conform normelor din vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral până la terminul susindicat.

Ilia, la 3 August, 1900.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Iliei, în conţelegere cu comitetele parochiale respective.

Avram P. Pĕcurariu
protopresbiter

Noi nu avem obiceiul de a ne ocupa cu interese particulare de vre-o specialitate órecare; deórece însĕ un numĕr mare de cetitori ne întrébă unde se vinde **Poţiunea antiseptică** a *doctorului Bandiera*, şi precum ni se asigură că acéstă preparaţiune vindecă tuberculosa, rĕspundem, că ea se póte căpĕta numai în Palermo, la *Farmacia naţională*, strada Tornieri Nr. 65, trimiţêndu-se un mandat postal de 5 franci pentru o sticlă. Specificul se trimite prin pachet postal sau prin rambursă. [127] 6

Ocasiune rară!

240 bucăţi pentru 3 Mărci.

1 orologiu elegant cu garanţă de 3 ani dimpreună cu un lanţ frumos, 1 sugaretă admirabilă cu chichlibar, 1 ac minunat de cravată cu Simil-Brillant, 1 inel fórte elegant cu imit. de pétră scumpă pentru domni sau dame, o garnitură fórte pompósă constând din nasturi pentru manchete, pentru guler şi pept, 1 garnitură de recuisite de scris pentru busunar constând din 3 obiecte, 1 păreche de ciorapi fini, 1 broşe de tot eleg. pentru dame de fasonul cel mai nou, 1 oglinduţă drăgălaşe cu cutie şi cu un pieptănaş, 20 obiecte cu corespondenţe de scris şi alte preste 200 bucăţi diverse, cari sunt folositóre şi indispensabile în casă.

Ori ce înşelăciune eschisă, pentru că ce nu convine primesc înapoi îndată. La cumpĕrarea de 2 pachete dau un briceag cu 2 limbi gratis! — A se procura prin rambursă sau prin trimiterea banilor înainte prin prăvălia

Ernst Buchbinder

[153] 2—3 Krakau, Postfach.

Din **Tipografia şi libräria archidiecesană, Sibiiu**, se póte procura

Din vremuri apuse,

de

Iudita Secula n. *Truţa.*

Broş. à 50 cr.

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 95 Sibiiu, Sâmbătă 26 August (8 Septembre) 1900. Anul XLVIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **streinătate** pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază

INSERȚIUNILE
Pentru odată 14 fil., — de dóuě ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond.

Crisa în Austria.

Parlamentul țerilor din Austria va fi disolvat în zilele cele mai de aprópe, și se vor pune la cale alegeri nóuě.

Scirea acésta ne sosesce acuma ca un ce, care e chemat a insufla nóuě încredere în o desvoltare normală a lucrurilor în Austria.

Parlamentul Austriei în agonie era tema de predilecțiune a presei în timpul din urmă, și se credea, că va urma o dictatură militară până la alte timpuri mai bune.

Austria este în crisă de ani de zile și dacă se va adeverí scirea cu disolvarea parlamentului și cu un nou apel la popórele Austriei, atunci stăm în fața unei nóuě încercări, căreia noi Românii de aici îi dorim succese bune.

In Austria se luptă pentru egemonie elementul slav cu cel german.

Fiecare ar voi sě fie singur dominant, precum este la noi elementul unguresc.

Fiind cam egale forțele ambelor popóre, crisa s'a putut delătura numai așa, că un timp órecare a fost predominant elementul slav, a venit apoi elementul german, care, în interesul adevěrului trebue sě mărturisim, mai mult s'a bucurat de domnie.

Starea acésta de lucruri a durat dela era dualismului încóce cu mult mai pronunțat.

Elementul german în timpul din urmă a început a perde răbdarea și în desbaterile parlamentare a întrodus obstrucțiunea, o armă, care lovesce la sigur, numai ât s'a adeverit și aici, că nu totdeuna crépă acolo unde dai.

Elementul german a întrodus în desbaterile parlamentare obstrucțiunea. Minoritatea a aflat căi și mijlóce sě împedece majoritatea în executarea voinței sale.

S'au ținut vorbiri lungi fără început și fără sfîrșit, s'au cerut nenuměrate votări nominale, s'au produs tumulte rușinóse, și parlamentul s'a degradat la scene urîte, ca în crîșmele cele mai ordinare.

A fost insultat președintele dietei în mod brutal, și ca sě se salveze cel puțin autoritatea parlamentului s'a folosit brachiu militar pentru depărtarea din parlament a celor turbulenți.

Prin acésta s'a dat signalul pentru luptă pe strade.

Elementul german și-a ajuns scopul; s'a retras guvernul compus în majoritatea sa din elementele naționalităților, s'a disolvat parlamentul, s'au pus la cale alegeri nóuě, și nu preste mult vedem parlamentul întrunit cu o majoritate a elementului german.

Era mare bucuria în tabera liberală, bucuria acésta însě a fost de puțină importanță, de mică durată.

In parlamentul cel nou elementul slav a copiat modul de obstrucțiune al elementului german.

Cum slavii dela fire sunt ómeni mai sanguinici, și obstrucțiunea lor a fost mai cu foc executată.

Bohemii spre pildă, spre a documenta, că cultivă cu predilecțiune musica, s'au presentat în parlament cu tot feliul de instrumente, și au aranjat un concert scandal, încât a fost imposibil a mai și opera în lucrările pacinice ale parlamentului austriac.

Un autograf împěrătesc a sistat lucrările parlamentului, și ele sistate sunt pînă în ziua de azi.

Și cu aceste am ajuns la stadiul actual.

Scirile mai nóuě ne spun, că guvernului actual i-a succes a capacita pe conducětorii ambelor elemente, că starea de azi e periculósă și pentru o parte și pentru alta, și în general periculósă este ea pentru monarchie.

Se vestesce, că s'a ajuns la o înțelegere cu deosebire în ce privesce cestiunea limbei în Bohemia, că guvernul are gata un proiect de lege, care va mulțămi cel puțin în parte atât pe bohemi cât și pe germani, și astfel se va delătura principalul material de nemulțămire, care a împins lucrurile până la rușinósa obstrucțiune, care așa de mult a stricat buna reputațiune a parlamentului austriac.

Noi cei de aici am fost numai simpli spectatori ai scenelor turbulente, am regretat numai cele ce s'au întêmplat.

Și acum ca cronicari înregistrăm scirile mai próspete despre crisa din Austria, și ne-am bucura din inimă, dacă s'ar afla calea mijlocie, pe carea înaintând, sě se consolideze monarchia nóstră.

Se dea Dumnezeu inimă bună celor chemați a restabili pacea între popórăle Austriei.

Sciri bisericesci și scolare din archidiecesă.

Se atrage atențiunea celor, cari voesc a depune examene private din cursurile pedagogice, că după dispozițiile existente la Consistoriu se susține până la alte disposițiuni terminul de ***30 Septembre stilul vechiu.***

—

Asesorul consistorial Moise *Lazar*, în vêrtutea unui concediu obținut, a plecat în o călătorie mai lungă în Orient.

—

La *Rotbav*, în tractul Brașovului, s-a încuviințat înfiiințarea unui al II-lea post de învěțător.

—

S-a primit dimisia învěțătorului Nicolae *Nătescu* dela postul de învěțător în *Purcăreni.*

—

S'au instituit în mod *definitiv* următorii învěțători:

Ioan *Cionca* la scóla din Pianul de sus (Sebeș), Teodor *Murgău* în Cacovița (Sebeș), Simeon *Vlad* în Berghin (Sebeș), Valeriu *Cosma* în Hălchiu (Brașov), Ieronim *Nemeș* în Cristian (Sibiiu), Nicolae *Șerbu* în Poiana-Sibiiului, și Cornelia *Stoica* învěțătóre la scóla din Avrig.

—

Petru *Doroga* din Pricaz, Emilian *Reit* din Pórta și George *Stelea* din Voivodeni sunt primiți ca elevi ordinari în cursul I. pedag.

—

Sau făcut din partea Ven. Cons. arch. următórele instituiri de învěțători provisori:

1. La Drăguș, (ppresb. Avrigului) Nicolae *Țuțurea.*
2. „ Dobra Roma *Costin.*
   In protopresb. Sighișórei:
3. „ Criș Petru *Incicău.*
4. „ Saschiz Sultana *Ciuleiu.*
5. „ Boiul mare Nicolae *Dragomir.*
6. „ Seleușul-mare Elena *Fenechi.*
   In tractul Geógiu:
7. „ Geógiul de jos Gavril *Mateeș.*
   In tractul Sebeșului:
8. La Pianul de sus George *Albu.*
9. „ Deal Savu *Timar.*
10. „ Căpâlna Ioan *Pavel.*
11. „ Șugag Alex. *Frâncu* și Maria *Ciuruga.*
12. „ Petrifalău Eva *Negrilă.*
13. „ Răchita Ioan *Chivescu.*
14. „ Tărtăria Maria *Poplăcenel.*
15. „ Ciόra Aurelia *Săvoiu.*
16. „ Răcătău Ioan *Stoicuța.*
17. „ Pianul de jos: Victoria *Goga* și Ioan *Langa.*
    In tractul Mercurei:
18. La Poiana Sever *Chețanu.*
    In tractul Dobrei:
19. La Lăpugiul superior, Alexandru *Anca.*
20. „ Teiu, Ludovica *Hagia.*
    In tractul Bistriței:
21. La Chintelnic, Teodor *Marica.*
    In tractul Brașovului:
22. La Hălchiu Iordan *Curcubeta.*
23. La Bacitalău, Gerasim *Comanescu.*
    In ppiatul Ungurașului:
24. La Dênc, Alexandru *Bârsan.*
25. „ Tresnea, George *Dănilă.*
26. „ Rachiș și Gălpuia: Nicolae *Trόncă* și Aurelia *Trόncă.*
    In tractul Sibiiului:
27. La Boița, Ioan *Bratilescu.*
28. „ Ocna sup. Aurelia *Stoica.*
    In tractul Branului:
29. La Șimon, Victor *Moșoiu.*

Probleme nóuě

pentru o apropiere a Maghiarilor de naționalități.

Intre așezěmintele moderne pentru popularisarea sciinței, democratisarea literaturei și a artei se numěră așa numitele *universități poporane*, sau cum

FOIȚA

O voce săséscă despre exposiția română la Paris.

In nrul dela 1 Septembre a. c. al ziarului local *Siebenbürgisch-Deutsches Tageblatt* publică un órecare Erdmann A. Schaefer următórea aprețiare — nu tocmai măgulitóre, ici-colo ironică chiar — la adresa exposiției române din Paris. O comunicăm în cele-ce urméză:

Dintre popórele cele mai tinere aparținětóre familiei popórelor europene numai **România** a cutezat încercarea, de a se lua la întrecere pe cale deschisă cu membrele mari și desvoltate ale aceleia pentru premiul recunoscinței. Curajul, ce i-a trebuit la acésta, merită fără îndoiélă admirație. Incercarea coincide nu mai puțin decât cu o periodă a depresiunei economice, cum chiar și în România abia a fost semnalată vr'odată. Ori-ce alt stat în situație analogă s'ar fi spěriat de spesele mari împreunate cu o asemenea representație — cum de fapt s'a și întêmplat — și s'ar fi silit, a-și feri onorabilitatea economică de compromitere remânênd cu modestie acasă. Făcênd contrariul România arată, că și pe terenul economiei naționale trecênd preste punctul de vedere al filisteriei s'a avêntat la concepții moderne de ordine superióră. Nevoile financiare ale țerii de fel n'au împedecat-o, ci tocmai au contribuit la acésta. Avea nu numai sě se arěte lumei uimite, că îndoelile divulgate asupra puterii de prestațiune economică a țerii sunt cu totul neîndreptățite, ci sě câștige totodată în afară nouă încredere și sě atragă în țară capital strěin și inteligență strěină pentru deschiderea mai departe a comorilor sale naturale încă neesploatate. Numai din punctul acesta de vedere se póte apreția corect participarea României la exposiția universală din Paris.

Succes-a acéstă încercare la tótă întêmplarea fórte cutezată și împlinise-vor în realitate tóte așteptările puse în ea, va arěta viitoriul. Deocamdată va trebui sě ne mulțumim numai cu impresii, cari admit unele conclusiuni mai mult sau mai puțin favorabile.

Intâi de tóte trebue se admitem, că intenția de a se recomanda unei amintiri fórte dese și pregnante, România a ajuns'o pe deplin. Are nu numai pavilonul seu propriu, ca cele mai multe state, ci și un restaurant cum numai puține altele au, o tutungerie specială și o mare hală de petroleu în Vincennes. Afară de aceea posede secțiuni speciale în cinci mari palate de ale exposiției. Scurt: se înbulzește peste tot locul. Pretutindenea fâlfăe colorile române, pretutindenea 'i luminéză visitatorului inscripția „Roumanie" cu litere mari și în imediata vecinătate a statelor mari. Involuntar te dedai, sě consideri pe tiněra damă de egală prin naștere în societatea națiunilor culte mai vechi. Intrégă lumea se miră mult, ce stat nou a rěsărit — și laudă pompósa clădire culturală în sělbatica Valachie de odinióră. România o compară ómenii cu Japonia și-'și uită — de criză. Acesta e primul și cel mai însemnat succes al tiněrului regat la exposiția universală.

De tot altcum se presintă resultatul, dacă pleci dela sferă, dela numěrul exponenților, și obiectele expuse, sě judeci cuprinsul, valórea și prestabilitatea internă. Și acésta își are causa naturală, ale cărei efecte nu se puteau evita.

Cu tóte progresele mari realisate în cele trei decenii, producțiunea română nu e încă nici azi în posiția, de a presta pe atâtea terene exclusiv lucruri de model. A trebuit deci în multe casuri substituită calitatea prin cantitate, numai pentru a se putea arěta în secțiuni cât mai numeróse. In vreme-ce cele mai multe state au adus ce-au avut mai bun din cele mai alese lucruri, România a trebuit se aducă tot, ce a putut ridica din întrégă țéra.

De fapt sunt representate tóte locurile oficióse și neoficióse, tóte așezěmintele, ori-ce firmă mică, dela diferitele ministerii până jos la temnițe, dela Academia din București până la școla de lucru manual din Valea-Boului.

Intre astfel de împrejurări nu e permis sě te miri, dacă e expusă și o massă de obiecte mijlocii sau de puțin preț și dacă prin asta impresia generală e în mod esențial stinghirită. Negreșit sunt fórte multe prestațiuni bune, unele chiar eminente, dar pelângă lucrările măestre ale altor națiuni nu se pot validita.

Intre cele mai bune obiecte expuse ale României se numěră după părerea mea în mod indiscutabil — catalogul ei. Acesta cuprinde adecă ca întroducere o descriere atât de prețiósă a țerei și referințelor sale economice și culturale, precum eu până acum n'am aflat nicăiri, cu o asemenea perspicacile chiamă Englezii, întemeiătorii lor, *University Extension.* In Ungaria încă nu s'au încetățenit în tótă forma acéstă instituție fórte folositóre, care afară de propagarea sciinței superióre în tóte straturile poporului prin cursuri și conferințe publice ținute de profesori universitari și secundari, mai contribue și la nivelarea contrastelor sociale, dar actualul ministru de culte pune tóte străduințele pentru înaugurarea lor cel puțin în centrele mai importante ale țerii. In Anglia, în Germania și în Austria sunt în mare grad frecuentate aceste cursuri chiar și din partea lucrătorilor, astfel în a. scolar 98/99 au fost înscriși la cursurile universității poporane din *Viena* 7448 ascultători. Prelegerile se țin în órele de séra și tractéză diferite materii, precum din istoria naturală, astronomie, anatomie, chimie, fisică, apoi filosofie, literatură și istoria artelor etc. Fiecare conferință e expusă în mod cât se póte de poporal și nu e permis sĕ fie cetită, ci e ținută liber ca o adevĕrată convorbire cu auditorul.

In capitala Ungariei substitue așezămêntul modern al universităților poporane *liceul liber.* Acesta e o instituție înființată de vre-o 7 ani, și are chemarea ca după modelul englez *University Extension* sĕ presinte conferințe poporale pe séma industriașilor și lucrătorilor. In anul trecut au cercetat aceste prelegeri gratuite 2680 ascultători.

Ocupându-se în mai mulți articoli cu istoricul universităților poporane în Ungaria, *Pester Lloyd* defige în conclusie și următórea țîntă a liceului liber:

..„O problemă a liceului liber ar fi facerea celor dintâi pași pentru nivelarea *incordărei sociale* în ținuturile locuite de naționalități. Mijlocul potrivit pentru acésta ne-a arătat o apariție remasă durere isolată, care a atras asupra-i atențiunea multor spirite cugetătóre. Cu vr'o 20 de ani înainte s'a dat în teatrul poporal o dramă poporală, în care poporul țeran slovac a fost presentat în icóne drăgălașe și simpatice. In ziua după prima representație a piesei „Tót leány“ se duse o deputație de universitari slovaci din Budapesta la autorul piesei și la dómna Blaha, care jucase cu atâta măiestrie rolul fetei, și le oferi cununi în semn de recunoscință. E aprópe neexplicabil, că literatura și arta nóstră pe terenul acesta n'a făcut nici barem un pas înainte. Liceul liber ar putea lesne sĕ calce pe calea descoperită înainte cu 20 de ani. Sĕ se încerce, a compune *monografiile ținuturilor locuite de naționalități, în serii acomodate pentru conferințe, dar așa, că — fidel adevĕrului istoric — pe lângă eroii maghiari sĕ fie amintiți și eroii eșiți din naționalități, cari au apărat odinióră acéstă patrie împreună cu noi contra inimicului comun. Resuscitarea amintirei despre frăția de arme seculară, intuițiunea faptelor strămoșesci prin proiecțiuni sau icóne chinematoscopice ar trebui negreșit sĕ esercite o adêncă și durabilă înrîurință asupra urmașilor. Fără a știrbi încâtva gloria Ungurilor se pot pregăti astfel de monografii ale ținuturilor locuite de Sêrbi, Români și Sași. Cântecile lor poporale, poesiile lor sĕ se redea în limba maghiară, ear versificațiile maghiare în limba lor, pentru a fi cunoscute: în lumea întrégă înriuresc popórele unul asupra altuia cu aceste mijlóce de cultură.*

Pe căile acestea trebue sĕ înainteze instrucția nóstră poporală, dacă e sĕ obținem resultate sociale. Alte națiuni au putut sĕ marcheze alte scopuri pentru politica lor culturală; scopul final al politicei nóstre culturale trebue sĕ fie, crearea *unității sociale.* Dacă vor isbuti instituțiile instrucției poporale superióre prin activitatea lor sĕ apropie fie și numai cu un pas societățile separate ale socialiștilor și naționalităților, atunci aceste așezăminte vor fi săvêrșit o mare operă și se vor face vrednice de eterna recunoscință a națiunei.“

Revistă Bisericéscă.

Implinirea datorințelor clerului față de Dumnezeu și față de popor.

(Urmare.)

Unul din dușmanii cei mai mari ai omului e *nesciința.* Natural, că de acest inimic neîmpăcat trebue sĕ fie scutit mai ales conducĕtorul sufletesc, pentru a nu orbeca, după cuvintele s. scripturi: „Dacă conduce un orb pe celălalt, amêndoi cad în grópă.“ Mat. 15, 14.

Intre funcțiunile preotului *predica* ca parte importantă a oficiului preoțesc este, care influințéză mult asupra *sentimentelor religióse* ale omului; numai ceea ce propoveduesce preotul prin predică, sĕ fie din convingere propriă, sĕ fie efluxul vieții sale religióse-morale, de órece fórte mulți se silesc sĕ predee prin cuvinte ceea ce n'au învățat prin esercițiu mai îndelungat; ér alții, când predică strică prin *ținuta lor.* Un astfel de păstor își duce turma lui încredințată numai în prăpăstiă. Prin o viéță exemplară, care e resultatul temerei de D-zeu atrage preotul atențiunea poporului asupra sa și învĕțăturile abstracte le vede devenind fapte concrete. Deci bine sĕ băgăm de sémă la proverbul latin: Longum et latum est iter per praecepta, breve et efficax per exempla.

„Cine mănie pe cineva dintre cei mai mici, cari cred în mine“, zice sânta scriptură, „unui-a ca aceluia mai bine ar fi, sĕ i sĕ lege o pétră de móră de grumazi și sĕ fie aruncat în fundul mării“. Mare pĕcat e pentru un laic care ațîță și urzește cérta, însă cu atât mai vêrtos e păcat pentru un preot, care încétă a fi mijlocitorul între om și D-zeu și devine ajutor, unéltă demonului, care e urzitoriul nedreptății, a zavistiei, urei, asuprirei, individiei și a tuturor patimilor.

Numai *invidia* ce consecuențe fatale a avut și are și azi asupra bietului nostru popor mai ales în viéța socială.

Așa de e. până la unirea principatelor dunărene aveau Românii a sĕ lupta contra Turcilor, contra Polonilor, și a tuturor liftelor, cari îi slăbeau din zi în zi și principii țĕrilor românesci în loc sĕ 'și dea mâna unul altuia în pericol, purtau rĕsbóiele cele mai crâncene unul cu celalalt.

Din ce causă, dacă nu din invidia pentru domnie, la care rîvneau și unii și alții!

Țĕranii români, dacă fac intreprinderi economice și unuia din întêmplare îi merge mai bine, ca celuialalt în urma norocului sau a muncei sale neobosite, sĕ invidiéză și sĕ sîmt fericiți, dacă își pot face rĕu, ca nu cumva sĕ aibă fratele sĕu mai mult ca el.

O fată sĕrmană de vede una avută cu ghete și năframă frumósă, face datorii ca sĕ aibă și ea ca cealaltă, deși póte n'are nici ce să mănânce.

Cine e chemat să delăture aceste moravuri ruinătóre din sinul poporului, dacă nu iubitul nostru cler, căruia s-a încredințat conducerea sântei biserici? Clerul n'are numai însărcinarea de a duce turma cuvêntătóre la limanul vieții vecinice, ci cu deosebită muncă și trudă sĕ se pună la stirpirea moravurilor stricăciόse ale poporului, cari au urmările cele mai fatale asupra viitoriului nostru, care e strins legat de sórtea poporului.

Dumnezeu voesce sĕ fie încredințată turma sa celor buni, dela cari și pretinde, ca cu acurateță să 'și indeplinéscă chemarea, când zice către Petru a dóua óră: „Simon a lui Iona iubești-mĕ? respuns-au lui: Așa este Dómne, tu scií că te iubesc; zi-sau lui: Pasce oile mele“. Vedem deci, că păstorirea sufletéscă trebue sĕ fie o dovadă eclatantă a iubirei de D-zeu, pentru aceea acela, care e inzestrat cu facultățile necesare și nu voesce sĕ 'și conducă turma la locul destinat, dovedesce că nu iubesce pe D-zeu. Păstorul sufletesc trebue sĕ fie curat în cugetările sale, exemplar în purtări, precaut în vorbire și folositoriu, sĕ iubéscă pe aprópele sĕu ca pe sine însuși, drepților sĕ fie soțiu credincios, sĕ nu fie preocupat numai de grijile lumei acesteia, ca sĕ neglige îngrigirea pentru suflet. Preotul nu trebue sĕ nisuiască într'acolo, ca sĕ placă numai credincioșilor prin indeplinirea voiei lor, fie de ori ce categorie vor fi, ci ca sĕ facă voia lui Dzeu. Pentru că inimic al Mântuitoriului este acela, care caută numai lui să'i mérgă bine, sĕ fie iubit de credincioșii sĕi. Astfel de lucruri fac numai în falsa speranță, că ajung la o stare mai bună, mai favorabilă aici pe pămênt. Pe credincioșii slabi de ânger nu-i înfruntă cu asprime, și pe cei, cari sĕ opun obligămintelor nu caută să'i pună sub picióre cu ori ce preț ca și oficianții îngâmfați, ci își iau în ajutor singura armă a lor, *duhul blândeților.* Pe acei păstori cari ar lucra alt cum, îi osândește D-zeu prin profet: „Pe cei slabi nu 'i ați întărit, pe cei bolnavi nu 'i ați vindecat, pe cei răniți nu 'i ați legat, pe cei rătăciți nu 'i ați adus la cunóscerea adevĕrului, pe cei întemnițați nu 'i ați cercetat și pe cei tari 'i ați asuprit cu ostenélă. „Ez. 34, 4.

Preotului nu e ertat, ca sĕ procédă cu violență întru abaterea celui-ce a apucat pe o cale greșită, la brazda adevĕratei vieți, ci cu duhul blândeților. Trebue sĕ fie preotul cu deosĕbită atențiune, că cu ce fel de om are de lucru, prin urmare sĕ fie bun psicholog.

Nu e tot una, ca un preot sĕ scótă din pĕcat pe un om cerbicos sau pe unul mai blând, pe unul de temperament choleric sau melancholic. Deci unele erori nu trebuesc pedepsite, însă sĕ caute preotul, să 'și recunóscă respectivul pĕcatul, ca sĕ se întórcă, sĕ se înfricoșeze a 'și continua calea, în consciința, că înaintea lui D-zeu tóte sunt cunoscute. Iertându'l preotul prin o indulgență îndreptĕtóre numai bine îi face. Și medicina dacă nu se folosesce la timpul și locul sĕu în mod corespunzĕtor, 'și pierde puterea vindecĕtóre; precum și o rană tăiată înainte de vreme sĕ înveninéză. Insă la timpul bine venit trebue folosit tot momentul, pentru că, dacă copleșesce pĕcatul simțul religios al omului, acesta este pierdut și cine dă sémă de sufletul lui înaintea dreptului judecĕtor, dacă nu preotul? (Va urma.)

Din România

Complotul bulgar contra regelui Carol și contra regelui Sêrbiei. Intre scrisorile confiscate cu ocazia instruirei asasinării lui Fitowski, este una care coprinde și următórea expresiune: „*Nu uitați îndeplinirea marelui scop*“.

Scrisórea acésta e adresată de Sarafoff lui Trifanoff.

Scrisórea la început a trecut nebăgată în sémă de instrucție.

D. Florescu 'și puse în gînd sĕ afle tot adevărul. De la început trebue sĕ spunem că nimeni nu s'a gîndit că acele cuvinte ascundéu infamul complot în contra vieței Suveranului României.

Chemă la cabinetul sĕu pe Trifanoff.

Acesta după unele esitări făcu următórele destăinuiri:

In ziua de 10 Decembre 1899, Sarafoff a venit în București.

Membrii comitetului revoluționar din București au ținut in acea zi o consfătuire la otel „Unirea“ și au hotărît odiósa crimă în contra Regelui României.

Crima trebuia sĕvîrșită în ziua de 29 Iunie de către Bosniacoff.

In același timp trebuia omorît și regele Alexandru al Serbiei.

Bosniacoff a dispărut din București.

Destăinuirile lui Trifanoff, închis de 7 luni la Văcărești, au fost confirmate zilele acestea de Bogdanoff, care nu a avut, firește, nici un fel de relații cu Trifanoff, și prin urmare este esclusă ori-ce prealabilă înțelegere.

Hotărîrea complotiștilor nu a putut fi pusă în execuție, de óre-ce în acest timp ei au avut imprudența sĕ făptuiască crima de la Ceauș-Radu, în urma căreia o mare parte din ei au fost arestați.

Prin mórtea Suveranilor României și Serbiei, asasinii credeau că provócă zăpăcéla în mersul lucrurilor din România și Serbia, și ei pot, mai ușor, sĕ profite de încurcătură spre a provoca o revoluție în Macedonia.

Eată explicarea cuvintelor:

„*Nu uitați îndeplinirea marelui scop*“.

*

Misiunea română la Constantinopole. *In cercurile diplomatice din Constantinopole s'a comentat în mod viu atențiunea ce i-s'a dat la Yldiz misiunei române cu ocasia asistărei la sĕrbările jubilare ale Sultanului și rĕcéla, ostentativă chiar, ce s'a arătat față de misiunea bulgara.*

Revistă externă

Progresele economice ale Germaniei.

Dela 1870 încóce imperiul german a desvoltat o activitate uriașă pe arena muncei pacinice, pe terenul economic, punênd în uimire națiuni mai vechi, cari se par a fi cuprinse de amorțélă. Cuprinși de o febrilitate enormă în munca *industrială*, Germanii

---

tate, claritate și perfecție relativă. Dacă ași puté sĕ dispun de medalii, și autorul ar mai puté dovedi, că arĕtările sale sunt de fapt demne de încredere și nu ca de obiceiu numai valori aparente și aproximative, i-aș conferi fără ezitare o medalie de aur. Ear ca ministru aș pune se traducă acéstă întroducere în românește și sĕ o înmanueze ca broșură separată sau ca calendar fiecărui cetățean român, care știe carte.

Punctul de splendóre al secțiunii române îl forméză exposiția, aranjată de administrația domeniilor corónei în pavilonul român. Ea cuprinde obiecte din 23 diverse clase și pare cu totul îndreptățit faptul, că în catalog e pusă acéstă piesă în fruntea tuturor și astfel capĕtă expresie speciala ei distincție.

In pavilion se află „cuiul“ secției române: un glob de doi metrii în diametru din o singură bucată de sare.

Sunt expuse acolo și obiecte prețióse din museul național din București. De un deosebit interes ar fi în anul jubilar a lui Gutenberg „Psaltirea de Coresi“, care s'a tipărit în anul 1577 în Brașov, și anume deodată în limba română și slavă.

Marele tesaur dela Petrósa a primit un deosebit loc de onóre în „salle de bijoux“ din Louvre. Despre valórea acestei colecțiuni își póte face cineva ideie, când află, că cei 12 numeri constau din aur massiv și cântăresc mai mult de 17 Klgr. Tesaurul acesta a fost descoperit în a. 1837 în comuna Petrósa lângă Buzeu și e atribuit regelui vizigot Athanarich. Durere din cele 22 de bucăți aflate, s'au perdut zece și din celelalte diferite s'au rupt.

Casa română însași e un edificiu fórte imposant cu diferite alusiuni la cele mai bune prestațiuni în țéră. In catalogul oficial e însemnată totdéuna ca „pavillon royal“, ca și cum prin alusia la renumitul palais royal ar voí sĕ-i împrumute órecare aureolă istorică. Chiar și birtul român pórtă numirea acésta: restaurantul român regal. Nu pe nedreptul, cea-ce și trebue sĕ mărturisesc; deóre-ce faptic afli ceva regesc — prețurile!

*

Lipsa artei române e mai mult decât compensată prin deplinele succese ale productelor naturale ale țerii, pădure, grâu și vin! Acestea forméză marele trio, care va asigura secției române aplausele tuturor. „Marile premii vor fi decernute negreșit și pe terenul acesta organelor regești și de stat, ministrii, administrații etc., și strĕinului vizitator nici prin minte nu-i va trece, că în acéstă țéră „plină de grâu și vin“ majoritatea poporației nu mânâncă de fel pâne, sau bea vin de o calitate fórte inferióră. Cu tóte acestea s'a dovedit pe deplin capabilitatea țerii.

Industria română încă are sĕ însemneze în sens mai restrîns resultate mulțumitóre, deși are o vîrstă așa delicată. Amintim numai firmele O. de Geldern, Focșăneanu și Grünberg, Moesner, Bucher și Durer, Rhein, Scheeser & Co. Max Fischer etc.

De tot superb apare România în halasa de petroleu în parcul dela Vincennes. Acolo afară de Rusia și Statele-unite din America-nordică, preste tot n'are rivali. E cu atât mai de regretat, că acéstă parte a exposiției este atât de puțin cercetată. Cine nu e om tocmai de specialitate și ca atare încredințat cu misiuni speciale, nu va face lunga călĕtorie la îndepărtatul Vincennes, și grupele și departamentele adăpostite acolo sunt forțate a duce o viață virginală idilică, despre care vom mai vorbi la alt loc.

au început și în raporturile lor cu Francezii sĕ arete o înclinare spre amiciție, în multe locuri au sistat chiar serbarea aniversărei *Sedanului*, numai pentru a nu supĕra pe vecinii lor francezi.

S'a arĕtat avêntul economic german cu deosebire la expoziția din Paris, cu care ocupându-se corespondentul ziarului *Pall-Mall-Gazette*, zice că Germanii sunt superiori *Englezilor*, și pe terenul industriei juvaerelor au întrecut chiar și pe Francezi; ear ce privește construirea de corăbii au lăsat înapoi pe Englezi.

In privința participărei la comerciul universal, Germaniei îi revin 11.7%, deci se apropie de Anglia, care are 16.5% și întrece pe Francia, care participă numai cu 8·2%.

NOUTĂȚI

Manevrele de tómnă. Majestatea Sa va pleca Luni în 10 Sept. n. înainte de ameazi la manevrele cele mari din Galiția. Manevrele se vor ținea în 11, 12, 14 și 15. In 16 l. c. se va conferi asupra resultatului manevrelor. După amiazi M. Sa Monarchul se va reîntórce la *Viena* unde va sosi în 17 l. c. diminéța. La *Iaslo* vor merge și archiducii *Rainer* și Carol *Ferdinand* precum și principele George al *Bavariei*, carele după terminarea manevrelor se va reîntórce împreună cu Majestatea Sa la Viena.

*

Portretul lui Șaguna. In vitrina librăriei nóstre archidiecesane se află espus de câteva zile un nou portret în mărime 95/140 cm. al marelui nostru archiereu *Andreiu*. Până acuma esistă tablouri mai mari: 2 în salónele reședinței archiepiscopesci, dintre cari unul fórte succes, care presentă pe Șaguna ca archiereu tinĕr, ér unul făcut la Viena anii trecuți, dar nesucces; unul mai vechiu se află în seminariu, acum deja spălăcit; ér altul mai nou este în sala mare a scólei civile din Sibiiu. Un portret bunișor are scóla din Sĕliște, cumpĕrat dela o familie din Brașov.

Preste tóte aceste se ridică portretul de acum, carele presentéză pe Șaguna în mod imposant, și șezênd pe o sofă, în rasă călugărésca, cu camilafca cu flor pe cap și cu tóte ordurile și insigniile archieresci. Colórea pantlicelor cu aceste insignii, puțin prea late, este față de multul negru al rasei călugăresci, ceva bătătóre la ochi și micșoréză ceva impresiunea unei armonice contopiri a acestor dóuĕ contraste. Altcum portretul este binișor succes. Cei ce au cunoscut pe metropolitul Șaguna, spun, că chipul este destul de nimerit. In deosebi este succes depinsă biblioteca din drépta chipului și emblema lui Șaguna, din partea stângă, sus. Esecutarea lucrărei face onóre domnului *Hința*, fiu al reposatului paroch din *Sebeșel*, care și-a făcut studiile la școla de pictură în București și le-a continuat la *Paris*, ca bursier al guvernului român. — Felicităm pe dl Hința pentru acésta succésă lucrare.

Portretul este proprietatea Seminariului Andreian, făcut la inițiativa corpului profesoral din ofrandele elevilor din acel seminar, cărora le dorim *sĕ aibă* pururea în vedere faptele mari ale marelui bărbat, pe care acel portret îl represintă.

*

Iubileul tipografiei archidiecesane. Mâne se împlinesc 50 de ani dela înaugurarea tipografiei „diecesane“ la 27 August 1850 prin marele metropolit *Andreiu baron de Șaguna*, carele cunoscênd puterea tipariului pentru înaintarea în cultură a poporului, a înființat acéstă tipografie din mijlócele proprii. A avut sĕ lupte mult nemuritoriul prelat cu diferite pedeci ridicate de adversarii progresului bisericei nóstre, dar cu energia și stăruința cea mare, ce'l caracterisa, a eșit triumfător și în acéstă causă de folos obștesc.

Precum aflăm, personalul tipografiei archidiecesane se pregătesce a sĕrba cu demnitate jubileul evenimentului atât de important, căruia se datoresc ródele cele mai salutare în viața nóstră culturală.

*

Noi consilieri intimi ai Majestății Sale. Br. *Bourguignon*, guvernorul Bucovinei și mareșalul țerii dl *Lupu* au fost distinși cu titlul de consilieri intimi.

O deputațiune compusă din membrii comitetului țerii, din profesori și amploiați le-a adus felicitări pentru onórea, de care au fost împărtășiți.

*

Comisiunea economică a comitatului Sibiiu a votat pentru anul scolar 1900—901 următórele stipendii: tinĕrului Alexandru *Măcelariu* din Mercurea un stipendiu de 800 cor. și Nicolae *Iancu* din Mohu, 600 coróne, ambilor pentru scóla agronomică din *Magyar-Ovár*, ear' tinĕrului Aurel *Coscimet* din Sibiiu, 200 coróne pentru scóla agronomică din Mediaș.

*

Principele Bulgariei conducător de locomotive. — Principele Bulgariei este un pasionat conducĕtor de locomotive. Cu vre'o dóuĕ luni înainte, când a călĕtorit pe linia Salzburg-München, el a condus trenul accelerat. Mecanicului locomotivei 'i a dat 60 de mărci, ér fochistului 30, pentru-că 'i au permis sĕ conducă el trenul. Dar ministrul căilor ferate bavareze alt-fel a înțeles lucrul. O scire din München anunță, că ministrul căilor ferate bavareze a tras la rĕspundere pe mecanic și pe fochist, pentru că au cedat prințului dreptul a conduce locomotiva. Le-a ordonat sĕ-'i restitue cele 60 și 30 de mărci. Ministrul căilor ferate 'și-a mai exprimat dorința, ca guvernul bavarez sĕ-'i facă cunoscut principelui Ferdinand, că a comis un lucru neiertat, când a luat asupra-'și conducerea trenului accelerat în cestiune.

*

Congresul medicilor. La 2 Sept. n. s'a ținut în *Strigoniu* congresul regnicolar al Asociațiunei medicilor din Ungaria, la care au participat vr'o 500 de medici. Intre hotărîrile luate este și stabilirea minimului de onorar pentru cercetarea bolnavilor în modul următor: o visită de zi la sate 1 cor., la orașe 2 cor.; nóptea: la sate 2 cor., la orașe 4 cor. Afacerea statificării instituției de medici comunali și cercuali s'a încredințat spre revisie și modificare consiliului de direcțiune. In urmă s'a ales comitetul și membrii direcțiunei.

*

Extinderea elementului român. Dl Th. *Burada* neobositul cercetător al Românilor rĕslețiți în diferitele unghere ale Europei, a aflat în călĕtoriile sale prin *Dalmația* sate cu o populație românéscă, cași în Istria și Moravia. Dl Burada a dovedit, în o comunicare făcută Academiei române anul trecut, că limba acestor Români din Dalmația a păstrat urme puternice românești, cu tótă înstrĕinarea ei de cea românéscă.

Ast-fel la *Zara* d-sa a dat în biblioteca din acel oraș peste un document, din care se dovedește că la *1400, locuitorii din Dalmația vorbeau românește.*

Acel document este un raport, scris în latinește, adresat de un funcționar administrativ, un fel de perceptor, către autoritățile maghiare, prin care se plânge că a fost trimes într'un ținut ai cărei locuitori vorbesc o limbă ce el nu o póte înțelege. Și acel funcționar ilustréză zisele sale cu exemple practice, spunênd d. ex. cum locuitorii din Dalmația zic: *tata* pentru *pater*, *casa* pentru *domus*, *pakir* (păcură) etc.

Vizitând *partea nordică a Greciei* d. Burada a găsit cu mirare în *Acarnania* locuitori vorbind un dialect mai curat chiar de cât al Cuțo-vlahilor și avênd, cu tótă oropsirea în care se află, o vie conștiință despre origina lor și adêncă părere de rĕu că frații lor din România nu se ocupă de dênșii. Așa, în naivitatea omului rustic, ei se adresau d-lui Burada întrebêndu-l: „Ore basilevs al vostru este turc de face școli numai în Turchia și la noi nu?“

Anul acesta, d. Burada 'și propune sĕ viziteze pe Românii, numiți Vlachi din *Carintia.*

Acéstă provincie austriacă, despărțită de Croația ungurésca prin rîul Kulpa, posedă dóuă sate românești: *Boiancea*, un sat cu o populațiune de vre-o 800 de suflete de religie ortodoxă, avênd școla și biserica lor proprie, și *Hrast*, a cărui populațiune este uniată. Ambele aceste sate sunt situate în apropiere de orașul Moedling.

In *Croația* de asemenea d. Burada știe de existența unor sate locuite de Vlahi, și acestea sunt ținta principală a călĕtoriei sale.

Pentru a merge în acele sate, pe care nu le-a vizitat încă, d. Burada se va opri la Karlovaț (Karlstadt) un oraș ceva mai departe de Agram, pe linia ferată Pesta-Fiume, ér de acolo va porni cu trăsura.

După ce va fi terminat cu cercetările sale la Vlahii din Carintia și Croația, d. Burada va merge în *Bosnia*, unde de asemenea sunt importante rămĕșițe ale unei vechi populațiuni de origină română, și acolo încă speră d-sa sĕ facă importante descoperiri etnice și filologice.

Concurs

Pentru ocuparea unui post de *învĕțătóre pentru lucru de mână* la scóla civilă de fete a Asociațiunii se publică concurs.

Doritórele de a ocupa acest post au sĕ presente următórele documente:

a) atestat de botez;

b) document despre cualificațiunea cerută prin legea statului pentru ocuparea posturilor de învĕțătóre la scólele civile;

c) o arătare despre studiile pregătitóre și despre ocupațiunea de până acum;

d) un atestat despre cunoscința în teorie și în praxă a lucrului de mână;

e) sĕ dovedéscă, că vorbesc bine românesce și ungueresce, eventual și nemțesce.

Vor fi preferite acele concurente, cari au cualificație din óre care categorie de studii, îndeosebi din grupul limbilor.

Invĕțătórea suplentă primește o remunerație anuală de *600 cor.*, solvită în rate lunare anticipative, și întrégă întreținerea în internat.

Invĕțătórea angajată va avé sĕ dee directórei mână de ajutor la agendele internatului. Postul este a se ocupa cu *1 Octobre a. c.*

Concursele sunt a se înainta până la *20 Septembre a. c.*

Din ședința comitetului central al Asociațiunii, ținută la 3 Septembre în Sibiiu 1900.

Dr. Il. Pușcariu, vicepreședinte.

Dr. I. Beu, secr. II.

Anunț.

Anul școlar 1900—1901 la gimnasiul nostru rom. gr.-or. din Brad și classele normali adnectate, se va începe cu 1 Septembre st. v. Inscrierile se vor face în 1, 2 și 3. Septembre. Tot în aceste zile se vor ținea și examenele de emendare.

Tênĕrii cari doresc a fi primiți în cl. I. gimnasială, séu și în classele normali, au a se presenta la direcțiunea gimnasială însoțiți de părinții séu tutorii lor și provezuți cu „Estrase“ de botez, de revaccinare și cu atestatele scolari de pe semestrul ultim.

In cl. I. gimnasială se primesc numai acei elevi, cari au împlinit etatea de 9 ani, și cari nu sunt mai bătrâni de 13 ani.

In privința elevilor mai bĕtrâni de 13 ani decide conferința corpului profesoral.

Elevii din scólele rurali, se vor supune unui esamen, și se vor primi, după pregătirile și etatea lor, pe cl. III. séu a IV. normală, eventual chiar în I. cl. g.

Didactrul în cl. normali e de 6 cor.

In gimnasiu, elevii gr.-or. și gr. cath. din tractele Bradului și al Halmagiului, solvesc la an 16 cor. Elevii din alte tracte protopresbiterali, precum și toți streinii solvesc câte 24 coróne.

Pentru biblioteca gimnasială, toți elevii fără deosebire de confesiune și naționalitate solvesc 2 cor. ear în fondul elevilor morboși 1 corónă.

Dela solvirea acestor două tacse din urmă nu se eliberéză nici un elev.

Competința didactrului se solvesce, séu deodată la înscriere, séu în două rate egale, jumătate la înscriere, ear a doua jumĕtate la începutul Semestrului al II.-lea; elevii cari nu vor observa aceste dispoziţiuni, nu se vor inmatricula.

Dela solvirea didactrului se pot elibera — la propunerea conferinții corpului profesoral prin comitetul gimnasial — numai scolarii distinși seraci și cu purtare morală bună.

Fără scirea și consensul direcțiunei gimnasiale, nice unui elev, nu-i este permis a ocupa cuartir.

Brad, în 20 August 1900.

Georgiu Părău
dir. gimnas.

Notiță literară.

Protocolul adunării gen. X-a a reuniunii învĕțătorilor din protopopiatele aradane I-VII (drépta Murĕșului), Arad, 1900.

In tipografia diecesană a Aradului tocmai acum a apărut acest frumușel volum pe 126 pagini octav mare în editura reuniunii, și cuprinde:

1. Protocolul adunării generale a X-a. 2. Programa acelei adunări. 3. Epistola Excelenției Sale I. P. S. D. Archiepiscop și Metropolit *Ioan Metianu*. 4. Cuvênt de deschidere. 5. La începutul seclului XX. 6. Regulament pentru afacerile interne ale despărțĕmintelor reuniunii. 7. Cine se examineze în școla poporală cu ocasiunea examenelor finale. 8. Regulament pentru secțiunea de apicultură. 9. Despre frecventațiunea școlară. 10. Raportul general al comitetului. 11. Protocolul comisiunii censurătóre. 12. Raportul casariului. 13. Raportul comisiunii pentru censurarea cassei. 14. Invĕțătoriul bĕtrân și modern. 15. Tractarea cuvêntului normal ac. 16. Școla confesională cu defectele și remediile sale. 17. Raport despre starea bibliotecei. 18. Raportul controlorului. 19. Protocolul comisiunii de trei despre censurarea acestor rapórte. 20. Proiect de statut pentru societăți poporale de ajutorare. 21. Protocol de restaurare.

O privire și numai fugitivă asupra interesantului cuprins al acestei broșure ne face sĕ înțelegem, că aici avem înaintea nóstră icóna fidelă a unei corporațiuni culturale bine organisate și conscie de măréța sa chemare.

Interesantul și instructivul cuvênt de deschidere al energicului președinte arată învĕțătorilor și tuturor celor ce se ocupă cu sórtea poporului nostru, că mântuirea nóstră póte veni numai prin școla nóstră confesională condusă de învĕțători provĕzuți cu caracter etic. Acești învĕțători însĕ trĕbue scutiți de grijile lumești și luați sub scutul puternic al autorităților nóstre confesionali, ca sĕ-și pótă dedica întrégă activitatea numai pentru scopurile scolare în adevĕratul înțeles al cuvêntului.

Din voluminosul raport general al comitetului ne-am convins despre activitatea rodnică a învĕțătorilor prin despărțĕmintele protopopesci, și ne-am bucurat mult vĕzênd că prin aceste conferințe învĕțătorii noștri vin în atingere directă cu poporul în afaceri școlare și pur — culturali.

Face bună împresiune asupra cetitorilor activitatea multilaterală a reuniunii. Disertațiunea dlui Paul Dirlea senior ne dovedește că învățătorii nostri poșed cultura generală, fie acésta zis în lauda institutului nostru pedagogic din Arad.

Disertațiunile „despre frecventațiunea școlară“, învĕțătorul bĕtrân și modern“ și „școla confesională cu defectele și remediile sale“ ne arată, că reuniunea dispune de învĕțători consumați, cari nunumai școla cvotidiană o au în vedere, ci adevĕrata școlă a vieții, sau că învĕțătorii nostri sunt destoinici a crește pentru viață. — Lecțiunea practică „Tractarea cuvêntului *ac*“ este un document viu despre practica învĕțătorilor noștri și este de dorit ca pretotindenea sĕ se procédă atât de limpede și la înțĕles cum arată dl M. Vidu.

Ceea-ce ne atrage atențiunea mai cu plăcere este nisuința învĕțătorilor de a veni întru ajutoriu poporului pe terenul economic. Astfel „proiectul de statut referitor la societăți de economii și ajutorare“ pune în mâna poporului o modalitate ușóră și necostisitóre de a-l învĕța la crutare și a-i tinde posibilitatea de a-și aduna pentru bĕtrânețe din ce sĕ se susțină. „Statutele secțiunii de apicultură“ ușuréză poporului modul de a ajunge ieftin la capital considerabil, îl fac diligent și moral, abătêndu-l astfel dela multe ocupațiuni nedemne.

Preste tot ne bucurăm de avêntul salutar, ce l'a luat acéstă reuniune și-i dorim, ca sprijinită, ér nu huiduită de unii și de alții, sĕ propășéscă pe calea apucată, fiind sigură de recunoștința întregului public românesc nepreocupat.

Talie de mătase

fl. 2.40

şi mai sus! — 4 metri! — trimisă franco şi vămuită! Mustre cu întórcerea postei; tot astfel şi din „Mătase-Henneberg“ négră, albă şi colorată dela 45 cr. până la fl. 14.65 pr. metru.

G. Henneberg, fabricant de mătase (*lif. de curte ces si reg.* **Zürich.** [5]5—7

Ad Nr. 270/1900. [170] 1—3

Concurs

Pe basa ordinului consistorial ddto 1 August 1900 Nr. 6473 B. pentru ocuparea parochiei de clasa a II-a Veneţia-inferióră, protopresbiteratul Făgăraşului, se escrie prin acésta concurs nou cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Roman“.

Emolumentele împreunate cu acéstă parochie dau suma de 1290 coróne scrişi una miă dóuě sute nóuězeci coróne statorite în şedinţa comitetului parochial ddto 13 August 1900.

Din unele venite compete şi cantorului şi celorlalţi servitori bisericesci a treia parte.

Concurenţii se pot informa despre starea parochiei, respective a venitelor atât la oficiul protopresbiteral cât şi la oficiul parochial.

Doritorii de a ocupa acest post au a-şi aşterne suplicele lor instruite conform legilor în vigóre suscrisului oficiu protopresbiteral în terminul susindicat.

Făgăraş, 18 August, 1900.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Făgăraşului în conţelegere cu comitetul parochial.

Iuliu Dan
protopop.

---

[174] 1—3

Concurs.

Pentru întregirea posturilor învěţătoresci la şcólele mai jos însemnate în protopresbiteratul Dobrei, se publică concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1 Lăpugiul-inferior — Ohaba, un post de învěţătoriu ambulant cu salariu de 600 cor. şi cuartir natural.

2. Bastea—Holdea—Coşeşti, un post de învěţătoriu ambulant cu salariu de 600 cor. şi cuartir natural.

3. Stănceşti—Ohaba—Făgeţel, un post de învěţătoriu ambulant cu salariu de 600 coróne şi cuartir.

4. Răduleşti, un post de învěţătoriu cu salariu de 600 cor., cuartir şi lemne.

Doritorii de a ocupa vre-unuĭ din aceste posturi au a-şi înainta cererile de concurs instruite conform normelor în vigóre în terminul deschis subsemnatului oficiu.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Dobrei.

Dobra, la 20 August, 1900.

Iosif Morariu
protopresbiter.

Nr. 794/1900. [175] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor de învěţători în comunele:

1. Bârghiş şi

2. Verd, din protopresbiteratul Agnitei, se escrie prin acésta concurs cu termin de 10 zile dela I-a publicare în „Telegraful Român“.

Salariul împreunat cu aceste posturi este pentru

1. Bârghiş 600 cor. din repartiţie dela popor, cuartir şi lemne de foc.

2. Verd, 600 cor. parte din alodiul comunal, parte din cassa bisericei şi o parte prin repartiţiune dela popor, cuartir şi lemne de foc.

Doritorii de a ocupa aceste posturi vor avea a conduce cântările liturgice cu elevii de scólă în tótă Dumineca şi sěrbătórea, a instrua în serile postului dinaintea naşterei lui Christos şi în Duminecile şi sěrbătorile din Paşti până în Rusalii pe adulţi în catechisaţiune, precum şi a-şi aşterne petiţiunile de concurs în terminul prescris subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Nocrichiu (Ujegyház), în 22 August, 1900.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Agnita în conţelegere cu comitetele parochiale respective.

Nicolau Moldovan
adm. prot.

Sz. 685/1900 elnöki. [173] 1—1

Pályázati hirdetmény.

Szebenvármegyében elhalálozás folytán üresedésbe jött 2000 korona évi fizetés és 300 korona lakbérrel javadalmazott **járási szolgabirói** állásra ezennel pályázatot nyitok és felhivom pályázni óhajtókat, hogy ezen a folyó évi oktober hó 1-én tartandó törvényhatósági bizottsági rendes közgyülésen választás utján betöltendő állásra az 1883 évi I. t. cz. 3 §-ában követelt minösités, keresztlevél, erkölcsi bizonyitvány és eddigi alkalmaztatásukat igazoló okmánnyal szabályszerüen felszerelt pályázati kérvényüket **folyó hó 28-áig** hozzám nyujtsák be.

Nagyszeben, 1900 évi szeptember hó 1-én.

Thalmann
főispán és szászispán.

Nr. 790/1900. [165] 3—3

Concurs

Pentru întregirea parochiei vacante de clasa a III-a Păucia, în protopresbiteratul Têrnavei, se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt cele fasionate în fóia pentru întregirea venitelor dela stat, locuinţa în casa parochială.

Doritorii de a ocupa acest post, au sě-şi aştérnă cererile instruite conform normelor în vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral (u. p. Küküllővár) până la terminul arětat mai sus.

Cetatea de baltă, în 1 August 1900.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Têrnavei în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Nicolae Todoran
protopresbiter.

---

[171] 3—3

Concurs

Devenind vacant postul de învěţător la scóla română greco-orient. din Turcheş clasa I şi de cantor ordinar la una din bisericile locale, pentru întregirea acestora în mod definitiv se escrie concurs cu termin de 10 (zece) zile dela prima publicare în ziariul „Telegraful Român“, ca la 3 Septembre a. c. sě pótă fi alegerea.

Emolumentele împreunate cu aceste posturi sunt:

1. Salar 600 coróne solvite din cassa bisericei în rate lunare anticipative.

2. Quartir în natură.

3. Venitele dela epatrafir, cari dau aproximativ 200 cor.

Dela concurent se cere a ţiné scólă de repetiţiune în Dumineci şi sěrbători conform Normativului scolar şi a se presenta în vre-o Duminecă séu sěrbătóre în biserică pentru a-şi arăta desteritatea în tipic şi cântările bisericesci.

Dintre concurenţi va fi preferit acela, care va avé cunoscinţă şi din musica vocală (instrumentală) pentru a cânta cu copii în cor.

Turcheş, din şedinţa comitetului parochial ca senat scolar, ţinută în 2 Iulie 1900.

Anast. Bârsan — preş. comit. parochial

Ión Pascu — not. comit. parochial

Pentru conformitate cu originalul
Turcheş, în 19 August, 1900.
Oficiul parochial român gr or.

Nicol. Soiu
paroch local.

In conţelegere cu oficiul protopresbiteral.

Ioan Petric
protopop.

---

[172] 3—3

Arlejtési hirdetmény.

A nagyszebeni m. kir. állami elmegyógyintézet betegei és szolgaszemélyzete részére az 1901 évi január hó 1-től december hó 31-ig szükséges kenyér és zsemlye mennyiség szállitásának biztositása céljából az intézeti gondnoki irodában *1900 évi september hó 20-án délelótti 11 órakor* zárt irásbeli ajánlati tárgyalás fog tartatni.

Az ezen árlejtésre vonatkozó részletes feltételek a *Budapesti Közlöny* folyó évi 196., 197. és 198. számaiban, valamint az elmegyógyintézet gondnoki irodájában betekinthetők.

Megjegyeztetik, hogy az eddig használatban volt kis és nagy barna rozskenyér helyett egy 2800 grammos hosszu alaku barna rozskenyér (Wecken) szállitandó 70 fillér egységárral, valamint hogy az ajánlatok egy, esetleg három évi időtartamra külön-külön tétessenek; a m. kir. belügyministerium azonban fenntartja magának azon jogot, hogy az egy évre avagy három évre szoló ajánlatokat fogja elfogadni, valamint hogy a szállitást azon vállalkozónak engedje át, a kit bármely okból megbizhatóbbnak tart.

Nagy-Szeben, 1900 évi augustus hó 31-én.

A m. kir. állami elmegyógyintézet igazgatósága.

Nr. 789/1900. [160] 3—3

Concurs

Pentru întregirea parochiei vacante de clasa a III-a Crăciunel, în protopresbiteratul Têrnavei, se escrie prin acésta concurs cu terminul de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt cele fasionate în fóia pentru întregirea venitelor dela stat, locuinţa în casa parochială.

Doritorii de a ocupa acest post au sě-şi aştérnă cererile instruite conform normelor în vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral (u. p. Küküllövár) până la terminul arătat mai sus.

Cetatea de baltă, 1 August, 1900.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Têrnavei în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Nicolae Todoran
protopresbiter.

1000 coróne plătesc celui-ce va mai căpěta vr'odată durere de dinţi ori îi va mirosi gura după-ce va folosi **apa de dinţi a lui Bartilla,** o sticlă cu **35 cr.** (Pentru pachetare 10 cr. deosebit). **Erezii A. Bartilla** (E Winkler), Viena, 19/1., Sommergasse 1. — Sě se céră pretutindenea apriat apa de dinţi a lui **Bartilla.** Denunţări de falsificare vor fi bine plătite. La locurile, unde nu se póte căpěta, trimit 7 sticle cu 2 fl. 60 cr. franco. — **Deposit în Sibiiu** la farmacia **„Vulturul“ C. Müller,** piaţa-mare; farmacia **Molnar,** strada Cisnădiei 59. [33] 14—

Advocatul

DR. NICOLAU VECERDEA

şi-a strămutat cancelaria în

Piaţa cea mare Nr. 6

vis à-vis de casa oraşului (Rathhaus)
[161] 3—3

Farmacia lui F. I. R. Hotter la sf. Iosif, Wien, XII/2 Schönbrunnerstrasse 182.

Absorbinalul lui Hotter.

1/1 Flacon fl. 6. —, 1/2 Flacon fl. 3.50. delătură tóte umflăturile şi depunerile de grăsimi fără sě vateme părului. Intăreşte nervii atacaţi şi slăbiţi, delătură şi distruge tóte nodurile în muschi, şi serveşte şi ca scut în contra aprinderilor; cu deosebire e probat la umflăturile produse din causa fearelor, apoi în contra ariciturei umflărei copitei, genunchilor umflaţi, mai departe în contra umflăturilor (noduri) de vine, în contra umflăturei picioarelor la glesne şi la încheietura degetelor cu un cuvênt în contra tuturor umflăturilor ori unde s'ar ivi.

Praful nutritor alui Hotter,
pentru cai şi vite cornute
1 Pachet cu 80 cr.

Un adaus escelent la nutremânt, pentru a ţinea vitele sănătoase şi cu putere este de a sě folosi la tóte suferinţele de rărunchi de ficat şi de nervi.

Preparate pentru veterinari, cele mai bune ale timpului mai nou, cari după atestate numěróse nu au fost ajunse de alte mijloace de natura aceasta.

Sě sě ceară numai preparate de ale lui Hotter şi sě nu se priméscă altele. Deposit în farmacii şi Droguerii.

Deposit principal la Dr. Emil Budai farmacia oraşului Budapesta (Stadthausplatz) la Dr. Leo Egger & J. Egger Farmacia Palatinului VI Váczi körút 17 şi la farmacia Iosif Török Bpesta VI Kiraly utcza 12.

Fluidul lui Hotter „Training“
1 Sticlă cu fl. 1.20.

Conservează nervii şi muschii până la bătrâneţe înaintată totdeuna puternici şi vioi, pune, în stare pe animal sě prestee cele mai mari strapaţii şi fugi, sě înţelege după frecare cu fluidul „Training“.

Sě mai foloseşte cu succes uimitor la tóte urmările cari obvin din opintiri prea mari, ologie, reumatism, şi înţepenire.

Praful de porci a lui Hotter.
Nr. I şi II
1 kg. . . . fl. 1.20.

Cel mai buu mijloc pentru a produce pofta de mâncare şi cu acésta prosperarea porcilor, fórte acomodat în contra orbalţului (brâncă); Nr. II este de a sě întrebuinţa la urdinare.

Mijloc în contra Colicei alui Hotter.
1 Sticlă fl. 1.50.

Contra la tot feliul de colică şi contra oprirei udului la cai precum şi contra umflăturilor la vite cornute. [54] 38—104

Alifia lui Hotter pentru delăturarea crescăturilor de oase.

1/1 Cutie cu fl. 2. 1/2 Cutie cu fl. 1.20. delătură crescăturile de oase şi depunerile osoase chiar şi după 4—6 sěptămâni. (boală învechită).

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 96 Sibiiu, Marţi 29 August (11 Septembre) 1900. Anul XLVIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază

INSERŢIUNILE
Pentru odată 14 fil., — de dóuĕ ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rĕndul cu litere garmond.

Clerul nostru militar.

In primăvara anului acestuia, cu ocasiunea sesiunii ultime a delegaţiunilor nóstre, întrunite în capitala ţerii, am atins şi noi într'un articol starea clerului nostru militar, adecă a „capelanilor" din armata comună, indicând unele din scăderile acestei instituţiuni accentuând în deosebi, că biserica nóstră nu este representată în clerul militar în proporţie cu jertfele, ce le-au adus credincioşii nostri pe câmpul de rĕsboiu şi cu contingentul de feciori voinici, câţi îi avem permanent în armată.

Şi cum lumea mare este aşa de puţin orientată asupra organisaţiunii acestui cler, ne-am exprimat dorinţa a fi din parte competentă lămuriţi mai de aprópe în acest obiect.

Dorinţa nóstră a aflat resunetul cuvenit, căci în cele ce le publicăm mai la vale ne presentézâ un memorial demn, în care ni se descopere situaţiunea puţin măgulitóre şi rolul neînsemnat, ce s'a reservat bisericei nóstre în cadrele miliţiei.

Din el este evident, că preoţii nostri militari în unele privinţe stau îndĕrĕptul chiar şi a rabinilor ovrei.

Dar nu voim a preocupa pe onoraţii cetitori, ci lăsăm, ca sĕ-şi formeze conclusiunile cuvenite din textul însuşi al memorandului compus în cunoscinţă de causă, şi insuflat de-o caldă dragoste către biserica ortodoxă, în serviţiul căreia stau autorii lui.

Din parte-ne adaugem numai, că precum celelalte biserici din ţară, în special biserica protestantă a început a desvolta o acţiune energică întru a i se da şi în armată locul şi rolul reclamat de legile ţerii şi de egala îndreptăţire a confesiunilor, aşa nici noi nu putem desconsidera justa cerere a preoţilor nostri militari, de a se întreprinde din parte competentă paşii necesari pentru considerarea justelor postulate ale memorandului.

Fii tuturor confesiunilor *o viéţă* jertfesc pentru patrie şi tron, egală este jertfa, deci în mĕsură egală trebue sĕ se dee atenţiunea legii tuturor soldaţilor, ca astfel îndoită sĕ fie însufleţirea lor pentru armata, care le ocrotesce limba şi legea.

Există, ce-i drept, ordinaţiuni ministeriale, că oficerii sub ameninţarea dimiterii trebue sĕ înveţe în un anumit interval de timp limba feciorilor din regimentul, la care sunt împărţiţi. Dar ce folos de asemenea dispositiuni, dacă din scólele de cadeţi s'a scos nu numai studiul limbei române, care până aci se propunea barem în mod facultativ, ci s'a decretat propunerea chiar şi a religiunii *în limba germână?* Si ce frumos ne învaţă biserica nóstră în limba maternă a ne iubí ţéra, armata, urtea şi pe domnitor! Demnitatea bisericei nóstre, contingentul soldaţilor nostri, jertfele nóstre în pace şi rĕsboiu pretind sĕ se dee bisericei ortodoxe române din patrie şi în cadrele armatei rolul, ce i se cuvine.

Étă memorandul:

Excelenţia Vóstră, Inaltpreasfinţite Domnule Archiepiscop şi Metropolit!
Mărit Congres!

Umiliţi*) subscrişii preoţi militari greco-orientali români din armata comună a monarchiei, avênd în vedere, că mai mulţi membrii ai delegaţiunei ungare în cele dóuĕ sesiuni delegaţionale din urmă, când s'a tractat budgetul armatei, şi-au rĕdicat de repeţite ori cuvêntul *în interesul preoţimei militare protestante,* cerênd cu multă insistinţă — în virtutea libertăţii religionare şi a egalei îndreptăţiri a confesiunilor — o organisaţiune mai corespunzĕtóre pentru acest cler, respective urgând sistemisarea mai *multor (30) posturi de preoţi militari protestanţi,* a unui *post de referent în ministeriul de resbel,* care sĕ represinte şi se apere interesele acestei confesiuni la acel for, precum şi *crearea mai multor posturi superióre, regularea avansării* după principiul de drept al ancienităţii etc. etc., căror postulate urgente cercurile decizĕtóre ale armatei, vor trebui negreşit sĕ satisfacă mai curênd ori mai târziu, şi considerând mai departe, că în cadrul actualei organisaţiuni a clerului militar, noi póte ne aflăm într'un desavantagiu şi mai mare, ca colegii protestanţi faţă de clerul militar rom.-cat. privilegiat: ne permitem spre orientare a Vĕ atrage înalta atenţiune asupra defectuósei organisaţiuni presente a preoţimei militare din armată, atât pentru timpul de pace, cât şi pentru casul de rĕsboiu, arĕtêndu-Vĕ în special tóte normele dispositiunilor nóstre organice (Organische Bestimmungen für die Militär-Seelsorge. A. 1. *h.* 1892) precum şi a regulamentului nostru de serviţiu (Dienst-Vorschrift für die Militär-Geistlichkeit. A. 16. *c.* 1887), cari norme sunt degrădătóre şi *jignitóre pentru noi şi pentru demnitatea bisericei nóstre,* şi în acela-şi timp rugându-Vĕ cu profund respect a întreveni cu înalta-Vĕ autoritate la forul competent, respective la înaltul ministeriu de resbel al armatei imp. şi reg., solicitând delăturarea defectelor organisaţiunei nóstre şi a tuturor normelor şi dispositiunilor degrădătóre şi jignitóre pentru clerul militar greco-oriental.

I. Conform amintitei organisaţiuni, statul activ al preoţimei militare din armata comună a monarchiei constă de presinte din:

1 vicariu campestru apostolic;
1 director consistorial campestru;
2 secretari consistoriali campestri;
16 parochi militari;
1 paroch militar titular la academia technică militară din Viena;
40 capelani militari de clasa I-ă;
54 capelani militari de clasa a II-a, şi
7 profesori (catecheţi) militari parte de clasa I-ă, parte de clasa II-a, aplicaţi pe la institutele resp. scólele militare.

La olaltă 122 preoţi militari romano-catolici.

La marina austro-ungară aplicaţi sunt:

1 paroch militar;
4 capelani militari de clasa I-ă; şi
4 capelani militari de clasa a II-a.

La olaltă 9 preoţi romano-catolici de marină.

Astfeliu suma totală a preoţilor militari romano-catolici face 131.

Clerul militar greco-catolic constă din:

1 protopresbiter militar;
7 capelani militari de clasa I-ă; şi
4 capelani militari de clasa a II-a.

La olaltă 12 preoţi militari greco-catolici.

Clerul militar greco-oriental constă din:

1 protopop militar;
5 capelani militari de clasa I-ă; şi
4 capelani militari de clasa a II-a.

La olaltă 10 preoţi militari greco-orientali.

Clerul militar evangelic de confesiunea augsb. şi helv. constă din:

1 senior militar;
3 păstori de suflete de clasa I-ă; şi
4 păstori de suflete de clasa a II-a.

La olaltă 8 păstori de suflete ev. militari.

Aruncând numai o privire fugitivă asupra acestei organisaţiuni defectuóse, bate numai de cât la ochi disproporţia numerică între preoţii militari romano-catolici şi cei de alte confesiuni şi în special cei de confesiunea greco-orientală.

Acésta disproporţie reiasă şi mai lămurit din datele numerice ale ostaşilor din armată grupaţi după confesiuni, aşa cum le-a presentat ministrul de rĕsboiu delegaţiunilor cu ocasiunea sesiunei din urmă. Iată datele respective:

225.443 ostaşi rom.-cat. cu 131 preoţi mil.
27.745 „ gr.-cat. „ 12 „ „
21.723 „ gr.-ort. „ 9*) „ „
15.675 „ ev.-helv. „ 4 „ „
11.928 „ ev.-aug. „ 4 „ „

Pe basa acestor date se póte constata urmĕtórea proporţiă între ostaşi şi numĕrul preoţilor:

pe 1720 ostaşi rom.-cat. cade 1 preot;
„ 2314 „ gr.-cat „ 1 „
„ 2413 „ gr.-ort. „ 1 „
„ 3818 „ ev.-elv. „ 1 „
„ 2982 „ ev.-augsb. „ 1 „

Din aceste date reproduse se póte constata în mod mai pe sus de tótă îndoiala, că în armată elementul catolic faţă de cel greco-oriental, se află cam în aceaşi proporţiă numerică, ca 10 către 1, prin urmare numĕrul nostru al preoţilor militari gr.-or. din monarchie — după drept şi dreptate — ar trebui sporit încă cel puţin cu 4 şi anume cu 4 preoţi greco-orientali români.

E semnificativ, că pentru regimentele din Bucovina, cari constau în mare parte, décă nu chiar în majoritate preponderantă din Români, nu e instituit nici măcar un singur post de preot militar român, până când pentru ostaşii ruteni de acolo este instituit un preot milit. rutean, actualul protopop militar cu sediul în Liow (Lemberg).

In cele de până aci am fi espus prin date numerice organisaţiunea statului activ al preoţimei militare pentru timpul de pace şi din acéstă espunere este evident, că numărul preoţilor militari gr.-or. nici de cum nu stă în aceea proporţie faţă de al preoţilor militari rom.-cat., în care se află considerabilul contingent al ostaşilor gr.-or. faţă de contingentul ostaşilor rom.-cat. din armată.

In liniamente generale ţênem de necesar se espunem şi organisaţiunea preoţimei militare pentru cas de resbel.

Articolul X. din „Dispositiunile organice", pe care 'l reproducem aci în punctele principali, în traducere sună astfeliu:

„In cas de mobilisare se designézâ pe lângă comanda superióră de armată un capelan militar pentru oficiul pastoral cu împărţirea la cortelul general (Hauptquartier) operătoriu.

La tótă comanda de armată (Armee-Commando) sĕ sistemisézâ un oficiu pastoral castrens (Militär-Seelsorge) cu împărţirea la comanda generală de armată (Armee-General-Commando). Acésta constă din:

1 superior campestru (paroch milit.),
1 preot milit. ev. (elv. séu augsb), şi
1 rabiner campestru.

a) De superior campestru se denumesce câte un paroch militar pentru fie-care corp de armată pe durata stărei de mobilisare, care are sĕ exercieze iurisdicţiunea spirituală asupra persónelor de religiunea catolică împărţite la respectivele corpuri de armată şi se controleze serviciul pastoral al preoţilor de trupe, de divisii şi de spitale.

Preotul militar dela cortelul general al comandei superióre de armată, sĕ subordinézâ cutărui superior campestru.

Superiorul campestru e organul ajutătoriu al comandei de armată în tóte afacerile bisericesci de natură militară administrativă.

b) Pentru fie care comandă de armată se designézâ câte un preot milit. ev. din statul activ, care are sĕ se îngrijéscă de afacerile spirituale ale credincioşilor sei, aparţênĕtori de respectiva armată, întru cât aceia nu s'ar ţênea de competinţa unui oficiu pastoral ev. de divisiă.

La dînsul sunt avisaţi în afaceri bisericesci, preoţii militari evangelici dela divisiile de trupe ale respectivei armate.

Preotul militar evangelic de armată, ca organ ajutătoriu al comandei de armată, depinde în tótă privinţa dela acésta, respective dela comanda generală de armată.

c) Rabinerul campestru al armatei e chemat a efeptui funcţiunile rituale pentru credincioşii sĕi dela comandele, trupele şi institutele aparţênĕtóre armatei.

Positia de serviţiu descrisă în punctul *b)* se aplică prin analogiă şi la rabinerul campestru.

Pentru fie-care divisie de trupe sĕ sistemisézâ în cas de mobilisare un oficiu pastoral militar constătătoriu din doi preoţi militari.

In scopul acesta se denumesc capelani respective preoţi militari evangelici cu considerare la referinţele confesionale şi limbistice ale trupelor aparţînĕtóre divisiei. Aceia au sĕ funcţioneze la trupele şi institutele avisate lor de către comanda de divisie.

In afaceri bisericesci preoţii catolici de divisiă, sunt subordinaţi superiorului campestru, *ér preoţii de divisiă de alte confesiuni în afaceri bisericesci sunt avisaţi la cel mai superior (cel mai bĕtrân în rang) preot militar*

---

*) Onoratele redacţiuni dela foile bisericesci din Metropoliă, sunt rugate — spre orientarea mai timpuriă a ilustrilor membrii congresuali — a reproduce acest memorand în tótă estensiunea sa. — Nota autorilor.

*) Capelanul militar gr. or. sêrb din Bosnia, fiind instituit pentru ostaşii gr. or. sêrbi, dela trupele bosniace indigene, nu s'a computat aci.

de acea-şi confesiune, care sĕ află la armata de pe câmpul de operaţiune".

Eată cât de nedréptă, degrădătóre şi umilitóre este pentru noi şi acésta organisare, în cadrul căreia preoţii militari evanghelici, *ba chiar şi rabinerii campestrii se bucură de mai multă consideraţiune ca noi* şi se află în o posiţiă mai avantagiósă — ca sĕ nu zicem superióră — faţă de preoţii castrenşi greco-orientali, căci până când aceia sunt împărţiţi pe la tóte comandele de armată şi figuréză acolo ca organe ajutătóre în tóte afacerile bisericeşti de natură militară administrativă, până atunci acestia sunt aplicaţi numai pe la divisiile de trupe, unde o reclamă acésta absoluta necesitate, fără însĕ a figura ca organe ajutătóre la comandele de divisii.

Insuficienţa numĕrului de preoţi militari gr.-or. activi, în timp de pace de-o parte, rolul inferior al acestora în timp de resbel de altă parte, étă nota caracteristică, étă 1.-ul şi cel mai sémţit defect al organisaţiunei nóstre.

II. Al 2-lea defect al acestei organisări zace în clasificarea după rang a preoţilor militari.

In privinţa acésta clerul militar rom.-cat. încă se bucură de un privilegiu nejustificat faţă de clerul militar de alte confesiuni, respective faţă de noi, deşi după principiul dreptăţii şi al ecuităţii diferinţa la beneficii nu ar fi admisibilă atunci, când datorinţele şi prestaţiunile sunt egale.

Spre ilustrarea celor afirmate ne provocăm la împrejurarea, că pe séma clerului militar rom.-cat. sunt sistemisate următórele posturi:

1. Postul de vicariu campestru în rangul al V-lea (rang de general).
2. Postul de director consistorial campestru în rangul a VII-lea (rang de vice-colonel).
3. Un post de secretariu consistorial campestru în rangul al VIII-lea (rang de maior) şi
4. 17 posturi de parochi militari asemenea în rangul al VIII-lea, adecă în rang de maior.

Pe când deci pentru clerul castrens rom.-cat. sunt sistemisate 20 de posturi superióre, pe atunci pentru noi, respective pentru clerul militar gr.-or. e sistemisat numai *un* unic post de protopop militar în rangul al VIII-lea accesibil numai pentru cei favorisaţi de sórte, deórece avansările se dispun după tură, ér tóte celelalte posturi de capelani militari sunt în rangul al IX-lea (rang de căpitan), cu care cei mai mulţi trebue sĕ-şi încheie cu resignaţiune cariera de preot militar.

In chipul acesta se întêmplă apoi nu odată perversitatea atât de umilitóre, că preotul militar gr.-or. cu rang de căpitan are sĕ salute pe un căpitan, căruia nainte cu circa 15 ani i-a fost catichet, respective profesor de religiune, căci — vezi bine — aşa o pretinde acésta disciplina militară prescrisă de regulamentul de serviţiu (Dienst-Reglement) pentru armată.

III. Al 3-lea defect — pentru noi fórte sêmţit — al organisărei clerului militar este, că noi nu avem din sînul nostru referent bisericesc instituit la ministerul comun de resbel, care se represente interesele nóstre binepricepute, ci acestea sunt puse la discreţiunea vicariului campestru romano-catolic, căruia noi preoţii militari greco-orientali de şi de jure nu-i suntem subordinaţi, dar de facto da, fiind vicariul campestru în sensul dispoziţiunilor organice pentru preoţii militari art. IV. alinea a 3-a, consilierul ministeriului comun de resbel în tóte afacerile bisericeşti de natură militară-administrativă şi ca atare chemat a opina, ori a face propuneri, în tóte afacerile personale, prin urmare şi în afacerile personale ale nóstre, ale preoţilor militari greco-orientali, cari din a. 1892 încóci constituim un stat concretual separat de statul activ al preoţimei militare catolice.

Că vicariatul campestru aievea se îngeréză în afacerile nóstre personale, acésta prea bine o sciu înşişi prelaţii bisericei nóstre, dar la cas de lipsă o putem dovedi şi noi cu act oficios şi autentic la mână.

In ce chip însĕ represintă, asigură şi menagéză interesele nóstre vicariul campestru, om strĕin, ca sĕ nu zicem antagonist faţă de confesiunea nóstră, e póte de prisos a mai accentua deosebit. Protestele energice ridicate din partea membrilor protestanţi ai delegaţiunei ungare cu ocasiunea şedinţei delegaţionali din 6 Ianuariu a. c. (st. n.) în contra ingerinţelor necompetente ale vicariului campestru în afacerile preoţilor militari evangelici, dovedesc destul de lămurit, că în ce chip ocrotesce interesele necatolice şeful preoţimei militare catolice.

Dintre alte multe puncte jignitóre şi umilitóre ale suscitatelor dispoziţiuni organice, precum şi a regulamentului clerului militar pentru noi, ne mărginim a remarca numai următórele:

α) Starea inferióră, ca sĕ nu zicem chiar subordinată, a nóstră faţă de parochul militar (rom.-cat.), care în înţelesul art. VI, alin. 2 din amintitele dispoziţiuni organice, este organul ajutătoriu şi referent al comandei militare teritoriale, resp. a comandei unui corp de armată în tóte afacerile bisericesci de natură militară-administrativă.

Deşi în art. VIII alin. 4 din descitatele „Dispoziţiuni" se zice, că preoţii militari greco-orientali sunt în tótă privinţa subordinaţi comandei militare teritoriale, totuşi din împrejurarea, că parochului militar, ca preot romano-catolic i se transpun din partea respectivelor comande militare tóte afacerile bisericesci şi de îngrijire sufletéscă spre opinare şi ce e mai mult, că lui i se încredinţéză de comun în tot anul şi *formularea listei de conduită şi de cualificaţiune şi asupra nóstră* a preoţilor militari greco-orientali, dela care descriere depinde avansarea nóstră, se póte deduce cu drept cuvênt inferioritatea, dependenţa si quasi subordinarea nóstră faţă de parochul militar rom.-catolic, care în calitatea sa de referent al comandei militare teritoriale resp. a unui corp de armată, póte tracta afacerile nóstre personale şi a decide asupra viitoriului nostru în modul cel mai arbitrar, eventual şi fără cea mai mică restricţiune.

β) Preterarea nóstră la celebrarea liturgiei campestre la anumite ocasiuni festive.

Intr'o garnisónă, unde se află d. e. doi séu mai mulţi preoţi militari de diferite confesiuni, la anumite ocasiuni p. e. la „ziua împĕratului", serbarea aniversării zilelor memorabile ale regimentelor etc. preotul militar are totdeuna preferinţa de a celebra liturgia campestră chiar şi în casul acela, când credincioşii lui din aceeaşi garnisónă, séu dela regimentul respectiv ar fi în minoritate disparentă faţă de ostaşii de altă confesiune. Observăm la punctul acesta, că prerogativa, ce şi-o arógă preoţii militari rom.-cat. la celebrarea liturgiei campestre nu e întemeiată nici pe regulament, nici pe dispoziţiunile organice, ci eschisiv uumai pe us.

(Va urma.)

Disolvarea camerei austriace.

Wiener Zeitung publică un decret imperial, cu data de 7 Septembre n. pentru disolvarea Camerei deputaţilor. Ziarul zice, vorbind de acéstă mĕsură, că poporul n'a putut vedea realizându-se nici una din dorinţele sale, că Austro-Ungaria n'a putut participa la desvoltarea economică, industrială şi comercială a celor-l'alte State şi că tóte sforţările guvernului pentru a face sĕ înceteze tristele evenimente din urmă au rĕmas zadarnice. Disolvarea Camerei a devenit astfel o necesitate imperiósă. Guvernul rógă populaţiunea sĕ aibă în vedere, la nouile alegeri, aceste nevoi economice; puterile Statului vor fi ast-fel întărite.

In consiliul ministerial de Sâmbătă s'a fixat terminul alegerilor astfel: In tóte provinciile şi curiile electorale cu escepţia Galiţiei, Bucovinei şi Dalmaţiei, alegerile vor fi între 2—15 Ianuarie 1901, ear în Galiţia, Bucovina şi Dalmaţia în curia a 4-a şi a 5-a în intervalul dela 15 Sept. până la Crăciun; în celelalte curii alegerile se vor face din 2—8 Ianuarie a. 1901.

Revistă Bisericéscă.

Implinirea datorinţelor clerului faţă de Dumnezeu şi faţă de popor.

(Fine.)

Intr'un mod trebue dat poveţe îndreptătóre celor sĕraci, într'alt mod celor bogaţi. Cei sĕrmani trebue consolaţi în starea lor ear' cei bogaţi trebue admoniaţi în desfrânările lor, pentru ca sĕ se depărteze de superbiă. Cătră o femee vĕduvă zice Domnul prin profet: „Nu te teme, pentru-că te-ai ruşinat, nici sĕ'ţi fie ruşine pentru că te-ai ocărât, că de ruşinea ta vecinică vei scăpa şi de ocara vĕduviei tale mai mult nu'ţi vei aduce aminte" Is. 54, 4.

Ear' sântul apostul Pavel zice cătră discipulii sĕi: „Porunciţi bogaţilor sĕ nu fie superbi şi sĕ se încrédă în avuţia trecătóre". I Tim. 6, 17.

Sĕ pare a veni marele apostol Pavel în contrazicere cu preceptele sântei scripturi aici. Insă dacă băgăm mai bine de seamă fórte adevĕrat grăeşte, deórece numai slăbiciunile trebuesc cu blândeţe corese, faţă de superbie, o însuşire dintre cele mai funeste în viaţă trebue sĕ te porţi cu stricteţe. Acelora, cari se veselesc într'un mod, care 'i duce la îngâmfare, trebue sĕ le aduci aminte de intristare, ear' celor întristaţi sĕ le aduci aminte de bucuria ce 'i aştéptă în ceriu. Cătră cei, cari sunt încontinu veseli, desmerdaţi zice Domnul: „Vai de voi, cari rideţi acum pentru că veţi plânge şi vă veţi tângui". Luca 6, 25. Pre cei supuşi sĕ nu'i măchnéscă posiţia lor umilită, ear' cei, cari pórtă un oficiu órecare, sĕ nu devie superbi. Supuşii trebue îndemnaţi a indeplini cu scumpătate datoriile lor, pentru cari au sĕ guste şi ródele muncii, ear' cei mai mari sĕ nu demânde mai mult decât pot îndeplini supuşii, deórece şi părinţii numai aceea demândă copiilor lor sĕ facă, ce le este cu putinţă şi ce e amĕsurat puterii lor.

In cas contrar devin neascultători, educaţia e falsă şi influinţa rea 'şi o arată în întreg decursul vieţii lor. Celor invidioşi sé le aduci aminte de însuşirile bune ale altora sĕ nisuiască şi ei a 'şi câştiga astfel de insuşiri. Dacă le face cineva bine, întreit şi înpătrit sĕ facă şi ei altora, nu numai sĕ întórcă celor ce le-a făcut bine, că şi făcĕtorii de rele sĕ ajută reciproc.

Celor sănĕtoşi trebue să le aducă aminte sĕ folosécă sănĕtatea întru fericirea sufletului, după cum zice apostolul Pavel: „Atuncea trebue folosit timpul întru câştigarea fericirei de veci, când darul lui D-zeu e reversat asupra ta".

Bolnavii trebue consolaţi, şi cu atât mai vêrtos trebue consideraţi de fii ai lui D-zeu, cu cât mai mult sunt pedepsiţi. Celora, cari sĕ tem de suferinţe, trebue pus în perspectivă vremelnicia bunurilor lumesci, pentru că acestea stau şi la dispoziţia celor rĕi şi ştiut e, că omul prin suportarea necasurilor, a greutăţilor lumei acesteia îşi arată tăria caracterului; dacă stă cu capul ridicat la ori ce greutate, ca goronul, care după vifor încă stă în sus, deşi acesta s'a despoiat de unele crengi mai slabe, nu ca trestia, pe care o afundă şi cel mai mic vênt, în mocirlă şi după aceea ear' îşi ridică capul, se 'nţelege atuncea e murdară şi mai despoiată de crengi ca goronul.

Noi, cari avem a păstori conştiincios turma cuvêntătóre, sĕ ne arătăm demni de numele „preoţi cu crucea 'n frunte", care ni s'a dat în timpul cel mai critic pentru naţiunea nóstră! Pentrucă numai aceia, cari 'şi curăţesc duhul lor, cari 'şi împodobesc inima şi mintea cu lucruri folositóre tuturor şi plăcute lui D-zeu, aduc jertfă insufleţită şi fără de mórte Tatălui ceresc, a cărui slujitori sunt.

DIN BUCOVINA

(Persecuţiile guvernului contra „Deşteptării"). Decând ziarul *Deşteptarea* a luat rolul sistatului organ Patria, purtând cu mare vigóre lupta pentru causa cea sfântă a fraţilor bucovineni, br. Bourguignon esercită cea mai straşnică censură asupra celor scrise în *Deşteptarea* prin confiscarea a tot ce nu-i convine.

Din primul articol al Nrului 28 n'a fost lăsat de cât o mică parte de la început şi cîte-va rînduri de la sfîrşit. Prima pagină a suplimentului „*Ne-au aruncat la pămînt şi biserica*" e albă cu desăvîrşire, iar din pagina a 3-a numeróse pasagii sunt date afară.

In articolul confiscat *Ne-au aruncat la pămînt şi biserica*, publicat de „Apĕrarea Naţională", se arată cum înainte de a ajunge Bucovina la Austria biserica ortodoxă română gospodăria cu averile sale, după cum voia. Acum însĕ trebue sĕ se mulţuméscă cu sfărmiturile, ce le capĕtă după multe rugări dela guvern.

Iată un fragment din acest remarcabil articol:

„Astă-zi preoţii cei zeloşi şi buni sunt prigoniţi la fie-care pas, cei răi sunt decoraţi pentru faptele lor cu ordine şi cruci. *Astă-zi în biserica nóstră virtutea plînge la gard, iar patima şeade la masă pe locul de frunte.* Astă-zi ori avem Mitropolit ori nu avem Mitropolit, ori avem consistor şi protopopi ori nu-i avem.. tot pe una ese, căci dóră aşa şi aşa nu ce află de bine consistorul şi protopopii, ci ceea-ce află de bine presidentul, sfetnicii, şi căpitanii lui, aceasta rămîne. Astă-zi guvernul *numai de botezat şi de îngropat nu s'a apucat* încă, de alt-fel în tóte trebile bisericei nóstre se amestecă, tóte le face. Ast-fel din ce în ce *tot mai mult se prăbuşeşte biserica nóstră*, tot mai mult se depărtéză preoţii cei buni, tot mai mult se înalţă la ranguri mari preoţii cei nevrednici, tot mai multe patimi se furişază şi înveninéză trupul bisericei nóstre..."

NOUTĂŢI

Parastase. Dumineca trecută după oficiarea s. liturgii, la care rĕspunsurile le-a dat un escelent cor bisericesc sub conducerea dlui profesor seminarial Timoteiu *Popoviciu*, s'a săvêrşit parastas în amintirea decedaţilor clerici Iuliu *Némţ* şi Eugen *Sêrb*, din partea colegilor lor. La actul acesta au participat şi Escelenţia Sa I. P. S. nostru metropolit *Ioan* împreună cu numĕrosul public asistent la oficiul divin.

Tot din incidentul acesta s'a trimis pentru „masa studenţilor din Brad" suma de 20 cor. 60 fil., colectată dela colegii amintiţilor repausaţi.

— Astăzi s'a sĕvêrşit *parastas* anual în amintirea decedatului căpitan în pens. *Petraşcu.*

*

Dela Băile-Herculane. Rapórtele sosite spun, că adunarea Asociaţiunei e bine frecuentată. Duminecă s'a ţinut serviciu divin în biserica gr. or. din Băile-Herculane, pontificând protopopii Ghidiu, Mihail Popovici şi Vasiliu Popovici. La discursul de deschidere avêntat, ţinut de preşedintele Asociaţiunii dl preposit *I. M. Moldovan* a respuns din partea Caransebeşenilor dl ppresbit. *A. Ghidiu*, ér din partea societăţii pentru fond de teatru a salutat Asociaţiunea dl *Iosif Vulcan*.

*

Dela „Reuniunea română de înmormêntare din Sibiiu". In şedinţa direcţiunei dto. 8 Sept. c. s'a luat la cunoştinţă, încasările taxelor făcute pentru reposaţii membri: *Maria Popadan*, *Stefan Vlad*, *ziler*, *George Dumitru*, *culeg. tip.* şi *Elena Ţarcă*. Reuniunea a solvit erezilor acestora 404 cor. şi s'au detras în favorul fondului de binefacere 40 cor. 40 bani. Acestui fond i s'a hotărît menirea de a servi *la înfiinţarea unui asil* (pentru *orfani* şi ómeni *neputincioşi*). La acest fond şi-au dăruit competinţele lor statutare directorul *Pantaleon Lucuţa* şi secretarul *Vic. Tordăşanu*. Averea în bani a Reuniunei, esclusiv unele taxe încă neîncassate pentru Elena Ţarcă, face peste 700 cor. Avênd în vedere marele numĕr al acelora, cari ar dori sĕ între în şirul membrilor Reuniunei ce azi numĕră 350 membri, — se înfiinţéză *a 2-a secţie a Reuniunei cu alţi*

300 membri, cari au a solvi 2 cor. taxă de înscriere. Secțiunea a II-a se va activa după ce se vor fi înscris cei 300 membri. Inscrieri se pot face la ori care membru din direcție în curs de 30 zile.

*

In cercul Bozoviciu din diecesa *Caransebeșului*, a fost ales deputat congresual dl *Dr. Atanasie Bradean*, medic în Bozoviciu.

*

Dela reuniunea sodalilor. La *„fondul de acuirure a unei case proprii cu o hală de vênzare“* a „Reuniunei sodalilor români din Sibiiu“ au contribuit cu câte 20 bani:

Maria Bîrlea n. Rotariu, Filip Gligor, econom, Maria Gligor n. Man, Iosif Goga, paroch, d-na Aurelia Goga n. Bratu, înv. (Rĕșinari); Valeriu Popovici, paroch, Ana Popovici n. Bêrz (Sibiel); Valeriu Millea, notar (Tilișca); Adolf Benigni, C. P., M. P., Traian Mețian, prot., Efrosina Mețian n. Tipeiu, Eugenia Mețian juna, Sora Mețian n. Comșa (Zernești); Traian Mețian, inginer (Belgia); Sergiu Medean, protopr., Elena Medean n. Tipeiu, Virgilia Tipeiu juna, Ioan Tipeiu, protopres. emer., Hortensia Medean juna (Sebeșul-săsesc); Ioan Ghibu, profes. sem., Valeriu Ghibu, abiturient, Moise Lazar, asesor consistorial; Vasile Gămulea, funcționar „Albina“, vĕduva Maria V. Gămulea, și Leontin Pușcariu, funcționar la „Albina“; d-na Maria Dr. Maier n. Dancăș, vĕd. de protopresb. (Sĕliște); Bucur Dancăș sen., Maria B. Dancăș (Rĕșinari); Victor Brote, silvicultor; Dora Brote născ. Dancăș (Valearea, România); Genică V. Brote (Rĕșinari); Iuliana Dancăș; Mițica Dancăș; Ana Dancăș, Cornelia Dancăș, Veturia Dancăș, Dora Dancăș, juna, Bucur Dancăș, june, Ionel Dancăș, june, Ana Boidocan n. Dancăș, Bucur Dancăș (Nyitra); Irimie Dancăș, propr. (Rĕșinari); Savu Timariu, înv. (Pianul-inf.); Aurel Stoica, asistent de inginer de com.; Silvia Stoica n. Moldovan; N. N.; Nicolae Savovici; George Muțiu, culeg.-tip.; Ioan Imbăruș, expeditor la „Tribuna“; Maria Grecu, Eugenia Grecu, învĕțătóre; Ioan Ganea m. cojocar; Ioan Marton, tapetar (Șoala); George Mocean, culeg.-tip.; Ioan Fakesch, sergent; Dr. Ioan Bunea, profesor Brașov. Nicolae Vătășan, prot.; Nicolae Șurean, învĕț., Dumitru Șurean, paroch (Cristian); Valeriu Arsenie, înv. (Gurarîului); Valer Tăbăcariu, jurist, Constantin Colbasi, propr. (Șpring); Eliseu Moga, preot, Regina Moga n. Pop (Apahida); Nic. Moisin, măsar (Sĕliște); Emanuel Beșa, paroch, Aurelia Beșa n. Albini (Zlatna); Emil Popp, propr., Carolina Popp, Miți, Melania și Hareti Popp (Bobohalma); Ioan Bonferdt, restaurant, Domnica Milea, Laurențiu Ciorbea, paroch, Sălciva-de-jos; Isaia Henteș, paroch, Victoria Henteș, preotésă, Ocna-Sibiiului; Genadie G. Bogoevici, ieromonach, Budapesta; Demetriu Bogoevici, preot, Bania; Dumitru Sêrbu, funcț. la „Transilvania“, Maria Sêrbu născ. Morariu; Clemente Nicula, paroch; Silvia Nicula, preparandă (Slimnic); Ioan Fodorean, Aurelia Fodorean, juna (Moșna); Leontin Simonescu, secretar metropolitan; Ioan Nicola, par.; Rachila Nicola n. Oneț, preotésă; Sabina Nicola, juna; Minerva Nicola, juna; Petru Nicola, student; Mircea Nicola, Viorica Nicola, Viorel Coriolan Nicola (Albac-Arada); Teodor Cotuț, paroch (Diug); Ioan Mihaiu, Susana Schmidt și Avram Armean, corectorul Tipografiei archidiecesane.

*

Profesor nou. La scóla reală de stat din opidul *Deva*, a fost denumit de profesor, dl Iosif *Botean*, absolv. al facultății filosofice din Cluj și fost stipendist din fundațiunea lui Gozsdu. Ii dorim viitor încoronat de succese.

*

Aniversarea 10-a dela mórtea lui Vasile Alexandri. La 27 Augus a. c. s'au împlinit 10 ani dela mórtea ilustrului bard dela Mircești, *Vasile Alexandri*.

Comitetul național studențesc din *Iași*, conscient de datoria sa, a serbat cu cinstea cuvenită acéstă zi în care mórtea a răpit din mijlocul poporului român pe acela ce i-a cântat mai mult de cât ori care durerile și bucuriile sale.

*

Sinodul parochial din *Cărpiniș* (ppiatul Mercurei) pentru alegerea de învĕțător la postul al 2-lea, e convocat pe 3/16 Septembre a. c.

*

O datorie. *Timpul* a luat inițiativa laudabilă pentru deschiderea unei subscripții publice pe séma neconsolatei familii a profesorului Mihăileanu, până ce parlamentul va putea sĕ-'și îndeplinéscă sfînta datorie de a asigura sórtea familiei remase fără sprigin.

*

Treceri în massă la protestantism. In provinciile ereditare ale corónei austriace cucerește tot mai mult teren biserica evanghelică, mai ales clasa inteligentă este care părăsește în massă catolicismul. Astfel nu de mult a trecut la biserica evang. rectorul universității technice din *Graț*; ear în *Mürzzuschlag* s'a constituit o nóuă comunitate bisericéscă evang. In *Turn* l. Teplitz au trecut 55 persóne, în *Reitendorf* (Moravia) 42 persóne la protestantism. Tóte acestea dovedesc, că mișcarea „Los von Rom“ e în continuă creștere.

*

Fabrica de conserve Transsylvania din *Deva* și-a început activitatea, pregătind must de póme, compoturi de pere, prune, smeură și córne, faguri de céră, bureți simpli și papricați în cutii. Expedarea se începe în sĕptĕmâna viitóre.

*

Baronul Adolf Rotschild, care a murit nu de mult la Paris, a lăsat prin testament mai multe milióne spre scopuri de binefacere. Astfel pentru comunitatea israelită din *Neapole* a testat 100,000 lire; pentru o școlă israelită tot de-acolo a testat 100,000 lire; pentru înființarea unui spital israelit 50,000 lire. Pentru o școlă israelită în *Geneva* a lăsat 50,000 franci; pentru sĕracii din *Frankfurt* l. Main 100,000 franci; pentru institutele de binefacere din *Neapole* 100,000 lire; pentru cele din *Geneva* 50,000 franci; pentru casa sĕracilor din *Neapole* o rentă de 5000 fr;; pentru institutul orbilor din *Frankfurt* o asemenea rentă. Afară de acésta, spitalul de copii din *Geneva* va căpĕta 200,000 fr. și sĕracii din Geneva 100,000 fr. Familiile muncitorilor sĕraci din Geneva, cari ajung în miseriă în urma decedării capului lor, vor primi anual 5000 fr. Vila de lângă Geneva a testat'o Rotschild, ca sĕ se înființeze în ea un *institut de oculistică*, spre care scop i-a asigurat anual o rentă de 80,000 franci.

Scrisóre din Cohalm.

Onorată Redacție!

Vĕ rog sĕ binevoiți a face loc, în prețiosul D-Vóstre organ *Telegraful Român* unei scrisori mai detaiate despre trecutul și presentul despărțĕmĕntului nostru XXVII Cohalm al „Asociațiunei“.

Ceva din trecut.

Despărțământul nostru XXVII-lea trăește de un deceniu. Adunarea generală din Reghinul săsesc, ținută pare-mi-sĕ prin anul 1889, a decretat înființarea unui nou despărțĕmênt în ținutul Cohalm și jur. Comitetul central în anul 1890 prin Decembre a trimis un apel inteligenței din Cohalm, pentru a se constitui în despărțămênt.

Zis... și făcut! In același an sĕ pun basele sus-amintitului despărțămênt.

Aceia, cari au pus temeliile, pe cari s-a clădit edificiul lui, au netăgăduitul merit de-a fi făcut posibilitatea, ca mândra nóstră instituție „Asociațiunea“, sĕ ne îmbrățișeze cu căldură, la sinul sĕu binefăcător și pe noi Românii din Cohalm și jur. Nu vréu sĕ-i amintesc, căci: „nomina sunt odiosa“! Cine nu-i cunóște scruteze mersul Asociațiunii și hotărîrile ei.

Cine însĕ vrea sĕ tăgăduiască și sĕ zică că n'au merite, ... poftéscă!

Vor zice însĕ Dlor: „Ce merite? Meritele, că până aci despărțĕmêntul a fost în códa fraților sei, că n'a făcut nici-un sporiu și că de-abia s'a susținut“!

S'ar părea că adevĕrul e pe partea acestor Dni. De facto însĕ nu e așa! Sĕ vedem așadară!

E adevĕrat că până aci puțin sporiu a făcut despărțămêntul nostru. Trebue sĕ recunóștem cu regret — după cum exact ne arată organul oficios „Transilvania“ — că locul despărțămêntului XXVII. Cohalm era în códă.

Membrii numĕra 5—6, așa că deabia sĕ potea înjgheba un comitet cercual, și póte numai împrejurării norocóse, că numĕra în șirul membrilor sĕi și unul pe viață, are a'și mulțumi azi existența.

Adunările generale erau — pot sĕ zic — triste! Abia lua parte 2—3 inteligenți și câte-un țĕran rătăcit pe acolo, care vezi-bine, credea că e vorba de comasație (!) După ședință sĕ împrăștiau care în cotro la ale sale. Resultatul material era slab, cel moral dezastruos. Așa a durat bóla asta 10 ani! Desperaseră Românii de sórtea lui și acum ajunsese rîndul la: „To be or no to be“?

Ei și astea sînt merite — vor zice D-lor? ....

... Anume și cu tótă ocazia am căutat sĕ mĕ conving despre cauzele adevĕrate, cari au făcut atâta vreme, ca o instituție, atât de necesară nouă Românilor de aci, sĕ tânjască, se vegeteze numai.

Am cerut informații dela unii și dela alții. Imi spunéu: „Tótă vina o pórtă cârmuitoriul“! Ba mai zicéu eară: „Comitetul e cel cu musca pe căciulă, căci nu e destul de zelos“! In sfârșit: „Quot capita tot sensus“!

N'am mai întrebat, ci mi-am făcut însu-mi judecata căci: „relele nu vin de dinafară“!

Cauzele — după mine — sînt următórele: *Sentimentul social rudimentar, lipsa simțului de jertfă, indolența inteligenței nóstre — puțină, câtă e — și la urmă mai contribue la rĕu și contactul cu populația săséscă, care pe la noi, pare-că timpește tot idealismul în poporul nostru.*

Deci susțin și afirm că e meritul veteranilor — necontestatul merit — de-a fi susținut despărțămêntul (gardul făr' de nici-o proptea) în vremea, când bîntuia vifore... nu e nici o glorie, nu e merit, a privi fără grijă, fără milă, cum sĕ zbuciumă „o instituție culturală română“, în agonia morții! Așa Dlor! E ușor a afla defectele lucrurilor, dar e frumos a le îndrepta, a le face sĕ prospereze!!

Semne bune.

Când însĕ lipsa e mai mare, atunci ajutorul lui Dzeu e mai aprópe; și Dzeu care pórtă de grija nóstră s'a îndurat a ne da nădejdi calde!!

Ziua de 26 August s. n. a fost o zi care forméză epocă în viața despărțămêntului Cohalm.

Era o zi frumósă. Ceriul era senin... natura mândră! La órele 2 vedeai cum Românii sosiți, grupuri — grupuri țin drumul bisericei gr.-or. Incet — încet vinea și de ici și de colo câte unul. La órele 3, în frumósa biserică gr.-or. din loc era multișor public. Pare-că 'ți creștea inima, când vedeai că totuși Românii pot face câte-ceva când voesc! Numai voință trĕbue!

Cu vie satisfacție observ, că trĕbue sĕ înregistrez un caz, — nu tocmai extraordinar — dar pentru noi Cohălmenii, îmbucurător, că avem și dame și d-selle între noi. Laudă sĕ cuvine femeilor, cari pentru întâia óră sĕ intereséză de cultura Românéscă pe la noi.

Amintesc pe Dnele: protopr. Mircea, Dr. Elefterescu, Maria Bercan, Dșórele: Maniu, și M. Bercan. Dee Dzeu ca pe viitor cât de multe Dne sĕ vedem la adunarea generală!!

Chiar și miliția a fost representată prin Dl cadet R. Brotea. La órele $3^1/_2$ Dl Director, protopr. N. D. Mircea, deschide:

Adunarea generală.

Prin o vorbire frumósă ne desfășură trecutul despărțămêntului. Sĕ execută apoi p. 2. La p. 3 din program „Inscrierea de membrii noi“ trebue sĕ me opresc. Se declară membri noi plus cei vechi: Dl director N. D. Mircea, G. Spornic paroch Cohalm, G. Repede paroch Homorod, I. Brotea paroch Mateiaș, I. Bercan paroch Merchiașa, Il. Buzea paroch Ștena, I. Urs profesor, I. Buzea com. de pol., Z. Borcoman înv. Cohalm, G. Borcoman meseriaș Cohalm, I. Sĕracu econom Cohalm, L. Barbu m. ordinar, G. Andron înv. Ungra, A. Bănuț jur. Dl Dr. Elefterescu membru vechiu al „Asociațiunii plătește taxa la despărțămêntul nostru și astfeliu sĕ declară membru al sĕu.

Anul trecut au fost abia 5 membrii — vedem deci cât-de-cât progres!

Membrii ajutători: Dnii A. Boer croitor I. Hoizea înv. și M. Ionescu înv. Cohalm.

Laudă merită toți ómenii de bine, cari au arĕtat cu ocazia asta, că dacă e voință, e putință!!

Lipsind un membru din comitet și totodată fiind vacant postul de vicepresident, e ales cu unanimitate între urale de „sĕ trăiască“, Dl Dr. Elefterescu prof. De bibliotecar e ales Dl G. Andron înv.

Mai amintesc încă următórele frumóse fapte: Dl Dr. Elefterescu desémnă un premiu de 20 cor. pentru cea mai bună *grădină de „legumărit și pomărit“* și dă 10 exemplare din cartea sa întitulată: „Predice“, pentru a sĕ vinde în favorul noii biblioteci ambulante.

Faptele vorbesc dela sine.

Un punct gustat și totodată fórte folositor a fost disertația Dlui Dr. Elefterescu: „Câteva cuvinte despre pomenile la Români“, în care ne arată în termini frumoși nenumĕratele vifore ce au trecut preste capul bietului Român. Dar' tocmai de aci conchide fórte logic la vitalitatea poporului nostru și arată cumcă „colibei țĕrănești avem de-a mulțumi existența nóstră.

„Ea a fost talismanul, care ne-a scăpat de peire“. „Aici sub paiele afumate, plouate și bĕtute de vênt stă ascuns geniul Românismului“, zice Dsa!

Sînt însĕ și rele, cari bîntuie în interiorul acestei colibi, ca: jaful în mâncări dar mai ales în bĕuturi spirtuóse, cu ocazia pomenilor. Combate cu arme puternice datinele aceste rele.

Spune mai departe Dsa: „Azi a ajuns de nici odată nu mai lipsește rachiul de pe masa românului, nu mai póte face nici-un pas fără rachiu; la botezuri beutura, la cununie beutura, la pomeni beutura, la vênzări beutura...“

Ar fi bine de cumva s'ar publica în vre-un jurnal la noi. In România a tipărito D-sa în „Lumina Satelor“.

Zelosul autor a fost viu aplaudat!

S'au mai propus fel de fel de reforme și ameliorări la care au luat parte în discuție Dnii: I. Bercan, G. Andron, I. Ursu, I. Brotea zeloșii membrii ai despărțĕmêntului.

După exhauriarea programului, dl director mulțumind publicului pentru asistare, închide ședința la órele $5^1/_2$.

La „Grădina Szabó!“

După ședință tot publicul în convoi frumos a mers la sus-amintitul loc.

E un ce fenomenal, ca în Cohalm sĕ vezi 10 Români inteligenți adunați undeva sĕ-și petrécă. Și noi am fost 30 persóne! Și ne-am pus pe chef și ne-am petrecut românește!

Din treizeci de guri a rĕsunat „Deșteaptă-te Române“; săsimea de afară credea că éră sĕ începe acuși revoluția. Sĕ înspăimântase de Valachi!.. și cânta Radu din vióră... și cântam și noi..... „Dar ce sĕ scriu? Ori cum sĕ scriu... E ne'mplinit“!

Ca la ori-ce ocasie, așa nici aci n'au lipsit toastele. A vorbit din inimă Dl director, protopresbiterul N. D. Mircea.

Au mai cuvêntat: Dr. Elefterescu, I. Brotea, I. Bercan, G. Andron și alții. Insuflețirea era la culme!

Dar cum nimic nu e fără de sfêrșit... așa și petrecerea nóstră a trebuit sĕ se stêrșéscă! Incă un „Hai sĕ dăm mână cu mână“ — ș'apoi întovărășiți de accentele dulci ale „Marșului lui Iancu“ ne-am despărțit târziu nóptea.

„Hai sĕ dăm mână cu mână„

Tot începutul e greu — sĕ spune. Inceputul s'a făcut. Rolul despărțĕmintelor e ca sĕ-se pue în imediat contact „Asociațiunea“ cu poporul. Cum sĕ ajungă însĕ în atingere cu poporul, când nici representanții unei comune — preotul și învĕțătoriul — nu sacrifică nici un filer pentru cultura nóstră națională, pentru unica nóstră instituție de ast-feliu „Asociațiunea“. *E rĕu destul că din 22 de preoți gr.-or. din despărțĕmênt — membrii sunt abia 4; din cel puțin 28 învĕțători: (grijiți): 2.* Horribile dictu!

Unde ești preoțime, unde sunteți „luminătorii poporului??

Rog din tot sufletul meu pe D-nii preoți și învĕțători, ca pe viitor sĕ se ridice la nivoul, ce-l pretinde azi lozinca națiunei românești: „Cultura națională“.

Lase la o parte micile mizerii, personalitățile și alte nevoi ce-i apasă..... vie și înroleze-se cu dragoste sub mândrul stég al „Asociațiunii“ și îi asigur că vom injgheba un despărțĕmênt, care nu mai are sĕ stee în códă!

Utinam videam! Primiți etc.

Cohalm, la 30 August n. 1900.

stud. jur.:
Aurel Paul Bănuțiu,
membru al „Asociaț“.

Posta Redacțiunei.

Un parochian și *Dr.* Corespondențe anonime nu publicăm.

A Vlad. Am respuns într'un numĕr anterior.

Ad Nr. 270/1900. [170] 2—3

Concurs

Pe basa ordinului consistorial ddto 1 August 1900 Nr. 6473 B. pentru ocuparea parochiei de clasa a II-a Veneţia-inferióră, protopresbiteratul Făgăraşului, se escrie prin acésta concurs nou cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Roman“.

Emolumentele împreunate cu acéstă parochie dau suma de 1290 coróne scrişi una miă dóuĕ sute nóuĕzeci coróne statorite în şedinţa comitetului parochial ddto 13 August 1900.

Din unele venite compete şi cantorului şi celorlalţi servitori bisericesci a treia parte.

Concurenţii se pot informa despre starea parochiei, respective a venitelor atât la oficiul protopresbiteral cât şi la oficiul parochial.

Doritorii de a ocupa acest post au a-şi aşterne suplicele lor instruite conform legilor în vigóre suscrisului oficiu protopresbiteral în terminul susindicat.

Făgăraş, 18 August, 1900.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Făgăraşului în conţelegere cu comitetul parochial.

Iuliu Dan
protopop.

---

[174] 2—3

Concurs.

Pentru întregirea posturilor învĕţătoresci la şcólele mai jos însemnate în protopresbiteratul Dobrei, se publică concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1 Lăpugiul-inferior — Ohaba, un post de învĕţătoriu ambulant cu salariu de 600 cor. şi cuartir natural.

2. Bastea—Holdea—Coşeşti, un post de învĕţătoriu ambulant cu salariu de 600 cor. şi cuartir natural.

3. Stănceşti—Ohaba—Făgeţel, un post de învĕţătoriu ambulant cu salariu de 600 coróne şi cuartir.

4. Răduleşti, un post de învĕţătoriu cu salariu de 600 cor., cuartir şi lemne.

Doritorii de a ocupa vre-unui din aceste posturi au a-şi înainta cererile de concurs instruite conform normelor în vigóre în terminul deschis subsemnatului oficiu.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Dobrei.

Dobra, la 20 August, 1900.

Iosif Morariu
protopresbiter.

Nr. 540—1900 [156] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci dela scólele din comunele însemnate mai jos, protopresbiteratul Iliei, se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în ziarul „Telegraful Român“.

1. Bicău, lângă Brănişca, cu salariu anual de 600 cor., şi adecă: în bani repartiţiaţi în popor 280 cor.; în naturale 140 cor. folosirea unei grădini de fênaţ 90 cor.; venitul cantoral 30 cor., 3 stângini de lemne din care are sĕ se încălzéscă şi scóla; grădină de legumi şi cuartir în edificiul scólei.

2. Brănişca, cu salariu anual de 600 cor.; în bani din repartiţiune în popor 480 cor., folosirea unei grădini 20 cor., venitul cantoral 30 cor., 3 stânjini de lemne, din care sĕ se încălzéscă şi scóla 60 cor., din didactrul dela străini 10 cor. şi cuartir în edificiul scólei.

3. Burjuc, cu salariu anual de 600 cor., şi adecă: în bani repartiţiaţi în popor 204 cor., ca întregire dela stat 34 cor., din interesele crâşmăritului trei lunar 36 cor., dela biserică 20 cor., folosinţa porţiunei de pămênt 306 cor., lemne, cuartir şi grădină de legumi.

4. Cerbia cu filia Pogăneşci, cu salariu anual de 600 cor.: din repartiţiune în popor 320 cor., în naturale 60 mĕsuri bucate parte grâu parte cucuruz în preţ de 180 cor., venitele cantorale circa 100 cor., lemne de ajuns, cuartir în edificiul scólei şi grădină de legumi.

5. Certejul de jos cu filia Coaja, cu salariu anual de 600 cor., şi adecă: 441 cor., din repartiţiune în popor, din camĕta împrumutului dela stat 86 cor., în lemne de foc 73 cor. şi cuartir liber.

6. Glodgileşciu, cu salariu anual de 600 cor.: în bani din repartiţiune 302 cor., în naturale 49 mĕsuri de cucuruz în preţ de 98 cor., folosinţa pămêntului scolar numit „Cetăţéna“ 76 cor., ajutoriu dela stat 124 cor., cuartir în edificiul scólei, 2 stânjini de lemne şi grădină de legumi.

7. Godinesci, cu salariu anual de 600 cor., şi adecă: în bani din repartiţiune 230 cor., folosinţa unui pămênt arătoriu şi fênaţ de 4 jugére în preţ de 100 cor., în naturale 115 ferdele cucuruz 230 cor., doi stângini lemne 40 cor. şi cuartir în edificiul scólei.

8. Zam, cu salariu anual de 600 cor. în bani repartiţiaţi în popor, 32 metri lemne, din care sĕ se încălzéscă şi scóla, pentru serviciul cantoral are partea usuată din venitele parochiale, cuartir în edificiul scólei şi grădină de legumi.

Dela reflectanţii la aceste posturi se cere, ca sĕ se presente până la alegere în vre-o Duminecă ori sĕrbătóre la biserica din comuna la care au concurat, spre a-şi arăta desteritatea în cântările bisericesci şi pentru luarea de informaţiuni despre modul de plătire al salariului, deobligaţi fiind ca învĕţători a ţiné strană în biserică şi a instruí pe scolari în cântări.

Doritorii de a ocupa unul din aceste posturi au sĕ-şi aştérnă suplicele lor concursuale instruite conform normelor din vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral până la terminul susindicat.

Ilia, la 3 August, 1900.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Iliei, în conţelegere cu comitetele parochiale respective.

Avram P. Pĕcurariu
protopresbiter

Nr. 794/1900. [175] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor de învĕţători în comunele:

1. Bârghiş şi

2. Verd, din protopresbiteratul Agnitei, se escrie prin acésta concurs cu termin de 10 zile dela I-a publicare în „Telegraful Român“.

Salariul împreunat cu aceste posturi este pentru

1. Bârghiş 600 cor. din repartiţie dela popor, cuartir şi lemne de foc.

2. Verd, 600 cor. parte din alodiul comunal, parte din cassa bisericei şi o parte prin repartiţiune dela popor, cuartir şi lemne de foc.

Doritorii de a ocupa aceste posturi vor avea a conduce cântările liturgice cu elevii de scólă în tótă Dumineca şi sĕrbătórea, a instrua în serile postului dinaintea naşterei lui Christos şi în Duminecile şi sĕrbătorile din Paşti până în Rusalii pe adulţi în catechisaţiune, precum şi a-şi aşterne petiţiunile de concurs în terminul prescris subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Nocrichiu (Ujegyház), în 22 August, 1900.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Agnita în conţelegere cu comitetele parochiale respective.

Nicolau Moldovan
adm. prot.

Nr. 835—900. 167 3—3

Concurs

Pentru ocuparea vacantelor staţiuni învĕţătoresci din comunele mai jos însemnate în protopresbiteratul Têrnavei, se escrie concurs cu termin de 20 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“ şi anume:

1. Boian, salariu 600 cor., cuartri în edificiul scólei, grădină de legumi şi lemne pentru foc.

2. Chesler, salariu 600 cor. în bani şi naturale, terţialitatea din stola preotului, avênd alesul învĕţătoriu sĕ conducă şi cantoratul, şi cuartir în edificiul scólei.

3. Heria, salariu 600 cor., cuartir şi grădină de legumi.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi au a-şi aşterne petiţiunile instruite conform legilor în vigóre, subsemnatului oficiu protopresbiteral în Cetatea de baltă (u. p. Küküllövár) până la terminul fixat.

Cetatea de baltă, 9 August, 1900.

In conţelegere cu comitetele parochiale respective.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Têrnavei.

Nicolae Todoran
protopresbiter.

Neauzit de eftin!

355 bucăţi obiecte importante numai pentru 3·60 Coróne.

1 orologiu aurit elegant dimpreună cu un lanţ frumos cu garanţă în scris de un an, 6 bucăţi batiste fine colorate sau albe, cu perle orientale, podóba cea mai frumósă pentru dame, 1 inel drăguţ pentru domni cu imitaţie de pétră scumpă, şi pentru dame, 1 garnitură de nasturi aur-double pentru manchete şi cămaşe, tóte cu mechanism patent, 1 sipcă de sugarete admirabilă cu chihlibar, 1 briceag fórte fin, 1 bucată săpun pentru toaletă, 1 portemoneu de pele, 1 oglinduţă cu cutie, 1 părechie butoni cu imitaţie de brillant, 1 notiţ pe vecie, 20 obiecte necesare la corespondat şi încă alte 255 obiecte diferite, cari sunt necesare în casă, gratis. Tóte dimpreună cu orologiul, care singur valoréză banii, costă numai Cor. 3·60.

Pentru obiectele, cari nu convin, se trimit banii înapoi.

Se trimite pe lângă rambursă prin casa

Erste Krakauer Versandhaus
F. Windisch
Krakau Nr. B./IV.

Anunţ.

Aduc la cunoscinţă, că mi-am mutat cancelaria advocaţială în strada Măcelarilor Nr. 14, lângă oficiul postal.

Dr. Liviu Lemény
[169] 2—3 advocat.

In *Tipografia şi Librăria archidiecesană*, Sibiiu, se află de vêndare

Sidoxia,
cestiunea dotaţiunei archiereului ort. român din Transilvania,
de
Matei Voileanu.
Preţul 30 cr.

La **Librăria Tipografiei Archidiecesane** se află de vênzare:

Ce-'i cerul de Camille *Flammarion* C. 1·50
Din romanul unei vieţi, de Stefan *Braborescu* . . . . „ 1·—
trimise cu posta pentru fiecare exemplar 10 bani mai mult.

Farmacia lui F. I. R. Hotter la sf. Iosif, Wien, XII/2 Schönbrunnerstrasse 182.

Absorbinalul lui Hotter.
1/1 Flacon fl. 6. —, 1/2 Flacon fl. 3.50. delătură tóte umflăturile şi depunerile de grăsimi fără sĕ vateme părului. Intăreşte nervii atacaţi şi slăbiţi, delătură şi distruge tóte nodurile în muschi, şi serveşte şi ca scut în contra aprinderilor; cu deosebire e probat la umflăturile produse din causa fearelor, apoi în contra ariciturei umflărei copitei, genunchilor umflaţi, mai departe în contra umflăturilor (noduri) de vine, în contra umflăturei picioarelor la glesne şi la încheietura degetelor cu un cuvênt în contra tuturor umflăturilor ori unde s'ar ivi.

Praful nutritor alui Hotter,
pentru cai şi vite cornute
1 Pachet cu 80 cr.
Un adaus escelent la nutremânt, pentru a ţinea vitele sănătoase şi cu putere este de a sĕ folosi la tóte suferinţele de rărunchi de ficat şi de nervi.

Preparate pentru veterinari, cele mai bune ale timpului mai nou, cari după atestate numĕróse nu au fost ajunse de alte mijloace de natura aceasta.

Sĕ sĕ ceară numai preparate de ale lui Hotter şi sĕ nu se priméscă altele. Deposit în farmacii şi Droguerii.

Deposit principal la Dr. Emil Budai farmacia oraşului Budapesta (Stadthausplatz) la Dr. Leo Egger & J. Egger Farmacia Palatinului VI Váczi körút 17 şi la farmacia Iosif Török Bpesta VI Kiraly utcza 12.

Alifia lui Hotter pentru delăturarea crescăturilor de oase.
1/1 Cutie cu fl. 2. 1/2 Cutie cu fl. 1.20. delătură crescăturile de oase şi depunerile osoase chiar şi după 4—6 sĕptămâni. (boală învechită).

Fluidul lui Hotter „Training“
1 Sticlă cu fl. 1.20.
Conservează nervii şi muschii până la bătrâneţe înaintată totdeuna puternici şi vioi, pune în stare pe animal sĕ prestee cele mai mari strapaţii şi fugi, sĕ înţelege după frecare cu fluidul „Training“.
Sĕ mai foloseşte cu succes uimitor la tóte urmările cari obvin din opintiri prea mari, ologie, reumatism, şi înţepenire.

Praful de porci a lui Hotter.
Nr. I şi II
1 kg. . . . fl. 1.20.
Cel mai bun mijloc pentru a produce pofta de mâncare şi cu acésta prosperarea porcilor, fórte acomodat în contra orbalţului (brâncă); Nr. II este de a sĕ întrebuinţa la urdinare.

Mijloc în contra Colicei alui Hotter.
1 Sticlă fl. 1.50.
Contra la tot feliul de colică şi contra oprirei udului la cai precum şi contra umflăturilor la vite cornute. [54] 38—104

Redactor prov. Dr. Elie Cristea. Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 97 Sibiiu, Joi 31 August (13 Septembre) 1900. *Anul XLVIII*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **streinătate** pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază

INSERȚIUNILE
Pentru odată 14 fil., — de dóuě ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond.

Érăși un ministru în Ardeal.

Slovacii și Sêrbii din Ungaria vor începe sě ne invidieze pe noi pe Românii ardeleni.

Și cum sě nu-i cuprindă invidia, vězênd, că anul acesta deja al doilea ministru a venit în Ardeal.

Unul, domnul Hegedüs venise în primăvară și pe urma lui industria a prins puternice rădăcini, ér negoțul a luat gróznic avênt.

Al doilea dl Dr. Darányi a venit sě îndrepte economia și agricultura — și de aci înainte o sě vezi țerani înboeriți

Unul a înlesnit creditul, comunicația, schimbul de mărfuri, Evreii n'au decât sě se bucure dat fiind sě facă și mai bune trebșóre ca până aci, cestalalt a cumpěrat pământ mult și bun, și zicese că-l va da sě-l lucre — Sěcuii.

Așa da! Acum înțelegem și noi rostul venirei miniştrilor în Ardeal, înțelegem dragostea ce i-a cuprins sě vadă Clușul, statua lui Petöfi dela Sighișóra si dorul sě convină cu corifeii ardeleni, apostolii acreditați ai Kulturegyletului din Cluș, Aiud și din alte cuiburi de magiarisare.

In vremi aprópe uitate aici în Ardeal erau protegiate cele trei națiuni și patru religiuni recepte.

Acum în era nóuă s'a schimbat parola. Acum e vorba de evrei și de sěcui.

Fără îndoială și unii și alții sunt patrioți patentați.

Evreii conduc pressa, au păralele și mai anii trecuți au umplut cassa partidului liberal de bani, ca sě pótă face Bánffy alegerile după chipul și asemênarea sa.

Voturi cumpěrate cu bani, conscienţe corupte, imoralitatea propagată pe scară întinsă, ca sě ajungă la mandate ómeni de încredere, unelte órbe, cu cari era aprópe sě cânte prohodul constituției unguresci și sě întroducă cel mai crâncen absolutism. Pentru Evrei ori ce formă de guvernament este favorabilă. Ei sunt fii desmerdați ai guvernelor magiare, ei capětă concesiuni pentru drumuri de fer, pentru fabrici de spirt și de alte întreprinderi, cari le aduc însutit din cât dau guvernului în préjma alegerilor.

Stăpânirea magiară, ori care va fi, cu ei tractéză ca cu o putere în stat, și e silită sě abandoneze ori ce interese ale celorlalți cetățeni, ca nu cumva sě îi supere.

Câștigați Evreii în Ardeal este o a dóua putere, aristocrația cu Sěcuii.

Ani de-arêndul, sute de ani, au trăit aristocrații magiari în satele curat românesci și trebile le-au mers destul de bine.

Românul a arat, sěmânat, plivit, secerat și îmblătit, și domnul a vêndut grâul curat ca aurul, și cu paralele a chefuit în dragă voia resucindu-și musteţile și bătênd pintenii prin cafenele, la băi și în streinătate.

Acum aristocrații au sărăcit, venitele de odinióră nu mai sunt suficiente.

Puțini magnați mai sunt în Ardeal cu moșia neîntabulată la bănci și Evrei.

Cametele și dările îi apasă și pe ei și în lipsa de venite suficiente pentru unii slujbele de stat și la municipii, pentru alții deputăția e singura mântuire.

Clicele comitatense îngrijesc din belșug, ca magnații scăpětați sě capete câte un os de ros, fie în o formă fie în alta.

Guvernul érăși la rêndul seu face tot ce póte, ca stêlpii puternici de odinióră, cu tóte că sunt atacați de putregiune sě nu cadă și sě le lungéscă firul vieții, ținêndu-i în mod măestrit în picióre.

Sunt de minune bine împărțite rolele.

Unii iau în apărare pe Evreii mercantili, alții pe magnații agrari și ca pupăză pe colac Sěcuii vor fi colonisați pe moșiile statului, ca sě nu emigreze în țeri streine.

Ingrijirile aceste părințesci sunt fără îndoială vrednice de tótă lauda.

A protegia industria, comerciul, agricultura în o țéră cum e Ardélul uitată de tótă lumea, e un titlu de deosebită recunoscință la adresa stăpânirei nóstre.

Este însě prea bătător la ochi, modul cum se negligă interesele celorlalți locuitori, interesele majorității cetățenilor din Ardeal, cari și ei susțin statul unguresc cu grele dări în bani și sânge, și cari ar puté avé și ei dór un titlu, ca înalta stăpânire sě-și îndrepte privirea mai cu blândețe și cu umanitate asupra lor.

Se věd ghiarele eșite din sac cât de acolo, cum sě lucră cu sistem la nimicirea elementului român în Ardeal.

Politica acésta a stăpânirei de a face unora tóte înlesnirile, a-i protegia și ocroti, ér pe alții a-i nesocoti și tracta atât de mașter, cum bună óră suntem tractați noi Românii ne face sě fim cu mari îngrijiri pentru viitoriu și sě privim cu mare neîncredere la cele ce se petrec în Ardeal.

Nu ni-e dat nóuě Românilor ca sě putem susținea concurența cu statul în lupta pentru existență, și a bună sémă că mai curênd ori mai târziu vom fi sdrobiți prin měsurile ce le ia stăpânirea, susținem însě că interesul statului nu póte fi sě împingă maioritatea cetățenilor sei la sěrăcie și sě-i despóie rênd pe rênd de avutul lor, căci cetățenii, cari vor ajunge sě nu mai aibă ce perde, pot fi cu mult mai periculoși pentru stat și pentru clasele îmbuibate, ca cetățenii cari au pe lângă locuințe și mijlócele de traiu și existență asigurată. Cumpere deci statul moșii, așeze pe ele Sěcui, scutéscă-i de dare, facă-le înlesnirile tóte, sě ajungă la bună stare, dar în același timp se nu uite, că e dator a se îngriji, ca toți cetățenii sě aibă lucru și pâne.

Până acum între noi nu s'au găsit nici nihiliști, nici anarchiști, nici tăciunari, ci ómeni muncitori, ómeni iubitori de ordine, cari au ținut cu sfințenie la lege, și au respectat ordinea publică în stat, și nici un alt popor nu l-a întrecut în virtutea acésta.

Ne temem, că guvernul împinge pe Români în direcție fatală. Ne temem și ne înfiorăm, când ne gândim, că preste zeci de ani o sě avem o clasă de proletari, ómeni cu capul amână, ómeni, cari n'au ce mai perde, pentru că cei chemați a-i ocroti, în loc de favoruri și îngrijire, au aplicat měsuri excepționale și au țintit anume sě-i despóe și sěrăcéscă. E greșită, hotărît greșită politica guvernului cu colonisările secuilor în Ardél și cu protegiarea din sémă afară a Evreilor în contul populațiunei române. Am ținut de datorință patriotică sě îndigităm la rana ce sě înfige în pământul Ardélului, e tréba doftorilor Dr. Darányi și Hegedüs sě o vindece după alt recept.

Receptul ce vedem că se pregătesce acum, e cât se póte de periculos și viitoriul ne va da — durere — dreptate.

Clerul nostru militar.

(Fine.)

γ) *Prerogativa preoților protestanți.*

Conform §-lui 29 alin. 2 din regulamentul descitat, preoții militari protestanți sunt datori sě cerceteze regulat de dóuě ori pe an acele garnisóne externe din raionul lor, în cari se află în număr mai mare coreligionari de ai lor și anume, pe la Sfintele Pasci și tómna după terminarea manevrelor spre oficiarea serviciului divin, provederea cu sfintele sacramente și spre efeptuirea altor funcțiuni bisericesci.

Membrii protestanți ai delegațiunei ungare în sesiunea penultimă, nemulțămiți cu dispositiunea acestui paragraf au cerut, ca preoților militari protestanți sě li se încuviințeze a-și cerceta credincioșii cel puțin de 4 ori pe an acolo, unde numěrul acelora trece preste suma de 50.

Față cu dispositiunea espresă a §-lui suscitat, care garantéză un drept clar precisat pentru colegii nostri protestanți, noi și în punctul acesta hotărît că ne aflăm în desavantagiu, deórece pentru noi regulamentul nu numai că nu prevede un asemenea drept, ci încă prin un paragraf precedent și anume prin §-ul 23 *ne ia aprópe și posibilitatea de a ne cerceta chiar și numai odată pe an credincioșii din garnisónele externe,* căci iată, ce se zice în acest paragraf în punctul despre exerciarea oficiului pastoral practic (Ausübung des praktischen Seelsorgedienstes) la lit. *b)* alin. 2: „Pentru esmiterea preoților militari în garnisónele externe, numai atunci are sě se facă propunere meritorică, dacă preoțimea civilă din acele locuri, unde îi este concrezută împlinirea agendelor pastorale pentru militari, nu ar posede limba respectivilor ostași încredințați păstorirei lor în acea měsură, ca sě le pótă ținea cuvêntări bisericesci“.

Dar fiind-că mai în tóte garnisónele externe de pe teritoriul monarchiei, preoții civili de comun posed de ajuns limba ostașilor, pe cari îi păstoresc, astfel în sensul acestui paragraf preoții militari competenți nici că ar mai putea fi esmiși în visitațiuni canonice; ér dacă cu tóte acestea se dispune odată pe an *esmiterea nóstră în garnisónele externe, acésta se întémplă curat numai din bunăvoința* și nici decum din datorința respectivelor comande teritoriale.

Când deci colegii nostri protestanți au un drept basat pe regulament de a-și cerceta în tot anul de dóuě ori credincioșii din garnisónele externe, și când de altă parte noi abia odată pe an ne putem cerceta credincioșii nostri și și atunci numai din bunăvoința respectivelor comande militare teritoriale, atunci credem a putea susținea cu drept cuvênt, că colegii nostri protestanți se bucură de o prerogativă față de noi, ceea ce nu e nici just nici echitabil.

δ) *Lipsa de capele greco-orientale în spitalele militare.*

In tóte spitalele militare mai mari se află de comun și câte o capelă înzestrată după ritul catolic latin cu tóte obiectele sacre de lipsă și cu cărți de rugăciune. In aceste capele se oficiéză servicii divine, la cari asistă reconvalescenții catolici. Pentru celelalte confesiuni însě lipsesc atari capele și astfeliu reconvalescenții de respectivele confesiuni sunt lipsiți de mângăerea cultului divin sub durata reconvalescenței lor.

ε) *Dreptul mărginit la extradarea extraselor matriculare.*

In sensul §-ului 3, lit. *d)* din regulamentul pentru purtarea matriculelor militare (Vorschrift über die Führung der Militär-Matrikeln) purtăm matricule proprii pentru credincioșii nostri și totuși dreptul de a extrada atestate respective extrase matriculare pentru scopuri private, ni se face aprópe ilusoriu prin §-ul 5 din același regulament, căci în acest paragraf la alinea primă se zice: trupele, institutele, etc. precum și singuraticele persóne militare au sě se adreseze în tóte afacerile privitóre la extradarea atestatelor de botez, de cununiă și de mórte către parochul militar (eventual către curatorul militar séu către spiritualul institutului militar) concerninte; ér continuative la alin. 2 a aceluiași paragraf se zice: extradarea atestatelor matriculare despre persóne militare evangelice ori greco-orientale, cari nu aparțin la statul unei trupe ori a unui institut etc. se face prin preotul militar din locul acela, unde s'a efeptuit respectiva funcțiune bisericéscă.

Alterarea dreptului nostru prin dispositiunea acestui paragraf, e destul de evidentă, căci cu tóte că suntem purtători de matricule, totuși parochul militar exerciéză aprópe exchisiv dreptul de a extrada documente matriculare în cause private și pentru credincioșii nostri, ér noi numai în cele mai rare casuri, când adecă funcțiunea bisericéscă e efeptuită prin noi și când acésta funcțiune nu are sě fie indusă în matriculele de regiment, cari se administréză la oficiul parochial militar, suntem competenți de a extrada atari documente matriculare.

ζ) *Lipsa de cancelarie parochială.*

Deși §-ul 28 al regulamentului nostru ne asigură óre-care independență în sfera nóstră de activitate și ne îndreptățesce a purta matricule proprii, totuși de cancelarie parochială, cum au parochii militari romano-cat. noi — cu excepțiunea colegului nostru din Viena — nu dispunem, deși e necontestabil, că acésta e de o potrivă necesar atât pentru unul cât și pentru altul; excepțiunea, ce se face și aci nu e motivată de loc.

IV. Indegetând gravaminele sus expuse, ne ținem datori a atrage înalta atențiune a Excelenției Vóstre și a măritului Congres şi asupra unei neîndreptăţiri, ce vatămă adênc dreptul de limbă al bisericei nóstre gr. or. române din Ungaria şi Transilvania garantat prin „Statutul organic“ al acestei biserici şi înarticulat în articlii de lege 9 şi 44 din 1868. E vorba de ordinaţiunea ministeriului comun de rěsbel emanată sub Nr. 483 din 22 Martie 1898 sec. VI-a, *prin care se dispune, ca studiul religiunei sě se propună preste tot în scólele militare imp. şi reg. în limba germână! şi numai rugăciunile sě se rostéscă în limba naţională.*

Este lucru cunoscut, că studiul religiunei în tóte institutele civile de învěţământ, chiar şi în cele de stat se propune de regulă în limba naţională a elevilor în vîrtutea articlilor de lege suscitaţi şi în privinţa acésta dreptul de folosire al limbei naţionale nicăiri nu este restrîns, prin urmare o atare restricţiune nu are loc nici în institutele militare.

Dacă dară amintita ordinaţiune ministerială impune limba germână la propunerea studiului religiunei, evident, că prin acésta se ignoréză un drept sacru şi nediscutabil al bisericei nóstre garantat prin legile ţerii.

V. In fine nu putem lăsa neamintit încă o chestiă de mare importanţă, ce deja de mult îşi aştéptă resolvirea favorabilă. Zicem de mare importanţă, căci chestia privesce pe ambele biserici ortodoxe naţionale din Ungaria, adecă atât pe cea română, cât şi pe cea sêrbă.

Cu tóte că biserica nóstră pe care o representăm în armată este ierarchice despărţită de biserica soră sêrbéscă şi că din momentul despărţirei lor a încetat orice feliu de jurisdicţiune a preoţimei române asupra credincioşilor bisericei sêrbesci şi vice-versa, totuşi în armată mai există încă şi astăzi nenaturala stare de lucruri de mai nainte, *că adecă noi în raionul nostru avem sě păstorim şi pe ostaşii gr. or. sêrbi, ér colegii nostri sêrbi au a sě îngriji şi de trebuinţele sufletesci ale ostaşilor gr. or. români din raionul lor.*

Abstrăgênd dela împregiurarea, că în lipsa de cunóscere suficientă a limbei credincioşilor impuşi, acésta păstorire nu póte obţiné succesele dorite, ingerenţele aceste necompetente întru exerciarea dreptului de jurisdicţiune bisericéscă asupra credincioşilor aparţinětori altei biserici naţionale, sunt prea acomodate de a provoca — azi în era consciinţei naţionale desvoltate — resens, eventual animosităţi atât la unii cât şi la alţii în detrimentul ambelor biserici, precum şi a interesului şi a serviţiului public. — Din causa acésta se impune cu urgenţă şi regularea statului quo a chestiei de faţă.

*

Expunênd în cele de până aci defectele organisării clerului militar atât pentru timpul de pace, cât şi pentru casul de rěsboiu şi schiţând în liniamente mai marcante prea întemeiatele nóstre gravamine în contra tuturor întocmirilor din armată, cari ne jignesc în simţul nostru de dreptate şi echitate şi cari vatěmă şi demnitatea bisericei, pe care o representăm, ne permitem respectuos a ne precisa postulatele nóstre motivate mai sus în punctele următóre:

ad I.

a) Sistemisarea alor cel puţin 4 posturi de preoţi militari gr.-orientali români cu cualificaţiune de clasa I-ă cu sediul în Arad, Biserica albă, Murěş-Oşorheiu şi Cernăuţi (Bucovina) precum şi a unui post de profesor de religiune la cutare scólă de cadeţi, unde apoi sě studieze toţi elevii gr. or. români ai scólelor de cadeţi din monarchie;

b) ştergerea titlului nostru necorespunzětoriu de „capelan“ şi înlocuirea lui simplă cu titlul de „spiritual militar gr. or.“ (Gr. or. Militär-Seelsorger);

c) căsătoria preotului gr. or. sě nu se dificulteze la denumirea de preot militar resp. de profesor de religiune;

d) în cas de mobilisare sě se împărţéscă la tótă comanda de armată, unde se află ostaşi gr or. români în numěr mai însemnat şi câte un preot militar gr. or. român cu drepturile preoţilor altor confesiuni ataşaţi acelor comande.

ad II.

Regularea avansării pe basa principiului de drept al ancienităţii, adecă avansarea la graduri mai înalte sě fie condiţionată dela împlinirea punctuală şi conscienţiósă a datorinţelor sub durata unui anumit timp de serviciu. Inaintarea la clasa a VIII-a de rang, respective la gradul de protopresbiter militar (rang de major) însě sě fie pendentă dela absolvarea alor 8 clase gimnasiale cu testimoniu de maturitate, căci cualificaţiunea acésta e prescrisă în p. 111 al protocolului congresului dela anul 1888 şi pentru protopresbiterii civili, faţă de cari protopresbiterul militar nu póte fi mai inferior cualificat.

ad III.

Instituirea unui post de referent dintre preoţii militari greco-orientali activi la ministeriul comun de resbel cu dreptul de jurisdicţiune respective controlă asupra tuturor preoţilor militari gr. or. din armată. Posiţia de drept a referentului sě fie analógă cu cea a vicariului campestru rom.-cat. Referentul nostru sě aibă rangul al VII-lea (rang de vice-colonel) asemenea directorului consistorial campestru;

ad α) subtragerea deplină a nóstră de sub influinţa parochului militar romano-catolic la compunerea listelor de conduită şi de cualificaţiune;

ad β) asigurarea statutară a dreptului nostru de ântâietate întru celebrarea liturgiei campestre la anumite ocasiuni festive — pe basa egalei îndreptăţiri confesionale — când numěrul credincioşilor nostri din cutare garnisónă ori dela cutare regiment întrece numěrul ostaşilor de alte confesiuni;

ad γ) îndreptăţirea de a ne cerceta credincioşii din garnisónele externe aparţinětóre raionului nostru de 4 sau cel puţin de dóuě ori pe an analog îndreptăţirei preoţilor militari evangelici, ce li-o garantéză §. 29 din „regulament“;

ad δ) înfiinţarea de capele gr. or. şi provederea lor cu cărţi de rugăciune şi alte cărţi edificătóre în spitalele militare în acele garnisóne, unde elementul gr. or. din armată e representat în numěr mai considerabil. Până la înfiinţarea capelelor însě sě ni se pună la disposiţie o localitate corěspunzětóre pentru ţinerea serviciului divin, păstrarea sfintei cuminecături şi conservarea cărţilor rituale precum şi a ornatelor bisericesci necesare;

ad ε) lărgirea dreptului la extradarea extraselor matriculare în sensul, că despre ostaşii greco-orientali eschisiv numai preoţii militari gr. or. sě fie competenţi de a extrada extrase matriculare;

ad ζ) cancelarie presbiterală pentru toţi preoţii militari greco-orientali.

ad IV.

Propunerea religiunei în institutele militare de învěţământ sě se efeptuéscă în limba maternă resp. naţională a elevilor; şi în fine

ad V.

Dispensarea nóstră a preoţilor militari gr.-or. români dela păstorirea ostaşilor gr.-or. sêrbi pe basa despărţirei ierarchice a bisericei gr.-or. române, de către biserica soră sêrbéscă din Ungaria.

Aceste ar fi punctele principale asupra cărora ne-am luat voe a atrage înalta atenţiune a Escelenţiei Vóstre şi a Măritului Congres naţional bisericesc.

Vě rugăm deci încă odată cu profund respect a lua tóte cele cuprinse în acest memorand în cuvenită considerare, a-le supune desbaterei şi deliberărei meritorie şi a întreveni cu înalta-Ve autoritate la forul competent stăruind cu insistinţă pentru regularea justă şi legală a stării nóstre actuale nemulţămitóre incompatibilă cu egala îndreptăţire a confesiunilor, cu un cuvênt, pentru favorabila resolvire a importantei nóstre cause, — aşa zicênd — deplin comună cu causa bisericei nóstre naţionale din patrie, a cărei demnitate voim sě o vedem asecurată şi afirmată în tótă privinţa şi în cadrul armatei.

Nutrind cea mai bună speranţă, că întrevenirea supremului nostru for bisericesc la locurile competente va fi însoţită de succesul dorit şi implorând la acésta înaltă întrevenire şi ajutorul lui Dumnezeu, am remas cu profundă veneraţiune

Ai Escelenţiei Vóstre şi ai măritului Congres naţional bisericesc

fii umiliţi şi devotaţi:

Preoţii militari ortodocşi români.

Asociaţiunea la Băile-Herculane.

Băile-Herculane, 10 Septembre n. 1900.

Adunarea Asociaţiunei pentru cultura română şi literatura poporului român ţinută în anul acesta în Băile-Herculane a succes strălucit. La şedinţe, dar mai ales la festivităţile împreunate cu acéstă întrunire au participat vre-o 2000 óspeţi. Primirea óspeţilor şi a comitetului central a fost vrednică de tótă lauda. Incepênd de Vineri şi până Luni la amézi óspeţii veneau într'una. Comitetul arangiator a făcut tot posibilul, ca óspeţii veniţi sě fie provězuţi cu cuartire comode. Séra de cunoscinţă a decurs într'o vie animaţie la sunetul musicei militare şi al unui taraf de lăutari din Bozovici. Localităţile din „Salonul de cură“, Berărie, Baracă etc. resunau de dulcele graiu românesc. Un numěr însemnat de fraţi de ai nostri din România, mai ales representanţi de ai presei, profesori şi tineri univ. ne încântau cu limbagiul lor fluent şi atrăgător. Musica militară şi lăutarii nostri esecutau tot cântece naţionale. Bineventarea comitetului central s'a făcut Duminecă la 9 óre a. m. la locuinţa presidiului. Dl *Dr. Popovici*, advocat în Orşova în numele comitetului arangiator şi al despărţěmêntului Caransebeş într'o vorbire însufleţită bineventéză comitetul central, la care rěspunde presidentul Il. Sa dl *Î. M. Moldovan.* Serviciul divin s'a ţinut de către P. O. D. Mih. *Popovici*, Andrei *Ghidiu*, protopresbiteri şi V. *Popovici*, parochul Băilor-Herculane în frumósa capelă gr. or. din loc. Cântările le-au executat un grup de învěţători. Serviciul divin s'a încheiat cu chiemarea Duchului sfânt.

Tot Duminecă la órele 11 a. m. s'a ţinut prima şedinţă a Asociaţiunei în sala spaţiósă a teatrului. Cuvêntul de deschidere al presidentului a fost primit de membri şi participanţi între urale de sě trăiască.

Dl Andrei Ghidiu în numele desp. Caransebeş, dl Iosif Vulcan, presidentul societăţii fondului de teatru, precum şi dl George Joandrea, ca delegat al Reuniunei învěţătorilor români gr.-or. din diecesa Caransebeşului prin discursuri potrivite felicitéză adunarea Asociaţiunei. Se constată presenţa delegaţilor din diferitele despărţěminte. Raportul general al Comitetului central despre activitatea sa din anul espirat tipărit fiind şi împărţit între membrii se predă unei comisiuni pentru studiarea lui. Asemenea se aleg comisiunile pentru esaminarea raţiociniului pe anul 1899 şi a proiectului de buget pentru anul 1901, pentru înscrierea de membrii, şi studiarea proiectului de regulament despre înfiinţarea secţiunilor scientifice. Dl *G. Pop de Basesci*, şi membrul Iuliu *Vuia* din B. Comloş fac propuneri pentru promovarea intereselor scol. După prânzul comun à la carte la órele 3 Dl *George Vuia* dă cetire interesantei sale disertaţiuni despre *Băile Herculane*, carea predată într'un limbagiu dulce a fost primită cu însufleţire. Inv. *Iuliu Vuia* 'şi cetesce disertaţiunea sa întitulată: „Repriviri asupra activităţii protopresbiterului Tomici“. Şirul disertaţiunilor se încheie cu frumosul studiu istoric al dlui *Patriciu Drăgălină*, întitulat: „Părţi alese din istoria Severinului“.

Petrecerea poporală ţinută în grădina „Jardin de ferme“ a decurs cu multă animaţie. S'au jucat hore şi s'au premiat preste 20 de ţerance pentru frumseţa portului românesc. La urmă s'au împărţit ca 1000 de es. cărţi pentru popor.

Concertul s'a ţinut în „Salonul de cură“. Domnişórele Virginia *Gall* şi Dora *Vuia* au secerat frenetice aplause, ér Reuniunea de cântări din Lugoj sub conducerea învěţătoriului I. Vidu a fost primită cu însufleţire mai ales în piesa *„Stefan şi Dunărea“* acomp. de capela militară.

Şedinţa II. s'a ţinut Luni la órele 10 a. m. S'a decis înactivarea secţiunilor scientifice şi literare şi după primirea proiectului de regulament supus unor modificări s'au ales şi secţiunile diferite şi anume: In secţiunea istorică s'au ales următori membrii: *Ios. St. Şuluţiu, Ión cav. de Puşcariu, Dr. Aug. Bunea, V. Babeş şi Vas. Goldiş*; secţ. literară: *Andrei Bêrsan, At. Marienescu, V. Oniţiu, Dr. Iosif Blaga şi Iosif Vulcan*; secţ. sciinţelor naturale: *Dr. D. P. Barcianu, Fl. Porcius, Em. Viciu, Ars. Vlaicu şi Dr. G. Vuia*; secţ. şcolară: *Gregoriu Pletos, Iuliu Olariu, Dr. Ioan Stroia, şi Gr. Maior*; şi secţiunea economică: *I. Bălan, Part. Cosma, Dim. Comşa, Dr. I. Mihu şi Traian Barzu.* S'a votat suma de 2000 cor. pentru ajutorarea şcólelor confesionale române. Adunarea generală viitóre se va ţinea în *Lipova.*

La banchet au luat parte 160 de persóne. Toaste s'au ţinut multe. S'au înscris până acum ca la 2000 de persóne pentru escursiuni. Un raport mai detaiat va urma.

Revistă Bisericéscă.

Preotul ca cultivator al datinilor religióse în popor.

De netăgăduit, poporul nostru are multe datine. De are botez, de mărită fata, de însóră feciorul, de serbéză un sfânt Românul ţine a face memorabile actele bisericesci şi prin arangiarea de petreceri cu colorit religios. Nimic nu se întêmplă la casa sa, fie vesel, fie trist, pentru ce nu ar avea mai dinainte forma dată, care trebue împlinită.

Neîmplinirea formei se consideră drept violare a celor sfinte şi călcarea „legii“.

Şi merge poporul aşa departe că nu serviţiul bisericesc propriu îl consideră de ceva indispensabil pentru trebuinţele spirituale, ci mai ales formele ce trebuesc împlinite. Ele sunt esenţa. La împlinirea lor rîvnesce poporul.

Aduc o pildă. Este pe unele locuri obiceiul a împărţi cu ocasia sfinţirei apei la meseni blide, ulcióre, doniţe (cofe) şcl. Obiceiul acesta nici nu se mai numesce „sfeştanie“, ci „comând“, „comândare“ şi alte. Cel ce face comând e creştin evlavios, nu cel ce face simplu „sfeştanie“. Ergo losinca: se facem cât de multe „comânduri“! Sfeştania e act bisericesc, comândul e pentru beut şi mâncat. Cine mai cugetă, óre cine se îngrijesce, ca numai cei sěraci sě fie primiţi şi ospetaţi? de regulă bogătaşii participă la comânduri, că vezi Dómne! ei au „modru“ se facă şi ei comânduri şi se ospeteze pe cel ce la rîndul sěu érăş i-a ospětat pe ei. Óre facem ceva ce place lui Dzeu prin aceea că mâncăm şi bem fără cumpět? La asta se gândesce poporul mai puţin. Ba înjurături şi — şi bătae urméză „comândului“. Vase sparte — capete sparte. In fel şi formă se repeţesc aceste destul de des.

Zice totuş poporul: Mi-am făcut pomană! Am făcut pentru sufletul părinţilor!... Şi consciinţa sa religiósă e împăcată.

Evident în biserică şi la poporul nostru sunt feluri şi feluri de datine religióse din punct de vedere etic de aprobat, sunt însě şi de acele, care în măsură mare vatămă bunul simţ, ba duc la formal scandal.

Streinii iau în bătae de joc pe preoţi, când îi věd în mijlocul poporului pornit spre escese religióse, sě le zic aşa; se ridică contra nóstră a preoţilor însě şi opinia publică română, că de ce tolerăm aşa ceva? de ce ţinem poporul a'şi risipi avutul pe lucruri aşa netrebnice, fără vre un folos etic ori religios şi, mai vêrtos din punctul de vedere al economiei naţionale, păgubitor?

Fără îndoială sub presiunea acestora pe unele locuri preoţii au început aprigă luptă cu scop de a desrădăcina stângăciile şi superstiţiile şi a pune poporul, în privinţa datinilor, pe un pedestal mai convenabil.

Avem în vedere aci poporul dela sate, ce trăesce în masse compacte. Unde credincioşii vieţuesc în amestec cu alte limbi şi pe la oraşe, nu putem vorbi de stângăcii în datine religióse, căci şi ele abia esistă ici—colo.

Ei bine! Ce fac mulţi din preoţi, voind a îndrepta poporul cu respect la datinele sale? Declară simplu naintea lui: nu e bine ce faceţi ómeni buni! apoi binişor se depărtéză din mijlocul credincioşilor, îi lasă sînguri.

Se înţelege prin metoda simplei negări n'ai folosit nimic. Poporul tot petrece, tot ţine la ce a moştenit din bătrîni, căci aşa s'a pomenit. Ai obţinut însĕ resultatul, că te-ai pus în conflict cu sentimentul obştesc al locului, ba ţi-ai câştigat o duzină de inimici personali: Ba că e sumeţ popa nost, ba că e într'o dungă şi nu'i de noi!

Preoţii mai tineri ce desvóltă o energie óre-care, adese o sfeclesc cu poporul conservativ şi îndărătnic în materie de datine.

Pe cât de greşit e a brusca sentimentul general prin batjocurirea datinilor, pe atât de păgubitor ar fi de altă parte a lăsa în pace poporul şi a nu cerca nici o îndreptare.

Tesa nu e aşa uşóră cum s'ar crede. Datinele objectiv luate nu sunt ceva lucruri himerice. Ele îşi au basa lor. Basa datinilor e totdeuna psichică. Pornirea sufletului le determină. La ospeţe se împodobesc ómenii cu flori multe, îmbracă vestmintele cele mai albe. La mórte? Luăm haina cea mohorîtă, cernită. De ce aşa? In casul prim dispoziţia sufletului e veselă şi prin florile albe, roşii, vestmintele albe vrem se arătăm şi înafară starea sufletéscă; în al doile cas haina négră arată cât de cernit e sufletul, cât de mult jălesce el.

In materie de acte religióse e chiar aşa. Poporul face mese, dă prânzuri bogate şi daruri ş. a., arĕtând prin ele, cât de pornit e sufletul sĕu spre fapte religióse. Propriu zis, datinile sunt oglinda sufletului. De aceea nu se lapĕdă de ele, căci acele pentru el sunt o trebuinţă sufletéscă.

Starea sufletului, starea psichică trebue sĕ se reformeze, vrênd a reforma o datină.

Pericolul, oprind simplu poporul a nu face cutare şi cutare lucru, de aceea e mare, pentru-că stîrpind datinele, am luat dela popor ceea ce el are mai scump în lumea asta, adecă credinţele religióse, cari constitue comóra sa sufletéscă. Precum plantele nobile sufer, se uscă, când în arşiţa sórelui am plivi buruenile dintre ele şi nu le-am uda cu apă, tot aşa luând datinele dela popor şi neîngrijind dinainte ca locul lor sĕ'l ocupe alt ceva, poporul se desbracă de firea sa. Din darnic, milos ce e, póte deveni sgârcit şi egoist; din religios-ireligios, din bun de inimă, stricat... Ar fi un salt mortal acesta pentru popor. Şi cine ar putea sci unde s'ar desvolta firea lui în viitor. (Va urma.)

Din România

(Conflictul cu Bulgaria.) Agenţia bulgară desminte ştirea dată de *Agenţia română*, după care guvernul bulgar ar avé de cuget sĕ urmăréscă pe membrii comitetului macedonean şi pe complicii lor în asasinarea lui Mihăileanu, îndată-ce va fi primit piesele instrucţiunei. Guvernul bulgar va ordona urmăriri, numai după-ce va avé dovezi suficiente în mână din partea guvernului român.

Faţă de acest comunicat *Agenţia română* susţine ştirea dată, adaugênd că dacă dela început ar fi fost vorbă numai de dovezi suficiente, conflictul româno-bulgar ar fi fost de mult aplanat.

*

Ministrul de externe al României a plecat în concediu la Karlsbad. In trecerea sa prin Viena va avea o întrevedere cu dl Goluhovski, ministrul de externe austro-ungar.

*

(*Apostol Mărgărit trecut la pensie*). D. Const. *Arion*, ministrul român de culte şi instrucţie publică a luat o deciziune prin care faimosul Apostol *Mărgărit*, inspector al şcólelor române din *Macedonia*, este scos la pensiune pe ziua de 1 Septembrie.

Lui Mărgărit i se va servi o pensiune de 500 de lei lunar, pentru-că, bine-rĕu, a ocupat multă vreme acéstă funcţiune.

Se vorbesce că d. dr. Pucerea, actual director al liceului român din Bitolia, va fi numit în postul de inspector al şcólelor române din Macedonia.

NOUTĂŢI

Renta bisericei S-tului Nicolae. Pelângă suma de 115,500 lei renta cuvenită pe trei ani din urmă, care a încasat'o Eforia scólelor din Braşov în zilele trecute, *Timpul* anunţă, că la Casa de depuneri din Buda-Pesta s'a depus un titlu nominal, al cărui cupon este de 38,500 de lei anual, pentru scólele româneşti din Braşov.

Eforia şcólelor îşi va ridica renta de la Casa de depuneri din Buda-Pesta în fiecare an *la 15 Aprilie.* Anul acesta a şi fost încasată acéstă rentă.

*

Coróne eterne. In memoria regretaţilor publicişti Gustav Augustini (Arad) şi Cesar Colescu-Vartic (Bucureşti), dl Vic. Tordăşianu au contribuit 2 cor. la fondul vĕduvelor şi orfanilor meseriaşilor, administrat de „Reuniunea sodalilor români din Sibiiu“.

*

Datorinţa mai pre sus de tóte. Regele Italiei *Victor Emanuel III* a făcut unui dignitar cu care convine adeseori, următórele interesante declaraţiuni:

„Am o singură ambiţie, de a servi ţĕrei cu exemplu în persóna mea. Ştiu, că asta e fórte greu şi ar însemna fanfaronadă, când aş crede, că puterea mea în sine ar ajunge pentru a scóte Italia din nĕcazurile ei actuale. Sunt însĕ convins, că tóte relele au o causă care e, că *în Italia nime nu-şi face datorinţa.* Incepênd de sus până jos, fiecare face ce vrea. Trebue deci reîndrumat fiecare la datoria sa. Eu îmi voi indeplini-o pe a mea cu consciinţă şi dragoste. Asta póte servi celorlalţi ca exemplu şi stimul. Ministrii trebue sĕ-mi stea în acésta într'ajutor. *Numai aceea ce pot garanta, că vor şi îndeplini li permis sĕ promită.* Voi considera de cel mai bun cetăţean pe ori-cine îşi va împlini datoria până la mórte.“

Acest principiu trumos tradus în faptă din partea tuturor stăpânirilor, n'ar întârzia a produce cele mai salutare efecte în viaţa popórelor.

*

Profesorul Weigand în Moldova. Filologul german *Dr. Weigand* conducătorul seminariului român din *Lipsca*, călătoreşte prin Moldova ocupându-se cu studiul dialectelor în acéstă regiune. Savantul filolog german este actualmente în nordul Moldovei, prin judeţele Botoşani şi Iaşi. Călătoria sa literară va dura încă douĕ luni, în care timp va vizita şi judeţul Covurluiu.

*

Jude cercual defraudant. Precum anunţă ziarele maghiare, judele cercual din *Székely-Udvarhely*, Lészay odrasla unei familii fruntaşe de gentry maghiare, a fost *arestat* din causă, că ar fi defraudat mai multe mii de fiorini.

*

Dşóra Bârsescu jefuită. Mai zilele trecute d-şóra Agata Bârsescu, petrecênd în *Baden* (Germania) a fost prădată într'un mod fórte îndrăzneţ. Celebra tragediană studia nişte roluri în camera sa de lucru. In timpul acesta un hoţ a pătruns în casă, a intrat în camera de primire, a luat dintr'o casetă deschisă mai multe juvaere în valóre de 1000 lei şi a dispărut. Pungaşul trebue sĕ fie cunoscut în ale juvaerelor, căci a lăsat din tóte numai douĕ obiecte de o valóre neînsemnată.

*

Complot anarchist contra papei. Poliţia din Roma a confiscat mai multe scrisori de cuprinsul, că anarchiştii din America au hotărît sĕ asasineze pe papa. S'au luat mĕsuri de siguranţă pentru ca sĕ nu se strĕcure vr'un anarchist printre miile de pereregrini, cari sunt primiţi în biserica S-tului Petru, spre a primi binecuvêntarea papei.

*

Nóuĕ bancnote — în circulaţie. Dela 20 Septembre publicul va face cunoscinţă cu un nou soiu de bani de hârtie, în valóre de câte 20 *coróne.* Aceste bancnote se remarcă prin o colóre fundamentală roşie cu serii de linii şi puncte verzi, parte negrii, din care se desină în alb nrul 20.

*

Dela reuniunea sodalilor. La *„fondul de acuirare a unei case proprii cu o hală de vênzare“* a „Reuniunei sodalilor români din Sibiiu“ au contribuit cu câte 20 bani:

Dr. Petru Span, prof.; Vasilie Şpan, cleric curs. I., d-na Maria Dr. Borcea n. Cioranu; d-şóra Eleonora Borcia; d-nii Ermil Borcia, funcţ. la banca „Transilvania“; Lucian Borcia, st. jur.; Ioan Borcia, stud. fil. în Lipsca; d-şóra Aurelia Bogorin; Emilia Vintilă; Petru Drăgoiu, Ilie Drăgoiu, sodal măsar; Petru Moga, m. franzelar; Mariţi Moga n. Grecu, Pĕtruţ Moga, stud., Traian Moga, Ana Moga n. Tincu; Rachila Moga, vĕd. preotésă, Domnica Moga, Aron Moga (Săsciori); Vasile Moga, architect (Bucureşti); Valeriu Moga, locotenent, Rachila Ohnitz n. Moga, Ionel Ohniţiu (Sebeşul-săsesc); Ilie Moga, diacon, Eugenia Moga n. Trif, profesóră, Tiberiu Moga, june, Ana Moga, jună, Petru Ciora, funcţionar, Ioan S. Pitariu, culeg.-tip., Nicolae Domnariu, m. cismar, Ioan Marcu, culeg.-tip., Dr. Ioan Stroia prof., Veturia Stroia n. Ivan, Maria Lucia Stroia, jună, Ioan Apolzan şi Stefan Duca, culeg.-tipografi.

*

Orcan teribil în America. Sâmbăta trecută un orcan gróznic a causat mari nenorociri în *Texas.* Oraşul *Galveston* a fost aprópe cu desăvêrşire *prefăcut în ruine, 1500 de ómeni şi-au perdut viaţa.* Marea a inundat uscatul pe o intindere de 8 miluri, nimicind tóte vasele din port, vr'o *4000 de case* din *Galveston*; un tren între Galveston şi Houston a fost scos din şini. Paguba se urcă la 50 milióne dolari.

*

Abonamente curióse. — In oraşul Gonshaab de pe ţĕrmul vestic al Grönlandei a apărut zilele trecute o revistă lunară al cărei abonament este: un an o piele de nevăstuică (samur). Un numĕr singur costă o găină.

*

Pentru restabilirea adevĕrului. Din *Haţeg* primim o scrisóre, dto 26 Aug. v. din care redăm părţile principale omiţênd personalităţile. Eată-o: In interesul adevĕrului şi al dreptăţei Vĕ rog a publica în colónele preţuitului ziar, ce-l redigéţi, acest rĕspuns la atacurile nedrepte şi nebasate a corespondentului „Nelu“ din Nr. 157 a. c. a *Tribunei,* căci redacţia *Tribunei* nu vrea sĕ-l publice, deşi avea datorinţă sĕ o facă.

In numĕrul suscitat al *Tribunei* s'a publicat o corespondenţă din Haţeg subscrisă de „Nelu“. In acésta sĕ zice, că eu aş fi votat în senatul şcolar pentru o propunere făcută „ca sĕ nu se mai întregéscă un post vacant de învĕţător, căci e destul şi un învĕţător“.

Acésta este o afirmare falsă, maliţiósă şi tendenţiósă. Nu sistarea postului de învĕţător s'a propus şi votat, ci ca numai în anul acesta sĕ nu se întregéscă postul vacant, şi anume étă pentru ce! In urma deselor arătări s'a constatat oficios şi este tuturor cunoscut, că edificiul şcólei poporale comunale de aci — fostă granitărăscă — este întru atâta ruinat, de plóuĕ în chilii şi de nu se va repara acuma după atâta trăgănare, se va ruina şi mai tare, încât şcóla va trebui închisă şi se vor recere spre reparare spese enorme. Drept aceea propunerea primarului a fost, ca în anul acesta şcolar sĕ nu se întregéscă postul vacant de învĕţător, éră din banii cruţaţi de aci se repareze şcóla, — căci representanţa fondurilor grăniţăreşti a rĕspuns, că nu are bani spre acest scop, şi a indicat însaşi modalitatea amintită, éră alte isvóre nu sunt.

Advocatul Suciu a propus din contră, că sĕ se întregéscă acuma postul vacant şi încă prin un învĕţătoriu de confesiunea gr.-cat., că aşa s'ar fi fost făcut un pact vechiu, când şcóla era grăniţăréscă; dară isvóre de unde sĕ se repareze edificiul, nu a putut arăta nici garanta. Propunerea advocatului Suciu nu a fost sprigiрită decât de Oltean, învĕţătoriul gr.-cat. acum pensionat şi de T. Făgăraş, tălpariu. Majoritatea a primit propunerea primariului şi pentru acésta am votat şi eu tocmai în interesul şcólei, ca până în anul viitor sĕ remână postul vacant neîntregit, şi din salariul cruţat sĕ se repareze edificiul şcólei, şi astfel sĕ nu fie şcóla expusă poricolului, de a se înterzice chiar prin poliţie ţinerea prelegerilor întrênsa. Acest adevĕr se constată prin protocolul aci alăturat. (Protocolul confirmă cele de mai sus. — Red.)

La şcólă avem pe învĕţătoriul N. Sânzian probat şí rutinat, care într'un an de zile va putea instrui copiii din 6 despărţĕminte dela acésta şcólă poporală, cu atâta mai mult, că în decurs de 10 ani nici odată n-au fost mai mult la an de cât 40—50 copii.

Cu ómeni, cari sub anonime scriu neadevĕruri nu voiu mai sta de vorbă.

Titu V. Gheaja,
protopop gr.-or.

VARIETĂŢI

(Cum am aflat etatea miresei mele.) Eram deja de şese sĕptĕmâni logodit şi nu ştiam încă etatea miresei mele. Acéstă nesiguranţă mĕ consuma. Tóte încercările pentru a afla acésta pe cale directă erau zădarnice. Eram nevoit dar a recurge la şireţenie.

Erau trei zile înaintea nunţei. Ne plictiseam amêndoi la un concert de piano; profitai de acéstă ocasie ca sĕ pun planul meu în executare şi se smulg logodnicei mele secretul dorit.

Cât timp ai luat lecţiuni de piano, dragă? o întrebai“.

„Patru ani“.

Adecă patru ani. Atâta era de ajuns pentru astăzi. Logodnica mea era dar de cel puţin patru ani.

Dóuĕ zile înaintea nunţei adusei discuţia tot asupra acestei chestiuni. Ziseiu, că am observat, că după cum cântă cine-va, se póte cunóşte de când nu mai ia persóna respectivă lecţiuni de piano şi întrebai pe logodnica mea, că de când nu mai ia lecţiuni.

„Ah! sunt deja cinci-spre-zece ani, rĕspunse ea fără vr'o bănuéla“.

4 + 15 = 19; logodnica mea, era dar de cel puţin nóuĕsprezece ani.

Era în ziua nunţei. La un moment oportun riscaiu a treia şi ultima întrebare:

„Spunemi, dragă, la ce etate ai început se iei lecţiuni de piano?“

„Eram de optsprezece ani, dacă ţii atât de mult sĕ ştii, îmi respunse ea“.

19 + 18 = 37; logodnica mea era dar de treizeci-şi-şepte de ani!

Ah! de ştiam eu lucru ăsta de mai nainte! Acum însĕ nu mai puteam altfel şi trebuea s'o urmez la oficeriul stărei civile.

Acolo se dovedi, că logodnica mea era de 47 ani; făcuse o pausă de zece ani în cursul lecţiunilor.

Asta-mi era prea mult. La întrebarea oficerului, dacă-mi dau consimţĕmêntul rĕspunsei cu un „Nu“ şi mĕ căsătorii cu fiica logodnicei mele.

Din public.*)

Dare de sémă şi mulţumită publică.

Comitetul, carele a aranjat festivităţile cu ocasiunea adunării generale a „Societăţii pentru crearea unui fond de teatru român“ ce ş'a ţinut şedinţele în 22 şi 23 Iulie a. c. la Abrud, 'şi ţine de datorinţă a presenta onor. public următoriul raţiociniu:

1. Venitul concertului dat la 22 Iulie face	cor. 895·20
2. Venitul dela representaţiunea teatrală ţinută la 23 Iulie face	cor. 325·—
3. Contribuiri dela diferite corporaţiuni în scopul arangiărei festivităţilor	cor. 360·—
4. Contribuiri dela diferite persóne din Abrud, tot spre acel scop	cor. 307·90

Suma tuturor venitelor cor. 1888·10

Cheltuelile avute represintă tot acéstă sumă.

In fine comitetul 'şi esprimă şi pe calea acésta mulţumirile sale măestrului de musică Dlui profesor George Dima şi diletanţilor, cari s'au produs la concertul din 22 Iulie, precum şi domnişórelor Virginia Gall, Valeria Pop şi Adelina Piso, apoi Dlui Vasilie Popoviciu şi tuturor Dómnelor, Domnişórelor şi Domnilor cari prin participarea activă la concert şi la representaţiunea teatrală din 23 Iulie, au contribuit în mod însemnat la reuşita splendidă a acelor festivităţi.

Din şedinţa comitetului ţinută la 1 Septembre 1900.

Petru Popoviciu
preşedinte.

Josif Gomboş
secretar.

---

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta redacţia nu primeşte rĕspunderea.

Nr. 3748/1900. [178] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de **vice-notar** devenit vacant în comuna **Poiana**, comitatul Sibiiu, cercul Mercurea, se escrie prin acésta concurs cu următórele emolumente:

1. Salar anual 600 cor.
2. Pauşal de locuinţă şi lemne 100 cor.
3. După darea, aruncul comitatens şi comunal ridicat ½% ca remuneraţiune.

Cererile concursuale instruite cu documentele de cualificaţiune, despre cunoşcinţa limbilor şi ocupaţiunea lor de pănă acum, au de a se presenta subscrisului *pănă în 26 Septembre a. c.*

Mercurea, în 9 Septembre 1900.

Pretorele cercual suprem:

Mangesius.

Nr. [177] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea a II-ua posturi învěţătoresci la şcóla română gr. ort. din comuna Paloş, protopresbiteratul Cohalmului, comitatul Târnăvei-mari, se deschide concurs cu termin de 15 zile.

Dotaţiunea acestor posturi este de câte 600 cor. din repartiţiune dela popor şi din ajutoriu dela Prea Ven. Consistoriu Archidiecesan şi se va plăti în trei rate decursive, bani de cuartir după trebuinţă şi lemne de foc.

Aleşii numai după un an de probă vor ocupa posturile în mod definitiv.

Concurenţii cântăreţi vor fi preferiţi, deórece prelângă instrucţiunea în şcólă din obiectele prescrise vor fi însărcinaţi şi cu instruarea şi conducerea cântărilor atât lumesci cât şi — mai ales — bisericesci în biserică şi a da ajutoriu la strană cantorului.

Reflectanţii la aceste posturi au a'şi înainta cererile lor, instruite conform normelor în vigóre în terminul deschis, la oficiul protopresbiteral concernent.

Paloş, din şedinţa comitetului parochial ca senat şcolar ţinută la 23 August 1900.

Patrichiu Pintea preşed. comit. şi paroch

Toma Lascu notar

Vidi!

Nicolau D. Mircea
prot.

---

[174] 3—3

Concurs.

Pentru întregirea posturilor învěţătoresci la şcólele mai jos însemnate în protopresbiteratul Dobrei, se publică concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1 Lăpugiul-inferior — Ohaba, un post de învěţătoriu ambulant cu salar de 600 cor. şi cuartir natural.

2. Bastea—Holdea—Coşeşti, un post de învěţătoriu ambulant cu salar de 600 cor. şi cuartir natural.

3. Stănceşti—Ohaba—Făgeţel, un post de învěţătoriu ambulant cu salar de 600 coróne şi cuartir.

4. Răduleşti, un post de învěţătoriu cu salariu de 600 cor., cuartir şi lemne.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi au a-şi înainta cererile de concurs instruite conform normelor în vigóre în terminul deschis subsemnatului oficiu.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Dobrei.

Dobra, la 20 August, 1900.

Iosif Morariu
protopresbiter.

Anuarul I
al
„Reuniunei sodalilor români din Sibiiu“
publicat de
Comitetul Reuniunii.

Cuprinde unele date dela întemeierea ei până la 31 Decembre 1899.

Se află de vênzare cu preţul 1·20 cor. plus 20 bani porto la

Librăria Tipografiei archidiecesane.

OFTICA.

Acésta fatală şi teribilă bólă ar merita un studiu analitic temeinic, lucru, pe care astădată noi nu l putem face din lipsa de spaţiu, care ne obligă a fi scurţi. Noi ne mărginim a anunţa numai că cu neclintita credinţă apostoléscă şi cu zel constant al geniului, profesorul **G. Bandiera,** chemist în Palermo, după un îndelungat studiu a descoperit un remediu minunat, cu care el obţine resultate excelente la afecţiuni pulmonare, şi în deosebi la tuberculosă.

Cu acéstă preparaţiune distinsul inventator şi-a glorificat numele; i-a succes a face cea mai mare şi mai imensă binefacere pentru omenimea suferindă, şi aci jos, în frumosul oraş Palermo, numele profesorului **Bandiera** este preamărit de numěroşi nefericiţi, cari prin el au revenit la o nóuă viaţă. Remediul acesta este un **antiseptic** puternic, preparat după autorisare, care împedecă desvoltarea ulterióră a baccililor şi scutesce organismul de infecţiuni nóuě. Bolnavul, care se supune acestui tractament obţine îndată un resultat îmbucurător: respiraţiunea devine mai liberă, expectorarea, frigurile scad, apetitul revine şi în urmă puterile se sporesc.

Remediul se trimite tuturor, cari îl cer. Este dar o datorinţă de a mulţămi şi a aduce omagii savantului, bărbatului de talent, care pe cărările nestrăbătute ale sciinţei, a deschis o nóuă cale, ce va conduce la importante aplicaţiuni practice. Laudă şi recunoscinţă i se cuvine valorosului bărbat, profesorului **Bandiera,** pe care geniul, spiritul şi inima l'au pus în serviciul omenimei suferinde; graţie lui, se póte spera earăşi o sórte mai bună, căci se va puté recâştiga sănětatea.

[127] 7

Icóne sfinte.

	fórte fine										fine										simple:									
Mărimea în Cm.	39/50		47/63		55/68		63/79		74/100		39/50		47/63		55/68		63/79		74/100		39/50		47/68		55/63		63/79		74/100	
	C.	b.	C.	b.	C.	b.	C.	b.	C.	b.	C.	b.	C.	b.	C.	b.	C.	b.	C.	b.	C.	b.	C.	b.	C.	b.	C.	b.	C.	b.
Adormirea Maicei Domnului	39	20	44	80	58	80	81	20	106	40	26	60	29	40	46	20	56	—	72	50	14	—	16	10	18	20	26	20	30	40
Archanghelul Michail	28	—	33	60	42	—	56	—	70	—	18	20	21	—	30	80	39	20	56	—	9	80	10	50	11	40	19	60	26	60
„ Gavril	28	—	33	60	42	—	56	—	70	—	18	20	21	—	30	80	39	20	56	—	9	80	10	50	11	40	19	60	26	60
Apostol fiecare	28	—	33	60	42	—	56	—	70	—	18	20	21	—	30	80	39	20	56	—	9	80	10	50	11	40	19	60	26	60
Bunavestire	39	20	44	80	58	80	81	20	106	40	26	60	29	40	46	20	56	—	72	50	14	—	16	10	18	20	26	20	30	40
Domnul Christos	28	—	33	60	42	—	56	—	70	—	18	20	21	—	30	80	39	20	56	—	9	80	10	50	11	40	19	60	26	60
Naşterea Domnului	39	20	44	80	58	80	81	20	106	40	26	60	29	40	46	20	56	—	72	50	14	—	16	10	18	20	26	20	30	40
Botezul „	30	80	37	80	46	20	61	60	78	40	20	30	23	10	35	—	43	40	60	20	11	20	11	90	14	—	21	70	29	40
Fuga la Egipet	39	20	44	80	58	80	81	20	106	40	26	60	29	40	46	20	56	—	72	50	14	—	16	10	18	20	26	20	30	40
Iisus în biserică (12 ani)	39	20	44	80	58	80	81	20	106	40	26	60	29	40	46	20	56	—	72	50	14	—	16	10	18	20	26	20	30	40
La nunta din Cana	39	20	44	80	58	80	81	20	106	40	26	60	29	40	46	20	56	—	72	50	14	—	16	10	18	20	26	20	30	40
Iisus pe mare	39	20	44	80	58	80	81	20	106	40	26	60	29	40	46	20	56	—	72	50	14	—	16	10	18	20	26	20	30	40
„ învie pe Lazar	39	20	44	80	58	80	81	20	106	40	26	60	29	40	46	20	56	—	72	50	14	—	16	10	18	20	26	20	30	40
Schimbarea la faţă	39	20	44	80	58	80	81	20	106	40	26	60	29	40	46	20	56	—	72	50	14	—	16	10	18	20	26	20	30	40
Iisus în muntele Maslinilor	28	—	33	60	42	—	56	—	70	—	18	20	21	—	30	80	39	20	56	—	9	80	10	50	11	40	19	60	26	60
„ pe cruce	35	—	40	60	51	80	70	—	89	60	23	10	25	90	40	60	49	—	65	80	12	60	14	—	16	10	23	80	32	20
Punerea în mormênt	39	20	44	80	58	80	81	20	106	40	26	60	29	40	46	20	56	—	72	50	14	—	16	10	18	20	26	20	30	40
Invierea	39	20	44	80	58	80	81	20	106	40	26	60	29	40	46	20	56	—	72	50	14	—	16	10	18	20	26	20	30	40
Inălţarea	39	20	44	80	58	80	81	20	106	40	26	60	29	40	46	20	56	—	72	50	14	—	16	10	18	20	26	20	30	40
Floriile	39	20	44	80	58	80	81	20	106	40	26	60	29	40	46	20	56	—	72	50	14	—	16	10	18	20	26	20	30	40
Tăierea împrejur	39	20	44	80	58	80	81	20	106	40	26	60	29	40	46	20	56	—	72	50	14	—	16	10	18	20	26	20	30	40
Constantin şi Elena	30	80	37	80	46	20	61	60	78	40	20	30	23	10	35	—	43	40	60	20	11	20	11	90	14	—	21	70	29	40
Sfântul Dumitru	28	—	33	60	42	—	56	—	70	—	18	20	21	—	30	80	39	20	56	—	9	80	10	50	11	40	19	60	26	60
„ „ călare	30	80	37	80	46	20	61	60	78	40	20	30	23	10	35	—	43	40	60	20	11	20	11	90	14	—	21	70	29	40
Evangelist fiecare	28	—	33	60	42	—	56	—	70	—	18	20	21	—	30	80	39	20	56	—	9	80	10	50	11	40	19	60	26	60
Sfântul George	28	—	33	60	42	—	56	—	70	—	18	20	21	—	30	80	39	20	56	—	9	80	10	50	11	40	19	60	26	60
„ „ călare	30	80	37	80	46	20	61	60	78	40	20	30	23	10	35	—	43	40	60	20	11	20	11	90	14	—	21	70	29	40
Inălţarea sfintei cruci	35	—	40	60	51	80	70	—	89	60	23	10	25	90	40	60	49	—	65	80	12	60	14	—	16	10	23	80	32	20
Ilie prorocul	28	—	33	60	42	—	56	—	70	—	18	20	21	—	30	80	39	20	56	—	9	80	10	50	11	40	19	60	26	60
„ „ în car de foc	35	—	40	60	51	80	70	—	89	60	23	10	25	90	40	60	49	—	65	80	12	60	14	—	16	10	23	80	32	20
Ioan în pustie	28	—	33	60	42	—	56	—	70	—	18	20	21	—	30	80	39	20	56	—	9	80	10	50	11	40	19	60	26	60
Maica Domnului	30	80	37	80	46	20	61	60	78	40	20	30	23	10	35	—	43	40	60	20	11	20	11	90	14	—	21	70	29	40
Sfântul Nicolae	28	—	33	60	42	—	56	—	70	—	18	20	21	—	30	80	39	20	56	—	9	80	10	50	11	40	19	60	26	60
Naşterea Maicei Domnului	39	20	44	80	58	80	81	20	106	40	26	60	29	40	46	20	56	—	72	50	14	—	16	10	18	20	26	20	30	40
Petru şi Pavel	30	80	37	80	46	20	61	60	78	40	20	30	23	10	35	—	43	40	60	20	11	20	11	90	14	—	21	70	29	40
Pogorîrea Duchului sfânt	39	20	44	80	58	80	81	20	106	40	26	60	29	40	46	20	56	—	72	50	14	—	16	10	18	20	26	20	30	40
Simeon	28	—	33	60	42	—	56	—	70	—	18	20	21	—	30	80	39	20	56	—	9	80	10	50	11	40	19	60	26	60
Sfânta Treime	30	80	37	80	46	20	61	60	78	40	20	30	23	10	35	—	43	40	60	20	11	20	11	90	14	—	21	70	29	40
Tăierea capului S-tului Ioan	35	—	40	60	51	80	70	—	89	60	23	10	25	90	40	60	49	—	65	80	12	60	14	—	16	10	23	80	32	20
Naşterea S-tului Ioan Botez.	39	20	44	80	58	80	81	20	106	40	26	60	29	40	46	20	56	—	72	50	14	—	16	10	18	20	26	20	30	40
Arch. Michail şi Gavriil	30	80	37	80	46	20	61	60	78	40	20	30	23	10	35	—	43	40	60	20	11	20	11	90	14	—	21	70	29	40

Cina cea de taină şi **40 Mucenici**, după comandă, dela 40 coróne în sus fórte fiine, 30 coróne fine, ér simple 18 coróne. — **Aier (pentru Paşti)**, fine de tot 39·20 – 117.60 coróne, fine 29.40—89·60 coróne, simple 21—67·20 coróne, mărimile 55/68, 63/79, 74/100, 82/120, 110/140 cm.

Preţurile sunt socotite la icóne pictate pe pânză, primeşte însě Librăria şi comande pentru icóne pe lemn, tinichea, aluminium, porţelan şi lamele de aramă, pentru iconiţe de iconostas, prapore, portrete cu preţurile cele mai moderate, tóte executate după cum se cere, ba spre înlesnire deja de mai mulţi ani liferă rame pentru icóne, iconiţe, portrete etc. pe lângă cele mai favorabile condiţiuni.

Librăria Tipografiei archidiecesane
Sibiiu.

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 98 Sibiiu, Sâmbătă 2/15 Septembre 1900. Anul XLVIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **streinătate** pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază

INSERȚIUNILE
Pentru odată 14 fil., — de dóuĕ ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond.

Nr. 295 Pres.

IOAN,

din îndurarea lui Dumnezeu archiepiscop al bisericei ortodoxe în Transilvania și metropolit al Românilor greco-orientali din Ungaria și Transilvania.

Preasânțiților frați episcopi, venerabilelor consistórie eparchiale, onorabililor deputați congresuali, iubitului cler și popor din provincia Nóstră metropolitană: aar și milă dela Dumnezeu, și salutarea Nóstră cordială!

Avênd în vedere §§. 151 și 152 din statutul organic, convocăm și prin acestea dechiarăm de convocat congresul ordinariu național-bisericesc al provinciei Nóstre metropolitane la biserica parochială din cetatea Sibiiu, pe Dumineca, ce cade în 1/14 Octobre a. c. la 9 óre înainte de amézi, în care zi după terminarea ritualelor bisericesci va urma numai decât deschiderea congresului și se vor începe lucrările congresuale conform regulamentului afacerilor interne.

Dat în reședința Nóstră archiepiscopéscă-metropolitană în Sibiiu, la 31 August (13 Septembre) 1900.

Ioan Metianu m. p.

Numele comunelor.

De vécuri și-au avut comunele numirile lor, pe cari le-au primit dela locuitorii lor primitivi, întocmai precum își au numirea lor munții, délurile, rîurile, văile, țerile, continentele, insulele.

Cu un cuvênt fiecare localitate și-a avut numele sĕu dela locuitorii primitivi, și numirea s'a conservat în decursul vécurilor.

Așa s'a urmat în mod firesc și în ţéra nóstră; și la noi au avut comunele numele lor, și acela s'a păstrat în decursul vécurilor, și nime nu a aflat motiv de scandelă în numirea nemțéscă sau românéscă, sau unguréscă a respectivei comune.

Numele acesta istoric a devenit proprietatea comunei, și posteritatea are datorința sĕ păstreze acel nume așa după cum s'a strecorat prin secoli, și după cum e cunoscut el în acele ținuturi de popor.

Vorbind în limba germână despre orașul, în care de pildă locuim noi, vom zice Hermannstadt, fiind acésta numirea germână a acestui oraș; unguresce îi vom zice Nagyszeben, și românesce Sibiiu.

Așa ne-am pomenit de vécuri, așa a fost bine de vécuri, și de aci înainte încă așa va fi bine.

Suna strein în urechile nóstre, când auziam spre pildă pe câte un român din regatul vecin vorbind despre orașul Hermannstadt, sau dóră chiar Nagyszeben, și mai straniu ne venia lucrul, când cetiam în ziarele din România în loc de numirea românéscă Sibiiu numirea în alte limbi, întocmai cum strein ne-ar fi venit, când un ziariu german nu ar fi folosit numirea germână a orașului nostru.

Dela era dualismului încóce în statul nostru s'a pornit un puternic curent de magiarisare pe tóte căile.

In calea acestui curent au stat și numele comunelor din patria nóstră, numele rîurilor, numele munților, numele de familie și așa mai departe.

Lumea a început a magiarisa pe tóte terenele Se magiariséză cu forța numele de familie, și Jidanii și din acest închipuit scut al curentului de magiarisare fac speculă, se magiariséză numele comunelor, intrucât în calea ordinațiunei s'au luat mĕsuri, ca în acte oficiale sĕ nu se folosécă alte numiri decât numai cele ungurosci, s'au magiarisat numirile rîurilor, ale munților, ale văilor, tóte în scopul curentului cu magiarisarea.

Cu câtă necruțare s'au forțat uneltirile cu magiarisarea am vĕzut mai ales în comitatul model de silnicii Solnoc-Doboca, pe când baronul Bánffy era în fruntea acelui comitat. Avem și acuma înaintea nóstră catalogul numelor unguresci, la a căror cetire omul serios isbucnesce în rîs.

Scopul însĕ s'a ajuns, căci a intrevenit legislativa țerei, și ceea ce s'a început pe calea ordinațiunilor, legislativa a continuat, dându-i putere obligătóre.

Cu o asemenea situațiune avem sĕ ne tragem séma tocmai acuma, când se tractéză de numele comunelor din patria nóstră.

Articlul de lege 4 din 1898 dispune, ca comunele sĕ aibă numai un nume, spre a evita confusiunile, cari s'au întêmplat ici-colea din pricină, că mai multe comune aveau acelaș nume.

Numele obligat și unic îl va da ministrul, va asculta însĕ și părerea representanțelor comunale și posibil va ținé cont de dorința lor.

Legea a provocat furtuni de indignațiune în ţéra nóstră, spiritele însĕ s'au liniștit după sancționarea ei prin corónă, căci popórele patriei nóstre în iubirea de patrie, în respectarea legei merg așa de departe, încât își suprimă tóte durerile lor individuale și naționale.

La liniștirea generală a contribuit și împregiurarea, că guvernul nu s'a grăbit cu executarea legei, și acésta a dat ansă celor naivi a crede, că legea acésta totuși nu se va executa.

In sinul ministeriului s'a lucrat însĕ în tăcere, și lucrările au ajuns așa de departe, încât ministrul azi mâne va publica numele unic și obligat al fiecărei comune, a fiecărei localități din patria nóstră.

Inainte de a se sĕvêrși acest mare botez, se vor întreba representanțele comunale, sĕ-și exprime și ele dorința lor în ce privesce numele comunei, care dorință eventual póte fi acceptată, póte fi considerată de ministru.

Trebue sĕ vorbim deci și noi la cestiunea acésta, noi Românii, cari am botezat mii de comune, de văi, de munți, de rîuri, în patria nóstră.

Muți de am fi, ca Zacharie din scriptură, muți de am fi ar trebuí sĕ scriem, ca vesela societate dela botez sĕ scie, care este dorința nóstră, dorința părintelui.

Precum Zacharie din sânta scriptură și-a exprimat dorința: *„Ioan sĕ fie numele lui"*, așa sĕ ne exprimăm și noi Românii acum, când în sensul legei avem sĕ spunem, care este dorința nóstră.

Sĕ exprimăm dorința, ca numirea comunei sĕ fie cea seculară, românéscă, care o au dat protopărinții nostri, și prin acésta ne-am făcut datorința nóstră, și nu am profanat memoria părinților nostri.

Se va considera, nu se va considera dorința acésta, acésta sĕ nu ne turbure acum.

Suntem întrebați acuma: ce suntem în comuna nóstră? Sĕ rĕspundem cu numele românesc al comunelor nóstre.

Revistă Bisericéscă.

Preotul ca cultivator al datinilor religióse în popor.

(Fine.)

Căci dór' nu trăim afară de lume, ca sĕ nu avem experiență în materia asta. Biserica nóstră admite datinile, ca forme, după zisa străbună: forma dat esse rei. Biserici creștine sunt cari au lăpĕdat datinile, sau deși nu le-au lăpĕdat, au abandonat multe din ele, căci se pornise gónă formală de unii fii contra acelora. Ce e azi acolo? In privința religiósă credincioșii acestor biserici sunt cu mult mai reci ca noi. Ba până ce pe noi

FOIȚA

Din tainele vieței.

(Continuare.)

— Inchipuiți-vă, domnișórelor, că vre uneia mai sburdalnică din d-vóstră i-ar trăsni în cap sĕ fugă cu un biet dascăl ca mine, ori cu amicul Stark, de a vedea lumea lată și mare.

Cele două fete vinovate îmi aruncară o privire rugătóre, temîndu-se dóră că le-și spune numele.

— Știți ce s'ar întîmpla?... — continuaiu eu. Ori poliția ar pune mîna pe nevinovatul dar imprudentul profesor și nu s'ar alege nici cenușă din ósele lui prin temniță, ori, în cazul cel mai bun, ar trebui el și nenorocita fată să-și cerșéscă, prin lumea mare, pînea de tóte zilele și cine dă un gologan, măcar, la două ființe tinere și capabile de lucru?...

Am urmat tot ast-fel, făcînd un tablou oribil din situațiunea ce ș'ar fi creat fata prin fugă și făcînd din bietul învățător un tabel monstruos, ca un al doilea Kean hotărît sĕ salve pe o tînără fată cu sacrificiul sufletului sĕu. Cît m'a costat asemenea înjosire personală văzînd rumeneala feței d-rei R.!.,. Nu știu ce văl de tristeță era în ochii ei negri și mari!... Aș fi dat mulți ani din viața mea sĕ nu se fi întîmplat așa ceva.

Se cam mirau fetele de raportul ce putea sĕ existe între fii lui Ipsilant-Vodă și fetele din școlă, dar, finalmente, eu treceam hopul și avui mulțumirea, în halul de eșire al pensionatului, sĕ mĕ întîlnească ca din întîmplare, R... Ea îmi întinse mîna cu o mișcare convulsivă, eu nu putuiu sĕ rezist de a i-o săruta. Dînsa dispăru din fața mea ca o nălucă, iar eu, cîte-va minute, sguduit pînă în fundul sufletului, o urmăream cînd ea nu mai era de față. Plecaiu adînc emoționat, ne mai regretînd jertfirea persónei mele.

Pînă astă-zi a rămas în mintea mea acea scenă din halul școlei.

— Va să zică aș putea eu spera să mă iubească și să fac din ea soția mea adorată?... Ce-mi trebue ca să isbutesc?... Sĕ ajung un om de valóre, un scriitor cunoscut, sĕ termin niște studii superióre în regulă?...

Din acea zi, destinul vieței mele era fixat: am îndoit puterile la studii, scriam ore întregi pagini de cari nu eram mulțumit și le dedeam pe foc. Pîndeam ori-ce ocaziune de a asculta vorbirea bărbaților cari aveau deja un nume în țară și visul cel mai scump și dulce ce făceam era sĕ pot merge în streinătate, unde să mi câștig un titlu academic, care să-mi dea în țară o posițiune mai în vedere.

Cîte-va zile după scena din antret, în ziua sfinților apostoli Petru și Pavel, eram des de diminéță la biserică la mitropolie.

Imi închipuiam că, după obiceiu, voiu vedea acolo, fie și de departe, pe adorata în tăcere a inimei mele. De astă dată o așteptam în pragul ușei de intrare a bisericei. Pregătisem o scrisóre cu gînd să i-o furișez în mînă cînd va trece. Ii ziceam în acéstă scrisóre să-mi spună dacă isbutind eu să'mi fac o situațiune prin studii, în streinătate, aș putea aspira la mîna ei.

Evident că dînsa, primind scrisórea, nu putea s'o citéscă în biserică unde venea însoțită de familie. Cînd i-am lunecat în mînă scrisórea în pragul ușei, am avut o sensațiune de nedefinit. Ea nu se împotrivi de a primi micul bilețel, ceia ce mă bucură în fundul inimei.

Zilele cît așteptai răspunsul mi s'au părut secoli. De cîte ori am dat tircóle în jurul casei sale părintești. Așteptam ore întregi, fără nici o speranță, răzimat de zidul de dindos a palatului Moruzi, viitórea Universitate din Iași.

Numai în Dumineca viitóre, în pragul mitropoliei, unde mĕ instalai chiar de la deschiderea bisericei, aveam speranța sĕ primesc rĕspunsul. In adevĕr de abia intrase preoții în liturghie cînd, la scară se opri trăsura de casă a R... Vederea feciorului și vizitiului îngalonați mĕ umili, arătîndu-mi distanța de la dînsa la mine. Cît pe ce sĕ fug din pragul ușei! Dar, „vicit amor!..." De la scară și pînă la pórta de intrare a bisericei exista, ca și astăzi, un lung coridor. Foșnitul hainelor de mătase ale frumósei fete se repercuta în pieptul meu. Eu priveam cu o tremurare convulsivă spre scară și spre mine se îndrepta privirea catifelată a ochilor ei, cari parecă-mi ziceau, sĕ fiu atent. Ajunsă lîngă ușa de care eram pironit, ea păși pragul alăturea cu maică-sa, însĕ în partea mea și, deși ușa era destul de spațiósă, dînsa atinse hainele sale de ale mele și cu o iscusință de necrezut la vîrsta ei, furișă, în mîna mea dreaptă, un imperceptibil bilețel ce primii împreună cu o repede strîngere de degete.

Trecu înainte, nu fără a întórce căpșorul spre ușă. Eu eram în extaz. In loc de a înainta și eu în biserică descinsei în grădina din fața pridvorului. Aci, altă dată, admiram o specie de mozaic reprezentînd un vultur și paveaua în pietre colorate care ne-a ferit bunul D-zeu de aberaţiuni, ţinând strâns la biserică, în sinul altor biserici s'au ivit cu dróia combatanţii; neconfesionalii, ateiştii, socialişti, dinamitarzii et tutti quanti.

Intrebarea e: Ce vom face, ca sĕ nobilităm datinile religióse, dar sĕ conservăm şi sentimentul religios din care rĕsar?

Indată ce rĕmâne adevĕr nestrămutat, că datina e formă, sentimentul simburele, metoda la deslegarea cestiunei vine de sine dată.

Preotul, ca păstor sufletesc, va căuta sĕ afle şi sĕ arete şi poporului din fir în pĕr simburele religios ori moral ce-'l conţine datina ce o practiséză. Incât practica datinei nu ar corespunde întru tóte cu ideea ce o representă, va lumina poporul şi 'l va îndemna a face cuvenită îndreptare, după cum o cere ideea religiósă şi spiritul timpului de azi.

Cele mai multe datini cu pomeni îşi au originea, după mine, în mesele comune ce se arangeau la creştinii de pe vremea apostolilor. Pentru a pune în praxă cuvintele lui Christos, care le rostise tinĕrului ce-'l întrebase ce are a face ca sĕ fie desĕvêrşit, căruia îi zisese Christos: De vrei sĕ fi desĕvêrşit, mergi de vinde avuţia ta şi o dă săracilor şi vei avea comóră în ceriu (Mat.) — creştinii primitivi îşi vindea averile, făceau ospeţe cu ele şi chemau sĕracii. Ospeţele de astăzi sunt agape-le de demult, se înţelege în o ediţie mai puţin ideală.

Spiritul timpului a preschimbat în timpul modern felul de a ajutora pe sĕraci la mese comune. Din mese tinde a forma instituţiuni permanente, cum sunt *asilele de copii*, *orfanotrophiile*, *spitalurile* şi alte de felul acesta, în cari permanent cei lipsiţi, cei avisaţi la ajutor strĕin primesc îngrijirea trebuinciósă.

Zel adevĕrat apostolic va desvolta acel preot, care va îndemna poporul a schimba ospeţele de acum sau apoi a destina cel puţin o parte a speselor acelora pentru a se înfiinţa cu timpul şi la noi aşezĕmintele umanitare, care aprópe total ne lipsesc. In loc de a-'şi da obolul singuraticilor, cari nu odată îl întrebuinţéză rĕu, poporul ar face cu mult mai bine, când acela l'ar încredinţa *bisericei*, *corporaţiunilor*, cari au în vedere binele obştesc.

Şi étă că pe acéstă cale sentimentul s'ar conserva şi datinile încetul pe încetul ar primi altă formă, ce întru tóte corespunde spiritului timpului. Prin comunele bisericeşti s'ar forma *fonduri*, cari acum aprópe în total lipsesc.

Românul, cum am mai zis, e conservativ. Se înţelege, o muncă încordată s'ar recere, ca sĕ se pótă obţinea schimbarea trebuinciósă în spiritul lui şi timp îndelungat. Dar preotul n'ar trebui sĕ dispereze pentru acésta. Picurul cât de mic şi face plóia. Indemnurile preotului repeţindu-se mereu, vor avea resultatul dorit. Şi dulce e fructul ostenelelor! Bine va cădea preotului, când scie că posteritatea va glorifica şi va binecuvênta activitatea lui.

Sĕ participe preotul şi pănă la sperata schimbare, la solemnităţile poporului? sĕ umble la pomeni ori sĕ abandoneze datinile lui cu totul?..

La pomeni va participa numai pentru a exercia influenţă bună asupra credincioşilor. Spiritele credincioşilor acolo sunt mai bine dispuse spre jertfire. Exhortaţiunile sale preotul acolo le va face mai cu succes; ambiţiunea nobilă şi emulaţiunea în popor numai la ocasiuni de aceste se póte stîrni, când şi preotul e mai liber în expunerile sale şi stă óre-cum în raport social cu poporul.

Dacă apostolul Pavel a aflat de bine a urma axioma sa: „Făcutu-m'am tuturor tóte“ — óre preotului îi va sta rĕu acésta? óre nu concordéză cu chemarea sa de luminător al poporului?

Preotul V. G.

Ceva despre psihologia poporului român.

In unul din numerii anteriori ai ziarului nostru am publicat un *chestionar* din partea câtorva representanţi marcanţi ai literaturei române, referitor la psihologia poporului român. Rĕspunsurile — multe, fórte interesante — se publică în *Nóua Revistă Română*, care a devenit ecoul tuturor ideilor mari pentru înălţarea némului pe tóte căile posibile. In numĕrul dela 1 August aflăm sub titlul de sus un articol-rĕspuns al părintelui protopop dela Murĕş-Oşorheiu *Nicolau Măneguţiu* la chestionarul suscitat, pe care aflându-l instructiv din mai multe puncte de vedere, îl publicăm în cele ce urméză:

Perfect de acord cu D-vóstră în privinţa marei însemnătăţi a chestionarelor, vin şi eu a-mi da rĕspunsul la *chestionarul privitor la psichologia poporului român.*

Cătră acest lucru nu mă îndémnă órecare pretenţie de eruditiune, care cu totul îmi lipsesce, ci mai vîrtos cunoştinţele, ce după îndelungate observaţiuni şi experienţe 'mi-am câştigat asupra modului de gândire şi de traiu a poporului nostru.

Tocmai din causa acésta, prima D-vóstră întrebare: *Care operă literară exprimă mai bine firea şi aspiraţiunile némului românesc*, reclamând vaste cunoştinţi de literatură, precum şi un fond ştiinţific, apt de a face corecte distincţii între diversele producţiuni literare, îmi causéză o greutate mult mai mare de răspuns, decât cele următóre. Drept ie, răspunsul meu la acéstă întrebare va fi fórte scurt, şi problema din parte-mi va rămânea neresolvată...

In dorul, de a mă apropia de dânsa, ţin însă din capul locului sĕ fac o grósă linie de demarcaţie între *firea* poporului român, care póte fi mai bine exprimată *într'una*, şi între *aspiraţiunile* lui, cari pot fi iarăşi mai bine exprimate *într'altu* dintre operele româneşti ... Ba, eu sînt convins, că o operă literară care s'ar ocupa cu aspiraţiile poporului nostru, d'abea va putea fi cu perfecţiune justă în aprecierea firei şi a calităţilor lui.

De ce?

Pentru că este şi bine şi util, ca cel-ce tratéză *despre aspiraţiunile* unui popor, drept ţintă ideală şi scop final, însuşi sĕ fie un mare idealist, pe când cel ce vrea sĕ apreţieze firea lui, trebue sĕ fie un critic nemilos, ce stă pe obiectiva basă a realităţii. Idealistul nu purcede dela *referinţele actuale*, ci biruind *circumstanţele date*, el aştéptă o bună parte din succesele dorite de el, tocmai dela corigerea firei şi a calităţilor prohibitive, ce au condiţionat acea stare actuală a poporului, dela care aspiră a se ridica. Firea unui popor, ca tip general al naţionalităţii sale se constitue în mod analitic din suma trăsurilor caracteristice ale singuraticilor indivizi, aparţinători acelui popor.

Nici vre-un studiu psichologic, dar nici vre-o altă operă literară, care ar exprima perfect de bine firea némului român, eu nu cunosc iar asupra fracţiunilor de scrieri în acéstă materie, risipite prin diverse opere literare, nu cuget a mĕ pronunţa.

Aspiraţiuni însă, poporul român — conform istoriei sale — a avut eminamente numai una: *Desrobirea politică şi închegarea naţională, unirea tuturor forţelor sale într'un mănunchiu.*

Ca sĕ fiu mai esplicit, iau întru ajutor unele evoluţiuni mai marcante din istoria nóstră:

1. Românul transilvănén peste secoli a purtat în pieptu-i o singură aspiraţie, *desrobirea.* A şi dat el uneori puternică, dar nu destul de intensivă espresie acestei aspiraţii. Aşa în revoluţia lui Horea, în adunarea şi manifestul de la Blaj 3/15 Maiu 1848, şi în maestatica ridicare a lui Iancu.

2. Tot asemenea a făcut muntênul pe vremea lui Tudor Vladimirescu, năzuind a zdrobi perniciósa domnie străină. — Şi în fine:

3. Desrobirea bisericéscă — şi prin ea desrobire politică — naţională — au căutat şi protopărinţii nostrii, când la Alba-Iulia 1700 — s'au unit cu Roma, sau mai corect cu împăratul germ.-austr. Leopold I, ca sĕ scape de asupririle clerului şi feudalilor calvini, să frângă cătuşele seculare; cătuşe cari cu o consecvenţă şi cruzime ne mai pomenită îl legau de glie şi prin asociarea în contră-i a celor-lalte naţiuni conlocuitóre, păréu a-l esclude pe vecie dela ori-ce progres.

Ei bine, acum vine istoricul şi ne arată că tóte aceste aspiraţii de desrobire n'au avut succes, fiind-că împrejurările erau vitrige, inamicii némului românesc mulţi şi tari şi vicleni, iar poporul român, *după firea şi calităţile sale*, nu destul de destoinic, ca sĕ pótă repurta victorie asupra acestor obstacole.

Pe urmă istoricul caută scrupulos după causele acestei nedestoinicii şi află că îi lipsesc poporului nostru o sumă mare de bune calităţi, lipsa cărora a făcut posibilă aservirea lui, ori au deteriorat succesul şi au zădărnicit isbânda, atunci când el s'a ridicat sĕ scuture lanţul sclăviei.

Aşa se întrébă istoricul:

1. Cum a fost cu putinţă ca poporul român, cu tótă originea-i maestatică, sĕ ajungă încălcat şi hegemonisat de toţi veneticii?!

Răspuns: Pe urma de întâmplări nenorocóse, de vicisitudini şi calamităţi, ce nu s'au putut evita.

Răspuns fórte calm acesta şi favoritor pentru noi, dar tocmai de acea póte *necorect* în faţa unei obiective critici psichologice-istorice. Căci:

II. Acestui răspuns de mântuinţă îi póte urma imediat întrebarea: Bine aşa, dar atunci cum s'a făcut că acest popor a suferit atâţia secoli dearândul ruşinosul sclavagiu pe creştetul sĕu, fără-ca, abstracţie făcând dela debilele încercări mai sus pomenite, sĕ se fi resboit mai adese şi mai intensiv în *contra* opresorilor sĕi şi *pentru* o sórtă mai bună?!

Rĕspunsul obicinuit este şi aci — cel puţin în aparenţă—suficient:

Rupt, — zicem — dela marea trupină a gintei latine, aruncat departe în orient, părăsit aici şi lăsat singur în mijlocul unor împrejurări nepriinciόse, pradă invasiunilor barbare şi multor întîmplări nenorocóse, — Românul a sucombat şi pe urmă hegemonisat a fost şi stăpânit de toţi, câţi s'au abătut pe aici.

Lovit apoi mereu de toţi aceşti venetici, Românul s'a retras dinaintea loviturilor — şi ast-fel a devenit *blajin, blândoc şi timid* ...

Substituite acum aceste trei trăsături caracteristice cu un singur cuvânt, ele dau cualificativul, — destul de genant pentru noi, dar veritabil, — de laş.

Laşitatea faţă cu străinii, laşitate provenită din suferinţele-i milenarie, este — după mine — trăsătura dominantă în firea Românului de ieri şi de azi şi ne dă răspunsul la întrebarea Dv. a 2-a.

Sĕ nu fiu rău înţeles! Am accentuat laşitatea Românului faţă cu străinul, adecă acea ce făcu pe Ardelénul sĕ vadă în tótă ciupearca venetică un „jupân superior“, iar pe Munténul sĕ plece capul sĕu cu „Ticălos Măria Ta!“ înaintea ori-cărui zdrănţuros grecotei; căci altcum Românul în sine nu este laş; în luptă cu elementele naturei de exemplu, el este chiar superb, iar în lupta de frate contra frate, de Român contra Român, este vitéz, adese intransigent până la cruzime; dă orb cu măciuca şi loveşte cu cuţitul unde-ajunge...

Tot asemenea vitéz şi capabil de multe strapaţuri este Românul pus sub comandă... Ajuns odată în şir şi foc, Românul dă înainte, căci aşa i s'a poruncit...

---

ducea la palatul metropolitan. Unde mai vedeam eu acele lucruri, cari atît îmi plăceau altă dată.

La umbra unui tufiş deschid bileţelul, cu mîni tremurătóre, şi citesc trei vorbe: — „Lucrează, ajunge, te aştept!“ Sórta mea era fixată. Nu un *mane*, *tekel*, *fares*“, îmi apărură pe zidurile mitropoliei, ci o promisiune de viitor fericit cum abia puteam spera. Pot zice că acelui bileţel datoresc tótă existenţa şi tótă lucrarea mea de 50 de ani.

Decepţiuni aveam sĕ întîlnesc şi nu tîrziu R ... se va mărita înainte ca eu să mĕ fi întors de la studii; eu însu-mi mă voiu căsători întîiu la Paris, *par dépit*, dar nu rĕmîne mai puţin acel bileţel de la mitropolie punctul de plecare al vieţei mele intelectuale. Binecuvintez şi astăzi pe scriitórea acelui bilet care a rĕmas nedespărţit de mine în decursul vieţei.

Reforme în învĕţămînt

Vai de şcolarii cari avură sórta de a trece prin şcoli în epocele cu pretenţiune de reforme şcolare! Ei sunt *anima vili*, în care organizatorii şcólelor îşi făceau esperienţa pedagogice, didactice. Azi impuneau o programă, mîne alta; de abia erai, după o programă, sĕ înveţi în clasa în care te găsiai, cutare parte a ştiinţelor naturale ori a matematecelor şi noul program le dădea în clasa anterióră, aşa că nu te mai întîlneai cu ele în tot cursul umaniórelor. Unii din noi nu învĕţaseră gramatica, alţii fisica ori chimia ... A trebuit sĕ le învăţăm în urmă în vedere cu bacalaureatul frances.

Iacă principalele reforme de programe ce *bîntuiră* şcólele în timpul şcolăriei mele.

a) Reforma iniţială a lui G. Asaki. Acéstă reformă e apărată de nemuritorul referendar al şcólelor, prin lucrarea lui: „Exposiţie de starea şcólelor de la 1828—1842“, şi în „Chestia învĕţăturei“.

b) In 1845-1847 reacţiunea ruso-boeréscă presentéză o reformă a învĕţămîntului contrară limbei române, dar cu întroducerea limbei ruseşti (profesor G. Constandake). Acéstă *reformă* întroduce programe zise reale în locul celor clasice.

c) Reforma Malgouverné, aduce încetarea limbei române de a fi limba de proponiment pentru umanióre. Victoria consulului rusesc şi a boerimei supusă!

d) Reînfiinţarea Academiei adecă a liceului sub domnia lui Gr. Ghica. Programe noui.

e) Reforma neuitatului Panaite Casimir, cu proectul din 1850, ce nu avu parte să-l aplice, căci muri regretat de toţi încă în acelaşi an 1850. Programe noui se aplică sub direcţiunea lui G. Seulescu.

f) Curînd însĕ Gr. Ghica chiamă în fruntea şcólelor pe August Treboniu Laurian. Altă reorganizare — alţi profesori, altă programă.

Iacă vr'o 6 programe de liceuri aplicate în paguba şcolarilor, între cei 7—8 ani de învĕţămînt (1843—1850), numĕrînd şi întreruperea din causa desfiinţărei Academiei Mihăilene în 1848—49.

Şi pe lîngă reformele mari mai sdruncinară programele şi influinţele — de sigur legitime dar nu mai puţin alterînd conplexul instructiv al programelor, — influenţele unor profesori, ca Ion Ghica, M. Kogălniceanu, Ion Ionescu şi după 1851 intrarea în personalul didactic al liceului a d-lor N. Ionescu şi Quinezu. Aceştia dar veniau cu vederi noui franceze. Umblau pe la grădina publică şi pe strade în frac şi cu jobenuri. Se lua lumea după ei — uite, bonjuriştii!

Noi şcolarii, îi iubiam şi ne uitam cu rîvnă la dînşii.

Singurul din profesorii vechi cari ne rămăsese drag şi după sosirea *bonjuriştilor*, era d. Gusti, care un moment fu şi inspector general, în timpul luptelor contra lui Laurian.

Sub regimul Laurian nemulţămirea dascălilor nu era tot-d'auna legitimată pe severitatea şi nepoliteţa acestuia; mai erau supăraţi şi de pretenţiunile inspectorilor care le impunea ore mai multe de lucru şi posesiunea de cunoştinţe ce nu le putea avea la bătrîneţe.

Aşa bietului părinte Ionescu Catihetul, îi cerea Laurian sĕ citéscă cu şcolarii Biblia pe latineşte.

— Auzi!.. par-că eu sunt papistaş ca dînsul, striga prin colţuri, pe ascuns, părintele catihet. Laurian venia însuşi odată pe sĕptămênă la clasa de religiune ca sĕ facă însuşi cetirea Bibliei... Lumea zicea că face zile rele părintelui Ionescu, ca sĕ-i ia locul şi sĕ-l dea părintelui Nifon Balăşescu.

In adevĕr, acesta se cam învîrteja pe la Iaşi... Ba şi tipări acolo un faimos abecedar în care ca exemplu de vorbă compusă, băgă vorba: *inoroficabilitudinaţionalitate.* Un rîs universal stîrni asemene bazoconii de vorbe şi póte acésta nu puţin contribui la nereuşirea candidaturei lui la catedra părintelui Ionescu. (Va urma.)

Dar din propria-i iniţiativă, pentru propria-i scăpare şi în contra opresorului cutezător, Românul arar combate; unul se codeşte; „nu-şi face bucluc“ cum zice el; prea mult „dă pace“; prea bucuros „lasă pe Turc“, vorba ăluia, dacă: „Turcu l'ar lăsa pe el“...

Ei şi acest: „Lasă-mă sĕ te las“, este veritabila şi tradiţionala laşitate a Românului.

„Crescut în lanţ şi fără de simţire,
Din jug s'a rupt românul — prea tîrziu“.

Zice un poet. Laş a devenit bietul român fără ambiţie şi egoist, iar inteligenţa, ce se ridică dintr'însul, nu póte arunca cu una cu două aceste calităţi moştenite.

Avem multă opincă, *puţine caractere*, şi vor trebui sĕ trécă generaţii, până când lucrurile se vor schimba în spre bine.

(Va urma.)

Din România

(*Instrucţia complotului bulgar.*) Inconsolabila vĕduvă a profesorului *Mihăileanu*, avênd a fi confrontată cu mizerabilul asasin Dumitroff, s'a presentat Marţia trecută la dl judecător de instrucţie Florescu, care a terminat instrucţia celor dóuĕ asasinate politice.

Asasinul la vederea femeii cernite, remase înţelenit şi nu putù articula nici o vorbă. După o sforţare îşi reveni în fire şi spuse, că cunóşte pe acésta dómnă; o vĕzuse la lumina felinarului, lângă care omorîse pe nefericitul ei soţ. Incepù sĕ plângă şi-şi cerù iertare dela dl. Florescu.

— Cum sĕ te iert, banditule, strigà dl Florescu. E alt-cineva aici, care sĕ-ţi ierte mişelésca-ţi faptă. Mergi şi cere iertare!

Cu paşii împleteciţi se apropià Dumitroff de d-na Mihăileanu, căzù în genunchi şi cu ochii lăcrămaţi se rugà de iertare.

Scena acésta a fost atât de emoţionantă, că ochii tuturor asistenţilor au fost podidiţi de lacrămi.

Procesul se va judeca în sesiunea Curţii cu juri la *15 Septembre*.

Fórte mulţi gazetari streini au anunţat că vor veni sĕ asiste, ca representanţi ai ziarelor, la acest proces, cel mai mare ce a avut loc în ţéră în genul acesta.

*

P. Lloyd ocupându-se într'un articol mai recent cu afacerea asasinatelor politice bulgăresci, spune că o *satisfacţie completă, cum se pretinde în Bucureşti cu greu ş'ar putea da*, deórece o condamnare a lui Sarafoff ar aduce cu sine probabil o revoluţie. Fórte verosimil incidentul actual se va termina fără a provoca un conflict serios; cu cât se va resolvi acest conflict în Sofia mai repede şi mai loial, cu atât mai bine pentru Bulgaria, a cărei vază şi încredere a suferit deja mult.

Revistă externă

Refugiarea lui Krüger.

Steaua republicelor sud-africane se plécă spre apus. Eroismul Burilor pentru apĕrarea patriei a fost frânt de puterile formidabile englezeşti. Puşi în faţa unor trupe de zeci de ori mai numĕróse, generalul bur Botha a trebuit sĕ evacueze cu ai sei ultima redută mai de valóre *Lydenburg* şi sĕ o lase duşmanului. Armata Burilor de vr'o 6000 de ómeni s'a împrăştiat în dóuĕ părţi: una spre nord în ascunzĕtorile munţilor, alta spre rĕsărit, pentru a ocroti refugiarea presidenţilor *Krüger* şi *Steyn*, cari au desperat de reuşita causei lor şi trebue sĕ caute a scăpa cu fuga pentru a nu cădea în mânile Englezilor. Se anunţă, că Krüger pe basa unui concediu de 6 luni a părăsit ţéra şi a sosit în marele port *Lorenzo-Marquez* din sînul *Delagoa* (pe teritor portugal), de unde va pleca în misiune diplomatică pentru a câştiga intervenţia puterilor în favorul patriei sale.

NOUTĂŢI

Retractarea unei calumnii. *Tribuna Poporului* publică în nrul mai nou următórea *Declaraţiune*:

„In numĕrul 94 al ziarului nostru sub titlul: „In lături speculanţii“ s'a publicat un articol trimis din afară, în care se ataca onórea P. C. Sale archimandritului *Augustin Hamsea*. Autorul articolului controlându-se, se simte dator a declara, că a scris acele rînduri ofensătóre fiind greşit, respective falş informat; convingându-se deci, că acusa este neadevĕrată, regretă cele scrise şi îşi cere scuse dela P. C. Sa; — iar noi, neîntrând în intenţia nóstră sĕ atacăm onórea nimănui, cu atât mai puţin a unui prelat ca P. C. Sa archimandritul, Aug. Hamsea, pentru a cărui onóre am avut şi avem tótă consideraţia, de asemeni ne exprimăm regretele nóstre pentru atacul lipsit de ori-ce basă“.

*

Frecuenţa cursurilor administrative Numĕrul ascultătorilor înscrişi la cursurile administrative e de *douĕ* ori aşa mare (în total 800), decât era contemplat la aducerea legei despre aceste cursuri; din acéstă causă ministeriul de interne e dispus, ca pe viitor — dacă în genere va afla de necesară sporirea candidaţilor de notari — sĕ mai înfiinţeze pelângă cele 10 cursuri administrative de acum, încă 4, şi anume probabil în *Orade*, *Seghedin*, *Timişóra* şi *Sibiiu*.

*

Archiepiscop admoniat pentru un toast politic. In zilele trecute s'a sĕrbat la *Djakovár* jubileul de 50 de ani de păstorire a episcopului croat Iosip Iuraj Strossmayer, care tótă viaţa a luptat pentru idea confederaţiei *Slavilor de Sud* sub conducerea Croaţilor. Opera lui Strossmayer este universitatea croată din Agram şi academia sciinţelor, în jurul cărora se grupéză ca spre un centru natural aspiraţiile tuturor Slavilor de Sud (din Carintia, Istria, Croaţia, Dalmaţia şi Bosnia).

La banchetul dat cu ocasiunea serbĕrilor acestui jubileu a toastat şi archiepiscopul *Stadler* din Bosnia, zicênd: am venit, ca sĕ arĕtăm că suntem *croaţi* şi *catolici*, pentrucă unii vreau sĕ ne denege una, alţii alta din aceste dóuĕ, dar noi ţinem strîns la ambele. Totodată îşi exprimă dorinţa pentru cât mai curênda impreunare a Slavilor din Bosnia cu cei din Croaţia.

La ordin mai înalt, prin o scrisóre emanată din cancelaria de cabinet a Majestăţii Sale, archiepiscopul Stadler a fost admoniat, sĕ se abţină pe viitor dela atingerea chestiilor politice, atât în declaraţii cât şi în fapte.

*

Ştiinţă bulgărescă. Cetim în *Epoca* următórea istorióră hazlie:

„Mai anii trecuţi, *Agura*, fost revisor şcolar într'unul din judeţele Moldovei — şi apoi ministru de instrucţie în Bulgaria, a vizitat pe d. *Hasdeu*.

Vorbind de una de alta, excelenţa bulgărescă începe sĕ spună d-lui Hasdeu, că el, savantul nostru, trebue sĕ fie Bulgar. Se înţelege, fórte surprins, d. Hasdeu a vrut sĕ-l lămurească.

Agura a început să 'i demonstre filologiceşte-bulgăreşte: Hajdeu, = Hajge, = Hagiu... etc.

Bătrînul savant îl ascultă pînă la capăt, apoi, surizînd îngăduitor, îi rĕspunse:

— „De domnule Agura, ce or fi fost strămoşii mei, sĕ zic că nu prea ştiu, dar una ştiu bine: că am un cap şi nu e bulgăresc“.

Nu ştim ce mutră o fi făcut „savantul“ ministru bulgar, dar anecdota acésta, fórte adevĕrată, slujeşte ca o dovadă mai mult de înălţimea ştiinţei bulgăreşti şi de mintoşia acelui popor, la care cei ce au fost pe la noi revizori şcolari, ajung acolo miniştri de instrucţie“.

*

Statua Mântuitoriului. Se anunţă din *Ivrea*, că la 10 Sept. n. s'a fácut acolo sfinţirea unui mare monument al Mântuitoriului din partea a 10 episcopi şi pelângă afluenţa unui public imens. Monumentul se va aşeza pe vêrful muntelui *Mombarone*, înalt de 2374 metrii.

*

O mĕsură înţeléptă contra emigrărilor. Ziarele anunţă un mijloc iscusit întrebuinţat de prim-pretorul cercului *Hust* contra emigrărilor la America, cari mai ales în Ungaria superióră au cuprins un teren fórte mare în populaţiune. Dovedindu-se că tóte mijlócele de a împedeca emigrările chiar şi cu putere brachială sunt fără nici un folos, el s'a apucat a arăta locuitorilor în mod eclatant necazurile şi primejdiile, cărora se expun şi de cari nu mai pot fi mântuiţi trecênd oceanul. Sosesc la numitul prim-pretore numeróse epistole în cari emigraţii se plâng, că s'au înşelat în aşteptările şi speranţele lor, că au fost despoiaţi de banii ce şi i-au luat cu ei, şi acum se rógă a li-se trimite mijlóce spre a se putea reîntórce în patrie. Aceste epistole descriu amăgirea emigraţilor în colorile cele mai negre precum şi desperarea lor, că şi-au lăsat existenţa din patriă deşi grea dar singură. Epistolele acestea primpretorele le-a tipărit în mii de exemplare şi le-a împărţit între poporaţiunea cercului seu. Din ele se pare că ar vorbi emigratul personal cu cei remaşi acasă şi i-ar îndemna a nu emigra. Notarii au primit ordinaţiunea a nu mai da nimenui pasaport, pănă nu va declara la protocol cumcă are cunoştinţă despre conţinutul acestor epistole de admoniere.

*

Dela reuniunea sodalilor. La „*fondul de acuirare a unei case proprii cu o hală de vênzare*“ a „Reuniunei sodalilor români din Sibiiu“ au contribuit cu câte 20 bani:

Ilariu Muciu Urechiă, funcţ. de stat, Aloisia Muciu Urechiă, Veturia, Cornelia, Silvia şi Letiţia, Măriόra Muciu Urechiă (Bucureşti); Zoiţa Muciu Urechiă (Giurgiu); Sebastiţa M. Urechiă (Craiova) şi Ecaterina M. Urechiă (Bêrlad); locotenent Romul Moga, Simion Moga, Zacharie Moga june, Ioan Moga june (Sebeşul-săsesc); Emil Moga, învĕţăcel măcelar, Irimie Răduţ notariu, Maria Răduţ n. Brătilescu, Maricuţa Răduţ jună, Iustina Răduţ jună (Racoviţa) şi Ioan Răduţ, econom în Avrig.

*

Mulţumită publică. Inmanuindu-se şi primind comitetul şi sinodul parochial suma de 200 fl. v. a. votată de inclita „Universitate săséscă“ ca ajutoriu pe sama şcólei nóstre pe a. c., venim ca mandatari ai comitetului a aduce şi pe acésta cale înaltei corporaţiuni adânc simţita nóstră mulţumită. Tot odată dăm expresiune căldurósei nóstre mulţumite şi Onoratului institut de cred. şi ec. „Sebeşana“, din Sas-Sebeş, care şi în acest an a binevoit a ne vota şi acorda tot pentru scopul sus numit suma de 20 fl. v. a. din profitul seu de pe an 1899.

Rĕhău, August 1900.

Pentru comuna bisericéscă:

N. Cărpinişian, paroch.
Ioan N. Floca, paroch.
Gerasim Cărpinişan notariu.

*

Dl Iosif Gomboş, paroch în *Abrudsat* ne trimite spre publicare următórele: *Prea Onor. Dle redactor!* In preţuitul ziuar Telegraful român Nr. 86 sub titlul „Un preot harnic“ a apărut o mică corespondinţă, în carea mi sĕ atribue şi astfel de merite pe cari nu mi le-am câştigat.

Deci trebue sĕ constat următórele:

I. Antecesorii mei în parochia Abrudsat, atât reposatul protopresbiter Ioan *Gall*, cât şi actualul protopresbiter Petru *Popovici*, ş'au cunoscut chemarea ce o avéu ca preoţi, şi n'au lăsat în urma lor, în biserică, astfel de icóne, cari contrare fiind ritului nostru, putém sĕ le dau afară de acolo.

2. Reuniunea femeilor din Abrud-sat a fost înfiinţată nu de mine ci de reposata în Domnul *Ana Gall*, precum sĕ vede şi din raportul meu adresat Vener. Consistor Archidiecesan. Nu a avut însĕ acéstă reuniune statute până acum. Eu am lucrat numai statutele şi le-am subşternut spre aprobare şi am dat acelei reuniuni un teren mai mare de activitate.

3. Materialul ce se află în curtea bisericei a fost donat acestei biserici pe timpul când parochia era sub păstorirea d-lui protopresbiter Petru *Popovici*. Acest material a fost destinat pentru case parochiale, ear' eu am crezut că ar fi mai potrivit pentru o şcólă corespunzătóre, de aceia l'am şi adunat în grabă şi l'am aşezat, până după aprobarea planului de edificare, în curtea bisericei.

Acésta e starea lucrului, care mi-am ţinut de datorinţă a V'o comunica, pentru a nu da ansă la alte rectificări.

*

Ucigaşi osîndiţi la mórte. Cetitorii îşi vor reaminti casulinfiorător dela Sătmar, în care *Papp* Béla voind sĕ moştenéscă singur averea părinţilor a pus pe păstorul *Zsoldics* Mihály se omóre pe fratele seu mai mic *Elemér*, student de gimnasiu. Curia a întărit sentinţa de mórte contra ambilor acusaţi precum şi pedépsa de 8 ani temniţă contra lui *Papp Zoltán* ca complice la făptuirea omorului. Sentinţa de mórte se va executa încurênd, dacă condamnaţii nu vor fi graţiaţi de Majestatea Sa Monarchul.

*

Se caută editor, pentru o broşură întitulată „Scăetele“ ce conţine 20 de schiţe humoristice, bine alese şi întocmite pentru rîs, — şi pentru o altă broşură întitulată: „Premiu pentru elevii din şcólele poporale“.

Broşura acésta constă din următoriul material: „Florea Codreanului“: o istorióră morală instructivă, carea tractează despre un copil, care prin purtarea sa esemplară a făcut multă bucurie şi cinste părinţilor şi neamului sĕu. După acésta urmează câteva sentinţe proverbe şi o poesie acomodată pentru şcolari, — tóte în nex cu istorióra.

Urmează a dóua istorióră, despre o copilă desmerdată, carea prin purtarea sa slabă a făcut multă supĕrare părinţilor. In legătură cu acésta câteva sentinţe, proverbe şi o altă poesie bună de declamat pentru şcolari.

Tóte în ştil uşor de înţeles şi anume întocmite pentru şcolari.

Cei ce doresc a primi aceste scrieri în editură, se binevoiască a se adresa la subscrisul în Cetea, u. p. Tövis. *I. Bota* înv. gr. or.

*

Prognosticuri pentru 1901. In fiecare an apare pe acest timp la Londra almanachul unui bĕtrân astrolog, pe care ori-ce bun englez, care se respectă, se grăbeşte ca sĕ-l cumpere pentru a afla ceea-ce Dumnezeu reservă acestei lumi. Acest almanach este al lui „papa“ Moore. Anul trecut acest bĕtrân mag prezise pentru 1900 o serie de mari rĕsbóe, asasinatul unui monarch şi o fómete teribilă în Indii, preziceri, cari, din nenorocire, s'au realisat. Este lesne de înţeles grija cu care era aşteptat almanachul pe 1901.

Eată ce prevesteşte „papa“ Moore, că are sĕ se întêmple în anul viitor:

In Ianuarie, o agitaţie formidabilă în Francia. Republica va avea de îndurat un asalt teribil. In Feburarie şi Martie grave evenimente în Extremul-Orient şi Indiile vor ameninţa cu rĕscólă. In Aprilie puţină linişte.

In Maiu, Irlanda va urma pilda Indiilor, rĕsculându-se contra Angliei. In Iunie anarchiştii vor face sĕ se vorbéscă din nou de dênşii şi tînĕrul Rege al Spaniei va face bine păzindu-se de duşmanii sei politici. Iuliu va fi luna catastrofelor. Pe tot globul cataclisme, nenorociri. Aceia, cari ar dori sĕ călĕtoréscă, fac bine sĕ rĕmână pe la casele lor.

In August va fi relativ linişte. In Septembre fómete în Indii. In Octombre, agitaţia Dervişilor. In Novembre, regatul Olandei va lua o atitudine diplomatică primejdiósă. Cancelariele europene vor avea trebuinţă de tótă dibăcia, de tot sângele rece pentru a evita un conflict. In Decembre, insurecţiuni, revolte şi greve vor isbucni pretutindenea. După cum se vede „papa“ Moore ne prezice un an bogat în evenimente tragice.

Pentru economii nostri.

— Maşină de sĕmĕnat. —

Vestim pe economii români din comunele de pe teritoriul comitatului nostru, unde până acum nu se foloseşte maşina de sĕmĕnat, că subsemnatul comitet central este aplicat a da în mod gratuit spre folosire maşina de sĕmĕnat.

Cei-ce doresc sĕ foloséscă acéstă maşină sĕ se adreseze subscrisului comitet cu posibilă grăbire.

Maşina se ia în primire în Sibiiu şi are sĕ fie transportată la faţa locului şi îndĕrĕt pe cheltuiala proprietariului ce o cere şi care are sĕ garanteze pentru înapoiarea maşinei în timpul hotărît de comitet şi în stare bună. In cerere sĕ se arete şi timpul, de când şi până când voeşte sĕ o foloséscă.

Dacă în comuna unde se va duce maşina nu se află om priceput la cârmuirea maşinei, comitetul îşi reservă a angaja de aici un om priceput şi pe cheltuiala celui-ce o cere.

Ar fi de dorit, ca fruntaşii din comunele interesate sĕ iee înţelegere în acéstă afacere şi cererile sĕ se facă într'una pentru mai mulţi proprietari.

Sibiiu, 14 Septembre, 1900.

Comitetul „Reuniunei române de agricultură din comitatul Sibiiu“.

Dem. Comşa, preşedinte.
Victor Tordăşanu, secretar.

Haină—mătase de mirésă fl. 10.50

şi mai sus! — 14 metri! — trimisă franco şi vămuită! Mustre cu întórcerea postei; tot astfel şi din „Mătase-Henneberg“ négră albă şi colorată dela 45 cr. şi până la fl. 14.65 pro metru [5]7—7

G. Henneberg, fabricant de mătase (*lif. de curte ces. şi reg.*) **Zürich.**

Nr. 560/900 [179] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci dela scólele confesionale gr. or. din mai jos însemnatele comune în protopresbiteratul Geógiului, se escrie concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Banpotoc, cu salariu anual de 600 cor., cuartir gratuit şi lemnele necesare de foc.

2. Glod, cu salariu anual de 600 cor. şi lemne de foc.

3. Fizeş, cu salariu anual de 600 cor. şi doi stânjini de lemne.

4. Vĕrmaga, cu salariu anual de 600 cor., cuartir gratuit şi lemnele necesare de foc.

Concurenţii la vre-unul din aceste posturi au sĕ-şi aştérnă cererile lor concursuale instruite conform normelor în vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Hondol, 29 August, 1900.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Geógiului.

Vasile Pipoş
protopresb.

Ad Nr. 270/1900. [170] 3—3

Concurs

Pe basa ordinului consistorial ddto 1 August 1900 Nr. 6473 B. pentru ocuparea parochiei de clasa a II-a Veneţia-inferióră, protopresbiteratul Făgăraşului, se escrie prin acésta concurs nou cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Roman“.

Emolumentele împreunate cu acéstă parochie dau suma de 1290 coróne scrişi una miă dóuĕ sute nóuĕzeci coróne statorite în şedinţa comitetului parochial ddto 13 August 1900.

Din unele venite compete şi cantorului şi celorlalţi servitori bisericesci a treia parte.

Concurenţii se pot informa despre starea parochiei, respective a venitelor atât la oficiul protopresbiteral cât şi la oficiul parochial.

Doritorii de a ocupa acest post au a-şi aşterne suplicele lor instruite conform legilor în vigóre suscrisului oficiu protopresbiteral în terminul susindicat.

Făgăraş, 18 August, 1900.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Făgăraşului în conţelegere cu comitetul parochial.

Iuliu Dan
protopop.

Nr. 794/1900. [175] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor de învĕţători în comunele:

1. Bârghiş şi

2. Verd, din protopresbiteratul Agnitei, se escrie prin acésta concurs cu termin de 10 zile dela I-a publicare în „Telegraful Român“.

Salariul împreunat cu aceste posturi este pentru

1. Bârghiş 600 cor. din repartiţie dela popor, cuartir şi lemne de foc.

2. Verd, 600 cor. parte din alodiul comunal, parte din cassa bisericei şi o parte prin repartiţiune dela popor, cuartir şi lemne de foc.

Doritorii de a ocupa aceste posturi vor avea a conduce cântările liturgice cu elevii de scólă în tótă Dumineca şi sĕrbătórea, a instrua în serile postului dinaintea naşterei lui Christos şi în Duminecile şi sĕrbătorile din Paşti până în Rusalii pe adulţi în catechisaţiune, precum şi a-şi aşterne petiţiunile de concurs în terminul prescris subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Nocrichiu (Ujegyház), în 22 August, 1900.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Agnita în conţelegere cu comitetele parochiale respective.

Nicolau Moldovan
adm. prot.

Nr. [177] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea a II-uă posturi învĕţătoresci la şcóla română gr. ort. din comuna Paloş, protopresbiteratul Cohalmului, comitatul Târnăvei-mari, se deschide concurs cu termin de 15 zile.

Dotaţiunea acestor posturi este de câte 600 cor. din repartiţiune dela popor şi din ajutoriu dela Prea Ven. Consistoriu Archidiecesan şi se va plăti în trei rate decursive, bani de cuartir după trebuinţă şi lemne de foc.

Aleşii numai după un an de probă vor ocupa posturile în mod definitiv.

Concurenţii cântăreţi vor fi preferiţi, deórece prelângă instrucţiunea în şcólă din obiectele prescrise vor fi însărcinaţi şi cu instruarea şi conducerea cântărilor atât lumesci cât şi — mai ales — bisericesci în biserică şi a da ajutoriu la strană cantorului.

Reflectanţii la aceste posturi au a'şi înainta cererile lor, instruite conform normelor în vigóre în terminul deschis, la oficiul protopresbiteral concernent.

Paloş, din şedinţa comitetului parochial ca senat şcolar ţinută la 23 August 1900.

Patrichiu Pintea *Toma Lascu*
preşed. comit. şi paroch notar

Vidi!

Nicolau D. Mircea
prot.

Nr. 3748/1900. [178] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de **vicenotar** devenit vacant în comuna **Poiana**, comitatul Sibiiu, cercul Mercurea, se escrie prin acésta concurs cu următórele emolumente:

1. Salar anual 600 cor.

2. Pauşal de locuinţă şi lemne 100 cor.

3. După darea, aruncul comitatens şi comunal ridicat $^1/_2$% ca remuneraţiune.

Cererile concursuale instruite cu documentele de cualificaţiune, despre cunoşcinţa limbilor şi ocupaţiunea lor de până acum, au de a se presenta subscrisului *până în 26 Septembre a. c.*

Mercurea, în 9 Septembre 1900.

Pretorele cercual suprem:

Mangesius.

Anuarul I
al
„Reuniunei sodalilor români din Sibiiu“
publicat de
Comitetul Reuniunii.

Cuprinde unele date dela întemeierea ei până la 31 Decembre 1899.

Se află de vênzare cu preţul 1·20 cor. plus 20 bani porto la

Librăria Tipografiei archidiecesane.

Ocasiune rară!

240 bucăţi pentru 3 Mărci.

1 orologiu elegant cu garanţă de 3 ani dimpreună cu un lanţ frumos, 1 sugaretă admirabilă cu chichlibar, 1 ac minunat de cravată cu Simil-Brillant, 1 inel fórte elegant cu imit. de pétră scumpă pentru domni sau dame, o garnitură fórte pompósă constând din nasturi pentru manchete, pentru guler şi pept, 1 garnitură de recuisite de scris pentru busunar constând din 3 obiecte, 1 păreche de ciorapi fini, 1 broşe de tot eleg. pentru dame de fasonul cel mai nou, 1 oglinduţă drăgălaşe cu cutie şi cu un pieptănaş, 20 obiecte cu corespondenţe de scris şi alte preste 200 bucăţi diverse, cari sunt folositóre şi indispensabile în casă.

Ori ce înşelăciune eschisă, pentru că ce nu convine primesc înapoi îndată. La cumpĕrarea de 2 pachete dau un briceag cu 2 limbi gratis! — A se procura prin rambursă sau prin trimiterea banilor înainte prin prăvălia

Ernst Buchbinder
[153] 3 – 3 **Krakau, Postfach.**

Anunţ.

Aduc la cunoscinţă, că mi-am mutat **cancelaria advocaţială în strada Măcelarilor Nr. 14, lângă oficiul postal.**

Dr. Liviu Lemény
[169] 3—3 advocat.

In *Tipografia archidiecesană* a apărut:

ACAFTISTUL
Preasântei
Născătóre de Dumneḑeu
şi
alte rugăciuni
urmate de Sinaxariu pentru tot anul si Păschălie.
Un volum de 368 pagini 8°.

Preţul simplu legat . . .	fl.	—.85
jumĕtate pânză . .	„	1.05
în piele roşie . . .	„	1.25
Ediţia fină în piele négră .	„	2.—
piele chagrin	„	2.60
în mătase .	„	3.85

Se află de vênḑare la

Librăria Tipografiei archidiecesane, Sibiiu.

La **Librăria Tipografiei archidiecesane** se află

3 prapori gata

ca mustre: unul de mătase grea damast, mărimea 85/155 cm. şi costă **128 cor.**, unul de camgarn fin, mărimea 120/175 cm, costă **cor. 108**, ér al III-lea din pânză de in cernită fórte trainic şi frumos, mărimea 120/170 cm. cu **63 cor.** Toţi sunt fără prăjină; cu prăjină se adauge la preţurile indicate încă câte 10 cor. Se primesc însĕ şi comande pentru alte mărimi cu ori şi ce fel de icóne. Observăm, că praporii sunt fiecare din câte o singură bucată şi icónele sunt pictate pe însaşi stofa praporelui, praporii din mai multe bucăţi costă cu mult mai puţin.

In *Tipografia şi Librăria archidiecesană*, Sibiiu, se află de vênḑare

Sidoxia,
cestiunea dotaţiunei archiereului ort. român din Transilvania,
de
Mateiu Voileanu.
Preţul 30 cr.

La **Librăria Tipografiei Archidiecesane** se află de vênzare:

Ce-'i cerul de Camille *Flammarion* C. **1·50**
Din romanul unei vieţi, de Stefan *Braborescu* . . . . . . „ **1·—**
trimise cu posta pentru fiecare exemplar 10 bani mai mult.

Farmacia lui F. I. R. Hotter la sf. Iosif, Wien, XII/2 Schönbrunnerstrasse 182.

Absorbinalul lui Hotter.

$^1/_1$ Flacon fl. 6. —, $^1/_2$ Flacon fl. 3.50. delătură tóte umflăturile şi depunerile de grăsimi fără sĕ vateme părului. Intăreşte nervii atacaţi şi slăbiţi, delătură şi distruge tóte nodurile în muschi, şi serveşte şi ca scut în contra aprinderilor; cu deosebire e probat la umflăturile produse din causa fearelor, apoi în contra ariciturei umflărei copitei, genunchilor umflaţi, mai departe în contra umflăturilor (noduri) de vine, în contra umflăturei picioarelor la glesne şi la încheietura degetelor cu un cuvênt în contra tuturor umflăturilor ori unde s'ar ivi.

Praful nutritor alui Hotter,
pentru cai şi vite cornute
1 Pachet cu 80 cr.

Un adaus escelent la nutremânt, pentru a ţinea vitele sănătoase şi cu putere este de a sĕ folosi la tóte suferinţele de rărunchi de ficat şi de nervi.

Preparate péntru veterinari, cele mai bune ale timpului mai nou, cari după atestate numĕróse nu au fost ajunse de alte mijloace de natura aceasta.

Sĕ sĕ ceară numai preparate de ale lui Hotter şi sĕ nu se primésca altele. Deposit în farmacii şi Droguerii.

Deposit principal la Dr. Emil Budai farmacia oraşului Budapesta (Stadthausplatz) la Dr. Leo Egger & J. Egger Farmacia Palatinului VI Váczi körút 17 şi la farmacia Iosif Török Bpesta VI Kiraly utcza 12.

Fluidul lui Hotter „Training“
1 Sticlă cu fl. 1.20.

Conservează nervii şi muschii până la bătrâneţe înaintată totdeuna puternici şi vioi, pune în stare pe animal sĕ prestee cele mai mari strapaţii şi fugi, sĕ înţelege după frecare cu fluidul „Training“.

Sĕ mai foloseşte cu succes uimitor la tóte urmările cari obvin din opintiri prea mari, ologie, reumatism, şi înţepenire.

Praful de porci a lui Hotter.
Nr. I şi II
1 kg. . . . fl. 1.20.

Cel mai buu mijloc pentru a produce pofta de mâncare şi cu acésta prosperarea porcilor, fórte acomodat în contra orbalţului (brâncă); Nr. II este de a sĕ întrebuinţa la urdinare.

Mijloc în contra Colicei alui Hotter.
1 Sticlă fl. 1.50.

Contra la tot feliul de colică şi contra oprirei udului la cai precum şi contra umflăturilor la vite cornute. [54] 40—104

Alifia lui Hotter pentru delăturarea crescăturilor de oase.

$^1/_1$ Cutie cu fl. 2. $^1/_2$ Cutie cu fl. 1.20. delătură crescăturile de oase şi depunerile osoase chiar şi după 4—6 sĕptămâni. (boală învechită).

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 99 Sibiiu, Marți 5/18 Septembre 1900. Anul XLVIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru streinătate pe an 24 C, 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază

INSERȚIUNILE
Pentru odată 14 fil., — de dóuě ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond.

Recensemêntul proxim.

Factorii legiferanți ai țerii nóstre au votat pe la finea anului trecut legea privitóre la un nou recensemênt al poporațiunei, care conform dispositiunii ministrului de comerciu luate în sěptămânile trecute va avé sě se facă în tótă țéra la 31 Decembre a. c.

Și cum o asemenea numěrare este împreunată cu adunarea de tot feliul de date statistice, finalisarea acestui operat, încredințat biroului central de statistică, o aștéptă cu mare nerăbdare toți, câți se intereséză de mersul afacerilor nóstre; și cu drept cuvênt, pentru-că nu există statistică de mai mare importanță și mai însemnată atât din punct de vedere politic cât și social și economic, ca și statistica privitóre la poporațiune și la diferitele momente ale desvoltării sale.

Unde statistica se face de ómeni consciențioși și călăuziți de constatarea adevěrului și realității, acolo datele statistice trebuesc privite de *adevěruri scientifice* și de temelii, pe basa cărora cu siguranță se pot trage feliurite conclusiuni mult instructive, pentru constatarea situațiunii poporului din multe puncte de vedere și se pot trage învěțături pentru viitoriul poporațiunii.

Sporirea poporațiunii este totdeuna semnul bunăstării unei țeri. Unde sporirea e normală, acolo starea economică și socială a poporului este sănětósă și înfloritóre; din contră în țeri copleșite de decadența morală și economică stagnéză înmulțirea sufletelor. Bunăstarea, îndestularea ori anii rei și nemulțumitori, se reoglindéză totdéuna în crescerea ori decreșterea locuitorilor.

In tóte țerile bine organisate cu drept cuvênt se pune mare pond pe recensemêntul poporațiunii și au devenit us, sě se dispună în fiecare deceniu o numěrare nóuă, ca astfel din deceniu în deceniu sě știm *cum stăm*. La noi însě numěrarea accentuată are importanță specială, emanată din caracterul poliglot al țerii și din referințele etnice ale poporațiunii din țéră.

Interesul acestor naționalități este sě arete lumii, că sunt popóre vitale, cari în butul tuturor greutăților, cu cari se luptă, *dau înainte, se desvóltă pe tóte terenele*, dar mai ales sporesc cu numěrul. Ori cum s'ar presenta celelalte referințe ale unui popor, numěrul trage mult în cumpěnă. Vorba lui *Lăpușneanu* cu „*proști*, dar *mulți*“ aci iésă la ivélă în adevěratul ei înțeles. Material sě fie; se află apoi bărdașul înțelept, care din masa ori cât de brută sě ciopléscă obiectul frumos și artistic. Azi d. e. toți domnitorii mari se bat după sporirea numěrului supușilor, fie chiar negrii ca ciaonu sau și sělbatici, numai numěrul sě se sporéscă. Razele civilisațiunii lucră azi cu forțe mult mai mari, decât ca sě nu se pótă impune tuturor.

Interes avem deci cu toții a contribuí și stăruí din parte-ne, ca datele statistice, ce se vor aduna sě ne presenteze așa cum suntem și câți suntem și sě nu pierdem pe nici unul din turma némului, nici chiar pe servitoriul îndepărtat aflător în serviciul străinilor, cari vor căuta a-l presenta de neromân.

Datele aceste statistice vor contribuí mult la formarea convingerilor acelor factori, cari conduc destinele țerilor. De un popor dovedit *de vital* se va tiné cont pretutindenea; ér un popor în decadență va fi destinat a forma materialul brut pentru sporirea conlocuitorilor mai vitali și mai vrednici de traiu Și în lupta pentru existință, sprginită de forța statului, cel mai slab și destinat la mórte va trebuí sě sucumbe.

Datele statistice anterióre, — deși nu avem în ele deplină încredere, fiind adesea intenționat falsificate în defavorul nostru — totuși ne-au presentat de un popor cu viéță, care dă frumos înainte.

Sě sperăm, că și operatul proxim va *trebui* sě constate sporirea și deci importanța nóstră, ca element constitutiv al acestei patrii.

Fiind actuală acésta chestiune, nu va fi fără interes a reîmprospěta unele date privitóre la statistica trecutului.

Recensemênt mai temeinic s'a făcut la anul 1869. Atunci numěrul sufletelor din Ungaria — fără Croația — a făcut 13,561,000. In 11 ani, până la 1880 abia a crescut poporațiunea la 13,728.000. Acest mers încet presenta o stare de decădință, cum nu mai era în tótă Europa, afară de Franța. Sporiul atât de încetinel a provenit firesce din numěrósele calamități și epidemii pustiitóre, cari au bântuit țéra.

Acéstă stare nefavorabilă a scos la ivélă părerea, că facultatea de sporire a poporațiunii din Ungaria e slabă și mică.

In proximul deceniu, dela 1880 până la 1890 s'a ridicat numěrul sufletelor la 15,133.000; deci în cifră medię sporirea e de nóuěori mai mare, ca în deceniul anterior. Procentul de sporire se apropie în acest timp de 1 la an.

In asemênare cu Austria sporirea a fost între anii 1880—1890 în Ungaria mai mare, deși mai înainte Austria ne-a întrecut totdeuna. Așa dela 1851—1891 poporațiunea Ungariei s'a sporit cu 65 tot la 10 mii, a Austriei cu 76.

Interesante se presentă și datele mai speciale. D. e. între anii 1880—1890 poporațiunea Ungariei s'a sporit cu 98 la 10.000 de locuitori, în general luat. La locuitorii dintre Tisa și Dunăre, unde locuesce în mase mai compacte rassa maghiară, sporirea a fost de 163 la 10.000. Intre Tisa și Murěș acésta cifră scade la 103; ér în Ardeal la 78, în părțile nordice ale Ungariei la 71. Pe basa acestor date se constată, că în cei din urmă 40 ani numai Rusia și Anglia a putut arěta o așa cifră mare de sporire, ca și Maghiarii de pe pustă.

In 1890 Maghiarii au format 48·6% din poporațiunea țerii, ér noi Românii 15%. In combinație cu Austria la anul 1850 poporațiunea din Ungaria a dat 42·93% din poporațiunea monarchiei întregi; în 1869 s'a ridicat proporția la 43·26; în 1880 a scăzut la 41·57; ér în 1890 s'a urcat abia numai până la 42·26%.

Dacă starea poporațiunii din Ungaria va fi fost normală în deceniul ultim, pe basa sporirii din deceniul anterior, ne putem aștepta, că poporațiunea după noul recensemênt va fi vre-o 16½ milióne, fără Croația.

Barem de-am forma noi Românii acum nu 15% din poporațiunea întrégă, ci vr'o 18—20.

Petrecerea Monarchului între Poloni. Un deosebit favor a arětat față de Poloni Majestatea Sa Monarchul cu ocasia primirii deputațiunilor în *Iaslo*, lăudând ținuta lor loială în Reichsrath și asigurându-i, că se va îngrigi de înflorirea Galiției. Majestatea Sa a adresat dlui *Jávorski*, fost deputat în reichsrath și president al clubului polon următórele remarcabile cuvinte: „*Disolvarea parlamentului și ordonarea nouelor alegeri forméză ultimul mijloc constituțional, pe care 'l-a întrebuințat guvernul*“. Cuvintele acestea se discută viu în pressă și se crede, că cu ajutorul polonilor cabinetul Körber ar avé speranță se câștige majoritatea în contra Cehilor.

*

Dotațiunea clerului. La ministerul de culte, precum anunță ziarele din capitală, au terminat cu stabilirea definitivă a congruei preoților acatolici. Din vr'o 2 mii și jumětate de acte referitóre la întregirea dotațiunei parochiale s'au restituit mai mult de 1000 autorităților competente bisericești spre completare. Emendările necesare trebue făcute în grabă, așa că până la finea anului curent afacerea întregirii venitelor preoțești va fi în mod definitiv resolvită.

FOIȚA

„Frasele omului“ și „adevěrurile istoriei“.

Prețuita nóstră din Blașiu *Unirea*, în n-rul sěu 34 din 25 August a. c. sub titlul: „*O constatare prețiósă*“, reproducênd din „*România Jună*“, *bucureșténă*, o sentință asupra metodului, cum Grecii au desnaționalisat mulțime de Români și de Albanesi, subliniéză puternic următorul enunciat: „*și tot rèul acesta este a se atribui religiunei ortodoxe*“. Adaugă apoi din a ei parte prețuita Blășiană:

„*Recomandăm acéstă „frasă“ tuturor acelora, cari stau sě-și dee capul, că singură numai Biserica ortodoxă póte se conserve naționalitatea unui popor.*“

„Contraria juxta se posita magis elucescunt“, zic eu, din a mea parte.

Au făcut bine frații dela „*Unirea*“, punênd față în față aceste două „*frase*“ contrarie. Ele sunt demne una de alta, în tótă privința.

Dar cestiunile mari prin frase nu se deslégă, ci se încurcă. Durere, că de ani cam 200, tóte încercările d'a deslega marea nóstră cestiune *națională-bisericéscă*, sau măcar și numai de a-o lămurí și limpezí fără preocupațiune, aprópe mai numai cu *frase* și prin frase s'au făcut! Pe când spre acest scop mai sunt și date istorice positive eclatante, mai sunt și ipotesele admise de critică, tóte împreună convingětóre și fără de *frase.*

De acéstă convingere fiind, am aflat de lipsă, din acest incident, a reflecta, spre lămurirea, completarea și justa aprețiare a adevěrului, la următórele date istorice și argumente logic combinate, dóră chiar astăzi, în epoca conglomeratelor nóstre miserii — mai vêrtos oportună.

Nu *Biserica ortodoxă*, dar nici o religiune positivă din lume, în sine luată, nu póte sě conserve naționalitatea și prin acésta sě asecure desvoltarea și prosperarea poporului credincios, decât numai și numai prin *caracterele firme, luminate, sincere, zelóse și absolut devotate binelui public — ale fruntașilor conducětori ai sěi.*

Dar fruntașii conducětori ai poporului sunt și ei *ómeni*, ér omului, și resp. *némului omenesc* sunt inerente, ca ereditate naturală, ași puté zice ca *pěcat original — egoismul*, din care se nasce *lăcomia*, cari împreună nasc ambițiunea pěcătósă, *pururea próstă*, cari împreună împing la *abus, abus de valóre și putere.* Aci zace rěul, care prin însa-și firea sa mereu crescênd, nefericește neamurile, nemulțămește și turbură și surpă societățile constituite și organisate, așa numite state publice!

Puțini, de tot puțini și rari sunt muritorii, mult-puțin *scutiți* de acest pěcat, și de aceea epocele influințate de atari, sunt cele strălucite, dar cele de tot rare în Istoria lumei nóstre.

Și este caracteristic, totuși natural, că acest greu pěcat *al abusului de putere* mai peste tot se ivesce și face amar simțit — *prin cei de sus*, cei de sórte ridicați în fruntea societăților, fie cele bisericești, sau cele lumești!

Eată un *blăstěm pe capul neamului omenesc!* Spre nefericirea și celor de sus, și celor de jos!!

In lumea creștină, *Grecii* cei dintâiu și până în ziua de astăzi au escelat ca speculanți ai Bisericei; dar nici *Latinii*, anume din secolul al cinci-lea și șése-lea, dela căderea Imperiului roman apusean, *n'au fost mai buni*; au și pățit'o și unii și alții.

Tot cu scopul mai vêrtos, de a domni peste cât mai multe popóre, esploatându-le, resp. făcênd pe sprijinitorii tiranilor lor, — Grecii în Orient pe *Latini* i-au slăbit tot mereu, până sě-i cutropéscă în seculii VII și VIII; în Occident în seculii XV, XVI și XVII Anglii lui *Wicliff*, Boemii lui *Huss*, apoi Germanii lui *Luther* și *Calvin* i-au atacat și vătěmat cumplit; și, nu mai puțin, *Svezii* și *Maghiarii;* éră pe *Greci* și-au scuturat din spinare mai întâiu Bulgarii fraților Constantin (Ciril) și Metod în sec. IX; ér apoi *Sêrbii* Nemanescilor în seculii XIII și XIV, sprijiniți și unii și alții de Românii din Balcani, cari și ei simțiau amar cânia grecéscă în Biserică; la urmă, în modul lor și Muscalii; ca de încoronare a resbunării, Românii părăsind consorțiul slav, tot asemenea apăsător și prin abus împedecător în viéța și desvoltarea națională.

Cine în acest lung și consecinte șir de date istorice nu va vedé procesul și icóna sorții, chiar sórtea *Vameșilor* și *Fariseilor* în Biserica lui Christos! Totuși Vameșii și Fariseii n'au perit, fruntașii societăților nu s'au înțeleptit, nici moralisat! Ba par'că s'au mai sporit séu înrěit! séu că dóră, prin cutezare órbă, ies tot mai mult la ivélă!

Ori cum ar fi, progres în moralisare nu se face. Dér sě mergem mai departe.

Meritul cel mare, cel incontestabil al *uniunei bisericesci la noi*, e și rěmâne: *Virtutea și firmitatea*, fie fost și acésta *instinctivă*, séu intelectuală, prin care primii și principalii aderinți ai ei, la rêndul lor, morțiș au susținut și apěrat *Ritul și datinele străbune*

Ceva despre psihologia poporului român.

Presupunînd acum trăsăturile mai marcante și cele de stil mare, cari probéză acest cualificativ cu adevărat explicabil dar totuși rușinos pentru poporul nostru, drept lucruri de toți *cunoscute din istorie*, mie sě-mi dați voe a ilustra lucrul — pentru confirmare — cu unele mici, dar destul de caracteristice exemple, de cari — fără nici o alegere — tocmai în acest moment îmi aduc minte.

1. Din 1848 știu următorul caz. Trei sute de mărgineni dintr'un mare sat curat românesc, toți călări și într'armați cu lănci, pornesc, sub conducerea notarului și a învěțătorului, spre Blaj la adunare. Un chiloman ne mai pomenit de plângeri și vaete din partea mamelor, a nevestelor și a copiilor, îi petrece ca și cum ar fi mers la spânzurătóre. Spre séră călătorii nostrii plângând și recriminând asupra conducătorilor, ajung în comuna B..z. și descalică în curtea largă, acum părăsită, a feudalului maghiar, care fugise din castelul sěu.

Se hrănesc ómenii și copii și pe urmă se dau cu toții la odihnă prin curte. De odată, pe la cina mare, s'aude din castel un sgomot ca de sărituri, ciocnire de vase și isbiri de uși. „Ca un singur om se ridică românașii mei, galbeni de spaimă fie-care la calul sěu și haid' pe pórt' afară, căci „e dracul în casa aceea“ ... (Aici se cunună superstiția cu lașitatea). Invěțătorul M ... le iese fugarilor înainte și deabea îi succede a-i liniști cu promisiunea, că el va dormi cu capul pe pragul ușei de la castel și ast-fel „dracul va trebui sě'l iea mai întîiu pe el — apoi pe cei-lalți“. Așa și făcu învěțătorul M... carele atunci, ca și mai tîrziu își explicase lucrul așa, că vre-un animal va fi rěmas singur în castelul părăsit. Dar dintre ceilalți, câți vor fi închis ochii în nóptea aceea?!..

Scăpați de primejdie (!), în faptul zilei, vitejii noștrii pornesc la drum și ajung fără alt něcaz, pe după amézi la Blaj. Aci un vuet mare de popor, precum și svonul, că *„vin Ungurii“* încremenește pe vitejii noștri și d'abea descălecați, pe când cei 2 conducători se duseseră în oraș, ca sě se informeze asupra lucrurilor ce aveau sě urmeze, o deputație în frunte cu judele satului L... roiu, se furișa la curtea episcopului L... și cu 100 de galbeni își cumpěrară dreptul de a se reîntórce acasă...

Și ast-fel — pe când conducătorii de cu séră se reîntorceau din oraș — poporul trecuse Ciufudul și mâna cu mare zor către casă; iar a dóua zi, pe vremea adunării din Blaj, vitejii noștri — re bene gesta își îmbrățoșau nevestele acasă în dragul lor sat P..

Eacă aci tradiționala cuminție, estremul ridicol al iubirei de pace, proverbiala indolență a românului!

2. Alt cas:

Din tragedia ce o numim *istoria patriei* nóstre știm, că regele ungar Andreiu II, chemând pe coloniștii Sași în țară, le-a dat dreptul sě se așeze p'ales, după placul lor, unde vor voi pe locurile Românilor — (terra Blachorum) — excepțiune făcând numai cu ținuturile locuite de Maghiari.

Plaiurile românești erau ast-fel privite de „res nullius“, iar bietul Român băștinaș ajunsese privit simplu de „neesistent“ în țara sa.

Ast fel ținutul dat din partea regelui și năvălit de către Sași a putut fi numit „pămîntul regelui (fundus regius)“. Din acest fundus regius însě óspeții Sași făcură după vreme un „Sachsenboden“ și „Sachsenland“ (pămîntul Sașilor, țara Sașilor). Pe urmă din teoria acestui Sachsenboden óspeții noștrii traseră conclusiunea, că pe acest teritor *săsesc* numai Sasul póte avea proprietate și mulți secoli dearândul de fapt se conformară acestei conclusiuni.

Ast-feliu sunt nenuměrate casurile:

a) că ariciul Sas, așezându-se într'un loc, a gonit simplamente afară pe șoricelul român. Acesta 'și-a luat catrafusele și s'a retras depărteior pe locuri sterile, în păduri și în munți, făcându-și bietul un sat nou de colibi, pe unde sasul *deocamdată* nici nu ajungea, și de aceia îl tolera.

b) Dar cu vremea Sasul începuse a exploata și pădurile: pofta de espansiune creștea mereu — și când acésta era destul de mare, el fără multă ceremonie gonia pe bietul Român și a 2-a și a 3-a óră, tot mai afund, strivindu-l, către muntele steril...

c) Ori cât de afund erau strivite însě comunitățile românești, totuși nu avéu nici un fel de autonomie, ci erau privite drept săsești „usque ad beneplacitum“, căci de, întreg „Sachsenboden-ul“ al lor și numai al lor era!...

Funogiul (primarul comunei sěsești) eșea în tot anul cu mare alaiu la satul „de rumuni“, așeza în schimbul unui bacșiș bun pe judele (un fel de primar substitut al sěu) pe jurați și pe jutari și designa „loc de casă“ *însurețeilor*, cari pentru o ferie de vin, 2 pâni și 1 taler își făcéu apoi casă pe locul designat de Sas. Insă casa nu putea avea fundament, ci trebuia pusă „pe tălpi“, . . ca sě se vadă pentru vecie, că nu e pusă pe locul sěu, ci pe al Sasului, ca sě se pótă ridica fără urmă, când Sasul ar comanda sě se mute mai sus, și tot mai sus, spre munte!

In chipul acesta poporul băștinaș ajunsese adevěrat un paria al veneticului. Și acel popor laș de fapt, afară de tânguiri surde nimic n'a încercat în contra despoierii; a rěmas în aceste condiții sute de ani și până la 1848, ba pe unele locuri până la regularea proprietăților prin anii 1870.

S'a împlinit și aici adevărul: *Un popor ce nu combate, nu merită libertate.*

Regularea proprietăților încă s'a făcut pe basa principiului beati possidentes, — și ast-fel noi și azi cunóștem comune săsești, care 'și estind teritoriul zeci de chilometrii până sub streșina Românului, așa că cocoșul acestuia, când sare de pe gard, cade pe locul Sasului, iar purcelul și vițelul mereu e prins de Sas și Românul zilnic globit din greu...

Sě vă povestesc o întâmplare:

Era anul 1883. Trei Sași din comuna G. prind vr'o 10 vaci din marginea satului românesc P. Sar voinicoșii românași la margine și protestéză, că vacile s'ar fi aflat pe grădina satului și nu ar fi trecut pe loc sěsesc. Sașii nici grijă n'avéu ci fiind-că nu putéu merge la satul lor, decât prin comuna românéscă, — pornesc cu vacile prin sat. După ei zeci de Români protestând. Atunci unul dintre Sași se întórce și descarcă pușca în masa lor, dar nu nimerește nici pe unul dintre demonstranți, ci, cum mergéu pe stradă -- nimerește pe un biet bătrîn bolnav, care ședea pe prispa casei sale. Acesta se răstórnă cu fața la pământ. Sě face mare chiloman. Se adună sute de Români, cari strigă și se vaeră. Cei trei Sași însă trec prin vaetele și sudalmele lor tótă comuna délungul și ajung teferi și voioși la satul lor, iar bătrânul rămase bine împușcat.

Ei bine! Mai multă lașitate n'au arătat nici debilii indieni, pe cari Columb i-a aflat pe insula Guanahani și cari la primul aspect de Europeni fugéu speriați ca vrăbiile ori ca niște timide căprióre!

Indienii nu mai văzuseră ómeni albi îmbrăcați și înarmați, dar românii văzuseră destui Sași, le era acru sufletul de acești Sași. Și totuși nici o deosebire între vrăbiile indiene și între căpriórele române!..

(Va urma.)

Din România

(*Reîntórcerea Suveranilor în țéră*). Majestățile Lor Regele și Regina României se vor întórce în țară pe la 20 Septembre curent.

E probabil că în același timp se vor întórce și A. L. R. Principele Ferdinand și Principesa Maria.

*

(*Bulgarii agresivi.*) Dl G. *Ionescu*, directorul scólei române din Turtucaia, voindsě mérgă la București în afaceri scolare, a fost arestat la Rusciuc din partea autorităților bulgare, care îl spionau de mai mult timp și credeau sě afle la dânsul cine știe ce lucruri compromițătóre.

Autoritățile bulgare au făcut o perchisiție și la scólă, fără sě găséscă nimic.

Precum se comunică, Bulgarii l'au dus în închisórea dela Varna.

In urma reclamațiunilor dnei Ionescu, guvernul din București a făcut demersurile necesare, pentru ca valorosul membru al corpului didactic român sě fie pus în libertate.

---

orientale, adecă *naționale*, le-au susținut prin grea luptă, cu mari sacrificii, chiar cu *martiriu*!

Drepți și sinceri sě fim. Acelei grele lupte și întru cât ea s'a urmat și se urméză ocasionalminte cu o prudentă ambițiune și *nobilă rivalitate națională* — de *uniți* și de *neuniți*, — *avem a mulțămi conservarea nóstră națională și modestele progrese, ce de 200 de ani* încóce am putut realisa în ciuda tuturor contrarilor esistinței și prosperării nóstre naționale.

Acesta e *adevěratul adevăr*, ce reiese din Istoriă; acestui adevěr sě ne închinăm, din el sě învěțăm, și vom ajunge la convingerea, că tóte câte favoruri și beneficii ni-s'au îmbiat și chiar conces de către strěini, din politică s'au făcut, cu reservațiunea mentală *de a ni-se retrage érăși*, când politica va pofti; iar tóte câte bune am putut realisa și păstra, și le mai avem, numai prudenței nóstre și firmității caracterului nostru național avem a-le mulțămi.

Dar, sě mergem mai departe.

Mulțimea, *miile de nobili Valachi* din seculii XIII, XIV, XV, XVI și XVII, puternici și bogați, mai toți au perit, prefăcêndu-se parte mare în aprigi contrari ai causei poporului nostru, și ei au perit tocmai, *făcêndu-se cei din Bănat catolici*, zic *catolici-papistași, și nu „uniți“*, uniune poporală și individuală, cu concesiuni rituale-naționale, pe acel timp neesistând, ci *catolici*, în urma stăruințelor pontificiale, conform edictului regelui *Ludovic I.* dela 1366, și a legilor regelui *Sigismund* dela 1428; iar cei din *Transilvania* și *Partes*, făcându-se unii *Calvini*, alții *Catolici*, toți numai de dragul *domnitorilor și al domniei peste popor*!

Dovadă eclatantă, că, *nu religiunea prin sineși*, nici cea ortodoxă, *nici cea catolică este*, care salvéză naționalitatea și cultura și esistența națională a poporului.

In *Croația*, Valachii cei cu merite și privilegii domnesci colosale, au perit ca vai de ei, prin *catolisarea lor* parte cu forța, parte prin înșelăciune, pe la 1640; Biserica și mânăstirea lor *Marcea* prefăcută fiind în școlă *romano-catolică*, întocmai cum astăzi șovinismul maghiar încércă asemenea scop prin scólele așa numite *„comunale“* și cele *„de stat“*.

In *Istria* același scop a fost ajuns încă mai nainte, tot prin catolisare; adecă Românii slavisați.

Tot fapte positive, dovedite!

Ei bine; pe basa acestor date istorice positive, și cu ajutorul îndreptățitelor ipotese, eu cred, și nu esit a o spune respicat, că: décă Pontificii romani, cei-ce în seculii 12, 13 și 14 cu tot zelul stăruiau *estirparea schismaticilor*, încă de pe atunci făcéu *„Valacho-Românilor“* dela Dunăre și din Carpați și Balcani concesiunile și favorurile, ce 500 de ani mai târziu făcură *Rutenilor*, apoi și *Românilor*, dar mai serios și mai onest decât în Croația și în Transilvania și Ungaria prin *Kolonich*, astăzi Românii de bună sémă mai *una* mai *compacți* și înaintați erau în cultura și desvoltarea națională, și prin urmare mai respectați printre popóre, dór chiar factorii politici principali în sud-ostul Europei.

Nu-i vorbă, piedeci au fost, dar o pedecă principală a fost și mai este și astăzi: lipsa de caracter național firm și fics în fruntașii poporului nostru, în cei uniți, ca și în cei neuniți.

Incredințez pe frații din Blașiu, că nu *frasa* din *„România Jună“*, și nici ceea, a celor apostrofați de dênșii, ci *lipsa de caracter firm, moral și național*, la fruntași, a fost și a rěmas până în present *causa tuturor relelor*, tuturor scăderilor și suferințelor nóstre naționale!

Firesce și acel fatal defect își are causa și esplicațiunea sa, tot după Istoriă. Dar despre acésta altă-dată, dacă vom mai trăi și ni-se va da ocasiune potrivită.

Am zis. *Bětrânul.*

NOUTĂȚI

Manevrele imperiale din Galiția cari au început la 10 Septembre în împrejurimele de la Tarnow, Rrzeszow, Sanoc și Bartfeld, s'au terminat Sâmbătă, și sunt cele mai mari din tóte câte s'au ținut până acum pe continent. La ele au participat 168 batailióne, 96 escadróne și 68 baterii, în total cam la 160.000 de ómeni, 15.000 cai și 572 tunuri. Conducerea supremă sub comanda domnitorului a avut'o șeful statului major, mareșalul campestru baron de Beck. Manevrele s-au esecutat ca pe picior de resbel. Intre óspeți se afla atașații militari ai statelor străine.

*

Rectificare. In textul memorandului clerului nostru militar din Nrul 96 pag. 396 colóna a 2-a la p. 3 rêndul 6 s'a omis din eróre cuvêntul *romano-catolic* și prin acésta se alteréză sensul, deci construcția are sě sune: preotul militar *romano-catolic* are preferința de a celebra...

*

La universitatea din Budapesta înscrierile ordinare s'au terminat cu 15 Septembre. S'au înscris în total 4270 ascultători. Numěrul mediciniștilor a crescut în mod îmbucurător, înscriindu-se 185 ascultători noi, față de 139 din anul trecut. A scăzut numěrul studenților la filosofie cu mai mult de 100.

De astădată un contingent insemnat la universitate dau și *domnișórele*, care s'au inscris la diferite facultăți. Precum se raportéză, la facultatea medicală s'au înmatriculat vr'o 18 ascultătóre de anul I, la filosofie aprópe 70 dșóre. Sexul femenin e representat cam prin 10% din suma totală a ascultătorilor. Cariera medicală și farmaceutică s'a deschis pe séma femeilor în zilele acestea și în *Austria*.

*

Denumire. D-l Nicolae *Vătășan* cler. abs. și prof. censurat dela facultatea de sciințe naturale și matematică din Cluj, a fost denumit profesor la gimnasiul de stat din Beregszász.

*

Cununie. Dl Nicolau *Chirciu*, cler. abs. și dșóra Virginia *Cențu*, fiica preotului nostru din *Șirnea* (Bran) și-a sěrbat cununia Dumineca în 3/16 Septembre.

*

† Aron Densușanu, profesor la universitatea din Iași și un valoros scriitor român a repausat în Sâmbăta trecută. Mórtea nemilósă ni-a răpit nunumai un lucrător laborios pe terenul sciinței, ci și un ferbinte luptător pentru drepturile naționale ale poporului român.

Din viața plină de activitate a regretatului profesor împărtășim — după *Enciclopedia română* — următórele date:

Aron Densușanu, poet și critic român, s'a născut la 1838 în comuna *Densuș* comitatul *Hunedórei*, din familiă nobilă română Pop de Hațeg; numele Densușanu i-s'a dat de profesorii din Blașiu pentru a-'l deosebi de multele nume Pop. Studiile și le-a făcut la călugării franciscani din Hațeg (1846), la gimnasiul din Blașiu (1852—1860), și la academia de drept din Sibiiu (1860—1864), unde a colaborat doi ani la *„Amicul scólei“*.

In 1864 s'a căsětorit și așezat la Făgăraș, ocupându-se cu advocatura și fiind conducětorul oposiției române până la 1875. In 1873 i-s'a intentat un proces politic, pentru care a stat în închisóre o lună de zile. In decursul activității sale politice a întemeiat ziarul *„Orientul latin“* în colaborare cu Nic. Densușanu, Teofil Francu și Ioan Lěpădat.

Persecutat de adversarii sěi politici, s'a mutat în 1875 la Brașov, ér la 1880 a trecut în România, și la 1881 a ocupat catedra de limba latină la universitatea din Iași unde, dela 1883 a suplinit și catedra de limba română. Aici a terminat, după o muncă de aprópe 20 de ani, epopea națională *„Negriada“* și a continuat cercetările sale asupra istoriei limbei române. Mai înainte la 1875 a publicat în Brașov un studiu istoric-politic „Românii și Maghiarii“, în care pledéză pentru o luptă intransigentă și pentru unirea Românilor din Austro-Ungaria în un corp național. „Negriadei“ i-au urmat si alte numeróse scrieri de valóre.

Din partea familiei am primit următorul necrolog:

Jalnicii Elena, soţie, Elisa, Ovid, Elena, fii, Vespasian Erbiceanu, ginere, Ovid Erbiceanu, nepot, Beniamin, Nicolae, fraţi, Iosefina G. Densuşianu, Petru Pipoş, cumnaţi, Alexandru Densuşianu, nepot, Octavia şi căpitan A. Stoianovici, familiile Circa, Erbiceanu, Puşcariu, Stoianovici, Moroianu, cu inima sdrobită de durere fac cunoscut perderea prea iubitului lor soţ, tată, frate, cumnat, unchiu şi văr *Aron Densuşianu*, profesor universitar incetat din vieaţă, după o lungă suferinţă, la 2 Septembre, órele 3. a. m. în etate de 63 de ani. Cortegiul funebru a plecat de la locuinţa decedatului, strada Ralet 6, Luni 4 Septembre, órele 2 p. m.; iar ceremonia religiósă a avut loc la Cimitirul Eternitatea. Fie-i ţerêna uşóră, şi memoria eternă! Iaşi, 2 Septembre 1900.

*

Necrolog. Primim următorul anunţ dureros: Silviu Suciu, secretar ministerial, cu inimă frântă de durere anunţă, că prea iubita sa soţie, Elena Suciu născ. Şierban, în al 40-lea an al etăţii şi în al 15-lea al fericitei căsătorii după grele suferinţe şi-a dat nobilul suflet în mânile Creatorului. Prohodul s'a ţinut după ritul gr. or. român în casa mortuară din Budapesta, strada Lánchid 8, de unde rěmăşiţele pământeşti ale scumpei defuncte s'au aşezat spre odihnă eternă Vineri, la 14 Septembre în cimiterul din calea Kerepes. Fie-i ţěrîna uşóră şi memoria binecuvêntată!

*

Vesuvul în activitate. Din Roma se anunţă, că *Vesuvul* a început se înspăimênte de nou pe locuitorii din comunele situate în apropiere prin dese erupţiuni.

In zilele trecute o plóie de cenuşă a căzut peste comunele situate înspre ţěrmul mărei.

Bubuiturile suterane sunt tot mai dese.

Locuitorii din Resina şi Torre del Greco au fost alarmaţi de o puternică plóie de petri şi revărsare de lavă din craterul de mijloc.

*

Timbrarea epistolelor şi cărţilor postale pentru străinătate. Direcţiunea postelor ungare avertiséză publicul asupra pagubelor considerabile şi a neplăcerilor, ce se causéză prin aceea, că epistolele şi cărţile postale cu destinaţie pentru străinătate, în special pentru Austria nu sunt timbrate amĕsurat tarifului. Pentru evitarea neajunsurilor reamintim taxele de francare ce sunt în vigóre după tariful din 1 Ianuarie 1900: pentru *străinătate* adecă taxa unei epistole simple este 25 bani şi a unei cărţi postale 10 bani. Pentru *România* taxa unei epistole până la 15 grame este 25 bani, ér în comunicaţia limitrofă (partea Transilvaniei până la Murěş şi comit. Bistriţa-Năsěud) este 10 bani; pentru *Austria*, *Bosnia-Herţegovina*, *Germania*, *Sêrbia* şi *Muntenegru* taxa unei epistole simple este 10 bani, ér a unei cărţi postale e 5 bani.

*

D. Th. Burada, cunoscutul cercetător al urmelor despre români în celelalte ţeri se află la *Serajevo*, capitala Bosniei.

Dsa a găsit pe lângă alte urme de Români, şi următórele sate cu numirile cele mai curate românesci ca: Stupari, Lupanari, Cotor, Clăbucu şi altele.

Prin acele ţinuturi există locuitori, cari se numesc: Pădure Constantin, Bucur Dragomir, Bulbuc Constantin, Duta Anton, Varză George, Vlah Anton, Raţă George, Văreseu, Pînţul, Şumbul, Negru, Cobză, Balianu, Baciu, Basaraba, Sulă, Turbă, Pandur, Condrea, Roşcu etc.

*

Reuniunea meseriaşilor din Sebeş „Andreiana“ invită la *Concert-Teatru* ce'l va arangea din incidentul sfinţirei bisericei renovate din *Sebeş*, Duminecă 10/23 Septembre a. c. în sala cea mare a hotelului „La leul de aur“. Preţul de întrare loc I. 2 cor., loc II. 1 cor. 40 fil., loc. III. 1 cor., galerie 60 fil. Venitul curat e destinat în favorul „Fondului pentru ajutorarea vĕduvelor şi orfanilor meseriaşilor din Sebeş şi jur.“ Oferte marinimóse se primesc cu mulţumită şi se vor cuita pe cale publică.

Program: I 1. Cuvênt ocasional la desvălirea drapelului „Andreanei“. 2. Să cântăm azi în cor, cor micst de Haydn. 3. *a*) Cine n'are dor pe vale, cor micst de G. Şorban. *b*) Ţiganul la vênat, anecdotă de T. Speranţă. 4. Copilă tu eşti gata, cor micst de F. Mendelsohn. 5. *a*) Ţiganul cinstit, anecdotă de T. Speranţă. *b*) Eu mě duc, codrul rěmâne, cor micst de G. Şorban. II. Sěrăcie lucie comedie într'un act de J. Vulcan. Persónele: Sêvu Jernilă, epitrop, Petru Ursu. Veselina, fica lui, Saveta Moga. Joţa, cărăuş, Petru Muntean. Viligă, nebunul satului, Simion Androne. Trăilă Liliac, ficior holteiu, Petru Opincar. Sanda, ţigancă vrăjitóre, Joan Reftea. Feciori, Fete, Popor. III. Dans.

*

Botezul la Chinezi. Solemnitatea botezului este pentru noi şi creştinare şi primirea numelui.

La Chinezi botezul este numai primire de nume. Ei obicinuesc sě se boteze de *şése ori*.

Primul botez se face la vêrsta de patru ani. Atunci copilul e ras în cap şi se dă nume: *A Yan*, *A Sans*, *A Luk*, etc. Tóte acestea însemnéză numere: 1, 2, 3...

La 6 ani copilul e trimis la şcólă. Atunci i-se dă al doilea nume, care însemnéză pe româneşte *merit născênd*, *scriere perfectă*, etc.

Al treilea nume se dă când se însóră; al patrulea nume când se face funcţionar, al cincilea i-se dă dacă se face neguţător; al şaselea i-se dă când móre.

*

Foc în Poplaca. Ieri, Luni în 4/17 Septembre a. c. a isbucnit un foc grozav în comuna *Poplaca* (lângă Sibiiu). Focul s'a început la órele 1 p. m. şi a prefăcut în cenuşe 30 de case, dimpreună cu tóte supraedificatele aparţinătóre. Focului a căzut jertfă şi o băiată de 6 ani. Pagubele sunt enorme şi după cum aflăm asiguraţi sunt fórte puţini. Laudă merită pompierii din Rěşinari, sub conducerea căpitanului lor D-l M. Lungu, cari au localisat focul.

*

Omidele — în vizită. Din *Ponor* ni se scrie: Pelângă recolta slabă în cereale, omidele ne-au pustiit tótă recolta de varză, ba ce e mai mult, după ce au isprăvit cu curechiul au umplut drumurile; s'au năpustit asupra caselor ómenilor suindu-sě pe păreţi, întrând chiar şi în case. Oamenii strigă că ne mâncă viermii de vii. Bětrânii satului zic că acésta nu au mai pomenit-o.

*

Cel mai bătrîn pom din lume, e fără îndoială arborele numit „Vo“ în oraşul sfînt Amarupa din Birma, plantat la anul 288 înainte de Christos. Vechimea acestui arbore se dovedeşte prin documente istorice. După o tradiţie indiană, acest arbore s'a format din ramura unui smochin, sub care s'a repausat Buda ăn Uromelga când a fost divinisat.

*

Distincţie înaltă. Cunoscuta şi renumita firmă F. J. Rudolf Hotter, farmacie (Veterinäretablissement), Viena XII/2, Schönbrunnerstrasse 182, care are înalta onóre de a puté lifera eminentele sale preparate veterinare grajdurilor Alteţei Sale ces. şi reg. Domnului archiduce Otto a fost distins prin scrisórea următóre din camera Alteţei Sale de mai sus:

Domniei Sale Domnului F. J. Rudolf Hotter, farmacist, în Viena. Am onóre a Vě aduce la cunoştinţă, că cu absorbinalul sunt fórte mulţumit, aşa, că acela se va întrebuinţa totdéuna în grajdurile Alteţei Sale ces. şi reg. Domnului Archiduce Otto şi-'l pot recomanda călduros fiecăruia. Subscris: I. Romwalter, erzherzogl. Stallmeister, Wien, Augarten, 1 Octobre, 1900.

Din Borgo-Prund.

Motto: „Ars longa; vita brevis“.

Onorată redacţiune!

Cetesc şi eu „Telegratul Român“, dar arareori am vězut sě apară în acésta fóie vr'o corespondenţă din romantica nóstră vale a Bârgăului. Nu ca sě apar cu o corespondenţă în public, nu pentru ambiţiunea de: Cicero pro domo sua, vin şi vě rog respectuos a publica cele ce vi le scriu, ci simplu ca din cele ce voiu desfăşura mai la vale P. T. ctitori sě pótă trage învĕţătură şi folos în întreprinderi bisericeşti şi sě vadă ce folóse grandióse se pot obţinea, unde parochienii ţin mână în mână cu preoţii lor şi unde şi preotul este la înălţimea misiunei sale. Ca premisă îmi permit următórele: Poporaţiunea din Valea-Bârgăului, în mare parte gr. or., a aparţinut odinióră regimentului al II-lea de graniţă, cu stabul în Năsěud. Din grăniţărime a fost dedată la disciplină şi activitate şi aceste însuşiri le are în cea mai mare parte şi acuma. Deşi bine disciplinaţi şi activi, dar astăzi acésta populaţie începe a da îndĕrĕpt materialminte.

E sciut, că unde nu sunt isvóre de câştig, acolo totul decade. Am avut noi munţii nostri, pădurile nóstre seculare colosale acestea dau venitul populaţiei: astăzi nu mai avem decât nesce câmpii mai mult sterile. Ni s'au luat de stat şi cu ele ne-a dispărut mijlócele de existinţă. Deşi ni s'a tăiat isvórele de existinţă, totuşi populaţia încă şi astăzi e activă, şi te miri că de unde mai câştigă parale, ca sě-şi facă şcóle şi biserici, în cari îşi mai póte conserva datini şi limbă.

Edificiile de şcóle şi biserici din parochii arată hărnicia şi bunăstarea credincioşilor sau contrariul bunăstărei şi hărniciei.

Acestea premise, trec la obiect. Şi obiectul îmi e spaţiosul şi pomposul edificiu al bisericei gr.-or. din Borgoprund, tractul Bistriţei. Genesa acestei biserici e următórea: S'a edificat în anul 1837 la comanda oficerilor militari prin munca şi spesele populaţiei gr.-or. din Borgoprund. Turnul însă în proporţie cu subedificatul era prea scund, de aceia la anul 1879 turnul s'a construit din nou, s'a acoperit cu tinichea, s'a provĕzut cu orologiu, clopote nóuĕ şi parafulger şi mai multe alte scule bisericesci. Spesele 6000 fl. La anul 1898 s'a acoperit cu tinichea şi subedificatul bisericei şi s'a colorat pe dinafară. Spesele 2500 fl.

Esteriorul bisericei era acuma în tótă pompa; dar în interior iconostasul de un sistem vechiu nu corespundea; de-aceia în vara anului curinte din repartiţia poporaţiunei gr.-or. s'a construit şi aşezat şi un iconostas nou, şi s'a pictat păreţii pe din lăuntrul edificiului. Spesele la acestea 4500 fl. Deci suma tuturor speselor de mai sus face 13,000 fl. sumă mare scósă din munca şi sudórea poporului credincios gr.-or. Asudat'au la acésta poporul, comitetul parochial; dar asudat'a mai vêrtos veteranul, bunul şi activul paroch şi protopop onorar Teodor Vrăşmaş. Asudat'a decând î-l avem între noi şi harnicul şi evlaviosul al II paroch dl Iuliu Suceava. Mult au alergat ambii dimpreună cu domnul primar comunal Teofil Vlad până ce au găsit pe cel chemat, pe dl profesor de sculptură şi pictură dela şcóla de meserii din Câmpulungul Bucovinei: Ioan Pâşlea — de origine bănăţan. — Şi nu s'a înşĕlat, căci în dl profesor I. Păşlea a aflat pe adevĕratul artist în ale iconostaselor. Nu sum specialist în arta sculpturei şi picturei; dar totuşi pot afirma cu siguritate, că astăzi biserica din Borgoprund e fala bisericelor din cele 8 parochii de pe „Valea-Bârgăului“. Când întri înlăuntrul ei, rĕmâi încântat. Iconostasul efeptuit de dl prof. I. Păşlea, — acompaniat de cei 7 bravi tineri români bucovineni absolvenţi ai şcólei de sculptură şi pictură din Câmpulung — conţine atâta technică, încât îţi presintă un ce complet artistic. Insu-şi dl protopop tract. Simion Monda în instructiva şi măduósa sa predică dela sânţirea iconostasului a afirmat, că acest iconostas „e o artă, e un cap de operă“. — Durere că biserica din Borgoprund nu e situată în metropola archidiecesei, căci ar putea servi în întreg înţelesul de catedrală metropolitană. Intreg iconostasul e după ritul oriental, din material de lemn, obdus cu aur şi înpestriţat cu minunate arabescuri. (Va urma.)

Anuarul reuniunei sodalilor.

Din anuarul I al reuniunii sodalilor români din Sibiiu reproducem următorul capitol:

Reuniunea în serviciul copiiilor seraci.

In vara anului 1898 un comitet de acţiune consistător din meseriaşi din loc, ne adreséză apelul sě ne înscriem membri la Reuniunea, ce intenţionéză a crea, în *scopul ajutorării la Crăciun a copiilor săraci încă neobligaţi la şcólă fără deosebire de confesiune şi naţionalitate.* Urmând acestei învitări, mai mulţi dintre membri Reuniunii nóstre s'au înscris de membri la Reuniunea de ajutorare, care odată alcătuită, în luna Novembre 1898, aranjéză o *producţiune de binefacere* cu concursul Reuniunii „Tipografia“ şi „Eintracht“, cu al unui grup de diletanţi, cu al musicei militare şi cu concursul Reuniunii nóstre, care a executat corul mixt „Stăncuţa“ de Musicescu, ér la aplausele frenetice ale publicului, corul nostru a mai cântat afară de program „La o rîndunea“ şi „Cântecul marinarilor“. Primul debut al corului nostru în rînd cu alte coruri ale Reuniunilor străine de némul nostru şi în faţa publicului german a dovedit, că corul nostru se póte mĕsura în prestaţiuni cu fiecare. La producţiunea aranjată de aceeaşi Reuniune în 1899, corul nostru a fost des şi viu aplaudat în urma executării composiţiilor „Trecui valea“, cor mixt de Iac. Murěşan şi „Fóie verde pup de crin“ de Tim. Popovici. La posta umoristică, arangiată în séra producţiunii, au fost angajate de factori postali coristele nóstre d-şórele Maria Costea şi Evelina Luca.

Mica colectă întreprinsă între noi în favorul „Reuniunii de ajutorare“ a dat resultatul de fl. 3.55, pe cari i-am administrat Reuniunii amintite.

Cu scop de a mişca şi inimile îndurătóre ale publicului nostru în favorul marelui numĕr al săracilor nostri lipsiţi de îmbrăcăminte şi alimente, lipsă pe care o simt — precum o ştim cu toţii — mai ales la sĕrbătorile nóstre, comitetul a întreprins pe la finea anului 1899 o *colectă în bani*, *alimente şi îmbrăcăminte*, *ce sě se împartă între săracii nostri în ajunul Naşterii Domnului nostru Iisus Christos* din a. c. Despre resultatul îmbucurător al acestei întreprinderi, din care s'au încălzit multe inimi amorţite — vom da sémă în raportul nostru de pe anul de faţă. Aci amintim numai, că din sumele dăruite de binefăcĕtorul nostru păr. Constantin Cothişel, am destinat fl. 2 în scopul aci urmărit.

Notiţă literară.

Am primit la redacţiune:

Magnetoterapia sau vindecarea bólelor prin magnetism, de Dr. Iosif Gratzinger din Viena cu 22 heliogravuri în text. Bucureşti, editura librăriei H. Steinberg, str. Gabroveni 10. Preţul 1 leu 50.

Autorul acestei scrieri ca medic în Viena s'a indeletnicit cu magnetismul ca mijloc de vindecare şi şi-a câştigat nume în cercuri largi prin succesele obţinute. In scrierea acésta se arată în ce consistă magnetismul uman şi dovezile despre existenţa acestuia; se face distincţia dintre magnetism şi hipnotism şi se expun *aplicaţiile* magnetismului ca mijloc de vindecare, citându-se o mulţime de casuri de bólă.

*

„*Enciclopedia Română*“, publicată din însărcinarea şi sub auspiciile „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român“, de *Dr. C. Diaconovich*, prim-secretarul Asociaţiunii.

A apărut fasc. XXI, cuprinzênd numeróse articole între *Kemet* — *Libellatici*, este întâiul fascicol din vol. III al acestei valoróse publicaţiuni. In acest fascicol încă aflăm o serie de articole de *interes special românesc*, dintre cari amintim:

Kiajna, Kilia, Klein Ioan Inoc. şi K. Samuil, Knezi, Kogălnicean, Kostake, Kovács, Kretzulescu, Lăcustă Stefan, Lahovari, Lambrior, Lăpĕdatu, Lascar, Latsco (Dr. Onciul), Lauran, Laurenţiu, Laurian, Lazar George (cu ilustr.), Lăzăriciu, Lecca, Lemeni, Leon, Leonardescu, Leurdeanu. *Biografii strĕine*: Kemény, Kepler, Kerner, Kiepert, Kisfaludy, Kisseleff, Klapka, Klopstock, Koch, Kőlcsey, Kőrner, Kosciusko, Kossuth, Kotzebue, Krapotkin, Krüger, Kuprili, Laplace, Laski, Lassalle, Laudon, Laveleye (I. I. Nacian), Lebrun, Legrand, Leibniz, Leo, Leonardo da Vinci, Leopardi, Leopold, Lepsius, Lesseps, Lessing, Leuchtenberg, Levasseur (I. I. Nacian). *Articole de istorie, geografie, etnografie*, etc.: Kissingen, Königgrätz, Kurgane (T. Antonescu), Lac, Ladislau, Latini, Lemberg, Leyden, Liban. *Igienă*: Lăptăria, Lapte (I. Felix), Lăuzia (I. Felix), Lavement, Lepra (I. Felix). *Alte articole*: Lac, Lampa, Lâna, Laringe (cu ilustraţiuni), Latină, limba (Tiktin), Lăutar (T. Cerne), Lectura, Legat, Lege, Legislaţiune, Legitimaţiune, Lemn, Leu, Leucocit, Levant, etc.

Abonamentele se fac la W. Krafft în Sibiiu (deposit general pentru România *E. Storck*, *Bucureşti*) şi se primesc numai pentru publicaţiunea întrégă. Preţul de prenumerare pentru un tom broşurat cor. 20.—, legat cor. 23.20 (în România: lei 25.—, resp, 28.50).

Nr. 560/900 [179] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor învĕțătoresci dela scólele confesionale gr. or. din mai jos însemnatele comune în protopresbiteratul Geógiului, se escrie concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Banpotoc, cu salariu anual de 600 cor., cuartir gratuit și lemnele necesare de foc.

2. Glod, cu salariu anual de 600 cor. și lemne de foc.

3. Fizeș, cu salariu anual de 600 cor. și doi stânjini de lemne.

4. Vĕrmaga, cu salariu anual de 600 cor., cuartir gratuit și lemnele necesare de foc.

Concurenții la vre-unul din aceste posturi au sĕ-și aștérnă cererile lor concursuale instruite conform normelor în vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Hondol, 29 August, 1900.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Geógiului.

Vasile Pipoș
protopresb.

Nr. [177] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea a II-uă posturi învĕțătoresci la școla română gr. ort. din comuna Paloș, protopresbiteratul Cohalmului, comitatul Târnăvei-mari, se deschide concurs cu termin de 15 zile.

Dotațiunea acestor posturi este de câte 600 cor. din repartițiune dela popor și din ajutoriu dela Prea Ven. Consistoriu Archidiecesan și se va plăti în trei rate decursive, bani de cuartir după trebuință și lemne de foc.

Aleșii numai după un an de probă vor ocupa posturile în mod definitiv.

Concurenții cântăreți vor fi preferiți, de órece prelângă instrucțiunea în școlă din obiectele prescrise vor fi însărcinați și cu instruarea și conducerea cântărilor atât lumesci cât și — mai ales — bisericesci în biserică și a da ajutoriu la strană cantorului.

Reflectanții la aceste posturi au a'și înainta cererile lor, instruite conform normelor în vigóre în terminul deschis, la oficiul protopresbiteral concernent.

Paloș, din ședința comitetului parochial ca senat școlar ținută la 23 August 1900.

Patrichiu Pintea *Toma Lascu*
președ. comit. și paroch notar

Vidi!

Nicolau D. Mircea
prot.

Nr. 3748/1900. [178] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de **vice-notar** devenit vacant în comuna **Poiana**, comitatul Sibiiu, cercul Mercurea, se escrie prin acésta concurs cu următórele emolumente:

1. Salar anual 600 cor.

2. Paușal de locuință și lemne 100 cor.

3. După darea, aruncul comitatens și comunal ridicat $^{1}/_{2}\%$ ca remunerațiune.

Cererile concursuale instruite cu documentele de cualificațiune, despre cunoșcința limbilor și ocupațiunea lor de până acum, au de a se presenta subscrisului *până în 26 Septembre a. c.*

Mercurea, în 9 Septembre 1900.

Pretorele cercual suprem:

Mangesius.

Neauzit de eftin!

355 bucăți obiecte importante numai pentru 3·60 Coróne.

1 orologiu aurit elegant dimpreună cu un lanț frumos cu garanță în scris de un an, 6 bucăți batiste fine colorate sau albe, cu perle orientale, podóba cea mai frumósă pentru dame, 1 inel drăguț pentru domni cu imitație de pétră scumpă, și pentru dame, 1 garnitură de nasturi aur-double pentru manchete și cămașe, tóte cu mechanism patent, 1 sipcă de sugarete admirabilă cu chihlibar, 1 briceag fórte fin, 1 bucată săpun pentru toaletă, 1 portemoneu de pele, 1 oglinduță cu cutie, 1 păreche butoni cu imitație de briliant, 1 notiț pe vecie, 20 obiecte necesare la corespondat și încă alte 255 obiecte diferite, cari sunt necesare în casă, gratis. Tóte dimpreună cu orologiul, care singur valoréză banii, costă numai **Cor. 3·60.**

Pentru obiectele, cari nu convin, se trimit banii înapoi.

Se trimite pe lângă rambursă prin casa

Erste Krakauer Versandhaus

[176] 2—3 **F. Windisch**

Krakau Nr. B./IV.

Anuarul I

al

„Reuniunei sodalilor români din Sibiiu“

publicat de

Comitetul Reuniunii.

Cuprinde unele date dela întemeierea ei până la 31 Decembre 1899.

Se află de vênzare cu prețul 1·20 cor. plus 20 bani porto la

Librăria Tipografiei archidiecesane.

La **Librăria Tipografiei archidiecesane** se află

3 prapori gata

ca mustre: unul de mătase grea damast, mărimea 85/155 cm. și costă **128 cor.**, unul de camgarn fin, mărimea 120/175 cm, costă **cor. 108**, ér al III-lea din pânză de in cernită fórte trainic și frumos, mărimea 120/170 cm. cu **63 cor.** Toți sunt fără prăjină; cu prăjină se adauge la prețurile indicate încă câte 10 cor. Se primesc însĕ și comande pentru alte mărimi cu ori și ce fel de icóne. Observăm, că praporii sunt fiecare din câte o singură bucată și icónele sunt pictate pe însași stofa praporelui, praporii din mai multe bucăți costă cu mult mai puțin.

In *Tipografia archidiecesană* a apărut:

ACAFTISTUL

Preasântei

Născătóre de Dumnedeu

și

alte rugăciuni

urmate de Sinaxariu pentru tot anul si Păschălie.

Un volum de 368 pagini 8°.

Prețul simplu legat . . .	fl.	—.85
jumĕtate pânză . .	„	1.05
în piele roșie . . .	„	1.25
Ediția fină în piele négră .	„	2.—
piele chagrin	„	2.60
în mătase .	„	3.85

Se află de vêndare la

Librăria Tipografiei archidiecesane, Sibiiu.

In *Tipografia și Librăria archidiecesană*, Sibiiu, se află de vêndare

Sidoxia,

cestiunea dotațiunei archiereului ort. român din Transilvania,

de

Mateiu Voileanu.

Prețul 30 cr.

La **Librăria Tipografiei Archidiecesane** se află de vênzare:

Ce-'i cerul de Camille *Flammarion* C. 1·50

Din romanul unei vieți, de Stefan *Braborescu* . . . . . . „ 1·—

trimise cu posta pentru fiecare exemplar 10 bani mai mult.

Au apărut:

Juvenilia

Proză și versuri

de

Sextil Pușcariu

à 1 C. 60 fil.

Iulian Devale

Epigrame

Prețul 1 cor.

Se pot procura dela ***Librăria Archidiecesană, Sibiiu.***

In **Tipografia și Librăria archidiecesană** au apărut

Treptele formale

ale

învĕțămêntului

de

Dr. Petru Șpan.

Prețul 1 C. 60 fil

Se pot procura din

Librăria tipografiei archidiecesane Sibiiu.

La Librăria Tipografiei archidiecesane se află de vênzare

Dintre imitațiunile

lui

Ioan dela Buceci.

Partea I.

Prețul 2 cor., plus 20 b. porto.

A eșit de sub tipariu în **Tipografia archidiecesană**:

OCTOICHUL CEL MIC

— cu litere latine —

care cuprinde: **Rênduéla Vecerniei, Utreniei și a Liturgiei; cele opt glasuri pentru Dumineci, Podobiile, Polieleul, Pripelele, Catavasiile, Irmósele, Sfetilnele și altele.**

Prețul unui exemplariu legat simplu **1·60 cor.**, legat în piele cu copcii galbine **3·20 cor.** plus porto postal **30 bani.** Legătură mai fină după cum se comandă.

Librăria Tipografiei archidiecesane.

Farmacia lui F. I. R. Hotter la sf. Iosif, Wien, XII/2 Schönbrunnerstrasse 182.

Absorbinalul lui Hotter.

$^{1}/_{1}$ Flacon fl. 6. —, $^{1}/_{2}$ Flacon fl. 3.50. delătură tóte umflăturile și depunerile de grăsimi fără sĕ vateme părului. Intărește nervii atacați și slăbiți, delătură și distruge tóte nodurile în muschi, și servește și ca scut în contra aprinderilor; cu deosebire e probat la umflăturile produse din causa fearelor, apoi în contra ariciturei umflărei copitei, genunchilor umflați, mai departe în contra umflăturilor (noduri) de vine, în contra umflăturei picioarelor la glesne și la încheietura degetelor cu un cuvênt în contra tuturor umflăturilor ori unde s'ar ivi.

Praful nutritor alui Hotter,

pentru cai și vite cornute

1 Pachet cu 80 cr.

Un adaus escelent la nutremânt, pentru a ținea vitele sănătoase și cu putere este de a sĕ folosi la tóte suferințele de rărunchi de ficat și de nervi.

HOTTER

Preparate pentru veterinari, cele mai bune ale timpului mai nou, cari după atestate numĕróse nu au fost ajunse de alte mijloace de natura aceasta.

Sĕ sĕ ceară numai preparate de ale lui Hotter și sĕ nu se priméscă altele. Deposit în farmacii și Droguerii.

Deposit principal la Dr. Emil Budai farmacia orașului Budapesta (Stadthausplatz) la Dr. Leo Egger & J. Egger Farmacia Palatinului VI Váczi körút 17 și la farmacia Iosif Török Bpesta VI Kiraly utcza 12.

Fluidul lui Hotter „Training“

1 Sticlă cu fl. 1.20.

Conservează nervii și muschii până la bătrânețe înaintată totdeuna puternici și vioi, pune în stare pe animal sĕ prestee cele mai mari strapații și fugi, sĕ înțelege după frecare cu fluidul „Training“.

Sĕ mai folosește cu succes uimitor la tóte urmările cari obvin din opintiri prea mari, ologie, reumatism, și înțepenire.

Praful de porci a lui Hotter.

Nr. I și II

1 kg. . . . fl. 1.20.

Cel mai buu mijloc pentru a produce pofta de mâncare și cu acésta prosperarea porcilor, fórte acomodat în contra orbalțului (brâncă); Nr. II este de a sĕ întrebuința la urdinare.

Mijloc în contra Colicei alui Hotter.

1 Sticlă fl. 1.50.

Contra la tot feliul de colică și contra oprirei udului la cai precum și contra umflăturilor la vite cornute. [54] 41—104

Alifia lui Hotter pentru delăturarea crescăturilor de oase.

$^{1}/_{1}$ Cutie cu fl. 2. $^{1}/_{2}$ Cutie cu fl. 1.20. delătură crescăturile de oase și depunerile osoase chiar și după 4—6 séptămâni. (boală învechită).

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.
Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 100 Sibiiu, Joi, 7/20 Septembre 1900. **Anul XLVIII**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **streinătate** pe an 24 C, 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE
Pentru odată 14 fil., — de dóuĕ ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond.

Disciplina în biserică.

Este fără îndoială un mare câștig, dacă o societate este bine organisată și bine închegată.

O astfel de societate fie ea de caracter bisericesc-cultural, fie de caracter politic, numai progrese póte arăta, ér membrii acestei societăți se alipesc cu interes de societatea, care pórtă cu mândrie stégul din biruință în biruință, din triumf în triumf.

Desastrele societății împing pe membri la nemulțumiri interne și provócă decepțiuni amare, uneori chiar sdruncinarea organismului din temelii.

Progresul însĕ de regulă nu se realiséză cu legi bune, cu paragrafi neaplicați, ci mai de multe ori cu ómeni onesti și cu tragere de inimă.

Cele mai mari fapte crestate de istorie nu s'au făcut în vêrtutea vre-unei legi, ci s'au făcut de ómeni stăpâniți de focul sacru al împlinirii datorinței pentru binele public.

Pe lângă organisarea cea mai perfectă ce o avem noi ca biserică, pe lângă constituția cea mai liberală, pe lângă drepturile cele mai largi, ce le-am acordat noi poporului român în biserică, ni se pare, ca și cum nu am face acele progrese, cari cu drept le putem aștepta.

Simțim dureróse impresiuni, când trebue sĕ scriem aceste, dar de ce sĕ ne amăgim noi pe noi, de ce sĕ presentăm starea nóstră în alte colori, decât în colorile cele adevĕrate.

Se ridică ce e drept pompóse edificii scolare, se fac frumóse biserici, se sporesce unelocuri averea, dar tóte acestea de regulă se fac în acele locuri, unde Dzeu ne-a dat ómeni de inimă în fruntea afacerilor, ómeni, pe cari pĕcatul egoismului n'a pĕtruns sĕ-i stăpânéscă. Avem însĕ locuri, și durere multe locuri, unde terenul e înțelenit și cela ce e chemat sĕ fie lumina lumii și sarea pământului, n'are nici pricepere, nici simț pentru a contribuí cu un dram la ridicarea credincioșilor încredințați păstorirei sale.

Și nu e mic numĕrul acelor păstori sufletesci, cari cred, că dacă cercetéză regulat sfânta biserică, fac serviciul divin, botéză, cunună și îngrópă, ei au făcut totul și nimenea n'are sĕ-i mai tragă la rĕspundere și pentru alte afaceri.

Noi însĕ nici odată nu am privit, că cu aceste preotul nostru s'ar fi achitat de datorințele sale și nu suntem aplicați nici pe viitoriu sĕ-l dispensăm dela celelalte afaceri tot atât de importante ca și administrarea tainelor și împlinirea serviciilor sacre.

Punem un deosebit pond, ca preoțimea nóstră sĕ se dedea a nu aștepta totul dela centru, și mai ales sĕ nu aștepte, ca sĕ-i dai îndrumări și povețe, spre a face lucruri de sine înțelese.

Pentru-că dór de sine înțeles este, că casa lui Dzeu trebue sĕ fie cea mai curată, utensiliile bisericesci în stare bună, vestmintele bisericesci neesceptionabile, așa, ca preotul slugitor sĕ-ți inspire și prin presentarea externă un feliu de stimă și sĕ te facă cel puțin până ce e înaintea altarului sĕ-i dai onórea și respectul cuvenit unui părinte sufletesc.

Și dacă lucruri de aceste de sine înțelese le găsesci neglese, le găsesci în o stare deplorabilă, le afli de așa, că ți-se revóltă tot sufletul și perzi tóte ilusiunile, este imposibil sĕ mai aibi respectul și stima cuvenită, față de cel ce a negles cele mai elementare datorințe. Și cel ce negligă aceste sĕ nu credeți că e mai exact în purtarea socoților, în administrarea averilor, în aflarea mijlócelor pentru trebuințele bisericesci, în cercetarea scólei ca director scolar și în manifestarea interesului pentru binele public.

Un atare nenorocit în tóte este pe povêrnișul peirei, ér comuna, care a avut nefericirea sĕ-l cunóscă, simte după zeci de ani ranele ce i le-a înfipt negligența și neinteresul unui om — și câte odată decenii trebue sĕ trécă, ca sĕ se reculégă.

Urméză meritul, ca cei chemați sĕ aplice cu tótă rigórea dispozițiile regulamentului disciplinar, față de negligențele ce se ivesc, durere, prea de multe ori în sinul preoțimei nóstre.

Este prea adevĕrat, că disciplina numai atunci este la culmea ei, când ea e inspirată, ér nu silită și comandată.

De regulă, ce face omul de nevoie, face rĕu, și de aceea trebue adus la convingerea, că este necesar așa și așa trebue făcut.

Convingerea acésta însĕ a trebuit sĕ și-o câștige de mult, sĕ și-o câștige când și-a ales cariera preoțéscă, și dacă nu atunci, de bună sémă a trebuit sĕ și-o însușéscă pe deplin încă ca elev al seminariului, până ce nu a luat asupra-și sarcina grea dar onorifică a preoției.

In viața practică nu-i rĕmâne decât, ca sĕ execute cu tótă conscienționsitatea tóte acele principii și doctrine, cari i-s'au propovĕduit.

Ori-ce întrelăsare este o faptă punibilă din punct de vedere bisericesc-canonic, căci pe de o parte se molipsesce organismul întreg cu baccilii indiferentismului, ér de altă parte negligența superiorului causéză daune ireparabile în tóte direcțiunile și ne împedecă în mersul nostru spre progres.

Lumea înaintéză cu pași repezi, preoțimea altor némuri, cu rară abnegațiune își pune tóte puterile în serviciul turmei ce i-s'a concrezut spre păstorire.

La noi tóte considerațiile față de cei negligenți au sĕ încete, și mai ales n'au sĕ apeleze la spriginul autorității ómeni cari se ocupă cu de tóte mai mult, și afacerile strîns preoțesci le consideră numai ca lucruri secundare.

S'au făcut bune începuturi, ca slujitorii altariului sĕ scie ce sunt datori sĕ facă, ce le e permis sĕ facă și ce nu mai pot face, fără a-și lua cuvenita pedépsă.

Aplicarea unor mĕsuri mai aspre disciplinare are sĕ fie un indemn, ca fiecare sĕ fie la postul seu, la locul de onóre și totdeuna în fruntea întreprinderilor, cari au sĕ salveze reputația nóstră și sĕ ne înalțe în ochii streinilor și în ai propriilor nostri fii sufletesci.

Departe de noi sĕ cerem aplicarea mĕsurilor drastice față de clerul nostru, care numĕră atâția bărbați eminenți și aleși, dar în interesul reputațiunei clerului este, ca cei bolnavi sĕ fie lecuiți și cei ce nu se pot lecui sĕ se delăture, ca sĕ nu molipséscă organismul întreg și sĕ compromită tagma cea mai alésă, care nu e permis sĕ aibă în mijlocul sĕu decât ómeni curați, devotați cu trup și cu suflet bisericei și interesului obștesc.

Étă de ce cerem și de ce aprobăm întru tóte delăturarea considerațiilor și aplicarea proverbului străbun: *„ordo est anima rerum"*.

Sciri bisericesci și scolare din archidiecesă.

Consistoriul archidiecesan a instituit învĕțători definitivi pe următorii:

1. Teofil *Căliman* la șcóla din Reșinari.
2. George *Lazar* la șcóla din Cublesul român.
3. Nicolae *Țurțurea* la șcóla din Drăguș.
4. Ilie *Oltean* la șcóla din Apoldul de jos.
5. Dumitru *Ivan* la Apoldul de sus.
6. Popovici *Mondoc* la Jibot.
7. Vasile *Voina* la Vajdei.
8. Dumitru *Mosora* la șcólele din Sĕliște.

—

Invĕțătórea Iuliana *Iovescu* și-a înaintat abzicerea de la postul de învĕțătóre în Seliște, care i-s'a primit.

—

Planul pentru zidirea unui nou edificiu școlar în Abrud-sat s'a aprobat și anume alternativa a II dintre cele presentate.

—

Otilia *Balomiri*, Iustina *Dan* și Elena *Vlad* sunt admise la facerea examenelor private de pe cursurile pedagogice la terminele regulamentare.

—

Invĕțătoriul Ioan *Aron* este instituit catechet la șcólele de meserii din Brașov.

—

FOIȚA

Din tainele vieței.

(Continuare.)

Erau, de sigur, certe estravaganțe întroduse în noul program de sub regimul Laurian. El nu era cu studii speciale clasice și matematice. De aceea șchiopătau mult studiile clasice, și împărțirea pe clase a autorilor latini și greci, lăsa de dorit.

Dar ori cum fie, liceul din Iași luă un avînt extraordinar. Nouii profesori, Pop de matematici în clasele superióre, Columb în cele inferióre, Miclea de fisică și chimie, aduseră culturei publice o bogată zestre științifică. Laurian scormoni în curînd afacerea publicațiunei de cărți didactice. Gr. Ghyca, la îndemnul lui M. Kogălniceanu, înființă comitetul care sĕ proceadă la publicarea cronicelor lui Șincai, cumpărate de la călugărul care încercase deja mai înainte, însĕ fără succes, sĕ le publice la P.-Neamț. Mare treabă nu făcu comisiunea, căci adevĕratul editor al marelui op fu August Tr. Laurian.

Sincronistic vine și *tărăboiul* literar istoric stîrnit de Sionești, cu manuscriptul de cronică pretins găsit într'un poloboc la boierul Lățescu, mare hatman. Altă comisiune fu rînduită, ca sĕ studieze acest document. Din capul locului M. Kogălniceanu îl declară apocrif, iar G. Seulescu nu găsi destule cuvinte spre a-l lăuda și a-l considera de autentic. Nici un raport final despre această operă nu ieși de la comisiune, ba nici pînă azi nu știm în mînile cui a rĕmas manuscriptul *sub lite.*

Bólă grea. — Doctorii români

Intre acestea, la ocasiunea unei călătorii la Piatra (N) mĕ îmbolnăvii. Mama mea, care perduse pe bărbatu-sĕu al doilea, Cosmiță, fusese silită sĕ revină la Iași, unde se mutase de vale de curtea lui Mihai Sturdza, în casele lui Lecaki, lîngă acele ale doctorului Bascvo. Ea mĕ însoțise la Peatra, de unde cu multă greutate mĕ întórse bolnav greu la Iași. Din toți doctorii cari fură chemați sĕ mĕ îngrijéscă, mi-a rĕmas inima la doui: doctorii Anastasie Fătu și Ștefănescu. Puțini erau pe atunci doctorii români în Iași. Dacă adăogăm pe lîngă acești doui pe doctorul Cuciureanu, lista lor era încheiată. Mai se însemnase altă dată în capitala Moldovei doctorul Cihac, care, deși de origine străină, se deosebise mult prin partea ce luase la organisarea cabinetului de științe naturale și a societăței naturaliștilor.

Publicațiunea marelui volum didactic de științe naturale încă nu întîrzie sĕ fie un titlu mai mult de recunoștință a țărei pentru învĕțatul doctor. Nu știu dacă la data aceasta mai trăia în Iași, ba cred din contră, căci amicul Cobălcescu ajunsese mare și tare la cabinetul de științe naturale, el reorganiză colecțiunile, așezîndu-le după o nouă clasificațiune.

Pe cînd doctorii Fătu și Cuciureanu aveau o posițiune și o clientelă, tînărul doctor Ștefănescu, de curînd sosit de la studii, ducea viață grea, fiind om sărac și, cu tóte acestea, era de o desinteresare extraordinară. In curînd ajunse legendar umanitarismul sĕu. Neputîndu-și plăti luxul unei trăsuri cu doi cai, el mergea călare în mijlocul nopței pe la casele celor mai sĕraci din foburgurile excentrice, și de multe ori în loc de a primi remunerare pentru vizită, punea dînsul în mîna bolnavului banii necesari pentru farmacie. In curînd doctorul Ștefănescu avea sĕ ajungă cel mai popular medic din Iași, dacă o neașteptată grabnică bólă nu 'l răpea științei române.

Doctorului Ștefănescu sunt dator vindearea mea de grava bólă ce-o contractasem la Piatra-N. Cînd mama, din neprisosul pungei sale, voia sĕ 'i plătéscă vizitele ce 'mi făcuse, el refuză zicînd că și el a fost școlar sărac și că nu cu bani de la un școlar sărac se va îmbogăți. Puținul timp cît mai trăi, doctorul Ștefănescu fu amicul și sfetnicul meu cel mai bun.

Un asemenea amic am avut și în farmacistul Racoviță, care avea spițăria din palatul cabinetului de științe naturale, un om de-o bunătate rară cu sentimente frumóse românești ca și ruda sa, posesorul pînă astă-zi al farmaciei din Tecuci și neîntrecutul patriot, fost senator, coleg al meu. La farmacia lui Racoviță era loc de întîlnire pentru toți tinerii profesorași ori scriitorași. Acolo se punea țara la cale, într'o înghițitură de sirop de smeură cu apă rece și o lingură de medicină gratuită pentru cine avea nevoie de ea.

Intre acestea, patriotul doctor Anastase Fătu se pregătea sĕ întemeeze o societate cu titlul: „Pentru ajutorarea tinerilor români la învĕțătură". Doctorul Fătu avusese și el bunătatea de a mĕ cerceta la bólă; ast-fel mĕ cunoscuse și din citirea lucrărilor mele începătornice, de un an doui, își formă órecare opiniune bună despre mine. Cînd societatea fu înaugurată cu óre-care solemni-

Alexe *Chețan* este primit elev ordinar pe cursul III pedagogic.

—

Profesorul și directorul provisor al școlelor nóstre comerciale din Brașov, unicele școle comerciale confesionale din țară, dl *Arseniu Vlaicu*, este întărit director definitiv al acelor școle.

—

Diaconul Avram *David* este numit catechet al elevilor ortodoxi dela gimnasiul săsesc din Sebeșul-săsesc.

Fapte vrednice de imitat.

Zilele aceste consistoriul archidiecesan a aprobat două acte de donațiuni făcute pe séma bisericilor nóstre.

O donațiune de *10.000 coróne* o au făcut credincioșii nostri din Rosbav *George Radu* și soția sa *Reveica* născ. *Mirea,* prin actul ddto 10 Iulie a. c., designând, ca din interesele acestui capital sě se acopere competințele parochului și sě se scutéscă poporul dela contribuirile anuale de câte 1 fl. 40 cr., ér 50 fl. sě se dea învěțătoriului-cantor și poporul sě se scutéscă dela contribuirile în bucate; prisosul sě se capitaliseze, și cu vreme comitetul și sinodul parochial sě pótă folosí interesele și spre alte scopuri culturale.

Cealaltă donațiune o a făcut parochul din Curciu *Zacharie Ioanoviciu* și soția sa *Maria* născ. *Popoviciu.* dând averea lor, 18 jugěre pămênt roditor, pe séma bisericei și pentru trebuințele culturale ale aceleia.

Faptele aceste ale marinimoșilor donatori nu au lipsă de comentarii, mai ales considerând starea materială a comunelor nóstre bisericesci și greutățile ce întimpinăm la acoperirea cheltuelilor și la străduințele nóstre în nisuințele culturale.

Parochul Zacharie Ioanoviciu a dispus, ca fundațiunea întemeiată de el sě pórte numele I. P. Sale Domnului archiepiscop și metropolit *Ioan Metianu*, din motiv, că impulsul sě facă fundațiunea bisericéscă i l'a dat însuși I. P. S. Sa prin cerculariul archieresc, cu care îndémnă poporul și fruntașii la întemeiarea de fonduri culturale.

Parochul Ioanovici e presentat de către sinodul parochial din Curciu, ca un păstor de model, dotat cu un zel extraordinar apostolic, care la întrarea în parochia Curciu n'a aflat unde sě-și plece capul, și acum după o păstorire de 44 ani lasă zidită în mijlocul comunei o scólă corěspunzětóre, o biserică nóuă în centrul comunei, în locul celei vechi isolată la marginea satului, o porțiune canonică de 19 jugěre pe séma parochului și 7 jugere donate pentru acoperirea trebuințelor bisericesci de către mai mulți credincioși ai nostri, și o casă parochială potrivită.

La resultatele aceste a ajuns venerabilul paroch prin muncă, prin cuvêntări ținute poporului, prin viață de model casnică și prin jertfe, fiind el cel dintâiu la listele de contribuiri benevole și chivernisând cu crutare și înțelepciune averea bisericei.

Documentele despre donațiunile aceste au produs o vie mulțumire în cercurile bisericesci și I. P. S. Domnul archiepiscop a adresat donatorilor cuvinte de mulțumită, însărcinând pe protopopii locului, ca în biserică sě aducă la cunoscința donatorilor și poporului mulțumita bisericei față de binefăcětori, cărora și noi le dorim viață îndelungată și sě afle mulți imitatori vrednici.

Ceva despre psihologia poporului român.

II.

Ei, dar' acum sě întórcem fóia!...

Răbdător peste măsură, indolent și laș a devenit Românul, fiind-că toți cei din juru-i l'au lovit și l'au despoiat...

Ca urmare românul pórtă în vine vițiile lungei sale sclăvii. El s'a ferit din calea loviturilor, pe cât a putut; bine-faceri de la nime n'a primit, nici a așteptat, în nimeni causă de a se încrede n'a avut, ci, retras întru ale sale, a ținut minte, a trebuit sě se ajute singur, sě se contenéscă de la plăceri și sě petrécă o viață de uriașă muncă pentru pânea de tóte zilele.

Pe calea acésta încă românul s'a cumințit, a devenit cumpătat și laborios. Brațele românului lucréză pământul și mânile femeei împodobesc casa sa cu o mulțime de manufacturi ce alte némuri mai leneșe le cumpără cu bani.

Pe unde român trăește, el muncește solul, el agonisește și cea ce câștigă, știe și păstra. Alții sunt, cari se imbuibă din ostenéla sa. El își iubește fără samăn solul udat cu sudorile sale, vatra strămoșască, patria sa, pe care de voe nici odată nu o părăsește. Pe urmă în internul sěu tot-déuna se simte superior și mândru pe numele sěu de român, deși știe că numele acesta i-a adus numai suferință. El are cunoștința, că împilările dușmane sunt trecătóre și zice, că „apa trece, pietrile rămân“.

Cumpătat întru tóte, românul face extremul contrast cu maghiarul nespus de pătimaș în mâncare, beutură, tutun și adulteriu. Ast-fel românul cu o cale s'a oțelit, și cei imbuibați s'au moleșit.

Este fapt recunoscut de toți istoricii și politicii leali — fie naționali, fie streini, — de toți câți au studiat și cunosc bine împrejurările de traiu ale poporului nostru, că pe român l-ă susținut de secoli și-l susțin azi prin vârtejul de pericole ce-l inconjóră, un număr de virtuți, cari cu drept cuvênt escită gelozia altor popóre de natură mai neajutorată.

Nu este numai proverbial de trainic poporul român, ci el este și nespus de harnic, nespus de agonisitor, și crutător, perfect econom — chiar între cele mai grele circumstanțe. Iar când situația îi suride cât de puțin, atunci românul prin o înțeléptă chivernisire și diligința-i de fer — devine în grabă om avut.

De nenumărate ori am încredințat sume considerabile câte unui copilandru de 16—18 ani, sě facă cutare greu negoț și dânsul a parcurs drumuri îndelungate, s'a dus peste țări și mări, cu crâșme, musici, femei și câte alte ispite, dar s'a reîntors voinic și teafăr, cu tréba făcută, pe când aceeași trébă nu ți-o face omul mare, însă de soiu mai debil, mai ușuratic, mai neajutorat, ci de regulă sucombă celor dintîiu ispitiri.

Tot ast-fel este și cu agerimea minții înăscute Românului.

Dă-i o schintee, o rază de lumină — și el, ca un alt Prometeu, va prinde îndată întreg focul și sórele întreg; dă-i puțin repaus și puține mijlóce de învěțătură — și el mult mai degrabă de cât alții se va avânta la o înaltă perfecție!

Este în firea sclavului sě cuprindă lumina și sě iubéscă, îndoit ca alții, libertatea; este în firea apăsatului sě se răsboiască, sě cerce cele mai strimte cărări, pentru ca sě iasă la un liman mai scutit de apăsare!... Nenumărați sunt ómenii noștri, cari și-au câștigat o posiție și știință cu minime mijlóce și în împrejurări nepriinciόse, când fiii altor némuri de mii de ori ar fi lâncezit și sucombat.

Cu un cuvênt, azi putem trece liniștiți peste ori cari dușmani, răutăcioși ori ignoranți, cari alt-cum presintă pe poporul român și sě constatăm adevărul, că acest popor pe deplin merită atributul de harnic și cu minte și că aceste însușiri lui înăscute adause către religiositatea bine conservată în biserica sa specifică românéscă, din care rezultară bunele-i moravuri către dulcea-'i limbă și sublimele-'i datine străbune, l'au salvat și susținut peste secole. Poporul român, în special țăranul agricultor din Transilvania, în raport cu maghiarul domneț și risipitor, este muncitor șt păstrător, calități, ce i-au făcut posibilă nu numai existența printre miile de vicisitudini și seculare asupriri, ci chiar o bună stare materială, mai ales față de maghiarul póte din fire leneș și ușuratec, póte moleșit tocmai prin împrejurări favorabile ce l'au pus în posiție, ca sě trăiască mai mult din sudórea altora, de cât după propria-i hărnicie.

Fapt este, că pe când Românul e iobăgit și despoiat de tóte drepturile, prin cumpătare, sîrguință și crutare, chiar și înainte de 1848 știa sě se susțină, domnul maghiar, căruia românul îi da jumătate din brațele, munca și agonisėla sa, s'a prăpădit materialmente și moralmente, așa că întréga rasă, când ea pe sine are sě se hrănéscă, apare incapabilă. Nu se póte hrăni, de cât sub titlul domn preste alții, ori servitor în mămăliga altora.

Când însě vine vorba de naționalitatea sa, atunci maghiarul este șovinist și fanatic până la extas... El nu cunóște o rasă superióră rasei sale, nici jertfă, pe care n'ar aduce-o pentru mândria sa națională. Până la cel din urmă ciobotar, maghiarii toți sînt politici și șoviniști în interesul némului lor. Toți sunt pătrunși de o iubire nebună pentru aceste interese și de fapt ei au dat mii de dovezi despre înalta lor capabilitate de însuflețire pentru causele naționale și probe însutite de jertfă și vitejie.

Nu tot așa românul în trândava-i cumințenie, în lipsa-i de entusiasm, în indolența și indisciplina sa proverbială.

De aici a urmat că Românul, învestit cu atâtea calități eminente, a sucombat totuși față de Maghiar, avênd entusiasm național imbinat cu nimbul eroismului.

Față de Sasul din Transilvania Românul de asemenea este în defavor, nu atât în chestia însuflețirei pentru causele naționale, cât mai vârtos în chestia disciplinei în care însușire acest mic dar' instruit popor nu 'și are păreche.

Săsimea tótă ca un singur om se ridică, când din partea conducătorilor sěi s'a dat lozinca de ridicare.

Parola dată de inteligență, este pentru fie-care Sas poruncă și lege.

Cunoscută este în general ascultarea órbă și nemărginită a Sasului față de clerul sěu atât de distins și de erudit ... „Der Herr Pfarrer“ (preotul) este tatăl lor, povățuitorul lor politic și economic, jurisconsultul și apărătorul lor, și ceea ce d-l Paroch a aflat de bine a dispune, tot Sasul împlinește fără șovăire.

Și Sasul, ca individ, e cumpănit întru tóte și destul de tardiv în acțiunile sale; și lui îi lipsește, ca și Românului, focul maghiarului de a combate momentan. Cu tóte acestea Sasul, — o mână de ómeni — a stăpânit și el pe bietul Român și politicește și economicește nu cu arme de fer, ci cu armele culturei și cu disciplina-i mult admirată.

Sě vorbim aici un cuvênt și despre indolența nóstră în cele ale culturei literare.

Pe terenul cultural-literar am meritat de mult, ni s'a și dat de mult nota rușinósă de „Inapoiați“.

Streinii ne-au dat'o, dar' ea este meritată și dréptă, unica póte dréptă din câte note ne-au dat străinii.

Omul cu vederi limpezi, carele observă cât de întins este așa numitul „târg cu cărți“ la popórele ce posed nota de „înaintate“; acela care vede cât de generală este trebunța, aș zice setea de literatură la tóte popórele cu pretenții culturale; acela care știe cum bătrâni, bărbați, tineri de ambele sexe asaltéză librăriile, căutând cu dor și zor, ce nou a apărut și 'și dă ultima para pentru acest nou product; acel om nu va putea contesta îndreptățirea rușinósei note, ce planéză d'asupra creștetelor nóstre.

---

tate, profesorii mei, Gusti și Th. Codrescu, mě recomandară cu multă căldură doctorului Fătu, carele, supunîndu-mě la un examen destul de binevoitor înaintea comitetului societăței, mě primi ca prim-bursier al nouei societăți, însě nu-'mi putu acorda o bursă mai mare de 80 galbeni pe an. Speram totuși s'o scot la capăt cu micul capital ce-'mi liberase tribunalul, partea mea din averea tatălui meu. Socotind și acéstă sumă pe lângă bursă, îmi asiguram vre-o 120 galbeni pe an, pentru cel mult trei ani.

Intre acestea se întîmplase unele schimbări de situațiune în familia mea. Sora mea Victoria, o copilă fórte frumósă, fusese căsătorită cu proprietarul caselor în care ședeam, d. Lecaki. Sora-mea cea mai mică, Aristiza, fusese luată ca fiică adoptivă de un bogat grec, însurat și fără de copii. Acésta cu doi trei ani mai înainte. El plecase, cu soră-mea și familia lui, pentru o insulă greacă unde avea proprietăți, mi-se pare Mitelene. Acum mama-mea, lipsită de ori-ce știre de la fiica-sa, zilnic plîngea după ea. Sora mijlocie, Julia, era dată la școla publică de fete sub direcțiunea lui Constantin Botezatu. Eu îmi făceam pregătirile de plecare pentru Paris, așa că mama rěmînea singură. Domnița Elena fica lui Ioniță Sturdza Vodă, vechea amică de copilărie a mamei, nu încetase nici un moment a se interesa de sórtea ei.

Cînd vězu că rămîne singură, o luà în măréța sa casă, ca damă de companie, ca pe o veche amică de care nici odată nu se despărțise cu inima. Mi-aduc aminte, cu tóte acestea, ce mîhnire adîncă coprinse pe mama la ideia că nu va mai sta în căsuța ei, și cîte lacrămi vărsă în preziua strămutărei sale în de altminterea spațiósele și frumósele camere, ce domnița Elena îi pusese la disposițiune.

Eu căutam s'o mîngîi și-i ziceam:

— Dacă nu-ți convine, de ce-ți strici casa, dragă mamă? Peste trei patru ani voiu fi în stare să-ți îmbunătățesc sórtea. Pînă atunci stai cu ginerele Lecaki.

—O mamă sócră cu dînșii, — zise mama, — nu trebue!

Spre Paris

Eram gata de plecare. Talismanul de la Mitropolie mě încuraja sě mě expun la o viață fórte dură, căci tótă lumea care se întorsese de la Paris îmi spunea că cu 120 de galbeni nu-i chip de traiu, mai ales cînd ai de plătit și taxe școlare.

—O sě fie un martiriu pentru d-ta viața de la Paris, îmi ziceau unii și alții.

„Lucréză, ajunge, te aștept!“: cele trei vorbe din talismanul ce stătea nedespărțit de pieptul meu, învinseră tóte temerile de grea viață; și, luîndu-mi ziua bună de la toți ai mei, purtînd paralele într'un chimir încins sub haină, plecai într'o zi din luna Septembre, ștergînd cu sărutări lacrămile mamei.

Luai loc din diligența poștei, via Botoșani-Mihăleni-Cernăuți, între doi jidovi și un neamț, cari se întreceau în mâncare de usturoiu. Plătii un sorocovăț, bacșiș curierului, ca sě-mi cedeze locul sěu de pe capră, numai sě scap de infecțiunea jidovéscă.

La fruntăria de la Mihăileni, pășind în Bucovina, inima mea era copleșită de simțiminte patriotice. Eram în stare sě strig *beemterilor* de la capul podului austriac:

— Hoților, dați-ne înapoi țara!

Călătoria pînă la Cernăuți o făcui cu un harabagiu jidan.

Alte adînci impresiuni în Cernăuți. Cu mare greutate găsìi loc în diligența care pe la Sniatin mergea la Lemberg. Tot numai locul curierului îl putui avea, ceea-ce numai nóptea nu-mi prea era favorabil, căci stagiunea era înaintată și nóptea rece.

Și astăzi îmi resună în cap cîntarea surugiului dintr'o mică trîmbiță, anunțînd sosirea la stațiuni. Zile și nopți am călălorit astfel, odihnindu-mě prin cîrciumile de la stațiunile poștale, atîta timp cît era nevoe pentru manipulațiunea poștală.

Imi era fórte greu sě mě înțeleg cu cei de prin cîrciume, unde de ordinar călătorii puteau afla cîte un mic restaurant la órele de prînz. Int'o localitate de mică însemnătate poposind pentru prînz, mě așez la o masă. Mi-se dă o listă de bucate în limba polonă. Mi-am închipuit, negreșit, că cel d'intîi rînd era o supă. Intr'adevěr, nu greșisem. Cu gînd că al treilea rînd din listă erau bucate de carne, îl designez cu degetul la chelner. El se uită la mine, apoi, dînd din umere dispăru și-mi aduse o a doua supă. Am mîncat-o! Dar acum nu mai simțiam nevoea unui alt fel de bucate. Totuși mi-am zis:

—Ia sě mănînc o prăjitură sau un fruct.

Și cu degetul arătai chelnerului ultimul rînd din listă. Mai multe minute el îmi vorbi fără ca sě'l pot înțelege.

Iată, că intră în locantă preotul satului, carele auzind conversațiunea imposibilă dintre mine și chelner, bine-voì sě se apropie de masa mea și într'o franțuzéscă stricată mě întrebă ce doresc. (Va urma.)

Stima generală este la alții resplata celor ce iubesc literatura; la noi este adesea un zimbet de dispreț. O rușine simțește în sine fiecare om inteligent la alte némuri, dacă n'ar posede ori n'ar fi cetit barem operele mai bune din literatura limbei sale. Cu un cuvênt, productele literare se caută și se cumpără în massă, pentru că ele sunt un nutrement spiritual, zilnic, indispensabil, fără de care omul de azi nu ar putea trăi, necum sĕ mai aibă și pretenția de a fi cult și inteligent.

Și sĕ nu se crédă că setea acésta literară s'ar observa numai la Germani, Francezi, Englezi etc.

Nu! Popóre mici, mai mici de cât al nostru, popóre sărmane, mai sărmane în massele lor de cât noi, au trebuințe educative-culturale. Noi avem inteligența, ce se mândrește și mereu la fruntea mesei se îndésă, avem popi și învĕțători, luminătorii poporului, cari în veci nu-ți cumpără o carte și literatura némului o cunosc precât cunosc Manciuria ori Kamtschatka... Eată v'am descris o mică parte a *calităților și defectelor, ce deosebesc naționalitatea română de cele-lalte naționalități, dând astfel respuns la întrebarea d-vóstră a III-a.* (Va urma).

Pentru Mihăileanu.

Ziarele din țară au deschis o subscripție pentru ajutorarea familiei regretatului martir profesor Mihăileanu. Toți se grăbesc a oferi obolul lor pentru familia rĕmasă fară sprijinitor și părinte. Publicul român peste tot se grăbesce a și arĕta tótă dragostea pentru memoria marelui patriot.

La 6 sĕptĕmâni s'a oficiat pentru sufletul lui un parastas pontificat de poporalul archiereu Sofroniu *Vulpescu* Craioveanul, desvoltând o pompă grandiósă. La fine a ținut numitul archiereu următórea meduvósă cuvêntare:

Ca o ródă desĕvêrșit sfințită și ca o pîrgă a firei omenești aducêndu-se mucenicii proslăvitului Dumnezeu; și, stropindu-se cu sângele lor, arătat au închipuit junghierea ta: Dumnezeul părinților noștri; ér nóuĕ pururea ne dau mântuire.

„Canonul morților" din Molitfenic.

Da, drept măritorilor creștini!

Azi se împlinesc 40 de zile, de când unul din cei mai de frunte mucenici ai Românismului a căzut jertfă aducătorului de mórte glonț al vrăjmașului neamului românesc.

Astăzi sunt patru-zeci de zile de când acela care întréga lui viață și sêrguință a safricat'o causei românismuiui, a fost doborît de glonțul nelegiuit și s'a prăbușit stropit în sângele sĕu. Ștefan Mihăileanu a fost smuls de la brațul soției și din mijlocul micilor sĕi copilași, dar, prin a lui junghiere, ne deșteptăm — noi printrînsul ne mântuim.

Prin mórtea lui, ochiul celui Atotputernic care veghéză pururea; degetul Atot țiitorului, cel a tóte povĕțuitor, care arată cărarea provedinței acestei țĕri tot-d'a-una, — acum mai mult de cât ori-când altă dată, — ne-a deșteptat din trecutul somnoros; răpirea lui Mihăileanu dintre noi ni-a deschis ochii, odată mai mult, sĕ priveghem mai bine la viitorul neamului și al scumpei nóstre țĕrișóre, care, acum ca de atâtea ori și în atâtea rênduri în trecutul sbuciumat, a fost rĕscumpărată prin șiróele de sânge al străbunilor noștri din ghiarele celor-ce ne prigoneau.

Mihăileanu va fi una dintre figurile cele mai mărețe, — cari plutesc aevea în vezduh, ale românismului; el 'și-a jertfit întréga lui ființă religiei, nației și țĕrii.

Ne-am cunoscut ca școlari, 'l-am cunoscut ca tată de familie, ca dascăl; era cu desĕvêrșire rob al datoriei, răbdarea și lăpădarea sa de sine nu cunoștea margini. Mergea cu zelul și strășnicia tăriei de caracter până a-'și lăsa soția și copilașii fără pânea de mâne, numai ca sĕ 'și servéscă marea familie — neamul românesc.

Nouĕ, celor ce supravețuim aceluia care a fost stéua 'nainte mergătóre, luceafĕrul, — ba ce zic încă! — sórele Macedoniei Armîne, aceluia care a fost scăldat în sângele sĕu, prin a cărui asasinare noi toți ne-am trezit, nouĕ ni-se impune o înaltă și sfîntă datorie, ceea ca: sus sĕ avem inimile. Iar icóna lui mântuitóre, care plutește aevea'n văzduh, chipul lui blăjin care parcă se zărește printre noi, sĕ'l avem întru cinstire mai pre sus de cât noi, cărora sĕ ne slujéscă de călăuză, îmbărbătându-ne pururea, și nimbul aureolei chipului lui veșnic sĕ ne lumineze calea vieții, înflăcărată în viitor pentru Românism.

Românimea tótă, de pe tóte dealurile și văile, din tóte unghiurile, peșterile și crăpăturile pămîntului de pe unde se află ea, ca într'un glas sĕ dea dreaptă răsplătire pururelnică pomenirei acelui stegar, prin a cărui împușcare noi toți ne-am deșteptat; sĕ dea dreaptă răsplătire pururelnică, pomenirei ostașului mucenic, prin a cărui mórte s'a arătat nouă tuturor tipicul patriotismului.

Iar Biserica, luând o întristă tóre parte la trecerea din ceste de aici a unuia din cei mai bine credincioși fii ai ei, prin mine smeritul slujitor ve cheamă sĕ unim cu toții glasul pentru adormitul și sĕ zicem: „Dómne, vecinicilor tale bunătăți, învrednicește pe acesta ce la-i mutat de la noi, odihnindu-l pe dînsul întru fericirea cea ne'mbĕtrânită, unde este locașul tuturor celor ce se veselesc acum și pururea și 'n vecii vecilor. Amin.

NOUTĂȚI

Sfinițire de biserică la Sebeșul săsesc. In urma învitării primite dela comitetul parochial și poporul român din Sebeș Eminenția Sa archiepiscopul nostru *Ioan* va pleca *Sâmbătă* cu trenul de diminéța la Sebeș, unde Duminecă va îndeplini actul sfințirii bisericei radical renovate de acolo. Din acest incident comitetul parochial trimite următórea învitare.

Inaltpreasfinţitul Domn archiepiscop și metropolit *Ioan Mețianu*, Duminecă, în 10/23 Septembre a. c. binevoește a sĕvêrși sfințirea bisericei gr. or. renovate din Sebeșul-săsesc. Cu actul acesta solemn vor fi împreunate următórele festivități: *Sambătă*, în 9/22 Septembre, la 11¼ óre a. m. primirea Inaltpreasfinției Sale la gara Sebeșului. *Duminecă* în 10/23 Septembre, la 9 óre a. m. actul sfințirii și sf. liturgie în biserica renovată. La 1 óră p. m. banchet festiv în hotelul „La leul de aur". La festivitățile acestea Vĕ învită cu tótă onórea *Comitetul parochial.*

Se observă, că participarea la banchet e a se anunța până Vineri, în 8/21 Septembre la amézi epitropului Avram David, și că de cuvertă e a se plăti 5 c. Duminecă, în 10/23 Septemvrie séra, Reuniunea meseriașilor din Sebeș va da un concert-teatru în sala hotelului „La leul de aur".

*

Redacțional. Cu ziua de azi colaboratorul nostru, profesor *Nicolae Vătășan*, a dimisionat din postul avut în redacțiunea „Telegrafului Român", avênd a-'și ocupa imediat postul de profesor la catedra sciințelor naturale dela gimnasiul de stat din *Beregszász*, și în locul d-sale este angajat în aceeași calitate clericul absolut *Aureliu Trif.* Dorim confratelui Vătășan succes în spinósa carieră de profesor.

*

Avis. Domnii membri ai clubului municipal român din comitatul Sibiiului sunt învitați prin acésta la conferența clubului, care se va ține *Vineri, în 28 Septembre n. la 5 óre m. p.* în casina română din Sibiiu.

Obiectul conferenței este deliberarea asupra obiectelor puse la ordinea zilei pentru adunarea generală ordinară de tómnă a comitetului municipal din comitatul Sibiiu.

Biroul clubului:

Sibiiu în 21 Septembre n. 1900.

Ioan de Preda președinte. *Dr. N. Vecerdea* secretar.

*

Masa studenților susținută în Sibiiu de *„Albina"* s'a deschis pentru anul curent școlar Duminecă în 16 Septembre n. cu 53 studenți, cari frecuentéză parte gimnasiul de stat, parte cel evangelic, ori școla reală evangelică din Sibiiu.

Au fost presenți la actul deschiderii: directorul executiv al „Albinei" dl *Parteniu Cosma*, presidenta Reuniunii femeilor române din Sibiiu d-na Maria *Cosma*, sub a cărei devotată priveghiare se află acéstă umanitară instituțiune, și unii dintre catecheții elevilor.

Semnăm cu plăcere și de astă-dată, cel mai simțit bine, ce „Albina" aduce și pe calea acésta poporului român.

*

Examene de pădurari. Ministeriul de agricultură a dispus sĕ se țină în mai multe locuri examene speciale pentru cualificarea pădurarilor amĕsurat recerințelor impuse prin noua administrare a pădurilor. Astfel de examene se vor ține în Budapesta, Cluj Pajon, Beszterczebánya, Mișcolț, Cașovia, Sigetul Marmației, Dobrițin, Odorheiul secuesc, Brașov, Sibiiu, Timisoara, Zombor, Cincibiserici și Tirnavia (Szombathely) în 22 Octobre.

*

Parastas. Azi la 11 óre s'a servit în biserica din Sibiiu-Cetate parastas pentru rĕposata *Ioana Bădilă.*

*

„Weisskirchen". Representanța orașului Biserica-Albă a hotărît, ca numirea oficială a orașului sĕ fie *Ungarisch-Weisskirchen,* nu Fehértemplom, cum cereau cei 7 membri patrioți ai representanței. Pentru numirea germană au votat și membrii români ai representanței.

*

Impĕratul Germaniei Wilhelm II. va veni în Octobre în Ungaria, unde ca óspe al archiducelui Friederic va participa la vênătorile, ce se vor aranja în Karapács.

*

Cadoul prințișorului român. Cetim în „Evenimentul" că s. Sinod al României a hotărit sĕ deie prințișorului Carol cadou de aniversarea a 7-a a zilei natale o frumósă carte de rugăciuni. Cartea e lucrată într'un atelier din Viena, e bogat ornamentată în aur și emailată fórte artistic.

*

Dela reuniunea sodalilor. La *„fondul de acuirare a unei case proprii cu o hală de vênzare"* a „Reuniunei sodalilor români din Sibiiu" au contribuit cu câte 20 bani:

Dl Avram Pĕcurariu, protopresbiter gr.-or. în Ilia și d-na Maria Pĕcurariu, protopopeasă; dl Petru Popoviciu, protopresbiter gr.-or. în Abrud, cu d-na Silvia Popoviciu, protopopeasă, d-șórele Florica și Virginia Popoviciu și d-șóra Virginia Pușcariu, dl Iosif Gomboș, paroch gr.-or. în Abrud, cu d-na Ana Gomboș, preoteasă, și Ulpiu Gomboș, Ilie Șpan, proprietar și soția Sava Șpan (Lupșa), părinții profesorului seminarial Dr. Petru Șpan; Petru Tincu (Stan) funcționar la „Albina" și Vasile Popovici, elev al conservatorului de musică din București. Rosalia Preiner n. Keresedi, Ioan Croitor, sodal croitor, Ioan Holerga, cler. curs. III., Nicolae Mohan, Ioan Pinciu, George Poponea, Nicolae Stoica, Ioan Apolzan, Ioan Marcu, Stefan Duca, Ioan S. Pitariu, Ioan Spinean, Aurel Sandi, culegĕtori-tipografi, și Iacob Steflea, învățător în (Sĕliște); Mircea Popoviciu, Ioan Manta, paroch, Reveca Manta, preoteasă, Ionel Manta, student, Măriόra, Ecatarina (Sisi), Florica, Florin și Cornel Manta (Gurarîului); Dionisiu Roman, candidat de advocat, George Crișan, paroch, (Mediaș); Candid Popa, înv., Elisabeta Popa născ. Popean, Luca Popean, proprietar, Maria Popean n. C. Mitrea (Porumbacul-sup. rĕs.)

*

Șahul Persiei va cerceta în luna acésta capitala Ungariei, unde se fac pregătiri pentru primirea lui.

*

Jurist eliminat. Juristul de anul II dela universitatea din Cluj, cu numele Hubacsek Béla, e eliminat dela universitate pe ambe semestrele anului scolar curent. Causa eliminării e purtarea scandalósă a juristului când cu maialul ascultătorilor de filosofie.

*

Ministrul de externe bulgar Narcsevics a fost zilele trecute la Viena, unde a conferit cu contele Golukovski în afacerea conflictului româno-bulgar. Ce o fi isprăvit, încă nu se știe; dar resultatul consfătuirilor este că pe cale telegrafică a anunțat repășirea sa din ministeriul *Ivancsov*, în care — se vede — radicalii au cuvêntul și puterea.

*

Petrecere în Hodoș. Corul plugarilor români din Hodoș va da mâne un concert împreunat cu petrecere, din prilejul serbării hramului bisericei. Se va juca și comedia poporală „Ruga de la Chisetĕu" de Iosif Vulcan.

*

Incendii. In Valea-mare un anume Vadász József întrând în locuința directorului de la oficiul de sare, a furat bani gata și juvaere în preț de aprópe zece mii de coróne. Pentru-ca sĕ nu 'i fie descoperită fapta, a dat foc casei, care a ars până 'n temelii. Rĕsplata faptei sale criminale l'a ajuns însĕ în curênd, căci prins fiind de gendarmi a fost dat în grija procuraturei din Lugoj.

In Triest a ars alaltăeri móra cu vapor „Economo". Paguba trece preste un milion de florini.

Năpastă asemenea poplăcenilor au îndurat sĕptămâna acésta locuitorii din Peresztek în comitatul Șopron, unde mai mult de 100 familii au rĕmas fără adăpost din causa unui incendiu teribil, care a mistuit aprópe tóte clădirile.

Din Borgo-Prund.

(Fine.)

Cei interesați poftéscă dacă voesc a se convinge, ostenéscă la fața locului. Că cele afirmate de mine sunt adevĕrate, servéscă și următórea întêmplare. In vara acésta s'au făcut în comitatul nostru iconostase și alte biserici; nu însĕ de dl profesor I. Pâșlea, ci de alții. Intr'o bună diminéță dl prof. I. Pâșlea primește prin poștă o scrisóre anonimă cu stampila postală „Besztercze", în care e amenințat, că dacă nu plécă numai decât din Ungaria în Bucovina o va păți-o, pentru-că d-lui ca naturalisat în Austria nu plătește dare de venit în Ungaria după iconostasele ce le face. Malițiosul anonim a învidiat pe dl prof. I. Pâșlea, pentru-că e un adevĕrat artist în ale sculpturei și picturei iconostaselor. Numele și reputațiunea d-lui prof. Pâslea vor rĕmânea pentru etern înscrise în condica parochiei gr.-or. din Borgoprund; ér parochiele din archidiecesa gr.-or. ar face în interesul lor material, dacă la acordarea de nóue iconostase s'ar alege ómeni ca dl prof. I. Pâslea. Un monument „cap de operă" va fi iconostasul din Borgo-prund, din generațiune în generațiune.

Sânțirea iconostasului s'a efectuit în 27 August st. v., a. c. prin Revds d-n protopop. tract. Simion Monda asistat de preoții fungenti Teodor Vrăsmas, Iuliu Suciava, Pavel Beșa și Eliseu Dan, în presența unui public din loc și din jur. Chiar și din depărtatele parochii cetatea Bistrița și Galaț în numĕr de preste 4000. Tot publicul s'a dus cătră casă încântat de frumseța iconostasului. D-l protopop în predica s'a a arătat meritul parochienilor prin facerea iconostasului, etc., a mulțumit comitetului parochial, parochienilor, primăriei comunale și d-lui prof. I. Pâslea precum și conlucrătorilor d-lui prof. Pâslea, bravilor tineri absolvenți de școla sculpturei și picturei din Câmpulung: A. Roșca, I. Iehan, P. Buba, N. Doboș, T. Grosar, I. Cupcianco și S. Buburuzan; apoi d-lui învĕțător pensionat Stefan Vrășmaș, care cu puterea sa fisică a ajutat cu multă bunăvoință la așezarea iconostasului.

După sfințirea iconostasului la 1 óră p. m. a urmat un banchet de preste 90 tacămuri. La banchet s'au rostit mai multe toasturi.

La 7 óre seara s'a dat în favorul bisericei o representațiune teatrală în hotelu opidului Borgoprund. S'a jucat piesa „noroc în casă" și „jidanii la bătălie" de T. Speranță. Ambele piese au reușit spre încântarea publicului asistent. Actorii au fost cei 7 juni sculptori bucovineni și domnișóra învĕțătoréa Leontina Beșa. Toți și-au jucat rolele cu adevĕrate talente artistice teatrale. In deosebi d-șóra L. Beșa în declamarea unei poesii a dovedit un mare talent declamatoric. Publicul i-a recompensat prin dese aplause.

După representațiunea teatrală a urmat bal, care a durat până în zori de zi. Venitul curat dela representațiunea teatrală și dela bal s'a donat celor 7 juni sculptori în sĕmn de recunoșcință pentru lucrurile lor esecutate cu multă artă în facerea iconostasului și spre încurajarea lor la perfecționare în ale sculpturei. Astfel s'a finit representațiunea teatrală și balul, ducênd toți pe acasă suveniri plăcute.

Am zis că tóte renovările bisericei din Borgoprund și facerea iconostasului au costat 13,000 floreni, și fiind poporul din motivele arătate scăpătat materialmente, cum se putea aduna acéste sumă mare, dacă parochul Teodor Vrășmaș nu avea rutina și tactica de a atrage și ambiționa poporul la astfeliu de jertfe mari și a-l face sĕ țină umĕr la umĕr cu păstorul sĕu sufletesc. Onóre acestui harnic paroch, care îndeplinind acea muncă uriașă, acum la bătrânețele sale póte sĕ esclame cu dreptul „Simion": „Acum slobozește Dómne". P. T. cetitori vor afla în pomposul templu al Sionului un exemplu invederat de rîvnă și dragoste cătră casa lui Dumnezeu.

Un parochian.

Nr. 560/900 [179] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci dela scólele confesionale gr. or. din mai jos însemnatele comune în protopresbiteratul Geógiului, se escrie concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Banpotoc, cu salariu anual de 600 cor., cuartir gratuit şi lemnele necesare de foc.

2. Glod, cu salariu anual de 600 cor. şi lemne de foc.

3. Fizeş, cu salariu anual de 600 cor. şi doi stânjini de lemne.

4. Vĕrmaga, cu salariu anual de 600 cor., cuartir gratuit şi lemnele necesare de foc.

Concurenţii la vre-unul din aceste posturi au sĕ-şi aştérnă cererile lor concursuale instruite conform normelor în vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Hondol, 29 August, 1900.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Geógiului.

Vasile Pipoş
protopresb.

Anuarul I

al

„Reuniunei sodalilor români din Sibiiu“

publicat de

Comitetul Reuniunii.

Cuprinde unele date dela întemeierea ei până la 31 Decembre 1899.

Se află de vênzare cu preţul 1·20 cor. plus 20 bani porto la

Librăria Tipografiei archidiecesane.

La **Librăria Tipografiei archidiecesane** se află

3 prapori gata

ca mustre: unul de mătase grea damast, mărimea 85/155 cm. şi costă **128 cor.**, unul de camgarn fin, mărimea 120/175 cm, costă **cor. 108**, ér al III-lea din pânză de in cernită fórte trainic şi frumos, mărimea 120/170 cm. cu **63 cor.** Toţi sunt fără prăjină; cu prăjină se adauge la preţurile indicate încă câte 10 cor. Se primesc însĕ şi comande pentru alte mărimi cu ori şi ce fel de icóne. Observăm, că praporii sunt fiecare din câte o singură bucată şi icónele sunt pictate pe însaşi stofa praporelui, praporii din mamulte bucăţi costă cu mult mai puţin.

In *Tipografia şi Librăria archidiecesană*, Sibiiu, se află de vêndare

Sidoxia,

cestiunea dotaţiunei archiereului ort. român din Transilvania,

de

Mateiu Voileanu.

Preţul 30 cr.

Voiţi a nu mai tuşì? Folosiţi **Poţiunea antiseptică** a doctorului **Bandiera**, căci este un espectorant eficace. Remediul acesta vindecă repede, nu numai tusa provenită din o simplă răcélă, ci şi răguşéla, simptome de catar bronchitic, cari se manifestă prin indispoziţii la gât.

Poţiunea antiseptică se vinde în Palermo la *Farmacia naţională*, strada Tornieri 65, cu preţul de 5 franci pentru sticlă, franco. [127] 8

A eşit de sub tipariu în Tipografia archidiecesană:

APOSTOLUL

— cu litere latine —

cu binecuvêntarea **I. P. S. Domn Ioan Metianu, archiepiscop şi metropolit** şi se află de vênzare la **Tipografia şi Librăria archidiecesană în Sibiiu** cu preţurile: broşat **7 cor.**, legat **9·50 cor.**, ediţie de lux broşat **8 cor.**, legat după cum se comandă.

Icóne sfinte.

	fórte fine										fine										simple:									
Mărimea în Cm.	39/50		47/63		55/68		63/79		74/100		39/50		47/63		55/68		63/79		74/100		39/50		47/68		55/63		63/79		74/100	
	C.	b.	C.	b.	C.	b.	C.	b.	C.	b.	C.	b.	C.	b.	C.	b.	C.	b.	C.	b.	C.	b.	C.	b.	C.	b.	C.	b.	C.	b.
Adormirea Maicei Domnului	39	20	44	80	58	80	81	20	106	40	26	60	29	40	46	20	56	—	72	50	14	—	16	10	18	20	26	20	30	40
Archanghelul Michail	28	—	33	60	42	—	56	—	70	—	18	20	21	—	30	80	39	20	56	—	9	80	10	50	11	40	19	60	26	60
„ Gavril	28	—	33	60	42	—	56	—	70	—	18	20	21	—	30	80	39	20	56	—	9	80	10	50	11	40	19	60	26	60
Apostol fiecare	28	—	33	60	42	—	56	—	70	—	18	20	21	—	30	80	39	20	56	—	9	80	10	50	11	40	19	60	26	60
Bunavestire	39	20	44	80	58	80	81	20	106	40	26	60	29	40	46	20	56	—	72	50	14	—	16	10	18	20	26	20	30	40
Domnul Christos	28	—	33	60	42	—	56	—	70	—	18	20	21	—	30	80	39	20	56	—	9	80	10	50	11	40	19	60	26	60
Naşterea Domnului	39	20	44	80	58	80	81	20	106	40	26	60	29	40	46	20	56	—	72	50	14	—	16	10	18	20	26	20	30	40
Botezul „	30	80	37	80	46	20	61	60	78	40	20	30	23	10	35	—	43	40	60	20	11	20	11	90	14	—	21	70	29	40
Fuga la Egipet	39	20	44	80	58	80	81	20	106	40	26	60	29	40	46	20	56	—	72	50	14	—	16	10	18	20	26	20	30	40
Iisus în biserică (12 ani)	39	20	44	80	58	80	81	20	106	40	26	60	29	40	46	20	56	—	72	50	14	—	16	10	18	20	26	20	30	40
La nunta din Cana	39	20	44	80	58	80	81	20	106	40	26	60	29	40	46	20	56	—	72	50	14	—	16	10	18	20	26	20	30	40
Iisus pe mare	39	20	44	80	58	80	81	20	106	40	26	60	29	40	46	20	56	—	72	50	14	—	16	10	18	20	26	20	30	40
„ învie pe Lazar	39	20	44	80	58	80	81	20	106	40	26	60	29	40	46	20	56	—	72	50	14	—	16	10	18	20	26	20	30	40
Schimbarea la faţă	39	20	44	80	58	80	81	20	106	40	26	60	29	40	46	20	56	—	72	50	14	—	16	10	18	20	26	20	30	40
Iisus în muntele Maslinilor	28	—	33	60	42	—	56	—	70	—	18	20	21	—	30	80	39	20	56	—	9	80	10	50	11	40	19	60	26	60
„ pe cruce	35	—	40	60	51	80	70	—	89	60	23	10	25	90	40	60	49	—	65	80	12	60	14	—	16	10	23	80	32	20
Punerea în mormênt	39	20	44	80	58	80	81	20	106	40	26	60	29	40	46	20	56	—	72	50	14	—	16	10	18	20	26	20	30	40
Invierea	39	20	44	80	58	80	81	20	106	40	26	60	29	40	46	20	56	—	72	50	14	—	16	10	18	20	26	20	30	40
Inălţarea	39	20	44	80	58	80	81	20	106	40	26	60	29	40	46	20	56	—	72	50	14	—	16	10	18	20	26	20	30	40
Floriile	39	20	44	80	58	80	81	20	106	40	26	60	29	40	46	20	56	—	72	50	14	—	16	10	18	20	26	20	30	40
Tăierea împrejur	39	20	44	80	58	80	81	20	106	40	26	60	29	40	46	20	56	—	72	50	14	—	16	10	18	20	26	20	30	40
Constantin şi Elena	30	80	37	80	46	20	61	60	78	40	20	30	23	10	35	—	43	40	60	20	11	20	11	90	14	—	21	70	29	40
Sfântul Dumitru	28	—	33	60	42	—	56	—	70	—	18	20	21	—	30	80	39	20	56	—	9	80	10	50	11	40	19	60	26	60
„ „ călare	30	80	37	80	46	20	61	60	78	40	20	30	23	10	35	—	43	40	60	20	11	20	11	90	14	—	21	70	29	40
Evangelist fiecare	28	—	33	60	42	—	56	—	70	—	18	20	21	—	30	80	39	20	56	—	9	80	10	50	11	40	19	60	26	60
Sfântul George	28	—	33	60	42	—	56	—	70	—	18	20	21	—	30	80	39	20	56	—	9	80	10	50	11	40	19	60	26	60
„ „ călare	30	80	37	80	46	20	61	60	78	40	20	30	23	10	35	—	43	40	60	20	11	20	11	90	14	—	21	70	29	40
Inălţarea sfintei cruci	35	—	40	60	51	80	70	—	89	60	23	10	25	90	40	60	49	—	65	80	12	60	14	—	16	10	23	80	32	20
Ilie prorocul	28	—	33	60	42	—	56	—	70	—	18	20	21	—	30	80	39	20	56	—	9	80	10	50	11	40	19	60	26	60
„ „ în car de foc	35	—	40	60	51	80	70	—	89	60	23	10	25	90	40	60	49	—	65	80	12	60	14	—	16	10	23	80	32	20
Ioan în pustie	28	—	33	60	42	—	56	—	70	—	18	20	21	—	30	80	39	20	56	—	9	80	10	50	11	40	19	60	26	60
Maica Domnului	30	80	37	80	46	20	61	60	78	40	20	30	23	10	35	—	43	40	60	20	11	20	11	90	14	—	21	70	29	40
Sfântul Nicolae	28	—	33	60	42	—	56	—	70	—	18	20	21	—	30	80	39	20	56	—	9	80	10	50	11	40	19	60	26	60
Naşterea Maicei Domnului	39	20	44	80	58	80	81	20	106	40	26	60	29	40	46	20	56	—	72	50	14	—	16	10	18	20	26	20	30	40
Petru şi Pavel	30	80	37	80	46	20	61	60	78	40	20	30	23	10	35	—	43	40	60	20	11	20	11	90	14	—	21	70	29	40
Pogorîrea Duchului sfânt	39	20	44	80	58	80	81	20	106	40	26	60	29	40	46	20	56	—	72	50	14	—	16	10	18	20	26	20	30	40
Simeon	28	—	33	60	42	—	56	—	70	—	18	20	21	—	30	80	39	20	56	—	9	80	10	50	11	40	19	60	26	60
Sfânta Treime	30	80	37	80	46	20	61	60	78	40	20	30	23	10	35	—	43	40	60	20	11	20	11	90	14	—	21	70	29	40
Tăierea capului S-tului Ioan	35	—	40	60	51	80	70	—	89	60	23	10	25	90	40	60	49	—	65	80	12	60	14	—	16	10	23	80	32	20
Naşterea S-tului Ioan Botez.	39	20	44	80	58	80	81	20	106	40	26	60	29	40	46	20	56	—	72	50	14	—	16	10	18	20	26	20	30	40
Arch. Michail şi Gavriil	30	80	37	80	46	20	61	60	78	40	20	30	23	10	35	—	43	40	60	20	11	20	11	90	14	—	21	70	29	40

Cina cea de taină şi **40 Mucenici**, după comandă, dela 40 coróne în sus fórte fiine, 30 coróne fine, ér simple 18 coróne. — **Aier (pentru Paşti)**, fine de tot 39·20 – 117.60 coróne, fine 29.40—89·60 coróne, simple 21—67·20 coróne, mărimile 55/68, 63/79, 74/100, 82/120, 110/140 cm.

Preţurile sunt socotite la icóne pictate pe pânză, primeşte însĕ Librăria şi comande pentru icóne pe lemn, tinichea, aluminium, porţelan şi lamele de aramă, pentru iconiţe de iconostas, prapore, portrete cu preţurile cele mai moderate, tóte executate după cum se cere, ba spre înlesnire deja de mai mulţi ani liferă rame pentru icóne, iconiţe, portrete etc. pe lângă cele mai favorabile condiţiuni.

Librăria Tipografiei archidiecesane
Sibiiu.

Redactor prov. Dr. Elie Cristea. Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 101 Sibiiu, Sâmbătă, 9/22 Septembre 1900. **Anul XLVIII**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **streinătate** pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază

INSERŢIUNILE
Pentru odată 14 fil., — de dóuĕ ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond.

Din scóla vieţei.

Este o vechiă zicĕtóre, că teoria fără practică este ca róta fără osie.

Póte sĕ fie róta cea mai perfectă, ea nu e vrednică un ban gĕurit, dacă nu are o osie fixă, în jurul căreia sĕ se învêrte, dacă nu are un punct fix, de care sĕ se razime în rotaţiunea sa.

Asemenea stăm în viéţă cu teoriile. Durere, nu odată am vĕzut pe cei mai distinşi ómeni, pe cei mai excelenţi teoretici, de tot stângaci, când vorba a fost, ca cunoscinţele teoretice sĕ le pună în practică.

Cu neajunsul acesta ne-am întêlnit noi Românii mai des, şi am vĕzut casuri, când ómenii în faţa stêngăciei teoreticilor, au căzut în celalalt extrem îndată ce s'a ivit un om practic, care cu iscusinţa sa momentană a frapat.

Avem casuri, când ómenii au căzut în celalalt extrem, şi au pus tóte pe partea practică, desconsiderând total teoria.

Este a cădé în extreme, când pui totul sau numai pe teorie, sau numai pe practică, şi desconsideri adevĕrul că numai unite ambele se póte ajunge binele cel desĕvêrşit, numai unind teoria cu practica póte ajunge omul la acel grad de perfecţiune, care se recere pentru viéţa practică.

In faptă ómenii aşa au şi întocmit lucrurile, ca sĕ premérgă teoria, predată de ómeni pricepuţi, terminată teoria sĕ urmeze practica tot sub conducerea acelor ómeni pricepuţi, şi numai după ce s'a unit teoria cu practica, sĕ între tinĕrul în viéţa practică, sĕ scie sta bine şi ţapĕn pe piciórele sale, sĕ scie, care este calea cea bună, cea óblă, şi pe aceea cu bărbăţie sĕ înainteze.

Aşa se urméză pe tóte terenele vieţei.

Tinĕrul teolog după absolvarea studiilor teologice, sau cătră finea acelora, se întroduce şi în funcţiunea cea grea in cura animarum.

Face exerciţii în diferitele oficii publice bisericesci, şi observéză cum profesorul de liturgică administréză tainele, ca intrând în viaţa practică, ca duhovnic, sĕ nu fie străin în cele legate de preoţie, ci sĕ fie un preot de model, sĕ edifice pe credincioşii sei şí prin forma cum administréză tainele.

Tinĕrul teolog însĕ după speciala lui chemare în viéţa nóstră bisericéscă nu se mărginesce numai la chemarea preoţéscă.

In decursul studiilor teologice, paralel cu acestea el ascultă şi cele pedagogice, pe lângă chemarea de preot el se prepară şi pentru chemarea de învĕţătoriu. După absolvare funcţionéză câţiva ani şi ca învĕţătoriu.

Şi este bine, ca aşa sĕ se întêmple, este necesar chiar, ca aşa sĕ se întêmple, că în organisaţia actuală a bisericei nóstre preotul nostru este totodată şi director local de scólă, şi dacă nu ar avé cunoscinţa teoretică pedagogică, dacă nu ar avé practica învĕţătorésca, nu ar puté împliní cu exactitate cele ce i-se impun ca director de scóle în parochia sa.

Ca sĕ rĕmânem numai la cele legate strîns de biserica nóstră, asemenea se află lucrul şi cu fiitorii învĕţători.

Pe lângă cunoscinţele teoretice elevii sunt întroduşi şi în practica învĕţămêntului.

De aceea legea de instrucţiune pe lângă fiecare institut pedagogic a dispus şi câte o scólă practică, câte o scólă de aplicaţie, la care are sĕ funcţioneze numai un singur învĕţătoriu, care scólă trebue sĕ fie organisată aşa, ca sĕ funcţioneze cele 6 cursuri obligate pentru scólele de tóte zilele.

Scopul acesteia este, ca elevii sĕ vadă cum trebue sĕ propună învĕţătoriul după ce ese în viéţa practică, şi fiindcă marea maioritate a scólelor dela sate este provĕzută numai cu un învĕţătoriu, de aceea s'a dispus, ca la scóla practică sĕ fie numai un învĕţătoriu, spre a deda elevii pedagogici şi a învĕţa, cum trebue sĕ urmeze un singur învĕţătoriu avênd a instrua de odată în 6 cursuri.

Examenele de cualificaţiune se dau numai pe basa unui examen întreit: în scris, verbal şi practic.

Aşa o prescrie legea statului, aşa normativele confesiunilor, aşa se şi întêmplă în tóte seminariile bine organisate din patria nóstră, se îmbină în mod fericit teoria cu practica.

Şi numai astfeliu es ómeni întregi, cari cu demnitate stau la locul, care li-l'a destinat încrederea publică.

Nu mai vorbim despre medici, cari ar fi spre nenorocirea omenimei, când ar eşí în lume cu cunoscinţe numai teoretice.

Le scriem acestea spre a reflecta la situaţiunea tristă, ce ni-s'a creat nóuĕ Românilor prin faptul, că nu suntem representaţi în parlament.

Viéţa politică se desvóltă numai în parlament, numai acolo putem face noi Românii şcólă politică.

Abia ici-colea mai este unul dintre bĕtrâni, cari au făcut şcólă politică în parlament.

In punctul acesta suntem curat numai cu teoria, n'avem practică.

De sigur în defavorul nostru.

Numai în parlament putem face scólă politică, numai acolo ne putem însuşí practica, care sĕ ne pună pe o tréptă de perfecţiune cu celelalte popóre din patria nóstră

Câte talente mari se perd la noi din pricina, că nu le deschidem tinerilor teren de lucru, teren de perfecţionare, sĕ înveţe dela alţii, şi sĕ se mĕsure cu bărbaţii desvoltaţi ai celorlalte popóre din patria nóstră.

Bărbaţii de stat unguri, fala parlamentului unguresc şi ca oratorie, şi ca sciinţe politice, şi ca sciinţe de stat, şi ca politici practici, adună în jurul lor junimea şi o întroduc în scóla practică a vieţei de stat.

Saşii dela noi, o mână de ómeni, au sciut sĕ-şi afle loc în parlamentul Ungariei, cercurile lor electorale sunt sigure, interesele lor locale sunt bine asigurate, şi ministeriile sunt pline de funcţionari înalţi eşiţi din sinul poporului săsesc.

Administraţiunea în comitatele locuite de Saşi este eschisiv în mânile Saşilor, au funcţionari de ai lor şí în fruntea comitatelor locuite de Români.

Bărbaţi teoretici bine cualificaţi şi cu rară practică în viéţa publică a statului stau în fruntea presei unguresci, şi vedem că ea stă pe o înaltă tréptă a perfecţiunei, stă la nivoul înalt încât rivaliséză cu presa cultă din Europa.

Noi şí în punctul acesta avem sĕ învĕţăm dela Unguri şi numai bărbaţi cualificaţi şí în cele practice ale vieţei de stat, numai bărbaţi consumaţi în cele politice vor puté da pept cu bărbaţii de stat unguri, cari ţin în mâna lor destinele presei, şi numai în capitala ţerei putem ţiné jurnalele, de glasul cărora sĕ asculte cei ce au înriurinţă asupra destinelor popórelor.

Sunt acestea lucruri ideale, spre cari trebue sĕ nisuim, şi acestea numai atunci le vom ajunge, dacă vom accepta actuala stare de lucruri, vom întra în viéţa publică a statului, în lupta parlamentară şi vom da teren de validitare talentelor tinere.

In amorţéla de azi nu e bine sĕ mai stăm. Teoria fără practică e ca róta fără osie.

Theoria sine praxi, sicut rota sine axi.

Tisza despre politica guvernului. Deputatul Coloman Tizsa, şi-a ţinut alaltăeri în Oradea-mare darea de sémă înaintea alegĕtorilor sei despre activitatea sa şi a partidului sĕu în sesiunea parlamentară trecută. Cum fostul „sdrobitor de naţionalităţi" e încă tot factor dătător de ton în politica ungară, natural că lumea politică aştepta cu mare interes discursul bĕtrânului bărbat de stat. Din acest discurs relevăm de astădată partea privitóre la politica de naţionalităţi a cabinetului *Széll.*

Spune cum şi în scris şi cu graiul e învinuit actualul cabinet, că *nu face politică şovinistă (?)* şi că têrgueşte naţionalităţilor cercurile electorale. „Dacă acéstă învinuire s'ar estinde numai până la punctul că guvernul nu face politică şovinistă — zice Tisza, — eu aşi zice: e drept, că nu face o astfel de politică (?), şi fórte corect, că nu face". Dă esplicarea politicei şoviniste, care constă în oprimarea celorlalte naţionalităţi şi privarea de drepturile lor din partea naţionalităţii de la putere, şi susţine că *nici un guvern ungar nu a urmat o asemenea politică (!).*

Privitor la a doua parte a invinuirii Tisza zice, că a căutat sĕ afle dovezi, ori de în adevĕr cabinetul a pactat sau umblă sĕ pacteze cu naţionalităţile, punêndu-le la disposiţie anumite cercuri electorale? — dar' nu a aflat. Ear' la invinuirea că „a deschis porţile dietei pentru deputaţii naţionalităţilor" şi astfel a deschis cale anomaliei, ca eventual sĕ se formeze în sinul dietei partide naţionaliste, reflectéză, că a păşí în activitate, ori a remâné în pasivitate a depins totdeauna de la ele, de la naţionalităţi, şi „a face pe cineva sĕ crédă, că a existat vr'odată guvern, care a închis dinaintea lor porţile, e o aserţiune, care dă armă duşmanilor nostri, în contra nóstră". Argumentéză, că aşa ceva nu a făcut nici un guvern, spune, că partidele şi cluburile separatiste naţionaliste din dietă şi-au perdut totdéuna terenul de sub picióre de câte-ori divergenţele dintre partidele maghiare au fost restrênse în cadre normale. Aduce drept exemplu „memorandul" şi congresul naţionalităţilor, când guvernul „a făcut pe naţionalităţi sĕ simtă greutatea legii şi puterea statului maghiar". Formarea eventual de partide naţionaliste în dietă, o consideră şi el ca recădere regretabilă.

Preoţii şi politica. „Vaterland" în numĕrul de marţi scriind un articol în chestia „dorgatoriului" primit de episcopul Stadler din Serajevo în causa toastului seu politic, ţinut la adunarea preoţéscă din Zagreb, încheie cu următórele:

„Preoţimea, amĕsurat principiilor desvoltate ací, *va face politică şi de aci înainte, pre acum a făcut şi până acum, în biserică si afară de biserică, cu graiu şi în scris*, în tot chipul permis şi cinstit, şi anume întru apĕrarea adevĕrului, dreptăţii şi a celor mai înalte bunuri ale omenimei, întru apĕrarea adevĕratului bine al poporului. Preoţimea şi la proximele alegeri va lucra în acest scop, şi de aceea va politisa víu, pentru a ajuta la învingere pe candidaţii cu sentimente catolice. *Preoţimea nu va permite nimĕnui sĕ i-o interzică acésta, şi în acéstă privinţă nu va lăsa sĕ fie sedusă din partea nimĕnui*".

Asociaţiunea la Băile-Herculane.

— *Raport special.* —

Motto: In balneis salus!
„Intradevĕr, Higheia aici
şi-a aşezat tronul".

Nu sunt gazetar de profesie, sunt un dascăl modest, şi prin urmare nu-mi fac ilusia, că aşi putea corespunde cerinţelor reclamate dela un jurnalist consciu de chemarea sa. Mi drag însĕ şi ard de dorul de a aduna, pre cum adună albina sucul de pe flori, tóte impresiunile, bune rele cum vor fi, a-mi nota tóte evenimentele mai remarcabile, episoade, enunciaţiuni, diferitele moduri de cugetare, pentru-ca la urma urmelor sĕ împletesc din tóte acestea un întreg *complex intelectual*, iar din acesta sĕ-mi fac deducţiunile mele proprii.

Şi dacă acest mănunchiu de observaţii şi impresiuni multifarii ar putea face şi óre-cari servicii cât de neînsĕmnate publicului românesc, prin aceea, că le dau publicităţii, în casul acesta simt şi eu óre-care mângăiere şi satisfacţie în sufletul meu şi mĕ bucur şi eu precum se bucură tot omul, *care póte face în lumea acésta ceva bine.*

Şi când m'am resolvit în casul de faţă a face o dare de seamă mai amĕnunţită despre ţinerea adunării generale a „*Asociaţiunei*" la vestitele Băi-Herculane, o fac acésta nutrind convingerea nestrămutată, că mare este însemnătatea acestei înalte instituţiuni culturale, unica în patria nóstră, care unesce pe fiii sĕi de acelaşi sânge la o conlucrare comună, că importante sunt problemele şi sublim e scopul urmărit de „*Asociaţiunea*" nóstră, de a rĕspândi „*lumină din lumină pentru luminarea*" mult cercatului popor românesc!

Cine a avut fericirea de a putea asista la şedinţele Asociaţiunei din acest an şi la festivităţile împreunate cu acestea, nu va putea uita nici-odată momentele înălţătóre de inimi, împrimate şi nesterse din sufletul seu îi vor rĕmânea activitatea démnă şi stăruinţele nobile sĕvêrşite de membrii acestei adunări generale. Nu-i vorbă, diverginţe de păreri se ivesc mai în tóte corporaţiunile, dar — vorba presidentului — tocmai prin diverginţe se lămuresc ideile şi se póte alege calea cea adevĕrată spre ajungerea scopului dorit de toţi.

Şi tot cu acésta ocasiune s'a putut face constatarea, că lărgirea cercului de activitate al Asociaţiunei pentru cultura şi literatura întregului popor românesc din patria nóstră 'şi aduce ródele sale cu belşug, şi că imens este folosul şi mare şi intensiv a devenit interesul atât moral, cât şi material ce zi de zi şi an de an se tot potenţéză şi se manifestă din partea ómenilor de bine şi doritori de propăşirea némului nostru! Ardeleanul cu Bănăţeanul, iar acestia mâna dau cu Ungureanul, ca fraţi plăsmuiţi din aceaşi trupină a Romei antice, de aceeaşi obârşie şi legaţi într'un mănunchiu de aceleaşi interese, idealuri şi aspiraţiuni!

„Eu ţi-'s frate, tu-mi esci frate
In noi doi un suflet bate;
Ca doi brazi într'o trupină,
Ca doi ochi într'o lumină!

. . . .

Vin' de dă mâna cu mine,
La viaţă cu unire
Şi la mórte cu 'n frăţire!“
V. A.

Veniţi dar împreună cu mine şi ajutaţi de facultatea memoriei sě facem o escursiune intelectuală preste zilele festive de 9, 10 şi 11 Septembre c., pentru ca în butul lor, că au trecut în neagra vecinicie, noi sě le preamărim, sě le eternisăm şi frumóse şi neperitóre învěţăminte sě scótem pentru noi şi urmaşii nostri!

Sě ne închipuim, că centrul pămêntului românesc — după-cum susţin lugojenii — ar fi Lugojul. Şi cu tot dreptul! Pentru noi aici e centrul.

Plecat-'am din Lugoj, potop, potop, mai membri, mai ne membri, tineri şi bětrâni, domni, dómne şi damicele, toţi cu dorul de a ajunge în Băi odată. Trecênd după o óră pe lângă oraşul Caransebeş, am întrat în strêmtórea ângustă a munţilor bănăţeni, părăsind monotonia şesului melancolic şi a pustelor, pe unde te topesci de căldură. Şi cu cât înaintam şi treceam prin staţiunile Cârpa, Slatina, Ormeniş şi frumósa comună Teregova, pe atât sufletele nóstre sě simţiau mai vii, plumânile respirau mai liber şi nu se puteau sătura de aerul plăcut şi dătător de viaţă. Eu de multe-ori esclamam cu poetul Murěşan, că:

„Mult îmi place hotărîrea amicului dela ţéră,
Care-'ncunjurênd sclăvia murului întunecat,
Şi-a ales sě locuiéscă în câmpie, în afară,
Unde-i apa ca cristalul, aierul viu şi curat!“

La staţiunea „Porta orientalis,“ carea în têmpurile vechi a servit de adevěrată pórtă a orientului, stêmpěratu-ne-am setea cu recoritórea apă rece din isvor, pentru carea şi turiştii englezi şi francezi în călětoriile lor pe aici de multe-ori ne pismuiesc. Percurgênd apoi calea ferată prin staţiunile Domaşnia, Cruşověţ, Iablaniţa şi fruntaşa comună *Mehadia*, după-ce am trebuit sě trecem prin patru (4) tuneluri, dintre cari cel mai lung (5—8 min.) a fost cel dela *Pórtă*, pe la órele 8 séra ne-am apropiat de mult dorita staţiune a „Băilor-Herculane“. Vorbind de tuneluri, prin asociaţia ideilor 'mi vine în minte o întêmplare tragică petrecută cu un tiner din Cruşověţ. Étă-o: Un june român din Cruşověţ după isprăvirea lucrului sěu de peste zi a plecat spre séră la un ospěţ din comuna Ormeniş. Mergênd pe jos pe drumul de fer, întră fără grije în tunelul „Porţii orientale“, când étă că un tren accelerat cu repeziciunea-i îndatinată sbóră ca fulgerul în tunelul cu junele. Acesta cuprins de spaimă şi fiori, — fără sě-şi piardă presenţa, — se aşéză într'o clipă jos între şini. Trenul a trecut, junele a rěmas nevětěmat, dar când a ajuns în casa ospeţenilor, pěrul i-a devenit alb ca argintul. *A încărunţit de spaimă!* — acésta s'a întêmplat acum doi ani; tinerul cărunt trăesce şi acuma.

Indată-ce am ajuns în gara cea frumósă a „*Băilor Herculane*“ zidită de fostul director preste edificii, A. W. de *Serres*, vre-o câţiva membri din comitetul arangiator ne primesc cu multă afabilitate şi pun la dispositia nóstră vre-o 40 de trăsuri şi vre-o 2 omnibuse pentru conducerea participanţilor la Băi. Chiar şi moşneagul săria iute ca cerbul, pentru a-şi putea comanda mai curênd o trăsură; cu tóte acestea mulţi au trebuit sě aştepte, până se întorc trăsurile a dóua óră, spre a fi conduşi în Băile lui Hercule.

Era Sâmbătă séra pe la órele 8 şi un sfert, când am trecut podul Pribo preste rîuleţul *Bela-Reca* (Riul-Alb), unde acesta se varsă în *Cserna* (Riul-Negru.) Rîul Cierna e unicul rîu din patrie, care isvoresce din munţii României; la cătunul Teşna întră în patria nóstră, traverséză cu o furie nespusă văgăunele munţilor, prin alvia ei se luptă vitejesce cu numerósele stânci şi bolovani, şi (cernă) neagră de mânie vězênd něcazurile, ce le îndurăm, pare-că ne zice:

Din munţii Teşnei isvorîtă, m'am îndreptat
[spre voi,
Şi věd, că suferiţi ca mine něcazuri şi nevoi:
Năvalnic lupt cu stânci de veci, cu bolovani
[puternici,
Precum şi voi luptaţi într'una cu mulţi duş-
[mani nemernici!

Sě sciţi însě, că şi něcazul la 'nvingere
[vě duce,
Precum m'a 'ntors pre mine sórtea la Du-
[nărea-mi cea dulce!
Eu pentru voi prin veacuri věd o lume mai
[albastră
Căci tóte sunt cu greutăţi: „*per aspera ad*
(G. J.) [*Astra*“!

Şi apoi cernită de înduioşare se varsă în Dunărea bětrână ducênd prin valuri spumegênde durerile ei şi pe — ale nóstre! — Ea percurge de altfel frumósa vale a localităţilor din băi, şi — vorba dlui Dr. Vuia — „contribue mult la salubritatea locului prin repedea-i cădere, ducênd cu sine ca un perfect „tout à l'égoût“ tóte necurăţeniile animalice şi economice şi formând astfel un drenaj natural al teritoriului“.

Călětorind mai departe cu trasură, dăm de satul *Pecinişca*, parochia gr.-or. a păr. Vasilie Popovici, parochul veteran al Băilor-Herculane, cu o şcólă comunală română, căci începênd de pe la Teregova până la Orşova tóte şcólele grăniţereşti sunt comunale. După un interval de 15 minute la drépta dăm de o grădină spaţiósă, numita (Maier-hof): „*Jardin de ferme*“, cu plantaţiuni diferite, popicărie, tennis, loc liber pentru dansat, etc., destinată de astă-dată, — graţie bunăvoinţei inspectorului băilor, *Kolozsvári*, — pentru *petrecerea poporulă*, arangiată de comitetul pe primire. Tot la drépta zărim pe cóstele unui munte înalt o frumósă vilă a D-rului A. *Popovici*, iluminată cu lampione de diferite colori, ér mai în jos cam către pólele muntelui vre-o zece brazi ardeau cu flacări sfêrăitóre, luminând întreg terenul, în tocmai precum ardeam şi noi de dorul învăpăiat de a ne apropia odată de anticele băi întemeiate de divul Traian. Tot la drépta dăm de „*Vila diecesană*“, un edificiu pompos, proprietatea diecesei gr.-or. a Caransebeşului. Lângă vilă pe o mică ridicătură e frumósa capelă gr.-or. La stânga pe malul drept al Cernei e „*Vila Livia*“, proprietate a d-lui Dr. G. *Vuia*, în carea am aflat adăpostit corul lugojenilor concertanţi.

In sfêrşit osteniţi şi plini de praf, pe la órele 8 şi jum. séra cu ajutoriul lui D-zeu am ajuns şi noi în centrul Băilor. Vězênd atâta măreţie de lucruri omeneşti, edificii pompóse, o feerică iluminaţie electrică, pavoasare cu astfalt şi macadamică, etablismente balneare, hoteluri de împěraţi şi crăiese, curăţenie şi ordine perfectă, apoi grădini, parcuri cu fântâni artesiane, şi admirând pe de altă parte frumseţa naturii, am abandonat ideea, că Lugojul ar fi centrul pămêntului românesc, şi ni-am ales de astă-dată pe vre-o câteva zile Băile-Herculane drept centru, cel puţin pe terenul cultural oferit nouě de Asociaţiune. Ba mai mult: Cam în glumă, cam întra'dins, fără dór şi póte propusu-niam vre-o câţiva învěţători, că dacă va câştiga unul din noi losul principal de o jum. milion de coróne, sě înfiinţăm un *internat* pentru învěţătorii români pensionaţi, în care abondonând încâlcitele teorii Herbart-Zilleriane şi principiile filosoficesci ale lui Amos Commenius, şi punênd *ad acta* rigorósele planuri de învěţămênt şi chiar şi împărţirea órelor de preste sěptěmână, la adânci bětrâneţe liberi şi independenţi sě ne preumblăm prin parcurile de o frumseţă uimitóre de prin Băile-herculane, făcênd scalde în Băile saline, ér după un prânz sau o cină bună fumând din ciubucuri tutun turcesc de Ada-Kaleh.

Dar... „*magna petis, Phaeton*!“ Cu tóte acestea „avem speranţă“, că visul nostru vis va rěmânea!

Indată după sosire am fost conduşi în biroul secţiunei pentru încortelare, unde presidentul acesteia, dl Dr. George *Vuia*, cu multă prevenire ne pune la disposiţie atât celor însinuaţi, cât şi celor neînsinuaţi cuartire comode şi aranjate cu mult gust. Căci — har Domnului — aici sute şi érăşi sute de camere ne stăteau la îndemână prin vestitele curţi şi hoteluri, mai ales acum în préjma încheierii sesonului de scaldă. Pentru comoditatea publicului, carele a participat la adunare, comitetul arangiator a instituit un birou de informaţii în bazarul de lângă „*Salonul de cură*“, de unde s'au putut primí tóte desluşirile de lipsă, s'au vêndut bilete pentru concert, bal, banchet şi excursiuni, şi s'au extradat libelele de cupóne cu preţ redus pentru plata consumaţiunilor. Un libel nominal de 10 cor. se vindea cu preţul de 7 cor. 50 fil. Câştigam deci după fiecare libel de consumaţie 2 cor. 50 fil.

Ţin a amintí, că pentru adunarea Asociaţiunei şi a festivităţilor împreunate cu acésta vre-o 60 de membri de ai despărţěmêntului Caransebeş şi unii şi din Lugoş s'au constituit într'un comitet arangiator, dar cea mai febrilă activitate au desvoltat-o fără îndoială următorii membri din comitet: P. O. D. Mihail *Popovici*, prot. Orşova, Andreiu *Ghidiu*, prot. Caransebeş, Dr. P. *Barbu* şi Dr. Petru *Ionescu*, profesori Caransebeş, Dr. George *Vuia*, medic balnear, Băile-Herculane, Dr. I. *Popovici*, advocat în Orşova, comerciantul *Nestorovici*, din Bar, comercianţii *Brinzei* şi *Sěgêrcian* din Orşova, Dr. Mihail *Pop*, medic cercual în Mehadia, parochul Constantin *Dure* din Mehadia, învěţătoriul Traian *Henţu* din Orşova, şi alţii, pe cari nu-i cunosc după nume. Semnul distinctiv al acestora era o bandă roşie, cam prea bătătóre la ochi, nevoind a mě folosí de alt termin. Indată ce am dat de un membru din comitetul arangiator, la moment m'a condus în „Curtea Ferdinand“, unde mi-s'a pus la disposiţie — se înţelege pe plată, vezi Dómne, redusă, — camera cu Nr. 42 din etagiul prim. In faţă era baia „Sarolta“ şi „Curtea Francisc“, ér din jos era veranda de consumaţie a restauratorului meu Mihail *Otto*. După un interval de recreaţiune m'am aşezat în feréstră, şi — ce sě vezi — mě credeam, că-s cel puţin un secretariu de stat din ministeriul de culte! (Va urma).

Ceva despre psihologia poporului român.

(Fine.)

III.

Apropiindu-mě acum de întrebarea d-vóstre a IV-a: *Care fapt istoric a scos până acum mai bine la ivélă calităţile sau defectele némului românesc?* rěspunsul nu-mi este greu, cel puţin în ce privesce pe Românii din Austria.

Atare fapt istoric, purces fără nici o înrîurire străină — direct din propriele aspiraţiuni şi din propria decisiune a poporului român, concomitat în tóte amăruntele sale de calităţile şi defectele specifice ale neamului nostru şi tot aşa finalisat în modul cel mai natural — drept consecuenţă a acestor calităţi şi defecte — este *revoluţia lui Horea*.

Stimulul ei: Desrobirea, aspiraţie generală a poporului românesc, destul de clar accentuată şi de mine la începutul acestui studiu.

Peripeţiele ei: Se ridică un om, care deşí lipsit de o suficientă armătură intelectuală, părăseşte patriachala indolenţă a neamului nostru, cutrieră satele, bate drumurile împărăteşti la Viena, se dedică apostolicesce aspiraţiunei de desrobire; însufleţitul martir Horea se pune în fruntea poporului, care sătul de asuprire şi învěţat după libertate îl urméză. Dar îl urméză cu reservă, în număr mic; mai mult calicii desperaţi ai satelor, decât fruntaşii cumintoşi, cari de cumintoşi şi de cumpăniţi ce sunt, rěmân acasă pe mólele obicinuitei indolenţe.

Finalul ei: La luciul libertăţii mult aşteptate poporul se îmbată de dorul acesteia şi de primele succese, face şi el ca toţi revoltanţii inevitabilele devastări şi nelegiuiri, dar când sě dea pept cu duşmanul, massele, — pe cât de neorganisate, pe atât de laşe — se căesc rênd pe rênd. Conducětorii rěmân singuri... Români lacomi sunt cei cari îi trădéză. Şi sfêrşitul tragediei este frângerea pe rótă.

Spre ilustrarea şi confirmarea acestor calităţi şi defecte, cari rěmân aceleaşi la poporul nostru şi după un secol şi jumětate, — permiteţi sě mě refer la *procesul memorandului din 1894.*

După multă trudă, se adună în Cluj câte-va mii de Români, ca sě manifesteze pentru „politica naţională“ şi sě apere pe „martiri“.

Neînfricoşată de mulţimea lor, poliţia din Cluj nu-i lasă nici în cetate, necum sě manifesteze; „martirii“ sunt insultaţi şi loviţi cu ouě clocite. Câţi-va poliţişti le arată Românilor: „P'aci ţi-e drumul“. Şi Românul se duce pacnic, cum a şi venit, dar neîntrebându-se pentru ce a venit, căci dór e „popor de ordine“. A doua zi nu mai era nimeni p'acolo. Nici o bâtă nu s'a frânt, nici o palmă nu s'a dat, sânge n'a curs niměnui nici barem din nas.

Ei bine: Fără bărbăţie nu este isbândă.

Comparând acéstă comportare blajină cu nebunul entusiasm maghiar din 1848, cu jertfele aduse de Maghiari pentru libertate, cu ridicarea acestui neam până la cel din urmă om, cu abnegaţiunea lui desěvêrşită, dovedită din partea nobilului şi a ţěranului deopotrivă — resultatul este de tot nefavorabil pentru noi.

„Deşteaptă-te Române, acum ori nici-odată“ a cântat Andreiu Mureşian Românilor, şi „Talpra magyar, most, vagy soha“ a cântat Petőfi Maghiarilor! Dar cu cât resultat unul şi cu cât efect celalalt?!

Mě dóre, că la resolvarea problemelor nóstre n'am putut sě fac mai dulci osanale poporului meu iubit, am ţinut sě-i spun adevěrul; „os enim, quod mentitur, occidit animam“. Sunt un declarat inimic al bizantinismului, care şi aşa prea mult s'a încuibat între noi. Adevěrul este ca medicina antiseptică — dóre, dar vindecă; şi eu — mai pre sus de cât tesaurele lui Dariu — îi doresc vindecare poporului meu, vindecare de *viţiurile îndelungatei sclăvii.*

N. Maneguţiu.

NOUTĂŢI

Personal. Inaltpreasfinţia Sa Dl archiepiscop şi metropolit a plecat cu trenul de azi diminéţă la Sebeş, pentru a conduce actul sfinţirii bisericei renovate din Sebeş. In călětoria sa Inaltpreasfinţitul e însoţit de directorul seminarial Dr. Eusebiu R. Roşca şi de diaconii Ilie Cristea, secretar consistorial, şi Vincenţiu Orăsan, ales paroch în Agârbiciu.

*

Parastas. După cum am anunţat şi în numěrul trecut, Joi, în 7 Septembre a. c. s'a celebrat în biserica nóstră din Sibiiu-Cetate parastas pentru odichna sufletului mult regretatei Ioana Bădilă, care între altele multe binefaceri a contribuit şi pentru biserica nóstră catedrală.

La parastas a pontificat Escelenţia Sa Inalt Preasânţitul Domn archiepiscop şi metropolit Ioan Meţianu cu asistenţa asesorilor consistoriali, protopresbiteri Ioan Papiu, Zacharie Boiu şi Mateiu Voileanu; ca diacon ceremonial a funcţionat archivariul consistorial Demetriu Câmpean.

Rěspunsurile funebrale le-a cântat corul seminarial sub conducerea profesorului presbiter Dumitru Cunţan.

In biserică au fost toţi asesorii şi funcţionarii consistoriali, profesorii seminariali, rudeniile fericitei reposate, şi alt public distins.

Dumnezeu sě-o odihnéscă în laturea celor drepţi.

*

Hirotoniri. Alaltăeri Inaltpreasânţia Sa metropolitul a hirotonit întru diacon, ear' eri întru preot pe candidatul Petru Fărcaş, ales paroch în Malomfalěu (ppresbiterul Murěş-Oşorheiu). Tot eri a fost hirotonit întru diacon clericul absolut Vincenţiu Orăsan, ales paroch în Agârbiciu (protopresbiteratul Turda.)

*

Dşóra Paraschiva Isac din Zêrneşti, în şedinţa de alaltăeri a senatului scolar a fost admisă la facerea examenului privat din cursurile pedagogice, la terminul 30 Septembre.

*

Primire în teologie. Vincenţiu Runcan, absolvent al cursurilor pedagogice, a fost primit elev al institutului teologic din Sibiiu.

*

† Nicolae Rusu, paroch gr.-or. în Chimitelnic (ppresbiteratul Bistriţei), a rěposat in 14 Septembre n. în etate de 78 ani şi după 51 ani de preoţie. Il jelesce soţia sa cu opt copii — toţi aşezaţi — şi numěroşi nepoţi şi strănepoţi.

*

Invěţători definitivi. Consistoriul archidiecesan a întărit următórele alegeri de învěţători; a lui Avram Sêrbu la şcóla din Câmpeni, Georgiu Nariţă şi Ioan Luca în Vidra, Ioan Patachi în Săcel, şi Ioan Ştirban la şcóla din Topârcea.

*

Inchiderea scólelor din Turtucaia. Cetim în „Apĕrarea Națională“, ca ministrul de culte C. Arion a hotărît sĕ închidă scólele române din Turtucaia, ne mai putînd ținea acolo profesori români pin causa bulgarilor.

*

Coconiță architect. Domnișóra Erica Paulas din Bistrița, care nu de mult obținuse diploma de architect prin un examen strălucit, a luat în întreprindere zidirea palatului oficiului silvanal din Bistrița, pentru suma de 300.000 coróne. Dintre toți concurenții coconița architect a făcut ofertul cel mai eftin.

*

Têrg de cai pentru miliție. Comimisiunea de remontă din Bilac face cunoscut, că în 26 Septembre n., întrĕ órele 3—4 p. m., se va ține în Sibiiu (piața Hermann) têrg de cai, la care numita comisiune va cumpăra pe séma armatei cai de călărit, în vêrstă de 4—7 ani.

*

Mórte oribilă. In Baden, lângă Viena, s'a întêmplat Marți o nenorocire înfiorătóre. Feciorul de 21 ani al comerciantului de lemne, Fischer, a căzut de pe o scară într'un par de vie, care i-a străpuns trupul. Nenorocitul a murit întrĕ cele mai oribile chinuri.

*

Naufragiu. Conform unui raport sosit din Pembrey la societatea Lloyd din Londra, vaporul „Gordon-Castel“ din Glasgov s'a ciocnit în galful Cardigan cu vaporul hamburgian „Stormarn“. Ambe vapórele s'au cufundat. Din personalul vaporului „Gordon-Castel“ s'au înecat douĕzeci de ómeni.

*

Catastrofă într'o mină de cărbuni. Alaltăeri s'a întêmplat mare esplosie de gazuri într'o tarnă a minelor de cărbuni din Brüx. S'au scos din tarnă 30 cadavre, 16 baieși au ars total, și se crede că mai sunt în tarnă 6 răniți, a căror scótere e imposibilă, din causa flacărilor.

*

Orcan — ucigaș. Stațiunea balneară Highizland (Texas) în America, zilele trecute a fost total pustiită de un orcan uriaș. Cele circa 100 case au fost distruse total, ér trenul de salvare, trimis din Texas, n'a mai aflat în Highizland decât *400 de cadavre omenești.*

*

Ministru condamnat pentru datorie. Tribunalul din Graz a condamnat în contumație pe ministrul-president Széll sĕ plătiască 481 coréne unei case de comerciu din Gratz, de la care comandase niște mașini agricole, dar' — și-a uitat sĕ le plătiască.

*

A curat'o bine! Contesa Luiza Taaffe, fiica fostului ministru-president austriac, anul trecut se dusese sĕ-și caute de sănĕtate în sanatoriul din Zuckmautch în Boemia, la care era aplicat ca asistent și rigorosantul Iuliu Feldmann, fiul unui evreu din Cașovia. Lui Feldmann îi revenise onórea de a da pacientei îngrijirile medicale și s'a achitat splendid de acéstă misiune. Contesa a părăsit sanatoriul pe deplin vindecată de morbul avut, dar' cu o altă bólă pe la inimióră; își îndrăgise foc medicul. Ca sĕ aibă însĕ sfatul unei prietine esperte, și-a destăinuit taina inimei într'o epistolă scrisă princesei Hohenberg (fostă contesa Chotek), care i-a scris următórele: „O contesă Taaffe stă cu mult mai sus, de cât sĕ se lase genată de prejudițiile lumii. Fă cum îți șoptește inima.“ Astfel contesa a scris lui Feldmann, că — *da.* Partea bizară în acéstă chestie de dragoste „mai pre sus de prejudițiile lumii“ e faptul, că de 13 ani contesa e măritată după baronul Richard Mattencloite, cu care are și doi copii. Acum, de dragul jidanului, se desparte de bărbat și-'și părăsește copiii, — pentru-că „o contesă Taaffe stă cu mult mai sus“, — de cât sĕ-i pese de datorințele de mamă și de credința conjugală, jurată înaintea altariului!

Anuarul reuniunei sodalilor.

Membrii Reuniunii.

In scopul cunóșterei în parte și a referințelor familiare, dar' mai ales cu scop de a încălzi meseriașii nostri pentru însăși Reuniunea, presidentul nostru, însoțit de cassar, a cercetat la locuințele lor pe aprópe toți măiestrii nostri. Esperiențele făcute au produs bună impresie și cu viuă mulțumire s'a constatat, că clasa meseriașilor nostri se află în stadiul consolidării și progresării continue. Numĕrul membrilor nostri ací crește ací scade, după-cum adecă sodalii nostri se stabilesc sau părăsesc atelerieie de aici. Incât pentru cei-ce au părăsit Sibiiul, constatăm cu plăcere, că membrii: George Maier, sodal măsar și George Săsărman, sodal păpucar, totodată membri în comitet; Ioan Nicolun, culegĕtor-tipograf și Ioan Moldovan, sodal lăcătar; Teodor Cristea, sodal croitor; Ioan Dobrotă și Nicolae Secaș, sodali pantofari și Petru Lazar, sodal cojocar, au ținut sĕ-'și ia rĕmas bun dela comitet și prin acésta de-la Reuniunea nóstră.

Reuniunea nóstră, după protocolul membrilor, în 1897 a avut 75 membri ordinari, cu cuotisațiunea de 20 cr. lunar, din cari: 17 măiestri, 48 sodali, ear din acestia:

Culegĕtori-tipografi 10, bărdaș 1, cismari 8, croitori 9, curelari 2, cojocari 12, faur 1, franzelari 2, lăcătuși 3, lustruitori 2, măsari 5, olar de lux 1, pielar 1, pantofari 12, pilar 1, zugravi de case 2, zidar 1, și strunari de fer 2.

In 1898 în total: 124 membri, din cari 31 măiestri, 93 sodali, ear din acestia:

Culegĕtori-tipografi 22, bărdaș 1, cismari 23, croitori 14, curelari 3, cojocari 4, compactori 2, dogari 1, franzelari 5, lăcătuși 7, lustruitori 2, morar 1, măsari 6, mașinist 1, olar de lux 1, pielari 2, pantofari 21, pardositor 1, pilar 1, rotari 2, zugrav de case 1, zidar 1, strunari de fer 2 și comercianți 1.

In 1899 totalul membrilor e cu 137, din cari 36 măiestri, 99 sodali și 2 privați, ear' din acestia:

Culegĕtori tipografi 22, cismari 23, croitori 14, curelari 6, cojocari 5, compactor 1, comercianți 2, fauri 2, franzelari 5, frizeri 3, lăcătuși 7, lustruitori 2, măcelari 3, măsari 11, pielari 2, pantofari 19, pietrar 1, pilar 1, rotari 2, tinichigiu 1, zugrav 1, zidari 2 și privați 2.

Din datele ací înșirate reiese, ca breasla de compactor nu este îmbrățișată decât de un singur măiestru, ear breasla de pânzar, șăpcar, arămar, pălărier, orologier, grădinar, argintar, hornar, fabricanți de casse de fer etc., nu au representanți între meseriașii nostri.

Pentru cunóșterea datelor mai de căpetenie din vieața membrilor nostri, am întrodus un protocol fundamental cu rubricile: „Nr. curent“; „Numele, conumele și meseria“; „Comuna și comit., unde e născut“; „Anul, luna, ziua naşterii și religiunea“; „Ocupațiunea părinților“; „La cine a învĕțat meseria“; „Unde a lucrat“; „Vorbește afară de limba maternă“; „A avut ajutor bănesc, de cât și de unde“; „Pregătirea școlară“.

In protocolul nostru fundamental cu data de azi avem întroduși în total 142 membri, cari grupați după meserii ne presintă următórele date:

Bucner sodal 1, cismari măiestri 5, cismari sodali 16, cojocar măiestru 1, cojocar sodal 1, comercianți calfe 3, compactor măiestru 1, compactori sodali 2, croitori măiestri 5, croitori sodali 11, culegĕtori-tipografi 20, curelari sodali 6, faur măiestru 1, faur sodal 1, franzelari măiestri 3, franzelari sodali 4, frizer măiestru 1, frizeri sodali 2, lăcătuș măiestru 1, lăcătuși sodali 8, lustruitori sodali 2, măcelari măiestri 2, măsar măiestru 1, măsari sodali 9, mașinist sodal 1, olar de lux măiestru 1, păpucari măiestri 4, păpucari sodali 12, pielari sodali 2, pilar măiestru 1, rotar sodal 1, strunar sodal 1, tapesar măiestru 1, tinichigiu sodal 1, tipograf 1, vĕrsător de fer sodal 1, zidari sodali 2, zugrav de case măiestru 1, zugravi de case sodali 2.

Din gruparea acestor 142 membri după comitate și după meserii ni-se înfățișéză următorul tablou: din comitatul Alba-inferióră: cismari 5, lăcătari 1, croitori 3, păpucari 2, curelari 2, tipograf 1, pielar 1, măsari 2, compactor 1, faur 1; din comitatul Bistrița-Năsĕud: compactor 1, păpucar 1; din comitatul Caraș-Severin: croitor 1; Făgăraș: croitor 1, cojocar 1, Hunedoara: croitori 2, pielar 1, pantofar 1; Maramurĕș: lăcătuș 1; Murĕș-Turda: croitor 1, cismar 1, faur 1; Sĕlagiu: bugner 1; Sătmar: cismar 1; Sibiiu: tipografi 17, papucari 10, cismari 10, lustruitori 2, olar de lux 1, franzelari 7, zidari 2, zugravi de case 3, croitori 2, pilar 1, strunar 1, măsar 5, măcelari 2, mașinist 1, vĕrsător de fer 1; Solnoc-Dobâca: pantofar 1, tipografi 2; Têrnava-mare: cojocar 1, păpucari 4, croitori 2, tipografi 1, măsari 2, cismari 2, rotar 1, lăcătuș 1; Têrnava-mică: croitori 2, măsar 1, cismari 2; Timiș: tipograf 1; Torontal: friseri 3; din comitatul Turda-Arieș: croitor 1, lăcătuși 3 și păpucar 1.

In total avem așadar' din comitatul Alba-inferióră 19 membri; Bistrița-Năsĕud 2; Caraș-Severin 1; Făgăraș 2; Hunedoara 4; Maramurĕș 1; Murĕș-Turda 3; Selagiu 1; Sătmar 1; Sibiiu 77; Solnoc-Dobâca 3; Têrnava-mare 14; Têrnava-mică 5; Timiș 1; Torontal 3 (1 român și 2 sêrbi) și Turda-Arieș 5.

După ocuparea părinților: 8 sunt fii de funcționari publici, 10 de învĕțători, 2 de parochi, 2 de negutători, 13 de măestri, 1 de cârcimar, 3 de băeși și 103 fii de părinți economi; după religie 107 gr.-or. și 35 gr.-cat.; 62 au fost stipendiați din fundațiunea “Andronic“; 2 dela „Transilvania“; 1 din fundațiunea „Vancea“; 1 dela „Reuniunea meseriașilor din Brașov“; 2 dela „fondul grănițeresc“ al reg. 2; 1 dela consistoriul din Blaj; 1 dela „Asociațiune“; după pregătirea școlară 6 sunt cu 4 gimn.; 2 cu 3; 7 cu 2, 1 cu 1 cl. gimn.; 2 cu 3 reale, 4 cu 2 cl. reale; 1 fără pregătire școlară (analfabet) și toți ceialți cu pregătire din școla poporală și unii cu pregătire de 1—6 clase civile.

După cunoștința limbilor: 16 știu numai românește; 34 românește și nemțește 28 românește, și ungurește; 52 românește, nemțește și ungurește, ear' 12 mai multe limbi.

Dacă Reuniunea nóstră, pe lângă modestele contisațiuni dela membrii ordinari, în posițiune a fost de a ajunge la resultatele espuse, merit au în acéstă privință, fără îndoială, marinimoșii nostri membri ajutători, între cari un numĕr însemnat de naționalitate strĕină. Membri ajutători în 1897 am avut 77; în 1898: 114; în 1899: 144, dintre cari ținem a scóte la ivélă pe veteranul căpitan c. și r. în pensiune, venerabilul domn Constantin Stezar, care de zeci de ani continuă a ne fi un desinteresat spriginitor, și pe care pentru vredniciile lui, în șirul propunerilor nóstre, ne vom lua voe a Vĕ ruga sĕ-'l proclamați de membru onorar al Reuniunii nóstre. Membrul ajutător dl Dr. Ioan Mihu, advocat în Orăștie, a achitat taxa de 5 fl. pe 3 ani deodată.

Cruda mórte a redus șirurile nóstre secerând viéța membrului din comitet Ioan Morariu, culeg.-tipogr.; a membrilor ordinari Iuliu Oprișor, sodal curelar și Ioan D. Marcu, culeg.-tipograf, cum și a membrilor ajutători Vasile Baboie, funcț. la „Albina“, Ioan Bădilă, jude regesc, Dr. Aurel Brote, Ión Bechnitz, Dr. Petru Cioran, Anton Katzler, friser, Iuliu Pipoș, vicenotar la tribunal și Antoniu Pály.

Tot ací ne permitem a aminti, că prin mijlocirea comitetului nostru, membrii Reuniunii s'au bucurat de favorul de a întra cu preț redus la concertele „Reuniunii române de musică din Sibiiu“, iar' un însemnat numĕr a avut întrare gratuită la producțiunile reuniunilor surori: „Tipographia“, „Eintracht“, „Jugendbund“, „Arbeiter-Bildungs-Verein“, „Magyar iparos ifjusági önkepző egylet“, cu cari am stat în relațiuni colegiale de schimb de bilete de întrare gratuită pentru producțiunile lor.

Pe lângă acestea ținem a releva, că Venerabilul consistor archidiecesan din Sibiiu s'a îndurat a împărtăși cu stipendii și ajutóre din fundațiunea fericitului „Andronic“ în 1898 pe următorii membri:

Achim Brezaiu, măiestru cismar, Ioan Goga, măiestru cojocar, George Prașca, măiestru cismar, George Ucenic, măiestru pantofar, George Voicu, măiestru pantofar, pe fiecare cu câte 50 fl.; cum și pe sodalii I. Chidu, franzelar, Victor Griguța, culegĕtor-tipograf, Ioan Marcu, cul.-tip., Ioan Nicolau cul.-tip., Iuliu Oprișor curelar, Nicolae Stanciu lăcătar, Lazar Ucenic têmplar, cu câte 30 fl.; iar' în 1899: George Dorca, măestru văpsitor de case, Nicolae Ișan, măestru pilar, Savu Drăghici, măiestru cojocar, Zacharie Moga, măiestru franzelar, pe fiecare cu sume dela 50—100 fl., cum și pe sodalii Stefan Duca, cul.-tip., Nicolae Stroilă, cul.-tip., Iosif Muntean cojocar, George Badiu pardositor, pe fiecare cu câte 30 fl.

Din public.*)

Rĕspuns la „o lămurire“ (?).

In numĕrul 30 al „Telegr. Rom.“ din est an am fost întrebat pe cassarul fostei subreuniuni a înv. din tractul Alba-Iulia despre starea cassei acelei subreuniuni.

Pe când așteptam sĕ 'mi rĕspundă d. cassariu Iul. Moldovan, pe atunci păr. G. Albu din Geoagiul de sus, luându-și rolul de advocat nechemat, cade ca musca în zĕr, cu „o lămurire“ în numĕrul 91 al „Telegr. Rom“.

Aș putea, în loc de rĕspuns sĕ mĕ plătesc de păr. Albu cu proverbul, că „Cel ce rĕspunde neîntrebat se numesce óie cu soriciu“. Pentru lămurirea on. public însĕ îi rĕspund: că „lămurirea“ dsale numai lămurire nu se póte numí, căci nu se spune de câți bani s'au cumpĕrat cărți, de câți dulap; nu spune cât s'a dat celor vre-o câțiva învĕțători din tract, reîntoși dela conferința din Sebeș; ba nu spune dacă cei vre-o 50 fl. se află și astăzi la „Iulia“, și anumit la care Iulia?

Zice păr. Albu, că eu am „negligiat în mod condamnabil cercetarea adunărilor generale învĕțătoresci“.

Cum că neadevĕr afirmă, dovedesce următórea:

Adeverință.

Subscrisul, ca fost președinte al reuniunei învĕțătorilor români gr.-or. din districtul S. Sebeșului, în mai multe perióde, până în têmpul din urmă, când s'au desființat reuniunile, adeverez, că Domnul Ion Bota învĕțătoriu în Cetea, de prin anul 1883 a cercetat regulat adunările generale ale reuniunei, fiind unul dintre cei mai activi și diligenți membri ai ei.

S. Sebeș în 5 Septembre 1900.

Zevedeiu Mureșan
paroch gr.-or.

Acésta pentru timpul cât am avut reuniuni: până inclusive adecă la 1897.

Că am participat la conferența din 1898 la Sebes, adeveréză protocolul conferenței punct 7, 10 alinea 5, 6 și 14, p. 16 al. 4, p. 17, etc. Cum-că și în anul trecut am participat, mĕ pot adeverí cu toți colegii cari au fost la conferența din Sebeș.

In anul 1897, ultimul an al reuniunilor, la 23 Aprilie, nu cred că va îndrăzni păr. Albu sĕ susțină, ca n'am participat la adunarea sub-reuniunei în A.-Iulia.

Din cele până ací lămurit se póte vedé că eu la tóte adunările învĕțătorești, la cari am fost obligat, am participat și că păr. Albu nu știe ce vorbește.

Afirmarea că eu „n'am solvit taxa de membru de ani îndelungați“, e un neadevĕr, pentru-că restanța, numai de vre-o 2—3 fl, împreună cu alți învĕțători cari restau cu zeci de florini, în urma decisiunei adunării subr, mi-s'a relaxat. Și chiar sĕ nu se fi relaxat, — statutele reuniunii înv. nu zic că unui membru care restéză cu 2—3 fl. nu i-se șede a lua pe cineva la rĕspundere“ — mai vêrtos când știa că a fost ca membru zeci de ani: „de când era vulpea cățel“, — și mai vêrtos când scie că o parte din bani s'a spesat unde nu trebue sĕ se speseze.

Am făcut acest rĕspuns, nu atât pentru lămurirea păr. Albu, care a lăcomit la titlul și plata de advocat nechemat, ci mai vêrtos pentru lămurirea on. public cetitor, ca sĕ pótă vedé ce „lămuriri“ (?) „drepte“ scie făurí păr. Albu și ce scopuri urmăresc lămuririle Dsale.

Cetea, în 8 Sept. 1900.

I. Bota.
înv. gr.-or.

---

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta redacția nu primește rĕspunderea.

Haină—mătase

Damast fl. 9.00

și mai sus! — 12 metri! — trimisă franco și vămuită! Mustre cu întórcerea postei; tot astfel și din „Mătase-Henneberg“ négră, albă și colorată dela 45 cr. până la fl. 14.65 pr. metru.

G. Henneberg, fabricant de mătase (*lif. de curte ces. și reg.* **Zürich.** [9] 6—8

In *Tipografia și Librăria archidiecesană,* Sibiiu, se află de vêndare

Sidoxia,

cestiunea dotațiunei archiereului ort. român din Transilvania,

de

Mateiu Voileanu.

Prețul 30 cr.

Farmacia lui F. I. R. Hotter la sf. Iosif, Wien, XII/2 Schönbrunnerstrasse 182.

Absorbinalul lui Hotter.

$^1/_1$ Flacon fl. 6. —, $^1/_2$ Flacon fl. 3.50. delătură tóte umflăturile și depunerile de grăsimi fără sĕ vateme părului. Intăresce nervii atacați și slăbiți, delătură și distruge tóte nodurile în muschi, și servește și ca scut în contra aprinderilor; cu deosebire e probat la umflăturile produse din causa fearelor, apoi în contra ariciturei umflărei copitei, genunchilor umflați, mai departe în contra umflăturilor (noduri) de vine, în contra umflăturei picioarelor la glesne și la încheietura degetelor cu un cuvênt în contra tuturor umflăturilor ori unde s'ar ivi.

Praful nutritor alui Hotter,

pentru cai și vite cornute

1 Pachet cu 80 cr.

Un adaus escelent la nutremânt, pentru a ținea vitele sănătoase și cu putere este de a sĕ folosi la tóte suferințele de rărunchi de ficat și de nervi.

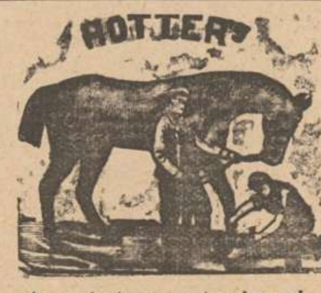

Preparate pentru veterinari, cele mai bune ale timpului mai nou, cari după atestate numĕróse nu au fost ajunse de alte mijloace de natura aceasta.

Sĕ sĕ ceară numai preparate de ale lui Hotter și sĕ nu se priméscă altele. Deposit în farmacii și Droguerii.

Deposit principal la Dr. Emil Budai farmacia orașului Budapesta (Stadthàusplatz) la Dr. Leo Egger & J. Egger Farmacia Palatinului VI Váczi körút 17 și la farmacia Iosif Török Bpesta VI Kiraly utcza 12.

Fluidul lui Hotter „Training“

1 Sticlă cu fl. 1.20.

Conservează. nervii și muschii până la bătrânețe înaintată totdeuna puternici și vioi, pune în stare pe animal sĕ prestee cele mai mari strapații și fugi, sĕ înțelege după frecare cu fluidul „Training“.

Sĕ mai folosește cu succes uimitor la tóte urmările cari obvin din opintiri prea mari, ologie, reumatism, și înțepenire.

Praful de porci a lui Hotter.

Nr. I și II

1 kg. . . . fl. 1.20.

Cel mai buu mijloc pentru a produce pofta de mâncare și cu acésta prosperarea porcilor, fórte acomodat în contra orbalțului (brâncă); Nr. II este de a sĕ întrebuința la urdinare.

Mijloc în contra Colicei alui Hotter.

1 Sticlă fl. 1.50.

Contra la tot feliul de colică și contra oprirei udului la cai precum și contra umflăturilor la vite cornute. [54] 42—104

Alifia lui Hotter pentru delăturarea crescăturilor de oase.

$^1/_1$ Cutie cu fl. 2. $^1/_2$ Cutie cu fl. 1.20. delătură crescăturile de oase și depunerile osoase chiar și după 4—6 sĕptămâni. (boală învechită).

Au apărut:

Juvenilia

Proză și versuri

de

Sextil Pușcariu

à 1 C. 60 fil.

Iulian Devale

Epigrame

Prețul 1 cor.

Se pot procura dela *Librăria Archidiecesană, Sibiiu.*

In *Tipografia archidiecesană* a apărut:

ACAFTISTUL

Preasântei

Născătóre de Dumnedeu

și

alte rugăciuni

urmate de Sinaxariu pentru tot anul si Păschălie.

Un volum de 368 pagini 8°.

Prețul simplu legat . . .	fl.	—.85
jumĕtate pânză . .	„	1.05
în piele roșie . . .	„	1.25
Ediția fină în piele négră .	„	2.—
piele chagrin	„	2.60
în mătase .	„	3.85

Se află de vêndare la

Librăria Tipografiei archidiecesane,
Sibiiu.

A eșit de sub tipariu în Tipografia archidiecesană:

APOSTOLUL

— cu litere latine —

cu binecuvêntarea **I. P. S. Domn Ioan Metianu, archiepiscop și metropolit** și se află de vênzare la **Tipografia și Librăria archidiecesană în Sibiiu** cu prețurile: broșat **7 cor.**, legat **9·50 cor.**, ediție de lux broșat **8 cor.**, legat după cum se comandă.

1000 coróne plătesc celui-ce va mai căpĕta vr'odată durere de dinți ori îi va mirosi gura după-ce va folosi **apa de dinți a lui Bartilla**, o sticlă cu **35 cr.** (Pentru pachetare 10 cr. deosebit). **Erezii A. Bartilla** (E Winkler), Viena, 19/1., Sommergasse 1. — Sĕ se céră pretutindenea apriat apa de dinți a lui **Bartilla**. Denunțări de falsificare vor fi bine plătite. La locurile, unde nu se póte căpĕta, trimit 7 sticle cu 2 fl. 60 cr. franco. — **Deposit în Sibiiu** la farmacia **„Vulturul“ C. Müller**, piața-mare; farmacia **Molnar**, strada Cisnădiei 59. [33] 15—

In **Tipografia și Librăria archidiecesană** au apărut

Treptele formale

ale

învĕțămêntului

de

Dr. Petru Șpan.

Prețul 1 C. 60 fil

Se pot procura din

Librăria tipografiei archidiecesane
Sibiiu.

La **Librăria Tipografiei Archidiecesane** se află de vênzare:

Ce-'i cerul de Camille *Flammarion*	C. 1·50
Din romanul unei vieți, de Stefan *Braborescu*	„ 1·—

trimise cu posta pentru fiecare exemplar 10 bani mai mult.

„Dotațiunea Clerului“.

(Avis preoțimei nóstre.)

Este sciut, că **articlul de lege XIV. din 1898** ***despre intregirea venitelor parochiale,*** întră în valóre cu 1 Ianuariu n. 1899. Corporațiunea nóstră supremă bisericéscă, măritul congres național-bisericesc, s'a pronunțat deja pentru acceptarea sumelor de intregire, dacă înaltul guvern al țerei le va pune la dispoziția consistoriilor eparchiale spre împărțire fără condițiuni umiltóre pentru biserică și clerul ei. Astfel — fiind timpul înaintat — Consistoriile eparchiale, întrucât nu au făcut deja, vor trebui sĕ facă pașii de lipsă pentru adunarea datelor privitóre la venitele sigure ale singuraticelor parochii, ca astfel sĕ se pótă judeca pe base de date temeinice. Ca sĕ se pótă purcede în chip corespundĕtor la umplerea datelor de lipsă și sĕ se pótă înduce tóte fără eventuala păgubire a celor indreptățiți, este fără îndoială necesar, ca se cunóscă toți parochii,

legea însași,

în tóte amĕnuntele ei. In scopul acesta a tradus dl Dr. *Elie Cristea* acest articlu de lege, pe care îl recomandăm în atențiunea tuturor, pe cari îi privesce. Dar chiar și după regularea generală a chestiunei de intregire legea acésta va fi pentru toți oficialii bisericei de o permanentă necesitate, căci dilnic se va ivi trebuința de a o consulta. Traducerea a apărut în tipografia archidiecesană și se póte procura cu prețul de 20 cr. + 3 cr. pentru porto, atât dela traducĕtor, cât și dela librăria archidiecesană.

Multe dispozițiuni din lege se esplică și lămuresc prin

Instrucțiunea

care de asemenea se află la librăria archidiecesană.

Iară pe lângă acestea aruncă o deosebită lumină asupra acestei chestiuni voluminósa broșură întitulată

„Dotațiunea Clerului“

de *Ilie Dinurseni.*

apărută asemenea în tipografia archidiecesană. Costă 1 corónă.

Din acéstă instructivă broșură se va putea clerul nostru lumina asupra punctelor mai grave din amintita lege și astfel în activitatea sa parochială va putea fi orientat și va putea sci, cum are sĕ purcédă, ca sĕ rĕmâe și pentru viitor acel factor independent în organismul bisericei și neamului nostru, dela care toți mai mult aștéptă desvoltarea și promovarea intereselor nóstre de progres continuu.

A eșit de sub tipariu în **Tipografia archidiecesană**:

OCTOICHUL CEL MIC

— cu litere latine —

care cuprinde: **Rênduéla Vecerniei, Utreniei și a Liturgiei; cele opt glasuri pentru Dumineci, Podobiile, Polieleul, Pripelele, Catavasiile, Irmósele, Sfetilnele și altele.**

Prețul unui exemplariu legat simplu **1·60 cor.**, legat în piele cu copcii galbine **3·20 cor.** plus porto postal **30 bani**.
Legătură mai fină după cum se comandă.

Librăria Tipografiei archidiecesane.

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.**

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 102 Sibiiu, Marţi, 12/25 Septembre 1900. **Anul XLVIII**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **străinătate** pe an 24 C, 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază

INSERŢIUNILE
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond.

Archiepiscopul nostru la Sebeşul-săsesc.

Precum am anunţat deja în numĕrul nostru ultim, pe Dumineca trecută era statorit terminul pentru sfinţirea uneia din cele două biserici dela Sebeş, care a fost renovată radical. Sfinţirea a fost îndeplinită de însuşi Inaltpreasfinţitul nostru archiereu, căruia şi cu acest prilej i-s'a făcut acolo o primire vrednică şi frumósă. Iată ce scrie *„Tribuna“* din Sibiiu despre acea primire:

Presentarea capilor bisericesci în mijlocul poporului este cel mai puternic mijloc de *întărire* a dragostei, alipirii şi statorniciei către biserica străbună.

Conştiu de însemnătatea şi de puternicía acestui mijloc, Escelenţa Sa Metropolitul Românilor ortodoxi din patria nóstră, *Ioan Metianu*, îl foloseşte cu mare zel şi abnegaţiune.

Manifestaţiunile poporului de prin locurile unde se dă rarul, plăcutul şi fericitul prilej de a vedé, auzì şi de a fi binecuvêntat de înaltul dignitar bisericesc, sunt manifestaţiuni înălţătóre de inimi, de mângăiere sufletéscă şi de rară bucurie şi fericire pentru el.

Măreţa figură a Escelenţei Sale, ţinuta sa bărbătéscă şi impunĕtóre, vocea dulce şi sonoră, poveţele instructive, adevĕrate *„cuvinte de aur“* date cu atâta bunăvoinţă, bunul renume de care se bucură, şi mai adaugând la aceste sublime calităţi şi strălucita pompă în care se presentéză: sunt momente dătătóre de emoţiuni extraordinare.

De astfel de emoţiuni fericite au fost cuprinşi şi credincioşii bisericei gr. or. din oraşul *Sebeşul-săsesc*, din prilejul visitaţiunii canonice făcută de Escelenţa Sa în acest oraş în zilele 9/22 şi 10/23 Septembre.

Românii gr.-or. din acest oraş au dovedit cu acéstă ocasiune că sunt conştii de însemnătatea acestui fapt, prin aceea, că 'i-au făcut óspelui rar o primire dintre cele mai grandióse, dovedind totodată prin acésta alipirea cea nemărginită ce o au faţă de capul bisericei lor, şi prin acésta de biserica lor însaşi.

Raportul următor, despre cele întêmplate în aceste 2 zile, va confirma pe deplin aserţiunea de mai sus.

Suita.

Intocmai ca şi la Sĕlişte, Rĕşinari şi Petroşeni, visitaţiuni făcute în acest an, Escelenţa Sa a plecat la Sebeşul-săsesc însoţit de unii dintre sfetnicii sei din centru. Dela Sibiiu a fost însoţit de P. O. domni: asesorul consistorial *Zacharie Boiu, Dr. Eusebiu Roşca* şi Dr. *Elie Cristea*, precum şi diaconul *V. Orăsan* şi clericul *I. Comanescu*. Ear' la gara din Mercurea s'a mai ataşat la acéstă suită şi P. O. domn protopresbiter *Ioan Droc*.

La Rĕhău.

In drumul spre Sebeş cea dintâiu comună aparţinĕtóre protoprosbiteratului Sebeş este comuna fruntaşă *Rĕhău*.

La gara acestei comune au eşit spre întimpinarea Escelenţei Sale preoţii şi învĕţătorii cu elevii, în fruntea unui numĕr mare de ţĕrani din comuna amintită, precum şi din comunele *Câlnic* şi *Deal*.

La oprirea trenului Escelenţa Sa este intimpinat cu puternice aclamări de *„trăiéscă“*. Dându-se jos Escelenţa Sa, intiligentul preot din Rĕhău, dl *Nicolae Cărpinişan*, rosteşte următorul cuvênt de bineventare, care deasemenea a fost acoperit de furtunóse aclamări:

„Escelenţa Vóstră!
I. P. S. dle Arch. si Metrop.!

O generaţiune întrégă, ba aprópe două generaţiuni au apus în recele mormênt ducênd cu sine dorul ferbinte de a vedé şi în aceste părţi pe supremul lor păstor sufletesc şi cap al bisericei nóstre dreptmăritóre.

De aceea noi înţelegênd acum prea lăudata şi nobila resoluţiune a Escelenţei Vóstre de a cerceta centrul protopresbiteratului nostru şi a vĕrsa şi aici balsamul mângăitor al învĕţăturilor vecinice şi mântuitóre ce cu multă profusiune şi atât de des aţi împărtăşit fraţilor nostri din alte părţi: ne proşternem înaintea Escelenţei Vóstre, rugându-vĕ umilit, ca acum la întrare pe teritorul acestui protopresbiterat sĕ primiţi în numele locuitorilor din comunele mărginaşe: *Rĕhău*, *Câlnic* şi *Deal*, espresiunea sentimentelor nóstre de omagiu, adâncă stimă şi veneraţiune, şi permiţêndu-ne a săruta drépta binecuvêntătóre, sĕ vĕ dorim *bun sosit* şi sĕ rugăm necontenit pe Tatăl ceresc, ca sĕ vĕ ţină încă mulţi ani pe Escelenţa Vóstră drept îndreptând cuvêntul adevĕrului.

Sĕ trăiţi întru mulţi ani!“

Escelenţa Sa în puţine cuvinte, fiind timpul de rĕmânere al trenului fórte scurt, mulţumeşte pentru manifestaţiunea acésta plăcută şi după-ce împărtăşeşte binecuvêntarea archierésca asupra tuturor, se urcă în tren, care pleacă însoţit de ovaţiunile puternice ale numĕrosului public. Inteligenţa din comunele amintite, domni, preoţi, notari, învĕţători dimpreună cu soţiile d-lor s'au urcat deasemenea în tren spre a însoţi pe înaltul dignitar bisericesc.

La Sebeşul săsesc.

Puţin după órele 11 a. m. trenul întră în gara *Sebeş*. Peronul gării era îndesuit de public ales, îmbrăcat în haine de sĕrbătóre eşit spre întimpinare. De faţă era protopresbiterul tractual dl *Sergiu Medean* şi protopresbiterul în pensiune *Ioan Tipeiu* încunjurat de toţi domnii preoţi şi învĕţători din tract, magistratul oraşului în frunte cu primarul *Otto Konrad* şi senatorul *Vasilea Aldea*, căpitanul oraşului şi alţi onoraţiori.

După-ce se domoliră puternicele strigăte de *„trăiască“* şi *„hoh“*, cu cari a fost întimpinat Escelenţa Sa, protopresbiterul S. *Medean* a rostit următorul cald cuvênt de bineventare:

Escelenţa Vóstră!
Inalt Preasfinţite dle Arcriepiscop şi Metropolit!

Cu mare dor şi neastêmpăr au aşteptat fiii bisericei nóstre, clerul şi poporul din tractul protopresbiteral al Sebeşului, momentul fericit de a puté primí în mijlocul lor pe părintele, pe archipăstorul iubit.

Mare li-e deci bucuria, când ferbintea lor dorinţă o vĕd astăzi împlinită, avênd fericirea de a saluta în mijlocul lor pe Escelenţa Ta.

Pentru-că în adevĕr, ce bucurie, ce mulţumire mai mare póte avé poporul nostru, care trăeşte în împrejurări fórte grele, decât de a vedé şi saluta pe archiereul iubit, pe archipăstorul, despre care este convins, că cu zel neîntrecut şi cu râvnă apostolésca, cu vreme şi fără vreme, necontenit şi neobosit lucră pentru fericirea vremelnică şi vecinică a fiilor sei.

O dovadă fórte puternică a iubirii şi zelului cu care lucraţi, Escelenţă, pentru poporul, ce provedinţa divină 'l-a concrezut archipăstoririi Escel. Tale este ziua înălţătóre de azi, când la vêrstă înaintată şi din mijlocul atâtor ocupaţiuni şi greutăţi ce vĕ încunjură, primind învitarea poporului credincios din Sebeş, binevoiţi a descinde între noi, pentru sfinţirea bisericei nóstre de aici.

Pe când dau dar' espresiune imensei bucurii a clerului şi poporului din protopresbiteratul Sebeşului, îmi permit totodată în numele acsstora, a Vĕ aduce cea mai ferbinte mulţumită şi recunoştinţă pentru dragostea ce le arĕtaţi prin acéstă visitaţiune, pentru iubirea, zelul şi abnegaţiunea cu care lucraţi întru promovarea intereselor bisericei nóstre şi a poporului român. Şi asigurându-vĕ despre iubirea şi devotamentul cu care Vĕ datoreşte acest cler şi popor, mai implorând şi ajutorul părintelui ceresc, ca sĕ puteţi duce în deplinire actul sfânt de mâne, Vĕ urez deplină sănĕtate şi un bine aţi venit în mijlocul nostru! Sĕ trăiţi la mulţi ani!!!

Escelenţa Sa emoţionat de primirea ce i-se face, rĕspunde că acéstă manifestaţiune făcută persónei Sale o priveşte că făcută bisericei, al cărei cap este, şi mulţumeşte pentru dragostea manifestată de către fiii sei sufleteşti.

După acestea primarul oraşului dl Otto Konrad ţine următórea vorbire:

„Escelenţa Vóstră. Imi iau voe a vĕ saluta cu cea mai mare devoţiune pe Escelenţa Vóstră, în numele acestui oraş. Oraşul sĕrbéză presenţa Escelenţei Vóstre între zidurile sale ca eveniment de mare însemnătate, pentru-că toţi locuitorii, fără deosebire de confesiune, onoréză în Escelenţa Vóstră atât pe capul suprem al bisericei gr.-ort., precum şi pe înaltul promovător al iubirii de patrie şi de neam, al vieţii nóstre de stat şi al culturei. Fie ca ciasurile petrecute de Escelenţa Vóstră între zidurile nóstre sĕ aducă binecuvêntare comunităţii bisericeşti gr.-ort. şi oraşului, şi tot aşa şi adevĕrată mulţumire pe seama Escelenţei Vóstre. Dumnezeu sĕ vĕ protégă, Escelenţă, în oraşul nostru!“

Escelenţa Sa rĕspunde, mulţumind primarului, tot în limba germană şi esprimându-'şi dorinţa, ca locuitorii oraşului Sebeş sĕ vieţuéscă şi de aici înainte în bună înţelegere spre binele şi înaintarea acestui oraş.

Ambele vorbiri ale Escelenţei Sale au făcut bună impresie la toţi şi ovaţiunile urmate acestora pare-că erau nesfêrşite.

După-ce s'a făcut recomandarea persónelor oficióse, Escelenţa Sa trece prin frumosul spalir făcut de către membrii Reuniunii meseriaşilor numită *„Andreiana“* şi se urcă în trăsură, la care erau înhămaţi 4 cai.

O parte însemnată a publicului se urcă deasemenea în trăsuri şi astfel se formézá un frumos cortej, în fruntea căruia mergea un banderiu compus din călăreţi din comunele *Pian*, *Rĕhău*, *Laz* şi *Lancrăm;* îi urma în şiruri de patru, Reuniunea de cântări şi apoi numĕrósele trăsuri.

Astfel înaintéză imposantul cortej încet prin spalirul de mulţimea de ţĕrani din loc. Ordinea este exemplară, ceea-ce face onóre pompierilor şi poliţiei, cărora a fost încredinţată susţinerea ei. In sunetul clopotelor dela tóte bisericile din acest oraş imposantul cortej ajunge în strada „Grecilor“, de unde se începe locuirea în massă a Românilor. La pórta triumfală ridicată în acéstă stradă a eşit spre întimpinare comitetul parochial şi tinerimea şcolară. Parochul *Zevedeiu Murĕşan* îmbrăcat în odăjdii bisericeşti, cu sfânta evangelie în mâni, rosteşte următoriul cuvênt de bineventare:

„Escelenţa Vóstră
Inalt Preasfinţite dle Archiepiscop şi Metropolit!

Românul de când e, totdeauna a fost cu credinţă tare şi alipit cu trup şi suflet de sfânta sa biserică. Aşa a fost în trecut şi aşa e şi azi. Şi cum nu, când vede şi e deplin convins, că singur sfânta nóstră biserică strămoşéscă a fost, care atât în zile senine, de cari puţine a avut, cât şi în zile negre, ea singură a fost scutul şi conservarea, mângăierea şi mântuirea nóstră.

In biserica străbună şi-a aflat Românul scăpare în trecut şi şi azi singur sf. nóstră biserică e locul de întărire şi mângăiere. Ea este carea ne încălzeşte, ne luminéză, ne îndréptă şi conduce în valurile lumii acesteia de multe-ori chiar prea grele.

De aci urmarea firéscă este, că poporul român e unul din cel dintâiu întru iubirea, cinstea şi veneraţiunea ce o dà antestătătorilor bisericei sale şi îndeosebi capului seu bisericesc.

Puţine popóre sunt, cari sĕ-'şi cinstéscă, iubéscă şi venereze pe capul bisericei sale, ca Românul, şi cari să doréscă cu o aşa duioşie a-'şi vedea pe acesta în mijlocul seu, penfru a-'i da binecuvêntarea archierésca.

Escelenţa Vóstră!

Poporul român gr.-or. din Sebeşul-săsesc, din acéstă comună parochială, una din cele dintâiu ale archidiecesei ce păstoriţi, un stîlp puternic al bisericei nóstre străbune, de de mult avea o mare dorinţă în pieptul seu, de a vedea în mijlocul lor pe Inalt P. Sf. Vóstră „Păstorul cel bun şi înţelept“. Acéstă dorinţă azi o vedem împlinită.

Mare e bucuria nóstră în ziua de azi şi neuitată va fi în fiii acestei parochii.

Vĕ mulţumim din inimă, asigurându-Vĕ de fii adevĕraţi şi cei mai supuşi credincioşi.

Prin acésta ne-aţi făcut, ca mai tare sĕ ne alipim de sfânta nóstră biserică străbună naţională şi sĕ fim mai zeloşi întru îndeplinirea datorinţelor nóstre către ea, dela care ne vine tot binele.

Plini de bucurie, cu braţele deschise şi cu inimă curată Vĕ primim în mijlocul nostru zicêndu-vĕ „Bine aţi venit“, şi rugăm din tot sufletul nostru pe Dumnezeul ceriului, sĕ vĕ lungéscă anii vieţii plini de sănĕtate şi vîrtute, ca sĕ mai puteţi încă mult propovĕduí învĕţăturile aşezate în acéstă sfântă evangelie a lui Iisus Christos spre binele şi fericirea nóstră.

Sĕ trăiţi Escelenţa Vóstră mulţi ani fericiţi.

Trăiéscă!“

Şí aici Escelenţa Sa mulţumeşte vorbitorului şi comitetului parochial de primirea ce i-se face, zicênd că vine sĕ-'şi împlinéscă o datorinţă ce are, datorinţa părintelui de a-şi vedea şi povĕţuí pe fiii sei.

După ce a primit dela d-şóra *Murĕşan* frumosul buchet oferit, înaintéză pe jos până la biserica „cea nouă“: Frumósa şi spaţiósa biserică este pe dată îndesuită de public. Aici se rosteşte o scurtă rugăciune, şi după-ce Escelenţa Sa adreséză o vorbire plină de părinţeşti învĕţături, se retrage la cuartirul destinat în casele dlui protopresbiter *Ioan Tipeiu*, un consătean şi vechiu prietin al Esc. Sale.

După o mică pausă primeşte deputaţiunea preoţilor şi învĕţătorilor din tract, a comitetului parochial şi diferitele corporaţiuni din loc, şi tuturora le adreséză cuvinte de încurajare şi poveţe.

După prânz a făcut mai multe visite, ear' seara, fiindcă a doua zi urma sfinţirea bisericei renovate, a asistat la serviciul numit „priveghere“ celebrat în biserica „nouă“ de către d-nii Zacharia Boiu, Sergiu Medean şi Vasilie Domşa. *Arghir.*

Apponyi despre chestia naţionalităţilor. Alaltăeri şi-a ţinut în Jászberény darea de sémă despre activitatea parlamentară contele *Aponyi Albert*, — prima dare de sémă de când a întrat în partidul guvernamental. Vorbind despre liberalism, instituţiuni liberale şi prestigiu, cu ajutorul cărora grandiósa (fenséges) naţiune maghiară va puté sĕ ţină în sfera puterii sale de atracţiune pe cetăţenii nemaghiari, — marele opoşiţionist de odinióră a zis şí următórele:

„Oh, ştiu eu bine, că pĕcătósele agitaţiuni naţionalistice au şi astfel de manifestaţiuni şi — ceea-ce e şi mai important — astfel de preparative, în contra cărora lupta directă nu 'i ertat sĕ pauseze, asprimea necruţătóre nu 'i ertat sĕ înceteze; ştiu, că asigurarea unităţii naţionale pretinde disposiţiuni îndreptate direct spre acest scop, ştiu însĕ şi aceea, că tóte acestea, fără acea forţă morală, pe care o dă prestigiul naţional ocrotit în tóte direcţiunile şi neesceptionabila funcţiune a instituţiunilor de stat, fără forţa ce o dă autoritatea dreptului şi dreptăţii, sunt muncă zadarnică. Conştiinţa de sine nu póte fi suplinită prin vapor, nici forţa prin violenţă; *dacă voim, ca toţi sĕ stimeze şi iubiască patria acésta, sĕ o facem de aşa, ca sĕ impună stimă şi iubire*“.

Asociaţiunea la Băile-Herculane.

Seara de cunoştinţă.

Pentru a putea lua parte la aşa numita „*Seară de cunoscinţă*“, mi-am rescumpĕrat pe preţul unei coróne un „semn distinctiv“, un fel de cocardă vênĕtă cu inscripţia „Astra“, nu atât pentru a mĕ cunósce lumea că sunt şi eu un participant la adunare, ci mai ales pentru motivul, ca sĕ pot beneficia de o reducere de 50% la preţul camerelor şi de 25% la consumaţiuni, ceea ce în mare parte nu ni-a prea succes, reducerea fiind o chestiune mai mult facultativă. Inarmat dar cu insigniile Astrei şi basat mai ales pe vre-o doi bani în pungă, majestos mi-am îndreptat pasul spre „Salonul de cură“, localitate destinată pentru seara de cunoscinţă, concert, bal şi banchet. Acest edificiu pompos, ca şi curtea Rudolf, Francisc Iosif şi vila Elisabeta, s'a zidit sub conducerea profesorului cavaler de Dodorer, de la politechnicul ces. şi reg. din Viena. Pompa colorilor însocită de lumina electrică a cel puţin 250 lampióne, cari luminau feeric prin vastul şi elegantul salon, „redestéptă în cercetător farmecul povestitor din Orient“. Pe frontispiciul salonului de cură e cu litere mari gravată inscripţia: „SALUTI ET LAETITIAE!“ — Sănĕtăţii şi veseliei!“

Sănĕtoşi eram, dar voioşi nu prea, deci haid' în salon, dacă suntem învitaţi de o inscripţie gravată tocmai în limba nóstră străbună! Sĕ facem cunoscinţă cu fraţii nostri veniţi din patru unghiuri, dór nu înzĕdar o numim noi „seară de cunoscinţă“.

Când am întrat în salon, se jucase tocmai o tombolă. Era lume multă, români şi străini de ambe sexele. O linişte adâncă domnea în întreg salonul; numai un „împiegat al tombolei“ striga din rĕsputeri numerii scoşi, în tóte trei limbile patriei. Asta mi-a plăcut, şi mi-am zis: „Vedeţi, că totuşi se respectă legea despre naţionalităţi, — la tombolă!“

Dar când am auzit rostindu-se afurisitul numĕr „13“, am încremenit şi haid' tunde-o băiete, aici nu e de tine! Am întrat dar în restaurantul din nemijlocita apropiere şi acolo am găsit multă lume românéscă, aşezată pe la mesele cu bere şi vin, făcêu se vede studii din bereumatologie şi vinologie. Unii însĕ erau de tot serioşi şi discutau cu o gravitate profundă chestiile de azi încopciate cu lucrurile de mâne. Intr'altă parte a restaurantului am aflat apoi spre marea mea bucurie pe On. membri din comitetul central dimpreună cu stim. lor familii, şi anume familia P. Cosma, Sibiiu, fam. Cosma Timişóra, L. Simonescu, Iosif Vulcan, George Pop de Băsesci, fam. Dr. C. Diaconovich, fam. Dr. I. Beu, O. Tilea, fam. Nic. Togan energicul naţionalist Petre Călciunariu şi pe alţii. Am luat o bere solvită cu 28 fileri şi am trecut iarăşi în salon, când iată tinerul stud. univers. dl Tiberiu Bredicean dă curs liber unui vals drăgălaş la sunetul capelei militare dela reg. 33 din Arad, staţionate aici pentru seson.

Dar nu-i jocul pentru mine, sunt mai mult bĕtrân, decât tinĕr, dar nici salonul acesta de nasul meu; m'am coborit în partea suterană a „Salonului de cură“ în bereria din aşa numitul „subsol“. Aici, altă viaţă, altă animaţie, altă însufleţire! Protopresbiteri mai „practici“, preoţi mai destoinici, dascăli mai harnici, corişti puternici, şi notărăşei cam volnici îşi petrecêu „în dulce iubilo“ şi se delectau la ariile naţionale, mai jalnice şi doióse, mai voinicesci şi înspirătóre de dragoste, esecutate cu mult foc de un taraf de làutari din Bozovici, în frunte cu măiestrul lor, „sireacul“ Luca Simu. Dar ori şi cât m'am desfătat la privelîştea acésta încântătóre, eu şi mulţi alţii totuşi n'am putut face „multe cunoscinţe“. Nu, pentru-că amĕsurat principiului: „Similis simili gaudet“, óspeţii se postaseră la mese după ţinuturi şi oraşe, Almăjenii aici, grănicerii de pe valea Cernei colo, Lugojenii la o parte, Caransebeşenii la alta; iar cei chiar străini de tot — străini pentru noi, şi noi pentru ei, — îi vedeai singuratici mai preumblându-se, mai bênd stante sessione câte un pocal de bere, aşa numitul „Stehbier“. Ar trebui dar, ca în fine sĕ se afle modalităţile pentru arangiarea în adevĕratul înţeles al cuvêntului a „sĕrilor de cunoscinţă“!?

O privire fugitivă prin băi.

După un somn dulce, Dumineca diminéţa după órele cinci am făcut o mică preumblare prin băi, şi într'altele étă ce mi-am însĕmnat:

In faţa cuartirului meu (Ferdinands-hof) se află baia „Sarolta“, asupra căreia e o terasă pentru capela militară, carea din salonul de cură s'a mutat pentru o óră aici, spre a-mi oferí unele momente de distracţie. Capela, sub conducerea dlui Iacob *Pazeller* esecuta tot arii românesci. Din jos de terasă într'un zid al băii am aflat următórea inscripţie: „Franciscus, Austriae imperator, Hungariae, Boh. Long. Ven. Gal. Lod. et Illyr. Rex, cum augusta conjuge Carolina itinere faustissimo imperii provincias perlustrans insignes antiqua salubrim aquarum laude Thermas herculanas. Ad Meadiam invisit die I. Oct. MDCCCXVII.“ — Lângă curtea „Ferdinand e baia „Elisabeta“. Pe piaţa Herculană e „Curtea Francisc“. In mijlocul pieţii e monumentul lui *Hercule*, de o înălţime de 8 metri, cu 4 fântâni săritóre, cu un basin rotund, vĕrsat din materii de rĕmăşiţe de tunuri. Apa e fórte bună şi recoritóre. După aceea urméză „Curtea Teresiană“ şi vis-à vis spitalul militar. Mergênd mai departe, dàm de „baia Ludovic“, în faţa căreia e situată capela rom. cat. Pe pajistea Széchenyi (Le pre Szechenyi) în sus aflăm în zidurile din stânga două rĕmaşiţe de sarcofage romane, cari şi acum bine se pot observa. Nu departe dăm de isvorul „Carol“ cu apă naturală de beut, ear' mai în sus dăm de baia „Hercule“, unica baie, carea nu cuprinde substanţe sulfurice, ci „e de natură salină, puţin mineralisată, dar de o enormă cantitate de apă termală“. Mai în sus dăm de drumul ce duce la „Spelunca lotrilor“ (Grotte des larons), ear' ceva mai în sus am dat de o inscripţie în limba maghiară, de cuprinsul, că la 16—21 Septembre, anul 1872, s'a ţinut în Băi un congres al medicilor şi naturaliştilor din patrie, 909 la numĕr. Ar fi consult, ca şi „*Asociaţiunea*“ nóstră sĕ aşeze la un loc potrivit o asemenea *tablă comemorativă* întru amintirea ţinerii adunării sale generale în 1900 în Băile-Hereulane. Ce credeţi n'ar fi bine?

Acum, după ce am făcut şi o baie în stabilimentul „Hercule“, cred, că s'au sculat şi domniile; sĕ ne grăbim deci spre centru.

Bineventarea Comitetului central.

La órele 8½ a. m. membrii comitetului central se întrunesc toţi la locuinţa presidentului Asociaţiunei, a Rev. Domn *I. M. Moldovan*, în „Vila Elisabeta“. După 10 minute sosesc la locuinţa presidentului membrii comitetului cercual din despărţĕmêntul Caransebeş în frunte cu presidentul acestuia, P. O. D. *Andreiu Ghidiu*, protopresb. şi membrii comitetului arangiator sub conducerea veteranului protopresbiter, P. O. D, *Mihail Popovici*. In numele ambelor comitete Dl Dr. *I. Popovici*, advocat în Orşova, salută Comitetul şi pe presidentul Asociaţiunei, prin o căldurósă verbire, al cărei mic reasumat 'l dăm în următórele:

Reverendissime Dle president!
Onorat Comitet central!

Asociaţiunea pentru cultura şi literatura poporului român a descins de astădată pentru a doua óră prin părţile nóstre bănatice. Insemnate şi de o deosebită importanţă sunt locurile acestea pentru noi, căci tótă petricica — de-ar putea grăí, — multe ar putea enara despre gloria şi vitalitatea strămoşilor nostri. Aţi venit pe aceste locuri frumóse şi interesante, de cari se légă tot odată multe evenimente istorice din trecut. Clasice sunt aceste locuri, clasică e şi doina din fluieraşului românului. Românul e conservativ, ţine mult la datinile şi obiceiurile sale. Astfel şi-a putut păstra prin vécuri *limba* sa erezită dela strĕbunii sei, anticii romani!

Problema Asociaţiunei e de a rĕspândí cultură şi literatură în tóte păturile sociale românesci din patrie. Progresul făcut până acum e mulţumitor, graţie stăruinţei conducĕtorilor Asociaţiunei, cari merită tótă lauda şi admiraţiunea. Ca membru al comitetului arangiator mi-s'a dat mie onórea a vĕ felicita de bună sosire. Vĕ zic dar un „Bine aţi venit!“ la malul Cernei celei bĕtrâne, cântate adese-ori în baladele lui *Iorgovan* (Hercule)!“

Vii aclamări de „Sĕ treiéscă“ la adresa presidentului şi a Comitetului central.

Rev. Domn, I. M. *Moldovan*, presidentul Asociaţiunei, rĕspunde oratorului prin o vorbire cam de următorul cuprins:

Prea stim. Domni!

Vĕ mulţumim din inimă pentru ostenelele şi sacrificiile aduse pentru Asociaţiunea culturală, ai cărei conducĕtori suntem. Asociaţiunea spre a-şi putea împliní scopurile şi problemele sale, poftesce şi dela D-Vóstră sacrificii atât morale, cât şi materiale. Dar D-Vóstră dedaţi sunteţi cu sacrificii şi mai mari. Căci ca bravi grăniţeri vi-aţi vĕrsat sângele cel mult apărându-vĕ moşia în contra păgânilor cutropitori. Şi fiind-că şi de astădată numai sacrificii aduceţi faţă de instituţiunea nóstră culturală, rog pe D-ḑeu sĕ vĕ deie putere, rĕsplătindu-vĕ însutit jertfele aduse. Să trăiţi la mulţi ani fericiţi!

(Va urma).

Din România

Conflictul româno-bulgar.

In chestia *conflictului româno-bulgar* e mult discutat, mai ales în presa oposiţională a României, intervievul unui corespondent dela „*Kölnische Zeitung*“, avut cu ministrul-president *P. Carp*.

Intrebat asupra conflictului, d. Carp a rĕspuns că guvernul român are altă atitudine de cât presa românéscă. Bulgaria urmăreşte scopuri nedorite de România, dar' totuşi discuţiile dintre ambele state nu ar fi avut loc, dacă ramificaţiile mişcărei bulgăreşti, de demult pregătite, nu ameninţau ordinea şi siguranţa personală a României.

Noi urmărim criminali prinşi, ear resultatele instrucţiei, întru cât am descoperit complotul premejdios păcei balcanice urzit la Sofia, le-am comunicat puterilor interesate la menţinerea păcei. Asemenea am dat Bulgariei ocasia sĕ urmăréscă pe vinovaţii aflători pe teritoriul sĕu.

Ast-fel România şi-a îndeplinit datoria şi respinge insinuarea că provócă şi caută conflictul.

Dacă Bulgaria are pofte rĕsboinice, România n'are motiv s'o imiteze. România nu mobiliséză nici un soldat, aşteptând liniştită desvoltarea lucrurilor.

Intru cât instrucţia a dovedit — termină d. Carp — că comitetul primejdueşte pacea, s'a lăsat puterilor sarcina demersurilor viitóre.

Cât pentru propriul teritoriu, România va şti sĕ asigure ordinea şi siguranţa. *Atitudinea Bulgariei faţă de comitetul macedo-bulgar nu va produce conflict; dacă însĕ criminalii din Sofia vor rĕmânea nepedepsiţi, Românıa va expulza pe toţi bulgarii fără pasport*, ear cei cu pasport vor fi supraveghiaţi poliţieneşte“.

In timp ce România observă însĕ atitudinea corectă şi calmă în afacerea acestui conflict, pretinzênd dela guvernul bulgar numai ceea ce în asemenea casuri ori-care stat e în drept a pretinde, Bulgaria dă încă tot pe grozavul. Deşi nu are nici ce sĕ deie de mâncare armatei, totuşi concentréză mereu trupe la graniţa română. Astfel din *Ostrov* se raportéză, că în satul *Vladomir* sunt 1200 de ómeni, jumĕtate Bulgari armaţi şi restul Turci fără arme, deóre-ce autorităţile bulgare n'au încredere în acestia din urmă; în satul *Callpetru* sunt 2300 de ómeni, cari stau în cuartire. Acolo sunt multe fortificaţii făcute de curênd. In casa unui bogat proprietar din localitate se află 20 de tunuri.

La *Medgidie-Tabia* sunt 16 tunuri aşezate în baterie cu 60 de soldaţi bulgari, cari le păzesc. In *Silistra* sunt 2500 de soldaţi, grosul trupelor fiind transportat aiurea. In satul *Akadanlar* sunt 400 de călăreţi, repartisaţi prin casele locuitorilor şi 300 de voluntari revoluţionari armaţi tot ca şi soldaţii. Aceştia au venit de acum două sĕptĕmâni. In satul *Curapunar* sunt 300 călăreţi, ear în *Varna* şi *Pasargic* sunt trupe numĕróse.

Acesta e numerul exact ale forţelor Bulgarilor la frontieră. Posiţia trupelor se schimbă zilnic.

De altcum trupele bulgare sunt în mare miserie; o pâne e împărţită la câte patru soldaţi; soldaţii desertéză care cum pot şi trec în România, plângêndu-se de miserie şi tratament rĕu, şi cerênd sĕ fie ori înrolaţi în armata română, ori puşi la lucru.

Pe de altă parte în organul francez „L. Effort“ din Geneva banda sarafovilor tractéză chestia asasinării lui Mihăilénu în ton fórte cinic şi obraznic, debutând cu insulte noue la adresa României şi zicênd la sfêrşitul articolului, că *România e gendarmul sultanului şi agentul provocător al alianţei triple.* Intru cât însĕ România e gendarmul cuiva şi agent provocător, ori element de ordine, ar puté bulgarii sĕ înţelégă din advertismentul primit de la Petersburg. Anume semioficiósa „Petersburkaja Vjedomosti“ raportéză, că contele *Lambsdorf*, şeful ministeriului de esterne rusesc, a notificat guvernului bulgar, că *va lăsa Bulgaria de tot în grija ei proprie, dacă nu se va grăbi sĕ deie României satisfacţia cerută.*

O altă veste de puţină îmbărbătare pentru Bulgaria e ştirea dată din Constantinopol, că guvernul turcesc a închis liceul bulgar din Monastir, fiind-că în cursul investigaţiei făcute în chestia asasinării preotului Safov s'a constatat, că profesorii acelui liceu sunt agenţii lui Sarafov.

NOUTĂŢI

Promoţie. Joi, în sĕptămâna trecută s'a promovat de doctor în medicină la facultatea din Budapesta, d-l Ioan Bucur, de origine din Săcădate. D-l Bucur, fiu de ţĕran, a fost stipendist al fundaţiunei „Gozsdu“. In tot decursul anilor de studi a fost unul dintre cei mai sirguincioşi la studiu şi zelos întru spriginirea acţiunilor tinerimei române. Sperăm, ca şi în viaţa practică sĕ va dovedi un membru folositor al neamului sĕu. Ii dorim succese.

*

Din causa sfintei sĕrbători Inălţarea S-tei Cruci, numărul proxim al fóiei nóstre va apăre numai Sâmbăta viitóre.

*

Nóuă profesóră la scóla „Asociaţiunii“. Comitetul Asociaţiunii în şedinţa de eri a ales profesóră pentru desemn şi caligrafie la şcóla de fete pe domnişóra *Vlad.*

*

Reuniunea română de musică din *Sibiiu* e convocată la *adunare generală* pe mâne (26 Septembre n.) seara la 6 óre, în sala de la „Musikverein“. Obiectele de pertractat: raport general; censurarea socotelilor; budgetul anului 1900/1901; propuneri eventuale; alegerea comitetului; alegerea comisiunei pentru autenticarea protocolului adunării generale.

*

Dela reuniunea sodalilor. La *„fondul de acuirare a unei case proprii cu o hală de vênzare“* a „Reuniunei sodalilor romiân din Sibiiu“ au contribuit cu câte 20 bani:

Ioan Ivan, notar (Gurarîului), Dr. George Prunaş, medic, Ecaterina Prunaş n. Rebega, Ghiţă şi Cornel Prunaş (Orlat), Ilie Măcelariu, proprietar, Maria Măcelariu, Arsenie, Mărioara Măcelariu, şcolăriţă (Gurarîului), George Romanul, protop., Milica Romanul Papiu, Aurel şi Cornel Roman, juni, Alexandru Moldovan sen., George Ghila, presbiter (Deva), Constantin Cristiu învĕţător (Sĕlişte), George Costea, vameş, Ana Costea, d-şóra Maria Costea, George Costea, caporal Elena Buian, Paraschiva Buian, Elena Baciu, Iacob Cărătuş, sod. măsar, Ioan Petraşcu, croitor, Vasilie Morariu, expres, Ioan Morariu, pantofar, Ioan Bolta, sodal cismar, George Ucenic, sodal măsar, Ioan Chirca, proprietar, Ioan Simtion, sergent, Nicolau Gabor, măiestru petrar, Eugenia Bologa, şcolăriţă.

*

Teatru în Brad. Sâmbătă (29 Septembre st. n.) se va da în Brad la hotelul „Central“ o representaţiune teatrală, urmată de petrecere cu dans, din al cărei venit o parte e destinată pentru fondul „Convictului“ dela gimnasiul gr. or. din Brad. Se va juca piesa „O scrisóre perdută“ comedie De I. L. Caragiale. Inceputul la 7½ óre. Intrarea: loc I. 1 fl., loc II. 80 cr., parter 60 cr., pentru copii 30 cruceri.

*

Explosie la topitórele din Calan. Joi (20 Septembre n.) la topitórea de fer din *Calan* (Puszta-Kalàn) în comitatul Hunedórei a explodat cuptoriul cel mare, omorînd doi ómeni şi vulnerând grav cincisprezece

*

Juvenal Stefanelli, profesor de religiunea gr. or. la gimnasiul de stat din Cernăuţi, la cerere proprie a fost trecut la pensie.

*

O nóuă serbătóre naţională în Sêrbia. Fóia oficială a Sêrbiei publică un ucaz contrasemnat de toţi ministrii, prin care ziua de 24 Septembre, ziua naşterii nouei regine, e decretată zi de sĕrbătóre naţională.

*

De la comitatul Sibiiului. Oficiul de vicecomite al comitatului Sibiiu cu publicaţiunea dto 18 Septembre Nr. 17175 din 1900 face cunoscut, că comisiunea verificătóre chiămată a rectifica lista membrilor virilisti ai comitetului municipal, îşi va ţiné şedinţele în biroul protonotarului comitatens în 2 şi 3 Octobre st. n. In aceste zile lista va fi espusă spre vedere publică, şi totatunci se pot face eventualele reclamări, în scris ori verbal, pentru suscepere în listă.

In sensul §-ului 27 al art. de lege XXI. din 1886 toţi cari voiesc a profita de favorul §-ului 26 al legii menţionate sunt poftiţi a-şi documenta în decursul şedinţelor, verbal ori în scris, îndreptăţirea de a li-se computa contribuţia duplu, altcum vor remâné de astădată lipsiţi de acest favor. Conspectele de dare, cari servesc de basă la rectificarea listei virilistilor, sunt espuse în biroul protonotariului, putêndu-se face reclamări contra lor până în 1 Octomvrie. Lista virilistilor statorită se va afişa în 6 Octomvrie a. c. la casa comitetului şi se va espune vederei publice în decurs de 15 zile în cancelaria protonotariului comitatens. Recursele contra ei se pot subşterne în terminul acesta la comisiunea revizĕtóre permanentă.

*

Comitetul municipal al comitatului *Alba-inferioară* pe 27 Septembre st. n. e covocat la adunare generală estraordinară în *Aiud.* Intrĕ objectele puse la ordinea zilei e şi rescriptul ministrului de agricultură în chestia inactivării art. de lege XVII din 1900 despre statificarea veterinagiului, avênd adunarea sĕ facă ministrului propuneri cu privire la numĕrul, teritoriul de activitate şi sediul veterinarilor de pe teritoriul comitatului. Apoi aprobarea contractului de arêndă încheiat întrĕ oraşul Ocna-Sibiiului şi casina de acolo; hotărire asupra recursului dat contra alegerii de notar în Oiejdea; conclusul representanţelor comunale din Făget (M. Bükkös) şi Uzd pentru înfiinţarea de biblioteci poporale etc.

*

La facultatea teologică din Cernăuţi e numit profesor estraordinar la catedra de dogmatică specială predicatorul catedral *Dr. Stefan Saghin,* ear' în locul seu e numit predicator Dr. Orest Popescul, catechetul de la şcóla poprală din Cernăuţi.

*

† Augustin Mada. Marţi în 18 Septembre st. n. a trecut la cele eterne clericul absolut *Augustin Mada* din Băba, tractul Deeşului, în urma unui morb greu de tifus. Inmormêntarea i-s'a făcut Joi, luând parte la acest trist ceremonial public numĕros şi distins. Il plâng părinţii, rudeniile şi cunoscuţii. Trist şi deprimător e casul pentru noi, colegii lui, cari 3 ani de zile am petrecut la olaltă, ducênd o viéţă frumósă şi plină de ilusii, în seminariul archidiecesan. Trist şi deprimător este din acea causă, că fratele Mada este al 3-lea coleg, care în vara acésta, după absolvarea cursurilor clericale, ne-a părăsit şi a plecat în cărările de unde nu mai este întórcere. *(Un coleg).*

*

Cas de mórte. *Mircea D. Monole,* fiul de 6½ ani al parochului gr.-or. din Têrlungeni, a rĕposat alaltăeri. Inmormêntarea i-se face azi la 2 óre p. m.

*

Şahul şi sultanul. In călĕtoria sa prin Europa şahul era sĕ cerceteze şi pe sultanul în Constantinopol, dar planul acesta s'a abandonat definitiv, din causă, ca nu s'a putut ajunge la înţelegere în privinţa ceremoniilor de primire. Ambii sunt suverani, dar sultanul ca succesor legal al profetului şi calif, *nu recunóşte şahului egalitate de rang,* pe când şahul, de altă parte, nu voeşte sĕ se recunóscă inferior în rang sultanului. Astfel întâlnirea plănuită a rĕmas baltă.

*

A cincea Evangelie şi cuvintele lui Christos. Numĕrul mai nou al *Revue des Revues* dă scire despre o sensaţională descoperire. Anume, trei profesori dela universitatea din Strassburg: *Spiegelberger, Schmidt şi Iacoby* au descoperit douĕ fragmente din evangelia a cincea. Universitatea din Strassburg a ajuns adecă zilele acestea în posesiunea alor douĕ volume de papirus, cari după opiniunea profesorului *Iacoby* conţin *a cincea Evangelie,* acea Evangelie despre care fac amintire şi sfinţii Hyppolit şi Epitan în scrierile lor.

Intr'unul din papire se descriu *patimile lui Christos,* ce le-a suferit în grădina Ghetsimani. Descrierea acésta *difere cu totul* de cea de până acum. In celalalt papir se enarézză *învierea,* numai cât descrierea acésta este fórte mancă.

Deodată cu descoperirile acestea vine ştire şi despre o altă descoperire interesantă. Sfântul Ioan anume în evanghelia sa, după enararea scenei adulteriului scrie (VIII. 8—9—10): „Şi earăşi plecându-se jos scria pe pămênt. Ear ei după-ce auziseră acestea, şi mustrându-se de cuget, eşiră unul câte unul începênd dela cei mai bĕtrâni până la cel din urmă; şi a rĕmas Iisus şi muierea în mijloc. Ear ridicându-se Iisus şi nevĕzênd pe nimenea afară de muiere, zise ei: Muiere, unde sunt pârîşii tei? nimeni nu te-a osândit“?

In multe feliuri şi chipuri au explicat deja cuvinteie acelea, cari Iisus le-a scris pe pămênt. Dar acum Gregory, prefesor la universitatea din Lipsca, declară cu tótă hotărîrea, ca a aflat cuvintele lui Christos. După dînsul Mântuitoriul a scris următórele în pulvere:

„Ebdad a omorît pe amicul seu Modar în pustie. Horan a făcut cu înşĕlăciune pe muierea lui Bunan sĕ fugă cu el. Pe muierea lui Arvet o au silit sĕ cedeze locul pentru Munan“.

Acésta a fost causa, că toţi au eşit, fiind-că toţi s'au simţit vinovaţi.

*

Şahul în Viena şi Budapesta. După petrecere de patru zile în Viena ca óspe al M. Sale împĕratului şi rege al nostru, Şahul Persiei a sosit a séră cu trenul de 7 óre la Budapesta, fiind întimpinat la gară de archiducele Iosif August şi condus, în trăsură de curte, la cuartirul ce i-se arangiase la hotel Hungaria. In Viena întrĕ alte onoruri făcute exoticului óspe, s'a dat Vineri mare prânz de curte, la care au luat parte toţi archieducii şi archiducesele aflătóre în Viena, ministrii comuni ai monarchiei, ministrul-president al Austriei, ministrul-president al Ungariei, dignitarii civili şi militari ai curţii imperiale şi suita şachului. Locul de onóre la masă 'l ocupa şahul, la stânga lui şedea împĕratul, iar la drépta archiducesa Isabella. Séra a fost representaţiune de gală la opera de curte.

*

Câţi ani trăieşte un cal? Sĕptĕmâna trecută a murit în Aiud un cal, care conform afirmării câtorva ómeni demni de încredere, era de *cincizeci şi unu* de ani. Stăpânul calului spunea că 'l avea de 35 ani şi când îl cumpĕrase încă era deja cal bĕtrân.

*

Armata lui Waldersee. Septămâna trecută a sosit la Hongkong în China contele Waldersee, spre a lua comanda supremă asupra trupelor europene. De cumva puterile nu se vor certa înainte de a-şi începe Waldersee activitatea, va avé sub comanda sa următórea armată: Din partea *Germaniei* 15¾ batalióne de infanterie, cu 4 companii de cavalerie şi 11 baterii de tunuri, de tot 22.000 soldaţi cu 62 tunuri; din partea *Franciei* 16 batalióne, cu 2 companii de cavalerie şi 13 baterii de tunuri, de tot 17.000 de soldaţi cu 76 tunuri; din partea *Japoniei* 12 batalióne cu 3 companii de cavalerie şi 10 baterii, de tot 16.000 soldaţi cu 58 de tunuri; din partea *Rusiei* 12 batalióne, cu 3 companii de cavalerie şi 3 baterii, de tot 15.000 soldaţi cu 22 tunuri; din partea *Statelor-Unite* 6 batalióne cu 14 companii de cavalerie şi 8 baterii, de tot 10.000 soldaţi cu 48 tunuri; din partea *Angliei,* cea mai superbă şi cea cu mai mari interese în China, 8 batalióne cu 4 companii de cavalerie şi 3 baterii, de tot 7300 soldaţi cu 12 tunuri; din partea *Italiei* 2 batalióne de infanterie şi 1 baterie, de tot 2100 soldaţi şi 4 tunuri, ér din partea *Austro-Ungariei* 300 soldaţi matrozi.

*

Sinagogă într'un orfeu. Eri s'au început sĕrbătorile mari ale evreilor, avênd ei sĕ serbeze eri anul nou, azi sĕrbătórea „Rosch-Haschono“, ear' în 3 Octobre „Jomkipur“. La aceste sĕrbători tótă suflarea jidovéscă merge la biserică, şi cum în Cluj sinagoga e cu mult prea mică, de cât sĕ pótă cuprinde pe toţi credincioşii legii mosaice ai Clujului, comitetul comunităţii religióse a închiriat orfeul „Ujvilág“ şi l'a adaptat în sinagogă.

*

Ştiri mĕrunte. Tinĕrul Dr. Aurel *Vlad* şi-a deschis cancelarie advocaţială în Deva. — De la comitatul Hunedoarei s'a înaintat rugare la ministrul de comerciu pentru a întroduce pe linia ferată *Simeria-Piski* vagóne sistem nou, în locul celor vechi de sistem cu uşă la fie-care cupeu. — De pe Têrnave, valea Murĕşului, Pian şi din părţile Bistriţei se scrie, că în anul acesta recolta viilor promite a fi abundantă. — In Peşteş a ars scrum făuriştea şi casa unui biet taur, cu tot ce avea în ea. Focul s'a escat din schinteile din făurişte, de la cari s'a aprins urloiul, apoi făuriştea şi casa. — Vineri (28 Septembre n.) se va ţiné în *Braşov* têrg pentru aprovisionarea miliţiei cu cai de călărit. Se vor cumpĕra cai în vêrsta de 4—7 ani. — Joi (27 Septembre n.) representanţa oraşului *Sibiiu* va ţiné şedinţă. Intre obiectele puse la ordinea zilei e şi rescriptul comandei de corp în chestia clădirei grajdiurilor de remontă. — La minele de cărbuni de la *Anina* s'a descoperit, la adâncime de 400 metri, un bogat strat de cărbuni.

Daruri de Crăciun pentru sĕraci.

„Mila dată seracilor te
curăţă de pĕcate, îţi câştigă
îndurare şi viaţă vecinică“.*)

Cu considerare la numĕrul de tot mare al sĕracilor nostri (copíi de şcólă, ucenici, vĕduve, etc.), subscrisul comitet la finea anului trecut a pus la cale între inimile îndurătóre o modestă colectă în bani, alimente şi îmbrăcăminte, ce s'au împărţit în ajunul Nascerei Domnului nostru Iisus Christos ca daruri de Crăciun între sĕracii nostri.

Din acéstă colectă parte li-s'a făcut după putinţă la peste 300 copîi seraci, vĕduve şi ómeni lipsiţi.

La distribuirea, darurilor, carea n'a fost lipsită de scene mişcătóre, am trebuit sĕ facem durerósa esperienţă, că cu mult prea puţin am adunat, de cât sĕ fim în posiţiune sĕ ajutăm şi numai în parte pe toţi aceia, cari cu drept cuvênt ar fi trebuit sĕ fie miluiţi.

Din acest motiv am luat hotărîre sĕ continuăm şi pe viitor împărţirea de daruri şi sĕ punem de pe acum la cale colectarea de bani şi de vestminte.

Un *comitet din damele corului „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“* a primit cu multă prevenire sarcina de a ne sta în ajutor şi de a colecta în acest scop.

Impărţirea darurilor pentru anul de faţă o vom face în mod de tot sĕrbătoresc în presenţa tuturor acelora, cari au durere pentru cei lipsiţi.

Ne permitem a apela şi pe acéstă cale la inimile generóse, rugându-le, ca din prisosul lor sĕ contribue cu cât de puţin la alinarea suferinţelor seracilor nostri.

Lacrĕmile vĕrsate de sĕracii nostri, vor servi de cea mai înaltă recompensă pentru toţi aceia, cari ne vor face posibilă acéstă manifestare a simţului şi datorinţei creştineşti.

Sibiiu, 11/24 Septemvie 1900.

Comitetul „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“.

Victor Tordăşianu — preşedinte.
Ioan Apolzan — notariu.

Cărţi şi reviste.

Au apărut:

„Din estetica tragicului“ de prof. *Dr Iosif Blaga;* retipărire din „Transilvania“ Nr. VI din Iunie 1900. Sibiiu, tipografia archidiecesană.

*

„Discurs camemorativ“ ţinut de prof. *Dr. Í. Blaga* la parastasul celebrat în biserica Sf. Nicolae din Braşov pentru fundatorii şi binefăcĕtorii gimnasiului românesc, cu ocasiunea jubileului de 50 ani al gimnasiului, în 28 Iunie st. v. 1900. Braşov, tipografia A. Murĕşianu.

*

Candela, revistă bisericéscă-literară, redactată în Cernăuţi de profesorii Dr Emilian Voiutschi şi Isidor Vorobchievici, anul XIX Nr. 9 (Septembre), avênd următorul sumar: Argumentul cosmologic şi fisico-teologic sau teologic pentru esistenţa lui Dumnezeu, de prof. Dr. Vasilie Găina; „Dogma despre incarnaţiune după doctrina bisericei ortodoxe, de Dr. Stefan Saghin; „Indicaţiuni practice cum sĕ proceadă învĕţătorul la împărtăşirea învĕţămêntului din religiune pe basa catichismului mic în clasa I. şi II. a şcólelor primare“, de Bendas; predice şi ştiri bisericeşti.

*

Spitalul, revistă medicală bisĕptĕmânală, redactată în Bucureşti, Nr. 16 dto 1 Septembre v., avênd sumarul; „Câteva determinaţiuni nervóse ale paludismului“, de Dr D. Tătuşescu; „Trei histeroctomíi abdominale totale pentru infecţiune puerperală“, de C. Poenariu; al XIII congres internaţional de medicină ţinut la Paris (resumate).

---

*) Inscripţia pe Icóna Maicii Domnului, din localul „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“.

Nr. 373/900. [180] 1—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor învĕţătoresci dela şcólele cu câte un învĕţătoriu din comunele mai jos însemnate se escrie concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Şesuri**, cu salariu anual de 600 coróne, cuartir şi lemne de foc

2. **Ţĕrĕţel**, cu salariu anual de 600 coróne, cuartir şi lemne de foc.

Petiţiunile de concurs, instruate conform normelor din vigóre, sĕ se aştérnă subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Brad, la 2 Septembre, 1900.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Zarandului.

Vasilie Damian
protopresbiter.

16697/1900 sz. I. [181] 1

Hirdetmény.

A szelistye-alamori t. h. közút kezdőpontján lévő I. számu hid ujbólepitésére vonatkozó munkák biztositása céljából *1900 évi oktober 5-én* délelőtti 9 orára Szebenvármegye alispánjánál a vármegyei háztanácskozási termében tartandó zárt ajánlati versenytárgyalás kihirdettetik.

A versenyezni ohajtók felhivatnak, hogy a fenti munkálat végrehajtásának elvállalására vonatkozó, az előirányzott 4449 k. 82 f. költség után számitandó és a részletes feltételekben előirt 5%-os bánatpénzzel ellátott irásbeli zárt ajánlataikat a kitüzőtt *nap 9 órájáig* a vármegye alispánjánál annyival inkább adják be, mert a későbben érkezett ajánlatok figyelembe nem fognak vétetni.

A szóban forgó munkálatra vonatkozó műszaki müvelet és részletes feltételek a szebenvármegyei épitészeti hivatalnál a rendes hivatalos órákban megtekinthetők.

Nagyszeben, 1900 évi szeptember 22-én.

Reissenberger
alispán.

Un nou tratament contra tuberculosei.

In Palermo interesul merge crescênd în jurul descoperirei profesorului G. **Bandiera**, distinsul chemist, al cărui laboratoriu este situat în strada Tornieri. In partea ultimă a secolului trecut, specialiştii şi-au dedicat tótă activitatea lor a descoperí un nou remediu curativ, un specific capabil de a combate tuberculosa, bronchita şi catarele pulmonare, bóle, cari conduc jumĕtate omenimea la o mórte sigură.

Tratamentul opus tuturor acelora cari s'au experimentat până în present, este basat pe acţiunea promptă de producte chemice eficace; de fapt respiraţiunea bolnavului devine mai liberă, expectoraţiunea mai uşóră. Prin urmare frigurile scad, apetitul revine şi puterile se măresc. Experienţele făcute până în present au întrecut tóte aşteptările.

Acest gen nou de antiseptic împedecă lăţirea ulterióră a baccililor şi scutesce organismul de infecţiuni noue. Numĕroşi medici au felicitat pe inventatorul; telegrame, epistole sosesc neîncetat profesorului **Bandiera**, cerênd toţi câteva sticle din excelentul remediu, căci fiecare bolnav voesce a face o încercare cu el. Chemistul specialist, un om filantrop, se grăbesce a satisface dorinţelor fiecăruia.

Noi înţelegem, că încă în anul acesta, profesorul **Bandiera** va expune productul sĕu Societăţii de medicină. Intr'aceea mulţumim inventatorului în numele umanităţii suferinde şi dorim, ca noul tratament sĕ pótă contribuí la gloria Italiei şi a oraşului Palermo, unde devotatul Bandiera studiéză şi lucréză. [127] 9

Farmacia lui F. I. R. Hotter la sf. Iosif, Wien, XII/2 Schönbrunnerstrasse 182.

Absorbinalul lui Hotter.

$1/1$ Flacon fl. 6. —, $1/2$ Flacon fl. 3.50. delătură tóte umflăturile şi depunerile de grăsimi fără sĕ vateme părului. Intăreşte nervii atacaţi şi slăbiţi, delătură şi distruge tóte nodurile în muschi, şi serveşte şi ca scut în contra aprinderilor; cu deosebire e probat la umflăturile produse din causa fearelor, apoi în contra ariciturei umflărei copitei, genunchilor umflaţi, mai departe în contra umflăturilor (noduri) de vine, în contra umflăturei picioarelor la glesne şi la încheietura degetelor cu un cuvênt în contra tuturor umflăturilor ori unde s'ar ivi.

Praful nutritor alui Hotter,

pentru cai şi vite cornute
1 Pachet cu 80 cr.

Un adaus escelent la nutremânt, pentru a ţinea vitele sănătoase şi cu putere este de a sĕ folosi la tóte suferinţele de rărunchi de ficat şi de nervi.

Preparate pentru veterinari, cele mai bune ale timpului mai nou, cari după atestate numĕróse nu au fost ajunse de alte mijloace de natura aceasta.

Sĕ sĕ ceară numai preparate de ale lui Hotter şi sĕ nu se primésca altele. Deposit în farmacii şi Droguerii.

Deposit principal la Dr. Emil Budai farmacia oraşului Budapesta (Stadthausplatz) la Dr. Leo Egger & J. Egger Farmacia Palatinului VI Váczi körút 17 şi la farmacia Iosif Török Bpesta VI Kiraly utcza 12.

Fluidul lui Hotter „Training“

1 Sticlă cu fl. 1.20.

Conservează nervii şi muschii până la bătrâneţe înaintată totdeuna puternici şi vioi, pune în stare pe animal sĕ prestee cele mai mari strapaţii şi fugi, sĕ înţelege după frecare cu fluidul „Training“.

Sĕ mai foloseşte cu succes uimitor la tóte urmările cari obvin din opintiri prea mari, ologie, reumatism, şi înţepenire.

Praful de porci a lui Hotter.

Nr. I şi II
1 kg. . . . fl. 1.20.

Cel mai buu mijloc pentru a produce pofta de mâncare şi cu acésta prosperarea porcilor, fórte acomodat în contra orbalţului (brâncă); Nr. II este de a sĕ întrebuinţa la urdinare.

Mijloc în contra Colicei alui Hotter.

1 Sticlă fl. 1.50.

Contra la tot feliul de colică şi contra oprirei udului la cai precum şi contra umflăturilor la vite cornute. [54] 43—104

Alifia lui Hotter pentru delăturarea crescăturilor de oase.

$1/1$ Cutie cu fl. 2. $1/2$ Cutie cu fl. 1.20. delătură crescăturile de oase şi depunerile osoase chiar şi după 4—6 sĕptămâni. (boală învechită).

In *Tipografia archidiecesană* a apărut:

ACAFTISTUL

Preasântei
Născătóre de Dumneḑeu
şi
alte rugăciuni
urmate de Sinaxariu pentru tot anul si Păschălie.
Un volum de 368 pagini 8°.

Preţul simplu legat . . .	fl.	—.85
jumĕtate pânză . .	„	1.05
în piele roşie . . .	„	1.25
Ediţia fină în piele négră .	„	2.—
piele chagrin	„	2.60
în mătase .	„	3.85

Se află de vênḑare la
Librăria Tipografiei archidiecesane,
Sibiiu.

A eşit de sub tipariu în Tipografia archidiecesană:

APOSTOLUL

— cu litere latine —

cu binecuvêntarea **I. P. S. Domn Ioan Metianu, archiepiscop şi metropolit** şi se află de vênzare la **Tipografia şi Librăria archidiecesană în Sibiiu** cu preţurile: broşat **7 cor.**, legat **9·50 cor.**, ediţie de lux broşat **8 cor.**, legat după cum se comandă.

In Tipografia şi Librăria archidiecesană au apărut

Treptele formale
ale
învĕţământului
de
Dr. Petru Şpan.
Preţul 1 C. 60 fil

Se pot procura din
Librăria tipografiei archidiecesane
Sibiiu.

La **Librăria Tipografiei archidiecesane** se află

3 prapori gata

ca mustre: unul de mătase grea damast, mărimea 85/155 cm. şi costă **128 cor.**, unul de camgarn fin, mărimea 120/175 cm, costă **cor. 108**, ér al III-lea din pânză de in cernită fórte trainic şi frumos, mărimea 120/170 cm. cu **63 cor.** Toţi sunt fără prăjină; cu prăjină se adauge la preţurile indicate încă câte 10 cor. Se primesc însĕ şi comande pentru alte mărimi cu ori şi ce fel de icóne. Observăm, că praporii sunt fiecare din câte o singură bucată şi icónele sunt pictate pe însaşi stofa praporelui, praporii din mamulte bucăţi costă cu mult mai puţin.

„Dotaţiunea Clerului“.

(Avis preoţimei nóstre.)

Este sciut, că **articlul de lege XIV. din 1898** ***despre întregirea venitelor parochiale,*** intră în valóre cu 1 Ianuariu n. 1899. Corporaţiunea nóstră supremă bisericéscă, măritul congres naţional-bisericesc, s'a pronunţat deja pentru acceptarea sumelor de intregire, dacă înaltul guvern al ţerei le va pune la disposiţia consistoriilor eparchiale spre împărţire fără condiţiuni umiltóre pentru biserică şi clerul ei. Astfel — fiind timpul înaintat — Consistoriile eparchiale, întrucât nu au făcut deja, vor trebui sĕ facă paşii de lipsă pentru adunarea datelor privitóre la venitele sigure ale singuraticelor parochii, ca astfel sĕ se pótă judeca pe base de date temeinice. Ca sĕ se pótă purcede în chip corespunḑĕtor la umplerea datelor de lipsă şi sĕ se pótă înduce tóte fără eventuala păgubire a celor indreptăţiţi, este fără îndoială necesar, ca se cunóscă toţi parochii,

legea însaşi,

în tóte amĕnuntele ei. In scopul acesta a tradus dl Dr. *Elie Cristea* acest articlu de lege, pe care îl recomandăm în atenţiunea tuturor, pe cari îi privesce. Dar chiar şi după regularea generală a chestiunei de intregire legea acésta va fi pentru toţi oficialii bisericei de o permanentă necesitate, căci ḑilnic se va ivi trebuinţa de a o consulta. Traducerea a apărut în tipografia archidiecesană şi se póte procura cu preţul de 20 cr. + 3 cr. pentru porto, atât dela traducĕtor, cât şi dela librăria archidiecesană.

Multe disposiţiuni din lege se esplică şi lămuresc prin

Instrucţiunea

care de asemenea se află la librăria archidiecesană.

Iară pe lângă acestea aruncă o deosebită lumină asupra acestei chestiuni voluminósa broşură întitulată

„Dotaţiunea Clerului“
de *Ilie Dinurseni.*

apărută asemenea în tipografia archidiecesană. Costă 1 corónă.

Din acéstă instructivă broşură se va putea clerul nostru lumina asupra punctelor mai grave din amintita lege şi astfel în activitatea sa parochială va putea fi orientat şi va putea sci, cum are sĕ purcédă, ca sĕ rĕmâe şi pentru viitor acel factor independent în organismul bisericei şi neamului nostru, dela care toţi mai mult aştéptă desvoltarea şi promovarea intereselor nóstre de progres continuu.

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 103 Sibiiu, Sâmbătă, 16/29 Septembre 1900. Anul XLVIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **streinătate** pe an 24 C, 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază

INSERŢIUNILE
Pentru odată 14 fil., — de dóuĕ ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond.

Nr. 8448 şcol.

Cerculariu

cătră tóte oficiile protopresbiterale şi parochiale din archidiecesa Transilvaniei.

In sensul §-ului 130 din statutul organic prin acésta se dispune ţinerea conferenţelor învĕţătoresci, cari se vor începe Sâmbătă, în 21 Octobre a. c. stilul vechiu şi se vor continua Duminecă în 22 Octobre a. c. eventual şi în ziua următóre.

La conferenţele acestea vor lua parte toţi învĕţătorii şi învĕţătórele dela şcólele nóstre confesionale din archidiecesă, cărora li compete cărăuşia pe linia cea mai aprópe şi cea mai eftină, şi diurnul de cel puţin 3 coróne pe fie-care zi.

Conferenţelor învĕţătoresci are sĕ premérgă serviciul divin cu invocarea duchului sânt, la care au sĕ participe toţi membrii conferenţei.

Cercurile conferenţelor şi locurile unde au sĕ se ţină acelea, precum şi persónele incredinţate ca comisari consistoriali cu conducerea conferenţelor, rĕmân aceleaşi, cari au fost designate sub titlurile I. şi II. din cerculariul dela 2 Iuliu 1898. Nr. 4066, asemenea nealterate rĕmân şi disposiţiunile cuprinse sub titlurile V, VII şi IX ale cerculariului amintit.

Oficiile protopresbiterale au sĕ compună consemnarea nominală a învĕţătorilor din tract, şi au sĕ o comunice comisariului consistorial de timpuriu, la tot casul înainte de începerea conferenţei.

In conferenţele din anul acesta se vor pertracta temele designate deja în conferenţele din anul trecut, eventual alte teme de natură pedagogică, designate de comisarii consistoriali.

Acest cerculariu se trimite spre conformare tuturor comisarilor consistoriali, tuturor oficiilor protopresbiterale şi parochiale, cari sunt obligate a-l aduce pe calea cea mai sigură la cunoscinţa învĕţătorilor, şi cu privire la diurnele acelora şi la cunoscinţa comitetelor parochiale.

Sibiiu, din şedinţa senatului şcolar, ţinută la 13 Septembre, 1900.

Consistoriul archidiecesan.

Mărturisiri preţióse.

De un pătrar de veac destinele patriei nóstre au fost legate de persóna fostului ministru preşedinte Coloman Tisza. Chiar şi după retragerea sa dela cârmă el a rĕmas omnipotent în partidul dela putere.

El este urzitoriul şi părintele politicei şoviniste de azi — şi tot el este care se lapĕdă ca de satana ca şi cum în Ungaria ar fi fost când-va vre-un guvern ori ar fi chiar cel actual, care ar puté fi bănuit de pĕcatul şovinismului.

Alegĕtorii jidani din Oradea-mare şi lumea politică magiară pot sĕ dee dreptate generalului de odinióră, noi însĕ, cari am simţit la tot pasul ucasurile ministeriale, legile tendenţióse, volniciile şi mĕsurile drastice, cu cari a guvernat bĕtrânul Tisza, noi aflăm un contrast isbitor între vorbele şi faptele lui, şi dacă revenim la cuvêntarea dela Oradea-mare nu o facem pentru de a converti pe bărbatul de stat magiar Tisza, căci acésta la etatea lui înaintată şi aşa nu ar avé nici un resultat.

Voim numai sĕ constatăm, că în Ungaria la începutul erei constituţionale până ce erau la cârma afacerilor bărbaţi de stat cu prevedere şi înţelepciune ca Deák şi baronul Eötvös, tot mai era de trăit, popórele nu erau învrăjbite ca azi şi nemulţămirea nu era atât de generală şi atât de mare cum este azi dela o margine a ţerei până la ceealaltă.

Cu ziua când bĕtrânul Tisza a luat frênele guvernului în mâni, mulţămirea puţină ce a fost a dispărut şi legion este numĕrul gravaminelor, cari le-am ridicat de atunci încóce faţă cu înalta stăpânire maghiară.

N'a rĕmas nici o pétră nemişcată, nici o instituţie nejignită, nici un interes al naţionalităţilor necălcat în picióre.

Tisza a croit legea cea faimósă electorală, Tisza a spart organisaţia fundului regiu, Tisza a nimicit academia de drepturi din Sibiiu, Tisza a scos din parlament pe deputaţii români Babeş, Cosma, G. Pop de Băseşti etc., şi i-a înlocuit cu d'alde Rezey-Ciocan et tutti quanti, el a fericit pe ardeleni cu paşa Bánffy la Bistriţa-Năsĕud şi cu vestitul Bethlen Gábor la Sighişóra, sub el s'a nimicit averea grăniţerilor şi s'a lipsit gimnasiul românesc de caracterul naţional românesc, sub a lui domnie s'a inaugurat „*Kulturegyletul*“ şi tot el a impus dare asupra comitatului Têrnava-mică în scopurile acestei reuniuni pentru magiarisarea Ardélului.

Şi acesta e un neînsemnat pomelnic al faptelor negre sĕvêrşite de acest bărbat de stat magiar, care în şedinţa plină a parlamentului unguresc a numit pe Români „soboli“, denunţându-ne sus la Corónă, că gravităm contra statului şi că ori-ce mĕsuri drastice ce se vor lua contra nóstră nu pot fi destul de aspre, presentându-ne ca trădători de patrie.

De sine înţeles, că cu atari vederi Tisza a putut sta multă vreme la cârma ţerii şi dacă nu cereau interese mai înalte de stat ca sĕ-l înlocuiéscă, Tisza póte şi azi ar mai fi în fruntea afacerilor şi scie bunul Dumnezeu unde ar fi împins lucrurile.

Influinţe puternice din afară l'au scos dela conducere şi numai decât următoriul lui a delăturat pe Bánffy şi a făcut pace mai întâiu cu Saşii din Ardeal.

Noi n'am privit nici odată cu ochi rei împăcarea Saşilor cu guvernul, pentru-că eram de credinţă, că dacă un guvern ţine sémă de un popor mic cum sunt Saşii din Ardeal, e cestiune de timp, ca sĕ-şi revină în fire şi sĕ caute un modus vivendi şi cu Românii.

Guvernul contelui Szapáry însĕ a avut puţină viaţă, ér' cele-ce i-au urmat s'au format din elementele cele mai radicale, din aderenţii cei mai de aprópe ai bĕtrânului Tisza, şi nu lipsesce mult, ca domnii Wekerle şi Bánffy sĕ împingă ţéra în conflicte interne şi sĕ provóce un „*bellum omnium contra omnes*“, mai ales dacă ne aducem aminte valurile de împotrivire ce se ridicaseră contra proiectelor pentru legile politice-bisericesci, aduse în parlament contra voinţei marei maiorităţi a popórelor şi contra voinţei declarate a tuturor bisericilor din Ungaria, afară de calvini, cari în urmă şi ei au fost opăriţi şi păcăliţi.

Cumcă regimul Széll este mai blând şi ar fi aplecat sĕ inaugureze o eră mai domólă, noi nu ne îndoim.

Bĕtrânul Tisza şi cu sateliţii sei se îngrijesc, ca Széll sĕ nu-şi pótă ţinea cuvêntul dat. Alarméză în continuu lumea, că Széll pactéză cu naţionalităţile, că têrguesce cercurile electorale, că asigură mandate naţionaliştilor şi celor dela partidul poporal, ér' aceste denunciaţiuni sunt îmbrăcate cu atâtea floricele şi cu aparenţa unui adevĕr, cât Maghiarii şi mai ales ciocoii din Ardeal numai că nu sbiară în gura mare contra guvernului. Numai aşa ne esplicăm noi acum noul ucas al ministrului de interne, prin care pentru ultima dată şi numai pentru durata unui an mai dă concesiune teatrului german din Oedenburg, numai aşa ne esplicăm, că ministrul de culte a ordonat catechetului ortodox dela gimnasiul din Seghedin, ca sĕ propună studiul religiunei în limba statului, ucas, care a provocat sistarea catechisaţiunei elevilor dela acel gimnasiu, până ce autoritatea bisericéscă va întreveni pentru salvarea situaţiunii şi aplanarea conflictului.

Şi cu cât se vor apropia mai mult alegerile, cu atât ne vom întâlni mai des cu ucase de aceste ministeriale, ca sĕ dovedéscă şovinistilor ad oculos, că guvernul actual scie fi şi el tot atât de nedrept, tot atât de volnic şi tot atât de brutal, ca şi guvernele ce au premers.

Este la tot casul simptomatic, că nu prin respectarea legei şi a dreptului se póte ţinea un guvern la cârmă, ci se póte ţinea numai dacă scie fi volnic şi scie călca legea.

Aşa pretinde opiniunea publică magiară, opiniune formată în mod măestrit, cu ajutoriul fondului de disposiţiuni, fond care Tisza l'a mărit, Tisza l'a sciut folosi în scopuri şoviniste, şi el acum, vulpea bĕtrână, spune, că Magiarii au fost bănuiţi pe nedreptul că ar fi asuprit naţionalităţile, pentru-că în punctul acesta Magiarii totdéuna au fost marinimoşi şi generoşi.

In politică sunt multe ertate, îi este deci ertat şi domnului Tisza sĕ vorbéscă neadevĕrurile cele mai patentate, căci şi aşa nimene nu-l crede afară de Jidani.

Dintre Magiari de regulă numai cei ce umblă după posturi şi pâne sunt cari mai umblă după carul lui Tisza Kálmán, şi chiar şi calvinii, al căror protector se ţine, s'au săturat de politica cu doi bani în trei pungi.

Un nou partid independist. In vederea nouelor alegeri dietale cetăţenii independisti, deosebi cei din Budapesta, lucréză pentru formarea unui nou partid independist, în programul căruia pe lângă punctele din programul partidului independist (kossuthist) de acum, vor fi suscepute şi punctele următóre: votul universal secret; sistem de contribuţie progresivă, cu minim scutit de dare; resolvarea ecuitabilă a chestiei lucrătorilor, şi secularisarea averilor bisericeşti.

Cum se vesteşte din Budapesta, noul partid sĕptĕmâna viitóre va ţiné adunare poporală în Monor. President interimal al partidului e ales colonelul de honvezi din 48 Iosif Krivácsy.

Sfântul sinod al bisericei autocefale gr. or. din *România* e convocat în sesiune ordinară pe 26 Octombre st. n.

Dieta ungară 'şi va începe noua sesiune la 8 Octobre st. n. Conform ştirilor de până acum, îndată la început guvernul va presenta dietei un proiect de lege despre regularea raporturilor între proprietarii de pământ şi funcţionarii lor, şi un proiect novelar despre modificarea §-lui 50 din legea comercială. Tot în acésta sesiune se va presenta, în legătură cu proiectul de lege despre noua procedură penală, şi un proiect despre reformarea radicală a legei de execuţiuni.

Audienţe la împĕratul. M. Sa împĕratul şi rege Francisc Iosif I. a primit alaltăeri în audienţă pe contele Nigra, ambasadorul Italiei la Viena, şi în urmă pe *baronul Calice*, ambasadorul Austro-Ungariei la *Constantinopol*. Nigra a fost primit pentru a-şi presenta scrisorile de acreditare. Despre motivele şi decursul audienţei private a baronului Calice nu se ştie încă nimic în publicitate, se crede însĕ că ar sta în legătură cu situaţia creată prin demascarea acţiunii revoluţionare a comitetului macedo-bulgar.

Archiepiscopul nostru la Sebeşul-săsesc.

(Urmare.)

Raport special al „T. R.“

Visitele.

Era la $12^{1}/_{2}$ şi după puţină recreare a Escelenţei Sale I-se presintă preoţimea tractuală în frunte cu demnul şi harnicul seu protopresbiter Sergiu Medean, carele în numele acesteia esprimându-şi bucuria de a-l vedea în mijlocul lor pe Inalt Preasfinţitul cap al bisericei, îl asigură de stima, iubirea şi veneraţiunea ce-I-o păstréză ca unui cap prea bun şi prea demn, ca unui păstor, carele gata este a-şi pune capul pentru oile sale. Escelenţa Sa le respunde, punêndu-le la inimă datorinţele ce le au ca păstori, ca părinţi sufletesci ai fiilor lor, atrăgându-le atenţiunea, că dela îndeplinirea cu sfinţenie a acestor datorinţe atârnă bunăstarea şi înaintarea însuşi a parochului şi şi a poporenilor lui, şi preste tot dela acésta atârnă viitorul poporului nostru.

După acésta se presintă învĕţătorimea din tract în frunte cu protopresbiterul S. Medean, cari folosindu-se de acésta ocasiune, ca campion şi apostoli învĕţători ai poporului român cu bucurie vin sĕ-'şi facă reverinţa, asigurându-'l pe Escelenţa sa de cea mai înaltă veneraţiune, şi că dînşii precum în trecut aşa şi în aceste grele împrejurări pentru şcóla română vor fi la postul lor.

Escelenţia Sa mulţămindu-le, dându-le cuvinte încuragiatóre îi asigură că fiind cap al bisericei şi şcólei române, pen tru acestea trăeşte şi tótă atenţiunea la acestea i este.

Urméză comitetul parochial gr. or. din S. Sebeş în numele parochiei de aici, şi prin parochul Z. Mureşan mulţumind din inimă că s'a îndurat a le împlini o veche dorinţă, a-l asigura de cei mai adevěraţi fii şi supuşi credincioşi.

Escelenţia Sa le rěspunde asigurându-i, că din iubire ca un bun păstor a venit a-i cerceta spre a le sfinţi sfântul locaş, biserica renovată, şi se bucură din inimă, că a aflat o aşa comună, care face falǎ archidiecesei şi promite un viitor şi mai înfloritor.

Ii îmbărbătéză şi-i încuragiază, atrăgêndule atenţiunea, că cei ce jertfesc pentru biserică şi şcólă, fac însuşi pentru sine, pentru binele lor şi mai cu sémă al fiilor lor.

Se presintă apoi casina română, Institutul „Sebeşana“, Reuniunea de cântări, Reuniunea meseriaşilor „Andreiana“, Reuniunea de înmormêntare, Tovăreşia agricolă română din Sebeş. Tote aceste instituţiuni românesci s'au simţit datóre a se presenta înaintea Escelenţiei Sale, asigurându-l de deosebită stimă şi veneraţiune şi mulţumindu-i pentu că prin venirea Escelenţiei Sale în mijlocul nostru nu numai a sevêrşit un act sfânt bisericesc, ci nouě românilor ni-a făcut şi o vază şi o falǎ, carea mult nu se va uita de Sebeşul întreg.

Escelenţia Sa ca un înţelept şi binecunoscător de însemnătatea acestora pentru noi români, bucurându-se, că vede atâtea astfel de instituţiuni de progres, cum rar póte sě mai afle în vre-o comună românéscă, îi încuragiază pe unul fiecare a merge pe calea bine începută, dându-le binecuvêntare tuturor.

La dóuě óre p, m. Escelenţia Sa dimpreună cu suita Sa şi mulţi fruntaşi din Sebeşul săsesc s'au intrunit la masa bogată şi splendidá a D-lui protopresbiter Sergiu Medean. Dela 4—6 óre p. m. Escelenţia Sa însoţit de protopresbiterul Sergiu Medean a făcut visite fruntaşilor români, apoi şefilor tuturor oficiilor din Sebeş: magistrat, judecĕtorie, pretură, oficiul silvanal, oficiul de dare reg. ş. a.

Ear dela 6—8 óre séra s'a ţinut privegbiare în biserica cea nóuă, fiind present Escelenţia Sa şi un fórte numěros public român şi străini.

La 8 óre P. O. D. protopop Ioan Tipeiu în onórea Inaltului seu óspe a întrunit la masă pe lângă Acelaşi întrégă suita sa şi mulţi domni fruntaşi din Sebeşul-Săsesc şi protopresbiterii: Ioan Droc, Vas. Domşa, 1. Morariu ş. a.

Actul Sânţirei.

Dumineca în 23 Septembre n. des de diminéţă se vedea în Sebeş o mişcare estraordinară, pe uliţile: a grecilor, uliţa mare, şi uliţa bisericei, cari erau împodobite cu verdéţă, de cugetai că eşti în un parc, sute de sute de convoiuri cutreerau şi aşteptau sě vadă pe Escelenţa Sa, pe bunul şi demnul archipăstor.

La 7 óre se sevêrsesce sânţirea apei în biserica nóuă de parochul Z. Murĕşan.

In decursul sânţirei apei se presentă preoţimea din tract şi jur adunaţi pentru a da onorul cuvenit, si cei mai mulţi se îmbracă în ornate sânte şi după sânţirea apei fiind avisat Escelenţa Sa ies şi întâmpinândul întrě trasul clopotelor se îndréptă spre biserica veche.

Acum se începe însuşi actul sânţirei. Servesc pe lângă Escelenţia Sa asesor Boiu, Dr. E. Roşca, Ioan Droc, V. Domşa, S. Medean, I. Morariu, I. Stoicuţa, E. Cib, A. David, E. Savu, A. Pěcurar, Z. Murĕşan şi diaconii Dr. E. Cristea şi V. Orăsan, carele în decursul liturghiei a fost sânţit întru preot.

Ritul oriental impunĕtor, cântările liturgice cântate ecsact în 4 voci de corul reuniunei de cântări şi a meseriaşilor din Sebeşul-săsesc, şi mai pe sus de tóte, vocea sonoră şi clară a Escelenţiei Sale atât pe creştinii nostri cât mai cu sémă pe străini i-a frapat şi înălţat. După finirea S.-liturgii Escelenţia Sa eşind în cimiter, unde s'a pregătit o masă, se adresă inmensului public cu o cuvêntare, care cu drept se zice cuvênt archieresc. Scie Escelenţia Sa, omul eşit din popor şi trecut prin tóte treptele, cunósce bine însuşirile şi trebuinţele poporului, şi chiar de aceea rari cuvêntări sunt ca ale Escelenţiei Sale, cari sě cadă aşa la inimă şi sě li-o pĕtrundă ca a Escelenţiei Sale. De aceea la fine a urmat un puternic intret „sě trăiască“.

Imediat după aceea s'a început stropirea cu apă, sevêrşită de insuşi Escelenţia Sa, carea a durat aprópe 2 óre.

La 12½ óre reîntorcêndu-se Esceleţia Sa la cuartir, a primit visitele confesiunilor: rom. cat., gr.-cat., ev.-refor. şi ev.-lut. după aceea a magistratului din loc, a judecĕtoriei, a preturei, a oficiului silvanal, a oficiului de dare reg., a corpului profesoral dela şcóla de stat şi a altor privaţi.

Şi toţi au rĕmas încântaţi şi cu cele mai bune impresiuni.

La 1½ óre în onórea Escelenţiei Sale s'a dat un banchet splendid de 100 tacâmuri la hotelul „Leul de aur“ în sala cea mare. Au participat la acesta şi şefii tuturor oficiilor din S.-Sebeş şi alţi onoraţiori.

Nu se putea, ca la acéstă ocasiune sě lipséscă toastele. Escelenţia Sa ridică primul toast pentru bunul şi iubitoriul de popórele sale supuse Majestatea Sa Impĕratul şi Regele nostru, pe care publicul îl ascultă în picióre urmându-l cu frenetice „sě trăiască“.

Al doilea toast se ţine de O. D. protopop S. Medean pentru Escelenţia Sa, bunul iubitul şi vrednicul nostru archiepiscop şi metropolit. Acest toast e însoţit de public cu ovaţiuni nesfêrşite.

Al treilea toast se ţine de P. O. D. Dr. E. Roşca pentru comuna S.-Sebeş şi în special pentru magistratul oraşului şi şef al seu dl Otto Conrad.

Al patrulea îl ţine ca rĕspuns primariul oraşului toastând pentru biserica română gr.-or. din S.-Sebeş, care sĕrbătoreşte azi, şi în special pentru preoţii sei.

Al cincilea toast se ţine de P. O. D. Dr. E. Cristea pentru óspeţii străini, recte şefi ai diferitelor confesiuni şi oficii.

Fiind cuvintele Dlui Cristea caracteristice pentru noi Sebeşenii, ni-le-am notat mai pe larg.

Dsa a vorbit cam astfel:

Cei ce cu modestele nóstre puteri muncim în centru la promovarea intereselor nóstre bisericeşti, şcolare şi peste tot culturale, nu avem momente mai sĕrbătoresci şi mai pline de mângăere sufletéscă, decât atunci când — însoţind pe capul Inaltpreasfinţit al bisericei nóstre în visitaţiunile-i oficióse din archidiecesă — primim impresiuni imediate despre nemărginita dragoste şi alipire a poporului nostru către capul bisericei şi prin acésta către însaşi biserica nóstră strămoşéscă şi către instituţiunile ei. Bucuria nóstră se justifică prin împrejurarea, că în acésta *alipire* vedem garanţia desvoltării nóstre în róte cele bune şi folositóre, vedem chiar garanţia existenţei şi a viitorului nostru. Şirul acestor idei îmi reamintesce forma măiéstră în care nemuritorul nostru Alexandri esprimă acest adevĕr, când zice:

Cred că treptat se pierde a neamului fiinţă.
Când el se depărtéză de-a bunilor credinţă.

Credincioşii nostri din Sebeş au arătat, că au înţeles şi înţeleg deplin cuprinsul acestei scripturi, atât conducĕtorii cât şi poporul; şi sub scutul bisericei ortodocse române s'au desvoltat frumos. Cele două *edificii bisericeşti* frumóse, bune şi cu gust adjustate, *scóla* măréţă, numĕrul însemnat al *învĕţătorilor* la culmea chemării, contingentul mare al *elevilor*, *fondurile bisericesci* mulţumitóre şi în creştere continuă, *casina* bine organisată, *banca* în progres, numĕrul însemnat al *meseriaşilor* bine organisaţi, dar mai presus de tóte *biserica vie*, *poporul* numĕros, curat, binedisciplinat şi muncitor şi vital, sunt tot atâte momente grăitóre, că credincioşii nostri din Sebeş sunt pe calea unui îmbucurător progres, care ne îndreptăţesce la cele mai bune speranţe.

Acest progres — pe lângă hărnicia poporului şi priceperea conducĕtorilor — este a se atribui în mare parte şi rivalităţii între diferitele popóre, precum şi toleranţei şi armoniei dintre confesiunile representate în acest orăşel, precum şi la acéstă distinsă masă.

Domnul primar cu alusiune la marele poet *Schiller* a indicat dorinţa pentru armonia generală; drept aceea sě ne fie şi nóuě permis, că scoţĕnd la ivélă urmările bune ale concordiei tot prin cuvintele unui mare poet germân, care zice:

„Nur die Eintracht bringt din *Stärke*
In der Eintracht liegt das *Glück*: sĕ închinăm păharul pentru buna înţelegere şi armonia dintre popórele şi confesiunile acestui oraş şi pentru onoraţii representanţi dela acéstă masă.

Al şĕselea îl ţine parochul Z. Murĕşan pentru Ven. Consistor gr.-or. din Sibiiu şi în special pentru suita Escelenţiei Sale.

Al şeptelea se ţine de O. D. I. Henteş pretor, pentru toţi óspeţii cari au participat la festivităţile bisericei din S.-Sebeş şi în special pentru cei dela banchet.

Al optelea se ţine de O. D. E. Kormos jude reg., mulţămind în numele óspeţilor şi încheind cu „sě trăiască“ la adresa Escelenţiei Sale.

Şi se apropia órele 4 când Escelenţa Sa împreună cu suita voia a se reîntórce la Sibiiu.

Dar vĕzĕnd dragostea cu care a fost primit şi la dorinţa generală esprimată de parochul Z. Mureşan, de a mai rĕmânea încă între fii sĕi, se decide a rĕmânea până Luni în Sebeşul-Sĕsesc.

La auzul acestei esprimări puternice „sě trăiască“ suna publicul arătându-şi bucuria sa, că-l mai pot privi pe Escelenţa Sa în mijlocul lor câteva óre.

Public enorm era pe strade adunat, ca sě strige Escelenţiei Sale la despărţire „sě trăiască“

La 4½ se ridică banchetul, óspeţii se împrăştie, pentru a se întruni érăşi la 7½ óre tot în aceea sală mare şi frumósă, unde avea a se arangea de reuniunea meseriaşilor din loc „Andreiana“ un concert şi teatru, a căror programă s'a publicat deja.

Acésta reuniune tineră şi cu viitor, care ne făcu onóre şi la primirea Escelenţiei Sale eşind în corpore înainte la gară în rênd 4 câte 4 şi care la primirea din uliţa grecilor ne-a delectat şi cu un imn ocasional de tot potrivit, ne-a făcut a crede, că de un viitor mai bun trebue sě fie vrednic Românul.

Punctul I. cuvêntare ocasională cu ocasiunea desvelirei stégului acestei reunini, carele numai cu două zile înainte se sfinţise, şi carele e de o frumseţă rară, ţinută de vice presidentul G. Tătar, ţinută cu o vervă demnă, i-a făcut onóre.

II. Concertul cu cântările bine nimerite şi corect esecutate ne-a delectat preşte asceptare, trebuind unele a se repeta, şi a făcut onóre dirigentului corului, Dlui Ioan Pavel învĕţător.

Ear III. Piesa „Sĕrăcie lucie“ fiind ea de tot nimerită şi instructivă, jucate tot de persóne dintre meseriaşi, a făcut laude acestei Reuniuni care cu prestaţiunile ei se pote produce înaintea ori cărui public.

Intreg publicul în frunte cu Escelenţa Sa carele a binevoit a lua parte la concert şi teatru, a fost deplin mulţămit, ceea ce a şi esprimat la fine prin puternice „Sě trăéscă“.

Dar despre concert-teatru cei competenţi scrie înşişi mai detailat.

Ear Luni în 24 Septembre la 7½ óre a. m. un convoiu de 10 trăsuri, în cari iau loc fruntaşii din Sas-Sebeş şi alţi onoraţiori, însoţesc pe Inaltul óspe pe Escelenţa Sa la tren, avênd la 8 óre a părăsi Sebeşul întorcêndu-se la Şibiiu.

Dzeu îl însoţiască în tóte zilele vieţei şi binecuvêntarea şi darul dat sfintei nóstre biserici şí nouě sě ni'l facă Dzeu părtaş.

Nu vom uita în viéţa nóstră aceste zile de bucurie şi înălţare, ce ni le-au căşunat presenţa Escelenţiei Sale la noi, pe cari Dzeu sě ni-l ţină „întru mulţi ani fericiţi“.

m.

Asociaţiunea la Băile-Herculane.

(Continuare.)

Liturghie şi chiemarea Duchului sfânt.

Sĕ ne apropiem de Casa Domnului cerêndu-i ajutorul sĕu întru cele înalte. Capela gr.-or. din Băile-Herculane e o copie în miniatură a bisericei Domniţa Bălaşa din Bucuresci, avênd mare asemănare şi cu biserica Grecescu din Turnu-Severin. Pe frontispiciul acesteia aflăm următórea inscripţie:

„Veniţi, fiilor, în sînul meu,
Casa lui Dzeu sunt eu;
Şi cei-ce iubesc Sionul,
Mult iubiţi vor fi de Domnul!“

Ear în păretele de către miază-zi putem cetí următórele: „Ridicată sub regimul M. Sale Francisc Iosif. I. Impĕratul Austriei la anul Domnului 1864“. La órele 9 a. m. s'a început sfânta liturghie împreunată cu chiemarea Duchului sfânt, celebrată de P. O. D. Mihail Popovici protopresbiterul Orşovei, Andrei Ghidiu, protopresbiterul Caransebeşului şi de păr. Vasile Popovici, parochul gr.-or. al Băilor-Herculane. Au participat la acest serviciu divin numai Comitetul central, óspeţii mai marcanţi din depărtări şi străinătate şi o frumósă cunună de dame şi dşóre, capela fiind prea mică pentru atâta lume românéscă. Corul lugojenilor ţinêndu-şi tocmai proba de concert, cântările şi rĕspunsurile liturghice au fost esecutate de învĕţătorii Traian Henţu, Iuliu Vuia, George Joandrea, Simion Simu, Ioan Sêrbu, Alecsandru Toma şi teologul abs. Aurel Iosof. Pontificantele M. Popovici împărţesce cu multă evlavie anafora îndatinată.

Deschiderea adunării generale.

Şedinţa I.

După celebrarea serviciului divin, lumea se îndréptă spre sala cea spaţiósă a teatrului, unde s'au ţinut şedinţele adunării. Edificiul e situat pe malul stâng al Cernei, provĕzut cu logi şi galerii în parter, decorat cu mult gust cu covóre şi ţĕsături naţionale lucrate de ţĕrancele de prin ţinuturile acestea. Masa comitetului central era aşezată pe bină, din jos la drépta şi la stânga erau locurile reservate pentru corespondenţii ziarelor, între cari „Apĕrarea Naţională“ din Bucureşti încă era representată, prin dl Nicu Manolescu.

Autorităţile civile şi politice erau representate prin protonotarul comitatens *Isekucz* şi protopretorul Orşovei, *Reitter*. Au luat parte la tóte şedinţele adunării şi la tóte festivităţile împreunate cu acestea. Ţin a amintí, că aceşti domni şi-au manifestat şi ei tótă bunăvoinţa posibila faţă de interesele Asociaţiunei, făcênd într'altele şi din partea lor tóte înlesnirile pentru o mai numĕrósă participare la escursiuni. De altmintrea tactul, seriositatea şi interesul deosebit, ce s'a manifestat în tot decursul adunării, i-au pus în uimire.

In faţa unui public ales şi numĕros, — erau peste 800 de persóne în sală, — Rev. Sa dl preşedinte, I. M. *Molovan*, la órele 11 a. m. prin un discurs plin de învĕţăminte şi alcătuit cu o profunditate scientifică, deschide adunarea generală a Asociaţiunei, carea pentru a dóua óră a descins pe romanticele plaiuri şi de însĕmnătate istorică ale mănosului Banat.

Dăm în întregimea sa, întreg discursul de deschidere al Rev. domn preşedinte.

Onorată adunare generală!

Inainte de tóte mĕ simţesc dator a împărtăşì salutare frăţéscă Românilor din acest ţinut şi a le mulţămí: pentru-că însufleţiţi de scopurile ce urmărim, ne-au adus în regiunea acésta, pe cât de frumósă, pe atât de însemnată în istoria naţiunii nóstre.

Pentru-că, ce Român va pune piciorul seu pe pămêntul sacru al acestui ţinut, fără sĕ-'şi aducă aminte, că străbunii nostri când au purtat peste Dunăre acuilele lor victoriόse pe aici au făcut primele cuceriri. De pe aici au trecut munţii, acel zid de apĕrare, acea grandiósă cetate, ce făcea sĕ crésců vêrtutea sĕlbatică a duşmanilor, de cari pe atunci tremurau tóte popórele din jur. Pe aici, chiar şi în loc, se află deosebite monumente din epoca descălecării şi a înrădĕcinării neamului nostru în acéstă ţéră aşa depărtată de sînul călduros al mamei nóstre, — ear' în apropriere se află unul grandios, pe care în 18 secoli nu 'l-au putut învinge şi dărâma nici valurile Dunării, nici tempestăţile aerului, şi chiar nici rĕutatea omenéscă, ce întru turbarea sa sfarmă şi cutropeşte mai cumplit decât puterile naturei brute.

Deci, fie salutaţi cu iubire şi mulţămire fraţii din acest ţinut, cari invitându-ne în mijlocul lor, ne deteră ocasiune de a ne reîmprospeta suveniri atât de dulci şi a ne încălzí prin focul sacru al lor!

Onorată adunare generală!

Este frumos şi măreţ scopul ce urmăreşte societatea nóstră: pentru-că ea tinde a deştepta şi a desvolta în poporul nostru iubirea de neam, iubirea de limbă şi cultura nóstră, — este a face, ca toţi fiii naţiuni nóstre, aşezaţi în regiunile rĕsăritene ale Ungariei — fără nici o căutare la numirile locale de Hăţegani, Ardeleni, Maramurĕşeni, Ungureni, Bănăţeni, — bucuroşi sĕ recunóscă domnia legăturii comune care o formézá limba nóstră dulce şi datinile erezite dela străbuni, este a face, ca toţi fiii neamului nostru sĕ împreune forţele lor cele mai bune spre a cultiva întru sine înşişi şi întru toţi ai nostri aceste odóre preţióse şi spre a le apĕra ca lumina ochiului.

Nisuind a împliní acéstă misiune, „Asociaţiunea“ nóstră spre sĕrbarea adunărei sale generale descalecă acum într'o regiune, acum într'alta; pórtă lumina sa mică în acest secol al luminilor mari, pentru-ca cel puţin — din apropiere sĕ pótă fi vĕzută şi apreciată de cei interesaţi de-adreptul în causă, şi acestora sĕ le dee impuls de a lucra pentru realisarea scopului dorit. Pórtă o lumină mică, ce vĕzêndu-o cei-ce stau afară de cercurile strînse ale nóstre, pe cari însĕ una din legăturile de ordine mai înaltă aşa de strîns îi împreună cu noi, sĕ cunóscă şi scopul nostru aflător în armonie deplină cu binele comun, şi puritatea mijlócelor de cari ne folosim.

Prin activitatea stăruitóre, onorată adunare generală, în aceşti aprópe 40 de ani am ajuns acolo, că puţine colţuri locuite de Români se află în largul Ungariei, de cari [illegible]u s'a apropiat acéstă instituţie binefăcĕtóre a nóstră — şi mai puţine încă — putea-re-am zice nici unul, fie cât de retras, — în care sĕ nu se simtă rodurile mişcării produse de ea.

Bărbaţi însufleţiţi pentru înaintarea culturei nóstre, cu zel vrednic de tótă lauda au îmbrăţişat acéstă causă sfântă a poporului român. Şi étă, acum vedem înfiinţate la 50 despărţĕminte, cari ca tot atâtea arterii duc şi multiplică mişcarea nóstră culturală. Este de dorit însĕ, că centre de aceste sĕ fie înzecit mai multe, pentru-ca ele sĕ fie mai accesibile şi aflându-se în apropiere sĕ pótă desvolta activitate mai frumósă. Chiar pentru aceea stăruinţa nóstră trebue sĕ fie îndreptată spre formarea lor, pe unde lipsesc, şi înmulţirea lor pe unde s'au format deja, până vom ajunge acolo, ca organismul nostru sĕ se întindă şi sĕ se ramifice si prin cele mai ascunse şi mai depărtate cătune locuite de Români, şi pe tot lucul sĕ opereze lăţirea culturei nóstre naţionale. Numai aşa vom fi în stare a susţinea şi apĕra aceea-ce ne este atât de scump: individualitatea nóstră naţională.

Ca mijloc fórte folositor au despărţĕmintele nóstre, între altele multe, bibliotecile ambulante, spre a căror recomandare nu putem avea civinte de ajuns. Prin ele se subministrézá poporului lectură sănĕtósă, morală şi scutită de veninul principiilor ce tind a surpă basele societăţii civile şi ale religiunii. Este mare puterea acestor biblioteci, pentru-că prin ele poporul nostru, gratuit sau pe un preţ bagatel, devine în posiţiune de a gusta lectură variată şi a desvolta în direcţiune bună simţĕmintele ascunse în pieptul seu. Succesul acestei lecturi, dacă este bine alésă, e fórte sigur şi desĕvêrşit; pentru-că ea nu are de a lupta cu alt duşman decât cu negure ce întunecă mintea şi inima. Se învinge duşmanul acesta, — simţĕmintele bune cresc şi se întăresc.

Prin cărţi de felul acesta, dacă e bine controlată, se ajută fórte mult formarea caracterelor tari între cele bune, pe cari nici lipsa estremă, nici prisosurile îmbuibate sĕ nu le pótă abate dela calea virtuţii şi a moralităţii.

Sĕ lucrăm cu toţii, fiecare după cele mai bune puteri ale sale, ca „Asociaţiunea“ nóstră sĕ créscă şi sĕ înflorécă!

Cu acésta declar adunarea generală deschisă.

Cuvêntarea magistrală a presidentului a fost primită de întreaga adunare cu mare însufleţire. (Va urma.)

Sfinţirea bisericei noue

din Topliţa-rom. prin delegatul archiepiscopesc Galaction Şagău.

Reghin, 13 Septembre, 1900.

Sânţirea bisericei din Topliţa a reuşit splendid. Topliţenii s'au trezit din somn, — de n'ar adurmí éră̦şi. La graniţa Topliţei — Gudea — protopopul a fost întimpinat de un banderiu de aprópe 100 călăreţi, toţi cu căciule negre, plesnite la o parte şi cu pene de curcan în ele; toţi în aceeaşi uniformă, observând o ţinută şi ordine esemplară. Comandantul şi oratorul lor a fost învĕţătoriul *Moisin*. In Topliţa, în dreptul locuinţei parochului *G. Maier*, a fost făcută o pórtă de triumf din brad şi fel de fel de cununi din flori. Era acolo o lume de popor: bĕtrâni şi tineri, onoraţiori şi inferiori, toţi în ţinută sĕrbătorécă. Oratorul de bineventare: parochul *George Maier* din Gudea. Prelângă banderiu, au eşit întru întêmpinarea esmisului archiepiscopesc şi vr'o 15 trăsuri, venite din Topliţa, cu inteliginţa rom. de acolo. Biserica e fără îndoélă *cea mai frumósă* din tótă archidiecesa. Iconostasul din lemn e fórte frumos, deşi încă nu e terminat. La esmisul archieresc s'au presentat şi deputaţiuni, între cari şi protopopul gr.-cat. român din Gy.-Szt Miclos *Câmpean* cu mai mulţi preoţi, apoi representanţele comunale din Topliţa, etc. Delegatul din centru le-a primit cu afabilitatea cuvenită şi a accentuat în respunsurile date, că onórea şi omagiile aduse le privesce ca făcute la adresa Escelenţiei Sale archiepiscopului nostru.

Ceremonialul sfinţirei bisericei a decurs astfel:

Sâmbătă séra s'au făcut vecernie în biserica veche, asemenea şi utrenia; iar Duminecă diminéţa cu procesiunea s'au încungiurat *odată* biserica veche, de 3 ori cea nouă; apoi intrând în biserica nouă s'a făcut sfinţirea apei, după care a urmat şi liturghie.

Au asistat ca preoţi fungenţi: *George Popescu* şi *G. Maier*, *Leon Popescu* din Deda, *Ales. Niculescu*, *Nicolau Nascu* din Rĕstoşnea-Poleţi, *Nic. Gliga* din Ripa sup., *I. Duma* din Săcal, *Mihail Todea* din Idicel, *Mihail Brătean* din Potoc, şi *I. Rus* din Ida-mare, fiecare cu ornate noue frumóse bisericesci. S'au terminat slujbele după 2 óre p. m.

Delegatul central, ppresbiterul Şagău a ţinut cu acéstă ocasiune un discurs festiv, care îi face onóre.

NOUTĂŢI

Personal. Inaltpreasfinţitul nostru archiepiscop *Ioan* a plecat cu trenul dela órele 8 diminéţa la Braşov, unde a fost poftit sĕ sfinţéscă biserica S-tului *Nicolae* din Scheiu, care în timpul din urmă a fost renovată şi pictată din nou. Pe Eminenţia Sa îl însoţesc asesorii consistoriali: protoiereul Mateiu *Voileanu*, directorul seminarial Dr. Eusebiu R. *Roşca* şi diaconul Elie *Cristea*, secretar.

*

De la consistoriu. In şedinţa de Mercuri senatul şcolar al consistoriului archidiecesan a făcut următórele instituiri de învĕţători: Ioanichie Olariu în Gurasada, Gedeon Henteş în Bundorf, George Boldea în Gerőfi-Dângău, Nicolae Reuţă în Codlea, Alexandrina Aitean în Zerneşti, Iacob Balea în Vlădeni, Gerasim Popa în Cristian (Braşov), Bucur Aron în Homorod, Ioachim Cerbicean în Livezeni (definitiv), Ioan Rusan în Daia, Alexie Vlad în Mag (definitiv), George Petruica în Roşia (Abrud), Vasilie Tira în Ineu (definitiv), Ioan Radu în Petreni, Oprea Olariu şi N. Neagu în Poplaca, Ioan Şipoş în Criscior, Efrem Pop în Trestia, Alexandru Florea în Prihodişte-Tătăresci, Sofia Vasiliu în Avrig, Ioan Bêrsan în Deda (definitiv).

A admis la facerea examenelor private din cursurile pedagogice pe Ieronim Savu, Adrian Udrişte şi Alexandru Bêrsan.

A admis la facerea examenului de emendare din religiune pe Nicolae Stângu.

A aprobat planul şi preliminariul de spese pentru zidirea şcólei din Mogoş-Valea-Bârnii.

*

Părechia moştenitóre a României, prinţul Ferdinand cu soţia sa Maria şi micii prinţi, va sosí acasă din străinătate pe la începutul lunei Octobre, luând reşedinţă la palatul de la Cotroceni.

*

Reuniunea română de musică din Sibiiu şi-a ţinut în 13/26 Septembre a. c. adunarea sa generală ordinară. Cu acésta ocasie s'a constituit astfel: Preşedinte: *Dr. Ioan Stroia*; Director de musică: *Hermann Kirchner*; Secretariu: *Constantin Popp*; Cassar: *Ieronim Preda*; Archivar: *Candid Popa*; Econom: *Emil Vinţeler*. Membrii în comitet *Nicolau Benţia*, *Dr. P. Span* şi *Emil Verzar*.

*

Nuntă mare în München. Marţi, în sĕptĕmâna viitóre se va serba în München cununia prinţului *Albert*, moştenitorul Belgiei, cu princesa Elisaveta de Bavaria. Mirele e nepot al M. Sale regelui României. Naş va fi M. Sa regele Carol. Afară de regele României, vor asista la cununie încă doi domnitori: împĕratul *Wilhelm* şi regele *Leopold* al Belgiei.

*

Dar pentru catedrala din Sibiiu. Pe lângă darul de 2000 coróne, prin care şi-a eternisat numele fericita Dómnă Ioana Bădilă, născută Moldovan, în Domnul adormită, în zilele acestea, la ocasiunea parastasului de an, a mai donat şi vrednica sa mamă, ilustra Dómnă Ioana Moldovan născută Farcaş, 200 coróne la zidinda nóstră catedrală. Ceriul se primécă şi acésta jertfă închinată casei Domnului.

*

† Petru Anca. Marţi, în 25 Septembre st. n. s'a făcut înmormêntarea preotului *Petru Anca* din Elisabetinul Timişórei, rĕposat în 23 Septembre în etate de 77 ani şi după 53 ani de preoţie. Rĕposatul era unul dintre cei mai de frunte preoţi ai diecesei Aradului, a fost mulţi ani profesor de limba română şi religiune la gimnasiul superior rom. cat. şi la şcóla reală superióră din Timişóra. Pentru meritele sale pe terenul bisericesc şi şcolar a fost distins cu brâu roşu şi ales asesor suplent în senatul bisericesc al consistoriului metropolitan.

*

De la societatea „Andreiu Şaguna“. Comitetul societăţii de lectură „Andreiu Şaguna“ a elevilor seminariului archidiecesan face cunoscut, că pentru anul şcolar curent societatea s'a constituit în şedinţa ţinută la 21 Septembre st. n. sub presidiul directorului seminarial Dr. Eusebiu R. Roşca, alegêndu-şi president pe profesorul seminarial Dr. Petru Şpan, vice-president pe cl. c. III. Seb. Stanca, archivar şi not. al com. Ilarie Gonţia cl. c. II.; notariu al soc. Alex. Popa cl. c. I; casariu George Lărgean cl. c. II; controlor Dumitru Purece cl. c. I; bibliotecariu George Tulbure cl. c. II; vice-bibliotecariu Ioan Pascu ped. c. I; redactor al fóiei „Musa“ Ioan Oţoiu cl. c. III; econom Dumitru Marcu ped. c. III. In comisiunea literară au fost aleşi: Aron Meţian şi Ioan Silaghi clerici c. III; Aurel Nistor şi Ioan Romoşan clerici c. II; Nicolae Şoneriu şi Vasilie Şpan clerici c. I; Vasilie Micudă şi Axente Moşoiu ped. c. III; şi Vasile Cranga ped. c. II.

*

Deputat congresual a fost ales în cercul Clujului valorosul nostru advocat *Vasile Almaşan*.

*

Insoţirea de credit sistem Raiffeisen din Ilimbav, înfiinţată cu concursul comitetului central al „Reuniunei române de agricultură din comitatul Sibiiu“, primind zilele acestea statutele aprobate de tribunalul reg. din Sibiiu — îşi va începe în curênd activitatea. Membrii înscrişi la Insoţire ating cifra de 60.

*

Liceu de fete în Iaşi. In locul desfiinţatului institut Varlaam se va deschide în Iaşi un nou liceu de fete sub direcţiunea dnei Ana Conta-Kernbach, una dintre cele mai cunoscute capacităţi didactice în România. Noul institut e înfiinţat de o asociaţie de profesóre şi profesori binemeritaţi pe terenul intrucţiunei.

*

Incendiu în Cunţa. Mercuri, în sĕptĕmâna trecută, un incendiu puternic a mistuit douĕ case şi câteva clădiri economice cu tot ce se afla în ele. Focul s'a escat la jireada de pae a preotului Ioan Oprean, mistuind acestuia şura, coşere de cucuruz, hîmbare de grâu şi nutreţul adunat în ocol. De acolo focul a sărit preste uliţă cuprindĕnd şi mistuind douĕ case împeună cu clădirile economice din jurul lor. Comuna fiind seracă în apă, mai ales că Secaşul în urma secetei era aprópe secat de tot, primejdia era fórte mare şi numai graţie pompierilor din Sebeş sub conducerea comandantului lor Bechlhold şi celor din Mercurea, cari au alergat în ajutorul năpăstuiţilor, s'a putut localisa focul. Dureros e, că dintrĕ cei cercaţi de acéstă primejdie nu a fost asigurat nici unul şi astfel paguba îndurată nu li-o va restitui nimenea.

Din public.*)

Dare de sémă şi mulţămită publică.

Pentru „masa studenţilor“ dela gimnasiul rom. gr.-or. din Brad domnul Virgil Cioban teol. abs. şi fost elev al gimnasiului amintit, ca *cunună eternă* pentru fostii colegi decedaţi, teologi abs.: Iuliu Neamţ şi Eugen Sêrb, a trimis la adresa mea suma de 21 cor. 50 fil. (douĕzeci şi una corónе 50 fil.) colectată dela colegi şi cunoscuţi de ai decedaţilor.

Anume au contribuit la colectă dd: Ioan Armean, Ioan Borza, D. Bunea, G. Burlea, Ioach. Cerbicean, Virgil Cioban, Petru Circo, Ios. Cothişel, Jord. Curcubĕtă, G. Felea, Const. Flămênd, And. Ludu, Greg. Mageruşan, Stef. Micle, Iul. Moldovan, G. Petrinca, Corn. Popescu, Z. Popovici, Ioan Roman, Ioan Şipoş, Emil Terchilă, Ios. Tilicea, Todor Todor câte 1 cor. 20 fil., Eman. Fleşer şi Nic. Sandru câte 20 fil. şi Ioan Popa 1 cor.

Suma colectată face 30 cor., din care detrăgênd spesele pentru parastas în suma de 8 cor. 50 fil., rĕmâne suma de 21 cor. 50 fil. carea subscrisul o am primit spre destinaţiunea fondului *„masa studenţilor“* dela gimnasiul din Brad.

Acésta sumă e obolul dat din punga mică a celor cu suflet bun şi marinimos pentru elevi buni, dar materialiceşte sĕraci, dela gimnasiul desamintit, din incidentul trecerei la cele eterne a fericiţilor în Domnul: I. Neamţ, şi Eug. Sêrb, a căror ţĕrînă fie-le uşóră şi memoria binecuvêntată, — éră domnii contribuenţi, cari astfel ştiu sĕ-'şi încununeze colegii trecuţi la lumea fără dureri, şi cari nu-şi uită de institutul în care s'au adăpat, binevoiască a primí în numele elevilor dela gimnasiul nostru cea mai ferbinte mulţămită, dorind, ca fapta nobilă a dînşilor, în atari casuri de durere sĕ fie urmată şi de alţii cu suflet bun!

Brad, 9/22 Septembre 1900.

Vasile Boneu,
profesor.

---

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta redacţia nu primeşte rĕspunderea.

Mătase Henneberg

veritabilă numai dacă se procură direct dela mine— négră, albă și colorată, dela 45 cr. până la fl. 14.65 pr. metru. Fiecăruia franco și vămuită, acasă. Mustre cu întórcerea postei.

G. Henneberg, fabricant de mătase (*lif. de curte ces. și reg.* **Zürich.** [10] 8—11

Nr. 8445 Epitr. [187] 1—3

Publicare de licitațiune.

Consistoriul archidiecesei greco-orient. române din Transilvania dă în întreprindere **zidirea nouei Reședințe de vară** archiepiscopesci pe teritoriul din strada Schewis Nr. 30 în calea licitațiunei minuende prin oferte închise, cari au sĕ se înainteze la Consistoriul archidiecesan până *Mercuri la 10 Octobre st. n. 5 óre p. m.*

Reflectanții pot fi numai architecți și ingineri cari au dreptul de a clădi zidiri cu etagiu.

Planul și preliminariul de spese statorit la suma de 40.842 coróne 92 fil., condițiile de licitare, terminul pentru plata lucrurilor și têmpul când are sĕ se predee zidirea în folosință, se pot vedé în órele oficióse în cancelaria referentului consistorial Nicolae Ivan, strada măcelarilor Nr. 45.

Sibiiu, din ședința consistoriului archidiecesan ca senat epitropesc, ținută la 13/26 Septembre 1900.

Consistoriul archidiecesan.

Nr. 331. Școl. [186] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea în mod definitiv a postului învĕțătoresc vacant în comuna Libotin din protopresbiteratul Solnocului se escrie concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în Telegraful Roman. Emolumintele sunt următórele:

1. 600 coróne, dintre care 400 coróne ajutoriu de stat și 200 coróne din repartiție de pe popor.

2. Folosirea întregei grădini școlare, și 8 metri de lemne pentru foc pe sama învĕțătoriului.

Cererile de concurs instruite conform normelor din vigóre sĕ se substérnă oficiului protopresbiteral în terminul deschis, prin posta ultimă Oláh-Lápos, și concurenții sunt poftiți, ca în terminul deschis sĕ se presenteze în vre-o Duminecă ori sĕrbătóre la biserica din comuna la care a concurat spre a-și arĕta desteritatea în cântările, bisericești.

Cupșeni în 4 Septembre 1900.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Solnocului.

G. Cupșa,
protopresb.

---

ad Nr. pp. 817/900. Nr. [184] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor de învĕțători la școlelele confesionale rom. gr. or. din comunele: *Agêrbiciu*, *Bedeciu*, *Călata-mare, Călian, Cojocna, Geaca, Muntele-rece și Rogojel*, prin aceasta se escrie concurs cu termin de 14 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt pentru fie care stațiune învĕțătorescă câte 600 coróne din repartițiune de la popor, cuartir în edificiul școlei și grădină de legumi.

Doritorii de a reflecta la aceste posturi au a-și așterne suplicele de concurs subscrisului, până la terminul sus indicat, fiind instruite în sensul normelor în vigóre, și a se presenta înaintea poporului în vre o zi de Duminecă sau sĕrbătóre, participând la sfânta biserică.

Oficiul protopresbiteral rom. gr. or. al Clujului în conțelegere cu respectivele comitete parochiale.

Cluj, 9 Septemvre 1900.

Tulliu Roșescu
protopresbiter.

Nr. 680/900 [185] 1—3

Concurs

Devenind prin pensionare vacant postul de învĕțătoriu din clasa primă dela școla confesională gr. or. română din *Sebeșul-superior*, protopresbiteratul gr. or. al Avrigului, pentru întregirea acestui post prin acésta se escrie concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Tel. Rom“.

Emolumentele impreunate cu acest post sunt:

a) Salariul anual de 600 cor. din alodiul comunal.

b) Pentru relut de cuartir 30 cor.

c) Lemnele necesari pentru foc.

Doritorii de a ocupa acest post sĕ 'și subștérnă cererile concursuali instruite conform legilor în vigóre la oficiul protopresbiteral gr. or. al Avrigului (posta Avrig, Felek, Szebenvármegye) până la terminul susindicat cu observarea că concurenții sĕ se presenteze în vre o Dumineca séu serbătóre la biserică spre a'și arĕta desteritatea în cântări și tipic, avênd a conduce cântările cu elevii și o strană în biserică.

Avrig, 12 Septembre, 1900.

In conțelegere cu comitetul parochial. — Oficiul protopresbiteral gr. or. al Avrigului.

Ioan Cândea
protopop.

Nr. 386 protop. 1900 [182] 1—3

Concurs

Pentru întregirea postului învĕțătoresc vacant din comuna bisericéscă gr.-or. Vorumloc, protopresbiteratul Mediașului se escrie concurs cu termin de 10 zile dela prima publicare în ziarul „Telegraful Român“.

Dotațiunea acestui post este de 600 coróne solviți din repartiție dela popor în suma de 154 coróne; iar suma de 446 coróne se va solvi ca ajutor dela stat pentru întregirea salarului învĕțătoresc, pe basa rescriptului ministerial din 11 Ianuarie 1897 Nr. 56489/96, cuartir natural în edificiul școlei și lemnele necesari pentru foc.

Concurenții au sĕ se presenteze în vre o Duminecă ori sĕrbătóre la biserică, spre a'și arăta desteritatea în tipic și cântările bisericești, și a'și așterne cererile instruite conform normelor din vigóre, până la terminul sus indicat subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Mediaș 11 Septembre 1900.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Mediașului în conțelegere cu comitetul parochial respectiv.

Romul Mircea
protopop.

Nr. 865—1900 [188] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia de clasa a III-a Cichindeal din protopresbiteratul Agnitei se deschide prin acésta concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în Telegraful Român.

Emolumentele sunt cele fasionate în fóie pentru întregirea venitelor dela stat.

Doritorii de a ocupa acest post, au sĕ-'și aștérnă cererile de concurs instruite conform normelor în vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral până la terminul prefipt.

Nocrichiu, (Ujegyház) în 12 Septembre 1900.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Agnita în conțelegere cu comitetul parochial respectiv.

N. Moldovan,
adm. prot.

18066 sz. I. 1900 [183] 1

Hirdetmény.

A nagyszeben-kisdisznódi t. h. közút 6—8 km. szakaszának áthelyezési, valamint az ezen szakaszon levő 7/a sz. áteresz és 7 sz. Sévizhid ujraépitésére vonatkozó munkák biztositása céljából *1900 évi oktober hó 5-én* délelőtt 10 orára Szebenvármegye alispánjánál a vármegyei háztanácskozási termében tartandó zárt ajánlati versenytárgyalás hirdettetik.

A versenyezni ohajtók felhivatnak, hogy a fenti munkálat végrehajtásának elvállalására vonatkozó, az előirányzott 13076 K. 98 f. költség után számitandó és a részletes feltételekben előirt 5%-os bánatpénzzel ellátott irásbeli zárt ajánlataikat a kitüzött *nap 9 órájáig* a vármegye alispánjánál annyival inkább adják, mert a későbben érkezett ajánlatok figyelembe nem fognak vétetni.

A szóban forgó munkálatra vonatkozó műszaki müveket és részletes feltételek a szebenvármegyei épitészeti hivatalnál a rendes hivatalos órákban megtekinthetők.

Nagyszeben, 1900 évi szeptember 25-én.

Reissenberger
alispán.

La **Librăria Tipografiei Archidiecesane** se află de vênzare:

Ce-'i cerul de Camille *Flammarion* C. 1·50
Din romanul unei vieți, de Stefan *Braborescu* . . . . . . „ 1·—

trimise cu posta pentru fiecare exemplar 10 bani mai mult.

Nr. 373/900. [180] 2—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor învĕțătoresci dela școlele cu câte un învĕțătoriu din comunele mai jos însemnate se escrie concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Șesuri, cu salariu anual de 600 coróne, cuartir și lemne de foc.

2. Țĕrĕțel, cu salariu anual de 600 coróne, cuartir și lemne de foc.

Petițiunile de concurs, instruate conform normelor din vigóre, sĕ se aștérnă subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Brad, la 2 Septembre, 1900.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Zarandului.

Vasilie Damian
protopresbiter.

Neauzit de eftin!

355 bucăți obiecte importante numai pentru 3·60 Coróne.

1 orologiu aurit elegant dimpreună cu un lanț frumos, cu garanță în scris de un an, 6 bucăți batiste fine colorate sau albe, cu perle orientale, podóba cea mai frumósă pentru dame, 1 inel drăguț pentru domni cu imitație de pétră scumpă, și pentru dame, 1 garnitură de nasturi aur-double pentru manchete și cămașe, tóte cu mechanism patent, 1 sipcă de sugarete admirabilă cu chihlibar, 1 briceag fórte fin, 1 bucată săpun pentru toaletă, 1 portemoneu de pele, 1 oglinduță cu cutie, 1 păreche butoni cu imitație de brillant, 1 notiț pe vecie, 20 obiecte necesare la corespondat și încă alte 255 obiecte diferite, cari sunt necesare în casă, gratis. Tóte dimpreună cu orologiul, care singur valorézâ banii, costă numai **Cor. 3·60.**

Pentru obiectele, cari nu convin, se trimit banii înapoi.

Se trimite pe lângă rambursă prin casa
Erste Krakauer Versandhaus
[176] 3—3 **F. Windisch**
Krakau Nr. B./IV.

---

1 Corónă **1 Corónă**

un Los

al loteriei de efecte, aranjată de Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român pentru scopurile unui **Museu istoric și etnografic** și ale unei **Biblioteci publice**

Câștigul principal în valóre de
10,000 coróne.

Sortarea se va face la 20 Octobre a. c.

Spre vênzare la
Librăria tipografiei archidiecesane
Sibiiu.

Farmacia lui F. I. R. Hotter la sf. Iosif, Wien, XII/2 Schönbrunnerstrasse 182.

Absorbinalul lui Hotter.

1/1 Flacon fl. 6. —, 1/2 Flacon fl. 3.50. delătură tóte umflăturile și depunerile de grăsimi fără sĕ vateme părului. Intărește nervii atacați și slăbiți, delătură și distruge tóte nodurile în muschi, și servește și ca scut în contra aprinderilor; cu deosebire e probat la umflăturile produse din causa fearelor, apoi în contra ariciturei umflărei copitei, genunchilor umflați, mai departe în contra umflăturilor (noduri) de vine, în contra umflăturei picioarelor la glesne și la încheietura degetelor cu un cuvênt în contra tuturor umflăturilor ori unde s'ar ivi.

Praful nutritor alui Hotter,

pentru cai și vite cornute
1 Pachet cu 80 cr.

Un adaus escelent la nutremânt, pentru a ținea vitele sănătoase și cu putere este de a sĕ folosi la tóte suferințele de rărunchi de ficat și de nervi.

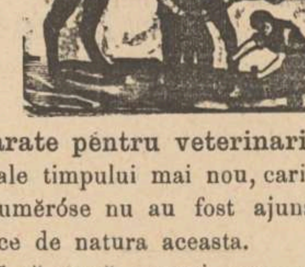

Preparate pentru veterinari, cele mai bune ale timpului mai nou, cari după atestate numĕróse nu au fost ajunse de alte mijloace de natura aceasta.

Sĕ sĕ ceară numai preparate de ale lui Hotter și sĕ nu se priméscă altele. Deposit în farmacii și Droguerii.

Deposit principal la Dr. Emil Budai farmacia orașului Budapesta (Stadthausplatz) la Dr. Leo Egger & J. Egger Farmacia Palatinului VI Váczi körút 17 și la farmacia Iosif Török Bpesta VI Kiraly utcza 12.

Fluidul lui Hotter „Training“

1 Sticlă cu fl. 1.20.

Conservează nervii și muschii până la bătrânețe înaintată totdeuna puternici și vioi, pune în stare pe animal sĕ prestee cele mai mari strapații și fugi, sĕ înțelege după frecare cu fluidul „Training“.

Sĕ mai folosește cu succes uimitor la tóte urmările cari obvin din opintiri prea mari, ologie, reumatism, și înțepenire.

Praful de porci a lui Hotter.

Nr. I și II
1 kg. . . . fl. 1.20.

Cel mai buu mijloc pentru a produce pofta de mâncare și cu acésta prosperarea porcilor, fórte acomodat în contra orbalțului (brâncă); Nr. II este de a sĕ întrebuința la urdinare.

Mijloc în contra Colicei alui Hotter.

1 Sticlă fl. 1.50.

Contra la tot feliul de colică și contra oprirei udului la cai precum și contra umflăturilor la vite cornute. [54] 44—104

Alifia lui Hotter pentru delăturarea crescăturilor de oase.

1/1 Cutie cu fl. 2. 1/2 Cutie cu fl. 1.20. delătură crescăturile de oase și depunerile osoase chiar și după 4—6 sĕptămâni. (boală învechită).

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 104 Sibiiu, Marți 19 Septembre (2 Octobre) 1900. Anul XLVIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **streinătate** pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază

INSERȚIUNILE
Pentru odată 14 fil., — de dóuě ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond.

Sebeșul.

Sfințirea bisericei renovate din Sebeșul-săsesc prin archiepiscopul nostru și cele împreunate cu acest act festiv au scos în relief acest orășel în interesul publicului nostru cetitor.

Drept aceea ținem de necesar a presenta la locul acesta o icónă despre acest orășel, în care trăesce un element românesc plin de viéță.

Șebeșul săsesc e un orășel bine situat, cu 7000 locuitori, dintre cari 4500 sunt români. Dintre acestia 200 suflete sunt gr.-catolici, ceialalți gr.-ortodoxi. Greco-orientalii au două biserici, numite una „nouă" și a doua „veche". Cea nouă,zidită în 1818—1822, e una din cele mai frumóse biserici române, una din cele mai curate și mai bogată în interiorul seu, valorând la 150.000 cor. Cea veche e zidită pe la anii 1780—1790, și în anul acesta reparată și înfrumsețată. Spesele reparărei și împodobirei costă la 10000 cor.

Când s'a zidit biserica acésta nu se află urme despre numěrul familiilor române gr-or. din S.-Sebeș. Vor fi fost póte vre-o 80.

Se află însě consemnarea familiilor române gr.-or. de pe tîmpul zidirei bisericei celei noue, fiind atunci familii 126. Ear azi după 80 de ani numěrul familiilor române a ajuns la 880, adecă aprópe tot la 10 ani a crescut cu 100 familii. Este adevěrat că nu numai singur prin nascerile din loc, ci și prin alipirea altora din jur. Ori cum sě fie însě acésta înmulțire, totuși este cas rar o astfel de sporire. In anii din urmă chiar prin nasceri s'au înmulțit Românii gr.-or. din Sebeș cu dela 70—100 suflete pe an. Acésta ce privesce la crescerea numerică.

Ear în partea culturală pe lângă cele două biserici pompóse posed o școlă a cărei zidire se póte prețuí la 75.000 cor. Are 6 clase și 6 învěțători și e cercetată de 450—500 elevi dela 6—12 ani. Astfel încât în curênd au sě se mai deschidă încă dóuě clase. Ba dacă nu ar fi școlele elementare și gimnasiul inferior săsesc, apoi școla de stat cu 6 învěțători, 2 școle romano-catolice, pe cari încă le cercetéză copíi de ai nostri, cam 200, atunci ar trebuí sě avem vre-o zece învěțători, fiindcă copíi dela 6—12 ani sunt 780, ear' dela 12—15 ani 300.

In privințe materiale, din hotarul întreg al comunei de 8000 jugěre arător și fênaț cam 5000 jugěre sunt ale Românilor și în special viile cele frumóse și roditóre sunt aprópe tóte în mânile Românilor.

La puțini Români mai vezi în Sebeș casele coperite cu paie; gardurile au dispărut, făcêndu-se pălanuri frumóse; plugurile rele de lemn s'au ars și în locul lor sunt plugurile de fer ușóre de purtat și mai trainice; puține curți românesci sunt în Sebeș, unde sě nu fie mașini de sěmănat și săpat pentru cucuruz. Și preste tot zis ei lucră mai bine pămêntul și le și produce mai mult de cât al Șvabilor, aduși de Sași în anii trecuti ca coloniști din Bacica.

Ba de un têmp încóce s'au apucat cu deadînsul și de meserii, fiind azi la 30 măiestri.

La aceste mulțumitóre resultate n'au ajuns Românii sebeșeni fără greutăți; din contră, pusu-li-s'au bețe-'n róte, dar tóte s'au rupt și carul și-a dus cursul seu înainte.

Aceste momente de înaintare ne îndreptățesc la progrese tot mai mari și ne fac a profețí acestui popor un viitor frumos, ceea ce le dorim din inimă.

Limba română în școla de cadeți. Ministrul de rěsboiu a dispus, ca cu începutul anului școlar curent sě se propună limba română în școla de cadeți din Camenița (Slavonia) ca *studiu obligat pentru toți elevii școlei.* Propunerea e concrezută profesorului dela acea școlă, căpitanului *Ión Voicu*, originar din Gurarîului.

In 1894 limba română ca studiu obligat fusese eliminată din tóte scólele militare; se vede însě, că cercurile conducětóre ale armatei au venit la convingeri mai bune, restituind'o în drepturile ce-i compet ca limbă alor trei milióne de cetățeni ai statului. Sě sperăm, că școla de cadeți din Camenița e numai începutul seriei de școle, în cari ea va fi reintrodusă ca studiu obligat.

Partid patriotic austriac. Ziarul „Politik" din Praga publică o scrisóre a contelui Harach, membru în casa seniorilor, în care recomandă formarea unui *partid patriotic austriac*, compus din bărbații tuturor națiunilor și partidelor. In programul noului partid ar fi sě se suscépă punctele următóre: Reforma constituțiunii pe basa legilor existente; egalîndreptățire în biserică, școlă și înaintea judecătoriilor; alegeri dietale directe; reforma ordinei de alegeri provinciale; scut și apěrare naționalităților; transpunerea sentimentului dinastic al popórelor asupra patriei mari; susținerea limbei germane ca limbă universală în armată și în guvernarea gremială; introducerea unei a doua limbă regnicolară ca studiu obligat în școlele medii; ameliorarea situației claselor de lucrători.

Tóte acestea contele Harrach le contempléză a fi realisate, pe basa unui compromis, de către o majoritate compusă din membri patriotici ai dietei și prin un guvern, în care tóte naționalitățile sě fie representate.

România în alianța triplă. Ziarul „Univers" din Paris într'un articol despre situația creată prin conflictul bulgaro-român susține a fi informat, că Austro-Ungaria, pentru a preveni eventuale încurcături în peninsula balcanică, se pregătește sě ocupe Albania, și că principele Nichita, care încă aspiră la acéstă provincie, știind de planurile Austro-Ungariei stă gata și el sě între cu óste în Albania și astfel sě prevină pe Austro-Ungaria. In acéstă acțiune a sa Nichita — zice „Univers" — va fi spriginit de ginerele seu, regele Italiei, care e dușman al alianței triple și are sě iese din ea. *In locul Italiei va intra apoi în alianța triplă*, ca al treilea membru, *România*, care de și nu e mare-putere, totuși e destul de tare și vigurósă pentru a suplini în alianță locul Italiei.

Sigur că acestea vor fi numai combinațiuni ale ziarului parisian, ele denotă însě că în străinătate România se bucură de vază așa de mare, în cât e adusă chiar în combinație sě țină locul unei mare-puteri în cea mai puternică alianță europénă.

Milan implicat în conflictul româno-bulgar. Vineri séra exregele *Milan* sosise la București în complet incognito, chipu ca sě-și cerceteze rudeniile, iar' conform unei alte versiuni, pentru-ca sě se împace cu exregina Natalia, despre care se scria, că încă are sě sosiască în București. Adevěrata causă a mergerii lui Milan la București e însě alta, de natură mult compromițětóre.

Se știe, că în cursul investigațiunii în causa asasinării lui Mihăilénu judele investigător Florescu a descoperit complotul îndreptat contra vieții regelui Carol și a regelui Alexandru, fiul lui Milan. In dosarul acestor acte se află o scrisóre trimisă din Sofia unui Bulgar din București, în care se vorbește de *amestecul exregelui Milan în complotul contra regelui Alexandru.* Cuprinsul acestei scrisori a fost comunicat la Belgrad, și acesta e motivul, că regele Alexandru a luat posiție atât de resolută și necruțătore față cu tatăl sěu. Milan aflând despre acésta a grăbit la București sě întrevină pentru delăturarea acelei scrisori din dosarul actelor, dar' a fost tractat cu refus. Nu i-au folosit nimic nici comănăcirile pe la ministrul de justiție Titu Maiorescu, nici întrepunerea lui Al. Catargi, rudenia lui Milan, și nici adresarea către consulul Austro-Ungariei, ca sě întrevină el la ministrul de justiție.

Scrisórea rěmâne la dosar.

Eri cu trenul dela 2 óre p. m. s'a reîntors Milan îndărăpt. La gara din Brașov a stat mai mult timp pe peronul gării.

Din România

Conflictul româno-bulgar.

Cercurile oficiale ale Bulgariei de câteva zile au luat un ton mai calm și mai prevenitor față cu România. Deosebi cele trei note din urmă ale guvernului bulgar tradéză acéstă schimbare de front, ceea-ce este a se atribuì advertismentului primit de la ministerul de externe al Rusiei, la spriginul căreia conta Bulgaria, despre care advertisment făcuserăm amintire în numěrul penultim, cum și declarațiunei categorice a Rusiei, făcută la Viena prin ambasadorul ei contele Kapnist. Sěptěmâna trecută contele Kapnist, la mandatul ministerului de esterne al Rusiei, a făcut ministrului de esterne al Austro-Ungariei declarațiunea, că „Rusia stă și acum, ca și mai nainte, în mod leal, pe basa învoelii încheiate la Petersburg în 1897 și prin urmare va împedeca ori-ce conflict de arme între statele balcanice". In acest sens au primit instrucțiuni și ceilalți ambasadori ai Rusiei, cum și representanții ei din București și Sofia, cestia din urmă cu adausul: sě comunice guvernelor respective, că întrě Rusia și Austo-Ungaria esistă perfectă înțelegere, și că nu vor suferì nici o schimbare a situației actuale, ori alte consecințe ale unui eventual rěsboiu.

Efectul acestor vorbe la înțeles se observă deja și în atitudinea presei guvernamentale a Bulgariei, care scrie despre România în ton fórte împăciuitor și aruncă tótă vina asupra oposiției, care esploatând situația a împins țéra într'un conflict de urmări atât de grave, atrăgênd asupra Bulgariei mânia lumei întregi și a tuturor popórelor balcanice.

Cu tóte acestea însě o soluție pacinică a conflictului cu greu se póte spera. Pentru-că oposiția bulgară lucră din rěsputeri sě susțină agitația opiniei publice bulgare și sě întărîte tot mai mult opinia publică română, ear de altă parte comitetul macedo-bulgar o mână înainte cu agitațiunile — prin mijlócele cunoscute. — *„Narodni Glas"* de es. în'trun articol întitulat *„Rěsboiu ori pace"*, întrě alte gugumănií și insulte la adresa României, scrie următórele:

„Noi avem toți sorții biruinței. Superiotatea numerică a armatei române, pe care mulți ni-o pun în față, nu are importanța ce i-se dă. Bulgarul se póte bate nu în contra unui Vlah, ci chiar în contra a trei, pentru-că Vlahul este fricos, guguman și î este milă de viața lui. Spiritul armatei nóstre este admirabil. Are într'însa nu numai devotamentul disciplinei și al instrucției desěvîrșite, ci și entusiasmul la culme. Soldatul nostru nu are impresiuni bune despre Vlah, nu se teme de dînsul, ci îl consideră slab, flușturatec și fricos. Acésta stare psichologică a soldatului nostru trebue negreșit sě se aibă în vedere. Despre arme și celalalt material de rěsboiu nu mai facem vorbă, ne-îndoindu-ne câtuși de puțin, că armata nóstră este bine și suficient înzestrată. *Bulgaria trebue sě se refuiască cu inimicii ei. Nu trebue sě ne dăm nici un pas înapoi, mai cu sémă în fața Românilor; și cu cât va începe rěsboiul mai de vreme, cu atât speranțele nóstre de biruință vor fi mai mari. Răsboiu contra românilor!*"

Ear' Sarafov, căpetenia comitetului de bandiți, în loc sě steie mulcom se simte la larg și dă proclamațiuni. Astfel o corespondență din Filipopol dto 12 Septembre v. raportéză *Apěrării Naționale* din București, că zilele acestea comitetul macedonean din Sofia a dat o proclamație nouă, în care, după ce esplică scopul comitetului și debutează cu înjurături la adresa *inimicului*, declară, că: Comitetul superior macedonean *va ține sus stîndardul revoluțiunei* și va continua cu stăruință, dar și cu prudență, drumul pe care și-l'a croit în cestiunea macedoneană.

Că în viitor comitetul macedonean nu va mai lua în considerație nici incurcăturile diplomatice nici certele politice, ci se va restrînge în razele cercului atribuțiunilor ce-și asumă, încurajind pe fiii Macedoniei și ai Adrianopolei și lucrând pentru reorganisarea completă a afacerei macedonene, care, acum sau mai târziu, va sdrobí din rădăcină tirănia turcéscă.

Mai face apel încă odată la generositatea fiilor macedoneni pentru idea națională, invitându-i, ca lăsând la o parte simpatiile și antipatiile lor și interesele particulare, sě alerge sub drapelul macedonean pentru împuternicirea scopului și pentru ridicarea filialelor macedonene la înălțimea misiunei ce 'și asuméză, ca *la momentul dat totul sě fie gata și fie-care sě se afle sub drapelul glorios al viitorului național pătat de jugul tiranilor de tot felul.*

Impămêntenirea Evreilor.

Pe lângă agitația provocată de conflictul cu Bulgaria, opinia publică a României e de câteva zile în ferbere și nedumerire asupra unor știri grave, strecurate în public cu privire la hotărirea ministrului-president Carp de a modifica art. 7 din constituție, adecă a da Evreilor dreptul de împămêntenire. Știrea a fost dată de „Apěrarea națională", care în ediția de séră a numěrului dto. 17 Septembre v. revenind asupra ei spune, că dl Carp e hotărît sě convóce marea adunare constituantă pentru revisuirea art. 7 din Constituție, și că hotărîrea acésta s'ar fi luat în înțelegere cu M. S. regele, pentru a se înlesní îmbunătățirea situației financiare a țerei, bancherii străini ne-voind a da împrumuturile necesare până nu se va cassa din constituție art. 7, în schimbul cărei cassări România va obțíné un mare împrumut în condițiunile cele mai avantagióse, prin care crisa financiară va puté fi delăturată definitiv, Cât pentru prospectele de a isbutí cu acest plan în adunarea constituantă, „Ap. Naţională“ spune, că dl Carp se aştéptă la oposiţie *numai din partea antisemiţilor.* Pentru paralisarea acţiunii acestora însĕ va recurge la un mljloc, prin care naţiunea se va vedé faţă 'n faţă cu alternativa, că ori casséză art. 7 şi astfel făcênd pe voia Evreilor ţéra va căpĕta împrumutul şi va puté face faţă tuturor lipselor, chiar şi celor împreunate cu un eventual rĕsboiu, ori supórtă umilinţa de a nu căpĕta de la Bulgaria satisfacţia cuvenită. Anume, la câteva zile după convocarea Constituantei, în urma refuzului probabil al Bulgariei de a da satisfacţie, — după ce dovezile se vor presenta la Sofia, — *va întrerupe în mod oficial relaţiunile oficiale cu Bulgaria.*

Va lansa în acelaşi timp un apel patriotic către ţară, prin care se va cere concursul tuturor, pentru a suspenda ori-ce uri politice şi ori-ce agitaţiuni de natură a împărţi naţiunea în tabere, *rĕsboiul cu Bulgaria trebuind sĕ isbucnéscă.*

Va motiva revizuirea art. 7 din Constituţie prin necesitatea de a obţiné banii necesari rĕsboiului şi prin acésta dl Carp crede că va isbuti sĕ facă pe antisemiţi sĕ renunţe la ori-ce agitaţie în vederea gravelor evenimente cari vor cere sacrificii tuturor locuitorilor ţerei.

— Am dat aceste ştiri, de mare gravitate, după „Ap. Naţională“ şi lăsăm în sarcina ei rĕspunderea pentru esactitatea lor.

Convocarea corpurilor legiuitóre.

Pe basa autorisaţiei primite în consiliul de ministri ţinut Mercuri, ministrul-president şi ministru de finanţe Petru *Carp* a trimis M. Sale regelui la castelul din Weinburg raport şi cerere pentru-ca regele sĕ convóce corpurile legiuitóre pe ziua de 25 Septembre (8 Octobre), avênd a discuta câteva projecte de lege financiare fórte urgente. Deodată cu acest raport a fost trimis, spre subscriere, şi decretul de convocare.

Cum află, din isvor oficial, „Apĕrarea Naţională“, *deodată cu acestea s'a trimis regelui şi decretul pentru convocarea Constituantei.*

Asociaţiunea la Băile-Herculane.

(Continuare.)

P. O. D. Andreiu **Ghidiu**, protopresbiterul Caransebeşului, în calitate de president al despărţĕmêntului Caransebeş salută adunarea prin următorul clasic discurs, al cărui reasumat îl dăm în următórele:

Ilustră Adunare!

Cultura, civilisaţiunea şi sciinţa sunt autorităţile dominătóre la un popor. Bărbaţi luminaţi, când au înfiinţat Asociaţiunea pentru literatura română şi cultura poporului român, au făcut'o acésta pentru a scăpa némul romănesc de chaosul întunerecului, făcêndu-'l accesibil sĕ se inspire de *comóra marelui popor, din a cărui viţă e.* (Sĕ trăiéscă!) Vrednicii nostri înaintaşi au voit în stăruinţele lor sĕ deschidă némului nostru calea cea adevĕrată spre progres, pentru-ca fie-care fiu al acestui ném sĕ ajungă la cunoscinţele necesare, în urma cărora sĕ pótă esclama cu faţa deschisă: Sunt om şi român! (Aplause). Prin cultură omul devine instrumentul cel mai puternic pe acest pămênt. El preface pustia în câmpie roditóre, ear' câmpiile în paradisuri. Principiul unităţii culturale române s'a *întrupat!* Suntem veseli, când vedem că Asociaţiunea, ca o mamă dulce, îmbrăţişézá la caldul ei sîn pe poporul român din vechiul ţinut al Severinului! Ne bucurăm şi din motivul, că ni-aţi dat prilegiul sĕ ne îmbrăţişăm ca fraţi de aceeaşi origine.

De dragul trinităţii culturale: sciinţă, cultură şi civilisaţiune, s'au rupt barierele, şi divergintele de Ardelén, Bănăţan şi Ungurén au dispărut! Rev. dle president! Te salută un fost elev; am lucrat în vieaţa mea cu talantul ce mi-l'ai dat, şi am câştigat o sută de talanţi! Vĕ salut, dómnelor şi domnilor, şi vĕ rog pe toţi, sĕ punem câte o petricică la înălţarea Asociaţiunei nóstre, căreia de asemenea doresc din inimă: Sĕ créscă şi sĕ înfloréscă!“ — Oratorul entusiast a fost viu aplaudat.

Dl *Iosif Vulcan*, preşedintele „*societăţii pentru fond de teatru român*“ salută şi felicită adunarea prin următorul discurs:

D-le preşedinte!

Onorabilă adunare generală!

„Ca delegat al comitetului „Societăţii pentru fond de teatru român“ aduc onorabilei adunări cele mai călduróse felicitări din partea societăţii nóstre.

Indeplinind acéstă onorifică însărcinare, în faţa unei adunări atât de splendide, e peste putinţă a-mi ascunde bucuria, putênd sĕ constatăm şi cu ocasiunea acésta avêntul înalt ce a luat spiritul public intelectual românesc.

Graţie acestui avênt, adunările nóstre culturale s'au ridicat la nivelul unor adevĕrate serbări naţionale, cari electriséză tótă suflarea românéscă.

Jertfa, munca şi zelul, ce fruntaşii nostri de pretutindeni ofer pentru a ridica tot mai sus prestigiul moral şi material al acestor adunări, — graţiosul concurs al secsului frumos, afluenţa din ce în ce mai puternică şi mai valorósă a tinerimei nóstre,— şi ivirea atâtor talente artistice în concertele şi representaţiile teatrale arangiate cu aceste ocasiuni: probéză, că avem elementele trebuinciόse la afirmarea nóstră pe terenul culturei. Bineconduse, aceste elemente ne vestesc încă de acuma sosirea unei ere noue de muncă rodnică şi de progres.

Incât pentru „Asociaţiune“, acésta eră nouă se indică prin înfiinţarea secţiunilor, puse în programul adunării presente.

In general, la accelerarea succesului de sigur are sĕ contribuéscă mult şi legătura mai intimă, iniţiată de acésta asociaţiune între societăţile nóstre culturale: fie-care oferindu-şi partea de lucru, şi tóte împreună stăruind sĕ se întrunéscă armonios în scopul comun tuturora, în atingerea idealului nostru, care se numeşte *cultura naţională.*

„Societatea pentru fond de teatru român“, pe care am onórea a o representa în ajunul de a putea începe realisarea scopurilor sale, — va sîmţí totdeuna o legitimă mândrie, lucrând alături de mama „Asociaţiune“ şi împreună cu celelalte surori ale sale.

„Cu acésta legătuire vĕ salutăm şi vĕ urăm succes“!

Oratorul e aplaudat.

In sfêrşit înv. *George Joandrea*, din Lugoj, în calitate de delegat al „Reuniunei învĕţătorilor gr.-or. români din diecesa Caransebeşului“ salută adunarea prin următórea vorbire:

Ilustră adunare!

Rev. Dle president!

Insufleţit şi entusiasmat de preludiul unui splendid succes al acestei întruniri măreţe, şi întemeindu-mĕ pe deosebita însĕmnătate ce o are „Aociaţiunea pentru literatura română şi cultura poporului român“ din patria nóstră, daţi-mi voe, Ilustră adunare, ca în faţa acestui înălţător moment şi plin de însufleţire naţională, sĕ-mi ridic şi eu glasu-mi modest şi debil, în calitate de delegat al „Reuniunei învĕţătorilor gr.-or. români din diecesa Caransebeşului“!

Binecuvêntată fie memoria dulce a acelora, cari în têmpuri de restrişte, sub valul fioros al unei învălmăşeli de idei şi fapte, unindu-se în cugete şi în sîmţiri, pus'au solidă basă acestei instituţiuni culturale, menită a scóte pe scump poporul nostru românesc din chaosul întunerecului şi — dându-i garanţa esistinţei sale, carea este cultura şi literatura, puse între limitele religiosităţii şi ale moralităţii, — a-'l aşeza după a sa vrednicie pe aceeaşi tréptă binemeritată cu celelalte naţiuni conlocuitóre, *nouă surori şi în bine şi în rĕu!*

Ródele acestei importante instituţiuni s'au revĕrsat şi se revarsă cu belşug prin tóte păturile societăţii nóstre româneşti, cari dornice doresc şi învăpăiate ard de dorul după propăşire intelectuală şi morală!

Durmiţi în pace umbre de titanici conducĕtori ai neamului românesc! Nemuritoriule *Şaguna*, şi însufleţitule *Şuluţ*, înţeleptule *Bariţ* şi energicule *Popasu*, voi şi acum cu spiritele vóstre lucraţi *în noi şi pentru noi*!

Ear' Rev. Ta, dle president, care alăturea cu I. P. S. D. episcop, academicianul *Nicolae Popea*, dela întemeiarea acestei instituţiuni şi până astăzi aţi obosit neîntrerupt pentru progres şi civilisaţie, întocmai ca şi dreptul Simeon, bucuraţi-Vĕ acuma la adêncile bĕtrâneţe de rodul ostenelelor Vóstre, căci aţi rĕvĕrsat „*lumina din lumină pentru luminarea*“ mult cercatului popor românesc! (Aplause.)

Reuniunea nóstră învĕţătorééscă gr. or. din diecesa Caransebeşului, carea şi ea la rêndul ei, de aprópe 30 de ani din rĕsputeri lucră pentru promovarea intereselor *şcólei* române, sădind în drăgălaşele mlădiţe înţelepciunea şi frica Domnului, şi prin acésta dând „Asociaţiunei nóstre adevĕratul teren spre o mai departe lucrare, — ca o soră mai modestă, dar tot cu atâta dor de propăşire, — se apropie azi de cea mai înaltă instituţiune românéscă din acésta patrie, şi ca şi unei „*alma mater*“ îi aduce prin mine sentimentele sale de devotament!

Şi când mi-s'a dat onorul şi însărcinarea de a felicita acésta ilustră adunare, cu dragă inimă românéscă şi cu suflet curat şi nepângărit Vĕ rugăm totodată sĕ primiţi asigurarea, că reuniunea învĕţătorilor noştri pas de pas Vĕ va urmărí în intenţiunile bune şi ajutor neperitor Vĕ va da pe aceste plaiuri de gloriósă amintire istorică, rĕmase nouĕ ca moştenire „*aere perennius*“ dela moşi-strămoşi! Sĕ trăiţi, dle president! Trăiéscă Comitetul central! Trăiéscă Asociaţiunea!“

Invĕţătorul *G. Joandrea*, e călduros aplaudat.

Se trece acum la lucrările oficióse ale adunării şi după constatarea delegaţilor presenţi, cari îşi presintă credenţionalele, presidentul pune la ordinea zilei raportul general al comitetului central pentru activitatea sa din anul espirat.

Raportul Comitetului, publicat fiind în revista „Transilvania“, carea s'a împărţit între toţi membrii presenţi, se privesce cetit şi se procede la alegerea comisiunilor diferite.

In comisiunea pentru esaminarea raportului general s'au ales membrii: Sim. *Damian*, adv. în Braşov, Dr. Stefan *Petrovici*, advocat în Lugoş, şi Dr. I. *Turcu*, adv. în Făgăraş; în comisiunea pentru esaminarea raţiociniului pe anul 1899 şi a proiectului de buget pentru anul 1901 s'au ales membrii: Emanuil *Ungurean*, advocat în Timişóra, Nic. *Zigre*, advocat în Oradea-mare şi Traian *Barzu*, asesor consistorial în Caransebeş; în comisiunea pentru studiarea proiectului de regulament despre înfiinţarea secţiunilor scientifice şi literare: Iosif *Vulcan*, Dr. Traian *Putici*, Patriciu *Drăgălină*, Vasilie *Goldiş*, Dr. Petru *Ionescu*, Dr. Iacob *Radu*, şi Dr. George *Proca*; în sfêrşit în comisiunea pentru înscrierea de membri şi încassarea tacselor: Mihail *Popovici*, prot. în Orşova, Andreiu *Ghidiu*, prot. în Caransebeş şi Ilie *Curescu*, pres. comunităţii de avere (Caransebeş).

Presidentul presîntă adunării generale douĕ propuneri independente, presentate la comitetul central în timpul prescris de statute şi anume.

1. A d-lui *George Ardelean*, adv. în Timişóra, ca sĕ se înfiinţeze o secţiune, ce ar avea sĕ se ocupe cu *numismatica.* Se predă comisiunei pentru studiarea proiectului de regulament despre înfiinţarea secţiunilor scientifice.

2. A d-lui *Iuliu Vuia*, înv. în Banat-Comloş, pentru promovarea intereselor şcólelor nóstre, şi anume: Asociaţiunea sĕ înfiinţeze un fond, din venitele căruia *a*) sĕ se procure cărţi şi recuisite şcolare elevilor miseri dela şcólele nóstre; *b*) sĕ se premieze învĕţătorii zeloşi în cariera lor; *c*) sĕ se ajutoreze şcólele mai sĕrace; *d*) sĕ se înfiinţeze cursuri supletorii pentru diferitele ramuri economice, şi *e*) sĕ se întemeieze biblioteci poporale. Propunerea se transmite comisiunei financiare spre studiarea şi raportare în şedinţa proximă.

Se dă apoi cetire unor scrisori sosite la presidiu, şi anume: Dl *Patriciu Barbu*, donéză în scopul înfiinţării „Casei naţionale“ suma de 2000 coróne, plătibilă în 4 rate anuale, act de generositate făcut întru amintirea decedatei sale soţii, *Elena*; Dl Dr. *Ţegle*, advocat în Timişóra, donéză suma de 60 cor. tot pentru „Casa naţională“; dl *George Győrög*, prim locotenent ces. şi reg. în Gleichenberg, de presinte în Orşova, donéză pentru înfiinţândul museu al „Casei naţionale“ o frumósă *colecţiune* de: *a*) *minerale*, 261 de bucăţi de diferite specii, între cari 11 bucăţi stufe de aur: *b*) piese *numismatice*, de argint 38, de aramă, etc.: 52; *c*) *anticităţi*: figuri şi brăţare de bronz, fragmente de sticlă, lut şi mosaic, circa 36 de bucăţi, şi *d) diplome nobilitare*, din anii 1638 şi 1680 etc.

Intre aplause vii adunarea generală exprimă mulţumită protocolară generoşilor donatori pentru marinimositatea manifestată faţă de prestigiul intelectual şi material al Asociaţiunei.

Se notifică mai departe din partea presidentului, că dl *Atanasiu Cimponieriu*, din Budapesta, se înscrie membru *fundator* cu suma de 400 cor., din care 200 coróne trimite acum, ear restul de 200 cor. îl va achita până la proxima adunare generală.

Tot asemenea dl Dr. *Aurel Novac*, advocat în Biserica-Albă, regretând, că nu póte participa la adunare, trimite Asociaţiunei 1 acţie dela institutul „Sătmăreana“, în valóre de 200 cor. dimpreună cu copónele acesteia, şi prin acésta se înscrie membru *pe viaţă* al „Asociaţiunei“. Adunarea ia act cu plăcere de ofertele dlor Cimponeriu şi Dr. Novac şi le transpune la comitet pentru competentă resolvire.

(Va urma.)

Sfinţirea bisericii din Rimeţ.

— *Tractul Albei Iulia.* —

De sub „Pléşă“, 1 Sept. 1900.

Biserica — isvorul vieţii nóstre — iarăşi ni-a oferit sĕrbare, o zi de sfântă însufleţire! O sfinţire de biserică! Eată ocasiune sfântă, unde cler, — preoţi veniţi din comune îndepărtate, — se întêlnesce cu mulţimea poporului credincios din o parochie şi din celea din jur, ca sĕ continue raportul de iubire reciprocă, sĕ întăréscă legătura aceea sfântă ce de vécuri îi unesce, şi sĕ cimenteze cu manifestări nóue încrederea aceea care atât de frumos se esprimă prin cuvintele „preoţi cu crucea 'n frunte.“

Şi ne-am adunat mulţi din tóte părţile tractului la Rimeţ pe ziua de 20 August st. v., căci biserica îmbrăcat'a haine de serbare, şi împreună cu ea sĕ ne bucurăm şi noi.

Poporul nostru e bun, în inima lui găseşti iubirea şi frică de Dzeu. Acesta este şi poporul din Rimeţ. Copleşit de suferinţe de tot soiul, bătut de sórte a trăi pe un teren sterp, crâncos şi neroditor, ba în anii din urmă avênd recolte slabe, totuşi el la un moment dat se ştie însufleţí, şi cu inimă dragă dă din avutul sĕu pentru a se ridica biserica, adăpost némului şi legii strămoşeşti. E mai de mult preţ acest sentiment decât tot diamantul din lume.

Astăzi în vécul atât de fără inimă şi maşter legii lui Dzeu, a ridica biserică, a o provedea cu celea sfinte, cu preoţi luminaţi cari sĕ fie sufletul din ea, este virtutea virtuţilor!

Deaceea am adorat eu pe poporul din Rimeţ în ziua de 20 August st. v.

Meritul se cuvine preotului zelos Iosiv Neagoe, care a sĕmĕnat în popor idea zidirii casei lui Dzeu, şi poporului credincios, în inima căruia sĕmênţa a aflat pămênt cald şi a dat rod cu belşug.

Fericit sĕmĕnător, fericită ţarină!

In ziua numită s'a sfinţit acésta casă dzeiască. Festivitatea a decurs cu măreţie, condusă de dl adm. prot. Florian Rusan, asistat de preoţii: I. Iliescu din Stremţi, G. Albu din Geoagiul de sus, V. Barbu din Ripa-Rimeţului, I. Pop din Brădesci, Vas. Macsa din Gêrbova de sus, I. Négoe din Geomal, Victor Oţoiu din Mesentea, V. Tecşa, din Valea Uzei, Ant. Repede din Geoagiul de sus şi Ión Rusu din Aiud.

Cântările liturgice le-a esecutat corul adulţilor din Măgina sub conducerea alesului preot Candin Suciu, cu simţ şi disciplină, contribuind mult la solemnitatea actului.

Pe lângă amintita inteligință din cler, au luat parte şi alţi inteligenţi laici învĕţători, notari în frunte cu protopretorul Szász József. Anume marchez aci presenţa acestui onorabil şef administrativ, care din un sincer interes alérgă la festivităţile nóstre şcolare şi bisericeşti.

După celebrarea sf. liturghii împreună cu celelalte ceremonii, ni-s'a servit masă festivă în şcóla nóstră de lângă biserică.

Toastele, urările de bine n'au lipsit, ca de obiceiu.

Primul toast l'a închinat părintele adm. prot. Fl. Rusan, urând mulţi ani fericiţi bunului Părinte şi neobositului Archiereu I. P. S. I. Meţian; părintele Russu pentru gremiul consistorial, I. Neagoe pentru administratorul protopresbiteral, G. Albu pentru protopretorul Szász, I. Neagoe închină pentru toţi cei ce i-au întins mână de ajutor la încoronarea ostenelelor sale. Protopretorul Szász închină într'o românéscă frumósă pentru toţi credincioşii acestei parochíi, zicêndu-ne că na venit din alte consideraţiuni, ci numai din sincerul motiv de a contribuí pe cât póte şi cu presenţa sa la rĕuşirea festivităţii. Iubirea l'a adus, zice, care o nutresce şi faţă de poporul nostru ca şi de al sĕu, şi care iubire a învĕţat'o dela reposatul sĕu părinte, deci numai jurământul primit dela tatăl sĕu îl practică. Acésta închinare a produs în toţi mesenii numai impresie bună şi veselie.

A mai închinat I. Neagoe pentru candidutul de preot şi ales preot al Măginei C. Suciu ca conducătorul corului care a contribuit la splendórea sĕrbării. Părintele Russu pentru damele cari au pregătit bucatele gustóse etc. etc.

Sub tot decursul festivităţilor a domnit un timp minunat de tómnă, care atât de bine 'ţi făcea pe crângurile munţilor. Aşa am sĕrbat noi la Rîmeţi. Gratulăm păstorului bun şi blând, părintelui Neagoe, pentru zelul cu care a lucrat, şi asemenea poporului ascultător care i-a urmat!

„Delamag“.

NOUTĂŢI

Ziua monarchului. Poimâne M. Sa bunul nostru monarch îşi serbéză ziua numelui. Ca totdéuna, aşa şi din acest prilej poporul român îşi îndréptă rugăciunile spre Tatăl ceresc, pentru-ca părintelui popórelor monarchiei nóstre, *M. Sale Francisc Iosif I,* sĕ-i deie zile îndelungate şi putere spre a veghia şi lucra şi mai departe pentru binele şi fericirea popórelor sale.

*

Personal. Inaltpreasânţia Sa metropolitul s'a re'ntors de la Braşov aseară, cu trenul de la órele nouĕ.

Amĕnunte despre sânţire în numĕrul viitoriu.

*

Cununie. Clericul absolut *George Felea* din Ciurulésa şi dşóra *Sabina A. Anca* din Sohar se vor cununa Duminecă (14 Octobre n.) în biserica gr.-or. din Sohar.

*

Alegere de preot. Alaltăeri s'a făcut în *Rusciori* (tractul Sibiiului) alegerea de paroch, fiind ales candidatul *Nicolae Şurean,* cleric absolut şi învĕţător în Cristian.

*

Reuniunea română de musică din Sibiiu îşi începe probele *mâne* (3 Octobre) în sala dela Musikverein, ceea-ce se aduce la cunoscinţa P. T. membrilor activi, cu rugarea, ca sĕ binevoéscă a participa la probe în numĕr cât se póte de complet.

*

Elevi români la şcóla de cadeţi din Sibiiu. Intrĕ tinerii primiţi în cursul prim al anului şcolar curent la şcóla de cadeţi din Sibiiu sunt şi următorii doisprezece elevi români: Aurel Bogdan din Braşov, Teodor Colbasi din Şpring, Ovid Cernea din Braşov, Ión Góşă din Sĕlişte, Ión Lăzăroiu din Orăştie, Victor Macaveiu din Urca de Câmpie, Florian Medrea din Ţĕlna, Ión Muntean din Oraviţa, Alexandru şi Ión Pop din Cluş, Nicolau Sângiorzan din Bistriţa şi Bujor Voina din Braşov.

*

Stipendii militare pentru medicinisti. Ministrul de rĕsboiu prin un rescript apărut de curênd atrage de nou atenţiunea studenţilor dela facultăţile de medicină asupra stipendiilor militare destinate pentru medicinisti, cari după obţinerea diplomei voiesc sĕ se dedice carierei de medici militari. Condiţie pentru obţinerea stipendiului e, ca stipendiatul sĕ servéscă apoi şése ani ca medic militar. Reflectanţii capĕtă stipendiu deja cu începutul cursurilor, şi anume: cu începutul semestrului prim până la rigorosul prim 480 coróne; după rigorosul prim 720 coróne, ér' dela începutul semestrului IX până la câştigarea diplomei stipendiul e de 1008 cor. anual.

*

Şcóla comercială din Giurgiu. La liceul din Giurgiu cu începutul anului şcolar curent se presentaseră la inscriere elevi atât de mulţi, că în lipsa de locuri au trebuit sĕ fie respinşi o mare parte din ei. Totodată s'a făcut raport la ministrul de instrucţiune, care apoi la propunerea directorului Nicolae Droc-Barcianu a încuviinţat înfiinţarea unei şcóle comerciale în Giurgiu, la care va avé sĕ trécă escedentul de elevi de la liceu. Ideia a fost aprobată din partea ministrului cu atât mai vêrtos, că budgetul statului nu va fi îngreunat cu nimic prin înfiinţarea şcólei comerciale, de óre-ce local ar fi deja, ear' pentru prelegeri profesorii liceului s'au angagiat gratis.

*

Pentru şcolarii sĕraci. Dl învĕţător Constantin *Cristiu,* din incidentul logodnei sale cu dşóra Ana *Moisin,* a donat 6 cor. la fondul elevilor săraci dela şcóla nóstră, pentru care le esprim mulţumită. Sĕlişte, la 16 Septembre, 1900. *Dumitru Lăpĕdat,* director şcolar.

*

Incendiu în Turnişor. Eri diminéţă pe la órele 4 s'a escat un incendiu puternic în strada vinului (Weingasse) din Turnişor, mistuind clădirile economice a doisprezece locuitori saşi. La localisarea şi stângerea focului au dat ajutor pompierii din Sibiiu, Cristian şi Guşteriţa.

*

Congregaţiunile de tómnă. Congregaţia de tómnă a comitatului *Timiş* se va ţiné în 8 Octombre st. n., ér' a comitatului *Caraş-Severin* în 10 Octombre.

*

Societatea „Transilvania“ din *Deva,* pentru valorisarea pómelor şi legumilor, face cunoscut, că cumpĕră *mure, afine, cócăză* (agrişi), varză (curechiu) şi alte soiuri de póme şi legumi. Adresa societăţii e „Transilvania“ fabrică de conserve în Deva.

*

Şcólă cheramică. In Têrgu-Jiu s'a înfiinţat o şcólă de artă *cheramică* (olărie artistică, pictură şi sculptură cheramică), avênd douĕ secţiuni: una elementară, în care se primesc elevi absolvenţi ai şcólei primare, ori cu una sau douĕ clase secundare; ear' în secţia a doua (artistică) se primesc elevi absolvenţi de patru clase secundare şi avênd talent de desemn. Cursurile la secţia elementară durează trei ani; cele ale secţiei artistice doi — trei ani. Profesorii sunt: Stefan Bobancu, St. Ciucean, A. Diaconovich, I. Moisil, I. Popescu-Voineşti, I. Wirnstl, un măiestru cheramier şi un ajutor de măiestru.

*

Anuarul reuniunii sodalilor români. Sub titlul *„De ale Reuniunilor“* ziarul „Hermannstädter Zeitung“ scrie despre acest anuar următórele:

„Primul anuar al Reuniunii sodalilor români conţine pe 130 pagine octav mare istoria desvoltării şi progresului acestei Reuniuni dela înfiinţarea ei (anul 1867) până la finea anului 1899.

In el se descriu meritele tuturor ómenilor mari, cari s'au distins pentru viitorul Reuniunii şi totodată presentéză şi chipul fiecăruia, şi anume al archiepiscopului şi metropolitului A. Şaguna, episcopul Popea, Nicolae Cristea, Nicolae Simtion şi Anton Bechnitz.

Reuniunea avea cu finea anului 1899 137 de membri.

Averea Reuniunii cu 31 Decemvrie 1899 a fost cu 1519 cor. 42 bani gata. Banii întraţi în anul 1899 au fost 1564 fl. 21 cr. şi eşiţi 1548 fl. 50 cr., escedent de 15 fl. 71 cr., adecă rĕmaşi în cassă.

Salutăm cu plăcere străduinţele Reuniunii în decursul acestor 32 de ani de esistenţă şi Reuniunea trebue sĕ fie cu drept cuvênt mulţumită de resultatele obţinute“.

*

Accident în piaţa Clujului. Sâmbătă într'amézi birja lui Spatz Hermann s'a ciocnit în piaţa principală a Clujului cu trăsura amploiatului Benedek Francisc. Ruda birjei a întrat în pântecele calului dela trăsura lui Benedek, în urma căreia calul a căzut jos. In învălmăşala produsă prin căderea calului spintecat, s'au spăriat şi caii dela birjă, cari încurcându-se în frêne au căzut şi ei. Abia într'un târziu a succes descurcarea frênelor şi ridicarea cailor înhămaţi la birjă. Cel spintecat a fost dat în grija hingherului.

*

Inima română şi Sasul. In comuna *Romos,* în care sunt şi vr'o 60 familii de Saşi, în 29 Septembre s'a înecat în rîu zidariul sas Andiz, un zidar bun, dar' pătimaş de beutură. Se adunaseră în jurul cadavrului mulţime de ómeni, sfătuindu-se unde sĕ-'l ducă, cine sĕ'l înmormênteze, căci Sasul nu avea casă şi nu avea nimic. Dintrĕ cele 60 familii săsesci nici unul nu voia sĕ ştie nimic de înmormêntarea nenorocitului, nici după ce învĕţătorul român Vasile Băsărab a umblat pe la ei din casă 'n casă îndemnându-i sĕ se intereseze de conaţionalul lor nenorocit şi înfruntându-i pentru indolenţa lor. In urmă vĕzênd învĕţătorul, că de grija Saşilor cadavrul póte rĕmâné acolo până chiar la descompunere, s'a hotărît sĕ-'l ducă la sine şi sĕ-i facă înmormêntarea pe spesele sale. A angagiat un car şi a pus cadavrul pe car plecând cu el spre casă. Abia atunci s'a îndurat — dór' de ruşinea lumii! — o rudenie a mortului şi a declarat că face loc mortului în casă la sine, dar' a spus învĕţătorului că la cheltuelile de înmormêntare el nu dă nimic. Astfel marinimosul învĕţător a mers la Orăştie şi a cumpĕrat din bănişorii sĕi cosciugul şi celelalte de lipsă la înmormêntare.

*

Şedinţă literară. „Reuniunea sodalilor români din Sibiiu“ şi-a ţinut Joi în 27 Septembre n. *a IX-a şedinţă literară,* la care a participat un numĕros public.

Inainte de începerea programului, presidentul reuntunii raportéză, că biroul se adresase cu rugare către Ven. consistoriu sĕ cumpere pentru reuniune o casă din strada Bruckenthal, sub condiţia, ca reuniunea cu timpul sĕ restitue consistoriului preţul casei. Spre a veni în ajutorul reuniunii, consistoriul a dat ascultare rugării şi s'a şi pus în pertractări cu proprietarul casei, oferindu-i 8000 fl. Proprietarul însĕ cerênd o sumă ce casa nu valoréză, têrgul nu s'a putut face. Astfel reuniunea, avênd sĕ se mute din cuartirul vechiu cu 1 Octombre, a închiriat local în casa din str. Măcelarilor Nr. 5. Mai raportéză despre starea fondurilor şi se trece apoi la partea literară a şedinţei, la care s'au produs cu declamaţiuni, cetiri şi cântare la citeră (Al. Várady) membrii: Eman. Bobancu, Aurel Sandi, Elena Roşca, Valeriu Grindean, George Ţĕrean, Elena Buian, şi Nicolae Bratu.

*

Ştiri mĕrunte. *Dl. B. P. Haşdeu* va ţiné la Ateneul din Bucureşti douĕ conferenţe: „Noi şi Bulgarii“, a „Noi şi Ungurii“. — *Congresul studenţilor* din România se va ţiné la Dorohoiu în 4 Octobre n. şi zilele următóre. — *Muzaffer-ed-Din,* sahul Persiei a plecat din Budapesta Joi diminéţa, luând calea spre Turcia. — *Calistrat Coca,* fost catechet la şcóla reală din Cernăuţi, e numit profesor de religiune la gimnasiul superior din Cernăuţi. — Notariul Iuliu *Cornea* e numit matriculant în cercul Fărăgăului. — Prepositul Mateiu *Mamusich* din Subotiţa s'a înecat în lacul Palics. — Vaporul englez *Suffolk,* care în 24 August plecase din portul Fiume cu 900 cai pentru armata engleză din Africa, s'a cufundat în Oceanul Atlantic. — In Braşov a rĕposat sĕptĕmâna trecută lucrătorul I. Goia în etate de *102* ani. — In *Grebenaţ* lângă Biserica-albă la alegerea din 25 Septembre a fost ales notar comunal concurentul român George Şuşurean. — In *Caransebeş* se va ţiné têrg de ţeară în 4—6 Octombre st. n. — In *Buziaş* se începe în 5 Octobre marele têrg de vite.

„Albina“ institut de credit şi de economii în Sibiiu.

A putra tragere la sorţi publică a scrisurilor fonciare de 5% ale Institutului de credit şi de economii „Albina“ a urmat în 28 Septembre 1900 în presenţa Domnului notar public reg. Gavril Zágoni şi a doi membri ai comitetului de supraveghere al institutului. S'au tras, în valórea totală de Coróne 66,000 urmatorii numeri:

á Coróne 500: Nr. 18, 20, 50, 53, 55, 133, 155, 172, 190, 206, 207, 215.

á Coróne 1000: Nr. 9, 15, 45, 52, 121, 127, 156, 161, 236, 246, 248, 265, 274, 328, 329, 338.

á Coróne 2000: Nr. 18, 40, 70, 96, 107, 108, 131, 192, 197, 257, 306, 379, 410, 422, 532, 550, 611, 636, 637, 707, 744, 746.

Cu începere dela 1 Aprilie 1901 aceste scrisuri fonciare se rĕscumpĕră la cassa institutului în Sibiiu, la Filiala sa în Braşov, la Wechselstuben-Actien-Gesellschaft „Mercur“, la Wiener Filiale der Zivnostenská banka pro Cechy a Moravu în Viena şi la Pester ungarische Commercial-Bank, Budapesta, în întréga valóre nominală împreună cu interesele curente; aceleşi se rĕscumpĕră şi mai nainte ori-când prin escomptare, séu se pot schimba cu alte scrisuri fonciare după cursul zilei.

Cu 1 Aprilie 1901 încétă interesele lór mai departe şi cuponii de interese scăzĕtori mai târziu, dacă la presentarea scrisurilor fonciare lipsesc, se subtrag din suma acestora.

Din scrisurile fonciare eşite la sorţi la tragerile de mai 'nainte nu s'au presentat încă pentru rescumpĕrare următórele:

á Coróne 500: Nr. 40, 232.

á Coróne 2000: Nr. 47 187, 239, 626.

Sibiiu, în 28 Septembre 1900.

Direcţiunea.

Rugare

către membrii „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiului.

Precum în deobşte este cunoscut, tinĕra nóstră *Reuniune agricolă se susţine aprópe numai din taxele dela membri.* De asemenea este cunoscut cum în schimbul acestor taxe comitetul central al Reuniunei împarte an de an între membrii Reuniunei în mod gratuit fel de fel de seminţe de nutreţuri, de cânepă italiană, apoi pădureţi, altoi; ba în timpul din urmă încât a îngăduit starea materială, s'a procurat o viţea, 2 oi şi 1 berbece de soiu, cari s'au dat şi ele membrilor, tot în mod gratuit, spre prăsilă. Spre a rĕspândi în cercuri cât mai largi folositórele poveţe despre unii sau alţi rami de economie, comitetul a tipărit unele cărţi, pe cari parte le împarte gratuit, parte le pune în vênzare cu preţ redus. Fără a aminti de desele întruniri agricole, ţinute la faţa locului prin comune, comitetul pune la cale an de an ţinerea a câte unei esposiţii de vite şi de póme, exposiţii împreunate cu distribuire de premii în bani.

Aceste premise, cererea ce o adresăm membrilor nostri este, sĕ binevoiască a lua la cunostinţă pe calea acésta, că cu scop de a se putea încasa taxele cu mai multă uşuriuţă şi fără cheltuială — cuitanţele despre taxele pro 1899 ne-am luat voia a le transpune oficiior protopretoriale din Sibiiu, Sĕlişte, Mercurea, Sebeşul-săsesc şi Nocrich, cari oficii au primit cu multă prevenire încassarea acelora prin organele ce le stau la disposiţie.

Suntem în firma credinţă, că stimabilii nostri membri, pĕtrunşi de însĕmnătatea Reuniunei, pe care datori suntem sĕ o susţinem cu toţii, nu ne vor lipsi de valorosul sprigin oferit şi pânăací, şi pentru ceea-ce îi rugăm sĕ priméscă şi pe acéstă cale sinceră recunoştinţă şi espresie despre frăţesca dragoste ce li-o păstrăm.

Sibiiu, 27 Septemvrie 1900.

Comitetul central al „Reuniunei române de agricultură din comitatul Sibiiu“.

Dem. Comşa,
preşedinte,

V. Iordăşianu,
secretar.

Domnii abonenţi sunt rugaţi sĕ binevoiéscă a-şi renoí abonamentele pe pătrariul ultim al anului curent, căci altcum vom fi siliţi sĕ le sistăm trimiterea ziarului. Totodată sunt rugaţi sĕ noteze pe cupon numĕrul abonamentului, ori sĕ lipiască făşióra în care li-s'a trimis până acum ziarul.

Administraţia.

[189] 1

Licitaţie minuendă.

Lucrările întregitóre ce sunt de a se îndeplinî la canalul morii com. se dau în întreprindere pe calea licitaţiunei publice minuende în *14 Octobre st. n. 1900 la 10 óre a. m.*

Preţul strigării e 4400 cor. Vadiul este 10% din preţul strigării. Oferte în scris se primesc provezute cu vadiul de 10% până la ziua licitării, planul şi preliminariul de spese se pot vedea la subscrisul oficiu comunal.

Lancrăm, 27 Septembre, 1900.

Primăria comunală

Aurel Barbu
notar com.

Ioan Laşiţă
primariu.

Nr. 8445 Epitr. [187] 2—3

Publicare de licitaţiune.

Consistoriul archidiecesei greco-orient. române din Transilvania dă în întreprindere **zidirea nouei Reşedinţe de vară** archiepiscopesci pe teritoriul din strada Schewis Nr. 30 în calea licitaţiunei minuende prin oferte închise, cari au sĕ se înainteze la Consiştoriul archidiecesan până *Mercuri la 10 Octobre st. n. 5 óre p. m.*

Reflectanţii pot fi numai architecţi şi ingineri cari au dreptul de a clădi zidiri cu etagiu.

Planul şi preliminariul de spese statorit la suma de 40.842 coróne 92 fil., condiţiile de licitare, terminul pentru plata lucrurilor şi têmpul când are sĕ se predee zidirea în folosinţă, se pot vedé în órele oficióse în cancelaria referentului consistorial Nicolae Ivan, strada măcelarilor Nr. 45.

Sibiiu, din şedinţa consistoriului archidiecesan ca senat epitropesc, ţinută la 13/26 Septembre 1900.

Consistoriul archidiecesan.

Nr. 331. Şcol. [186] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea în mod definitiv a postului învĕţătoresc vacant în comuna Libotin din protopresbiteratul Solnocului se escrie concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în Telegraful Roman. Emolumintele sunt următórele:

1. 600 coróne, dintre care 400 coróne ajutoriu de stat şi 200 coróne din repartiţie de pe popor.
2. Folosirea întregei grădini şcolare, şi 8 metri de lemne pentru foc pe sama învĕţătoriului.

Cererile de concurs instruite conform normelor din vigóre sĕ se subştérnă oficiului protopresbiteral în terminul deschis, prin posta ultimă Oláh-Lápos, şi concurenţii sunt poftiţi, ca în terminul deschis sĕ se presenteze în vre-o Dumineca ori sĕrbătóre la biserica din comuna la care a concurat spre a-şi arĕta desteritatea în cântările, bisericeşti.

Cupşeni în 4 Septembre 1900.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Solnocului.

G. Cupşa,
protopresb.

---

ad Nr. pp. 817/900. Nr. [184] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor de învĕţători la şcólelele confesionale rom. gr. or. din comunele: *Agêrbiciu*, *Bedeciu*, *Călata-mare*, *Călian*, *Cojocna*, *Geaca*, *Muntele-rece şi Rogojel*, prin aceasta se escrie concurs cu termin de 14 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt pentru fie care staţiune învĕţătorésca câte 600 coróne din repartiţiune de la popor, cuartir în edificiul şcólei şi grădină de legumi.

Doritorii de a reflecta la aceste posturi au a-şi aşterne suplicele de concurs subscrisului, până la terminul sus indicat, fiind instruite în sensul normelor în vigóre, şi a se presenta înaintea poporului în vre o zi de Dumineca sau sĕrbătóre, participând la sfânta biserică.

Oficiul protopresbiteral rom. gr. or. al Clujului în conţelegere cu respectivele comitete parochiale.

Cluj, 9 Septemvre 1900.

Tulliu Roşescu
protopresbiter.

Nr. 680/900 [185] 2—3

Concurs

Devenind prin pensionare vacant postul de învĕţătoriu din clasa primă dela şcóla confesională gr. or. română din *Sebeşul-superior*, protopresbiteratul gr. or. al Avrigului, pentru întregirea acestui post prin acésta se escrie concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Tel. Rom“.

Emolumentele impreunate cu acest post sunt:

a) Salariul anual de 600 cor. din alodiul comunal.

b) Pentru relut de cuartir 30 cor.

c) Lemnele necesari pentru foc.

Doritorii de a ocupa acest post sĕ 'şi subştérnă cererile concursuali instruite conform legilor în vigóre la oficiul protopresbiteral gr. or. al Avrigului (posta Avrig, Felek, Szebenvármegye) până la terminul susindicat cu observarea că concurenţii sĕ se presenteze în vre o Dumineca séu serbătóre la biserică spre a'şi arĕta desteritatea în cântări şi tipic, avênd a conduce cântările cu elevii şi o strană în biserică.

Avrig, 12 Septembre, 1900.

In conţelegere cu comitetul parochial. — Oficiul protopresbiteral gr. or. al Avrigului.

Ioan Cândea
protopop.

Nr. 386 protop. 1900 [182] 2—3

Concurs

Pentru întregirea postului învĕţătoresc vacant din comuna bisericésca gr.-or. Vorumloc, protopresbiteratul Mediaşului se escrie concurs cu termin de 10 zile dela prima publicare în ziarul „Telegraful Român“.

Dotaţiunea acestui post este de 600 coróne solviţi din repartiţie dela popor în suma de 154 coróne; iar suma de 446 coróne se va solvi ca ajutor dela stat pentru întregirea salarului învĕţătoresc, pe basa rescriptului ministerial din 11 Ianuarie 1897 Nr. 56489/96, cuartir natural în edificiul şcólei şi lemnele necesari pentru foc.

Concurenţii au sĕ se presenteze în vre o Dumineca ori sĕrbătóre la biserică, spre a'şi arăta desteritatea în tipic şi cântările bisericeşti, şi a'şi aşterne cererile instruite conform normelor din vigóre, până la terminul sus indicat subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Mediaş 11 Septembre 1900.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Mediaşului în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Romul Mircea
protopop.

Nr. 865—1900 [188] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia de clasa a III-a Cichindeal din protopresbiteratul Agnitei se deschide prin acésta concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în Telegraful Român.

Emolumentele sunt cele fasionate în fóie pentru întregirea venitelor dela stat.

Doritorii de a ocupa acest post, au sĕ-'şi aşternă cererile de concurs instruite conform normelor în vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral până la terminul prefipt.

Nocrichiu, (Ujegyház) în 12 Septembre 1900.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Agnita în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

N. Moldovan,
adm. prot.

Nr. 373/900. [180] 3—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor învĕţătoresci dela şcólele cu câte un învĕţătoriu din comunele mai jos însemnate se escrie concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Şesuri, cu salariu anual de 600 coróne, cuartir şi lemne de foc.
2. Ţĕrĕţel, cu salariu anual de 600 coróne, cuartir şi lemne de foc.

Petiţiunile de concurs, instruate conform normelor din vigóre, sĕ se aştérnă subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Brad, la 2 Septembre, 1900.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Zarandului.

Vasilie Damian
protopresbiter.

Noi nu avem obiceiul de a ne ocupa cu interese particulare de vre-o specialitate órecare; deórece însĕ un număr mare de cetitori ne întrébă unde se vinde **Poţiunea antiseptică** a *doctorului Bandiera*, şi precum ni se asigură că acéstă preparaţiune vindecă tuberculósa, rĕspundem, că ea se póte căpĕta numai în Palermo, la *Farmacia naţională*, strada Tornieri Nr. 65, trtmiţindu-se un mandat postal de 5 franci pentru o sticlă. Specificul se trimite prin pachet postal sau prin rambursă. [127] 10

Op premiat de Academia Română.

Seminţe
din
Agrul lui Christos.

Cuvêntări bisericesci
de
Zacharia Boiu,
asesor consistorial, protopresbiter etc.

Cu binecuvêntare archierésca.

Tom. I.: **cuvêntări la tóte Duminecile de preste an.**
„ II.: „ „ „ **prasnicele şi sĕrbătorile, precum şi la casuale bisericesci.**
„ III.: **cuvêntări la îmmormêntări parastase etc.,**

Preţul fiecărui tom 3 coróne şi porto postal.

Se află de vênḑare la **autorul** şi la
Tipografia şi librăria Archidiecesană
Sibiiu.

Farmacia lui F. I. R. Hotter la sf. Iosif, Wien, XII/2 Schönbrunnerstrasse 182.

Absorbinalul lui Hotter.

1/1 Flacon fl. 6.—, 1/2 Flacon fl. 3.50. delătură tóte umflăturile şi depunerile de grăsimi fără sĕ vateme părului. Intăreşte nervii atacaţi şi slăbiţi, delătură şi distruge tóte nodurile în muschi, şi serveşte şi ca scut în contra aprinderilor; cu deosebire e probat la umflăturile produse din causa fearelor, apoi în contra ariciturei umflărei copitei, genunchilor umflaţi, mai departe în contra umflăturilor (noduri) de vine, în contra umflăturei picioarelor la glesne şi la încheietura degetelor cu un cuvênt în contra tuturor umflăturilor ori unde s'ar ivi.

Praful nutritor alui Hotter,
pentru cai şi vite cornute
1 Pachet cu 80 cr.

Un adaus escelent la nutremânt, pentru a ţinea vitele sănătoase şi cu putere este de a sĕ folosi la tóte suferinţele de rărunchi de ficat şi de nervi.

Preparate pentru veterinari, cele mai bune ale timpului mai nou, cari după atestate numĕróse nu au fost ajunse de alte mijloace de natura aceasta.

Sĕ sĕ ceară numai preparate de ale lui Hotter şi sĕ nu se primésca altele. Deposit în farmacii şi Droguerii.

Deposit principal la Dr. Emil Budai farmacia oraşului Budapesta (Stadthausplatz) la Dr. Leo Egger & J. Egger Farmacia Palatinului VI Váczi körút 17 şi la farmacia Iosif Török Bpesta VI Kiraly utcza 12.

Alifia lui Hotter pentru delăturarea crescăturilor de oase.

1/1 Cutie cu fl. 2. 1/2 Cutie cu fl. 1.20. delătură crescăturile de oase şi depunerile osoase chiar şi după 4—6 sĕptămâni. (boală învechită).

Fluidul lui Hotter „Training“

1 Sticlă cu fl. 1.20.

Conservează nervii şi muschii până la bătrâneţe înaintată totdeuna puternici şi vioi, pune în stare pe animal sĕ prestee cele mai mari strapaţii şi fugi, sĕ înţelege după frecare cu fluidnl „Training“.

Sĕ mai foloseşte cu succes uimitor la tóte urmările cari obvin din opintiri prea mari, ologie, reumatism, şi înţepenire.

Praful de porci a lui Hotter.
Nr. I şi II
1 kg. . . . fl. 1.20.

Cel mai buu mijloc pentru a produce pofta de mâncare şi cu acésta prosperarea porcilor, fórte acomodat în contra orbalţului (brâncă); Nr. II este de a sĕ întrebuinţa la urdinare.

Mijloc în contra Colicei alui Hotter.
1 Sticlă fl. 1.50.

Contra la tot feliul de colică şi contra oprirei udului la cai precum şi contra umflăturilor la vite cornute. [54] 45—104

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 105 Sibiiu, Joi 21 Septembre (4 Octobre) 1900. Anul XLVIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **streinătate** pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază

INSERŢIUNILE
Pentru odată 14 fil., — de dóuĕ ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond.

Saşii în lupta deschisă cu guvernul.

Compatrioţii nostri Saşi au abandonat politica de oportunitate observată până ací în tóte cestiunile mai importante şi desfăşură pe întrégă linia o luptă de apĕrare cât se póte de făţişă în executarea legii despre numele comunităţilor.

Representanţele din Braşov, Sibiiu, Bistriţa au premers, ca de regulă, cu exemple bune, ear' orăşelele mai mici, jaluse şi ele pe numele lor istoric, au stăruit cu tótă tăria convingerilor, ca oraşele lor sĕ rĕmână neştirbite în folosirea numelor străvechi.

Tendinţa acésta a Saşilor a fost spriginită de Români cu o loialitate neexcepţionabilă şi cu o desinteresare, care nu o afli aşa uşor la alt popor, ca la poporul românesc.

Ómeni, cari ar voí sĕ tragă din acéstă procedură a Românilor consecinţele logice, ar trebuí sĕ vină la convingere, că a bună sémă va fi existând vr'un pact între Români şi între Saşi.

Lumea reală cu greu îşi va puté închipuí, că spre pildă Românii din Braşov s'au hotărît sĕ spriginéscă argumentele Saşilor, după ce ei tot aşa de bine se puteau alătura la părerile Magiarilor, mai ales, că în casul de faţă numirea oficială ce o reclamau Magiarii trebuia sĕ convină mai bine Românilor de cât numirea germană.

Cu tóte aceste noi ştim cu tótă hotărîrea, că între Români şi Saşi nu a fost şi nu a premers nici un înţeles.

Românii, ca ómeni de ordine, ómeni cari nu vor sĕ facă nedreptate deaprópelui, sciu şi nu fac nici un secret, că oraşele cu populaţiune săséscă le au întemeiat Saşii. Chiar şi dacă acele ţinuturi înainte de Saşi ar fi fost locuite de alţi locuitori, cari nu puteau fi decât Românii, totuşi, Saşii prin industria lor, prin cultura lor, prin sirguinţa lor şi prin scólele lor le-au făcut aceea ce sunt: *posiţii respectabile sociale şi culturale.*

Indată ce recunóscem noi acest adevĕr istoric, urméză ca o consecinţă firéscă, că noi nu puteam sĕ întrăm la têrg asupra numirilor şi nu ne convenia sĕ spriginim tendinţa aceea urîtă, care se manifestă mai ales în cercurile şovinistice magiare, de a schimba fără nici un motiv numele oraşelor, satelor, munţilor şi apelor.

Scim noi, că ţéra nóstră are cu mult mai mari rane de vindecat şi cu mult mai grave bóle de lecuit, decât durerile aceste născocite în capete ferbêntate şí creeri smintiţi.

Noi deja la plăsmuirea legei luaserăm posiţie hotărîtă contra tendinţelor de a magiarisa locurile, tendinţe condamnabile din multe puncte de vedere chiar şi în interesul statului.

Se înţelege, că glasul nostru nu putea fi apreţiat faţă cu reclamele celor dela *Eke*, cari mai mult au solicitat pe cei dela cârma statului în direcţia acésta pĕcătósă.

Ei bine, acum au sĕ secere fructele muncei lor. Un oraş póte avé după lege numai un nume oficial.

Numele acela îl dă ministrul de interne al ţerei după ascultarea prealabilă a representanţei comunale şi municipale.

Representanţele orăşenesci din Ardeal au glăsuit fără sĕ se conformeze vederilor celor dela *Eke*, ci au scos documentele şi scrisorile vechi din archive şi au dovedit că numirea oraşului póte fi de pildă numai Hermannstadt.

Va hotărí ministrul ţerei altcum?

Se póte, şi noi nici nu ne îndoim, că în unele casuri ministrul va ceda direcţiunei şovinistice, dar ca sĕ trécă preste tóte conclusele luate cu însufleţire şi unanimităţi, noi nu o credem sĕ o facă un ministru care a pus în programul seu de lucrare cuvinte sânte *„lege, dreptate* şi *echitate"*.

Organele şoviniste vor striga „trădare", ziare ca *„Magyar Szó"* vor căuta sĕ învenineze şi mai mult raporturile între cetăţenii patriei, şi guvernului cu provocare la legea sancţionată îi va fi uşor sĕ apere punctul de vedere cel corect şi legal.

In ce posiţie va ajunge guvernul când ar fi ispitit sĕ anuleze tóte conclusele şi sĕ accepteze vederile domnului Jeckefalussy, şeful biroului statistic al ţerei, carele mânat de tónele şovinismului cu o trăsătură de pénă a şters tóte numirile germâne din Ardeal şi le-a înlocuit cu cele néoşe magiare!

De sigur că în o posiţie cât se póte de falsă şi va provoca furtuni, cari i-se vor descărca în cap cu putere elementară.

Intrégă presa germană din Germania va sărí în ajutoriul compatrioţilor nostri saşi în lupta ce o pórtă pentru conservarea numelor istorice ale oraşelor întemeiate şi aduse de ei în starea înfloritóre de azi, şi vom avé noi priveliscea unei lupte, din care stăpânirea se va alege cu o ruşine şi va cădé învinsă.

Un guvern cum este al domnului Széll noi nu credem, că va împinge lucrurile în direcţia acésta fatală, mai ales prevĕzênd cu siguritate matematică eşecul moral şi pe urmă retragerea ruşinósă.

Acésta moştenire neplăcută i-a remas guvernului actual dela antecesorul seu, şi vrênd-nevrênd guvernul e silit sĕ execute legea.

Din punct de vedere de tactică, probabil că resoluţiunile ministrului n'au sĕ urmeze curênd, cel puţin nu vor urma până nu s'a votat bugetul şi nu au premers alegerile pentru un nou ciclu de 5 ani.

Că totuşi au fost întrebate representanţele, este érăşi numai o tactică din partea celor dela guvern, ca sĕ arete celor din oposiţie, că se fac tóte pregătirile pentru executarea legii.

Atârnă mult, fórte mult dela constelaţiile favorabile ori nefavorabile în cari se va găsí guvernul când va avé sĕ se pronunţe în meritul numirilor.

O crisă neprecalculabilă în Austria, nisce complicaţii externe, o sdruncinare totală a finanţelor în urma catastrofelor dela bursa din Berlin, pot sĕ dea în alte direcţiuni lucru de ajuns guvernului, decât ca sĕ-şi bage mânile în foc şi sĕ se opăréscă.

In Ungaria sunt multe legi neexecutate până azi, cum e şi legea naţionalităţilor, a cărei executare noi o solicităm înzadar de preste trei decenii, de ce nu ar rĕmâné şi acésta lege pentru schimbarea numelor, o lege care se amintéscă generaţiilor viitóre, că în Ungaria a fost timp, când ministru-preşedinte a fost Bánffy şi sub a lui ocârmuire s'a putut vota o lege, al cărei rost nimenea nu-l înţelege şi când era sĕ se pună în praxă s'a observat câtă înţelepciune cuprinde proverbul român: *„un nebun aruncă o pétră în fântână şi zece înţelepţi nu o pot scóte afară"*.

Serbătorirea lui Stadler. La iubileul de 50 ani al archiepiscopului *Strossmajer*, cum se ştie, archiepiscopul *Stadler* din Serajevo ţinuse un toast politic, pentru care M. Sa i-a dat aspră dojană, avisându-l sĕ rĕmână la treburile sale bisericeşti şi sĕ lase politica pe séma altora. Stadler enunţase în toast dorinţa de a vedé unită Bosnia şi Herţegovina cât mai curênd cu Croaţia. Presa maghiară iubila de bucurie, că archiepiscopul a fost aşa aspru înfruntat. In schimb însĕ ţinuta lui Stadler era aprobată în presa croată, ear' în cea germană un ziar de gravitate ca *Vaterland* ţinuse cu cale a scrie un straşnic articol ca echou la înfruntarea preaînaltă, zicênd că *preoţimea va face politică şi de ací 'nainte, în biserică şi afară de biserică, cu graiu şi în scris, în tot chipul şi cu tóte mijlócele permise şi oneste, întru apĕrarea adevĕrului, dreptăţii şi celor mai înalte bunuri ale omenimei, şi nu va suferi nimĕnui s'o opréscă de la acésta.*

Făcuse sensaţie acest articol şi fusese mult comentat în celelalte ziare. Acum afacerea e scósă earăşi în relief prin cele ce s'au întêmplat Duminecă la Zagreb. *Stadler* adecă avea sĕ mérgă la Roma, — cum se zice, pentru a primí de acolo satisfacţie. Duminecă a plecat în acéstă călĕtorie, fiind aşteptat de mulţime de popor pe la tóte gările şi făcêndu-i-se ovaţiuni însufleţite. Culmea sĕrbătorirei a fost însĕ în Zagreb. Gara era formal adastată de public: dame, domni, şi poporul de rênd. Puternicele, „Jivio" la adresa archiepiscopului cutremurau vĕzduhul. Damele îi ofereau buchete de flori, ear' pe cale până la cuartir era formal acoperit de plóia de flori aruncate de prin balcóne şi feresti. Vr'o douĕ sute coşarce de flori i-au fost aruncate în cale. Ajuns la cuartir, publicul i-a cântat imnul croat *„Tu eşti gloriosul, pe tine te iubim"*! Zadarnic se trudia poliţia sĕ împedece aceste demonstraţiuni, căci puplicul nici habar nu avea de ea. In acelaşi chip a fost petrecut până la gară şi după amiazi, când a plecat spre Roma. Intre uralele la adresa archiepiscopului se auziau des şí huiduiri la adresa Maghiarilor.

Asemenea ovaţiuni i-s'au făcut şi la gara din Şuşac.

Luând notă despre aceste demonstraţiuni, presa maghiară zice că *în urma înfruntării* popularitatea şi autoritatea lui Stadler a crescut enorm de mult.

Dr. G. Popovici, deputat la dieta imperială din Viena, prin o scrisóre dto 28 Septembre a anunţat presidentului *clubului dietal român bucovinean*, că iasă din club.

Drept motivare dl Popovici zice în scrisóre următórele:

„Constat cu adâncă părere de rĕu, că majoritatea membrilor clubului dietal se află sub influinţa nefastă a unui curent oportunist, etablat şi patronat în dauna intereselor nóstre naţionale. Convingerea mea intimă şi firmă este, că clubul dietal în asemenea condiţii a încetat a fi un punct de concentrare omogenă şi că e pentru mine o datorie de consecinţă a declina ori-ce solidaritate şi cooperare cu acest grup".

Votul universal. Semn că nouele alegeri dietale se apropie, deputaţii 'şi dau zor care de care sĕ vorbiască alegĕtorilor lor şi sĕ'i stimuleze pentru viitórea luptă. Duminecă şi-a făcut darea de sémă deputatul ugronist *Polónyi*, vorbind alegĕtorilor sĕi din Hajdu-Szoboszló, întrĕ altele, şi despre necesitatea întroducerii votului universal şi a cassării speselor de vectură la alegeri. Conform argumentărilor lui Polónyi numai votul universal va puté sĕ asigure cureţenia alegerii şi de aceea fracţiunea ugronistă a partidului Kossuthist va lupta pentru întroducerea lui.

Da! Ştim; vot universal, dar' condiţionat de cunóscerea limbii magiare în vorbire şi în scris. Am mai auzit încă acest cântec, tot din taberele partidului kossuthist.

Archiepiscopul nostru la Braşov.

Cu trenul dela 2 óre p. m. a sosit Inaltpreasfinţitul nostru archiepiscop *Ioan* la gara din Braşov Sâmbătă. La gară a fost întimpinat de un mare numĕr de inteliginţă din Braşov şi jur în frunte cu veteranul protopop *Petric*, care a bineventat pe înaltul óspe cu următórea alocuţiune:

Escelenţa Vóstră!
Inalt Preasfinţite Dle App. şi Metropolit!

Incredínţându-Vĕ Escelenţa Vóstră, că Românul de când este, totdeauna a fost cu credinţă tare, şi alipit cu trup şi suflet de sf. Biserică, — V'aţi îndurat prea graţios a asculta şi acum cererea comitetului nostru parochial dela biserica sf. Nicolae din Braşov, spre a sfinţí biserica renovată şi zugrăvită, precum şi pentru pomenirea ctitorilor bisericei şi binefăcĕtorilor şcólelor, a cărora patrónă sf. Sofia o serbăm tot mâne.

Acéstă învitare a făcut-o comitetul pentru că era convins că Escelenţa Vóstră deşi înaintat în vêrstă, totuşi pentru că posedeţi un zel neîntrecut, şi o rêvnă apostolică de a lucra pentru fericirea vremelnică şi vecinică a fiilor sufleteşti din Archidiecesă; ceea ce a'ţi manifestat prin numerósele visitaţiuni canonice sfinţind bisericile din Braşov-Cetate, Sebeşul-săsesc, Sĕlişte, Reşinariu, Petroşeni şi altele.

Pentru tóte acestea, pentru iubirea de adevĕrat părinte, pentru zelul şi abnegaţiunea cu care lucraţi întru promovarea intereselor bisericeşti şi şcolare şi a poporului român, — clerul şi poporul din Braşov şi din tract, cu comitetele parochiale, cu corpurile profesorale şi învĕţătoreşti în frunte cu inteliginţa nóstră, implóră ceriul sĕ vĕ lungéscă anii vieţii plini de sănĕtate şi virtute, ca sĕ puteţi propovedui cuvêntul Evangeliei lui Isus Christos şí în alte părţi ale archidiecesei, pe unde antecesorii Escelenţiei Vóstre n'au putut ajunge şi n'au avut fericirea sĕ vadă faţa archiereului lor.

Sĕ trăiţi Escelenţa Vóstră mulţi ani fericiţi!

La acésta Inaltpreasfinţia Sa a rĕspuns mulţumind şi reducênd omagiile aduse, alipirea şi dragostea manifestate, la adresa bisericei pe care o representă.

După bineventare au ocupat toţi loc în un şir lung de trăsuri, conducênd pe distinsul óspe până în Scheiu la casele părintelui protoiereu şi paroch la biserica S. Nicolae *Vasile Voina,* unde au descălecat.

După sosire a primit Eminenţa Sa mai multe deputaţiuni din loc şi din jur, venite spre a cere părintescile inviaţiuni întru regularea afacerilor bisericesci din comunele lor.

Sara sa oficiat de parochul Dr. Vasile Saftu vecernia şi priveghierea după tipicul Rusalilor în paraclisul dela Stul Nicolae, ear în ziua următóre după órele 8 diminéţa s'a început actul solemn al sfinţirii vestitei biserici dela Sftul Nicolae din Scheiu. Inaltpreasfinţia Sa a pontificat, asistat de P. C. Sa vicariul archieppesc Dr. Ilarion *Puşcariu,* de ieromonachul Dr. Eusebiu *Roşca,* protoiereii Mateiu *Voilean* şi Vasile *Voina*, parochul Dr. Vasile *Saftu.* Ca diacon a servit secretarul Dr. Elie *Cristea.* După actul sfinţirii a urmat sfta liturgie, la care a cântat corul gimnasial condus de dl G. *Dima.* Serviţiul a decurs cu deplină pompă, care se completa admirabil prin splendórea internă a bisericei renovate şi bogat decorate.

La finea liturgiei a ţinut Inaltpreasfinţia Sa un discurs ocasional şi edificător despre puterea credinţei în Dzeu.

Cu acéstă ocasiune s'a celebrat şi parastas pentru sufletul marilor întemeietori şi binefăcători ai şcólelor române din Braşov, cari îşi serbau în acea zi şi patronul: sta *Sofia.*

După biserică au plecat cu toţii într'o frumósă procesiune la edificiul gimnasiului, în frunte cu archiereul pontificant, scutit de razele sórelui, ce ardea tare, de baldachin. In sala cea mare a gimnasiului s'a făcut sfinţirea apei în faţa corpului profesoral, a tuturor elevilor dela şcólele nóstre şi a unui public numěros. După sfinţire a ţinut I. P. Sa un instructiv discurs la adresa tinerimei şcolare, vorbind — precum zice „G. T.“ — cu însufleţire adevěrat tineréscă despre importanţa şcólelor şi bisericei ca factori fundamentali şi indispensabili pentru educaţiunea şi cultura poporului nostru. După cele rituale a ţinut profesorul dela şcólele comerciale Ioan *Fricu* un frumos discurs comemorativ *„despre rolul comercianţilor din Braşov la înfiinţarea şi susţinerea şcólelor nóstre de-acolo.*

A urmat apoi stropirea elevilor, poporului şi a tuturor celor asistenţi, cu apă sfinţită, şi împărţirea anaforei, după cari tot în procesiune s'au întors cu preoţimea fungentă la biserică.

I. P. S. Sa a mai primit delegaţiunile şcolare în frunte cu preşedintele dl Petru *Nemeş*, corpurile profesorale etc.

La óra 1 a urmat masa comună la părintele V. Voina; ear la órele 5 p. m. a mers I. P. S. Sa la biserica de pe Tocile, unde a slujit vecernia şi a ţinut mulţimei aglomerate o predică bogată în sfaturi şi învěţături.

Ziua viitóre, Luni, a avut o specială importanţă prin faptul, că Eminenţia Sa, ca supremul inspector al tuturor şcólelor din metropolie a visitat atât gimnasiul cât şi clasele reale şi comerciale, însoţit de vicariul *Dr. Puşcariu* şi secretarul *Dr. Elie Cristea.* La portal au fost întimpinaţi de directorii Oniţ şi Chelariu. Inaltpreasfinţia Sa a cercetat fiecare clasă asistând fie la prelegerea profesorului, fie la rěspunsurile elevilor, după cum s'a întêmplat sě fie ocupaţiunea momentului respectiv din decursul órelor de prelegere, fiind condus de respectivii directori; în clasele gimnasiale de directorul Virgil *Oniţ,* în cele reale de George *Chelariu,* ér la comerciale de Arseniu *Vlaicu.* In fiecare clasă a aflat Eminenţa Sa în vorbirile adresate elevilor cuvintele potrivite şi adecuate elevilor din gimnasiu, reale ori comerciale, vêrstei lor şi obiectului despre care se prelegea, spre a-i îmbărbăta la zel, muncă şi diliginţă, la iubirea învěţăturei, spre a-i ambiţiona la o emulare nobilă, spre a le mări interesul spre limbile clasice şi în deosebi pentru clasicii latini, depositarii atâtor frumseţi limbistice şi de învěţături, şi mai ales de obiceiuri, pe cari întocmai le găsim în viaţa poporului nostru. Pe cei din gimnasii i-a sciut însufleţi pentru idealuri, ce li-se pun la inimă ca nisce ţinte vecinic de urmat. Celor din reale le-a ştiut deştepta dragostea de studiile practice, ce li-se propun şi cari în ocupaţiunile vieţii sunt menite a lega pe idealişti de viéţa reală, practică, ţinênd astfel ecuilibrul necesar pentru desvoltarea unui popor. Ear la cei din comerciale le-a sciut indica importanţa specială a studiilor comerciale pentru progresul poporului nostru, atât de rěmas înapoi în ramul comerciului şi al industriei, aretându-le îndoita datorinţa a se înarma cu tóte armele sciinţei comerciale, spre a putea contribui la înainterea nóstră şi pe acest teren inţelenit, şi spre a putea ţinea concurenţa cu străinii deja întăriţi şi în acest ram.

In fie-care clasă elevii ascultau cu mare atenţiune cuvintele şi sfaturile părinţesci, pe cari mulţi şi-le vor aminti în tot decursul vieţii şi cari — credem — că vor fi semênţa cea căzută în pămêntul bun şi roditor.

Din cele esperiate cu acéstă ocasiune: din claritatea esplicărilor, din atenţiunea cu care urmăriau elevii acele explicări, din precisiunea rěspunsurilor, din modul de predare, din metodul observat şi din întrégă ţinuta elevilor şi profesorilor am primit convingerea, că instrucţiunea în şcólele nóstre medii din Braşov este la înălţimea, la care puţine şcóle medii stau din întrégă ţéra

Nu putem deci din destul recomanda susţiitoriior acestor şcóle, ca şi pe viitor sě continue a face cât mai multe jertfe pentru ridicarea acelor aşezěminte, caci nu este jertfă mai bine adusă pe altariul culturii nóstre naţionale, de cât acesta

Un singur moment ni-a lăsat mai puţin mulţămiţi, şi anume, în gimnasiu şi şcólele reale par mulţi din elevi prea puţin nutriţi, ceea-ce ne duce la conclusiunea, că sěrăcia le impune un traiu mai rěu. In faţa acestui fapt devine deosebit de importantă şi necesară înfiinţarea mesei studenţilor, din care de dorit ar fi se devie în timpul cel mai scurt un internat, care sě adăpostéscă câţi mai mulţi elevi.

Asemenea se impune zidirea unui nou edificiu, care sě adăpostéscă clasele comerciale.

Inaltpresfinţia Sa a visitat şi museele şi biblioteca, admirând în deosebi bogata colecţiune a insectelor din întrégă lumea, ca şi care puţine institute din patrie vor fi avênd.

După acéstă visitare a şcólelor a urmat masă comună la părintele Voina, iar la órele 2 şi 1/2 a plecat Inaltpreasfinţia Sa la gară, însoţit de numeros public, şi întrě aclamaţiunile tuturor a părăsit Braşovul.

„Bonţida parochia conversa ad S. Unionem.“

Din incidentul sěrbărilor iubilare ale ducentenariului unirei unei părţi a Românilor ortodoxi din Ungaria cu biserica romano-catolică, unele din diecesele gr. cat. române au tipărit şi nisce opuri literare, în cari însě pe lângă unele date de mare preţ pentru istoria nóstră bisericéscă şi naţională, durere, cât privesce istoria mai nóuă a bisericei nóstre se cuprind şi multe neadevěruri mai cu sémă cu privire la datele statistice.

Cartea dlui canonic metropolitan Dr. Aug. Bunea despre episcopul Inocenţiu Micu merită tótă consideraţiunea, atât pentru conţinutul ei, cât şi pentru expunerea evenimentelor şi datelor în modul cel mai obiectiv pe basa documentelor ce i-au stat la disposiţiune. E întrebare însě, că óre documentele privitóre la biserica nóstră sunt ele şi corecte, deóre-ce vedem că aprópe tóte sunt compuse de străini, cari numai prietini nu au fost bisericei nóstre, şi mai cu sémă într'un timp când tóte furiile iadului s'au fost pornit asupra ei, ca sě o nimicéscă. Sě meditâm şi asupra acestei împrejurări, căci dacă vedem într'un timp mai pacinic: cum chiar Românii — precum ne vom convinge din cele expuse mai jos — expun în mod fals datele privitóre la biserica nóstră, ne este justificată şi îndoirea în corectitatea datelor expuse în documentele utilisate de dl canonic Dr. Aug. Bunea. Timpul póte va aduce lumină mai clară şi asupra acestor date.

Asupra datelor cuprinse în şematismul diecesei Oradea-mare nu mě pot pronunţa, deóre-ce nici nu l'am putut procura, nici chiar avêndu-'l nu 'l-aş puté controla, fiind din altă diecesă a bisericei nóstre. Celor competenţi le e datorinţa sě-'l rectifice, de cumva nu ar conţinea purul adevěr.

Mě voiu pronunţa însě asupra câtorva date din şematismul diecesei Gherla, în care vedem că aprópe preste tot datele statistice referitóre la biserica nóstră sunt expuse în modul cel mai fals şi cu intenţiune rea faţă de biserica nóstră. Apoi dacă vedem, că tocmai fraţii nostri români dau străinătăţii date false despre biserica celorlalţi fraţi ai lor, sě nu ne mirâm, dacă şi străinii procedéză astfel faţă de totalitatea Românilor de pretutindenea. Zic, străinătăţii, pentru că numai pentru străinătate au putut fi compuse aceste douě şematisme în limba latină şi nu în limba română. Cestiune póte şi de gust, dar aici nu încape dispută. Deci trecem la obiect.

După şematismul diecesei Gherla, carea se extinde preste comitatele: Bistriţa-Năsěud, Cojocna, Maramureş, Mureş-Turda, Solnoc-Dobâca, Selagiu, Sătmar şi Ugocia, şi este împărţită în 45 de districte (protopresbiterate), în acéstă diecesă se află 482,275 de suflete Români greco-catolici şi 43,610 Români greco-orientali. După şematismul bisericei nóstre însě numai în comitatele Bistriţa-Năsěud şi Solnoc-Dobâca (în protopiatele nóstre: Bistriţa, Solnoc, Cetatea de pétră şi Deeş) se află 52,594 de suflete Români greco-orientali, va se zică cu 8984 suflete mai mulţi decât cum suntem presentaţi în şematismul numit. Intenţiunea este evidentă. Seducerea străinătăţii prin date statistice false, că biserica ortodoxă română în aceste părţi este în agonie, sau biserica gr. cat. rom. aprópe de triumful perfect.

Cum a fost posibilă compunerea acestor date în şematismul amintit, voiu arata prin douě casuri speciale.

In comuna Bonţida după şematismul acesta sunt 200 suflete Români gr.-cat. şi 800 Rom. gr.-ort.; după şematismul bisericei nóstre însě în acéstă comună sunt 960 suflete Români gr.-ort., deci cu 160 suflete mai mulţi decât cum suntem presentaţi în acel şematism. Tot aşa în opidul Sec gr.-cat. sunt presentaţi cu 542 suflete, ear gr.-ort. cu nici unul; până când acolo sunt şi 17 suflete gr.-ort. Apoi dacă s'a purces în chipul acesta şi la celelalte comune, sě nu ne mirăm de numěrul cel mare de gr.-catolici ce l'au putut presenta faţă de gr.-orientali. Dar acésta nu este istorie ci neadevěr.

Cum au devenit o parte din românii gr.-ort. din opidul Sec. gr.-cat. voiu arăta de altădată; acum voiu arăta numai: cine sunt Românii gr.-cat. din comuna Bonţida. (Va urma).

Asociaţiunea la Băile-Herculane.

(Continuare.)

George Pop de Băsesci face propunerea, ca şcólei elementare din Lăpuşul ung. (Sělagiu) adunarea generală sě-i voteze un ajutor anual de 400 cor., deóre-ce şcóla acésta cu tóte-că se luptă cu greutăţi interne şi externe, a împlinit şi împlineşte o adevěrată misiune culturală tocmai în părţile cele mai periclitate.

Preşedintele declară că acéstă propunere independentă în sensul §-lui 17 punctul l. din statute numai atunci s'ar putea considera, dacă cu 8 zile nainte de adunarea generală s'ar fi presentat comitetului central precum s'au presentat a d-lui Ardelean şi cea a dlui Vuia.

On. Tilea pledéză pentru considerare, pentru-că deşi după statute trebuia presentată propunerea cu 8 zile nainte de adunarea generală, acésta care a făcut statutele, escepţional cu privire la scop póte admite propunerea.

Part. Cosma zice că contra disposiţiunilor clare din statute nu se póte lua conclus în adunarea generală, preşedintele carele este dator sě grijéscă de observarea statutelor nu póte admite votare asupra propunerilor de acésta natură. Este modru însě, ca propunerea d-lui G. Pop sě se presenteze la timpul seu, dacă o va face ca contrapropunere la propunerile comisiunei financiare când acelea se vor pertracta în plen. Dl G. Pop mulţămit cu acéstă modalitate şi revócă propunerea, reservându-şi, ca la timpul seu sě o facă eventual ca contrapropunere.

Presidiul face împărtăşirea, că Maria Covaciu, din Bucova, cere un ajutor în bani. Nedispunênd Asociaţiunea de astfel de ajutóre, se trece la ordinea zilei.

Eschauriată fiind ordinea de zi pentru şedinţa primă, presidentul încheie şedinţa, anunţând pentru órele 3 p. m. şedinţa pentru ascultarea disertaţiunilor insinuate.

*

La óra 1 p. m. s'a luat un *prânz comun* (à la carte) în cele trei restaurante angagiate, şi anume la *„Salonul de cură“*, în sala de mâncare şi pe terasă; la *Bereria* din subsolul dela „Salonul de cură“, unde mâncările au fost cu 10—20% mai ieftine de cât în Cursalon; şi la restauraţiunea numită *„Baracă“* unde mâncările, — zice-se — ar fi fost şi mai ieftine de cât cele dela Bererie. Nu sciu cât s'a plătit la restaurantele amintite; atâta sciu, că eu cu mintea mea „diplomaticéscă“ i-am „tras pe sfóră“ pe toţi trei anteprenorii, mi-am îndreptat paşii cătră restauraţiunea din „Sala teatrului“, şi acolo vězênd concurenţa, după o „licitaţiune minuendă“, am prânzit mai ieftin, chiar şi decât la *„Băracă“ !*

Disertaţiunile (conferenţe).

Lăsând acum pentru un moment la o parte chestiunile de natură administrativă ale acestei adunări generale, şi după-ce am împăcat şi pe pururea neîmpăcatul stomach, veniţi sě ne înzěstrăm mintea nóstră şi cu o frumósă dosă de nutremênt spiritual, căci mintea şi inima încă 'şi reclamă *„ale sale dintru ale sale“.*

Sě descindem éraşi în „Sala teatrului“, unde ascultând frumósele disertaţii şi studii istorice, batăr în parte sě satisfacem primului § din statute, unde e vorba de *„literatura română şi cultura poporului român“.*

Presidiul deschizênd şedinţa pune la ordinea zilei cetirea lucrărilor literare întrate şi admise.

I. Dl. Dr. *George Vuia,* simpaticul medic dela Băile-Herculane, 'şi cetesce interesanta şi instructiva sa disertaţiune, întitulată: *„Din trecutul Băilor-Herculane“.*

Intr'un limbagiu de tot atrăgětor şi într'o românéscă perfectă, dl disertant ne desfăşură cu multă dibăcie istoricul munţilor herculiani, ne spune, că în vremurile preistorice munţii acestia au constituit un singur munte, dar că imperiul plutonic printr'o formidabilă sguduitură a deschiegat muntele acesta în fărimături, în munţii cei urieşi de astăzi. Ce clocot înfricoşat va fi fost atunci! Ér prin crepăturile munţilor acestora şi-a luat apoi cursul înspăimêntătórea Cernă (Neagră) şi rîuleţul Bela Reca (Albă). Sguduitura acésta a dat nascere apoi multor isvóre de conţinut sulfuric, de conţinut salin şi cu apă dulce cristalină. Ne conduce apoi pe o înălţime de 100 de metri la „Grota cu aburi“, unde vedem ţîşnind aburi când mai groşi, când mai subţiri. E apertura unui crater, e lava de apă dintr'un vulcan. Vězênd minunăţeniile acestea, nu trebue sě fi preot, ca sě esclami cu psalmistul: *„Mare esci, Dómne, şi minunate sunt lucrurile Tale!“*

Se întrébă apoi: care a fost poporul cel dintâi, care a folosit fermele balneare de aici?

Profetul Moise şi levitul Maimonides întra'ltele cu mare insistenţă recomandau Istrailtenilor băile, ca mijloc de întărire a corpului. Arta balneară şi balneotechnica au înălţat'o însĕ strămoşii noştri Romani. Prin munificenţa împĕraţilor romani se ridicau institute balneare, cu inscripţia: *„In balneis salus!“* Plebeul şi patricianul, senatul şi poporul, câte 3200 de persóne alăturea cu împĕratul aveau loc într'un imens basen de apă caldă. Termele acestea, ca şi tóte apele calde, vindecătóre, s'au închinat zeului Hercule: *„Ad aquas Herculis sacras“*.

S'au găsit apoi o mulţime de statue, sarcofage, etc. de pe cari s'au descifrat numele Esculap, Higheia, Mercur şi Venus, cărora au fost dedicate monumentele din partea celor-ce alergau la aceste isvóre ale tămăduirii.

Las deocamdată firul istoric al disertaţiei dlui Dr. G. Vuia, şi dau după Magasinul istoric de A. T. Laurian, Museul Severinului, de V. Dumitrescu şi „Urme romane în Mehedinţi şi Mehadia“, de N. D. Spinean, tecstul următórelor instripţiuni antice mai marcante, cari sunt de interes naţional şi în legătură cu obiectul disertaţiei domnului Vuia.

1. Herculi genio loci fontibus calidis Calpurnius Iulianus V. L. S.

2. Herculi invicto T. A. Geminianus vet. legionis XI. I. Geminae Antoninae ex vota posuit.

3. Herculi iro salute imperatorum Severi et Antonini P. conservatori augustorum dominorum nostrorum C. L. Gallus C. V. Legatus eorum pr. pp. cum suis.

4. Herculi sancto Simonius V. G. Praeses Daciarum.

5. Herculi Salutifero Quibius Amilius aug. col. Daciae, pro salute Iuliani, filii sui.

6. Herculi invicto P. Claudius Iulius.

7. Diis magnis et bonis Aesculapio et Hygiae M. Aurel. Pref. leg. XIII. Gem. Antonianae.

8. Herculi pro salute imp. M. Aurel. Ant.

9. Herculi et Veneri, Mercurius praefectus, cum suis.

10. Aesculapio et Hygiae pro salute Iuniae Cyrillae, quod a longa infirmitate virtute aquarum numinis suis revocaverunt, etc.

11. Aesculapio et Hygiae P. An. Saturnius Dc. Col. V. S. L. M.

12. Herculi conservatori-domus Ulpiorum m. verecundus.

13. Iovi Statori Herculi Victori M. Ulpius Nerva Traianus Caesar victo Decebalo domita Dacia votum solvit.

Sĕ continuăm acum éraşi cu firul întrerupt al disertaţiei dlui Vuia. Ne spune mai departe, că cei slabi şi neputincioşi închinau statue (vòtum solvit) lui Hercule, iar adepţii Higheiei erau cei sănătoşi. Ne vorbeşte apoi de statua lui Iorgovan (Hercule), care azi e ciungărită de românaşi de ai noştri, cari, dacă 'i dureau ochii, sgăriau ochii bietului Iorgovan şi se ungeau pe ochi cu materia sgăriată. Tot aşa, dacă suferiau de picióre, ciungăriau piciorele lui Iorgovan. Tótă ştiinţa balneologică e clădită pe empirism. Românaşii noştri basaţi pe o esperienţă îndelungată sciu astăzi care isvor e mai bun pentru ochi, şi care pentru picióre. Un medic francez călătorind pe aici şi vĕzênd atâta cunoscinţă balneară la grăniţerii nostri, într'o broşură a sa despre Băile-Herculane, încântat iată cum esclamă: *„Patrioţii mei francezi sĕ pofţéscă aici şi sĕ înveţe dela grăniţerii români balneologia“*.

Trece apoi la legende şi episóde interesante, şi într'altele ne conduce la înălţimea dela *„Crucea albă“* de pe muntele *Domoglet*. După o versiune se zice, că nesce copíi rĕsfăţaţi s'ar fi jucat pe înălţimile acestea prăpăştióse şi unul dintre ei a căzut în adêncime. După altă versiune o femeie de cioban a fost sfăşiată de o féră şi în faţa soţului ei şi-a dat sufletul.

Dar' cel mai interesant episod enarat cu mult spirit e fără îndoială *„legenda Elisabeta“*. Se ştie că decedata nóstră împĕrătésă şi regină *Elisabeta* a petrecut în anul 1887 şése sĕptămâni în Băile-Herculane. Făcea zilnic preumblări prin munţii cei urieşi, printre stâncile cele prăpăstióse, admirând frumseţa naturii de prin locurile acestea antice. Regina era acompaniată în preumblări adese-ori numai de dama de onóre, contesa *Majlath*. Mai avea însă pe lângă contesă şi un credincios călăuz şi comiliton de escursii, pe codrénul român, *Petru Zarva*. Cu el, de multe-ori numai cu el, decedata regină se urca pe înălţimile cele mari ale munţilor. Intr'o zi regina s'a urcat cu codrénul Petru până la înălţimea numită *Ciorici*. Ajungênd într'un loc, întrebà pe Petru, de se póte merge mai departe, iar credinciosul Român rĕspunse negativ. Inalta regina o ia tot înainte şi cu chiu şi vai ajung într'un loc, unde a stat câteva minute nemişcată. *„Petre“*, zise regina, *„cât mi-ar plăcea, sĕ iau mâne dejunul aici!“* Şi preste nópte 80 de lucrători au făcut accesibil locul pentru împlinirea dorinţei Majestăţii Sale. A şi luat a dóua zi dejunul acolo.

Şi cât de afabilă era regina faţă de Petru. Câte-òdată îi zicea: Peter! de multeori îi zicea şi: „Lieber Peter!“ Umblau prin colibile ciobanilor români, unde făceau mămăligă, pe carea regina o gusta, dar nu-i prea plăcea. Işi făcea mare haz, că nu putea exprima, ca Petru, cuvintele româneşti: *„Valea Bolovaşniţa“*.

Disertantul încheie apoi acest episod idilic cu o strajnică apostrofare a împrejurării fatale, că Măj. Sa regina a căzut jertfă unui odios atentat sĕvêrşit de un criminal fără de lege! Unde? In lumea civilisaţilor, încungiurată şi păzită, pe când aici *şése sĕptĕmâni* era acompaniată numai de credinciosul român Peter, şi nimica nu i-s'a întêmplat. Din împrejurarea acésta disertantul scóte apoi în relief *credinţa şi alipirea nestrămutată a Românului cătră tron, patrie şi Casa domnitóre!*“ (Vii aplause.)

Dar sĕ lăsăm, zice dl Vuia, acésta parte tragică a disertaţiei, şi sĕ privim ce e scris pe frontispiciul „Salonului de cură“? *Saluti et laetitiae.* Aici Românul, Magiarul, Germanul şi Sêrbul, ca fraţi din aceiaşi patrie, îşi pot petrece cu dragă inimă, căci nu-i permis, ca greuruşii melancolici sĕ cuprindă pe vre-un visitator dela Băile-Herculane. Pe urmă termină cu un distichon de Antoniu.

Distinsul disertant a fost viu aplaudat de întréga adunare. Credem, că instructiva şi valorósa disertaţie se va da puclicităţii. Eu din parte-mi numai atâta mi-am putut însĕmna. Aşi fi însĕmnat mai mult, dar nu cunosc şi n'am dat faţă cu moşul *Gabelsberger!*

(Va urma.)

NOUTĂŢI

Serviciu divin. Din incidentul zilei onomastice a Maj. Sale *Francisc Iosif I* s'a ţinut azi în biserica parochială din Sibiiu-cetate serviciu divin, la care în frunte cu Inaltpreasfinţia Sa metropolitul au participat: membrii consistoriului, profesorii seminariali, cu elevii, profesorii şcólei civile de fete a Asociaţiunii, cu elevele, şi alt numĕros public.

*

Metropolitul la Gurarîului. Duminecă Inaltpreasfinţia Sa metropolitul va merge la *Gurarîului* sĕ conducă actul sfinţirii şcólei nou zidite.

Programul pentru festivităţile arangiate cu acéstă ocasiune e următorul:

1. Eminenţa Sa metropolitul şi înalta Sa suită plécă din Sibiiu Duminecă diminéţa la 7 óre.

2. La întrarea pe teritoriul comunei Gurarîului va fi întimpinat de un banderiu de călăreţi şi bineventat de clericul absolut Valeriu Arseniu.

3. La întrarea în comună îl va bineventa în numele bisericei ortodoxe parochul-primar Ioan Manta, ear în numele comunei politice notarul Ioan Ivan.

4. Descindere la locuinţa parochului Ioan Manta.

5. Preoţimea îmbrăcată în ornate se presentéză la Eminenţa Sa, spre a-l conduce la biserică, însoţită de tinerimea şcolară, cu prapori şi sub sunetul clopotelor.

6. Liturgia 9—11 óre.

7. Sfinţirea apei în curtea şcólei eventual în biserică.

8. Stropirea salelor şi a poporului cu apă sfinţită.

9. Recepţiuni $1^1/_2$—1 óră.

10. Banchet în sala festivă a şcólei la 2 óre p. m. — Cei ce doresc sĕ participe la banchet au sĕ se anunţe până Sâmbătă în 23 Septembre la comitetul parochial în Gurarîului.

*

Hermannstadt - Mühlbach - Kronstadt. In congregaţia de Luni a comitatului Sibiiu s'a primit conclusul representanţei oraşului Sibiiu, ca numirea oficială a Sibiiului sĕ fie *Hermannstadt* şi nu Nagyszeben; asemenea s'a primit conclusul representanţei oraşului Sebeş, de înţelesul, ca numirea oficială sĕ fie *Mühlbach*, nu Szász-Sebes. Ambe conclusele au fost primite cu totalitatea voturilor congregaţiei.

Tot în 1 Octombre ţinêndu-se congregaţia comitatului Braşov, s'a primit şi acolo, cu mare majoritate de voturi, conclusul representanţei orăşeneşti referitor la numirea oficială a Braşovului. Contra acestui conclus membrii magiari ai representanţei înaintaseră recurs, dar' congregaţia a trecut peste el la ordinea zilei.

•

Deşteptarea, organul de publicitate al partidului naţional român din Bucovina, cu începere de la 1 Octombre st. v. va apăré de trei ori pe sĕptĕmână.

•

† Sabin Popp. Vineri în 8 Septembre st. v. s'a mutat la cele vecinice tinĕrul *Sabin Popp*, cleric curs. II-lea, fiul parochului Popp din *Bucureşti* (Zarand). Osămintele mult jelitului june s'au aşezat spre eternă odichnă Duminecă în 10 Septembre la órele 3 p. m. în cimiterul bisericei ort. din Bucureşti. A fost o înmormêntare solemnă, cum póte nu s'a mai vĕzut în părţile acele ale munţilor-apuseni. Ritualele le-au oficiat 5 preoţi din jur în frunte cu protopresbiterul din Brad Vasilie Damian.

Colegii rĕposatului au fost representaţi la acest act dureros prin o delegaţiune compusă din clericii: *S. Mihălţianu, Gr. Nicola, A. Nistor, S. Nosa şi G. Tulbure*, cari 'i-au dus o frumósă cunună — ultimul tribuit al dragostii lor colegiale — şi au esecutat în cor cântările funebrale. La casa decedatului protopopul *Damian* a rostit o jalnică cuvêntare, ear la mormênt a rostit un pĕtrunzĕtor panegeric clericul *Tulbure*. Pe lângă numĕrul cel mare de rudenii ale rĕposatului au asistat profesorii din Brad, preoţi, învĕţători, clerici absoluţi, tinerime studiósă, dame, d-şóre şi fórte mult popor din loc şi împrejurime. Fie-i îngerii aprópe, Somnul dulce!

*

Damele slovace — la împĕratul. Redactorul ziarului slovac „Národni Noviny“, Ambrosiu *Pietor*, fusese osândit la câteva luni închisóre de stat pentru — agitaţie naţionalistică. După împlinirea osândei Pietor a fost întimpinat la gara din T.-Sz.-Martin din partea mai multor prietini, cari apoi toţi au fost pedepsiţi, pe tema preamăririi unui om osândit. Contra sentinţei făcêndu-se recurs la Curie, acésta pe la începutul lunei trecute nu numai a aprobat sentinţa, ci chiar *a urcat* pedépsa unora dintrĕ cei osândiţi. Osândiţii sunt următorii: advocatul *Dula* 6 luni, adv. *Hurban* (cumnatul lui Pietor), adv. *Mudron*, adv. *Halassa* şi architectul *Bulla* câte 3 luni, dd. *Cajda, Scultey, Capko, Cabek* Stefan şi Ión *Soltész, Fabry, Cipar, Sokolic, Kucherik, Urban Constantin, Campris, Turzó, Braneczky, Novac* şi red. *Bielek* câte 2 luni temniţă ordinară, ear' damele *Adela Cabek* şi *Elena Svehla* câte 100 cor. pedépsă în bani.

Contra acestei osânde damele slovace din comitatul Liptau, Turieţ şi Arva au hotărît sĕ înainteze Corónei o petiţie de graţiare, semnată de tóte damele slovace şi presentată M. Sale prin o mare deputaţiune de dame. Iniciatórele acestei mişcări sunt dómnele: D. M. Bodiczky, Ianoska Stodola (Cornel), Stodola (Emil), Friedman şi Laczkó. Pentru acoperirea cheltuelilor au iniciat deja o colectă, ele întrĕ ele.

•

Şahul în Constantinopol. De patru zile şahul Persiei e óspe al sultanului în Constantinopol, încunjurat de înalte onoruri şi sĕrbătoriri. Incă înainte de a fi sosit la Viena se lansase ştirea, că la Constantinopol M. Sa persiană nu va merge, fiind-că nu s'a putut ajunge la înţelegere asupra egalităţii ori diferinţei de rang întrĕ el şi sultanul, spre a se stabilí apoi ceremoniile primirii. Se mai spunea şí aceea, că ne-mergerea şahului la Constantinopol ar fi pe placul Rusiei, car nu bucuros vede buna înţelegere întrĕ acesti doi domnitori mohamedani, din causa intereselor ei în Asia. Se vede însĕ că divergintele s'au aplanat şi ententa între padişah şi şah e cât se póte de cordială. Presa turcéscă salută în termini călduroşi visita şahului, zicênd că buna înţelegere între Persia şi Turcia umple de bucurie întrégă lumea mohamedană. Conform programului, şahul va pleca din Constantinopol de seară.

•

Au împuşcat trei ómeni. Plumbii gendarmilor au făcut eară sĕ curgă sânge românesc. După *Mehadica* (acum trei ani) vení acum la rênd *Cornea-reva* — şi tot din causa *izlazurilor*, unde gendarmii au puşcat în massele de popor *omorînd patru ómeni* şi rănind cine ştie câţi! Fostele comune grăniţăresci din comitatul Caraş-Severin sunt încurcate cu aşa zisa *mĕsurare a izlazurilor*, spre a se constata cine cât a ocupat din izlazurile comune, cari ocupaţiuni trebue rĕscumpĕrate, rĕmânênd apoi *şi de jure* în posesia respectivilor. Sigur locuitorii din Corneareva se vor fi vĕzut nedreptăţiţi póte prin esecutare nedréptă a mĕsurării şi vor fi protestat contra ei, aşa cum ştie poporul: în masse şi cu olălău mare, şi va fi făcut şì alte escese, în urma cărora gendarmii au dat salve asupra masselor.

*

Cinci ómeni ucişi de tren. Un tren accelerat voind sĕ între Duminecă în gara de la *Vácz* s'a ciocnit cu un tren de persóne. Controlorul Oscar *Leitner* şi frênarul Paul *Csető* au îndurat contusiuni atât de grave, în cât ambii au murit; Leitner în momentul ciocnirii, ear' Csető după agonie de jumĕtate de óră. Alţi câţiva au scăpat cu răniri mai puţin periculóse. — In aceeaşi zi s'a întêmplat o mare nenorocire şi la gara centrală din Budapesta. Lucrătorul Iosif *Szabó* de la fabrica de maşinerii a căilor ferate Duminecă după amiazi se preumbla cu soţia-sa în partea de cătră Csőmör a căii ferate, şi cufundaţi în conversaţie n'au băgat de sémă că 'i ajunge dinapoi o locomotivă. Intr'o clipă nenorociţii au fost apucaţi sub róte şi striviţi în mod oribil. Cadavrele li-au fost transportate la morgă. — Tot victimă trenului a căzut Luni séra cârcimarul din Budapesta Paul *Szelesti*. Ca sĕ ajungă a casă mai de grabă, a dat sĕ trécă peste podul căii ferate, unde l'a ajuns trenul accelerat ce înainta spre gara centrală şi l'a strivit.

Cărţi şi reviste

Au apărut:

„Biserica ortodoxă română“, revistă periodică eclesiastică a sfântului sinod al bisericei autocefale ortodoxe din Romănia, Nr 5 avênd sumariul: Aniversarea a 25 ani de Archipăstorie pe scaunul S-tei Mitropolii a Moldovei şi Sucevei a I. P. S. Mitropolit D. D. Iosif Naniescu. Sistemul Filosofico-Teologic al Fericitului Augustin. Canónele Sinódelor Ecumenice. Cronică Bisericéscă. Câte ceva pentru seminarişti ca viitori preoţi. Predică la S-ţii Apostoli Petru şi Pavel. Donaţiuni.

Comitetul de redacţie al acestei reviste se compune din: archiereul Calistrat Bêrlădeanu, C. Erbiceanu, Dr D. Demitrescu, Dr P. Garboviceanu şi Dr M. Popescu. — Redacţia: Bucureşti, str. Muselor Nr. 24; administraţia: str. Principatele-Unite Nr. 34(60). Abonomentele 10 lei pe an.

*

Lumina, rev. bis. pentru elocinţa amvonului şi cultura relig. a clerului şi poporului, red. de prof. Dr *Elefterescu* în Bucureşti, str. Fund.-Berzei Nr 30, — fascicolul pe Septembre (Nr 7) avênd: articolul „Sĕ învĕţăm şi sĕ moralisăm poporul“, predice (la Sfântă-măria mică, la Ziua Crucii, la mórtea unei copile), art. continuativi asupra teoriei şi practicei predicării; poesia „Nestatornica lumii“, maxime şi anunţ redacţional. Abonamentul: 6 cor. pe an.

ad. Nr. 343 prot. [192] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de **protopresbiter al tractului Sĕliște** se publică concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în ziariul „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Venitul din parochia centrală.
2. Dotațiunea protopresbiterală, anume: 600 coróne din cassele parochiale, ear 400 cor. din fondul general administrativ.
3. Relut de cuartir, anume: 200 coróne din fondul protopresbiteral, ear 200 cor. din fondul cultural al bisericei gr.-or. din Sĕliște.
4. Taxele legale pentru visitațiuni și alte funcțiuni din protopresbiterat.
5. Folosința grădinei protopresbiterale.

Doritorii, cari reflectéză la acest post, au sĕ-'și instruéscă și înainteze cererile lor conform legilor aflătóre în vigóre dea dreptul la Preaveneratul consistoriu archidiecesan.

Din ședința comitetului protopresbiteral al tractului Sĕliște, ținută în 31 Iulie 1900.

Petru Iuga **Ioan Bratu**
adm. prot. ca preș. notar.

]191] 1—3

Publicare de licitațiune.

Comuna bisericéscă Căpâlna, în protopresbiteratul Sebeșului, dă în întreprindere **reedificarea bisericii sale** pe calea licitațiunei publice minuende verbale, ce se va ținea la *22 Octobre c. vechiu (4 Nov. c. nou) a. c. la 2 óre d. a. în școla din Căpâlna.*

Prețul de strigare este 6732 cor. 86 fil. Licitanții au a depune vadiu de 10%.

Planul, preliminariul de spese, și condițiunile de licitare se pot vedea la oficiul parochial din Căpâlna.

Căpâlna, 18 Septembre, 1900,

Comitetul parochial:

V. Dobre *P. Stancu*
pres. notar

Vidi:

S. Medean
ppresbiter.

---

[190] 1—3

Concurs repețit

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia de cl. III Mihăești, cu filia Făgețĕl, tractul Dobra, se escrie concurs nou cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Tel Rom.“

Venitele împreunate cu acest post dau suma de 680 cor.

Informațiuni mai detailate se pot lua dela comitetul parochial.

Reflectanții la acest post au a'și așterne cererile instruite conform legei în timpul prescris subsemnatului oficiu.

In conțelegere cu comitetul parochial. — Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Dobra.

Dobra, 28 Iuniu 1900.

Iosif Morariu
protopresb.

Nr. 865—1900 [188] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia de clasa a III-a Cichindeal din protopresbiteratul Agnitei se deschide prin acésta concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în Telegraful Român.

Emolumentele sunt cele fasionate în fóie pentru întregirea venitelor dela stat.

Doritorii de a ocupa acest post, au sĕ-'și aștérnă cererile de concurs instruite conform normelor în vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral pănă la terminul prefipt.

Nocrichiu, (Ujegyház) în 12 Septembre 1900.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Agnita în conțelegere cu comitetul parochial respectiv.

N. Moldovan,
adm. prot.

---

1 Corónă **1 Corónă**

un Los

al loteriei de efecte, aranjată de Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român pentru scopurile unui **Museu istoric și etnografic** și ale unei **Biblioteci publice**

Câștigul principal în valóre de
10,000 coróne.

Sortarea se va face la 20 Octobre a. c.

Spre vênzare la

Libräria tipografiei archidiecesane
Sibiiu.

Anuarul I

al

„Reuniunei sodalilor români din Sibiiu“

publicat de

Comitetul Reuniunii.

Cuprinde unele date dela întemeierea ei până la 31 Decembre 1899.

Se află de vênzare cu prețul 1·20 cor. plus 20 bani porto la

Libräria Tipografiei archidiecesane.

Icóne sfinte.

	fórte fine										fine										simple:									
Mărimea în Cm.	39/50		47/63		55/68		63/79		74/100		39/50		47/63		55/68		63/79		74/100		39/50		47/68		55/63		63/79		74/100	
	C.	b.	C.	b.	C.	b.	C.	b.	C.	b.	C.	b.	C.	b.	C.	b.	C.	b.	C.	b.	C.	b.	C.	b.	C.	b.	C.	b.	C.	b.
Adormirea Maicei Domnului	39	20	44	80	58	80	81	20	106	40	26	60	29	40	46	20	56	—	72	50	14	—	16	10	18	20	26	20	30	40
Archanghelul Michail	28	—	33	60	42	—	56	—	70	—	18	20	21	—	30	80	39	20	56	—	9	80	10	50	11	40	19	60	26	60
„ Gavril	28	—	33	60	42	—	56	—	70	—	18	20	21	—	30	80	39	20	56	—	9	80	10	50	11	40	19	60	26	60
Apostol fiecare	28	—	33	60	42	—	56	—	70	—	18	20	21	—	30	80	39	20	56	—	9	80	10	50	11	40	19	60	26	60
Bunavestire	39	20	44	80	58	80	81	20	106	40	26	60	29	40	46	20	56	—	72	50	14	—	16	10	18	20	26	20	30	40
Domnul Christos	28	—	33	60	42	—	56	—	70	—	18	20	21	—	30	80	39	20	56	—	9	80	10	50	11	40	19	60	26	60
Nașterea Domnului	39	20	44	80	58	80	81	20	106	40	26	60	29	40	46	20	56	—	72	50	14	—	16	10	18	20	26	20	30	40
Botezul „	30	80	37	80	46	20	61	60	78	40	20	30	23	10	35	—	43	40	60	20	11	20	11	90	14	—	21	70	29	40
Fuga la Egipet	39	20	44	80	58	80	81	20	106	40	26	60	29	40	46	20	56	—	72	50	14	—	16	10	18	20	26	20	30	40
Iisus în biserică (12 ani)	39	20	44	80	58	80	81	20	106	40	26	60	29	40	46	20	56	—	72	50	14	—	16	10	18	20	26	20	30	40
La nunta din Cana	39	20	44	80	58	80	81	20	106	40	26	60	29	40	46	20	56	—	72	50	14	—	16	10	18	20	26	20	30	40
Iisus pe mare	39	20	44	80	58	80	81	20	106	40	26	60	29	40	46	20	56	—	72	50	14	—	16	10	18	20	26	20	30	40
„ învie pe Lazar	39	20	44	80	58	80	81	20	106	40	26	60	29	40	46	20	56	—	72	50	14	—	16	10	18	20	26	20	30	40
Schimbarea la față	39	20	44	80	58	80	81	20	106	40	26	60	29	40	46	20	56	—	72	50	14	—	16	10	18	20	26	20	30	40
Iisus în muntele Maslinilor	28	—	33	60	42	—	56	—	70	—	18	20	21	—	30	80	39	20	56	—	9	80	10	50	11	40	19	60	26	60
„ pe cruce	35	—	40	60	51	80	70	—	89	60	23	10	25	90	40	60	49	—	65	80	12	60	14	—	16	10	23	80	32	20
Punerea în mormênt	39	20	44	80	58	80	81	20	106	40	26	60	29	40	46	20	56	—	72	50	14	—	16	10	18	20	26	20	30	40
Invierea	39	20	44	80	58	80	81	20	106	40	26	60	29	40	46	20	56	—	72	50	14	—	16	10	18	20	26	20	30	40
Inălțarea	39	20	44	80	58	80	81	20	106	40	26	60	29	40	46	20	56	—	72	50	14	—	16	10	18	20	26	20	30	40
Floriile	39	20	44	80	58	80	81	20	106	40	26	60	29	40	46	20	56	—	72	50	14	—	16	10	18	20	26	20	30	40
Tăierea împrejur	39	20	44	80	58	80	81	20	106	40	26	60	29	40	46	20	56	—	72	50	14	—	16	10	18	20	26	20	30	40
Constantin și Elena	30	80	37	80	46	20	61	60	78	40	20	30	23	10	35	—	43	40	60	20	11	20	11	90	14	—	21	70	29	40
Sfântul Dumitru	28	—	33	60	42	—	56	—	70	—	18	20	21	—	30	80	39	20	56	—	9	80	10	50	11	40	19	60	26	60
„ „ călare	30	80	37	80	46	20	61	60	78	40	20	30	23	10	35	—	43	40	60	20	11	20	11	90	14	—	21	70	29	40
Evangelist fiecare	28	—	33	60	42	—	56	—	70	—	18	20	21	—	30	80	39	20	56	—	9	80	10	50	11	40	19	60	26	60
Sfântul George	28	—	33	60	42	—	56	—	70	—	18	20	21	—	30	80	39	20	56	—	9	80	10	50	11	40	19	60	26	60
„ „ călare	30	80	37	80	46	20	61	60	78	40	20	30	23	10	35	—	43	40	60	20	11	20	11	90	14	—	21	70	29	40
Inălțarea sfintei cruci	35	—	40	60	51	80	70	—	89	60	23	10	25	90	40	60	49	—	65	80	12	60	14	—	16	10	23	80	32	20
Ilie prorocul	28	—	33	60	42	—	56	—	70	—	18	20	21	—	30	80	39	20	56	—	9	80	10	50	11	40	19	60	26	60
„ „ în car de foc	35	—	40	60	51	80	70	—	89	60	23	10	25	90	40	60	49	—	65	80	12	60	14	—	16	10	23	80	32	20
Ioan în pustie	28	—	33	60	42	—	56	—	70	—	18	20	21	—	30	80	39	20	56	—	9	80	10	50	11	40	19	60	26	60
Maica Domnului	30	80	37	80	46	20	61	60	78	40	20	30	23	10	35	—	43	40	60	20	11	20	11	90	14	—	21	70	29	40
Sfântul Nicolae	28	—	33	60	42	—	56	—	70	—	18	20	21	—	30	80	39	20	56	—	9	80	10	50	11	40	19	60	26	60
Nașterea Maicei Domnului	39	20	44	80	58	80	81	20	106	40	26	60	29	40	46	20	56	—	72	50	14	—	16	10	18	20	26	20	30	40
Petru și Pavel	30	80	37	80	46	20	61	60	78	40	20	30	23	10	35	—	43	40	60	20	11	20	11	90	14	—	21	70	29	40
Pogorîrea Duchului sfânt	39	20	44	80	58	80	81	20	106	40	26	60	29	40	46	20	56	—	72	50	14	—	16	10	18	20	26	20	30	40
Simeon	28	—	33	60	42	—	56	—	70	—	18	20	21	—	30	80	39	20	56	—	9	80	10	50	11	40	19	60	26	60
Sfânta Treime	30	80	37	80	46	20	61	60	78	40	20	30	23	10	35	—	43	40	60	20	11	20	11	90	14	—	21	70	29	40
Tăierea capului S-tului Ioan	35	—	40	60	51	80	70	—	89	60	23	10	25	90	40	60	49	—	65	80	12	60	14	—	16	10	23	80	32	20
Nașterea S-tului Ioan Botez.	39	20	44	80	58	80	81	20	106	40	26	60	29	40	46	20	56	—	72	50	14	—	16	10	18	20	26	20	30	40
Arch. Michail și Gavriil	30	80	37	80	46	20	61	60	78	40	20	30	23	10	35	—	43	40	60	20	11	20	11	90	14	—	21	70	29	40

Cina cea de taină și **40 Mucenici**, după comandă, dela 40 coróne în sus fórte fiine, 30 coróne fine, ér simple 18 coróne. — **Aier (pentru Paști)**, fine de tot 39·20 – 117.60 coróne, fine 29.40—89 60 coróne, simple 21—67·20 coróne, mărimile 55/68, 63/79, 74/100, 82/120, 110/140 cm.

Prețurile sunt socotite la icóne pictate pe pânză, primește însĕ Librăria și comande pentru icóne pe lemn, tinichea, aluminium, porțelan și lamele de aramă, pentru iconițe de iconostas, prapore, portrete cu prețurile cele mai moderate, tóte executate după cum se cere, ba spre înlesnire deja de mai mulți ani liferă rame pentru icóne, iconițe, portrete etc. pe lângă cele mai favorabile condițiuni.

Librăria Tipografiei archidiecesane
Sibiiu.

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.** Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 106 Sibiiu, Sâmbătă 23 Septembre (6 Octobre) 1900. *Anul XLVIII*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **streinătate** pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE
Pentru odată 14 fil., — de dóuĕ ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rĕndul cu litere garmond.

Simptóme periculóse.

Motto: „Numai de sufletul lui sĕ te feresci“.

O parte a presei din capitala țerei nóstre a început o agitațiune în stil mare în contra funcționarilor înalți din sinul judecătorilor nostri, și acésta sub cuvêntul, că la un act familiar de veselie, ținut în cerc strîns familiar, s'a vorbit și s'a cântat romănesce.

Furia cu care acea presă destrăbălată critică o petrecere de caracter curat familiar, cutezanța cu care se trag în tină doi înalți funcționari dela Curia din Budapesta, necruțarea cu care lovesce acea presă în caracterul, în onestitatea și în patriotismul acelor înalți judecători: tóte acestea trebue sĕ ne indigneze și sĕ ne îndemne a ne spune și noi vederile nóstre în fața simptómelor periculóse, cari tot mai mult es la suprafață, tot mai mult caută sĕ domineze situațiunea.

Din incidentul acesta ne vin în minte cuvintele din Sfânta Scriptură, când diavolul a cerut voie sĕ se atingă de cele ale dreptului Iov.

Iată-l dau în mâna ta, **„numai de sufletul lui sĕ te feresci“.**

A venit diavolul cu gând rĕu asupra dreptului Iov, și i-a tras la îndoiélă credința lui, i-a tras la îndoiélă tăria credinței lui, i-a tras la îndoiélă constanța în credință și în fidelitate, presentându-le tóte acestea, ca stând în legătură de pendență dela unele bunuri lumesci.

Și Domnul a dat frêu liber furiei diavolului. Și acesta s'a atins de Iov, și i-a răpit tóte bunurile lumesci: I-a luat averea, i-a luat feciorii și fetele; i-a luat în cele din urmă și sănĕtatea, cu un cuvênt tóte i-le-a luat.

Gol am eșit din pântecele maicei mele, gol mĕ voiu întórce în pămênt.

Asemenea situațiune grea ni-s'a creat nóue Românilor din patria nóstră.

Suntem dați pradă curentului periculos, care de ani 30 bêntuie în patria nóstră.

Luat-ai aminte pe robul meu Iov, că nu este ca dînsul din cei de pe pămênt: om fără de prihană, drept, adevĕrat, nevinovat, temĕtoriu de Dumnezeu, ferindu-se de tot rĕul, și încă se ține de nerĕutate . . .

Curentul șovinist din patria nóstră cu tendențe diavolesci a gândit asupra nóstră, cu tendențe diavolesci a tăbărît asupra nóstră, căci nu este ca noi popor în patria acésta în punctul fidelității, în punctul alipirei nóstre către dinastie, către tron, în punctul iubirei nóstre de patrie.

Și întocmai drept Iov le-am suferit tóte, tóte cu răbdare le-am suferit, repețind cuvintele dreptului Iov: Domnul a dat, Domnul va și lua; fie numele Domnului binecuvêntat.

Cutezanța cu care șovinismul turbat întră în sanctuariul familiar, trece marginile pe cari le-a croit Dumnezeu diavolului.

„Numai de sufletul lui sĕ te feresci!“

Atacurile din presa ungurésca pentru-că în cerc curat familiar, la o nuntă în familia unui jude dela Curie s'a vorbit romănesce și s'a cântat romănesce, aceste atacuri se ating de sufletul nostru, și asupra acestuia diavolul nu a avut mandat.

De mult nu a tăbărît curentul șovinist asupra nóstră cu atâta furie, ca și în timpul din urmă din anumite incidente și în anumite direcțiuni.

Dacă asupra ómenilor, cari au îmbĕtrânit în serviciul statului, cari prin vrednicia lor, prin devotamentul lor, prin patriotismul lor nepătat, prin viéța lor cumpĕtată, prin munca lor neobosită, au ajuns a se înălța pe lunga scară ajustiției până la trépta cea mai înaltă, și pe cari sistemul unguresc de azi i-a aflat vrednici pentru acea înaltă tréptă; dacă asupra acestora, cari nimica nu mai pot câștiga, și nimica nu mai pot perde; dacă asupra acestora, cari în statul nostru nu mai pot avé speranțe de promovare, dară nici pretensiuni de a fi promovați; zicem, dacă asupra acestora se varsă cu atâta urgie furia curentului de azi al magiarisărei: ce vor avé sĕ sufere amploiații români din posturi mai inferióre?

Sau cu ce speranțe se vor mai aplica tinerii studenți la justiție, la administrație, cu un cuvênt în serviciul de stat, vĕzênd cu câtă nerușinare se atinge curentul de azi de sufletul lor?

Sunt aceste simptóme periculóse, cari cu nimica nu contribue la consolidarea statului.

Cu cât sunt mai dese loviturile asupra consciinței nóstre, cu atâta ne trezim mai mult, cu atâta venim mai mult la consciință și căutăm mijlóce de apărare.

Judele dela Curie Mezei prin atacurile din presa ungurésca nu a perdut nimica din valórea sa ca judecătoriu, a câștigat însĕ imens în ochii Românilor.

Va trebuí sĕ căutăm cu toții mijlóce de apărare, căci diavolul se atinge de sufletul nostru.

Aiurări bánffyiste. „Magyar Szó“, organul fostului ministru-president br. Bánffy, a descoperit zilele acestea *un nou pact cu „Valachii“*. Anume din isvor fórte sigur, așa de sigur ca și celelalte de mai nainte despre pactările de acest fel, ziarul banffyist spune că ministrul-president Széll pertractéză cu dl Gall pentru întrarea Românilor în dietă, asigurându-le zece mandate. Gall pretindea douĕzeci, spre a forma în dietă partid naționalist, la ce Széll s'a dat la têrg și a mai dat două. Cum însĕ dl Gall ținea morțiș la douĕzeci, ear' Széll nu era aplecat sĕ dee mai mult de douĕsprezece, „pertractările au fost suspinse pe câteva zile“.

Așa spune „M. Szó“. Știm însĕ, că în născociri „M. Szó“ e mare meșter și astfel afacerea cu acest nou pact încă nu póte fi altceva de cât născocire. De aceea și până va urma dementarea ei de la locul competent, declarăm, că noi nu credem, nu putem crede cele cuprinse în provocatul comunicat al organului banffyst.

Conferență politică în Cernăuți. „Deșteptarea“ raportéză, că Luni după amiazi aderenții partidului poporal național s'au întrunit la Cernăuți în conferență, în vederea alegerilor dietale. Conferența a fost presidată de *Dr. Iancu cav. de Flondor* și a durat până nóptea târziu. Intre altele conferența a constatat, că alegerea lui Dr. George Popoxici și br. Eudoxiu Hurmuzachi e dorită de toți Românii cinstiți. In curênd se vor întruní conferențe plenare ale partidului.

Intrunirea dietei ungare. Alaltăeri s'a trimis deputaților comunicatul oficial, că dieta se va întruní în prima ședință Luni, în 8 Octombre, la 10 óre a. m. In vederea acestei întruniri Mercuri după amiazi s'a ținut în Budapesta consiliu de ministri, pentru a discuta programul de muncă al dietei și afacerile pertractate în *consiliul comun* de ministri ținut Marți în Viena sub presidiul M. Sale.

Deputațiune bosniacă la împĕratul. Ziariului sêrbesc *„Zastava“* i-se raportéză din Viena, că în 27 Septembre M. Sa a primit în audiență pe Bogdan Milanovici și beiul Kulenovici-Kapetanovici, cari în numele mohamedanilor bosniaci s'au plâns de șicanele și prigonirile ce au sĕ le îndure dela autoritățile politice. M. Sa — cum spune numitul raport — s'a arătat fórte binevoitor deputațiunii și a dispus, ca memorandul cu plânsórea sĕ fie trimis locțiitorului din Bosnia, ministrului comun de finanțe B. Kállai, pentru a dispune sistarea prigonirilor. Ear' la esprimarea temerii, că pentru acéstă plânsóre ei vor avé acasă neplăceri cu autoritățile, M. Sa a rĕspuns membrilor deputațiunei, că pot merge acasă fără témă, neavênd sĕ li-se întêmple nimic.

Espansiunea partidului ceh. Dintre tóte partidele austriace cel al Cehilor tineri desvóltă mai agilă activitate în vederea nouelor alegeri pentru dieta imperială. Nu numai la ei acasă, ci — conform știrilor rĕspândite în cercurile electorale — Cehii vor păși ca partid independent și vor candida cu ómeni de ai lor chiar și în Viena și în cercurile electorale din Austria-inferióră, în cari au poporație cehică.

FOIȚA

Literații Ruși despre Bulgari.

Este surprinzĕtor de a vedé cum presa bulgară 'și încălzește „vitejia“ prin a declara sus și tare că Rusia le va da un sprijin puternic, în caz de rĕsboiu, fie cu România fie cu Turcia.

Este surprinzĕtor, zicem, căci e lucru firesc, că Rusia oficială n'a putut uita și de sigur că n'a uitat insolența bulgară față cu Rusia după detronarea nereușită a principelui Al. Battemberg.

Ce n'au mai scrís atunci literații Bulgari despre Rusia și Ruși!

Ce n'au mai tipărit ziarele bulgare!

Cei cari au uitat, n'au decât, pentru a-și împrospĕta memoria, sĕ cetésca scrierile lui Zaharia Stoianoff.

Rusia oficială știe perfect cât prețuește „dragostea“ ómenilor politici din Bulgaria, ea știe trecutul tuturor rusofililor Bulgari, începênd cu Petru Caraveloff și isprăvind cu Nacevici și Radoslavoff.

Ear' despre poporul bulgar, Rusia cultă, literații de frunte ai Rusiei eată ce părere au.

Wladimir Korolenco, în scrierea sa „la Dunăre“, zice:

„In Dobrogea, unde am cutreerat satele rusești, rutenești, bulgărești și românești am fost surprins a vedé că tóte aceste némuri varii urăsc de o potrivă pe Bulgari, al căror caracter în adevĕr e fórte antipatic“.

Un alt scriitor rus cunoscut, Cehoff, scrie în acéstă privință, în novela sa „Soldatul Ivanoff“ următórele:

„Bulgarul pretutindeni a întimpinat pe soldatul nostru cu o vrăjmășie ascunsă în fundul inimii. Insetat când ostașul rus cerea apă dela un țĕran bulgar, i-se rĕspundea: „nema“; flămând când dînsul cerea pâne, el căpĕta drept rĕspuns: „nema“. Și nu este de mirat, că soldații nostri îl comparau pe acest Slav, pentru care ei vĕrsau sângele lor, cu sĕlbaticul asiatic din fundul Altaiului“.

Maximoff, cunoscutul scriitor rus, etnograf, în scrierea sa „Za Dunaem“, astfel se exprimă despre poporul bulgar:

„Nu, nu, Bulgarul nu e Slav! Totul îi lipsește pentru acésta; și singurul lucru prin care 'mi pot explica acéstă durerósă nepotrivire — este, că, póte, dînsul e înrudit cu marea nóstră familie slavă prin vr'un accident istoric, pierdut în negura timpurilor trecute. Bulgarul e copil de cutie al femeiii slave, răpite, robite de Tatar. Craniul sĕu e tartar, caracterul sĕu, morala sa, orizontul sĕu intelectual -- sunt tartare. Bulgarul e diametral opus Slavului. Dînsul e crud și rĕsbunător — pe când Slavul e blajin și iertător; dînsul e individualist — pe când Slavul e sociabil; Bulgarul e ingrat, egoist și rapace — Slavul, din contra, — e devotat, altruist prin fire și puțin econom . . .“

G. P. Botkin, medicul curții împĕratului Alexandru al II., celebrul clinicist și om de știință al Rusiei, scrie următórele despre poporul bulgar în „Pisima“ (scrisorile), cari s'au tipărit la 1892 în „Wiestnik Europi“:

„. . . Mergeam cu împĕratul pe malul gârlei care taie în dóuĕ Bela (satul), apoi am luat-o pe șosea. Impĕratul a vorbit (potolcoral) cu un Bulgar, cu fisionomia bestială, care gonea nește cai mari, suri, frumoși.

— Ce? Caii acestia dela Turci i-ai luat? întrebà împĕratul.

— Nu . . . sunt ai mei! rĕspunse țĕranul.

— Sunt convins, zise împĕratul adresându-se către mine, că i-a furat dela Turci!

Bulgarul în acest timp se apropie de curtea sa, deschise pórta, și imediat ce caii au întrat în curte a și închis și zăvorit pórta. Beștiei îi era frică sĕ nu-i luăm ceea ce furase.

— Ce fisionomie au acești Bulgari, ni-a zis împĕratul apoi, apatică, cu ochi în cari se oglindește șiretenia robului!

Când țĕrani bulgari ne es înainte ei scot pălăria și zíc:

— Bună seara!

Eară când soldatul nostru le cere vin sau pâne -- capătă singurul rĕspuns:

Nema!

Nu, nu pentru acest popor vărsăm noi sânge, ci pentru strănepoții lui, cari vor fi alt ceva. Noi suferim pentru ideea creștinătății! Cu ochii nostri am vĕzut cum Turcii au sugrumat în acest popor ori-ce demnitate de om, cum în curgerea secolilor au apăsat asupra inteligenței și moralităței rasei bulgare. Entusiasmul, cu care se zice c'am fost întimpinați noi de Bulgari, a axistat numai pe hârtie; eu n'am vĕzut acest entusiasm, împĕratul nu crede în el — toți știm ací, în cartierul împĕrătesc — că a fost ticluit artificial de către Radetzki, Küdner și alții. Nu, ori-ce ni-s'ar zice, Bulgarii sunt un popor antipatic (antipaticinii narod). Invederat că tocmai pentru acésta și mai mare este jertfa pe care o face soldatul nostru. Acum îmi esplic și eu repulsiunea ce aveam totdéuna pentru tinerii bulgari pe cari i-am avut ca studenți. Acesti tineri representau la

„Bonțida parochia conversa ad S. Unionem.“

(Fine.)

In şematismul des amintit, pelângă espunerea datelor statistice, se zice, că e filie la parochia Valasut — 4 chlm. distanță dela matre. Parochie convertită la S. Uniune în anul 1890, are biserică de lemn, casă parochială lipseşte, matricula începută la anul 1890.

Sĕ vedem însĕ cum a fost „convertită la S. Uniune“?

Până în anul 1888 biserica nóstră din acéstă comună a avut atât cantor cât şi învĕţător separat pentru trebuinţele sale bisericeşti şi şcolare. Cantor pe Alexă Cosma, iar învĕţător pe Gavriil Garda, primul cu 3 cl. nor male, iar ultimul cu câteva clase gimn. şi absolvent al pedagogiului gr.-cat. din Gherla, însĕ necualificat încă. In anul acesta poporul, din causa sĕrăciei şi a lipsei de isvóre materiale bisericeşti, pentru a-şi uşura încâtva povara se decide a împreuna aceste douĕ oficii într'o singură persónă şi a deschide concurs pentru întregirea definitivă a postului învĕţătoresc prin o persónă cualificată după cum pretinde legea. In urma acestui conclus al comitetului şi sinodului parochial, evident, că Alexe Cosma cădea dela postul de cantor în tot casul. El însĕ fiind de nascere din comună, nu se lasă, ci stărue pelângă popor sĕ-l alégă pe el şi de învĕţător. Poporul îi zice, sĕ'şi câştige cualificaţiunea învĕţătoréscă prescrisă de lege, şi-l va alege. Firesce, în lipsa de praxă învĕţătorésců şi pregătirile scolare necesare, nu şi-a putut'o câştiga, şi astfel în anul 1889 atât postul de cantor, cât şi postul de învĕţătoriu a fost întregit definitiv în persóna fostului învĕţător provisoriu Gavril Garda, care în têmpul acesta şi-a câştigat şi cualificaţiunea prescrisă, la institutul nostru pedagogic din Sibiiu. De însemnat că însuşi cantorul Alexe Cosma a fost acela, care a îndemnat poporul sĕ împreune aceste douĕ posturi într'o singură persónă, firesce cu intenţiunea, ca dînsul sĕ ajungă la douĕ pite, neţinênd cont la pretensiunile legii, că învĕţătoriu nu póte fi fără cualificaţiunea prescrisă, şí aşa singur şi-a tăiat crénga de sub picióre şí cu privire la postul de cantor.

Acum ce face Alexiu Cosma vĕzêndu-se jos între douĕ scaune sub bancă, „Két szék közt a pad alatt“ cum zice ungurul? La îndemnul duşmanilor bisericei nóstre, cari inşişi l'au băgat în acésta încurcătură, numai ca sĕ pótă produce tulburélă în biserica nóstră şi apoi sĕ pótă pescuí în ea, din rĕsbunare face o insinuare pentru trecere la biserica gr.-cat., tot aşa şi doi cumnaţi ai lui (alte însinuări nu au facut nici unul), conscrie familiile gr.-cat., de cari biserica gr.-cat. nu s'a îngrijit pănă atunci, şi episcopia gr.-cat. din Gherla le pune la disposiţie o casă de rugăciune.

In urma acestei conscrieri se află cele 200 de suflete Români gr.-cat., parte familii stabilite de zeci de ani în comună, parte servitori la curtea contelui Bánffy, de cari numai biserica nóstră s'a îngrijit pănă atunci şi despre cari relatéză şematismul amintit.

Familiile stabilite definitiv în comună însĕ nu au mai voit sĕ scie de biserica gr.-cat. şi sub păstoria parochului Gavril Hango, în anul 1891 tóte au trecut legal la biserica gr.-ort. în numĕr de preste 50 de capi de familie şi alte persóne capabile de trecere, remânênd credincioşi bisericei gr. cat. numai servitorii, cari azi sunt ici, eară mâne colea. Fireşte, că trecênd cei preste 50 capi de familie, au trecut şí copiii lor cei pănă la 7 ani, după cum prescrie legea, şi socotind familia numai cu câte 4 persóne, dau la olaltă 200 de suflete.

Acum cine sunt cele 200 suflete gr.-cat. despre cari raportéză şematismul diecesei Gherla? Alexiu Cosma şi cei doi „şogori“ ai lui, cari n'au trecut legal, şi servitorii contelui Bánffy, cari însişi nu sciu de ce lege sunt? decât că sunt români.

Iată, aşa se fac „trecerile“ dela bis. gr.-ort. la bis. gr.-cat şi aşa a devenit „Bonţida par. conversa ad S. Unionem a. 1890“!

Apoi este acésta istorie şi sunt astfel de „treceri“ în interesul cultural şi moral al poporului român? Mai cu sémă unde este şi amestecat cu atâţi străini şi toţi duşmani ai lui?

Sunt 10 ani de atunci, şi din causa acestei desbinări nici pănă azi nu s'a putut ridica acolo un biet de edificiu şcolar, aşa, că azi-mâne şcóla va fi închisă şi pruncii îi vor fi siliţi a cerceta şcóle străine, în cari numai interesele nóstre culturale *naţionale* nu se promovéză.

Iată numai unul dintre ródele „Sântei Uniri!“ Şi câte mai sunt de acestea!

Fiecare biserică este îndreptăţită, ba datóre chiar a se îngrijí de credincioşii sei de pretutindenea, dar între noi Românii despărţiţi din nefericire, la intriga duşmanilor, în douĕ biserici, nefiind aşa mare deosebire de dogme, n'ar trebui sĕ cultivăm separatismul confesional într'un mod atât de pronunţat, şi mai cu sémă acolo, unde ne sunt ameninţate interesele naţionale.

Voiu fi ascultat? Mĕ tem că nu, căci diavolul nu dórme şi nu încetéză a semâna neghina desbinării confesionale în agrul naţional al poporului român.

Am ţinut sĕ relevez acestea în interesul restabilirei adevĕrului istoric şi pentru a atrage atenţiunea celor competenţi, la un reu de care fórte mult suferim cu toţii.

Eu.

---

noi în Rusia, ba chiar în alma Mater a Academiei din Petersburg p'acest popor nesimpatic“.

Salticoff (Şeedrin) celebrul satiric rus, atât de venerat de întrégă societatea cultă din Rusia, a scris următórele câteva linii plastice despre Bulgari:

„Glubcici-Iadrilici (timpicii-escroci) din Sofia, au dat şi ei un element pentru întocmirea civilisatorilor nostri din provincie. Atât ne mai trebuia, parcă n'am avut noi destui ai nostri. Ah, de ce am liberat noi pe aceşti ómeni de sub jugul turcesc, ce pĕcat am făcut“!

Eată cum scriu Ruşii despre Bulgaria.

Z. Arbore.

(Din „Timpul“ bucovinean).

Modă americană. La stabilimentele balneare americane e la modă „emulaţia de picióre“. Coconiţele se ascund după paravan, lăsând sĕ li-se vadă numai piciórele, ear' un juriu compus din „experţi“ esaminéză piciórele (fără sĕ ştie, cine e posesora lor) şi hotăreşte: cari sunt mai frumóse, mai mici şi mai încântătóre. Premiul e un picioraş de aur masiv cu glesnele de diamant. — Fireşte, asemenea distracţii numai milionarii americani îşi pot permite.

Din România

Convocarea corpurilor legiuitóre. „Monitorul oficial“ de Mercuri publică decretul prin care corpurile legiuitóre sunt convocate în sesiune estraordinară pe 8 Octombre st. n.

*

Consiliu de Corónă. Mercuri s'a ţinut la *Sinaia* consiliu de Corónă, la care au participat toţi ministrii aflători în ţéră, făcêndu-şi fiecare rapórtele asupra afacerilor din resortul lor. Intre acestea, de însemnătate mai mare sunt: conflictul cu Bulgaria şi chestia *revisuirii art. VII din constituţie.*

Ministrul de justiţie T. *Maiorescu* s'a presentat însoţit de secretariul de stat *Florescu*, care a referat pe larg despre resultatul investigaţiunii în causa asasinării lui Mihăilean, ear' *Maiorescu* a referat despre dispoziţiunile luate în interesul esecutării cu succes a investigaţiunii şi despre cele ce plănueşte a lua de ací nainte. Ministrul-president *Carp* a referat despre afacerile de politică esternă şi a definit ţinuta cabinetului pentru viitor în chestia conflictului, raportând totodată, că *o însemnată parte a divergenţelor dintrĕ România şi Bulgaria e aplanată deja*, mai restând, ca judicatura ambelor ţeri sĕ-şi facă în mod loial datorinţa în chestie.

Tot ministrul-president raportéză asupra tratativelor avute cu cercurile financiale din străinătate în privinţa regulării definitive a finanţelor României.

Despre discuţiunile cu privire la revisuirea art. 7 din Constituţie se ştie fórte puţin. Afirmative modificarea disposiţiunilor din acest articol ar fi că *toţi indivizii* cari vor puté documenta că locuesc în România de 10 ani deja, *vor fi împământeniţi*, avênd sĕ facă jurământul de fidelitate şi sĕ solviască o taxă de 50 lei.

Discurs festiv *)

*rostit de profesorul **Ioan Pricu** în ziua de 17/30 Septembre 1900, cu ocasiunea sĕrbărei Sf. Sofii, patróna şcólelor centrale gr. or. române din Braşov.*

Inaltpreasfinţite Domnule Archiepiscop şi Metropolit!

Prea stimate Dómne!

Prea onoraţi Domni!

Iubită tinerime şcolară!

„Am eşit sĕrbătoresce din casa lui Dzeu „şi ne-am aşezat în locul acesta, care de azi „înainte are sĕ ne fie sfânt, şi prea sfânt. „Locul acesta, unde stăm noi astăzi, este „menit pentru Gimnasiu, va sĕ zică pentru „neşte şcoli mai înalte de cum am avut până „acum.“

Sunt 50 de ani împliniţi, de când aceste cuvinte sfinte au fost rostite de către Marele şi Providenţialul Archiereu Andreiu baron de Şaguna, cu ocasiunea punerii petrii fundamentale a zidurilor, între cari ne aflăm noi astăzi. Sĕrbătoresce şi cu rugi ferbinţi, înălţate la tronul Atotputernicului, se îndeplinesce actul măreţ al punerii petrii fundamentale, sĕrbătoresce şi întru lauda Domnului ne-am adunat noi astăzi, pentru ca sĕ mulţămim prea ferbinte Proniei Ceresci, că ne-a învrednicit sĕ serbăm şi acésta a 50-a aniversare a îndeplinirii acelui act solemn.

An de an se repetă acel tablou imposant şi mişcător, ce-l forméză conductul fără sfârşit al poporului adunat acum 50 de ani în biserica Sf. Nicolae pentru-ca sĕ asiste la slujba dzeéscă, sĕvêrşită de însuşi Şaguna, şi sĕ participe apoi la inaugurarea solemnă a şcólelor centrale; an de an ne adunăm cu ocasiunea zilei Sf. Sofii, pentru-ca dându-ne seama de măreţele fapte ale marilor nostri bărbaţi de acum 50 de ani, sĕ ne inspirăm de gloria lor şi sĕ dăm laudă cerului, că ne-a învrednicit sĕ ajungem a gusta cu prisosinţă din ródele binecuvêntate ale obositórei lor munci.

Cuvine-se deci, ca şi cu ocasiunea serbărei nóstre de astăzi, serbare isvorîtă din cele mai profunde sentimente de pietate şi recunoştinţă, sĕ ne aducem aminte de vremurile gloriose şi pline de entusiasm de acum o jumĕtate de veac, şi reînprospĕtându-ne în memorie faptele mari ale acelor vremuri, sĕ ni-le luăm drept îndreptariu în tóte acţiunile vieţei nóstre vremelnice.

Sĕ-'mi daţi deci voie, Escelenţă şi illustru public, ca în scurte cuvinte sĕ rĕsfoesc, în momentul acesta solemn, o mică pagină din istoria grandiósă a falnicului nostru monument naţional, sĕ expun adecă *rolul, ce l'au avut neguţătorii braşoveni la înfiinţarea şcólelor centrale.*

Lipsa de şcóle şi mai ales lipsa de şcóle mai înalte o simţiau Braşovenii deja de mult. De mult înţeleseseră ei însemnătatea cea mare a chestiunei şcolare, deci când vrednicul şi nemuritorul protopop de pe atunci Ioan Popasu lansà losinca: „Sĕ zidim Ierusalimul românesc“, inimile Braşovenilor începură sĕ bată cu întreită putere. La propunerea lui Popasu representanţele bisericelor Sf. Nicolae din Scheiu şi Sf. Adormire din Cetate decid, în primăvara anului 1850, înfiinţarea unui gimnasiu, „în care sĕ se adune toţi tinerii români, cari acum umblă fără a putea continua studiile“. Dar' de óre-ce din sumele votate de ambele representanţe nu se acoperiau pe deplin tóte spesele, ce se da cu socotéla că va costa gimnasiul proiectat, se decise, ca sĕ se ia refugiu la marinimositatea publicului şi sĕ se facă apel pentru restul necesar la completarea sumei respective.

Pe atunci însă referinţele publicului braşovean încă nu erau tocmai splendide. Clasa de jos, pe lângă profunda nesciinţă, în care zăcea, mai gemia şi de gréua sarcină a sărăciei. Nu se ştia la bietul om de rênd sĕ ducă o viaţă mai uşóră, séu chiar sĕ-şi aibă traiul asigurat pe un timp óre-care; din contră era bun bucuros dacă 'şi putea duce sĕrăcia de pe o zi pe alta. De asemenea nici clasa mai înaltă nu era de invidiat în cele materiale. Singură tagma neguţătorésçă era ceva mai bine situată în privinţa mijlócelor materiale. Şi acésta din causă că pentru negoţ vremurile pe atunci erau mai priinciose. Multe dintre firmele românesci de pe piaţa Braşovului întreţineau relaţiuni fórte vii nu numai cu România, dar' şi cu multe alte state din Orient.

Aşa dară când se lansà apelul pentru contribuiri la acoperirea restului necesar la completarea sumei, ce se credea de lipsă pentru înfiinţarea gimnasiului, neguţătorii erau în prima linie puşi în posiţie de a ajuta causa cea mare a lui Popasu. Le trebuea numai inimă şi însufleţire pentru causa acésta ideală!

Dar' mi-se va reflecta póte, tocmai aceste douĕ lucruri sunt greu de aflat la ómenii negoţului. Materialişti par excellence, ei nu sunt în stare sĕ iasă din cadrul rece al materialismului şi sĕ se încălzéscă la razele strălucitóre ale idealismului. Sunt prea absorbiţi de resultatul favorabil al muncei lor, spre care tind ei din tóte puterile, sunt prea predominaţi de interesul lor propriu, pentru-ca sĕ mai pótă fi cu considerare şí la interesul altuia, cu un cuvênt sunt prea mari sclavi ai materiei, pentru ca sĕ se mai pótă avênta spre ideal! — Dar' nu!, stimate Dómne şi ştimaţi Domni, nu este aşa! Tesa acésta nu se póte generalisa întru atâta, întru cât sĕ devină o lege pentru toţi.

Dacă vom cerceta istoria popórelor culte vom vedé că comerciantul a jucat întotdeuna un rol însemnat în viaţa acestor popóre şi că comerciul a fost totdéuna un factor puternic de bunàstare şi prosperare. Ştim cu toţii însĕmnătatea cea mare a pieţelor italiene în evul mediu, şi influenţa lor politico-socială în peninsula apeninică. Cunóştem importanţa marilor societăţi de navigaţiune engleze şi hollandeze şi rolul universal al puternicei Hansa. De sigur nu numai pentru interesele lor, ci în folosul şi spre prosperarea întregei omenimi au lucrat aceste mari corporaţiuni de negoţ!

De asemenea în timpurile nóstre, câtă atenţiune nu se dă comerciului din partea factorilor competenţi şi a legislaţiunei diferitelor state. Cu ce colos de aparat nu se lucră la conservarea, validitarea şi prosperarea forţelor productive ale statelor, între cari forţe neguţĕtorul ocupă un loc de frunte. Cât de puternică nu este tendenţa statelor de a-'şi asigura pieţe noue, de a-şi câştiga debuşeuri noue pentru desfacerea produselor lor. — Şi tóte aceste ar fi óre pentru un individ, a cărui muncă nu foloseşte de cât lui însuşi? Tóte aceste tendenţe, tóte aceste străduinţe sĕ fie óre pentru un ram de ocupaţie, care nu le póte rĕsplăti, ba nici pe departe justifica? Nu! Ingrijirile şi străduinţele puse întru prosperarea negoţului au dat, dau încă şi astăzi şi vor da întotdeauna róde bogate, róde binefăcĕtóre. Căci sute şi mii de instituţiuni filantropice sunt datorite astăzi spiritului de jertfă al neguţătorului şi mii de mii de fundaţiuni şi ajutóre de tot felul sunt de a se mulţămi sentimentului nobil de binefacere al acestuia.

Comerciantul deci încă e idealist; inima lui încă póte nutri acel foc divin, care se chiamă ideal. Şi despre acésta au dat o dovadă strălucită şi neguţătorii braşoveni de acum 50 de ani. Aleşi ca membri în representanţele bisericeşti, ear' mai târziu ca membrii în comisiunea, ce avea sĕ se ocupe special cu treburile şcolare şi care-şi luà apoi numele de Eforie şcolară, neguţătorii dela început conlucră la realisarea idealului lui Popasu, la ridicarea Ierusalimului românesc. Inimi mari şi spirite înalte, neguţătorii se dedică cu trup şi suflet acelei mari idei, acelei idei grandiốse. (Va urma.)

---

*) In raportul despre petrecerea Inaltpreasfinţiei Sale metropolitului nostru la Braşov pentru a conduce actul sfinţirii bisericei renovate a Sf. Nicolae, făcuserăm amintire despre un frumos discurs comemorativ, rostit de profesorul Ioan Pricu dela şcólele comerciale din Braşov. Credem a face plăcere cetitorilor nostri publicând în întregime acest discurs.

Asociaţiunea la Băile-Herculane.

(Continuare.)

II. A urmat apoi o disertaţiune întitulată: *„Repriviri asupra activităţii protopresbiterului Tomici“*, ţinută de membrul *Iuliu Vuia*, învĕţător în Banat-Comloş. Disertantul vorbeşte despre têmpurile de curată însufleţire din trecut, sbiciueşte fără cruţare indiferentismul de astăzi şi se întrébă cu tot dreptul: Unde e inspiraţia de odinióră?! Ne spune, că până la anul 1777 a domnit în biserica nóstră *limba slavonă*. Aminteşte de *Ţichindeal*, care se plânge, că: *„Sórtea nóstră e ticălósă, dar nu putem spune, căci înţelepţii bine vĕd“* ... Ne întroduce în biografia protopresbiterului Tomici, care s'a născut în Vărădia. (după unii în Domaşnea. Rap.) A fost profesor mai întâiu în Vĕrşeţ, ear mai târziu în Caransebeş. La anul 1817 consiliul belic remuneréză pe profesorul Tomici cu un onorar de 100 floreni. El a compus un plan pentru *organisarea* mai bună a *şcólelor* grăniţăreşti, plan care la anul 1819 s'a aprobat din partea consiliului de rĕsboiu şi comunicat Comandei militare spre efectuire. A compus al doilea plan pentru *dotaţiunea învĕţătorilor*. *„Die Contracte müssen schriftlich geschlossen werden“*, zice Tomici într'un loc al planului sĕu. A insistat şi asupra premierii învĕţătorilor zeloşi, spre scopul căreia la propunerea lui s'a întrodus tasul (discul) în biserică pentru îngrijirea astorfel de învĕţători harnici. A pus basă şcólelor de repetiţiune şi tóte acestea le-a făcut pentru înaintarea poporului român. La anul 1837 a fost decorat cu medalia pentru merite, ear Consistoriul bisericei gr.-or. l'a hirotesit protopresbiter, numindu-'l şi asesor consistorial. A încetat din viéţă la anul 1839. Dela dînsul ni-au rĕmas şi unele opuri, precum:

1. *Scurte învĕţături pentru crescerea învĕţătorilor“*.

2. *„Cultura albinelor“, etc.*

Disertaţia membrului Iuliu *Vuia*, înv., fiind de o deosebită valóre pentru istoria pedagogiei la noi la Români, şi conţinênd totodată şi interesante acte privitóre la trecutul nostru istoric, a fost primită de publicul asistent între generale aplause.

Petrecerea poporală.

După terminarea şedinţei literare lumea se îndréptă în vesele grupe spre frumósa „grădină de economie“ — *jardin de ferme*, destinată de astă-dată pentru arangiarea *petrecerei poporale*.

Când intri pe pórta decorată cu flori şi cu inscripţia „Bine aţi venit!“, cu drag te primesce primul aranger al petrecerei, medicul cercual Dr. Mih. *Pop* cu voinicii sumari (codreni) din graniţă. Ţeranii şi ţĕrancele în costumele lor vii şi interesante formau un lung spalier, prin care a trecut Comitetul central, notabilităţile şi membrii Asociaţiunei. O privelişte din cele mai încântătóre, un tablou pitoresc de o ademenitóre frumseţă se desfăşura înaintea privitoriului, şi nu scia ce sĕ admire mai mult: tipul cel eroic şi trăsăturile daco-române ale grăniţerilor, ori varietatea frumóselor porturi naţionale de prin diferitele ţinuturi ale Banatului. Privind la voinicii românaşi, trebuia sĕ admiţi împreună cu ei, că:

Mândru-i portul românesc
Ca din cer picat,
Căci e port eroicesc
Vrednic de-admirat;

Mândru-i românaşu 'n el
Ca un păunaş,
Şi voinic şi sprintenel,
Dragul românaş!

Ori şi unde de mĕ puiu,
Sunt îndemânat,
Mĕ cobor séu de mĕ suiu
Sunt ne'npedecat;

Portul meu e durător
Şi pătat frumos,
Stau în el ca 'ntr'un cuptor
Căci e călduros!

Intr'o veselă disposiţie, cu focul dragostei în pieptu-i de aramă, ear în sufletu-i sbuciumat cu dorul, credincios tovarăş şi în bine şi în rĕu;

Prea sătul de biruri grele
Şi de plug şi de lopată,
De ciocoi, de zăpciele
Şi de sapă lată,

românaşul nostru, cam în feliul lui — şi liber de consideraţii de emanciparea femeilor, — 'şi caută alésa inimei sale şi o chiamă la joc, căci:

Eată hora se pornesce
Sub stejar la rădĕcină,
Eată hora se'n vêrtesce;
Vino, puico, vină!

Jucatu-s'au apoi sprintene „Ardelene“, „Brâne“ bănăţene, „Măzărichi“ grăniţĕresci şi „De doi“ lugojenesci. Cam la 2000 persóne au luat parte la acéstă grandiósă petrecere poporală. Inteliginţa asemenea 'şi-a petrecut în dragă voie bună la sunetul capelei militare dela reg. de inf. din Arad.

Premiarea costumelor.

Se juca tocmai o horă drăgălaşă. Mai la drépta, mai la stângă, lin şi în pas cadenţat se mişcă cununa de ţĕrani şi ţĕrance. In mijlocul horei s'a postat apoi un juriu de premiare, compus de tóte damele din clasa inteligentă, cari asistau la petrecere. Fie-care damă primea câte 2 bilete de votare, pe cari în decursul horei le-au predat acelor 5 ţĕrance, ale căror costume le-au aflat mai frumóse şi mai originale. Bărbaţi erau — bieţii — eschişi dela votare.

La órele 5 ţĕrancele cari au primit mai mult de 10 bilete, s'u presentat la rondou, unde Comitetul central, după-ce a numĕrat la fie-care biletele, a făcut constatarea, că următórele 5 ţĕrance au primit cele mai multe voturi, cărora li-s'au împărţit apoi următórele premii, şi anume:

1. Persida Domăneanţu, Ohaba-Mutnic, 3 galbeni.

2. Maria Carol, Mehadia, 2 galbeni.

3. Amalia Onescu, Boşneag, 1 galben.

4. Elena Hăbăşan, Luncani, 1 galben. şi

5. Elisabeta Bălaş, Gruin, 1 galben.

S'a mai împărţit apoi între ţerancele cu mai puţine voturi şi o *diplomă pentru participarea la concurs*, cu următoriul text: *Premiu*: pentru femeile române, cari s'au presentat în costume frumóse şi originale la *„Petrecerea poporală“*, arangiată în 9 Septembre, n. 1900 la Băile-Herculane cu ocasiunea Adunării generale a *Asociaţiunei* pentru literatura română şi cultura poporului român“.

Ţĕrancele, cari pe lângă diploma acésta au mai primit şi cărţi de diferit cuprins, sunt următórele: Ana Isvănariu, Maria Costanescu, Cristina Hora, (Satumic), Sofia Crăciunescu, Tiţa Cinghiţă, Anastasia Cinghiţă, Sofia Săvoiu, Paraschiva Serafin, Sofia Cinghiţă, Iuliana Sandu (Mehadia), Ana Stroia (Boşneag), Anica Călţun (Pêrnova), Domnica Şulma (Pecinişca), Cornelia Colobenţa, Maria Tomescu (Ieşelniţa) Maria Handa, Amalia Isvănar (Moldova-nouă) Elisa Feneşan (Mehadia), Elena Neda (Oraviţa) şi altele.

(Va urma.)

NOUTĂŢI

M. Sa la Budapesta. Conform stipulaţiunilor de până acum M. Sa împĕratul şi regele *Francisc Iosif I* va sosì la Budapesta în 12 Octombre, ţinênd curte în Budapesta circa cinci sĕptĕmâni. Pe la sfêrşitul lunii va merge pentru puţin timp la Viena, dar' curtea va rĕmâné în capitala ungară.

*

Părechia regală a României. Maj. Lor regele Carol şi regina Elisabeta au sosit la Bucureşti alaltăeri diminéţa.

Despre plecarea din Neuwied a reginei se scrie din Frankfurt, că a fost solicitată de temerea de atentat. Anume în jurul vilei Segenhaus dela Neuwied ómenii reginei au observat timp de câteva zile un biciclist, a cărui atitudine se părea tare suspectă. Din acéstă causă personalul de pază al reginei a fost duplicat. Totuşi regina şi curtea ei temêndu-se de atentat a plecat din Neuwied Mercuri.

*

De la Consistoriu. In şedinţa de la 4 Octombre n. *senatul şcolar* al consistoriului archidiecesan a instituit învĕţători definitivi, resp. a aprobat alegerea următorilor: Alexie Manuil în Fofeldea, Dionisie Giurgiu în Renghet, Aron Bozan în Suligete, Teofil Crişan în Băcăinţi, Vasilie Muntean şi Visarion Bica în Poiana-Mĕrului, Alexandru Pop în Sălcud, Filaret Dăişorean în Valendorf, şi Ión Calefar în Sărata;

a instituit în mod provisor pe: Solomon Rus în Bucium-Cerb, George Gligor în Bucium-Isbita, Emanuil Suciu şi Nicolau Rusu în Alţina (protopresb. Agnitei), Romul Gomboş şi Mihail Iancu în Vidra-medie, Gerasim Nariţă în Valea-verde, Teodor Tóder în Ponorel, Dumitru Savu în Hetur, Ión Meheş în Şard (Sighişóra), Alex. Ciucan în Archita, Ana Sânteiu în Cărpiniş (Mercurea), Cornelia Stoica în Selişte, Mihail Tătar în Cetatea de baltă (condiţionat), Savu Timar în Păucea, George Popa în Caţa, Lazar Bera în Sânt-Andreş, Ladislan Popovici în Bejan, George Şinca în Sâncraiu, Andreiu Borca în Têmpa, Ión Daian în Haşag, Ión Buta în Ródeş, Ión Faur în Zdrapţi, Dumitru Petru în Ribicióra, Simion Micu în Blăjeni-Grosuri, Sabin Dan în Buceş, Ión Atanasie în Podele, Nicolau Faur în Junc, Ión Fodor în Curechiu, Zaharie Zeriu în Rovina, Emanuil Pop în Bucureşti, Aron Ghilean în Căinel, Petru Stanciu în Blăjĕni-Plaiu, Petru Costea în Ruda, Avram Faur în Potingani, Ión Costea în Almăşel, Ioanichie Popa în Băcia, Parteniu Oprean în Băreşti, George Furdui în Bicău, Alexe Gabor în Booz (Ilia), Iosif Herbay în Brădăţel, Miron Oprean în Branişca, George Popescu în Braşeu, Nicolat Pêrvu în Burjuc, Ión Budoiu în Câmpuri-Surduc, P. Deheliu în Câmpuri-Câmpeni, Ioanichie Luchu în Cărmăzăneşti, Ión Cristea în Cerbia, Petru Popa în Certejul de sus, Ión Moţ în Fueş-Băgara, Longin Popa în Luncşóra, Ión Popa în Gealacuta, Dumitru Nistor în Glodgileşti, Alex. Han în Godineşti, Iosif Olariu în Gothatea, Partenie Nicóră în Micăneşti, Avram Budoiu în Murĕş-Ilia, Romul Petraşcu în Tămăşeni, M. Ursa în Têrnavă, Petru Filimon în Têrnăviţa, Teodor Ister în Uleş şi Dumitru Bunea în Zam.

A numit catechet pentru elevele gr.-or. dela şcólele de călugăriţe din Sibiiu pe prof. Dr. I. Stroia.

A admis la examen privat pentru cursurile pedagogice pe: Stefan Aruncuteanu şi Alexandru Mateiu (la terminul ordinar); la examen privat de pe cl. II. comercială pe Constantin Doboşan; la esamen de amendare din didactică pe Veturia Murĕşan.

In şedinţa de la 2 Octombre *senatul bisericesc* a votat bisericei din *Vurpĕr* 200 cor. din fondul bisericelor sĕrace ca ajutor la edificarea turnului; a hotărît sĕ se iee disposiţiuni pentru întregirea parochiei *Topârcea*, vacantă prin rĕposarea parochului N. Aleman; a votat din fondul Rudolfin 100 cor. ajutor preotesei vĕduve Maria Briciu; a aprobat concursul pentru întregirea parochiei *Feneşel* (Cluşiu), a aprobat planul şi preliminariul de spese pentru zidirea bisericei din *Malea* (Haţeg) şi a dispus afiliarea credincioşilor din *Bucium* (Cetatea de pétră) la parochia matră Văleni.

*

† Natalia Halic n. Bogdan, soţia medicului din Lipova Dr Aurel Halic, a rĕposat Luni în etate de 48 ani.

*

Conjuraţie anarchistă contra ţarului. Tribunalul militar din Varşovia înainte cu câteva sĕptĕmâni osândise la mórte patru socialişti poloni, membri ai partidului socialist polon secret. Referitor la acéstă afacere se scrie acum din Petersburg, că acest partid socialist e mai mult anarchist, de cât socialist, tinzênd a rĕsturna actualul sistem de regim. La biserica de la Ţarscoe-Selo, la a cărei clădire era angagiat şi un architect polon, s'au descoperit mine cu meniţia, ca cu ocasia sfinţirii bisericei — la care ţarul încă avea sĕ participe — sĕ se arunce în aer întrégă biserica. Intrĕ lucrătorii zidari erau şi câţiva membri ai partidului socialist polon, dintre cari patru au ucis pe păleriul Schanzenberger, fiind-că 'i ameninţase că face arĕtare în causa minelor. Acestia sunt cei patru osândiţi la mórte din partea tribunalului din Varşovia. Ţarul însĕ 'i-a graţiat schimbându-le osânda de mórte în închisóre pe viaţă, ca rĕsplată pentru-că în firul pertractării *au descoperit tóte amĕnuntele conjuraţiunii şi au spus numele tuturor complicilor lor.*

Cercetarea iniciată de ministeriul internelor a scos apoi la ivélă, că acest periculos partid are fórte mulţi aderenţi mai ales în Chiev.

*

Vagabund ucigaş. In apropiere de Chemniţ un vagabund a atacat în drumul ţĕrii patru fete, cari mergeau spre casă de la oraş. Trei fete au scăpat cu fuga, dar a patra căzênd în mânile vagabundului a fost tîrîtă în cucuruzişte, unde a doua zi a fost aflată cu gâtul tăiat. Ucigaşului nu i-s'a putut da de urmă.

*

Esposiţie economică. In *Recaş* (comitatul Timiş) se ţine azi şi mâne esposiţie de lăptărie şi industrie de casă, cum şi esposiţie de vite şi cai, împreunată cu premieri. Esposiţia e arangiată de reuniunea economică a comitatului Timiş.

*

„Mio marito“. Soţia regelui Victor Emanuel III. al Italiei, când se măritase după soţul ei, pe atunci numai moştenitor al tronului, era pe picior de mare duşmănie cu limba italiană; fosta princesă muntenegrină în conversaţia cu soţul ei şi cu cei de la curte se folosia mai mult de limba franceză. Acum însĕ vorbeşte perfect limba patriei sale noue; când vine vorba despre soţul ei, îl vizéză simplu prin cuvintele *mio marito* (bărbatul meu), une-ori prin numele de botez *Vittorio*, dar' de astedăţi adauge totdeauna şi cuvintele *M. Sa Regele.*

De altă pate regele încă vorbeşte fórte rar despre soţia sa ca *regină*, ci de regulă 'i zice numai *soţia mea.*

*

„Abus cu industria secuiéscă“. Ziarele din Budapesta spun, că de un timp încóci doi ţigani fac prin capitală comerciu ambulant cu fabricate austriace netrebnice, presentându-le ca producte ale industriei de casă secueşti. Făcut atent la acest abus, căpitanul de poliţie a dat ordin căpitănatelor cercuale sĕ procédă cu tótă asprimea în contra acestui *abus.*

Fórte corect. Am dorí însĕ sĕ ştim ce scut are industria de casă a ţĕrancelor române contra abusurilor de acest fel. Ori dóră presentarea ţesĕtoriilor aşa zise „kalotaszeggi varrottas“ drept industrie de casă specific magiară, cu tóte că ele sunt producte ale hărniciei ţerancelor române, — nu e *abus*?

*

Tragedie în codru. In raionul de vênat al conţilor Andrássy, în pădurea Dobrinului, pădurariul *Oneţ* a suprins în prevaricaţie pe un om împreună cu doi feciori ai lui. Oneţ a puşcat asupra lor şi a nimerit pe tatăl feciorilor, care a căzut rănit de mórte. După aceea s'a încins o luptă crâncenă între pădurariu şi cei doi feciori. După ce pădurarul şi-a descărcat asupra lor tótă muniţia de puşcat, fără sĕ 'i nimeriască, acestia au năvălit pe el cu topórele şi l'au ucis. Amêndoi ucigaşii sunt arestaţi.

*

Stiri mĕrunte. Comuna *Liebling* din comitatul Timiş a fost devastată de un mare incendiu. — La postul de notariu cercual în *Remetea* (comitetul Timiş) e escris concurs cu termin până la 9 Octombre n. — In *Poiana* (Sibiiu) s'a ales Marţi vicenotar Emiliu G. T. Lupan. — Alaltăeri s'a făcut inaugurarea şcólei comerciale din Giurgiu (România.) — In *Bungard* a fost Mercuri un incendiu, localisat şi stîns în grabă de pompierii bungărzeni. — Azi se împlinesc 51 ani de la capitularea trupelor lui Görgei la Világos (Şiria).

Posta Redacţiunei

I. P. profesor Braşov: Nu-i de loc târziu. Mulţămită. — *„Cursul de cântări“* va veni la rênd în numĕrul următor. — *Ghiţă*: s'a dispus a dóua-óră.

Talie de mătase

fl. 2.40

şi mai sus! — 4 metri! — trimisă franco şi vămuită! Mustre cu întórcerea postei; tot astfel şi din „Mătase-Henneberg“ négră, albă şi colorată dela 45 cr. până la fl. 14.65 pr. metru.

G. Henneberg, fabricant de mătase (*lif. de curte ces si reg.* **Zürich.** [5]7—7

Nr. 118/1900 of. par. [193] 1

Anunţ.

In *28 Septembre v. a. c. la órele 9 a. m.* se va da în întreprindere pe calea licitaţiunei publice **edificarea şcólei nóue din Abrud-sat.**

Planul de edificare şi condiţiunile de licitare se pot vedea la oficiul parochial din Abrud-sat.

Abrud-sat, 20 Septembre, 1900.

Iosif Gomboş — *Ioan Drónca*
preş. comit. — not. com.

Vidi!

Petru Popoviciu
protopresbiter.

Nr. 680/900 [185] 3—3

Concurs

Devenind prin pensionare vacant postul de învĕţătoriu din clasa primă dela şcóla confesională gr. or. română din *Sebeşul-superior*, protopresbiteratul gr. or. al Avrigului, pentru întregirea acestui post prin acésta se escrie concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Tel. Rom“.

Emolumentele impreunate cu acest post sunt:

a) Salariul anual de 600 cor. din alodiul comunal.

b) Pentru relut de cuartir 30 cor.

c) Lemnele necesari pentru foc.

Doritorii de a ocupa acest post sĕ 'şi subştérnă cererile concursuali instruite conform legilor în vigóre la oficiul protopresbiteral gr. or. al Avrigului (posta Avrig, Felek, Szebenvármegye) până la terminul susindicat cu observarea că concurenţii sĕ se presenteze în vre o Duminecă séu serbătóre la biserică spre a'şi arĕta desteritatea în cântări şi tipic, avênd a conduce cântările cu elevii şi o strană în biserică.

Avrig, 12 Septembre, 1900.

In conţelegere cu comitetul parochial. — Oficiul protopresbiteral gr. or. al Avrigului.

Ioan Cândea
protopop.

Nr. 386 protop. 1900 [182] 3—3

Concurs

Pentru întregirea postului învĕţătoresc vacant din comuna bisericéscă gr.-or. Vorumloc, protopresbiteratul Mediaşului se escrie concurs cu termin de 10 zile dela prima publicare în ziarul „Telegraful Român“.

Dotaţiunea acestui post este de 600 coróne solviţi din repartiţie dela popor în suma de 154 coróne; iar suma de 446 coróne se va solvi ca ajutor dela stat pentru întregirea salarului învĕţătoresc, pe basa rescriptului ministerial din 11 Ianuarie 1897 Nr. 56489/96, cuartir natural în edificiul şcólei şi lemnele necesari pentru foc.

Concurenţii au sĕ se presenteze în vre o Duminecă ori sĕrbătóre la biserică, spre a'şi arăta desteritatea în tipic şi cântările bisericeşti, şi a'şi aşterne cererile instruite conform normelor din vigóre, până la terminul sus indicat subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Mediaş 11 Septembre 1900.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Mediaşului în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Romul Mircea
protopop.

Nr. 8445 Epitr. [187] 3—3

Publicare de licitaţiune.

Consistoriul archidiecesei greco-orient. române din Transilvania dă în întreprindere **zidirea nouei Reşedinţe de vară** archiepiscopesci pe teritoriul din strada Schewis Nr. 30 în calea licitaţiunei minuende prin oferte închise, cari au sĕ se înainteze la Consistoriul archidiecesan până *Mercuri la 10 Octobre st. n. 5 óre p. m.*

Reflectanţii pot fi numai architecţi şi ingineri cari au dreptul de a clădi zidiri cu etagiu.

Planul şi preliminariul de spese statorit la suma de 40.842 coróne 92 fil., condiţiile de licitare, terminul pentru plata lucrurilor şi têmpul când are sĕ se predee zidirea în folosinţă, se pot vedé în órele oficióse în cancelaria referentului consistorial Nicolae Ivan, strada măcelarilor Nr. 45.

Sibiiu, din şedinţa consistoriului archidiecesan ca senat epitropesc, ţinută la 13/26 Septembre 1900.

Consistoriul archidiecesan.

1000 coróne plătesc celui-ce va mai căpĕta vr'odată durere de dinţi ori îi va mirosi gura după-ce va folosi **apa de dinţi a lui Bartilla**, o sticlă cu **35 cr.** (Pentru pachetare 10 cr. deosebit). **Erezii A. Bartilla** (E Winkler), Viena, 19/1., Sommergasse 1. — Sĕ se céră pretutindenea apriat apa de dinţi a lui **Bartilla**. Denunţări de falsificare vor fi bine plătite. La locurile, unde nu se póte căpĕta, trimit 7 sticle cu 2 fl. 60 cr. franco. — **Deposit în Sibiiu** la farmacia **„Vulturul“ C. Müller**, piaţa-mare; farmacia **Molnar**, strada Cisnădiei 59. [33] 16—

Anuarul I

al

„Reuniunei sodalilor români din Sibiiu“

publicat de

Comitetul Reuniunii.

Cuprinde unele date dela întemeierea ei până la 31 Decembre 1899.

Se află de vênzare cu preţul 1·20 cor. plus 20 bani porto la

Librăria Tipografiei archidiecesane.

Din **Tipografia şi librăria archidiecesană, Sibiiu**, se póte procura

Din vremuri apuse,

de

Iudita Secula n. *Truţa.*

Broş. à 50 cr.

1.000.000
KRONEN
ALS GRÖSSTER GEWINN IM GLÜCKLICHSTEN FALLE

Consemnarea

tuturor celor 50.000 câştiguri

Cel mai mare câstig în cel mai favorabil cas

1,000,000 Kronen

Speciell sind die Gewinne wie folgt eingetheilt.

☞ in Baar zahlbar.

		Kronen
1	Prămie mit	600000
1	Gew. à	400000
1	„ „	200000
2	„ „	100000
1	„ „	90000
1	„ „	80000
1	„ „	70000
2	„ „	60000
1	„ „	40000
5	„ „	30000
1	„ „	25000
7	„ „	20000
3	„ „	15000
31	„ „	10000
67	„ „	5000
3	„ „	3000
432	„ „	2000
763	„ „	1000
1238	„ „	500
90	„ „	300
31700	„ „	200
3900	„ „	170
4900	„ „	130
50	„ „	100
3900	„ „	80
2900	„ „	40
50,000	Gew. u. Pr. im Betrage	13.160,0 0

Sĕ ajutăm norocului!

Deja mulţi s'au fericit
prin cumpĕrarea
unui los dela noi!

Loteria cea mai bogată în şance este loteria de classă privilegiată reg. ung., care va începe în curênd iarăşi. Din

100.000 LOSURI vor fi trase **50.000**

câştiguri, aşadară **jumĕtate sunt câştiguri**, din tóte losurile, precum se vede şi din lista de câştiguri alăturată, nici o loterie din altă ţéră nu are în raport cu acésta aşa câştiguri considerabile.

Cel mai mare câştig în casul cel mai norocos este

Un milion coróne.

Cu totul vin **treisprеḑece milióne 160.000 coróne** la tragere. Tótă întreprinderea stă sub **supravegherea statului**.

Contribuţia pentru **losurile originale** pentru clasa primă conform planului este:
pentru o **optime** (1/8) **fl. —.75** sau C. **1.50**
„ un **pătrar** (1/4) „ **1.50** „ „ **3.—**
„ o **jumĕtate** (1/2) „ **3.—** „ „ **6.—**
„ un **întreg** (1/1) „ **6.—** „ „ **12.—**
şi se trimit cu **rambursă** sau trimiţêndu-se preţul lor **anticipativ.** Planuri oficióse gratuit. Tragerile sĕ vor ţinea în **17 şi 18 Mai a. c.** Comande pentru losuri originale rugăm a trimite direct la noi până în

14 Octobre a. c.

Banca

A. Török & Co.

Budapesta. V. Waitznerring 4/a.

Filialĕ: **IV., Museumring Nr. II.**
VI., Elisabethring Nr. 54.

Multe şi fórte mari câştiguri am solvit noi prea stimaţilor nostri clienţi şi anume în timp scurt preste trei milióne şi jumĕtate coróne. [44] 1—8

Scrisóre de comandă de tăiat. — **Herren A. TÖRÖK & Co., Budapest.**

Ersuche um Zusendung von.................. **Original-Loos I. Classe der königl. ung. priv. Classenlotterie** nebst amtlichen Plan.

Der Betrag von. fl.......................... } **ist per Nachnahme zu erheben.** / **folgt durch Postanweisung.** } Was nicht gewünscht bitte zu durchstreichen

Genaue Adresse.
....
....
....
....

Farmacia lui F. I. R. Hotter la sf. Iosif, Wien, XII/2 Schönbrunnerstrasse 182.

Absorbinalul lui Hotter.

1/1 Flacon fl. **6.—**, 1/2 Flacon fl. **3.50.** delătură tóte umflăturile şi depunerile de grăsimi fără sĕ vateme părului. Intăreşte nervii atacaţi şi slăbiţi, delătură şi distruge tóte nodurile în muschi, şi serveşte şi ca scut în contra aprinderilor; cu deosebire e probat la umflăturile produse din causa fearelor, apoi în contra ariciturei umflărei copitei, genunchilor umflaţi, mai departe în contra umflăturilor (noduri) de vine, în contra umflăturei picioarelor la glesne şi la încheietura degetelor cu un cuvênt în contra tuturor umflăturilor ori unde s'ar ivi.

Praful nutritor alui Hotter,

pentru cai şi vite cornute

1 Pachet cu **80** cr.

Un adaus escelent la nutremânt, pentru a ţinea vitele sănătoase şi cu putere este de a sĕ folosi la tóte suferinţele de rărunchi de ficat şi de nervi.

Preparate pentru veterinari, cele mai bune ale timpului mai nou, cari după atestate numĕróse nu au fost ajunse de alte mijloace de natura aceasta.

Sĕ sĕ ceară numai preparate de ale lui Hotter şi sĕ nu se primécă altele. Deposit în farmacii şi Droguerii.

Deposit principal la Dr. Emil Budai farmacia oraşului Budapesta (Stadthausplatz) la Dr. Leo Egger & J. Egger Farmacia Palatinului VI Váczi körút 17 şi la farmacia Iosif Török Bpesta VI Kiraly utcza 12.

Fluidul lui Hotter „Training“

1 Sticlă cu fl. **1.20**.

Conservează nervii şi muschii până la bătrâneţe înaintată totdeuna puternici şi vioi, pune în stare pe animal sĕ prestee cele mai mari strapaţii şi fugi, sĕ înţelege după frecare cu fluidul „Training“.

Sĕ mai foloseşte cu succes uimitor la tóte urmările cari obvin din opintiri prea mari, ologie, reumatism, şi înţepenire.

Praful de porci a lui Hotter.

Nr. I şi II

1 kg. . . . fl. **1.20**.

Cel mai buu mijloc pentru a produce pofta de mâncare şi cu acésta prosperarea porcilor, fórte acomodat în contra orbalţului (brâncă); Nr. II este de a sĕ întrebuinţa la urdinare.

Mijloc în contra Colicei alui Hotter.

1 Sticlă fl. **1.50**.

Contra la tot feliul de colică şi contra oprirei udului la cai precum şi contra umflăturilor la vite cornute. [54] 46—104

Alifia lui Hotter pentru delăturarea crescăturilor de oase.

1/1 Cutie cu fl. **2.** 1/2 Cutie cu fl. **1.20**. delătură crescăturile de oase şi depunerile osoase chiar şi după 4—6 sĕptămâni. (boală învechită).

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.**

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 107 Sibiiu, Marți 26 Septembre (9 Octobre) 1900. *Anul XLVIII*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **streinătate** pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articolii nepublicați nu se inapoiază

INSERȚIUNILE
Pentru odată 14 fil., — de dóuĕ ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond.

Controlul.

Ori cât ar fi omul de conscienţios şi de silitor, totuşi, dacă superioritatea imediată nu esercită controlul cuvenit asupra subalternilor sei şi asupra modului cum acestia îndeplinesc agendele oficiului lor — se póte întêmpla, că interesul, oficialului celui mai bun faţă de slujba sa scade şi în cele din urmă póte degenera în o lipsă totală de conscienţiositate.

Românul s'a dovedit de mult un muncitor abil, isteţ şi temeinic, care póte duce la bun sfêrşit lucrarea ce i-s'a încredinţat; acésta mai ales dacă stă în serviciul unui superior, de care are tot respectul.

Cu tóte aceste în activitatea ce o desvóltă organele nóstre bisericesci, cu părere de rĕu trebue sĕ constatăm adeseori o lipsă de conscienţiositate, o negligenţă, care une-ori degenerézâ într'o indolenţă de tot condamnabilă, şi care în mare mĕsură împedecă cursul normal în mişcarea organismului întreg.

Se întêmplă casuri, că persóne oficiale, parochi, nici după 4—5 ursorii ale concernentului seu oficiu protopopesc nu rĕspunde recercării primite, ba de multe-ori trebue sĕ întrevină însuşi organul superior, ca d. e. cutare paroch sĕ inducă mica contribuire cu discul la fondul de pensiuni sau la cel metropolitan în blancheta tipărită, ce i-s'a trimis dela consistoriu, şi sĕ o subscrie. Totul este lucru de cel mult 4—5 minute şi totuşi dese sunt casurile, că nici atâta nu se face, decât cu întârziere de luni, trăgănêndu-se astfel finalisarea unui lucru de tot simplu şi împedecând pe cel însărcinat cu finalisarea afacerii timp îndelungat.

Ba am putea cita casuri, că mulţi nici nu-şi iau ostenéla sĕ *cetéscă măcar* o tipăritură, scurtă, care îi priveşte de aprópe si sĕ-o întregéscă astfel, încât revisorul sĕ o afle pe deplin corectă, ci o umplu, eac' aşa, ca de clacă, după — cum îi taie capul. Tréba celor mai mari apoi, dacă va fi bună sau nu.

Intre asemenea împrejurări sĕ nu ne mirăm deci de multele restanţe în raţiocinii şi în alte daraveri oficiale, cari reclamă lucru de mai multe zile ori septĕmâni, şi dacă carul organisnismului nostru bisericesc nu merge cu regularitatea şi iuţéla cu care ar trebuí sĕ mérgă, dat fiind numĕrul mare al puterilor, cari împing la el.

Noi aflăm între causele acestui rĕu şí lipsa de control din partea superiorităţilor imediate.

Noi ne-am dedat în timpul din urmă a tot *cârtí*, că n'avem salar destul de mare, că ni-au scăzut venitele, că teacă, că pungă, dar fórte mic este numĕrul acelora, cari se întrébă serios: *„óre meritat'am şi puţinnl, pe care îl avem“ ?*

O mulţime de plângeri ne vin, că preoţii nu numai nu se intereséză de cele oficióse, dar chiar şi serviţiile divine le fac cu o grabă nejustificată şi fără evlavia şi seriositatea cuvenită şi dictată de solemnitatea actului. Aşa şi este. Adese-ori nu înţelegi nici o iotă din rostul lui. Cuvinte, ba propoziţii întregi se înghit, numai sĕ ajungă iute la fine.

De altă parte şi dintre învĕţători mulţi nu ţin prelegerile în timpul prescris şi nu se pregătesc pentru propunerile lor, aşa că în adevĕr la un period de timp sĕ presenteze lumii un progres vĕdit.

Acest lucru trebue sĕ înceteze. Sĕ fim pĕtrunşi odată cu toţii de conscienţiositate şi de responsabilitatea oficiului, de care ni-am legat şi căruia avem sĕ-i mulţămim nu numai traiul, ci şi vaza şi respectul, de care ne bucurăm în viéţa socială în care trăim.

Daca n'avem chemare, n'avem vocaţiune, n'avem dragoste faţă de ocupaţiunile chemării nóstre, sĕ nu ne apucăm de ea, ci sĕ ne vedem de altele, lăsând loc acelora cari privesc în oficiul lor împlinirea unei misiuni în sinul bisericei, al némului şi al ţerii, şi nu o meserie ordinară făcênd întru în deplinirea datorinţelor legate de ea numai atâta cât înţelege némţul sub espresiunea: „verfluchte Schuldigkeit“.

In deosebi este păgubitóre negligenţa pe terenul învĕţămêntului, pe terenul cresterii generaţiunilor tinere. Pe alte terene se mai pot supliní întrelăsările, se pot corege greşelele făcute, dar pe terenul cresterii tinerimei o întrelăsare dela timpul sĕu are urmări necalculabile şi necoregibile. Ori ce zi perdută, este perdută pe veci şi odraslă odată desvoltată, întărită şi apucată intr'o direcţiune greşită n'o mai poţi îndrepta după plac.

Drept aceea mai ales acum la începutul unui nou an şcolar aflăm cu cale a pretinde dela tóte organele bisericeşti, ca sĕ-şi îndrepte îndoit atenţiunea asupra trebilor şcolare din comunele lor.

Invĕţătorii sĕ nu intrelase óră, fără ca sĕ nu-şi îndeplinéscă datorinţele, directorii şcolari, în mare parte parochi, sĕ caute şí de obligămintele împreunate cu acest titlu onorific. Sĕ dee învĕţătorilor tot succursul la impopularea şcólei, la provederea ei cu cele necesare, dar în deosebi sĕ grijéscă, ca în adevĕr scóla şcólă sĕ fie, prelegeri sĕ se ţie şi acolo sĕ se înveţe aceea, ce lumea aştéptă dela ea. Unde se observă cea mai mică negligentă sĕ se facă imediat raport inspectorului concernent, care are sĕ iee imediat mĕsuri de sanare, şi în cas de greutăţi, de neînţelegeri etc. sĕ caute a le delatura salvând interesele şcolare, dar nu închizênd şcóla fără barem a raporta ceva superiorităţii bisericesci.

Pănă acum s'a plâns tótă lumea, că multe ar face, dar n'au venit din care sĕ trăiéscă. Acum este pentru fie-care asigurat un minim *cinstit*, deci acum asemenea scusă nu va mai avea trecere înaintea celor competenţi.

Şi noi recomandăm autorităţii bisericesci a purcede cu tótă *rigórea* şi dreptatea, pretinzênd de-ací înainte, ca fie-care organ al sĕu sĕ fie la locul sĕu; sĕ lucre, sĕ muncéscă, ori sĕ facă loc altora, cari vor fi în stare după un anumit interval de timp sĕ presenteze lumii un şir de succese şi de fapte; ér nu ruina celor ce le-am primit dela inaiintaşi.

Spre a se face acésta, sĕ se esercite controlul cuvenit de sus până jos.

La maghiarisarea numelor de oraşe. Semioficiósa „Politische Korrespondenz“ din Viena publică o scrisóre din Budapesta, în care autorul ia posiţie contra concluselor representanţelor orăşeneşti din Sibiiu, Brasov, Bistriţa, Sebeş, luate în privinţa numelui oficial al oraşelor numite, şi combate însemnătatea lor zicênd între altele, că recununóşterea limbii magiare drept limbă oficială a statului aduce cu sine, că „numirei magiare a localităţilor în usul oficial îi compete întâietate faţă cu numirea germană“ şi că „în faţa acestui inatacabil drept al limbii de stat magiare zadarnic se provócă Saşii la tradiţia istorică“; pentru-că „ministrul-president Széll ca ministru de interne *va hotărí în causă numai şi numai pe basa dreptului recunoscut al limbii de stat,*“ etc.

Care va sĕ zică, ministrului de interne i-se dă sĕ înţelégă, că numai în sensul şovinistic magiar are sĕ decidă în causă. Vom vedé însĕ, întru cât póte resista dl Széll acestor presiuni şoviniste şi întru cat va preferí faţă cu ele cunoscuta devisă a sa *„lege, drept şi dreptate“* ?

In legătură cu acésta raportăm, că representanţa *Sighişórei* în adunarea sa din sĕptĕmâna trecută încă s'a pronunţat pentru numele german *Schässburg*. „Gross-Kokler Zeitung“ referând despre decursul adunării spune, că dintrĕ puţinii Maghiari nu a luat parte nici unul, ear' unicul membru român al representanţei a votat bucuros pentru numirea germană.

Contele Albin Csáky, fost ministru de culte pe timpul votării legilor politice-bisericeşti, e numit *president al casei magnaţilor*. Acésta se va aduce casei la cunoştinţă oficială în şedinţa de Sâmbătă.

Cuota. In şedinţa de eri a dietei ungare ministrul-president *Széll* a presentat rescriptul preaînalt despre hotărîrea monarchului în chestia cuotei pe timpul din 1 Iulie 1900 până în 30 Iunie 1901. Conform acestuia Ungaria va avé sĕ contribue la spesele comune ale monarchiei în proporţie de $33^{3}/_{49}$, ear' Austria $66^{46}/_{49}\%$.

Pactările guvernului cu Românii. Semnioficiósele „Magyar Nemzet“ şi „Pol. Értesitő“ dementéză ştirea dată în publicitate de „Magyar Szó“ referitor la pretinse pactări ale ministrului-president Coloman *Széll* cu dl Dr. Iosif *Gall*, despre cari pactări luaserăm notiţă în numĕrul anterior sub titlul „Aiurări bánffyste“.

Din România

Conflictul cu Bulgaria. *„Frankfurter Zeitung“* spune, că representanţii Austriei şi Rusiei la Sofia au remis guvernului bulgar note identice, cerênd sĕ deie urgent satisfacţie României, ear' *„Temps“* pe basa unei telegrame din Sofia raportéză, că *Backhmetieff*, representantul Rasiei, a conferat de mai multe-ori cu principele *Ferdinand* în chestia conflictului. Se zice, că Rusia sfătueşte retragerea întregului cabinet Ivancioff şi numirea unui alt guvern, care sĕ completeze îmbunătăţirea situaţiei întrĕ Bulgaria şi România. In urma acestor intervenţii, cum raportéză „Frankfurter Zeitung“, întrégă furia poporaţiei bulgare s'a îndreptat contra principelui, pe palatul căruia s'au aflat placate cu inscripţia: *„de închiriat“*.

*

Revisuirea constituţiei. Agitaţia începută în presă pe tema svonurilor despre revisuirea art. 7 din Constituţie a îndemnat în fine şi pe partidul liberal sĕ iese din reserva observată până acum. Mercuri séra comitetul central al partidului a ţinut o conferenţă spre a hotărí asupra atitudinei faţă cu projectele guvernului. Cu privire la modificarea articolului 7 şi cu privire la ori-ce concesiuni ce s'ar intenţiona sĕ se facă străinilor şi cari ar atinge garanţele întru apĕrarea elementului românesc, comitetul s'a declarat sĕ le combată fără cruţare. Pledând pentru luarea acestei hotărîri dl *D. Sturdza* a zis, că „ori cât ar fi crisa de mare şi situaţia de grea, sĕ ştim a trăí cu greu, *dar sĕ păstrăm pămêntul strămosesc şi tóte drepturile neatinse*“. A recomandat exemplul Prusiei de pe timpul bătăliei dela Iena, zicênd „sĕ facem un budget de sĕrăcie şi sĕ trăim cu el până vor vení vremuri mai bune, şi tot aşa sĕ facă şi particularii şi sĕ nu înstrăinăm nimic din avutul nostru“.

Alăturea cu cestiunea revisuirii art. 7 mai agită opinia publică şi o altă cestiune de revisuire. Anume, ziariul conservator „La Roumanie“ şi „Patriotul“, despre care se ştie că e amic guvernului, aduc ştirea că *la tómnă se va cere revisuirea art. din Constituţie privitor la organisarea regenţei în cas de minoritate a moştenitorului.* Asupra necesităţii acestei revisuiri tótă lumea e în nedumerire, ştiindu-se că moştenitorul e om în vêrstă şi deplin sănĕtos şi regele încă e în deplină vigóre, nesubversând astfel nici o necesitate imperativă pentru modificarea acelui articol.

Se afirmă însĕ din unele părţi, că acésta ar avé sĕ fie numai un mijloc pieziş, cu ajutoriul căruia guvernul tinde sĕ-şi uşureze revisuirea art. 7; va face adecă alegeri pentru adunarea constituantă pe tema revisuirii art. referitor la regenţă, ear' odată întrunită adunarea îi va presenta şi projectul despre revisuirea art. 7.

*

O petiţie a Evreilor. Zilele acestea s'a înaintat la cameră şi senat o petiţie semnată de tóte comunităţile israelite din ţéră. Originalul petiţiei a fost scris în limba franceză, de către un membru al „Alianţei Israelite universale“, tradus apoi în limba română de către un doctor evreu din România. In ea Evreii cer *sĕ li-se acórde drepturi civice şi politice întocmai cum au Românii.*

„Apĕrarea Naţională“ discutând acésta cerere a Evreilor, cu referire la argumentul lor, că „tóte guvernele civilisate“ au dat Evreilor drepturi egale cu ceilalţi cetăţeni, zice următórele:

„Uite, noi nu suntem civilisaţi şi nici nu implorăm asemenea certificat de la ovrei. Suntem barbari, măcar că — fie vorba în trécăt — noi nu-i măcelărim, nici nu-'i prigonim cum sunt măcelăriţi şi prigoniţi în civilisatele ţeri, ca Austria, Francia ori Germania. *Destul că-i tolerăm sĕ trăiaiscă în linişte şi sĕ se îmbogăţéscă prin comerţ şi industrie, prin escrocherii şi falsificări, prin tóte mijlócele permise şi nepermise.* Insĕ drepturi politice şi unele drepturi civile — cum de pildă dreptul proprietăţii rurale şi dreptul de a ocupa funcţiuni publice în stat — nu le vom acorda în ruptul capului. Ori-ce ar fi, ori-ce s'ar întêmpla, vom face zid de apărare în contra puhoiului lor cutropitor. Cu nici un preţ nu le putem satisface pretenţiunile, pentru că nici o dată şi sub nici o condiţiune ovreul *nu póte* fi cetăţénul sincer al unei ţĕri, ci pururea va rĕmânea fiu devotat, cu trup şi suflet, al Alianţei Israelite universale, şi cum ţara nóstră e mică, pururea vem avea intervenții strĕine la noi în favórea evreilor, chiar când ei ar fi cetățeni cu tóte drepturile civile și politice. *Și în asemenea condițiuni, noi sĕ le acordăm dreptul proprietății rurale sau drepturile politice? Dar acésta ar însemna sĕ ne omorîm noi înșine.*

Sĕ ne dăm noi înșine, de bună voia nóstră, în ghiarele *străinului*. Și lucrul acesta nu se póte — înțelégă-l bine ovreii — căci fie-care colț, fie-care petec din pămĕntul acestei țĕri e frămêntat cu sânge românesc, ear independența țĕrii nóstre costă valuri de sânge și costă zeci de vieți de viteji români“...

„Apĕrarea Națională“ 'și încheie aprecierile la acéstă petiție prin următórele:

„... întrégă petiție denotă și mai mult, că Alianța Israelită Universală prepară asaltul decisiv asupra țerei nóstre.

Toți românii trebue sĕ vegheze și sĕ fie gata a primí și a rĕspunde cum se cuvine ovreilor“.

*

Misiunea italiană, sosită la București spre a notifica regelui succesiunea lui Victor Emanuel III la tronul Italiei, a fost primită în audiență alaltăeri în castelul regal de la Sinaia. In onórea óspeților s'a dat un mare dejun de gală, la care au fost invitați: ministrul Titu Majorescu, marchisul *Beccaria d' Incisa* ministru plenipotențiar al Italiei la București, membrii corpului diplomatic aflători în Sinaia, dignitarii de curte etc.

*

Reorganisarea armatei. Ministrul de rĕsboiu Iacob *Lahovari* se ocupă cu un project de lege, în sensul căruia în loc de 2 batalióne permanente și 1 teritorial — cum e organiastția acum, — pe viitor sĕ fie de fie-care regiment 2 batalióne teritoriale și 1 permanent, avênd a se mărì efectivul batalionului permanent. Asemenea se va reorganisa și batalionul de miliție de la fie-care regiment.

*

Óspe iaponez în București. Masataro Turcada, căpitan în armata japoneză, sĕptĕmâna trecută a fost óspe al capitalei, venit sĕ studieze organisația armatei române. Insoțit de adjutantul ministrului de rĕboiu, căpitan Crupenski, a visitat pirotechnia, atelierele de confecțiuni ale armatei, arsenalul, spitalul militar central, șcóla de oficeri, pulberăria de la Dudești, forturile din jurul capitalei și regimentele. La visitarea forturilor era însoțit și de căpitanul de artilerie O. Th. Sander din Svedia, care timp de o lună asistase la esercițiile de tir de rĕsboiu ale artileriei române.

Discurs festiv

rostit de profesorul ***Ioan Pricu*** *în ziua de 17/30 Septembre 1900; cu ocasiunea sĕrbărei Sf. Sofii, patróna șcólelor centrale gr. or. române din Brașov.*

(Urmare.)

Am amintit deja, că dintru început representanțele bisericilor sunt nevoite sĕ facă apel către publicul brașovean pentru acoperirea restului de 1000 fl. m. c., ce era de lipsă la completarea sumei statorite pentru înființarea șcólelor proiectate. La acest apel negutătorii sunt cei dintâi, cari rĕspund. Optsprezece dintre ei se obligă a împlini din pungile lor, pe timp de 10 ani, diferința de 1000 fl. și închee spre scopul acesta un contract. Ér' pentru siguranța institutului ei deteră polițe, pe cari inspecțiunea Gimnasiului avea sĕ le presinte în fiecare an la firmele lor, pentru a fi plătite. Căldura cea mare, cu care îmbrățișaseră ei causa șcólelor, și prudența cea rară și asigurarea reușitei planului grandios, reese însă și mai limpede din clausula, că „întêmplându-se, ca în decursul următorilor zece ani unii din aici „subscrișii sĕ se mute la altă viață, de care „D-zeu sĕ apere, atunci suma ce ar mai fi „a se numĕra la Gimnasiu pe restul anilor, „mai înainte de urmarea împărțelei între „clironomi, sĕ se scótă din massa ce va fi „rĕmas, prin care polițele, ce ar mai fi, sĕ se „desființeze“.

In chipul acesta se asigură șcólelor din partea negutătorilor, pe timp de 10 ani, suma anuală de 1200 fl. m. c., cu 200 fl. mai mult chiar de cât era trebuința momentană. Ba negutătorul Ioan Juga de Bacia, acel stâlp de aur al șcólelor, și numerà înainte pe toți 10 ani contribuțiunea sa anuală de câte 100 fl.

Lucrările de edificare se puteau deci începe. Membrii Eforiei se și pun în înțelegere cu architectul și profesorul Stefan Emilian și-'l însărcinéză sĕ facă un plan pentru o clădire scolară, în care sĕ încapă șcóla primară, patru clase gimnasiale și douĕ clase comerciale. Pentru idealul lui Popasu însĕ acéstă clădire era prea mică. El avea prea mare speranță în reușita întreprinderei sale, decât sĕ se pótă mulțămi numai cu atât. De aceea îndemnà pe Emilian sĕ facă o clădire mai mare și acesta proiectà un edificiu, care avea sĕ cuprindă peste 20 de odăi și o sală festivă, și care avea sĕ coste până la 40.000 fl.

Proiectul era acum gata; se 'nțelege lipsiau însă paralele. Representanțele nu erau puse în posiție de a putea jertfi o sumă atât de considerabilă, prin urmare din nou trebuia apelat la bunăvoința și sprijinul publicului. Dar' de óre-ce Eforia nu putea în acelaș timp sĕ îngrijéscă și de afacerile școlare curente și sĕ facă și pregătirile de lipsă pentru clădire, se hotărî a se instituí, pe lângă Eforie, și o comisiune de clădire. In acéstă comisiune se aleseră 4 membri, dintre cari însĕ 3 negutători și anume: Ioan George Ioan, Bucur Pop și Nicolae Măciucă. *) „Comisiunea acésta avea sĕ cerceteze și sĕ pună „în exploatare tot felul de isvóre pentru săvêrșirea cât mai curând și mai eftin a clădirei școlare. Astfel: sĕ inițieze colecte în „bani dela biserici, dela comune și dela particulari; sĕ îndemne pe Românii din Brașov „și din împrejurime sĕ dăruéscă diferite materiale, ca var, cărămidă, lemnărie ș. a.; „sĕ stăruéscă pe lângă ómenii din oraș și „dela sate sĕ facă clăci cu carĕle și cu mânile; ér la cas când aceste ajutóre nu ar „fi de ajuns, sĕ facă și vre-un împrumut în „condițiuni cât s'ar putea mai favorabile; „în fine cu architectul Emilian sĕ examineze „planul edificiului și terenul de clădire și „totdeodată sĕ-și dee părerea, dacă într'o „parte a spațiosului loc, procurat pentru șcóle, „nu s'ar putea construi nisce clădiri, cari ar „aduce venite sigure șcólei, ca d. e. prăvălii, „odăi de închiriat, băi etc“.

Sarcina comisiunei era așa dară cât se póte de grea și împreunată cu mare responsabilitate. Dar membrii ei se achitară în modul cel mai conscienţios de îndatoririle luate, căci suma ce se adunase pe séma clădirei, în urma colectelor făcute, se urcă acum la 15570 fl. m. c. Printre subscriitori însă, și mai cu sémă printre aceia, cari subscriseră sumele cele mai mari, se aflau și de astădată în primul loc negutătorii, cari se obligaseră a contribuí cu câte o anumită sumà timp de 10 ani. Ba zelosul membru al comitetului Nicolae Măciucă dăruí, pe lângă bani încă 58 mii de cărămizi, făgăduind că va mai dăruí încă vre-o 40—50 de mii.

In urma acestor contribuiri generóse edificarea se putea începe. Acésta se și începù și în ziua de 17 Sept. 1851, ziua Sf. Sofii, Archiereul Șaguna, între puternice bubuituri de téscuri, așéză pétra fundamentală a șcólelor centrale. Mare și însemnată fu ziua aceea pentru Românii brașoveni. Căci dorința lor cea mai ferbinte, visul lor cel mai frumos, idealul lor cel mai scump apucase deja pe calea realisării, și generații de generații avea sĕ le fie pe veci recunoscĕtori pentru scóterea din întunerecul profund al nesciinței.

Intr'aceea greutățile, cu cari avuseră sĕ se lupte și până acum vrednicii întemeetori, nu erau pe deplin învinse. In vara anului 1853, ne mai putêndu-se continua clădirea edificiului, din causa lipsei de bani, comerciantul Bucur Popp, care deja din anul precedent devenise cassier în locul lui Iuga, fù silit sĕ facă cu autorisarea Eforiei și cu garanția celor dóuĕ representanțe bisericești, un *împrumut personal* de 6000 fl. m. c. pentru-ca așa lucrarea sĕ se pótă urma mai departe. Și cu tóte acestea când clădirea ajunsese sĕ fie de jumĕtate gata, trebuiau sĕ se facă împrumuturi noue, parte pentru acoperirea lucrărilor de până acum, parte pentru continuarea lor. Posiția era fórte critică. A se aranja o nóuă colectă se părea o încercare zadarnică. Publicul era cam stors de colectele de până acum, ș'apoi nici nu se putea aduna atât, încât sĕ se pótă plătí tóte datoriile și sĕ se urmeze mai departe și cu lucrările. O idee sinistră se iví în timpul acesta de strîmtóre. Sĕ se facă un împrumut mai mare și sĕ se zălogéscă însași clădirea școlară!

Dar' nu! șcóla nu trebuea zălogită. Ideea acésta era prea penibilă pentru aceia, cari deja atât de mult jertfiseră pentru edificiul înființând. Trebuia deci combătută. Și ea și fú combătută din cele mai multe părți, dar cu mai multă tărie din partea negutătorilor și în prima linie din partea negutătorului Nicolae Măciucă.

Eată ce zice acest „om simplu, care abia scia sĕ-și scrie numele și care-și câștigase ceva avere numai prin „munca sa, prin speculele de negoț, ce le făcea“, într'o scrisóre adresată în iarna anului 1853 către membrii Eforiei și ai representanțelor bisericei referitor la chestia zălogirei șcólelor: „Domnilor și fraților“, zice el. „Vĕ rog de un cuvênt sĕ mi-l luați în băgare de sémă fórte „bine: pentru șcólă sĕ ne înțelegem cu toții „frățește, după cum ne-am și legat tot frățește. Sĕ ne luăm séma între noi înțelepțește cu planurile, care le facem între noi, „ca sĕ îndatorăm scóla. Dar' trebue sĕ ne „socotim întâi: bine va fi ca sĕ punem povară pe dênsa. Oare nu va veni vremea cu „o mână sĕ zidim și cu zece sĕ stricăm? „Oare puté-vom sĕ dăm și dobândă grea și „sĕ ținem profesori într'însele!

(Va urma.)

Asociațiunea la Băile-Herculane.

(Urmare.)

Priveliștea acésta încântătóre și frumósa grupă de țĕrani și țĕrance au fost eternisate de un fotograf practic în deosebite forme și mărimi.

De-și n'aveam dreptul, eu, care — după vorba prietinului meu *Budoian*, inginer în T. Severin — *n'aveam stare nici alinare*“, am intrat totuși în rondou. „N'am votat, dar mi-am notat“ unele lucruri, cari nu mi-au plăcut de loc. Și anume, că unele țĕrance — Dómne ferește, nu tóte, — erau prea văpsite:

Cu albele
Rumenele,
Și cu sărăcică,
Cari fața li-o strică.

Și apoi unele costume nu erau costume, ci nesce caricaturi, o aglomerație, o amestecătură disgustătóre de materii casnice cu marfă scump cumpĕrată de prin prăvăliile jidanilor. Colórea roșie era prea în abundanță. 'Mi-aduc aminte, că și prin Sibiiu, pe promenada „Bretter“, se preumbla câte o țĕrancă în costum „sĕliștenesc“, dar așa de schimonosit, încât numai port sĕliștenesc nu era!

Româncelor! Iubiți simplitatea, țineți cu scumpătate la portul vostru original și tradițional, lucrați-Vĕ inse-vĕ vestmintele; nu aruncați bani pe nimicuri de prin prăvăliile străine! Ear mai pe sus de tóte: păstrați-vĕ fețele vóstre, așa precum vi-le-a dat D-zeu! Cu albele și rumenele nu impuneți nimĕnui! Acestea mai curênd vĕ duc la starea bĕtrânețelor, unde bucuros nu prea voiți sĕ ajungeți!

Impărțirea cărților.

Comitetul central a avut nimerita ideie de a împărți și cu acésta ocasiune vre-o miiă de scrieri poporale, dăruite de Asociațiune. Țĕranii grupați după comune, venind pe promenada largă, s'au presentat la masa Comitetului central, în frunte cu conducĕtorii lor preoți, învĕțători, primari, etc., — și acolo li-s'au împărțit după comune câte 20—80 de cărți de diferit cuprins.

S'au împărțit următórele cărți:

1. „*Caractere morale*“ de I. *Popea.*
2. „*Tragedia Calvarului*“ trad. de membrii soc. de lect. Inocențiu Micu Clain.
3. „*Buna chiverniseală*“ după S. Smiles, de T. V. *Păcățian.*
4. *Băile Herculane lângă Mehadia*“, de Dr. George *Vuia.* și
5. *Povestiri din viața țĕranului român*“, de I. P. *Reteganul.*

Cu acestea s'au terminat fetivitățile arangiate în grădina de economie. Capela militară și taraful de lăutari au dispărut și lumea se grăbea earăși spre centrul băilor. Pe cale mereu ne căsnea cimpoierul hazliu, Petru, cu invitația: „Hai, domnule, la „Răbărie“! Ne învita bietul sĕ mergem la „pestera lotrilor — Räuberhölle“, dar nu-'l prea luam în samă. Ne grăbeam sĕ facem pregătirile pentru

Concert.

Colegul *Vidu* tot Vidu rĕmâne. El e „dârj“, ca sêrbul, câte-odată. Mai ales, dacă-i pomenești de musica — „némțului“. Pomenesce-i de Wagner, pomenește-i de Mozart, — ai și dat cu el de bucluc.

Cetisem odată un studiu estetic asupra *artelor* la Români — pare-mi-se de profesorul univ. *Radulescu-Motru* din București, — unde acesta insistă și pledéză cu tótă hotărîrea pe lângă artistii nostri români, ca acestia — fie pictori, poeți ori sculptori, fie musicalisti, — în plàsmuirea lucrărilor lor „*sĕ facă artă cu tendență*. Dar artă cu tendență *națională*. Un bust ori tablou de pictură, o composiție poetică ori musicală, tóte trebuesc la noi sĕ aibă menirea de a stêrní în privitor ori în ascultător un întreg complecs de sentimente, cari sĕ-i redeștepte bună-óră vitejia falnicilor nostri înaintași, dragostea și iubirea nemărginită către legea și némul sĕu, comóra de nobleță și de măreție a lumei antice. Tóte sĕ urmăréscă scopul și sĕ aibă tendința de a deștepta în semenii nostri de aceeași obârșie iubirea și rêvna după idealurile nóstre naționale și alipirea către tot ce e nobil și frumos în „*casa ta!*“

Colegul Vidu, ca măiestru în ale musicei, încă face câte odată artă, dar *artă cu tendință națională*! Conservativ din fire și ca fost elev al lui *Musicescu*, în creațiunile sale se inspiră de neprețuita comóră a musicei *poporale* românești, adună ca și pe nesce scumpe juvaere tóte espresiunile musicale ale românului, fie de dragoste și dor, fie de mâhnire și prea multă asuprélă, fie de vitejie și isvorîte din iubirea către némul și țéra sa!

Și multe, de tot multe sunt mărgăritărelele acestea musicale. Prin cătunele cele mai mici, prin satele cele mai ferite de prea multa amețélă orășenéscă, prin munți, păduri și codri, pe câmpíi și dealuri, la caminul boeresc, ca și la vatra țĕranului, vecinic resună „*doina*“ românéscă, credincios tovarăș al românului și în zile de bucurie, și în zile de adânca mâhnire.

Și adunându-le, — Vidu le dă o formă mai frumósă, le îmbracă în haine de sĕrbătóre, pentru-ca așa cum sunt ele, din firea lor simple, blânde, modeste și nevinovate — fără mari pretențiuni — sĕ se pótă înfățișa cu mândrie chiar și în palate de regi și crăiese! Dar tot-odată le asigură prin veacuri esistința lor durabilă, sigilând la fiecare timbrul lor de proveniență românéscă!

Câte doine de-ale nóstre nu forméză astăzi basa unui drăgălaș cântec străin! Auzim acordurile prime ale cutărui „csárdás“ ori „dal“ (cântec) unguresc, și întrégă atenția și tot dorul ni-se légă de ele, așteptândune la un cântec românesc. Da, pentru-că motivul principal al musicei din ciardașul ori „dal“-ul respectiv a fost un drăgălaș cântec poporal românesc! Și-acum?

— Acum e nostrificat pe nesciute, pe nesîmțite și cu o abilitate nespusă. Doina a trecut prin „metamorfose“ și a devenit: ciardaș.

Deci și numai rêvna și zelul de a păstra ca lumina ochiului astfel de cântece poporale, constitue deja un merit și un titlu de recunoștință pentru ori-și-cine, care s'ar îndeletnicí cu o nobilă lucrare ca acésta!

Și Vidu al nostru are un deosebit merit în acéstă direcțiune.

Ear' când e vorba sĕ se inspire și de compositori clasici, îmbrățișază cu căldură musica *italiană* și une-ori și pe cea francesă, iarăși condus de dorul, ca lumea musicală românéscă sĕ cunóscă mai ales farmecul cel dulce al musicei italiene.

Câmpiile rĕsune,
Și munții sĕ trăsară
De doinele străbune
Din Roma seculară!

Acest motto al „Reuniunei române de cântări din Lugoj“ înaugurat pe ruinele străbune din Turnu-Severin în tómna anului 1899, ne dă destulă dovadă, că dirigentul și compositorul Vidu de ce vederi şi idealuri e condus.

---

*) Vezi: Inființarea șcólelor centrale. Primul deceniu din viața acestor șcóle de A. Bârsean, op apărut în anuarul XXXVI al Gimnasiului, pag. 28 și 29.

„Dar sĕ auzim ceva despre concert, domnule, nu ne mai ţinea atâta cu vorba!“ veţi zice DVóstră, stimaţi cetitori si cetitóre. Şi póte aveţi dreptate, dar şi pe partea mea licuresce o mică rază de dreptate, când prin întroducerea făcută am ilustrat direcţia musicală ce se observă în şirul Reuniunei române de cântări din Lugoj.

Sĕ trecem însĕ la programul concertului.

Suntem încă tot în ziua dintâi a festivităţilor. Duminecă séra, splendidul „Salon de cură“ pe lângă atributele: „laetitiae et saluti“ 'şi-a mai luat atributul: *artibus*. Căci artă musicală în tótă puterea cuvêntului s'a făcut aici. (Va urma.)

NOUTĂŢI

† Didia Puşcariu. Jalnicii: Joe de Puşcariu, Ionel, Maria, Dica, Victor şi Lola de Puşcariu, Elena Bucşan, Constantin şi Maria Diamantescu, Nicolae Diamantescu, Ion de Puşcariu, Julius şi Catiţa de Puşcariu, Emil şi Veturia de Puşcariu, Silvius de Puşcariu şi familiile Repeḑeanu, Crătunescu, Cutzarida, Zorilleanu, Bucşan, Puşcariu, Logadi, Bibicescu, Circa, de Lemeny, Bologa, Densuşianu, Malcoci, Popovici, Axente, au durerea a vĕ anunţa perderea preaiubitei lor soţie, mamă, fiică, soră, cumnată, nepótă şi vară: *Didia de Puşcariu* născută *Diamantescu*, decedată în ziua de 17 Septembre óra 11 nóptea, în etate de 31 ani; şi vĕ rógă sĕ binevoiţi a asista la ceremonia funebră care se va oficia Marţi 19 Septembre la órele 3 p. m. la locuinţa decedatei, din Calea Griviţei 93, de unde cortegiul va porní la Cimiterul Bellu, spre a'i depune remăşiţele mortuare. Bucureşti, Septembre 1900. Ne asociăm la doliul familiar. Rugaţi-vĕ pentru Ea!

*

Petiţiuni pentru combaterea beţiei. Ingrijate de urmările desastróse ale alcoholismului numĕróse comitate au înaintat dietei petiţiuni pentru a lua mĕsuri întru combaterea lui: Intre urmările patimei beţiei aceste comitate arată în petiţiunile lor cum poporul degeneréze trupeşte şi sufleteşte, cum din an în an tineretul devine tot mai neapt pentru serviciul militar şi tot mai tîmpit la minte şi nepăsător faţă cu biserica şi şcóla. Intre alte mĕsuri mijlóce paliative recomandă închiderea birturilor în zile de Dumineci şi serbători, etc.

*

Un galantar frumos. De alaltăeri pasanţii străzii Cisnădiei au de nou ocasiune a se delecta în frumósele objecte cari au sĕ formeze câştigurile loteriei arangiate în favorul *casei naţionale* a Asociaţiunii. In galantarul prăvăliei Krassowsky din palatul hotelului „Impĕratul Romanilor“ sunt espuse aceste objecte, făcĕnd pe mulţi trecĕtori sĕ se opriască şi sĕ le admire.

In legătură cu acésta atragem atenţiunea publicului, că sortirea câştigurilor se va face de Sâmbătă într'o sĕptĕmână (20 Octombre st. n.) până la care dat cei cari nu s'au achitat încă de datoria de onóre naţională cumpĕrând barem câte un los de la acéstă loterie, pot încă sĕ se achite, pentru-că losuri se mai capĕtă la biroul Asociaţiunii, la librăria archidiecesană, la tutungerií, la băncile româneşti, etc.

*

Numire. Fiul veteranului nostru septemvir Ioan cav. de *Puşcariu*, dl viceconsul *Dr. Silviu Iuniu cav.* de *Puşcariu*, este numit consul al monarchiei nóstre în Tiflis. Felicitâm pe dl Puşcariu la nóua sa promovare, bucurându-ne de faptul că şi unui fiu al poporului nostru i-s'a deschis uşile unui post atât de însemnat şi de încredere.

*

Se tem de treicolorul românesc. Societatea „Academia ortodoxă“ a teologilor din Cernăuţi şi-a schimbat în vremea din urmă statutele. Intre altele hotărîse sĕ întroducă şi panglica academică cum o au şi alte societăţi de universitari. Panglica acésta era sĕ fie de colórea albastră cu înscripţia aurie şi la mijloc o cruce, o inimă şi o ancoră în colóre roşă, adecă semnul virtuţilor creştine. Cum e informată însĕ „Deşteptarea“, guvernul ţĕrii nu încuvinţéză acéstă panglică, pentru-că vede în ea treicolorul primejdios statului austriac.

*

In amintirea lui Alexandri. Alaltăeri s'a făcut deschiderea stagiunei la „Teatrul Naţional“ din *Bucuresci*. Cum în vara acésta s'au împlinit zece ani dela mórtea bardului naţional *Vasile Alexandri*, care atâtea merite are pentru teatrul român, deschiderea stagiunii s'a făcut cu tragedia *Ovidiu* a lui Alexandri.

*

Concertul reuniunii sodalilor români. Comitetul reuniunii sodalilor români din *Sibiiu* învită la *concertul* împreunat cu *teatru* şi *joc*, ce 'l va arangia *Duminecă* în 14 Octombre n. în sala cea mare dela „*Gesellschaftshaus*“, cu următorul program: „Bagă Dómne luna 'n nor“, cor mix cu solo de bariton şi bass, de T. Popovici; „Cu respect vĕ salutăm“ şi „La rândunelă“, corur de dame de I. Wiest; „Tot ţi-am zis mândro“, cor bărbătesc de T. Popovici; „Rĕmâi sănĕtósă“, şi „Mândruliţă de demult“, coruri mixte de G. Dima; (dirigentul corului: Candid Popa înv. la şcóla de aplicaţie a sem. archid.); apoi piesa teatrală „*Rusaliile*“, vodevil într'un act de Vasile Alexandri, jucat de membrii reuniunii E. Bobancu, N. Işan, N. Stoica, N. Bratu, S. Duca, P. Imbĕruş, d-na E. Roşca, dşórele E. Călborian şi E. Grindean. Inceputul la $7\frac{1}{2}$ óre séra. Preţul de întrare: de familie (à 3 persóne) 3 cor. 60 bani, pentru domni 2 cor. (membrii Reuniunei 1 cor. 60 bani), pentru dame 1 cor. 20 bani, pentru meseriaşi şi pentru membrii familiilor lor, dacă cumpĕră biletele dela cassariat în localul Reuniunei (str. Măcelarilor Nr. 5) până Duminecă în 14 Oct. la órele 5 d. a., preţul de persónă 1 cor., ér la cassa 1 cor. 60 bani., studenţi şi militari până la sergentmajor 80 bani. O parte a venitului e destinată fondului pentru cumpĕrarea unei case cu hală de vênzare.

*

„Anarchistul“ reginei Elisabeta. Se svonise sĕptĕmâna trecută, că regina României a plecat de la Neuwied de teama unui atentat ce 'l plănuia un anarchist, a cărui deasă ivire în jurul vilei şi interesarea de regina dăduse motiv de bănuélă. Enigma e esplicată acum. „Anarchistul“ era un loial supus român, care fiind şi el în vilegiatură, împins de stima şi iubirea faţă de regina ţĕrei sale voia sĕ ştie cum se află şi voia s'o vadă. De aceea 'şi tot făcea cale în jurul vilei.

*

† Ecaterina Ramonţian. Dumineca trecută a rĕposat după lungi suferinţe *Ecaterina Ramonţianu* de Ramonczay născ. Nicolaevici, soţia farmacistului din Făgăraş Remus G. Romanţian. Inmormêntarea i-s'a făcut Luni (1 Octombrie) în cripta familiară din Reşiţa-română.

*

Pentru întărirea simţului religios. Cu 1 Octombre st. v. va începe sĕ apară în Bucureşti un nou ziar menit sĕ lupte pentru întărirea simţului religios în popor. Noul ziar se va chiăma „*Apostolul*“ şi va fi redactat de un comitet de redacţie compus din clerici şi mireni cu dor de înaintarea neamului şi bisericei române. Cum vesteşte „Apĕrarea Naţională“, acest comitet îşi va îndrepta atenţiunea în primul rênd asupra educaţiunii tineretului şi va lucra pentru înfiinţarea unor aşezăminte de educaţiune puse sub supraveghierea clerului.

Dorim din inimă *Apostolului* sĕ fie adevĕrat *apostol* al nobilelor scopuri pentru cari se înfiinţézā.

*

Petrecere în favorul „casei naţionale“. Comitetul instituit pentru arangiarea loteriei de efecte în favorul *casei naţionale*, după cum suntem informaţi, va arangia Joi (*18 Octobre st. n.*) o petrecere, al cărei venit e destinat în favorul casei naţionale, resp. al loteriei. Detaiuri vom da în unul din numerii următori.

*

Artisti în grevă. Patrusprezece artisti ai Teatrului Naţional din Jaşi s'au retras de la repetiţii, punêndu-se în grevă. Causa e salarisarea neîndestulitóre. In urma grevei repetiţiile s'au sistat rĕmânênd teatrul numai cu trei artisti.

*

Ştiri mĕrunte. In cercul Geógiu de sus (comít. Alba-inf.) a fost ales notar candidatul *Parteniu Crişan*, fiul fostului notar acolo Nicolae Crişan. — La biserica parochială de pe Tocile (Braşov) Dumineca trecută a fost ales cantor *D. Badea*. — Direcţiunea de poste a României stă în tratative cu cea a Ungariei pentru întroducerea unei linii telefonice întrĕ Bucureşti şi Budapesta. — In *Căstău* s'a ţinut alaltăeri consfătuire pentru înfiinţarea unei reuniuni de înmormêntare. — In părţile Sebeşului, mai ales la Pianul de jos şi P. de sus recolta viilor promite a fi fórte bună. — La 17 Octombre v. se va ţiné în Arad esamenul de cualificaţiune cu candidaţii de preoţie ai diecesei Aradului. — Mercuri s'a făcut în *Lemberg* inaugurarea noului teatru naţional polon.

ECONOMIE.

Esposiţie de vite în Mercurea.

Mercurea, 24 Sept. 1900.

In conformitate cu programul de lucru, stabilit de comitetul central al „*Reuniunei române de agricultură din comitatul Sibiiu*“, pentru aranjarea esposiţiei de vite înpreunată cu distribuire de premii în bani, pentru a. c. s'a ales opidul nostru *Mercurea*. In acest respect părintele protopresbiter dl *Ioan Droc*, însărcinat din partea comitetului central al Reuniunii nóstre agricole cu organisarea afacerilor ţinĕtóre de esposiţie, a convocat pe 8/21 Septemvrie c. o. *conferenţă* a fruntaşilor economi şi inteligenţi din loc şi din comunele vecine, cărora supunênd afacerea, au luat următórele hotărîri:

Esposiţia sĕ se ţină la 4 Noemvrie n. c. pe locul numit „tîrgul de vite“ sau la cas de timp nefavorabil sub şopul dela ospătăria „La pomul verde“. Pentru pregătirea tuturor lucrurilor s'a constituit un comitet aranjator local consistător din domnii: Ioan Droc, protopresbiter totodată president; Nicolae Simulescu, înv. totodată secretar; George Munteanu, Daniil Stroia, Ioan Nicoară, Ioa Dăian, Ioan I. Heljiu, Nicolae Albu, Ioan Câmpean şi Nicolae Presăcan.

La esposiţie vor fi admise vitele locuitorilor din următórele comune aparţinătóre cercului pretorial al Mercurei: Mercurea, Poiana, Rod, Dobârca, Apoldul-de-sus şi de jos, Ludoş, Gârbova, Reciu şi Cărpiniş.

Pentru compunerea juriului s'au propus din Mercurea 5 persóne, din Apoldul-de-sus 3 persóne, din Ludoş 3 persóne etc. ete.

Comitetul aranjator local, ce este a se întregì ulterior cu câte 2-3 fruntaşi din fie-care comună admisă, a luat angajamentul pe a lucra din rĕsputeri, ca esposiţia din Mercurea sĕ nu rĕmână întru nimic îndĕrĕtul celor anterióre aranjate de harnica nóstră Reuniune economică. *Un econom*

Din public.*)

Rĕspuns la rĕspuns.

Geoagiul de sus, 15 Septembre 1900.

In causa administrării averei fostei subreuniuni a înv. din despărţĕmêntul Albaiulia dau la rĕspunsul d-lui I. Bota următorul rĕspuns:

Inainte de tóte trebue sĕ declar, că eu nu nechemat am dat rĕspunsul meu, ci însărcinat fiind de d-nii învĕţători în sedinţa dela 20 Iulie a. c., — şedinţă care s'a convocat anume, ca sĕ-'i servim nemulţămitului cu lămuriri, dar la care nu s'a presentat de şi a fost convocat în ordine cu sĕptĕmâni înainte.

Dar chiar sĕ nu fi fost însărcinat sĕ rĕspund, peutru bunul nume al desp. şi al bibliotecei nóstre şi în calitate de preşedinte eu eram dator moralicește sĕ o fac acésta, mai ales când casariul nimic nu a respuns.

Dacă dl Bota nu va crede că eu am fost însărcinat cu acest lucru, n'are decât sĕ poftéscă până la notariul şedinţelor Roşca şi sĕ cetéscă protocolul şedinţei din 20 August a. c., sau sĕ întrebe pe colegii d-sale cari au fost la acéstă şedinţă.

Acum cum rĕmânem cu titlul de „advocat nechemat“. *O sancta simplicitas*!

In rĕspunsul meu ce 'l am trimis On. Red. am arĕtat, destul de lămurit, că după raportul cassariului din anul 1898 averea desp. a constat din 72 fl. (vezi prot. adunărei sub desp. Aiba-Iulia din 23 Aprile 1898) şi anume: 50 fl. depuşi la institutul de credit „Iulia“ — eara 22 fl. la mâna cassarului. Am mai spus apoi că tot în acéstă şedinţă la propunerea înv. V. Murgău s'a decis, ca din aceşti bani sĕ se înfiinţeze o „bibliotecă didactică a învĕţătorilor gr.-or. din tractul A.-Iulia“ şi sĕ se procure cele necesarii pentru bibliotecă, protocóle şi dulap.

Acum, dacă înv. Bota a luat parte la acéstă adunare, cum vine sĕ mai întrebe că ce s'a făcut cu banii desp.?

Ei, dar D-sa e şi rafinat pe lângă că négă adevĕrul: produce adecă o adeverinţă dela fostul preşedinte al reuniunei înv. din districtul Sas-Sebeş, cá a cercetat regulat adunările reuniunei. Apoi eu n'am vorbit de reuniune nici de adunările ei, ci de subreuniunea tractului Alba-Iulia, şi de adunările ei, apoi de adunările gen. ale bibliotecei nóstre, la cari dênsul n'a luat parte, dacă va fi necesar voiu dovedi şi cu acte — căci har d-lui mai stau încă.

Dar' ca sĕ se vadă, că nici chiar adunările reuniunei nu le-a cercetat regulat, îmi iau voe a alătura aci sub ./· ordinul comitetului central din 6 Decembre 1897 Nr. 15 şi lista alăturată la acel ordin, prin care am fost însărcinat ca sĕ încasez dela membrii cari au absentat dela adunarea generală *a reuniunei* ţinută în Alba-Iulia, şi în primul loc după numĕrul curent dela învĕţătoriul din Cetea I. Bota câte 2 fl.**)

Vezi dle Bota: *si tacuisses filosofus mansisses*“.

Acum sĕ revin la afacerile cu restanţa de taxă. Dl Bota nu cu vre-o 2—3 fl. a fost în restanţă, după cum zice d-sa, la finea anului 1897, ci cu 7 fl. ceea-ce se vede din lista restanţierilor de pe anul acela.

Dacă acésta am adus'o în public în rĕspunsul meu, am fucut'o, ca sĕ se ştie că ce interes pórtă dl Bota *subreuniunei* nóstre.

Apropo! era sĕ uit şi eară zicea dl Bota că lămurirea nu e lămurire: afară de 15 fl. 50 cr. cari se află la mâna casariului, de toţi banii de cari a dispus desp. s'au cumpĕrat cărţi didactice pentru bibliotecă.

Pentru-ca altădată sĕ fie mai prudent dl Bota, îi aduc aminte cuvintele lui Seneca: „Ut quisque comptemptissimus et laudibrioest, ita solutissimae est.

G. Albu,
paroch gr.-or.

(Prin acésta declarăm încheiată afacerea. *Red.*)

Cărţi şi reviste

Au apărut:

„*Povestiri din viaţa ţeranilor români*“, de Ión Pop Reteganul, o broşură de 62 pag. 8⁰ mic, cuprinzênd povestirile „Băltosul“, „Povestea mĕrului“, „Mihaiu Puşcaşiul“ şi „Sfat bun la timp potrivit“. Acéstă broşurică forméză *Nr. 1* din *biblioteca poporală* a *Asociaţiunii*. Anume prin conclusul dto 4. Maiu 1899 Nr. 106 al comitetului central „Asociaţiunea pentru literatura română şi cultura poporului român“ a iniciat acéstă bibliotecă poporală cu scop de „*a da poporului de la ţéră o lectură bună şi eftină, care sĕ desvólte în el gustul de cetire, sĕ-i deie distracţie şi instrucţiuni folositóre şi totodată sĕ-i ridice şi nobiliteze simţul şi judecata morală.*

In acest scop comitetul Asociaţiunii escrie concurs, premiază scrierile cari întrunesc condiţiunile concursului, şi le tipăresce apoi pe spesele proprii spre a fi distribuite în popor pentru preţul bagatel de 20 fil (10 cruceri) exemplarul.

Salutând cu bucurie bunul început făcut prin publicarea acestui prim numĕr din „biblioteca poporală“ a „Asociaţiunii“ şi dorind bibliotecii sĕ-i succédă a realisa cu adevĕrat scopul ce şi-l'a propus, însemnăm, că broşura se póte procura de la biroul Asociaţiunii str. Morii Nr. 8. şi de la tóte librăriile româneşti.

---

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta redacţia nu primeşte rĕspunderea.

**) Ordinul ni-s'a trimis în original, dar' din lipsa de spaţiu abstăm de la publicarea lui. — *Red.*

3101 sz. 1900. [198] 1—3

Arlejtési hirdetmény.

A nagyszebeni m. kir. állami elmegyógyintézet önkezelési élelmezéséhez szükséges élelmi czikkek közül I) a marha- és borjuhus, II) sertéshus, zsir és hentes áruk, III) tej, IV) liszt és dara szükségletnek az 1901 évre, esetleg 1901—1903 évre, tehát egy esetleg három évre való biztositása czéljából *1900 évi oktober hó 31-én délelőtt 10 órakor* az elmegyógyintézet gondnoki irodájában, a hol a szállitási részletes feltételek is megtudhatók, zárt irásbeli ajánlati tárgyalás fog tartatni.

Az egy évi szükséglet körülbelül a következő:

I. Csoport: 1. marhahus 28,000 kg., 2. borjuhus 9000 kg.

II. Csoport: 1. sertéshus 4500 kg., 2. zsir 3500 kg., 3. fehér és füstölt szalonna 1000 kg.

III. Csoport: tej, naponta 115 liter.

IV. Csoport: 1. liszt (0, I, III és V szám) 17,000 kg., 2. dara 2000 kg.

Felhivatnak mindazok, kik ezen szállitásokat elvállalni óhajtják, hogy minden csoportra külön-külön leendő egy koronás bélyeggel és
az I. csoportra 1000 K. bánatpénzzel,
a II. „ 400 „ „
a III. „ 400 „ „
a IV. „ 400 „ „
készpénzben, vagy elfogadhatónak minősitett értékpapirokban — névértékük szerint számitva, — ellátott magyar nyelven irott és sajátkezüleg aláirott, jól lepecsételt ajánlataikat, a melyekben a szállitandó és az intézet gondnoki irodájában részletesen megtudható szükséglet szerinti czikkek árai egy, illetöleg három évi szállitásra külön-külön ajánlkozva betükkel és számokkal kiirandók, illetve a lisztféléknél — alapul véve a „Hermannstädter Zeitung“-ban mindenkor közölt helyi piaczi árakat — a százalék engedmény számokkal és betükkel ugyancsak egy, vagy három évre külön-külön ajánlva kiirandó, a fent kitett időben és helyen nyujtsák be.

Megjegyeztetik, hogy az ajánlat senki altal vissza nem vonható és a nem magyar nyelven irott, vagy nem az árlejtési feltételek szerint szerkesztett ajánlatok azonnal visszautasittattnak, valamiat hogy a bánatpénzek csak az árlejtésnek ministeri jóváhagyása után adatnak vissza.

Megjegyeztetik ezeken kivül, hogy az ezen hirdetésben kitett szükségletmennyiségek csak megközelitőleg határoztattak meg és hogy a szerzödőtt szállitó tartozik a kitett mennyiségeknél többet vagy kevesebbet is az elfogadott ajánlatában kitett árakon szállitani.

Végűl megjegyeztetik, hogy a nagyméltóságú m. kir. belügyministerium fentartja magának azon jogot, hogy az egy évre, avagy három évre szóló ajánlatokat fogja elfogadni, valamint hogy a szállitásokat azon vállalkozóknak engedje át, akiket bármely okból megbizhatóbbaknak tart.

Nagy-Szeben, 1900 évi oktober hó 3-én.

A m. kir. állami elmegyógyintézet igazgatósága.

---

ad. Nr. 343 prot. [192] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de **protopresbiter al tractului Sělişte** se publică concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în ziariul „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Venitul din parochia centrală.
2. Dotaţiunea protopresbiterală, anume: 600 coróne din cassele parochiale, ear 400 cor. din fondul general administrativ.
3. Relut de cuartir, anume: 200 coróne din fondul protopresbiteral, ear 200 cor. din fondul cultural al bisericei gr.-or. din Sělişte.
4. Taxele legale pentru visitaţiuni şi alte funcţiuni din protopresbiterat.
5. Folosinţa grădinei protopresbiterale.

Doritorii, cari reflectéză la acest post, au sě-'şi instruéscă şi înainteze cererile lor conform legilor aflătóre în vigóre dea dreptul la Preaveneratul consistoriu archidiecesan.

Din şedinţa comitetului protopresbiteral al tractului Sělişte, ţinută în 31 Iulie 1900.

Petru Iuga **Ioan Bratu**
adm. prot. ca preş. notar.

]191] 2—3

Publicare de licitaţiune.

Comuna bisericéscă Căpâlna, în protopresbiteratul Sebeşului, dă în întreprindere **reedificarea bisericii sale** pe calea licitaţiunei publice minuende verbale, ce se va ţinea la *22 Octobre c. vechiu (4 Nov. c. nou) a. c. la 2 óre d. a. în şcóla din Căpâlna.*

Preţul de strigare este 6732 cor. 86 fil. Licitanţii au a depune vadiu de 10%.

Planul, preliminariul de spese, şi condiţiunile de licitare se pot vedea la oficiul parochial din Căpâlna.

Căpâlna, 18 Septembre, 1900,

Comitetul parochial:
V. Dobre *P. Stancu*
pres. notar
Vidi:
S. Medean
ppresbiter.

---

ad Nr. pp. 817/900. Nr. [184] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor de învěţători la şcólelele confesionale rom. gr. or. din comunele: *Agêrbiciu, Bedeciu, Călata-mare, Călian, Cojocna, Geaca, Muntele-rece şi Rogojel,* prin aceasta se escrie concurs cu termin de 14 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt pentru fie care staţiune învěţătorescă câte 600 coróne din repartiţiune de la popor, cuartir în edificiul şcólei şi grădină de legumi.

Doritorii de a reflecta la aceste posturi au a-şi aşterne suplicele de concurs subscrisului, până la terminul sus indicat, fiind instruite în sensul normelor în vigóre, şi a se presenta înaintea poporului în vre o zi de Duminecă sau sěrbătóre, participând la sfânta biserică.

Oficiul protopresbiteral rom. gr. or. al Clujului în conţelegere cu respectivele comitete parochiale.

Cluj, 9 Septemvre 1900.

Tulliu Roşescu
protopresbiter.

---

[190] 2—3

Concurs repeţit

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia de cl. III Mihăeşti, cu filia Făgeţěl, tractul Dobra, se escrie concurs nou cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Tel Rom.“

Venitele împreunate cu acest post dau suma de 680 cor.

Informaţiuni mai detailate se pot lua dela comitetul parochial.

Reflectanţii la acest post au a'şi aşterne cererile instruite conform legei în timpul prescris subsemnatului oficiu.

In conţelegere cu comitetul parochial. — Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Dobra.

Dobra, 28 Iuniu 1900.

Iosif Morariu
protopresb.

Vindecarea ofticei.

Destinul ómenilor virtuoşi, demni de a fi daţi ca modele, aceste exemple ale sciinţei, este de a rěmânea totdeuna ignorat. Foile într'aceea ne signaliséză la locul din urmă unul din acesti ómeni de bine; noi voim a vorbí de devotatul profesor **Giusseppe Bandiera**, medic în Palermo.

Acéstă descoperire, în contra tuturor celor signalisate până aci, este basată pe acţiunea momentană de puternice producte chemice. Medicamentul în sine este deja un balsam scutitor pentru organismul respiratoric. Distinşi medici, cari au experimentat **Poţiunea antiseptică**, spun, că cele mai grave afecţiuni catarale, acele, cari au făcut cea mai obstinată resistenţă tuturor celorlalte metode curative, se vindecă în un timp de cel mult 40 zile. Noi credem, că cu timpul se va aprecia puterea nouei metode.

Intr'aceea este bine sě se scie, că întrebuinţarea sa în terapie a fost urmată de bune efecte. Un medic scrise inventatorului: „Bolnavul, de care am îngrijit eu, atins de ofticá în cel din urmă grad, după ce a luat remediul vostru, a simţit în curênd ameliorarea stării lui. Totul scădea; expectoraţiunea a fost redusă la jumětate; apetitul e bun; forţele revin!“

Prin urmare celce voiesce a se vindeca sě foloséscă acest specific, care pentru calităţile sale antiseptice trebue preferat tuturor celorlalte remedii.

Noi scim în fine, că escelentul profesor **Bandiera** espedéză productul seu aceluia, care îl cere. Pe noroc! Noi invităm pe cei cari sufer de a-i scrie imediat în Palermo, strada Tornieri Nr. 65. [127] 11

La **Librăria Tipografiei Archidiecesane** se află de vênzare:

Ce-'i cerul de Camille *Flammarion* C. 1·50
Din romanul unei vieţi, de Stefan *Braborescu* . . . . . . „ 1·—

trimise cu posta pentru fiecare exemplar 10 bani mai mult.

1 Corónă 1 Corónă

un Los

al loteriei de efecte, aranjată de Asociaţiunea pentru literatura română şi cultura poporului român pentru scopurile unui **Museu istoric şi etnografic** şi ale unei **Biblioteci publice**

Câştigul principal în valóre de
10,000 coróne.

Sortarea se va face la 20 Octobre a. c.

Spre vênzare la

Librăria tipografiei archidiecesane
Sibiiu.

Anuarul I
al
„Reuniunei sodalilor români din Sibiiu“
publicat de
Comitetul Reuniunii.

Cuprinde unele date dela întemeierea ei până la 31 Decembre 1899.

Se află de vênzare cu preţul 1·20 cor. plus 20 bani porto la

Librăria Tipografiei archidiecesane.

Din **Tipografia şi librăria archidiecesană, Sibiiu**, se póte procura

Din vremuri apuse,
de
Iudita Secula n. *Truţa.*

Broş. à 50 cr.

In **Tipografia şi Librăria archidiecesană Sibiiu**, se află de vênzare:

Academia română
Discursuri de recepţiune
XXI.
Archiepiscopul şi metropolitul
Andreiu baron de Şaguna
Discurs rostit la 13/26 Martie 1900 în şedinţă solemnă
sub preşedinţa
M. S. Regelui
de
Nicolae Popea
episcopul Caransebeşului
cu **Rěspuns** de
Dimitrie A. Sturdza
secretar general al Academiei Române

Preţul broş. inclusive porto postal 60 bani.

Farmacia lui F. I. R. Hotter la sf. Iosif, Wien, XII/2 Schönbrunnerstrasse 182.

Absorbinalul lui Hotter.

1/1 Flacon fl. 6. —, 1/2 Flacon fl. 3.50. delătură tóte umflăturile şi depunerile de grăsimi fără sě vateme părului. Intăreşte nervii atacaţi şi slăbiţi, delătură şi distruge tóte nodurile în muschi, şi serveşte şi ca scut în contra aprinderilor; cu deosebire e probat la umflăturile produse din causa fearelor, apoi în contra ariciturei umflărei copitei, genunchilor umflaţi, mai departe în contra umflăturilor (noduri) de vine, în contra umflăturei picioarelor la glesne şi la încheietura degetelor cu un cuvênt în contra tuturor umflăturilor ori unde s'ar ivi.

Praful nutritor alui Hotter,
pentru cai şi vite cornute
1 Pachet cu 80 cr.

Un adaus escelent la nutremânt, pentru a ţinea vitele sănătoase şi cu putere este de a sě folosi la tóte suferinţele de rărunchi de ficat şi de nervi.

Preparate pentru veterinari, cele mai bune ale timpului mai nou, cari după atestate numěróse nu au fost ajunse de alte mijloace de natura aceasta.

Sě sě ceară numai preparate de ale lui Hotter şi sě nu se priméscă altele. Deposit în farmacii şi Droguerii.

Deposit principal la Dr. Emil Budai farmacia oraşului Budapesta (Stadthausplatz) la Dr. Leo Egger & J. Egger Farmacia Palatinului VI Váczi körút 17 şi la farmacia Iosif Török Bpesta VI Kiraly utcza 12.

Fluidul lui Hotter „Training“
1 Sticlă cu fl. 1.20.

Conservează nervii şi muschii până la bătrâneţe înaintată totdeuna puternici şi vioi, pune în stare pe animal sě prestee cele mai mari strapaţii şi fugi, sě înţelege după frecare cu fluidul „Training“.

Sě mai foloseşte cu succes uimitor la tóte urmările cari obvin din opintiri prea mari, ologie, reumatism, şi înţepenire.

Praful de porci a lui Hotter.
Nr. I şi II
1 kg. . . . fl. 1.20.

Cel mai bun mijloc pentru a produce pofta de mâncare şi cu acésta prosperarea porcilor, fórte acomodat în contra orbalţului (brâncă); Nr. II este de a sě întrebuinţa la urdinare.

Mijloc în contra Colicei alui Hotter.
1 Sticlă fl. 1.50.

Contra la tot feliul de colică şi contra oprirei udului la cai precum şi contra umflăturilor la vite cornute. [54] 47—104

Alifia lui Hotter pentru delăturarea crescăturilor de oase.

1/1 Cutie cu fl. 2. 1/2 Cutie cu fl. 1.20. delătură crescăturile de oase şi depunerile osoase chiar şi după 4—6 séptămâni. (boală învechită).

Redactor prov. Dr. Elie Cristea. Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 108 Sibiiu, Joi 28 Septembre (11 Octobre) 1900. *Anul XLVIII*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **streinătate** pe an 24 C, 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articolii nepublicaţi nu se înapoiază

INSERŢIUNILE
Pentru odată 14 fil., — de dóuě ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond.

„Albina“ şi Un corb alb.

Deşí — precum se vede — n'au luat act toţi „patrioţii“ de energica înfruntare ce o dă direcţiunea „Albinei“ în raportul seu general cătră adunarea generală din estan, tuturor acelora, cari rěspândesc prin ziaristică şi în parlament acuse *tendenţióse* la adresa institutelor de bani românesci şi în special la a *„Albinei“*, că „urmăresc scopuri politice şi anume că tind la deposedarea elementului magiar“ un efect totuşi a avut, pentru-că în parlament nu s'a mai agitat pe acésta temă, şi s'a aflat şí un bărbat magiar de valóre, carele dă de minciună pe calumniatori, arătându-le şi *scopul* pentru care dau năvală, şi carele nu este altul decât ca sě se mai căpătuiéscă câţiva „patrioţi“ flămênzi prin înfiinţarea unei noue bănci secuiesci cu ajutoriul *guvernului*, *Emkei* si a *societăţii magiare*, pe cari însě numai cu pericolul provenit dela „Albina“ crede că-'i póte mişca.

Iată ce scrie „Ellenzék“ Nr. 224 din 3 Octobre:

„**Albina.** Din Székely-Keresztur ni-se scrie: Pe proprietarii secui îi ameninţă un pericol serios chiar în mijlocul Secuilor în Sz.-Keresztur şi jur. Agenţii institutelor de bani cu scopuri naţionale şi în special ai *„Albinei“* din Sibiiu, năpădesc ca roii aceste locuri şi se îngrijesc în abundanţă de modul în care proprietăţile Secuilor sě cadă pe mâni străine, ear' subminarea începe a lua astfel de dimensiuni, încât este temere, că o mare parte a acestor locuri în scurt timp va ajunge în mâni străine.“

„Cassa de păstrare din Sz.-Keresztur nu este în stare sě mulţuméscă tóte neajunsurile, cu atât mai vêrtos, că a sistat creditele şi pretinde amortisare de $20^{0}/_{0}$ dela împrumuturile acordate, prin ce-'şi alungă debitorii în ghiarele amintitelor institute de bani. Acésta situaţie durerósă reclamă o vindecare urgentă, pentru-că se tractéză de *salvarea celui mai curat district secuiesc*, pe carele nu-'l pot priví cu nepăsare *nici guvernul, nici Emke, nici societatea.*“

La acestea sub titlul *„Albina şi Sěcuii“* respunde deputatul *Ugron Gábor* în Nrul 226 din 5 Octobre următórele:

„In „Ellenzék“ Nr. 224 a apărut în interesul unor („holmi“) „gründeri“ de cassă de păstrare nouă, o publicare falsă despre filiala din Sz.-Keresztur a „Cassei de păstrare a reuniunei secuiesci“ condusă de mine“.

„Nu este adevěrat că s'ar pretinde dela toţi debitorii o amortisare de $20^{0}/_{0}$, ci numai dela debitorii cu împrumuturi peste 600 cor. va sě zică: dela cei mai avuţi.“

„Nu este adevěrat că „Albina“ strică pe Secui îmbiindu-le bani. Nici o bancă nu-şi îmbie banii între referinţele rele şi lipsite de astăzi, plane cu agenţi.“

Nu zice mult dl Ugron, dar astăzi şi cu atâta dovedesce că este un bărbat cinstit şi cu simţ de dreptate.

Drept încheiere mai reproducem din amintitul raport al direcţiunei „Albinei“ pasagele la cari ne-am provocat, ca cel mai competent respuns odată pentru totdeuna la astfel de insanităţi.

Eată-le:

De un lung şir de ani ómeni fără consciinţă respândesc prin ziaristică şi în parlament acuse *tendenţióse* la adreasa institutelor de bani românesci, şi în special la a institutului nostru ca cel mai vechiu între ele: că urmăresc *scopuri politice* şi anume *că tind la deposedarea elementului magiar.*

Nici când însě în parlament nu s'a discutat atâta pe acésta temă ca în anul curent, *cerêndu-se intervenţia guvernului* şi aplicarea měsurilor esceptionale pentru curmarea afirmativului rěu.

Declarăm de calumnii tendenţióse tóte afirmările de acéstă natură, şi nu ne putem suprima mirarea că se află şi bărbaţi de stat şi ómeni serioşi, cari dau crezěmênt astor fel de bêrfeli şi stau de vorbă cu cei ce le respândesc, ba provócă societatea, *ca ea sě iee měsuri de apěrare* contra unui rěu, care nu esistă numai în creerii înferbêntaţi ai unor esistenţe fără căpătâiu şi în ai unor fanatici, orbiţi de ură contra elementului român *pentru vitalitatea sa.*

Nime n'a arětat şi nici în viitor nu va puté arěta nici un cas concret, când institutul nostru ar fi deposedat pe vr'o familie magiară sau când institutul nostru ori la acordarea ori la încassarea împrumuturilor sale ar fi făcut deosebire între om şi om cu privire la naţionalitatea lui.

Din contră, noi putem dovedí multe casuri în cari ni-s'a cerut ajutorul *şi l'am dat*, ca sě scăpăm familii magiare de ruina sigură la care le duseseră cămătari şi institute neromânesci, putem dovedi că cu ajutorul nostru nu numai, şi-au scutit averea dar *şi-au şi acuirat averi considerabile familii magiare.*

Desfidem pe ori şi cine sě arete măcar un cas numai, pentru carele institutul nostru ar merita imputările ce cu atâta uşurinţă i-se fac.

Nime nu o va face, pentru-că în lipsă de adevěr nu o póte face.

Deci credem că suntem în drept a cere dela toţi ómenii serioşi şi cu atât mai vêrtos dela organele statului, ca sě ne scutéscă de valurile acestui curent bolnăvicios.

Budgetul pe 1901. In şedinţa de eri a dietei ungare a presentat ministrul de finanţe projectul de budget pe anul 1901, în legătură cu un esposeu în care întrě altele a arětat stadiul în care se află lucrările pregătitóre ale *reformei dărilor directe* şi chestia regulării valutei.

In projectul de budget spesele sunt preliminate cu *$1056^{1}/_{2}$ milióne coróne*, faţă de cari întratele ar fi sě deie un escedent de *35 880 coróne.* Sporirea speselor budgetare a fost reclamată prin statificarea veterinagiului şi înfiinţarea cursurilor administrative pentru cualificarea notarilor.

Inarticularea căsătoriei moştenitoriului. Ministrul-president *Széll* a presentat dietei, în şedinţa de eri, projectul de lege despre înarticularea căsătoriei morganatice a moştenitorului de tron şi a drepturilor ce compet urmaşilor din acéstă căsătorie.

In aceeaşi şedinţă a fost presentat dietei şi projectul de lege despre regularea raporturilor dintrě proprietari şi administratorii moşiilor lor.

Ambele au fost transpuse comisiunilor respective.

Competinţele consulare. In şedinţa de Luni a dietei ungare ministrul-president *Széll* a presentat un project de lege despre regularea competinţelor consulare. Projectul e resultat al tratativelor cu guvernul austriac şi cu ministeriul comun de externe, constă din unsprezece paragrafi şi conţine şi o scală a competinţelor. Cu privire la asigurarea şi încassarea lor sunt dătătóre de directivă legile ungare de competinţe.

Conferenţă internaţională contra anarchistilor. Intre puterile europene sunt în curgere pertractări pentru convocarea unei conferenţe internaţionale, care sě discute mijlócele de apěrare contra anarchistilor. Ultima conferenţă de acest fel s'a ţinut la Roma după asasinarea împěrătesei şi regine Elisabeta, dar' actele aceleia au rěmas uitate la dosar, fără sě se fi făcut ceva întru luarea mijlócelor de apěrare. Catastrofa dela Monza însě a suscitat de nou actualitatea acţiunii internaţionale contra anarchismului şi astfel s'au început tratativele pentru convocarea conferinţei cestionate. De astădată însě Italia a cedat unei alte puteri iniţiativa convocării.

Sfinţirea şcólei din Gurarîului.

(*Raport special*)

— 24 Sept. v.

După Sebeş — Braşovul, ér după Braşov a urmat imediat Gurarîului în rîndul localităţilor, pe cari I. P. S. S Archiepiscopul şi Metropolitul *Ioan Meţianu* în scurtul interval de 3 sěptěmâni le-a onorat cu Inalta Sa visită; pe cea din urmă azi Dumineca, în 24 Sept. conform programului publicat în „Telegraful Român“. Nr. 105.

Comuna Gurarîului póte fi deci mândră avênd fericirea de a găzduí o zi întrégă în mijlocul ei pe capul bisericei ortodoxe române din patrie, şi nu ne îndoim că locuitorii sei vor şti aprecia după cuviinţă distincţiunea şi onorul de cari împărtăşiţi au fost.

Aspectul sěrbătoresc ce l-a manifestat comuna, şi bucuria ce strălucea de pe feţele tuturor, ne dau despre acésta cea mai neîndoielnică dovadă.

Situată în apropierea Sibiiului, acéstă comună a fost visitată — esceptionând pe Metropolitul Procopiu Ivacicovici — de toţi archiereii români câţi s'au perondat dela desbinarea bisericei încóce, începênd cu episcopul Vasilie Moga, continuând cu Marele Andreiu, — de acesta prima dată în 1/13 Iulie 1847 ca vicar general, — şi sfîrşind cu Archiepiscopul şi Metropolitul Miron Romanul, cunoscut pentru modul imposant cu care ştia desfăşura pompa inherentă ritului oriental în tótă măreţenia ei.

Visita de azi a I. P. S. Sale Metropolitului Ioan Meţian le-a întrecut însě pe tóte în efect şi poporul a rěmas adânc impresionat de cele-ce a vězut, dar mai ales de cele-ce a auzit.

Comuna Gurarîului, situată la pólele munţilor sudici dinspre România, unde rîul Cibin scăpând de strîmtori iese la largul câmpiei, ocupă o posiţie romantică.

Numele ei e cunoscut departe preste hotarele înguste ale ţinutului, la ce a contribuit de sigur şi împrejurarea, că ea îşi are, ca puţine localităţi din ţeară, „Monografia“ ei proprie „economică-culturală“ scrisă de parochul Joachim Muntean din loc.

In cei 20 de ani din urmă ea a făcut considerabile progrese mai ales pe terenu cultural. Căci pe când mai 'nainte poporaţiunea ortodoxă, ca cea mai numěrósă în comună, se îndesuia într'o bisericuţă mică şi aprópe de a se ruina, din care causă în 26 Nov. 1885 a şi fost închisă la ordinul autorităţilor politice (Nr. 2504) din motiv de siguranţă, dela 1887 încóce ea îşi are ridicată o nóuă biserică monumentală destul de spaţiósă şi deci satisfăcětóre pentru mai multe rînduri din generaţiunile ce se vor succeda în decursul timpurilor viitóre. Acéstă biserică 'şi are istoria ei proprie, a cărei espunere în detail, precum intemeierea unui fond special de zidire, împărţirea banilor pe la fruntaşi, greutăţile opuse la încassarea lor, intrigile ţěsute de cei interesaţi, lupta întrě idealism şi materialism cu tóte consecuenţele ei, — tóte acestea basate pe documente, — ar da material abundant la un studiu psichologic şi sociologic prea interesant, din care cetitoriul ar putea scóte multe învěţături folositóre. Dar îngustimea spaţiului nepermiţêndu-o acésta, trecem la cele şcolare.

Pe când pe la anul 1877 cei doi învěţători gr. or., dintrě cari unul salarisat cu 200 fl. pe întreg anul şcolar, ér celalalt cu 120 fl. dar numai pe semestrul de iarnă, se a lăposteau cu elevii lor puţini într'o cocióbă de casă transformată în şcólă din o hurubă de fabrică a unei societăţi de postovari, astăzi aceeaşi poporaţiune gr. or. are 4 învěţători salarisaţi cu conform legei şi o zidire de şcólă cu 10 odăi şi aşa de pompósă şi impunětóre prin esteriorul ca şi prin întocmirea ei internă, în cât ar putea susţiné concurinţa cu ori-ce clădire de acest gen dela oraşe mari.

Acest edificiu a fost sfinţit şi predat destinaţiunei Dumineca în 24 Sept. prin Insuşi Inalt P. S. Sa Metropolitul Ioan Metianu cu pompa cuvenită şi vrednică de însěmnătatea actului.

Insoţit de o numěrósă suită, Esc. Sa a plecat dela reşedinţă la órele 7 diminéţa în careta trasă de 4 cai luând drumul prin Turnişor şi Cristian spre Gurarîului.

La întrarea pe teritorul comunei învěţătoriul Valeriu Arsenie, cleric absolut, în fruntea unui imposant banderiu de călăreţi a întimpinat pe Escelenţa Sa şi Inalta Sa suită, bineventându-L în cuvinte calde şi bine simţite, la care I. P. S. Sa a rěspuns în mod graţios şi părintesc.

La întrarea în una din principalele strade ale comunei era ridicată o grandiósă pórtă de triumf admirabil decorată şi purtând inscripţia: „Bine aţi venit. Intru mulţi ani stăpâne“.

Aici aştepta preoţimea din loc şi jur, corpul învěţătoresc cu elevii, primăria comunală, membrii representanţei bisericeşti şi comunale, învěţători şi notari din comunele vecine şi numerósă inteligenţă din Sělişte în frunte cu primpretorul cercual Dl. Petru Drăghits.

Pompierii sub conducerea bravului lor căpitan, dl vice-notar Aurel Decei, susţineau ordinea dealungul stradei împodobită pe de lături ca şi întrégă piaţa cu brădui, pe unde avea sě trécă convoiul.

La $8^{1}/_{2}$ óre cu dor aşteptatul şi sěrbătoritul archiereu soseşte. Il bineventéză în numele comunei bisericeşti tiněrul paroch Ioan Manta, relevând într'o vorbire avêntată şi predată cu vervă oratorică, hărnicia actualei generaţiuni, care cu fondurile strînse de părinţi a ştiut în scurte rěstîmpuri sě ridice douě clădiri monumentale pentru cultura intelectuală şi morală a poporului.

Lăsăm sě urmeze vorbirea:

Escelenţa Vóstră!

I. P. Sfinţite Dle Archiepiscop şi Metropolit!

Credincioşii aparţinětori bisericei nóstre din acéstă comună sunt cuprinşi azi de o deosebită bucurie şi mângăiere sufletéscă, când věd pe Escelenţa Vóstră sosit în mijlocul lor, pentru a le împărtăşí binecuvêntarea Archieréscă şi pentru a le pune la disposiţie şi folosinţă noul edificiu şcolar, menit pentru educarea tinerimei în tóte sunt bune, frumóse și folositóre.

Generațiunea actuală în scurte intervaluri a ridicat două monumente în mijlocul comunei: Cel dintâiu vestesce hărnicia părinților nostri cari au sciut aduna mijlócele din cari sĕ se ridice, al doilea dovedește că prin buna înțelegere, prin voința poporului, sprijinită de factorii iubitori de progres, se pot aduna mijlóce și se póte ridica o școlă, carea astăzi e o nouă podóbă a comunei.

„Prin cultură la putere“ sună devisa școlei celei noue. Ne vom nisuí din tóte puterile nóstre, ca urmând deselor și părintescilor povețe ale Esc. Vóstre, date la diferite ocasiuni și prin diferite pastorale, de a aduce — biserica și școla — aceste douĕ instituțiuni de cea mai mare însemnătate pentru un popor și în special pentru poporul nostru român, vrednic de o sórte mai bună, în fericită armonie. De a clădí cultura tineretului și a adulților pe basele religiosității și moralității, cari singure ne-au susținut în timpurile trecute și numai ele ne pot garanta viitoriul dorit.

Mulțumindu-Vĕ din inimă pentru înțelépta și părintésca hotărîre de a conduce în persónă actul sfințirei, în entusiasmul și bucuria de care suntem cuprinși și care neștérsă va rĕmânea din inimile nóstre, strigăm din tótă inima, din tot sufletul și din tot cugetul nostru — „Sĕ trăiéscă Escelența Sa Inalt Prea Sfințitul nostru Archiepiscop și Metropolit Ioan Metianu, la mulți ani fericiți!

In numele comunei politice veteranul notar dl Ioan Ivan în frumóse cuvinte isvorite din inimă, accentuând buna înțelegere și armonia ce domnește între civii acestei comune curat românești, și cu un călduros „Bine ați venit“ uréză Inaltului óspe ani mulți și fericiți.

Un potop de „sĕ trăiéscă“ acopere ultimile cuvinte ale vorbitorilor.

In părintești cuvinte și cu afabilitatea ce atât de frumos îl caracteriséză, a rĕspuns simpaticul și mult iubitul archiereu, amintind scopul pentru care a venit aici și mulțumind pentru buna și căldurósa primire.

Noue isbucniri de „sĕ trăiéscă“ ies din piepturile mulțimei și convoiul se pune în mișcare până la casele preotului Ioan Manta, unde Escelenței Sale I-se pregătise cuartirul.

După pausă de $^1/_2$ oră I. P. S. Sa întimpinat după tipic de preoții slujitori: Ilustr. Sa vicariul archiepiscopesc Dr. Ilarion Pușcariu, directorul seminarial Dr. Eusebiu R. Roșca, asesorul consistorial Nicolau Ivan, parochii Ioachim Muntean și Ioan Manta din loc, Nicolae Opriș din Șura-mare, Valeriu Popovici din Sibiel, Coman Baca din Poplaca, Ioan Iosof din Tilișca și Aron Șerb din Poiana, în sunetul clopotelor intră în biserica frumos împodobită de reuniunea femeilor din loc și se începe sf. liturgie, sub decursul căreia au primit chirotesia de duhovnicie preoții Petru Juga jun. din Tilișca și Aron Șerb din Poiană. Rĕspunsurile liturgice le-a esecutat în 2 voci, cu precisiune, corul țĕranilor din loc sub conducerea dirigentului Jeronim Mardan.

Cătră 11 óre s'a făcut eșirea cu procesiune solemnă printre șirurile de popor îngenunchiat cu evlavie adevĕrat creștinéscă în curtea școlei aflătóre în imediata apropiere de biserică, loc ocupat în parte de grandiosul edificiu și rĕmas încă destul de spațios și pentru curte, procurat anume spre acest scop înainte de asta cu vre-o 14—15 ani din iniciativa parochului Joachim Muntean și lărgit încă cu acuisițiuni noue, așa că era o priveliște sublimă și încântătóre, pe care mulți și-o vor fi întipărit durabil în suflet, a vedé față în față douĕ edificii monumentale, grandióse în concepțiune și reușite în esecutare, representând forța religiósă-morală și intelectuală a poporului nostru în trecut, razimul și speranța lui în viitor: biserica și fiica ei școla; ear' spațiul dintrĕ ele ocupându-l poporul cucernic întrunit în numĕr considerabil, ce părea că sórbe cu privirea d-zeeștile cuvinte ce ieșau din gura-de-aur a înțeleptului nostru archiereu.

Erau de față, pe lângă inteligința din jur, încă și unii bărbați distinși din Sibiiu, precum: dd. Parteniu Cosma cu ilustra familie, veteranul căpitan Constantin Stezar, protonotariul comitatens Stefan Stroia, adv. Dr. Nic. Vecerdea, prof. semin. Dr, Ioan Stroia, inginerul Schuschnik, autorul planului de clădire al școlei, și inspectorul reg. de școle Dr. Pintér Gábor.

După sfințirea apei și a Icónei hramului școlei — ss. 3 Ierarchi Vasilie, Grigorie și Ioan, — și stropirea tuturor salelor cu apă sfințită, I. P. S. Sa a ținut poporului un remarcabil cuvênt pastoral, logic și intensiv în fond, clar și escelent în formă, așa cum numai I. P. S. Sa știe vorbí, despre însemnătatea ce o are școla și efectele materiale și morale ce produce învĕțătura — lumina aprinsă — în viéța poporului.

Exemplele, asemênările și povețele întrețesute au fost de tótă frumseța, făcĕnd adâncă impresiune asupra auditorului, care nu știa ce sĕ admire mai mult în clasicul discurs, profunda erudițiune teoretică? bogatul și nesecatul isvor de esperiențe practice? ori măiestria în alcătuirea vorbirei la înțelesul tuturor? Pagubă că nu se află un condeiu, care sĕ-l pótă reda întreg.

A urmat apoi stropirea poporului cu apă sfințită și împărtășirea lui cu anaforă.

(Va urma.)

Din România

Mesagiul de tron. Luni la órele 12 s'a făcut deschiderea sesiunii extraordinare a corpurilor legiuitóre, convocate pentru a discuta unele projecte de lege economice financiare. După serviciul divin oficiat la Metropolie senatorii și deputații s'au întrunit în sala de ședințe a camerei, unde ministrul-president *Carp* a cetit următoriul mesagiu:

Domnilor Senatori,
Domnilor Deputați,

V'am convocat în sesiune extraordinară spre a se supune desbaterilor d-vóstră projecte de legi financiare și economice.

Insemnătatea și urgența acestor projecte m'au făcut a vĕ cere concursul într'un timp, în care ocupațiunile agricole reclamă pe cei mai mulți dintre d-vóstre.

Sunt însĕ convins, că veți aduce ca și în trecut acest sacrificiu pe care-l reclamă interesele țerei.

Dumnezeu sĕ binecuvinteze lucrările d-vóstre.

Sesiunea extraordinară a Corpurilor legiuitóre este deschisă.

După ascultarea mesagiului senatorii au mers la senat, ear' deputații au rĕmas sĕ alégă president al camerei, în locul acum ministrului C. Olănescu. E ales cu 75 voturi (26 albe) *G. Gr. Cantacuzino*, șeful partidului conservator.

După publicarea resultatului alegerii și după discursul de mulțămită al alesului, primite ambele cu aplause, ministrul president *Carp* presintă camerei projectul de lege pentru modificarea unor disposițiuni din legea accisclor (impositul rachiului) și proiectul pentru cedarea pe 12 ani a monopolului hârtiei de țigarete.

*

Consiliu de ministri. Alaltăeri înainte de începerea ședinței a doua a parlamentului ministrii aflători în capitală s'au întrunit în consiliu spre a lua înțelegere asupra modului cum trebue sĕ se procedeze pentru-ca reformele propuse de guvern sĕ treacă fără întârziere precum și cum va rĕspunde guvernul la interpelările ce i-se vor adresa în chestiunea conflictului cu Bulgaria.

*

Dosarul asasinărilor bulgăresci. Cum anunță ziarele din Bucuresci, camera de punere sub acuză a terminat cercetarea dosarului în afacerea asasinatelor sĕvêrșite în Capitală de către Bulgari, și a trimis ordonanța la imprimeria statului pentru a se tipărí.

*

O mare licitație. Alaltăeri s'a ținut la ministeriul domeniilor licitațiune pentru a esarĕnda spre esploatare 100 păduri ale statului.

*

O industrie nouă. In județul Prahova se vor pune în curĕnd basele unei importante industrii pentru țeara românească. Cum aflăm din „Epoca“, o societate de capitalisti, întrĕ cari mulți din Elveția, sub presidența prințului *G. Bibescu*, va înființa o fabrică de soda, făcĕnd totodată instalații pentru mai multe industrii derivate din soda.

România importéză sodă în preț de mai multe milióne la an. Prin realisarea planului cu acéstă fabrică țeara nu numai nu va mai trebuí sĕ importeze din străinătate acest articol industrial, ci va esporta însași de es. în Bulgaria și Sêrbia, cari nu au saline, dat fiind, că soda se fabrică din sare.

Pentru încuragiarea intreprinderii guvernul va face societății anumite favoruri, întrĕ altele la vinderea sării necesare, și în acest sens va presenta parlamentului un project de lege încă în actuala sesiune estraordinară.

Discurs festiv

*rostit de profesorul **Ioan Pricu** în ziua de 17/30 Septembre 1900, cu ocasiunea sĕrbărei Sf. Sofii, patróna școlelor centrale gr. or. române din Brașov.*

(Fine.)

„Așadară, fraților, după cum suntem „legați cu contract, *trebue sĕ ne jertfim* și sĕ „nu lăsăm lucru, sĕ vie sĕ rîdă alte nații „de noi, nici sĕ ne risipim, cum s'au risipit „dela Turnu Vavilonului pe vremea lui Noe. „Ci sĕ ne ținem toți de mână după cum am „început. Ce s'a început, sĕ isprăvim cu ajutorul Domnului, ca sĕ vadă și alte némuri, „că nația română au început un lucru și l'au „sĕvêrșit și sĕ nu ne spăriem, că ne vom „săraci: că până acum, sĕ dăm slavă lui „Dzeu, că din noi nici-unul n'au rĕmas la „amar până acum. Așadară sĕ punem fiecare „umĕru și sĕ sĕvêrșim, ce s'au început și sĕ „nu îngreunăm școla cu datorii, ce nu le „póte purta, *că eu din partea mea puiu ce „nu va mai ajunge și D-Vóstră sĕ puneți „deopotrivă cu mine toți.*“

Așa vorbea un negutător în timpurile cele mai de strîmtóre și de grea probă pentru școlă. Caldă inimă trebuia sĕ aibă și însuflețit trebuia sĕ fie el, pentru-ca sĕ pótă cugeta astfel!

In urma acestora, membrii Eforiei și ai representanțelor bisericești se convinseră, că zălogirea edificiului școlar ar fi un pas greșit: deci hotărîră punerea la cale a unui nou împrumut dela particulari. Și de astădată comercianții fură cei dintâi, cari săriră într'ajutorul școlei strîmtorate. Unsprezece dintre ei se învoiră ca sĕ subscrie câte un împrumut de câte 1000 fl. m. c. pe timp nedeterminat, rĕmânênd ca sumele împrumutate sĕ se încaseze numai treptat, după cum adecă vor pretinde trebuințele. De asemenea și representanțele bisericești contribuiră în rêndul acesta cu suma de 6000 fl. m. c., și adecă representanța bisericei Sf. Nicolae cu 4000 fl. ear representanța bisericei Sf. Adormiri cu 2000 fl.

In chipul acesta prin împrumutul negutătorilor — dintre cari mulți nu mai cerură nici când înapoi sumele împrumutate — și cu ajutorul dat de representanțe, edificiul școlar fù scos de sub grea povară: clădirea se putea deci continua. Și în tómna anului 1854 ea era deja atât de înaintată, că, cu începerea acestui an școlar atât gimnasiul cât și clasele primare se putură muta în edificiul cel nou. Lucrările exterióre mai durară încă doi ani și numai în tómna anului 1856 fu gata întreg edificiul, — după ce representanțele, prin o comisiune, din care făceau parte și comercianții Apostol Evstatie Popp și Radu Pascu, mai adunà un mic ajutor dela aceia, cari contribuiseră numai o singură dată pentru clădire.

Acum edificiul școlar era gata. Cu falā puteau priví acum Românii brașoveni la mărețul palat, ce se înălța în frumosul loc din Gróveri. Mulțămiți în sufletul lor, pe deplin mulțămiți trebue că sĕ simțiau atunci toți aceia, cari cu jertfe atât de mari, cu bani și muncă, contribuiseră la ridicarea acestei imposante clădiri! Fericiți și pe deplin mulțămiți trebue că se simțiau și negutătorii brașoveni, aceea *pleiadă de Mecenați*, care atât de mult jertfise pentru școlele centrale!

Și în marea lor însuflețire negutătorii nu uitară nici de înzestrarea acestor școle cu fonduri permanente, pentru-ca pe de o parte sĕ le ușureze existența în decursul veacurilor, ear' pe de altă parte sĕ le înlesnéscă ajungerea cât mai curênd a scopului: de a crește generațiuni de generațiuni spre fericirea și proslăvirea neamului și a bisericei.

Deci *primele fundațiuni permanente* pe séma școlelor *se fac tot din partea negutătorilor.*

Astfel bĕtrânul Vasilie Lacea dăruește prin înscrisul sĕu din Aprilie anul 1856, pe lângă suma de 600 fl. în obligațiuni de stat, și jumĕtate din muntele „Valea Négră“ din România; ear' după mórtea sa, școlele aveau sĕ foloséscă întreg venitul acestei proprietăți.

De asemenea marele Mecenat, Ioan Juga de Bacia, cetățén și negutător în Brașov, primul casier și unul din stâlpii cei mai puternici ai școlelor, lasă, prin marinimosul sĕu testament, făcut deja în 12/24 Iuliu 1851, însemnata suma de 12000 fl. m. c. pentru salarisarea unui profesor cu specialitatea „sau „istoria generală și a patriei cu unele sciințe „ajutătóre, cum geografia, ori statistica, ori „chronologia, până în cât acestea vor trebui „sĕ se propună la gimnasiul nostru românesc, „sau sciințele comerciale și technice, până „în cât aceleași vor fi de a se propune în „clasele reale și comerciale“. Ear pentru pensionarea acestui profesor, precum și pentru crearea câtorva stipendii pe séma școlarilor lipsiți, dar diligenți, marinimosul testator lasă suma da 6000 fl. m. c.

Mare era devotamentul și învăpăiată însuflețirea acelor bărbați, cari după atâtea jertfe aduse pe altarul școlelor, erau în stare sĕ mai sacrifice sume atât de considerabile pentru înzestrarea acestora cu fundațiuni permanente!

In chipul acesta negutătorii conlucră până în sfêrșit, ca factorii cei mai puternici și cu succesul cel mai strălucit, la realisarea înaltului ideal al zidirei Ierusalimului românesc. Ca membri ai Eforiei, ca membri în feluritele comisiuni și ca particulari, comercianții în tótă bună vremea, dintru început până la sfêrșit, sunt sprijinitorii cei mai devotați, ajutătorii cei mai însuflețiți ai școlelor atât cu sfatul, cât și mai ales cu fapta. Căci dacă vom calcula suma dată de negutătorii brașoveni la fondul școlar și pentru clădire în primul deceniu de existență al școlelor, ne vom convinge, că acéstă sumă e tot atât de mare, ca și suma sacrificată de biserica Sf. Nicolae pentru clădirea și susținerea școlelor în timpul acesta, adecă peste 37.000 fl. pe lângă cele 17500 fl. ale bisericei Sf. Adormire din cetate, — fără însĕ a lua în considerare amintitele fundațiuni permanente ale negutătorilor Vasile Lacea și Ioan Juga.

E considerabilă suma acésta, când ne cugetăm la timpurile nu tocmai ușóre și la împrejurările nu tocmai favorabile, în cari trăiau Românii brașoveni pe atunci. Dar entusiasmul era prea mare, dorința de a avé în Brașov un templu sfânt al sciinței era prea ferbinte, în cât negutătorii, cari, ca membri în representațele bisericești, deja dela început conlucră la închegarea grandiosului plan al lui Popasu, sĕ nu fi sacrificat mai târziu tot ce le sta în putință numai și numai, ca sĕ vadă acel plan realisat, numai și numai ca sĕ vadă ridicat templul sfânt al gloriei românești.

Eată deci, ilustră adunare, ce rol avură negutătorii brașoveni la înființarea școlelor centrale din Brașov.

E mare, e înalt rol acesta, căci decisiv fu sprijinul, decisiv fu concursul negutătorilor la înființarea acestor școle. Te cuprinde un sentiment de înaltă admirațiune, un sentiment de profund respect, când cetești despre atâtea fapte mărețe, când cetești despre atâta devotament și abnegațiune. Căci pedeci gigantice fură delăturate, fură învinse și jertfe enorme se aduseră, pentru ca zidurile acestea semicentenare sĕ-și pótă înălța fruntea lor falnică spre eternul locaș al Puternicului Stăpânilor. Vecinică recunoștință se cuvine deci spiritelor acelora înalte, cari cu mână de fer ne zidiră nouĕ Sionul mântuirii, Sionul eliberării nóstre din întunerecul profund al nesciinței.

Sĕ păstrăm deci, Stimate Dómne și Stimați Domni, sĕ păstrăm o sfântă și vecinică amintire acelor devotați bărbați, cari cu jertfe atât de mari ne lăsară nouĕ drept moștenire un locaș atât de scump!

Fie, ca spiritul lor înalt sĕ vegheze deapururi asupra acestui sfânt locaş! Fie, ca exemplul lor viu sĕ afle nobili imitatori printre şirurile comercianţilor noştri de astăzi, pentru-ca atunci, când va fi vorba de sprijinirea şi ajutorarea locaşului prea scump, sĕ se adeveréscă demni urmaşi ai bravilor lor antecesori de acum o jumĕtate de veac!

Ear' tu iubită tinerime şcolară, şi mai ales voi, dragi elevi ai şcólei de comerciu, cari v'aţi dedicat aceleiaşi cariere, ca vrednicii bărbaţi despre cari am vorbit, luaţi apă vie din isvorul bogat al faptelor înalte sĕvêrşite de ei, inspiraţi-vĕ de gloria lor în veci strălucitóre, pentru-ca atunci, când veţi ajunge sĕ munciţi şi voi muncă grea şi obositóre pentru existenţă, pentru traiul de tóte zilele, sĕ puteţi îndeplini aceea ce neamul şi biserica vor fi în drept sĕ pretindă dela voi!

Braşov, 14 Sept. v. 1900.

Ioan Pricu,
prof.

Asociaţiunea la Băile-Herculane.

(Urmare.)

Era pe la órele 9, când salonul era „literalminte“ ticsuit de un public ales şi numĕros. Capela militară dela reg. 33 din Arad drept întroducţie esecută un drăgălaş pout-pouri românesc, o composiţie admirabilă, arangiată cu mult gust de măiestrul capelei, dl Iacob Pazeller. Capela esecută „Deştéptăte Române!“ Un vifor de aplause frenetice erumpe din publicul asistent, acum ca electrisat prin măreţul nostru imn naţional.

Apare acum pe podiu, lin şi în ordine esemplară, escelentul cor al lugojenilor, bărbaţi, băieţi, dame şi drăgălaşe copiliţe în costumele lor ţĕrănesci. Étă în urmă şi dirigentul *Vidu*. E primit cu ovaţiuni.

Primul punct din program a fost un fragment din opera francesă a lui A. *Adam*: „De-aşi fi rege!“ „*Si j'étais roi!*“ (Finalul actului al 2-lea), esecutat de „Reuniunea română de musică din Lugoj, cu acompaniare de pian, susţinută de dra *Ersilia Popovici*.

Eată subiectul acestui act final: Pescariul Zephoris (dl *Alecs. Onaie*), ca rege închipuit poftesce la masă suita curţii regale, pe când adevĕratul *rege* (*dl M. Brădicean*) ca ministru, iar Nemeia (dra E. *Mitar*) ca baiaderă complimentéză regelui închipuit.

Dl Alexandru *Onaie* înv. în Lugoj în rolul pescariului Zephoris, prin vocea-i sonoră de tenor, prin esecutarea precisă şi corectă şi prin o nuansare conscienţiósă a câştigat aplausele şi simpatia întregului public. E numai la începutul carierii sale de solist, şi ni-a şi dat dovadă, că vocea dsale promite mult pentru viitor. Dra E. *Mitar*, carea dispune de un valoros volum de voce de sopran, s'a achitat binişor de rolul Nemeei, şi prin esecutarea trilurilor şi modulaţiunea uşóră a vocei sale a fost viu aplaudată. Cu tóte acestea am observat o lipsă de disposiţie, cu deosebire în esecutarea cântecului bachanal. Şi împrejurarea acésta a detras încâtva din succesul obţinut. Dl Mih. *Brădicean*, iur. abs., în rolul regelui, prin vocea-i plăcută de bariton s'a absolvat conscienţios de angagiamentul luat, dar şi dînsul, păre-că era prea timid şi sfiicios în rolul unui *rege*. Părţile de cor au fost perfect esecutate. Acompaniamentul la pian l'a susţinut cu multă siguranţă şi precisiune dra *Ersilia Popovici*, fiica învĕţătorului pens. Const. Popovici din Jdióra. Imprejurarea, că a acompaniat un puternic cor cum este al lugojenilor, ne dovedesce lămurit, că avem înaintea nóstră o escelentă pianistă, care dispune de frumóse şi temeinice cunoscinţe musicale. Faţă de succesul întregei piese publicul şi-a manifestat complăcerea.

Se presîntă acum amabila dră *Dora Vuia*, fica dlui Dr. G. Vuia, medic la Băile-Herculane, şi esecută o romanţă din opera „Mignon“ de A. *Thomas*, şi piesa: „Dor de rĕsbunare“ de G. *Cavadia*. Dra Vuia, o distinsă diletantă, carea nu are pretensiuni de a valora ca artistă, dispune de o voce dulce şi mlădiósă şi manifestă prin minunatele-i prestaţiuni un studiu musical inteligent şi conscienţios. Debutul sĕu a fost întimpinat cu simpatie şi cu deosebită satisfacţiune. Mai ales piesa din urmă a plăcut mult întregului public, entusiasmându-'l pentru aclamări şi aplause îndelungate.

A urmat apoi drept al treilea punct din program dóuĕ piese drăgălaşe, compuse şi arangiate de dl I. *Vidu*, şi anume: a., „Rĕsunetul Ardélului“ şi b., „Lugojana“, esecutate de corul micst. Caracteristica celei dintâi e duioşia, timbrul celei din urmă e vivacitatea.

In „*Rĕsunetul Ardealului*“ preste „munţii aurii“ trece dorul trist şi jalnic, musica de asemenea în tonalitatea de „g“ mol merge alăturea cu dorul. Dorul îşi cântă doina sa sfăşietóre:

Codrule, ce te mândresci,
Că aşa de tinĕr esci;
Astăzi-mâne, cine scie,
Codru-i fi, o 'i fi pustie!

Şi părauĕle-ţi cu dor,
N'or mai plânge versul lor!
Ci pe urma lor pustie,
Bate-or vênturi cu urgie!

Munţilor! Ce vĕ făliţi
Că din aur vi-s croiţi?
Astăzi-mâne, cine scie,
Nu-ţi fi şi voi sĕrăcie!?

Ear munţii şi codrii Ardélului bântuit de dureri dau echou durerei lor, ceea-ce în composiţie se esprimă prin vocea de *alt* mut. Codrul însă rĕspunde cu înduioşare:

Păsĕrică mică, mică din isvor,
Nu-mi cânta aşa drăguţă
Nu-mi cânta sĕ mor!
Că n'am cine sĕ mĕ 'ntrebe:
De ce óre mor?

C'aşa cânţi tu de doios
De rĕsună codru 'njos
Şi-aşa cânţi tu de cu jale,
De suspină apa 'n vale!

Câte flori mĕrunte,
Mândre pe vălcea,
Tóte, tóte, plâng, drăguţă,
Plâng de jalea mea!

Drumu-'n sus, şi drumu-'n vale
Ard'o focul ursitóre!
Care m'a ursit pe mine
Sĕ nu mai trăiesc cu bine!

Şi aici în capitlul acesta şepte voci se varsă cu tótă puterea, silindu-se a ne pune în respect faţă de durerea munţilor şi a codrilor. Totul se pierde în melancolie, căci dorul şi codrul sunt convinşi de sórtea lor!... Ardélule falnic de odinióră, unde esci!

Admirabila composiţie a dlui *Vidu*, ca o reoglindare fidelă a stării ţĕranului din Ardeal, a fost primită de public cu frenetice aplause. Publicul a cerut cu insistenţă bisarea ei, iar corul s'a revanşat prin esecutareea piesei afară de program: „Trecu-i valea“.

Piesa „*Lugojana*“, o particularitate musicală *per eminenţiam* „logojănească“, arangiată cu mult gust de dl *Vidu*, e o aglomeraţie de sentimente de tot soiul, carea prin un tempo vivace te dispune sĕ fii vesel. In ea se caracterisézā de minune firea bănăţanului, în special a lugojanului lăudăros, fălindu-se, că:

Aşa jócă pe la noi.
   Ană, logojană!
Eacă-aşa doi câte doi.
   Ană, logojană!
Vezi aşa sĕ jócă fata
Şi pe stânga şi pe drépta!

Sus e ceriul de pămênt
Fete ca la noi nu sûnt;
Ba m'ai sûnt şi-'n alte sate
Dar zeu nu prea minunate.

Hai mândro, sĕ te-'nvêrtesc
In jocul logojenesc,
Că zĕu, mândro, rĕu îmi pare,
Sĕ joc ciardaşul „şel“ mare!

Aşa jócă pe la noi,
Mai frumos, decât la voi
Mai frumos, decât la voi!

Esecutarea prefectă. Predarea „Resunetului şi a „Lugojenei“ a fost o combinaţie minunată, drept un simbol al strînsei frăţietăţi între Ardeleni şi Bănăţeni. O! dacă ar fi aşa! Sĕ nu fie numai o ilusie pierdută, ca şi altele.

Ne-a mai surprins Reuniunea şi cu piesa „*Oltul geme, Tisa plânge*“. Pentru-ce plânge Oltul, o scim, pentru-ce Tisa, ni-a spus-o Eminescu:

Dela Nistru pân' la Tisa,
Tot românul plânsu-mi-s'a,
Că nu mai póte străbate
D'atâta străinătate!...

Et nunc venio ad fortissimum! Ce sĕ zic de gentila dră, *Virginia Gall*, o adevĕrată artistă, carea — ca şi dra Vuia, — prin binevoitoriul concurs oferit acestui concert a ridicat nimbul şi prestigiul festivităţilor Asociaţiunei chiar şi în faţa străinilor cunoscĕtori de musică. Cu o înfăţişare plăcută, vie, zimbitóre, în piesa lui Donizetti, recitativ şi arie din opera „*Linda di Chamounix*“, cu acomp. de pian, dra V. Gall, nepóta Ilustr. Sale, dlui *Iosif Gall*, membru în casa magnaţilor, la prima-i păşire a cucerit întreg pubicul asistent. Aplausele frenetice numai încetau, aşa că la dorinţa generală amabila drà ne-a mai delectat cu o piesă drăgălaşă italiană.

Cânta, şi dulcea sa cântare
In cale-mi paşii i'a oprit,
Şi inimă şi cugetare
Ca printr'un farmec mi-'a răpit!

Prin o fineţă graţiósă, ce se observa la nuansarea subtilă şi plină de farmec a pieselor esecutate, a electrisat publicul până la frenesie. Tot aşa şi duetul „A căzut o rază lină“ de C. *Porumbescu*, esecutat de dsa şi de dra Dora *Vuia*, a succes spre mulţumirea tuturor. Ambele au primit dela comitetul arangiator frumóse buchete de flori.

Ultimul punct din program a fost balada naţională „*Stefan şi Dunărea*“, cea mai valorósă composiţie a dlui Vidu, esecutată de corul mixt al reuniunii cu acompaniamentul musicei militare. Acésta a fost piesa de resistenţă, care a ridicat pe compositor la un nivel şi mai înalt. Bĕtrâna Dunăre se turbură aruncând valuri contra lui Stefan, care sare în apă şi scapă frumósa fată, ce era sĕ cadă jertfă valurilor. Vocea de alt vine din depărtare, iar sopranul cu violinele întrébă:

„Dunăre! ce plângi tu óre?“

Dunărea rĕspunde prin vocea de bas cu contrabaşi:

„Plâng o flóre de sub sóre,
Ce din sînu-mi mi-a răpit,
Stefan Vodă cel cumplit!“

Urméză descrierea, apoi când Stefan sare după copilă:

„Turcii stau încremeniţi
„Moldovenii împietriţi,
Şi Tătarii înlemniţi!“

(Va urma.)

NOUTĂŢI

Ştiri bisericesci. Senatul bisericesc al consistoriului archidiecesan a aprobat alegerea clericului absolut *Nicolae Chirciu* din Şirnea la postul de paroch în *Almaş-Sĕlişte* (ppresbiteratul Iliei), ear' pentru parochia *Almaşul de mijloc* (ppresbiteratul Geógiului) a instituit administrator pe preotul *Iosif Hancheş*.

*

Logodnă. *Victor V. Roman*, fiul fostului director al Albinei, Visarion Roman, amploiat în Roman (România), s'a logodit alaltăeri cu dşóra *Mărióra Popa*, fiica adoptivă a advocatului Ioan Popa din Sibiiu.

*

Pentru masa studenţilor români din Braşov a contribuit d-l *Dr. Elie Cristea*, secretar consistorial în Sibiiu, suma de *60 cor.* Priméscă d-l donator espresiunea celor mai vii mulţumite pentru frumosul dar. — Direcţiunea şcólelor medii gr. or. rom. din Braşov.

*

Impertinenţă bulgară. *Peninsulei Balcanice* i-se scrie din Sofia, că Bulgarii espulsaţi din România se duc pe la restaurantele Românilor şi după ce mâncă şi beau bine plécă fără sĕ plătiască, lăsând pe masă bilete cu inscripţia: „*sĕ plătească regele Carol*“.

*

† Petru Câmpean, paroch în Chendremal, tractul protopresbiteral al Ungurașului, a repausat în 11 l. c. Imormêntarea s'a făcut în 14 Septembre a. c. prin protopresbiterul tractual Paul Roşca, asistat de 6 preoţi din tract.

*

Biserica din Jerusalim a împĕratului Wilhelm. Luni s'a pus piătra fundamentală la biserica ce are sĕ se zidiască in Jerusalim pe locul cumpĕrat de împĕratul Wilhelm cu ocasia peregrinagiului sĕu din 1898 la Jerusalim.

*

Evreii contra legei lor. O sémă de Evrei din Paris în ziua de *Jom-kipur* au demonstrat contra prescriptelor legii mosaice. „Jom-kipur“ e pentru Evrei ziua postului celui mare, când din preséră pănă lu rĕsărirea stelelor Evreul dreptcredincios nu mâncă nimic, ci 'şi petrece timpul în rugăciuni şi contemplaţiuni religióse. Tocmai în acéstă zi Evreii „liberali“ din Paris au ţinut un mare şi somptuos banchet ca demonstraţie contra postului.

*

Şahul Persiei în reîntórcerea de la Constantinopol a mers earăşi la Budapesta, de astădată incongnito, unde a petrecut până azi diminéţă.

*

Moştenirea lui Loubet. Cum află „*Figaro*“, vĕduva senatorului Perret, rĕposată zilele acestea, a testat celor trei copìi ai presidentului republicei franceze un milion de franci.

*

Congres evreesc pentru combaterea antisemitismului. Ziarul „Germania“ anunţă că în cercurile israelite se tratéză facerea unui congres al Evreilor germani, ca instituţie permanentă, care sĕ funcţioneze în mod regulat. Acest congres, la care s'ar întruni representanţii cei mai însemnaţi ai Evreilor din Germania, ar avea de scop sĕ combată antisemitismul, sĕ apere drepturile Evreilor şi sĕ creeze în opinia publică un curent favorabil Evreilor.

*

Din crimele comitetului revoluţionar bulgar. Ziariul „*Akropolis*“ din Atena raportéză, că Bulgarii au asasinat la Salonic pe un oficer turc, care urmărea cu mare activitate pe membrii comitetului şi era pe cale a descoperí multe din secretele acestei bande de asasini. Asemenea au asasinat şí pe *Izetbey*, care le era mare duşman.

Ear' „*Peninsula Balcanică*“ publică din Salonic următórea scrisóre:

„Infocatul patriot român dl Ciorapci, făcea comerţ întins cu întréga Bulgarie. Tóte interesele comerciale ale vilaetului din Salonic cu principatul bulgar erau în mâna sa. Comitetul macedo-andrianopolitan din Sofia l'a chemat acum un an şi i-a ordonat sĕ închidă şcóla şi biserica română din comuna românéscă *Poroiu*, şi în locul lor sĕ înfiinţeze o şcólă şi biserică bulgăréscă, trecênd astfel toţi Românii de pe lângă graniţa Turciei sub ascultarea Exarhatului bulgar din Constantinopol. Dl Ciorapci nu numai că nu a ascultat de acéstă recomandaţiune, dar încă a început sĕ lucreze şí mai mult pentru şcóla română. Scump a plătit sĕrmanul român acéstă îndrăsnélă, căci a plătit'o cu capul. *A fost asasinat de nişte agenţi secreţi ai comitetului bulgar, pe drumul care duce dela Poroiu la Salonic.*

Fiul acestuia Gh. Ciorapci, un tinĕr energic şi înflăcărat, a jurat sĕ rĕsbune mórtea tatălui seu. In fruntea unui grup de tineri români a căutat sĕ facă neajunsuri şi dificultăţi propagandei bulgăreşti din vilaetul Salonic. Vezênd Bulgarii că Românii din Poroiu constituesc un pericol pentru causa lor, au decretat mórtea fruntaşilor din acéstă comună şi au făcut precum au şi zis. Zilele trecute şapte notabili români, găsindu-se la o stână, unde îngrijeau de turmele lor, au fost surprinşi de o bandă numĕrósă de bandiţi, cari i-au atacat pe neaşteptate. Românii au căutat sĕ se apere dar înzadar. Numai doi au scăpat, ceialalţi şase au murit pe loc. Din céta bandiţilor a căzut numai unul, încins pe dedesubt cu o bandă tricoloră a Bulgarilor şi pe care era scris: libertate ori mórte. Dacă Bulgarii înţeleg libertate cu aşa mijlóce, noi şi împreună cu noi toţi câţi au inimă creştinéscă le dorim ori mórte ori spânzurătóre.

La vestea asasinării acestor fruntaşi, toţi Românii s'au îngrozit un moment. Numai institutorul M. Păpuşanu stă neclintit la postul sĕu, cu cei 100 de elevi.“

*

Pedépsă aspră. Comerciantul Weiss Max din Budapesta ofensase pe directorul Fillinger de la şcóla superióră comercială de acolo, pentru că 'l somase sĕ trimită învăţăceii de prăvălie la şcóla meseriaşilor. Pentru acésta ofensă Weiss a fost osândit zilele acestea la *trei sute coróne* pedépsă în bani.

Nr. 710/1900 [199] 1—3

Concurs

Infiinţându-se al treilea post de învĕţătoriu la şcóla confesională gr. or. română din *Sebeşul-inferior*, protopresbiteratul Avrigului, pentru întregirea acestui post prin acésta se escrie concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

a) salariul anual de 600 cor. şi anume 460 cor. din ajutoriul dela stat, eară 140 cor. din cassa bisericei;

b) relut de cuartir şi lemnele necesare pentru foc.

Doritorii de a ocupa acest post sĕ-'şi subştérnă cererile concursuale instruite conform legilor în vigóre la oficiul protopresbiteral gr. or. al Avrigului (posta Avrig, Felek, Szebenvármegye) până la terminul susindicat.

Avrig, 12 Septembre, 1900.

In conţelegere cu comitetul parochial. — Oficiul protopresbiteral gr. or. al Avrigului.

Ioan Cândea
protopop.

Nr. 567/900 [201] 1—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor de învĕţători din comunele mai jos înşirate se escrie nou concurs cu terminul până în 15/28 Octobre a. c.

1. Pentru postul învĕţătoresc din Mogoş-Mămăligani cu salariu de 600 cor., cuartir, grădină şi lemne.

2. Pentru postul învĕţătoresc din Şasa cu salariu de 600 cor., cuartir, grădină şi lemne.

Doritorii de a ocupa unul din acestea posturi au sĕ-şi aştérnă cererile concursuale instruite cu documentele recerute de normele din vigóre la subsemnatul oficiu până la terminul indicat.

Ofenbaia, în 22 Septembre, 1900.

Oficiul protopresbiteral român gr. oriental.

Ioan Danciu
protopresbiter.

3101 sz. 1900. [198] 2—3

Arlejtési hirdetmény.

A nagyszebeni m. kir. állami elmegyógyintézet önkezelési élelmezéséhez szükséges élelmi czikkek közül I) a marha- és borjuhus, II) sertéshus, zsir és hentes áruk, III) tej, IV) liszt és dara szükségletnek az 1901 évre, esetleg 1901—1903 évre, tehát egy esetleg három évre való biztositása czéljából *1900 évi oktober hó 31-én délelőtt 10 órakor* az elmegyógyintézet gondnoki irodájában, a hol a szállitási részletes feltételek is megtudhatók, zárt irásbeli ajánlati tárgyalás fog tartatni.

Az egy évi szükséglet körülbelül a következő:

I. Csoport: 1. marhahus 28,000 kg., 2. borjuhus 9000 kg.

II. Csoport: 1. sertéshus 4500 kg., 2. zsir 3500 kg., 3. fehér és füstölt szalonna 1000 kg.

III. Csoport: tej, naponta 115 liter.

IV Csoport: 1. liszt (0, I, III és V szám) 17,000 kg., 2. dara 2000 kg.

Felhivatnak mindazok, kik ezen szállitásokat elvállalni óhajtják, hogy minden csoportra külön-külön leendő egy koronás bélyeggel és
az I. csoportra 1000 K. bánatpénzzel,
a II. „ 400 „ „
a III. „ 400 „ „
a IV. „ 400 „ „
készpénzben, vagy elfogadhatónak minősitett értékpapirokban — névértéküktszerint számitva, — ellátott magyar nyelven irott és sajátkezüleg aláirott, jól lepecsételt ajánlataikat, a melyekben a szállitandó és az intézet gondnoki irodájában részletesen megtudható szükséglet szerinti czikkek árai egy, illetöleg három évi szállitásra külön-külön ajánlkozva betükkel és számokkal kiirandók, illetve a lisztféléknél — alapul véve a „Hermannstädter Zeitung“-ban mindenkor közölt helyi piaczi árakat — a százalék engedmény számokkal és betükkel ugyancsak egy, vagy három évre külön-külön ajánlva kiirandó, a fent kitett időben és helyen nyujtsák be.

Megjegyeztetik, hogy az ajánlat senki altal vissza nem vonható és a nem magyar nyelven irott, vagy nem az árlejtési feltételek szerint szerkesztett ajánlatok azonnal visszautasittattnak, valamiat hogy a bánatpénzek csak az árlejtésnek ministeri jóváhagyása után adatnak vissza.

Megjegyeztetik ezeken kivül, hogy az ezen hirdetésben kitett szükségletmennyiségek csak megközelitőleg határoztattak meg és hogy a szerzödőtt szállitó tartozik a kitett mennyiségeknél többet vagy kevesebbet is az elfogadott ajánlatában kitett árakon szállitani.

Végűl megjegyeztetik, hogy a nagyméltóságú m. kir. belügyministerium fentartja magának azon jogot, hogy az egy évre, avagy három évre szóló ajánlatokat fogja elfogadni, valamint hogy a szállitásokat azon vállalkozóknak engedje át, akiket bármely okból megbizhatóbbaknak tart.

Nagy-Szeben, 1900 évi oktober hó 3-én.

A m. kir. állami elmegyógyintézet igazgatósága.

La **Librăria Tipografiei Archidiecesane** se află de vênzare:

Ce-'i cerul de Camille *Flammarion* C. 1·50
Din romanul unei vieţi, de Stefan *Braborescu* . . . . . . „ 1·—

trimise cu posta pentru fiecare exemplar 10 bani mai mult.

Icóne sfinte.

	fórte fine										fine										simple:									
Mărimea în Cm.	39/50		47/63		55/68		63/79		74/100		39/50		47/63		55/68		63/79		74/100		39/50		47/68		55/63		63/79		74/100	
	C.	b.	C.	b.	C.	b.	C.	b.	C.	b.	C.	b.	C.	b.	C.	b.	C.	b.	C.	b.	C.	b.	C.	b.	C.	b.	C.	b.	C.	b.
Adormirea Maicei Domnului .	39	20	44	80	58	80	81	20	106	40	26	60	29	40	46	20	56	—	72	50	14	—	16	10	18	20	26	20	30	40
Archanghelul Michail . . .	28	—	33	60	42	—	56	—	70	—	18	20	21	—	30	80	39	20	56	—	9	80	10	50	11	40	19	60	26	60
„ Gavril	28	—	33	60	42	—	56	—	70	—	18	20	21	—	30	80	39	20	56	—	9	80	10	50	11	40	19	60	26	60
Apostol fiecare	28	—	33	60	42	—	56	—	70	—	18	20	21	—	30	80	39	20	56	—	9	80	10	50	11	40	19	60	26	60
Bunavestire	39	20	44	80	58	80	81	20	106	40	26	60	29	40	46	20	56	—	72	50	14	—	16	10	18	20	26	20	30	40
Domnul Christos	28	—	33	60	42	—	56	—	70	—	18	20	21	—	30	80	39	20	56	—	9	80	10	50	11	40	19	60	26	60
Naşterea Domnului	39	20	44	80	58	80	81	20	106	40	26	60	29	40	46	20	56	—	72	50	14	—	16	10	18	20	26	20	30	40
Botezul „	30	80	37	80	46	20	61	60	78	40	20	30	23	10	35	—	43	40	60	20	11	20	11	90	14	—	21	70	29	40
Fuga la Egipet	39	20	44	80	58	80	81	20	106	40	26	60	29	40	46	20	56	—	72	50	14	—	16	10	18	20	26	20	30	40
Iisus în biserică (12 ani) . .	39	20	44	80	58	80	81	20	106	40	26	60	29	40	46	20	56	—	72	50	14	—	16	10	18	20	26	20	30	40
La nunta din Cana	39	20	44	80	58	80	81	20	106	40	26	60	29	40	46	20	56	—	72	50	14	—	16	10	18	20	26	20	30	40
Iisus pe mare	39	20	44	80	58	80	81	20	106	40	26	60	29	40	46	20	56	—	72	50	14	—	16	10	18	20	26	20	30	40
„ învie pe Lazar	39	20	44	80	58	80	81	20	106	40	26	60	29	40	46	20	56	—	72	50	14	—	16	10	18	20	26	20	30	40
Schimbarea la faţă	39	20	44	80	58	80	81	20	106	40	26	60	29	40	46	20	56	—	72	50	14	—	16	10	18	20	26	20	30	40
Iisus în muntele Maslinilor .	28	—	33	60	42	—	56	—	70	—	18	20	21	—	30	80	39	20	56	—	9	80	10	50	11	40	19	60	26	60
„ pe cruce	35	—	40	60	51	80	70	—	89	60	23	10	25	90	40	60	49	—	65	80	12	60	14	—	16	10	23	80	32	20
Punerea în mormênt	39	20	44	80	58	80	81	20	106	40	26	60	29	40	46	20	56	—	72	50	14	—	16	10	18	20	26	20	30	40
Invierea	39	20	44	80	58	80	81	20	106	40	26	60	29	40	46	20	56	—	72	50	14	—	16	10	18	20	26	20	30	40
Inălţarea	39	20	44	80	58	80	81	20	106	40	26	60	29	40	46	20	56	—	72	50	14	—	16	10	18	20	26	20	30	40
Floriile	39	20	44	80	58	80	81	20	106	40	26	60	29	40	46	20	56	—	72	50	14	—	16	10	18	20	26	20	30	40
Tăierea împrejur	39	20	44	80	58	80	81	20	106	40	26	60	29	40	46	20	56	—	72	50	14	—	16	10	18	20	26	20	30	40
Constantin şi Elena	30	80	37	80	46	20	61	60	78	40	20	30	23	10	35	—	43	40	60	20	11	20	11	90	14	—	21	70	29	40
Sfântul Dumitru	28	—	33	60	42	—	56	—	70	—	18	20	21	—	30	80	39	20	56	—	9	80	10	50	11	40	19	60	26	60
„ „ călare . . .	30	80	37	80	46	20	61	60	78	40	20	30	23	10	35	—	43	40	60	20	11	20	11	90	14	—	21	70	29	40
Evangelist fiecare	28	—	33	60	42	—	56	—	70	—	18	20	21	—	30	80	39	20	56	—	9	80	10	50	11	40	19	60	26	60
Sfântul George	28	—	33	60	42	—	56	—	70	—	18	20	21	—	30	80	39	20	56	—	9	80	10	50	11	40	19	60	26	60
„ „ călare . .	30	80	37	80	46	20	61	60	78	40	20	30	23	10	35	—	43	40	60	20	11	20	11	90	14	—	21	70	29	40
Inălţarea sfintei cruci . . .	35	—	40	60	51	80	70	—	89	60	23	10	25	90	40	60	49	—	65	80	12	60	14	—	16	10	23	80	32	20
Ilie prorocul	28	—	33	60	42	—	56	—	70	—	18	20	21	—	30	80	39	20	56	—	9	80	10	50	11	40	19	60	26	60
„ „ în car de foc . .	35	—	40	60	51	80	70	—	89	60	23	10	25	90	40	60	49	—	65	80	12	60	14	—	16	10	23	80	32	20
Ioan în pustie	28	—	33	60	42	—	56	—	70	—	18	20	21	—	30	80	39	20	56	—	9	80	10	50	11	40	19	60	26	60
Maica Domnului	30	80	37	80	46	20	61	60	78	40	20	30	23	10	35	—	43	40	60	20	11	20	11	90	14	—	21	70	29	40
Sfântul Nicolae	28	—	33	60	42	—	56	—	70	—	18	20	21	—	30	80	39	20	56	—	9	80	10	50	11	40	19	60	26	60
Naşterea Maicei Domnului .	39	20	44	80	58	80	81	20	106	40	26	60	29	40	46	20	56	—	72	50	14	—	16	10	18	20	26	20	30	40
Petru şi Pavel	30	80	37	80	46	20	61	60	78	40	20	30	23	10	35	—	43	40	60	20	11	20	11	90	14	—	21	70	29	40
Pogorîrea Duchului sfânt . .	39	20	44	80	58	80	81	20	106	40	26	60	29	40	46	20	56	—	72	50	14	—	16	10	18	20	26	20	30	40
Simeon	28	—	33	60	42	—	56	—	70	—	18	20	21	—	30	80	39	20	56	—	9	80	10	50	11	40	19	60	26	60
Sfânta Treime	30	80	37	80	46	20	61	60	78	40	20	30	23	10	35	—	43	40	60	20	11	20	11	90	14	—	21	70	29	40
Tăierea capului S-tului Ioan	35	—	40	60	51	80	70	—	89	60	23	10	25	90	40	60	49	—	65	80	12	60	14	—	16	10	23	80	32	20
Naşterea S-tului Ioan Botez.	39	20	44	80	58	80	81	20	106	40	26	60	29	40	46	20	56	—	72	50	14	—	16	10	18	20	26	20	30	40
Arch. Michail şi Gavriil . .	30	80	37	80	46	20	61	60	78	40	20	30	23	10	35	—	43	40	60	20	11	20	11	90	14	—	21	70	29	40

Cina cea de taină şi **40 Mucenici**, după comandă, dela 40 coróne în sus fórte fiine, 30 coróne fine, ér simple 18 coróne. — **Aier (pentru Paşti)**, fine de tot 39·20 – 117.60 coróne, fine 29.40—89·60 coróne, simple 21—67·20 coróne, mărimile 55/68, 63/79, 74/100, 82/120, 110/140 cm.

Preţurile sunt socotite la icóne pictate pe pânză, primeşte însĕ Librăria şi comande pentru icóne pe lemn, tinichea, aluminium, porţelan şi lamele de aramă, pentru iconiţe de iconostas, prapore, portrete cu preţurile cele mai moderate, tóte executate după cum se cere, ba spre înlesnire deja de mai mulţi ani liferă rame pentru icóne, iconiţe, portrete etc. pe lângă cele mai favorabile condiţiuni.

Librăria Tipografiei archidiecesane
Sibiiu.

Redactor prov. Dr. Elie Cristea. Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 109 Sibiiu, Sâmbătă 30 Septembre (13 Octobre) 1900. Anul XLVIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru streinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articolii nepublicaţi nu se înapoiază

INSERŢIUNILE
Pentru odată 14 fil., — de dóuĕ ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond.

In ajunul Congresului nostru naţional-bisericesc.

Ne desparte încă numai o zi de ziua statorită pentru întrunirea corporaţiunei nóstre supreme în legislaţia bisericéscă a metropoliei nóstre.

Cuvine-se sĕ ne aducem aminte de acele suflete mari, cari au plăsmuit şi conceput ideia despre organisarea şi închegarea nóstră în o corporaţiune, în care tóte puterile sĕ se pótă manifesta, toţi factorii sĕ pótă lucra şi dela cel din urmă ţeran până la cel mai iscusit jurisprudent, toţi sĕ aibă înrîurire binefăcĕtóre şi sĕ sacrifice ce au mai bun pentru binele bisericei.

Şi se cuvine mai ales sĕ o facem acésta acum, după ce avem praxă suficientă, ca sĕ putem sĕ ne dăm sémă de fructele ostenelelor lor, de esemplul frumóselor fapte, cari şi astăzi deştéptă în noi sentimentele cele mai nobile şi mai curate, ca sĕ servim bisericei cu credinţă şi sĕ ne afierosim cu tóte puterile nóstre pentru ridicarea şi înălţarea ei.

Din biserică umilită ce eram, astăzi stăm ca o stâncă puternică gata de a ne apăra comorile cele mai scumpe, legea şi limba strămoşéscă faţă de ori-ce duşman.

In cele trei centre culturale: Sibiiu, Arad şi Caransebeş, trei institute superióre pentru crescerea tinerimei nóstre varsă razele lor binefăcĕtóre asupra tuturor credincioşilor.

Mijlócele adunate sunt modeste, dar' în raport cu sĕrăcia proverbială din trecut, ne dau posibilitatea sĕ garantăm esistenţa persónelor ce muncesc în administraţia bisericéscă, persónelor dela catedrele institutelor de învĕţămênt superior, şi ne dau posibilitatea, ca sĕ venim în ajutor parochiilor nóstre, cu ocasiuni, când aceste ridică câte-o biserică ori şcólă, şí cu ajutóre materiale, mai ales în archidiecesă, din îngrijirea în veci nemuritoriului *„Andreiu“*.

Increderea cea nemărginită ce a avut fericitul *Emanuil Gozsdu* în biserica nóstră, în vitalitatea nóstră, în controla ce o va esercia congresul, i-a fost îndemnul, ca sĕ lase sub îngrijirea bisericei fundaţiunea ce 'i pórtă vrednicul nume, şí ce bine trebue sĕ ne cadă, când se împart între tinerimea nóstră an de an ajutóre în sumă de 50.000 cor., ear' în viitor după Dzeu venitele fundaţiunei se pot sporí şi pot sĕ ajungă, ca sĕ beneficieze şi clerul nostru de ajutóre din acésta fundaţiune, din acest isvor de binefacere pentru Românii ortodocşi.

In deceniile din urmă şi mai ales în congresele dela 1881 până la 1897 s'au statorit aprópe tóte normativele, tóte regulamentele, pe basa cărora are sĕ se facă învĕţămêntul în metropolie, instituirea parochilor şi protopopilor şi modalitatea după care are sĕ se esercieze controla faţă de administrarea averilor publice bisericesci.

Aceste normative tóte s'au făcut în sens liberal şi tóte ne arată bine drumul pe care avem sĕ purcedem cătră o uniformitate în tóte ramurile vieţii publice.

De sine înţeles, că atari normative şi regulamente n'au sĕ se schimbe decât atunci, când s'au dovedit în unele posiţii nepractice, defectuóse, séu au deschis calea cătră abusuri.

In sesiunea acésta încât scim noi se va modifica singurul Regulament privitor la procedura în afaceri matrimoniale.

Schimbarea acestui normativ a devenit imperativă prin întrarea în vigóre a legilor politice-bisericesci.

Cu atât mai importante sunt propunerile consistoriului metropolitan referitóre la înfiinţarea alor două Consistorii noue în Cluşiu, Timişóra, şi anume în Cluşiu eventual Deeş ar fi sĕ se compună din părţile nordice ale Transilvaniei, cari sunt prea departe de centrul actual, şi Timişóra, care ar avea sĕ trécă cu cele 4 protopopiate din Bănat la diecesa Caransebeşului.

Oradea mare, se înţelege, rĕmâne în starea actuală sub jurisdicţiunea episcopiei din Arad.

Propunerea acésta ni-se pare şi mai nimerită şi mai echitabilă, şi probabil, că va întruní complăcerea congresului întreg, pentru-că deoparte se dă posibilitatea, ca archidiecesa sĕ înfiinţeze pe teritoriu propriu aşa zicênd o diecesă nouă din părţile mai espuse, care deocamdată deşí nu ar avea în frunte un episcop, va avea un vicariu, care din apropiere va priveghia şi va conduce cu mult mai uşor afacerile, ear' în sediul consistoriului şi în jurul consistoriului la tot casul se va crea un nou centru cultural, lucru ce trage mult în cumpĕnă între actualele împregiurări, din tóte punctele de vedere.

Adnecsarea părţilor bănăţene în frunte cu Timişóra la Caransebeş, este şi firéscă şi echitabilă, ear' ca cei din Timişóra sĕ câştige dreptul de a avea consistoriul lor îşi au şi base istorice şi şi temeiuri neresturnavere din punctele de vedere administrative şi culturale.

In forma acésta congresul actual e chemat sĕ aducă între altele concluse de cea mai mare importanţă, de importanţă aprópe tot atât de epocală, cum a fost bunăóră împărţirea actuală în archidiecesă şi în cele două diecese sufragane.

Fiind afacerea acésta cestiune curat internă bisericéscă, cestiune de interese administrative, nici statutul organic n'are sĕ se supună revisiunei, nici alte sguduiri n'au sĕ se întêmple.

Archidiecesa va dota pe lângă partea ce i-se cuvine din fondul întemeiat de fericitul Andreiu pentru înfiinţarea celor două episcopíi, din mijlócele proprii personalul aplicat la consistoriul din Cluş, eventual Deeş; diecesa Caransebeşului va vení în ajutoriu la înfiinţarea consistoriului din Timişóra din mijlócele proprii pe lângă partea ce i-se cuvine din fondul celor două episcopii.

In congres, diecesa Aradului micită are sĕ schimbe cercurile electorale, lăsând din conbinaţie părţile ce trec la Caransebeş. Diecesa Caransebeşului, din cercurile electorale mici de acum, are sĕ compună cercuri mai mari, sporindu-i-se teritoriul prin adnecsarea celor patru protopopiate bănăţene, ear' în archidiecesă cercurile rĕmân neschimbate.

Dacă timpurile vor fi cât de cât favorabile şi guvernul nu se va împedeca de mĕrunţişuri, ci va fi condus curat numai de binele cetăţenilor, e chestiune de timp, ca cei trei vicari din cele trei centre culturale ale nóstre, Cluş, Oradea-mare şi Timişóra, sĕ fie ridicaţi la rangul de episcopi.

Avênd ei jurisdicţiunea în cele administrative, organisând consistoriu supus, se înţelege, sinodului, care este responsabil de tóte faptele, noi nu înţelegem, că de ce-s'ar oprí domnii la un vot în casa magnaţilor, după-ce şi aşa în acea înaltă corporaţiune guvernul scie în tóte timpurile sĕ-şi asigure maioritatea chiar şi atunci, când episcopii tuturor confesiunilor din ţéră ar fi în contra proiectelor susţinute de guvern, şi dovada cea mai eclatantă o am vĕzut când s'au votat urgisitele legi politice bisericesci la 1894.

Nu ne îndoim, că în congres, precum totdeuna aşa şi la rêndul acesta va domní preste tot dragostea creştinéscă, buna înţelegere şi armonia, — ear' că desbaterile se vor ţiné la un nivel înalt, garanţă avem în bunul tact al conducerei probate şi in erudiţiunea fruntaşilor nostri din cler şi mireni, şi mai ales garanţă ne ofer bărbaţi cu vederi clare ca domnii Mocsonyi şi alţi fruntaşi, pe cari de sigur nu interese private îi aduc între noi, decât căldura şi dragostea ce o au cătră sfânta nóstră biserică şi dorul de a o vedé înălţată şi aşezată pe temelíi tari, ca nici porţile iadului sĕ nu o pótă biruí.

Salutăm deci cu dragoste frăţéscă pe cei ce vin sĕ se întrunéscă în numele Domnului, şi sĕ conlucre la întărirea fortăreţei nóstre naţionale şi culturale ce ni-a rĕmas drept moştenire dela înaintaşii nostri eroi legendari.

O lecţie aspră. Luându-şi îndemn de la casul regretabil întêmplat zilele trecute la *Corniarevu*, iscoditórea de minciuni „Magyar Szó“, gazeta fostului ministru-president Bánffy, spunea nici mai mult, nici mai puţin, de cât că la Corniareva fusese vorba de o *revoluţie* pusă la cale din România, dar' nesuccésă din causă că poporul a întrat prea curênd în acţiune. Nu se sfiise acest arcan de scornituri tendenţióse a risca aserţiunea, că în firul investigaţiei s'au aflat apeluri trimise din România, în cari poporul e provocat sĕ se înarmeze cu sĕcuri, cóse şi cu ce póte, şi „sĕ pună capĕt tiraniei Maghiarilor“, căci conducĕtorii români le vor vení în ajutor cu stéguri din România. Faţă cu aceste insanităţi ale organului bánffyst *congregaţia* comitatului *Caraş-Severin* în adunarea de Joi — după cum se telegraféză *„Tribunei“* — a luat *unanim* următoriul conclus:

Comunicatul din *„Magyar Szó“* se declară în întreg cuprinsul seu de neadevĕrat şi de pură calumnie tendenţiósă. Vicecomitele se autoriséză sĕ facă desminţire categorică în ziare. Comunei *Corniareva* se comunică articolul, *cu îndrumarea, sĕ intenteze proces de presă pentru calumnie.* Totodată sĕ fie recercat din partea comitatului primprocurorul regesc sĕ intenteze proces de presă ziariului *„Magyar Szó“ pentru agitaţie în contra naţionalităţii române.* Ear' dacă se vor ivì şi pe viitor în chestia acésta denunţări pentru tradare de patrie, vicecomitele comitatului e împuternicit sĕ institue imediat o anchetă, în care sĕ se numéscă şi membri din partidul naţional român al congregaţiei.

Budgetul statului. Cum am anunţat deja, în şedinţa de Miercuri ministrul de finanţe Lukács a presentat dietei projectul de budget pe anul 1901 împreună cu raţiociniile anului budgetar 1899. Din projectul de budget pe 1901 relevăm următórele posiţii mai marcaute:

Spese: lista civilă 9.300,000 cor., dieta 3.570,432 (mai mult cu 38,680 de cât în 1900), afaceri comune 65.923,497 (mai mult cu 2.561,126), pensiuni 19.490,956 (mai mult cu 407,056), datorii de stat 259.964,560 (mai mult cu 1.510,827), datorii trecute în sarcina statului cu ocasia statificării căilor ferate 27.350,106, spese administrative pentru Croaţia-Slavonia 16.926,513, curtea de compturi 334,640, judecătoria administrativă 557,594, resortul ministrului-president 979,869, ministeriul à latere 141,673, ministeriul croat 92,360, ministeriul de interne 41.843,860 (cu 883,537 mai mult de cât în 1900), min. de finanţe 176,691.681, min. de comerciu 188.744,045, min. de agricultură 45.337,315, min. de culte şi intrucţiune 31.294,546, min. de justiţie 36.492,491, min. de honvezi 36.568, 698 cor.

Suma tuturor *erogatelor* e preliminată cu 1,056.546,417 cor., pentru acoperirea căreia *percepţiunile* sunt preliminate în suma de 1,056.582,297 cor.

Va sĕ zică abia un plus de 35,880 cor., ceea-ce póte fi şi manevrare de comptabilitate, pentru-ca preliminariul sĕ nu fie încheiat cu deficit.

La „aiurările bánffyste“. Referitor la comunicatele lui *„M. Szó“* despre pretinse pactări ale minstrului-president *Széll* cu dl Dr. Iosif *Gall* în chestia întrării Românilor în dietă, pe cari comunicate noi declaraserăm că nu le putem crede, — dl *Gall* publică următórea dementare:

Faţă cu faimele ziaristice lansate de nou în timpurile mai recente declar, că dl ministru-president Coloman Széll preste tot nu a pertractat nici-odată cu mine în chestiuni politice şi că despre alegerile de deputaţi dietali nu a schimbat cu mine nici un cuvênt. Prin urmarea faimele despre un pretins pact încheiat cu mine sunt total neadevĕrate.
Iosif Gall, membru în casa magnaţilor.

Vicariul patriarchului sêrbesc. Un ziar din Budapesta susţine a ştí, că patriarchul George Brankovici din Carlovĕţ a făcut demersuri la guvern pentru a i-se da coadjutor (vicariu) protosincelul Dr. Letici, care va avé apoi sĕ fie hirotonit archiereu. In acéstă chestie decurg acum pertractări întrĕ ministrul-president şi ministrul de culte.

Sfinţirea şcólei din Gurarîului.

(Fine.)

Deşi timpul înaintase — era pe la ora 1 d. a., — Escelenţa Sa înfruntând ca Apost. Pavel oboselile trupeşti, a dat încă ascultare rugămintei de a ceti molitvele de deslegare la mormintele unor familii fruntaşe, cari din acest prilej le-au împodobit cu cruci noue de pétră.

După o mică pausă, în care s'au făcut recepţiunile corporaţiunilor bisericeşti şi politice şi a preoţimei din loc şi jur, la care ocasiune parochul Ioan Manta a ţinut următórea vorbire:

Escelenţa Vóstră Inalt Preasfinţite Dle Archiepiscop şi Metropolit!

Membri comitetului parochial şi ai representanţei comunale cari sunt aprópe identici dimpreună cu corpul învĕţătoresc, îşi ţin de plăcută datorinţă a se presenta Escelenţei Vóstre şi a vě depune omagiul mulţumitei şi recunoscinţei pentru onórea ce aŢi făcut comunei nóstre prin înalta-Vě presenţă.

Rari sunt momentele de bucurie reservate poporului nostru, cu atât mai resimţite şi trainice vor fi ele, când împrejurările le oferă.

O astfel de zi de bucurie prăznuim noi astăzi, impresiunile ce le-am câştigat şi poveţele ce le-am primit din partea Escelenţei Vóstre vor rěmânea nu numai adânc întipărite în inimele nóstre, dar ne vor servi de nou şi puternic îndemn la împlinirea datorinţelor nóstre faţă de biserică, şcólă şi comună.

Dorim din suflet Escelenţei Vóstre mulţi ani fericiţi pentru binele şi prosperarea bisericei nóstre naţionale strămoşesci şi a aşezămintelor ei şi pentru fericirea bisericei celei vii a credincioşilor nostri. La ce trecutul cel bogat în fapte măreţe ale Escelenţei Vóstre ne prestează cea mai strălucită chizăsie.

Sě trăiéscă Escelenţa Sa la mulţi ani!

Escelenţa Sa a binevoit a onora cu Inalta Sa visită casa parochului I. Muntean, a notariului Ioan Ivan, a familiei Arsenie şi a parochului gr.-cat. Dionisie Aron, însoţit fiind de vicariul Seu archimandritul Dr. Ilarion Puşcariu.

La órele 2 d. a. s'a început banchetul, á 4 coróne cuverta, dat în frumósa sală festivă a şcólei, la care au participat 75 comeseni.

Toaste s'au ţinut multe, nu numai după, ci şi afară de program; căci „vorba vorbă aduce“. Primul, ridicat de I. P. S. Sa pentru Maj. Sa bunul nostru monarch, a fost, ca de regulă, ascultat stând în picióre şi acoperit cu furtunóse aclamaţiuni de „Sě trăiască“.

Nu cu mai puţin entusiasm a fost primit şi acoperit cu însufleţite semne de complăcere al doilea toast rostit de parochul Ioachim Muntean în sănětatea I. P. S. Sale Metropolitului, de următoriul cuprins:

Escelenţa Vóstră!

I. P. Sfinţite Dle Archiepiscop şi Metropolit!

Popórele întocmai ca şi indivizii îşi au epoca lor de naştere, desvoltare şi înflorire, apoi de decădinţă şi apunere.

Aceste periode variază în lungime în raport cu suma forţelor fisice şi morale, de care dispune fiecare popor.

Doi factori de mare importanţă au contribuit la uimitoriul resultat, că poporul nostru românesc a putut trece de-alungul vécurilor şi a eşit biruitor în lupta continuă ce a purtat cu duşmanii cutropitori, păstrându-şi până azi aprópe neatinsă firea sa etnică distinctă.

Aceşti factori sunt: vitalitatea lui înăscută şi conservativismul sau firea lui tenace, cu care ţine morţiş la limba, legea, datinile şi obiceiurile sale strămoşeşti.

De aceea cu drept cuvênt cântă poetul:

Până când Român voiu fi
Nu mě tem că voiu perí.

Aceste calităţi generale, destul de frumóse în sine şi demne de apreciere, trebuesc însě cultivate într'una şi dirigiate astfel, ca ele sě corěspundă tacticei şi modului de acţiune, de cari se folosesc celelalte naţii, îndeosebi popórele conlocuitóre din patrie în raporturile lor internaţionale şi interconfesionale.

Dar' cultivarea şi dirigiarea acelora se póte face cu succes numai cu ajutoriul şcólei sub egida şi la adăpostul bisericei.

Iar' poporul românesc — cu bucurie putem constata, — a făcut şi pe terenul instrucţiunei publice şi al culturei în general frumóse progrese.

Dreptaceea Eminenţa Vóstra, bunul, de toţi iubitul şi înţeleptul prelat, capul bisericei şi supremul inspector al şcólelor nóstre, Inalt care de un pătrar de veac cu tact şi zel apostolesc cârmuiţi aceste dóuě nobile instituţiuni culturale în folosul némului nostru şi al patriei, nu puteţi simţí decât dulce mângăiere vězênd cu ochii frumósele resultate ce mereu rěsar în urma glasului archieresc de deşteptare.

Deşteptatu-s'a — ne place a crede — şi poporaţunea acestei comune la o nouă viéţă spirituală şi morală.

Iar noi, preoţimea şi representanţii aceleia, mângăiaţi în suflet şi plini de legitimă mândrie pentru rara fericíre de care ne-aţi făcut părtaşi prin descinderea Eminenţei Vóstre între noi, mulţumindu-Vě din adâncul inimei pentru acéstă distincţiune deosebită, precum şi pentru archierésca binecuvêntare împreunată cu frumósele învěţături şi înţelepte poveţe ce ni-aţi dat, Vě asigurăm de nemărginita stimă, veneraţiune şi sinceră iubire, ce ca credincioşi fii sufleteşti pururea Vě păstrăm, şi dorim dela bunul Dzeu sě Ve lungéscă firul scumpei vieţi, ca întreg, cinstit, sănătos, întru zile îndelungate sě păstoriţi biserica lui Christos drept îndreptând cuvêntul adevěrului!

Escelenţa Vóstră sě trăiţi întru mulţi ani!

Au toastat apoi: Ilustritatea Sa vicariul Archiepiscopesc pentru inspectorul regesc de şcóle Dr Pintér Gábor ca organ al Inaltului regim, notariul Ivan pentru archimandritul Dr. Ilarion Puşcariu ca dignitar al bisericei nóstre cu merite neperitóre pe terenul bisericesc şi literar, precum şi pentru Inalta suită a Escelenţei Sale.

Mari, dar' şi meritate ovaţiuni i-s'au făcut dlui primpretor cercual Petru Drăghits în urma toastului ridicat de par. Ioan Manta în numele comunei bisericeşti; dsa însě în modestia ce 'l caracteriséză transmite lauda asupra dlui inginer Schuschnik, ca autorul planului, şi asupra comunei bisericesci şi politice cari l'au esecutat.

Mai toastéză dl inspector reg. de şcóle în limba magiară pentru corpul învěţătoresc din loc, accentuând înse şi datorinţele pe cari le au învěţătorii pentru progresul în şcólă.

Tot aşa venerabilul octogenar dl căpitan Constantin Stezar ca fost învěţător în tinereţele sale.

Dl Partenie Cosma, apărătoriul dibaciu al constituţionalismului bisericesc, indică la drepturile nóstre autonomice în organisarea şcólelor, la instituirea şi disciplinarea învěţătorilor.

Mai vorbesc: secretariul consistorial Dr Elie Cristea, făcênd o prea frumósă şi nimerită asěmănare între omul neînvěţat şi învěţat şi între altoiul selbatic şi cultivat, scoţînd în relief hărnicia şi meritele parochilor locali Joachim Muntean şi Ioan Manta pentru progresul realisat în acéstă comună şi închinând în sănătatea lor; Dr. Nicolau Comşa, cu avînt juvenil, despre efectele constituţionalismului şi închinând pentru armonia dintrě cler şi mireni; parochul I. Manta pentru institutul care ne dă pe învěţătorii cualificaţi, anume pentru directorul seminarial dl Dr. Eusebiu R. Roşca si colegii sěi profesori, dintre cari dl Dr Ioan Stroia ca fiind present; directorul şcólelor din Sělişte dl Dumitru Lăpădat ca un fel de replică, pentru cei mai mulţi învěţători justificată, accentuéză conscienţiositatea cu care îşi îndeplinesc învěţătorii confesionali datorinţele chemărei lor, din vocaţiune, nu din interes material.

Pe la órele 5 Escelenţa Sa depărtându-Se mulţumind pentru buna primire ce I s'a făcut, festivitatea oficiósă a zilei s'a încheiat, dar nu s'a terminat; căci cele auzite şi vězute în acéstă zi se vor pomeni din neam în neam ca o sfîntă tradiţie despre ceea-ce póte produce un Archiereu cu vocaţiune, înzestrat dela Dzeu cu puteri destoinice fisice şi morale, care Inalta Sa misiune o îndeplineşte cu act, pricepere şi zel apostolesc.

Raportorul.

Din România

Revisuirea constituţiei. După dementările categorice date din partea guvernului, svonurile despre revisuirea art. 7 din constituţie au încetat; se confirmă însě, chiar şi prin declaraţiile ministrului de esterne *Marghiloman*, cu ocasia unui interview, că guvernul va cere revisuirea art. 88, referitor la instituirea regenţei în cas de minorenitate a moştenitorului. Scopul e, ca regenţa sě fie între ori-ce împrejurări preste partide, în care scop va avé sě fie compusă din: cel mai apropiat membru al casei de Hohenzollern, din metropolitul-primat şi din ministrul de rěsboiu.

*

Favorisarea fabricei de soda. Eri a fost votată în senat legea prin care se cedéză în scopuri industriale (pentru fabrica de sodă) salinele dela Doftana şi Ocnele-mari.

*

Mai mulţi preoţi catolici, după cum află „*Ap. Naţion*“. au cerut, pe basa diverselor diplome ale lor, încuviinţare spre a se înscrie la cursurile universitare; unii dintre ei au cerut sě li-se acórde chiar şi împămêntenirea. Se zice, că scopul înscrierei lor la cursurile universitare ar fi ca sě pótă întra în corpul didactic al ţerei.

Corespondenţă.

Orăştie, 20 Seplembre v.

— Cursul de cântări —

La timpul seu se făcuse amintire în „Tel. Rom.“ despre acest curs, în două rênduri. Aflu deci de interes public, a comunica ceva acum şi despre resultatul lui.

Cursul s'a ţinut în luna August şi a fost cercetat de 12—14 învěţători, — dintre cei mai zeloşi şi harnici, aplicaţi în mod definitiv în tractul nostru, — căci ceilalţi provisori nici nu s'au putut deobliga.

In decursul lunei însě nu s'au putut ţinea probe mai mult de cât în 10 zile, pentru-că era timpul lucrului de câmp, la care cei mai mulţi învěţători încă 'şi aveau agendele lor.

Dintre învěţătorii tractuali n'au luat parte la nici o probă: Nicolau Herlea, din Vinerea, Nicolau Popovici, din Martineşti şi Avram Dubleş din Romoşel. — Dintre cei zeloşi, cari se disting şi cari au certat regulat amintesc pe D-nii: Const. Baicu din Orěştie, Ioan Fleşeriu din Romos, Adam Basarab din Romoşel; George Daniil din Căstău, şi Ioan Baci din Orěştióra de sus.

Conducerea cântărilor era încredinţată alternativ celor ce se pricepeau mai bine. Probele se ţineau dela 9—12 óre a. m. şi dela 3—5 óre p. m. în presenţa protopresbiterului tractual, şi tóte au decurs în ordine bună, eară obiectul acelora au fost: liturghia, troparele mai însemnate şi cântări lumene acomodate pentru elevii şcolari. —

Aceste probe se vor continua şi în decursul anului, în fie-care lună odată, ori de douě-ori.

D-l profesor de cântări T. Popovici, din Sibiiu, care a fost trimis tot pe acest timp ca delegat al Preavenerabilului Consistoriu, cu însărcinarea de a culege unele motive din cântările nóstre bisericeşti din aceste părţi, cari nu se află în colecţiunea părintelui D. Cunţan, încă a fost present la vre-o douě probe ale nóstre, dar' D-sa a consultat special pe cantorii cei vechi, şi dela Orěştie s'a dus tot în acest scop la Sebeş, unde cred că va fi aflat încă şi mai buni cântăreţi.

Insěmnătatea cântărilor nóstre bisericeşti şcolare este de interes general, deci şi perfecţionarea, cultivarea şi rěspândirea lor este un mijloc incontestabil nu numai spre mărirea lui Dumnezeu, ci şi spre a atrage pe credincioşii bisericei nóstre la cercetarea mai regulată a casei Domnului, şi de a-i edifica spiritual în sens religios moral întru urmarea faptelor bune.

Toţi cei cari doresc înaintarea poporului nostru, mai întâiu trebue sě se gândească la basa lui religiósă-morală, şi cei cari nu dau ajutoriu la consolidarea aceleia nu lucră în interesul poporului şi nici în al bisericei. —

Cine se înstrěinéză de biserică, înstrěinéză-se şi de Dumnezeu, şi după mărire deşértă umblă, căutând'o întrě ómeni şi cele omeneşti mai presus preţuindu-le de cât pe cele Dumnezeeşti.

Precum credinţa fără fapte bune, aşa şi faptele bune fără credinţă, nu sunt plăcute lui Dumnezeu, căci ce foloseşte a sci dogmele despre Dumnezeu şi a vieţui în necurăţie fără de ruşine, zice un sf. părinte.

Şi precum avem popor blând şi bun, în frunte cu preoţi şi învěţători harnici, — cu biserici şi şcóle bune, unde tóte merg înainte şi bunăstarea şi mulţămirea nu lipseşte; tot-aşa avem în cele mai multe locuri şi popor slab, cu conducători, cari nu pot da înainte, şi unde tóte lucrurile bisericeşti şcolare stau în loc, şi de unde în cele mai multe locuri lipseşte şi bunăstarea şi mulţămirea. —

Aici numai aşa se póte ajuta cu efect, dacă se va face un început bun cu creşterea tinerimei nóstre dela cel dintâiu an de şcólă.

Şcóla nóstră confesională numai aşa are înţeles, dacă va merge mână în mână cu biserica. Vecernia şi utrenia trebue sě se facă în tóte bisericile regulat, şi învěţătoriul cu şcolarii sě cerceteze şi aceste părţi ale serviciului divin, luând parte activă la ele. Făcêndu-se acésta, învěţătorii nostri nu vor uita cântările învěţate la institutul pedagogic, nici nu vor fi luaţi peste picior de către smeriţii noştri cantori dela sate. — La cas contrar copiii vor creşte tot în acest spirit de până acum, şi nu va trece mult până când ne vom pomeni că ne-am calvinisat cu totul.

Starea acésta nu se mai póte suferí, şi de aceea noi urmând cercularelor Preaveneratului Consistoriu şi Inaltpreasânţitului Domn Archiepiscop, am deschis cursul de cântări la Orěştie, care ca un început modest n'a putut face cine ştie ce lucru mare, dar scopul a fost şi este, ca învěţătorii nostri sě iee în mâna lor proprie cultivarea cântărilor bisericeşti, cu seriositatea cuvenită, şi aşa elevii sě se dedeie cu aceste cântări încă dela scólă, — în mod uniform.

Earna, în locul órelor de grădinărit şi pomărit d. e. învěţătoriul póte sě deprindă pe elevii sěi în cântările nóstre bisericeşti, şi tot aşa sě urmeze şi în Dumineci şi sěrbători, afară de praznice. —

Şi numai începutul este greu, căci elevii unui an au sě deprindă şi pe cei ce urméză lor, se înţelege dacă se va observa uniformitatea.

Prin acésta va creşte negreşit vaza învěţărorilor înaintea poporului şi vor face tot-odată un serviţ plăcut nu numai înaintea ómenilor ci şi înaintea lui Dumnezeu.

Vasile Domşa
protopresb.

Asociaţiunea la Băile-Herculane.

(Urmare.)

Sburatul uliilor şi al vulturilor e imitat fórte genial prin brodării de clarinete. Stefan fericit scóte copila la mal. Turbata Dunăre, cu valuri de contrabaşi şi bombardoni şi cu spume de flauţi şi clarinete, se linistesce şi ea, învinsă de „Stefan Vodă cel cumplit!“ Dra E. *Mitar* în rolul copilei şi dl Dr. Dem. *Florescu*, în rolul lui Stefan, s'au achitat escelent de angajamentul de solo, secerând ambii aplause nesfêrşite.

Cu piesa acésta admirabilă s'a terminat concertul.

O cină comună a coriştilor.

N'a fost acésta cină, a fost mai mult un al doilea concert improvisat, căci de-atâtea cântece ni-am uitat sě mai şi mâncăm. O petrecere animată şi plină de însufleţire s'a încins după concert în salonul de la „*Băracă*“. Coriştii cu dirigintele lor Vidu, cu presidentul Reuniunei adv. Dr. Stefan *Petrovici*, casariul Vasile *Jurca*, prim-comptabil la „Lugojana“, controlorul Andreiu *Musteţiu*, liquidator la „Lugojana“, admiratori şi amatori de-ai musicei cam la 200 persóne, 'şi petrec împreună cântând şi toastând.

Dl *Paulian*, profesor de musică la liceul „Traian“ din Turnu-Severin, admiră frumósele prestaţiuni ale Reuniunei, şi se miră, cum de dênşii, — cei din România liberă, cari au „*bălăbănit*“ în libertate, nu pot presta ca aceia, cari nici n'au simţit'o? Indémnă pe corişti sě trăiéscă în armonie frăţéscă lucrând pentru ideale, cari trebuesc puse „*mai pe sus de patima momentului*“.

Dirigentul *Vidu* reamintind coriştilor frumósele suveniri din T.-Severin, culese de acolo în tómna anului 1899, ne spune, că valurile Dunării au dus cântările „Reuniunei“ mai departe, chiar până în casa Regelui român! Er acésta s'a întêmplat prin societatea „*Doina*“ din T.-Severin. „Étă“ — încheie dînsul, — „representanţii Severinenilor!“ Imbrăţişaţi-i cu căldură, cum ei pe noi ne-au îmbrăţişat!“ „Mulţi ani trăiéscă!“ la adresa Severinenilor.

După-ce dnii Paulian şi Vălşănescu esecută un duet ér dómna Elena *Marcovici*, o putere musicală de valóre a Reuniunei, ne delectează cu un solo drăgălaş, se ridică bunul meu prietin, advocatul *Tiberiu Acsente*, din Turnu-Severin, şi plin de însufleţire naţională, întocmai ca şi unchiul sĕu, venerabilul şi energicul prefect din 48, într'o românéscă perfectă, doresce, ca — dacă se póte, — în fie-care an sĕ ne întâlnim batăr odată, sĕ putem vorbi împreună şi sĕ ne cunóscem. Mijlócele de resistenţă ale poporului român au fost *încrederea* în puterea nóstră de vitalitate şi statornica *credinţă în Dzeu*! Până când Românul va avé mucenici puternici, pe *preoţii* harnici şi devotaţi binelui, până atunci tóte uneltirile duşmănóse ca de o puternică stâncă se vor nimici. Credinţa în Dzĕu se promovéză şi prin musică şi cântări, cari nobilitează inimile şi ridi că sentimentele. Acésta e singura cale, care ne conduce la .... mântuire". S'a cântat apoi: *„Fii ai României!"*

Se ridică apoi earăşi prof. *Palian* şi zice cam următórele: Dlor! D-Vóstră ne daţi o nouă viaţă prin esecutarea acestui cântec. Ziceţi, sĕ trăiască vitejii nostri şi aclamaţi pe părinţii nostri! Voi depuneţi în noi şi talent şi dragoste şi muncă. Sunteţi puţini dar:

„La fapte bune puţini s'adună,
Dar mult pot cei puţini împreună"!
Văcărescu.

„Ziceţi" — continuă oratorul, — „sĕ trăim. E consult şi bine, ca sub impresiunea acestor momente sĕ ne aducem aminte de cea mai mare căpetenie din acéstă ţéră, de Maiestatea Sa *Francisc Iosif*, *I.*, protectorul nostru şi amicul nostru! Deci M. Sa trăiască la mulţi fericiţi ani!" Corul intonéză imnul poporul *„Dómne ţine şi protege"*!

In sfêrşit dl Ioan *Scurtu*, abs. de fil. vorbind despre însĕmnătatea presei, încheie şirul toastelor, golindu-şi pocalul în sănătatea bănăţenilor şi óspeţilor din România.

Şedinţa II. administrativă.

— Luni, 10 Septembre n. —

Presidentul I. M. *Moldovan* deschide şedinţa la órele 10 şi jum. a. m. Public puţin, dar încetul cu încetul se tot mai înmulţeşte. Nu-'i mirare. Nu se póte sĕ şí dormi şi sĕ-ţi şí petreci. Cine se scólă mai târziu, vine mai pe urmă la şedinţă. Membrii par ursuzi şi indispuşi. Damele, în calitate de membri ai Asociaţiunii, 'şi ocupă locurile lor. Şi a fost bine venită presenţa domniilor lor, căci majoritatea voturilor în 2 rênduri numai prin dênsele s'a obţinut.

Urméză la ordinea zilei rapórtele comisiunilor. Dl Dr. I. *Turcu*, adv. în Făgăraş, în calitate de referent al comisiunei esmise pentru censurarea raportului general într'altele constată, că averea Asociaţiunii represintă o sumă de: 199·888 fl. 05. cr. şi 105 mii de lei. Arată o creştere de 16·528 fl. 28 cr. faţă de starea averii din anul trecut. Aminteşte de *donaţiunile* făcute, de *bibliotecile* poporale, şi de *publicaţiunile* Asociaţiunii. Constată, că Asociaţiunea are 1558 membri şi că sunt înfiinţate până acum 42 de despărţĕminte. In urmă arĕtând, că comitetul central a desvoltat pe tóte terenele o activitate îmbucurătóre, face următórele propuneri:

1. Raportul comitetului se ia la cunoştinţă, votându-se mulţămită membrilor din comitet.

2. Adunarea sĕ deie espresiune condolenţei sale pentru membrii rĕposaţi.

3. Raportul comitetului privitor la „Casa naţională" sĕ se apróbe întru tóte.

4. Sĕ se deie espresiune recunoştinţei faţă cu fundatorii şi sprijinitorii „Casei naţionale".

5. Sĕ se adreseze un călduros apel către membrii Asociaţiunei, în scopul de a sprijini loteria iniţiată de Asociaţiune în favorul „Casei naţionale".

6. Comitetul sĕ continue şi mai departe activitatea sa privitóre la supravegherea despărţĕmintelor deja esistente şi la înfiinţarea de despărţĕminte noue.

Propunerile comisiunii, cù puţine modificări se primesc întru tóte.

Cu privire la propunerea membrului Iuliu *Vuia*, înv. în Bănat-Comloş, de cuprinsul, ca Asociaţiunea din venitele sale sĕ promoveze interesele şcólelor poporale, comisiunea face propunerea, ca afacerea sĕ se transpună în competinţa secţiei şcolare, ce se speră, că se va înfiinţa.

Preotul *Chendi* din Petnic, e contra propunerii dlui Vuia, din motivul, că Asociaţiunea nu dispune de mijlócele materiale necesare în scopul fixat de propunĕtor.

Propunerea membrului Vuia după o mică desbatere se predă comitetului central spre afacere competenţă.

Urméză acum raportul comisiunii esmise pentru esaminarea raţiociniului de pe anul 1899 şi a proiectului de budget pentru anul 1901. Referintele comisiunei, dl Traian *Barzu*, asesor consis. în Caransebeş, propune, ear adunarea generală dă comitetului absolutoriu; propune însĕ o posiţie nouă în budget, de cuprinsul, ca Asociaţiunea sĕ ajutoreze în fie-care an vre-o 30 de şcóle poporale cu câte 100 coróne. Propunerea comisiunii nu se primeşte, şi s'a primit propunerea dlui Part. *Cosma*, în sensul, ca Asociaţiunea sĕ ajutoreze şcólele cu o sumă de 2000 cor anual. Prin acésta s'a resolvat în mod satisfăcĕtor şi propunerea dlui G. Pop de Băsesci.

Urméză la ordinea zilei raportul comisiunei esmise pentru studiarea projectului de regulament despre înfiinţarea secţiunilor scientifice şi literare, înaintat spre aprobare.

Vasilie Goldiş, profesor în Braşov, constată, că comisia s'a constituit alegêndu-şi president pe Iosif Vulcan, ear referent pe vorbitoriul.

Intr'un discurs serios şi plin de argumente temeinice arată însĕmnătatea înfiinţării secţiunilor literare şi pledéză pentru imediata lor înfiinţare. Constată, că în projectul de regulament nu se separéză secţiunile scientifice şi literare de cele adminstrative, ceea-ce ar împedeca mersul regulat şi de-o parte şi de alta. Propune deci separarea acelora, se primeşte.

Tot aşa se primeşte propunerea comisiunei, ca controla mersului învĕţământului pe la şcólele poporale (Secţ. scol. §. 14 p. c.) sĕ n'o facă secţiunea şcolară, nici sĕ premieze ea persónele bine meritate pe acest teren, ci fiind acésta dreptul susţinĕtorilor de şcóle, eventuala premiare sĕ se facă cu înţelegerea prealabilă a autorităţilor şcolare. Se primeşte.

Comisia propune mai departe, ca raportul general sĕ se menţină, dar' sĕ se încredinţeze de aci înainte raportorului secţiunii literare, care va fi de sigur mai competent, decât secretarul general, ocupat mai mult cu afaceri de natură administrativă. In acest sens face un adaus privitor la agendele referenţilor de secţiuni (§. 32. lit. g) care însĕ cade prin votarea — damelor.

Comisiunea mai propune, ca organul „Asociaţiunei" sĕ fie reservat numai afacerilor oficiale administrative, ear în scopul promovării literaturei şi culturei sĕ se editeze *anale*, cari sĕ constitue o adevĕrată revistă literară.

Se nasce o desbatere interesantă în chestiunea înfiinţării secţiilor literare, la care iau parte membrii: Ios. Vulcan, G. Pop de Băsesci, On. Tilea, Em. Ungurean, I. Scurtu, Dr. G. Vuia şi ref. com. V. Goldiş. Em. Ungurean e pentru amânare, toţi ceialalţi pledéză pentru înactivarea lor imediată. Propunerea dlui Ungurean cade, iarăşi prin participarea resolută a damelor la votare!

Propunerea membrului Ardelean privitóre la înfiinţarea unei speciale secţiuni numismatice se respinge, fiind suficientă secţiunea istorică pentru asemenea scop.

Referintele comisiunii pentru înscrierea de membri noi, prot. *Andreiu Ghidiu* raportéză, că s'au înscris membri pe viaţă dnii: Aurel *Novac*, adv. în Biserica-albă şi Ilie *Curescu*, presidentul comunităţii de avere din Caransebeş, cu tacsa de câte 200 cor.; cu tacsa de 20 coróne: Ioan Faur, prof., Samuil Spinean şi Ioan Pop, comerciant; membri ordinari cu tacsa de 10 coróne: Constantin Burdia, Alecsandru Bălaş, Iosif Andrei, Dionisie Popovici, Anton Bona, Paul Jovescu, Vasile Mândrean, I. de Stoica, Dr. Constantin Popasu, Dr. Traian Bădescu, Mihail Costescu, Ioan Chendi, Vasile Beleş, Stefan Vior, Traian Henţu, Alecs. Crăciunescu, Vasile Sĕgêrcian, Simion Cinghiţă, Nicolae Spătariu, Ioan Bălaciu, Nic. Grozăvescu, George Murgu, Mihail Străjan, Ioan Popovici, Simion Caraiman, Eftimie Căpuşan, „Nera", cassă de păstrare, Iuliu Novac, Silviu Radu, George Popescu, Iosif Băcilă (vicecolonel), Nistor Feneşan, Nicolae Nestorovici, Nicolae Hînda, Vasile Popovici, Iosif Popovici, Corneliu Barcianu, Mateiu Teleagă şi Mihail Costescu, de toţi 40 membri ordinari; iar membri ajutători s'au înscris 65 cu câte 10, 9, 5, 4, 3 şi 2 coróne. Abstragênd dela venitele de la bal, concert, cocarde distinctive, suma încassată e aprópe de 1000 cor.

Raportul referentului A. Ghidiu se ia la cunoscinţă.

Presidentul suspinde şedinţa spre a se consulta membrii cu privire la alegerea secţiunilor diferite.

Redeschizêndu-se şedinţa se aleg:

1. In secţiunea *istorică*: Iosif St. *Şuluţiu*, Ioan cav. de *Puşcariu*, Dr. Aug. *Bunea*, Vicenţiu *Babeş* şi Vasile *Goldiş*;

2. In secţiunea *literară*: Iosif *Vulcan*, Andrei *Bârsan*, Virgil *Oniţiu*, At. *Marienescu* şi Dr. Iosif *Blaga*;

3. In secţiunea *şcolară*: Gregoriu *Pletos*, Vas. *Hossu*, Gr. *Maior*, Dr. Iuliu *Olariu* şi Dr. Ioan *Stroia*;

4. In secţiunea *sciinţelor naturale*: Dr. D. P. *Barcian*, Florian *Porcius*, Em. *Viciu*, Ars. *Vlaicu* şi Dr. G. *Vuia*; şi

5. In secţiunea *economică*: Partenie *Cosma*, Dimitrie *Comşa*, Dr. Ioan *Mihu*, Iosif *Bălan* şi Traian *Barzu*.

Astfel s'a realisat abia după ani 38 dorinţa nobilă a fericitului meu profesor de teol. *Ioan Popescu*, luată ca conclus încă în adunarea generală din 1862 cu privire la constituirea secţiunilor scientifice. Bărbaţi luminaţi, credem, că on. membrii din diferitele comisiuni cu acelaşi zel desvoltat până acum, învingênd greutăţile vor face, ca hotărîrea acésta de o remarcabilă însĕmnătate, *„cuvêntul"* adunării generale din acest an *„trup"* sĕ se facă!

Se dă cetire telegramelor următóre:

Sibiiu.

Salutând cordial „Asociaţiunea" întrunită în clasicul Bănat, implor şi eu dela cer resultate mănóse la opul măreţ al regenerării nóstre.

Metianu, Metropolit.

Lugoj.

Lucrările adunării generale fie încoronate de resultatele cele mai bune pentru nobilul scop urmărit de „Asociaţiune".

Episcopul *Radu.*

Săcele.

Salutări cordiale adunării generale; regret mult, că nu pot participa. Trăiască, înflorécă „Asociaţiunea".

Nicolae Popea, Episcop.

Sibiiu.

Respectuósele nóstre salutări adunării generale; fie lucrările ei armonice şi fructele mănóse.

Dr. Puşcariu, Boiu.

Sibiiu.

Felicit Asociaţiunea culturală română, urându-i prosperare şi înflorire.

I. V. Rusu, protopop.

Lipova.

Epitetul „transilvană" sĕ dispară; razele sĕ se estindă şi peste Ungureni şi Bănăţeni. Invităm „Astra" pe anul viitor în Lipova.

Tuducescu, Marinescu, Oprean, Pop, Bocu, Doje, Antonovici, Belits.

Bistriţa.

Inteliginţa şi poporul român, despărţemêntul Bistriţa, salută călduros adunarea generală, dorindu-i succese bogate.

Ranta, Dr. Onişor, Silaşi, Dr. Pop, Dr. Tripon, Dr. Pahone, Dr. Login, Dr. Mălaiu, membri.

Sibiiu.

Salutăm cu entusiasm adunarea primei şi rodnicei societăţi culturale.

„Tribuna" şi *„Foaia Poporului"*.

Făgăraş.

Intru ajungerea scopului sĕ vĕ ţină Dumnezeu pe toţi.

Dr. Şerban.

Năsĕud.

Salutăm adunarea generală a „Astrei", îi dorim sporiu mare în misiunea sa pusă în serviciul culturei românesci.

Gheţe, Domide, Pletosu, Moisil, Haliţă, Scridon, Ianco, nedescifrabil.

Blaj.

Dorim cele mai mănóse róde lucrărilor „Asociaţiunii".

Despărţĕmêntul *Blaj.*

Beinş.

Desp. Beinş felicită adunarea „Astrei", care acum planéză deasupra urmelor străbune; verse lumină, căldură în urma ei; succes vrednic.

Direcţiunea.

(Va urma)

NOUTĂŢI

Consistoriul metropolitan. Şedinţele consistorului metropolitan s'au început eri la órele 10 a. m. sub presidiul Inaltpreasânţiei Sale Dlui archiepiscop şi metropolit Ioan Metianu, fiind presenţi: Preasânţia Sa Episcopul Iosif Goldiş, archimandriţii: Dr. Ilarion Puşcariu, Filaret Musta, Augustin Hamsea, protopresbiterii Ioan Papiu, Mihail Popoviciu, Zaharie Boiu, Dr. Georgiu Popoviciu, Mateiu Voileanu, apoi dintre mireni asesorii consistoriali: Vincenţiu Babeş, Dr. Iosif Gall, Dr. Alecsandru Mocsonyi, Ioan Lenger, Nicolau Zigre, secretariul metropolitan Leontin Simonescu şi fiscalul consistorial Dr. Nicolau Olariu.

*

Ştiri şcolare. Senatul şcolar al consistoriului archidiecesan a aprobat alegerea de învĕţător definitiv a lui Alexandru Bucneriu în Selişţat şi a lui Aurel Vlăduţ în Malencrav; a admis la facerea esamenelor private la gimnasiul din Braşov pe tinerii I. Serac, P. Gritta şi Ianopole Epaminonda Pericle; a numit comisariu consistorial la conferenţele învĕţătoresci din cercul Deşului pe prof. sem. Dr. Ioan Stroia.

*

Un nou monument în cimiteriul din Cebea. De la 21 Septembre începênd istoricul cimiteriu al bisericei din Cebea are o nouă podóbă: o cruce de marmoră, înaltă de 1·85 metri şi avênd gravată pe ea o inimă sângerândă, ţinută de doi îngeri, ear' sub ea inscripţia: „Acéstă cruce a ridicat'o represantanţa gimnasială întru eterna pomenire a fericitului *Zacharie Francisc Werner*, rĕp. la 17/29 Aprilie 1897, care întréga sa avere a închinat'o gimnasiului român gr.-or din Brad".

Crucea şi mormêntul sunt îngrădite cu grilaj de fer, aşezat pe piatră cioplită.

Cu ocasia sfinţirii monumentului, sĕvêrşită la 21 Septembre n., protopresbiterul V. Damian într'un panegiric avêntat lăudând meritele şi iubirea de neam a *ţeranului* Werner, care întréga sa avere de vr'o 8000 corône a testat'o institutului menit a lucra pentru luminarea fiilor poporului român, îl presintă drept pildă vrednică de urmat şi vrednic a fi pus în rêndul fericiţilor zărăndeni din 1861—1868, întemeetori ai gimnasiului.

Cântările liturgice şi funebrale au fost cântate de corul elevilor gimnasiului din Brad şi de corul plugarilor din Rişca.

*

Cununie. Invĕţătoriul greco-orient. *Ioan Magiar* din Giaca şi d-şóra *Ana Ienei* din Ineu se vor cununa Duminecă (21 Octobre n.) în biserica gr.-cat. din Ineu.

*

Nou medic român în Timişóra. Tinerul medic Dr. Alexandru *Crăciunescu*, fiul preotului din Chines (Banat), s'a stabilit în Timişóra.

*

Vila archiepiscopéscă. La concursul escris pentru clădirea reşidenţei de vară archiepiscopesci-metropolitane s'au înaintat trei oferte, dintrĕ cari consistoriul a acceptat ofertul architectului Heinrich Eder, care pentru 38,820 cor. 47 fil. are sĕ clădiască vila şi sĕ mute canalul ce curge prin grădina archiepiscopéscă.

*

Concertul de mâne. Atragem atenţiunea publicului asupra concertului şi representaţiunii teatrale, arangiate de „Reuniunea sodalilor români" mâne (14 Octobre) în sala dela „Gesellschaftshaus".

*

Nou proces de presă „Tribunei". In numĕrul de aseară *„Tribuna„* raportéză, că redactorul ei responsabil e citat pe azi la judele de instrucţie în causa unui nou proces de presă. Cum e informată *„Tribuna"*, procesul i-s'a intentat pentru articolul „Sĕ punem stavilă" publicat în Nr. 150.

Posta Redacţiunei

Cebea. De ce aşa târzíu cu raportul! Aveţi postă şi în Brad şi în Cebea, cale de câteva minute, şi totuşi raportaţi abia după trei sĕptĕmâni!

Haină—mătase de bal fl. 6.30

și mai sus! — 14 metri! — trimisă franco și vămuită! Mustre cu întórcerea postei; tot astfel și din „Mătase-Henneberg“ négră, albă și colorată, dela 45 cr. până la fl. 14.65 pr. metru.

G. Henneberg, fabricant de mătase (*lif. de curte ces. și reg.*) **Zürich.** [12] 1—4

Nr. 793—1900 [195] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia de clasa a III-a Alțina din protopresbiteratul Agnitei se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în cólele pentru întregirea salariului dela stat.

Doritorii de a ocupa acest post, au sĕ-'și aștérnă cererile instruite conform normelor în vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral până la terminul indicat.

Nocrichiu, (Ujegyház) în 22 August 1900.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Agnita în conțelegere cu comitetul parochial respectiv.

N. Moldovan,
adm. prot.

---

ad Nr. pp. 796—900 Nr. [196] 1—3

Concurs

Pentru întregirea postului de paroch în comuna Feneșel cu prediul Plopi, care e parochie de clasa a III-a, prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post, dau un venit sigur anual de 341 cor. 20 fil. după detragerea speselor pentru ținerea de cai, și acelora arătate în tabela pentru întregirea dotațiunei dela stat.

Doritorii de a ocupa acest post, au a-și asterne suplicele de concurs subscrisului până la terminul sus indicat, fiind instruite în sensul normelor în vigóre, și a se presenta în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre la sta biserică, ca sĕ fie cunoscuți din partea poporului.

Oficiul protopresbiteral rom. gr. or. al Clujului.

Cluj, 2/15 Septembre 1900.

Tuliu Roșescu
protopresbiter.

Nr 343/900 [200] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de paroch în Dobolii de jos, protopresbiteratul Treiscaunelor, la ordinul Preaveneratului Consistoriu Archidiecesan dto 1 August a. c. Nr. 6455 B. se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare.

Informațiuni mai de aprópe se pot căpăta dela comitetul parochial séu dela oficiul protopresbiteral.

Suplicele întrate în termin deschis și instruate conform normelor din vigóre sunt a se adresa oficiului protopresbiteral jos însemnat, ear reflectanții sĕ se presente în vre-o Duminecă séu sĕrbétóre poporului în biserică.

Brețcu, 23 Septembre 1900.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Treiscaunelor, în conțelegere cu comitetul parochial respectiv.

Dimitrie Coltofeanu
protop.

3101 sz. 1900. [198] 3—3

Arlejtési hirdetmény.

A nagyszebeni m. kir. állami elmegyógyintézet önkezelési élelmezéséhez szükséges élelmi czikkek közül I) a marha- és borjuhus, II) sertéshus, zsir és hentes áruk, III) tej, IV) liszt és dara szükségletnek az 1901 évre, esetleg 1901—1903 évre, tehát egy esetleg három évre való biztositása czéljából *1900 évi oktober hó 31-én délelőtt 10 órakor* az elmegyógyintézet gondnoki irodájában, a hol a szállitási részletes feltételek is megtudhatók, zárt irásbeli ajánlati tárgyalás fog tartatni.

Az egy évi szükséglet körülbelül a következő:

I. Csoport: 1. marhahus 28,000 kg., 2. borjuhus 9000 kg.

II. Csoport: 1. sertéshus 4500 kg., 2. zsir 3500 kg., 3. fehér és füstölt szalonna 1000 kg.

III. Csoport: tej, naponta 115 liter.

IV. Csoport: 1. liszt (0, I, III és V szám) 17,000 kg., 2. dara 2000 kg.

Felhivatnak mindazok, kik ezen szállitásokat elvállalni óhajtják, hogy minden csoportra külön-külön leendő egy koronás bélyeggel és
az I. csoportra 1000 K. bánatpénzzel,
a II. „ 400 „ „
a III. „ 400 „ „
a IV. „ 400 „ „
készpénzben, vagy elfogadhatónak minősitett értékpapirokban — névértéküк szerint számitva, — ellátott magyar nyelven irott és sajátkezüleg aláirott, jól lepecsételt ajánlataikat, a melyekben a szállitandó és az intézet gondnoki irodájában részletesen megtudható szükséglet szerinti czikkek árai egy, illetöleg három évi szállitásra külön-külön ajánlkozva betükkel és számokkal kiirandók, illetve a lisztféléknél — alapul véve a „Hermannstädter Zeitung“-ban mindenkor közölt helyi piaczi árakat — a százalék engedmény számokkal és betükkel ugyancsak egy, vagy három évre külön-külön ajánlva kiirandó, a fent kitett időben és helyen nyujtsák be.

Megjegyeztetik, hogy az ajánlat senki altal vissza nem vonható és a nem magyar nyelven irott, vagy nem az árlejtési feltételek szerint szerkesztett ajánlatok azonnal visszautasittattnak, valamiat hogy a bánatpénzek csak az árlejtésnek ministeri jóváhagyása után adatnak vissza.

Megjegyeztetik ezeken kivül, hogy az ezen hirdetésben kitett szükségletmennyiségek csak megközelitőleg határoztattak meg és hogy a szerzödött szállitó tartozik a kitett mennyiségeknél többet vagy kevesebbet is az elfogadott ajánlatában kitett árakon szállitani.

Végül megjegyeztetik, hogy a nagyméltóságú m. kir. belügyministerium fentartja magának azon jogot, hogy az egy évre, avagy három évre szóló ajánlatokat fogja elfogadni, valamint hogy a szállitásokat azon vállalkozóknak engedje át, akiket bármely okból megbizhatóbbaknak tart.

Nagy-Szeben, 1900 évi oktober hó 3-én.

A m. kir. állami elmegyógyintézet igazgatósága.

1.000.000
KRONEN
ALS GRÖSSTER GEWINN IM GLÜCKLICHSTEN FALLE.

Consemnarea
tuturor celor 50.000 câștiguri
Cel mai mare câștig în cel mai favorabil cas
1,000,000 Kronen
Speciell sind die Gewinne wie folgt eingetheilt

☞ in Baar zahlbar.

		Kronen
1	Prämie mit	600000
1	Gew. à	400000
1	„ „	200000
2	„ „	100000
1	„ „	90000
1	„ „	80000
1	„ „	70000
2	„ „	60000
1	„ „	40000
5	„ „	30000
1	„ „	25000
7	„ „	20000
3	„ „	15000
31	„ „	10000
67	„ „	5000
3	„ „	3000
432	„ „	2000
763	„ „	1000
1238	„ „	500
90	„ „	300
31700	„ „	200
3900	„ „	170
4900	„ „	130
50	„ „	100
3900	„ „	80
2900	„ „	40
50,000	Gew. u. Pr. im Betrage	13.160,000

Sĕ ajutăm norocului!

Deja mulți s'au fericit
prin cumpĕrarea
unui los dela noi!

Loteria cea mai bogată în șance este loteria de classă privilegiată reg. ung., care va începe în curênd iarăși. Din

100.000 LOSURI vor fi trase **50.000**

câștiguri, așadară **jumĕtate sunt câștiguri**, din tóte losurile, precum se vede și din lista de câștiguri alăturată, nici o loterie din altă țéră nu are în raport cu acésta așa câștiguri considerabile.

Cel mai mare câștig în casul cel mai norocos este

Un milion coróne.

Cu totul vin **treisprețece milióne 160.000 coróne** la tragere. Tótă întreprinderea stă sub **supravegherea statului.**

Contribuția pentru **losurile originale** pentru clasa primă conform planului este:
pentru o **optime** (1/8) fl. —.75 sau C. 1.50
„ un **pătrar** (1/4) „ 1.50 „ „ 3.—
„ o **jumĕtate** (1/2) „ 3.— „ „ 6.—
„ un **întreg** (1/1) „ 6.— „ „ 12.—
și se trimit cu **rambursă** sau trimițêndu-se prețul lor **anticipativ.** Planuri oficióse gratuit. Comande pentru losuri originale rugăm a trimite direct la noi până în

21 Octobre a. c.

Banca
A. Török & Co.
Budapesta. V. Waitznerring 4/a.
Filialĕ: IV., Museumring Nr. II.
VI., Elisabethring Nr. 54.

Multe și fórte mari câștiguri am solvit noi prea stimaților nostri clienți și anume în timp scurt preste trei milióne și jumĕtate coróne. [44] 2—8

Scrisóre de comandă de tăiat.

Herren A. TÖRÖK & Co., Budapest.

Ersuche um Zusendung von.................. **Original-Loos I. Classe der königl. ung. priv. Classenlotterie** nebst amtlichen Plan.

Der Betrag von. fl.................. **ist per Nachnahme zu erheben. / folgt durch Postanweisung.** Was nicht gewünscht bitte zu durchstreichen

Genaue Adresse.
....
....
....
....

Farmacia lui F. I. R. Hotter la sf. Iosif, Wien, XII/2 Schönbrunnerstrasse 182.

Absorbinalul lui Hotter.

1/1 Flacon fl. 6. —, 1/2 Flacon fl. 3.50. delătură tóte umflăturile și depunerile de grăsimi fără sĕ vateme părului. Intăreşte nervii atacați și slăbiți, delătură și distruge tóte nodurile în muschi, și servește și ca scut în contra aprinderilor; cu deosebire e probat la umflăturile produse din causa fearelor, apoi în contra ariciturei umflărei copitei, genunchilor umflați, mai departe în contra umflăturilor (noduri) de vine, în contra umflăturei picioarelor la glesne și la încheietura degetelor cu un cuvênt în contra tuturor umflăturilor ori unde s'ar ivi.

Praful nutritor alui Hotter, pentru cai și vite cornute

1 Pachet cu 80 cr.

Un adaus escelent la nutremânt, pentru a ținea vitele sănătoase și cu putere este de a sĕ folosi la tóte suferințele de rărunchi de ficat și de nervi.

Preparate pentru veterinari, cele mai bune ale timpului mai nou, cari după atestate numĕróse nu au fost ajunse de alte mijloace de natura aceasta.

Sĕ sĕ ceară numai preparate de ale lui Hotter și sĕ nu se priméscă altele. Deposit în farmacii și Droguerii.

Deposit principal la Dr. Emil Budai farmacia orașului Budapesta (Stadthausplatz) la Dr. Leo Egger & J. Egger Farmacia Palatinului VI Váczi körút 17 și la farmacia Iosif Török Bpesta VI Kiraly utcza 12.

Fluidul lui Hotter „Training“

1 Sticlă cu fl. 1.20.

Conservează nervii și muschii până la bătrânețe înaintată totdeuna puternici și vioi, pune în stare pe animal sĕ prestee cele mai mari strapații și fugi, sĕ înțelege după frecare cu fluidul „Training“.

Sĕ mai folosește cu succes uimitor la tóte urmările cari obvin din opintiri prea mari, ologie, reumatism, și înțepenire.

Praful de porci a lui Hotter.

Nr. I și II

1 kg. . . . fl. 1.20.

Cel mai buu mijloc pentru a produce pofta de mâncare și cu acésta prosperarea porcilor, fórte acomodat în contra orbalțului (brâncă); Nr. II este de a sĕ întrebuința la urdinare.

Mijloc în contra Colicei alui Hotter.

1 Sticlă fl. 1.50.

Contra la tot feliul de colică și contra oprirei udului la cai precum și contra umflăturilor la vite cornute. [54] 48—104

Alifia lui Hotter pentru delăturarea crescăturilor de oase.

1/1 Cutie cu fl. 2. 1/2 Cutie cu fl. 1.20. delătură crescăturile de oase și depunerile osoase chiar și după 4—6 séptămâni. (boală învechită).

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 110 Sibiiu, Marţi 3/16 Octobre 1900. *Anul XLVIII*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **streinătate** pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articolii nepublicaţi nu se înapoiază

INSERŢIUNILE
Pentru odată 14 fil., — de dóuĕ ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond.

Discursul de deschidere a congresului.

Prea Stimaţilor Domni Deputaţi congresuali!

Dacă este o mare mângăere şi bucurie pentru clerul şi poporul nostru, biserica cea vie a Domnului, de câteori aude şi vede pe archiereii dimpreună cu DVóstră aleşii sĕi fruntaşi, întruniţi în adunări bisericeşti, pentru a conlucra la binele lor vremelnic, şi vecinic; atunci pentru mine este îndoită mângăere şi bucurie, când întru împlinirea chemării mele grele, mĕ vĕd încungiurat şi sprigınit de DVóstră, cei mai distinşi fii ai bisericei nóstre naţionale, deci adânc mişcat de acéstă bucurie, Vĕ salut cordial Freastimaţilor Domni deputaţi, şi la acéstă întrunire în congres naţional bisericesc, implorându-Vĕ dela ceriu încă mulţi ani de conlucrare mănósă la opul cel mare al înaintării şi al mântuirii nóstre.

Bucuria mea acésta de acum se mai potenţiază încă prin douĕ momente însemnate. Şi adecă, unul, că fiind acesta primul nostru congres naţional bisericesc ordinar, pe care am fericirea a-l conduce eu, mi-se ofere dorita ocasiune, de a Vĕ arĕta Domnilor şi astădată, că eu doresc şi voesc a'mi împlini chemarea mea, în spiritul dragostei evangelice; basa ésistinţii bisericei şi a tuturor societăţilor, în spiritul acelei dragoste, despre carea aşa vorbeşte marele Apostol al némurilor către Corinteni: ***„De aşi grăí în limbi îngereşti, de aşi avea prorocie, de aşi şti tóte tainele, de aşi avea tótă stiinţa şi credinţa, încât se mut şi munţii; de asi împărţi tótă avuţia mea, si chiar de mi-aşi da trupul meu sĕ-l ardă; éră dragoste nu am, nimica nu sunt".*** *Ḑic, mi-se ofere de nou dorita ocasiune, de a Vĕ arăta Domnilor, că dragostea cu care m'a distins biserica, când m'a ridicat la cea mai înaltă trĕptă ierarchică, şi eu tot prin dragoste din partea mea voiesc a i-o rĕsplăti, conlucrând şi în viitor, în tóte zilele vieţii mele, cu Dvóstră împreună, la întărirea şi desvoltarea sfintelor ei aşezăminte. în folosul némului şi al patriei, ai căror fii suntem.* (Trăiască! întreit).

Ear un al doilea moment însemnat este, Dlor, că fiind acesta primul nostru congres şi în noul secol al XX lea în care am întrat, ni-se ofere şi nouĕ dorita ocasiuue de a arunca o reprivire, măcar şi numai fugitivă, asupra bisericei nóstre din secolul trecut, şi a compara starea ei dela începutul acelui secol, cu acea dela finea lui, pentru a ne convinge şi mai mult, atât despre vitalitatea ei, cât şi despre frumósele resultate, ce le-am ajuns în decursul timpului, prin salutariile ei instituţiuni. Resultate îmbucurătóre, ce ne îndreptăţesc la un viitor tot mai bun şi mai ferice.

Cine, dintre noi, nu stie Dlor, cât de tristă şi durerósă era sórtea bisericei, chiar şi numai în prima jumătate a secolului trecut, şi anume, cum era ea subjugată altei ierarchii străine; cum în unele părţi nu ne era permis a ne zidí biserici şi şcóle; cum nu aveam mai nici şcóle elementare şi nici alte institute superióre de cultură; cum nu aveam preoţi şi învĕţători cu prĕgătirile recerute şi alte asemenea, şi cu tóte acestea cine nu ştie cât de mult ne-a întărit ea, contra tuturor grelelor cercări, venite asupra nóstră, şi cum ne-a ocrotit de tóte relele ameninţătóre.

Şi earăşi, cine dintre noi nu ştie cât de mult s'a desvoltat vitalitatea ei în a doua jumătate a aceluiaşi secol, mai ales de când provedinţa divină ne trimise pe bărbatul doririlor, în persóna marelui nostru archiepiscop-metropolit Andreiu baron de Şaguna, dimpreună cu alţi fruntaşi distinşi ai noştri, de memorie în etern binecuvêntată. Cine nu ştie, cum am început în acea a doua jumătate, a zidí şi sporí bisericile şi şcólele, în oraşe şi în sate; a înfiinţa şi institute superióre de cultură; a ne creşte preoţi şi învĕţători, după cerinţele timputui şi a le ameliora şi dotaţiunea după împrejurări; cine nu ştie cum ajunserăm a întemeia, în tóte centrele tipografii proprii, a întemeia fonduri şi fundaţiuni, spre scopuri culturale; cum ajunserăm a avea şi realităţi frumóse şi în tóte părţile metropoliei: apoi a ne bucura şi de o inteligenţă frumósă şi zelósă, şi mai pe sus de tóte, din dismembraţi cum eram a ne mai vedea întruniţi şi într'o metropolíă naţională şi autonomă, care ne adăposteşte pe toţi la adevĕratul ei sîn de maică.

Acestea şi alte asemenea mari şi frumóse progrese, sunt Dlor, cari ne mângăie şi ne îndreptăţesc nu numai la asemenea mângăere, dar ne mai întăresc şi în convingerea, că dacă biserica străbună şi atunci când şi însaşi era subjugată, ne-a ocrotit contra pericolelor ameninţătóre, ridicându-ne, aşa zicĕnd din mórte la viaţă; ba încă şi ajutându-ne la frumóse progrese culturale: cu cât mai mult ne va ocrotí şi întărí ea în viitoriu, când din Darul lui Dzeu, şi din graţia Maiestăţii Sale gloriosului nostru Impĕrat şi Rege Francisc Iosif I, (Trăiască!) a devenit liberă şi autonomă.

Chiar şi numai cele deja amintite constată, Dlor, prea de ajuns puterea cea mare de viaţă a bisericei străbune, putere ce abia mai are seamăn; putere ce mângăie pe cei întristaţi, întăresce pe cei slabi, înbărbătéză pe cei îndoelnici, înţelepţesce pe toţi, oferind şi indicând tuturor cel mai mănos teren de lucrare, şi calea cea adevĕrată către măreţul scop final al omului.

De aceea, — precum se ştie, — şi acţiunea tuturor fruntaşilor nostri pentru ridicarea neamului, a pornit totdeuna dela biserică, care între tóte împrejurările a rĕmas nedespărţită de popor, susţinĕndu-ne şi conservându-ne individualitatea dimpreună cu limba, cu însuşirile şi datinile strămoşesci. Prin ceea ce şi mai mult s'a adeverit de cea mai bună programă a nóstră, de a ne căuta şi câştiga prin ea desvoltarea nóstră morală şi culturală, şi prin acestea binele şi fericirea la cari nisuim.

Biserica nóstră naţională este, D-lor, tot ce avem comun, ear pentru-ca sĕ ştim şi mai mult apreţia marea ei însemnătate, sĕ ne gândim: ce ar fi de noi dacă n'am avea-o?

Biserica străbună are pentru noi şi o mare şi sublimă misiune culturală, D-lor, pe care o póte împlini cu succes numai printr'o conducere înţeléptă, întemeiată şi în viitoriu, ca şi în trecut, pe cele trei mari virtuţi creştinești: pe credinţă în D-zeu, apoi pe dragostea şi speranţa evangelică, din partea tuturor celor chemaţi şi mai ales din partea congreselor nóstre naţional-bisericesci, în mâna cărora a depus marele nostru regeneratoriu, fericitul archiepiscop şi metropolit Andreiu, sórtea bisericei nóstre prin memorabilele cuvinte rostite în primul nostru congres din 1868, zicĕnd: ***„cu desĕvêrşită odihnă sufletéscă depun tótă competinţa legislativă şi administrativă a bisericei, în mânile congresului de acum şi celor viitóre, ca singure representanţe legale şi canonice a întregei provincii metropolitane, prin urmare competinte a duce şi conduce trebile admiuistrative, economice bisericesti, şcolare şi fundaţionale; dar totodată, tot în mâna acelor congrese depun şi rĕspunderea pentru ulterióra sórte a bisericei".***

Din acestea vom înţelege, D-lor, cât de frumósă şi de însemnată, dar totodată şi plină de rĕspundere este chiemarea nóstră a tuturor membrilor congresului. Este frumósă şi insemnată, căci ce este mai frumos şi mai măreţ, de cât a lucra la binele şi fericirea unui neam, unui întreg popor, a neamului şi poporului din care facem parte. (Trăiéscă!) *Este însĕ şi grea şi plină de rĕspundere; căci nu putem tăinuí, că trăim timpuri grele şi pentru biserică, timpuri în cari o mulţime de curente periculóse tind până la zguduirea temeliilor ei.*

Deşi biserica nóstră şi în trecut a îndurat multe cercări grele, pe cari tóte le-a învins prin puterea ei de viaţă; sĕ nu uităm însĕ, că la acea învingere a contribuit fórte mult şi tăria convingerii fericiţilor nostri părinţi, pe care trebue sĕ ni-o însuşim şi noi, dacă voim, — precum dorim, — a învinge şi curentele periculóse din timpul nostru.

Sĕ nu uităm, D-lor, că timpurile şi evenimentele ne pot lipsí de multe alte bunuri materiale; nu este însĕ nici o putere, care sĕ ne pótă lipsí de biserica străbună dacă vom ţinea şi noi ca fericiţii nostri înaintaşi, cu tótă tăria convingerii, la acea moştenire strămoşéscă. Sĕ nu uităm, că noi n'avem dreptul a dispune; ci numai a ne folosí de acel preţios tesaur, pe lângă marea datorinţă de a'l lăsa şi urmaşilor nostri de cea mai scumpă moştenire, fiind pentru acésta şi rĕspunzĕtori înaintea lui D-zeu şi a ómenilor.

Deci sĕ ne grupăm, cu toţii, tot mai mult în jurul acelei instituţiuni divine, cum se grupau şi fericiţii nostri părinţi, şi precum se grupéză astăzi şi alţi compatrioţi, mai bine situaţi, în jurul bisericei lor, deşi mai au şi alte terene de desvoltare, lucrând şi noi la ridicarea ei şi făcĕndu ne toţi apostoli binevestitori ai învĕţăturilor ei, cari sunt cuvêntul lui D-zeu. Sĕ arĕtăm şi prin fapte, că ţinem cu tărie la biserica străbună, şi special la cele trei mari base ale ei, la credinţă în D-zeu şi Domnul nostru Iisus Christos, la dragostea către D-zeu şi deaprópele, fără de care ni-s'ar periclita tot ceea-ce mai avem. Sĕ cultivăm tot mai mult acea dragoste în armonie şi bună înţelegere dintre noi, ferindu-ne de împĕrechieri şi ţinĕnd cu tărie la frumósele sfaturi părinţeşci ale neuitatului marelui Andreiu, adresate celor din jurul sĕu în ora morţii: ***„fiilor nu vĕ sfădiţi, nu vĕ certaţi"***, *ca aşa sĕ se realiseze şi speranţa nóstră, de un viitoriu tot mai bun aici, şi a fericirii cei de dincolo.*

Cu acest frăţesc şi părintesc apel atât către D-vóstră, D-lor, cât şi către toţi pe cari îi representaţi aici, de ori-ce stare şi posiţiune, dechiar sesiunea congresului nostru naţional bisericesc ordinariu, pentru anul 1900 de deschisă.

Metropolia Românilor ortodocşi din Ungaria şi Transilvania

de

Dr. Ilarion Puşcariu.

(Reproducem articolul de mai jos din Nr. 19 al *„Nouei Reviste Române"*.)

In congresul bisericesc al Românilor ortodocşi de preste munţi, ţinut în anul 1895, s'a propus, ca din incidentul aniversării de 25 de ani dela organisarea bisericei gr. or. sĕ se publice un memoriu despre reînfiinţarea metropoliei şi documentele referitóre la ea. Cu îndeplinirea acestei lucrări au fost încredinţaţi d-nii V. Babeşiu, L. Simonescu şi Dr. Il. Puşcariu, dintre cari cel din urmă şi-a îndeplinit misiunea publicând opul preţios, al cărui titlu l'am citat.

Lucrarea dlui archimandrit Puşcariu se împarte în douĕ părţi, cea dintâi estinzĕndu-se pe 23 de cóle de tipar, format 4° mare, conţine un studiu istoric amĕnunţit despre reînfiinţarea metropoliei Românilor gr. or. din Ungaria şi Transilvania; partea a doua e de 55 cóle de tipar, acelaş format, şi conţine o valorósă colecţie de documente.

Reinfiinţarea metrepoliei pierdute la anul 1700 însemnéză una dintre cele mai strălucite pagini ale istoriei moderne a Românilor din Transilvania şi Ungaria, şi împodobeşte cu o aureolă vecinică luminatul cap al marelui metropolit Andreiu Şaguna. Biserica a fost aceea care în vremurile grele, pe cari au avut sĕ le supórte fraţii noştri de peste munţi, le-a păstrat limba şi naţionalitatea. Prin reînfiinţarea metropoliei s'a schimbat starea derăpănată a bisericii într'un organism puternic, care a dat putinţă tuturor Românilor sĕ se adune din tóte părţile în sinóde şi congrese, în cari sĕ se pótă sfătui despre binele obştesc. Căci Şaguna nu numai că a reînfiinţat metropolia printr'o muncă titanică, ci a căutat sĕ îi dea şi o organisare, de care sĕ nu se pótă atinge duşmanii.

De aceea congresul din 1895 a făcut bine când a hotărît publicarea acestui memoriu, căci în el se reoglindesc istoria şi aspiraţiile Românilor de peste munţi dela 1848—1870; şi n'a greşit când a însărcinat pe d-l Puşcariu cu scrierea ei. Opul d-lui Puşcariu e dovada unei munci întețite, studiul pe care îl scrie e basat pe documentele — aprópe 200 la numěr — publicate în partea a doua a cărții. Instructiv și interesant, acest studiu e de interes nu numai pentru Românii de dincolo, ci și pentru noi. Ocupându-se mai întâi pe scurt de istoria bisericei românești pe peste munți, autorul arată apoi pe larg opera marelui Șaguna, desfășurând înaintea nóstră tóte piedecile și tote greutățile cari au trebuit învinse. Stilul e limpede, adeseori avêntat, așa încât cartea se cetesce cu ușurință și cu interes dela început până la urmă.

Românii din Transilvania și Ungaria aveau încă din evul mediu o metropolie în Alba-Iulia, care a resistat tuturor tendințelor de convertire, făcute din partea catolicilor, calvinilor, reformaților etc., până la anul 1700, când ademenită de promisiunile casei domnitóre, metropolitul Atanase a primit un fel de „unire“ cu biserica rom. cat., care constă în recunóșterea papei de cap bisericesc și în primirea câtorva puncte neesențiale din credința catolică, păstrându-se ritul ortodox în biserică. Majoritatea credincioșilor n'a primit însě unirea și ast-fel s'a întêmplat trista desbinare a Românilor în douě tabere. Românii ortodocși au rěmas fără cap bisericesc și au fost supuși la prigoniri continue. Peste 80 de ani au rěmas fără episcopi. Meritul Sêrbilor din Ungaria, cari din cause politice aveau privilegii mari, e de a-i fi scăpat din gura proselitismului religionar prin aceea că îi luară sub scutul lor. Dar acest scut se schimbă în prigonire, căci când se deștéptă și în Sêrbi conștiința națională, ei cercară sě-i atragă pe Români la naționalitatea lor.

Emanciparea bisericei Românești de sub Sêrbi a fost întâiul pas măreț sávêrșit de Șaguna. Al doilea a fost reînființarea vechei metropolii împotriva tuturor piedicilor puse de Sêrbi, de uniți și de catolici. Și acésta într'un timp atât de sbuciumat ca cel care a urmat după 1848! E aprópe de necrezut cu câtă energie a lucrat Șaguna contra protivnicilor scopului sěu, cari erau „leghion,“ — după cum singur mărturisește — și cari ne mai rěsbind cu arme drepte, au început a unelti pe căi ascunse — dar Șaguna cunoștea un drum sigur, se ducea de adreptul la împěratul, de la care a doua zi se pomeneau dojeniți ómeni cu vază ca ministrul Thun și patriarchul Raiacici! Când uniții i au oferit lui Șaguna sě se facă metropolitul lor, marele bărbat a rěspuns, că el nu lucréză pentru-ca sě ajungă metropolit, ci pentru-ca sě redea majorității Românilor o metropolie!

Tóte acestea sunt espuse limpede în cartea despre care vorbim, întrețețesute cu multe amĕnunte interesante și nu e mirare când vorbind de faptele mari ale lui Șaguna, cuvintele d-lui Pușcariu, care probabil a fost însuși martor al acestor vremuri, sunt pline de învăpăiare, așa că opul seu e un isvor de însuflețire pentru toți cei ce-l cetesc și mai cu seamă pentru tineretul de preste Carpați.

Credit suplementar pentru municipii. In ședința de Vineri ministrul-president *Széll* a presentat dietei un project de lege prin care cere un credit suplementar de 313.229 coróne pentru acoperirea speselor autorităților administrative, de scaun orfanal și tutoral al municipiilor. Motivarea projectului spune, că creditul de 550.000 coróne votat pe anul curent l'a eshauriat îmbunătățirea salariilor amploiaților municipali.

Șovinismul trebue escomunicat. Representanța tuturor partidelor social-democrate austriace în vederea campaniei electorale a lansat un apel, în care zice că șovinismul, care mistue cele mai bune forțe ale poporului, trebue escomunicat, pentru-că binele tuturor națiunilor nu prin lupte între ele se póte ajunge, ci prin asociare liberă întrě popóre. Social-democrația întră în lupta electorală cu devisa dreptului electoral universal și direct, a independenței naționale și asociérei libere a tuturor națiunilor, cum și cu devisa luptei contra despoierilor, servituții și prostirii poporului.

Orăștie — „Broos“. In adunarea de Vineri a representanței orașului Orăștie s'a luat cu 23 voturi (de ale Sașilor și Ronilor) contra 15 ale Maghiarilor și câțiva Sași și Români (!) hotărîrea, ca numele oficial al Orăștiei sě fie cel german, adecă *Broos*.

Congresul.

Alaltăeri și-a început lucrările primul congres ordinar al provinciei metropolitane din Ungaria și Transilvania sub conducerea actualului archiepiscop și metropolit. Deputații congresuali au venit aprópe în numěr complet, pentru-ca în bună înțelegere și cu matură chibzuință sě resolveze agendele multe, între ele unele de însemnătate mare în organismul bisericei nóstre. Pětruns de acésta însemnătate, Inaltpreasânția Sa metrpolitul în vorbirea de deschidere face anume apel la dragostea deputaților pentru bunarênduélă în biserică, la zelul întru a lucra fie-care conform priceperei și puterilor sale la promovarea intereselor legate de hotăririle ce au sě iee în acéstă sesiune congresuală și — ca un părintesc advertisment la adresa celor cari *eventual* ar fi venit cu propusul de a face zizanie — se provócă la memorabilele cuvinte ale Marelui archiereu *Șaguna*, rostite pe patul de mórte: „*Fiilor nu vě certați*“...

Fie, ca duhul blândeței și al bunei înțelegeri sě planeze asupra lucrărilor congresului nostru, pentru-ca resultatul lucrărilor lui sě fie spre mulțumirea tuturor și spre binele bisericei nóstre ortodoxe naționale.

Ședința I.

(Duminecă, 14 Octobre, n.)

După serviciul divin sěvêrșit de însuși metropolitul, asistat de Preacuviosiile Lor archimandriții Dr. Ilarion *Pușcariu*, Filaret *Musta*, Augustin *Hamsea*, protopopul Ioan *Papiu*, directorul seminarial Dr. E. Remus *Roșca*, protopopul Dr. George *Popovici* și de diaconii Ioan *Popovici* și Ilie *Cristea* (cântările liturgice cântându-le corul seminarial sub conducerea profesorului de musică T. Popovici), Inaltpreasânția Sa însoțit de Preasânția Sa episcopul Goldiș și de archimandriții celor trei eparchii se retrage la residență până sě se depărteze din biserică publicul și sě se facă cele de lipsă pentru ținerea ședinței de deschidere.

Intr'aceea deputații se adună în biserică, așteptând sosirea archiereilor. In foișor, ca pendant la fețele grave și pětrunse de seriositatea lucrărilor la sěvêrșirea cărora au sě-și dee concursul cei din incinta bisericei, — o frumósă cunună de dame și domnișóre ocupase tóte locurile, asemenea așteptând sosirea capilor bisericesci și deschiderea congresului. Prin strane protopopi albiți de ani — și de lupte, advocați de posiție distinsă, profesori, financiari, — tot lămură a némului românesc, șoptesc, discută — sigur chestiuni actuale de ale congresului, ear' din jos de tronul archieresc întră harnicii bănățeni „prota cel frumos“, tiněrul și savantul Dr. dela Lugoj e ca un bujor între rose „Niel“. Ce tăcut e, și ce stăpân știe fi pe vorbă când e sě vorbéscă, și ce stăpân e pe condeiu când trebue sě scrie! Mai slăbuț și mai ofilit la făptură, dar tot așa de ales la învětătură stă colo lângă dveri secretarul consistorial din Caransebeș, adevěratul tip de călugăr Dr. Traian Bădescu, schimbând din când în când câte o vorbă cu tinerul seu coleg în secretariat Dr. Elie Cristea și acuși coleg și în călugărie. Ear' în stranele din stânga același aspect, bětrâni venerabili și printre ei tineri dornici de muncă în via Domnului.

Și cum de printrě grilajul scund al foișorului raze de priviri fărmecătóre erau îndreptate spre incintă, magnetul lor atrage în sus numeróse ochiri din partea „sfinților părinți“. Unele par' că ar grăí de mângăerea ce o simte părintele vězêndu-și în flóre fiii și fiicele, altele de bucuria fratelui la vederea surorei, ear' altele....

Dar'.... iată *Preotul-Mare*!

Invitat de o comisie esmisă din sinul congresului în frunte cu Il. Sa. dl Dr. *Iosif Gall*, Inalt P. S. Sa cu ținută marțială și pași sprintenei, cari par' că ar desfide povara anilor, pentru a purta cu bărbăție povara îngrijirei de turma sa cuvêntătóre, însoțit de episcopul Aradului și de cei trei archimandriți întră în biserică printre cordonul deputaților și publicului, întimpinat de repețite „Trăiască!“ Ocupă locul presidial, învită la drépta sa pe episcopul Aradului (al Caransebeșului lipsesce, din causă de morb) și pe archimandritul Musta, la stânga pe archimandriții Dr. Pușcariu și Augustin Hamsea, apoi cetesce cu glas înalt vorbirea de deschidere.

După deschiderea congresului numesce notari ad hoc pe deputații: Grigorie Pletos, Virgil Onițiu și Dr. Ión Senchea (archidiecesă), Ión Pinciu, Dr. I. Cornean și Dr. Atanasie Brădian (diecesa Caransebeș) și Dr. Traian Puticiu, Dr, Nestor Oprean și George Roxin (diecesa Aradului). Dispune presentarea credențiomalelor, avênd notariul V. Onițiu sě cetiască lista, ear' Dr. T. Puticiu sě iee' în primire credențiomalele. Tot lui Puticiu i-se concrede și facerea protocolului ședinței. La apelul nominal rěspund 64 deputați, iar 12, și presintă credențiomalele prin mandatari. Eshauriat acest punct, presidiul învită pe deputați sě se constitue în secțiuni verificătóre, anume deputații din archidiecesă vor avé sě verifice mandatele celor din diecesa Aradului, cei din acéstă diecesă mandatele deputaților din diecesa Caransebeșului, ear' acestia pe ale celor din archidiecesă. Totodată învitându-i sě-și termine lucrările până a doua zi la orele 10, închide ședința, anunțând proxima pe Luni la orele 10 în sala cea mare dela casele comitatului.

După terminarea primei ședințe se presentéză toți deputații în corpore și reședința archiepiscopescă și prin rostul Il. Sale Dlui Iosif *Gáll* aduc omagiile lor capului bisericei ortodocse române din țéră, dorind In. P. S. Domnului Metropolit sănătate și buna disposiție pentru conducerea lucrărilor acestei sesiuni congresuale, precum și a multor sesiuni ulteriόre. Ex. Sa mulțămesce tuturor pentru sentimentele descoperite și doresce și din parte-i, că fii distinși în jurul sěu cu acéstă ocasiune și pe viitor încă mulți ani sě pótă conlucra la progresul general al bisericei și poporului credincios.

La órele 1 a urmat prânz mare la masa Ex. Sale metropolitului.

Ședința II.

(Luni, 15 Octobre n.)

Se începe la 10 ore a. m. în sala de la comitat. President: metropolitul; notariu: Virgil Onițiu.

Se cetesce și autentică protocolul ședinței premergětóre.

Presidiul anunță câteva credențiomale întrate ulterior la presidiu. Se transpun comisiunii verificătóre.

Urméză referadele secțiunilor verificătóre, pe basa cărora se enunță verificați: din archidiecesă 28 deputați (2 nu și-au presentat credințiomalele), din diecesa Aradului 28 (contra alegerii deputatului V. Mangra s'au înaintat douě proteste, ear' alesul anunță că și-a perdut credințiomalul), din diecesa Caransebeșului 23 (din 2 cercuri actele nu sunt în regulă, din 4 aleșii nu și au presentat credințiomalele, la o alegere protest). Resultatul: 79 verificați; alegerile protestate și cele cu acte dificultate se transpun comisiunii verificătóre.

Urméză constituirea definitivă a biroului și alegerea membrilor în comisiuni, alegêndu-se în comisiunea de candidare domnii Dr. Ioan cav. de Pușcariu, Filaret Musta, Partenie Cosma, N. Zigre și Dr. N. Oncu. După consultare îndelungată, pe durata căreia ședința era suspinsă, prin raportorul ei P. Cosma propune și congresul declară de aleși în:

Birou: N. Ivan, Dr. Tr. Puticiu, Ioan Pinciu, protopr., ear' dintre mireni Virgil Onițiu, Dr. N. Vecerdea, Dr. Nestor Oprean, I. Rusu Șireanul, Dr. Petru Cornean și Dr. Atanasiu Brădean.

Comisiunea verificătóre: George Popovici, Ión de Preda și Ilie Trăilă.

Comisiunea organisătóre: Dr. Il. Pușcariu, Augustin Hamsea, Filaret Musta, P. Cosma, I. cav. de Pușcariu, Vincențiu Babeș, Dr. N. Oncu, Dr. Al. Mocsonyi și Teodor cav. de Seracin.

Comisiunea bisericéscă: I. Papiu, V. Mangra, Filip Adam, Dr. L. de Lemény, I. de Preda, Dr. E. Mocsonyi, Dr. I. Gall. P. Corcan și Dr. A. Novac.

Comisiunea școlară: V. Voina, I. Ignatie Pap, Dr. G. Popovici, M. Cirlea, Dr. D. P. Barcianu, R. Ciorogariu, N. Zigre, Patr. Drăgălina și I. Budințan.

Comisiunea financiară: V. Damian, Dr. I. Trailescu, Mih. Popovici, Sim. Damian, Dr. I. Mihu, M. Velici, P. Rotariu, Tr. Barzu și Ilie Curescu.

Comisiunea petiționară: N. Cristea, V. Beleș, Seb. Olariu, Dr. I. Farcaș, Dr. V. de Preda, I. Papp, G. Fejer, P. Tisu și Alexiu Oniț.

Comisiunea fundațiunei Gozsdu: Iuliu Dan, V. Hamsea, A. Ghidiu, I. Lengeru, L. Simonescu, P. Truția, Zeno Mocsonyi, I. Budințan și Ilie Trălă.

Presidiul anunță, că și-au presentat credențiomalele deputații Dr. I. Șenchea și Dr. I. Metianu; — se transpun comisiunii verificătóre. Au întrat câteva petițiuni (întrě cari și în causa alegerii de protopresbiter în Belinț), — se transpun comisiunilor respective. Se dau concedii deputaților: Dr. G. Cosma (4 zile), Paul Papp, P. Pipoș, Dr. I. Popovici (pe întrégă sesiunea, (Dr. I. Sêrb fiind neverificat încă, cererea lui se transpune comisiunii verificătóre).

V. Almășan își presintă credențiomalul, — se transpune comisiunii verificătóre.

N. Zigre renunță la mandatul din cercul Beliu, optând pentru cel din cercul Oradea-Peșteș.

Cu acestea eshauriindu-se agendele ședinței, presidiul o închide (la $11^3/_4$ óre), anunțând proxima pe Marți la 10 ore.

Conferențele învěțătoresci.

— *Convocare.* —

In conformitate cu cercularul Preaveneratului Consistoriu archidiecesan din Sibiiu, dto 13 Septembre v. 1900, Nr. 8448 Școl., am onorul a convoca p. t. învěțători dela școlele nóstre confesionale ortodoxe-române din cercul Sibiiului (compus din protopopiatele: Sibiiu, Seliște și Avrig), la *conferența învěțătorésca*, ce se va țińé în sensul acelui ordin *în 21, 22, eventual și 23 Octobre v. 1900*, în seminariul „Andreian“ din Sibiiu, pelângă următórea

Pogramă:

1) Sâmbătă în 21 Octobre v. (3 Nov. n.) a. c. diminéța la 9 óre: oficiu divin împreunat cu invocarea Duchului Sfânt, în biserica din Sibiiu-cetate.

2. După oficiul divin deschiderea conferenței prin comisariul consistorial.

3. Apelul nominal.

4. Constituirea biroului conferenței.

5. Presentarea elaboratelor menite a-se desbate în ședințele conferenței, conform însărcinării primite din conferența precedentă, și anume:

a) Cestiunea examenelor publice dela finea anului școlar, de dl Aleman Galea, învěțător în Rěșinari.

b) Pronumele personal din limba maternă, cu specială considerare la aplicarea formelor scurtate, prelegere practică, de dl Ioan Banciu, înv. în Viștea superióră.

c) Condițiile higienice pentru susținerea sănětății elevilor, prelegere practică (eventual pe basa unei piese de cetire), de dl Ieronim Mărdan, inv. în Gura-Rîului.

d) Raportul comisiei permanente (dnii: D. Lăpădat, dir. școl., D. Mosora și I. Crișan, înv. în Seliște), cu privire la lucrările, respective temele, ce vor fi a se distribui din sesiunea a. c., spre lucrare pentru conferența proximă din 1901.

Sibiiu, 1 Octobre v. 1900.

Dr. V. Bologa
comisariu consistorial.

Corespondenţă.

Ponor, 24 Septembre v.

— *Sfinţire de biserică.* —

In văile încântătóre ale munţilor bogaţi în aur, argint şi sare ai Transilvaniei, multe şi frumóse comune româneşti sunt. Numeróse din ele sunt însĕ împrĕştiate, resfirate, cu stânci şi căi prăpăstióse, unde călătoriul numai cu anevoie póte străbate, unde scrutătoriului naturii i-se ofere privelişte romantică şi admirabilă.

Una din aceste comune este şi comuna bisericéscă *Valea-Uzei*, aflătóre în o vale adâncă a munţilor regenţi ai jurului Pléşa, Tarcău şi Dosul-Blidariului.

Ascunse prin văile munţilor nostri, acestor comune rar li-se dă ocasiune de serbări mai momentuóse, cari sĕ aducă variaţie în viaţa lor preocupată numai de greul traiului şi al birurilor multe.

Intrĕ ocasiunile acestea, pentru credincioşii bisericei nóstre cele mai solemne şi mai însufleţitóre sunt cele în cari li-se dă sĕ-şi vadă resultatul ostenelelor şi jertfelor lor aduse întru mărirea casei Domnului. O asemenea ocasiune de însufleţire şi mângăere sufletéscă avú zilele trecute şi comuna nóstră bisericéscă *Valea-Uzei*.

Deşi compusă din un popor mic la numĕr, dar tare în credinţă, la îndemnul şi stăruinţa parochului *Vasilie Tecşa* s'a pus pe lucru şi cu ajutorul lui D-zeu au adunat o sumuliţă de bani cu cari s'a renovat biserica radical, care datând din timpuri străvechi era întunecósă şi slăbită de vitregitatea timpurilor, în cât ameninţa cu prăbuşire. Terminate lucrările renovării, noua biserică a fost sfinţită Duminecă în 17/30 Septembre prin admin. prot. *Florian Rusan*, asistat de preoţii: George Muncuş din Cricău, Alexiu Neagoe din Tibru, George Albu din Geogiul de sus, Basiliu Barb din Rîpa-Rîmeţului, Vasiliu Maxa din Gârbova-de-sus, Iosif Neagoe din Rîmeţ-sat; Ioan Pop din Brădesci, Laurenţiu Ciorbea din Sălciva de jos (tractul Lupşei) şi Vasiliu Tecşa (parochul local). Ritul nostru oriental împunător, cântările liturgice frumos şi fărmecător cântate de învĕţătoriul V. Ciora din Geoagiul de sus şi mai mulţi cantori, apoi vocile frumos variante, sonore şi clare ale preoţilor celebranţi au înălţat şi umplut de mângăere inimile numĕroşilor ascultători din loc şi vecinătate. Intrĕ cei presenţi remarc pe not. cerc. Vasiliu Ioan, primariul Victor Ciorbea din Ponor, dnele preotese Pop (Brădeşti), Repede şi Barb, (Geógiu), Ciorbea (Sălciva) etc.

La sfêrşitul liturgiei adm. prot. a ţinut poporului o predică ocasională mult pătrunzĕtóre.

La prânzul comun primul toast l'a ridicat adm. prot. pentru Preademnul nostru archiepiscop şi Metropolit *Ioan Metian*, al II-lea părintele Tecşa pentru şeful tractual, al III-lea Părintel Muncuş pentru redeşteptătoriul acestui tract, fost protopop iar acum asesor consistorial Nic. Ivan şi pentru gremiul consistorial, părintele L. Ciorbea pentru popor, pentru învĕţători, şi pentru antistia comunală, şi Părintele Albu pentru femeia română ş. a. ş. a. Mai observ că de la onoraţiorii presenţi s'a făcut în favorul bisericei o mică colectă care a dat frumosul resultat de 47 cor. 60 fil. la care în special Dl notar Vasilie a contribuit cu 10 iar primariul Ciorbea cu 8 cor. Incheiu acest raport, gratulând parochului Tecşa, epitropului Boc şi credincioşilor din Valea-Uzei cari au lucrat întru ajungerea scopului, şi dorind ca şi alte comune sĕ imiteze şi sĕ sĕvêrşască asemenea fapte neperitóre şi lucruri frumóse. (*C.*)

NOUTĂŢI

Personal. Preasânţia Sa episcopul Caransebeşului, dl *Nicolae Popea* a sosit la Sibiiu cu trenul de aséră pentru a lua parte la şedinţele congresului.

*

Parastas pentru metropolitul Miron. Mâne la 9 ore se va celebra în biserica parochială din Sibiiu-Cetate parastas pentru rĕposatul archiepiscop şi metropolit *Miron Romanul.*

*

Secţiunile literare. Alaltăeri secţiunile literare ale Asociaţiunii, alese în adunarea generală dela Băile-Herculane, şi-au ţinut în biroul Asociaţiunii şedinţa de constituire sub presidenţa dlui canonic *I. M. Moldovan.* După primirea abdicării membrilor Dr. Barcianu, D. Comşa şi Dr. Maior, se procede la constituire alegêndu-se: în secţiunea literară: preşedinte Dr. Marienescu, vicepreşedinte Ios. Vulcan, referent Dr. Blaga. Sediul secţiunii Braşov. In secţ. istorică: preş. V. Babeş, vicepres. Şuluţiu, referent Vas. Goldiş. Sediul Sibiiu. In secţiunea ştientifică: Preş. Porcius, vicepreş. Dr. Vuia, referent Vlaicu. Sediul Rodna-veche. In secţiunea şcolară: Preş. Dr. Hossu, vicepreş. Pletosu, referent Dr. I. Stroia. Sediul Blaj. In secţiunea economică: Preş. P. Cosma, referent Dr. Mihu. (Postul de vicepresident a rĕmas vacant). Sediul Sibiiu.

Se primeşte următórea propunere a dlui Oniţiu:

„Secţiunea literară sĕ fie însărcinată cu presentarea unui proiect despre modalităţile de editare a organului „Asociaţiunii“ şi proiectul sĕ se presente în proxima şedinţă plenară a secţiunilor; ear' până atunci organul „Asociaţiunii“ sĕ continue a apăré în forma sa actuală“

In fine se însărcinéză prim-secretarul „Asociaţiunii“ Dr. Cornel Diaconovich sĕ presinte un regulament pentru desbaterile interne ale şedinţelor plenare.

*

Petrecerea fetelor. Cum anunţaserăm în unul din numerii anteriori, *poimâne* (18 Octobre n.) se va arangia o petrecere împreunată cu basar, în favorul *Casei Naţionale* a Asociaţiunii. Arangieri ai petrecerii vor fi domnişórele sibiiene, cari a seară au ţinut în acest scop o mare adunare la Asociaţiune. Petrecerea promite a fi una dintre cele mai interesante şi — a bună seamă — fórte bine cercetată. Detaiuri asupra hotăririlor luate nu prea ştim. póte din motivul, că domnişórele arangieri voiesc sĕ pregătiască óspeţilor suprinderi plăcute.

*

Loteria „Casei Naţionale“. (Museul naţional al Românilor din Transilvania) 1 câştig principal în valóre de Coróne 10,000, 1 câştig principal în valóre de coróne 3,000, 3 câştiguri principale în valóre de câte coróne 1000, etc. etc. la olaltă 219 câştiguri în valóre totală de *25,000 coróne.* Tragerea la sorţi se va face irevocabil la *20 Octobre 1900 st. n.* 1 Bilet de loterie 1 corónă. Bilete de loterie se pot comanda cu mandat postal la Biroul Asociaţiunei în Sibiiu (Nagyszeben) str. morii Nr. 8.

Pentru România: Deposit general la C. Şteriu & Cie, Bucuresci, str. Lipscani 19.

*

† Dr Constantin Groza. Subscrişii cu inima plină de durere anunţă in numele lor şi al numeróselor rudenii încetarea din viéţă a iubitului lor soţ, tată, fiu, frate şi cumnat *Dr. Constantin Groza* medic cerc. în Gurahonţ, întêmplată după scurte suferinţe la 28. Sept. (11. Oct.) a. c. óra 5 d. a. în etate de 41 ani şi 14 ai fericitei sale căsătorii. Scumpele rĕmăşiţe ale defunctului se vor petrece la odihna eternă în cimiteriul gr. or. rom. din Gurahonţ Duminecă la 1/14. Oct. a. c. óra 1. d. a. Gurahonţ, la 13. Oct. 1900. Fiĕ-i ţĕrina uşóră şi memoria eternă. Ved. Melanie Groza n. Poynar, ca soţie, Mariţi şi Joniţa, ca fii. Ioan Groza, sen. protopop ca tată. Dr. Ión Groza, jun. assesor referinte cons., Vasile Groza, funcţionar la „C. F. R.“, ca fraţi. Octavia Groza m. Venter, Anna Groza m. Lazar, ca surori, Dr. Dionisiu Poynar, jude de tablă reg., Dr Nicolau Poynar, advocat. Dr. Ioan Poynar, jude regiu, Ved. Anna Poynar, Marie Poynar m. Zigre, Ella ved. Rezei, Niculau Zigre, adv., Ales. Filip, notar cerc, Gavril Venter, notar cerc. Cornel Lazar, preot ca cumnaţi şi cumnate.

*

Operarea tuberculosei. „*Tribuna*“ din Roma raportéză, că în Madrid profesorul universitar *Mallo* împreună cu mai mulţi medici a făcut zilele trecute una dintre cele mai dificile operaţiuni, care dacă va avé resultat favorabil, va face epocă în terapia tuberculosei. Anume soţia contre-admiralului Terry fiind atacată în mare grad de tuberculosă pulmonară, profesorul Mallo a cercat cel mai temerar mijloc de curare: a deschis bolnavei coşul peptului şi pleura şi a aflat în partea inferióră a plumânei din stânga modêlcele tuberculotice; pe acestea împreună cu cavernele le-a *cauterisat*, a întrodus în partea bolnavă tuburi (drain) prin cari sĕ se scurgă puroii, apoi a cusut peptul eară. La câteva zile după acésta genială operaţie femeia a început sĕ se simtă mai bine şi medicii au speranţă, că se va vindeca de tot.

*

Concertul sodalilor. Trei momente sĕrbătoresci avù alaltăeri societatea sibiiană română: Deschiderea congresului naţional-bisericesc, întrunirea comisiunilor literare ale Asociaţiunii în şedinţă plenară constituantă şi concertul împreunat cu representaţie teatrală al reuniunii sodalilor români din Sibiiu. Dedaţi a vedea acésta harnică reuniune tinzênd necontenit spre tot ce e bun şi frumos, nu ne-am înşelat în aşteptările nóstre nici în ceea-ce privesce prestaţiunile ei de alaltăséră. Toţi şi tóte s'au achitat conscienţios de rolurile avute, şi dacă unele partii póte prea dificile pentru cunoscinţele musicale ale membrelor corului, au lăsat ceva de dorit în interpretarea lor, nu trebue sĕ perdem din vedere, că aveam sĕ ascultăm prestaţiunile unor fetiţe de ţerani şi meseriaşi, a căror chiemare nu e arta, ci lucrul greu al vieţii de tóte zilele. Tocmai din acest motiv, chiar şi atâta cât au prestat e prea destul de la ele, mai luând în considerare că multe erau noviţe în cor. Incident norocos presenţa deputaţilor congresuali, petrecerea a fost cercetată de fórte numĕros public din clasa inteligentă, alăturea cu clasa ţeranilor şi industriaşilor, asemenea representantă în numĕr frumos, — frumos chiar şi din punct de vedere estetic. Venitul curat al concertului, cum suntem informaţi, e aprópe 120 coróne.

*

Reuniune de înmormêntare în Căstău. Conform ştirei date în unul din numerii anteriori, în 7 Octobre s'a ţinut adunarea constituantă a reuniunii de înmormêntare din *Căstău.* După serviciul divin, la sfêrşitul căruia preotul I. Moţa din Orăştie a ţinut poporenilor o predică despre folosul însoţirilor, adunarea a votat statutele, în cari se prevĕd taxe de membri à 2 cor. şi taxe de ajutorare la fie-care cas de mórte câte 60 fileri. In preocupaţiunile pentru ajutorarea reciprocă, membrii nouei reuniuni nu şi-au uitat nici de spriginirea bisericei şi şcólei, ci au susceput în statute un paragraf de cuprinsul, că membrii cedéză fie-care câte 10 cor. din partea ce li-se cuvine, pentru-ca din aceste sume sĕ se înfiinţeze un fond în scopuri bisericesci şi şcolare. In direcţiune au fost aleşi: preotul Nicolae Andreiu director, notariul Vasilie Simtion secretariu, înv. George Daniil cassariu, ear' membri în comitet: preotul Ilie Popovici din Sibişel, preotul Ión Daniil din Căstău, primariul Nicolae Dănilescu, Samuil Popovici, Petru Dănilesc, Nicolau Andrei lui Sîvu, Adam Moise, Nicolau Stanc, Ioan Morariu, Ioan Bădiuţ, Toma Bădiuţ şi Ioan Opra.

*

Vindecarea malariei. Guvernul mexican pusese premiu 100.000 dolari pentru aflarea medicinei în contra frigurilor galbine (malaria). Acest premiu l'a câştigat zilele acestea medicul italian Dr. Augusto *Bellinzaghi*, căruia — după cum vesteşte ediţia parisiană a ziarului „New-York Herald“ — i-a succes sĕ afle modul vindecării acestui morb: injecţiuni de limfă sub pielea bolnavului. Primele esperimente cu acéstă limfă le-a făcut Bellinzaghi asupra unui anume Hilpatick; după prima injecţiune a încetat scursura, ear' după patru injecţiuni bolnavul s'a vindecat de tot. Acelaşi resultat favorabil l'au avut şi esperimentele făcute asupra altor pacienţi, afară de un cas, în care morbul ajunsese deja în stadiu prea înaintat.

*

Un mare mecenat. Contele Ioan *Pálffy* a făcut zilele acestea o fundaţiune de *trei milióne de coróne*, din care guvernul sĕ împartă stipendii de câte 1000 cor. şi 700 cor. şcolarilor magiari. Anume a cedat în acest scop moşiile sale din Alsódiot, Ottovölgy Cseszte, Pila şi Dubova (5758 jug. cat. pădure) domeniul din comitatul Pojon în estensiune de 734 jug. cat. agri, şi cu cele 3/8 ce-i compet din domeniul Vöröskövàr. Venitul acestora e cel puţin 2,743.000 cor.

*

Procesul prinţului. La timpul seu făcuse mare svon secuestrul pus pe corabia „Stella polare“ pe care prinţul de Abruzzo şi duce de Savoya, Amadeu avea sĕ călĕtoriască la Polul nordic. Inainte de plecare prinţul întrase în têrg cu societatea de asigurare „Norwich Union Life Assecurance Society“, la care voia sĕ asigure întreg personalul espediţiei. Neconvenindu-i însĕ condiţiunile, a repăşit de la têrg, pentru ce societatea pretindea despăgubire 12.000 de marce şi în Cristiania a pus secuestru pe „Stella Polare“, aşa că prinţul a trebuit sĕ plătiască despăgubirea. Totodată însĕ a intentat societăţii proces. Sĕptĕmâna trecută s'a pertractat acest proces la tribunalul din Cristiania. Societatea a fost osândită nu numai la restituirea despăgubirii şi la 4000 de marce spese de proces, ci şi la o considerabilă pedépsă în bani, pentru ruşinea ce a causat'o prinţului prin secuestrarea corăbiei.

*

Teatru ars. Intr'un suburbiu al oraşului Petersburg a ars sĕptămâna trecută teatrul „Orzechi“ până în temelii. Clădirea era de lemn şi astfel nu s'a putut mântuí nimic din ea. Paguba trece preste 80.000 de ruble.

*

Biciclele Şahului. M. Sa persană Muzaffer-ed-Din în turneul seu prin Europa a cumpĕrat mulţime de lucruri spre a duce acasă ómenilor şi celor 42 femei ale sale. Numai 1500 lăzi mari i-a trebuit, ca sĕ-şi pacheteze marfa. Intrĕ altele a cumpĕrat şi *106 bicicle.*

*

Prinţ anarchist. Poliţia din Paris a căpĕtat îndrumare sĕ erueze ubicaţia prinţului Alexandru *Tedorow-Ukrainzow*, scriitor anarchist. Pentru agitaţiuni anarchiste prinţul fusese espulsat din Paris, dar' se crede că s'a reîntors acolo pe ascuns.

*

Un mare defraudant. Din Petersburg se vesteşce, că consiieriul Dimitrij Dimitriew a fost osândit zilele acestea la perderea tuturor drepturilor şi exil în Siberia. Dimitriew defraudase 180.000 de ruble, cu cari plecase 'n lume, dar a fost prins în Budapesta.

*

Benvenuto Cellini. Oraşul *Firenza* se pregătesce de mari serbări pentru luna viitóre. In 2 Novembre se împlinesc adecă 400 ani de la nascerea marelui sculptor şi aurar *Benvenuto Cellini.* Intru amintirea acesteia oraşul Firenza va arangia serbări mari, cu care ocasiune se va desvĕli o tablă comemorativă artistic lucrată şi pusă în „capela pictorilor“, unde e înmormântat Benvenuto. Asemenea şi pe casa unde Benvenuto a turnat pe „Perseus“ se va pune cu acéstă ocasiune o tablă comemorativă, ear' pentru participanţii la serbări se vor bate medalii comemorative.

Cărţi şi reviste

Au apărut:

„*Revista Economică*“, organ pentru societăţi financiare şi comerciale, redactată în *Sibiiu* sub direcţia dlui *Dr. C. Diaconovich.* Nr. 10 dto 10 Octobre, avênd articoli: „Darea de circulaţiune a efectelor“, „Manipularea efectelor“, „Creditori şi reserve din punct de vedere al technicei bilanţului“, „Teoria asigurărilor asupra vieţii“, diferite ştiri şi comunicate economice, comerciale, financiare, judiciare, lista tragerilor la sorţi, bursa de efecte din Viena şi Bucureşti, şi bursa de mărfuri din Budapesta.

Abonamentul 10 cor. pe an.

*

Spitalul, revistă medicală, redactată în Bucureşti de mai mulţi medici, Nr 17 dto 15 Septembre v., avênd tractate despre „salicilatul de metil întrebuinţat la interior în dose mari, contra reumatismului articular“, de Dr. Cosma, „Sydronul lui Rajnaud“ de Dr. C. Vasiliu, „Guşă inflamată (strunită) chistică şi supurată, resecţiune şi vindecare“ de Dr. D. Galian, şi comunicate şi rapórte despre congrese de medicină. — „*Spitalul*“ apare de douĕ-ori pe lună şi costă 15 lei pe an. Red. şi adm. în palatul băilor eforiei.

Nr. 567/900 [201] 2—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor de învěţători din comunele mai jos înşirate se escrie nou concurs cu terminul până în 15/28 Octobre a. c.

1. Pentru postul învěţătoresc din Mogoş-Mămăligani cu salariu de 600 cor., cuartir, grădină şi lemne.

2. Pentru postul învěţătoresc din Şasa cu salariu de 600 cor., cuartir, grădină şi lemne.

Doritorii de a ocupa unul din acestea posturi au sě-şi aştérnă cererile concursuale instruite cu documentele recerute de normele din vigóre la subsemnatul oficiu până la terminul indicat.

Ofenbaia, în 22 Septembre, 1900.

Oficiul protopresbiteral român gr. oriental.

Ioan Danciu
protopresbiter.

Nr. 254/1900. [202] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de capelan în comuna bisericéscă gr. or. de clasa a III-a Neagra de jos din protopresbiteratul Câmpenilor se publică concurs, la decisul comitetului parochial, cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt jumětate din venitele parochiale.

Doritorii de a ocupa acest post sě trimită cererile lor concursuale cu documentele necesare în terminul deschis la oficiul protopresbiteral gr. or. din Câmpeni.

Câmpeni, 30 August, 1900.

Romul Furdui
protopop.

Nr. 710/1900 [199] 2—3

Concurs

Infiinţându-se al treilea post de învěţătoriu la şcóla confesională gr. or. română din *Sebeşul-inferior*, protopresbiteratul Avrigului, pentru întregirea acestui post prin acésta se escrie concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

a) salariul anual de 600 cor. şi anume 460 cor. din ajutoriul dela stat, eară 140 cor. din cassa bisericei;

b) relut de cuartir şi lemnele necesare pentru foc.

Doritorii de a ocupa acest post sě-'şi subştérnă cererile concursuale instruite conform legilor în vigóre la oficiul protopresbiteral gr. or. al Avrigului (posta Avrig, Felek, Szebenvármegye) până la terminul susindicat.

Avrig, 12 Septembre, 1900.

In conţelegere cu comitetul parochial. — Oficiul protopresbiteral gr. or. al Avrigului.

Ioan Cândea
protopop.

---

[190] 3—3

Concurs repeţit

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia de cl. III Mihăeşti, cu filia Făgeţěl, tractul Dobra, se escrie concurs nou cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Tel Rom.“

Venitele împreunate cu acest post dau suma de 680 cor.

Informaţiuni mai detailate se pot lua dela comitetul parochial.

Reflectanţii la acest post au a'şi aşterne cererile instruite conform legei în timpul prescris subsemnatului oficiu.

In conţelegere cu comitetul parochial. — Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Dobra.

Dobra, 28 Iuniu 1900.

Iosif Morariu
protopresb.

Nr. 528—900 Nr. [197] 1—3

Concurs.

Pentru întregirea parochiei de clasa III Ponor, protopresbiteratul Lupşei, se escrie concurs cu terminul de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch sunt celea fasionate în tabela B. pentru întregirea venidelor dela stat şi lemnele trebuincióse te foc.

Doritorii de a reflecta la acest post, sě aştérnă suplicele concursuale instruite în sensul regulamentului pentru parochii şi a stat. org. la subsemnatului oficiu în terminul deschis.

Dela concurenţi se recere ca înainte de alegere în vre-o Duminecă ori sěrbătóre sě se presenteze pentru a'şi dovedi desteritatea recerută în chemarea lor şi a face cunoscinţă cu poporul şi cu referinţele locali.

Oficiul protepresbiteral al tract. Lupşei în conţelegere cu comitetul parochial.

Ofenbaia, în 26 August 1900.

Ioan Danciu
protopresbiter.

]191] 3—3

Publicare de licitaţiune.

Comuna bisericéscă Căpâlna, în protopresbiteratul Sebeşului, dă în întreprindere **reedificarea bisericii sale** pe calea licitaţiunei publice minuende verbale, ce se va ţinea la *22 Octobre c. vechiu (4 Nov. c. nou) a. c. la 2 óre d. a. în şcóla din Căpâlna.*

Preţul de strigare este 6732 cor. 86 fil. Licitanţii au a depune vadiu de 10%.

Planul, preliminariul de spese, şi condiţiunile de licitare se pot vedea la oficiul parochial din Căpâlna.

Căpâlna, 18 Septembre, 1900,

Comitetul parochial:

V. Dobre pres.	*P. Stancu* notar

Vidi:

S. Medean
ppresbiter.

Nr. 793—1900 [195] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia de clasa a III-a Alţina din protopresbiteratul Agnitei se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în cólele pentru întregirea salariului dela stat.

Doritorii de a ocupa acest post, au sě-'şi aştérnă cererile instruite conform normelor în vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral pănă la terminul indicat.

Nocrichiu, (Ujegyház) în 22 August 1900.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Agnita în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

N. Moldovan,
adm. prot.

---

ad Nr. pp. 796--900 Nr. [196] 2—3

Concurs

Pentru întregirea postului de paroch în comuna Feneşel cu prediul Plopi, care e parochie de clasa a III-a, prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post, dau un venit sigur anual de 341 cor. 20 fil. după detragerea speselor pentru ţinerea de cai, şi acelora arătate în tabela pentru întregirea dotaţiunei dela stat.

Doritorii de a ocupa acest post, au a-şi aşterne suplicele de concurs subscrisului până la terminul sus indicat, fiind instruite în sensul normelor în vigóre, şi a se presenta în vre-o Duminecă sau sěrbătóre la sta biserică, ca sě fie cunoscuţi din partea poporului.

Oficiul protopresbiteral rom. gr. or. al Clujului.

Cluj, 2/15 Septembre 1900.

Tuliu Roşescu
protopresbiter.

Nr 343/900 [200] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de paroch în Dobolii de jos, protopresbiteratul Treiscaunelor, la ordinul Preaveneratului Consistoriu Archidiecesan dto 1 August a. c. Nr. 6455 B. se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare.

Informaţiuni mai de aprópe se pot căpăta dela comitetul parochial séu dela oficiul protopresbiteral.

Suplicele întrate în termin deschis şi instruate conform normelor din vigóre sunt a se adresa oficiului protopresbiteral jos însemnat, ear reflectanţii sě se presente în vre-o Duminecă séu sěrbětóre poporului în biserică.

Breţcu, 23 Septembre 1900.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Treiscaunelor, în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Dimitrie Coltofeanu
protop.

---

ad. Nr. 343 prot. [192] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de **protopresbiter al tractului Sělişte** se publică concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în ziariul „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Venitul din parochia centrală.

2. Dotaţiunea protopresbiterală, anume: 600 coróne din cassele parochiale, ear 400 cor. din fondul general administrativ.

3. Relut de cuartir, anume: 200 coróne din fondul protopresbiteral, ear 200 cor. din fondul cultural al bisericei gr.-or. din Sělişte.

4. Taxele legale pentru visitaţiun şi alte funcţiuni din protopresbiterat

5. Folosinţa grădinei protopresbiterale.

Doritorii, cari reflectéză la acest post, au sě-'şi instruéscă şi înainteze cererile lor conform legilor aflătóre în vigóre dea dreptul la Preaveneratul consistoriu archidiecesan.

Din şedinţa comitetului protopresbiteral al tractului Sělişte, ţinută îu 31 Iulie 1900.

Petru Iuga adm. prot. ca preş.	**Ioan Bratu** notar.

In variaţiunile temperaturei

cari obvin la finea crucii sau când sistemul e debil în urma unei bóle precedente sau în urma delicatei constituţii fisice, este de lipsă o mare îngrijire. Bólele de pept se manifestéză în cea mai mare parte în acésta stare. Pentru a evita bólele grele va fi de lipsă a recurge iute la folosirea **Poţiunei antiseptice** a Dr.-ului **Giuseppe Bandiera**, care se vinde în Palermo la farmacia naţională, strada Tornieri Nr. 65. Preţul fiecărui flacon, cu instrucţiune, Lire 4 plus porto postal.

[127] 12

◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆

1 Corónă **1 Corónă**

un Los

al loteriei de efecte, aranjată de Asociaţiunea pentru literatura română şi cultura poporului român pentru scopurile unui **Museu istoric şi etnografic** şi ale unei **Biblioteci publice**

Câştigul principal în valóre de
10,000 coróne.

Sortarea se va face la 20 Octobre a. c.

Spre vênzare la

Librăria tipografiei archidiecesane
Sibiiu.

◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆

Farmacia lui F. I. R. Hotter la sf. Iosif, Wien, XII/2 Schönbrunnerstrasse 182.

Absorbinalul lui Hotter.

1/1 Flacon fl. 6. —, 1/2 Flacon fl. 3.50. delătură tóte umflăturile şi depunerile de grăsimi fără sě vateme părului. Intăreşte nervii atacaţi şi slăbiţi, delătură şi distruge tóte nodurile în muschi, şi serveşte şi ca scut în contra aprinderilor; cu deosebire e probat la umflăturile produse din causa fearelor, apoi în contra ariciturei umflărei copitei, genunchilor umflaţi, mai departe în contra umflăturilor (noduri) de vine, în contra umflăturei picioarelor la glesne şi la încheietura degetelor cu un cuvênt în contra tuturor umflăturilor ori unde s'ar ivi.

Praful nutritor alui Hotter,
pentru cai şi vite cornute
1 Pachet cu 80 cr.

Un adaus escelent la nutremânt, pentru a ţinea vitele sănătoase şi cu putere este de a sě folosi la tóte suferinţele de rărunchi de ficat şi de nervi.

Preparate pêntru veterinari, cele mai bune ale timpului mai nou, cari după atestate numěróse nu au fost ajunse de alte mijloace de natura aceasta.

Sě sě ceară numai preparate de ale lui Hotter şi sě nu se priméscă altele. Deposit în farmacii şi Droguerii.

Deposit principal la Dr. Emil Budai farmacia oraşului Budapesta (Stadthausplatz) la Dr. Leo Egger & J. Egger Farmacia Palatinului VI Váczi körút 17 şi la farmacia Iosif Török Bpesta VI Kiraly utcza 12.

Alifia lui Hotter pentru delăturarea crescăturilor de oase.

1/1 Cutie cu fl. 2. 1/2 Cutie cu fl. 1.20. delătură crescăturile de oase şi depunerile osoase chiar şi după 4—6 séptămâni. (boală învechită).

Fluidul lui Hotter „Training“
1 Sticlă cu fl. 1.20.

Conservează nervii şi muschii până la bătrâneţe înaintată totdeuna puternici şi vioi, pune în stare pe animal sě prestee cele mai mari strapaţii şi fugi, sě înţelege după frecare cu fluidnl „Training“.

Sě mai foloseşte cu succes uimitor la tóte urmările cari obvin din opintiri prea mari, ologie, reumatism, şi înţepenire.

Praful de porci a lui Hotter.
Nr. I şi II
1 kg. . . . fl. 1.20.

Cel mai buu mijloc pentru a produce pofta de mâncare şi cu acésta prosperarea porcilor, fórte acomodat în contra orbalţului (brâncă); Nr. II este de a sě întrebuinţa la urdinare.

Mijloc în contra Colicei alui Hotter.
1 Sticlă fl. 1.50.

Contra la tot feliul de colică şi contra oprirei udului la cai precum şi contra umflăturilor la vite cornute. [54] 49—104

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 111 Sibiiu, Joi 5/18 Octobre 1900. **Anul XLVIII**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **streinătate** pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articolii nepublicați nu se înapoiază

INSERȚIUNILE
Pentru odată 14 fil., — de dóuĕ ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rĕndul cu litere garmond.

Semne îngrijitóre.

Urzitoriul legilor politice-bisericesci, contele Albin Csáky a ajuns din încrederea ministrului-president Coloman Széll și din grația preaînaltă a monarchului nostru la cea mai înaltă demnitate în statul ungar, la presidiul casei magnaților.

Denumirea acésta în cercurile bisericesci a fost și este privită cu mare neîncredere și de ce sĕ ascundem, nici noi nu suntem încântați de înălțarea acestui bărbat de stat magiar, care cât timp a stat la afacerile cultelor, față cu bisericile creștine a dovedit o atitudine cât se póte de provocătóre, ear' noi Românii ortodocsi nu putem înregistra nici un singur act de bunăvoință ce o ar fi manifestat față de biserica nóstră.

Insuși modul forțat prin care a fost înălțat contele Csáky la noua demnitate dovedesce, că încă nu au căzut din grație dușmanii declarați ai bisericilor creștine, ci din contră, se pare ca și cum i-am vedea remunerați, oferindu-li-se noue posiții onorifice și strălucite în viața de stat.

După acésta denumire n'ar avea sĕ ne surprindă nici reînvierea lui Bánffy, nici o nouă eră *Wekerle—Szilágyi,* tot atâți corifei căzuți odinióră din înălțime, ca earăși sĕ-i vedem înhămați la carul vieții de stat.

Semnele aceste pentru noi nu sunt nici încuragiătóre nici încântătóre! Se pare, că anume ies la ivélă acele tipuri, cari și-au făcut de problemă nimicirea nóstră și națională și bisericéscă, dar mai ales cea bisericéscă.

Ne și înfiorăm când gândim, ce posiție frumósă avea clerul nostru și mai ales protopopii nostri în viața publică înainte de căsătoria civilă, și la ce rol umilit s'a redus întrégă reputația și vaza lor.

Și dacă mai resfoim și datele statistice și vedem, că credincioșii numĕroși ai bisericei nóstre se mulțumesc cu căsătoria civilă, fără sĕ céră binecuvêntarea bisericei, și dacă aflăm érăși că cei divortați la forurile civile nu mai cautǎ și deslegarea canonică, câștigam convingerea, că plăsmuitorii legilor bisericesci și-au ajuns ținta sĕ ne lovéscă drept în inimă și sĕ ne despartă poporul de biserică, de altar și de vechile instituțiuni, cari la noi erau cultivate cu atâta sânțenie.

In situația acésta durerósă e de sine înțeles, că clerul nostru nu ne mai póte mulțumí cu prestațiunile de pânăací. Se impune anume, ca slugitorii altarului sĕ fie *„cu crucea în frunte“* drept îndreptând cuvêntul adevĕrului.

De pe amvonul, până ací părăginit, are sĕ rĕsune glasul păstoriului înțelept, vocea părintelui iubitor, povețele doctorului sufletelor, chemat sĕ sădéscă cunoscințele scóse din esperiențele bogate și din studii îndelungate în popor.

Tinerii cei mai eminenți, dar eminenți în înțelesul strîns al cuvêntului, sĕ îmbrățoșeze cariera preoțéscă, aprópe unica, care oferă bună ocasiune de a vení în contact cu poporul și de a-l ridica din starea durerósă în care se găsesce.

Celelalte carieri mai mult sau mai puțin stau departe de inima și de sufletul poporului, și este imposibil, ca altcineva sĕ pótă penetra în tainele și în ascunsele inimilor ca preotul nostru.

Sunt multe mijlóce educative, multe ocasiuni binevenite, zi de zi póte sĕ dee directive și sĕ pregătéscă terenul spre o emancipare în cele culturale, în cele naționale și în cele economice, de sub influințele stricăcióse ale străinilor.

Nici un popor n'a avut sĕ sufere atâtea ispite, atâtea încercări de a-l trage pe sfóră ca poporul nostru.

Până acum retras la sate, străinii n'au putut sĕ-l strice și demoraliseze cum ar fi dorit.

Comunicația de azi înlesnitóre face posibil tuturor veneticilor sĕ străbată până în coliba lui, și în sanctuarul curat familiar aruncă vermele otrăvitor al indiferentismului față de ce are mai scump, față de biserică și șcólă, aceste redute menite pentru apărarea nóstră.

Cu șópte viclene, cu ademeniri, cu vorbe dulci, că n'au sĕ mai dee nimic pentru biserică, nimic pentru șcólă, nimic pentru preot, nimic pentru învĕțător, intră acești lupi în piele de miel în staulul nostru și încep a face stricăciuni, încep a întroduce destrăbălare și chiar ură față de șcólă și de cel ce e chemat sĕ dee și reverse lumină în tinerimea nóstră.

Ni se spun casuri concrete de către ómeni de tótă încrederea, cari ne pun pe gânduri și ne îngrozesc vĕzênd la câte vexațiuni și ispite este espus poporul din partea dușmanilor nostri seculari. Și dacă ispita se mai iesce și furișéză ici colea și în câte un chip al confraților nostri, cari au părăsit legea străbună și paradéză cu catolicismul la tótă buna ocasiune, avem idee clară despre situația grea în care se găsesce biserica și despre lupta ce trebue sĕ o purtăm, ca sĕ eșim biruitori.

Lupta ni-e impusă, noi nu o căutàm, dar nu ne putem da în lături când e vorba de apĕrarea celor mai sfinte așezĕminte ale nóstre: de limba și legea nóstră.

Parastas festiv.

— 17 Octobre.

Azi se împlinesc doi ani, de când metropolitul Miron Romanul a părăsit cele pămêntesci.

Congresul național-bisericesc, care tocmai acuma este întrunit în sesiune ordinară, a luat eri la inițiativa și propunerea Eminenției Sale archiepiscopului Ioan Mețianu conclusul, ca a dóua aniversare a morții metropolitului Miron sĕ o serbeze în mod demn de congres, și demn de activitatea rĕposatului metropolit.

Părăstasul s'a sĕvêrșit la biserica din Sibiiu-cetate prin însuși metropolitul actual, asistat de dignitarii nostri bisericești și de deputații congresuali.

Presenți au fost în biserică Preasânțiile lor episcopii nostri actuali, apoi deputații congresuali, profesorii și elevii seminariali și un public ales.

De doi ani rĕposatul metropolit odichnește în curtea bisericei din suburbiul Iosefin alăturea cu episcopul român prim după sĕvêrșirea unirei, alăturea cu fericitul Vasiliu Moga.

Nu peste mult o cruce comemorativă va indica locul, unde zac osemintele pămêntești ale rĕposatului metropolit Miron.

Chemat de provedința dumnezeéscă la cea mai înaltă demnitate în biserica nóstră, bunul Dumnezeu i-a dat sĕ conducă biserica timp de 24 de ani între împrejurări fórte grele.

Rĕposatului metropolit Miron i-a fost dat sĕ pună în practică, sĕ dee viéță operei celei mari a nemuritoriului Șaguna, statutului organic, constituționalismului în biserica nóstră.

Deja la intronisarea sa promite în fața bisericei celei vii că are: *„firma resoluțiune de a păstori biserica lui Christos în sensul evangeliei și al canónelor bisericesci, a face și a întreprinde tóte câte numai se pot împlini dela mărginitele sale facultăți spre binele archidiecesei și al întregei provincie metropolitane; ér deosebi: spre a desvolta instituțiunile nóstre bisericesci pe basa statutului nostru organic în sensul cel mai liberal ce-l permit instituțiunile cardinale ale bisericei ecumenice.*

Rĕposatul metropolit s'a și ținut de acéstă promisiune sĕrbătoréscă, de acest program din viéța sa, și despre spiritul liberal în care el a desvoltat statutul organic, despre spiritul liberal în care el a condus tóte corporațiunile legale din biserica nóstră, despre spiritul liberal, în care el a desvoltat instituțiunile nóstre bisericesci, vorbesc tóte actele publice din viéța nóstră, efectuite în cei 24 de ani sub conducerea rĕposatului metropolit.

Ce a intreprins el pentru binele archidiecesei și al întregei provincie metropolitane, vorbesc tot actele publice eșite din mânile lui.

Representațiunea la dietă și la Maiestatea Sa în anul 1879 când vorba a fost de întroducerea limbei magiare în șcólele elementare, representațiunea la guvern în 1883 și ținuta dînsului în casa magnaților, când vorba era de a se aduce legea pentru instrucțiunea din șcólele medii; representațiunile către guvern, în afacerea cu ajutorul de stat al bisericei nóstre; representațiunea către guvern când vorba era, ca biserica grecilor din Brașov sĕ se iee de sub iurisdicțiunea archidiecesei nóstre, și sĕ se dea episcopiei sêrbești din Buda; *cercularul din incidentul sèrbărilor milenarie*; ținuta lui în afacerea cu stindardul nostru național; tóte aceste acte sunt azi trecute în domeniul istoriei, și ele arată resoluțiunea și bărbăția, cu care reposatul a crezut sĕ apere interesele bisericei nóstre naționale.

Am trecut prin multe sbuciumări noi Românii ortodocși din metropolia nóstră în cei 24 ani de păstorire a fericitului metropolit Miron.

Doi ani au fost timp prea scurt, ca noi sĕ putem judeca activitatea acestui bun și blând archiereu „sine ira et studio“.

Timpul însĕ tóte le vindecă.

Va vení timpul, când vor înceta preocupațiunile, și atunci va fi generală în biserica nóstră caracteristica cei i-a dat'o cel mai profund cugetător bărbat din biserica nóstră.

Cuvêntarea din congresul electoral dela 1898 rĕmâne cel mai demn monument al rĕpos. metropolit Miron:

„Spirit superior, caracter nobil și desinteresat, fiu devotat cu tótă ființa sa națiunii și bisericei sale, credincios tronului și patriei, el a cârmuit, între împregiurări grele, aprópe un pătrar de secol biserica sa, cu multă înțelepciune, cu o scrupulósă iubire de dreptate, cu tótă blêndeța și abnegațiunea creștinéscă, ear' în apărarea intereselor mult periclitate ale bisericei el a dovedit totdeuna, și în momente critice, bărbăție, demnitate și tact. Astfel fericitul în Domnul și-a asigurat un loc neperitor în inimile nóstre, și él și-a asigurat un loc distins, binemeritat și în istoria bisericei.“

Dumnezeu sĕ-l odihnéscă în laturea celor drepți.

Scornituri tendențióse. In numĕrul dto 5/18 Octobre „Tribuna Poporului“ ocupându-se de afacerea suspendării protopresbiterului Traian Mețianu de la Zernești, în cât privește ingerința Inaltpreasânției Sale archiepiscopului în acéstă afacere debitéză cu neadevĕruri și 'i atribue un fel de dușmănie latentă față cu directorul „Albinei“. Relatând adecă faptul suspendării scrie următórele:

Adevĕrat, că unii se întrébă: cum vine tréba de în locul celui suspendat s'a numit administrator nu dl Dan, protopop onorar (frate de altfel cu protopopul Dan din Făgăraș), ci s'a numit dl preot Hamsea, din dinastia care a dat și eparchiei Aradului doi vlăstari?!... Sĕ fie óre o protecție la mijloc, ori *o nesocotire a d-lui Dan, pe care I. P. S. Sa, după-cum ni-se scrie din Sibiiu, îl bănuește că este prea devotat d-lui Cosma?“*

Ear' după acéstă tendențiósă intervertire a faptelor petrecute spune, că Inaltpreasfinția Sa are în cuget sĕ suspendeze și pe protopresbiterii T. *Roșescu* (Cluj) și I. *Dan* (Făgăraș).

Față cu cele cuprinse în acest articol de riportagiu al numitei foi suntem autorisați de la locul competent sĕ declarăm următórele:

Suspinderea preventivă a protopresbiterului dela Zernești s'a fost decretat prin consistoriu înainte de întroducerea Inaltpreasânției Sale în scaunul archiepiscopesc, prin urmare nu este adevĕrat, că Inaltpreasânția Sa l-ar fi suspendat. Din contră, atunci când s'a pertractat în consistor efectuirea suspensiunii Inaltpreasânția Sa a declarat, că *fiind înrudit cu protopresbiterul, nu participă la pertractare.* Nici nu a participat. Nu i-se póte atribui deci Inaltpreasânției Sale „nesocotire“ a dlui Dan la instituirea administratorului, fiind aceea decretată într'o ședință la care Inaltpreasânția Sa nu a participat.

Și mai neadevĕrat este, că s'ar fi vorbit în consistoriu, ori Inaltpreasfinția Sa ar avé în petto suspinderea cutăror protopresbiteri.

Cele comunicate de „Trib. Pop.“ în legătură cu faptul suspensiunii protopresbiterului din Zernești sunt deci pure scornituri, lansate cu anumită tendență rĕutăcіósă.

Cassarea legii de naționalități. Congregația de tómnă a comitatului Treiscaune în ședința de la 14 Octobre, în Sângiorgiu, a luat conclus, ca dieta sĕ fie rugată sĕ revisuéscă legea de naționalități din 1868 în direcția, ca limbii magiare sĕ i-se asigure dreptul esclusiv de limbă oficială la tóte autoritățile publice. Acest conclus se va trimite tuturor municipiilor cu recercarea, sĕ-'l spriginéscă făcênd şi ele representaţie la dietă în acest sens.

Sĕcuii din Treiscaune sunt barem sinceri; spun pe faţă, că nici pe hârtie nu recunosc drepturi naţionalităţilor.

Cartea prinţului. Alaltăeri a împlinit etatea de şepte ani prinţişorul României, de toţi iubitul Carol, căruia o delegaţie a Sfântului Sinod condusă de metropolitul-primat i-a predat drept suvenire de acéstă zi o carte de rugăciuni fórte artistic lucrată.

Comitele suprem Mihail Maurer al comitatului *Braşov*, fiind absolvat de la acest post, la cerere proprie, şi-a luat rĕmas bun dela funcţionarii comitatului Luni (15 Octobre).

Eară au „tradat“ patria! Congregaţia de alaltăeri a comitatului *Têrnava-mare* a aprobat conclusele representanţelor orăşeneşti din Sighişóra şi Mediaş, ca numele oficial al acestor oraşe sĕ fie *Schässburg* şi *Mediasch*, adecă cele germane.

Congresul.

Şedinţa III.

(Marţi, la 10 óre a. m.)

Present şi P. S. Sa episcopul Caransebeşului Nicolae *Popea*. Protocolul anterior se cetesce de notariul V. Oniţ, şi se antentică. Se presentéză credenţionalul deputatului Dr. Atanasiu *Brădean*. Se dă comisiunii verificătóre. Se dă concediu din cause sanitare deputaţilor Elie *Curescu*, Dr *Tămăşel* şi pretorelui *Roxin*, pe întrégă sesiunea. Se presentéză mai multe esibite, cari se predau comisiunii petiţionare.

Trecênd la ordinea zilei deputatul Parteniu *Cosma* face următórea interpelare:

1. Adevĕrat este, că cestiunea rentei anuale de 38,500 lei, ce o primia biserica S. Nicolae din Braşov dela statul român pentru susţinerea şcólelor conf. gr.-or. rom. de acolo drept desdaunare pentru bunurile şi emolumentele avute din vechime în România, s'a complanat pe cale diplomatică între guvernul nostru şi cel român astfel: că statul român a rescumpĕrat acea rentà, liberând pe numele bisericei S. Nicolae o rentă perpetuă unică de 962·500 lei, cu % de 4 plătibile în fiecare an la 15 Aprile?

2. Adevĕrat este, că din capitalul de 962·500 lei, s'a înfiinţat o fundaţiune al cărei venit anual de 38·500 lei minus spesele de manipulaţiune sĕ se întrebuinţeze esclusiv numai pentru susţinerea gimnas. superior şi a şcólei reale inferióre gr. or. din Braşov, al căror comproprietar este biserica S. Nicolae de acolo?

3. Cine a înfiinţat acea fundaţiune? Obţinut'a actul fundaţional aprobarea consistoriului archidiecesan?

4. Adevĕrat este, că averea acestei fundaţiuni este depusă în Budapesta la cassa centrală a statului, şi că se administréză de ministrul de culte şi instrucţiune publică?

5. Adevĕrat este, că biserica Sântului Nicolae din Braşov este datóre sĕ înainteze în fiecare an la amintitul ministru socotelile documentate despre folosirea acestei rente?

6. Fost-au consultate înainte de încheierea învoelii internaţionale, parochia ca proprietară a rentei şi autorităţile ei superióre bisericesci asupra condiţiunilor acelei învoeli.

7. Invoitu-s'a biserica S. Nicolae şi consistoriul archid., ca fundaţiunea înfiinţată din capitalul rentei sĕ se administreze la ministrul de culte şi instrucţiune publică ungar, ca acel capital sĕ se depună în Budapesta la cassa centrală a statului, şi ca parochia sĕ dee socotélă ministrului despre folosirea rentei sale?

8. Comunicat-a guvernul nostru textul învoelii internaţionale încheiată cu guvernul României în acésta cestiune cu parochia proprietară şi cu consistoriul archidiecesan, şi dacă da, care este acela?

Preşedintele metropolit declară, că va rĕspunde în una din zilele proxime.

Archiepiscopul şi metropolitul aduce apoi la cunoscinţa măritului congres, că Mercuri (ieri) se împlinesc 2 ani dela mórtea fericitului metropolit *Miron* şi invită congresul sĕ ia parte la parastasul festiv, ce se va celebra la órele 9 în biserica parochială din Sibiiu-cetate în memoria aceluia.

Congresul consimte prin aprobarea propunerii la acéstă învitare.

Referentul comisiunii verificatóre I. de *Preda*, propune verificarea deputaţilor Titu *Haţeg*, care şi-a perdut credinţionalul, Petru *Cornean* şi Dr Ioan Popovici, cari şi-au presentat mai târziu credenţionalele. Ultimului se dă şi concediu pe tótă durata sesiunii. — Asemenea se verifică deputaţii Dr At. *Brădean*, Dr Ioan *Şenchea*, Dr Iancu *Meţian*, cari şi-au presentat credinţionalele ulterior. Protestul contra alegerii deputatului D. George *Miclea*, nu se i-a în considerare, deci se verifică. Cât privesce protestul contra alegerii din cercul Orade-Pesteş, unde a fost ales părintele Vasile *Mangra*, acésta a dat ansă la discuţie mai lungă, la care a participat Dr *Oncu*, G. *Popovici* etc. Maioritatea comisiunei face propunerea de verificare. Minoritatea cere cercetare. Se face votare şi deputatul V. *Mangra* se verifică. Se pune la ordine raportul comisiunei financiare. Referentul Dr. Ioan *Mihu* presentă mai întâiu raportul general al senatului epitropesc, care fiind tipărit nu se mai cetesce. Esibite au fost 235, tóte s'au resolvit: între aceleşi 14 recurse. Resolvarea lor se ia spre scire. Punerea în aplicare provisoriă a regulamentului epitropesc pentru administrarea averilor din metropolie se ia spre scire, avend la timpul seu consistoriul metropolitan a propune aplicarea lui în mod definitiv, dacă se va afla de bun. Conspectul averilor din metropolie îl află congresul încă necomplet, deci sĕ cere continuarea culegerii datelor de avere şi facerea unui sumar comparativ pe basa datelor incurse şi altcum importante şi în inţelesul unui decis congresual dela 1897. Urméză *raţiociniile* fondurilor metropolitane pe anii 1897, 1898 şi 1899. Fiecare raţiociniu e separat după ani şi aprobat de consistoriul metropolitan.

Raţiociniile se află corecte; spesele justificate şi conforme budgetului şi concluselor consistoriale, deci se aprobă şi oficiului de cassă şi consistoriului se votéză absolutoriu.

Proiectul de budget pentru trieniul 1901—1903 şi după fie-care fond asemenea se aprobă întocmai. La fondul metropolitan: *spese* 11.140 cor. *acoperire* 11.500 cor. (Cap. 45.669 fl. 74 cr.) La fondul general venite 6000 cor., spese 2800 cor. la fondul congresual venite 610 cor.

Fondul celor două eparchii şi depositul monumentului Şaguna au numai venite. Deputatul *Cosma* propune, ca fiscalatul metropolitan sĕ se declare post de onóre şi sĕ se ştérgă remuneraţia de 400 cor. anual. Deputatul *Simonescu* arată şi specifică agendele fiscalului; archimandritul *Musta* arată, că postul de fiscal este normat în statutul organic şi în regulamentul intern şi o persónă trebue sĕ fie designată şi însărcinată cu acel post; susţine remuneraţia. P. Sfinţia Sa părintele *Popea* sprijineşte propunerea părintelui Musta, care se primeşte

Se ceteşte raportul consistoriului metropolitan despre înfiinţarea unui fond special metropolitan pentru solvirea speselor împreunate cu întrunirea congresului, astfel, ca fiecare diecesă sĕ contribue o cuotă pentru crearea lui. Ne putênd eparchiile statori o cheie de contribuire, congresul conclude a se susţinea usul de până aci, ca fiecare diecesă sĕ-şi plătéscă pe deputaţii sĕi. In obiectul acesta s'a încins o discuţie vie. Deputatul Traian *Barzu* arată, că după sistemul de azi diecesa Caransebeşului, cea mai seracă, îndepărtată şi mai mică, este mai apăsată. Ea plăteşte cele mai mari sume; ear la beneficii sĕ ia de basă nrul sufletelor şi aşa la venite sunt scurtaţi Caransebeşenii; ear la spese sunt egali Escelenţia Sa metropolitul arată, cum archidiecesa a exoperat venitele dela stat etc. şi totuşi ea n'a exclus diecesele surori, ci le-a împărtăşit şi pe ele. Părintele episcop *Popea* apără vederile d-lui *Barzu*. Deputatul cav. de *Puşcariu* accentuéză, că diecesa Caransebeşului nu-i scurtată în nimic, căci are tot 30 de deputaţi. Ea are aceleaş drepturi în congres, ba mai multe încă, ca archidiecesanii, căci ei concurg şi la alegerea archiepiscopului nostru pe când archidiecesa nu are la alegerea episcopului dela Caransebeş nici o ingerenţă. Dep. Barzu îşi preciséză propunerea sĕ se repartieze spesele congresuale pe numĕrul sufletelor. Cam 2 cr. sĕ dee un suflet şi se formează un fond suficient. Dr. *Oncu* arată că la un asemenea arunc se cere conclusul singuratecelor sinóde eparchiale, deaceea respinge propunerea lui Barzu, ca nefiind pregătită, nici studiată. Propunerea Barzu cade şi se primeşte a comisiunii.

Urméză raportul comisiunii organisătóre. Referent P. Cuvioşia Sa archimandritul Aug. *Hamsea*. Raportul plenului congresual fiind tipărit, nu se ceteşte. Adresa de condolenţă din incidentul tragicei repausări a Impĕrătesei Regine se decide a se aclude la protocolul congresului ca document istoric.

Congresul prin sculare esprimă condolenţa sa pentru perderea membrilor din consistoriul metropolitan Ioan de *Leményi* şi Ieroteiu *Beleş*, repausaţi în ultimul period.

Cât priveşte alegerea consistoriului metropolitan comisiunea propune, ca asesorii actuali sĕ se declare conform usului din trecut şi conform unui conclus anterior de realeşi şi sĕ se întregéscă numai locurile vacante. *Se primeşte.* Se conclude, că adresa cătră înaltul guvern pentru a se institui oficiali ortodoxi români în ministeriul de culte pentru afacerile bisericei nóstre, sĕ se acludă la protocol şi consistoriul metropolitan sĕ insiste la timp oportun şi pentru favorabila resolvare şi îndeplinirea acestei juste dorinţe a întregei metropolii.

Cu privire la valorosul memoriu asupra înfiinţării metropoliei, redactat de archimandritul Dr. Il. *Puşcariu* referentul accentuéză, că se va face ulterior propunere meritorică după întrarea raportului dela o comisiune consistorială alésă în acest obiect, care se va întruni şi va lua decis în zilele proxime.

Urméză raportul comisiunii şcolare, prin raportorul Dr. D. P. *Barcianu*, la propunerea căruia raportul şcolar tipărit se ia spre scire întreg, cu adausul, ca pe viitor datele statistice sĕ se adune după acelaşi formular emis de consistoriul metropolitan, şi nu după formulare cari variéză după eparchii

Cu aceste s'a încheiat şedinţa la órele $12^1/_2$ anunţânduse cea proximă pe Mercuri după parastasul pentru sufletul archiepiscopului *Miron*.

Şedinţa IV.

(Mercuri, 17 Octobre n.)

După terminarea serviciului divin în memoria fericitului metropolit Miron, deputaţii se adună în sala de şedinţe la comitat, unde în scurt timp sosesc şi archiereii

Şedinţa se începe la orele 10 şi câteva minute. President: metropolitul; notariu: N. Ivan.

Se dă cetire protocolului şedinţei premergĕtóre, la care se fac următórele observări. Preacuvioşia Sa archimandritul *Dr. Il. Puşcariu* ar dorí, ca conclusele sĕ se arangieze la protocol amĕsurat importanţei lor; la clarificările date se decide însĕ sĕ rĕmână protocolul în acésta privinţă aşa cum e. Discuţie animată se încinge la punctul în care se tractéză despre verificarea deputatului vicariu episcopesc V. Mangra. Primul care dificultéză stilisarea conclusului e deputatul *Dr. Oncu.* Vĕzênd óre-care tendinţă în cuvêntul „suspect“, unde — în contrapropunerea minorităţii comisiunii verificătóre — se tractéză despre numĕrul disparent de mic al preoţilor cari au luat parte la actul electoral, cere omiterea lui. Zice, că la înregistrarea propunerilor sau opiniunilor nu se practică înregistrarea şi a motivării. Intr'aceea întră în firul discursului deputatul R. Ciorogariu şi cere şi el acelaşi lucru, argumentând, că totaşa a fost acésta la tóte alegerile: preoţii nu se presintă la urnă fiind-că sunt prea îndepărtaţi cu parochiile lor, ş'apoi cuvêntul „suspect“ nici nu s'a întrebuinţat, ci s'a strecurat aşa numai în protocol. Continuă apoi earăşi *Dr. Oncu* şi cere, ca dacă s'a luat motivarea la propunerea minorităţii, sĕ se iee atunci şi cea dela propunerea majorităţii comisiunei verificătóre. *Presidiul* dă informaţiunea, că din partea sa încă în cursul desbaterii cestiunei s'a fost opinat, că „suspect“ sĕ rĕmână afară, dar' congresul a fost pentru suscepere. *Dr. Ioan Mihu* propune omiterea. *Ioan de Preda* (minoritatea comisiunei verificătore în acéstă cestiune) arată, că tocmai a majorităţii propunere e luată cu motivare mult mai detaiată, de cât cea a minorităţii. Deci în acésta privinţă, dacă încape discuţie de inegalitate, atunci tocmai a sa propunere e scurtată în acest drept. E chiar raţional, de altcum, ca o propunere óre-care sĕ fie motivată, căci a face propuneri aşa numai din bun senin, fără nici un motiv acceptabil, nu e lucru cu reson. In fine notariul *I. Pinciu* respinge insinuarea ca-şi-cum ar fi susceput în protocol acéstă espresiune avênd vr'o tendinţă óre-care, ci a susceput'o pentru-că de fapt s'a întrebuinţat din partea propunĕtorului Mai declară, că la facerea şi stilisarea protocolului a fost condus numai de dorinţa de a reda cât se póte mai exact cursul desbaterilor. După acestea congresul decide omiterea cuvêntului „suspect“. Deputatul *P. Cosma* cere sĕ se rectifice stilisarea unde e vorba de propunerea sa cu privire la onorarul fiscalului consistorial, în sensul, că „onorarul sĕ se casseze, ne-avênd fiscalul agende, ear' în cât postul s'ar susţiné, sĕ se considere drept post de onóre“. Se primeşte. După acestea protocolul se verifică.

Presidiul anunţă, că deputatul I. cav. de Seracin cere concediu pe întrégă sesiunea. — Se dă.

Presintă raportul delegaţiunii congresuale în causa despărţirilor ierarchice. — Se transpune comisiunii organisătóre.

Urméză referadele comisiunilor.

Comisiunea bisericéscă prin raportorul Dr. L. de *Leményi* (president I. Papiu) raportéză asupra raportului general al senatului bisericesc şi propune, ca raportul fiind tipărit şi distribuit deputaţilor, sĕ se absteie de la cetirea lui. — Se primeşte. In special: pct. I. despre actele întrate la consistoriu şi resolvite, şi despre numĕrul şedinţelor, — se ia la cunoştinţă; pct II. referitor la datele statistice despre poporaţiunea metropoliei, — spre ştire, cu recercarea pentru consistoriu: sĕ iee mĕsuri pentru rectificarea lor conform stării faptice şi sĕ procédă conform îndrumării cuprinse în conclusul Nr. 71 din 1886 cu privire la starea morală. Deputatul *Dr. Gall* propune, ca consistoriul sĕ lucreze cu tóte mijlócele întru împedecarea şi stîrpirea căsătoriilor nelegiute şi în acéstă privinţă presidiul sĕ facă representaţie la guvern. — Se primeşte.

Cu privire la cestiunea cunlificaţiunii clericilor comisiunea, avênd în vedere conclusele congreselor anterióre şi împrejurarea, că prin întregirea dotaţiunii preoţeşti de la stat o pedecă a resolvării acelor concluse e în mare parte delăturată, propune: consistoriul sĕ esecute conclusele cestionate şi la proxima sesiune sĕ raporteze despre esecutarea lor.

Preoţii militari. Cestiune care mai mult a pasionat discuţiile şedinţei de azi, a fost *memorandul capelanilor militari*, cunoscut din publicaţiunile ziarelor. Comisiunea s'a convins că sunt în el puncte gravaminóse cu privire la situaţia capelanilor gr.-or. în raport cu capelanii celorlalte confesiuni. Totuşi nu póte nega, că în timpul din urmă situaţia lor a devenit ceva mai mulţămitóre, între altele, au fost scoşi de sub disciplina clerului militar catolic şi puşi sub disciplina autorităţei lor ierarhice. Considerând însĕ, că până la deplina egalisare cu posiţia celor de alte confesiuni mai este mult de îndreptat, comisiunea propune, ca Ven. Cons. la timpul oportun sĕ facă în acest scop demersurile de lipsă la locurile competente.

Dr. Gall deslușeşte pe larg afacerea, enumerând îmbunătăţirile ce s'au făcut până acum. Spune, că la intrevenirea sa în delegaţiuni pe basa memorandului din 1881, ministrul de rĕsboiu a promis îmbunătăţirea situaţiei şi în adevĕr s'au şi făcut deja unele, de es. s'au îmbunătăţit salariele, s'au creat două categorii de capelani, cl. II. şi cl. I., şi s'a creat şi un post de protopresbiter militar. S'ar mai fi satisfăcut şi altor postulate, căci — după cum e convins vorbitorul — bunăvoinţa din partea ministrului nu lipseşte; sĕ nu se trécă însĕ cu vederea faptul, că la tóte acestea au rol şi spesele. Nu sunt bani. In fine, pe basa convingerii ministrului de rĕsboiu şi a cercurilor conducĕtóre recomandă spre primire propunerea comisiunii, însĕ cu omiterea latitudinei cuprinse în frasa „la timpul oportun“, avênd consistoriul sĕ facă numai de cât demersurile necesare.

P. Cosma mânecând dela împrejurarea, că în raport se vorbeşte despre capelanii gr. or. în general, cere sĕ se spună că gr. or. români.

P. Rotariu află, că în memorandul cestionat nu e vorba de sórtea individuală a capelanilor acum în funcţie, ci de interesele şi drepturile bisericei. Consideră acest memorand ca advertisment, atragerea atenţiunii autorităţii bisericeşti *pentru a reclama* la locurile competente *egalîndreptăţirea confesională bisericéscă şì în armată.* Alt gravamen e, că în raport cu contingentul de soldaţi români gr. or. avem prea puţini capelani. Primeşte propunerea comisiunii, dar' nu pe basa motivelor aduse de ea, ci pe basa postulatului egalîndreptăţirii confesionale. In acest sens face următoriul aditament:

Ven. Consistoriu metropolitan se stăruéscă la realisarea egalei îndreptătiri bisericeşti-confesionale în statul militar, la înmulţirea numĕrului preoţilor militari gr. or. rom. şi la organisarea lor.

Mangra: Comisiunea nu a indicat motivele, pentru-că a crezut, că consistoriul va ştí afla însu-şi modalitatea cea mai potrivită spre a întreveni la locurile competente.

Presidiul arată, că situaţia nu e tocmai aşa de tristă, cum o descrie memorandul; nici reformaţii nu stau mai bine; singuri preoţii rom. catolici sunt favorisaţi, dar' sĕ nu sĕ scape din vedere, că aprópe toţi capii trupelor sunt catolici, ear' soldaţii catolici sunt 200 şi atâtea mii, faţă cu 25.000 de ai nostri.

Ciorogariu: Sĕ se facă imediat representaţie. Sĕ se preciseze emanciparea completă a capelanilor nostri de sub jurisdicţiunea altor confesiuni. Trebue sĕ cerem înmulţirea capelanilor, căci nazarenismul, socialismul străbate în popor prin soldaţii re'ntorşi de la miliţie. E lipsă deci, ca fiecare garnisónă sĕ-şi aibă capelanul sĕu, căruia sĕ i-se deie ocasiuni cât de dese pentru a catechisa şi moralisa soldăţimea. Atinge inegalitatea întrĕ respectarea sĕrbătorilor mosaice şi a celor gr.-or. Autorităţile bisericeşti sĕ céră şi pretindă aceeaşi respectare şí pentru sĕrbătorile nóstre.

Oncu propune:

Consistoriul metropolitan se însărcinéză sĕ continue paşii deja făcuţi în acésta privinţă, şi în general sĕ stărue pentru recunóşterea bisericei nóstre autonome gr. or. române pe întréga linie şi în tóte direcţiunile, independentă însĕ totodată punêndu-se pe picior perfectaminte egal cu celelalte confesiuni în tóte afacerile spirituale-religióse ale armatei, şi pe acéstă basă în special sĕ solicite, ca în armată sĕ aplice preoţi militari de rel. gr. română şi de tóte gradurile în numĕr corespondent cu contingentul soldaţilor de confesiunea nóstră din armată, şi în fine tot pe acésta basă şi pentru acest scop sĕ stărue, ca sĕ se institue earăşi dintrĕ fiii bisericei nóstre şi organele de lipsă atât în ministeriul de resbel, cât şi pe lângă singuraticele corpuri de armată.

S. Damianu consimte cu espunerile lui Oncu, deosebi cu ale lui Rotariu şi însistă mai ales asupra gravamenului, că prin un ordin recent al ministrului de rĕsboiu catechisarea elevilor gr.-or. ai şcólelor de cadeţi are sĕ se facă în limba germană, precând până acum se făcea în limba română. Se alătură la propunerea deputatului Dr. Gall, căci „nu e bine sĕ se amâne cestiuni atât de grave ad calendas graecas“, la care face următorul aditament:

Măritul Consistoriu Metropolitan se însărcinéză a face fără amânare cele necesare la locurile competente, ca în tóte şcólele militare, unde se află elevi de confesiunea gr. or. şi naţionalitatea română, catechisarea sĕ se facă numai în limba română, ear despre resultatul obţinut sĕ raporteze în proxima sesiune congresuală.

Dr. Brădian propune:

1. Sĕ se institue posturi de cantori pe lângă preoţii nostri militari, cari cantori sĕ fie denumiţi dintre preparandii cu rangul de sublocotenenţi.

2. Sĕ se avanseze şi dintre preoţii nostri unul la rangul de protopop.

3. Consistórele sĕ recomande la posturile vacante militare preoţi căsătoriţi.

4. Respectarea sĕrbătorilor nóstre gr.-or.

5. Sĕ se voteze mulţumită protocolară Ilustr. Sale Dlui Dr. Iosif Gall, pentru bunăvoinţa cu care a fost faţă de clerul nostru român gr.-or. în Delegaţiuni.

Epp. Goldiş e de părere, ca preoţimea sĕ fie provocată prin circulariu a se interesa de respectarea sĕrbătorilor şi a cere dela comandanţi trimiterea soldaţilor la biserică.

In acelaşi sens vorbeşte şi epp. *Popea*, care spune, că a cerut în scris dela comandant respectarea şi a primit rĕspuns favorabil.

V. Damian: Sĕ precisàm însărcinarea ce voim s'o dăm consistoriului. Prin primirea óre-căreia dintre numĕrósele propuneri acésta nu se face, avênd fie-care câte ceva ce în celelalte nu este. Propune deci sĕ se dee comisiunii tóte propunerile, pe basa cărora în şedinţa proximă sĕ presinte o propunere combinată.

Mai vorbesc: propunĕtorul Dr. Gall şi raportorul Dr. Leményi. La votare se primeşte propunerea comisiunii cu modificarea, ca „timpul oportun“ sĕ se omită.

Comisiunea organisătóre prin raportorul A. Hamzea raportéză asupra raportului consistorial despre noua arondare a protopopiatelor din archidiecesă. — Se apróbă.

Comisiunea şcolară prin raportorul Dr. Barcianu raportéză asupra raportului consistorial despre grădinile şcolare, catedrele de economie dela institutele pedagogice, cualificaţiunea învĕţătorilor şi plan de învĕţământ uniform pentru întrégă metropolia. Raportorul după un frumos discurs, ascultat cu mare atenţiune din partea întregului congres, face propuneri primite unanim, pe cari le vom da întregi în numĕrul următor.

Şedinţa se încheie la orele 12¹/₂, anunţându-se proxima pe Joi la orele 10 a. m.

Conferenţele învĕţătoresci.

Convocare.

Conform Venerabilului cercularíu consistorial din 13 Septembre a. c. Nr. 8448 şcolariu, şi a prescriselor din instrucţiune pt 2. convoc prin acésta pe toţi d. d. învĕţători şi învĕţătóre aparţinători cercului conferenţial „Mediaş“ ce se compune din protopresbiteratele: Sighişóra, Mediaş şi Têrnava, la conferenţele învĕţătoreşti ţinênde în edificiul şcólei nóstre din Mediaş la 21, 22, eventual şi 23 Octobre a. c. cu următórea *programă*:

1. Serviţiul divin cu invocarea duhului sfânt la 21 Octobre a. c. 7 óre a. m. în biserica din Mediaş, la care toţi membrii conferenţei sunt poftiţi a lua parte.
2. Deschiderea conferenţei prin comisariul consistorial.
3. Alegerea notarilor şi a verificătorilor.
4. Constatarea membrilor presenţi şi absenţi.
5. Cetirea cercularíului consistorial dto 13 Septembre a. c. Nr. 8448 Şcol.

Pertractarea temelor:

1. „Viaţa archiepiscopului şi metropolitului Andreiu baron de Şaguna“, — cu despărţĕmêntul al VI. Disertatiune, elaborator George Cociş, învĕţătoriu în Ferihaz.
2. Noţiunea „Limba“, — elaborator Ioan Popa învĕţător în Bidacutul român.
3. „Prelegere practică din Geometrie cu despărţĕmêntul al IV cu un plan de edificiu“, elaboratori: — Ioan Şiller învĕţătoriu în Păucea şi Vasiliu Langa învĕţătoriu în Dêrlos.
4. Prelegere practică din istoria naturală (zoologie) „Vaca“, — elaboratori: Vasiliu Suciu şi Iuliu Holder învĕţători în Sighişóra.
5. „Sala de învĕţămênt“, — temă practică în limba magiară, — elaborator: Ambrosiu Stoicovici învĕţătoriu-diriginte în Sighişóra.

Sighişóra, 22 Septembre 1900.

Comisariul consistorial.
Dimitrie Moldovan,
protopresbiter.

Un apel de actualitate.

„Deşteptarea“ în numĕrul sosit azi publică la loc de frunte un apel al damelor române din Cernăuţi pentru sprijinirea colectei întreprinse în favorul casei naţionale a Românilor bucovineni. Noi încă plănuim înfiinţarea unei case naţionale cu museu naţional istoric şi etnografic. Sunt mai bine de cinci ani de când s'a hotărît înfiinţarea, şi încă tot n'am ajuns mai departe de începutul începutului. Semn de nu prea laudabilă însufleţire naţională. S'a esoperat în acest scop şi arangiarea unei toterii de efecte. Desfacerea losurilor, întrĕ cele trei milióne de fii ai lui Traian (!), numai îmbucurĕtóre nu se póte numì. Semn earăşi de — entusiasm şi zel românesc întru spriginirea scopurilor nóstre culturale naţionale.

In faţa acestei indolenţe a nóstre ce frumos esemplu de însufleţire ne dau damele române din *Bucovina*! In ajunul campaniei electorale pentru dieta imperială damele române au lansat apeluri cătră surorile lor, îndemnându-le sĕ facă us de influinţa ce o au asupra soţilor, fraţilor şi cunoscuţilor lor, pentru a'i îndupleca sĕ voteze la alegeri numai pe candidaţi ai partidului naţional. Ear' acum un alt apel în causa colectei întreprinse în favorul casei naţionale.

Lua-vom óre învĕţătură şí noi din exemplul acestor adevĕrate dame române. Dăm în cele următóre apelul:

Surorilor!

In ajungerea scopurilor acum stăpânitóre s'a schimbat rolul femeei, a eşit din marginele înguste ale trecutului. Azi femeea cooperéză în viaţa publică alături cu bărbatul, cu mâna măéstră, cu spiritul sprinten, cu inima caldă.

Bătut de grelele vremuri, bărbatul tae calea sorţii proprii, şi a familiei sale. Puterile lui se istovesc în munca zilnică. Puţin timp îi prisoseşte pentru binele comun.

Légăn glorios al românismului e Bucovina. Noi, frântură mică de popor în mijlocul altor popóre, avem nevoe de inimi generóse, suflete calde, puteri oţelite. Neam mic — spre a trăi şi înflori pe pămêntul străbunilor şi al nostru, mare trebue sĕ ne fie caracterul, neînfrânt curajul, de fier sĕ ne fie voinţa.

In lupta pentru traiu purtată de neamul ale cărui fiice suntem, noi femeile române avem un rol însemnat.

Când inimile devin reci şi nepàsătóre, noi sĕ dăm căldură şi însufleţire. Când pericolul se apropie cu valuri mari asupra neamului, femeea română fie stâncă de granit, în care sĕ se frângă primejdia. La porniri nobile noi sĕ fim îndemn şi ajutor. Ear' când în rêndurile proprii se va furişa moleşag şi şovăire, glasul nostru blând stăruitor sĕ zică: nu e bine, nu se póte.

O creatiune mândră şi mult dorită este *„Palatul naţional“*, urzit de „Soc. pentru cultura şi literatura română din Bucovina“. El va fi casa comună a neamului nostru, martor şi monument al esistenţei nóstre.

Noi femeile române, a căror virtute de capitenie este grija de casă, putem sta nepăsătóre faţă de casa neamului nostru pe pămêntul părinţilor nostri? Inima ne tresaltă de bucurie, că o dorinţă atât de generală, frumósă şi nobilă a devenit realitate.

Creaţiunea pretinde jertfe mari, colecte bogate.

Va fi un semn impunĕtor al nobleţei nóstre, al caracterului generos trăitor în poporul român, va fi o afirmare puternică a voinţei neamului nostru de a trăi pe pămêntul moştenit, când *„Palatul naţional“* va fi înzestrat cu tóte mijlócele de cari are nevoie.

Vĕzêndu-l în picióre, falnică ne va fi inima şi dulce ne va fi cugetul când ne vom gândi că copiii şi nepoţii ne vor binecuvênta pentru acésta moştenire, ce le vom lăsa ca simbol şi pildă de a-şi iubi naţiunea şi a jertfi pentru neam.

Surorilor! Stăruiţi cu tótă influenţa de care dispuneţi, ca colectele sĕ se facă repede şi bogate.

NOUTĂŢI

Serata „Casei Naţionale“. De seară petrecere mare şi alésă la „Gesellschaftshaus“ arangiată de biroul Loteriei Casei Naţionale cu conlucrarea domnişórelor române din Sibiiu. Iată programul ei:

Musica militară a regimentului de infanterie Nr. 2 va cânta între órele 8—11 piesele: *„Hora Sinaii“* Marş de Mazalik; Onvertură la opera „Das Nachtlager in Granada“ de Kreutzer; „Postilionul amorului“ vals de Ivanovici; Fantasie din opera, „Hoffmann's Erzählungen“ de Offenbach; „Tu dormiai“, cântec de Villacreos; „Cântecul favorit al regiunei României“ de Opincariu; Fragmente din opereta „Frumósa din New-York“ de Kerker. „România“ polca mazur de Gaudin. „Extrase din tóte operetele lui Ioh. Straus“, potpouri de Schlögel.

După concert urméză dans. Un numĕr mai mare de domnişóre, îmbrăcate în costum naţional, vor instala cu acéstă ocasiune un buffet în localităţile cofetăriei şi o cafenea în sala mare, care se va împodobí cu o decoraţiune splendidă. In localităţile restauraţiunii, deasemenea decorate, se vor serví din partea restauratorului, mâncări calde, bere şi vinuri.

Nu dubităm, că petrecerea va fi una dintrĕ cele mai splendide, ear' óspeţii cari o vor cerceta, vor duce suveniri plăcute de la „petrecerea Casei naţionale“.

*

Exemplu demn de imitat. Din o epistolă mai lungă estragem următórele:

Onorate Dle Redactor!

In urma laudabilei iniţiative, pe care am cetit-o în câţi-va din numerii „Telegrafului Român“ din anul trecut, precum şi îndemnat de argumentele auzite cu ocasiunea ultimei nóstre conveniri: aflu de bine a-ţi pune în alăturare sub./· la disposiţiune suma de 50 coróne drept contribuire la fondul proiectat pentru trebuinţele clerului din archidiecesă, dorind, ca toţi preoţii sĕ accepteze idea dea contribui anual anumite percente din venitele parochiale, la acel fond, ca astfel şi noi, generaţia actuală, sĕ ne putem mândri a fi întemeiat un fond şi a nu aştepta tóte dela fondurile întemeiate de înaintaşi şi de noi nimic.

. . . .

Certeje la 30 Septembre 1900 al dtale stimator **Costantin Cotişel**, *paroch ortodocs-român.*

*

Himen. Din Caransebeş ni se vesteşte căsătoria dşórei *Iuliana Iovescu*, fostă învĕţătóre în Sĕlişte, cu *Alexandru Bufan*, funcţionar la direcţiunea căilor ferate ces. reg. de stat din Stamislau (Galiţia). Actul cununiei religióse s'a celebrat cu mare solemnitate Duminecă (14 Octobre n.) în catedrala din Caransebeş.

*

Loteria „Casei Naţionale“. (Museul naţional al Românilor din Transilvania) 1 câştig principal în valóre de Coróne 10,000, 1 câştig principal în valóre de coróne 3,000, 3 câştiguri principale în valóre de câte coróne 1000, etc. etc. la olaltă 219 câştiguri în valóre totală de *25,000 coróne*. Tragerea la sorţi se va face irevocabil la *20 Octobre 1900 st. n.* 1 Bilet de loterie 1 corónă. Bilete de loterie se pot comanda cu mandat postal la Biroul Asociaţiunei în Sibiiu (Nagyszeben) str. morii Nr. 8.

*

† Ioan Mihăilă. Vineri nóptea spre Sâmbătă a rĕposat în Romoşel vrednicul credincios al bisericei nóstre, primariul *Ioan Mihăilă*, unul dintrĕ fruntaşii poporului din jurul Orăştiei. Inmormêntarea i-s'a făcut Duminecă după amiazi prin ppresbiterul tractual Vasilie Domşa, asistat de preoţii Daniil şi Andreiu din Căstău, Botean din Binţinţ, Basarab şi Tilicea din Vaideiu, Basarab din Romos, şi Roman din Romoşel. A participat public numĕros din întreg cercul Orăştiei. Au ţinut cuvêntări funebrale ppresbiterul V. Domşa şi alesul capelan în Romos clericul Adam Basarab.

*

Glumele lui de Wett. Generalul *De Wett*, care atât de genial conducea lupta guerillică în contra óstei lui Roberts în Transvaal, şi căruia numai de douĕ-ori i-s'a vestit mórtea în gazetele engleze, în greul luptei cu formidabila putere armată a Englezilor mai avea şí umorul de a face glume cu duşmanul. Astfel pe timpul când lordul Methuen îl urmăria în ruptul capului ajunge la o taberă a Burilor, care i-se părea în durmire; numai un soldat de pază stătea în faţa unui cort, în care a bună seamă era comandantul. Methuen dă ordin de atac şi haid' cu asalt pe tabĕră. Acolo nu era nimenea. Soldatul de pază era o ciuhă, avênd afişată pe pept scrisórea: *„Cucerind corturi escelente de la óstea engleză, permite-mi sĕ-ţi donez dtale pe acesteu vechi şi góle. Scuză, că nu te-am aşteptat, dar' preste doi ani poţi venì earăşi pe aici.“* Altădată tăind sîrma liniei de Heidelberg şi încopcindu'o cu aparatul seu telegrafic prindea tóte telegramele adresate lui Roberts. Astfel, generalul Hunter, trimis sĕ prindă pe De Wett, a telegrafat lui Roberts: *„Sunt pe urma lui De Wett. Cer întăriri“*. De Wett în locul acesteia trimite lui Roberts: *„Nu e lipsă sĕ trimiţi întăriri, am prins pe De Wett cu 5000 ómeni ai lui“*. In cartierul general din Pretoria era mare bucuria pentru „prinderea“ generalului bur; se 'ncinsese un banchet straşnic, dar' în zori de zi, când toţi era căuşiţi de benchetuire, sosesce o altă telegramă, acum din Bloenfontein, de următorul cuprins: *„Ajutor grabnic; Hunter strîmtorat rèu de óstea lui De Wett“*.

Posta Redacţiunei

Raportor în G.: Din manuscript nu s'a eliminat nimic, nu s'a adaugat nimic afară de cele douĕ vorbiri. Intregirile cerute nu sunt de aşa mare importanţă, ca sĕ mai revenim.

La „rectificarea“: Procede pe calea indicată în „rectificare“. Noi nu avem nici spaţiu în ziariul nostru, dar' nici voie sĕ deschidem respectivilor cale pentru ulterióre bălăcăriri. Te-ai putut convinge însu-ţi, că faţă de ómenii aceia numai o cale îţi stă deschisă pentru a-'i aduce la reson. Pentru ceealaltă ştire mulţămim. Mai curênd nu i-am putut face loc.

Nr. 282—1900. [203] 1—3

Concurs

Prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“ pentru ocuparea posturilor de parochi în următórele parochii de clasa a III-a:

1. Băreşti cu filia Săcel, 2. Sânpetru cu filia Unciuc, 3. Baia lui Craiu cu filiile Cerna şi Topliţa, 4. Ruda cu filiile Plop, Poeniţa-Voinei şi Vălariu.

Emolumentele împreunate cu fiecare post sunt cele fasionate în cólele pentru întregirea salariului dela stat.

Concurenţii sĕ-şi aştérnă cererile lor conform normelor în vigóre, subsemnatului oficiu protopresbiteral până la terminul indicat, de unde se pot trage informaţiuni mai detaliate.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Haţegului în conţelegere cu comitetele parochiale respective.

Haţeg în 2 Octobre 1900.

Titu V. Ghiaja
protopresbiter.

Nr. 710/1900 [199] 2—3

Concurs

Infiinţându-se al treilea post de învĕţătoriu la şcóla confesională gr. or. română din *Sebeşul-inferior*, protopresbiteratul Avrigului, pentru întregirea acestui post prin acésta se escrie concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

a) salariul anual de 600 cor. şi anume 460 cor. din ajutoriul dela stat, eară 140 cor. din cassa bisericei;

b) relut de cuartir şi lemnele necesare pentru foc.

Doritorii de a ocupa acest post sĕ-'şi subştérnă cererile concursuale instruite conform legilor în vigóre la oficiul protopresbiteral gr. or. al Avrigului (posta Avrig, Felek, Szebenvármegye) până la terminul susindicat.

Avrig, 12 Septembre, 1900.

In conţelegere cu comitetul parochial. — Oficiul protopresbiteral gr. or. al Avrigului.

Ioan Cândea
protopop.

Nr. 567/900 [201] 2—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor de învĕţători din comunele mai jos înşirate se escrie nou concurs cu terminul până în 15/28 Octobre a. c.

1. Pentru postul învĕţătoresc din Mogoş-Mămăligani cu salariu de 600 cor., cuartir, grădină şi lemne.

2. Pentru postul învĕţătoresc din Şasa cu salariu de 600 cor., cuartir, grădină şi lemne.

Doritorii de a ocupa unul din acestea posturi au sĕ-şi aştérnă cererile concursuale instruite cu documentele recerute de normele din vigóre la subsemnatul oficiu până la terminul indicat.

Ofenbaia, în 22 Septembre, 1900.

Oficiul protopresbiteral român gr. oriental.

Ioan Danciu
protopresbiter.

Nr. 254/1900. [202] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de capelan în comuna bisericéscă gr. or. de clasa a III-a Neagra de jos din protopresbiteratul Câmpenilor se publică concurs, la decisul comitetului parochial, cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt jumĕtate din venitele parochiale.

Doritorii de a ocupa acest post sĕ trimită cererile lor concursuale cu documentele necesare în terminul deschis la oficiul protopresbiteral gr. or. din Câmpeni.

Câmpeni, 30 August, 1900.

Romul Furdui
protopop.

Nr. 528—900 Nr. [197] 1—3

Concurs.

Pentru întregirea parochiei de clasa III Ponor, protopresbiteratul Lupşei, se escrie concurs cu terminul de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch sunt celea fasionate în tabela B. pentru întregirea venidelor dela stat şi lemnele trebuinciόse te foc.

Doritorii de a reflecta la acest post, sĕ aştérnă suplicele concursuale instruite în sensul regulamentului pentru parochii şi a stat. org. la subsemnatului oficiu în terminul deschis.

Dela concurenţi se recere ca înainte de alegere în vre-o Dumineca ori sĕrbătóre sĕ se presenteze pentru a'şi dovedi desteritatea recerută în chemarea lor şi a face cunoscinţă cu poporul şi cu referinţele locali.

Oficiul protepresbiteral al tract. Lupşei în conţelegere cu comitetul parochial.

Ofenbaia, în 26 August 1900.

Ioan Danciu
protopresbiter.

Din **Tipografia şi librăria archidiecesană, Sibiiu,** se póte procura

Din vremuri apuse,
de
Iudita Secula n. *Truţa.*

Broş. à 50 cr.

Icóne sfinte.

	fórte fine										fine										simple:									
Mărimea în Cm.	39/50		47/63		55/68		63/79		74/100		39/50		47/63		55/68		63/79		74/100		39/50		47/68		55/63		63/79		74/100	
	C.	b.	C.	b.	C.	b.	C.	b.	C.	b.	C.	b.	C.	b.	C.	b.	C.	b.	C.	b.	C.	b.	C.	b.	C.	b.	C.	b.	C.	b.
Adormirea Maicei Domnului	39	20	44	80	58	80	81	20	106	40	26	60	29	40	46	20	56	—	72	50	14	—	16	10	18	20	26	20	30	40
Archanghelul Michail	28	—	33	60	42	—	56	—	70	—	18	20	21	—	30	80	39	20	56	—	9	80	10	50	11	40	19	60	26	60
„ Gavril	28	—	33	60	42	—	56	—	70	—	18	20	21	—	30	80	39	20	56	—	9	80	10	50	11	40	19	60	26	60
Apostol fiecare	28	—	33	60	42	—	56	—	70	—	18	20	21	—	30	80	39	20	56	—	9	80	10	50	11	40	19	60	26	60
Bunavestire	39	20	44	80	58	80	81	20	106	40	26	60	29	40	46	20	56	—	72	50	14	—	16	10	18	20	26	20	30	40
Domnul Christos	28	—	33	60	42	—	56	—	70	—	18	20	21	—	30	80	39	20	56	—	9	80	10	50	11	40	19	60	26	60
Naşterea Domnului	39	20	44	80	58	80	81	20	106	40	26	60	29	40	46	20	56	—	72	50	14	—	16	10	18	20	26	20	30	40
Botezul „	30	80	37	80	46	20	61	60	78	40	20	30	23	10	35	—	43	40	60	20	11	20	11	90	14	—	21	70	29	40
Fuga la Egipet	39	20	44	80	58	80	81	20	106	40	26	60	29	40	46	20	56	—	72	50	14	—	16	10	18	20	26	20	30	40
Iisus în biserică (12 ani)	39	20	44	80	58	80	81	20	106	40	26	60	29	40	46	20	56	—	72	50	14	—	16	10	18	20	26	20	30	40
La nunta din Cana	39	20	44	80	58	80	81	20	106	40	26	60	29	40	46	20	56	—	72	50	14	—	16	10	18	20	26	20	30	40
Iisus pe mare	39	20	44	80	58	80	81	20	106	40	26	60	29	40	46	20	56	—	72	50	14	—	16	10	18	20	26	20	30	40
„ învie pe Lazar	39	20	44	80	58	80	81	20	106	40	26	60	29	40	46	20	56	—	72	50	14	—	16	10	18	20	26	20	30	40
Schimbarea la faţă	39	20	44	80	58	80	81	20	106	40	26	60	29	40	46	20	56	—	72	50	14	—	16	10	18	20	26	20	30	40
Iisus în muntele Maslinilor	28	—	33	60	42	—	56	—	70	—	18	20	21	—	30	80	39	20	56	—	9	80	10	50	11	40	19	60	26	60
„ pe cruce	35	—	40	60	51	80	70	—	89	60	23	10	25	90	40	60	49	—	65	80	12	60	14	—	16	10	23	80	32	20
Punerea în mormênt	39	20	44	80	58	80	81	20	106	40	26	60	29	40	46	20	56	—	72	50	14	—	16	10	18	20	26	20	30	40
Invierea	39	20	44	80	58	80	81	20	106	40	26	60	29	40	46	20	56	—	72	50	14	—	16	10	18	20	26	20	30	40
Inălţarea	39	20	44	80	58	80	81	20	106	40	26	60	29	40	46	20	56	—	72	50	14	—	16	10	18	20	26	20	30	40
Floriile	39	20	44	80	58	80	81	20	106	40	26	60	29	40	46	20	56	—	72	50	14	—	16	10	18	20	26	20	30	40
Tăierea împrejur	39	20	44	80	58	80	81	20	106	40	26	60	29	40	46	20	56	—	72	50	14	—	16	10	18	20	26	20	30	40
Constantin şi Elena	30	80	37	80	46	20	61	60	78	40	20	30	23	10	35	—	43	40	60	20	11	20	11	90	14	—	21	70	29	40
Sfântul Dumitru	28	—	33	60	42	—	56	—	70	—	18	20	21	—	30	80	39	20	56	—	9	80	10	50	11	40	19	60	26	60
„ „ călare	30	80	37	80	46	20	61	60	78	40	20	30	23	10	35	—	43	40	60	20	11	20	11	90	14	—	21	70	29	40
Evangelist fiecare	28	—	33	60	42	—	56	—	70	—	18	20	21	—	30	80	39	20	56	—	9	80	10	50	11	40	19	60	26	60
Sfântul George	28	—	33	60	42	—	56	—	70	—	18	20	21	—	30	80	39	20	56	—	9	80	10	50	11	40	19	60	26	60
„ „ călare	30	80	37	80	46	20	61	60	78	40	20	30	23	10	35	—	43	40	60	20	11	20	11	90	14	—	21	70	29	40
Inălţarea sfintei cruci	35	—	40	60	51	80	70	—	89	60	23	10	25	90	40	60	49	—	65	80	12	60	14	—	16	10	23	80	32	20
Ilie prorocul	28	—	33	60	42	—	56	—	70	—	18	20	21	—	30	80	39	20	56	—	9	80	10	50	11	40	19	60	26	60
„ „ în car de foc	35	—	40	60	51	80	70	—	89	60	23	10	25	90	40	60	49	—	65	80	12	60	14	—	16	10	23	80	32	20
Ioan în pustie	28	—	33	60	42	—	56	—	70	—	18	20	21	—	30	80	39	20	56	—	9	80	10	50	11	40	19	60	26	60
Maica Domnului	30	80	37	80	46	20	61	60	78	40	20	30	23	10	35	—	43	40	60	20	11	20	11	90	14	—	21	70	29	40
Sfântul Nicolae	28	—	33	60	42	—	56	—	70	—	18	20	21	—	30	80	39	20	56	—	9	80	10	50	11	40	19	60	26	60
Naşterea Maicei Domnului	39	20	44	80	58	80	81	20	106	40	26	60	29	40	46	20	56	—	72	50	14	—	16	10	18	20	26	20	30	40
Petru şi Pavel	30	80	37	80	46	20	61	60	78	40	20	30	23	10	35	—	43	40	60	20	11	20	11	90	14	—	21	70	29	40
Pogorîrea Duchului sfânt	39	20	44	80	58	80	81	20	106	40	26	60	29	40	46	20	56	—	72	50	14	—	16	10	18	20	26	20	30	40
Simeon	28	—	33	60	42	—	56	—	70	—	18	20	21	—	30	80	39	20	56	—	9	80	10	50	11	40	19	60	26	60
Sfânta Treime	30	80	37	80	46	20	61	60	78	40	20	30	23	10	35	—	43	40	60	20	11	20	11	90	14	—	21	70	29	40
Tăierea capului S-tului Ioan	35	—	40	60	51	80	70	—	89	60	23	10	25	90	40	60	49	—	65	80	12	60	14	—	16	10	23	80	32	20
Naşterea S-tului Ioan Botez.	39	20	44	80	58	80	81	20	106	40	26	60	29	40	46	20	56	—	72	50	14	—	16	10	18	20	26	20	30	40
Arch. Michail şi Gavriil	30	80	37	80	46	20	61	60	78	40	20	30	23	10	35	—	43	40	60	20	11	20	11	90	14	—	21	70	29	40

Cina cea de taină şi **40 Mucenici**, după comandă, dela 40 coróne în sus fórte fiine, 30 coróne fine, ér simple 18 coróne. — **Aier (pentru Paşti)**, fine de tot 39·20 – 117.60 coróne, fine 29.40—89·60 coróne, simple 21—67·20 coróne, mărimile 55/68, 63/79, 74/100, 82/120, 110/140 cm.

Preţurile sunt socotite la icóne pictate pe pânză, primeşte însĕ Librăria şi comande pentru icóne pe lemn, tinichea, aluminium, porţelan şi lamele de aramă, pentru iconiţe de iconostas, prapore, portrete cu preţurile cele mai moderate, tóte executate după cum se cere, ba spre înlesnire deja de mai mulţi ani liferă rame pentru icóne, iconiţe, portrete etc. pe lângă cele mai favorabile condiţiuni.

Librăria Tipografiei archidiecesane
Sibiiu.

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.** Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 112 Sibiiu, Sâmbătă 7/20 Octobre 1900. *Anul XLVIII*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **streinătate** pe an 24 C, 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada **Măcelarilor** 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articolii nepublicaţi nu se înapoiază

INSERŢIUNILE
Pentru odată 14 fil., — de dóuě ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond.

Reacţiunea.

Comitetul municipal al comitatului Treiscaunelor în sesiunea sa din tómna acésta a luat cu voturi unanime un conclus menit a promova tendenţele de magiarisare, în contra cărora de mult nu se mai opune nici un factor normativ din statul nostru.

Conclusul acesta s'a luat cu voturi unanime, aşa ne spun ziarele din capitala ţerei, cari salută cu estas acel conclus al Secuilor, şi din acel incident fac din nou asalt asupra guvernului actual, care în formă nu este aşa de şovinist ca cel al lui Bánffy, în esenţă însě cu nimica nu este inferior aceluia.

Tot cu ocasiunea acésta ziarele din capitală se aruncă cu vehemenţă asupra nóstră, asupra naţionalităţilor, pe cari ne înjură cu gura plină, şi ne aruncă în faţă tóte invectivele, de cari altcum dicţionariul unguresc este fórte bogat.

Nu ne miră nici atacurile în contra actualului ministru-president, care în formă este mai urban decât antecesorul seu, nici atacurile în contra naţionalităţilor, cari de 30 de ani sunt la ordinea zilei şi se variézā când mai moderat, când mai vehement, dar se ţin lanţ în viaţa publică din statul nostru.

De astădată ne vom ocupa cu conclusul comitetului municipal al comitatului Treiscaune, care cum am accentuat, este în consonanţă cu curentul de magiarisare, şi acest curent tocmai în zilele nóstre este în fierbere.

Secuii din Treiscaune au luat conclusul de a întreveni la parlamentul ţerii în scopul de a schimba legea de naţionalităţi votată la 1868 şi sě o schimbe în acea direcţiune, ca limba magiară sě fie decretată limbă oficială în tóte afacerile publice de stat.

Este acésta vorbă limpede, pe care toţi o înţelegem; întrégă viaţa de stat sě fie pur unguréscă în comună, în cercurile pretoriale, în comitat, la justiţie în tóte forurile, ca cetăţenii nemagiari sě nu mai aibă nici puţinele favoruri, cari sporadice le mai aveau ici-colea prin unele comune.

Conclusul acesta se va trimite tuturor comitatelor din patrie, ca ele prin votul lor sě sprigineścă acéstă mişcare, şi óre-cum sě facă presiune asupra parlamentului, ca el sě modifice legea dela 1868.

Lucrarea acésta are pentru sine o parte bună, ea scóte la ivélă inima deschisă a Secuiului.

De ani 30 esistă o lege pentru naţionalităţi, şi — vorba vechie a domnului Babeş — ea a fost o minciună.

De ani 30 nici un guvern nu s'a gândit cum sě esecute acéstă lege liberală, ci fie-care s'a cugetat cum sě eludeze disposiţiunile legei, cari erau favorabile nóuě Românilor.

Tendenţa a fost generală, şi ea este şi azi forţa guvernului domnului Széll, şi a tuturor diregětoriilor din statul nostru.

Numai eri am cetit despre o decisiune a tablei regesci din Cluş, care a aprobat o decisiune a judecătoriei de aici din Sibiiu în ce privesce folosirea esclusivă a limbei magiare la cărţile funduare de aici din Sibiiu.

Decisiunea judecătoriului lovesce direct în legea de naţionalităţi, de aceea ea a fost aprobată de curie.

Ne aducem aminte cum la anul 1876 când mai întâiu s'a denegat la tribunalul din Sibiiu primirea esibitelor în limba română, interpelat ministrul în parlament despre nerespectarea legei, între aplausele parlamentului a declarat, că ţinuta tribunalului e în contra legei, va lua însě měsuri, ca legea sě respecteze ţinuta tribunalului.

Un asemenea rěspuns cinic, un asemenea afront legei sancţionate, în alte state constituţionale ar fi măturat pentru totdeuna pe ministrul de justiţie cu toţi colegii lui. Parlamentul Ungariei a întimpinat cu ovaţiuni enunciaţiunile ministrului.

Legea de naţionalităţi deci dela aducerea sa a fost — vorba domnului Babeş — minciună.

Şi ca minciuna sě fie şi mai plastică, în timpul din urmă tóte disposiţiunile noue naţionalităţilor favorabile s'au mortificat prin interpretarea § 1 din acéstă lege, pe basa cărei interpretări s'a disolvat comitetul naţional al nostru, şi nu se mai permit întruniri publice spre a da espresiune ţinutei nóstre politice.

Aşa în cele interne, aşa aici la noi acasă.

Legea de naţionalităţi, care dă drept limbei române şi în justiţie şi în administraţie, a fost desconsiderată, a fost huiduită, ea însě era bună de paradă.

Şi s'a şi făcut multă paradă cu ea.

De câte-ori voiau ómenii sě arunce năsip în ochii străinătăţii, în ochii Europei, veniau cu legea de naţionalităţi, şi demonstrau lumei, că lege mai liberală nu este în Europa.

Acéstă ţinută falsă, acéstă paradă voiesce comitatul secuiesc sě o delăture, sě nu mai pótă parada în faţa Europei nimenea cu constituţionalismul, cu liberalismul din Ungaria.

Legea de naţionalităţi în aplicare este o minciună, sě sistăm deci stadiul cu minciuna, sě codificăm adevěrul real.

Dacă acésta este tendenţa votului adus de către Secuii din comitatul Treiscaunelor, atunci noi îi felicitām pentru acel vot.

Nu credem însě, că parlamentul va accepta terenul propus de Secuii cei prosti.

De dragul Secuilor politicii unguri nu vor lăsa din mână o armă, care atâtea servicii li-a făcut în străinătate.

Discursul dlui P. Cosma

rostit în legătură cu interpelaţia făcută în congres în chestiunea rentei şcólelor din Braşov.

In primăvara anului 1898 ca din senin ne-a surprins o cestiune fórte ponderósă şi tot-odată în situaţiunea de atunci fórte delicată, care, precum era pusă la cale, dacă organele nóstre superióre bisericesci nu erau la înălţimea chemării lor şi nu observau cursa, ce ni-se punea, putea aduce gimnasiul nostru din Braşov în cel mai mare pericol.

Din partea guvernului de atunci adecă s'a sulevat cestiunea ajutorului, ce-l primeau şcólele nóstre din Braşov începênd din anul 1861 neîntrerupt în sume la început mai mici, dar' în timpul din urmă în suma de 38,500 lei dela statul României în puterea unei legi drept desdăunare pentru pierderea bunurilor şi altor emolumente, ce a avut unul din proprietarii acelor şcóle, biserica Sfântului Nicolae din Braşov, din vechime în România, cari însě în urma vicisitudinilor timpurilor se perduseră devenind o parte din ele proprietatea statului.

Cu provocare la ordinul ministerial Nr. 559 din 1875 şi la § 72 al articolului de lege XXX din 1883, ministrul de culte şi instrucţiune publică prin ordinul sěu din 18 Aprilie 1898 a declarat ajutorul acesta *de o subvenţiune provenită dela stat strěin, oprită prin amintita lege*, învinuind biserica S-tului Nicolae, că: prin primirea acelei subvenţiuni pe *ascuns* a pus sub influinţa materială a unui *stat strěin* mai multe institute de învěţământ din patriă, şi cu o asemene influinţă a stat ani de zile fără scirea guvernului reg. ung. ceea ce îndreptăţesce pe guvern, ca faţă de şcólele din cestiune sě aplice cea mai strictă pedépsă cuprinsă în art. de lege XXX din 1883 adecă *închiderea lor.*

Guvernul însě înainte de a face paşii de lipsă pentru esecutarea acestei disposiţiuni voind a da şcólelor centrale din Braşov posibilitatea spre mai departe subsistenţă interzicênd prin consistor Eforiei din Braşov facultatea de a primi *sub ori-ce nume şi sub şi ori-ce titlu* ajutor dela guvern sau dela domnitor strěin, o provócă sě suplice la statul nostru pentru ajutor pe sama şcólelor.

Acest ordin s'a publicat prin ziare, prin parlamente şi s'a tipărit în broşură, care o am în mână, prin urmare nu mai formézā un lucru de natură discretă, la care nu ne-am puté provoca.

Dacă lucrul ar fi fost aşa, precum se presentézā în acest act, guvernul nostru în adevěr ar fi avut drept sě procédă cu tótă rigórea legii contra şcólelor nóstre din Braşov, ear' şcólele avisate la acel ajutor dela biserica S-tului Nicolae ar fi devenit necesitate sau sě se desfiinţeze, sau sě céră şi sě primésca *subvenţiunea* promisă dela stat şi sě tragă consecuenţele provězute în lege şi atunci perderea caracterului confesional şi naţional al lor era numai cestiune de timp.

Spre norocire însě lucrul n'a stat aşa. Pentru-că ajutoriul ce-l primeau şcólele nóstre din Braşov n'a fost de natura unei *subvenţiuni dela guvern sau dela domnitor strěin*, ci a fost o *desdaunare din partea statului România pentru bunurile şi alte emolumente, ce le avuse în România biserica S-tului Nicolae în timpuri vechi*, o desdaunare — *rentă anuală* stabilită şi votată cu tótă publicitatea în legislativa României şi întrodusă în budget, o rentă pentru care statul României *nu şi-a susţinut şi nici când n'a esercitat nici un drept faţă cu biserica S-tului Nicolae şi nici o influinţă în şcólele susţinute de aceea.*

Consciă de dreptul sěu biserica S-tului Nicolae când a rěspuns la ordinul ministerial a zis, că *se supune poruncei guvernului* şi de-ocamdată nu va cere şi nu va primi ajutorul din cestiune din România, declară însě că acela nu se póte cualifica de o subvenţiune provenită dela guvern sau domnitor strěin, înterzisă prin ordinul ministerial Nr. 559 din 1875 şi prin art. de lege XXX §. 72 din 1883, ci este o desdăunare din partea statului pentru venitele ce le-ar trage acea biserică din bunurile şi alte drepturi avute în România, la cari însě nu renunţă şi nu va renunţa nici-odată, şi dacă nu se va limpezi cestiunea pe cale diplomatică în timpul cel mai scurt posibil, biserica şi-le va validita chiar şi pe calea legii contra statului România, şi speră, că din partea guvernului nostru va întimpina tot sprijinul, pentru care-l şi rógă.

Guvernul nostru a şi esmis o anchetă la Braşov, care în archiva bisericei S-tului Nicolae a studiat tóte chrisóvele privitóre la originea acelei rente şi din raportul aceleia guvernul nostru convingêndu-se de adevěrul celor afirmate de biserica S-tului Nicolae, a abandonat idea aplicării § lui 72 din art. de lege XXX din 1883 şi a pornit pertractările diplomatice cu România pentru desdăunare.

Dar' acele pertractări trăgănându-se prea mult, iar biserica S-tului Nicolae temêndu-se, că până când pe acea cale 'şi va vedea validitat dreptul sěu 'i vor seca tóte mijlócele de a susţiné şcólele, în tómna anului 1898 a intentat procesul pus în vedere, pretindênd dela statul României deplină desdăunare prin achitarea unui capital, care ar asigura pentru totdéuna o rentă corespundětóre venitului ce ar aduce bunurile şi emolumentele perdute.

Acest proces a genat pe ambele guverne, dar' mai vêrtos pe guvernul nostru, care voia ca însu-şi sě esopereze desdaunarea.

Trec peste valurile, cari le-a provocat acésta cestiune în opiniunea publică şi în parlamentele ambelor state, valuri cunoscute membrilor luminaţi ai acestui congres, şi vin a constata numai resultatul.

Este fapt, că România prin o lege adusă în Ianuarie a. c. a escontentat pe biserica S-tului Nicolae, rěspundênd odată pentru totdéuna un capital care fructificat cu 4% dă anual o rentă de 38,500 lei, adecă un capital de 962,500 lei, plătind tot-odată şi renta neridicată pe anii 1897—1899, iar biserica S-tului Nicolae a revocat procesul.

Pânăací resultatul obţinut este mulţumitor şi atât biserica S-tului Nicolae cât şi autorităţile ei superióre bisericeşti datoresc mulţumită guvernului nostru pentru valorosul sěu sprijin.

Modul însě, cum se administrézā capitalul primit dela România, după convingerea mea, fără nici o necesitate, *jignesce dreptul autonomic, garantat prin lege al bisericei nóstre.*

Se zice adecă, că stipulaţiunea între guvernul român şi al nostru s'ar fi încheiat astfel, ca acel capital *sě se depună în Budapesta la cassa centrală a ministeriului*, în scopul: ca sě se administreze prin ministrul nostru de culte şi instrucţiune publică, avênd a se transpune totdéuna interesele lui la biserica S-tului Nicolae din Braşov, pentru susţinerea gimnasiului superior şi a şcólei reale inferióre gr.-or. rom. din Braşov, şi fapt este, că acolo e astăzi depus capitalul, şi interesele lui de acolo s'au transpus deja de 4 ani la comitetul parochial dela Stul Nicolae în scopul indicat.

Se zice mai departe, că ministrul de culte şi instrucţiune publică consideră acel capital de o fundaţiune.

Se zice în fine, că biserica S-tului Nícolae şi-a dat învoirea la tóte acestea, făcêndu-şi firesce reservele sale, ca numai până atunci sě se pótă administra capitalul la ministrul de culte şi instrucţiune publică, până când interesele lui fără nici o impedecare i-se vor transpune prompt pentru susţinerea gimnasiului sup. şi a şcólei reale cu caracterul lor confesional şi naţional de astăzi, — în momentul însě când din ori-ce motiv acésta n'ar fi posibil, ea 'şi susţine dreptul a dispune liber de capital şi de venitele lui ca proprietarul absolut al aceluia.

Se zice, în fine, că biserica S-tului Nicolae are sě dea în fiă-care an socoteli documentate ministrului despre folosirea rentei sale în scopul indicat.

Eu unul, carele în periodul prim al luptei purtate în acésta cestiune gravă, până când s'a limpeḑit natura rentei, am lucrat împreună cu rĕposatul metropolit Miron, şi care cunosc tot ce s'au petrecut în acel period în acésta afacere, nu fac imputàri nici bisericei S-tului Nicolae nici nimĕnui pentru modul cum s'a complanat acéstă afacere, pentru-că sciu apreţia situaţia grea în care se aflau toţi factorii cari au conlucrat la deslegarea acelei grele probleme.

Nu pot trece însĕ nici eu, şi cred că nu póte trece nici representanţa bisericii nóstre autonome la ordinea zilei peste primul cas, prin care ni-se atacă constituţia nóstră bisericéscă, autonomia nóstră, pentru-că dacă am trecut preste casul prim vor urma şi altele şi ne vom pomeni, că autonomia nóstră înarticulată în lege şi sancţionată de Maj. Sa este numai pe hârtie.

Este desconsiderată autonomia nóstră prin acea, că averea unei parochíi, cu abatere dela dispoşiţiunile positive ale statutului organic se administréză la guvern, pe când după întrarea în vigóre a statutului organic chiar şi acele fonduri şi fundaţiuni, cari se aflau în administraţiunea guvernului, şi-a ţinut de a sa datorinţă guvernul de atunci a le transpune în administrarea respectivelor organe bisericeşti.

Este vătĕmată autonomia bisericii nóstre şi prin aceea, că s'a creat fundaţiunea din averea unei parochíi, de factori necompetenţi.

Indată ce am aflat despre acestea, la primul sinod întrunit după complanarea în feliul acesta al cestiunei rentei, la sinodul archidiecesan din anul acesta am făcut următórea interpelaţiune:

1. Are I. P. S. Sa şi Ven. Cons. arch. cunoscinţă, că diferendul ivit între biserica Sf. Nicolae şi Inaltul guvern din causa rentei sale, s'ar fi complanat prin o învoială între guvernul nostru şi guvernul român?

2. Este adevĕrat, că guvernul român achitéză definitiv acea datorià cu suma de 962.500 lei, precum şi suma de 115.500 lei rentă neridicată pe cei trei ani din urmă?

3. Este adevĕrat, că acest capital nu se predă proprietarului, ci se depune la cassa centrală a statului în Budapesta, de unde se administréză interesele prin ministrul de culte.

4. A consimţit biserica Sf. Nicolae cu acéstă învoială?

Preşedintele I. P. S. Sa într'o şedinţă următóre declară, că n'are cunoscinţă esactă despre resolvirea finală, nici despre modul cum s'ar fi resolvit acea afacere. Atâta însĕ scie, că cele douĕ guverne, conduse de bune intenţiuni, au pertractat resolvarea acelei cause pe calea bunei înţelegeri.

In legătură cu aceste am propus, ca atât interpelarea, cât şi rĕspunsul sĕ se predee cosiunei organisătóre spre studiare şi referare încă în sesiunea presentă.

Ear' sinodul a luat următorul conclus:

„Pentru a puté pertracta în merit propunerea făcută, este de lipsă, ca sinodul sĕ fie pus în deplină cunoscinţă de causă, drept aceea se însărcinéză Consistoriul archidiecesan a veni la sesiunea sinodală viitóre cu un raport special, în care sĕ se arete mersul şi finalisarea afacerii, referitóre la diferendul ce se ivise între înaltul minister r. ung. de culte şi instrucţiune publică şi între biserica Sf. Nicolae din Braşov pentru ridicarea rentei sale anuale de lei 38.500, — având a presenta de-odată şi tóte actele din cestiune".

Acum înse fiind întrunită representanţa metropoliei, representanţa întregei biserici din statul nostru, şi fiind cestiunea principială pentru întréga biserică, 'mi ţin de datorinţă a aduce cestiunea şi aici, pentru-ca congresul sĕ aibă ocasiune a cunósce causa şi a lua mĕsurile ce le va afla necesare pentru salvarea autonomiei bisericei nóstre.

Din aceste motive 'mi iau voia a presenta următórea interpelaţiune: (S'a publicat în numĕrul de Joi. — Nota Red.)

Congresul.

Şedinţa V.

(Joi, 5/18 Octobre)

Şedinţa se deschide la orele 10 a. m. sub presidiul ordinar.

Protocolul anterior după cetire se autentică. Deputatul Dr. Gavriil *Cosma* cere concediu şi pe restul sesiunii. I-se acórdă. La ordinea zilei comisia organisătóre. Referentul *P. Cosma* cetesce raportul amĕnunţit al consistoriului metropolitan cu privire la înfiinţarea celor douĕ, eventual trei episcopii noue.

După cetirea acestui raport, pe care îl vom publica în numĕrul proxim, dl Cosma espune pe basa concluselor congresuale genesa amĕnunţită a afacerii, cetesce conclusele mai meritorice câte s'au luat începênd dela 1868 până aḑi şi la urmă motivéză mai pe larg propunerea comisiunii, care se presentă astfel:

Congresul decide înfiinţarea a trei eparchii noue pe teritoriul metropoliei, şi anume: una cu reşedinţa în Timişóra, alta cu reşedinţa în Orade şi a treia cu reşedinţa în Cluş.

In acest scop însărcinéză pe consistoriul metropolitan, ca sĕ elaboreze un plan esact şi detaiat asupra modului şi tuturor condiţiunilor de realisare practică a acelor eparchii, arătându-ne mijlócele şi garanţiile de înfiinţare şi susţinere a lor, şi sĕ-l subşternă proximului congres.

Deputatul Mihail *Cirlea* arată, că înfiinţarea de eparchii ar reclama o schimbare mare în organismul nostru bisericesc. Intre împregiurări favorabile înmulţirea eparchiilor şi chiar a consistoriilor ar fi un mare bine, ar însemna crearea de focularo culturale noue. Dar' bine sĕ ne însemnăm, că în fruntea eparchiilor ajung şi ómeni cari nu întrunesc simpatia obştei şi astfel ne putem îngreuna şi posiţia proprie. Propune amânarea chestiei pe alte timpuri mai oportune.

V. Babeş. E convins, că putem decide în merit fără modificarea statutului. Legislaţiunea statului nu se amestecă în organisarea internă a unei biserici. Avem esemple de acésta.

Ca unul, care de mult se ocupă cu istoria e competent a accentua, că din sinul bisericii au purces totdéuna tendenţele de organisare.

Noi, biserica, avem sĕ ne îngrijim de crearea instituţiunilor pentru progresul general. Consistoriul din Arad s-a urzit prin congresul dela Timişóra dela 1791, prin un memoriu de gravamine ale bisericei ortodoxe din ţéră. — La 1795 a şi fost înfiinţat. Noi putem şi azi sĕ înfiinţăm, mai ales dacă nu vom cere bani dela stat. Dar statul are mare interes chiar sĕ ne ajute, căci numai noi, biserica, îi putem face serviţii de creştere morală a cetăţenilor. La despărţirea de Sêrbi ni-au şi promis, atât *Forgács* cât şi *Schmerling*, ajutóre bănesci, numai sĕ ne organisăm.

Nicăiri nu-'s aşa mari în tótă lumea eparchiile, ca la noi. Tóte şepte eparchiile sêrbeşti nu-'s cât archidiecesa nostră. Diecesa dela Buda are 13.000 de credincioşi în 11 comitate. In România sunt mărişóre eparchiile, dar acolo nici pe departe nu au episcopii acel lucru, ca la noi şi au şi archierei titulari ajutători. Imprejurările sunt grele şi ne trebue generali, pe cari îi putem căpĕta. Şaguna în testamentul sĕu de aceea a lăsat fondul nouelor eparchii, ca sĕ le înfiinţăm. Avênd basele trebue sĕ continuăm edificiul. Mijlócele vor veni. Archidiecesa se susţinea în un timp cu 4000 fl. bani rei, şi eată cum ne-am desvoltat. Virtuţile înalţă biserica, nu numai banii. Prin bani s'au prăbuşit odinióră cele mai tari instituţiuni. Se nu ne legăm absolut numai de materie. Noi *trebue* şi *putem* face episcopii noue şi nu-i lipsă sĕ schimbăm statutul organic. Lăsăm nrul deputaţilor congresuali tot 90. Dela valórea ómenilor atêrnă corporaţiunea, nu dela numĕrul lor. Consistoriile sunt organe administrative şi după ce le-am făcut le notificăm în tóte părţile, ca şi înfiinţarea unui protopopiat. Şi apoi poporul pretinde acésta şi dorinţa lui trebue împlinită, ca sĕ nu rĕmânem fără el, negligindu-l, căci fără *el* n'avem nici o valóre. Oameni sĕ fim şi putem totul esopera, căci e în interesul nostru şi şi al statului. Solidari sĕ fim. Deci sĕ decretăm înfiinţarea şi sĕ începem lucrul pe tótă linia. Prin luptă vom progresa, ne vom întări. Propune acceptarea propunerii consistoriului metropolitan, căci asupra necesităţii nu încape nici o îndoélă. Chiar şi numai eventuale consistorii pot face *mult*. Consistoriul din Oradea-mare a susţinut spiritul românesc al Bihariei, chiar când era sub episcopia catolică, străină. Sĕ *vrem* şi vom *putea*. Spirit, avênt sĕ avem, mijlócele vor incurge.

Budinţan accentéză imensa importanţă a afacerii. Motivarea unui antevorbitor schimbă firul istoric al afacerii şi duce ad acta întrégă chestiunea, care a preocupat dela Marele Andrei pe toţi ómenii nostri de valóre, constatând aceia necesitatea desvoltării nóstre. E de părerea că nimic n'avem sĕ schimbăm. Abandonând afacerea decretării de înfiinţare a eparchiilor am desavua pe toţi bărbaţii nostri, cari au întemeiat metropolia. Cere sĕ nu ne abatem dela ideea eparchiilor noue.

Cavalerul *Puşcariu*: Şaguna a făcut fortăréţa statului, dar tot el a pus şi basa înfiinţării eparchiilor noue; deci el ni-a dat sĕ înţelegem că putem face eparchii noue fără prăbuşirea fortăreţei. Sĕ facem la timp oportun vrem toţi, dar sĕ dăm înainte, sĕ nu stăm cu mâna 'n sin, sĕ mergem înainte cu chestia şi sĕ pregătim totul, ca eventuale împrejurări favorabile sĕ ne afle pregătiţi de realisarea ideei.

Dr. *Farcaş* cere, că a III eparchie sĕ nu fie la Cluj, ci cu reşedinţa în Dej. Motivéză propunerea cu împrejurarea, că Dejul e centrul protopopiatelor, din cari se contempléză înfiinţarea eparchiei noue pe teritoriul archidiecesei. Acolo suntem mai espuşi. Afară de aceea la 6—7 klm. de Dej, la Vad, a mai fost episcopie în timpurile antice. Nu-i lipsă sĕ centralisăm şi noi ale nostre instituţiuni acolo, căci noi purcedem din motive morale; sĕ lucrăm în favorul poporului, care are lipsă de un centru ortodocs în acele părţi.

Almăşan apără idea de-a fi Clujul centrul eparchiei, căci acela e un centru de cultură, în jurul căruia se grupéză şi alte confesiuni şi dela un astfel de centru putem şi noi profita mult, fără sĕ perdem din interesele confesionale.

Dr. *Oncu* scóte la ivélă, că pentru înfiinţarea de consistorii noue este indispensabilă aprobarea mai înaltă.

Referentul *Cosma* combate pe dl Cirlea, arĕtând, că eventuala înfiinţare n'are sĕ fie azi, deci n'are sĕ se témă de ceea-ce a accentuat. §. 142 din statut cuprinde şi consistoriul din Oradea, şi astfel şi cele înfiinţânde vor trebui înarticulate. Cu privire la reşedinţe, ḑice că acelea se pot asigura ulterior.

Escelenţa Sa metropolitul arată, că multe chestiuni importante, desbătute în congres, s'au finalisat, numai înfiinţarea episcopiilor noue e şi azi actuală, neisprăvită. Dovadă, că e grea. Cu tóte acestea nu-i permis s'o îngropăm, ci trebue sĕ facem un pas înainte, fără a avea temere de nesucces. Pe câtă vreme vom avea ţinuta corectă de până acum sĕ sperăm şi sĕ fim convinşi, că vom avea şi spriginul celor competenţi, cari vor vedea, că desvoltarea nóstră e în interesul nu numai al bisericei, ci şi al ţĕrii. Trecênd la votare, deputatul Cirlea îşi retrage propunerea şi Congresul primesce propunerea comisiunii. Aceeaşi comisiune prin referentul Dr. N. *Oncu* referéză asupra proiectului pentru un nou *regulament de procedură judecătoréscă în cause matrimoniale*, necesitat prin legile politice-bisericesci. — Propune primirea Regulamentului şi aplicarea provisorie a lui cu revocarea regulamentului vechiu din 1878.

I. *Preda* afirmă, că regulamentul proiectat îngreunéză desfacerea căsătoriei, nu o uşuréză, întru cât légă modul de motivarea desfacerei de multe forme anticuate. Propune remiterea lui la congres spre a se compune un alt proiect mai sumar şi mai scurt.

Deputatul N. *Cristea* se alătura la propunerea lui Preda, şi cere sĕ se ştérgă spesele şi ori-ce taxe.

Archimandritul Dr. *Puşcariu* apără proiectul, arĕtând că biserica la cas de lipsă trebue sĕ se estindă la adunarea de doveḑi şi în mod independent de factele forului civil. Biserica trebue sĕ fie condusă şi de motive canonice, căci pot fi casuri, că motivele forurilor civile nu-s acceptabile de biserică.

Ignaţie I. Pap arată că proiectul nou este în mare parte o copie a celui vechiu, cu órecari omisiuni e compus după procedura sumară. Dacă n'o fi perfect proiectul, totuşi e recomandată aplicarea lui, căci aḑi obvin casuri multe de divorţ şi avem necesitate a sta pe base regulamentate, ca sĕ se scie orienta şi părţile şi forul judecătoresc; ér la 5—6 ani se pot face schimbările necesare, reclamate de esperienţele făcute.

Pavel *Rotariu* nu vede resolvită întrebarea timbrării actelor dela proces şi susţine şi taxele forurilor bisericesci; arată, că congresul s'a grăbit odată cu ştergerea nemotivată a taxelor dela cununíi, deci sĕ nu mai cadă din nou în asemenea greşeli.

Advocatul *Damian* spune, că nu póte congresul elibera actele procesuale de spesele pentru timbre, ci pentru acésta trebue sĕ se céră scutire dela ministrul de finanţe, deci §. 54 nu póte fi votat.

Contra propunĕtoriul *Preda* indică, că avem Regulament vechiu şi acela rĕmâne în vigóre până se va face un proiect bun. Mai bine sĕ se priméscă mai târziu ceva *bun*, decât acuma ceva *rĕu*.

Referentul Dr. *Oncu* susţine propunerea comisiunii. Timbre nu se cer, căci aceste procese privesc numai viéţa internă a bisericei nóstre, care nu cere timbre nici în alte afaceri.

Trecênd la votare, contrapropunerile cad şi se primesce proiectul, aplicându-se în mod provisor.

Şedinţa proximă se anunţă pe 4. p. m.

Şedinţa VI.

(Joi după amiazi).

Notariul *Russu Şirianul* cetesce protocolul anterior, şi stilisarea lui definitivă se concrede biroului. Urméză continuarea raportului comisiunii organisătóre. Referentul archimandritul Aug. *Hamsea* espune dispoşiţiile luate de eparchiile singuratice cu privire la îmbunătăţirea dotaţiunii ppopilor tractuali. Se ia spre scire de congres salarisarea acelor cu 400, 600 şi 1000 cor. anual, conform referinţelor locale. Astfel se constată, că s'a făcut ceva întru esecutarea conclusului congresual Nr. 85 din 1895.

Cu privire la întregirea dotaţiunilor parochiale cu mijlóce bănesci din vistieria statului, referentul espune întreg modul de procedere a dieceselor pentru esecutarea conclusului congresului estraordinar Nr. 14/899. Fasele acestei afaceri sunt cunoscute cetitorilor nostri; de aceea trecem preste ele, fără a le mai indica aici. Congresul ia la cunoscinţă stadiul actual al afacerei în sensul dorinţei congresului ultim, aşteptând, ca la timpul seu sĕ se notifice finalisarea ei.

Cu aceste şedinţa de după prânḑ se încheie.

Şedinţa VII.

(Vineri 19 Octobre n.)

Presenţi şi d-nii Alexandru şi Zeno *Mocsonyi*, cari în urma unor rĕceli n'au putut participa la şedinţele anterióre.

Intrând în ordinea zilei Escelenţa Sa metropolitul respunde la interpelarea dlui P. Cosma astfel:

Mărit congres! Deşi după vederile mele, causa aşa numitei rente a bisericei Sf. Nicolae din Braşov, în care am fost interpelat din partea dlui deputat *Parteniu Cosma*, în stadiul ei actual încă n'ar fi de competenţa congresului, ci a sinodului archidiecesan: totuşi din considerare la însemnătatea ei cea mare, cum şi din stima către măritul congres, pe cât ajung informaţiunile mele îmi iau voe a da următorul rĕspuns:

Precum se ştie, biserica Sf. Nicolae din Braşov încă din timpuri mai vechi primia dela statul român o *rentă anuală* de de 38.500 lei, ca despăgubire pentru unele proprietăţi ocupate de acel stat, pe care rentă a întrebuinţat-o la susţinerea şcólelor nóstre din Braşov până la 1897, când s'a sistat primirea ei, atât din partea guvernului nostru reg. ungar, cât şi din partea guvernului român.

In urma acelei sistări biserica Sf. Nicolae a intentat proces statului român, în decursul căruia iniţiindu-se *pertractări diplomatice între ambele guverne*, causa s'a complanaat astfel:

Ca statul român sĕ despăgubéscă cu un capital de 962500 lei plătibil într'o rentă perpetuă cu $4^0/_0$, care sĕ se depună spre păstrare la cassa statului nostru din *Budapesta*, de unde apoi biserica sĕ-'şi priméscă interesele de 38,500 lei, pe calea ministeriului r. ung. de culte şi instrucţiune publică avênd despre întrebuinţarea lor a da aceluiaşi ministeriu socotélă *pe calea consistoriului.*

După-ce acéstă complanare *a fost acceptată şi de biserica Sf. Nicolae,* guvernul român a şi depus la cassa centrală din Budapesta renta perpetuă de 962.500 lei, ale cărei interese de 4% s'au şi plătit bisericei pe toţi anii dela 1897 încóce.

Prin asemenea regulare a acestei afaceri momentóse şi delicate a încetat nu numai îngrijirea nóstră de sórtea şcólelor din Braşov, dar' şi marea nemulţumire provenitóre din acea îngrijire, asigurându-se viitoriul şi desvoltarea amintitelor şcóle pentru tóte timpurile.

Catră acestea îmi iau voe a mai adăuga, că eu încă n'am primit actul de complanare dintre cele două guverne, cum şi că după primirea aceluia nu voiu întrelăsa a-'l comunica atât cu consistorul, cât şi cu sinodul nostru archidiecesan, ambele mai deaprópe interesate în causă.

Rog deci atât pe domnul interpelant, cât şi pe măritul congres sĕ binevoiescă a lua acestea la cunoştinţă.

Interpelantul P. Cosma ia spre scire rĕspunsul constatând următórele:

1. Că averea bisericei S-tului Nicolae căpătată drept desdaunare dela România pentru bunuri şi alte emolumente vechi, va sĕ zică o *avere curată parochială,* care nu póte cădé sub mĕsurile art. de lege XXX. din 1883 §. 74, se administrézá la guvern;

2. că se consideră drept fundaţiune, deşí nu esistă act formal fundaţional aprobat de autorităţile superióre bisericeşti.

Aceste două lucruri constatate, pentru mine individual ar fi suficiente, ca sĕ se încépă deja paşii celor chemaţi pentru sanarea ranelor ce prin acésta s'au causat *autonomiei* bisericei nóstre.

Considerând însĕ, că afacerea încă nu este deplin terminată şi congresul nu cunóşte însuşi actul, care formézá isvorul anomaliei create bisericei nóstre, conced, că cea mai înaltă representanţă a bisericei nu póte privi sosit pentru sine momentul când este neapĕrat necesară intervenţia ei. In speranţă că la timpul seu sinodul archid. îşi va face datoria, *iau spre ştire şi propun, ca şi congresul sĕ iee spre ştire rĕspunsul.*

Urmézá raportul archim. Aug. *Hamsea* asupra necesităţii schimbării *Regulamentului parochial,* reclamată din unele părţi pentru dotaţia nouă a parochilor. Schimbarea acelui regulament — la propunerea consistoriului metropolitan deocamdată se amână, neaflându-se timpul oportun pentru acésta.

Dr. *Oncu* referézá despre lucrările delegaţiunii în causa de despărţire a credincioşilor nostri de către Sêrbi. Esc. Sa metropolitul propune desfiinţarea delegaţiunilor şi relegarea afacerilor de despărţire la respectivele Consistorii.

Comisiunea propune următoriul proiect de conclus:

Delegaţiunea congresuală instituită prin conclusul congresului nostru naţional bisericesc adus în anul 1868 Nr. 222 se susţine şí pe mai departe până la terminarea agendelor sale de despărţire ierarchică, provĕdute în conclusul congresual de sub Nr. 222 din 1868.

Totodată ţinênd cont de motivele aduse de I. P. Sa dl archiepiscop şi metropolit pentru absolvarea sa de sub sarcina de a conduce în persónă afacerile delegaţiunii amĕsurat votului delegaţiunii, şi urmând şi disposiţiile originale de constituire cuprinse în conclusul Nr. 222 din 1868, congresul pe lângă persóna I. P. Sale archiepiscopului şi metropolitului I. Metianu ca president prin acésta institue şi alege de vicepresident al delegaţiunii congresuale pe P. S. Sa dl I. Goldiş, episcop al Aradului, autorisat şi însărcinat prin acésta cu conducerea pe viitor a tuturor agendelor delegaţiunii.

In fine în considerare, că mandatul celorlalţi membri din delegaţiune aleşi prin conclusul congresual de sub Nr. 185 din 1891 a espirat, — congresul decide sĕ se îndeplinéscă prin alegere nouă încă în decursul acestei sesiuni în numĕr de cinci membri în delegaţiuni pe un period de trei ani şi anume: trei din diecesa Aradului şi doi din diecesa Caransebeşului, cari împreună cu presidentul sĕ formeze pe viitor delegaţiunea nóstră congresuală în tóte afacerile de despărţire hierarhică.

V. Babeş. Delegaţiunea s'a format fără scirea şi conlucrarea Sêrbilor. Abia la 1871, trei ani mai târdiu, li-s'a comunicat şi au adoptat şi ei ideia instituirii unui astfel de aparat, la care ei nici când n'au ţinut aşa mult la ea, ca noi. Deci fără ei o putem şi susţinea şi disolva E pentru disolvare, căci abia sunt câteva comune nedespărţite în diecesa Caransebeşului. 25 ani am esperimentat. Calea e tăiată, umblată, şi în casurile ulterióre avem sĕ purcedem tot aşa. La mănăstiri încă numai un punct mai este de făcut: *stilisarea petitului*; celelalte sunt gata. Jurisconsulţii vor îndeplini şi acest punct. Chestia banilor diecesele au sĕ o resolveze, esmiţênd ómeni cari sĕ se convingă de legitimitatea cheltuelilor; deci personal constată, că nu-i lipsă de delegaţiune specială.

Dr. Gall reflectézá la două momente. Banii daţi comunelor despărţite sunt numai anticipaţiuni, făcute în favorul comunelor, cari după despărţire au primit şi zestrea cuvenită, statorită. Aceste anticipaţiuni numai unor comune notoric sérace s'ar puté erta. Retrăgêndu-se părintele archiepiscop dela conducere, recomândă pe basa ancienităţii pe părintele episcop Popea de vicepreşedinte.

Escelenţa Sa metropolitul atinge, că după părerea sa delegaţia de multe-ori opăceşte mersul urgent al afacerii, căci consistoriile eparchiale reclame sĕ se esecute tóte pe calea lor şi nu imediat prin organ delegaţional.

Delegaţiunea se întrunesce odată la an, ear consistoriile fórte des, deci ele pot sĕ resólve despărţirea mult mai iute. Cât priveşte anticipaţiile, aceste s'au făcut pe basa petiţiilor făcute de comunele respective, cari au cerut despărţirea. Sentenţele curiei încă le deobligă la solvirea speselor, dacă nu la tóte. Comunele nu-'s sĕrace, căci tóte au căpĕtat preste 10.000 fl. —15.000 fl.

Esprimă dorinţă, ca eventualul vicepreşedinte sĕ conducă totul.

Dr. *Puşcariu* arată, că problema delegaţiunilor nu este resolvită, chestia mânăstirilor e la început şi astfel o corporaţiune specială esmisă de măritul congres mai este reclamată pentru multă vreme. Pledézá pentru susţinerea delegaţiunilor.

Ioan de *Preda* sprigineşce aceste vederi şi cere, ca ambii episcopi sĕ fie aleşi vicepreşedinţi.

V. *Mangra* asemenea susţine delegaţiunea, căci multe mai sunt de limpedit şi mai ales afacerile financiare. Diecesa Aradului a bineficiat mai mult de fondul existent şi deci va trebui sĕ escontenteze acel fond, de care este lipsă în procesele ulterióre.

Ex. Sa metropolitul arată, că consistoriul dela Arad administrézá banii, cele 13.000, fondul comun, şi deci acela trebue sĕ facă raport despre cheltuirea lui.

Traian *Barzu* arată, că activitatea delegaţiunilor a fost numai binefăcătóre pentru biserică şi deci nu află motiv pentru desfiinţare.

Dr. *Oncu* arată, că se vorbesce asupra unei chestii, care nu e la ordinea zilei. Vine raport special despre activitatea delegaţiunilor. Aici e vorba numai despre susţinerea ori desfiinţarea delegaţiunilor.

Dr. I. *Suciu* combate desfiinţarea. Fondul cheltuit trebue reîncassat. Organul special trebue sĕ licuideze spesele cum va sci că e just, căci el cunósce fasele prin cari au trecut singuraticele procese. Mai ales onorariile advocaţilor vor trebuí licuidate după vederile delegaţiunilor.

P. Cosma cere sĕ se raporteze şi asupra activităţii delegaţiunilor. Se face. Dr. Oncu cetesce lungul raport presentat în acest obiect de consistoriul metropolitan, din care remarcăm că s'au câştigat în decursul timpului un numĕr mare de credincioşi, peste 40.000 suflete şi o avere de preste 270.000 fl. cu spese de circa 20.000 fl.

Referentul arată, că el n'a făcut pendentă desfiinţarea delegaţiunilor dela Sêrbi, sau alţii; ci delegaţia însaşi a arĕtat, că e instituită în conţelegere cu Sêrbii şi a fost notificată guvernului şi ministrul de culte, atunci *Pauler*, a pus la disposiţia episcopului Ivacicovici, ca cap al delegaţiunii fondul de 13 mii pentru inlesnirea despărţirilor. Desfiinţând delegaţiunea, fondul ar rĕmânea fără stăpân; căci el nu e al dieceselor sufragane. Propune:

Raportul delegaţiunii asupra activităţii sale, în general sĕ se iee la cunoştinţă şi sĕ se alăture la acte; în special în ceea-ce priveşte partea financială delegaţia împreună cu consistoriul aradan sĕ facă socótă amenunţită despre venite şi spese dela instituire până acum şi despre starea actuală a fondului, sĕ licuideze cestiunea anticipaţiunilor şi sĕ facă demersurile necesare pentru incassarea lor, şi despre tóte acestea sĕ presinte congresului proxim raport. La cestiunea mănăstirilor, dacă fondul nu are bani, sĕ supórte spesele disponibile sĕ anticipeze spesele procesuale eparchia pe al cărui teritoriu se află mănăstirea.

Budinţan indică că fondul este lucru secundar. Chestia despărţirilor şi a mănăstirilor trebue sĕ ne preocupe în primul plan şi până când va mai fi un suflet român ne câştigat delegaţia trebue sĕ esiste. Recomandă spre primire ambele propuneri ale comisiunii.

Dl *Lengher* clarifică unele *aparente* contraziceri din raportul delegaţiunilor. Arată că pe întreg malul Dunării mai sunt comune mixte. Aceste reclamă divorţul de Sêrbi şi deci trebue sĕ se facă toţi paşii pentru restituirea anticipaţiunilor.

Dr. *Gall* arată, că delegaţiunea n'are cassă separată. Cassa e la Arad. Intregesce propunerea sa de înnainte, că neprimind părintele Popea postul de vicepreşedinte, de sine se înţelege, că urmézá părintele Goldiş.

Dr. *Oncu* descopere, că pe cale privată află, că părintelui Popea îi este greu a veni la Arad sĕ conducă delegaţiunea şi aşa nu ar fi aplecat a primi vicepeşidenţia.

Părintele episcop *Popea* cu privire la starea sănătăţii sale declară sĕ nu reflecteze congresul la P. Sfinţia Sa, ci sĕ se designeze păr. Goldiş,

Punêndu-se la vot se primesc ambele propuneri ale comisiunii.

Urmézá comisiuea şcolară.

Conferenţele învĕţătoresci.

Convocare.

In sensul ordinului consistorial din 13 Septembre, 1900 Nr. 8448. Şcol. prin acésta convoc pe învĕţătorii dela şcólele grecoorientale române din protopresbiteratul Făgăraş, Cohalm şi Agnita la conferenţele învĕţătoreşti, cari se vor ţiné în ***Făgăraş***, anume în şcóla nóstră de acolo *Sâmbătă în 21 Octobre* vechiu a. c. şi zilele următóre.

Deschiderii va premerge celebrarea sfintei liturgiii cu chemarea Duchului sfânt, care se va începa la órele 8 diminéţa.

Ordinea deliberărilor se va statorí în conferenţă.

Sibiiu 4 Octobre, 1900.

Mateiu Voileanu,
comisariu consistorial

Convocare.

Pe temeiul disposiţiunilor Preaveneratului Consistor archidiecesan cuprinse în cercularul dto 13 Septembre a. c. Nr. 8448 Sc. ex 1900, prin acésta am onorul a convoca conferinţa învĕţătorilor din cercul Clujului (protopresb. Cluj şi Turda) la şedinţe pe Sâmbătă, 21 Octobre a. c. st. v. (3 Novembre st. n.) în şcóla confesională a parochiei nostre Apahida, cu începere la 9 óre a. m.

Programul va fi tot cel urmat în anii trecuţi.

Ca obiecte de pertractat se desémnă în prima linie tesele propuse şi primite pentru acest an în conferinţa din anul trecut; apoi o prelegere practică cu scolarii din despărţ. III. din l. română ori din cânt.

P. T. Dni învĕţători vor avé a se pregăti fie-care pentru tóte tesele ca şi când ar avé sĕ refereze asupra lor în plenul conferinţei.

Năsĕud, 27 Sept. 10 Octobre 1900.

Greg. Pletosu.
protoiereu, comisariu consist.

NOUTĂŢI

Congresul naţional-bisericesc al provinciei nóstre metropolitane, şi-a terminat agendele azi la orele 12.

*

Rectificare. In raportul despre şedinţa IV. a congresului, publicat în numĕrul de alaltăeri (18 Octobre). s'a strecurat o eróre de tipariu la reasumarea vorbirii dlui deputat Dr. I. Gall în cestiunea memorandului preoţilor militari, pe care ţinem a o rectifica în următórele: în loc de „pe basa convingerii ministrului de rĕsboiu şi a cercurilor conducĕtóre“ sĕ se cetéscă: „pe basa convingerii sale despre bunăvoinţa ministrului de rĕsboiu şi a cercurilor conducĕtóre“.

*

Petrecerea „casei naţionale“ arangiată alaltăseară la „Gesellschaftshaus“ a reuşit bine. A fost cercetată de public destul de numĕros din Sibiiu şi jur. Cum aflăm s'a realisat în favorul casei naţionale un profit de circa trei sute floreni.

*

Gimnasiu în Abrud. Ni-se scrie, că în Munţii-Apuseni de un timp încóce s'a pus la cale o mişcare pentru a se cere de la guvern sĕ înfiinţeze în Abrud gimnasiu de stat. Acţiunea isvoreşte din cercurile patriotice şi au fost învitate sĕ se asocieze la ea şí comunele româneşti.

*

Despărţĕmêntul Vêrşeţ al Asociaţiunii. Zilele trecute s'a ţinut adunarea constituantă a despărţĕmêntului Vêrşeţ al Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român. Presidată de advocatul Dr. Petru Zepeneag, adunarea a ales director al despărţemêntului pe advocatul Vladmir Spătar, iar în comitet pe dnii dr. Nicolae Popovici, Dr. Alexandru Codarcea, Simion Şchiopu şi Victor Fincu toţi din Vêrşeţ. Resultatul material a fost fórte frumos; s'a înscris membru fondator Dr. Aureliu Novac, şi membri pe viaţă dnii I. M. Roşiu, Dr. Petru Zepeniag, Avram Corcea, Ioan Miclea şi Patriciu Ramneanţiu. S'au încassat 635 cor.

*

† George Belissimus, fost învĕţător şi timp îndelungat şi director al şcólelor elementare române din Braşov, a reposat eri în etate de 72 ani. Inmormêntarea se va face mâne.

*

Lupte între creştini şi Musulmani. Conform unui raport din Constantinopol între creştinii şi musulmanii din districtul Diarbekir s'au întêmplat lupte sângeróse. Opt sate au fost prefăcute în cenuşe. Sunt sute de victime. Au fost trimise la faţa locului trupe militare.

*

Distincţiune stientifică. Cum află „*Familia*“, profesorul de medicină de la universitatea din Bucureşti e ales în comitetul internaţional de 6, spre a decerne premiul de fisiologie şi medicină instituit de ingeneriul norvegian Alfred Nobel.

*

Noul cancelar al Germaniei. Cum se raportézá din Berlin, împĕratul a primit abdicarea prinţului *Hohenlohe* de la postul de cancelar al imperiului, numind în locul 'lui pe contele *Bülov*, până acum ministru de esterne.

*

Esposiţie de femei. De curênd s'a deschis la Londra o esposiţie de femei, la care sunt representate tóte naţionalităţile, până şi din Magador, Senegal şi Australia. Cele mai frumóse sunt europenele.

*

Societatea de asigurare „Mutual din Newyork. (The „Mutual“ Life insurance Company of Newyork) operézá deja de 10 ani în Ungaria cu un succes splendid. Tocmai acum se publică dividendele pentru împărţirea câştigurilor pe primul period de 10 ani, din care resuită după tarifele de asigurare şi după etatea asiguraţilor o dividendă de 232—291 percente ale unei premii anuale, resp. 4—4½ percente interese şi interese de interese după tóte premiile plătite în restimpul de 10 ani.

Cărţi şi reviste

A apărut:

„*Biserica ortodoxă română*“ Nr. 6 pe luna Septembre, avênd următorul sumariu:

Iosif Flavie, marele scriitor Iudeu. Canóuele Sinódelor Ecumenice. Andreiu Şaguna. Sfântul Ioan Chrisostom. Religiunea şi moravurile Sabeenilor sau Subba. Un Episcopat pentru Românii din Imperiul Turcesc. Bisericesci. Dare de sémă. Mânăstirea Ciolanul. Informaţiuni. Raportul Cav. Protosinghel Teofil Mihăilescu. Donaţiuni.

Hainā—mătase

Damast fl. 9.00

şi mai sus! — 12 metri! — trimisă franco şi vămuită! Mustre cu întórcerea postei; tot astfel şi din „Mătase-Henneberg“ négră, albă şi colorată dela 45 cr. până la fl. 14.65 pr. metru.

G. Henneberg, fabricant de mătase (*lif. de curte ces. şi reg.* **Zürich.** [9] 7—8

8434/1900 sz. tszb. [204] 1—3

Pályázat.

Resinár községben rendszerisitett *segédjegyzői állás* betöltése czéljából, pályázat nyittatik és felhivatnak pályázni kivánok, miszerint kellöen felszerelt kérvényeiket folyó évi november hó 20-áig alulirottnál adják be.

Ezen állással egybe kötött illetmények:

1. fizetés 800 korona,
2. lakpénz 60 „
3. tűzifa átalány 40 korona.

Nagyszeben, 1900 oktober hó 15-én.

A jár. főszolgabiró:

Fabritius

Nr. 282—1900. [203] 2—3

Concurs

Prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“ pentru ocuparea posturilor de parochi în următórele parochii de clasa a III-a:

1. Băreşti cu filia Săcel, 2. Sânpetru cu filia Unciuc, 3. Baia lui Craiu cu filiile Cerna şi Topliţa, 4. Ruda cu filiile Plop, Poeniţa-Voinei şi Vălariu.

Emolumentele împreunate cu fiecare post sunt cele fasionate în cólele pentru întregirea salariului dela stat.

Concurenţii sĕ-şi aştérnă cererile lor conform normelor în vigóre, subsemnatului oficiu protopresbiteral până la terminul indicat, de unde se pot trage informaţiuni mai detaliate.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Haţegului în conţelegere cu comitetele parochiale respective.

Haţeg în 2 Octobre 1900

Titu V. Ghiaja
protopresbiter.

Nr. 254/1900. [202] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de capelan în comuna bisericéscă gr. or. de clasa a III-a Neagra de jos din protopresbiteratul Câmpenilor se publică concurs, la decisul comitetului parochial, cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt jumĕtate din venitele parochiale.

Doritorii de a ocupa acest post sĕ trimită cererile lor concursuale cu documentele necesare în terminul deschis la oficiul protopresbiteral gr. or. din Câmpeni.

Câmpeni, 30 August, 1900.

Romul Furdui
protopop.

Nr. 528—900 Nr. [197] 3—3

Concurs.

Pentru întregirea parochiei de clasa III Ponor, protopresbiteratul Lupşei, se escrie concurs cu terminul de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch sunt celea fasionate în tabela B. pentru întregirea venidelor dela stat şi lemnele trebuincióse te foc.

Doritorii de a reflecta la acest post, sĕ aştérnă suplicele concursuale instruite în sensul regulamentului pentru parochii şi a stat. org. la subsemnatului oficiu în terminul deschis.

Dela concurenţi se recere ca înainte de alegere în vre-o Duminecă ori sĕrbătóre sĕ se presenteze pentru a'şi dovedi desteritatea recerută în chemarea lor şi a face cunoscinţă cu poporul şi cu referinţele locali.

Oficiul protepresbiteral al tract. Lupşei în conţelegere cu comitetul parochial.

Ofenbaia, în 26 August 1900.

Ioan Danciu
protopresbiter.

Nr. 793—1900 [195] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia de clasa a III-a Alţina din protopresbiteratul Agnitei se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în cólele pentru întregirea salariului dela stat.

Doritorii de a ocupa acest post, au sĕ-'şi aştérnă cererile instruite conform normelor în vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral până la terminul indicat.

Nocrichiu, (Ujegyház) în 22 August 1900.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Agnita în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

N. Moldovan,
adm. prot.

---

ad Nr. pp. 796--900 Nr. [196] 3—3

Concurs

Pentru întregirea postului de paroch în comuna Feneşel cu prediul Plopi, care e parochie de clasa a III-a, prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post, dau un venit sigur anual de 341 cor. 20 fil. după detragerea speselor pentru ţinerea de cai, şi acelora arătate în tabela pentru întregirea dotaţiunei dela stat.

Doritorii de a ocupa acest post, au a-şi asterne suplicele de concurs subscrisului până la terminul sus indicat, fiind instruite în sensul normelor în vigóre, şi a se presenta în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre la sta biserică, ca sĕ fie cunoscuţi din partea poporului.

Oficiul protopresbiteral rom. gr. or. al Clujului.

Cluj, 2/15 Septembre 1900.

Tuliu Roşescu
protopresbiter.

1.000.000
KRONEN
ALS GRÖSSTER GEWINN IM GLÜCKLICHSTEN FALLE.
BECK R

Consemnarea

tuturor celor 50.000 câştiguri

Cel mai mare câştig in cel mai favorabil cas

1,000,000 Kronen

Speciell sind die Gewinne wie folgt eingetheilt.

☞ in Baar zahlbar.

		Kronen
1	Prämie mit	600000
1	Gew. à	400000
1	„ „	200000
2	„ „	100000
1	„ „	90000
1	„ „	80000
1	„ „	70000
2	„ „	60000
1	„ „	40000
5	„ „	30000
1	„ „	25000
7	„ „	20000
3	„ „	15000
31	„ „	10000
67	„ „	5000
3	„ „	3000
432	„ „	2000
763	„ „	1000
1238	„ „	500
90	„ „	300
31700	„ „	200
3900	„ „	170
4900	„ „	130
50	„ „	100
3900	„ „	80
2900	„ „	40
50,000	Gew. u. Pr. im Betrage	13.160,000

Sĕ ajutăm norocului!

Deja mulţi s'au fericit

prin cumpĕrarea

unui los dela noi!

Loteria cea mai bogată în şance este loteria de classă privilegiată reg. ung., care va începe în curênd iarăşi. Din

100.000 LOSURI vor fi trase 50.000

câştiguri, aşadară **jumĕtate sunt câştiguri**, din tóte losurile, precum se vede şi din lista de câştiguri alăturată, nici o loterie din altă ţéră nu are în raport cu acésta aşa câştiguri considerabile.

Cel mai mare câştig în casul cel mai norocos este

Un milion coróne.

Cu totul vin **treispreḑece milióne 160.000 coróne** la tragere. Tótă întreprinderea stă sub **supravegherea statului.**

Contribuţia pentru **losurile originale** pentru clasa primă conform planului este:

pentru o **optime** (1/8) fl. —.75 sau C. 1.50
„ un **pătrar** (1/4) „ 1.50 „ „ 3.—
„ o **jumĕtate** (1/2) „ 3.— „ „ 6.—
„ un **întreg** (1/1) „ 6.— „ „ 12.—

şi se trimit cu **rambursă** sau trimiţêndu-se preţul lor **anticipativ.** Planuri oficióse gratuit. Comande pentru losuri originale rugăm a trimite direct la noi până în

28 Octobre a. c.

Banca

A. Török & Co.

Budapesta. V. Waitznerring 4/a.

Filialĕ: IV., Museumring Nr. II.
VI., Elisabethring Nr. 54.

Multe şi fórte mari câştiguri am solvit noi prea stimaţilor nostri clienţi şi anume în timp scurt preste trei milióne şi jumĕtate coróne. [194] 3—8

Scrisóre de comandă de tăiat.

Herren A. TÖRÖK & Co., Budapest.

Ersuche um Zusendung von .... Original-Loos I. Classe der königl. ung. priv. Classenlotterie nebst amtlichen Plan.

Der Betrag von. fl. .... } ist per Nachnahme zu erheben. / folgt durch Postanweisung. } Was nicht gewünscht bitte zu durchstreichen

Genaue Adresse.
....
....
....
....

Farmacia lui F. I. R. Hotter la sf. Iosif, Wien, XII/2 Schönbrunnerstrasse 182.

Absorbinalul lui Hotter.

1/1 Flacon fl. 6.—, 1/2 Flacon fl. 3.50. delătură tóte umflăturile şi depunerile de grăsimi fără sĕ vateme părului. Intăreşte nervii atacaţi şi slăbiţi, delătură şi distruge tóte nodurile în muschi, şi serveşte şi ca scut în contra aprinderilor; cu deosebire e probat la umflăturile produse din causa fearelor, apoi în contra ariciturei umflărei copitei, genunchilor umflaţi, mai departe în contra umflăturilor (noduri) de vine, în contra umflăturei picioarelor la glesne şi la încheietura degetelor cu un cuvênt în contra tuturor umflăturilor ori unde s'ar ivi.

Praful nutritor alui Hotter,
pentru cai şi vite cornute
1 Pachet cu 80 cr.

Un adaus escelent la nutremânt, pentru a ţinea vitele sănătoase şi cu putere este de a sĕ folosi la tóte suferinţele de rărunchi de ficat şi de nervi.

Preparate pentru veterinari, cele mai bune ale timpului mai nou, cari după atestate numĕróse nu au fost ajunse de alte mijloace de natura aceasta.

Sĕ sĕ ceară numai preparate de ale lui Hotter şi sĕ nu se priméscă altele. Deposit în farmacii şi Droguerii.

Deposit principal la Dr. Emil Budai farmacia oraşului Budapesta (Stadthausplatz) la Dr. Leo Egger & J. Egger Farmacia Palatinului VI Váczi körút 17 şi la farmacia Iosif Török Bpesta VI Kiraly utcza 12.

Fluidul lui Hotter „Training“
1 Sticlă cu fl. 1.20.

Conservează nervii şi muschii până la bătrâneţe înaintată totdeuna puternici şi vioi, pune în stare pe animal sĕ prestee cele mai mari strapaţii şi fugi, sĕ înţelege după frecare cu fluidul „Training“.

Sĕ mai foloseşte cu succes uimitor la tóte urmările cari obvin din opintiri prea mari, ologie, reumatism, şi înţepenire.

Praful de porci a lui Hotter.
Nr. I şi II
1 kg. . . . fl. 1.20.

Cel mai buu mijloc pentru a produce pofta de mâncare şi cu acésta prosperarea porcilor, fórte acomodat în contra orbalţului (brâncă); Nr. II este de a sĕ întrebuinţa la urdinare.

Mijloc în contra Colicei alui Hotter.
1 Sticlă fl. 1.50.

Contra la tot feliul de colică şi contra oprirei udului la cai precum şi contra umflăturilor la vite cornute. [54] 50—104

Alifia lui Hotter pentru delăturarea crescăturilor de oase.

1/1 Cutie cu fl. 2. 1/2 Cutie cu fl. 1.20. delătură crescăturile de oase şi depunerile osoase chiar şi după 4—6 séptămâni. (boală învechită).

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 113 Sibiiu, Marţi 10/23 Octobre 1900. *Anul XLVIII*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **străinătate** pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articolii nepublicaţi nu se înapoiază

INSERŢIUNILE
Pentru odată 14 fil., — de dóuĕ ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond.

După congres.

O schimbare în persóna unui episcop din fruntea eparchiilor nóstre este totdéuna un eveniment de importanţă deosebită în viaţa nóstră culturală-bisericéscă; cu atât mai mult încă o schimbare în scaunul supremului nostru cap bisericesc, a archiepiscopului şi metropolitului ortodocs român din Ungaria şi Transilvania.

Credincioşii bisericei în asemenea casuri totdéunacu încordată luare aminte urmăresc desvoltarea lucrului şi preste tot mersul afacerilor încredinţate corporaţiunilor de sub conducerea archiereilor. Acéstă încordare întră apoi în cadrele normale ale unei atenţiuni liniştite îndată ce primesc cu toţii convingerea, că — după enormele greutăţi câte avem a le învinge şi delătura cu de multe-ori mărginitele şi puţinele nóstre puteri — facem totuşi câte un pas sigur înainte.

Un asemenea interes mai viu de cele bisericesci a caracterisat situaţiunea în viaţa nóstră bisericéscă înainte de ultimul sinod archidiecesan, şi când organul esecutiv al aceluia — consistoriul — i-a presentat un şir întreg de rapórte despre activitatea anului espirat, au primit cu toţii convingerea, că biserica ortodocsă şi-a aflat un păstoriu harnic, sub conducerea căruia se face, se lucră, se muncesce, continuându-se cu zel firul desvoltării nóstre culturale, început de fericiţii sei antecesori, cari încă n'au deviat dela calea prescrisă lor de binele obştesc.

Decursul acelui sinod a dovedit, că în archidiecesă omul — *încăruntit* în munca pentru progresul pe tóte terenele al poporului şi bisericei sale şi totuşi *nou* — a sciut afla calea şi mijlócele pentru a insufla duh de viaţă nóuă şi mişcare mai vie în cei din fruntea instituţiunilor nóstre bisericesci, în cei dela cârma trebilor publice. Şi sinodul şi-a încheiat cu multă mulţumire sufletéscă lucrările sale; ear' poporul credincios — încredinţat, că naia este sub conducerea de cârmaciu bun şi isteţ — îşi continuă în linişte lucrările sale fie private ori publice.

Acest bun început ne garantéză şi un viitor mulţumitor.

Congresul tocmai încheiat a generalisat sentimentele archidiecesanilor, cari astăzi nu cunosc grupări cu interese de clică, ci au început a forma o corporaţiune cuprinsă de acelaşi spirit de frăţietate şi armonică împreună lucrare, desinteresată, şi care ţintesce numai la buna resolvare a causelor, adeseori fórte dificile, grele şi delicate; încât chiar şi cei ce au luat rolul de interpelanţi, de controla, fără de care o corporaţiune representativă nu se póte închipuí, îşi desvóltă vederile lor cu calmitatea, seriositatea, tactul şi demnitatea cuvenită şi reclamată de sfinţenia instituţiunii, pe care cu toţii o representăm.

Acéstă ţinută démnă şi care — după părerea nóstră — denotă un pas de îmbucurător progres în viaţa nóstră parlamentară - bisericéscă, credem, a convins şi pre aceia, cari înainte de congres presupuneau începerea unor mişcări turburătóre, perenând astfel gâlcéva, de care întrunirile nóstre bisericesci în trecut de multe-ori n'au fost scutite.

De astădată însĕ lucrările congresului au decurs în tótă liniştea, ridicându-se în causele momentuóse discuţiunea la înălţimea acelora.

Spiritul ce a dominat şi planat asupra supremei nóstre corporaţiuni întrunite în anul acesta, se reoglindéză în scurtele vorbiri de încheiere, a părintelui metropolit şi a distinsului membru Dr. Iosif *Gall*; de aceea le şi publicăm ambele la acest loc.

Resolvate fiind tóte obiectele Escelenţa Sa metropolitul a încheiat sesiunea congresuală cu aceste cuvinte:

Cu ajutoriul lui Dumnezeu terminând agendele relegate spre resolvare actualei sesiuni a congresului nostru naţional-bisericesc şi ajungênd la încheiere, mulţumesc mai întâiu bunului Dumnezeu, pentru-că ni-a trimis ajutoriul seu puternic, inspirându-ne de dragostea şi înţelepciunea, cu care am început, care s'a manifestat în pertractarea afacerilor şi cu care am terminat. Vĕ mulţumesc apoi d-vóstre, tuturor, pentru zelul şi interesul arătat faţă de causele puse la ordinea zilei, precum şi pentru consideraţiunea şi bunăvoinţa către neajunsele mele; şi vĕ rog, ca sĕ mĕ sprijiniţi şi pe viitor în greaua mea chemare; ear' interesul dovedit şi zelul manifestat şi cu acéstă ocasiune sĕ-l cultivaţi şi desvoltaţi între toţi ai nostri, cu cari veniţi în atingere, ca astfel într'un gând şi în armonie sĕ ne apropiem tot mai mult de împlinirea dorinţelor nóstre celor juste. Cu aceste, implorând darul şi binecuvêntarea lui Dumnezeu asupra lucrărilor nóstre si asupra dvóstre, a tuturora, declar sesiunea congresuală ordinară din anul 1900 de încheiată.

La acestea a rĕspuns imediat dl *Dr. Gall* cam astfel:

Dacă privim la lucrările acestui congres, putem zice, că acesta a fost şi de astădată la înălţimea chemării. Desbaterile au decurs cu obiectivitate si cu pricepere de causă, încât conclusele aduse vor face cea mai bună impresiune atât în lăuntru cât şi în afară.

Acest resultat bun avem a-l mulţumì: deoparte alipirii membrilor congresuali de biserica nóstră strămoşéscă şi de instituţiunile ei. Acesti membri au dovedit în lucrările lor, că desbrăcaţi de ori-ce interese particulare, au fost conduşi numai de binele bisericei. De altă parte conducerii înţelepte din partea Inaltpreasfinţiei Sale părintelui archiepiscop şi metropolit, ca preşedinte al congresului. Cu tact rar şi cu înţelepciune ne-a povĕţuit în tóte pertractările. Cred deci, că esprim vederea tuturor, dorind, ca Dumnezeu sĕ-l ţină încă mulţi ani sĕ ne conducă biserica spre binele obştesc.

Congresul a erupt în unanime aclamaţiuni la adresa preşedintelui-metropolit.

Fie, ca acest duh de bunăînţelegere şi de pace sĕ planeze şi pe viitor asupra consfătuirilor celor chemaţi a muncí la înaintarea bisericei şi poporului.

Căsătoria moştenitoriului. Vineri a început comisiunea judiciară a dietei desbaterea projectului de lege despre înarticularea căsătoriei moştenitoriului.

Membrii oposiţionali ai comisiunii fac mare oposiţie projectului; deja în prima şedinţă l'au combătut cu atâta vehemenţă, în focul căreia unul a scăpat o declaraţie pentru care a fost îndrumat la ordine în termini fórte aspri din partea presidentului Szilágyi, ear' după închiderea şedinţei Szilágyi, în conversaţie privată cu membrii comisiunii, a generalisat îndrumarea la ordine asupra tuturor membrilor oposiţionali, accentuând că în desbaterea unui project de lege ca acesta, dacă şi nu în estensiune, cel puţin în ton *sunt certi denique fines*...

De altcum ambe fracţiunile partidului independist se pregătesc sĕ 'i facă în plenul dietei oposiţie furtunósă. Conform prevederilor de până acum projectul va ajunge la desbatere în plenul dietei pe la finea lunei curente.

Un coup diplomatic. Sensaţia lumei diplomatice e convenţia încheiată întrĕ *Germania* şi *Anglia* cu privire la *cestiunea chineză*, conform căreia Germania acceptéză „politica de uşă deschisă“ faţă cu tóte naţiunile şi astfel şi cu privire la China. Ambe puterile se obligă sĕ nu cuprindă teritoriu chinez şi sĕ-şi apere împreună interesele în China. Convenţia s'a încheiat în 16 Octobre întrĕ contele *Hatzfeld*, representantul Germaniei, şi întrĕ ministrul-president englez lord *Salisbury* şi s'a publicat în mod semioficial Sâmbătă. Că a fost adevĕrată suprindere diplomatică, dovedeşte împrejurarea, că la *Petersburg* şi *Paris* nu s'a ştiut nimic despre ea. Singură diplomaţia austro-ungară, ca a unui membru din alianţa triplă, avea cunoştinţă despre pertractările dintre Germania şi Anglia în acéstă direcţiune. Faptul însĕ, că textul convenţiei s'a dat publicităţii, arată că nu e şi o convenţie secretă întrĕ cele douĕ puteri şi că s'a lăsat deschisă tuturor celorlalte puteri calea pentru a se asocia şi ele la acéstă convenţie.

In cestiunea chineză convenţia acésta forméză punct de transiţie la o altă politică, fiind totodată primul cas, că s'a făcut pact între *Anglia* şi o putere din alianţa triplă. De altă parte Germania prin legarea acestei convenţiuni a eşit din aşa zisa alianţă triplă ost-asiană, formată împreună cu Rusia şi Francia şi tacite esistentă încă de pe timpul rĕsboiului japono-chinez.

Secţie de spionagiu. Cetim în ziarele din Budupesta, că în cadrele ministeriului de interne s'a înfiinţat o secţie nouă sub numirea „államrendörügyi osztály“, a cărei menire e *sĕ controleze acţiunea naţionalităţilor.*

Noi ştiam, că deodată cu apunerea regimului bánffyst s'a disolvat şi faimósa secţie de spionagiu şi agenţi provocători de sub conducerea lui Jesszenszky; ce va sĕ însemne deci acéstă nouă secţie sub regimul de *lege, drept şi dreptate* al dlui *Széll*? Nu putem însĕ crede ştirea acésta, mai ales în ceea-ce priveşte *menirea* secţiei.

Pertractări de pace în China. După atâtea vĕrsări de sânge şi atâtea sbuciumări s'au început în fine pertractări seriόse pentru încheerea păcii întrĕ China şi puterile europene. Anume se telegraféză de la *Bruxella* cu datul 20 Octobre, pe basa unei telegrame din Peking, că s'au început deja seriόse pertractări de pace. *Li-Hung-Ceang* a conferat Sâmbătă de prima-dată cu representanţii puterilor în ciungli-jamen (ministeriul chinez de esterne), întreţinêndu-se cu ei timp îndelungat pentru a se afla basa acceptabilă a tratativelor de pace.

Procesul asasinilor lui Mihăileanu. Curtea de apel aprobând propunerea de acusă a judelui investigător în cestiunea asasinării profesorului Mihăileanu, a relegat judecarea causei la curtea cu juraţi a tribunalului de *Ilfov* (Bucureşti). Intrĕ acusaţi e şi Boris Sarafow, faimosul president al comitetului macedo-bulgar. Pertractarea se va începe la 14 Novembre st. n. şi probabil că va dura vr'o zece zile.

Congresul.

(Din desbaterile şedinţei VII.)

Urmând la ordinea zilei referada comisiunii şcolare, raportorul aceleia, deputatul *Dr. D. P. Barcian* referéză asupra raportului consistorial Nr. 359 referitor la bibliotecele şcolare, la resultatul esamenelor de cualificaţiune şi la reuniunile învĕţătoresci, şi face următórea propunere:

a) avênd în vedere cele raportate despre greutăţite ce intimpină înfiinţarea de biblioteci şcolare din causa lipsei de mijlóce a comunelor bisericesci, şi cele raportate asupra esamenelor de cualificaţiune;

b) avênd în vedere, că prin faptul, că se cer date asupra funcţionării reuniunilor şcolare şi că în cap XVI §. 150 din 1895 al regulamentului şcolar congresual se provede esistinţa şi funcţionarea reuniunilor învĕţătoreşti ca a unei instituţiuni ce nu e în contrazicere cu stat. organic, căci dacă aşa ar fi, congresul a bună seamă nu le admitea, şi

c) avênd în vedere că esistenţa acestor reuniuni învĕţătoresci, dacă ele stau în legătură recerută cu biserica nu numai că ridică prestigiul statului învĕţătorec al nostru în ochii publicului şi al învĕţătorilor înşişi, ci contribue a realisa scopurile intenţionate ale stat. org. prin instituirea conferenţelor învĕţătoresci fără a îngreuna în acelaşi timp şi budgetele eparchiale, fiind-că organismul reuniunilor se susţine din contribuirile membrilor lor, — comisiunea propune:

Rapórtele consistórelor din Sibiiu, Arad şi Oradea-mare asupra bibliotecelor şcolare şi esamenelor de cualificaţiune învĕţătoresci se iau la cunoştinţă cu observarea, ca pentru viitor din tóte eparchiile sĕ fie cuprinse în acéstă privinţă date în conspectele statistice, cari spre acest scop se vor provedé cu rubricele necesare speciale;

b) cât pentru reuniunile învĕţătoresci susţinêndu-se dispositiunile regulamentului congresual cap. XVI. §. 150 din 1895, consistórele eparchiale sunt învitate a stărui pentru întrunirea învĕţătorilor nostri în reuniuni înv. aşa ca ele lucrând întru perfecţionarea în cele pedagogice şi şcolare, sĕ rĕmână în legătură organică cu biserica şi autorităţile ei, observând totodată şi prescrisele legilor statului cu privire la astfel de reuniuni.

După rectificarea făcută de deputatul *Dr. Bădescu* la objecţiunea raportorului, că de la eparchia Caransebeşului nu a întrat raport, ia cuvêntul, întru combaterea susţinerii reuniunilor deputatul *Vasilie Damian* zicênd cam următórele: Cestiunea susţinerii reuniunilor ori a conferinţelor învĕţătoresci e de mare însemnătate, aşa că nu se póte trece preste ea numai pe basa motivelor aduse de raportor. Reuniunile au fost organisate în cadrul instituţiunilor bisericesci, dar s'au abandonat (în archidiecesă), fiind-că se cerea organisarea lor *pe alte base*. . . . Faţă cu argumentele referentului, aduse întru sprijinirea propunerii pentru susţinerea reuniunilor, arată — pe basa esperinţelor din timpul funcţionărei lor de circa 15 ani, că în adunările acelora se discuta aprópe numai de cestiunea alegerilor în comitet, se pasionau de cestiuni de ambiţii personale şi rar, fórte rar, dacă în câte una se tracta şi de cestiuni didactice. Causa la aceste apariţiuni în funcţionarea fostelor reuniuni vorbitorul o află în faptul, că conducerea nu era şi nu putea fi pusă totdeauna în mâni chiămate şi nu era nici cine sĕ le céră socotélă de activitatea lor. De tot altcum e cu instituţiunea conferenţelor. Aici conducĕtorul, pe lângă aptitudinile de a conduce conferenţele, dând şi desluşiri şi inviaţiuni în cestiunile didactice-pedagogice puse spre discutare, mai are şi autoritatea cuvenită, fiind representant al supremului nostru for scolar. Ear' temele sunt date de la acest for, cu obligământul, ca fie-care învĕţător sĕ le studieze şi la conferinţă sĕ vină deplin pregătit spre a diserta eventual asupra lor. După acestea şi alte motive practice, cari militéză pentru conferenţe, vorbitorul atinge motivul principial, avut în vedere când în archidiecesă s'a cassat instituţia reuniunilor (statutele aprobate de foruri străine de biserică), arĕtând că prin susţinerea instituţiunii conferenţelor, în organisarea corpului nostru învĕţătoresc nu avem sĕ recurgem la astfel de aprobări, cari cad afară de cadrul nostru constituţional bisericesc". Face unmătórea propunere:

§ 150 din regulamentul şcolar pentru organisarea învĕţământului în şcólele poporale, prin care se provede instituirea învĕţătorilor nostri în reuniuni înv. se abrógă, avênd a se întroduce sistemul de conferinţe înv. provĕzute în statutul organic.

P. Rotariu arată cum guvernul cere, ca şi reuniunile învĕţătorilor nostri sĕ céră şi obţină aprobarea statutelor lor de la guvern, cum în timp ce inspectorului şcolar confesional nu i-se permite a fi membru al reuniunii învĕţătorilor de sub inspecţiunea sa, insp. reg. de şcóle are sĕ fie membru ex offo.

Propune, ca consistoriul sĕ se pună în conţelegere cu guvernul şi sĕ esopereze, ca reuniunile învĕţătoreşti ale nóstre sĕ nu fie forţate a funcţiona numai pe basă de statute aprobate de guvern.

Mai vorbeşte I. Pinciu şi R. Ciorogariu întru spriginirea propunerii comisiunei, după cari *P. Cosma* acceptând partea primă a propunerii comisiunei, cu privire la reuniunile învĕţătoreşti propune sĕ se lase la aprecierea sinódelor ori de voiesc sĕ susţină instituţia reuniunilor şí între împrejurările date? Sĕ fie însĕ invitate, ca în cas de susţinere sĕ le organiseze astfel, ca lucrând întru perfecţionarea în cele pedagogice şi şcolare ele sĕ rĕmână în legătură organică cu biserica şi autorităţile ei, observând totodată şí prescrisele legilor statului cu privire la astfel de reuniuni. *P. Rotariu* îşi retrage propunerea, ca fiind cuprinsă în propunerea lui Cosma.

Trecênd la votare se primeşte propunerea combinată: partea primă din a comisiunii întregită cu propunerea deputatului Cosma.

Şedinţa VIII.

(Vineri, 19 Octobre.)

Şedinţa se deschide la 4 ore p. m. President metropolitul; notariu N. Oprean.

La ordine referada *comisiunei şcolare.* Raportorul Dr. *Barcian* continuând referada dinainte de amiazi propune, ca pentru elevii gr.-or. cari cercetéză şcóle în afară de jurisdicţiunea metropoliei consistoriul sĕ se îngrijască de catecheţi. Se primeşte.

Raportorul R. *Ciorogariu* referéză asupra „regulamentului pentru învĕţământul poporal". După desbatere pasionată congresul primeşte contrapropunerea deputatului Dr. I. Puşcariu de cuprinsul că: congresul nu întră în desbaterea specială, ci tóte se relégă consistórelor spre studiare şi raportare la congresul proxim.

In cestiunea *salariului vĕduvelor şi orfanilor* de învĕţători se primeşte propunerea comisiunii de cuprinsul, ca vĕduvele şi orfanii învĕţătorilor sĕ primiască salariul pe jumĕtate an, plătibil însĕ în curs de un an.

Acelaş referéză asupra *clasării posturilor învĕţătoreşti*, propunênd trei clase: I. cu salariu de 1000 coróne, II. cu 800 şi III. cu 600 coróne, afară de cuartir. La cl. I. sĕ se recéră cualificaţie: 4 cl. gimnasiale cu „fórte bine", II. 4 cl. gimn. cu calcul „bun" şi la a III. 4 cl. gimn. cu calcul „suficient". Avansarea din o clasă în alta sĕ se facă la intervaluri de 5 ani. Iau parte la desbatere deputaţii: Dr. Suciu, L. Simonescu, I. Pinciu, T. Barzu, P. Cosma, Dr. Oncu, A. Hamsea, Ignatie Papp, V. Mangra şi dă lămuriri şi presidiul. In fine se primeşte raportul consistoriului metropolitan, care nu era pentru clasare.

Şedinţa se închide la 7 ore, anunţându-se proxima pe Sâmbătă la 9 ore.

Şedinţa IX.

(Sâmbătă, 20 Octobre).

Şedinţa se deschide la orele 9 a. m. Notariul Dr. *Brădianu* ceteşte protocolul şedinţei VI şi după unele rectificări se autentică. A notariului Dr. N. *Oprean* asemenea se autentică.

La ordinea zilei continuarea raportului comisiunii şcolare asupra ordinului congresual de-a face inspecţiunea şcólelor confesionale prin comisari specialişti. Se arată, că Archidiecesa a instituit vr'o 12 comisari inspectori cari funcţionéză de doi ani.

La Arad s'a rocomandat pe lângă protopopi instituirea câte unui referent şcolar, în persóna unui învĕţător practic; ear pe lângă referentul şcolar consistorial un subreferent, care sĕ visiteze şcólele. Asemenea s'au numit şi speciali comisari-inspectori pentru esamenele dela finea anului. Asemenea şi la Caransebeş, ear dela Oradea se propune instituirea unui inspector anume, salarisat.

Referentul Ciorogariu face următórea propunere:

Eparchiile sĕ continue lucrarea inspecţionării didactice fie-care după modalitatea indicată în rapórtele lor, anume sĕ facă tot ce se póte pentru visitarea şcólelor prin referenţi şcolari, prin esmişi consistoriali speciali, prin protopresbiteri ca inspectori şcolari, prin comisari cari sĕ însoţéscă pe protopresbiteri la esamene, şi în cele din urmă prin ospitarea învĕţătorilor la esamenele colegilor lor. La proxima sesiune sĕ raporteze fie-care diecesă despre succesele modalităţii aplicate , pentru a conclude la o normă generală.

Punêndu-se acésta la vot, — se primeşte.

Acelaşi referent raportéză cu privire la starea catechisării elevilor ortodocşi dela şcólele străine şi propune:

Consistórele se îndatoréză a provedé cu catecheţi tóte şcólele străine, unde sunt elevi de ai nostri, şi totodată sĕ iee mĕsuri, ca catechisarea sĕ se ţină în tótă regula după următórea normă:

1. In comune cu şcóle ce nu sunt ale bisericei nóstre, de regulă parochul nostru este catechetul elevilor gr. or. de la acele şcóle, dar' reclamând trebuinţa se póte instituí catechet şí altul.

2. Unde în localitatea cu şcóle străine, cercetate de elevi gr. or., nu este biserică gr. or. şi preot gr. or., autoritatea bisericéscă instituе anume catecheţi.

3. In locuri centrale, cu elevi numĕroşi gr. or., se institue catecheţi salarisaţi după trebuinţă, a căror chiămare este numai catechisarea elevilor gr. or.

4. Dacă în localităţi cu şcóle străine, cercetate de elevi gr. or., sunt mai mulţi preoţi gr. or., dintrĕ acestia autoritatea bisericéscă designéză catechet de regulă pe cel mai cualificat.

5. Catechetul este obligat îndată la începutul anului şcolar a se pune în conţelegere cu direcţiunea şcólei respective cercetate de elevi gr. or., a cere conspectul elevilor bisericei nóstre şi a lua mĕsuri pentru catechisarea lor.

6. Elevii gr. or. sunt obligaţi a cerceta regulat órele de catechisaţiune, a cerceta biserica în tóte duminecile şi sĕrbătorile, cari se norméză la alt loc, şi în postul Stelor Paşti sunt obligaţi a se mărturisì şi cumineca.

7. Catecheţii sunt obligaţi a ţiné regulat órele de catechisaţiune, a ţiné la finea anului şcolar examen public din religiune şi în un conspect general, adresat directiunii şcolare, a da elevilor notele din clasificaţiune la timpurile normate în institutele respective.

8. Catecheţii sunt obligaţi a purta o cronică şcolară, în care în fie-care oră de catechisaţiune au sĕ întroducă materialul pertractat, au sĕ însemneze absenţele şcolare şi alte eventuale incidente, cari obvin în decursul anului sub durata prelegerilor.

9. Pănă la 15 Novembre al fie-cărui an catecheţii promovéză la oficiul ppresbiteral concernent conspectul catechumenilor, asemenea promovéză la finea anului şcolar, anume după facerea esamenului public anual, conspectul elevilor dimpreună cu nota de clasificaţiune.

10. In decursul lunei Maiu catechetul statorind cu oficiul ppresbiteral ziua esamenului public din studiul religiunei, ţine acel esamen sub presidiul respectivului ppresbiter sau administrator ppresbiteral.

11. Protopresbiterii sunt îndatoraţi a supraveghia, ca catecheţii sĕ-şi împliniască cu scumpĕtate datorinţa; sunt obligaţi a promova până la 30 Novembre în fie-care an, la consistoriu, conspectele catechumenilor din tracturile lor ppresbiterale; la finea anului şcolar a presida la esamenele publice din religiune şi a promova până la 30 Iuniu la consistoriu conspectele catechumenilor, cu notele de clasificaţiune.

Ppresbiterii au sĕ visiteze orele de catechisaţiune în şcólele străine, convingêndu-se din propria intuiţiune despre modul cum catechetul îşi împlineşte datorinţa, apoi consultând cronica şcolară are sĕ observe întru cât catechetul a şí pertractat materialul prescris, şi despre resultat are sĕ raporteze consistoriului.

12. Atât catecheţii cât şi oficiile ppresbiterale au a îngrigì, ca elevii de confesiunea nóstră sĕ cerceteze orele de catechisaţiune regulat, în dumineci şi în serbătorile arĕtate mai jos sĕ cerceteze órele de esortaţiune şi sânta biserică, apoi în postul Stelor Paşti sĕ se mărturisiască şi sĕ se cuminece în biserica nóstră.

13. Cercetarea regulată a órelor de catechisaţiune, sporiul bun în studiul religiunii, cercetarea regulată a órelor de esortaţiune şi a bisericei, mărturisirea şi cuminecarea în postul Stelor Paşti, este datorinţa elevilor gr.-or. şi fără de calcul suficient din studiul religiunii — după legile în vigóre — elevii nu pot fi promovaţi în clasă mai superióră.

Dacă totuşi ar obveni casuri, ca elevii gr. or. fără de notă din studiul religiunei dela catechetul gr.-or. sau cu notă rea, sĕ fie promovaţi în clasă mai superióră, catechetul nostru pe calea oficiului ppresbiteral are sĕ facă îndată arĕtare la consistoriul diecesan.

14. Catecheţilor dela şcólele străine confesionale şi dela cele comunale li-se dă remuneraţiune din averea bisericei, celor dela şcólele de stat li-se esoperéză câte o remuneraţiune dela stat, care se póte întregí din averea bisericei.

15. In rubrica „Observări" dela conspectul notelor de clasificaţiune la finea anuluí şcolar catecheţii sunt obligaţi a însemna manualele de şcólă folosite de elevi. Se observă şi aici, că numai asemenea manuale se pot folosí, cari au aprobarea autorităţii bisericeşti.

16. Sĕrbătorile obligate pentru elevii gr. or. dela şcólele străine sunt:

A. In localităţi cu biserică gr. or.: Anul nou (1 Ianuarie), Botezul Domnului (6 Ianuarie), Intimpinarea Dlui (2 Februarie), Bunavestire (25 Martie), Sânpetrul (29 Iunie), Schimbarea la faţă (6 August), Sfântă-Maria (mare şi mică: 15 August şi 8 Septembre), Intrarea în biserică (21 Novembre), Prima şi a dóua zi de Crăciun (25—26 Decembre), Vinerea patimilor, A doua zi de Paşti, Inălţarea, A doua zi de Rusalii, Ziua hramului bisericei din loc, ori ziua patronului vre-unui institut confesional din acea localitate.

B. In localităţi fără biserică gr. or.: Ziua primă şi a doua de Crăciun (25 şi 26 Decembre), Botezul Domnului (6 Ianuarie), A doua zi de Paşti, Inălţarea, A doua zi de Rusalii.

Pentru unitatea catechisărilor sĕ elaboreze fie-care consistoriu un plan de învĕţământ catechetic pentru tóte categoriile de şcóle, şi sĕ-'l întroducă provisor. Aceste planuri vor fi subşternute consistoriului metropolitan, ca pe basa lor sĕ presinte proximei sesiuni congresuale un plan de învĕţământ general, obligător pentru întrégă metropolia.

Archimandritul *Musta* cere, ca proiectul de regulare amenunţită sĕ se transpună consistoriului metropolitan, ca acela sĕ-l studieze, revadă şi presenteze spre aplicare definitivă, căci multe din cele cuprinse în proictul presentat sunt deja regulate prin dispoşiţiuni anterióre. Laudă altcum comisia pentru zelul cu care a compus şi adunat materialul de lipsă.

Referentul *Ciorogariu* arată, ca sĕ nu se detragă comisiunilor dreptul de-a presenta congresului şi regulări independente de rapórtele consistoriului metropolitan. Mai ales în casul acesta proiectul póte fi acceptat, căci acela este deja aplicat de mulţi ani în archidiecesă.

Escelenţa Sa preşedintele congresului arată, că cele 15 puncte din proiectul propus ar fi trebuit presentate tuturor deputaţilor spre a le putea studia, căci din o auzire o regulare specificată este cu anevoie. Congresul şi altcum e bine sĕ enunţe numai principiile generale, ear diecesele sĕ-şi reguleze apoi pe basa acelora catechisaţia în tóte după referinţele locale.

Punêndu-se la vot propunerile, se primeşte propunerea d-lui Musta, ca sĕ se iee spre scire raportul consistoriului metropolitan despre catechisare, ear operatul special al comisiunei şcolare sĕ se derive consistoriului metropolitan spre folosire la o regulare definitivă.

Deputatul Ioan Lengher espune referada sa asupra activităţii desvoltate de representanţa fundaţiunii fericitului mecenat Gozsdu precum şi asupra raţiociniilor acelei fundaţiuni pe periodul ultim. Ceteşte raportul amănunţit al representanţiunii, pe care în unul din numerii următori îl vom publica întreg.

Cuprinsul acestei referade a umplut inimile tuturor deputaţilor de-o simţită bucurie, care a isbucnit de mai multe-ori în aplause vii la adresa preşedintelui representanţei şi a celorlalţi membri distinşi ai ei. Congresul cu vie plăcere ia la cunoştinţă vĕditul şi însĕmnatul progres făcut de atinsa fundaţiune în tóte direcţiunile.

Acelaşi referent espune starea lucrului cu privire la parastasele ce se fac în parochiile din metropolie în memoria lui Gozsdu şi cu privire la distribuirea portretelor la şcólele confesionale. Comisia propune sĕ se continue ţinerea parastasului în tot anul. Epuisându-se portretul sĕ se scotă a II. ediţie. Comunelor sĕrace sĕ le dee şi gratuit la propunerea consistoriilor eparchiale. Raportul se ia spre scire. Asemenea şi schimbările făcute în membrii representaţiunii se iau spre scire, cu aclamaţiuni călduróse la adresa Ex. Sale metropolitului nostru, a episcopului *Goldiş*, cavalerului *Puscariu* şi dlui *Gall*, preşedintele comitetului. Cât privesce scrierea biografiei lui Gozsdu asemenea s'au luat disposiţiile necesare. La fine întregei representaţiuni se votéză mulţămită prin conclus congresual pentru valorósă conducere a agendelor fundaţiunii, care a făcut progrese uriaşe.

La urmă se pune la ordinea zilei raportul comisiei petiţionare. Referent este deputatul Dr. *Farcaş*. La propunerile acestuia:

a) Rugarea lui Elie Ciorel din Broşteni, ca preşedinţii comitetului parochial sĕ fie ómeni cu carte, inteligenţi, se respinge, fiind petitul regulat prin statutul organic.

b) Rugarea lui Dr. C. Jurca şi soţii în afacerea alegerii de protopop la Belinţ, unde protopopul ales a fost întrodus în post înainte de-a fi finalisat, decis recursul la forul competent, fiind afacerea pendentă la Cons. metrop., se transpune acolo.

c) Cererea poporului din Nădlac fără nici o subscriere în afacerea alegerii comitetului, alor 2 membri în sinodul protopopesc şi pentru regularea salariilor învĕţătoresci, la propunerea comisiunii, se transpune consistoriului dela Arad, spre competentă afacere.

d) Petiţia poporului din Fenlac pentru disciplinarea parochului Moisă *Băbescu*, pentru ţinuta sa la alegerea de învĕţător a unui *Vulpe*, care scie cânta bine irmósele, asemenea se transpune Consistorului dela Arad, spre competentă afacere.

e) Rugarea preoţimei din cercul Bănat-Comlos, pentru-ca centrul de scrutiu sĕ fie în un period la Timişóra, în altul la St. Nicolau se transpune consistorului metropolitan.

f) Cererea protopopului Moisă Bogşan dela Arad în causa suspensiunii sale se relégă la consistoriul metropolitan.

g) Rugarea comunei Parţa, în afacerea unei colecte şcolare. Fiind afacerea curat privată şi deja regulată, se trimite consistoriului dela Arad, ca sĕ se spună comunei, că afacerea e deja finalisată de forul competent.

Ne mai fiind alte obiecte de pertractat şedinţa se suspinde, pentru ca congresul sĕ se consulte cu privire la alegerea membrilor de lipsă în consistoriul metropolitan, în tóte 3 senatele. Scrutinători se designéză deputaţii:

Musta, *Dr. Mihu* şi *Dr. Oncu.* Votanţi 79. Maioritate 40. Se aleg următorii:

1. In senatul bisericesc membri ordinari Preacuvioşia Sa Augustin *Hamsea* cu 63 voturi şi Ignaţie Ioan *Popp* cu 44 voturi. (V. *Mangra* a primit 33. Beleş 13 voturi.)

2. In senatul şcolar membru suplent asesorul din archidiecesă Nicolau *Ivan* cu 46 voturi (Dr. Traian Badescu a avut 26 voturi.)

3. In senatul epitropesc membru ordinar Parteniu *Cosma*, cu 73 voturi, 3 bile albe, 3 nimicite.

Ex. Sa Metropolitul apróbă pe cei aleşi în senatul bisericesc.

Alegerea unui membru suplent în senatul bisericesc în locul dlui Hamzea trecut între cei ordinari şi a unui membru suplent în senatul epitropesc se amână.

Se trece la alegerea delegaţiunilor prin aclamaţiune. Se realeg toţi cei vechi cu esceptiunea dlui Lengher, care a eşit din diecesa Aradului şi ca archidiecesan, în sensul unui conclus anterior, nu mai e alegibil. Astfel delegaţia se compune din archim. Musta, dnii Zeno Mocsonyi, Dr. Iosif Gall, Vincenţiu Babeş şi Petru Truţa, membru nou ales în locul deputatului Lengheru.

Notarul general Nicolau *Ivan* presentă budgetul speselor congresuale.

1. Diurne: 1172 cor. pentru membrii din archidiecesă, 1744 cor. pentru membrii din eparchia Aradului, 1672 cor. pentru membrii din eparchia Caransebeşului. La olaltă 5288.

2. Spese de călătorie 426.04 în archidiecesă, 1248 la Arad, 1138.05 la Caransebeş. La olaltă 2812.09.

3. Spesele biroului se votéză cu 300 coróne. Totul 8400 cor. 09 fil. Cele 5% pentru fondul metropolitan fac 297.10.

Verificarea protocolului ultim se concrede conferenţei constătătóre din deputaţii presenţi în Sibiiu, cari se vor întruni în ziua proximă la o óră anunţată. După acestea s'a încheiat sesiunea ordinară din anul 1900 a congresului naţional bisericesc cu vorbirile pe cari le publicăm la alt loc.

Conferenţele învěţătoresci.

Convocare.

Pe basa ordinului consistorial din 13 Septembre a. c. Nr. 8488 şcol. convoc pe domnii învěţători dela şcólele greco-orientale române din cercul Deşului (protopresbiteratele Deş, Cetatea de pétră, Solnoc şi Unguraş) la conferenţele învěţătoresci, cari se vor ţiné în Deş în 21 Octombre st. v. a. c. la 8 óre.

Ca objecte de pertractat la aceste conferenţe îmi permit a stabilí:

1. Escursiunile şcolare; feliul, scopul şi întocmirea lor.

2. Ce condiţii trebue sĕ împlinéscă fiecare prelegere bună cu privire la elevi la învěţător şi la materie.

3. Fie-care învěţator sĕ presinte şi o prelegere practică în scris din obiectul de învěţămênt şi pentru despărţămêntul care î-i convine, pregătit fiind a o şi preda în şcólă.

Sibiiu, 6 Octobre 1900 st. v.

Dr I. Stroia,
prof. sem. comis. consist.

Convocare.

Subsemnatul are onóre a invita pe P. T. membri ai *conferenţei învěţătoresci din cercul Sebeşului* la şedinţele, ce se vor ţiné în zilele: *21, 22 şi 23 Octobre* st. v. a. c. în oraşul S. Sebeş, în localul scólei gr. or. române.

In sesiunea acésta se vor ţiné prelegeri practice din gramatica limbei române de membri designaţi anume.

Lucrările, cari n'au putut fi cetite în anul trecut, din lipsa de timp, se vor pune acum la ordinea zilei.

Deschiderea şedinţei prime va fi precedată de serviţiu divin, în biserica cea nouă,— la 8 óre dim.

On. domni directori scolari sunt rugaţi a influinţa, ca fie care membru al conferenţei sĕ se presenteze la şedinţe.

Braşov, 5 Octobre st. v. 1900.

Prof. Dr. Iosif Blaga,
comisar consistorial.

Convocare.

In urma cercularìului Preaven. Consistoriu archidiecesan din 13 Septembre a. c. Nr. 8448 Şcol., prin care s'a dispus ţinerea conferenţelor învĕţătoresci în 21 Octobre st. v. şi zilele următóre, avisez pe învěţătorii din *protopresbiteratele Câmpeni*, *Abrud* şi *Lupşa*, că dînşi au sĕ se întrunească în *21 Octobre* v. a. c. *la 9 óre* a. m. în biserica nóstră din Câmpeni, unde se va oficia serviciu divin cu învocarea Duhului sfânt, după care se vor începe lucrările conferenţei în şcóla nóstră din acea localitate, după programul ce se va statorí.

Sibiiu, 8 Octobre v. 1900.

Ioan Popovici,
comisar consistorial.

Corespondenţă.

Lisa, în 28 Septembre 1900 st. n.

Onorabilă Redacţiune!

In firmă credinţă, că cele ce urméză încă vor fi spre órecare folos publicului mare şi astfel vor învěţa şi alţii din esperinţa nóstră ne rugăm a publica următórele:

In scopul depurării datoriei causate cu clădirea bisericei nóstre gr. or., comitetul parochial a făcut, încă în anul 1894, o repartiţiune a detoriei de 185% pe parochieni, după darea de stat. Acéstă repartiţiune, până sĕ între în putere de drept, a suferit tot feliul de obstacule şi recurse pe la tóte forurile bisericesci şi politice, aşa încât astăḑi e neîncassată, deşi întrată în puterea de drept încă din a. 1896 şi provĕzută cu clausula de aprobare Nr. 4196 Epitr. Recurenţii în contra acestei repartiţiuni gr.-or. a fost şi sunt parochul gr. cat. Nicolau Muntean, Eusichie Stanislav învĕţător la şcóla comunală şi primcurator gr. cath. şi George Ganea cârcimar „gr. or.“, de sub masca nóstră, 'ntratâta ne-au tot minţit şi sumuţat prin tot soiul de minciuni şi invenţii maliţióse încât am subscris tot feliul de mârşevii intitulate recurse, acuse, arătări etc. etc., am comis tot feliul de fapte punibile ba chiar criminale, ni-am batjocorit biserica, pe preoţii nostri i-am lipsit de încrederea nóstră, ba am cercat şi încâtva şi reuşit, a-i lipsi şi de încrederea nóstră, ba ca marşevenia susnumiţilor sĕ fie cât mai încoronată de succese infernale ne-au sedus de în 18/I a. c. am fost proclamaţi dimpreună cu familiile nóstre, după tóte formele legale, de uniaţi. Dela acea dată până mai ieri alaltăieri am remas întru cele ce învĕţarăm dela „binevoitorii“ nostri susnumiţi. In intervalul acesta, aceşti „binevoitori“ au aflat timpul oportun a reparta şi datoria bisericei gr. cath. la care ne-au făcut şi pe noi părtaşi şi încă cu coificient, deşi cu ocasiunea trecerii nóstre la unaţie ne promiteau munţi de aur, ba modificarea §-lui 24 art. XLIII din 1895 etc. etc. de care § noi atunci nu aveam nici o cunoştinţă şi altora nu credeam nimic. Astăzi însă ne vedem executaţi, pe neştiute, în favorul bisericei gr. cath. în modul cel mai barbar de „binevoitorii“ nostri de odinióră. Acum ni-am deschis ochii de unde emană atâta „dragoste“ pentru noi! Acum ne-am putut convinge că noi am fost exploataţi şi moralminte şi materialminte! Văzêndu-ne astfel tractaţi, astfel înşelaţi şi batjocoriţi, astăzi, cu tótă ruşinea cuvenită nóuă am însinuat a dóua óră nou parochului nostru repăşirea din biserica lui şi reîncorporarea nóstră iarăşi la biserica nóstră greco-orientală moştenită din străbuni, şi ca sĕ nu ne rĕmână păcatul ne expiat îl mărturisim înaintea lumii cerênd iertare tuturor celor pe cari i-am vătămat prin faptele şi purtarea nóstră din trecut, exclamând: Cine va mai umbla ca noi, ca noi şi mai rĕu decât noi sĕ păţéscă, pentru-că prea ne făcusem „ocara pretinilor şi vecinilor nostri“, după zisa psalmistului.

Pe de altă parte mulţămim parochului Iosif Caţaveiu, care deşi a suferit încă cele mai grele, mai nedrepte şi îndrăsneţe lovituri prin purtarea nóstră de până aci, totuşi acum ni-a stat la disposiţie cu destulă bunăvoinţă la reîntórcerea nóstră în contra „binevoitorilor“ nostri furibunzi de odinióră — deşi noi am fi meritat numai dispreţul sĕu — căci ei când ne îndemnau la recurse, arătări comisiuni, trecere ş. a. ne taxau pentru lucrările lor cu câte 10—15 fl. de bucată şi noi trebuia sĕ plătim, că vezi dómne! „în interesul şi spre binele nostru se făcea“.

După cetire şi esplicare din cuvênt în cuvênt, înţelegênd bine şi fiind întru tóte conform cu dorinţa nóstră am subscris, rugându-ne din nou a publica cele aci espuse, spre mângăerea nóstră, cu séu fără alt comentar.

Achim Caţaveiu m. p., Nicolae Cismaş, Nicolae Caţaveiu, Ioan Greavu Ionasc, Ioan Murariu r. Cioban, Vasile I. Vintilă, George V. Vintilă, George Murariu, Ioan Silv. Greavu, prin Iacob Murariu m. p., subscriitor de nume şi martor. Petru Dan George, Pantilimon Popa, prin Greavu m. p., Andreiu Greavu, m. p., Gerasim Greavu m. p., plugariu. Gavrilă Vintilă m. p, George Guşeila m. p.

Notă.

Toţi acei parochi din archidiecesă, cari au primit spre întregire fasiunile pentru întregirea dotaţiunii din vistieria statului, sunt şi pe acéstă cale poftiţi, sĕ grăbéscă cu întregirea lor şi sĕ le promoveze cu posibilă grabă la Venerabilul consistoriu. Tot odată se atrage atenţiunea acelor parochi, cari n'au case parochiale, sĕ fasioneze la cheltueli (B. II.) şi o sumă corespunzetóre ca relut de cuartir, documentând acéstă pretensiune cu document dela primăria comunală (magistrat), în care sĕ se accentueze, „că parochul nu are casă parochială, ci e avisat la locuinţă privată, a cărei chirie anuală face după referinţele locale şi după media 1893—1897 cel puţin .... coróne“.

NOUTĂŢI

Comisariu consistorial pentru conducerea actului alegerii de protopresbiter al tractului Sĕlişţei a fost numit, în şedinţa plenară de eri, Preacuvioşia Sa archimandritul vicariu archiepiscopesc *Dr. Ilarion Puşcariu.*

*

† Alexandrina Cunţan. Departe de părinţi şi prietinele fetiei sale, în capitala Germaniei, trecù la cele eterne *Alexandrina Cunţan* căsătorită *Schmid.* Prietinele şi toţi câţi cunoscut'au pe drăgălaşa „*Dini*“ vărsaţi o lacrimă întru memoria ei şi trimiteţi la Tatăl ceresc rugăciunile vóstre pentruca în lăcaşul drepţilor sĕ-i facă parte de fericire eternă.

Familia reposatei face cunoscută acésta durerósă perdere prin următorul anunţ:

Cuprinsi de cea mai simţită durere, vestim pe acéstă cale, că fiica, respective sora nóstră mult iubită *Alecsandrina Schmid* n. *Cunţanu*, în urma unui morb grav şi îndelungat, în anul al 28-lea al etăţii şi al 4-lea al fericitei ei căsătorii, împărtăşită cu S. Cuminecătură, la 8/21 Octomvrie a. c. a adormit în Domnul încunjurată: de neconsolabilul ei soţ *Ioan-Artur Schmid*, de micii ei copii *Demetriu Antoniu* şi *Lavinia-Alecsandru*, de iubita ei soră *Elena Cunţanu* şi de rudeniile ei aflătóre în Berlin.

Vecinică odichnă sufletului ei curat şi binecuvêntată fie amintirea ei!

Sibiiu, 9/22 Octobre 1900.

Jalnica familie.

*

„Astra“ la Romoşel. Despărţĕmêntul *Orĕştie* al „Asociaţiunii pentru literatura şi cultura poporului român“ îşi va ţiné adunarea generală la *Romoşel* în 26 Octobre v. (Simedru). Cum află „Bunul Econom“, cu acéstă ocasiune se va da şi un concert împreunat cu declamaţiuni.

*

Congregaţie la Deva. Congregaţia de tómnă a comitatului Hunedóra e convocată pe Vineri (26 Octobre n.) la Deva.

*

Cununie. *Măriòra Truţa* din Sâncel şi *Candin C. Suciu* din Măgina anunţă celebrarea cununiei lor pe Dumineca în 15/28 Octobre 1900 la 11 óre a. m. în biserica ortodocsă română din Mihalţ.

*

Cartea prinţului Carol. Amintiserăm că întru amintirea împlinirii etăţii de şepte ani a prinţului *Carol* al României, o delegaţie a Sfântului Sinod, condusă de metropolitul-primat i-a făcut cadou o frumósă carte de rugăciuni. Acéstă carte e legată în aur smălţuit, legătura făcută la Viena costă 7500 de lei. Pe coperte sunt 10 sfinţi: 5 pe una, 5 pe alta lucraţi în aur şi în stil bizantin. Pe partea din sus a primei coperte este o cruce cu inscripţia: „*In hoc vinces*“, iar la mijloc este Sf. George, patronul armatei române. Tot pe prima copertă se află inscripţia „*Sf. Sinod Principelui Carol*“, iar pe coperta a doua: „*In al şeptelea an al vrêstei, 1900.*“

Se scrie, că micul prinţ când i-a fost predată cartea, a deschis'o şi a cetit din ea cu glas înalt, „Tatăl nostru“ până la fine.

*

Dl Dr. Cornoiu, directorul cancelariei metropoliei din Bucureşti şi profesor universitar, a fost numit de epitropia aşezĕmintelor „Nifon Metropolitul“ profesor la seminariul Nifon, la catedra de dogmatică şi pastorală, în locul repausatului preot B. Nicolescu. — D-lui Dr. Cornoiu i-s'au făcut ovaţiuni frumóse la ocuparea acestui post.

*

„Apostolul“. De câţi-va ani încóce se observa în viaţa clerului nostru de preste Carpaţi o mişcare laudabilă, care tinde la desvoltarea unei activităţi mai mari întru ridicarea nimbului moral al poporului, întru întărirea ortodoxismului, şi preste tot întru a ridica vaza bisericei, compromisă de geşeftarii fanarioţi. Acest scop îl urmăreşte şi fóia sĕptĕmânală „Apostolul“, din care am primit zilele aceste primul numĕr. Ea apare în fiecare Duminecă şi stă sub direcţiunea unui comitet. Primul numĕr publică un lung articol program şi se presintă bine. Dorim confratelui român şi ortodocs deplin succes întru creşterea morală şi ortodoxă mai ales a generaţiunilor tinere din România, astăzi binişor saturate de greşelile unei educaţiuni străine şi cosmopolite, căci cu drept cuvênt zice „Apărarea naţională“, că numai o educaţiune sub protecţia clerului ne va putea pune în stare sĕ distrugem relele pricinuite de actuala educaţiune“. Revista are format mare şi costă la an 6 lei, pe 6 luni 4; în străinătate 8 lei la an. Administraţia: Bucureşti, strada teilor Nr. 124.

Asociaţiunea pentru literatura şi cultura poporului român.

Lista tragerii la sorţi

a loteriei casei naţionale. 7/20 Octobre 1900.

Au câştigat obiecte în valóre de:

10.000 coroane: Nr. 28621.

3.000 coroane: Nr. 2558.

Câte 1000 cor.: Nrii 13705 şi 93605.

Câte 500 coroane: Nrii 3381 15236 35321 60579 67693.

Câte 200 coroane: Nrii 5798 8645 11819 27760 41385 43617 44147 66283 86509 87983.

Câte 100 coroane: Nrii 4386 4929 9868 23790 35856 40744 46851 64713 95542 97029.

Câte 75 coroane: Nrii 21741 23188 43474 46350 52206 53185 54016 59396 62146 62966 64660 65354 66750 66971 74184 82361 85055 92543 94478 99150.

Câte 50 coroane: Nrii 7334 11651 12079 12203 14482 17389 17658 30667 33488 36780 37560 42430 46959 57986 76252 79079 85996 90044 93732 99376.

Câte 20 coroane: Nrii 429 2439 2879 5278 6411 7183 13952 14097 15361 22820 23867 25001 26027 28877 28998 32690 39516 43064 43178 52285 54593 55388 58755 59114 60371 60899 64111 65217 67817 67854 68055 69009 72351 73768 78683 83757 86061 86103 87375 89357 89735 90399 91222 91530 92106 93026 94811 98611 99461 99730.

Câte 10 coroane: Nrii 12 2040 2102 2913 5318 5394 6468 7046 7118 7132 8383 8970 9420 9680 11012 12735 12748 1[illegible] 13931 14108 14307 15816 22277 23599 23882 23948 24554 24563 25084 25522 26015 26808 27662 28316 28926 32519 32901 36241 36556 38673 39490 39828 42186 42458 42681 42917 42970 43118 43313 44443 44541 45900 47677 48661 49671 50068 50484 54039 55456 55978 58589 60143 63973 64895 65736 66397 67528 69332 69769 70675 73491 73693 74804 75182 76362 76498 77741 78131 79238 79525 80793 81566 82045 82087 82203 82535 83395 84631 85848 88040 90869 93701 94006 94762 97203 97299 97314 97391 97923 99310.

Câştigurile se vor ridica cel mult până la 20 Decembre 1900.

Nr. 290/1900. [206] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de paroch în comuna bisericéscă gr. orient. Gârda de jos de clasa a III-a în protopresbiteratul Câmpenilor se escrie concurs, la decisiunea comitetului parochial, cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch sunt venitele din parochie, despre cari concurenţii 'şi pot lua informaţiune dela comitetul parochial sau dela oficiul protopresbiteral.

Doritorii a ocupa acest post sĕ trimită rugările lor concursuale cu documentele recerute la oficiul protopresbiteral gr. or. din Câmpeni.

Câmpeni, 30 August, 1900.

Romul Furdui
protopop.

Nr. 1—1900. [207] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de paroch în comuna bisericéscă gr.-or. de clasa III Valea verde în protopresbiteratul Câmpenilor se publică, în conţelegere cu comitetul parochial, concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch sunt venitele din parochie, despre cari concurenţii 'şi pot lua informaţiune dela comitetul parochial sau dela oficiul protopresbiteral.

Doritorii a ocupa acest post sĕ trimită rugările lor concursuale cu documentele recerute în terminul deschis la oficiul pretopresbiteral gr.-or. din Câmpeni.

Câmpeni, 30 August, 1900.

Romul Furduiu
protopop.

Nr. 597—900 Nr. [205] 1—3

Concurs.

Pentru întregirea parochiei de clasa III-a Cârjiţ cu filia Bretelin se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch sunt venitele din parochiă, despre ce concurenţii 'şi pot lua informaţiuni dela comitetul parochial séu dela oficiul protopresbiteral.

Concurenţii au aşi aşterne cererile instruite conform normelor din vigóre în terminul deschis subsemnatului oficiu protopresbiteral şi până în 8 zile înainte de alegere a se presenta poporului în biserică spre ai cunóşte.

Deva, 25 August 1900.

Oficiul protopresbiteral al Devei în conţelegere cu comitetul parochial.

George Romanul
protopresbiter.

Nr. 282—1900. [203] 3—3

Concurs

Prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“ pentru ocuparea posturilor de parochi în următórele parochii de clasa a III-a:

1. Băreşti cu filia Săcel, 2. Sânpetru cu filia Unciuc, 3. Baia lui Craiu cu filiile Cerna şi Topliţa, 4. Ruda cu filiile Plop, Poeniţa-Voinei şi Vălariu.

Emolumentele împreunate cu fiecare post sunt cele fasionate în cólele pentru întregirea salariului dela stat.

Concurenţii sĕ-şi aştérnă cererile lor conform normelor în vigóre, subsemnatului oficiu protopresbiteral până la terminul indicat, de unde se pot trage informaţiuni mai detaliate.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Haţegului în conţelegere cu comitetele parochiale respective.

Haţeg în 2 Octobre 1900.

Titu V. Ghiaja
protopresbiter.

8434/1900 sz. tszb. [204] 2—3

Pályázat.

Resinár községben rendszerisitett *segédjegyzői állás* betöltése czéljából, pályázat nyittatik és felhivatnak pályázni kivánok, miszerint kellöen felszerelt kérvényeiket folyó évi november hó 20-áig alulirottnál adják be.

Ezen állással egybe kötött illetmények:

1. fizetés 800 korona,
2. lakpénz 60 „
3. tűzifa átalány 40 korona.

Nagyszeben, 1900 oktober hó 15-én.

A jár. főszolgabiró:

Fabritius

Nr 343/900 [200] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de paroch în Dobolii de jos, protopresbiteratul Treiscaunelor, la ordinul Preaveneratului Consistoriu Archidiecesan dto 1 August a. c. Nr. 6455 B. se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare.

Informaţiuni mai de aprópe se pot căpăta dela comitetul parochial séu dela oficiul protopresbiteral.

Suplicele întrate în termin deschis şi instruate conform normelor din vigóre sunt a se adresa oficiului protopresbiteral jos însemnat, ear reflectanţii sĕ se presente în vre-o Duminecă séu sĕrbătóre poporului în biserică.

Breţcu, 23 Septembre 1900.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Treiscaunelor, în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Dimitrie Coltofeanu
protop.

La **Libraria Tipografiei archidiecesane** se află

3 prapori gata

ca mustre: unul de mătase grea damast, mărimea 85/155 cm. şi costă **128 cor.**, unul de camgarn fin, mărimea 120/175 cm, costă **cor. 108**, ér al III-lea din pânză de in cernită fórte trainic şi frumos, mărimea 120/170 cm. cu **63 cor.** Toţi sunt fără prăjină; cu prăjină se adauge la preţurile indicate încă câte 10 cor. Se primesc însĕ şi comande pentru alte mărimi cu ori şi ce fel de icóne. Observăm, că praporii sunt fiecare din câte o singură bucată şi icónele sunt pictate pe însaşi stofa praporelui, praporii din mamulte bucăţi costă cu mult mai puţin.

1.000.000
KRONEN
ALS GRÖSSTER GEWINN IM GLÜCKLICHSTEN FALLE.

Consemnarea
tuturor celor 50.000 câştiguri

Cel mai mare câstig in cel mai favorabil cas

1,000,000 Kronen

Speciell sind die Gewinne wie folgt eingetheilt.

in Baar zahlbar.

		Kronen
1	Prämie mit	600000
1	Gew. à	400000
1	„ „	200000
2	„ „	100000
1	„ „	90000
1	„ „	80000
1	„ „	70000
2	„ „	60000
1	„ „	40000
5	„ „	30000
1	„ „	25000
7	„ „	20000
3	„ „	15000
31	„ „	10000
67	„ „	5000
3	„ „	3000
432	„ „	2000
763	„ „	1000
1238	„ „	500
90	„ „	300
31700	„ „	200
3900	„ „	170
4900	„ „	130
50	„ „	100
3900	„ „	80
2900	„ „	40
50,000	Gew. u. Pr. im Betrage	13.160,000

Sĕ ajutăm norocului!

Deja mulţi s'au fericit
prin cumpĕrarea
unui los dela noi!

Loteria cea mai bogată în şance este loteria de classă privilegiată reg. ung., care va începe în curênd iarăşi. Din

100.000 LOSURI vor fi trase **50.000**

câştiguri, aşadară **jumĕtate sunt câştiguri**, din tóte losurile, precum se vede şi din lista de câştiguri alăturată, nici o loterie din altă ţéră nu are în raport cu acésta aşa câştiguri considerabile.

Cel mai mare câştig în casul cel mai norocos este

Un milion coróne.

Cu totul vin **treispreḑece milióne 160.000 coróne** la tragere. Tótă întreprinderea stă sub **supravegherea statului**.

Contribuţia pentru **losurile originale** pentru clasa primă conform planului este:

pentru o **optime** (1/8) **fl. —.75** sau C. **1.50**
„ un **pătrar** (1/4) „ **1.50** „ „ **3.—**
„ o **jumĕtate** (1/2) „ **3.—** „ „ **6.—**
„ un **întreg** (1/1) „ **6.—** „ „ **12.—**

şi se trimit cu **rambursă** sau trimiţêndu-se preţul lor **anticipativ.** Planuri oficióse gratuit. Comande pentru losuri originale rugăm a trimite direct la noi până în

28 Octobre a. c.

Banca
A. Török & Co.

Budapesta. V. Waitznerring 4/a.

Filialĕ: **IV., Museumring Nr. II.**
VI., Elisabethring Nr. 54.

Multe şi fórte mari câştiguri am solvit noi prea stimaţilor nostri clienţi şi anume în timp scurt preste trei milióne şi jumĕtate coróne. [194] 4—8

Scrisóre de comandă de tăiat.

Herren A. TÖRÖK & Co., Budapest.

Ersuche um Zusendung von .... **Original-Loos I. Classe der königl. ung. priv. Classenlotterie** nebst amtlichen Plan.

Der Betrag von. fl. .... } **ist per Nachnahme zu erheben.** / **folgt durch Postanweisung.** } Was nicht gewünscht bitte zu durchstreichen

Genaue Adresse.
....
....
....
....

Farmacia lui F. I. R. Hotter la sf. Iosif, Wien, XII/2 Schönbrunnerstrasse 182.

Absorbinalul lui Hotter.

1/1 Flacon fl. 6. —, 1/2 Flacon fl. 3.50. delătură tóte umflăturile şi depunerile de grăsimi fără sĕ vateme părului. Intăreşte nervii atacaţi şi slăbiţi, delătură şi distruge tóte nodurile în muschi, şi serveşte şi ca scut în contra aprinderilor; cu deosebire e probat la umflăturile produse din causa fearelor, apoi în contra ariciturei umflărei copitei, genunchilor umflaţi, mai departe în contra umflăturilor (noduri) de vine, în contra umflăturei picioarelor la glesne şi la încheietura degetelor cu un cuvênt în contra tuturor umflăturilor ori unde s'ar ivi.

Praful nutritor alui Hotter,
pentru cai şi vite cornute

1 Pachet cu 80 cr.

Un adaus escelent la nutremânt, pentru a ţinea vitele sănătoase şi cu putere este de a sĕ folosi la tóte suferinţele de rărunchi de ficat şi de nervi.

Preparate pentru veterinari, cele mai bune ale timpului mai nou, cari după atestate numĕróse nu au fost ajunse de alte mijloace de natura aceasta.

Sĕ sĕ ceară numai preparate de ale lui Hotter şi sĕ nu se priméscă altele. Deposit în farmacii şi Droguerii.

Deposit principal la Dr. Emil Budai farmacia oraşului Budapesta (Stadthausplatz) la Dr. Leo Egger & J. Egger Farmacia Palatinului VI Váczi körút 17 şi la farmacia Iosif Török Bpesta VI Kiraly utcza 12.

Fluidul lui Hotter „Training“

1 Sticlă cu fl. 1.20.

Conservează nervii şi muschii până la bătrâneţe înaintată totdeuna puternici şi vioi, pune în stare pe animal sĕ prestee cele mai mari strapaţii şi fugi, sĕ înţelege după frecare cu fluidul „Training“.

Sĕ mai foloseşte cu succes uimitor la tóte urmările cari obvin din opintiri prea mari, ologie, reumatism, şi înţepenire.

Praful de porci a lui Hotter.

Nr. I şi II

1 kg. . . . fl. 1.20.

Cel mai bun mijloc pentru a produce pofta de mâncare şi cu acésta prosperarea porcilor, fórte acomodat în contra orbalţului (brâncă); Nr. II este de a sĕ întrebuinţa la urdinare.

Mijloc în contra Colicei alui Hotter.

1 Sticlă fl. 1.50.

Contra la tot feliul de colică şi contra oprirei udului la cai precum şi contra umflăturilor la vite cornute. [54] 51—104

Alifia lui Hotter pentru delăturarea crescăturilor de oase.

1/1 Cutie cu fl. 2. 1/2 Cutie cu fl. 1.20. delătură crescăturile de oase şi depunerile osoase chiar şi după 4—6 sĕptămâni. (boală învechită).

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 114 Sibiiu, Joi 12/25 Octobre 1900. Anul XLVIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia. Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **strĕinătate** pe an 24 C, 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articolii nepublicaţi nu se înapoiază

INSERŢIUNILE
Pentru odată 14 fil., — de dóuĕ ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond.

Biserica nóstră insultată şi denunţată.

Moralisarea şi cultura poporului nostru o póte face numai biserica.

Congresul nostru naţional-bisericesc, consciu de datorinţele sale, consciu de chemarea sa, consciu de rĕspunderea ce-i incumbe ca celei mai înalte corporaţiuni, nu putea sĕ nu mérgă cu un pas hotărît înainte, ca sĕ întemeieze noue centre de cultură, noue foculare, la cari sĕ se încălzéscă credincioşii bisericei nóstre.

Insuşi programul întemeietoriului constituţiunei nóstre bisericesci, marele Andreiu, ni-a indigitat, ca într'un viitor mai apropiat sau mai îndepărtat sĕ ne ocupăm de înfiinţarea unor noue episcopíi chiar prin împrejurarea, că cu prevederile sale largi şi înţelepte a pus basă fondului pentru crearea de episcopìi noue, care fond atinge o sumă de aprópe 500.000 coróne.

Tendinţa acésta de a sporí centrele culturale, tendinţa de a se apropia de inima şi de sufletul poporului nostru, tendinţa, ca sĕ venim în contact mai de aprópe cu poporul, a înfuriat şi scos din fire pe înrĕutăţiţii duşmani de mórte ai bisericei nóstre, şi cu o patimă ce clocotesce de ură s'au năpăstuit asupra clerului nostru, asupra bisericei nóstre, cu insulte şi denunţări de cele mai ordinare.

Presa română, nici chiar „Unirea" nu ar fi putut găzduí prosa lui „Gedeon" alias faimosul Radu Cupariu, intimul curţii episcopesci dela Oradea-mare.

A rĕmas, ca în ziariul clerical şi ultramontan „Alkotmány", susţinut din fondurile papistaşe, sĕ dee năvală asupra nóstră acest puiu de năpârcă, folosind drept argumente într'altele şi vorbele lui Kossuth, detronatorul casei domnitóre şi neîmpăcatul duşman al naţionalităţilor din Ungaria şi mai ales al Românilor din Ardeal, însinuând clerului nostru ignoranţă şi nepricepere, amestecată cu tóte viciile ce le póte născocí un descreerat în órba lui mănie.

Lăsăm sĕ urmeze acest product al urei şi al netoleranţei în tot cuprinsul:

„Românimea greco-neunită voiesce sĕ se întăréscă şi nici nu-şi tăinuesce intenţiile. Unaţia greco-catolică Românii neuniţi o urĕsc mai tare de cât cum iubesc românismul. Voiesc deci sĕ se apere în contra unaţiei în ori-ce chip, pentru-că sunt de credinţă, că dacă recunosc supremaţia bisericéscă a Romei s'a gătat cu românismul lor şi Fotie se întórce 'n mormêntul sĕu.

Acéstă apĕrare, în presă a trecut deja în atac contra sfintei unaţii. Cu ocasiunea iubileului dela Blaj presa din România şi cea neunită din patria nóstră vărsa întreg potop de calumníi contra unaţiei Românilor greco-catolici, ale cărei merite tóte le denégă cu ne mai auzită perfidie.

Ear' congresul neunit din Sibiiu, pentru-ca sĕ aţiţe încă şi mai mult acésta disposiţie anticatolică, a decis unanim înfiinţarea a nu mai puţin de cât trei episcopíi noue. Una voiesc sĕ înfiinţeze la Oradea-mare aşa, că vicariatul de acolo sĕ 'l ridice la rang de episcopie şi sĕ facă episcop pe Vasilie Mangra, marele meşter al saltomortalelor politice şi pupăturilor liberale. Ceealaltă episcopie o plănuesc la Timişóra, unde sĕ ajungă la rang de episcop dór' prepositul (sic!) Ilarion Puşcariu. A treia episcopie ar fi sĕ se înfiinţeze la Cluj. Candidat serios nu are încă.

Din acestea se póte vedé, că fârtaţii (atyafiak) neuniţi au intenţiuni agresive, căci la Cluj voiesc dór' sĕ iee posiţie contra episcopiei greco-catolice a Gherlei, la Timişóra în contra acelei a Lugojului şi la Oradea-mare în contra episcopiei gr.-catolice a Orăzii-mari, pentru-ca sĕ pună zăgazuri espansiunii sfintei unaţie.

Tóte acestea se întêmplă cu scirea şi prealabila învoire a guvernului. Se mai întêmplă însĕ şí altceva. La Sibiiu vor înfiinţa academie teologică greco-neunită, ori vor adauga una asemenea la universitatea din Cluj. Vor fi deci şése episcopíi greco-neunite şi un seminariu central. Astfel voiesce guvernul liberal sĕ întăriască elementele acatolice în Ungaria.

Numai cât zadarnic le întăresce.

In sinul bisericei greco neunite esistă deja germenul descompunerii şi acesta nu póte fi estirpat nici dacă 'i vor crea fie şi treizeci de episcopíi. In biserica aceea nu esistă níci un fel de viaţă religiósă. Repet, nici un fel de viaţă religiósă. Catechisarea poporului în biserică şi şcólă se negligă ex sport.

Ţinuturile neunite grecesci ale întregului Banat şi Ardeal sunt adevĕrate cuiburi de tóte pĕcatele împreunate cu ticăloşirea morală. Bisericile lor, începênd dela Orade până la Braşov sunt góle chiar şi în ḑile de sĕrbători. Demoralisaţia poporului arată date îngrozitóre, iar' preoţimea, chiar şi generaţia mai tineră, cu tóte cele se ocupă mai bucuros de cât cu salvarea morală a sĕrmanului popor român. Decenii de ani trec fără ca în anumite comune preotul sĕ ţină predică. Ear' cât privesce educaţia sufletéscă religiósă, sciu tocmai din un fiitor oraş episcopesc un cas, că preotul neunit a respins de la mărturisire o fată de 14 ani, pe motiv că încă nu e de 17 ani. In Bihorul întreg e ruşine pentru o fată greco-neunită, dacă se presintă la mărturisire înainte de a se fi măritat. Cunosc casuri, că pe copíi şi ómeni în etate preotul i a absolvat *en masse*, deodată, fără nici o mărturisire. Apoi stola aceea incassată sub sute de titluri! Prin acésta şi-au înstrăinat total poporul de către religiune. Sunt casuri, că o înmormêntare pentru ţeran e adevĕrată jupuire. Cununia tot aşa. Intrĕ credincioşi 60% ale căsătoriilor sunt concubinate. Ear' preoţimea, fără nici o legătură spirituală e lăsată moralminte şi materialminte în grija sorţii sale. La sate devin ţerani liturgisitori şi cerşitori vorbeteri (?) chiar şi indivizii cu sentimente mai bune, nu le pasă nici de popor nici de religie. Din cuvênt în cuvênt e adevĕrat şi azi ceea-ce Kossuth Lajos zisese în 1847 despre acest cler, că adecă nu ştiu fi păstori sufletesci poporului, ci cel mult demagogi politici.

Cu respect, cu mare respect ne închinăm înaintea escepţiunilor, cari mereu se sporesc. In mare şi în total însĕ faptul e, că în biserica greco-neunită demoralisaţia e nesfêrşit de mare.

Cu atât mai mare e apoi ura politică întrĕ ei. Multele hîrjoniri, calumnieri, insulte, demascări, denuncieri, terfeliri, formări de clice şi spargeri de clice, luptă personală purtată unii contra altora cu deplină necruţare, tóte acestea n'au nici capĕt nici sfêrşit în biserica greco-neunită. Numai în o singură cestiune sunt una, şi acésta e ura neîmpăcată faţă de catolicism.

Că în biserica acésta cum e spiritul instrucţiei poporale, despre acésta, aşa cred, după cele de până ací e de prisos a mai sporí vorba.

Şi guvernul întărirea acestui element o voiesce. Sporirea acestuia o voiesce. Căci nu aştepte nimenea, ca nouele episcopii se saneze stările. Biserica greco-neunită nu dispune nici-unde de cler mai numĕros de cât în vecina Românie. Şi acolo, viaţa religiósă şi moralitatea se află în stare încă şi mai sinistră de cât la noi în Ungaria. Exemplu viu, că aşa numitele biserici *naţionale* nu sunt bune de altceva, decât de instrumente politice interimale. Ridicarea vieţii religióse, întărirea religiunii nu a putut'o şi nu o póte nimenea aştepta dela bisericele orientale, îndată ce acelea rĕmase în grija lor s'au rupt de către Roma.

Nu cu înfiinţarea de episcopíi noue sĕ-şi bată deci capul domnii neuniţi, ci cu restabilirea vieţii religióse, cu reforma *radicală* a cresterii de preoţi şi învĕtători, cu curmarea jupuirii poporului şi cultivarea vieţii religióse. Poftiţi, învĕţaţi şi conduceţi spre bine acel sĕrman popor! Spre tóte acestea este bogat de suficient organismul şi instituţiunile actuale. Nu contra uniţilor (unitusok) năpuşti-ţi-vĕ, ci măturaţi înaintea propriei vóstre case.

De altcum, dacă pactul Tisza-Goldişist se estinde deja până acolo, că se înfiinţéză trei episcopíi noue, atunci iee-şi în cuget guvernul sĕ ridice şi biserica greco-catolică română din deplorabila ei miserie materială, în care tênjesce. Episcopia Gherlei, cu 600 parochii, nu are încă nici catedrală. Patronatul fondului religionar asupra comunităţilor bisericesci greco-catolice mereu devine problematic şi îndată ce e vorba de spriginirea materială a óre-cărei instituţiuni greco-catolice, guvernul se pune pe basa de *non possumus*. Natural, pentru-că atunci pe séma instituţiunilor protestante şi hebraice ar ajunge mai puţin.

Am dori noi din inimă, sĕ fie şi întrĕ greco-neuniţi viaţă religiósă înfloritóre şi sciinţă religiósă şi cultură. Atunci mai curênd am puté sĕ ne înţelegem şi s'ar puté realisa uniunea. Cu nesciinţa e fanatismul, cu sciinţa înţelegerea reciprocă. Insĕ, până când biserica neunită nu 'şi va fi regenerat propria viaţă internă, nu póte fi în interesul Ungariei sĕ întăriască acéstă corabie ce se cufundă.

Nu din preocupaţiune scriem acestea, dór' partidul poporal tocmai unirea politică a elementelor creştine o doresce. Dar' dacă elementele acestea se năpustesc asupra bisericei catolice atunci, când nemijlocit şi mijlocit atât de mult au sĕ-i mulţămiască, când Români şovinisti declară rĕsboiu — Romei, atunci e imposibil sĕ nu ridicăm protest contra acestei noue apucături a guvernului şi contra alianţei ofensive a elementelor liberale aşa zise creştine. Căci chestia e astfel, că tot ce atacă biserica şi religiunea catolică, derîmă prin acésta basele Ungariei creştine. De aceea contrariem ori-ce spriginire cu ajutor guvernial a intenţiunilor neuniţilor.

Confraţii nostri din regatul liber al României şi biserica lor dreptmăritóre, după cum se vede, încă nu putea rĕmâné neinsultată.

Am avut drept noi, când mai lunile trecute am atras atenţiunea cercurilor conducĕtóre de acolo sĕ abandoneze tactica de până ací şi sĕ mai strîngă frênele liberalismului faţă de atâţia venetici, cari îşi bat joc ziua la amiazi de legea străbunilor nostri.

Şi după iubileul de 200 de ani al *„Sântei Unaţii"* — şi cele petrecute atunci, după cele scrise în numĕrul festiv de Laurán, Schmigelszky et tutti quanti, credem că li-se vor fi deschis ochii barem acum în ciasul al 11-lea.

Proselitismul e declarat dogmă, învrăjbirea fraţilor de un sânge problemă, slăbirea elementului român şi contopirea aceluia cu elemente polace-magiare, salus rei publicae.

In consecinţă denunţările se ţin lanţ, insultele se fac pe scară întinsă şi cu plan premeditat de a provoca puterea statului nostru, ca sĕ iee mĕsuri pentru desorganisarea şi nimicirea nóstră.

E puternic şi tare clerul catolic magiar — fondurile pentru zelarea către sfânta unire se sporesc din tóte părţile şi mai lipsesce numai o gónă arangiată cu sistem, ca sĕ vedem patimile deslănţuite şi lupii turbaţi aruncându-şi ghiarele în turma nóstră pacinică.

Ne vor afla turburătorii şi năvălitorii la postul nostru, şi nădejde avem, că glasul poporului român va huiduí pe nemernicii, cari bat tobele de alarm, atunci când noi tindem şi dăm poporului hrană sufletéscă, cultură şi lumină, ear' ei venin şi otravă, sĕmănând discordie şi neînţelegere întrĕ fraţi.

Reversal.

De pe Someşul-mic, Octobre, 1900.

P. On. Dle Redactor!

Un cas nostim vreau sĕ vĕ comunic, ca sĕ vedeţi cu câtă dragoste se pórtă fraţii nostri gr. cat. faţă de noi, ba chiar şi faţă de credincioşii lor proprii când cineva dintre ai lor vrea sĕ păşéscă la căsătorie cu vre-un credincios de ai bisericei nóstre. Casul este următoriul:

Invĕţătoriul nostru Ioan Magiar din Geaca şi-a fidanţat de soţie pe dşóra Ana Jenei, fica învĕţătorului gr. cat. din Ineu. Făcêndu-se formalităţile prescrise, căsătoria civilă s'a încheiat în regulă. Terminul pentru încheerea căsătoriei bisericesci s'a fost statorit pe 10/23 a lunei curente.

Dar' ce sĕ vezi! Preotul gr. cat. Teofil Moldovan nu vrea sĕ-'i cunune, până nu vor da reversal, că toţi copiii născênzi îi vor cresce în religiunea gr. cat. Firesce, mirele consciu de datorinţele ce le are faţă de biserica sa ortodoxă română, a denegat estradarea unui act atât de compromiţătoriu pentru sine, şi astfel n'a avut încătro, decât sĕ mérgă într'altă comună, în Bonţida, şi sĕ se cunune în biserică ortodoxă.

Acum sĕ-mi spună ori-care om cu mintea şi inima la loc: ce impresiune a făcut asupra poporului procedura preotului Moldovan, când în contra usului fórte corect de până acum, a lăsat sĕ iasă din sat o fată necununată bisericesce, numai căci mirele s'a folosit de dreptul seu şi nu i-a dat reversalul cerut? — Aşa nu se moraliséză poporul.

După dreptul bisericesc al bisericei papistaşe, pe care şi biserica unită l'a acceptat, unul dintre impedimentele împedecătóre de matrimoniu este şi *religiunea mixtă*, care constă în aceea, că *între papistaşi* (la cari se numĕră şi uniţii) *şi nepapistaşi* (la cari se numĕră tóte celelalte confesiuni creştine), *fără anumite condiţiuni căsătoria este oprită;* ear aceste condiţiuni sunt următórele: *a) partea nepapistaşă promite, că pe soţul seu papistaş nu-l va împedeca nici decum: nici în mărturisirea credinţei sale, nici în împlinirea datorinţelor sale religionare; b) partea papistaşă promite, că după putinţă se va sili a câştiga pe soţul seu nepapistaş pentru credinţa papistaşă, şi c) ambe părţile promit, că toţi copiii de ambe sexele născuţi din acéstă căsătorie îi vor cresce în religiunea papistaşă.*

Dacă partidele au dat *reversal* despre primirea acestor condiţiuni,atunci li-se dă dispensaţiune de sub impedimentul religiunei mixte şi preotului papistaş i-se permite a-i cununa în biserică după ritualul prescris (asistentia activa), dar atât missa pro sponso et sponsa, cât şi preste tot sfântul sacrificiu după textul missei zilnice este oprită.

Dacă însĕ *partidele n'au dat revers* despre primirea condiţiunilor înşirate mai sus, dar ei, ori preotul papistaş cer dispensaţiune de sub impedimentul religiunei mixte şi cununie în biserică prin preotul papistaş, atunci *absolvare dela aceste condiţiuni se póte da* din următórele motive: *din pericolul, că denegându-se absoluţiunea, părţile se vor mulţămi cu căsătoria civilă sau cu căsătoria încheiată înaintea preotului nepapistaş, din temerea, căci altcum partea pastaşă şi copiii sei născuţi ori născênzi din acéstă căsătorie vor cădea dela credinţa papistaşă; din prospectul „îndreptăţit", că partea nepapistaşă va trece la religiunea papistaşă: starea deplorabilă a miresei îngrecate de cătră mirele nepapistaş etc. etc.* Acésta absolvare însĕ de comun se denégă şi mirii păşesc la căsătorie numai cu, ori chiar şi fără asistenţa pasivă a preotului papistaş, va sĕ zică: încheie căsătoria civilă şi cea bisericéscă înaintea forului civil şi a celui bisericesc nepapistaş.

Astfel purcede biserica papistaşă-unită la încheierea căsătoriilor mixte.

Acum privind la casul de sus, trebue sĕ presupunem, că nu s'a dat dispensaţiune pentru efectuirea cununiei înaintea preotului papistaş-unit, ceea-ce dovedesce deoparte o „dragoste nemărginită" faţă de biserica nóstră, ear' de altă parte o dragoste şi mai „nemărginită" faţă de interesele morale ale poporului preste tot. Sĕrac popor! Orbi conducĕtori orbilor! Iată încă un fruct al unaţiei!

Atrag atenţiunea preoţimei nóstre, sĕ fie cu cea mai mare băgare de sémă la încheierea astorfel de căsătorii mixte, căci prin ele putem perde fórte mulţi credincioşi, precum am şi perdut deja. După o statistică mai nouă, anul trecut în Ungaria s'au încheiat 16,269 căsătorii mixte, din cari în 3315 casuri nupturienţii s'au declarat, că îşi vor cresce toţi copiii numai într'o religiune (1769 în religiunea mamei, 1546 în religiunea tatălui). Din învoelile acestea biserica papistaşă a câştigat în 1312 de casuri, biserica unită în 12 casuri; *tóte celelalte biserici au perdut prin căsătoriile mixte,* şi anume *biserica ortodoxă în 187* de casuri, biserica luterană în 495, biserica ev. ref. în 568, biserica unitară în 20 şi jidovii în 53 de casuri. — Deci căsătoriile mixte par a fi favorabile bisericei papistaşe, precum şi sunt, şi *meritul acesta este singur al clerului ei,* carele face totul pentru câştigarea de adepţi noi şi pentru păstrarea celor vechi. Am puté învĕţa şi noi de ací, instruând şi poporul asupra naturei reversalelor, căci acesta de multe-ori le subscrie fără sĕ scie ce subscrie.

Io.

Catechisaţie în limba bisericei. In mai multe şcóle neconfesionale s'a cerut în timpul din urmă a se propune religiunea în limba statului. Aşa între altele, la Cluj, Reghin, Segedin, unde inspectorul regesc de şcóle Tergina şi Perjéssy directorul şcólelor comerciale au făcut în acest obiect arĕtare la ministrul cultelor, căci preotul sêrbesc *Lazar Sevity* nu s'a supus ordinelor lor, iar Dr. C. Becsey a propus în representanţa comunală sĕ se detragă bisericei şi şcólei sêrbesci ajutorul anual. Dar ministrul a resolvat afacerea astfel, că a dat preotului sêrbesc voie a propune în şcólele unguresci şi pe viitor religia în limba sêrbéscă.

Episcopul *Mitrofan* astfel scrie parochului Sevity în acéstă chestie:

Nr. 2039/Pres. 1900. In urma rescriptului Inaltului ministeriu reg. ung. de culte şi instrucţie publică dela 15 Oct. a. c. Nr. 74991 eşti îndrumat Sfinţia Ta, ca sĕ continui şi pe viitor a propune, în şcólele medii din Segedin, în cari pe basa §. 9 din art. XXX. din 1883 studiul religiunei este obligat, *aşa ca în trecut* (adecă în limba sêrbéscă) şi despre esecutarea acestui ordin în acest înţeles sĕ faci raport subsemnatului consistoriu". Novisad 1900 4/17 Oct. *Mitrofan*, m. p. episcop.

Inchiderea corpurilor legiuitóre române. Sâmbătă s'a închis sesiunea estraordinară a corpurilor legiuitóre ale României. Mesagiul regal, cetit de ministrul de interne C. Olănescu, prin care s'a decretat închiderea, e următorul:

Domnilor deputaţi! Corpurile legiuitóre, deşi întrunite într'un timp înaintat al anului, pe când munca câmpului chema pe cei mai mulţi dintre domniile vóstre, au terminat lucrările pentru cari au fost convocate.

Sacrificând binelui public interesele domniilor vóstre, aţi contribuit la îmbunătăţirea situaţiunei nóstre financiare.

Mĕ simt dar' fericit a vĕ exprima mulţumirile Mele.

Domnilor deputaţi! In virtutea art. 95 din Constituţiune, Eu declar închisă sesiunea extraordinară a Corpurilor legiuitóre.

Carol.

Proclamaţia partidului german-progresist. Sâmbătă partidul german-progresist austriac a ţinut şedinţă în care s'a acceptat unanim textul proclamaţiei, pe basa căreia partidul va întra în lupta electorală. Indigitând la însemnătatea alegerilor acestora, proclamaţia zice, că viitorului apropiat îi este dată putinţa a hotărí dacă sĕ mai subsiste Austria ca stat unitar, ori desmembrată în fracţiuni sĕ cadă sub dictatură slavă? Trage la îndoélă, că Cehii ar fi început lupta naţionalistică numai în scopul de a se regula dreptul limbii cehice ca limbă oficială în anumite teritorii ale ţerei. Apelézá la partidele cu sentimente germane, ca într'un Reichsrath devenit iarăşi capabil de muncă sĕ procédă unitar şi cu eschiderea tuturor certelor superflue dintrĕ dînsele. Intrĕ tóte împrejurările însĕ — zice proclamaţia — partidul german-progresist va lupta neclintit şi fără nici o consideraţie în interesul susţinerii constituţiei şi a desvoltării acesteia, cum şí a întregei legislative, în spirit liberal, în interesul reformelor sociale şi economice, în interesul apĕrării muncei onorabile şi deosebi în interesul drepturilor poporului.

Convenţia anglo-germană. După surprisa causată de publicarea convenţiei anglo-germane în chestiunea chineză puterile încep a-şi manifesta neîncrederea. America declară şí oficial deja, că înainte de a adera la acéstă convenţie vrea sĕ cunóscă conţinutul şi intenţiile punctului al treilea din convenţie. Acesta e adecă punctul în care Anglia şi Germania se obligă la procedere solidară pentru cas de păşire contrară din partea unei alte puteri óre-care.

Acelaşi punct nelinistesce şí pe Francia ear' presa rusécă, chiar şi cea semioficiósă atacă convenţia în cel mai aspru ton şi o taxézá ca îndreptată direct în contra Rusiei.

Aceste nedumeriri sunt apoi causa şí la faptul, că în timp ce pănă acum Chinezii erau, cari trăgănau începerea tratativelor serióse pentru încheerea păcii, acum puterile europene o amânară pănă pe sĕptĕmâna viitóre. Sigur cu reserva, că pănă atunci situaţia diplomatică se va lămurí. De altcum, cu privire la tratativele de pace „*Kölnische Zeitung*" are raport oficios din Berlin, de cuprinsul, că: „Intrĕ puteri concordia cu privire la basa tratativelor acum e perfectă şi s'a ajuns la înţelegere deplin mulţămitóre. Tratativele diplomatice se vor începe însĕ numai după ce, în cursul sĕpĕmânii viitóre, vor fi sosit la Peking consulii tuturor puterilor.

„Metropolia Românilor ortodoxi din Ungaria şi Transilvania".

Intre publicaţiunile de netăgăduită valóre şi interes deosebit pentru fiecare credincios al bisericei nóstre, fără îndoélă cartea Preacuvioşiei Sale archimandritului-vicariu archiepiscopesc *Dr. Ilarion Puşcariu,* întitulată „Metropolia Românilor ortodoxi din Ungaria şi Transilvania" ocupă loc de frunte. Valórea ei a fost scósă în relief într'o recensiune apărută în „Noua Revistă Română" din Bucuresci, recensiune reprodusă în Nr. 110 al „Tel. Român", ear' acum o altă recensiune, scrisă de un bărbat fórte competent în cestiuni de literatură şi istorie bisericéscă, şi publicată în „Fóia Pedagogică", se pronunţă asemenea elogios asupra lucrării dlui Puşcariu.

Conduşi de dorinţa, ca acest op sĕ devină cunoscut în cercuri cât mai largi între credincioşii bisericei nóstre, şi cunoscut din recensinnile scrise asupra lui sĕ inspire şi dorul de a fi cetit, — reproducem recensiunea din „Fóia Pedagogică" în următórele:

Metropolia Românilor ortodocşi din Ungaria şi Transilvania, studiu istoric despre înfiinţarea metropoliei dimpreună cu o colecţiune de acte. Din însărcinarea consistoriului metropolitan, de Dr. Ilarion Puşcariu, archimandrit, vicar-archiepiscopesc, vice-preşedinte al asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român. Sibiiu, tipariul Tipografiei Archidiecesane 1900. 4° V+178+434.

In anul 1895 consistoriul metropolitan pe baza raportului cătră congres al secretariului Leontin Simonescu şi în urma unei propuneri a asesorului consistorial metropolitan Vincenţiu Babeş, hotărîse, ca „din incidentul aniversării de 25 de ani dela organisarea bisericei nóstre pe baza statutului organic sĕ se publice un memoriu despre viaţa nóstră constituţională bisericéscă, în legătură cu publicarea documentelor istorice despre înfiinţarea metropoliei". Lucrarea fu încredinţată unei comisiuni compuse din asesorii V. Babeş, L. Simonescu şi Dr. Il. Puşcariu, care neputêndu-şi presenta lucrarea pănă la congresul din anul 1897, acesta a decis „a se îndruma consistoriul metropolitan, sĕ pună în lucrare faptică cât mai curênd elaborarea memoriului istoric despre restaurarea metropoliei şi despre viaţa nóstră bisericéscă în primii 25 de ani dela întroducerea constituţiunii bisericesci, şi a raporta despre resultat la congresul ordinar următor". Urmând acestei însărcinări, membrii comisiunii şi-au stabilit programul de lucrare, însărcinând pe vicarul Dr. Ilarion Puşcariu cu partea istorică a memoriului despre restaurarea metropoliei şi cu colecţiunea actelor privitóre la restaurare, iară pe membrul V. Babeş cu partea privitóre la despărţirea ierarchică a Românilor de Sêrbi. Resultatul lucrării este opul apărut cu titlul sus amintit şi dat în tipariu cu aprobarea consistoriului metropolitan.

Partea istorică cuprinde pe 178 de pagine: I. Reprivire în istoria bisericei ortodoxe române şi sêrbesci din Austro-Ungaria, anumit *a*) 1. Biserica română sub regii Ungariei. Sub principii calvini. Reformaţiunea. 2. Sub

---

FOIŢA

Asociaţiunea la Băile-Herculane.

(Urmare din Nr. 109.)

Reghinul-săsesc.

Dorim prosperarea şi înflorirea „Asociaţiunii" nóstre, trăiască comitetul conducĕtor şi Dzeu binecuvinte stăruinţele adunării generale.

Petru Uilăcan, M. Cetăţian, Dr. Alexandru Ceuşian, Dr. Ioan Popescu, Sever Barbu, Dr. Augustin Cheţian, Iosif Popovici, Eugen Marinovici, Dr. Ioan Harşia, Nicolau Marinovici.

Braşov.

Salutăm adunarea, dorind succes deplin în nisuinţele ei culturale.

Despărţĕmêntul Braşov.

Deva.

Trimitem salutări frăţesci şi dorim succese splendide întru ridicarea culturei nóstre naţionale.

Românii din *Deva.*

Timişóra.

Dr. Petru Ţegle, adv. în Timişóra salută adunarea generală şi trimite 60 cor. pentru Casa naţională.

Arad.

Reuniunea învĕţătorilor români aradani salută călduros focularul nostru cultural, poftindu-i succes deplin.

Ceontea.

Roman.

Felicităm călduros iniţiatorii frumóselor serbări ale „Astrei". Trăiască!

Doctorii: *Secoşanu, Grigorescu, Crăinicean.*

Cluj.

Salutăm „Asociaţiunea", ca pe puternicul factor al culturei românesci; dorim succese splendide adunării generale.

Vasilie Almăşan, Ioan Hosszu, Dr Georgiu Ilea, Vasile Indre, Ioan Laslo, Dr. Ştefan Morariu, Demetriu Pop, Leontin Pop, Ştefan Roşian, Dr. Ioan Vajda.

Bocşa montană.

Impiedecat a participa la adunare, doresc ilnstrei „Astra" prosperare spre binele poporului român.

Ioan Marcu, delegatul desp. Bocşa.

Braşov.

Rĕspândiţi cu dovotament lumina culturii române, noi vĕ urmăm.

Oniţiu, Branisce.

Giurgiu.

Trăiască „Astra" şi conducătorii. Consideraţi-mĕ între voi.

Droc-Barcianu.

Abrud.

Salutăm pe luptătorii culturei naţionale. Reuniunea femeilor:

Ana Filip, presidentă, *Alexandru Ciura*, secr.

Cluj.

Poporul, care concentrându-şi forţele, jertfesce pentru cultura naţională, are viitor. Salutăm pe cei concentraţi la Mehadia în causa sacră naţională. Dzeu ajute!

Dr. Isac, Basiliu Podóbă, Căciulă, Augustin Giurgiu, Filip, Pop Ioan, Mureşan.

Viena.

Succes deplin pioneriler culturei române.

Stupariu, locot., *Smeu*, căpitan.

Braşov.

Salut respectuos adunarea „Asociaţiunii", dorindu-i succese complete.

Petra-Petrescu.

Arad.

„Astra" înflorécă, cei întruniţi în numele culturei naţionale trăiască.

Dr. Stefan Pop.

Braşov. (Tohanul vechiu).

Salutăm călduros pe anteluptătorii culturei române.

Brumboiu preot, *Grozea, Clococean, Mucea, Muscan, Botezan, Grozea, Todoriciu, Popa, Clocăcean, Ungur, Pop, Bobinca, Aldea, Gabor, Pop învĕţător.*

Utvin.

Multă prosperare uréză conmembrul

Victor Russu, prot ort.

Craiova.

Salut cu iubire „Asociaţiunea", urez isbândă şi prosperitate.

Doctor Drăgescu.

Capolnaş.

Urez rod bogat muncei laboriόse; înainte cu D-zeu; trăiască adunarea; înflorécă „Astra".

Doctor Ciatu.

Haţeg.

Salutăm „Astra", dorindu-i isbândă herculiană.

Tinerimea română din Haţeg.

Haţeg.

Vorbiţi, scrieţi româneşte pentru D-zeu; trăiască „Astra".

Domnişórele române Haţeg.

2. In cât ar întimpina greutăți neînvingibile, sau în cât din considerațiune de oportunitate nu ar fi posibil sau consult a se activa aceste trei episcopíi noue, cu episcopii lor proprii în frunte, sĕ se înfiinţeze pe lângă consistoriul din Oradea-mare consistorii şi la celelalte eparchíi noue, şi adecă pe teritoriul archidiecesei sub jurisdicţiunea archidiecesei, şi în Timişóra sub jurisdicţiunea eparchiei Caransebeşului, — pănă atunci, pănă când împrejurările vor face posibilă ocuparea şi acestor trei eparchíi noue cu episcopi proprii.

3. In cât pentru arondarea acestor trei eparchíi noue, propunerea nóstră are avantagiul, că arondarea este precisă şi sciută de toţi, rĕmânênd a i-se da numai forma printr'un elaborat special, statistic după ppresbiterate, comune, biserici şi numĕrul sufletelor.

4. In legătură cu un atare elaborat ar urma a se căuta şi pune în evidenţă mijlócele necesare pentru înfiinţarea deocamdată de consistorii peste nouele eparchíi cu escepţiunea eparchiei Orăzii-mari, care este regulată, — şi mai târziu pentru instituirea de episcopi proprii la tóte trei eparchiile noue. Şí în privinţa acésta, în cât privesce episcopia nouă pe teritoriul archidiecesei esistă un project de budget cu mijlócele necesari, presentat de sinodul archidiecesan în legătură cu projectul de arondare a eparchiei noue pe teritoriul archidiecesei; iar în cât privesce finalisarea susţinerii unui consistoriu în Timişóra, asemenea este un project de budget presentat de eparchia Caransebeşului în legătură cu projectul pentru arondarea parochiei noue a Timişórei.

Aceste propuneri despre mijlócele necesarii pot servi de material bun la compunerea unui elaborat general pentru căutarea mijlócelor la inactivarea succesivă a nouelor eparchíi.

Din şedinţa plenară a consistoriului metropolitan, ţinută în *Sibiiu*, la 30 Septembre 1900.

Ioan Metianu m. p.
archiepiscop

Leontin Simonescu m. p.
secretar metropolitan

Conferenţele învĕţătoresci.

Convocare.

In urma cercularului Preaven. Consisoriu archidiecesan dela 13 Septembre a. c. Nr. 8448 Şcol., prin care s'a dispus ţinerea conferenţelor învĕţătoresci în 21 Octobre st. v. şi zilele următóre, convoc prin acésta pe învĕţătorii din *protopresbiteratele Reghin* şi *Murĕş-Oşorheiu pe 21 Octobre* v. a. c. *la 9 óre* a. m. în biserica nóstră din Jabeniţa, unde se va oficia serviciu divin cu învocarea Duhului sfânt, după care se vor începe lucrările conferenţei în edificiul şcólei nóstre din acea localitate, după programul ce se va statorí.

Sibiiu, 10 Octobre v. 1900.

Dr. Elie Cristea.
comisar consistorial.

Convocare.

Convoc conferinţa învĕţătorilor dela şcólele gr.-or. române din cercul Devei (protopresb. Deva, Haţeg, Dobra şi Ilia) la şedinţele, ce se vor ţiné la 21 şi 22 Octobre v. 1900 în sala şcólei gr.-or. române din *Deva*.

Deschiderei conferinţei va premerge chemarea Duchului sfânt în biserica parochială din Deva la 8 óre diminéţa în 21 Octobre.

Obiectele conferinţei vor fi:

1. Referada comisiunei permanente despre starea învĕţămêntului în cercul Devei în anul şcol. 1899/900.

2. Prelegere practică din Religiune de înv. Ioan Dan.

3. Cum tractez eu cu băeţii, cari primadată vin la şcólă, referadă de învĕţătoriul Ioan Popa.

4. Introducerea băeţilor în scriere, referada de înv. Ioan Fleşeriu.

5. Cum trebue sĕ purtăm conspectele şcolare, referadă de înv. I. Branga.

6. Introducerea băeţilor în cetirea maghiară, referadă de înv. Ioan Raţiu.

7. Prelegere practică din împărţire, de înv. C. Baicu şi Ilie Hociota.

8. Ioan Huniade, prelegere practică de înv. I. Petruţoniu.

9. Alte prelegeri şi teme, cari se vor însinua.

Ordinea desbaterilor se va statori în şedinţa I.

P. T. D-ni învĕţători sunt poftiţi a se pregăti pentru tóte tesele, ca în cas de lipsă, fie-care sĕ pótă refera despre ori-care dintre obiectele conferinţei şi lua parte activă la desbateri.

Brad, 7/20 Octobre 1900.

Dr. Pavel Oprişa,
profesor, comisariu consist.

Notă.

Toţi acei parochi din archidiecesă, cari au primit spre întregire fasiunile pentru întregirea dotaţiunii din vistieria statului, sunt şi pe acéstă cale poftiţi, sĕ grăbéscă cu întregirea lor şi sĕ le promoveze cu posibilă grabă la Venerabilul consistoriu. Tot odată se atrage atenţiunea acelor parochi, cari n'au case parochiale, sĕ fasioneze la cheltueli (B. II.) şi o sumă corespunzetóre ca relut de cuartir, documentând acéstă pretensiune cu document dela primăria comunală (magistrat), în care sĕ se accentueze, că „parochul nu are casă parochială, ci e avisat la locuinţă privată, a cărei chirie anuală face după referinţele locale şi după media 1893—1897 cel puţin.... coróne".

NOUTĂŢI

Din causa sfintei sĕrbători a Cuv. Paraschiva, numĕrul proxim va apărea Marţi.

*

Inspectarea şcólelor medii gr. or. Pentru anul şcolar curent guvernul a numit inspector al şcólelor medii de sub jurisdicţiunea consistoriului archidiecesan pe Iosif *Elischer*, director suprem gimnasial în Sibiiu.

*

Esamen la şcóla agronomică din Sibiiu. Presidentul comisiunii economice a comitatului Sibiiu, vicecomitele *Reissenberger*, face cunoscut, că la şcóla agronomică a comitatului Sibiiu (têrgul de vite Nr. 10) se va ţiné esamen în 29 Octobre st. n. diminéţa la 8 óre. Elevii vor fi esaminaţi din: Tăierea de paie şi napi, precum şi prepararea de nutreţe mestecate. Mulgerea vacilor. Inhămarea şi prinderea la car a cailor şi boilor. Scóterea şi curăţirea napilor de zăchar şi de nutreţ. Săparea şi grămădirea cu „Planet junior". Semănatul cu mâna şi cu maşina de semănat Scóterea, plantarea, legarea şi îngrădirea pomilor. Demonstrarea diferitelor sisteme de oltoire la pomi. Apoi din ramul lucrărilor cu vite: Aratul cu plugul universal Sack, şi anume: cu plugul singur; cu tăietoriul dinainte; cu plugul cu două brezde; cu plugul pentru afunḑime; cu uneltele de curăţit; cu uneltele de grămădit; cu existirpatorul; cu făcătoriul de gropi; cu maşine de scos cartofi. Aratul cu plugul de schimbat. Lucrări cu carul cu „Planet junior", şi anume: săpatul (curăţitul) în diferite lăţimi, afunḑimi şi moduri; grămăditul înlăuntru şi înafară; brăzdarea cu marcherul; acoperirea brazdelor de sĕminţe şi netezitul cu tăvălugul. Grăpatul. Semănatul cu maşina de semănat.

*

Logodnă. *Parteniu Crişan,* notar în Geomal şi dşóra *Ludovica Hagea* din Măgina, logodiţi.

*

Cununie. Dşóra *Eugenia Mateiu,* fiica dnei Alexandrina Mateiu, se va cununa poimâne (27 Octobre) cu locotenenţul în pensiune *Adalbert de Sostarič,* amploiat al băncii austro-ungare. Actul cununiei se va celebra după ritul gr.-oriental, prin preotul militar P. Boldea în biserica evangelică din *Gratz.*

*

Rege Cruţător. Tinerul rege al Italiei, *Victor Emanuel III.*, a redus personalul de serviciu al curţii regale, a vêndut caii de prisos ai grajdiurilor regale, a dat în chirie mai multe castele regale şi chiar a vîndut unele din ele, fácênd tóte acestea, pentru-ca restrîngêndu-se la cheltueli cât mai puţine sĕ pótă renunţa la o parte a listei sale civile.

*

Costume naţionale femeesci licidate. „Gazeta Transilvaniei" dto 24 Octobre n. scrie următórele: Ni-se împărtăşesee, că la gara din loc au fost vêndute eri prin licitaţiă mai multe costume naţionale române femeesci cu totul nouĕ, fórte fin lucrate şi de-o esecuţiune escelentă. Printre aceste: cămăşi, şorţuri, pieptare cusute în gaetan şi fir etc. Costumele licitate se află acum în posesiunea dlui Dumitru *Lupan,* în Scheiul Braşovului. Provenienţa lor nu este cunoscută şi probabil, că ele séu că a fost pierdute de cineva şi s'au aflat în vr'un vagon în gara din loc, séu, că fiind trimise din România la adresă greşită — căci ca sĕ fi fost confiscate mai greu se póte admite în casul de faţă — au fost resturnate aici, unde după óre-care timp s'au şi vêndut prin licitare. Profesorul actual al costumelor face cunoscut acésta cu scop, de a-se afla adevĕratul lor proprietar.

*

Dela Ligă. Liga pentru unitatea culturală a tuturor Românilor aduce la cunoştinţa membrilor sei, precum şi acelora cari pórtă un interes acestei instituţiuni naţionale, că 'şi-a mutat birourile sale din strada Nouă, în calea Victoriei nrul 122, lângă biserica Albă.

*

Institut de crescere pentru fetele ortodoxe din Romània. Graţie iniţiativei luate de ómeni generoşi şi buni fii ai bisericei nóstre ortodoxe, în Bucureşti se va înfiinţa un institut de creştere pentru fetele române, condus în spirit adevĕrat ortodox. In faţa acţiunii institutelor de propagandă catolică trebuia mai de mult deja făcut acest lucru, dar' bine e, că cel puţin acum în óra 11 şi-au tras de sémă cercurile competente şi au început sĕ deie mai multă atenţiune crescerii în spirit adevĕrat ortodox creştinesc a tinerimii. Referitor la acéstă laudabilă iniciativă „Scóla şi Biserica" din Bucuresti, în Nr. 9 scrie următórele:

„Este vorba de înfiinţarea unei societăţi pe acţiuni cu scop de a înfiinţa un institut de fete eminamente ortodox pentru a paralisa acţiunea institutelor de propagandă catolice ce se înfiinţează mereu în ţară.

Iniţiativa este de tótă lauda şi merită o deosebită atenţie şi încurajare din partea tuturor.

Ţinênd mult ca întreprinderea sĕ reuşéscă recomandăm iniţiatorilor multă prudenţă şi multa chibzuire înainte de a porni. „Cine calcă încet calcă sigur şi graba strică treaba". Pentru o lucrare aşa de grea va trebui o organisare seriósă şi o muncă de câţi-va ani, altfel încercarea va cădea, cum a căzut o încercare identică făcută acum câţi va ani în urmă. Şi când o încercare ca acésta va cădea strică activitatea a 20 ani:

Deci cei generoşi sĕ fie şi prudenţi în mersul lor.

*

Anticuităţi antepompeiane. In Bosco-Reale la pólele Vĕzuvului cu ocasia unor săpături s'a aflat sĕptĕmânile trecute un palat ce dătéză din timpuri înainte de era oraşului Pompeji. Palatul şi deosebi picturile de pe păreţi erau aprópe nedeteriorate. O parte din anticuităţile aflate acolo, la mandatul împĕratului Wilhelm II, au fost cumpĕrate pe sama museului naţional din Berlin cu 2.300.000 de marce.

*

Ştiri mĕrunte. In 24 Octobre se va face în Bucuresci desvĕlirea monumentului pompierilor. Probabil că va asista la actul desvĕlirii şi regele însoţit de prinţul moştenitor. — La Sulina (Romània) s'au început lucrări pentru construirea unui reservor de petrol cu capacitate de 80.000 tonne. — In Bucureşti s'a comis Vineri un furt de 100.000 de franci. Păgubaşul e Dumitru Gagajin. Ancheta poliţială a constatat, că făptuitorul nu a putut fi decât fiiul lui Gagajin. — In *Oradea-mare* a rodit a doua-óră un mĕr din grădina lui L. Bartha. — Esposiţia din *Paris* se va închide oficial la 5 Novembre st. n.

Cărţi şi reviste

A apărut:

Noul aşezămênt — tradus în limba română de dl Dr. Niţulescu, profesor la Facultatea de Theologie din Bucureşti, este una din acele opere, cari n'ar trebui sĕ lipsécă de pe masa nici unui bun creştin. Prin preţul ei fórte modest, acéstă desĕvêrşită traducere stă la îndemână şi celor mai strîmtoraţi credincioşi.

*

Predici. — Au apărut la Bucureşti doue-zeci de predice de Dr. Const. Chiricescu, Directorul Cultelor şi Econ. Cons. Nazarie, Directorul Seminariului Central de acolo. Opera este datorită iniţiativei ministeriului de culte şi instrucţiune publică cu ale cărui spese s'a şi dat la lumină. Lucrarea s'a publicat în 10.000 exemplare şi se va distribui gratuit bibliotecelor parochiale şi bibliotecelor rurale.

In cele 20 predice se combat viţiile ce rod societatea actuală.

Recomandăm şi clerului nostru acéstă colecţie.

*

„Fóia pedagogică", redactată de profesorii seminariali Dr. D. P. Barcianu, D. Comşa şi Dr. I. Stroia, Nr. 10 dto 1 Octobre, avênd următoriul sumar: „Priviri istorice asupra procedărilor la învĕţarea cetirii şi scrierii" de Dr. I. Stroia. Modele de lecţiuni din istoria naturală (mineralogie), de Dr. Barcianu. Administraţiunea învĕţămêntului primar de I. Vuia. Recensiuni asupra: „Metropolia Românilor ortodoxi din Ungaria şi Transilvania" (de Dr. Ilarion Puşcariu) şi Anuarul reuniunii sodalilor români din Sibiiu. La rubrica „Informaţiuni" rapórte şi ştiri despre: sfinţirea şcólei din Gurarîului; congresul naţional-bisericesc; adunarea înv. din tractul Radnei; serbări bisericeşti şi şcolare (la gimn. din Braşov şi sem. din Sibiiu); adunarea constituantă înv. din Timişóră; despre constituirea soc. „A. Şaguna"; renta şcólelor din Braşov; adunarea Asociaţiunii la Băile-Herculane; întroducerea limbii române ca studiu obligat în şcóla de cadeţi din Cameniţ (Slavonia); sĕrbătorirea unei învĕţătóre; Aron Densuşianu şi o notiţă informativă despre Românii istrieni şi şcóla lor din Susquevizza-Frascati.

La alt loc al numĕrului de azi reproducem recensiunea scrisă asupra opului Preacuvioşiei Sale archimandritul Dr. Ilarion Puşcariu „Metropolia Românilor ortodoxi din Ungaria şi Transilvania".

„Fóia pedagogică" costă 6 coróne pe an şi se póte abona la administraţiunea Tipografiei archidiecesane, în Sibiiu, Strada Măcelarilor Nr. 45.

---

bera de sub domnia nouilor stăpâni. Românii întruniţi în cete, atacă în mai multe rânduri armatele imperiale, şi baricadându-se în cheile (strêmtorile) dintre Teregova şi Slatina, luptându-se cu *„tunuri de cireşiu"*, cu topórĕ şi cu alte arme în contra armatei, ce formase garda principelui Francisc de Lotharinghia. Une-ori se luptau Românii dimpreună cu Turcii în contra austriacilor, ba mai mulţi s'au înrolat sub stindardele turcesci, Königs Egg. atribue tóte înfrângerile suferite de austriaci în anul 1738 numai atacurilor inscenate din partea Românilor. La anul 1739 austriecii se rĕsboiesc érăşi cu Turcii, dar ca se nu mai păţiască ca în anul trecut, s'a dispus sĕ se sugrume revolta Românilor. Austriacii au şi pornit din două părţi asupra Românilor. O parte din armata austriacă au pornit din Timişóra, ear' din Ardeal a pornit érăşi o espediţie austriacă sub conducerea lui *Lentulus*. La 4 Ianuarie s'a început măcelul. Generalul Lentulus o luà spre Timiş în sus, măcelărind la bieţii Români de prin sate, arzênd şi pârjolind vetrele şi caminele românilor. La *Jdióra*, o comună unde — zice-se, — erau adăpostiţi cei mai înverşunaţi lotri, cruzimile armatei austriace nu se pot descrie. Decapitări, măceluri şi schinghiuiri erau faptele lor de rĕsplătire, comise asupra bieţilor Români. Era tocmai o zi de têrg — zice disertantele, — când Lentulus cu armata sa ajunse-se în Caransebeş. Poporaţiunea de aici, vĕzênd primejdia, s'a ascuns prin biserici. Dar nici aici n'au putut scăpa de urgia Nemţilor. Cei mai mulţi au fost măcelăriţi în faţa altariului. Armata timişorénă pe de altă parte a ars şi nimicit tóte satele până la Moldova-nóuă lângă Dunăre. Sătulă de sânge armata lui Lentulus s'a reîntors apoi în „Lunca" de lângă Lugoj, unde devastând comunele Silha, Coşteiu, Belinţ şi Chisĕtău, la 14 Februarie 1739 a pus capĕt espediţiei înfricoşate. *Engelshoffer*, viceguvernorului Timişórei, numesce rĕscóla Românilor *„ein fataler Aufstand"*, şi susţine, că numai organele administrative de pe atunci au fost de vină, că românii, — dornici de libertate şi ei, — au înscenat rĕscóla acésta. De altmintrea — zice Engelshoffer, — Românii au fost unicul popor, care a prestat mai mult pentru ţéră şi dinastie.

Eruditul istoric, dl *Drăgălină*, a fost felicitat cordial din tóte părţile.

Publicul — de altfel destul de numĕros — a rĕsplătit munca şi zelul dlui disertant cu aplause îndelungate. (Va urma.)

Haină—mătase Foulard fl. 8.40

şi mai sus! — 14 metri; — trimisă franco şi vămuită! Mustre cu întórcerea postei; tot astfel şi din „Mătase-Henneberg“, négră, albă şi colorată dela 45 cr. până la fl. 14.65 pe metru.

G. Henneberg, fabricant de mătase (*lif. de curte c. ş. r.*), **Zürich**. [11] 9—12

Nr. 442/1900 [208] 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroch din comuna bisericéscă Gelmar, prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumente împreunate cu acest post de paroch sunt venite din parochie despre cari concurenţii 'şi pot lua informaţiune dela comitetul parochial sau dela oficiul protopresbiteral.

Concurenţii au sĕ-'şi aştérnă cererile conform normelor din vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral până la terminul indicat, şi au a se presenta în vre-o Duminecă înaintea poporului spre a fi cunoscuţi, până inclusive 8 zile înainte de sinodul electoral.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Orăştiei în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Orăştie, 1 Octobre, 1900 v.

Vasilie Domşa,
protopresbiter.

Nr. 290/1900. [206] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de paroch în comuna bisericéscă gr. orient. Gârda de jos de clasa a III-a în protopresbiteratul Câmpenilor se escrie concurs, la decisiunea comitetului parochial, cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch sunt venitele din parochie, despre cari concurenţii 'şi pot lua informaţiune dela comitetul parochial sau dela oficiul protopresbiteral.

Doritorii a ocupa acest post sĕ trimită rugările lor concursuale cu documentele recerute la oficiul protopresbiteral gr. or. din Câmpeni.

Câmpeni, 30 August, 1900.

Romul Furdui
protopop.

Nr. 1—1900. [207] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de paroch în comuna bisericéscă gr.-or. de clasa III Valea verde în protopresbiteratul Câmpenilor se publică, în conţelegere cu comitetul parochial, concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch sunt venitele din parochie, despre cari concurenţii 'şi pot lua informaţiune dela comitetul parochial sau dela oficiul protopresbiteral.

Doritorii a ocupa acest post sĕ trimită rugările lor concursuale cu documentele recerute în terminul deschis la oficiul pretopresbiteral gr.-or. din Câmpeni.

Câmpeni, 30 August, 1900.

Romul Furduiu
protopop.

Nr. 597—900 Nr. [205] 2—3

Concurs.

Pentru întregirea parochiei de clasa III-a Cârjiţ cu filia Bretelin se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch sunt venitele din parochiă, despre ce concurenţii 'şi pot lua informaţiuni dela comitetul parochial séu dela oficiul protopresbiteral.

Concurenţii au aşi aşterne cererile instruite conform normelor din vigóre în terminul deschis subsemnatului oficiu protopresbiteral şi până în 8 zile înainte de alegere a se presenta poporului în biserică spre ai cunóşte.

Deva, 25 August 1900.

Oficiul protopresbiteral al Devei în conţelegere cu comitetul parochial.

George Romanul
protopresbiter.

Un remediu minunat.

Este un fapt notoric, că bólele de pept furniséză contingentul cel mai mare în spitaluri, pentru-că nimenea nu cugetă a se grijí în momentul când este atins de bólă, chiar sub forma unei uşóre tuse sau a unei rĕceli. Pe când aceste indispositii uşóre se negligéză, ele pot avé consecinţe deplorabile şi pot conduce chiar la oftică! Noi dorim tuturor cetitorilor nostri sănĕtate deplină, dacă însĕ unul dintre ei vor simţi cândva primele manifestaţiuni simptomatice ale bronchitei, ale catarelor cronice ori ale unei inflamaţiuni a larinxului, noi îi putem spune ou tótă sinceritatea, că póte deschide inima unei speranţe. Astăzi suntem fericiţi de a puté anunţa, că în Palermo numele celebrului medic-profesor **G. Bandiera** (strada Tornieri) este purtat din gură în gură. După multe cercetări acest om remarcabil a descoperit un minunat remediu contra afecţiunilor pulmonare, a tuberculosei şi altor maladii similare. E vorba de o **Poţiune antiseptică**, preparată cu ajutorul unei metode speciale. Esperimentată ea a dat resultatele următóre: micşorare însemnată a frigurilor, reapariţiunea apetitului, augmentarea forţelor, recoloraţ unea obrajilor, scăderea opresiunei pulmonare, respiraţiunea mai uşóră.

Supus spre esaminare Consiliului superior sanitar, acest product a fost aprobat şi recucunoscut ca unicul medicament ce sciinţa póte oferi în fine contra bólelor de pept.

Acest **antiseptic** este de un gust plăcut; se ia uşor, organismul îl toleréză admirabil şi efectele sale sunt minunate. Medicii distinşi au făcut încercări cu el şi l'au prescris bolnavilor.

Incât ne privesce pe noi, interpreţi ai gratitudinei populaţiunei întregi, rugăm pe profeserul **Bandiera** a nu se mărginí numai la espedarea medicinei sale acelora cari o cer, ci a deschide un deposit în vre-o farmacie a oraşului nostru ca sĕ se pótă serví imediat.

[127] 13.

1000 coróne plătesc celui-ce va mai căpĕta vr'odată durere de dinţi ori îi va mirosi gura după-ce va folosi **apa de dinţi a lui Bartilla**, o sticlă cu **35 cr.** (Pentru pachetare 10 cr. deosebit). **Erezii A. Bartilla** (E Winkler), Viena, 19/1., Sommergasse 1. — Sĕ se céră pretutindenea apriat apa de dinţi a lui **Bartilla**. Denunţări de falsificare vor fi bine plătite. La locurile, unde nu se póte căpĕta, trimit 7 sticle cu 2 fl. 60 cr. franco. — **Deposit în Sibiiu** la farmacia **„Vulturul“ C. Müller**, piaţa-mare; farmacia **Molnar**, strada Cisnădiei 59.

[33] 17—

1.000.000
KRONEN
ALS GRÖSSTER GEWINN IM GLÜCKLICHSTEN FALLE.

Consemnarea tuturor celor 50.000 câştiguri

Cel mai mare câstig in cel mai favorabil cas

1,000,000 Kronen

Speciell sind die Gewinne wie folgt eingetheilt.

☞ in Baar zahlbar.

		Kronen
1	Prämie mit	600000
1	Gew. à	400000
1	„ „	200000
2	„ „	100000
1	„ „	90000
1	„ „	80000
1	„ „	70000
2	„ „	60000
1	„ „	40000
5	„ „	30000
1	„ „	25000
7	„ „	20000
3	„ „	15000
31	„ „	10000
67	„ „	5000
3	„ „	3000
432	„ „	2000
763	„ „	1000
1238	„ „	500
90	„ „	300
31700	„ „	200
3900	„ „	170
4900	„ „	130
50	„ „	100
3900	„ „	80
2900	„ „	40
50,000	Gew. u. Pr. im Betrage	13.160,000

Sĕ ajutăm norocului!

Deja mulţi s'au fericit **prin cumpĕrarea unui los dela noi!**

Loteria cea mai bogată în şance este loteria de clasă privilegiată reg. ung., care va începe în curênd iarăşi. Din

100.000 LOSURI vor fi trase **50.000**

câştiguri, aşadară **jumĕtate sunt câştiguri**. din tote losurile, precum se vede şi din lista de câştiguri alăturată, nici o loterie din altă ţéră nu are în raport cu acésta aşa câştiguri considerabile.

Cel mai mare câştig în casul cel mai norocos este

Un milion coróne.

Cu totul vin **treispreḑece milióne 160.000 coróne** la tragere. Tótă întreprinderea stă sub **supravegherea statului**.

Contribuţia pentru **losurile originale** pentru clasa primă conform planului este:
pentru o **optime** (1/8) **fl. —.75** sau C. **1.50**
„ un **pătrar** (1/4) „ **1.50** „ „ **3.—**
„ o **jumĕtate** (1/2) „ **3.—** „ „ **6.—**
„ un **întreg** (1/1) „ **6.—** „ „ **12.—**
şi se trimit cu **rambursă** sau trimiţêndu-se preţul lor **anticipativ**. Planuri oficióse gratuit. Comande pentru losuri originale rugăm a trimite direct la noi până în

15 Novembre a. c.

în care zi se începe tragerea.

Banca
A. Török & Co.
Budapesta. V. Waitznerring 4/a.
Filialĕ: IV., Museumring Nr. II.
VI., Elisabethring Nr. 54.

Multe şi fórte mari câştiguri am solvit noi prea stimaţilor nostri clienţi şi anume în timp scurt preste trei milióne şi jumĕtate coróne. [194] 5—8

Scrisóre de comandă de tăiat.

Herren A. TÖRÖK & Co., Budapest.

Ersuche um Zusendung von .... Original-Loos I. Classe der königl. ung. priv. Classenlotterie nebst amtlichen Plan.

Der Betrag von. fl. .... } ist per Nachnahme zu erheben. / folgt durch Postanweisung. } Was nicht gewünscht bitte zu durchstreichen

Genaue Adresse.
....
....
....
....

Farmacia lui F. I. R. Hotter la sf. Iosif, Wien, XII/2 Schönbrunnerstrasse 182.

Absorbinalul lui Hotter.

1/1 Flacon fl. 6. —, 1/2 Flacon fl. 3.50. delătură tóte umflăturile şi depunerile de grăsimi fără sĕ vateme părului. Intăreşte nervii atacaţi şi slăbiţi, delătură şi distruge tóte nodurile în muschi, şi serveşte şi ca scut în contra aprinderilor; cu deosebire e probat la umflăturile produse din causa fearelor, apoi în contra ariciturei umflărei copitei, genunchilor umflaţi, mai departe în contra umflăturilor (noduri) de vine, în contra umflăturei picioarelor la glesne şi la încheietura degetelor cu un cuvênt în contra tuturor umflăturilor ori unde s'ar ivi.

Praful nutritor alui Hotter, pentru cai şi vite cornute

1 Pachet cu 80 cr.

Un adaus escelent la nutremânt, pentru a ţinea vitele sănătoase şi cu putere este de a sĕ folosi la tóte suferinţele de rărunchi de ficat şi de nervi.

Preparate pentru veterinari, cele mai bune ale timpului mai noû, cari după atestate numĕróse nu au fost ajunse de alte mijloace de natura aceasta.

Sĕ sĕ ceară numai preparate de ale lui Hotter şi sĕ nu se priméscă altele. Deposit în farmacii şi Droguerii.

Deposit principal la Dr. Emil Budai farmacia oraşului Budapesta (Stadthausplatz) la Dr. Leo Egger & J. Egger Farmacia Palatinului VI Váczi körút 17 şi la farmacia Iosif Török Bpesta VI Kiraly utcza 12.

Alifia lui Hotter pentru delăturarea crescăturilor de oase.

1/1 Cutie cu fl. 2. 1/2 Cutie cu fl. 1.20. delătură crescăturile de oase şi depunerile osoase chiar şi după 4—6 sĕptămâni. (boală învechită).

Fluidul lui Hotter „Training“

1 Sticlă cu fl. 1.20.

Conservează nervii şi muschii până la bătrâneţe înaintată totdeuna puternici şi vioi, pune în stare pe animal sĕ prestee cele mai mari strapaţii şi fugi, sĕ înţelege după frecare cu fluidul „Training“.

Sĕ mai foloseşte cu succes uimitor la tóte urmările cari obvin din opintiri prea mari, ologie, reumatism, şi înţepenire.

Praful de porci a lui Hotter.

Nr. I şi II

1 kg. . . . fl. 1.20.

Cel mai buu mijloc pentru a produce pofta de mâncare şi cu acésta prosperarea porcilor, fórte acomodat în contra orbalţului (brâncă); Nr. II este de a sĕ întrebuinţa la urdinare.

Mijloc în contra Colicei alui Hotter.

1 Sticlă fl. 1.50.

Contra la tot feliul de colică şi contra oprirei udului la cai precum şi contra umflăturilor la vite cornute. [54] 52—104

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

casa de Habsurg, Unirea. *b*) Biserica sêrbéscă. II. Privire generală asupra lucrărilor pentru reînfiinţarea metropoliei Românilor ortodocşi din Ungaria şi Transilvania şi pentru despărţirea ierarchică a Românilor de Sêrbi. III. Expunerea în special a lucrărilor pentru reînfiinţarea metropoliei şi despărţirea de Sêrbi, anumit lucrările făcute între anii 1848—1860 de Românii din Ungaria şi părţile bănăţene, şi de Românii din Transilvania prin sinódele eparchiale din Sibiiu şi Arad, prin conferenţele episcopesci din Viena şi în sinodul electoral din Carloveţ; apoi lucrările făcute între anii 1860—1870, adecă paşii reînoiţi pentru reînfiinţarea metropoliei, reînfiinţarea faptică şi înarticularea şi constituirea ei.

Documentele, pe cari se baséză acéstă expunere istorică sunt publicate în partea a doua a opului pe 434 pagini.

In reprivirea istorică asupra bisericei române autorul ne înfăţişéză o icónă destul de clară a stării nóstre bisericesci din timpurile mai vechi, până la începutul secolului al XIX, căutând a stabili, parte ajutat de un manunscript inedit a lui Ioan cav. de Puşcariu asupra istoriei bisericesci române, parte întemeiat pe date istorice cunoscute şi diplome, numele şi întinderea episcopiilor vechi, ce aparţineau odinióră metropoliei, numele şi succesiunea metropoliţilor în scaun şi dreptul lor de jurisdicţiune, sórtea strîmtorată a bisericei nóstre sub principii calvini, cari au pregătit calea pentru cele ce au urmat, ajungênd Transilvania sub stăpânirea habsburgică, prin încercările cu resultat positiv de a trage o parte a Românilor ortodocşi la unire cu biserica romano-catolică şi sórtea tristă ce a urmat pentru biserica ortodocsă prin unirea unei părţi a Românilor cu biserica romano-catolică. Insemnătatea lucrării culturale şi literare sěvîrşită de biserica nóstră ortodoxă sub dominaţiunea principilor transilvăneni îşi află accentuarea, ce i-se cuvine. După natura lucrului însě şi în vederea lacunelor destul de numěróse, ce se află cu privire la documentele mai vechi şi prin urmare în cunoscinţele nóstre istorice despre acel timp, asupra încreştinării Românilor, asupra rolului lor ca susţinětori şi propagători ai creştinismului în ţěrile locuite de ei în nordul Dunării, asupra legăturii lor cu Slavii, a relaţiunilor dintre metropolia română de dincóci de Carpaţi cu metropoliile din principatele dela Dunărea de jos, a organisării şi drepturilor bisericei, cuvêntul din urmă nu s'a putut zice nici în acéstă cercetare istorică, ci remâne încă câmp destul de larg de exploatat de cercetătorii viitori.

Rolul ce l'a avut biserica din Ungaria în viaţa bisericéscă şi culturală a Românilor din Ungaria nu numai ci şi a celor din Transilvania, e arătat cu objectivitate şi imparţialitate.

In privirile generale şi speciale asupra lucrărilor pentru reînfiinţarea metropoliei se desvělesce înaintea ochilor nostri activitatea neobosită, desinteresată şi idealistă, ce o pleiadă 'ntrégă de bărbaţi români din Ungaria, din Transilvania şi din Bucovina o au desvoltat pentru a învinge greutăţile nenuměrate, ce se puneau în cale din cele mai diferite părţi acelei reînfiinţări a metropoliei şi prin ea a regenerării nóstre bisericesci, culturale şi politice. Ca o stea fixă lucesce între aceştia individualitatea măréţă a episcopului, mai târziu a archiepiscopului şi metropolitului Andreiu baron de Şaguna. El reésă din întréga publicaţiune, ca punctul de cristalisare al tuturor nizuinţelor şi lucrărilor pentru reînfiinţarea metropoliei, a regenerării bisericei române ortodoxe şi a aspiraţiunilor nóstre cătră cultură şi progres şi pentru schimbarea sorţii nóstre şi în cele politice.

Dacă asupra rolului conducător al lui Şaguna în chestiunea reînfiinţării metropoliei, a despărţirii de Sêrbi, în a coordonării metropoliei române ortodoxe cu cea sêrbéscă şi în întréga nóstră viaţă culturală şi politică, ar mai putea fi vr'o îndoială chiar şi după expunerile istorice ale opului de care ne ocupăm, acéstă îndoială va trebui sě dispară în faţa numeróselor documente publicate în partea a dóua a lucrării în limba lor originală: românéscă, nemţéscă şi unguréscă. Ele constitue partea, care înalţă în mod deosebit valórea lucrării întregi, şi cetind cineva acele multe suplici, memorii, respunsuri, gravamine, replici, epistole private, articole de ziare ş. a. ale lui Şaguna, primesce nu numai împresiunea, că în adevěr a fost o individualitate puternică, un bărbat genial, un muncitor neobosit, o sentinelă pururea tréză, ci se convinge despre ceea-ce póte realisa o muncă stăruitóre, făcută în conscienţa puterilor proprii şi în o chibzuită alegere a mijlócelor potrivite, vězênd în acelaş timp desfăşurându-se înaintea ochilor nostri icóna vie a vieţii nóstre bisericeşti, politice şi culturale în cursul jumětăţii aceleia de veac, care a adus şi nóuě libertatea şi drepturile de om.

Prea Cuvioşia Sa părintele archimandrit Puşcariu, care începutul carierei sale 'l-a făcut sub ochii reposatului archiepiscop şi metropolit Şaguna şi sprijinit de dênsul, în oficiul seu de profesor seminarial, secretar şi asesor consistorial şi ca dignitar bisericesc a avut ocasiunea sě cunóscă deaprópe lucrarea lui nu numai „de visu“, ci şi prin cercetarea numeróselor documente din archivul consistoriului şi din cel privat al reposatului metropolit Andreiu. Ocupându-se şi altcum cu scrieri de cuprins istoric bisericesc, a fost între noi unul dintre cei în primul rênd chiemaţi a sěvêrşi o lucrare frumósă, precum o a sěvêrşit prin publicarea opului acestuia.

Pentru cei ce voesc sě cunóscă viaţa nóstră bisericéscă şi naţională în timpii din urmă, şi aceştia trebue sě fie toţi aceia cari participă la dirigarea trebilor nóstre bisericesci, şcolare şi politice în consistóre, în sinóde, în congrese, în adunări, etc., cunóscerea acestei scrieri e indispensabilă, dar' şi pentru publicul celalalt cărturar, care voesce sě înţelégă rostul mersului desvoltării nóstre culturale, ea va fi un isvor de informaţiune bogată, sigură şi neînşelătóre. Pentru învěţători, cari într'altele au sě se ocupe şi de istoria bisericéscă în şcólele poporale, şi în sensul şcólei pedagogice, care o urmărim şi noi în acésta fóie, *isvórele* istorice constituind un principal mijloc pentru tractarea istoriei conform cerinţelor învěţământului educativ, scrierea părintelui Puşcariu va oferi material din cel mai preţios pentru predarea lectiunilor din istoria bisericéscă şi culturală a nóstră, ea va trebui deci sě ocupe loc în fiecare bibliotecă şcolară, şi dacă sě póte, în biblioteca privată a fie-cărui învěţător, dară totodată sě fie şi cetită şi studiată cu tot din adinsul, pentrucă din acésta cetire şi din acest studiu fiecare se va alege cu bogate cunoscinţe şi se va înălţa sufletesce.

Rapórtele consistoriului metropolitan cătră congres.

Raportul consistoriului plenar.

Nr. 375 M.

Mărit Congres!

In fruntea raportului general pentru trieniul congresual dela 1-a Octobre 1897, până în ziua de astăzi, cu care raport se presintă plenul consistoriului metr. înaintea Măritului Congres, avem datorinţa a înregistra tristul eveniment, care ca o nouă şi grea cercare a avut a-l îndura Majestatea Sa prea bunul nostru împěrat şi rege, augusta casă domnitóre şi tóte popórele monarchiei, când la 29 August (10 Septembre) 1898 o mână impiă şi fără de lege nimicí viéţa Majestăţei Sale împěrătesei şi reginei nóstre Elisaveta.

Biserica nóstră a dat espresiune profundei sale dureri pentru tragica încetare din viéţă a preaînaltei împěrătese-regine prin o adresă a episcopatului nostru depusă la preaînaltul tron, care adresă ne luăm voie a o aclude aici sub ·/. drept document istoric despre loialitatea credincioşilor bisericei nóstre şi despre adâncul doliu, în care au fost puşi aceia în rěnd cu celelalte popóre din monarchie. Acest trist eveniment, asupra căruia de altmintrea s'a pronunţat congresul electoral din a. 1898 prin conclusul Nr. 7, am crezut că e de cuviinţă a-l reamintí aici în scopul de a presinta Măritului Congres un raport complet despre evenimentele cari au atins biserica nóstră în periodul congresual acum espirat.

In tristele împregiurări, de cari făcurăm amintire, era lucru prea natural, ca ziua de 2 Decembre st. n. 1898, în care Majestatea Sa gloriosul nostru împěrat şi rege a serbat iubileul de 50 de ani al suirii sale pe tronul glorioşilor sei antecesori, sě nu se pótă celebra cu manifestările cari în alte împregiurări sunt caracteristice atăror serbări.

Astfeliu acea memorabilă zi s'a serbat în tóte bisericele metropoliei cu docsologia, şi în tóte şcólele nóstre ca zi ferială cu rugăciuni, cântări şi cuvêntări festive.

In acel an biserica nóstră a îndurat o zi fatală, care a îmbrăcat în doliu întréga provincia nóstră metropolitănă. Este tristul eveniment al încetării din viéţă a iubitului, blândului nostru archiepiscop şi metropolit Miron Romanul, carele, după îndelungate suferinţe a repausat în Domnul la 4/16 Octobre, 1898, în etate de 70 ani.

Astfeliu ajuns în vacanţă scaunul archiepiscopesc-metropolitan, s'a convocat congresul naţional-bisericesc extraordinar pentru alegerea archiepiscopului-metropolit. Congresul s'a întrunit la 17/29 Decembre 1898, şi la 19/31 a aceleia-şi luni a ales archiepiscop şi metropolit pe subsemnatul, şi obţinênd acéstă alegere preaînalta aprobare, congresul continuat la 28 Februariu (12 Martiu) 1899, a instalat pe alesul seu în scaunul archiepiscopesc şi metropolitan.

Prin acéstă alegere a rămas věduvit scaunul episcopesc din eparchia Aradului, la care sinodul electoral întrunit la 2/14 Maiu 1899, a ales episcop pe archimandritul Iosif Goldiş, vicariu archiepiscopesc, preşedinte la consistoriul din Oradea-mare. Obţinênd şi acéstă alegere preaînalta aprobare, alesul episcop, după ce la 4/16 Iuliu acelaş an, a fost chirotonit întru archiereu, s'a întrodus sěrbătoresce în scaunul episcopesc la 20 Iuliu (1-a August) 1899, prin Preasânţitul Episcop al Caransebeşului, ca mandatariu metropolitan.

Revenind în rênd cronologic la serbările memorabile ale periodului espirat, relatăm despre serbarea, carea la iniţiativa congresului din a. 1897 (Nr. 89) a avut loc în întréga provincie metropolitană la 16/28 Iunie, 1898, ca la aniversarea a 25-a dela mórtea fericitului archiepiscop şi metropolit Andreiu baron de Şaguna, întru pia memoriă a marelui bărbat, care pe lângă multe alte superióre merite pentru biserică, patrie şi naţiune, a fost restauratorul vechiei nóstre metropolíi. Serbarea acésta aniversară s'a ţinut cu tótă solemnitatea, special în archidiecesă la mormêntul fericitului archiepiscop-metropolit, celebrând repausatul archiepiscop metropolit Miron Romanul, împreună cu episcopii Aradului şi al Caransebeşului cu asistenţa unui numěros public de preoţi şi mireni, chiar din cele mai depărtate ţinuturi ale metropoliei.

Asemenea s'a serbat acéstă aniversară în tóte bisericile şi şcólele nóstre din metropoliè cu parastase, rugăciuni şi cuvêntări festive întru pia memorie a neuitatului archipăstoriu.

In fine consistoriul metropolitan are durerea a anunţa trecerea din viéţă a doi dintre membrii sei: Ioan de Lemény, căpitan suprem în retragere, asesor consistorial în senatul epitropesc, defensor matrimonial, a încetat din viéţă la 11/23 Ianuariu, 1899, ear archimandritul Ieroteiu Beleşiu, vicariu episcopesc, preşedinte emeritat al consistoriului din Oradea-mare, asesor cons. în senatul bisericesc, a trecut la cele eterne în 28 Iuliu (10 August) a. c.

După aceste premise venind la cadrele îndatinate ale raportului nostru, ne luăm voie a substerne următoriul raport despre activitatea consistoriului metr. în periodul dela 1 Octobre 1897, până în ziua de astăzi:

Arad. (D-lui Dr. Vuia)

Dela Asociaţiunea aradană eşti rugat a representa şi preda felicitări Asociaţiunii surori la serbările adunării generale de acolo. Un scop, o inimă.

Iruţa, director.

Karlsbad.

Salutăm adunarea „Asociaţuniii“, representanţa unirei tuturor Românilor într'un cuget şi o simţire.

Dr. Teodor Mihali. Dr. Ciuta.

Iaşi.

Felicit deschiderea congresului. Astăzi séra plec.

Musicescu.

La învitarea specială s'a decis, ca *adunarea generală viitóre sě se ţină în* ***Lipova.***.

Verificarea proceselor verbale se concrede membrilor cu locuinţa în Sibiiu. Eshauriindu-se programul, preşedintele mulţămeşte membrilor Asociaţiunei pentru interesul şi zelul manifestat şi mulţămeşte harnicilor grăniţeri pentru ospitalitatea şi afabilitatea manifestată.

Adv. Em. *Ungurean*, în numele adunării dă espresiune sentimentelor sale de mulţămită presidentului pentru tactul deosebit şi zelul, cu care a condus şedinţele Asociaţiunii şi cu acésta ocasiune.

Banchetul.

La órele 2. p. m. s'a ţinut un banchet festiv în splendidul „Salon de cură“. Au luat parte la acest banchet vre-o 160 de persóne. Am remarcat presenţa protonotariului comitatens *Issekutz*, a protopretorului Orşovei, Rudolf *Reitter*, a inspectorului de băi, *Kolozsvári* şi a altor notabilităţi civile şi militare. Preţul unei cuverte era 5 coróne. Am plătit scump, dar am prânzit escelent. Serviciu promt. Onóre restaurantului.

Vestitul taraf de lăutari din Bozovici, delecta publicul cu diferite cântări naţionale.

Seria toastelor a deschis'-o venerabilul president I. M. *Moldovan*, închinând pentru *Majestatea Sa*. Tótă lumea s'a ridicat în picióre, afară de un koşutist — român de altfel — din Bănat. Pe aici toţi îl cunóştem. — Protopresbiterul Orşovei, Mih. *Popovici* toastéză în sănětatea presidentului şi a membrilor din Comitetul central Part. *Cosma* ca unul carele de 24 ani a participat mai la tóte adunările generale, constată că acésta este cea mai splendidă din câte a vězut el, şi cu privire la locul unde s'a întrunit este de o însemnětate istorică pentru români. Constată cu plăcere mai departe, că la splendórea şi reuşita adunării cu o rară *prevenire* au contribuit toţi factorii *neromâni* în a căror putere a stat, ca noi sě ne simţim acasă şi negenaţi în acest raiu pământesc. Până când abia nainte cu câteva zile în Baiamare autorităţile politice n'au permis ca românii din acele părţi sě se pótă întruní la un concert şi la o petrecere românéscă, aici representantele guvernului şi inspectoratul băilor chiar şi cu jertfe materiale ne-au pus la disposiţie tóte localităţile de aici şi au luat měsuri poliţiale ca sě ne bucurăm de perfectă libertate şi se nu fim esploataţi, pentru prima óră dela întroducerea zonelor la căile ferate ni s'au dat şi bilete reduse de calea ferată, şi ceea ce nu este lucru mic, astăzi, când şovinismul nutrit de un curent nesănětos suspicionéză de trădător de patrie pe ori care român carele trece graniţa la fraţii sei de un sânge din statul vecin, autorităţile politice ne fac tóte înlesnirile ca fără pasaport sě facem escursiune la Turnul-Severin. Sě fie acésta începutul unei adevěrate ere nouě! Inchină în sănătatea inspectorului băilor, a directorului stabilimentului balnear, a protonotarului comitatens şi a protopretorelui cercului Orşova.

On. *Tilea* toastéză pentru comitetul despărţěmêntului Caransebeş şi pentru cel arangiator. Ioan *Scurtu* salută pe fraţii nostri din libera Românie, cari erau de faţă, relevând legătura indisolubilă, carea ţine strêns uniţi pe Românii de pretutindenea: *unitatea nóstră culturală.* Medicul cercului Mehadia, Dr. Mih. *Pop* toastéză pentru óspeţii strěini. *Iliescu*, deputat craiovean în camera română, toastéză pentru bunul nostru cel mai scump dat nouă dela Dzeu şi moştenit dela strămoşii noştri, pentru *limba românească*. Studentul univ. Luca *Rusu*, din Bucuresci, ţine o căldurósă vorbire în onórea corului lugojenesc. *Demetrescu*, representantul societăţii „*Tinerimea*“ din Bucureşti, salută într'un frumos toast pe membrii Asociaţiunei, ér înflăcăratul tiner Tiberiu *Acsente*, adv. în Turnu-Severin, plin de însufleţire aduce elogii tinerimei române din Ardeal, Banat şi Ungaria. Petru *Călciunariu*, adv. în Orşova ţine un frumos discurs la adresa dlui Iosif *Vulcan*, preşedintul societăţii pentru fondul de teatru român. Protonotariul *Issekucz* mulţumind la toastul dlui Cosma, 'şi ridică pocalul în sănătatea damelor române. Inspectorul general al Băilor-Herculane, dl *Kolozsvári*, doresce, ca poporul român sě trăiéscă cu cel magiar într'o strînsă frăţietate, fiind

Esibite au întrat la consistoriul metropolitan de tóte 1092 piese, şi anume:

în anul 1897 (din 1 Octombre) 101.
„ „ 1898 . . . . . . 301.
„ „ 1899 . . . . . . 316.
„ „ 1900 . . . . . . 374.

Impărţirea esibitelor s'a făcut în cele 9 resorturi usuate.

Obiectele plenului s'au resolvit în 13 şedinţe, cari s'au ţinut:

în anul 1897 2
„ „ 1898 5
„ „ 1899 3
„ „ 1900 3

Dispoşiţiunile consistoriului în scopul esecutării concluselor luate în congresul întrunit la anul 1897, au urmat în şedinţele 11 şi 12 Novembre 1897.

Intru esecutarea conclusului Nr. 39, referitoriu la instrucţiunea publicată cu considerare la legile politice-bisericesci, s'a îndrumat preoţimea sĕ informeze pe parochieni, că în casurile căsătoriilor mixte nu sunt datori şi nu este în interesul cenfesiunii nóstre sĕ dee reversalii despre botezul şi crescerea pruncilor în alta confesiune, resp. sĕ încheie nainte de căsătorie pactele admise în art. de lege XXXII/1894 § I. sau sĕ facă astfeliu de promisiuni cerute de preotul altei confesiuni la încheierea cununiei.

Deodată s'au îndrumat consistóriele eparochiale sĕ adune din an în an date despre căsătoriile mixte încheiate cu reversalii, şi sĕ arete periodic resultatul acelora.

Ca studiu întroducătoriu la memoriul despre viéţa nóstră bisericéscă dela înfiinţarea metropoliei încóce (conclus. congres. 40/1897), archimandritul Dr. Ilarion Puşcariu a scris un tractat istoric „Metropolia Românilor ortodocşi din Ungaria şi Transilvania“, care însoţit de numĕróse documente istorice, se presentă într'un volum respectabil, drept dovadă despre neobositele stăruinţe ale preameritaţilor bărbaţi ai bisericei nóstre, cari cu zel şi devotament au lucrat pentru restaurarea vechei nóstre metropolii.

Lucrările prealabile pentru elaborarea unui proiect de regulament în privinţa esamenelor de cualificaţiune preoţéscă (Nr. 61/1897) fiind acum terminate, consistoriul metropolitan va ajunge în posiţiunea de a presenta Măritului Congres la proxima sesiune un project de regulament uniform pentru întréga metropolie.

Delegaţiunea congresuală, apoi însaşi comuna Sarafola, asupra căreia se eiectaseră óre-cari imposite din partea metropoliei sêrbesci din Carloveţiu (Nr. 120 1897), au luat remediile posibile pentru a se scutí faţă de încasarea acelor imposite. Afacerea n'a ajuns a fi definitiv terminată.

Din alte comune n'au întrat plânsori pentru astfel de imposite.

In scopul de a regula ţinuta organelor bisericei faţă de art. de lege XIV 1898, care tractéză despre întregirea venitului preoţesc parochial din vistieria statului, congresul naţional bisericesc extraordinari, convocat la 16/28 Maiu 1899, a luat conclusul Nr. 13, admiţênd prin acela, ca preoţimea parochială sĕ priméscă întregirea venitelor sale din vistieria statului pe calea autorităţilor bisericesci superióre fără alta condiţiune, decât ca sumele reclamate la întregirea veuitului preoţilor sĕ ajungă la destinaţiunea lor.

Despre cele ce s'au întreprins din partea eparchiilor întru esecutarea acestui conclus dovédă sunt rapórtele consistórelor eparochiale, cari le vom promova la Măritul Congres ca obiect de sinestătătoriu.

Ear în scopul realisării conclusului Nr. 15, luat tot în congresul estraordinar din anul 1899, subsemnatul metropolit a întrevenit la guvernul ţerei în persónă şi prin o representaţiune făcută în scris şi aclusă aici ·//. ca acela în interesul bine priceput al statului sĕ iee mĕsurile necesarii, pentru-ca în ministeriul de culte şi instrucţiune publică sĕ se aplice la posturi cardinale şi bărbaţi cualificaţi din sinul bisericei nóstre, ca afacerile aceleia sĕ se pótă resolví corect şi în mod demn de însemnătatea ei pentru stat.

Este acésta o dorinţă justă a bisericei nóstre, pentru a cărei plinire pledéză raţiunea de stat şi motivele salutei publice.

Rapórte speciale vor nrma: cu un project de regulament pentru procedura judecătoréscă în cause matrimoniale (Nr. 85/1895 102/1897); în privinţa modificării regulamentului pentru parochíi (Nr. 117/1897); în privinţa dotării protopresbiterilor (Nr. 121/1897); în privinţa înfiinţării unui fond pentru spesele congresuale (Nr. 123/1897); — şi un proiect de normativ pentru obiectele, cari aparţin la competinţa plenului consistorial în eparchíi; în fine projecte pentru înfiinţarea a dóuĕ ori trei episcopíi noue.

In consistoriul metropolitan sunt a se întregí: douĕ posturi de membri ordinari preoţesci în senatul bisericesc în locul Preasânţiei Sale Domnului episcop dela Arad, şi al repausatului archimandrit Ieroteiu Beleşiu; — un post de asesor suplent preoţesc în senatul şcolar, — un post de asesor ordinar mirean în senatul epitropesc în locul repausatului Ioan de Lemény — şi altul de asesor suplent mirean, vacant mai de nainte.

Din şedinţa plenară a consistoriului metropolitan, ţinută în Sibiiu, la 29 Septembre 1900.

Ioan Metianu m. p.
archiepiscop

Leontin Simonescu m. p.
secretar metropolitan

Raport în causa episcopiilor nou înfiinţânde.

Nr. 380 M.

Mărit Congres!

Cestiunea arondării eparchiilor şi în legătură cu aceea înfiinţarea a douĕ, eventual trei episcopii noue, de care cestiune s'a ocupat congresul naţional-bisericesc în multe rênduri, mai în urmă la an. 1895 sub Nr. 95, s'a ivit deodată cu reînfiinţarea metropoliei.

Episcopul *Andreiu baron de Şaguna*, fiind recercat la 29 Iuniu 1863 de către cancelaria aulică transilvană, sĕ arete câte episcopii are sĕ cuprindă metropolia, de a cărei reînfiinţare se tracta atunci, şi cum au sĕ fie arondate acelea, — în respunsul seu cu datul 26 Iuliu 1863 (a se vedé mai de aprópe colecţiunea actelor pg. 213—214 II. şi III.) propune pe lângă episcopia *Timişórei* cu ppresbiteratele: 1. Timişóra, 2. Hasiaş, 3. St.-Micläuş, 4. Ciacova, 5. Becicherec, 6. Panciova, şi pe lângă episcopia *Caransebeşului* cu ppresbiteratele: 1. Caransebeş, 2. Mehadia, 3. Logoş, 4. Făget, 5. Vêrşeţ, 6. Oraviţa, 7. Biserica-Albă, încă a treia episcopie nouă, care are sĕ se formeze din teritoriul archidiecesei cu un numĕr de suflete de 300.000, cu reşedinţa în *Cluş*, mai rĕmânênd pentru archidiecesă un numĕr de suflete până la 400.000.

Deodată cu înfiinţarea metropoliei s'a înfiinţat numai una din episcopiile propuse adecă episcopia Caransebeşului, rĕmânênd înfiinţarea celorlalte episcopii projectate a o resolva congresul naţional-bisericesc român, anexându-se la eparchia Aradului într'aceea patru ppresbiterate şi la a Caransebeşului douĕ dintre acelea, cari aveau sĕ formeze eparchia Timişórei.

Imprejurarea, că eparchia Timişórei nu s'a înfiinţat deodată cu reînfiinţarea metropoliei, ca şi eparchia Caransebeşului, a produs nemulţămire la Românii ortodoxi din părţile banatice, de aceea ei fără încetare au insistat cu petiţiuni la congresul naţional pentru înfiinţarea episcopiei în Timişóra, sau cel puţin deocamdată pentru instituirea unui *consistor* în feliul consistoriului din Oradea-mare.

Tot aşa au urmat în decursul timpului de peste 30 ani repeţite rugări din partea consistoriului din Oradea-mare şi a credincioşilor de sub acela pentru a se înfiinţa în Oradea-mare episcopie cu episcop în fruntea consistoriului.

Petiţiunile întrate atât de la Timişóra cât şi de la Oradea-mare au format object de pertractare în tóte sesiunile congreselor ordinare, în legătură cu planul general al organisării metropoliei în eparchii. (A se vedé congr. din 1868 Nr. 82, 95, 102, 215; an. 1870 Nr. 14, 105; an. 1874 Nr. 55, 1878 Nr. 142, 241, 243; 1881 Nr. 134—139; 1888 Nr. 61; 1891 Nr. 142, 191; 1895 Nr. 95.)

O lucrare mai seriósă pentru resolvirea cestiunii privitóre la înfiinţarea de episcopii nouĕ se părea a se fi făcut numai prin conclusul congresual din 1878 Nr. 243, prin care s'a decretat în principiu înfiinţarea a douĕ eparchii noue în metropolia nóstră, şi adecă una în *Timişóra* şi alta în *Oradea-mare*; cu pregătirea unui project de arondare s'au însărcinat factorii competenţi.

In anul 1880 archiepiscopul metropolit Miron Romanul a presentat un project de arondare pentru douĕ episcopii noue, în Timişóra şi Oradea-mare, pe lângă anexarea unor teritorii considerabile din archidiecesă. Acest profect s'a comunicat eparchiilor spre opinare. Archidiecesa neconsimţênd cu acest project în ceea-ce privesce desmembrarea unor părţi din archidiecesă şi încorporarea lor parte la Timişóra parte la Oradea-mare a presentat un project pentru a treia episcopie nouă pe teritoriul archidiecesei.

Eparchia Aradului s'a pronunţat numai în general pentru înfiinţarea episcopiilor istorice din Timişóra şi Oradea-mare, întregite cu părţi din archidiecesă. Sinodul din Caransebeş iarăşi nu află timpul oportun pentru înfiinţarea de eparchii.

Incercarea de a complana diferinţele de păreri, pe cum se vede din conclusul congresual Nr. 191/1891, a rĕmas fără succes, pentru-că comunicându-se acest conclus sinódelor eparchiale, pentru a se pronunţa de nou în meritul causei, sinodul din Arad s'a declarat, ca şi mai nainte, numai în general, pentru projectul a douĕ episcopii nouĕ, nu însĕ şi pentru a treia episcopie nouă pe teritoriul archidiecesei.

Eparchia Caransebeşului înainte de a se înfiinţa nouele episcopii cere a se institui la Timişóra un consistoriu sub jurisdicţiunea eparchiei Caransebeşului. Archidiecesa presentéză projectul seu pentru a treia episcopie pe teritoriul archidiecesei. Aflându-se congresul de nou în faţa acestor divergenţe de păreri, prin conclusul din 14/26 Maiu 1895 Nr. 95 a însărcinat pe consistoriul metropolitan a elabora dóuĕ projecte de arondare, şi adecă: *a*) pentru înfiinţarea a dóuĕ eparchii nóue contemplate în conclusul congresual din a. 1878 Nr. 243, şi *b*) pentru înfiinţarea a trei eparchii noue, dintre cari una pe teritoriul archidiecesei.

Terminând cu acestea istoricul afacerii, ne luăm voie a presenta Măritului Congres următórea propunere:

Considerênd, că disparitatea de păreri, ce a existat şi există şi astăzi la cele trei eparchii esistente, în privinţa înfiinţării altor eparchii nóue, a fost causa amânării atât de ndelungate a înfiinţării de eparchii noue, reclamaţe altcum imperios de interesele bisericei.

Considerând, că se póte ţinea cont de dorinţele celor trei eparchii la arondarea nouă a eparchiilor, fiind aceste dorinţe juste şi în consonanţă cu interesele bisericei: Măritul Congres sĕ binevoiéscă a decide:

1. Cu abatere de la conclusul congresual din a. 1878, prin care s'a enunciat în principiu înfiinţarea pe teritoriul metropoliei a dóuĕ eparchii noue, sĕ se înfiinţeze trei episcopii noue, şi anume: *a*) O episcopie nouă pe teritoriul archidiecesei, precum o cere sinodul archidiecesan după planul detaiat presentat de acel sinod, în acelaşi mod cum a fost contemplată de metropolitul Andreiu în actul citat mai sus.

b) O episcopie în Timişóra precum o a contemplat metropolitul Andreiu în actul mai sus citat, cu 6 ppresbiterate, după projectul detaiat presentat de eparchia Caransebeşului, care cere, ca deocamdată sĕ se pună în fruntea acelei episcopii un consistoriu subordinat episcopiei din Caransebeş, analog consistoriului din Oradea-mare, care substă episcopiei din Arad.

c) O episcopie a Orăzii-mari, cu teritoriul de astăzi.

---

avisat unul la altul. O. *Tilea* toastează în sănătatea dlui G. P. de Băsesci, érăşi deputatul *Iliescu* pentru preot şi femeia română, dl George P. de *Băsesci* pentru publicul present şi în fine dl Nic. *Manolescu*, representantul presei de preste munţi, pentru membrii Asociaţiunii.

Va sĕ zică 16 toaste la un banchet. Mĕ tot pregăteam şi eu sĕ ţin un toast, mai pentru „femeia română“, mai pentru „opincă“ mai pentru „vitalitatea poporului român“, dar' când era sĕ încep, — haid' mĕ lua altul pe dinainte. Ce sĕ faci? Aşa e prin Banat. Şi bine că e aşa. Nu ţinem atâta la rigorósele formalităţi de etichetă, nu facem atâtea „techetorii“, de simţim ceva, ce avem la inimă avem şi la gură şi o spunem verde şi pe ales.

A doua şedinţă literară.

După ameazi la orele 4 presidentul deschide a doua şi ultima conferinţă literară a adunării, şi dă cuvêntul dlui *Patriciu Drăgălina*, director preparandial în Caransebeş. D-sa ne întreţine cu o disertaţiune fórte instructivă şi plină de peripeţii istorice, întitulată: „*Un episod din viaţa Românilor bănăţeni*“.

Pe dl Drăgălină îl cunóştem toţi, ca pe un bun istoriograf. Mai ales, cei-ce au cetit lucrările d-sale, publicate în „Biblioteca nóstră“ au putut sĕ ajungă la convingerea, că dînsul dispune de frumóse cunoştinţe istorice. Intr'o limbă uşóră, basat pe documente şi date autentice, dl director preparandial ne reoglindéză epoce de jalnice peripeţii din viaţa grăniţerilor Caraş-Severineni.

Eată în mic reasumat disertaţia d-lui P. Drăgălină. In disertaţia intitulată: „*Câteva pagini din suferinţele Românilor bănăţeni*“. Scopul disertantului a fost sĕ scótă la ivélă o revoluţiune a Românilor bănăţeni, despre carea stĕinii, ca de obiceiu, vorbesc ca provenită din dorul de *tăciunărit* al Românilor. După-ce se arată graniţele Bănatului timişan şi rolul însĕmnat al elementului român în seclii al XV şi XVI., se descrie în colori vii şi de jalnice peripeţii rolul de guvernare al sistemului turcesc. După isgonirea lor din Bănat, luând austriacii Bănatul în administraţie la 1718, a esistat în Bănat 700 de sate împopulate şi preste 500 sate prefăcute în cenuşe, sau în parte deşertate de locuitori. Este lucru cunoscut, că „*Turcul n'a zidit ci numai a distrus*“; pe locurile călcate de copitele „*spăhiilor*“ nu creştea nici măcar iarbă mulţi ani de zile. De loc după ocuparea acestei provincie prin austrieci, dênşii începură sĕ aducă colonişti în deosebi Germani de origine, nu numai din Austria ci şi din alte părţi ale imperiului germân. Prin eliberări de dare pe câte 15 ani de zile, prin câştig de pămênt roditor sunt atraşi mulţime de colonişti în câmpiile Bănatului. Românii sunt scoşi din locuinţele lor, trebuiau sĕ presteze muncă sîlnică la ridicarea fortificaţiunilor şi a locuinţelor menite pentru óspeţii „nechemaţi“ germâni. In chipul acesta s'au ridicat multe sate germâne, italiene, franceze şi vreo-o câte-va spaniole. Nu numai munca publică şi vecsaţiunile, la cari au fost espuşi Românii prin încassarea abusivă a contribuţiunilor, dar mai cu samă alungarea lor din vetrele străbune i-au amărît într'atâta, încât s'au vĕzut necesităţi prin plânsori îndreptate către Curtea aulică din Viena, sĕ céră revindecarea relelor. Eată vre-o câte-va din gravaminele lor: Pe timpul Turcilor, — ziceau Românii — ne era ertat „se făcem şi sĕ vindem şerbet şi rachie, acum însĕ trebue se cumpărăm rachia cu bani scumpi dela jidovi, cărora li s'a esarêndat vênzarea acestei beuturi“. „Mai nainte ne era irstat sĕ tăiem din pădure lemnele de lipsă nouĕ, acum însĕ nu ne este iertat sĕ tăiem nici măcar lemnele necesare pentru ridicarea bisericilor şi a caselor nóstre. Mai înainte erau preoţii nostri scutiţi de robotă şi de plătirea zeciuielei, acum însĕ nu numai că au sĕ supórte acestea sarcini grele, ba de multe-ori sunt împovăraţi cu încortelări grele şi sunt espuşi — spre mâhnirea nóstră — la batjocurile soldaţilor strĕini. — Pe timpul Turcilor aveam numai un stăpân, acum însĕ avem atâţia domni şi stăpâni, încât numai ştim de cine s'ascultăm“.

Gravaminele acestea — continuă mai departe dl disertant, — nu aflară auz la locurile competente, ba din contră transportările „perşub“ a tuturor criminaliştilor şi făcĕtorilor de rele, judecaţi la acéstă *Siberiă austriacă*“, cari ajunşi în Bănat, 'şi continuau profesiunea lor, comiţênd faţă de locuitori tot felul de fără de — legi, i-a amărît într'atâta, încât numai printr'o rĕscólă credeau a se scăpa de jugul strĕinilor. Ocasiune le oferi rĕsboiul dela 1736—1739, care în curênd erupse între Austria şi Turcia.

Vatra acestui resbel sunt văile Timişului şi ale Cernei, adecă ţinutul dela Lugoj până la Orşova. Armatele austriece sunt în mai multe rênduri înfrânte de Turci, ceeace a încurajat pe Români sĕ cerce a se eli-

Nr. 115 Sibiiu, Marţi 17/30 Octobre 1900. *Anul XLVIII*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **strĕinătate** pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articolii nepublicaţi nu se înapoiază

INSERŢIUNILE
Pentru odată 14 fil., — de dóuĕ ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond.

După congres.

A trecut o sĕptĕmână dela încheierea sesiunei ordinare a congresului nostru naţional bisericesc, aprópe întrégă presa nóstră a publicat rapórte despre lucrările congresului, despre discusiunile obiective şi calme sub tot decursul sesiunei congresuale, şi au publicat ziarele şí conclusele luate de congres pentru binele şi desvoltarea instituţiunilor nóstre bisericesci.

Se cuvine, ca acuma după o sĕptĕmână sĕ facem o reprivire asupra lucrărilor congresului şi sĕ scótem la ivélă conclusele cari taie mai adênc în viéţa nóstră naţională bisericéscă

La primul loc trebue sĕ accentuăm viul interes pentru desvoltarea şi consolidarea instituţiunilor nóstre bisericesci, care a umbrit lucrările congresului, şi calmitatea cu care s'au desbătut şi decis cestiunile importante din sinul congresului.

Un asemenea viu interes, o asemenea calmitate ne umple inimile de veselie, cu încredere privim în viitoriul bisericei nóstre.

S'a adeverit şi de astădată, că toţi suntem pătrunşi de cuvintele Apostolului: *„Ingăduiţi unul altuia cu dragoste, căci zilele grele sunt.“* Dragostea către biserică a condus şi de astădată lucrările congresului nostru naţional-bisericesc, şi ele vor fi pentru binele bisericei.

Singuraticele rapórte ale consistoriului metropolitan ne dau putinţă sĕ ne orientăm asupra numĕrului general al tuturor afacerilor nóstre bisericesci.

Nu vom întra acuma în special analisând încât am făcut progrese în periodul dela 1897 încóce, şi încât în unele şi altele dór' am staguat, sau am dat îndĕrĕpt dór. Lucrarea acésta o vom face cu altă ocasiune, şi va trebui inomis sĕ o facem după ce vor fi publicate singuraticele rapórte ale consistoriului metropolitan, în cari în cifre este esprimat întru cât în unele am dat înainte, sau am stagnat.

Ajunge la locul acesta sĕ accentuăm că în general am făcut progrese, şi în raport cu greutăţile de tot soiul am făcut progrese cari ne pot mulţămi.

S'a ameliorat în câtva sórtea clerului nostru, şi articlul de lege XVIII. din 1898 privitoriu la întregirea dotaţiunei clerului nostru, dacă disposiţiunile legei vor fi cu bunăvoinţă executate, póte deveni un isvor de bunăstare, de înaintare pentru biserica nóstră. Executată acéstă lege cu cugete reservate, cu rele intenţiuni pentru biserică şi pentru ale ei instituţiuni, ea póte deveni un isvor de cele mai regretabile complicaţiuni, un isvor de conflicte întrĕ preoţime şi autoritatea bisericéscă. Totul atârnă dela modul cum legea va fi executată în viitoriul cel mai de aprópe.

S'a ameliorat în mod simţitoriu sórtea învĕţătorilor nostri prin articlul de lege XXVI. din 1893, care forméză dotaţiunea învĕţătorilor nostri, şi legea acésta póte deveni şi ea isvor de bunăstare, isvor de înaintare pentru biserica nóstră.

Cele zise despre legea privitóre la întregirea dotaţiunii preoţimei le putem aplica şi la legea privitóre la întregirea dotaţiunii învĕţătorimei, şi acelea atât cu privire la avantagiele din o aplicare dréptă şi cu bunăvoinţă, cât şi cu privire la desavantagiele din o aplicare cu tendenţe reservate, duşmănóse instituţiunilor nóstre bisericesci.

Din cele esperiate până acuma beneficiile venite dela stat sunt în favorul bisericei nóstre, şi ele sunt menite a ridica nivoul cultural în sinul preoţimei şi al învĕţătorimei nóstre, şi cu acela nivoul moral, care este forţa nóstră în biserică, pentru-că la noi nivoul moral a crescut totdeuna în mĕsura în care am putut promova nivoul cultural.

Cifrele seci din rapórtele consistoriului metropolitan vorbesc în favorul nostru, sunt pentru apreţierile nóstre.

O cestiune de mare importanţă pentru desvoltarea şi consolidarea instituţiunilor nóstre bisericesci a fost pusă din nou în discusiune în congresul din sesiunea acésta, şi a fost promovată cu un pas.

Interese mai înalte bisericesci reclamă cu înteţire, ca sĕ se pună în practică planul fericitului Şaguna cu înfiinţarea de episcopíi noue.

Consistoriul metropolitan pe urmele fericitului Şaguna mergênd, şi considerând planul de împărţire lucrat de rĕposatul metropolit Miron, a fost pentru trei episcopíi cu centrele: Oradea-mare, Timişóra şi Cluş.

Interese mai înalte bisericesci reclamă, ca părţile nordice ale Transilvaniei sĕ aibă un episcop cu reşedinţa fie în Cluş, fie în Deş, fie în Gherla, spre a împlini mai cu înlesnire trebuinţele credincioşilor nostri din acele părţi.

Asemenea stăm cu Oradea-mare şi cu părţile bănăţene.

Ce înriurinţă póte avea un archiereu cu vocaţiune, ni-a dovedit biserica greco catolică română, care din interese mai înalte bisericesci încă înainte cu 50 de ani spre a paralisa lucrările Marelui Şaguna pentru restaurarea vechei nóstre metropolíi, a sciut esopera ridicarea episcopiei unite de Făgăraş la rangul de metropolie şi înfiinţarea de douĕ episcopìi noue, una pe teritoriul Ardealului cu residenţa în Gherla, una în părţile bănăţene cu residenţa în Lugoş.

Ceea-ce alte biserici înainte cu 50 de ani au făcut spre a paralisa lucrările nóstre, nu este permis sĕ mai întrelăsăm noi, dacă voim sĕ propăşim cu mai repezi paşi.

Atacurile cari pentru aceste nisuinţe ale nóstre ne vin din partea pressei ultramontane, trebue sĕ fie un puternic stimul, ca noi sĕ dăm înainte.

Voim sĕ conservăm ce avem, voim sĕ desvoltăm instituţiunile nóstre bisericesci şi sĕ dăm mângăiere credincioşilor nostri. Acésta este datorinţa nóstră, şi dela acésta atacurile neamicilor nostri sĕ nu ne abată.

Nu interese personale conduc lucrările nóstre, ci binele bisericei, care este vecinică, şi în al cărei serviciu stăm cu toţii, mare şi mic, după cum ne-a lăsat bunul Dumnezeu.

In decursul desbaterilor congresuale cu pietate am cugetat la bărbaţii cari prin faptele lor pildă viuă ni-au lăsat, cum avem sĕ iubim biserica, cum avem sĕ răbdăm pentru ea, cum avem sĕ lucrăm pentru ea.

In decursul desbaterilor congresuale cu pietate ni-am ridicat ochii inimilor nóstre spre ceriu la Dumnezeu Mântuitoriul nostru, care ne-a ajutat sĕ întrunim tóte puterile în o unică metropolie, sĕ simţim cum bate inima românului ortodocs bănăţan, cu cea a ungureanului, bihoreanului şi ardeleanului, sĕ simţim că una suntem în iubirea către biserică, una în lucrările nóstre, una în nisuinţele nóstre, una în aspiraţiunile nóstre.

Şi aici zace forţa nóstră.

Câtă vreme Duchul înţelepciunei, Duchul înţelegerei, Duchul temerei de Dumnezeu va adumbri lucrările nóstre în suprema corporaţiune legislativă a nóstră, în congresul naţional-bisericesc, vom fi o biserică tare, o biserică cu putere de viéţă, vom fi toţi pentru unul şi unul pentru toţi, şi atunci şi porţile iadului se vor sdrobi de tăria voinţei nóstre.

Episcopíile noue gr.-or. şi „Gaz. Transilvaniei. In numĕrul dto 15 Octobre v. „Gazeta Transilvaniei“ revenind asupra conclusului congresual referitor la înfiinţarea celor trei episcopíi noue gr.-or., scrie următórele:

„Era de prevĕzut, că acésta decisiune congresuală va stîrní o discusiune viie şi pătimaşe în foile oposiţionale maghiare, la care vor lua parte ca întotdéuna în felul lor şi foile guvernamentale.

Atacul l'au deschis nesăbuiţii dela „Egyetértés“, care a dat alarma, că prin cele trei episcopíi gr.-or., ce vor fi a se mai înfiinţa,

FOIŞÓRĂ

Asociaţiunea la Băile-Herculane.

(Urmare.)

Balul.

Drăgălaşele domnişóre şi tinerii nostri „de speranţă şi luptătorii nostri de mâne“, au aşteptat cu neastêmpĕr sosirea orei 9, când s'a început şi „activitatea propriu zisă“ a dlor pe terenul...

„Salonului de cură“, iluminat feeric cu tot atâtea lampióne electrice, câte speranţe şi ilusiuni ard „pozdării“ în piepturile şi sufletele lor.

A fost un bal splendid, mai mult de elită. Un singur costum naţional am putut observa în întreg balul. Jocurile în colóne — „Cuadrilul“, căci de „Romană“ nici pomenélă — au fost dansate de vre-o 80 părechi. Jucau la sunetul musicei militare.

Un colaborator dela „Familia“ a fost atât de afabil, de mi-a pus la disposiţie lista domnilor şi a domnişórelor.

Étă-le:

Dómne: Maria Cosma (mĕtasă négră cu brodărie de poilete), Livia Vuia (mătasă drap cu un tablier de mărgele), Lucia Cosma (duchesse galbin cu point lace), Popovici, Braşov (mĕtasă négră), Dr. Maior (mĕtasă vênătă cu aur), Gizela Popescu (lila cu dantelă négră), dr. Putici (mĕtasă lila), dr. Mezin (mĕtasă albă), Maria Tomici (mătasa rosa), Gerasim (mĕtasă cu tull negru cu pailete), C. Dura (mĕtasă albă), Sĕgărcianu (mĕtasă rosa), Dr. Beu (mĕtasă albă cu négră), Călciunariu (mĕtasă lila), Olariu (mĕtasă rosa), Lucia Barbu (mĕtasă négră), Diaconovich (mĕtasă albastră), Gall, Costescu, Doye, Popovici, Valeria Popovici, Ardelean, Madan.

D-şórele: Virginia Gall (rosa), Minerva Cosma (gazé cu argint), Hortensia Cosma (grenadine alb), Dora Vuia (rosa cu point lace), Mărióra Doge (albastru cu rosa), Sidonia Maior (mĕtasă albă), Ofelia Ianculescu (mĕtasă albă), Olga A. Popovici (à jour rosa), Alecsandrina Sporea (mĕtasă albă), Hamsea (mĕtasă albastră), Aurora Pepa (mĕtasă rosa brodată), Mariţi Spătariu (mĕtasă albastră), Ersilia Popovici, (mĕtasă albă), Iorga (mătasă albă), Eleonora Borcea (mĕtasă albă), Drăgălină (mĕtasă albă), Elena Safrano (a jour creme), Lucreţia Madincea (mĕtasă albastră cu flori), Mariţi Jurca (mĕtasă rosa), Nestorovici, Valeria Popovici, şi altele.

In pause — şi aceasta mi-a plăcut mult, — drăgălaşele damicele vindeau losuri pentru loteria de efecte întreprinse în favorul „Casei naţionale“. In zadar mĕ scusam, că am deja asemenea losuri dela „Lugojana“, totuşi o d-şóră mi-a oferit trei bilete pe preţul de 3 coróne.

Intre oaspeţi am observat şi pe vicecomitele comitatului Caraş-Severin, Magn. Sa dl Carol *Fialka*. Animaţia şi veselia la culme.

Escursiune pe Dunăre în sus.

După un somn dulce — la cei mai mulţi de o fórte scurtă durată, n'am avut sĕracii de noi nici timp sĕ ne aruncăm în lumea visurilor înşelătóre, — felicitam în gându-ne pe harnicul comitet arangiator, care a avut fericita ideie sĕ arangieze şi escursiuni, după atâta obosélă de spirit şi de — picióre. Marţi diminéţa prin Băi învălmăşéla era de nedescris. Băile sĕmănau cu un furnicar distrus, ear' noi, ca şi bietele furnici, ne căutam adăpostul de mântuire. „Domnule, frate, ai trăsură?“ Ba! Auleo! Eu încă n'am! Hei birjar, cât face trăsura până la gară? Trei coróne, domnule! Prietenul meu îşi înhólbă ochii spre îndrăsneţul birjar, ear' eu îl trag de palton în trăsură şi-i zic: „Se póte asociaţiune — fară parale!? — băiete! Pe lângă tóte nĕcazurile, toţi eram voioşi, numai „împiegaţii“ de pe la hoteluri se uitau a pagubă după bacşişuri, de cari bieţii numai în sesonul viitor se vor mai puté împărtăşi. *„Adio băilor! Cine ştie când vĕ voiu mai vedea“!*

După-ce am arangiat o adevĕrată emulaţie cu trăsurile — omnibusul n'a luat parte, ciii fiind din o vechie rasă „bungărzĕnéscă“, — plini de praf am ajuns în gara Băilor-Herculane. Aici ne aştépta un tren special pentru parcursul distanţei până la *Orşova*. Cei mai mulţi şi-au lăsat bagagiul în gară — afară de parale, un bagagiu — fie cât de greu, — dar indispensabil mai ales la escursiuni.

La 9 şi 30 min. am plecat spre Orşova. N'am făcut bine douĕ ţigarete şi locomotiva a şi dat signalul de apropiere. In intervalul acesta scurt compătimeam pe dl *Musicescu*, prof. la conservatoriul din Iaşi, care a venit anume dela Bucureşti pentru adunarea Asociaţiunei, dar' a sosit „post festa“.

Ajungênd în Orşova visităm *Capela Corónei*. E o clădire frumósă, zidită din lespezi de peatră în formă octogonală, provĕzută cu 6 ferestri lustruite cu sticlă de diferite colori. Coperişul se termină într'o cupolă. In locul acesta fostul guvernator al Ungariei, esilatul *Ludovic Kosuth*, a ascuns la anul 1849 coróna ţerei nóstre, ear dênsul s'a refugiat preste Dunăre în Turcia. A aflat-o se vor întări numai „Valachii“, şi au început sĕ strige earăşi în contra guvernului Széll că sufere tóte acestea. Imediat au urmat, după fóia kossuthistă, clericalii oposiţionali dela „Alkotmány“, cari *în fanatismul lor religionar catolic vĕd chiar în înfiinţarea episcopiilor amintite o „organisare a Românilor în contra Romei“, înţelege adecă în contra bisericei catolice.* Ei scriu un articol cu acest titlu, care *prin neesactităţile, suspiţionările şi insultele, ce le conţine, nu face onóre numitei foi.* „Alkotmány“ năvălesce turbat asupra bisericei gr.-or. contrar ţinutei sale serióse de mai înainte.

Ce póte sĕ sufere Roma şi biserica catolică, dacă biserica română gr.-or. îşi va completa organisarea sa prin înfiinţarea de câteva episcopii noue? E învederat dar, că „Alkotmány“ sub masca religionară face propaganda cea mai condamnabilă şovinistă în contra naţionalităţii române din Transilvania şi Ungaria.

Tot în contra naţionalităţii române sunt îndreptate şi uneltirile catolicilor unguri contra organisaţiunei autonome a bisericei române unite. Va sĕ zică iau pe unul, ca sĕ dea într'altul, şi întors, ţîntind numai la una: adecă la slăbirea şi totala aservire a poporului român fără deosebire de confesiune.

Acum vin foile guvernamentale şi chibzuesc cum s'ar puté folosi de cestiunea înfiinţării nouelor eparchii române gr.-or., pentru-ca sĕ revisuéscă statutul organic al bisericei, adecă sĕ-'l bată pe calapodul unguresc.

Dar vom avé destul prilegiu a reveni la planurile duşmanilor némului şi bisericei nóstre“.

Căsătoria moştenitoriului. Conform programului de muncă, azi s'a început în plenul dietei ungare desbaterea projectului de lege despre înarticularea căsătoriei moştenitoriului, archiducele *Francisc Ferdinand de Este*, cu contesa Sofia Chotek.

Simplificarea administraţiunii. Ministrul-president *Széll*, ad interim ministru de interne, va presenta dietei un project de lege despre simplificarea administraţiunii publice municipale. Principiile fundamentale ale projectului sunt următórele:

Decentralisarea sferelor de competinţă în anumite cestiuni poliţiale şi administrative şi unificarea posibilă a forurilor.

Regularea remediilor de drept pe basă unitară.

Aducerea cestiunii înmanuărilor în consonanţă cu exigenţele vieţii moderne.

Indemnisare ministrului, sĕ reguleze pe basă unitară evidenţa şi contarea banilor de pedepse în cause de transgresiuni.

Regularea administrării banilor comitatensi pe basa sistemului de ceccuri şi plassare la cassele de păstrare postale, etc.

Studiile prealabile pentru compunerea acestui project le-a făcut consilieriul de secţie *Némethy* împreună cu *Sándor János*, fişpanul comitatului Têrnava-mică.

Consiliu comun în Viena. Sâmbătă şi Dumineca s'a ţinut în Viena consiliu comun în cestiunea înfiinţării căilor ferate în Bosnia şi Herţegovina. Au luat parte: ministrul de esterne conte *Goluchowski*, ministrul de rĕsboiu baron *Krieghammer*, ministrul comun de finanţe *Kállay*, ministrii-presidenţi *Széll* şi *Körber*, ministrii de finanţe *Lukács* şi *Böhm-Bawerk*, ministrii de comerciu *Hegedüs* şi baron *Call*, şi ministrul căilor ferate austriace *cav. Wittek.*

Schimbări în corpul diplomatic al României. Cum vestesc ziarele din Bucureşti, în corpul diplomatic al României se vor face în curênd schimbările următóre: In locul lui *Bălăceanu*, care va trece la pensie, ministru plenipotenţiar la *Londra* va fi numit *Rosetti-Solescu*, acum ministru plenipotenţiar la Petersburg; la *Petersburg*, în locul lui Rosetti, va trece *A. Catargi* de la Roma, ear la *Roma* va fi trimis *N. Fleva*, fost ministru al domeniilor.

Ministrul-president Széll a fost primit Mercuri în audienţă privată la regele în palatul din Buda. Audienţa a durat mai mult de o oră.

Dl Marghiloman, ministrul de esterne al *României*, a plecat Mercuri la Paris. In absenţa sa resortul esternelor va fi condus de ministrul de justiţie T. Maiorescu.

Raportul comitetului fundaţiunii Gozsdu

către cousistoriul metropolitan, respective către congres.

Cu provocare la literele măritului consistoriu metropolitan din 27 Iuniu a. c. Nr. 146 M. avem onóre a presenta următoriul raport, privitor la cursul afacerilor fundaţiunii marelui binefăcĕtoriu *Emanuil Gozsdu*, pe timpul de la 1 Octobre 1897 până în 1 Octobre 1900 v., şi anume:

I. Representanţa fundaţiunii.

Incetând din viéţă în în 4/16 Octobre 1898 Escelenţa Sa Părintele archiepiscop şi metropolit Miron Romanul, care după posiţia sa bisericéscă era totodată şi preşedintele representanţei, a urmat în acéstă funcţiune nou-alesul archiepiscop şi metropolit Ioan Metianu, ear' în locul seu de membru nou Preasânţia Sa dl episcop al Aradului Iosif Goldiş.

Comitetul fundaţional s'a reconstituit în următoriul mod:

Preşedinte Dr. Iosif Gall, membri: Avram Berlogea şi George Szerb.

II. Averea fundaţiunii.

Active: în 31 Decembre 1897 florini 1.833,467·54; în 31 Dec. 1898 fl. 1.823.884·24; în 31 Dec. 1899 fl. 1.846,717·82.

Pasive: în 31 Dec. 1897 fl. 204.611·30; în 31 Dec. 1898 fl. 160.892·50; în 31 Dec. 1899 fl. 123.106·25.

Crescere: în 1897 fl. 42.377·35; în 1898 fl. 34.135·50; în 1899 fl. 60.619·83.

(Pe basa raciociniilor întregim la acest loc cifrele din raport cu următórele: averea totală a fundaţiunii face 1,813.732 fl. 82 cr. In 1899 fundaţiunea a avut venite 100.850 fl. 89 cr., cheltueli 91.812 fl. 94 cr., realisând un profit de 9037 fl. 95 cr. — Nota red.)

Se observă, că în decursul anului curent s'a solvit şi ultimul împrumut, şi astfel fundaţiunea a devenit în posiţia de a se scăpa cu totul de datorii, deci întrĕ pasivele anului curent (1900) va figura numai proforma ca posiţie pasivă capitalul ce 'l represintă usufructul dnei vĕduve a fericitului fundator cât timp este în viéţă.

Inventariile şi raţiociniile pentru anii 1897 şi 1898 au fost supra-revĕzute de Măritul consistor metropolitan şi ca atari s'au înaintat şi Inaltului guvern, avênd Măritul congres naţional-bisericesc a revisui numai inventariul şi raţiociniul pentru anul espirat 1899.

III. Stipendiştii fundaţiunii.

In decursul acestui period au primit stipendii: în a. şcolar 1897/8 118 studenţi în suma de 26.362 fl. 12 cr.; în 1898/9 122 în suma de 25.958 fl. 78 cr.; în 1899/900 131 în suma de 28.029 fl. 64 cr. La olaltă **80.350 fl. 54 cr.**

Intrĕ stipendiştii anului şcolar 1899/900 sunt şi 6 stipendii pentru şcólele de cadeţi, şi anume: 4 pentru şcóla de cadeţi ces. şi reg., ear' 2 pentru şcóla de cadeţi la honvezime.

La acest loc ne permitem a relaţiona şi aceea, că spre controlarea purtării religióse şi morale a stipendiştilor s'au autorisat: 1) pentru stipendiştii din Budapesta esactorul G. Bogoevici, 2. în Cluş dl protopop Tuliu Roşescu, 3. în Oradea-mare dl Dimitrie Poynár, 4. în Sibiiu dl Partenie Cosma, şi 5. în Braşov dl director gimnasial Virgil Oniţiu.

IV. Internatul din Budapesta.

Conclusul representanţei Nr. 32 din Martie 1897, referitor la înfiinţarea internatului, primind aprobarea Măritului Consistor metropolitan cu literele sale din 1898 Nr. 167, s'a aşternut şi Inaltului guvern spre luare la cunoscinţă. Acesta prin hârtia sa din 19 Iuliu a. c. Nr. 15665 în principiu apróbă conclusul, dar' înainte de a lua conclus meritoriu în cestiune cere de la representanţa fundaţiuni mai multe informaţiuni. Representanţa din şedinţa sa ţinută în August a. c. (Nr. prot. 34) rógă de nou pe dl ministru, ca sĕ absteie de la întregiri cerute şi sĕ se mărginéscă, pe lângă resolvirea cestiunii, că e óre învoit cu înterpretarea literelor fundaţionale astfel, ca mai multe stipendii cumulate sĕ se pótă da stipendiştilor în modul indicat în conclusul representanţei Nr. 32 din 20—25 Martie 1897.

V. In fine raportăm, că din portretele fericitului fundator vînzêndu-se tóte exemplarele, s'a dispus procurarea de portrete noue, şi că privitor la edarea unei biografii a fericitului fundator s'au luat mĕsurile de lipsă cu conclusul representanţei Nr. 30 din Martie a. c.

Budapesta, în 8/21 Septembre 1900.

Dr. Iosif Gall
preş. comit. fundaţional.

G. Bogoevici
notariu

Conferenţele învĕţătoresci.

Convocare.

Pe temeiul ordinului veneratului consistoriu archidiecesan, dto 13 Septembre a. c. Nr. 8448 Şcol., convoc prin acésta pe învĕţătorii dela şcólele gr. or. române din protopresbiteratele Geógiu şi Zarand la conferenţele învĕţătoresci, cari se vor ţiné în Brad, în localul şcólei populare, Sâmbătă în 21 Octobre v. şi zilele următóre.

Ordinea obiectelor se va statori în conferenţă.

Brad la 10 Octobre 1900.

Vasiliu Damian
comisar consistorial.

Convocare.

In legătură cu cercularul venerabilului consistoriu archidiecesan dto 13 Septembre 1900 Nr. 8448 şcol. aduc la cunoştinţa tuturor învĕţătorilor (şi învĕţătórelor) definitivi, provisori şi suplinitori din cercul Braşovului, compus din protopresbiteratele Braşov, Bran şi Treiscaune:

Că conferenţa învĕţătorésca, convocată prin cercularul amintit, conform ordinului posterior dto 12 Octombre Nr. 9248 şcol., nu se va ţinea în 21, 22 şi 23 Octombre, *ci Luni în 23, Marţi în 24* şi *Mercuri în 25 Octombre v. a. c.*, în sala cea mare a gimnasiului român ortodox din loc, după următorul *program*:

Luni în 23 Octombre v.

1. La 9 ore a. m. se va celebra în biserica Sfântului Nicolae din Scheiu: Chemarea Duchului sfânt şi parastas întru pomenirea fericiţilor în Domnul: Andreiu, Emanuil, Miron şi a învĕţătorilor rĕposaţi din amintitele trei protopresbiterate.

2. Deschiderea conferenţei şi constituirea ei.

3. Invĕţătoriul *Ioan Suciu* din Braşov-Tocile va ţinea *prima lecţie practică din limba română* cu elevii din anul I de şcólă.

4. La 2 ore p. m. înv. *Ioan Toma* din Hĕrman va ţinea un discurs teoretic despre *frumseţa limbei române.*

Marţi în 24 Octombre v.

1. La 8 ore a. m. înv. *Maria Bogdan* din Braşov va ţinea *a doua lecţie practică din limba română* cu elevii din anul II. de şcólă.

2. La 10 ore a. m. înv. *Aurel Popovici* din Satulung (Săcele) va ţinea *a treia lecţie practică din limba română* cu elevii din anul III. de şcólă.

---

un Român! Nu ştiu, ce i-a fost rĕsplata?* — Intrând în capelă, eată un mic altar, pe care e aşezat tipul sculptat al Maicei Domnului — patróna Ungariei, — la drépta şi la stânga sunt insigniile statului nostru, în mijloc e o afundătură rotundă, de un metru, unde pe o lespede de peatră e gravată în aur coróna aflată. Deasupra ei arde un candelabru cu lumini aprinse. Ni-am înscris cu reverinţă numele în cartea pusă la disposiţia visitatorilor şi ne-am preumblat puţin prin parculcel frumos, făcut în faţa Dunării anume pentru Capelă.

„Domnilor“, — strigă fratele *Henţu* — sĕ ne grăbim la vapor „căci timpul de plecare se apropie“! Ear eu, după principiul: *In verba magistri jurare*“ am fost cel dintâi, care i-am dat ascultare. Mai ales sĕ mergi tu pe Dunăre cu vaporul, asta nu e lucru de tóte zilele! In frunte cu venerabilul president, I. M. Moldovan, d-nii P. Cosma, G. Pop de Băsesci, Mihail Popovici, Iosif Vulcan, protopresbiteri, advocaţi, profesori, preoţi şi învĕţători, o frumósă cunună de dame şi damicele, cu un cuvênt preste 250 de persóne ne apropiem cu sfiială de malul *Dunării bĕtrâne*“.

Eată-ne în faţa ei! Un fior rece ne trece prin suflet.

Un aglomerat de sentimente de mândrie şi de durere, de falā şi de speranţă cuprinde inimile tuturor. Şir de şir trec prin mintea nóstră imaginaţiuni din trecutul glorios, amintiri de jalnice peripeţii, ear' arteriile nóstre sunt electrisate de speranţă şi frumóse ilusii, spre idealuri de o măreţie strălucitóre!

Dunăre dragă! Tu ne ştii, ne cunoşti. Cunoscut'ai pe părinţii şi protopărinţii nostri! Cunoscut'ai pe strămoşii şi străbunii nostri! Noi ai tĕi suntem! Cere dela Dumnezeire sĕ te prefacă pe un minut în fiinţă cuvêntătóre, ş'apoi sĕ ne spui durerile tale, cari sunt durerile — nóstre! Povesteşte-ne de vitejia strămoşilor din trecutul glorios, căci mai ales acum avem lipsă de astfel de învĕţăminte! Impărtăşeste-ne istoria plină de suferinţe a părinţilor, căci atunci suferinţele nóstre prin durerile lor alinate vor fi, ear' noi întărine-vom şi ne vom oţĕlí în luptele vieţii de azi! Dar' tu taci!

Şí noi trebue sĕ — tăcem.

Priviţi-o! Cum curge de majestósă în alvia ei cea lată. Priviţi munţii gingatici cum o încungiură şi o adăpostesc ca tot atâţia fraţi de cruce de prin veacurile durerόse şi pline de glorie străbună.

La schelă ne aştéptă vaporul „*Elisabeta*“. Un taraf de lăutari de pe învălişul vaporului fac sĕ rĕsune din „cetere şi ţimbale“ imnul naţional „*Deştéptă-te Române*“! Lumea se grăbeşte sĕ-şi ocupe locuri în vapor. Un „Urra“ după altul rĕsună prin vĕzduh, al cărui echo se auzia de prin puternicii munţi din faţă. Se dă signalul de plecare. La revedere Râşavă! Incă un puternic „Sĕ trăiască“ resună din piepturile veselei cruciade şi vaporul îşi croiesce drumul sĕu greoiu spre *Dunăre în sus.*

Pe malul drept al Dunării dăm de satul sêrbesc *Tachia.* Hurube de case, — o Sêrbie în miniatură. Étă ne întimpină un vaporaş sêrbesc cu tricolorul roşu-vênăt-alb. Construcţia de vapor primitivă. Starea financiară e vĕdită. Pe malul stâng dăm de satul românesc *Ieşelniţa*, comună natală a secretariului consistorial, Dr. Traian *Bădescu* din Caranşebeş. Preotul cu poporul ne întimpină la mal cu urale de „Sĕ-trăiască“ şi cu bubuituri de treascuri. Noi ne revanjăm conscienţios prin un puternic „Vivat“ şi trecem mai departe. Mai la vale dăm de satul românesc *Ogradena*; aici aflăm un ostrov mărişor cu plantaţiuui de cucuruz, cartofi şi sălcii; e proprietatea ogrădinţenilor. Cum stam şi glumiam cu amicul meu *Togan* étă că ne conturbă conversaţia puşcătura unei sentinele sêrbesci. Era acésta pare-mi-se un semn de onóre la adreasa nóstră sau o manifestaţie de vitejie diu partea sêrbului. Irelevant, noi l'am resalutat şi am privit cu compătimire la „comanda de frontieră a Sêrbiei“, nesce case ruinate fără giamuri la feresti.

Dar ce ne atrage admiraţia tuturor, e „DRUMUL LUI TRAIAN“, construit cu o adevĕrată măiestrie architectonică de divul Traian în a doua espediţie a sa contra neînfrântului *Decebal.* In lungime de vreo câţiva chilometri, drumul acesta e săpat pe malul drept al Dunării în stânci puternice, traversézā în aceiaşi înălţime dela suprafaţa Dunărei şi pe lângă o lăţime egală pólele nenumĕraţilor munţi puternici, face cotiturile fluviului şi primesce de prin văile prăpăstióse ale munţilor un şir întreg de rîuleţe, preste cari erau aşezate poduri de piatră, ale căror urme şi acum se pot observa.

Dar' étă ne apropiem de una dintrĕ cele mai scumpe reliquii din lumea anticilor noştri străbuni, Credinciosul nostru cicerone, fratele Tr. *Henţu*, din rĕsputeri striga: „Domnilor ne apropiem de:

TABULA TRAIANA.

Emoţionaţi pănă în estas, cuprinşi de sêmţĕminte de mândrie şi durere, am privit-o cu drag şi profundă pietate, ér în ochii mei licuriau douĕ lacrimi ferbinţi isvorite din doios sufletul meu! Tineri şi bĕtrâni, mici şi mari, dame şi bărbaţi, sub impresiunea do-

---

*) Au aflat'o trei ţerani români, dintre cari numai unul mai trăeşte. Acesta, cu începere de astă primăvară are pensiune de la M. Sa. — Nota Red.

3. La 2 ore p. m. continuarea discuţiei din anul trecut asupra temei dată de ven. consistoriu: „Ce observări, eventual ce defecte s'au ivit în praxă cu privire la planul de învěţământ cuprins în partea XIII §§ 95—99 ai normativului şcolar, votat de sinodul archidiecesan în sesiunea anului 1882". — La ordinea zilei: Materialul din limba română pentru anul V. de şcólă.

Miercuri în 25 Octombre v.

1. La 8 ore a. m. înv. *Nicolae Bêrsan* din Braşov va ţinea *a patra lecţie practică din limba română* cu elevii din anul IV. de şcólă.

2. La 10 ore a. m. înv. *Nicolae Oancea senior* va ţinea *a cincea lecţie practică din limba română* cu elevii din anul V. şi VI. de şcólă.

3. La 2 ore p. m. continuarea discuţiei asupra normativului şcolar.

Constat, că lecţiile practice se ţin cu elevii din anul respectiv fiind de faţă şi celelalte despărţěminte şi că după fie-care discurs teoretic membrii îşi fac observările critice, apoi cu majoritate de voturi se enunţă conclusul conferenţei.

Braşov, 15 Octombre, 1900.

Dr. Vasilie Saftu,
comisar consist.

Notă.

Toţi acei parochi din archidiecesă, cari au primit spre întregire fasiunile pentru întregirea dotaţiunii din vistieria statului, sunt şi pe acéstă cale poftiţi, sĕ grăbéscă cu întregirea lor şi sĕ le promoveze cu posibilă grabă la Venerabilul consistoriu. Tot odată se atrage atenţiunea acelor parochi, cari n'au case parochiale, sĕ fasioneze la cheltueli (B. II.) şi o sumă corespunzetóre ca relut de cuartir, documentând acéstă pretensiune cu document dela primăria comunală (magistrat), în care sĕ se accentueze, că „parochul nu are casă parochială, ci e avisat la locuinţă privată, a cărei chirie anuală face după referinţele locale şi după media 1893—1897 cel puţin.... coróne".

NOUTĂŢI

Sânţirea bisericei nóstre patronate din Sibiiu, suburbiul Iosefin. Patronul bisericei nóstre din Sibiiu, suburbiul Iosefin, I. P. S. Sa Domnul archiepiscop şi metropol t *Ioan*, convingêndu-se, că biserica patronată n'a fost de mulţi ani grijită şi reparată, a dispus, ca în timpul verii sĕ se adapteze şi repareze radical atât în lăuntru, cât şi pe din afară. Fiind lucrările terminate, Duminecă la 15/28 Octobre a. c. însuşi Inaltpreasfinţia Sa a îndeplinit actul sânţirei asistat de P. Sa domnul archimandrit *Dr. Ilarion Puşcariu*, protopresbiterul *Ioan Papiu*, ieromonachul *Dr. Eusebiu Roşca*, administratorul parochial *Petru Simtion* şi diaconii *Dr. Elie Cristea* şi *Demetriu Câmpean.*

Şi cu acésta ocasiune după ritualele obicinuite şi prescrise I. P. S. Sa la finea liturgiei a ţinut poporenilor nostri o cuvêntare plină de bogate învĕţături, îndemnându-i la viaţă morală, la cruţare şi mai ales punêndu-le la inimă se folosécă şcólele din Sibiiu şi sĕ dee crescere pruncilor, care e cea mai solidă şi mai sigură avere materială şi morală ce le pot da.

A povăţuit pe credincioşii nostri sĕ cerceteze biserica, sĕ ţină morţiş la datoriile şi legea nóstră străbună şi sĕ nu înstrăineze la străini pământul şi casele lor erezite dela moşi şi strămoşi, ori câte ocasiuni admenitóre li s'ar oferi, căci moşia vêndută şi ajunsă în mâni străine este o perdere naţională ireparabilă.

La actul sânţirei au participat toţi asesorii consistoriali, profesorii seminariali, numĕrósă inteligenţă din Sibiiu-cetate, elevii seminariului nostru, ér cântările liturgice le-a esecutat corul elevilor seminariali sub conducerea profesorului lor dl Timoteiu Popoviciu.

Mângâiaţi în sufletele nóstre, că biserica patronată acum renovată şi predată destinaţiunei sale, va corĕspunde şi mai departe intenţiunilor vrednicilor intemeiatori *Hagi Constantin Popp*, care o a ridicat din temelii la anul 1786, şi că patronul actual bun lucru a făcut când a dispus renovarea ei, ne-am depărtat din casa lui D-zeu cu cuget curat şi întăriţi şi mai mult în dragostea către biserică şi aşezămintele ei. *Poporanul.*

*

† Maria Simtion. Primim următoriul anunţ funebral:

Pĕtrunşi de adâncă durere aducem la cunoştinţă tuturor consângenilor, amicilor şi cunoscuţilor durerósa perdere a preaiubitei şi neuitatei soţie, mamă, sócră, soră, bunică, cumnată şi mătuşe *Maria Simtion* născ. *Henteş* preotésă gr.-or., care după scurte şi grele suferinţe, împărtăşită fiind cu sfintele taine, a adormit în Domnul în etate de 56 ani, după o fericită viaţă conjugală de 38 de ani, Duminecă, în 15/28 Octobre la 10 ore a. m. Osemintele neuitatei defuncte se vor aşeza spre eternul repaos în cimiterul bisericei locale gr.-or. din Suburbiul Iosefin, Marţi în 17/30 Octombre la órele 2 p. m. Fie-i ţĕrîna uşóră şi memoria binecuvêntată! Sibiiu, 16/29 Octobre 1900. *Familia jalnică.*

† Carolina Andreica n. *Palade*, soţia fostului tribun în 1848 Mihail Andreica, a rĕposat Luni (22 Octobre n.) în etate de 63 ani. Inmormêntarea i-s'a făcut Mercuri în cimiteriul gr. or. din Câmpeni.

† Nicolae Hermann. In 21 August stil vechiu a trecut, după lungi şi grele suferinţe la cele eterne parochul gr. or. *Nicolae Hermann* din *Maşca* în etate de 56 ani, dintre cari 28 ani împliniţi în via Domnului. Il jelesc: tatăl seu, Teodor Hermann, paroch gr. or. emeritat, soţia şi 4 orfani. Inmormêntarea s'a făcut în 22 August v. prin protopresbiterii Samuil Cupşa din Cupşeni şi Teodor Hermann din Deeş asistaţi de 5 parochi şi încungiuraţi de întregul popor din comună şi de numĕroşi inteligenţi dimpregiur. — Frumósa cuvêntare funebrală ţinută de protopresbiterul Teodor Hermann al Deeşului, a stors lacrĕmi din ochii tuturor celor presenţi.

In veci pomenirea lui!

*

Turburări noue în Corneareva. „Tribunei" i-se teledrafézá din Lugoş că în comuna *Corneareva* se află concentraţi peste *treizeci de gendarmi, un detaşament de honvezi* din Orşova *şi alt detaşament de infanfanterie* din Caransebeş, fiindcă este temere de o nouă revoltă. Preotul comunei, *Nistor Brinzeiu*, care a ameninţat cu rĕscularea întregului popor, a fost arestat. Protonotarul comitatens *Issekutz* se află la faţa locului pentru a linişti poporul. Bietul popor!

*

Nou proces de presă „Tribunei". Dl *A. Balteş*, red. responsabil al „Tribunei", a fost citat pe azi la judele de instrucţie, în causa unui nou proces de presă intentat *pentru „agitaţie"*.

*

Cununie. *Clement Grama*, notar cercual în Ileni, şi dşóra *Letiţia Maria Grama* se vor cununa Duminecă (4 Novembre n.) în biserica gr. or. din Reuşor.

*

Gimnasiu unguresc în Abrud. In legătură cu ştirea, că mica colonie magiară din Abrud a iniciat o mişcare pentru a se cere de la guvern înfiinţarea unui gimnasiu în Abrud, — se scrie că o deputaţie a umblat deja pe la autorităţile superióre comitatense pentru a cere în acest scop sprigin la guvern. Deputaţia — cum se spune — a motivat necesitatea înfiinţării gimnasiului, între altele, cu interesele ideii de stat unitar magiar. In deputaţie erau şi doi Români slabi; notariul Stefan Paul din Bucium şi primariul Ioan Goia din Sohodol.

*

Ştiri din România. Eri şi-a serbat *princesa Maria* a 25-a aniversare a nascerii. — *In ministeriul de esterne* se lucră la traducerea actelor instrucţiunii în afacerea complotului bulgar, spre a fi trimise la Sofia. — Mercuri a sosit în portul Galaţi *statua lui Mircea cel Mare*, destinată ca monument la Tulcea. — In 27—28 Octobre n. s'a ţinut în Bucureşti marele congres al meseriaşilor. — *Esplorările petrolifere* ce se fac în judeţul Bacău au dat resultate admirabile. In urma sondajelor făcute de specialisti, s'a format convingerea, că Moldova e fórte bogată în petroleu şi că în general producţiunea de acolo va fi cu mult superióră celei din Muntenia. — In cestiunea monumentului lui *I. C. Brătianu* juriul n'a aflat deplin corĕspunzĕtor condiţiunilor nici unul dintrĕ projectele presentate la concurs. — Cu ocasia studierii projectului privitor la monopolul cârcimelor s'a constatat, că în comunele rurale sunt peste 23.000 de cârcime. Acestea, prin înfiinţarea monopolului se vor reduce la cel mult 12.000. Din monopol guvernul speră sĕ realiseze un profit de aprópe 12 milióne anual. — Comuna *Bucureşti* a primit îndemnisare sĕ contragă un împrumut de 500.000 lei. Imprumutul se va face prin intermediul casei Marmorosch et Blank.

*

Un învĕţător vrednic. Din Moşniţa (lângă Timişóra), se scrie că la stăruinţele învĕţătoriului George Caba, care abia de un an e învĕţătoriu acolo, s'a înfiinţat o reuniune de cântări, care a şi obţinut deja aprobarea statutelor. După întroducerea în noul seu post, învĕţătoriul a adunat pe săteni şi tinerime séră de séră la şcólă, întrunindu-i în cântări bisericeşti şi lumesci şi astfel îndemnându i la înfiinţarea reuniunii de cântări. Tot la stăruinţa învĕţătoriului s'a arangiat o petrecere din al cărei venit sĕ se pună basă la înfiinţarea unei *biblioteci poporale*, realisându-se în acest scop un profit de 80 coróne.

*

Mine de aur în Caraş-Severin. În hotarul comunei Obreja din comitatul Caraş-Severin, pe moşiile comunităţii de avere a fostilor grăniţeri, s'au aflat bogate vine de aur. Esploatarea a luat'o în arêndă întreprinzetoriul Bach.

*

Episcopat catolic în Cernăuţi. Cum vestesc ziarele polone din Galiţia, se plănuesce înfiinţarea unui episcopat german rom.-catolic în Cernăuţi. E vorba, ca acest episcopat sĕ contracareze slavisarea Germanilor din Bucovina.

*

Censură. In 14 Septembre a. c. st. n. a depus la tabla din Murĕş-Oşorheiu censura de advocat cu succes bun *Dr. Ioan Şliam* şi în 1 Octobre a. c. şi-a şi deschis cancelaria advocaţială în oraşul Deeş. — Felicitările nóstre!

*

Pentru cei cari se intereséză de Loteria de clasă. Afacerea de schimb naţională în Budapesta (Gizelaplatz, Palais Haas) cea mai mare vênzătorie de losuri de clasă în ţéră, ofere avantage însemnate şi o siguranţă deplină. Trimite losuri cu preţuri originale (şi cu rambursă) fără sĕ compute spese. Pentru avantagele amintite se trec losurile mai tare la institutul acesta; e de recomandat deci a-i da ordine cât de curênd.

*

Ştiri mĕrunte. In *Curtici* (lângă Arad) graséză în mare grad febra tifoidă. — In *Sibiiu* a fost Vineri séra un incendiu în calea Poplăcii (Berggase) în curtea mânăstirei călugăriţelor. Focul a durat de pe la 5½ până la 8, mistuind un şop. — In *Heghig* o femeie sĕracă împreună cu fiica ei de 18 ani săpând ţĭfă la marginea comunei, grópa s'a surpat şi le-a astrucat pe ambele. Fata a murit, ear' femeia a fost scósă avênd contusiuni grave. — Dr *Andreiu Ille* (din Bihor) în 22 Octobre a făcut cu succes censura de advocat înaintea comisiunii esaminătóre din Budapesta. — *Aurel Grozda* din Şimand a fost promovat la universitatea din Cluj doctor în sciinţele juridice. — In *Şibot* (lângă Orăştie) s'a înfiinţat o reuniune de înmormêntare.

Cărţi şi reviste

Au apărut:

Gramatica română pentru şcólele primare, de Ioan *Petranu*, profesor. Partea II. pentru cl. IV. Arad, editura autorului. Preţul 60 fileri.

*

Spitalul, revistă medicală, redactată în Bucuresci, de mai mulţi medici. Nr. 18 dto 1 Octobre v. are următorul sumariu: Auscultaţiunea obstetricală, de prof. Dr. Kalinderu; Glaucomul cronic, de I. Constantinescu; Un chist al vaginului, de Dr A. Stoenescu. Dări de sémă şi rapórte.

*

Călindariul Poporului pe anul comun 1901 (Anul XVI.) Editura *Tipografiei*, societate pe acţiuni în Sibiiu. Preţul 40 fileri.

---

iósei amintiri a divului Traian, ca şi cu un glas profetic după viforóse şi puternice aclamaţiuni de „Urra", ne-am descoperit capetele şi cu lacrĕmile în ochi am intonat imnul bardului naţional, — *preot deşteptării nóstre* — „Deştéptă-te Române!"

Traian prin legiunile lui „ex toto orbi romano" a dat fiinţă descălecării poporului român. Din descălecarea aceasta săvêrşită prin „*domita Dacia*" s'a închiegat apoi în decursul veacurilor la Dunărea de jos *poporul român*, ér regele *Carol* prin înţelepciunea şi vitejia sa a făcut sĕ se redeştepte vulturii romani de odinióră pe câmpiile Plevnei. Musica esecută marşul: „*Trăiască Regele*", domnitoriul României.

Iată şi tecstul tabelei, ce se află pe o lespede de piatră:

IMP. CAESAR DIVI NERVAE F.
NERVA TRAIANUS AUG. GERM.
PONTIF. MAXIMUS TRIB. POT. IIII
PATER PATRIAE COS. IIII
MONTIS L.. HAN.... BUS
SUP... AT... E...

Şi sĕ nu credeţi, că nu îngrijim noi de tabela aceasta. Am dat'o în grija unui sêrb, care tocmai îşi frigea în mijlocita ei apropiere nesce pesci prinşi în Dunăre. Nu şi prea bate el capul cu tabela; o afumă cât póte.

Trecênd mai departe, pe malul stâng dăm de 2 tabele întru amintirea lui *Veterani*, a cărui aniversare de o sută de ani s'a serbat din partea foştilor grăniţeri militari în anul trecut. In apropierea acestora tot pe malul stâng aflăm în munţii cei sĕlbatici trei *spelunci* prăpăstióse, ce serveau cruciaţilor în espediţiunile lor drept locuri de refugiu contra musulmanilor păgâni.

Tot pe malul stâng şerpueşte un drum frumos de ţéră. E drumul „*Stefan Széchenyi*", construit sub imediata priveghiere a acestui generos bărbat de stat. Pe o lespede de piatră aflăm următórea inscripţie gravată cu litere de aur: „*Széchenyi emlékének a magyar mérnök-és épitészegylet. 1885*". Aci într'o speluncă era culină, iar la 15 metri în depărtare într'altă pesceră era dormitoriul lui Széchenyi. Dela satul românesc *Dubova* se încep pădurile şi munţii cu codrii de brazi ai „*Comunităţii de avere*", odinióră proprietate esclusivă şi ferită de ingerinţă străină a grăniţerilor români. Aici aflăm nesce clădiri, cari serveau drept cancelarii ale regimentului româno-banatic Nr. 13., astăzi proprietatea dlui Popovici din Orşova.

Intrăm acum într'o strîmtóre a Dunării, de o dimensiune de o jum. chilometru, iar' după aceea dăm de defileul „*Cazan*" unde alvia Dunării forméză un lărgămênt rotund de o lăţime considerabilă, în forma unei căldări. Jur împrejur se întind apoi falnicii munţi stâncoşi. Faţă, în faţă stau doi munţi de aceeaşi mărime şi formă, sunt „Munţii frătuţi — Die Brüdersberge".

Până ací ni-a fost drumul spre Dunăre în sus. Vaporul face pe nesîmţite un grandios semicerc şi ne întórcem érăşi spre Orşova. In timpul acesta am luat prânzul, care ce am putut. Cei bocotani în restaurantul vaporului consumau mâncări şi beuturi scumpe *á la carte*, ér cei mai subţirei la chimir se îmbiau frăţesce cu şuncă, brânză şi salami „*din traistă*".

Dar' cui îi mai şi venea sĕ mânânce? De dragul glumeţului G. *Novacovici*, fost iurist — acum în disponibilitate, — uitai de tóte. Şi se punea băiatul în fruntea lăutaririlor, şi nu lua el violina, şi nu trăgea el la doine, de-ţi rupea inima! Mi-am zis în mine: „*Tiner ce pribegesci acum prin largă lume, nu despera; dacă nu cu altceva, tu şi cu vióra 'ţi poţi câştiga pânea şi sĕ fii de folos neamului!*" Şi aşa în glume şi în cântări am ajuns érăşi în faţa Orşovei.

Dela Orşova pe Dunăre în jos.

Percurgênd calea pe Dunăre în jos, vaporul mergea cu mult mai repede. Pela orele 1 şi jumĕtate am ajuns în faţa insulei *Ada-Kaleh*. E o însulă turcéscă, astăzi pusă în administraţia Austriei, încă de pe timpul Mariei Teresia. O companie de infanterişti din Biserica-albă ţine paza cuvenită. Insula represintă o Turcie în miniatură. Zidurile cetăţuiei în parte ruinate. Ajungênd pe mal, turcomani osoşi ne îmbiau sĕ le cumpĕrăm struguri, tutun, rachat şi altele. Intrând în interiorul insulei am dat de neşte străduleţe mici şi înguste, pline de prăvăliuţe cu marfă adusă din Orient. La rĕspântii erau cafenele. Am luat o cafea turcéscă cu „caimac", un vin de Negotin, mi-am cumpĕrat un ciubuc şi mi-am umplut sînul şi buzunarele paltonului cu tutun fin de contrabandă. Fratele Valeriu *Milea* din Tilişca 'şi făcea haz din schimbarea acésta radicală a periferiei; sĕmânam cu un cantor venit dela pomană. Am visitat giamia turcéscă, un edificiu vechiu acoperit cu şindile. La un colţ al coperişului se ridică un fel de clopotniţă, de unde dervişul cu glasul răgusit chiamă pe fiii lui Ismail şi ai lui Mohamed la rugăciunea lor către Alah.

(Va urma)

Nr. [209] 1—3

CONCURS

Iu scopul conferirei stipendiilor şi ajutórelor ce se votéză pe anul 1901 din **fundaţiunea Andronic.**

I. Pentru învĕţăcei de ori ce meserie.

II. Pentru sodali deveniţi de atari în decursul anului 1900;

III. Pentru sodali cari au lucrat fără întrerupere 6 ani meseria lor, au dat dovezi despre desteritatea lor pentru de a puté deveni măiestri, prin acésta se escrie **concurs** pe lângă următórele condiţiuni:

Toţi petenţii la ajutóre şi stipendii au sĕ producă în general:

1. Carte de botez.
2. Atestat dela comună despre averea proprie ori a părinţilor.
3. Atestat familiar dela parochul locului despre familia părinţilor concurentului ori fiind el căsătorit despre familia sa avênd a se indica în acest atestat, câţi prunci minoreni sunt în familie, câţi cercetéză şcóla şi câţi mai sunt la meserii.

Concurenţii pot fi numai *români ortodocşi născuţi în archidiecesa Transilvaniei.*

In special mai au sĕ dovedéscă:

I. Invĕţăceii:

a) că au împlinit anul al 12-lea al etăţii.

b) că au cercetat şcóla poporală ori altă şcólă superióră.

c) că au încheiat contract cu măestrul şi că contractul este înregistrat la autoritatea industrială (pretură şi magistrat).

d) Adeverinţă dela măiestru despre sporiul ce-l arată în meserie şi despre diliginţa şi purtarea morală.

Contractul trebue aclus la cerere în origine sau în copie autentică.

II. Sodalii:

a) că au terminat anii de învĕţăcel în anul 1900, ceea ce vor dovedi prin atestatul autorităţii industriale (art. de lege XVII din 1884 § 67).

b) că au purtare bună şi fac spor mulţumitor cea ce vor dovedi ori cu cartea de lucru ori cu adeverinţă dela măestru.

c) cei ce vor dovedi că sunt membrii ai unei reuniuni de meseriaşi şi că cunosc mai multe limbi vor avé preferinţă.

III. Sodalii, cari sunt în condiţiuni de a deveni măestri.

a) sĕ aibă certificatul de măestru;

b) sĕ fi lucrat cel puţin 6 ani fără întrerumpere ca calfă, ceea-ce vor dovedi cu cartea de lucru, eventual cu adeverinţe dela măestrii, la cari au lucrat.

c) In cerere sĕ se arete anume locul unde voesc sĕ se aşeze ca măestrii, ce fel de mijlóce mai au pentru a puté începe meseria pe socotéla lor?

a) Sĕ dovedéscă cu atestat dela oficiul parochial, că cercetéză biserica nóstră şi e creştin bun şi moral.

Dela toţi concurenţii se recere ca cererile sĕ fie scrise şi subscrise cu mâna lor proprie adresate Consistoriului Archidiecesan greco-oriental în Sibiu, sĕ le înainteze până la **31 Decembre 1900 stilul vechiu.**

Acei concurenţi cu óre-cari studii gimnasiale, cari se vor aplica ca învĕţăcei la sculptura în lemn, bărdăşit şi la zidărit séu vor fi aplicaţi deja ca învĕţăcei ori sodali la aceste meserii şi cei din urmă vor se se perfecţioneze în meseria lor, ori în ateliere mai mari în cari sĕ pótă câştiga pracsa recerută vor fi consideraţi cu ajutóre mai mărişóre.

Cererile neinstruate în regulă şi cele înaintate după termin nu se vor lua în considerare.

Consistoriul archidiecesan.

8434/1900 sz. íszb. [204] 3—3

Pályázat.

Resinár községben rendszerisitett *segédjegyzői állás* betöltése czéljából, pályázat nyittatik és felhivatnak pályázni kivánok, miszerint kellöen felszerelt kérvényeiket folyó évi november hó 20-áig alulirottnál adják be.

Ezen állással egybe kötött illetmények:

1. fiizetés 800 korona,
2. lakpénz 60 „
3. tűzifa átalány 40 korona.

Nagyszeben, 1900 oktober hó 15-én.

A jár. főszolgabiró:

Fabritius

---

15 bucăţi fl. 3.05.

Nu se mai oferă ocasiunea rară de a putea primi pentru numai fl. 3·05 următórea colecţiune de juvaere.

1 Orologiu de busunar jubil. de nickel Anker-Remontoir cu capace gravate fórte frumos, cu portretul M. S. regelui Francisc Iosif I. (noutate), minutar, cu maşinerie regulată, precis, garanţă de trei ani (ér nu ceas de părete, cum trimit neguţătorii din bazare, în loc de orologiu aurit).
1 lanţ goldin panzerat sau de nickel.
2 buc. inele imitaţie de goldin în fasonul cel mai nou cu briliante de simil.
2 buc. nastori pentru mangete, aur-doublé cu mechanism.
3 bucăţi nastori pentru pept. (Chemisettes.)
1 nasture pentru gulerele îndoite.
1 ac fórte fin de cravată.
1 pungă pentru orologiul anker.
1 oglinduţă de busunar în cutie.
2 cercei de argint veritabil de fasonul ce mai nou.

Tóte aceste 15 obiecte dimpreună cu orologiul Anker-Remontoir costă numai fl. 3·05.

Aceleaşi 15 obiecte insĕ în loc de orologiul patent reform. Anker unul Patent-Goldin-Iubil. care înlocueşte pe deplin un orologiu de aur, cu garanţie de trei ani
numai cu fl. 6·10.

Ceea-ce nu convine se schimbă bucuros sau se retrimit banii, aşadară risicul e exchis.

Anunciuri de felul acesta sunt imitaţii. Sĕ se comande per Cassa sau cu rambursă dela [112] 4—12

E. Holzer

deposit de orológe, ciasuri şi obiecte de aur en gros

Liferantul asociaţiunei funcţionarilor de stat ces. reg. austriaci etc.

Krakau, Stradom 18 (Oesterr.)

Catalóge ilustrate gratis şi franco.

A apărut şi sĕ află de vânzare la **Tipografia şi Librăria Archidiecesană:**

Predici ocasionale şi funebrale
de
Dr. Em. Elefterescu

Tomul II.:
Preţul 3 coróne 50 bani.

Din **Tipografia şi librăria archidiecesan, Sibiiu,** se póte procura

Teoria Dramei
cu un tractat întroductiv
despre frumos şi artă,
de
Dr. Iosif Blaga,
profesor.
Preţul broş. 3 cor. 60 fil.

Krachul cel mare.

New-York şi **Londra** n'au cruţat nici continentul european, fiind necesitată o fabrică mare de lucruri de argint de a desface tot depositul seu pe lângă o mică rebonificare a forţelor de lucru. Eu sunt împuternicit a executa acest mandat. Trimit deci ori şi cui următórele obiecte pe lângă o rebonificare simplă de **fl. 6.60** şi anume:

6 bucăţi **cuţite fórte fine** cu tăiş englez,
6 bucăţi **furculiţe de argint-patent** american dintr'o bucată,
6 bucăţi **linguri de argint-patent** american,
12 bucăţi **linguriţe de argint-patent** american,
1 bucată **lingură pentru supă** de argint-patent american,
1 bucată **lingură pentru lapte** de argint-patent american
6 bucăţi **tase Victoria** englezesci,
2 bucăţi **felinare admirabile** de masă,
1 bucată **sitiţă** pentru teă,
1 bucată **preserătóre** pentru zăhar pisat fină,
42 bucăţi la olaltă numai fl. 6.60.

Tóte aceste 42 obiecte au costat mai nainte fl. 40 şi se pot obţiné acum cu preţul minimal de fl. 6.60. Argintul-patent american este un metal fórte alb, care îşi păstréză colórea argintie 25 de ani, ceea-ce se şi garantéză. Ca dovada cea mai bună, că inseratul acesta nu e

nici o înşelăciune

mĕ oblig prin acésta publice, a retrimite banii fără nici o piedecă tuturora cărora nu le convine marfa, şi nimenea n'ar trebui sĕ lase a trece acéstă ocasiune favorabilă, fără a-şi procura acéstă **garnitură pompósă,** care se potrivesce mai ales ca

present escelent de nuntă şi ocasional

cum şi pentru ori-ce gospodărie mai bună.

Se află numai la [210] 1—10

A. HIRSCHBERG,

casă de export pentru obiecte de argint-patent american

Viena, II., Rembrandtstrasse Nr. 19.

Trimiterea în provincie pe lângă rambursă sau anticiparea sumei. Praf de curăţit 10 cr. Veritabil numai cele provĕzute cu marca alăturată (Gesundheitsmetall).

AMERIK PATENT

Estras din epistolile de recunoscinţă.

Sunt fórte mulţumit cu garnitura Dtale şi mĕ rog pentru o nóuă espediţie.
Lubaczow, Galiţia. Babie, căpitan.

Am primit espediţia şi sunt fórte mulţumită, Vĕ mai rog pentru o garnitură cu fl. 6.60.
Cluş. Exelenţa Baronesă Bánffy.

Am primit espediţia şi sunt fórte mulţămită cu ea.
Gaad, Ungaria, 1 Septembre 1890. Contesa C. Chotek-Gudenus.

Farmacia lui F. I. R. Hotter la sf. Iosif, Wien, XII/2 Schönbrunnerstrasse 182.

Absorbinalul lui Hotter.

1/1 Flacon fl. 6. —, 1/2 Flacon fl. 3.50. delătură tóte umflăturile şi depunerile de grăsimi fără sĕ vateme părului. Intăreşte nervii atacaţi şi slăbiţi, delătură şi distruge tóte nodurile în muschi, şi serveşte şi ca scut în contra aprinderilor; cu deosebire e probat la umflăturile produse din causa fearelor, apoi în contra ariciturei umflărei copitei, genunchilor umflaţi, mai departe în contra umflăturilor (noduri) de vine, în contra umflăturei picioarelor la glesne şi la încheietura degetelor cu un cuvênt în contra tuturor umflăturilor ori unde s'ar ivi.

Praful nutritor alui Hotter,
pentru cai şi vite cornute
1 Pachet cu 80 cr.

Un adaus escelent la nutremânt, pentru a ţinea vitele sănătoase şi cu putere este de a sĕ folosi la tóte suferinţele de rărunchi de ficat şi de nervi.

Preparate pentru veterinari, cele mai bune ale timpului mai nou, cari după atestate numerose nu au fost ajunse de alte mijloace de natura aceasta.

Sĕ sĕ ceară numai preparate de ale lui Hotter şi sĕ nu se primescă altele. Deposit în farmacii şi Droguerii.

Deposit principal la Dr. Emil Budai farmacia oraşului Budapesta (Stadthausplatz) la Dr. Leo Egger & J. Egger Farmacia Palatinului VI Váczi körút 17 şi la farmacia Iosif Török Bpesta VI Kiraly utcza 12.

Fluidul lui Hotter „Training“
1 Sticlă cu fl. 1.20.

Conservează nervii şi muschii până la bătrâneţe înaintată totdeuna puternici şi vioi, pune în stare pe animal sĕ prestee cele mai mari strapaţii şi fugi, sĕ înţelege după frecare cu fluidnl „Training“.

Sĕ mai foloseşte cu succes uimitor la tóte urmările cari obvin din opintiri prea mari, ologie, reumatism, şi înţepenire.

Praful de porci a lui Hotter.
Nr. I şi II
1 kg. . . . fl. 1.20.

Cel mai buu mijloc pentru a produce pofta de mâncare şi cu acésta prosperarea porcilor, fórte acomodat în contra orbalţului (brâncă); Nr. II este de a sĕ întrebuinţa la urdinare.

Mijloc în contra Colicei alui Hotter.
1 Sticlă fl. 1.50.

Contra la tot feliul de colică şi contra oprirei udului la cai precum şi contra umflăturilor la vite cornute. [54] 53—104

Alifia lui Hotter pentru delăturarea crescăturilor de oase.

1/1 Cutie cu fl. 2. 1/2 Cutie cu fl. 1.20. delătură crescăturile de oase şi depunerile osoase chiar şi după 4—6 sĕptămâni. (boală învechită).

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.**

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 116 Sibiiu, Joi 19 Octobre (1 Novembre n.) 1900. *Anul XLVIII*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **strĕinătate** pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articolii nepublicaţi nu se înapoiază

INSERŢIUNILE
Pentru odată 14 fil., — de dóuĕ ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond.

La cestiunea episcopiilor.

Sibiiu, 14 Octobre 1900.

Un simţĕmênt de adêncă indignare trebue sĕ cuprindă pe tot românul de bine, când vede din articolul reprodus în „Telegraful Român“ după ziarul clerical magiar „Alkotmány“, cu câtă ură se năpăstuesc catolicii asupra bisericei ortodocse române, nu numai din Ungaria şi Transilvania, dară şi din regatul român, din incidentul conclusului congresului nostru naţional bisericesc din Octobre a. c. pentru înfiinţarea a trei episcopíi noue pe teritoriul metropoliei nóstre. Indignarea devine cu atât mai mare, cu cât, afirmative, scriitoriul acelui pamflet eşit din un suflet negru, ar fi un cleric român unit, cu numele Radu Cupariu. Cu o neruşinare caracteristică unui scriitor plătit susţine acest fanatic, că conclusul adus în congresul nostru ar fi îndreptat în contra Romei, adecă în contra bisericii papistaşe şi în deosebi în contra celei unite.

Vorbesce de biserica nóstră cu dispreţ şi ură nemărginită, afirmând că este în distrugere şi totală decădinţă; ear' pe poporul român ortodocs îl presintă ca cel mai ireligios, demoralisat; tóte acestea pentru-ca într'o suflare sĕ atragă atenţiunea guvernului desmêntându-l, ca sĕ nu încuviinţeze crearea de episcopii noue pentru Românii ortodocşi, fiind acésta un pericul pentru Ungaria, ci mai vêrtos sĕ întăréscă episcopiile unite dela Gherla şi Lugoş prin dotaţiuni mai mari dela stat ş. a. ş. a.

Acest metod de a perhoresca tot ce póte înălţa prestigiul bisericei române greco-orientale şi tot ce ar putea fi ei de folos, îl aflăm trăgêndu-se ca un fir roşu în întréga istoria bisericei nóstre dela întroducerea unaţiei între Români; el ţintea la nimicirea ei cu scop de a propaga mai cu înlesnire trecerea Românilor la biserica apusénă.

După ce cu puterea s'a întrodus unirea, Românii uniţi au ajuns de unéltă în mânile papistaşilor pentru a se strica nu numai pe sine, dară a împedeca progresul la Românii ortodocşi. N'a ajuns că Românii au fost divisaţi în douĕ tabere religionare, dar' Românii ortodocşi au fost lipsiţi de archiereul lor pe timp de preste optzeci de ani; şi pentru ce? pentru-ca unaţia neîmpedecată sĕ se lăţéscă între Români. După ce biserica română greco-orientală, după multă stăruinţă şi-a căpătat episcopul sĕu, tot în interesul unaţiei au legat aceluia mânile prin instrucţiuni mai întâiu secrete, apoi sub episcopul Vasilie Moga prin instrucţiune dată pe faţă, care nici mai mult, nici mai puţin cerea dela episcop, de cât, ca nici într'un chip sĕ nu împedece lăţirea unirei.

Când episcopul Andreiu Şaguna în anii 1850 începu lucrarea pentru restaurarea vechei metropolii ortodocse române din Transilvania, care fu suprimată de odată cu actul unirii, pe papistaşi cu uniţii la olaltă îi apucă frigurile, întocmai ca astăzi, când se tractéză de înfiinţarea a trei episcopii noue pe teritoriul metropoliei nóstre. Incepênd cu ministrul austriac de culte ultramontan de atunci, dimpreună cu episcopatul catolic din Ungaria şi uniţii la olaltă vedeau în restaurarea metropoliei ortodocse române întărirea bisericii ortodocse române şi ridicarea prestigiului ei; de aceea în conţelegere cu ministrul austriac ţinură în a. 1850 o conferinţă a episcopstului catolic, la care participară şi dignitari bisericesci români uniţi, pentru a paralisa lucrările episcopului Şaguna. In acea conferinţă s'a afirmat — fără a afla desminţirea din partea Românilor uniţi, că 300 preoţi români uniţi au fost în anii revoluţiei omoriţi de Românii schismatici, bisericele şi şcólele uniţilor au fost devastate şi averile lor prădate de acei schismatici; de aceea aflându-se în pericol unirea, e de lipsă a se mai înfiinţa douĕ episcopii unite, în Gherla şi în Lugoş, şi a se înfiinţa metropolie pentru Românii uniţi. Acésta cerêndu-se a şi fost după trei luni încuviinţată dela locurile mai înalte dimpreună cu cele douĕ episcopii noue unite.

Cu privire la „minciunile piramidale“, cum numesce Georgiu Bariţiu în istoria sa calumniile îndreptate din conferinţa episcopatului catolic asupra bisericei ortodocse române, tot acel istoric se esprimă: „rĕutatea şi perfidia ómenilor nu cunósce margini şi nu scie de nici o ruşine“.

Când episcopul Şaguna cerea a se resolví metropolia şí pentru Românii gr. or., atunci i-se oferea a fi pus metropolit unit, cu preţul de a trece la unire; ear' ministrul Leo Thun, înfruntat de Şaguna, în mânia lui a numit biserica nóstră „Verrottetes Schisma“, pentru care guvernatorul Ardealului prinţul Schwarzenberg i-a dat o lecţie bună.

Un ziar ultramontan scria în anul 1860, când Şaguna a făcut de nou paşi pentru restaurarea metropoliei Românilor ortodocşi, următórele: „Biserica gr. or. este atâta de ruginită, aşa de stricată, aşa de profanată şi atât de tare legată cu Rusia, încât a o declara liberă ar însemna a face într'însa anarchie şi a întroduce despotismul ... de aceea nu trebue nimic a clătina la aceea ce esistă“.

De astfel de insulte şi suspicionări în jurnale au fost însoţite lucrările episcopului Şaguna dela început până la fine, adecă până ce pe lângă tóte împotrivirile contrarilor bisericei nóstre, totuşi se înfiinţă în anul 1864 metropolia cu trei episcopìi, fiind reservat viitorului încă de atunci înfiinţarea altor trei episcopíi, din causă că cele trei esistente sunt prea puţine pentru un numĕr de credincioşi preste un milion şi jumĕtate.

Ce altă provenienţă şi alt indemn, ce alt scop pot avea pornirile pătimaşe şi insultele din o parte a jurnalisticei magiare şi mai ales în „Alkotmány“ la adresa bisericei nóstre, de cât aceleaşi de mai nainte, ce au isvorit din fanatism religios şi din *„rĕutatea şi perfidia ómenilor“*, *de care zice Bariţiu, „că nu cunósce margini şi nu scie de nici o ruşine“*.

Infiinţarea de mai multe episcopíi pe teritoriul metropoliei ortodocse nu póte altcum, decât sĕ promoveze misiunea bisericei din punct de vedere religios-moral.

Nu admitem, că poporul nostru de religiunea greco-orientală ar fi cel mai de jos în privinţa crescerii sale religióse-morale. Nu admitem nici aceea, că partea unită a poporului român în decursul celor douĕ sute de ani dela unire ar fi câştigat ceva prin unire şi ar sta batĕr cu a zecea parte dintr'un procent mai bine decât partea greco-orientală în privinţă religiósă-morală; în privinţa acésta cea mai bună icónă dau datele statistice criminale şi feliul crimelor. La ambe părţile vom afla, că starea miseră materială şi lupta grea pentru esistinţă împinge pe Român la paşi greşiţi, şi numai simţul religios îl face răbduriu de multe-ori până la slăbiciune şi-'l reţine dela fapte rele. Cu tóte acestea nimenea nu va putea nega, că poporul român preste tot are lipsă de crescere nu numai religiósă şi morală, dară şi economică şi politică, tocmai şi în interesul binepriceput al statului. Dacă acésta este recunoscut şi dacă şi aceea este recunoscut, că prin mai mulţi episcopi mai bine se promovéză binele bisericei şi binele credincioşilor ei, pentru-ce se tulbură spiritele celor dela „Alkotmány“ cualificând înfiinţarea de episcopii noue române greco-orientale, ca ceva îndreptat contra Romei, adecă în contra bisericei romano-catolice? Dacă a fost bine şi de folos a înfiinţa episcopíi greco-catolice pentru câte un numĕr de suflete până la 50 mii, precum a fost cu episcopia Lugoşului, apoi pentru ce sĕ nu fie bine şi de folos a se înfiinţa episcopíi pentru câte 200—300 mii greco-orientali?

Precum se vede din cele arătate mai sus, romano-catolicii din patrie şi cu ei chiar şi uniţii români au împedecat ori-ce progres în biserica greco-orientală şi au căutat sĕ-i strice, cât

FOIŞÓRĂ

Asociaţiunea la Băile-Herculane.

(Urmare.)

După o mică întorsătură, pe la órele 3 p. m. întrăm în *„Canalul porţilor de fer“*. Inlăturarea cataractelor Dunării, numite „Pórta de fer“, şi deschiderea navigaţiunei libere pe acest teritoriu al fluviului a fost o sĕrbătóre internaţională de însĕmnătate istorică. Acest act s'a sĕvêrşit cu o pompă rară în luna Septembre 1896. Domnitorii celor 3 regate limitrofe, *Majestatea Sa* monarchul Austro-Ungariei, regele *Carol* al României şi *Alecsandru* regele Sêrbiei, în presenţa celor trei case civile şi militare şi a corpului diplomatic şi parlamentar, au asistat la deschiderea solemnă a canalului, predându-'l destinaţiunei sale. Canalul e de 80 metri lăţime, 25 m. afunzime şi 5 chilometri lungime. E făcut pe spesele statului ungar. Durabilitatea lui e problematică.

Mergênd mai la vale, pe malul drept dăm de cătunul sêrbesc *Sip*, ear' pe cel stâng de frumósa gară *„Verciorova“*, prima staţiune ferată a României. Dar' eată un tren de persóne cu fraţi de-ai nostri din libera Românie sbóră cu repeziciune-ai îndatinată, spre Turnu-Severin. Ne salutăm reciproc cu „Urra“ puternice şi fâlfăituri de batiste. Tot pe malul stâng vedem satul românesc *„Gura-Văii“*, în apropierea căruia aflăm munţi înalţi de *năsip*. Pe malul drept dăm de satul sêrbesc *Degerata*, ear' în mijlocul Dunării aflăm iazuri de pescărie şi douĕ insule, una a Gurii-Văii şi alta a Degeratei. Ne apropiem acum de frumósa comună sêrbéscă *Cladova*, cu biserici pompóse, dar' şi cu nesce puternice închisori, clădite pe malul drept al Dunării, în cari fuseseră închişi radicalii pentru „pĕcatul“ comis — zice se — prin participarea lor intelectuală la atentatul îndreptat contra vieţii exregelui *Milan*. Dar' étă-ne sosiţi la *Turnu-Severin*!

In Turnu-Severin.

Pentru primirea atâtor *„pionieri ai culturei“* — de astădată rĕspândeam cultură *socială* — s'a constituit în Turnu-Severin un comitet de „organisare“, care a lansat către cetăţenii oraşului următorul apel:

Cetăţeni! „Astăzi Marţi, 29 August, c. ora 4 jum. p. m., sosesce în oraşul nostru *„Asociaţiunea pentru literatura română şi cultura poporului român“* de peste munţi, compusă din peste 300 membri.

„Suntem datori sĕ facem o primire frăţéscă acestor distinşi visitatori, cari adunaţi din diferite puncte ale regatului ungar vin sĕ ne visiteze.

„Primăria şi Comitetul de organisare speră, că toţi cetăţenii Severineni vor grăbi a veni la *debarcader*, la ora sus indicată, pentru a strînge mâna şi a ura bună-venire acestor bravi şi harnici fruntaşi ai culturei poporului român din Transilvania şi Banat.“

Şi apelul acesta avu un efect admirabil. Nici că se putea altcum. Când se pune fratele *Tiberiu Acsente* sĕ-şi îmbrăţişeze pe fraţii şi neamurile sale de „peste munţi“, tótă lumea îl ascultă. El e de-al nostru.

Étă-ne în faţa Severinului. Frumos aspect, sĕ privesci de pe Dunăre falnicul oraş, pe unde:

„.... măreţul împĕrat
... trecênd năvalnic
A 'ntemeiat
Cu spada 'n mână
Pe veci o Dacie română“.

Sosind cu vaporul la debarcader, pe cheiul Dunării o mulţime imensă de cetăţeni de ambe secsele ne aştepta cu frăţéscă dragoste şi cu inimile palpitânde de bucurie. Un „Urra“ puternic resuna din piepturile miilor de cetăţeni. Musica militară dela reg. de inf. „Mehedinţi“ Nr. 17 intonéză marşul *Deştéptă-te Române“*. Noi ne descoperim capetele. Prin vĕzduh resună aclamaţiile nóstre de: „Trăiască dulcea Românie“! „Trăiască fraţii nostri“!

Urméză un sĕrbătoresc moment de tăcere. Ni-se face primirea oficiósă. Prefectul judeţului Mehedinţi, dl *Stefan Fara*, o figură blândă şi impunĕtóre, 'şi ţine discursul de primire. E asistat de primarul oraşului, de deputatul C. *Constantinescu*, rev. scol. *Spineanu*, colonel *Dragoescu*, adv. Tib. *Acsente*, inginerul *Budoian*, directorul *Costescu*, prof. *Paulian*, şeful poliţiei Nicu *Bardaca* şi alţii. Ne ţineam mândri, că ne primesce un prefect din România liberă. L'am aclamat cu insufleţire la gradul superlativ. De pe cheiu *Urra*-le, din vapor *Vivat*-e se contopeau într'un echou tainic, ce ne inspira durere şi mândrie, putere şi speranţă. Ne electrizase magic spiritul divului Traian. Era cu noi!

Păşesce acum spre deputaţiune venerabilul protopresbiter gr.-or. *Mihail Popovici* din Orşova, asistat de d-nii Ios. Vulcan, P. Cosma, G. P. de Băsesci, Dr. C. Diaconovici, etc., şi într'o vorbire căldurósă mulţămesce în numele escursionistilor pentru primirea grandiósă, de care suntem împărtăşiţi. Socienumai au putut. Au nu episcopul din Blaşiu a fost acela, care când în anul 1850 a înfiinţat Şaguna tipografia diecesană în Sibiiu şi a început sĕ tipăréscă cărţi bisericesci, a protestat la regim, susţinênd că dreptul a tipărí cărţi şí pentru bisericile greco-orientale este un privilegiu al tipografiei dela Blaşiu? Óre cum se potrivesc tóte acestea cu îndrăsneţele afirmaţiuni ale Dlui canonic Bunea din Blaşiu susţınute întrun numĕr festiv al ziarului „Unirea“ din Blaşiu din incidentul jubileului de 200 ani al unirii, că progresul ce s'a realisat în sînul bisericei gr.-or. tot-tot până şi şcólele române gr. or. din Braşov şi Brad, ar fi a se mulţumi „unirii“!

Numai întrista se póte fie-care Român bine simţitoriu, fie ortodocs, ori unit, când vede că cu vreme şi fără de vreme suntem provocaţi şi insultaţi de duşmanii neamului nostru; şí mai dureros trebue sĕ ne atingă de cumva acelea provin din partea şi cu concursul fraţilor nostri uniţi; pentru-că tóte acele porniri duşmănóse sunt spre slăbirea şi stricăciunea corpului nostru naţional.

Dacă biserica greco-orientală română din patrie în trecutul ei a avut sĕ sufere insulte şi a trecut prin grele crise şi totuşi a triumfat, consolidându-se prin înfiinţarea metropoliei şi realisând frumóse progrese în timpul din urmă, bârfelele şi denunţările banale, ce se fac şi astăzi în contra ei, nu trebue sĕ ne sperie, ci încrezuţi în dreptatea causei şi în scopul sfânt şi salutar ce se urmăresce prin înfiinţarea a trei episcopii noue pe teritoriul metropoliei nóstre, sĕ stăruim fără preget la realisarea acolora, adresându-ne cu încredere la înaltul regim al ţĕrei şi mai ales cătră Majestatea Sa, Preaînălţatul nostru Impĕrat şi Rege, din a cărui bunătate şi Inaltă graţie s'a înfiinţat metropolia nóstră şi prin ea s'a realisat un progres mulţămitoriu în sinul bisericei gr.-or. române. †.

Căsătoria moştenitoriului. In şedinţa de alaltăeri a ajuns la desbatere în plenul dietei ungare projectul de lege despre înarticularea căsătoriei moştenitoriului şi a renunţării făcute cu acea ocasiune referitor la drepturile de succesiune ale fiitorilor copíi din acéstă căsătorie.

Referent al comisiunii judiciare a fost deputatul *Engelmayer*, după referada căruia s'a ridicat îndată deputatul Fr. *Kossuth* şi declarând în numele partidului seu, că nu primesce projectul, întrĕ argumente a zis că Habsburgii prin sancţiunea pragmatică şi-au câştigat drepturi noue, ear' acum prin recunóscerea căsătoriei morganatice voiesce sĕ mai câştige alte drepturi noue. Dreptul public al Ungariei nu cunósce căsătoria morganatică, ci numai soţie legitimă. Regii Ungariei încă n'au recunoscut *„egalitatea de rang“* drept recerinţă la căsătorie, ci numai *legitimitate.* Moştenitoriul a putut sĕ renunţe la drepturile sale, nu însĕ la ale copíilor din acéstă căsătorie şi la ale soţiei, atunci încă numai mirésă. Referitor la legea (statutul) casei domnitóre zice, că aceea tractéză nu de succesiunea la tron a archiducilor, ci de dreptul de eriditate a erezilor de archiduci.

In numele partidului poporal a vorbit contele I. *Zichy*, propunênd, ca şi referada comisiunei judiciare sĕ se suscépă în project.

Holló pretinde înarticularea legilor de casă.

Mezőssy (ambii Kossuthisti) contra projectului.

Rátkay voesce sĕ vorbiască, dar' e împedecat de sgomot teribil. In toiul sgomotului şedinţa se încheie la ora 1 p. m. rĕmânênd ca Rátkay sĕ vorbiască mâne-zi.

Conferări de politică esternă. Ziariului italian *„Il Secolo“* i-se raportéză din Viena, că regele *Victor Emanuel III* a chiămat la Roma pe ambasadorul seu din Viena conte *Nigra*, avênd sĕ-'i céră opinia în cestiuni de politică esternă.

In legătură cu acésta se manţine în cercurile diplomatice ştirea, că ministrul de esterne austro-ungar contele *Goluchowski* va avé în curênd întâlnire cu ministrul de esterne italian, contele *Visconti-Venosta.* In vederea acestei întâlniri ambasadorul *Nigra* va rĕmâné în Roma până la Anul-Nou.

Din România

Procesul asasinilor lui Mihăileanu. Zilele acestea s'a făcut tragerea la sorţi a celor 42 juraţi, dintrĕ carı în ziua procesului se vor alege cei 12, chiămaţi a judeca asupra culpabilităţii criminalilor. In legătură cu acésta „Apĕrarea Naţională“ spune, că la tribunalul de Ilfov secţia I. s'a făcut deja şi alegerea judecătorilor asesori de şedinţă, fiind aleşi d-nii *Mihail Cristea* şi *George Vlasto.*

*

Revolte de ţerani. Punerea în lucrare a legii despre *noul imposit pe ţuică* a dat ansă la regretabile turburări în câteva judeţe. Cea mai gravă şi mai tragică în urmări a fost *revolta ţeranilor din comuna Buda*, în judeţul *Rîmnicul-Sărat*, unde a trebuit sĕ întrevină miliţia, sĕ deie salve de glónţe în mulţime, ca sĕ împedece desastre încă şi mai grave. Vineri adecă, agenţii guvernului (finanţii) au eşit în comune sĕ mĕsure borhota de prune pentru a stabilí taxele, ţeranii din Buda au luat posiţie ostilă, aşa că a trebuit sĕ se recuire asistenţă de gendarmi. Acestia fiind alungaţi, s'a cerut un detaşament de miliţie, care asemenea a fost atacat de ţeranı cu pari şi cu bolovani; căpitanul lovit în frunte, a căzut jos ameţit. Soldaţii au dat foc: 3 morţi şi 7 răniţi a fost urmarea salvei.

Până la sosirea miliţiei însĕ mulţimea dase năvală asupra casei comunale, în care se baricadase prefectul şi subprefectul. Subprefectul *Dumitru*, spre a se refugia, a sărit afară pe o feréstă din dos, dar' observat de mulţime a fost luat la gónă. In fugă, fiind bolnav de inimă, a căzut deodată jos, *mort.* Altă versiune însĕ spune, că a căzut lovit de un prigonitor care'l ajunsese.

Aceeaşi ferbere şi disposiţie de revoltă se observă de câteva zile la ţeranii din Dumitresci, Dănulesci, Chiojdeni, Dedulesci din aceeaşi plasă, apoi la cei din judeţul Prahova, Buzeu, Olt, unde pentru prevenirea turburărilor a trebuit sĕ fie consignată gendarmerie.

Ancheta a constatat, că *ţeranii au fost instigaţi sĕ se opună cu forţa* la inactivarea legii. „Drapelul“ citéză din „Renaşterea“, organul partidului naţional-liberal din R.-Sărat dovadă, că instigarea provine de la liberali, ear' „Epoca“ dto 17 Oct. v. scrie la ultime informaţiuni următórele:

„In Rîmnicu-Sărat nu mai e nici o îndoială, că tristele neorîndueli au fost provocate de agitaţiile smintite ale liberarilor locali.

Ziarul „Renaşterea“, al advocaţilor liberali Vespasian I. Pella şi Tătăranu, a anunţat revolta încă o sĕptĕmână înainte!“

Ori de unde ar fi provenit însĕ instigarea, e regretabil şi dureros, că tocmai acum, când ţéra are sĕ ţină piept cu marile neajunsuri financiale şi cu conflictul bulgar, se întêmplă revolte.

*

Impămêntenirea Evreilor. O telegramă din Bucureşti, publicată in „Budapesti Hirlap“ dto 31 Octobre spune, că guvernul a adresat prefecţilor un circulariu prin care provócă pe Evreii cari şi-au făcut obligămêntul militar, dar' împămênteniţi nu sunt încă, sĕ petiţioneze pentru obţinerea drepturilor civice.

Ştirea se confirmă de altcum şi prin comunicatele ziarelor din Bucuresci, întrĕ cari cele naţionale critică aspru acest act al guvernului. E adecă vorba de circulariul ministrului de interne *Olănescu*, prin care se permite Evreilor a se aşeza pe la sate şi a deschide cârcime, prăvălii, etc., fără a mai face pendentă de la votul consiliilor comunale aşezarea lor. Tot în acest circulariu se cuprind şi cele comunicate de corespondentul lui „Bud. Hirlap“.

*

La facultatea de medicină din Iaşi a fost ales decan pentru anul şcolar curent profesorul *Dr. L. Russ*, ear' în senatul universitar profesorul *Dr. G. Bogdan.*

*

Linia telefonică întrĕ *Bucureşti* şi *Sofia* şi cablul subfluvian întrĕ Giurgiu şi Rusciuc se va da folosinţei publice îndată ce sobrania va ratifica convenţia încheiată în acest object întrĕ România şi Bulgaria.

*

Revoltele ţĕrănesci şi atitudinea partidului liberal. In numĕrul de azi al „Apărării Naţionale“ cetim următoriul comunicat:

„In urma tragicelor evenimente, desfăşurate cu ocasia rĕscólelor ţărăneşti în câte-va localităţi din ţară, şi în vederea că revoltele stîrnite din causa taxei pe ţuică vor lua un caracter de extindere generală, comitetul executiv al partidului naţional-liberal a hotărît sĕ ţină la club o consfătuire intimă, în care se va delibera asupra unei viitóre întruniri publice.

Ni-se mai afirmă de un fruntaş libera cum că dl Sturdza e hotărît sĕ céră suveranului o audienţă, în care sĕ-i expună situaţia ce se crează prin legile create de guvern.

Fruntaşul ne mai declară că dacă guvernul va fi silit sĕ-'şi declıne, în acéstă precară situaţie, puterea, liberalii vor refusa sĕ i-ee frênele guvernului.“

Revistă esternă

Mesagiul bulgar. Duminecă s'a făcut deschiderea sesiunii ordinare a *sobraniei.* Intrĕ altele, mesagiul de tron, cetit de insuşi principele Ferdinand, zice următórele: Ordinea şi liniştea ce domneşte în întrégă ţéra dovedeşte că cetăţenii Bulgariei ştiu ce primejdie póte aduce asupra ţerii şi asupra naţiunii conturbarea ordinei si nesupunerea faţă cu legile. Raporturile Bulgariei faţă cu suzerana sa Turcia şi faţă cu Rusia, eliberatórea sa, cum şi faţă cu celelalte mari-puteri şi cu statele vecine sunt loiale şi amicale (?). Cu privire la *conflictul dintrĕ Bulgaria* şi *România* mesagiul îşi esprimă speranţa, că înţelepciunea naţiunii bulgare şi atitudinea loială a guvernului va face, ca în curênd sĕ fie delăturate neînţelegerile.

Accentuéză bunăvoinţa Sultanului faţă cu Bulgaria, a cărei nouă dovadă e, că Sultanul a dispus guvernului sĕu sĕ încheie convenţie comercială cu Bulgaria pe basa reciprocei scutinţe de vamă. La fine anunţă mai multe projecte de lege.

*

Transvalul -- încorporat la Anglia. A trecut un an de când micul popor bur din republica africană Transvaal, în alianţă cu fraţii din republica Oranje, luptă luptă de eroi contra oştirilor engleze întru apĕrarea ţerişórei şi libertăţii sale. Aprópe întreg decursul acestui rĕsboiu e sujet de epopee a eroicului popor, care móre, dar' nu-şi dă ţéra şi libertatea

Eroismul puţinilor a fost însĕ copleşit de puterea numerică a oştirilor duşmane şi trupele engleze pas de pas, cu jertfe de preste 40.000 de morţi şi imense jertfe materiale, s'au întrodus în posesia ţerei Burilor. Ear' zilele trecute, comandantul suprem, lord Roberts, al oştirilor engleze, şi guvernul englez a crezut sosit momentul pentru a pro-

---

tatea filarmonică *„Doina“* a studenţilor dela liceul „Traian“ sub conducerea profesorului I. St. *Paulian* esecută un imn ocasional de serbare. E primită cu ovaţiuni din partea nóstră.

Intrăm în oraş. Stradele percurse de noi sunt decorate cu steaguri naţionale. In linişte „filosofică“, avênd în fruntea nóstră elita Severinenilor şi pe ai nostri conducĕtori, percurgem bulevardul *„Carol I.“* şi ne îndreptăm spre liceul *„Traian“*. Cetăţenii Severineni ne asociéză cu multă prevenire. Ajungênd în faţa locuinţei d-lui C. *Constantinescu*, deputat în camera României, o plóie de mici buchete de flori naturale căzu preste capetele nóstre. Gentilele d-şóre, fiicele d-lui Constantinescu, ni-au oferit de pe balcon cu multă gingăşie şi nobleţă buchetele acestea, ca pe nesce dulci suveniri, ce le vom păstra din Turnu-Severin. Eu am fost atât de fericit de am pus mâna pe douĕ buchete; pentru norocul acesta eram invidiat de prietinii mei. Sĕ le fie de bine.

Suntem în faţa liceului *„Traian“*. Admirăm faţada imposantă a acestui edificiu măreţ. Institutul e situat pe malul stâng al Dunării în apropiere de „podul“ lui Traian, şi încungiurat cu frumóse grădini spaţióse. In mijlocul frontispiciului e bustul lui *Traian*, a drépta al marelui dascăl *George Lazăr*, ear' la stânga al înţeleptului *Eliade Radulescu.* In vestibul aflăm statua lui *Dante* (*Alighieri*), cel mai mare poet al Italiei şi unul dintrĕ spiritele cele mai profunde ale popórĕlor, autorul *„Comediei divine“*. Un frmos îndemn spre idealisme pentru elevii liceului.

Societatea „Doina“ ne primesce cu un frumos cântec de binevenire esecutat din partea studenţilor. Din tecst mi-aduc aminte de refrenul:

Bine-aţi venit l'acéstă şcólă,
Cu tot respectul Vĕ salutăm.

Se postéză acum în faţa institutului dl *I. St. Paulian,* profesor de musică, şi ţine următorul clasic discurs:

Scumpi óspeţi! „Fiţi bine-veniţi în smeritul nostru templu de lumină. Ací, noi dascălii — după pilda multora din voi — căutăm pe cât posibil ne este, sĕ scótem cetăţeni de caracter, bine luminaţi, iubitori de neam şi cu dor de ţéră, pregătiţi chiar la jertfe pentru *neam*, *ţéră* şi *Rege.*

„Presenţa vóstră ne umple sufletele de bucurie, ne redeştéptă amintiri plăcute şi triste, — dar' sfinte nóuă, — ne dă speranţe noue, cine ştie, — póte, — viaţă nouă.

„Aţi venit sĕ puneţi piciorul pe pămênt sacru, şi bine aţi făcut. Cum aţi fi putut arĕta mai bine statornicia dragostei, ce stăpânesce frate pe frate? — Priviţi, jur împrejur, sentinele neadormite şi ne'mlădiate de vitregimea vremurilor, Vĕ salută cu entusiasm.

„De o parte sĕ înalţă majestos, vecinic veghiător, turnul lui Sever, de altă parte castrele romane, ear' de o parte şi cea-l'altă a Dunării, urme de falnicul pod al divului Traian vorbesc din generaţie în generaţie despre originea neamului nostru, de fala şi biruinţa strămoşilor nostri.

„Privindu-le, inimile nóstre clocotesc de durere şi mândrie, de iubire şi taină, de tărie şi de speranţă.

„Mâne, când veţi porní la vetrele Vóstre, duceţi cu voi, scumpi óspeţi, încrederea şi frăţia ce ne ţin încătuşaţi. Spuneţi bĕtrânilor, femeilor şi copiilor vostri, salutul nostru sincer. Faceţi-i sĕ ştie, că tótă dragostea şi admiraţiunea nóstră pentru ei şi Voi este.

„Ear' voi scumpi elevi, salutaţi cu respect, iubire şi admiraţiune pe acesti scumpi óspeţi. Lupta lor neşovăitóre pentru cultura şi educaţiunea naţională a poporului românesc, sĕ vĕ fie pururea icónă, şi luptele şi sacrificiile lor sĕ vĕ şoptéscă tot-deuna, de ce póte şi de ce este dator sĕ facă un om conscient de adevĕrata lui chemare.

„Ei sunt elementul cel mai desvoltat şi de ordine din regatul sfântului Stefan, ai lor şi ei, totdeuna au fost gata a murí pentru patrie şi Corónă. Sé nu uităm, că din mijlocul lor au rĕsărit Lazăr, Cipariu, Şincai, Treb. Laurian, Marele Archiepiscop Şaguna, Ión Maiorescu şi atâţia alţi mari dascăli ai neamului nostru, cari au bătătorit căi larg şi prielnice instrucţiunei publice, la ale cărei raze strălucitóre vĕ încălziţi voi astăzi cu atâta belşug.

„Scumpi Óspeţi! In numele liceului „Traian“ Ve zic: „Bine aţi venit şi cu bine sĕ ne 'ntâlnim cât mai des!“

. . . .

. . . .

N'am cuvinte sĕ pot descrie efectul clasicului discurs rostit de însufleţitul profesor *Paulian*! DVóstră, iubiţi cetitori, cetiţi-'l şi recetiţi-'l, ş'apoi cu mine împreună cred că veţi simţí bucurie, sufletele vi-se vor înviora de atâta sentiment, inimile vor sîmţi împreună cu mine dulceaţa răpitóre a cuvêntului românesc, ér tóte acestea da-ne-vor speranţe noue, energie şi putere de viaţă spre idealuri, ce le nutrim cu sfinţenie în piepturile nóstre.

Intr'o vorbire plină de însufleţire rĕspunde dl *Iosif Vulcan.* Descrie în colori vii însĕmnătatea culturii şi literaturei naţionale, relevă legăturile naturale ce ne unesc într'un complecs etnic, şi pe urmă în numele membrilor escursionişti dă espresie mulţumirii sale clama încorporarea Transvaalului la imperiul britic. Acum, când presidentul **Krüger**, îmbarcat pe corabie olandeză, plécă în Europa sĕ céră intervenţie de pace.

Dar' poporul bur a declarat deja la începutul rĕsboiului, că va lupta până la ultima rĕsuflare, dar' de ţéra şi libertatea lui nu abzice. Şi ori-cât de decimat, ori-cât de strîmtorat de oştirile duşmane, el luptă mai departe. Reduşi la numĕr imposibil de a mai susţiné contra Englezilor bătĕlii mari, pe câmpul deschis, luptătorii buri s'au retras întrĕ prăpastiile munţilor şi împărţiţi în comande sub conducerea eroilor căpitani: genegalii Botha, Dewett, Delarey, Schalk-Burger şi alţii, au deschis cea mai desperată luptă guerilică în contra armatei engleze. Resar ca din pământ şi suprinzĕnd pichete şi detaşamente de ale Englezilor le bat, le iau proviantul, le strică reţeaua telegrafului şi căii ferate şi le hărţuesc zi de zi, ear' plumbii Burilor nimeresc totdeauna la sigur: oficeri şi soldaţi englezi cad victime numĕróse în acésta luptă pe mórte şi viéţă a unui popor mic la numĕr, dar' mare în eroism şi în iubirea de patrie şi libertate.

Guvernul englez proclamă şi vestesce lumii anexarea, ear' colo jos pe teritoriul ţerilor anexate: Transvaal şi Oranje, în butul tuturor anexărilor lupta decurge cu aceeaşi înverşunare ca la începutul rĕsboiului. In Natal, la Iakobsdal, în Oranje în jurul oraşului Kimberley, la Zeerust în părţile nordice ale Transvaalului se dau lupte sângeróse; ear' în creerii munţilor ostici presidentul *Steyn*, al republicei Oranje, guvernéză şi în locul presidentului *Krüger* al Transvaalului, trimis cu misiune pe la curţile europene.

Anexarea va sĕ însemne, că rĕsboiul s'a terminat, republicele zac la piciórele învingĕtoriului; ear' starea faptică a lucrului, demonstrată prin luptele acestea, despre cari şi înseşi ziarele engleze publică rapórte, arată că esistă încă Transvaal şi Oranje, esistă armată bură, cu care colosul britic va mai avé încă mult de lucru.

*

Turburările din China. Consulii din Peking s'au întrunit în 28 şi 29 Oct. în conferinţă, pentru a fixa condiţiunile sub cari sĕ se încépă tratativele de pace şi au hotărît unanim: sĕ pretindă pedépsă de mórte asupra tuturor autorilor revoluţiei boxerilor, întrĕ cari sunt numĕroşi prinţi ai casei domnitóre şi dignitari înalţi ai curţii. Pre lângă prinţul *Tuan* şi *Tungfusiang* mai sunt 5 mandarini a căror mórte se pretinde şi a căror listă a compus'o consulul Franciei. Afară de acestia se mai cere mórtea prinţilor *Ji* şi *Jingenien*, cari încă au spriginit revolta boxerilor. Condiţiile aceste însĕ pentru casa domnitóre sunt atât de onoróse, încât cu greu se póte spera, că pe basa acestora se vor puté începe serióse tratative de pace.

Intr'aceea împĕratul Cvangsu, din noua sa residenţă, a emis un edict prin care provócă pe toţi vice-regii şi guvernatorii provinciilor sĕ furniseze în interiorul ţerii (unde trupele europene cu greu ar puté pătrunde) *muniţiuni de rĕsboiu, proviant şi bani cât pot.* Semn, că insuşi împĕratul are slabe speranţe de pace şi că voiesce sĕ se pregătéscă şi a provisioneze pentru tóte eventualităţile.

Aceeaşi politică o urméză şí împĕrătésa, mătuşa împĕratului şi adevĕrata domnitóre, care a trimis un comisariu special, cu misiunea sĕ adune toţi banii câţi va afla în cassele provinciale din China centrală şi sudică.

De altă parte trupele boxerilor susţin dese ciocniri cu trupele aliate europene şi unele telegrame vorbesc chiar de pregătiri pentru o resistenţă încă şí mai înverşunată şi mai bine organisată, de cât cea de până acum din partea chineză.

Corespondenţă.

Sebeş, 12 Octobre 1900.

(*Incă ceva la sfinţirea bisericei renovate din Sebeşul-săsesc.*)

In rapórtele publicate deja despre sfinţirea bisericii renovate din Sebeşul-săsesc, unele lucruri, cari merită sĕ se scie, numai s'au atins, respective s'au omis cu totul.

Anume nu s'a dat destulă atenţiune esecutării lucrărilor de renovare, pecând unele din acelea fiind fórte frumóse, adevĕrate lucrări de artă, atât în interesul comunei bisericesci cât mai vêrtos în al artistilor cari le-au esecutat, trebuia sĕ li-se dee atenţiunea cuvenită.

Lucrul cel mai de căpetenie, aparţinĕtor renovărei care face onórea atât comunei bisericesci cât mai vêrtos esecutorilor şi care merită tótă lauda, este têmpla cea frumósă şi imposantă.

Lucrarea têmplei şi adecă sculptura, marmurarea si auritura s'a efectuit în mod artistic prin sculptorii şi auritorii diplomaţi Nistor Bosioc şi fiul seu Iosif din Berlişte, în Banat.

Acesti sculptori n'au învĕţat nici o şcólă de sculptură, ci în urma talentului cu care sunt înzestraţi dela natură, s'au perfectionat numai ei de ei, şi te prinde mirarea cu câtă dibăcie şi fineţe esecută lucrări adevĕrat artistice în sculptură şi auritură. Pentru dibăcia lor în sculptură au fost premiaţi de mai multe exposiţiuni din patrie cât şi din străinătate.

Pictura icónelor dela têmplă a fost esecutată érăşi fin, artistic şi în stil oriental prin pictorul academic Ioan Zaicu din Jimbolya. Dl Zaicu este încă om tinĕr, deaceea după talentul cu care este înzestrat, promite a deveni un adevĕrat artist în pictura bisericei nóstre.

Atât pe sculptorii Bosioc cât şi pe pictorul Zaicu afară de dibăcia şi cunoscinţele lor îi recomandă, spre a li-se încredinţa lucrări la bisericile nóstre, purtarea lor bună şi onestitatea lor, care nu lasă nimic de dorit.

Merită amintire în tótă lauda şi tabloul despre cerimea altariului care represintă pe Născĕtórea de Dzeu, ca împărătésă, încungiurată de cheruvimi.

Acest tablou artistic şi de tótă frumseţa este esecutat de profesorul de pictură Sava Henţa din Bucuresci, care petrecĕnd în anul acesta feriile în comuna sa natală Sibişel, a voit sĕ 'şi eterniseze amintirea prin acest tablou artistic.

Dl Henţa, care este un pictor vestit şi care cunósce în tóte amănuntele pictura bisericii orientale, încă primesce în lunile de vară lucrări de pictură pe la bisericile nóstre.

un.

NOUTĂŢI

Serată literară în Sebeş. Reuniunea meseriaşilor „Andreiana“ din Sebeşul-săsesc invită la *serată literară* pe Sâmbătă în 3 Novembre st. n. la 7 ore séra în sala cea mare hotel „La leul de aur“.

Preţul de întrare după plac. Invitări speciale nu se fac. Sebeş, 31 Octobre 1900. „*Comitetul reuniunii*“.

*

Petrecere în Mercurea. Corpul învĕţătoresc dela şcóla ortodocsă română din Mercurea învită la *Petrecerea cu joc* ce o va aranja Duminecă, în 22 Octombre (4 Novembre) în sala hotelului „La trei arabi“ în favorul şcólei. Inceputul la 7 óre séra. Preţul de întrare: de persónă 1 cor. 60 bani; de familie 3 coróne.

*

Alegeri municipale în comit. Sibiiului. De la oficiul de vicecomite al comitatului Sibiiu se face cunoscut, că în 7 *Novembre* st. n. se vor efectui alegerile pentru întregirea locurilor de membri în comitetul municipal, devenite vacante prin mórte ori abzicere. Anume: *în cercul electoral III. al Oraşului Sibiiu* sunt a se alege 2 membri pe timp de 1 an; president de alegere protonotariul Gustav Theiss, substitut vicenotariul Ernst Jekelius; locul de alegere: localitatea reuniunii industriale. *In cercul electoral Mercurea* 1 membru pe un an; president preotul ev. M. Wallentin, substitut protopresbiterul I. Droc; locul de alegere: cancelaria comunală din Mercurea. *In cercul electoral Guşteriţa* 1 membru pe 4 ani; president preotul ev. Stefan Kast, substitut preotul ev. Frid. Leonhardt; locul de alegere: cancelaria comunală din Guşteriţa.

La cercul electoral *Mercurea* aparţin comunele: Dobârca, Cărpiniş, Apoldul-mic, Apoldul-mare, Ludoş, Amnaş, Poiana, Rod, Gârbova, Mercurea, Topârcea. La cercul electoral *Guşteriţa* comunele: Bungard, Daia, Caşolţu, Mohu, Noul-săsesc, Guşteriţa, Roşia.

In tóte trei cercurile alegerile se încep la 9 ore a. m., avĕnd a se termina la 4 ore p. m.

*

† Coman Schitea. Alaltăieri, Marţi, a rĕposat ţeranul fruntaş din *Selişte*, *moş Coman Schitea*, care întrégă averea sa: *10.000 coróne în bani gata şi unele moşii, a donat'o şcólei române gr. or. din Sĕlişte.* Comuna bisericéscă, cum ni-se scrie cu datul de Marţi, se pregătesce sĕ facă generosului spriginitor al şólei române o înmormĕntare démnă şi imposantă. In veci amintirea lui!

*

† Maria Simtion. Alaltăeri s'a făcut înmormĕntarea soţiei preotului Petru Simtion din suburbiul josefin al Sibiiului. Dintrĕ numĕroşii cari prin participare la actul înmormĕntării au ţinut sĕ deie rĕposatei ultimele onoruri, amintim pe asesorii cons. Z. Boiu (cu familia), M. Lazar şi M. Voileanu, secretariul cons. Elie Cristea, prof. I. Ghibu, Dr. Barcianu, D. Comşa, Dr. Bologa, protonot. comit. I. Stroia, etc. Serviciul funerar a fost celebrat de protopresbiterul I. Papiu asistat de dir. sem. protoiereul Dr. E. Roşca şi capelanul militar I. Broju şi de diaconul I. Popovici. Frumósă şi pătrunzĕtóre a fost predica rostită de dl *I. Broju*, care în firul ei a sulevat întêmplarea, că rĕposata şi-a dat sufletul în timp ce soţul ei servia la altariu în asistenţa I. P. S. Sale metropolitului, la serviţiul sfinţirii bisericei. Cântările funebrale le-a cântat corul seminarial sub conducerea prof. D. Cunţan.

Eternă fericire fie-i partea în lăcaşurile drepţilor.

*

Serbarea hramului bisericei din Reşinari. Sâmbătă s'a serbat cu mare solemnitate serbătórea hramului bisericei „din têrg“ din Reşinari. In presenţa unui numĕros public preotul I. Goga după celebrarea sfintei liturgii şi după încungiurarea bisericei de trei-ori cu procesiune, a făcut sfinţirea apei şi a stropit apoi poporul cu apă sfinţită. Un singur incident nu tocmai plăcut a conturbat în câtva evlavia credincioşilor. Anume înainte de începerea stropirei (botezului), învĕţătoriul A. G., urmat de şcolarii cântăreţi, s'a depărtat de la serviciul divin în mod quasi ostentativ, cel puţin aşa i-s'a părut corespondentului. Un lucru acesta, care dacă în adevĕr aşa s'a întêmplat, numai reprobare merită.

*

Advocaţi noi în Sebeş. Camera advocaţială din Sibiiu a susceput în lista advocaţilor pe *Dr. Alexandru Strĕvoiu* şi *Dr. Ernst Krauss*, cari ambii şi-au deschis cancelarie advocaţială în *Sebeşul-săsesc.*

*

Comune mari. Ministrul de interne a aprobat hotĕrîrea representanţelor comunale din *Bobohalma*, *Blăşel*, *Cetatea de baltă* şi *Ceuaş*, spre a fi declarate comune mari.

*

Un nou ziariu pentru Românii din Macedonia. Sĕptĕmâna trecută a început sĕ apară un nou ziariu românesc cu titlul „Sórele“ cu programul de a lupta pentru progresul şcólei şi bisericei române din Turcia. Ziariul se află de vênzare numai în Macedonia.

*

Fabrică de cement în Turda. O societate pe acţiuni, în fruntea căreia stă ingineriul evreu Gedeon Izsó din Budapesta, a luat inicitivă spre a infiinţa în Turda o fabrică de cement. Lucrările se vor începe cu capital social de 250—300 mii de coróne.

*

Protecţia — ca ucigaş. Duminecă s'a sinucis, aruncându-se în Dunăre de pe podul de catene din Budapesta, un tinĕr al cărui nume până acum nu s'a putut afla. Pe pod şi-a lăsat numai pălăria, în care era pusă următórea scrisóre: „Frumósele-mi speranţe de a fi spre folosul sĕrmanei mele patrii sunt în vênt!... Departe 'mi e încă ţinta, nu mai pot trăi!... Dumnezeul meu! De ce mi-ai dat talent, dacă nu pot înainta? Tóte străduinţele 'mi sunt fără succes, căci preterarea mĕ urmăresce... Sunt sĕrac. Ah! protecţia!... Lucru josnic, mârşav!!! Blăstĕmul meu asupra protectorilor nedrepţi! Iar' ultima-mi binecuvêntare planeze asupra tinerimei sĕrace, străduitóre a patriei mele!“

*

† Max Müller. Din *Oxford* se vestesce mórtea celui mai mare savant al seclului nostru. Profesorul de renume universal *Max Müller* de la universitatea din Oxford (Anglia) a rĕposat Duminecă, în etate de 77 ani. Max Müller, fiul poetului german Wilhelm Müller, s'a născut la 3 Dec. 1823 în Dessau. Studiile universitare şi-le-a făcut în Lipsca, învĕţând deja acolo limba sanscrită. 1844 publică în traducere germană colecţia de povesti indice *Hitopasada.* 1845 merge la Paris, unde ia lecţiuni de la orientalistul *Burnouff.* Trece apoi în Anglia, unde consulul prusian *Bunsen* şi directoriul societăţii ost-indiane 'i concred editarea *Rigvedei*, cea mai vechiă carte în limba sanscrită: a apărut în şése volume în anii 1849—75. A mai publicat din literatura sanscrită, în traducere engleză, *Meghatuda*; o gramatică a limbei sanscrite, şi istoria literaturii sanscrite. Ca limbist s'a distins prin „*Lectures on the science of language*“. 1850 a fost chiămat sĕ ţină prelegeri la Oxford. 1854 profesor de neofilologie, iar în 1868 universitatea înfiinţând catedra de filologie comparativă, prim profesor la acésta e numit Müller. In vara anului 1872 a trecut sĕ ţină prelegeri la universitatea din Strassburg, dar' în 1875 se re'ntórce la Oxford şi la însărcinarea universităţii traduce şi publică în 24 volume cele mai importante cărţi de religiune din tótă lumea, deosebi cele indice, chineze, persiane şi arabe. A tradus în limba engleză şí opuri germane, întrĕ altele *Critica purei raţiuni* a lui Kant.

Müller era nu numai mare cunoscĕtor al limbilor orientale şi representantul genial al limbisticei orientale, ci a creat chiar metode noue pe séma filologiei, designând astfel nexuri noue pentru scrutările filosofice. De la Aristotel, care cel dintâiu a scrutat în limbă tainele gândirii, Max Müller e primul, care a demonstrat în mod scientific raportul intim întrĕ gândire şi limba omenéscă şi a enunţat, că aceste douĕ se esplică reciproc. Mare influinţă a avut şi asupa filosofiei, prin scrierile sale: *Biografia cuvintelor* şi *Gândirea în oglinda limbii.*

Meritele lui Müller pentru sciinţă sunt recunoscute în tótă lumea. Nu este academie de sciinţe, care sĕ nu fi grăbit a se onora pe sine însa-şi proclamându-l membru, iar scrierile sale, o parte mare din ele, sunt traduse în tóte limbile culte.

*

Datoria flotantă a monarchiei la finea lunei Septembre, conform raportului comisiunii regnicolare încredinţate cu controlarea acestei datorii, era următórea: în bancnote de stat de câte 5 florini 112,006.650 fl. în de câte cincizeci florini 4,536.250, la olaltă 116,542.900 fl. Din acésta sumă, amĕsurat art. de lege XXXI. din 1899, sunt a se rescumpĕra sub titlul cheltuelilor comune 112 milióne fl., ear' esclusiv din partea Austriei 4,542.900 fl.

---

pentru căldurósele ovaţiuni. In urmă ia cuvêntul „stăpânul“ institutului, dl director *Costescu*, o bunătate de om, sufletul organisător al liceului. Regretă, că elevii fiind încă în ferii, şi prelegerile pentru acest an şcol. nefiind începute, nu vom putea asista la prestaţiunile elevilor, de altfel numĕrul lor se urcă la 500 în fie-care an.

Intrăm în liceu. Ne pune în uimire şi suntem cuprinşi de admiraţiune, vĕzĕnd organismul intern al acestui institut. Sale spaţióse, arangiate cu mult gust şi comoditate pentru elevi după cerinţele highienice şi postulatele pedagogiei, ambituri vaste, colecţii bogate din domeniul istoriei naturale, şi mai pre sus de tóte o perfectă curăţenie te frapa şi-'ţi atrăgea atenţiunea. Am admirat sala de chemie şi laboratoriul pentru esperimentele fisicale, sala de desemn şi de ghimnastică, ear' ce ne-a pus în uimire a fost împrejurarea, că elevii acestui liceu se înstruéză în decurs de trei ani în manuarea *armelor*. Mi-se spunea, că elevii în 10 Maiu trecut au defilat înaintea Regelui în Bucureşti. Tóte acestea sunt eflucsul activităţii neobosite şi sentimentului de jertfă al directorului *Costescu*. Onóre şi admiraţiune lui!

Eşim din liceu deplin satisfăcuţi şi ne grăbim sĕ cercetăm sacrele urme ale podului divului Traian. Suntem aici. Cuprinşi de durere şi mândrie, stăm adânciţi în tainice cugete şi sânte imaginaţiuni, şi asemenea cruciaţilor peregrini esclamăm cu poetul:

Picior din podul legendar,
Sfânt monument de fală
Din vremea triumfală,
Esti un altar,
La care vine
Românul mândru sĕ se 'nchine.

Tu esti din vécul vécului
Simbolul de tărie
De lungă trăinicie
A neamului
Român, pe care
L'a pus aici Traian cel mare.

Bătut de ploi, ninsori, isbit
De vifor, mâni barbare,
Trĕsnit de fulgerare
Stai neclintit
Prin vécuri crunte,
Ţinêndu-ţi sus negrita frunte!

Aşa-i şí neamul românesc,
Pe care cu urgie
Toţi vor sĕ ni-'l sfăşie,
Şi-'l năpădesc
Ca nisce fiare
Răcnind, strivindu-'l, ca sĕ piară!

Iosif Vulcan.

(Va urma)

Nr. [209] 2—3

CONCURS

In scopul conferirei stipendiilor și ajutórelor ce se votéză pe anul 1901 din **fundațiunea Andronic.**

I. Pentru învĕțăcei de ori ce meserie.

II. Pentru sodali deveniți de atari în decursul anului 1900;

III. Pentru sodali cari au lucrat fără întrerupere 6 ani meseria lor, au dat dovezi despre desteritatea lor pentru de a puté deveni măiestri, prin acésta se escrie **concurs** pe lângă următórele condițiuni:

Toți petenții la ajutóre și stipendii au sĕ producă în general:

1. Carte de botez.
2. Atestat dela comună despre averea proprie ori a părinților.
3. Atestaț familiar dela parochul locului despre familia părinților concurentului ori fiind el căsătorit despre familia sa avênd a se indica în acest atestat, câți prunci minoreni sunt în familie, câți cercetéză șcóla și câți mai sunt la meserii.

Concurenții pot fi numai *români ortodocși născuți în archidiecesa Transilvaniei.*

In special mai au sĕ dovedéscă:

I. Invĕțăceii:

a) că au împlinit anul al 12-lea al etății.

b) că au cercetat șcóla poporală ori altă șcólă superióră.

c) că au încheiat contract cu măestrul și că contractul este înregistrat la autoritatea industrială (pretură și magistrat).

d) Adeverință dela măiestru despre sporiul ce-l arată în meserie și despre diligința și purtarea morală.

Contractul trebue aclus la cerere în origine sau în copie autentică.

II. Sodalii:

a) că au terminat anii de învĕțăcel în anul 1900, ceea ce vor dovedi prin atestatul autorității industriale (art. de lege XVII din 1884 § 67).

b) că au purtare bună și fac spor mulțumitor cea ce vor dovedi ori cu cartea de lucru ori cu adeverință dela măestru.

c) cei ce vor dovedi că sunt membrii ai unei reuniuni de meseriași și că cunosc mai multe limbi vor avé preferință.

III. Sodalii, cari sunt în condițiuni de a deveni măestri.

a) sĕ aibă certificatul de măestru;

b) sĕ fi lucrat cel puțin 6 ani fără întrerumpere ca calfă, ceea-ce vor dovedi cu cartea de lucru, eventual cu adeverințe dela măestrii, la cari au lucrat.

c) In cerere sĕ se arete anume locul unde voesc sĕ se așeze ca măestrii, ce fel de mijlóce mai au pentru a puté începe meseria pe socotéla lor?

a) Sĕ dovedéscă cu atestat dela oficiul parochial, că cercetéză biserica nóstră și e creștin bun și moral.

Dela toți concurenții se recere ca cererile sĕ fie scrise și subscrise cu mâna lor proprie adresate Consistoriului Archidiecesan greco-oriental în Sibiiu, sĕ le înainteze până la **31 Decembre 1900 stilul vechiu.**

Acei concurenți cu óre-cari studii gimnasiale, cari se vor aplica ca învĕțăcei la sculptura în lemn, bărdășit și la zidărit séu vor fi aplicați deja ca învĕțăcei ori sodali la aceste meserii și cei din urmă vor se se perfecționeze în meseria lor, ori în ateliere mai mari în cari sĕ pótă câștiga pracsa recerută vor fi considerați cu ajutóre mai mărișóre.

Cererile neinstruate în regulă și cele înaintate după termin nu se vor lua în considerare.

Consistoriul archidiecesan.

Nr. 442/1900 [208] 2—3

Concurs

Pentru întregirea postului de paroch din comuna bisericéscă Gelmar, prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumente împreunate cu acest post de paroch sunt venite din parochie despre cari concurenții 'și pot lua informațiune dela comitetul parochial sau dela oficiul protopresbiteral.

Concurenții au sĕ-'și aștérnă cererile conform normelor din vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral până la terminul indicat, și au a se presenta în vre-o Duminecă înaintea poporului spre a fi cunoscuți, până inclusive 8 zile înainte de sinodul electoral.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Orăștiei în conțelegere cu comitetul parochial respectiv.

Orăștie, 1 Octobre, 1900 v.

Vasilie Domșa,
protopresbiter.

Nr. 1—1900. [207] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de paroch în comuna bisericéscă gr.-or. de clasa III Valea verde în protopresbiteratul Câmpenilor se publică, în conțelegere cu comitetul parochial, concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch sunt venitele din parochie, despre cari concurenții 'și pot lua informațiune dela comitetul parochial sau dela oficiul protopresbiteral.

Doritorii a ocupa acest post sĕ trimită rugările lor concursuale cu documentele recerute în terminul deschis la oficiul pretopresbiteral gr.-or. din Câmpeni.

Câmpeni, 30 August, 1900.

Romul Furduiu
protopop.

Nr. 597—900 Nr. [205] 3—3

Concurs.

Pentru întregirea parochiei de clasa III-a Cârjiț cu filia Bretelin se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch sunt venitele din parochiă, despre ce concurenții 'și pot lua informațiuni dela comitetul parochial séu dela oficiul protopresbiteral.

Concurenții au a și așterne cererile instruite conform normelor din vigóre în terminul deschis subsemnatului oficiu protopresbiteral și până în 8 zile înainte de alegere a se presenta poporului în biserică spre ai cunóște.

Deva, 25 August 1900.

Oficiul protopresbiteral al Devei în conțelegere cu comitetul parochial.

George Romanul
protopresbiter.

La **Librăria Tipografiei archidiecesane** se află

3 prapori gata

ca mustre: unul de mătase grea damast, mărimea 85/155 cm. și costă **128 cor.**, unul de camgarn fin, mărimea 120/175 cm, costă **cor. 108**, ér al III-lea din pânză de in cernită fórte trainic și frumos, mărimea 120/170 cm. cu **63 cor.** Toți sunt fără prăjină; cu prăjină se adauge la prețurile indicate încă câte 10 cor. Se primesc însĕ și comande pentru alte mărimi cu ori și ce fel de icóne. Observăm, că praporii sunt fiecare din câte o singură bucată și icónele sunt pictate pe însași stofa praporelui, praporii din mamulte bucăți costă cu mult mai puțin.

„CONCORDIA", Societate comercială pe acții în Sibiiu.

Convocare.

Domnii acționari ai *societății comerciale pe acții „Concordia"* se învită prin acésta la a

III-a adunare generală ordinară

care se va ținea în *Sibiiu (Strada Baier Nr. 1) Mercuri în 14 Novembre 1900 st. n. la 10 ore a. m.*

Obiectele de pertractare sunt:

1. Raportul Direcțiunei.
2. Bilanțul anual și raportul comitetului de supraveghiare.
3. Alegerea membrilor Direcțiunei (6).
4. Alegerea a doi membri în comitetul de supraveghiare cu mandat de doi ani.

Acei domni acționari, cari voesc sĕ participe la acéstă adunare sunt rugați sĕ-'și depună la cassa societății acțiile eventual dovezile de plenipotență până cel mult Luni în 12 Novembre st. n. la 5 ore p. m. (§ 24 din statute).

[211] 1—1

Direcțiunea
societății comerciale pe acții „Concordia".

Bilanț cu 30 Iunie 1900.

Cassa în numĕrar . . .		C. 4,320·79	Capital social	C. 200,000·—
Mobiliar .	C. 17,829·08		Fond de reservă . . .	„ 506·28
Amortisare	„ 1,782·08	„ 16,047·—	Diverse conturi creditóre	„ 434,540·38
Diverse conturi debitóre .		„ 324,564·85		
Mărfuri		„ 246,113·24		
Perdere .	C. 33,248·04			
„ transp.	„ 10,752·74	„ 44,000·78		
		C. 635,046 66		C. 635,046·66

Sibiiu, în 30 Iunie 1900.

Dr. Livius Leményi m. p.
membru în direcțiune.

Dr. Beu m. p.
membru în direcțiune.

Ios. Lissai m. p.
membru în direcțiune.

Dominic Rațiu m. p.
director.

F. Schmidt m. p.
comptabil.

Subsemnatul comitet am esaminat contul present și 'l-am aflat în deplină regulă.

Sibiiu, în 23 Octombre 1900.

N. Penciu m. p. **Dr. Elie Cristea** m. p. **Dr. V. Bologa** m. p.

Raportul comitetului de supraveghiare.

Onorată adunare generală! Subscrisul comitet de supraveghiare, censurând bilanțul și contul de profit și de perderi al societății comerciale „Concordia" pentru anul 1899/1900 le am aflat în conformitate cu cărțile de contabilitate ale societății.

Propunem deci a aproba bilanțul ear' Direcțiunei a-i da absolutoriul.

Sibiiu, în 23 Octombre, 1900.

Comitetul de supraveghiare:

N. Penciu m. p. **Dr. Vas. Bologa** m. p. **Dr. E. Cristea** m. p.

Op premiat de Academia Română.

Semințe
din
Agrul lui Christos.

Cuvêntări bisericesci
de
Zacharia Boiu,
asesor consistorial, protopresbiter etc.

Cu binecuvêntare archieréscă.

Tom. I.: **cuvêntări la tóte Duminecile de preste an.**
„ II.: „ „ „ **prasnicele și sĕrbătorile, precum și la casuale bisericesci.**
„ III.: **cuvêntări la immormêntări parastase etc.,**

Prețul fiecărui tom 3 coróne și porto postal.

Se află de vêndare la **autorul** și la
Tipografia și librăria Archidiecesană
Sibiiu.

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 117 Sibiiu, Sâmbătă 21 Octobre (3 Novembre n.) 1900. Anul XLVIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru streinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articolii nepublicaţi nu se înapoiază

INSERŢIUNILE

Pentru odată 14 fil., — de doue ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond.

Unde dai şi unde crépă.

Conclusul congresului naţional-bisericesc din sesiunea anului acestuia cu privire la înfiinţarea celor trei episcopii noue pe teritoriul metropoliei ortodocse din Ungaria şi Transilvania a avut drept resultat accelerarea înfiinţării alor opt episcopii catolice, dintre cari trei greco-catolice.

Aşa vestesc ziarele bine informate şi noi n'avem cuvênt sě ne îndoim de celelalte ce se scriu în foi fórte aprópe de isvor şi totdeauna bine informate despre cele ce se petrec în sinul bisericei catolice.

Cumcă planul de a înfiinţa episcopii noue romano-şi greco-catolice nu e de azi de eri, este lucru sciut, pentru-că catolicii din fondurile lor mari şi din isvórele nesecate de bani de cari dispun, chiar prin înmulţirea centrelor culturale şi prin contactul de aprópe cu credincioşii lor tind la cuceriri şi la ajungerea scopului lor final *„o turmă şi un păstor“* *„o biserică şi o lege“*, care după ale lor greşite şi eronate vederi nu este şi nu póte fi alta, decât numai biserica şi legea catolică, singură mântuitóre în frunte cu Preacinstia Sa papa, declarat infalibil şi prin acésta scos din firea lui omenéscă.

Vederile aceste în sinul bisericei *ecclesia militans*“au a bună sémă faţă de celelalte biserici o tendinţă agresivă şi catolicii nu fac nici un secret că scopul lor e sě cucerésca suflete, fie cu bani, fie pe alte căi tot atât de condamnabile.

Cei ce petrecem aprópe de ei şi cu ei, orbi ar trebuí sě fim, ca sě nu vedem ţinta lor, meşteşugirile lor îndopate tóte, mai mult ori mai puţin cu plan premeditat ca sě ne dobóre la pământ, şi mai ales modul cum sciu ei sě samene vrajbă şi neînţelegeri, cum sciu sě pună la cale cele mai infernale intrigi, şi sě le ţese cu o măestrie drăcéscă pentru a ajunge la resultat.

Dar' fiind că-i cunóscem, şi scim ce vreau şi care e ţinta lor finală, apěrarea nóstră e legitimă şi justificată.

N'avem noi sě facem nici cuceriri de suflete, nici sě fim agresivi, şi mai puţin sě începem rěsboiu cu nimenea, pentru-că biserca nóstră nu urmăresce scopuri atât de perverse şi de urîte. Dar' avem o sântă şi mare datorinţă de a îngrigi, ca credincioşii nostri, daţi nouě spre păstorire, sě afle mulţumire în sinul bisericei nóstre şi sě se împărtăşéscă de binefăcětórele raze ale luminei şi culturei preste tot.

O chemare mai sântă, mai alésă, de cât acésta nu ne putem închipui şi în dorul acesta al nostru nimenea n'are dreptul sě ne înpedece, ear' dacă totuşi s'ar face încercări, acele au sě remână numai încercări desperate şi reprobate de morala publică.

Din acest punct de vedere judecat conclusul congresual cu privire la înfiinţarea nouelor episcopii e justificat şi punerea în lucrare a acestui conclus, realisarea acestei dorinţe obstesci manifestată atât în părţile banatice, cât şi mai ales în părţile nordice ale Transilvaniei, sě fie una din problemele cardinale ale factorilor din viaţa nóstră bisericéscă.

Stau de tot isolaţi cu vederile lor aceia dintre puţinii nostri bisericani, cari cred, că poporul ortodocs nu simte nici o trebuinţă pentru înfiinţarea nouelor episcopii, lovind în faţă sistemul representativ cu o uşurinţă neiertată, şi de tot puţin cunosc dorinţele, păsurile poporului şi clerului din părţile prea îndepărtate de focularele vieţii nóstre bisericesci.

Nu aspiranţii la mitră, nu membrii clericali din consistoriul metropolitan sunt cei ce insistă, ca sě se facă episcopii noue, ci toţi Românii ortodocsi iubitori de binele şi progresul bisericei nóstre mult ameninţate de duşmani vězuţi şi nevězuţi.

Şi dacă înainte de a se sci planul despre înfiinţarea alor opt episcopii catolice congresul a luat un conclus unanim pentru înmulţirea episcopiilor ortodocse pe teritoriul metropoliei nóstre, cu atât mai mult azi nu stă bine, ca fii de ai bisericei nóstre, unii chiar sus puşi, sě iee posiţie contra concluselor aduse cu concursul lor, concluse, pe cari puteau sě le împedece sě se aducă în unanimitate, dacă ar fi voit.

A te lăsa intervievat de câte un „schreib Moritz“ în cestiuni de importanţă vitală şi a spune, că biserica are alte trebuinţe mult mai arzětóre — este tot atât de urît cât şi de neobicinuit lucru, când aceleaşi vederi le-ar fi putut validita dór mai cu mult succes la lumina zilei, cu vizirul deschis şi în corporaţiunea competentă de a se pronunţa în meritul causei.

Că poporul nostru nu va contribuí cu nimica la înfiinţarea episcopiilor din vorbă, nu stă şi nu e adevěrat — după ce sciut lucru este, că chiar din acele părţi banatice prin reducerea parochiilor din venitul sesiilor s'a făcut la Arad fondul de preste 300.000 fl. preoţesc şi în câţiva ani dacă chiar numai acele isvóre s'ar folosi ar fi de ajuns, ca sě întemeieze un centru cultural ortodocs în Timişóra, — ear' în Ardeal în lipsa acestor sesiuni avem dovezi din trecut, că un apel la comunele bisericesci din întrégă archi diecesa, la preoţimea nóstră şi la particulari, a fost de ajuns, ca sě cumpěrăm seminariul şi sě întemeiăm aprópe tóte fondurile câte le avem azi, din cari se susţine întreg organismul. Şi la anul 1850—1860 dór'nu veţi crede, că Românii ortodocşi au fost mai bine situaţi în cele materiale séu că dór' au avut mai multă dragoste către biserică — cum ar şi trebue sě aibă cei de acum crescuţi aprópe toţi cu ajutorul şi sub aripile bisericei.

La ajutoriul statului avem drept necontestabil, căci dór' noi fii ai statului suntem şi împregiurările dór' nu o sě fie tot cele de acum, când biserica nóstră sě o privéscă cu neîncrederea de azi, dar' noi şi nimenea din congres nu ne-am gândit numai la puterile nóstre, la mijlócele nóstre şi la entusiasmul cu care ne vom sci însufleţiţi, când va fi vorbă de a face lucruri mai mari.

Generaţia mai bětrână a conlucrat cu bun succes la instituţiunile de azi, generaţia mai tiněră: o pleiadă de fruntaşi ortodocşi, are şi ea ambiţie sě facă ceva şi sě lase ceva urmaşilor.

Zilele trec şi se strecură una după alta în noianul veciniciei, timp mult de perdut nu prea avem mai ales când vedem cât de agresivi sunt alţii şi de ce mijlóce sciu ei sě se folosésca, şi de aceea vom insista cu tótă stăruinţa, ca cuvêntul trup sě se facă, conclusul adus sě se realiseze — de sine înţeles fără svirlituri, fără receptele dlui *Jancsó Benedek* luate din arsenalul în domnul rěposaţilor *Vancea* şi *Grama,* cari au închis ochii fără sě vadă visul realisat de a face din toţi Românii mai întâiu catolici, apoi Români.

Şi tot aşa o sě păţéscă şi discipulii lor.

Organisaţia nóstră e bine închegată, e destul de consolidată, e stâncă în mare, şi valurile furibunde o pot înălvi, dar mişca de la loc şi nimicí nu o vor puté nici odată.

In credinţa acésta trăim, în credinţa acésta muncim şi în semnul acestei credinţe vom eşí biruitori, căci elementul cel curat, cel sănătos, cel necopleşit de slugărnicia şi de iesuitismul popistaş, în întreg Ardélul şi Banatul este elementul român-ortodocs, sunt fii ai bisericei nóstre celei vii, cu multă putere de viaţă şi şi cu mai multă putere de resistenţă.

Nu ne-a putut nimici când turma era fără păstori, acum pentru toţi agenţii proselitismului a bătut óra „Lasciate ogni speranza“.

Conferenţele învěţătoresci.

Invěţătorii nostri sunt chemaţi la conferinţele provězute în statutul organic pe ziua de azi.

Importanţa întrunirilor sub conducerea celor mai distinşi bărbaţi de şcólă nu o trage nimenea la îndoială, ci din contră tot mai mult teren cuprinde părerea acelora, că bun şi înţelept lucru s'a făcut cu reîntroducerea conferenţelor, mai ales că aceste nu eschid constituirea învěţătorilor nostri în Reuniuni învěţătoresci, ba unde era dată posibilitatea sě aibi şi conducětori destoinici, Reuniunile au sě continue a lucra şi mai departe ca corporaţiuni morale fără de a li se pune cea mai mică pedecă în lucrarea lor binefăcětóre.

Impăcaţi deci cu modul cum s'a resolvit afacerea cu conferenţele şi Reuniunile învěţătoresci, cei chemaţi ar puté trece la ordinea zilei, dacă nu ar fi afurisita de politică, care 'şi-a vîrît códa în afacerile şcolare, cari după natura lor n'au de a face cu politica nici în clin nici în mânecă.

De ce ar fi Ungurul Ungur ca sě nu afle şi aici ceva de sgândărit, ceva de escepţionat, ceva de bănuit.

De ce ar fi cei mulţi inspectori de şcóle de vr'o trébă, dacă nici atâta nu ar sci iscodí, că întrunirea dascălilor este în sine o primejdie pentru stat şi mai ales pentru ideia de stat magiar.

Şi cum aceste idei îi frământă şi nelinişteso, n'a fost tocmai cu neputinţă, nici lucru greu, ca sě străbată până în sferele mai înalte vederi scrintite, că zěu nu e bine, ca învěţătorii sě se pótă întruní, fără sě fie spionaţi şi controlaţi cu tótă scrupulositatea de care sunt capabili ómenii, cari nu au consciinţa liniştită şi curată.

Aşa şi numai aşa ne putem esplica měsurile luate de ministrul cultelor, ca chiar şi conferinţa învěţătorilor sě nu se pótă întruní, fără statute, fără prealabilă încuviinţare, fără sě poftesci pe Măria Sa inspectorul, ca sě fie şi el de faţă, şi fără sě-'i presentezi programul de lucrare.

Ne-am dedat, ca tóte ce le facem sě le facem la lumina zilei, şi mai ales noi Românii ortodocsi tóte ale nóstre afaceri le publicăm şi cei ce se intereséză de mersul afacerilor nóstre pot afla cu prisosinţă momente din viaţa nóstră culturală, pot afla momente din viaţa nóstră morală şi din cea financiară, — pe când alţii, chemaţi la întruniri au sě depună vot, că nu vor spune niměrui nimica din cele ce se petrec în consultările lor, ear' ca sě publice ceva date din sfera vieţii lor interne dómne păzesce.

Astfeliu stăm şi cu conferenţele, astfeliu am stat şi cu Reuniunile.

Am publicat rapórte tipărite despre cele petrecute în sinul Reuniunilor, în sinul conferenţelor, am publicat bilanţul despre avere, despre temele lucrate, dări de sémă despre modul cum s'a validitat unul ori altul din membri, nimica n'am ascuns, inspectorii au avut liberă voie sě ajute la consultări, sě céră esplicări şi sě-şi manifesteze dorinţele lor cum le-a plăcut, nimenea nu i-a oprit, nimenea nu i-a împedecat — dar cu tóte aceste domnii de ce ar fi ei domni şi liberalismul de s'ar trâmbiţa în larga lume, dacă nu, ca la tótă buna ocasiune sě fie plesnit în faţă.

Ni-se cer statute pentru conferenţe, statute pentru Reuniuni.

Cu inaugurarea conferenţelor, cari au temeiu în statutul organic, lege fundamentală înarticulată în legile ţerei, credeam că o sě scăpăm de pacostea cu statutele.

Nu pentru-că am fi avut vr'o témă sě le presentăm, nu că ne-am fi temut că lucrările nóstre culturale şi pacinice pot provoca nemulţumiri la factorii vieţii de stat, ci din simplul motiv, că nu voiam sě dăm organelor statului ocasiune sě se ingereze în afaceri cari ne privesc numai pe noi, privesc numai cultura nóstră, privesc şcólele nóstre susţinute cu grele jertfe de poporul nostru, şi în cele din urmă privesc pe statul nostru învěţătoresc de a cărui perfecţionare datori suntem sě îngrijim la tótă buna ocasiune.

Lucrări de aceste în state moderne nu au lipsă de nici o controlă, ele sunt privite cu multă bunăvoinţă şi cu mare încredere.

Invěţătorilor li-se fac tóte înlesnirile, ca sě se pótă întruni, li-se ofer bilete gratuite de drum, ear' cetăţenii îi primesc cu braţele deschise, oferindu-le locuinţe gratuite şi întreţinere cuviincióså.

Invěţătorii nostri atari beneficii nici au reclamat, dar' nici nu au primit. Statul, chiar şi de ar cere, nu le acórdă beneficiu la biletele de drum, ear' cetăţenii de prin oraşele străine unde se întrunesc, în cel mai bun cas sunt indiferenţi faţă de ei. In unele locuri întrunirea învěţătorilor e privită cu neîncredere şi dispreţ ca ori-ce întrunire românéscă, şi e mirare că învĕţătorii nostri vĕzênd aceste lucruri urîte şi condamnabile, nu perd plăcerea de a pleca dela caminul lor liniscit, ca sĕ întâlnéscă feţe acre şi priviri chiorişe.

In unele casuri ţinuta lor corectă şi cumpĕtul ce 'l observă ne pune în uimire şi nu putem din destul sĕ-i sfătuim, ca acéstă ţinută laudabilă sĕ o observe şi pe venitor şi la tóte ocasiunile.

Inteliginţa nóstră are o sântă şi mare datorie.

E dator tot românul, ca sĕ caute contact cu învĕţătorii nostri în zilele cari le petrec la conferinţe, e dator tot cel ce ţine sĕ fie socotit între fruntaşi şi conducători, ca sĕ caute sĕ facă învĕţătorilor plăcute órele ce le petrece în oraşele lor, şi mai ales sunt datori directorii şcolari, inspectorii districtuali ai nostri, ca sĕ iee tóte mĕsurile, ca învĕţătorii nostri sĕ se presenteze cu vrednicie, şi sĕ le oférĕ mijlócele pentru de a puté petrece aşa cum sĕ cuvine sĕ petrécă acesti muncitori, ale căror róde au sĕ le guste generaţiile viitóre şi de a căror fructe avem sĕ ne îndulcim toţi cei ce credem în învierea nóstră şi în înălţarea nóstră.

Afacerea cu statutele e reservată la competinţa autorităţii superióre bisericesci şi acésta va sci afla modul de a da şi acestei cestiuni jingaşe o soluţiune potrivită cu interesele nóstre bisericesci şi cu împregiurările grele în cari trăim.

Căsătoria moştenitoriului. In şedinţa de Mercuri a dietei ungare s'a continuat desbaterea projectului de lege despre înarticularea căsătoriei moştenitoriului. Au vorbit contra projectului deputaţii kossuthisti *Rátkay* şi *Polczner*, după cari întru apărarea projectului a vorbit ministrul-president *Széll*. Discuţia se continuă în şedinţa de azi.

Convocarea congresului sêrbesc. „Magyarország“ spune, că guvernul a făcut cunoscut patriarchului Brancovici, că e învoit a face Maiestăţii Sale propunere pentru a se convoca congresul bisericesc.

Inainte de convocare se vor face însĕ paşi, ca afacerea Zmejanovici-Brancovici, din a cărei causă şí congresul din urmă a fost întrerupt, sĕ fie exclusă din desbaterile congresului, astfel, ca decursul neted al aceluia sĕ fie asigurat.

Cestiune de cabinet din causa căii ferate din Bosnia. Zilele acestea se lansase faima, că în causa căii ferate ce se projectéză a se clădi în provinciile ocupate guvernul ungar ne-isbutind sĕ-şi validiteze pretensiunile faţă cu ale guvernului austriac, ministrul-president *Széll* a făcut cestiune de cabinet din causă. Faţă cu acésta semioficiósa „*Magyar Távirati Iroda*“ spune că e autorisată de la locul competent sĕ declare, că faima e lipsită de ori-ce basă.

In aceeaşi causă, a căilor ferate bosniace, „*Neues Wiener Tagblatt*“ în numĕrul de alaltăeri publică următoriul comunicat: In afacerea căilor ferate bosniace pertractările se vor continua Duminecă şi probabil că atunci se vor şí încheia. Astfel, faima că afacerea căilor ferate bosniace s'a tranşat deja în mod favorabil pentru Ungaria, nu corĕspunde adevĕrului. Atitudinea contrară a celor două guverne în acéstă cestiune pănă acum n'a împins situaţia la stadiu de crisă şi nu este eschis, ca afacerea sĕ se resolveze în mod mulţămitor. *Guvernul austriac pretinde în cel mai resolut mod juncţiunea cu Spalato a liniei ferate*, şi ar fi fórte regretabil pentru Austria, dacă consiliul comun ministerial ar hotărí altcum.

In legătură cu afacerea căilor ferate din Bosnia e, de sigur, şi *audienţa de Mercuri a lui Kállay la împĕratul.*

Din România

De la Academie. Eri Academia Română a ţinut şedinţă publică în localul seu din Calea-Victoriei Nr. 135. Dl V. A. *Urechiă* şi-a cetit conferinţa. „Din domnia lui Ioan Caragea, ear' dl *Erbiceanu* despre „Atanasie Comnin Ipsilant şi cronicul seu privitor la România.“

*

Economisări la postă. Ministeriul de interne a cerut direcţiei generale a postelor sĕ facă în budgetul viitor economisări de 180.000 lei. (Budgetul e de 9 milióne.) In urma acesteia au fost suprimate trei posturi de inspectori à 1000 lei lunar şi salariul de 5 lei lunar notarilor comunali pentru serviciul de agenţi postali, realisându-se prin aceste suprimări o economisare de 90.000 lei. Pentru realisarea celorlalte 90.000 direcţia va lua ulterior dispoşiţiunile necesare.

*

Causele revoltelor ţĕrănesci. In numĕrul de eri „Ap. Naţională“ referitor la causele, cari au dat nascere turburărilor din zilele trecute, scrie următórele:

„Causa acestor sângeróse turburări se zice că ar fi nişte instigatori politici, cari ar fi şi arestaţi în momentul de faţă. Nu putem şti deocamdată dacă aceste svonuri sunt adevĕrate, nu putem arunca vina asupra unor ómeni, până când justiţia nu va precisa clar culpabilitatea lor. In tot-d'auna de câte-ori s'au întêmplat asemenea revolte, s'a descoperit mâna vre-unui instigator, de aceea se crede şi acum că trebue sĕ fie vre-un agent al opoziţiei.

Ceea-ce putem precisa şi asupra căruia atragem seriósa atenţie a guvernului este lipsa de pricepere a agenţilor fiscali în modul de a se purta cu contribuabilii. Am vĕzut publicate în ziare câteva scene în cari nepriceperea agenţilor era dublată de un exces de zel, manifestat sub o formă atât de brutală încât era fatal, ca ţĕranul sĕ-şi iasă din ţîţîni.“

Asemenea şi întrelăsarea guvernului de a publica şi esplica ţĕrănimei legea impositului pe ţuică, a fost una dintre causele turburărilor. Referitor la acésta, „Ap. Naţ.“ scrie următórele:

„Trebuia guvernul sĕ oblige prin prefecţi, pe primari, ca sĕ cetéscă obştei textul legei şi sĕ-l explice, pentru-ca tótă lumea sĕ-l pótă înţelege şi când va vedea pe agentul fiscului sĕ nu-şi închipue că acesta îi va lua şi cenuşa din vatră.

Acésta nu a făcut-o guvernul şi în acésta precum şi în escesul de zel al agenţilor fiscali vedem noi causele fundamentale ale revoltelor ţĕrăneşti din tómna acésta.“

Revistă esternă

Arestări în Constantinopol. „Agenţia Română“ transmite următórea interesantă telegramă: *Constantinopol*, 31 Octobre. — *Mai mulţi Bulgari au fost arestaţi în Constantinopol, priviţi fiind de către poliţie ca stând în relaţiuni cu comitetul macedonean.*

*

Nou ministru de esterne în Anglia. Agenţa *Reuter* raportéză din *Londra*, că lordul *Salisbury* a predat marchisului *Landsdowne* conducerea resortului de esterne, reţinênd pentru sine numai presidenţia cabinetului. Causa acestei abdicări se zice a fi starea sanitară a lordului.

*

Resistenţa Burilor. Se comunică din Pretoria Agenţei Reuter, că negocierile cu generalul Botha n'au isbutit. Preşedintele Steyn a refuzat sĕ priméscă pe parlamentarul englez, ear' generalul Botha a declarat parlamentarului, că nu ar putea începe nici o negociere cât timp ar rĕmânea un singur om care sĕ vrea sĕ urmeze lupta.

Rapórtele consistoriului metropolitan către congres.

Raportul consistoriului plenar.

Nr. 376 M.

Mărit Congres!

Subsemnatul consistoriu, ca senat strêns bisericesc, 'şi ia voie a substerne Măritului Congres următoriul raport despre activitatea sa în periodul dela 1-a Octobre 1897, până în ziua de astăzi.

Din numĕrul total al acteler întrate la consistoriu în periodul acum amintit, aparţin la competinţa senatului strêns bisericesc 143; dintrĕ cari s'au resolvit 140, pendente sunt 3.

Senatul strîns bisericesc a ţinut şedinţe; în anul 1897 (dela 1 Octobre) 1, în anul 1898 2, în anul 1899 1, în anul 1900 2,

Recurse şi apelaţiuni au întrat de tóte 17.

Celelalte date statistice generale despre afacerile bisericeşti sunt arĕtate în conspectul aclus sub ·/.

Comparaţiunea datelor din anul 1899 cu datele din anul 1896 dă urmatoriul resultat: Comune bisericeşti: în archidiecesă matere + 2, filie — 9; în eparchia Aradului matere + 4, filie + 159; în eparchia Caransebeşului matre + 3; filie + —. Parochii sistemisate: în archidiecesă + 2; în eparchia Aradului + 9; in eparchia Caransebeşului + 2. Biserici: în archidiecesă + 2, la Arad + —, la Caransebeş + 1. Familii: Comparaţiune între anii 1899 şi 1896. Crescămênt sau scăzămênt la finea anului 1899: Archidiecesa — 532 = 0 32%, Arad + 409 = 5·2%, Orade — 702 = 1·8%, Caransebeş + 30 = 0·03%. Numĕrul sufletelor: + — la finea anului 1899 faţă de anul 1896: Archidiecesa + 7605 = 1·05%, Arad + 4007 = 1·08%, Orade — 98 = 0·05%, Caransebeş + 3333 = 0.9%. Numĕrul născuţilor: + — în suma generală a trienului 1897/9 faţă de trieniul 1894/6: Archidiecesa — 6169 = 7%; Arad — 4501 = 9·5%; Orade — 4376 = 15%; Caransebeş — 3428 = 8%. Numĕrul născuţilor din pat nelegiuit. Trieniele 1897/9: 1894/6. Archidiecesa + 30 = 2%; Arad + 891 = 16%; Orade + 134 = 3·7%; Caransebeş + 853 = 13·3%. Părechi cununate: Trieniele 1897/9: 1894/6. Archidiecesă — 18 = 0·1%; Arad — 561 = 6.7%; Orade — 648 = 18·8%; Caransebeş + 226 = 3·5%. Intrĕ aceste căsătorii miceste, acelea-şi trienie: Archidiecesa + 140 = 15·2%; Arad — 68 = 32 5%; Orade + 55 = 21·3%; Caransebeş — 35 = 10·7%. Convieţuiri nelegiuite. Finea anului 1899 faţă de finea anului 1896:

Archidiecesa + 110 = 2·5%; Arad + 1494 = 26 8%; Orade + 934 = 41·3%; Caransebeş + 781 = 11·3%.

Numĕrul repausaţilor, trieniele 1897/9: 1894/6.

Archidiecesa — 3932 = 26·3%; Arad + 2693 = 7·5%; Orade + 2643 = 12·3%; Caransebeş 1754 = 5·1%.

Numĕrul născuţilor faţă de al repausaţilor în trieniul 1897/9: Archidiecesa + 16,968; Arad + 4500; Orade + 677; Caransebeş + 4751. S'au născut în trieniul 1897/9 prunci de genul bărbătesc faţă de cei de genul femeesc: Archidiecesa + 2108; Arad + 1294; Orade + 569; Caransebeş + 1081. Au repausat în trieniul 1897/9 indivizi de genul bărbătesc faţă de cel de genul femeesc: Archidiecesa + 1396; Arad + 518; Oradea + 572; Caransebeş + 596.

Numĕrul total al sufletelor în întréga metropoliă

la finea anului 1899: 1.686,652
„ „ „ 1896: 1.671,805
+ 14,847 = 0.8%.

Treceri dela ortodocsie la alte biserici în trieniul 1897/9 faţă de trieniul 1894/6: Archidiecesa + 582; Arad — 523; Orade — 281; Caransebeş + 115. Treceri dela alte biserici la ortodocsie, trieniile 1896/9: 1894/6: Archidiecesa — 50; Arad + 363; Orade + 123 Caransebeş + 146. Procese divorţiale, trieniile

---

FOIŞÓRĂ

Asociaţiunea la Băile-Herculane.

(Fine.)

Mi-am luat cu pietate ţĕrină, petricele şi nesce brusturi din apropierea falnicului picior de pod, pe cari cu sfinţenie ca pe nesce scumpe reliquii le voiu păstra în tótă viaţa mea. — Români! Sărutaţi acest loc sacru, căci e îngrăşat cu sudori de sânge, vĕrsate de vitejii nostri străbuni!

Sĕ facem acum o mică preumblare prin oraş. Ni-se înfăţişază fórte plăcut. Strade spaţióse, pavoasate, pieţe vaste, edificii pompóse, curăţenie suficientă. Oraşul s'a numit la început „*Drobetis*“, dela turnul împĕratului Sever se numesce Turnu-Severin; e primul loc de descălecare al coloniilor romane aduse de împĕratul Traian după cucerirea Daciei şi prefacerea ei în provincie romană la anii 101—107 d. Ch. A fost distrus şi refăcut de mai multe-ori. Ultima clădire a oraşului Turnu-Severin, la capul podului împĕratului Traian s'a început la anul 1836, în zilele Domnitoriului Alexandru Ghica. Oraşul Turnu Severin cu 20.000 loc., e capitala judeţului Mehedinţi. In acest or ş M. Sa regele *Carol I.* însoţit de Ioan Brătian, puse piciorul pentru întâia-dată pe pămêntul României ca Domnitor.

Sĕ trecem acum la partea socială. Intrăm în „*Grădina publică*“. Cu mândrie privim la decorarea ei cu drapele naţionale. Bem câte un pocal de bere de „Bragadiru“, scumpă, dar' bună. Musica militară şi un taraf de lăutari Severineni ne delectéză alternativ cu cântece şi pot-pouri-uri naţionale. Musicanţii nostri fac pausă. Novacovici îşi face raportul pentru „Gazetă“. Il face cu însufleţire. Nu-i mirare, e pe pămêntul liberei Românii! Se dă signalul sĕ mergem în piaţă la restaurantul „*Carul cu bere*“. „Mergem la masă, domnilor!“ Mergem. Era şi timpul. In piaţă, în faţa restaurantului într'adevĕr dăm de o „masă“ Era aievea o masă lungă, dar noi ceream sĕ ne aducă ceva pe masă. Şi ne şi aduceau bieţii băieţi la „halbe“ de bere, dar' de cină nici vorbă. „Ceva de cină, băiete“! „Plata dom'le!“ „O friptură, mâncări calde băiete!“ „Plata, plata, dom'le!“ In stêrşit ni-se face „notificarea“, că restaurantul nu e în „plăcuta posiţie“ a satisface dorinţei stomachurilor nóstre cu mâncări calde! Salam de Sibiiu, domnilor, stă la disposiţie. Sĕ trăiască Kessler, Fohn şi Unterer!“ am esclamat eu, — că ne-au scăpat din critica „pusĕciune“, în care ne aflam. Numai rĕmase un gram de salam în tot restaurantul. S'a consumat teribil. Adecă — la dreptul vorbind — l'am consumat noi, ca o societate de „consum“.

Trecem la otelul „*Bădescu*“. Aici e de noi. Mâncări calde berechet, dar' tóte „naţionale“. Mititei naţionali, fleică naţională, carne la grătar — naţională, muschi naţionali şi ţuică naţională! Era sĕ uit de vinul de „Drăgăşani“, de prin podgoriile Severinenilor, ce mai doză de însufleţire *naţională* îţi mai inspiră! Şi aici se încinge o petrecere animată şi plină de însufleţire. Toastele „încă n'au lipsit“. Deputatul C. *Constantinescu* ridică pocalul în sănătatea óspeţilor, I. *Vulcan* în sănĕtatea Severinenilor, Part. *Cosma* pentru bunăstarea economică a poporului din regatul român, I. *Scurtu* pentru adevĕraţii sprijinitori ai intereselor economice. Dar' sĕ fi auzit pe colonelul *Dragoescu*, cu câtă dragoste de neam mai vorbea. Preotul din Topoloveţ, *Martinovici*, vorbesce despre pacea întrĕ fraţi. *Joandrea* nu-i dă pace şi insistă pentru evoluţiunea de idei şi fapte, închinând în sănĕtatea directorului Costescu. Protopopul onorar D. *Têrfĕloga* din Reşiţa doresce o mai aprofundată cultivare a clerului mirean din România, prof. V. Goldiş esclamă sĕ trăiască *armata*, protopopul *Pepa* zice sĕ trăiască *şcóla*, ear' eu am încheiat şirul toastelor bênd în sănătatea d-lui Nicu *Bardacă*, şeful poliţiei din Turnu-Severin. Ş'apoi drept sĕmn al înfrăţirii perpetue, la malul Dunării bĕtrâne, după miezul nopţii, la lumina zimbitóre a lunei o:

„Horă mare şi frumósă
Se întinde 'n Severin
Horă mândră şi voiósă
Se învêrte mişcă lin.
Haidaţi sĕ ne-aruncăm şi noi
Colo în şirul cel vioiu,
Sĕ cântăm şi sĕ săltăm
Şi de griji sĕ mai uităm“.

Către casă.

Obosiţi de munca nopţii ne retrasĕrăm pe la cuartirele oferite cu multă prevenire de cetăţenii Severineni. Mulţi şi-au uitat sĕ se mai culce. Alţii, lucru firesc — n'au voit sĕ mai derangeze familiile cetăţenilor, de óre-ce Mercuri diminéţa la orele 4 toţi trebuiam sĕ fim la cheiul Dunării pentru re'ntórcere. Dar altă pacoste. Pe când stam într'o

1897/9: 1894/6: Archidiecesa (faţă de anul 1894/5) — 464; Arad — 146; Orade — 79; Caransebeş — 54.

Pentru ca datele, cari le presentăm acum Măritului Congres, sĕ fiă cât se póte de esacte, am recercat, şi vom recerca de nou consistórele eparchiale în conformitate cu conclusul congr. Nr. 44/1897, sĕ iee mĕsuri corespunzĕtóre; cu tóte acestea nu vom greşí dacă datele culese de organele eparchiilor le vom considera şi de astădată numai ca aproximative, — dar şí în casul acesta ni-se presintă un tabel prea îngrijitoriu în privinţa progresului numeric, al moralităţii, şi al vieţei sociale la poporul nostru.

Luând de basă datele aşa precum sunt, suntem cuprinşi de serióse îngrijiri când vedem, că în archidiecesă a scăzut numĕrul familiilor în trei ani cu 532 = $^{1}/_{3}$%. ear' în districtul Orăzii-mari cu 702 = aprópe 2%; de asemenea când vedem, că în trieniul 1897/9 faţă de trieniul precedent a scăzut numĕrul născuţilor: în archidiecesă cu 6169 = 7%, în districtul consist. din Arad 4501 = 9·5%, în districtul consist. din Oradea-mare 4376 = 15%, în diecesa Caransebeş 3428 = 8%.

In acelaşi trieniu aflăm părechi cununate mai puţine: la Arad 561 = 6·7%, la Orade 648 = 18·8%. ear' casuri de mórte mai multe: la Arad 2693 = 7·5%, la Orade 2643 = 12·3%, şi în întréga metropolie nu putem constata de cât o minimă sporire a poporaţiunii dela 1,671,805 la 1,686,652, va sĕ zică o sporire de 14,847 suflete, ceea-ce nu represintă nici unul la sută (0·8%).

Tot atunci s'au înmulţit căsătoriile mixte în archidiecesă şi la Oradea-mare, ear' convieţuirile nelegiuite sunt în continuă urcare în întréga metropolie, şi anume se arată un plus: în archidiecesă de 110 = 2·5%, la Arad 1494 = 26·8%, la Orade 934 = 41·3%, la Caransebeş 781 = 11·3%.

Căsătoriile pur civile s'au urcat în trei ani din urmă: în archidiecesă dela 83 la 86 şi 103, la Arad dela 45 la 49 şi 70, la Orade s'au încheiat căsătorii pur civile în 1897 168, în 1898 166, în 1899 210, în 1897 214 în 1898 212, la Caransebeş în 1897 214, în 1898 212 înîn 1899 185.

Procese divorţiale s'au pertractat la autorităţile bisericeşti: în archidiecesă în trei ani 20, un minus de 464 faţă de doi ani anteriori 1894/5; la Arad 3, — un minus de 146 faţă de trieniul precedent; la Orade 1, — un minus de 79, — şi la Caransebeş 4 — un minus de 54 faţă de trieniul anterior.

Aceste date de sigur nu represintă o statornicie mai mare în viaţa conjugală, ci denotă înstrăinarea poporului de biserică, — mulţămindu-se cu resultatul proceselor matrimoniale purtate la judecătoriile civile.

In scopul esecutării conclusului congr. Nr. 51/1897 cu privinţă la deosebirea în titulatură între parochi şi administratori, am cerut informaţiuni dela eparchii şi vom stăruí, ca cestiunea sĕ se reguleze în conformitate cu dispositiuníle regulamentului esistent pentru parochíi.

Din şedinţa consistoriului metropotitan, ca senat strêns bisericesc, ţinută în Sibiiu, la 29 Septembre 1900.

Corespondenţă.

— 29 Octobre n.

(*Sfinţirea şcólei rom. gr.-or. din Blăşel.*)

Intr'o comună, unde preotul, consciu şi pătruns de însemnătatea chemării cu care l'a învrednicit bunul D-zeu, nu cunósce pentru sine altă ţîntă mai sfântă de cât ridicarea şi fericirea credincioşilor sĕi, şi unde şi poporenii sunt buni, ascultători şi doritori de înaintare în cele bune şi folositóre, acolo — dar' numai acolo — se pot face lucruri bune, frumóse şi plăcute lui D-zeu şi ómenilor.

Ear' lucrurile bune şi frumóse trebuiesc vestite *urbi et orbi*, ca şi alţii sĕ le audă şi sĕ le fie pildă vrednică de urmat. Un aşa lucru frumos şi vrednic de laudă au făcut harnicii credincioşi gr.-or. din comuna *Blăşel*, tractul Têrnavei, atunci când, ascultând de vrednicii lor conducĕtori, s'au apucat sĕ'şi zidéscă o şcólă nouă, mare şi spaţiósă, care sĕ corespundă tuturor cerinţelor vremurilor de acum. Mânaţi de dorul viu de a-şi vedé copilaşii lor deşteptaţi şi luminaţi la minte, pentru-ca sĕ pótă duce un traiu mai uşor şi mai tihnit, jertfituşi-au şi cel de pe urmă cruceriu şi în câteva luni şcóla a fost sub coperiş şi înzestrată cu tóte cele de lipsă.

Pentru-ca noua şcólă sĕ fie sfinţită după legea şi obiceiul nostru strămoşesc, I. P. S. S. Domnul archiepiscop şi metropolit a însărcinat cu îndeplinirea acestui act pre P. O. D. asesor consistorial *Mateiu Voilean* statorind ca zi de sfinţire ziua de 15/28 Octombre (Duminecă).

Zelosul paroch şi poporul din Blăşel s'au străduit, ca cu ocasiunea acésta solemnă sĕ facă trimisului consistorial o primire cât se póte de frumósă şi démnă.

Comisariul consistorial plecând din Sibiiu încă Sâmbătă în 14 Oct. însoţit de P. St. sa Dómnă, la 11 óre a. m. au sosit în Mediaş, unde a fost întîmpinat şi salutat de protopresbiterul tractual *Nicolau Todoran* şi de preotul din Velţ I. Marian, cu cari împreună a pornit spre Blăşel.

In vêrful „hulii Blăşelului“ M. O óspe e întîmpinat de un banderiu de vre-o 18 călăreţi în frunte cu clericul *On. Sas*, cari 'l bineventézá în numele tinerimei din comună. Apoi formând ca o avantgardă trăsurilor au luat drumul spre sat.

In capĕtul satului aştepta parochul locului *Zacheiu Sas*, vre-o şésĕ clerici din Sibiiu, învitaţi anume, învĕţătoriul E. Popescu cu tinerimea şcolară, comitetul parochial şi aprópe tot satul „cu mic cu mare cum eram“ toţi îmbrăcaţi de sĕrbătóre. Din feţele tuturor se putea ceti bucuria de care erau cuprinşi.

Când sosi trăsura P. O. óspe un întrĕit strigàt de „Sĕ trăiască“ isbucni din pepturile tuturor; ear' părintele Sas în numele parochienilor sĕi îl bineventéză în câteva cuvinte căldurόse şi bine simţite.

Dl asesor adênc mişcat de primirea frumósă rĕspunde mulţămindu-le pentru dragostea şi alipirea ce-io manifestéză D-Sale şi prin D-Sa bisericei şi în special capului nostru bisericesc, preabunului şi preademnului nostru archiepiscop şi metropolit, pe care îl r epresintă acum.

De aici întrĕ ovaţiunile poporului se îndréptă toţi spre casele păr. Sas, unde a fost încuartirarea.

După o scurtă pausă s'au presentat comisariului comitetul parochial vechiu şi nou şi onoraţiorii din loc.

Duminecă s'a ţinut apoi în biserica gr. or. din loc serviciul divin de către dl comisar, asistat de protopresb. N. Todoran şi de parochii Z. Sas şi I. Marian. Cântările şi rĕspunsurile liturghice le-au dat clericii din Sibiiu.

Biserica era plină de popor. După terminarea slujbei dzeeşti s'a făcut sfinţirea apei după care dl asesor a ţinut poporului o vorbire frumósă şi pătrunzĕtóre.

Arĕtând pe scurt istoricul zidirii şcólei, dl comisar cons. adresează harnicilor poporeni frumóse cuvinte de laudă, căci nu au pregetat a jertfi cu toţii pentru a'şi zidi „o casă a culturii“, unde copiii şi toţi urmaşii lor sĕ-şi pótă cultiva inima cu virtuţi nobile şi sĕ-şi pótă lumina mintea cu cunoştinţe bune şi folositóre. Dreptaceea nepoţii şi strănepoţii lor pururea le vor da laudă pentru-că li-au pus în mâni o făclie aprinsă care sĕ le lumineze calea către adevĕr şi sĕ'i feréscă de a cădé în prăpastia perzării. I-a sfătuit, ca şi pe viitor sĕ asculte de vrednicul lor părinte şi păstor sufletesc, care tot binele lor îl urmăreşte, sĕ ţină strêns la legea şi la credinţa lor strămoşéscă, la sf. biserică şi la fiica ei, la şcólă, căci numai biserica şi şcóla sunt isvorul binelui şi fericirii pământeşci. In urmă a înălţat o ferbinte rugăciune către Dzeul puterilor şi al îndurărilor, ca sĕ scutéscă şcóla acésta de tóte relele şi primejdiile din afară, ca astfel neprihănită de nime, sĕ fie pe veacuri înainte lăcaşul unde mlădiţele Românilor din Blăşel şi jur sĕ priméscă lumina învĕţăturii şi a moralităţii, şi rugăciuni de preamărire sĕ ridice la Tatăl cel din ceriuri.

Vorbirea a fost ascultată cu deosebită atenţiune şi adâncă impresiune în inimile tuturora a făcut.

Apoi s'a stropit cu apă sfinţită edificiul şcolar şi tot poporul ce a fost de faţă.

Era aprópe de ora 1 p. m. când s'a sfêrşit ceremonialul bisericesc.

A urmat un banchet bogat şi splendid în casele părintelui Sas, la care a luat parte pe lângă P. O. D. comisar şi P. St. Dómnă, protopresbiterul Todoran, preotul Marian cu St. dómnă preotésă, venerabilul preot evang. lut. din loc I. Gabor, notariul Kutti Gy., parochul gr. cath. din Şmig, tinerii clerici, învĕţătoriul, comitetul şi fruntaşii satului ş. a. Toastele obicinuite nu au lipsit nici cu ocasiunea acésta.

Mai întâi şi-a ridicat păharul P. O. D. comisar pentru sănătatea Maiestăţii Sale Preabunului nostru monarch, pentru înaltul sĕu guvern, precum şi pentru prea înţeleptul cap al bisericii nóstre ort. Esc. Sa. Metropolitul.

Protopopul *Todoran* a toastat pentru dl comisariu şi pentru Preavenerabilul Consistoriu archidiecesan; apoi pentru neobositul părinte Sas şi pentru poporul sĕu credincios în frunte cu harnicul comitet. Părintele *Marian* pentru zelosul preot ev. lut. I. Gabor, ear' acesta pentru armonia, simpatia şi dragostea dintrĕ credincioşii Saşi şi Români din Blăşel. Părintele *Sas* pentru vrednicul prot. Todoran, pentru notarul şi pentru tinerii clerici. Clericul *Tulbure* pentru prosperarea şi înflorirea nou-înfiinţatei şcóle; apoi pentru st. dame şi d-şóre, cari erau presente. A mai vorbit învĕţătoriul Popescu, notariul Kutti etc.

Dar', pe lângă toaste, aceea ce mai mult a ridicat splendórea mesei au fost drăgălaşele şi înveselitórele cântări, ce le esecutau în cor tinerii teologi, cari, aşa zicênd, pe toţi i-au lăsat încântaţi.

Erau 6 ore când s'a ridicat masa. Luni diminéţa dl comisariu s'a reîntors la Sibiiu.

Eată în ce chip s'a făcut sfinţirea şcólei gr.-or. din Blăşel!

Drept încheiere eu zic, că numai mândri pot fi poporenii din Blăşel, că din sudórea feţei lor şi-au ridicat o şcólă mândră, aşezată chiar în mijlocul satului, lângă drumul ţĕrii. Ori-ce călător, care va trece pe acolo, vĕzênd şcóla din Blăşel îşi va zice de bună samă în gândul sĕu: *harnici şi cuminte ómeni trebue sĕ fie în satul acesta, de au o aşa şcólă frumósă. Laudă şi cinste lor!*

(— *lb.*)

NOUTĂŢI

La conferenţele învĕţătoresci. D-nii Mateiu *Voileanu*, Elie *Cristea* asesori consistoriali, Dr. Ioan *Stroia* profesor seminarial şi Ioan *Popovici*, profesor la şcóla de fete a Asociaţiunii, au plecat cu trenul de eri diminéţa pentru a conduce conferenţele învĕţătoresci.

*

Moştenitoriul tronului, archiducele *Francisc Ferdinand* soseşte mâne în Becicherecul-mare, în cel mai strict incognito. Deacolo va pleca la Ecica, unde va fi óspele contelui Harnoncourt.

*

Ştiri bisericesci şi şcolare. S'a aprobat alegerea de paroch în *Şepşi-Sângiorgiu* (ales George Hamsea), în *Ceagz* (ales Maxim Purşa) în *Almaş-Selişte* (ales Nicolae Chirciu), şi alegerea de capelan în *Drăguş* (ales Solomon Făgărăşan). In *Almaşul de mijloc* (tractul Geógiului) s'a instituit administrator parochial preotul Iosif Hancheş.

S'a aprobat alegerea de învĕţători definitivi în *Tălmăcel* (ales Aurel Barbu), *Cacova-Ierii* (ales Stefan Bedelean), *Vorumloc* (ales Alexie Moldovan) şi în *Preşmer* (înv. George Ludu). Asemenea s'a aprobat alegerea de prof. definitivi a prof. George Dima (prof. de musică) şi Petru Roşca (prof. de gimnastică). la şcólele nóstre medii din Braşov. S'a aprobat conclusul Eforiei şcólelor din Braşov referitor la statorirea sumei de pensiune a profesorului I. Popea.

*

Corόne eterne. Intru eternisarea memoriei mult regretatei *Alexandrina Schmid* n. *Cunţan*, reposată în Berlin, d-na *Anica Bratu* n. *Milia* din Tilişca şi d-l *Vic. Iordăşanu*, au dăruit câte 2 corόne la fondul vĕduvelor şi orfanilor meseriaşilor români, administrat de Reuniunea sodalilor români din Sibiiu.

*

Magiarisarea numelor de comune. In şedinţa de Mercuri a dietei ungare deputatul *Endrey* Gyula a interpelat pe ministrul-president *Széll* ca ministru de interne, pentru „trăgănarea“ inactivării art. de lege IV. din 1898 despre numirile oficiale magiare ale comunelor şi localităţilor. Enyedi întrébă, că din ce causă întârzie guvernul cu punerea în lucrare a legii; ce fel de dispositiuni a luat până acum pentru esecutarea ei, şi are óre de cuget sĕ o esecute cu tótă severitatea în mod corĕspunzĕtor intereselor de stat şi naţionale?

*

Nou advocat român. Dr. Valer Morariu, cand. de adv. în Arad, a depus în 24, 25 şi 26. Octombre a. c. censura de advocat la tabla regéscă din *M*-Oşorheiu cu succes fórie bun.

*

Societatea „I. Popasu“ a elevilor gimnasiului român gr. or. din *Braşov* s'a constituit pentru anul şcolar 1900—901 alegêndu-şi president pe profesorul *Marcu Jantea*, vicepresident Demian *David* st. cl. VIII., secretar I. V. *Glăjariu* st. cl. VIII., secretar II. I. *Rafiroiu* st. cl. VII., cassariu N. *Constantin* st. cl. VII. controlor A. *Oancea* cl. VIII., bibliotecariu V. *Motoş* st. cl. VIII., vicebibliotecar I. *Cristodoreanu* st. cl. VII. In *comisiunea literară*: P. N. Guşeilă, S. Mirean, N. *Orghidan* st. cl. VIII. şi P. Nistor, G. Popp şi I. Tohăneanu st. cl. VII. In *comisiunea bibliografică*: V. Voina st. cl. VIII. şi N. Stinghe st. cl. VII gimnasială.

*

Luptă întrĕ pichetele de la graniţa muntenegrină. Din Viena se dă ştirea, că în 26 Octobre o patrulă austro-ungară în apropiere de Cazanţ la frontiera întrĕ Bosnia-Herţogovina şi Muntenegru a fost atacată de soldaţi muntenegrini, trecuţi pe teritoriul provinciilor ocupate. După luptă sângerósă muntenegrinii fiind învinşi au fugit pe teritoriul lor, ducênd cu ei şi pe cei doi morţi ai lor: un locotenent şi un caporal. Dintrĕ soldaţii austro-ungari au fost răniţi doi infanterişti.

*

Rĕsplata fratricidului. Zilele acestea a sosit la Sătmar călăul Mihail Bali cu douĕ ajutóre ale sale. Scopul mergerei lui la Sătmar este sĕ esecute pe faimosul ucigaş *Papp Béla*, a cărui petiţie de graţiare a fost respinsă de curênd de Majestatea Sa.

---

adâncă morositate, gândindu-ne la cele pe trecute, ni-se anunţă, că vaporul are „întârziere“ de vre-o câteva ore. Zgriburind de frig, ne-am mai încălzit stomacul cu „apa vieţii“, ş'apoi mai de sîlă, mai de voie bună încins'am eară o horă plină de animaţie, până către orele 7, când vedem cu bucurie, că ni-se apropie vaporul. Liberi şi independenţi de parale, — acest „*nervus rerum*“ indispensabil, după frăţesci strîngeri de mână am urcat vaporul şi strigând din rĕsputeri „Sĕ trăiască România!“ ne-am întors la Orşova. De acolo pe la ora 1 p. m. am călĕtorit cu trenul fie-care către casă. Zile ferice de 9, 10 şi 11 Septembre, în veci neuitate veţi rĕmânea!

Inchieiere.

Iubiţi cetitori şi stimate cetitóre! Aţi bătătorit împreună cu mine o lungă cale intelectuală. Cam pe ne simţite percursaţi un vast câmp spiritual, presărat cu flori de tot soiul. Flori de-ale inimei, de-ale sufletului, de-ale minţii omenesci, legate într'un mănunchiu de legătura dulcei reminiscenţe din trecut, étă Vi-le ofer Vóuĕ, precum le-am putut culege. Fi-vor şi ghimpi întrĕ ele. Cu atât mai splendid ni-se va oglinda frumseţa celor nobile. Voi, cari aţi luat parte la măréţa *adunare* generală din *Băile-Herculane* şi la festivităţile împreunate cu acésta, — am convingerea nestrămutată, că veţi percurge cu drag acest mănunchiu al amintirilor şi impresiunilor mele, şi — *meditând* asupra lor — le veţi încopcia cu ale Vóstre. Ear' acelora, cărora nu li-a fost dată posibilitatea de a participa la adunarea *Asociaţiunei*, cred că li-am făcut un modest serviciu prin publicarea acestei dări de samă, oferindu-le un bun prilej de a putea şi dînşii medita cu ochii sufletelor lor asupra celor espuse ací. Intenţiunea mi-a fost sĕ *ridic nimbul şi prestigiul Asociaţiunei nóstre pentru literatura şi cultura poporului român*; *intersul, spriginul şi alipirea poporului român din acéstă patrie către acésta instituţiune culturală sĕ créscă şi sĕ se potenţeze, s'ó fac mai cunoscută şi altora, cari cu ochii lui Argus privesc la ea, şi-apoi — s'o spun drept — sĕ fac şi eu puţintică literatură isvorîtă din învăpaita-mi dragoste către neamul meu.*

Lugoş, în Septembre, v. 1900.

George Joandrea

Mătase Henneberg

veritabilă numai dacă se procură direct dela mine— négră, albă și colorată, dela 45 cr. până la fl. 14.65 pr. metru. Fiecăruia franco și vămuită, acasă. Mustre cu întórcerea postei.

G. Henneberg, fabricant de mătase (*lif. de curte ces. și reg.* **Zürich.** [10] *10*—11

La **Librăria Tipografiei archidiecesane** se află

3 prapori gata

ca mustre: unul de mătase grea damast, mărimea 85/155 cm. și costă **128 cor.**, unul de camgarn fin, mărimea 120/175 cm, costă **cor. 108**, ér al III-lea din pânză de in cernită fórte trainic și frumos, mărimea 120/170 cm. cu **63 cor.** Toți sunt fără prăjină; cu prăjină se adauge la prețurile indicate încă câte 10 cor. Se primesc însĕ și comande pentru alte mărimi cu ori și ce fel de icóne. Observăm, că praporii sunt fiecare din câte o singură bucată și icónele sunt pictate pe însași stofa praporelui, praporii din mamulte bucăți costă cu mult mai puțin.

Farmacia lui F. I. R. Hotter la sf. Iosif, Wien, XII/2 Schönbrunnerstrasse 182.

Absorbinalul lui Hotter.

$^1/_1$ Flacon fl. 6. —, $^1/_2$ Flacon fl. 3.50. delătură tóte umflăturile și depunerile de grăsimi fără sĕ vateme părului. Intăresce nervii atacați și slăbiți, delătură și distruge tóte nodurile în muschi, și servește și ca scut în contra aprinderilor; cu deosebire e probat la umflăturile produse din causa fearelor, apoi în contra ariciturei umflărei copitei, genunchilor umflați, mai departe în contra umflăturilor (noduri) de vine, în contra umflăturei picioarelor la glesne și la încheietura degetelor cu un cuvênt în contra tuturor umflăturilor ori unde s'ar ivi.

Praful nutritor alui Hotter,

pentru cai și vite cornute

1 Pachet cu 80 cr.

Un adaus escelent la nutremânt, pentru a ținea vitele sănătoase și cu putere este de a sĕ folosi la tóte suferințele de rărunchi de ficat și de nervi.

Preparate pentru veterinari, cele mai bune ale timpului mai nou, cari după atestate numĕróse nu au fost ajunse de alte mijloace de natura aceasta.

Sĕ sĕ ceară numai preparate de ale lui Hotter și sĕ nu se priméscă altele. Deposit în farmacii și Droguerii.

Deposit principal la Dr. Emil Budai farmacia orașului Budapesta (Stadthausplatz) la Dr. Leo Egger & J. Egger Farmacia Palatinului VI Váczi körút 17 și la farmacia Iosif Török Bpesta VI Kiraly utcza 12.

Fluidul lui Hotter „Training“

1 Sticlă cu fl. 1.20.

Conservează nervii și muschii până la bătrânețe înaintată totdeuna puternici și vioi, pune în stare pe animal sĕ prestee cele mai mari strapații și fugi, sĕ înțelege după frecare cu fluidul „Training“.

Sĕ mai folosește cu succes uimitor la tóte urmările cari obvin din opintiri prea mari, ologie, reumatism, și înțepenire.

Praful de porci a lui Hotter.

Nr. I și II

1 kg. . . . fl. 1.20.

Cel mai buu mijloc pentru a produce pofta de mâncare și cu acésta prosperarea porcilor, fórte acomodat în contra orbalțului (brâncă); Nr. II este de a sĕ întrebuința la urdinare.

Mijloc în contra Colicei alui Hotter.

1 Sticlă fl. 1.50.

Contra la tot feliul de colică și contra oprirei udului la cai precum și contra umflăturilor la vite cornute. [54] 54—104

Alifia lui Hotter pentru delăturarea crescăturilor de oase.

$^1/_1$ Cutie cu fl. 2. $^1/_2$ Cutie cu fl. 1.20. delătură crescăturile de oase și depunerile osoase chiar și după 4—6 sĕptămâni. (boală învechită).

A apărut și sĕ află de vânzare la **Tipografia și Librăria Archidiecesană:**

Predici ocasionale și funebrale

de

Dr. Em. Elefterescu

Tomul II.:

Prețul 3 coróne 50 bani.

Din **Tipografia și librăria archidiecesan, Sibiiu,** se póte procura

Teoria Dramei

cu un tractat introductiv

despre frumos și artă,

de

Dr. Iosif Blaga,

profesor.

Prețul broș. 3 cor. 60 fil.

1.000.000
KRONEN
ALS GRÖSSTER GEWINN IM GLÜCKLICHSTEN FALLE.

Krachul cel mare.

New-York și **Londra** n'au cruțat nici continentul european, fiind necesitată o fabrică mare de lucruri de argint de a desface tot depositul seu pe lângă o mică rebonificare a forțelor de lucru. Eu sunt împuternicit a executa acest mandat. Trimit deci ori și cui următórele obiecte pe lângă o rebonificare simplă de **fl. 6.60** și anume:

6	bucăți	**cuțite fórte fine** cu tăiș englez,
6	bucăți	**furculițe de argint-patent** american dintr'o bucată,
6	bucăți	**linguri de argint-patent** american,
12	bucăți	**lingurițe de argint-patent** american,
1	bucată	**lingură pentru supă** de argint-patent american,
1	bucată	**lingură pentru lapte** de argint-patent american
6	bucăți	**tase Victoria** englezesci,
2	bucăți	**felinare admirabile** de masă,
1	bucată	**sitiță** pentru teă,
1	bucată	**preserătóre** pentru zăhar pisat fină,
42	**bucăți**	**la olaltă numai fl. 6.60.**

Tóte aceste 42 obiecte au costat mai nainte fl. 40 și se pot obținé acum cu prețul minimal de fl. 6.60. Argintul-patent american este un metal fórte alb, care își păstréză colórea argintie 25 de ani, ceea-ce se și garantéză. Ca dovada cea mai bună, că inseratul acesta nu e

nici o înșelăciune

mĕ oblig prin acésta publice, a retrimite banii fără nici o piedecă tuturora cărora nu le convine marfa, și nimenea n'ar trebui sĕ lase a trece acéstă ocasiune favorabilă, fără a-și procura acéstă **garnitură pompósă**, care se potrivesce mai ales ca

present escelent de nuntă și ocasional

cum și pentru ori-ce gospodărie mai bună.

Se află numai la [210] 2—10

A. HIRSCHBERG,

casă de export pentru obiecte de argint-patent american

Viena, II., Rembrandtstrasse Nr. 19.

Trimiterea în provincie pe lângă rambursă sau anticiparea sumei. Praf de curățit 10 cr. Veritabil numai cele provĕzute cu marca alăturată (Gesundheitsmetall).

Estras din epistolile de recunoscință.

Sunt fórte mulțumit cu garnitura Dtale și mĕ rog pentru o nóuă espediție.
Lubaczow, Galiția. **Babie, căpitan.**

Am primit espediția și sunt fórte mulțumită, Vĕ mai rog pentru o garnitură cu fl. 6.60.
Cluș. **Exelența Baronesă Bánffy.**

Am primit espediția și sunt fórte mulțămită cu ea.
Gaad, Ungaria, 1 Septembre 1890. **Contesa C. Chotek-Gudenus.**

Consemnarea

tuturor celor 50.000 câștiguri

Cel mai mare câstig în cel mai favorabil cas

1,000,000 Kronen

Speciell sind die Gewinne wie folgt eingetheilt.

in Baar zahlbar.

		Kronen
1	Prämie mit	600000
1	Gew. à	400000
1	„ „	200000
2	„ „	100000
1	„ „	90000
1	„ „	80000
1	„ „	70000
2	„ „	60000
1	„ „	40000
5	„ „	30000
1	„ „	25000
7	„ „	20000
3	„ „	15000
31	„ „	10000
67	„ „	5000
3	„ „	3000
432	„ „	2000
763	„ „	1000
1238	„ „	500
90	„ „	300
31700	„ „	200
3900	„ „	170
4900	„ „	130
50	„ „	100
3900	„ „	80
2900	„ „	40
50,000	Gew. u. Pr. im Betrage	13.160,000

Sĕ ajutăm norocului!

Deja mulți s'au fericit
prin cumpĕrarea
unui los dela noi!

Loteria cea mai bogată în șance este loteria de classă privilegiată reg. ung., care va începe în curênd iarăși. Din

100.000 LOSURI vor fi trase **50.000**

câștiguri, așadară **jumĕtate sunt câștiguri.** din tóte losurile, precum se vede și din lista de câștiguri alăturată, nici o loterie din altă țéră nu are în raport cu acésta așa câștiguri considerabile.

Cel mai mare câștig în casul cel mai norocos este

Un milion coróne.

Cu totul vin **treisprețece milióne 160.000 coróne** la tragere. Tótă întreprinderea stă sub **supravegherea statului.**

Contribuția pentru **losurile originale** pentru clasa primă conform planului este:

pentru o **optime**	($^1/_8$)	fl. —.75	sau C.	1.50
„ un **pătrar**	($^1/_4$)	„ 1.50	„ „	3.—
„ o **jumĕtate**	($^1/_2$)	„ 3.—	„ „	6.—
„ un **întreg**	($^1/_1$)	„ 6.—	„ „	12.—

și se trimit cu **rambursă** sau trimițêndu-se prețul lor **anticipativ.** Planuri oficióse gratuit. Comande pentru losuri originale rugăm a trimite direct la noi până în

15 Novembre a. c.

în care zi se începe tragerea.

Banca

A. Török & Co.

Budapesta. V. Waitznerring 4/a.

Filialĕ: IV., Museumring Nr. II.
VI., Elisabethring Nr. 54.

Multe și fórte mari câștiguri am solvit noi prea stimaților nostri clienți și anume în timp scurt preste trei milióne și jumĕtate coróne. [194] 5—8

Scrisóre de comandă de tăiat.

Herren A. TÖRÖK & Co., Budapest.

Ersuche um Zusendung von................**Original-Loos I. Classe der königl. ung. priv. Classenlotterie** nebst amtlichen Plan.

Der Betrag von. fl.................... **ist per Nachnahme zu erheben.** / **folgt durch Postanweisung.** Was nicht gewünscht bitte zu durchstreichen

Genaue Adresse.
....
....
....
....

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.**

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 118 Sibiiu, Marți 24 Octobre (6 Novembre n.) 1900. Anul XLVIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **străinătate** pe an 24 C, 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articolii nepublicați nu se înapoiază

INSERȚIUNILE
Pentru odată 14 fil., — de dóuě ori 24 fil., — de trei or 30 fil. rêndul cu litere garmond.

Conferența din Sibiiu.

Discursul

rostit la deschiderea conferentei învětătoresci din Sibiiu, în 21 Octobre v. de comisariul cons. Dr. Vasile Bologa.

Onorată Conferență!

Este a treia sesiune a întrunirilor nóstre didactice, dela reactivarea conferențelor în spiritul statutului organic al bisericii nóstre. A treia dare de samă în cadrele acestei legi ocrotitóre, despre experințele, părerile și sentimentele nóstre în materie de învěțămênt și preste tot în cestiunile mari școlare ce preocupă astăzi lumea pedagogică.

Se cade deci sě reluăm firul cu bărbăție, sě continuăm cu stăruință, pentru-că *numai stăruința aduce succesul* în ori-ce resort de activitate omenéscă.

Țîn deci sě amintesc pentru împrospětare, că mai întâi am nisuit a ne lămuri asupra metodelor învěțămêntului, respective asupra așa numitelor *trepte metodice* (formale) ale învěțămêntului, cari se presentaseră ca un ce. exotic, încât se părea că efectul lor în loc sě ne orienteze, mai curênd ne cufundă în vîrtejul nesiguranței, ce slăbește puterea încrederii, slăbește virtutea curajului și îndemnul spre lucrare devotată.

Lămuriți după putință în acest obiect, am aflat firul legător între trecut și present, remânênd a continua în brazda potecului constatat, pe lângă posibila perfecționare zilnică, ce ni-se tinde prin adevěrurile psichologiei.

A urmat apoi ca un punct solemn în mijlocul nostru: *studiul religiunii*, susținut cu demnitate prin dl D. Mosora, atât ca aprețiare științifică, hotărîndu-i posiția în planul de învěțămênt, cât și ca indigitare metodică, fixându-i materialul trebuincios.

Iar mai în urmă observările nóstre asupra planului de învěțămênt, desfășurate cu pătrundere prin dl D. Lăpădat, *pe motive culese din propria experiență a școlei române.*

Și dacă astăzi s'ar puté sě avem vre-o observare, unica ar fi, ca aceste lucrări nu s'au dat încă publicității pe calea sa, pentru-ca fie-care din cei chemați sě le pótă studia de-aprópe, sě le pótă aprofunda și prin comun acord sě putem stabilí echilibrul recerut în cestiune, cu principiile statornice, cari în continu au sě ne călăuzască.

N'avem însě cuvênt a ne îndoi, că în scurtă vreme se va satisface și acestei simțite necesități, pentru-ca noi sě nu fim împedecați în dorul nostru pentru *progres*, din contră, sprijiniți sě fim în acea direcțiune, căci prin acésta indirect școlelor nóstre se aduce serviciu. Deóre-ce e generală astăzi convingerea, *că precum sunt învěțătorii, așa vor fi și școlele unui popor.*

Vor fi învěțătorii conduși de ideal sânt, de sentiment de ordine și disciplină, acel spirit binefăcětor se va reoglinda și în sanctuarul școlei și în urma activității lor. Fi-vor învěțătorii risipiți și înstrăinați dela centrul lor natural, acel spirit desastros va vesteji și inimile tinerimei încredințate creșterii lor. Pentru-că, fie că are, fie că nu are învěțătorul ideal sfânt în mintea sa despre educație, un lucru însě e sigur, că elevii totdeuna au înaintea lor un ideal de imitat și acesta e învěțătorul însuși cu concepția de viață, ce se întrupéză în personalitatea sa.

Dreptaceea neîncetat vom grăí iubitului nostru popor: *crește ți și-ți susține învěțători conștii de chemare și vei avé școlele la înălțime.*

Vin acum d-lor sě atrag privirea d-vóstră la programa, ce ne aștéptă.

In cuprinsul acesteia, precum s'a putut vedé în organul de publicitate al bisericii nóstre, sunt în prevalență momente practice, în cari se manifestă viața nóstră școlară. Și remarcabil e, că în ce grad se va simți efectul acestora în viața practică, în viața publică, în acea měsură se va justifica jertfa cea mare, ce se aduce pentru susținerea școlelor.

Trece efectul lucrării nóstre preste pragul școlei în sînul societății și isbutește a porni inimile, isbutește *a crea un spirit de inițiativă* — atât de necesar poporului român — atunci am satisfăcut datoriei nóstre.

Remâne însě efectul lucrării nóstre între cei patru păreți ai școlei, fără a se ramifica intensiv în straturile poporului, atunci dovadă, că n'am știut alege mijlócele, că nu cunóștem trunchiul în care avem sě altoim și în urma acesteia ne învîrtim pururea într'un *circulus vitiosus.*

Dela noi departe sě fie și numai umbra unei asemenea erori. Departe sě fie, mai ales astăzi, când oficiul de învěțător începe a devení și la noi carieră și nu mai e loc de refugiu pentru cei incapabili de alte întreprinderi.

Iar pentru-ca sě prevenim ispitele scăderii, cred a serví unui interes general, dacă accentuez și eu la acest loc principiul de viață al școlei englezе — cel mai practic popor al timpului nostru — după care „omul normal nu e făcut numai din cunoștințe și intelect, ci e făcut și din carne și óse; că tocmai corpul e făcut sě supórte și sě aducă la îndeplinire cunoștințele, că un cap, ori-cât ar fi de bine încărcat de cunoștințe multe, e un cap nefolositor, dacă e purtat de un corp slab, fără energie și fără viață"...

De spirit practic sě fim dar' conduși. Atunci vom înțelege trebuințele zilei, pe cari e a se clădi pentru viitor; vom înțelege trebuințele reale și nu închipuite.

In folosul acestora sě se simtă efectul lucrării nóstre, atunci vom binemerita de recunoștința neamului, pentru a cărui propășire bate inima nóstră.

Cu acestea declar deschisă prima ședință a conferenței actuale, în sensul mandatului onorific, ce am dela Veneratul Consistoriu archidiecesan, și Vě învit la conlucrare frățéscă în scopul întrunit, *pe lângă urările mele călduróse de bună venire. Sě trăiți!*

*

Despre decursul conferenței dăm următoriul raport:

Conferența s'a deschis la orele 10 a. m. în seminariul „Andreian", premergênd *oficiul divin* celebrat cu deosebită demnitate prin P. O. D. *Ioan Papiu*, protopop în Sibiiu.

Presenți la deschidere: 86 membri ai conferenței (întrě cari 18 învěțătóre), ppresbiterii *I. Papiu* (Sibiiu) și *I. Cândea* (Avrig) în calitate de inspectori școlari tractuali, și directorul seminariului teologic-pedagogic din Sibiiu *Dr. Eusebiu Roșca.*

In numele inspectoratului regesc de școle a asistat dl I. *Mirtse*, adjunct al inspectoratului regesc din Sibiiu.

Discursului de deschidere, viu aplaudat, i-a urmat cetirea apelului nominal și constituirea, alegêndu-se notari dnii: *D. Mosora* și *C. Popa*, ear' verificatori dnii: *I. Jóndrea* și *L. Negrilă.*

Constituită fiind conferința, comisariul consistorial întimpină cu căldură presența dlor: inspectori școlari tractuali, a directorului seminarial și a representantului inspectoratului regesc de școle, despre ce conferința ia act cu plăcere.

In urma acesteia, dl *Mirtse*, ca representant al insp. reg. de școle, mulțumesce pentru întimpinarea ce i-se face și constată cu plăcere, că precum dovedesc actele oficiale, ce primesc la inspecțiunea reg. de școle, învěțătorii dela școlele nóstre din acest district sunt la adevěrată înălțime. Doresce sě le ajute Dzeu, ca sě pótă satisface tot mai mult datorinței lor frumóse, pentru înaintarea culturei poporului.

Cuvintele dlui Mirtse, rostite în o bună românéscă, au făcut plăcută impresiune în sinul conferenței.

S'au presentat apoi elaboratele:

1. *Cestiunea examenelor publice dela finea anului școlar*, de înv. Aleman Galea.
2. *„Isvorul și călětoriul"*, prelegere pentru anul III. de școlă, de Ieronim Mărdan.
3. *Despre modul de întrebuințare a cărții de cetire*, de Toma Măhăra.

Dintre acestea cele două dintâi s'au lucrat din încredințarea conferenței, ear' cea din urmă din inițiativă proprie a autorului.

Tema: Cestiunea examenelor... s'a pus inmediat la ordinea zilei, cetită prin dl autor Galea.

FOIȘÓRĂ

Predică*)

In numele Tatălui și al Fiului și al Duchului sfênt...

Iubiților Creștini!

Sunat-au, azi sunt trei sěptěmâni, din zori de zi cu glas duios clopotele Bisericei nóstre, ca sě chieme tótă suflarea românéscă în lăcașul Domnului. Profesori și învěțători, studenți și școlari, bărbați și femei, băieți și fetițe, cu toții dela mic pân' la mare în haine de sěrbătóre grăbit-au de cu vreme, sě se adune înaintea altariului Impěratului ceriurilor!

Preoți din Sibiiu și de aici în frunte cu însuși Escelența Sa, iubitul nostru archiepiscop și metropolit, *Ioan Metianu*, îmbrăcatu-s'au cu dreptate și înălțat-au cu evlavie rugăciuni fierbinți înlăuntrul și jur împrejurul casei Domnului, ca s'o sfințéscă pe ea!

*

Cântat-ați și voi, iubiților coriști, cântat-ați D-zěului nostru, Impěratului nostru, că el este împěrat a tot pămêntul — D-zeu! Cântat-ați *cu înțelegere*!

*

Reînoitu-te-ai, botezatu-te-ai, mirui-tute-ai, lumina-tu-te-ai, sfințitu te-ai, Tu, iubit *Sion al Românismului ortodox!*

*

Și abia trei sěptěmâni s'au strěcurat prin învělmășagul pestriț al vremurilor de atunci, de când tótă suflarea „în glasul bucuriei și al mărturisirei sunetului ce prăsnuește" a lăudat pe Domnul!

*

Nu cu glas de psalm, nu cu trâmbițe ferecate și cu glas de trâmbiță de corn, ca psalmistul David, mě urc eu, parochul vostru, cel d'întâi în acest loc sacru reînoit, ci cu inima plină de jale și suferință m'am urcat, ca sě vě întreb:

„Cine va da capului meu apă și ochilor mei isvórě de lacrěmi; și voiu plânge pe poporul meu acesta ziua și nóptea" (Ieremia 9, 1/. . . . .

Ce folos, că acest amvon e de nou poleit, dacă el va remânea întotdeauna plin de praf, mut și rece?

Ce folos, că acel podișor e arangiat, precum se cuvine, dacă corul Dumineca și sěrbătórea nu va cânta regulat și cu înțelegere Impěratului-Dzeu, că el este împěratul a tot pămêntul?

Ce folos de atâta frumseță strălucitóre a Bisericei nóstre, dacă ea Dumineca și sěrbătórea va fi gólă și pustie? Pentru că gólă și pustie numesc eu Biserica Sf. Nicolae, când din atâtea mii de suflete sunt numai tot aceleași 70—80 de față.

Ce folos, că strălucesc tóte odórěle bisericești, dacă din ómenii cu carte, dintre așa numiții *inteligenți cărturari* ai parochiei, abia vezi unul, mult doi Dumineca și sěrbătórea la Biserică?

Ce folos, dacă slujba cu corul și cu frumseța Bisericei cu tot asupra *„dómnelor"* și *„domnilor"* nu vor avea nici un efect?

Ce folos, că biserica e veselă și frumósă, iar sufletul parochienilor trist și posomorît?... Și cum sě nu fie sufletul lor posomorît, când ei, în parte nu vreau sě-și dea drăguții lor copilași la școlă?... Cum sě nu fie inima lor tristă, când la mulți nu le place munca fie ea de ori și ce soiu?

Ce folos de podóba Bisericei, când înjurăturile de ce-i mai sfânt, când clevetele, batjocurile, pârile și faptele rele ale unora asupra altora nu mai încetéză?

Tot lucrul acesta mie mi-se presêntă ca un měr, care pe din afară e roșu-frumos, iar înlăuntru e putred; ca un om, care pe din afară e voinic, iar înlăuntru începe sě sufere de oftică!

Și câte și mai câte n'ași putea înșira, ca sě justific cuvintele de mai sus: „Cine va da capului meu apă și ochilor mei isvórě de lacrěmi; și voiu plânge pe poporul meu acesta ziua și nóptea"...

*

Ni-am reînoit Biserica, dragii mei parochieni, sě ne reînoim și inimile și sufletele nóstre, pentru că *numai și numai atunci înfrumsețarea ei își are valórea adevěrată*: Nici amvonul și nici podișorul sě nu rěmână nici odată góle și pustii; în sfêntul Sion al Românismului ortodox sě nu mai fie loc, atâta lume, inteligență și popor, sě vină Dumineca și sěrbătórea în lăcașul Domnului! Sě nu fie unul în tótă parochia, care sě nu-și fi dat de bună voie copiii la școlă! Sě mun-

---

*) Rostită în 8 Octobre de pe amvonul Bisericei renovate a Sf. Nicolae din Brașov, și sfințite în 17 Septembre a. c.

Lucrarea acésta, ca formă şi cuprins, merită tótă recunoştinţa. Deşteptând viul interes al membrilor conferenţei, a fost ascultată cu mulţămire şi încordată atenţie. Dl Galea s'a dovedit un bărbat bine orientat în cestiunile nóstre şcolare. O putere de valóre.

Conferenţa l'a resplătit cu însufleţite aclamări şi i-a dat lucrarea spre referadă comisiei constătătóre din dnii: D. Lăpădat, I. Bratu, G. Stănésă şi T. Măhăra.

Cu acestea prima şedinţă a confer. s'a încheiat, anunţându-se proxima pe după amézi la 3 óre.

(*Şedinţa II*).

Prim object pus la ordinea zilei e operatul înv. *Măhăra* „Despre modul de întrebuinţare a cărţii de cetire“. Objectul tractat în operatul dlui Măhăra fiind de însemnătate deosebită, la propunerea comisariului conferenţa decide, ca acela sĕ se predeie învĕţătoriului D. Mosora, ca la proxima conferenţă sĕ presinte asupra lui o dare de sémă amĕnunţită.

Urmézâ prelegerea practică a înv. I. *Mardan*. Prelegerea era destinată a se ţiné cu înşişi elevii despĕrţămêntului şcólei, dar' fiind contemplată a se ţiné în a doua zi a conferenţei, pentru şedinţa acésta nu s'au mai putut lua disposiţiuni, pentru-ca şi elevi ai şcólei de aplicaţie sĕ fie presenţi. Astfel prelegerea a fost cetită de autor, dând însuşi şi rĕspunsurile pe cari — judecând după cunoscinţele ce pot sĕ le aibă elevii despĕrţămêntului III. al şcólei poporale — eventual le-ar fi dat elevii înşişi.

In mijlocul acestei prelegeri, întrĕ entusiaste aclamări întră în sală Inaltpreasânţia Sa *metropolitul*, care spunênd, că din causa ocupaţiunilor neputênd lua parte la deschiderea conferenţei, zice că a venit acum, ca un părinte între fiii sei iubiţi, ca sĕ se bucure de strădania şi de resultatul muncei lor. Arată, cum referinţele timpurilor de acum pretind de la fie-cine cunoscinţe tot mai vaste pentru a puté sĕ ţină pept cu exigenţele vieţii, şi dacă acésta au înţeles'o de mult deja alte popórĕ şi lucră din rĕsputeri în conformitate cu aceste recerinţe, cu atât mai mult trebue s'o înţelegem noi, cari suntem avisaţi numai la puterile nóstre şi cari cu îndoit zel şi perseveranţă trebue sĕ muncim, ca sĕ ajungem la gradul de desvoltare la care se află deja popórele celelalte, fie pe terenul cultural, fie pe cel economic.

Unicul nostru teren de desvoltare e *biserica şi şcóla*, zice Inaltpreasânţia Sa. — Se cuvine deci sĕ ne punem tóte silinţele, tótă strădania nóstră pentru-ca în cadrele acestui unic teren sĕ ne luminăm minţile, sĕ ne nobilităm inimile, sĕ progresăm în tóte direcţiunile. Aşa fac şi celelalte confesiuni din patria nóstră, şi dacă ele simt necesitatea de a lucra din rĕsputeri, toţi de la cel mai mare până la cel mai mic, cu atât mai mult trebue sĕ o simţim noi, *cari „nu avem în stat aceeaşi posiţie pe care o au ele“*. Se înţelegeţi toţi, şi cei de aici şi cei de acasă, că nu e de ajuns sĕ lucrăm numai în mĕsura în care lucrat'am în trecut întru ajungerea ţintei nóstre dorite, ci trebue sĕ muncim mai mult, cu mult mai mult, pentru-că zilele grele sunt. Sĕ fim toţi la postul nostru. De la cel mai mare până la cel din urmă, sĕ ne facem datorinţa cu zel şi însufleţire“.

Face comparaţie întrĕ plugariul ce 'şi lucră pămêntul cu tótă străduinţa şi întrĕ cel ce şi-'l lucră ca sĕ fie lucrat, întrĕ neguţĕtorul ce caută sĕ fie în curent cu tóte mijlócele şi căile pentru a-şi procura marfă cât mai bună şi a o desface apoi în mod cât mai rentabil, şi întrĕ cel care fără sĕ 'şi deie silinţe pentru a ţiné pas cu desvoltarea exigenţilor comorciale 'şi pórtă meseria aşa cum a apucat'o din bĕtrâni, şi întrĕ resultatele străduinţei unuia şi celuilalt. „In tocmai ca plugariul, ca negustoriul cel străduitor trebue sĕ facem şi noi cu atât mai mult, cu cât resultatele muncei nóstre au sĕ fie spre binele şi fericirea familiei nóstre mari, a poporului român, şi pre cum devisa regelui României e „*Viribus unitis*“, aşa şi noi cu puteri unite, în armonie deplină sĕ lucrăm întru resolvarea problemelor impuse de chiămarea nóstră.

In fine, recomandând încă odată zel şi însufleţire întru împlinirea misiunei lor, implóră binecuvêntarea şi harul ceresc asupra lucrărilor conferenţei.

Intreit „trăéscă“ rĕspund la cuvintele acestea ale Inaltpreasânţiei Sale, căruia după încetarea aclamaţiunilor comisariul consistorial prof. Dr. V. *Bologa* 'i mulţămesce prin următoriul discurs:

Escelenţa Vóstră,

Inalt Presfinţite D-le Archiepiscop şi Metropolit!

Cuvintele părintesci de cari suntem învredniciţi, îmi dau putere sĕ îndrăsnesc a mĕ face pentru moment interpretul dlor colegi întruniţi în conferenţă.

In acéstă calitate respectuosul meu rol merge întra'colo, ca sĕ rog pe Escelenţa Vóstră, sĕ se îndure a crede, că noi, unul fie-care, ne privim de un funcţionar modest şi devotat sub înalta oblăduire a Escelenţiei Vóstre. Ca atari, suntem conştii deplin de sarcina cea grea şi respunderea cea mare, ce apasă umerii Escelenţiei Vóstre ca supremului factor al şcólelor nóstre, atât înaintea bisericii, cât şi înaintea istoriei.

Şi, inspiraţi de îndemnul Escelenţiei Vóstre, declarăm serbătoresce, că vom urma cu credinţă poveţelor părintesci, ca sĕ uşurăm după putinţă greutatea sarcinii şi vom pune tótă a nóstră putere, ca sĕ contribuim cât mai mult la măréţa operă de regenerare morală şi culturală a poporului nostru.

Folosim deci cu reverinţă şi acest prilej, ca sĕ aducem Escelenţiei Vóstre omajiul nostru de fiască supunere şi devotament, urând mulţi ani de putere şi sănĕtate, pentru rodnica continuare a lucrării bărbătesci, ce Escelenţia Vóstră aţi înaugurat în mijlocul nostru.

Trăiască Escelenţa Sa!

După urale entusiaste la adresa Inaltpreasânţiei Sale, şi după-ce Inaltpreasânţia Sa ocupă locul presidial, înv. Mardan continuă prelegerea. Terminată acésta, se deschide interesantă discuţie, la care iau parte înv. Mosora, Lăpĕdat, Hansu, Galea, Măhăra, şi încă vre-o câţiva, scoţênd în relief părţile bune ale prelegerei şi indigitând şi la unele omisiuni, cari dacă nu erau, prelegerea ar fi fost încă şi mai bine succésă. In replica sa prelegĕtoriul atrage atenţiunea colegilor sei asupra împrejurării, că prelegerea a fost elaborată anume pentru elevii despĕrţămêntului III., a căror pricepere nu e încă atât de desvoltată, ca sĕ li-se pótă prelege în cadre aşa de largi cum cer unii dintrĕ cei cari au luat cuvêntul în chestié şi cari cadre s'ar nimerí pentru elevii desp. V. şi VI.

Fiind vorba de prelegere cu sujet de higienă, fórte nimerită a fost observarea Inaltpreasfinţiei Sale, care încă a avut bunăvoinţa sĕ între în discutarea prelegerei, şi care sulevând, că tema fusese pentru o prĕlegere de conţinut higienic, observă, că prelegĕtoriul trebuia sĕ vorbiască elevilor mai întâiu de sănĕtatea omului, ca cel mai preţios dar de la Dumnezeu, şi apoi de la acésta mânecând sĕ fi tractat, pe basa piesei de cetire regulele, barem cele mai cardinale, întru apărarea şi conservarea sănĕtăţii. Abstracţie de la acésta omisiune însĕ, recunósce şi din a Sa parte meritul prelegĕtoriului, că prin prelegerea sa, destul de succésă, a dat ocasiune la o discuţie atât de instructivă pentru toţi membrii conferenţei, şi cu drag ascultată şi din a Sa parte.

Asemenea şi comisariul consistorial constată părţile în adevĕr succese ale prelegerei, cari sunt cele mai multe, ear' pentru objecţiunile criticătorilor cu privire la puţinele părţi cari li-s'au părut póte nu destul aprofundate, prelegĕtorul sĕ nu se supere, ori descuragieze, ci din contră, sĕ fie satisfăcut, că prin prelegerea sa în general bine succésă, a dat ansă la o discuţie, din care — precum a binevoit sĕ accentueze şi Inalt-Preasfinţia Sa — atât prelegătoriul cât şi criticătorii şi ceilalţi membri ai conferenţei numai profita au putut. Propune sĕ se esprime prelegĕtoriului mulţămită protocolară, ceea-ce conferenţa primesce unanim. Cu acestea şedinţa II. s'a încheiat.

(*Şedinţa III.*)

După serviciul divin se începe Duminecă la ora 11 a. m. a treia şi ultima şedinţă a conferenţei. Presenţi ca óspeţi: Preacuvioşia Sa vicariul Dr. Ilarion *Puşcariu*, as. consistoriali Z. *Boiu* şi N. *Ivan*, ppresbiterul I. *Papiu* şi alţii.

La ordinea zilei referada comisiunii în credinţate cu censurarea elaboratului „Cestiunea examenelor publice dela finea anului şcolar“ al înv. Galea. Prin referentul ei Al. Lăpĕdat, comisiunea cu esceptiunea unor puncte, respective cu unele omisiuni ori întregiri la punctele cuprinse în projectul de conclus presentat de dl Galea în firul elaboratului, propune conferenţei primirea acestui conclus.

După desbatere seriósă şi démnă de importanţa objectului, la care au luat parte, pe lângă debatterii *Lăpădat* şi *Galea*, înv. Mosora, Bratu, Ciuhandu, Măhăra, *d-şóra Pop* etc., conferenţa primesce projectul de conclus al d-lui Galea, combinat cu al comisiunii censurătóre. Acest project avênd a forma numai material de studiu autorităţilor şcolare la aducerea hotărîrilor obligătóre pentru şcólele nóstre din întrégă archidiecesa, credem că publicarea lui per extensum e de prisos. Relevăm însĕ din el punctele de controversă întrĕ părerea susţinută de autorul elaboratului şi întrĕ părerea comisiunii. Anume: la cestiunea caracterului ce ar fi sĕ-'l aibă esamenul şcolar de la finea anului, domnul *Galea* în projectul sĕu de revoluţiune cerea ca esamenele sĕ fie festive, dar' totodată şi mijloc de controlă din partea protopresbiterului ca inspector şcolar, ori din partea delegatului sĕu, asupra activităţii de peste an a învĕţătoriului; comisiunea insista numai la caracterul festiv. Propunĕtoriul contempla ţinerea esamenului în sala festivă a şcólei, ear' comisiunea cerea sĕ se facă încheierea esamenelor în biserică.

Acésta controversă, după desluşirile date de ppresb. Papiu, s'a aplanat prin acceptarea desideratului, că „*în cât se póte*“ încheierea festivă sĕ se facă în biserică. Asemenea şi punctul, ca esamenele sĕ se ţină în Dumineci şi zile de sĕrbători, s'a mitigat prin latitudinea desideratului, că „în cât se póte“. Asemenea vie discuţie a provocat cestiunea provocării elevilor. După desluşirile primite însĕ din partea Preacuvioşiei Sale vicariului şi din partea dlui ppresb. Papiu, conferenţa s'a pus pe basa projectului de resoluţiune al înv. Galea: esamenul avênd sĕ fie şi mijloc de controlă, provocarea elevilor, pe basa conspectului de clasificare, are sĕ o facă ppresbiterul-inspector, respective delegatul sĕu; întrebările însĕ le pune numai învĕţătoriul.

Era deja ora 1 p. m. când încheindu-se discuţia Preacuvioşia Sa d-l archimandrit-vicariu *Dr. Ilarion Puşcariu* prin un discurs însufleţitor mulţămind membrilor conferenţei pentru zelul şi interesul cu care au luat parte la discutarea temelor şi la resolvarea agendelor, îi îndémnă la tot mai intensivă munca pe terenul luminărei lor proprie şi prin acésta al luminărei mlădiţelor poporului nostru, date lor spre instruire şi educare. Comisariul consistorial al conferenţei rĕspunde însufleţitórei alocuţiuni următórele:

Ilustritatea Vóstră!

Simţim mare bucurie, când vedem bunăvoinţă şi pătrunderea cu care Ilustritatea Vóstră apreţiază lucrarea salutară, ce noi sĕvêrşim pe terenul învĕţămêntului poporal.

Pentru noi acésta e o adevĕrată îmbărbătare, căci vine dela locul cel mai competent şi mărturisim, că de aceeaşi convingere suntem şi noi pătrunşi, că numai prin armonica conlucrare a tuturor factorilor chemaţi se póte spera ridicarea şi înălţarea nimbului şcólelor bisericii nóstre.

Mulţămim cu respect pentru onorifica atenţie ce ni-se dă şi pentru cuvintele de îmbărbătare, ale căror urme neşterse vor rĕmâné din inimile nóstre, şi dorim Ilustrităţii Vóstre mulţi ani fericiţi dela bunul D-zeu, ca sĕ se pótă încă multă vreme bucura biserica nóstră de conducĕtori devotaţi ca Ilustaitatea Vóstră.“

După acestea Preacuvioşia Sa, împreună cu ceilalţi óspeţi se depărtéză întrĕ însufleţite aclamaţiuni din partea învĕţătorilor.

Urméză raportul comisiunei esmise pentru designarea disertaţiunilor conferenţei viitóre. La propunerea comisiunei, prin referentul ei înv. Mosora, conferenţa decide, ca în viitor elaboratele sĕ se înainteze în termin de 6 luni de la primirea temei şi sĕ se transpună celui încredinţat cu recensarea lor. Pentru conferenţa viitóre se designéză temele:

Clasificarea elevilor, (elab. dl T. Măhăra) (rec. M. Lungu).

Planul órelor de învĕţămênt pentru şcóle cu unul, cu doi şi mai mulţi învĕţători. Se încredinţézâ cu elaborarea planului *a*) pentru şcóle cu un învĕţător: *Stănésă* din Guşteriţă, referent D. Cândea; *b*) pentru şcóle cu doi învĕţători: *S. Stoica* din Sebeşul-sup., referent N. Pĕcurariu; *c*) pentru şcóle cu mai mulţi învĕţători: corpul didactic din Poplaca, referent corpul didactic din Boiţa.

Drepturile şi datorinţele învĕţătorilar normate în legile şi ordinaţ. statului şi disposiţiile legii de pensiune, sĕ se elaboreze de Petru Juga din Sĕlişte, referent G. Pĕcurariu din Tilişca.

Materialul din ştiinţele naturale în şcólele poporale, sĕ se elaboreze de corpul didactic din Gurarîului şi sĕ se refereze de corpul didactic din Sĕlişte.

---

cim fie-care în zilele de lucru de diminéţa până séra, pentru că *munca* şi iară munca este *raiul* acestei vieţi pămênteşti!... Sĕ ne iubim ca fraţii şi soriórele, sĕ nu ne clevetim, să nu ne batjocorim, sĕ trăim cu un cuvênt după legile şi poruncile lui D-zĕu!... Atunci şi numai atunci vor fi sufletele şi inimile nóstre *vrednice de podóba* sfintei biserici; atunci şi numai atunci se va revărsa darul Celui de sus asupra nóstră a tuturora cari vom cerceta frumosul nostru Sion al Românismului ortodox!

*

Drept aceea pe Tine, Dómne, stăpênul vĕzutelor şi nevĕzutelor, te rog cu credinţă fierbinte şi neclintită: Trimite Duchul tĕu cel sfênt asupra tuturor iubiţilor mei parochieni, ca sĕ-i înveţe pe dînşii a face *în totdeuna fapte vrednice de podóba acestui sfênt lăcaş*, ca astfel cu sufletele şi inimile lor curate şi vesele, ca odórĕle casei tale, împreună cu mine sĕ te preamăriască pe tine şi sĕ vestiască numele tĕu în tot pămêntul!... totdeauna, acum şi pururea şi în vecii vecilor, Amin!

Dr. Vasilie Saftu.

M. Sa monarchul în Budapesta. Eri M. Sa *Francisc Josif I.* a sosit la Budapesta, venind de la Gödölő, unde sosise Sâmbătă. Cât timp va petrece în Budapesta va da audienţe Lunia şi Joia.

Svonuri de crisă. Cestiunea căilor ferate bosniace a dat ansă la diferite svonuri despre iminente crise de cabinet. Se lansase sĕptĕmâna trecută faima că ministrul-president *Széll* făcuse cestiune de cabinet, dacă linia ferată nu se va trassa corĕspunzĕtor intereselor Ungariei. După dementarea acesteia se dase ştirea, că şi ministrul-president *Körber* a pus în vedere abdicarea, dacă consiliul nu va hotărî în cestiunea căilor ferate favorabil intereselor Austriei, ear' zilele acestea un ziar vienez spunea, că nici ministrul de esterne, contele *Goluchovski* nu are sĕ mai steie mult la postul sĕu, şi acésta din causă, că în cestiunea căilor ferate bosniace prea pronunţat e pe partea lui Széll. Intrégă afacerea svonurilor acestora denotă însĕ o anumită intrigă, pusă la cale de cei interesaţi a zădărnici realisarea pretensiunilor contrare.

De altcum conferenţele în cestiunea căii ferate se continuă acum în Budapesta, probabil sub presidenţa M. Sale, şi resultatul va dumerí apoi asupra svonurilor acestora.

Codul civil ungar. Sâmbătă a apărut în broşură projectul despre codificarea dreptului privat. Lucrările în acest scop se începuseră încă pe timpul când ministru de justiţie era Teofil Fábiny, s'au continuat şi sub ceilalţi ministri de justiţie începênd cu Szilágyi până la Al. Plosz, actualul ministru. Projectul tractéză în partea primă despre *dreptul personal*, în a doua e precisat dreptul familiar, cu deosebire drepturile isvorîte din căsătorie, în a treia *dreptul real*, modernisat în mare mĕsură, a patra *dreptul obligativ* (kötelmi jóg) şi în partea a cincia *dreptul de moştenire*.

Rapórtele consistoriului metropolitan către congres.

Raportul senatului scolar.

Nr. 377 M.

Mărit Congres!

Subsemnatul Consistoriu, ca senat școlar, își iea voie a substerne Măritului Congres următoriul raport despre activitatea sa în periodul dela I-a Octobre 1897, până în ziua de astăzi. Din numĕrul total al esibitelor întrate la consistoriu în periodul acum amintit, aparțin la competința senatului școlar 182 piese; s'au resolvit 172; pendente sunt 3. Senatul școlar a ținut ședințe: în anul 1897 (din 1-a Octobre) 1, în anul 1898 2, în anul 1899 3, în anul 1900 3. S'au pertractat recurse și apelațiuni 16.

Date speciale despre afacerile școlare și ale învĕțămêntului se află în conspectul aclus aici sub ·/. Datele acestea comparate cu cele presentate congresului naț. bis. în a. 1897 arată următórele resultate: Comune bisericesci în a. 1899 față de a. 1896: *a*) cu școlă proprie: Archidiecesa — 12, Arad — 24, Oradea mare — 5, Caransebeș + 0, *b*) fără școlă proprie: Archidiecesa — 52, Arad — 12, Oradea-mare + 5, Caransebeș + 3.

Prunci obligați la școlă în anul 1899/900 față de anul 1896/97.

	Archidiecesă		Arad		Oradea-mare		Caransebeș	
	6—12 ani	13—15 ani	6—12 ani	13—15 ani	6—12 ani	13—15 ani	6—12 ani	13—15 ani
Prunci . . .	— 2207	— 221	— 1675	— 297	+ 103	+ 25	+ 8237	+ 3713
Fete . . .	— 1071	+ 99	— 1441	— 343	— 185	— 88	+ 8342	+ 4147

Prunci, cari au frecuentat școla în anul 1899/900 față de anul 1896/7.

Prunci . . .	— 2015	— 972	— 591	+ 468	+ 42	+ 133	+ 117	+ 345
Fete . . .	— 2680	— 567	+ 227	+ 265	+ 181	+ 92	+ 767	+ 524

Comparațiune între anii 1899/900 și 1896/7: Dintrĕ pruncii de 6—12 de ambele secse au frecuentat școla: Archidiecesă 65: 62%; Arad 69: 61%; Orade 53: 52%; Caransebeș 37: 59%. Dintre pruncii de genul bărbătesc de 6—12 ani au frecuentat școla: Archidiecesa 71: 67%; Arad 77: 75%; Orade 59: 60%; Caransebeș 42: 75%. Dintre fetele de 6—12 ani au frecuentat școla: Archidiecesa 57: 63%; Arad 60: 54%; Orade 47: 44%; Caransebeș 32: 50%.

Dintre pruncii de 13—15 ani de ambele secse au frecuentat scóla de repetițiune: Archidiecesa 46: 51%; Arad 42: 30%; Orade 21: 18%; Caransebeș 24: 33%. Dintre pruncii de 13—15 ani de genul bărbătesc au frecuentat școla de repetițiune: Archidiecesă 47: 52%; Arad 45: 38; Orade 22: 19%; Caransebeș 26: 36%. Dintre fetele de 13—15 ani au frecuentat școla de repetițiune: Archidiecesă 46: 50%; Arad 39: 34%; Orade 20: 18%; Caransebeș 22: 30%.

Edificii de școlă: *a*) proprii: Archidiecesa — 3, Arad + 3, Oradea-mare — 2, Caransebeș — 1. *b*) închiriate: Archidiecesa — 6, Arad — 4, Oradea-mare — 3, Caransebeș + 1. Sale pentru instrucțiune: *a*) corĕspunzĕtóre: Archidiecesa — 412, Arad + 7, O.-mare + 21, Caransebeș + 18. *b*) necorĕspunzĕtóre: Archidiecesa — —, Arad, — 4, O.-mare — 26, Caransebeș — 28. Grădini de pomărit: Archidiecesă — 25, Arad — 30 Oradea-mare + 2, Caransebeș — 17. ad II. A. 1. Scóle: Archidiecesa — 12, Arad + 4, Oradea-mare — 5, Caransebeș + 0. Școle comunale și de stat în comune de ale nóstre: Archidiecesa + 22. Arad — 1, Oradea-mare + 2, Caransebeș + 0.

Numĕrul total al posturilor: *a*) de învĕțători: Archidiecesa + 48, Arad — 4, Oradea mare — 5, Caransebeș + 0, *b)* de învĕțătóre: Archidiecesa + 12, Arad + 3.

Numĕrul învĕțătorilor: *a*) definitivi: Archidiecesă + , Arad + 2, Oradea-mare + 14, Caransebeș + 13, *b*) privisori: Archidiecesă — 128, Arad — 12, O.-mare — 26, Caransefleș — 18.

Suma salariilor învĕțătorești: Archiecesă + cor. 4798430; Arad + 89361 cor.; Oradea-mare + 7774 cor.; Caransebeș + 471310 coróne.

Intru esecutarea concluselor congresului național-bisericesc din a. 1897 vor urma rapórte speciale despre: sporirea și cultivarea grădinilor de pomărit (Nr. 57); reducerea numărului învĕțătorilor provisori (Nr. 58); date statistice despre elevii nostri la școle străine; biblioteci școlare, esamene de cualificațiune, reuniuni învĕțătoresci (Nr. 60); aplicabilitatea regulamentului de învĕțămênt (Nr. 90); catechisarea elevilor la școle străine (Nr. 91); modificarea regulamentului de învĕțămênt din a. 1878 (Nr. 92); plan de învĕțămênt (Nr. 111); clasificarea stațiunilor învĕțătoresci (Nr. 112); inspecțiunarea școlelor în partea didactică și administrativă (Nr. 111/1897).

Din ședința consistoriului metropolitan ca senat școlar, ținută în Sibiiu, la 29 Septembre, 1900,

Corespondență.

De pe apa Orăștiei, 20 Octobre v.

(*Sfințirea bisericei din Bucium.*)

Unele dintrĕ cele mai mărețe și mai impunĕtóre momente din viața omenéscă sunt acelea pe cari le petrecem la sfințirea vreunei biserici. Pentru prima-dată mi-s'a dat ocasiune a participa la astfeliu de festivitate și anume la sfințirea bisericei din *Bucium* tractul Orăștiei. Acésta comună micuță, ce numĕră vre-o 90 fumuri, avea o biserică ce în esterior nu arăta a fi slabă, însĕ crepăturile zidurilor și micimea ei a silit pe locuitori a se îngriji de o altă biserică.

Vorbirile acomodate ale preotului local au aprins dorul tuturor locuitorilor a se vedé în o nouă biserică. Copacii codrilor loviți de securile buciumanilor, norii de fum ce se ridicau din cuptórele de cărămidă făcută cu mânile lor, vesteau începerea lucrului.

In 1 Maiu a. c. locuitorii acestei comune, mari și mici, tineri și bĕtrâni, toți în genunchi, cu preotul în frunte înălțau rugăciuni pentru așezarea petrei fundamentale la noua biserică.

In lipsa de bani în care se afla biserica, dispunênd numai de 260 fl. și vr'o 70 măsuri de bucate, ómeni au dat intreprinzătorilor ajutoriul recerut cu mânile și cu carĕle.

Cu îndurarea atot puternicului Dzeu, a Prea Venerabilului consistoriu archidiecesan și a altor ómeni milostivi, cari au dat ajutoriu la ridicarea acestei s. biserici, în 13 Octobre s'a sfîrșit lucrarea ei.

Noua biserică din Bucium, care în alte împrejurări nu s'ar fi putut edifica din 10,000 cor., póte decora, în ceea-ce privește esteriorul, ori-ce oraș, ear' în ceace privesce interiorul stórce admirațiunea ori-cărui privitor. Intreprinderea de zid au esecutat'o măiestrii zidari Solomon Marghita din Beriu, Nicolau Mihăilă, Ion Cumașu, Lazar Clonțeu din Orăștie și Ion Ivanescu din Bucium.

Decorarea interiorului servesce spre laudă Dlui Vasilie Oprușan, pictor în Orăștie, a cărui pictură a uimit întreg publicul, precum și femeilor din acésta comună, cari puse la cale de Dómna preotésă Ana Olariu au impodobit biserica cu țesĕturi frumóse.

Sfințirea bisericei s'a celebrat Duminecă în 15 Octobre v. prin protopresbiterul tractual Vasilie *Domșa*, însoțit de protopresbiterul onorar din Beriu Samuil *Popoviciu*, de preoții: David Avramescu din Orăscióra de sus, Iosif Dragoțel din Orăscióra de jos, Vasilie Botean din Ludești, Ioan Olariu preotul locului și de Toma Popoviciu din Ocolișul-mic. Cântările liturgice le-au cântat spre mulțumirea tuturor tinerii și elevii de școlă sub conducerea învĕțătoriului Ioan *Baciu*.

La finea serviciului divin Dl protopresbiter Vasilie Domșa a rostit o vorbire acomodată împrejurărilor, în urma căreia a incurs pe sama bisericei un ajutor de 191 cor. Intrĕ contribuenți amintesc pe Dl notar Teodor Ribel cu 10 cor., Ilie Stoicoi 10 cor., Stana Alionescu 10 cor.

De-și timpul se părea nefavorabil, totuși s'a adunat public preste 800 persóne de prin comunele din jur.

După terminarea sfințirii s'a dat un prânz general. La masă a toastat protopresbiterul tractual pentru Inaltpreasânția Sa Metropolitul, pentru preoți și binefăcĕtorii bisericei, ear' preotul locului Ioan Olariu pentru prot. *Domșa* ca șef al tractului.

La cele espuse mai sus se adeveresce proverbul „voesce și vei putea". Cu o sumă bagatelă s'a ridicat o biserică pompósă, și acestea sunt a se atribui numai și numai pastoralelor Inaltpreasfinției Sale înțeleptului și neobositului nostru Metropolit, prin cari conduce preoțimea la tot ce e bun și folositor spre deșteptarea poporului. *Buciumanul.*

NOUTĂȚI

Onomastica vicariului. Ziua de Sâmbătă a „Cuviosului Ilarion", ziua onomastică a Preacuvioșiei Sale archimandritul *Dr. Ilariu Pușcariu*, a dat societății sibiene nouă ocasiune pentru a-și manifesta sentimentele de stimă și iubire față de binemeritatul vicariu al archidiecesei nóstre. Chiar și Inaltpreasfinția Sa metropolitul a ținut sĕ facă vicariului seu onorul de a-'l felicita în persónă. Ear' învĕțătorii din protopresbiteratele Sibiiu, Avrig și Sĕliște, întruniți în Sibiiu la conferența învĕțătoréscă, s'au presentat la Preacuvioșia Sa prin o deputațiune de 10 membri, condusă de comisariul conferenței prof. Dr. *Bologa*, care în numele învĕțătorilor a felicitat pe Preacuvioșia Sa prin următoriul discurs:

Ilustritatea Vóstră:

Suntem întruniți astăzi în conferență 86 învĕțători, în sensul legilor nóstre bisericesci în frunte cu P. O. D. D. protopopi concernenți, ca inspectori școlari tractuali.

Acéstă valorósă corporație didactică, atât ca numer cât și ca putere morală intelectuală, a ținut cu scumpĕtate a-se presenta prin noi, delegații sei, ca sĕ aducă respectuósele sale felicitări Ilustrității Vóstre, din incidentul serbătorii onomastice, la care noi ne adaugem cu intimă reverință.

Și mai mult încă Ilustritate. Noi, căutând am căutat momentul binevenit, ca sĕ ne putem apropia de Ilustritatea Vóstră, în acest an mănos pentru Il. Vóstră și de bucurie pentru noi, când ostenelele anilor dearêndul și-au ajuns coróna întrupării prin publicarea valorosului op: Metropolia Românilor ortodoxi din Ungaria și Transilvania.

Ați adus prin acésta o zală scumpă în șirul productelor literare, în special pe terenul istoriei bisericii nóstre, din timpul mai nou. Acest succes ne însuflețesce pe noi învĕțătorii, cari zi de zi avem de a face cu paginile istoriei bisericii și poporului și patriei nóstre. In urmare noi usăm mai întâi de rodul ostenelelor Ilustrității Vóstre, noi ținem sĕ și aducem între cei dintâi prinosul recunoscinței nóstre.

Simțiam, că ne aflăm la piciórele unui munte înalt, dar erau bătătorite cărările și nu ne puteam ridica pe înălțimile lui, ca sĕ-i putem apreția frumseța și bogăția comorilor ascunse întrînsul. Ilustritatea Vóstră aveți meritul a fi deschis potecul, prin care dat ne este și nouĕ generațiilor mai tinere a privi în întréga sa splendóre pe fericitul bărbat Andreiu Baron de Șaguna, marele regenerator al bisericii nóstre.

Primiți, Vĕ rugăm, la acest succes de interes general, respectuósele nóstre felicitări cu urări de bine pentru mulți ani fericiți!

Mulțămind pentru doririle de bine, esprimate prin graiul conducĕtoriului lor, P. C. Sa accentuează că dacă i-a succes sĕ adune și lege ca într'un mănunchiu evenimentele prin cari biserica nóstră a trecut, unica mângăere și rĕsplată pentru acéstă muncă a sa îi va fi sĕ afle și sĕ scie, că „Metropolia" ca oglindă fidelă a trecutului apropiat al bisericei nóstre, este cu drag cetită de învĕțători, pentru a cunósce din ea luptele și munca antecesorilor nostri, susținute întru reînființarea metropoliei, în cadrele căreia în armonie și înțelegere avem sĕ lucrăm la înaintarea morală și culturală a credincioșilor acestei biserici, și cunoscêndu-le sĕ afle îndemn și îmbărbătare întru împlinirea frumósei lor chiămări cu scumpĕtate și conform cu intențiunile autorităților superióre bisericesci.

Intreit „trăéscă" a urmat frumósei alocuțiuni, după care deputațiunea a fost învitată la masă în o altă sală, unde erau deja adunați numĕroși membri distinși ai societății sibiiene.

Remarcăm, că alăturea cu Dr. Bologa, era în fruntea deputației și dl *I. Cândea*, ppresb. în Avrig.

*

Cununie. *Constantin D. Cristiu* și d-șóra *Ana Moisin* se vor cununa Dumineca (11 Nov. n.) în biserica gr. or. din Sĕliște.

*

Nou advocat român în Sebeș. Tinerul advocat *Dr. Alexandu N. Strĕvoiu* din Brașov și-a deschis cancelarie advocațială în *Sebeșul-săsesc*, piața-mare Nr. 15. Inregistrând cu plăcere acéstă știre, îi dorim succes în noua sa carieră.

*

Clericul absolut Mihail Ganea, oficial la esactoratul consistoriului archidiecesan, a fost ales alaltăeri paroch în *Veneția-superióră* cu 122 voturi contra 4.

*

„Bistritz". Congregația de la 31 Octobre n. a comitatului Bistrița-Năsĕud a aprobat cu mare majoritate de voturi conclusul representanței orașului Bistrița, ca numirea oficială a orașului sĕ fie *Bistritz*, nu Beszterczе. Conclusul representanței a fost spriginit în congregație și din partea Românilor.

*

Pentru iubiții reposați. D-na *Ana Florea*, învĕțătóre a dăruit fondului de ajutorare al vĕduvelor și orfanilor meseriașilor români, numit și al iubiților reposați, administrat de „Reuniunea sodalilor români, din Sibiiu" în amintirea mult regretatei *Alexandrina Schmit* n. *Cunțanu*, decedată în Berlin, suma de 4 coróne.

*

O femeie care scie cheltuí bine. Familia milionară *Gould* din America a cerut la tribunalul din *Paris* sĕ pună sub curatelă pe contesa *Boni de Castellan*, născută din familia *Gould*. Motivul cererii e, că în timp ce interesele după zestrea contesei fac *numai 3 milioane pe an*, ea în patru ani a cheltuit deja *mai mult de douzeci și trei milioane*. Contesa a recurat contra curatelei.

*

Dreptatea domnilor. Zilele trecute s'a pertractat la tribunalul din *Livorno* un proces, în care acusatul era generalul *Costa-Richos*, acusatórea o fată de lucrător și mirele ei lucrĕtoriul Antonio Doria. Generalul cercase sĕ sărute fata cu forța chiar, dar' mirele ei sosind la fața locului a ras generalului câteva palme sdravene, scăpându-și astfel mirésa de primejdia sărutării nedorite. Sentința tribunalului a făcut însĕ mare sensație în publicul ascultător: nu pe general l'a osândit, ci pe acusatori. Anume pe motivul că incercarea de sărutare încă nu e sărutare, a achitat pe general și a condamnat pe mirele fetei la 42 lire pedépsă și despăgubire generalului, ear' pe fată a condamnat'o la suportarea speselor de proces.

*

Știri mĕrunte. In școla de cadeți honvezi de la *Oradea-mare* grasséză scarlatina. Sĕptĕmâna trecută au fost cuprinși de acéstă bólă 16 cadeți. — Corul bisericei din Brașov-Tocile arangéză Sâmbătă concert și petrecere poporală, în favorul fondului sĕu. — In diecesa Aradului este escris concurs la parochia de cl. I. *Elisabetinul-Timișórei.*

*

Reuniunea de înmormêntare din suburbiul Elisabetin al *Timișórei*, cum reese din raportul cassariatului, face frumóse progrese și e cea mai bine situată dintrĕ reuniunile nóstre de acest fel. In cuartalul al treilea (Iuliu, August, Septemvre 1900) intratele au fost 12,323 coróne 85 bani, premii s'au solvit 11,525 cor. 34 b; in bani gata la cassă au fost 798 cor. 51 b. Sporiul în est an până la 30 Sept. a fost frumósa sumă de 8019 cor. 90 bani; ear' averea totală roditóre este *200.105 cor. 26 b.*

Mulțămită.

La manifestările de condolență, ce ni-s'au făcut cu graiul și în scris — din incidentul morții fiicei, respective sororei nóstre neuitate *Alexandrina Schmid n. Cunțanu*, ne luăm voie a rĕspunde pe acéstă cale: *mulțămind* din inimă tuturor pentru mângăitórele cuvinte, ce au binevoit a ne adresa.

Părăstas întru amintirea repausatei se va oficia Sâmbătă, 10 Novembre st. n. la 10 óre a. m. în biserica parochială din cetate.

Sibiiu, 6 Novembre 1900.

Jalnica familie.

Nr. [209] 3—3

CONCURS

Iu scopul conferirei stipendiilor și ajutórelor ce se votéză pe anul 1901 din **fundațiunea Andronic.**

I. Pentru învěțăcei de ori ce meserie.

II. Pentru sodali deveniți de atari în decursul anului 1900;

III. Pentru sodali cari au lucrat fără întrerupere 6 ani meseria lor, au dat dovezi despre desteritatea lor pentru de a puté deveni măiestri, prin acésta se escrie **concurs** pe lângă următórele condițiuni:

Toți petenții la ajutóre și stipendii au sě producă în general:

1. Carte de botez.
2. Atestat dela comună despre averea proprie ori a părinților.
3. Atestat familiar dela parochul locului despre familia părinților concurentului ori fiind el căsătorit despre familia sa avênd a se indica în acest atestat, câți prunci minoreni sunt în familie, câți cercetéză școla și câți mai sunt la meserii.

Concurenții pot fi numai *români ortodocși născuți în archidiecesa Transilvaniei.*

In special mai au sě dovedéscă:

I. Invěțăceii:

a) că au împlinit anul al 12-lea al etății.

b) că au cercetat școla poporală ori altă școlă superióră.

c) că au încheiat contract cu măestrul și că contractul este înregistrat la autoritatea industrială (pretură și magistrat).

d) Adeverință dela măiestru despre sporiul ce-l arată în meserie și despre diligința și purtarea morală.

Contractul trebue aclus la cerere în origine sau în copie autentică.

II. Sodalii:

a) că au terminat anii de învěțăcel în anul 1900, ceea ce vor dovedi prin atestatul autorității industriale (art. de lege XVII din 1884 § 67).

b) că au purtare bună și fac spor mulțumitor cea ce vor dovedi ori cu cartea de lucru ori cu adeverință dela măestru.

c) cei ce vor dovedi că sunt membrii ai unei reuniuni de meseriași și că cunosc mai multe limbi vor avé preferință.

III. Sodalii, cari sunt în condițiuni de a deveni măestri.

a) sě aibă certificatul de măestru;

b) sě fi lucrat cel puțin 6 ani fără întrerumpere ca calfă, ceea-ce vor dovedi cu cartea de lucru, eventual cu adeverințe dela măestrii, la cari au lucrat.

c) In cerere sě se arete anume locul unde voesc sě se așeze ca măestrii, ce fel de mijlóce mai au pentru a puté începe meseria pe socotéla lor?

a) Sě dovedéscă cu atestat dela oficiul parochial, că cercetéză biserica nóstră și e creștin bun și moral.

Dela toți concurenții se recere ca cererile sě fie scrise și subscrise cu mâna lor proprie adresate Consistoriului Archidiecesan greco-oriental în Sibiiu, sě le înainteze până la **31 Decembre 1900 stilul vechiu.**

Acei concurenți cu óre-cari studii gimnasiale, cari se vor aplica ca învěțăcei la sculptura în lemn, bărdășit și la zidărit séu vor fi aplicați deja ca învěțăcei ori sodali la aceste meserii și cei din urmă vor se se perfecționeze în meseria lor, ori în ateliere mai mari în cari sě pótă câștiga pracsa recerută vor fi considerați cu ajutóre mai mărișóre.

Cererile neinstruate în regulă și cele înaintate după termin nu se vor lua în considerare.

Consistoriul archidiecesan.

Nr. 442/1900 [208] 3—3

Concurs

Pentru întregirea postului de paroch din comuna bisericéscă Gelmar, prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumente împreunate cu acest post de paroch sunt venite din parochie despre cari concurenții 'și pot lua informațiune dela comitetul parochial sau dela oficiul protopresbiteral.

Concurenții au sě-'și aștérnă cererile conform normelor din vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral până la terminul indicat, și au a se presenta în vre-o Duminecă înaintea poporului spre a fi cunoscuți, până inclusive 8 zile înainte de sinodul electoral.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Orăștiei în conțelegere cu comitetul parochial respectiv.

Orăștie, 1 Octobre, 1900 v.

Vasilie Domșa,
protopresbiter.

Dr. Alexandru N. Stravoiu

și-a deschis cancelaria advocațială în

[213] 1—3 **Szász-Sebes**

(Piața cea mare Nr. 15.)

Din **Tipografia și librăria archidiecesană, Sibiiu,** se póte procura

Din vremuri apuse,
de
Iudita Secula n. *Truța.*

Broș. à 50 cr.

Musicale
Catalóge se trimit
gratis
și franco pentru
Clavire
Harmonium
Violine
Cello
Citere
Kammermusik
Orchestre
Ghitare
Cântece
Humoristică
Coruri
Duete, Terzete
Studii
etc. etc. [214] 1—3

OTTO MAASS
Deposit și asortiment de musicale
VIENA
VI/2, Mariahilferstrasse 91.

1.000.000
KRONEN
ALS GRÖSSTER GEWINN IM GLÜCKLICHSTEN FALLE.

Consemnarea
tuturor celor 50.000 câștiguri
Cel mai mare câștig în cel mai favorabil cas

1,000,000 Kronen
Speciell sind die Gewinne wie folgt eingetheilt.

☛ **in Baar zahlbar.**

	Kronen
1 Prämie mit	600000
1 Gew. à	400000
1 „ „	200000
2 „ „	100000
1 „ „	90000
1 „ „	80000
1 „ „	70000
2 „ „	60000
1 „ „	40000
5 „ „	30000
1 „ „	25000
7 „ „	20000
3 „ „	15000
31 „ „	10000
67 „ „	5000
3 „ „	3000
432 „ „	2000
763 „ „	1000
1238 „ „	500
90 „ „	300
31700 „ „	200
3900 „ „	170
4900 „ „	130
50 „ „	100
3900 „ „	80
2900 „ „	40
50,000 Gew. u. Pr. im Betrage	13.160,000

Sě ajutăm norocului!

Deja mulți s'au fericit
prin cumpěrarea
unui los dela noi!

Loteria cea mai bogată în șance este loteria de classă privilegiată reg. ung., care va începe în curênd iarăși. Din

100.000 LOSURI vor fi trase **50 000**

câștiguri, așadară **jumětate sunt câștiguri.** din tote losurile, precum se vede și din lista de câștiguri alăturată, nici o loterie din altă țeră nu are în raport cu acésta așa câștiguri considerabile.

Cel mai mare câștig în casul cel mai norocos este

Un milion coróne.

Cu total vin **treisprečece milióne 160.000 coróne** la tragere. Tótă întreprinderea stă sub **supravegherea statului.**

Contribuția pentru **losurile originale** pentru clasa primă conform planului este:

pentru o **optime** ($1/8$)	fl.	—.75	sau C.	1.50
„ un **pătrar** ($1/4$)	„	1.50	„ „	3.—
„ o **jumětate** ($1/2$)	„	3.—	„ „	6.—
„ un **întreg** ($1/1$)	„	6.—	„ „	12.—

și se trimit cu **rambursă** sau trimițêndu-se prețul lor **anticipativ.** Planuri oficióse gratuit. Comande pentru losuri originale rugăm a trimite direct la noi până în

15 Novembre a. c.
în care zi se începe tragerea.

Banca
A. Török & Co.
Budapesta. V. Waitznerring 4/a.
Filialě: IV., Museumring Nr. II.
VI., Elisabethring Nr. 54.

Multe și fórte mari câștiguri am solvit noi prea stimaților nostri clienți și anume în timp scurt preste trei milióne și jumětate coróne. [194] 6—8

Scrisóre de comandă de tăiat. **Herren A. TÖRÖK & Co., Budapest.**

Ersuche um Zusendung von.................. **Original-Loos I. Classe der königl. ung. priv. Classenlotterie** nebst amtlichen Plan.

Der Betrag von. fl............ **ist per Nachnahme zu erheben.** / **folgt durch Postanweisung.** Was nicht gewünscht bitte zu durchstreichen

Genaue Adresse.
....
....
....

Farmacia lui F. I. R. Hotter la sf. Iosif, Wien, XII/2 Schönbrunnerstrasse 182.

Absorbinalul lui Hotter.

$1/1$ Flacon fl. 6. —, $1/2$ Flacon fl. 3.50. delătură tóte umflăturile și depunerile de grăsimi fără sě vateme părului. Intărește nervii atacați și slăbiți, delătură și distruge tóte nodurile în muschi, și servește și ca scut în contra aprinderilor; cu deosebire e probat la umflăturile produse din causa fearelor, apoi în contra ariciturei umflărei copitei, genunchilor umflați, mai departe în contra umflăturilor (noduri) de vine, în contra umflăturei picioarelor la glesne și la încheietura degetelor cu un cuvênt în contra tuturor umflăturilor ori unde s'ar ivi.

Praful nutritor alui Hotter,
pentru cai și vite cornute
1 Pachet cu 80 cr.

Un adaus escelent la nutremânt, pentru a ținea vitele sănătoase și cu putere este de a sě folosi la tóte suferințele de rărunchi de ficat și de nervi.

Preparate pentru veterinari, cele mai bune ale timpului mai nou, cari după atestate numěróse nu au fost ajunse de alte mijloace de natura aceasta.

Sě sě ceară numai preparate de ale lui Hotter și sě nu se priméscă altele. Deposit în farmacii și Droguerii.

Deposit principal la Dr. Emil Budai farmacia orașului Budapesta (Stadthausplatz) la Dr. Leo Egger & J. Egger Farmacia Palatinului VI Váczi körút 17 și la farmacia Iosif Török Bpesta VI Kiraly utcza 12.

Fluidul lui Hotter „Training“
1 Sticlă cu fl. 1.20.

Conservează nervii și muschii până la bătrânețe înaintată totdeuna puternici și vioi, pune în stare pe animal sě prestee cele mai mari strapații și fugi, sě înțelege după frecare cu fluidul „Training“.

Sě mai folosește cu succes uimitor la tóte urmările cari obvin din opintiri prea mari, ologie, reumatism, și înțepenire.

Praful de porci a lui Hotter.
Nr. I și II
1 kg. . . . fl. 1.20.

Cel mai buu mijloc pentru a produce pofta de mâncare și cu acésta prosperarea porcilor, fórte acomodat în contra orbalțului (brâncă); Nr. II este de a sě întrebuința la urdinare.

Mijloc în contra Colicei alui Hotter.
1 Sticlă fl. 1.50.

Contra la tot feliul de colică și contra oprirei udului la cai precum și contra umflăturilor la vite cornute. [54] 55—104

Alifia lui Hotter pentru delăturarea crescăturilor de oase.

$1/1$ Cutie cu fl. 2. $1/2$ Cutie cu fl. 1.20. delătură crescăturile de oase și depunerile osoase chiar și după 4—6 séptămâni. (boală învechită).

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 119 Sibiiu, Joi 26 Octobre (8 Novembre n.) 1900. *Anul XLVIII*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **streinătate** pe an 24 C, 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articolii nepublicați nu se înapoiază

INSERȚIUNILE
Pentru odată 14 fil., — de dóuĕ ori 24 fil., — de trei or 30 fil. rêndul cu litere garmond.

La cestiunea abdicării directorului V. Onițiu.

Brașov, 6 Nov. n. 1900.

Onorată redacțiune!

Deja de mai multe zile se agitéză prin presă o cestiune internă a școlelor nóstre centrale, abdicarea dlui Virgil *Onițiu* din postul sĕu de director al școlelor medii.

De-și întrégă afacerea până azi nici n'a ajuns la forurile competente și tótă agitațiunea este pripită și prematură, totuși cred de interes pentru On. public, ca fără a preocupa resolvarea cestiunii în cale normală și legală, sĕ arĕt în câtva motivul acestei abdicări.

Rog deci pe On. Redacțiune sĕ binevoéscă a da loc șirurilor următóre:

Inainte de începerea anului școlar present, avênd a se îndeplini catedrele vacante de profesori la gimnasiu, întrĕ concurenți a fost și Dl. Dr. Valeriu Branisce, *cumnatul* domnului director Virgil Onițiu.

Eforia atât din motivul *înrudirei dlui director* cu dl Dr. Branisce, cât și din acela, că regulamentul § 40 zice: „Directorii școlari, dacă nu sunt mem„bri, pot fi învitați la ședințele Eforiei „ori de câte-ori află de bine preș. Eforiei „a-i conchema când se tratéză afaceri „școlare“, — n'a învitat la ședința de alegere și pe dl director Onițiu, ci s'a mulțumit a-i cere raport în scris asupra concurenților, ceea ce dînsul a și făcut ca de obiceiu.

Făcênd Eforia la 14 August v. a. c. alegerea și ne-reflectând la Dl. V. Branisce, cumnatul dlui director, dl V. Onițiu s'a supărat atât de tare, încât pentru un moment a perdut din vedere și posițiunea sa oficială și ordinea legală, și printr'o adresă în termini pe cât de alarmatori, pe atât de iritați și de puțin justificați, cere dela Escelența Sa Metropolitul, ca din presidiu sĕ casseze alegerea legală și normală a profesorilor, sĕ convóce în termin de 48 de óre o nouă ședință a Eforiei, unde în presența dlui director sĕ se facă alegere nouă și sĕ dispună, ca pe viitor — în contra disposițiunii cuprinse în regulamentul sus citat, — dl director sĕ fie învitat inomis la fiecare ședință a Eforiei.

Față de acéstă remonstrație Eforia recercată fiind, la tîmpul seu a dat rĕspunsul necesar Escelenței Sale Metropolitului, ear' alegerea a trecut prin formele legale prin Delegațiunile scolare și s'a înaintat la Venerabilul Consistoriu archidiecesan spre întărire.

Abstrăgênd dela cererea pripită anormală și ilegală a d-lui director, Venerabilul Consistoriu a adus o hotărîre pe cât de motivată pe atât de satisfăcătóre pentru un om nepreocupat și cu cânge rece, enunciând: „Sub 16 Au„gust a. c. Nr. 542 arĕtând aici di„rectorul gimnasiului nostru din Brașov „Virgil Onițiu, că Eforia școlară de „acolo cu abatere dela praxa de 30 ani și dela §-ul 40 din Regulament a întrelăsat a-l învita și pe dînsul la ședința Eforiei din 14/27 August a. c. când s'au deplinit vacantele catedre profesorale, ear' din rĕspunsul Eforiei dela 25 August a. c. Nr. 211 învederându-se că dacă acea Eforie n'a învitat și pe directorul la acea ședință, n'a făcut'o acésta nici cu intențiunea de a atinge autoritatea nici a ignora tenórea §. 40 din Regulament, măcar că acesta lasă învitarea la aprețiarea Eforiei, ci a făcut-o numai din motiv, că în acea ședință avea a se pertracta și concursul profesorului Dr. Val. Branisce, de aprópe înrudit cu directorul, și chiar de aceea în loc de a fi învitat in persónă i-s'a cerut în scris opiniunea în causele de sub pertractare: acest consistoriu, pe cât de mult regretă, că o asemenea omisiune a putut da ansă la conturbarea bunei înțelegeri dintrĕ conducĕtorii școlelor, pe atât se și bucură, constatând, că de Eforie a fost departe intențiunea de a știrbí dreptul și autoritatea directorului.

De aceea acest Consistoriu dorind a contribui și din parte-i la consolidarea bunei înțelegeri, află de bine a enuncia, ca pe viitoriu la tóte ședințele Eforiei, în cari se vor pertracta cestiuni de învĕțămênt, sĕ se învite și directorul, de sine înțelegêndu-se, că ajungênd în discusie cestiuni ce ar atinge persóna sa, sau alte persóne cu dînsul înrudite, va avé a se retrage din ședință.

P. O. D-ta vei publica acestea atât numitului director cât și Eforiei școlare spre scire și orientare.

Sibiiu, din ședința consistoriului archidiecesan ca senat școlar, ținută la 12 Octobre 1900.

Indată ce s'a inmanuat acest decis dlui director, DSa, precum se vede din jurnale, și-a înaintat Venerabilului Consistoriu abdicarea, apoi a anunțat-o corpului profesoral, a notificat-o Eforiei printr'un act în care se zice între altele: „Fiind decisul acesta al prea Ven. Con„sistoriu (Nr. 9083 14 Octobre:) de „natură a nu curma relele, pentru cari „după a mea părere s'a deschis o pórtă „largă în ședința Eforiei din 14 Au„gust a. c., și în acelaș timp involvând „el sguduirea încrederei V. Consistoriu „în activitatea mea de director al școlelor „medii, — cu ziua de azi mi-am îna„intat dimisiunea mea din postul de „director al școlelor medii gr.-or. ro„mâne din Brașov la V. Consistoriu...“ și ca culme a publicat-o și o publică prin ziare fără cea mai mică reservă.

Acéstă procedură a dlui director, isvorîtă póte earăși numai din iritațiune prea mare, este cu totul în contra disposițiunilor legale cuprinse în § 25 litera j) combinate cu § 43 punct 19), unde se spune anume că dreptul de a primí sau nu abdicarea e reservat Delegațiunilor și Eforiei școlare și deci ací avea sĕ-'și înainteze dînsul abdicarea. Ea este pe lângă aceea anormală și pripită, de óre-ce cestiunea neajungênd sĕ fie tratată în forurile competente, nu póte fi nici cóptă pentru publicitate, afară dóră de dorința de a face eclat cu sciri și alarmări sensaționale..

Și dacă se va considera, că deodată cu înaintarea abdicării la Veneratul Consistoriu dl director V. Onițiu a ținut sĕ ducă și în publicitate o causă internă și delicată a școlelor nóstre, destul de criticate din alte părți; dacă se va considera, că de când esistă aceste școle, din asemenea cause nici unul din fostii directori n'au mai provocat asemenea conflicte între ei și forurile administrative și cu atât mai puțin le-au pus de clopotul cel mare al publicității; dacă se vor considera vorbele frumóse și nu faptele din urmă ale dlui director în legătură cu onórea, încrederea și bunăvoința cu care aceste foruri l'au distins pe dînsul la tóte ocasiunile și despre cari înainte cu câteva luni însuși făcea cele mai elogióse enunciațiuni tocmai la adresa acelora, pe cari azi nemeritat îi hulesce, atunci ori-care om nepreocupat va afla îndată că pasul dlui director V. Onițiu a fost prea pripit și *cu abzicarea și cu publicarea prin ziare înainte de vreme a tuturor acțiunilor sale*, și dacă am voí sĕ fim malițioși am susținé că din *nealegerea dlui Branisce, cumnatul sĕu, V. Onițiu a făcut chestie de cabinet și voesce sĕ facă și chestie celebră de ziaristică.* Cu Dumnezeu înainte, dar acésta nu dovedesce nici durere de inimă față de școle și binele lor, nici echilibru în cumpănirea lucrurilor și a demersurilor legale, ci simplu preocupațiune și interese personale, pripă și agitațiune inoportună.

Unul din Eforie.

Conferența înv. din Făgăraș.

(Vorbirea de deschidere a com. cons. M. Voileanu.)

Onorată conferență!

Am eșit tocmai din casa Domnului, unde am celebrat sfânta liturgie, și am chemat Duchul sfânt, care sĕ ne lumineze, sĕ ne inspire în lucrările nóstre.

De-și este lucru neobicinuit, ca în cuvêntarea de deschidere sĕ se dea espresiune neplăcerei pentru modul cum majoritatea dvóstre, domnilor învĕțători, a ținut sĕ inaugureze lucrarea nóstră în conferența din anul acesta, eu totuși sum nevoit sĕ o fac.

Din aprópe 100 de învĕțători, cari în vîrtutea disposițiunilor ce s'au luat trebuiau sĕ ia parte la serviciul dumnezeesc, abia patru s'au presentat în casa Domnului, unde însoțit de părintele protopresbiter Iuliu Dan și de parochul din Galați Nicolau Aron, am celebrat sfânta liturgie și am făcut chemarea Duchului sfânt.

Nu voesc sĕ mĕ ating de convingerile religióse ale unui fie-căruia dintre dvóstre, domnilor învĕțători. Cred că ați avut și motive, cari eventual vĕ pot scusa acéstă absență dela biserică.

Imprejurarea însĕ, că în numĕr așa de disparent v'ați presentat la biserică, mĕ face sĕ vĕ învit, ca pe viitoriu sĕ dați ascultare cercularului de convocare și în ce privesce presentarea în corpore la serviciul divin.

In șirul acesta de idei nu pot sĕ nu accentuez și acuma legătura de mamă și fiică, ce este întrĕ biserică și întrĕ școla nóstră.

Nemuritoriul metropolit Marele Șaguna când a pus biserica nóstră pe basele constituționale de azi, s'a îngrijit ca școla nóstră confesională sĕ fie pusă sub scutul bisericei. In îngrijirea sa cea mare s'a cugetat și la întrunirile învĕțătorilor, de aceea în § 130 al statutului organic a provĕzut conferențele învĕțătoresci ca organism, pe care noi suntem chemați a-l desvolta în intențiunile Marelui Șaguna, și a-i da importanța ce i-se cuvine în șirul organismelor legale din biserica nóstră.

Cu cât ne aprofundăm mai mult în spiritul Marelui Șaguna, cu cât dăm preste mai mari greutăți în viéța nóstră bisericéscă-școlară, cu atât admirăm mai mult prevederile acelui providențial bărbat, și acésta o facem mai ales când vedem ce scut puternic a lăsat el învĕțătorimei nóstre prin acest organism, prin conferențele învĕțătoresci.

Datori suntem deci toți sĕ punem ce avem mai nobil în inimile nóstre, spre a da viéță conferențelor învĕțătoresci în archidiecesa nóstră.

Ne-am adunat deci domnilor învĕțători în numele Domnului, în casa nóstră, la ordinul mai marilor nostri bisericesci, spre a învĕța unii dela alții, spre a ne îndrepta unii dela alții, spre a ne entusiasma reciproc, și spre a aduce tóte jertfele posibile, cari le cere dela noi interesul școlelor nóstre confesionale.

Veți ținé lecțiuni practice, domnilor învĕțători, din diferite obiecte de învĕțămênt, spre a da dovezi cum sciți pune în practică învĕțăturile pe cari vi-le-ați însușit în seminariul nostru archidiecesan.

Vi-se cere sémă în mĕsura după cum vi-s'au dat talanți. Mult se cere dela acela, căruia mult i-s'a dat, mai puțin se cere dela acela, căruia mai puțin i-s'a dat. Dela toți se cere însĕ o lucrare consciențiósă în interesul progresului în școla nóstră.

In consultările nóstre ne va conduce învĕțătura Apostolului: „Fraților, îngăduiți unul altuia cu dragoste, căci zilele grele sunt“.

Sub scutul bisericei stau tóte instituțiunile culturale ale confesiunilor din patria nóstră, și în curentul de azi acesta este unicul scut sigur, unicul adăpost, care stă neclintit.

Dacă veți urmărí cu atențiune cele ce se petrec în jurul nostru, veți vedé cum romano-catolicii din patria nóstră și-au croit o autonomie locală, în afacerile școlare și fundaționale cu tot absolutismul din biserica apusénă au dat loc elementului laic, și tóte le fac sub ocrotirea bisericei. Asemenea fac reformații din patria nóstră, și ei pun în fruntea instituțiunilor pe cei mai de frunte bărbați ai neamului lor. Curatori lumesci ca Baronul Bánffy, bĕtrânul Tisza Kálmán, Desideriu Szilágyi stau în fruntea acelei biserici, și 'i sciu asigura libertate spre a se desvolta și a face progres. Asemenea stau Sașii dela noi, cari cu tóte bogățiile câștigate și adunate pe timpul privilegiilor celor mari și multe, s'au îngrădit în biserica lor ca în o cetățuie puternică.

Dacă aceste confesiuni altcum favorisate de sórte astfeliu s'au pus sub scutul bisericei, pe care o iubesc din tótă inima lor, cu cât mai vêrtos datori suntem noi sĕ cultivăm instituțiunile nóstre bisericesci, sĕ ne alipim cu tótă ființa nóstră de biserică și de ale ei instituțiuni, noi cari afară de Dumnezeu alt binevoitoriu și ajutoriu nu avem.

Virtutea nóstră a fost alipirea către sfânta nóstră biserică până la mucenicie.

Dacă în veacul trecut, când lipsiţi eram de archiereii nostri, am dat pept cu tóte năvălirile pornite asupra nóstră ca Români ortodocşi, cu atât mai mult sě o facem acésta azi, când avem păstori buni cari sufletul şi-l dau pentru turmă.

Cele atinse ne silesc, ca noi mai tare sě ne alipim de biserică şi de ale ei instituţiuni, şi conferenţele nóstre învěţătoresci în lumina acésta îndoită importanţă trebue sě aibă.

Vě salut Domnilor Invěţători cu tótă căldura inimei, şi dorind, ca discuţiunile nóstre sě fie pentru binele şi desvoltarea şcólelor nóstre, declar conferenţa nóstră deschisă.

*

Şedinţa I.

La 21 Octobre, 1900.

1. In urma cerculariului consistorial din 13 Septembre, 1900 Nr. 8448 Şcol. şi a convocărei făcute prin comisariul consistorial Mateiu Voileanu în numěrul 112 al ziarului „Telegraful Român“, la orele 8 a. m. în 21 Octobre a. c. s'a celebrat sfânta liturgie împreunată cu chemarea Duchului sfânt, la care lângă comisariul consistorial Mateiu Voileanu a servit protopresbiterul tractului Făgăraşului Iuliu Dan şi parochul din Galaţi Nicolau Aron, după aceea adunaţi fiind învěţătorii în edificiul şcólei confesionale, comisariul consistorial la orele 10 a. m. deschide şedinţa cu cuvêntarea de mai sus.

2. Se purcede la constatarea membrilor presenţi ai conferenţei pe basa consemnărilor dela oficiile protopresbiterale şi se constată următoriul resultat

A. Sunt presenţi:

a) Din protopresbiteratul Agnitei:

1. Ioan Paicu din Agnita, 2. Nicolau Rusu din Alţina, 3. Vasilie Ramba din Boholt, 4. Ioan Berghea din Bruiu, 5. Moise Brumbea din Calbor, 6. Ioan Maier din Cincşor, 7. Emil Mandocea din Cincul mare, 8. George Gleja din Hundrubechiu, 9. Ioan Dragoman din Ilimbav, 10. Ioan Varga din Marpod, 11. Zacharie Munteanu din Merghindeal 12. Dimitriu Roman din Rotbav, 13. Patrichie Pintea din Ruja, 14. Nicolau Bugneriu din Selistat, 15. Georgiu Răgneală din Şorş, 16. Ioan Savu din Şulumberg, 17. Simion Varga din Veseud, 18. Ioachim Trif din Věrd.

b) Din protopresbiteratul Cohalmului:

1. Ioan Bêrsan din Bogata-olténă, 2. Gorge Pop, din Caţa, 3. Zacharie Borcoman din Cohalm, 4. Ioan Boldea din Crihalma, 5. Antoniu Mihailă din Dăişóra, 6. Ioan Dumitrescu din Draos, 7. Ioan Burete din Felmer, 8. Ioan Ciucan din Măteiaş, 9. Georgiu Maican din Ticuşul-român, 10 Georgiu Andron din Ungra.

c) Din protopresbiteratul Făgăraşului:

1. Nicolau Ludu din Beclean, 2. Ioan Borzea din Berivoii-mici, 3. Ioan Haşiu din Bréza, 4. Ioan Ciungară din Bréza, 5. Nicolau Lancia din Comana de jos, 6. George Comşa din Comana de sus, 7. George Cantor din Cuciulata, 8. Ioan Cocan din Cuciulata, 9. Galacteon Stelea din Dridif, 10. Nicolae Roşca din Făgăraş, 11. Traian Păcală din Galaţi, 12. Ioan Judele din Herseni, 13. Procopiu Benţa din Hurez, 14. Lazar Comşa din Mândra, 15. Ilariu Comşa din Mândra, 16. Traian Cerbu din Părěu, 17. Ioan M. Popa din Părěu, 18. Ioan Frâncu din Perşani 19. Constantin Pică din Rîuşor, 20. George Bucă din Rucăr, 21. Sebastian Stan din Sâmbăta de jos. 22. Chirion Adămoiu din Sâmbăta de sus apus. 23. Galacteon Bica din Sâmbăta de sus rěsăr. 24. Nicolau Bărbat din Sěrcăiţa, 25. Ioan Capětă din Şona, 26. Lazar Stêrneciu din Toderiţa, 27. Mateiu Mateiu din Veneţia de jos, 28. Petru Macedon din Veneţia de jos, 29. Ioan Stoica din Veneţia de jos, 30. Ioan Stan din Voivodenii-mici.

B. Nu sunt presenţi:

a) Din protopresbiteratul Agnitei:

1. Vasiliu Vêja din Alţina, 2. Jeronim Hêrţógă din Bârgiş, Dometian Acsente din Bendorf, 4. Iosif Gligor din Bendorf, 5. Ioan Conora din Bohol(, 6. Ioan Aldea din Calbor, 7. Simion Dragoman din Ţichindeal, Simion Munteanu din Chirpěr, 9. Alecsandru Bêrsan din Coveş, 10. Alecsiu Manuil din Fofeldea, 11. Ioan Popa din Fofeldea, 12. Nicolae Suma din Ghijasa de jos, 13 Teofil Sas din Iacobeni, 14. Ioan Tat din Ighişdorf, 15. Emanuil Suciu din Măgărei, 16. Ioan Gregoroviciu din Nocrichiu, 17. Ilie Bunea din Proştea, 18. George Stănuleţ din Săsăuş, 19. Lazar Cocoş din Şomartin, 20. Simion Toda din Zlagna.

b) Din protopresbiteratul Cohalm:

1. Alecsandru Bucşa diu Agoştin, 2. George Mircea din Lovnic, 3. Avram Nicolescu din Merchiaşa, 4. Toma Bêrsan, din Meşindorf, 5. Natanail Pulcă din Stena, 6. Filaret Dăişoreanu din Valendorf.

c) Din protopresbiterul Făgăraş:

1. Georgiu Taflan din Beclean, Dionisiu Negrea din Ludişor, George Burlea din Şercăiţa, 4. Panteleimon Nastea din Şinca nouă, 5. Ioan Baicoiu din Şinca nouă, 6. Bucur Galbincea din Voivodenii mari.

Sunt presenţi 58 de învěţători, şi absentéză 32.

3. Invěţătoriul din Beclean Georgiu Taflan 'şi scusă absenţa dela conferenţă prin causă de morb în familie.

Se ia notiţă la protocol.

4. Deóre-ce şi acuma este fórte mare numěrul învěţătorilor cari absentéză dela conferenţă, acuma a treia-óră, fără a scusa absenţa,

Preaveneratul Consistoriu este rugat a lua měsuri pentru disciplinarea învěţătorilor cari nu participă la conferenţe.

5. Pentru purtarea agendelor scripturistice

Se aleg de notari membrii conferenţei Nicolau Roşca şi Traian Păcală.

6. Ioan Savu face propunerea sě se trimită telegramă Escelenţei Sale Inalt Prealuminatului şi Preasfinţitului Domn archiepiscop şi metropolit Ioan Metianu, în care sě se esprime iubirea conferenţei către capul bisericei nóstre.

Propunerea se primesce între vii aclamaţiuni, şi formularea telegramei se concrede biroului.

7. Comisariul consistorial atrage atenţiunea conferenţei la împregiurarea, că azi este ziua numelui Preacuvioşiei Sale Domnului archimandrit vicariu archiepiscopesc Dr. Ilarion Puşcariu, cu observarea, că ar fi lucru cuviincios sě se esprime stima şi iubirea conferenţei faţă cu Preacuvioşia Sa din acest incident.

Intre vii aclamaţiuni se decide a se trimite Preacuvioşiei Sale Domnului archemandrit vicariu archiepiscopesc telegramă de felicitare din incidentul onomasticei sale de azi.

8. Inspectorul regesc de şcóle al comitatului Făgăraşului se presintă în conferenţă spre a ospita la lucrările conferenţei, şi comisariul consistorial cu cuvinte alese dă espresiune bucuriei de care e cuprinsă conferenţa pentru acéstă atenţiune binevoitóre.

Conferenţa întimpină cuvintele comisariului cu strigări „Sě trăéscă“ la adresa domnului inspector regesc de şcóle al comitatului Făgăraşului.

9. Comisariul consistorial comunică conferenţei că parochul comunei Galaţi, onorabilul părinte Nicolau Aron, şi în anul acesta este presentat la consultările conferenţei, pe cari le urmăresce cu multă bunăvoinţă.

Se ia cu plăcere notiţă la protocol despre acest incident.

10. Comisariul consistorial comunică conferenţei că Părintele protopresbiter al tractului Făgăraş Iuliu Dan, este present şi participă la conferenţele nóstre, ceilalţi domni protopresbiteri anume Părintele Nicolau Mircea dela Cohalm şi Nicolau Moldovan dela Agnita nu s'au presentat la conferenţă.

Se ia notiţă la protocol.

11. Comisariul consistorial notifică conferenţei, că încă cu datul 10. Octobre a. c. a recercat pe unii dintre membrii conferenţei sě lucreze prelegeri practice din singuraticele obiecte de învěţământ, spre a avé material la conferenţele nóstre. Anume a avut sě lucreze Ioan Capětă din religiune, Ilariu Comşa din limba română, Ioan Ciungară din geometrie, aceşti trei aparţin protopresbiteratului Făgăraşului; din tractul Agnitei Ioan Paicu a avut sě lucreze din comput, Simeon Munteanu din constituţiunea patriei şi Zacharie Munteanu din limba magiară; din tractul Cohalmului Ioan Burete a avut sě lucreze din istoria patriei, Avram Nicolescu din geografie şi Georgiu Maican din istoria naturală.

Membrii conferenţei Ioan Capětă, Ilariu Comşa, Ioan Ciungară, Ioan Paicu, Zacharie Munteanu, Ioan Burete şi Georgiu Maican declară că au primit însărcinarea ce li-s'a dat, şi s'au conformat. Avram Nicolescu şi Simeon Munteanu nu sunt presenţi şi până acum nu şi-au scusat absenţa.

Se ia notiţă la protocol servind tóte spre sciinţă.

(Va urma.)

Episcopiile noue gr.-or. şi congrua. In comisiunea financiară a dietei în şedinţa de alaltăeri a ajuns la desbatere budgetul ministeriului de culte şi instrucţiune publică. Cum a ăm din ziarele din capitală, deputatul *Pulszky* în firul desbaterilor a recriminat procedura prea birocratică în esecutarea legii despre întregirea dotaţiunii preoţesci, din care causă preoţimea protestantă numai cu mari întârzieri îşi capětă competinţele. Este îngrijorat pentru nisuinţa, *ca pe basa congruei de stat* şi a subtragerii ei de la adevěrata-i menire, de la ajutorarea preoţimei sěrace, *sě se înfiinţeze trei episcopii noue gr.-or.* (Grozav de bine informat dl Puiszky, n'ai ce zice!)

Ministrul *Wlassics* reflectând la cele zise de Pulszky spune, că după a sa convingere în mod mai culant legea congruei nici că se póte esecuta; pe 1900 preoţii şi-au căpětat competinţele, ear' pe 1901 se va asemna întrégă sumă încă înainte de Crăciun. Cât pentru episcopiile noue gr.-or. spune, că nu are încă ştire oficială despre o asemenea hotărîre şi astfel nici nu póte lua încă nici o posiţie în acéstă cestiune. De sine înţeles însě, că fără aprobarea Preaînaltă înfiinţarea episcopiilor nu se va puté face.

Asupra căsătoriei moştenitoriului. resp. projectului de lege despre înarticularea căsătoriei desbaterile în dietă nu s'au terminat încă. Din partea oposiţiei a vorbít în şedinţa de Luni deputatul *Pólonyi*, căruia i-a rěspuns *Horánszky*, ear' în şedinţa de Marţi fostul ministru de justiţie *Szilágy*. In şedinţa de eri a vorbit, contra projectului, kossutistul *Eötvös*. In firul desbaterii generale va mai vorbí, încă odată, ministrul-president *Széll* şi ministrul de justiţie *Plósz*.

Croaţii şi căsătoria moştenitoriului. Partidul croat aşa numit „de drept public“ a ţinut Duminecă mare adunare în *Zagreb*, cu care ocasiune s'a discutat şi atitudinea partidului faţă cu înarticularea căsătoriei moştenitoriului, respective a declaraţiunilor sale făcute cu ocasiunea acestei căsătorii. Partidul va pretinde, ca projectul despre înarticulare sě fie supus desbaterii şi în dieta Croaţiei, ear' aici — după cum se raportéză — acest partid va observa faţă de el o atitudine cam egală cu cea observată de partidul kossuthist în dieta ungară.

S'a discutat şi cestiunea căilor ferate bosniace, în care va cere, ca la trassarea lor sě se aibă în vedere ideia statului croat.

O altă hotărire luată în acéstă adunare e: protestul partidului contra estinderii ideii de stat magiar şi asupra provinciilor croate.

O nouă denunţare infamă.

Ziarul kossuthist „Egyetértés“ publică în numěrul de Marţi dela corespondentul seu din Bucuresci (?) o scrisóre, în care denunţă pe capul bisericei nóstre că a iniţiat afacerea cu înfiinţarea celor trei Episcopii ortodocse în conţelegere cu partidele politice din România, şi că spre acest scop ar fi petrecut domnul *Parteniu Cosma* câteva luni în Bucuresci de unde ar fi şi adus banii de lipsă. Precum sě afirma dl Cosma ar fi mers la Bucuresci cu consensul şi cu scirea metropolitului — şi ambii ar fi deplin înţeleşi, ca sě seducă guvernul domnului Széll.

După insinuările acestea — şi o altă putere mare, ortodocsă, ar fi pus în vedere ajutóre materiale — şi acéstă putere după tóte aiurările tendenţióse n'ar puté fi alta, decât pravoslavnica Rusia, dorind ca apoi biserica nóstră şi Capul ei sě fie luat la gónă şi sě fie traşi la grea rěspundere.

Suntem autorisaţi dela cel mai competent loc sě declarăm, că dl Parteniu Cosma a petrecut în Bucuresci numai în luna Ianuariu a. c. două zile în afacerile institutului în fruntea căruia stă, şi nici n'a avut autorisarea sě tracteze afaceri bisericesci cu partidele de acolo, şi nici că i-se puteau încredinţa atari afaceri, avênd acele sě se reguleze aici în corporaţiunile competente. Cercurile din România, bisericesci cât şi lumesci, nici nu cunosc — de cum sě manifesteze vre-un interes faţă de trebile nóstre bisericesci. Dar chiar dacă cineva din ţară străină ar dori sě se amestece în treburile nóstre bisericesci, noi nu i-am putea admite o asemenea ingerenţă, care ar jigni drepturile autonomice ale bisericei nóstre; cu atât mai puţin am putea admite ori-ce fel de amestec străin din altă ţară.

Sunt deci pure calumnii şi denunţări infame scorniturile publicate în *„Egyertértés“* şi dacă corespondentul este străin, pornirea acésta nu e nouă, ci reutatea veche şi cunoscută, — ear' dacă cumva dór' denunţianţii ar fi dintre rětăciţi de ai nostri, atunci şi mai dureros ne atinge pumnalul ce-l înfig ómenii fără mustrare de consciinţă chiar în inima bisericei.

Din România

Sfântul Sinod terminându-şi agendele a fost închis alaltăeri prin mesagiu regal, cetit de ministrul cultelor şi instrucţiunii publice.

*

Un articol de sensaţie. In o consfătuire de la clubul liberal dl *Sturdza* atacase violent pe *Mârzescu*, acusându-l întrě altele, că a conspirat contra dinastiei prin ziarul sěu din Iaşi „Prietinul Poporului“. Ca rěspuns la acéstă acusă *Mârzescu* publică în „Prietinul Poporului“ dto 22 Octobre v. un sensaţional articol în formă de scrisóre către *M. Sa regele Carol*, zicênd, că *dacă a conspirat în contra Regelui Carol, apoi a făcut acésta împreună cu d. Sturdza, cu fraţii Brătieni, cu Eugeniu Stătescu, şi cu tótă elita partidului liberal.*

Dl *Mârzescu* sfătueşte pe *M. S. sě se feréscă de linguşitori ca dl Sturdza*, şi mai amintesce acestuia că în şedinţele secrete ale Constituantei din 1879 dl Sturdza a fost pentru ştergerea articolului 7 din Constituţie, iar azi s'a schimbat cu totul la faţă în acéstă chestiune.

*

Serbare artistică în favorul ziaristilor. A séră s'a dat la Teatrul Naţional din Bucureşti o mare serbare artistică în favorul *sindicatului ziaristilor*. La reuşita serbării a contribuit mult concursul celebrei cântăreţe *Elena Teodorini*, sosită în capitală pentru a da câteva representaţiuni.

*

Revoltele ţerănesci, provocate prin aplicarea legii impositului pe ţuică, au dat îndemn unor ziare a propune ministrului suspinderea aplicării până când ţeranii, prin publicaţiuni şi esplicări la înţeles sě fie puşi în posiţia de a cunósce legea şi a pricepe, că trebue sě i-se supună. Un pas întru acest scop s'a făcut deja din partea ministrului *Carp* prin darea unui circulariu, prin care prefecţii judeţelor sunt provocaţi a esplica ţeranilor legea.

Ferberea între ţerani de altcum e în permanenţă, de-şi turburări de sfêrşit tragic, ca cele din judeţul Rîmnicul-Sărat, numai în *Pîrscov* din judeţul Buzěu s'au mai întêmplat până acum, unde a trebuit sě se consigneze miliţie şi unde se adună mereu ţerani de prin *Bălănesci* şi *Trestin*, armaţi cu ciomege.

Asemenea e mare agitație întrĕ țeranii din *Berca*, ear' preotul din *Beceni*, care încercase sĕ liniștiască țĕrănimea, abia a putut scăpa de furia țeranilor fugind spre Brăila.

In *Lopătari* și *Brăiesci* țeranii amenință cu mórte pe ori cine s'ar apropia de casele lor.

In *Pîrscov* și împrejurimi e decretată *stare de asediu.*

*

Svonuri de crisă. In unele ziare din București se manține de câteva zíle faima, că dl *Carp* ar fi hotărit sĕ se retragă de la guvern, avênd a-i urma dd. *Manu* și T. *Ionescu.*

Natural, că presa guvernamentală dementéză aceste svonuri.

Din prilejul conferențelor învĕțătoresci.

(Deși nu consimțim întru tóte cu vederile esprimate în articolul acesta, îl publicăm totuși, ca venit dela o persónă distinsă în viéța bisericéscă-școlară, făcêndu-ne cuvenitele reserve față cu unele dintre aceste vederi.)

Cestiunea școlelor confesionale e cestiunea de viață a poporului românesc. Garanța vitalității neamului nostru o constitue esclusiv starea școlei nóstre confesionale, pentru-că mai pe sus de ori-ce stă adevĕrul: *cine are școla, acela are viitoriul*! Din resultatele obținute în lupta pentru interesele nóstre școlare se va împletí cununa biruinței neamului românesc. Legea nóstră fundamentală, statutul organic, ni-a dat fie-căruia posibilitatea și dreptul de a ne desfășura armele intelectuale întru apărarea și promovarea intereselor nóstre de viéță.

Colónele „Telegrafului Român“ dintru început s'au făcut rĕsunetul vederilor acelora, cari n'au pregetat a-'și oferí obolul minții întru ridicarea *nivoului moral și cultural al școlei și bisericei nóstre naționale.* Intr'un articol anterior s'a arătat chipul mașter cu care suntem tractați tocmai din partea organelor de stat, la a cărui bunăstare, înflorire și trăinicie cu mai mult zel de cât noi, nimenea nu lucră.

In cele următóre voiu indigita asupra unor scăderi de natură curat internă, rĕmânênd, ca cei chemați, la plinirea vremii, sĕ desĕvêrșiască ce va fi bun și de folos.

Era o vreme, când interesele bisericesci concădeau cu cele școlare. Morala și sciința trăiau într'o dulce și perfectă armonie. Preotul era dascăl, amvonul catedră, naia bisericei sală de învĕțămênt, și poporul credincios forma ceata elevilor ascultători. Atunci trăia *mama* cu *fiica* sub un coperiș, spriginindu-se cu dragoste una pe alta.

De atunci lumea a progresat și progresul în calea sa strămută și nimicesce, schimbând fisionomia lucrurilor aflătóre. Agendele bisericei și școlei s'au înmulțit simțitor. S'a separat preotul de dascăl, și apoi fie-care în tendința nobilă de a cucerí și de a se perfecționa, nu a ținut sémă de căile protivnice, pe cari au apucat. Astăzi mintea iscoditóre a dascălului a străbătut înălțimi neînchipuite și adâncuri necuprinse, întroducênd un nou traiu și un nou mod de gândire în viéța omenéscă, — dar' întru atâta s'a depărtat dascălul de preot, încât abia se mai recunosc.[1] Resultatul e, că biserica a făcut și ea cuceriri imense, însĕ termometrul moralei și religiosității credincioșilor sĕi scade în continu înspre punctul de înghețare.

Din tóte părțile se aude plâns și tânguire, că moralul omenimei a decăzut apucând calea peirei. Da, pentru-că biserica a devenit o mamă care nu-'și mai póte disciplina și înfrâna fiica sburdalnică, ear' școla o fiică ce nu prea edifică la trăinicia mamei sale.

Scutul și tăria, fericirea și viéța nóstră ni-o dau școla și biserica națională. A aduce acțiunile acestora în legătură organică influințând reciproc una asupra celeilalte însémnă a pune chezeșie sigură viitoriului nostru. Asta o știm cu toții! Dar unde este pricina, că lucrurile au luat mersul racului? Pricina zace în împrejurarea, că unul fie-care dintrĕ noi, — în dorința-i ferbinte de a-și vedé biserica mare și puternică, ear' neamul ridicat în bunăstare și regenerat în simțĕminte, — se svêrcolesce și se luptă a parte, în loc ca cu toții sĕ ne concentrăm puterile pentru a mișca pétra ce formézá zăgaz înaintării nóstre! Pétra acésta e chestiunea școlară.

In vremurile dintru început biserica își creștea credincioșii, astăzi datorința acésta revine școlei.[1] In primul loc deci trebue sĕ purtăm grijă intereselor școlare, dacă voim sĕ ne vedem biserica mare și puternică. Prin școlă înfloresce biserica. Negligarea școlei, e ruina bisericei.

Școlele nóstre confesionale nu sunt tocmai de invidiat. Escepțiunile — onóre lor, — ne fac bucurie, încolo stăm rĕu. Nici n'am sfêrșit bine vorba, și din sute de părți aud: *suntem sĕraci!* Da, suntem săraci, dar' sărăcia nu ne împedecă dela îndeplinirea datorinței nóstre. Sau sĕ așteptăm până ne vom îmbogăți? Nu vom aștepta, căci bogăția nu-i partea Românului.

Vom căuta însĕ scăderile întocmirilor nóstre presente și după modru vom încerca a le îndrepta spre bine. După mine, o scădere esențială este, că în organismul nostru de astăzi ne lipsesc *factorii, cari stând cu școla confesională în legătură continuă și imediată, sĕ esercieze asupra aceleia controla cuvenită din tóte punctele de vedere.*[2]

Consistoriul își are în fie-care tract un representant al sĕu, așa zis: „*ochiul*“ consistoriului, sau protopresbiterul. „Ochiul“ acesta are sĕ veghieze preste tóte afacerile bisericesci și școlare în partea lor morală și materială până în cele mai mici amĕnunte. Esperiența vieții nóstre constituționale ni-a dovedit însĕ, că acest „*ochiu*“ al consistoriului sau tot *plânge* sau tot *dórme*, pentru că cei chemați sunt puțini.[3] Afacerile sunt multe, un om nu le póte isprăví pe tóte. Acésta a simțit'o și consistoriul, când a designat comisari, cari sĕ cerceteze anumite cercuri. Intențiunea e bună, dar' intențiunea încă nu e succes. Dacă un protopresbiter n'a putut controla consciențios un tract, cum va puté controla douĕ sau trei tracte? Cum se face inspecțiunea, o știm. Inspectorul avizéză comunele, cari se nimeresc în calea ce și-a propus sĕ percurgă, și apoi plécă. In capul satului e pórtă de triumf, păreții școlei sunt acoperiți cu verdéță, ear' învĕțătorul se îngrijesce de puțin foc bengalic. Inspectorul nu dă la o parte verdéța, ca sĕ vadă găurile și necurățenia păreților, nici nu cercetéză dacă elevii sunt într'adevĕr așa după cum se presintă în lumina unei dresuri precugetate.

A persista în acéstă stare a lucrurilor însémnă: sinamăgire.

Prin dotațiunea preoților nostri din partea statului s'a pus în mâna lor un cuțit cu douĕ tăișuri. Ușor ne putem pomení cu un cler sinucis.[4] Sĕ lăsăm protopresbiterilor nostri numai afacerile bisericesci, ear' pentru cele școlare sĕ creăm *inspectorate de școlă.*[1] Despre organisația acestora voiu vorbí cu altă ocasiune. Instituțiunea *inspectorilor* nu e nouă, chiar și în statul nostru există de mult și funcționéză cu un resultat nouĕ binecunoscut.[2])

De încheiere însĕmn, că reîntroducerea conferențelor învĕțătoresci, în locul reuniunilor însémnă un *progres* pe terenul școlar. S'a pus capĕt discusiunilor pătimașe, și desbaterile conferențelor stau pe un piedestal mai înalt. Pasiunile electorale s'au curmat, și în fruntea conferențelor stau relativ bărbații cei mai aleși. Un lucru nu înțeleg: unde sunt dascălii seminariului „Andreian“? Generația învĕțătorilor de azi e creațiunea Vóstră. De ce Vĕ lipsiți fiii de bucuria ce li-o procură vederea părinților? Sĕ fie egoismul mai puternic de cât dragostea pentru interesele școlei? In corporațiuni constituționale minoritățile se supun votului maiorității.

---

[1] Acestea sunt numai escepțiuni de la regulă.

[1] Numari pentru elevi de școlă însĕ.

[2] Dar' ne lipsesc încă și sute de înv. cualificați!

[3] Din contră, cei cari „dorm“ — vorba autorului — sunt puțini.

[4] Congresul nostru bisericesc n'a avut aceste nedumeriri.

[1] S'a făcut acest esperiment pe la an. 1874 în diecesa Aradului și era p'ací sĕ se îngrópe tóte școlele nóstre confesionale, oblăduite de atari inspectori. De altă parte acéstă inovație ar da aparința, ca-și-cum s'ar tinde tocmai la desfacerea școlei de către biserică.

[2] Dar' nu confesionali, ci *de stat*, cari chiar așa controléză și pe ale nóstre școle cum doresce autorul.

NOUTĂȚI

M. Sa monarchul a donat pentru statua ce e a se ridica poetului magiar Mihail *Vörösmarty* 5000 coróne.

*

Himen. Dl *Miron Oprean* teolog abs. din Tirnăvița și dșóra *Victoria Popovici* din Leșnic își vor sĕrba cununia Dumineca, în 5/18 Noiemvrie a. c. la 3 óre p. m. în biserica gr.-or din Leșnic.

*

Sĕrbătóre școlară în amintirea împĕrătesei. Conform unei ordinațiuni a ministrului de culte și instrucțiune publică, ziua de 19 Novembre are sĕ fie sĕrbată în fie-care școlă, în amintirea rĕposatei împĕrătese-regine a nóstră *Elisabeta.*

*

Compositor italian filo-român. Advocatul *Azzo Albertoni*, compositor italian de mare valóre, și soția sa *Emilia*, cântărĕță escelentă, îndemnați de simpatiile lor pentru națiunea română petrec de mai mult timp în *Blașiu*, unde au dat până acum trei concerte, tóte în scopuri de binefacere. Cest din urmă concert (al treilea) a fost dat Dumineca în folosul fondului pentru ajutorarea studenților bolnavi de la școlele din Blașiu și în folosul casinei române. Dl și d-na *Albertoni*, după cum aflăm din un rapot scris asupra concertului de Dumineca, vor vení sĕ concerteze și în *Sibiiu*. Mai amintim că dl Albertoni în timpul petrecerii sale în Blașiu a scris douĕ frumóse composițiuni, dedicate Blașiului, o fantasie întitulate „*Tĕrnavele*“ și un marș „*Saluto a Blaj*“. De present dl Albertoni lucră la o *operă română* cu sujet din scrierile reginei României.

*

Știri bisericesci și școlare. In ședința ultimă a senatului bisericesc s'a hotărât a se da *litere dimisionale* fostului protopresbiter în Sibiiu *Simion Popescu* și parochului din Prihodiște (tractul Zarandului) Teodor *Simedrea*. In aceeași ședință s'a aprobat alegerea clericului abs. Nicolae *Șurean* de paroch în *Rusciori* (tractul Sibiiului). Ear' în ședința de la 1 Novembre n. a senatului scolar s'a aprobat alegerea de învĕțător definitiv în *Meteș* (tractul Albei Iulie), ales fiind Teodor Bogdan, și în *Sebeșul-superior* (tractul Avrigului), ales fiind Iosif Stoica.

*

„Reuniunea economică“ română din *Orăștie* va împărțí la proxima sa adunare generală douĕ premii de câte 10 cor. în aur celor cari în primăvara anului curent au pus mai mulți altoi (cel puțin 50), un premiu de 10 cor. în aur pentru cel care va fi făcut mai mult sporiu în școla de pomi, și cinci premii de câte 20 cor. pentru membrii cari în cursul anului curent și-au cumpĕrat o vițelușă de prăsilă de soiu curat „Pinzg.u“ ori „Bern“. Până acum s'au anunțat la premiile pentru altoi trei concurenți, la cel pentru școle de pomi unul (I. Fleșeriu, înv. în Romos), ear' la premiile pentru vițele nu s'a anunțat nici un concurent.

Comitetul reuniunii în ședința sa din 27 Octobre n. — cum raportéză „Bunul Econom“ — a hotărît sĕ reîncépă seria prelegerilor economice, întreruptă pe timpul verii din causa ocupațiunii membrilor la lucrul de câmp. Seria se va începe cu comunele Sibișel, Orăștie, Pricaz, Căstău, etc.

*

Taxa giamantanelor de călĕtorie. Prin o ordinațiune a ministrului de comerciu la taxa ce călătorii cu trenul aveau sĕ o plătiască pentru giamantane (lăzi, cofere etc.) s'a întrodus o reformă în avantagiul publicului. Anume contrar usului de pană acum, că cel ce avea mai multe giamantane trebuia sĕ plătiască taxa pentru fia-care separat, de aci încolo giamantanele unui călĕtor fie ori câte, se vor cântări la olaltă și după greutatea lor colectivă se va percipia taxa. Unitatea minimală rĕmâne și pe viitor 50 chlgr., de aici în sus pentru fiecare 10 chlgr. se plătesc în zona primă 10 bani, în zona a doua 20 bani și așa pentru fiecare zonă mai departe câte 20 bani de 10 chlgr. (socotite peste unitatea de 50 chlgr.)

*

Nobil de „Kis-Torony“. M. Sa monarchului a conferit directorului de finanțe din Sibiiu, dlui *Dr. O. Denk* titlul nobilitar cu predicatul „de Kis-Torony“.

*

Esamen de cualificațiune în diecesa *Aradului*. Cum raportéză „Bis. și Școla“, dd. Dr. Teodor Botiș, Ioan Iercoșan, Lazar Vraciu și Liviu Rațiu (preot în Chișneu) supunêndu-se esamenului recerut, au fost cualificați pentru parochii de clasa I; ear' dnii Iuliu Lăzărescu, George Petrovici și Gavril Popluca, pentru parochii de cl. II.

*

Cinci catedre noue la universitatea din Budapesta. Senatul universității din Budapesta se ocupă mai de mult deja cu cestiunea reformării facultății teologice, la care plănuesce înființarea de cinci catedre noue. Projectul și memorandul în acest object e elaborat deja, și va fi supus esaminării ministrului de culte și autorității superióre bisericesci.

*

Ucigașul fratelui sĕu. In teatrul din *Saragossa* (Spania) se juca zilele trecute o dramă, în care un comisariu de poliție înpușcă pe un bandit. Actorului-comisariu dându-i-se pentru esecutarea rolului sĕu o puscă despre care nu se scia că e încărcată, a înpușcat aievea pe actorul-bandit, care acolo pe bină și-a dat sufletul. Tragicul acestei întâmplări era cu atât mai sguduitor, că actorii acestia erau *frați.*

*

Cunună pe mormêntul lui Heine. In 1 Novembre, în care biserica rom. catolică și cea protestantă serbéză ziua morților, mormêntul poetului *Heine*, în cimiteriul din Paris, era împodobit cu o pompósă cunună de rose. „*Journal*“ spune că acéstă cunună s'a pus conform cu dorința rĕposatei împĕrătese-regine *Elisabeta*, care în testamentul ei luase disposițiuni, ca în fie-care an, la ziua morților, sĕ se pună pe mormênt cunună.

*

Știri mărunte. In cercul *Sângătin* (comitatul Alba-inferióră) este vacant postul de medic, dotat cu 1500 coróne. Termin de concurs 20 Novembre st. n. — La *Sighișóra* se va arangia în 10—12 Oct. st. n. o esposiție de galițe (hórĕ). — In *Deéș* a bătut Vineri grindină împreunată cu povoiu și fulgere. — La 30 Octobre a rĕposat în Caransebeș primariul *C. Burdia*. Inmormêntarea i-s'a făcut Joi (1 Nov.) în cimiteriul gr.-or. din Caransebeș. — In sĕptĕmâna trecută au fost mari vifore pe Marea-négră, pe urma cărora s'au cufundat 17 corăbii și s'au înecat mai mult de 100 ómeni. — In *Șepși-Sângiorgiu* în séra de 31 Octobre, pe timp de plóie désă, în partea sud-vestică a orisontului luna strălucia ivindu-se de printrĕ nori, ear' partea nord-ostică era cercuită de un frumos curcubeu. — La posta din *Călan* (comitatul Hunedóra) s'a înființat stațiune de telegraf.

Posta Redacțiunei

Dlor A. G. în R., *I. G.* în A., *S.* „*P. M.*“ în B., *I. M.* în G., *I. C.* în C., etc.: Din lipsă de spațiu trebue sĕ amânăm publicarea celor trimise. Rênd pe rênd le vom face însĕ loc tuturora.

Declaraţiune publică!

Subsemnatul atelier artistic de portrete a decis — pentru a fi dispensat de demisionările neplăcute ale pictorilor sei eminent cualificaţi în artă şi pentru a-i puté ocupa şi mai departe — a renunţa **pe un timp scurt şi numai până la revocare** la ori-ce venit sau profit.

Noi liferăm a.z. [215] 1—25

pentru numai fl. 7·50

un portret în mărime naturală

bust (Brustbild)

dimpreună cu rame elegante barock

cari valorézǎ cel puţin 30 fl.

Deci cine voeşte a-şi comanda portretul seu sau al femeiei sale, al copiilor, al părinţilor, al vre-unei surori sau al unei alte rudenii, fie deja chiar şi mórtă ori apoi al vre-unui prietin are de a trimite numai fotografia respectivă, indiferent în ce posiţiune e făcută şi primeşte în decurs de 14 zile un portret, care de sigur îl va surprinde şi mulţămí pe deplin.

Lada pentru trimiterea portretului se va socotí cu preţul cât ne costă pe noi. Comandele cu acluderea fotografiei, care se va returna intactă cu portretul desemnat, se esecută trimiţêndu-se banii anticipativ sau pe lângă rambursă.

Pentru esecutarea eminent artistică şi fidelă se garantézǎ.

☛ Sute de epistole de recunoscinţă şi mulţumire stau la disposiţiunea publică şi la cerere se trimit ori şi cui. ☚

Kunst-Porträt-Anstalt

„KOSMOS“

Viena, VI, Mariahilferstrasse Nr. 116.

15 bucăţi fl. 3.05.

Nu se mai oferă ocasiunea rară de a putea primi pentru numai fl. 3·05 următórea colecţiune de juvaere.

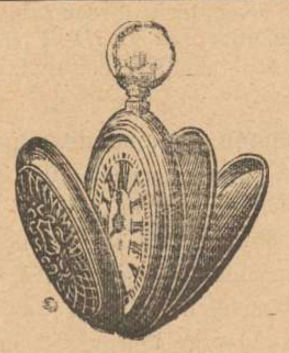

1 Orologiu de busunar jubil. de nickel Anker-Remontoir cu capace gravate fórte frumos, cu portretul M. S. regelui Francisc Iosif I. (noutate), minutar, cu masinerie regulată, precis, garanţă de trei ani (ér nu ceas de părete, cum trimit neguţătorii din bazare, în loc de orologiu aurit).
1 lanţ goldin panzerat sau de nickel.
2 buc. inele imitaţie de goldin în fasonul cel mai nou cu briliante de simil.
2 buc. nastori pentru mangete, aur-doublé cu mechanism.
3 bucăţi nastori pentru pept. (Chemisettes.)
1 nasture pentru gulerele îndoite.
1 ac fórte fin de cravată.
1 pungă pentru orologiul anker.
1 oglinduţă de busunar în cutie.
2 cercei de argint veritabil de fasonul ce mai nou.

Tóte aceste 15 obiecte dimpreună cu orologiul Anker-Remontoir costă numai fl. 3·05.

Aceleaşi 15 obiecte insĕ în loc de orologiul patent reform. Anker unul Patent-Goldin-Iubil. care înlocueşte pe deplin un orologiu de aur, cu garanţie de trei ani **numai cu fl. 6·10.**

Ceea-ce nu convine se schimbă bucuros sau se retrimit banii, aşadară risicul e exchis.

Anunciuri de felul acesta sunt imitaţii. Sĕ se comande per Cassa sau cu rambursă dela [112] 5—12

E. Holzer

deposit de orológe, ciasuri şi obiecte de aur en gros

Liferantul asociaţiunei funcţionarilor de stat ces. reg. austriaci etc.

Krakau, Stradom 18 (Oesterr.)

Catalóge ilustrate gratis şi franco.

La **Librăria Tipografiei archidiecesane** se află

3 prapori gata

ca mustre: unul de mătase grea damast, mărimea 85/155 cm. şi costă **128 cor.**, unul de camgarn fin, mărimea 120/175 cm, costă **cor. 108**, ér al III-lea din pânză de in cernită fórte trainic şi frumos, mărimea 120/170 cm. cu **63 cor.** Toţi sunt fără prăjină; cu prăjină se adauge la preţurile indicate încă câte 10 cor. Se primesc însĕ şi comande pentru alte mărimi cu ori şi ce fel de icóne. Observăm, că praporii sunt fiecare din câte o singură bucată şi icónele sunt pictate pe însaşi stofa praporelui, praporii din mamulte bucăţi costă cu mult mai puţin.

Anuarul I

al

„Reuniunei sodalilor români din Sibiiu“

publicat de

Comitetul Reuniunii.

Cuprinde unele date dela întemeierea ei până la 31 Decembre 1899.

Se află de vênzare cu preţul 1·20 cor. plus 20 bani porto la

Librăria Tipografiei archidiecesane.

La **Librăria Tipografiei Archidiecesane** se află de vênzare:

Ce-'i cerul de Camille *Flammarion*	C. 1·50
Din romanul unei vieţi. de Stefan *Braborescu*	„ 1·—

trimise cu posta pentru fiecare exemplar 10 bani mai mult.

In **Tipografia** şi **librăria archidiecesană, Sibiiu,** se află următórele scrieri ale poetului nostru **G. Coşbuc:**

Fire de tort, broş	fl. 1.—
Balade şi idile „	fl. 1,50
Sacontala, broş.	„ 2.50
Aeneis ediţ. II. broş	„ 1.25
Rĕsboiul nostru pentru neatêrnare, broş	„ —.50

Musicale

Catalóge se trimit

gratis

şi franco pentru

Clavire

Harmonium

Violine

Cello

Citere

Kammermusik

Orchestre

Ghitare

Cântece

Humoristică

Coruri

Duete, Terzete

Studií

etc. etc. [214] 2—3

OTTO MAASS

Deposit şi asortiment de musicale

VIENA

VI/2, Mariahilferstrasse 91.

1.000.000
KRONEN
ALS GRÖSSTER GEWINN IM GLÜCKLICHSTEN FALLE.
BECK R

Consemnarea

tuturor celor 50.000 câştiguri

Cel mai mare câştig în cel mai favorabil cas

1,000,000 Kronen

Speciell sind die Gewinne wie folgt eingetheilt.

☛ **in Baar zahlbar.**

		Kronen
1	Prämie mit	600000
1	Gew. à	400000
1	„ „	200000
2	„ „	100000
1	„ „	90000
1	„ „	80000
1	„ „	70000
2	„ „	60000
1	„ „	40000
5	„ „	30000
1	„ „	25000
7	„ „	20000
3	„ „	15000
31	„ „	10000
67	„ „	5000
3	„ „	3000
432	„ „	2000
763	„ „	1000
1238	„ „	500
90	„ „	300
31700	„ „	200
3900	„ „	170
4900	„ „	130
50	„ „	100
3900	„ „	80
2900	„ „	40
50,000	Gew. u. Pr. im Betrage	13.160,000

Sĕ ajutăm norocului!

Deja mulţi s'au fericit

prin cumpĕrarea

unui los dela noi!

Loteria cea mai bogată în şance este loteria de clasă privilegiată reg ung., care va începe în curênd iarăşi. Din

100.000 LOSURI vor fi trase **50.000**

câştiguri, aşadară **jumĕtate sunt câştiguri**. din tote losurile, precum se vede şi din lista de câştiguri alăturată, nici o loterie din altă ţéră nu are în raport cu acésta aşa câştiguri considerabile.

Cel mai mare câştig în casul cel mai norocos este

Un milion coróne.

Cu totul vin **treisprediece milióne 160.000 coróne** la tragere. Tótă întreprinderea stă sub **supravegherea statului.**

Contribuţia pentru **losurile originale** pentru clasa primă conform planului este:

pentru o **optime** $(^{1}/_{8})$	**fl. —.75**	sau C. 1.50
„ un **pătrar** $(^{1}/_{4})$	„ **1.50**	„ „ 3.—
„ o **jumĕtate** $(^{1}/_{2})$	„ **3.—**	„ „ 6.—
„ un **întreg** $(^{1}/_{1})$	„ **6.—**	„ „ 12.—

şi se trimit cu **rambursă** sau trimiţêndu-se preţul lor **anticipativ.** Planuri oficióse gratuit. Comande pentru losuri originale rugăm a trimite direct la noi până în

15 Novembre a. c.

în care zi se începe tragerea.

Banca

A. Török & Co.

Budapesta. V. Waitznerring 4/a.

Filialĕ: IV., Museumring Nr. II.
VI., Elisabethring Nr. 54.

Multe şi fórte mari câştiguri am solvit noi prea stimaţilor nostri clienţi şi anume în timp scurt preste trei milióne şi jumĕtate coróne. [194] 7—8

Scrisóre de comandă de tăiat.

Herren A. TÖRÖK & Co., Budapest.

Ersuche um Zusendung von………… **Original-Loos I. Classe der königl. ung. priv. Classenlotterie** nebst amtlichen Plan.

Der Betrag von. fl.………… } **ist per Nachnahme zu erheben.** / **folgt durch Postanweisung.** } Was nicht gewünscht bitte zu durchstreichen

Genaue Adresse. ……………………………………

……………………………………

……………………………………

……………………………………

Farmacia lui F. I. R. Hotter la sf. Iosif, Wien, XII/2 Schönbrunnerstrasse 182.

Absorbinalul lui Hotter.

$^{1}/_{1}$ Flacon fl. 6. —, $^{1}/_{2}$ Flacon fl. 3.50. delătură tóte umflăturile şi depunerile de grăsimi fără sĕ vateme părului. Intăreşte nervii atacaţi şi slăbiţi, delătură şi distruge tóte nodurile în muschi, şi serveşte şi ca scut în contra aprinderilor; cu deosebire e probat la umflăturile produse din causa tearelor, apoi în contra ariciturei umflărei copitei, genunchilor umflaţi, mai departe în contra umflăturilor (noduri) de vine, în contra umflăturei picioarelor la glesne şi la încheietura degetelor cu un cuvênt în contra tuturor umflăturilor ori unde s'ar ivi.

Praful nutritor alui Hotter,

pentru cai şi vite cornute

1 Pachet cu **80** cr.

Un adaus escelent la nutremânt, pentru a ţinea vitele sănătoase şi cu putere este de a sĕ folosi la tóte suferinţele de rărunchi de ficat şi de nervi.

Preparate pentru veterinari, cele mai bune ale timpului mai nou, cari după atestate numĕróse nu au fost ajunse de alte mijloace de natura aceasta.

Sĕ sĕ ceară numai preparate de ale lui Hotter şi sĕ nu se priméscă altele. Deposit în farmacii şi Droguerii.

Deposit principal la Dr. Emil Budai farmacia oraşului Budapesta (Stadthausplatz) la Dr. Leo Egger & J. Egger Farmacia Palatinului VI Váczi körút 17 şi la farmacia Iosif Török Bpesta VI Kiraly utcza 12.

Fluidul lui Hotter „Training“

1 Sticlă cu fl. 1.20.

Conservează nervii şi muschii până la bătrâneţe înaintată totdeuna puternici şi vioi, pune în stare pe animal sĕ prestee cele mai mari strapaţii şi fugi, sĕ înţelege după frecare cu fluidul „Training“.

Sĕ mai foloseşte cu succes uimitor la tóte urmările cari obvin din opintiri prea mari, ologie, reumatism, şi înţepenire.

Praful de porci a lui Hotter.

Nr. I şi II

1 kg. . . . fl. 1.20.

Cel mai buu mijloc pentru a produce pofta de mâncare şi cu acésta prosperarea porcilor, fórte acomodat în contra orbalţului (brâncă); Nr. II este de a sĕ întrebuinţa la urdinare.

Mijloc în contra Colicei alui Hotter.

1 Sticlă fl. 1.50.

Contra la tot feliul de colică şi contra oprirei udului la cai precum şi contra umflăturilor la vite cornute. [54] 56—104

Alifia lui Hotter pentru delăturarea crescăturilor de oase.

$^{1}/_{1}$ Cutie cu fl. 2. $^{1}/_{2}$ Cutie cu fl. 1.20. delătură crescăturile de oase şi depunerile osoase chiar şi după 4—6 séptămâni. (boală învechită).

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 120 Sibiiu, Sâmbătă 28 Octobre (10 Novembre n.) 1900. Anul XLVIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articolii nepublicaţi nu se înapoiază

INSERŢIUNILE

Pentru odată 14 fil., — de dóuĕ ori 24 fil., — de trei or 30 fil. rêndul cu litere garmond.

Din parlamentul ţerei.

Moştenitoriul de tron al monarchiei nóstre, archiducele Ferdinand în vara trecută s'a căsătorit, luându-şi de soţie o odraslă din o vechiă familie nobilă bohemă.

Şi-a legat deci fericirea sa familiară, fericirea sa casnică de fericirea femeii, pe care o a luat de soţie.

După învĕţătura bisericei, după doctrinele crestine a lăsat pe tatăl sĕu, a lăsat archiducele clironom pe mumă-sa, s'a lipit de muerea sa, şi au devenit amêndoi un trup.

Vorba acésta este mare, însĕ noi acuma vorbim de căsătoria archiducelui, de căsătoria moştenitoriului de tron, de căsătororia fiitoriului monarch al Austro-Ungariei, care nu are sĕ asculte numai de inima sa, ci trebue sĕ aibă în vedere şi interesele dinastiei sale.

Şi din albia nóstră, casa de Habsburg are legea specială a casei sale, căreia sunt supuşi toţi membrii familiei, în tóte acţiunile lor, chiar şi în cestiunile de inimă, cari altor muritori le sunt reservate şi garantate ca cel mai mare drept al lor.

Legea specială a casei de Habsburg mai ales sfântă trebue sĕ fie moştenitoriului de tron, care ajungênd monarch este stăpênul familiei, dinastiei, şi apĕrătoriul natural al acestei legi

Cât timp cineva observă dispoşiţiunile acelei legi speciale, rĕmâne membru legal al familiei, trecênd peste ea rumpe legăturile cari l'au legat de dinastie.

Intre dispoşiţiunile acestei legi speciale stă şi aceea, ca membrii familiei sĕ se căsătorescă în familii de asemenea rang. Numai atunci e acceptată ca soţie egală soţia, şi eventualii lor prunci ca membri legali ai familiei. In cas contrariu rĕmâne membru al familiei cu drepturile reservate familiei numai bărbatul, soţia şi copiii însĕ sunt eschişi dela drepturile reservate familiei domnitóre.

O asemenea căsătorie însĕ se póte face numai cu prealabila invoire a domnitoriului, şi membrul din familia domnitóre renunţă pentru sine dela tóte drepturile ca membru al familiei. Cu graţia domnitoriului membrul din familia domnitóre pentru sine se bucură de drepturile sale avute, renunţă însĕ pentru fiitórea sa soţie dela drepturile reservate casei domnitóre, renunţă totodată şi pentru pruncii cari eventual i-i va da Dumnezeu.

Casul din urmă s'a aplicat şi la căsătoria archiducelui clironom Ferdinand. I-s'a reservat lui personal dreptul de moştenire la corónă, nu s'a reservat însĕ nimica pentru soţia lui şi pentru pruncii, cari i-i va da Dumnezeu.

In sensul acesta s'a redactat un act de stat, o abzicere formală a archiducelui pentru soţia sa şi pentru fiitorii sei prunci, şi acest act de stat archiducele l'a întărit cu jurămênt.

Vom avé deci împĕrat-rege a cărui soţie nu va fi împĕrătésă-regină, nici pruncii sĕi moştenitori de tron.

Declaraţiunea acésta a moştenitoriului de tron vine sĕ fie inarticulată acuma în legile nóstre.

Asupra acestui lucru se discută acuma în parlamentul nostru de o sĕptĕmână încóce.

Fiindcă guvernul ţerei nóstre crede a fi în interesul statului inarticularea, fără de a se vătăma constituţiunea, inarticularea se va face cu tótă oposiţiunea celor din partidul independist.

Ce complicaţiuni pot isvorí din acéstă stare de lucruri, noi acuma nu cercăm, ajunge sĕ luăm notiţă despre cele ce se întêmplă în patria nóstră, şi sĕ urmărim cu simpatie tot ce servesce la întărirea dinastiei. Şi în asemenea situaţiuni ómenii nu fac politică de sentimente. Interesele dinastiei au cerut, ca legile speciale ale casei de Habsburg sĕ fie observate, interesul monarchiei este, ca sĕ fim grupaţi în tóte în jurul dinastiei, în jurul casei de Habsburg, care este fericirea patriei nóstre.

Dacă moştenitoriul de tron a ţinut sĕ fie normative pentru sine şi pentru ai sei ceea-ce nu corĕspunde nici doctrinei creştine, nici spiritului de libertate, de care este încălzit secolul nostru; dacă interesele dinastiei şi ale monarchiei au necesitat susţinerea rigórei în casa domnitóre, atunci nu avem cuvinte pentru cari noi sĕ cunóscem mai bine, ce e interesul archiducelui clironom.

In special noi Românii ne bucurăm decâte-ori putem înregistra acte de bucurie în familia domnitóre, şi de câte-ori vedem bărbaţi tari în caracter până la abnegaţiunea de ce este mai scump înaintea unui bărbat: de soţia şi de pruncii sei.

Discusiunea se va încheia deci şi în parlamentul nostru şi vom trece la alte lucruri, cari taie mai adênc în viéţa internă a statului nostru.

Căile ferate bosniace. Cestiunea căilor ferate bosniace, care zilele trecute dase îndemn a se lansa chiar şi svonuri de crisă atât în cabinetul ungar cât şi în cel austriac, s'a tranşat în fine în mod mulţumitoriu pentru ambele părţi ale monarchiei. In şedinţa de Mercuri a consiliului comun ministerial ţinut în Budapesta s'a ajuns la înţelegere întrĕ guvernele interesate. Conform comunicatelor semioficiale s'au hotărît următórele: Inainte de tóte se va trassa linia *strategică* de la *Serajevo* până la *Mitroviţa.* Acésta va dura vr'o doi-trei ani şi pănă atunci alte lucrări de căi ferate în Bosnia nu se vor începe. După aceea se va trassa linia *Bugojno-Spalato,* cerută din partea austriacă, şi linia *Samaţ-Doboj,* cerută din partea ungară. Césta din urmă ca linie principală, pe care trenurile căilor ferate de stat vor puté comunica fără nici un impediment.

Că pentru ce s'a pus din partea guvernului ungar atâta pond pe trassarea şi a unei linii special în serviciul intereselor ungare, întrĕ consideraţiuni mai înalte e şi cea sulevată de „Pesti Napló“ în prim-articolul dto 7. Novembre, în care apreciind soluţiunea cestiunii, zice într'un loc următórele:

„De altcum trebue sĕ cugetăm, că tot nu e posibil, ca noi sĕ interzicem pe vecie austriacilor anectarea Dalmaţiei la provinciile ocupate. Dacă din întêmplare Dalmaţia ar fi provincie ungară, nu am permite nici noi un asemenea interdict.“

Prin realisarea liniei Samaţ Doboj Ungaria ajunge de altcum în posiţia de a avé douĕ juncţiuni spre Bosnia. Anume linia Samaţ-Doboj şi linia Carlstadt-Knin, de mare însĕmnătate. Referitor la acéstă linie s'au tăeut deja din partea croată tóte lucrările pregătitóre, şi fiind-căací nu se vor pune din partea Austriei impedimente, planul se póte realisa când guvernul ungar ar voí.

Budgetul cultelor în desbaterea comisiunii financiare. In şedinţa de Mercuri a comisiunii financiare s'a continuat desbaterea budgetului ministeriului de culte şi instrucţiune publică. In firul acestei desbateri unii dintrĕ membrii comisiunii au debitat cu repugnabile suspiţiuni la adresa şcólelor confesionale nemagiare. Anume la titlul *şcólelor medii* deputatul kossutist *Komjathy* Béla zicea, că „o mare parte a şcólelor medii nu e acomodată de a face servicii politicei culturale naţionale şi *ideii de stat magiar*“. Intru asigurarea acesteia — ca şcólele sĕ facă serviciile dorite de Komjáthy — numai o modalitate esistă: *statificarea şcólelor medii.* Deputatul *Farbaki* află a fi de dorit, ca profesorii de la gimnasiile naţionalităţilor „sĕ încetăţănéscă în şcólă alt spirit“, în care scop ar fi de dorit sĕ se înfiinţeze în Budapesta *un convict* pe séma candidaţilor de profesori la aceste gimnasii.

Reflectând acestora ministrul *Wlassics* a zis că nu e lipsă de un asemenea convict pentru-că în collegiul „Eötvös“ se cualifică şi profesori de ai naţionalităţilor, ear' cu privire la acusa de spirit antipatriotic „*nu póte recunósce, ca tóte şcólele naţionalităţilor, fără esceptiune, ar instrua tinerimea în spirit nepatrtiotic*“.

După Wlassics a vorbit deputatul *Ugron,* pentru care e neîndoios, că asupra şcólelor naţionalistice trebue sĕ se esercieze o controlă mai cu efect; „nu póte fi însĕ scopul nostru, sĕ împedecăm naţionalităţilor desvoltarea lor culturală, dacă pretindem de la ele sĕ fie cu alipire credinciósă la ideia de stat magiar“.

Revistă esternă

Presidentul Statelor-Unite. La alegerea de electori, cari în 4 Decembre vor avé sĕ alégă pe presidentul Statelor-Unite, efectuită Marţi, a învins presidentul de acum *Mac Kinley* faţă cu contracandidatul *Bryan.* Electori aderenţi lui Mac Kinley au fost aleşi 292, de ai lui Bryan 155. Majoritatea absolută fiind 244, alegerea lui Mac Kinley e sigură. Prin acésta a învins de nou partidul *republican* faţă cu partidul *democrat,* aderent al valutei de argint.

*

Situaţia in China. Conform unor rapórte date de ziarul englez „Times“, curtea se pregătesce de rĕsboiu. Oastea de sub comanda prinţului *Iungfusiang* e puternică şi are multă muniţiune. Prinţul *Tuan* se află tot în fruntea guvernului.

Contele Waldersee a trimis trupe sĕ taie curţii chineze calea spre Tayangu, pe unde se făcea aprovisionarea curţii în Singafu. Contra acestor trupe curtea chineză a trimis 20.000 de ostaşi.

*

Conferenţă internaţională. „Novoje Vremja“ din Petersburg raportéză, că ambasadorul italian va pleca în curênd la Roma, ducênd regelui Victor Emanuel o epistolă de la ţarul Nicolae. In acésta ţarul rógă pe regele sĕ iee iniţiativa pentru-ca *cestiunea chineză* sĕ se reguleze printr'o *conferenţă internaţională.*

Conferenţa înv. din Făgăraş.

(Urmare.)

12. Invĕţătoriul din Feldióra Ioan Pura, care aparţine protopresbiteratului Avrigului şi avea sĕ mérgă la Sibiiu, descopere că scăpând trenul spre Sibiiu, spre a nu absenta dela conferenţe s'a presentat aici la Făgăraş:

Se ia la cunoscinţă.

13. Urméză acuma ordinea zilei cu prelegerile practice din singuraticele obiecte de învĕţămênt.

Ioan Capĕtă ţine prelegere practică din studiul religiunei luând ca temă parabola „Vameşul şi Fariseul.“

Tema o a lucrat după treptele formale.

Terminată prelegerea se deschide discusiunea asupra prelegerei.

1. Parochul din Galaţi Nicolau Aron constată că în general tema a fost bine lucrată, unele greşeli însĕ totuşi s'au strecurat, pe cari le accentuéză.

Prelegĕtoriul nu a ţinut disciplina cuviinciósă, se lăsa prea iute în vorbire cu elevii, rĕspundea şi unuia şi altuia la întrebările puse, prin ce s'a abătut dela firul predării. In un singur cas a provocat mai întâiu pe elev, şi apoi a pus întrebarea, ceea ce nu a fost bine, ci consecuent trebuia sĕ pună mai întâiu întrebarea şi apoi sĕ provóce pe elevi sĕ rĕspundă.

Ca scădere amintesce împregiurarea, că învĕţătoriul prea mult ajută elevilor, el pronunţă cuvêntul de jumĕtate, şi elevul are sĕ întregéscă cealaltă jumĕtate, de e. pĕcă-tosul.

Dacă un elev nu nimerea rĕspunsul, continua cu altul, care da rĕspuns bun.

In fine la sistemisare s'a estins prea tare.

2. Chirion Adămoiu află că a purces corect când a pus întrebări şi s'a ocupat cu toţi elevii, cari dau rĕspunsul. Numai aşa putem ajunge la scop cu scormonirea ideilor.

Nu a fost mulţămit întru tóte cu sentenţa, care trebue sĕ fie scurtă şi clară.

3. Galacteon Stelea află, că nu s'a repetat din destul sentenţa, apoi sentenţa sĕ o întroducă elevii în caietele lor.

4. Traian Cerbu află că a purces corect când a ajutat elevilor. Invĕţătoriul trebue sĕ le stee întru ajutoriu şi sĕ-'i pună sĕ se ajutoreze reciproc.

5. Ioan Paicu susţine, că tinţa a fost prea lungă; nu a spus prelegĕtoriul pănă unde a mers analisa, pănă unde sintesa, pănă unde sistemisarea, pănă unde aplicarea.

La asociare s'au adus prea multe esemple, şi nu tóte au fost aplicabile.

Iubirea lui Iosif către părinţi a fost rĕsplătită în prima linie cu haina cea pestriţă şi nu cu domnirea preste Egipet.

Esceptionéză unele espresiuni: „*S'a suit la biserica din Ierusalim*““ Pentru ce a folosit cuvêntul „s'a suit“?

Nu trebuia sĕ compare pe Fariseu cu Vameşul.

Altcum tema a fost bine lucrată.

5. Ioan Popa arată că cuvêntul „s'a suit“ e luat din tecstul biblic, din Evangelie.

Invĕţătoriul nu póte substituí el cuvintele din Evangelie, trebue sĕ le íee cum sunt şi sĕ le esplice.

6. Mateiu Mateiu află că tema a fost bună, ţinta a fost precis şi bine alésă, mai scurt nu se póte esprima.

Sen tenţa încă a fost clară, greşélă a fost că nu s'a scris pe tablă.

7. Ioan Berghea află greşélă în aceea că tema nu s'a împărţit în unităţi metodice, şi fie-care nu a fost tractată special. Trebuia sĕ facă de multe ori repetiţia cu elevii, până când se aşeza in mintea lor. Gramatica şi limba a fost corectă.

8. Ioachim Trif afla că tema a fost bunişóră şi dênsul aşa o ar classifica.

9. Galacteon Stelea crede că nu a fost bună ţinta, trebuia sĕ se spună: vom vorbi despre 2 ómeni, şi apoi la urmă sĕ fi eşit la ivélă Vameşul şi Fariseul.

10. Ioan Paicu esceptionéză ţinta dată de antevorbitoriu. Este în contra celor ce cred că sentenţa trebuia scrisă pe tablă şi în caietele elevilor. La istoria biblică sentenţa e tipărită după fie-care piesă, deci am face un lucru de prisos folosind la istoria biblică caiete.

In fine prelegĕtoriul îşi face reflecsiunile sale. A ajutat elevilor fiind că a propus; când acestia au sĕ rĕspundă, atunci nu mai ajută în modul acesta.

A accentuat în decursul prelegerii, cà ar trebui sĕ repeteze cu elevii, şi acésta aici nu o a făcut, spre a economisa timpul. In şcólă însĕ face repetiţii până ce se convinge că elevii pricep lucrul.

Nu a scris sentenţa pe tablă, deóre-ce elevii o au tipărită în carte.

Cât pentru classificarea temei acésta o lasă la conscienţa fie-căruia.

Conferenţa ia cu plăcere act despre lucrarea temei, şi prelegĕtorului îi esprimă mulţămită.

14. Urméză învĕţătoriul Ilariu Comşa cu prelegere practică din limba română despre articlu. Prelegerea este ţinută pentru elevii din despărţĕmêntul al treilea.

După terminarea prelegerei se deschide discusiune publică asupra ei.

1. Ioan Berghea ţine că ţinta: „Astăzi învĕţăm despre articlu“ nu e bine alésă, trebuia esprimată altcum, de pildă: astăzi vorbim despre biserică sau: astăzi vom învĕţa cum se numesc părticelele dela finea cuvintelor.

2. Ioan Paicu află, că tocmai ţinta dată de antevorbitoriul nu e bună, căci el dă mai multe ţinte. Cea dată de prelegĕtoriu e bună, dacă nu e completă, trebuia sĕ întregéscă: Vom vorbi despre articlul hotărît. Escepţionéză corectitatea definiţiunei dată substantivului, şi arată că cuvintele normative din esemplele aduse nu tóte au fost bine alese.

La scriere articlul trebuia prin o linióră despărţit de substantiv.

In urmă în legătură cu ţinta întregită trebuia dată şi definiţiunea articlului: adausele la finea cuvintelor spre a le hotărî, sunt article.

3. Ioan Savu încă escepţionéză definiţiunea dată substantivelor. Nu ajunge sĕ zicem: vorba, care ne arată nume de fiinţe sau de lucruri, se numesce substantiv, ci trebue sĕ zicem: vorba, care ne arată nume de fiinţe, de persóne şi de lucruri, se numesce substantiv.

4. Nicolau Bugneriu arată, că prelegĕtoriul nu a ţinut în decursul prelegerei disciplina cuvenită întrĕ elevi.

5. Georgiu Andron crede, că nu trebue sĕ se piardă timpul cu cetirea unei piese, spre a face lecţiuni, ci trebuie sĕ se iee o piesă cunoscută elevilor, din aceea sĕ se scótă zicerile, cari se potrivesc bine şi acelea sĕ le folosim. Unii elevi au dat rĕspunsuri în glumă, cari au produs haz, şi prelegĕtoriul nu i-a îndrumat la ordine. Ce e drept elevii nu vor da rĕspunsuri cari sĕ producă haz, cum a făcut Traian Cerbu, dară fiind vorba de o lecţiune în despărţĕmêntul al treilea, trebue sĕ fim cu atenţiune la tóte momentele.

6. Georgiu Cantor crede, că s'a preles cu mult prea mult pentru o oră, mai ales dacă vom lua o şcólă cu un singur învĕţătoriu.

7. Ioan Capĕtă încă află că tema a fost bine lucrată şi predată, face înse obiecţiuni în ce privesce unele lucruri formale, mai ales la scrierea articlului în plural, care e semiton, şi astfeliu trebue şi indicat prin semicere.

După reflecsiunile finale ale prelegĕtoriului —

Conferenţa declară că tema a fost bună şi esprimă mulţămită prelegĕtoriului.

15. Urméză Ioan Ciungară cu prelegere practică din geometrie. Ca temă s'a ales suprafaţa unui treiunghiu. Tema şi aici a fost tractată după treptele formale.

După terminarea prelegerii a urmat discusiunea publică.

1. Georgiu Pop arată, că învĕţĕtoriul a lucrat tot el, precând bine era, ca sĕ pună pe elevi sĕ lucreze sub conducerea sa.

A greşit când a luat douĕ numiri: romboid şi oblong plecat. Ajungea ori una ori alta dintre aceste 2 numiri. Tema a fost bine tractată, numai a fost luată cum fugitiv, trebuia tractată mai pe larg.

2. Georgiu Andron nu află bună definiţiunea dată. In loc de figură trebue sĕ zică: cadru mărjinit de trei linii. Cu definiţiunile şi cu regulele s'a prea grăbit. Trebuiau luate esemple mai multe, ca elevii din resultatul acelora sĕ vină la regule.

3. Galacteon Stelea află că tema a fost bine lucrată, numai a fost tractată prea fugitiv.

4. Traian Păcală vorbesce la corectitatea espresiunilor şi la claritate. Nu putem folosì numirea generală „bucate“, când e vorba câtă sĕmânţă sĕ sĕmânăm pe un anumit loc. Vom sĕmâna ne-asĕmĕnat mai multă sĕcară de cât cucuruz.

5. Procopiu Benţa crede că e prea mult, dacă spunem tóte trei regulele la aflarea suprafeţei. Ajunge dacă elevilor spunem numai o regulă.

6. Ioan Capĕtă este pentru corectitatea numirilor. Dacă folosim cuvêntul basă, atunci sĕ ne folosim de cuvêntul înălţimea: Inmulţim deci basa cu înălţimea şi împărţim cu 2. Dacă luăm în loc de basă cuvêntul lungime, atunci sĕ zicem lăţime: d. e. inmulţim lungimea cu lăţimea şi împărţim cu 2. Nu a fost corect, că la tractarea temei s'a provocat la mĕsurile vechi. Corect e ca în şcólă sĕ vorbim folosind numirile noue întroduse, spre a evita confusiunile, cari urméză din numirea mĕsurilor vechi.

7. Ioan Paicu arată, că era bine, ca triunghiul sĕ-l desemneze şi elevii in caiete, sĕ inducă resolvirea şi regulele. In şcólă sĕ lucreze toţi elevii, sĕ nu stee necativi.

După reflecţiunile generale ale prelegĕtoriului

Conferenţa declară, că tema a fost bine lucrată şi prelegĕtoriului îi esprimă mulţumită.

Şedinţa II.

(21 Octobre, ora 3 p. m.)

16. Comisariul consistorial comunică că s'au presentat pentru şedinţa acésta învĕţătorii Filaret Dăişoreanu din Valendorf şi Georgiu Burlea din Şercăiţa.

Servesce spre sciinţă.

17. Urméză prelegere practică din istoria patriei. Invĕţătoriul Ioan Burete prelege despre Stefan cel sânt.

Inainte de a începe prelegerea declară, că abia cu o zi înainte de conferenţă a primit însărcinarea de a lucra tema, de acea nu a avut timp suficient spre a se prepara.

După terminarea prelegerei la propunerea conmembrului Ioan Paicu se ia conclusul:

Deórece după declaraţiunea făcută prelegĕtoriul nu a avut timp suficient de a se prepara, conferenţa nu întră în apreciarea ei, ci rĕmâne, ca Ioan Burete sĕ o ţină din nou preparat la conferenţa procsimă.

18 Georgiu Maican urméză acuma cu o prelegere practică din istoria naturală. Ca temă şi-a luat: Claritatea noţiunilor: Animale şi paseri, ca întroducere în istoria naturală. Şi acésta a fost lucrată după treptele formale.

După terminarea prelegerei a urmat discusiune publică asupra ei.

1. Ioan Savu află că tema a fost lucrată fórte bine, de aceea va face numai unele observări scurte. Când s'a vorbit despre îngrigirea de animale, la locul prim trebuia accentuat, că mai întâi îngrigesce de ele Dumnezeu, şi numai în locul al doilea vine omul.

Invĕţătoriul sĕ nu folosésca înaintea elevilor cuvêntul, „zĕu“. Acesta-l folosim numai când ne jurăm, deci în şcólă el nu are loc.

2. Ioan Paicu arată că nu s'a amintit o însuşire esenţială a animalelor, anume, că sunt sugătóre, altcum tema a fost fórte bine lucrată.

Conferenţa constată, că tema a fost fórte bine tractată, prelegĕtoriului îi esprimă mulţămită.

Se pune la ordinea zilei prelegerea practică „înmulţirea“ sau „multiplicaţiunea“, pentru anul al treilea de şcólă, de învĕţătoriul Ioan Paicu. Tema e lucrată după treptele formale.

După terminarea temei se decide discusiunea publică.

1. Ilariu Comşa crede că la ţintă ajungem, dacă ne folosim de o singură numire, ori înmulţire, ori multiplicaţiune, nu însĕ amêndouĕ. Vorbind de bani prelegĕtoriul s'a folosit de banii vechi: floreni cruceri, mai corect era sĕ se folosésca de numirile noue: coróne, fileri.

Când a scos regulele, sĕ fi indigitat în tema ce o a lucrat: care e multiplicandul, multiplicatorul şi productul, ca cu atât mai bine sĕ se tipărésca în mintea elevilor.

2. Chirion Munteanu crede, că ar fi fost bine, ca mai întâiu sĕ fi făcut adaugere. In tema dată $6 \times 8 = 48$ sĕ fi adaus pe multiplicand de 8 ori $6+6+6+6+6+6+6+6=48$.

In casul acesta elevii vedeau, care e deosebirea între adaugere şi înmulţire, şi mai uşor le rĕmânea în minte şi regula.

3. Procopiu Benţa arată, că s'a făcut şi în casul concret greşéla, care s'a mai sulevat azi, anume învĕţătoriul a provocat mai întâiu un elev, şi apoi a pus întrebarea, prin ce s'a slăbit disciplina.

4. Filaret Dăişoreanu e de părerea, ca la lucrările în şcólă sĕ fim cu atenţiune şi la viéţa practică. Aşa d. e. când vorbim de anumite bucate, sĕ le dăm preţurile obicinuite în pieţele din apropierea nóstră.

La tema din chestiune s'a vorbit de *„unimi“* şi de *„unităţi“*, prin aceste putem confunda pe elevi.

In şcólă trebue sĕ evităm tot ce póte confunda pe elevi, şi tot ce prin incercarea de esplicări numai mai mult încurcă.

5. George Cantor arată, că numirile technice: multiplicand, multiplicator, product, trebuie scrise pe tablă, şi elevii se le scrie în caietele lor.

Prelegĕtoriul îşi face reflecsiunile finale. In special cu privire la cele esceptionate de Filaret Dăişoreanu la „unimi“ şi „unităţi“, arată, că numirile aceste sunt cunoscute deja elevilor din lecţiile premergĕtóre.

Conferenţa află, că prelegerea a fost bine lucrată, şi prelegĕtoriului îi esprimă mulţămită

Se pune la ordinea zilei prelegerea din limba magiară a învĕţătoriului Zaharie Munteanu, care tractéză despre zicerea simplă şi părţile ei.

După terminarea prelegerei fiind timpul prea înaintat,

Discusiunea asupra ei se amână pe şedinţa proximă.

Comisariul consistorial comunică conferenţei rĕspunsul Preacuvioşiei Sale Domnului archimandrit-vicariu archiepiscopesc Dr. Ilarion Puşcariu la felicitarea telegrafică de azi.

Rĕspunsul întrĕ vii aplause se ia cu plăcere la cunoscinţă.

Anunţându-se şedinţa proximă pe mâne la orele 11 a. m. după terminarea sfintei liturgii, şedinţa se încheie la orele 7 séra.

Şedinţa III.

La 22 Octobre, 1900.

Sedinţa se deschide la orele 11 a. m. Comisariul consistorial notifică, că la şedinţa acésta se află present şi părintele administrator protopresbiteral al tractului Agnitei Nicolae Moldovan.

Se ia cu plăcere la cunoscinţă.

Invĕţătoriul din Merchiaşa Avram Nicolescu 'şi scuză absenţa dela conferenţă prin afaceri familiare, Bucur Galbincea din Voivodenii-mari se presintă la şedinţa de azi şi-şi scuză absenţa dela şedinţele de eri prin afaceri familiare.

Servesce spre sciinţă.

(Va urma)

Rapórtele consistoriului metropolitan cătră congres.

Raportul senatului epitropesc.

Nr. 378 M.

Mărit Congres!

Subsemnatul consistroriu metropolitan, ca senat epitropesc, 'şi-ia voe a substerne următorul raport despre activitatea sa în periodul dela 1 Octobre 1897 până în ziua de astăzi.

Dintre numĕrul total al esibitelor întrate la consistoriul metr. în periodul acum amintit, aparţin la competinţa senatului epitropesc 245, cari s'au resolvit tóte în şedinţe şi pe cale presidială. Senatul epitr. a ţinut şedinţe: în a. 1897 1, în a. 1898 2, în a. 1899 4, în a. 1900 2.

Recurse în afaceri administrative epitropesci au întrat 14. S'au aprobat conclusele forului inferior în 1, s'au modificat în 6 casuri; s'au reieptat ca neadmisibile 6, s'a revocat 1 recurs.

Senatul epitropesc al consistoriului metr. se ocupă apróape esclusiv numai cu administrarea fondurilor metropoliei, şi pe cât de mici sunt acestea pe atât de neînsemnate sunt funcţiunile, ce le plinesce consistoriul.

La a. 1878 prin concl. Nr. 238, congresul a votat un statut pentru înfiinţarea unui fond metropolitan, în înţelesul cărui statut încă în acel an avea sĕ se pună temeiu la un fond general metr. pentru-ca metropolia ortodocsă română sĕ devină în stare de a-şi acoperi trebuinţele organismului sĕu din propriele sale mijlóce materiale.

Dintre multele isvóre de venit contemplate de congres pentru a întemeia şi apoi a alimenta acest fond, s'a realisat o colectă făcută în metropoliă, ale cărei resultate nici pe de parte nu ajung a acoperi modestele trebuinţe ale metropoliei, şi ni-au remas venitele discului metropoliei, care se pórtă an de an la ziua Arătării Domnului. Acest disc, care încă în anii 1880—1890 vĕrsa în fondul metrop. 1200—1400 fl. la an, abia mai aduce acum câte 800 fl.

Dăruiri benevole dela comunele bisericesci şi dela credincioşi singuratici, ai bisericei nóstre, — ajutóre benevole anuale ale eparchielor singuratice din metropoliă; — pedepse de bani destinate spre scopul acesta din partea organelor bis.; alte daruri benevole, — tóte acestea provĕzute în p. 2 al statutului pentru fondul metr. — au rĕmas pie desiderii.

Aşa se esplică apoi, că la 30 ani dela înfiinţarea metropoliei, la 22 ani după ce s'a decretat întemeiarea fondului metropolitan, metropolia dispune acum de un capital de 45669·74 cor., în bună parte din propriele sale fructe augmentat, ale cărui interese nu sunt în stare sĕ acopere nici măcar jumĕtate din bugetul anual al metropoliei.

Considerabile economii făcute în anii trecuţi la cassa domestică, cari însĕ se vor consumá în anii ce vin, — apoi cuota pentru administrarea fundaţiunii Gozsdu, şi cuota de administrare, care se iea an de an din fondul celor douĕ eparchii, ni dau mijlócele precarie de a plini a doua jumĕtate a trebuinţelor metropoliei, după ce contribuirile eparchielor s'au redus din period în period şi nu representă acum decât o fórte neînsemnată sumă.

Al doilea fond al metropoliei: fondul congresual avea 3601 fl. 89 cr. la finea anului 1899.

Mulţămită contribuirilor de câte 50 fl. din partea eparchielor la câte o sesiune congresuală, cari achită spesele biroului congresual, fondul congresual nu pórtă alte sarcine decât ecuivalentul de 5 fl. 90 cr. la an, cresce încet, prin propriele sale venite, şi arată la finea anului 1899 un crescămênt de 391.29 fl. faţă de anul 1898.

Celelalte douĕ fonduri, şi anume al celor douĕ eparchii noue, şi fondul pentru monumentul lui Şaguna, sunt date în administraţiunea metropoliei avênd destinaţiune specială, şi cel dintâiu numai într'atâta concure la acoperirea trebuinţelor metropoliei, în cât din lipsa resurselor proprie la fondul gen. metr. a fost supus unei taxe de administrare de 600 fl. în periodul actual.

Legatul de 50000 fl., testat de fericitul archiepiscop şi metropolit Şaguna pentru înfiinţarea a douĕ eparchii noue, a crescut în decursul timpului la 252551·72 fl. cu care se încheiă inventariul anului 1899, o sumă considerabilă făţă de urzîrea ei, nesuficientă însĕ pentru realisarea intenţiunii testatorului.

Fondul monumentului Şaguna, iniţiat încă la a. 1878, abia atinsese suma de 6568 fl. 69 cr. la finea anului trecut: acéstă sumă resultase din colectele efectuite în eparchiele Aradului şi a Caransebeşului şi din interesele sale capitalisate în decursul mai multor ani.

Dela a. 1897 încóci au întrat în urma conclusului cogresual Nr. 71/1897: dela particulari 3 fl. 15 cr., dela consistoriul din Orade 238 fl. 73 cr. şi dela consistoriul Aradului încă 1712 cor. 59 bani.

Fondul acesta e scutit de ecuivalent, şi nici alte sarcini nu are.

In anul curent a întrat în cele din urmă şi colecta archidiecesei pentru acest fond cu respectabila sumă de 14692 cor. 43 = 7347 fl. $21^1/_2$ cr., cu care la olaltă capitalul fondului se va urca la 14,771 fl. 20 cr. séu 29,542 cor. 40 bani, care încă nu ni pune în prospect apropiat chitarea datorinţei de pietate, ce o au credincioşii bisericei nóstre faţă de memoria primului şi preamăritului lor archiepiscop-metropolit.

Manipularea acestor fonduri la cassa metropoliei controlată prin scontrări periodice şi prin revisuirea raţiociniilor anuale, s'a constatat corectă în tótă privinţa.

Pentru viitoriu ne aşteptăm la o rentabilitate mai bună a capitalielor din fondurile metropoliei, după ce am dispus şi efectuit elocarea banilor disponibili, deocamdată în sume mai modeste, la câte-va din institutele nóstre de credit şi economiă în provinciă, cari ofer condiţiuni de fructificare mai bune.

Prin acésta mĕsură se vor paralisá espensele mai mari la fondul general, la fondul congresual, şi la fondul celor douĕ eparchii, cari provin din urcarea ecuivalentului mĕsurat după averea sporită a fondurilor.

Raţiociniile fondurilor metropoliei, revĕzute an de an, şi aflate în regulă, se promovéză cu rapórte speciale.

Bugetul consistoriului metropolitan pentru procsimul period de trei ani, care buget încă urméză cu act separat, s'a proiectat întocmai ca cel pentru periodul actual, cu mica escepţiune că din venitul fondului gen. s'au preliminat cu 200 cor. mai mult.

Regulamentul pentru administrarea afacerilor epitropesci, votat la anul 1897, şi publicat şi în ediţiune separată, va avé de ací înainte sĕ dee probe despre aplicabilitatea sa.

Impregiurarea, că în timp de aprópe trei ani n'au întrat la metropoliă decât numai şepte recurse în afaceri epitropesci, şi şi acestea numai din archidiecesă, ar indica o administrare şi manipulare a afacerilor economice complet corectă în comunele tuturor eparchiilor, anume la Arad şi Caransebeş, dacă n'ar fi fapt notariu, că tocmai acest ram al admiraţiunii nóstre bisericesci are multe defecte, — ear' împregiurarea, că din şepte concluse luate în revisiune s'au modificat şese, dovedesce, ca în afaceri economice, unde se tractéză de averea comunelor, care e fundamentul autonomiei lor bisericesci, decernerea la douĕ foruri numai salutariă póte fi pentru instituţiunile nóstre bisericesci.

Conspectele despre averea eparchiilor şi a comunelor bisericesci se aclud aici ·/.; comparaţiunea contemplată în conclusul Nr. 72/1897, s'a făcut numai în parte.

Raţiociniile fundatiunii lui Gosz lu penru anul 1899, revĕzute şi de representanţa fundaţiunii şi de consistoriul metropolitan, se promovéză cu act separat.

Din şedinţa consistoriului metropolitan, ca senat epitropesc, ţinută în Sibiiu, la 29 Septembre, 1909.

Corespondenţă.

Certege 20 Octobre v.

(*Preoţi harnici — fapte laudabile*).

Dumineca, 15 Octobre v., am avut fericirea sĕ vĕd un frumos resultat al dragostei şi înţelegerii frăţesci întrĕ credincioşii români gr.-or. şi gr.-cat. din comuna *Certege* din Munţii apuseni. Anume sfinţirea şcólei comune, despre care daţi-mi voie sĕ raportez următórele:

In Certege sunt 243 case cu 1240 suflete, gr.-or. şi gr.-cat., formând majoritatea gr.-orientalii, cari până acum, cu nĕcazuri şi neajunsuri multe şi-au susţinut şcólă proprie, până când gr.-cat., mai puţini la numĕr, abia de trei ani începĕnd îşi aveau şi ei şcólă ocupând postul de învĕţătoriu preotul. In Iunie 1899 venind în comună inspectorul reg. de şcóle şi visitând şcólele le-a declarat necorĕspunzĕtóre şi a ameninţat, că dispune facerea unei şcóle comunale sau de stat, ceea-ce vĕzĕnd preoţii *Constantin Cothişel* şi *Iosif Arieşan* au început a face cele necesarii, ca sĕ se alieze cu şcóla, prin ce sĕ scape poporul de nĕcazurile ce urméză cu facerea de şcólă comunală. Aprobând forurile competente convenţiunea, în 3 April 1900 era pusă ziua de licitare pentru edificarea şcólei, şi senatele şcolastice erau îngrijate, că de unde sĕ se acopere spesele, cari după planul şi preliminariul aprobat erau *6740* coróne. Nepresentându-se însĕ nime ca întreprinzĕtoriu, preotul *Constantin Cothişel a luat asupra sa edificarea cu 5800 coróne, cu condiţiune sĕ i-se solvéscă suma în 3 ani fără interese.*

Astfel credincioşii comunei Certege, graţie munificenţei vrednicului preot *C. Cothişel*, au ajuns sĕ aibă un edificiu de şcólă corĕspunzĕtor tuturor cerinţelor şi ca şi care puţine se află în Munţii-apuseni. Edificiul constă din o sală de învĕţămênt pentru 80 elevi, douĕ odăi pentru învĕţătoriu, culină, cămară, culină de vară, pivniţă şi lemnărie, tóte îngrădite cu pălan. Cu ocasiunea colaudării, făcute în 15 Octobre în presenţa ppresbiterului tractual Romul *Furduiu* şi a întregului popor, valórea acestora s'a estimat la *6600 coróne.*

In 15 Octobre s'a făcut sfinţirea, ear' în 16 s'au început prelegerile în noua şcólă.

Iată ce face dragostea şi bună înţelegere întrĕ fraţi. Laudă pentru acésta preoţilor *C. Cothişel* şi *I. Arieşan* împreună cu credincioşii lor, cari astfel au înţeles cuvintele psalmistului: „Iată ce este acum mai frumos, de cât a locuí fraţii împreună".

Moţul.

Dela Asociaţiunea pentru literatura română şi cultura poporului român.

Nr. 578—1900.

Concurs.

Dela „Asociaţiunea pentru literatura română şi cultura poporului român" conform conclusului Nr. 236 din 25 Octobre a. c. cu începutul anului şcolar 1900—1901 este de conferit:

Un ştipendiu de 120 coróne pe an din fundaţiunea „I. Roman", destinat pentru studenţi de gimnasiu ori şcóle reale.

Cererile pentru acest stipendiu sĕ se înainteze comitetului central al Asociaţiunii în Sibiiu (Strada Morii Nr. 8) până la 20 Novembre a. c. provĕzute cu următórele documente:

a) atestat de botez;

b) testimoniu şcolar pe anul 1900—1901;

c) atestat de paupertate.

Cererile întrate după termin nu se vor considera.

Din şedinţa comitetului central al „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român", ţinută în Sibiiu la 25 Octobre 1900.

Dr. I. Puşcariu. vice-preşedinte. *Dr. Beu.* secr. II.

Notă.

Toţi acei parochi din archidiecesă, cari au primit spre întregire fasiunile pentru întregirea dotaţiunii din vistieria statului, sunt şi pe acéstă cale pofiţiţi, sĕ grăbéscă cu întregirea lor şi sĕ le promoveze cu posibilă grabă la Venerabilul consistoriu. Tot odată se atrage atenţiunea acelor parochi, cari n'au case parochiale, sĕ fasioneze la cheltueli (B. II.) şi o sumă corespunzetóre ca relut de cuartir, documentând acéstă pretensiune cu document dela primăria comunală (magistrat), în care sĕ se accentueze, că „parochul nu are casă parochială, ci e avisat la locuinţă privată, a cărei chirie anuală face după referinţele locale şi după media 1893—1897 cel puţin .... coróne".

NOUTĂŢI

Alegere de preot. In 21 Octobre s'a făcut alegere de paroch în *Păucea*, fiind ales cu unanitatea voturilor clericul absolut *Valeriu Scutea* din Mediaş, de present învĕţătoriu în Sadu.

*

Cununie. Maria *Stanciu* din Săcădate şi Teofil *Căliman* învĕţător în Reşinari îşi vor sĕrba cununia în Săcădate la 5/18 Novembre a. c.

*

Conferenţă despre Alexandri în Timişóra. Nicolau *Putnoky*, directorul gimnasiului din Lugoş — după cum e informată „Controla" — va ţiné în societatea profesorilor din Timişóra în firul conferenţelor aşa zise „szabad lyceum" (după „University Extension" al Englezilor) o conferenţă despre „*Poesia română în secolul XIX*" insistând deosebi asupra lui Alexandri. Ca adaus la acéstă conferenţă douĕ domnişóre vor declama în traducere magiară poesiile lui Alexandri „Magiara" şi „Calul cardinalului Báthory".

*

† Stefan Moldovan, preposit capitular gr.-or. în Lugoş, a rĕposat Dumineca în etate de 88 ani, după 63 ani de preoţie. Preposit a fost 41 ani. Inmormêntarea i-s'a făcut Marţi.

*

Alegeri municipale în Alba-inferióră. Pentru întregirea posturilor vacante în comitetul municipal al comitatului Alba-inferióră se vor face alegeri în 28 Novembre st. n. Sunt vacante cinci posturi: în cercurile Abrud, Aiud, Alba-Iulia, Ighiu şi Uióra.

*

Din isprăvile asasinilor bulgari. Ziariului „*Akropolis*" din Athena i-se raportéză din Salonic, că Românul fruntaş *Ţituni* a fost asasinat de Bulgari când se re'ntorcea dela Meţicova spre Ghevgheli. Ţituni era luat la ochi de Bulgari din causa sentimentelor sale românesci.

Tot relativ la isprăvile Bulgarilor în Macedonia ziariul „Ştirile Petersburgului", organ al prinţului *Uftowski*, publică un lung articol datorit savantului rus Draganoff, în care pe basa informaţiunilor primite dela institutul archeologic rus din Constantinopol se spune, că Bulgarii distrug în mod sistematic ori-ce monument istoric din Macedonia, rup manuscripte şi mânjesc cu cernélă inscripţiunile istorice de pe icónele bisericelor. Asemenea probe de vandalism póte ori-cine sĕ vadă în mănăstirile: Trescavetz, Marcob şi Scopia. Organul institutului archeologic rus din Constantinopol a scris în acéstă privinţă următórele: „*Vinovaţi în actele de vandalism sunt înşişi Bulgarii, cari nimicesc ori-ce monument istoric din epoca romană sau grécă*".

*

„O rectificare". Sub acest titlu „Gazeta Transilvaniei" dto 8 Nov. n. publică următórele: „Faţă cu ştirea lansată în nrul de Marţi al „Tribunei Poporului", că I. P. S. Sa d-l archiepiscop şi metropolit Ioan Metianu nu ar fi contribuit cu nimic pentru fondul mesei studenţilor români din Braşov, ni-se comunică din isvor competent şi suntem rugaţi a constata, că I. P. S. Sa a contribuit, încă în Februarie 1899, cu o sumă însemnată, dar' în mod anonim."

*

Societatea de lectură „Petru Maior" a universitarilor români din Budapesta în şedinţa sa generală din 27 Octombre stil nou s'a constituit în modul următor: president Victor *Păcală*, teolog abs. şi stud. fil; vice-president Virgil V. *Misil*, stud. med.; secretar George C. *Lăbonţiu*, stud. jur.; cassariu Stefan *Borcan* stud. jur.; controlor Victor *Mandeal* stud. technic; notari Ilie *Minea* stud. phil. şi Constantin *Moga*, stud. jur.; bibliotecariu George *Noaghea*, stud. fil; vice-bibliotecariu George *Lupşa*, stud. technic; econom Antoniu *Bălaciu*, stud. jur. In *comisiunea literară*: president Iosif *Enescu*, teol. abs. şi stud. phil.; referent Dionisie *Stoica*, stud. techn.; membrii: Silviu *Cristea* stud. techn.; Ilie *Gropşan*, stud. jur.; Ilie *Minea* stud. phil.; Radu *Prişcu* ped. abs. şi stud. fil.; Emil *Tişca*, stud. acad. orient. In *comisiunea supraveghetóre*: Stefan *Bărbuceanu*, stud. med.; Gavril *Lungu*, stud. techn.; Vasile *Maxim*, stud. techn.

*

Români în comisiunile municipale din Bistriţa Năsĕud. In congregaţia de la 31 Octobre a comitatului Bistriţa-Năsĕud dintrĕ Români au fost aleşi membri: în *comisiunea administrativă* vicariul gr. cat. din Năsĕud Dr. Ioan Pap, în comisiunea permanentă pe ciclu de trei ani Anchidim Candale, preot în B.-Bistriţa, Dr. D. Ciuta, advocat în Bistriţa, Ciril Deac, protopop în Şieuţ, Ioan Dologa, preot în B.-Tiha, Gerasim Domide, preot în Rodna-veche, Dr. Vasilie Pahone, advocat în Bistriţa, Dr. Ioan Pop, vicar în Nĕsăud şi Dr. Gavril Tripon, advocat în Bistriţa. In *comisiunea verificătóre* Dr. George Linul, şi Dr. Gavriil Tripon. In *comisiunea administrătóre a fondurilor grăniţĕreşti din Nĕsăud* Dr. Leon Scridon. Membri de încredere pentru compunerea conspectului juraţilor Dr. D. Ciuta, Gerasim Domide, Ioan Dologa şi Gavriil Scridon, profesor în Năsĕud.

*

Post de medic cercual. Pentru ocuparea postului de medic în cercul *Batta*, compus din 17 comune, este escris concurs cu termin până la 28 Novembre st. n. Emolumente 1600 cor. salariu, 600 cor. pauşal de călĕtorie şi taxele statutare de la cercetarea bolnavilor. Concursele sunt a se înainta la protopretorul Aurel Popescu în Birchiş.

*

Libertatea crimei în Bulgaria. Sĕptĕmânile trecute se pertractase la curtea cu juraţi din Sofia procesul asasinilor *Ciolacoff* şi *Şumanov* (învĕţătoriu) şi ambii au fost achitaţi. Din acest incident „Epoca" de la 17 Octobre v. sub titlul de mai sus scria, între altele, următórele: „Achitarea asasinilor Ciolacof şi Şumanof de către justiţia bulgară, cu tóte dovezile ce pledau contra lor, cu tótă mărturisirea făcută de ei, achitarea acésta surprinzătóre trebue sĕ îngrijască lumea civilizată. Verdictul justiţiei din Sofia este o primă de încurajare dată toporului şi pumnalului lui Sarafoff, este o sfidare cutezătóre care ni-se asvârle. Nu ne îndoim deci că în urma sentinţei care proclamă libertatea şi impunitatea crimei, guvernul românesc va proceda cu îndoită energie întru dobândirea satisfacţiunei la care avem dreptul."

Achitarea lui Şumanov, cum se raportéză ziarelor din Budapesta, s'a făcut în următoriul chip: Juraţilor li-s'au pus întrebările următóre: 1. Constatat e, că Mihail Şumanov a ucis pe Cacev Bojanov? 2. Dovedit e, ca ucigaşul a fost pe deplin conscient de fapta sa? 3. Este constatat, cà mórtea lui Cacev a urmat imediat după sevêrşirea atentatului? 4. Sunt împrejurări agravante şi atenuante? 5. *Este Şumanov vinovat pentru comiterea atentatului*? Juraţii cu unanimitate au rĕspuns la cele dintâiu trei întrebări cu da, ear' la cele douĕ din urmă cu nu. Achitarea vinovatului a fost „motivată" cu aceea, că Şumanov *a ucis din simţ de patriotism.* A ucis pe Cacef, fiind-că l'a cunoscut ca aprig inimic al comitetului macedonean.

*

Pentru candidaţi de notari. Cu termin până la 15 Novembre n. este escris concurs la postul de notariu-adjunct în *Seciani* (pretura Vinga), dotaţie 1000 coróne. Alesul va fi propus a se numi şi la postul de matriculant substitut.

*

Erratā. La ştiri mĕrunte din numĕrul anterior, rêndul 9, a rĕmas afară cuvêntul *soţia* prin ce se alteréză esenţial sensul acelei ştiri. Sĕ se cetiască „*soţia primariului...*" şi nu *primariul* C. Burdia.

Din public.*)

Declaraţiune.

In numĕrul 116 din anul curent al preţuitului nostru organ bisericesc „Telegraful român" la locul noutăţilor sub titlul „Sĕrbarea hramului bisericei din Rĕşinari" au apărut unele afirmări, că „învĕţătoriul A. G., urmat de şcolarii cântăreţi, s'a depărtat dela serviciul divin în mod quasi ostentativ, cel puţin aşa i-s'a părut corespondentului".

Deóre-ce cu iniţialele de mai sus se ţintesce la persóna subscrisului, îmi ţin de datorinţă, în interesul adevĕrului, a declara:

In ziua şi la sĕrbătórea din chestiune am participat ca de regulă în mod activ la serviciul divin, avênd sub conducere corul şcólei, cu care am esecuţat cântările liturgice în biserică, tropariul hramului la încungiurarea bisericei şi rĕspunsurile prescrise la sfinţirea apei în piaţa dinaintea bisericei.

După terminarea serviciului divin cu sfinţirea apei, m'am depărtat de acolo, ceva înaintea elevilor, dar' nu în mod „ostentativ", ci din cause, pe cari aici nu mĕ aflu îndemnat a le comunica cu anonimul, ear' elevii cântăreţi au rĕmas tot acolo sub supraveghierea domnului director şcolar, până ce preotul fungent 'i-a stropit cu apă sfinţită.

Mărturisesce adevĕrul, d-le corespondent, că nu póte fi vorba de o conturbare a evlaviei credincioşilor, ci consciinţa d-tale e conturbată de unele scopuri nedemne. Dacă în de acestea afli plăcere, sĕ-'ţi fie de bine.

Reşinari 23 Octobre 1900.

Aleman Galea,
învĕţător.

---

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta redacţia nu primesce rĕspunderea.

Haină—mătase
de bal fl. 6.30

şi mai sus! — 14 metri! — trimisă franco şi vămuită! Mustre cu întórcerea postei; tot astfel şi din „Mătase-Henneberg" négră, albă şi colorată, dela 45 cr. până la fl. 14.65 pr. metru.

G. Henneberg, fabricant de mătase (*lif. de curte ces. şi reg.*) Zürich. [12] 2—4

Pentru pacienții de stomach!

Tuturor cari în urma rĕcelii ori a prea marei împovărări a stomachului sau prin consumarea de mâncări greu de mistuit prea reci ori prea calde sau prin un traiu neregulat 'și-au contras bóle de stomach, precum:

Catar de stomach, Sgârciuri de stomach,
Dureri de stomach, Mistuire grea sau astupare de stomach

li-se recomandă un bun mijloc de casă, ale cărui resultate escelente de mulți ani sunt deja probate. Acesta este:

Vinul de buruieni al lui Hubert Ullrich.

Acest vin este preparat din buruieni renumite și recunoscute ca tămăduitóre, cu vin bun; întăreşte și înviorézǎ organismul de mistuire al omului. Vinul de buruieni delătură conturbațiile de mistuire și influințézǎ puternic asupra nouei formări de sânge sănĕtos. * *

Prin întrebuințarea regulată a vinului de buruieni bólele de stomach vor fi curate încă în formare. Sĕ nu întârzie nime dar' a-'l folosí încă de cu vreme. Simptome, ca: **dureri de cap, rîgăeli, arsuri în stomach, inflamații, amețeli cu vomări**, cari la pacienți cu suferințe invechite apar cu atât mai vehement, dispar adesea după câte-va beuturi de vin de burueni.

Constipațiile cu urmările lor neplăcute, **maladii, dureri colice, bătăi de inimă, insomnie**, precum și conglomerarea sângelui în ficat, splină și suferințele hemoroidice de multe-ori se delătură iute cu vinul de buruieni. Vinul de buruieni delătură mistuirea grea și depărtézǎ prin un scaun ușor materii stricate din stomach și intestine.

Fața palidă și slabă, anemia și slăbiciunile sunt de obiceiu urmările unei mistuiri rele a formării insuficiente de sânge și a stării bolnăviciόse a ficatului. **Lipsa de apetit** și **reaua dispoziție**, precum și **durerile de cap** și **nopțile perdute** (insomnie) consumă adeseori încetul cu încetul multe persóne. Vinul de burueni dă slăbitei puteri de traiu un nou și próspĕt impuls. Vinul de burueni măreşte apetitul, ajută mistuirea și nutrirea, ușurézǎ formarea și schimbarea materiei, înlesnește formarea sângelui, calmézǎ nervii escitați și creézǎ nouă **voe de viéță**. Nenumĕrate scrisori de recunoscință și mulțămită dovedesc acestea.

Vinul de ierburi se află de vênzare în sticle *fl. 1.50* și *fl. 2.—* la farmaciile din *Sibiiu, Turnișor, Sĕliște, Ocna, Slimnic, Şeica-mare, Nocrich, Avrig, Tălmaciu, Boița, Cisnădie, Poplaca, Gurarîului, Jina, Poiana, Mercurea, Câlnic, Loman, Pianul-de-sus, Petrifalĕu, Sebeșul-săsesc, Vințul-de jos, Daia, Spring, Vingard, Ohaba, Beșinĕu, Mihalț, Teiuș, Bloj, Pănade, Țapu, Mediaș, Blăjel, Sân-Mărtin, Ibașfalĕu, Basna, Agnita Cincu-mare, Boholț, Făgăraș, Beclean, Câmpulung, Rîmnic-Vâlcea, Cudjir, Orăștie, Deva, Hunedoara, Hațeg, Luncani, Puj, Ohaba, Ponor, Alba-Iulia* **etc.** — precum și în tóte celelalte localități mai mari și mai mici din Ardél, Ungaria și Austria.

Farmaciile din Sibiiu trimit 3 și mai multe sticle de vin cu prețurile originale în tóte localitățile din Austro-Ungaria.

Păziți-vĕ de falsificări!

Sĕ se céră anumit:

Vinul de buruieni al lui Hubert Ullrich.

Vinul meu nu este o medicină secretă. Părțile lui constitutive sûnt: Vin de Malaga 450,0, Spirt de vin 100,0, Glycerin 100,0, Vin roșu 240,0, Sirup de fragi 150,0, Sirup de cireșe 320,0, Coacăză, Aniș, Rădĕcină „Helen“, iarba ferului americană, Rădĕcina „Entianus“, „Kalmus“ à 10,0. Tóte aceste se amestecă. un. dcm. [216] 1–11

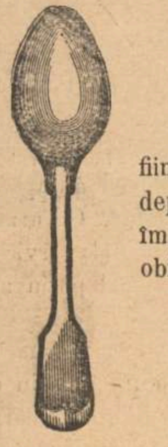

Krachul cel mare.

New-York și **Londra** n'au cruțat nici continentul european, fiind necesitată o fabrică mare de lucruri de argint de a desface tot depositul seu pe lângă o mică rebonificare a forțelor de lucru. Eu sunt împuternicit a executa acest mandat. Trimit deci ori și cui următórele obiecte pe lângă o rebonificare simplă de **fl. 6.60** și anume:

6 bucăți **cuțite fórte fine** cu tăiș englez,
6 bucăți **furculițe de argint-patent** american dintr'o bucată,
6 bucăți **linguri de argint-patent** american,
12 bucăți **lingurițe de argint-patent** american,
1 bucată **lingură pentru supă** de argint-patent american,
1 bucată **lingură pentru lapte** de argint-patent american
6 bucăți **tase Victoria** englezesci,
2 bucăți **felinare admirabile** de masă,
1 bucată **sitiță** pentru teă,
1 bucată **preserătóre** pentru zăhar pisat fină,
42 bucăți la olaltă numai fl. 6.60.

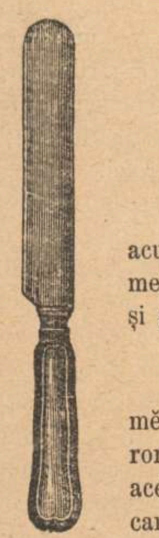

Tóte aceste **42** obiecte au costat mai nainte **fl. 40** și se pot obține acum cu prețul minimal de **fl. 6.60**. Argintul-patent american este un metal fórte alb, care își păstrézǎ colórea argintie 25 de ani, ceea-ce se și garantézǎ. Ca dovada cea mai bună, că inseratul acesta nu e

nici o înșelăciune

mĕ oblig prin acésta publice, a retrimite banii fără nici o piedecă tuturora cărora nu le convine marfa, și nimenea n'ar trebui sĕ lase a trece acéstă ocasiune favorabilă, fără a-și procura acéstă **garnitură pompósă**, care se potrivesce mai ales ca

present escelent de nuntă și ocasional

cum și pentru ori-ce gospodărie mai bună.

Se află numai la [210] 3—10

A. HIRSCHBERG,
casă de export pentru obiecte de argint-patent american
Viena, II., Rembrandtstrasse Nr. 19.

Trimiterea în provincie pe lângă rambursă sau anticiparea sumei. Praf de curățit 10 cr. Veritabil numai cele provĕzute cu marca alăturată (Gesundheitsmetall).

Estras din epistolile de recunoscință.

Sunt fórte mulțumit cu garnitura Dtale și mĕ rog pentru o nóuă espediție.
Lubaczow, Galiția. Babie, căpitan.

Am primit espediția și sunt fórte mulțumită, Vĕ mai rog pentru o garnitură cu fl. 6.60.
Cluș. Exelența Baronesă Bánffy.

Am primit espediția și sunt fórte mulțămită cu ea.
Gaad, Ungaria, 1 Septembre 1890. Contesa C. Chotek-Gudenus.

1.000.000
KRONEN
ALS GRÖSSTER GEWINN IM GLÜCKLICHSTEN FALLE.
BECK R

Consemnarea

tuturor celor 50.000 câștiguri

Cel mai mare câstig în cel mai favorabil cas

1,000,000 Kronen

Speciell sind die Gewinne wie folgt eingetheilt.

In Baar zahlbar.

		Kronen
1	Prämie mit	600000
1	Gew. à	400000
1	„ „	200000
2	„ „	100000
1	„ „	90000
1	„ „	80000
1	„ „	70000
2	„ „	60000
1	„ „	40000
5	„ „	30000
1	„ „	25000
7	„ „	20000
3	„ „	15000
31	„ „	10000
67	„ „	5000
3	„ „	3000
432	„ „	2000
763	„ „	1000
1238	„ „	500
90	„ „	300
31700	„ „	200
3900	„ „	170
4900	„ „	130
50	„ „	100
3900	„ „	80
2900	„ „	40
50,000	Gew. u. Pr. im Betrage	13.160,000

Sĕ ajutăm norocului!

Deja mulți s'au fericit
prin cumpĕrarea
unui los dela noi!

Loteria cea mai bogată în șance este loteria de clasă privilegiată reg. ung., care va începe în curênd iarăși. Din

100.000 LOSURI vor fi trase **50 000**

câștiguri, așadară **jumĕtate sunt câștiguri.** din tote losurile, precum se vede și din lista de câștiguri alăturată, nici o loterie din altă țéră nu are în raport cu acésta așa câștiguri considerabile.

Cel mai mare câștig în casul cel mai norocos este

Un milion coróne.

Cu totul vin **treisprеđece milióne 160.000 coróne** la tragere. Tótă întreprinderea stă sub **supravegherea statului.**

Contribuția pentru **losurile originale** pentru clasa primă conform planului este:

pentru o **optime** ($^1/_8$)	fl. —.75	sau C.	1.50
„ un **pătrar** ($^1/_4$)	„ 1.50	„ „	3.—
„ o **jumĕtate** ($^1/_2$)	„ 3.—	„ „	6.—
„ un **întreg** ($^1/_1$)	„ 6.—	„ „	12.—

și se trimit cu **rambursă** sau trimițĕndu-se prețul lor **anticipativ.** Planuri oficióse gratuit. Comande pentru losuri originale rugăm a trimite direct la noi până în

15 Novembre a. c.

în care zi se începe tragerea.

Banca
A. Török & Co.
Budapesta. V. Waitznerring 4/a.
Filialĕ: IV., Museumring Nr. II.
VI., Elisabethring Nr. 54.

Multe și fórte mari câștiguri am solvit noi prea stimaților nostri clienți și anume în timp scurt preste trei milióne și jumĕtate coróne. [194] 8–8

Scrisóre de comandă de tăiat.

Herren A. TÖRÖK & Co., Budapest.

Ersuche um Zusendung von.................Original-Loos I. Classe der königl. ung. priv. Classenlotterie nebst amtlichen Plan.

Der Betrag von. fl.................. } ist per Nachnahme zu erheben. / folgt durch Postanweisung. } Was nicht gewünscht bitte zu durchstreichen

Genaue Adresse { ....
....

Carĕ-motor cu 2-4 jețuri

perfecționate technic.

Motóre-originale de **Dion & Bouton**, cu putere electromagnetică și mânată cu o simplă mișcare de mână; absolută siguranță în funcționare.

Cursă de 8—35 chlm. pe oră. Suișuri până la 15% Jețul dinainte nu se întórce spre cel dindĕrĕt.

Se caută **representant de prima clasă pentru orașele principale din Austro-Ungaria.**

Cataloguri ilustrate se espedézǎ pentru 50 bani trimiși în marce postale.

Premiate cu medalia de aur și argint și cu premiul de onóre.

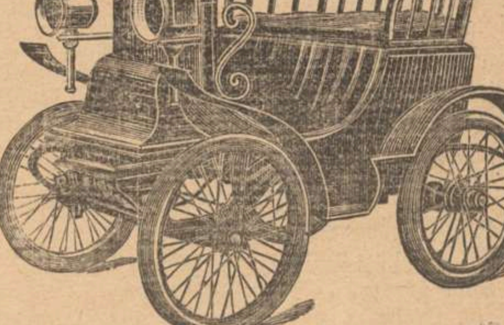

Kondor, societate pe acții pentru instalație de automobile
înainte:
A. L. Liepe & Brest.
Representant general:
G. Hallada & H. Weiser
Viena, I. Rothenthurmstrasse 11.

Pentru reflectanți călătorii de probă gratis. sz. [213] 1—52

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 121 Sibiiu, Marţi 31 Octobre (13 Novembre n.) 1900. *Anul XLVIII*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **streinătate** pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articolii nepublicaţi nu se înapoiază

INSERŢIUNILE
Pentru odată 14 fil., — de dóuĕ ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond.

Problema şcólei române.

(Discursul de deschidere, rostit de prof. *Dr. I. Blaga*, comisariu consistorial la conferenţa învĕţătorêscă din cercul Sebeşului.)

E recunoscut azi, că poporul românesc e dotat cu cele mai distinse insuşiri şi că în urma acelor calităţi înăscute ar puté deveni în concertul popórelor din Europa o putere respectabilă, de care ar trebui sĕ se ţină cont mai mult de cum se ţine azi.

In privinţa şcólei însĕ poporul românesc, a dus'o aşa de rĕu, cât mai rĕu n'au dus'o alte popóre europene, afară de cele din Peninsula-Balcanică.

Duhul vremii ni-a oferit în cele din urmă şi nouĕ pentru ordinea zilei chestia şcolară.

Mulţămită împregiurărilor vieţii nóstre bisericesci, s'a pornit şi între noi Românii gr.-or. din acéstă ţéră o viuă agitaţiune către causa şcolară. Şi agitaţiunea acésta, tot mulţămită constituţiunii nóstre bisericesci, a apucat adâncă rădăcină în stratul poporului. Era şi lipsa sĕ câştigăm poporul pentru causa şcólei, căci în cele mai multe părţi dela el aveam sĕ aşteptăm susţinerea ei, ear' în altele votul lui avea sĕ decidă, ca sĕ ni-se deie câte ceva din venitele comunelor ori ale bisericilor, pentru folosul şcólei.

A fost folositóre mişcarea acésta, căci în urma ei ni-am fondat în cele mai multe părţi şcóle confesionale, singurele, ce ne pot da hrana sufletéscă de lipsă: progresul adevĕrat.

Dar' tot deodată cu mişcarea folositóre, după care a urmat efectul bun în starea nóstră culturală, s'au produs în mijlocul nostru şi stări şi tendinţe, cari nu sunt folositóre desvoltării sănătóse şi progresului poporului nostru. Pe lângă plante bune şi folositóre au crescut în grădina vieţii nóstre şi burueni netrebnice, cari fiind că s'au întărit la rădăcini şi s'au ridicat în sus cu cotórele lor, nu numai compromit total recolta, ci ameninţă şi productivitatea grădinii.

S'a ivit în sinul poporului nostru deoparte o preocupaţiune unilaterală şi de altă parte un amestec în viéţa internă a şcólei, cari se manifestézā azi ca nesce scăderi fórte simţitóre.

S'a format un fel de convingere, că şcóla e totum factum, dela care depinde fericirea neamului nostru. Şi sub şcólă se înţelege instrucţia şi educaţia ce se dă între zidurile edificiului şcolar.

S'a prea lăţit credinţa în poporul nostru, ca părinţii nici nu mai au nici un fel de responsabilitate faţă de cestiunea educaţiunii copíilor. Tótă sarcina o cred destinată esclusiv pentru spatele învĕţătoriului.

Un neajuns mare acesta pentru educaţiunea nóstră naţională.

Celalalt neajuns, nu mai mic, este amestecul nechemat al ómenilor în afacerile şcolare. Omeni nepricepĕtori şi inconscienţi de datorinţa lor de părinţi şi de parochieni, în vîrtutea dreptului lor constituţional bisericesc prea se simţesc datori a se amesteca în afacerile şcolare, pe cari nu le pricep, dirigându-le spre stricăciunea scopului şcolar, şi a se amesteca în datorinţele învĕţătoriului, ingerându-se de critic al aceluia spre ştirbirea autorităţii învĕţătoresci.

S'ar crede, că e un bun semn amestecul acesta, căci el ar denota interesul poporului faţă de causa şcolară.

Un ochiu superficial aşa póte priví cestiunea.

O privire mai judiţiósă însĕ îţi arată, că nu e amestecul acesta nici pe departe îndreptăţit întru tóte şi deci, că el nu este decât un semn al abusului simplu, în care a căzut poporul nostru.

Amestecul în afacerile şcolare este fórte jingaş lucru şi recere multă pricepere şi simţ bun. Amestecul acesta numai atunci póte fi bun şi folositor, când familia este conscie de datorinţele ei în ce privesce educaţiunea.

Familia românéscă nu face nici pe departe ce ar trebuí sĕ facă. Deşí este de tot cert, că dacă şcóla în acţiunea ei nu este ajutorată de familie, nu póte fi nici ea la înălţimea recerută.

E natural apoi, că şcóla, în feliul cum îşi vede azi familia românéscă de datorinţele sale şi apoi de pe basa, de pe care lucrézā şi ea azi, nu póte realisa resultate edificătóre.

Şcóla nóstră pe terenul educaţiunei face deci prea de tot puţin, aşa că cu resultatul educativ, ce realisézā ea azi, nu ne putem fericí naţiunea, nu o putem vedé desvoltându-se în puterea etnică, cum ne este visul şi gândul nostru.

Cine merge în mijlocul poporului nostru şi observă viéţa lui practică comună, acţiunea lui pe teren social, moral şi cultural, va găsí, sigur, că se lasă fórte mult de dorit. De câte-ori nu se esclamă din părţi competente, că poporul nostru nu este vrednic de dreptul ce i-l oferă d. e. statutul nostru organic, căci nu scie lucra în spiritul acestuia. Pentru-ce nu? Pentru-că nu are cultura morală de lipsă.

Nu putem zice, că nu progresézā în cele materiale şi în cele ale desvoltării minţii — poporul nostru.

Ba da, merge înainte în privinţa acésta. Dar' progresul acesta nu are în sine duhul cel sănătos, e prea lipsit de idealitate şi de moralitate, nu are în sine, putem zice, binecuvêntarea dumnezeéscă. Şi ştiut este că Dzeu nu dă binecuvêntarea şi darul seu decât celui ce duce o viéţă plină şí de credinţă şí de fapte bune. Faptele bune îndeosebi, căci ele cuprind şi credinţa, sunt acelea, ce asigură plăcerea lui Dzeu şi ce aduc după sine revĕrsarea darurilor dzeesci. Faptele bune isvoresc însĕ din inimă curată şi nobilă, din cultura inimei

Cultura inimei nu s'a bucurat la noi de grija recerută.

Şcóla făcêndu-şi datorinţa a desvoltat în o mĕsură óre-care mintea poporului nostru, dar' inima nu. Şi e lucru psicholog constatat şi devenit de obşte cunoscut, că dacă nu se întêmplă desvoltarea paralelă a minţii cu a inimei, atunci cultura unilaterală a minţii strică vieţii, o face pe acésta mai rea de cum ar fi fost fără cultură.

Şi sĕ nu se crédă, că nu este adevĕrată şi justă plângerea bĕtrânilor nostri, că lumea de acum e mai rea de cum era mai înainte.

Sĕ nu se crédă, că acéstă plângere e numai o înşelare de sine a bĕtrânului, care la etatea acésta a sa e mai rigoros în judecarea vieţii, de cum e omul mai tinĕr.

Nu, este un mare şi dureros adevĕr la mijloc.

Rĕul acesta ni-l desvĕlesc azi toţi conducĕtorii poporului nostru. Este generală dór' şi plângerea acestora asupra modului de gândire şi simţire a generaţiunii de acum. In tot felul de acţiuni comune ce se desfăşură în sinul poporului, şi îndeosebi în acţiunile pe terenul vieţii constituţionale bisericesci şi şcolare, unicul teren în care este altcum chemat azi poporul a lucra cu tótă libertatea voinţei sale, se observă o destrăbălare atât de mare şi tendinţe atât de egoiste si strîmte, încât trebue sĕ ne temem, că dacă mai merge lucrul aşa, nu póte sĕ fie departe timpul când o sĕ ne vedem viţiată întréga societate românéscă.

Şcólei nu-i este permis a sta indeferentă în faţa acestui rĕu ameninţĕtor din viéţa nóstră naţională. Rĕul acesta, dacă nu este oprit, ne ameninţă cu atât mai mult, căci el se lăţesce şi apucă putere şí asupra clasei nóstre culte. Calea 'i şi este deschisă. Clasa nóstră cultă de azi e formată, după cum se ştie, din ţĕrănime. Omul nostru cult a trăit deci în timpul cât se desvóltă, până când e fórte accesibil la primirea moravurilor din jurul seu, în sat, întrĕ ţerani, de a căror viéţă comună stă tot aprópe. In multe locuri împregiurările determină pe tinĕrul cult a întra chiar în acţiune în favorul ori contrariul cutărei partide. E acum numai natural, că acest tinĕr ajuns în viéţa comună sĕ se manifesteze tot cu duh supt din viéţa celor deacasă, duh ce împinge pe omul nostru cult la zizanie şi luptă sterilă.

Şi noi trăim însĕ în neşte timpuri, cari reclamă închegarea nóstră puternică, cari recer, ca sĕ fim uniţi în cugete, simţeminte şi voinţe!

Ochiul şcólei nóstre de azi trebue sĕ-'şi deie bine séma de situaţiunea în care se află viéţa poporului şi sĕ găséscă mijlócele şi procedurile speciale ce 'i sunt azi ei, ca şcólă românéscă, de lipsă pentru reactivarea problemei sale.

Şi şcóla nóstră urmăresce dór' scopul: formarea şi cultivarea caracterului moral!

Ce caractere sunt însĕ acelea, cari când se degagiază în viéţa practică, comună, contribuesc direct la distrugerea basei vieţii comune a poporului seu?

Ce morală e în omul care ajuns sĕ lucreze pentru scopuri comune, împreună cu alţi ómeni, nu ştie decât sĕ provóce certă, nu ştie decât a-'şi validita interesele sale personale, ori în casul cel mai bun îngâmfarea sa personală, habar avênd de interesele mai înalte de cari sunt legate vitale condiţiuni de progres şi esistenţă a poporului?

Unde sĕ se arăte morala omului, dacă nu în viéţa sa comună?

Dar' tocmai în viéţa nóstră comună se manifestézā atâtea viţiuri.

Ce folos deci de şcóla care ne dă asemenea resultate pentru viéţă?

Unde e efectul ei cel bun, acela care face pe om cult şi moral?

Unde este ecuivalentul muncei şi al capitalului, ce se cheltuesce azi în economia şcólei nóstre românesci?

Póte-se óre sĕ ne mulţămim cu aceea: n'ai ce face, trăim în timpul semidoctismului?!

Ce este acest semidoctism?

Póte el fi causa rĕului?

E rĕu semn despre puterea morală a unui popor, când semidocţii pĕcătoşi croesc spiritul dominant în viéţa acelui popor.

Semidocţi totdeuna vor fi dór'!

*

Şcóla va trebui deci sĕ întreprindă paşi serioşi pentru *moralisarea succesivă a poporului şi pentru deşteptarea şi cultivarea interesului celui adevĕrat către causa şcolară.*

S'ar crede că preotul are chemarea acésta.

Cine vede cu ochi sufletesci în natura lucrului şi în viéţa poporului, va admite că preotul nu póte face ce ar dorí; va mai admite apoi că resóne puternice pretind azi, ca învĕţătorii nostri sĕ se pună în o relaţiune mai strînsă cu poporul, pe basa căreia sĕ pótă ei esercita o influinţă mai mare asupra lui.

Invĕţătorii nostri trebue sĕ se facă dascălii copíilor ca şi ai părinţilor, avênd a căuta modalitatea cea mai bună pentru a puté câştiga şi influinţa spre bine şi pe cei din urmă, ca şi pe cei dintâiu.

Prin învĕţarea numai a religiunei nu putem delătura rĕul. A trecut vremea, când ne-am mai puté mângăia cu credinţa, că învĕţând religiune ne putem face religioşi şi în urma acésta apoi şi morali. Religioşi şi morali ne putem face numai în urma practicării şi deprinderii binelui religios şi moral. Pentru acest scop trebue sĕ se încépă munca în familie deja şi sĕ se continue în şcólă. Scopul însĕ se póte realisa numai dacă şcóla începe a instrua şí familia, câştigându-o, şi dacă ştie cultiva în şcolari simţul iubirii şi al respectului: basa vieţii morale.

*

Invĕţătorii sĕ-şi facă o problemă sfântă a chemării de a predica despre necesitatea educaţiunei în familiii, demonstrând poporului, că dacă e, ca şcóla sĕ-şi pótă împlini datorinţa sa, se recere în mod imperativ, ca familia sĕ-şi facă apoi întâiu datorinţele sale în ce privesce educaţiunea. Şi sĕ stăruiască atât de mult în direcţiunea acésta, până înfiltrézā convingerea în popor, ca însaşi chemarea învĕţătorêscă reclamă acest lucru, şi până când învĕţătoriul se impune atât de mult în privinţa acésta în faţa poporului, încât acesta sĕ se simtă responsabil de datorinţa sa, ştiind că ce se face în familie devine controlat în şcólă. Aşa şí e apoi natural sĕ se întêmple, *învĕţătoriul* sĕ se amestece *azi* în datorinţele familiilor, ear' nu acestea în ale învĕţătoriului.

Şi nu e vorbă aici de o stăruinţă făcută în vre-un an de zile, cu aşteptarea, ca imediat sĕ se şi vadă efectul strălucit, ci e vorba de o problemă, ce recere stăruinţă continuă, cum sunt în genere tóte problemele de educaţiune.

Se înţelege, învĕţătorii nu vor sta în reservă cu cunoscinţele şi cu capabilitatea lor, ci vor trebui sĕ ţină poporului lecţii, în cari sĕ se deie principiile de căpetenie de educaţiune.

Sĕ nu-şi închipuéscă învĕţătoriul, că problema acésta este prea grea. Sĕ se iee lecţii din cărţi ori articole din reviste şi sĕ se prelucreze după înţelesul poporului. Ve pun în vedere de esemplu cărticica marelui învĕţat englez Herbert Spencer, *„Despre educaţiune“*, ce se află tradusă şi tipărită şi în romănesce în editura „Bibliotecii pentru toţi“ la Müller în Bucuresci şi costă 30 cr. Cărticica acésta este atât de bogată în idei despre educaţiune şi instrucţiune, în cât ofere material suficient pentru o lungă vreme. Şi atât de preţióse sunt ideile cuprinse în acéstă cărticică, încât e pĕcat de D-zeu că nu se împărtăşesc în fie-care comună, ca sĕ devină cunoscute de fiecare om dotat cu minte şi cu copíi.

Eată, domnilor învĕţători, o datorinţă pentru D-vóstră, pe care fiecare din D vóstră o póte îndeplini cu cea mai mare înlesnire, pentru care motiv mĕ şi simt îndemnat a Vĕ conjura, ca sĕ o şi îndepliniţi. Făcênd şí numai atât, sĕ ştiţi că aţi făcut fórte mult.

Dar', se 'nţelege, după ce aţi sĕmenat sĕmînţa, sĕ îngrijiţi, ca ea sĕ şi încolţéscă şi sĕ crécă şi sĕ deie ródă.

Discutaţi, la ocasiuni, cu ómenii despre ideile comunicate, şi controlaţi, ca ele sĕ şí fie observate în lucrarea educaţiunii familiare.

Faceţi-vĕ adevĕraţi preoţi ai şcólei !

Autoritatea de lipsă faţă de poporul seu nu şi-o póte asigura învĕţătoriul pe nici o cale mai bine, decât făcêndu-se controlor în cele ale educaţiunii familiare. Şi învĕţătoriul are tot dreptul sĕ se amestece în treburile acestea, pentru-că el este chemat a perfecţiona ulterior educaţiunea copíilor. Şi este bine sĕ se ştie, că şi familia îşi are responsabilitatea în cestiuni de educaţiune, dacă e sĕ i-se céră responsabilitate şi învĕţătoriului. Responsabilitatea acésta stabilită odată pentru părinţi, şi apoi pus odată învĕţătoriul în posiţia de a-i tot controla şi de a le face şi observaţiunile sale în casuri de lipsă, aduce cu sine, că învĕţătoriul câştigă o putere morală asupra poporului.

Nu e uşóră datorinţa de educaţiune pusă în sarcina părinţilor. Invĕţătoriul are destulă ocasiune a se amesteca şi a arăta greşelile şi defectele constatate Şi la sat îi este uşor, căci el cunósce pe toţi părinţii şi îi şi póte întâlní des. Prin acésta însĕ, natural, părintele trebue sĕ devină ascultător şi smerit cătră învĕţătoriul seu şi sĕ simtă un alt interes cătră şcólă.

Nu-i place nici unui om când îi descoperi defectele. Dar' dacă acelea sunt constatate, omul tace şi devine pus la locul seu. Adevĕrat, învĕţătoriul sĕ nu-şi împlinéscă rolul seu cu îngâmfare, ci cu adevĕrată iubire părintéscă. Numai aşa se şí póte închipuí datorinţa acésta a învĕţătoriului. Numai aşa simte poporul controla învĕţătoriului chemată şi justă. Aşa numai îşi câştigă adevĕrata putere morală. Aşa ajunge sĕ ţină în relaţiunea cea adevĕrată învĕţătoriul pe poporul seu, — situaţia cea sănĕtósă şi dorită: sĕ domineze mintea şi înţelepciunea asupra poporului. Şi numai aşa se deştéptă în poporul nostru interesul cel adevĕrat, ce trebue sĕ-l aibă pentru causa şcolară.

Prin acéstă activitate a învĕţătorilor şcólelor nóstre, se realiséză douĕ mari resultate bune: 1. se începe a se face un pas înainte cătră stabilirea unui raport întrĕ familie şi şcólă, ceea-ce e atât de necesar, vrênd sĕ contăm la educaţiunea adevĕrată a poporului, şi 2. se câştigă autoritatea recerută a învĕţătoriului în faţa poporului seu, autoritate, dela care, în deosebi în vederea împregiurărilor în cari trăim azi, aşteptăm fórte mult.

Al doilea moment care ar trebuí sĕ preocupe azi atenţiunea învĕţătorilor români, în vederea situaţiunii în care ne aflăm, este modul, cum sĕ tracteze pe şcolarii lor, pentru ca sĕ se formeze şi între ei raportul cel adevĕrat, raportul menit a serví de focular al iubirii şi al cuviinţei omeneşti.

Noi Românii nu suntem popor de magnaţi.

Noi suntem un element democratic, în tótă fiinţa nóstră.

Avem în inima nóstră, dela fire, înăscută multă predisposiţie pentru afecţiune, cum rar se mai găsesce.

Aceste însuşiri sunt fórte de valóre. Pe basa lor s'ar puté desvolta în noi o putere de consolidare, cu care ne-am unifica în o forţă etnică unitară nedestructibilă.

Puterea acésta trebuesce însĕ desvoltată.

Familia Românului de azi nu cuprinde rolul recerut. Şcóla e chemată sĕ ne facă serviciul şi în direcţiunea acésta, prin tractamentul plin de iubire şi prietinos. Tractarea despotică, poruncitóre, aspră, îndârgită, militară, lipsită de căldura iubirii, ce se practică în general în scólă, nu póte educa spiritele în sensul cel adevĕrat, ci mai mult le denaturéză, împedecă desvoltarea voinţei, cultivă renitenţa, îndărĕtnicia, şi câte alte defecte social-morale.

Şi consequenţa?

Acésta nu póte fi alta, decât ce s'a amintit mai nainte. Şi e natural N'a învĕţat românul nostru până a fost mic a stima, a fi cu încredere, a iubi, şi a asculta, din inimă; n'a făcut deprinderi în privinţa acésta până a fost mic, — nu se va puté manifesta cu viéţă morală şi ideală nici când e mare. Când i-se vorbesce de idealuri iţi rĕspunde: „da, dar' suntem sĕraci“, ori „da, dar' nu se fac bucatele“.

Românul nostru prea e lipsit de tractare cu iubire.

Iubire şi abnegaţiune trebue sĕ se insufle în inima Românului.

Unde găsesce copilul Românului iubire şi bunăvoinţă? A casă? Ori în şcólă? Aici cel puţin ar trebuí. Aici sĕ se şi încépă.

Iubirea şi ea, ca ori-ce fel de producţiune, se produce din sămînţa ei specifică, tot din iubire.

Copilul tractat cu iubire, prietinie şi bunăvoinţă, iubire, prietinie şi bunăvoinţă va manifesta şi el, şi cu aceleaşi simţĕminte va tracta şi el la timpul sĕu pe alţii.

Cine simte odată dulcéţa tractării bune, nu se va mai simţí bine fără aceea, şi în felul acesta în mod imperativ va căuta sĕ o câstige şi sĕ şi-o asigure. Acest suflet e pus însé pe calea cea mai bună. Acela va fi în adevĕr ascultător şi supus; nu supunere órbă, de frică, ci supunere ce equivaléză cu iubirea şi respectul. Şi acéstă supunere şi ascultare nu ese din inima tinrĕului nici după ce a părăsit şcóla.

Un asemenea şcolar va mai fi şi totdeuna sincer, deschis la inimă. Va avé deci şi ocasiunea a deprinde una din cele mai frumóse virtuţi, sinceritatea, care fără deprindere din timpul copilăriei, nu se póte înrădăcina puternic în inima omenéscă.

Şi ce bine ni-ar fi sĕ avem în viéţă ómeni mai sinceri! Ce mijloc divin e sinceritatea, când e vorba de acţiuni şi scopuri comune! Dar' sub o tractare bruscă şi îndârgită cum ar şi puté fi copilul deschis la inimă?!

Tractarea bună ajută şí desvoltarea voinţei individuale, care e o putere atât de mare, că pe ea se razimă valórea şi valorarea ómenilor, atât ca indivizi cât şi ca popor.

Poporul nostru nu are însĕ desvoltată voinţa la gradul recerut de demnitatea naţională. Sigur, împregiurările istorice, cari au fost tóte ca o pétră grea asupra spiritului românesc, pórtă vina acestui neajuns.

Sĕ nu se crédă, că desvoltarea voinţei individuale impedecă formarea voinţei colective a unui popor. Acéstă stă tocmai în raport au aceea. Din voinţele individuale ale singuraticilor membri se forméză voinţa comună a poporului.

Omul în care nu e desvoltată puterea voinţei regulate, e condus, în lipsa acesteia, de tendinţe provocate de motivele momentului. Şi este mare deosebire întrĕ ómenii de categoria primă şi întrĕ cei din a doua Faptele eşite din voinţa la care conlucră totdeuna şi judecata, sunt valoróse şi se adaug la activul neschimbăcios al individului, până când cele eşite din tendinţele momentului, se perd în vênt, fără efecte de valóre.

Sunt fórte multe şi puternice motive, cari ne îndémnă sĕ introducem în şcólă tractamentul prietinos şi plin de iubire.

Acest mod de tractare se potrivesce indeosebi cu spiritul Românului. Poporul românesc e dela fire inteligent. Inteligenţa respinge totdéuna asprimea bruscă. Şi dacă acésta se aplică cu puterea, cum se póte aplica la copíi de şcólă, ea produce resultate destructive. Nu e, adevĕrat, aşa de periculos cu copilul mai móle şi mai puţin inteligent. Se ştie, că cu cretinii trebue sĕ fii brusc, dar' se ştie, că cu ómenii inteligenţi, fie şi ne culţi, nu poţi fi tot aşa. Copilul neinteligent e tot odată şi mai impasibil şi nepăsător, şi deci nu este atins de bruscheţă, cum devine cel din fire mai sensabil.

O pildă bună ne póte fi nouĕ şi tuturora, şcóla Englezilor, precum şi viéţa lor.

Englezii au înţeles până acum mai bine rostul tractării familiare din partea învĕţătoriului.

După Englezi vin Şvedienii şi Norvegienii, cari de-şi sĕraci, au ajuns de pildă în privinţa instrucţiunii şi educaţiunei.

Şcóla acestor popóre aduce azi cele mai reale servicii culturii şi progresului şi totdeodată poporului şi naţiunei lor.

Când şi învĕţătorii nostri vor înţelege chemara lor faţă cu poporul nostru, precum şi rostul tractării celei adevĕrate faţă cu şcolarii, vom avé şi noi şcólă adevĕrată şi ne vom întărí ca popor — până atunci nu.

Din dieta ungară. După discuţie de peste o sĕptĕmână (în opt şedinţe) asupra declaraţiunii moştenitoriului făcută cu ocasiunea căsătoriei sale, s'a votat în fine proiectul de lege despre înarticularea declaraţiunii. In şedinţa de Vineri ministrul-president Széll mai iuând încă odată cuvêntul întru apĕrarea proiectului a făcut destăinuirea, că nu asupra lui a trebuit sĕ se facă presiune pentru-ca sĕ presinte parlamentului acest proiect, ci din contră el a trebuit sĕ lupte contra opiniei altor factori parlamentari pentru-ca sĕ pótă presenta spre înarticulare în legile ţerii declaraţiunea moştenitoriului. După discursul ministrului president proiectul a fost primit în general, avênd sĕ urmeze desbaterea specială (pe paragrafi).

Rusia contra căilor ferate bosniace. Ziariul *„Rosszija“* din Petersburg ocupându-se de planul căilor ferate bosniace, recomandă popórelor balcanice o altă linie de comunicaţie „mai comodă şi mai eftină“. „Dacă s'ar clădí cale ferată (s'o numim *calea ferată* a *Balcanului*) care sĕ ducă *de la Dunărea de jos până la Adriatica, adecă până la portul muntenegrin Antivari*, atunci acésta cale ar emancipa de sub dependenţa lor de Austro-Ungaria pe tóte popórele balcanice. Pentru-că din România până la Antivari e o distanţă de 600 verste (12—15 ore), din Sêrbia 400 (8—12 ore), ear' din Bulgaria 550 (11—13 ore). Abstragênd de la faptul, că acéstă linie ar fi cea mai scurtă, e şí mai comod a esporta şi importa articlii de comerciu prin portul de la Antivari. O cale ferată de 500—600 verste ar emancipa deci deodată de sub dependenţa comercială a Austro-Ungariei pe Romănia, Sêrbia, Bulgaria şi Muntenegru. Intru realisarea acestei întreprinderi va trebuí sĕ iee parte activă şí Rusia într'un mod óre-care, cu atât mai vêrtos, că acéstă linie ferată ar fi avantagiósă şi pentru Rusia. Căci atunci legătura întrĕ Marea-négră şi Antivari, prin Bulgaria, ar fi numai de circa 1000 verste (24 ore), ear' între frontierele rusesci şi Adriatica, prin Romània, numai de 1100 verste“ — zice „Rosszija“.

La articolul acesta e adaugată şí o schiţă a căii ferate propuse de Rosszija.

Conferenţa înv. din Făgăraş.

(Fine.)

Asupra prelegerei din limba magiară, ţinută în şedinţa de eri, se deschide discusiunea publică.

1. George Cantor află, că prelegerea a fost bună, nu a fost însĕ potrivită pentru anul al treilea de şcólă, ci ea se potrivea în anul al cincilea.

2. Ilariu Comşa însĕ împărtăşesce vederile antevorbitoriului, şi cere, ca regulele sĕ fie cât mai scurte, cât mai precise şi sĕ fie corect scrise unguresce.

In cât pentru regulele despre subiect şi predicat sĕ ne folosim de cele date în manualele de cari ne folosim în şcólă.

3. Ioan Capĕtă cere, că vorbind de zicerea simplă, încă dela început sĕ arătăm elevilor forma de zicere simplă şi amplificată, acésta cu atât mai vêrtos, cu cât din limba română elevii trebue sĕ aibă deja clar aceste noţiuni.

Conferenţa declară de bună tema ţinută, şi prelegĕtoriului îi esprimă mulţămită.

Se pune la ordinea zilei designarea de teme pentru conferenţa din anul viitoriu.

Comisariul consistorial este de părerea, ca temele ce se vor designa pentru conferenţa din anul viitoriu sĕ se lucreze de fie-care învĕţătoriu din protopresbiteratele cari compun acéstă conferenţă.

Comisariul consistorial va provoca sĕ ţină prelegerea pe care va crede dînsul, toţi ceialalţi vor urmări lecţiunea, toţi vor fi apoi în stare a vorbí asupra prelegerei, şi o vor sci apreţia mai bine.

Georgiu Andron crede, că dacă fiecare se va prepara în scris pentru fiecare temă, acésta va da prea mult de lucru învĕţătorilor, cari şi aşa mai au şi alte ocupaţiuni, şi în timpul de vară trebue sĕ se ocupe cu economia câmpului.

Crede că se ajunge scopul, dacă fiecare temă o lucréză numai un grup de învĕţători d. e. 4 sau 5.

Ioan Paicu este pentru vederile esprimate de comisariul consistorial, căci nu se cere nici un lucru, care sĕ nu fi fost petrecut în anul şcolar. Fie-care învĕţătoriu trebue sĕ mérgă la şcólă cu tema lucrată în scris. Nu se póte da deci temă, pe care învĕţătoriul în decursul anului sĕ nu o fi lucrat. In casul acesta 'şi păstréză numai manuscrisul, şi vine cu lucru gata la conferenţă.

Administratorul protopresbiteral al tractului Agnitei Nicolau Moldovanu vorbesce tot în direcţiunea acésta. Prin aceea că toţi se vor prepara din temele date, ese la ivélă individualitatea fie-cărui învĕţătoriu, şi facem o controlă mai sigură şi mai conscie. Este deci pentru părerile comisariului.

Terminându-se discusiunea se ia conclusul:

Fie-care învĕţător, care aparţine districtului acestei conferenţe, are sĕ se prepare din temele ce se vor designa, pentru-ca provocat fiind se pótă ţiné prelegere de model.

In legătură cu conclusul precedent pentru conferenţa din anul procsim se designéză următórele prelegeri practice:

1. Religiune: Parabola „Fiul rătăcit.
2. Limba română: Substantivul, activul, genuri.
3. Limba magiară, Piesa 27 „A ló“ după Abecedariul de Mateiu Voileanu şi Petru Bod.
4. Istoria patriei: Sfefan cel sfânt.
5. Constituţiunea patriei: comuna politică.
6. Comput: Impărţirea.
7. Istoria naturală: Mărul.
8. Geometria: Despre linii.
9. Fisică: Róua şi bruma.

Tot în legătură cu conclusul penultim

Se mai designéză ca temă pentru conferenţa proximă o disertaţiune despre escursiunile şcolare.

La propunerea membrului Ioan Paicu se mai ia următoriul conclus:

Până la conferenţa proximă se va formula un plan amĕnunţit al materialului pentru anul I de şcólă din fiecare obiect de învĕţământ. De basă se va lua planul actual cuprins în normativul şcolar votat în sinodul din 1882, indicându-se la fie-care obiect de învĕţământ ce ar fi a se mai adauge, sau a se elimina din planul actual.

Cu lucrarea acésta se însărcinéză propunĕtoriul Ioan Paicu, apoi Ioan Capĕtă şi Mateiu Mateiu.

Deóre-ce de trei ani de zile nu s'au luat mĕsurile cuviincióse cu privire la biblioteca şi cassa reuniunei din districtul Făgăraşului:

Consistoriul archidiecesan este rugat a lua mĕsurile cuviincióse atât faţă cu biblioteca, cât şi faţă cu cassa fostei reuniuni.

Deórece conferenţele învĕţătoresci cu mai mult efect şi cu mai mare înlesnire se pot ţiné la finea anului şcolar;

Consistoriul archidiecesan este rugat a lua mĕsurile cuviincióse, ca conferenţele proxime sĕ se ţină la începutul lunei Maiu, înainte de esamenele anuale.

Pentru autenticarea protocólelor celor trei şedinţe —

Se alege o comisiune în persóna membrilor conferenţei Ioan Capĕtă şi Nicolau Ludu.

Cu acestea terminate fiind lucrările reservate acestei conferenţe, comisariul consistorial punênd din nou la inima învĕţătorilor causa sfântă a şcólelor nóstre confesionale declară închisă conferenţa la órele 1½ d. a.

Corespondenţă.

Rusciori 30 Octobre st. v.

(*O sfinţire de şcólă.*)

Mica comună bisericéscă *Rusciori*, aparţinĕtóre tractului protopresbiteral gr. or. Sibiiu, a avut la 29 Octobre v. a. c. o frumósă serbare, anume sfinţirea noului edificiu şcolar.

Actul sfinţirei s'a îndeplinit de protopresbiterul tractual Ioan Papiu însoţit de administratorul parochial al Rusciorului, Dim. Şurean, preot în Cristian.

Presenţi la acéstă festivitate au fost: inspectorul reg. şcolar al comitatului Sibiiu dl Pintér Gábor, învitat anume de representanţa comunală, apoi învĕţătorii Candid Popa din Sibiiu, Nic. Şurean (ales paroch în Rusciori) şi Ier. Nemeş din Cristian, Nic. Vlad din Mag, şi alţii.

După terminarea serviciului sfinţirei apei, şi stropirea şcólei, şi a credincioşilor cu apă sfinţită, dl protopresbiter a ţinut poporului adunat o cuvêntare potrivită, plină de învĕţături şi sfaturi folositóre, în care arătând folosul cel mare ce ni-l aduce şcóla pentru luminarea minţii şi prin acésta deschizêndu-ne calea spre cultură şi progres, îi îndémnă, ca şi în viitor sĕ nu cruţe nici timp nici jertfe, unde lipsa cere sĕ pună cu toţii umĕr la umĕr, ca astfel cu puteri unite sĕ pótă sevêrşi şi alte lucruri frumóse şi plăcute nu numai ómenilor, ci şi lui D-zeu.

După o scurtă pausă, în care s'a esaminat sala de învĕţământ şi celelalte adaptări ale şcólei, ne-am întrunit împreună cu comitetul parochial şi unii fruntaşi din representanţa comunală, la o masă comună, aranjată în una din încăperile şcólei.

Conform obiceiului, nici toastele la acésta ocasiune nu au lipsit. Primul s'a rostit din partea dlui protopresbiter pentru capul bisericei nóstre I. P. Sa Domnul archiepiscop şi metropolit *Ioan*. Inspectorul reg. şcolar în un toast mai lung asigură pe parochieni, că dînsul va stărui la înaltul guvern, pentru a li-se da gratuit recuisitele de şcólă necesare, precum şi un ajutor de stat la completarea salariului învĕţătoresc, ceea-ce a făcut plăcută impresiune asupra celor presenţi. A mai vorbit întrĕ alţii neobositul notar local dl Sas, închinând în sănĕtatea dlui protopresbiter tractual şi a inspectorului regesc.

De încheere ţin sĕ amintesc, că unde e voinţă şi conducĕtori harnici, acolo se face totul; se înving şi greutăţi cari s'ar păré póte de neînvins, şi acéstă a dovedit'o în de ajuns micul popor din acéstă comună — abia vr'o 50 familii — care cu puţin ajutor străin, — (mai considerabil amintesc al dlui Al. Lebu din Sibiiu, de preste 350 fl.) a ridicat un edificiu şcolar destul de corespunzĕtoriu, ba putem zice, că ar face onóre chiar şi altor comune mai mari. Laudă lor! *Tănăsucă.*

Apel

către colegii cari au absolvat cursurile teologice în Iunie a. 1889 în „Seminariul Andreian“ din Sibiiu.

Confom obligămêntului luat asupra nóstră în 28 Iuniu a. 1889, folosindu-ne de încrederea iubiţilor colegi, subscrişii ne luăm voie a face apel la toţi colegii nostri de odinióră, a le atrage atenţiunea asupra obligămêntului subscris în contractul încheiat la despărţire şi a-'i convoca prin acésta la întrunirea colegială statorită pe *30 Novembre v. 1900.* în seminariul archidiecesan din Sibiiu.

Rĕhău — Sohodol — Moeciul inf. 8/21 Octobre 1900.

Nicolae Cărpenişian, paroch.
Demetriu Goia, paroch gr.-or.
Georgiu Enescu, paroch.

NOUTĂŢI

Hirotonire. Clericul absolut Nicolae *Chirciu*, ales paroch în Almaş-Sĕlişte tractul Iliei, a fost hirotonit Sâmbătă întru diacon, ear' Duminecă întru presbiter.

*

Hymen. Domnul *George I. Hamsea*, candidat de preot, din Tohanul-nou, şi Domnişóra *Mărióra V. Minişcă* din Poiana-Sărată, anunţă cununia lor, care se va serba în 11/24 Novembre, în Poiana-Sărată. Sunt învitaţi în special foştii colegi în teologie ai d-lui Hamsea.

*

Teatru în Hunedóra. Tinerimea română din Hunedóra învită la *petrecerea* împreunaţă cu *producţiune teatrală*, care se va ţinea Sâmbătă în 4/17 Noemvrie 1900 în sala hotelului d-lui Mihail Rimbaş, cu următoriul program: *Scrisórea secretă*, scenă de I. Vulcan, predată de d-şóra Maria Dima şi dl Albert Schuster; *Herşcu Boccegiu*, monolog de V. Alexandri predat de *** *Un om buclucaş*, comedie într'un act, localisată de d-na M. Baiulescu. După producţiune dans. Inceputul la 7½ óre séara. Preţul întrării: de persónă locul I. 2 cor., locul II. 1 corónă 40 fil., parter 1 cor., galerie 80 fil. Venitul e destinat pentru biserica gr.-or. din loc.

*

Jăfuirea bisericei din Zlaşti. In nóptea din 23 spre 24 Octobre n. un rĕufăcătoriu spărgênd zidul şi scoţênd gratiile de fer dela fereastra bisericei gr. or. din Zlaşti a întrat pe fereastră în biserică şi stricând zarul lădiţei în care se păstrau banii bisericei, a furat 30 coróne, bani adunaţi cu discul şi singurul venit al bisericei.

*

Cancelarie advocaţială. *Dr. Valeriu Morariu* face cunoscut, că şi-a deschis cancelarie advocţială în *Maria-Radna*.

*

Coróne eterne. Intru eternisarea memoriei mult regretatei *Alexandrina Schmid* n. *Cunţanu*, dómnele *Dr. Prunaş* şi Ioana *Rebega* au dăruit câte 1 corónă la „fondul vĕduvelor şi orfanilor meseriaşilor români“, administrat de „Reuniunea sodalilor români din Sibiiu.

*

O fiorósă luptă cu un urs. Iuon Rus din Merişor (la Petroşeni) a mers sĕptĕmâna trecută la pădure unde avea tăietori de lemne, şi ştiind că umblă urşi prin pădure, şi-a luat şi puşca cu sine. Intr'o curătură iată vede aprópe un puiu de urs mărişor. A tras un foc asupra lui, puiul a început a urla şi a fugit în tufiş. Omul după el. Dar' de-odată, pe nesimţite, ursóica îl apucă pe la spate, cu o brâncă de gât cu una de spate. Omul s'a întors speriat spre ea, atunci ursóica haid sĕ-'l apuce de obraz! Cu mare greu a put'o împinge dela sine cât sĕ nu-'i apuce faţa cu unghiile, că atunci era gata cu tóte, şi prin o apucătură norocósă, cum ursóica îşi căscase gura asupra lui, apucându'-i falca din jos, aşa i-a smâncit'o că i-a rupt'o! Fiara a răcnit una de durere şi cu atât mai furiósă voia sĕ-'l sfîrtice acum cu ghiarele, i a şi sfârticat hainele, i-a ghiărat mânile, dar' de obraz o ţinuse încă departe. De odată, fiind cóste, se rĕstórnă, şi hai de-a dura, când omul preste ursóică, când ursóica preste el. Intrĕ doi butuci de stejar s'au oprit. Nepotêndu-'i face nimic cu gura ruptă, fiara începu sĕ-'l zdrucéscă în puternicile brânci pe nonorocitul şi acuş istovitul de puteri Rusu, când spre norocul lui, iată un alt om din Merişor, Dan Căpeţi, care auzind sbierăturile şi gemetele, se duce şi-'i află. Află şi puşca plină, căzută ceva mai în sus, şi trage o puşcătură norocósă în ursóică: lovită în spinare scapă din labele dinapoi pe bietul Rus, dar' cu cele dinainte dă nainte a-'l sfăşia. Căpeţi trage al doilea foc, mai de-aprópe, în speriile dinainte a ursóicei, şi asta perzêndu-'şi puterile şi din brâncile dinainte, cade cu o urlătură teribilă, şi nenorocita ei jertfă s'a putut acum cu greu desface totuşi din ghiarele ei. Căpeţi i-a tras apoi fiarei cu săcurea în cap câteva şi a omorît'o. („Bunul Econom“).

*

Ştiri mĕrunte. In *Pecica* (diecesa Aradului) a fost ales paroch Savu Tămăşdan, pănă acum paroch în Pauliş. — Paul *Smeu*, căpitan în pensiune, a rĕposat Marţi în Viena în etate de 54 ani.

Cărţi şi reviste

Au apărut:

Patru călindare pe anul 1901, tóte în editura librăriei W. Krafft în Sibiiu, anume:

„Amicul Poporului“, calendar ilustrat pe anul 1901, întocmit de I. Popovici. Acest calendar pentru familie iese acum în al 41-lea an, în anii din urmă a adus însemnate îmbunătăţiri şi a devenit în adevĕr amic al tuturor familiilor, în cari a întrat.

Din cuprinsul acestui călindar remarcăm următórele:

Mormêntul lui Cain, poesie de Ciru Oeconomu. — Biografia metropolitului Victor Mihályi de Apşa, cu portret. — Zarva dela Paraipan, legendă istorică de V. A. Urechiă. George Lazar, cu ilustraţiune. — Despre tuberculosă. — Aron Densuşianu. — Un domnitor model — Istoria Burilor, cu multe ilustraţiuni. — Cronica anului, bogat ilustrată. Calendar perpetuu. — Şematism statistic al Românilor din Ungaria. — Vr'o 10 alţi articoli, şi poesii de Lecca, Maria Cioban etc. Preţul 60, cu trimiterea francată 70 fil.

„Posnaşul“, calendar umoristic ilustrat anul VI., cu mulţime de gravuri şi caricaturi escelent reuşite. Costă 50 fil, cu trimiterea francată. 60 fil.

„Calendariul Sătênului“ e cel mai ieftin calendar românesc menit pentru popor şi ori ce om sciutor de carte, are cuprins instructiv cu multe ilustraţiuni şi costă numai 25 fil., cu trimiterea francată 30 fil.

Calendar (Календарю) pe anul de obşte 1901, anul CIX. Calendar cu litere cirile (mai nainte editura lui Closius), oferă şi celor ce nu cunosc litere latine o lectură frumósă şi instructivă, şi costă 40 fil., cu trimiterea francată 45 fil

*

„Candela“, fóie bisericéscă literară, redactată în *Cernăuţi* de prof. Dr. Emilian Voiuţchi şi Isidor Vorobchievici, — Nr. 10 pe Octobre. Pe lângă diverse ştiri şi comunicate de interes bisericesc şi câteva predice, are şi următorii articoli:

Argumentul cosmologic şi fisico-teologic sau telaologic pentru esistenţa lui D-zeu, cu o întroducere despre argumentele pentru esistenţa lui D-zeu în genere“, de Dr. Găina. „Dogma despre incarnaţiune după doctrina bisericei ortodoxe“, de Dr. Saghin. „Indicaţiuni practice cum sĕ procédă învĕţătoriul la împărtăşirea învĕţământului din religiune pe basa catechismului mic în clasa I. şi a II. a şcólelor primare“, de Bendas.

*

„Revista Economică“, redactată în *Sibiiu* sub direcţia lui Dr. C. Diaconovich, Nr. 11 dto 10 Novembre n., avênd următoriul sumariu: Distribuirea profitului net la băncile nóstre în anul 1899, Societaţile nóstre comerciale; Revisiuni de registre; Situaţiunea economică a ţerilor de sub coróna Sfântului Stefan în an. 1899. Decisiuni curiale: Dreptul de opţiune asupra acţiunilor; Numirea trassatului în cambiu; Puterea de dovadă a registrelor comerciale. Situaţiunea agricolă; Reuniunea econ. din Orăştie; Congresul agrarilor maghiari; Maşini şi recuisite agricole; „Insoţirea centrală pentru valorisarea laptelui“. Situaţiunea financială. Abreviaţiunile oficiale pentru „Coróne“ şi „Fileri“; Reserva metalică a băncilor mari de emisiune; Schimbarea şi rebonificarea bancnotelor defectuóse; Lipsa pieselor de zece şi cinci coróne; Piesele de cinci coróne; Monetisări în anul 1901; Cassa de păstrare postală r. u., — şi diverse ştiri şi comunicate de interes economic şi financial. Intrĕ listele tragerilor la sorţi are şi lista oficială a câştigurilor loteriei pentru Casa naţională.

Notă.

Onoraţii parochi şi administratori parochiali încă n'au reaşternut fasiunile privitóre la întregirea dotaţiunii din partea statului. Fiindcă finalisarea acestei întregiri nu mai póte fi amânată, oficiile protopopesci concernente sunt poftite a stărui, ca cel mult în termin de 6 zile cólele de fasiune sĕ se presinteze la Veneratul Consistoriu, spre a nu se espune cât pentru trecut respectivii parochi la eventuala perdere a întregirii.

Măgina, ppresb. Alba-Iulia, Cand. Suciu 6504.

Buduş, ppresb. Bistriţa, Gr. Popovici 6607.

Caila, ppresb. Bistriţa, vacantă (Ales. Boer) 6505.

Galaţi, ppresb. Bistriţa, vacantă (Vas. Naşcu) 6600.

Finteuşul mare, ppresb. Cetatea de pétră, Şt. Dragos 7183.

Agribiciu, ppresbit. Cluş, vacantă (T. Roşescu) 6495.

Ginrcuţa, ppresb. Cluş, Gav. Crainic 6291.

Ciceu-Corabie, ppresb. Deeş, vacantă (Herman) 6432.

Ciceu-Giurgeşti, ppresb Deeş, Const. Bodea 6428.

Ciceu-Haşmaş, ppresb. Deeş, D. Păltinean 6612.

Ciubanca, ppresb. Deeş, Gr. Crăciunaş 7156.

Curtuiuş, ppresb. Deeş, vacantă (T. Hermann) 6430.

Esc, ppresb. Deeş, I. Goron 6924.

Gârbou, ppresb. Deeş, T. Purdean, 6602.

Goştila, ppresb. Deeş, Teod. Hermann 6431.

Măgója, ppresb. Deeş, Victor Cupşa 6925.

Muncel, ppresb. Deeş, Gavriil Goron 6288.

Negrileşti, ppresb. Deeş, Vas. Bodea 6429.

Almaşul-de-mijloc, ppresb. Geógiu, Ios. Hancheş 7171.

Alma, ppresb. Mediaş, I. Almăşan.

Armeni, ppresb. Miercurea, V. Bratu, 6912.

Beşinĕu, ppresb. Miercurea, I. Popu, 6894.

Bogat, ppresb. Miercurea, V. Rĕulea, 6629.

Jina, ppresb. Miercurea, D. Pamfiloiu, 6930.

Jina, ppresb. Miercurea, vacantă, 7243.

Vurpĕr, ppresb. Sebeş, Ioan Stanca 6986.

Ocna-inf. ppresb. Sibiiu, Is. Popa.

Jacul român, ppresb. Sighişóra, vacantă, 6914.

Apaţa-Ormeniş, ppresb. Treiscaune, Ioan Hamsea, 6006.

Arini, ppresb. Treiscaune, Ioan Bucşa.

Belini, ppresb. Treiscaune, vacantă.

Poiana-Sărată, ppresb. Treiscaune, I. Oltean, 6018.

Banabic, ppresb. Turda, I Hiescu. 6927.

Feldióra, ppresb. Turda, E. Negrea.

Grind-Cristur ppresb. Turda, V. Stănescu 7081.

Murĕş-Ludoş, ppresb. Turda (vac.) T. Ciortea 6993.

Turda, ppresb. Turda, S. Bologa 6997.

Brad, ppresb. Zarand, V. Dămian, două.

Ormindea, ppresb. Zarand, S. Băcilă 8811.

Mihăileni, ppresb. Zarand, vacantă 7252.

Ţebea, ppresb. Zarand, I. Tisu 6655.

Nr. 549—900. [218] 1—3

Concurs repețit

Pentru întregirea postului de paroch în parochia de clasa III-a Ocolișul-mic, protopresbiteratul Lupșei, se escrie nou concurs cu terminul de 30 zile dela prima publicare în „Tel. Rom.“

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în cólele B. pentru întregirea venitelor preoțesci din partea statului.

Informațiune pot lua concurenții dela comitetul parochial ori dela oficiul protopresbiteral.

Doritorii de a ocupa acest post au a'și așterne cererile concursuale în terminul defipt și instruite după prescrisele normelor bisericei nóstre din vigóre, la subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Cei ce vor reflecta la acest post au sĕ se presinte la biserică în o Duminecă sau sĕrbătóre, până la alegere ca sĕ facă cunoscință cu poporul și referințele locali.

Ofenbaia (Offenbánya) la 4 Octobre 1900.

Oficiul protopresbiteral rom. gr.-or. în conțelegere cu comitetul parochial.

Ioan Danciu
protopresb.

Nr. 557—900 [217] 1—3

Concurs repețit

Pentru întregirea postului de capelan lângă parochul Ioan Nicóră din Lupșa de clasa III, în protopresbiteratul Lupșei, în sensul resoluțiunei V. Consistoriu din 21 Martie a. c. Nr. 2604. B. se escrie din nou concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în fóia „Tel. Rom“. —

Emolumentele împreunate cu acest post sunt jumĕtate venitele parochiali fasionate la cólele B. pentru întregirea salariului din partea statului, despre cari concurenții 'și pot lua informațiune dela comitetul parochial sau dela oficiul protopresbiteral.

Doritorii de a ocupa acest post sĕ-'și aștérnă cererile concursuale la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul defipt, și instruite cu documentele recerute de normele din vigóre.

Reflectanții sunt invitati a se presenta în o Duminecă sau sĕrbătóre la biserică până la ziua alegerei pentru a face cunoscință cu poporul și referințele locali.

Ofenbaia, în 3 Octobre 1900.

Oficiul ppresbiteral în conțelegere cu comitetul parochial.

Ioan Danciu
protopresb.

Nr. 686/900 [219] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia de clasa a III-a „Almașul de mijloc“ din protopresbiteratul Geógiului, se deschide concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post, sunt cele fasionate în tabela B, pentru întregirea venitelor preoțesci dela stat, despre cari concurenții 'și pot lua informațiuni dela comitetul parochial séu dela oficiul protopresbiteral.

Cererile instruite conform normalor în vigóre, sunt a se adresa până la terminul sus indicat la:

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Geógiului.

Hondol 12 Octobre v. 1900.

Vasiliu Pipoș
protopresbiter.

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.**

Musicale
Catalóge se trimit
gratis
și franco pentru
Clavire
Harmonium
Violine
Cello
Citere
Kammermusik
Orchestre
Ghitare
Cântece
Humoristică
Coruri
Duete, Terzete
Studii
etc. etc. [214] 3—3
OTTO MAASS
Deposit și asortiment de musicale
VIENA
VI/2, Mariahilferstrasse 91.

Declarațiune publică!

Subsemnatul atelier artistic de portrete a decis — pentru a fi dispensat de demisionările neplăcute ale pictorilor sei eminent cualificați în artă și pentru a-i puté ocupa și mai departe — a renunța **pe un timp scurt și numai până la revocare** la ori-ce venit sau profit.

Noi liferăm a.z. [215] 2—25

pentru numai fl. 7·50
un portret în mărime naturală
bust (Brustbild)
dimpreună cu rame elegante barock

cari valoréză cel puțin 30 fl.

Deci cine voește a-și comanda portretul seu sau al femeiei sale, al copiilor, al părinților, al vre-unei surori sau al unei alte rudenii, fie deja chiar și mórtă ori apoi al vre-unui prietin are de a trimite numai fotografia respectivă, indiferent în ce posițiune e făcută și primește în decurs de 14 zile un portret, care de sigur îl va surprinde și multămí pe deplin.

Lada pentru trimiterea portretului se va socotí cu prețul cât ne costă pe noi. Comandele cu acluderea fotografiei, care se va returna intactă cu portretul desemnat, se esecută trimițĕndu-se banii anticipativ sau pe lângă rambursă.

Pentru esecutarea eminent artistică și fidelă se garanteză.

☞ Sute de epistole de recunoscință și mulțumire stau la dispozițiunea publică și la cerere se trimit ori și cui. ☜

Kunst-Porträt-Anstalt
„KOSMOS“
Viena, VI, Mariahilferstrasse Nr. 116.

Dr. Alexandru N. Stravoiu
și-a deschis cancelaria advocațială în
[213] 2—3 **Szász-Sebes**
(Piața cea mare Nr. 15.)

NOU! **Pro 1901** NOU!
a apărut:
Calendariul ☜
☞ archidiecesan
neapărat de lipsă pentru ori-ce preot și învĕțătoriu.
Prețul unui exemplariu **50 fil.**, cu Șematism **80 fil.**, + porto postal **10 fil.**
Librăria archidiecesană
Sibiiu.

☞ Pentru pacienții de stomach! ☜

Tuturor cari în urma rĕcelii ori a prea marei împovărări a stomachului sau prin consumarea de mâncări greu de mistuit prea reci ori prea calde sau prin un traiu neregulat 'și-au contras bóle de stomach, precum:

Catar de stomach, Sgârciuri de stomach,
Dureri de stomach, Mistuire grea sau astupare de stomach

li-se recomandă un bun mijloc de casă, ale cărui resultate escelente de mulți ani sunt deja probate. Acesta este:

Vinul de buruieni al lui Hubert Ullrich.

Acest vin este preparat din buruieni renumite și recunoscute ca tămăduitóre, cu vin bun; întăreşte și învioréză organismul de mistuire al omului. Vinul de buruieni delătură conturbațiile de mistuire și influințéză puternic asupra nouei formări de sânge sănĕtos. * *

Prin întrebuințarea regulată a vinului de buruieni bólele de stomach vor fi curate încă în formare. Sĕ nu întârzie nime dar' a-'l folosí încă de cu vreme. Simptome, ca: **dureri de cap, rîgăeli, arsuri în stomach, inflamații, amețeli cu vomări,** cari la pacienți cu suferințe învechite apar cu atât mai vehement, dispar adesea după câte-va beuturi de vin de buruieni.

Constipațiile cu urmările lor neplăcute, **maladii, dureri colice, bătăi de inimă, insomnie,** precum și conglomerarea sângelui în ficat, splină și suferințele hemoroidice de multe-ori se delătură iute cu vinul de buruieni. Vinul de buruieni delătură mistuirea grea și depărtéză prin un scaun ușor materii stricate din stomach și intestine.

Fața palidă și slabă, anemia și slăbiciunile sunt de obiceiu urmările unei mistuiri rele a formării insuficiente de sânge și a stării bolnăviciόse a ficatului. **Lipsa de apetit** și **reaua disposiție**, precum și **durerile de cap** și **nopțile perdute** (insomnie) consumă adeseori încetul cu încetul multe persóne. Vinul de buruieni dă slăbitei puteri de traiu un nou și próspĕt impuls. Vinul de buruieni măreşte apetitul, ajută mistuirea și nutrirea, ușuréză formarea și schimbarea materiei, înlesnește formarea sângelui, calméză nervii escitați și creéză nouă **voe de viĕță**. Nenumĕrate scrisori de recunoscință și mulțămită dovedesc acestea.

Vinul de ierburi se află de vênzare în sticle *fl. 1.50* și *fl. 2.—* la farmaciile din *Sibiiu, Turnișor, Sĕliște, Ocna, Slimnic, Șeica-mare, Nocrich, Avrig, Tălmaciu, Boița, Cisnădie, Poplaca, Gurarîului, Jina, Poiana, Mercurea, Câlnic, Loman, Pianul-de-sus, Petrifalĕu, Sebeșul-săsesc, Vințul-de-jos, Daia, Spring, Vingard, Ohaba, Beșinĕu, Mihalț, Teiuș, Blaj, Pănade, Țapu, Mediaș, Blăjel, Sân-Mărtin, Ibașfalĕu, Basna, Agnita Cincu-mare, Boholț, Făgăraș, Beclean, Câmpulung, Rîmnic-Vâlcea, Cudjir, Orăștie, Deva, Hunedoara, Hațeg, Luncani, Puj, Ohaba, Ponor, Alba-Iulia* etc. — precum și în tóte celelalte localități mai mari și mai mici din Ardél, Ungaria și Austria.

Farmaciile din Sibiiu trimit 3 și mai multe sticle de vin cu prețurile originale în tóte localitățile din Austro-Ungaria.

☞ Păziți-vĕ de falsificări! ☜

Sĕ se céră anumit:

Vinul de buruieni al lui ☞ Hubert Ullrich. ☜

Vinul meu nu este o medicină secretă. Părțile lui constitutive sûnt: Vin de Malaga 450,0, Spirt de vin 100,0, Glycerin 100,0, Vin roșu 240,0, Sirup de fragi 150,0, Sirup de circeșe 320,0, Coacăză, Aniș, Rădĕcină „Helen“, iarba ferului americană, Rădĕcina „Entianus“, „Kalmus“ à 10,0. Tóte aceste se amestecă.

un. dcm. [216] 2—11

Farmacia lui F. I. R. Hotter la sf. Iosif, Wien, XII/2 Schönbrunnerstrasse 182.

Absorbinalul lui Hotter.

1/1 Flacon fl. 6. —, 1/2 Flacon fl. 3.50. delătură tóte umflăturile și depunerile de grăsimi fără sĕ vateme părului. Intăreşte nervii atacați și slăbiți, delătură și distruge tóte nodurile în muschi, și serveşte și ca scut în contra aprinderilor; cu deosebire e probat la umflăturile produse din causa fearelor, apoi în contra ariciturei umflărei copitei, genunchilor umflați, mai departe în contra umflăturilor (noduri) de vine, în contra umflăturei picioarelor la glesne și la încheietura degetelor cu un cuvênt în contra tuturor umflăturilor ori unde s'ar ivi.

Praful nutritor alui Hotter,
pentru cai și vite cornute
1 Pachet cu 80 cr.

Un adaus escelent la nutremânt, pentru a ținea vitele sănătoase și cu putere este de a sĕ folosi la tóte suferințele de rărunchi de ficat și de nervi.

HOTTER

Preparate pentru veterinari, cele mai bune ale timpului mai nou, cari după atestate numĕróse nu au fost ajunse de alte mijloace de natura aceasta.

Sĕ sĕ ceară numai preparate de ale lui Hotter și sĕ nu se primĕscă altele. Deposit în farmacii și Droguerii.

Deposit principal la Dr. Emil Budai farmacia orașului Budapesta (Stadthausplatz) la Dr. Leo Egger & J. Egger Farmacia Palatinului VI Váczi körút 17 și la farmacia Iosif Török Bpesta VI Kiraly utcza 12.

Fluidul lui Hotter „Training“
1 Sticlă cu fl. 1.20.

Conservează nervii și muschii până la bătrânețe înaintată totdeuna puternici și vioi, pune în stare pe animal sĕ prestee cele mai mari strapații și fugi, sĕ înțelege după frecare cu fluidul „Training“.

Sĕ mai folosește cu succes uimitor la tóte urmările cari obvin din opintiri prea mari, ologie, reumatism, și înțepenire.

Praful de porci a lui Hotter.
Nr. I și II
1 kg. . . . fl. 1.20

Cel mai bun mijloc pentru a produce pofta de mâncare și cu acésta prosperarea porcilor, fórte acomodat în contra orbalțului (brâncă); Nr. II este de a sĕ întrebuința la urdinare.

Mijloc în contra Colicei alui Hotter.
1 Sticlă fl. 1.50.

Contra la tot feliul de colică și contra oprirei udului la cai precum și contra umflăturilor la vite cornute. [54] 57—104

Alifia lui Hotter pentru delăturarea crescăturilor de oase.

1/1 Cutie cu fl. 2. 1/2 Cutie cu fl. 1.20. delătură crescăturile de oase și depunerile osoase chiar și după 4—6 sĕptămâni. (boală învechită).

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 122 Sibiiu, Joi 2/15 Novembre 1900. Anul XLVIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **streinătate** pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada **Măcelarilor 45**
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada **Măcelarilor Nr. 45.**
Epistolele nefrancate se refusă. — Articolii nepublicaţi nu se înapoiază

INSERŢIUNILE
Pentru odată 14 fil., — de dóuě ori 24 fil., — de trei or
30 fil. rêndul cu litere garmond.

Scăderi primejdióse.

Intre multele calităţi bune şi vêrtuţi erezite din strămoşi, avem noi Românii o sémă de scăderi, cari ne îngreunéză mersul spre progres.

Dacă aceste scăderi ar fi sporadice, s'ar fi încuibat numai în anumite părţi şi clase de ómeni, ar mai trece, însě ni-e témă, ca ele sě nu devină un morb general, de care sě se molipséscă întreg corpul nostru naţional.

E vorba de materialismul care s'a încuibat în o sémă de ómeni şi mai ales în pretinşii fruntaşi de ai nostri, cari par a nu mai avé nici un interes pentru cele-ce se petrec în jurul lor, ci sunt mulţămiţi dacă lor le merge bine şi pot duce viéţă cu ticnă.

Cum s'a putut molipsí o parte chiar din fruntaşii nostri de acest morb pare un ce neesplicabil. Am fost totdeuna seraci, îmbuibarea nu o am cunoscut, comfortul nu l'am căutat, lucsul l'am combătut, şi cu tóte aceste virtuţi erezite din strămoşi, parte însemnată din ai nostri atât de puţin spriginesc mişcările culturale, atât de puţin interes arată faţă de ziaristica nóstră, încât aprópe tóte, dar' tóte ziarele nóstre lucră cu deficit şi dacă n'ar mai pune mâna în buzunare grupurile ori propietarii cari le susţin, ar trage de mórte.

Ni-se spune de către cei traşi la dare de sémă *„nu pot frate, am copìi, am cheltueli cu ei la şcólă şi nu mai ajung"*.

Şi acéstă scusă o auzim în tóte zilele, o auzim de la preoţi bine situaţi în cele materiale, ni-o spun învěţătorii cei din era nouă, nu cei cari aveau câte 50—60 fl. plată la an, ci de cei cu câte 3—400 fl. salariu fundamental, cei-ce au un cuincuenal, cei-ce reclamă bani de cuartir şi lemne, grădină de legumi în mărime de 800□° cum prescrie legea, şi cari în moment ce nu le faci pe voie, sunt în stare sě alerge la organele străine, ca sě-şi validiteze aceste drepturi inscrise în legile ţerei, ori póte biserica ori nu póte.

Proprietarii de pământ, neguţătorii, până şi advocaţii par a se molipsí şi ei de acest morb, nici pe la ei nu afli ziare, şi dacă totuşi afli la unii, aceia nu sunt regulă generală, ci nisce esceptiuni onorabile.

Cum că sub atari împregiurări nu pote fi vorbă de progres mai intensiv, de progres cum noi am dorí sě-l vedem realisat pe tóte terenele vieţii publice, este pe cât de adevěrat, pe atât de întristător.

Şi ómeni cari se dau înděrět când e vorba de a sprigini ziarele, noi credem, ba suntem convinşi că nici alte întreprinderi nu sunt în stare sě le spriginéscă.

Din contră, restrînşi la vederile lor înguste, la cercul strimt de idei în care se învêrtesc, acesti ómeni sunt necapabili de a se entusiasma pentru o causă mai mare şi de un interes ce trece preste sfera de interesele proprii.

Dacă aceste scăderi le ar avé şi poporul nostru, dacă şi el ar fi atât de egoist, atunci am găta cu jertfele multe, cari le scie aduce când e vorba de zidirea unei şcóle ori biserici, şi când e vorbă de a se achita de datorinţele celelalte ce le are către biserică şi şcólă.

Din norocire poporul nostru nu e încă molipsit de acest morb primejdios şi necurat.

Avem dovezi, cari ne storc uimirea, vězênd cum poporul are asupra sa sarcine de câte 10—20 cor. pe un şir de ani, ca sě zidéscă o biserică ori şcólă, avem dovezi, că sunt ţinuturi întregi cari susţin şcólele confesionale numai din repartiţii de câte 4—10 cor. la an, salariul învěţătoresc îl plătesc fără murmur, când Dzeu îl binecuvêntă cu róde, şi cu tóte admenirile nu apeléză la ajutoriul de stat, ce li-se pune cu înbelşugare în vedere, pentru-că a întrat — nu fără temeiu — gróza în popor, că statul, dacă dă ajutoriu, azi-mâne cere în schimb, ca sě pună el învěţătoriu pe cine vrea, şi cel pus de el are érăşi sě propună în limba, în care îi vor poruncí stăpânii ca sě propună.

Dacă dar poporul nu se dă în laturi faţă de atari jertfe, scusele preoţilor, învěţătorilor şi cărturarilor nostri preste tot nu sunt motivate, ci din contră, aruncă o umbră asupra lor şi i presentă îmbrăcaţi în haina cea urîtă a egoismului, a acestui pěcat, care dacă se încuibă la un popor îl nimicesce şi duce la perire.

Nu suntem noi puşi sě facem reclam pentru abonarea ziarelor, avem însě hotărit dreptul sě cerem, ca un om cu pretenţii de a fi socotit între ómenii de frunte, sě aibă un ziar la casă, ca sě fie în curent cu lucrurile ce se petrec în lume, şi mai ales avem dreptul sě pretindem, ca preoţii nostri sě nu se lipséscă de binefacerile unei lecturi continue, ca cel puţin în cele bisericesci şi şcolare sě ţină pas cu lumea, care progreséză şi nu stă şi ea în loc, ca sě se mire alăturea cu cei ce cască gura.

Şi acelaşi drept îl avem faţă de învěţătorii nostri, cari fără cetit în continuu, uită cele învěţate şi decad după vreme în cât nici oficiul şi chemarea lor sublimă nu şi-o mai pot împlini cuviincios, dar' nici în societatea nu mai pot avé rolul de fruntaşi şi conducători. Şi noi la tot casul insistăm, ca preoţii nostri, învěţătorii nostri sě nu scape din vedere chemarea lor, misiunea lor cea sublimă de a fi totdeuna în fruntea mişcărilor şi nisuinţelor nóstre culturale, totdeuna în curent cu cele ce se petrec şi a nu perde din vedere nici pe un moment, că ori ce stagnare e aprópe cu nimicirea nóstră, cu mórtea nóstră.

Ni-se impune sě ţinem în evidenţă mersul de desvoltare al ómenilor nostri.

Pentru cei buni şi curaţi vom avé cuvinte de laudă şi îmbărbătare, şi spriginul la vreme de nevoie n'are sě le lipséscă, pentru cei ce bat căi próste şi nu vor sě mérgă în rênd cu lumea, vom căuta, ca sě'i desmetecim din amorţeala în care i-a împins pěcatul, fie şi prin aplicarea de měsuri mai radicale decât duhul blândeţelor, care aplicat pân'ací nu a prea dat róde îmbelşugate.

Cuvêntare.

rostită la deschiderea conferenţelor învěţătoresci din cercul Dejului în 21 Octobre 1900 st. v. de comisariul consistorial ***Dr. Ioan Stroia.***

P. O. Dle Protopresbiter! St. D. Învěţători!

Prea Venerabilul Consistoriu archidiecesan mi-a încredinţat conducerea conferenţelor Dvóstre din anul de faţă în calitate de comisariu consistorial. Am primit acéstă onorifică misiune cu plăcere, între altele şi din motivul, că prin acésta mi-s'a dat ocasie sě vě cunosc pe D-vóstrě, cari după cât îmi este cunoscut, chemaţi sunteţi a lucra tocmai în acele ţinuturi, în cari poporul şi credincioşii bisericei nóstre sunt mai mult cercaţi de neajunsurile ce ameninţă existenţa bisericei şi naţiunii nóstre pe aceste plaiuri străbune.

Primind acésta onorifică sarcină, nu se putea altcum, necesitat am fost a reflecta asupra rostului venirii mele între D-vóstrě şi asupra scopului pentru care D-vóstrě întruniţi sunteţi aici din depărtări destul de considerabile. Resultatul acestei reflecsiuni permiteţi-mi a vi-'l schiţa în vre-o câteva cuvinte.

Cât privesce rostul întrunirii D-vóstre, îl găsesc destul de lămurit fixat în cuvêntarea nemuritoriului nostru archiepiscop şi metropolit Andreiu baron de Şaguna, cu care a întimpinat la 1863 pe cei dintâi comisari aleşi a conduce conferenţele înveţătorilor nostri. In acea cuvêntare se spune adecă, că se iniţiéză conferenţele învěţătoresci şi în organismul nostru şcolar, ca ele sě devină, ca şi la alte popóre, un mijloc de perfecţionare pentru învěţătorii nostri. Şi conferenţele învěţătoresci în adevěr şi pot sě perfectioneze pe învěţător cu deosebire în douě direcţiuni ale chemărei sale, în direcţiune teoretică şi practică.

Voind cineva sě se dedice carierei de învěţător, trebue sě-'şi căştige o mulţime óre-care de cunoscinţe teoretice pedagogice, căci numai astfel, între împregiurări normale, póte funcţiona ca învěţător. Cunoscinţele acestea însě, chiar şi la pregătirile în şcólele pedagogice, sunt elementare, sunt mai mult numai o întroducere în ale pedagogiei şi educaţiei. Dacă cineva voesce sě devină bun învěţător, aceste cunoscinţe trebue sě şi-le aprofundeze şi sporéscă şi în deosebi sě le controleze prin resultatele dobândite prin progresul sciinţei pedagogice de azi. Ce se întêmplă însě la cei mai mulţi învěţători? Intraţi în viéţa practică, ei sunt atât de copleşiţi de neajunsurile zilnice, încât numai rareori mai au timpul şi tichna a se cugeta la continuarea cualificaţiunei lor teoretice. Cărţile scientifice pedagogice rěmân téncuri în tipografii şi librării, ba chiar şi revistele pedagogice se luptă cu mórtea, pentru-că puţini, fórte puţini dintre învěţătorii nostri simt în ei necesitatea de a le cetí. Intre astfel de împregiurări triste, de sine înţeles, nu póte fi vorba la învěţătorimea nóstră decât de stagnare, dacă nu chiar de regres. Şi un popor, la care învěţătorimea, statul însărcinat cu cultura poporului, dă astfel de simptóme, nu se póte bucura de binefacerile progresului cultural al omenirii, el inevitabil va stagna, ba va da înděrěpt. Stagnarea în cultură este însě pentru ori-ce popor mórtea sigură, cu deosebire în statele poliglote, adecă cu mai multe popóre, cum este şi statul nostru, unde în lupta grea pentru esistinţă numai acela póte spera o sórte mai bună şi un viitoriu mai strălucit, care, înarmat cu armele culturei, ţine cel puţin pas cu popórele conlocuitóre.

Ca învěţătorimea sě nu stagneze, sě ţină pas cu progresul sciinţei pedagogice şi în consecuenţă sě-şi pótă împliní cu succes meniţia de pioniri ai culturei naţionale, chemate sunt între alte întocmiri şi conferenţele pedagogice. Ele au adecă de scop, ca sě întrunéscă învěţătorii unui ţinut din timp în timp, ca împreună sě se sfătuéscă asupra mijlócelor, prin cari s'ar puté mai bine împlini sarcina grea de a promova cultura intelectuală şi morală a poporului; au de scop a da ocasie fie-cărui învěţător a-şi expune liber vederile sale asupra něcazurilor şi pedecilor ce le întimpină la împlinirea chemării sale, ca mijlócele, ce vin a fi discutate în consfătuire, sě se pótă aplica cu deplină cunoscinţă de causă, ca lucrarea învěţătorului sě devină o ocupaţie plăcută pentru el şi folositóre bisericei şi naţiunei sale.

Consfătuirile aceste vor avé însě amintitele însuşiri numai dacă învăţătorii dotaţi dela natură cu talent pedagogic şi prin urmare înzestraţi cu spirit mai pătrunzător în aflarea şi aplicarea de mijlóce corěspunzětóre, 'şi vor descoperi vederile lor, ear' aceia dintre învěţători, cari au avut tichna şi conscienţiositatea a'şi îmbogăţi cunoşcinţele lor pedagogice prin lectura literaturei pedagogice, vor expune colegilor lor resultatul lecturei lor. In chipul acesta şi unii şi alţii vor câştiga. Unii întărindu-şi cunoscinţele, ce le au, alţii adăugêndu-şi la cunoscinţele lor altele de folos pentru împlinirea conscienţiósă a chemărei lor.

Din acest punct de vedere privite conferenţele învěţătoresci, ele devin un mijloc puternic de aprofundare, clarificare şi lărgire a cunoscinţelor teoretice, ce le are învěţătorul întrat în viéţa practică.

Dvóstrě sunteţi acum toţi învěţători practici, unii cu mai mulţi, alţii cu mai puţini ani de pracsă. Ca atari fie-care din Dvóstre aţi făcut esperienţe în privinţa aplicării diferitelor mijlóce de învěţământ şi disciplină. Cu deosebire aceia cari sunteţi dotaţi dela natură cu talent pedagogic, precum şi aceia, cari n'aţi negligat lectura privată a literaturei moderne pedagogice, nu se póte altcum, veţi fi câştigat frumóse esperienţe, cari vě vor fi de mare folos şi vě vor oferí mare uşurinţă în împlinirea chemării Dvóstre de învěţători. Impărtăşind Dvóstre, cei mai bogaţi în esperienţe, esperienţele dobândite celor ce încă n'au avut ocasie sě facă multe esperienţe în ale educaţiei, de câte neplăceri şi mâchniri, de câte disgustări şi desilusionări îi scăpaţi. Şi iată şi acest, şi cu deosebire acest scop îl urmăresc conferenţele învěţătorecsi. Spunêndu-ne fie-care esperienţele nóstre, vom profita de ele spre mulţumirea nóstră şi spre folosul tineretului, în al cărui serviciu ne-am pus.

Pe lângă aceste douě scopuri arătate până ací, conferenţele învěţătoreşti cu deosebire la şcólele nóstre urmăresc un scop, care nu se prea dă pe faţă. Eu voiu însě sě fiu sincer faţă de Dvóstre şi de aceea voiu sě vi-'l descoper fără nici o reservă.

S'a cam rěspândit adecă în anii din urmă faima, că învěţătorii nostri dau colosal înděrăt. Nu numai că nu se nisuiesc a progresa în sciinţă şi îndeosebi în sciinţa pedagogică, dar' nici nu se prea intereséză de afacerile şcolare. Invěţătorii cari au absolvat în regulă cursurile pedagogice, după vre-o doi trei ani de practică dau cu desěvîrşire uitării teoriile învěţate în seminariu, ear' cei ce s'au pregătit în mod privat, nu simt necesitatea a-şi câştiga barem în viéţă cualificaţia pedagogică pe deplin. Prin acésta îşi perd tot mai mult entusiasmul pentru interesele înalte de educaţiune ale poporului, devin apatici, încât consideră chemarea de învěţător mai mult numai din punct de vedere al sarcinei şi nu şi din punct de vedere al demnităţii. Urmarea e, că şcólele nóstre în multe comune nu stau la înălţimea chemării şi astfel şi educaţia poporului nostru nu póte ţiné pas cu educaţia celorlalte popóre conlocuitóre.

S'a observat şi aceea, că o sémă de învĕţători, uitându-şi de rolul lor în organismul bisericei nóstre, cred că pot satisface chemărei lor chiar şi atunci, când nu lucră în deplină armonie cu preotul şi cu comitetele parochiale. Nu retac nici împregiurarea, că cu ocasia discuţiei în sinodul archidiecesan din 1898 asupra susţinerii sau abandonării *reuniunilor* învĕţătorasci, în public s'a susţinut, că învĕţătorii nostri nu cercetéză adunările reuniunilor şi şi cari le cercetéză se ocupă cu diverse lucruri, nu însĕ cu cestiuni aparţinĕtóre progresării lor adevĕrate, ba în toiul discuţiei s'a zis chiar, că reuniunile sunt din causa acésta mijloc a sdruncina legătura armonică între factorii chemaţi a promova cultura poporului nostru. Nu voiu a cerceta întru cât tóte aceste păreri sunt adevĕrate. Voiu numai sĕ constat ce păreri au adus cu sine reînfiinţarea conferenţelor, a căror menire în consecuenţă şí e, ca silindu-se învĕţătorii a le cerceta şi a discuta liber în ele, reciproc sĕ se sfătuéscă şi sĕ se convingă asupra rolului important, ce-'l au învĕţătorii în progresul cultural al poporului nostru şi în deosebi sĕ se convingă, în ce fel şi între ce împregiurări póte chemarea lor sĕ aibă acest rol important. Acésta cu atât mai mult, cu cât numai convingerea câştigată prin reflecsiuni şi dişcuţie proprie dă puterea şi plăcerea întru a împliní un lucru cum se cade.

Sunt aderent al *reuniunilor învĕţatoresci*. Cu tóte aceste din inimă doresc, ca conferenţele învĕţătoresci să fie în practică, ce acum a dóua óră o fac, mai norocóse de cât reuniunile învĕţătoresci. Şi ca ele sĕ devină mai norocóse, vi-o spun fără încungiur, depinde numai şi numai dela Dvóstră. Şi adecă conferenţele vor deveni mai norocóse numai dacă D-vóstră le ve-ţi cerceta nu fiind-că sunteţi siliţi, ci fiind-că le consideraţi folositóre chemării Dvóstră ; numai dacă fie-care din Dvóstră cu drag va pune cunoscinţele şi esperienţele sale în discuţie, căci numai aşa îşi va înmulţi fie-care talantul propriu, precum şi talantul colegilor sei.

In cât privesce rostul venirei mele întrĕ D-vóstră, acesta, din cele ce vi-am spus până aici, nu póte fi de a vĕ ţiné prelegeri academice asupra unei sau altei cestiuni pedagogice, ci póte şi trebue sĕ consiste în a conduce numai consfătuirile Dvóstre şi întru cât îmi ajută cunoscinţele şi experienţele mele, sĕ fac, ca discuţiile Dvóstre sĕ devie în adevĕr folositóre chemărei Dvóstre. Deci Dvóstră aveţi sĕ discutaţi, sĕ fiţi activi, ear' eu, ţinênd cumpĕna discuţiilor Dvóstre, sĕ contribuiu, ca conferenţele Dvóstre sĕ fie demne de posiţia frumósă şi ideală ce o aveţi în sînul bisericei şi poporului nostru. Drept aceea vĕ rog, ca cu toţii sĕ vĕ puneţi partea cea mai bună, cunoscinţele şi esperienţele Dvóstre, în discuţii, căci atunci în adevĕr vom câştiga pin conferenţe şi toţi ne vom re'ntórce la ale nóstre mulţumiţi cu resultatul lucrărilor nóstre. Autoritatea nóstră bisericéscă va fi atunci deplin mulţumită cu noi, ear' asupra lucrărilor nóstre se va cobori darul divin.

Dorind din inimă, ca conferenţele nóstre sĕ constitue un isvor nesecat de cunoscinţe şi experienţe didactice, şi dorind, ca ele sĕ producă entusiasmul atât de necesar chemării nóstre învĕţătoresci, declar conferenţa învĕţătorilor din cercul Deşului de deschisă.

Inarticularea căsătoriei moştenitoriului. In şedinţa de alaltăeri a dietei ungare s'a terminat desbaterea specială a projectului de lege despre înarticularea căsătoriei moştenitoriului. Ultimul orator a fost *Szilágyi*, care cu mare aparat ştientific şi rara-i forţă polemisătóre a combătut argumentele ridicate în contra projectului. Urmând apoi votarea, projectul a fost votat cu mare majoritate.

Interesant, că şeful fracţiunii ugroniste a partidului kossutist, *Gavriil Ugron*, încă a pledat pentru primirea projectului. Ceea-ce l'a adus în conflict cu un alt matador al fracţiunii, cu gureşul deputat *Polónyi*.

Abzicerea moştenitoriului. „*Wr. Abendblatt*“ susţine a avé ştire din isvor fórte autentic, că moştenitoriul *Francisc Ferdinand* a declarat M. Sale încă înainte de căsătorie, că *va renunţa la tron.*

Ar urma deci la moştenire archiducele *Otto*, fratele lui Francisc Ferdinand, care însĕ va renunţa şi el, *în favorul fiiului seu primnăscut.*

Szilágyi — ministru de interne. Un ziariu din capitală spune, că în curênd va fi numit ministru de interne Desideriu *Szilágyi*, fost ministru de justiţie pe timpul procesului memorandului. Impedimentele ce stăteau până acum în calea acestei numiri (aversiune la curte) s'au delăturat deja, mai ales după atitudinea lui Szilágyi în cestiunea projectului de lege despre înarticularea căsătoriei moştenitoriului.

Indemnisare budgetară. Discuţia asupra projectului de lege despre înarticularea căsătoriei moştenitoriului răpind dietei ungare timp mult, care putea fi întrebuinţat pentru discutarea altor cestiuni de intetes mai apropiat, — a adus cabinetul în impasul de a nu puté sĕ aibă cu finea anului budget votat de corpurile legislative. Din acéstă causă guvernul va cere o îndemnisare budgetară de patru luni, în care scop va presenta dietei un project de lege la începutul lunii Decembre.

Dietele provinciale din Austria sunt convocate pe 17 Decembre n., avênd sĕ voteze provisoratul budgetar. Cât pentru dieta boemă — după cum vestesce „Politik“ din Praga — vor fi puse pe tapet *si alte* cestiuni şi discuţiunile probabil că vor fi agitate.

Dieta Croaţiei a fost redeschisă azi prin rescript regal.

Lupta electorală în Bucovina. Alegerile de electori sunt în curgere deja de câtva timp şi, graţie entusiasmului damelor române naţionaliste, graţie luptei bărbătesci purtate de organul partidului naţional, „Desteptarea“, — în câteva cercuri aderenţii partidului naţional au susţinut cu triumf lupta, în butul tuturor uneltirilor organelor guverniale şi în butul agitaţiunii Evreilor. Frumos şi-au împlinit chiămarea de conducĕtori firesci ai poporului *preoţii*. Atât „Deşteptarea“ cât şí corespondentul „Apĕrării Naţionale“ din Bucuresci constată, că preoţii de la sate au fost la înălţimea chemărei lor. „Ei au fost apostolii neînvinşi ai românismului, ei au fost facla de lumină ce a luminat calea obijduiţilor Români, ei au uşurat mult lupta electorală din Bucovina, punêndu-şi influinţa faţă de enoriaşii lor în serviciul marei cause naţionale,“ — zice „Ap. Naţională“. Regretând faptul, că şi Românii bucovineni sunt divisaţi în partide (naţionalistii şi aşa zişii „pactişti“), „A. N.“ zice următórele:

„Unire şi dragoste întrĕ toţi se cere şi secile patimi trebue sĕ înceteze întrĕ fraţi, mai ales când lupta lor nu se va mărgini numai contra vitrigei administraţiuni a Bucovinei, ci mai mult încă contra Evreilor, cari şi în Bucovina urmăresc umilirea şi distrugerea poporului român, şi alegerile de electori ce s'au făcut în districtul Rădăuţului, în care Evreii au luat o parte activă, combătênd cu înverşunare candidaţii români, sunt un cuvênt mai mult ca Românii sĕ-şi strîngă rêndurile pentru a puté duce lupta cu succes şí în contra Evreilor.

Alt-fel, dacă desunirea va fi între Români, causa naţională va perde şi nu va întârzia ziua când de poporul Român nu se va vorbi de cât ca de nişte servi ai Evreilor şi Rutenilor.“

Din România

Continuarea revoltelor ţerănesci. Aplicarea legii impositului pe ţuică zilele trecute a dat ansă la revolte noue, terminate iarăşi cu vĕrsare de sânge. In judeţul Gorj în comunele Godineşti, Brădăceni ţeranii armaţi cu pusci şi revolvere au luat la gónă comisia eşită sĕ mĕsure borhota. Sosind în ajutor miliţie, a fost atacată şi ea, avênd grea situaţie mai ales la întrarea în comuna Arjoci. Drumul era închis prin baricade formate din copaci acoperiţi cu mărăcini, după baricade se aflau vr'o 300 femei armate cu pari, ciomege şi bolovani, ear' mai la spate erau bărbaţii. 40 de roşiori primind ordin sĕ desfacă baricada, s'a încins întrĕ ţerani şi miliţie o învălmăşélă teribilă, în care au fost răniţi generalul Gigârtu, colonelul Sainoglu şi alţi oficeri, apoi un sergent şi cinci soldaţi. Dând ţeranii şi douĕ focuri de puşcă, batalionul de infanterie a întrat în linie sĕ strice baricada, ear' ţeranilor li-s'au făcut somaţiunile legale, prin graiu şi prin trimbiţe, cari însĕ continuând a lovi cu ciomegele şi cu bolovani, trupele au descărcat asupra lor 100 focuri órbe, şi câteva pline, pe urma cărora au fost răniţi vr'o şése inşi. Focurile au durat peste un sfert de oră. S'au făcut mulţime de arestări.

Fórte mare e agitaţiunea şi în comunele de munte ale judeţului.

Asemenea şi în judeţul *Rimnicul-Sărat*, de unde se semnaleză rĕsvrĕtiri tot-aşa de violente, ca şi cele din rîndul trecut. Intru susţinerea ordinei au eşit la faţa locului fórte numeróse trupe de ostaşi,

*

Procesul complotului bulgar. Luni s'a început la tribunalul din Ilfov pertractarea procesului asasinilor lui *Mihăileanu* şi al complotistilor bulgari.

Interesul publicului faţă cu acétsă pertractare e enorm, chiar şi din străinătate au venit fórte mulţi corespondenţi ai ziarelor mari, pentru a urmări decursul procesului şi a trimite ziarelor lor rapórte.

President al tribunalului e dl *Djuvara*. In numele vĕduvei lui Mihăileanu s'au presentat ca apĕrători adv. *P. Grădişteanu*, *Polikrat* şi *Cernescu*.

Inainte de începerea pertractării se rĕspândise ştirea, că judele de instrucţie *T. Florescu* a fost decorat cu „*Stéua României*“, cel mai înalt grad de distincţie în România. Ştirea s'a confirmat şi a produs mare sensaţie mai ales în corpul diplomatic.

*

Reducerea subvenţiei şcólelor române din Macedonia. Se dă din unele părţi ştirea — de altcum cu greu de crezut — că întrĕ economisările făcute la budgetul cultelor şi instrucţiunii publice ar figura şí reducerea subvenţiunii şcólelor române din Macedonia cu *100.000 lei.*

Admiţênd, că acéstă ştire e adevĕrată, cu drept cuvênt sunt cuprinse de nemulţămiri cercurile române *adevĕrat naţionaliste* faţă cu acésta „economisare“. 100.000 lei mai mult ori mai puţin, nu va scóte ţéra din crisa financială, ear' pentru şcólele române din Macedonia acésta sumă e cestiune de viaţă, — abstragênd de la alte considerante ce trebuiau sĕ impună d-lui Carp, ca subvenţia şcólelor din Macedonia sĕ-i fie un noli me tangere.

*

Projecte de lege. Ministrul de interne C. Olănescu va supune discusiunii în consiliul de ministri, încă în cursul sĕptĕmânii curente, următórele projecte de lege:

Monopolul cârcimelor în comunele rurale ;

Suprimarea subprefecturilor şi crearea inspectoratelor de plasă;

Organisarea şi sporirea atribuţiunilor notarilor.

*

Imprumutul capitalei. Sâmbătă s'a subscris convenţia între casele financiale Marmorosch, Blank şi Banca Generală şi între primărie pentru efectuarea împrumutului de 2 şi jumĕtate milióne de franci pe séma oraşului Bucuresci. Imprumutul e făcut cu dobândă de 10 la sută.

*

Profesorul universitar Grigorie G. Tocilescu şi-a serbat Joia trecută a cincizecea aniversare a nascerii. O mare parte de studenţi şi fosti elevi ai ilustrului archeolog i-a adus în persónă omagiile de stimă şi iubire. Generalul *Brătianu* — cum cetim în „Apostolul“ — în discursul de felicitare a arĕtat cât datoresce sĕrbătoritului savant ţéra şi ştiinţa. La ce rĕspunzênd dl *Tocilescu* a zis, că ostaşul, care în acelaşi timp e şí un învĕţat distins, pururea s'a arĕtat vrednic de numele ilustru pe care 'l pórtă.

*

„Societatea geografică“ din *Bucuresci* îşi va ţiné şedinţa jubilară în 6 Decembre v. Acésta şedinţă fusese anunţată pe 15 Iunie, dar' din causa doliului Curţii, pentru mórtea princesei de Hohenzollern, mama regelui, — atunci nu s'a putut ţiné.

*

„Meşterul Manole“ pe scena teatrului din *Bucureşci*. In numĕrul dto 29 Octobre v. „Apostolul“ aduce ştirea, că pentru viitórea stagiune a *Teatrului Naţional* se va lua în program o nouă piesă a dlui *B. P. Haşdĕu* în colaborare cu Haralamb *Lecca*. Titlul piesei e „*Meşterul Manole*“.

Conferenţa învĕţătorésca din Sebeş.

(*Raport special*).

Şedinţele conferenţei învĕţătoresci din cercul Sebeşului au fost şi în anul acesta un şir de discusiuni pedagogice interesante şi instructive.

Voiu da un scurt reasumat despre cele întêmplate în cele 3 zile.

Şedinţa I, 21 Octobre.

Dl comisar consistorial Dr. Iosif Blaga în discursul sĕu de deschidere a presentat o dare de sémă critică asupra stării şi în deosebi asupra resultatului practic al şcólei nóstre şi constatând, că acela nu stă în raport cu munca şi cu capitalul ce se cheltuiesce azi şi nici cu cerinţele de progres adevĕrat, indică douĕ căi, pe cari ar trebui sĕ apuce tendinţele şcólei nóstre şi anume 1 ca învĕţătorii sĕ stăruiască pentru a se pune în relaţiunea cea naturală cu poporul, făcêndu-i-se şi acestuia dascăl în privinţa educaţiunei familiare şi 2) ca învĕţătorii sĕ întroducă în şcólă spiritul iubirii prin tractarea plină de iubire, ce o vor aplica în şcólă.

La insistenţa dlui comisar discursul s'a dat unei comisiuni de trei — N. Şandru, I. Oltean şi D. Lancrăgean, — care sĕ se ocupe de cele comunicate şi de tesele propuse.

După ce, la propunerea dlui comisar, se decide trimiterea unei telegrame de felicitare Preacuvioşiei Sale Dlui archimandrit vicariu archiep. Dr. Il Puşcariu, din incidentul onomasticei sale, după ce se trece preste alegerea notarilor, bineventarea óspeţilor ş. a., se stabilesce programa şi ordinea de zi a sesiunei conferenţiare de acum: 1. Rapórtele comisiunilor instituite în anul trecut, pe basa regulamentului, cu scopul, sĕ urmăréscă mersul şi starea şcólei nóstre de pe teritoriul cercului conferenţei; 2. Studiul dlui N. Simulescu despre: Metodul limbei românesci, 3. Prelegeri practice din gramatica limbei române, anul al II-lea 4. Raport despre ţinerea de prelegeri poporului şi 5. Propuneri. Referitor la punctul 3. dl comisar arată importanţa educativă şi instructivă a gramaticei, care nu e un studiu sĕc şi fără valóre, cum se consideră, ci e un puternic mijloc pentru cultivarea idealismului, a iubirei de neam şi a cugetării logice. De aceea a dat şi acum prelegeri din acest studiu, care trebue sĕ fie la înălţime.

Comisiunea şcolară din protopopiatul Sebeşului — S. Roşu, I. Pavel şi G. Tătar, — prin referentul sĕu dl S. Roşu, îşi cetesce raportul. E de notat aici, că conferenţa în anul trecut, cu abatere dela regul., hotărise, ca sĕ nu fie numai o comisiune de 3 pentru întreg cercul conferinţei, căci ar fi prea grea sarcina comisiunei, ci sĕ fie câte o comisiune de 3 în fiecare protopopiat.

Acest raport, în care se depinge cu multă pricepere starea şi defectele constatate în şcólele din protopresbiteratul Sebeşului, a fost ascultat, capitlu de capitlu, cu viu interes şi a şi produs o impresie adâncă. Acum s'a vĕzut, ce valóre deosebită pot avé aceste comisiuni, dacă ele sunt compuse din învĕţători harnici şi sunt spriginite de protopresbiteri. Comisiunea Sebeşului a fost un frumos model. A fost frumos şi şi bine, că cu acéstă ocasiune au fost de faţă toţi şefii tractuali, P. O. D. protopresbiteri I. Droc, Ser. Medean şi adm. prot. Fl. Rusan şi cu toţi constatând importanţa deosebită a acestor comisiuni şi influinţa binefăcĕtóre, ce ele pot esercia asupra causei nóstre şcolare, au şi declarat, că cu dragă inimă îşi dau spriginul lor, ca ele sĕ-'şi pótă împlini datorinţa.

A fost puţin penibil pentru celelalte comisiuni, căci s'a constatat, că de astădată numai cea din Sebeş a presentat raport. Celelalte două din causă, că nu a fost destul de bine determinată sfera de activitate, n'au făcut inspecţiuni. Dar a fost fórte frumos, că şi celelalte două comisiuni au promis, că în viitor îşi vor satisface misiunea.

Raportul s'a dat spre studiare unei comisiuni — I. Georgescu, Sev. Cheţan, I. Bota.

In legătură cu cestiunea acésta dl I. Pavel propune sĕ se mijlocéscă a se aduce comisiunile şcolare sub conducerea protopresbiterilor. Comisiunile sĕ facă două rapórte; unul sĕ constate defectele în general, fără a se indica numele, cum făcuse acum comisiunea Sebeşului, care se va presenta conferinţei învĕţătoresci, eară al doilea raport sĕ specifice tóte casurile, bune şi rele, arătându-se şi numele, şi acesta sĕ fie înaintat apoi prin oficiul ppresb. comitetului ppresb. Şi în adevĕr, dacă comitetele protopopesci, cari, după cum se ştie, nici nu prea au de lucru, se angagiează de a lucra împreună cu comisiunile, pot deveni organe folositóre causei învĕţământului şi vor aduce bune servicii şcólei nóstre peste tot.

După acestea se pune la ordinea zilei lucrarea dlui Simulescu: Metodul limbei române în şcólele poporale, lucrare compusă cu mult studiu şi zel. După ce s'a cetit s'a predat şi acésta unei comisiuni — V. Murgĕu Z. Albu şi R. Vraciu, cu însărcinarea, sĕ facă o dare de sémă în proxima şedinţă.

Şedinţa II, 21 Octobre d. a.

In şedinţa a II-a s'au ţinut prelegeri practice, despre: propoşiţiune, de V. Murgĕu, despre subiect, de Il. Oltean şi despre predicat, de N. Şerbu. Aceste prelegeri au fost o minunată şcólă pentru mulţi învĕţători cu cualificaţiune mai puţină, şi o bună ocasiune pentru clarificarea multor cestiuni, cari trebue sĕ determine mintea învĕţătoriului, când propune şi peste tot când ţine lecţii. Mulţi învĕţători au luat parte la discusiune. S'a dovedit, că mulţi învĕţători avem azi, cari cunosc, ce este apercepţiunea, treptele formale etc. Dl comisar după fie-care discusiune făcea reasumatul observărilor, îşi spunea apoi observările şi vederile sale esplicând din acest incident multe cestiuni pedagogice.

La un nivou înalt s'au ţinut discusiunile asupra prelegerilor de dl I. Pavel, I. Simulescu, I. Georgescu, N. Sandru, I. Medrea, I. Oltean, R. Vraciu, Cheţan ş. a.

Şedinţa III, 22 Octobre.

In 22 Octobre, Dumineca, s'a ţinut numai o şedinţă, după prânz, fiind că toţi membrii s'au dus la biserică, unde a ţinut slujba până la $11^{1}/_{2}$. In biserică a ţinut dl comisar consistorial o predică, a desvoltat cum datorinţele ómenilor se tot sporesc cu progresul vieţii; arată necesitatea educaţiunei familiare; constată cum Sebeşenii au fost tot la culmea chemării lor, căci, cei de mult ridicaseră biserici pompóse, apoi şcóle minunate; arată că cei de acum au sĕ cultive familii bune şi demne.

In şedinţa a III s'au cetit referadele asupra discursului de deschidere şi asupra raportului comisiunei scolare din protopopiatul Sebeşului şi s'a discutat supra lor, s'a cetit o prelegere practică de I. Pavel şi s'a comunicat şi esplicat de dl comisar un nou metod de memorisare.

Aceste obiecte tóte au dat ansă la discusiuni frumóse şi chiar prelegeri formale despre diferite chestii pedagogice.

Dl comisar Dr. I. Blaga îşi desvóltă tóte ideile cuprinse în cele două tese practice, ce a propus. S'a arătat resultatul şcólei englezilor, poporul cel mai moral, patriotic, puternic şi bogat. Educaţiunea lor e mai perfectă, ceea ce sigur stă în legătură cu ceea ce prestau ei azi. Numai dispunĕnd de o colosală putere morală se póte închipui, că ei domnesc azi peste 400 milióne de ómeni. Tóte aşezămintele lor sunt mai deosebite.

Drept conclusiune, arată, că e de lipsă a se face studiu special asupra celor două tese: Prin ce mijlóce practice se póte ajunge la un raport sănătos între învĕţători şi popor? şi 2. Cum ar fi sĕ se lucreze în şcólă ca sĕ domnéscă spiritul iubirii, dar' nici disciplina sĕ nu sufere?

Tractarea temei prime a luat-o asupra şi dl N. Şandru, ear' a doua dl I. Pavel, cari îşi vor presenta studiile la conferinţa anului viitoriu.

Cu privire la raportul comisiunei şcolare, de asemenea s'a accentuat şi acum importanţa problemei comisiunilor şi s'a primit propunerea înv. I. Pavel.

Prelegerea practică despre adjectiv a dlui Pavel a fost spre mulţumirea tuturor. Discusiunea urmată a fost démnă.

Noul metod de memorisare (Carnot) comunicat de dl comisar, metod, de care dl profesor Antonescu zice, că dacă nu e infalibil, dar' sigur e cel mai bun, constă în aceea, că se cetesce piesa de 2—3-ori; apoi se copiézâ lăsându-se afară verbele; şcolarul o cetesce întregind dela sine verbele, apoi se omit substantivele, ş. a. m. d. Părţile omise se tot întregesc. In feliul acesta se învaţă mai cu plăcere piesa şi totodată se deprinde şi cugetarea. E menit în deosebi pentru anul al II., III. şi IV. Metodul acesta, constatându-se de bun, ar fi fórte binevenit pentru şcólă, căci după cum se scie memorisarea se face prea fără nici un principiu pedagogic, până acum. Ar fi vorbă de o reformă importantă în şcólă. S'au dat mai multor învĕţători sĕ facă probă şi esperienţă, cu îndatorirea, sĕ raporteze în anul proxim conferenţei despre resultat.

Şedinţa IV, 23 Octobre.

Dl Rom. Vraciu cetesce darea de sémă făcută în comisiune asupra lucrării dlui Simulescu: Metodul limbei române. Şi din incidentul acesta dl Pavel provócă o discusiune, care a ţinut conferinţa în o vie atenţiune. Dintre cestiunile sulevate şi esplicate pe larg de dl comisariu sunt: scopul limbei române, importanţa studiului limbei române, şi cărţile de cetire. Indeosebi s'a stăruit asupra cestiunii, că limba română n'are sĕ fie centru în învĕţământ, ci da, obiectul cel mai important. In legătură cu acésta cestiune s'a accentuat, că cărţile de cetire ce sunt azi în usul şcólei nóstre nu corĕspund întru tóte cu cerinţele pedagogice adevĕrate. O reformă în privinţa acésta se póte face numai după ce se va fi întrodus un nou plan de învĕţământ.

Dşóra Ana Trónca a cetit o bună prelegere despre: genurile substantivelor, dovedind multă pricepere şi claritate în tractarea materialului.

Cu acestea s'a eshauriat materialul interesant pus la ordinea zilei.

A urmat sĕ se constate, cari din învĕţători au ţinut în anul acesta prelegeri poporului? Numai unul şi-a achitat astfel datorinţa şi anume dl I. Bota din Cetea, prelegĕnd despre: Datorinţele părinţilor faţă de copii.

S'au mai adus şi unele hotărîri, în formă de dorinţă adresată Venerabilului Consistoriu, şi anume:

1. Sĕ se stăruiéscă a se compune cât mai curênd un nou plan de învĕţământ dimpreună cu instrucţiuni pedagogice la el.

2. Sĕ se stăruiéscă a se instituí învĕţătorii cualificaţi învĕţători definitivi, pentru a se evita multe neplăceri şi tendinţe păgubitóre şcólei, isvorîte din faptul, că învĕţătorii cualificaţi nu devin definitisaţi când se cuvine.

3. Sĕ se dispună, ca comisiunile şcolare ale conferenţelor sĕ devină un fel de organe ale oficiului resp. comitetului protopopesc, care sĕ se îngrijéscă şi de realisabilitatea dorinţelor şi tendinţelor ce cad în sfera de activitate a comisiunilor.

Pentru conferenţa anului viitor pe lângă cele două teme amintite mai sus, s'au însinuat dnii P. Petringenar, cu: Ocupaţiunea elevilor în şi afară de şcólă, I. Cionca cu tema: Cântul şi gimnastica în şcóla poporală; I. Langa cu o prelegere despre adverb şi dşóra Victoria Goga cu: Propoşiţiunea desvoltată cu obiect şi complimente.

*

NB. Ca óspeţi am avut pe: P. O. D. protopop S. Medean, O. D. preoţi Z. Mureşan, Isidor Blaga şi G. Tatar la tóte şedinţele; P. O. D. protopopi I. Tipeiu, I. Droc şi Fl. Rusan la două şedinţe, dnii Dr. Part. Barbu, d-na şi dşóra Mureşan şi O. D. preot E. Cibu la o şedinţă. *Dascălul.*

NOUTĂŢI

„Reuniunea femeilor române din comitatul Hunedóra“ e convocată la *adunare generală* pe Dumineca (18 Nov. n.) în *Deva* în localitatea casinei române. Deschiderea adunării la 3 óre p. m.

*

Prigonirea tricolorului românesc. In „Desteptarea“ dto 11 Novembre cetim, că la jocul din Rus-Mănăstióra (Bucovina) un gendarm din Udeşti vezĕnd feciorii înpodobiţi cu tricolor li-l'a rupt cu de-a sila de pe pept şi de pe pălărie. Fetele încă purtau tricolor împletit în pĕr, dar' la atâta tot nu s'a încumetat voinicosul gendarm, sĕ smulgă şi din pĕrul fetelor tricolorul, ci s'a mulţumit numai a le amenința sĕ nu-'l mai pórte. —

*

„Societatea pentru cultura şi literatura română în Bucovina“ va ţiné adunare generală estraordinară în 25 Novembre n. în localităţile *Casei naţionale.*

*

Advocat nou în Tinca. *Dr. Andreiu Ille* face cunoscut că şi-a deschis cancelarie advocaţială în *Tinca* (strada Francisc Iosif Nr. 261).

*

Rol pervers. „Tribuna poporului“ din Arad într'o notiţă publicată la „Noutăţi“ în unul din numerii anteriori, dă dovadă că şi-a ajuns *apogeul lucrării*, dela care se crede acum îndreptăţită a conturba şi serbările inocente de caracter privat. Vedem anume, că o scormonesce rĕu la inimă stima, ce noi archidiecesanii ţinem sĕ aducem meritatului bărbat al bisericii nóstre, Preacuviosiei Sale Dlui Archimandrit şi Vicariu archiepiscopesc, Dr. Ilarion Puşcariu.

N'avem ce sĕ-i facem!! Ne simţim bine acasă la noi şi nu suntem conduşi de principiul de a detrage recunoscinţa celui-ce de fapt o merită. (*Unul din deputaţia învĕţătorilor.*)

*

Alegere de învĕţătoriu. In 28 Octobre s'a făcut algerea de învĕţătoriu în *Ponor*, tractul Lupşa, fiind ales unicul concurent *I. Groza.* Actul alegerii a fost condus de protopresbiterul tractual Ioan Danciu, care — cum ni-se scrie — a avut mult de luptat întru a îndupleca pe membrii sinodului electoral sĕ procédă la alegere, voind ei mai bucuros sĕ-şi angajeze învĕţător ca în vremurile bĕtrâne, pe têrguélă şi cu plată de 80—100 fl.

— Altul e acum duhul vremii şi nu mai merge cu învĕţători cualificaţi din ceaslov! S'o înţelégă acésta şi credincioşii nostri din Ponor şi alţii din alte comune bisericesci. Ear' conducĕtorii sĕ 'i facă sĕ înţelégă!

*

Inchiderea esposiţiei din Paris. Luni s'a făcut închiderea oficială a esposiţiei din Paris. La 10 ore s'a dat o salvă de tun de pe turnul Eiffel, însemnând, că esposiţia s'a închis. In acel moment privirile tuturor óspeţilor erau îndreptate spre turnul Eiffell, care strălucea în orbitóre lumină de foc bengalic.

Esposisia a fost cercetată de 55 milióne de ómeni, dintrĕ cari 49 milióne cu bilet de întrare. Deficit nu are. In şedinţa de Luni a camerei franceze s'a primit unanim propunerea deputatului Gerville-Réache, pentru a felicita pe organisatorii esposiţiei şi pe toţi cari au contribuit la reuşita ei.

*

Viéţa regilor. Regele *Alexandru* a Sêrbiei a făcut prin medicul seu de curte întrebare la o societate de asigurare din străinătate, ca fire-ar óre aplecată sĕ-'i asigure viéţa pe un milion şi jumĕtate de franci. Societatea nu a primit ofertul, ear' în motivarea refusului zice că după asasinarea regelui *Umberto* directoriul societăţii a enunţat principiul de a nu mai primi asigurări pe viéţa domnitorilor. Sigur, fiind-că prea mult sunt espuşi la atentate.

*

Comisiune de esperţi. S'a scris mult şi în Francia şi în străinătate despre stagnaţiunea naţiunii franceze în ceea-ce privesce sporirea poporaţiunei; renumitul romancier Zola nu de mult publicase romanul „Fecunditatea“ cu tendenţa de a face pe femeile franceze sĕ îndrăgiască — familia numĕrósă, ear' ministrul de rĕsboiu, tot spre a veni în ajutor scopului propagat de „Fecunditatea“ lui Zola, pe la finea lunei Septembre a cassat cauţiunea de căsătorie a oficerilor. Acum — cum se vestesce din Paris, — s'a ocupat de cestiune chiar şi senatul Franciei, care a esmis o comisiune parlamentară sĕ studieze cestiunea şi sĕ facă apoi propunerile de lipsă. Ca om fórte espert a fost ales în comisiune şi senatorul *Laterrate.* Acest senator trece de mare espert în o cestiune aşa delicată, prin faptul, că *are unsprezece copíi* ceea-ce la Francezi e ceva rar de tot.

*

Ştiri mĕrunte. Intrĕ Teiuş şi Alba-Iulia s'a ciocnit zilele trecute un tren cu o drezină, pe care se aflau cinci ómeni. Patru dintrĕ ei au scăpat de catastrofă sărind de pe drezină la bun timp, dar' al cincilea, cantonieriul, a fost omorît. — Azi e sĕptĕmâna, pe orisontul Turdei s'a vĕzut diminéţa un *comet* ca de 7—8 metri, trecênd în direcţie de la ost spre nord-vest. — Carol Bretz din Braşov a puşcat pe hotarul comunei Codlea un urs de 7 ani, a cărui greutate, fără intestine, era de 135 chlgrame. — Sâmbătă a fost înmormêntat în cimiteriul de la Matzeinsdorf din Viena profesorul universitar *Dr. Frideric Schuller de Libloy,* rĕposat în etate de 74 ani. Schuller e originar din Sibiiu, unde începênd de la 1851 a fost profesor la academia de drepturi până în 1875, când a trecut profesor la universitatea din Cernăuţi. A fost mare naţionalist sas. — Conform cu ştirea dată zilele trecute de un ziariu unguresc din Arad, azi se începe la tribunalul de acolo pertractarea procesului în causa defraudării de preste jumĕtate milion florini la cassa orfanală, comisă de fostul cassariu *Krivány* şi complicii lui.

Notă.

Onoraţii parochi şi administratori parochiali indicaţi în conspectul de mai jos încă n'au reaşternut fasiunile privitóre la întregirea dotaţiunii din partea statului. Fiindcă finalisarea acestei întregiri nu mai póte fi amânată, oficiile protopopesci concernente sunt poftite a stărui, ca cel mult în termin de 6 zile cólele de fasiune sĕ se presinteze la Veneratul Consistoriu, spre a nu se espune cât pentru trecut respectivii parochi la eventuala perdere a întregirii.

Măgina, ppresb. Alba-Iulia, Cand. Suciu 6504.

Buduş, ppresb. Bistriţa, Gr. Popovici 6607.

Caila, ppresb. Bistriţa, vacantă (Ales. Boer) 6505.

Galaţi, ppresb. Bistriţa, vacantă (Vas. Naşcu) 6600.

Agribiciu, ppresbit. Cluş, vacantă (T. Roşescu) 6495.

Giurcuţa, ppresb. Cluş, Gav. Crainic 6291.

Ciceu-Corabie, ppresb. Deeş, vacantă (Herman) 6432.

Ciceu-Giurgeşti, ppresb Deeş, Const. Bodea 6428.

Ciceu-Haşmaş, ppresb. Deeş, D. Păltinean 6612.

Ciubanca, ppresb. Deeş, Gr. Crăciunaş 7156.

Curtuiuş, ppresb. Deeş, vacantă (T. Hermann) 6430.

Esc, ppresb. Deeş, I. Goron 6924.

Gârbou, ppresbit. Deeş, T. Purdean 6602.

Goştila, ppresb. Deeş, Teod. Hermann 6431.

Măgója, ppresb. Deeş, Victor Cupşa 6925.

Muncel, ppresb. Deeş, Gavriil Goron 6288.

Negrileşti, ppresb. Deeş, Vas. Bodea 6429.

Almaşul-de-mijloc, ppresb. Geógiu, Ios. Hancheş 7171.

Alma, ppresb. Mediaş, I. Almăşan.

Armeni, ppresb. Miercurea, V. Bratu, 6912.

Beşinĕu, ppresb. Miercurea, I. Popu, 6894.

Bogat, ppresb. Miercurea, V. Rĕulea, 6629.

Jina, ppresb. Miercurea, D. Pamfiloiu, 6930.

Jina, ppresb. Miercurea, vacantă, 7243.

Vurpĕr, ppresb. Sebeş, Ioan Stanca 6986.

Jacul român, ppresb. Sighişóra, vacantă, 6914.

Apaţa-Ormeniş, ppresb. Treiscaune, Ioan Hamsea, 6006.

Arini, ppresb. Treiscaune, Ioan Bucşa.

Belini, ppresb. Treiscaune, vacantă.

Poiana-Sărată, ppresb. Treiscaune, I. Oltean, 6018.

Banabic, ppresb. Turda, I Hiescu. 6927.

Feldióra, ppresb. Turda, E. Negrea.

Grind-Cristur ppresb. Turda, V. Stănescu 7081.

Murĕş-Ludoş, ppresb. Turda (vac.) T. Ciortea 6993.

Turda, ppresb. Turda, S. Bologa 6997.

Brad, ppresb. Zarand, V. Dămian, douĕ.

Ormindea, ppresb. Zarand, S. Băcilă 8811.

Mihăileni, ppresb. Zarand, vacantă 7252.

Ţebea, ppresb. Zarand, I. Tisu 6655.

Cărţi şi reviste

Au apărut:

„Transilvania“, organul „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român“, Nr. IX. pe Septembre-Octobre, avênd următoriul sumariu: „Asociaţiunea la Băile-Herculane“, raport despre adunarea generală, ţinută în 9 şi 10 Septembre; „O petiţie a lui Avram Iancu“, de Iosif St. Şuluţiu; „Din trecutul Băilor-Herculane (Mehadia)“, de Dr. G. Vuia; bibliografii, procese verbale ale şedinţelor comitetului; rapórte din despărţĕmintele Asociaţiunii; raport despre resultatul loteriei de efecte aranjată în favorul „casei naţionale“, şi lista tragerii la sorţi a căştigurilor acestei lotării. Abonamentul la „Transilvania“ e 10 cor. pe an pentru Austro-Ungaria şi 12 franci pentru străinătate. Direcţiunea; *Sibiiu* str. Morii Nr. 8.

Din public.*)

Dare de sémă şi mulţămită publică.

Subscrişii în numele comitetului „Reuniunei sodalilor români din Sibiiu“, ţinêndu-şi de datorinţă, aduc pe calea acésta la cunoscinţa tuturor celor interesaţi, că venitul brut al concertului arangiat în 14 Octobre a. c. în sala cea mare dela „Gesellschaftshaus“ a fost de 412 cor. 33 fil., din care subtrăgêndu-se spesele de 294 cor. 82 fil. a rĕmas un venit curat de 117 cor. 51 fil. — Din venitul curat 20 cor. s'a adaus la „fondul pentru acuirarea unei case cu hală de vênzare“.

Totodată ne luăm voe a esprima adênc simţita nóstră mulţămită şi recunoscinţă tuturor, cari cu acéstă ocasiune au ţinut sĕ spriginéscă reuniunea nóstră, şi în special Escelenţei Sale Inalt Preasânţitului archiepiscop şi metropolit *Ioan Metianu*, pentru interesul şi iubirea manifestată şi cu acéstă ocasiune faţă cu reuniunea nóstră, suprasolvind suma de 10 coróne. Mai departe au mai contribuit cu suprasolviri: Augustin Hamsea archimandrit, Ioan cav. de Puşcariu câte 4 cor.; Dr. Il. Puşcariu, vicariu archiepiscopesc 3 cor.; Dr. Elie Cristea secretar cons. 2 cor. 40 fil.; Ioan Pop 2 cor.; Avram Armean 2 cor.; Demetriu Câmpean, archivar cons. 1 cor. 50 fil.; Pantaleon Lucuţa căpitan ces. şi reg. în pensiune 1 cor. 20 fil.; N. Zigre 1 cor.; Voicu Hamsea, protopop 1 cor.; Eugen Piso, cand. de advocat 1 cor.; Dr. Putici 1 cor.; Ioan Simtion, librar 70 fil.; Dr. P. Şpan, prof. sem., Ioan Gârbacea, proprietar, Ioan Radu, proprietar şi Adam Florea câte 40 fil.

Din şedinţa comitetului „Reuniunei sodalilor români din Sibiiu“, ţinută la 19 Octobre n. 1900.

In absenţa presidentului:

George Poponea
vice-preşedinte.

Ioan Apolzan
notariu.

---

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta redacţia nu primesce rĕspunderea.

Posta Redacţiunei

D-lui G. în S. — In întregime nu am putut'o publica, din consideraţiuni mai înalte. „Exemplul rĕu“ dat de comuna bis. din tractul vecin ar trebui sulevat în raportul despre alegere, pentru-ca advertismentul sĕ se deie pe calea autorităţilor.

D-lui V. B. în B.: Mulţămita nu se publică. Sĕ-o fi trimis aşa, ca s'o avem deodată cu celelalte organe de publicitate, ear' nu la trei-patru zile *după ce s'a publicat deja în acelea.*

Nr. 482/900 [221] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea postului vacant de paroch în parochia de clasa III. Crizbav, protopresbiteratul Treiscaunelor, se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în ziarul „Teleg. Rom.“

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch sunt venitele din parochie.

Informaţiuni mai de aprópe se pot lua dela oficiul protopresbiteral, sau dela comitetul parochial.

Fiitorul paroch, conform ordinului Preaveneratului consistor archidiecesan dto 18 Iuliu 1900 Nr. 5936 B., are sĕ îndeplinéscă trebuinţele spirituale şi la credincioşii din filia Nou până la regularea afiliărei acestei comune.

Suplicele concursuale, instruite conform normelor din vigóre, sunt a se aşterne oficiului protopresbiteral în termin deschis, ear' aspiranţii sĕ se presenteze în vr'o Duminecă sau sĕrbătóre în biserică spre a fi cunoscuţi înaintea poporului.

Breţcu, 28 Septembre 1900.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Treiscaunelor în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Dimitrie Coltofean
protopresbiter.

---

ad Nr. 578/900. [220] 1—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor de parochi în parochiile mai jos înşirate de clasa a III-a se publică concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român“:

1. *Almaşul-mic* cu filia *Archia.* 2. *Băcia.* 3. *Bârcea-mică.* 4. *Poeniţa-Tomi* cu filiile *Merişor* şi *Fereşd.* 5. *Muncelul-mare* cu filiile *Boia-Bêrzii, Muncelul mic* şi *Runcul-mic.* 6. *Lelese* cu filiile *Sohodol* şi *Runc Gura-Vadului.* 7. *Cerişor.*

Emolumentele împreunate cu fiecare post sunt cele fasionate în cólele pentru întregirea salariului dela stat, despre cari concurenţii 'şi pot lua informaţiune dela comitetul parochial séu dela oficiul protopresbiteral.

Concurenţii au a-şi aşterne cererile instruite conform normelor din vigóre în terminul deschis subsemnatului oficiu protopresbiteral şi până în 8 zile a se presenta poporului în biserică spre a-i cunósce.

Deva, 11/24 Octobre, 1900

Oficiul protopresbiteral al Devei în conţelegere cu comitetele parochiale respective.

George Romanul
protopresbiter.

Nr. 557—900 [217] 2—3

Concurs repeţit

Pentru întregirea postului de capelan lângă parochul Ioan Nicóră din Lupşa de clasa III, în protopresbiteratul Lupşei, în sensul resoluţiunei V. Consistoriu din 21 Martie a. c. Nr. 2604. B. se escrie din nou concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în fóia „Tel. Rom“. —

Emolumentele împreunate cu acest post sunt jumĕtate venitele parochiali fasionate la cólele B. pentru întregirea salariului din partea statului, despre cari concurenţii 'şi pot lua informaţiune dela comitetul parochial sau dela oficiul protopresbiteral.

Doritorii de a ocupa acest post sĕ-'şi aştérnă cererile concursuale la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul defipt, şi instruite cu documentele recerute de normele din vigóre.

Reflectanţii sunt învitati a se presenta în o Duminecă sau sĕrbătóre la biserică până la ziua alegerei pentru a face cunoscinţă cu poporul şi referinţele locali.

Ofenbaia, în 3 Octobre 1900.

Oficiul ppresbiteral în conţelegere cu comitetul parochial.

Ioan Danciu
protopresb.

Nr. 549—900. [218] 2—3

Concurs repeţit

Pentru întregirea postului de paroch în parochia de clasa III-a Ocolişul-mic, protopresbiteratul Lupşei, se escrie nou concurs cu terminul de 30 zile dela prima publicare în „Tel. Rom.“

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în cólele B. pentru întregirea venitelor preoţesci din partea statului.

Informaţiune pot lua concurenţii dela comitetul parochial ori dela oficiul protopresbiteral.

Doritorii de a ocupa acest post au a'şi aşterne cererile concursuale în terminul defipt şi instruite după prescrisele normelor bisericei nóstre din vigóre, la subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Cei ce vor reflecta la acest post au sĕ se presinte la biserică în o Duminecă sau sĕrbătóre, până la alegere ca sĕ facă cunoscinţă cu poporul şi referinţele locali.

Ofenbaia (Offenbánya) la 4 Octobre 1900.

Oficiul protopresbiteral rom. gr.-or. în conţelegere cu comitetul parochial.

Ioan Danciu
protopresb.

Declaraţiune publică!

Subsemnatul atelier artistic de portrete a decis — pentru a fi dispensat de demisionările neplăcute ale pictorilor sei eminent cualificaţi în artă şi pentru a-i puté ocupa şi mai departe — a renunţa **pe un timp scurt şi numai până la revocare** la ori-ce venit sau profit.

Noi liferăm a.z. [215] 3—25

pentru numai fl. 7·50
un portret în mărime naturală
bust (Brustbild)
dimpreună cu rame elegante barock
cari valoréză cel puţin 30 fl.

Deci cine voeşte a-şi comanda portretul seu sau al femeiei sale, al copiilor, al părinţilor, al vre-unei surori sau al unei alte rudenii, fie deja chiar şi mórtă ori apoi al vre-unui prietin are de a trimite numai fotografia respectivă, indiferent în ce posiţiune e făcută şi primeşte în decurs de 14 zile un portret, care de sigur îl va surprinde şi multămí pe deplin.

Lada pentru trimiterea portretului se va socotí cu preţul cât ne costă pe noi. Comandele cu acluderea fotografiei, care se va returna intactă cu portretul desemnat, se esecută trimiţêndu-se banii anticipativ sau pe lângă rambursă.

Pentru esecutarea eminent artistică şi fidelă se garantéză.

Sute de epistole de recunoscinţă şi mulţumire stau la disposiţiunea publică şi la cerere se trimit ori şi cui.

Kunst-Porträt-Anstalt
„KOSMOS“
Viena, VI, Mariahilferstrasse Nr. 116.

Institutul de aposare
(Vordruckerei)
Teresia Etter
se află în curte, treptele 2 din stânga
Str. urezului 9.
(222] 1—3

15 bucăţi fl. 3.05.

Nu se mai oferă ocasiunea rară de a putea primi pentru numai fl. 3·05 următórea colecţiune de juvaere.

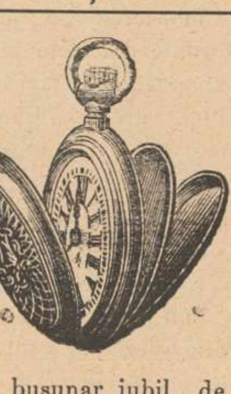

1 Orologiu de busunar jubil. de nickel Anker-Remontoir cu capace gravate fórte frumos, cu portretul M. S. regelui Francisc Iosif I. (noutate), minutar, cu maşinerie regulată, precis, garanţă de trei ani (ér nu ceas de părete, cum trimit neguţătorii din bazare, în loc de orologiu aurit).
1 lanţ goldin panzerat sau de nickel.
2 buc. inele imitaţie de goldin în fasonul cel mai nou cu briliante de simil.
2 buc. nastori pentru mangete, aur-doublé cu mechanism.
3 bucăţi nastori pentru pept. (Chemisettes.)
1 nasture pentru gulerele îndoite.
1 ac fórte fin de cravată.
1 pungă pentru orologiul anker.
1 oglinduţă de busunar în cutie.
2 cercei de argint veritabil de fasonul ce mai nou.

Tóte aceste 15 obiecte dimpreună cu orologiul Anker-Remontoir costă numai fl. 3·05.

Aceleaşi 15 obiecte insĕ în loc de orologiul patent reform. Anker unul Patent-Goldin-Iubil. care înlocueşte pe deplin un orologiu de aur, cu garanţie de trei ani **numai cu fl. 6·10.**

Ceea ce nu convine se schimbă bucuros sau se retrimit banii, aşadară risicul e exchis.

Anunciuri de felul acesta sunt imitaţii. Sĕ se comande per Cassa sau cu rambursă dela [112] 6—12

E. Holzer
deposit de orológe, ciasuri şi obiecte de aur en gros
Liferantul asociaţiunei funcţionarilor de stat ces. reg. austriaci etc.
Krakau, Stradom 18 (Oesterr.)
Catalóge ilustrate gratis şi franco.

Din **Tipografia şi librăria archidiecesană, Sibiiu**, se póte procura
Din vremuri apuse,
de
Iudita Secula n. *Truţa.*
Broş. à 50 cr.

NOU! **Pro 1901** NOU!
a apărut:
Calendariul archidiecesan
neapărat de lipsă pentru ori-ce preot şi învĕţătoriu.

Preţul unui exemplariu **50 fil.**, cu Şematism **80 fil.**, + porto postal **10 fil.**

Librăria archidiecesană
Sibiiu.

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 123 Sibiiu, Sâmbătă 4/17 Novembre 1900. *Anul XLVIII*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **streinătate** pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articolii nepublicaţi nu se înapoiază

INSERŢIUNILE
Pentru odată 14 fil., — de dóuĕ ori 24 fil., — de trei or 30 fil. rêndul cu litere garmond.

O întimpinare.

Domnul Parteniu Cosma ni-a pus la disposiţie întimpinarea ce a trimís la „Egyetértés“ cu posta de luni (12 Novembre n.), relativ la *denunciaţiunea* datată din Bucuresci, dar' fabricată după calapodul Ieszenszkyan în Budapesta, de care am amintit şi noi în Nrul din 8 Nov. n....

Până astăzi n'a apărut în „Egyetértés“. Nu ne vine a crede însĕ că va refusa publicarea unei întimpinări atât de obiective cum este acésta, la un articol carele din adins calumniéză atât pe d-nul Cosma cât şi pe toţi dignitarii nostri bisericesci.

Dar ori o va publica „Egyetértés“ ori ba, noi o aflăm destul de *instructivă* chiar şi pentru publicul român, ca sĕ o dăm publicităţii cu atât mai vîrtos, că s'a aflat chiar şi ziar românesc carele sĕ iee poziţie ostilă faţă de conclusul congresual, presentând pe unii dignitari bisericesci de contrari ai *înfiinţării de eparchii noue*, deşi în congres *au votat pentru el.*

Intimpinarea este următórea:

Stimabilei redacţiuni a ziarului

„*Egyetértés*“ în *Budapest.*

Stimabilă redacţiune!

In Nr. 305 din 6 l. c. al ziarului dv. „Egyetértés“, sub titlul **„Nouele episcopii române gr. or.“** s'a publicat un articol datat din Bucuresci, carele ocupându-se cu deosebire cu persóna mea, nu-l pot ignora.

Anume se afirmă în amintitul articol, că eu *„nu de mult“* aş fi petrecut *„câteva luni“* în România, unde aş fi pertractat cu conducĕtorii principali ai guvernului şi ai bisericei în cestiunea *înfiinţării nouelor episcopii române gr. or.;* că scopul misiunei mele a fost acuirarea speselor necesare la înfiinţarea acelor episcopíi; că m'am re'ntors din România cu un conspect perfect relativ la spesele episcopíilor, pentru-că: *episcopii români gr. or. şi prelaţii din întrégă România* şi-au oferit ajutórele întru realisarea măreţului şi nobilului scop.

Se afirmă mai departe, că după faimele rĕspândite printre bărbaţii opoşiţionali din România, biserica gr. or. română din Transilvania va căpĕta ajutoriu şi dela puternica conducere a altei biserici gr. or. a unei **mari puteri,** *în scopul rĕspândirei şi întărirei propagandei greco-orientale.*

Şi din tóte acestea, precum şi din *cérta* liberalilor şi din *tăcerea* adâncă a conservatorilor, — efecte ce au produs înfiinţarea episcopiilor din cestiune în sinul partidelor din România — ajunge autorul acelui articol la deducţiunea, că *nu „numai conducătorii politici ci chiar şi dignitarii bisericesci ai Românilor din Ungaria continuă o activitate de soboli contra autorităţii, integrităţii şi a dreptului de controlă şi de supraveghiare al statului ungar“.*

Declar cu tótă hotărîrea că *întreg articolul se baséză pe neadevĕr,* ear' deducţiunile trase din o *basă născocită* de autorul acelui articol, în ochii mei şi cutez a afirma că în ochii tuturor Românilor, trec drept **denunciaţiuni tendenţióse** fără nici un motiv binecuvêntat, denunciaţiuni cari pentru patrie nici un bine nu pot produce, ci numai amărăciuni atât în aceia cari le cred *cât şi în aceia cari sunt bănuiţi pe nedreptul.* Şi mĕ mir că şi un bărbat ca domnul deputat *Augustin Pulszky,* carele şi ca profesor universitar şi ca fost secretar de stat în ministeriul cultelor, în puterea vocaţiunei sale trebue sĕ cunóscă constituţiunea bisericei nóstre — s'a prins pe cleiu şi în comisiunea financiară a dietei a provocat discusiune asupra episcopiilor nóstre cari încă numai proiectate sunt.

Da! eu am fost în Bucuresci în afaceri cari emanéză pur numai din posiţia mea de director de bancă, dar' nu *„nu demult“*, ci la începutul lunei Ianuarie, şi nu am împlinit acolo *„câteva luni“* ci numai *douĕ zile* pentru regularea unor pretensiuni basate pe contracte espirate, dar' neachitate şi chiar atunci când *criza financiară era la culme,* când nici un om cu minte nu s'ar încumeta a cerşi ajutor, dacă n'ar voi din adins, ca sĕ fie dat afară.

Nu pricep: cum póte afirma un ziar cuotidian, că decisiunea congresului nostru relativ la înfiinţarea de episcopii noue *„a surprins* pe tótă lumea“ şi că *„s'a pus pe tapet pe neaşteptate“.*

Pentru-că acéstă cestiune este de o etate cu cestiunea reînfiinţării metropoliei nóstre *şi de atunci nici nu s'a mai luat dela ordinea zilei.*

Deja episcopul Şaguna, în petiţiunea sa din 26 Iuliu 1863, adresată — în urma preaînaltutui ordin al Majestăţii Sale ddto 25 Iuniu aceluiaşi an — cătră ministrul şi cancelarul aulic transilvan de atunci contele Nádasdy, în cestiunea reînfiinţării metropoliei gr.-orient., române, cerea: afară de episcopia Caransebeşului înfiinţată deodată cu metropolia, şi *reînfiinţarea fostei episcopii din Timişóra* şi *înfiinţarea unei episcopii noue cu reşedinţa în Cluş,* ear' consistoriul din Orade, căruia numai episcopul local îi lipsesce *esista şi atunci.*

După înfiinţarea metropoliei, îndată în primul congres, în congresul constituant din 1868, s'au pertractat petiţiunile intrate din *raionul consistoriului oradan* şi *din al fostei episcopie din Timişóra* pentru reînfiinţarea a douĕ episcopii cu reşedinţa în *Orade* şi în *Timişóra*, însărcinându-se metropolitul Andreiu Şaguna cu adunarea datelor necesare pentru înmulţirea eparchiilor.

La congresul din 1870 a raportat Şaguna în acest obiect şi din nou a fost însărcinat cu adunarea datelor.

Şaguna însĕ nu şi-a putut împlini misiunea acésta, pentrucă în anul 1873 a reposat, dar' prin testamentul seu s'a îngrijit de înfiinţarea a douĕ episcopii, făcĕnd o fundaţiune considerabilă în acest scop.

Congresul din 1874 a însărcinat pe consistoriul metropolitan cu întregirea datelor, îndrumându-l ca la congresul proxim sĕ presenteze un proiect în merit.

Congresul din 1878 a avut deja ocasiune sĕ se ocupe cu un project în merit presentat de metropolitul de atunci *Miron Romanul,* şi în principiu *a şi decis* înfiinţarea a douĕ eparchii noue, în *Timişóra* şi în *Orade*, ear' în archidiecesă *sistemisarea unui post de vicar archiereu* lângă archiepiscopul, îndrumând pe consistoriul metropolitan, ca până la proximul congres sĕ elaboreze un plan esact şi detailat asupra modului şi tuturor condiţiunilor de realisare.

Congresul din 1881 constatând că datele adunate nu sunt suficiente, din nou a îndrumat pe consistoriul metropolitan, ca sĕ le întregéscă, provocând pe sinódele actualelor eparchii, ca şi ele sĕ se declare: unde? cu ce teritoriu şi din ce resurse sĕ se înfiinţeze nouele eparchii? observându-se principiul că dotaţiunea personală a episcopilor nu póte fi mai mică decât de 8000 fl.

Congresul din 1888 a solicitat raport special.

Congresul din 1891 însărcinéză pe consistoriul metropolitan a continua procurarea datelor, a încerca complanarea divergenţelor ivite între eparchíi, avênd pe basa resultatelor obţinute în privinţa stabilirei principiilor generale a face la congres propunere concretă şi motivată.

Congresul din 1895 însărcinéză pe consistoriul metropolitan sĕ elaboreze douĕ proiecte, unul despre înfiinţarea a douĕ, ear' altul despre înfiinţarea a trei eparchíi, apoi sĕ le comunice sinódelor eparchiale actuale şi împreună cu enunciaţiunile acelora sĕ le presenteze la timpul seu congresului spre resolvire în merit.

In urma acestui mandat, consistoriul metropolitan a presentat la congresul ce a avut loc în luna trecută — un proiect: ca *sĕ se înfiinţeze trei eparchíi* şi anume cu *acele centre, pe cari le proiectase Şaguna* în petiţiunea sa pentru arondarea metropoliei. Dar' şi până când s'ar puté realisa înfiinţarea eparchiilor propune *sĕ se înfiinţeze douĕ consistorii* asemene celui din Orade, şi anume unul în *Timişóra* altul *pe teritoriul archidiecesei.*

Faţă cu acéstă propunere, congresul, abandonând consistoriile noue fără episcopi locali, *cu unanimitatea voturilor* a decis înfiinţarea eparchiilor prin conclusul următoriu:

„Congresul decide înfiinţarea a trei eparchii noue pe teritoriul metropoliei, şi anume: una cu reşedinţa în Timişóra, *alta cu reşedinţa în* Orade *şi a treia cu reşedinţa* în Cluş.

„In acest scop însărcinéză pe consistoriul metropolitan, ca sĕ elaboreze un plan esact şi detailat asupra modului şi tuturor condiţiunilor de realisare practică *a acelor eparchii, arătându-se* mijlócele şi garanţiile de înfiinţare şi susţinere *a lor, şi sĕ-l subştérnă proximului congres.*“

Din acest conclus au publicat ziarele un estras defectuos, pe care apoi unele l'au folosit drept *pretext,* ca sĕ tragă clopotul într'o dungă contra nóstră.

Tóte aceste concluse s'au luat la vederea lumei întregi în şedinţele publice ale congreselor nóstre şi s'au dat publicităţii prin tipar.

Deci cestiunea înfiinţării nouelor eparchii *de ani 37 forméză obiectul discuţiunei publice* şi conclusul ultimului congres totuşi forméză o *surprindere* pentru jurnalistica magiară?

Dar' cine pórtă vina că ziarele cuotidiane magiare nu se îngrijesc, ca sĕ capete informaţiuni directe, fidele şi esacte despre şedinţele publice ale congresului unei biserici din patrie, care numĕră aprópe douĕ milióne de credincioşi ai sei?

Noi nu! Nouĕ ne place publicitatea. Noi n'avem secrete şi afacerile bisericei nóstre le pertractăm naintea ochilor lumei întregi.

Dar' chiar surprindere sĕ fie pentru ziarele magiare conclusul cel mai recent al congresului nostru: *conţine acela vr'un pericol pentru patrie?*

Este dór' periculos pentru patrie: dacă bisericile se nisuesc sĕ promoveze religiositatea, moralitatea şi cultura credincioşilor lor?

Metropolia nóstră autonomă se estinde asupra teritoriului întregei ţeri, ear' numĕrul credincioşilor ei apropie cifra de douĕ milióne.

Intre tóte bisericile hierarchice din patrie biserica gr. or. română are mai puţini episcopi în proporţiune cu estinderea şi cu numĕrul credincioşilor ei.

Deci, fie-care patriot adevĕrat ar avé numai sĕ se bucure când vede că representanţa legală a unei astfel de biserici autonome *crede că a sosit timpul, ca sĕ vindece un defect organic,* mai vîrtos când cu îngrijorare póte vedé, cum vede astăzi: *cât este de stricăciósă pentru patrie lăţirea rapidă a ireligiosităţii?*

Alusiunea la ajutoriul pus în vedere dela conducerea bisericii gr. or. a unei anume „mari puteri“ în scopul respândirei **„propagandei gr. or.“** nu se prea potrivesce în colónele lui „Egyetértés“.

Lasă sĕ se folosécă de acéstă armă ruginită organele cari stau în serviciul „Propagandei“.

Biserica nóstră nici odată n'a fost agresivă faţă cu alte biserici şi confesiuni.

Nici odată *n'a umblat după proseliţi.*

Nici odată n'a făcut *propagandă,* ci totdeuna a fost necesitată *sĕ se apere contra propagandei,* şi şi astăzi este mulţumită dacă-'şi póte ţiné turma sa.

Nici nu este aptă de a face propagandă o biserică, *ale cărei sarcini au sĕ le pórte înşişi credincioşii ei.*

Biserica nóstră este autocefală, pur patriotică. Este deplin *independentă* de ori-care altă biserică, chiar şi de celea de o confesiune cu ea atât din străinătate cât şi din patrie.

Da! noi contăm la aceea, că atunci când va fi posibilă înfiinţarea eparchiilor din cestiune, *atât guvernul şi Coróna* cât şi publicul patriotic cu dare de mână *ne vor veni într'ajutor.* Dar' nici atunci nu vom apela nici la clerul înalt deasemene rĕu dotat din România, nici la conducerea bisericei acelei *„mari puteri“* pe care o accentuaţi drept gogoriţă.

Dar' de acésta suntem încă fórte departe.

Chiar şi în sensul conclusului congresual atât de perhorescat, numai congresul ce se va ţiné peste trei ani va puté avé ocasiune sĕ esamineze planul ce-l va înainta consistoriul metropolitan, şi dacă din acela se va convinge că *„tóte mijlócele şi garanţiile de înfiinţare şi susţinere“* a nouelor eparchii sunt *asigurate,* numai după aceea se vor puté întreprinde paşii decisivi la factorii principali, *la Corónă şi la guvern.*

Şi până atunci, cred că nu suspicionare, ci încurajare binevoitóre merităm noi dela fiecare patriot serios cugetător.

Parteniu Cosma.

„O mişcare funestă.“

In numĕrul dto. 11 Novembre n. „Timpul“ din Cernăuţi tractéză în primarticol nemulţumirea parochienilor din suburbiul Clocucica al Cernăuţului, provenită din causă că nu li-s'a dat cooperator preotul A. Boca, pe care 'l doriau ei. Sub titlul de mai sus articolul cestionat zice următórele:

„La pólele superbei residenţe metropolitane, suburbia capitaliei, numită *Clocucica*, a început de vr'o câte-va zile încóce o îngrijitóre mişcare între poporaţiunea ort.-orientală de acolo. După informaţiunile ce ne stau la disposiţie, fiii bisericei nóstre drept-credincióse sunt pe cale a trece la catolicism.

Causa acestei mişcări funeste şi incalculabile în urmările sale pentru biserica nóstră, zace în o întêmplare fórte bagatelă la prima vedere. Locuitorii suburbiei Clocucica au dorit de cooperator pe S. S. părintele Adrian Boca, forurile competente însĕ au aflat de bine a desconsidera voinţa obştimei, impunêndu-le alt cooperator şi decretându-l pe d. Adrian Boca administrator parochial pentru Voloca. Urmarea acestui pas neprudent este mişcarea catolică ce prinde acum rădăcini între malcontenţii suburbieni. Nemulţumirea platonică e acum pe cale a primi forme concrete. Avem ştiri pozitive că unul dintre conducĕtorii acestei mişcări este gata a se adresa părintelui dr. Lucaciu cu rugarea sĕ bine-voiască a primí păstorirea acestui suburbiu.

Noi nu putem înţelege cari sunt sau au fost acele motive grave ce au determinat forurile competente la acest funest pas. Părintele Adrian Boca, după cum ştie o lume întreagă, e unul din cei mai zeloşi părinţi sufletesci. Activitatea ce a desvoltat'o în calitatea sa de administrator al bisericei Sf Parascheve e una din cele mai rodnice şi bine-cuvêntate. Redeşteptarea locuitorilor din Clocucica la o viéţă culturală mai intensivă este bună pentru meritul acestui bărbat neobosit în activitatea sa pentru binele poporului. Şi cu tóte aceste, forurile normative au aflat de bine a-l permuta, în contra voinţei clar exprimate a parochienilor sĕi, în o comună depărtată, trezind ast-fel cea mai mare nemulţumire între poporeni.

Şi nu trebue uitat că locuitorii din Clocucica sunt orăşeni ambiţioşi şi puţin inclinaţi a se lăsa trataţi după capriciile puternicilor zilei. Iubitori de libertate ei veghézá cu gelosie asupra drepturilor lor de a-şi croi ei înşişi sórtea lor. Tóte acestea par a fi fost uitate de forurile competente. Ródele acestei proceduri încep a se ivi deja: sub pólele reşedinţei, în faţa consistoriului şi a Metropolitului, se subminéză temeliile ortodoxismului, peste ale cărui ruine se ridică triumfător agresivul catolicism.

Nu vom cerca în a cui vină cade regretabila întêmplare din Clocucica, ori de în cea a consistoriului sau în cea a capului bisericei nóstre. Fapt indiscutabil rĕmâne că pericolul trecerei e iminent.

Suntem informaţi că o deputaţiune de mai multe sute de locuitori din Clocucica se va presinta I. P. S. S. Metropolitul Arcadie şi episcopului Vladimir, precum şi Excelenţei Sale baronului Bourguignon, spre a li-se tânguí în afacerea menţionată. Noi sperăm că I. P. S. S. Metropolitul împreună cu venerabilul consistor vor şti da chestiunei soluţia dorită de locuitorii din Clocucica, înlocuind astfel un pericol, care póte avé urmări fórte triste pentru biserica nóstră.“

Noua sesiune a dietei ungare. Cu şedinţa de azi se încheie sesiunea a patra a dietei ungare, începêndu-se Marţi a cincia şi ultima din acest ciclu parlamentar. Mercuri se vor face constituirile, după cari vor urma la ordinea zilei projectele de lege despre canalisări, despre investiţiuni, şi alte câteva de interes secundar. După resolvarea acestora se va începe desbaterea bugetului pe 1901.

Turneul lui Kállay. Ministrul comun de finanţe şi guvernor în Bosnia-Herţegovina, dl Beniamin Kàllay, — cum vestesce „Neue Fr. Presse“ — va face în curênd un turneu de inspecţie prin provinciile concrezute administrărei sale.

Acest turneu se pare a fi în legătură cu plângerile locuitorilor mohamedani, cari după-ce n'au isbutit sĕ le fie primită deputaţia la Viena, au trimis o deputaţie la Constantinopol, sĕ céră scutul Sultanului, dar' nici acolo nu au fost primiţi.

Semnificativ, că ziariul „Svjet“ din Petersburg ocupându-se de sórtea mohamedanilor din Bosnia-Herţegovina şi de refusul de a le fi ascultate plângerile, susţine a şti, că mohamedanii din aceste provincii, la cari se vor alătura şi ortodoxii, *vor trimite o deputaţie la Ţarul*, sĕ 'l róge a întreveni în favorul lor. „Svjet“ zice că de-şi deputaţia nu va fi primită nici la Ţarul, totuşi Rusia e datóre sĕ se intereseze de sórtea locuitorilor acestor provincii, fiind-că şi ea 'şi dăduse la timpul sĕu consimţĕmêntul, ca Austria „sĕ facă ordine“ acolo.

Sesiunea ordinară a parlamentului român se va începe la 28 Novembre st. n. Textul mesagiului regal, prin care va avé sĕ se facă deschiderea, s'a formulat în consiliul de ministri ţinut alaltăeri.

Revistă esternă

Mesagiul german. Mercuri s'a făcut deschiderea dietei imperiale germane, prin mesagiu cetit de însuşi împĕratul. Afară de cestiunea chineză, în care de altcum atitudinea împĕratului e cunoscută, altceva de interes deosebit mesagiul nu cuprinde. Sub titlul speselor împreunate cu expediţia chineză mesagiul cere un credit extraordinar de *152,750.000 de marce.*

*

De la curtea ruséscă. Ţarul *Nicolae II.* se află de câteva zile greu bolnav. La început suferea de influenză, dar' de Marţi începênd morbul a luat caracter de *febră tifoidă.* Buletinul dat Mercuri diminéţa la 10 ore spune, că temperatura corpului era de 38·7 grade, pulsaţiunea 72. Decursul bólei mulţumitoriu.

Morbul ţarului şi starea binecuvêntată a ţarevnei impune, ca petrecerea părechei imperiale la Livadia sĕ se prolungéscă eventual până la finea anului. Din acéstă causă ministrul de esterne Lambsdorff încă se va re'ntórce la Petersburg numai preste patrucinci sĕptĕmâni.

*

Curtea regală a Sêrbiei dă earăşi material de ştiri, una picantă chiar. Anume „Neues Wiener Tagblatt“ pe basa unor comunicate primite „din isvor bine informat“ spune, că *regele Alexandru s'a împăcat cu tatăl sĕu.* Rolul de intermediar l'a avut Alexandru *Catargi*, consulul României la Roma şi rudenie de aprópe al familiei regale sêrbesci. Condiţiunile păcii ar fi următórele: 1. Regele Alexandru e dator sĕ esopereze de la scupcină urcarea apanagiului lui Milan de la 300.000 la jumĕtate milion de franci, care se va asigura lui Milan prin lege. 2. Regele Alexandru promite, că va da tatălui sĕu stima cuvenită şi îndată ce împrejurările vor permite, îi va face posibil sĕ se re'ntórcă în Sêrbia. 3. De-ací încolo Milan nu mai e îndatorat sĕ locuéscă pe teritoriu ungar ori austriac, ci şí în Paris, dacă voesce. Ear' dacă scupcina va aproba aceste stipulaţiuni de pace, se va stabilì în Italia. 4. Milan concede părechei regale sĕ locuéscă în Niş în castelul regal, proprietate privată a lui Milan.

O altă ştire, dată în vileag zilele acestea, e în *nex causal* cu ... madama Barza, şi sigur îi vor urma straşnice dementàri din partea interesată. Faptul e însĕ, că s'a strĕcurat deja în publicitate, că *regelui Şaşa i-a sosit un óspe pretimpuríu.* E de gen masculin mititelul, dar' şi-a greşit data sosirii. Greşéla e a se înţelege în sens juridic, nu fisiologic.

Ce va fi adevĕrat din acéstă ştire, nu se póte constata. *Regina însĕ e greu bolnavă şi sufere de febră în grad mare.*

*

Presidentul Krüger va sosí în Francia mâne, ori poimâne. Pentru primirea lui s'a constituit în Marsilia un comitet, care ajutat de mai multe reuniuni patriotice şi militare, face pregătirile de primire. La întrarea corabiei „Gelderland“ în portul Marsiliei musicele vor cânta marşul Burilor şi întrĕ sunetele acestuia va fi condus espatriatul president la cuartirul seu din hotel Noailles. Pe stradele ce le va percurge conductul, casele vor fi pavoasate cu stindarde franceze şi transvaalice.

Admiralul Besson, comandantul divisiei de marină de la Marsilia, cerênd instrucţiuni în privinţa atitudinei ce e s'o observe faţă cu presidentul, a primit rĕspuns, cà Krüger numai în acel cas are sĕ fie considerat president de stat, în călĕtorie incognito, dacă până la sosirea lui guvernul englez nu va notifica anectarea Transvaalului; altcum va avé sĕ fie privit ca om privat şi va trebuí sĕ-şi continue călĕtoria spre Olanda.

In timp ce presidentul Transvaalului e în cale spre a se stabilí în patrie străină, a casă şirurile luptătorilor se împuţinéză tot mai mult, mai restând încă puţin până la finalul acestei lupte inegale. O telegramă vestesce anume, că generalul *Botha* zilele acestea a comunicat comandantului suprem al oştirilor engleze *condiţiunile* sub cari e aplecat sĕ *capituleze.*

*

Umilirea Chinei. Contele Waldersee şi consulii puterilor europene au formulat în fine condiţiile „de pace“, cari una ca una sunt pare că anume formulate astfel, ca sĕ nu pótă fi acceptate din partea curţii chineze, fiind ele nici mai mult nici mai puţin, de cât umilirea şi punerea Chinei la discreţia şi capriţiul comandantului garnisónei străine, chiămate a forma garda împĕratului chinez. Aceste condiţiuni, cum e informat „Times“, sunt următórele: 1. China sĕ ridice baronului Ketteler un monument, pe locul unde a fost ucis, şi un prinţ împĕrătesc sĕ mérgă în Germania pentru a preda în persónă împĕratului scrisórea, prin care se cere iertare. 2. China sĕ decapiteze pe cei 11 prinţi şi oficiali, al căror catalog e stabilit. 3. Sĕ se suspindă pe 5 ani ţinerea esamenelor publice în provinţele, unde au fost rĕscóle (esamene pentru cualificarea mandarinilor). 4. Pe viitor toţi oficialii duşmănoşi străinilor sĕ fie amovaţi şi pedepsiţi. 5. China sĕ plătéscă despăgubire de rĕsboiu *2000 de milióne de franci* 6. Ciung-liiamenul sĕ se desfiinţeze şi sĕ se institue un minister de esterne. 7. Cu împĕratul Chinei sĕ se pótă comunica în mod cinstit. 8. Taku şi alte fortăreţe de pe malul Pecili sĕ fie demolate şi sĕ se interzică importul de arme şi alt material de rĕsboiu. 9. Ambasadele din Peking sĕ aibă garnisónă stabilă. Sĕ se afişeze în întreg imperiul, în decurs de doi ani, proclamaţii împĕrăteşti, în cari sĕ fie desaprobată mişcarea Boxerilor.

Aceste condiţii principiale vor fi înaintate plenipotenţiaţilor chinezi şi vor forma basa tractatului de pace.

FOIŞÓRĂ

„Colaborator“ buclucaş.

Cei cari au gustat din pânea de gazetar cunosc bine modalităţile redactării unei gazete şi ştiu, că fie-care redacţiune pe lângă redactori şi colaboratori interni şi pe lângă colaboratori esterni îşi are şí câte un *„colaborator gratuit“*. Chiămarea acestuia e, sĕ scótă adese-ori din impas pe domnii redactori şi colaboratori *plătiţi*, când din — prea mare comoditate ori alte motive ponderóse, ajung sĕ aibà la disposiţie mai mult spaţiu de cât material pentru cutare numĕr al gazetei lor. Ori apoi, când dau cu ochii de câte o ştire sau articolaş ce li-se pare interesant, — haid' nene colaborator gratuit şi fă-ţi datoria!

Acésta mai ales în redacţiuni cu membri cari iubesc mult comoditatea.

Nu-i vorbă, serviciile „colaboratorului gratuit“ une-ori sunt indispensabile, când de pildă ai sĕ dai publicului tĕu o ştire despre care tu, redactor al gazetei cutare, nu ai cunoscinţă nemijlocită, ci o vezi în colóne străine de — domus tua, dar' o dai totuşi, fiind în interesul şì al publicului gazetei tale sĕ aibă cunoştinţă despre ea. In casuri de acestea însĕ, deoparte pentru-ca rĕspunderea pentru esactitatea ştirei sĕ rĕmână în sarcina isvorului de unde ai împrumutat'o, ear' de altă parte fiind-că bunăcuviinţa şi colegialitatea gazetăréscă aduce cu sine, — indici isvorul. Aşa s'ar cuvení sĕ se procédă chiar şi la ştiri de câteva rênduri numai, dacă le redactezi cu ajutoriul „colaboratorului gratuit“, adecă le tai din altă gazetă şi le dai din cuvênt în cuvênt în gazeta ta. Cu atât mai mult însĕ este cestiune de bunăcuviinţă sĕ indici isvorul când „împrumuţi“ articoli de colóne întregi!

Acésta e teoria; praxa însĕ.... ne dă de gol. Rar vei găsí o gazetă, care sĕ-şi facă cestiune de conşciinţă din observarea strictă a teoriei schiţate mai sus. Mai indici isvorul şi mai „împrumuţi“ şì fără indicarea isvorului, şi treci mai departe, căci publicul nici nu are la disposiţie *tóte* gazetele, nici timp, ca sĕ te controleze ce şi de unde ai forfecat; ear' confratele nu se va face dór' de haz, strigând într'una Gewalt! că i-ai forfecat ştirea cutare, fără sĕ spui că e forfecată de la el. E deci un fel de conivenţă reciprocă sĕ taci mulcom când vezi că te-a forfecat confratele cutare.

Şi e de esplicat în câtva acest procedeu de — împrumutare, când e vorba de gazete cari apar zilnic şi cari — deosebi la noi — nu au, *pentru-că nu pot avé* — graţie spriginului material — muncitori în numĕr suficient, cari sĕ aibă timp de ajuns spre a pregătí, în redacţie, întreg materialul. La *reviste* însĕ, cari apar odată pe sĕptĕmână, deci şepte zile întregi avênd timp redactorii sĕ lucre pentru câte un numĕr, şi mai avênd pe deasupra şí colaboratori esterni somităţi literare, redactarea cu fórfeca e cel puţin dovadă de prea mare iubire de comoditate. Ear' forfecând fără sĕ spună isvorul, şi voind sĕ-şi inducă astfel publicul în erórea de a crede, că sujetul respectiv a fost tractat şi lucrat în redacţie, — e . . . earăşi comoditate, ori ce?

Dar' scris este, că tóte chiţibuşele se resbună, şi astfel şi redactarea cu fórfeca, — une-ori mai drastic, alte-ori mai mult în chip de haz. O astfel de rĕsbunare hazlie vedem în *„Familia“* Nr. 39 (dto. 1 Oct. st. n. 1900).*) In acest numĕr pe jumĕtate colónă a paginei 462 şi pe cele trei ale paginei 463 e publicat articolaşul *„Vînzĕtorii de ziare din New-York“*, fără nici o subscriere, fără nici o semnatură, şi astfel publicul e în drept a crede, că articolul acesta a fost scris în redacţia *Familiei.*

Astfel fiind, ne mirăm şi ne minunăm de venerabilul redactor, că scrie în acest articolaş un anachronism cât se póte de bócăn, în frasa: „chiar şi Grover Cleveland, *care azi e presidentul Statelor-Unite*, şi-a petrecut anii copilăriei sărind de pe un tramway pe altul şi vînzênd gazete!“

Tótă lumea ştie că president al Statelor-Unite e *Mac Kinley* şi numai „Familia“, în articolaşul cu pricina spune, că president e Cleveland. Atâta neorientare însĕ nu ne este ertat sĕ presupunem la un vechiu redactor, şi sigur ştie şi dl Vulcan că nu Cleveland, ci Mac Kinley e azi presidentul Statelor-Unite, şi dacă totuşi în articolaşul cestionat spune cetitorilor sei un neadevĕr, esplicaţia trebue s'o căutăm în altă parte.

Anume acest articolaş fusese lucrat pentru *„Dreptatea“* din Timişóra *) şi atunci cu tot dreptul a putut autorul sĕ afirme cele zise în frasa „chiar şi Grover Cleveland, care *azi e* presidentul Statelor-Unite“. . . pentru-că atunci în adevĕr Cleveland era president. De atunci însĕ au trecut cinci ani şi jumĕtate, şi în acest lung interval de timp multe s'au petrecut în lume,

---

*) Honni soit qui mal y pense. — stimate dle Vulcan!

*) Vezi Nr. 88 dto, 2 Maiu st. n. 1895.

Corespondență.

— 11 Novembre n.

(*Adunarea de tómnă a învĕţătorilor gr.-or. din tractul Aradului*).

Urmărind cu deosebită atenţiune activitatea *frumósă*, desvoltată în conferinţele înv. din archiecesă, doresc sĕ fac şi eu scurtă dare de sémă despre adunarea reuniunii înv. din diecesa Aradului, care aşa cred, va interesa şi pe învĕţătorii din archidiecesă.

Adunarea s'a ţinut în 7 Novembre n. în localul şcólei din *Şega*, un suburbiu al Aradului. Invĕţătoriul acestei şcóle, I. Vancu, a preles cu elevii din religiune. După prelegere şi după dimiterea elevilor, s'a luat dejunul şi apoi s'a deschis adunarea prin un frumos discurs al preşedintelui, dl *Iosif Moldovan*, înv. dirigent al şcólelor rom. conf. din Arad şi vice-preş. al Reuniunei înv. din cele 7 protopopiate ale diecesei Aradului. După deschidere s'a constatat nrul presenţilor şi anume: 42 m. ord., 2 fund., şi 3 ajutători. S'au mai înscris încă 6 membri ord., întrĕ cari prof. prep. Ioan *Petrvviciu* şi profesórele Maria *Cioban* şi Ana *Muţiu*. Dela adunare au lipsit S. Lugojan din Nădlac, şi Nicolau Stef din Arad, care fusese la instalarea noului fişpan făcută în aceeaşi zi, şi încă vre-o doi.

Cetindu-se vastul raport al presidiului s'a constatat că desp. e espus unor *şicanări* din partea superiorilor şi că archiva nici nu a predat-o fostul preş. S. Lugojan.

Pentru resolvarea concluselor adunării generale de astă vară s'au luat următórele disposiţii: s'a compus o *comisie literară permanentă*, care va avé sĕ censureze tóte temele şi disertaţiunile întrate; se va compune planul de înv. din religiune, s'a discutat *înactivarea societăţilor poporale de economii şi ajutorare*, îndatorindu-e *fie-care* membru a înfiinţa una în comuna în care se află, ear' pentru înactivarea societăţii de *agricultură* s'au emis cóle de subscriere; tot aşa şi pentru înscrierea membrilor la convictul ce se va înfiinţa pe séma fiilor de înv. Membrilor li-s'a distribuit „Protocolul ad. gen.", şi comunelor bisericesci li-s'a recomandat procurarea „almanachului" Reuniunii caransebeşene pe séma bibliotecei şcolare, şi în fine fie-care membru se însărcinéză cu eruarea şi descrierea, până la şedinţa viitóre, a următórei teme: „Care este causa frecventării neregulate a şcólei din comuna în care te afli?"

Disertaţiuni au întrat trei. Biblioteca, în o jumĕtate an s'a sporit cu 26 opuri în 42 vol. După o mulţime de alte cestiuni puse pe tapet adunarea s'a închis, făcêndu-se o escursie până la vestita fabrică de vagóne de aici, unde înv. au fost bine primiţi.

A urmat apoi masa comună, luată în un restaurant al unui român şi unde s'a toastat pentru d-nii Ceontea, neobositul profesor, pentru prof. Petrovici, protopopul Moise Bocşan, Grofşorean, pentru preşed. Moldovan, etc.

De încheere încă o faptă frumósă: dela fie-care membru s'a strîns câte 1 fl. pentru tramvaiu, prânz, dejun. Invĕţătorii din Arad, cari le-au aranjat, au dăruit acéstă sumă pe séma bibliot. despărţĕmêntului. Cetitorii formeze-şi părere despre acéstă adunare, pe care nici un asesor cons. din senatul şcolar al Aradului nu a cercetat o.

Cŏrespondentul.

NOUTĂŢI

Alegere de preot. Dumineca (29 Oct. st. v.) făcêndu-se alegere de paroch în *Hundorf* (tractul Mediaşului), a fost ales cu unanimitate de voturi clericul absolut *Emanuil Fleşeriu* din Trapold.

*

Hymen: *Vasilie Ivan* şi *Ricuţa I. Pascu Căciulă* fac cunoscută cununia lor, care va avé loc Dumineca, în 5/18 Novembre 1900 la órele 2 după amiaz în Biserica Sft. Adormiri din *Turcheş*.

*

Ocasiune. Obiectele de câştig ale Loteriei Caaei Naţionale, câştigate de „Asociaţiune" cu bilete nevêndute, se vor vinde cu o scădere însemnată sub preţul de cumpĕrare. Aceste câştiguri (obiecte de aur şi argint în valóre de 10—500 cor.,) se pot vedé în biroul „Asociaţiunii" (strada morii 8, parterre) Dumineca, 18 Nov. a. c. dela órele 3—5 p. m.

*

Un nou rĕspuns bîrfitorilor. „Gaz. Transilvaniei" dto 13 Novembre n. scrie următórele: In legătură cu rectificarea publicată în nrul 238 al fóiei nóstre sub rubrica „Scirile zilei", ni-se mai comunică din parte bine informată, că In. Prea Sânţia Sa Metropolitul *Metianu*, în afară de ceea-ce a contribuit în mod anonim la masa studenţilor, încă pe când era episcop la Arad a făcut gimnasiului român din Braşov un dar de *douĕ mii florini val. austr.*"

Ce vor zice óre la acésta bîrfitorii de la fóia aradană? Vor eşí la ivélă cu dăruirile *mai mari* pe cari *ei* le-au făcut dór' gimnasiului şi mesei studenţilor de la Brasov? In acest cas plecăm steagul!

*

Serată literară în Cluj. Universitarii români din Cluj învită la *serata literară-musicală împreunată cu dans*, ce o vor arangia în 22 Nov. st. n. In sala hotelului „Central". Inceputul precis la 8 óre séra. Preţul de întrare: după plac. Venitul curat e destinat în favorul „Casinei Române" din loc. (Marinimósele contribuiri sĕ se adreseze Dlui m. Dobreanu, cassar: Malom-utcza 5 szám.) Comitetul arangiator.

*

Convocare. *„Fondul pentru înfiinţarea unei şcóle române de fetiţe în Cluj"* îşi va ţiné *adunarea generală ordinară* în 24 Novembre n. 1900 la órele 10 a. m. în localitatea şcólei gr. cat. din Cluj (strada Jókai Nr. 6).

*

Clopot ucigaş. In Lászlófalva fiind zilele trecute o înmormêntare, clopotariul trăgea clopotul fiind cam turmentat. In starea lui abnormală smâncea de clopot fără nici o grijă şi astfel s'a întêmplat, că clopotul la o smâncire mai puternică sărind din ţîţini a sburat afară pe feréstra turnului şi a căzut pe nişte băieţi ce se jucau în cimiteriu, strivind pe unul dintrĕ ei. La vestea nenorocirei au alergat la biserică mulţime de ómeni şi unii dintrĕ ei urcându-se în turn sĕ afle causa năpastei, au aflat acolo pe clopotarul mort, zăcênd într'o băltócă de sânge ce-i cursese din cap. Probabil, că în avêntul sĕu clopotul l'a isbit şi pe el în cap şi l'a ucis.

*

Moravuri — códa vécului! Sĕ rîzi, ori sĕ deplângi moravurile în cari se cresc generaţiunile de acum ale omenimei?! Din Madrid se raporteză adecă un *duel* cu sfêrşit mortal, dat întrĕ un băiat de 8 ani şi unul de 14, din causă de gelosie de amor. Micii cavaleri *s'au duelatu-se* cu cuţite, şi cel de 8 ani a rănit la gât pe cel de 14 ani aşa de adânc, în cât nenorocitul a murit după câteva minute.

*

Complimente! „Timpul" din Cernăuţi în numĕrul dto 11 Novembre n. are nu mai puţin de cât şése ştiri tăiate din „Telegraful Român". Anume: la rubrica „Din România" ştirile „Revolte de ţerani" şi „Impământenirea Evreilor", ear' la „Ştiri mĕrunte" (Noutăţi) următórele: „Căsătoria moştenitoriului", „† Max Müller", „Un nou ziar pentru Românii din Macedonia" şi „Protecţia — ca ucigaş", — umplând cu ele douĕ colóne.

Ne simţim fórte măguliţi de acéstă atenţie a redacţiei „Timpului", dar'.... tocmai în foişóra nóstră de azi un anume „Temic" zice că în astfel de casuri s'ar cuvení totuşi sĕ se indice şi isvorul de unde tăiem, — ori nu?...

De altcum complimentele nóstre!

Cărţi şi reviste

A apărut:

Calendariu pe anul comun dela Christos 1901. Anul al cincizecilea. Sibiiu. Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Cuprinsul: Chronologie, datele chronologice pe anul bisericesc 1900—1901, sĕrbătorile şi alte zile schimbătóre preste an; posturile în biserica greco-rĕsăriténă; deslegarea postului; semnele ceresci şi caracterele lor. Cele 12 luni cu indigitarea sfinţilor, a duminicei, a evangeliei dela înviere şi dela liturgie, şi a glasului de rênd, şi a sĕrbătorilor de preste an. Pătrarele lunilor pe anul 1901; cele 4 anotimpuri, întunecimile, regentul anului 1901. Genealogia casei domnitóre, şi domnitorii celorlalte ţeri din Europa.

Afaceri de poştă şi telegraf: *A.* Tarife postale pentru epistole. *B.* Tarife pentru asignaţiuni postale. *C.* Tarif pentru serviciul de mesagerie în patrie în comunicaţiune cu Austria şi Germania;

a) porto-tarifă de greutate; *b*) porto-tarifă de valori. *D.* Tarif de mesagerie în comunicaţiune cu ţerile esterne. *E.* Tariful pentru telegrame.

Călĕtoria cu trenul. Tariful zonelor. Tariful pentru persóne.

Taxe de timbru pentru poliţe, pentru asemnate de bani dela comercianţi; taxe de timbru pentru documente, contracte, cuite, obligaţiuni. Tabele pentru computarea intereselor cu $^1/_2$ procent, cu 1, cu 2, cu 3, cu 4, cu 5, 6, cu 10 procente.

Şematismul bisericei ortodoxe-orientale române din Ungaria şi Transilvania pe anul 1901.

I. Metropolia.

1. Ierarchii metropoliei. 2. Sinodul episcopesc. 3. Demnitarii metropolitani. 4. Congresul naţional-bisericesc: *a)* membri din archidiecesă; *b*) cei din diecesa Aradului; *c*) cei din diecesa Caransebeşului. 5. Consistoriul metropolitan: *a*) asesori ordinari şi suplenţi în senatul bisericesc; *b*) în senatul şcolar; *c*) în senatul epitropesc. Cancelaria metropolitană. 6. Delegaţiunea congresuală. Representanţa fundaţiunei Gozsdu.

II. Diecesele:

A. Archidiecesa Transilvaniei.

1. Sinodul archidiecesan. 2. Consistoriul archidiecesan. Cancelaria consistorială. Comisiuni esaminătóre. 3. Seminariul archidiecesan (Andreian). 4. Comisiunea administrativă a fundaţiunei Şaguna. 5. Comisiunea administrativă a tipografiei archidiecesane. 6. Protopresbiteratele, scaunul ppresbiteral, comunele cu indicarea postei ultime, numĕrul sufletelor, preotul şi învĕţătoriul.

Apendice: I. Preoţii din archidiecesă aplicaţi în armata ces. şi reg. II. Preoţii din archidiecesă aplicaţi în funcţiune de stat. III. Diaconii. IV Presbiterii fără parochie. V. Protopresbiteri onorari. VI. Monachii. VII. Preoţi distinşi cu brêu roşu.

7. Delegaţiunea şcólelor din Braşov. 8. Eforia şcólelor din Braşov. 9. Şcóle medii. 10. Şcóle elementare cu trei şi mai mulţi învĕţători. 11. Stipendişti consistoriali.

B. Diecesa Aradului.

1. Sinodul eparchial. 2. Consistoriul eparchial: *a*) senatul bisericesc, *b*) senatul şcolar, *c*) senatul epitropesc. Cancelaria consistorială. 3. Consistoriul eparchial din Oradea-mare: *a*) senatul bisericesc, *b*) senatul şcolar, *c*) senatul epitropesc, cancelaria consistorială. 4. Institutul pedagogico-teologic din Arad. 5. Comisiunea adm. a fundaţiunei Birta-Ghiba. 6. Protopresbiterii şi administratorii protopresbiterali: *a*) sub consistoriul din Arad, *b*) sub consistoriul din Oradea-mare 7. Mănăstirea Hodoş-Bodrog.

C. Diecesa Caransebesului.

1. Sinodul eparchial. 2. Consistoriul diecesan: *a*) senatul bisericesc, *b*) senatul şcolar, *c*) senatul epitropesc, cancelaria consistorială. 3. Institutul teologic. 4. Institutul pedagogic. 5. Representanţa fundaţiunii Dimitriu-Peţa. 6. Protopresbiterii şi administratorii protopresbiterali.

Ierarchii metropoliilor invecinate din Austro-Ungaria.

Evidenţa pentru oficiile parochiale şi protopresbiterale în fie-care lună de preste an. Disposiţiuni normative pentru esamenele private pedagogice, pentru facerea esamenului de cualificaţiune învĕţătoresc; norme pentru pensionarea membrilor fondului de pensiuni archidiecesan.

Invĕţătoriul ca soldat I. favor. II. începerea favorului. III. justificarea, perderea, şi încetarea favorului, IV. concesiune pentru căsătorie. V. amênarea timpului pentru instrucţiunea militară. VI. mobilisarea. VII. darea militară.

Partea literară.

La iubileul de 50 ani al librăriei archidiecesane 27 August, 1900 poesie de Zacharie Boiu. Sĕrbători şcolare (iubileul gimnasiului din Braşov, cu 4 ilustraţiuni: Ioan Popasu, gimnasiul mare din Braşov, sala festivă şi sala de gimnastică). Crâmpeie, de Dumitru Stăncescu:

Cărturăresele, Frumseţea femeii, Milă. Cugetări înţelepte ale unei mame de familie, de C. Michael: „Când a luat moşul pe bunica, traducere de O. Voileanu. Cântări religióse, din literatura poporană, de Mateiu Voileanu: la crăciun, la Dumineca florilor, la Inălţarea Crucii, Cana Galileii. G. Coşbuc: Nuntă în codru. Anecdote de Th. Speranţă: Ţiganul Cloşcă, Trei surzi.

Insemnarea têrgurilor din Transilvania şi Ungaria proprie, arangiată după zilele lunilor de peste an.

Conspectul sĕptĕmânilor pe anul 1901. Catalog de cărţi bisericesci, didactice, literare etc. etc., cari se află în librăria archidiecesană.

*

Acesta este cuprinsul calendariului nostru archidiecesan. Calendariul acesta cu cuprins bogat, indispensabil pentru preoţimea, pentru învĕţătorimea nóstră, pentru ori-ce om cărturariu, nu ar trebuí sĕ lipséscă din nici o casă.

Se póte procura din librăria archidiecesană cu 80 fileri + 10 porto.

Il recomandăm atenţiunei poporului nostru.

Din public.*)

Dare de sémă.

Cu ocasiunea representaţiunei teatrale date în Brad la 29 Septembre 1900 în favorul fondului pentru convict la gimnasiul din Brad, întrate au fost . 220 C. 52 fil.
eşite . . . . 132 C. 52 fil.
resultă venit curat . . . 88 „ 00 „

Suprasolviri au incurs dela dnii E. Costescu, Deva 50 fil., T. Roşu, Deva 50 fil., L. Perian Băiţă 6 cor., R. Coţoiu, Baia de Criş 2 cor., Szabo L. Brad 1 cor., Pietsch I. Luncoiul de jos 1 cor. 40 fil., ear' contribuiri dela dnii: Dr. N. Popovici Oradea-mare 4 cor., Kugel M. Brad 2 cor.

Venitul curat s'a pus la destinaţiunea sa.

Esprimăm şi pe acéstă cale mulţămită binevoitorilor sprijinitori.

Brad, la 15 Octobre 1900.

Pentru comitet:

Dr. Ioan Radu *Mihail Stoia*

---

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta redacţia nu primesce rĕspunderea.

---

chiar şi alegerea altui president în Statele-Unite. (în Dec. 1896).

Iată deci esplicaţia enigmei! Pentru „Familia" articolul a fost redactat cu fórfeca, cu omiterea semnaturei şi cu mici schimbări de cuvinte (ţiuie în loc de ţîvnesc, sunete în loc de sonuri, bieţi în loc de sĕrmani, prânz în loc de dejun, etc.), dar' fără schimbarea frasei cu Cleveland şi astfel forfecarea s'a rĕsbunat binişor.

De altcum buclucaşul „Familiei" afle mângăere în faptul, că *habet socios malorum*. Tot cu acest articolaş se păcălise la o sĕptĕmână după apariţia lui în „Dreptatea" redacţia „*Timpului*". Il redactase şi ea cu fórfeca, şi n'a observat că aserţiunile din el *nu se potrivesc pentru România*. Spunea adecă confratele bucureştean, că „la noi" (adecă în România) nu e permisă vînzarea gazetelor pe strade, şi nu vedea ce straşnic îl desmint băieţii vînzĕtori de ziare de pe bulevardele capitalei române.

Dar' *ce şi faci!* Aşa e fórfeca, — colaborator gratuit, dar' une-ori fórte buclucaş.

Temic.

Haină—mătase
Foulard fl. 8.40

și mai sus! — 14 metri; — trimisă franco și vămuită! Mustre cu întórcerea postei; tot astfel și din „Mătase-Henneberg“, négră, albă și colorată dela 45 cr. până la fl. 14.65 pe metru.

G. Henneberg, fabricant de mătase (*lif. de curte c. ș. r.*), **Zürich**. [11] 10—12

1000 coróne plătesc celui-ce va mai căpěta vr'o-dată durere de dinți ori îi va mirosi gura după-ce va folosi **apa de dinți a lui Bartilla**, o sticlă cu **35 cr.** (Pentru pachetare 10 cr. deosebit). **Erezii A. Bartilla** (E Winkler), Viena, 19/1., Sommergasse 1. — Sě se céră pretutindenea apriat apa de dinți a lui **Bartilla**. Denunțări de falsificare vor fi bine plătite. La locurile, unde nu se póte căpěta, trimit 7 sticle cu 2 fl. 60 cr. franco. — **Deposit în Sibiiu** la farmacia **„Vulturul“ C. Müller**, piața-mare; farmacia **Molnar**, strada Cisnădiei 59. [33] 18—

NOU! Pro 1901 NOU!

a apărut:

Calendariul archidiecesan

neapărat de lipsă pentru ori-ce preot și învěțătoriu.

Prețul unui exemplariu **50 fil.**, cu Șematism **80 fil.**, + porto postal **10 fil.**

Librăria archidiecesană
Sibiiu.

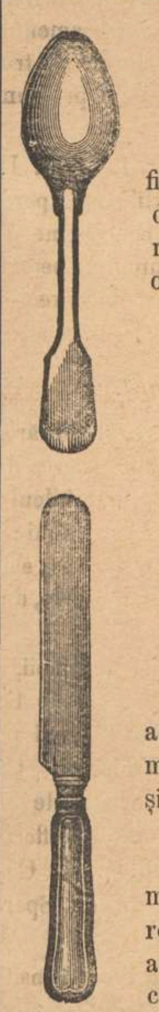

Krachul cel mare.

New-York și **Londra** n'au cruțat nici continentul european, fiind necesitată o fabrică mare de lucruri de argint de a desface tot depositul seu pe lângă o mică rebonificare a forțelor de lucru. Eu sunt mputernicit a executa acest mandat. Trimit deci ori și cui următórele obiecte pe lângă o rebonificare simplă de **fl. 6.60** și anume:

6 bucăți **cuțite fórte fine** cu tăiș englez,
6 bucăți **furculițe de argint-patent** american dintr'o bucată,
6 bucăți **linguri de argint-patent** american,
12 bucăți **lingurițe de argint-patent** american,
1 bucată **lingură pentru supă** de argint-patent american,
1 bucată **lingură pentru lapte** de argint-patent american
6 bucăți **tase Victoria** englezesci,
2 bucăți **felinare admirabile** de masă,
1 bucată **sitiță** pentru teă,
1 bucată **preserătóre** pentru zăhar pisat fină,
42 bucăți la olaltă numai fl. 6.60.

Tóte aceste **42** obiecte au costat mai nainte **fl. 40** și se pot obținé acum cu prețul minimal de **fl. 6.60**. Argintul-patent american este un metal fórte alb, care își păstréză colórea argintie 25 de ani, ceea-ce se și garantéză. Ca dovada cea mai bună, că inseratul acesta nu e

nici o înșelăciune

mě oblig prin acésta publice, a retrimite banii fără nici o piedecă tuturora cărora nu le convine marfa, și nimenea n'ar trebui sě lase a trece acéstă ocasiune favorabilă, fără a-și procura acéstă **garnitură pompósă**, care se potrivesce mai ales ca

present escelent de nuntă și ocasional

cum și pentru ori-ce gospodărie mai bună.

Se află numai la [210] 4—10

A. HIRSCHBERG,
casă de export pentru obiecte de argint-patent american
Viena, II., Rembrandtstrasse Nr. 19.

Trimiterea în provincie pe lângă rambursă sau anticiparea sumei.

Praf de curățit 10 cr. Veritabil numai cele provězute cu marca alăturată (Gesundheitsmetall).

Estras din epistolile de recunoscință.

Sunt fórte mulțumit cu garnitura Dtale și mě rog pentru o nóuă espediție.
Lubaczow, Galiția. Babie, căpitan.

Am primit espediția și sunt fórte mulțumită, Vě mai rog pentru o garnitură cu fl. 6.60.
Cluș. Exelența Baronesă Bánffy.

Am primit espediția și sunt fórte mulțămită cu ea.
Gaad, Ungaria, 1 Septembre 1890. Contesa C. Chotek-Gudenus.

Carě-motor cu 2-4 jețuri
perfecționate technic.

Motóre-originale de **Dion & Bouton**, cu putere electromagnetică și mânată cu o simplă mișcare de mână; absolută siguranță în funcționare.

Cursă de 8—35 chlm. pe oră. Suișuri până la 15%. Jețul dinainte nu se întórce spre cel dinděrět.

Se caută **representant de prima clasă pentru orașele principale din Austro-Ungaria.**

Cataloguri ilustrate se espedéză pentru 50 bani trimiși în marce postale.

Premiate cu medalia de aur și argint și cu premiul de onóre.

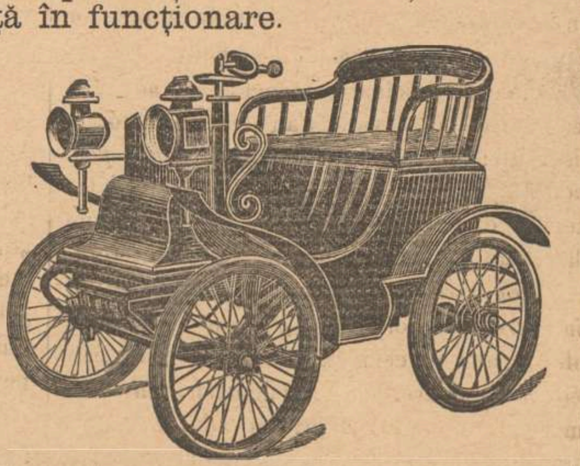

Kondor, societate pe acții pentru instalație de automobile

înainte:
A. L. Liepe & Brest.
Representant general:
G. Hallada & H. Weiser
Viena, I. Rothenthurmstrasse 11.

Pentru reflectanți călătorii de probă gratis. sz. [213] 2—52

Din **Tipografia și librăria archidiecesană, Sibiiu**, se póte procura

Din vremuri apuse,

de
Iudita Secula n. *Truța.*

Broș. à 50 cr.

Declarațiune publică!

Subsemnatul atelier artistic de portrete a decis — pentru a fi dispensat de demisionările neplăcute ale pictorilor sei eminent cualificați in artă și pentru a-i puté ocupa și mai departe — a renunța **pe un timp scurt și numai până la revocare** la ori-ce venit sau profit.

Noi liferăm a.z. [215] 4—25

pentru numai fl. 7·50

un portret în mărime naturală
bust (Brustbild)
dimpreună cu rame elegante barock

cari valoréză cel puțin 30 fl.

Deci cine voește a-și comanda portretul seu sau al femeiei sale, al copiilor, al părinților, al vre-unei surori sau al unei alte rudenii, fie deja chiar și mórtă ori apoi al vre-unui prietin are de a trimite numai fotografia respectivă, indiferent în ce posițiune e făcută și primește în decurs de 14 zile un portret, care de sigur îl va surprinde și multămí pe deplin.

Lada pentru trimiterea portretului se va socotí cu prețul cât ne costă pe noi. Comandele cu acluderea fotografiei, care se va returna intactă cu portretul desemnat, se esecută trimițêndu-se banii anticipativ sau pe lângă rambursă.

Pentru esecutarea eminent artistică și fidelă se garantéză.

Sute de epistole de recunoscință și mulțumire stau la dispoșițiunea publică și la cerere se trimit ori și cui.

Kunst-Porträt-Anstalt
„KOSMOS“
Viena, VI, Mariahilferstrasse Nr. 116.

Farmacia lui F. I. R. Hotter la sf. Iosif, Wien, XII/2 Schönbrunnerstrasse 182.

Absorbinalul lui Hotter.

1/1 Flacon fl. 6. —, 1/2 Flacon fl. 3.50. delătură tóte umflăturile și depunerile de grăsimi fără sě vateme părului. Intărește nervii atacați și slăbiți, delătură și distruge tóte nodurile în muschi, și servește și ca scut în contra aprinderilor; cu deosebire e probat la umflăturile produse din causa fearelor, apoi în contra ariciturei umflărei copitei, genunchilor umflați, mai departe în contra umflăturilor (noduri) de vine, în contra umflăturei picioarelor la glesne și la încheietura degetelor cu un cuvênt în contra tuturor umflăturilor ori unde s'ar ivi.

Praful nutritor alui Hotter,

pentru cai și vite cornute
1 Pachet cu 80 cr.

Un adaus escelent la nutremânt, pentru a ținea vitele sănătoase și cu putere este de a sě folosi la tóte suferințele de rărunchi de ficat și de nervi.

Preparate pentru veterinari, cele mai bune ale timpului mai nou, cari după atestate numěróse nu au fost ajunse de alte mijloace de natura aceasta.

Sě sě ceară numai preparate de ale lui Hotter și sě nu se priméscă altele. Deposit în farmacii și Droguerii.

Deposit principal la Dr. Emil Budai farmacia orașului Budapesta (Stadthausplatz) la Dr. Leo Egger & J. Egger Farmacia Palatinului VI Váczi körút 17 și la farmacia Iosif Török Bpesta VI Kiraly utcza 12.

Fluidul lui Hotter „Training“

1 Sticlă cu fl. 1.20.

Conservează nervii și muschii până la bătrânețe înaintată totdeuna puternici și vioi, pune în stare pe animal sě prestee cele mai mari strapații și fugi, sě înțelege după frecare cu fluidul „Training“.

Sě mai folosește cu succes uimitor la tóte urmările cari obvin din opintiri prea mari, ologie, reumatism, și înțepenire.

Praful de porci a lui Hotter.

Nr. I și II
1 kg. . . . fl. 1.20.

Cel mai buu mijloc pentru a produce pofta de mâncare și cu acésta prosperarea porcilor, fórte acomodat în contra orbalțului (brâncă); Nr. II este de a sě întrebuința la urdinare.

Mijloc în contra Colicei alui Hotter.

1 Sticlă fl. 1.50.

Contra la tot feliul de colică și contra oprirei udului la cai precum și contra umflăturilor la vite cornute. [54] 58—104

Alifia lui Hotter pentru delăturarea crescăturilor de oase.

1/1 Cutie cu fl. 2. 1/2 Cutie cu fl. 1.20. delătură crescăturile de oase și depunerile osoase chiar și după 4—6 séptămâni. (boală învechită).

La **Librăria Tipografiei Archidiecesane** se află de vênzare:

Ce-'i cerul de Camille *Flammarion* C. 1·50
Din romanul unei vieți, de Stefan *Braborescu* . . . . . . „ 1·—

trimise cu posta pentru fiecare exemplar 10 bani mai mult.

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 124 Sibiiu, Marţi 7/20 Novembre 1900. *Anul XLVIII*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **strĕinătate** pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada **Măcelarilor** 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articolii nepublicaţi nu se înapoiază

INSERŢIUNILE
Pentru odată 14 fil., — de dóuĕ ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond.

Nr. 9741 Şcol.

Notificare oficială.

Se aduce la cunoscinţa tuturor celor interesaţi, că esamenele de cualificaţiune învĕţătoresci de emendare se vor ţiné *Vineri în 29 Decembre a c.* st. vechiu la orele 8 diminéţa.

Sibiiu, din şedinţa consistoriului archidiecesan, ca senat şcolar, ţinută la 2 Novembre, 1900.

Ioan Metianu m. p.
archiepiscop.

Procesul crimelor bulgăresci.

De mai multe zile s'a început în palatul justiţiei din Bucureşti, înaintea curţii cu juraţi pertractarea procesului contra ucizĕtorilor lui Fitowski şi ai profesorului Mihăileanu, precum şi contra complicilor lor, toţi instrumente fanatice, conduse de „supremul comitet macedonean", de revoluţionarul cuib de vespi în frunte cu Sarafoff.

S'a scris deja mult asupra celor descoperite în acéstă complicată cestiune şi pertractarea judiciară nu a scos momente noue la ivélă, dar' sdrobitórele dovezi scóse la ivélă din partea judelui de instrucţie, se adeveresc acum pe deplin în faţa justiţiei nepărtinitóre şi drepte; şi astfel cercurile conducĕtóre din Bulgaria nu vor mai puté pretexta neurmărirea autorilor spirituali ai acestor crime, cu lipsa de dovezi dovedite.

Şi din mărturisirile acusaţilor ascultaţi în primele patru zile este absolut evident faptul, că firele crimelor sĕvêrşite în Bucuresci se concentréza în mânile lui Sarafoff, presidentul comitetului revoluţionar cu residenţa în Sofia. Chiar şi planul făcut pentru *asasinarea regelui Carol* este un punct al programului acestui bandit cu mare trecere în tótă Bulgaria. Acusaţii interogaţi au mărturisit nu numai că Sarafoff li-a pus în mână toporul pentru omorîrea lui Fitowski, ci el îndemna şi încuraja mereu în scrisori şi-frate pe criminalii sei complici fanatisaţi, sĕ nu întârzie nici cu aşanumita *„guleama taina"*, cu marele secret, adecă cu asasinarea regelui Carol.

Decursul procesului va convinge nu numai pe Bulgari, ci pe tótă lumea, că în Bulgaria există o estinsă organisaţie revoluţionară, că în aceea iau parte activă persóne importante din societatea bulgară, chiar si soldaţi activi şi că mişcările infernale sunt nu numai tolerate, ci chiar promovate de autorităţile publice bulgare. Cum s'ar şi puté altcum? când chiar adjutantul principelui, generalul Nicolaef, fost preşedinte activ al tăciunariului comitet, se mândresce cu titlul de a fi preşedinte de onóre al acelui comitet.

Scopul comitetului este eliberarea Macedoniei, Rumeliei etc. de sub domnia turcéscă, şi crearea marei Bulgarie, care sĕ cuprindă şi Dobrogea. Intru realisarea planurilor revoluţionare vĕd mare pedecă în cei ce au óre-cari interese în Macedonia: aşa nu numai în Turcia, ci şi în România şi Sêrbia. Deací planul lor infernal de a ucide pe domnitorii cestor douĕ ţeri din urmă, şi pe toţi cari se opun planurilor indrăsneţe şi criminale.

Aderenţii fanatisaţi ai acestei fantóme se cred destul de puternici şi pregătiţi pentru marele lor plan, şi au şí început operaţiunile lor cu multă rafinărie şi cutezanţă, încât au devenit periculoşi pentru liniştea în peninsula balcanică. Planul lor — graţie abilei justiţii române — este acum tradat, descoperit, şi credem că după finalisarea procesului în curgere se vor lua din partea puterilor europene paşii cuveniţi şi energici pentru a aduce pe rĕsvrătitori la reson şi a regula cestiunea balcanică după dreptate, ear' nu după capriţiile bulgăresci.

*

Interesul faţă de acest „proces sensaţional" — cum îl numesce „Epoca" — e mare pretutindenea. Ziare mari europene şi-au trimis raportori speciali, cari sĕ le ţină în curent cu mersul pertractării, diplomaţi, politiciani, advocaţi şi public de tóte categoriile asistă la pertractarea lui, ear' ziarele din România aduc rapórte detaiate despre tot ce se petrece în sala tribunalului. O singură voce disonantă în concertul acestui interes general cetim în „Epoca" într'un prim-articol scris din incidentul începerii pertractării. O voce, care se plânge de indiferentismul publicului român faţă cu procesul. Ne place însĕ a crede, că acéstă voce este numai efluxul dorinţei confratelui bucureştean de a vedé *o şi mai mare interesare* din partea chiar şi a poporului ţeran, care de altcum — tocmai acum — e stăpânit de alte griji şi nĕcazuri, provenite din turburările provocate de aplicarea impositului pe ţuică.

Vocea disonantă, despre care făcurăm amintire, e următórea:

Un proces sensaţional . . . E procesul pe care Curtea cu juri, convocată în sesiune extraordinară, îl judecă acum: procesul asasinilor bulgari. Dacă un provincial ar fi venit alaltăieri sĕ asiste la prima şedinţă a Curţii, atras de acest proces la care şi ziarele străine s'au grăbit a trimite corespondenţi, ar fi rĕmas încremenit, intrând în sala desbaterilor.

S'a făcut dór' atâta tărăboiu împrejurul asasinării lui Mihăileanu şi al descoperirilor instrucţiei; atâtea meetinguri s'au ţinut în Capitală şi în provincie; atâte cuvinte înflăcărate, atât sentimentalism patriotic şi atâta cernélă risipită . . .

Şi astăzi? Intrând în sala Curţii cu juri, crezi că ai greşit adresa; studiind fisonomia asistenţei, ai crede că te afli la un proces obicinuit, unde se judecă o crimă de acelea cari se întêmplă mai în tóte zilele. Sala nici pe trei sferturi plină; asistenţa alcătuită în majoritate din ziarişti, dar' restul publicului, departe de a fi compus în majoritate din acei liniştiţi burghezi cari găsesc o deosebită plăcere în a asista la obicinuitele şedinţe ale Curţii.

Nimic cald, nimic care sĕ dee sălii o colóre mai deosebită. Interesul viu cu care era de aşteptat sĕ se urmăréscă desbaterile, a lipsit de la început. Până chiar şi juraţii păreau molipsiţi de acest indiferentism neprevĕzut. Recusările erau cerute, sub motivele cele mai originale şi mai variate.

Pe nici o figură nu vedeai zugrăvită dorinţa aceea, la care ne aşteptam, de a asista la aceste desbateri de un interes atât de palpitant.

Procesul cel mai sensaţional dintre câte a avut de judecat Curtea cu juri, de câţiva ani încóce, a fost primit de publicul nostru fără nici o emoţie, cu tóte că presa a făcut atâte sforţări spre a trezi entusiasmul de altă-dată.

Ce s'a făcut însĕ acel entusiasm? Articolele cele mai fulgeróse s'au scris împotriva asasinilor bulgari; o mişcare înviorătóre se produsese în mulţime, noutăţile în cestiunea incidentului păreau că sunt aşteptate cu o nerăbdare tot atât de mare cât fusese şi indignarea care cuprinsese mulţimea la vestea asasinării lui Mihaileanu.

Şi într'o lună de zile tóte acestea s'au spulberat ca foile galbine ale arborilor, risipite de vêntul tómnei. Flacăra patriotismului s'a stîns; din cuvêntările înflăcărate de pe la meetinguri n'a mai rĕmas nici un ecou care sĕ mai amintéscă slabei nóstre memorii acele vibraţiuni de sentimentalism patriotic atât de intens. O lună de zile — e viéţa unei emoţii a mulţimei nóstre. Intr'o zi se încinge pasiunea cea mai violentă, şi peste o lună ne amintim de ea ca de un basm din vremea de demult"...

*

In cele următóre dăm, după „Timpul" din Bucuresci decursul pertractării acestui proces.

In sălile palatului de justiţie aglomeraţiunea începe încă de la orele 11.

D. Giuvaru, preşedintele Curţei cu juraţi, cum sosesce la cabinetul d-sale, este asediat de cei cari cereau bilete pentru libera întrare în sala Curţei de juraţi.

La orele 11 jumĕtate se postéză gendarmi la Curtea cu juraţi, ne-mai fiind liberă nici o întrare a sălei.

La orele 12 se deschide sala Curţei şi cei dintâiu întră numeroşii representanţi ai presei din Capitală şi din străinătate.

Printre ziariştii străini observ pe dnii A. Kutschbach, representantul ziarului *Berliner Localanzeiger*, Egon Fedor Kutschbach, corespondentul lui *Post* din Berlin, dr. G. Stezoff, ziarist din Sofia, dr. Hans Kraus, corespondentul lui *Neue Freie Fresse, Pester Lloyd*, *Frankf. Zeitung* şi *Vosissche Zeitung.*

D. preşedinte Giuvaru ia tóte mĕsurile pentru menţinerea ordinei.

FOIŞÓRĂ

Pro memoria.

(Panegiric ţinut de profesóra *Eugenia Jovescu* în memoria fericitei Impĕrătese şi Regine Elisabeta, la festivitatea şcolară serbată de elevele şcólei civile de fete a Asociaţiunii din Sibiiu în 19 Nov. 1900.)

Iubite eleve!

Dacă aruncăm o privire în apropiatul trecut din viaţa nóstră şcolară, între puţinele zile de bucurie şi veselie, ce le-am avut, găsim şi ziua de 19 Novembre. Era acésta o zi festivă, când copiii tocmai ca şi azi, îmbrăcau haine de sĕrbătóre, şi cu profesorii în frunte mergeau la biserică, ca sĕ implóre binecuvêntarea lui Dzeu asupra Inaltei nóstre Impĕrătese şi Regine Elisabeta, care atunci îşi serba ziua onomastică.

Şi azi sĕrbăm, şi azi mergem la biserică sĕ ne rugăm, şi totuşi, ce deosebire între atunci şi acum!

Atunci iubilam, acum plângem, atunci ne bucuram, acum cu inima cernită ne reamintim acele zile frumóse şi de pie memorie.

Azi suntem triste şi plângem, pentru că aceea, pe care am iubit-o şi pentru care noi ne-am înveselit, pe Inalta nóstră Regină, pe mama popórelor din acésta ţară, nu o mai avem. Ea s'a dus dela noi într'o lume mai fericită, lipsită de dureri.

In fine, acesta este cursul vieţii nóstre croit de Atotputernicul Părinte: sĕ trăim, sĕ luptăm şi sĕ ne facem demni de viaţa vecinică, la care ne chiamă Domnul. Acésta este voia Domnului, şi — voia lui este mângăerea nóstră. Şi vai de acele suflete, cari nu sîmţesc acéstă mângăere!

Şi în adevĕr, pe noi încă tocmai împrejurarea acésta ne dóre, căci nu sórtea firéscă, ci mâna unui ucigaş a tăiat firul vieţii fericitei nóstre Regine, a cărei inimă a palpitat numai pentru ce e bun şi frumos, ce e nobil şi generos, care întréga ei viaţă n'a cunoscut rĕutatea, ear' bunătatea şi dragostea Ei de Suverană, ca un zefir binefăcător adia, când grijile şi suferinţele pentru viitor înăduşau speranţele în sufletele nóstre.

Mórtea fără de timp a fericitei Regine a aruncat în doliu adênc casa domnitóre şi cu ea împreună pe noi, pe toţi supuşii ei.

Acest fapt trist sĕvêrşit în tómna anului 1898 a făcut, ca noi azi sĕ nu mai iubilăm, ci adunate aici, prin câteva cuvinte sĕ ne revocăm în memorie viaţa Reginei, căci numai aşa vom puté apreţia lovitura grea causată prin tragicul Ei sfêrşit.

Regina Elisaveta era copila mult iubită a ducelui de Bavaria. Ea era podóba casei, căci frumósă cum era, ea căuta ca nu frumseţa trupéscă, ci frumósele ei calităţi sufletesci sĕ o distingă. Era înţeléptă, ascultătóre, blândă şi mai presus de tóte milósă. Avea inimă pentru toţi cei lipsiţi şi suferinzi, cărora dacă numai putea, le da mână de ajutor. Aşa odată ce s'a întêmplat? — Mica Elisaveta era căutată prin întréga casă, căci dispăruse şi nime nu ştia unde. Până cei din casă îngrijaţi alergau în sus şi în jos, nobila copilă plină de compătimire lega ranele unui vulnerat la vînătóre.

Cu 17 ani ea devine împĕrătésa Austro-Ungariei.

Iubitelor eleve! D-vóstră aţi vĕzut, câtă grijă şi supĕrare duce o mamă pentru câte un copil al ei, ca sĕ-'l păzéscă de rĕu şi sĕ-'l ţină în calea cea bună. Ba aţi vĕzut şi aceea, cât de greu este a-Vĕ ocrotí pe tóte, când sunteţi la olaltă, a-Vĕ supraveghia şi grijí, ca fie-care sĕ se desvólte în mulţămire şi îndestulire. Vĕ puteţi acum închipuí, cât de greu va fi pentru o regină, care nu are 2—3, ci o ţéră întrégă de ómeni de ocârmuit! Cât de greu va fi pentru a susţiné numai armonia dintre toţi fiii patriei, şi apoi a mai căuta, ca toţi sĕ trăéscă în bine şi fericire!

Şi timpuri triste domniau în ţară, când tinera regină s'a decis a-i fi mamă. Spiritele agitate, cari ameninţau cu peire ţara, Ea a ştiut a le calma şi în curênd a găsit calea pe care înaintând, Ea a devenit un adevĕrat soţ de luptă a iubitului Ei bărbat, Impĕrat şi Rege. Cu cuvinte blânde şi mângăitóre Ea căuta a netezi creţele de pe fruntea soţului Ei şi cu inima plină de iubire pentru fiii ţerii, Ea intervenea pentru ei când ocasiune i-se da.

Voesc sĕ Vĕ amintesc numai câteva casuri despre marinimia Ei, ca sĕ vedeţi iubitelor eleve, cât de superiórà era Ea în judecata şi sentimentele Ei.

S'a întêmplat, că apropiindu-se odată earăşi ziua de 19 Novembre, adecă onomastica fericitei Regine, Monarchul voia sĕ-i causeze o suprindere deosebită, spre a-i face mai mare bucurie. Inalta nóstră Regină observând acésta intenţie se adreséză către Regele zicêndu-i, că bucuria ei numai atunci póte fi deplină, Pe banca corpului diplomatic iau loc dnii Şivacoff, membru al Curţei de apel din Rusciuk, şi Theodoroff, de la ministeriul de esterne din Sofia.

D. preşedinte Giuvaru deschide şedinţa la orele 12 şi un sfert.

Se introduc acusaţii Boiciu Ilieff, Nicola Miteff, Dumitru Stoiceff, Hristea Carambuloff, Trifanoff, Stoian Dimitroff, Spirea Alexoff, Achim Bogdanoff şi Nicola Bogdanoff.

Pe banca părţei civile se observă d-na Paulina Şt. Mihăileanu şi fiul ei, împreună cu dnii advocaţi Petru Grădişteanu, Take Policrat şi C. Cernescu.

In sală este un public numĕros.

Membrii Curţei sunt d-nii judecători Popescu-Cudalbu şi Vlasto.

Fotoliul ministerului public este ocupat de d. procuror general Ciocârdea şi d. primprocuror Miclescu.

Se introduce interpretul d. Lazăr Duma, interpretul legaţiunei regale române din Belgrad.

D-sa depune legiuitul jurămênt.

D. preşedinte Giuvaru face interogatorul lui Boiciu Ilieff, prin interpret.

Boiciu Ilieff spune că este de profesiune zarzavagiu, de fel din Sofia. Declară că se mai numesce şi Boiciu Ilie. Are de apĕrător pe d. advocat Horaţiu Butoianu.

Se ia interogatorul lui *Niculae Miteff*, care spnne că locuia în Sofia şi că are apărător pe d. C. Sipsomo.

Dumitru Stoiceff declară că pórtă numele de Mitu Stoiceff şi că era păzitor de livezi. Spune că are apărător pe d. Const. Lahovari.

Cristu Carambuloff declară că era plăcintar. Spune că în Macedonia a fost profesor câteva zile, ţinênd locul altuia. Are apărător pe d. advocat Poenaru.

Alex. Trifanoff spune că este de profesiune student. A venit în ţară cu trei ani înainte de a fi închis. Spune că are advocaţi pe d-nii Victor Fotescu şi dr. M. Valerian.

Stoian Dimitroff, asasinul lui Mihăileanu, declară că este de 19 ani, născut la Ueskub şi că este croitor. Apărător are pe d. Al. Brăescu. Intrebat de d. preşedinte spune că pe muma sa a chemat'o Terpa şi că a fost căsătorită de mai multe-ori. Din prima căsătorie a avut 3 copíi. Spune că pe tatăl sĕu nu ştie cum îl chiamă. Recunóşte că este născut la Taeta, aprópe de Ueskub.

Se nasce un incident.

Dl Al. Brăescu, advocatul lui Stoian Dimitroff, protestă spunând că nu se póte amesteca cestiunea civilă cu cea criminală.

Dl preşedinte Giuvaru îi rĕspunde că altă-dată sĕ nu mai vorbéscă până când nu va avé cuvêntul.

Spirea Alexoff, interogat, rĕspunde că era băcan. Advocat are pe dl Camil Dimitrescu.

Achim Peteff spune că era student în ştiinţele politice şi că are advocat pe dl Th Vanghele.

Nicola Bogdanoff spune că era tinichigiu şi că are advocat pe dl Durma.

Asupra recuzărei juraţilor aprătorii cer suspendarea şedinţei.

Şedinţa se suspendă la ora 1 şi se redeschide peste un sfert de oră.

Se procede la apelul nominal al juraţilor.

Se desemnéză prin sorţi juraţii cari sĕ judece procesul.

Acestia sunt d-nii: *Dr. Victor Babes, I. Mănescu, B. G. Assan, D. Roşu, D. Matak, Scarlat Otulescu, Nicolae Vlădescu, I. Carcaleţeanu, Ştefan Sihleanu, C. Chiru, Ilie Zamfirescu şi A. F. Bobescu.*

Se mai trag la sorţi încă doi juraţi suplementari şi ies d-nii: *D. I. Movileanu şi P. Gârboviceanu.*

In timpul când se proceda la formarea Curţei, tótă lumea din sală observa cu o vie curiositate pe acusaţi.

Boiciu Ilieff se află în capul băncei acusaţilor, lângă ministerul public. Este un om de statură mică, gros, cu privirea sălbatică, tipul unui adevĕrat criminal.

Stoian Dimitroff, asasinul lui Mihăileanu, este bine dispus şi pare a nu avé nici o grije înaintea justiţiei, el care este autorul unei din cele mai înfiorătóre crime.

Ceilalţi acusaţi au o atitudine fără grije; numei Al. Trifanoff este dus pe gânduri.

Juraţii depun jurămêntul obicinuit.

Preşedintele pune în vedere acusaţilor crimele pentru cari sunt aduşi înaintea justiţiei. Lui Nicola Bogdanoff i-se pune în vedere, prin interpret, că este acusat împreună cu alţi trei, pentru a fi urzit un complot în contra vieţei M. S. Regelui.

Dna Mihăileanu declară pe dnii Petru Grădişteanu, C. Cernescu şi Policrat, ca apărători ai sĕi şi se constitue parte civilă.

Dl grefier Sachelarie dă cetire actului de punere sub acusă.

Prin actul de acusă se face istoricul cunoscutelor crime din strada Ceauş-Radu, unde a fost ucis Chiril Fitovschi şi din strada Liniştei, unde a fost asasinat Mihăileanu.

Se mai arată apoi organisaţia comitetului macedo-bulgar, al cărui preşedinte este Boris Sarafoff, şi complotul contra M. S. Regelui.

Dintre acusaţi sunt dispăruţi George Theodoroff, Marcu Bosniacoff, Anghel Pop. Arsoff, Coti Zamfiroff, Traian Titoroff, Boris Sarafoff, Gh. Petrofoff, Vladimir Covaceff, Ivan Stoianoff, Dumitru Troleff, Alexandru Burlacoff şi Dumitru Davidoff.

(Pe banca corpului diplomatic mai ia loc şi dl Ivcovici, secretariul legaţiunei regale a Serbiei). De la ministeriul român de externe sunt d-nii I. Trăznea-Greceanu şi Gavriil Mitilineu.

Grefierul continuă cetirea actului de acusă.

Şedinţa se suspendă pentru cinci minute.

La redeschidere, — orele 3 — dl grefier Sachelarie continuă cetirea actului de acusă.

Publicul ascultă cu un viu interes povestirea ambelor înfiorătóre crime, cu tóte că amănuntele sunt fórte bine, prea bine, — cunoscute.

Cetirea actului de acusă se termină la orele 4.

După cetirea actului de acusă d-l *Camil Demetrescu* rógă pe preşedinte sĕ ordone gardei sĕ-'l lase a corespunde liber în timpul desbaterilor, cu clientul sĕu Spiru Alexoff, de óre-ce la Văcăreşti a fost împiedecat de a vorbi singur.

D. procuror general se opune.

Cererea se respinge.

Se începe apoi interogatoriul acusaţilor.

Interogatoriul lui Boiciu Ilieff.

Dl preşedinte (prin interpret): Ai mai comis vre-un fapt de acéstă natură?

Boiciu Ilieff: Nu.

Dl preşedinte: Atunci de ce eşti trecut ca recidivist?

Boiciu Ilieff: N'am mai fost condamnat nici odată.

Dl preşedinte ordonă interpretului sĕ-'i spună lui Boiciu Ilieff sĕ povestéscă juraţilor ce însărcinări a avut aici din partea comitetului macedonean la începutul lui Ianuarie trecut.

Boiciu (prin interpret): Am fost revoltat contra lui Fitowski şi Sarafoft mi-a poruncit sĕ-'l omor.

I. — Cine era Sarafoff şi în ce calitate ţi-a dat porunca?

R. — Era presidentul comitetului macedonean din Sofia.

I. — Cum ţi-a dat porunca? Te-ai dus tu la el sau el la tine?

R. — M'a chemat la comitet printr'un om şi acolo când mi-a ordonat sĕ fac crima, era Sarafoff, d. Galaganoff şi încă unul pe care nu-'l ştiu. I-am spus că nu cunosc pe Fitowshi. Crima trebuind sĕ se execute la Rusciuk, Sarafoff mi-a ţinut discursuri înflăcărate şi a reuşit sĕ mĕ decidă. Séra mi-a dat Sarafoff o întâlnire la cafeneaua „Constantinopole“.

— Şi cine a venit acolo?

— Numai Sarafoff singur.

— Cine ţi-a dat toporul?

— Sarafoff în persónă mi-a dat toporul, fiind de faţă şi Nicola Miteff.

— Câţi bani a dat Sarafoff şi cui, pentru călătorie?

— Mie nu mi-a dat nici un ban, dar nu ştiu cui i-a dat.

— Cine te-a condus la gară?

— M'am dus la o cârcimă de lângă gara Sofia. Acolo se aflau Peteff şi Stoiceff. Am plecat cu aceştia la Rusciuk.

— Cui s'a adresat la otel la Rusciuk?

— Nimĕnuia.

— N'a avut vre-o scrisóre pentru cineva în Rusciuk?

— Nu ştiu nimica. Póte ştie Nicola Miteff.

— Cunoşti pe Ivan Stoianoff din Rusciuk?

— Nu cunosc acolo pe nimeni.

— De ce n'ai ucis pe Fitowski la Rusciuk?

— Nu era acolo.

— De unde ştii?

— Mi-a spus Peteff cà nu e acolo, ci în România, şi că trebue sĕ-l aştept acolo.

— Cunosci pe căpitanul Popoff din Rusciuk şi pe Protogheroff?

— Nu. Nu cunosc pe nimeni; căci nici nu m'am dus prin oraş.

— Câte zile ai stat la Rusciuk?

— 11 sau 12.

— De ce nu l'ai ucis pe Fitowski acolo?

— Peteff a plecat în România, ca sĕ'l aducă la Rusciuk. Eu avênd un pumnal şi un topor, Stoiceff un revolver şi Miteff altul.

Preşedintele ia toporul de pe masă şi întrébă cine i-l-a dat.

Boiciu Ilieff: Sarafoff!

Preşed.: Toţi trei aţi plecat spre Bucureşti apoi?

— Da.

— V'aţi coborît toţi la gara Filaret, ori Miteff s'a coborît la altă gară?

— Miteff s'a despărţit de noi. Miteff ştia o persónă care cunóşte pe Fitowski şi acésta trebuia sĕ mi-l arate mie. A doua zi Duminecă am fost cu Miteff la hotel *Macedonia.* Luni m'am întâlnit cu Trifanoff.

— Cine te-a presentat lui?

— Ducêndu-mĕ prin oraş, am întâlnit pe Peteff cu Trifanoff împreună şi am făcut cunoscinţă acestora. Luni séra am dormit la Trifanoff.

— Marţi pe seară nu v'aţi întrunit mai mulţi la Trifanoff acasă? Cine erau şi câţi?

— Erau trei: Miteff, Trifanoff şi un student Teodoroff, apoi a venit şi Karambuleff.

— Zamfiroff n'a fost?

— Nu.

— E adevĕrat că chiar în acea séră s'a făcut planul pentru uciderea lui Fitowski?

— Da. Şi în séra aceea după crimă, ne-am repartizat locurile unde sĕ petrecem nóptea.

— Ce rol ţi-s'a dat pentru crimă?

— Trifanoff s'a însărcinat sĕ-'mi arate pe Chiril Fitowski.

— Trifanoff spune că a fost amenințat cu mórte, ca sĕ facă asta. E adevĕrat?

— Nu e adevĕrat.

— Trifanoff spune că tu i-ai spus că dacă nu-ţi dă capul lui Fitowsky, îl iei pe al lui.

— N'am spus acésta şi Trifanoff dacă ar fi fost ameninţat, ar fi putut aviza poliţia.

— In séra crimei, după masă, unde v'aţi dus?

— Eu m'am dus cu Miteff, şi Trifanoff a întrat într'o cafenea de unde avea sĕ iasă împreună cu Fitowski.

— Ceilalţi n'au fost în séra aceea înarmaţi?

— Nu ştiu. Toporul era acasă la Trifanoff şi de la el trebuia să'l iau. Luni 'l-am lăsat la el şi Marţi 'l-am găsit cu códa făcută de Boiciu Sfetcoff.

— Nu'ţi aduci aminte dacă nu v'aţi înţeles ca, în caz dacă nu reuşesci sĕ omori pe Fitowsky, unul sĕ dee cu pumnalul, şi dacă nici acesta nu isbutea, sĕ tragă altul cu revolverul?

— Teodoroff s'a oferit sĕ mĕ ajute în cas dacă nu isbuteam. Stoiceff a spus că nu'mi póte fi de ajutor.

Preşedintele arată lui Boiciu pumnalul pe care 'l-a avut Stoiceff şi care s'a găsit lângă cadavru.

Boiciu: Nu ştiu dacă era al lui Stoiceff.

— La instrucţie ai spus că era al lui Stoiceff.

— Póte, dar' nu-mi aduc aminte.

— Cine era însărcinat sĕ-ţi arate drumul, ca sĕ te conducă acasă după comiterea crimei?

— Karambuleff.

— Era el lângă tine la comiterea crimei?

— Nu era tocmai aprópe, ci la o distanţă óre-care. Pe Stoiceff trebuia sĕ-l ducă acasă Teodoroff, iar pe Miteff am aflat apoi în închisóre că trebuia sĕ-l ascundă Bosniacoff.

— Ce ai făcut după ce ai dat cu toporul?

— Am fugit.

— Şi cum ai fost prins?

— Acasă pe când dormiam.

— Trifanoff era aprópe când ai dat lovitura?

---

când ştie, că toţi fiii patriei iubiléză cu Ea împreună şi când Ea nu va fi silită sĕ audă gemetele celor, cari în temniţe sunt înlănţuiţi. Regele i-a împlinit dorinţa şi a graţiat pe cei condamnaţi.

Altă-dată ce şi-a dorit? — era mai demult prescris prin lege, ca cei pĕcătoşi sĕ fie ferecaţi, cu bâte bătuţi şi de mórte chinuiţi. Milósa Regină n'a putut rĕmâné rece la o tractare atât de neumană şi frumos a rugat érăşi pe Majestatea Sa Regele, sĕ ştérgă şi sĕ nu mai sufere în ţara sa legi, cari maltratéză pe om şi îl pun în rînd cu animalele. Toţi ómenii sunt fiii lui D-zeu, toţi trebuesc deci tractaţi cu dragoste, milă şi răbdare.

Românii încă povestesc multe fapte frumóse despre Regina nóstră, din timpul care l'a petrecut în mijlocul lor.

Astfel era Regina nóstră, a cărei perdere noi azi o deplângem.

Dzeu a voit însĕ, ca pentru bunătatea ei Ea sĕ nu-şi priméscă aici rĕsplata şi cu tóte, că era ca un înger venită pe pământ, Ea totuş a avut mult sĕ sufere şi sĕ îndure.

Avea fericirea de a posede 3 copii, dintrĕ cari al doilea era principele de corónă Rudolf. Chemat fiind a ocupa el tronul în locul bĕtrânului Impĕrat şi Rege, se împărtăşa de o educaţie deosebită, pentru a puté fi demn de posiţia ce o va ocupa. Mama-sa, fericita Regină, cu mulţumire în suflet privea cât de favorabil se desvóltă unicul Ei fecior, mândria casei domnitóre şi speranţa popórelor din ţară.

Dzeu însĕ nu i-a lăsat fericirea de a-şi vedé dorinţa acésta pe deplin realisată, căci principele Rndolf, în etatea cea mai frumósă, este atins de o lovitură mortală.

Ne putem închipuí sfăşietórea durere a Reginei-Mame! Corpul Ei frumos şi mlădios se încovóie sub povara durerii, sănătatea i-se sdruncină şi o ceaţă întunecósă se întinde peste sufletul Ei luminat.

Trec ani de zile, dar' durerea nu dispare şi iubita nóstră Regină zadarnic umblă din ţară în ţară, din loc în loc, sĕ caute mângăere şi balsam pe ranele sângerânde.

Era în tómna anului 1898. Vênturile pare-că suflau mai cald, ceriul pare-că era mai senin, şi întréga natură pare-că din nou se pregătia sĕ-şi adune forţele pentru zile mai bune, mai frumóse. — In ţară se respândise vestea, că Atotputernicul Părinte avênd milă de multele suferinţe ale Inaltei Regine, i-a redat sănătatea şi acum se pregătesce a se reîntórce acasă.

Calea şi-a luat'o spre Geneva în Elveţia, unde s'a oprit pe vr'o câteva zile·

In 10 Septembre are voie de a face o escursiune pe lac cu vaporul. Ajunsă la ţerm, mulţimea adunată, cu veselie îi aduce omagii de reverinţă şi prin urări de fericire îi face cunoscută bucuria ce-o simţesce pentru înaltul óspe, când deodată, pe nesimţite se desface din mulţime o figură de *demon* a unui rĕuţăcios, şi cu ochii sĕtoşi de sânge înfige un pumnal în inima nevinovatei Regine, care leşină şi móre.

Ea s'a scăpat de chinurile vieţii pământesci, sufletul ei nobil s'a mutat lângă tronul cel ceresc, unde drepţii se odihnesc; nouĕ ni-a lăsat jalea, care azi în mod duios o manifestăm. Şi pe când deplângem depărtarea Ei dintre noi, sĕ rugăm pe Atotputernicului Părinte sĕ trimită mângăere bunului nostru Monarch, sĕ-i dee putere şi sĕnătate, ca sĕ supórte cercările trimise de provedinţă, ca încă mulţi ani sĕ fie Părintele nostru al tuturor!

In veci amintirea Ei!

— Da, era la braţ cu mine.

— Cine era persóna a treia pe care o vĕzuseşi lângă Fitowski şi de care te cam temeai?

— Nu ştiu cine era acea persónă, căci din cafenea au eşit toţi trei: Fitowski, Trifanoff şi persóna aceea, care póte sĕ fi fost un prietin.

— Câte lovituri ai dat în capul lui Fitowski

— Douĕ sau trei.

— Te-a plătit cu ceva cineva pentru asta?

— Nimeni: cine sĕ plătéscă? Tótă lumea mi-a spus că Fitowski era un spion şi a nenorocit multă lume!

— De unde erai convins despre asta?

— Am vĕzut douĕ victime ale lui Fitowski, doi copíi orfani de tată. Eu însumi am suferit destule de la Turci.

— Ce anume?

— Intr'o nópte mai mulţi Turci au ucis pe fratele meu şi 'l-au tăiat în bucăţi, ear' tot satul lor a fost jefuit.

(Va urma.)

Noua sesiune a parlamentului ungar. Sâmbătă s'a ţinut ultima şedinţă a sesiunii a patra din actualul ciclu parlamentar. S'a cetit rescriptul regal, prin care s'a declarat închiderea sesiunii patra şi deschiderea celei de a cincea pe azi. Acelaşi rescript a fost cetit şi în casa magnaţilor.

Reformaţii şi şcólele confesionale. In adunarea generală a districtului de preste Dunăre al bisericei reformate, ţinută sĕptĕmâna trecută, fuseseră puse la ordinea zilei şi câteva petiţiuni de ale comunelor bisericesci, prin cari se cerea statificarea şcólelor lor confesionale. De-şi respectivele comune puneau guvernului condiţia, ca ori-când ele sĕ aibă dreptul a-şi rescumpĕra de la stat şcólele şi că în cât e posibil toţi învĕţătorii aplicaţi la aceste şcóle sĕ fie reformaţi, — totuşi ómeni nu de mai puţină trecere, decât însuşi Coloman *Tisza*, Emeric *Uray* şi Sigismund *Ritoók* au combătut aspru aceste cereri şi au pledat pentru susţinerea caracterului confesional al şcólelor.

Dacă reformaţii au motive de a perhoresca abandonarea caracterului confesional al şcólelor lor, cu cât mai multe avem noi, pentru a susţiné cu ori-ce jertfe şcólele nóstre confesionale.

Din România

Părechia regală şi-a serbat Joi a 31-a aniversare a cununiei. Din acest prilej ministrul-president *Carp* a trimis regelui şi reginei la castelul Peleş următórea telegramă:

De 31 de ani de când Aţi legat destinele Vóstre de acelea ale poporului român, Aţi dat de pe înălţimea Tronului exemplele tuturor virtuţilor.

Consiliul de ministri rógă pe Atot-Puternicul de a acorda Majestăţilor Vóstre multe zile fericite încă, spre a conduce încă mult timp poporul nostru.

*

In procesul asasinilor bulgari interogatoriul acusaţilor s'a terminat în şedinţa de Sâmbătă, urmând pledoariile părţii civile. Au vorbit advocaţii Policrat, Cernescu şi Grădişteanu. Când Cernescu a făcut apologia profesorului Mihăileanu, întrégă asistenţa era emoţionată până la lacremi. Acusaţii stăteau nepăsători; singur Spiru Alexoff plângea într'una.

Revistă esternă

Dela curtea sêrbéscă. Cum era de prevĕzut, oficiósele sêrbesci dementéză categoric ştirile despre pretinsa împăcare a regelui Alexandru cu tatăl sĕu şi cea despre naşterea moştenitoriului. In cât privesce împăcarea, nu numai că aceea nu s'a făcut, ci relaţiunile întrĕ tată şi fiu sunt cât se póte de încordate. E vorba chiar — cum susţin a şti deosebi ziarele rusesci, ca scupcina sĕ voteze o lege prin care lui Milan sĕ i-se interzică pentru totdeuna întrarea în Sêrbia.

Referitor la cealaltă ştire „Localanzeiger“ din Berlin, care prima-dată o lansase în publicitate, *şi-o susţine în butul tuturor dementărilor*, adaugênd că planul curţii e sĕ se tăinuéscă evenimentul până ce va sosi timpul normal *juridic* pentru a puté fi vestit fără genă.

*

Morbul ţarului, despre care se zicea că e influenză, apoi că a luat caracter de tifus abdominal, — e de caracter cu mult mai grav şi — după cum vestesc unele ziare — este resultatul unei otrăviri comise de nihilisti. Că în adevĕr e vorba de morb grav, dovedesce faptul, că ţarevna vĕduvă, cu tóte că nici ea nu e deplin sănĕtósă, a plecat de la Livadia împreună cu mare-ducele Mihail, fratele ţarului şi moştenitorul presumptiv al tronului.

Faţă cu acestea rapórtele oficiale spun, că decursul morbului e normal şi nu subverséză motiv de temeri pentru eventuală catastrofă. In acest sens a rĕspuns şi ţarevna tineră Sultanului la întrebarea despre starea ţarului. Singur „Kölnische Zeitung“ raportéză că morbul s'a întors spre rĕu, dar' accentuéză şi el că complicaţiuni nu au obvenit.

*

Atentat contra împĕratului Vilhelm. Sĕptĕmâna trecută o femeie nebună a aruncat o sĕcure spre împĕratul Vilhelm, când acesta trecea cu trăsura pe o stradă din Bresslau. Sĕcurea a căzut la câţiva paşi în urma trăsurii. La interogatoriu s'a constatat, că nefericita e nebună, şi astfel în loc de a fi dată în proces a fost internată într'un institut de alienaţi.

*

Situaţia în China. Sĕptĕmâna trecută s'au publicat câteva edicte provĕzute cu semnatura împĕratului, prin cari se dispune pedepsirea culpabililor principali ai revoltei boxerilor. Mulţi dintrĕ ei sunt pedepsiţi cu robie pe viaţă. Nu e însĕ în lista celor pedepsiţi generalul Tungfusiang, a cărui pedepsire puterile o cereau în primul loc, ear' pedépsa celorlalţi încă nu e aşa cum o cer „condiţiunile de pace“, cari după cum se ştie pretind pedépsă de mórte asupra culpabililor.

Notă.

Onoraţii parochi şi administratori parochiali indicaţi în conspectul de mai jos încă n'au reaşternut fasiunile privitóre la întregirea dotaţiunii din partea statului. Fiindcă finalisarea acestei întregiri nu mai póte fi amânată, oficiile protopopesci concernente sunt poftite a stărui, ca cel mult în termin de 6 zile cólele de fasiune sĕ se presinteze la Veneratul Consistoriu, spre a nu se espune cât pentru trecut respectivii parochi la eventuala perdere a întregirii.

Agribiciu, ppresbit. Cluş, vacantă (T. Roşescu) 6495.

Giurcuţa, ppresb. Cluş, Gav. Crainic 6291.

Ciceu-Haşmaş, ppresb. Deeş, D. Păltinean 6612.

Curtuiuş, ppresb. Deeş, vacantă (T. Hermann) 6430.

Armeni, ppresb. Miercurea, V. Bratu, 6912.

Beşinĕu, ppresb. Miercurea, I. Popu, 6894.

Jina, ppresb. Miercurea, D. Pamfilioiu, 6930.

Jina, ppresb. Miercurea vacantă, 7243.

Vurpĕr, ppresb., Sebeş, Ioan Stanca, 6986.

Jacul român, ppresb. Sighişóra, vacantă, 6914.

Apaţa, Treiscaune, Hamsea.

Arini, ppresb, Treiscaune, Ioan Bucşa.

Poiana-Sărată, ppresb. Treiscaune, I. Oltean, 6018.

Banabic, ppresb. Turda I. Hiescu. 6927.

Feldióra, ppresb. Turda E. Negrea.

Ormindea, ppresb. Zarand, S. Băcilă 8811.

Mihàleni, ppresb. Zarand, vacantă 7252.

Ţebea, ppresb. Zarand, I. Tisu 6655.

Convocare.

Subscrişii, în conformitate cu deobligămêntul luat asupra nóstră, convócă pe toţi colegii cari au absolvat teologia la Seminariul Andreian, în anul 1894, la o întâlnire frăţéscă aici în Sibiiu, *pe 29 Novembre st. v. 1900* la şedinţa festivă arangiată în memoria Marelui Andreiu.

Apelând la increderea iubiţilor colegi, îi rugăm pe toţi sĕ nu intrelase acest bun prilegiu de întâlnire pentru a-ne renoí vechile legături de prietenie, a ne da sémă despre cele ce am făcut şi dacă ne-am împlinit cu conscienţiositate devisa drapelului sub care ne-am grupat 'nainte cu 6 ani, devisa care sună:

„Păzesce poruncile mele şi vei trăí, şi cuvintele mele ca lumina ochilor, înfăşură-le la degetele tale şi le scrie pe lăţimea inimii tale“. Pildele lui Solomon.

Sibiiu, 3 Novembre, 1900.

Ioan Bercan, paroch, Ioan Moţa, paroch, Aron Roman, ipo-diacon, Maniu Lungu, Teodor Orlea, Valer Arseniu.

NOUTĂŢI

Parastas pentru regina. Eri diminéţă s'a serbat în biserica parochială din Sibiiu-cetate parastas în memoria rĕposatei împĕrătese şi regină *Elisabeta.* La serviciul divin a servit însuşi Inaltpreasânţia Sa *metropolitul*, asistat de preoţii: archimandritul Dr. Ilarion *Puşcariu*, protopresbiterii Zaharie *Boiu*, Moise *Lazar* şi Ioan *Papiu* şi de diaconul Elie *Cristea*, secretariu consistorial. Cântările funebrale le-a cântat corul seminarial sub conducerea profesorului D. *Çunţan.* Au participat: asesorii consistoriali, elevii seminariali în frunte cu profesorii, elevele şcólei civile de fete şi ale şcólei elementare cu profesorii şi profesórele lor, şi alt public. După parastas elevilor seminariali întruniţi în sala festivă profesorul D. *Comşa* li-a ţinut un frumos panegiric asupra rĕposatei împărătese-regină, ear' elevelor şcólei de fete, întrunite în sala festivă a şcólei lor li-a ţinut panegiric profesóra *Jovescu.*

*

Hymen. *Letiţia Cioran* şi *Ioan Vasiu* au onóre a vestì cununia lor, care se va serba în 12/25 Novembre la $3^1/_4$ ore după amézi în biserica din suburbiul Iosefin. Siibiu, Novembre 1900.

*

Concert în favorul copiilor sĕraci. Duminecă séra 18 n. a lunei curente a avut loc în sala cea mare dela „Gesellschaftshaus“ un concert de binefacere, dat în scopul ajutorării copiilor sĕraci, fără privire la naţionalitate. La acest concert a fost invitată a-şi da concursul — între alte reuniuni — şi Reuniunea sodalilor români din Sibiiu, care a esecutat sub conducerea dirigentului ei Candid Popa douĕ composiţii pentru cor mixt de valorosul nostru compositor G. Dima, anume: Rĕmâi sănĕtósă şi Mândrulıţă de demult. Ambe au fost corect esecutate ear' cea din urmă, la nesfârşitele aplause a trebuit bisată. Vrednicii nostri meseriaşi au dovedit că şi în ale cântărei ţin pas cu conlocuitori saşi cari de şi mai înaintaţi în ale musicei, prestaţiunile lor s'au dovedit de astădată inferióre faţă de ale meseriaşilor nostri. Neobosiţii lor conducĕtori precum şi coristii şi coristele (ceste în costum seliştenesc) pot fi pe deplin mulţumiţi cu prestaţiunile lor puse în serviciul unei cause atât de umanitare precum este ajutorarea copiilor sĕraci.

*

O mare deraiare de tren. Joi expresul de sud a deraiat lângă Dax (Francia) în urma căreia 17 călĕtori au fost ucişi, ear' 32 răniţi grav. Intre cei morţi e şi *Canevaro*, ministrul pleniontеţiar al Perului la Paris, ear' întrĕ cei răniţi e şi soţia lui Canevaro căreia i-s'au frânt piciórele. Locomotiva sărind de pe ralii s'a împlântat în pămênt la distanţă de 209 metri. Causa catastrofei e prea marea celeritate cu care era mânat trenul, ear' după o altă versiune o prăbuşire de teren.

*

Adunare generală. Societatea pentru înfiinţarea unei şcóle de fete în *Oradea-mare* îşi va ţiné adunarea generală în Oradea-mare la 8 Decembre st. n. în localul institutului „Bihoreana“.

*

Sfinţire de biserică în Ibănesci. Oficiul parochial gr. or. din *Ibănesci* invită la sfinţirea bisericei, care se va efeptui la 21 Novembre st. n. prin protopresbiterul tractual Galacteon *Şiagău* ca delegat archieresc, asistat de preoţimea tractuală. Seara petrecere pentru inteliginţă şi petrecere poporală. Inceputul la 7 óre. Intrare pentru intiliginţă de persónă 1 cor., de familie 2 coróne, ear' pentru popor de familie 1 cor.

*

Concert în Sĕcărêmb. Corul vocal al bisericii gr.-orient. române din Sĕcărêmb sub conducerea învĕţătoriului Ilie Mihaiu arangiază Sâmbătă séra la 24 Noemvrie st. n. în şcóla rom. gr.-or. din Sĕcărêmb *concert* împreunat cu *dans.* Inceputul la $7^1/_2$ ore séra. Preţul întrării: de persónă 1 cor., de familie á 3 persóne 2 cor. Venitul e destinat fondului corului.

*

Dare de sémă şi mulţumită publică. M. On. Domn Dr. Liviu Lemeni adv. în Sibiiu intru aducerea aminte a defunctului in Domnul Dr. Ioan David, fost secretar al institutului de credit şi economii „Albina“, a binevoit a dona pentru convictul infiinţând prelângă gimnasiul nostru rom. gr. or. din Brad, suma de 20 coróne. Priméscă marinimosul donatoriu cea mai căldurósă mulţumită. *Brad* 3. Novembrie 1900. *Georgiu Părău*, dir. gimnasial.

*

† Petru Bălan, învĕţătoriu în pensiune, a reposat Vineri nóptea în Caransebeş, unde mersese sĕ-şi cerceteze fiul, pe Iosif Bălan, profesor la institutul ped.-teol. diecesan. Inmormêntarea i-a fost Duminecă în 5 Novembre v.

Raportând despre acest cas de mórte, „Fóia Diecesană“ spune că profesorii de la numitul institut, în loc de cunună pe mormêntul rĕposatului au depus la fondul de ajutorare „Ioan Popasu“ suma 20 de cor.

*

Călĕtorie întrĕ rótele trenului. Intr'o séră din sĕptĕmâna trecuta când trenul expres-oriental a sosit în gara de la Charlottenburg, pasagierilor li-au bătut în auz neşte gemete ce veniau de sub un vagon-dormitoriu. Căutând sub vagon au aflat întrĕ róte un om aprópe leşinat. Omul făcuse călĕtoria de la *Constantinopol* până la *Berlin* vîrît întrĕ córde şi partea inferióră a vagonului, — o călĕtorie de 36 ore. Călĕtoriul era un focar danez, care scăpându-şi corabia, şi-a ales acest espedient de călĕtorie, pentru a ajunge la Berlin.

*

Giaba, nu-i românéscă. In „Timpul“ din Cernăuţi dto. 16 Novembre n. cetim următórele: „De vr'o câteva zile concertéză într'un birt destul de bine frequentat musica lui Iancu *János* din Bistriţa, Ardeal. Cu tóte că sala e mare, larma musicei te asurzesce. Lipsesce acea gingăşie şi duioşie care caracteriséză musica românéscă. Şi apoi te mai enervéză ne'ntrerupta cântare a ei, care nu-ţi permite a schimba măcar douĕ-trei cuvinte cu conmăsénul. Pentru aceea ar fi fórte recomandabil, ca sĕ aquirăm pentru Cernăuţi o musică adevĕrat românéscă, care delectéză auz şi suflet. E geaba, afară de musica românéscă nu esistă musică vorbitóre la inimă. Tămbălău asurzitor î-l face şi tramvaiul. Noi voim melodii şi poesie în cântare.

*

Pentru ibricul de cafeauă. Moşul *Knapp* din Pikstow (America) se divorţéză de baba lui, cu care 40 ani a trăit în căsnicie fericită, şi motivul de divorţ e un ibric de cafeauă, căpĕtat cinste de la un fecior al lor. De când au căpĕtat bĕtrânii ibricul, baba nu voia sĕ mai férbă cafeaua în ibricul vechiu, ci numai în cel nou, fiind cu mult mai bună cafeaua din acesta; moşului însĕ îi plăcea din cel vechiu. Eată deci pacostea, care a băgat zizanie întrĕ ei, în cât acum voesc sĕ se divorţeze. Procesul decurge la tribunalul din New-Jork.

Cărţi şi reviste

Au apărut:

„Curs elementar de botanică şi zoologie pentru clasele inferióre ale şcólelor medii“, de G. *Chelariu*, profesor-dirigent la şcóla reală din Braşov. Partea I. Preţul cor. 2·60. Ed. ajutorată din fondul „Coresi“ al şcólelor medii gr.-or. române din Braşov.

*

„Biserica ortodoxă română“, rev. periodică eclesiastică a sfântului sinod al stei biserici autocefale ortodoxe române, Nr. 7 pe Octobre, avênd următoriul sumariu:

Amintiri din istoria bisericéscă; Sistemul filosofico-teologic al fericitului Augustin; Predică despre sănătatea trupului; Canónele sinódelor ecumenice; Cronica bisericéscă; Sfântul Ión Chrisostom. — Apoi: predică, recensiuni, bibliografii, rapórte, etc. *Bucuresci*, tipografia cărţilor bisericesci. Abonamentul 10 lei pe an.

Sz. 10792—1900 polg. [226] 1—3

A dévai kir. törvényszék közhirré teszi, hogy Dr. Susich István körösbányai kórházjegyző hivatalos működését 1900 évi november 20-dik napján megkezdi.

A kir. törvényszék

Déva, 1900 november 15-én.

Dr. Pajor Kálmán
kir. it. táblai biró.

Nr. 481/900. [225] 1—3

Concurs

Pentru întregirea parochiei de clasa a treia Dupăpétra-Sat cu filia Cornăţel se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt cele statorite în sinodul parochial dela 17 Septembre a. c. şi cuprinse şi în cóla de întregire a venitului preoţesc, despre cari concurenţii 'şi pot lua informaţiune dela comitetul parochial séu oficiul protopresbiteral.

Brad, la 9 Octobre, 1900.

In conţelegere cu comitetul parochial, oficiul protopresbiteral gr. or.

Vasiliu Damian
protopresbiter.

Nr. 686/900 [219] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia de clasa a III-a „Almaşul de mijloc“ din protopresbiteratul Geógiului, se deschide concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post, sunt cele fasionate în tabela B, pentru întregirea venitelor preoţesci dela stat, despre cari concurenţii 'şi pot lua informaţiuni dela comitetul parochial séu dela oficiul protopresbiteral.

Cererile instruite conform normalor în vigóre, sunt a se adresa până la terminul sus indicat la:

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Geógiului.

Hondol 12 Octobre v. 1900.

Vasiliu Pipoş
protopresbiter.

Nr. 482/900 [221] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea postului vacant de paroch în parochia de clasa III. Crizbav, protopresbiteratul Treiscaunelor, se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în ziarul „Teleg. Rom.“

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch sunt venitele din parochie.

Informaţiuni mai de aprópe se pot lua dela oficiul protopresbiteral, sau dela comitetul parochial.

Fiitorul paroch, conform ordinului Preaveneratului consistor archidiecesan dto 18 Iuliu 1900 Nr. 5936 B., are sĕ îndeplinéscă trebuinţele spirituale şi la credincioşii din filia Nou până la regularea afiliărei acestei comune.

Suplicele concursuale, instruite conform normelor din vigóre, sunt a se aşterne oficiului protopresbiteral în termin deschis, ear' aspiranţii sĕ se presenteze în vr'o Duminecă sau sĕrbătóre în biserică spre a fi cunoscuţi înaintea poporului.

Breţcu, 28 Septembre 1900.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Treiscaunelor în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Dimitrie Coltofean
protopresbiter.

---

ad Nr. 578/900. [220] 2—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor de parochi în parochiile mai jos înşirate de clasa a III-a se publică concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român“:

1. *Almaşul-mic* cu filia *Archia.* 2. *Băcia.* 3. *Bârcea-mică.* 4. *Poeniţa-Tomi* cu filiile *Merişor* şi *Fereşd.* 5. *Muncelul-mare* cu filiile *Boia-Bĕrzii, Muncelul mic* şi *Runcul-mic.* 6. *Lelese* cu filiile *Sohodol* şi *Runc Gura-Vadului.* 7. *Cerişor.*

Emolumentele împreunate cu fiecare post sunt cele fasionate în cólele pentru întregirea salariului dela stat, despre cari concurenţii 'şi pot lua informaţiune dela comitetul parochial séu dela oficiul protopresbiteral.

Concurenţii au a-şi aşterne cererile instruite conform normelor din vigóre în terminul deschis subsemnatului oficiu protopresbiteral şi până în 8 zile a se presenta poporului în biserică spre a-i cunósce.

Deva, 11/24 Octobre, 1900.

Oficiul protopresbiteral al Devei în conţelegere cu comitetele parochiale respective.

George Romanul
protopresbiter.

Nr. 557—900 [217] 3—3

Concurs repeţit

Pentru întregirea postului de capelan lângă parochul Ioan Nicóră din Lupşa de clasa III, în protopresbiteratul Lupşei, în sensul resoluţiunei V. Consistoriu din 21 Martie a. c. Nr. 2604. B. se escrie din nou concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în fóia „Tel. Rom“. —

Emolumentele împreunate cu acest post sunt jumĕtate venitele parochiali fasionate la cólele B. pentru întregirea salariului din partea statului, despre cari concurenţii 'şi pot lua informaţiune dela comitetul parochial sau dela oficiul protopresbiteral.

Doritorii de a ocupa acest post sĕ-'şi aştérnă cererile concursuale la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul defipt, şi instruite cu documentele recerute de normele din vigóre.

Reflectanţii sunt învitati a se presinte în o Duminecă sau sĕrbătóre la bisercă până la ziua alegerei pentru a face cunoscinţă cu poporul şi referinţele locali.

Ofenbaia, în 3 Octobre 1900.

Oficiul ppresbiteral în conţelegere cu comitetul parochial.

Ioan Danciu
protopresb.

Nr. 549—900. [218] 3—3

Concurs repeţit

Pentru întregirea postului de paroch în parochia de clasa III-a Ocolişul-mic, protopresbiteratul Lupşei, se escrie nou concurs cu terminul de 30 zile dela prima publicare în „Tel. Rom.“

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în cólele B. pentru întregirea venitelor preoţesci din partea statului.

Informaţiune pot lua concurenţii dela comitetul parochial ori dela oficiul protopresbiteral.

Doritorii de a ocupa acest post au a'şi aşterne cererile concursuale în terminul defipt şi instruite după prescrisele normelor bisericei nóstre din vigóre, la subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Cei ce vor reflecta la acest post au sĕ se presinte la biserică în o Duminecă sau sĕrbătóre, până la alegere ca sĕ facă cunoscinţă cu poporul şi referinţele locali.

Ofenbaia (Offenbánya) la 4 Octobre 1900.

Oficiul protopresbiteral rom. gr.-or. în conţelegere cu comitetul parochial.

Ioan Danciu
protopresb.

Dr. Alexandru N. Stravoiu

şi-a deschis **cancelaria advocaţială** în

[212] 3—3 **Szász-Sebes**

(Piaţa cea mare Nr. 15.)

Institutul de aposare

(Vordruckerei)

Teresia Etter

se află în curte, treptele 2 din stânga

Str. urezului 9.

(222] 2—3

Declaraţiune publică!

Subsemnatul atelier artistic de portrete a decis — pentru a fi dispensat de demisionările neplăcute ale pictorilor sei eminent cualificaţi în artă şi pentru a-i puté ocupa şi mai departe — a renunţa **pe un timp scurt şi numai până la revocare** la ori-ce venit sau profit.

Noi liferăm a.z. [215] 5—25

pentru numai fl. 7·50

un portret în mărime naturală

bust (Brustbild)

dimpreună cu rame elegante barock

cari valoréză cel puţin 30 fl.

Deci cine voeşte a-şi comanda portretul seu sau al femeiei sale, al copiilor, al părinţilor, al vre-unei surori sau al unei alte rudenii, fie deja chiar şi mórtă ori apoi al vre-unui prietin are de a trimite numai fotografia respectivă, indiferent în ce posiţiune e făcută şi primeşte în decurs de 14 zile un portret, care de sigur îl va surprinde şi mulţămí pe deplin.

Lada pentru trimiterea portretului se va socotí cu preţul cât ne costă pe noi. Comandele cu acluderea fotografiei, care se va returna intactă cu portretul desemnat, se esecută trimiţêndu-se banii anticipativ sau pe lângă rambursă.

Pentru esecutarea eminent artistică şi fidelă se garantéză.

☞ Sute de epistole de recunoscinţă şi mulţumire stau la disposiţiunea publică şi la cerere se trimit ori şi cui. ☜

Kunst-Porträt-Anstalt

„KOSMOS“

Viena, VI, Mariahilferstrasse Nr. 116.

NOU! **Pro 1901** NOU!

a apărut:

Calendariul ☜ ☞ archidiecesan

neapărat de lipsă pentru ori-ce preot şi învĕţătoriu.

Preţul unui exemplariu **50 fil.**, cu Şematism **80 fil.**, + porto postal **10 fil.**

Librăria archidiecesană
Sibiiu.

Farmacia lui F. I. R. Hotter la sf. Iosif, Wien, XII/2 Schönbrunnerstrasse 182.

Absorbinalul lui Hotter.

$^1/_1$ Flacon fl. 6. —, $^1/_2$ Flacon fl. 3.50. delătură tóte umflăturile şi depunerile de grăsimi fără sĕ vateme părului. Intăreşte nervii atacaţi şi slăbiţi, delătură şi distruge tóte nodurile în muschi, şi serveşte şi ca scut în contra aprinderilor; cu deosebire e probat la umflăturile produse din causa fearelor, apoi în contra ariciturei umflărei copitei, genunchilor umflaţi, mai departe în contra umflăturilor (noduri) de vine, în contra umflăturei picioarelor la glesne şi la încheietura degetelor cu un cuvênt în contra tuturor umflăturilor ori unde s'ar ivi.

Praful nutritor alui Hotter,

pentru cai şi vite cornute

1 Pachet cu 80 cr.

Un adaus escelent la nutremânt, pentru a ţinea vitele sănătoase şi cu putere este de a sĕ folosi la tóte suferinţele de rărunchi de ficat şi de nervi.

Preparate pentru veterinari, cele mai bune ale timpului mai nou, cari după atestate numĕróse nu au fost ajunse de alte mijloace de natura aceasta.

Sĕ sĕ ceară numai preparate de ale lui Hotter şi sĕ nu se priméscă altele. Deposit în farmacii şi Droguerii.

Deposit principal la Dr. Emil Budai farmacia oraşului Budapesta (Stadthausplatz) la Dr. Leo Egger & J. Egger Farmacia Palatinului VI Váczi körút 17 şi la farmacia Iosif Török Bpesta VI Kiraly utcza 12.

Fluidul lui Hotter „Training“

1 Sticlă cu fl. 1.20.

Conservează nervii şi muschii până la bătrâneţe înaintată totdeuna puternici şi vioi, pune în stare pe animal sĕ prestee cele mai mari strapaţii şi fugi, sĕ înţelege după frecare cu fluidul „Training“.

Sĕ mai foloseşte cu succes uimitor la tóte urmările cari obvin din opintiri prea mari, ologie, reumatism, şi înţepenire.

Praful de porci a lui Hotter.

Nr. I şi II

1 kg. . . . fl. 1.20.

Cel mai buu mijloc pentru a produce pofta de mâncare şi cu acésta prosperarea porcilor, fórte acomodat în contra orbalţului (brâncă); Nr. II este de a sĕ întrebuinţa la urdinare.

Mijloc în contra Colicei alui Hotter.

1 Sticlă fl. 1.50.

Contra la tot feliul de colică şi contra oprirei udului la cai precum şi contra umflăturilor la vite cornute. [54] 59—104

Alifia lui Hotter pentru delăturarea crescăturilor de oase.

$^1/_1$ Cutie cu fl. 2. $^1/_2$ Cutie cu fl. 1.20. delătură crescăturile de oase şi depunerile osoase chiar şi după 4—6 sĕptămâni. (boală învechită).

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 125 Sibiiu, Joi 9/22 Novembre 1900. Anul XLVIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **streinătate** pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articolii nepublicaţi nu se înapoiază

INSERŢIUNILE
Pentru odată 14 fil., — de dóuĕ ori 24 fil., — de trei or
30 fil. rêndul cu litere garmond.

Gimnasii de stat în Abrud şi Turda.

Zilele trecute o deputaţiune din Abrud s'a presentat la domnul ministru al cultelor, cu cererea, ca sĕ înfiinţeze în oraşul lor un gimnasiu şi la câteva zile în parlamentul ţerei s'a discutat asupra petiţiunei celor din Turda tot în acésta afacere.

Şí petenţii din Abrud şí cei din Turda cer gimnasiu de stat magiar, cu limba de propunere magiară, cu profesori, cari ar avé sĕ facă propagandă pentru ideia de stat magiar mai ales în acele părţi periclitate de cătră agitatorii valachi.

Rostul cererei din punct de vedere al magiarilor este justificat.

Puţini, câţi i-a lăsat Dzeu pe acele locuri, ei sunt o insulă în oceanul cel mare locuit de moţi, ţopi, munteni şi cum îi mai numesc prin părţile locului, cari toţi sunt români şi vor sĕ remână români.

Indârjirea acésta a elementului băştinaş de pe acele locuri a bună sémă, că a contribuit şi ea mult, ca magiarii sĕ se gândéscă, cum ar puté mai uşor a face propagandă pentru lăţirea magiarismului la faţa locului.

Administraţia şi justiţia de ani treizeci, n'a isbutit sĕ facă minuni, oficiile silvanale şi mai ales aceste, cari au tótă puterea asupra locuitorilor, cari se hrănesc din cercuri şi din ciubare, încă nu i-a putut muia, căci sunt îndĕrĕtnici grozav moţii, şi ce nu au putut face domniile de tot soiul, remâne sĕ facă şcóla, sĕ facă gimnasiile proiectate.

In timpuri normale, în timpuri când viéţa publică de stat este curăţită de miasme infecte, cererea ar fi fost sĕ emaneze dela Românii de prin părţile acele, căci ei sunt cari au trebuinţă neapĕrată de şcóle medii, şi ai lor prunci au sĕ alerge cu pânea în traistă la Brad — Beiuş, ori sĕ cobóre în jos la A.-Iulia, Aiud, Cluşiu, dacă vor sĕ înveţe cât de cât ceva carte.

In locurile din urmă se înţelege, se află şcóle magiare susţinute de confesiunile catolice, reformate, ori unitare.

Ear' ministrul unei ţeri constituţionale, ministrul care trebue sĕ respecteze deopotrivă dreptatea şi egalitatea, nici n'ar avé sĕ stee la gânduri, ci în marginile posibilităţii, în marginile mijlócelor şi ale bugetului de care dispune ar trebui sĕ încuviinţeze cererea şi sĕ înfiinţeze în ambe locurile câte un gimnasiu cu limba de propunere românéscă, cum acésta o cere şi legea de naţionalităţi din 1868.

Durere însĕ că sunt anumite clase privilegiate, sunt anumiţi ómeni, cari cred, că vistieria statului e numai pentru trebuinţele lor, şi sunt chiar factori în viéţa nóstră de stat, cari nu fac nici un secret din vederile lor, că bună-óră noi Românii trebue sĕ fim buni bucuroşi că respirăm aerul şi mâncăm pânea magiară, — dar' ca sĕ ni-se mai dee órecari drepturi, ori sĕ se înfiinţeze şcóle pe séma nóstră cu limbă de propunere românéscă, nici nu ne compet, nici nu ni-se vor acorda făr' a comite crimă contra statului ungar.

Aceste vederi le au mai ales kosuthistii, le au cetăţenii de prin Turda, Oşorheiu, şi încep a prinde rădăcini şi prin Abrud, la cei câţiva magiari aruncaţi de sórte pe acolo cu diferite funcţiuni de stat.

Ministrul ţerei nóstre ori cât de luminat bărbat de stat, ori ce vederi largi ar fi avênd, în faţa unui curent şovinist atât de declarat, — de sigur că n'are sĕ întemeeze nici în Abrud nici în Turda vre-un gimnasiu cu limba de propunere română, pentru-că tot aşa ar fi putut face cu gimnasiile din Făgăraş şi Elisabetopole, ţinênd sémă de populaţiunea în mijlocul căreia s'au ridicat.

Dar' şi în aceste locuri, cari dau contingentul cel mai numeros dintrĕ elevii români, şi în celelalte ministrul ţĕrei nóstre se identifică cu curentul cel bolnăvicios, ridică şcóle de stat cu limba de propunere magiară şi sufere, ca sĕ i-se spună cu drept cuvênt, că nu ţine sémă de legile sancţionate. Sub atari împregiurări nu e mirare că sĕcuii au prins curagiu şi cer desfiinţarea legii de naţionalităţi, nu e mirare că naţionalităţile cari gem sub jugul nemulţumirei şi apăsărei îşi pun nădejdea în timpuri mai bune, când stăpânitorii nostri dór' tot vor ajunge la mai bune gândiri şi la mai umane porniri de cum sunt cele ce vedem că se petrec sub ochii nostri de decenii încóce.

Va forma în veci un gravamen pentru noi programul de lucrare al ministrilor câţi s'au perondat la culte şi instrucţiune publică începênd dela fericitul Trefort până la actualul ministru, cari au nesocotit făţiş tendinţele nóstre culturale şi cu nimic n'au contribuit, ca fii de ai poporului nostru sĕ pótă cu uşurinţă învăţa carte şi sĕ se pótă încălzi la razele culturei şi luminei.

Nemulţămirea nóstră 'şi va ajunge culmea când lângă gimnasiile de stat înfiinţate la Făgăraş şi Elisabetopole cu limba de propunere magiară, se vor fi înfiinţat gimnasiile de stat în Abrud şi Turda tot cu limba de propunere magiară, nesocotind nici la Abrud interesele unei populaţiuni compacte, şi neţinênd sémă de dispoziţiile clare ale legii.

In deputaţiunea abruzenilor pe la ministru am vĕzut ómeni, cari a bună sémă nu vor fi cerut sĕ se respecteze drepturile limbei române, în parlamentul ţerii am vĕzut pe Kossuth Ferencz stăruind pentru un gimnasiu în Turda, şi din semne judecând, gimnasiile proiectate de bună séma că se vor ridica din sudórea nóstră fără sĕ se ţină sémă de dreptul limbei nóstre.

Cum însĕ fruntaşii nostri din munţii apuseni pân' acum nu au ridicat cuvêntul lor în meritul afacerei, aşteptăm sĕ vedem şi ţinuta lor, care nu póte fi decât corectă şi loială — ca toţi în bună înţelegere sĕ statorim o procedură pentru salvarea nimbului nostru, care cere, ca în o afacere atât de momentósă sĕ ne găséscă solidari, cerênd respectarea drepturilor nóstre garantate în legi.

Programul partidului poporal român din Bucovina. Provĕzut cu subscrierea deputatului Dr. Iancu cav. de *Flondor* şi a altor 275 alegĕtori fruntaşi, partidul poporal român din Bucovina a lansat un apel cătră alegĕtorii români, în care după ce arată necesitatea formării partidului şi recomandă alegerea candidaţilor la deputăţie Dr. G. Popovici şi baron E. Hurmusachi, dă în următórele *programul* partidului:

Pe terenul bisericesc: Deplina autonomie a bisericei nóstre; convocarea şi instituirea definitivă a congresului bisericesc, înzestrat cu tóte drepturile cuvenite după canóne şi legile Statului; cerem, ca averea bisericéscă sĕ se întrebuinţeze numai pentru scopul cel sfânt, pentru care e menită; cerem conservarea neştirbită a caracterului istoric român al bisericei nóstre; vom susţiné pacea confesională, dacă biserica şi drepturile ei vor fi respectate şí de celelalte confesiuni.

Pe terenul şcolar: In deplina consciinţă a importanţei culturei naţionale, cerem crescerea şi instruirea poporului nostru pe basa învĕţământului naţional; în prima linie în şcólele poporale şi medii şi în mod corĕspunzĕtor şí la Universitate. Absolut nu vom suferí, ca şcólele sĕ se abată dela menirea lor şi sĕ se prefacă în institute de desnaţionalisare şi propagandă politică.

Pe terenul administrativ: Dregătorii imparţiale şi obiective, cu cunoscinţa ţĕrei, neamului şi limbei nóstre. Ne vom opune cu tótă puterea contra ocupărei posturilor la dregĕtorii cu barbaţi strĕini de ţĕră. Nu vom mai suferí, ca poporul român şi limba sa sĕ fie tractată în ţéra proprie în mod vitreg şi cu dispreţul legei fundamentele de stat. Cerem separarea completă a Bucovinei în tóte afacerile sale publice de influinţa galiţiană, prin urmare înfiinţarea neîntârziată a unei Curţi de apel şi a unei direcţiuni a căilor ferate bucovinene în tótă ţéra.

Pe terenul economic vom lucra din rĕsputeri, ca ţĕranul român sĕ rĕmână stăpân al pământului şi averei sale, consciu fiind, că dînsul este temelia neamului nostru. Vom cere instituţiuni pentru regularea creditului agricol; formarea de asociaţiuni agricole obligătóre: instituţiuni de asigurare asupra averei mobile şi imobile a ţĕranului; regularea neamânată a rîurilor din tótă ţéra; tarifuri vamale esceptionale în comerciul cu ţĕrile învecinate; în fine regularea cestiunei muncitorilor agricoli.

Pe terenul politic vom lucra la desvoltarea autonomiei ţĕrei cu condiţia însĕ, că esistenţa nóstră naţională ne va fi garantată. Ne vom lupta din rĕsputeri contra tendinţei agresive a Rutenilor şi ne vom ataşa în lupta acésta acelor naţiuni, cari cu noi împreună au a se apĕra în contra aceluiaşi duşman etnic.

Pretindem, ca poporul român sĕ fie representat în Corpurile legiuitóre nu numai corĕspunzĕtor numĕrului şi importanţei sale istorice, ci şí nealterat conform principiilor sale politice. Ne vom intrepune deci pentru dobândirea sufragiului universal şi direct.

Noua sesiune a parlamentului ungar. Alaltăeri s'a început sesiunea a cincia a parlamentului, ultima în acest ciclu parlamentar. In camera deputaţilor şedinţa de alaltăeri a fost eshauriată cu cetirea rescriptului regal despre deschiderea sesiunii şi cu alegerea amploiaţilor camerei. Au fost aleşi, vicepresidenţi Tallian Béla şi Gavriil Dániel (president e Desider Perczel, fost ministru de interne), notari: F. Buzáth, Dedovits, conte Coloman Eszterházy, Lázár Arpád, Iuliu Lukács, Anton Molnár, Beniamin Perczel şi Nyegre László (Vas. Negrea, român din părţile Marmaţiei).

In şedinţa de eri s'a făcut alegerea comisiunilor.

Casa magnaţilor încă a ţinut alaltăieri şedinţă, în care s'a dat cetire rescriptului regal, apoi nou numitul president, conte Albin *Csáky*, şi-a ţinut discursul de instalalare, căruia a rĕspuns archiepiscopul de Calocea: Dr. George Császka. Trecêndu-se apoi la desbaterea projectului de lege despre înarticularea căsătoriei moştenitoriului, după desbatere scurtă, la care au luat parte: baronul Ambrózy, contele F. Zichy şi ministrul-president Széll, projectul a fost votat şí în general şi în special (pe paragrafi).

Proclamaţia Germanilor din Boemia. Partidul german-progresist din Boemia şi-a publicat zilele trecute proclamaţia electorală. In ea se face indigitare la situaţia desolată a afacerilor interne, pe urma căreia sufere întrégă viéţa economică, în timp ce în celelalte state ale Europei se observă un puternic avênt al culturii spirituale. Pentru aceste neajunsuri partidul german-progresist aruncă rĕspunderea în sarcina guvernelor acelora, cari prin politica lor nefastă au preferat germanismul şi au promovat pretensiunile nesăbuite ale altor rase de popor.

Proclamaţia zice că poporul german şi acum şí în viitoriu se va opune tuturor încercărilor îndreptate întru câştigarea independenţii de stat a Boemiei, ori întru desmembrarea statului.

Esprimându-şi convingerea, că numai decretarea limbei germane ca limbă de stat şi restrîngerea pretensiunilor celorlalte naţionalităţi întrĕ anumite margini póte fi mijlocul apt de a restabilí raporturile normale, partidul german-progresist declară că numai un astfel de guvern va sprigini, care pe lângă împlinirea postulatului de mai sus va promova totodată desvoltarea liberă a poporului pe tóte terenele.

„Noua Revistă“ despre congresul nostru naţional-bisericesc. In numĕrul 21 dto 1 Novembre „Noua Revistă Română“ din Bucureşti luând notă despre congresul nostru naţional-bisericesc şi despre conclusul referitor la înfiinţarea celor trei episcopii noue, scrie următórele:

„Progresele cele mari ale bisericii rom. ortodoxe din Ungaria sunt urmările înţeleptei sale organisaţii, plăsmuită de marele metropolit Şaguna. Prin organisaţia dată de Şaguna conducerea bisericei este încredinţată nu numai preoţilor, ci şi poporului credincios, care prin delegaţii sĕi ia parte la tóte afacerile bisericeşti şi şcolare. Preoţimea ortodoxă, săracă şi în deceniile de mai nainte prea puţin pregătită pentru a susţiné o luptă de regenerare, a aflat un mare sprijin în fruntaşii inteligenţei chemaţi la supravegherea intereselor bisericeşti.

Supremul loc în legislaţia bisericii rom. ortodoxe este congresul naţional, care se întrunesce la trei ani odată, şi congresele aceste sunt o vie mărturie a progreselor treptate ce biserica ortodoxă le obţine din sesiune în sesiune.

Un spirit liberal domneşte în hotărîrile tuturor congreselor, simţindu-se o continuă evoluare conformă timpului şi lipselor. Acest spirit liberal îl aflăm şi în desbaterile sesiunei din anul acesta, deschisă la 1 Octobre. In sesiunea acésta din vechile regulamente ale bisericei s'a modificat cel privitor la procedura matrimonială. Dar' ceea ce este de o importanţă deosebită, şi dă actualului congres chiar o însemnătate istorică, este hotărîrea de a înfiinţa trei episcopii noue: la Cluj, Timişóra şi Oradea-mare. Prin aceste episcopate noue se îmulţesce numĕrul centrelor culturale ale Românilor de peste munţi. Aceste trei episcopate noue vor fi trei centre de luptă şi cultură naţională. Este adevĕrat că crearea acestor episcopii va cere mari jertfe materiale, cari la tot casul credem că vor fi învinse. In chestiunea acésta are cuvêntul şi guvernul magiar, şi cunoscute fiind sentimentele lui, ne putem aştepta la piedeci mari, cari prea uşor pot zădărnici tóte nisuinţele congresului.

Temerile nóstre, din netericire, sunt prea adevĕrate, căci deja presa magiară a scris cu multă patimă contra projectului de a se ridica cele trei episcopate".

Din România

Convocarea corpurilor legiuitóre. Zilele acestea a apărut în „Monitoriul oficial" decretul prin care corpurile legiuitóre sunt convocate în sesiune pe ziua de 28 Novembre st. n.

*

Şcóle noue în Macedonia. Cu autorisare din partea guvernului Turciei s'au deschis în Macedonia următórele şcóle noue românesci: în Berat, Cavaia, Durazzo, Ferica, Grădiştea, Premeţi şi Tivana.

Faptul, că s'au deschis deodată şése şcóle pentru Românii din Macedonia, ştiind că mijlócele de subsistinţă ale şcólelor române din Macedonia constau aprópe numai din subvenţia ce li-o dă România, ne îndémnă a crede, că svonurile din zilele trecute, că dl *Carp* spre a face economisări în budgetul statului ar fi redus acésta subvenţie cu 100.000 de franci, au fost numai svonuri.

*

Turburări ţerănesci în Moldova. Numĕróse consilii comunale din Moldova se opun făţiş circularei ministrului de interne, prin care se concede Evreilor a se aşeza în comunele rurale şi a purta negoţ şi cârcimărit. Pentru unele comune a fost consignată deja miliţia.

„De necrezut"!

„Fóia Diecesană" din Caransebeş Nr. 45 sub titlul de mai sus scrie următórele:

„Nu e mult de când întréga metropolie cu adâncă pietate a sĕrbat aniversarea a 25-a dela mórtea marelui Archiepiscop şi Metropolit Andreiu baron de Şaguna.

S'au adunat la mormêntul marelui metropolit Andreiu archiereii nostri, preoţi şi mireni, între acestia bărbaţi luminaţi, bărbaţi fruntaşi în biserică. Şi am auzit cu acea ocasiune cuvinte pline de recunoştinţă şi de admiraţiune faţă de marele Metropolit, cuvinte, în cari se reoglindau faptele măreţe, lucrarea binecuvêntată, ostenelele enorme ale fericitului mare Archiereu Andreiu baron de Şaguna. Toţi eram mândri, că Dumnezeu ne-a învrednicit de un astfel de Archiereu mare şi înţelept.

Şi cu drept cuvênt. Căci dóră — mulţămită Domnului — toţi îl cunóştem pe fericitul metropolit, toţi cunóştem munca lui aprópe întrecătóre de puterea omenéscă, înţelepciunea lui adâncă, iubirea lui nemărginită pentru naţiune, pentru biserica nóstră şi pentru credincioşii sĕi, ródele îmbelşugate, de cari ne-am învrednicit prin nemuritoriul metropolit.

Bărbaţii mai bĕtrâni au fost martori oculari activităţii marelui Andreiu baron de Şaguna, eară generaţiunea mai tinĕră a putut cunoasce pe fericitul din istorisirile bĕtrânilor, şi cu deosebire din opurile scrise; din opuri, cari eterniséză pe fericitul metropolit şi respective activitatea lui. Astfel de scrieri apărute mai de demult sunt: „Vechia Metropolie" apărută în 1870; „Archiepiscopul şi metropolitul Andreiu baron de Şaguna", apărută în 1879 şi premiată de sinodul archidiecesan; „Memorialul metropolitului Şaguna", op apărut în 1889; tóte acestea date la lumină de archimandritul Nicolae Popea, actualul nostru Preasânţit episcop. Eară cu discursul de recepţiune, ce l'a ţinut Preasânţia Sa anul trecut în Bucureşti, la Academia română, a lărgit în mod însemnat şi în strĕinătate cercul admiratorilor marelui Şaguna, vestindu-i-se viaţa şi faptele măreţe şi în afară de marginile patriei nóstre.

Şi, cu tóte acestea, ce se întêmplă? Suntem martori unei aparţiuni curióse. Pentru a felicita de ziua onomastică pe Prea Cuvioşia Sa Domnul archimandrit Ilarion Puşcariu din Sibiiu, se presentéză Prea Cuvioşiei Sale învĕţătorii adunaţi la Sibiiu în conferinţă şi domnul profesor Dr. Bologa rosteşte cuvinte de felicitare Prea Cuvioşiei Sale şi făcênd amintire de opul „Metropolia Românilor ortodocşi din Ungaria şi Transilvania", edat de Prea Cuvioşia Sa în anul curent 1900, îi zice, că Prea Cuvioşia Sa are „meritul a fi deschis potecul prin care dat este generaţiilor mai tinere a privi în întréga sa splendóre pe fericitul bărbat Andreiu baron de Şaguna, marele regenerator al bisericei nóstre".

Va sĕ zică, până la aparţia acestui op eram în întunerec, nu cunosceam în splendórea sa pe marele nostru metropolit; scrierile apărute până aci sunt necunoscute, sau de nici o valóre, ne-au lăsat în întunerec. Sĕrbările nóstre le-am ţinut în necunoştinţă de causă, orbecând prin întunerec, căci încă nu ne era deschisă poteca.

Se pare, că şi Prea Cuvioşia Sa a fost surprins, frapat de omagiul ce i-se face, căci n'a aflat cuvinte sĕ rectifice pe vorbitor, declinând dela sine meritul de a fi deschis poteca.

Dacă n'am vedé tipărit în „Telegraful român", n'am puté crede, că s'a întêmplat acésta.

Ei bine, sĕ nu fie acésta un ce de necrezut?!

Ar trebui sĕ nu ne lăsăm orbiţi la sĕrbătoririle personale de felurite consideraţiuni, şi sĕ dăm fie-căruia ce i-se cuvine, recunoscênd fie-căruia adevĕratul merit!"

La acestea ţinem a rĕspunde, că nu e lucru obicinuit, ba e *„de necrezut"*, ca o vorbire de curtenire la ziua onomastică sĕ devină object de discuţie şi chiar de supĕrare pentru alţii, mai ales dacă nu a esistat nici cea mai mică intenţiune de a detrage cât de puţin din meritele altora, în casul de faţă din meritele de scriitoriu ale Presânţiei Sale Dlui episcop al Caransebeşului Nicolau Popea. Aceste merite literare şi mai ales ce se referesce la Marele metropolit Andreiu Br. Şaguna sunt cunoscute la toţi, prin urmare şi învĕţătorilor întruniţi la conferinţe în Sibiiu, cu atât mai mult dlui Dr. Vasilie Bologa.

Preacuvioşia Sa dl archiemandrit Dr. Ilarion Puşcariu, care ca autor al noului op „Metropolia Românilor ortodocşi din Ungaria şi Transilvania" a primit ovaţiuni din partea numiţilor învĕţători, şi mai puţin póte fi bănuit, că ar fi ignorat scrierile Preasânţiei Sale dlui episcop al Caransebeşului în acéstă materie, pe câtă vreme în opul seu ia motto următórele cuvinte din prefaţiune la Vechia Metropolie de Nicolau Popea:

„Dară cred tot-odată şi aceea, că cei ce vor mai scrie după asta în acéstă materie, se vor adopera de bună sémă, a 'l mai îndeplini după mĕsura isvórelor ce le vor sta la disposiţiune."

Prin aceste cuvinte destul de clar şi modest îşi fixéză Preacuvioşia Sa dl archimandrit Puşcariu punctul seu de mânecare la compunerea opului sĕu; ceea-ce atâta însemnéză, că lucrarea sa o privesce ca o completare şi desvoltare mai departe a celor cuprinse în „Vechea Metropolie", a cărei valóre nu o contestéză. Nici un om cu minte nu póte crede, că cu ceea ce a scris cineva s'au isprăvit tóte, şi alţii nu au nimic a mai scrie în acea materie, sau că cu lucrarea sa ar fi ajuns culmea perfecţiunii, ce nu mai sufere nici un adaus.

Opul dlui archimandrit Puşcariu privesce numai la o parte din vasta activitate a fericitului metropolit Şaguna, adecă restaurarea metropoliei, cu publicarea actelor aparţinĕtóre. Suntem deplin convinşi, că dl archimandrit Puşcariu nici pe departe nu crede, că pe basa actelor publicate de dsa nu se vor afla şi alţii, cari sĕ mai scrie în acéstă materie; acésta o reclamă progresul ştiinţei, căruia numai din consideraţiuni personale nu i-se pot pune limite.

Din aceste se vede clar şi lămurit, că dl Dr Vasilie Bologa prin metafora sa întreţesută în frumósa sa vorbire de curtenire la ziua onomastică a Prea Cuvioşiei Sale dlui archimandrit Dr. Ilarion Puşcariu (a se vedé „Telegraful Român" Nr 118) nu şi-a putut nici cugeta că e posibil, ca alţii sĕ se afle desconsideraţi. Cuvintele dlui Dr Bologa au făcut nu mai puţin atât la învĕţători, cât şi la persóna sĕrbătorită impresiunea unei vorbiri inofensive; de aceea nici nu s'a arĕtat trebuinţa de „rectificare".

Aşa dară sĕ fie încredinţaţi confraţii de la „Fóia Diecesană", că toţi recunóscem valórea scrierilor Preasânţiei Sale dlui episcop al Caransebeşului despre nemuritoriul metropolit Andreiu, pentru care a fost întimpinat cu ovaţiuni şi din partea Academiei Române; dar' acei confraţi, de altcum atât de simţitori, sĕ nu se supere aşa tare, când şi altora li-se recunosc meritele. Căci, dacă cele petrecute cu ocasia felicitării Preacuvioşiei Sale archimandritului Dr. Puşcariu pentru dlor sunt *„de necrezut"*, — supĕrarea dînşilor, provenită din recunoscerea meritelor dlui Puşcariu, e *„de neesplicat"*.

Procesul crimelor bulgăresci.

(Urmare.)

— Ce are a face un fapt de hoţie cu acésta, căci hoţi sunt la tóte naţiunile?

— Da, dar' nicăeri ca la Turci.

— Şi numai când ţi-a dat ordin comitetul te-ai indignat?

— Am fost influinţat, ce-'i dreptul, dar' comitetul m'a decis sĕ iau toporul.

— Cum credeai sĕ scapi de a fi prins?

— Aşi fi voit sĕ plec cu primul tren, dar' Karambuleff mi-a spus că nu mai am tren până a doua zi.

Şi bani de unde era sĕ iei, că ai spus că n'ai avut parale?

— Aveam vre-o 20 lei 50 bani.

Dl prim-procuror Miclescu întrébă pe acusat de ce în primul moment a negat originea sa din Stena (Macedonia).

Boiciu: Eram speriat şi nu-'mi dedeam socotéla.

Dl prim-procuror: Ce meserie aveai la Sofia?

— La Varna am fost zarzavagiu 6—7 ani, apoi am venit la Sofia unde am lucrat la lumina electrică de acolo.

Dl prim-procuror: Cum se face că nu-'ţi amintesci că în momentul când Sarafoff ţi-a ordonat crima, cine se afla în localul comitetului, dacă erau acolo şi Kovaceff, Petroff şi alţii?

— Nu-'mi aduc aminte.

Dl prim-procuror îi arată o códă de topor: Cu asta ai venit din Sofia?

— Da.

— Cum se face că azi negi că cunoşti pe Marcu Bosniacoff, când la instrucţie ai spus că-'l cunoşti?

— Marcu Bosniacoff şi Miteff au venit la mine şi mi-au spus că nu 'l-au găsit pe preşedintele comitetului din Bucureşti, şi că deci crima se amână pe a doua zi.

— Va sĕ zică cunoşti pe Bosniacof?

— Da, a fost în spre séra crimei la consfătuire acasă la Trifanoff, dar' nu 'l-am vĕzut în séra crimei lângă mine.

— Atunci cine avea sĕ conducă acasă pe Miteff, care nu ştia drumul?

— Póte sĕ fi fost Bosniacoff, dar' eu nu l'am vĕzut.

Dl jurat Vlădescu: De ce Sarafoff l'a ales tocmai pe el, şi nu pe altul, pentru comiterea crimei?

Boiciu: Mĕ aflam pe drum cu un brutar care cunoştea pe Sarafoff. 'L-am întrebat atunci pe Sarafoff dacă e adevĕrat ce se spune despre spionagele lui Fitowski.

Sarafoff mi-a spus că da, şi că acest om trebuia exterminat. După multă îndoială, am primit sĕ fac crima, decizêndu-mĕ singur la acésta.

Dl prim-procuror Miclescu: Nu ţi-a spus Sarafoff pentru ce scop mare avea sĕ comită crima?

Boiciu: Sarafoff mi-a spus că Fitowski ştia óre-cari secrete despre armele pe cari comitetul macedonean le împărţea în jurul Bitoliei şi că putea sĕ denunţe acésta Sultanului.

Un jurat: A suferit ceva maltratări Boiciu, atunci când a font prins?

R: In primele momente da, de la doi indivizi cari vorbiau bulgăreşte.

D. *P. Grădişteanu*: De şi nu suntem parte civilă în afacerea Fitowski, totuşi ne interesézä unele detalii in acest proces. Rog să se întrebe: dacă ar fi reuşit Boiciu sĕ scape şi sĕ meargă în Bulgaria ce ar fi făcut ce 'i-s'ar fi dat în schimb?

Boiciu: Nimic, căci nu mi-s'a făgăduit nimic. Aveam de gând se mĕ apuc sĕ lucrez ca mai înainte.

D. *advocat Cernescu*: Ai mai avut vre-o-dată asemenea însărcinări de la Sarafoff?

Boiciu: Nu.

D. *Valerian* rógă sĕ se întrebe acuzatul, dacă a mărturisit vre-odată că a ameninţat cu mórtea pe Trifanoff dacă nu-i va arăta pe Fitowski.

Boiciu: Nu ştiu, n'am declarat asta nici-odată.

D. *Valerian*: Totuşí se constată din actele instrucţiunei că a mărturisit acésta

D. *advocat Lahovary*. Când a făcut Boiciu cunoştinţă cu Stoiceff?

Boiciu: Eram amêndoi zarzavagii şi ne-am cunoscut.

D. *advocat Fotescu*: Se constată din dosar că Boiciu a declarat în două ocazii diferite în două moduri: Odată a spus că au ameninţat pe Trifanoff, altă-dată că nu 'l-au ameninţat cu mórtea. Când a spus adevĕrul?

Boiciu: Acum spun adevĕrul. Nici-odată n'am ameninţat pe Trifanoff; el a lucrat de bună voe.

Interogatoriul lui Boiciu e terminat.

Unii din d-nii juraţi cer sĕ se suspindă şedinţa.

D. *preşedinte* avênd în vedere cererile, declară şedinţa ridicată. Sunt órele 5.40.

*

(*1 Novembre*)

Iniante de deschiderea şedinţei sosesc advocaţii şi representanţii presei.

Printre ziarişti observ încă pe dl Franceschini, representant al mai multor ziare italiene, şi un representant al ziarului *Berliner Tageblatt.*

Şedinţa se deschide la orele 12 şi 40.

Interogatoriul lu *Nicola Miteff.*

Preşedintele: Când ai cunoscut pe Sarafoff?

Miteff: Cu trei luni înainte.

Preşedintele: Ce însărcinare ţi-a dat Sarafoff?

Miteff: Sĕ omorîm pe Fitowski, care ne spunea el, e un spion turc.

— Când s'a dat hotărîrea sĕ omorîţi pe Fitowski şi cine a luat-o?

— Poporul.

— Ce înţelegi prin popor?

— Intrunire publică!

— Cum? Prin aclamare sau alt-fel?

— Toţi cei de la întrunire.

— Iţi aduci aminte dacă într'o séră te-ai întâlnit la cafeneaua Constantinopole cu Boiciu şi Sarafoff?

— Da.

— Ce aţi facut acolo?

— Sarafoff mi-a dat armele necesare, 150 de lei şi o scrisóre către o persónă din Rusciuk.

— Dintr'o odaie la alt etaj a adus Sarafoff toporul?

— Nu, ci de jos de lângă scară.

— Cine a încredinţat toporul şi cui?

— Sarafoff lui Boiciu, pentru a ucide pe Fitowski?

— 'I-a dat lui Boiciu şi parale?

— Da, 150 de lei.

— Vre-o scrisóre via dat Sarafoff către locotenentul Ivan Stoianoff?

— Da, dar' Stoianoff nu este ofiţer, ci comisioner.

— La gară era şi Stoiceff?

— Da, l'am întâlnit acolo.

— Când aţi sosit în Rusciuk şi unde aţi fost găzduiţi?

— Intr'o zi pe la orele 4 şi am căutat apoi pe Stoianoff, pe care nu l'am găsit în ziua aceea.

— Pe căpitanul Popoff nu 'l-ai cunoscut la Rusciuk?

— Nu.

— Scrisórea i-ai dat-o lui Stoianoff?

— Da; el 'mi-a spus că-'mi va arăta pe Fitowski, ca sĕ-'l omorîm.

— Câte zile aţi stat la Rusciuk?

— 9 zile.

— Via spus Stoianoff că Fitowski este în România?

— După patru zile ni-a spus că i-se pare că nu este în Rusciuk, ci în România şi că trebue sĕ trecem în România spre a ucide pe Fitowski, unde ni-'l va arată o persónă.

— Ştii că Stoianoff a întrebat pe Sarafoff dacă sĕ mergeti sau nu în România?

— Nu.

— Nu ştiai că Stoianfoff este ofiţer?

— Nu.

D. prim-procuror Miclescu: Pentru prima óră Miteff spune cum că Stoianoff nu era locotenent, ci comisioner. Până acum spunea că era locotenent şi că el ştie fórte bine acésta.

Preşedintele Giuvaru spune că la instrucţie Miteff a mărturisit că sunt amestecaţi căpitanii Popoff şi locotenent Stoianoff. Se află la dosar chiar scrisori.

Miteff tăgădueşte.

Preşedintele: Iată şi scrisorile lui Stoianoff iscălite „locotenent Stoianoff“.

Miteff: Am făcut declaraţii la primul interogatoriu.

— Viau ajuns banii, pe cari vi-i dăduse Sarafoff.

— Nu, şi ni-a mai dat şi Stoianoff, care mi 'i-a trimis pe adresa lui Trifanoff la Bucureşti.

— La Bucureştl de unde ştiaţi la hotel Macedonia?

— Ne spusese un grădinar.

— Pe Trifanoff l-aţi întâlnit la Bucureşti?

— 'L-am întâlnit pe Trifanoff pe séră, a doua zi după ce am venit.

— Ceaţi făcut cu Trifanoff?

— Ne-am sfătuit cum sĕ omorîm pe Fitowski.

— Când v'aţi întrunit voi séra, cine mai era?

— Theodoroff şi Carambuleff, pe cari nu-i cunoşteam.

— Dar' Coti Zamfiroff nu era?

— Nu. Noi ne-am întrunit pe la 7 şi jumĕtate séra.

— Cum voiaţi sĕ scăpaţi după crimă, când voi nu cunoşteaţi Bucureştii?

— Se hotărise, ca sĕ ne ducă Theodoroff şi Carambuleff.

— Când a intrat Trifanoff în cafenéua din Calea Văcăreşti, spre a aduce pe Fitowski, tu unde erai?

— Am fost şi eu şi am aşteptat afară, dar' la locul crimei n'am fost.

— De la Sarafoff n'ai primit nici un alfabet secret când ai fost la Sofia?

— Nu, ci în închisóre de la Iconomoff.

Preşedintele îi arată scris de el alfabetul secret în dosar.

Miteff ceteşte şi apoi spune că este scris de el, dar' i-a fost comunicat de Iconomoff la Văcăreşti.

— Când ai vorbit cu Trifanoff, ţi-a spus că a primit şi el o însărcinare pentru omorîrea lui Fitowski de la Sarafoff?

— Nu.

— Nu ai cetit şi tu scrisórea şi pe urmă ai ars-o?

— Nu. Am rupt numai nişte însemnări cu nişte adrese.

— Pentru-ce?

— Pentru-ca sĕ nu se găséscă nimica asupra mea.

— Când ai fost în temniţă n'ai primit nici o scrisóre şifrată?

— A primit Carambuleff de la Bosniacoff şi mi-a dat-o şi mie.

— Cine cetea scrisorile?

— Iconomoff.

— Cum Iconomoff, care nu era în temniţă, ci era liber?

— Le ceteam eu, dar Iconomoff ne transmisese cheia.

Preşedinlele îi arată neşte foiţe de ţigare şi-'l întrébă dacă le cunóşte, dacă sunt scrise de el şi ce zice acolo?

— Le cunosc, sunt de mine scrise după alfabetul secret.

Procurorul general: Cui i-o trimiteai la Sofia?

— Lui Hagi Dinu.

— Pentru-ce?

— Pentru-ca sĕ o transmită lui Gh. Petroff.

— Cine-i Petroff?

— Vice-preşedintele societăţei pendinte de comitetul suprem.

Preşedintele ordonă interpretului sĕ cetéscă transcrierea scrisórei secrete în bulgăreşte.

Miteff: Este scris de mine acolo.

Acsatul ceteşte el tótă scrisórea şi spune că acésta o scria el lui H. Dinu.

Preşedintele: Dlor juraţi, acésta este scrisórea pe care o dăduse Miteff unui codeţinut pentru a fi dusă lui Sarafoff.

D. Giuvaru ceteşte în româneşte scrisórea în care Miteff spune lui Sarafoff că Trifanoff, Carambuleff şi Peteff au trădat totul şi că ei sunt perduţi, căci vor fi condamnaţi la muncă silnică şi că pĕcatele lor sĕ le ispăséscă cei din comitet.

Preşedintele esplică apoi cum a prins acea scrisóre judele instructor Florescu.

Brăescu, apărătorul lui Stoian Dumitroff, spune că credea că scrisórea aceea a fost dată de d. Mille.

Preşedintele: Intrebarea este deplasată, sĕ nu o luăm în sémă.

Procurorul general Ciocârdea spune că apărarea trebue sĕ fie mai reservată, căci va avea cuvêntul din urmă.

Victor Fotescu, apărătorul lui Trifanoff, spune că d. procuror general ar trebui sĕ facă deosebire între apărători şi sĕ nu confunde apărarea cu un apărător care va rĕmâné în tot-d'a-una izolat.

Incidentul se închide.

Interogatoriul continuă.

— Ai fost torturat?

— La secret.

— Cunoşteai marele secret?

— Nu'l cunoşteam.

— Către Iconomoff ai scris vre-o scrisóre?

— Am scris.

— Arătându-ţi-se scrisórea o cunoşti?

— Da. Acésta este. Am tradus'o eu.

Preşedintele ceteşte scrisórea în traducere, unde Miteff spune că Coti Zamfiroff a fost slab şi că trebue sĕ li-se comunice când e judecata şi sĕ le trimită bani.

Preşedintele, arătându-i o altă scrisóre şifrată, întrébă de cine-i scrisă?

— De Covaceff.

— Cine-i Covaceff?

— Secretarul comitetului.

Preşedintele cetesce juraţilor în traducere scrisórea lui Covaceff, unde se vorbesce despre ordinul de a omorî pe Trifanoff. Dacă ei omóră pe Trifanoff în temniţă, sĕ tăgăduiască totul şi sĕ-şi iee un advocat bun. Li-se dedeau şi alte ordine şi îi sfătuiau sĕ susţie că au spus la instrucţie lucruri neadevĕrate, fiind torturaţi. Nu puteţi fi judecaţi în Bulgaria, ca în România, de „mămăligari“. In procesul vostru nu se póte mesteca guvernul bulgar. Scrisórea este semnată de Covaceff şi este datată 15 Aprilie 1900.

— Ce mĕsuri ai luat în urma sfaturilor lui Covaceff de a omorî pe Trifanoff?

— S'a prins otrava.

Procurorul general întrébă că ştia despre marele secret?

— Nu 'mi-aduc aminte nimic.

D. jurat N. Vlădescu: Prin ce mijlóce vi-aţi procurat pasapórte la Rusciuk de aţi trecut în România?

— Stoianoff a garantat.

— Ce este el?

— Negustor.

D. *jurat Ştefan Sihleanu*: Cu ce ocasie s'a ţinut la Sofia întrunire a unde s'a hotărât mórtea lui Fitowski?

— Se ţin dese întruniri de acestea la Sofia, unde se vorbesce şi despre Macedonia.

D. *jurat dr. V. Babeş* întreabă dacă cunostea ori nu pe membrii dela intrunire.

— Cunoscéam pe Sarafoff, Covacefl şi pe Gh. Petroff

— Mai era cineva acolo?

— Poporul a condamnat pe Fitowski.

— E o insultă acésta pentru poporul bulgar. Se póte acésta?

— Poporul s'a plâns de Fitowski si comitetul suprem 'l-a condamnat.

(Va urma.)

NOUTĂŢI

Parastas pentru regina. In 6/19 Novembre s'a ţinut în biserica din *Poplaca* pentru Majestatea Sa împĕrătésă-regină *Elisabeta* parastas, premergênd sfta liturghie. La parastas, celebrat de ambii preoţi locali, au asistat poporul, primăria comunală şi toţi copiii de şcólă sub conducerea învĕţătorilor. Rĕspunsurile şi cântările funebrale le-au cântat copiii de şcólă sub conducerea învĕţătoriului Alexandru Popa. După parastas s'au adunat toţi copiii de şcólă, împreună cu preoţimea, o parte din popor şi primăria comunală, în şcólă, unde învĕţătoriul dirigent Ioan Viţelariu a ţinut elevilor o disertaţie frumósă, spunêndu-le, că parastasul s'a servit pentru odihna sufletului rĕposatei nóstre împĕrătese-regine, căzută jertfă unui atentat, şi esplicându-le ce mare pĕcat a comis atentatorul prin acéstă faptă a lui.

*

Sfinţirea bisericei din Gura-Albacului. Noua biserică din parochia „Gura-Albacului“ se va sfinţí la 12/25 Novembre prin protopresbiterul tractual Romul *Furduiu*, ca esmis al Ecselenţiei Sale Domnului Archiepiscop şi Metropolit. Atât la actul sfinţirei pomposului nostru edificiu bisericesc, cât şi la festivităţile ce se vor arangia cu acea ocasiune în comuna Albac, sunt invitaţi toţi binevoitorii şi spriginitorii bisericei nóstre, precum şi onor. public român. Pentru comitetul parochial, Albac în 26 Octobre v. 1900, *Ioan Todea* paroch ca preşedinte, *Romul Todea* notariu.

*

Hymen. *Valeria Comaniciu* şi *Mihail Ganea*, ales paroch în Veneţia-inferióră, anunţă cununia lor, ce se va celebra Duminecă, în 12/25 Novembre la 2 óre p. m. în biserica gr. ort. din Veneţia-inf.

*

O nouă nepoţică a împĕratului. Luni nóptea archiducesa *Maria Valeria*, fiica împĕratului-rege al nostru *Francisc Iosif I.*, a născut în Wels o fetiţă.

*

Fotografia unui atentat. Comerciantul Eduart Spindler din Bresslau voind sĕ fotografeze pe împĕratul şi suita, aţintise aparatul asupra trăsurii tocmai în momentul când nebuna Zelma Schnapka asvîrlise asupra împĕratului sĕcurea. Acesta e unicul atentat, despre care publicul cetitoriu ar puté sĕ aibă icónă fidelă, şi sigur revistele ilustrate ar plătí bani grei comerciantului pentru copia fotografiei, — dacă i-ar fi permis s'o deie publicităţii. Se raportéză adecă din Bresslau, că Spindler a fost recercat sĕ nu publice fotografia, pentru-că ar face rea impresie asupra împĕratului.

Referitoriu la impresia ce o făcuse asupra împĕratului atentatul însuşi, se scrie, că in timp ce înainte de aceea era voios şi cu zimbet afabil mulţămia în tóte părţile la ovaţiunile publicului, după atentat era fórte posomorit şi trăgêndu-şi pe ochi chivera nu mai dădea nici o atenţiune ovaţiunilor, aşa că numai adjutantul sĕu mulţămia acestora.

*

Un nou organ de publicitate în Bucovina. „Timpul“ din Cernăuţi dto. 18 Novembre vestesce, că în curênd va reapăré „*Revista politică*“, sistată înainte cu nouĕ ani. „Revista politică“ rediviva va apăré de patru-ori pe lună, va fi redactată de advocatul Dr. Mateiu Lupu şi se va ocupa nu numai de politica Românilor bucovineni, „pe care o va tracta în sensul curentului moderat“ — zice „Timpul“, — ci şí de interesele politice ale tuturor Românilor, discutându-le din punct de vedere mai înalt şi în mod ştientific-sociologic.

*

Coróne eterne. Neconsolabilii *Sabina Preda născută Andreica* şi *Dr. Basiliu Preda*, advocat în Câmpeni, au dăruit fondului vĕduvelor şi orfanilor meseriaşilor români din Sibiiu, numit şi al „*iubiţilor rĕposaţi*“, administrat de „*Reuniunea sodalilor români din Sibiiu*“, suma de 40 coróne, drept cunună neperitóre pentru mult regretata şi neuitata lor mamă *Carolina Andreica* născută *Palade*.

*

Universitari acusaţi de înaltă tradare. Luni s'a pus în curgere la tribunalul din Gratz un proces de lesa majestatis contra trei-zeci universitari italieni, pentru-că într'un restaurant au cântat cântări iredentiste. Doi dintrĕ acusaţi au fost deţinuţi şi puşi în arest, şi cu tóte că au oferit cauţiune de 100.000 coróne, procurorul nu a lăsat sĕ fie eliberaţi din închisóre.

*

Primejdie la o vênătóre de urşi. Duminecă făcêndu-se vênătóre de urşi pe hotarul Avrigului, o ursóică puternică, nefiind nimerită bine de glonţul vênătorilor, a atacat pe George Ranga, George Surean şi Vasilie Scridon, sgăriindu-i şi făcêndu-le rane periculóse. Deosebi G. Ranga a fost grav rănit, şi numai alergarea în ajutoriu a celorlalţi doi l'a scăpat de mórte. E rănit la urechiă, la braţul drept şi la pulpe. Acum Ranga se află sub îngrijire medicală în spitalul civil din Sibiiu. Medicii speră sĕ 'l cureze fără a-i amputa braţul.

*

O nouă parochie catolică în Bucovina. Episcopul *Majláth* a numit pleban în Lajosfalva (Bucovina) pe preotul Bartolomeiu Beszedits, până acum preot în archidiecesa rom. catolică a Strigoniului. Până acum acéstă comună bucovineană era filie la Rodna-vechiă din Ardeal, depărtare de trei zile, aşa că rar li-se dădea ciangăilor de acolo sĕ aibă parte de îngrijire în cele suffetesci. Ziarele magiare, chiar şi cele cari până acum nu mai slăbiau pe Majláth din ultramontanism, îl încarcă acum de laude, zicênd că prin acéstă faptă „patriotică“ a salvat magiarismului pe ciangăii din Lajosfalva. Tot în ziarele magiare cetim, că zelosul episcop are de gând sĕ edifice credincioşilor din Lajosfalva şí biserică, şcólă şi casă parochială.

*

Escelenţa Sa dl Krupp. Impĕratul Vilhelm zilele trecute a conferit lui *Krupp*, proprietariul fonderiei de tunuri din Essen, titlul de consilieriu intim. Escelenţa Sa noul consilieriu după acésta înaltă distincţiune a adresat lucrătorilor din fonderie un cerculariu, prin care 'i rógă sĕ 'l agrăiéscă şí de ací 'nainte numai „Herr Krupp“, fără nici o „Escelenţă“.

*

Scumpete în Paris. După închiderea esposiţiei s'au scumpit mult tóte victualiile in piaţa Parisului. Carnea de porc, de pildă, s'a scumpit cu 40 centime, ear' legumile (zarzavaturi) şi conservele s'au scumpit cu 10%.

*

Ştiri mĕrunte. Oraşul Val-Paraiso, capitala statului american Chili, zilele trecute a fost pustiit total de un incendiu teribil. — Un matros al vaporului austro-ungar Leopard, în calea vaporului spre Triest a căzut în mare şi a fost înghiţit de chiţii ce urmăreau vaporul. — In Cluş grasséză în mare grad pojarul (şarlachul). Şcóla comercială e închisă, ear' gimnasiul reformat, la care încă s'a întêmplat alaltăeri un cas de mórte, murind de şarlach fiul profesorului Deésy, probabil că încă va fi închis. — Servitórea Susana Szabó din Cluş s'a otrăvit cu esenţă de oţet, care se întrebuinţéză la stîrpirea stelniţelor. A murit întrĕ chinuri oribile. — In cercul *Săsciori* a fost ales medic Dr. I. *Iancu*, din Mohu. — Vila din Schewis-gasse a rĕposatului profesor seminarial Ioan *Popescu*, a trecut în mâni săsesci, cumpĕrând-o Frida Henrieta şi Emeric Ernest Borger. — Reuniunea de vênători din Sibiiu va aranjia Duminecă *vênătóre* în revirul de la Şura-mare.

Cărţi şi reviste

Au apărut:

„Nouă revistă Română“ pentru politică, literatură, ştiinţă şi artă, Nr. 21 dto 1 Novembre, avênd sumariul: Amânarea oricărei soluţiuni în cestiunea israelită (După opinia d-lor Teodor Rosetti, E. Costinescu, Em. Porumbaru, Take Ionescu, G. Panu ş. a.), de C. R. Motru. Arta aplicată, de S. Puşcariu; Sĕptĕmâna patimilor (novelă) de C. Basarabeanu. Jean Lecomte du Nouy, de Kean. Românismele în dialectul german al Saşilor din Transilvania, de Em. Grigorovitza. Douĕ hotăriri domneşti tipărite din secolul al XVIII-lea, de N. Jorga. Recensiuni, notiţe bibliografice, poesii etc. Preţul unui exemplar: 1 leu. Abonament: 24 lei pe an. Redacţia şi administraţia: *Bucureşti*, pasagiul român, 20.

Posta Redacţiunei

Dlui L. C. în P. Comandă opul prin librăria archidiecesană.

Din public.*)

Dare de sémă şi mulţămită publică.

Societatea de lectură „Petru Maior“ din incidentul seratei literare musicale aranjată în 5 Mai a. c. îşi esprimă sentimentele de recunoscinţă faţă de stimatele d-şóre Virginia Gall şi Clotilda Oltean, cari şi-au dat concursul lor la acéstă serată, ear' marinimoşilor donatori şi contribuenţi aduce cele mai sincere mulţămite şi îndeosebi stimat. d-sóre, dómne şi domni, cari prin interesul — ce-'l au faţă de societatea nóstră — au contribuit la încassarea unei sume destul de frumóse.

Cu ocasiunea seratei au încurs următórele sume:

Din Budapesta: Ilustra familie Mocsonyi 200 cor., Dr. Iuliu de Puşcariu jude reg. 60 cor., familia Babeşiu, Dr. Iosif Gall şi Andreiu Frâncu jude de curie câte 20 cor., Ioan Mezei jude de curie 14 coróne, Iosif Pop jude de curie, Al. Onaciu jude de curie, Dr. Dumitrean medic, Dr. Silviu de Puşcariu consul, familia Murnu, Dr. G. Bilasco medic, familia Pop, Dr. I. Erdélyi, familia Surdu, Atanasiu Cimponeriu jude la tablă pens., familia Fruşa, G. Bogoevici, Dr. G. Alexici, Victor Cuciureanu, N.N. câte 10 cor., N.N. 8 coróne, Cosmuţa (pt. 3 persóne à 4 cor.) 12 cor. Drd. Liviu Tămaşdan 6 cor., C. Mesaros ing. 6 cor., Leontin Pop jude 5 cor., d-şóra Elena Grama, d-şóra Catinca Bogdan câte 4 cor. Drd. C. Sotir, Drd. V. Poruţiu câte 6 cor., N. Terhetea, Avram, E. E. Tharraud, loc. Benţa, subl. Anton, Fabiiu, Petru Mihalyi de Apşa, Moldovan, Popovici, G. Tugu, Cosmuţa, Aurel Popescu, N. N., Ioan Poruţiu, G. Raţiu câte 4 cor. Drd. Aurel Popescu 6 coróne.

---

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta redacţia nu primesce rĕspunderea.

Din Beinşi: colectante: Angela Butean, Nuşa Fabian şi Veturia Pop, Maria Valtner, Vasile Ignat şi Paul Pop, câte 10 cor., Dr. Gavril Cosma, 4 cor., Teodor Bulc 4·10 cor. Vasiliu Erdélyi, d-na Biri Gera, I. Butean, Dr. Const. Popovici, d-şóra Veturia Papp, Terenţiu Popovici, Cornelia Nicola, Octavian Stolojan, Demetriu Negreanu, Alexandru Gavra câte 4 cor., Nuşa Fabian, V. Dumbravă câte 2 coróne.

Din *Bocşa montană*: Colectantă Liana Costeanu:

Dr. Melania Panajoth şi Elena Báthory câte 10 cor., d-na Maria Budinţianu, Nicolae Antal jude, Dr. P. Borlovan, Dr. A. Oprea, Maxim Popovici, Simion Jivoinovici, Cornel Budinţian, Carol Stancovici, câte 4 coróne.

Din Abrud, colectantă Dşóra Octavia Stoica: „Auraria" cassă de păstrare 10 cor.; Dr. Laurenţiu Pop 5 cor.; Dna Ana Filip, Dna Silvia Cirlea, Dna Hortensia Draia câte 4 cor.; Dna Maria David, Dna Josefa Ciura, Un creştin, Dna Ana Gomboş, Dr. Al. Borzea, Silviu Lazar, Dşóra Octavia Stoica câte 2 cor.; A. Faur, T. Faur, Gavriil Rancea, Corneliu Muntean câte 1 cor.

Csomaköz, colectantă Marieta Jernea: George Şuta ppop, Achim Maniu, Lazar Jernea ppop, Alexandru Maniu, Romnl Maniu, Cornel Maniu câte 4 cor.; Izidor Socolean, Demetriu Bardoşi şi Jesian câte 2 cor.

Arad, colectantă Dşóra Minerva Ceontea: Prea Cuv. Sa Arch. Augustin Hamsea 10 cor.: Reverendis. Domn Moise Bocşan, Dşóra Minerva V. Ceontea câte 4 cor.; Dna Barbara Antonescu, Dna Hortensia Suciu, Ioan Petroviciu, Dr. G. Dragomir, *D*r. G Proca câte 2 cor.

Huedin, colectant Dr. A. Pop advocat: Dr. Iosif Gall 8 cor.; Iuliu Poruţiu, Dr. A. Pop şi Ioan Pop câte 4 cor.

Sigetul Marmaţiei, colectant Dr. Maniu 12 cor.

Boiţa, colectantă Dşóra A. Clóje: Banca „Olteana" şi Nicolae Borzea câte 5 cor.; I. Clóje 4 cor.; Toma Dragomir, Ioan Babeş, N. N. câte 2 cor.

Teiuş, colectant Iacob Popa: Victor Bariţ 4 cor.; Dna Maria Raţiu 3 cor. Efrem Raţiu, Iuliu Popa, Al. Patachi câte 2 cor.; Gr. S. 1 cor.

Sighişóra colect. Dşóra E. Şiandru suma 12 cor.

Bistriţa, colect. Dr. Vic. Onişor: Dna Valeria Manu, Dr. Dum. Ciuta, Dr. G. Tripon câte 4 cor.; Dr. G. Linul, Dr. Victor Onişor câte 2 cor.

Arad, colect. Dşóra Felicia Beleş: Ioan Beleş 4 cor.; Vasile Beleş, Felicia Beleş, Dr St. Rozvan câte 2 cor.

Blaj, colect. Dşóra Negruţiu: Dr V. H. 2 cor. I. F. Negruţiu 8 cor.

Sèlişte, colect. Dşóra Leţita Calefariu: Dr. N. Comşa, N. Henţiu, A. Banciu, Dr. Goldfinger, Dr. N. Calefariu câte 2 cor.

Dr. Petru Ţegle adv. Timişóra 10 cor. „Oraviţa" soc. pe acţiuni 10 cor. Dna A. Pălăgesiu 8 cor. Petru Juga Tilişca 10 cor. N. Maneguţiu M.-Osorheiu 5 cor. Avram Corcea Cuştei 5 cor. Dşóra Măriόra Doje Lipova 4 cor. Dşóra Veturia Corvin 4 cor. Dşóra D. Marinescu 4 cor. I. Moţa Orăştie 4 cor. Const. Lungu Reşinari 4 cor.

Dşóra Veturia Lazar Sănislău 28 cor.

Din baia de Criş colect: Alexandru Pârva: Cost. Şierban şi Adrian Micu câte 10 coróne; Romulus Coţoi, Ioan Inco (Vaţa de jos) Const. Pop şi George Ometea (Ţereţel) câte 4 coróne.

Mai mulţumind încă odată marinimoşilor contribuenţi îi asigurăm de profunda nóstră recunoscinţă.

Budapesta, la 21 Septembre 1900.

Pentru comitet:

Ioan Fruma
v.-preş.

Mihail Navrea
cassar.

Nr. 612/1900. [223] 1—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor de parochi în parochiile de clasa a III-a mai jos înşirate, din protopresbiteratul Lupşei, se escrie nou concurs, cu terminul de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român", şi anume:

1. Pentru parochia Buzu cu filia Trăscău.
2. Pentru parochia Sartăş.

Venitele împreunate cu aceste posturi de paroch sunt cele fasionate la cóla B. pentru completarea dotaţiunei preoţesci dela stat, despre cari concurenţii 'şi pot lua mai de aprópe informaţiune dela comitetul parochial séu dela oficiul protopresbiteral.

Doritorii de a ocupa unul din acestea posturi sĕ se adreseze cu cererile concursuale provĕzute cu documentele recerute de normele din vigóre ale bisericei nóstre la subsemnatul oficiu în terminul prefipt.

Reflectanţilor li-se recomândă a se presenta în o Duminecă séu sĕrbătóre până la ziua alegerei, în biserică pentru a dovedí desteritatea chemării lor, făcênd cunoscinţă şi cu poporul şi cu referinţele locale.

Ofenbaia, în 24 Octobre 1900.

Oficiul protopresbiteral rom. gr.-or. al Lupşei în conţelegere cu comitetele parochiale concernente.

Ioan Danciu
protopresb.

Sz. 10792—1900 polg. [226] 2—3

A dévai kir. törvényszék közhirré teszi, hogy Dr. Susich István körösbányai kir. közjegyző hivatalos működését 1900 évi november 20-dik napján megkezdi.

A kir. törvényszék

Déva, 1900 november 15-én.

Dr. Pajor Kálmán
kir. it. táblai biró.

Nr. 481/900. [225] 2—3

Concurs

Pentru întregirea parochiei de clasa a treia Dupăpétra-Sat cu filia Cornăţel se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele sunt cele statorite în sinodul parochial dela 17 Septembre a. c. şi cuprinse şi în cóla de întregire a venitului preoţesc, despre cari concurenţii 'şi pot lua informaţiune dela comitetul parochial séu oficiul protopresbiteral.

Brad, la 9 Octobre, 1900.

In conţelegere cu comitetul parochial, oficiul protopresbiteral gr. or.

Vasiliu Damian
protopresbiter.

Nr. 686/900 [219] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia de clasa a III-a „Almaşul de mijloc" din protopresbiteratul Geógiului, se deschide concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post, sunt cele fasionate în tabela B, pentru întregirea venitelor preoţesci dela stat, despre cari concurenţii 'şi pot lua informaţiuni dela comitetul parochial séu dela oficiul protopresbiteral.

Cererile instruite conform normalor în vigóre, sunt a se adresa pănă la terminul sus indicat la:

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Geógiului.

Hondol 12 Octobre v. 1900.

Vasiliu Pipoş
protopresbiter.

Nr. 482/900 [221] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea postului vacant de paroch în parochia de clasa III. Crizbav, protopresbiteratul Treiscaunelor, se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în ziarul „Teleg. Rom."

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch sunt venitele din parochie.

Informaţiuni mai de aprópe se pot lua dela oficiul protopresbiteral, sau dela comitetul parochial.

Fiitorul paroch, conform ordinului Preaveneratului consistor archidiecesan dto 18 Iuliu 1900 Nr. 5936 B., are sĕ îndeplinéscă trebuinţele spirituale şi la credincioşii din filia Nou până la regularea afiliărei acestei comune.

Suplicele concursuale, instruite conform normelor din vigóre, sunt a se aşterne oficiului protopresbiteral în termin deschis, ear' aspiranţii sĕ se presenteze în vr'o Duminecă sau sĕrbătóre în biserică spre a fi cunoscuţi înaintea poporului.

Breţcu, 28 Septembre 1900.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Treiscaunelor în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Dimitrie Coltofean
protopresbiter.

Declaraţiune publică!

Subsemnatul atelier artistic de portrete a decis — pentru a fi dispensat de demisionările neplăcute ale pictorilor sei eminent cualificaţi în artă şi pentru a-i puté ocupa şi mai departe — a renunţa **pe un timp scurt şi numai până la revocare** la ori-ce venit sau profit.

Noi liferăm a.z. [215] 6—25

pentru numai fl. 7·50

un portret în mărime naturală

bust (Brustbild)

dimpreună cu rame elegante barock

cari valoréză cel puţin 30 fl.

Deci cine voeşte a-şi comanda portretul seu sau al femeiei sale, al copiilor, al părinţilor, al vre-unei surori sau al unei alte rudenii, fie deja chiar şi mórtă ori apoi al vre-unui prietin are de a trimite numai fotografia respectivă, indiferent în ce posiţiune e făcută şi primeşte în decurs de 14 zile un portret, care de sigur îl va surprinde şi multămí pe deplin.

Lada pentru trimiterea portretului se va socotí cu preţul cât ne costă pe noi. Comandele cu acluderea fotografiei, care se va returna intactă cu portretul desemnat, se esecută trimiţêndu-se banii anticipativ sau pe lângă rambursă.

Pentru esecutarea eminent artistică şi fidelă se garantéză.

☛ Sute de epistole de recunoscinţă şi mulţumire stau la disposiţiunea publică şi la cerere se trimit ori şi cui. ☚

Kunst-Porträt-Anstalt
„KOSMOS"
Viena, VI, Mariahilferstrasse Nr. 116.

---

15 bucăţi fl. 3.05.

Nu se mai oferă ocasiunea rară de a putea primi pentru numai fl. 3·05 următórea colecţiune de juvaere.

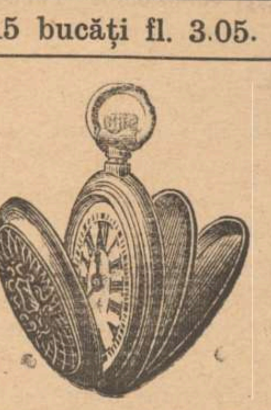

1 Orologiu de busunar jubil. de nickel Anker-Remontoir cu capace gravate fórte frumos, cu portretul M. S. regelui Francisc Iosif I. (noutate), minutar, cu maşinerie regulată, precis, garanţă de trei ani (ér nu ceas de părete, cum trimit neguţătorii din bazare, în loc de orologiu aurit).
1 lanţ goldin panzerat sau de nickel.
2 buc. inele imitaţie de goldin în fasonul ce mai nou cu briliante de simil.
2 buc. nastori pentru mangete, aur-doublé cu mechanism.
3 bucăţi nastori pentru pept. (Chemisettes.)
1 nasture pentru gulerele îndoite.
1 ac fórte fin de cravată.
1 pungă pentru orologiul anker.
1 oglinduţă de busunar în cutie.
2 cercei de argint veritabil de fasonul ce mai nou.

Tóte aceste 15 obiecte dimpreună cu orologiul Anker-Remontoir costă numai fl. 3·05.

Aceleaşi 15 obiecte insĕ în loc de orologiul patent reform. Anker unul Patent-Goldin-Iubil. care înlocueşte pe deplin un orologiu de aur, cu garanţie de trei ani **numai cu fl. 6·10.**

Ceea-ce nu convine se schimbă bucuros sau se retrimit banii, aşadară risicul e exchis.

Anunciuri de felul acesta sunt imitaţii Sĕ se comande per Cassa sau cu rambursă dela [112] 7—12

E. Holzer

deposit de orológe, ciasuri şi obiecte de aur en gros

Liferantul asociaţiunei funcţionarilor de stat ces. reg. austriaci etc.

Krakau, Stradom 18 (Oesterr.)

• **Catalóge ilustrate gratis şi franco.**

In *Tipografia şi librăria archidiecesană, Sibiiu,* au apărut şi se află de vêndare:

Geografia

pentru şcóle civile şi superióre de fete

(originalul aprobat sub Nr. 1240/1898)

şi

Istoria universală

pentru şcóle civile şi superióre de fete

(originalul aprobat sub Nr. 64561/1896)

după

Alexandru Márki.

In romănesce de

I. Popovici.

Preţul Geografiei leg. . . . . fl. 1.30
„ Istoriei universale leg. . „ 1.—

NOU! **Pro 1901** NOU!

a apărut:

Calendariul ☚

☛ **archidiecesan**

neapărat de lipsă pentru ori-ce preot şi învĕţătoriu.

Preţul unui exemplariu **50 fil.**, cu Şematism **80 fil.**, + porto postal **10 fil.**

Librăria archidiecesană
Sibiiu.

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.**

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 126 Sibiiu, Şâmbătă 11/24 Novembre 1900. **Anul XLVIII**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **străinătate** pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articolii nepublicaţi nu se înapoiază

INSERŢIUNILE
Pentru odată 14 fil., — de dóuĕ ori 24 fil., — de trei or 30 fil. rêndul cu litere garmond.

Frica de Dumnezeu.

Incă în vremea vechiă s'a accentuat în cărţile cele sfinte, că începutul înţelepciunei este frica Domnului. Adevĕrul acesta sfânt a rĕmas până în ziua de astăzi.

Frica de Dumnezeu şi de pedépsa lui Dumnezeu ţine în frêu firea animalică din făptura cea mai alésă, din om, şi unde nu mai reguléză pe om frica lui Dumnezeu, acolo s'a perdut ecuilibrul moral, din om isbucnesce ce este mai rĕu, firea animalică, şi el face crimele cele mai oribile.

Românul în înţelepciunea sa mai adaugă ruşinea de ómeni. Le îmbină pe amêndouĕ.

Nu este frică de Dumnezeu, nici ruşine de ómeni.

Şi vai de omul acela, pe carele românul astfel îl caracteriséză, vai de societatea infectată cu asemenea ómeni.

Când nu mai este în inima omului frica de Dumnezeu, când nu mai este ruşinea de ómeni, atunci se comit fapte, de cari omul se îngrozesce.

Işi schimbă omul legea, ca şi cum ai schimba o haină învechită netrebnică.

Se lapĕdă omul de neamul seu, de sângele din care a eşit, de numele cel bun, pe care l'a erezit dela moşi strămoşi, şi ia altă lege dela care aştéptă favoruri lumesci, ia alt nume, cu care sĕ pótă înainta cu mai mare repezime pe calea prăpastiei, de unde nu mai este întórcere, nu mai este mântuire.

Vai de societatea, care favoriséză curentul nereligios, vai de societatea, care favoriséză curentul cu schimbarea de nume şi lăpădarea de neam.

Veninul care se sémână în inimile omenesci se rĕsbună în timpul cel mai scurt, se rĕsbună amar.

Şi societatea nóstră este înveninată în mare mĕsură.

Vedem înaintea nóstră lacul Viftezdei cu mulţimea de bolnavi: orbi, schiopi, leproşi aşteptând lovirile de aripi ale ângerului, aşteptând turburarea apei, spre a se tămădui bolnavii, cari zac în jurul lacului.

E înveninată rĕu societatea, în care trebue sĕ trăim noi azi.

Pas de pas ne întâlnim cu ómeni, cari 'şi schimbă legea, ca şi cum ai schimba o haină învechită; ómeni cari 'şi schimbă numele, 'şi lapĕdă tótă fiinţa lor, îşi forţéză firea, şi noi cu gróză privim la prăpastia, care 'i aştéptă cu gura căscată, întocmai cum cu gura căscată aştepta iadul sĕ priméscă pe toţi ómenii până la ştergerea pĕcatului strămoşesc prin mórtea fiului lui Dumnezeu.

Sub masca liberalismului legislaţiunile ţerilor au slăbit influinţa bisericei lui Cristos, s'a întrodus neconfesionalismul, s'a stêrpit din inima masselor frica de Dumnezeu, şi omul a devenit fiară mai selbatică decât tigrul, care vecinic rêvnesce după sânge.

S'a întrodus curentul pĕcătos de a nu mai ţiné la numele moştenit dela strămoşi.

S'a decretat ca virtute patriotică lăpĕdarea de neam, lăpĕdarea de sânge, luarea de străine datine, străine obiceiuri, ca prin aceste sĕ te contopesci în alt neam, sĕ iai ale lui datine, ale lui obiceiuri, ale lui viţii şi pĕcate şi eventual şi ale lui virtuţi.

Curentele acestea au adus fructele lor, în nici o direcţiune nu au adus fructele cele dorite.

In momentul când omul nu a mai avut nimica sfânt: nici lege, nici numele bun al părinţilor, nici iubire de neam, nici dragoste de ţéră, în acel moment s'a ridicat în om partea cea animală, şi a căzut în prăpastie.

Esemplu trist de decadenţă ni-l'a presentat esecutarea carea s'a făcut alaltăeri diminéţă în curtea tribunalului din Sătmar.

S'a spênzurat un om în flórea etăţei. Un om inteligent a fost dat pe mâna gâdelui care i-a pus lanţul în gât.

Moşul lui era încă preot românesc, care înălţa la altariu rugăciuni pentru sufletele credincioşilor sei.

Şi-au schimbat ómenii legea, şi-au uitat neamul, au întrat în alte straturi sociale. Alte datine, alte obiceiuri.

Inaintea lui Papp Béla nu a mai fost sfântă nici legea părinţilor, nici limba părinţilor, nici datinele nici obiceiurile strămoşesci.

Intrat în altă lege, în alt neam, nu a erezit decât viţiile, decât părţile cele rele, cari sunt la tot neamul de ómeni

Aceste sunt ródele curentului bolnăvicios, care se cultivă la noi, şi încă din unele părţi cu predilecţiune.

Dumnezeu sĕ ne feréscă de relele ce urméză logice din acest bolnăvicios curent.

Liberatorii Macedoniei.

Ştiam deja, şi ştia tótă lumea, că liberatorii Macedoniei, grupaţi în jurul „înaltului comitet" din Sofia, nu sunt tocmai tocmai din viţa cavalerilor fară de frică şi fără de prihană. Ştiam că o listă nesfêrşită de jafuri şi omoruri a ilustrat în satele Macedoniei modul cum înţeleg liberatorii ei vorbele de libertate, egalitate şi frăţie. Ştiam de esistenţa obligaţiunilor împrumutului „patriotic", obligaţiuni cari s'au plasat mai cu voia mai fără voia deţinĕtorilor; mai ştiam că comitetul încaséză şi de la supuşii nebulgari cotisaţiuni benevole cu revolverul în mână.

Tóte astea nu sunt mistere, cum nu sunt nici lucruri frumóse. Au însĕ în ele grija decorului, care denotă pe patriotul, era sĕ zic pe criminalul dacă nu tocmai rafinat, dar' cel puţin cu óre care spoială de civilisaţie. Bulgarii cari făceau incursiuni în Macedonia erau numiţi haiduci. Plasatorii obligaţiilor împrumutului au aerul unor negustori cinstiţi, cari iau angajamentul sĕ dee dividende grase, ear' extorcările puteau, la nevoe, sĕ fie calificate de cotizări benevole. Până acum dl Sarafoff apare ca mare patriot, ca iscusit financiar, şi adânc psiholog.

Cine 'şi-ar fi închipuit însĕ că omul acesta mai are o ipostasă, în care se manifestă fără cea mai mică preocupare a decorului, în tóta brutalitatea capului unei bande de tâlhari ordinari!..

Ascultaţi ce lucruri interesante se desvĕlesc în desbaterile procesului, la Curtea cu juraţi.

D. Sarafoff dă înalta sa autorizaţie sĕ se constituiască aci un comitet-sucursală a celui din Sofia, comitet care urma sĕ aibă misiunea de a „înălţa moralul fraţilor din Macedonia"; face pe Trifanoff preşedinte şi-'l înconjóră de ómeni de cel mai ordinar aluat, inculţi si bestiali. De ce? Pentru ca sĕ-'i întrebuinţeze la anumite spargeri şi hoţii proiectate în Capitală. Intre victime erau desemnaţi: o dómnă Velicu, un domn Stefanoff, etc. etc. Cine le mărturiseşte astea? Preşedintele comitetului din Bucureşti, Trifanoff.

Un alt personagiu important din cele implicate în afacere este onorabilul Nicolae Miteff aflat numai de câteva luni în România.

Unde era mai înainte? In Bulgaria. Ce făcea acolo? Se îndeletnicea cu răpirea minorilor, pe cari îi păstra până când părinţii se decideau sĕ verse sumele cerute de el. Dar' pentru cine, din a cui poruncă şi pe a cui socotélă opera Miteff?

Din porunca şi pe contul d-lui Sarafoff!

Tóte acestea le mărturisesce un codeţinut al onorabilului Miteff.

Cu alte cuvinte, aci ne apare d-nul Sarafoff ca şeful unei bande de tâlhari, de făcători de rele ordinari.

Dar' d. Sarafoff este preşedintele comitetului macedo-andrianopolitan, este sufletul lui, este însuşi comitetul, căci ceea-ce face el nimeni nu desface. Cu alte cuvinte, însuşi comitetul macedo-adrianopolitan ne apare ca o bandă de tâlhari ordinari.

Şi acest comitet are un organ de publicitate care pune la cale politica Bulgariei, acest comitet are „fiinţa legală", este o persónă morală recunoscută de guvernul bulgar, care guvern bulgar întreţine relaţiuni cordiale cu tóte ţĕrile civilizate!..

„*Timpul*"-din Bucuresti.

Projecte de lege. In şedinţa de Mercuri a dietei ungare, după alegerea comisiunilor şi rĕspunsul dat de ministrul-president *Széll* la interpelarea lui *Polónyi*, care 'şi esprimase nedumeririle faţă cu pretensiunea oposiţiei croate, ca projectul de lege despre inarticularea căsătoriei moştenitoriului sĕ fie supus desbaterii meritorice şi în dieta Croaţiei, — ministrul de finanţe a presentat dietei trei projecte de lege: despre investiţiuni, despre renoirea provisoratului croat şi despre modificarea art. de lege XLV din 1887, ear' ministrul-president a presentat de nou projectul despre competinţele consulare, rĕmas din sesiunea trecută nediscutat în comisiunea financiară.

Casa magnaţilor încă a ţinut Mercuri şedinţă, în care s'a discutat şi votat projectele de lege: despre normarea raporturilor de drept întrĕ proprietari şi administratorii moşiei lor, despre raporturile de drept ale lucrătorilor pădurari, cultivatorilor de tutun şi grădinărilor tutungeri, şi despre colectorii comandelor comerciale.

Indemnisare budgetară. Conform programului de până acum, dieta ungară va întra în desbaterea budgetului pe 1901 în şedinţa de Luni. In cercurile guverniale se speră, că desbaterea nu va lua dimensiuni mari, aşa că budgetul încă în cursul anului curent va puté întra în putere de lege. Dacă însĕ desbaterea va începe în cadre largi, şi terminarea ei nu va puté urma în curênd, atunci ministrul-president va presenta dietei project de lege despre îndemnisare budgetară pe patru luni.

A 61-a confiscare. Organul de publicitate al partidului naţional-român din Bucovina, „Desteptarea", cu numĕrul dto 18 Novembre a ajuns la a 61-a confiscare. Referitor la confiscarea a şesezecea „Desteptarea" spune următórele:

„Numĕrul trecut al ziarului nostru a fost confiscat. Tótă ediţia ni-au luat'o dela postă pe la miezul nopţii. Diabia Duminecă am aflat despre sórtea foii. Nu s'a mai putut scóte altă ediţie până azi (Luni).

Ear' a 61-a confiscare e în numĕrul 49—50, din care — de pe o colónă întrégă s'a confişcat întrégă „Ştirea din urmă", lăsându-i-se numai titlul: „Presiuni de nesuferit".

Protest contra abusurilor electorale. Peste cincizeci aderenţi din districtul Storojineţ ai partidului poporal român din Bucovina au trimis la Viena, ministrului-president Körber următórea telegramă:

„Căpitanul districtual din Storojineţ agită în mod ne mai pomenit pentru alegerile parlamentare, citând oficios pe alegători în căpitănie, unde se fac asupra lor cele mai neertate presiuni. Acésta se întêmplă la comanda presidentului ţĕrii, ba chiar sub pretextul că aşa e dorinţa Exelenţiei Vóstre. Subsemnaţii, fiind încredinţaţi că abusul acesta nu se face cu consensul Excelenţii Vóstre, se cred obligaţi a Vĕ înştiinţa despre tóte aceste, rugându-Vĕ cu urgenţă sĕ puneţi capĕt cât de grabnic acestor abusuri ne mai pomenite".

Nemulţămirile credincioşilor din Clocucica (suburbiu în Cernăuţi), provenite din causă că metropolitul *Arcadie* nu li-a numit paroch pe cel cerut de ei, — cum cetim în „Deşteptarea", iau caracter tot mai îngrijitoriu. Rĕspunsul metropolitului, dat deputaţiunii care zilele trecute i-se presentase pentru a-'l ruga sĕ împliniască dorinţa credincioşilor, în loc sĕ calmeze spiritele a împins cestiunea pe un teren de urmări încă şi mai periculóse.

Cum resultă din modul cum „Deşteptarea" se pronunţă asupra afacerii, prin neinstituirea preotului cerut de clocuceni metropolitul se pare că tinde a face pe voie baronului Bourguignon.

De altcum „Deşteptarea" promite pentru numĕrul următoriu amĕnunte.

Cum aleg ţeranii din Bucovina? In Bucovina, cum se ştie, sunt în curgere alegerile electorilor, cari la timpul seu vor avé sĕ alégă pe deputaţii dietali. Lupta se dă întrĕ guvernamentali şi aderenţii partidului poporal român. Ca în tóte luptele electorale, aşa şi în cele bucovinene pe partea celor de sub aripile guvernului e puterea, ear' pe cealaltă parte e entusiasmul şi forţa de resistenţă — mai mică, ori mai mare — faţă cu „capacitările" agenţilor puşi în serviciul partidului de la putere. Cu tóte însĕ că partidul poporal român în acésta luptă electorală nu are alte arme, decât glasul deşteptător al organului sĕu de publicitate, secundat de apelul damelor române naţionaliste şi deosebi de preoţime, ţeranii bucovineni se ţin admirabil. La o alegere din cercul Rădăuţului, de pildă, comisariul a respins de la urnă pe un ţeran. Acesta, scos afară, se pune la ferêstă şi strigă: M'ai dat afară, dle comisariu, şi eu voiam sĕ votez pentru *Şloim* (candidatul de elector guvernamental). La auzul acestora comisariul dă îndată ordin sĕ fie lăsat ţeranul sĕ între, ca sĕ-şi deie votul. Şi-l'a dat. *Dar' pentru candidaţii partidului poporal român*, ear' comisariul îşi muşca buzele de nĕcaz, că aşa urît îl fripse ţeranul. Ear' despre ţeranii din *Bilca* „Desteptarea" spune că procedând la alegere au strigat ca dintr'o gură electorilor:

„Iătă vĕ alegem. Dar' sĕ ştiţi că aveţi sĕ glăsuiţi pentru Doctorul Popovici. Dacă ne veţi viclení şi nu veţi glăsuí cum dorim, apoi sĕ nu vĕ întórceţi înapoi dela Rădăuţ, că vĕ rupem ciolanele".

Revistă esternă

Parlamentul italian s'a întrunit în sesiune nouă alaltăeri, şi prin acésta cabinetul *Saracco* probabil s'a apropiat de sfêrşitul vieţii sale. Deosebi situaţia desolată economică a ţerii impune cabinetului probleme pe cari cu greu le va puté resolva. In privinţa sanării neajunsurilor economice, de altcum nici în sinul cabinetului nu e uniformitate de idei. Ministrul *Giolitti*, de pildă, crede a se puté sana situaţia impunênd imposite mari asupra capitalelor mobile; *Prinetti* ar cerca sanarea prin dări noue de consum, ear' *Sonnino* ar voí reforme economice şi financiale, asupra cărora, de altcum, nu s'a pronunţat mai esplicit. Părerea generală e însĕ, că óre-care îmbunătăţire în situaţia financială a ţerii s'ar puté realisa numai prin secularisarea averilor bisericesci (averi aşa numite ale „mânei mórte") şi prin reducerea episcopatelor la a cincia parte din cele 248 câte esistă acum. Ori apoi prin reducerea intereselor după rentele de stat la 3%, sau prin reducere de cel puţin o sută milióne în budgetul ministeriului de rĕsboiu. Cu greu se crede însĕ, că ministrul-president *Saracco* se va încumeta sĕ recurgă la vre-una dintrĕ aceste trei modalităţi, fiind-că prin cele douĕ dintâiu şi-ar da de furcă cu Vaticanul, ear' cel de al treilea e în contra obligămintelor Italiei faţă cu alianţa triplă.

*

Morbul Ţarului. Conform unei telegrame din Moscva, morbul ţarului s'a agravat. Se crede, că schimbarea nefavorabilă a fost produsă de óre-ce eróre dietetică.

Preoţimei din întrégă Rusia i-s'a dat ordin sĕ ţină serviciu şi rugăciuni pentru însănĕtoşarea ţarului.

*

Hispania rediviva. După rĕsboiul cuban, terminat acum doi ani cu înfrângerea Spaniei şi perderea ultimelor rĕmăşiţe din vastele colonii de pe timpul când Spania era stăpână Mărilor, — lumea se împăcase órecum cu ideia, că *finis Hispaniae*. Spania ca putere mare în concertul stateler nu mai numĕră. Infrântă şi despoiată de Statele-Unite americane, şi slăbită şí de neajunsurile economice şi politice de la ea deacasă, puternica Spanie de odinióră va fi bună-bucurósă sĕ aibă pace spre a-şi vedé de treburile ei întrĕ marginile frontierelor sale.

Abia doi ani trecură de la înfrângerea ei la Cuba şi Filipine, şi o ştire din zilele acestea 'i vestesce reculegerea, — nu direct a ei, ci a *hispanismului*, ceea-ce în definitiv tot întărirea Spaniei va sĕ însemne. In *Madrid* sub auspiciile reginei regente s'a ţinut un congres, la care sub presidenţa guvernului spaniol au participat delegaţii guvernelor din *16 republice latine din America*, cari s'au presentat la acest congres ca fii ai *unei* şi nedespărţite naţiuni.

Acest congres a luat numĕróse concluse, al căror scop e, ca statele representate în el — pe lângă susţinerea autnnomiei fie-căruia — sĕ între în alianţă, şi cestiunile de litigiu ivite între ele, sĕ se judece de un arbitriu ales din sinul lor.

De-şí deducţiunile presei franceze sunt cam prea optimiste, vĕzênd ea în acéstă raliare a statelor americane latine zorirea *panlatinismului*, — menit a contrabalansa tendinţele *panbritanismului*, totuşi faptul, că s'a putut ţiné acest congres, denotă o trezire a popórelor din America la consciinţa de rassă şi prin acésta trezirea simpatiilor lor faţă cu patria mamă Spania. Şi 'n adevĕr — contrar indiferentismului, şi chiar duşmăniilor din trecut — soldaţii şi oficerii bastimentelor de rĕsboiu ale Spaniei în America-de sud sunt întîmpinaţi cu calde simpatii, şi tot-aşa şi americanii latini din partea Spaniolilor.

La tot casul, apariţiunea acésta e vrednică de luat aminte, — ca un semn al timpurilor şi ca tendinţă de raliare a popórelor latine din America de sud, pentru-ca sub conducerea patriei mame a lor sĕ lucreze la regenerarea rasei spaniole.

*

Situaţia în China. O telegramă din New-York zice, că Statele-Unite aştéptă numai ocasia potri[illegible] pentru a eşí din concertul puterilor europene în afacerea Chinei, ear' ziarele din New-York discutând discursul cancelarului *Bülow*, rostit în dieta imperială a Germaniei, deduc din el că scopul final al puterilor europene totuşi e desmembrarea Chinei.

Cât pentru tratativele de pace se raportéză din China, că dacă puterile vor insista pentru esecutarea prinţilor şi celorlaiţi fruntaşi implicaţi în revolta boxerilor, atunci Chinezii *vor asasina pe împĕratul*. De altă parte, o telegramă din Shangai raportéză că vĕduva împĕrătésă a trimis edict secret viceregilor şi guvernatorilor, prin care 'i provócă sĕ se pregătiască la rĕsboiu contra trupelor europene.

Procesul crimelor bulgăresci.

(Urmare.)

Primul procuror întrébă, dacă a vĕzut sentinţa de mórte a lui Fitowski, semnată de membrii comitetului suprem.

— Nu 'mi aduc aminte.

— Dar' la instrucţie ai spus că ai vĕzut-o!

— Nu ţin minte.

— Ai mai făcut astfel de treburi pentru Sarafoff?

— Nu.

Un advocat al părţii civile: Ai primit în închisóre haine şi bani de la căpitanul Troleff?

— Da.

— Ce profesie ai? Bucătar, otelier ori restaurator?

— Otelier, împreună cu un altul. Am mai fost şi telegrafist.

— La întrunirile d-vóstră din Sofia luau parte şi militari în uniformă?

— Nu.

— Autorităţile ştiau de întrunirile acestea?

— Nu ştiau.

D. *apărător Sipsomo*: In Bulgaria ai fi fost urmărit sau nu pentru acésta crimă?

— Dacă ar fi aflat autorităţile, m'ar fi urmărit.

Şedinţa se suspendă la órele 2 şi 35. Se redeschide la órele 3 şi se continuă interogatoriul lui *Miteff*.

D. *apărător Durma* întrébă pe Miteff dacă a cunoscut pe Bogdanoff şi unde?

— Nu l'am cunoscut, rĕspunde Miteff.

— Prin cnvintele „marele secret" înţelegeai complotul contra M. S. Regelui?

— Nu.

Se procede la interogatoriul lui Mitu Stoiceff, tot prin interpret, acuzatul neştiind româneste.

Preşedintele: Cunoşteai pe Theodoroff?

Stoiceff: Nu-l cunoşteam.

— Dar pe Sarafoff?

— Nu-l cunoşteam.

— Ce ţi-a vorbit Gh. Petroff despre omorîrea lui Fitowski?

— Mi-a spus că păharul s'a umplut şi că trebue omorît.

— Şi tu te-ai oferit?

— Am spus că dacă este vorba de o mişcare, sunt şi eu gata.

— Ce ţi-a mai spus Petroff?

— Că Fitowski este un spion turc şi că a trădat secretul armelor nóstre din Macedonia Turcilor, şi că eu cu Boiciu Ilieff şi cu Miteff sĕ-l omorîm.

— Cum l-ai crezut?

— Pentru-că el este casierul societăţei şi se ocupă de mai mulţi ani cu chestia macedoneană.

— Ai primit cu bucurie sĕ omori pe Fitowski?

— Nu, càci mĕ temeam de poporul din Macedonia.

— Tu singur vreai sĕ 'i dai lovitura?

— Nu; eu i-am spus lui Boiciu Ilieff sĕ-'l omóre el.

— Când te-am chemat eu aici, în ziua de 6 Octobre, mi-ai spus că eşti părtaş al crimei şi că dacă Ilieff şi Miteff nu reuşeau sĕ omóre pe Fitowski, trebuia sĕ-'l omori tu cu revolverul.

— Este adevĕrat acésta, dar' puteţi sĕ întrebaţi pe Ilieff, dacă nu-'i aşa? La Rusciuk aveam revolver, dar' în Bucureşti mi-'l-a luat Miteff.

— Cuţitul acesta cine ţi-l'a dat?

— Trifanoff, acasă la el.

— Când s'a comis crima aveai acéstă armă?

— Da.

— Este adevĕrat că ai aruncat în stradă acest cuţit, când ai vĕzut pe Fitowski omorît de Boiciu?

— Eu n'am fost la locul crimei; pe urmă Boiciu mi-a spus că 'l-a omorît şi eu am aruncat atunci cuţitul în stradă.

— Când s'a făcut omorul erau şi Petroff şi Coti Zamfiroff?

— Am fost împreună până când Trifanoff a întrat într'o ciainărie; pe urmă eu am trecut înainte. Cu noi a fost numai Marcu Bosniacoff; pe alţii n'am vĕzut.

— Cu cine mai era Fitowski şi Trifanoff?

— N'am vĕzut.

— Unde erai sĕ dormi nóptea?

— Era sĕ mĕ ducă Petroff la hotel Macedonia.

— De căpitanul Troleff ai auzit?

— Nu.

— Pentru ce nu 'l-ai omorit pe Fitowski la Rusciuk?

— Ni-a spus Miteff că el a plecat în România.

— N'a întrebat Miteff pe Sarafoff, dacă trebue sĕ omóre sau nu pe Fitowski în România?

— Nu ştiu.

— Nu ţi-a spus Miteff cine i-a trimis bani, când i-a isprăvit?

— Nu.

(Pe banca corpului diplomatic ia loc dl Theodoroff, noul secretar al agenţei diplomatice bulgare din Capitală).

— Ţi-aminteşti dacă Sarafoff ţi-a vorbit despre nişte răpiri de copìi, pe cari mai târziu sĕ-i elibereze pentru bani?

— Pe Sarafoff nu l-am cunoscut.

Şedinţa se suspendă la orele 2 şi 20, de oare-ce d-lui jurat C. Chiru i-a venit rĕu.

Şedinţa se redeschide peste cinci minute.

Se continuă interogatoriul lui Mitu Stoiceff.

— A asistat şi Bosniacoff la crimă?

— A fost la cafeneaua de unde a eşit Fitowski, dar' la locul crimei nu a fost.

— Dar' la consfătuire a fost?

— Da, a fost.

— Unde ai fost prins?

— La hotel Macedonia, unde dormiam.

— Pe când erai în temniţă nu ţi-a spus Pop-Arsoff că o sĕ fie şi mai rĕu, căci s'a descoperit şi o altă afacere?

— Lui Trifanoff i-a spus înainte.

— Ai aflat şi când ai aflat că s'a hotărît uciderea lui Trifanoff?

Da, am aflat.

Dl prim-procuror E. Miclescu: Ştii că în Rusciuk locotenentul Stoianoff vi-a dat bani şi paspórte?

— Pe Stoianoff nu-l cunosc. Am fost cu Miteff la prefectură şi am luat paspórtele.

Dl prim-procuror E. Miclescu. Iţi aduci aminte că la o confruntare cu Miteff, făcută de judecătorul de instrucţie, Miteff a declarat că Stoianoff li-a scos paspórtele şi că chiar a sosit de la Sofia un certificat de bună-purtare pentru voi?

— Nu 'mi aduc aminte.

Da ştiai că căpitanul Popoff, comandantul lui Fitowski, a venit la Bucuresci pentru a aduce pe Fitowski la Rusciuk pentru a fi omorît acolo?

— Nu-mi aduc aminte?

— Dar' n'ai reclamat tu că Miteff îi mănâncă singur toţi banii şi ţie nu-ţi dă?

— Da, când i-au venit odată 300 de lei pe care îi primise de la cineva.

Se continuă interogatoriul lui Mitu Stoiceff.

Intrebările d-lui *N. Vlădescu*:

— Aţi avut bani când aţi plecat din Sofia?

— A avut Nicola Miteff.

Dl prim-procuror Miclescu: Ştie acusatul că Peteff a spus că în Bulgaria nu vor fi pedepsiţi deóre-ce comitetul are trecere?

— Da, mi-a spus Gh. Petroff, dar' că „societatea" are trecere şi că dacă vom fi prinşi, nu vom fi condamnaţi.

— Dar' cine este preşedintele societăţei?

— Nu-'mi aduc aminte, căci se schimbă.

— Cine este preşedintele dela Maiu 1899?

— Nu ştiu. Eu comunicam cu Petroff, casierul societăţei.

— Nu ţi-a spus Petroff că trebue sĕ omorîţi pe Fitowski din ordinul lui Sarafoff?

— Nu.

— Ce prefesiune ai?

— Bucătar.

— Când ai stat în Rusciuk n'ai întrebat cine s'a dus sĕ aducă pe Fitowski?

— Eu n'am ştiut nimic.

— Cum consideri pe Trifanoff?

— Eu nu pot sĕ mĕ pronunţ dacă este trădător s'au nu.

— Ai fi omorît pe Trifanoff dacă ţi-s'ar fi dat ordin?

— Nu.

— Dar' pe Fitowski de ce 'l-aţi omorît?

— Casierul Petroff ni-a ţinut un aşa limbagiu că ne-a decis.

Interogatorul lui Carambuleff.

Urméză interogatoriul lui Christu Carambuleff.

Preşedintele: De cât timp eşti venit aici?

Carambuleff: De 9 luni.

— Ce făceai aici?

— Eram brutar în Radu-Vodă.

— Unde ai cunoscut pe Trifanoff?

— La biserica bulgăréscă, în luna Decembre.

— Nu se póte, a trebuit sĕ-l cunoşti mai înainte.

— Il cunoşteam şi înainte.

— Ai făcut serviciu militar?

— Nu.

— Unde ai depus jurămêntul când ai întrat în comitet?

— La Trifanoff, unde era şi Marcu Bosniacoff.

— Pe ce simbol?

— Pe un cuţit şi pe un revolver.

— Dacă ţi-aşi da formula jurămêntului, ai recunóşte-o?

— Da.

Carambuleff ceteşte formula jurămêntului din dosar şi spune că aceea este.

Preşedintele ceteşte juraţilor, în traducere, formula jurămêntului.

— Ai depus acest jurămênt?

— Da.

— Ţi-a spus Trifanoff că Sarafoff a fost în Bucureşti?

— Da, imediat ce am jurat.

— Ai luat parte la şedinţa comitetului de la 17 Ianuarie?

— Nu-'mi aduc aminte.

— Iată procesul verbal al şedinţei, citeşte-'l şi vezi, îţi recunoşti semnătura?

Carambuleff ceteşte şi rĕspunde afirmativ.

— Dar la 22 Ianuarie ai luat parte la şedinţa comitetului?

— Am luat parte la mai multe şedinţe.

Preşedintele ceteşte în traducere procesul-verbal Nr. 3 al şedinţelor comitetului din Bucureşti. Intre altele se spune sĕ se cumpere patru pumnale mai solide şi s'a admis un nou membru în comitet.

Intr'un alt proces verbal se spune că s'a mai admis în comitet şi Coti Zamfiroff şi că o sĕ se comunice lui Sarafoff un articol din *Peninsula Balcanică*, sĕ se céră instrucţii şi sĕ se caute trădătorul. Intrunirea s'a ţinut la 25 Ianuarie.

— S'au cumpĕrat acele pumnale şi pentru ce?

— La început era numai un singur pumnal al lui Pop-Arsoff, altele nu mai erau.

— Dar pentru ce vĕ trebuiau pumnale?

— Pentru-că Anghel Pop-Arsoff stăruia sĕ le cumpĕrăm.

— Din ce sume se compunea averea comitetului?

— Nu ştiu.

— Protocolul Nr. 1 nu-'l cunosceai; pentru-ce 'l-aţi schimbat?

— Nu 'l-am cetit cu atenţie.

— Sĕ'ţi spun eu. Era o sumă de 80 lei, pe care o avansase Sarafoff când a fost la Bucureşti.

— Eu am aflat de acésta în închisóre.

— In séra de 1 Februarie, între órele 6 jumĕtate şi 7 jumĕtate ai fost la Trifanoff?

— Da.

— Ce aţi făcut acolo?

— S'a hotărît omorîrea lui Fitowski!

— Şi planul?

— Da.

— Ce rol aveai tu de îndepinit la omor?

— Sĕ hotărăsc, ca Trifanoff cu Fitowski sĕ mérgă înainte, ear' el la 150 paşi în urmă, şi după omor eu sĕ duc pe Boiciu Ilieff la mine acasă.

— S'a întêmplat tocmai aşa?

— Da, dar' eu n'am mai găsit pe Boiciu.

— Dar' Boiciu a fost la tine acasă?

— L'am găsit mai pe urmă.

— Nu-'ţi aduci aminte când Nicola Miteff a cetit o scrisóre şi a rupt'o, aruncând'o într'un lighian?

— Da, am vĕzut când Miteff a ars o scrisóre.

— Nu ţi-a spus Miteff de unde este scrisórea?

— Miteff a spus lui Trifanoff că scrisórea este de la comitet şi că nu trebuie sĕ existe.

— Pe când erai în temniţă n'ai primit scrisori printr'o spălătorésă şi printr'un cântăreţ Georgescu de la Iconomoff?

— Da.

— Iţi aduci aminte ce însemnau cuvintele: „Ce loc a ocupat Carambuleff la plăcintă?

— Era un simbol că sĕ am încredere în cel care-'mi aduce scrisórea.

— Ai avut încredere?

— Da.

— Dar' mai era o cheie: „fraţii Ahil“, pentru a avé încredere în aducător?

— „Fraţii Ahil“ era mai mult pentru Miteff.

— Ce propuneri îţi făcea Iconomoff prin scrisorile ce le primeai în temniţă?

— Imi propunea, prin patru scrisori, sĕ omorîm pe Trifanoff cât mai curênd, că pe urmă va fi bine de noi.

— Pentru ce sĕ omori pe Trifanoff?

— Pentru că ne-a trădat.

— Ce înţelegi prin trădare?

— Pentru-că ne-a denunţat şi mai putea sĕ spună şi alte secrete.

— Cunoşti scrisórea acésta?

— Da.

— Iată ce rĕspundeai lui Iconomoff.

Dl preşedinte cetesce rĕspunsul lui Carambuleff către Iconomoff. Mulţămea pentru hainele primite şi mai cerea şi altele; pe urmă vorbea de cestiunea omorîrei lui Trifanoff „blăstămând sórtea care a întrodus printre noi tovarăşi slabi şi proşti“. „Dacă ar fi fost doi sau trei, de mult reuşeam“, termina el, cerênd bani.

— Sub scrisóre mai sunt scrise câteva cuvinte. De cine?

— De Nicola Miteff.

— Acésta este scrisórea d-tale; dar' acea şifrată unde este?

— Trebue sĕ fie acolo.

(Scrisórea a ajuns la Sofia, la destinaţie).

— Pe căpitanul Troleff îl cunoşti?

— Nu.

— Dar' pe Iconomoff?

— Nu, dar' am auzit de el în închisóre.

— Dar' acésta scrisóre ai primit-o în temniţă?

— Da.

— Pentru-că are secretul cu plăcinta?

— ! !...

Preşedintele ceteşte a doua scrisóre a lui Iconomoff către Carambuleff, pe care acesta a primit-o în temniţă. In scrisóre se spune că ea este transmisă prin socialistul Ficşinescu împreună cu 40 de lei. Iconomoff îi dă sfaturi sĕ fie bine cu „socialistul“ (Ficşinescu). „Sperăm, că cu ajutoriul lui D-zeu sĕ ve scăpăm în ori-ce mod. Ce mai face nemernicul Trifanoff, a mai găsit ceva de spus?“ Se mai spun şi alte lucruri şi că fapta lor patriotică este bine privită de comitet. Srisórea este datată de la 22 Martie.

Pentru a se arăta de la cine se inspira Iconomoff, dl preşedinte ceteşte o scrisóre a căpitanului Troleff către Iconomoff. In scrisóre se vorbesce şi despre planul de a se ucide Trifanoff, care „pare a fi mirosit ceva“ dintr'o notiţă ce i-a trimis. Despre un Stoiloff se spune că dacă nu se unesce cu ei, sĕ fie adus la Giurgiu, sau chiar suprimat.

(Acest Stoiloff este unul care a fost pârât de cârciumarul Spiru Alexoff, pentru-că îi iubea femeea. N. R.)

Scrisórea se termină spunêndu-se multe complimente de la „ciorbagiii“: membrii comitetului suprem.

„Marele secret“

— Ce înţelegeai, Carambuleff, prin „marele secret“ despre care spunea Pop-Arsoff că de se află vĕ aştéptă o sórte mai rea?

— Am auzit pe Pop-Arsoff că e témă sĕ nu spună Trifanoff despre „marele secret“, care vizéză pe M. S. Regele.

— Dar' pe Miteff 'l-ai auzit vorbind de „marele secret“?

— Miteff mi-a vorbit de „marele secret“ dintr'o scrisóre, spunêndu-mi că o altă scrisóre va da explicaţii.

Preşedintele (către Miteff): De unde ai primit scrisórea?

— N'am primit nimic.

— Eşti rĕu la suflet, eşti rĕu! La instrucţie ai spus tu cel dintâiu ce se înţelege prin „guleamată taină“.

— Trifanoff m'a învĕţat sĕ zic aşa.

— Erau de faţă şapte magistraţi când ai declarat acésta!

— Trifanoff m'a învĕţat.

— Ce se spunea în scrisóre?

— In scrisóre nu se spunea „mare secret“, ci „mare bucurie“.

Preşedintele (către Carambuleff): Când ţi-a spus Miteff de „guleamată taină“?

— Miteff mi-a spus că într'o scrisóre de la Iconomoft se vorbea de „guleamată taină“, scrisóre care eu cred că era venită de la Sofia.

— Au mai venit şi alte scrisori de la Sofia?

— Da, încă două, dar' Miteff nu mi-a mai spus ce explicaţii s'au mai dat.

— Intr'o séră la tine ce ai vorbit cu Marcu Bosniacoff şi Pop-Arsoff despre asasinarea M. S. Regelui?

— Nu era seara, ci ziua. După ce am stat puţin de vorbă, ei mi-au spus că Trifanoff trebuie omorît, căci li-se pare că a trădat secretul relativ la omorîrea Regelui Carol. M'am dus şi i-am spus acestea lui Trifanoff.

— Te-ai dus la tinichigeria lui Bogdanoff; ce ai vorbit cu el despre acestea?

— Intr'o zi eşind din casă am trecut prin calea Dudeşti, pe lângă tinichigeria lui Bogdanoff, care m'a oprit şi mi-a spus că se teme, ca nu cumva Trifanoff sĕ trădeze secretul cel mare, despre asasinarea Regelui. Mi-a mai spus că Saratoff a ordonat omorîrea Regelui României şi că el, Bosniacoff şi Pop-Arsoff, sunt desemnaţi pentu aceasta. Intâlnind apoi într'o zi pe Bosniacoff, 'l-am întrebat despre aceasta şi mi-a spus că da, este adevĕrat şi că el „revendică această onóre“.

D. *procuror general Ciocârdea:* Cunosceai de mult pe Bogdanoff?

— Din copilărie, fiind din acel oraş.

D. procuror general: Este interesant de a se şti intimitatea dintre ei.

Preşedintele: Bogdanoff era tinichigiu cu drept cuvênt?

— Da, avea un mic capital.

— La acéstă dată nici unul din cei trei nu ţi-a vorbit ceva de omorîrea Regelui Sêrbiei?

— Nu, numai despre Regele României.

Şedinţa se suspendă la orele 6 şi un sfert pentru 15 minute.

La redeschidere, d. *Valerian*, apărătorul lui Trifanoff, întrébă pe Carambuleff dacă pumnalul şi revolverul ce s'au găsit pe masă la Trifanoff, serveau numai pentru jurămênt sau şi pentru crime?

— Numai pentru jurămênt.

— Ţi-s'a plâns Trifanoff că a fost ameninţat cu mórtea de Boiciu Ilieff, dacă nu le arată pe Fitowski?

— Da, mi-s'a plâns.

D. *Victor Fotescu*, apărătorul lui Trifanoff, întrébă pe Carambuleff dacă ştie că Trifanoff a încunoscinţat pe Fitowski de sentinţa lui de mórte?

— Da, l'am încunoscinţat.

— A spus Boiciu Ilieff lui Trifanoff că „am venit sĕ iau un cap, ori pe-al lui Fitowski, ori pe al tĕu?“

— Da i-a spus.

(Va urma.)

Notă.

Preaveneratele oficii protopopesci, cărora aparţin parochiile indicate în conspectul de mai jos şi cari încă n'au retrimis fasiunile privitóre la întregirea dotaţiunii dela stat, sunt poftite a stărui, ca acum cu cea mai posibilă grabă sĕ se presinteze cólele de fasiune la Veneratul Consistoriu, spre a se puté finalisa odată acéstă afacere.

Agribiciu, ppresbit. Cluş, vacantă (T. Roşescu) 6495.

Giurcuţa, ppresb. Cluş, vacantă, 6291. (Tuliu Roşescu).

Vurpĕr, ppresb., Sebeş, Ioan Stanca, 6986.

Jacul român, ppresb. Sighişóra, vacantă, Ioan Baciu. 6914.

Apaţa, Treiscaune, Hamsea.

Arini, ppresb, Treiscaune, Ioan Bucşa.

Ormindea, ppresb. Zarand, S. Băcilă 8811.

Mihàleni, ppresb. Zarand, vacantă 7252.

Ţebea, ppresb. Zarand, I. Tisu 6655.

Cârlibaba, ppresb. Bistriţa.

Tot odată se atrage atenţiunea acelor parochi, ori administratori ai parochiilor vacante, unde nu există case parochiale, ca prin o petiţie scurtă şi precisă sĕ céră statorirea unei sume corĕspunzetóre ca relut de cuartir, documentând acéstă pretensiune cu document dela primăria comunală (magistrat), în care sĕ se accentueze, că „parochul nu are casă parochială, nici relut de cuartir ci e avisat la locuinţă privată, a cărei chirie anuală face după referinţele locale şi după media 1893—1897 cel puţin... cor“.

Cererea şi documentul sĕ se înainteze Ven. Cons. cel mult în 6 zile. Model de cereri şi documente se află la oficiile ppresbiterale.

NOUTĂŢI

Archiducesa Gertruda. Alaltăeri s'a sĕvêrşit în castelul din Walsee botezul nou născutei nepóte a M. Sale Francisc Iosif I. Mica archiducesă a primit în botez numele: Gertruda Maria Gizella Elisabeta. Naşă i-a fost mătuşa-sa princesa Gizella de Bavaria.

*

Cununie. *Emilia Gheaja* (Criş) şi *Emanuil Fleşeriu* (Apold) anunţă cununia lor, care se va celebra Duminecă în 12/25 Novembre a. c. la 2 òre p. m. in biserica gr. ort. din Criş.

— *Luisa Aldica* şi *Iosif Comanescu*, teolog abs. anunţă cuunnia lor, ce se va celebra Duminecă, în 12 (25) Novembre la 2 óre p. m. în biserica gr. ort. din Zerneşti.

*

Dare de samă şi mulţămită publică. Mult On. D. *Petru Călciunariu*, advocat în Orşova, a binevoit a ne mai trimite suma de 68. coróne 34 fileri cu meniţiunea completărei gimnasiului noatru la 8. clase. Spre acest scop, cu totul a contribuit 108. coróne 34. fileri. Priméscă marinimosul donator cea mai viuă mulţămită. — *Brad* la 21 Novembre n. 1900. Georgiu Părău dir. gimnasial.

*

Osânda asasinilor bulgari. Eri s'a terminat procesul complotului bulgăresc, osândiţi fiind acusaţii la muncă silnică, — unii pe durată de 2 şi mai mulţi aui, alţii pe întrégă viéţa.

*

Birourile fundaţiunii Goszdu foste până acum în Király-utca Nr. 13 în Budapesta, s'au strămutat în districtul VII. (VII-ik kerület) *Hollo-utca Nr. 8 etagiul I.* Ceea-ce prin acésta se aduce la cunoştinţa celor interesaţi.

*

Conferinţă magiară despre Alexandri. Cum e informată „Controla“, Dr. Nicolau *Putnoky*, director gimnasial în Lugoş, în 30 Novembre st. n. va ţiné în *Timişóra* la întrunirile literare „szabad lyceum“ (arangiate după modelul englezelor „University Extension“) o conferinţă despre *poesia română din seclul al 19-lea* cu specială privire la momentele magiare din poesiile lui *Alexandri.*

După conferinţă două dómne magiare vor declama în traducere magiară poesiile lui Alexandri: „Calul cardinalului Báthory“ şi „Magiara“.

*

Societatea de lectură a tinerimei dela institutul teol. ped. din Arad s'a constituit în şedinţa I. ordinară ţinută în 3 Novembre sub presidiul Preacuvioşiei Sale Dlui director Augustin Hamsea, pe anul scolar 1900/1901 în modul următor: vice-pres. Mihaiu Zomborean, cleric c. III., secretariu Victor C. Fizeşean, cl. c. II. notari: Aurel Popa, cl. c. III. şi Nicolae Tomici, ped. c. IV., cassariu Victor Aga, cl. c. II, bibliotecari: Romul R. Raţiu cl. c. I şi Constantin Mihaiu ped. c. IV., controlori: Petru Nemet cl. c. III, Ioan Popescu cl. c. I şi Nicodim Bugariu ped. c. IV., comisia literară: Const. Mihulin, cl. c. III., Teodor Popa, cl. c. II. Zaharie Moga cl. c. I, Grigoriu Ceontea, Moise Mariş şi Atanasie Sirca ped. c. IV, Ioan Giuchiciu şi Nicolae Raicu ped. c. III.

*

Virilistii români ai comitatului Sibiiu pe anul 1901, conform listei oficiale, sunt următorii: archiepiscopul - metropolit *Ioan Metianu* (Sibiiu) cu 4072 c. dare directă, computată duplu pe basa oficiului (primul virilist), 2. *Ioan Popa*, adv. în Sibiiu, cu 1606 c. 36 f. (duplu, pe basa diplomei de advocat), al 8-lea. 3. *Parteniu Cosma*, director de bancă în Sibiiu, cu 1176 c. (duplu pe basa diplomei de advocat), al 17-lea. 4. *Ioan de Preda*, adv. în Sibiiu, cu 1133 c. 82 f. (duplu), al 20-lea. 5. *Zaharie Boiu*, asesor consistorial în Sibiiu, cu 764 c. 78 f. (duplu, pe basa posiţiei de preot), al 43-lea. 6. *Dr. Stefan Pĕcurariu*, adv. în Sibiiu, cu 774 c. 92 f. (duplu), al 48-lea. 7. *Dr. Octavian Russu*, adv. în Sibiiu, cu 698 c. 40 f. (duplu), al 56-lea. 8. *Ioan Macellariu*, proprietariu în Mercurea, cu 649 c. 86 f. (duplu, pe basa diplomei de jude), al 60-lea. 9. *Ioan Răcuciu*, proprietariu în Sĕlişte, cu 612 c. 38 f., al 65-lea. 10. *Alexandru Lebu*, privatier în Sibiiu, cu 586 c. 91 f., al 69-lea. 11. *Dr. Avram Tincu*, adv. in Sibiiu, cu 516 c. 40 f. (duplu), al 91-lea. 12. *Irimie Dancăş*, comerciant în Reşinari, cu 500 c. 25 f., 96-lea. 13. *Dr. Ioan Nemeş*, adv. în Sibiiu, cu 484 c. 24 f. (duplu), al 100-lea. 14. *Ioan Bozdoc*, comerciant de lemne în Veştem, cu 465 c. 02 f., al 107-lea. 15. *Nicolae Vidrigin*, comerciant de făină în Sibiiu, cu 459 c. 04 f., al 110-lea. 16. *Petru Imbĕruş*, agricultor în Sibiiu, cu 452 c. 37 f., al 116-lea. 17. *Petru Comşia*, comerciant în Sĕlişte, cu 431 c. 54 f., al 121-lea. 18. *Teodor Popescu*, comerciant în Sibiiu, cu 425 c., al 122-lea, 19. *Ioan Dregan*, notariu public în Sebeşul-săsesc, cu 421 c. 08 f., al 126 lea. 20. *Onoriu Tilea*, ingineriu de comasaţie, în Sibiiu, cu 394 c. (duplu, pe basa diplomei de ingineriu), al 132-lea. 21. *Sava Văcariu*, cojocariu în Sibiiu, cu 371 c. 92 f., al 139-lea, şi 22. *Ioan Maxim Vulc*, proprietariu în Pianul de sus, cu 356 c. 46 f., al 144-lea. — *Suplenţi*: 1. *Ioan Vişia*, privatier în Sibiiu, cu 322 c. 94 f., al 17-lea, şi 2. *Ioan Banciu lui Stan*, arêndator în Sĕlişte, cu 316 c. 83 f., al 18-lea.

Intre *146* virilisti ordinari sunt deci *22* Români, ear' întrĕ *34* suplenţi sunt *2* Români.

*

Oraşul cel mai cercetat de străini. Ziarele parisiane publică o statistică despre cercetarea oraşelor mari din partea străinilor în cei doisprezece ani din urmă. Datele acestea arată că cel mai cercetat oraş e *Parisul.* Anume faţă cu cei 5.641,057 óspeţi ai Berlinului, 3.902,343 ai Vienei 2.701,852 ai Dresdei şi 1.484,264 ai Budapestei, Parisul în acesti doisprezece ani a avut locuitori în hoteluri (străini) *10.240,343.*

*

Supliciul crimei. Joi diminéţa şi-a luat osânda de mórte în Sătmar fratricidul *Papp Béla.* La 7 ore şi 10 minute i-s'a pus în gât bilţul, urmând mórtea după 8 minute.

*

Preparatele veterinare ale lui Hotter. De ce însemnătate şi cât sunt de plăcute preparatele veterinare ale lui Hotter: Absorbinalul, praful nutritor şi fluidul „Training“ avisăm la inseratul de azi care dovedeşte că numĕroşii membri ai asociaţiunei „Wiener Trabrennverein“ le întrebuinţéză érăşi şi érăşi în continu şi prin scrisori de recunoscinţă le disting şi le recomanda mai departe. Se expórtă în străinătate şi se preferă celor indigene — cari de sigur încă nu ar fi rele. — Cu succesul acesta póte fi mândră firma renumită Hotter. Depositul principal pentru preparatele acestea este Farmacia la sf. Iosif în Viena XII/2. Schönbrunnerstrasse 182, unde se şi trimet zilnic pachetele cu posta.

Haină—mătase
Damast fl. 9.00

şi mai sus! — 12 metri! — trimisă franco şi vămuită! Mustre cu întórcerea postei; tot astfel şi din „Mătase-Henneberg“ négră, albă şi colorată dela 45 cr. până la fl. 14.65 pr. metru.

G. Henneberg, fabricant de mătase (*lif. de curte ces. şi reg.* **Zürich.** [9] 8—8

Nr. 1031 [228] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia de III clasa din Vĕsĕud se escrie concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Despre emolumentele împreunate cu acest post, cei ce doresc a reflecta pot lua informaţiuni mai de aprópe dela comitetul parochial, séu dela acest oficiu protopresbiteral.

Suplicele de concurs instruate în sensul legilor din vigóre sunt a se adresa la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Reflectanţii se vor presenta în comună înainte de alegere în vre-o Duminecă ori sĕrbătóre spre a-şi dovedi desteritatea şi capacitatea în chemarea de preot şi luminătoriu al poporului, şi a-şi câştiga cunoscinţa acestuia şi a împrejurărilor locale.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Sibiiului în conţelegere cu comitetul parochial.

Sibiiu, 9 Novembre 1900.

Ioan Papiu
protopresbiter.

---

[227] 1—3

Publicare de licitaţiune.

Comuna bisericéscă Boiul-mare, în protopresbiteratul Sighişórei, dă în întreprindere **edificarea şcólei sale** pe calea licitaţiunei publice minuende, ce se va ţiné la *29 Novembre st. v. 1900, 2 ore d a.* în şcóla din Boiul-mare.

Preţul de strigare este 4150 coróne. Licitanţii au a depune vadiu de 5%.

Planul, preliminariul de spese şi condiţiunile de licitare se pot vedé la oficiul parochial în Boiul-mare.

Boiul-mare, la 24 Septembre 1900.

Comitetul parochial:

Elie Ioanoviciu paroch, preşed. — *Ioan Raţiu* notariu.

Vĕzut!

D. Moldovan
protopresbiter.

Nr. 612/1900. [223] 2—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor de parochi în parochiile de clasa a III-a mai jos înşirate, din protopresbiteratul Lupşei, se escrie nou concurs, cu terminul de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“, şi anume:

1. Pentru parochia Buzu cu filia Trăscău.
2. Pentru parochia Sartăş.

Venitele împreunate cu aceste posturi de paroch sunt cele fasionate la cóla B. pentru completarea dotaţiunei preoţesci dela stat, despre cari concurenţii 'şi pot lua mai de aprópe informaţiune dela comitetul parochial séu dela oficiul protopresbiteral.

Doritorii de a ocupa unul din acestea posturi sĕ se adreseze cu cererile concursuale provĕzute cu documentele recerute de normele din vigóre ale bisericei nóstre la subsemnatul oficiu în terminul prefipt.

Reflectanţilor li-se recomândă a se presenta în o Duminecă séu sărbătóre până la ziua alegerei, în biserică pentru a dovedí desteritatea chemării lor, făcĕnd cunoscinţă şi cu poporul şi cu referinţele locale.

Ofenbaia, în 24 Octobre 1900.

Oficiul protopresbiteral rom. gr.-or. al Lupşei în conţelegere cu comitetele parochiale concernente.

Ioan Danciu
protopresb.

Nr. 481/900. [225] 3—3

Concurs

Pentru întregirea parochiei de clasa a treia Dupăpétra-Sat cu filia Cornăţel se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt cele statorite în sinodul parochial dela 17 Septembre a. c. şi cuprinse şi în cóla de întregire a venitului preoţesc, despre cari concurenţii 'şi pot lua informaţiune dela comitetul parochial séu oficiul protopresbiteral.

Brad, la 9 Octobre, 1900.

In conţelegere cu comitetul parochial, oficiul protopresbiteral gr. or.

Vasiliu Damian
protopresbiter.

Declaraţiune publică!

Subsemnatul atelier artistic de portrete a decis — pentru a fi dispensat de demisionările neplăcute ale pictorilor sei eminent cualificaţi în artă şi pentru a-i puté ocupa şi mai departe — a renunţa **pe un timp scurt şi numai până la revocare** la ori-ce venit sau profit.

Noi liferăm a.z. [215] 7—25

pentru numai fl. 7·50

un portret în mărime naturală
bust (Brustbild)
dimpreună cu rame elegante barock

cari valorézā cel puţin 30 fl.

Deci cine voeşte a-şi comanda portretul seu sau al femeiei sale, al copíilor, al părinţilor, al vre-unei surori sau al unei alte rudenii, fie deja chiar şi mórtă ori apoi al vre-unui prietin are de a trimite numai fotografia respectivă, indiferent în ce posiţiune e făcută şi primeşte în decurs de 14 zile un portret, care de sigur îl va surprinde şi multămí pe deplin.

Lada pentru trimiterea portretului se va socotí cu preţul cât ne costă pe noi. Comandele cu acluderea fotografiei, care se va returna intactă cu portretul desemnat, se esecută trimiţêndu-se banii anticipativ sau pe lângă rambursă.

Pentru esecutarea eminent artistică şi fidelă se garantéză.

☞ Sute de epistole de recunoscinţă şi mulţumire stau la disposiţiunea publică şi la cerere se trimit ori şi cui. ☜

Kunst-Porträt-Anstalt
„KOSMOS“
Viena, VI, Mariahilferstrasse Nr. 116.

Sz. 10792—1900 polg. [226] 3—3

A dévai kir. törvényszék közhirré teszi, hogy Dr. Susich István körösbányai kir. közjegyző hivatalos működését 1900 évi november 20-dik napján megkezdi.

A kir. törvényszék

Déva, 1900 november 15-én.

Dr. Pajor Kálmán
kir. it. táblai biró.

Institutul de aposare

(Vordruckerei)

Teresia Etter

se află în curte, treptele 2 din stânga

Str. urezului 9.

(222] 3– 3

Krachul cel mare.

New-York şi **Londra** n'au cruţat nici continentul european fiind necesitată o fabrică mare de lucruri de argint de a desface tot depositul seu pe lângă o mică rebonificare a forţelor de lucru. Eu sunt mputernicit a executa acest mandat. Trimit deci ori şi cui următórele obiecte pe lângă o rebonificare simplă de **fl. 6.60** şi anume:

6 bucăţi **cuţite fórte fine** cu tăiş englez,
6 bucăţi **furculiţe de argint-patent** american dintr'o bucată,
6 bucăţi **linguri de argint-patent** american,
12 bucăţi **linguriţe de argint-patent** american,
1 bucată **lingură pentru supă** de argint-patent american,
1 bucată **lingură pentru lapte** de argint-patent american
6 bucăţi **tase Victoria** englezesci,
2 bucăţi **felinare admirabile** de masă,
1 bucată **sitiţă** pentru teă,
1 bucată **preserătóre** pentru zăhar pisat fină,
42 bucăţi la olaltă numai fl. 6.60.

Tóte aceste 42 obiecte au costat mai nainte **fl. 40** şi se pot obţiné acum cu preţul minimal de **fl. 6.60**. Argintul-patent american este un metal fórte alb, care îşi păstréză colórea argintie 25 de ani, ceea-ce se şi garantéză. Ca dovada cea mai bună, că inseratul acesta nu e

☞ nici o înşelăciune ☜

mĕ oblig prin acésta publice, a retrimite banii fără nici o piedecă tuturora cărora nu le convine marfa. şi nimenea n'ar trebui sĕ lase a trece acéstă ocasiune favorabilă, fără a-şi procura acéstă **garnitură pompósă**, care se potrivesce mai ales ca

present escelent de crăciun şi anul nou

cum şi pentru ori-ce gospodărie mai bună.

Se află numai la [210] 5—10

A. HIRSCHBERG,
casă de export pentru obiecte de argint-patent american
Viena, II., Rembrandtstrasse Nr. 19.

Trimiterea în provincie pe lângă rambursă sau anticiparea sumei. Praf de curăţit 10 cr. Veritabil numai cele provĕzute cu marca alăturată (Gesundheitsmetall).

Estras din epistolile de recunoscinţă.

Sunt fórte mulţumit cu garnitura Dtale şi mĕ rog pentru o nóuă espediţie.
Lubaczow, Galiţia. **Babie, căpitan.**

Am primit espediţia şi sunt főrte mulţumită, Vĕ mai rog pentru o garnitură cu fl. 6.60.
Cluş. **Exelenţa Baronesă Bánffy.**

Am primit espediţia şi sunt fórte mulţămită cu ea.
Gaad, Ungaria, 1 Septembre 1890. **Contesa C. Chotek-Gudenus.**

Farmacia lui F. I. R. Hotter la sf. Iosif, Wien, XII/2 Schönbrunnerstrasse 182.

Absorbinalul lui Hotter.

1/1 Flacon fl. 6.—, 1/2 Flacon fl. 3.50. delătură tóte umflăturile şi depunerile de grăsimi fără sĕ vateme părului. Intăreşte nervii atacaţi şi slăbiţi, delătură şi distruge tóte nodurile în muschi, şi serveşte şi ca scut în contra aprinderilor; cu deosebire e probat la umflăturile produse din causa fearelor, apoi în contra ariciturei umflărei copitei, genunchilor umflaţi, mai departe în contra umflăturilor (noduri) de vine, în contra umflăturei picioarelor la glesne şi la încheietura degetelor cu un cuvênt în contra tuturor umflăturilor ori unde s'ar ivi.

Praful nutritor alui Hotter,

pentru cai şi vite cornute
1 Pachet cu 80 cr.

Un adaus escelent la nutremânt, pentru a ţinea vitele sănătoase şi cu putere este de a sĕ folosi la tóte suferinţele de rărunchi de ficat şi de nervi.

Preparate pentru veterinari, cele mai bune ale timpului mai nou, cari după atestate numĕróse nu au fost ajunse de alte mijloace de natura aceasta.

Sĕ sĕ ceară numai preparate de ale lui Hotter şi sĕ nu se priméscă altele. Deposit în farmacii şi Droguerii.

Deposit principal la Dr. Emil Budai farmacia oraşului Budapesta (Stadthausplatz) la Dr. Leo Egger & J. Egger Farmacia Palatinului VI Váczi körút 17 şi la farmacia Iosif Török Bpesta VI Kiraly utcza 12.

Alifia lui Hotter pentru delăturarea crescăturilor de oase.

1/1 Cutie cu fl. 2. 1/2 Cutie cu fl. 1.20. delătură crescăturile de oase şi depunerile osoase chiar şi după 4—6 séptămâni. (boală învechită).

Fluidul lui Hotter „Training“

1 Sticlă cu fl. 1.20.

Conservează nervii şi muschii până la bătrâneţe înaintată totdeuna puternici şi vioi, pune în stare pe animal sĕ prestee cele mai mari strapaţii şi fugi, sĕ înţelege după frecare cu fluidul „Training“.

Sĕ mai foloseşte cu succes uimitor la tóte urmările cari obvin din opintiri prea mari, ologie, reumatism, şi înţepenire.

Praful de porci a lui Hotter.

Nr. I şi II
1 kg. . . . fl. 1.20.

Cel mai bun mijloc pentru a produce pofta de mâncare şi cu acésta prosperarea porcilor, fórte acomodat în contra orbalţului (brâncă); Nr. II este de a sĕ întrebuinţa la urdinare.

Mijloc în contra Colicei alui Hotter.

1 Sticlă fl. 1.50.

Contra la tot feliul de colică şi contra oprirei udului la cai precum şi contra umflăturilor la vite cornute. [54] 60—104

Red[illegible]a.

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 127 Sibiiu, Marţi 14/27 Novembre 1900. *Anul XLVIII*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **streinătate** pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articolii nepublicaţi nu se înapoiază

INSERŢIUNILE
Pentru odată 14 fil., — de dóuě ori 24 fil., — de trei or 30 fil. rêndul cu litere garmond.

Nr. 9947 Şcol.

Notificare oficială.

Se aduce la cunoscinţă publică spre scire şi orientare celor interesaţi, că în editura „Atheneum“ din Budapesta a apărut o broşură sub titlul: „Erzsébet, Megemlékezés Magyarország nagy királynéjáról“, redactată de Gabel Gyula, şi se póte procura pe séma şcólelor cu preţul de 40 fileri.

Sibiiu, din şedinţa consistoriului archidiecesan ca senat şcolar, ţinută la 9 Novembre, 1900.

Ioan Metianu m. p.
archiepiscop.

După conferenţele învĕţătoresci.

Pentru a treia-óră s'au întrunit învĕţătorii dela şcólele nóstre confesionale din archidiecesa Transilvaniei spre a se sfătui sub conducerea comisarilor esmişi de Venerat. Cons. asupra mersului afacerilor nóstre şcolare şi spre a se consulta asupra modului cum sě înaintăm causa şcólelor nóstre confesionale şi prin acésta, cum sě ridicăm cultura poporului român.

Fapt netăgăduit este, că poporul nostru, precum în multe altele aşa şi în cele culturale este înapoia altor popóre conlocuitóre.

De-şi cultura unui popor nu atêrnă numai dela cunoscinţa scrisului şi a cetitului, totuşi lumea şi chiar statistica ţerilor a acceptat usul de-a mĕsura starea culturală a unui popor după numĕrul aşanumiţilor *alfabeţi*, adecă a acelora, cari sciu ceti şi scrie. Acéstă statistică ne arată, că pe când la popórele culte 90% şi peste 90% sunt cunoscĕtori de carte; pe atunci la noi Românii este tocmai lucru întors, întru cât în multe locuri chiar 90% nu sciu carte şi abia 10% şi în unele părţi abia 20, cel mult 30% sciu ceti şi scrie. Chiar şi statistica oficială a României constată, că 82·7% nu sciu carte; ear' considerând numai comunele rurale locuite de popor, chiar 88·4% nu cunosc alfabetul. Dintrĕ popórele mai cunoscute abia *Sĕrbii* şi *Bulgarii* stau mai rĕu de cât noi.

Urméză din acest fapt nemulţămitor, că noi Românii îndoită datorinţă avem a munci zi şi nópte pentru scóterea poporului din acéstă împĕrăţie a întunerecului şi a nesciinţei şi a'l trece în lumea învĕţăturii şi a luminii,

Acésta stare a lucrului cere o muncă intensivă şi plină de stăruinţă, la care trebue sĕ iee parte întrégă inteliginţa nóstră, făcênd tot posibilul pentru delăturarea acestui rĕu, care ţine pe popor în ghiarele nesciinţei şi căutând pe tóte căile şi cu tóte mijlócele a-i uşura deşteptarea şi cultivarea.

Dar' nu încape îndoélă, că nicăiri nu se póte lucra mai cu succes în acéstă direcţiune, decât în *şcólă* şi prin învĕţămêntul din ea, căci prin şcólă are sĕ trécă tot insul şi încă în un timp, când este accesibil de a primi învĕţături şi de-a fi format după dorinţa crescĕtoriului. De aceea şi zice filosoful *Plato: „Daţi-mi şcólă şi voiu reforma lumea“*.

Nu va puté deci nimenea obiecţiona, că urmărim o ţintă cu neputinţă de ajuns, dacă şi noi prin şcólele nóstre vom cerca sĕ reformăm poporul.

Românii ortodocşi din Transilvania au şcólele proprii în vr'o 800 comune bisericesci, cu preste 880 învĕţători şi cercetate la an de v-ro 50—60.000 de elevi. Pentru susţinerea acestor şcóle biserica jertfesce la an suma de aprópe 600.000 coróne.

Cu tóte acestea pare-că nici pe departe nu stau resultatele obţinute în proporţie cu jertfele mari, ce se aduc din partea bisericei şi a poporului.

Vor fi ele mai multe greutăţile cari împedecă mersul regulat al învĕţămêntului; dar' cei din giurul acestui ziariu, cari urmărim de aprópe şi cu special interes causa şcólelor ortodocse române, cu durere trebue sĕ constatăm, atât din esperienţele proprii, cât şi din informaţiunile câştigate, că nu numai indiferentismul poporului nostru şi lipsa de salariu suficient, nu numai greóia cercetare a şcólelor din partea elevilor, — ci în mare mĕsură şi *însuşi corpul învĕţătoresc nu e totdeauna la înălţimea sa*; precum nici celelalte organe cari au anume misiunea a se interesa de şcóle.

Ne cade greu sĕ constatăm acésta, dar' dragostea ce o avem pentru înaintarea nóstră ne îndémnă sĕ spunem tot ce avem la inimă; mai ales, că avem ca organ bisericesc datorinţa a scóte la ivélă scăderile aflate şi a indica tot ce póte contribui la ridicarea şcólelor nóstre la o înălţime, dela care în adevĕr sĕ póte rĕspândi lumina asupra poporului, care le susţine.

Sunt de condamnat toţi factorii cari au datorinţa a se îngriji de şcólă, dacă nu o fac acésta; aşa inspectorii şi directorii şcolari cari nu fac de timpuriu paşii de lipsă pentru esecutarea ordinelor ce li-se dau din partea superiorităţii bisericesci; dar' apoi pĕcat de mórte comite *învĕţătoriul*, care pus în condiţiuni de a-şi face datorinţa, nu-şi vede de oficiul sĕu, pe câtă vreme el este chemat sĕ fie ochiul, sufletul şcólei.

Implinirea strictă a datorinţelor cerem deci dela tóte organele bisericesci şi în deosebi şi dela învĕţători.

Şi convinşi sĕ fim, cu toţi, că unde în decurs de un an, zi de zi, îşi va face învĕţătoriul cu scumpĕtate şi cu tragere de inimă datorinţele; acolo şi dacă învĕţătoriul nu va fi cel mai cualificat, trebue sĕ se observe un resultat mai mult sau mai puţin mulţămitor.

Credem, că onoraţii domni comisari la conferenţele învĕţătoresci vor fi stăruit şi de astădată a îndupleca prin cuvinte convingĕtóre pe toţi dascălii, că nu numai aşa din oficiu, ci cu *tragere de inimă* sĕ căute de şcólă şi de elevii lor; altcum teoriile frumóse, ce s'au desbătut în conferenţele de acum şi de mai nainte vor rĕmâné vorbe góle şi seci, vor rĕmâné seminţe, cari au căzut pe pămênt petros şi n'au produs nici o ródă; şi atunci peste tot conferenţele nóstre învĕţătoresci nu vor aduce folósele pe cari le aşteptă biserica dela ele.

Conscienţiositate şi *punctualitate* se cere mai nainte dela învĕţător; altcum cum vom puté aştepta interes faţă de şcólă de la alţii, când factorul principal — învĕţătoriul — nu-i la locul sĕu?

Dorinţa nóstră ferbinte este, ca mai ales causa şcólelor sĕ mérgă în frunte, ca prin şcólă sĕ regenerăm poporul.

Şi — barem preste vr'o 10 ani sĕ vadă şi sĕ observe lumea, că în adevĕr dascălii nostri n'au stat locului, ci şi-au făcut datorinţa, dând archidiecesei o generaţie tinĕră şi sciutóre de carte.

Nu-i nimenea întrĕ Români, care sĕ nu dorésca mărirea poporului nostru. Dar' sĕ avem în vedere cuvintele unui bărbat de şólă, *Eniu Băltean*, care zice: *„că nu este mărire fără virtute, dar' nici virtute fără lumină: deci lumină înainte de tóte“*.

Punem deci la inimă protopopilor nostri ca inspectori şcolari, parochilor, ca directori şcolari, învĕţătorilor şi tuturor celor chemaţi, a nu perde nici o zi, nici o oră, când e vorba de luminarea generaţiilor tinere, a poporului român de mâne.

Magnaţi noi. Fóia oficială publică în numĕrul de Sâmbătă autograful regal prin care contele Paul *Szécheny*, comitele suprem al comitatului Pestei, Francisc *Beniczky*, şi generalul de cavalerie, în pensiune, Iuliu *Forinyák*, toţi trei consilieri intimi, sunt numiţi membri în casa magnaţilor.

Din dieta Croaţiei. Şedinţa de Sâmbătă a dietei croate a fost earăşi sgomotósă. Era la ordinea zilei publicarea câtorva legi comune, întrĕ cari şi art. de lege VII. despre darea comunală a funcţionarilor de la căile ferate. In numele partidului coaliţional deputatul *Dr. Vrbanics* a propus sĕ se transpună art. VII. la comisiunea judiciară, care sĕ cerceteze, nu cumva articolul atinge dreptului autonomice ale ţerei? Acéstă propunere a dat ansă la discuţiuni agitate, în firul cărora deputatul *Amrus* a învinuit aspru pe cei 40 deputaţi ai Croaţiei în dieta ungară, cari nici-când nu-şi ridică vocea întru apĕrarea drepturilor autonomice ale Croaţiei şi urmarea acestei indolenţe a lor e, că în Croaţia cel mai popular om e acela care mai străşnic înjură asupra Ungariei. Partidul din drépta e vina la duşmăniile dintrĕ Ungaria şi Croaţia. Arată, că acest articol de lege e consecuenţa unui pĕcat din trecut, al art. de lege IV. din 1893, care încă a fost resolvat ca afacere comună, de-şi tracta despre amploiaţii municipali ungari.

După o discuţiune agitată, la care au luat parte membri de ai tuturor partidelor, şi chiar şi banul Hédervàry, dieta a hotărît publicarea articolului, la ce *coaliţia a părăsit demonstrativ sala de şedinţe.*

In dieta ungară s'a terminat Sâmbătă discuţiunea în general asupra proiectului de lege despre canalisări, rĕmânênd sĕ se continue discuţia pe paragrafi în şedinţa de eri şi următórele.

Projectul contempléză canalisări între Tisa şi Dunăre, între Dunăre şi Sava, între Vág şi Odera etc., special însĕ pentru teritoriul aşa zis „Alföld“. Insuşi ministrul de agricultură în discursul prin care 'şi apĕra projectul, în şedinţa de Sâmbătă a zis următórele:

„ ... acésta e legea Alföldului magiar, ... şi dacă legea acésta e a Alföldului magiar, atunci adaug, că acéstă lege a dictat'o iubirea rasei magiare şi acéstă lege o va esecuta vitalitatea rasei magiare. Din acest motiv recomand primirea projectului“.

Politică militară în parlament. „Budapesti Hirlap“ în numĕrul de Duminecă într'un articol întitulat *Valuri politice* pledéză pentru întroducerea „politicei militare maghiare“ în parlament. Spunênd, că în camera deputaţilor nu este nici unul, afară de ministrul *Fejérváry*, care sĕ fie specialist în afaceri militare, zice următórele:

„Publicului alegĕtoriu magiar şi partidelor politice magiare li-a trecut de tot din atenţiune, că acéstă lacună a dietei nu e scădere preste care sĕ se pótă uşor trece la ordinea zilei.... In dieta viitóre probabil că acéstă scădere se va delătura, ceea-ce e de lipsă şi din motivul, ca viitoriul şef al regimului militar magiar sĕ nu se presinte în parlament fără şcólă politică magiară.“

Spunênd apoi, că un cerc electoral secuesc a iniciat deja o mişcare pentru-ca pe viitoriul ciclu parlamentar sĕ ofere mandatul unei capacităţi militare de primul rang, încheie spunênd, că ar fi corect şi bine, dacă partidele şi alegĕtorii ar lucra pentru „*întroducerea politicei militare magiare* în *parlament*“ chiar în interesul acestei politice.

Discuţia budgetului. Cum vestesc ziarele din Budapesta, discuţia asupra budgetului pe 1901 se va începe în şedinţa de mâne a dietei ungare. Primii oratori, după referent, sunt înscrişi Fr. Kossuth din partea partidului kossuthist şi abatele Ioan Molnár din partea partidului poporal-catolic.

Din România

Osânda asasinilor. In procesul asasinilor bulgari, tribunalul a pronunţat sentinţă Joi seara. Sunt osândiţi: Boiciu *Ilieff* (asasinul lui Fitovski) la muncă silnică pe viéţă, ear' complicii sei: Nicola *Miteff* şi Dumitru *Stoiceff* la 20 ani de muncă silnică, Christu Carambuloff la 7 ani de muncă silnică şi Alex. *Trifanoff* la 2 ani închisóre corecţională. — Acestia osândiţi pentru asasinarea lui Fitovski.

Pentru asasinarea lui *Mihăileanu* sunt osândiţi: Stoian *Dimitroff* (asasinul) la muncă silnică pe viéţă, ear' complicii sei: Spiru *Alexoff* la 20 ani de muncă silnică şi Achim *Peteff* la închisóre pe cinci ani.

In complotul contra regelui Carol sunt osândiţi: Nicola *Bogdanoff* la 10 ani închisóre, ear' *Alexoff Peteff* şi *Dimitroff* la 10.000 de franci pedépsă în bani.

Mai sunt osândiţi în absenţă: Sarafoff, Davidoff, Kovaceff, Petroff, Stoianoff la muncă silnică pe viéţă, ear' Teodoroff, Bosniacoff, Pop-Arsoff, Zanfiroff, Zvetcoff, Troleff, Burlacoff şi Iconomoff la 20 ani de muncă silnică.

In fine: Sarafoff, Dimitroff, Alexoff şi Peteff sunt osândiţi sĕ plătiască vĕduvei şi orfanilor lui Mihăileanu 10.000 lei despăgubire.

*

Corpurile legiuitóre sunt convocate pe mâne în sesiune ordinară. De astădată mesagiul regal — cum cetim în „Apĕrarea Naţională“ — nu va mai fi aşa laconic cum fusese cel de la deschiderea sesiunii extraordinare din Septembre. Opinia publică îl aşteptă cu mare interes, dat fiind, că în el guvernul a bună sémă 'şi va espune pe larg programul de reforme politice-sociale şi financiare, cum şi politica economică şi esternă. Deosebi de atitudinea ce şi-o va semnala guvernul în cestiunea conflictului cu Bulgaria este curiósă opinia publică.

Nu cu mai puţin interes e aşteptată şi gruparea ce o vor lua diferitele partide în noul parlament, deosebi fracţiunile conservatóre: a generalului Manu — oposant pe faţă şi duşman a ori-ce fusiuni — şi aderenţii lui Take Ionescu. Asemenea şi atitudinea liberalilor ce o vor lua faţă cu projectele guvernului şi cu politica sa în conflictul cu Bulgaria.

Revistă esternă

Din rĕsboiul Burilor. Ziariul „Daily Express“ din Londra, pe basa unei telegrame din Capstadt spune, că lordul *Kitchener*, rĕmas sĕ conducă în locul lui Roberts rĕsboiul contra Burilor, continuă cu mare energie pregătirile, pentru-ca sĕ termine cât mai curênd rĕsboiul“. E decis sĕ pedepsiască cu cea mai mare asprime pe Burii cari vor continua lupta guerilică. A dispus, ca înainte de începerea operaţiunilor de rĕsboiu toţi gazetarii sĕ părăsiască Transvaalul.

*

Despre ţarul Rusiei, pe basa unei telegrame din Petersburg se vestise Vineri nóptea din Londra, că ar fi rĕposat deja. Ştirea nu s'a confirmat. „Frankfurter Zeitung“ are din Petersburg următoriul raport: Starea de acum a ţarului nu dă motive de temeri seriόse; bóla numai prin 10 Novembre era fórte îngrijitóre, dar' starea acésta durase numai două zile şi în acest timp medicii se aşteptau la mórte chiar. Ministrii, cari erau în Jalta, nici o singură nópte nu au durmit şi în fie-care minut se aşteptau la veste despre mórtea ţarului. A urmat însĕ îmbunătăţire şi de atunci morbul are curs regulat. La tifus abdominal adese-ori obvine recidivă, care de regulă e mai periculósă de cât primul stadiu al morbului. De aceea cei din jurul ţarului sunt fórte îngrijoraţi; medicii însĕ, cărora ţarul se supune la tóte prescripţiunile lor, speră, că nu peste mult se va însănĕtoşa deplin.

O telegramă din Livadia spune, că ţarul a petrecut ziua de Vineri bine. Peste zi a adormit de două-ori. Starea subjectivă 'i e bună. Séra la 9 ore temperatura 'i era de 38·8 grade, palpitaţia inimei 72. Peste nópte a durmit bine. Diminéţa starea subjectivă 'i era deplin mulţămitóre; temperatura 38·1 grade, ear' palpitaţia inimei 75.

*

Krüger în Francia. Joi a debarcat la Marsilia presidentul Transvaalului, întimpinat cu nespus entusiasm şi dus în triumf până la cuartir. Toţi oratorii deputaţiunilor au accentuat admiraţiunea poporului francez pentru eroismul cu care Burii luptă pentru libertate şi independenţă, la ce Krüger în rĕspunsurile sale, mulţămind pentru simpatia poporului francez, zicea că rĕsboiul acesta, la care au fost constrînşi, e *rĕsboiu barbar*. „Ne pustiesc casele, pe cari cu atâtea ostenele ni-le-am clădit; ne alungă femeile, ale căror soţi sângeréză pe câmpul de rĕsboiu; le iau pânea şi lasă sĕ îndure fóme copiii lor“ — zicea bĕtrânul president. Ştie că aici pe pământ causa poporului sĕu zadarnic caută dreptate, dar' e convins, că „nu se va da învins şi din tóte puterile sale, până la ultima picătură de sânge va lupta pentru cel mai sfânt ce póte avé un popor: pentru patrie şi independenţă“. Crede în dreptatea vecinică a lui Dumnezeu, care dirige sórtea popórelor şi care va da impilătorilor rĕsplata faptelor lor.

Vineri diminéţa a plecat la *Paris*, unde asemenea a fost primit cu mari ovaţiuni din partea poporului; în calea de la gară până la cuartir trăsura abia putea străbate printrĕ mulţimea de public, care necontenit îl aclama şi se trudia sĕ-i ajungă în apropiere, ca sĕ-i pótă strînge mâna; ear' de prin balcóne i-se aruncau flori. La gară nici n'a putut fi condus în salonul de primire, din causa aglomeraţiei publicului, ci bineventarea i-s'a făcut pe peron. Primul orator a fost *Crozier*, care l'a bineventat în numele presidentului republicei. După multe alte bineventări din partea diferitelor corporaţiuni, a fost condus la cuartir în hotel Scribe, unde a fost întimpinat cu imnul Transvaalului, cântat de un cor de fete, după care Birchmam l'a bineventat în numele coloniei olandeze, zicênd următórele: „Te salut, luptătoriule vrednic de nobilii străbuni ai D-tale. Inimicii poporului bur pot sĕ ucidă trupul, dar' nu sufletul“. Intrĕ cei cari aşteptau la hotel sosirea lui Krüger, erau şi toţi membrii aflători în Paris ai familiei *Bonaparte*.

Imediat după sosirea la hotel, Krüger a trimis presidentului *Loubet* cerere oficială, pentru a fi primit în visită. Loubert i-a rĕspuns că 'l primesce cu bucurie. Astfel Sâmbătă după amiazi la 4 ore a fost primit în palatul Elysée conform ceremonialului ce compete domnitorilor călĕtori incognito.

In suita lui Krüger erau: Crozier, secretariul de stat al Transvaalului Dr. Leyds, un secretar de legaţiune şi interpretul Van Haussen. La sosire, în faţa palatului Elysée i-s'au făcut onoruri militare şi s'a cântat imnul Transvaalului. Vizita a durat zece minute, fiind de faţă şi *Delcassé*, ministrul de esterne al Franciei. Krüger avea insigniile presidentului Transvaalulni şi crucea mare a legiunii de onóre. La re'ntórcere i-s'au făcut aceleaşi onoruri. Imediat după re'ntórcerea la hotel presidentul *Loubet* i-a re'ntors vizita.

(*Recunoscinţa lui Krüger*). După debarcarea la Marsilia, Krüger a trimis reginei *Vilhelmina* la Amsterdam următórea telegramă.

„Cu scutul lui Dumnezeu şi graţie îngrijirei comandantului, oficerilor şi personalului corabiei Gelderland am sosit aici în deplină sănĕtate. In momentul când părăsesc corabia şi până când şi cu grainl o voiu puté face, simt necesitatea de a esprima şi pe acésta cale Majestăţii Vóstre sinceră mulţămită pentru bunăvoinţa arĕtată faţă de mine, pe care M. Vóstră aţi dovedit'o punêndu-mi la disposiţie corabia Gelderland.“

Cum se ştie, Englezii voiau sĕ pună mâna pe Krüger şi sĕ 'l interneze pe insula St. Elena, şi spre a-'l scăpa de acésta regina trimisese şi un bastiment de rĕsboiu, care sĕ urmăriască corabia Gelderland şi sĕ împedece eventuale încercări în acest scop.

De altcum ura engleză faţă de bĕtrânul representant al poporului bur s'a dat pe faţă şi în Marsilia. In calea până la hotel, nişte Englezi dintr'un balcon s'au purtat obraznic faţă cu publicul ce făcea ovaţiuni lui Krüger, ear' când întrĕ huiduiri au fost somaţi sĕ-şi iee jos pălăriile, au aruncat spre trăsura lui Krüger gologani, voind sĕ arete prin acésta, că Francezii serbătoresc pe un cerşitoriu fără ţéră, fără căpĕtâiu. Numai retragerea grabnică însĕ i-a scăpat de urmările indignării legitime a poporului.

*

Cheltuelile Germaniei. Sâmbătă a fost presentat dietei imperiale projectul de budget pe anul 1901. Cheltuelile sunt preliminate în suma de 2.240,947.301 marce, cu 174,301.289 marce mai mult de cât în anul curent.

Procesul crimelor bulgărescĭ.

(Urmare.)

Dl *Policrat*, partea civilă, întrébă tot pe Carambuleff ce membru din comitet a denunţat la Sofia articolele lui Mihăileanu din *Peninsula Balcanică?*

— Nu ştiu.

Trifanoff?

— Nu pot sĕ 'mi aduc aminte cine a vorbit de asta în comitet.

— Cunoşteai pe vre-unul din membrii comitetului din Sofia, ori pe Sarafoff?

— Nu'-i cunoşteam pe nici unul, numai auzisem.

— Nu ştiai că preşedinte al comitetului ar fi generalul Nicolaieff?

— Nu ştiam.

D. *Durma*, apărătorul lui Bogdanoff, întreabă pe acusat în ce zi i-a vorbit Bogdanoff de „marele secret“.

— Nu-'mi aduc aminte ziua bine. Ştiu numai atât că mai erau câteva zile până la Crăciun, 16 ori 17 Decembrie.

— Când ai spus adevĕrul; la instrucţie, când ai spus că în Ianuarie, sau acum?

— Am vorbit şi despre Bogdanoff şi despre Bosniacoff la instrucţie, spunênd şi atunci şi acum adevĕrul.

Preşedintele: Faptul este lămurit.

Şedinţa se ridică la órele 7 seara, amânâdu-se continuarea pentru azi la órele 12.

(*2 Noremvre*).

Interogatoriul lui Trifanoff.

— De când ai venit în Bucureşti?

— Cu trei luni înainte de a fi arestat, spre a face şcóla de ştinţe de stat.

— Ai cunoscut pe Sarafoff, Davidoff şi Covaceff?

— Da, dar' pe Petroff nu-l cunosc.

— La începutul lui Decembre ai trimis vre-o scrisóre către supremul comitet?

— Da. Intr'o adunare a nóstră studenţéscă am luat hotărîrea de a înfiinţa o societate, cum mai avem în Elveţia, şi am cerut pentru acésta autorisarea comitetului suprem.

— De când există acel comitet?

— Dela 1885.

— Care este scopul acelui comitet?

— Eliberarea Macedoniei de sub Turci.

— Ce spuneai în acea scrisóre?

— Sĕ spun; însĕ în bulgăresce.

— Dle interpret, puneţi-i întrebarea.

Trifanoff spune, că în acea scrisóre zicea, că emoţionaţi de starea miserabilă în care se află Macedonia, ei înfiinţéză o societate care sĕ ajute şi sĕ ridice moralul fraţilor lor din Macedonia, după statutele celei din Elveţia. Termina cerênd autorisare supremului comitet pentru acésta.

— Ai primit rĕspuns la acéstă scrisóre?

— Da.

— Acesta este? Pórtă eticheta: „verhorănă macedonski comitet“.

— Da, acela este.

Preşedintele cetesce juraţilor în traducere acea scrisóre, prin care se mulţumeşte lui Trifanoff şi celorlalţi studenţi pentru înfiinţarea societăţei şi se spune că crede, că ei nu vor sta la îndoială de a veni în ajutoriul cestiunei prin ori-ce mijlóce. Printr'o notă se mai adaugă că prin „o mare Bulgarie“ se înţelege Bulgaria unită, Rumelia, Dobrogea şi Macedonia; scrisórea este semnată de Davidoff şi de Covaceff.

— In ce zi a sosit?

-- Nu ştiu.

— La 10 Decembre cine din Sofia a sosit în Bucureşti?

— Boris Sarafoff.

— Cum l'ai întâlnit?

— A venit pe la orele 8 şi jumĕtate séra la mine Anghel Pop-Arsoff, birtaşul meu, care mi-a spus că a venit la mine trimis de Sarafoff care se află la „Hotel Unirea“.

— Spune dlor juraţi ce ai vorbit cu Sarafoff?

Trifanoff, fórte emoţionat, face următórele mărturisiri:

El spune că n'a vorbit la „Hotel Unirea“ cu Sarafoff de cât de lucruri obicinuite, până când a venit şi Nicola Bogdanoff şi Pop-Arsoff, când ni-a spus că trebuie sĕ luptăm pentru Macedonia, sĕ strîngem bani şi sĕ cumpĕrăm arme, pentru-ca la Iulie 1900 sĕ începem revoluţia în Macedonia. Am depus apoi jurămêntul, cum ni-a spus el pe o cruce şi pe un revolver.

M'a întrebat atunci ce am puté face pentru-ca sĕ se facă turburări în România. Eu i-am spus că trebue sĕ agităm cestiunea ovreiéscă. Sarafoff a început sĕ rîdă, spunênd că sunt naiv. El ni-a spus atunci că trebuie sĕ facem ceva mai „splendid“, care sĕ cutremure întréga peninsulă balcanică, sĕ omorîm pe Regele României şi pe Regele Sêrbiei. *A mai adăugat apoi Bosniacoff, că trebuie sĕ spargă cassa cu bani a lui Stefanoff. Pop-Arsoff i-a spus lui Sarafoff că noi suntem ómeni mici pentru a face un lucru aşa mare, sĕ omorîm pe Regele României. El ni-a spus atunci: **„încercaţi-vĕ, dacă nu reuşiţi, o voiu face-o eu!“***

Bosniacoff i-a spus că Regele Carol umblă mai mult singur, ear' nu cu adjutanţi. Bogdanoff a zis că asta nu face nimic. Eu vĕzêndu-l pe Bogdanoff schiop, jumĕtate de om, am rîs. Sarafoff mi-a spus: „Nu rîde, el e un om şi jumĕtate, un om de aur“.

— Pentru care motive Sarafoff cerea mórtea regilor României şi Sêrbiei?

— *Pentru-că, spunea el, ei sunt duşmanii Bulgarilor şi uniţi cu Turcii, şi în cas dacă armata bulgară ar intra în Macedonia, Regele României ar puté trece în Bulgaria.*

Când a plecat din Bucureşti, Sarafoff m'a numit pe mine preşedintele comitetului din Bucureşti.

— Pentru-ce ţi-a dat în comitet ómeni cu totul inculţi?

— La început n'am ştiut nimic. Dar' când am vĕzut scrisórea pentru prădarea lui Stefanoff, am înţĕles, că el vrea sĕ facă din noi nesce instrumente.

— Cunoşti dta scrisórea acésta a lui Sarafoff?

— Da. Este adresată lui Marcu Bosniacoff şi a fost cetită de mine.

Trifanoff cetesce scrisórea în bulgăresce, ear' *preşedintele* o cetesce juraţilor în traducere.

Se spune în scrisóre, că sĕ nu uite de cele ce au vorbit, când Sarafoff a fost în Bucureşti, şi le trimite un cotor pentru chitanţele sacrificiilor de bună-voie. Termină spunênd: *Nu uitaţi principalul scop.*

— Ce era principalul scop?

— *Omorîrea Regelui României.*

— Ce mai trebuia să facă Dumitroff şi Pop-Arsoff?

— Să facă spargeri la Ştefanoff şi la d-na Velicu.

— Cunoşti acest caiet cu protocólele şedinţelor comitetului din Bucureşti?

— Da.

— Ce instrucţiuni aţi primit relativ la „Peninsula Balcanică“?

— Gh. Petroff, student, a adus într'o zi „Peninsula Balcanică“, ziar nou apărut şi ni-a arătat un articol. Mai erau şi doi studenţi de la medicină. Ei ni-au spus sĕ scriem la Sofia în privinţa lui Mihăileanu şi în privinţa albanezului Iaşar Erebaro. La Sofia n'am mai scris pentru că am fost închis.

— Ce a mai scris Sarafoff lui Pop-Arsoff?

— O scrisoare în care îi spunea *să asasineze cât mai repede pe Regele Carol*, căci e mare nevoie, şi alt-fel va veni chiar el. Scrisórea a ars-o Miteff.

(*O confruntare.*)

Către Miteff: Recunoşti acest fapt?

— Nu, e minciună.

Către Trifanoff: Reconstitueşte-i scena lui Miteff.

Miteff tăgădueşte.

Trifanoff: Mai era de faţă şi Carambuleff.

Miteff spune că a ars numai scrisoarea prin care se ordona lui Trifanoff sĕ le arate pe Fitowski. A mai ars şi o altă scrisóre, în care nu se ştia ce se spunea, dar' pe urmă a aflat că se vorbea despre omorîrea Regelui României. A ars atunci mai multe scrisori.

Se continuă interogatoriul lui Trifanoff.

— Ai primit vre-un ordin de la Sarafoff în privinţa omorîrei lui Fitowski?

— Da, prin care mi-se ordona sĕ le arăt la trei inşi pe spionul turc Chiril Fitowski, spre a-l omorî.

— Ştiai că a venit căpitanul Popoff în Bucureşti spre a duce pe Fitowski la Rusciuc?

— Nu, dar' mi-a spus Miteff pe urmă în închisóre.

Miteff tăgădueşte cu încăpăţînare.

— Cum aţi făcut planul sĕ ucideţi pe Fitowski?

— Ne-am întrunit toţi membrii Comitetului din Bucureşti, împreună cu trimişii lui Sarafoff. Când eu m'am despărţit de Fitowski, nu ştiu în ce stare sufletéscă mĕ aflam, căci făcênd câţiva paşi, am auzit o lovitură de topor şi mi-am închipuit că totul este sfêrşit.

— Comitetului suprem ai comunicat despre executarea sentinţei?

— Nu, căci am fost închis.

— Ai avut cunoştinţă în închisóre că s'a urzit un complot în contra d-tale?

— Nu. Am aflat de la dl judecător Florescu.

Dl procuror general Ciocârdia: Ce ai vorbit la Rusciuk cu căpitanul Troleff?

— Acolo mai era şi Nicola Bogdanoff. La 2 Ianuarie, Troleff mi-a spus că comitetul suprem a hotărît, ca *Regele sĕ nu fie omorît cu pumnalul, ci cu o bombă, pe care sĕ o arunce Bogdanoff.*

— Pentru ce scoteaţi paspórte pentru Bosniacoff şi pentru Pop-Arsoff?

— Nu sciu.

— Nu tot în legătură cu planul pentru omorîrea Regelui?

— Nu ştiu.

— La căpitanul Troleff nu s'a mai vorbit despre asasinarea unui personagiu politic de la noi?

— Am aflat de la un dr. Conoff, că el trebuia sĕ omóre pe un ministru român, pe dl *Take Ionescu*.

Dl prim-procuror Miclescu: Ştii dacă Miteff, de aici a trimis o telegramă cerênd bani locotenentului Stoianoff?

— Da, Stoianoff este ofiţer în regimentul 5. La Ianuarie era în uniformă.

Dl prim-procuror: Stoianoff acum este în retragere.

— Locotenentul Stoianoff a fost în Bucuresci pentru arme?

— Da, a fost.

— Ştii că Sarafoff a dat 16 lei aici în Bucureşti lui Bosniacoff, pentru-ca sĕ cumpere chei false, ca sĕ spargă la Ştefanoff, căruia îi era nepot.

— Da.

Dl jurat Vlădescu: Ştii că generalul Nicolaeff, adjutantul prinţului Ferdinand, este preşedinte de onóre al comitetului suprem?

— Ştiu că înainte, când era în retragere, era preşedinte activ al comitetului, ear' acum este preşedinte de onóre al comitetului.

Dl jurat dr. Babeş: Pentru ce ai spus totul justiţiei.

— Pentru-că am vĕzut că acest comitet exploatéză patriotismul (aplause în sală).

Un advocat al părţei civile: Ştii că Sarafoff întrebuinţa pe un acuzat sĕ fure copii şi pe urmă sĕ-i elibereze cu bani?

— Nu ştiu.

— Bogdanoff este rudă cu căpitanul Troleff?

— Este vĕr.

D. Durma: Ce fel de om este Sarafoff?

— Este un om inteligent! bun orator! bun falsificator! bun spărgător! bun patriot! (Aplause în sală).

— Cine dintre membrii comitetului este mai tare în meserie?

— Covaceff, care mai este şi poet.

— Ce rol avea Bogdanoff la omorîrea Regelui?

— Sarafoff spusese că el va fi sprijin puternic pentru acest fapt.

Dl *apărător Sîpsomo*: Trifanoff care este un om cult, sĕ ne rĕspundă dacă comitetul macedonean are sprijinul şi toleranţa guvernului bulgar?

— *Da, o are.*

— De ce s'ar fi plănuit de comitetul suprem asasinarea ministrului Take Ionescu?

— Nu ştiu de ce.

D. *Camil Demetrescu*, apărătorul lui Spiru Alexoff, întrébă dacă Trifanoff a cunoscut pe individul Cazacoff?

— Nu l-am cunoscut.

Preşedintele, arătându-i o obligaţiune a comitetului macedonean: Cunosci acéstă semnatură? Este a lui Sarafoff?

— Da.

Dl *preşedinte* cetesce în românesce textul unei obligaţiuni pentru împrumutul comitetului macedonean.

Şedinţa se suspendă la orele 3 fără un sfert.

Interogatoriul lui Stoian Dimitroff.

(Ucigaşul lui Mihăileanu).

La redeschiderea şedinţei se procede la interogatoriul lui Stoian Dimitroff, care rĕspunde cu cinism.

Preşedintele: De câţi ani eşti în ţară?

— De doi ani.

— Când ai cunoscut pe Iconomoff?

— După omorul lui Fitowski.

— Cum l'ai cunoscut?

— A venit şi mi-a cerut pumnalul şi revolverul meu, pe cari la început n'am voit sĕ i-le dau. I-le-am dat tocmai mai pe urmă, când mi-a spus că el este unul din cei mai mari cari luptă pentru Macedonia. Intr'o séră m'a luat Gh. Crabcea, şi mergênd împreună spre Văcăreşti mi-a spus că unchiul meu, Pop-Arsoff, fiind închis în Văcăreşti, sĕ facem tot posibilul, ca să-'l scăpăm, împreună cu cei-l'alţi, şi că pentru asta a venit Iconomoff. Spunea că cu trei scrisori şi cu 50 de lei putem sĕ scăpăm pe Bulgarii din Văcăreşti.

Stoian Dimirtoff explică apoi cum Iconomoff i-a dat o scrisóre, pentru a i-o transmite în Văcăreşti lui Carambuleff. Scrisórea trebuia sĕ o dee lui Carambuleff un anume Ion Georgescu. Spune apoi cum a dat lui Carambuleff, prin spălătorésa de la Văcăreşti, o a doua scrisóre.

— Iconomoff ţi-a spus că a mai cheltuit bani şi cu alte persóne pentru corespondenţă, dar' n'a reuşit?

— Da, mi-a spus.

— Altă propunere nu ţi-a mai făcut Iconomoff? Nu ţi-a vorbit de asasinarea lui Mihăileanu?

— Nu mi-a spus nimic.

— Ei, cum te-ai decis sĕ omori pe Mihăileanu?

— Intr'o séră mĕ aflam cu Pop-Arsoff, Trifanoff şi Ivan Cernovoski. Cumpĕrând „Peninsula Balcanică“ am vĕzut că înjură pe Bulgari şi de aceea l'am omorît.

Preşedintele îi dă sĕ cetéscă un articol dintr'un numĕr din „Peninsula Balcanică“.

Dumitroff de abia silabiséză şi pe urmă nu póte sĕ spună ce a înţeles din ce a cetit.

Cetind cuvêntul „rusofili“ şi întrebat ce însemnéză, rĕspunde pe bulgăreşte că e „acela care nu iubeşte bogăţia“. Nu înţelege deci nimic din ce cetesce.

Preşedintele: Şi articolul acesta te-a entusiasmat pe d-ta?

— !...

— Spune cine te-a îndemnat?

— Am aflat că din causa „Peninsulei Balcanice“ au fost expulsaţi mai mulţi Bulgari, şi Iconomoff şi Fakiroff.

— Prin Rusciuk ai fost, şi pentru-ce?

— Am fost la căpitanul de pompieri Troleff, a cărui adresă mi-o dăduse Iconomoff.

— La cancelaria comitetului suprem n'ai fost?

— Nu, şi nu cunosc pe nimeni din comitet.

— La Sofia ai fost?

— Da.

— Aici te-a bătut cineva?

— Da.

— Cine?

— Judecătoriul de instrucţie!

— Dl judecător de instrucţie?

— Da.

— Inainte de a merge la Rusciuk erai hotărît sĕ omori pe Mihăileanu?

— Da, dar' nu cu tótă inima.

— Ai mai comunicat cuiva hotărîrea acésta?

— Lui Achim Peteff şi lui Spiru Alexoff.

După propunerea părţei civile, se scot din sală acusaţii Peteff, Alexoff şi Bogdanoff.

— La căpitanul Troleff ce ai căutat?

— Sĕ vĕd dacă nu cumva are sĕ-mi spună ceva pentru Alexoff, cu care este rudă.

— Cine ţi-a arătat pe Mihăileanu?

— Burlacoff, pe care în ziua aceea l'am luat dela „Clubul muncitorilor“.

Preşedintele, în virtutea puterei discreţionare, ordonă aducerea la curtea cu juri a inspectorului de poliţie Oprescu, a dlui Ath. Ranetti, reporter la „Epoca“ şi a interpretului Constantin.

Şedinţa se suspendă la orele 4 pentru 20 de minute.

Şedinţa se redeschide la 5 fără un sfert. Se întroduc câte-şi nouĕ acusaţii.

Preşedintele: Te-ai rĕsgândit Dimitroff? Spune-ne acum dacă ai fost îndemnat de cineva sĕ comiţi crima?

— N'am fost îndemnat de nimeni.

— La instrucţie ai spus că ai fost îndemnat de Alexoff, Peteff, Iconomoff, căpitan Troleff, Sarafoff, Davidoff, Kovaceff, Petroff.

— N'am fost îndemnat de nimeni.

— Ai spus că ai fost torturat?

— N'am zis că am fost torturat, am fost zăpăcit; dar' mi-s'au tras palme.

— Cine ţi-a tras palme?

— Judecătoriul de instrucţie.

Dl *Florescu* (de pe scaun): Minţi,

Dl *preşedinte* sună clopoţelul.

Dl *Brăescu*: Lăsaţi-l, nu mai insultaţi un om în lanţuri (protestări).

Confruntări.

Dl preşedinte dă ordin sĕ se întroducă dl Ranetti.

Dl Ranetti spune că într'o zi a întrat în cabinetul judecătorului de instrucţie şi a întrat în vorbă cu Dimitroff dându-se de publicist bulgar şi avênd în mână un numĕr din „*Peninsula Balcanică*“. Pe urmă dl judecător de instrucţie a învitat pe Dimitroff sĕ vorbéscă cu Ranetti şi sĕ-i povestéscă lui ca şi cum ar fi Sarafoff, ceea ce a vorbit cu Sarafoff la Sofia. Dimitroff se duce la dl Ranetti şi vrea sĕ-i întindă mâna cum a făcut cu Sarafoff, apoi vrea sĕ-şi retragă mâna, dar' judecătorul de instrucţie îi spune sĕ dee mâna şi sĕ reconstitue scena. Dimitroff zice ca-şi când ar fi Sarafoff de faţă: „Eu sunt trimis de Iconomoff pentru fapta aia (omorul lui Mihăileanu) şi am venit sĕ iau ordine...“. Pe urmă Dimitroff zice că Sarafoff 'l-a sărutat, 'l-a pus sĕ jure, i-s'a dat un revolver şi bani, ca sĕ se întórcă la Rusciuk.

Dl Ranetti mai spune că Dimitroff a declarat pe toţi aceia cari l-au îndemnat sĕ comită crima.

Dl preşedinte (către Dimitroff): E adevĕrat?

Dimitroff: E adevĕrat că am spus, dar' am spus de frică.

— Ce frică?

— M'a bătut diminéţa dl prim-procuror.

— Acum zici că te-a bătut dl prim-procuror! (către Ranetti): Era vesel Dimitroff când povestea?

— Da, era vesel.

Dl preşedinte învită pe dl advocat Butoianu sĕ declare ce ştie şi dênsul.

Dl Butoianu spune că şi el într'o zi a fost pe la cabinet, a vĕzut pe Dimitroff, l-a încuragiat sĕ spună adevĕrul, şi Dimitroff a spus tot: cum s'a dus la Sofia, cine l-a îndemnat, etc.

Dimitroff négă.

Dl inspector Oprescu spune că a fost la cabinet, când Dimitroff a mărturisit totul.

Dimitroff spune că în ziua aceea îl bătuse dl director, dl prim-procuror şi dl şef de siguranţă.

Un grefier e întrebat şi face o depoziţie analogă cu dl Oprescu.

Dl preşedinte: Mie mi-ai mărturisit tot, şi eu te-am bătut?

Dimitroff: Dar' mi-a spus dl judecător, că dacă nu voiu spune aşa, o sĕ fiu bătut.

Dl *Cernescu*: Dar' acum nu eşti bătut, de ce eşti altfel?

Dimitroff: Acum fie ce-o fi.

(Va urma.)

NOUTĂŢI

Consistoriul metropolitan s'a întrunit azi în şedinţa extraordinară spre a esecuta conclusele congresului ţinut în anul acesta.

S'au presentat următorii asesori consistoriali afară de Sibiiu: Archimandritul Filaret Musta, archimandritul Augustin Hamsea, protopresbiterii: Mihail Popoviciu, Constantin Gurban, Dr. George Popoviciu, Ioan Droc, apoi ca asesori mireni Nicolau Zigre şi Ioan Lenger.

Din asesorii locuitori în Sibiiu au luat parte archimandritul vicariu archiepiscopesc Dr. Ilarion Puşcariu, Ioan Papiu, Zaharie Boiu, Nicolau Ivan, Mateiu Voileanu, asesor mirean Parteniu Cosma.

Au depus jurămêntul asesorii nou aleşi archimandritul Augustin Hamsea, protopresbiterul Nicolau Ivan şi aseserul mirean Parteniu Cosma.

*

Exemplu bun. Revista poporală „Albina“ din Bucureşti în Nr. de la 5 Novembre st. v. publică un articol semnat de P. G., în care arĕtându-se cum casa regală îngrijesce, ca micii prinţi sĕ fie crescuţi în evlavie, îndémnă părinţii sĕ urmeze frumosul exemplu dat de familia domnitóre. Reproducem din acest articol următórele:

„Prinţul Ferdinand şi Princesa Maria au hotărît, ca micii prinţi Carol şi Elisabeta sĕ meargă în fiecare Duminecă şi la sĕrbători mari, la Metropolie, ca sĕ asculte af. liturgie. Serviciul divin se face în paraclis, la care asistă şi I. P. S. Metropolitul-Primat Iosif. I-am vĕzut pe prinţişori în biserică şi mi-s'a umplut sufletul de bucurie pentru cumenţenia cu care stau în biserică şi ascultau cele sfinte, cum şi pentru marea băgare de samă cu care observau tóte mişcările ce se fac de către feţele bisericesci. De altfel I. P. Sa Metropolitul-Primat e pentru prinţişori ca un părinte sufletesc în adevĕratul înţeles al cuvêntului. Le spune tot ce se cuvine şi e potrivit cu frageda lor vîrstă. Le spune tot ce trebue sĕ lase urme binefăcĕtóre pentru viéţa lor de mai târziu.“

*

Cartea reginei. Princesa Elisabeta de Bavaria, din ocasia cununiei sale cu moştenitoriul tronului belgian a căpĕtat un cadou de nuntă, care cu drept cuvênt se póte numi cea mai preţiósă operă a unui autor în viéţă. Cadoul e un album de rară frumseţă, donat de regina României şi întitulat „*Meine Ruh*“ (Liniştea mea), cuprinzênd scrierile reginei poete. Legătura cărţii presintă un ales juvaer eşit din atelierul aurariului de curte Telgedin Berlin. In colţul de sus din drépta e portretul-medalion al reginei, pictat pe basă albastră de dşóra Bastanier şi încadrat cu briliante. La o parte a portretului e un rămurel de fag, pe care stau păsărele şi îndreptate spre chipul reginei cântă (O alusiune acésta la pseudonimul literar al reginei: *Carmen Sylva*=cântec de pădure). Dinjos de portret şi de ramura de fag e numele *Elisabeth* cu manuproprie, îmbinat din briliante radióse, ear' cele patru colţuri ale legăturii sunt împodobite cu câte o rosă, florile predilecte ale reginei.

*

O rectificare. „Epoca“ de alaltăeri luând notă despre esecutarea fratricidului *Papp Béla*, şi voind sĕ spună cine a fost acest Papp Béla, zice următórele: „Condamnatul la mórte, fiu al unui preot român (?!)“ etc.

Lumea de pe la noi e dedată deja cu superficialitatea fraţilor din România, dar' la atâta superficialitate tocmai în chestie care în casul că ar fi aşa cum spune „Epoca“ ar arunca o négră umbră asupra poporului român, — nu ne-am fi aşteptat. S'a scris atâta despre acest fratricid şi s'a arătat în tóte ziarele nóstre românesci, că *renegarea familiei s'a făcut în a treia generaţie ascendentă*, deci Papp Béla nici picur de sânge românesc nu mai putea sĕ aibă în vinele lui. Deja moşul seu era preot reformat.

Credem deci, că confraţii de la „Epoca“ vor reveni asupra chestiei şi vor face rectificarea cuvenită.

*

Agenţii siguranţei publice în Bulgaria. „Drapelul“ din Bucuresci de alaltăeri spune pe basa unei telegrame din *Sofia*, că în capitala Bulgariei s'a descoperit o bandă de 200 spărgĕtori de casse wertheimiane. In bandă fac parte funcţionari înalţi de poliţie si gendarmerie.

*

† **Dr Ioan Nemeş**, advocat în Sibiiu, a rĕposat Duminecă. Inmormêntarea se va face azi la 3 ore.

*

Arsenalul Vaticanului. Se vestesce din Roma, că consiliul Vaticanului a hotărit sĕ vîndă şi topéscă tóte armele aflătóre în arsenalul Vaticanului. La 20 Septembre 1870, când trupele italiane au ocupat Roma şi au silit pe armata papei sĕ capituleze, acésta numai o parte a armelor a estradat'o învingĕtorilor, cea mai mare parte de pusci, tunuri şi alte soiuri de arme au ascuns'o în Vatican. In 1880, când întrĕ Italia şi Francia relaţiunile deveniseră atât de incordate, în cât în cercurile Vaticanului se aştepta isbucnirea rĕsboiului, armele acestea fuseseră scóse la ivélă din magasinele suterane şi curăţite de rugină. Nu s'a întêmplat însĕ nimic, şi Vaticanul n'a avut ocasiune sĕ le întrebuinţeze contra Italiei. In urmă s'a convins, că armele acestea învechite şi mâncate de rugină tot nu mai pot fi întrebuinţate în scopul pentru care au fost menite, şi astfel au hotărit vinderea. Se află în arsenal vr'o 150.000 de arme, întrĕ ele chiar şi de cele de prin evul mediu; o parte din ele se va vinde, altă parte se va topí, şi numai cele de valóre archeologică vor fi păstrate.

*

Scandal politic în Zagreb. Nu de mult făcuse mare svon în Zagreb vestea defraudării banilor reuniunii Ciril şi Metod, fiind acusat de defraudare un anume Fleischer, redactor al ziarului „Hrvatska Domovina“. Fleischer a dispărut din Zagreb, ear' tribunalul a publicat Vineri un edict de curentare contra lui. Pe urma acestui edict a eşit apoi la ivélă, că Fleischer a falsificat şi numeróse cambii, tóte în dauna fruntaşilor din partidul croat oposiţional. Afacerea a provocat în Zagreb mare sensaţie.

*

Misionari mormoni în Timişóra. Sĕptĕmâna trecută au sosit la Timişóra doi misionari din *Salt-Lake-Çity*, cu planul de a întemeia lângă Timişóra o comunitate religiósă mormonă. Misionarii sunt provĕzuţi cu acte de legitimare şi au presentat poliţiei din Timişóra catechismul mormon, pe care poliţia l'a trimis ministeriului de interne spre esaminare. Cum se scie, mormonii profeséză poligamia.

*

Ştiri mĕrunte. Pentru ocuparea postului de paroch în *Pâncota*, tractul Şiriei în diecesa Aradului, e escris concurs cu termin până la 19 Decembre n. Parochia e de clasa primă. — Sĕptĕmâna trecută a rĕposat în Londra compositorul englez *Sullivan*. Cea mai succésă operetă a lui e „Micado“, prin care şi-a eluptat loc de frunte întrĕ compositorii de operete. — La 1 Decembre n. se va ţiné în Timişóra congregaţie estraordinară. — In Sâmbăta-superióră s'a înfiinţat reuniune de înmormêntare. Sunt înscrişi până acum preste 300 membri. President al reuniunii e preotul Ioan Pop. —

Nr. 1051—900 [232] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor de învĕţători la şcólele confesionale din Măgărei şi Săsăuş, protopresbiteratul Agnitei, se deschide prin acésta concurs cu termin de 10 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Măgărei salariu anual 600 coróne din repartiţiune dela popor, cuartir şi lemne de foc.

2. Săsăuş postul din clasa primă cu salariu anual de 600 coróne şi anume 500 coróne ajutoriu dela stat şi 100 coróne din repartiţiune dela popor, cuartir şi grădină.

Doritorii de a ocupa aceste posturi sunt datori a conduce şi câte o strană ca cântăreţi în biserică, precum şi a conduce cântările liturgice cu elevii de acolo, şi a-'şi aşterne suplicile de concurs în terminul prescris la oficiul protopresbiteral al tractului Agnita în Nocrichiu (Ujegyház).

Nocrichiu, în 11 Novembre 1900.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Agnita în conţelegere cu comitetele parochiale respective.

Nicolau Moldovan
adm. prot.

---

ad. Nr. 418/1900. [229] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de paroch de clasa a III-a Ciuruleasa se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumente împreunate cu acest post de paroch sunt cele fasionate la cóla B. pentru întregirea venitelor preoţesci dela stat, despre cari concurenţii mai de aprópe 'şi pot lua informaţiuni dela comitetul parochial ori dela oficiul protopresbiteral.

Cei ce doresc a reflecta la acest post, 'şi vor subşterne suplicele concursuale instruite în sensul regulamentului şi normelor din vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis şi se vor presenta înainte de ziua alegerii în vre-o Duminecă séu sĕrbătóre în comună spre a-'şi arĕta desteritatea în chemarea lor.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Abrudului în conţelegere cu comitetul parochial.

Abrud, 20 Octobre, 1900.

Petru Popoviciu
protopresb.

---

ad. 446—1900. [230] 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului al 2-lea de paroch de clasa III din Topârcea protopresbiteratul Sĕlişte, se escrie concurs cu terminul de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch sunt cele fasionate în tabela B. pentru întregirea venitelor preoţesci dela stat, despre cari concurenţii 'si pot lua mai de aprópe informaţiuni dela comitetul parochial ori dela oficiul protopresbiteral.

Doritorii de a ocupa acest post, au sĕ-'şi aştérnă cererile instruite conform normelor în vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral până la terminul indicat.

Tilişca, în 29 Octobre, 1900.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Sĕliştei în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Petru Juga
adm. protop.

Nr 543—1900. [231] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia de clasa a III Lupu, protopresbiteratul Mercurei, se escrie concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Teleg. Rom“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch sunt cele fasionate în cólele pentru întregirea venitelor preoţesci dela stat, despre cari concurenţii 'şi pot lua mai de aprópe informaţiune dela oficiul protopresbiteral séu dela comitetul parochial.

Reflectanţii la acest post au sĕ 'şi aştérnă cererile, instruite conform normelor în vigóre, subsemnatului Oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Mercurea, la 27 Octobre, 1900.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Mercurei în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

I. Droc
protopop.

---

15 bucăţi fl. 3.05.

Nu se mai oferă ocasiunea rară de a putea primi pentru numai fl. 3·05 următórea colecţiune de juvaere.

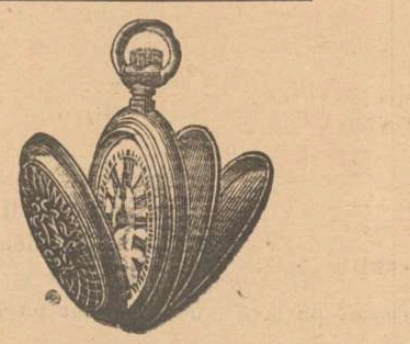

- 1 Orologiu de busunar jubil. de nickel Anker-Remontoir cu capace gravate fórte frumos, cu portretul M. S. regelui Francisc Iosif I. (noutate), minutar, cu maşinerie regulată, precis, garanţă de trei ani (ér nu ceas de părete, cum trimit neguţătorii din bazare, în loc de orologiu aurit).
- 1 lanţ goldin panzerat sau de nickel.
- 2 buc. inele imitaţie de goldin în fasonul ce mai nou cu briliante de simil.
- 2 buc. nastori pentru mangete, aur-doublé cu mechanism.
- 3 bucăţi nastori pentru pept. (Chemisettes.)
- 1 nasture pentru gulerele îndoite.
- 1 ac fórte fin de cravată.
- 1 pungă pentru orologiul anker.
- 1 oglinduţă de busunar în cutie.
- 2 cercei de argint veritabil de fasonul ce mai nou.

Tóte aceste 15 obiecte dimpreună cu orologiul Anker-Remontoir costă numai fl. 3·05.

Aceleaşi 15 obiecte însĕ în loc de orologiul patent reform. Anker unul Patent-Goldin-Iubil. care înlocueşte pe deplin un orologiu de aur, cu garanţie de trei ani **numai cu fl. 6·10.**

Ceea-ce nu convine se schimbă bucuros sau se retrimit banii, aşadară risicul e exchis.

Anunciuri de felul acesta sunt imitaţii Sĕ se comande per Cassa sau cu rambursă dela [112] 8—12

E. Holzer

deposit de orológe, ciasuri şi obiecte de aur en gros

Liferantul asociaţiunei funcţionarilor de stat ces. reg. austriaci etc.

Krakau, Stradom 18 (Oesterr.)

Catalóge ilustrate gratis şi franco.

Nr. 1031 [228] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia de III clasa din Vĕsĕud se escrie concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Despre emolumentele împreunate cu acest post, cei ce doresc a reflecta pot lua informaţiuni mai de aprópe dela comitetul parochial, séu dela acest oficiu protopresbiteral.

Suplicele de concurs instruate în sensul legilor din vigóre sunt a se adresa la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Reflectanţii se vor presenta în comună înainte de alegere în vre-o Dumineca ori sĕrbătóre spre a-şi dovedi desteritatea şi capacitatea în chemarea de preot şi luminătoriu al poporului, şi a-şi câştiga cunoscinţa acestuia şi a împrejurărilor locale.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Sibiiului în conţelegere cu comitetul parochial.

Sibiiu, 9 Novembre 1900.

Ioan Papiu
protopresbiter.

La **Librăria Tipografiei Archidiecesane** se află de vênzare:

Ce-'i cerul de Camille *Flammarion* C. 1·50
Din romanul unei vieţi, de Stefan *Braborescu* . . . . „ 1·—

trimise cu posta pentru fiecare exemplar 10 bani mai mult.

Declaraţiune publică!

Subsemnatul atelier artistic de portrete a decis — pentru a fi dispensat de demisionările neplăcute ale pictorilor sei eminent cualificaţi în artă şi pentru a-i puté ocupa şi mai departe — a renunţa **pe un timp scurt şi numai până la revocare** la ori-ce venit sau profit.

Noi liferăm a.z. [215] 8—25

pentru numai fl. 7·50

un portret în mărime naturală

bust (Brustbild)

dimpreună cu rame elegante barock

cari valorézä cel puţin 30 fl.

Deci cine voeşte a-şi comanda portretul seu sau al femeiei sale, al copiilor, al părinţilor, al vre-unei surori sau al unei alte rudenii, fie deja chiar şi mórtă ori apoi al vre-unui prietin are de a trimite numai fotografia respectivă, indiferent în ce posiţiune e făcută şi primeşte în decurs de 14 zile un portret, care de sigur îl va surprinde şi multămí pe deplin.

Lada pentru trimiterea portretului se va socotí cu preţul cât ne costă pe noi. Comandele cu acluderea fotografiei, care se va returna intactă cu portretul desemnat, se esecută trimiţêndu-se banii anticipativ sau pe lângă rambursă.

Pentru esecutarea eminent artistică şi fidelă se garantézä.

Sute de epistole de recunoscinţă şi mulţumire stau la disposiţiunea publică şi la cerere se trimit ori şi cui.

Kunst-Porträt-Anstalt
„KOSMOS“
Viena, VI, Mariahilferstrasse Nr. 116.

In **Tipografia** şi **librăria archidiecesană, Sibiiu,** se află următórele scrieri ale poetului nostru **G. Coşbuc:**

Fire de tort, broş . . . . . fl. 1.—
Balade şi idile „ . . . . . fl. 1.50
Sacontala, broş. . . . . . „ 2.50
Aeneis edit. II. broş . . . . „ 1.25
Rĕsboiul nostru pentru neatêrnare, broş . . . . „ —.50

NOU! **Pro 1901** NOU!

a apărut:

Calendariul archidiecesan

neapărat de lipsă pentru ori-ce preot şi învĕţătoriu.

Preţul unui exemplariu **50 fil.**, cu Şematism **80 fil.**, + porto postal **10 fil.**

Librăria archidiecesană
Sibiiu.

Farmacia lui F. I. R. Hotter la sf. Iosif, Wien, XII/2 Schönbrunnerstrasse 182.

Absorbinalul lui Hotter.

1/1 Flacon fl. 6. —, 1/2 Flacon fl. 3.50. delătură tóte umflăturile şi depunerile de grăsimi fără sĕ vateme părului. Intăreşte nervii atacaţi şi slăbiţi, delătură şi distruge tóte nodurile în muschi, şi serveşte şi ca scut în contra aprinderilor; cu deosebire e probat la umflăturile produse din causa fearelor, apoi în contra ariciturei umflărei copitei, genunchilor umflaţi, mai departe în contra umflăturilor (noduri) de vine, în contra umflăturei picioarelor la glesne şi la încheietura degetelor cu un cuvênt în contra tuturor umflăturilor ori unde s'ar ivi.

Praful nutritor alui Hotter,
pentru cai şi vite cornute
1 Pachet cu 80 cr.

Un adaus escelent la nutremânt, pentru a ţinea vitele sănătoase şi cu putere este de a sĕ folosi la tóte suferinţele de rărunchi de ficat şi de nervi.

Preparate pentru veterinari, cele mai bune ale timpului mai nou, cari după atestate numĕróse nu au fost ajunse de alte mijloace de natura aceasta.

Sĕ sĕ ceară numai preparate de ale lui Hotter şi sĕ nu se primésca altele. Deposit în farmacii şi Droguerii.

Deposit principal la Dr. Emil Budai farmacia oraşului Budapesta (Stadthausplatz) la Dr. Leo Egger & J. Egger Farmacia Palatinului VI Váczi körút 17 şi la farmacia Iosif Török Bpesta VI Kiraly utcza 12.

Fluidul lui Hotter „Training“
1 Sticlă cu fl. 1.20.

Conservează nervii şi muschii până la bătrâneţe înaintată totdeuna puternici şi vioi, pune în stare pe animal sĕ prestee cele mai mari strapaţii şi fugi, sĕ înţelege după frecare cu fluidnl „Training“.

Sĕ mai foloseşte cu succes uimitor la tóte urmările cari obvin din opintiri prea mari, ologie, reumatism, şi înţepenire.

Praful de porci a lui Hotter.
Nr. I şi II
1 kg. . . . fl. 1.20.

Cel mai buu mijloc pentru a produce pofta de mâncare şi cu acésta prosperarea porcilor, fórte acomodat în contra orbalţului (brâncă); Nr. II estc de a sĕ întrebuinţa la urdinare.

Mijloc în contra Colicei alui Hotter.
1 Sticlă fl. 1.50.

Contra la tot feliul de colică şi contra oprirei udului la cai precum şi contra umflăturilor la vite cornute. [54] 61—104

Alifia lui Hotter pentru delăturarea crescăturilor de oase.

1/1 Cutie cu fl. 2. 1/2 Cutie cu fl. 1.20. delătură crescăturile de oase şi depunerile osoase chiar şi după 4—6 sĕptămâni. (boală învechită).

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.**

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 128 Sibiiu, Joi 16/29 Novembre 1900. Anul XLVIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **streinătate** pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, **strada Măcelarilor** 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articolii nepublicaţi nu se înapoiază

INSERŢIUNILE
Pentru odată 14 fil., — de dóuĕ ori 24 fil., — de trei or 30 fil. rêndul cu litere garmond.

Fondul de pensiuni al Archidiecesei.

Se împlinesc chiar zece ani de când la insistinţa preoţimei şi la stăruinţele membrilor fruntaşi ai bisericei s'a dat fiinţă acestui fond chemat şi el sĕ aline suferinţe la vremi de nevoie şi sĕ încuragieze tinerimea nóstră sĕ-şi alégă cariera preoţéscă.

Sinodul archidiecesan cu mare însufleţire a votat statutele, sinodul a destinat o parte însemnată a venitelor din fondul preoţesc „Rudolfin“ pentru alimentarea şi sporirea fondului de pensiuni, sinodul a supus tóte comunele la o tacsă în favorul fondului, a designat venitele pe jumĕtate din parochiile vacante în favorul fondului, numai ca acest fond sĕ pótă acoperi trebuinţele ce se vor iví.

Membrii fondului sunt toţi preoţii nostri, sunt profesorii seminariului, sunt profesorii dela gimnasiul din Brad, cari nu aveau nici ei fond de pensiune.

S'ar fi aşteptat cu drept cuvênt, ca după atâtea isvóre de venit ce s'au luat în combinaţie, după atâtea jertfe ce a adus însaşi biserica, fondul de pensiuni sĕ fie bine îngrijit şi toţi membrii sĕ arete cel mai mare interes faţă de acest fond. Suntem însĕ în neplăcuta posiţie sĕ constatăm şi cu acésta ocasiune, că o parte însemnată a preoţimei nóstre nici faţă de acest fond, la care e direct interesată, nu manifestéză căldura şi dragostea ce ar trebuí sĕ o manifesteze.

Sunt atât de mici, atât de neînsemnate cuotisaţiunile anuale ce se recer dela cei mai mulţi preoţi, încât nu neputinţa, dar' o negligenţă neertată e causa de au rĕmas ani de-arêndul în restanţă cu tacsele.

Provocările emanate dela autoritatea bisericéscă au rĕmas aprópe tóte fără resultat.

Atâtea scuse mici şi mĕrunte, atâtea obiecţiuni nebasate şi fără temeiu se fac din partea membrilor, încât acele nici că se pot lua în serios, ci sunt mai mult, ca sĕ ascundem slăbiciunea ori nepriceperea pentru ideile cele mari şi salutare ale timpurilor moderne, atât de înrădăcinate la alte neamuri.

Rar om cu pretenţii de cultură vei găsi azi în lume, care sĕ nu fie angajat, fie la o asigurare pe viaţă pentru sine ori pentru copiii sei, — la o Reuniune de înmormêntare, la un fond de pensiune.

Biserica nu mai putea priví nici ea cu indiferentism la lacrĕmile ce le vĕrsau soţiile preoţilor rĕmase vĕduve, şi pruncii acestora lipsiţi de orice ajutor.

Biserica a privit de o problemă din cele mai delicate şi mai urgente înfiinţarea fondului de pensiuni, şi biserica s'a achitat cu cinste de angajamente, a dat cotisaţiile din fondul preoţesc, a incassat venitele stipulate, — dar' s'a împedecat şi se împedecă zi de zi de resistenţa şi îndĕrĕtnicia membrilor, cari ar fi sĕ grăbéscă cu denariul lor pentru sporirea şi întărirea fondului.

Se obiecţionéză din unele părţi, că suma pensiunilor e prea mică pentru preoţi peste tot. Obiecţiunea, faţă cu plăţile ce le fac membrii, este ridiculă, pentru-că nu esistă societate în lume, care pentru prestaţiuni atât de mici, pentru sume atât de bagatele sĕ oferă membrilor sei atâtea favoruri, câte ofere fondul nostru de pensiuni.

Nimic, chiar nimic nu ne-ar fi oprit, ca sĕ mărim tacsele anuale şi fundamentale şi în consecinţă sĕ decretăm şi pensiuni mai mari.

Te poţi încumeta, se póte biserica angaja sĕ iee şi mai mari sarcini asupra sa, când esperienţele de zece ani sunt atât de triste, ómenii atât de indiferenţi, încât unii din ei chiar acum când ridică sute de coróne, plécă cu ei dela cassa archidiecesană fără sĕ întrebe şi sĕ caute în condică: nu cumva ar fi timpul sĕ se achite şi de îndatorirea faţă de fondul de pensiuni, care e al lor, al fiilor lor, al soţiilor lor.

Se iviseră în anii trecuţi păreri, că pe cei ce sunt atât de indiferenţi sĕ-i scótem din rêndul membrilor şi sĕ ne facem calculi şi sémă numai cu cei ce au şi pricepere şi simţ pentru atari instituţiuni.

Am combătut cu tótă tăria convingerii nóstre astfel de păreri, pentru-că tot mai hrăneam credinţa, că ómenii nostri 'şi vor vení în fire şi vor şti aprecia binefacerile ce le oferă membrilor sei fondul acesta.

După ce începem tot mai mult a ne convinge, cât de greu străbat la noi vederi mai largi şi cum e de greu sĕ străbaţi la inima ómenilor, ca sĕ înţelégă, că e bine sĕ îngrijască şi de zile de restrişte şi sĕ vadă mai departe decât la trebuinţele momentane, ne vine a crede, că noi nu vom puté resista curentului care s'a format cu privire la *lipsirea celor negligenţi dela tóte drepturile.* S'ar face o mare nedreptate multor soţii de ale preoţilor nostri, multor prunci nevinovaţi, dar' în urma-urmelor pĕcatul părinţilor de regulă se resbună asupra fiilor şi nepoţilor.

Şi până ce autoritatea superióră ar lua disposiţii cu privire la o regulare definitivă a afacerei restanţelor, regulare care se impune sĕ se facă, mai apelăm încă odată pe calea acésta la toţi membrii fondului, şi mai ales la cei ce pân' acum au întrelăsat a 'şi face datorinţa, ca cu o óră mai îngrabă sĕ caute sĕ vină în rênd cu plăţile.

Până ce nu vom regula restanţele este imposibil sĕ ne gândim la modificarea statutelor şi la statorirea pensiunilor mai mari decât sunt cele de acum.

Atêrnă dela preoţii nostri sĕ-şi facă datorinţa, şi conferinţele preoţesci combinate pentru anul acesta nu vor puté sĕ trécă cu vederea nici peste acest obiect de importanţă pentru întreg clerul nostru archidiecesan.

Ni-ar duré inima, când ar trebui sĕ conlucrăm, ca sĕ se iee hotăririle puse în perspectivă din causa unor negligenţe, căci de sărăcia atât de des învocată, în casul acesta nu póte fi vorbă.

Convocarea dietelor provinciale ale Austriei. „Wiener Zeitung“ publică în numĕrul de eri patentele împĕrătesci, prin cari dietele provinciilor austriace sunt convocate în sesiune pe următórele zile: dieta Dalmaţiei pe 10 Decembre, a Boemiei şi ceea a Austriei de jos pe 12 Decembre, cele din Austria de sus, Salzburg, Stiria, Carintia, Bucovina, Moravia, Silesia, Tirol, Goriţa-Gradişca, Voralberg şi Istria pe 17 Decembre, a Galiţiei pe 18 Decembre şi a Carnioliei pe 19 Decembre.

Autonomie Bosniei şi Herţegovinei. „Drapelul“ dto 14 Novembre v. spune pe basa informaţiunii scóse din ziariul rusesc „Nowoje Wremja“ din Petersburg, că ministrul comun de finanţe *Kállay* şi guvernator în Bosnia-Herţegovina, tratéză spre a da provinciilor un fel de autonomie cum e a comitatelor din Ungaria.

Deputatul Beinşului. Alaltăeri s'a făcut alegerea de deputat dietal în cercul Beinşului, devenit vacant în urma rĕposării lui Algernon Beöthy. A fost ales, cu 1402 voturi Edmund *Gajári* (tiszaist), faţă de Toma Szokoly, care a căpĕtat 269 voturi.

Gajári e deputat al cercului Ciongrad, dar' a candidat şi la Beinş, fiindu-i mai sigur acest cerc la alegerile generale viitóre.

Capela ortodocsă-română din Budapesta.

In urma stăruinţelor laudabile ale coloniei nóstre din capitala ţerii, în frunte cu Ilustritatea Sa, dl Dr. *Iosif Gall*, au ajuns credincioşii nostri din Bpesta în stadiul de-a avé *capelă proprie*, unde în limba bisericei nóstre sĕ se închine celui Preaînalt şi sĕ-şi îndeplinéscă trebuinţele lor sufletesci. Duminecă a fost predată destinaţiunii sale acea capelă, întocmită în casa fundaţiunii Gozsdu din *„Holló utcza“* Nr. 8., prin episcopul concernent P. S. Sa părintele Goldiş al Aradului. Unele foi din capitală scriu notiţe corecte despre acésta sfinţire. „Egyetértés“ însĕ nu se póte reţiné de-a nu lovi din nou în biserica nóstră, denunţându-o a fi făcut pe bani străini modesta întocmire a capelei. Faţă de acéstă perfidă scornitură îndrumăm pe denunţanţi a privi listele de colectare aflătóre la oficiul nostru parochial deacolo, ori la epitropul dl *George Rădulescu.* şi se vor convinge, că totul s'a făcut din ofertele benevole ale credincioşilor nostri.

Despre actul sfinţirii lăsăm sĕ urmeze următoriul raport:

Dumineca Românii gr.-or. din Budapesta au avut zi de rară sĕrbătóre. S'a făcut sfinţirea capelei, instalate în casele fundaţiunii Gozsdu, aflătóre în str. Holló Nr. 8 (districtul VII.). Capela e instalată într'o sală cu cinci feresti, păreţii sunt acoperiţi cu tapete împodobite cu cirade de aur, ear' cerimea e pictată cu stele de aur pe câmp albastru. Fórte frumos e şi iconostasul. Acest lăcaş de rugăciune fu sfinţit Dumineca de către episcopul concernent *Iosif Goldiş*, asistat de vicariul Vasilie *Mangra*, protosincelul Ignatie *Pap*, parochul din Budapesta Genadie G. *Bogoevici* şi de diaconul *Dr. Suciu.*

Intrĕ publicul present la actul sfinţirii era şi Dr. Iosif *Gall*, membru în casa magnaţilor, deputatul dietal George *Szerb*, juzii de curie Avram *Berlogea*, I. *Mezei* şi Iosif *Pop*, profesorii universitari Ioan *Ciocan* şi Dr. G. *Alexici*, consilierul ministerial în pensiune *Raţiu*, secretarii ministeriali Dr. *Cupşa* şi Dr. *Suciu*, şi alţii.

Séra s'a dat un splendid banchet la hotel „Jägerhorn“; au toastat: Preasânţia Sa episcopul Goldiş pentru *M. Sa monarchul*, dl Dr. Iosif Gall pentru Inaltpreasânţia Sa archiepiscopul-metropolit *Ioan Metianu*, care atât ca episcop al diecesei Aradului, cât şi ca metropolit a îmbrăţişat cu multă căldură causa înfiinţării parochiei, G. Szerb pentru episcopul *Goldiş*, care ca succesor al Inaltpreasânţiei Sale metropolitului în scaunul episcopesc al Aradului, a dus causa la îndeplinire. S'a mai toastat pentru dl *Gall* presidentul comitetului parochial al parochiei române gr. or. din Budapesta, pentru comitetul parochial, pentru guvern, pentru I. cav. de Puşcariu, care a sulevat ideia înfiinţării parochiei, apoi earăşi Preasânţia Sa epp. Goldiş pentru Românii gr. catolici, cari au ţinnt sĕ participe la actul sĕrbătoresc al sfinţirii capelei fraţilor lor gr. or. Ii rĕspunde judele de curie Iosif Pop. După aceea deputatul Szerb pentru Bogoevici, noul paroch; *prof. Ciocan* pentru memoria acelora, cari au creat statutul organic; Vasile Meşter pentru colonia română şi în deosebi pentru deputatul Szerb, ca fost preşedinte al societăţii „Petru Maior“. Reflectând domnului Meşter, dl Szerb zice: „eu în tinerime şi pentru tinerime trăesc“, „nu vorbele, ci faptele cualifică ómenii“; apeléză la tinerime, sĕ fie ómenii faptelor, ai activităţii şi muncii fără preget, etc. La banchet au luat parte următorii: Iosif Goldiş, Iosif Gall, Victor Ciucureanu, consul român; George Szerb, deputat; Iosif Pop, Ioan Mezei, juzi de Curie; Ioan Ciocan, deputat, profesor universitar; Silviu Suciu, secr. ministerial; Emil Ghica, secr. consular; Dr. Victor Cupşa, conc. min.; V. Mangra, vic. Orăzii-mari; Ignatie Pap, protosincel; G. Bogoevici, protopop onorar; Dr. Dumitran, A. Berlogea, I. Ratz, Dr. Boiu, Dr. N. Vraciu, med. mil.; Dr. Alexici, profesor univ.; G. Sida, Sigismund Sida, tenorişti: I Şerban, T. Labontz, oficiant ministerial; G. Rădulescu, farmacist; I. Kanidaky, A. Pârvu, Emanuil Mano, I. I. Crăciunel, Cornel Babeş, Dr. Titu Babeş, I. Perin, apoi din partea tinerimii universitare: Stefan Borcan, Ioan Fruma, Vasilie Meşter, V. V. Moisil, Ioan Nigă, Victor Păcală, Aurel Popescu, Ioan Şandru şi Lazar Triteanu.

Românii gr. or. cu locuinţa în Budapesta, până la 1888 aveau încă din vechime în comun cu grecii biserica de la malul Dunării. La 1888 Grecii au scos pe Români din biserica avută până atunci în comun şi au isbutit sĕ învingă şí pe calea procesuală, argumentând că numai cu Macedo-românii li-a fost comună biserica. Cum însĕ Macedo-români nu mai sunt abia de fel în Budapesta, bogata biserică a rĕmas numai în proprietatea Grecilor, cari şi ei sunt pe cale de a se stinge. Rĕmaşi făra biserică, au cerut încă în 1888 voie de la ministrul de culte Trefort, ca sĕ se constitue în parochie şi sĕ-şi facă o capelă. In lipsa mijlócelor însĕ afacerea s'a trăgănat an de an, pănă-ce graţie interesării Inaltpreasânţiei Sale metropolitului, pe atunci episcop al diecesei Aradului, a interesării dlui Gall împreună cu ceilalţi fruntaşi ai coloniei române din Budapesta, mijlocele de lipsă s'au adunat, şi Românii gr.-or. din Budapesta au ajuns în fine sĕ aibă casa lor de rugăciune, de unde sĕ nu-i mai pótă scóte grecoteii

O coincidenţă de bun augur la sfinţirea capelei! După terminarea serviciului divin s'a celebrat în nou sfinţita capelă cununia d-şórei *Catiţa*, fiica judelui de tablă în pensiune Atanasie *Cimponeriu*, cu supralocotenentul baron Vilhelm *Metzger*; ear' după cununie a urmat botezul unui băieţel, al d-lui Ioan Onciu, primind în botez numele George. — Fie ca acéstă coincidenţă sĕ fie de bun augur nu numai pentru tinera părechiă, ci şi pentru bunăstarea si înflorirea parochiei gr. or. române din Budapesta.

De încheiere amintesc, că parochul G. Bogoevici a fost distins de Preasânţia Sa episcopul Goldiş cu *brêu roşu.*

Din România

Reîntregirea partidului liberal. Duminecă partidul liberal a ţinut întrunire la „Dacia“, cu care ocasiune disidenţii grupaţi în jurul ziariului „Drapelul“: dd. V. A. Urechiă, Emil Costinescu, Pallade etc., au reîntrat în partid.

După discutarea situaţiunii, la care au luat cuvêntul Sturdza, Pallade, Lascar, Aurelian, etc., dl Sturdza a anunţat, că prin întrunirea de Duminecă partidul liberal şi-a inaugurat seria întrunirilor publice, avênd a se anunţa prin ziare ziua ţinerei lor.

*

Condamnaţii în absenţă ai complotului bulgar. Ziarele din Paris susţin a şti, că guvernul român a cerut Bulgariei sě consemneze pe acusaţii contumaţiaţi în procesul pertractat la tribunalul din Bucureşti, ori cel puţin sě fie judecaţi în Bulgaria.

*

Secţiunea Bucureşti a *Ligei Române* în întrunirea de Duminecă a ales în comitet pe dd. Sava Şomănescu, Gr. S. Bómbă, locotonent-colonel Teodorin, N. Căsăcescu, col. Bădulescu, M. Rahtivan, Gr. Alexandrescu, I. T. Ghica, V. D. Păun şi I. Clinciu, rěmânênd ca presidentul sě fie ales într'o şedinţă a comitetului? Cum cetim în „Ap. Naţională“, president va fi ales Sava Şomănescu.

*

Sturdza—redivivus. Reproducem din „Ap. Naţională“ dto. 14 Nov. st. v. următórele: „Prin cercurile liberale circulă cu óre-care satisfacţie svonul că dl *Sturdza* s'ar fi declarat gata de a'şi lua rěspunderea situaţiei. D-sa ar fi declarat M. S. Regelui, că *partidul liberal este gata a lua puterea.* M. S. a întrebat pe d. Sturdza, în urma declaraţiei făcute, cari sunt mijlócele de îmbunătăţire a situaţiei nóstre financiare. D. Sturdza a rěspuns M. S. Regelui că va face reduceri budgetare în valóre de 25 de milióne şi va contracta un împrumut de 30 milióne la „Banca Naţională“, împrumut pe care „Banca Naţională“ ar fi hotărîtă sě'l acorde unui ministru de finance liberal. In legătură cu acésta mai putem spune, că „Banca Naţională“ a luat horărîrea, ca *în nici un cas sě nu acorde vre-un împrumut d-lui Carp*“.

*

Atentat contra fiului lui Mihăileanu. Cetim în ziarele din Bucuresci, că Luni séra s'a comis un atentat contra fiiului lui Mihăileanu, asasinat de Bulgari. „Apěrarea Naţională“ dto 15 Novembre v. raportéză despre acéstă nouă încercare de crimă bulgăréscă următórele:

In lipsa d-nei Paulina Mihăileanu de acasă, tiněrului venindu-i puţin cam rěu, decise sě mérgă la farmacia Bălăcescu, spre a-şi lua óre-şi cari antiseptice. In timpul când percurgea distanţa dintrě casă şi farmacie, observă, nu fără óre-care témă, că în urma sa ca la vre-o 20—30 paşi îl urmărea în mod fórte misterios un individ cu gheroc, cisme lungi, căciulă de oaie şi încins peste mijloc cu un brâu roşu şi lat. Când s'a vědut astfel urmărit, încă sub impresiunea recentă a ucigaşilor ilustrului sěu tată, i-se făcu o frică grozavă, de aceea îşi grăbí paşii.

Ajuns la farmacie, cumpěră medicamentele necesare indisposiţiunei sale, şi fără a comunica nimic celor din farmacie, plécă îndărăt spre casă, după ce mai întâi se asigură bine dacă bulgarul în chestie îl mai spionéză sau nu. Cu o vědită emoţiune, înfrigurat preste měsură, cu mintea plină de gînduri sinistre... tiněrul mergea sfios şi bănuitor spre locuinţa sa.

Ajuns în dosul bisericei Olari, acolo unde strada Olari se întîlnesce cu Bulevardul şi formează un maidan solitar şi întunecos, *îi eşí deodată înainte, din umbra unui colţ, Bulgarul în chestie, care se şí năpustí ca o fiară asupra tiněrului.* O clipă de imprudenţă şi tiněrul Mihăileanu ar fi căzut mort sub greóia lovitură a unei măciuci ghintuite cu bumbi de fer.

In timpul când suspectul bulgar voia sě-i aplice lovitura de mórte, tiněrul licean, graţie flexibilităţei sale juvenile, se îndoí atât de mult, că lovitura nu nimerí de cât pămêntul. Scăpat ca prin minune, o rupse d'a fuga şi abia respirând dete năvală în locuinţa d-lui inginer Anghelescu din strada Rumeoară.

Ajuns ací, tiněrul căzu pe parchet, leşinat de emoţiune; fu încunjurat imediat de o mulţime de persóne cunoscute familiei sale, cari îi deteră în pripă tóte ajutórele posibile, de óre-ce starea sa în acele momente inspira seriόse temeri.

Revenit la viaţă îşi putu reculege amintirile, povestind apoi în mod detailat celor de faţă tot ce expuserăm noi în presentul articol.

Până la orele 12 din nópte d-na Paulina Mihăileanu n'a ştiut nimic de sórtea şi întêmplările fiului seu. Acum, când a aflat, desperarea sa nu are margini.

Până în momentul când scriem aceste rînduri, nu cunóscem demersurile poliţiei întru căutarea suspectului criminal.

Se zice că atentatorul ar fi un bulgar trimis din Sofia, pentru a ucide pe fiul ca o rěsbunare asasinilor condamnaţi de justiţia română la muncă silnică.

Procesul crimelor bulgăresci.

(Urmare.)

Continuarea interogatorului lui Dimitroff

Preşedintele: Věd că nu vrei sě spui adevěrul. Spune acum, cum ai comis crima, cine ţi-a arătat pe Mihăileanu; nu ţi-l'a arătat Burlacoff?

— L'am întrebat cine e, dar' nu i-am spus pentru ce. Un bětrân mi-a arătat pe Mihăileanu.

— Adevěrat e că l'ai pândit de mai multe-ori pe Mihăileanu, şi că în séra [illegible] când ţi-l'a arătat, ai spus că l'ai fi omorît chiar în calea Victoriei?

— Da, e adevěrat.

— Povestesce cum ai comis crima în séra de 22 Iulie.

Dimitroff spune cum a urmărit pe Mihăileanu, cum l-a omorît, cum i-a cădut pălăria, cum s'a ascuns într'o clădire, unde a fost prins.

— De unde ai luat revolverul?

— De la un băiat Nicola, care îl luase de la Traiciu Svetcoff.

— Ţi-a dat Spiru Alexoff bani, ca sě repari revolverul?

-- Nu mi-a dat pentru asta.

— I-ai spus lui Alexoff că o sě omori pe Mihăileanu?

— Da.

— Va sě zică el te-a îndemnat?

— Nu, Alexoff a vrut sě las revolverul, ca sě nu omor.

Dl preşedinte (către Alexoff, arătându-i nişte scrisori): Cunosci aceste scrisori?

Alexoff le recunósce.

Dl preşedinte zice că prin aceste scrisori Alexoff se rógă de Dimitroff sě revie asupra mărturisirei.

Dl interpret Duma cetesce în bulgăresce scrisorile, apoi traduce. Alexoff îi zice lui Dimitroff că dînsul nu l'a îndemnat sě dee cu toporul, rugându-se în numele lui D-zeu, că el e tiněr, sě nu-i facă lui situaţia grea, sě nu facă cum a făcut.

Alexoff (strigă): Trifanoff m'a îndemnat sě fac, n'am scris tot...

Dl preşedinte (către Alexoff): Scrisórea de pe foiţă e a d-tale?

Alexoff: Da.

Interpretul traduce. Alexoff se ruga de Dimitroff, zicêndu-i că-i sărută gura şi ochii, în numele Macedoniei, sě declare că dînsul şi Peteff sunt nevinovaţi.

Dl preşedinte (către Alexoff): E adevěrat că Dimitroff ţi-a spus că a fost trimis de Sarafoff?

Alexoff: Da, mi-a spus că a fost trimis de comitet.

Preşedintele: Ei, de ce i-ai spus lui Alexoff că te-a îndemnat comitetul; tot de frică?

Dimitroff: I-am spus aşa lui Alexoff pentru-ca sě-mi arate pe Mihăileanu.

— I-ai spus lui Alexoff că ai încercat revolverul şi nu era bun?

— Nu i-am spus.

— Când i-ai spus lui Achim Peteff că vrei sě omori pe Mihăileanu, te-a îndemnat şi dînsul?

— Nu, mi-a spus că numai dacă vreau sě omor, e mai bine cu revolverul.

Dl Brăescu cere lămuriri, căci a auzit că printre hârtiile lui Dimitroff era şi un act de nascere al acestuia şi că s'a perdut.

Dl judecător de instrucţie Florescu zice că a întrebat de la început pe Dimitroff, şi acesta i-a spus că a avut un act şi că l'a perdut.

Dl procuror-general: Bosniacoff nu ţi-a recomandat unde sě dregi códa de topor?

— Da.

— Unde ai cunoscut pe Bosniacoff?

— De la cârcima lui Pop-Arsoff.

Dl *Cernescu:* De ce te-ai dus cu pasportul lui Peteff la Rusciuk?

Pentru-că n'aveam parale.

Când te-ai dus la Sofia, aveai de gând sě te întorci?

— Eram în douě (adecă la îndoială).

Dl preşedinte: Cum erai sě mai omori atunci pe Mihăileanu, dacă rěmâneai în Bulgaria? (rîsete).

Dl Cernescu zice că trebue sě i-se pună lui Dimitroff, fie şi în timp de 5 zile, întrebări până când va reveni asupra mărturisirei pe care a menţinut'o în timp de trei zile.

Dimitroff, întrebat ce a făcut la Sofia, zice că s'a dus pentru-ca sě caute de lucru. Incolţit cu întrebări, îi scapă vorba că ştia că Sarafoff ordonă crime (aplause în sală), dar' tot nu vrea sě recunóscă că i-s'a dat ordin de Sarafoff.

Dl Cernescu: Ştia Peteff că Dimitroff a adus scrisórea de la Sofia?

Peteff: Da, era o scrisóre şifrată.

— Dumitroff, vedi că ai dus scrisórea?

— Nu e adevěrat.

Dl Cernescu: Ai zis că ai plecat din ţară, că n'ai găsit de lucru şi că ai venit ear' în ţară ca sě găsesci de lucru. Ce lucru ai făcut? Códa de topór?

Dimitroff îngână că s'a întors la 2 Iulie şi că a lucrat ceva până la omor.

Dl Policrat: Ştii, că Sarafoff a ordonat alte crime?

— Nu ştiu, dar' ştiu de la Alexoff că Sarafoff a hotărît mórtea lui Trifanoff.

— Dacă ştiai că Sarafoff comite crime, de ce nu i-ai cerut autorisare?

— M'am dus sě întreb pe Iconomoff, dar' nu l'am găsit.

Dl preşedinte: Va sě zică te-ai dus la Iconomoff, ca sě-'l întrebi dacă trebuie sě te duci la Sarafoff?

Dl Policrat: Ce ai făcut cele trei seri la Sofia?

Dimitroff zice că s'a dus pe la unul şi pe la altul, s'a plimbat.

Dl procuror general: Ai jurat ca membru în comitetul din Bucuresci?

— Da.

-- Ştii ce e comitet suprem?

— Eu ştiu de societate.

— Dacă ai jurat, trebue sě ştii ce e comitet suprem.

— Am jurat pentru Macedonia.

Dl procuror general (către Peteff): Ţi-s'a adus la Văcăresci o scrisóre de către Dimitroff?

Peteff: Da.

Dl procuror general explică că acea scrisóre trimisă de Kovaceff, secretar din Sofia, a fost adusă de Dimitroff la Văcăresci în ziua de 3 Iulie, a doua zi după ce s'a întors din Sofia.

Dl preşedinte întrébă din nou că dacă are milă, dacă simte durerea unei věduve, dacă are mamă, sě spună adevěrul, cine l'a îndemnat.

Dimitroff repetă că nu l'a îndemnat nimenea şi că *„Peninsula Balcanică“* denunţa pe macedoneni Turcilor.

Şedinţa se suspendă la orele 7. Se redeschide la orele 7 şi 10 minute.

Dl Vanghele, advocatul lui Achim Peteff, pune întrebări lui Dimitroff.

— Pentru ce se întâlnea cu Peteff?

— Pentru corěspondenţa lui Iconomoff cu arestaţii din Văcăreşti, pentru-că Peteff ştia românesce şi Iconomoff nu ştia.

— De ce Peteff sě te pârască că ai venit cu ordin de la Sarafoff? Ce něcaz are pe tine?

— Nu ştiu.

Un jurat: De ce Troleff stăruia pentru tine sě-ţi scótă pasport?

— Pentru că era recomandat de Peteff.

Interogatoriul lui Spiru Alexoff.

Alexoff zice că nu-l chiamă Alexoff, ci Alexe.

Preşedintele: Nu-ţi place *of*? (rîsete).

— Nu-mi place, pentru-că sunt Român din Macedonia.

Dl procuror general: La judecătoriul de instrucţie ai iscălit Alexoff?

— Dacă m'a pus aşa sě iscălesc.

— Ce interes ai sě te chemi Alexe sau Alexoff?

Dl Camil Demetrescu (apărătoriul lui): Are interes, fiind că e Român macedonean.

Alexoff: Imi zice Spiru Hagi Alexe.

Preşedintele: Eşti acusat că ai procurat bani lui Dimitroff, ca sě-şi cumpere revolvere.

Acusatul cere cu lacrămi voe, ca sě-'şi spue păsul; zice că e de 13 ani în ţară, e Român trăit întrě Bulgari, botezat în biserica bulgară, fiind-că nu avea biserică. A venit în ţară, din causa traiului rěu la Turci, a vêndut bragă şi îngheţată, pe urmă s'a dus în Bulgaria şi vězênd că nici acolo nu póte trăi, s'a reîntors în ţară şi a hrănit 5 suflete muncind.

Trece într'o zi prin calea Călăraş, vede că la comitet se ţine întrunire pentru Macedonia. Nu cunoscea pe Trifanoff atunci. Când se întórce acasă de la întrunire, nisce studenţi bulgari îi zic sě se înscrie în comitet, ear' el rěspunde că e Român macedonean. Studenţii îi spun că nu se face deosebire între Români, Sêrbi sau Bulgari din Macedonia. Noi luptăm pentru-ca Macedonia sě fie autonomă pentru folosul tuturor Trifanoff m'a pus sě iscălesc ca membru, nu sciu dacă am iscălit eu sau m'a iscălit. Mi-a pus crucea şi m'a pus sě jur. Pe urmă vine Iaşar şi mi-'l recomandă Trifanoff. Iaşar zice că prin Bulgari se va ajunge la liberarea Macedoniei, nu prin Români. Altă dată a fost la întrunire, a ascultat pe Trifanoff. Altă-dată Trifanoff vine cu un carnet la dînsul şi cu vorba lui dulce 'l face sě iscăléscă 20 lei. Nu trece mult şi aude că se plănueste crima lui Fitowski.

Alexoff vrea sě-'şi continue istoricul, dar' preşedintele vědênd orele înaintate, ridică şedinţa la orele 8 fără un sfert.

(*3 Novembre*)

Interogatoriul lui Spiru Alexoff.

Preşedintele: De unde cunosceai pe Iconomoff?

Acusatul: Pe la 25 Martie a venit la mine în prăvălie sě cumpere nesce mezeluri, împreună cu un altul care s'a recomandat Toteff. Auzindu-mě vorbind bulgăresce cu fratele meu, m'a întrebat dacă sunt bulgar şi de unde. Eu i-am rěspuns că sunt român macedonean, dintr'un oraş din Macedonia pe care el mi-a spus că îl cunósce. A mai venit la mine şi altă-dată când am mers împreună la un bulgar din str. Măcelari. Intr'o altă zi Iconomoff se lăuda că el a încercat sě omóre pe Mantoff, prefectul din Rusciuk.

Intr'altă zi Iconomoff şi un altul Tabantoff au venit la mine şi Iconomoff a scris o scrisóre cu un creion subţire pe foiţe de ţigare către Karambuleff care se afla la Văcăresci. Tabantoff se lăuda că el este rudă cu directorul închisórei şi că el va da scrisorile. S'au dat aşa trei scrisori lui Karambuleff prin Tabantoff. După a treia scrisóre, Iconomoff a schimbat faţa, spunênd că rěspunsul nu este de la Karambuleff, căci nu este cheia cu „plăcinta“ şi „fraţii Ahil“.

Intr'o zi primesc un bilet de la Tabantoff, prin care îmi spunea sě merg imediat la grădina Sf. George, unde el este cu sergentul de gât, căci l'a prins cu scrisorile directorul Văcăreştilor şi nu-'i dă drumul de cât după ce îi va da 60 de lei. Imi spunea să-'i duc 60 de lei, căci alt-fel mě va costa şi viaţa şi peste 6000 de lei. M'am dus acolo, l-am găsit şi mi-a spus că l'a prins cu scrisorile d. director, de care nu póte scăpa decât dându-'i bani. Pe urmă pe Gh. Tabantoff l-am vězut cu Iconomoff, eu fiind cu Peteff. Amêndoi au mers până în pasagiul Vilacros, unde Iconomoff l-a ameninţat cu revolverul, spunêndu-i că el este un om care a luptat pentru ţară.

— De unde zici că-l chiamă Iconomoff?

— Peste vre-o 6 zile am aflat că-'l chiamă Iconomoff, dar' el se recomanda altfel.

Intrebându-'l de ce îşi schimbă numele, mi-a spus că aşa şi-'l schimbă el.

— Dacă ai ştiut că acel om întroduce scrisori într'un mod clandestin la asasini în închisóre, pentru ce nu l'ai denunţat poliţiei?

— Nu ştiam pentru cine sunt scrisorile.

— Ţi-a spus Iconomoff că este trimis de comitetul macedonean din Sofia?

— Nu mi-a spus. Mi-a spus însě că el face parte din comitetul de acolo.

— Ce mai ştii?

— Intr'o zi a venit la mine în prăvălie un alt bulgar, care mi-a lăsat un pacheţel, spunêndu-mi sě îl păstrez. Mi-a spus apoi că îl chiamă Spiru Angheloff. M'am dus pe urmă împreună la studentul Peteff, căruia i-a lăsat următorul bilet: „Spiru Angheloff a fost şi a trecut la gară“. Mi-a spus apoi sě dau pacheţelul lui Iconomoff. Eu spunêndu-i că sunt certat cu Iconomoff, a venit la mine împreună cu alţi doi, am deschis cassa de bani şi i-am dat pumnalul, revolverul şi pacheţelul.

In strada Popa-Tatu într'o altă zi am întâlnit pe Peteff, Iconomoff şi Stoia Dimitroff, cari erau beţi rěu. Iconomoff mi-a dat scrisorile, spunêndu-mi că va veni a doua zi la mine. Séra am cetit o scrisóre, în care am věđut că se vorbesce de omorîrea lui Trifanoff, de care aveam mare milă. A doua zi a venit la mine Iconomoff şi eu întrebându-'l că de ce vrea sě omóre pe Trifanoff, el mi-a spus că: „capete de ministri au hotărît asta, şi o lichea de băcan ca tine nu póte sě critice asta“. Mi-a lăsat scrisorile şi pacheţelul cu otrava, spunêndu-mi că el este urmărit de poliţie şi că va veni preste câteva sěptămâni din Bulgaria spre a i-le da. Mi-a mai spus Iconomoff că a găsit un băiat bun, pe Dimitroff, care sě-'i ducă scrisorile la Văcăreşti.

— Ţi-a cerut Dimitroff sě-'i dai ceva bani?

— Da, mi-a cerut.

— Pentru ce?

— Cu un bilet de la Peteff pentru 2 lei.

— Nu ţi-a arătat un revolver stricat pentru-ca sě-'l drégă?

— Da, şi altă dată mi-a cerut bani pentru-ca sě cumpere un revolver nou.

— Ce sě facă cu el?

— Sě omóre pe Mihăileanu, pe albanezul Iaşar şi pe un Bulgar.

— De ce nu ai anunţat poliţia când vedeai că se plănuesc omoruri?

— Mě ameninţau cu comitetul din Sofia.

— Dar' de chestiunea jefuirei d-nei Velicu n'ai auzit?

— Ştiam.

— Unde puseseşi otrava?

— Intr'o tinichea de fier şi o ascunsesem.

Dl procuror general: Când ţi-a arătat Dimitroff revolverul l-ai încercat în fundul curţei?

— Nu. (Va urma.)

Corespondenţă.

— 23 Novembre.

(*Sfinţirea bisericei din Ibăneşti.*)

In 21 Novembre st. n. s'a făcut cu mare solemnitate sfinţirea bisericei din *Ibăneşti.*

Actul sfinţirii l'a condus, ca delegat al Inaltpreasânţiei Sale preabunului şi luminatului nostru archiepiscop şi metropolit *Ioan*, protopresbiterul tractual Galacteon Şagěu, care însoţit de preoţii tractuali, în calea sa spre Ibănesci a fost întimpinat la „Dâlma Gurghiului“ de un frumos numěr de călăreţi conduşi de învěţătoriul Ioan Cofariu din Ibăneşti.

Rěspunzênd frumosului discurs de bineventare al învěţătoriului Cofariu, delegatul archieresc zice că „acéstă primire solemnă o consideră nu şie-şi, ci Escelenţei Sale Dlui archiepiscop şi metropolit, pe care îl representă în acéstă călătorie“. Entusiaste „trăiéscă“ rěspund la adresa Inaltpreasânţiei Sale şi la a delegatului sěu. De ací plecând convoiul spre opidul Gurghiu, 2 călăreţi tineri, cari atât cu îmbrăcămintea frumósă cât şi la faţă şi trup erau ca doi fraţi, o iau înainte spre Gurghiu în tempo mai repede, pentru a prevesti sosirea convoiului, ear' ceilalţi rěmân sě facă delegatului garda de onóre. Călăreţii toţi erau îmbrăcaţi în cele mai alese vestminte: cuşmele (căciulele) lor lungi negre, atârnate spre umĕrul drept, cămeşile cusute cu multă măestrie, unii aveau drept încingătóre şerpare noue, alţii brâne naţionale, — caii prověđuţi cu frâne frumóse şi avênd la grumazi zurgălae şi clopoţele micuţe binesunătóre, provocau admiraţiunea tuturor privitorilor. Alăturea cu trăsura delegatului mergeau 4 călăreţi — 2 de-a drapta, doi de-a stânga — călare pe 4 cai albi (semn de distincţiune), trăsura următóre a unui preot din tract era însoţită eară de 4 călăreţi, călare pe 4 cai suri, şi celelalte trăsuri tóte însoţite de câte 4 călăreţi pe cai negri şi roşii, ear' grosul călăreţilor urma după trăsurile ce formau suita delegatului. Acéstă purtare corěspunzětóre a călăreţilor tineri a pus în uimire chiar şi pe locuitorii opidului Gurghiu, străini de naţionalitatea nóstră, pe Domnii fruntaşi, — cari cu capetele descoperite salutau convoiul. Astfel trecênd prin comuna Gurghiu apoi preste hotarul opid. Gurghiu şi ajunşi la comuna Ibăneşti, la întrarea în comună ambii preoţi înbrăcaţi în vestminte bisericeşti şi însoţiţi de mulţimea multă de poporeni din Ibăneşti şi Hodac, ne întimpină cu sfta Evangelie şi cu prapori.

Prin o vorbire magistrală părintele Gregoriu Nicóră, avênd în mâni sfta evangelie şi întrě sunetul dulce al clopotelor tuturor bisericilor din aceste 2 comune bineventéză pe dl protopresbiter, — pe care îl invită în numele poporului, ca în numele Escelenţei Sale Dlui archiepiscop şi metropolit sfinţindu-le noul Sion, — se li-l pună la disposiţie pentru-ca într'însul de astăzi înainte sě pótă inălţa rugăciuni la Tatăl ceresc. După acest frumos discurs de bineventare dl protopresbiter sărută sfta evangelie, apoi adresându-se cătră cei de faţă emoţionat rěspunde resp. mulţămesce preoţilor locali şi poporului din Ibăneşti pentru buna şi imposanta primire, şi prin elocvenţa-i binecunoscută, cu cuvinte pline de iubire arată că cele mai invederate semne de înaintare ale ori-cărui popor sunt bunăstarea bisericei şi a fiicei ei, a şcólei. Prin ridicarea ambelor acestora la frumseţa în care se aflà astăzi, — poporul din Ibăneşti ocupă un loc de frunte întrě poporaţiunea tractului“ şi altele, — urându-le viéţă îndelungată. De ací cei doi călăreţi, — cari şi până ací au fost prevestitorii convoiului, punêndu-se în fruntea mulţimei, — ear' după ei mergênd purtătorii celor 2 prapori, apoi poporul, urmând acestora preoţii locali îmbrăcaţi în odăjdii, — toţi cu capetele góle, — ear' după aceea urmând trăsura delegatului archiepiscopesc şi apoi cele ale preoţilor, întrě sunetul clopotelor au mers direct la biserica veche, unde s'a sěvêrşit vecernia îndatinată.

A doua zi diminéţa, ziua serbărei sf. Arch. Mihail şi Gavriil, — întrunindu-ne la st. biserica veche s'a început utrenia, servind 11 preoţi şi anume: protopresbiterul Galacteon Şagău, asistat de preoţii Vasilie Mateiu din Rîpa-inferióră, Mihail Brătean din Potoc, Zaharie Lupu din G.-Hodac, Nicolau Gliga din Rîpa-superióră, Vasilie Duma din Jabeniţa, Mihail Todea din Idicel, Zaharie Mateiu din Urişiul superior, Izidor Suceava din Sângeorgiul de pădure (tract. M. Turda) şi ambii preoţi locali Ioan Petru şi Gregoriu Nicóră.

Serviciul divin atât în biserica veche cât şi la biserica nouă s'a celebrat cu o solemnitate rară, — asistând preste 5000 ómeni, cari — de-şi spaţiósă destul biserica cea nouă — n'au putut încăpé toţi într'însa, ci o mare parte a trebuit sě rěmână afară.

Cântările liturgice le-a cântat învěţ. nostru din G.-Hodac Zaharie Frandeş cu copiii de şcólă, în 2 voci. După serviciul divin dl protopresbiter a rostit de pe amvon o vorbire pătrunzětóre, arătând insěmnătatea zilei de astăzi, arătând datorinţele omului faţă de biserică şi mirele acesteia însuşi Dl nostru Isus Christos, şi ajungênd la conclusiunea că poporul din Ibăneşti a satisfăcut deplin acestei datorinţe a sale, îl presintă ca exemplu credincioşilor din jur.

Uméză sfânta ungere, efectuită de 2 preoţi — unul la uşa bisericei şi celalalt în curtea bisericei.

După acésta, cam la 2 ore d. a. ne-am întrunit la masa bogată a bravilor poporeni gr.-orientali din Ibănesti, aranjată cu mult gust în sala cea mare a şcólei, servind la masă d-na preotésă Elena Nicóră şi fiicele preotului Ioan Petru: Victoria şi Saveta, ajutate de învěţătoriul Ioan Cofariu şi epitropul primar Gliga Irimie.

Dintrě toaste amintesc pe al delegatului, rostit în sănătatea Majestăţii Sale *Francisc Iosif I.* şi în a Escelenţei Sale D-lui archiepiscop şi metropolit Ioan Metianu; al doilea rostit de preotul local G. Nicóră pentru delegatul archieresc şi Prea Stimata dómnă Maria Şagău, al 3-lea rostit de preotul Brătean pentru membrii Preavenerat. Consistoriu archidiecesan. Apoi V. Duma pentru preoţii locali; N. Gliga pentru epitropii, comitetul, Invěţătoriul şi bravul popor din Ibanesti, preotul gr.-cat. Alexandru Têrnovean din G. Hodac pentru buna înţelegere întrě fraţi de un sânge, etc. Şi astfel cam pe la orele 5 p. m. s'a ridicat masa, pentru-ca mai târziu sě se pótă începe petrecerea cu joc, animată şi cercetată de fórte numěros public.

N. G.

Convocare.

Nr. 547 — 1900.

In urma însărcinării primite prin scrisórea Comitetului central al „Asociaţiunii“ Nr. 547 din 8 Novembre a. c., convoc prin acésta *adunarea cercuală a desp. „Cluj“* al „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român“ pe ziua de *12 Decembre (nou) 1900* la órele 3 p. m. în localităţile casinei române din Cluj.

Ordinea zilei:

1. Deschiderea şedinţei şi presentarea mandatului delegatului.
2. Presentarea demisiunii comitetului cercual.
3. Alegerea comitetului cercual.
4. Inchiderea şedinţei.

La acéstă adunare generală se invită toţi membrii fundatori, pe viéţă, ordinari, ajutători şi onorari ai Asociaţiunii, cu domiciliul pe teritorul despărţěmêntului „Cluj“ (oraşele Cluj şi Cojocna, şi cercurile administrative Cluj, Nadăş şi Gelău).

Sibiiu, în 20 Novembre 1900.

Dr C. Diaconovich
ca delegat al Comitetului central.

Notă.

Preaveneratele oficii protopopesci, cărora aparţin parochiile indicate în conspectul de mai jos și cari încă n'au retrimis fasiunile privitóre la întregirea dotaţiunii dela stat, sunt poftite a stărui, ca acum cu cea mai posibilă grabă sě se presinteze cólele de fasiune la Veneratul Consistoriu, spre a se puté finalisa odată acéstă afacere.

Goştila, ppresbit. Deeş, Teodor Herman 6431.

Jacul român, ppresb. Sighişóra, vacantă, Ioan Baciu. 6914.

Apaţa, Treiscaune, Hamsea.

Arini, ppresb, Treiscaune, Ioan Bucşa.

Cârlibaba, ppresb. Bistriţa.

Tot odată se atrage atenţiunea acelor parochi, ori administratori ai parochiilor vacante, unde nu există case parochiale, ca prin o petiţie scurtă și precisă sě céră statorirea unei sume corěspunzetóre ca relut de cuartir, documentând acéstă pretensiune cu document dela primăria comunală (magistrat), în care sě se accentueze, că „parochul nu are casă parochială, nici relut de cuartir ci e avisat la locuinţă privată, a cărei chirie anuală face după referinţele locale și după media 1893—1897 cel puţin... cor“.

Cererea și documentul sě se înainteze Ven. Cons. cel mult în 6 zile. Model de cereri și documente se află la oficiile ppresbiterale.

NOUTĂŢI

† Ilie Henteş. Subscrişii cu inima frântă de durere aducem la cunoscinţa tuturor rudeniilor şi cunoscuţilor că prea iubitul nostru soţ, tată, moş, socru şi unchiu *Ilie Henteş sen.* proprietar, după scurte şi grele suferinţe, împărtăşit fiind cu sfintele Taine, a adormit în Domnul Mercuri, în 15/28 Novembre a. c. la 6 ore diminéţa, în etate de 80 ani (şi al 50-lea al căsătoriei). Rěmăşiţele pămêntesci ale preaiubitului nostru defunct se vor aşeza spre vecinică odihnă Vineri, în 17/30 Novembre la 1 oră după amézi în cimiteriul gr. or. din Ocna-superióră. — Fie-i ţěrîna uşóră şi memoria binecuvêntată! Ocna-Sibiiului, la 15/28 Novembre 1900. Maria Henteş născ. Maerean, ca soţie. Maria Henteş măr. Muntean, Ioan Henteş, pretor în Sebeş, ca fii. Ioan N. Muntean, ca ginere. Elena Henteş născ. Catona, ca noră. Susana, Maria, Elena, Victoria şi Ilie Muntean, Ionel, Elena şi Octavian Henteş ca nepoţi.

*

„Anumite împrejurări“. Archiducele *Leopold Salvator* a primit Luni în Zagreb în audienţă de adio reuniunea puşcaşilor, cărora la alocuţiunea presidentului li-a rěspuns, cà le mulţămesce pentru stima căreia voiau sě-i deie espresie prin conductul de torţe, şi „cu tóte că *din anumite împrejurări* acest conduct a trebuit sě fie revocat, totuşi sunt convins, că flacăra iubirii D-vóstre va via şi pe viitor în inimile poporului croat.“

Cum se ştie, archiducele felicitase în persónă pe archiepiscopul *Strossmayer* cu ocasia jubileului lui preoţesc. In acéstă felicitare anumite cercuri věđênd demonstraţiune, au influinţat la curte, pentru-ca archiducele sě fie rechiămat de la postul de comandant în Zagreb. Publicul din Zagreb aflând despre acésta, voise sě arangieze archiducelui conduct de torţe, care însě a fost oprit. La acésta se refere alusiunea făcută de archiducele prin cuvintele „anumite împrejurări“.

*

Din barbariile Bulgarilor. In nóptea dintrě 19—20 Novembre o cétă de beţivi afiliaţi ai comitetului din Sofia au năvălit în curtea bisericei grecesci din Rusciuc, au sfărîmat uşile şi au intrat în altar, de unde *au luat sfântul mir, au jefuit biserica, necruţând nici potirul sfintelor daruri.* Preotul bisericei abia a scăpat teafăr de urgia acestor miserabili asasini şi defăimători ai religiei ortodoxe, trecênd la Giurgiu. A trebuit sě intervie consulatul grecesc din Rusciuc, ca sě pótă preotul sě se întórcă, procurându-şi pentru slujba bisericescă sfântul mir de la biserica din Giurgiu.

*

Jancsó--premiat. Academia magiară are un legat, făcut mai anii trecuţi de Alexandru Bródy, cu menirea, ca din interesele legatului Academia sě premieze an de an cu câte 6000 coróne pe câte un ziarist magiar. In şedinţa plenară ţinută Luni după amiazi Academia a hotărît sě premieze pe cunoscutul publicist *Jancsó Benedek* pentru tomul II. din cartea sa „A román nemzetiségi törekvések története és jelenlegi állapota“. (Istoria şi stadiul de acum al nisuinţelor naţionalistice române).

*

† Generalul Janszky. Luni a rěposat în Viena generalul *Ludovic Janszky*, din causa căruia în 1886 patrioţii înscenaseră pe stradele Budapestei demonstraţiuni cari au durat sěptěmâni de zile, împreunate cu věrsări de sânge şi mórte de om. Janszky în 21 Maiu 1886, cu ocasia încoronării monumentului lui Hentzi, în discursul ţinut soldaţilor presentase pe Hentzi ca exemplu de ëroism şi fidelitate cătră casa domnitóre. Cum însě Hentzi fusese în 1849 apěrătoriul cetăţii Buda contra trupelor revoluţionare, patrioţii s'au simţit ofensaţi prin glorificarea lui Hentzi şi au înscenat demonstraţiuni, pretinzênd satisfacţie. Janszky a fost transferat la Klagenfurt, dar' totodată avansat la general.

*

Sporirea armatei rusesci. Cum se raportéză din Petersburg, ministeriul de rěsboiu va infiinţa în anul viitoriu douě corpuri de armată noue.

*

Familia Papp îşi schimbă numele. Se vestesce, că nenorocitul Papp György, tatăl lui Papp Béla, esecutat Joi în Sătmar, va cere de la ministru concesiune sě-şi schimbe numele pentru întrégă familia.

*

Fundaţiunea lui Darányi. Ministrul de agricultură Darányi a făcut o fundaţiune de 40.000 cor. la reuniunea „Crucea roşie“, cu menirea, ca din interesele fundaţiunii sě se supórte spesele îngrijirii medicale a oficianţilor sěraci din ministeriul de agricultură.

ad. Nr. 418/1900. [229] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia de clasa a III-a Ciuruleasa se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumente împreunate cu acest post de paroch sunt cele fasionate la cóla B. pentru întregirea venitelor preoţesci dela stat, despre cari concurenţii mai de aprópe 'şi pot lua informaţiuni dela comitetul parochial ori dela oficiul protopresbiteral.

Cei ce doresc a reflecta la acest post, 'şi vor subşterne suplicele concursuale instruite în sensul regulamentului şi normelor din vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis şi se vor presenta înainte de ziua alegerii în vre-o Duminecă séu sĕrbătóre în comună spre a-'şi arĕta desteritatea în chemarea lor.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Abrudului în conţelegere cu comitetul parochial.

Abrud, 20 Octobre, 1900.

Petru Popoviciu
protopresb.

Nr. 612/1900. [223] 3—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor de parochi în parochiile de clasa a III-a mai jos înşirate, din protopresbiteratul Lupşei, se escrie nou concurs, cu terminul de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“, şi anume:

1. Pentru parochia Buzu cu filia Trăscău.
2. Pentru parochia Sartăş.

Venitele împreunate cu aceste posturi de paroch sunt cele fasionate la cóla B. pentru completarea dotaţiunei preoţesci dela stat, despre cari concurenţii 'şi pot lua mai de aprópe informaţiune dela comitetul parochial séu dela oficiul protopresbiteral.

Doritorii de a ocupa unul din acestea posturi sĕ se adreseze cu cererile concursuale provĕzute cu documentele recerute de normele din vigóre ale bisericei nóstre la subsemnatul oficiu în terminul prefipt.

Reflectanţilor li-se recomândă a se presenta în o Duminecă séu sĕrbătóre până la ziua alegerei, în biserică pentru a dovedí desteritatea chemării lor, făcênd cunoscinţă şi cu poporul şi cu referinţele locale.

Ofenbaia, în 24 Octobre 1900.

Oficiul protopresbiteral rom. gr.-or. al Lupşei în conţelegere cu comitetele parochiale concernente.

Ioan Danciu
protopresb.

La Libraria Tipografiei archidiecesane se află

3 prapori gata

ca mustre: unul de mătase grea damast, mărimea 85/155 cm. şi costă **128 cor.**, unul de camgarn fin, mărimea 120/175 cm, costă **cor. 108**, ér al III-lea din pânză de in cernită fórte trainic şi frumos, mărimea 120/170 cm. cu **63 cor.** Toţi sunt fără prăjină; cu răjină se adauge la preţurile indicate încă câte 10 cor. Se primesc însĕ şi comande pentru alte mărimi cu ori şi ce fel de icóne. Observăm, că praporii sunt fiecare din câte o singură bucată şi icónele sunt pictate pe însaşi stofa praporelui, praporii din mamulte bucăţi costă cu mult mai puţin.

La **Librăria Tipografiei Archidiecesane** se află de vênzare:

Ce-'i cerul de Camille *Flammarion*	C. 1·50
Din romanul unei vieţi, de Stefan *Braborescu*	„ 1·—

trimise cu posta pentru fiecare exemplar 10 bani mai mult.

Nr 543—1900. [231] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia de clasa a III Lupu, protopresbiteratul Mercurei, se escrie concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Teleg. Rom“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch sunt cele fasionate în cólele pentru întregirea venitelor preoţesci dela stat, despre cari concurenţii 'şi pot lua mai de aprópe informaţiune dela oficiul protopresbiteral séu dela comitetul parochial.

Reflectanţii la acest post au sĕ 'şi aştérnă cererile, instruite conform normelor în vigóre, subsemnatului Oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Mercurea, la 27 Octobre, 1900.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Mercurei în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

I. Droc
protopop.

Nr. 1051—900 [232] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor de învĕţători la şcólele confesionale din Măgărei şi Săsăuş, protopresbiteratul Agnitei, se deschide prin acésta concurs cu termin de 10 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Măgărei salariu anual 600 coróne din repartiţiune dela popor, cuartir şi lemne de foc.

2. Săsăuş postul din clasa primă cu salariu anual de 600 coróne şi anume 500 coróne ajutoriu dela stat şi 100 coróne din repartiţiune dela popor, cuartir şi grădină.

Doritorii de a ocupa aceste posturi sunt datori a conduce şi câte o strană ca cântăreţi în biserică, precum şi a conduce cântările liturgice cu elevii de acolo, şi a-'şi aşterne suplicile de concurs în terminul prescris la oficiul protopresbiteral al tractului Agnita în Nocrichiu (Ujegyház).

Nocrichiu, în 11 Novembre 1900.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Agnita în conţelegere cu comitetele parochiale respective.

Nicolau Moldovan
adm. prot.

---

ad Nr. 578/900. [220] 3—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor de parochi în parochiile mai jos înşirate de clasa a III-a se publică concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român“:

1. *Almaşul-mic* cu filia *Archia.* 2. *Băcia.* 3. *Bârcea-mică.* 4. *Poeniţa-Tomi* cu filiile *Merişor* şi *Fereşd.* 5. *Muncelul-mare* cu filiile *Boia-Bêrzii, Muncelul mic* şi *Runcul-mic.* 6. *Lelese* cu filiile *Sohodol* şi *Runc Gura-Vadului.* 7. *Cerişor.*

Emolumentele împreunate cu fiecare post sunt cele fasionate în cólele pentru întregirea salariului dela stat, despre cari concurenţii 'şi pot lua informaţiune dela comitetul parochial séu dela oficiul protopresbiteral.

Concurenţii au a-şi aşterne cererile instruite conform normelor din vigóre în terminul deschis subsemnatului oficiu protopresbiteral şi până în 8 zile a se presenta poporului în biserică spre a-i cunósce.

Deva, 11/24 Octobre, 1900.

Oficiul protopresbiteral al Devei în conţelegere cu comitetele parochiale respective.

George Romanul
protopresbiter.

Nr. 1031 [228] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia de III clasa din Vĕsĕud se escrie concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Despre emolumentele împreunate cu acest post, cei ce doresc a reflecta pot lua informaţiuni mai de aprópe dela comitetul parochial, séu dela acest oficiu protopresbiteral.

Suplicele de concurs instruate în sensul legilor din vigóre sunt a se adresa la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Reflectanţii se vor presenta în comună înainte de alegere în vre-o Duminecă ori sĕrbătóre spre a-şi dovedi desteritatea şi capacitatea în chemarea de preot şi luminătoriu al poporului, şi a-şi câştiga cunoscinţa acestuia şi a împrejurărilor locale.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Sibiiului în conţelegere cu comitetul parochial.

Sibiiu, 9 Novembre 1900.

Ioan Papiu
protopresbiter.

---

[227] 2—3

Publicare de licitaţiune.

Comuna bisericéscă Boiul-mare, în protopresbiteratul Sighişórei, dă în întreprindere **edificarea şcólei sale** pe calea licitaţiunei publice minuende, ce se va ţiné la *29 Novembre st. v. 1900, 2 ore d a.* în şcóla din Boiulmare.

Preţul de strigare este 4150 coróne. Licitanţii au a depune vadiu de 5%.

Planul, preliminariul de spese şi condiţiunile de licitare se pot vedé la oficiul parochial în Boiul-mare

Boiul-mare, la 24 Septembre 1900.

Comitetul parochial:

Elie Ioanoviciu
paroch, preşed.

Ioan Raţiu
notariu.

Vĕzut!

D. Moldovan
protopresbiter.

In **Tipografia** şi **librăria archidiecesană, Sibiiu,** se află următórele scrieri ale poetului nostru **G. Coşbuc:**

Fire de tort, broş	fl. 1.—
Balade şi idile „	fl. 1.50
Sacontala, broş.	„ 2.50
Aeneis ediţ. II. broş	„ 1.25
Rĕsboiul nostru pentru neatêrnare, broş.	„ —.50

Declaraţiune publică!

Subsemnatul atelier artistic de portrete a decis — pentru a fi dispensat de demisionările neplăcute ale pictorilor sei eminent cualificaţi în artă şi pentru a-i puté ocupa şi mai departe — a renunţa **pe un timp scurt şi numai până la revocare** la ori-ce venit sau profit.

Noi liferăm a.z. [215] 9—25

pentru numai fl. 7·50

un portret în mărime naturală

bust (Brustbild)

dimpreună cu rame elegante barock

cari valoréză cel puţin 30 fl.

Deci cine voeşte a-şi comanda portretul seu sau al femeiei sale, al copiilor, al părinţilor, al vre-unei surori sau al unei alte rudenii, fie deja chiar şi mórtă ori apoi al vre-unui prietin are de a trimite numai fotografia respectivă, indiferent în ce posiţiune e făcută şi primeşte în decurs de 14 zile un portret, care de sigur îl va surprinde şi mulţămí pe deplin.

Lada pentru trimiterea portretului se va socotí cu preţul cât ne costă pe noi. Comandele cu acluderea fotografiei, care se va returna intactă cu portretul desemnat, se esecută trimiţêndu-se banii anticipativ sau pe lângă rambursă.

Pentru esecutarea eminent artistică şi fidelă se garantéză.

Sute de epistole de recunoscinţă şi mulţumire stau la disposiţiunea publică şi la cerere se trimit ori şi cui.

Kunst-Porträt-Anstalt
„KOSMOS“
Viena, VI, Mariahilferstrasse Nr. 116.

In *Tipografia archidiecesană* a apărut:

ACAFTISTUL
Preasântei
Născătóre de Dumneḑeu
şi
alte rugăciuni
urmate de Sinaxarin pentru tot anul si Păschălie.
Un volum de 368 pagini 8°.

Preţul simplu legat . . .	fl.	—.85
jumĕtate pânză . .	„	1.05
în piele roşie . . .	„	1.25
Ediţia fină în piele négră .	„	2.—
piele chagrin	„	2.60
în mătase .	„	3.85

Se află de vênḑare la
Librăria Tipografiei archidiecesane,
Sibiiu.

Anuarul I
al
„Reuniunei sodalilor români din Sibiiu“
publicat de
Comitetul Reuniunii.

Cuprinde unele date dela întemeierea ei până la 31 Decembre 1899.

Se află de vênzare cu preţul 1·20 cor. plus 20 bani porto la

Librăria Tipografiei archidiecesane.

NOU! **Pro 1901** NOU!

a apărut:

Calendariul archidiecesan

neapărat de lipsă pentru ori-ce preot şi învĕţătoriu.

Preţul unui exemplariu **50 fil.**, cu Şematism **80 fil.**, + porto postal **10 fil.**

Librăria archidiecesană
Sibiiu.

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 129 Sibiiu, Sâmbătă 18 Novembre (1 Decembre n.) 1900. **Anul XLVIII**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **streinătate** pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articolii nepublicaţi nu se înapoiază

INSERŢIUNILE
Pentru odată 14 fil., — de dóuĕ ori 24 fil., — de trei or 30 fil. rêndul cu litere garmond.

Catechisarea tineretului.

Cetim în cărţile Vechiului Testament cu câtă tărie au ţinut ómenii la legea lor, la limba, la datinile, la obiceiurile părinţilor, şi ce puternică a fost acea legătura în viéţa poporului jidovesc.

Bĕtrânul Avraam a trimis pe credinciosul servitor Eleazar în Mesopotamia, în ţinutul Harran, ca sĕ caute lui Isaac soţie, căci nu a voit, ca fiul seu sĕ iee soţie din neamurile vecine, cari erau străine de limba lui Avraam, străine de legea lui Avraam, străine de firea lui Avraam, străine de datinile străbune ale lui Avraam, străine de obiceiurile strămoşesci ale lui Avraam.

Şi Dumnezeu a trimis în drumul bĕtrânului Eleazar pe Rebeica, şi a cunoscut Eleazar că Dumnezeu i-o a trimis în cale, şi o a cerut de soţie domnului seu Isaac, şi o a dus în Canaan, şi Dumnezeu a binecuvêntat căsătoria acésta.

Asemenea a făcut Iacob.

Nici el nu s'a căsătorit, ca fratele seu Isav, cu fete din neamurile vécine, şí el s'a dus la Mesopotamia, a servit la unchiul seu Laban, s'a căsătorit în neamul seu, şi Dumnezeu a binecuvêntat căsătoria patriarchului Jacob, i-a dat 12 fii, după cari apoi s'au întemeiat cele 12 seminţii ale casei lui Israil, şi s'au întemeiat şi preoţii Domnului, cari sĕ aducă jertfă la altariu şi sĕ vindece bólele în fiii lui Israil.

Inchegaţi astfeliu în neamul lor, feriţi de datine, feriţi de obiceiuri straine, fiii lui Israil erau ţinuţi în legea lor.

Şi se închinau în biserica lor, se închinau după obiceiurile părinţilor lor, se închinau după ritualul statorit de părinţii lor, se închinau în limba lor.

Şi rugăciunea ca tămâie se ridica înaintea Domnului, şi mâna Domnului era cu poporul lui Israil, şi tare era poporul lui Israil, când mâna Domnului era asupra lui.

Şi prin multe cercări a trecut acest popor, şi el a eşit învingĕtoriu, căci cu el era Domnul, şi cu mână tare, şi cu braţ înalt trecea prin marea roşie pe poporul credincios.

Ca model aducem poporului nostru tăria în credinţă a poporului israiltean.

Ca model de virtute naţională aducem tăria care se nasce şi se conservă din alipirea cătră neam, alipirea cătră biserica strămoşéscă.

Model de viéţă bună, când poporul ţinea la neamul sĕu şi la legea părinţilor, căci atunci Dumnezeu deschidea mâna sa, şi tóte se umpleau de bunătate.

Model de viéţă stricată, model de decadenţă, când poporul nu mai ţinea la neamul sĕu, nu la legea părinţilor; atunci Dumnezeu întorcea faţa sa dela poporul sĕu, atunci tóte se turburau, duchul lor se lua, se sfêrşiau, şi în ţĕrînă se întorceau.

Popor tare, popor închegat, care a resistat la tóte ispitele, a resistat la tóte încercările, a slăbit îndată ce s'a abătut dela legea părinţilor sei.

In locul prim a urmat desbinarea; din o împĕrăţie puternică, prin desbinare au devenit douĕ slabe; poporul decade şi în o parte şi în cealaltă, se resboesce întrĕ sine, şi unul e dus în robia Asiriei, altul e dus în robia Babilonului.

A bătut Dumnezeu poporul desbinat în douĕ. A bătut Dumnezeu pe poporul care se închina în 2 biserici.

Ori-ce desbinare e blăstĕm dela Dumnezeu, e slăbire morală, e o scandelă în biserică.

Vai de scandelă, dar' vai de acela prin care a venit scandela, căci după cuvintele Domnului: mai bine 'şi lega de gât o piatră şi se arunca în gârlă.

Tăria mea şi puterea mea e Domnul, cânta-voiu şi eu cu Psalmistul; tăria nóstră şi puterea nóstră este ţinerea la neamul nostru, ţinerea la biserica nóstră străbună.

Este datorinţa bisericei sĕ îngrjéscă de crescerea bisericéscă, de crescerea morală a tinerimei.

Mai ales datori suntem noi cei tari sĕ purtăm greutăţile celor slabi, noi cari ne-am adăpat din isvorul cel limpede al cărţilor bisericesci, noi cari tăria credinţei am adunat'o din sfânta scriptură, noi cari am luat solia Apostoliei datori suntem sĕ predicăm poporului nostru, tineretului nostru, cu vreme şi fără de vreme sĕ-i predicăm iubirea de neam, credinţă cătră biserica străbună.

Mai ales datori suntem sĕ o facem acésta, când avem înaintea nóstră junimea care studiéză la şcóle straine; de crescerea religiósă a acesteia avem mai ales datorinţa sĕ ne îngrijim.

Ruptă dela sinul cald al părinţilor, luată din sinul familiei, aruncată în mediul social străin de firea, străin de limba, străin de legea sa, străin de datinele sale, străin de obiceiurile sale, junimea nóstră dela şcólele straine numai prin catechisare făcută cu cea mai mare îngrijire mai stă în legătură cu noi.

Biserica a avut la inimă sórtea tineretului, şi una dintrĕ datorinţele ei principale a fost aşezarea de catecheţi pe la tóte şcólele, cari în limba liturgică a bisericei sĕ propună junimei studiul religiunei, sĕ o înveţe cântările bisericesci, sĕ ţină nevătĕmat firul întrĕ viéţa familiară, întrĕ starea de acum şi starea când junimea în comuna sa va cerceta biserica şi va cânta în cursul sântei liturgii.

O a făcut biserica acésta până acuma, îndoită datorinţă are sĕ o facă în zilele nóstre, căci un puternic curent s'a îndreptat în contra bisericilor creştine, care acum a degenerat în o persecuţiune mai ales în contra bisericei nóstre, şi a limbei ei liturgice.

Ce a făcut biserica pentru catechisarea tinerimei vom arăta în special şi în colónele acestui ziariu.

Sĕ fim fie-care la locul seu, dară cu demnitate la locul seu!

Sĕ stăm bine, sĕ stăm cu frică.

Mesagiul regal.

Mercuri s'a deschis sesiunea ordinară a corpurilor legiuitóre ale *României*, cu obicinuitele solemnităţi. Textul *mesagiulni regal*, prin care s'a făcut acésta deschidere, e următoriul:

Domnilor Senatori,
Domnilor Deputaţi,

Deschiḑênd a doua sesiune a legislaturei de faţă, cea dintâiu a Mea gândire este sĕ mulţămesc Ţerei pentru partea ce a luat la adânca Mea durere în urma încetărei din viéţă a preaiubitei mele Mame. Trainica legătură, ce de o treime de veac Mĕ unesce cu Naţiunea, s'a dovedit din nou şi a fost singura Mea mângăere în acéstă grea încercare.

Domnilor Senatori,
Domnilor Deputaţi,

In acésta sesiune Ţéra aştéptă de la munca şi dela abnegaţiunea Domniilor Vóstre îndestularea unor nevoi, cari, chiar în afară de crisa trecĕtóre cu care ne luptăm, se esplică prin desvoltarea prea repede a Statului român.

Obligaţi a lua şi a menţinè în mijlocul Statelor europene rangul la care evenimentele ultimelor decenii ne-au chemat, am căutat sĕ recâştigăm timpul perdut în lungile epoci de asuprire. Cu 50 de ani înapoi erau tóte de făcut, azi putem priví cu o legitimă mândrie la progresele îndeplinite.

Dar' însemnatele jertfe materiale ce mersul înainte ni-a impus, ne silesc acum a ne reculege pentru a câştiga noue puteri şi a ne pune în stare sĕ facem noue progrese. In vederea acestui scop vom avé a licuida angajamentele neacoperite din trecut, a restrînge cheltuelile până la limita la care o mai mare reducere ar paralisa progresele făcute şi a crea noue resurse pentru echilibrarea unui buget ce de acum înainte va avé sĕ îndestuleze şi nevoile ordinare şi cele estraordinare.

Mĕsurile menite a licuida trecutul au fost deja comunicate Domniilor-Vóstre în sesiunea estraordinară. Budgetul pe anul viitoriu se va presenta cu o economie de 15 milióne asupra budgetului actual şi cu o diferenţă de 10 milióne asupra totalului cheltuelilor anului curent; ear' remaniarea impositelor directe ne va procura resursele necesare pentru deplina asigurare a viitoriului nostru financiar.

La aceste mĕsuri nu se póte însĕ ajunge fără simplificarea aparatului nostru administrativ. Ministrul Meu de interne vĕ va presenta o serie de proiecte, cari mărind comunele rurale, ale căror resurse vor mai cresce şi prin înfiinţarea monopolului câremelor în favorul lor, le vor permite a îndeplini o parte a sarcinilor ce cad astăzi asupra Statului. Acéstă reformă va corespunde şi cu o dorinţă de mult esprimată de tóte partidele, dar' care până astăzi a rĕmas în stare de aspiraţiune. Resursele sporite ale comunelor rurale vor înlesni înfiinţarea de notari, cărora li-se vor deferi tóte atribuţiunile administrative impuse de organisarea actuală primarilor faţă cu Statul, rĕmânênd, ca primarii sĕ nu se ocupe de cât de interesele pur comunale. Aşa se vor pune temeliile decentralisărei administrative, care într'o bună organisare trebue sĕ purcédă de la comuna rurală.

In ordinul acesta de idei, ministrul Meu de culte vĕ va supune un proiect de lege prin care cheltuelile cultului trec asupra comunelor rurale.

Domnilor Senatori,
Domnilor Deputaţi,

Cu tótá strîmtorarea momentului, nu ne vom abate de la solicitunea ce tînĕrul nostru Stat a avut tot-d'auna pentru gloriósa sa armată. Sporirea efectivelor, fără de cari instrucţiunea trupei este ilusorie, se impune, şi — întroducĕnd economiile necesare — ne vom procura mijlócele de a întări armata, micşorând în acelaşi tim actualul budget al ministeriului de rĕsboiu.

Raporturile nóstre cu tóte Puterile sunt din cele mai amicale; am speranţa că neînţelegerea cu Bulgaria va înceta în curênd faţă cu constatările făcute înaintea justiţiei, (*aplause unanime*). Este în interesul comun al tuturor societăţilor civilisate, de a se apăra în contra unor uneltiri cari pun în pericol ordinea Statului înlăuntru şi înafară (*aplause unanime*).

Domnilor Senatori,
Domnilor Deputaţi,

Guvernul Meu îşi dă bine séma că mĕsuri radicale, chiar când necesitatea lor e obştesce recunoscută, deştéptă multiple nemulţămiri. Aceste nemulţămiri s'au manifestat cu prilegiul aplicărei unei legi de imposit, sub formă de mişcări violente, ce impreunau Statului datoria unei imediate represiuni. Nimeni nu o regretă mai mult de cât Mine; dar' am încrederea, că pe mĕsură ce toţi cetăţenii vor înţelege neapărata trebuinţă a sacrificiilor pecuniare din partea fie-căruia pentru menţinerea creditului Statului, vor şti lua cu bărbăţie asupră-le sarcina momentului, ştiind bine că numai astfel se va puté garanta viitoriul, şi că, strîmtorându-ne astăzi, vom asigura prosperitatea de mâne (*aplause prelungite*).

In tóte împrejurările grele, prin cari a trecut Ţara, representanţii ei au adus dovadă de cel mai luminat patriotism, şi astfel ni-a fost dat sĕ înfăptuim împreună progresele continue de cari se bucură generaţia de astăzi. Tótă experienţa trecutului Mĕ îndreptăţesce sĕ cred cu tărie, că şi de astădată Domniile-Vóstre, mandatarii Naţiunei, veţi fi la înălţimea îndatoririlor ce vĕ impune situaţiunea, şi că activitatea Domniilor-Vóstre va fi încununată de un succes real.

Dumnezeu sĕ binecuvinteze lucrările Domniilor-Vóstre pentru binele şi prosperitatea scumpei nóstre Patrii!

Sesiunea ordinară a Corpurilor legiuitóre este deschisă. (*Aplause îndelung repetate.*)

Simplificarea administraţiunii publice. Oficiósa „Belügyi Közlöny“ publică cercularul ministrului de interne (Nr. 125.000), adresat comiţilor supremi, prin care li-se cer propuneri cu privire la simplificarea administraţiunii publice. Se accentuéză în cerculariu deosebi împovărarea cu agende a oficiilor pretoriale şi notariale. Chestionariul, la care comiţii au sĕ rĕspundă, conţine 24 puncte, dintrĕ cari amintim următórele:

Statorirea unui sistem apelatoriu unitar în afaceri de transgresiuni şi afaceri poliţiale, pe lângă anumită decentralisare. Unificarea terminelor şi modalităţilor de remedii de drept. Inmanuări mai espeditive, cu ajutoriul postei. Spedarea banilor publici prin intermediul casselor de păstrare postale. Sistemisarea posturilor de esactori cercuali. Stil simplu în concipiarea rapórtelor, fără floscule şi titulaturi superflue. Introducerea pertractărilor verbale, etc.

Comiţii au sĕ înainteze propunerile până la finea anului curent.

Cinci milióne pentru şcólele de stat. In una din şedinţele trecute ale dietei ungare ministrul de finanţe a presentat dietei un project de lege prin care se cere pe séma ministeriului instrucţiunii publice un credit de *5,000.000 coróne* pentru clădirea de edificii şcolare şi locuinţe pentru învĕţătorii dela şcólele elementare de stat, cari nu corĕspund recerinţelor legii despre instrucţiunea publică.

In motivarea projectului se spune, că 808 sale de învĕţămênt de ale şcólelor elementare de stat sunt în localităţi închiriate. Dintrĕ acestea cel puţin 600 nu corĕspund recerinţelor legale, ear' dintrĕ cuartirele învĕţătoresci dela aceste şcóle cel puţin 252 nu sunt de folosit.

Audienţe la palat. Alaltăeri după amiazi *M. Sa Francisc Iosif I.* a primit în audienţă pe contele *Wolkenstein-Trostburg*, ambasador al monarchiei la Paris, apoi pe ministrul de esterne conte *Goluchowski* şi în urmă pe ministrul-president ungar *Széll.*

Alegere de custode. In şedinţa de alaltăeri a dietei ungare ministrul-president *Széll* a presentat project de lege pentru alegerea unui *custode de corónă* în locul rĕposatului Iosif *Szlávy*. Alegerea se face în şedinţă comună a ambelor case. Ultima alegere de custode a fost în 1895, când fusese ales baronul Béla Radvánszky.

Projectul s'a transpus spre desbatere prealabilă comisiunii judiciare.

Administraţie de model. Pentru a face ordine în administrarea afacerilor oraşului *Murĕş-Oşorheiu* ministrul de interne a esmis zilele acestea un comisariu guvernial, care şi-a şi început deja lucrarea. Resultatul activităţii comisariului se aştéptă cu mare interes din partea publicului.

Alegeri dietale cu vĕrsări de sânge. „Desteptarea" aduce la ştiri ultime următórele:

Alegerea pentru curia a V-a în *Storojineţ* a avut loc eri în 27 l. c. pe lângă o participare enormă a Românilor. Deórece comisariul cu puterea a 24 gendarmi respingea poporul dela alegere, pe când contrarii în partea cea mai mare existenţe fără căpătâiu întrau prin ferêstă în localul alegerii, oţĕrirea Românilor a ajuns la culme şi *de mai multe-ori a venit la vĕrsare de sânge.* Numai intrevenirei energice a preoţimei şi a d-lui Dr. Iancu Flondor este a se mulţămí că nu a ajuns la o catastrofă. *Dr. Flondor s'a vĕzut silit sĕ-şi depună mandatul sĕu de membru al comisiunei de alegere şi sĕ protesteze în contra abusurilor şi nelegiuirilor, motivând că în contra forţei arbitrare nu se póte lupta.* Prin oprirea Românilor de la votare şi prin aceea că numai agreaţii guvernului au fost admişi, lista Românilor a picat. La litera K. alegerea a fost încheiată, în urma cărui act 204 Români nu au putut sĕ voteze."

„Egyetértés" şi cestiunea episcopiilor noue.

Sibiiu 17/30 Novembre 1900.

Onorată redacţiune!

In n-rul 123 al „Tel. Rom." aţi binevoit a publica *Intimpinarea* ce o trimisesem la „Egyetértés" relativ la o corespondenţă datată din Bucureşti, *dar' şi după a mea convingere fabricată în Budapesta*, despre projectatele *episcopii noue gr. or. române.*

„Egyetértés" după-ce a apărut acea intimpinare în „Tel. Rom.", în Nrul seu din 20 Nov. a declarat, că *n'a primit dela mine* nici o intimpinare, şi că aştéptă dela loialitatea „Tel. Rom." sĕ constate acésta.

Şi precum se vede a avut dreptate „Egyetértés" când a afirmat acésta.

Dar' atitudinea ei ulterióră dovedesce, că şi dacă o căpĕta nu o publica, pentru-că acuma după-ce o publicat „Magyar Nemzet" tot asemenea glăsuesce, de-şi acuma *din 23 Nov. este în posesiunea ei.*

Eu adecă, ca sĕ nu păţesc şi cu acea întimpinare cum am păţit cu alta, care înainte de asta cu câţi-va ani o-am trimis tot la acea fóie în cestiuni cari priveau „Albina", nu trimisesem întimpinarea deadreptul la redacţiunea foii, ci la d-nul deputat *George Szerb*, cu rugarea, ca în persónă sĕ o predee colegului seu deputat *Eötvös Károly*, carele este proprietarul şi adevĕratul conducĕtor al lui „Egyetértés", ear' d-nul Szerb *până atunci încă nu putuse da faţă cu d-nul Eötvös.*

In 23 Nov. însĕ i-a predat'o şi Eötvös i-a promis *că în Nrul din 24 o va publica.*

Dar promisiunea lui Eötvös tot numai promisiune a rĕmas, şi în fine „Magyar Nemzet" o a publicat în Nrul seu din 28 Novembre.

„Egyetértés" din aceeaşi zi ia act de acéstă publicare, susţine înse şi mai departe că redacţiunei ei nici eu nici altcineva nu i-a trimis întimpinarea, şi mĕ provócă sĕ dau o declaraţiune *sinceră şi patriotică, despre călĕtoria mea de astăvară în România şi despre bani*, pentru-că de acésta este vorba.

La acéstă provocare, cu posta de astăzi i-am trimis următoriul respuns, pe care vĕ rog sĕ-l publicaţi şi Dvóstră:

„Onorată redacţiune!"

„In Nrul din 28 Novembre al ziariului Dvóstre, în articolul apărut sub titlul *„Episcopiile noue românesci"*, relativ la întimpinarea mea cu privire la epistola din Bucureşti publicată în „Egyetértés" din 6 Novembre, care întimpinare o a publicat „Magyar Nemzet" din 28 Novembre, faceţi observarea, că „nici Parteniu Cosma nici altcineva n'a trimis nimic la redacţiunea Dvóstre, dóră nici n'a avut curajul recerut la acésta, pentru-că şi însuşi Cosma vorbesce de ori-ce alte lucruri numai de aceea nu, de ce propriamente se tractéză: *de călĕtoria sa la România şi de bani*".

Nainte de tóte vĕ sunt dator cu următórele deslușiri relativ la trimiterea întimpinărei din cestiune:

„Precum v'am însciinţat deja şi prin depeşa ce o-aţi publicat, eu am fost rugat pe d-nul deputat George Szerb, ca sĕ dee intimpinarea mea la locul destinaţiunei, şi anume, *ca sĕ fiu sigur dacă o publicaţi sau ba?* l'am rugat, ca articolul sĕ-l predee colegului seu şi fostului coleg deputat şi al meu, d-lui Eötvös Károly, despre carele ştiu că este proprietarul ziarului de când Csávolszky a încetat a fi proprietarul aceluia."

„Acésta s'a întêmplat la 12 Novembre."

„După ce — la 21 Novembre — am aflat din ziarul D-vóstre că pănă la acel dat întimpinarea mea nu sosise la redacţiunea d-vóstre, deodată cu depeşa adresată d-niei vóstre am întrebat şi pe d-nul Szerb tot pe cale telegrafică: *„când a predat la „Egyetértés" întimpinarea mea?"*

„Domnul Szerb mi-a rĕspuns că *„încă nu i-a succes a întâlní pe d-nul Eötvös"*, dar' deja epistola sa din 23 Novembre mĕ însciinţéză că: *în aceeaşi zi a predat articolul meu dlui Eötvös şi că acela i-a promis, că articolul îl va publica în numĕrul proxim al lui „Egyetértés".*

„Eu nu am, şi cred că nici D-vóstră nu aveţi motiv de a trage la îndoiélă adevĕrul cuvintelor d-lui George Szerb şi astfel *susţin acum cu tótă positivitatea, că articolul meu la 23 Novembre a fost în posesiunea conducerei ziariului D-vóstre.*"

„Intrebarea este numai: *dacă consideraţi d-vóstră pe d-nul deputat Eötvös Károly de o persónă atât de deciḑĕtóre la „Egyetértés", încât redacţiunea sĕ fie datóre a împlini promisiunile făcute de el, séu ba?"*

„Eu astfel îl consider."

„In meritul causei eu nu mai fac nici o declaraţiune."

„Pre unul ca acela, pentru care nu este de ajuns cuprinsul întimpinării mele nepublicate de D-vóstră, dar' publicată de „Magyar Nemzet", ca sĕ se convingă: *că eu nici n'am fost astă-vară în Bucuresci, şi că n'am pertractat cu nime despre finanţarea episcopiilor din cestiune* — nu l'aşi puté capacita nici dacă aşi scrie un op de mai multe volume."

Eu nu am necesitate de aceea, ca sĕmi documentez patriotismul."

„Simplu declar, că corespondentul d-vóstre din Bucuresci *v'a tras pe sfóră, pentru-că nici un cuvênt nu este adevĕrat din ceea ce vi-a scris în epistola din cestiune.*"

Cu tótă stima.

Parteniu Cosma.

Ad Nr. 9493 cons.

Cercularia

cătră onoraţii membri ai sinodului protopresbiteral înmulţit şi cătră onoraţii membri ai comitetului protopresbiteral din tractul protopresbiteral al Sĕliştei.

Îndeplinite fiind tóte lucrările pregătitóre pentru alegerea de protopresbiter în tractul vacant al Sĕliştei, eară subscrisul fiind denumit prin ordinul consistorial Nr. 9493 Pl. din 7 Novembre a. c. Comisariu consistorial pentru conducerea actului de alegere conform §-lui 51 din Statutul organic, convoc prin acésta sinodul protopresbiteral înmulţit pe ḑiua de **Luni în 4/17 Decembre a. c.** în comuna **Sĕlişte**, ca locul central al protopresbiteratului, şi învit pe toţi onoraţii membri ai sinodului protopresbiteral electoral ordinari şi aleşi ad hoc numai pentru actul alegerei de protopresbiter, preoţi şi mireni, a se presenta mai întâiu în biserica cea mare din Sĕlişte *la 10 ore*, pentru a asista la serviciul divin ce va premerge deschiderii sinodului, şi apoi după terminarea serviciului divin a se întruní *la 10 ore* în sala şcólei capitale de acolo, pentru îndeplinirea actului de alegere a protopresbiterului în sinodul protopresbiteral înmulţit.

Tot prin acest cercularia, ce se trimite în deosebi atât membrilor sinodului protopresbiteral electoral şi parochiei protopresbiterale, cât şi membrilor comitetului protopresbiteral, învit şi pe acestia a se întruní la şedinţa estraordinară a comitetului protopresbiteral pe aceeaşi ḑi *la 9 ore* în sala şcólei, pentru compunerea listei de candidare conform §-lui 14 al Regulamentului pentru procedura la alegerea de protopresbiter.

Sibiiu, 16 Novembre 1900.

Comisariul consistorial:

Dr. **Ilarion Puşcariu** m. p.,
archim.-vicariu archiepiscopesc.

Din România

Projecte de lege. In sesiunea curentă a corpurilor legiuitóre se vor supune desbaterii: din partea ministrului de interne *Olănescu* mai multe projecte de lege, menite a simplifica ruagiul organelor administrative şi a realisa economisări în beneficiul budgetului, anume despre organisarea comunelor rurale, normarea agendelor notarilor comunali, desfiinţarea subprefecturilor, monopolul cârcimelor, reorganisarea poliţiilor urbane, şi altele privitóre la modificări în organisarea serviciilor dependente de ministeriul de interne; din partea ministrului de lucrări publice I. C. *Grădişteanu* un project de lege despre creosotarea traverselor de fag, destinate a înlocuí pe cele de stejar la căile ferate şi a deschide astfel un nou debuşeu pădurilor de fag ale ţerei. Se vor mai presenta corpurilor legiuitóre projecte de lege: despre ridicarea dreptului de a pleda, timp de 5 ani, fostilor miniştri de justiţie; modificarea legii de organisare a Curţii de cassaţie; stabilirea atribuţiunilor judecătorilor de pace faţă cu noul cod de procedură civilă, şi privitor la reorganisarea corpului portăreilor.

*

President al camerei a fost re-ales dl G. D. *Cantacusino.*

*

Rescóle ţĕrănesci. *Universului* i-se telegrafóză din Jaşi, că Duminecă a isbucnit o puternică revoltă în comuna *Tanacu* din judeţul Vasluiu. Subprefectul, cerênd repede ajutor prin telefon, a sosit armata. Ţĕranii a fost provocaţi sĕ se liniştéscă dar' nu s'au supus. Atunci *s'a produs o încăerare întrĕ armată şi ţĕrani. Douĕzeci de ţerani au fost răniţi şi mulţi au fost arestaţi.*

Ţeranii au încercat apoi sĕ iee cu asalt arestul, ca sĕ libereze pe cei închişi, dar' au fost respinşi.

Regretabilele turburări provin din causa că ţeranii nu lasă sĕ se aşeze în comunele lor pripăşiţii jidani cărora ministrul de interne *Olănescu* prin cunoscuta ordinaţiune circulară le dăduse concesiune a se stabilí în comunele rurale şi a purta negoţ şi crişmărit.

*

Armata română apreciată în străinătate. „Timpul" (Bucureşti) în numĕrul de eri scrie următórele:

„Am vorbit în mai multe rênduri de succesul dobândit de armata română la *esposiţia internaţională din Paris.*

Acest succes a fost fórte apreciat de lumea întrégă. Dovadă o avem în faptul că ministeriul de rĕsboiu primesce mereu cereri din diferite părţi, mai ales de la librari, pentru a le pune la disposiţiune monografia armatei române.

Se ştie că fie-care stabiliment, care a espus, a presintat produsele sale însoţite de istoricul stabilimentului.

Deosebit de acésta, comisia militară instituită la noi pentru representarea armatei la esposiţiune, a presintat şi diferite alte monografii şi instalaţiuni.

Domnul general Lahovari, ministrul de rĕsboiu, a avut fericita ideie de a dispune sĕ se traducă în limba franceză tóte monografiile armatei şi a le întruní într'un singur volum.

Dl Colonel Hêrjeu, din ministeriul de rĕsboiu, a avut misiunea, ca sĕ aducă la îndeplinire acéstă disposiţiune. D-sa a întrebuinţat în acest scop pe dl căpitan Lamouche din armata franceză, care cunósce limba nóstră ca şi un Român. Lucrarea d-sale este admirată de toţi.

Tóte monografiile întrunite în volum mare, format 8°, conţin aprópe 400 pagine de tipar şi aproximativ 40 hărţi şi diferite desenuri. Ea pórtă titlul *L'Armée roumaine en 1900.*"

*

Ştiri mĕrunte. Profesorul universitar *D. Onciul* a primit de la primăria capitalei sĕ elaboreze un studiu asupra emblemei oraşului Bucuresci. — Poimâne, 20 Novembre, se va face în Bucuresci inaugurarea monumentului *„Gloria României"*, ridicat pe „Dealul Spirei" în amintirea luptei pompierilor români contra Turcilor în 1848. — Sabba *Stefanescu*, fost până acum director al liceului St. Sava, e numit profesor de geologie la universitatea din Jaşi. — Profesorul universitar Gr. G *Tocilescu* a călĕtorit la Paris, sĕ aducă a casă „tesaurul dela Pietrósa" (cloşca cu puii de aur) espus la Paris cu ocasia esposiţiei universale. — Compatriotul nostru Dr. Emil *Racoviţa* care luase parte la espediţia belgiană întru esplorarea regiunilor de la polul sudic, a ţinut aséră o conferenţă la Ateneu vorbind despre „lupta pentru traiu în ghieţurile antarctice" şi ilustrând'o cu projecţiuni electro-fotografice. — La Milan a rĕposat zilele acestea d-na Maria *Greceanu* damă de onóre a princesei Maria.

Discursul

rostit la deschiderea conferenţei învĕţătoresci din Braşov în 23 Octombre v., de comisariul cons. ***Dr. Vasilie Saftu.***

Iubiţilor Fraţi!

Genială a fost ideia fericitului nostru Archiepiscop şi Metropolit Andreiu Baron de Şaguna, când în § 130 al „scumpului şi nepreţuitului nostru statut organic" a statorit pentru binele nostru *conferenţele învĕţătoresci.*

Ele ne dau mult aşteptata ocasie, ca cel puţin odată într'un an sĕ ne întâlnim unii cu alţii, sĕ ne strîngem mâna ca fraţii şi sĕ ne consultăm în dragoste şi în bună înţelegere: Ce-i de făcut, pentru-ca iubita nóstră şcólă ortodocsă românéscă sĕ înainteze cât mai repede pe calea propăşirei spre idealul perfecţiunei!

Vĕḑêndu-vĕ adunaţi într'un numĕr atât de frumos, vĕ mărturisesc sincer, că simt o adevĕrată mângâere, când înainte de tóte vĕ salut din tot sufletul şi din tótă inima, zicêndu-vĕ: Bine aţi venit!

Vĕ aduceţi aminte, iubiţilor fraţi, că în discursul cu care am deschis cea dintâi conferenţă, care s'a ţinut în luna lui August 1898, mi-am esprimat dorinţa, ca venerabilul nostru consistoriu archidiecesan sĕ binevoiéscă a pune tocmai din punct de vedere practic conferenţele în luna lui Octombre.

In anul trecut (1899) aşa s'a făcut; eu am mulţămit atunci venerabilului consistoriu archidiecesan.

In anul acesta (1900) autoritatea nóstră superióră a stabilit terminul conferenţelor învĕţătoresci pe zilele de 21, 22 şi 23 Octobre v. Avênd în vedere, că ziua de 21 Octobre este Sâmbătă, ear' 22 Octobre Duminecă, avênd în vedere, că mulţi dintrĕ voi, dragii mei învĕţători, sunteţi şi cantori la biserică, ca sĕ nu veniţi în colisiune de datorinţe, sĕ negligiaţi sau conferinţele sau biserica, în urma unei consultări prealabile am intrevenit la venerabilul consistoriu, ca sĕ fixeze pentru cercul Braşovului zilele de 23, 24 şi 25 Octobre v. pentru ţinerea conferenţelor. Prin ordinul Nr. 9248 şcol. din 12 Octobre mi s'a comunicat, că cererea mea s'a încuviinţat.

Aduc căldurósa mea mulţămită mai întâi Escelenţei Sale, iubitului nostru Archiepiscop şi Metropolit, *Ioan Metianu*, apoi şi venerabilului nostru Consistoriu archidiecesan pentru binevoitórea sa atenţiune.

La rêndul seu conferenţa îşi va împliní din parte-şi datorinţa, esprimându-le mulţămită protocolară.

*

Acum sĕ ne întórcem la *munca*, pentru care ne-am întrunit.

Acesta este al doilea an, de când am pus în lucrare *programul meu* în chestia conferenţelor învĕţătoresci, care vi-l'am comunicat tot din acest loc în anul 1898. Atunci am susţinut sus şi tare, că dacă e vorba, ca întrunirile învĕţătorilor sĕ aibă resultatul dorit, atunci lor trebue sĕ li-se dee *o direcţie cât se póte mai practică*. Conferenţa nóstră cu unanimitate de voturi a aprobat acest sănĕtos principiu.

Aşa am şi făcut. In anii trecuţi ne-am ocupat cu „*Religia*“, ca cel mai de căpetenie şi cel dintâi studiu în fie-care şcólă „*confesională*“. După ce au ţinut învĕţătorii *Ioan Broşu* şi *Andreiu Badiu* discursuri teoretice asupra temei date de Ven. Consistoriu: „Care este metodul cel mai bun pentru a desvolta în şcolari simţul religios-moral?“ şi după ce conferenţa în 17 puncte şi-a spus părerea sa în această importantă cestiune, învĕţătorii *Ioan Aron, Zosim Butnar, George Ludu* şi *Anastasie Bĕrsan* au ţinut patru lecţii practice din Religie cu elevii din toţi anii de şcoală fiind de faţă tóte despărţemintele. Conferenţa şi-a spus cuvêntul sĕu şí asupra acestor lecţii practice.

Din cele spuse pân' aci, iubiţilor învĕţători, *sistemul meu* sĕ presêntă în tótă întregitatea sa: Am tratat *un obiect de învĕţămênt* (Religia) la conferenţa dintr'un an din tóte punctele de vedere: practic, teoretic, şi am stabilit şi planul de învĕţămênt.

In chipul acesta sunt convins, că toţi învĕţătorii, mai ales cari şi-au făcut şi notiţe, au profitat destul atât în ce privesce înmulţirea cunoştinţelor lor, cât şi perfecţionarea metodului în propunerea religiei.

Idealul meu este, ca cu timpul una şi aceeaşi lecţie practică s'o ţină mai mulţi învĕţători, şi pe cea mai bună conferenţa s'o premieze. Apoi încetul cu încetul tóte lecţiile premiate sĕ le publicăm în broşuri, cari sĕ fie obligat sĕ şi-le cumpere cel puţin fie-care învĕţător din cercul Braşovului. Urmărit acest plan sistematic în câţiva ani de zile, în locul „cărţilor sarbede teoretice“ am avè pentru învĕţători *adevĕrate cărţi practice*, după părerea mea pentru ei de un imens folos.

Vorbind despre activitatea nóstră din trecut, nu pot sĕ nu amintesc şi de discursurile teoretice ale învĕţătorilor *Ioan Dariu* şi *Vasilie Muntean* asupra temei date de Ven. Consistoriu: „Pe lângă cari modalităţi şi precauţiuni sunt a se distribuí premii întrĕ şcolarii cari s'au distins, pentru a evita defectele stricăcióse împreunate cu acest sistem cu privire la educaţiune, şi a ajunge scopul folositor de nobilă emulare?“ — Conferenţa şi-a spus părerea şi asupra acestei interesante cestiuni, în 13 puncte. — Tot astfel nu pot sĕ nu amintesc şi despre discursul teoretic asupra „esamenelor publice“, ţinut de învĕţătorul *Ioan Dariu*. Conferenţa şi-a spus părerea sa în 6 puncte şi în acéstă cestiune de valóre.

*

In anul trecut, iubiţilor fraţi, vi-am făcut evidentă nespusa valóre a „Religiei“, ca studiu în fie-care şcólă, dar' mai ales într'o şcólă confesională. Vi-am spus şi părerile mele asupra *metodului* de observat cu privire la acest preţios obiect de învĕţămênt. Scopul sfânt al lui în tóte şcólele nóstre confesionale este: ca din fie-care elev sĕ devină cu timpul un stâlp neclătit al scumpei nóstre biserici ortodoxe; ca învĕţătorul sau profesorul sĕ desvólte în fie-care elev atâta iubire nestinsă către strămoşésca nóstră biserică ortodoxă, încât fie-care sĕ fie un *Brâncovean* din punctul de vedere al credinţei sale!

*

In anul acesta ne vom ocupa cu cea mai intimă soră de sânge a credinţei nóstre ortodoxe, cu *limba română*.

Pentru noi, Românii, legea şi neamul, credinţa şi limba sunt noţiuni identice, cari se acoper una pe alta şi nu se pot despărţi în veci. Istoria ne este cel mai sincer martor, că biserica nóstră ortodoxă a fost, este şi va fi *leagănul românismului*, că biserica nóstră ortodoxă a fost, este şi va fi *sanctuarul limbei nóstre românesci*!

Intréga nóstră esistinţă depinde esclusiv dela credinţa nóstră ortodoxă şi dela limba nóstră românéscă. Eu nu-mi pot închipuí, că neamul românesc ar putè sĕ esiste fără limba românéscă şi fără credinţa ortodoxă, fără de aceste douĕ scumpe elemente de viaţă, cari de-şí sunt douĕ, tot *una* sunt!

Fiind acest adevĕr nerĕsturnabil, nouĕ, Românilor ortodoxi, *şcólele nóstre primare române ortodoxe* nu numai din punct de vedere naţional-bisericesc, dar' chiar şi din punct de vedere curat *pedagogic* trebue sĕ ne fie mai scumpe decât lumina ochilor. Ar trebuí, ca nici unui puiu de Român ortodox sĕ nu-i ticniască mâncarea dacă nu şi-a făcut sfânta datorinţă faţă de şcóla primară rom.-ort.—isvorul nostru de viéţă!

Şi dacă biserica nóstră cu drept cuvênt pretinde, ca învĕţătorii sĕ dee cea mai mare atenţiune „credinţei ortodoxe“, ca obiect de învĕţămênt, apoi tot cu acelaşi drept pretinde mult cercatul nostru neam românesc, ca învĕţătorii sĕ dee cea mai mare atenţiune *limbei nóstre românesci*, ca obiect de învĕţămênt.

Dacă credinţa nóstră ortodocsă este cel dintâi studiu în şcólele nóstre primare, atunci *limba nóstră românéscă este tot cel dintâi!*

Scopul limbei românesci în şcólă este: *sĕ facă din fie-care elev un Român sdravĕn şi puternic!* Ear' Român sdravĕn si puternic este numai acela: 1. Care îşi iubesce (credinţa) limba sa românéscă mai mult decât viéţa. 2. Care ştie scrie şi vorbí perfect românesce. 3. Care cunósce şi iubesce literatura românéscă.

Români de aceia, cari *întrĕ dînşii* mai bucuros vorbesc altă limbă, bunăóră franţuzesce, nemţesce, italienesce etc. decât românesce, nu sunt sdraveni şi puternici, ci din contră slabi şi prăpădiţi!

Sufletul *metodului* pentru propunerea limbei românesci este *însuşi învĕţătoriul*.

1. Cea dintâi condiţie *sine qua non*, este: Invĕţătoriul sĕ fie Român, sdravĕn şi puternic în sensul amintit.

2. Sĕ vorbéscă clar, rar şi limpede elevilor în şcólă.

3. Sĕ nu trécă cu vederea nici un cuvênt nepriceput sau rĕu pronunţat.

4. Sĕ scrie corect, cu punctuaţie şi frumos românesce.

5. Sĕ declame poesiile nóstre naţionale cu dragoste şi simţ!

6. Fără multe eserciţii scripturistice şi de stil nu póte face nici un progres.

In ce privesce sporiul dorit şi în învĕţămêntul limbei române, — elevii sunt cea mai fidelă *oglindă* a învĕţătoriului!

Acestea sunt condiţiile principale pentru un metod bun la propunerea limbei române.

*

Veţi auḑí, dragii mei învĕţători, conform programului publicat deja, un discurs teoretic „despre frumseţa limbei române“, ţinut de învĕţătoriul *Ioan Toma*, şi cinci lecţii practice din limba română, ţinute de învĕţătorii: *Ioan Suciu, Maria Bogdan, Aurel Popovici, Nicolae Bĕrsan* şi *Nicolae Oancea sen.* Luaţi-vĕ notiţe şi urmăriţi pe propunĕtori cu cea mai mare băgare de sémă, ca sĕ învĕţaţi cât mai mult şi după terminarea lor sĕ vĕ puteţi face justele şi obiectivele vóstre observări critice!

In fine, vĕ mulţămesc pentru bunăvoinţa, cu care m'aţi ascultat şi încheiu tot cu cuvintele din anul trecut: Sĕ ne luăm cu toţii sfântul angajament, că vom muncí fără preget şi fără şovăire, fie-care la locul, unde e şi va fi pus, în tot decursul vieţii nóstre pămêntesci pentru binele şi prosperarea iubitului nostru neam şi a scumpei nóstre biserici ortodocse!!

Cu acestea declar conferenţa învĕţătorilor români ortodocşi din cercul Braşovului, compus din protopresbiteratele Braşov, Bran şi Treiscaune, deschisă!

NOUTĂŢI

Din causa sfintei sĕrbători de Marţi a *Intrării în biserică*, atelierul tipografiei nóstre ţinênd repaus de sĕrbătóre, — numĕrul proxim al *Telegrafului Român* va apéré Joi.

*

Iubileul universităţii din Cernăuţi. Mâne, 2 Decembre st. n., universitatea Francisc-Iosefină din Cernăuţi îşi serbéză *iubileul de 25 ani dela înfiinţarea ei*. Se vor da serbări mari, dat fiind că ziua iubilară coincide cu un alt dat memorabil în istoria monarchiei: ziua aniversală a urcării pe tron a *M. Sale Francisc Josif I.* Tóte universităţile Austro-Ungariei şi multe din străinătate vor fi representate prin delegaţi, ear' guvernul din Viena va fi representat prin însuşi ministrul de culte şi instrucţie publică dl *Hartel*.

*

Alegere de preot în Ponor. Duminecă în 12/25 Novembre s'a îndeplinit alegerea de paroch în comuna *Ponor*, protopresbiteratul Lupşei. Pe cât de sgomotósă şi greóie a fost mai sĕptămânile trecute în acéstă comună alegerea de învĕţătoriu, pe atât de liniştită şi în bună armonie a decurs alegerea de preot, condusă de zelosul protopresbiter tractual *Ioan Danciu*. Ales a fost cu unanimitate parochul nostru din Sălciva de jos *Laurenţiu Ciorbea*, de nascere tot din Ponor. Dela Dsa, fiind un preot cu bun renume în trecut, noua turmă cuvêntătóre speréză şi aşteaptă mult.

*

† Dr. Ioan Raţiu. Mercuri a rĕposat în Blaş canonicul capitular Dr. Ioan Raţiu, în etate de 60 ani. Inmormêntarea i-s'a făcut alaltăeri.

† Maria Basarab n. *Bratu*, soţia învĕţătoriului Vasile Basarab din Romos, a rĕposat alaltăeri séra (29 Nov. n.), în etate de 25 ani.

*

Mulţămită publică. Domnul silvicultor al cercului Selişte, Mihail *Ittu*, fiind împedecat a lua parte la sfinţirea şcólei nóstre, ni-a trimis din vêrful muntelui „Cindrel“ unde se afla pe atunci, 20 coróne, cu scop sĕ se cumpere pentru şcólă recuisite de învĕţămênt şi anume: din istoria naturală (zoologie). Confirmând cu mulţămită primirea banilor, am şi procurat recuisitele dorite.

Pentru acéstă faptă generósă i-se esprimă pe acéstă cale mulţămitele nóstre. — Gura-Rîului, în 4 Novembre 1900 v. Pentru *comitetul parochial*, *Ioan Manta*, president al comitetului parochial; *Ieronim Mardan*, înv. dir.

*

Şedinţă literară. Alaltăséră reuniunea sodalilor români din Sibiiu a ţinut şedinţă literară, cercetată de public fórte numĕros. Inainte de începerea programului presidentul raportéză despre resultatul călĕtoriei sale făcute în interesul reuniunii şi spune cum pretutindenea activitatea reuniunii e urmărită cu mult interes şi bunăvoinţă. Mulţămesce vicepresidentului şi dirigentului pentru conducerea afacerilor pe timpul absenţii sale, şi corului pentru frumósele prestaţiuni de la concertul arangiat de reuniunea pentru ajutorarea de Crăciun a copiilor sĕraci. Intrând apoi în esecutarea programului şedinţei, prima care a procurat asistenţilor bucurie şi elevaţie sufletescă, a fost o mică violinistă (elevă a unei şcóle de fete), care acompaniată la pian de dl Costande a cântat mai multe piese drăgălaşe. Dl Valer Grindeanu, sodal cismar, a declamat peosia „Supĕrată“, de I. Moţa; Iacob Cărătuş, sodal măsar, face mult haz cu declamarea poesiei „Puşca Jidanului“; domnişóra Elena Grindeanu, declamează corect şi frumos poesia, „Te-ai dus“, de Ascanio. Mult a plăcut dl Lazar Ucenic, sodal măsar, în poesia „Cojocul blăstĕmat“. D-na Elena Roşca cetesce datele adunate de George Muţiu, culegĕtor-tipograf, şi întitulate „Testamente“, ce cuprind diferite testamente lăsate de oameni escentrici, precum testamentul d-şórei din Danzig cu celo 300 pisici, al farmacistului din Viena, al păpucariului din Bucureşti, care 'şi-a testat tóte datoriile sale, etc. care de care mai originale în felul lor şi pline de haz. La sfîrşitul tractatului se citează inscripţia „Contribue cu crucerul tĕu la alinarea suferinţelor vĕduvelor şi orfanilor meseriaşilor români“, ce e gravată pe lădiţa pentru crucerii săracilor, pe care s'o privim de cel mai potrivit testament. Elevul seminarial dl Pompiliu Constantin, ped. curs. II, îutr'un frumos bariton ne cântă „Te-aşi uita, ah nu se póte!“, ear' după d-sa colegul seu dl Libeg ne cetesce frumósele „Obiceiuri de Crăciun la flăcăii din Şoimuşul-român“, apoi declamează ca în totdeauna bine anecdota „Fluerat a pagubă“ de Speranţă. Incheerea prgramului o a făcut dl *Işan*, măestru pilar, prin cântarea cu vocea'-i plăcută şi clară a composiţiilor „La Romanie“, mumusică de Georgescu şi „Am spus florilor frumóse“, romanţă de Flechtenmacher, acompaniat fiind la citeră de dl Al. Várady măestru frizer, care de când se numĕră între membrii reuniunei mult se îndeletnicesce cu învĕţarea de composiţii românesci, pe cari le esecută cu deplin sentiment.

*

Dela „Reuniunea sodalilor români din Sibiiu“. Cu preţul câte unei cărămizi la localul cu hală de vînzare, ce se intenţionéză a se acuira pe séma „*Reuniunei sodalilor români din Sibiiu*“ au binevoit a contribui următorii locuitori din *Tilişca*, din cari cea mai mare parte economi, cărora li-se cuvine tótă lauda, şi anume:

Petru Juga sen., adm. protop., Petru Juga jun., preot, Valeriu Millea, notar, Ioan Iosof, preot, Ioan Juga, funcţionar, Nicolae Juga, Vasilie Juga, Simion Rodeanu, Savu Frăcea, George Bratu, Pantilimon Banciu, Simion Grigorescu, Nicolae Răceu, Ilie Rodeanu, Toma Stancă, Ión Poiana, Ión Mănase, Teodor Stoia, Ioan Borcea, Mărtin Bratu, Avram Bunea, Dumitru Bunea, Ioan Bumbea, Stefan Bratu, Dionisie Banciu, Simion Banciu, Constantin Bunea, George Banciu, Pantilimon Banciu, Pavel Banciu, Vasile Miclĕuş, Ión Miclĕuş, Ión Mănig, Constantin Mihaiu, Constantin Trihenea, Dumitru Suroiu, Ilie Stancă, Ión Stoica, Ión Hînsa, Daniil Iosof, Aleman Costea, Ión Voicu, Ión Răceu, Petru Laţa, Teodor Popa, Petru Opriş, George Dancu, Gligor Popa, Ión Zeicu, Petru Băişan, Ión Nan, Gligor Câmpean, Pentru Crăciun, Dumitru Nan, Dumitru Banciu, Ilie Stirban, Dumitru Hînsa, Ión Bratu, Ióna D. Iosof, Maria C. Popa, Paraschiva S. Bratu, Elisaveta P. Banciu şi Ana Bunea. In total 12 cor. 60 bani.

Posta Redacţiunei

D-lui V. S. în B. — „Discursul“, cum veḑi, l'am publicat în numĕrul de azi; raportul însĕ nu îl publicăm, pentru-că e prea întârziat.

Haină—mătase de bal fl. 6.30

și mai sus! — 14 metri! — trimisă franco și vămuită! Mustre cu întórcerea postei; tot astfel și din „Mătase-Henneberg“ négră, albă și colorată, dela 45 cr. până la fl. 14.65 pr. metru.

G. Henneberg, fabricant de mătase *(lif. de curte ces. și reg.)* **Zürich.** [12] 3—4

Nr 543—1900. [231] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia de clasa a III Lupu, protopresbiteratul Mercurei, se escrie concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Teleg. Rom“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch sunt cele fasionate în cólele pentru întregirea venitelor preoțesci dela stat, despre cari concurenții 'și pot lua mai de aprópe informațiune dela oficiul protopresbiteral séu dela comitetul parochial.

Reflectanții la acest post au sĕ 'și aștérnă cererile, instruite conform normelor în vigóre, subsemnatului Oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Mercurea, la 27 Octobre, 1900.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Mercurei în conțelegere cu comitetul parochial respectiv.

I. Droc
protopop.

Nr. 1051—900 [232] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor de învĕțători la șcólele confesionale din Măgărei și Săsăuș, protopresbiteratul Agnitei, se deschide prin acésta concurs cu termin de 10 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Măgărei salariu anual 600 coróne din repartițiune dela popor, cuartir și lemne de foc.
2. Săsăuș postul din clasa primă cu salariu anual de 600 coróne și anume 500 coróne ajutoriu dela stat și 100 coróne din repartițiune dela popor, cuartir și grădină.

Doritorii de a ocupa aceste posturi sunt datori a conduce și câte o strană ca cântăreți în biserică, precum și a conduce cântările liturgice cu elevii de acolo, și a-'și așterne suplicile de concurs în terminul prescris la oficiul protopresbiteral al tractului Agnita în Nocrichiu (Ujegyház).

Nocrichiu, în 11 Novembre 1900.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Agnita în conțelegere cu comitetele parochiale respective.

Nicolau Moldovan
adm. prot.

---

ad. Nr. 418/1900. [229] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia de clasa a III-a Ciuruleasa se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumente împreunate cu acest post de paroch sunt cele fasionate la cóla B. pentru întregirea venitelor preoțesci dela stat, despre cari concurenții mai de aprópe 'și pot lua informațiuni dela comitetul parochial ori dela oficiul protopresbiteral.

Cei ce doresc a reflecta la acest post, 'și vor subșterne suplicele concursuale instruite în sensul regulamentului și normelor din vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis și se vor presenta înainte de ziua alegerii în vre-o Duminecă séu sĕrbătóre în comună spre a-'și arĕta desteritatea în chemarea lor.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Abrudului în conțelegere cu comitetul parochial.

Abrud, 20 Octobre, 1900.

Petru Popoviciu
protopresb.

Declarațiune publică!

Subsemnatul atelier artistic de portrete a decis — pentru a fi dispensat de demisionările neplăcute ale pictorilor sei eminent cualificați în artă și pentru a-i puté ocupa și mai departe — a renunța **pe un timp scurt și numai până la revocare** la ori-ce venit sau profit.

Noi liferăm a. z. [215] 10—25

pentru numai fl. 7·50

un portret în mărime naturală
bust (Brustbild)
dimpreună cu rame elegante barock

cari valoréză cel puțin 30 fl.

Deci cine voește a-și comanda portretul seu sau al femeiei sale, al copiilor, al părinților, al vre-unei surori sau al unei alte rudenii, fie deja chiar și mórtă ori apoi al vre-unui prietin are de a trimite numai fotografia respectivă, indiferent în ce posițiune e făcută și primește în decurs de 14 zile un portret, care de sigur îl va surprinde și mulțămí pe deplin.

Lada pentru trimiterea portretului se va socotí cu prețul cât ne costă pe noi. Comandele cu acluderea fotografiei, care se va returna intactă cu portretul desemnat, se esecută trimițêndu-se banii anticipativ sau pe lângă rambursă.

Pentru esecutarea eminent artistică și fidelă se garantéză.

☞ Sute de epistole de recunoscință și mulțumire stau la disposițiunea publică și la cerere se trimit ori și cui. ☜

Kunst-Porträt-Anstalt
„**KOSMOS**“
Viena, VI, Mariahilferstrasse Nr. 116.

In *Tipografia archidiecesană* a apărut:

ACAFTISTUL
Preasântei
Născătóre de Dumnedeu
și
alte rugăciuni
urmate de Sinaxariu pentru tot anul și Păschălie.
Un volum de 368 pagini 8°.

Prețul simplu legat	fl.	—.85
jumĕtate pânză	„	1.05
în piele roșie	„	1.25
Ediția fină în piele négră	„	2.—
piele chagrin	„	2.60
în mătase	„	3.85

Se află de vêndare la
Librăria Tipografiei archidiecesane,
Sibiiu.

1000 coróne plătesc celui-ce va mai căpĕta vr'odată durere de dinți ori îi va mirosi gura după-ce va folosi **apa de dinți a lui Bartilla**, o sticlă cu **35 cr.** (Pentru pachetare 10 cr. deosebit). **Erezii A. Bartilla** (E Winkler), Viena, 19/1., Sommergasse 1. — Sĕ se céră pretutindenea apriat apa de dinți a lui **Bartilla**. Denunțări de falsificare vor fi bine plătite. La locurile, unde nu se póte căpĕta, trimit 7 sticle cu 2 fl. 60 cr. franco. — **Deposit în Sibiiu** la farmacia **„Vulturul“ C. Müller**, piața-mare; farmacia **Molnar**, strada Cisnădiei 59. [33] 19—

Anuarul I
al
„Reuniunei sodalilor români din Sibiiu“
publicat de
Comitetul Reuniunii.

Cuprinde unele date dela întemeierea ei până la 31 Decembre 1899.

Se află de vênzare cu prețul 1·20 cor. plus 20 bani porto la

Librăria Tipografiei archidiecesane.

Krachul cel mare.

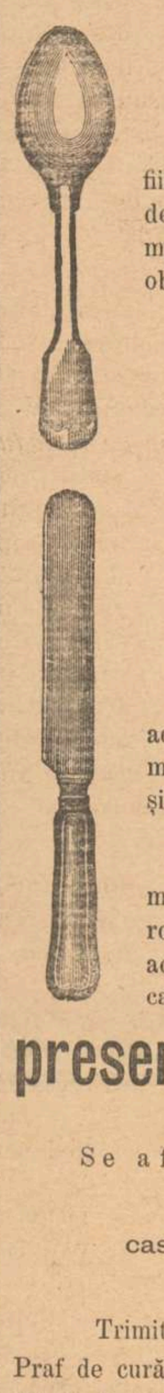

New-York și **Londra** n'au cruțat nici continentul european fiind necesitată o fabrică mare de lucruri de argint de a desface tot depositul seu pe lângă o mică rebonificare a forțelor de lucru. Eu sunt împuternicit a executa acest mandat. Trimit deci ori și cui următórele obiecte pe lângă o rebonificare simplă de **fl. 6.60** și anume:

6 bucăți **cuțite fórte fine** cu tăiș englez,
6 bucăți **furculițe de argint-patent** american dintr'o bucată,
6 bucăți **linguri de argint-patent** american,
12 bucăți **lingurițe de argint-patent** american,
1 bucată **lingură pentru supă** de argint-patent american,
1 bucată **lingură pentru lapte** de argint-patent american
6 bucăți **tase Victoria** englezesci,
2 bucăți **felinare admirabile** de masă,
1 bucată **sitiță** pentru teă,
1 bucată **preserătóre** pentru zăhar pisat fină,
42 bucăți la olaltă numai fl. 6.60.

Tóte aceste **42** obiecte au costat mai nainte **fl. 40** și se pot obținé acum cu prețul minimal de **fl. 6.60.** Argintul-patent american este un metal fórte alb, care își păstréză colórea argintie 25 de ani, ceea-ce se și garantéză. Ca dovada cea mai bună, că inseratul acesta nu e

☞ **nici o înșelăciune** ☜

mĕ oblig prin acésta publice, a retrimite banii fără nici o piedecă tuturora cărora nu le convine marfa, și nimenea n'ar trebui sĕ lase a trece acéstă ocasiune favorabilă, fără a-și procura acéstă **garnitură pompósă**, care se potrivesce mai ales ca

present escelent de crăciun și anul nou

cum și pentru ori-ce gospodărie mai bună.

Se află numai la [210] 6—10

A. HIRSCHBERG,
casă de export pentru obiecte de argint-patent american
Viena, II., Rembrandtstrasse Nr. 19.

Trimiterea în provincie pe lângă rambursă sau anticiparea sumei. Praf de curățit 10 cr. Veritabil numai cele provĕzute cu marca alăturată (Gesundheitsmetall).

Estras din epistolile de recunoscință.

Sunt fórte mulțumit cu garnitura Dtale și mĕ rog pentru o nóuă espediție.
Lubaczow, Galiția. Babie, căpitan.

Am primit espediția și sunt fórte mulțumită, Vĕ mai rog pentru o garnitură cu fl. 6.60.
Cluș. Exelența Baronesă Bánffy.

Am primit espediția și sunt fórte mulțămită cu ea.
Gaad, Ungaria, 1 Septembre 1890. Contesa C. Chotek-Gudenus.

Farmacia lui F. I. R. Hotter la sf. Iosif, Wien, XII/2 Schönbrunnerstrasse 182.

Absorbinalul lui Hotter.

1/1 Flacon fl. 6.—, 1/2 Flacon fl. 3.50. delătură tóte umflăturile și depunerile de grăsimi fără sĕ vateme părului. Intăreşte nervii atacați și slăbiți, delătură și distruge tóte nodurile în muschi, și servește și ca scut în contra aprinderilor; cu deosebire e probat la umflăturile produse din causa fearelor, apoi în contra ariciturei umflărei copitei, genunchilor umflați, mai departe în contra umflăturilor (noduri) de vine, în contra umflăturei picioarelor la glesne și la încheietura degetelor cu un cuvênt în contra tuturor umflăturilor ori unde s'ar ivi.

Praful nutritor alui Hotter,
pentru cai și vite cornute
1 Pachet cu 80 cr.

Un adaus escelent la nutremânt, pentru a ținea vitele sănătoase și cu putere este de a sĕ folosi la tóte suferințele de rărunchi de ficat și de nervi.

Preparate pentru veterinari, cele mai bune ale timpului mai nou, cari după atestate numĕróse nu au fost ajunse de alte mijloace de natura aceasta.

Sĕ sĕ ceară numai preparate de ale lui Hotter și sĕ nu se priméscă altele. Deposit în farmacii și Droguerii.

Deposit principal la Dr. Emil Budai farmacia orașului Budapesta (Stadthausplatz) la Dr. Leo Egger & J. Egger Farmacia Palatinului VI Váczi körút 17 și la farmacia Iosif Török Bpesta VI Kiraly utcza 12.

Fluidul lui Hotter „Training“
1 Sticlă cu fl. 1.20.

Conservează nervii și muschii până la bătrânețe înaintată totdeuna puternici și vioi, pune în stare pe animal sĕ prestee cele mai mari strapații și fugi, sĕ înțelege după frecare cu fluidul „Training“.

Sĕ mai folosește cu succes uimitor la tóte urmările cari obvin din opintiri prea mari, ologie, reumatism, și înțepenire.

Praful de porci a lui Hotter.
Nr. I și II
1 kg. . . . fl. 1.20.

Cel mai bun mijloc pentru a produce pofta de mâncare și cu acésta prosperarea porcilor, fórte acomodat în contra orbalțului (brâncă); Nr. II este de a sĕ întrebuința la urdinare.

Mijloc în contra Colicei alui Hotter.
1 Sticlă fl. 1.50.

Contra la tot feliul de colică și contra oprirei udului la cai precum și contra umflăturilor la vite cornute. [54] 62—104

Alifia lui Hotter pentru delăturarea crescăturilor de oase.

1/1 Cutie cu fl. 2. 1/2 Cutie cu fl. 1.20. delătură crescăturile de oase și depunerile osoase chiar și după 4—6 séptămâni. (boală învechită).

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

„De necrezut“.

Vine și *„Biserica și Școla“* din Arad, cu un aparat de percepte morale, ca sě divulge în Nr. 46—1900, ce a publicat sub titlul de sus *„Fóia diecesană“* în Nr. 45—1900, și căreia noi i-am reflectat în Nr. 125, al ziarului nostru.

Trebue deci sě mai revenim și noi odată, nu însě pentru-ca sě discutăm cu numita fóie, ci pentru-ca sě arětăm încă o eróre, *eróre nescusabilă* a Onoratei Redacțiuni dela *„Fóia diecesană“*.

Relativ la opul Părintelui archimandrit și vicariu archiepp. Dr. Il. Pușcariu: *Metropolia Românilor ortodoxi din Ungaria și Transilvania,* dl Dr. V. Bologa a zis între altele — în stil figurat, precum se putea la acea ocasie de serbare — și următórele:

> „Simțiam, că ne aflăm la piciórele unui munte înalt, dar' erau bătătorite cărările și nu ne puteam ridica pe înălțimile lui, ca sě-i putem apreția frumseța și bogăția comorilor ascunse într'însul. Ilustritatea Vóstră aveți meritul a fi deschis potecul, *prin care dat* **ne** *este* **și nouě** *generațiilor mai tinere a privi în întréga sa splendóre* pe fericitul bărbat Andreiu Baron de Șaguna, marele regenerator al bisericii nóstre“. (Veḑi Telegr. rom.“ Nr. 118—1900).

Și bine sě ne însěmnăm, că pecând făcuse dl Bologa acéstă aprețiare, *critica publică* se pronunțase deja deplin favorabil asupra opului. (Vezi *„Noua revistă română“* din București, Nr. 19—1900, și *„Fóia pedagogică“* din Sibiiu, Nr. 10—1900. — Póte, că „Trib. Pop.“ din Arad va zice, că și acestea fac lingușire!?)

Va sě zica nu mai putea fi vorba ací numai de o impresie individuală. Și cu tóte acestea, On. Red. dela *„Fóia diecesană“* se turbură și, ca sě-și creeze motiv pentru aparență, *intervertéză* cuvintele dlui Bologa, eată cum;

> „Pentru de a felicita de ziua onomastică pe Prea Cuvioșia Sa Domnul Archimandrit Ilarion Pușcariu din Sibiiu, se presentéză Prea Cuvioșiei Sale învěțătorii adunați la Sibiiu în conferință și domnul profesor Dr. Bologa rostesce cuvinte de felicitare Prea Cuvioșiei Sale și făcênd amintire de opul „Metropolia Românilor ortodoxi din Ungaria și Transilvania“, edat de Prea Cuvioșia Sa în anul curent 1900, ii zice, că Prea Cuvioșia Sa are *„meritul a fi deschis potecul, prin care dat“* este *„generațiilor mai tênere a priví* în *întréga sa splendóre* pe fericitul bărbat Andreiu Baron de Șaguna, marele regenerator al bisericii nóstre“. (Veḑi „Fóia diecesană.“ Nr. 45—1900, pag. 4).

Adecă din cuvintele dlui Bologa nu se elimineză decât **trei**, anume în loc de: *„prin care dat* **ne** *este* **și nouě** *generațiilor mai tinere* a priví în întréga sa splendóre pe fericitul bărbat“ etc., se zice: *„prin care dat“* este *„generațiilor mai tinere a privi în întréga sa splendóre pe fericitul bărbat“ etc.*

Evident, că în cuvintele dlui Bologa se vorbesce numai de generațiile mai tinere — nu și de cele mai vechi — cari vor trebuí sě cetéscă, fără îndoială, tot ce a apărut cu privire la Șaguna, dacă e vorbă sě-l cunóscă în întréga sa splendóre. Ear în șirul acelor producte, opul dlui vicariu ca cel mai nou, ocupă un loc de onor, precum ne-a spus-o și critica publică. Pentru-că obiectul, ce-l tractéză — reînființarea metropoliei nóstre — îl pune în deplină lumină, în special prin documentele grăitóre, ce publică. Și sě nu uităm, că acest fapt e unul din cele mai cardinale, ce a sěvêrșit Șaguna.

„Foaia diecesană“, în loc sě fi luat acestea spre știre, se irită și dinadins trunchiază textul dlui Bologa, pentru-ca sě-și pótă face următórea deducție smulsă ca de pěr:

> „Va-se zică, până la apariția acestui op eram în întunerec, nu cunosceam în splendórea sa pe marele nostru metropolit; scrierile apărute până ací sunt necunoscute, sau de nici o valóre, ne-au lăsat în întunerec“ etc.

Asemenea deducție, numai o fantasie nedisciplinabilă póte sě facă din cuvintele dlui Bologa, rostite la amintita ocasie. Remânênd însě pe lângă cuvintele sale, nimeni nu va puté găsí într-însele nici cea mai mică alusiune, decum apostrofare, la adresa generației mai vechi, că n-ar fi cunoscut pe marele nostru metropolit, sau scrierile apărute, etc... deși astăzi, *post-tot discrimina rerum,* s-ar puté face și unele observări juste generației mai vechi, că, cu tóte-că a cunoscut pe marele metropolit, în unele privințe nu l-a știut apreția. Acésta însě nu cade în sarcina nóstră sě o ilustrăm din acest incident.

Am voit numai sě arětăm, ad aculos, că On. Red. dela „Fóia dieces.“ reproduce *fals,* mutiléză înadins cuvintele din cestiune, pentru-ca sě-și pótă clădí deducțiile eronate, *ce nimeni și nimérui nu le-a imputat*.

Dar' prin atare intervertire de cuvinte On. Red. dela „F. d.“ își póte meșteșugí, dacă așa doresce, și o sentință de mórte din cel mai nevinovat text! Unde am ajunge însě cu asemenea metod!...

Adevěrat: de necrezut! Vorba Românului: omul tot învață și tot móre neînvěțat.

Cum va remâné acum *„Biserica și Școla“* din Arad *„cu petrecerea pe calea dreptății și cinstei în acéstă lume“*, perceptul moral, ce-și accentuéză din acest incident, — sě judece lumea!

Procesul crimelor bulgărescì.

(Fine.)

Către Dimitroff: Ți-a dat doi lei Alexoff pentru-ca sě repari revolverul?

— Mi-a dat mai înainte pentru mâncare.

Către Alexoff Ți-a spus ceva de ascuns Dimitroff?

— Da, mi-a spus sě-l ascund la mine, dar' eu i-am spus că la mine n'are loc. El mi-a zis atunci că se va ascunde la consulatul rusesc.

Președintele: Consulatul l-ar fi dat imediat pe mâna poliției.

Dl procuror general: Ce ți-a spus Iconomoff de bombă?

Mi-a spus că ar arunca în aer cu o bombă duba Văcăreștilor, spre a ucide pe Trifanoff, dar' că e milă de gardiani.

La o altă întrebare a unui domn jurat, Alexoff rěspunde că Iconomoff i-a dat „doctoria“ (otrava) din partea căpitanilor Popoff și Troleff, věrul sěu.

Dl procuror general: Iți era frică de „toporul lui Sarafoff?“

— Da, mi-era frică. Știam că el ordonă crime.

Președintele: Ți-a spus Troleff că un căpitan din armata bulgară a venit din București spre a duce pe Fitowski, ca sě fie ucis la Rusciuk?

— Da, mi-a spus. Mi-se pare de căpitanul Popoff.

— Dar' de locotenentul Stoianoff și căpitanul Protogheroff știi că au fost în București spre a cumpěra arme?

— Nu știu.

— Ai auzit că era vorba sě se omóre și bulgarul Stoiloff?

— Da, am auḑit.

— Te-a întrebat cine-va într'o séră de adresa lui Mihăileanu?

— Da, m'a întrebat Stoian.

— Erau și niște studenți români?

— Da, Ialomițeanu și Zamfirescu, cari mi-au spus mai înainte adresa lui Mihăileanu.

Președintele cetește o scrisóre a lui Stoiloff către Spiru Alexoff, din care reiese că Alexoff umbla după femeea lui și că încercase sě facă, ca comitetul secret din Sofia sě ordone mórtea lui Stoiloff. Mai reese că Stoiloff fusese la Sofia și vorbise deja cu Covaceff în privința încercărilor lui Alexoff de a-l condamna comitetul la mórte. Dintr'o altă scrisóre a căpitanului Troleff către Iconomoff se vede că comitetul hotărîse mórtea lui Stoiloff și că Covaceff găsise și omul.

Apărătorul lui Trifanoff: In vre-un discurs al lui Trifanoff a vorbit el de vre-o crimă?

— Nu.

— Iașar ținea și el discursuri cu Trifanoff?

— Ținea în aceeași ordine de idei.

— Spiru Alexoff făcea parte de 13 ani dintr'un sub-comitet macedonean din Rusciuk?

Trifanoff: Da.

Către Alexoff: Știi că autoritățile bulgărești proteg comitetele macedonene?

— Nu știu.

Ședința se suspendă la orele 3 fără 10 minute.

Interogatoriul lui Achim Peteff.

La redeschiderea ședinței se procede la interogatoriul lui Peteff.

— *Președintele*: Când ai cunoscut pe Iconomoff?

— Când l'am cunoscut eu, el se dedea drept corespondent al mai multor ziare. El m'a însărcinat sě dau nisce bani Bulgarilor din temniță, spunêndu-mi că el este membru al comitetului din Sofia, și că banii sunt din partea comitetului. Președintele comitetului este Boris Sarafoff.

Intr'altă zi am mers la Alexoff împreună cu Iconomoff, și 'i-a dat un revolver, un pumnal, o cutióră și un pachețel. Iconomoff scria scrisori, pe cari le transmitea în închisóre Bulgarilor.

Eu nu știam ce conțin aceste scrisori.

După câteva sěptămâni a venit la mine Dimitroff și mi-a spus că móre de fóme. Eu i-am scris lui Troleff acésta. Când a plecat Dimitroff la Rusciuk, i-am dat pasportul meu, ear' când s'a întors mi-a spus că a primit ordin de la Sarafoff sě ucidă pe Mihăileanu și pe bulgarul Gheorghieff.

Președintele (către Dimitroff): Auḑi ce spune Peteff?

Dimitroff: după o reculegere: Sarafoff mi-a ordonat, ear' nu și Covaceff. (După câte-va momente): Nimeni nu mi-a ordonat (Mișcare în sală).

Peteff: Regret că Dimitroff nu vrea sě spună adevěrul.

— Ai primit din temniță douě scrisori. Pe una unde ai trimis-o?

— I-am dat'o lui Dimitroff pentru Troleff.

— Ai sciut că Dimitroff merge la Sofia pentru a lua ordin?

— N'am sciut.

— Dimitroff a mărturisit că d-ta știi despre asasinarea lui Mihăileanu. Ce i-ai spus? I-ai spus cuvinte dispreţuitóre că el e netrebnie pentru asta?

— I-am spus că sě lase el pe altcineva sě facă asta.

— Ce ți-a spus Dimitroff după ce s'a întors de la Sofia?

— Când s'a întors m'a găsit într'o cârcimă și mi-a spus că a fost la comitet. Acolo a întrebat pe Covaceff de Sarafoff. Lui Covaceff i-a spus Dimitroff că el este acela care a purtat corespondența cu cei din Văcărești. S'a spus lui Sarafoff că el voesce sě omóre pe Mihăileanu. Sarafoff i-a ținut un discurs înflăcărat pentru acésta. Dimitroff i-a cerut un pumnal și un revolver, dar' Sarafoff i-a rěspuns că e mai bine sě-l omóre cu toporul.

Séra a mers într'o berărie unde o persónă i-a dat 50 de lei.

Se continuă interogatoriul lui Peteff.

Președintele: A adus Dimitroff vre-o scrisóre de la Sofia?

Da. A adus; era șifrată, ca și semnătura.

— A doua zi după crimă ai cerut bani lui Alexoff pentru-ca sě poți fugí?

— Da, căci îmi era témă. Cum m'am dus la Alexoff el mi-a spus despre comiterea crimei și mi-a zis: „Veḑi ce ai făcut Dimitroff? banii mei au fost cu noroc“.

— Nu ți-a vorbit și de d-na Velicu?

— Da, ca sě mě duc sě-i cer parale.

Alexoff tăgăduiesce, spunênd lui Peteff că minte, din causă că a fost bătut.

— Peteff, ai fost bătut?

— Nu, n'am fost bătut.

— Că era sě fie otrăvit Trifanoff știai?

— Da, ca sě i-se dee otravă într'un ou, în închisóre.

Dl jurat Dr. Babeș: Peteff, tot ce a făcut Alexoff de frică a făcut?

— Nu, convingerea mea este că el voia sě fie măcelar, fără ca sě se păteze cu sânge.

— Dimitroff tăgăduiesce acum spunênd că n'a věḑut pe Sarafoff. Nu care cumva ți-a spus ce a věḑut la comitet la Sofia?

— Mi-a spus, că odaia lui Sarafoff este bine mobilată și că are arme pe păreți.

Dl primprocuror Miclescu: Ai auḑit la Troleff în casă pentru-ce a fost omorît Fitowski?

— Nu, n'am auḑit.

La o întrebare a apărătoriului lui Spiru Alexoff, Peteff spune, că a auḑit dela Iconomoff că Alexoff se opune la otrăvirea lui Trifanoff.

— Aveai frică de Iconomoff?

— Da; însě numai când am věḑut, că vrea sě otrăvéscă pe Trifanoff chiar în închisóre.

— De ce voiai, după comiterea crimei sě fugi în Bulgaria? Nu-ți era frică?

— Nu, căci credeam că e crimă politică.

Către *Boiciu Ilieff*: (Prin interpret) Recunosci că ai primit ordin dela Sarafoff pentru a ucide pe Fitowski.

— Da.

— Ai fost în camera lui? ai observat-o?

— Da, am fost, dar' n'am băgat de sémă.

Interogatoriul lui Bogdanoff.

Curtea procede apoi la interogatoriul lui Nicola Bogdanoff, implicat în complotul contra M. S. Regelui.

Președintele: In séra de 10 Decembre anul trecut ai věḑut pe Sarafoff la hotel *Unirea*?

— Sě spun cum l-am věḑut pentru prima-oră pe Sarafoff. In ziua de 9 Decembre vine la mine un domn, la prăvălia mea din calea Dudești. Eu tocmai veneam de la brutăria din față, de unde cerusem puțin foc; věḑênd pe la spate pe acel domn, mi-s'a părut că el este dl Zamfirescu, care are fabrică de săpun și i-am zis: „ce poftesci dle Zamfirescu?“. Sarafoff intră în prăvălie și spunêndu-mi dacă nu-l cunosc, îmi zice că el este Boris Sarafoff, președintele comitetului macedonean. Imi spune apoi complimente de la ruda mea căpitanul Troleff din Rusciuk. După ce a stat nițel la mine, a plecat spunêndu-mi, ca a doua zi sě merg séra la hotel *Unirea*, spuindu-mi numele hotelului pe bulgăresce.

— Ai fost la hotel *Unirea*?

— Da, am fost. Acolo mai erau Pop-Arsoff, Marcu Bosniacoff și Trifanoff. Acolo pe masă am věḑut nesce bani, cu cari Trifanoff trebuia sě cumpere chei false, pentru-ca Bosniacoff sě spargă casa de bani a věrului sěu Stefanoff, de lângă hotel Avram.

Trifanoff spuindu-i lui Sarafoff că nu sunt de ajuns bani, Sarafoff i-a băgat în buzunar, a schimbat o hârtie de 100 lei și i-a dat 80 de lei, de și Trifanoff spunea mai pe urmă că i-a dat o sumă mai mică.

După acésta Sarafoff a scos revolverul și cuțitul, le-a făcut în formă de cruce și ne-a cerut jurămênt. Eu i-am spus că eu unt schiop, că nu știu românesce și că mě duc în Bulgaria, dar' el tot mi-a luat jurămênt.

Pe urmă Trifanoff a spus sě mergem acasă și am plecat.

Dl președinte: Nu-ți aduci aminte, ca Sarafoff sě fi spus că trebuie făcut ceva mare, ceva splendid, care sě cutremure Peninsula Balcanică?

— Nu.

— N'ai auḑit despre asasinarea M. S. Regelui?

— N'am auḑit nimic.

— N'ai spus tu judecătoriului de instrucție că ai asistat la convorbirea lui Sarafoff cu cei-l'alți în acéstă privință?

— La instrucție am fost bătut și torturat.

— După ce ți-a isprăvit interogatoriul la instrucție, nu ai mai fost ascultat si de o altă persónă?

— Ba da.

— Nu te-am întrebat eu? te-am bătut, te-am ocărît, te-am torturat?

— Nu.

Preşedintele cetesce din dosar întrebarea ce i-a pus-o la interegatoriul general şi rĕspunsul lui Bogdanoff. Intrebarea a fost dacă el cunósce faptul că în séra de 10 Decembre anul trecut s'a luat la hotel *Unirea*, din strada Covaci, hotărîrea de a se asasina Regele României. Bogdanoff a declarat că da şi că Sarafoff a luat acéstă hotărîre mai fiind de faţă Anghel Pop-Arsoff, Marcu Bosniacoff şi Trifanoff. Causa, spunea acusatul, e că ei Bulgarii cred pe M. S. Regele duşman al lor şi că în casul când armata bulgară ar întra în Turcia, Regele României ar trece cu armata în Bulgaria şi le-ar sdrobi planurile. Bogdanoff a mai spus preşedintelui Curţei cu juri că el, cu Pop-Arsoff şi Bosniacoff au aşteptat pe M. S. Regele în séra de 18 Decembre pe cheiul Dâmboviţei, fiind informaţi că va trece pe acolo, spre a-'l asasina. Unul din ei avea un pumnal, ear' altul un revolver, şi Bogdanoff se ţinea după ei, ca, după comiterea regicidului, sĕ-i ducă la el, sĕ-i îmbrace în nisce haine de făinari şi sĕ plece în Bulgaria.

Când ţi-am spus eu cum unul ca tine sĕ omóre pe Regele României, tu mi-ai rĕspuns că ai fi făcut acésta pentru trei puncte.

— La 2 Ianuarie ai fost la Troleff la Rusciuk?

— Am fost, după ce Trifanoff eşise de la el din curte.

Confruntări

Preşedintele către *Karambuleff*: Când ai vorbit cu Bogdanoff despre secretul cel mare?

— Inaintea Crăciunului cu câteva zile.

— Istorisesce faptul.

— Intr'o zi mergeam prin Calea Rahovei. Trecênd apoi prin Calea Dudeşti, pe dinaintea prăvăliei lui Bogdanoff, acesta m'a oprit fiind prieten din copilărie şi fiind amêndoi din acel oraş. Ne-am salutat după obiceiu, după care intrând în vorbă, Bogdanoff mi-a spus că a fost Sarafoff prin Bucureşti, că a înfiinţat un comitet secret şi că a luat hotărîrea sĕ se asasineze Regele României. El mi-a mai adăugat că cu acésta sunt însărcinaţi el, Pop-Arsoff şi Bosniacoff.

— Spune-i acestea pe bulgăreşte lui Bogdanoff.

Bogdanoff tăgădueşte tóte acestea cu mare încăpăţinare.

Karambuleff: Am mai auzit când a spus acestea şi procurorului general, primului procuror şi judecătoriului de iustrucţie.

Bogdanoff: M'a bătut.

Dl jude-instructor Florescu protestă şi apeléază pentru acésta la dl Durma, apărătorul lui Bogdanoff, căruia acesta i-a spus că l-a bătut interpretul, lucru de asemenea absolut neexact.

Dl Durma: Eu l-am întrebat pe Bogdanoff dacă l-a bătut cineva şi el mi-a spus că nu, numai interpretul.

Către Karambuleff: Aţi fost torturaţi?

— Nu, n'am vĕzut nimic. Tortura morală pentru noi era numai interogatoriul. (Aplause în sală).

Karambuleff continuă cu declaraţiunile, spunênd că în aceeaşi zi când a aflat de complotul contra M. S. Regelui, de la Bogdanoff a trecut prin Calea Rahovei şi a întrat într'o cafenea, unde era Bosniacoff.

Bosniacoff i-a spus şi el tóte câte i-le-a spus Bogdanoff despre hotărîrea lui Sarafoff de a omori pe Suveranul nostru şi însărcinarea ce li-a dat'o: lui Bogdanoff, Pop-Arsoff şi lui. Marcu Bosniacoff a mai adăugat că el revendică onórea de a omori pe Regele României.

— Ţi-a spus Bosniacoff cu ce armă trebuia omorît Regele României?

— Nu mi-a spus de armă, dar' mi-a repetat că el trebuia sĕ-l asasineze.

Bogdanoff tăgăduesce totul.

Preşedintele către *Nicola Miteff*: Când erai în celulă la Văcăreşti, n'a trecut pe lângă tine Pop-Arsoff; ce ţi-a spus?

Miteff: Mai erau şi alţi condamnaţi şi Pop-Arsoff mi-a spus că se teme, ca nu cumva Trifanoff sĕ divulge secretul pentru omorîrea Regelui României.

— Ce condamnaţi mai erau?

— Erau Karambuleff şi Traiciu Sfetcoff şi la toţi li-a spus lucrul acesta.

Preşedintele către *Trifanoff*: Spune ce ştii despre hotărîrea luată la 10 Decembre, de a se omorî Regele României?

Trifanoff repetă, fórte emoţionat, declaraţiunile pe cari le-a făcut la interogatoriul sĕu asupra hotărîrei luate de Sarafoff la 10 Decembre trecut, de a se asasina M. S. Regele.

— In scrisórea unde se vorbesce de „principalul scop“ ce însemnéză asta?

— Marcu Bosniacoff mi-a spus că prin „principalui scop“ se înţelege omorîrea Regelui României.

— La 2 Ianuarie, anul acesta, s'a deschis vorba la căpitanul Troleff, la Rusciuk, că Regele va trebui sĕ fie omorît cu bomba?

— Mĕ aflam între órele 2 şi 3 după amiazi în cancelaria lui Troleff, care m'a întrebat dacă Sarafoff când a fost la Bucureşti, mi-a comunicat despre o chestie mare. Eu i-am spus că da, am auzit de hotărîrea de a se ucide Regele României. Troleff mi-a zis că comitetul a schimbat hotărîrea asupra modului cum sĕ fie ucis Regele Carol. Nu va fi ucis nici cu cuţitul, nici cu revolverul, ci cu bomba, căci e mai sigur; bomba sĕ o arunce Nicola Bogdanoff. Bogdanoff era şi el la Troleff, dar' sta tocmai lângă uşă.

— Dat-au Bogdanoff şi Bosniacoff informaţiuni asupra obiceiului Regelui nostru?

— Da, adăugând că este fórte uşor de omorît.

La o altă întrebare *Trifanoff* rĕspunde că a spus totul asupra acestui complot la poliţie, imediat ce a fost arestat, încă din Februarie.

Dl advocat al părţei civile: Bogdanoff, cum îţi explici că Sarafoff, el, un om mare şi puternic în Bulgaria, a venit la tine acasă sĕ-ţi facă vizită, tratându-te ca pe un egal?

— Mi-a adus complimente de la rude. (Rîsete).

Şedinţa se suspendă.

La redeschidere sunt orele 6.

Preşedintele arată depoziţiile făcute de Bogdanoff la instrucţie asupra complotului mărturisind totul, adăugând că la 18 Decembre au şi aşteptat pe Rege pe cheiul Dâmboviţei împreună cu Bosniacoff şi Pop-Arsoff. Se adreséză apoi lui *Bogdanoff*:

— Ştii că Sarafoff a ordonat spargeri?

— Ştiu că a lăsat bani spre a se cumpăra chei false, cu cari Bosniacoff sĕ spargă la Ştefanoff, lângă hotel Avram, şi Pop-Arsoff la Marcu brutaru şi d-na Velicu.

Martorii.

Curtea procede apoi la ascultarea martorilor.

Cel dintâiu este ascultat *Al. Stefanoff*, cârciumarul de lângă *Hotel Avram*. Declară că în tómna trecută au venit la el Gherasimoff şi Carceff, cari i-au spus sĕ pregatéscă 5000 de lei pentru comitetul macedonean, căci altfel va fi rĕu de el. El spunêndu-le că n'are bani, acestia i-au spus sĕ aibă gata în ori ce moment 1000 de lei, spre a-i preda aceluia care îi va aduce chitanţă de la comitetul macedonean.

După vre-o sĕptĕmână vine la mine un altul, pe la orele 10 séra, care mĕ întrébă dacă 'l cunosc şi mi-a dat o carte de vizită, spunêndu-mi că vine a doua-zi. Tocmai a doua-zi m'am uitat la cartea de vizită, pe care era scris „Boris Sarafoff, preşedintele comitetului macedonean“. A doua-zi el n'a mai venit la mine.

După omorul lui Fitowski m'a chemat la poliţie şi mi-a spus sĕ mĕ feresc că sunt condamnat la mórte de comitetul din Sofia. După câteva zile am căpătat voie de la dl prefect de poliţie sĕ scriu la Sofia, la un vĕr al meu, spre a întreba la comitet pentru ce m'a condamnat. El mi-a rĕspuns pentru-că n'am dat bani. Nu 'şi aduc aminte cum era fiigura lui Sarafoff.

După ce se ascultă martorul *G. Papadopol*, antreprenorul hotelului *Macedonia*, care depune că a doua zi după ce au fost în hotel Boiceff, Miteff şi Karambuleff a găsit printre saltele o códă de topor, se ascultă martora *Mariţa Georgescu*, proprietărésa lui Peteff. Ea declară că Dimitroff a venit de mai multe-ori la Peteff, dându-se student.

Preşedintele: Ai asistat vr'o dată la vre-o conversaţie întrĕ acestia?

— N'am asistat, dar n'am vĕzut un băiat mai tăcut, mai liniştit de cum era Peteff.

Dl procuror general: Când ai fost la cabinet, ai auzit pe Dimitroff zicênd că a fost îndemnat de Peteff?

— *Martora*: Dumitroff spune că Peteff zicea sĕ omóre cu topor, nu cu revolver.

— Cum arăta Dimitroff, arĕta a fi abătut?

— Foarte *franş*.

Se ascultă *sergentul Zernescu George* care era postat prin împrejurimea locului unde a fost omorât Ştefan Mihăileanu. El este acela care a căutat şi a găsit pe Dimitroff culcat într'o clădire, după ce comisese omorul.

— L'ai bătut?

— Nu.

Preşedintele: Sĕ se ştie că nici criminalii nu se bat pe la noi.

Se introduce *sergentul adjiutant Tudor Constantin*, cel care a anunţat secţia şi poliţia de crima comisă. Martorul zice că dînsul şi cu sergentul a făcut cercetări în acea clădire, unde au dat de Dimitroff.

Se introduce *martorul Haralambie Doneschi*, têmplar. El zice că n'a cunoscut pe Dimitroff, ci pe Bosniacoff încă de la şcóla din Orchrida. Bosniacoff a recomandat pe Dimitroff, ca să-i facă ce o cere. Dimitroff i-a dat sĕ-i facă o códă de topor. I-a dat numai modelul. Dimitroff a zis că vrea sĕ omóre pe un Cuţovlah, şi martorul s'a speriat de vorba asta.

Dl prim-procuror cere, ca în virtutea puterei discreţionare sĕ se cheme G. Fitowski, tatăl lui Fitowski şi martorii I. Brătescu, Zamfirescu şi Ialomiţeanu.

Dl Valerian cere sĕ se cheme d. general Algiu spre a declara că Trifanoff a descoperit complotul contra Regelui a doua zi de la arestarea lui.

Dl Camil Demetrescu: trebue sĕ se cheme martorul Tapancu.

Dl preşedinte decide chemarea acestor martori pentru azi Sâmbătă, ridicând şedinţa la orele 7.

(4 Novembre).

Se întroduce brutarul *Tabancoff* cerut ca informator de apĕrătorul lui Alexoff.

Preşedintele: Ce ştiai despre relaţiunile dintre Alexoff şi Iconomoff?

Martorul rĕspunde că într'o zi Iconomoff i-a dat o scrisóre ca sĕ o ducă lui Carambuleff la Văcăreşti. Tăgăduesce că ar fi scris o scrisóre lui Alexoff prin care îi cere 60 de lei pentru directorul închisórei Văcăreşti. Spune că în pasagiul Vilacros într'o séră Iconomoff, pe care el îl cunoscea sub numele de Popoff, l'a ameninţat că-'l împuşcă.

Se întroduce dl *Ion Brătescu*, advocat, chemat tot ca martor.

D-sa declară că la vre-o trei zile după omorul lui Mihăilean a fost la cabinetul d-lui jude-instructor Florescu şi a vĕḑut pe Dimitroff. Acesta a spus judecătorului că el, învĕţat de unul Iconomoff, a mers la Sarafoff, spre a-i cere voie sĕ omóre pe mai mulţi inşi, între cari şi pe Mihăileanu. La Sarafoff s'a dus cu o recomandaţie de la Troleff, pentru a avé încredere în el. Sarafoff i-a spus sĕ omóre pe Mihăileanu cu securea, căci nu se face sgomot şi poţi mai uşor sĕ scapi. Pe urmă Sarafoff l'a sărutat în gură. Apoi Dimitroff a spus cum a făcut crima. In urmă Dimitroff a declarat că era sĕ omóre şi pe dl Take Ionescu.

— Nu era cumva bătut torturat?

— Nu, judecătorul îl ţinea frumos şi el spunea cum s'a întêmplat crima şi cine l'a îndemnat sĕ facă acésta.

Preşedintele către Dimitroff: Dimitroff, iată un om bĕtrân, un membru al Parlamentului, care a asistat la mărturisirile tale! Tot mai tăgăduesci?

Dimitroff négă, apoi se încurcă în rĕspunsuri.

Se introduce studentul *Zamfirescu*, care spune că Alexoff l'a întrebat despre locuinţa lui Mihăileanu şi el i-a spus unde stă.

Martorul Puiu *Alexandrescu* declară că Trifanoff i-a spus imediat cu inima deschisă că comitetul din Sofia a hotarît sĕ arunce o bombă la palat, una la Senat şi una la Cameră. Trifanoff a spus singur tóte acestea.

Se întroduce *George Fitowski*, fratele ucisului.

Dl Preşedinte: Cum te numeşti?

— George Fitowski.

— Ce profesie ai?

— Tâmplar şi acordor.

— Cunoşti pe acusaţi?

— Cunosc pe toţi.

— Ce relaţii existau întrĕ fratele d-tale şi căpitanul Popoff?

— Işi făceau visite dese.

Pentru ce motiv a venit fratele d-tale la Bucuresci?

— După crimă m'am dus la Rusciuk şi l-am întrebat pe căpitanul Popoff despre fratele meu. Căpitanul Popoff a spus că fratele meu era bolnav şi i-a dat dânsul 400 de lei sĕ vie în Bucuresci ca sĕ se caute.

După acésta a venit şi căpitanul Popoff la Bucuresci şi a luat pe fratele meu şi au venit până la Giurgiu.

— Ştii d-ta că Fitowski ar fi venit în ţara românească sĕ cumpere nişte arme?

— Da, despre acest lucru am auzit pe nevasta fratelui meu, Polixenia Fitowski, căreia se spusese acest lucru de căpitanul Popoff.

— Ştii d-ta de vr'o declaraţie ce a fost pusă sĕ iscălească soţia lui Fitowski, cum că n'ar mai avé nici o reclamaţie?

— Da, după crimă, a venit la Polixenia Fitowski Dumitru Iconomoff şi i-a spus sĕ iscălească o declaraţie prin care sĕ recunóscă că bărbatul ei este spion turc. A fost ameninţată că dacă nu va semna acea declaraţie, atunci ea şi fratele ei vor fi omorîţi, ear' dacă o va semna atunci vor fi bine rĕsplătiţi. Dînsa a semnat declaraţia, care a fost publicată apoi în *Monitorul oficial bulgar*. (Mare sensaţie).

Iată textul acelei declaraţii:

Sub-semnata, Polixeny Anghelova din naştere, ear' după bărbat Fitowsky, născută în oraşul Nicopole, cu conştiinţa curată şi liniştită, fac acéstă mărturisire prin care declar:

1. Că în tot timpul vieţei mele conjugale cu Chiril Fitowsky, acest din urmă în tóte privinţele a fost un stricat.

2. Că el nu a cruţat cinstea şi interesele atât ale familiei sale cât şi ale societăţii în care trăia, şi principal, nici ale patriei; aşa că în cele din urmă a devenit trădătorul patriei bulgare şi spionul turcesc. Cu aceste fapte ale sale el a făcut mare rĕu unui mare numĕr de familii macedonene, pe părinţii şi pe fraţii cărora i-a tradat fără vină.

3. Că există documente, cari pe deplin dovedesc şi constată faptul aventurilor lui de spion, practicate în tótă viaţa lui, şi deosebit pe când era la Constantinopole, pe cari eu tóte le cunoşteam, dar' nu le puteam destăinui nimĕnui, din causa fricei ce aveam de bărbatul meu; azi eu blestem sórta mea cea rea, care m'a nenorocit din causa lui ca pe lîngă el sĕ port şi eu ruşinea infamiei.

De aceea, rugând pe Dumnezeu, ca sĕ ierte păcatele lui, mĕ lapăd onórea de a purta pe viitor numele lui, nedorind'o.

6 Mai 1900, Şistov.

P. Angelova (fosta Fitowsky)

Urméză apoi atestările notarului tribunalului din Rusciuk şi a ministeriului de justiţie, prin cari se certifică autenticitatea iscăliturei.

Dl preşedinte (către George Fitowsky):

— De ce ai fugit d-ta din Bulgaria?

— De frica persecuţiunilor. După uciderea fratelui meu, eu m'am esprimat că am sĕ rĕsbun mórtea lui şi de atunci am fost mereu urmărit. In cele din urmă am fost arestat, mi-s'au făcut perchisiţiuni, mi-s'au stricat sculele. Când am reclamat procurorului şi şefului poliţiei din Rusciuk, acestia mi-au rĕspuns că nu pot sĕ-mi facă nimic, de óre-ce comitetul este mai puternic. Atunci am căutat sĕ fug, ca sĕ scap.

Un apărător: Pe ce motiv ai fost arestat?

— Nici un motiv; comitetul a dat ordin poliţiei.

Preşedintele: Informatorul de sigur exageréză; autorităţile constituite nu pot primí ordin de la comitet.

*

Urméză richişitoriile şi pledoariile (în 6, 7 şi 9 Novembre st. v.), după cari Joi (în 9 Novembre v.) séra la 10 ore s'a pronunţat apoi sentinţa, publicată în Nr. 127 al ziariului nostru.

Nr. 130 Sibiiu, Joi 23 Novembre (6 Decembre n.) 1900. *Anul XLVIII*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fl.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **streinătate** pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articolii nepublicați nu se înapoiază

INSERȚIUNILE
Pentru odată 14 fil., — de dóuĕ ori 24 fil., — de trei or 30 fil. rêndul cu litere garmond.

Cestiunea naționalităților în parlamentul ungar.

Pe socotéla nóstră, a naționalităților din Ungaria, mulți șovinisti au făcut carieră. Cei cari au sciut sĕ ne asupréscă mai mult, sĕ fiĕ mai cruḑi, mai fără milă și mai fără Dzeu — aceia au fost sĕrbătoriți de opiniunea publică magiară și ridicați în slavă.

Jaluz de laurii ce i-au sciut câștiga în opiniunea publică multe nulități, s'a năpăstuit mai în primăvéră deputatul Komjáthi Béla asupra nóstră, aruncându-ne în față invective grosolane, denunțându-ne în mod cutezător și infam și provocând puterea statului sĕ iee cele mai strașnice mĕsuri nu pentru asuprirea nóstră, căci aceea deja de ani de zile e la ordine — ci pentru nimicirea nóstră totală.

La 20 Martie anul curent în plin parlament numitul deputat a ținut sĕ accentueze că *„Românii sunt o primejdie pentru Ardeal“* și guvernul dacă vrea sĕ fie guvern pe placul Magiarilor, sĕ calce legea, sĕ statifice instrucțiunea publică, sĕ desființeze institutele pedagogice, ear' academia teologică sĕ o permute la Budapesta.

N'a lipsit mult și venerabilul părinte al patriei în focul seu de patriotism putea sĕ propună sĕ ridice guvernul și nescariva furci, ca sĕ acațe pe toți Românii cari pórtă reverenḑi și paltóne.

Credeam atunci, că acest vlăstariu nobil al kosuthismului e bolnav și după vreme o sĕ se vindece și sĕ-și revie la fire.

Dar' se vede că omul nostru are mania de a se ocupa cu tema acésta de predilecțiune, ori de câte-ori se dă ocasiunea. Abia a ajuns proiectul de budget al anului viitor pe masa dietei și deja eară s'a ivit faimosul sdrobitor al naționalităților, editând din nou cele mai grave acuse contra nóstră, ear' pe guvernul actual mustrându-l, că nu dă curs liber pornirii sĕlbatice, cu care kosuthistii ar năvălí asupra nóstră.

E preste putință sĕ-ți păstrezi cumpĕtul față de astfeliu de porniri, cari le propovĕduesce un om dela tribuna parlamentară cu consensul unui întreg partid, cel mai popular partid unguresc din țéră.

Cu atâta furie și mănie încă nu a cutezat nimene sĕ se ridice împotriva nóstră.

Și tóte aceste pentru ce?

Pentru-că poporul român vrea sĕ fie aceea ce D-zeu l'a lăsat, ține la limba sa, la legea sa, și aceste daruri nu le schimbă cu nici un preț și pentru nici un favor lumesc.

Aceste porniri mărețe ale poporului nostru, se înțelege, că pe șovinisti îi scóte din minți și îi fac sĕ și uite că trăesc în mijlocul Europei.

Altcum nu ne putem esplica îndemnurile ce-'i povĕțuesc la gândiri, cari n'au nici un rost și cari cel mult pot amărî și mai mult sufletele nóstre și învenina relațiunile și așa destul de încordate și înăsprite.

Puncte de întâlnire, puncte de apropiere sinceră, puncte de înțelegere ar fi sĕ caute tot omul înțelept, și mai ales un deputat dietal, fie el chiar și kossuthist, pentru de a restabili pacea întrĕ popóre, ear' nu a îndrepta săgeți veninóse, țintite spre inima unui popor care contribue la susținerea statului cu avere în sânge și bani.

Unicul pĕcat ce ni-l pot cresta frații maghiari este, că nu ne lăsăm naționalitatea nóstră, căci încolo este destul de domólă oposiția ce o facem procesului de amalgamisare, care șovinistii ar dorí sĕ o vadă cu o zi mai de grabă terminată — cu maghiarisarea nóstră și lăpădarea firei și caracterului nostru etnic.

Am zis anume oposiție domólă, pentru-că de fapt atâte concesiuni am făcut, atâte ușițe am deschis de voie și de nevoie, încât calul troian de mult a întrat în instituțiunile nóstre, până și în biserica nóstră și ni-a pângărit haine și așezăminte sfinte, cari sub alte împregiurări morți le dădeam pradă, dar' vii și cu consciință de demnitatea unui popor nu le-am fi conces nici odată.

Cu gând că o sĕ vină și stăpânirea nóstră la alte gândiri, cu gând că vor vení împregiurări mai favorabile, ne-am ferit sĕ provocăm și cel mai mic conflict, pentru-ca sĕ nu ni-se arunce în față, că suntem vecinic nemulțămiți, și sĕ nu pótă sĕ ne bănuiască fără nici un temeiu dușmanii nostri seculari, că aspirațiunile nóstre trec peste granițele monarchiei.

Mai ales acest motiv ni-a impus reserve, ne-a făcut sĕ suferim cele mai grave injurii, pentru-ca sĕ smulgem arma cea mai periculósă din mânile celor ce de atâtea-ori ne-au denunțat chiar și în fața Tronului.

Loialitatea nóstră din sémă afară curată și fără prihană, probele de înalt patriotism ce am dat în zilele de grea cumpĕnă pentru Inalta casă domnitóre sunt în vie memorie, și pe când Komjáthy și cu tovarĕșii lui de principii au detronat pe legiuitul Domnitor, noi Românii cu brațele nóstre de oțel și cu alipirea înăscută și moștenită din părinți am contribuit mai mult pentru restabilirea ordinei și pentru susținerea întregității Monarchiei.

Așteptăm cu nerăbdare sĕ vedem ce posiție va lua actualul premier față de provocătórele insulte ce ni-s'au aruncat de nou în față — și vom reveni căci suntem datori sĕ ne rĕfuim cu toți cei ce se ating fără pic de mustrare de consciință de noi, atăcându-ne în demnitatea nóstră națională și tinḑênd din tóte puterile la nimicirea nóstră națională și culturală.

Pentru limbă, lege și moșie.

In numĕrul 51 al *Deșteptării* din Cernăuți „mui mulți rĕzeși români“ publică un *apel*, care mutatis mutandis póte fi adresat și multora dintrĕ ai nostri. Din acest motiv, cum și pentru a se vedé în ce mĕsură e primejduită legea și limba strămoșéscă a Românilor bucovineni, — reproducem în cele următóre întreg acest apel:

Iubiți frați,

Voim sĕ vĕ spunem pe scurt ce batjocură cumplită vĕ aruncă în față un fiu perdut de rezeș din Banila moldovenească în gazeta rutĕnă, *„Bukowena“* în numĕrul din 7 Novembre 1900 sub titlul *„Nasza szleachta“*.

Mai întâiu se bucură pierdutul fiu de rezeș că s'a înființat în Banila moldovenéscă un cabinet de cetire rutean, apoi spune că întréga sa familie și toți rezeșii și țeranii — afară de doi trei țigani moldoveni — au fost și sunt Ruteni. In sfîrșit se îndréptă el către inima caldă a rezeșilor, rugându-i sĕ nu-și vîndă sufletul, sĕ nu se arunce în robia altor neamuri, ci sĕ se țină neatârnați de nimeni. Și *prin cuvinte dulci caută sĕ-i ademenéscă la unire,* al cărei sóre îl vede rĕsărind din cabinetele de lectură rutene, ear' mai ales din o societate rutĕnă rezeșéscă ce ar fi de înființat.

Și lucru de sine înțeles, redacția gazetei rutene dă corespondentului sĕu tot dreptul că numai în chipul acesta se vor mântui rezeșii bucovineni și-i făgăduesce că-l va sprijini din rĕsputeri. Zice că vremile cavalerismului au apus pentru vecie, asamănă apoi pe rezeșii nostri cu *„chodaczkowaszleachta“* galițiană, îi îndémnă sĕ înființeze o societate boicéscă și-i provócă pe cetitorii săi sĕ-i trimită amănunte asupra traiului, moravurilor, datinelor și portului rezeșilor bucovineni, precum și copii de pe diplomele lor de nobili.

Frați rezeși români! Iată până unde am ajuns prin nepăsarea conducătorilor nostri politici de până acuma.

Urmașii fostilor nostri supuși și servitori voesc astăzi sĕ se facă epitropii nostri și caută cu puterea sĕ ne prefacă în Ruteni pe noi urmașii falnicilor *voivozi români,* pe noi urmașii vestiților *boeri de divan* și *logofeți* de odinióră, de cari tremura Țarigradul și de piepturile cărora s'a frânt puterea polonă și cea unguréscă, pe noi cari purtăm și astăzi nume atât de dulci și atât de românesci ca: Baloșescul, Bodnărescul, Cherescul, Frunză, Gagea, Goian, Ionescul, Ițculescul, Comoroșan, Cocea, Levescul, Manescul, Nicorean, Onciul, Păunel, Prodan, Racocea, Rĕuș, Rêpta, Severiscul, Spânul, Strișca, Tarangul, Tăutul, Totoescul, Tomorug, Tudan, Ursachi, Vlad, Verdeș, Țopa etc. etc.

Ce triste zile am ajuns, când servitorii se încumĕtă a poruncí stăpânilor! Insĕ și mai trist e când se ridică glasul unor rezeși pierduți, cari uită de neamul și legèa lor, cobind că noi cu toții și familia nóstră am fi Ruteni.

Priviți în diplomele vóstre de nobili, priviți în „schița neamului“ vostru și veți vedé că nici urmă de asemănare nu veți găsí întrĕ strămoșii și părinții vostri și întrĕ boerii galițieni!

Voiți póte sĕ treceți în tabăra dușmanilor nostri, cari calcă în picióre și limba și legea și neamul nostru nobil rezeșesc? Ei necinstesc și batjocoresc în mod nelegiuit aceste odóre sfinte, cari le-am primit drept moștenire de la strămoșii nostri.

Auziți și vĕ minunați de obrăznicia boicéscă, care se încumĕtă a ne batjocori dulcea nóstră lege prin gazetele lor în chipul acesta: Pe noi Românii ne poreclesc țigani moldoveni, ear' legea nóstră o batjocoresc așa: In loc de *„earăși și earăși Domnului sĕ ne rugăm“* scriu boicii că noi ne rugăm *„mowcze, mowcze, doma syra dam“* (adecă. *taci, taci, că acasă ți oiu da brânză)* sau în loc de *„Dómne miluește“ — domna malaju scze“* (adecă: *dómnă, mai dă-mi mălaiu*) și multe altele.

Va sĕ zică nu numai noi, dar' și sfînta nóstră lege, religia drept măritóre este batjocorită de acești venetici tunați și adunați în acéstă țară. Și consistoriul nostru tace la tóte acestea. De ce nu se apucă boicii de legea catolică? Se știe dóră că din slujba catolică bisericéscă nu înțeleg ei nici o bóbă, căci aceea se face în limba latinéscă.

Iubiți frați și surori! Deșteptați-vĕ odată din letargia vóstră; rupeți odată pentru totdeauna ori-ce legături cu haiducii galițieni; spuneți-le hotărît și deschis că sunteți Români și Români voiți sĕ rĕmâneți pururea. Trimiteți copiii vostri în internatul de băeți românesc și la șcólele românesci din Cernăuți, Rădăuți, Suceava; lăsați-i sĕ învețe numai limba română și germană, și nu le dați prilej sĕ învețe limba boicéscă, ca astfel sĕ nu fie siliți a juca după cum cântă lerva galițiană sau a veni în ispită de a se lĕpĕda de neamul lor și a-și deriva obârșia neamului de pe la cazaci sau boieri galițieni.

Cereți în tóte satele de mazili și rezeși introducerea limbei române în șcólă și biserică. Inființați peste tot locul cabinete de cetire românesci și cetiți gazete românesci. Intrați până într'unul ca membri în societatea rezeșilor și a mazililor bucovineni din Cernăuți și izgoniți din mijlocul vostru pe toți trădătorii și vênzătorii cari vĕ trag în tabăra rutĕnă, ca sĕ nu profanați dimpreună cu acei nelegiuiți sfintele morminte ale strămoșilor nostri.

Arătați odată Boicilor că nobilimea românéscă trăesce încă, cugetă românesce, și are în pieptul sĕu încă destul curaj de vitejíe românéscă, ca sĕ spulbere tóte uneltirile boicesci cum spulberau odinióră strămoșii nostri oștirile turbate de dușmani cu puterea armelor lor vitejesci.

Dacă apelul nostru acesta nu-l veți băga în sémă, fraților rezeși, sĕ știți că nu-i departe vremea când Boicii vor pune mâna pe fondul nostru religionar pe care l'au lăsaț strămoșii nostri, și vĕ vor preface în sclavi, vĕ vor izgoni din sfînta nóstră biserică, pe care au întemeiat'o părinții vostri, și vai și amar va fi atunci de cei ce n'au știut a-și apăra drepturile lor sfinte: *limba, legea și moșia.*

Din dieta Croației. La ordinea zilei discuția budgetului. In ședința de Sâmbătă deputatul *Seculici* (pro) polemisând cu Amruș zicea, că starea economică a țerei s'a îmbunătățit cu 50% de la transacția cu Ungaria, ear' cât pentru partea politică afirmă că sub dinastiile proprii Croația era în situație cu mult mai rea de cum e acum; regele Zvoinimir a trebuit sĕ facă papei jurămênt feudal și întrégă țéra ajunsese sub influința romanismului (a Romei papilor). Pe acesta l'a înlocuit apoi germanismul, contra căruia țéra a căutat și aflat apĕrare la Ungaria, „care totdeauna a ajutat Croației, când era vorba de susţinerea naţionalităţii, ceea-ce mai puternic dovedesce transacţia de la 67“. Pe cât de optimist vede situaţia Seculici, pe atât de neîncrezĕtoriu e baronul *Rukavina*. Acesta combătênd projectul zicea că *numai dela Rusia speră ajutoriu* Croaţiei. Canonicul *Rubetici* argumentéză, că Ungaria pas de pas starmă autonomia Croaţiei; Banul a declarat, că Fiume e perdut pentru Croaţia; la esposiţia din Paris Croaţia a figurat ca contopită în Ungaria; dreptul de liberă alegere a regelui i-se trage la îndoélă Croaţiei. Se ocupă apoi cu cestiunea încorporării Bosniei şi cu transferarea archiducelui Leopold Salvator, spre a demonstra că Ungaria totdeauna e contra acelora, cari vreau bine Croaţiei.

Fusiune întrĕ partidele săsesci. „Gaz. Transilvaniei“ află „din parte bine informată“, că în curênd se va convoca o întrunire, care sĕ delibereze asupra fusionării „*negrilor*“ (partidul Saşilor bĕtrâni) şi „*verzilor*“ (partidul tinerilor, — intransigent) şi asupra licuidării ziariului „Kronstädter Tageblatt“ (organul „negrilor“).

Gentileţă kossuthistă. In numĕrul dto 1 Decembre un óre-care patriot de paradă raportéză în „Egyetértés“, că ministrul de interne a denegat aprobarea statutelor societăţii bunjevaţe „*Kolo Mladezs*“ din Subotiţa. „Kolo Mladezs“ era sĕ fie reuniune de lectură şi convenire a tineretului, şi totuşi i-s'a denegat aprobarea statutelor. „Egyetértés“ se bucură grozav de acéstă denegare, i-ar plăcé însĕ, ca guvernul Széll sĕ manifestezc óre-care energie şi faţă cu — „rüpök“-ii valahi şi saşi, nu numai faţă cu Bunjevaţi, cari la nici un cas nu sunt aşa periculoşi duşmani ai magiarismului.

„Rüpök“ e un epitet, pe care dacă îl dai cutărui domnişor de ungur, te tae tot bucăţi, — aşa de difamant e ceea-ce însémnă. Şi pe acesta îl aruncă în faţa Românilor şi Saşilor fóia lui Kossuth Ferencz, despre care se zice că are maniere fine şi cultură fórte alésă. — Halal de cultura care în folosirea astorfel de espresiuni îşi arată puterea!

Custode al corónei. Marţi s'a efectuit alegerea de custode al corónei ungare, în locul rĕposatului Szlávy. La 10 ore întrunindu-se în şedinţă comună membrii camerei şi cei ai casei magnaţilor, s'a deschis plicul ce conţinea rescriptul regal cu numele candidaţilor. Intrĕ patru candidaţi, la primul loc era propus din partea Corónei contele *Széchenyi Béla*, care a şi fost ales. După alegere toţi deputaţii şi magnaţii au mers la palat, unde nou-alesul a făcut în faţa regelui jurămêntul prescris.

Prin acésta ceremoniile alegerii s'au terminat la $1^1/_2$ ore după amiazi.

Audienţa lui Goluchovski. Despre audienţa ministrului de esterne la M. Sa, despre care luaserăm notă în numĕrul de Sâmbătă al ziariului nostru, se scrie că e în nex cu cestiunea căilor ferate bosniace. Anume guvernul Turciei privia cu neîncredere acest plan, temêndu-se că trasarea liniei de la Serajevo până în Sandjac, şi continuarea ei apoi până la Mitroviţa e menită sĕ uşureze Austro-Ungariei înaintarea până la Salonic şi nisuinţele ei de espansiune în peninsula balcanică. Temerile acestea fuseseră insuflate guvernului turcesc prin agenţii diplomatici din Constantinopol ai Sêrbiei şi Muntenegrului, a căror opinie în causă Pórta o ceruse.

In acest object a şí avut loc schimbare de note diplomatice între ministrul de esterne austro-ungar şi întrĕ Pórtă, şi probabil că resultatul acestei capacitări îl va fi referat Goluchovski cu ocasiunea audienţei din sĕptĕmâna trecută.

Alegeri noue în Bucovina. „Deşteptarea“ vestesce — după un ziariu german, — că ministrul-president *Koerber* a dat ordin, ca în tóte comunele bucovinene cari au protestat contra alegerii de electori, sĕ se facă alegeri noue.

Vicemareşal al Bucovinei e numit, din partea M. Sale, baronul Anton *Kochanowski.*

Noul comite suprem al Braşovului. Despre *Kiss Bálint*, fiitoriul comite suprem al comitatului Braşov, primim de la un prietin al ziariului nostru următórele informaţiuni:

„E în etate de 60 ani şi petrece în Ighiu din 1884, anume de când a fost pensionat din postul ce îl avuse în ministeriul cultelor. De religiune e catolic şi astfel mult protegiat de actualul episcop conte Majláth din Alba-Iulia, căruia probabil are sĕ-i mulţămiască şí numirea de fişpan. Statura 'i e puţin impunĕtóre; e strîmb de spinare. Ceva avere a avut, dar' cercându-şi norocul în mai multe rênduri cu candidatura la deputăţie în cercul Ighiului, totdeauna a căzut, şi pe lângă nĕcaz şi-a cheltuit şi vêndut şi averea din Conţa.

Contra românilor are o aversiune declarată, de-şí limba nóstră o vorbesce binişor, cum şi cea germană.

Kiss Bálint a fost în întreg comitatul Albei de jos unicul om de óre-care valóre, care s'a espus pe faţă pentru programul lui Apponyi şi şi-a jerfit şi o parte din averea ce o avuse, şi e la rêndul lui Apponyi şi Széll, ca pe omul acum cam scăpĕtat sĕ'l ridice earăşi şi sĕ'l scótă la ivélă ori cât de modest şi de puţin pretenţios este“.

Rĕmâne însĕ întrebarea deschisă, cum de chiar la Braşov, un comitat cu atâta inteliginţă săséscă şi românéscă, nu s'a găsit alt bărbat şi trebuia chiar acesta scos din liniştea lui sătéscă şi pus în primul plan la un post espus, unde cu greu credem că se póte validita, şi mai cu greu îi va fi sĕ-şi câştige simpatiile cetăţenilor luminaţi din comitatul Braşovului.

Din România

„Forul Traian“ — în *Bucuresci*, Ingineriul Georgandu, şeful serviciului planurilor la primăria capitaliei — cum cetim în „Apărarea Naţională — lucréză la un plan pentru formarea unei mari pieţe pe cheiul Dîmboviţei lângă podul Mihaiu-Vodă. Acéstă piaţă va avé ratificarea prin strada Mihai-Vodă, unde se va ajunge printr'un bulevard la elipsa bulevardului Maria. In faţa arsenalului se va ridica o clădire monumentală care va fi sau *Palatul Bursei* sau *Opera.*

Piaţa va purta numele de „*Forul Traian*“, ear' în mijlocul ei se va ridica un monument comemorativ.

*

Ştirí mĕrunte. Prinţişorul României, de toţi iubitul *Carol* e pus la învĕţătură pentru studiile din clasele primare. Pentru studiul religiunii are profesor pe părintele *Nazarie*, ear' pentru limba română pe profesorul *I. Cionca*, ginerile espeditorului nostru consistoial I. Mihu. — Ministeriul instrucţiunii publice a ordonat învĕţătorilor, ca în fie-care Duminecă sĕ ţină elevilor şi sătenilor conferinţă de conţinuturi morale. — Comitetul redacţional al valorosului ziariu „Apostolul“ a luat hotărîrea sĕ participe corporativ la serviciul divin în fie-care Duminecă şi sĕrbătóre în câte una din bisericele capitalei. Prin acésta se urmăresce a se da credincioşilor îndemn la cercetarea bisericei şi încuragiare preoţilor celebrători ai serviciului întru ţinerea de predici.

*

De la Academie. Vineri Academia a ţinut şedinţă publică, în care Dr. V. Babeş a făcut comunicare despre cunoscinţele asupra turbării la finea seclului XIX.

In comunicarea sa conferenţiarul a ţinut sĕ releveze cunoscinţele pe cari le-a avut lumea savantă înaintea descoperirei făcute de Pasteur. Cu o competinţă deosebită conferenţiarul a evocat pe ilustrul bacteriologist, care, ca nimeni altul, prin vaccinaţiunile antirabice a devenit cel mai mare bine făcĕtor al omenimei.

La finea conferenţei şi-a manifestat dorinţa, ca primăria capitalei împreună cu guvernul sĕ iee de urgenţă mĕsurile cele mai riguróse pentru estirparea cânilor vagabunḑi, din mijlocul cărora se ivesc cele mai dese cazuri de turbare.

In fie-care an mor în România numeróse persóne atinse de turbare; institutele antirabice singure nu pot împedeca aceste nenorociri fiind-că nu toţi muşcaţii vin a se supune tratamentului antirabic, aşa că numai stîrpirea cânilor vagabunḑi, va puté fi de adevĕrată utilitate publică.

*

Budgetul cultelor. Sâmbătă s'a încheiat preliminariul de budget al cultelor şi instrucţiei publice pe anul 1901. Reducerile fac suma de 5.876,146 lei.

Revistă esternă

Misiunea lui Krüger. Osanale şi plóie de flori bĕtrânul president al nefericitei republice africane a primit destule în calea s'a de la Marsilia spre Olanda, dar' acestea erau espresia entusiasmului şi simpatiei popórelor faţă de lupta titanică prin care Burii 'şi apĕră libertatea şi moşia contra nesaţiosităţii engleze şi avidităţii de a pune mâna pe bogatele mine de aur ale Transvaalului. Intervenţie însĕ zadarnic caută. Presidentul republicei franceze l'a primit în visită cu tóte onorurile şi i-a re'ntors visita, dar' cât pentru intervenţie, i-a dat a înţelege, că de la Francia sĕ nu spereze. Ear' marele *Quos ego* al Germaniei nici că a voit sĕ primiască pe omul care vine sĕ céră în numele dreptăţii şi umanităţii o vorbă bună în interesul ţerei sale. I-a avisat înainte, că nici nu 'l va puté primí în audienţă. In urma acestui avis Krüger s'a hotărît sĕ călĕtoriască direct la Olanda.

Bĕtrânul stejar sub scutul rosei plăpânde!

Intr'aceea, în butul tuturor tiradelor engleze, că rĕsboiul e terminat şi cu tóte că lordul Roberts de mult deja proclamase anectarea Transvaalului, — o telegramă de Vineri vestesce, că s'a cerut pentru Transvaal o nouă întărire de trupe — *20.000 de ómeni!* — ca „condiţie indispensabilă pentru încheierea grabnică a rĕsboiului“, ear' o telegramă de Sâmbătă spune, că guvernul va cere de la parlament votarea unui nou credit de *200 milióne florini* în scopul terminării rĕsboiului.

Va sĕ zică, cele 300.000 de ostaşi, trimise până acum în Transvaal, nu rĕsbesc cu un popor „învins“ şi cu o ţéră care învinsă fiind e „anectată“ deja la imperiul britic.

Cele două telegrame arată destul de clar situaţia din Transvaal. Anglia însĕ voiesce cu ori-ce preţ sĕ termine rĕsboiul şi sigur în acest scop a trebuit sĕ urmeze *Kitechener* în locul lordului Roberts la comanda supremă, fiind acela meşter în crudelităţi încă de pe timpul rĕsboiului din Sudan.

*

Conclusele conferenţei de pace. In numĕrul dto 1 Decembre n. fóia oficială a republicei franceze „Journal Officiel“ publică un decret, prin care *Francia* inactivéză *între sine şi puterile interesate conclusele aduse în conferenţa de pace de la Haga.*

Faptul, că acest decret s'a publcat tocmai în ziua plecării din Paris a lui Krüger a făcut mare sensaţie în tóte cercurile politice din Paris. Din partea unora e esplicat drept indigitare, că de-şí Francia din a sa parte nu póte lua iniciativa de intervenţie în interesul Transvaalului, e gata a sprijiní din tóte puterile o asemenea iniciativă luată de alt stat.

*

Intervenţia Elveţiei. O telegramă din *Paris* dto 4 Decembre raportéză că ministrul de esterne al Franciei a dat ordin consulului din *Bern* sĕ întrevină pentru-ca *Elveţia sĕ suleveze cestiunea intervenţiei întrĕ Anglia şi Transvaal.*

*

Situaţia în China. In timp ce diplomaţia cércă sĕ descurce chestia tratativelor de pace, trupele europene mâncă bătaie. Conform unei telegrame din *Sanghai*, trimisă la Londra ziariului *Times*, spune că espediţia la Kalgan a avut derută completă; detaşamentul german al espediţiei a fost bătut aşa cumplit, în cât chiar şi pe răniţii şi căḑuţii în luptă a trebuit sĕ şi-i lase pe câmpul de luptă şi sĕ-şi caute scăpare în fugă. Ear' „*Novoje Vremja*“ din Petersburg raportéză pe basa unei telegrame din Londra, că contele *Waldersee* a primit ordin telegrafic *sĕ sisteze ori-ce espediţii militare ulteriore.*

Faţă cu acestea, din *Tiencin* se raportéză dto 4 Decembre, că boxerii provócă de nou, prin placate, la persecutarea străinilor; că se forméză trupe voluntare, pe cari insuşi guvernul le provede cu arme; ear' amploiaţii chinezi zic, că puterile se înşélă, dacă cred că forţa de resistinţă a Chinei s'a epuisat.

Corespondenţă.

Sibiiu, 19 Novembre v.

(*Sinod protopresbiteral.*)

Amĕsurat cerculariului Preaveneratului Consistoriu archidiecesan dto 8 Maiu a. c. Nr. 4083 Plen. s'a ţinut Marţi în 7 Novembre la 11 a. m. şedinţa sinodului protopresbiteral extraordinar al tractului Sibiiu, convocat prin cerculariul protopresbiteral din 24 Oc- a. c. Nr. 988.

Tot în aceaşi zi la 9 ore a. m. s'a întrunit şi conferenţa preoţeascā tractuală, convocată la ordinul I. P. Sale Domnului Archiepiscop Metropolit Ioan, dto 14 Octobre a. c. Nr. 9261 Pres.; ambelor întruniri a premers celebrarea sfintei liturgii împreunate cu chemarea Duchului sfânt, în biserica parochială din Sibiiu-Cetate.

Fiind pendentă funcţionarea regulată a unui organism fisic dela conlucrarea tuturor părţilor constitutive ale aceluia, şi atacată fiind şi numai cea mai neînsemnată părticică a organismului, funcţionarea nu mai e normală şi întreg corpul tânjesce. Ceea-ce se póte susţiné despre organismul unui corp fisic, sĕ póte afirma şi despre organismul unui corp moral; biserica avêndu-şi organismul sĕu, în acest sistem de organism fiind normată sfera de activitate a tuturor factorilor, prin cari întregul se mişcă în direcţiunea desvoltării pentru esistenţa ei, îndată-ce — un factor, un organ — este împedecat în funcţionarea regulată şi morală, întreg organismul sufere.

In organismul bisericei nóstre din metropolia ortodocsă orientală a Românilor din Ungaria şi Transilvania oficiul protopresbiteral ocupă un loc de onóre atât de însĕmnat, încât rĕmânênd şi de aici în colo pre lângă organisaţiunea de până acum în ceea-ce privesce dotaţiunea protopresbiterilor, ar însemna, că nu ţinem cont de pregresul de desvoltare a unei adevĕrate vieţi constituţionale a bisericei.

Factorii competenţi ai protopresbiteratului Sibiiu — membrii sinodului — s'au ocupat de un şir de ani aprópe în tóte sinódele protopresbiterale cu cestiunea dotaţiunei protopresbiterale.

Dându-se acestei cestiuni în sinodul estraordinar din 7 a lunei curente o soluţiune care s'ar puté accepta şi din partea altor protopresbiterate — cari nu au alte isvóre de venit, — lăsăm sĕ urmeze în cele următóre însaşi ordinea în care au decurs desbaterile din acest sinod.

După terminarea conferenţei preoţesci membrii sinodului protopresbiteral în numĕr aprópe complet se întrunesc în sala cea mare a seminariului „Andreian“ din loc, unde protopresbiterul tractual I. Papiu, arĕtând causa pentru care s'a convocat acest sinod estraordinar, anume, că venerabilul sinod archidiecesan prin conclusul sĕu de sub Nr. 116 regulând dotaţiunea protopresbiterilor, o parte din acésta regulare a derivat'o în competinţa sinódelor protopresbiterale şi că prin urmare acest sinod va avé sĕ decidă în acésta cestiune, îl declară deschis şi-l învită a se constitui, alegêndu-şi un notar al sĕu.

După întregirea biroului şi verificarea unor membri noi, se pune la ordine însuşi obiectul pentru care sinodul a fost convocat, anume: Regularea dotaţiunei protopresbiterale.

Membrul sinodului Dr. N. Vecerdea, în calitate de notar al comitetului protopresbiteral espunênd pe scurt dispoşiţiunile pe cari le-au luat în acest obiect sinodul şi consistoriul archidiecesan, presentéză pe sama sinodului protopresbiteral un project de conclus elaborat de comitetul protopresbiteral.

Sinodul luând în desbatere projectul presentat, cu unanimitate îl primesce în următorul text:

I. Protopresbiteratul Sibiiului contribue la dotaţiunea protopresbiterală normată prin conclusul sinodului archidiecesan de sub Nr. 116 din 1900 cu 600 coróne la an din fondul sĕu protopresbiteral.

Contribuirea începe cu 1-a Ianuariu 1900 şi se solvesce decursiv în douĕ rate semestrale, una la 30 Iuniu, alta la 31 Decembre a fie-cărui an.

II. Pentru alimentarea şi augmentarea fondului protopresbiteral, în a cărui sarcină cad atât contribuirea stabilită în punctul precedent, cât şi alte spese împreunate cu administrarea protopresbiteratului, servesc următórele resurse:

1. Comunele parochiale din protopresbiterat contribuesc la fondul protopresbiteral cu 880 coróne la an, cari se repartiţiează asupra lor împărţindu-se acele în 4 clase de solvire, avênd a solví cele din clasa I. câte 60 coróne, cele din clasa a II. câte 40 coróne, cele din clasa a III câte 20 coróne, ear' cele din clasa IV câte 10 coróne.

Comunele astfel clasificate sunt obligate a solví acésta repartiţie la epitropia protopresbiterală în douĕ rate semestrale, una la 1 Februariu alta la 1. August a fie-cărui an.

2. Taxa de cununie se urcă dela 70 fileri la 1 corónă, din cari 30 fileri au sĕ incurgă în fondul protopresbiteral.

3. La instituirea sa definitivă în vreun post de paroch sau de învĕţător de pe teritoriul protopresbiteratului, contribue la fondul protopresbiteral fie-care paroch respective învĕţător odată pentru totdeuna cu taxa de instituire, care se stabilesce pantru paroch cu 20, ear' pentru învĕţător cu 10 coróne, şi este a se plăti cu ocasiunea întroducerei alesului în postul respectiv.

III. Deodată cu înactivarea regulării actuale contribuirea de până acum la fondul protopresbiteral cât şi taxa revisională se sistéză.

Acest conclus se va înainta prin oficiul protopresbiteral Preaveneratului Consistoriu archidiecesan spre mai înaltă luare la cunoscinţă şi aprobare.

Biserica nóstră numai prin jertfele benevole s'a putut susţiné; în vederea înmulţirei agendelor oficiilor protopresbiterale şi a modestei dotaţiuni de până acum a protopresbiterilor nostri, de altă parte considerând rolul ce 'l au protopresbiterii în organismul bisericei nóstre, conclusul adus de sinodul protopresbiteral al Sibiiului póte serví drept cinosură şi altor protopresbiterate, căci numai prin jertfe ne vom puté susţiné biserica la înălţimea sa.

Candid Popa.

Glîmbóca, 24 Novembre v.

(*Sfinţirea bisericii.*)

Ca prin tóte locurile, unde s'au efectuit astfel de sfinţiri de biserici şi şcóle şi alte edificii anume consfinţite prosperărei culturale, religióse morale — cât şi intelectuale şi de natură a înainta poporul român, s'au întêmplat mari solemnităţi şi primiri cu ceremonii deosebite şi frumóse. Aşa s'a întêmplat acésta şi cu ocasia sfinţirii bisericei renovate din parochia nóstră *Glîmbóca* (tractul Avrigului), efectuită în 18 Novembre 1900 după o lucrare continuă de trei luni.

Cu mare dor a aşteptat poporul sfinţirea acestui sfânt lăcaş, de óre-ce în decursul acestor trei luni a fost lipsit cu totul de mângăerea sufletéscă.

Ca sĕ vin la obiect, trebue sĕ încep cu primirea Prea On. Domn protopop al Avrigului Ioan Cândea, ca comisar anume esmis din partea Escelenţiei Sale Inaltpreasfinţitului Părinte Ioan Metianu, archiepiscop şi metropolit, care cu mare bucurie a luat la cunoscinţă renovarea completă a acestei biserici, care mai înainte era aprópe ruină, — şi adecă: precis la 8 ore a. m. un banderiu de călăreţi de treizeci (30) constătător tot din feciori ai comunei, îmbrăcaţi tot sĕrbătoresce, voinici şi frumoşi, cu flori în pălării, s'a postat la trecătórea de preste Olt, cum vine drumul vecinal dinspre Porumbacul inferior.

Când dl protopop deodată apare, eşind din corabie, se pun în semicerc călăreţii cu capetele descoperite şi tinerul Eugen Crăciun, pedagog în seminariul Andreian, rostesce o vorbire frumósă, prin care arată dorul ferbinte al poporului, care îl aştéptă, şi-'l salută cu bineveniţi şi sĕ trăiéscă, — la care dl protopop le rĕspunde din trăsura sa mulţămind tinerilor pentru onorul arĕtat. Plecând apoi rênd câte 4 cu steagul lor în frunte — alături de trăsurà doi pe o parte, doi pe alta şi îndĕrătul trăsurei éră̦şi doi; a sosit în comună în rênd frumos şi impunĕtor. Ací steteau postaţi membrii comitetului parochial şi ai representanţei comunei împreună cu mulţime de popor, îmbrăcaţi toţi sĕrbătoresce, în frunte cu preotul lor, Ioan Crăciun, care cu o vorbire acomodată festivităţii zilei, îl asigură despre dragostea şi iubirea poporului, că-'l aştéptă cu mare entusiasm spre a le deschide éră̦şi uşile sfintei biserici, celei de trei luni închise.

Il salută cu îndelungate „sĕ trăiéscă", apoi l'a condus la casele preotului Ioan Crăciun. Acì după o convorbire, cum are sĕ decurgă tot ceremonialul conform tipicului, s'a dus împreună cu preoţii asistenţi: Ioan Panga din Colun, Ioan Mandeal din Porumbacul inf., Nicolae Solomon din Porumbacul sup. rĕs., şi Ioan Crăciun din loc, în edificiul şcolar, care este imediat lângă biserică, şi îmbrăcându-se în vesmintele preoţesci a pornit către biserică cu aparatele prescrise de tipic, până înaintea bisericii, s'a încungiurat biserica de trei-ori cu cântările şi cetirile din 13 Septembre ale înoirilor. Intraţi în biserică s'a început sfinţirea apei împreună cu rugăciunile prescrise şi după stropirea bisericii cu sfinţita apă, s'a început sf. liturgie cu solemnitatea recerută. Mai ales cântările băeţilor de şcólă sub conducerea învĕţătoriului Dumitru Cândea au fost frumos esecutate; ear' apostolul cetit şi pricésna eântată de Eugen Cràciun, pedagog, cu tonul sĕu de bariton, au plăcut fórte mult.

După finirea completă a sf. liturgii dl protopop a ţinut o cuvêntare însufleţită şi plină de învĕţătură, prin care a arătat că buna înţelegere şi sfatul confidenţial întrĕ ómeni, ce lucrări frumóse şi monumentale pot sĕ ridice spre lauda şi mărirea lor, ear' marinimoşilor dăruitori le esprimă mulţămita sa şi anume lui Simion şi soţiei sale Paraschiva Puşcaş, căci au donat 200 cor., ear' lui Ioan şi soţiei sale Maria Ciocan pentru darul de 2000 ţigle, şi îndemnând, ca şi de ací înainte sĕ mai afle sfânta biserică şi alţi imitatori.

S'a stropit poporul cu sfinţita apă şi s'a împărţit anafora şi cu acestea s'a terminat ceremonialul în sfânta biserică.

Masa a fost comună în sala şcólei, luând parte comitetul parochial şi representanţa comunală, — ear' dintrĕ străini Gavrilă Popianoş, Ioan Popianoş, proprietari, şi preotésa Solomon, toţi din Porumbacul sup. rĕs.; Ioan Giurca, proprietar, Ioan Giurca, învĕţător, Ioan Suma cu soţia sa, Ion Panga, proprietar, toţi din Colun; N. Gabor, pietrar din Sibiiu cu soţia şi douĕ fetişóre ale sale; Mihail Vocs, vigil de pădure din Chirpĕr; şi alţii. Dintrĕ toastele rostite cu acéstă ocasiune remarc pe al dlui protopop pentru sănătatea şi îndelunga păstorire a Inaltpreasânţitului archiepiscop şi metropolit Ioan Metianu; al părintelui Nicolau Solomon pentru sănĕtatea d-lui protopop, care a condus întreg ceremonialul cu tact şi înţelepciune; al preotului Ioan Crăciun pentru sănĕtatea preoţilor asistenţi, mulţămindu-le că n'au cruţat ostenéla zilei şi au luat parte la acest act sfânt. Apoi au urmat mai multe pentru învĕţători, pentru publicul străin, pentru representanţii bisericei, comunei, pentru donatorii şi stăruitorii la renovata biserică, cât şi pentrul întregul popor, care a contribuit atât cu bani, cât şi cu lucrul zilnic în întreg decursul de trei luni la renovare. — Cu acestea s'a terminat prânzul la 5 ore séra, ducêndu-se fie care mangăiaţi şi mulţămiţi la ale sale.

Ioan Crăciun,
preot gr.-or.

NOUTĂŢI

Balul reuniunii. Cum suntem informaţi comitetul *reuniunii femeilor române* din *Sibiiu* a fixat pe 19 Iannariu st. n. ziua pentru arangiarea balului reuniunii.

*

In memoria metropolitului Şaguna gimnasiul gr.-or. din *Brad* aranjază Joi (30 Novembre st. vechiu) serbare şcolară, cu următoriul program: la 9 ore diminéţa serviciu divin şi parastas, ear' după amiazi la 2 ore serbarea însaşi în sala de cântări a gimnasiului, la care după discursul de deschidere al directorului G. Părău corul studenţilor va cânta *imnul de înmormêntare Marelui Andreiu*, cuvinte de Z. Boiu, composiţie de D. Cunţan; apoi după discursul ocasional rostit de profesorul Dr. P. Oprişa vor urma: „Sborul" de I. Vidu, cântat de corul studenţilor; „Plugul blăstĕmat" de V. Alexandri, declamat de G. Chendi st. cl. IV.; împărţirea ajutórelor din „fundaţiunea Andreiu Şaguna"; „Marşul lui Mihaiu Eroul", de I. Vidu, cântat de corul studenţilor, si închiderea serbării. — Contribuirile pentru sporirea „fundaţiunii A. Şaguna" se cuitéză în presă şi în programa gimnasiului. Invitări speciale nu se fac.

*

Hirotoniri.. Inaltpreasânţia Sa metropolitul a hirotonit întru presbiteri pe candidaţii la preoţie: George *Hamsea*, ales paroch în Şepşi-Sângiorgiu (protopresbiteratul Treiscaunelor), Iosif *Comanescu*, ales paroch în Ghim bav (ppresb. Branului), Alecsandru *Vlad* pentru parochia Mag, (ppresb. Selişteí) si pe Ioachim *Trif* pentru parochia Vĕrd (ppresb. Agnita).

*

† Sebastian Henzel, privatier în Sibiiu, a rĕposat Duminecă în etate de 65 ani. Inmormêntarea i-s'a făcut Marţi după amiazi în cimiteriul gr. or. din Sibiiu suburbiul inferior.

† Dumitru P. Păcăţian, droguist în Bucureşti, a rĕposat Duminecă séra, după lungi şi grele suferinţe. Decedatul a fost unul dintrĕ întemeietorii societăţii politice „*Carpaţii*" şi secretar al ei până la mórte. S'a ocupat şi cu literatura, publicând „*De pe la noi*," novele scrise în dialect bănăţenesc. Il deplânge fratele sĕu Teodor V. Păcăţian, şef-redactor la „Tribuna", vĕduva Margareta n. Neubert şi copilaşii Cornel şi Mitica.

*

Monument la mormêntul lui Bariţiu. Dl. Iosif St. Şuluţiu a înaintat comitetului central al „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român" o propunere, ca acel comitet sĕ iee iniciativa pentru ridicarea unui monument la mormêntul lui *George Bariţiu* fost president al „*Asociaţiunii*" şi fost president al *Academiei române*. Probabil că asupra propunerii comitetul va hotărì în şedinţa sa de azi.

*

O revocare. După cum suntem informaţi, cartea: „Imitaţiunile lui Ioan dela Buceci" a fost revocată şi circulaţiunea ei cu totul sistată.

*

Băieţel cu musteţe. Gazeta „Bosnjak" raportéză că în comuna Otoca se află un băieţel de légĕn al ţeranului Smajo *Okics*, născut cu musteţe bine desvoltate şi gróse.

*

Rectificare. In circulariul publicat în numĕrul anterior, referiroriu la convocarea sinodului electoral pentru alegerea de protopresbiter al tractului *Sĕlişţei*, ora întrunirii sinodului s'a publicat cu 10 în loc de 11, ceea-ce prin acésta rectififiăm.

*

Nu vĕ jucaţi cu primejdia! O gróznică nenorocire s'a întêmplat feciorului Ioan Trifu din Reghin, din causă că prea s'a încrezut în cunoscinţele sale de a tracta cu dinamitul. Aflând adecă douĕ cartuşe de dinamit, şi ca artilerist obşitar crezêndu-se deplin iniciat în modul de a tracta cu acest primejdios esplosiv, s'a dus la Murĕş sĕ prindă pesci. Aprinzênd fitilul cartuşelor şi întârziind cu aruncarea lor în apă, acelea au esplodat încă pe ţermurul rîului. Urmarea: nenorocitul s'a ales cu mânile rupte, cu ochii scurşi de arsură şi cu faţa pârjolită cumplit. In agonie de mórte nenorocitul a fost transportat apoi în spital.

Cărţi şi reviste

Au apărut:

Curs elementar de botanică şi zoologie pentru clasele inferióre ale şcólelor medii de George *Chelariu*, profesor şi dirigent la şcóla reală. Partea I. Braşov, tipografia Ciurcu & Comp.

Timpul, în care trăim urgitéză în mĕsură tot mai mare propunerea sciinţelor naturale în şcólele medii pe o scară mai întinsă, decum se făcea mai înainte, deórece s'a dovedit, că pentru desvoltarea sensurilor elevului istoria naturală esercitéză cea mai binefăcĕtóre influinţă. Elevul învaţă a *vedé* lucrurile, a le distinge deolaltă, a iubi natura cu variatele ei bogăţii şi prin acésta a iubi colţul de pămênt, pe care trăiesce. Succeḑênd profesorului a deştepta acéstă iubire în sufleţul elevului seu, pe când acesta e încă apt a primi direcţia ce i se dă, a promovat într'un grad fórte însemnat scopul învĕţămêntului.

Manualul despre care vorbim, a cărui apariţie cu deosebită plăcere o salutăm, serveşte în gimnasiile române — amĕsurat planului ministerial mai nou — scopului amintit. Nu vom perde multe vorbe cu analisarea operatului acestuia, căci autorul însuşi, ca vechiu muncitor pe basa experienţelor îndelungate făcute în cursul activităţei profesorale de până acum, e garanţă destul de solidă despre o lucrare bine precumpĕnită. Ne reservăm totuşi a indigita la câteva puncte, asupra cărora ne permitem a face unele reflexiuni.

Lucrarea e bine reuşită, se póte afirma chiar că e prea bogată pentru cl. I gimnasială sau reală. In dóuĕ óre la septămână sĕ propui un op din 222 pag., e cam îngreunător pentru elevi. Manualul lui Dr. Szterényi, ce se folosesce în o parte însemnată la gimnasiile de stat, se extinde numai pe 144 pag., şi ni-se pare a satisface indeajuns timpului, ce stă la disposiţie. Acésta o amintim nu ca un defect al lucrării presente, ci ca o împrejurare, ce trebue sĕ o aibă în vedere profesorul respectiv şi eventual sĕ facă omisiunile, ce le va afla de lipsă. La tot casul, experienţa i va arĕta dacă póte străbate tóte piesele fără o încordare prea mare a puterilor elevului şi la cas contrar va reduce părţile mai puţin esenţiale.

Fórte nimerite sunt icónele anotimpurilor, ca schiţe introductive înaintea fiecărui anotimp. Elevul le va percurge cu deosebită bucurie.

In capitolul, care tractéză despre *fructe*, s'au făcut în fruntea diferitelor piese împărţiri şi subîmpărţiri cu titlul: Fructe cărnóse (póma, bóba etc.) fructe uscate cari se deschid de sine etc., (păstaie, silicua etc.), presentându-se sub titlul respectiv câteva descrieri adecuate. Sistemisarea acésta este fără îndoială pentru profesor bine venită, dar' nu e motivată psichologice pentru elëv, care are sĕ fie condus în decursul procesului de aperceptiune dela cunoscut la necunoscut. Pentru ce sĕ-i presint în fruntea descrierei ulmului titlul: *samară* sau *fruct aripat*, când el n'a auzit încă nimie de atari numiri. Numai după-ce i-am descris 1—2 sau mai multe plante, al căror fruct e samară, voi putea sĕ usez de acest titlu, deci ni-se pare mai potrivită reasumarea generală la finea capitolului respectiv cu sistemisarea materialului percurs, decât vîrîrea în decursul descrierilor a unor titli de cari elevul n'are ideie.

La pag. 24 aflăm numirea *porumbrelul*; stim, că numirea mai mult usitată e porumbelul. — Pag. 25: Despre vişine se zice, că se folosesc la masă, la dulcéţă, la compot... în loc de „la masă" ni-se pare mai potrivit „crude", deórece şi dulcéţa şi compotul se folosesc la masă. La pag. 26—27 descriindu-se migdalul, nu se spune că acest pom la noi nu creşte, ci numai în regiunile mai calde (Italia şi Francia de sud). La pag. 55—56 se face în conturi generale descrierea scheletului unui vertebrat. Pentru cl. I. ni-se pare precoce acéstă descriere, fiind că elevul are ocasie în cl. IV. sĕ facă cunoscinţă mai deaprópe cu aceste lucruri.

In câteva locuri după titlu se începe imediat descrierea cu: acesta sau acésta, d. e. pag., 100 titlul: *Ariciul*. Acesta... în loc de a se repeţi: Ariciul. Nu strică, ca elevul sĕ repeţéscă cât mai des numirea pentru a şi-o imprima în memorie. — Nu aflăm motivată, nici potrivtiă procedura de a presenta câte doi titli în fruntea unei piese, d. e. la pag. 102 sobolul sau cârtiţa, pag. 130 viezurele sau bursucul etc. Adevĕrat, că aprópe fiecare animal, séu plantă are feliurite numiri după regiunile locuite de poporul nostru, dar' pentru aceea în manualele de şcólă vom folosi ca titlu numai *una*, ear' dintre celelalte vom puté ici-colo intercala în parantesă în decursul descrierei câte una sau mai multe numiri, după cum vom afla de trebuinţă, pentru-ca elevii concentraţi din diferite părţi sĕ ne pricépă.

Ici-colo s'au strecurat unele defecte de limbă, cari e bine sĕ se evite într'un manual destinat a servi ca model şi în privinţa deprinderei elevilor la o vorbire corectă. Stiut e, că descrierile din istoria naturală ajută nespus de mult a învĕţa pe elevi sĕ vorbéscă corect.

Repeţim: observările aci făcute nu sunt de natură a micşóra valórea lucrărei, care într'adevĕr merită laudă şi recunoscinţă. Limbagiul e fluent, clar şi românesc. Mult ridică valórea acestui manual numerósele chipuri intercalate în tecst. Adjustarea şi execuţia technică nu lasă nimic de dorit, şi ce e mai mult, preţul cărţii pelângă tóte că e atât de vóluminósă, e destul de moderat: 1 fl. 30 cr.

Recomandăm acest op în atenţia tuturor factorilor cari se intereséză de progresul studiului istoriei naturale, pentru a-l întroduce ca manual în şcólele medii.

*

„Nouă revistă română“ pentru poitică, literatură, ştiinţa şi artă (*Bucuresci* Pasagiul român Nr. 2) Nr. 22 dto 15 Novembre, avênd articolii: „Rolul social al universitarilor (cu privire, la projectata desfiinţare a facultăţilor de drept şi medicină din Jaşi),“ de C. R. Motru; „O scrisóre în cestiunea israelită din România“ de Luigi Luzzati; „Conştiinţa naţională“ de Spiridon Popescu; „Ideile în istoria universală“ de N. Iorga; „Contribuţiune la domnia lui Vlad Călugărul“ de Al. Stefulescu, şi numeróse recensiuni, notiţe bibliogafice, novele, poesii, etc. Abonamentul e 24 lei pe an; un fascicol costă 1 leu.

*

Viaţa şi operile lui Andreiu Mureşian, studiu istoric literar de *Ioan Raţiu*, profesor la preparandie şi la şcóla superióră de fete din Blaş. Preţul 1 fl. Venitul curat va fi o contribuire la formarea unui fond pentru internatul preparandial din Blaş.

*

Candela, foie bisericéscă literară, redactată în Cernăuţi de profesorii Dr. Emilian Voiutschi şi Isidor Vorobchievici, Nr. 11 pe Novembre a apărut cu următoriul sumariu: Argumentul cosmologic şi fisico-teologic sau teleologic pentru esistenţa lui D-zeu cu o întroducere despre argumentele pentru esistenţa lui D-zeu in genere, de Dr. Găina; Dogma despre incarnaţiune după doctrina bisericei ortodoxe, de Dr. Saghin; Indicaţiuni practice cum sĕ proceadă învĕţătoriul la împărtăşirea învĕţământului din religiune pe basa catechismiă în clasa I. şi a II. a şcólelor primare, de Bendas, apoi diferite ştiri bisericesci.

Din public.*)

Dare de sémă şi mulţămită publică.

Cu ocasiunea seratei literare publice a reuniunei „Andreiana“ pentru meserii şi comerciu în Sebeş, ţinute în 21 Octobre (3 Novembre) au binevoit a suprasolvi:

Dr. Iosif Blaga, prof., şi Emil Lupan v.-not. câte 3 cor.; Santeiu, 1 cor. 60 fil.; Victoria Vasiliu înv., É. Negrilă înv., P. Petringenar înv., I. Stoicuţa înv., I. Medrea înv., I. Cionca înv., I. Chivescu înv., G. Lazar iurist, Mureşan înv., D. Ştef înv., Popovici comerc., N. Şerbu, înv., D. Ivan înv., Laci Lajos forest., N. N., Avram, Al. Patachi înv., N. Anghel înv., Romul Vraciu înv., Ilie Oltean înv., Iuliu Moldovan înv., F. Bărbat înv., N. Şerbu înv., I. Ghişa preot., Ioan Dobre înv., Ioan Tecău, N. Cărpinişan înv., N. N., N. N., A. Cibu înv., V. Radu înv., Stricat, Victoria Moga, I. Bota înv., V. Blaga înv. şi V. Uevegeş câte 1 cor.; D. Lăncrânjan înv. 80 fil.; N. N., şi I. Pavel înv. câte 60 fil.; Bârsan înv., I. Codĕuşi N. N. câte 40 fil. N. N. 30 fil.

Astfel s'au incassat ca suprasolviri (entrée n'a fost): 47 cor. 14 fil.

Priméscă şi pe acésta cale on. suprasolvenţi sincere mulţămite.

Z. Mureşan preşedinte. *Ioan Pavel* secretar.

---

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta Redacţia nu primesce rĕspunderea.

Posta Redacţiunei

D-lui I. M. în G. — Am primit ambe scrisorile. Le vom face loc după rênd.

D-lui G. N. în I. — Regretăm, dar' cele trimise nu se pot publica, fiind-că te-a prevenit deja un coleg al d-tale.

Nr. 692—1900. [234] 1—3

Concurs repeţit

Pentru întregirea postului de paroch în parochia de clasa III-a Fueş-Băgara, protopresbiteratul Iliei, se escrie nou concurs cu terminul de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în cólele B. pentru întregirea venitelor preoţesci din partea statului.

Informaţiune pot lua concurenţii dela comitetul parochial ori dela oficiul protopresbiteral.

Dela reflectanţii la acésta parochie se recere sĕ se presenteze până la alegere în comună spre a-şi face cunoscinţă cu poporul.

Doritorii de a ocupa acest post au a-şi aşterne petiţiunile concursuale instruite conform legilor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral până la terminul susindicat.

Ilia, la 9 Novembre 1900.

Oficiul protopresbiteral gr.-ort. al tractului Iliei, în conţelegere cu comitetul parochial.

Avram P. Pĕcurariu,
protopresbiter.

Nr. 2631.—1900. [233] 1—2

Escriere de licitaţie.

Comuna Sĕlişte (comitatul Sibiiu) escrie licitaţie pentru continuarea **lucrărilor de regulare** la partea aceea a rîului, ce trece prin comună.

Licitaţia se va ţinea în 9 Decemvrie a. c. st. n. la 10 óre a. m. în cancelaria comunală.

Licitaţia e verbală, se primesc însĕ până la óra licitaţiei şi oferte în scris.

Vadiul pentru licitanţi,, respective oferenţi se statoresce cu 2000 coróne.

Planul, preliminarul şi condiţiunile de licitare se pot vedea în cancelaria comunală în órele oficióse.

Sĕlişte, în 28 Novembre 1900.

Primăria comunală

Iord. Roşca Căpitan primar. *N. Henţiu* notar.

ad. 446—1900. [230] 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroch în parochia a doua de clasa III din Topârcea protopresbiteratul Sĕlişte, se escrie concurs cu terminul de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch sunt cele fasionate în tabela B. pentru întregirea venitelor preoţesci dela stat, despre cari concurenţii 'si pot lua mai de aprópe informaţiuni dela comitetul parochial ori dela oficiul protopresbiteral.

Doritorii de a ocupa acest post, au sĕ-'şi aştérnă cererile instruite conform normelor în vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral până la terminul indicat.

Tilişca, în 29 Octobre, 1900.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Sĕliştei în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Petru Juga
adm. protop.

15 bucăţi fl. 3.05.

Nu se mai oferă ocasiunea rară de a putea primi pentru numai fl. 3·05 următórea colecţiune de juvaere.

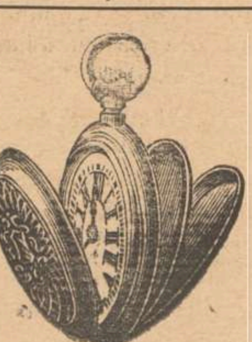

1 Orologiu de busunar jubil. de nickel Anker-Remontoir cu capace gravate fórte frumos, cu portretul M. S. regelui Francisc Iosif I. (noutate), minutar, cu maşinerie regulată, precis, garanţă de trei ani (ér nu ceas de părete, cum trimit neguţătorii din bazare, în loc de orologiu aurit).
1 lanţ goldin panzerat sau de nickel.
2 buc. inele imitaţie de goldin în fasonul ce mai nou cu briliante de simil.
2 buc. nastori pentru mangete, aur-doublé cu mechanism.
3 bucăţi nastori pentru pept. (Chemisettes.)
1 nasture pentru gulerele îndoite.
1 ac fórte fin de cravată.
1 pungă pentru orologiul anker.
1 oglinduţă de busunar în cutie.
2 cercei de argint veritabil de fasonul ce mai nou.

Tóte aceste 15 obiecte dimpreună cu orologiul Anker-Remontoir costă numai fl. 3·05.

Aceleaşi 15 obiecte însĕ în loc de orologiul patent reform. Anker unul Patent-Goldin-Iubil. care înlocueşte pe deplin un orologiu de aur, cu garanţie de trei ani **numai cu fl. 6·10.**

Ceea-ce nu convine se schimbă bucuros sau se retrimit banii, aşadară risicul e exchis.

Anunciuri de felul acesta sunt imitaţii Sĕ se comande per Cassa sau cu rambursă dela [112] 9—12

E. Holzer

deposit de orológe, ciasuri şi obiecte de aur en gros

Liferantul asociaţiunei funcţionarilor de stat ces. reg. austriaci etc.

Krakau, Stradom 18 (Oesterr.)

Catalóge ilustrate gratis şi franco.

[227] 3—3

Publicare de licitaţiune.

Comuna bisericéscă Boiul-mare, în protopresbiteratul Sighişórei, dă în întreprindere **edificarea şcólei sale** pe calea licitaţiunei publice minuende, ce se va ţiné la *29 Novembre st. v. 1900, 2 ore d. a.* în şcóla din Boiul-mare.

Preţul de strigare este 4150 coróne. Licitanţii au a depune vadiu de 5%.

Planul, preliminariul de spese şi condiţiunile de licitare se pot vedé la oficiul parochial în Boiul-mare

Boiul-mare, la 24 Septembre 1900.

Comitetul parochial:

Elie Ioanoviciu paroch, preşed. *Ioan Raţiu* notariu.

Vĕzut!

D. Moldovan
protopresbiter.

Declaraţiune publică!

Subsemnatul atelier artistic de portrete a decis — pentru a fi dispensat de demisionările neplăcute ale pictorilor sei eminent cualificaţi în artă şi pentru a-i puté ocupa şi mai departe — a renunţa **pe un timp scurt şi numai până la revocare** la ori-ce venit sau profit.

Noi liferăm a.z. [215] 11—25

pentru numai fl. 7·50

un portret în mărime naturală
bust (Brustbild)
dimpreună cu rame elegante barock

cari valoréză cel puţin 30 fl.

Deci cine voeşte a-şi comanda portretul seu sau al femeiei sale, al copiilor, al părinţilor, al vre-unei surori sau al unei alte rudenii, fie deja chiar şi mórtă ori apoi al vre-unui prietin are de a trimite numai fotografia respectivă, indiferent în ce posiţiune e făcută şi primeşte în decurs de 14 zile un portret, care de sigur îl va surprinde şi mulţămí pe deplin.

Lada pentru trimiterea portretului se va socotí cu preţul cât ne costă pe noi. Comandele cu acluderea fotografiei, care se va returna intactă cu portretul desemnat, se esecută trimiţêndu-se banii anticipativ sau pe lângă rambursă.

Pentru esecutarea eminent artistică şi fidelă se garantéză.

☞ Sute de epistole de recunoscinţă şi mulţumire stau la dispoşiţiunea publică şi la cerere se trimit ori şi cui. ☜

Kunst-Porträt-Anstalt
„KOSMOS“
Viena, VI, Mariahilferstrasse Nr. 116.

Din **Tipografia şi librăria archidiecesan, Sibiiu,** se póte procura

Teoria Dramei
cu un tractat întroductiv
despre frumos şi artă,
de
Dr. Iosif Blaga,
profesor.
Preţul broş. 3 cor. 60 fil.

Farmacia lui F. I. R. Hotter la sf. Iosif, Wien, XII/2 Schönbrunnerstrasse 182.

Absorbinalul lui Hotter.

1/1 Flacon fl. 6. —, 1/2 Flacon fl. 3.50. delătură tóte umflăturile şi depunerile de grăsimi fără sĕ vateme părului. Intăreşte nervii atacaţi şi slăbiţi, delătură şi distruge tóte nodurile în muschi, şi serveşte şi ca scut în contra aprinderilor; cu deosebire e probat la umflăturile produse din causa fearelor, apoi în contra ariciturei umflărei copitei, genunchilor umflaţi, mai departe în contra umflăturilor (noduri) de vine, în contra umflăturei picioarelor la glesne şi la încheietura degetelor cu un cuvênt în contra tuturor umflăturilor ori unde s'ar ivi.

Praful nutritor alui Hotter,
pentru cai şi vite cornute
1 Pachet cu 80 cr.

Un adaus escelent la nutremânt, pentru a ţinea vitele sănătoase şi cu putere este de a sĕ folosi la tóte suferinţele de rărunchi de ficat şi de nervi.

Preparate pentru veterinari, cele mai bune ale timpului mai nou, cari după atestate numĕróse nu au fost ajunse de alte mijloace de natura aceasta.

Sĕ sĕ ceară numai preparate de ale lui Hotter şi sĕ nu se priméscă altele. Deposit în farmacii şi Droguerii.

Deposit principal la Dr. Emil Budai farmacia oraşului Budapesta (Stadthausplatz) la Dr. Leo Egger & J. Egger Farmacia Palatinului VI Váczi körút 17 şi la farmacia Iosif Török Bpesta VI Kiraly utcza 12.

Fluidul lui Hotter „Training“
1 Sticlă cu fl. 1.20.

Conservează nervii şi muschii până la bătrâneţe înaintată totdeuna puternici şi vioi, pune în stare pe animal sĕ prestee cele mai mari strapaţii şi fugi, sĕ înţelege după frecare cu fluidul „Training“.

Sĕ mai foloseşte cu succes uimitor la tóte urmările cari obvin din opintiri prea mari, ologie, reumatism, şi înţepenire.

Praful de porci a lui Hotter.
Nr. I şi II
1 kg. . . . fl. 1.20.

Cel mai buu mijloc pentru a produce pofta de mâncare şi cu acésta prosperarea porcilor, fórte acomodat în contra orbalţului (brâncă); Nr. II este de a sĕ întrebuinţa la urdinare.

Alifia lui Hotter pentru delăturarea crescăturilor de oase.

1/1 Cutie cu fl. 2. 1/2 Cutie cu fl. 1.20. delătură crescăturile de oase şi depunerile osoase chiar şi după 4—6 sĕptămâni. (boală învechită).

Mijloc în contra Colicei alui Hotter.
1 Sticlă fl. 1.50.

Contra la tot feliul de colică şi contra oprirei udului la cai precum şi contra umflăturilor la vite cornute. [54] 63—104

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 131 Sibiiu, Sâmbătă 25 Novembre (8 Decembre n.) 1900. Anul XLVIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **streinătate** pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articolii nepublicați nu se înapoiază

INSERȚIUNILE
Pentru odată 14 fil., — de dóuĕ ori 24 fil., — de trei or 30 fil. rêndul cu litere garmond.

Un apel frățesc.

In vastul program de lucrare, pe care marele Archiereu Andreiu baron de Șaguna și-l croise, după chipul și obiceiul seu, în dimensiuni mari, era susceputǎ ca problemă și ameliorarea sorții preoțimei nóstre în cele materiale.

De aceea curênd după sufocarea revoluțiunei și întroducerea unor stări mai regulate sub absolutism, a și pașit la regim cu cererea concretă, de a se salarisa preoții nostri în rînd cu ai celoralalte confesiuni din patrie, dela stat, pe motivul că și ei aduc aceleași servicii țerei, conlucrând la cultivarea și moralisarea poporului și prin acésta la consolidarea statului.

Crise financiare, încurcături politice și alte neajunsuri au zădărnicit îndeplinirea acestei cereri echitabile și juste, reservată fiind generațiunei de astăzi bucuria de a vedè realisată, barem în parte, acea vechie și ardětóre dorință a înaintașilor nostri.

Nesuccesul momentan pe El însĕ nu l'a descurajat, ci l'a determinat sĕ-și îndrepte privirea spre alte mijlóce, pentru ajungerea la scopul pretipt.

In anul 1855 móre secretariul seu, protosincelul Dr. Grig. *Pantasi.* Episcopul Șaguna avea pentru acest bărbat erudit o afecțiune deosebită și-i păstra o iubire atât de durabilă și de sinceră, că aflându-se însusi în grele suferințe, cu câteva zile numai înainte de mórtea sa, în Iunie 1873, aducênd vorba despre el, cu ochii scăldați în lacrimi și arătând spre portretul ce atârna pe păretele din față, îmi șoptì cu voce lină zicênd: „privesce, fiiule, acela este chipul lui. (Eram absolvent de cursul al 3-lea în teologie.)

In semn de vecinică amintire și ca monument neperitor, cu suma de 2000 fl. pune temeiu unei fundațiuni, care va fructifica în continuu timp de 100 de ani, ear' deací 'nainte din interesele ce va aduce sĕ se ajutore protopopii și preoții nostri după vremuri. Aceste disposiții le comunică clerului și poporului seu prin circulariul de sub Nr. 36 din 1855.

Adevĕrat că ajutoriul ce se pune aici în perspectivă pentru preoțimea nóstră, e ficsat pe un termin cam îndepărtat. Dar' probabil e, că genialul și pentru noi providențialul bărbat se va fi cugetat în luminata sa minte astfeliu:

1. Viéța popórelor nu se numĕră după ani, ci după sute și mii de ani. Prin analogie putem aplica aici zisa psalmistului 91, 4, că „o mie de ani înaintea ochilor tei Dómne, ca ziua de eri care a trecut“.

2. El avea deplină încredere în vitalitatea poporului, în trăinicia bisericei și în durabilitatea instituțiunilor democratice-liberale basate pe canónele sfinților părinți.

3. Prin punerea în perspectivă a unui ajutor, fie pe timp și mai îndepărtat, credea că 'i va fi mai ușor clerului a se deprinde cu răbdarea prevĕḑênd un viitoriu mai bun pentru urmași, dându-i în același timp sĕ înțelégă, că cel mai bun mijloc de ameliorare este ajutoriul reciproc, nu mila dela străin.

Timpurile însĕ se schimbă necontenit și cu ele împreună ne schimbăm și noi. Ceea-ce astăzi pentru noi e bun și folositoriu, pentru urmașii nostri póte sĕ nu mai fie nici bun, nici suficient, nici folositoriu.

De aceea ni-se impune drept o datorință morală, ca astăzi când ni-se îmbie — fie cu ori-și-ce intențiune — întregirea venitelor preoțesci dela stat, sĕ ne cugetăm serios și la ziua de mâne, când acéstă întregire s'ar sista, ori ar deveni póte inacceptabilă.

Locul cel mai potrivit pentru discutarea acestei cestiuni de netăgăduită importanță, e fără îndoiélă în sînul conferențelor preoțesci întroduse acum în mod permanent și definitiv de I. P. S. S. prea bunul nostru Archiepiscop și Metropolit Ioan Metianu, unde ea, cestiunea, fiind de actualitate, se va și pertracta negreșit cu tactul cuvenit și cu seriositatea impusă de momentuositatea obiectului.

Țin însĕ a nu greșí, dacă afirm, că este în folosul causei, ba chiar și în interesul nostru, al preoților, a se deschide mai întâiu în public discusiune obiectivă asupra cestiunei înainte de a se pune pe tapet ca temă de resolvat în conferențele nóstre preoțesci.

Asupra acestui obiect s'a mai scris de altfel și până acum cu destulă pricepere și în mod convingĕtor în colónele prețuitului nostru organ bisericesc „Telegraful Român“, pledându-se pentru înființarea unui fond central preoțesc de ajutorare din cuotisațiuni anuale ce ar fi sĕ între dela toți preoții din archidiecesă.

Trec deci, vrênd sĕ fiu cât de scurt la vorbă, preste motivarea necesității de a se înființa un astfel de fond, ținênd pe unul fie-care dintrĕ stimații mei confrați îndeajuns orientat asupra acestui punct, ca sĕ o pótă face însuși după propria sa combinare, accentuând din a mea parte, că „zilele grele sunt“; dar' mai grele pot fi cele cari vor vení. Ear' dacă primim în dar, în dar sĕ și dăm.

Intrând în merit, iată care e părerea mea.

Sĕ ne obligăm, noi preoții actuali, și după esemplul dat de noi sĕ se oblige fie-care preot când întră în funcțiune, a contribuí la fondul central cu câte o cuotisațiune anuală după întreg venitul seu preoțesc în timp de 15—20 de ani. Acest period sĕ se împartă în 3—4 cicli de câte 5 ani.

In casul când s'ar accepta periodul de 15 ani, ne-am puté învoí sĕ contribuim în ciclul I. câte 5%, în al II-lea 3% și în al III-lea numai 1% după cele 4, 5, 6 și respective 8 sute fl. venit din parochie.

In casul că s'ar accepta periodul de 20 de ani, am puté contribuí în ciclul I: 4%, în al II-lea 3%, în al III-lea 2% și în cel din urmă numai 1%. In ambele casuri sarcinile ce am lua asupra-ne, ar fi aprópe egale. Pentru fond însĕ e de preferit periodul cel mai scurt, fiind-că, după zisa strămoșilor nostri „îndoit dă, cine dă îndată“; ear' îndată dau preoții în ciclul I, al căror numĕr cresce cu cei-ce întră de nou în cler; ear' diferința de 1% dintrĕ 5% și 4% cade tocmai în favorul fondului.

Cu mórtea preotului, sau cu sistarea întregirei venitului dela stat, încétă pentru respectivul și obligămêntul de a mai contribuí la fond.

Impărțirea periodului de plată în cicli de câte 5 ani și împovărarea primului ciclu cu maximul în % își are rațiunea sa în următórele considerante:

1. Scopul nostru este și trebue sĕ fie, ca acum îndată, până nu apucă sĕ se rĕcéscă entusiasmul și sĕ scadă bucuria, sĕ punem temeiu mai solid fondului nostru preoțesc. „Bate ferul până-i cald!“

2. Ajutoriul dela stat, în forma cum ni-se dă astăzi, pentru cei mai mulți dintrĕ noi e incontestabil o mare binefacere. Bucuria însĕ de regulă nu ține mult. Sĕ folosim deci timpul până e prielnic. „Ce poți face astăzi, nu lăsa pe mâne“.

3. In anii dintâiu după întrare în funcțiune, preoții nu au spese mari în familie; de aceea le-e mai cu înlesnire acum, de cât mai târziu, sĕ contribue la fond cu taxa maximală, care scade apoi în raport cu creșterea greutăților familiare. Ear' cei înaintați în etate și cu mai mulți ani de serviciu pot da cu drag zĕciuiala după un câștig, pe care până acum nu l'au avut.

La unii s'ar și potriví zicala: „Dă-mi Dómne, ce n'am visat, sĕ mĕ mir de ce mi-ai dat“.

Onorați colegi!

Suntem în archidiecesă, se zic în sumă rotundă, la vr'o 800 preoți. De vor fi mai mulți, cu atât mai bine. Dela 600 sĕ calculăm tacsa după venitul de 400 fl., ear' dela 200 după cel de 800 fl., și ar întra în fond ca cuotisație anuală á 5% suma respectabilă de 20,000 fl., care în primul ciclu s'ar urca, fructificând, cu mult preste 100,000 fl.

In chipul acesta, chiar și când s'ar întêmpla — și de ce te temi, anevoie scapi — sĕ ne perdem noi cesti de acum, mai curênd ori mai târziu

FOIȘÓRĂ

Conferența învĕțătorilor gr.-or. din cercul Brașovului.*)

In urma concesiunei esoperate prin dl comisar consistorial Dr. Vasilie *Saftu* dela I. P. S. S. domnul archiepiscop și metropolit *Ioanu Metianu* și dela prea Ven. Consistoriu archidiecesan, învĕțătorii din acest cerc și-au ținut conferența în zilele de 23, 24 și 25 Octobre st. v. 1900.

In 23 Octobre st. v. a. c. membrii conferenței s'au întrunit la orele 9 a. m. în biserica Sfântului Nicolae din Scheiu și au [illegible]

în Domnul: archiepiscop și metropolit Andreiu baron de Șaguna, archiepiscop și metropolit Miron Romanul, binefăcĕtorul neamului: Emanuil Gozsdu, precum și a tuturor învĕțătorilor decedați, din cercul Brașovului. Au slujit dnii: Ioan *Petric*, protopresbiter, Dr. Vasilie *Saftu* și Ioan *Maximilian*, parochi.

După terminarea ceremonialului membrii conferinței se întrunesc la orele $10^1/_2$ a. m. în sala festivă a gimnasiului român gr.-or. din loc.

Ședința I. Dăpă-ce dl comisar consistorial bineventéză pe dnii: Ioan *Petric*, protopresbiter, Carol *Kakujay*, inspector de șcóle reg. ung., Nicolae *Soiu*, paroch în Turcheș (Săcele) și Patrichie *Pintea*, paroch în Paloș, ca óspeți ai conferenței, deschide conferența prin vorbirea deja publicată, care a fost primită cu un întreit: „Sĕ trăiéscă!“

1. Urmând constituirea biroului, se aleg notari: N. *Stoicovici* și R. *Frateș*, ear' bărbați de încredere: I. *Aron* și I. *Dariu.* [illegible]

mulțămită protocolară Inalt Prea Sfinției Sale domnului archiepiscop și metropolit *Ioan Metianu* și Prea Venerabilul Consistoriu archidiecesan pentru favorul acordat nouĕ prin transpunerea ținerei conferenței pe zilele de 23, 24 și 25 Octobre st. v. a. c., — conferența o primesce cu unanimitate.

3. Se constată, că dintrĕ 115 membri sunt presenți 103. —

4. Sĕ pune la ordinea zilei lecția practică din studiul limbei române pentru anul I. de școlă, ținută de învĕțătoriul Ioan *Suciu.*

Lecția e destinată pentru o școlă cu șase despărțĕminte. Despărțĕmintele II, III, IV, V și VI au fost ocupate în scris, ear' cu despărțĕmêntul I. s'a tractat: „*Capra cu trei iedi*“.

După terminarea prelegerei copiii se depărtéză din sală.

Urméză discuția liberă asupra lecției practice, la care iau parte: Gherasim *Popa*, Vasile *Muntean*, Zosim *Butnar*, Vasile *Ivan*, Ioan *Vătășan*, Ioan *Mețian*, și Nicolae *Lepedean.*

Conferența recunoscênd silința propunĕtoriului ia la cunoscință ținerea lecției practice [illegible]

la 3 óre p. m.)

5. Se constată, că din 115 membri sunt presenți: 104.

6, Presidiul pune la ordinea zilei disertația: „Ceva despre *frumsețile limbei românesci*“, de Ioan *Toma*, învĕțător în Hĕrman.

Dl Toma arată și motivéză frumsețile limbei românesci aducênd esemple din scrieri literare și poporale și citând părerile câtorva bărbați străini însemnați, asupra limbei române.

La discuția liberă asupra acestei teme iau parte: Zenovie *Popovici*, Ioan *Vătășan* și Vasilie *Ivan.*

Conferența ia cu plăcere la cunoscință lucrarea dlui Toma și îi aduce mulțămită protocolară.

Ședința III (24 Octobre 1900 la orele $8^1/_4$ a. m.).

7. Presenți 102 membri.

8. Se pune la ordinea zilei lecția practică din limba română cu anul II de școlă, predată de d-șóra Maria *Bogdan*, învĕțătóre în Brașov. Elevii din anii de școlă: I, III, IV, V și VI au fost ocupați în scris, ear' cu [illegible] bucata [illegible] „[illegible]“ ([illegible] opescu pentru anul II de școlă).

După terminarea lecției, care a fost ascultată cu mult interes, elevii și elevele au părăsit sala.

Urmând discuția liberă asupra lecției, iau parte: Vasile *Muntean*, Zenovie *Popovici*, Ioan *Vătășan*, George *Crivĕț*, Zosim *Butnar*, Ioan *Dariu*, Ioan *Mețian*, Aurel *Popovici*, fie independența sau libertatea de acțiune, acelea totuși le-am asigura pe sama urmașilor nostri.

---

*) La cerere insistentă publicăm acest raport, de-și ni-s'a trimis prea târziu. Rugăm însĕ pe corespondenți și pe toți cari doresc sĕ le publicăm rapórtele, ca pe viitoriu sĕ caute a raporta la timp.

La lucru deci, fraților, până e încă ziuă. Sĕ nu ajungem în posiția de a zice cu strămoșul împĕrat roman: *diem perdidi.* Fie-care generațiune e datóre sĕ lase în urmă-i un monument al esistenței sale. Un monument mai durabil, la care posteritatea cu evlavie și elevație sufletéscă sĕ privéscă binecuvêntându-ne, de cum ar fi proiectatul fond central preoțesc, nici că se póte închipuí. Sĕ-i dăm de minciună pe bârfitorii cari afirmă, că noi n'am avé mână de dat, ci numai de luat.

Acestea le zic eu, care întrĕ împrejurările date, mai mult de cât alții sum avisat la — venitul din parochie.

Incheiu cu citatul: Cel-ce nu e cu noi, acela e în contra nóstră.

Dee bunul Dzeu, ca de acestia sĕ nu fie!

Gurarîului, în 20 Nov. 1900.

Ioachim Muntean
preot ort. român.

Indemnisare budgetară. Ministrul de finanțe a presentat dietei ungare în ședința de Mercuri project de lege prin care guvernul cere indemnisare budgetară pe primele trei luni ale anului 1901. Projectul va fi supus desbaterii în plenul dietei probabil după terminarea desbaterii generale a budgetului.

Legea contingentului. In ședința de Mercuri ministrul-president *Széll*, în locul ministrului de honveḑi, care e bolnav, a presentat projectul de lege, care pe basa §. 14 din art. II. ex 1889 sĕ statoréscă pe anul 1901 contingentul de recruți pentru armata comună (43.889) și pentru honveḑime (12.500), cum și projectul prin care dieta ofere acest contingent. Ambe projectele vor fi supuse desbaterii încă înainte de feriile de Crăciun ale parlamentului.

Din dieta ungară. In ședința de Mercuri, după presentarea projectelor de lege despre contingentul de recruți, despre îndemnisarea budgetară și a raportului ministrului de honveḑi despre esamenele voluntarilor, transferarea oficerilor de la armata comună la honveḑime și despre casurile de sinucidere în armată, urmând continuarea desbaterii budgetului, a vorbit în întrégă ședința deputatul *Visontai*, luând în apĕrare clasa muncitorilor și în legătură cu acésta criticând dispozițiunile guvernului cu privire la restîngerea dreptului de întruniri și a libertății de presă. Recriminézǎ, că — după cum resultă din raportul ministeriului de interne — șeful cabinetului ia sub o singură categorie pe anarchisti, socialisti și pe representanții „tuturor perceptelor contra statului“ și că pentru controlarea activității acestora a înființat o secție specială: secția de spionagiu. Adevĕratul drept al clasei muncitorilor e dreptul de întruniri și libertatea de presă. Cum stăm în acésta privință? — se întrébă oratorul. „In starea de asediu secretă, în stare esceptională, creată de guvernul din trecut și nesistată de guvernul actual. Referitoriu la dreptul de întruniri fostul ministru Perczel are o ordinațiune din 1898. A revocat'o dór' Coloman Széll? In 1878 Szilágyi declarase în dietă, că *regularea dreptului de întruniri prin ordinațiuni ministeriale e defăimarea constituțiunii.* Și Perczel a întrodus totuși sistemul *concesiunii* întrunirilor.“ Enumĕră mulțime de casuri, în cari autoritățile au interzis întrunirile pe motive ridicole, — apoi continuă:

„Dacă necontenit lipsim astfel clasa muncitóre de drepturile ei, ce 'i dăm în schimb pentru ele? Cum am putè atunci cu suflet curat pretinde dela ea, sĕ nu fie nemulțămită?“ Infierézǎ maltratările gendarmeresci, de cari amintesce mulțime de casuri, restringerea libertății de presă, etc. și declară la urmă, că nu votézǎ budgetul.

In ședința de alaltăeri a vorbit și ministrul-president *Széll*, care după-ce a reflectat lui Kossuth apĕrând transacția de la 67, s'a ocupat de nĕsdrăveniile din discursul lui *Komjáthy* (la care noi am reflectat în primul din numĕrul de alaltăeri), declarând că da, el — ministrul president — *voesce pace cu naționalitățile,* căci acésta o pretinde interesul desvoltării statului ungar (ori magiar?) Dacă ar fi sĕ asculte de Komjáthy, atunci statul s'ar pune în cértă cu toți, prin ce și-ar paralisa desvoltarea.

Referitor la regularaa dreptului de întruniri promite dispozițiuni legale. Reprobă și el abusurile de putere ale gendarmilor și le va și pedepsí, instituțiunea gendarmeriei însĕ o ia în apĕrare. Aprobarea statutelor a denegat'o numai acelor reuniuni și societăți, despre cari s'a convins, că urmăresc alte scopuri (?), nu cele indicate în statute. Asemenea și cu privire la colectele publice, numai acele le-a oprit, referitoriu la cari a aflat, că se urmăresce cu ele înșelarea publicului, etc.

Din România

„Trăiéscă Regele“. Așa se spune că ar fi strigat condamnații bulgari în momentul când, trebuind sĕ plece la temnițe și ocne, președintele Curței li-a recomandat sĕ se pórte bine, căci în casul acesta M. S. póte că-i va grația.

Auḑind de grațiare, miserabilele unelte ale lui Sarafoff ar fi strigat „Trăiéscă Regele!“.

„Trăiéscă Regele!“ au strigat fiarele cari au ucis pe Mihăileanu și pe Fitowski și urziau un complot împotriva vieței M. S. Regelui. A strigat „Trăiéscă Regele!“ până și stîrpitura schilóda Bogdanoff, care își luase „măréța“ sarcină de a esecuta odiosul plan.

Nu știm dacă o schintee luminósă de trezire a consciinței, dacă o căință s'a ivit în sufletul acelor brute, acum când sunt scoși pentru totdeuna din rîndurile ómenilor onești. Acum, când din tot visul lor de sălbatici vĕd că nu li-a mai rĕmas nimic, că au fost amăgiți și că înainte li-se deschide ocna întunecósă și temnița udă, nu se vor fi gândind ei și toți patrioții lor, cari vor fi cugetat ca ei, ce mare nerozie au făcut, ce crimă stupidă, punêndu-se în vrăjmășie cu un popor cu care trăiau în bună pace și de pe urma căruia numai folóse au tras?

Și, dacă mintea li-o fi atât de întunecósă, în cât nu ar puté cuprinde acest gând de căință, instinctul, glasul naturei, a scos acel strigăt: Trăiéscă Regele!

„Trăiéscă Regele“ însémnă însă, eșit din gura lor, trăiéscă țara românéscă, trăiéscă acest popor care i-a liberat, i-a ocrotit și i-a iubit ca pe niște frați, pe când ei în loc de dragoste i-au arătat ură, în loc de recunoscință i-au dat drept răsplată a bunătăței lui uneltiri la viața Regelui și prin uciderea unui fiu prețios.

Odinióră un mare patriot bulgar a oferit Regelui Carol coróna principatului bulgar; Regele nostru n'a primit.

Peste câți-va ani la viéța aceluiași rege bulgarii atentau, atunci când aveau mai multe cuvinte sĕ-l bine-cuvinteze.

Óre nici după demascarea, de justiție, a lui Sarafoff, poporul bulgar nu va reveni la sentimentele pe cari trebue sĕ le aibă? Osândiții au strigat: Trăiéscă Regele! Strigătul acesta ar trebui sĕ fie repetat de tot poporul bulgar, ca o ispășire a conduitei lui vinovate, pe care a avut-o în ultimul timp. Dar' acésta n'ar puté-o face de cât un popor civilisat, și bulgarii nu vor sĕ trécă drept atare. („Apĕrarea Națională“)

*

Un nou debușeu. Cetim în „Ap. Națională“, că un anume *Köer*, representant al unei mari case comerciale din *Olanda*, a visitat mai multe localități din țéră, cu scop de a pune la cale un esport de carne de rîmători. Zilele acestea dl Köer se afla la Turnu-Severin, unde întrând în tratative cu mai mulți proprietari de rîmători s'a ajuns deja la înțelegere pentru aranjarea unui esport de 15.000 kilograme de carne.

*

Membrii arbitriului. In sensul §-lui 23 al convenției despre aplanarea conflictelor internaționale, România a numit membri la tribunalul de arbitriu din Haga pe dd. *Teodor Rosetti*, fost ministru-president, *Eugen Statescu*, fost ministru de justiție, *Calinderu*, fost jude la Curtea de cassație, și *Lahovary*.

*

In interesul lucrătorilor români. Esistă o lege încă din 1884, prin care se impune intreprinḑĕtorilor străini, ca cel puțin 50% dintrĕ lucratorii de lipsă sĕ fie angajați dintrĕ lucrătorii români. Acéstă lege a fost fórte puțin respectată până acum, așa că atelierele și usinele erau pline cu lucrători aduși de prin țéra întreprinḑĕtorilor, în timp ce lucrătorii români, în lipsă de lucru, trebuiau sĕ lupte cu miseria. In fine actualul ministru al domeniilor a luat hotărîrea sĕ impună proprietarilor de fabrice respectarea legilor țĕrei. A decis sĕ retragă avantagele legei industriale tuturor acelora cari nu întrebuințiază lucrători români în atelierele și fabricele lor.

Revistă esternă

Alianță sêrbo-bulgară. „Vecernia Posta“ ziariu semioficios al guvernului bulgar, raportézǎ că întrĕ guvernul bulgar și cel sêrbesc s'a încheiat înțelegere cu privire la afacerile din Macedonia. Ințelegerea ar fi sĕ se referéscă la următórele trei puncte, pe cari le dăm după „Epoca“:

1. Bulgaria și Sêrbia se obligă sĕ lucreze în deplină înțelegere, ca Macedonia și Sêrbia-Veche (cuprinḑêndu-se și Sangiacul Novi-Bazar) sĕ capete autonomie, care sĕ fie garantată și de Sultan și de marile Puteri.

2. In casul în care s'ar permite populației Macedoniei sĕ-și alégă pe viitorul guvernator, acésta alegere sĕ se facă printr'un plebiscit. In tot casul, când Macedonia va fi alipită Bulgariei, acésta se obligă sĕ susție Sêrbia în alipirea Vechei-Sêrbii.

3. In casul în care o a treia Putere ar încerca știrbirea integrității Macedoniei sau a Sêrbiei-Vechi, cele două state contractante se obligă sĕ se opună cu tóte puterile lor.

Semioficiósa bulgară mai știe sĕ spună, că diplomația rusécă din Sofia și Belgrad protegézǎ acest project de alianță.

*

Misiunea lui Krüger. Alaltăeri a plecat din Köln presidentul Krüger direct la Olanda. Referitor la refusul împĕratului Vilhelm de a-l primi în audiență, se telegrafézǎ din Bruxella, că consilierul delegațiune Cirski în conversația avută cu Krüger ar fi zis, că motivul neprimirii e omisiunea de a fi făcut întrebare în privința acésta încă înainte de plecarea la Berlin. I-a declarat apoi că mai târziu, când împrejurările vor permite, împĕratul îl va primi bucuros, dar' visita are sĕ fie de caracter privat numai, pentru-că *nici vorbă nu póte fi, ca Germania sĕ mijlocéscă pacea.*

Tot din *Bruxella* se raportézǎ, că întrĕ agenta diplomatică de acolo a Transvaalului și întrĕ *Livadia* decurg tratative *pentru-ca Krüger sĕ fie primit în visită la țarul.* In acest scop secretariul *Leyds* zilele acestea va călĕtori la Livadia.

*

Rĕsboiul Burilor. Agența Reuter raportézǎ din Durban dto 29 Novembre, că cincizeci călăreți buri au suprins *un sat de lângă Ladysmith* și l'au jefuit. Unul dintrĕ cei păgubiți a mers la Ladysmith și a raportat, că se mai află în împrejurimi încă și o altă ceată de Buri.

Aceeași Agență raportézǎ din *Grahamstown* (Capland), că Mercuri diminéța s'a ob-

---

Nicolae *Lepedean*, George *Butnar* și dșóra *Al. Aitean.*

Conferența a ascultat cu plăcere lecția practică, și aduce dșórei Bogdan mulțămită protocolară.

9. Conferența constată cu plăcere, că la ședința de azi iau parte dnii: Ioan *Petric*, ppresbiter, Iosif *Comanescu*, George *Babeș*, Alecse *Verzea*, George *Urdea*, Iosif *Maximilian*, parochi, și Ioan *Pricu*, profesor.

10. Ședința se suspinde pe 10 minute.

11. După redeschidere urmézǎ a III-a lecție practică din limba rom, ținută de Aurel *Popovici* cu elevii anului III. de șcólă.

Elevii din anii I, II, IV, V și VI, de șcólă au avut ocupație în scris, ear' cu elevii din anul III de șcólă s'a percurs piesa de cetire: „Fetița murdară“, din care prelegĕtoriul și-a scos esemple pentru a arăta copiilor *casurile prin declinarea unui substantiv de genul femenin.*

După-ce prelegĕtoriul a terminat, copiii părăsesc sala și apoi s'a început discuția liberă, la care au luat parte: Anania *Boldor*, Vasile *Muntean*, Ioan *Vătășan*, George *Fulea*, Bart. *Bude*, Ioan *Mețian*, Ioan *Dariu*, Stefan *Cotóră*, Andrei *Badiu*, și George *Butnar*.

Conferența a ascultat cu multă plăcere lecția practică din limba rom., ținută cu anul III de șcólă și aduce dlui prelegĕtor mulțămită protocolară.

Ședința IV, (24 Octobre 1900 la órele $2^1/_2$ p. m.).

12. Presenți: 101 membri.

13. Se ia cu plăcere act la protocol despre presența dlor: V. *Popea* și Al. *Verzea*, parochi în Satulung.

14. Urmézǎ conform programului continuarea temei: „Ce observări, eventual, ce defecte s'au ivit în praxă cu privire la planul de învĕțămênt, cuprins în partea XIII. §. 95—99 a normativului școlar, votat de Sinodul archidiecesan în sesiunea anului 1882“, care a fost dată de Ven. Consistoriu archidiecesan acum doi ani și din care s'a eshauriat deja materialul din studiul limbei materne numai cel pentru anii I, II, III și IV, de șcólă.

Referentul, Romul *Frateș* a cetit din raportul comisiunei, însărcinate cu elaborarea temei cu privire la limba maternă, materialul pentru anul V de șcólă.

După o desbatere mai îndelungată, la care iau parte: Ioan *Vătășan*, Aurel *Popovici*, George *Ludu*, Ioan *Broju*, Anastasie *Bârsan*, Stefan *Popovici*, Bart. *Bude*, Vasile *Muntean* și Anania *Boldor*, conferența decide pentru anul V de șcólă următorul material:

Cetirea.

Eserciții în cetirea ëxactă, fluentă și estetică, cu scop de a lărgí cercul cunoscințelor.

Aflarea și reproducerea ideilor principale din piesele cetite și eventuala învĕțătură cuprinsă în ele.

Eserciții în declamarea corectă și frumósă a poesiilor acomodate gradului de pricepere al elevilor. Continuarea cetirei cu litere cirile.

Gramatica.

Repețirea celor din anul trecut cu dese analise. Aposiția ca amplificare la subiect.

Pronumele interogativ, relativ și nehotărît.

Numĕralul și feliurile lui. Conjuncțiunile și interjecțiunile.

Verbul predicativ și auxiliar și conjugarea lor în tóte modurile.

Cele 4 conjugări.

Proposiția compusă, coordinată și subordinată. Deosebirea întrĕ proposiția principală și secundară. Deprinderi de analisă gramaticală, formală și sintactică.

Stil.

Lucrări scripturistice cu privire la cele învĕțate în gramatică.

Descrieri de obiecte și fenomene.

Narațiuni de cuprins istoric. Inițiarea elevilor în a compune epistole.

Intregirea interpuncțiunei și a foneticei.

Scrierea și ortografia. Ca și în anul precedent.

15. Referentul continuă cu cetirea materialului din limba română pentru anul VI de șcólă.

La discuția asupra acestui material iau parte dnii: Ioan *Dariu*, Ioan *Broju*, Vasile *Muntean*, Ioan *Muntean*, Nicolae *Óncea* sen., Iosif *Aron*, Anaste *Bârsan*, Aurel *Popovici*, Virgil *Bude* și Ioan *Vătășan.*

Conferența statoresce pentru anul VI de șcólă următorul material:

Cetirea.

Ca și în anul trecut se va lua cetirea fluentă și estetică, cu scop de a lărgi tot mai mult cercul cunoscințelor.

Analisarea pieselor de cetire cu privire la conținut și la formă.

Scóterea ideilor principale și îmbrăcarea lor în formă plăcută și corĕspunḑĕtóre.

Eserciții de declamare.

Gramatica.

Repețirea întregului material percurs în anii precedenți, cu dese analise verbal și în scris.

servat că nemijlocit în apropierea oraşului reţeaua telegrafică era tăiată. In oraş e mare panică.

*

Situaţia în China. Conform unei telegrame din Shangai, tratativele de pace se vor începe Duminecă. Sĕ afirmă cu tótă hotărîrea, că împĕratul şi curtea se vor re-'ntórce la Peking cât mai curênd.

*

Acţiunea „comitetului bulgar“. Cu datul de 22 Novembre v. „Drapelul“ are din Constantinopol următórea telegramă:

Comitetul revoluţionar a început o acţiune din cele mai violente în contra Turciei. In vilaetul Monastir s'au comis mai multe asasinate politice. Asasinii sunt bulgari. Mai mulţi învĕţători bulgari presupuşi a avé legături cu comitetul macedo-bulgar şi cu asasinii, au fost arestaţi.

*

Crisă de cabinet în Bulgaria. Mercuri guvernul bulgar şi-a înaintat principelui dimisia. Şedinţele sobraniei s'au amânat pe timp nehotărit.

Conform unei telegrame din *Sofia* se fac încercări de a forma un cabinet coaliţional cu manţinerea sobrauiei actuale, dar' încercările au fórte puţine prospecte de reuşire.

„Ca la noi, la nime“.

E din sémă afară prea pătimaş şi prea violent tonul ce-l pórtă două din ziarele nóstre, contra persónei dlui Ioan cavaler de Puşcariu, jude la curia regiă în retragere.

Noi nu putem şti, ce anumite motive vor fi avênd ómenii, ca sĕ pună la o parte ori-ce consideraţii şi sĕ arunce cu noroiu în un bărbat atât de meritat pe tóte terenele vieţii publice, pentru-că sĕ fi pornit o acţiune atât de straşnică de esterminare numai pe motivul că el ar fi autorul cărţii „Din Imitaţiunile lui Ioan dela Buceci“ — nu ne vine sĕ credem.

Pentru-că puţini bărbaţi de ai nostri numĕră la activul lor un trecut atât de strălucit şi pot priví la o serie îndelungată de fapte mari sĕvêrşite pentru progresul nostru şi mai ales pentru biserica nóstră ca şi cavalerul Puşcariu. Puţini părinţi vor fi crescut fii atât de distinşi pentru neamul românesc ca şi el.

Nu ne putem esplica cum un bărbat tótă viaţa lăudat şi apreţiat din tóte părţile, acum deodată sĕ fie în mod josnic criticat, decât că cineva şi-a făcut de problemă sĕ'l defaime şi atace ca şi pe alţi fruntaşi ai nostri, pentru interese egoistice, pe cari o sémă de ómeni şi-le sciu închipuí.

I-au adus în combinaţie numele cu o carte.

Cartea din vorbă nu o cunóscem şi nici nu ne identificăm cu ea.

Este de ajuns însĕ acésta, ca sĕ înfierezi pe un bărbat, care tótă viaţa sa o a jertfit şi afiorisit binelui public?

Cavalerul Puşcariu în viaţa lui a sĕvêrşit fapte frumóse, a scris şi publicat scrieri de valóre, afară de aceste a conlucrat la facerea testamentului fericitului „Gozsdu“, care l'a şi numit membru al fundaţiunei sale, a sporit averea fundaţională, a fost membru activ în — înţelesul strîns al cuvêntului, în tóte corporaţiunile bisericesci dela plămădirea statutului organic — până azi, şi noi am ţinut că suntem datori sĕ scótem la ivélă chiar numai aceste părţi bune şi alese din viéţa lui intelectuală şi morală, şi apoi publicul sĕ fie în posiţiune a'l cunósce după adevĕrata lui valóre.

Sunt nechemaţi şi necumpĕtaţi ómenii, cari îşi dau aerul de judecători aspri, şi hotărît îi fac mare nedreptate cu pornirile lor pătimaşe.

Corespondenţă.

Sibiiu, 23 Novembre 1900.

(Conferenţă preoţească.)

In legătură cu cele espuse în preţuitul ziariu „Telegraful Roman“ Nrul precedent, despre Sinodul protopresbiteral extraordinar al tractului Sibiiu, în cele următóre voiu face o scurtă dare de seamă şi despre conferenţa preoţească din acest tract ţinută tot la 7 Novembre v. a. c.

La órele 9 a. m. preoţii tractuali se întrunesc în sala cea mare a seminariului „Andreian“, unde părintele protopresbiter tractual P. O. D. Ioan Papiu, în calitate de preşedinte, deschide conferenţa cam cu următórele:

Mare este misiunea nóstră şi grea este sarcina apostoliei, ce am luat asupra nóstră, de a propoveduí adevĕrul, şi cu atât mai grea rĕspunderea înaintea lui Dumnezeu şi a ómenilor. Ca sĕ ne justificăm împlinirea sacrei misiuni înaintea ómenilor, nu este de ajuns sĕ rĕmânem liniştiţi în consciinţa nóstră, că nu am rĕmas datori întru împlinirea chemării nóstre, căci pe când consciinţa liniştită numai Dumnezĕu o primesce, ómenii cer sĕ şi justificăm acésta înaintea lor.

Conferenţele preoţesci iniţiate de capul bisericei nóstre în anul trecut, au aflat apreţiarea meritată în cercurile mai înalte ale stăpânirii bisericesci, ba chiar laudă se împarte pentru zelul dovedit în desbaterea cestiunilor ce ţintesc la delăturarea relelor şi a multelor scăderi pentru înaintarea religiosităţii şi a moralităţii poporului, şi apoi ridicarea lui la bunăstare materială şi intelectuală.

Noi ne adunăm în conferenţe şi desbatem cu dor de înaintare cestiuni de interes obştesc, ear' organele superióre iau cu plăcere la cunoscinţă resultatul desbaterilor nóstre. Dar', ca sĕ justificăm şi prin fapte esecutarea mijlócelor puse în vedere, cuvine-se sĕ ne dăm seama înaintea representanţelor nóstre eşite din sînul poporului, şi aceste sunt comitetul şi sinodul protopresbiteral. Din acest motiv în decursul desbaterilor ce se vor pune la ordine în conferenţele nóstre din acest an, la locul cuvenit îmi voiu lua voe a formula propuneri concrete cum cred eu că ne putem achita înaintea publicului nostru de acésta datorinţă, la care ne angajem, şi totodată dându-le material a le cere valorosul concurs şi conlucrare în unele sau altele direcţiuni de interes local după împrejurările nóstre din acest protopresbiterat, cel dintâiu după valorósa inteliginţă concentrată în capitala metropoliei nóstre.

Inainte de a începe lucrarea nóstră, după vechia datină creştinéscă, ca tot lucrul sĕ-l începem cu Dumnezeu, ne-am adunat în biserica Domnului şi acolo am invocat darul Duhului sfânt sĕ ne lumineze mintea, acum ne-am întrunit în acest local, vĕ felicit şi bineventez de bună venire şi dorind sfaturilor nóstre resultate mănóse, declar conferenţa deschisă.

Cuvêntul de deschidere e intimpinat cu plăcere din partea conferenţei.

Punêndu-se la ordine intregirea biroului, se alege notar al conferenţei presbiterul Ioan Druhora; apoi se dă cetire ordinului I. P. Sale Dlui Archiepiscop-Metropolit Ioan din 14 Octobre a. c. Nr. 9261 Pres. pentru ţinerea conferenţelor în anul acesta, ceea-ce se ia spre plăcută scire.

Se cetesce apoi ordinul ad. Nrul. 9261 Presb. al Escelenţei Sale, prin care se dau preoţimei nóstre o mulţime de poveţe şi sfaturi adevĕrat părintesci, cari ţintesc la ridicarea poporului în cultură şi lumină, în fine se cetesce inaltul ordin ad. Nrul. 9261 Pres. prin care li-se pune preoţilor în vedere înfiinţarea unui fond preoţesc, din care cu timpul sĕ se sporéscă ameliorarea dotaţiunii întregei nóstre preoţimi, dacă ar contribui la înfiinţarea aceluia fie-care preot din archidiecesă cu cel puţin $4^{0}/_{0}$ anual, după întreg venitul sĕu preoţesc.

Privitoriu la înfiinţarea acestui fond preoţimea aderéză în principiu a se înfiinţa fondul din contribuiri anuale de $4^{0}/_{0}$, s'au ivit însĕ şi unele idei şi păreri, d. e. ca şi comunele bisericesci sĕ fie constrînse a contribui la acel fond, ceea-ce nu s'ar puté decreta pentru tóte comunele, deóre-ce în multe parochii fonduri cu asemenea destinaţiune sunt deja înfiinţate şi ele sporesc cu resultat îmbucurător prin donaţiuni, şi acestea s'ar afla jignite în drepturile lor autonome, când li-s'ar lua posibilitatea de a mai contribui la fondurile lor domestice.

In fine dorind conferenţa acésta sĕ dee ocasiune fie-cărei representanţe legale a protopresbiteratului a se convinge despre nisuinţele sale întru promovarea intereselor morale, intelectuale şi materiale ale credincioşilor din singuraticele comune, parochii se angajéză a subşterne un raport detaiat până la 1 Februariu — presentat şi sinodului parochial ordinariu — despre resultatul realisat în parochia sa cu privire la religiositatea, moralitatea şi alipirea poporului de instituţiunile sacre ale bisericei, stêrpind relele ce rod la rădăcina pomului religiosităţii şi a moralităţii lui, cum sunt necercetarea bisericei, nemărturisirea în posturi, apoi convieţuirea în fără de legi (concubinate);

despre realisarea îmbunătăţirilor pe terenul economic prin înfiinţarea de reuniuni de ajutóre, de abstinenţă, de înmormêntări şi altele pentru înfrumseţarea caselor de rugăciuni şi a locurilor de repaus ale celor adormiţi;

despre resultatul realisat pe terenul şcolar cu privire la instituirea de învĕţători cualificaţi şi dotaţiunea lor, apoi cu privire la starea edificiilor şcolare şi a recuisitelor de învĕţămênt.

Acest raport va forma material de tractat în comitetul protopresbiteral, care de altmintrelea fără de atari rapórte — abia are un teren de activitate mai intensivă, şi totodată va fi pus în posiţiune a puté apreţia lucrarea unui paroch consciu de chemarea sa şi în casuri de lipsă a veni în ajutoriul preoţilor cu sfatul şi eventual chiar cu autoritatea sa pentru delăturarea scăderilor ce i-s'ar notifica.

In acest fel tractarea obiectelor puse în discusiune în întrunirile preoţimei nóstre va câştiga mult în valóre, dându-se ocasiune fie-cărui preot a-şi arăta rêvna şi zelul în chemarea căreia s'a dedicat, cultivând şi luminând mult cercatul nostru popor pe tóte terenele vieţii, atât în cele intelectuale cât şi în cele materiale.

Candid Popa.

NOUTĂŢI

„Reuniunea femeilor române pentru ajutorarea vĕduvelor sĕrace din *Braşov* şi *Săcele*“ va ţiné adunarea generală în 30 Novembre (13 Decembre) în sala festivă a gimnasiului din Braşov.

*

Pietatea lui Krüger. Secretarul legaţiunii transvaalice, din Berlin, *Jongher van der Hoeven*, la mandatul lui Krüger a mers Mercuri la Charlottenburg şi a depus o cunună pe mormêntul împĕratului *Vilhelm I.* Fundele cununei, în colorile republicelor sudafricane, pórtă inscripţia: „Neuitatului împĕrat, cu recunoscĕtóre aducere a minte, — presidentul Krüger“.

*

Stări destrăbălate pe Ampoiu. „Gazeta Transilvaniei“ are în numĕrul dto 2 Decembre n. o corespondenţă din Zlatna, în care se raportéză despre lucruri ce aruncă tristă lumină asupra destrăbălării morale şi a siguranţei publice în ţinuturile Ampoiului. Furturile, jafurile, asasinările şi demoralisarea au luat dimensiuni înspăimêntătóre; bande de tâlhari sparg porţile şi uşile şi jefuesc tot ce le cade în mâni. Astfel, se spune în corespondenţa citată, că în nóptea din 17 spre 18 Novembre n. nişte rĕufăcĕtori au furat de la notăreşiţa vĕduvă Ana Plaşte din *Zlatna* o viţeauă şi *au măcelărit'o vis-à-vis de casarma gendarmilor*, apoi au dus carnea în pădure spre a şi-o împărţí întrĕ ei. De la o altă vĕduvă au furat vacile din grajdiu şi rumpênd gratiile de fer de la feresti au întrat apoi şi în casă şi au jefuit tot, lăsând pe nenorocita bĕtrână numai cu cămaşa de pe ea. In *Galaţi* un locuitoriu a ucis pe vecinul sĕu şi l'a dus apoi la calea ferată, culcându-l pe ralii, ca sĕ se crédă că l'a ucis trenul; ear' în *Poiana* un anume Burean a împuşcat pe judele comunal.

Şi păzitorii ordinei şi siguranţei publice — dorm, ori ce fac?!

*

Vienezii pentru Krüger. Din prilejul desvĕlirii cadoului destinat lui Krüger s'a ţinut Mercuri mare serbare în Sofien-Saal din Viena. Discursul de desvĕlire a cadoului l'a rostit senatorul orăşenesc Dr. Mayreder. Cadoul e o casettă superbă, cu stindardele statului Oranje şi republicei Transvaal.

*

Mórte cumplită. Soţia servitoriului de postă Emeric Deutsh din Budapesta mergênd sĕ cumpere ceva din prăvălie şi-a lăsat acasă copilaşii singuri, aşezând pe cel în faşie pe masă. De-asupra mesei ardea o lampă atârnată de o sîrmă. Băeţelul de şese ani s'a urcat pe masă şi a balansat lampa. Numai astfel s'a putut întêmpla, că lampa s'a rĕsturnat pe mititelul din faşie, care până a sosí mamă-sa, arsese deja scrum. Celorlalţi doi băieţi nu li-s'a întêmplat nimic.

*

din Mexico s'a înfiinţat o secţie de corespondenţă fonografică, în usul celor cari nu ştiu carte. Corespondenţa se face aşa, că placa fonografului se trimite acolo unde se află adresatul, căruia fonograful îi repetéză vorba trimisă de prietinul sau cunoscutul din celalalt oraş.

Prescurtarea proposiţiilor secundare şi noţiunea proposiţiei eliptice.

Verbele transitive, netransitive, reflecsive şi pasive.

Conjugarea lor.

Transformarea proposiţiilor din forma activă în cea pasivă şi viceversa.

(Felurile proposiţiilor coordinate şi subordinate).

Vorbirea directă şi indirectă.

Stil.

In anul acesta se va pune mai mare pond pe composiţiile stilistice, în cari se reasumă tótă gramatica până acum învĕţată.

Descrieri de obiecte, fapte, fenomene, etc.

Epistole, cont, cuitanţă, obligaţiune şi contract.

Scrierea şi ortografia.

După modele caligrafice şi după copiat.

Şedinţa V. (25 Octobre 1900. la $8^{1}/_{2}$

17. Dl preşedinte pune la ordinea zilei a patra lecţie practică din studiul limbei române, ţinută de învĕţătorul Nicolae *Bârsan*, cu anul IV de şcólă.

Anii I, II, III, V, şi VI de şcólă au fost ocupaţi în scris, ear' anului IV i-sa propus *declinarea adjectivului pus înainte şi după substantiv.*

După-ce prelegĕtorul a isprăvit cu lecţia, copiii au părăsit sala şi apoi s'a dat curs liber discuţiei asupra lecţiei, la care au luat parte: Ioan *Vătăşan*, Irodion *Frates*, Vasile *Ivan*, Nicolae *Lepedean* şi Valeriu *Cosma*.

Conferenţa a ascultat cu multă plăcere lecţia practică din limba română, ţinută cu anul IV de şcólă şi decide a se aduce dlui prelegĕtor mulţămită protocolară.

18. Se suspinde şedinţa pe 10 minute.

19. Urméză a cincea lecţie practică din limba română, ţinută de dl Nicolae *Óncea* sen., cu anul V şi VI de şcólă.

Anii I, II, III şi IV de şcólă au fost ocupaţi în scris, ear' cu anii V şi VI de şcólă s'a făcut *analisa sintactică şi gramatică* în piesa: „Copilul cerşitor“ (cartea III de I. Popescu).

liberă asupra acestei lecţii, la care au luat parte: Vasile *Ivan*, Ioan *Meţian*, Ioan *Vătăşan*, Nicolae *Lepedean*, Ioan *Muntean*, Andrei *Badiu* şi Vasile *Muntean*.

Conferenţa a ascultat cu plăcere lecţia practică din limba română, ţinută cu anii V şi VI de şcólă şi votéză prelegĕtoriului mulţămită protocolară.

20 Dl preşedinte presentă o petiţie din partea dlui D. Jarca, care însĕ cade în cadrul activităţii „Reuniunei învĕţătoresci“ şi de aceea pentru ulterióră afacere se predă dlui Ioan Dariu, vicepreşedintele reuniunei amintite. — Spre ştiinţă

Dl preşedinte declară, că cu acestea s'a eshauriat programul conferenţei pentru acest an şi deci încheiă conferinţa mulţămind membrilor ei pentru zelul şi interesul viu, ce 'l-au arătat şi de astădată faţă de causa sfântă a învĕţămêntului poporal, şi constată cu multă satisfacţie, că cu toţii au luat parte activă şi că conferenţa nóstră face progrese evidente.

Membrul Ioan Vătăşan în numele conferenţei mulţămesce dlui comisar consistorial pentru înţelépta conducere a şedinţelor şi îi uréză mulţi ani fericiţi, ca şi pe viitor sĕ-şi

Un întreit: „Sĕ trăiască!“ erupe din piepturile tuturor membrilor.

Cu acestea conferenţa se încheiă.

Un învĕţător.

Mătase Henneberg

veritabilă numai dacă se procură direct dela mine— négră, albă şi colorată, dela 45 cr. până la fl. 14.65 pr. metru. Fiecăruia franco şi vămuită, acasă. Mustre cu întórcerea postei. **G. Henneberg**, fabricant de mătase (*lif. de curte ces. şi reg.* **Zürich.** [10] 11—11

Nr. 2631.—1900. [233] 2—2

Escriere de licitaţie.

Comuna Sĕlişte (comitatul Sibiiu) escrie licitaţie pentru continuarea **lucrărilor de regulare** la partea aceea a rîului, ce trece prin comună.

Licitaţia se va ţinea în 9 Decemvrie a. c. st. n. la 10 óre a. m. în cancelaria comunală.

Licitaţia e verbală, se primesc însĕ până la óra licitaţiei şi oferte în scris.

Vadiul pentru licitanţi,, respective oferenţi se statoresce cu 2000 cor.

Planul, preliminarul şi condiţiunile de licitare se pot vedea în cancelaria comunală în órele oficióse.

Sĕlişte, în 28 Novembre 1900.

Primăria comunală

Iord. Roşca Căpitan primar.
N. Henţiu notar.

Krachul cel mare.

New-York şi **Londra** n'au cruţat nici continentul european fiind necesitată o fabrică mare de lucruri de argint de a desface tot depositul seu pe lângă o mică rebonificare a forţelor de lucru. Eu sunt mputernicit a executa acest mandat. Trimit deci ori şi cui următórele obiecte pe lângă o rebonificare simplă de **fl. 6.60** şi anume:

6 bucăţi **cuţite fórte fine** cu tăiş englez,
6 bucăţi **furculiţe de argint-patent** american dintr'o bucată,
6 bucăţi **linguri de argint-patent** american,
12 bucăţi **linguriţe de argint-patent** american,
1 bucată **lingură pentru supă** de argint-patent american,
1 bucată **lingură pentru lapte** de argint-patent american
6 bucăţi **tase Victoria** englezesci,
2 bucăţi **felinare admirabile** de masă,
1 bucată **sitiţă** pentru teă,
1 bucată **preserătóre** pentru zăhar pisat fină,
42 bucăţi la olaltă numai fl. 6.60.

Tóte aceste 42 obiecte au costat mai nainte fl. 40 şi se pot obţiné acum cu preţul minimal de fl. 6.60. Argintul-patent american este un metal fórte alb, care îşi păstréză colórea argintie 25 de ani, ceea-ce se şi garantéză. Ca dovada cea mai bună, că inseratul acesta nu e

nici o înşelăciune

mĕ oblig prin acésta publice, a retrimite banii fără nici o piedecă tuturora cărora nu le convine marfa, şi nimenea n'ar trebui sĕ lase a trece acéstă ocasiune favorabilă, fără a-şi procura acéstă **garnitură pompósă**, care se potrivesce mai ales ca

present escelent de crăciun şi anul nou

cum şi pentru ori-ce gospodărie mai bună.

Se află numai la [210] 7—10

A. HIRSCHBERG,

casă de export pentru obiecte de argint-patent american

Viena, II., Rembrandtstrasse Nr. 19.

Trimiterea în provincie pe lângă rambursă sau anticiparea sumei. Praf de curăţit 10 cr. Veritabil numai cele provĕzute cu marca alăturată AMERIK · PATENT · (Gesundheitsmetall).

Estras din epistolile de recunoscinţă.

Sunt fórte mulţumit cu garnitura Dtale şi mĕ rog pentru o nóuă espediţie.
Lubaczow, Galiţia. Babie, căpitan.

Am primit espediţia şi sunt fórte mulţumită, Vĕ mai rog pentru o garnitură cu fl. 6.60.
Cluş. Exelenţa Baronesă Bánffy.

Am primit espediţia şi sunt fórte mulţămită cu ea.
Gaad, Ungaria, 1 Septembre 1890. Contesa C. Chotek-Gudenus.

Pentru pacienţii de stomach!

Tuturor cari în urma rĕcelii ori a prea marei împovărări a stomachului sau prin consumareade mâncări greu de mistuit prea reci ori prea calde sau prin un traiu neregulat 'şi-au contras bóle de stomach, precum:

Catar de stomach, Sgârciuri de stomach, Dureri de stomach, Mistuire grea sau astupare de stomach

li-se recomandă un bun mijloc de casă, ale cărui resultate escelente de mulţi ani sunt deja probate. Acesta este:

Vinul de buruieni al lui Hubert Ullrich.

Acest vin este preparat din buruieni renumite şi recunoscute ca tămăduitóre, cu vin bun; întăreşte şi învioréză organismul de mistuire al omului. Vinul de buruieni delătură conturbaţiile de mistuire şi influinţéză puternic asupra nouei formări de sânge sănĕtos.

Prin întrebuinţarea regulată a vinului de buruieni bólele de stomach vor fi curate încă în formare. Sĕ nu întârzie nime dar' a-'l folosí încă de cu vreme. Simptome, ca: **dureri de cap, rîgăeli, arsuri în stomach, inflamaţii, ameţeli cu vomări**, cari la pacienţi cu suferinţe învechite apar cu atât mai vehement, dispar adesea după câte-va beuturi de vin de burueni.

Constipaţiile cu urmările lor neplăcute, **maladii, dureri colice, bătăi de inimă, insomnie**, precum şi conglomerarea sângelui în ficat, splină şi suferinţele hemoroidice de multe-ori se delătură iute cu vinul de buruieni. Vinul de buruieni delătură mistuirea grea şi depărtéză prin un scaun uşor materii stricate din stomach şi intestine.

Faţa palidă şi slabă, anemia şi slăbiciunile sunt de obiceiu urmările unei mistuiri rele a formării insuficiente de sânge şi a stării bolnăviciόse a ficatului. **Lipsa de apetit** şi **reaua disposiţie**, precum şi **durerile de cap** şi **nopţile perdute** (insomnie) consumă adeseori încetul cu încetul multe persóne. Vinul de burueni dă slăbitei puteri de traiu un nou şi próspĕt impuls. Vinul de burueni măreşte apetitul, ajută mistuirea şi nutrirea, uşuréză formarea şi schimbarea materiei, înlesneşte formarea sângelui, calméză nervii escitaţi şi creéză nouă **voe de viéţă**. Nenumĕrate scrisori de recunoscinţă şi mulţămită dovedesc acestea.

Vinul de ierburi se află de vênzare în sticle *fl. 1.50* şi *fl. 2.*— la farmaciile din *Sibiiu, Turnişor, Sĕlişte, Ocna, Slimnic, Şeica-mare, Nocrich, Avrig, Tălmaciu, Boiţa, Cisnădie, Poplaca, Gurarîului, Jina, Poiana, Mercurea, Câlnic, Loman, Pianul-de-sus, Petrifalĕu, Sebeşul-săsesc, Vinţul-de-jos, Daia, Spring, Vingard, Ohaba, Beşinĕu, Mihalţ, Teiuş, Blaj, Pănade, Ţapu, Mediaş, Blăjel, Sân-Mărtin, Ibaşfalĕu, Basna, Agnita, Cincu-mare, Boholţ, Făgăraş, Beclean, Câmpulung, Rîmnic-Vâlcea, Cudjir, Orăştie, Deva, Hunedoara, Haţeg, Luncani, Puj, Ohaba, Ponor, Alba-Iulia* etc. — precum şi în tóte celelalte localităţi mai mari şi mai mici din Ardél, Ungaria şi Austria.

Farmaciile din Sibiiu trimit 3 şi mai multe sticle de vin cu preţurile originale în tóte localităţile din Austro-Ungaria.

Păziţi-vĕ de falsificări!

Sĕ se céră anumit:

Vinul de buruieni al lui Hubert Ullrich.

Vinul meu nu este o medicină secretă. Părţile lui constitutive sûnt: Vin de Malaga 450,0, Spirt de vin 100,0, Glycerin 100,0, Vin roşu 240,0, Sirup de fragi 150,0, Sirup de cireşe 320,0, Coacăză, Aniş, Rădĕcină „Helen“, iarba ferului americană, Rădĕcina „Entianus“, „Kalmus“ à 10,0. Tóte aceste se amestecă. un. dcm. [216] 3-11

In *Tipografia şi librăria archidiecesană, Sibiiu,* au apărut şi se află de vêndare:

Geografia

pentru şcóle civile şi superióre de fete

(originalul aprobat sub Nr. 1240/1898)

şi

Istoria universală

pentru şcóle civile şi superióre de fete

(originalul aprobat sub Nr. 64561/1896)

după

Alexandru Márki.

In romănesce de

I. Popovici.

Preţul Geografiei leg.	**fl. 1.30**
„ **Istoriei universale leg.** . .	„ **1.—**

Declaraţiune publică!

Subsemnatul atelier artistic de portrete a decis — pentru a fi dispensat de demisionările neplăcute ale pictorilor, cei eminent cualificaţi în artă şi pentru a-i puté ocupa şi mai departe — a renunţa **pe un timp scurt şi numai până la revocare** la ori-ce venit sau profit.

Noi liferăm a.z. [215] 12—25

pentru numai fl. 7·50

un portret în mărime naturală

bust (Brustbild)

dimpreună cu rame elegante barock

cari valoréză cel puţin 30 fl.

Deci cine voeşte a-şi comanda portretul seu sau al femeiei sale, al copíilor, al părinţilor, al vre-unei surori sau al unei alte rudenii, fie deja chiar şi mórtă ori apoi al vre-unui prietin are de a trimite numai fotografia respectivă, indiferent în ce posţiune e făcută şi primeşte în decurs de 14 zile un portret, care de sigur îl va surprinde şi mulţămí pe deplin.

Lada pentru trimiterea portretului se va socotí cu preţul cât ne costă pe noi. Comandele cu acluderea fotografiei, care se va returna intactă cu portretul desemnat, se esecută trimiţêndu-se banii anticipativ sau pe lângă rambursă.

Pentru esecutarea eminent artistică şi fidelă se garantéză.

Sute de epistole de recunoscinţă şi mulţumire stau la disposiţiunea publică şi la cerere se trimit ori şi cui.

Kunst-Porträt-Anstalt
„KOSMOS“
Viena, VI, Mariahilferstrasse Nr. 116.

Farmacia lui F. I. R. Hotter la sf. Iosif, Wien, XII/2 Schönbrunnerstrasse 182.

Absorbinalul lui Hotter.

1/1 Flacon fl. 6.—, 1/2 Flacon fl. 3.50. delătură tóte umflăturile şi depunerile de grăsimi fără sĕ vateme părului. Intăreşte nervii atacaţi şi slăbiţi, delătură şi distruge tóte nodurile în muschi, şi serveşte şi ca scut în contra aprinderilor; cu deosebire e probat la umflăturile produse din causa fearelor, apoi în contra ariciturei umflărei copitei, genunchilor umflaţi, mai departe în contra umflăturilor (noduri) de vine, în contra umflăturei picioarelor la glesne şi la încheietura degetelor cu un cuvênt în contra tuturor umflăturilor ori unde s'ar ivi.

Praful nutritor alui Hotter,

pentru cai şi vite cornute

1 Pachet cu 80 cr.

Un adaus escelent la nutremânt, pentru a ţinea vitele sănătoase şi cu putere este de a sĕ folosi la tóte suferinţele de rărunchi de ficat şi de nervi.

Preparate pentru veterinari, cele mai bune ale timpului mai nou, cari după atestate numĕróse nu au fost ajunse de alte mijloace de natura aceasta.

Sĕ sĕ ceară numai preparate de ale lui Hotter şi sĕ nu se priméscă altele. Deposit în farmacii şi Droguerii.

Deposit principal la Dr. Emil Budai farmacia oraşului Budapesta (Stadthausplatz) la Dr. Leo Egger & J. Egger Farmacia Palatinului VI Váczi körút 17 şi la farmacia Iosif Török Bpesta VI Kiraly utcza 12.

Fluidul lui Hotter „Training“

1 Sticlă cu fl. 1.20.

Conservează nervii şi muschii până la bătrâneţe înaintată totdeuna puternici şi vioi, pune în stare pe animal sĕ prestee cele mai mari strapaţii şi fugi, sĕ înţelege după frecare cu fluidul „Training“.

Sĕ mai foloseşte cu succes uimitor la tóte urmările cari obvin din opintiri prea mari, ologie, reumatism, şi înţepenire.

Praful de porci a lui Hotter.

Nr. I şi II

1 kg. . . . fl. 1.20.

Cel mai buu mijloc pentru a produce pofta de mâncare şi cu acésta prosperarea porcilor, fórte acomodat în contra orbalţului (brâncă); Nr. II este de a sĕ întrebuinţa la urdinare.

Mijloc în contra Colicei alui Hotter.

1 Sticlă fl. 1.50.

Contra la tot feliul de colică şi contra oprirei udului la cai precum şi contra umflăturilor la vite cornute. [54] 64—104

Alifia lui Hotter pentru delăturarea crescăturilor de oase.

1/1 Cutie cu fl. 2. 1/2 Cutie cu fl. 1.20. delătură crescăturile de oase şi depunerile osoase chiar şi după 4—6 sĕptămâni. (boală învechită).

In **Tipografia** şi **librăria archidiecesană, Sibiiu,** se află următórele scrieri ale poetului nostru **G. Coşbuc:**

Fire de tort, broş	fl. 1.—
Balade şi idile „	fl. 1.50
Sacontala, broş.	„ 2.50
Aeneis ediţ. II. broş	„ 1.25
Rĕsboiul nostru pentru neatêrnare, broş.	„ —.50

Din **Tipografia şi librăria archidiecesană, Sibiiu**, se póte procura

Din vremuri apuse,

de

Iudita Secula n. *Truţa.*

Broş. à 50 cr.

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 132 Sibiiu, Marți 28 Novembre (11 Decembre n.) 1900. **Anul XLVIII**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **străinătate** pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articolii nepublicați nu se înapoiază

INSERȚIUNILE
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond.

Glasul rugătorilor.

„Eră cel ce se îndură de seraci, fericit este.“ Pild. lui Sol. X. 16.

Nimic nu reclamă mai mult și cu mai multă îndreptățire întrégă atențiunea cercurilor nóstre dătătóre de ton și a tuturor ómenilor de bine, decât *crescerea tinerimei*, care se pregătesce a forma mâne falanga conducătorilor poporului. Cum va fi crescerea ei de azi, așa va fi conducerea de mâne.

Făcut'au cei competenți, și în special autoritățile bisericesci, mult în ceea-ce privesce ridicarea *instrucțiunii* din șcólele nóstre și în deosebi din șcólele nóstre medii la înălțimea cuvenită, reclamată de progresul sciinței și de prescriptele legii, și în urma jertfelor aduse am și ajuns pe acest teren la resultate mulțămitóre.

Complet și dăinuitor însě va fi succesul numai când toți factorii vor contribui la delăturarea lipselor, câte le întêmpină școlele și tinerimea întru câștigarea culturei, care e azi *puterea* cea mai simțită.

Mijlócele bisericei, care susține școlele nóstre, sunt mult prea modeste, decât ca însași biserica sě satisfacă tóte trebuințele, câte se ivesc.

Drept aceea nicăiri nu e atât de necesar, ca la noi, sucursul, ajutoriul societății, al publicului mare de pretutindenea. Acest public este *dator* sě sară în ajutoriul celor lipsiți, mai ales, când delăturarea lipsei nu este un lucru impus numai de momente de filantropism și umanitarism, ci este un mijloc de progres și de întărire pe terenul cultural. A fi indiferenți în asemenea casuri însemnéză, a nu ne păsa de existența și de viitoriul nostru.

Indeplinim deci o sfântă datorință, când — publicând apelul de mai jos, — voim a predispune sufletul cetitorilor nostri și al tuturor pentru a asculta cuvintele calde, ce le îndreptéză tinerii gimnasiului nostru dela Brad către inima părintéscă a societății-mame, întindênd spre ea cu smerite și nevinovate priviri brațele-i avisate la ajutorare.

Cum nu respinge, nu *póte* respinge, *mama* glasul rugător al copilului ei, asa nu-'i permis sě rěmână indiferentă nici societatea română față de rugămintea fiilor nostri dela Brad, mai ales acuma, când mișcări se fac pentru ridicarea de gimnasii neromâne la Abrud și Baia-de criș; și acésta nu ca sě ne cultive, ci ca tocmai din gura copiilor nostri sě smulgă țița laptelui și culturii românesci, ce o sug alipiți de corpul iubitor al națiunii.

Abia va fi între noi inteligent, care sě nu cunóscă din esemple și casuri concrete, cu câte greutăți nu se luptă mulți dintrě studenții nostri până sě-și elupte un traiu mulțămitor și o posiție asigurată. Adeseori stai uimit și te gândesci, de unde atâta resistență? de unde atâta tărie? Chiar gimnasiul din Brad a avut nu de mult unul din cei mai eminenți și mai buni elevi ai sei, care în órele libere făcea servițiii la zidari, ca sě aibă cu ce se susținea. Asemenea casuri trebue sě ne móie inima, și sě ne mișce, ca sě le dăm obolul nostru din prisosul ce ni-l'a dat Dumnezeu.

Biserica s'a îngrijit de cele ale instrucțiunii; ear' societatea sě se îngrijéscă de cele ale traiului. Mesele studenților s'au dovedit de bune întru delăturarea multor lipse și nevoi în cele ale traiului elevilor nostri, și mare misiune împlinesc prin acésta, căci grija sufletului trebue sě mérgă mână în mână cu îngrijirea de cele trupesci.

Un fond pe sama elevilor sěraci din Brad esistă dela 1894, dar' până la 1899 a fost puțin sprijinit. La 1899 a luat órecare avênt, dar' ca sě fie asigurat, brădenii au decis intemeierea unei *reuniuni* a *mesei studenților* deacolo. Condițiunile de-a deveni membru sunt destul de modeste. Membrul ordinar solvesce la an 1 corónă, cel pe viéță 20 coróne, ear' membrul fundator 50 coróne.

Suntem în timpul, când prin post și rugăciune ne pregătim pentru primirea cuvenită a Copilului, care deși născut în iesle și sěrăcie, a devenit mântuitoriul neamului omenesc din robia pěcatului și întunerecului; dar' nu ne vom puté pregătí mai bine pentru serbarea acestui mare eveniment, decât jertfind obolul nostru pentru copiii poporului nostru, cari toți au sě devie luminătorii și mântuitorii lui pe tóte terenele vieții publice; și plăcută faptă vom îndepliní prin acésta atât înaintea ómenilor cât și înaintea lui Dumnezeu-fiul, care ni-a zis: *„ceea-ce ați făcut unuia dintrě acestia, mie mi-ați făcut“*.

Câți nu sunt între noi, cari au cunoscut lipsa și acuma au ajuns la bine? Acestia sě urmeze acum după cuvintele lui I. Sirach care le zice: *„Adu-ți aminte în timpul săturării și de sěrăcia și in zilele avuției și de lipsă“*, adecă de cei ce sunt cuprinși de ea.

Câți nu sunt întrě noi cu stare, dar' fără copii? Acestia urmeze pilda laudabilului filantrop bucovinean, carele, neavênd copii proprii, a jertfit averea sa pentru crescerea tinerimei cu cuvintele: *„Mi-am înzěstrat copiii“*, nu pe ai lui și totuși ai lui, adecă ai neamului. — Cătră acestia în special întind brațele rugătóre copiii lipsiți dela gimnasiul din Brad.

Și în fine toți, fără deosebire, datorință avem de a nu uita de cei sěraci, căci golul ce se produce în avutul nostru prin ajutorarea lor ni-se va rěsplăti înzěcit.

Sě avem în vedere pe înțeleptul Solomon, care în pildele sale ne arată *„că cel ce se îndură de cel sěrac, dă împrumut lui Damnezěu, și după darea lui se va resplăti lui* (*XIX—17.*)

Apel.

Intrě împrejurările de astăzi, dacă voim un viitor sigur și fericit, datori suntem sě ne fortificăm mereu.

Șcólele nóstre sunt cetatea nóstră de căpetenie, unde ne înarmăm cu armele cele mai tari: Invěțătură, sciință, cultură.

Fără învěțătură traiul ne este greu, fără sciință suntem o óste desarmată, fără cultură helоții popórelor culte.

Fără îndoială, omul póte înainta în învěțătură, sciință, cultură, dacă nu e silit sě lupte din cale afară contra neajunsurilor materiale pentru esistință, care-i storc puterile fisice, și-i scurtéză zilele vieței.

Gimnasiul rom. gr.-or. din *Brad*, cu neînsemnate escepțiuni e frecventat aprópe numai de fii de țerani, meseriași și băiași de român.

Cine le vede traiul, cine le cunósce dorul de învěțătură, acela rěmâne frânt de milă, și dacă-i dă mâna nu póte sě nu le întindă ajutoriu.

Pentru a vení în ajutoriu părinților elevilor săraci, dar' buni și diligenți, încă în 1894 prin tinerimea studiósă din Zarand și jur s'a pus basă fondului *„masa studenților“* dela gimnasiul din Brad cu ocasiunea unei representațiuni teatrale împreunată cu joc, și tot pe calea acésta s'a sporit până în present, primind din când în când și donațiuni, parte dela societăți de credit și economii românesci, parte dela privați *„cununi eterne“*.

Ca acest fond sě aibă o basă mai sigură și durabilă, decât ca fiind avisat numai la dănii sporadice și nesigure ale binevoitorilor, ca rodul acestui fond sě fie mai mănos și sě se pótă pune în activitate sigur și cât mai curênd, s'a decis crearea unei reuniuni: *„Reuniunea masa studenților“ dela gimnasiul rom. gr.or. din Brad.*

Fiind statutele gata, s'au emis în tóte părțile locuite de români liste însoțite de apel pentru câștigarea de membri.

Resultatul până acum e îmbucurător, fiind înscriși peste 100 membri, dintrě cari mulți pe vieață și fundatori. Numele membrilor se vor publica de odată, după-ce vor fi reînapoiate listele emise, și va fi convocată adunarea constituantă.

FOIȘÓRĂ

Cartea „Apěrării“.

Evreii din România puseseră la cale astă-vară o campanie din cele mai nerușinate contra țerii care 'i hrănesce și 'i adăpostesce. Cetitorilor acestui ziariu le este cunoscută de ajuns acésta campanie, cum și festa pe care acesti nerecunoscători voiseră s'o jóce țerei prin simulacrul emigrărilor în masse, cu scop, ca puterile semnatare ale tractatului de la Berlin sě facă presiune asupra României, pentru-ca sě casseze, ori cel puțin sě modifice art. 7 din Constituție, care nu permite Evreilor împămêntenire. Intru combaterea neomenóselor calumnii la adresa țerei, debitate de Evrei prin presa străină, și în urmă întru combaterea planului de a schimba citatul articol, ziarele din România deschiseseră o campanie fórte agitată.

Eflux al acestei campanii ziaristice, pur-

pe care în titlul acestei foișóre ni-am luat voia s'o numim Cartea „Apěrării“. Anume „Apěr. Naț.“ escrisese un concurs cu premiu de 1000 lei pentru cea mai bună lucrare asupra „neasimilării Evreilor“. S'au presentat la concurs patru lucrări, cari fiind censurate de o comisiune, au fost recomandate spre publicare în broșuri. Intru împlinirea acestui vot al comisiunii censurătóre a apărut deja fasciclul I., cuprindênd: raportul comisiunii censurătóre și trei din lucrările presentate la concurs, rěmânênd, ca lucrarea a patra sě se publice în fasciclul II.

De-și comisiunea censurătóre n'a aflat pe nici una din aceste patru lucrări vrednică de premiul întreg, totuși se pronuntă destul de favorabil asupra lor, recunoscêndu-le meritul chiar și prin faptul, că a propus remunerarea lor cu 100, 200 și 300 lei, și publicarea „în cât mai multe exemplare“.

Publicul va puté învěța mult din cetirea acestei broșuri. In loc de altă apreciare din partea nóstră, reproducem din raportul comisiunii censurătóre partea privitóre la două din aceste lucrări, în următórele:

„Manuscriptul lit. C. un volum în 5 p. 89 e presentat sub inițialele D. S. S.

ea, și o deslegă prin conclusiunea că: „asimilarea întrě popóre este o lege mai naturală, care se opereazǎ în timp, de la mic la mare, de la incult la cult și de la barbarie la civilisațiune“.

La acéstă regulă există însě o singură escepțiune. Este poporul evreu, și atare escepțiune se esplică prin trecutul acestui popor așa cum ni-l arată Biblia. Acésta ne dovedesce că nimic nu s'a schimbat, nici se va schimba, cât va exista jidovimea, aceași stare psichologică, aceleași nisuințe, aceleași regule de conducere întrě dînșii, aceleași raporturi față de popórele străine.

După aceea autorul stabilesce cu argumente și pe temeiuri istorice, următórele puncte:

1. Evreii nici odată nu și-au recunoscut o naționalitate, o patrie; 2. Evreii au fost totdeauna inferiori în cultură altor popóre și n'au avut nici o cultură națională; 3. Evreii n'au avut și n'au o religiune; 4. Evreii nu admit principiul psichic și nu cred în nemurirea sufletului; 5. Și Israel nu trebuie confundat cu Jidan.

Odată stabilite aceste puncte, se ajunge la conclusiunea că nici șovinismul, nici cul-

asimila cu neamurile în mijlocul cărora au trăit. Atunci cari sunt causele de neasimilare? In primul rînd este lipsa totală de idei de naționalitate, lipsa de idei de religiune și divinitate, și lipsa de cultură. Spre completarea dovedilor aduse, autorul arată concepțiunea lui Iehovah sau Iahveh, ce sunt legile jidovești și ce caracter au, și apoi conchide cu pericolele ce aștépta pe Statul român, în ziua când Evreii vor fi în massă împămênteniți. „Românii nu vor mai guverna în acéstă țară. Ministrul sau chiar domnii vor face sluj înaintea unui habotnic rabin, căci va venì cu dreptul lui de Stat în Stat.

Cetirea acestui memoriu, scris într'o limbă clară cu multă competință și cu seriόse cunoscințe istorice, îți face impresiunea că a eșit din péna unui bărbat convins de adevěrurile ce susține.

Comisiunea propune a i-se acorda un premiu de 200 lei și a i-se publica lucrarea în broșură separată. In fine *manuscriptul lit. D*, un vol. în 4 p. 161, sub titlul: Neasimilarea Evreilor, tratat amănunțit basat pe Biblie și Talmud, după o sumă de scriitori, se compune din trei părți, afară de Introducere. In partea I-a se arată cu dovedi biblice

deilor; datele când Evreii au devenit nesuferiți de celelalte popóre și au fost isgoniți din cuprinsul teritoriului lor, judecata mai

Datorință sfântă avem, ca toți în unire și după cum ne dă mâna, sĕ sărim la timp în ajutoriul elevilor săraci.

Fondul acesta crescênd conform statutelor, va nasce un *„Internat“* pentru adăpostirea gratuită a elevilor năcăjiți.

Asigurarea și înflorirea acestei instituțiuni umanitare și de mare însemnătate depinde dela spriginul marinimos al binevoitorilor neamului românesc.

Dumnezĕu cu noi!

Brad, în Novembre 1900.

ca însărcinat al tinerimei
studióse din Zarand și jur.

Vasile Boneu
profesor.

Membrii austro-ungari ai arbitriului internațional. Cum e informată „Neue Fr. Presse“, ministrul de esterne *Goluchowski*, în conțelegere cu guvernele respective, a designat deja persónele cari în sensul §-lui 23 al convenției despre aplanarea conflictelor internaționale au sĕ fie membri ai tribunalului de arbitriu de la Haga. Aceste persóne sunt: *contele Frideric Schönborn* și profesorul universitar *Heinrich Lammasch* din partea Austriei, și *Desider Szilágyi* și *contele Apponyi Albert* din partea Ungariei.

Notificarea numirei se va face în zilele proxime.

Din dieta ungară. Terminându-se în ședința de Joi desbaterea generală asupra projectului de budget pe 1901, părinții patriei și-au dat timp de repaus până eri. Vineri și Sâmbătă nu s'au ținut ședințe. Projectul de budget a fost luat de la ordinea zilei și probabil că desbaterea specială (discuția pe paragrafi, cum se zice în Romănia) va urma numai în anul viitoriu. Pentru ședința de eri era pus la ordinea zilei projectul de lege despre *investițiuni*, a cărui desbatere va dura vr'o douĕ-trei ședințe; va urma apoi la rênd projectul despre *indemnisarea budgetară*, care earăși va ocupa dieta în vr'o douĕ-trei ședințe. După aceea va fi supus desbaterii projectul despre *provisoratul croat*, și projectul despre *contingentul de recruți* pe 1901. — Tóte acestea ar trebuí sĕ fie votate încă în anul acesta.

Confesionalism în politică. Deputatul dietal Ioan *Asboth*, care ales cu program afară de partide, se aliase cu partidul poporal, în cursul sesiunii trecute a eșit din acest partid, ear' în sesiunea actuală, în una din ședințele trecute și-a depus mandatul. Și-a motivat'o acésta în dietă și prin o epistolă deschisă, adresată alegĕtorilor sĕi. In acésta epistolă Asboth zice că la timpul seu a întrat în partidul poporal sub condiția, că acela *nu va fi partid confesional*. In acéstă privință se provócă la discursul sĕu rostit în cursul desbaterilor asupra budgetului încă sub guvernul anterior, discurs pe care 'l ținuse în calitate de mandatar al partidului și în care resumase principiile de directivă în lupta partidului. Intre aceste principii era: restabilirea păcii religionare, respectarea convingerilor religióse ale tuturor și declarațiunea hotărîtă, că partidul poporal nu e partid confesional, ci partid politic, din care intoleranța este eschisă. Validitarea acestor principii era ținta nisuințelor sale, și când a vĕzut că partidul începe sĕ fie dominat de influințe contrare acestor principii, — a părăsit partidul. Asboth își încheie scrisórea cu sfatul către alegĕtori, ca la alegerile viitóre sĕ spriginéscă pe candidatul agreat de ministrul president Széll.

Din România

Discuția adresei la mesagiul de tron. Eri s'a început în camera deputaților discuția asupra adresei la mesagiul de tron, prin care în 28 Novembre st. n. a fost deschisă sesiunea actuală a corpurilor legiuitóre române. In vederea inceperii discuțiunei „Apĕrarea Națională“ dto 10 Decembre (27 Novembre) făcênd prognosticul situațiunii parlamentare scrie următórele:

Cu acéstă ocasie guvernul va avé prilejul sĕ-și dee seamă de situația sa în Cameră. Interesantă va fi lupta de idei ce se va încinge întrĕ liberalii din oposiție și guvern.

Dintrĕ oratorii liberali vor vorbí dnii Ionel *Brătianu*, *Pallade* și *Costinescu*. Probabil că, pentru a rĕspunde acestora, se vor înscrie și conservatorii nemulțămiți sau cari stau în reservă, ca d-nii *Manu*, *Disescu*, *Iache Ionescu* și *Ion Lahovari*. Dnul Panu de asemenea, dacă va ataca guvernul nu va face causă comună cu oposiția liberală.

Mai interesante vor fi însă discursurile ce vor ținé, cu privire la situația actuală, dnii *Iache Ionescu*, *Disescu*, *Manu* și *I. Lahovari*. Vor susținé acești domni guvernul sau vor căuta sĕ-i facă óre-cari critice și sĕ-și facă óre-cari reserve?

Guvernul, care are în sînul seu aprópe numai oratori parlamentari, dintrĕ cari unii cu un talent superior, n'are în Camerĕ din partea majorității de cât pe dl. *B. Delavrancea* raportorul la rĕspunsul la adresă.

Din acéstă discuțiune se va vedé dacă guvernul póte conta pe o majoritate compactă — ceea-ce este aprópe sigur — și dacă póte conta pe sprijinul unor fruntași conservatori, cari de la formarea actualului guvern s'au ținut în reservă, afară de dl Manu, care la întrunirea de la clubul conservator s'a arătat mai intransigent.

In genere, se crede că dnii *Manu*, *Iache Ionescu*, *Disescu* și cei-lalți vor declara că nu fac oposiție guvernului, dar' își vor degaja solidaritatea lor de aceea a guvernului.

Unii, mai optimiști, cred că conservatorii, fosti ministri în cabinetul Cantacuzino, vĕḑênd pericolul unirei liberalilor, se vor ralia și vor susținé guvernul actual. Lucrul acesta ni-se pare puțin probabil. Grupul conservatorilor cari nu s'au raliat la fusiune cred că regele nu póte sĕ nu mai dee o nouă formațiune conservatorilor și, în ori-ce cas — zic ei — mai bine sĕ cădem de la putere și sĕ lăsăm acéstă situație încurcată dlui Sturdza, care se va încurca în mai puțin de șease luni și apoi, uniți în oposiție, vom revení repede la putere.

Dacă acéstă idee va predomina întrĕ conservatorii nefusionați, apoi ei nu vor da concursul lor guvernului, dar' nici nu-i vor crea mari dificultăți.“

*

Economisări pe contul institutelor culturale. In numĕrul de Joi amintiserăm că preliminariul de budget pe 1901 al ministeriului de culte și instrucțiune publică prevede economisări de 5.876,146 lei. Cum aflăm acum din „Apĕrarea Națională“, aceste economisări s'au făcut — întrĕ altele pe contul a patru instituțiuni culturale din Jași. Anume prin acest project de budget sunt suprimate următórele instituțiuni culturale din Jași: *Conservatorul*, *Școla de belearte*, *Seminariul pedagogic* și cl. I. și II. de la *școla normală de institutori*.

*

Convenție de estradare. „Apĕrarea Națională“ e informată, că guvernul e hotărit sĕ intervină pe lângă guvernul Statelor-Unite pentru încheierea unei convenții de estradare.

In legătură cu acésta „Ap. Naț.“ zice următórele: „Ar fi bine, ca guvernul sĕ stăruiască a se face acéstă convenție cu efect retroactiv, avênd astfel posibilitatea de a pune mâna pe toți dilapidatorii de bani, refugiați în America“.

*

Pentru educația religiósă. Ministrul de culte și instrucțiune publică avênd în vedere că instrucția e in strînsă legătură cu educația religiósă, va pune îndatorire tuturor directorilor școlelor primare urbane, ca în tóte Duminecile sĕ ducă elevii și elevele la biserică.

Din legea învĕțămêntului primar — cine știe din ce considerante — fusese omisă acésta îndatorire și — din punctul de vedere al educației religióse a tinerimei — actualul ministru de culte și instrucțiune publică va avé cu un merit mai mult la activul activității sale, dacă revenind la acésta lacună a legii învĕțămêntului va impune tinerimei studióse cercetarea bisericei.

*

Știri mĕrunte. Dl *V. A. Urechiă* e numit consul general în București al republicei americane *Equator*. Aprobând acéstă numire, M. Sa regele a dat dlui Urechiă exequatura pentru eserciarea funcțiunei de consul al republicei numite. — Societatea științifică-literară *„Tinerimea Română“* a hotărît sĕ înființeze în București un bazar național, unde sĕ se pótă desface tóte productele aparținĕtóre ramului industrial „lucruri de mână“. Prin acésta „Tinerimea Română“ voesce a da un mijloc de existență poporațiunii rurale și încuragiare industriei mici naționale. — Azi se face în București, în presența regelui și a prințului de Coróna inaugurarea monumentului *„Gloria Românìei“*, ridicat pe „Dealul Spirei“ în amintirea luptei pompierilor români contra Turcilor în 1848. — La *Câmpina* douĕ sonde ale societății „Stéua Română“ au dat de o mare cantitate de petrol. — In ședința de Sâmbătă a senatului s'a votat recunóscerea dreptului de cetățean român lui *I. Rusu*, ear' cererea lui Frideric Kaarsberg pentru împămêntenire, s'a respins.

Revistă esternă

Krüger în Haga. De Vineri deja presidentul Transvaalului se află în capitala Olandei, óspe al poporului de o limbă cu Burii, descendenți și ei din eroii lui Vilhelm de Orania. După sosirea la „Hotel des Indes“, unde 'și are cuartirul, s'a adunat în fața hotelui imensă mulțime de public, care de-și ploua greu, a stat acolo până séra târziu aclamând pe bĕtrânul president cu: „Trăéscă Krüger!“, „Trăéscă Burii!“, „Trăéscă arbitriul!“

In rĕspunsul dat la discursul de bineventare Krüger a dat espresiune speranței, că poporul olandez se va uní cu el în opera liberării Burilor.

Sâmbătă Krüger a fost primit în audiență la regina Vilhelmina.

*

Meeting în favorul Burilor. Vineri s'a ținut în *München* o mare adunare poporală, la care au luat parte peste 4000 de inși, întrĕ cari profesorii universității și ai tuturor școlelor superióre, literați, artisti, etc. Adunarea s'a pronunțat contra purtării rĕsboiului din partea Angliei și pentru poporul bur care luptă pentru libertate și pentru independența țerei sale. Peste tot a fost fórte ostentativ tonul aspru, folosit de oratori față cu guvernul german și politica esternă a Germaniei.

*

Intervenția Elveției. Patruzeci membri ai consiliului național au înaintat consiliului propunerea următóre:

Propunem, ca consiliul național sĕ-și esprime următórea dorință: Consiliul național elvețian se adreséză poporului englez și parlamentului englez, cum și tuturor parlamentelor europene, ca *cestiunea tranvaalică sĕ o resolveze pe calea judecătoriei de arbitriu conform normelor dreptului internațional.*

*

Vendetta sêrbéscă. Radicalii osândiț în procesul Czaczak și grațiați de regele din prilejul nunții sale, se arată demni de grația regelui prin asasinări și incendieri. Anume ziariul „Bohemia“ spune pe basa unei telegrame din Belgrad, că pentru a-și rĕsbuna

---

multor scriitori creștini despre Evrei: excepționalitatea în asimilarea Evreilor convertiți la creștinism, și conclusiune. In partea III-a ceva relativ la economia nóstră politică națională, și un apendice cu supliment în privința naționalismului și socialismului.

In prefață se analisează Talmudul și se conchide că studiul talmudului este mai important de cât al Bibliei în cestiunea ce ne preocupă. Dar' Biblia nu servă mai puțin de cât Talmudul în demonstrarea tesei sale; se servă și cu isvóre moderne la noi în țară, scrise în limba română, franceză și germană: cunósce tot ce s'a publicat pentru și contra Evreilor, ear' punctul sĕu de atac este cunoscuta broșură a rabinului A. Taubes „Rĕspuns d-lui N. C. Aslan“ (1891).

Lucrarea dovedesce multă muncă, întinse cercetări și o expunere metodică. Autorul este în curent cu cestiunea și cu soluțiunile propuse în timpii din urmă, este însuflețit de o luminată iubire de patrie; este convins de marele pericol ce presintă Evreismul pentru Romănia, punctul acesta din urmă îl întemeiază mai ales prin considerațiuni de economie politică națională, lipsa comerciului și industriei, numĕrul continuu crescênd al Evreilor, dovedit cu date statistice, concurența neonestă ce o face comerciantul și industriașul evreu și altele.

In apendice ne înfățișéză o paralelă între economia politică din trecut și cea de astăzi a Statului român, parcimonia strămoșilor nostri și galantomia guvernanților de astăzi, pericolul cel mare al socialismului judaic, care minéză societatea română și alte cestiuni personale cu d-nii Xenopolu, Tiktin și Șeineanu.

Comisiunea față de meritele netăgăduite ale memoriului în cestiune este de părere a se acorda autorului suma de 300 lei și a se publica elaboratul în cât mai multe exemplare.“

Ear' din lucrarea a doua (a dlui St. G. Brădișteanu), sau *„manuscriptul lit. B.“*, cum le-a clasat comisiunea censurătóre, reproducem din apelurile adevĕrat patriotice, adresate legislatorilor, conducĕtorilor și cârmuitorilor țerii, archiereilor, preoților, învĕțătorilor, profesorilor și gazetarilor, — următórele:

Preoți români,

Nu fiți nici odată códe de topor! Nu vĕ amețiți de aurul jidănesc! Astăzi preotul trebue

Sĕ fie doctorul Comunei sale,
Tatăl sĕracului ce-i ese 'n cale,
Aprinḑĕtoriul focului sfînt,
Nobilul bold pe-acest pămênt
Către mărirea lui Dumnezeu,
Unirea, pacea neamului sĕu.

Fiți adevĕrați doctori ai turmei vóstre. Nu lăsați sĕ se întindă la sate corupțiunea jidănéscă. Fiți doctori nu numai sufletesci, dar' și trupesci și economici.

Atunci numele vostru va fi respectat tot așa cum este acela al preoților transilvăneni. Trimiteți copìi din satele vóstre la școlele practice de comerciu, industrie, agricultură rațională, ca sĕ nu ne mai frece jidănimea în țară la noi. Nu mai lăsăți pe jidan sĕ înșele pe iubitul vostru fiu sufletesc, țeranul, fie la vînḑări fie la cumpĕrări. Ștergeți cu balsamul divin începuturile de putrefacțiune morală, întrodusă de jidani la sate prin alcohol, desfrênări, lux nĕtrebuincios, etc. Fiți educătorii poporului în tóte direcțiunile bune. Numai atunci veți merita pe deplin numele de părinți ai poporului. Aveți ocasiune a vĕ afirma ca elementul cel mai trebuincios al societății, ca elementul vital al țerii și nu ca un element indiferent, provisoriu, cerut numai de superstițiuni țerănesci, cum zic jidanii și Românii-Jidoviți, (cari pentru noi sunt tot jidani). Lupta prin mijlóce pacinice, contra jidovismului, e deschisă. Invingeți și veți fi mari.

Invĕțători și institutori români,

Pleiada luptătorilor români vĕ chiamă la ospĕțul național. Ați observat, că o mulțime de cărți otrăvitóre au scos capul cu un preț minim, atrofiind pe cei ce le cumpĕră, mai ales pe copiii mici și pe poporul de jos. Feriți pe iubiții vostri școlari de asemeni broșuri otrăvitóre, pe când Rîureanu este în uitare. Infiltrați copìilor dorul de muncă, iubirea îndeletnicirilor practice, dați-le o direcțiune sănĕtósă, o educațiune bună în adevĕratul înțeles al cuvêntului. Spuneți-le sĕ se feréscă de contactul cu Jidanii, sĕ fugă de cursele ce li-le întind.

Invĕțători români, — trimiteți absolvenții școlelor vóstre la școlele practice: de agricultură, industrie și comerciu, și victoria economică va fi a nóstră. Conștiința vóstră atunci sĕ fie împăcată, când puterea jidovismului nu se va mai simțí în Romănia. Cu cât misiunea vĕ este mai grea, cu atât lauda va fi mai mare.

Profesori români,

Misiunea vóstră de instructori și educatori superiori ai tinerimei numai atunci va fi îndeplinită, când în loc de spoiți periculoși veți scóte din elevii vostri adevĕrați Români, cu dor și iubire de țéră. Insuflați-le iubirea poporului român, poporului de jos, care ei contra martorilor cari au fasionat contra lor, graţiaţii au mers la martorul principal care fasionase contra lui Taisici, şi legându-l cu funie, atât pe el, cât şi pe soţia şi pe cei trei copii ai lui, au dat foc casei. Intrégă familia a ars împreună cu casa. Ear' pe primariul din Crujevaţ, care încă fasionase contra lor, l'au împuşcat.

Corespondenţă.

Din jurul Cohalmului, 23 Novembre v.

(*O sfinţire de şcólă.*)

Ca om al şcólei, nu vreau sě întrelas a comunica ceva onoraţilor cetitori ai „Telegrafului Român“, despre actul sfinţirei şcólei gr. or. de nou adaptată, în comuna nóstră bisericéscă Mercheaşa, tractul Cohalmului.

Şi până acuma a fost în Mercheaşa o şcólă destul de bună, mai cu samă ce privesce sala de învěţământ, dar' pe dinafară era tare deteriorată, un colţ cu totul crepat, ear' planul urzirei ei cu totul nepractic, avênd învěţătoriul o odae de locuit spre nord de la sala de învěţământ, ear' cealaltă chiar în partea opusă, spre Sud. Acum odăile de locuit ale învěţătoriului sunt una lângă alta, ear' sala de învěţământ s'a mai mărit încă cu doi m. în lungime, astfel că acuma acest edificiu este corěspunḑětoriu din tóte punctele de vedere.

Actul sfinţirei — efectuit în 12 Novembre a. c. cu o deosebită pompă — a fost condus — în absenţa şefului tractual — de capelanul protopopesc din Cohalm Ioan Bercan, asistat de 6 preoţi din vecinătate.

In biserică a ţinut predică ocasională parochul locului, Ioan Bercan, carea — fiindu-mi pusă la disposiţie — cu permisiunea D-vóstră o public, dacă nu în întregul ei, batăr unele părţi mai principale. Iat'o:

Cu inima plină de recunoscinţă ne întórcem azi cătră Tine Dómne şi în ghenunchi i-Ţi mulţămim pentru tóte darurile, cari le-ai revărsat cu prisosinţă asupra nóstră. Ni-ai sădit în noi priceperea, ni-ai dat voinţă şi putinţă, ca sě-Ţi împodobim sfânta casa Ta (alusiune la biserică) arětându-ne astfel recunoscinţa şi dragostea cătră Tine. Nu numai atâta. Ne-ai învrednicit, ca pe lângă sfânta casa Ta şi a nóstră sfântă maică biserică, sě se înalţe frumos altă casă a Ta, tot atât de sfântă: fiica bisericei . . . şcóla.

Şcóla, lăcaşul luminei, locul crescerei şi deşteptărei tinerimei nóstre, chizăşia viitoriului nostru, pe care noi de nou am împodobit-o cu mâna Domnului, — ea este, care ne îndémnă pe noi azi sě sěrbătorim, carea azi după stropirea cu apă sfinţită se va da nobilei sale destinaţiuni.

Mare, iubiţilor, ba putem zice sfânt este momentul acesta pentru noi.

Sě ne aducem numai aminte de vremile pe cari şi unii din părinţii nostri le-au mai ajuns, când libertatea nóstră spirituală era încătuşată, când şcóle nu erau, ba nici nu eram îngăduiţi a ne face, când — ceea ce e mai mult — bietului copil român nici nu-i era ertat batăr a păşi pragul unei şcóle străine, când conducětori nu aveam şi corabia naţiunii nóstre bătută de furtuni, era lăsată în voia întâmplărei, căci cârma ei era în mâni străine, cari nu aveau durere de noi, când noi eram slugi, ba robi altora — când „traiul nostru era chinuirea şi dreptul nostru bătaia.“

Un fior rece ne trece prin tot trupul nostru, când ne învederăm înaintea ochilor sufletesci acésta icónă jalnică.

Jalnic era atunci cântecul nostru. Era jalnic, căci ne lipsea lăcaşul sfânt al luminei, acolo unde sě învěţăm a ne cunósce pe noi, sě învěţăm a ne preţuí puterile nóstre, sě învěţăm a ne cunósce drepturile nóstre, pe cari apoi sě le cerem cu stăruinţă.

Dar' duhul vremei s'a purtat preste popóre şi a sdrobit întocmirile cele ruginite în nelegiuri, strigând — luminaţi-vě, înaintaţi şi vě desěvêrşiţi, precum Tatăl vostru din ceriuri desěvêrşit este!“

Atunci şi noi Românii, ascultând glasul, ne-am trezit şi am început a orbeca înainte.

Zic a orbeca, pentru-că potecele cari duceau la ţelul înalt nu le cunosceam, ear' conducětori, cari sě mérgă înainte şi sě ne arete calea adevěrată, nu aveam.

Dar' nu a voit Tatăl ceresc peirea fiilor sei, ci ni-a dat luminători, cari sě ne lumineze calea.

Intrě luminătorii nostri strălucesce cu deosebire un luceafěr, cu luciu netrecătoriu, al doilea Moise al Românilor — acela e Şaguna.

El ni-a dat nouě şcólă şi ne-a învěţat a cunósce că şcóla e calea cea adevěrată, pe care umblând, putem ajunge la ţělul cel înalt, la desěvêrşire.

Şcóla, calea spre desěvêrşirea nóstră o sfinţim astăzi.

De aceea am zis că e sfânt momentul de azi pentru noi.

Nici acesta sě nu treacă fără sě învěţăm ceva“.

Indémnă apoi poporul sě se alipéscă cu trup cu suflet de şcólă, sě o feréscă de influinţe străine, sě jertféscă totul pentru ea şi sě grijéscă de cercetarea regulată a ei.

Arată apoi importanţa fie-cărui obiect de învěţământ şi închee, implorând dela Domnul, ca în şcólă sě se sălăşluéscă duhul păcei şi al înţelegerei, „ca astfel urzitorii acestui lăcaş sě se binecuvinteze prin fiii, nepoţii şi strănepoţii nostri.“

După liturgie, cântând doxologia cea mare ne-am dus toţi în şcólă, unde s'a sěvêrşit litia şi sfinţirea apei.

Mai târziu ne-am întrunit în şcólă, împreună cu comitetul parochial, la masă şi

„precum e data din bětrânii
la ori ce chef întrě Români“

s'au ţinut şi toaste. — A vorbit parochul locului pentru Inaltpreasânţia Sa bunul nostru metropolit; parochul din Mateiaş Ioan Brotea pentru Majestatea Sa; Ioan Roşca paroch în Unga pentru femeia română; Eftimiu Maniu paroch în Fântână pentru comitetul parochial; Ieronim Buzea capelan în Ştena pentru gremiul consistorial. Apoi earăşi parochul local pentru óspeţi etc. etc.

După masă am plecat cu toţii la casele parochiale, unde am mai poposit un ceas douě, cât a vrut şi D-zeu şi apoi earăşi cu toţii am plecat cătră casă, ducênd cu noi plăcute amintiri, precum şi încrederea că azi cu adevěrat s'a predat folosinţei obstesci un lăcaş de cultură românéscă.

Incă una de încheere.

De-şi mulţi au zis'o eu tot o mai zic: Numai cu conducětori harnici se pot realisa lucruri frumóse şi laudabile: Spun cei ce cunosc comuna bisericéscă Mercheaşa, că de la întrarea în parochie a actualului preot [illegible] edificiile bisericesci, şcóla, casele [illegible] schimbat faţa cu totul, — se înţelege, în spre bine. Şi în adevěr cu cel frumos din faţa bisericei cu măreţul lui portal, care légă şcóla cu biserica, apoi casele parochiale cari se înşiră imediat lângă şcólă şi cari sunt zidite după tóte recerinţele şi înzestrate cu mult confort, — tóte într'un şir, fac o impresiune din cele mai plăcute asupra fie-cărui. Acestea sunt mândria fie-cărui Mercheşan şi atestatul de hărnicie al lor. Dumnezeu sě le ajute şi de aici înainte şi sě numěrăm mulţi conducětori asemenea parochului din Mercheaşa.

Un participant.

NOUTĂŢI

Şedinţa publică a societăţii de lectură „*Andreiu Şaguna*“, care se va ţiné mâne séră (la 7 ore) în sala cea mare a edificiului seminarial, are următoriul program: „*Serenadă*“, de R. Volkmann, esec. de orchestra societăţii. „*Cuvênt ocasional*“, rostit de Vasile Runcean, cleric în cursul al III-lea. „*Cheruvic*“, arangiat de T. Popovici, esecutat de corul societăţii. „*Srisórea III*“, de M. Eminescu, declamată de Ilariu Gonţia, cleric în cursul al III-lea. „*Al III-lea poutpouriu românesc*“, de I. Murěşan, orchestrat de Oct. Simtion, esecutat de orchestra societăţii. „*Influinţa artei asupra omului*“, disertaţiune de vice-preşed. Sebastian Stanca, cleric în cursul al III-lea. „*Jidanul în raiu*“, anecdotă de Th. Speranţă, declamată de Ioan Sporea, pedagog în cursul al III-lea. „*Hăţegana*“, de T. Popovici, esecutată de corul societăţii.

*

Parochul Gelmarului. La alegerea de paroch în *Gelmar* (tractul Orăştiei), efectuită alaltăeri, a fost ales (cu 49 voturi) candidatul *Ioan Popovici*, profesor la şcóla civilă de fete a Asociaţiunii.

Felicităm pe credincioşii din Gelmar pentru nimerita alegere, siguri fiind, că în persóna dlui Popovici vor avé un preot de model.

*

Earnă. De eri deja Sibiiul e acoperit de negură grósă, care prevestesce sosirea zăpeḑii; ear' în Braşov — cum vestesce „Gaz Transilvaniei“ de azi — de Sâmbătă de la amiazi până Duminecă dimnéţa a nins necontenit.

*

„Corda Fratres“. De la biroul secţiunii române a federaţiunii internaţionale studenţesci „*Corda Fratres*“ ni-s'au trimis spre publicare următórele:

Problemele financiare, căror secţia română a federaţiunei „Corda Fratres“ a trebuit sě facă faţă în anii: 1898—1899—1900, mulţămită însufleţirii şi spiritului de jertfă a publicului român, — au fost resolvite în mod satisfăcător pentru causă. O dare de sémă în acéstă privinţă va fi publicată în mod potrivit deodată cu un raport amănunţit şi documentat asupra activităţii secţiei române, îndată-ce direcţiunea secţiei române va dispune de tóte hârtiile şi datele trebuitóre pentru încheiarea acestui raport.

Viena, la 30 Novembre 1900 n. — *Lucian Bolcaş*, vicepresident al S. S. F. i. d. S. „Corda Fratres“.

*

O veste bună. In numěrul de alaltăeri al „Tribunei Poporului“ cetim că soldaţii români din ganisóna Aradului după-ce Mercuri şi Joi s'au mărturisit, Vineri au fost împărtăşiţi cu taina sfintei cuminecături în catedrala română. Toţi soldaţii români gr.-or. ai garnisónei, adjustaţi de plină paradă, s'au presentat la serviciul divin sub conducerea oficerilor de inspecţie şi cu musica militară.

Ni-ar plăcé mult sě putem înregistra ştiri de acestea de pe la tóte garnisónele militare, la cari se află soldaţi şi credincioşi de ai nostri.

*

Administraţie de model. „Gazetei Transilvaniei“ i-se scrie „de pe Câmpie“, că notariul suplent Huszár Albert, instituit acum doi ani în locul suspendatului Kutos Sándor fost notariu al comunelor Balda, Şermaş şi Şermăşel, — a luat'o probabil spre America, ducênd cu sine toţi banii comunali câţi i-a încassat în acesti doi ani de la cele trei comune: dare directă şi aruncuri de tot felul. Acest Huszár tracta aşa de brusc cu ómenii, în cât le era gróză a 'l mai cerceta în cancelarie. Inesplicabil, că autorităţile superióre administrative, după trista esperienţă făcută cu Huszár, au trimis pe capul comunelor notariu substitut pe un scriitoraş fără căpětâiu (zice corespondenţa), care alungă ómenii din cancelarie şi altceva nu lucră nimic.

*

Şcólă de mănuşerit. E vorba, ca în Cluş sě se înfiinţeze o şcólă în care fetele [illegible] ce 'l fac cusătoresele de mănuşi din străinătate, ar rěmâně pe seama fetelor şi femeilor sěrace de la noi. Cum cetim în o fóie din Cluş, mănuşeriul Carol Hubay din Cluş, sub a cărui conducere are sě steie şcóla projectată, ar fi declarat că şi până la înfiinţarea şcólei primesce în instrucţie în atelierul seu 10—12 fetişóre cari ar dori sě înveţe acest ram de industrie.

*

Descoperire preţiósă. Din *Zlatna* se scrie *Tribunei*, că în hotarul comunei *Ampoiţa* s'a găsit zilele trecute un mare vas (amphora) plin cu bani romani. Ţěranul care a aflat vasul a reţinut banii, ear' vasul l'a predat custodelui museului archeologic din Alba-Iulia. Vasul e de un preţ deosebit, fiind unul din cele mai mari amphore aflate până acum; e înalt de 90 cm.. cu o periferie de 180 cm. şi încape 50 litre de apa.

*

O ordinaţiune înţeléptă. Prin un circulariu adresat pretorilor din comitatul sěu vicecomitele comitatului *Zala* a dispus acestora şi notarilor comunali sě feréscă poporul de amăgirile agenţilor comerciali, sě'l sfătuéscă a nu comanda nimic prin agenţi, deosebi prin agenţi de ai firmelor necunoscute şi neacreditate, şi mai ales *sě nu deie poliţe* întru asigurarea preţului pentru marfa eventual comandată. Ar fi bine sě urmeze şi ţěranii nostri sfaturile date în acest cerculariu, pentru-că şi ei fórte adese-ori au păţit'o urît cu comandările de maşini agricole şi altă marfă, îmbiată de agenţi.

*

Pentru casa meseriaşilor. La fondul pentru acuirarea unui local cu o hală de vênzare pe séma „*Reuniunii sodalilor români din Sibiiu*“ au mai contribuit cu câte 20 bani următorii: Simeon Alămorean, paroch, Neaga Alamorean, (Alamor); Isaia Popa, paroch, Ana Popa, născ. Roman, Octavian Popa, student, Isaia Popa, Silvia Roman (Ocna-Sibiiului); Dimitrie Săcărea, paroch, Nicolae Săcărea, învěţ. (Tălmăcel); Petru Săcărea, magaziner (Drăgăşani); Ioan Săcărea, şef de gară (Roman); Teodora Săcărea (Tălmăcel); Vasile Teotelecan, paroch, Polixenia Teotelecan, (Geröfi-Dângău); Ionel Mesaroşiu, candidat de advocat (Sibiiu).

*

Pentru „liberarea“ Macedoniei. „*Peninsula Balcanică*“ află că în ultimul congres al comitetului bulgar din Sofia, ţinut sěptămâna trecută, s'au luat următórele deciziuni:

Ori-ce macedonean, de ori-ce naţionalitate, care se află stabilit în Bulgaria, trebue sě plătéscă în termini de patru luni taxa ce i-se va cere de Comitet pentru liberarea Macedoniei, care taxă variază între 100—1,000 fr.

Aceste taxe au ajuns pentru Macedoneni şi mai ales pentru Românii din Principatul vecin nişte adevěrate dări oficiale.

Aceste imposite trebuie sě împlinéscă suma de 6,000,000 fr. bani destinaţi pentru revoluţia din Macedonia.

„Imediat după terminarea congresului sě se organiseze bande, cari sě fie formate din ómeni fără căpătêiu şi sě pătrundă în Macedonia, ca sě iee de la Românii de acolo, prin ori-ce mijlóce vor puté, bani în valóre de 1,000,000 de lei.

„Toţi brutarii din Bulgaria sunt obligaţi sě plătéscă câte 50 bani de fie-care sac de făină ce vor cumpěra.

„De asemenea şi măcelarii câte 20 bani de fie-care cap de vită.

„Nici vênḑětorii de fructe n'au putut scăpa fără de aceste taxe, căci şi ei sunt obligaţi a plăti câte 20 bani de fie-care coş de fructe.

„Banii vor fi întrebuinţaţi la cumpěrarea de muniţii de rěsboiu, de cari în curênd comitetul va avé nevoe.

„Ori-ce tiněr macedonean, de ori-ce naţionalitate, care se află în Bulgaria de la etatea de 17 ani în sus, trebue ca Duminecile şi sěrbătorile sě mérgă la locul destinat pentru a face exerciţii militare sub conducerea de ofiţeri bulgari în activitate, cari au fost puşi la disposiţia comitetului de însuşi guvernul bulgar.

„In tot timpul cât va dura instrucţia, fie-care trebue sě-'şi achite preţul cartuşelor ce a risipit.

„S'a ordonat de asemenea şi stăpânilor, ca în sus zisele zile slugile sě fie libere, ca sě fie instruite.

„Sě se organiseze in fie-care oraş, orăşel şi chiar prin sate, nişte societăţi cari sě fie însărcinate cu stringere de ciorapi, cămăşi, haine etc., de cari comitetul va avé trebuinţă în curênd.

„Până în luna lui Martie 1901 aceste disposiţiunii trebue sě fie împlinite şi apoi sě se procédă la o rěscólă pentru liberarea Macedoniei.“

Mulţămită.

La manifestările de condolenţă ce ni-s'au [illegible] bunicei nóstre *Maria Simtion n. Henteş*, ne luăm voie a esprima pe acéstă cale mulţămita şi recunoştinţa nóstră tuturor cari în scris, ori cu graiul, ni-au adresat cuvinte de mângăiere.

Sibiiu, 26 Novembre 1900.

Jalnica familie.

întruparea vieţii, binelui şi a voinţei, când este bine condus. Faceţi sě le bată inima când aud de România, de ţéra-raiu, care este întruparea frumosului sub tóte formele şi a bogăţiei variate. Convingeţi-i de importanţa chiămărei lor. Sě se simtă mândri când aud limba română. Când consciinţa datoriei naţionale va fi în mintea tuturor elevilor, mâne profesori, etc., atunci idealul nostru naţional va străluicí cu mai multă putere, se va apropia de noi. Ţineţi seriositatea cea mai mare. Numai grâu curat sě trécă prin mâna vóstră. Restul la comerciu, industrie şi córnele plugului, căci numai astfel se póte forma comerciul şi industria naţională, cari au lipsă de Români capabili.

. . . .

. . . .

[illegible] de tener sě le amintim cuvin- [illegible]

Cine-o îndrăgit străinii,
Mânca-i-ar inima cânii
Mânca-i-ar casa pustia
Şi neamul nemernicia.“

Titlul cărţii e „*Cestiunea neasimilării Ovreilor*“, a apărut în Bucureşti, tipo-litografia societăţii „Tiparul“, str. Covaci Nr. 14, şi costă (fasc. I. apărut deja) 70 bani.

Nr. 692—1900. [234] 2—3

Concurs repeţit

Pentru întregirea postului de paroch în parochia de clasa III-a Fueş-Băgara, protopresbiteratul Iliei, se escrie nou concurs cu terminul de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în cólele B. pentru întregirea venitelor preoţesci din partea statului.

Informaţiune pot lua concurenţii dela comitetul parochial ori dela oficiul protopresbiteral.

Dela reflectanţii la acésta parochie se recere sĕ se presenteze până la alegere în comună spre a-şi face cunoscinţă cu poporul.

Doritorii de a ocupa acest post au a-şi aşterne petiţiunile concursuale instruite conform legilor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral până la terminul susindicat.

Ilia, la 9 Novembre 1900.

Oficiul protopresbiteral gr.-ort. al tractului Iliei, în conţelegere cu comitetul parochial.

Avram P. Pĕcurariu,
protopresbiter.

---

15 bucăţi fl. 3.05.

Nu se mai oferă ocasiunea rară de a putea primi pentru numai fl. 3·05 următórea colecţiune de juvaere.

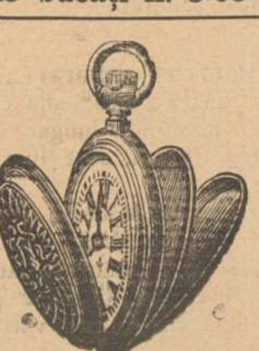

1 Orologiu de busunar jubil. de nickel Anker-Remontoir cu capace gravate fórte frumos, cu portretul M. S. regelui Francisc Iosif I. (noutate), minutar, cu maşinerie regulată, precis, garanţă de trei ani (ér nu ceas de părete, cum trimit neguţătorii din bazare, în loc de orologiu aurit).
1 lanţ goldin panzerat sau de nickel.
2 buc. inele imitaţie de goldin în fasonul ce mai nou cu briliante de simil.
2 buc. nastori pentru mangete, aur-doublé cu mechanism.
3 bucăţi nastori pentru pept. (Chemisettes.)
1 nasture pentru gulerele îndoite.
1 ac fórte fin de cravată.
1 pungă pentru orologiul anker.
1 oglinduţă de busunar în cutie.
2 cercei de argint veritabil de fasonul ce mai nou.

Tóte aceste 15 obiecte dimpreună cu orologiul Anker-Remontoir costă numai fl. 3·05.

Aceleaşi 15 obiecte însĕ în loc de orologiul patent reform. Anker unul Patent-Goldin-Iubil. care înlocueşte pe deplin un orologiu de aur, cu garanţie de trei ani **numai cu fl. 6·10.**

Ceea-ce nu convine se schimbă bucuros sau se retrimit banii, aşadară risicul e exchis.

Anunciuri de felul acesta sunt imitaţii Sĕ se comande per Cassa sau cu rambursă dela [112] 10—12

E. Holzer

deposit de orológe, ciasuri şi obiecte de aur en gros

Liferantul asociaţiunei funcţionarilor de stat ces. reg. austriaci etc.

Krakau, Stradom 18 (Oesterr.)

Catalóge ilustrate gratis şi franco.

Anuarul I

al

„Reuniunei sodalilor români din Sibiu“

publicat de

Comitetul Reuniunii.

Cuprinde unele date dela întemeierea ei până la 31 Decembre 1899.

Se află de vênzare cu preţul 1·20 cor. plus 20 bani porto la

Librăria Tipografiei archidiecesane.

Declaraţiune publică!

Subsemnatul atelier artistic de portrete a decis — pentru a fi dispensat de demisionările neplăcute ale pictorilor sei eminent cualificaţi în artă şi pentru a-i puté ocupa şi mai departe — a renunţa **pe un timp scurt şi numai până la revocare** la ori-ce venit sau profit.

Noi liferăm a.z. [215] 13—25

pentru numai fl. 7·50

un portret în mărime naturală
bust (Brustbild)
dimpreună cu rame elegante barock

cari valorézā cel puţin 30 fl.

Deci cine voeşte a-şi comanda portretul seu sau al femeiei sale, al copiilor, al părinţilor, al vre-unei surori sau al unei alte rudenii, fie deja chiar şi mórtă ori apoi al vre-unui prietin are de a trimite numai fotografia respectivă, indiferent în ce posiţiune e făcută şi primeşte în decurs de 14 zile un portret, care de sigur îl va surprinde şi mulţămí pe deplin.

Lada pentru trimiterea portretului se va socotí cu preţul cât ne costă pe noi. Comandele cu acluderea fotografiei, care se va returna intactă cu portretul desemnat, se esecută trimiţêndu-se banii anticipativ sau pe lângă rambursă.

Pentru esecutarea eminent artistică şi fidelă se garantézā.

Comande de Crăciun, cari sosesc până în 20 Decembre se vor efectui înainte de serbare.

☞ Sute de epistole de recunoscinţă şi mulţumire stau la dispoziţiunea publică şi la cerere se trimit ori şi cui. ☜

Kunst-Porträt-Anstalt
„KOSMOS“
Viena, VI, Mariahilferstrasse Nr. 116.

In *Tipografia archidiecesană* a apărut:

ACAFTISTUL

Preasântei

Născătóre de Dumneḑeu

şi

alte rugăciuni

urmate de Sinaxariu pentru tot anul si Păschălie.

Un volum de 368 pagini 8°.

Preţul simplu legat . . .	fl.	—.85
jumĕtate pânză . .	„	1.05
în piele roşie . . .	„	1.25
Ediţia fină în piele négră .	„	2.—
piele chagrin	„	2.60
în mătase .	„	3.85

Se află de vênḑare la

Librăria Tipografiei archidiecesane,
Sibiiu.

Din **Tipografia şi librăria archidiecesană, Sibiiu**, se póte procura

Din vremuri apuse,

de

Iudita Secula n. *Truţa.*

Broş. à 50 cr.

In **Tipografia** şi **librăria archidiecesană, Sibiiu,** se află următórele scrieri ale poetului nostru **G. Coşbuc:**

Fire de tort, broş	fl.	1.—
Balade şi idile „	fl.	1.50
Sacontala, broş.	„	2.50
Aeneis ediţ. II. broş	„	1.25
Rĕsboiul nostru pentru neatêrnare, broş.	„	—.50

La **Librăria Tipografiei Archidiecesane** se află de vênzare:

Ce-'i cerul de Camille *Flammarion*	C. 1·50
Din romanul unei vieţi, de Stefan *Braborescu*	„ 1·—

trimise cu posta pentru fiecare exemplar 10 bani mai mult.

Metropolia

Românilor ortodocşi din Ungaria şi Transilvania

Studiu istoric

despre reînfiinţarea Metropoliei, dimpreună cu o colecţiune de acte.

Din însărcinarea Consistoriului metropolitan
de

Dr. Il. Puşcariu

archimandrit, vicariu archiepiscopesc, vice-preşedinte al Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român.

Preţul: broş. **6 cor.**, leg. **7·70, 8·20** si **9·50 cor.**

Se póte procura dela

Librăria tipografiei archidiecesane
Sibiiu.

NOU! **Pro 1901** NOU!

a apărut:

Calendariul ☜ ☞ archidiecesan

neapărat de lipsă pentru ori-ce preot şi învĕţătoriu.

Preţul unui exemplariu **50 fil.**, cu Şematism **80 fil.**, + porto postal **10 fil.**

Librăria archidiecesană
Sibiiu.

Farmacia lui F. I. R. Hotter la sf. Iosif, Wien, XII/2 Schönbrunnerstrasse 182.

Absorbinalul lui Hotter.

1/1 Flacon fl. 6. —, 1/2 Flacon fl. 3.50. delătură tóte umflăturile şi depunerile de grăsimi fără sĕ vateme părului. Intăreşte nervii atacaţi şi slăbiţi, delătură şi distruge tóte nodurile în muschi, şi serveşte şi ca scut în contra aprinderilor; cu deosebire e probat la umflăturile produse din causa fearelor, apoi în contra ariciturei umflărei copitei, genunchilor umflaţi, mai departe în contra umflăturilor (noduri) de vine, în contra umflăturei picioarelor la glesne şi la încheietura degetelor cu un cuvênt în contra tuturor umflăturilor ori unde s'ar ivi.

Praful nutritor alui Hotter,

pentru cai şi vite cornute
1 Pachet cu 80 cr.

Un adaus escelent la nutremânt, pentru a ţinea vitele sănătoase şi cu putere este de a sĕ folosi la tóte suferinţele de rărunchi de ficat şi de nervi.

Preparate pentru veterinari, cele mai bune ale timpului mai nou, cari după atestate numĕróse nu au fost ajunse de alte mijloace de natura aceasta.

Sĕ sĕ ceară numai preparate de ale lui Hotter şi sĕ nu se primésca altele. Deposit în farmacii şi Droguerii.

Deposit principal la Dr. Emil Budai farmacia oraşului Budapesta (Stadthausplatz) la Dr. Leo Egger & J. Egger Farmacia Palatinului VI Váczi körút 17 şi la farmacia Iosif Török Bpesta VI Kiraly utcza 12.

Fluidul lui Hotter „Training“

1 Sticlă cu fl. 1.20.

Conservează nervii şi muschii până la bătrâneţe înaintată totdeuna puternici şi vioi, pune în stare pe animal sĕ prestee cele mai mari strapaţii şi fugi, sĕ înţelege după frecare cu fluidul „Training“.

Sĕ mai foloseşte cu succes uimitor la tóte urmările cari obvin din opintiri prea mari, ologie, reumatism, şi înţepenire.

Praful de porci a lui Hotter.

Nr. I şi II
1 kg. . . . fl. 1.20.

Cel mai bun mijloc pentru a produce pofta de mâncare şi cu acésta prosperarea porcilor, fórte acomodat în contra orbalţului (brâncă); Nr. II este de a sĕ întrebuinţa la urdinare.

Mijloc în contra Colicei alui Hotter.

1 Sticlă fl. 1.50.

Contra la tot feliul de colică şi contra oprirei udului la cai precum şi contra umflăturilor la vite cornute. [54] 65—104

Alifia lui Hotter pentru delăturarea crescăturilor de oase.

1/1 Cutie cu fl. 2. 1/2 Cutie cu fl. 1.20. delătură crescăturile de oase şi depunerile osoase chiar şi după 4—6 sĕptămâni. (boală învechită).

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 133 Sibiiu, Joi 30 Novembre (13 Decembre n.) 1900. Anul XLVIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **streinătate** pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articolii nepublicați nu se înapoiază

INSERȚIUNILE
Pentru odată 14 fil., — de dóuĕ ori 24 fil., — de trei or 30 fil. rêndul cu litere garmond.

Universitatea săséscă.

Compatrioții nostri sași, odinióră factori însemnați în viéța publică de stat, și mai ales în Ardeal cu rola de conducĕtori, au perdut și ei aprópe tot terenul de sub picióre — nu numai în cele politice, dar' și în cele ale comerciului și industriei, cari erau până în deceniile din urmă aprópe esclusiv în mânile lor.

Li-a rĕmas însĕ compatrioților nostri deschis terenul cultural și în punctul acesta ei nu se lasă sĕ fie întrecuți de nimeni.

Școlele lor sunt bine grijite, profesorii lor ómeni cu cultură superióră, clerul lor bine dotat și în tótă privința superior clerului celorlalte con esiuni.

E și natural, ca așa sĕ fie. In virtutea privilegiilor lor ei au sciut sĕ adune din zeciuelile scóse dela toți locuitorii și în urmă din rĕscumpĕrarea acestora prin statul ungar sume enorme de bani, cu cari remuneréză serviciile celor puși în slujbe bisericesci cu o munificență rară și neobicinuită la noi în patrie.

La rêndul lor beneficianții bisericei și mai ales preoții și profesorii se légă cu trup și suflet de biserică și neam și muncesc cu interes vĕdit la ridicarea și înaintarea poporului săsesc.

Fără mijlócele acele colosale li-ar fi fost imposibil sĕ țină piept cu atacurile ce s'au îndreptat asupra lor cu începere dela timpul principilor calvini din Ardeal, cum și în timpul din urmă dela inaugurarea erei dualistice, ci legați de mâni și de picióre, vrênd nevrênd ar fi căḑut pradă amalgamisărei atât de mult sprijinită și dorită de tóte guvernele magiare, câte s'au perondat și cari nu cunosc alt principiu mai salutar, de cât desbrăcarea popórelor conlocuitóre de idiomul lor național.

La mijlócele de cari dispune biserica le vine bine în ajutor averea universității săsesci și a celor șepte județe, administrată de o corporațiune care an de an își ține ședințele aici în Sibiiu și în anul acesta chiar în zilele acestea.

Averea acésta de-și este de drept a tuturor locuitorilor cari constitue fostul fund regiu, — totuși de fapt se folosesce aprópe esclusiv tot numai în scopuri culturale naționale săsesci.

De aici urméză, că la compatrioții nostri sași aruncurile și repartițiile nu sunt cunoscute, dispunênd ei în dragă voie fie din fondurile culturale centrale bisericesci, fie din fondurile universității, de atâtea mijlóce, ca sĕ nu aibă lipsă a îngreuna poporul cu nici un feliu de dare culturală, de-și poporul săsesc cu hotare roditóre și estinse, cu pășunate cât veḑi cu ochii, cu păduri seculare, cu venite din mori și regalii, mai ușor și fără nici o greutate ar puté suporta miseriile aruncurilor, decum le pot suporta credincioșii bisericei nóstre, cari tóte, dar' tóte trebuințele culturale le acopĕr din puținul ce dă Dumnezeu și mai cu sémă din greaua muncă cu pălmile.

Guvernul lui Tisza 'și asigurase o ingerință mare în administrarea averii universității săsesci, și asigurase și minorității representată prin câte doi Români din numĕrul de 20 al membrilor cari constitue adunarea generală un feliu de drept, după care ministrul putea sĕ apróbe și votul minorității și sĕ doteze și în virtutea acelui vot câte o școlă óre-care cu cuote permanente.

Votul acesta al minorității era și supĕrător și jignitor pentru compatrioții nostri sași, cari erau dedați sĕ privéscă averea universității ca o avere de care pot dispune după plac.

După căderea lui Tisza, cel dintâiu lucru ce au putut face Sașii a fost sĕ se împace cu guvernul cu ori-ce preț.

Sașii au întrat în partidul guvernamental, au sistat atacurile în foile din Germania, și în schimb li-s'a dat voie sĕ modifice statutul de organisare al universității săsesci.

In statutul modificat și aprobat de contele Iuliu Szapáry dreptul minorității a dispărut, maioritatea votéză după cum 'i place ajutórele și budgetul, ministrul îl ia simplu la cunoscință și conclusele se pun în lucrare chiar și înainte de a sosí luarea la cunoscință.

Cu tóte aceste drepturi garantate în statutul nou de organisare, adunarea generală până acum nu a abusat de acest drept, ci a votat și comunelor nóstre românesci unele ajutóre moderate pentru susținerea școlelor și salariul învĕțătorilor. Ar puté fi însĕ și mai generoși compatrioții nostri, mai ales avênd în vedere sutele de mii, cari le votéză esclusiv numai pentru școlele lor, și trebuințele arḑĕtóre cari le au comunele nóstre bisericesci din fundul regiu.

Cu dotațiunea școlei de agricultură din Mediaș, cercetată de fórte puțini elevi, dacă ar voí universitatea, ar puté pune basă solidă la cel puțin 30—40 școle românesci din fundul regiu, și compatrioții nostri ar face un act nu numai de o importanță epocală, ci și-ar asigura pentru tóte vremile stima și recunoscința nóstră, a celor ce luptăm cu atâtea greutăți la susținerea școlelor.

Actualul comite al națiunei săsesci domnul Thalmann este unul din cei mai luminați bărbați ai compatrioților nostri sași, cunósce și greutățile nóstre, durerile nóstre, și este în plăcuta posiție de a sci dela alt loc, dela comitetul administrativ, ce luptă grea ducem noi și cât e de stors poporul cu sarcini și imposite culturale, și astfel ar puté sĕ-și facă un nume neperitor în analele vieții nóstre culturale, când s'ar dovedi ca un mentor al atâtor școle amenințate și periclitate.

Și compatrioților sĕi nu li-ar face absolut, dar' absolut nici o nedreptate, încă ar remâné și pentru scopurile lor culturale destule sute de mii, și noi numai bucura ne-am puté, că ni-se ofer mijlócele, ca împreună sĕ ținem pept atacurilor și sĕ facem față situațiunei în care se găsesc cele mai multe școle amenințate și periclitate.

Simplificarea administrațiunii publice. In secția de codificare a ministeriului de interne se lucră la adunarea materialului pentru projectul de lege despre simplificarea administrațiunii publice. Projectul va fi presentat dietei în cursul lunei viitóre.

Din dieta ungară. Terminându-se în ședința de Luni desbaterea asupra projectului de lege despre *investițiuni*, în ședința de alaltăeri s'a început desbaterea projectului despre *provisoratul economic-financiar* cu Croația și a projectului despre modificarea art. de lege LXV. din 1887 în cât se refere la Croația. Pentru ședința de eri a fost pus la ordinea zilei projectul despre *îndemnisarea budgetară.*

După votarea acestuia și până à fi pregătit pentru desbatere projectul despre contingentul de recruți pe anul 1901, se va relua firul desbaterilor preliminariului de budget.

Pe căi greșite. Reuniunea școlară regnicolară („országos magyar iskola-egyesület“) află cu cale a se ocupa de lucruri ce nu cad în competința ei. Anume comitetul de supraveghiare al acestei reuniuni a adresat camerei deputaților un lung memorand *pentru magiarisarea numelor de orașe și localități.*

Din profunda înțelepciune plasată în acest memorand (vrednic de o reuniune *școlară*, nu-i vorbă!) citām după ziarele unguresci următórele:

Art. de lege IV. din 1898 sĕ se modifice cam așa fel, că: 1. *sĕ se decreteze, că fie-care comună póte avé numai o singură numire, și aceea sĕ fie magiară.* 2. pentru a nu se mai da ansă la până acum bogat esperiatele agitațiuni antipatriotice, cari turbură liniștea cetățenilor în cercuri largi și 'i asmuță la luptă contra magiarismului, — *numirile de localități sĕ se decreteze fără a mai cere opinia locuitorilor.*

Memorandistii asigură pe ministrul, că nu forméză nici o pedecă planului de modificare a legii, așa cum doresc ei, faptul că legea nu e încă pusă în lucrare. „Pentru-că procedura echitabilă observată până acum din partea ministeriului de interne, amĕsurat punctului 2. din §-ul 2 întru punerea în lucrare a legii, a provocat aparițiuni așa de periculóse, că am da numai dovadă de slăbiciunea nóstră proprie, dacă am continua acéstă procedură“. Modificarea propusă ar preveni deci nenumĕratele atacuri ce de ací încolo ar fi sĕ mai urmeze și ar cassa prilejurile de discuțiuni naționalistice ... Accentuéză memorandistii, că nu țintesc la nici un fel de despoiere de drepturi a cetățenilor nemagiari, ba doresc chiar, ca cu aceeași mĕsură sĕ se facă dreptate fie-căruia, dar' „drepturile magiarismului sĕ nu fie aruncate pradă agitatorilor trădători de patrie. Ear' acésta numai așa se póte, dacă vom sufoca încă în germene ori-ce tendință nepatriotică“...

Bravo, dascăli! Ce sĕ vĕ faceți griji și gânduri ocupându-vĕ de miseriile învĕțămêntului, când puteți sĕ ve scóteți la mezat hazafișagul prin melițarea câlților șovinismului!

Din România

Conferență la Ateneu. Duminecă s'a început la *Ateneu* seria conferențelor pe anul 1900—901, prin conferența d-lui *Dr. Babeș* despre *„Regenerarea națiunii române“*. A doua conferență va fi de séră la $7^1/_2$ ore, urmând disertația dlui *N. Xenopol* despre *„Anomalii sociale“*. Apoi: Duminecă 3 Decembre dl Aurel *Eliescu*: Un pericol național. Joi 7 Decembre dl *B. P. Hasdeu*: Bulgarii (conferință în profitul Ligei); Duminecă 10 Decembre Dr. *Luca*: Peripețiile morale în raport cu creerul și ereditatea; Joi 14 Decembre, d-na Nelly Cornea: Cultura etică; Duminecă 16 Decembre Tache *Policrat*: Evoluțiunea în concepțiunea dreptului; Joi 23 Decembre I. *Panaitescu:* O concepțiune de viață; Joi 30 Decembre, Teodor *Burada*: Musica Românilor de pretutindenea — Concert.

*

Aniversarea luptei dela Plevna și a victoriei oștirilor române asupra lui *Gazi Osman* s'a serbat Marți cu serviciu divin, la care a luat parte și M. Sa regele. După serviciul divin a urmat revista trupelor.

*

Legarea lacului Razim cu Dunărea. Pentru a mărí venitele pescăriilor statului, dl Nicu *Filipescu*, ministru al domeniilor, a dat serviciului hidraulic însărcinarea de a începe la primăvară niște lucrări de mare importanță. Anume, sĕ taie lacului Razim comunicația ce o are cu Marea-Négră și sĕ-l pună în comunicație cu Dunărea prin un canal. Terminate aceste lucrări, se vor întroduce în lac mari cantități de pesce pentru reproducție. Lacul e de o întindere fórte mare.

Cuvênt ocasional

rostit de protopresb. ***Galacțion Șagău,*** *la 8 Novembre st. v. 1900 cu ocasia sfințirei bisericei noue din comuna* ***Ibănești.***

> „Iată voesc a zidí casă lui D-zeu celui din înălțime, și casa, care zidesc eu, mare este, căci mare este D-zeul nostru, decât toți Dzeii (zice înțeleptul Solomon).

Când caut cu o privire evlaviósă: la începutul, la crescerea și întărirea bisericei nóstre ortodocse, aflu taine, aflu minuni, atât de multe, încât este cu greu a le descrie cu cuvêntul, și atât de înalte, încât este cu neputință a ajunge la dînsele cu mintea nóstră cea mărginită, pentru care, pĕtruns cu totul de bucurie și de mirare, măresc și laud cu dzeéscă însuflețire pe Dzeu cel Preaînalt, care ne-a învĕțat credința în biserica ortodocsă, strigând cu David împĕratul psalmist (46): *„Mare este Domnul nostru și mare este tăria lui, și înțelepciunei lui nu este numĕr;* ear' pe poporul creștin, ce mărturisesce o astfel de biserică, o astfel de credință, îl fericesc zicênd: „Ferice poporul, căruia Domnul este Dzĕul lui“.

Da!! iubit popor al comunei Ibănesci, popor iubitor de acésta sĕrbare dzeéscă ce astăzi te-ai învrednicit a ajunge; asupra ta astăzi Domnul a căutat cu ochii sĕi, și cu urechile sale a auzit rugăciunca ta, cu care tu neîncetat te-ai rugat, și deși predica despre actul însĕmnat al sfințirei bisericei ortodocse din acéstă însemnată comună, ca ea sĕ pĕtrundă și triumfeze în inimile ascultătorilor cu tótă puterea, s'ar cădé sĕ se rostéscă de gura sau a unuia dintre apostoli și învĕțăcei ai lui Cristos, ori a unuia dintre însuflețiții de Dzĕu învĕțători ai bisericei nóstre, cari inspirați de Duhul sfânt, din începutul creștinismului au stat ca organe alese, propoveduind din gura lor peste tot pământul adevĕrul evangelic al bisericei nóstre ortodocse; cu tóte aceste cutez și eu a sta pe acest loc sfânt, și a predica pe cât voiu puté, vestind gloria și mărirea lui Dzeu, ce se reoglindéză în credința poporului din acéstă comună, care triumféză și celebréză în acéstă zi sfântă învingerea repurtată asupra lumei pĕcătóse, prin zidirea casei în care Dzeu sĕ petrécă cu drag aici pe pământ cu poporul seu ales; ear' Tu, duhul înțelepciunei, duhul adevĕrului, fără care limba omului nu póte sĕ vorbescă, varsă astăzi lumina cunoscinţei în mintea mea, ca sĕ pricep eu mai întâi şi sĕ esplic şi altora, mărirea minunilor Tale aici pe pământ. Acordaţi-mi dară, vĕ rog, puţină atenţiune.

Inceputul miraculos şi stravagant al facerei lumei din nefiinţă, din nici o materie proesistentă; multitudinea cea peste numĕr de atâtea *stele strălucitóre* în ceriu, de multiplicarea atâtor *sburătóre* în aer, de atâtea specii de *vieţuitóre* şi de plante pe pământ şi de pesci în apă; durata cea stabilă, stând tóte de la început până astăzi în o neschimbată mişcare, tóte întărite într'o regulă stabilă, aceste tóte ne descopĕr atâtea minuni, cât caută sĕ mărturisim neapĕrat, că n'a putut sĕ le facă altcineva, fără unul Preaînţeleptul, unul Prĕaputernicul Dzeu; de aceea prorocul David minunându-se strigă: „Cât s'au mărit lucrurile Tale Dómne, tóte întru înţelepciune le-ai făcut", ear' apostolul adaugă: „Cele nevĕzute ale lui dela facerea lumei, din făpturi înţĕlegêndu-se, se vĕd, cum şi puterea lui vecinică şi dzeirea Lui".

Lucruri aşa de mari, lucruri aşa de frumóse, lucruri atât de folositóre ca şi cari vedem: sus pe ceriu, jos pe pământ şi 'n tóte adêncurile mării, cine? — întrébă Vasilie cel mare — a putut sĕ le facă altul, fără unul Preaputernicul, unul Preabunul, unul Preînţeleptul şi neîncăputul Dzĕu!! El a făcut lumea fisică, care este şcóla fiinţelor raţionabile şi adunarea — colegiul — cunoscinţei de Dzeu.

Ear', iubit popor al de Dzeu scutitei comune Ibănesci! Când vom cugeta la întemeierea creştinismului, la începutul credinţei în biserica nóstră ortodocsă, la crescerea şi întărirea acestei sfinte biserici, — aflăm taine atât de profunde, aflăm atâta lumină a dumnezeescilor descoperiri — revelaţii, — atâta adesie în învĕţăturile credinţei bisericei nóstre, atâtea fapte şi bravuri ale apostolilor şi mucenicilor, atâtea minuni ale sfinţilor, încât este cu neputinţă sĕ nu mărturisim, că tóte aceste n'au putut sĕ le facă altul, fără numai unul Dzeu. „Drépta Domnului a făcut putere".

Da!! căci înainte de întemeierea bisericei lui Cristos, — ce era? — Intunerecul păgânătăţii, adêncul perirei, guverna nedreptatea şi puterea tiranică a diavolului! Tótă lumea — afară de Iudea, era plină de idoli şi idololatri. Impĕrăţiile cele mai civilisate: Egiptul şi Roma; înţelepţii şi nepricepuţii, bărbaţii şi femeile, bĕtrânii şi tinerii, toţi toţi până la unul, părăsiseră pe Creatoriul şi se închinau făpturii: animalelor, plantelor, sórelui, lunei, stelelor, ba îşi îndumnezĕiseră până şi pĕcatele lor. Rĕul era general şi învechit cu totul, cât devenise fire. Atunci *„Dzeu a căutat din ceriu spre fiii ómenilor, sĕ vadă de este cel ce înţelege, sau cel-ce caută pe D-zeu"*, şi a constatat că *„toţi s'au abătut, de nemic au devenit; nu este până la unul"*.

Dar' avea sĕ se schimbe starea aceea a rĕtăcirei profunde şi a peirei, în care era afundată lumea; avea sĕ înceteze închinarea de idoli a ómenilor şi sĕ se înlocuéscă numai cu un D-zeu, şi acesta nu aşa *simplu*, ci Dzeu în ceriuri cu o fire şi trei persóne, dară tóte trei un Dzeu, şi Dzeu pe pământ cu dóue firi şi o persónă: Dzeu şi om totodată; avea sĕ se întemeieze o învĕţatură nouă, o doctrină, care din demonii pământesci în rĕutate sĕ facă îngeri pământesci în virtute, cu o vorbă, trebuia sĕ se renoéscă în sfinţenie lumea, ce îmbĕtrânise în pĕcate; sĕ se facă alta din alta, sĕ schimbe şi credinţa şi viaţa.

Şi s'a schimbat într'adevĕr! Dară eu acum întreb, care dintrĕ făpturi s'a arĕtat óre, ca sĕ schimbe acea credinţă şi lume pĕcătósă, şi în locu'i sĕ zidéscă biserica, sĕ propage ortodoxia şi sĕ înveţe credinţa lui Christos? S'a scoborît din ceriuri vre-un înger, ori arhanghel, ca sĕ spăimênte pe cei rĕtaciţi cu o *putere* supranaturală, cu o *minune* estraordinară? Sculatu-s'a aici pe pământ vre-un oştean brav, vre-un orator ori înţelept renumit, ca sĕ înduplece şi sĕ tragă pe ómeni la o *credinţă nouă*, cu frica armelor, ori cu măestria vorbirei, ori cu mulţimea darurilor?! A cui mână dară a schimbat credinţa şi viaţa păgână din acele timpuri de peire?

„Acésta este schimbarea dreptei celui Preaînalt". Numai D-zeul cel puternic, care nu are lipsă de altă putere, ca sĕ facă ori-ce voesce, putea sĕ facă o operă — lucru — atât de minutată — din nefiinţă. Atotputernicul a fost, care a convertit lumea pĕcătósă la altă credinţă şi la altă viaţă, lumea idololatră a făcut-o creştină, lumea păgână sfântă.

Ia spuneţi-mi acum, vĕ rog, a face o astfel de faptă mare, o astfel de minune, adecă a zidi biserica lui Dumnezeu, a întemeia credinţa creştinismului, dintr'un caos de fărădelegi, din nefiinţă, prin reslăţirea acesteia, cu nisce instrumente atât de debile, cu cei 12 apostoli — pescari, cum zice Pavel, cine putea altul, fără numai unul atotputernicul Dumnezeu?

Aşa dară credinţa nóstră este sĕmânţa din sĕmânţă dumnezeiască, sĕmânată cu drépta présânta alui Dumnezeu aici pe pământ în inima ómenilor, ca sĕ aducă rod şi rodul ei în veci sĕ rĕmână.

Păziţi acéstă credinţă curată, sfântă, precum vi-s'a dat vóuĕ dela Dumnezeu.

Şi acum, după acésta scurtă digresiune, mĕ reîntorc la sugetul special al obiectului nostru de astăzi.

II.

Infăţişarea sĕrbătorésca de astăzi a acestei comune însĕmnate Ibănesci; bucuria sufletéscă, veselia inimei, ce o vĕd oglindată într'un mod atât de vorbitor pe feţele bĕtrânilor şi tinerilor, a bogaţilor şi sĕracilor; cântările dulci — melodióse, ce au rĕsunat în acest templu pompos cu atâta pietate a inimei, apoi numĕrul atât de mare, atât de însĕmnat al poporului, ce-'l vĕd adunat în acest lăcaş dumnezeiesc, ne spune cu tărie, cu un glas de trimbiţă, sfânt, că astăzi se petrece aici un *act* de mare însĕmnătate, o sĕrbătóre nu de tóte zilele: *sĕrbătórea inaugurării, sĕrbătórea sfinţirei unei curţi dumnezeieşti, aici pe pământ, unei case, în care sĕ locuiască Dumnezeu impreună cu noi, în mijlocul nostru*; şi acésta casă, care aţi zidit-o voi harnici poporeni ai comunei Ibănesci, după cum zice Solomon: *„mare este*, căci mare este Dumnezeul nostru decât toţi Dumnezeii, şi cine va puté sĕ zidéscă lui casă, că ceriul şi ceriul ceriului *nu pot purta mărirea Lui.*" Da, iubit popor credincios! Tu — până-ce David împĕratul, când a voit a zidi o biserică lui Dumnezeu, deşí bogat, deşí puternic, s'a spăimêntat, s'a luat pe gânduri: *„cum va puté el sĕ facă casă lui Dumnezeu, pe care nu-l încăpea ceriul, nu-l póte purta pământul, aşa e de mare măriria Lui"*, tu evlavios popor! în zelul tĕu dumnezeesc, după-ce ai terminat cu *edificarea unei şcóle pompóse*, care face onóre şi fală acestei comune, pe carea vĕdêndu-o trecătorii strĕini, numai laudă pot sĕ aducă conducĕtorilor, epitropiei şi comitetului parochial, — de-şí popor sĕrac, de-şí îngreunat cu multe nevoi şi sarcini, de-şí desperat, ba chiar a uneoria chiar desmântat de rĕu voitori, nu te-ai spăimêntat, ba mai ales te-ai îmbărbătat cu un zel sfânt la zidirea acestui lăcaş pompos al lui Dumnezeu pe pământ, nu!.. căci credinţa ta puternică, îmbinată cu faptele credinţei, ţie evlavios popor, Dumnezeul cel atotputernic, care miluesce pe cel ce-l ascultă şi din gunoi ridică pe cel sĕrac, ţi-a întărit braţul cu putere de sus, şi ai învins tóte neajunsurile, încât astăzi, din graţia şi darul lui Dumnezeu ai ajuns sĕ te învrednicesci de fructul ostenelelor tale îndelungate, cărora astăzi Dumnezeu li-a pus *cununa*, învrednicindu-ne a-i sfinţi Lui lăcaş plăcut aici pe pământ, spre a ne purta totdeuna în braţele-i iubitóre. Oh! fericit — de trei ori fericit popor al comunei Ibănesci: *„Tu ţi-ai ales partea cea mai bună*, care nu se va lua dela tine în veci" „căci mai bună este o zi în curţile Domnului, decât mii", zice Psalmistul.

Nu numai alipirea cătră religiunea şi credinţa ta străbună te-a însufleţit pe tine, popor iubitor de sĕrbare, ci mai vêrtos te-au ridicat la culmea fericirei *faptele tale ale* credinţei, căci *„ce folos este de va zice* cineva, că are *credinţă*, *ear' faptele* credinţei nu le are? Au póte credinţa singură sĕ-l mântue pe om? Nu, căci sufletul credinţei sunt faptele şi „Precum sufletul fără corp este mort, aşa şi credinţa fără fapte mórtă este", — şi cei-ce sperézĕ că se vor mântui, că vor avé viéţă fericită, prin credinţă numai, fără a lucra şi fapte bune, se înşală, precum s'a înşelat împĕratul Babiloniei în idolul — Dumnezeul sĕu Vil.

Vrednic de mirare, iubiţi creştini, a stat pentru tóte timpurile corabia lui Noe. Inaltă de 30 coţi, largă de 50 şi lungă de 301 coţi. Au trecut atâţa şi atâţa ani până au putut-o construí—face. Intr'însa au încăput împreună cu familia lui Noe tot felul de veţuitóre, curate şi necurate, nutrindu-se acolo 40 zile. Tóte lucruri miraculóse.

Insĕ după pàrerea mea, cel mai miraculos lucru este acesta: Cum stătură într'o corabie, atâtea vieţuitóre de deosebite specii, vrăşmaşe între dînsele şi după natura lor antipatice între sine: ca leul şi ursul, lupul şi óia etc. — cum se uniră, cum se învoiră,? cum de nu-şi dădură luptă? cum de nu se mâncară unele pe altele; — Dumnezeescii esplicatori ai sfintei scripturi zic că acesta a fost *sĕmn* dela Dumnezĕu, care a făcut de s'au îmblânḑit feliurile de animale în corabie, de şi-au schimbat chiar şi natura, de şi-au lepădat chiar şi sĕlbătăcia; căci altfel de ar fi făcut resbel şi turburare între sine, Noe era silit sĕ le alunge din corabie, şi ar fi perit în potop cu vieţuitórele ne-încărcate în corabie. Astfel, dacă au dorit sĕ se mântue, au trebuit sĕ stee tóte pe pace.

Corabie alui Noe este şi biserica nóstră, în special biserica acèsta, la ridicarea căreia, voi atâţa şi atâţa ani aţi muncit cu credinţă neclintită, căci precum, câţi au întrat atunci, s'au mântuit, şi câţi au rĕmas afară, s'au înecat, astfel, câţi sunt în biserica lui Cristos, credincioşi, devotaţi şi ortodocşi, numai ei au speranţă de mântuire, ear' câţi sunt afară de biserică, necredincioşi, hulitori ai casei lui Dumnezeu, aceia se înécă în perire. De aceea Domnul nostru Iisus Christos a făcut acésta biserică, acésta corabie, ne-a pus într'însa pe noi cei botezaţi în numele lui, ca sĕ se mântue de potopul corupţiunei, al fărădelegilor universale, şi ni-a dat numai acésta poruncă: *sĕ avem pace întrĕ noi*, sĕ fim linisciţi, ca animalele sĕlbatice din corabie, şi sĕ ne *iubim unul pe altul*: *„Acestea zic vouĕ*, sĕ vĕ iubiţi unul pe altul". Astfel ce a fost corabia lui Noe? — *Loc de pace, loc de linisce*! Cine nu era în pace, cine nu era liniscit, nu putea sĕ stee într'însa. Şi ce este biserica lui Christos? ni-o spune dumnezeescul Ioan Gură de aur, când zice: „Numele *biserică*, nu *desbinare*, ci *înfrăţire şi invoire însémnă*".

Aşa dară cine voesce sĕ aibă loc în biserica ortodocsă, în biserica lui Christos, caută sĕ vieţuéscă în frăţie şi unire cu ceilalţi, cine vrea sĕ fie creştin bun, caută sĕ aibă iubire, care este caracterul credinţei nóstre.

Acésta iubire a credinţei, acésta înfrăţire în fapte bune a poporului vrednic de laudă din comuna Ibănesci, au fost şi este resultatul cununei strălucite ce i-se pune astăzi pe capete, prin evenimentul, ce va rĕmâné neuitat din neam în neam, prin actul măreţ al sfinţirei acestei biserici noue; *ear' tu, Dumnezeul îndurărilor*, primesce acésta sfântă biserică, acésta mirésă a ta, sub ocrotirea puterei tale dumnezeesci, ca un prinos cu bună mirésmă, ce Ţi-se aduce ţie din partea acestui popor credincios; fă Dómne, ca rugăciunile, ce se vor aduce prin robii Tĕi slujitori ai altariului, sĕ se înalţe sus la cer, sĕ afle har înaintea Ta; „Ochii Tĕi sĕ fie deschişi pururea, ziua şi nóptea spre locul acesta, în care ai zis sĕ se cheme numele Tĕu într'însul, ca sĕ asculţi rugăciunile slugei Tale şi ale poporului Tĕu Israil, şi sĕ auḑi şi milostiv sĕ fi." Amin.

Revistă esternă

Noul guvern al Bulgariei. Agenţa telegrafică bulgară raportézĕ cu datul de 10 Decembre următórele: Noul guvern s'a format astfel: *Ivanciov* presidenţa şi finanţele, generalul în pensie *Petrov* la interne, *Toncev* la esterne şi culte, *Titarov* la comerciu şi agricultură, *Peew* la instrucţia publică, procurorul de stat *Dancev* la justiţie, generalul *Papricov* la rĕsboiu şi interimal la lucrări publice.

*

Misiunea lui Krüger. Vineri séra presidentul Krüger a căpĕtat telegramă de la ţarul, ţinută în termini fórte afabili, dar' de cuprinsul, că din causa morbului nu-l póte primí în visită. Faptul că conţinutul telegramei se ţine în secret — zice „Times" — dovedesce că *ţarul nu e aplecat sĕ se amestece în afacerea republicelor sudafricane*. In urma acestei telegrame secretariul *Leyds* a renunţat la planul de a călĕtorí la Livadia.

Asemenea şi regina Olandei i-a declarat Luni, că de astădată 'i este absolut imposibil a întreveni în favorul Transvaalului.

In urma acestora, cum se telegrafézĕ din Bruxella, Krüger a renunţat la planul de a mai face visite pe la curţile domnitóre, ci va aştepta în Haga evenimentele de pe câmpul de rĕsboiu.

*

Cancelarul Bülow despre cestiunea transvaalică. In şedinţa de Luni a dietei imperiale germane, rĕspunḑênd la o interpelaţie făcută de Sattler, cancelarul *Bülow* a provocat mare sensaţie prin câteva destăinuiri din cari ar resulta, că însuşi guvernul Transvaalului e vina la urmările nenorocite ale rĕsboiului. Intrĕ altele a spus, că încă 'nainte de declararea rĕsboiului Statele-Unite au oferit intervenţie, dar' Krüger a respins'o. La câteva luni, când sorţii rĕsboiului deveniseră nefavorabili, a cerut apoi însuşi Krüger intervenţia Statelor-Unite, dar' atunci era prea târziu. Asemenea sensaţională a fost şi destăinuirea, că guvernul german a dat în mai multe rênduri guvernului olandez inviaţiuni şi sfaturi de folos, pe cari însĕ n'au voit sĕ le iee în considerare nici Krüger, nici consilierii sĕi.

Vae victis!

*

Rĕsboiul Burilor. Lui „Standard" i-se raportézĕ din *Pretoria*: Se pare probabil, că *De Wett* şi soldaţii sei vor fi prinşi cât de curênd, fiind-că e cernirat din tóte părţile. Planul seu de a nĕvălí în Capland i-s'a zădărnicit, e strins din tóte părţile şi face mari sforţări pentru a se scăpa în direcţie nord-estică.

Corespondenţă.

Din tractul Lupşei, 26 Novembre v.

(*Conferenţa preoţéscă*).

Imi ţin de datorinţă a informa publicul despre cele ce s'au petrecut în conferenţa preoţilor din tractul nostru, care a avut loc la 23 l. c. în comuna centrală Ofenbaia, sub conducerea protopresbiterului tractual Ioan *Danciu*.

Al doilea an e acesta, de când noi preoţii avem fericirea a lucra ca corporaţiune, în conferenţe. Am fost noi în amorţire până acum destul. A sosist timpul sĕ mişcăm, sĕ facem şi noi ceva. Tóte corporaţiunile din lume lucră pe calea asocierilor, pe calea adunărilor, conferenţelor. Sĕ fim lipsiţi de ele numai noi preoţii? — Sĕ nu fie!

Pe maghii rĕsăritului i-a deşteptat din somn stéua cea mare, care i-a condus până la micul Iisus. Ce ne-a deşteptat pe noi? Cerculariul Escel. Sale ce pórtă datul de 14 Octobre a. c. Nr. 9261 Pres. Şi de ce numesc eu stea acest circular? Il numesc aşa, fiind-că ne pune în perspectivă conferenţele preoţesci, ca pe o instituţiune, care numai de ací încolo 'şi va arĕta ródele, numai de ací încolo se va afirma, va sĕ zică conferinţele preoţesci se declară prin el instituţiune permanentă.

Ispitiţi am fost a crede, că cerculariul prin care s'au convocat conferinţele preoţesci anul trecut e numai un comet, care va trece. Ne-am şi esprimat temerile în acéstă direcţiune şi la protocol. Vedem acum că nu a fost comet, că pe urma lui s'a ivit altul, care e lucéfĕrul nostru conducĕtor. Vom întârzia cu osanalele?! Voinţa nóstră demult s'a contopit cu intenţiunile nobile ale Escel. Sale, I. P. S. Archiepiscop *Ioan*.

Conferenţa s'a convocat prin hârtia oficiului prot. Nr. 610 din 8 l. c. Ne-am grăbit a da ascultare provocărei şi ne-am presentat pe terminul prefipt următorii preoţi: C. Giurgescu, Greg. Lazar, Vas. Bumbuţ, Clem. Popescu, Ioan Onea, Ioan German, adm. par., Ioan Samoilă, Sim. Pop, Vas. Ruşdea, Eut. Frăsilă, Nicolau Pitic, I. Nicóră, Avram Cioran, Nest. Manciu, Vasilie Gan, Laur. Ciorbea şi Aurel Boer, de toţi 17.

Intrĕ absenţi s'au notat şése, anume: Teodor Nicóră paroch în Vinţa, Macaveiu Bârsan par. în Şasa, Iosif Negru, Vas. David, George Lazar (V.-Geogelului) şi Ioan Sava.

Dintrě absenţi pe unii îi scusă timpul nefavorabil din ziua conferenţei şi drumul rěu de comunicaţiune. Alţii au absentat din nepăsare, póte nu le este pe gust instituţiunea. Eată ce stă scris la pct. XIV. în protocolul conferenţei: Se constată că membrii Teodor Nicóră şi Macaveiu Bârsan s'au presentat la şedinţă. Indată după deschidere s'au depărtat însě şi nu s'au mai re'ntors.

Lucrurile aceste ar trebui evitate!

Temele puse spre pertractare s'au desbătut cu seriositatea şi armonia recerută. Teme scripturistice, în sensul convocătorului, au presentat 4 membri, însărcinaţi de preşedinte cu acésta. Anume a tractat 1. Vas. *Gan*: Cari ar fi mijlócele cele mai eficace, ca sě avem o administraţie corectă şi bună în tóte afacerile bis.-şcolare, şi cum s'ar puté înmulţi averea acelora? 2. Avram *Cioran*: Cari sunt mijlócele prin cari sě se pótă tot mai mult lumina preoţimea nóstră? 3. Laurenţiu *Ciorbea*: Ce remedii sunt a se lua, ca în şcólele nóstre sě se propună cu succes religiunea şi catechisarea adulţilor? 4. Nistor *Manciu*: Cum s'ar puté înfiinţa în parochii reuniuni pentru înfrumseţarea bisericei, şcólei şi pentru ajutorarea copiilor de şcólă sěraci?

Cum se vede, de cea mai mare însemnătate au fost temele predate. Tae afund în afacerile parochiilor. Deslegarea norocósă are binefăcětóre urmări la progresul ce trebue realisat. Dacă ne căim de ceva, póte fi aceea, că au fost prea multe şi grele tese de deslegat şi timpul fisic prea scurt, ca sě putem aprofunda noianul cestiunilor ce se cuprind acolo. Din acéstă causă o a cincia temă, ce ţintea la uniformitate în serviţiul divin, a trebuit lăsată afară din program.

Aşi fi de părere, ca în conferenţele nóstre sě ne ţinem de principiul sănětos al străbunilor: *non multa sed multum*. Una temă şi bine tractată, decât multe şi superficial.

Se justifică abundanţa temelor totuşi cu aceea, că acum suntem la început, acum trebue sě ne facem o perspectivă în şi despre tóte. Va vení timpul şi rêndul când tóte cestiunile se vor pune din nou la ordinea zilei. Se vor pertracta de bărbaţi specialişti, în conferinţa specialiştilor; se vor pertracta nu ca hipotese, ci ca ceva real, scos din praxă.

Căci eată ce conclus a luat conferinţa în punctul accesta: Fie-care preot este îndatorat a pregăti nainte de conferenţă câte un raport adresat oficiului protopresbiteral, în care va relata, că dintrě decisiunile conferenţei care, în ce mod şi cu ce succes a pus'o în aplicare, şi de ce natură ar fi pedecile ce se opun realisării. Stă în liberă voie parochului a relata eventual şi despre alte observaţii ale sale.

Protopresbiterul predă rapórtele astfel sosite unei comisiuni de trei, care de astădată s'a şi ales în persónele preoţilor Vas. Gan, Avram Cioran şi Laur. Ciorbea. Comisiunea le censuréză, alege ce e bun şi vine cu raport către conferenţă despre tóte.

Viitoriul îmi va da drept, când zic că: o měsură aşa înţeléptă a conferenţei numai róde bune va avé. De sine înţeles, dacă zelul de muncă nu va lipsí nici atunci, şi armonia va fi farul preoţimei nóstre, cum a fost şi până acum.

Faţă de cestiunile puse la ordinea zilei s'au adus mai multe decisiuni de importanţă. Aşa s'a primit ideea de a face paşii de lipsă, ca sě se provadă parochiile cu un regulament, care ar norma tóte afacerile lor interne, s'a aprobat propunerea, ca de aci încolo preotul sě ţină regulat catechisaţia cu elevii adulţi în tóte Duminecile şi sěrbătorile timpului de érnă. Comitetul va trebuí sě dee tot sucursul sěu pentru a se asigura reuşita.

Faţă cu cestiunile materiale s'au aprobat mai multe modalităţi prin cari s'ar puté acuira fonduri şi fundaţiuni pe séma parochiilor, prin cari li-s'ar asigura prosperitatea averilor bisericesci-şcolare.

De deosebită importanţă se póte numí îngrijirea conferenţei ce a avut'o faţă de cultura membrilor sěi, a preoţilor.

S'a decis sě se ţină de aci încolo de douě-ori conferenţe pe an: primăvara şi tómna. Conferenţa de primăvară sě fie ambulantă, pentru a puté lua privire în stările parochiilor în cari se ţine, spre a înrîuri prin ea şi asupra religiosităţii poporului. Preoţii sunt îndatoraţi a 'şi abona foi, a 'şi înfiinţa biblioteci, a compune şi cetí poporului predice, etc.

O cestiune de deosebit interes cultural pentru preoţi s'a sulevat. Inţeleg cestiunea unei foi bisericesci anume pentru preoţi. In legătură cu ea s'a decis apoi, ca I. P. S. S. Archiepiscopul şi respective Prea Ven. Consistor sě facă preparativele de lipsă, ca lângă „Tel. Rom.“ sě se editeze şi o fóie curat bisericéscă, ear' în editarea „Tel. Român“ sě se facă acea îmbunătăţire, ca sě devină organ de publicitate cuotidian.

Spre asigurarea reuşitei conferenţa s'a obligat respective a obligat preoţii, ca fie-care sě aboneze „Telegraful Român“. Conferenţa rógă pe P. V. Consistor sě oblige pe toţi preoţii din archidiecesă la abonarea preţuitului „Tel. Rom.“

In fine (erau orele 5½ pe. m. pe atunci!) ne-am întrunit cu toţii la masa ospitală a şefului tractual. Afară că am ospětat bine, întrunirea ni-a dat ocasie, ca şi în cerc social sě ne desvoltăm părerile, sě ne îmbogăţim esperienţele. Toaste s'au ţinut pentru Escl. Sa vrednicul Archiepiscop *Ioan*, pentru şeful tractual, pentru Ven. Consistoriu, pentru secretarul cons. E. Cristea, pentru membrii conferenţei, etc. *vg.*

NOUTĂŢI

Inaltpreasfinţia Sa metropolitul Ioan -- primul membru fundator la reuniunea meseriaşilor din Sibiiu. Incă în anul trecut Inaltpreasfinţia Sa archiepiscopul şi metropolit al nostru *Ioan Metianu* a binevoit a deschide şirul membrilor pe viéţă ai reuniunii meseriaşilor români din Sibiiu, depunênd taxa de 50 coróne, şi contribuind tot-atunci cu alte 50 coróne în scopul creării de premii la esposiţia projectată a se arangia din partea numitei reuniuni. Aflăm acum cu multă bucurie, că Inaltpreasfinţia Sa condus de dorinţa ferbinte de a vedé înflorind clasa nóstră de mijloc, eri a completat suma de 50 coróne cu alte 50 coróne şi astfel prin contribuirea totală de *100 coróne* a devenit *primul membru fundator* al reuniunei meseriaşilor nostri.

Inregistrăm acest fapt cu dorinţa, ca bunul archiereu sě aibe mulţi imitatori.

Cu aceeaşi ocasiune Inaltpreasânţia Sa, aducêndu-şi aminte şi de mititeii sěraci şi dorind a contribuí şi din a sa parte pentru-ca la sěrbătorile Nascerii Mântuitoriului sě aibă parte de bucurie şí ei, a dat reuniunii 10 coróne în scopul împărţirii darurilor de Crăciun copiilor sěraci.

Numai un act de recunoscinţă a făcut deci acésta reuniune, când în adunarea sa generală din Iunie a. c. a ales pe Inaltpreasânţia Sa *patron al ei.*

*

Mareşalul armatei prusiace. Mai an-ţerţ împěratul Germaniei, ca semn de distincţie şi pretenie numise pe M. Sa împěratul şi rege al nostru *Francisc Iosif I.* mareşal al armatei prusiace. Marţi séra a sosit la Viena general-majorul conte *Hülsen-Heseler*, pentru-ca în numele împěratului Vilhelm sě predeie M. Sale *bastonul de mareşal.* Heseler a fost încuartirat în Burg, ceea-ce numai cu óspěţi princiari se întêmplă.

*

Şedinţa publică a societăţii de lectură *„Andreiu Şaguna“* ţinută a séra în sala cea mare a seminariului, a avut succes fórte bun. A fost cercetată de public fórte mult, aşa că sala s'a dovedit a fi mult prea mică de cât sě fi putut încapé pe toţi câţi doriau sě între. Programul şedinţei a fost esecutat spre mulţumire generală, căreia Es. Sa metropolitul i-a şi dat espresie în alocoţiunea adresată elevilor.

Raport detaiat vom da în numěrul urmăurmătoriu.

*

Pentru „masa studenţilor din Brad. Pe lista aflătóre la redacţia nóstră Inaltpreasânţia Sa d-l archiepiscop şi metropolit *Ioan Metianu* a binevoit a se înscrie membru la *reuniunea „masa studenţilor“* de la gimnasiul gr.-orient. român din *Brad*, solvind duplu (*100 coróne)* taxa de membru fundator.

*

Dăruiri reuniunii meseriaşilor. Dl *Petru Pipoş*, jude reg. de tablă, în pensiune, a dăruit reuniunii meseriaşilor români din Sibiiu suma de 5 coróne, din cari 2 coróne s'au contat la fondul věduvelor şi orfanilor, 1·20 cor. la fondul disponibil, ear' restul de 1·80 cor. la fondul pentru cumpěrarea unei case cu hală de vînzare.

*

Prima ninsóre. Dela zece óre fluşturä fulgi de zăpadă. Timpul e rece şi posomorît.

*

Societatea cantorilor? In „Gazeta Transilvaniei“ dto. 12 Decembre n. cetim următórele: „Inaltul Minister cu Nr 118,123 din 1 Decembre st. n. 1900 a aprobat statutele societăţii *„Psaltul“* a cantorilor români gr. or. din Transilvania şi Ungaria. Sediul societăţii este Braşov. Membru al societăţii póte fi fiă-care român gr. or. Membrii ordinari plătesc taxa anuală de 3 cor. Membrii estra-ordinari plătesc taxa anuală de 3 cor. Membrii fundatori plătesc pentru totdéuna suma de 20 cor. Până la prima şedinţă generală resp. până la constituirea noului comitet, tóte afacerile faţă de societate sě se adreseze preşedintelui actual, Vasilie Lazurcă-Lăzureanu lector, Braşov. — Pe cât scim acésta este prima secietate de felul acesta la Românii din Transilvania şi Ungaria.“

Pe cât ştim noi, autoritatea superióră bisericéscă din archidiecesă nu are nici o cunoscinţă despre o asemenea societate, ear' vorba fiind de *cantori*, cari au a fi cualificaţi de atari prin autoritatea bisericéscă, nu credem, că fară cunoscinţa şi aprobarea prealabilă a superiorităţii nóstre bisericesci s'ar puté forma o astfel de societate.

*

Regimentul reginei. Poporul sěrb hotărîse din prilejul căsătoriei regelui Alexandru, sě facă reginei Draga cadou de nuntă un regiment de cavalerie. Pentru adunarea banilor de lipsă la adjustarea regimentului s'au iniciat colecte din cari au întrat până acum la ministeriul de interne 140.000 de franci. Din acésta sumă se va procura montagiul şi caii pe séma regimentului.

*

Cel mai bătrân soldat. Nu numai în armata rusécă, ci sigur întrě soldaţii tuturor armatelor din lume e primul întrě bětrâni admiralul *Longin Gajden-Longinovici*, care zilele acestea şi-a serbat iubileul de 80 ani de când servesce că oficer al flotei rusesci. Longin Longinovici Gajden absolvase şcóla militară înainte de asta cu 80 ani, întrând în armată cu rang de locotenent. De atunci s'au perondat la tronul Rusiei cinci ţari şi s'au întêmplat un frumuşel numěr de rěsbóie în care Longiinovici a luat parte ca unul dintrě cei mai viteji soldaţi ai armatei, ba după lupta de la Navarin era' sěrbătorit în Rusia ca erou naţional. Admiralul Longinovici e de 94 ani, dar' încă tot sprinten şi în pntere.

*

Hoţi îndrăsneţi. In M.-Oşorheiu sěptěmâna trecută nişte rěufăcětori au comis un furt întrě circumstanţe ce dovedesc mare îndrăsnélă din partea furilor. Intrând adecă pe timp de nópte în curtea unui locuitor, au scos din coteţ grăsunul şi acolo în curte l'au ucis, apoi l'au luat în cârcă şi s'au dus cu el.

Cărţi şi reviste

Au apărut:

„România ilustrătă“. La 10 Decembre a. c. va apărè în Bucureşti o nouă revistă lunară politico-literară, sub direcţiunea confratelui nostru dl Ioan Rusu Abrudeanul, redactor la „Timpul“.

Titlul revistei va fi „România Ilustrată“.

Dl Rusu Abrudeanul şi-a asigurat concursul mai multor literaţi distinşi, aşa că acéstă revistă va cuprinde, pe lângă numeróse ilustraţiuni de actualitate, o materie bogată şi variată care va interesa publicul.

Urăm deplin succes confratelui nostru.

*

„Revista economică“, organ pentru societăţi financiare şi economice, redactată în *Sibiiu*, Nr. 12 dto 10 Decembre, avênd următoriul sumariu: „Contribuţiunea societăţilor pe acţiuni şi a asociaţiunilor obligate la dare de sémă publică“. „Despre registrele cocomerciale“. „Vinul“. *Legislaţiune*: Raportul comisiunei financiare a dietei asupra proiectului de buget pe 1901; Situaţia tesaurului ungar 1868—1897; Concurenţa necinstită; Tarif vamal independent; Proiectul de lege relativ la societăţile de asigurare. *Jurisdicţiune*: Pretensiunile sub 40 Coróne; Emisiuni noue de acţiuni; Amanetarea acţiunilor; Semnarea acţiunilor fundamenale; Agentul în afacere comercială; Puterea de dovadă a registrelor comerciale; Dreptul de a domicilia cambiul; Seria indosamentelor; Asigurări duple; Biletul (cambiul) primei de asigurare; Comisiune de experţi în afaceri de asigurare. *Comerciu*: Situaţiunea comercială; A III adunare generală a „Concordei“. *Agricultură*: Situaţiunea agricolă; Exposiţie de vite în Mercurea. *Revista financiară*: Situaţiunea; Abreviaţiunile pentru „Coróne“ şi „fileri“; Introducerea de próbă a plăţitor în aur; Asignaţiuni postale plătite în argint; Pentru popularisarea comerciului de gir şi cec; Reforme pentru reducerea cheltuelilor budgetare în România etc.

„R. Economică“ apare odată pe lună şi costă în abonament 10 coróne pe an.

*

Calendariu pe anul comun dela Christos 1901. Anul al cincizecilea. Sibiiu. Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Cuprinsul: Chronologie, datele chronologice pe anul bisericesc 1900—1901, sěrbătorile şi alte zile schimbătóre preste an; posturile în biserica greco-rěsăriténă; deslegarea postului; semnele ceresci şi caracterele lor. Cele 12 luni cu indigitarea sfinţilor, a duminecei, a evangeliei dela înviere şi dela liturgie, şi a glasului de rênd, şi a sěrbătorilor de preste an. Pătrarele lunilor pe anul 1901; cele 4 anotimpuri, întunecimile, regentul anului 1901. Genealogia casei domnitóre, şi domnitorii celorlalte ţeri din Europa.

Afaceri de postă şi telegraf: *A.* Tarife postale pentru epistole. *B.* Tarife pentru asignaţiuni postale. *C.* Tarif pentru serviciul de mesagerie în patrie, în comunicaţiune cu Austria şi Germania; *a)* porto-tarifă de greutate; *b)* porto-tarifă de valori. *D.* Tarif de mesagerie în comunicaţiune ca ţěrile esterne. *E.* Tariful-pentru telegrame.

Călětoria cu trenul. Tariful zonelor Tariful pentru persóne.

Taxe de timbru pentru poliţe, pentru asemnate de bani dela comercianţi; taxe de timbru pentru documente, contracte, cuite, obligaţiuni. Tabele pentru computarea intereselor cu ½ procent, cu 1, cu 2, cu 3, cu 4, cu 5, 6, 10 procente.

Şematismul bisericei ortodoxe-orientale românо din Ungaria şi Transilvania pe anul 1901. I. *Metropolia.* 1. Ierarchii metropoliei. 2. Sinodul episcopesc. 3. Demnitarii metropolitani. 4. Congresul naţional-bisericesc: *a)* membri din archidiecesă; *b)* cei din diecesa Aradului; *c)* cei din diecesa Caransebeşului 5. Consistoriul metropolitan: *a)* asesori ordinari şi suplenţi în senatul bisericesc; *b)* în senatul şcolar; *c)* în senatul epitropesc. Cancelaria metropolitană. 6. Delegaţiunea congresuală. Representanţa fundaţiunei Gozsdu. II. *Diecesele: A.* Archidiecesa *Transilvaniei.* 1. Sinodul archidiecesan. 2. Consistoriul archidiecesan. Cancelaria consistorială. Comisiunea esaminătóre. 3. Seminariul archidiecesan (Andreian). 4. Comisiunea administrativă a fundaţiunei Şaguna. 5. Comisiunea administrativă a tipografiei archidiecesane. 6. Protopresbiteratele, scaunul ppresbiteral, comunele cu indicarea postei ultime, numěrul sufletelor, preotul şi învěţătoriul. Apendice: I. Preoţii din archidiecesă aplicaţi în armata ces. şi reg. II. Preoţii din archidiecesă aplicaţi în funcţiune de stat. III. Diaconii. IV. Presbiterii fără parochie. V. Protopresbiteri onorari. VI. Monachii. VII. Preoţi distinşi cu brêu roşu. 7. Delegaţiunea şcólelor din Braşov. 8. Eforia şcólelor din Braşov. 9. Şcóle medii. 10. Şcóle elementare cu trei şi mai mulţi învěţători. 11, Stipendişti consistoriali. *B.* Diecesa *Aradului.* 1. Sinodul eparchial. 2. Consistoriul eparchial: *a)* senatul bisericesc, *b)* senatul şcolar, *c)* senatul epitropesc. Cancelaria consistorială. 3. Consistoriul eparchial din Oradea-mare: *a)* senatul bisericesc, *b)* senatul şcolar, *c)* senatul epitropesc, cancelaria consistorială. 4. Institutul pedagogico-teologic din Arad. 5. Comisiunea adm. a fundaţiunei Birta-Ghiba. 6. Protopresbiterii şi admin. protopresbiterali: *a)* sub consistoriul din Arad, *b)* sub consistoriul din Oradea-mare. 7. Mănăstirea Hodoş-Bodrog. *C.* Diecesa *Caransebeşului:* 1. Sinodul eparchial. 2. Consistoriul diecesan: *a)* senatul bisericesc, *b)* senatul şcolar, *c)* senatul epitropesc, cancelaria consistorială. 3. Institutul teologic. 4. Institutul pedagogic. 5. Representanţa fundaţiunii Dimitriu-Peţa. 6. Protopresbiterii şi administratorii protopresbiterali.

Ierarchii metropoliilor învecinate din Austro-Ungaria.

Evidenţa pentru oficiile parochiale şi protopresbiterale în fie-care lună de preste an. Disposiţiuni normative pentru esamenele private pedagogice, pentru facerea esamenului de cualificaţiune învĕţătoresc; norme pentru pensionarea membrilor fondului de pensiuni archidiecesan.

Invĕţătoriul ca soldat I. favor. II. începerea favorului. III. justificarea, perderea, şi încetarea favorului, IV. concesiune pentru căsătorie. V. amânarea timpului pentru instrucţiunea militară. VI. mobilisarea VII. dare militară.

Partea literară. La iubileul de 50 ani al librăriei archidiecesane 27 August, 1900, poesie de Zaharie *Boiu.* Sĕrbători şcolare (iubileul gimnasiului din Braşov, cu 4 ilustraţiuni: Ioan Popasu, gimnasiul mare din Braşov, sala festivă şi sala de gimnastică) Crâmpeie, de Dumitru *Stăncescu*: Cărturăresale, Frumseţea femeii, Milă. Cugetări înţelepte ale unei mame de familie, de *C. Michael*: „Când a luat moşul pe bunica, traducere de *O. Voileanu.* Cântări religióse, din literatura poporană, de *Mateiu Voileanu*: la crăciun, la Dumineca florilor, la Inălţarea Crucii, Cana Galileii. *G. Coşbuc*: Nuntă în codru. Anecdote de Th. *Speranţă*: Ţiganul Cloşcă, Trei surzi.

Insemnarea têrgurilor din Transilvania şi Ungaria proprie, arangiată după zilele lunilor de peste an.

Conspectul sĕptĕmânilor pe anul 1901. Catalog de cărţi bisericesci, didactice, literare etc. etc., cari se află în librăria archidiecesană.

*

Acesta este cuprinsul calendariului nostru archidiecesan. Calendariul acesta cu cuprins bogat, indispensabil pentru preoţimea, pentru învĕţătorimea nóstră, pentru ori-ce om cărturariu, nu ar trebui sĕ lipséscă din nici o casă. Preţul unui exemplariu e 50 fileri, cu şematism 80 fileri, + 10 porto.

Il recomandăm atenţiunei poporului nostru.

Din public.*)

Dare de sémă şi mulţămită publică.

La concert-teatrul dat de reuniunea meseriaşilor români din S. Sebeş „Andreana“ în 10/23 Septembre a. c. s'au încassat 353 cor. 80 fil; ear' spese au fost 139 cor. 40 fil; remânênd în favorul reuniunei un venit curat de 214 cor. 40 fil.

Cu aceea ocasiune au binevoit a de suprasolviri:

Escelenţia Sa Inaltpreasfinţitul archiepiscop şi metropolit Ioan Metianu 8 coróne. Dr. Elie Cristea, secretar cons., Ioan Droc ppresb. în Mercurea, I. Morariu, ppresb. Dobra, N. Muntiu, notar Reciu câte 5 cor.; Zaharie Boiu, asessor cons. Dr. Eusebiu Roşca dir. şi prof. sem., Sergiu Medean, ppresb. Sebeş, Emil Lupan, pract. not, câte 2 cor., Ioan S. Cătană, brigadier 1 cor. 40 fil.; Ioan Tipeiu, ppresb. em. Sebeş, Iosif Oniţ, comerciant Sebeş, câte 1 cor. 20 fil. Dr. N. Daniel. Dr. N. Muntean. N. Ianculescu notar Şugag, Adam Basarab, capelan Romos, Nicolae Pop N. Podhrádsky, câte 1 cor., Vasile Aldea, senator Sebeş, N. Pop, V. Oresean, paroch, N. Şerbu, învĕţător Poiana, N. Branga Poiana, N. Bratu, câte 60 fil. N. Suciu, 40 fil. N. Popa, 20 fil.

Priméscă şi pe acéstă cale onoraţii suprasolvenţi sincere mulţămite.

Petru Gavrilă
cassar.

Ioan Pavel
secretar.

Posta Redacţiunei

Dlui V. G. în S. Primit cu mulţămită. Raportul în numĕrul de azi; disertaţia în numĕrul următoriu. Te rugăm însĕ, ca în viitoriu sĕ nu mai scrii pe ambe feţele hârtiei, căci acésta causéză greutăţi fórte mari culegĕtorilor.

Dlui C. P. în O. Ştirea fórte binevenită. I-am dat pasport pentru numĕrul de alaltăeri.

Nr. 692—1900. [234] 3—3

Concurs repeţit

Pentru întregirea postului de paroch în parochia de clasa III-a Fueş-Băgara, protopresbiteratul Iliei, se escrie nou concurs cu terminul de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în cólele B. pentru întregirea venitelor preoţesci din partea statului.

Informaţiune pot lua concurenţii dela comitetul parochial ori dela oficiul protopresbiteral.

Dela reflectanţii la acésta parochie se recere sĕ se presenteze până la alegere în comună spre a-şi face cunoscinţă cu poporul.

Doritorii de a ocupa acest post au a-şi aşterne petiţiunile concursuale instruite conform legilor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral până la terminul susindicat.

Ilia, la 9 Novembre 1900.

Oficiul protopresbiteral gr.-ort. al tractului Iliei, în conţelegere cu comitetul parochial.

Avram P. Pĕcurariu,
protopresbiter.

Invĕţăcei

se primesc pe lângă vipt şi cuartir la **franzelăria (covrigăria) Stefan Moga,** Bahngasse Nr. 1. Se preferă copíi sermani şi orfani, ceşti din urmă vor primí şi îmbrăcăminte gratuit.

[235] 1—3

Declaraţiune publică!

Subsemnatul atelier artistic de portrete a decis — pentru a fi dispensat de demisionările neplăcute ale pictorilor sei eminent cualificaţi în artă şi pentru a-i puté ocupa şi mai departe — a renunţa **pe un timp scurt şi numai până la revocare** la ori-ce venit sau profit.

Noi liferăm a. z. [215] 13—25

pentru numai fl. 7·50

un portret în mărime naturală

bust (Brustbild)

dimpreună cu rame elegante barock

cari valoréză cel puţin 30 fl.

Deci cine voeşte a-şi comanda portretul seu sau al femeiei sale, al copíilor, al părinţilor, al vre-unei surori sau al unei alte rudenii, fie deja chiar şi mórtă ori apoi al vre-unui prietin are de a trimite numai fotografia respectivă, indiferent în ce posiţiune e făcută şi primeşte în decurs de 14 zile un portret, care de sigur îl va surprinde şi mulţămí pe deplin.

Lada pentru trimiterea portretului se va socotí cu preţul cât ne costă pe noi. Comandele cu acluderea fotografiei, care se va returna intactă cu portretul desemnat, se esecută trimiţêndu-se banii anticipativ sau pe lângă rambursă.

Pentru esecutarea eminent artistică şi fidelă se garantéză.

Comande de Crăciun, cari sosesc până în 20 Decembre se vor efectuí înainte de serbare.

☞ Sute de epistole de recunoscinţă şi mulţumire stau la disposiţiunea publică şi la cerere se trimit ori şi cui. ☜

Kunst-Porträt-Anstalt

„KOSMOS“

Viena, VI, Mariahilferstrasse Nr. 116.

In *Tipografia şi librăria archidiecesană, Sibiiu,* au apărut şi se află de vêndare:

Geografia

pentru şcóle civile şi superióre de fete

(originalul aprobat sub Nr. 1240/1898)

şi

Istoria universală

pentru şcóle civile şi superióre de fete

(originalul aprobat sub Nr. 64561/1896)

după

Alexandru Márki.

In românesce de

I. Popovici.

Preţul Geografiei leg. . . . . fl. 1.30

„ Istoriei universale leg. . „ 1.—

A eşit de sub tipariu în Tipografia archidiecesană:

APOSTOLUL

— cu litere latine —

cu binecuvêntarea **I. P. S. Domn Ioan Metianu, archiepiscop şi metropolit** şi se află de vênzare la **Tipografia şi Librăria archidiecesană în Sibiiu** cu preţurile: broşat **7 cor.,** legat **9·50 cor.,** ediţie de lux broşat **8 cor.,** legat după cum se comandă.

Metropolia

Românilor ortodocşi din Ungaria şi Transilvania

Studiu istoric

despre reînfiinţarea Metropoliei, dimpreună cu o colecţiune de acte.

Din însărcinarea Consistoriului metropolitan
de
Dr. **Il. Puşcariu**
archimandrit, vicariu archiepiscopesc, vice-preşedinte al Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român.

Preţul: broş. **6 cor.,** leg. **7·70, 8·20** si **9·50 cor.**

Se póte procura dela

Librăria tipografiei archidiecesane
Sibiiu.

NOU! **Pro 1901** NOU!

a apărut:

Calendariul ☜ ☞ archidiecesan

neapărat de lipsă pentru ori-ce preot şi învĕţătoriu.

Preţul unui exemplariu **50 fil.,** cu Şematism **80 fil.,** + porto postal **10 fil.**

Librăria archidiecesană
Sibiiu.

A eşit de sub tipariu în **Tipografia archidiecesană**:

OCTOICHUL CEL MIC

— cu litere latine —

care cuprinde: **Rênduéla Vecerniei, Utreniei şi a Liturgiei; cele opt glasuri pentru Dumineci, Podobiile, Polieleul, Pripelele, Catavasiile, Irmósele, Sfetilnele şi altele.**

Preţul unui exemplariu legat simplu **1·60 cor.,** legat în piele cu copcii galbine **3·20 cor.** plus porto postal **30 bani.** Legătură mai fină după cum se comandă.

Librăria Tipografiei archidiecesane.

---

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta Redacţia nu primesce rĕspunderea.

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.**

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 134 Sibiiu, Sâmbătă 2/15 Decembre 1900. Anul XLVIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **străinătate** pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articolii nepublicaţi nu se înapoiază

INSERŢIUNILE
Pentru odată 14 fil., — de dóuĕ ori 24 fil., — de trei or 30 fil. rêndul cu litere garmond.

Catechisarea.

Voind a întra mai adênc în tractarea acestei teme, şi a vení la stadiul ei de azi, facem un scurt istoric al catechisărei elevilor greco-orientali în şcólele străine.

Prin decretul de curte Nr. 719 din 1837, Nr. gubern. 4803/181 din 1837, se dispune, ca elevii de legea rom. cat. cari cercetéză şcóle protestante, sĕ asculte înveţatura religiei lor, şi sĕ cerceteze biserica lor. In anul 1846 ordinaţiunea acésta s'a estins şi asupra tinerilor necatolici, cari cercetéză şcóle catolice.

Prin ordinaţiunea din 3 Iuliu 1851 Nr. 13,513, guvernul ţĕrei de nou a dat instrucţiuni, ca în sensul ordinaţiunei din 14 Decembre 1846, Nr. curţii 5055, publicate sub Nr. gubern. 3746 L. 94 din 1847, nici un şcolariu din şcólele poporale şi gimnasiale, cari umblă la o şcólă de altă confesiune, sĕ nu se lase la esamen, până nu va dovedí prin atestat dela parochul sĕu, că a ascultat învĕţătura religiei sale şi a umblat la biserica sa şi va dovedi şi sporiul în studiu.

Prin ordinaţiunea guvernială din 30 Iuniu 1853, Nr. 15,139/1521 dispoziţiunile din urmă s'au estins şí asupra şcólelor nóstre poporale şi gimnasiale şi asupra tinerilor de religia nóstră, cari cercetéză şcóle de altă confesiune.

Fiind puşi astfeliu pe una şi aceeaşi tréptă elevii nostri cu ai celorlalte confesiuni, episcopul de atunci al bisericei nóstre prin circulariul din 9 Septembre 1853, Nr. 892, a dispus, ca elevii de altă religie, cari cercetéză şcólele nóstre, învĕţătura religiei sĕ o asculte la parochul lor, sĕ umble la biserica confesiunei lor, şi sĕ nu fie admişi la esamen până nu vor aduce despre acésta atestat dela parochul lor.

Cu privire la elevii greco-orientali cari cercetéză şcóle străine, circulariul amintit mai sus numesce catechet pe preotul nostru din localitatea cu şcólă străină, 'i dă îndrumarea, ca în zile şi ceasuri hotărîte sĕ ţină cu tinerii de religia nóstră şcólă, sĕ le dee învĕţătura trebuinciósă în religie, sĕ priveghieze, ca acei tineri sĕ umble regulat la biserica nóstră, sĕ ţină la timpul hotărît esamen cu ei, şi despre sporiul în studii şi în cercetarea bisericei sĕ le dee atestate.

O deosebită ingrijire a trebuit sĕ aibă catecheţii şi pentru aceea, ca tinerii nostri la timpul prescris de legile şcólei şi de biserică, sĕ se mărturiséscă şi sĕ se împărtăşiască cu sfintele taine.

La începutul fiecărui an şcolar catecheţii erau obligaţi a aşterne la consistoriu conspectul catechumenilor, ear' la finea anului şcolar clasificaţiunea acelora.

Protopresbiterii şi administratorii protopresbiterali erau obligaţi a controla activitatea catecheţilor şi a face arătare credinciósă scaunului episcopesc, ca faţă cu cei diligenţi sĕ se pótă arăta recunoscinţa episcopului, faţă cu cei nediligenţi sĕ se pótă lua mĕsurile potrivite.

Indată după mĕsurile acestea au urmat altele şí mai speciale pentru studiul religiunei. Rescriptul ministerial Nr. 5259/854. dispune, că de-şí în sensul temeiurilor aşezate prin ministeriul de culte şi instrucţiune cu decretul din 28. Februariu Nr. 19 m. n. din 1850 pentru organisarea învĕţămêntului în Ardeal, care prin ordinaţiunea guvernatorului militar şi civil dto. 19. Aprile, 1850. Nr- 3306 s'a publicat în fóia legilor provinciale din Ardeal (Anul 1850 mănunchiul 6. Nr. 29), de-şí zic, deosebirea confesională a institutelor de învĕţămênt este a se ţiné ca regulă, totuşi cercetarea unei şcóle prin prunci de altă confesiune nu se póte oprí prin diregătoria statului, şi cercetarea unui gimnasiu prin şcolari de altă confesiune e îngăduită.

Libertatea acésta de a cerceta elevii gimnasii străine de confesiunea lor, aici în Ardeal a esistat şi mai nainte, şi s'a întemeiat chiar pe disposiţiuni guverniale, ea însĕ acuma numai sub acea condiţiune se mai lasă în vigóre, dacă şcolarii cari cercetéză şcóle de alte confesiuni, vor primí învĕţătura în religie după prescrisele bisericei lor şi dela învĕţători de legea lor, cu succes bun, şi se vor legitima despre acésta.

Spre a se puté asigura efectul celor dispuse prin emisul din 3. Iuliu, 1851 Nr. 13, 513: ca nici unul dintrĕ elevii şcólelor poporale şi gimnasiale, cari cercetéză şcólele altor confesiuni, sĕ nu fie primit la esamene, până ce nu se va legitima cu atestatul dela parochul sĕu atêrnătoriu despre cercetarea învĕţăturei creştinesci şi a bisericei religiei sale, precum şi despre sporirea făcută în aceea, numitul rescript dispune următórele:

1. In şcólele cercetate de elevi de deosebite confesiuni trebue puse óre anumite pentru studiul religiunei (óra primă sau cea din urmă a învĕţăturei ordinare), ca şcolarii de altă confesiune sĕ pótă cerceta învĕţătura religiunei în şcóla confesiunei lor. La un asemenea cas directorii şcólelor trebue sĕ se înţelégă la facerea planului órelor spre a nu colida propunerea studiului religiunei.

2. Unde nu se află şcólă proprie confesională instrucţiunea în studiul religiunei trebue sĕ o facă parochul sau învĕţătoriul designat de către autoritatea bisericéscă.

3. Şcolarilor, cari nu se ţin de confesiunea pentru care e hotărîtă şcóla ce ei o cercetéză, nu le este ertat a lua parte la învĕţătura religiunei în acest institut, sau la slujba dumnezeéscă cu conşcolarii lor de altă credinţă, cu atât mai puţin se pot silí la aceea.

4. In atestatul, care şcolariul are a-l arĕta dela parochul sĕu spre a fi primit la esamene, sĕ se arete chiar şi aievea, de au împlinit sau nu poruncile bisericei sale în privinţa învĕţăturei religionare, a sluşbei dumnezeesci, şi a îndeletnicirilor religióse?

Elevul în al cărui testimoniu nu stă, că a împlinit poruncile bisericei sale în privinţa învĕţăturei religiunei, a sluşbei dumnezeesci şi a îndeletnicirilor religióse în decursul semestrului sau al anului, nu póte fi primit la esamene, necum sĕ pótă înainta la o şcólă mai înaltă.

5. Atestatele de religiune ale şcolarilor nu numai că vin de a se însemna după cuprinsul lor esenţial în atestatul semestral sub rubrica religiune, ci deodată sĕ se alăture şi lângă atestatul semestral.

Fără atestat de religiune sĕ nu se dee unui astfeliu de elev nici cum atestat semestral.

6. La primirea unui şcolariu în şcóla altei confesiuni, de care nu se ţine dînsul, directorul şcólei are de a încunoscinţa totdeuna lămurit pe părinţii sau tutorii aceluia despre prescrisele în privinţa învĕţăturei religiunei, şi a-i îndrepta, ca acéstă învĕţătură sĕ o priméscă dela parochul confesiunei concerninte, şi a face însuşi acestuia arătare în scris despre primirea şcolariului, ca cest din urmă sĕ pótă face disposiţiunile sale pentru împărtăşirea învĕţăturei religiunei şi privegherea asupra aceleia. Păşesce elevul afară din şcólă, acésta încă vine de a se arăta totdeuna în scris, şi fără întârziere parochului acelui şcolariu.

Consemnarea elevilor de altă confesiune direcţiunea are sĕ o comunice preotului respectivei confesiuni.

7. Dacă un şcolariu este leneş, parochul sau învĕţătoriul care îngrijesce de propunerea religiunei şi de esercitiele religióse, are sĕ facă la finea fiecărui luni arătare la direcţiunea şcolară, indicând órele, în cari respectivul elev a absentat dela religiune sau dela esercitiele religionare, sau că nu face progresul cerut. Directorul dă arătarea sau însciinţarea scolară elevului, ca acesta sĕ o arete părinţilor s'au îngrijitoriului sĕu, cari o subscriu, şi subscrisă elevul are sĕ o dee îndărăpt directorului, care o păstréză până la încheierea anului şcolastic.

Paralel cu acéstă însciinţare lunară îi stă în voie catechetului de a se adresa şi direct la părinţii elevilor, dându-le informaţiuni despre conduita fiilor lor.

Rescriptul acesta a fost publicat cu circulariul episcopesc din 28 Iuliu, 1854 Nr. 564 cu îndrumarea, ca preoţimea sĕ sfătuéscă pe părinţii copiilor de şcólă sĕ-şi dee pruncii la învĕţătură în asemenea oraşe, unde noi avem biserică şi paroch, ca copiii lor sĕ pótă cresce după poruncile bisericesci, căci dacă vor face altmintrelea, adecă dacă 'şi vor da copiii la şcóle în aşa oraşe, unde noi nici biserică, nici preot nu avem, copiii lor nu vor puté cerceta nici biserica nóstră, nici vor puté învĕţa învĕţătura creştinéscă, din care pricină apoi se póte lesne nenorocí copilul lor.

La finea circulariului archiereul îndémnă pe credincioşii sĕi sĕ-şi dee pruncii la gimnasiul mic din Braşov, la şcólele cu trei clase din Braşov, Săcele şi Rĕşinari, despre cari şcóle susţine că ele sunt tot atât de bune, tot aşa de regulate ca şi alte şcóle din ţară, apoi la Braşov, Săcele şi Rĕşinari pot căpĕta lăcaşuri pentru copíi, şi piaţul acestor locuri este mai eftin decât alte piaţuri.

Pe basele aceste s'a făcut în archidiecesa nóstră regularea catechisaţiunei în şcólele străine.

Paralel a mers regularea catechisaţiunei adulţilor, apoi a poporului în anumite timpuri şi pe lângă anumite modalităţi, ceea-ce neaparţinênd studiului nostru special, de astădată am făcut de ea numai amintire.

Regularea acésta a rĕmas normativă până în zilele nóstre.

Legea de instrucţiune din 1868, (art. de lege XXXVIII din 1868) enunţă ca principiu, că instrucţiunea în religiune este datorinţa confesiunei respective, şi că instrucţiunea acésta trebue sĕ fie publică.

Acésta o dispune §. 57 al legei provocate mai sus, care vorbesce despre studiul religiunei în şcólele elementare poporale comunale, aşa dispune §. 90 unde e vorba despre preparandiile de stat, cu deosebirea, că aici pentru catecheţii confesiunilor pune în perspectivă o remuneraţiune pe care o solvesce statul.

In acest sens se reguléză propunerea religiunei şi în şcólele medii.

§. 9. art. de XXX: din 1883. dispune următórele: In privinţa instrucţiunei în religiune şi în morală ia disposiţiuni autoritatea bisericéscă şi anume la şcólele neconfesionale separat pentru fie-care confesiune, la cele confesionale pentru elevii celeilalte confesiuni; catechetul trebue sĕ fie insinuat la ministrul de culte şi instrucţiune publică, care-l acceptéză.

Catechetul póte fi esceptionat numai din punct de vedere moral sau de stat.

Revisuirea legii de naţionalităţi. In adunarea generală a representanţei oraşului Arad fiind pusă la ordinea zilei adresa comitatului Treiscaune, prin care se cere revisuirea legii de naţionalităţi, contrar propunerii făcute de senatul orăşenesc, pentru a trece peste ea la ordinea zilei, representanţa a hotărît sprijinirea adresei şi înaintarea unei asemenea adresa şí din a sa parte. Au perorat cu mult foc, întru spriginirea adresei, deputatul kossuthist Barabás Béla şi advocatul Müller Károly.

Nici că ne puteam aştepta la altceva de la oraşul celor treisprezece „martiri".

Invingerea lui Bourguignon. Resultatul alegerii de Mercuri în curia a cincia din Bucovina se póte resuma prin cuvintele: „Bourguignon a învins". In cercul prim a fost ales ruteanul *Pihuliak*, ear' în cercul al doilea inspectorul şcolar Dimitrie *Isopescul*. Ambii *candidaţi ai guvernului*. Din partea partidului poporal român în cercul al doilea era candidat *Dr. George Popovici*, care însĕ a întrunit numai 181 voturi, faţă cu 451 ale lui Isopescul.

Ştiind ce însufleţire era pentru *Popovici* în rêndurile alegĕtorilor români, ne putem închipui prin ce mijlóce a putut învinge partidul guvernului.

Anchetă în ministeriul de agricultură. Pe azi după amiazi e convocată în ministeriul de agricultură o anchetă în scopul de a discuta modalităţile, prin cari s'ar putè statorí mai esact cuantitatea cerealelor ţerii, estensiunea teritoriilor sĕmănate cu cereale, cum şí a modalităţilor prin cari s'ar putè câştiga şi da publicităţii în mod mai oportun fluctuaţiunea preţurilor pe cereale în străinătate. Pe lângă acestea ancheta se va ocupa şi de alte idei şi propuneri sulevate în firul desbaterii budgetului în dietă, întrĕ cari şí cestiunea reorganisării serviciului de statistică economică.

Fişpanul Braşovului. Ziarele din capitală vestesc că planul numirii lui *Kiss Bálint* la postul de comite suprem al comitatului Braşov s'a abandonat. Causa e, că Kiss a pus condiţiuni pe cari guvernul nu le-a putut accepta. Ziarele oposiţionale însĕ, deosebi kossuthistele, spun, că numirea au zădărnicit'o Saşii din Braşov, cărora nu li-ar fi tost pe plac acéstă numire, ear' ministrul-president *Széll* a cedat dorinţei Saşilor, ca sĕ nu şi-'i înduşmănéscă acum în préjma alegerilor dietale, — zice, de pildă, „Egyetértés“.

Irelevant, că ce consideraţiuni au condus pe ministrul-president la împlinirea dorinţei Saşilor în acéstă cestiune, dar' dacă în adevĕr la a lor dorinţă s'a abandonat planul numirii lui Kiss, acésta e o dovadă că dl Széll e aplecat sĕ asculte dorinţe şí de ale altora, nu numai potte de ale fiilor şovinismului.

Noi candidaţi la acest post sunt contele Nicolae Bethlen şi contele Lázár Stefan, vicecomitele comitatului Cojocna (Cluş).

Mijlócele adminstraţiunii bune.

Sub titlul „Cari ar fi mijlócele cele mai eficace, ca sĕ avem o admiuistraţie bună şi corectă în tóte afacerile bisericesci-şcolare, şi cum s'ar puté înmulţí averea acelora“ — dl *Vasilie Gan* a cetit în conferenţa preoţéscă din tractul *Lupşei* disertaţia următóre:

Onorată Conferenţă!

Douĕ întrebări cuprinde tesa pusă spre discuţie în conferenţa nóstră presentă. Partea I. privesce administraţia afacerilor bisericesci şcolare; partea II-a: cum s'ar puté înmulţi averea acelora.

Fie-care din aceste întrebări e destul de grea. Voind a o desluşi din tóte punctele de vedere cu de-amĕruntul, ar trebui sĕ scriu un op întreg, nu o simplă disertaţie de o cólă-douĕ.

Objectul administraţiei bisericesci-şcolare îl formézǎ atât capitalele esistente, cât mai vêrtos aşezămintele ce le susţine biserica: şcóla, mijlócele de învĕţământ, biserica ca casa Domnului, aşezămintele de caritate şcolare, ear' vorbind despre înmulţirea averilor putem considera atâtea puncte de privire câte isvóre de venit sunt şi se pot acuira, ca sĕ sporéscă averea materială.

Şí numai símpla schiţare a acelora, mĕ veţi crede, dă materie bogată, ofere perspectivă ce nu mai are sfîrşit. Numai ca la ideal putem noi cugeta la atâte lucruri bune, în praxă târziu le vom realisa. Noi puţine instituţiuni avem, abia biserica şi şcóla. Pentru noi trece drept lux a vorbi de mai multe. Suntem săraci, nu le putem întroduce în praxă.

Mai e şi altă calamítate la mijloc. Puţina cultură şi lipsa de însufleţire la popor pentru tot ce e bun, frumos, nobil. Acésta e principala causă, de ce noi avem aşa puţine aşezăminte, şi chiar şi pe cari le avem, zicem că ne sunt prea multe, pretind prea mari jertfe. Vezi Dómne! bĕtrânii trăiau şí fără ele. Le era destul că au „Biserică“, o casă de lemn, scundă ca o peşteră...

Aceste premise, voiu înşira acele calităţi, cari se cere sĕ le aibă administratorii şi administraţia din parochiile nóstre; şi anume:

I.

Cari ar fi mijlócele cele mai eficace, ca sĕ avem o administraţie bună şi corectă în tóte afacerile bisericesci şcolare?

La noi dóuĕ termine sunt în us, pentru a se esprima noţiunea administraţiei. Unul se esprimă prin cuvêntul: conducerea. Conducerea se aplică, când e vorba de corporaţiuni, de organisme vii şi e sinonim cu „ocârmuirea“, pe când celalalt termin în administraţie se aplică fiind vorba de capitale, de aşezăminte.

Terminul administraţiei e latin, derivă dela „administro, — are“ şi însémnă a dirige ceva, va se zică tot conducere e.

Noi în espunerile de mai la vale sub administraţie vom înţelege şi conducere, fiind-că conducerea persónelor nu se póte desface de cea a lucrurilor.

Este şi o a treia noţiune: manipulare. Iată deosebirea întrĕ administraţie şi manipulaţie! Administratorul e corporaţiune ori persónă care el îşi croesce calea pe care umblă, umblă pe piciórele sale, din contră manipulatorul trebue sĕ îndeplinéscă ce alţii au demandat. Cu dela sine putere nu póte pliní nimic.

Sĕ vedem persónele administrative şi manipulătóre în organisaţiunea nóstră bisericéscă şi sfera lor de activitate!

Persóne administrative sunt membrii comitetului parochial. Comitetul conduce (administrează)! El dispune despre tóte aşezămintele esistente, întrĕ marginile legei şi normativelor. Persóne manipulante sunt epitropii, ca corporaţiune se numesc — epitropie. Epitropii trebue sĕ esecute simplu — mandatul comitetului. Nu epitropia e deci organul principal — cum la noi se practică — în administraţia parochiei, ci comitetul parochial. Dacă epitropii fac totuşi ceva pe barba lor, de făcut se consideră numai obţinênd aprobarea comitetului.

Ce este sinodul parochial? Sinodul nu e organ administrativ, e for. Sinodul e suveran. Ca suveran trage la dare de sémă comitetul; el asigură şi mijlócele de lipsă pentru comitet.

Se va întreba: ce loc ocupă parochul în organismul bisericesc? ce rol are el?

In organismul bisericesc actual parochul e membru natural al comitetului (§ 19 st. org.), membru al epitropiei (§ 16 b. Regul., pentru adm. afacerilor epitr.) şi preşedintele sinodului parochial (§ 10 st. org.). Parochul e nervus rerum, cum s'ar zice. Precum se împrăscie în corpul omului arteriile şi vinele, ce duc şi aduc sucul nutritor, astfel preotul participă la tóte. El e spiritul şi aşazicênd motorul întregei activităţi parochiale. Fără scirea lui nimic nu se face ce se face.

Frumos rol!

La ce îl îndreptăţesce carta bianca ce i-s'a dat? Are putere absolută preste tóte?

— Nu!

Preotul e veghetorul, e inima. Preotul ţine totodată şi cumpăna. Când vine tréba la faptă, fie-cărei corporaţiuni parochiale trebue sĕ-i lase libertatea absolută ce îi compete în sensul legei şi normativelor. Nu are a prescrie nimĕnui nimic. Numai în casuri estraordinare aplică „veto“. Preotului în corporaţiunile parochiale revine mai mult rolul de iniţiativă.

Element personal în organisaţia bisericéscă sunt şi organele superióre bisericesci menite a supraveghia şi controla mersul afacerilor din comună. Persónă supraveghetóre, ca organ al autorităţii superióre bisericesci, este protopresbiterul.

Are protopresbiterul ceva ingerinţă în administraţiunea din parochii?

In sensul stat. org. pct III. disposiţiuni generale şi § 1 Reg. af. ep., parochiile sunt autonome. De sine stătător îşi regulézǎ prin factorii lor administrativi şi independent tóte afacerile, ca stăpâne preste destinul lor. Ingerenţa protopresbiterului se reduce la ceea ce numim „inspecţiune“. Da! se ingerézǎ, când vede abatere dela lege şi sunt periclitate interesele parochiei din pricina organelor sale rĕutăcióse ori incapabile. Nu ca administrator se gerézǎ însĕ nici atunci. Se gerézǎ în calea cercetării disciplinare şi suspinḑênd cutare conclus păgubitor.

Aceste sunt elementele personale, ca factori ai administraţiunii bisericesci şcolare din parochii! Acésta e sfera lor de activitate! Acum putem pune întrebarea: ce calităţi trebue sĕ întrunéscă persónele administrative, ca sĕ fie bună administraţia, ca sĕ ajungă la prosperitate afacerile din parochii?

Ḑice latinul: Qualis homo, talis res. Ómenii fac administraţia. Persóne destoinice — afaceri înfloritóre; persóne moleşite, cu însuşiri rele — stări desolate, ruină, decadenţă.

Se pot din istorie produce esemple ce întăresc acest adevĕr. Polonia bunăóră era odinióră ţéră înfloritóre. Statul impunea. A ţinut aşa până când scopuri mai înalte agitau spiritele bărbaţilor conducĕtori, până serviau idealului. Indată ce bărbaţi vanitoşi, egoişti, certăreţi, pizmătareţi s'au gerat pe sine în fruntea ţerii — statul polona perdut din splendórea sa, a devenit statul intrigelor, în cele din urmă s'a desfiinţat, s'a nimicit. Azi nu mai esistă. Aşa icónă presintă istoria vechilor Greci, a Romanilor şi altor popóre despre cari cetim că aveau odinióră ţeri şi state independente.

Conducĕtori activi şi zeloşi cu mijlóce modeste obţin lucruri mari, conducĕtorii imbecili chiar şi dispunênd de splendide mijlóce — nu vor obţiné nimica. Ba sub cârma lor şí ce este se va dărăpăna, cum se împrăscie grămada de grâu, când cloşca e stăpână, ea o tronézǎ cu puii.

Şi cumcă dela persónele destoinice atârnă tóte lucrurile bune într'o comună, e destul sĕ mai relevez faptul de toţi cunoscut, că călătorind noi printr'o comună bine pusă la rênd, cu biserică şi şcólă înfloritóre, numai decât întrebăm cine e preot aici? cine învĕţător? cine pórtă cârma?

Va sĕ zică, noi înşi-ne conducĕtorilor atribuim meritul pentru ce e bun, conducĕtorii îi facem responsabili de tóte neajunsele, scăderile ce se observă.

Cari sunt conducĕtorii cei buni?

Cea dintâiu însuşire ce se poftesce dela conducĕtor, ca sĕ fie bun, este *dragostea şi rîvna* ce trebue sĕ o aibă acela către afacerile din parochie.

Nu este lucru bun şi bine făcut care nu ar avé motorul dragostea. Dór' póte fi măestru bun acela cui nu'i place măestria? séu e doftor bun, care numai de dragul banilor a îmbrăţişat cariera? Aşa va fi şi cu diregĕtorul din parochíe.

A zis Iisus: Din acésta ve vor cunósce pe voi că sunteţi învĕţăceii mei, de veţi avé dragostea mea întru voi. Care va sĕ zică, întemeietoriul bisericei, al creştinismului, dragostea a pus'o drept temelie a lăţirii învĕţăturei sale. A ştiut Domnul, că multe pedeci, multe pericole se pun în calea activităţi pastorale, cari numai dacă este dragoste, rîvnă, se pot învinge. S'ar fi espus S. S. Părinţi atâtor pericole, s'ar fi supus morţii de bună voie, de nu aveau dragostea, rîvna lui Cristos?! E adevĕr ce grăesce ap. Pavel către corinteni: Dragostea îndelung rabdă... nu caută ale sale... tóte le sufere... la tóte nădejde are.

Lângă dragoste se cere dela persónele conducĕtóre sĕ aibă agerimea, abilitatea, isteţimea de lipsă, va sĕ zică *vocaţiune* de a puté fi conducĕtori.

Inzadar voiu vrea sĕ mut munţii, când aceia sunt gigantici şi puterea mea mărginită! Ce folos sĕ voesc probleme cari din causa mijlócelor modeste, nu se pot realisa!

Administratorul înţelept se inspiră din trebuinţele reale, încetul pe încetul urcă scara către ţinta propusă, nu face salturi. Insemnătate decisivă câştigă acest postulat când cugetăm ce rele incalculabile pot produce în parochiile nóstre apucăturile dictatorice ale unor conducĕtori, cari dintr'odată vreau a suplini ce s'a negles de un veac de douĕ. Poporul în nesciinţa sa îşi resbună, părăsiind biserica străbună séu făcênd gălăgii ce ani de-a rêndul nu se mai curmă şi pun beţe la carul administraţiei.

Conducĕtorii trebue sĕ fie, mai departe, persóne oneste, de tótă încrederea şi avênd purtare morală neescepţionabilă în tótă privinţa. Bărbaţii întinaţi, pĕtaţi moralicesce, ómeni mici de suflet mari de patimi, cum s'ar ḑice, nu sunt vrednici a fi administratori. Numai zizanie vor stîrní. In aşa loc ca bureţii din pămînt rĕsar elemente turbulente, inficiază întrégă comuna.

Halal de comuna ajunsă a fi stăpânită de imbecili! halal de afacerile ei, de sórtea ei!...

Dela persónele puse în fruntea parochiilor se mai recere, ca sĕ 'şi cunóscă fiecare datorinţele şi drepturile, pe cari a le depăşí nu 'i permis.

Fórte păgubitor pentru afacerile nóstre se presintă faptul, că ómenii nu sciu ce sĕ lucre. Sunt aleşi în comitet, epitropie... Cu numele figurézǎ acolo. Preotul sau altă persónă mai destoinică trebue sĕ facă totul. De regulă protopopul administrézǎ.

Noi scim că activitate pasivă în administraţie nu póte fi. Cine nu lucră nu póte arĕta sporiu. De aceea e puţin progresul la noi, de aceea afacerile zac baltă. Factorii chemaţi a administra nu lucră, nu sciu ce sĕ lucre.

Din necunoscinţa sferei de activitate rĕsar şi alte inconveniente. Membrii mai sfătoşi se institue pe sine advocaţi nechemaţi, se amestecă în tóte şi ce au trébă cât mai vîrtos ce n'au, ce nu se ţine de ei. Se înţelege, amestecul lor provócă susceptibilităţi, animosităţi la alţii şi — zarva e gata. E păgubitor amestecul unei corporaţiuni în afacerile celeilalte mai ales când se face acésta în formă de coterii, clice şi câte tóte. Coteriile, clicele şcl. duc la ruin sigur.

Tot ce se lucră în cadrul sferei de activitate e natural, normal şi are bune urmări, şi tot ce se face afară de cadrul sferei de activitate, e nenatural şi are prin urmare efect detestabil.

Suum cuique. Fie-cine sĕ îndeplinéscă ce e a lui şi toţi în armonie sĕ lucre. Aşa va fi administraţia bună.

*

Urmând firul espunerilor, se cuvine sĕ fac amintire şi de alt factor, care trebue considerat, voind a scóte la ivélă tóte calităţile administrative.

Legea e acel factor.

Legile, regulamentele, normativele, conclusele au şi ele acelaşi merit, pe care îl au persónele pentru administraţie. Puterea legilor e aceea ce determină persónele sĕ lucre; puterea legilor împrumută forţa cu care persónele duc în îndeplinire afacerile.

De unde îşi au legile forţa lor? Convingerea nóstră. că acele sunt bune, sunt regule basate pe principii religióse şi etice, le împrumută tăria. Va sĕ ḑică legile au forţă morală. Esecutarea legilor nóstre bisericesci o garantézǎ de altmintrea şi statul. Ori-unde şi ori de câte-ori se ivesc abateri, resistenţe faţă de disposiţiunile organelor bisericesci basate în legea bisericei — statul sare, trebue sĕ sară într'ajutor, restabilind autoritatea legei bisericesci.

Legi la noi are drept a vota congresul naţional bisericesc, cari însĕ trebue sĕ obţină aprobarea Corónei. Regulamente, normative, statute votézǎ atât congresul cât şi sinódele eparchiale, protopresbiterale, parochiale. Regulamentele, statutele, conclusele sinódelor eparchiale şi protopresbiterale, ca sĕ aibă tărie deplină, trebue sĕ obţină aprobarea forurilor superióre bisericesci.

O administraţie care se face după legi şi regulamente votate şi aprobate în tótă forma lor şi basată pe concluse valide ale corporaţiunilor bisericesci, se ḑice că e administraţie *corectă* şi neescepţionabilă din ori-ce punct de privire. O atare administraţie nici va remâné fără efect bun.

Se face administraţie corectă, adecă după tóte formele şi prescrierile § lor, la noi?

Va fi, nu-i vorbă, de aceea. Ţinta nóstră aceea trebue sĕ fie, ca sĕ facem administraţie corectă. Şi totuşi numai ca la un ideal putem priví la administraţia corectă. Fapt deplin confirmat e, că se fac multe şi dese abateri dela lege. Nu mai departe, decât acele parochii confirmă adevĕrul, de unde se aud cele mai dese, cele mai strigătóre plângeri, ce umplu archivele autorităţilor.

Nu afirm că jăluitorii au drept. Ba tare cred, că umblă dreptul şí pe căi greşite. Har Domnului! aḑi nu se mai manipulézǎ cu averile bisericesci ca în timpuri preistorice. Imi place sĕ constat şi aceea, că preoţii şi celelalte persóne puse în fruntea comunelor au rîvnă de a chivernisi bine interesele acelora.

De ce totuşi jalbe? ce causă au?

Organele administrative nu funcţionézǎ, sau funcţionézǎ rar. Odată în an, de regulă la finea anului, se adună comitetul în şedinţă. De acolea încolo epitropii lucră tot pe barba lor, fără concluse, fără avis. Póte nici mai scie cineva ce fac ei. Că nu se simt obligaţi a raporta nimenui nimic, despre ce şi cum fac; póte nici le cade bine a 'i trage la respundere.

Legea fundamentală, statutul organic, a garantat cea mai deplină publicitate pentru afacerile administrative. Totul trebue sĕ se îndeplinéscă la lumina zilei. Epitropii au sĕ refereze comitetului, comitetul sinodului eparchial, pentru-ca toţi parochienii sĕ fie orientaţi, sĕ aibă deplină cunoscinţă despre trebile bisericesci-şcolare.

Sórtea nóstră în mâna nóstră a pus'o marele Şaguna, când ni-a dat statutul organic. Parochienii alăturea cu autoritatea bisericéscă sunt suveranii destinelor lor. Are cineva dreptul sĕ se substragă dela controla sinodului eparchial? Se póte, ca sĕ fie în mâna unui bărbat concentrată tótă administraţia comunei?

(Va urma.)

Revistă esternă

Disolvarea dietei bulgare. Marţi toţi ministrii s'au presentat la palat, unde s'a ţinut consiliu sub presidenţa principelui. După amiazi s'a cetit dietei ordinul de disolvare. Nouele alegeri vor fi la 28 Ianuariu st. v.

*

Misiunea lui Krüger. Legaţiunea din Haga a republicei sudafricane a dat autorisare Agenţei Reuter sĕ dementeze ştirea despre telegrama trimisă lui Krüger din partea ţarului.

Tot din Haga se raportéză, că în urma audienţei la regina Vilhelmina şi din conversări avute cu politiciani dătători de directivă Krüger s'a convins, că tóte demersurile ulteriore în scopul intervenţiei de pace sunt zadarnice. Totuşi Krüger şi consilierii sei nu desperézà de sórtea ţerei lor, aşteptând mântuire dela *revolta generală a Olandezilor din Capland*, care, după cum susţin ei, are sĕ urmeze cât de curênd.

*

Rĕsboiul Burilor. Lordul Kitchner raportézǎ din Pretoria dto. 12 Decembre: Generalul Knox urmăresce necontenit pe *De Wett*, care se refugiézǎ spre Redensburg, unde stă gata un colon de armată spre a veni în ajutoriu lui Knox.

*

Elveţia nu intervine. Se raportézǎ din *Bern* dto 11 Decembre, că consiliul federal a respins unanim propunerea consiliului naţional cu privire la iniciarea intervenţiei în rĕsboiul anglo-bur.

*

Ţarul s'a însănĕtoşat. Cum se raportézǎ din Petersburg, medicii ţarului au declarat, că morbul s'a sfêrşit şi că de douĕ sĕptĕmâni deja ţarul e în reconvalescenţă progresivă. Din acest motiv, cu aprobarea ţarului, s'a sistat publicarea buletinelor despre mersul morbului.

In legătură cu acésta se mai raportézǎ că la vară ţarul şi ţarevna vor face visită reginei Victoria în Windsor.

*

Regele Oscar al Svediei e greu bolnav. E atât de slăbit în cât numai cu mari sforţări póte vorbi şi adese-ori nici nu cunósce pe cei din jurul seu.

*

Ministru osândit pentru înaltă tradare. Marţi tribunalul din Belgrad a osândit la *şepte ani închisóre* pe fostul ministru de interne George Gencici. Pĕcatul lui Gencici e că în scrisori adresate regelui şi într'una puclicată în ziarele din Viena a ofensat pe regele şi pe guvern. Acusat de malversaţiune, Gencici spunea în aceste scrisori, întrĕ alte lucruri minunate, că cu banii a trebuit sĕ plătiască pe o amică a regelui.

Şedinţa publică

a societăţii „Andreiu Şaguna".

(*Raport special*).

Sositu-ni-a iarăşi ziua cea mare şi scumpă în viaţa nóstra bisericéscă, ziua Sf. Apostol Andreiu, al cărui nume l-a purtat marele metropolit de odinióră, fericitul Şaguna. E o zi acésta, care ne scóte órecum din atmosfera prosaică a vieţii zilnice, şi care face, ca sufletul nostru desmărginindu-se sĕ se înalţă cu pietate spre figura mărétă a providenţialului archiereu, a cărei reamintire dă inimilor nóstre hrană şi putere nouă de viaţă.

Ca şi în trecut inaugurarea solemnă a acestei zile a făcut-o la noi în Sibiiu societatea de lectură *Andreiu Şaguna*, prin şedinţa publică ce a aranjat-o Mercuri séra în memoria nemuritoriului ei patron. In viaţa societăţii de lectură Andreiu Şaguna ziua Sf. Andreiu e aşa zicênd „sĕrbătórea sĕrbătorilor", de aceea o şi serbézǎ din an în an în mod demn şi festiv, ear' la sĕrbarea ei se alătură cu drag întreg publicul sibiian.

Pe la 7 óre séra era ticsită sala seminariului de public ales din loc şi jur. In deosebi a fost multă preoţime, dându-şi întâlnire cu ocasia acésta absolvenţii de teologie din 1889 şi 1894.

Sosesce şi Escelenţa Sa Archiepiscopul şi Metropolitul, care e întimpinat de orchestra societăţii cu un marş festiv, după care îndată urcă scena preşedintele societăţii profesorul *Dr. Petru Şpan* şi prin un discurs scurt, dar' mĕduvos şi adânc simţit şi rostit cu mult entusiasm şi putere de convingere, deschide şedinţa. Vorbirea e salutată de public cu vii şi generale aplause.

Se începe imediat esecutarea programului. Orchestra societăţii esecută cu multă fineţă şi precisiune o „Serenadă" de Volkmann.

Urmézǎ obicinuitul cuvênt ocasional despre viaţa şi activitatea lui Şaguna, rostit de clericul *V. Runcian*. Discursul îmbrăcat într'o limbă mai avêntată şi rostit cu glas sonor şi puternic, a făcut bună impresie asupra tuturor, captivând atenţiunea publicului. Sfêrşitul mai ales a fost fórte frumos. Domnul Runcean — spre lauda lui fie zis — rolul spre mulţămirea generală.

Corul societăţii — după acesta — esecută un „Cheruvic" aranjat de profesorul de musică T. Popovici, dirigentul corului. Acest Cheruvic e aşa zis un model de melodie veche bisericéscă pe motive espresive şi caracteristice ale unei doine cunoscute, care ţi-se reamintesce în minte la auzirea primelor acorduri, şi acéstă reamintire laică te lipsesce de evlavia ce trebue sĕ o simţi ascultând o piesă bisericéscă şi-ţi duce gândul la romanticii codrii, unde glasul ciobanului se aude aşa melancolic şi a jale. Alţi o asemênă cu altă arie cunoscută. Altcum cântarea a succes bine, mai ales, că a fost esecutată cu concursul clericului absolut *Andreiu Ludu*, care a avut rolul solistului. Dulcea şi voluminósa voce de bass a d-lui Ludu este de altfel cunoscută publicului nostru. De astădată încă şi-a achitat rolul cu succes eminent şi publicul a aplaudat viu.

Clericul *I. Gonţia* declamézǎ apoi Satirea III a lui Eminescu. Poesia a fost studiată şi destul de bine predată, dacă considerăm greutatea ce are sĕ-o delăture un diletant la declamarea unei poesii ca satira acésta.

Urmézǎ earăşi orchestra societăţii şi ne delectézǎ plăcut cu „Potpouriul al III lea" de Murĕşan. După cât am aflat deosebit merit pe terenul instruării orchestrei şi-a câştigat clericul *C. Simtion*; dînsul a şi orchestrat acest potpouriu şi cu dibăcie a condus şi orchestra. Numai spre laudă póte servi societăţii, că are membri relativ aşa de bine pricepuţi în ale musicei.

Punctul cel mai fericit din program a fost disertaţiunea clericului *S. Stanca*, vice-preşedinte al societăţii, intitulată *„Influinţa artei asupra omului"*. A fost o temă bine alésă şi după subiectul ei acomodată şi cu gustul publicului în mare mĕsură compus din dame. Ideile clare, espunerea lor logică şi haina lor, o limbă frumósă românéscă, au făcut, ca Dl Stanca sĕ fie ascultat de toţi cu multă plăcere şi interes, deşi obiectul este pe cât de frumos pe atât şi de greu. Dl Stanca este altcum ca şi alţi colegi ai sĕi un tinĕr de bună speranţă, de la care aşteptăm servicii bune pe terenul bisericesc.

După atâta material serios, a fost bine primit în punctul al 7-lea dl pedagog *I. Sporea*, cu declamarea poesiei „Jidanul în raiu". Ajutat de o voce mai ascuţită, mimică şi gesturi potrivite, dl Sporea face pe Jidanul de minune. A stêrnit mult haz şi a fost aplaudat după merit.

In fine corul societăţii esecută o „Haţegană", composiţia profesorului de musică T. Popvici. E o piesă poporală drăguţă, înveselitóre, numai cât cuvintele şi textul nu era cel mai potrivit ocasiei.

Astfel şedinţa festivă a tinerimei seminariale ni-a oferit şi de astă-dată câteva momente plăcute de distracţie şi satisfacţiune sufletéscă — de altă parte ea ni-a fost o vie dovadă, că societatea „Andreiu Şaguna" face progrese vĕdênd cu ochii.

O parte însemnată din merit se reflectézǎ fără îndoială asupra zelosului ei conducĕtor Dr. Petru Şpan, care-şi pune sufletul pentru ridicarea şi înălţarea nimbului ei.

Eshauriându-se programul, Escelenţa Sa I. P. S. nostru Archiepiscop şi Metropolit Ioan Metianu a şi adresat elevilor câteva cuvinte părintesci, lăudând'o de-oparte pentru străduinţa şi prestaţiunile ei, ear' de altă parte sfătuind'o şi îndemnând'o, ca şi în viaţa practică când va păşi sĕ aibă pururea ca model de conduită pe marele Şaguna, a cărui memorie o venerézǎ acum.

Ii povăţuesce sĕ 'şi creeze ca **„ideal"** pentru întrégă viaţa lor ridicarea poporului în cultură şi bunăstare materială şi pentru realisarea aceluia sĕ lucreze conduşi de iubirea şi **însufleţirea**, de care s'a condus fericitul Şaguna. Escelenţa Sa termină implorând darul şi ajutoriul lui Dumnezeu asupra tinerilor şi între puternice urale de „sĕ trăiască" la adresa Escelenţei Sale, publicul mulţămit în sufletul sĕu, părăsesce sala.

Iată în ce chip demn tinerimea seminarială, şi cu ea şi noi am serbătorit memoria Marelui Andreiu!

NOUTĂŢI

La alegerea de protopop în Sĕlişte. Dumineca trecută s'a întrunit sinodul parochial electoral al fruntaşei nóstre comune bisericesci *Sĕlişte* (a doua după Braşov), pentru a-şi da votul colectiv în cestiunea alegerii protopresbiterului tractului Sĕliştei, care va avé sĕ fie totodată şi paroch în Sĕlişte. Cum suntem informaţi, sinodul s'a pronunţat unanim şi cu mare însufleţire pentru candidatul *Dr. Ioan Stroia*, profesor seminarial. Alegerea se va face Luni (17 Decembre n.).

*

Parastas pentru Şaguna în Selişte. Ca în toţi anii aşa şi în estan ziua marelui Archiereu Andreiu baron Şaguna s'a serbat cu pompă deosebită. In preséră, la vecernie au asistat la serviciul divin sub conducerea corpului didactic *elevii şcólei industriale* (învăţăcei meseriaşi) şi *elevii şcólei de repetiţie* (*economică*). Ear' în ziua sftului Andreiu, la celebrarea sfintei liturgii şi a parastasului făcut întru memoria fericitului Archiereu au participat elevii şcólei de tóte zilele. La sfîrşitul serviciului divin învĕţătoriul *Ilie Hociotă* a ţinut un frumos cuvênt ocasional, după care bine instruatul cor al elevilor a cântat cu mult sentiment frumosul imn „Românie mult cercată".

Poporul a participat in numĕr însemnat. Din an în an se observă că aceésta zi se serbézǎ tot cu mai mare veneraţiune şi pietate, ceea-a ce numai spre cinste şi laudă servesce locuitorilor de aici.

*

Logodnă în familia domnitóre. Prinţul *Ioan de Hohenlohe-Hartenstein* s'a logodit în Salzburg cu princesa *Ana* fiica mare-ducelui *Ferdinand de Toscana* şi mare-ducesei Alice. Mirésa e născută la 17 Octobre 1879 în Lindau, mirele e cu 16 ani mai bĕtrân, e membrul cel mai în vêrstă al familiei princiare Hohenlohe-Hartenstein, membru ereditar în dieta bavareză şi căpitan de cavalerie.

*

Necrolog. Fostul cassar al „Albinei" Romul *Petric*, fiu al protopresbiterului tractual al Braşovului, a reposat astăzi diminéţa în sanatoriul din loc. Il deplânge o familie numerósă. Trimitem mai ales intristaţilor părinţi sincere condolenţe.

*

Protectóră a sĕracilor. Dómna *Minerva Dr. Brote*, a primit *protectoratul* la serbarea de împărţirea darurilor de Crăciun întrĕ sĕracii nostri, ce se va aranja de „Reuniunea sodalilor români din Sibiiu" în ajunul Naşterei Domnului şi Mântuitoriului nostru Iisus Christos.

*

Proselitismul catolic. Din *Jaşi* se scriu „Gaz. Transilvaniei" următórele: „Aici a produs o enormă sensaţie scirea, că o domnişóra din înalta societate ieşiană, descendentă a unei familii domnitóre, şi care se află actualmente la Paris, ar fi cedat stăruinţelor maicelor si ar fi trecut la catolicism, hotărîndu-se sĕ se călugărésca. Familia a intervenit oficial, opunêndu-se energic la acésta".

*

Concertul reuniunii din Braşov. Poimâne va avé loc în sala redutei orăşenesci concertul reuniunii române de gimnastică şi cântări din Braşov, cu concursul dómnei Maria Selten-Hesshaimer. Programul concertului e următoriul: 1. H. Huber: „Trei cântece sêrbesci", pentru cor mixt: *a) Plugariul, b) Zis'a-un rege, şi-o regină, c) La joc*; 2. Schubert: douĕ cântece pentru tenor cu acompaniare de piano: *a) La mare b) Posta*; 3. G. Dima: Trei colinde pentru cor mixt: *a) O, ce veste minunată, b) Dómne Iisuse Christóse, c) Leagăn verde de mătasă*; 4. Douĕ piese pentru piano, *a*) R. Schumann: *Der Vogel als Prophet*, *b*) A. de Konsky: *Steluţa*, melodie românéscă cu variaţiuni; 5. R. Schumann: *Viaţa Ţiganilor*, cor mixt cu acompaniare de piano; 6. G. Dima: Douĕ cântece pentru tenor cu acompaniare de piano: *a) De ce nu-mi vii, b) Mugur mugurel*; 7. R. Weinwurm: *Cântece toscanice* pentru soli, cor mixt şi acompaniare de piano.

*

Ştiri mĕrunte. Foile unguresci aduc ştirea, că soţia lui Ioan Drotariu din Beleş (?) zilele acestea a fost sfâşiată de lupi. — Iosif Duffner proprietariul hotelului „Vas" din Arad, s'a înpuşcat. — Duminecă a rĕposat în Jaşi dna Maria Constantin Negruzzi, mama dlui Iacob Negruzzi, în etate de 80 ani. —

*

Firma A. Hirschenberg, despre care publicăm azi anunţ referitor la garnitura de argint american brevetat, este bine cunoscută prin marfa sa solidă şi bună, deja de mulţi ani. Pentru preţul moderat de fl. 6.60 se capătă, după cum se anunţă, fabricate aşa de reale încât într'adevĕr trebue sĕ se mire ori şi cine de prestaţiunile firmei acesteia. Durere, o concurenţă de tot nereală pe terenul acesta a sĕmânat neîncredere mare.

Sĕ se observe deci precis numele firmei *A. Hirschberg, Wiena II. Rembrandtstrasse 19*, dacă voesce cineva sĕ priméscă garnitură solidă şi care sĕ valoreze ceva.

FELIURIMI.

Scrisórea Mântuitoriului către Abgar. In Efes s'a aflat un manuscript vechiu, care conţine epistola Mântuitoriului către Abgar, regele Armeniei, scrisă prin apostolul Toma ca rĕspuns la epistola regelui, prin care învita pe Christos sĕ 'l cerceteze. Archeologii creştini discută mult asupra autenticităţii acestui manuscript, care e de următoriul cuprins:

„Am auḑit despre tine şi despre vindecările ce le faci fără doftorii. Se zice, că orbilor le dai vederea, schiopilor umblarea şi alungi spiritele necurate. Vindeci pe aceia cari s'au chinuit în bóle lungi, ba înviezi chiar şi morţii. Tóte acestea le-am auḑit despre tine şi mi-am zis: sau că eşti Dumnezeu, şi scoborîndu-te din ceriu faci acestea, sau eşti fiul lui Dumnezeu, care faci acestea. Ţi-am scris dar' şi te rog, sĕ ostănesci a veni la mine şi a mĕ vindeca din bóla în care suffĕr. Am mai auḑit, că Jidovii murmură contra ta şi vor sĕ te chinuéscă. Eu însĕ am un mic oraş, care va fi de ajuns pentru noi doi".

La acestea Christos a rĕspuns prin apostolul Toma, următórele:

„Fericit acela, care crede în mine fără a mĕ vedé, fiind-că despre mine este scris, că: „Cei-ce mĕ vor vedé pe mine, nu vor crede în mine, ear' cei-ce nu mĕ vĕd, vor crede". Cu privire la ceea-ce mi-ai scris, îţi rĕspund: Trebue sĕ împlinesc aici totul pentru ce am fost trimis. Când voiu împlini tóte, voiu merge la acela, care m'a trimis. Şi dacă mĕ voiu fi dus, dintrĕ învĕţăceii mei voiu trimite unul, care sĕ-ţi vindece durerile şi sĕ dee viéţă ţie şi acelora, cari sunt cu tine."

Istoriografii armeni spun, că Christos avea mulţi aderenţi în Armenia şi că regele trimisese o deputaţiune la Jerusalim cu epistola acésta către Christos.

Cărţi şi reviste

Au apărut:

„Dialectul aşa numit săsesc al Germanilor din Transilvania şi elementele române cuprinse în el", de Dr. Emil Grigorovitza (Berlin 1900). Editura *„Nouei Reviste Române"*, Bucuresci, Pasagiul român. Nr. 20. Costă un leu.

*

„Liturgia Stlui Ioan Crisostom" (pe note) pentru cor mixt pe 4 voci — de Nicolae *Stefu* învĕţător în *Arad*. Acéstă liturgie conţine tóte cântările liturgice, ce are sĕ rĕspundă corul în Dumineci şi sĕrbători. Pe lângă acestea mai conţine irmóse, pricesne şi un adaus de cântece poporale. Tóte imnele se pot cânta şi numai pe 2 — 3 voci Preţul unui exemplar s'a redus dela 6 la *3 coróne*. Se póte comanda dela autor şi de a librăria Ifj. Klein Mór-Arad. —

Posta ultimă.

Fişpani noi.

Fóia oficială publică în numĕrul de eri numirea conteliu Ladislau *Béldi* comite suprem al comitatului *Térnava-mare*, şi numirea contelui Stefan *Lázár* comite suprem al comitatului *Braşov*.

Haină—mătase
Foulard fl. 8.40

i mai sus! — 14 metri; — trimisă franco şi vămuită! Mustre cu întórcerea postei; tot astfel şi din „Mătase-Henneberg", négră, albă şi colorată dela 45 cr. până la fl. 14.65 pe metru.

G. Henneberg, fabricant de mătase (*lif. d curte c. ş. r.*), **Zürich.** [11] 12—12

1000 coróne plătesc celui-ce va mai căpĕta vr'odată durere de dinţi ori îi va mirosi g ra după-ce va tolosi **apa de dinţi a lui Bartilla**, o sticlă cu **35 cr.** (Pentru pachetare 10 cr. deosebit). **Erezii A. Bartilla** (E Winkler), Viena, 19/1., Sommergasse 1. — Sĕ se céră pretutindenea apriat apa de dinţi a lui **Bartilla.** Denunţări de falsificare vor fi bine plătite. La locurile, unde nu se póte căpĕta, trimit 7 sticle cu 2 fl. 60 cr. franco. — **Deposit în Sibiiu** la farmacia **„Vulturul" C. Müller**, piaţa-mare; farmacia **Molnar**, strada Cisnădiei 59.

[33] 20—

Declaraţiune publică!

Subsemnatul atelier artistic de portrete a decis — pentru a fi dispensat de demisionările neplăcute ale pictorilor sei eminent cualificaţi în artă şi pentru a-i puté ocupa şi mai departe — a renunţa **pe un timp scurt şi numai până la revocare** la ori-ce venit sau profit.

Noi liferăm a.z. [215] 14—25

pentru numai fl. 7·50

un portret în mărime naturală

bust (Brustbild)

dimpreună cu rame elegante barock

cari valoréză cel puţin 30 fl.

Deci cine voeşte a-şi comanda portretul seu sau al femeiei sale, al copiilor, al părinţilor, al vre-unei surori sau al unei alte rudenii, fie deja chiar şi mórtă ori apoi al vre-unui prietin are de a trimite numai fotografia respectivă, indiferent în ce posiţiune e făcută şi primeşte în decurs de 14 zile un portret, care de sigur îl va surprinde şi mulţămí pe deplin.

Lada pentru trimiterea portretului se va socotí cu preţul cât ne costă pe noi. Comandele cu acluderea fotografiei, care se va returna intactă cu portretul desemnat, se esecută trimiţêndu-se banii anticipativ sau pe lângă rambursă.

Pentru esecutarea eminent artistică şi fidelă se garantéză.

Comande de Crăciun, cari sosesc până în 20 Decembre se vor efectui înainte de serbare.

☞ Sute de epistole de recunoscinţă şi mulţumire stau la disposiţiunea publică şi la cerere se trimit ori şi cui. ☜

Kunst-Porträt-Anstalt

„KOSMOS"

Viena, VI, Mariahilferstrasse Nr. 116.

Din **Tipografia şi libraria archidiecesană, Sibiiu**, se póte procura

Din vremuri apuse,

de

Iudita Secula n. *Truţa.*

Broş. à 50 cr.

Invĕţăcei

se primesc pe lângă vipt. şi cuartir la **franzelăria (covrigăria) Stefan Moga**, Bahngasse Nr. 1. Se preferă copíi sermani şi orfani, ceşti din urmă vor primí şi îmbrăcăminte gratuit.

[235] 2—3

In *Tipografia archidiecesană* a apărut:

ACAFTISTUL
Preasântei
Născătóre de Dumneḑeu
şi
alte rugăciuni

urmate de Sinaxarin pentru tot anul si Păschălie.

Un volum de 368 pagini 8°.

Preţul simplu legat . . .	fl.	—.85
jumĕtate pânză . .	„	1.05
în piele roşie . . .	„	1.25
Ediţia fină în piele négră .	„	2.—
piele chagrin	„	2.60
în mătase .	„	3.85

Se află de vênḑare la

Librăria Tipografiei archidiecesane,
Sibiiu.

Krachul cel mare.

New-York şi **Londra** n'au cruţat nici continentul european fiinḑ necesitată o fabrică mare de lucruri de argint de a desface tot depositul seu pe lângă o mică rebonificare a forţelor de lucru. Eu sunt mputernicit a executa acest mandat. Trimit deci ori şi cui următórele obiecte pe lângă o rebonificare simplă de **fl. 6.60** şi anume:

6 bucăţi **cuţite fórte fine** cu tăiş englez,
6 bucăţi **furculiţe de argint-patent** american dintr'o bucată,
6 bucăţi **linguri de argint-patent** american,
12 bucăţi **linguriţe de argint-patent** american,
1 bucată **lingură pentru supă** de argint-patent american,
1 bucată **lingură pentru lapte** de argint-patent american
6 bucăţi **tase Victoria** englezesci,
2 bucăţi **felinare admirabile** de masă,
1 bucată **sitiţă** pentru teă,
1 bucată **preserătóre** pentru zăhar pisat fină,

42 bucăţi la olaltă numai fl. 6.60.

Tóte aceste **42** obiecte au costat mai nainte **fl. 40** şi se pot obţiné acum cu preţul minimal de **fl. 6.60.** Argintul-patent american este un metal fórte alb, care îşi păstréză colórea argintie 25 de ani, ceea-ce se şi garantéză. Ca dovada cea mai bună, că inseratul acesta nu e

☞ nici o înşelăciune ☜

mĕ oblig prin acésta publice, a retrimite banii fără nici o piedecă tuturora cărora nu le convine marfa, şi nimenea n'ar trebui sĕ lase a trece acéstă ocasiune favorabilă, fără a-şi procura acéstă **garnitură pompósă**, care se potrivesce mai ales ca

present escelent de crăciun şi anul nou

cum şi pentru ori-ce gospodărie mai bună.

Se află numai la [210] 8—10

A. HIRSCHBERG,

casă de export pentru obiecte de argint-patent american

Viena, II., Rembrandtstrasse Nr. 19.

Trimiterea în provincie pe lângă rambursă sau anticiparea sumei. Praf de curăţit 10 cr. Veritabil numai cele provĕzute cu marca alăturată (Gesundheitsmetall).

Estras din epistolile de recunoscinţă.

Sunt fórte mulţumit cu garnitura Dtale şi mĕ rog pentru o nóuă espediţie.
Lubaczow, Galiţia. Babie, căpitan.

Am primit espediţia şi sunt fórte mulţumită, Vĕ mai rog pentru o garnitură cu fl. 6.60.
Cluş. Exelenţa Baronesă Bánffy.

Am primit espediţia şi sunt fórte mulţămită cu ea.
Gaad, Ungaria, 1 Septembre 1890. Contesa C. Chotek-Gudenus.

P. T. public!

'Mi permit a încunosciinţa cu tótă stima P. T. public, că din causă de strămutare din Sibiiu, cu data de **12 Novembre** am vêndut **Atelierul meu fotografic din Piaţa mare Nr. 19.** In legătură cu cele zise mai sus 'mi iau voe a aduce cele mai calde mulţămiri pentru încrederea cu care am fost întimpinat întotdeuna, rugând totodată pe onoratul public ca cu aceeaşi bunăvoinţă sĕ întimpine şi pe succesorul meu fiind dînsul capabil în tóte direcţiunile a satisface ori-ce pretenţiuni şi a susţinè Atelierul la nivelul de până acum.

Mulţămind încă odată

semnez cu tótă stima

Wilhelm Mann

La rêndul meu 'mi permit cu tótă stima a încunosciinţa P. T. public militar precum şi P. T. public civil că am cumpĕrat **Atelierul artistic fotografic** al Dlui Wilhelm Mann.

Totodată pot încredinţa pe ori şi cine că dispun în destul de tóte mijlócele necesare, atât materialicesce cât şi în ce privesce puterile de lucru pentru a putè satisface chiar celor mai pretenţióse dorinţe, silindu-mĕ din parte-mi a susţinè Atelierul la nivelul de până acum. Rog deci încă odată P. T. public, sĕ onoreze Firma mea cea nóuă care se va numí

„Wilhelm Mann's Nachfolger"

cu bunăvoinţa şi încrederea de până acum.

In speranţă, că nu voiu fi apelat zadarnic la bunăvoinţa P. T. public semnez cu tótă stima.

Ioan Molnar de Fuló-Kércs

succesorul lui W. Mann

Anuarul I
al
„Reuniunei sodalilor români din Sibiiu"
publicat de
Comitetul Reuniunii.

Cuprinde unele date dela întemeierea ei până la 31 Decembre 1899.

Se află de vênzare cu preţul 1·20 cor. plus 20 bani porto la

Librăria Tipografiei archidiecesane.

La **Librăria Tipografiei Archidiecesane** se află de vênzare:

Ce-'i cerul de Camille *Flammarion* C. 1·50

Din romanul unei vieţi, de Stefan *Braborescu* . . . . . . „ 1·—

trimise cu posta pentru fiecare exemplar 10 bani mai mult.

Farmacia lui F. I. R. Hotter la sf. Iosif, Wien, XII/2 Schönbrunnerstrasse 182.

Absorbinalul lui Hotter.

$^1/_1$ Flacon fl. 6. —, $^1/_2$ Flacon fl. **3.50.** delătură tóte umflăturile şi depunerile de grăsimi fără sĕ vateme părului. Intăreşte nervii atacaţi şi slăbiţi, delătură şi distruge tóte nodurile în muschi, şi serveşte şi ca scut în contra aprinderilor; cu deosebire e probat la umflăturile produse din causa fearelor, apoi în contra ariciturei umflărei copitei, genunchilor umflaţi, mai departe în contra umflăturilor (noduri) de vine, în contra umflăturei picioarelor la glesne şi la încheietura degetelor cu un cuvênt în contra tuturor umflăturilor ori unde s'ar ivi.

Praful nutritor alui Hotter,
pentru cai şi vite cornute

1 Pachet cu 80 cr.

Un adaus escelent la nutremânt, pentru a ţinea vitele sănătoase şi cu putere este de a sĕ folosi la tóte suferinţele de rărunchi de ficat şi de nervi.

HOTTER

Preparate pentru veterinari, cele mai bune ale timpului mai nou, cari după atestate numĕróse nu au fost ajunse de alte mijloace de natura aceasta.

Sĕ sĕ ceară numai preparate de ale lui Hotter şi sĕ nu se priméscă altele. Deposit în farmacii şi Droguerii.

Deposit principal la Dr. Emil Budai farmacia oraşului Budapesta (Stadthausplatz) la Dr. Leo Egger & J. Egger Farmacia Palatinului VI Váczi körút 17 şi la farmacia Iosif Török Bpesta VI Kiraly utcza 12.

Fluidul lui Hotter „Training"

1 Sticlă cu fl. **1.20.**

Conserveazà nervii şi muschii până la bătrâneţe înaintată totdeuna puternici şi vioi, pune în stare pe animal sĕ prestee cele mai mari strapaţii şi fugi, sĕ înţelege după frecare cu fluidul „Training".

Sĕ mai foloseşte cu succes uimitor la tóte urmările cari obvin din opintiri prea mari, ologie, reumatism, şi înţepenire.

Praful de porci a lui Hotter.
Nr. I şi II

1 kg. . . . fl. **1.20.**

Cel mai buu mijloc pentru a produce pofta de mâncare şi cu acésta prosperarea porcilor, fórte acomodat în contra orbalţului (brâncă); Nr. II este de a sĕ întrebuinţa la urdinare.

Mijloc în contra Colicei alui Hotter.

1 Sticlă fl. **1.50.**

Contra la tot feliul de colică şi contra oprirei udului la cai precum şi contra umflăturilor la vite cornute. [54] 66—104

Alifia lui Hotter pentru delăturarea crescăturilor de oase.

$^1/_1$ Cutie cu fl. 2. $^1/_2$ Cutie cu fl. **1.20.** delătură crescăturile de oase şi depunerile osoase chiar şi după 4—6 sĕptămâni. (boală învechită).

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 135 Sibiiu, Marți 5/18 Decembre 1900. *Anul XLVIII*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **streinătate** pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articolii nepublicați nu se înapoiază

INSERȚIUNILE
Pentru odată 14 fil., — de dóuĕ ori 24 fil., — de trei or 30 fil. rêndul cu litere garmond.

Sĕ aducem jertfă!

Cât de posomorit e orisontul vieții nóstre românesci! Ori în cătrău 'mi întorc privirea nu aflu un petec de ceriu mai senin, totul se pare cuprins într'un învĕliș greu de pĕtruns. Preste puterea nóstră de voință s'a așezat o detestabilă moliciune, care stîrpesce din suflet nisuințele ideale, munca necontenită, — până la jertfirea de sine — pentru binele obștesc. Viața nóstră românéscă îmi face impresia unei vetre stinse, pe care abia câte un tăciune mai licăresce din când în când. Nici un gând mai înalt, nici o pornire mai ideală, menită a ne trezí din amorțéla acésta mortiferă, nu află rĕsunet în sufletele nóstre rĕci și anoste.

Popor tinĕr, dar' bĕtrân în suferințe, lăsat de Dzeu într'o lume puternică și egoistă, suntem avisați la forțele nóstre proprii, avênd sĕ desvoltăm o muncă și sĕ ducem o luptă ce trece preste hotarĕle strimte ale fricei pentru esistința zilei de mâne.

Avem și noi o *biserică* de închinat și avem și o *școlă* pentru învĕțat. Le avem pentru-că le-am *primit ca moștenire* sfântă dela strămoșii și părinții nostri, și le avem *încă*, dar' — bun e Dzeu, — ca *mâne* copiii nostri nu vor mai ști cine sunt și cine li-au fost părinții. Nu, pentru-că la noi igno ranța se consideră de virtute și devisa nóstră e: *morții cu morții*, și întrĕ cei vii numai *eu*. Unde vom ajunge cu o astfel de luptă de sforțări egoistice, e ușor de ghîcit: acésta e calea decadinței morale. Apucați pe povîrnișul acesta, scăpare nu mai avem. In biserică, în școlă, în viața socială, pretutindenea nu întâlnim decât suspicionări nedemne, calumníi infecte, certe fără sfîrșit. Orbia patimilor e atât de mare, încât frații indușmăniți lasă mormintele părinților increscute cu buruieni netrebnice. A perit din sufletele nóstre până și recunoscința față de memoria acelora, cari întréga lor viață și-au jertfit'o pentru binele și înaintarea nóstră!

— Copile! Când în sufletul tĕu cutropit de nĕcazurile sorții, vei simți încuibându-se desnădejdea, întră în casa Domnului, plécă genunchii Tĕi și te rógă. Vei simțí acolo mângăiere și reînvierea unor puteri perdute. Nu uita atunci a te ruga și pentru binefăcătorii bisericei, întrĕ cari cel dintâiu e nemuritoriul archiereu: *Andreiu*; de aceea de câte-ori vei trece pe lângă *monumentul lui, ridică-'ți pălăria de pe cap și Te închină.*

— Așa voiu face Tată, dar' unde e monumentul marelui bărbat?

Unde e? Unde e?...

Rĕspundă credincioșii bisericei de legea rĕsăriténă! Pună-'și fie care mâna pe inimă și rĕspundă cu consciința liniștită, dacă 'și-a făcut datorința de creștin și român? Biserica nóstră în fie-care an sĕrbéză amintirea lui *Andreiu*, archiereu neobosit în sĕvîrșirea de fapte mari. *Preoții și învĕțătorii* nostri ar avé datorința sfântă sĕ arangeze sĕrbări ocasionale, unde prin cuvinte înțelepte sĕ sădéscă în sufletele tinere sentimentele admirațiunei și recunoscinței față de bărbații provedențiali, și cu căldura convingerii lor sĕ topéscă înghețul ce a cuprins inimile celor mai în vrîstă.

După cum *„credința fără fapte bune este mórtă“*, întocmai și *însuflețirea fără jertfe nimic plătesce.*

Glasul apelelor naționale se perde în pustiul sufletelor nóstre, fără urmă, întocmai ca umbra norilor pe luciul unei mări liniștite. Nici o chestiune națională-culturală nu ne póte impresiona sufletele nóstre anemice, până la *jertfire*. Óre așa fac și alte neamuri?

Sĕ luăm de pildă poporul magiar, pe care îl cunóscem mai bine. In lupta millenară pentru esistență nu odată s'a jertfit până la unul. Chiar și astăzi când se face apel la sentimentul lor de recunoscință *și pietate* față de figurile mari ale trecutului, magiarul nu cunósce jertfa pe care sĕ n'o prestee. S'au împlinit o sută ani dela nascerea poetului *Vörösmarthy*. S'a făcut apel pentru ridicarea unui monument și în ziua următóre tótă țéra s'a pus în ferbere. Presa întrégă a luat cuvêntul, apoi magnații, episcopii, deputații dietali, profesorii universitari, tóte societățile și reuniunile culturale, tóte școlele fără deosebire de confesiune, până și cel din urmă ḑiler, ce-'și câștigă traiul cu róba, toți și tóte s'au grăbit și continuă a se achita de o datorință națională. In câteva zile o singură fóie a colectat aprópe 50 mii de coróne.

Mĕ închin înaintea unui entusiasm atât de nobil și productiv.!!

Avem și noi eroi naționali, cari în tragedia poporului nostru au căḑut luptându-se cu universalul nedrept și tiran. Mormintele lor însĕ stau înțelenite și uitarea nóstră plutesce deasupra lor.

Va vení o zi când vom vrea sĕ vĕrsăm o lacrimă de pocăință la grópa lor, dar' durere, nu vom mai ști în care șanț sĕ-i căutăm. Ce sĕ așteptăm dela generația viitóre, care pompéză atmosfera zilei nóstre? Nici un bine!

Preoți și învĕțători! Strajă neadormită fiți poporului nostru! Folosiți zilele de iérnă cu sĕrbătorile *Nascerii* și aceți, ca deodată cu venirea *Mântuirii* în lume, sĕ străbată și în sufletul poporului nostru raza *mântuirii naționale*. Cultivați începênd din școlă neîncetat sentimentele din cari se nasce entusiasmul pentru idealurile naționale. Dovediți prin fapte, că însuflețirea vóstră de pe amvon și catedră, nu e paradă de vorbe góle. Puneți la o parte interesele personale și slujiți neamului prin biserică și școlă. Faceți, ca cu reînvierea naturii sĕ se topéscă din sufletele nóstre și nepăsarea urită, ce ca un îngheț ne ține în nelucrare.

LT.

Project de lege întru combaterea fómetei. In ședința de Mercuri a dietei ungare ministrul de comerciu *Hegedüs* a presentat un project de lege pentru „acoperirea speselor împreunate cu lucrările de șosele publice, ce vor fi a se face spre prevenirea fómetei ce amenință în unele comitate ale țerei. Projectul cere în acest scop un credit suplementar de 400.000 coróne Aceste lucrări publice se vor face în comitatele Bereg, Marmația, Ugocea, Zĕmplin și Comorn.

Revisuirea legii de naționalități. In turneul pe la municipiile din țéră, adresa comitatului *Treiscaune*, prin care se cere revisuirea și modificarea legii de naționalități, a ajuns sĕ fie discutată și în congregația comitatului *Caraș-Severin* ținută Sâmbătă. Combătută de Brediceanu, Tomici și Dr. Dobrin, cari cereau respingerea, la propunerea comitetului permanent adresa a fost totuși luată simplu la cunoștință. De la comitatul Caras-Severinului însĕ chiar și simpla luare la cunoștință e prea mult. De acolo lumea se aștepta la mai puțin șovinism.

Colonisările guvernului. „Kel. Értesitő“ susține a ști, că ministrul de agricultură *Darányi* intenționéză sĕ cumpere pe séma statului dominiul de 60.000 jugĕre de la Puspökladány, în sarcina budgetului colonisărilor, parte pentru-ca sĕ 'l parceleze întrĕ proprietarii mici din acele ținuturi, parte sĕ facă din el moșii de arêndă sistem de ferme. Domeniul e al fondului cultural.

Ministrul de comerciu asigură prin lucrări publice esistință locuitorilor amenințați de fómete din nordul și vestul țerei; cel de agricultură tinde sĕ asigure prin colonisări și parcelări esistența proprietarilor mici, — tot lucruri frumóse, dar'... aceeași lipsă de sprigin o au și locuitorii din alte părți ale țerei, de pildă cei din regiunile muntóse, locuite de Români. Când va venì óre timpul, ca guvernul sĕ facă ceva și în favorul acelora?

Regimul legii și al dreptului! Ministeriul de interne a respins statutele reuniunii de înmormêntare din Vinerea pe motivul că în acelea reuniunei i-se dă numele „Reuniunea *română* de înmormêntare“.

Și totuși se zice, că am fi în regim al *legii, dreptului* și *dreptății!*

Din România

Schimbări în corpul diplomatic. *Monitoriul oficial* publică următórele decrete regale:

Dl *Bălăceanu* (Ion), trimis extraordinar și ministru plenipotențiar al M. S. Regelui pe lângă M. S. Regina Regatului-Unit al Marei-Britanii și Irlandei, Impĕrătésă a Indiei, este trecut, din oficiu, în posiție de retragere, pe ziua de 1 Decembre 1900.

Dl *Catargi* (Alexandru C.) trimis extraordinar și ministru plenipotențiar al M. S. Regelui pe lângă M. S. Regele Italiei, este numit în aceeași calitate pe lângă M. S. Regina Regatului-Unit al Marei Britanii și Irlandei, Impĕrătésă a Indiei, pe ziua de 1 Decembre 1900.

Dl *Fleva* (Nicolae), deputat, fost ministru secretar de Stat, este numit, pe ziua de 1 Decembre 1900, trimis extraordinar și ministru plenipotențiar al M. S. Regelui pe lângă M. S. Regele Italiei, în postul aflat vacant.

*

Recompesă națională vĕduvei martirului. Sĕptămâna trecută minstrul de culte și intrucțiune publică a presentat camerei deputaților project de lege prin care vĕduvei lui *St. Mihăileanu* i-se votéză o recompensă viageră de *400 lei pe lună*, reversibilă asupra copiilor ei până la majorenitate. In motivarea projectului se fac rĕposatului Mihăileanu meritate elogii prin următórele:

„Mórtea profesorului St. Mihăileanu a produs o adêncă emoțiune în țară, a lăsat în jale și în strîmtóre o soție și doi copii.

Adus copil din Macedonia pentru a crește în cugetarea și sentimentele românești, Mihăileanu a slujit țerei ca profesor și ca publicist, timp de trei-spre-zece ani, cu un devotament cunoscut.

Rob al datoriei, el a trăit mai mult pentru alții, aducênd prețióse servicii școlei și neamului.

După atâța ani de muncă, când o lovitură criminală l'a răpit familiei, școlei, societății, încă în vigórea vîrstei, el n'a putut lăsa soției și copiilor sĕi nici dreptul la o modestă pensie, din causă că calitatea sa de român nu fusese încă recunoscută.

In aceste împrejurări familia lui Mihăileanu are dreptul la solicitudinea nóstră. E o datorie de a îngriji de nevoile traiului unor copii și vĕduvei rĕmași în strîmtóre, când tatăl și soțul ni-a dat pilda unui nobil devotament.

Stăpânit de aceste simțiri, am onórea a propune deliberărei și aprobărei d-vóstre alăturatul proect de lege care rĕspunde la sentimentul tuturor, pentru a alina durerile unei familii atât de crud încercate.

*

Pentru educația religiósă. Ministeriul instrucțiunii publice a dat tuturor directorilor de școle primare urbane următoriul circulariu:

Vĕ este cunoscut că educația și credința religiósă au contribuit mult la ridicarea moralului omenimii.

Instrucția copiilor trebue sĕ fie în strînsă legătură cu educațiunea religiósă, și obligațiunea de a duce pe școlari la biserică s'a omis din lege pentru școlele primare urbane, avêndu-se în vedere că în orașe educațiunea morală se face de către părinți cu mai multă îngrijire de cât la sate.

S'a observat însĕ că și la orașe acéstă educațiune a fost cu totul neglijată și cea mai mare parte dintrĕ părinți nu s'au gândit nici odată a-și trimete copiii lor la biserică, așa că în acéstă direcțiune spiritul copiilor a rĕmas necultivat și sentimentul religios e departe de a se desvolta odată cu frageda lor vîrstă.

Ministrul dorind a se da o educațiune mai solidă tinerilor generațiuni și a cultiva în ele sentimentul religios, vĕ invită, ca în tóte Duminicele și sĕrbătorile de preste an au elevii sĕ fie duși pe rînd de director și de institutorii acelei școle la una din bisericele cele mai apropiate, unde elevii vor asculta în biserică sfînta liturgie.

*

Projecte de lege. Dl Nicu *Filipescu*, ministrul domeniilor, a presentat consiliului de ministri următórele projecte de lege:

1) Pentru îmbunătățirea rasei vitelor, 2) alipirea de grădini pe lângă școlele comunale, 3) pentru societățile coomparative și 4) pentru plasarea absolvenților școlelor nóstre de meserii pe lângă fabricile din țară.

*

Remaniare ministerială. In cercurile politice se manține cu multă insistență svonul despre o apropiată remaniare ministerială, avênd sĕ întrĕ în guvern dd. general *Manu* și Tache *Ionescu*.

*

Facultatea de medicină din Iași — rĕmâne. In ședința de Joi ministrul-president *Carp* fiind interpelat asupra svonurilor despre planul desființării facultății de medicină din Iași, a rĕspuns categoric, că nu va desființa facultatea; va desființa însĕ în curênd școla de bele-arte și conservatorul dé declamație, cari pân'acum n'au dat nici un resultat satisfăcător.

*

Mare esport de carne. O societate financiară din Londra projectéză a întreprinde mare esport de carne de vită şi rimători, conserve din România. In acest scop intenţionéză a înfiinţa în Moldova mai multe fabrice de conserve şi ferme model. Capitalul de întreprindere e 10.000,000 lei.

*

Statistică economică. Ministeriul de agricultură, comerciu şi industrie a dispus sĕ se facă în zilele de 3—6 Decembre un recensement al animalelor domestice (cai, boi, vaci, bivoli, viţei, oi, capre şi rimători).

Publicând acéstă disposiţiune, primăria capitalei române zice următórele:

„Aceste date sunt mai cu sémă necesare în momentul de faţă, când oraşe mari din Europa se adreséză la Primăria Bucureştului pentru a a a preţul cărnei, numĕrul vitelor şi cantitatea cărnei ce produce ţara; este dar' absolut necesar, ca sĕ putem cunósce precis ce anume cantitate de animale domestice putem da exportului nostru de vite.

De aceea îndemnăm pe toţi cetăţenii a da concursul lor luminat comisiunilor de recensământ ale Primăriei Capitalei, cari vor începe numĕrarea animalelor domestice în ziua de 3 Decembre şi vor urma cu acéstă lucrare folositóre pentru toţi în zilele de 4, 5 şi 6 Decembre."

Revistă esternă

O învingere a Burilor. „Daily Express" a primit Vineri prima veste că óstea engleză de sub comanda generalului *Clemens* a fost atacată de Buri în apropiere de Barberton şi bătută cumplit. Mulţi oficeri au căzut în luptă şi cea mai mare parte a óstei a căzut în prinsóre, chiar şi cele patru companii ale regimentului Northumberland au trebuit sĕ capituleze. Intrégă tabĕra engleză a căzut pradă Burilor. In ediţia de după amiazi „Daily Express" aducea ştiri încă şi mai sinistre, cari spuneau, că Burii au cernirat întrégă óstea lui Clemens şi au silit'o sĕ capituleze.

Infrangerea o recunósce şi Kitchener în cele două telegrame trimise ministeriului de rĕsboiu, de şi nu în mĕsură aşa de mare cum o presintă „Daily Express"; în raportul al doilea spune, că *Clemens*, cu partea ce i-a rĕmas din óste s'a retras la Kommandoneck. Burii erau comandaţi de generalii *Delarey*, *Beyer* şi *Klemmer*, cest din urmă a murit pe câmpul de rĕsboiu, la atacul de la Lichtenburg.

La *Haga* a sosit presidentului Krüger raport despre *două învingeri*, una a lui *Delarey* şi alta a lui *Botha*.

In acelaşi timp se raportéză, că generalul *Knox* a avut luptă cu *De Wett*, care a îndurat mari perderi. De Wett a încercat de mai multe-ori sĕ spargă linia óstei engleze, care ţinea ocupată comunicaţia spre Tabanchu — Ladybrand, dar' a fost respins, „de-şi câtorva Buri li-a succes sĕ spargă linia spre sud", — zice raportul lui Kitchener.

*

Convenţie secretă anglo-ruséscă „Wiener Allgemeine Zeitung" are informaţiune din Londra, că întrĕ Anglia şi Rusia esistă o convenţie secretă, de cuprinsul, că Rusia observă completă neutralitate în cestiunea transvaalică, în schimbul căreia Anglia nu va face greutăţi Rusiei întru câştigarea de teritorii în China. —

Ştirea se pare a avé lipsă de confirmare.

*

Condiţiunile păcii chineze. Agenţa Reuter raportéză din Tiencin dto. 15 Decembre, că împĕratul Cvangsu, cum se vestesce din isvor chinez demn de încredere, a aderat la următórele zece condiţiuni puse de representanţii puterilor europene pentru încheerea păcii: 1. Despăgubire 700 milióne taeli, solvibilă în curs de 60 ani, garantată prin venitele liccinului; 2. ridicarea unui monument baronului Ketteler în Peking. 3. un prinţ imperial de aprópe înrudit cu împĕratul va călĕtori la Berlin; 4. trupele străine ţin ocupată juncţiunea întrĕ Taku şi Peking; 5. pedepsirea amploiaţilor aparţinĕtori boxerilor; 6. din locurile unde străinii au fost maltrataţi, cinci ani de zile nu vor fi admişi candidaţi la esamenele de mandarini; 7. ciungli-jamenul se casséză; 8. consulii vor avé ori-când intrare la împĕratul; 9. importarea de arme şi muniţiuni de puşcat e interzisă; 10. forturile pe uscat şi maritime întrĕ Sanhuikuan, Taku şi Peking au sĕ fie demontate.

*

Intâlnire întrĕ Krüger şi Salisbury. In Paris e rĕspândită faima, că regina *Vilhelmina* voesce sĕ esopereze o întâlnire întrĕ Krüger şi ministrul-president englez lord Salisbury.

*

Situaţia în Macedonia. Ştiri particulare ale ziarelor „Timpul" şi „Apĕrarea Naţională" spun că fierberea continuă în Macedonia. Autorităţile otomane fac mereu arestări de bulgari. Pe de altă parte revoluţionarii bulgari continuă sĕ ameninţă cu asasinarea pe românii şi grecii din Macedonia.

La Salonic se pregătise chiar un atentat cu dinamită. Şcóla comercială românéscă aranjase de Sf. Mihail o serată şi bulgarii hotărîseră sĕ arunce şcóla în aer în timpul petrecerei. Din fericire s'a aflat la timp ceea-ce se plănuise şi nenorocirea a putut fi evitată.

*

Ucigaşii lui Stambulov — în Sofia. A produs mare suprindere ştirea, că ucigaşii lui *Stambulov* sĕptămână trecută s'au re'ntors la Sofia fără sĕ fie jigniţi prin ceva din partea autorităţilor. Acésta împrejurare încă denotă relaţiunile intime dintrĕ cercurile guverniale şi comitetul macedo bulgar al lui Sarafov, ştiut fiind că asasinarea lui Stambulov e opera acestui comitet.

Mijlócele administraţiunii bune.

(Fine.)

In felul acesta se justifică plângerile ce se aud. Şi ca sĕ înceteze ar fi timpul, ca întreg organismul parochial sĕ funcţioneze odată regulat, pe basa legei. După un eserciţiu constituţional de 32 ani ar fi timpul acum, ca nu numai pe hârtie, ci în faptă sĕ se facă administraţia şi la noi. Multe plângeri, ca nebasate, ar înceta. Dar' şi fraudele decumva se fac ele acum, ar înceta. Cine ar îndrăsní sĕ facă malversaţiuni cu averea bisericéscă, când ar sci, că e silit a-şi da sémă pentru tot pasul, când ar vedé, că neîncetat e supusă activitatea lui sub severă controlă!

Funcţionarea neregulată a organelor administrative şi aceea scădere o are, că decisiunile, conclusele se amână cu esecutarea ad calendas graecas. Amânările sunt în detrimentul parochiei, al afacerilor ei, că zac tóte baltă. Unde sunt multe bălţi rĕu e infectat aerul. Infectat e şi spiritul din comunele unde nu se îndeplinesc tóte după rînduiala lor. Ómenii, şi cei cu simţ mai bun, îşi pierd curajul, voia cea bună şi pofta de a lucra, devin indiferenţi. Şi mai rea pómă de cât indiferentismul n'a dat Dumnezeu în lume.

Stări apatice le plac numai persónelor cari au devisa: La plăcinte înainte, la nevoi înapoi!

Causa certelor, a funcţionării neregulate a organismelor parochiale póte fi în fine însuşi poporul, membrii sinodului parochial.

S'a ḑis demult şi mulţi repet frasa: Frumos e constituţionalismul bisericesc al Românilor ortodocşi din Ungaria şi Transilvania, nu e însĕ pentru ei!

Străinii şi rĕuvoitorii bisericei repet frasa prea des. Recunóscem şi noi, că ni-a aflat statutul organic fórte nepregătiţi a-l primí. Ca un sóre învăpăiat şi fórte frumos a apărut el pe orizonul vieţii nóstre bisericesci, şi noi ne-am tras dinaintea lui, ne-am smerit, am fugit la întunerec şi poporul numai acum, pe ici şi colo începe a apreţia valórea lui.

Prin statutul org. s'au dat poporului drepturi, pe cari nu le-a sciut folosí.

Se amintesc un fapt. Ca ale ori-cărui corp social, lucrurile sinódelor se baséză pe majorităţi, cari impun voinţa lor minorităţilor. Poporul nostru nu înţelege aceea, că aşa e firea constituţionalismului. El e séu unanim de o parte séu, décă sunt şi fracţiuni, acele nu se împacă cu sórtea lor, că de ce trebue sĕ rĕmână pe jos. Fac gălăgie, tractéză, agită cestiuni prin birturi, ducu-se malcontenţii pe la protopopul, ba la consistoriu. Dacă nu pot altcum, ameninţă, fac schismă şi aşa mai departe.

Alt cas. Poporul lipsit de cultură uşor se lasă a fi sedus. Demagogi séu persóne cu avere — ajung în fruntea afacerilor fórte uşor, şí dacă n'au vocaţiune pentru aceea. Poporul îi alege, n'ai ce face. De ai vrea sĕ împedeci aşa ceva, ai făcut mai rĕu, te-ai dujmănit cu poporul şi om sĕ fi, ca s'o poţi duce cu el.

Pe unde sunt parochii mixte, străinii se folosesc de ocasie, ca sĕ tragă foc la óla lor. Şi fac multe ḑile negre conducĕtorilor nostri.

Din aceea, că poporul n'ar fi copt pentru constituţiune, nu urméză neapărat că nu e bună. Indată ce poporul revine la consciinţa de sine, va pricepe însemnătatea organisaţiunei sale bisericesci. Când va pricepe însemnătatea statutului organic, va sci apreţia folósele lui, témă sĕ nu mai avem, că nu s'ar alipí de el, ori n'ar lucra în direcţiunea, ca sĕ se consolideze biserica şi instituţiunile ei pe basele lui.

Acel timp ar trebui accelerat.

Cu vreme şi fără vreme, preotul trebue sĕ instrueze, sĕ lumineze poporul, turma lui concredută. Mai uşor se va ajunge scopul predicând pacea evangelică şi cultivând iubirea întrĕ fraţi, şi armonia care trebue sĕ esiste întrĕ membrii comunei.

Statul încă pe cale constituţională lucră la promovarea scopurilor sale. O analogie întrĕ viéţa de stat şi cea bisericéscă, cred, va orienta deplin poporul şi îl va familiarisa cu formele constituţionale.

Aflu cu cale a reflecta la un neajuns ce se observă la comunele nóstre. Nici până azi nu dispune de un regulament pentru afacerile lor interne. Din acela fórte bine şi curênd ar învĕţa fie-care drepturile şi datorinţele sale, ca dintr'o carte anume făcută pentru el. Şi s'ar ţiné de acele.

Ar fi timpul sĕ se facă paşii de lipsă în direcţiunea de a provedé comunele cu regulamente speciale pentru administrarea afacerilor lor locale.

II.

Cum s'ar puté înmuţi averea bisericei şi a şcólei?

Urmarea administraţiei bune, corecte, de sine se înţelege, e prosperarea afacerilor. Când tóte afacerile prosperéză, va prospera şi averea materială.

S'ar păré că partea asta a tesei ar fi resolvită cu cele mai sus zice despre administraţie.

Aşa e! De óre-ce însĕ în cele precedente s'au lăsat unele considerante, cari privesc seecial acéstă întrebare, le voi aminti aci, în acéstă parte a tesei.

Cum se înmulţesce averea bisericei — şcolare?

Fie-cine póte da rĕspuns, cum! Restrîngênd erogatele superflue, făcênd sĕ încurgă tóte venitele posibile regulat la cassă, căutând isvórĕ noue de venit şi încunjurând neregularităţile, fraudele.

De sine înţeles, aici e vorba de o manipulaţie corectă.

Veacuri au trecut, de când biserica a avut avere în bani. Dela însaş înfiinţarea ei a dispus, a trebuit sĕ dispună de anumite venite din cari sĕ-'şi acopere trebuinţele. Scopurile bisericei ca ori ce în lume numai cu mijlóce materiale se pot ajunge.

Biserica nóstră până în timpul mai nou de puţine averi a dispus. Las' că moşii n'a avut, căci nu i-au fost favorabile constelaţiile, dar' n'a avut nici bani. De ce? I-a lipsit administraţia, i-a lipsit manipulaţia corectă. Cari bani cum au venit aşa s'au dus.

Venite din disc au fost totdeuna. Dărnicia creştinilor încă n'a lipsit, póte cu mai mare munificenţă de cât în zilele nóstre. Şi minune mare! numai dela întroducerea regulamentului pentru administrarea averilor bisericesci (1880) au luat sbor mai avêntat capitalele bisericesci. Căci de atunci se administréză şi manipuléză mai corect.

Dar' manipulaţia lipsită de fraudă are urmare binefăcĕtóre şi pe teren moral.

De câte-ori nu se aude prin popor vorba: aşi da pentru biserică, aşi jertfi, dar' nu ştiu ce se alege de banii mei. Decât sĕ-'i mânce altul, mai bine îi ţin la mine! Şi nu dă nimic. Dinpotrivă e darnic poporul când vede că filerul sĕu n'a fost ban aruncat în punga lui Juda, ci s'a întrebuinţat spre un scop bun. Dar' şi poporul nostru e fiinţă nobilă, dór' şi el are ambiţie, şi lui îi place, când pe banul lui s'a făcut ceva bun.

Am óre-care esperienţă practică în privinţa asta. Aş puté risca afirmaţiunea, că manipulaţia neconscie e de vină, dacă pe unele locuri poporul se retrage dela jertfe pentru biserică.

Nu 'i vorbă, nu dintr'o dată se póte opera străformare în consciinţa poporului în direcţiunea asta. Odată unul dă ceva, altădată altul; pe urma lor se slobod şi alţii. Ba şi renitenţii, cei mai încăpăţinaţi vor zice mai pe urmă: Unde tótă obştea se duce, au remâné-vom cei din urmă.

Spre a esopera straformarea în direcţiunea asta, se cere, ca cei puşi de pază la averea bisericei sĕ însufle încredere şi sĕ-şi facă maximă de viéţă devisa: Biserica nainte de tóte! ei ne jertfim!

Ci ca sĕ revin la condiţiile mai speciale, dela cari atârnă prosperarea averilor bisericesci-şcolare, voiu espune următórele:

Cea dintâi condiţie, ca averea sĕ sporéscă, se ajunge când budgetul este ecuilibrat. Venitele necondiţionat sĕ acopere spesele. Unde acésta nu-'i, se face deficit şi deficitul e cangrena care omóră capitalele. Eu de altfel numai un aşa budget îl consider de cuilibrat şi bun, în care totdeuna se arată şi un escedent óre-care. Nu-'i destul, ca venitele sĕ fie câte spesele. Atunci progres în averea bisericei nu va fi nici odată, ci tot statul quo.

Asta una la mână! A doua cerinţă se îndeplinesce, când întratele tóte întră la jurnal, nu se tăinuesce nimic din ele, şi din contră eşitele se restrîng, numai pentru ce e neapĕrat de trebuinţă şi folositor se dau bani. Sĕ nu se consume banii pe prea multe diurne, cărăuşii, remuneraţiuni ori făcênd lux cu diferite lucruri ce trebuesc acuirate din banii bisericei, negrijind sculele esistente, din care pricină se strică şi trebuesc altele noue.

Capitalele sĕ se aşeze în locuri solide sigure. §. 16 din Regulamentul pentru administrarea averilor bisericesci zice, că sume până la 100 fl. (200 cor) se pot împrumuta pe lângă doi giranţi siguri, ear' dela 100 fl. în sus numai pe lângă garanţă pupilară. Se satisface acestui postulat? Pe unele locuri da, pe altele (şi vor fi cele mai multe) ba. Nu că interesele nu incurg regulat, dar' şi capitalele sunt numai pe hârtie.

Imprejurările materiale se schimbă, poporul sărăcesce: ne pomenim odată, că banii sunt perduţi.

Şí neperduţi, dacă nu se grijesce deei, nu sporesc. O specială insuşire are banul, că se înmulţesce când mişcă, când se întórce, când circuléză. Picurul când pornesce e unul, se întâlnesce în cale cu altul, se fac doi: aceia se împreună cu altul şi fac trei. In modul acesta se face din picur părău, din părău vale, din vale rîu. Picur e banul. Imprumutat se adauge unul. Imprumutaţi doi fac încă doi, şi averea creşte. Dacă nu grijim de banii bisericei sĕ nu zacă morţi, ci îi lăsăm neîmprumutaţi, interesele nu le scótem la timp, biserica va remâné tot cu un talant, ca şi sluga din Evanghelie, care şi-a îngropat talantul sĕu în pământ.

Regulamentul sus pomenit la §. 17 pretinde, ca împrumuturile sĕ se acórde pe câte 6 luni şi interesele sĕ se scótă anticipative. Sĕ ne ţinem de asta!

Restéză deslegarea întrebării: pe ce cale sĕ apucăm, ca sĕ avem noue isvórĕ de venit pe sama parochiei?

La noi tóte venitele se fac de regulă din arunc. Putem zice că şcóla mai ales nici 1$^0/_0$ nu are venit ceea ce n'ar fi fost repartiţiat de mai nainte. Sunt sărace comunele, puţine mijlócele din cari s'ar puté da ceva şi şcólei şi bisericei.

Sunt însĕ împrejurări speciale şi referinţe locale din cari s'ar puté face venit estraordinar bisericei. Aşa ar fi unele păşunate ale comunei, pe cari le-ar ceda bisericei, taxele dela scaunele din biserică, dela lumini şi alte. Preotului nu trebue sĕ-i scape nimic din vedere ce ar duce la scop, chiar şi la lucrurile de puţină însemnătate sĕ reflecteze, căci din puţin se face mult şi din mic — mare.

Concertele, petrecerile cu scop filantropic la noi nu sunt în us. Unde se fac nu sunt sprijinite din destul. N'ar strica totuş sĕ se renoiască încercările. Dacă nu resultat material, apoi moral sciu că ar avé, şi ar fi acela mai pe sus ca cel material. De altfel eu nu înţeleg jocul şi beuturile ce se fac la petreceri. Joc îşi face poporul, de beut prea mult bea, nu-'i de lipsă sĕ mai înveţe în privinţa asta şi apucăturile „domnilor“. Inţeleg efectul prelegerilor, conferenţelor, cencertelor, asupra poporului. Prin prestaţiunile de artă şi-ar nobilita simţul, ear' prin conferenţe şi-ar îmbogăţí comóra spirituală.

Mănos teren de activitate se ofere pe terenul datinilor.

Parochienii nostri fac jertfe şi acum. Pomenile dela morţi, cununaţi, botezuri ce altă sunt, dacă nu jertfe. Sunt da! jertfe. Ale unui spirit vechiu bisericesc jertfe sunt ele, când ideea de a lucra în societăţi şi cu mijlóce colective nu prinsese încă rădăcini ca azi. Şi fiind-că jertfe sunt, nu ne va costa mult sĕ aducem poporul acolo, ca din ce speséză el la sfeştanii, ospeţe, mormêntări — pe beutură, barem 5—10—20% sĕ destineze unui scop bun din parochie, d. p. bibliotecii parochiale sau şcolare, reuniunii de cânt, sau fondului pentru înfrumseţarea bisericei, şcl. In modul acesta o sumedenie de bani, ce se duc pe lucruri puţin edificătóre, s'ar cruţa pe sama unui scop nobil şi s'ar mărì şi capitalul de bani.

Au început clasele culte a-'şi rescumpĕra cununile dela morţi, biletele de felicitări, întrebuinţând sumele ce se spesau pentru lucruri efemere, spre augmentarea cutărui fond cu meniţiune nobilă, — de ce óre nu s'ar putè încerca aceeaşi operaţiune şi la clasa poporului?! Am ferí poporul de multe rele ce actual bântue, l'am ferí de ocara strĕinilor cari numai cuvinte de batjocură au, de câte-ori îl vĕd făcênd pomene......

Onor. conferinţă!

V'aţi putut convinge din espunerile mele ce bogat teren de activitate se ofere preoţilor nostri, voind a obţiné resultat cât de cât pe terenul administraţiunei bisericesci. Făcênd administraţia după principiile statorite, nu se înbunătăţesc numai afacerile materiale ale parochiei, sporesce însĕ capitalul moral virtuţile cari trebue sĕ încoroneze fiii parochiei.

Ferice de noi, când am ajuns acel ideal în parochii! Acela sĕ fie ţinta nóstră, ca sĕ pótă zice Domnul şi catră noi: Bine, slugă bună şi credinciosă, peste puţine ai fost credincios, preste multe te voi pune: Intră întru bucuria Domnului tĕu!

Vasilie Gan.
paroch.

Conferenţa preoţéscă din Deeş.

(*Raport special*)

La 30 Novembre st. v. s'a ţinut conferenţa preoţéscă din protopresbiteratul Deeşului sub presidiul şefului tractual, protpresbiterul T. Herman. Inainte de conferenţă s'a celebrat serviţiu divin, ear' după serviţiul divin la 10 óre s'a deschis conferenţa prin o cuvêntare din partea şefului tractual, în care s'a accentuat credinţa, iubirea şi speranţa de care trebue sĕ fie conduşi mai cu sémă preoţii în gréua misiune ce o au mai ales în timpul de azi atât de decăzut moraliceşte.

Purcedêndu-se la constituirea biroului, notariu este aclamat părintele G. Hango, ear' bărbaţi de încredere pentru verificarea protocolului părintele V. Cupşa, V. Andreiu şi Gr. Lador, parochi.

Din 29 preoţi (întrĕ cari şi 1 preot resignat): presenţi 18, ear' 2 şi-au trimis scuse în scris, absenţi fără motiv cunoscut 8. Faţă de acestia conferenţa îşi esprimă sentimentul de neplăcere.

Inainte de a se trece la ordinea zilei presidiul presintă şi dă notariului spre cetire ordinul P. V. Consistoriu Archidiecesan din 6 Iuniu a. c. Nr. 1504 B. prin care P. V. Acelaşi cu plăcere apróbă tóte conclusele luate de conferenţă în coadunarea sa primă din anul trecut. Trecêndu-se apoi la ordinea zilei, comunicată preoţimei prin cerculariul protopresbiteral din 2 Novembre a. c. Nr. 300, în legătură cu ordinele presidiale ale Ex. Sale I. P. S. D. Archiepiscop şi Metropolit Ioan Metianu din 30 Septembre 1899 Nr. 7749, 10 Octobre 1899 Nr. 7740 şi din 14 Octobre 1900 Nr. 9261, la punctul

1. Modul punerei în lucrare a indigitărilor consistoriale din 6 Iuniu a. c. Nr. 1504 B. date la conclusele conferenţei din anul trecut, —

Conferenţa decide, ca fie-care paroch sĕ-şi decopieze ocasional în timpul cel mai scurt posibil pentru archiva sa ordinul acesta consistorial (Nr. 1504/1900) spre ţinere în evidenţă şi esecutare.

La punctul acesta părintele Hango propusese, ca: ori sĕ se tipăréscă pe spesele parochiilor ori ale preoţilor protocolul conferenţei trecute, după ce în acela se află indigitări minuţióse pentru delăturarea cutăror rele, ori sĕ fie rugat P. Consistoriu a-l tipări în estras dimpreună cu protocólele celorlalte conferenţe, analog tipăririi protocólelor conferenţelor învĕţatoresci, făcênd astfel accessibile tuturor preoţilor lucrările tuturor conferenţelor, profitând toţi de lucrările tuturor acelora. Propunerea însĕ a căḑut pe motivul, că descriindu-se acolo, de-şí numai în general, unele scăderi ale preoţimei, acésta s'ar blama prin publicarea protocolului. Curios!

2. Administrarea corectă a tuturor afacerilor bisericesci.

Preoţimea se îndatoréză a-şi împlini datorinţele conform dispositiunilor legale bisericesci.

3. Inmulţirea cunoscinţelor preoţimei.

Fiindcă din causa sĕrăciei parochiilor, înfiinţarea de biblioteci parochiale deocamdată este imposibilă (unde se póte însĕ, sĕ se înfiinţeze), conferenţa decide înfiinţarea unei biblioteci protopresbiterale centrale pentru trebuinţele tuturor preoţilor din tract, ear' pentru aflarea mijlócelor de înfiinţare şi pentru compunerea unui Regulament de administrare a ei, denumesce o comisiune din preoţii T. Cotuţiu, V. Cupşa şi G. Hango. Cât pentru trebuinţele curente ale preoţilor, fie-care paroch sĕ-şi aboneze Telegraful Român, stăruind şi pelângă învĕţători şĕ-şi aboneze Fóia Pedagogică. Şi pentru-ca cărţile aflătóre în bibliotecele parochiale sĕ fie accesibile şi altora, şi mai cu sémă celor ce s'ar ocupa cu istoria literaturei etc., fie-care paroch este indatorat a presenta conferenţei viitóre pentru biblioteca protopresbiterală centrală un catalog al tuturor cărţilor din biblioteca parochială, însemnând titlul, autorul, locul şi timpul apariţiunei opului dimpreună cu preţul ei şi alte notiţe de interes istoric privitóre la ea etc., şi întregindu-l an de an cu cărţile de nou procurate.

4. Infiinţarea de reuniuni.

Conferenţa denumesce o comisiune constătătóre tot din preoţii amintiţi, pentru studiarea cestiunei şi raportare la conferenţa viitóre.

5. Susţinerea vazei preoţimei.

Fie-care preot sĕ-'şi împlinéscă datorinţele cum pretind legile bisericesci şi sĕ ducă o viaţă publică şi privată cum prescrie studiul moralei şi pastoralei bisericei nóstre. Afară de acésta toţi preoţii la tóte funcţiunile bisericesci şi între străini, la oraş, ori înaintea autorităţilor civile, de stat şi bisericesci, sĕ se presinte în uniformă preoţéscă curată şi întrégă, ori în afaceri mai puţin însemnate cel puţin într'un palton lung din materie corespunzĕtóre. Când se îmbracă însĕ în uniformă preoţésca ori palton lung, afară de timpul geros, când póte se va lua o şapcă corĕspunzĕtóre, totdeuna sĕ pórte pălărie preoţéscă curată. (Va urma.)

Notă.

Unii dintre parochii nostri, cari deja şi-au procurat documentul necesar pentru statorirea unui relut de cuartir din vistieria statului şi l'au şi înaintat la locul competent, au trimis Venerabilului Consistoriu în zilele din urmă alte documente noue tot în aceeaşi causă. Spre înlăturarea eventualelor confusiuni se atrage prin acésta atenţiunea onorabililor nostrii parochi, ca aceia, cari deja au înaintat odată documentul de cuartir, fie deodată cu fasiunile fie cu rugare ulterióră, sĕ nu mai presenteze asemenea documente, decât în casul când li-se va cere în special.

NOUTĂŢI

Alegerea de protopresbiter al tractului Sĕlişte sĕvêrşită eri, Luni, sub conducerea Preacuvioşiei Sale D-lui archimandrit şi vicariu, *Dr. Ilarion Puşcariu*, a decurs în cea mai perfectă ordine şí în chipul cel mai sĕrbătoresc, ales fiind cu mare însufleţire şi cu unanimitate de voturi fiul tractului acestuia dl *Dr. Ioan Stroia* profesor seminarial. Raport amĕnunţit în nrul viitor.

*

Hirotoniri. Candidatul la preoţie Emanuil *Fleşeriu*, ales paroch în *Hundorf* (tractul Mediaşului), a fost hirotonit azi întru diacon.

*

Parastas. Duminecă s'a servit în biserica parochială din Sibiiu-cetate parastas întru pomenirea rĕposatului Dr Aurel *Brote*, fost director al băncii de asigurare „Transilvania“. Intrĕ publicul numĕros, care a asistat la serviciul parastasului, a fost şí Inaltpreasânţia Sa dl archiepiscop şi metropolit al nostru *Ioan*.

*

Posturi de practicanţi juristi. De la tabla regéscă din Cluj se face cunoscut, că la tribunalele reg. din Alba-Iulia, Bistriţa, Cluj, Deva, Turda şi alte judecătorii de pe teritoriul numitei table sunt de ocupat mai multe posturi de practicanţi.

*

Stipendiu retractat. La propunerea senatului facultăţii de medicină magistratul Budapestei a votat zilele trecute stipendiu unui medicinist. Făcut atent prin o scrisóre anonimă, că stipendiatul e fiu al unei vĕduve *bogate*, şi convingêndu-se în urmă, că în adevĕr stipendiatul nu e sĕrac, a *retractat stipendiul*, rĕmânênd sĕ 'l voteze unui alt tinĕr, avisat la ajutoriu spre a-şi puté face cursurile.

*

Comitetul societăţii academice-teologice „Academia ortodoxă“ din *Cernăuţi*, în şedinţa generală ordinară, ţinută Joi în 29 Novembre s'a constituit pe anul administrativ 1900/1901 în următoriul mod: president Ioan Coţec, secretariu de esterne Ioan Dobre, secretariu de interne şi econom Petru de Teutul. Secţia literară: presidentul secţiei şi vice-preşed. I Aurel Crăciunescu, adlatul I Dimitrie Voloşenco, adlatul II şi cassariu Vespasian Reuţ. Secţia musicală: presidentul şi vice-preşed. II Arcadie Bocancea, adlat I şi controlor George Cosmovici, adlat II şi bibliotecar Adrian Lupaştean. Comisia revĕḑĕtóre: ref. Const. Grigorovici, adlaţi Valerian Şesan şi Isidor Paşcan.

*

Cadouri eftine pentru Crăciun şi Anul nou. Câştigurile neridicate ale Loteriei Casei Naţionale, anume preste 100 obiecte de aur şi argint în valóre de 5, 10, 20, 50, 100, 200 şi 500 cor., se vor vinde în calea licitaţiunii, în biroul Asociaţiunii, Joi la 20 Decembre a. c. nou, dela orele 11—1 a. m. şi 4—6 p. m. Preţul de strigare: $^1/_2$ a preţului de cumpĕrare.

*

Lungóre de fómete. In *Lubló* şi *Krompach*, comune la graniţa dintrĕ Ungaria şi Galiţia, grasséză în mare grad lungórea (tifus) provenită din lipsa de nutremênt a locuitorilor.

*

Doi purcei cu un cap. Pe moşia din comitatul Timiş a deputatului *Klobusiczky* o scrófă a fĕtat zilele trecute un purcel cu *douĕ trupuri şi cu un cap*. In vêrful capului sunt douĕ urechi mititele, ear' la locul obicinuit alte douĕ urechi normale. Trupurile au picióre şi spinări şi părţi posterióre deosebite, dar' numai un pântece şi buric.

*

O casă a oraşului — scósă la mezat. Oraşul *Abauj-Szántó* are de mai mult timp o datorie de 7054 coróne, pe care neachitând'o i-s'a pus la mezat casa primăriei. Fóia oficială publică deja edictul de licitaţie fixată pe 22 Decembre.

*

Iubirea de mamă. Lovit de sórte, ori ticăloşit din causa proprielor pĕcate, părăsit şi dispreţuit de tótă lumea, — totuşi mai ai o fiinţă, care nici în starea de cea mai completă ticăloşire şi ruşine nu te renégă şi nu te lipsesce de iubirea ei. Acésta fiinţă e — *mama*. De Dumnezeu bătutul fratricid Papp Béla în ultimele momente ale vieţii sale, în timp ce pe toţi membrii familiei sale îi tracta cu epitete dispreţuitóre, zicênd chiar că tatălui sĕu îi testéză funia, numai de mamă-sa amintea cu ferventă iubire şi de câte-ori amintea de ea îl podideau lacrĕmile. Nici nu doria pe nimenea, de cât pe mamă-sa. Totuşi ea nu l'a cercetat şi nici nu i-a rĕspuns la scrisórea lui. Enigma acestei neinteresări se esplică acum într'un mod, care pune încă şí mai mult în strălucitóre lumină eterna iubire de mamă. Ea nu ştia de sórtea fiului ei, nu 'i cetise nici scrisórea, căci fiind bolnavă, cei din jurul ei au tăinuit totul, ca s'o cruţe. Abia zilele trecute a aflat că rĕtăcitul ei fiu a fost strangulat. Vestea acésta a atins'o atât de cumplit, în cât *şi-a perdut minţile*, a nebunit sĕrmana.

Cărţi şi reviste

Au apărut:

Cultura sfeclei, de Dr. N. O. Popovici-Lupa, profesor la şcóla centrală de agricultură din *Bucuresci*. O brosură de 88 pag. 8°, tractând despre cultura napilor de zăhar şi de nutreţ şi formând a XVIII. cărticică din „biblioteca populară a administraţiunii domeniului Corónei“. Cu portretul regelui şi numeróse ilustraţiuni în text.

*

Recompensele şi pedepsele în şcóla poporală, studiu pedagogic de Ioan *Dariu* învĕţătoriu în Braşov.

Cestiunea recompenselor şi pedepselor ca mijlóce ale instrucţiunii şi educaţiunii a fost viu discutată şi în feliurite moduri interpretată în conferenţele şi reuniunile învĕţătoresci, şi astfel cărticica dlui Dariu credem că va fi binevenită învĕţătorilor. Materialul tractat în ea, partea privitóre la recompense, a fost publicat şí în „Fóia pedagogică“ (Nrii 21 şi 22 din an. II.) ear' partea privitóre a pedepse a fost presentată ca memoriu primului congres al corpului didactic din România, unde aflase apreciare fórte favorabilă. Ambe acestea, prelucrate şi completate, ni-se dau acum în broşura cu titlul de mai sus, care are şí un adaus: „Pedépsa corporală în şcóla poporală“ (după Fr. Wiedemann). Broşura a apărut în Braşov, în tipografia Murĕşianu şi costă 60 fileri (30 cr).

De acelaşi autor şi în aceeaşi tipografie a apărut „*Cuvênt funebru* rostit la înmormêntarea fostului director şi învĕţătoriu pensionat G. Belissimus, întêmplată la 8/21 Octobre 1900“.

Din public.*)

Dare de sémă şi mulţămită publică.

Cu ocasiunea petrecerii aranjată la 22 Octobre a. c. în favorul şcólei gr.-or. din Mercurea au binevoit a contribui următorii:

Ioachim Muntean paroch, Gurarîului 5 cor., Dr. D. P. Barcian prof., Sibiiu, Ioan Droc ppresb. Mercurea, R. Z. Pop paroch, Gârbova, Iosif Finger notar şi Eugen Kabdebo, com. din Mercurea, câte 4 cor. Dem. Comşa, prof. Sibiiu, R. Martzi, A. Floaş, G. Muntean, Mărie Şofană, din Mercurea, Dna Hoffmann, Săcel şi Ioan Măcellariu, Sângătin, câte 3 cor.; Emil Verzariu, Sibiiu, D. Orĕştean, I. Orĕştean, I. Simulescu Ilie Topârcean, din Apoldu de jos; D. Ivan sen., D. Ivan jun., din Apoldul de sus, I. Dobrescu, Rod, Iul. Nemeş, N. Minth, B. Szatmáry, N. N. A. Fleischer, Dan Stroia, I. Helju, Iuliu Oncea, G. Măcellariu, din Mercurea, Vas. Greavu, din Sibiiu, Iacob Manoil, Topârcea câte 2 cor. Teodor Orlea, Sibiiu 1 cor. 80 b., Vas. Greavu, Mercurea, Victoria Vasilie, V. Hinţa, A. Negrilă, G. Hutter câte 1 cor. 60 b., Victor Bordăşan, Sibiiu, N. Mihăilă, Orĕştie, I. M. I. Stan câte 1 corónă, în total 97 coróne 80 bani.

Din acéstă sumă detrăgându-se spesele avute cu petrecerea precum şi unele spese cu esposiţia de vite, ţinută în aceea zi, cu 80 cor. 72 bani, a mai rĕmas un venit curat de 17 cor. 08 bani, cari s'au predat epitropiei parochiale.

Priméscă deci toţi P. T. contribuenţi sincerile mulţămite pentru sprijinul dat.

Mercurea, la 31 Octobre 1900.

Corpul învĕţătoresc.

Posta Redacţiunei

Mai multor parochi. Intregirea dela stat pe anul 1900 încă nu s'a asemnat, deci nu se póte nici împărţi. Se speréză însĕ a sosi în curend, aşa că la începutul anului proxim, la finea lui Ianuariu ori în Februariu se va puté împărţi.

Clasele din şcólele medii făcute deodată cu cursurile teologice ori după absolvarea acelora încă nu s'au recunoscut din partea celor competenţi; dar' se face din partea Preavenerabilului Consistoriu metropolitan representaţiune în privinţa acésta. Resultatul se va vedé la timpul sĕu. Până atunci răbdare.

Pe anii 1899, 1900 şi 1901 se dă întregirea numai până la 600, respective 1200 coróne.

Dlui G. H. în Gh. Primit. Mulţămită. Aşteptăm promisiunea.

---

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta Redacţia nu primesce rĕspunderea.

Nr. 396/1900 [236] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea vacantei parochii gr. or. de a III-a clasă din Mureş-Sângeorgiu, în tractul protopresbiteral al Murĕş-Oşorheiului, se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch sunt cele stabilite în şedinţa sinodului acestei parochii la 12 Novembre a. c. cuprinse şi în cóla de întregire a venitului preoţesc.

Informaţiuni detaiate despre acésta parochie se pot lua dela comitetul parochial în faţa locului şi dela subsĕmnatul protopresbiter.

Competenţii 'şi vor trimite cererile lor concursuale, instruite în regulă, la subsĕmnatul oficiu protopresbiteral.

Murĕş-Oşorheiu, 21 Novembre 1900.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Murĕş-Oşorheiului în conţelegere cu comitetul parochial.

Nicolau Maneguţiu
protopresbiter.

Nr. 584/900. [237] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia de clasa a III Chendremal se escrie concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român“

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în cólele pentru intregirea venitelor preoţesci dela stat despre cari concurenţii 'şi pot lua informaţiune dela acest oficiu protopresbiteral sau dela comitetul parochial.

Suplicile de concurs instruite în sensul legilor din vigóre sunt a se adresa la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Reflectanţii se vor presenta în comună înainte de alegere în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre spre a-şi dovedi desteritatea şi capacitatea în chemarea preoţéscă şi pentru a fi cunoscuţi de popor.

Oficiul protopresbiteral român gr. or. al Unguraşului, în conţelegere cu comitetul parochial.

Fizeş-Sânpetru, 22 Novembre 1900.

Pavel Roşca
protopresbiter.

Declaraţiune publică!

Subsemnatul atelier artistic de portrete a decis — pentru a fi dispensat de demisionările neplăcute ale pictorilor sei eminent cualificaţi în artă şi pentru a-i puté ocupa şi mai departe — a renunţa **pe un timp scurt şi numai până la revocare** la ori-ce venit sau profit.

Noi liferăm a. z. [215] 15—25

pentru numai fl. 7·50

un portret în mărime naturală

bust (Brustbild)

dimpreună cu rame elegante barock

cari valoréză cel puţin 30 fl.

Deci cine voeşte a-şi comanda portretul seu sau al femeiei sale, al copíilor, al părinţilor, al vre-unei surori sau al unei alte rudenii, fie deja chiar şi mórtă ori apoi al vre-unui prietin are de a trimite numai fotografia respectivă, indiferent în ce posiţiune e făcută şi primeşte în decurs de 14 zile un portret, care de sigur îl va surprinde şi multămí pe deplin.

Lada pentru trimiterea portretului se va socotí cu preţul cât ne costă pe noi. Comandele cu acluderea fotografiei, care se va returna intactă cu portretul desemnat, se esecută trimiţêndu-se banii anticipativ sau pe lângă rambursă.

Pentru esecutarea eminent artistică şi fidelă se garantéză.

Comande de Crăciun, cari sosesc până în 20 Decembre se vor efectui înainte de serbare.

Sute de epistole de recunoscinţă şi mulţumire stau la dispoşiţiunea publică şi la cerere se trimit ori şi cui.

Kunst-Porträt-Anstalt
„KOSMOS“
Viena, VI, Mariahilferstrasse Nr. 116.

Invĕţăcei

se primesc pe lângă vipt şi cuartir la franzelària (covrigăria) **Stefan Moga**, Bahngasse Nr. 1. Se preferă copíi sermani şi orfani, ceşti din urmă vor primí şi îmbrăcăminte gratuit.

[235] 3—3

---

15 bucăţi fl. 3.05.

Nu se mai oferă ocasiunea rară de a putea primi pentru numai fl. 3·05 următórea colecţiune de juvaere.

- 1 Orologiu de busunar jubil. de nickel Anker-Remontoir cu capace gravate fórte frumos, cu portretul M. S. regelui Francisc Iosif I. (noutate), minutar, cu maşinerie regulată, precis, garanţă de trei ani (ér nu ceas de părete, cum trimit neguţătorii din bazare, în loc de orologiu aurit).
- 1 lanţ goldin panzerat sau de nickel.
- 2 buc. inele imitaţie de goldin în fasonul ce mai nou cu briliante de simil.
- 2 buc. nastori pentru mangete, aur-doublé cu mechanism.
- 3 bucăţi nastori pentru pept. (Chemisettes.)
- 1 nasture pentru gulerele îndoite.
- 1 ac fórte fin de cravată.
- 1 pungă pentru orologiul anker.
- 1 oglinduţă de busunar în cutie.
- 2 cercei de argint veritabil de fasonul ce mai nou.

Tóte aceste 15 obiecte dimpreună cu orologiul Anker-Remontoir costă numai fl. 3·05.

Aceleaşi 15 obiecte insĕ în loc de orologiul patent reform. Anker unul Patent-Goldin-Iubil. care înlocueşte pe deplin un orologiu de aur, cu garanţie de trei ani **numai cu fl. 6·10.**

Ceea-ce nu convine se schimbă bucuros sau se retrimit banii, aşadară risicul e exchis.

Anunciuri de felul acesta sunt imitaţii Sĕ se comande per Cassa sau cu rambursă dela [112] 11—12

E. Holzer

deposit de orológe, ciasuri şi obiecte de aur en gros

Liferantul asociaţiunei funcţionarilor de stat ces. reg. austriaci etc.

Krakau, Stradom 18 (Oesterr.)

Catalóge ilustrate gratis şi franco.

Din **Tipografia şi librăria archidiecesană, Sibiiu**, se póte procura

Din vremuri apuse,

de
Iudita Secula n. *Truţa.*

Broş. à 50 cr.

NOU! **Pro 1901** NOU!

a apărut:

Calendariul archidiecesan

neapărat de lipsă pentru ori-ce preot şi învĕţătoriu.

Preţul unui exemplariu **50 fil.**, cu Şematism **80 fil.**, + porto postal **10 fil.**

Librăria archidiecesană
Sibiiu.

A eşit de sub tipariu în **Tipografia archidiecesană**:

OCTOICHUL CEL MIC

— cu litere latine —

care cuprinde: **Rênduéla Vecerniei, Utreniei şi a Liturgiei; cele opt glasuri pentru Dumineci, Podobiile, Polieleul, Pripelele, Catavasiile, Irmósele, Sfetilnele şi altele.**

Preţul unui exemplariu legat simplu **1·60 cor.**, legat în piele cu copcii galbine **3·20 cor.** plus porto postal **30 bani**. Legătură mai fină după cum se comandă.

Librăria Tipografiei archidiecesane.

A eşit de sub tipariu în Tipografia archidiecesană:

APOSTOLUL

— cu litere latine —

cu binecuvêntarea I. P. S. Domn Ioan Metianu, archiepiscop **şi metropolit** şi se află de vênzare la **Tipografia şi Librăria archidiecesană în Sibiiu** cu preţurile: broşat **7 cor.**, legat **9·50 cor.**, ediţie de lux broşat **8 cor.**, legat după cum se comandă.

Farmacia lui F. I. R. Hotter la sf. Iosif, Wien, XII/2 Schönbrunnerstrasse 182.

Absorbinalul lui Hotter.

1/1 Flacon fl. 6. —, 1/2 Flacon fl. 3.50. delătură tóte umflăturile şi depunerile de grăsimi fără sĕ vateme părului. Intăreşte nervii atacaţi şi slăbiţi, delătură şi distruge tóte nodurile în muschi, şi serveşte şi ca scut în contra aprinderilor; cu deosebire e probat la umflăturile produse din causa fearelor, apoi în contra ariciturei umflărei copitei, genunchilor umflaţi, mai departe în contra umflăturilor (noduri) de vine, în contra umflăturei picioarelor la glesne şi la încheietura degetelor cu un cuvênt în contra tuturor umflăturilor ori unde s'ar ivi.

Praful nutritor alui Hotter,

pentru cai şi vite cornute

1 Pachet cu 80 cr.

Un adaus escelent la nutremânt, pentru a ţinea vitele sănătoase şi cu putere este de a sĕ folosi la tóte suferinţele de rărunchi de ficat şi de nervi.

Preparate pentru veterinari, cele mai bune ale timpului mai nou, cari după atestate numĕróse nu au fost ajunse de alte mijloace de natura aceasta.

Sĕ sĕ ceară numai preparate de ale lui Hotter şi sĕ nu se priméscă altele. Deposit în farmacii şi Droguerii.

Deposit principal la Dr. Emil Budai farmacia oraşului Budapesta (Stadthausplatz) la Dr. Leo Egger & J. Egger Farmacia Palatinului VI Váczi körút 17 şi la farmacia Iosif Török Bpesta VI Kiraly utcza 12.

Alifia lui Hotter pentru delăturarea crescăturilor de oase.

1/1 Cutie cu fl. 2. 1/2 Cutie cu fl. 1.20. delătură crescăturile de oase şi depunerile osoase chiar şi după 4—6 sĕptămâni. (boală învechită).

Fluidul lui Hotter „Training“

1 Sticlă cu fl. 1.20.

Conservează nervii şi muschii până la bătrâneţe înaintată totdeuna puternici şi vioi, pune în stare pe animal sĕ prestee cele mai mari strapaţii şi fugi, sĕ înţelege după frecare cu fluidul „Training“.

Sĕ mai foloseşte cu succes uimitor la tóte urmările cari obvin din opintiri prea mari, ologie, reumatism, şi înţepenire.

Praful de porci a lui Hotter.

Nr. I şi II

1 kg. . . . fl. 1.20.

Cel mai buu mijloc pentru a produce pofta de mâncare şi cu acésta prosperarea porcilor, fórte acomodat în contra orbalţului (brâncă); Nr. II este de a sĕ întrebuinţa la urdinare.

Mijloc în contra Colicei alui Hotter.

1 Sticlă fl. 1.50.

Contra la tot feliul de colică şi contra oprirei udului la cai precum şi contra umflăturilor la vite cornute. [54] 67—104

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane, *Nr. 136* Sibiiu, Joi 7/20 Decembre 1900. *Anul XLVIII*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **streinătate** pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articolii nepublicaţi nu se înapoiază

INSERŢIUNILE
Pentru odată 14 fil., — de dóuĕ ori 24 fil., — de trei or 30 fil. rêndul cu litere garmond.

Numĕrarea poporului.

Ne despart încă câteva zile, şi în virtutea legilor esistente se va face numĕrarea poporului în ţéra întrégă.

Lucrare greóe, aparat costisitor şi complicat acesta, dar' e lipsă sĕ se facă, din multe puncte de vedere.

Datele statistice seci cum sunt, vorbesc mai eclatant de cât oratoria cea mai perfectă. Din ele veḑi ca în oglindă, starea culturală, starea materială, puterea de producţiune, forţa de resistenţă, decadenţa şi mărirea poporului, pe care vreai sĕ-l cunosci.

Este esplicabil de ce anumite cercuri, organe ale statului chiar, îşi dau silinţă mai ales la noi în ţéră, ca sĕ iese la ivélă din datele statistice, că poporul magiar se înmulţesce pe zi ce merge, cuceresce teren, sporesce în cultură şi putere, şi este unicul şi singurul element alcătuitor de stat, pe când tóte celelalte se împuţinézā, dau îndĕrĕt, şi nu au tăria şi puterea de producţiune pe care o are elementul magiar. Şi ca sĕ iese la ivélă scăderile aceste la nemagiari şi calităţile eminente ale magiarilor, chiar şi când acestea ei nu le-ar avé, statistica e chemată sĕ o dovedéscă, cifrele au sĕ vorbéscă, şi înaintea lor tótă suflarea are sĕ-şi plece capul şi gurile bârfitóre vor amuţí.

Puterea statului e mare, organele lui supuse şi ascultătóre, şi în unele casuri din esces de zel aceste organe fac şi ceea-ce nu le poruncesce, nu le cere nimeni.

S'a inventat la noi aşa numitul patriotism, şi patriot bun este în prima linie cel ce face servicii bune statului pe ori-ce cale, şi de regulă aceste se şi remunerézā.

Organele dela administraţie şi mai ales aceste au multe cusururi.

Găsesci ómeni cari nu-'şi fac scrupuli de consciinţă, când e vorba de al meu şi al tĕu, găsesci ómeni certaţi cu legea, ómeni cari dacă nu ar sta sub scutul stăpânirei, ar vení sigur în conflict cu codicele penal. Acestia apoi ca contraserviţ pentru-că li-s'a dat mână liberă, carta bianca, la rêndul lor la tótă buna ocasiune stau gata la servicii de aceste dejositóre pentru ei, dar' pentru stat la aparenţă şi pentru ochii lumei de folos nepreţuit.

Pentru că, îndată ce acesti ómeni pe tot omul ce scie vorbí spre pildă ungoresce 'l inrolézā la Magiari, numĕrul cetăţenilor magiari sporiţi pe hârtie cresce, ear' domnii cari fac studii comparative deduc cu siguritate matematică, că în câteva decenii statul ungar s'a magiarisat, şi afurisitele de naţionalităţi au pus'o de mămăligă.

Nu mai e atunci nici o lipsă, ca Sĕcuii sĕ cérā revisiunea legei despre naţionalităţi, ea cade de sine, şi dacă totuşi se vor mai găsi între naţionalităţi câţiva nemulţămiţi, aceia cel mult pot fi socotiţi nesce nemernici şi smintiţi, agitatori fără suflet, uscături, cum se găsesc bună-órā la tóte popórele şi în tóte vremile.

La numĕrările din urmă s'au făcut în privinţa acésta abusuri criminale.

Altcum nu ne putem esplica cum după fie-care deceniu poporul nostru pe hârtie scade, până ce pe satele nóstre observi că numĕrul copiilor în o familie dela 6 în jos e o raritate, observi, că în o comună unde mai înainte cu 10—15 ani era destul un învĕţător, acum trebue aplicaţi 3—4 din causa numĕrului celui mare al celor obligaţi a cerceta şcóla, şi observi, că în câte o singură curte cu o grădină şi-au zidit câte 3—4 fraţi case separate, neavênd loc de a se mai estinde în afară.

Mai ales trecênd în vre-o Duminecă ori sĕrbătóre pe satete nóstre, copiii stau prin pâlcuri şi în grupe mari tot la a treia, a patra casă, şi aşa fiind aprópe în întrégā ţéra, afară dór — durere — de părţile dinspre munţii apuseni, — e o adevĕrată ironie scăderea acésta a populaţiunei române după fie-care numĕrare.

Că se înmulţesc Magiarii noi nu o contestăm, evreii şi speculanţii toţi se dau de magiari, funcţionarii dela drumul de fier şi dela alte branşe de stat au fost siliţi sĕ-şi schimbe numele şi cu schimbarea numelui de sine înţeles i-a desbrăcat şi de lege şi de neam — şi i-au înrolat întrĕ Magiari.

Rubrica *„névmagyarositás“* e permanentă în tóte ziarele din capitală, înşişi domnii dela cârmă nu mai pot ascunde fabrica acésta de desnaţionalisare, care lucră în ziua mare şi la vederea lumei.

Dacă Magiarilor le place şi le convine acest feliu de înmulţire şi sporire de neam, — noi nu le stricăm gustul, dar' nici că învidiem pe cei-ce sufer, ca numele cele mai alese ale familiilor lor istorice sĕ şi-le însuşéscă pentru câte cinci piţule toţi evreii, şi toţi criminalistii şi tóte lăpĕdăturile din societate, căci ómeni cu bun simţ, ómeni cu reputaţie stabilită, şi cari ţin la memoria părinţilor şi strămoşilor lor, nu fac batjocură sĕ se lapede de numele lor.

Este datoria clerului nostru, datoria fruntaşilor nostri de tótă séma, ca sĕ fie cu luare a minte şi sĕ împedece blăstămăţiile organelor administrative, cari ar pune gând sĕ falsifice datele statistice şi mai ales, dacă acele ar cuteza sĕ inroleze fără voia lor, fără scirea lor şi fără consensul lor pe ómenii nostri în rêndurile Magiarilor.

Ori-ce încercări de aceste trebue demascate, aduse la cunoscinţa publicului, ear' contra falsificatorilor inomis sĕ se facă arătare la ministrul de interne, fie chiar şi cu încungiurarea organelor comitatense.

Nu se póte, ca ministrul actual de interne sĕ tolereze astfeliu de blăstămăţíi, ci din contră avem speranţă că pe călcătorii de lege 'i va pedepsí.

Dar' ca sĕ nu se dee nici o ansă nimenuia de a puté ascunde fărădelegea, fie-care fiu al poporului nostru e datoriu sĕ spună limpede şi la înţeles, că el e Român, vorbesce mai bucuros numai limba română, chiar şi când ar vorbi ori ar scrie perfect limba statului.

Dacă el insistă cu bărbăţie şi cu hotărîre, ca sĕ fie întrodus că e Român, că limba ce o vorbesce mai bucuros e limba română, ori cât de abusiv ar fi organul încredinţat cu numĕrarea poporului, nu are nici voiă nici titlu sĕ-l înfiereze la altă grupă, sĕ-l numere la altă naţionalitate, decât la care de fapt aparţine.

Dacă organele nóstre vor fi la culmea misiunei lor, dacă vor lumina poporul, ruşinea ce ni-s'a făcut la numĕrarea din urmă se va sterge de pe fruntea nóstră şi datele statistice vor fi în adevĕr o icónă fidelă a stărei adevărate a populaţiunei din ţérā. Atêrnă mult dela ai nostri, ca aşa sĕ fie, şi e timpul suprem, ca ómenii nostri sĕ vegheze la postul lor cu bărbăţie şi fără şovăire.

A apĕra dreptul e o virtute cetăţenéscă, a lăsa sĕ ţi-l răpéscă ori-ce nemernic, e o laşitate.

Românii au dat destule probe de prea mare îngăduinţă, de slugărnicie fără rost, şi e timpul suprem, ca în o cestiune cum e şi acésta, sĕ păşiască resoluţi şi cu conscienţă de mai multă demnitate.

Adversarii nostri sunt temerari şi contézā cu siguritate la slabiciunile nóstre şi la laşitatea, cu care am tractat cele mai vitale cause ale nóstre. Sĕ fie de ajuns cu greşelile din trecut, şi sĕ ne validităm cel puţin în respectul acesta cum se cuvine, căci altcum nici că merităm o sórte mai bună, decât aceea, care vor cu ori-ce preţ sĕ ni-o pună în grumazi opresorii nostri seculari.

Nou partid al Saşilor. „Kronstädter Zeitung“ şi „Kronstädter Tageblatt“ publică o declaraţie a comitetului de 30 al „verḑilor“ din Braşov şi a comitetului cercual din Ţéra-Bârsei, de cuprinsul, că toţi Saşii din Braşov şi Ţéra-Bârsei avênd aceleaşi interese şi scopuri naţionale, au hotărit a se constituì în un singur partid, sub nu-

---

FOIŞÓRĂ

Istoria bisericii greco-orientale din Certege.

Până la anul 1850.

Trecutul bisericii greco-orientale din Certege ne presintă un capitol trist din luptele provocate întrĕ fraţii de acelaşi sânge, prin uneltirile unora, mai cu sémă ale preoţilor, cari şi-au părăsit legea strămoşéscă, trecênd la Unaţie. Dar' totodată acest trecut ne póte serví ca un exemplu viu despre tăria şi statornicia celei mai mari părţi a poporului pe lângă legea părinţilor lor, legea greco-orientală (ortodoxă), dela care nu au fost în stare sĕ-l abată nici uneltirile şi cursele puse de duşmani şi nici chiar ameninţările şi forţa brutală. Urmările funeste ale unirei unei părţi a Românilor cu biserica papistaşă, act pus la cale de către duşmanii poporului român, s'au ivit şi în comuna Certege, de-şi mai târziu de cât în alte părţi, anume numai pe la începutul veacului nostru. Până la anul 1815 comuna Certege a fost în cele bisericesci una cu parochia Câmpeni şi tot poporul a fost greco oriental, netăcêndu-se din partea nimenui încercări de trecere la unaţie.

După cum se póte vedè din matriculele vechi parochiale, aflătóre în posesiunea bisericii greco-catolice de acum, pe acelea vremuri au servit aici preoţii Irimie Teoc, Iuon Mucea, Vasilie Motora, Constantin Morariu, Iuon Corcheş şi Constantin Mucea. Acestia au funcţionat pe la sfêrşitul veacului trecut şi începutul celui present şi au fost cu toţii de religiunea greco-orientală. Primul pas pentru întroducerea unaţiei şi totodată a zavistiei şi turburării în popor s'a făcut la anul 1815 prin preotul amintit mai în urmă, anume Constantin Mucea, care cumpărându-'şi pămênt avea locuinţa în Certege. — Conducătoriul domeniului erarial din Câmpeni a fost dat preotului Mucea 2 câni, ca sĕ-i erneze; ear' dînsul mergênd s'a plâns faţă de batjocura făcută cu el, la ce conducĕtoriul i-a rĕspuns: „Fă-te unit şi vei fi domn, nu faci slujbe, în casa ta nu vor mai întra haiduci, şi cine scapă în casa ta nu-i ertat sĕ-l prindă pentru miliţie“. La acéstă momeală preotul Mucea s'a înduplecat a-şi părăsi legea.

Lucrul s'a întîmplat aşa, că în Decembre 1815 în o zi de Duminecă, numitul preot fiind rêndul lui de serviciu în Ceterge, fără de a se fi consultat cu cineva, după ce a gătat serviciul şi îmbrăcat fiind în ornamentele bisericesci, a declarat credincioşilor aflători în biserică trecerea sa la unaţie, zicênd: „Eu cu ziua de astăzi sunt unit“.

La acéstă declaraţiune poporul a rĕspuns: „Noi nu voim sĕ ne unim“ şi din aceea zi n'au mai cercetat biserica declarată astfeliu brevi manu de uniată, maioritatea fruntaşilor, întrĕ cari se ştiu următorii: Georgiţă Giurgiu Morariu, Georgiţă Cothişel, Nicolae Plic, Dumitru Plic, Iuon Teoc, Gavrilă Anca, Simion Teocu, Simion Borlea, George Zĕhuţ, Ion Petric Naşu, Nicolae Marc, Petru Anca Ciuta, Petru Birĕu, Iacob Teocu, Teodor Buzariu etc.

Totodată fiind-că preotul Mucea se făcuse stăpân preste biserică şi averea ei, fruntaşii amintiţi mai înainte au intentat proces pentru recâştigarea bisericei, ear' în timpul cât a durat procesul au cercetat bisericile greco-orientale din comunele învecinate, precum din Câmpeni, Secătură şi Albac. Apoi fiind-că preotul uniat li-se impunea cu forţa, credincioşii groco-orientali erau siliţi a-'şi aduce nóptea pe ascuns preoţi greco-orientali din comunele învecinate, ca sĕ le boteze şi sĕ sĕvêrşéscă înmormêntările şi alte slujbe bisericesci.

După-ce au trecut câţiva ani dela trecerea la unaţie a preotului Mucea, fără ca credincioşi statornici rĕmaşi sĕ dobândéscă ceva, la anul 1818 poporul a ales o deputaţiune, în care a fost Simion Teoc, Iuon Teoc Voju şi alţi doisprĕzece fruntaşi, spre a merge cu plânsori la patriarchul sêrbesc ortodox din Carloviţ, ca acesta sĕ intervină la locurile competente, pentru a fi restituiţi în drepturile lor şi a li-se asigura libertatea religiunei.

Patriarchul din Carloviţ se vede că a făcut paşii necesari, căci la câteva luni după re'ntórcerea deputaţiunei trimise la Carloviţ a sosit în comună o comisiune judecătorésca, care însĕ s'a mărginit la o simplă cercetare. Comisiunea adecă, adunând pe fruntaşi li-a pus întrebarea, că pentru ce nu voesc sĕ trécă la unaţie? Fruntaşii şi poporul au rĕspuns, că preotul Mucea s'a făcut uniat fără scirea şi sfatul lor, ear' ei voesc sĕ rĕmână credincioşi religiunei lor strămoşesci. Comisiunea s'a depărtat, ear' lucrurile au rĕmas tot ca mai înainte.

Vĕḑênd acésta Simion Teoc şi soţii sei, s'au dus de nou cu rugări la Carloviţ şi anume în douĕ rênduri, la 1820 şi 1821, cerênd de nou asigurarea drepturilor lor.

In urma acestor rugări repeţite a venit în comună la 1822 vicecomitele din Aiud şi mirea: *„partidul poporal săsesc“*. Urmare a acestei fusiuni e, că de la 1 Ianuariu cele două ziare săsesci din Brașov se vor contopi sub firma „Kronstädter Zeitung“.

Nou metropolit în Banjaluca. M. Sa a numit metropolit în Banjaluca (Bosnia) pe *Eugen Lietița*, fost până acum egumen-archimandrit al mănăstirei sêrbesci Sângiorgiu (din comitatul Timiș). Nou numitul a plecat eri la Viena pentru a depune obligatul jurământ.

Casa magnaților va ține mâne ședință, în care vor fi supuse desbaterei tóte projectele de lege votate în acéstă sesiune în camera deputaților.

Comisiunea financiară a casei ținênd ședință alaltăeri și-a ales president pe archiepiscopul de Agria Dr. Iosif *Samassa*, notariu pe baronul Iosif Rudnyánszky, ear' notariu substitut pe baronul Frideric *Harkányi*.

Conferența preoțéscă din Deeș.

(Fine.)

6. Inființarea din partea preoțimei a unui fond central preoțesc pentru ameliorarea dotațiunei preoțesci.

Preoțimea se deobligă a solvi din salariul ei 2% anual în contra dorinței Escelenței Sale, de 4%. Ací nu pot sĕ nu-'mi esprim părerea de rĕu, că preóțimea din tractul acesta, cu tótă ameliorarea dotațiunei sale din partea statului, nici acum nu vrea sĕ se emancipeze de spiritul materialist esagerat, și durerea cea mai mare este, că tocmai preoți relativ mai bine dotați și cu stare materială mai bună, se arată mai puțin aplecați a jertfi pentru interesele bisericei și pentru chiar interesele ei în viitoriu. Apoi tot acestia se feresc mai mult a lua asupra lor și alte sarcini împreunate cu oficiul lor de păstori și conducĕtori ai poporului. Onóre puținelor esccepțiuni!

7. Inființarea de fonduri în parochíi pentru acoperirea taxelor sidoxiale și protopresbiterale.

Fie-care preot sĕ facă tot posibilul și în privința acésta în parochia sa.

8. *Cestiunea împedecărei și stirpirea conviețuirilor nelegiuite.* Din tema acésta au avut sĕ se pregătéscă toți preoții, ear' cu lucrări în scris preoții G. Hango și V. Cupșa, cari fie-care și-au și presentat elaboratul înaintea conferenței.

Părintele *Hango* provocat fiind sĕ-'și cetéscă elaboratul, acesta are următoriul cuprins:

Introducere. *I Instituirea căsătoriei.* 1. Ființa și scopul căsătoriei. 2. Pĕcatul original și urmările lui desastróse în privința căsătoriei. 3. Definițiunea căsătoriei și feliurile ei. *II. Originea și causele căsătoriilor sau a concubinatelor.* 1. Conflictul dintrĕ stat și biserică pe terenul dreptului matrimonial. 2. Lipsa predicărei intensive a cuvêntului lui Dumnezeu. 3. Lipsa administrărei intensive a sacramentului penitenței mai cu sémă la tinerime. 4. Lipsa disciplinărei intensive a adulterilor și concubinilor prin aplicarea mĕsurilor bisericesci, din negligență ori considerațiuni personale. 5. Denegarea ajutoriului din partea organelor statului pentru disciplinarea adulterilor și concubinilor prin aplicarea mĕsurilor luate de biserică. 6. Prea multe și prea mari taxe cerute de biserică la încheerea și desfacerea căsătoriilor. 7. Neînfrênarea sensualismului sexual. 8. Neînfrênarea poftei de avere. 9. Ținerea de femei străine suspecte — găzdoi și servitóre — în casele unor *privați*, celibi și preoți vĕduvi. 10. Purtarea necorectă în viața socială a multor ómeni inteligenți — culți ori semidocți — și alți indivịḑi cu influință la popor. 11. Silă din partea părinților, ca fata lor sĕ se mărite după cine voesc ei și nu după cine voesce ea, din interese materiale ori de amiciție întrĕ ei și părinții feciorului. 12. Căsătorii încheiate întrĕ indivịḑi cu mari diferințe de etate, din interese mariale și sensuale, când apoi cel tinĕr își ține și concubină pe față ori în ascuns. *III Relele ce resultă din concubinat.* 1. Periclitarea fericirei temporale prin rele morale, materiale, sociale, spirituale și corporale. 2. Periclitarea fericirei eterne prin călcarea poruncei lui Dumnezeu în privința căsătoriei. *IV Mijlócele pentru împedecarea și stîrpirea concubinatelor. a)* Mijlócele pentru împedecarea lor. 1. Purtare morală corectă din partea fețelor bisericesci în viața socială publică și privată. 2. Predicarea intensivă a cuvêntului lui Dumnezeu în și afară de biserică. 3. Administrarea intensivă a sacramentului penitenței mai cu sémă la tinerime. 4. Intrevenirea imediată și urgentă a preotului la cei ce ar intentenționa a păși în concubinat, precum și la părinți, rudeniile, tutorii și nașii lor de botez și de nuntă. 5. Cererea intrevenirei organelor politice în cas de lipsă. *6.* Mijlócele pentru stîrpirea concubinatelor. 1. Cele pentru împedecarea lor. 2 Aplicarea canónelor pentru disciplinarea adulterilor și denegarea tuturor funcțiunilor sacre bisericesci pentru persóna lor, precum și eschiderea lor din tóte oficiile și corporațiunile bisericesci, cel puțin pe timpul convețuirei lor ilegale (escomunicațiunea parțială) permițêndu-le numai cercetarea bisericei și primindu-i la mărturisire, ca astfel auḑênd cuvêntul lui Dumnezeu, sĕ se pótă mai iute îndrepta, fără însĕ de a le da absoluțiune și de a-i admite la cuminecătură până nu se vor îndrepta și de fapt. 3. Disciplinarea acelora, cari ar conlucra direct ori indirect la contractarea vre-unui concubinat. 4. Espunerea la disprețul bisericei prin publicarea cu numele odată în tot anul în biserică până când nu-l desfac. 5. Concubinilor bogați sĕ li-se dicteze pedepse și în bani. 6. Taxele cerute de biserică și de organele ei la încheerea și desfacerea căsătoriilor sĕ se reducă, ear' celor sĕraci sĕ se ierte de tot. 7. Cererea întrevenirei organelor politice pentru esecutarea dispozițiunilor bisericesci în cas de lipsă. 8. Intrevenirea bisericei la stat prin forul sĕu suprem, parte pentru de a-i da mâna de ajutor prin organele sale la esecutarea dispozițiunilor luate de ea în cas de lipsă, parte pentru de a crea el însuși pentru împedecarea și stirpirea concubinatelor, periculóse și păgubitóre și pentru stat. — Incheere.

Lucrarea părintelui Hango, făcută cu mult zel, și de o estensiune considerabilă, a fost ascultată cu atențiune încordată și primită cu aclamațiuni, esprimându-i-se și mulțămită protocolară. S'ar face bun serviciu preoțimei prin publicarea ei în „Tel. Rom.“, fiind basată pe opuri literare și esperiențe culese din viața pastorală.

Desbaterea specială asupra ei și cetirea elaboratului părintelui V. Cupsa, din causa scurțimei timpului s'a amânat pentru conferența viitóre.

Al 9-lea punct al programei a fost: Statorirea obiectelor de pertractat în conferența viitóre.

Aici conferența a decis, ca fie-care paroch sĕ presinte conferenței viitóre un raport în scris: cari concluse le-a esecutat și cum? din conclusele conferenței trecute și aprobate de Prea Ven. Consistoriu; apoi: ce pași a făcut pentru esecutarea celor eventual restante, arătând și pedecile neesecutării. Conferența sĕ fie convocată pe o zi de sĕrbătóre, când apoi la serviciul divin celebrat înaintea ei, preoții Cotuțiu și Lador, după designare unul din ei va avé sĕ predice asupra unui obiect ales de ei. Designarea altor obiecte se aștéptă dela oficiul protopresbiteral după ordinațiunile ce se vor emite de la Prea Ven. Consistoriu archidiecesan.

Ședința intreruptă la amiazi și continuată cu pertractarea p. 6. din program s'a terminat la órele 3 și 30 minute d. a. prin o cuvêntare din partea șefului tractual și președinte al conferenței T. Herman.

Privind la resultatele acestei conferențe, acelea mie mi-se par fórte modeste de astădată. Causa e póte preamultele obiecte ce s'au pus spre desbatere pentru o singură zi; apoi, repet: spiritul materialist esagerat, de care cu tótă ameliorarea dotațiunei preoțesci din partea statului, încă tot mai sunt prea mult petrunși unii dintrĕ preoți, și mai cu sémă cei cu stare materială mai bună; și durere, tot acestia se feresc și mai mult de lucru, de unde nu au și ei folóse materiale momentane. Onóre zic și aici puținelor escepțiuni!

E speranță însĕ, că cu timpul și acest reu se va delătura, mai bine cunoscêndu-și fie-care chemarea sa.

Așa sĕ fie. *Io.*

O revedere.

(*Raport special*)

Clericii seminariului nostru archidiecesan absolvenți în anii 1889 și 1894 la despărțirea lor din seminar și-au pus termin de revedere ziua sfântului Andreiu 1900.

Implinindu-se timpul în anul acesta, încă din bună vreme s'a publicat în organul nostru bisericesc convocatorul, reamintind — conform înțelesului avut — obligământul ce fie-care cu drag 'l-a luat asupra-și.

Miercuri în preziua de sfântul Andreiu s'au presentat în Sibiiu 11 absolvenți din anul 1889 anume: C. Baca, N. Cărpinișan, A. Galea, Erem. Iliescu, D. Mandeal, V. Macsa, V. Mereț, I. Oreștean, D. Pop, I. Stîngu și N. Șurean; și 11 cari au absolvat în anul 1894: V. Arsenie, I. Bercan, V. Botean, I. Buzea, L. Ciorbea, I. Iosif, M. Lungu, I. Moța, T. Orlea, A. Roman și I. Schiopu. Cu totul 22 din ambele cursuri, absenți câte 11 din fie-care curs.

Absolvenții presenți din amêndoi anii cu frățéscă dragoste și-au întins mâna stabilind un program comun pentru ambele părți, ca astfel împreună sĕ se împărtășască de ródele acestei revederi scurte, dar' împreunate cu cele mai dulci și mai prețióse reamintiri.

Séra au participat în corpore la ședința festivă a societății Andreiu Șaguna; ear' în ziua următóre Joi în 30 Novembre la órele 9 a. m. s'a celebrat în biserica din Sibiiu-Cetate parastas pentru sufletele celor rĕposați dela despărțirea din seminariu, în care timp profesorii I. Hannia, I. Popescu, I. Crișan și E. Popescu au trecut la cele eterne, deasemenea colegii: Aug. Micu, E. Dragoș din anul 1889 și M. Candrea, E. Mezei, S. Stanca, I. German din anul 1894.

La parastasul oficiat de protopresbiterul Sibiiului P. O. D. I. Papiu asistat de preoții E. Iliescu și V. Mereț au participat toți elevii seminariali și corpul profesoral. După parastas o comisiune de doi a făcut visitele la profesori.

Una dintrĕ cele mai ferbinte dorințe a celor întruniți s'a îndeplinit la orele 12 amézi, când în corpore s'au presentat la Escelența Sa I. P. S. D. Archiepiscop și Metropolit spre a-'și da sémă ca fii credincioși înaintea bunului Părinte și Stăpân despre folosirea talanților încredințați și spre a-'i aduce asigurările de nestrămutata iubire și alipire a lor și a poporului, pe care dat le este a-'l conduce, dorind preabunului Archipăstor viață îndelungată. Ca întotdeauna așa și cu ocasiunea acésta Escelența Sa prin înaltele povețe și prețiósele învĕțături a umplut inimile fiilor sĕi sufletesci de dulce satisfacțiune și adâncă mângăere, împărtășindu-le binecuvêntarea archierééscă și într'armându-i cu sfaturile părintesci spre a lucra neobosiți la cultivarea semințel aruncate de Escelența Sa pentru binele clerului și pentru bunăstarea și înaintarea poporului, pe care atât de mult îl iubesce și pentru care sufletul și-'l pune.

După prânz a avut loc în cerc restrîns o consfătuire colegială descoperind fie-care unul altuia momentele de bucurie și întristare, succesele și neajunsurile din viață, căutând împreună căile și mijlócele mai corĕspunzĕtóre și mai bune întru realisarea chemării în aceste timpuri grele.

Revederea s'a terminat cu o masă comună dată seara la „Stadtpark“. La acéstă masă au fost invitați: corpul profesoral al institutului seminarial, Venerabilul protopresbiter al Sibiiului Ioan Papiu și neobositul secretar și asesor consistorial Dr. Elie Cristea. Aici multonoratul profesor seminarial Dr. D. P. Barcian prin cuvinte înțelepte și povețe practice a bineventat pe cei întruniți, după care a urmat un șir de toaste, cel dintâiu pentru Escelența Sa I. P. S. Archiepiscop și Metropolit Ioan Metianu, apoi pentru corpul profesoral etc. Multe și prețióse povețe și îndreptări s'au dat la acésta întrunire. Cântările și musica națională încă n'au lipsit.

Inainte de a încheia mai amintesc că absolvenții din anul 1889 au încheiat și un contract referitor la acésta revedere, depus spre păstrare în cassa wertheimiană a direcțiunei seminariale, care la întrunirea acésta s'a redat contrahenților. Contractul afară de textul subscris mai cuprindea acum pe indorsat încă următórele:

„Am primit contractul cu acea mai mult decât sigură prevedere, că la anul 1900 altcineva, dar' eu din grópă nu'l voiu mai puté reda. Cine va trăi îl va preda contrahenților. Sibiiu 2/14 August 1889. I. Hannia, director seminarial“.

Adevĕrat că prevederea sigură s'a și împlinit, însĕ amintirea bunului povĕțuitor neștérsă se păstréză în inimile fiilor sei sufletesci. *G.*

Revistă esternă

O nouă învingere a Burilor. Cu datul de 17 Decembre Agenţa Reuter raportéză din Massern, că *De Wett* cu 2—3000 de ostași a atacat de nou armata engleză la Friss-Lapperg, Warrighams și Tore. Trei atacuri a dat, dintrĕ cari pe al treilea l'a comandat el însuși și *a spart linia oștirilor engleze.*

Cu datul de 18 Decembre Agenţa Reuter raportéză din Capstadt, că o trupă de circa 200 Buri *a trecut rîul Oranje și au pătruns în Capland* pe la Alivalnarth până la Cnapdaal, spre sud de la juncțiunea Albert. Acésta trecere s'a făcut Sâmbătă. Fiind opriți de pușcași de munte și de cavaleria generalului Brabant, s'a încins o luptă crâncenă, din care Englezii au trebuit sĕ se retragă cu mari perderi.

*

Krüger și liberalii englezi. Se raportéză din Haga, că Vihelm Teat, distins membru al ligei de pace, a sfătuit pe Krüger sĕ nu slăbiască în perseveranța luptei, pentru-că partidele liberale *vor provoca o fasă nouă în atitudinea opiniei publice engleze*, care va îndupleca pe Salisbury sĕ fie mai conciliant în apreciarea situației. Tot-odată l'a sfătuit, că dacă în Europa nu va isbutí sĕ esopereze intervenție, sĕ trécă în America, unde sub presiunea opiniei publice presidentul Mac Kinley probabil se va vedé silit sĕ intervină la Londra.

Alegerea de protopresbiter la Sĕliște.

— *Raport special* —

Sĕliște, 5 Decembre 1900.

Alegerea de protopresbiter e un act de însemnătate cardinală în constituționalismul nostru bisericesc-școlar. Drept aceea acte de acestea se fac în cel mai sĕrbătoresc chip. Și e bine sĕ se facă acésta astfel, deórece sĕvêrșirea sĕrbătoréscă a acestui act are și mari și folositóre inriurințe asupra poporului, din punct de vedere al atențiunei, stimei și respectului față de acest însemnat post în organismul nostru bisericesc.

Raportul amănunțit despre decurgerea actului alegerei va dovedi că inteligința și poporul comunei *Sĕliște* a fost pătrunsă de adevĕrul asertiunei de mai sus, și a prefăcut ziua alegerei în adevĕrată zi de sĕrbătóre.

Votul colectiv al parochiei.

Amĕsurat normelor în vigóre parochienii parochiei protopresbiterale au sĕ se pronunțe încă înainte de sĕvêrșirea alegerei de

---

a voit sĕ le predee biserica, dar' a pretins drept spese 100 zloți (fl.), cea-ce pe acele timpuri era o sumă considerabilă. Poporul adunat n'a voit cu drept cuvênt sĕ plătéscă acésta sumă, zicênd, că ei ca poporeni, nu sunt de vină, dacă preotul lor a trecut la unație. Totodată s'a plâns vicecomitelui și preotul Mucea, zicênd, că dacă-'l scóte din biserică, el avênd familie mare nu are cu ce trăi, apoi s'a provocat la împrejurarea, că el a făcut și va face servicii la „maica cămară“ (așa se numea bunul erarial); și în fine a timbrat de agitatori pe fruntași, zicênd, ca acestia tulbură liniștea comunei și ațîță poporul contra lui, încât nici averea proprie nu-i este sigură.

Vice-comitele, dând credĕmênt la tóte acestea a lăsat pe preot în stăpânirea bisericei și s'a depărtat zicênd poporului, că va primí judecata. Judecata însĕ n'a venit, ceea-ce vĕḑênd poporenii, în primăvara anului 1823 au trimis iarăși, de astădată a patra óră, o deputație de 3 inși la Carloviț cu plânsóre la patriarchul. (Va urma.)

protopresbiter, că pe care dintrĕ concurenţi la acest post îl doresc de fiitor paroch al lor?

Sinodul parochial al Sĕliştei s'a întrunit în scopul acesta Duminecă în 26 l. c. când cu mare însufleţire şi cu unanimitate a enunţat următorul conclus:

„Concurentul *Dr. Ioan Stroia* întrunesce tóte calităţile reclamate chiar de însuşi sinodul parochial pentru fiitoriul protopresbiter-paroch al sĕu, este un bărbat cu posiţie socială distinsă şi cu calităţi eminente, deci din nici un punct de vedere escepţionabil, drept-ce sinodul parochial cu unanimitate declară prin votul sĕu colectiv că primesce şi doresce de fiitor paroch al sĕu pe concurentul Dr. Ioan Stroia".

Sinodul protopresbiteral electoral.

P. C. Sa dl *Dr. Ilarion Puşcariu* archimandrit şi vicariu archiepiscopesc, denumit fiind comisar consistorial, a ales ziua de 4 Decembre 1900 pentru efectuirea actului de alegere.

Intru întimpinarea P. C. Sale au eşit la gară membrii comitetului protopresbiteral dnii *Petru Drăgits*, *Petru Juga sen*, *Dr. N. Comşa*, *Ioan Popa* şi *Dumitru Lăpĕdat*, precum şi preotul local *A. Borcea*.

La orele 9½ comitetul protopresbiteral 'şi ţine şedinţa de candidare, în care cu unanimitate se declară pentru unicul concurent *Dr. Ioan Stroia.*

La orele 10 se începe în „Biserica mare" serviciu divin, celebrat de P. C. Sa d-l archimandrit şi vicariu archiepiscopesc Dr. Il. Puşcariu, adm. prot. Petru Juga, preoţii I. Muntean, I. Manta, Ioan Popa şi diaconul I. Câmpean.

Cântările liturgice le-a cântat cu mare precisiune *„Reuniunea română de cântări"* din loc. Laudă şi mulţumită li-se cuvine atât conducĕtorilor cât şi membrilor activi ai acestei reuniuni pentru concursul dat din acest prilegiu, întru ridicarea splendórei actului.

La acest serviciu pe lângă membrii sinodului protopopesc electoral şi a numĕrosului public din loc, a participat şi tinerimea claselor superióre dela şcóla normală din loc.

După sfîrşitul serviciului divin membrii sinodului electoral protopresbiteral s'au întrunit în sala festivă a şcólei.

P. C. Sa d-l archimandrit şi vicariu Dr. Il. Puşcariu prin o vorbire acomodată prin care arată însĕmnătatea protopresbiterilor în organismul nostru bisericesc declară şedinţa sinodului de deschisă.

Vorbirea acésta a fost primită cu întrĕite „trăiască".

Dl *Petru Drăgits* adresând P. C. Sale în numele membrilor sinodului un bine a venit, 'şi esprimă totodată dorinţa, că cele mai frumósă speranţe ce le leagă toţi de viitoriul protopresbiter, se vor şi realisa. Făcênd apoi o asemănare întrĕ postul de protopresbiter al acestui cerc cu altelele cercuri, prin calde cuvinte salută pe P. C. Sa ca conducător al alegerei.

După ce la propunerea comisiunei, alésă în persónele d-lor Ioachim Muntean, Avram Acilenescu şi Ioan Ivan se verifică toţi membrii extraordinari aleşi în acest sinod electoral, şi după cetirea actelor concurentului, se procede la votare.

Presenţi sunt 45 membri, din 48.

Candidatul *Dr. Ioan Stroia* întrunesce tóte 45 voturile. P. C. Sa în mijlocul unei însufleţiri mari enunţă pe acesta ales de protopresbiter al Seliştei.

După cetirea protocolului luat în acest sinod de către notariul ales ad hoc *Dr. Nicolau Comşa* şi după verificarea lui, P. C. Sa mulţămesce membrilor pentru ţinerea bunei ordine ce a observat în tot decursul acestui act, asigurând totodată pe membrii acestui sinod, că autoritatea superióră bisericéscă va ţinó cont de votul dat de ei, cu atât mai vêrtos, că persóna alésă a dat şi până acum destule probe de hărnicie şi zel în serviciul bisericei nóstre.

Dl administrator *Petru Juga* mulţămesce în numele membrilor pentru bunul tact în conducerea acestui act.

Masa comună.

Stăpâniţi de cea mai bună disposiţiune după îndeplinirea acestui act membrii sinodului protopresbiteral se întrunesc la o masă comună, arangiată în onórea P. C. Sale d-lui archimandrit. Mâncările, de-şi de post, totuşi gustóse, precum şi mulţimea de toaste, a ţinut în cea mai bună disposiţie pe membri până târziu.

Toastul ridicat de P. C. Sa dl archimandrit pentru Inaltpreasânţia Sa dl Archiepiscop şi Metropolit a fost un bun prilegiu pentru cei întruniţi, spre a-şi manifesta prin furtunóse urale iubirea, alipirea, stima şi respectul faţă de Inaltpreasânţia Sa.

Asemenea au fost primite cu furtunóse ovaţiuni toastele d-lor P. Drăgits — pentru P. C. Sa., a d-lui administrator pentru „noul mire al tractului" etc.

Nutrim în inimile nóstre cele mai frumóse speranţe, avênd acum pe conducătoriul nostru.

Trecutul şi presentul acestuia ne este puternică garanţă, că în speranţele nóstre nu ne vom înşela.

Cu binecuvêntarea dumnezeéscă, dorim cât mai îngrabă venirea Lui în mijlocul nostru.

Dumnezĕu sĕ 'i ajute şi sĕ ne ajute!

Corĕspondentul.

Corespondenţă.

Brad, Decembre 1900.

Serbarea şcolară din Brad.

Sĕrbarea şcolară aranjată la 30 Novembre v. 1900 la gimnasiul român gr.-or. din Brad, întru memoria fericitului archiepiscop şi metropolit *Andreiu baron de Şaguna* a decurs cu demnitate.

Dimineţa toţi elevii sub conducerea profesorilor au mers la biserică. In biserica luminată de razele tuturor luminilor, preoţii îmbrăcaţi în ornate negre sub conducerea ppresb. Vasile Dămian au celebrat parastas pentru odihna fericitului archiereu. Corul elevilor dela gimnasiu a cântat cântările funebrale.

După amézi la 2 óre elevii şi numĕrosul public ales din Brad şi jur, mai ales preoţi şi învĕţători, au umplut sala de desemn dela gimnasiu.

Indată după 2 óre directorul gimnasial deschise sĕrbarea cu scurte, dar' călduróse cuvinte.

Corul a întonat *„Imnul înmormêntărei marelui Andreiu"*, apoi *„Sborul"* şi în fine *„Marşul lui Mihaiu eroul"* cu precisiune şi acurateţă. Publicul a fost satisfăcut. Dirigentului M. Stoia îi póte servi spre onóre şi încuragiare.

S'a declamat „Plugul blăstămat" şi s'au împărţit ajutóre din „fundaţiunea Şaguna" în suma de vre-o 60 cor. S'au premiat cu deosebire elevii diligenţi şi cu purtare bună cu dicţionare şi cărţi de lectură frumósă.

In discursul ocasional profesorul Dr. P. Oprişa a preamărit pe Şaguna stăruiud în special asupra *momentelor principale, prin cari a conlucrat la înfiinţarea gimnasiului român gr.-or. din Brad*, şi a încheiat indigitând *datorinţele, ce se impun elevilor şi poporului zarandean* faţă de memoria serbătoritului, primul factor la înfiinţarea acestui institut cultural.

Cu citate din circularele fericitului a arătat cum s'a îngrigit de crearea fondului gimnasial prin asigurarea pe seama lui a împrumutului naţional voluntar de stat, cumpĕrarea edificiului gimnasial, vincularea obligaţiunilor de stat, compunerea şi aprobarea statutului gimnasial, a planului de învĕţămênt, asigurarea gimnasiului prin aducerea lui în cadrele autonomiei bisericei gr.-or., etc., şi încheie indigitând următórele datorinţe:

1. „Tu, Tinerime studiósă, căreia Ţi-s'a dat ocasiune a te puté cultiva în limba ta maternă, în spiritul evangeliei, al bisericei nóstre gr.-or., în acest institut gimnasial, înfiinţat prin conlucrarea înţeléptă a Marelui Andreiu, — sĕ serbezi şi sĕ-ţi reamintesci cu veneraţiune şi pietate momoria fericitului tĕu binefăcĕtor, şi faptele lui cari sunt izvor nesecat de virtuţi, sĕ le ceteşti zi şi nópte!"

2. Iubirea fericitului archiepiscop şi metropolit faţă de sciinţă, biserică şi patrie, naţiune, şcólă şi faţă de tot idealul sfânt şi nobil, — sĕ vĕ însufleţéscă pe toţi, pe voi şi pe noi, pe tineri şi bĕtrâni întru împlinirea datorinţelor nóstre, avênd pururea pe sĕrbătoritul model vrednic de urmat.

3. Jertfa lui curată pentru gimnasiul român gr.-or. confesional din Brad şi pentru tóte aşezămintele culturale — naţionale, înfiinţate în decursul archipăstoriei sale binecuvêntate, — sĕ ve însufleţéscă pe toţi, tineri şi bĕtrâni, pe întreg poporul zarandean la muncă şi jertfă pentru înălţarea şi desĕvêrşirea acestui institut cultural în interesul bisericei gr.-or. române şi al culturei naţionale.

Sĕ facem astfel şi ne vom face vrednici de bunătăţile Marelui Andreiu, ; sĕ facem astfel şi spiritul luminat şi înţelept al nemuritoriului Andreiu pururea va via întrĕ noi, ne va întări şi conduce la ideale sfinte, nobile şi frumóse!"

Astfel cu cântări, declamări, vorbe alese şi fapte creştinesci am sĕrbat memoria Marelui Andreiu.

Sperăm, că aşa vom face an de an, căci cu cât ne depărtăm mai tare de timpul, în care a trăit fericitul, cu atât mai mult ne convingem despre înţelepciunea sa. Inţelepciunea sa nea creat aşezĕminte, prin cari ne putem câştiga ştiinţă, educaţiune naţională, — singura armă care ne asigură viitoriul.

Se cuvine deci: ca tot românul sĕ serbeze pe Marele Andreiu.

*

In Zarand mai multe şcóle s'au închis din causa *diftiritisului*, *tusei măgăresci* şi a *şarlachului*, cari răpesc speranţele poporului, băeţii.

In zilele trecute se dase ordin dela vice-comitele sĕ se închidă şi sisteze prelegerile şi la gimnasiul român din Brad. Dar' după ce s'a întrevenít la pretură şi i-s'a spus, că până acuma dintrĕ 180 elevi numai 2 (doi) s'au bolnăvit şi şí aceia sunt reconvalescenţi, considerând că elevii gimnasiali sunt mai mărişori şi mai bine îngrijiţi, sistarea prelegerilor, chiar în timpul cel mai potrivit pentru studiare, s'a amênat până se vor ivi alte casuri de înbolnăvire.

Bunul Dzeu sĕ depărteze dela noi aceste bóle!

Bunul Dzeu, căci El ni-e tótă mângăerea!

NOUTĂŢI

Fondul George Bariţiu. Funcţionarii din Sibiiu ai institutului de credit şi economii „Albina" în loc de cunună pe cosciugul reposatului lor coleg Romul Petric au contribuit la *„Fondul George Bariţiu"*, administrat de „Aşociaţiune", suma de 54 cor. 24 fil.

*

Monografia comunei Certege delângă Câmpeni. Nimic nu póte fi pentru noi mai de interes, ca şi cunóscerea trecutului poporului nostru nu numai ca întreg, ci şi ca părţi singuratice. Drept aceea cu deosebită plăcere trebue sĕ constatăm apariţia unor monografii a comunelor nóstre, în cari ni-se reoglindesce faţa comunelor din tóte punctele de vedere: aşa topografia, festilitatea, numĕrul poporaţiunii, portul, ocupaţiunea ei, instituţiunile culturale din ele, şi istoricul lor, care adeseori ne presentéză momente interesante din trecutul adeseori plin de peripeţii al poporului nostru. In timpul din urmă a apărut o asemenea monografie din peana parochului nostru *Constantin Cothişel*, care în o broşură de 62 pagini a espus în mod sistemisat tóte câte le-a ştiut despre comuna, al cărei vrednic conducĕtor este. Mai ales capitlul, care vorbesce despre trecutul bisericei nóstre din acea comună, este din punctul nostru de vedere de o importanţă mai mare, căci atinge unele momente de frumósă statornicie în credinţa strămoşéscă. Aceste merită sĕ fie cunoscute în cercuri cât mai largi, deaceea în foiţa ziariului nostru reproducem întreg capitolul despre istoria comunei. Monografia a apărut în tipografia nóstră archidiecesană. Costă 40 bani şi se vinde în favorul Tipografiei archidiecesane.

Recomandăm tuturor cărturarilor nostri dela sate a se ocupa cu scrierea monografiilor comunelor lor şi în deosebi cu fixarea momentelor privitóre la trecutul locuitorilor, cari sau păstrat fie în acte fie în tradiţia comunei. Adeseori o mică notiţă pe tablele sau pe o fóie a cărţilor bisericesci ne eşte binevenită şi ne póte face servicii istorice însemnate. Drept aceea folosim acest prilegiu ca sĕ îndemnăm cu stăruinţă în deosebi organele nóstre parochiale, ca — dacă nu pot în tóte locurile sĕ scrie tocmai monografii, — sĕ *întroducă cel puţin o condică bine compactată, în care deoparte fie din acte fie din tradiţie sĕ întroducă tot ce au aflat şi sciu important cu privire la trecutul comunei şi al locuitorilor ei; ear' de altă parte sĕ noteze în şir cronologic momentele importante ale desvoltării actuale a vieţei publice din comună. Ţinem de prisos a indica în special ce fel de momente anume merită a fi fixate, căci acésta o va dicta firea lucrurilor, pe cari şi cei din comune le vor şti apreţia. Aceste condice bine conduse vor fi de sigur şi în viitor cu interes consultate de toţi cei ce se interesézä de desvoltarea poporului nostru şi al instituţiunilor create de el.*

*

Moştenitoriul tronului, Alteţa Sa archiducele *Francisc Ferdinand* alaltăieri a împlinit etatea de 33 ani. Din acest prilej a ascultat alaltăeri diminéţă liturgie în capela de curte din Belvedere, apoi a dat prânz în cerc restrîns, la care a luat parte şi mama maşteră a moştenitoriului, archiducesa-vĕduvă Maria Teresia.

*

Dare de samă şi mulţămită publică M. St. Dómnă Eugenia Metianu din Zernesci a binevoit a trimite ca contribuire pentru masa studenţilor dela gimnasiul nostru rom. gr.-or. din Brad, frumuşica sumă de 40 coróne, adecă patruzeci coróne. Priméscă marinimósa donatóre cea mai căldurósă mulţămită a tinerimei studióse. Brad în 4 Decembre 1900. *Georgiu Părău* dir. gimnasial.

*

Hirotoniri. Eri a fost hirotonit întru presbiter diaconul Emanuil *Fleşeriu*, ales paroch în *Hundorf* (tractul Mediaşului), ear' *Mihail Ganea*, ales paroch în Veneţia inferióră (tractul Făgăraşului), întru diacon.

*

Pentru masa studenţilor din Brad. La apelul publicat în ziarele nóstre, pentru înscriere la projectata „Reuniunea tinerimei studióse din Zarand şi jur *„masa studenţilor de la gimnasiul rom. gr.-or. din Brad"* s'au înscris până acum (conform conspectului trimis de profesorul gimnasial V. Boneu) următorii:

Membri fundatari: 1. Inaltpreasânţia Sa dl archiepiscop şi metropolit *Ioan Metianu* (cu taxa duplă), 2. Dr. Nicolau Oncu dir. de bancă şi adv. în Arad, 2. D-na Letiţia Dr. Oncu, 3. D-na vĕd. Dr. Caian, Ofenbaia, 4. Silviu Suciu secret. ministerial B. Pesta. 5. Demetriu Moldovan not. cerc. Criscior.

Membri pe viaţă: 1. D-na Leonidia Şerban prop. Deva 2. Aron Feier prop. Brad. 3. George Almăşan econom Criscior. 4. Ioan Galdĕu econom Ponorel. 5. Teodor Lung econom Ţereţĕl. 6. Ioan Grama l. Solomon, econom Ţerĕţĕl. 7. Ioan Ometa econom Ţerĕţĕl. 8. Dumitru Grec, of. Ţĕrĕţel, 9. Petru Floruţa econom Ţĕrĕţel. 10. Adam Lung econom Ţĕrĕţel. 11. Iosif Ţura baiaş Ţĕrĕţel.

Membri ordinari: 1. Savu Stănilă paroch Ribiţă, 2. Ioan Irimie paroch Mesteacăn, 3. Aron Faur paroch Potingani, 4. Nicolau Mateiu paroch Uibăresci, 5. Ioan Rusu paroch Vaca, 6. Emanuil Pop teol. abs. Bucureşti, 7. Petru Circo teol. abs. Şesuri, 8. Ioan Borza teol. abs. Dupăpiatra, 9. Ioan Faur înv. Criscior, 10 Avram Lăslău înv. Ormindea, 11. Sabin Bogdan înv. Valea-Brad, 12. George Jula înv. Brad, 13. Ioan Şipoş teol. abs. Mesteacă, 14. Sabin Dan stud. Criscior, 15. Petru Giurgiu înv. Bulzeşti, 16. Ioachim Ivan înv. Podele, 17. Ioan Bârna înv. Vaca, 18. Pavel Lazăr înv. Ţereţel, 19. Dionisiu Mateeş teol. abs. Herţegani, 20. George Ometa comerc. Ţereţel, 21. Elisabeta Faur. sot. de înv. Criscior, 22. Dşóra Maria Toda Criscior. 23. Pavel Pop funar Brad, 24. Teodor Benea econom Ţereţel, 25. Teodor Oprea băiaş Ţereţel, 26. Grozav Iga econom Ţereţel, 27. vĕd. Maria Floruţa Ţereţel, 28. George Faur econom Ţereţel, 29. George David econom Junc, 30. Nicolau Popa teol. 31. Nicolau Tiu teol. 32. Avram Giurgiu teol. 33. George Almaşan teol. 34. Petru Câmpean teol. 35. Ilie Mateş ped. 36. Ioan Jula ped. 37. Joan Ardeu ped. 38 Adam Iezan ped. 39. Petru Rusu. ped. 40. Silviu Glava ped. 41. Nicolau Faur ped. 42. Nicolau Toma ped. 43. Ioan Psacu ped. 44. Emiliu Reit ped. 45. A. Ghişiofu ped. 46. Ioan Valean ped. 47. Vasile Hărăguş ped. 48 Danil Petraşcu ped. 49. Emanuil Scrobote ped. 50. Aurel Nistor teol. 51. Nicolau Duma teol. 52. George Barescu teol. 53. Emil Gheaja teol. 54. Dumitru Borcia teol. 55. Nicolau Radoiu înv. în Aldoboly. 56. Ioan Popa înv. în O. Hidegkut, 57. Grigoriu Nicola teol. 58. Oct. G. Simtion teol. 59. George Tulbure teol. 60. Sebastian Ciocan teol. 61. Valeriu Bonea teol. 62. Onoriu Sasu teol. 63. Alecsandru Manu teol. 64. Augustin Cupşa teol. 65. Constantin Oancea teol. 66. Ioan Romoşan teol. 67. Zaharie Mihălţan teol. 68. Dumitru Sica teol. 69. S. Liviu Mihălţan, teolog, 70 Dumitru Purece teolog, 71 Mihail Iampa pedagog, 72 Oprea Cruţiu pedagog, 73 Filip Budoiu pedagog, 74 Miron Bota pedagog, 75 Corneliu Cosma pedagog, 76 Alesandru Duvlea pedagog, 77 Emiliu Lungociu pedagog, 78 Petru Doroga pedagog, 79 C. Bânda pedagog, 80 Stefan Goicea pedagog, 81 Ioan Creangă pedagog, 82. Eugenin Muntean teol., 83. Sebastian Stanca teol., 84. Ioan Anca teol., 85. Vasile Bratu teol., 86. Aron Meţian teol., 87. Ioan Câlnicean teol., 88. Ioan Coman teol., 89. Ioan Chivariu ped., 90 Nichifor Borza ped.

Membri ajutători: 1. Iuliu Pop cassar Criscior, 2. George Pleşea, baiaş Crişcior, 3. Ioan Perian paroch Criscior, 4. Nicolau Grec of. Gurabarza.

Nr. 357/1900 prot. [239] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia de clasa a III-a Perşani, protopresbiteratul Făgăraşului, se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch sunt cele fasionate la cóla B. pentru completarea venitelor preoţesci dela stat.

Informaţiune 'şi pot lua concurenţii dela oficiul protopresbiteral ori dela comitetul parochial.

Doritorii de a ocupa acest post au a 'şi aşterne suplicile lor instruite conform legilor în vigóre subscrisului oficiu protopresbiteral în terminul sus indicat.

Făgăraş, 20 Novembre 1900.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Făgăraşului în conţelegere cu comitetul parochial.

Iuliu Dan
protopop

Nr. 378/1900. [240] 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia de clasa a II-a Galaţi, protopresbiteratul Bistriţa, se escrie prin acésta concurs cu terminul de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch sunt cele fasionate la cóla B. pentru completarea venitelor preoţesci dela stat.

Informaţiune 'şi pot lua concurenţii dela comitetul parochial, avênd şi aşa a se presenta în parochiă în timpul ertat de lege spre a face cunoscinţă şi cu poporul.

Suplicele concursuale dimpreună cu tóte documentele recerute prin lege sunt a se înainta în terminul deschis la oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Bistriţa.

Borgo-Bistriţa, în 30 Octobre 1900.

In conţelegere cu comitetul parochial.

Simion Monda
protopop

Nr. 396/1900 [236] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea vacantei parochii gr. or. de a III-a clasă din Mureş-Sângeorgiu, în tractul protopresbiteral al Murěş-Oşorheiului, se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch sunt cele stabilite în şedinţa sinodului acestei parochii la 12 Novembre a. c. cuprinse şi în cóla de întregire a venitului preoţesc.

Informaţiuni detaiate despre acésta parochie se pot lua dela comitetul parochial în faţa locului şi dela subsěmnatul protopresbiter.

Competenţii 'şi vor trimite cererile lor concursuale, instruite în regulă, la subsěmnatul oficiu protopresbiteral.

Murěş-Oşorheiu, 21 Novembre 1900.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Murěş-Oşorheiului în conţelegere cu comitetul parochial.

Nicolau Maneguţiu
protopresbiter.

In *Tipografia şi librăria archidiecesană, Sibiiu,* au apărut şi se află de vêndare:

Geografia

pentru şcóle civile şi superióre de fete
(originalul aprobat sub Nr. 1240/1898)

şi

Istoria universală

pentru şcóle civile şi superióre de fete
(originalul aprobat sub Nr. 64561/1896)
după
Alexandru Márki.

In românesce de
I. Popovici.

Preţul Geografiei leg. . . . . fl. 1.30
„ Istoriei universale leg. . „ 1.—

Declaraţiune publică!

Subsemnatul atelier artistic de portrete a decis — pentru a fi dispensat de demisionările neplăcute ale pictorilor sei eminent cualificaţi în artă şi pentru a-i puté ocupa şi mai departe — a renunţa **pe un timp scurt şi numai până la revocare** la ori-ce venit sau profit.

Noi liferăm a. z. [215] 16—25

pentru numai fl. 7·50

un portret în mărime naturală
bust (Brustbild)
dimpreună cu rame elegante barock

cari valorézǎ cel puţin 30 fl.

Deci cine voeşte a-şi comanda portretul seu sau al femeiei sale, al copíilor, al părinţilor, al vre-unei surori sau al unei alte rudenii, fie deja chiar şi mórtă ori apoi al vre-unui prietin are de a trimite numai fotografia respectivă, indiferent în ce posiţiune e făcută şi primeşte în decurs de 14 zile un portret, care de sigur îl va surprinde şi multămí pe deplin.

Lada pentru trimiterea portretului se va socotí cu preţul cât ne costă pe noi. Comandele cu acluderea fotografiei, care se va returna intactă cu portretul desemnat, se esecută trimiţêndu-se banii anticipativ sau pe lângă rambursă.

Pentru esecutarea eminent artistică şi fidelă se garantézǎ.

Comande de Crăciun, cari sosesc până în 20 Decembre se vor efectui înainte de serbare.

☞ Sute de epistole de recunoscinţă şi mulţumire stau la disposiţiunea publică şi la cerere se trimit ori şi cui. ☜

Kunst-Porträt-Anstalt
„KOSMOS“
Viena, VI, Mariahilferstrasse Nr. 116.

Icóne sfinte.

	fórte fine										**fine**										**simple:**									
Mărimea în Cm.	**39/50**		**47/63**		**55/68**		**63/79**		**74/100**		**39/50**		**47/63**		**55/68**		**63/79**		**74/100**		**39/50**		**47/68**		**55/63**		**63/79**		**74/100**	
	C.	b.	C.	b.	C.	b.	C.	b.	C.	b.	C.	b.	C.	b.	C.	b.	C.	b.	C.	b.	C.	b.	C.	b.	C.	b.	C.	b.	C.	b.
Adormirea Maicei Domnului	39	20	44	80	58	80	81	20	106	40	26	60	29	40	46	20	56	—	72	50	14	—	16	10	18	20	26	20	30	40
Archanghelul Michail	28	—	33	60	42	—	56	—	70	—	18	20	21	—	30	80	39	20	56	—	9	80	10	50	11	40	19	60	26	60
„ Gavril	28	—	33	60	42	—	56	—	70	—	18	20	21	—	30	80	39	20	56	—	9	80	10	50	11	40	19	60	26	60
Apostol fiecare	28	—	33	60	42	—	56	—	70	—	18	20	21	—	30	80	39	20	56	—	9	80	10	50	11	40	19	60	26	60
Bunavestire	39	20	44	80	58	80	81	20	106	40	26	60	29	40	46	20	56	—	72	50	14	—	16	10	18	20	26	20	30	40
Domnul Christos	28	—	33	60	42	—	56	—	70	—	18	20	21	—	30	80	39	20	56	—	9	80	10	50	11	40	19	60	26	60
Naşterea Domnului	39	20	44	80	58	80	81	20	106	40	26	60	29	40	46	20	56	—	72	50	14	—	16	10	18	20	26	20	30	40
Botezul „	30	80	37	80	46	20	61	60	78	40	20	30	23	10	35	—	43	40	60	20	11	20	11	90	14	—	21	70	29	40
Fuga la Egipet	39	20	44	80	58	80	81	20	106	40	26	60	29	40	46	20	56	—	72	50	14	—	16	10	18	20	26	20	30	40
Iisus în biserică (12 ani)	39	20	44	80	58	80	81	20	106	40	26	60	29	40	46	20	56	—	72	50	14	—	16	10	18	20	26	20	30	40
La nunta din Cana	39	20	44	80	58	80	81	20	106	40	26	60	29	40	46	20	56	—	72	50	14	—	16	10	18	20	26	20	30	40
Iisus pe mare	39	20	44	80	58	80	81	20	106	40	26	60	29	40	46	20	56	—	72	50	14	—	16	10	18	20	26	20	30	40
„ învie pe Lazar	39	20	44	80	58	80	81	20	106	40	26	60	29	40	46	20	56	—	72	50	14	—	16	10	18	20	26	20	30	40
Schimbarea la faţă	39	20	44	80	58	80	81	20	106	40	26	60	29	40	46	20	56	—	72	50	14	—	16	10	18	20	26	20	30	40
Iisus în muntele Maslinilor	28	—	33	60	42	—	56	—	70	—	18	20	21	—	30	80	39	20	56	—	9	80	10	50	11	40	19	60	26	60
„ pe cruce	35	—	40	60	51	80	70	—	89	60	23	10	25	90	40	60	49	—	65	80	12	60	14	—	16	10	23	80	32	20
Punerea în mormênt	39	20	44	80	58	80	81	20	106	40	26	60	29	40	46	20	56	—	72	50	14	—	16	10	18	20	26	20	30	40
Invierea	39	20	44	80	58	80	81	20	106	40	26	60	29	40	46	20	56	—	72	50	14	—	16	10	18	20	26	20	30	40
Inălţarea	39	20	44	80	58	80	81	20	106	40	26	60	29	40	46	20	56	—	72	50	14	—	16	10	18	20	26	20	30	40
Floriile	39	20	44	80	58	80	81	20	106	40	26	60	29	40	46	20	56	—	72	50	14	—	16	10	18	20	26	20	30	40
Tăierea împrejur	39	20	44	80	58	80	81	20	106	40	26	60	29	40	46	20	56	—	72	50	14	—	16	10	18	20	26	20	30	40
Constantin şi Elena	30	80	37	80	46	20	61	60	78	40	20	30	23	10	35	—	43	40	60	20	11	20	11	90	14	—	21	70	29	40
Sfântul Dumitru	28	—	33	60	42	—	56	—	70	—	18	20	21	—	30	80	39	20	56	—	9	80	10	50	11	40	19	60	26	60
„ „ călare	30	80	37	80	46	20	61	60	78	40	20	30	23	10	35	—	43	40	60	20	11	20	11	90	14	—	21	70	29	40
Evangelist fiecare	28	—	33	60	42	—	56	—	70	—	18	20	21	—	30	80	39	20	56	—	9	80	10	50	11	40	19	60	26	60
Sfântul George	28	—	33	60	42	—	56	—	70	—	18	20	21	—	30	80	39	20	56	—	9	80	10	50	11	40	19	60	26	60
„ „ călare	30	80	37	80	46	20	61	60	78	40	20	30	23	10	35	—	43	40	60	20	11	20	11	90	14	—	21	70	29	40
Inălţarea sfintei cruci	35	—	40	60	51	80	70	—	89	60	23	10	25	90	40	60	49	—	65	80	12	60	14	—	16	10	23	80	32	20
Ilie prorocul	28	—	33	60	42	—	56	—	70	—	18	20	21	—	30	80	39	20	56	—	9	80	10	50	11	40	19	60	26	60
„ „ în car de foc	35	—	40	60	51	80	70	—	89	60	23	10	25	90	40	60	49	—	65	80	12	60	14	—	16	10	23	80	32	20
Ioan în pustie	28	—	33	60	42	—	56	—	70	—	18	20	21	—	30	80	39	20	56	—	9	80	10	50	11	40	19	60	26	60
Maica Domnului	30	80	37	80	46	20	61	60	78	40	20	30	23	10	35	—	43	40	60	20	11	20	11	90	14	—	21	70	29	40
Sfântul Nicolae	28	—	33	60	42	—	56	—	70	—	18	20	21	—	30	80	39	20	56	—	9	80	10	50	11	40	19	60	26	60
Naşterea Maicei Domnului	39	20	44	80	58	80	81	20	106	40	26	60	29	40	46	20	56	—	72	50	14	—	16	10	18	20	26	20	30	40
Petru şi Pavel	30	80	37	80	46	20	61	60	78	40	20	30	23	10	35	—	43	40	60	20	11	20	11	90	14	—	21	70	29	40
Pogorîrea Duchului sfânt	39	20	44	80	58	80	81	20	106	40	26	60	29	40	46	20	56	—	72	50	14	—	16	10	18	20	26	20	30	40
Simeon	28	—	33	60	42	—	56	—	70	—	18	20	21	—	30	80	39	20	56	—	9	80	10	50	11	40	19	60	26	60
Sfânta Treime	30	80	37	80	46	20	61	60	78	40	20	30	23	10	35	—	43	40	60	20	11	20	11	90	14	—	21	70	29	40
Tăierea capului S-tului Ioan	35	—	40	60	51	80	70	—	89	60	23	10	25	90	40	60	49	—	65	80	12	60	14	—	16	10	23	80	32	20
Naşterea S-tului Ioan Botez.	39	20	44	80	58	80	81	20	106	40	26	60	29	40	46	20	56	—	72	50	14	—	16	10	18	20	26	20	30	40
Arch. Michail şi Gavriil	30	80	37	80	46	20	61	60	78	40	20	30	23	10	35	—	43	40	60	20	11	20	11	90	14	—	21	70	29	40

Cina cea de taină şi **40 Mucenici**, după comandă, dela 40 coróne în sus fórte fiine, 30 coróne fine, ér simple 18 coróne. — **Aier (pentru Paşti)**, fine de tot 39·20 – 117.60 coróne, fine 29.40—89·60 coróne, simple 21—67·20 coróne, mărimile 55/68, 63/79, 74/100, 82/120, 110/140 cm.

Preţurile sunt socotite la icóne pictate pe pânză, primeşte însĕ Librăria şi comande pentru icóne pe lemn, tinichea, aluminium, porţelan şi lamele de aramă, pentru iconiţe de iconostas, prapore, portrete cu preţurile cele mai moderate, tóte executate după cum se cere, ba spre înlesnire deja de mai mulţi ani liferă rame pentru icóne, iconiţe, portrete etc. pe lângă cele mai favorabile condiţiuni.

Librăria Tipografiei archidiecesane
Sibiiu.

Redactor prov. Dr. Elie Cristea. Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 137 Sibiiu, Sâmbătă 9/22 Decembre 1900. *Anul XLVIII*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **streinătate** pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articolii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE
Pentru odată 14 fil., — de dóuĕ ori 24 fil., — de trei or 30 fil. rêndul cu litere garmond.

Arondarea protopresbiteratelor.

In urma unor reclame deplin motivate, din partea mai multor parochii, precum și din considerare la asigurarea unei dotațiuni sigure protopresbiterilor nostri, simțindu-se necesitate de o nouă arondare a unor protopresbiterate din archidiecesă, dupăce acésta s'a acceptat, mai întâi de venerabilul nostru sinod archidiecesan, apoi și de măritul nostru congres național-bisericesc prin conclusul Nr. 57 din anul curent, cu adausul de a se pune în viață cu începere dela 1 Ianuarie 1901: întru esecutarea acestora subscrisul consistoriu enunță următórele:

1. Prin arondarea cea nouă nu se ating protopresbiteratele: Abrud, Bistrița, Bran, Câmpeni, Ilia, Lupșa, Mercurea, Reghin, Sĕliște, Unguraș și Zarand; ci tóte aceste protopresbiterate rĕmân în stadiul lor de azi.

2. Arondarea decretată pentru protopresbiteratul Avrigului rĕmâne neesecutată până la venirea protopresbiteratului în vacanță.

3. Asemenea rĕmâne neesecutată arondarea decretată pentru protopresbiteratele Cetatea de pétră, Deș și Solnoc până la venirea în vacanță a protopresbiteratului Solnocului, sau până la altă dispunere de aici, cu unica modificare, că parochia Bonțida încă de acuma trece dela Deș la protopresbiteratul Clușului.

4. Protopresbiteratul Geógiului se desființéză și comunele cari au aparținut acelui protopresbiterat se ingremiéză la protopresbiteratele Deva și Orĕștie, precum se va vedé mai la vale.

5. Se înființéză un protopresbiterat nou sub numirea: protopresbiteratul Hunedórei, cu centrul, respective sediul protopresbiteral în Hunedóra.

6. Protopresbiteratele nou arondate se compun din următórele comune:

I. Agnita.

1. Agnita, 2. Alțina, 2. Bârghiș, 4. Bendorf, 5. Bruiu cu filia Gherdeal, 6. Cichindeal, 7. Cincul mare, 8. Chirpĕr, 9. Covĕș, 10. Fofeldea, 11. Găinariu, 12. Ghijasa de jos, 13. Hosman, 14. Hundrubechiu cu filia Noustat, 15. Iacobeni, 16. Ighișdorf, 17. Ilimbav, 18. Măgărei cu filia Apostdorf, 19. Marpod, 20. Merghindeal, 21. Nocrichiu, 22. Proștea, 23. Rotbav, 24. Ruja, 25. Săsăuș, 26. Seliștat, 27. Șomartin, 28. Șoarș, 29. Șulumberg, 30. Tórcla, 31. Vecerd, 32. Verd, 33. Veseud, 34. Zlagna.

II. Alba-Iulia.

1. Acmariu, 2. Alba-Iulia-Oraș, 3. Alba-Iulia-Maieri, 4. Ampoița, 5. Brădești, 6. Bucerdea-Vinósă, 7. Cârna, 8. Cetea, 9. Cheia-Rimețului, 10. Craiva, 11. Cricău, 12. Cristesci, 13. Drêmbariu cu filia Șeușa, 14. Gêrbova de sus, 15. Geógiul de sus, 16. Geomal, 17. Hepria română, 18. Ighiel, 19. Ighiu, 20. Inuri, 21. Limba cu filia Ciugud, 22. Măgina, 23. Mesentea, 24. Meteș, 25. Mihalț, 26. Órda de jos cu filia Murĕș-Port, 27. Păclișa, 28. Poiana cu filia Găureni, 29. Rĕcătĕu, 30. Rimeț-Sat, 31. Rîpa-Rimețului, 32. Sĕrăcsĕu, 33. Stremțiu, 34. Tecșeșci, 35. Țelna, 36. Tĕuți, 37. Tibru, 38. Totoiu, 39. Valea-Urzeicu filiile Olteni și Valea-Inzelului, 40. Vurpĕr.

III. Brașov.

1. Apața, 2. Bacifalu, 3. Bod, 4. Brașov-Cetate, 5. Brașov-Șcheiu, 6. Brașov-Stupini, 7. Brașov-Tocile, 8. Brașov-Vechiu, 9. Cernata, 10. Crisbav cu filia Nou, 11. Dârste, 12. Feldióra, 13. Hălchiu, 14. Herman, 15. Măgheruș, 16. Ormeniș, 17. Preșmer cu filia Cărpeniș, 18. Purcăreni, 19. Rotbav, 20. Sânpetru, 21. Satulung, biserica Sântei Adormiri, 22. Satulung, biserica Sânților Archangeli, 23. Târlungeni, 24. Țînțari, 25. Turcheș, 26. Zizin.

VI. Cluș.

1. Agribiciu cu filia Căpușul mare, 2. Apahida cu filia Pusta-Săn-Miclăuș, 3. Bărĕi cu filia Băgaciu, 4. Bedeciu, 5. Bica română, 6. Bonțida cu filia Sĕc, 7. Buteni, 8. Călata mare cu filiile Domos și Horlacea, 9. Călățele cu filia Vâlcăul unguresc, 10. Călian, 11. Cara, 12. Cluș, 13. Cojocna, 14. Feneșel cu prediul Cerc, 15. Finciu, 16. Geaca, 17. Gyerő-Oșorheiu cu filia Gestrade, 18. Gyerőfi-Dângău cu filia Banfi-Dângău, 19. Giurcuța, 20. Lona săséscă cu filia Stolna, 21. Măguri, 22. Mănăștrul român cu prediul Rișca, 23. Mănăștrul-unguresc, 24. Mărișel, 25. Mociu, 26. Muntele rece, 27. Nadișul român, 28. Panic, 29. Rogojel, 30. Sebeșul mare, 31. Someșfalĕu, 32. Someșcald cu filia Lăpuștesci, 33. Someșul rece.

V. Cohalm.

1. Agoștin cu filia Racoșul de sus, 2. Archita cu filia Beia, 3. Bogata olténă cu filia Dopca, 4. Bundorf, 5. Cața, 6. Cohalm, 7. Crihalma, 8. Dăișóra, 9. Draos cu filiile Crăciunfăleni, Daia ung. și Petea, 10. Fântâna cu filia Hoghiz, 11. Felmer, 12. Hălmeag, 13. Jibert, 14. Lovnic cu filia Covor, 15. Mateiaș cu filia Racoșul de jos, 16. Merchiașa cu filia Jimbor, 17. Mucundorf, 18. Paloș, 19. Ródeș, 29. Stena cu filia Viscri, 21. Ticușul român cu filia Ticușul săsesc, 22. Ungra, 23. Valendorf, 24. Varghiaș cu filiile Bățanii mici, Filea, Hermanul unguresc, Oleștelec și Saldabuș.

VI. Deva.

1. Almașul mic cu filia Archia, 2. Almașul sec cu filia Cozĭa, 3. Bacia, 4. Banpoboc cu filia Chimindia, 5. Bârcea mică, 6. Bêrsĕu, 7. Bejan cu filia Mintia, 8. Biscaria cu filiile Sĕulesci și Simeria, 9. Boholt, 10. Căenelul de jos, 11. Cârjiți cu filia Bretelin, 12. Certegiul de sus, 13. Chergeș cu filia Popesci, 14. Chișcădaga cu filia Buruiene, 15. Cristur, 16. Dealul mare cu filia Gruelaciu, 17. Deva, 18. Fizeș cu filia Barbura, 19. Fornădia, 20. Hărĕu, 21. Hondol, 22. Leșnic, 23. Măgura, 24. Nevoeș, 25. Noșag, 26. Rapoltul mare, 27. Rapoltul mic, 28. Sânt-Andreș, 29. Sĕcărêmb, 30. Sĕliștióra cu filia Stoienésă, 31. Șoimușul murĕșan, 32. Suligete, 33. Tâmpa, 34. Uroiu, cu filia Cărpiniș, 35. Vălișóra, 36. Vărmaga, 37. Vulcez cu filia Herepea.

VII. Dobra.

1. Baștea cu filia Holdea, 2. Bĕtrâna, 3. Brisnic, 4. Dobra cu filiile Abucea, Băliești-Gura Dobrei, și Stretea, 5. Fintoag cu filia Cosesci, 6. Lăpugiul de jos cu filia Ohaba, 7. Lăpugiul de sus, 8. Lăpușnic, 9. Mihăesci cu filia Făgețel, 10. Muncelul mare cu filiile Boia-Bêrzei și Muncelul mic, 11. Panc cu filia Sĕliște, 12. Poenița Tomei cu filiile Ferești, Merișor și Runcul mic, 13. Rădulesci cu filia Strigónea, 14. Roșcani, 15. Săcămaș cu filia Stâncesci-Ohaba, 16. Teiu cu filiile Grînd și Lăsĕu, 17. Tisa.

VIII. Făgăraș.

1. Beclean, 2. Berivoii mari, 3. Berivoii mici, 4. Boholț, 5. Breaza, 6. Calbor, 7. Cincșor, 8. Comana de jos, 9. Comana de sus, 10. Cuciulata cu filia Lupșa, 11. Dridif, 12. Făgăraș, 13. Galați, 14. Grid, 15. Herseni, 16. Hurez, 17. Lisa, 18. Ludișor, 19. Luța, 20. Mândra, 21. Mărgineni, 22. Părĕu, 23. Perșani, 24. Recea telechiană, 25. Rîușor, 26. Rucăr, 27. Sâmbăta de jos apusénă, 29. Sâmbăta de sus rĕsăriténă, 30. Șĕrcăița, 31. Șinca nouă, 32. Șona, 33. Toderița, 34. Veneția de jos, 35. Veneția de sus, 36. Voila, 37. Voivodenii mari, 38. Voivodenii mici.

IX. Hațeg.

1. Băiești, 2. Băresci cu filia Uciuc, 3. Bățălariu cu filia Bretea română, 4. Boșorod, 5. Cinciș cu filiile Dobêca, Lingina și Părósa, 6. Chitid, 7. Covragiu, 8. Federi, 9. Fizești, 10. Ganțaga, 11. Grid, 12. Hațeg, 13. Livezeni, 14. Luncani, 15. Măceu, 16. Nucșóra cu filia Mălăiesci, 17. Ocolișul mare, 18. Ocolișul mic, 19. Ohaba cu filia Ciopea, 20. Petrila-Brad, cu filia Jieț și Malea, 21. Petrila-Gărgani, 22. Petroșeni cu filia Banița, 23. Rea cu filia Nalați-Vad, 24. Rușí cu filia Streiu, 25. Rușor cu filia Urez, 26. Sălașul de sus, 27. Sânpetru cu filia Săcel, 28. Sântă Măria de pétră, 29. Silvașul de jos, 30. Silvașul de sus, 31. Streiu-Plopi cu filiile Bretea ungurésca, 32. Streiu Săcel cu filia Crișeni, 33. Streiu-Sângeorgiu cu filia Streiu-Ohaba, 34. Vălcele bune, 35. Vălcele rele, 36. Valea-Sângeorgiu.

X. Hunedóra.

1. Alun cu fil. Bunila și Vadul Dobrei, 2. Baia lui Craiu cu filiile Cerna, Toplița, 3. Batiz, 4. Booz cu filia Groși, 5. Cerbel cu filiile Arănieș și Ulmi, 6. Cerișor, 7. Găunósa cu filiile Ciulpez și Cutini 8. Ghelariu, 9. Hășdĕu cu filiile Cernișóra, Florese și Goleș, 10. Hunedóra, 11. Josani, cu filia Peștișul mic, 12. Lelese cu filia Sohodol, 13. Mănièrĕu cu filia Răcăștia, 14. Nădăștia de jos, 15. Nădăștia de sus cu filia Hășdat, 16. Nandru-Vale cu filia Nandru, 17. Peștișul mare cu filia Buituri, 13. Ruda cu filiile Plop, Poenița-Voinei și Vălari, 19. Sâncraiu cu filia Călan, 20. Socet cu filiile Poiana-Răchițelei și Runcul mare, 21. Teliuc, 22. Zlaști.

XI. Mediaș.

1. Agêrbiciu, 2. Alma, 3. Ațel, 4. Biertan, 5. Blășel, 6. Brateiu, 7. Buzd, 8. Copșa mică cu filia Proștea mare, 9. Curciu, 10. Dêrlos, 11. Dupușdorf, 12. Elisabetopole cu filia Hoghilag, 13. Ernea săséscă, 14. Frâua, 15. Hașag, 16. Hundorf cu filiile Dumald, Sântióna, Senereuș și Zagor, 17. Idiciu, 18. Mediaș, 19. Moșna cu filia Nemșa, 20. Motișdorf cu filia Ibișdorful săsesc, 21. Păucea, 22. Richișdorf, 23. Șaldort cu filia Mórdeș, 24. Șaroș, 25. Șeica mare, 26. Șmig, 27. Șóla, 28. Stenea, 29. Velț, 30. Veseud, 31. Vorumloc.

XII. Murĕș-Oșorheiu.

1. Bandul de Câmpie, 2. Berghia, 3. Cerghidul mare, 4. Corunca, 5. Egerseg cu filiile Podeni, Rîmetea și Sâncraiu, 6. Erdő-Sângeorgiu cu filiile Havadtő și Vadasd, 7. Gernesig cu filia Curtifaia, 8. Iclandul mare, 9. Medeșfalĕu, 10. Molomfalĕu 11. Murĕș-Cristur, 12. Murĕș-Órba, 13. Murĕș-Oșorheiu, 14. Murĕș Sângeorgiu, 15. Mușin, 16. Nasna, 14. Petea de Câmpie, 18. Sânbenedic, 19. Sânger, 20. Vidrasĕu.

XII. Orăștie.

1. Almașul mare-Brădet, 2. Almașul mare-Joseni, 3. Almașul mare-Suseni, 4. Almașul de mijloc, 5. Almașul mic, 6. Ardeu, 7. Băcâia, 8. Băcăinț, 9. Balomir, 10. Balșa cu filia Galbina, 11. Beriu, 12. Binținț, 13. Bobêlna, 14. Boiu, 15. Bozeș, 16. Bucium, 17. Bulbuc cu filia Curpeni, 18. Căstĕu, 19. Ceru-Băcăinț, 20. Cibu, 21. Cigmĕu, 22. Dâncu mare, 23. Dâncu mic, 24. Feredeu, 25. Folt, 26. Gelmariu, 27. Giógiu de jos Joseni, 28. Giógiu de sus Suseni, 29. Glod, 30. Homorod Joseni, 31. Homorod-Suseni, 32. Ludesci cu filia Costesci, 33. Mada cu filia Jeledinț, 34. Măgura cu filia Turmaș, 35. Mărtinesci, 36. Mermezeu-Văleni, 37. Nădăștia, 38. Orăștie, 39. Orăștióra de jos, 40. Orăștióra de sus cu filia Grădiște, 41. Petreni, 42. Pischinț, 43. Poiana, 44. Porcurea, 45. Pricaz, 46. Renghet, 47. Romos, 48. Romoșel, 49. Sereca, 50. Sibișelul vechiu cu filia Sibișelul nou, 51. Șibot, 52. Simeria cu filia Ripaș, 53. Stĕuini, 54. Tămășasa, 55. Techerĕu, 56. Toltia mare, cu filia Toltia mică, 57. Turdaș, 58. Vaideiu, 59. Valea-Epei, 60. Valea-mare, 61. Vinerea, 62. Voia.

XIV. Sebeș.

1. Berghin, 2. Cacova, 3. Câlnic, 4. Căpêlna, 5. Ciόra, 6. Daia, 7. Deal, 8. Lancrăm, 9. Laz, 10. Loman, 11. Órda de sus, 12, Ohaba, 13. Petrifalĕu, 14. Pianul de jos, 15. Pianul de sus, 16. Răchita-Purcăreț cu filia Strugariu, 17. Rĕhĕu, 18. Săsciori, 19. Sebeș, 20. Sebeșel, 21. Sibișani,

22. Şugag cu filia Dobra-Jinei, 23. Tărtăria, 24. Vingard, 25. Vinţul de jos.

XV. Sibiiu.

1. Boiţa, 2. Bungard, 3. Cornăţel, 4. Cristian, 5. Guşteriţa, 6. Lómneş, 7. Mohu, 8. Nucet, 9. Ocna de jos, 10. Ocna de sus, 11. Poplaca, 12. Reşinari cu filia Cisnădióra, 13. Rîu-Sadului, 14. Roşia, 15. Rusciori, 16. Ruşi, 17. Sadu cu filia Cisnădie, 18. Sibiiu-Cetate, 19. Sibiiu, suburbiul Josefin, 20. Sibiiu Pórta turnului, 21. Slimnic, 22. Şelimbĕr, 23. Şura mare, 24. Tălmăcel cu filia Tălmaciu, 25. Turnişor, 26. Vurpĕr.

XVI. Sighişóra.

1. Andraşfalĕul român, 2. Beşa, 3. Bodogaia de joş cu filiile Fiatfalĕu şi Uisechel, 4. Boiul mare cu filia Boiul mic, 5. Criş cu filia Felţa, 6. Criţ cu fiilile Clóşterf şi Meşindorf, 7. Daneş, 8. Feleag, 9. Ferihaz, 10 Galamfalĕul mare cu filiile Andraĕşfalĕul unguresc, Betlenfalĕu, Bitfalĕu, Galamfalĕul mic, Odorheiul secuiesc şi Rugonfalĕu, 11. Haşfalĕu, 12. Hendorf cu filia Netuş, 13. Hetur, 14. Jacul român, 15. Laslea mare, 16. Mălênerav, 17. Nadeşul săsesc, cu filia Măgheruş, 18. Noul săsesc, cu filia Rondela, 19. Retişdorf, 20. Şaeş, 21. Şard, 22. Şarpotoc, 23. Saschiz, 24. Sas-Daia, 25. Sĕlĕuşul mare, 26. Sighişóra, 27. Ţelina, 28. Trapold, 29. Vidacutul român cu filiile Róua, Şoimuşul mare, şi Vida cutul unguresc, 30. Zoltan.

XVII. Târnava.

1. Bachnea cu filia Bêrnade, 2. Bobahalma, 3. Boian, 4. Căpêlna de sus cu filiile Abuş, Idrifaia şi Mica, 5. Cetatea de baltă, 6. Chesler, 7. Chinciş, 8. Coroiu Săn-Mărtin, 9. Crăciunel, 10 Cucerdea română, 11. Cuştelnic, 12. Deag, 13. Fărău, 14. Herepea magiară cu filia Ozd, 15. Heria, 16. Laslăul român, cu filiile Laslăul săsesc şi Ormeniş, 17. Lepindea, 18. Sĕlcud, 19. Sânbenedic, 20. Şilea magiară cu filia Feisa, 21. Şoimuşul român cu filia Seleuşul săsesc, 22. Şomfalĕu cu filia Adămuş, 23. Spanlaca, 24. Subpădure, 25. Suplac,

XVIII. Treiscaune.

1. Aita mare cu filiile Aita medîe, Aita sécă, Baraolt, Buduş, Chepeţ, Micloşóra, 2. Arini cu fiilia Iareş, 3. Arpatac cu filia Ariuşd, 4. Belini, 5. Boroşneul mic, 6. Breţcu, 7. Budila, 8. Cernatul de jos, cu filiile Canta-Oşorheiu, Cernatul de sus, Dolnic, Icafalĕu, Marcoşfalĕu şi Mocşa, 9. Chezdi-Mărtunuş cu cătunul Hilib, şi filia Oşdula, 10. Chichiş, cu fil. Baştelec şi Lunca, 11. Covasna cu filiile Pachia, Pava şi Zăbala, 12. Dobêrlĕu cu filia Baştelec, 13. Dobolii de jos cu filia Ilieni, 14. Heghig, 15. Intorsura Buzeului, 16. Lisnĕu cu filiile Bicfalĕu şi Măgheruş, 17. Marcoş, 18. Mikóujfalu cu filiile Bicsad, Malnaş şi Tuşnad, 19. Ozun cu filiile, Comolĕu, Laborfalĕu, Sântion şi Reti, 20. Poiana Sărată, 21. Sepşi-Sân-Georgiu cu filiile Arcuş, Chileni, Gidfalĕu şi Zălan, 22, Sita-Buzĕu cu cătunul Bărcan, 23. Teliu, 24. Vălcele cu filia Benedekmező, 25. Vama-Buzĕu, 26. Zagon cu filia Păpăuţ.

XIX. Turda.

1. Agêrbiciu, 2. Agriş, 3. Aţintiş, 4. Banabic, 5. Botez, 6. Cârcedea, 7. Ceagz, 8. Ciucud, 9. Ciunga, 10. Cristiş, 11. Cucerdea, 12. Feldióra, 13. Frata, 14. Găbud, 15. Grind-Cristur, 16. Hărastăş, 17. Hidiş, 18. Micloşlaca, 19. Miheş, 20. Muiĕrău cu filiile Sân-Craiu şi Schiopi 21. Murĕş-Cheţa, 22. Murĕş Decea, 23. Murĕş-Ludoş, 24. Murĕş-Uióra, 25. Petrilaca română, 26. Sân-Iacob, 27. Sân-Mihaiul de jos cu filia Sân-Mihaiul de sus, 28. Soatul de jos cu filia Soatul de sus, 29. Soporul de Câmpie, 30. Turda, 31. Vaidasig.

7. Arondarea acésta intră în valóre cu 1 Ianuariu 1901 st. vechiu, şi deórece prin acésta arondare se alteréză starea de până acuma cu privire la numĕrul sufletelor, cu privire la compunerea sinodului şi a comitetului protopresbiteral, oficiile protopresbiterale sunt însărcinate a constata în mod oficial numĕrul sufletelor după stadiul actual, apoi vor lua mĕsurile cuviincióse în sensul §. 40, alinea a dóua din statutul organic, pentru eventuala întregire a membrilor eclasiastici ai sinodului protopresbiteral, ear' cât pentru membrii mireni protopresbiteratul sĕ se împartă în cercuri electorale nóue, în înţelesul §-ului 38 din statutul organic, avênd a se aronda şi comunele de nou îngremiate, şi încât numĕrul membrilor mireni s'ar reduce, sau dóră s'ar urca, sĕ se facă dispoşiţiunile stipulate de normele din vigóre aşa, ca la sinodul protopresbiteral ordinariu procsim lucrările sĕ pótă fi censurate şi pertractate în regulă.

8. Oficiile protopresbiterale vor alege din archivul protopresbiteral tóte actele comunelor, cari s'au îngremiat altui protopresbiterat, şi la 1 Ianuariu 1901, prin act oficial şi prelângă revers de primire le va transpune oficiului protopresbiteral respectiv.

9. Incepênd cu 1 Ianuariu vechiu 1901, oficiile parochiale, organele parochiale şi singuraticii credincioşi în afacerile lor bisericesci, şcolare şi epitropesci au a se adresa oficiului protopresbiteral, la care este acuma arondată comuna bisericéscă.

Spre a se puté orienta deci toţi credincioşii nostri în privinţa acestora, protopresbiterul, la al cărui tract s'a incorporat una ori mai multe parochii, va înştiinţa despre acésta pe concernintele oficii parochiale cu îndatorirea de a publica şi poporului incorporarea parochiei aceleia la cutare protopresbiterat.

10. Acest circulariu se trimite fiecărui oficiu protopresbiteral avênd a se distribui numai acelor oficii parochiale, spre scire şi acomodare, cari ar suferi schimbare prin arondarea cea nouă.

Sibiiu, din şedinţa consistoriului plenariu, ţinută la 4 Decembre 1900.

Abus de nepriceperea copiilor. Acţiunea magiarisărilor de nume, în rîvna de a face magiari cât mai mulţi, fie şi numai cu numele, — cum vedem din numĕrul de Marţi al fóiei oficiale, — nu se mai mulţămesce cu acuisiţiunile făcute printrĕ slabii de etate majorenă, ci 'şi vîră ródele şi printre băieţi, cari nu pot fi făcuţi responsabili şi nici nu pot cuprinde însemnătatea schimbării numelui familiar. Anume pe o colónă şi jumătate amintitul numĕr publică o listă de nume magiarisate, tóte de ale băieţilor *sub etatea legală* pentru a puté dispune înşişi de interesele lor. Intrĕ ei sunt şi 15 elevi ai şcólei comerciale din Budapesta.

Nu cred óre cei cari pun la cale asemenea lucruri, că prin acésta se face abus de nepriceperea băieţilor?

Un pas spre federalism, — nesucces. Ministrul-president *Körber* pusese dietelor provinciale spre desbatere projectul de lege despre impositul pe alcohol, cu indicarea, că dacă va fi votat de tóte dietele, îl va pune în vigóre ca lege imperială, fără a-l mai supune desbaterii în Reichsrath. Natural, că acésta procedură a ministrului-president al Austriei era considerată ca un pas înainte spre federalism. In acest înţeles a fost tractată chiar şi de unele dintrĕ ziarele române. Incercarea însĕ n'a succes. Pe când tóte celelalte diete au votat projectul, *dieta tiroleză* l'a remis la comisiunea budgetară, ear' *dieta dalmatină* l'a respins de tot.

Vacanţele dietei ungare. Luni a ţinut dieta ungară ultima şedinţă în anul acesta, începêndu-i-se cu ziua de Luni vacanţele de Crăciun, cari vor dura până în 14 Ianuariu st. n. 1901.

Bătuţi pe întrégă linia. Marţi s'au terminat în Bucovina alegerile pentru Reichsrath. Baronul *Bourguignon* — drept urmare a pactului! — nu s'a mulţămit cu eschiderea din parlament a dlui *Dr. G. Popovici*, ci a lucrat prin haitele sale până a zădărnicit alegerea tuturor candidaţilor partidului naţional român. Astfeliu Românii bucovineni au ajuns sĕ nu aibă nici un representant în dieta imperială a Austriei. Drept, că — cu preagraţiósa învoire a Măriei Sale guvernatorului — sunt aleşi: Isopescul, Iancu Lupul şi Dr. Florea Lupul, dar' acestia sunt — — pactisti!

La cestiunea salarisării preoţilor

Apelul frăţesc, scris în cuvinte frumóse şi cu curată însufleţire de părintele *Ioachim Muntean* din Gurarîului, şi publicat în Nr. 131 din anul curent al acestui preţuit ziariu, stêrnesce bucurie şi însufleţire în fie-care om, care cu sinceritate doresce, ca preoţimea nóstră sĕ fie neatârnătóre de persóne şi corporaţiuni străine de legea şi neamul nostru, prin urmare străine şi de scopurile ideale, pe cari biserica nóstră le-a avut şi le are totdéuna în vedere.

Precum fie-care onorabil cetitor póte vedé, părintele Ioachim Muntean face apel către preoţii nostri ca către fraţi ai sei în Christos şi de sânge, ca fie-care sĕ contribue la augmentarea fondului central al archidiecesei, înfiinţat în vremea aceea cu menirea, ca din venitele lui, asupra cărora biserica nóstră dispune fără de a atêrna de la cineva sau de la ceva străin de noi, — sĕ se amelioreze plata preoţilor nostri. Acel onorabil părinte şi confrate, pe lângă aceea că apeléză la contribuire, esprimă părerea sa în ceea-ce privesce modalitatea contribuirei spre numitul scop.

Esprimându-şi acea părere, zice că fiecare preot sĕ contribue la fondul central al archidiecesei, în decurs de atâţia sau atâţia ani împărţiţi în cicli, — şi adecă aşa, că în ciclul prim *al preoţiei sale* sĕ contribue cu percente mai mari ale venitului sĕu, în al doilea cu mai mici, în al treilea sau al patrulea ş. a. m. d., cu şi mai mici percente, ear' de la un timp încolo, adecă după decurgerea timpului împărţit în cicli, sĕ nu mai contribue cu nimic.

Cu tótă inima doresc şi eu, ca preoţii nostri sĕ contribue la augmentarea fondului central, sau prin contribuiri benevole sĕ deie fiinţă şi sĕ mărescă un fond deosebit şi cu menirea de a se ameliora din venitele lui venitele preoţilor. In astă privinţă deci onorabilul părinte Ioachim Muntean şi eu, suntem de acord. Nu suntem însĕ *aşa* în ceea-ce priveşte părerea d-sale referitóre la modalitatea contribuirei. Eată pentru ce nu suntem.

Pentru-că: Impărţirea timpului de serviciu în cicli, pentru fie-care preot în deosebi, cum şi statorirea cuotei de contribuire,

---

FOIŞÓRĂ

Istoria bisericii greco-orientale din Certege.

(Urmare.)

Urmările au fost surprinḑĕtóre, şi totodată ne arată, că în ce mĕsură puteau fi nedreptăţiţi ómenii cari ţineau la religiunea ortodoxă, şi de ce mijlóce se folosiau contrarii, ca sĕ-'i întimideze şi sĕ-'i clătine în credinţă.

Vorba Românului că „dreptatea umblă cu capul spart“, s'a adeverit aici pe deplin.

Incă în tómna aceluiaş an, în care a fost deputaţiunea de trei inşi la Carloviţ, a venit vice-comitele de nou în comună şi adunând pe fruntaşi, în loc sĕ le predee biserica şi fără de a-i asculta a pronunţat următórea sentinţă: „Voi aţîţaţi poporul contra preotului unit şi-'l ameninţaţi, deci — ca pe viitoriu sĕ nu se mai întêmple astfeliu de lucruri — sunteţi osândiţi fie-care la 30 bâte şi 70 zloţi (fl.) pedépsă în bani“. Sentinţa a fost esecutată numai decât. Haiducii, de cari era însoţit vicecomitele, au bătut cu beţe pe următorii: Simeon Teoc, Ioan Teoc Voju, Ioan Teoc Vêra, Georgiţă Giurgiu Morariu, Nicolae Marcu Plic, Nicolae Plic a lui Petru, Dumitru Plic, ear' alţi câţiva, precum Ioan Petric Naşu, George Zĕhuţ Bulzea, Simion Borlea, Petru Anca Ciuta, Petru Anca alui Todor, au scăpat de acésta pedépsa, nefiind din întêmplare de faţă. Pedépsă de bani însĕ, adecă cei 70 zloţi, a trebuit sĕ o plătéscă fie-care şi cei scăpaţi de bête. Unii din ei avênd bani au plătit pedépsa numai decât în numĕrar, ear' dela alţii a fost scósă cu esecuţie, vênḑêndu-li-se vitele dela jug.

Mai însemnăm aici, că cei 8 fruntaşi au fost bătuţi cu bête în locul numit „Dêmbu la Cothişel Lerţia“. Tot pe vremea acésta au fost pedepsiţi unii Certegeni în alte chipuri, denunţaţi fiind că sunt agitatori, cari tulbură liniştea poporului. Astfel în anul 1823 inainte de sĕrbătorile Rusalilor a fost prins Gavrilă Anca Joaca şi dus în arest la Câmpeni sub cuvênt, că aţîtă poporul contra unaţiei. La têrgul de ţéră din Câmpeni a fost scos din temniţă şi l-au legat lângă un pod şi acăţându-i o tablă de grumazi, era silit sĕ strige: „cine o face ca mine, ca mine sĕ păţească“. Trĕcênd pe acolo trei negustori români din comitatul Aradului s'au oprit şi l-au întrebat că pentru ce i-s'a dat pedépsa acésta. Anca li-a spus, că sufere pentru legea sa. Atunci neguţătorii i-au dăruit fie-care câte 10 zloţi şi iau zis, îmbărbătându-l „Rabdă, că cu noi este Dumnezeu“. După-ce bietul om a stat în temniţă douĕ luni şi a căpătat 40 de bête, i-au dat drumul, dar' pe când a sosit acasă au venit câţiva haiduci şi i-au dus cu forţa 4 boi, fără ca să şi-'i mai capete înderĕpt. Bietul om în urma acestor păţanii s'a bolnăvit greu, aprópe de mórte.

Un alt cas s'a întêmplat tot în anul acesta cu trei Certegeni, anume: Mihaiu Indreş, Iuon Petric şi Iuon Teoc. Acestia, venind dela Sibiiu către casă şi fiind denunţaţi, au fost arestati în Zlatna şi au scăpat din temniţă abia după 12 zile cu fuga, ear' acasă au stat ascunşi prin păduri timp de douĕ luni, de frică sĕ nu fie arestaţi de nou.

In urma acestor pedepse şi suferinţe, vĕḑênd fruntaşii, că pe calea dreaptă a procesului nu-şi pot recâştiga dreptul, au început şi ei a face mituiri şi a da rugări la Şpăniă.

In urma acestora s'a pus la cale cu ómenii o nouă procedură, de altcum usitată şi în alte părţi pe acel timp. Anume la anul 1826 au primit poruncă, ca cei ce nu voesc sĕ rĕmână uniaţi — căci de atari se considerau toţi de către autorităţi — sĕ facă tuduman şi esamen (mărturisire) de trecere de şese sĕptămâni.

Pentru luarea examenului a fost orânduit un preot din Ponorel, de óre-ce preotul Mucea avea frică de ómeni. Preotul din Ponorel a rĕmas în Certege timp mai îndelungat, ear' la examenul de trecere nu se primiau mai mult de 20 familii pe zi. Capii de familii mergeau la preotul, cu toţi membrii familiei cari erau trecuţi preste 7 ani ai etăţii. Astfel au făcut examenul de trecere următorii: George Zehuţ, Simion Borlea, Iuon Petric, Simion Teoc, Iuon Teoc Voju, Iacob Teoc, Petru Anca Ciuta, Petru Anca alui Todor, Georgiţă Giurgiu Morariu, Georgiţă Cothişel, Nic. Marc Plic, Dumitru Plic, Petru Birĕu, Nicolae Plic etc.

Intrĕ cei ce s'au presentat la esamen dimpreună cu părinţii lor au fost şi Nicolae Anca alui Petru Ciuta, reposat în 1896, şi Iuon Anca alui Petru Ciuta, reposat în 1897.

Numĕrul celor ce se insinuàu la esamen crescea pe zi ce merge şi preotul Mucea vĕḑênd că tot poporul e aplecat la trecere sau mai bine zis a se declara de ortodox, s'a plâns la Şpăniă, că el îşi perde toţi credincioşii şi rĕmâne fără subsistenţă. Urmarea plânsorii preotului a fost, că s'a sistat esamenul prin o ordinaţiune. (Va urma.)

amĕsurat ordinei în care urmézâ ciclul, respective amĕsurat timpului de serviciu al unui fie-cărui dintrĕ preoţi, ar fi o lucrare care ar face, ca preot de preot sĕ se deosebiască în ceea-ce privesce cuota cu care unul sau altul ar fi sĕ contribue. O asemenea eventuală deosebire mai uşor strică decât folosesce causei.

Onorabilul confrate Ioachim Muntean, după a mea părere în semn de argument principial zice, şi anume în punctul 3 al argumentaţiunei sale, că spesele casnice pentru preoţii tineri sunt mai mici, de cât pentru cei bĕtrâni, şi zice apoi că pentru aceea preoţii în ciclii primi ai preoţiei lor sĕ contribue cu mai mult la fondul central, decum contribue in cei din urmă.

Eu zic, că concepţiunea despre „mic“ sau „mare“, despre „puţin“ sau „mult“, nu atêrnă dela tinereţe sau bĕtrâneţe, ci atêrnă dela împregiurări, din care causă ea e o concepţiune fórte relativă. Cred că nu e de lipsă sĕ o dovedesc cu esemple, fiind-că în genere e ştiut că asta e aşa. Aşa fiind, nu se póte şti, nici constata, că preoţii când au spese mai mari, când sunt tineri, sau când sunt bĕtrâni? Una se póte şti şi vedé însĕ, şi adecă aceea, că toţi preoţii nostri fără deosebire de vêrstă, au spese sau mari sau mici.

In urma celor espuse eu zic, că modalitatea contribuirei, espusă de părintele Ioachim Muntean, nu e acceptabilă.

Care e cea acceptabilă?

După a mea părere aceea, ca toţi preoţii nostri, fie ei bĕtrâni ori tineri, aibă ei venit minimal ori maximal, sĕ contribue în proporţie egală, sau cu anumite percente ale venitului lor maximal ori minimal, la augmentarea fondului central, *începĕnd de la întrarea lor în funcţia preoţéscă, până la mórte.*

Pentru ce e acéstă modalitate acceptabilă? Pentru-că ea nu'l privesce pe preot de om tinĕr sau bĕtrân, de bogat sau sĕrac, de impovorat sau neimpovorat cu spese casnice, — ci îl privesce *de slugitor al bisericei, plătit cu o sumă maximală ori minimală, din care — din indemn propriu are sĕ solviască atâtea sau atâtea percente la cutare sau cutare fond.* Cu alte cuvinte, pentru-că ea, nefăcênd în privinţa contribuirei deosebire întrĕ preot şi preot, îi consideră pe toţi de egali întrĕ sine, precum şi trebue sĕ fie, şi pentru-că astfel ea nu dă ansă la bănueli, că — spre esemplu — cutare preot tinĕr, sĕrac şi relativ cu mari date casnice, contribue la fond cu o sumă mai mare decum e suma cu care contribue un alt preot bĕtrân şi cu bună stare materială, şi care nu simte, sau simte tare puţin greutatea datelor casnice.

Nu zic că nu sunt, ci din contră admit, că pot fi păreri mai acceptabile de cât a mea, cea aici esprimată; acelea pot sĕ iasă la iveală sau în colónele acestui preţuit ziariu, sau în conferenţele preoţesci. Sĕ iasă! Şi în acel cas eu, abandonând pe a mea părere, voiu accepta pe care mi-s'ar păré a fi *cea mai acceptabilă.*

Simeria, la 2 Decembre 1900.

Manasie Iar
preot greco-oriental

Din România

Respunsul senatului la mesagiul regal a fost votat cu 56 voturi contra 13. Mercuri la amiazi rĕspunsul a fost presentat M. Sale regelui prin o deputaţie a senatului.

*

Budgetul cultelor şi instrucţiunii publice pe anul viitoriu e preliminat cu 24,070.164 lei. Faţă de anul curent o economisare de 5,835.413 lei, realisată prin reduceri de salarii (1,500.272 lei), transpunerea salarisării preoţilor în sarcina comunelor (3,549.807 lei), prin trecerea cheltuelilor şcólelor profesionale (785.334 lei) în sarcina bugetului ministeriului domeniilor şi prin crearea de resurse noue în suma de 590.875 lei, din cari 500.000 lei taxe şcolare.

*

Fostul metropolit-primat Ghenadie, cum vestesce un ziariu din capitala română, va candida la scaunul Episcopatului de Huşi. S. Sa va cere zilele aceste Sinodului sĕ-i comunice formal canonul de rehabilitare în tóte drepturile gradului sĕu ierearchic.

De-asemenea se zice că fostul mitropolit va mai cere, conform canónelor, depărtarea din sînul Sinodului a doi membri cari l'ar fi colomniat.

*

Pentru Românii din Macedonia. Profesorii şcólei comerciale din *Salonic* au hotărît, ca pe calea asociaţiunilor şi reuniunilor sĕ lucre în folosul şi înaintarea şcólelor şi bisericei române din Macedonia. O acţiune acésta, în care zeloşilor profesori toţi Românii de bine le doresc succese strălucite.

*

Un lac nou. Profesorii geologi *E. de Martonne* de la universitatea din Renne (Francia) şi *Munteanu Murgoci* din România, au aflat în munţii Parîngul din judeţul Muscel, la înălţime de 2000 metri peste nivelul mării un lac. Despre acéstă descoperire geologică va apăré în curênd un important studiu în buletinul ministeriului domeniilor.

Revistă esternă

Inmormêntarea cestiunii Dreyfuss. Pentru a pune capĕt agitaţiunilor cari încă şi acum mai ţin pe tema cestiunii Dreyfuss, guvernul francez a presentat dietei un project de lege aşa numit al amnestiei, care într'un punct al lui zice, că au sĕ fie cassate tóte procedurile judecătoresci provenite din cestiunea Dreyfuss. După desbatere agitată, în firul căreia Marţi nóptea şedinţa a trebuit sĕ fie de cinci-ori închisă formal şi earăşi redeschisă, făcênd obstrucţie aderenţii lui Dreyfuss, cărora prin acest project li-se lua posibilitatea de a rehabilita pe colonelul Piquart, şi monarchiştii şi naţionaliştii, cari erau nemulţămiţi cu projectul din causă că amnestia nu se estinde şi asupra celor urmăriţi pentru delicte în contra statului (Deroulède), — projectul a fost votat cu 156 voturi.

*

Rĕsboiul Burilor. Pătrunderea Burilor în colonia Cap a produs în Londra agitaţiune colosală. Conform rapórtelor mai noue Burii au pătruns în colonie pe două locuri: printrĕ Kolesberg şi Kimberley, şi pe la nord-vest de la Burghersdorp.

Lordul *Kitchener*, conform unei telegrame din Londra dto. 19 Decembre, *a cerut de urgenţă 40.000 de ostaşi.* Ear' generalul *Knox*, cum raportézâ „Evening Standard“ de acelaşi dat, în considerarea situaţiei create prin pătrunderea Burilor în colonia Cap, *a fost silit sĕ renunţe la urmărirea lui De Wett,* care cu circa 4500 de ostaşi s'a retras spre nord-est de la Ladybrandt. Atacarea întăririlor de la Vynburg din partea Burilor, se aştéptă pe fie-care moment.

Delarey, care zilele trecute dase păruiélă óstei generalului *Clemens*, s'a apropiat mult de rĕmăşiţele óstei acestuia. *E în prospect o nouă bătĕlie.*

*

Krüger în Amsterdam. Miercuri presidentul *Krüger* a sosit la *Amsterdam* fiind întimpinat cu mari ovaţiuni şi dus în triumf până la primărie. Aici în rĕspunsul la discursurile de bineventare Krüger a zis că aştéptă cu încredere ziua în care Dumnezeu, în ajutoriul căruia toţi îşi pun încrederea, va revela voia Sa.

*

O nouă acaparare de teren a Angliei. „Berliner Tageblatt“ are din Constantinopol raport, că soldaţii unui bastiment de rĕsboiu englez au ocupat un mare teritoriu în *Jemen* nu departe de Aden, proprietate a Turciei. Pretext la acéstă nouă acaparare Englezii zic, că un trib de beduini de sub protectorat englez a fost atacat de vecini cu ajutoriu din partea soldaţilor Turciei.

Apel

In vederea consimţĕmêntului general, cu care publicul român a întimpinat iniţiativa „Asociaţiunii“: de *a pune obiceiul felicitărilor de Anul nou în serviciul culturei nóstre naţionale,* — subsemnatul comitet central adreséză acum, în presêra unei noue aniversări, un călduros apel cătră toţi iubitorii culturei poporului românesc, ca şi de astădată sĕ adopte în numĕr cât se póte mai mare rescumpĕrarea felicitărilor de Anul nou, şi sĕ doneze sumele de rescumpĕrare fondului „*Casei Naţionale*“.

Lista rescumpĕrărilor se va publica în ziare şi în o mică publicaţiune festivă, ce pe ziua Anului nou se va trimite tuturor persónelor, cari îşi vor rescumpĕra felicitările. Pe acéstă cale vom menţinè părţile frumóse şi plăcute ale obiceiului felicitărilor, ne vom reamintí prietinii nostri, şi ei îşi vor aduce aminte de noi, — gândurile nóstre se vor întâlní, şi uniţi prin un frumos act al iubirii de neam vom sĕrbătorí laolaltă noua aniversare cu inimi încălzite de cele mai nobile sentimente. De altă parte vom fi scutiţi de o mare pierdere de timp şi de eventualitatea penibilă, dar numai cu greu evitabilă, de a trece cu vederea la felicitările de Anul nou pe careva dintrĕ prietinii nostri.

La finea secolului ce espiră, — secolul renascerii nóstre naţionale, vom ridica prin obolul nostru pentru fondul „Casei Naţionale“ un frumos monument începuturilor culturale ale poporului românesc.

Din şedinţa comitetului central al Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român ţinută în Sibiiu la 6 Decembre 1900.

Dr. Il. Puşcariu
preşedinte.

Dr. I. Beu
secretar II.

Notă.

Până la datul present a sosit asemnarea întregirii dotaţiunilor parochiale din visteria statului apróре pentru toţi parochii din archidiecesă; şi despre acésta au fost avisaţi, trimiţindu-li-se şi cuite tipărite. Dorind superioritatea nóstră bisericéscă, ca până la finea anului present sĕ termine împărţirea întregirii de pe anul 1899, cei-ce încă n'au ridicat acésta competenţă sunt poftiţi, întrucât e posibil în timpul cel mai scurt sĕ o ridice dela oficiul cassei.

NOUTĂŢI

Pentru masa studenţilor. Onoratul domn subinspector scolar din Deva *G. Vilt* a binevoit a contribui la „*masa studenţilor*“ din Brad două coróne. Priméscă On. d. contribuent căldurósă mulţumită. *Brad* la 18 Decembre 1900. *Vasile Boneu.*

*

Hirotoniri. Eri a fost hirotonit întru preot diaconul Mihail *Ganea*, ales paroch în *Veneţia inferióră* (tractul Făgăraşului), ear' azi a fost hirotonit întru diacon candidatul la preoţie Candin *Suciu* ales paroch în *Măgina*, (tractul Alba-Iulie), totodată catechet la gimnasiul reformat din Aiud.

*

† Beniamin Perczel, deputatul *Abrudului* în dieta din Budapesta, a rĕposat Mercuri după amiazi, în etate de 41 ani. Perczel era notariu al dietei şi frate cu faimosul fost ministru de interne.

*

Noul guvernator al Poloniei. In locul prinţului *Imeretinsky*, rĕposat zilele trecute, ţarul a numit guvernator al Poloniei rusesci pe prinţul *Voranzov-Daskov.*

*

„Revista Economică“ — fóie sĕptĕmânală. Cu începere dela anul nou „Revista Economică“, organ pentru interese economice-financiare, editat din însărcinarea şi cu ajutorul băncilor române, se va transforma în *fóie sĕptĕmânală.* Anume delegaţiunea esmisă de conferenţa directorilor de bancă din 1898 s'a întrunit în 16 Decempre a. c. la o şedinţă în Sibiiu, şi a decis acéstă schimbare pe motivul, că revista are sĕ serviască în primul rênd interese practice de tóte zilele şi cestiuni de actualitate, cari reclamă o lămurire şi resolvire mai grabnică de cum li-se póte da într'o revistă lunară. In vederea dimensiunilor mari, ce le-a luat lucrarea economică a poporului nostru, şi a strinselor legături ce esistă întrĕ diferitele ramuri ale vieţii nóstre economice, „Rev. Economică“ va da atenţiunea cuvenită tuturor cestiunilor de caractar economic, şi astfel va fi de interes nu numai pentru băncile nóstre, ci şi pentru cercuri mai largi. Revista Economică“ va apăré în estensiune de 1—2 cóle de tipar în format 4⁰ mare şi va costa pe 1 an C. 20·—, pe ½ an C. 10—. Prenumeraţiunile se vor trimite la administraţia „Revistei Economice“ în Sibiiu (Nagyszeben).

*

Un tinĕr român în óstea Burilor Părintele *A. Băliban* din Acâş scrie „Gazete Transilvaniei“ cu data de 15 Decembre n. următórele:

„On. Redacţiune! Vin a-Vĕ face cunoscua că fiul de 22 ani al preotului român gr.-cat. din comuna românéscă Giurgiu (comit. Sătmar) Vasilie Tămaş, s'a dus în tómna anului curent în Africa-sudică şi de present se află înrolat în óstea Burilor. Cu data de 10 Decembre el a scris tatălui sĕu încunoscinţându-'l — spre mai marea mirare a acestuia — că a sosit în pace şi *se luptă în rêndurile Burilor* în contra Englezilor. Acest tinĕr român *Vasilie Tămaş* — căci şi el pórtă numele tatălui sĕu — este acel tinĕr curagios, care a luat parte şi în rĕsboiul grecoturc, luptând cu Grecii contra Turcilor. Intr'o luptă a primit la picior şi braţ cinci rane. Despre acest tinĕr scriau atunci foile ungurесci, că ar fi Maghiar. El însĕ este român verde, fiu de preot românesc şi de un curagiu rar, dovadă hotărîrea sa de a merge în Transvaal, ca sĕ lupte alături cu Burii. Parochia tatălui sĕu, Giungiu, este vecină cu parochia în care păstoresc eu.“

*

Căpitan de bandiţi băiat încă. In *Orade* poliţia a prins pe căpetănia unei cete de jefuitori, compusă tot numai din fecioraşi de câte 16—18 ani. „Căpitanul“ se chiamă *Tóth László* şi e numai de 16 ani. Luat la góнă de poliţistul Benedek, a puşcat de douĕ-ori asupra poliţistului, pe care l'a şi nimerit, dar' venind în ajutoriu alţi poliţişti, „căpitanul“ a fost prins, împreună cu trei tovareşi ai lui. Tinera bandă are la activul seu patrusprezece jăfuiri împreunate cu infracţie.

*

Ce timp vom avé în Ianuariu? Şolomonariul stientific Rudolf *Falb* prezice pentru luna Ianuariu: la început timp uscat, cu temperatură relativ rece şi cu puţină ninsóre; pe la mijlocul lunii timp mai căldicel, cu ninsóre moderată; în sĕptămâna ultimă ninsóre multă şi peste tot timp umed.

*

10.000 coróne pentru gazetari. Un anonim a dat reuniunii ziariştilor magiari 10.000 coróne.

*

Moravuri destrăbălate. Din *Rogoz* se scriu *Tribunei* următórele: Morariu Chira Vasilie a mers cu fiiul seu Ioan la cârcimă cu alţi ómeni şi au beut cu toţii la olaltă. Când a fost la 10 ore s'au dus care la casa sa şi Chira Vasilie s'a dus la primariul comunal sĕ-'i spună câtă dare are de plătit, ear' fiiul seu Ioan a rĕmas în cârcimă. Pe când tatăl seu s'a întors dela primar, fiiul seu Ioan i-a eşit înainte şi s'a prins la bătaie cu petri. Chira Vasilie a voit sĕ mérgă sĕ aducă gendarmii şi atunci fiiul seu a fugit după dînsul şi ajungêndu-'l, 'l-a bătut cu petri şi 'i-a băgat cuţitul în grumazi aşa că în timp de 2 óre a murit. Acum Ioan este în închisóre în Dej. Acéstă întêmplare este din causă, că *în comuna nóstră de 17 ani nu se ţine şcólă* şi copiii gândesc, că aşa-'i bine, dacă nu-'s învĕţaţi şi nu ştiu ce-'i pĕcatul. *Nicolae Herman*, econom.

Convocare.

Pe basa conclusului comitetului central din 18 Decembre 1899 şi în conformitate cu §-ul 20 din statute, am onóre a convoca a *XII-a adunare generală ordinară* a „Reuniunii române de agricultură din com. Sibiiului“ în Sadu, pe Dumínecă, 30 Decembre n. a. c., la 11 ore a. m. Program: 1. Presentarea raportului general al comitetului, a raţiociniilor pe anul 1899 şi projectul de budget pe 1901. — 2. Propuneri eventuale din partea membrilor. — 3. Discurs despre cultura fênaţelor şi despre însoţirile de credit săteşti. — 4. Autenticarea protocolului şedinţei. Sibiiu, 18. Decembre n. 1900. *Demetriu Comşa*, president.

Mulţămită publică.

Stimaţii amici şi cunoscuţi al familiei nóstre, cari au binevoit a ne manifesta condolenţă prin cununi, participare la înmormêntare etc. din incidentul morţii regretatului nostru *Romul I. Petric*, fost cassar al institutului „Albina“, binevoiéscă a primí espresiunea mulţămitei nóstre şi pe acésta cale.

Sibiiu în 20. Decembre n. 1900.

Jalnica familie.

Haină—mătase de bal fl.6.30

și mai sus! — 14 metri! — trimisă franco și vămuită! Mustre cu întórcerea postei; tot astfel și din „Mătase-Henneberg“ négră, albă și colorată, dela 45 cr. până la fl. 14.65 pr. metru.

G. Henneberg, fabricant de mătase (*lif. de curte ces. și reg.*) **Zürich**. [12] 4—4

In **Tipografia** și **librăria archidiecesană, Sibiiu**, se află următórele scrieri ale poetului nostru **G. Coșbuc:**

Fire de tort, broș	fl. 1.—
Balade și idile „	fl. 1.50
Sacontala, broș.	„ 2.50
Aeneis edit. II. broș	„ 1.25
Rĕsboiul nostru pentru neatêrnare, broș.	„ —.50

La **Librăria Tipografiei Archidiecesane** se află de vênzare:

Ce-'i cerul de Camille *Flammarion*	C. 1·50
Din romanul unei vieți, de Stefan *Braborescu*	„ 1·—

trimise cu posta pentru fiecare exemplar 10 bani mai mult.

Declarațiune publică!

Subsemnatul atelier artistic de portrete a decis — pentru a fi dispensat de demisionările neplăcute ale pictorilor sei eminent cualificați în artă și pentru a-i puté ocupa și mai departe — a renunța **pe un timp scurt și numai până la revocare** la ori-ce venit sau profit.

Noi liferăm a. z. [215] 17—25

pentru numai fl. 7·50

un portret în mărime naturală

bust (Brustbild)

dimpreună cu rame elegante barock

cari valoréză cel puțin 30 fl.

Deci cine voește a-și comanda portretul seu sau al femeiei sale, al copíilor, al părinților, al vre-unei surori sau al unei alte rudenii, fie deja chiar și mórtă ori apoi al vre-unui prietin are de a trimite numai fotografia respectivă, indiferent în ce posițiune e făcută și primește în decurs de 14 zile un portret, care de sigur îl va surprinde și multămí pe deplin.

Lada pentru trimiterea portretului se va socotí cu prețul cât ne costă pe noi. Comandele cu acluderea fotografiei, care se va returna intactă cu portretul desemnat, se esecută trimițêndu-se banii anticipativ sau pe lângă rambursă.

Pentru esecutarea eminent artistică și fidelă se garantéză.

Comande de Crăciun, cari sosesc până în 20 Decembre se vor efectuí înainte de serbare.

☞ Sute de epistole de recunoscință și mulțumire stau la disposițiunea publică și la cerere se trimit ori și cui. ☜

Kunst-Porträt-Anstalt
„KOSMOS“
Viena, VI, Mariahilferstrasse Nr. 116.

Din **Tipografia și librăria archidiecesană, Sibiiu**, se póte procura

Din vremuri apuse,

de
Iudita Secula n. *Truța*.

Broș. à 50 cr.

Nr. 378/1900. [240] 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia de clasa a II-a Galați, protopresbiteratul Bistrița, se escrie prin acésta concurs cu terminul de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch sunt cele fasionate la cóla B. pentru completarea venitelor preoțesci dela stat.

Informațiune 'și pot lua concurenții dela comitetul parochial, avênd și așa a se presenta în parochiă în timpul ertat de lege spre a face cunoscință și cu poporul.

Suplicele concursuale dimpreună cu tóte documentele recerute prin lege sunt a se înainta în terminul deschis la oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Bistrița.

Borgo-Bistrița, în 30 Octobre 1900.

In conțelegere cu comitetul parochial.

Simion Monda
protopop

Krachul cel mare.

New-York și **Londra** n'au crutat nici continentul european fiind necesitată o fabrică mare de lucruri de argint de a desface tot depositul seu pe lângă o mică rebonificare a forțelor de lucru. Eu sunt 'mputernicit a executa acest mandat. Trimit deci ori și cui următórele obiecte pe lângă o rebonificare simplă de **fl. 6.60** și anume:

6 bucăți **cuțite fórte fine** cu tăiș englez,
6 bucăți **furculițe de argint-patent** american dintr'o bucată,
6 bucăți **linguri de argint-patent** american,
12 bucăți **lingurițe de argint-patent** american,
1 bucată **lingură pentru supă** de argint-patent american,
1 bucată **lingură pentru lapte** de argint-patent american
6 bucăți **tase Victoria** englezesci,
2 bucăți **felinare admirabile** de masă,
1 bucată **sitiță** pentru teă,
1 bucată **preserătóre** pentru zăhar pisat fină,
42 bucăți la olaltă numai fl. 6.60.

Tóte aceste 42 obiecte au costat mai nainte **fl. 40** și se pot obțíné acum cu prețul minimal de **fl. 6.60**. Argintul-patent american este un metal fórte alb, care își păstréză colórea argintie 25 de ani, ceea-ce se și garantéză. Ca dovada cea mai bună, că inseratul acesta nu e

☞ nici o înșelăciune ☜

mĕ oblig prin acésta publice, a retrimite banii fără nici o piedecă tuturora cărora nu le convine marfa, și nimenea n'ar trebui sĕ lase a trece acéstă ocasiune favorabilă, fără a-și procura acéstă **garnitură pompósă**, care se potrivesce mai ales ca

present escelent de crăciun și anul nou

cum și pentru ori-ce gospodărie mai bună.

Se află numai la [210] 9—10

A. HIRSCHBERG,
casă de export pentru obiecte de argint-patent american
Viena, II., Rembrandtstrasse Nr. 19.

Trimiterea în provincie pe lângă rambursă sau anticiparea sumei. Praf de curățit 10 cr. Veritabil numai cele provĕzute cu marca alăturată (Gesundheitsmetall). AMERIK • PATENT •

Estras din epistolile de recunoscință.

Sunt fórte mulțumit cu garnitura Dtale și mĕ rog pentru o nóuă espediție.
Lubaczow, Galiția. **Babie, căpitan.**

Am primit espediția și sunt fórte mulțumită, Vĕ mai rog pentru o garnitură cu fl. 6.60.
Cluș. **Exelența Baronesă Bánffy.**

Am primit espediția și sunt fórte multămită cu ea.
Gaad, Ungaria, 1 Septembre 1890. **Contesa C. Chotek-Gudenus.**

P. T. public!

'Mi permit a încunosciința cu tótă stima P. T. public, că din causă de strămutare din Sibiiu, cu data de **12 Novembre** am vêndut **Atelierul meu fotografic din Piața mare Nr. 19**. In legătură cu cele zise mai sus 'mi iau voe a aduce cele mai calde multămiri pentru încrederea cu care am fost întimpinat întotdeuna, rugând totodată pe onoratul public ca cu aceeași bunăvoință sĕ întimpine și pe succesorul meu fiind dînsul capabil în tóte direcțiunile a satisface ori-ce pretențiuni și a susțině Atelierul la nivelul de până acum.

Multămind încă odată

semnez cu tótă stima

Wilhelm Mann

La rêndul meu 'mi permit cu tótă stima a încunosciința P. T. public militar precum și P. T. public civil că am cumpĕrat **Atelierul artistic fotografic** al Dlui Wilhelm Mann.

Totodată pot încredința pe ori și cine că dispun în destul de tóte mijlócele necesare, atât materialicesce cât și în ce privesce puterile de lucru pentru a putè satisface chiar celor mai pretențióse dorințe, silindu-mĕ din parte-mi a susținè Atelierul la nivelul de până acum. Rog deci încă odată P. T. public, sĕ onoreze Firma mea cea nóuă care se va numí

„Wilhelm Mann's Nachfolger“

cu bunăvoința și încrederea de până acum.

In speranță, că nu voiu fi apelat zadarnic la bunăvoința P. T. public semnez cu tótă stima.

Ioan Molnar de Fúló-Kércs
succesorul lui W. Mann

[238] 2—3

Nr. 357/1900 prot. [239] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia de clasa a III-a Perșani, protopresbiteratul Făgărașului, se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch sunt cele fasionate la cóla B. pentru completarea venitelor preoțesci dela stat.

Informațiune 'și pot lua concurenții dela oficiul protopresbiteral ori dela comitetul parochial.

Doritorii de a ocupa acest post au a 'și așterne suplicile lor instruite conform legilor în vigóre subscrisului oficiu protopresbiteral în terminul sus indicat.

Făgăraș, 20 Novembre 1900.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Făgărașului în conțelegere cu comitetul parochial.

Iuliu Dan
protopop

Farmacia lui F. I. R. Hotter la sf. Iosif, Wien, XII/2 Schönbrunnerstrasse 182.

Absorbinalul lui Hotter.

$1/1$ Flacon fl. **6.—**, $1/2$ Flacon fl. **3.50.** delătură tóte umflăturile și depunerile de grăsimi fără sĕ vateme părului. Intărește nervii atacați și slăbiți, delătură și distruge tóte nodurile în muschi, și servește și ca scut în contra aprinderilor; cu deosebire e probat la umflăturile produse din causa fearelor, apoi în contra ariciturei umflărei copitei, genunchilor umflați, mai departe în contra umflăturilor (noduri) de vine, în contra umflăturei picioarelor la glesne și la încheietura degetelor cu un cuvênt în contra tuturor umflăturilor ori unde s'ar ivi.

Praful nutritor alui Hotter,

pentru cai și vite cornute
1 Pachet cu **80** cr.

Un adaus escelent la nutremânt, pentru a ținea vitele sănătoase și cu putere este de a sĕ folosi la tóte suferințele de rărunchi de ficat și de nervi.

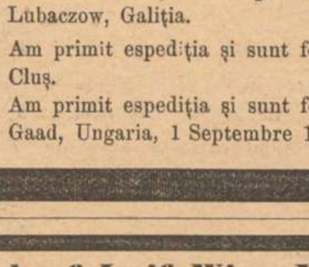

Preparate pentru veterinari, cele mai bune ale timpului mai nou, cari după atestate numĕróse nu au fost ajunse de alte mijloace de natura aceasta.

Sĕ sĕ ceară numai preparate de ale lui Hotter și sĕ nu se priméscă altele. Deposit în farmacii și Droguerii.

Deposit principal la Dr. Emil Budai farmacia orașului Budapesta (Stadthausplatz) la Dr. Leo Egger & J. Egger Farmacia Palatinului VI Váczi körút 17 și la farmacia Iosif Török Bpesta VI Kiraly utcza 12.

Fluidul lui Hotter „Training“

1 Sticlă cu fl. **1.20.**

Conservează nervii și muschii până la bătrânețe înaintată totdeuna puternici și vioi, pune în stare pe animal sĕ prestee cele mai mari strapații și fugi, sĕ înțelege după frecare cu fluidul „Training“.

Sĕ mai folosește cu succes uimitor la tóte urmările cari obvin din opintiri prea mari, ologie, reumatism, și înțepenire.

Praful de porci a lui Hotter.

Nr. I și II
1 kg. . . . fl. **1.20.**

Cel mai bun mijloc pentru a produce pofta de mâncare și cu acésta prosperarea porcilor, fórte acomodat în contra orbalțului (brâncă); Nr. II este de a sĕ întrebuința la urdinare.

Mijloc în contra Colicei alui Hotter.

1 Sticlă fl. **1.50.**

Contra la tot feliul de colică și contra oprirei udului la cai precum și contra umflăturilor la vite cornute. [54] 68—104

Alifia lui Hotter pentru delăturarea crescăturilor de oase.

$1/1$ Cutie cu fl. **2.** $1/2$ Cutie cu fl. **1.20.** delătură crescăturile de oase și depunerile osoase chiar și după 4—6 séptămâni. (boală învechită).

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 138 Sibiiu, Marţi 12/25 Decembre 1900. *Anul XLVIII*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **străinătate** pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada **Măcelarilor** 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada **Măcelarilor Nr. 45.**
Epistolele nefrancate se refusă. — Articolii nepublicaţi nu se înapoiază

INSERŢIUNILE
Pentru odată 14 fil., — de dóuĕ ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond.

Catechisarea.

Am arătat până acum în liniamente generale prin cari fase a trecut catechisarea elevilor dela şcólele străine, cu câtă îngrigire a fost biserica pentru-ca tinerimea nóstră sĕ fie crescută în frica lui Dumnezeu, sĕ fie legată de biserică şi de ale ei instituţiuni.

Cu deosebire după ce un curent nesănătos a început a eşí la suprafaţă în statul nostru după întroducerea legilor aşa numite bisericesci, după ce curentul anticreştin începe a se manifesta tot mai pronunciat, şi în credincioşii bisericei ortodocse începe a se furişa indiferentismul religionariu şi ici-colea chiar şi înclinarea spre doctrine străine, biserica a credut că trebue sĕ îngrijéscă cu ori-ce preţ de crescerea religiósă morală a tinerimei în mĕsură mai intensivă de cât până acuma.

Consistoriul nostru archidiecesan în anul 1898 supune cestiunea unui studiu aprofundat, şi din şedinţa dela 14. Ianuariu, 1899 sub Nr. 9563/898 reguléză catechisarea elevilor greco-orientali din archidiecesă cu considerare la tóte împregiurările.

Cerculariul consistorial a eşit, se vede, din memoria multor catecheţi, s'a perdut din evidenţă, de aceea reproducem din el punctele principale, în cari s'a regulat catechisarea elevilor greco-orientali din şcólele străine, şi acésta cu atât mai vêrtos, cu cât tocmai acuma sosesc rapórte dela oficiile protopresbiterale în meritul catechisărilor, din cari resultă că cei mai mulţi catecheţi de ai nostri nu mai ţin în evidenţă normele privitóre la catechisare.

Punctele privitóre sunt următórele:

1. In comune cu şcóle ce nu sunt ale bisericei nóstre, de regulă parochul nostru este catechetul elevilor greco-orientali dela acele şcóle, dar' reclamând trebuinţa, se póte institui şi altul de catichet.

2. Unde în localitatea cu şcóle străine, cercetate de elevi greco-orientali, nu este biserică greco-orientală şi preot greco-oriental, autoritatea bisericéscă institue anume catecheţi.

3. In locuri centrale, cu elevi numĕroşi greco-orientali, se institue catecheţi salarisaţi după trebuinţă, a căror chemare este numai catechisarea elevilor greco-orientali.

4. Dacă în localităţi cu şcóle străine, cercetate de elevi greco-orientali, sunt mai mulţi preoţi greco-orientali, dintrĕ acestia autoritatea bisericéscă designéză de catechet de regulă pe cel mai cualificat.

5. Catechetul este obligat îndată la începutul anului şcolar a se pune în conţelegere cu direcţiunea şcólei respective cercetate de elevi greco-orientali, a cere conspectul elevilor bisericei nóstre, şi a lua mĕsuri pentru catechisarea acelora.

6. Elevii greco-orientali sunt obligaţi a cerceta regulat órele de catechisaţiune, a cerceta biserica în tóte Duminecile şi în sĕrbătorile, cari se norméză la alt loc, şi în postul Sântelor Paşti sunt obligaţi a se mărturisi şi a se cumineca.

7. Catecheţii sunt obligaţi a ţiné regulat órele de catechisaţiune, a ţiné la finea anului şcolar esamen public din religiune şi în un conspect general, adresat direcţiunii şcolare, a da elevilor notele din clăsificaţiune la timpurile normate în institutele respective.

8. Catecheţii sunt obligaţi a purta o cronică şcolară, în care în fie-care óră de catechisaţiune au sĕ întroducă materialul pertractat, au sĕ însemneze absenţiile şcolare, şi alte eventuale incidente cari obvin în decursul anului sub durata prelegerilor.

9. Până la 15 Novembre al fiecărui an catecheţii promovéză la oficiul protopresbiteral concernent conspectul catechumenilor, asemenea promovéză la finea anului şcolar, anume îndată după facerea esamenului public anual, conspectul elevilor dimpreună cu nota de clasificaţiune.

10. In decursul lunei lui Maiu catechetul, statorind cu oficiul protopresbiteral ziua esamenului public din studiul religiunei, ţine acel esamen sub presidiul respectivului protopresbiter sau administrator protopresbiteral.

11. Protopresbiterii sunt obligaţi a supraveghea, ca catecheţii sĕ-şi împlinéscă cu scumpĕtate datorinţa, sunt obligaţi a promova până la 30 Novembre în fie-care an, la consistoriul archidiecesan, conspectele catechumenilor din tracturile lor protopresbiterale, la finea anului şcolar a presidia la esamenele publice din religiune, şi a promova până la 30 Iuniu la consistoriu conspectele catechumenilor cu notele de clasificaţiune.

Protopresbiterii au sĕ viziteze órele de catechisaţiune în şcólele străine, convingêndu-se şi din propria intuiţiune despre modul cum catechetul îşi implinesce datorinţa sa, apoi consultând cronica şcolară are sĕ observe, dacă catechetul a şi pertractat materialul prescris şi despre resultat are sĕ raporteze consistoriului.

12. Atât catecheţii, cât şi oficiile protopresbiterale au a îngrijí, ca elevii de confesiunea nóstră sĕ cerceteze órele de catechisaţiune regulat, în Dumineci şi în sĕrbătorile arătate mai jos sĕ cerceteze órele de esortaţiune şi sânta biserică, apoi în postul sântelor Paşti sĕ se mărturiséscă şi sĕ se cuminece în biserica nóstră.

13. Cercetarea regulată a órelor de catechisaţiune, sporiul bun în studiul religiuni, cercetarea regulată a órelor de esortaţiune şi a bisericei, mărturisirea şi cumenicarea în postul sântelor Paşti, este datorinţa elevilor greco-orientali, şi fără de calcul bun din studiul religiunei — după legile în vigóre — elevii nu pot fi promovaţi în clasă mai superióră.

Dacă totuşi ar obveni casuri, ca elevi greco-orientali, fără de notă din studiul religiunei dela catechetul greco-oriental sau cu notă rea, sĕ fie promovaţi în clasă mai superióră, catechetul nostru pe calea oficiului protopresbiteral are sĕ facă îndată arătare la consistoriul archidiecesan.

14. Catecheţilor dela şcólele străine confesionale şi dela cele comunale, li-se dă remuneraţiune din averea bisericei, celor dela şcólele de stat li-se esoperéză remuneraţiune dela stat, care se póte întregí din averea bisericei.

15. In rubrica „Observări" dela conspectul notelor de clasificaţiune, la finea anului şcolar catecheţii sunt obligaţi a însemna manualele de şcólă folosite de elevi. Se observă şi aici, că numai asemenea manuale se pot folosí, cari au aprobarea autorităţii bisericesci.

16. Sĕrbătorile obligate pentru elevii greco-erientali dela şcólele străine sunt:

A. In localităţi cu biserică gr.-or.
1. Ziua anului nou (1 Ianuariu).
2. Botezul Domnului (6 Ianuariu).
3. Intimpinarea Domnului (2 Februariu).
4. Bunavestire (25 Martiu).
5. Sânţii apostoli Petru şi Pavel (29 Iuniu).
6. Schimbarea la faţă (6 August).
7. Adormirea Maicei Domnului (15 August).
8. Nascerea Născĕtórei de Dumnezeu (8 Septembre).
9. Intrarea în biserică (21 Novembre).
10. Prima zi de Crăciun (25 Decembre).
11. A dóua zi de Crăciun (26 Decembre).
12. Vinerea Patimilor.
13. A doua zi de Paşti.
14. Inălţarea Domnului.
15. A dóua zi de Rusalii.
16. Ziua Hramului bisericei din loc, sau ziua patronului vre-unui institut confesional din acea localitate.

B. In localităţi fără biserică gr.-or.
1. Ziua primă de Crăciun (25 Decembre).
2. Ziua a dóua de Crăciun (26 Decembre).
3. Botezul Domnului (6 Ianuariu).
4. A dóua zi de Paşti.
5. Inălţarea Domnului.
6. A dóua zi de Rusalii.

FOIŞÓRĂ

Istoria bisericii greco-orientale din Certege.

(Urmare.)

Nu mult după acésta preotul Mucea a părăsit comuna Certege, fiind strămutat la Almaş, şi poporul a rĕmas împărţit în cele douĕ confesiuni. Urmaşul lui Constantin Mucea a fost un preot greco-catolic cu numele Graur; ear' la 1854 a fost trimis în Certege de cătră metropolitul din Blaş fiul lui Constantin Mucea, cu numele Nicolae Mucea, care până atunci fusese preot în Roşia şi-şi schimbase numele în Aranyosi. El a primit ca preot în Certege salar anual de 210 fl. dela erariu şi 100 fl. din fondurile archidiecesane.

Trebile însĕ mergeau rĕu în comună. După sistarea esamenului, la cei ce făcuseră trecerea era ertat sĕ vie preoţi greco-orientali din parochiile vecine, ca sĕ le facă servicii bisericesci. La ceilalţi acésta nu se permitea, dar' fiind-că şi aceştia se ţineau de ortodoxiă, ca sĕ nu fie denunţaţi chemau preoţi greco-orientali pe ascuns, de le boteza şi făceau înmormêntările nóptea. Tot din pricina acésta nu înmormêntau morţii în cimiter, ci săpau mormintele pe hotar la rĕscrucea drumurilor, precum întrĕ drumuri la Borleşti şi la cruce în deal la Mărceşti etc.

Ba pentru înmormêntări s'au întâmplat şi procese şi morţii stăteau neîngropaţi câte 4—6 zile, până ce decidea judecătoria, cine are sĕ sĕvêrşească înmormêntarea.

Astfel se ştie, că din pricina acésta întrĕ alţii Teodor Petric şi un băiat al lui Petru Anca au stat 6 zile neînmormêntaţi.

Neînţelegerile şi certele de felul amintit mai sus pentru serviciile bisericesci au durat mai departe până la anul 1850.

Dela anul 1850 până în present.

Cu anul 1850 începe o nouă eră, încâtva mai favorabilă în viaţa bisericéscă a credincioşilor greco-orientali din Certege. In acest an li-s'a dat libertate deplină de cult şi era liber ori-cine a trece şi a aparţiné la care confesiune voia. Dar' cu tóte acestea cei ce voiau sĕ fie ortodocşi au trebuit sĕ facă trecerea, chiar şi aceia cari făcuseră esamenul de 6 sĕptĕmâni au fost siliţi sĕ facă de nou trecerea, ducêndu-şi martori cu ei din comunele vecine.

Cu tóte aceste pedeci şi greutăţi tot poporul a trecut la ortodocsie, rĕmânênd la gr.-catolici numai trei familii, anume: Vasilie Bota, Irimie Buzgariu Piţa şi un ţigan Lupea Vilii.

Greco-orientalii s'au constituit în parochie şi fiind 240 de case (fumuri) au primit la anul 1850 administratori greco-orientali.

Fiind-că biserica veche nu s'a putut recâştiga dela greco-catolici, în decurs de 4 ani au făcut serviciul d-zeesc în şura lui Georgiţă Giurgiu Morariu.

La anul 1854 poporenii şi-au înciripat o capelă din scânduri, cam la mijlocul comunei, pe locul numit „Dêmbu la Nicula" în depărtare de 1 km. de fosta lor biserică, care loc în schimb cu altul l'a dat Nicolae Cothişel alui Iosif.

Tot în acest an a fost o deputaţiune la Sibiiu şi neuitatul metropolit Marele Andreiu Şaguna, care a ştiut de suferinţele Certegenilor încă de pe timpul când a fost secretar la patriarchul sêrbesc, dăruindu-le un rênd de vestminte preoţesci în valóre de 60 fl., li-a hirotonit întru preot pe Mihail Contes din Câmpeni, care se interesa de lucrurile parochiei, însĕ neavênd locuinţă în Certege, parochienii trebuiau sĕ mérgă la Câmpeni în depărtare de 7 km. în ori-ce afaceri ce aveau cu preotul.

Parochienii greco-orientali au făcut tot pe locul unde era capela şi o şcólă din lemn şi adunând materialul necesar s'au înţeles cu cel-ce predase locul, adecă cu Nicolae Cothişel, sĕ le edifice biserica din lemn şi respectivul a început edificarea înaintând cu lucrul până deasupra ferestrilor, dar' atunci s'au ivit iară unele greutăţi.

Anume la anul 1857 preotul Aranyoşi vĕzênd, că nu are poporeni, ca sĕ pescuiască în tulbure a semănat neînţelegeri prin neamurile sale, cari erau greco-orientali, şi întrĕ preotul lor Contes, ba i-a succes a vîri neînţelegeri şi a produce cértă întrĕ preot şi Nicolae Cothişel, care predase locul unde se afla capela şi care era ca întrĕprinzĕtoriu al edificării bisericei.

Aranyoşi apoi a sedus pe Nicolae Cothişel, dându-i şi 100 fl. v. a., încât acesta în mânia sa ce avea faţă de preotul Contes şi fiind şi mituit şi-a retras schimbarea făcută şi a vêndut metropoliei greco-catolice din Blaş locul pe care se afla capela şcóla şi biserica în edificare, cu preţul de 200 fl. v. a. Ce e mai mult, şi locul ce-'l primise ca schimb l'a vêndut tot el.

Adresa Sěcuilor — în congregația Făgărașului. In congregația ținută Joi a comitatului Făgăraș fiind pusă la ordinea zilei adresa congregației Treiscaunelor, prin care se cere revisuirea legii de naționalități, comitetul permanent propusese simplu *luare la cunoștință*, față de care membrii Dr Ioan *Șenchea*, Dr I. *Turcu*, Dr N. *Mănoiu* și preotul săsesc *Fleischer* au pledat pentru *respingerea* adresei. După enunciațiunea comitelui suprem *Baussnern*, că comitetul permanent prin „luarea la cunoștință“ nu va sě zică altceva de cât *punerea la dosar* și nimic mai mult, s'a primit acéstă propunere. Dintrě membrii români ai congregației au votat pentru propunerea comitetului deputatul dietal *Dr. N. Șerban*, ear' protopresbiterul Iuliu *Dan* s'a abținut de la vot.

Mai pe șleau a tractat acéstă adresă congregația comitatului Cojocnei, ținută Vineri. *Și-a însușit intențiunile adresei* și însoțită de o adresă și din parte-i, o va înainta dietei.

Firesce! Ce și puteau botărí alta, cei din cuibariul kulturegyletului!

Dieta imperială austriacă (Reichsrath), cum se vestesce din Viena, va fi convocată pe 28 ori 29 Ianuarie st. n.

Instalarea noilor fispani: conte Stefan *Lázár* la Brașov, și conte Dr. Ladislau *Béldi* în comitatul Têrnavei-mari, conform știrilor date de ziarele din capitală, se va face pe la jumětatea lunei Ianuariu.

Prorogarea dietei croate. In ședința de Vineri a dietei croate după votarea în a treia cetire a projectului de lege despre scutul brevetelor și după alegerea unui delegat în dieta ungară s'a dat cetire rescriptului regal prin care dieta e prorogată pe timp nedeterminat.

Din România

Un incident la Academie. Relativ la serbarea iubileului de 25 ani al universității din *Cernăuți* „Evenimentul“ din Iași în numěrul de la 18 Decembre scrie următórele:

„Vineri după amiazi Academia română a ținut ședință intimă sub presidența d-lui Iacob Negruzzi. La ordinea zilei era cetirea raportului dlui *Sturdza* asupra misiunei sale ca representant al Academiei române la serbarea jubileului de 25 ani al universității din Cernăuți. Pe când dl Sturdza își cetea discursul pe care-l rostise și care tracta despre importanța culturii germane, fu întrerupt de dl B. P. *Hașdeu*, care făcu observația că, *într'un centru românesc cum e Cernăuții și ca representant al Academiei române, ar fi fost mai nimerit sè vorbéscă despre cultura română.*

Observația acésta a fost de natură sě scótă din țîțini pe dl Sturdza, care ajunse la un grad de violență atât de mare, în cât președintele a trebuit sě suspindă ședința. De aceeași părere cu dl Hașdeu a fost și dl Nicolae Ionescu.

D-sa face istoricul universităților germane. cari au avut ca basă studiul limbei latine; așa de pildă, în Bolonia cursurile și prelegerile se făceau în limba latină. Mai târziu s'a întrodus la universități pretutindeni limba națională a regiunei. In Bucovina majoritatea populației o forméză Românii. La universitatea din Cernăuți însě, cursurile se predau în limba germană. Este un început de modernisare acesta, dar' un început trecětor, și *e regretabil că representantul Academiei române a venit tocmai sě vorbéscă despre importanța studiului limbei germane în loc ca sě sprijine aspirațiile Românilor bucovineni.*

*

Pentru cultura poporului. La 2 (15) Decembre mai mulți Români cu dor de binele moral al poporului, în frunte cu fostul ministru de culte și instrucțiune publică Spiru *Haret* au pus basă întemeierii unei societăți în București, al cărei scop e tipărirea de cărți cu conținut moral, pentru a fi rěspândite în popor pe preț cât se póte mai mic.

*

Invasiunea Evreilor la sate. Cum se știe, ministrul de interne dase un circulariu prefecturilor, în care se concedea stabilirea Evreilor în comunele rurale, unde sě pótă purta negoț și crișmărit, — cele mai netede căi de a jupuí poporul. Urmarea acestui circulariu au fost turburările țěrănesci din Moldova, ear' o alta urmare e invasiunea *lipitorilor satului* prin comunele rurale, deosebi în cele din Moldova. Eată — după „Apărarea Națională“ — unele date din statistica oficială a județului Roman, despre invasiunea ovreilor:

In comuna Băcești s'au stabilit 525 evrei; în comuna Bîra 309; în Dămienești 194; în Mogoșești, 52; în Galbeni 59; în Chibile 42; în Cârligi 35; în Strunga 25; în Boghicea 23; în Hălăucești 42; în Miclăușeni 20; în Scheia 20; în Dulcești 18; în Onișcani 41; în Bozieni 14; în Elisabeta-Dómna 15; în Porcești 18; în Broșteni 10; în Icksești 1; în Stîrnița 10; în Sagna 29; în Tămășeni 2; în Bogzești 11; în Bălușești 13; în Păucești 7; în Dagîța 10; în Averești 5; în Brătești 7; în Ciuturești 11; în Giurgeni 10; în Negre 9; în Oniceni 11; în Poiana Iurașcu 3; în Roșiori 2; în Doljești, Gădinți și Heleșteni 11; în Păucești 10; în Balma 19; în Barjoveni, Bogzești și Botești 27; în Cordun 15; în Gherăești 5; în Pildești 3; în Săcueni 19; în Tămășeni, Trifești, Pilați și Văleni 57 evrei.

Aceste fac un total de *una mie șeptesute-șeptezeci și șease evrei*, năvăliți la satele din județul Roman; și dacă mai adăugăm că aceste lipitori practică jupoiala cea mei neomenósă, pe spetele sătenilor, ne putem închipui dezastrele obținute de circulara prin care se toleréză acestor vipore sě se stabiléscă prin satele nóstre, — zice „Apěrarea Națională“.

Avis.

Domnii membri ai clubului municipal român din comitatul Sibiiului se învită la conferența clubului *pe Vineri, în 28 Decembre n. a. c. la 5 óre séra* în localitățile casinei române din Sibiiu.

Obiectul conferenței este ordinea de zi a adunării generale estraordinare, pe care o va țíné comitetul municipal al comitatului Sibiiu în 29 Decembre n. a. c.

Sibiiu, în 22 Decembre n. 1900.

Biroul clubului:

Ioan de Preda președinte,

Dr. N. Vecerdea secretar.

Legământul tinerimii

din Zarand și jur

pentru „Masa studenților“ dela gimnasiul român gr. or, din Brad.

Subscrișii tineri din Zarand și jur, cari am primit cele dintâiu raze de lumină ale culturei românesci la gimnasiul român gr. or. din Brad, cunoscênd și revocându-ne mereu în memorie împregiurările nefavorabile și mediul în care am trăit; convinși, că desvoltarea facultăților spirituale eredite dela ascedenții noștri depinde esențial dela organisațiunea corpului, fără de care nu póte fi vorbă de „spirit“ — mens sana solum in corpore sano — convinși, că modul de nutrire influințéză în modul cel mai puternic asupra conservării și perfecționării omului, și chiar a națiunii; scurt vorbind, convinși, că bună starea sau miseria efectuesc prosperarea sau degenerarea omului, a națiunei: ne-am decis solemnel sě facem astăzi următoriul legământ:

1. Noi presenți subscrișii și cei cu inimă, cari nu vor hesita a mai subscrie după noi, fiind cu toții dornici de înaintarea neamului nostru, ne legăm și îndatorăm de bunăvoie întrě noi in solidum atât pentru present cât și pentru viitoriu, din ascedenți în descedenți, ca sě lucrăm pentru mărirea și punerea în activitate a *„fondului de ajutorare“* respective *„masa studenților“ sèraci*, dar' diligenți dela gimnasiul român din Brad, înființat încă la anul 1894 din venitul modest dela o representațiune teatrală dată la inițiativa și sub conducerea Dlui profesor Vasile Boneu, de tinerimea studioasă din Zarand și jur.

2. Ca sporirea și punerea mai cu efect în activitate a acestui fond umanitar de mare însemnătate, menit a sărí în ajutorul părinților și școlarilor lipsiți de mijlócele materiale, dar' cu sentiment și dornici de cultură românéscă, sě fie mai ușóră, ne obligăm prin jurămênt a susțíné și lărgí acésta instituțiune, și a pune tot odată basă unui internat pentru studenți sěraci, în modul următor:

a) ne vom constituí în reuniune cu statute, („Reuniunea tinerimei pentru masa studenților sěraci dela gimnasiul român gr. or. din Brad“) și fiecare în cercul sěu de activitate, toți din tóte părțile, vom lucra cu inimă și interes, ca sě aquirăm pentru acéstă reuniune cât de mulți membri cu o cotisațiune anuală anumită.

b) ca sě animăm publicul la jertfă, noi și următorii noștri ne vom întruní în fie-care an în Brad în decursul feriilor mari la o zi statorită și binevenită, înainte de începerea postului Sfintei Mării, în o Duminecă sau altă sěrbătóre, la o ședință festiva generală în sensul statutelor, după care vom da respective arangia un concert sau vr'o representațiune teatrală împreunată cu dans.

c) vom rěmâné atât noi cât și următorii noștrii membri activi ai reuniunii până la sfîrșitul vieței nóstre și după posiția și influința ce vom avé în viața socială vom îndemna pe cei cu suflet nobil și mână darnică la dăruiri și contribuiri, prin ce nu numai reuniunea pentru masa studenților va prospera, ci și vaza, nimbul scumpului nostru focular cultural, al gimnasiului, se va ridica.

De fulgere sě peară
De trăsnet și puciósă
Ori-care s'ar retrage
Din gloriosul post. Amin.

Dat în Brad, la 30 Septembre 1900 v.

Vasile Boneu, Nerva Oncu jur. a III, Ioan Damian jur. a I., Atanasiu Popoviciu compt., Nicolau Pisău ped. c. III., Victor Faur ped. curs. IV., Ales. Gligor ped. abs., Iosif Tisu teol. abs. și învěț., Georgiu Ometa comerc., Sabin Bogdan înv. Georgiu Jula înv., Avram Giurgiu teol. c. II., Nic. Tiu teol. c. III, George Almășan teol. c. II., Petru Rus ped., Petru Câmpean, ped., Ioan Jula ped., Adam Iezan ped. Nicul. Faur ped., Filip Șuiaga ped., Avram Năpău ped., Ilie Mateeș ped., Sil. Glava ped., Gregoriu Nicola teolog, Ioan Ardeu ped., Nic. Toma ped., Petru Circo teol. abs. și învěț., Ioan Șipoș teol. abs. și înv., Pavel Lazar înv., Ioan Bârna înv., Ioan Mateiu teol. abs., Ioan Șortan paroch gr. or, Al. Bodiciu înv., Emanuel Pop teol. și înv. etc.

Astfel greco-orientalii au fost alungați în primăvara anului 1858, prin sentință judecătoréscă, venind în fața locului un vicecomite din Aiud — de pe locul dăruit lor, și care acum trecuse prin vênḑare în stăpânirea uniaților.

Totodată au fost siliți a-și dărima capela, școla și biserica, în cât era edificată, și tot materialul a trebuit sě-l transporteze de pe locul care nu mai era al lor.

Din pricina acestor uneltiri poporul era fórte tulburat și něcăjit, și ca sě liniștéscă spiritele ațîțate a venit în comună cu vicecomitele și vrednicul protopresbiter grecooriental Iosif Ighianu din Ofenbaia.

Acestia pe poporul adunat l'au sfătuit sě se liniștéscă și sě 'și alégă alt loc pentru clădirea bisericei. Poporul însě nu s'a putut înțelege în privința locului, ba din pricina acésta s'au escat certe vehemente, cari au degenerat în bătaie, încât pe cel ce vêndu-se locul 'l-a legat și dus la Câmpeni vice-comitele mai mult ca sě-l scape de furia poporului, astfel că cu ocasiunea acésta nu s'a putut hotări nimic. După întêmplarea acésta la 14 zile a venit din nou în comună protopresbiterul Ighianu și atunci au oferit loc gratuit pe sama bisericei doi fruntași, unul Iuon Anca Ciuta a oferit un pămênt al sěu mărginaș cu locul pe care fusese capela, ear' Marc Nicolae Plic era aplecat a dărui un loc în depărtare 1½ km. numit la Plicesci. Maioritatea a primit ofertul cest din urmă, ca sě fie mai departe de locul cu cérta, adecă la locul Plicești, unde se află și azi biserica greco-orientală.

Dar' tocmai din pricina acésta s'a escat iarăși rupere în popor, căci o parte mai mică, vre-o 80 familii, îndemnată de rudeniile preotului uniat, sub cuvênt că s'a strămutat biserica unde lor nu le convine, au trecut dela greco-orientali la unație, dar' fără a face trecere legală. Din acestea vre-o 20 de familii s'au reîntors iarăș la ortodoxiă.

Locul unde a fost capela greco-orientalilor preotul uniat l-a arat împreună cu mormintele, cari au fost pe lângă ea, încât azi abia se mai cunósce locul cinterimului bisericei, însemnat abia prin trei pruni, singurele semne ce au rěmas.

In sfêrșit cu tóte pedecile ce li-s'au pus poporenilor ortodoxi, la anul 1858 s'a clădit biserica de astăzi, cu deosebire prin stăruința preotului Contes și a patru fruntași, cari au garantat cu averea lor față de întreprinḑětoriu și anume: Petru Anca Munioc, Iacob Cothișel, George Bota Turcu și Gligorie Buzgariu Cercel.

După-ce am urmărit astfel trecutul și greutățile, prin cari a trecut biserica greco-orientală română din Certege și credincioșii statornici în legea lor strămoșéscă, dăm aci șirul preoților și administratorilor greco-orientali ai acestei parochii începênd dela anul 1850.

In anii 1850—1854 parochia a avut administratori, anume pe Mihail Candrea, Ioan Candrea, Vasilie Stan, George Stan, toți din Neagra, Vasilie Motora din Câmpeni și Iuon Sicoe din Sohodol.

La anul 1854 a fost ales și întărit de paroch Mihail Contes din Câmpeni, servind 6 ani, pănă la 1860. Contes a fost preot vrednic, care grijia de binele și înaintarea parochiei sale; însě o parte din credincioși nesciind că de unde au provenit certele, au atribuit dînsului cérta cu Niculae Cothișel și nu-l avea la inimă.

Vĕḑênd preotul uniat cum stau afacerile întrě Contes și parochieni, prin ómenii sei a început a sěmâna intrigi și neînțelegeri întrě el și credincioșii lui, ba a început a se amesteca în afacerile bisericesci ale ortodoxilor. Astfel întrě altele se știe, că preotul uniat a voit sě înmormênteze pe Ana Hăiduc a lui Irimie, care era parochiana lui Contes. Mergênd acesta la înmormêntare ca la poporéna sa, s'a escat cértă întrě ei. Preotul uniat a bătut pe Contes, dar' tot el a făcut arătare contra lui la Tribunal și ducênd martori, Contes a fost pedepsit cu 50 fl.

La anul 1860, fiind îndemnați ma mulți parochieni, au făcut arătare contra lui Contes și urmarea a fost, că el vězênd că are atâtea neplăceri și neavênd locuință în Certege, si-a dat dimisiunea de paroch al parochiei Certege.

Au urmat apoi iarăși câțiva administratori în decurs de 17 ani (1860—1877) Vesilie Stan, Iuon Candrea, Mihail Candrea, toți din Neagra; Iuon Patița protopop, Mihail Contes, Vasilie Motora, toți din Câmpeni, Dumitru Todea din Albac și Nicolae Motora din Sohodol. In acest restimp trebile parochiei au mers slab, căci cu cei mai mulți din acesti administratori poporul a avut multe neînțelegeri, parte puse la cale de alții, parte pentru taxele ce se solviau pentru funcțiuni, de multe-ori fiind prea mari. Din causa acésta poporul a tot scăzut, trecênd mulți dela ortodoxie la uniați, dar' nici unii legal.

Din acest timp e de amintit faptul, că la 1862 poporul a voit sě alégă de preot pe Nicodim Cothișel din Certege, dar' la darea unor atestate din partea preotului uniat și a administratorului, că Cothișel ar fi uniat, n'a fost hirotonit de preot de către metropolitul Șaguna.

La anul 1877 a fost ales paroch Constantin Cothișel, hirotonit de preot în 4 Ianuarie 1877 și care păstoresce până în present.

Din volniciile gendarmĕresci.

Deva, 20 Decembre.

(Reproducem din „Gaz. Transilvaniei“ corespondenţa următóre):

Eri a venit în Ilia-Mureşană (de lângă Deva) doi domni tineri din România (Bucuresci), dl Constantin C. *Popescu* şi Nicolae *Alecsandrescu*, ca sĕ cerceteze după o causă de lăsămênt (testamentară), la judecătoriă şi la notariul public.

Apariţiunea lor în acea comună a fost de-ajuns, ca sĕ turbure şi sĕ îngrozéscă pe edificatorii statului naţional maghiar.

S'au pus deci pe sfătuiri şi la şópte, spărgêndu-şi capul, că óre ce vor fi căutând acesti ómeni, după ei, „suspecţi“.

La plecare séra cu trenul de 8 óre, numiţii tineri tocmai conversau în sala de aşteptare a gării, când de-odată se deschide uşa şi intră un gendarm înarmat şi fără ca sĕ întrebe pe cine-va ceva, mai întâiu se adreséză către însoţitorul lor, dl advocat Dr. *Alesandru L. Hossu* care umblase cu numiţii pe la judecătoriă, şi-l declară deţinut împreună cu cei doi tineri şi cu o domnişóră, fica unui jude de tribunal din Deva, provocându-i sĕ plece înainte.

Inzadar dl Hossu şi şeful gărei au protestat şi au dovedit, că aci trebue sĕ fie o neânţelegere, căci representantul puterii statului maghiar, le zise rĕstit, că el n'are sĕ discute cu nimeni, ci dlor sĕ plece numai cu el înainte.

Intr'aceea sosise trenul şi gendarmul provocà de nou pe deţinuţi, sĕ plece şi-'i amenințà cu boioneta. Ce dracu sĕ facă? Au plecat şi ajungênd la casarma gendarmilor, a venit şi solgăbirĕul şi apoi i-au eliberat.

Dl Ales. Hossu şi numiţii au fost nevoiţi sĕ dórmă în hotel, ear' în ziua următóre dl Hossu a sosit cu trăsura şi Bucureştenii cu trenul în Deva.

Işi póte omul închipul cât de mult s'au spăriat soţia şi familia d-lui Ales. Hossu si consternarea ce a trebuit sĕ cuprindă şi pe tinerii călĕtori din Romănia, ale căror hârtii erau în tótă ordinea şi a căror înfăţişare şi purtare numai „suspectă“ nu era, cum pretindeau Ungurii, cari vĕd pretutindeni „resvrĕtitori“ şi „conjuraţi“.

Daruri de Crăciun pentru sĕraci.

„Mila dată seracilor te curăţă de pĕcate, îţi câştigă îndurare şi viaţă vecinică“.*)

Cu considerare la numĕrul de tot mare al sĕracilor nostri (copii de şcólă, ucenici, vĕduve, etc.). subscrisul comitet la finea anului trecut a pus la cale între inimile îndurătóre o modestă colectă în bani, alimente şi îmbrăcăminte ce s'au împărţit în ajunul Nascerei Domnului nostru Iisus Christos ca daruri de Crăciun între sĕracii nostri.

Din acéstă colectă parte li-s'a făcut după putinţă la peste 300 copii seraci, vĕduve şi ómeni lipsiţi.

La distribuirea darurilor, carea n'a fost lipsită de scene mişcătóre, am trebuit sĕ facem durerósa esperienţă, că cu mult prea puţin am adunat, de cât sĕ fim în posiţiune sĕ ajutăm şi numai în parte pe toţi aceia, cari cu drept cuvênt ar fi trebuit sĕ fie miluiţi.

Din acest motiv am luat hotărîre sĕ continuăm şi pe viitor împărţirea de daruri şi sĕ punem la cale colectarea de bani şi de vestminte.

Un *comitet din damele corului „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“* a primit cu multă prevenire sarcina de a ne sta în ajutor şi de a colecta în acest scop.

Impărţirea darurilor pentru anul de faţă o vom face în mod de tot sèrbătoresc în presenţa tuturor acelora, cari au durere pentru cei lipsiţi.

Ne permitem a apela şi pe acéstă cale la inimile generóse, rugându-le, ca din prisosul lor sĕ contribue cu cât de puţin la alinarea suferinţelor seracilor nostri.

Lacrĕmile vĕrsate de sĕracii nostri vor servi de cea mai înaltă recompensă pentru toţi aceia, cari ne vor face posibilă acèstă manifestare a simţului şi datorinţei creştineşti.

Comitetul „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“.

Victor Tordăşianu preşedinte. — *Ioan Apolzan* notariu.

---

*) Inscripţia pe Icóna Maicii Domnului, din localul „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“.

NOUTĂŢI

Pentru „masa studenţilor“. Pe lista aflătóre la redacţia nóstră a binevoit a se înscrie membru pe viéţă la „reuniunea masa studenţilor de la gimnasiul din Brad“ Preacuvioşia Sa dl archiemandrit-vicariu archiepiscopesc *Dr. Ilarion Puşcariu.*

Tot pentru masa studenţilor din Brad preotul *Iosif Runcean* din Măgura, tractul Branului, a donat douĕ coróne.

*

Hirotoniri. Eri a fost hirotonit întru diacon, ear' azi întru presbiter clericul absolut Ioan *Toma,* ales paroch în *Dobolii-inferiori,* tractul Treiscaunelor.

*

Paroch în Câmpeni. Duminecă s'a făcut alegerea de paroch al doilea în *Câmpeni,* întrunind majoritatea voturilor candidatul Nicolae *Palade* Actul alegerii a fost condus de comisariul consist. asesor *Mateiu Voileanu.*

*

Rescumpĕrarea felicitărilor. In scopul rescumpĕrării felicitărilor de anul nou au întrat la cassa Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român, pentru fondul *Casei Naţionale* următórele contribuiri Dr. C. *Diaconovich,* prim secret, al Asociaţiuni (Sibiiu) 5 cor. Dr. Ilie *Beu,* medic Sibiiu), 5 cor. Nicolae *Togan,* preot (Sibiiu), 2 cor. Dr. Liviu *Leményi,* advocat, (Sibiiu), 5 cor. Total 17 coróne.

*

† Dr. George Vuia. De alaltăieri începênd, medicul *Dr. George Vuia* din Arad îşi dórme somnul de veci în cimiteriul gr. or. de acolo. Vineri după prânz *Dr. Vuia* şi-a făcut însuşi sfêrşit trăgêndu-şi în têmplă un glonţ de revolver şi lăsând în doliu adânc soţia şi trei orfani. Inmormêntarea i-s'a făcut Duminecă.

*

Coróne eterne. M. St. Domnă Maria *Muntean* din Hunedóra pentru eternisarea memoriei mult regretatului ei consoţ Nicolau Muntean şi a iubitului fiu *Cornel* decedaţi în Domnul, a binevoit a trimite 20 coróne pentru masa studenţilor dela gimnasiul nostru român gr. or. din Brad. Priméscă M. St. D. donatóre, cele mai căldurόse mulţămiri din partea tinerimei studióse din loc.

Brad, în 8 Decembre 1900. *Georgiu Părău,* dir. gimnas.

*

Mulţămită publică. Ilustritatea Sa Dl archimandrit şi vicar archiepiscopesc Dr. Ilarion Puşcariu de 4 ani încóce pórtă un deosebit interes faţă de mersul bun al şcólelor capitale din Bran. O deosebită dragoste îşi manifestéză faţă de elevii sĕraci, dar' diligenţi dela aceste şcóle, pe sama cărora a dăruit cărţi şcolare în preţ de 80 cor.

De asemenea Dl Valeriu Puşcariu, inginer de mine în România, în loc de cunună pe mormêntul sorióreí sale Ştefania, a dăruit pentru elevii dela şcóla capitală din Bran cărţi în preţ de 4 coróne, ear' pentru cei dela şcóla din Sohodol cărţi în preţ de 6 coróne.

Pentru nobila faptă priméscă marinimoşii donatori cele mai căldurόse mulţămite. *Dirícţiunea şcólelor din Bran.*

*

Kubelik — pentru Macedo-Români. Celebrul violinist *Kubelik-Jan,* care concertéză acum în Bucureşti, a oferit *Societăţii Macedo-Române* profitul concertului al doilea, ţinut a séră.

*

Membri la reuniunea „masa studenţilor“ din Brad. In urma apelului pentru masa studenţilor din Brad, onoratul domn *Ioan N. Bidu* comerciant în Braşov, s'a înscris la „Reuniunea, masa studenţilor“ din Brad cu suma de 6 cor. ear' ilustrul domn secretar ministerial *Silviu Suciu* membru fundator cu 50 cor. conform projectului de statute. Binevoéscă m. o. d. amintiţi a primi afectuósă mulţămită şi esemplul Dlor sĕ atragă mulţi binevoitori. *Vasile Boneu.*

*

Reuniunea învĕţătorilor din protopresbiteratele Timişóra, Lipova, Belinţ şi Banat-Comloş a reprimit deja de la guvern statutele, provĕḑute cu clausula de aprobare. President al reuniunii e advocatul Emanuil Ungurean din Timişóra.

*

Nou oraş liber-regesc. Zilele trecute adunarea generală a representanţei oraşului *Zenta* a primit cu mare însufleţire propunerea preotului rom. catolic Erdujhelyi, pentru esoperarea dreptului, ca pe viitor Zenta sĕ fie oraş liber-regesc. S'a ales o comisiune care sĕ elaboreze în acest object un memorand către guvern.

*

Un echo. Ni-se cere publicarea următórelor: Cetind corespondenţa „Din jurul Cohalmului“ publicată în N-rul 132 din „Telegraful Român“ spre relevarea adevĕrului Vĕ rog sĕ binevoiţi a da loc în preţuitul nostru „Telegraful Român“ şi următórelor descoperiri:

Nu constă meritul şi hărnicia unui paroch în sfinţirea unei şcól[illegible] pentru reparatura unui colţ din zidul ei sau pentru strămutarea unui părete al aceleia la o distanţă órecare; şi cu atât mai vêrtos că, când observăm că actul sfinţirei s'a sĕvêrşit — în absenţa şefului tractual — sub conducerea capelanului protopopesc Ión Bercan, care e tatăl parochului din Mercheaşa, asistat de 6 preoţi din vecinătate. Ştiu şi cunosc prea bine, că şeful tractului Cohalm, când e vorba de conducerea unui act sublim, nu cunósce obstacule împedecătóre. Dar' aici......?

Ştiu şi cunosc prea bine; ear' cei competenţi vor mărturisi cu mine, că biserica, şcóla şi casele parochiale cu tóte supraedificatele lor au fost tóte zidite şi provĕzute cu cele trĕbuinciόse încă înainte de întrarea actualului paroch în parochiă. Archivul parochial bineregulat; fundaţiune şi bibliotecă şcolară înfiinţată; raţiociniul în ordine; ba mai mult, biserica reparată în anul 1895. Prin urmare actualul paroch al Mercheaşei tóte le-a aflat în stare bună şi bineregulate, şi acestea pentru-că biserica a dispus de un capital aprocsimativ de 15 mii coróne; ear conducĕtorii anteriori şi-au cunoscut chiemarea. — Deci de sine înţĕles, că uşor conduci, când altul ţi-a regulat.

Dl corespondent susţine „că dela întrarea actualului preot Ión Bercan în parochiă — „biserica însaşi şi-a schimbat faţa cu totul în spre bine“; ceea-ce nu deneg: dar' afirm totodată că nici înainte de venirea preotului I. B. în parochia Mercheaşa, nu au mers afacerile bisericei în spre rĕu.

A încărca meritele altora în cârca celui iubit, nu e lucru potrivit. — *Oarecine.*

*

Altoi şi pomişori. De la ministeriul de agricultură se vor distribui 130 mii de altoi şi 3 milióne de pomişori. Cei cari doresc sĕ capete altoi ori pomişori de acestia cu preţ redus ori gratis, sĕ substérnă la ministeriul de agricultură, până la 31 Decembre st. n. rugare timbrată cu timbru de o corónă.

Cărţi şi reviste

Au apărut

Din **„Enciclopedia Română“** a apărut fasciclul 22 vol. III. cuprinḑênd titlii *Libelula-Manliu,* (peste 1000 titli), întrĕ cari: Literatura (M. Strajan), Lucaciu, Lugoş, Lytuon (D. Onciul), Mailat, Major, Maiorescu, Măldărescu, Mănăstire, Mangra, Maniu, Manliu, etc. (higienă): Lupuş, Mălaiu, Malaria, Mămăliga. Din celelalte articole amintim: Liber schimb, Licheni, Limba, Limbric, L'Independance Roumaine, Linné, Lipova, Lipovani, Lipsca, Lissabona, Livingstone, Lobkowitz, Locke, Londra, Lombroso, Lónyay, Loteria, Ciril Lucari, Ludovic, Luna, Lupu, Lupul, Luther, Lutherana biserica, Lyon; Macedonia, Machiavelli, Madrid, Maghiari, Magnetism, Maimuţa, Malaiezi, Mamifere, Mandicevschi, (Dr. Sbiera), Mangan, Manifest, etc. Ilistraţiuni: catedrala gr. cat. şi biserica gr. or. din Lugoş.

Abonamentele se fac la *W. Krafft în Sibiiu* (deposit general pentru România: *E. Storck, Bucuresci*) şi se primesc numai pentru publicaţiunea întrégă. Preţul de prenumerare pentru un tom broşurat cor. 20.—, legat cor. 23. 20 (în România: lei 25.—, resp. 28. 50).

*

Călindariul Plugariului pe anul comun 1901 (an. IX). Braşov editura tipografiei Mureşianu. Costă 50 fileri.

*

„Pe pragul mormêntului“, versuri funebrale, de preotul George *Simu.* Gherla, editura tipografiei „Aurora“. Costă 50 fileri.

Posta Redacţiunei

Dlor cari au subscris „resoluţia“. E demn de tótă lauda interesul faţă de institutul nostru cultural, vizat în resoluţiunea semnată de cei 44 fruntaşi ai tractului, dar' tocmai pentru-că — de acord cu Dtre — dorim şi noi resolvarea cea mai fericită pentru institutul însuşi, nu aflăm de bine a publica resoluţiunea şi vĕ rugăm sĕ abstaţi şi Dtre de la publicarea ei. Cestiunea este momentuósă şi *agravată tocmai prin ventilarea ei în publicitate,* şi n'am voi, ca acum prin publicarea resoluţiunii, respective moţiunii Dtre, sĕ ne punem şi noi în rêndul acelora, cari înainte de vreme au bătut tarabana pe cestiunea regretabilului conflict... Sĕ avem încredere în autorităţile superióre şi sĕ aşteptăm hotărîrea finală.

Starea presentă.

In anul 1877 abia erau 75 familii greco-orientale, dar' sub păstorirea parochului s'a înmulţit numĕrul lor, încât azi sunt 160 de familii de confesiunea ortodoxă.

Biserica e provĕḑută cu tóte cele de lipsă, cu odóre, vestminte şi cărţi cumpĕrate tot din nou din banii dăruiţi de poporeni în valóre de 2864 coróne.

Daruri mai însemnate a făcut parochul, donând bisericei 1200 coróne, în mai multe rênduri. Parochianul Dumitru Trifa alui Nicolae, pentru cumpĕrarea de cărţi a dat 270 coróne; tot acesta împreună cu Nicolae Cothişel primariu 200 corόne pentru procurarea unui tetrapod; Sofia Cothişel n. Dandea 120 corόne pentru cumpĕrarea unei cruci de argint şi alte odoare; Dr. Zosim Chirtop şi Sofia n. Cothişel 100 corόne pentru trebuinţele bisericesci.

Mai sunt apoi şi alţi mai mulţi dăruitori, cari sunt cu toţii induşi în cartea de binefacere a parochiei, numită „Cartea de aur a bisericei greco-orientale române diu Certege“.

Afară de acestea biserica are un capital de 1432 cor., din ale cărui venite 'şi acopere trebuinţele, apoi un fond mai însemnat, care la finea anului trecut era de 9861 cor. şi 66 bani.

Fondul acesta are menirea, ca din venitele lui sĕ se doteze parochul şi învăţătoriul. El are numirea de: „fundaţiunea bisericei greco-orientale ortodoxe române din Certege“ şi literile fundaţionale au fost aprobate la 1898 de către Prea-veneratul Consistoriu archidiecesan din Sibiiu sub Nr. 8944 Epitr.

Fundaţiunea acésta a fost întemeiată din mai multe donaţiuni. Astfel reposaţii Petru şi Simtioana Anca Munioc au testat pe sama bisericei realităţi, cari s'au vêndut în suma de 3488 cor.; Gligorie şi Todoruţa Buzgariu au dăruit earăşi realităţi, cari vênzêndu-se au dat 1612 cor.; ear' un alt parochian Petru Cothişel Petrica a lăsat o sumă de 320 cor. La acestea sume s'a adaus şi suma de vênzarea pădurei bisericei şi şcólei, primite în urma segregării pădurilor. Astfel a ajuns fundaţiunea la suma amintită mai sus.

După cum s'a amintit mai sus la clădiri publice în urma pactului făcut cu uniaţii pe timp de 10 ani, care pact s'a aprobat de Preavenerabilele Consistóre sub Nr. 5133/99 şi 1296/600, se edifică edificiu nou şcolariu comun, în valóre după plan şi preliminariu de 6400 cor., care până în 1 Septembre 1900 va fi terminat. Caracterul şcólei e greco-oriental. Din valórea edificiului douĕ din trei părţi sunt ale greco-orientalilor, una a treia parte a uniaţilor după proporţia contribuită.

Edificiul şcolar se clădeşte jumĕtate pe pămêntul unde afost capela şi jumĕtate pe pămêntul mărginaş cu acela, dăruit bisericii greco-orientale de reposaţii Nicolae şi Sofia Anca alui Petru Ciuta. Biserica şi parochia greco-orientală română din Certege a trecut prin mari şi grele încercări, dar protivnicii cu tóte atacurile şi uneltirile lor n'au fost în stare sĕ o nimicéscă. Statornicia credincioşilor a resistat loviturilur şi biserica străbună a reînviat şi s'a reântemeiat pe base solide şi tari. Şi avem speranţă cu ajutoriul atotputernicului Dumnezeu, că prin credinţa şi statornicia neclintită a credincioşilor ea va prospera tot mai mult şi se va bucura de un viitor şi mai strălucit.

Epigrame.

Că s'a 'nălţat aşa de-odat',
Nu-i vorbă de vre-o glavă.
E lege dór': un corp uşor
Se 'nalţă iute 'n slavă.

•

Eu ştiu că taci, ca filosof
Sĕ-ţi zică óre-cine.
Dar' bine,-atuncea muţii ce 's?
Căci şi ei tac ca tine?!

ad. Nr. 708—1900. [242] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de **protopresbiter în tractul Turdei** se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Venitul din parochia centrală Turda.

2. Dotaţiunea protopresbiterală şi anume: 600 coróne din fondul general administrativ arch. şi 400 coróne din cassele parochiale.

3. Taxele legale pentru visitaţiuni şi alte funcţiuni din protopresbiterat.

Doritorii de a reflecta la acest post au sĕ-'şi instruéscă şi înainteze cererile lor conform legilor din vigóre deadreptul la Venerabilul Consistoriu archidiecesan.

Din şedinţa comitetului protopresbiteral român gr.-or. al tractului Turda ţinută în 13 Novembre 1900.

Cojocna, 18 Novembre, 1900.

Teodor Ciortea,
adm. ppresb.

Nr. 584/900. [237] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia de clasa a III Chendremal se escrie concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român“

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în cólele pentru intregirea venitelor preoţesci dela stat despre cari concurenţii 'şi pot lua informaţiune dela acest oficiu protopresbiteral sau dela comitetul parochial.

Suplicile de concurs instruite în sensul legilor din vigóre sunt a se adresa la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Reflectanţii se vor presenta în comună înainte de alegere în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre spre a-şi dovedi desteritatea şi capacitatea în chemarea preoţéscă şi pentru a fi cunoscuţi de popor.

Oficiul protopresbiteral român gr. or. al Unguraşului, în conţelegere cu comitetul parochial.

Fizeş-Sânpetru, 22 Novembre 1900.

Pavel Roşca
protopresbiter.

Nr. 396/1900 [236] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea vacantei parochii gr. or. de a III-a clasă din Mureş-Sângeorgiu, în tractul protopresbiteral al Murĕş-Oşorheiului, se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch sunt cele stabilite în şedinţa sinodului acestei parochii la 12 Novembre a. c. cuprinse şi în cóla de întregire a venitului preoţesc.

Informaţiuni detaiate despre acésta parochie se pot lua dela comitetul parochial în faţa locului şi dela subsĕmnatul protopresbiter.

Competenţii 'şi vor trimite cererile lor concursuale, instruite în regulă, la subsĕmnatul oficiu protopresbiteral.

Murĕş-Oşorheiu, 21 Novembre 1900.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Murĕş-Oşorheiului în conţelegere cu comitetul parochial.

Nicolau Maneguţiu
protopresbiter.

---

15 bucăţi fl. 3.05.

Nu se mai oferă ocasiunea rară de a putea primi pentru numai fl. 3·05 următórea colecţiune de juvaere.

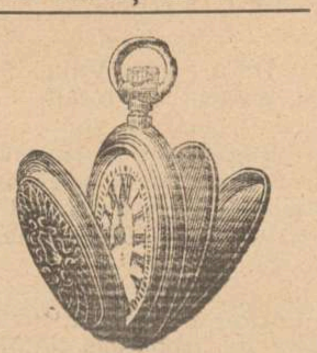

1 Orologiu de busunar jubil. de nickel Anker-Remontoir cu capace gravate fórte frumos, cu portretul M. S. regelui Francisc Iosif I. (noutate), minutar, cu maşinerie regulată, precis, garanţă de trei ani (ér nu ceas de părete, cum trimit neguţătorii din bazare, în loc de orologiu aurit).
1 lanţ goldin panzerat sau de nickel.
2 buc. inele imitaţie de goldin în fasonul ce mai nou cu briliante de simil.
2 buc. nastori pentru mangete, aur-doublé cu mechanism.
3 bucăţi nastori pentru pept. (Chemisettes.)
1 nasture pentru gulerele îndoite.
1 ac fórte fin de cravată.
1 pungă pentru orologiul anker.
1 oglinduţă de busunar în cutie.
2 cercei de argint veritabil de fasonul ce mai nou.

Tóte aceste 15 obiecte dimpreună cu orologiul Anker-Remontoir costă numai fl. 3·05.

Aceleaşi 15 obiecte insĕ în loc de orologiul patent reform. Anker unul Patent-Goldin-Iubil. care înlocueşte pe deplin un orologiu de aur, cu garanţie de trei ani **numai cu fl. 6·10.**

Ceea-ce nu convine se schimbă bucuros sau se retrimit banii, aşadară risicul e exchis.

Anunciuri de felul acesta sunt imitaţii Sĕ se comande per Cassa sau cu rambursă dela [112] 12—12

E. Holzer

deposit de orológe, ciasuri şi obiecte de aur en gros

Liferantul asociaţiunei funcţionarilor de stat ces. reg. austriaci etc.

Krakau, Stradom 18 (Oesterr.)

Catalóge ilustrate gratis şi franco.

Anuarul I
al
„Reuniunei sodalilor români din Sibiiu“
publicat de
Comitetul Reuniunii.

Cuprinde unele date dela întemeierea ei până la 31 Decembre 1899.

Se află de vênzare cu preţul 1·20 cor. plus 20 bani porto la

Librăria Tipografiei archidiecesane.

Nr. 357/1900 prot. [239] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia de clasa a III-a Perşani, protopresbiteratul Făgăraşului, se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch sunt cele fasionate la cóla B. pentru completarea venitelor preoţesci dela stat.

Informaţiune 'şi pot lua concurenţii dela oficiul protopresbiteral ori dela comitetul parochial.

Doritorii de a ocupa acest post au a 'şi aşterne suplicile lor instruite conform legilor în vigóre subscrisului oficiu protopresbiteral în terminul sus indicat.

Făgăraş, 20 Novembre 1900.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Făgăraşului în conţelegere cu comitetul parochial.

Iuliu Dan
protopop

In **Tipografia** şi **librăria archidiecesană, Sibiiu,** se află următórele scrieri ale poetului nostru **G. Coşbuc:**

Fire de tort, broş . . . . . fl. 1.—
Balade şi idile „ . . . . . fl. 1.50
Sacontala, broş. . . . . . „ 2 50
Aeneis ediţ. II. broş . . . . „ 1.25
Rĕsboiul nostru pentru neatêrnare, broş . . . . . . „ —.50

Declaraţiune publică!

Subsemnatul atelier artistic de portrete a decis — pentru a fi dispensat de demisionările neplăcute ale pictorilor sei eminent cualificaţi în artă şi pentru a-i puté ocupa şi mai departe — a renunţa **pe un timp scurt şi numai până la revocare** la ori-ce venit sau profit.

Noi liferăm a.z. [215] 18—25

pentru numai fl. 7·50

un portret în mărime naturală

bust (Brustbild)

dimpreună cu rame elegante barock

cari valoréză cel puţin 30 fl.

Deci cine voeşte a-şi comanda portretul seu sau al femeiei sale, al copíilor, al părinţilor, al vre-unei surori sau al unei alte rudenii, fie deja chiar şi mórtă ori apoi al vre-unui prietin are de a trimite numai fotografia respectivă, indiferent în ce posiţiune e făcută şi primeşte în decurs de 14 zile un portret, care de sigur îl va surprinde şi mulţămí pe deplin.

Lada pentru trimiterea portretului se va socotí cu preţul cât ne costă pe noi. Comandele cu acluderea fotografiei, care se va returna intactă cu portretul desemnat, se esecută trimiţêndu-se banii anticipativ sau pe lângă rambursă.

Pentru esecutarea eminent artistică şi fidelă se garantéză.

Comande de Crăciun, cari sosesc până în 20 Decembre se vor efectui înainte de serbare.

☞ Sute de epistole de recunoscinţă şi mulţumire stau la disposiţiunea publică şi la cerere se trimit ori şi cui. ☜

Kunst-Porträt-Anstalt
„**KOSMOS**“
Viena, VI, Mariahilferstrasse Nr. 116.

La **Librăria Tipografiei Archidiecesane** se află de vênzare:

Ce-'i cerul de Camille *Flammarion* C. 1·50
Din romanul unei vieţi, de Stefan *Braborescu* . . . . . . „ 1·—

trimise cu posta pentru fiecare exemplar 10 bani mai mult.

NOU! **Pro 1901** NOU!

a apărut:

Calendariul ☜
☞ archidiecesan

neapărat de lipsă pentru ori-ce preot şi învĕţătoriu.

Preţul unui exemplariu **50 fil.**, cu Şematism **80 fil.**, + porto postal **10 fil.**

Librăria archidiecesană
Sibiiu.

Farmacia lui F. I. R. Hotter la sf. Iosif, Wien, XII/2 Schönbrunnerstrasse 182.

Absorbinalul lui Hotter.

$1/1$ Flacon fl. 6. —, $1/2$ Flacon fl. 3.50. delătură tóte umflăturile şi depunerile de grăsimi fără sĕ vateme părului. Intăreşte nervii atacaţi şi slăbiţi, delătură şi distruge tóte nodurile în muschi, şi serveşte şi ca scut în contra aprinderilor; cu deosebire e probat la umflăturile produse din causa fearelor, apoi în contra ariciturei umflărei copitei, genunchilor umflaţi, mai departe în contra umflăturilor (noduri) de vine, în contra umflăturei picioarelor la glesne şi la încheietura degetelor cu un cuvênt în contra tuturor umflăturilor ori unde s'ar ivi.

Praful nutritor alui Hotter,
pentru cai şi vite cornute
1 Pachet cu 80 cr.

Un adaus escelent la nutremânt, pentru a ţinea vitele sănătoase şi cu putere este de a sĕ folosi la tóte suferinţele de rărunchi de ficat şi de nervi.

Preparate pentru veterinari, cele mai bune ale timpului mai nou, cari după atestate numĕróse nu au fost ajunse de alte mijloace de natura aceasta.

Sĕ sĕ ceară numai preparate de ale lui Hotter şi sĕ nu se priméscă altele. Deposit în farmacii şi Droguerii.

Deposit principal la Dr. Emil Budai farmacia oraşului Budapesta (Stadthausplatz) la Dr. Leo Egger & J. Egger Farmacia Palatinului VI Váczi körút 17 şi la farmacia Iosif Török Bpesta VI Kiraly utcza 12.

Fluidul lui Hotter „Training“
1 Sticlă cu fl. 1.20.

Conservează nervii şi muschii până la bătrâneţe înaintată totdeuna puternici şi vioi, pune în stare pe animal sĕ prestee cele mai mari strapaţii şi fugi, sĕ înţelege după frecare cu fluidul „Training“.

Sĕ mai foloseşte cu succes uimitor la tóte urmările cari obvin din opintiri prea mari, ologie, reumatism, şi înţepenire.

Praful de porci a lui Hotter.
Nr. I şi II
1 kg. . . . fl. 1.20.

Cel mai buu mijloc pentru a produce pofta de mâncare şi cu acésta prosperarea porcilor, fórte acomodat în contra orbalţului (brâncă); Nr. II este de a sĕ întrebuinţa la urdinare.

Mijloc în contra Colicei alui Hotter.
1 Sticlă fl. 1.50.

Contra la tot feliul de colică şi contra oprirei udului la cai precum şi contra umflăturilor la vite cornute. [54] 69—104

Alifia lui Hotter pentru delăturarea crescăturilor de oase.

$1/1$ Cutie cu fl. 2. $1/2$ Cutie cu fl. 1.20. delătură crescăturile de oase şi depunerile osoase chiar şi după 4—6 sĕptămâni. (boală învechită).

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 139 Sibiiu, Joi 14/27 Decembre 1900. Anul XLVIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **străinătate** pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articolii nepublicați nu se înapoiază

INSERȚIUNILE

Pentru odată 14 fil., — de dóuě ori 24 fil., — de trei or 30 fil. rêndul cu litere garmond.

Icul în corpul statului magiar.

Popularitatea la Magiari cresce ori scade, după cum sciu vênătorii sě le gădiléscă nervii.

Cei ce ațiță mai mult contra naționalităților pot conta cu siguritate matematică, că câștigă aderenți și se fac bine-vědụți în cercurile cele mai estinse, și apoi fac carieră.

In categoria naționalităților urgisite cade și armata imperială, stégul negru galbin, și vulturul cu douě capete.

Biata pasere a sburat de sila, de nevoe aprópe de pe tóte edificiile publice, până-ce și în Viena a fost aruncată jos de pe palatul ministeriului à latere.

Fulgere și trăsnete s'au descărcat în presa magiară asupra acestei gadini nevinovate, ear' stégul negru-galbin de atâtea-ori a fost stêrticat și aruncat în noroiu, încât cercurile militare deja nici nu mai privesc lucrul acesta de sensațional, cum era privit odinióră.

Cu semnele aceste deci frații Magiari și-au făcut mendrele după plac, dar' armata comună, atât de urgisită, nu o pot nimicí nici șterge de pe fața pământului. Ziaristi de calibru mai greu și mai ușor, gazetari din provincie, fițuice kossuthiste și chiar și reptilii susținute din fondul de disposiție și-au dat multă silință, ca instituțiunea acésta sě o facă cât se póte de urgisită, de-și adi și cel din urmă băiețandru care face politică ar trebuí sě scie, că în ziua când Magiarii nu ar sta la adăpostul baionetelor Némțului, ar înceta de a-și mai bate peptul și egemoniei Magiarilor i-ar cânta cucul.

Pe noi nu ne prinde mirare, că cei mititei à la Bartha Miklos, Pázmándy Dénes și alți șovinisti pornesc pe drumul acesta și-'și fac meseria din acésta politică pěcătósă.

Ne prinde însě la tot casul mirare, că un barbat ca baronul Prónay chiar în senatul magiar, în corpul cel mai matur s'a avêntat în focul oratoric până acolo, încât a numit publice și fără nici o reservă, armata comună icul din corpul statului magiar.

E prea adevěrat, că în armata comună domnișorii nu pot sě-și facă mendrele ca în sala comitatelor ori în representanțele orașelor, unde clicele magiare dau tonul.

Și mai puțin e admis bună-óră în școlele de cadeți, ca sě facă elevii politică șovinistă, bună-óră, cum ar face în școla de cadeți din Buda cu monumentul lui Hentzi, dacă nu ar fi disciplina și frica de glonț sau de temnițe pe ani indelungați.

La miliție *„ordo est anima rerum"* și cine nu iubesce ordinea, dreptatea, fie el nemernic, fie baron, fie fiu de domn ori de iobagiu — e egal și are sě plece din institut.

Așa vrea Némțul, așa 'i place și-i convine lui, și cei ce nu se împacă cu disciplina rigorósă, nu pot face carieră, ear' nerespectarea regulelor de subordinațiune trage după sine necondiționat degradarea și alungarea din institutele de crescere și mai târziu alungarea elementelor turbulente din corpul oficerilor.

Eată de ce nu se pot împretiní Magiarii cu armata imperială, iată de ce nu votéză bucuros nici contingentul de recruți, nici budgetul.

Numai cât noi airea vedem primejdia și icul în corpul statului magiar. La anul 1868, anul când au luat Magiarii domnia, o au luat cu o datorie a statului de 268 milióne. Nu e vorbă, frumușică sumă și acésta pentru un stat cu isvóre de venit sleite, în cele industriale tributar altor state, ear' în economie, unicul isvor real de venit, în stare primitivă, așa că mașinile agricole atunci erau abia cunoscute.

După o fericită domnie de 30 ani datoria statului, sě nu cadă cumva cineva în pěcatul de a crede că s'a amortisat și a scăzut. Dómne feresce. Ne spune anume jupânul Benke Gyula, magiar neaoșiu, că dela 268 milióne stăpênirea magiară la sfêrșitul anului 1897 a sporit datoriile statului la frumușica sumă de douě miliarde 212 milióne. Va sě zică aprópe cu douě miliarde mai multe datorii decât la 1868.

Aici e icul cel ce va sfărma și crepa în bucăți statul, dar' nu armata, și acésta trebue că o scie și baronul Prónay, trebue că o sciu toți aceia cari fac politică, pentru-că toți au fost în jurul ólelor cu carne, toți au votat împrumuturile, și au înglodat averea țěrii nefericite în datorii, de cari nici strănepoții n'au sě scape.

Alte state încă au datorii, dar' au față de aceste active la inventariu, întreprinderi industriale, căi de comunicație, fabrici de tot soiul, cari aduc venite.

Noi și în privința acésta stăm cât se póte mai rěu.

Averea activă la inventariu în investițiuni fructifere face abia 562 milióne, nici a patra parte din datorii.

Și nu a fost an sě nu se fi sporit dările, nu a fost ministru de finanțe care sě nu fi aflat câte un soiu douě de dare, așa că țeranii au ajuns încât mai bucuros dau la vite prunele și treverile, decât sě le însinue și fiarbă vinars, după ce taxele sunt oribile și vexațiunile organelor financiare nu au margini.

Tóte aceste, se înțelege, statul le face și pune la cale în conțelegere cu evreii, ca ei sě pótă mai mult profita dela spirtul veninos și omorîtor de trup și suflet.

Magiarii icul acesta nu-'l věd, nu věd sěrăcia, nu věd datoriile, nu věd că evreii îi țin de chică și le comandéza, ear' ei se supun orbesce, căci îi au pe toți în ghiare.

In mâna lor e presa — în mâna lor banii, și puțini magnați magiari vor mai fi în întrégă Ungaria, ale căror moșii sě nu fie îngreunate cu împrumuturi contrase dela evrei, ori dela bancele evreesci din capitala Ungariei.

Productul muncei anilor următori, al generațiunilor viitóre e angajat de acum, e consumat deja și ratele de amortisație sunt puse pe umerii următorilor, după-ce cei de acum au consumat mai mult de cât au putut produce.

Ar fi bine sě vadă Magiarii acest ic mare și gros din corpul statului lor și sě caute sě-'l scótă până ce nu plesnesce corpul de îmbulzala ce i-o fac datoriile și evreii, ear' armatei sě-'i dee pace, căci azi-mâne toți vom avé lipsă de ea și de brațele vênjóse ale feciorilor nostri!

Sporirea posturilor militare. Pentru anul viitoriu sunt luate în combinație o mulțime de posturi noue militare, pentru a căror susținere tot de pe spatele bieților cetățeni se vor lua banii de lipsă. Anume, se vor crea douě posturi noue de general-majori, dintrě cari unul se va înactiva în Maiu, ear' celalalt în Novembre; 10 posturi noue de oficianți la comisariatul militar, dintrě cari trei se vor înactiva în Maiu, ear' șepte în Novembre; la secția de proviantură unsprezece posturi (șése în Maiu și cinci în Novembre), la comandele districtuale și locale treisprezece posturi de oficeri de ștab, la auditorat — deocamdată — patru posturi de locotenenți-auditori, etc.

Nepatrioți! Comitetul direcțional al colegiului aug. ev. din *Eperjes* în ședința ținută în 20 Decembre a hotărit *eliminarea* următorilor clerici: Otto *Skrovina* și Paul *Tcholtz*, cl. de anul III,. Vladimir *Hsbrda* și Ioan *Bezek*, cl. de anul II., Ioan *Porubják* și George *Jánoska* cl. de anul I., și Emil *Vanicsek* cl. a. IV., — *pentru purtare nepatriotică.* Așa cetim în ziarele unguresci, ear' fiind vorba de tineri *slovaci*, ne putem închipuí ce va sě însemne acéstă purtare *„nepatriotică"*.

Statificarea serviciului sanitar. Ministrul-president *Széll* ca ad interim ministru de interne voind sě statifice serviciul sanitar încă înainte de statificare administrațiunii publice, pusese la cale lucrările pregătitóre încă de mai de mult, pe basa cărora a fixat deja principiile conducětóre ale acestei statificări, mai restând numai elaborarea proiectului de lege.

FOIȘÓRĂ

La chestia Calendariului.

An de an apare Calendariul nostru bisericesc în editura tipografiei archidiecesane din Sibiiu și în cursul celor 49 de ani ai esistenței sale a trecut prin multe și evidente îmbunătățiri nu numai în formă, ci și în fond.

Dar' cu tóte îmbunătățirile formale și materiale, ce i-s'au aplicat, nu va cuteza însě nime sě afirme, că, bun și frumos cum este, nu s'ar mai puté încă perfecționa.

In Nrii 107 și 108 ai „Tel. Rom." din anul trecut am emis unele principii și mi-am spus părerea mea individuală la chestia retipărirei cărților bisericesci în genere și a „Molivelnicului" în deosebi.

Așteptam, cu drept cuvênt, ca sě se provóce în sînul corporațiunei nóstre preoțești — atât de numěrósă și cu puteri intelectuale destul de valorose — o discuție óre-care asupra acestui obiect de nu puțină însămnătate.

Dar' n'a urmat a se manifesta nici un glas, nici pro, nici contra.

Acéstă adâncă tăcere nu mě póte însě împedeca sě ies acum cu o nouă propunere în fața on. public cetitor, și în special a on. mei confrați preoți, pe cari îi privesce mai deaprópe.

Că acéstă nouă propunere va afla, ori nu va afla rěsunet acum, puțin mě împórtă. Ori-ce ideiă nouă, dacă e realisabilă și totodată salutară, își face drum în opinia publică, și mai curând ori mai târziu se întrupéză; nu-și face drum, e semn că: ori nu e salutară, ori nu e realisabilă, ori amêndouě deodată, și atunci — dispare, ori se îngrópă, după-cum și merită.

Ar trebui însě, ca noi înșine de jos sě cercăm a provoca discusie asupra unor lucruri cari ne privesc, și ar fi sě ne intereseze mai deaprópe, fie ca păstori sufletesci luați individual, fie și ca corporațiune, și sě nu așteptăm dela alții, dar' mai cu samă tot numai și numai de sus, dela centru sě ni-se dee impuls, ori sě ne vie de-agata reformele.

Dacă vrem sě numěrăm ceva în marele organism din care facem parte, trebue sě ne știm afirma.

Este tocmai anul de când în urma Cerculariului archieresc Nr. 7749 Pres. din 30 Sept. 1899 ni-s'au dat nóuă preoților spre deliberare 3 teme de cea mai mare însămnătate. Tractarea acelora s'a făcut în multe părți ale archidiecesei cu multă și seriósă cumpănire, aruncând chiar mici valuri dela periferie spre centru, și n'avem cuvênt sě ne îndoim, că silințele nóstre au fost întimpinate cu părintéscă bunăvoință la locul cel mai competent.

Focul însě pare a fi fost numai de paie: a încetat acțiunea, sfîrșitu-s'a în grabă și reacțiunea. De atunci dórme pămêntul ca-și-cum clerul de jos, noi preoții dela sate — afară de chestia întregirei venitelor dela stat, care singură i-a scos pe unii din adânca nepăsare, ba i-a și agitat nițel, — n'am mai avé nimic de dorit, nimic de dat, nimic de așteptat.

„Copilul dacă nu plânge, mumă-sa nu-i dă țîță" zice poporul în înțelepciune sa firéscă. Nóuă însě mult-puțînul ce biet avem, ni-s'a dat de-agata, fără ca noi sě-l fim cerut, ori sě fim insistat dór' asupra cererei. Va înțelege, cred eu, ori-și-cine, că așa cum stăm nu e bine și că e de datorința nóstră a tuturor sě punem uměrul la carul înglodat al intereselor nóstre specifice preoțesci, ca sě-l scótem la largu, la ivélă, la drum bătut.

Dacă nu ne vom agita nici de propriile nóstre interese și nu vom pune în discusie cestiuni pe cari noi sě le știm face a fi actuale, ci vom continua și în viitor sě fim apatici și indiferenți de ceea-ce ne va aduce ziua de mâne, nu vom avé cuvênt sě ne mirăm de neînsemnatul rol ce ne este reservat în viéța publică, nici de nepăsarea cu care se trece preste dorințele nóstre — nota bene: neesprimate — la ordinea zilei.

Dar' sě revin — după acest mic preambul — la obiectul preocupațiunei mele, care a și provocat scrierea acestor rênduri.

E vorba adecă de „Șematismul bisericei ortodoxe orientale române din Ungaria și Transilvania" susceput deja de câteva decenii în corpul Calendarului și augmentat pe anii 1881 și 1882, dar' mai ales pe anul curent 1900 prin aceea, că s'a adăogat la fie-care comună bisericéscă și numěrul sufletelor pe basa rapórtelor estradate de singuratecele oficii parochiale.

Că datele acestea vor fi în total, ori numai în parte veridice, nu cercetez; ear' modalitatea ce ar fi a se urma, ca sě se pótă obținé date aievea sigure, bizuite, — póte mi-se va oferí ocasiunea sě o dau în discusiune altă-dată.

Din România

Iubileul d-lui V. A. Urechiă. Societatea *macedo-română* s'a întruuit Duminecă în congres la Ateneu, cu care ocasiune s'a sěrbat şí iubileul literar de 50 ani al d-lui *V. A. Urechiă*. S'au făcut ilustrului naţionalist mari ovaţiuni şi preţióse cadouri. Intrě cei cari i-au ţinut discursuri de felicitare au fost: metropolitul-primat, colonelul Obedeanu, d-na Smara şi alţii. Societatea macedo-română i-a predat un album în care, pe pergament, e scrisă o elogiósă adresă de omagiu; un macedonean a declamat o poesie ocasională, scrisă în dialect macedonean; o fetiţă macedoneană din Lamia i-a oferit o ghirlandă de lauri; d-na Smara un frumos tablou, etc.

In discursul prin care ilustrul iubilant mulţămia pentru acéstă sěrbătorire, d-sa a reamintit şi visita făcută de principele Battenberg regelui României în 1879, atunci pe când el — Urechiă — era să fie spânzurat în Bulgaria, pentru că ajutora pe Bulgari în conspiraţia contra Turciei.

*

Mare serbare de Crăciun. La Teatrul Naţional au început sě se facă mari pregătiri pentru o splendidă serbare ce se va da în ajunul Crăciunului şi care va începe la orele 2 p. m.

Serbarea se va da de societatea dramatică împreună cu soc. „Leagănul" St. Ecaterina.

In fruntea serbării s'a instituit un comitet de patronaj compus din dómne din înalta societate.

*

Esport de carne. Representantul societăţii engleze „The Merchants Inverstors" aflându-se de câtva timp în România pentru a pune la cale lucrările pregătitóre unui însemnat esport de carne, a făcut ministrului de domenii următoriul ofert:

Ministeriul sě deie societăţii în arêndă una din moşiile statului pe care se află păşiuni şi apă suficientă, pentru a instala o fermă model de zootechnie, care sě-i permită a îmbunătăţi rasa vitelor în vederea esportului.

Şi cum societatea îşi propune sě esporteze numai carne tăiată, ea va creia instalaţiuni industriale pentru a utiliza pielea, ósele şi alte produse brute ale vitelor.

Afară de acésta, va instala pe malul mărei la Constanţa o hală frigoriferă.

Ofertul fiind de mare utilitate pentru ţéră, ministeriul a decis aprobarea lui.

*

Fond pentru apěrare în contra epidemiilor. Ministrul de interne *C. Olănescu* a elaborat un project de lege pentru crearea unui fond de douě milióne lei, ale cărui venite sě se întrebuinţeze la luarea měsurilor de lipsă întru combaterea epidemiilor.

Esistă adecă în România un fond aşa numit al epizootiilor, alimentat din contribuţiunile comunelor şi al cărui venit anual ajunge suma de *500.000 de lei*.

Din escedentul acestui venit s'a constituit un fond care a atins cifra de *6.000.000* lei, ear' necesităţile pentru combaterea epizootiilor fiind pe deplin satisfăcute cu venitul de 500 mii lei, fără a mai fi lipsă sě se atingă venitul fondului de 6 milióne, d-l C. Olănescu a hotărît sě iee *2.000.000* din capitalul fondului de epizootie, avênd acésta sumă sě formeze fondul epidemiilor.

Revistă esternă

Rěsboiul Burilor. Cu datul de 22 Decembre lordul *Kietchener* raportézà din Pretoria, că „în cât póte sě-şi creeze opinie asupra situaţiei, crede că înaintarea Burilor în Capland s'a zădărnicit".

Din acest raport ar resulta, că legătura întrě comanda supremă şi Capland e întreruptă, ceea-ce denotă, că situaţia creată prin întrarea Burilor în colonia Cap nu e tocmai uşóră pentru óstea engleză. Acésta resultă şi din o telegramă particulară a lui *Daily Mail* din Londra, în care se spune, că Burii au avut plan înainte stabilit, în conţelegere cu conducětorii colonistilor, de la cari au mare sprigin în operaţiunile lor şi că împărţiţi în cinci colóne s'au rěspândit pe teritoriu fórte estins, aşa că óstea engleză va trebui sě fie dislocată în mulţime de detaşamente, pentru-ca sě-'i urmăriască. Situaţia e agravată pentru Englezi şí prin faptul, că până acum s'au asociat la trupele Burilor cel puţin 10.000 de colonişti holandezi. E temere, că întrégă colonia se va revolta şi va trece pe partea Burilor. Panica printrě Englezii din colonie e fórte mare; toţi se refugiézà care pe unde pot.

O telegramă mai nouă spune, că la *De-Aar* Burii au aruncat în aer podul căii ferate, în lungime de 90 urme, au tăiat lui Kitchener comunicaţia cu colonia şi astfel magazinele de muniţie şi arme de la sud de De-Aar sunt în mare pericol. O colónă a Burilor a mers spre vest şi a ajuns la oraşul Britstown, ear' celelalte colóne au luat'o în mare parte spre ost şi au ajuns la munţii ce dominézà întrégă partea nordică a coloniei şi cari cu nenuměratele văi şi rupturi ofer Burilor scut sigur chiar şi faţă cu o armată cât de numěrósă. Evenimentele din earna anului trecut au dovedit de ajuns, că întrě munţii acestia Burii nu erau de învins şi că generalii Gatacre, Brabant şi French numai după retragerea voluntară a Burilor au putut înainta spre Oranje.

Colonia Cap a devenit deci earăşi câmp de rěsboiu, şi generalii englezi trebue sě-şi împartă óstea în tóte părţile, ca sě pótă ţiné pept atacurilor guerilice. Teritoriul câmpului de rěsboiu e deci tot-aşa de mare cum era la începutul rěsboiului.

Sigur sub impresia ştirilor de pe câmpul de rěsboiu dementézà cei din jurul lui *Krüger* vestea, că Burii ar fi aplecaţi sě se mulţămiască cu o autonomie cum are Australia. Burii pretind neştirbită autonomia avută înainte de începerea rěsboiului, — zice dementarea.

Ori cât de mare încurcătură produce însě armatei engleze acéstă bravură a Burilor, nu se póte nega, că ei sunt învinşi; i-a copleşit superioritatea numerică a oştirilor engleze. Tot ce ar puté resulta în favorul lor din acéstă nouă fasă a rěsboiului, ar fi dór' accelerarea păcii şi în condiţiuni dór' mai puţin grele. Se pare că acesta a şí fost planul eroicelor rěmăşiţe ale óstei Burilor. Sě transpună scena rěsboiului în colonia Cap, pe teritoriu englez, unde aţîţând revoltă întrě colonişti, din partea cărora apoi ajutaţi în operaţiunile strategice, sě facă armatei engleze încurcături şi s'o hărţuéscă până ce Anglia, urêndu-i-se de un rěsboiu împreunat cu jertfe atât de mari încât nici-când nu i-se vor recompensa, sě facă pace; ori apoi sě facă óre-care presiune asupra diplomaţiei, spre a întreveni pentru încheerea păcii. Nădejdi de isbândă hotărîtóre sigur nu vor avé nici ei. Imposibil sě spereze aşa ceva, vězêndu-se — o mână de ómeni — luaţi la góna din partea unei armate de 20—30 de ori mai numěrósă. Drept, că planul şi esecuţia lui e una dintrě cele mai geniale bravuri strategice, dar' trebuia pus în lucrare la începutul rěsboiului, până a nu le fi fost nimicită armata.. Atunci póte că alte resultate ar fi avut. Atunci *Joubert* avea în Natal 30.000 de ostaşi, *Cronje* 10.000 la Kimberley, Schneider asemenea multe mii la Mafeking şi spre apěrarea liniei Oranje, şi alte cete numěróse sub comanda celorlalţi generali. Intraţi în Capland cu o óste atât de numěrósă şi eroică — după cum în lunga serie de lupte s'a dovedit, — póte că altcum li-s'ar fi întors róta norocului.

Ori-cum se va termina însě acest rěsboiu, Burii şi-au înscris numele pe cele mai strălucite pagini ale istoriei, — întrě eroii eroilor libertăţii.

*

Pacea chineză. De aprópe douě luni se tot pregătesc representanţii puterilor europene sě facă pace în China şi sunt încă tot în stadiul pregătirei. Se dase odată chiar şi textul condiţiunilor, la cari — cum se zicea — aderase şí impěratul Cvangsu. Veniau apoi ştiri de neînţelegeri noue întrě puteri, de pregătiri de rěsboiu din partea chinezilor, lupte întrě boxeri şi trupe regulare chineze şi întrě trupele europene, ear' mai ieri alaltăeri se dědea o altă listă de condiţiuni, etc. Acum — cum se telegrafézà din Peking lui „Kölnische Zeitung" dto. 24 Decembre — consulul spaniol a predat totuşi prinţului *Cing* şi viceregelui *Li-Hung-Ceang* textul definitiv al condiţiunilor.

*

Regim de teróre în Sêrbia. Nu e tocmai mult, de când tribunalul din Belgrad osândise la şepte ani de închisóre pe fostul ministru de interne Gencici, pentru-că în nişte scrisori ofensase pe Măjestăţile lor *Şaşa* şi *Draga*, ear' acum alte douě arestări politice vestesc ştirile din Sêrbia. Anume colonelul *Marcovici*, fost comandant al poliţiei sêrbesci, şi Andreiu *Gencici* tatăl fostului ministru, zilele acestea au fost arestaţi, earăşi pe motiv de ofensare a regelui. Deosebi arestarea colonelului Marcovici a produs mare sensaţie în Belgrad.

*

„Amicul" Rusiei. Din prilejul jubileului de 40 ani de domnie principele *Nichita* al Muntenegrului a luat titlul de *„alteţă regală"*. In legătură cu acest avansament al principelui presa rusécă scrie despre prietinia ruso-muntenegrină în ton estraordinar de simpatic. Astfel semioficiósa „Novoja Vremja". de pildă, scrie întrě altele următórele:

In timpul din urmă Rusia şi-a aflat amic fidel pe Francia, dar' pentru aceea principele Muntenegrului totuşi e considerat încă şí acum ca *unicul* amic al Rusiei, de óre-ce espresia *unic* nu e a se înţelege ca *esclusiv*. Prietinia întrě Rusia şi Muntenegru se basézà nu pe contracte, ci pe afinitatea de interese şi de caracter naţional. Acésta e alianţa de sânge a inimilor înrudite, care nu se desface nici chiar atunci, când unul sau altul dintrě aliaţi ar fi sě fie abandonat de sórte.

*

O nouă cestiune politică. Pe lângă cestiunea armeană, macedoneană, chineză, şi altele cari interesézà pe tóte puterile, e în prospect a ajunge la ordinea zilei încă una, de importanţă incomensurabilă. Adecă *cestiunea canalului Nicaragua*.

Canalul acesta are menirea sě deschidă o cale cu mult mai scurtă spre litoralul vestic al Americei şi în general spre ţerile de la Oceanul pacific. O cale acésta de importanţă universală, pe carea America voesce acum sě şi-o acapareze numai sie-şi. Că nu a făcut acésta ispravă până acum, e a se mulţămí Angliei, care încă la 1850 încheiase cu America un contract (contractul Clayton Bulwer, după numele secretariului de stat american *Clayton* şi al consulului englez Bulwer) de cuprinsul că nici unul dintrě contrahenţi fără ştirea şi învoirea celuilalt nu va clădí canalul, nu va înfiinţa acolo staţiune strategică, ori forturi, şi peste tot nu va întreprinde nimic ce ar viola ori amenința interesele celuilalt. De atunci însě America s'a avêntat la posiţie de putere mare universală şi a luat de basă a întregei sale politice esterne şi în mai multe rênduri şi-a şí validitat cu mult aplomb principiul Monroe („America e a americanilor"). Anul trecut — ea ştie prin ce contraservicii — a stors de la Anglia nimicirea contractului Clayton-Bulwer şi învoirea, ca *America singură sě clădiască acest canal*. In acest sens s'a încheiat un nou contract, în care însě Anglia pusese condiţia, că de óre-ce canalul Nicaragua represintă interese universale, contractul sě fie presentat, spre luare la cunoştinţă tuturor puterilor. Senatul din Washington însě, aměsurat principiului Monroe, a enunţat că cestiunea clădirii canalului fiind cestiune pur americană, celelalte puteri n'au nici un drept de amestec şi chiar şi Angliei i-se permite acest amestec numai pe basa drepturilor ce şi-le-a asigurat prin contract.

Contra acestei hotărîri e mare nemulţămire în Anglia, fiind-că luată drept cas de precedenţă uşor póte urma o asemenea hotărîre şi în alte cestiuni de interes universal, de la cari apoi în rênd cu celelalte puteri va fi eschisă şi Anglia. De aceea Englezii protestézà contra hotărîrii senatului şi pretind restituirea în vigóre a contractului *Clayton-Bulwer*. Cum însě America, încredută pe avêntul ce şi-l'a luat mai ales de la rěsboiul cuban încóci, sigur nu va ceda aşa uşor pretensiunilor engleze, — resolvarea cestiunei va devení una dintrě cele mai celebre probleme politice ale seclului viitoriu.

Avis.

Se atrage atenţiunea oficiilor nóstre protopresbiterale şi parochiale, că în conformitate cu cerculariul consistorial Nr. 10.898 Epitr. s'a dispus şí tipărirea de budgete corěspundětóre şi se pot procura dela librăria archidiecesană tot cu preţul de păn ací: 6 fileri esemplariul.

Pentru acum mě mărginesc a propune un adaos la „Şematismul" esistent, anume o consemnare a tuturor preoţilor şi diaconilor din archidiecesă în rênd cronologic după ancienitate, cuprindênd la fie-care din ei anul naşterei şi al chirotoniei, eventual chirotesiei, începênd cu cel mai vechiu în serviciu şi finind cu cel întrat mai pe urmă în cler.

Ordinarea după bětrâneţe îşi are baza de drept în canónele şi rênduiala de tipic a bisericei nóstre, care numai în unele casuri esceptionale sufere abatere.

De-şí ne este dat sě vedem la o parte din tinerimea nóstră laică mai inteligentă un avênt de emancipare de sub vechea — după unii învechita — lege de a da întâietate şi cinstea cuvenită bětrâneţelor, — modul acesta modern, dar' repugnant de purtare, noi preoţii nu-'l vom adopta.

Aranjarea întregului personal clerical în forma cum eu o contemplez, va da de lucru acum la început, asta o admit; dar' planul în sine luat e realisabil şi se póte esecuta uşor pe temeiul datelor culese anume la instruirea tabelelor *A.* Pentru congruă.

Folosul, pe care 'l va aduce un astfel de conspect, privit din ori-şi-ce punct de vedere, îl face necesar şi ne dă dreptul sě-'l reclamăm.

Fie-care dintrě noi va simţí în inima sa un fel de mândrie nobilă, vědêndu-se înşirat după categoria sa în Registru ca făcênd parte din o corporaţiune venerabilă, cu misiunea sfântă de a muncí în viea Domnului. Sub operaţiunea astorfel de reflecsiuni moralui nostru se ridică, forţa nóstră intelectuală şi morală cresce şi încrederea în noi se întăresce.

I-se dă ori-şi-căruia putinţa sě vadă, câţi înaintaşi are şi câţi îi urmézà.

In consecvenţă ar dispăré apoi cu timpul şí anomalia, ce produce resens şi ne mai face şi ridicoli înaintea publicului, că ici-colea pe la funcţiuni publice sěvêrşite „în sobor" de mai mulţi preoţi: în biserică, la masle sau la înmormêntări, nu se ţine, cum ar trebuì sě se ţină, rêndul canonic, ci care cum apucă, şi astfel se produce confusie urmată de blamaj la adresa clerului.

Registrul, de care vorbim, mai póte serví de basă acelora cari se îndeletnicesc cu facerea de studii statistice comparative, putêndu-se vedé din el: 1. Maximul etăţii şi al anilor de serviciu până la care ajunge preoţimea nóstră, 2. Mortalitatea şi sucrescenţa anuală a aceleia; ear' superiorităţii nóstre bisericesci i-ar subministra un bun şi prea lesnicios mijloc de a ţiné în evidenţă pe preoţii cari se disting, fie prin vêrsta înaintată, fie prin alte calităţi personale demne de relevat.

Gurarîului, în 13/26 Octombre, 1900.

Ioachim Muntean,
preot.

Epigrame.

Pórtă ochelari! Mare 'nvěţat,
Cum rar se găsesce.
Şi tot ştie de rost! Astăzi ochelarii
'I ia jos când cetesce.

*

Mulţi cantori uită cu vreme
Câte ceva din tipic!
Dar' al nostru ce sě uite,
Când el n'a ştiut nimic?!

*

„Tetea" îi ziceam odat'!
Dar' azi nu se cade!
Aşa cum s'arată-acum
Trebui sě-i zici *bade!*

NOUTĂŢI

Concertul Reuniunei române de musică din Sibiiu se va da — precum ni-se comunică, — Mercuri, în 2 Ianuarie 1901 în sala dela „Musikverein“.

Programa se va publica într'unul din numerii proximi.

*

Bal de curte în Budapesta. Cum sunt informate ziarele din Budapesta, curtea domnitóre va petrece partea ultimă a câşlegilor în Budapesta, cu care ocasiune se va da în castelul din Buda şi un bal de curte.

*

Rĕscumpĕrarea felicitărilor. In scopul rĕscumpĕrării felicitărilor de anul nou au întrat la cassa Asociaţiunii, pentru fondul *Casei naţionale*: de la Inaltpreasânţia Sa dl archiepiscop şi metropolit *Ioan Metianu* 10 coróne.

*

Pentru „masa studenţilor“ Pe lista aflătóre la redacţia nóstră au binevoit a se înscrie la „reuniunea *masa studenţilor* de la gimnasiul român gr.-or. din *Brad*“ dd. Leontin *Simonescu*. secretariu metropolitan, Dr. Nicolae *Vecerdea* advocat în Sibiiu (membri pe viéţă, cu taxa de câte 20 coróne) şi Ioan *Papiu* protopresbiter în Sibiiu (membru ajutătoriu cu taxa de 5 coróne).

*

Colonelul regelui. M. Sa împĕratul a dat ordin, ca colonelul regimentului de infanterie Nr. 28, staţionat în Praga, sĕ mérgă la Roma şi sĕ se presinte regelui. Cum se ştie, M. Sa a numit pe regele Italiei titular al acestui regiment.

*

Un episcop acusat de prădare. Duminecă a sosit în Roma episcopul din Peking Monseniorul Xavier. El a fost chemat „ad audiendum verbum“ de către Papa Leon XIII, spre a-se desculpa de acusaţiile ce i-s'au adus că ar fi făcut o pradă bogată cu ocasiunea devastărilor chineze („Gaz. Trans.“)

*

Nou advocat român în Arad. Dr. *Stefan Rozvan* (Rozvány) zilele acestea a făcut cu succes splendid censura de advocat în Budapesta. D-Sa 'şi va deschide cancelarie advocaţială în Arad.

*

242 universitari eschişi. Senatul universităţi din *Dorpat* a eschis de la prelegeri 245 universitari, pentru-că erau în restanţă cu didactrul.

*

Sinuciderea unei princese. In lacul castelului de la Belvoir s'a aflat zilele trecute cadavrul princesei Catarina fica prinţului Rutlant. Princesa era de 34 ani, fórte evlaviósă şi miluitóre a sĕracilor. Cu câteva luni înainte de sinucidere trecuse la religiunea catolică.

*

Ucigaşul mamei sale. In *Földes* (lângă Dobriţin) un anume Antos Gyula şi-a ucis pe mamă-sa, pentru-că nu se învoia, ca fiul ei sĕ iee nevastă pe Agneta Katona, ibovnica ucigaşului. Antos şi ibovnica lui se află acum în închisórea procuraturei din Dobriţin.

*

Dor de glorie. Dragutin *Milosaljevici*, din Budapesta, gimnasist în etate de 16—17 ani, sĕptâmânile trecute dispăruse de-acasă fără sĕ spună ceva părinţilor. Ştiind însĕ părinţii şi colegii lui, că fórte adese-ori micul gimnasist îşi esprimase dorinţa de a lupta şi el în şirurile Burilor, prin intermediul poliţiei au notificat la tóte porturile maritime disparitia băiatului şi notificarea şi-a şi avut resultatul dorit. Poliţia din Hamburg a telegrafat Luni poliţiei din Budapesta, că a prins pe Dragutin tocmai când era sĕ se îmbarce pe o corabie ce avea sĕ mérgă la Lorenzo-Marquez. Astfel, în locul gloriei de pe câmpul de rĕsboiu, Draguţin Milosavljevici va avé sĕ câştige şi pe mai departe note din algebră şi celelalte studii.

*

50 Bulgari arestaţi. Sultanul a ordonat arestarea şi pedepsirea severă a peste 50 de Bulgari, implicaţi în afacerea asasinării doctorului grec Sakelarios.

Cea mai mare parte sunt preoţi şi învăţĕtori, restul simple haimanale cari cutreeră oraşele Macedoniei de colo până colo

*

Têrguélă pentru tron. De câteva zile se vorbesce prin Belgrad despre o picantă têrguélă a pretendentului Petru *Carageorgevici* pentru tronul Sêrbiei. Anume, faima susţine că Carageorgevici a scris regelui o epistolă, în care 'i propune o învoélă cu privire la cedarea tronului. Ii amintesce în epistolă, că el, Alexandru, trebue sĕ simtă şi sĕ vadă mai bine, cât de mult clătinătóre e posiţia lui pe tronul Sêrbiei şi că în cas de a fi alungat, îl va aştepta sórtea sĕrăciei lucie, fiind-că n'are nici o avere. De aceea 'i recomandă se primiască marinimosnl ofert de *trei milióne* şi sĕ-i cedeze lui tronul. Aflând despre acésta un deputat radical, a dat'o mai departe unui ziarist rus, care a cerut apoi audienţă la regele şi l a întrebat direct pe el în cestiunea ofertului. După hesitare scurtă regele a rĕspuns, că nu e adevĕrat nimis din tótă afacerea. Totuşi la câteva zile ştirea a apărut într'un ziariu rusesc pe lângă observarea, că sub impresia epistolei se vorbia în Belgrad despre eminenta renunţare la tron a regelui Alexandru, ear' păreţii casarmelor fuseseră acoperiţi cu inscripţii: *Trăiéscă Carageorgevici!*

*

Moşul Bibilic. In „Epoca“ de eri cetim următórea notiţă: In comuna Podiş lângă Băcău trăeste un venerabil moşnég cu numele *Iacob Bibilic*. E bĕtrân ca vremea. Are 130 de ani şi e încă destul de voinic şi isteţ. Acest moşnég uitat de mórte îşi aduce încă fórte bine aminte de pe vremea principelui Alexandru Ipsilanti. Şi multe alte întêmplări trecute de mult în domeniul istoriei universale şi acoperite cu praful uitării, trăesc încă şi azi în viua memorie a bĕtrânului Bibilic.

Daruri de Crăciun pentru sĕracii nostri.

> „Mila dată sĕracilor te curăţă de pĕcate, îţi câştigă îndurare şi viaţă vecinică“.

Parte la listele ce circulă în scopul adunării darurilor, ce se vor împărţi prin „Reuniunea sodalilor români din Sibiiu“ în *preséra* de ajunul Crăciunului (Sâmbătă) întrĕ sĕracii nostri şi sub binevoitoriul protectorat al dnei *Minerva Dr. Brote*, parte prin postă am primit chiar şi până acum însemnate sume de bani, cum şi vestminte, albituri, încălţăminte, apoi ni-s'au oferit colaci, prăgituri, bombóne, póme, jucării de copii etc.

Impărţirea darurilor o vom face în mod sĕrbătoresc *Sâmbătă* în preséra ajunului de Crăciun în sala cea mare dela „*Geselschaftshaus*“, cu care prilegiu se va rosti o rugăciune ocasională, se vor cânta de corul nostru 3 composiţii (cor mixt), se va face o dare de sémă amănunţită asupra darurilor incurse şi distribuite etc. Tot atunci grupuri — grupuri de băieţi vor colinda etc. etc.

Cu scop de a fi cât se póte de drepţi la împărţire, ne luăm voe a ne ruga pe acéstă cale de oficiile nóstre parochiale de ambe confesiunile, de toţi catecheţii nostri (dela gimnasii, şcóle elementare, şcóle de fetiţe, şcóle de ucenici etc), *cum şi de măiestrii nostri, sĕ binevoiască a compune câte o listă despre cei mai lipsiţi şi cei mai avisaţi la ajutóre, ear' lista a ni-o înmanua până cel mult Luni, în 18/31 Decembre n.*

In fine apelăm la toţi ómenii nostri cu durere pentru sĕraci şi cari până acum nu vor fi contribuit, sĕ binevoiască a ne întinde din prisosul lor cât de puţin, ca cu atât mai mult sĕ putem împărţì.

Sibiiu, 13/26 Decembre 1900.

Comitetul „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“.

Victor Tordăşianu, preşedinte.
Ioan Apolzan, notariu.

FELIURIMI.

Filemon şi Baucis. Zilele trecute în Paris s'a repetat casul lui Filemon şi Baucis ai mitologiei. Şi moşul şi baba au rĕposat în acelaşi timp. Bărbatul, Tarbé des Sablons, odinióră era scriitor fórte popular şi pe timpul ultimului imperiu era membru în redacţia lui *Figaro*. Mai apoi, împreună cu un amic al sĕu a întemeiat ziariul *Gaulois*, destul de popular încă şi acum. Pe atunci ducea viéţă fórte mis eră, pentru-că mama sa, care avea avere de mai multe milióne, nu-'l ajuta cu nimic. Pe la finea anilor şeptezeci s'a lăsat de gazetărie şi a 'nceput sĕ scrie romane fantastice şi drame din popor. După mórtea mamei sale devenind el stăpânul miliónelor, a abandonat condeiul şi s'a instalat boeresce în castelul strămoşesc, ducênd viéţă fórte fericită cu baba lui, care pe timpul miseriei împărţia cu el grijile şi nĕcazurile. Zilele trecute au rĕposat ambii deodată. Autopsia medicală a constatat, că femeia a murit de bólă de stomach şi de inimă, era în pat, ear' lângă pat era bĕtrânul, mort probabil în urma apoplexiei de inimă, căpĕtată de spaima ce o fi avut'o vĕdênd că-i móre baba.

*

„Piri-piri“ şi „ţiţ“ — în faţa judecătoriei. Casul s'a întêmplat în Dobriţin. De la o femeie a furat cineva şése corcodine. Păgubaşa a tot căutat şi ştiricit după curcele ei, până ce a dat de ele în têrgul de sĕptĕmână, unde o altă femeie le îmbia tuturor pe preţ de nimic. Dusă la poliţie, femeia têrgovéţă susţinea sus şi tare, că corcodinele sunt ale ei. Păgubaşa în urmă a somat pe ceealaltă femeie sĕ-şi chieme curcele la sine dacă sunt ale ei. Zadarnic le chiăma însĕ cu „piru-piru“ şi „piri-piri“, căci ele nici habar n'aveau. S'a oferit după aceea sĕ le chieme păgubaşa.

— Eu nu aşa-mi cresc corcodinele cum le cresc têrgoveţele. Mĕ rog se privesciací, dle comisariu. Şi a 'nceput sĕ-şi chieme curcele cu:

— Piru-piru piru . . .

Dar' alea nici habar.

Aşa le chiamă têrgoveţele, a continuat femeia. Eu însă le chiem aşa:

— Ţiţ-ţiţ . . .

Şi tóte şése curcele au început a da din aripi şi au alergat la stăpâna lor, care le-a dus apoi acasă. Ear' têrgoveaţa — a mai rĕmas puţin la poliţie.

*

Fetiţa şi episcopul. Episcopul din Norvich în una din zilele trecute preumblându-se prin oraş aprofundat în cugete, s'a vĕdut suprins de o voce subţirică a unei copiliţe de lângă el, care 'l ruga sĕ-i deschidă o uşă de grădină. A deschis copilei uşa, apoi a 'ntrebat'o, că nu se simte destul de mare spre a-şi deschide însa-şi?

— Oh, cum nu, bădică — a rĕspuns copila, — dar' uşa e văpsită numai de acum şi n'am voit sĕ-mi murdăresc mâna.

Cărţi şi reviste

Noua Revistă Română (pentru politică, literatură, ştiinţă şi artă) Nr. 23 dela 1 Decembre v. a apărut cu următoriul sumariu: Reflexiuni la cestiunea israelită, de un diplomat rus; Rĕspuns lui H. S. Chamberlain în cestiunea israelită, de Dr. M. Beck. Dr. G. D. Creangă: Priviri generale financiare pe basa budgetului Belgiei. Spiridon Popescu: Conştiinţa naţională. Dr. I Simionescu: Cum se predau ştiinţele naturale în şcólele secundare. Ilie Bărbulescu: Alfabetul cirilic şi ortografia slavă la Români. Antonio Beltramelli: Italia tinĕră. Dr. M. Pompilian: Automatismul celulelor nervóse. Const. C. Brăescu: In chestia conservatórelor, — şi numeróse alte notiţe, novele, recensiuni etc. Red. şi adm. în *Bucuresci* Pasagiul Român Nr. 20. Abonamentul 24 lei pe an. Un fascicol un leu.

*

Buletin statistc al României, publicat de serviciul statisticei generale. seria 2. an. V. Nr. 2. 1900—901 (date statistice agricole).

„Mişcarea populaţiunei României“ in 1895, publicaţiune a serviciului de statistică, precedată de o întroducere cu date retrospective, de Leonida *Colescu* şeful serviciului statisticei generale.

Ambele publicaţiuni oficiale ale ministeriului de agricultură, industrie, comerciu şi domenii.

*

„Albina, revistă enciclopedică poporală, redactată în Bucureşti sub direcţia dlui Ioan Kalinderu, Nr. 10 (an. IV) dto. 3 Decembre v. a apărut cu următoriul sumariu: Stégul şi Stema României. — O circulară. — Pustnicul. — Cântec din bĕtrâni. — Obiceiuri rele. — Mulţumire. — Regenerarea poporului român. — O serbare şcolară. — P. S. Silivestru, Episcop de Huşi. — Ocuparea Berlinului. — Calul schiop pus în treapăt. — Industria casnică. — Beţia la sate. — Epurele de câmp. — Cronica săptâmânii. — Posta redacţiei. — Posta administraţiei. *Ilustraţiuni:* Medalia comemorativă dată la 1860 ostaşilor cari au luat parte la lupta din Délul Spirei în anul 1848. — P. S. Silivestru, Episcopul de Huşi. — Ţĕrance ţesênd la rĕsboiu. — Port ţĕrănesc din regiunea şesului — Epure de câmp.

*

„România Ilustrată“. A apărut primul numĕr din revista politică-literară „România ilustrată“, redactată în Bucureşti, de compatriotul nostru *Ioan Rusu* (Abrudeanul) conredactor la „Timpul“. In cuvêntul „către cetitori“ redacţia nouei reviste zice următórele:

Ne vom da tóte silinţele sĕ facem din *România Ilustrată* o lectură plăcută şi instructivă — fără pretenţii. Nu avem ambiţiunea nici sĕ imprimăm anumite direcţiuni literare nici sĕ ne hirotonisim salvatori ai patriei şi sĕ ne erijăm în dascăli nechemaţi ai poporului. Rolul nostru este mult mai modest. Vom urmări faptele şi chestiunile cari vor pasiona publicul, şi le vom condensa în revista nóstră, aşa încât cetitorii sĕ fie în mĕsură de a cunósce ce se petrece în lume şi în special în patria nóstră. Este rolul unui cronicar modest şi conştiincios, care se mărginesce în a aduna şi condensa faptele, lăsând, ca cetitoriul, după propriile lui puteri, sĕ tragă învĕţămintele respective. Vom face politică, fără de a face politică de partid; ne vom ocupa de chestiunile economice, sociale, literare, de tot ce póte sĕ intereseze publicul, în mod conştiinţios, evitând polemicele şi silindu-ne a oglindi faptele în mod cât se póte mai exact.

Iată, în scurt, ce va fi România Ilustrată.

Sumariul primului numĕr din „Romănia Ilustrată“ e următoriul:

Către cetitori. O vizită la Sarmiseghetusa, de Take Ionescu. Cronica, de I. I. Caragiale. G. Gr. Cantacuzino (cu portret). Cerem satisfacţie, de Ion Rusu Abrudeanul. D. G. Mârzescu şi Coróna, de Iordache Vulpescu. Ştef. Mihăileanu (cu portret), de George Rădulescu. Dr. E. Racoviţă (cu portret). Prietenii poporului, comedie în 3 acte, de Ywann. Obligaţiunile împrumutului patriotic bulgar (cu un clişeu). Câteva învĕţăminte, de Nestor. Dimitrie Giuvaru (cu portret). Chestia Teatrului Naţional, de George I. Sigala. Mateiu Gr. Ciocârdea (cu portret). Pagini istorice: Napoleon la S-ta Elena, de Pan. Em. Miclescu (cu portret). Un articol al lui Ştefan Mihăileanu. I. Th. Florescu (cu portret). Revista exterióră, de Eastern. Jubileul societăţii geografice, de P. Ioniţescu. Carnetul lunei. Bibliografii. — Red. şi adm. în Bucureşti, strada română Nr. 136. Abonamentul 24 lei pe an.

Din public.*)

Mulţămită publică.

In numele parochiei ortodoxe-orientale române din oraşul Deéş subsemnatul comitet esprimă şi pe calea acésta mulţămita cea mai căldurósă:

1 Preastimatei Direcţiuni şi adunări generale a institutului de credit şi economii „*Someşana*“ din Deéş pentru acordarea din profitul anului de gestiune 1899 a unui ajutoriu de 600 coróne pentru edificarea bisericei şi a altui ajutor de 200 coróne în favorul scólei nóstre de aici.

2. Preastimatului *Magistrat* şi *representanţe* a oraşului Deéş pentru donarea în 1899 alor 30 stêngîni de lemne în favorul zidirei bisericei.

3. P. t. Domnilor: *Göczi Károly* comerciant în Deéş, pentru donarea de 10 cor. *Baló János* şi *Vass István* tot din Deéş pentru donarea de năsip la clădirea bisericei.

Deéş 19 Nov. (2 Dec.) 1900.

Comitetul parochial ort.-orient. român:

Teodor Hermann, protopop, preşedinte.
Alecsandru Roman, notariu.

Dare de sémă şi mulţămită publică.

Subscrişii avem onóre a aduce mulţămită publică acelor nobili óspeţi, cari la petrecerea împreunată cu concert şi teatru, ţinută în 25 Novembre a. c. în *Viştea inferióră*, au binevoit a suprasolvi, după cum urmézâ: Dómna E. Poparad din Cârţişóra 1 cor. 20 fil. D-na M. Demian din Făgăraş 1 cor. 20 fil. d-sóra Karácsonyi E. înv. în Sâmbăta inferióră 40 fil. Domnii Nicolae Mihaiu notariu în Şona 2 cor. G. Borzea notariu în Viştea inferióră 80 fil. N. Borzea paroch în Viştea inferióră 1 cor. 20 fil. Dr. G. Moldovan din Arpaşul inferior 80 fileri, Ioan Prescure, din Calbor, 1 cor. 10 fil. I. Indrieş notariu în Boiţa 1 cor. 20 fil. I. Făgărăşan vice-notariu în Ucea inferióră 1 cor. 20 fil. G. Buca înv. în Rucăr 40 fil. Fiala N. din Braşov 80 fil. D. Şerban notariu în Voila 40 fil., P. Bărbat vice-notariu în Drăguş 80 fil. Hornstein I. din Viştea sup. 80 fil. şi G. Şofar din Viştea inferióră 20 fil.

In numele comitetului arangiator.

M. Bârsean. *G. Codrea.*

---

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta Redacţia nu primesce rĕspunderea.

Nr. 1134. [243] 1—3

Concurs

Pentru îndeplinirea postului de al doilea paroch în parochia de a III-a clasă din Sadu se escrie concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în Tabela B. pentru întregirea venitelor dela stat, cei ce doresc a avé informaţiuni mai de aprópe şi-le pot lua dela acest oficiu protopresbiteral séu dela comitetul parochial.

Suplicele de concurs instruate în sensul normelor din vigóre sunt a se adresa subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Reflectanţii se vor presenta în comună înainte de alegere în vre-o Duminecă séu sĕrbătóre spre a-şi dovedí desteritatea şi capacitatea pentru înalta misiune de preot ca luminătoriu al poporului şi a-şi câştiga cunoscinţa acestuia şi a împregiurărilor locale.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Sibiiului în conţelegere cu comitetul parochial.

Sibiiu, 12 Decembre, 1900.

Ioan Papiu
protopresbiter

Nr. 438/1900 [241] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia de clasa a III-a Trêmpoele, se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch sunt cele fasionate la cóla B pentru întregirea venitelor preoţesci dela stat, despre cari concurenţii mai de aprópe 'şi pot lua informaţiuni dela comitetul parochial ori dela oficiul protopresbiteral.

Cei-ce doresc a reflecta la acest post, sĕ-'şi substérnă suplicele concursuale instruite în sensul regulamentului şi normelor din vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis şi sĕ se presenteze înainte de ziua alegerii în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre în comună spre a-'şi arĕta desteritatea în chemarea lor.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Abrudului în conţelegere cu comitetul parochial.

Abrud, 16 Novembre, 1900.

Petru Popoviciu,
protopresbiter.

Nr. 378/1900. [240] 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia de clasa a II-a Galaţi, protopresbiteratul Bistriţa, se escrie prin acésta concurs cu terminul de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch sunt cele fasionate la cóla B. pentru completarea venitelor preoţesci dela stat.

Informaţiune 'şi pot lua concurenţii dela comitetul parochial, avênd şi aşa a se presenta în parochiă în timpul ertat de lege spre a face cunoscinţă şi cu poporul.

Suplicele concursuale dimpreună cu tóte documentele recerute prin lege sunt a se înainta în terminul deschis la oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Bistriţa.

Borgo-Bistriţa, în 30 Octobre 1900.

In conţelegere cu comitetul parochial.

Simion Monda
protopop

In **Tipografia** şi **librăria archidiecesană, Sibiiu,** se află următórele scrieri ale poetului nostru **G. Coşbuc:**

Fire de tort, broş	fl. 1.—
Balade şi idile „	fl. 1.50
Sacontala, broş.	„ 2 50
Aeneis ediţ. II. broş	„ 1.25
Rĕsboiul nostru pentru neatêrnare, broş	„ —.50

Declaraţiune publică!

Subsemnatul atelier artistic de portrete a decis — pentru a fi dispensat de demisionările neplăcute ale pictorilor sei eminent cualificaţi în artă şi pentru a-i puté ocupa şi mai departe — a renunţa **pe un timp scurt şi numai până la revocare** la ori-ce venit sau profit.

Noi liferăm a.z. [215] 19—25

pentru numai fl. 7·50

un portret în mărime naturală

bust (Brustbild)

dimpreună cu rame elegante barock

cari valoréză cel puţin 30 fl.

Deci cine voeşte a-şi comanda portretul seu sau al femeiei sale, al copíilor, al părinţilor, al vre-unei surori sau al unei alte rudenii, fie deja chiar şi mórtă ori apoi al vre-unui prietin are de a trimite numai fotografia respectivă, indiferent în ce posiţiune e făcută şi primeşte în decurs de 14 zile un portret, care de sigur îl va surprinde şi multămí pe deplin.

Lada pentru trimiterea portretului se va socotí cu preţul cât ne costă pe noi. Comandele cu acluderea fotografiei, care se va returna intactă cu portretul desemnat, se esecută trimiţêndu-se banii anticipativ sau pe lângă rambursă.

Pentru esecutarea eminent artistică şi fidelă se garantéză.

Comande de Crăciun, cari sosesc până în 20 Decembre se vor efectui înainte de serbare.

☛ Sute de epistole de recunoscinţă şi mulţumire stau la disposiţiunea publică şi la cerere se trimit ori şi cui. ☚

Kunst-Porträt-Anstalt
„KOSMOS“
Viena, VI, Mariahilferstrasse Nr. 116.

Icóne sfinte.

	fórte fine										fine										simple:									
Mărimea în Cm.	39/50		47/63		55/68		63/79		74/100		39/50		47/63		55/68		63/79		74/100		39/50		47/68		55/63		63/79		74/100	
	C.	b.	C.	b.	C.	b.	C.	b.	C.	b.	C.	b.	C.	b.	C.	b.	C.	b.	C.	b.	C.	b.	C.	b.	C.	b.	C.	b.	C.	b.
Adormirea Maicei Domnului	39	20	44	80	58	80	81	20	106	40	26	60	29	40	46	20	56	—	72	50	14	—	16	10	18	20	26	20	30	40
Archanghelul Michail	28	—	33	60	42	—	56	—	70	—	18	20	21	—	30	80	39	20	56	—	9	80	10	50	11	40	19	60	26	60
„ Gavril	28	—	33	60	42	—	56	—	70	—	18	20	21	—	30	80	39	20	56	—	9	80	10	50	11	40	19	60	26	60
Apostol fiecare	28	—	33	60	42	—	56	—	70	—	18	20	21	—	30	80	39	20	56	—	9	80	10	50	11	40	19	60	26	60
Bunavestire	39	20	44	80	58	80	81	20	106	40	26	60	29	40	46	20	56	—	72	50	14	—	16	10	18	20	26	20	30	40
Domnul Christos	28	—	33	60	42	—	56	—	70	—	18	20	21	—	30	80	39	20	56	—	9	80	10	50	11	40	19	60	26	60
Naşterea Domnului	39	20	44	80	58	80	81	20	106	40	26	60	29	40	46	20	56	—	72	50	14	—	16	10	18	20	26	20	30	40
Botezul „	30	80	37	80	46	20	61	60	78	40	20	30	23	10	35	—	43	40	60	20	11	20	11	90	14	—	21	70	29	40
Fuga la Egipet	39	20	44	80	58	80	81	20	106	40	26	60	29	40	46	20	56	—	72	50	14	—	16	10	18	20	26	20	30	40
Iisus în biserică (12 ani)	39	20	44	80	58	80	81	20	106	40	26	60	29	40	46	20	56	—	72	50	14	—	16	10	18	20	26	20	30	40
La nunta din Cana	39	20	44	80	58	80	81	20	106	40	26	60	29	40	46	20	56	—	72	50	14	—	16	10	18	20	26	20	30	40
Iisus pe mare	39	20	44	80	58	80	81	20	106	40	26	60	29	40	46	20	56	—	72	50	14	—	16	10	18	20	26	20	30	40
„ învie pe Lazar	39	20	44	80	58	80	81	20	106	40	26	60	29	40	46	20	56	—	72	50	14	—	16	10	18	20	26	20	30	40
Schimbarea la faţă	39	20	44	80	58	80	81	20	106	40	26	60	29	40	46	20	56	—	72	50	14	—	16	10	18	20	26	20	30	40
Iisus în muntele Maslinilor	28	—	33	60	42	—	56	—	70	—	18	20	21	—	30	80	39	20	56	—	9	80	10	50	11	40	19	60	26	60
„ pe cruce	35	—	40	60	51	80	70	—	89	60	23	10	25	90	40	60	49	—	65	80	12	60	14	—	16	10	23	80	32	20
Punerea în mormênt	39	20	44	80	58	80	81	20	106	40	26	60	29	40	46	20	56	—	72	50	14	—	16	10	18	20	26	20	30	40
Invierea	39	20	44	80	58	80	81	20	106	40	26	60	29	40	46	20	56	—	72	50	14	—	16	10	18	20	26	20	30	40
Inălţarea	39	20	44	80	58	80	81	20	106	40	26	60	29	40	46	20	56	—	72	50	14	—	16	10	18	20	26	20	30	40
Floriile	39	20	44	80	58	80	81	20	106	40	26	60	29	40	46	20	56	—	72	50	14	—	16	10	18	20	26	20	30	40
Tăierea împrejur	39	20	44	80	58	80	81	20	106	40	26	60	29	40	46	20	56	—	72	50	14	—	16	10	18	20	26	20	30	40
Constantin şi Elena	30	80	37	80	46	20	61	60	78	40	20	30	23	10	35	—	43	40	60	20	11	20	11	90	14	—	21	70	29	40
Sfântul Dumitru	28	—	33	60	42	—	56	—	70	—	18	20	21	—	30	80	39	20	56	—	9	80	10	50	11	40	19	60	26	60
„ „ călare	30	80	37	80	46	20	61	60	78	40	20	30	23	10	35	—	43	40	60	20	11	20	11	90	14	—	21	70	29	40
Evangelist fiecare	28	—	33	60	42	—	56	—	70	—	18	20	21	—	30	80	39	20	56	—	9	80	10	50	11	40	19	60	26	60
Sfântul George	28	—	33	60	42	—	56	—	70	—	18	20	21	—	30	80	39	20	56	—	9	80	10	50	11	40	19	60	26	60
„ „ călare	30	80	37	80	46	20	61	60	78	40	20	30	23	10	35	—	43	40	60	20	11	20	11	90	14	—	21	70	29	40
Inălţarea sfintei cruci	35	—	40	60	51	80	70	—	89	60	23	10	25	90	40	60	49	—	65	80	12	60	14	—	16	10	23	80	32	20
Ilie prorocul	28	—	33	60	42	—	56	—	70	—	18	20	21	—	30	80	39	20	56	—	9	80	10	50	11	40	19	60	26	60
„ „ în car de foc	35	—	40	60	51	80	70	—	89	60	23	10	25	90	40	60	49	—	65	80	12	60	14	—	16	10	23	80	32	20
Ioan în pustie	28	—	33	60	42	—	56	—	70	—	18	20	21	—	30	80	39	20	56	—	9	80	10	50	11	40	19	60	26	60
Maica Domnului	30	80	37	80	46	20	61	60	78	40	20	30	23	10	35	—	43	40	60	20	11	20	11	90	14	—	21	70	29	40
Sfântul Nicolae	28	—	33	60	42	—	56	—	70	—	18	20	21	—	30	80	39	20	56	—	9	80	10	50	11	40	19	60	26	60
Naşterea Maicei Domnului	39	20	44	80	58	80	81	20	106	40	26	60	29	40	46	20	56	—	72	50	14	—	16	10	18	20	26	20	30	40
Petru şi Pavel	30	80	37	80	46	20	61	60	78	40	20	30	23	10	35	—	43	40	60	20	11	20	11	90	14	—	21	70	29	40
Pogorîrea Duchului sfânt	39	20	44	80	58	80	81	20	106	40	26	60	29	40	46	20	56	—	72	50	14	—	16	10	18	20	26	20	30	40
Simeon	28	—	33	60	42	—	56	—	70	—	18	20	21	—	30	80	39	20	56	—	9	80	10	50	11	40	19	60	26	60
Sfânta Treime	30	80	37	80	46	20	61	60	78	40	20	30	23	10	35	—	43	40	60	20	11	20	11	90	14	—	21	70	29	40
Tăierea capului S-tului Ioan	35	—	40	60	51	80	70	—	89	60	23	10	25	90	40	60	49	—	65	80	12	60	14	—	16	10	23	80	32	20
Naşterea S-tului Ioan Botez.	39	20	44	80	58	80	81	20	106	40	26	60	29	40	46	20	56	—	72	50	14	—	16	10	18	20	26	20	30	40
Arch. Michail şi Gavriil	30	80	37	80	46	20	61	60	78	40	20	30	23	10	35	—	43	40	60	20	11	20	11	90	14	—	21	70	29	40

Cina cea de taină şi **40 Mucenici**, după comandă, dela 40 coróne în sus fórte fiine, 30 coróne fine, ér simple 18 coróne. — **Aier (pentru Paşti)**, fine de tot 39·20 – 117.60 coróne, fine 29.40—89·60 coróne, simple 21—67·20 coróne, mărimile 55/68, 63/79, 74/100, 82/120, 110/140 cm.

Preţurile sunt socotite la icóne pictate pe pânză, primeşte însĕ Librăria şi comande pentru icóne pe lemn, tinichea, aluminium, porţelan şi lamele de aramă, pentru iconiţe de iconostas, prapore, portrete cu preţurile cele mai moderate, tóte executate după cum se cere, ba spre înlesnire deja de mai mulţi ani liferă rame pentru icóne, iconiţe, portrete etc. pe lângă cele mai favorabile condiţiuni.

Librăria Tipografiei archidiecesane
Sibiiu.

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 140 Sibiiu, Sâmbătă 16/29 Decembre 1900. *Anul XLVIII*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **streinătate** pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articolii nepublicați nu se înapoiază

INSERȚIUNILE
Pentru odată 14 fil., — de dóuĕ ori 24 fil., — de trei or 30 fil. rêndul cu litere garmond.

Catechisarea.

Am vĕḑut cum a normat consistoriul nostru archidiecesan cestiunea catechisărei elevilor în școlele străine.

Cestiunea acésta însĕ nu numai în archidiecesă a format obiect de deosebită îngrijire, ci ea a fost urmărită cu deoseită atențiune și din partea Consistoriului metropolitan și din partea congresului nostru național-bisericesc.

In special s'a pus mult pe aceea, ca în statul nostru sĕ fie elevii greco-orientali dela școlele străine crescuți în legea lor, în datinele, în obiceiurile părinților lor. Acésta s'a vĕḑut, acésta s'a creḑut posibilă numai așa, dacă ne va succede a pune catecheți stabili, dotați, la școlele cu elevi greco-orientali mai numĕroși.

Inainte de a arăta ce am făcut noi în archidiecesă în privința acésta, vom arăta ce a făcut congresul național-bisericesc în privința catechisărei elevilor greco-orientali dela școlele străine.

In congresul din anul acesta s'a presentat un raport detaiat al Consistoriului metropolitan în cestiunea catechisațiunii.

Consistoriul metropolitan întrĕ altele a promovat la congres deodată cu raportul consistoriului nostru archidiecesan și cerculariul din Ianuariu 1899 în care s'a regulat mai în detaiu catechisarea elevilor greco-orientali în școlele străine de pe teritoriul archidiecesei.

Comisiunea școlară din sinul congresului a luat din actele promovate la congres cerculariul consistoriului archidiecesan, a acceptat întru tóte cele 16 puncte, în cari s'a normat catechisarea aici în archidiecesă, le-a presentat ca operat al ei, și a propus primirea lor ca normă pentru întrégă metropolia.

Ce e drept, comisiunea școlară congresuală a pus o mică întroducere și un mic sfêrșit, și în acel mod a presentat congresului normele statorite în archidiecesă la începutul anului 1899.

Pentru consistoriul nostru archidiecesan este măgulitoriu, că și în acéstă cestiune, ca și în altele normativele archidiecesei sunt acceptate ca model pentru întrégă biserica.

Congresul, se vede că nu a fost din destul instruat despre aceea, că proiectul de normativ al comisiunei școlare din sinul congresului este operatul consistoriului archidiecesan, deóre-ce cu cuvinte bine alese prin rostul Preacuvioșiei Sale domnului archimandrit Filaret Musta a lăudat zelul, munca și aptitudinile de specialitate ale comisiunei școlare, care în scurt timp a presentat un asemenea operat, operatul însĕ l'a derivat la consistoriul metropolitan spre a-l comunica consistoriilor eparchiale, ca acele sĕ pună în practică ceea-ce se potrivesce cu împregiurările din parochíi, și apoi la timpul seu despre cele esperiate sĕ facă raport. Acésta însĕ nimica nu detrage din distincțiunea ce i-s'a dat archidiecesei.

Un vestmênt frumos, chiar străin fiind el, împodobesce pe om.

La noi în archidiecesă însĕ cestiunea s'a urmărit și mai departe.

Anume s'au adunat datele despre remunerațiunile ce se dau dela stat, pentru catechisațiunea elevilor greco-orientali dela școlele de stat, ca cu timpul sĕ se pótă afla mijlóce pentru aplicarea de catecheți stabili în locuri cu școle străine cercetate în numĕr mai mare de elevi greco-orientali.

Din datele adunate s'a constatat, că catecheții nostri pentru serviciile lor sunt de tot nesuficient remunerați, căci pe când celelalte studii din școlele medii sunt remunerate câte cu 100 coróne, órele din religiune dacă ici-colea și sunt remunerate, abia se remuneréză cu 50 de coróne; așa că pentru 4 óre pe sĕptĕmână la școlele medii catecheții nostri abia se remuneréză cu 200 cor.

Sunt o mulțime de școle, unde catecheților nostri nu li-se dau nici un fel de remunerațiuni, așa la școlele confesionale, la cele comunale și la cele ale reuniunilor private.

Sinodul nostru archidiecesan prin conclusul Nr. 132 a luat raportul consistorial la cunoscință și a îndrumat pe consistoriu, ca încă în anul școlar 1899/1900 sĕ pună în lucrare sistemisarea posturilor de catecheți la gimnasii și la școlele străine, ear' începutul sĕ-l facă cu instituirea de catechet la școlele din Cluș, eventual la Blaș și la Deș.

Despre modul de cualificare, despre salarisare, despre drepturile și datorințele catecheților, și despre materialul ce au sĕ-l propună catecheții în școlele de diferite categoríi, consistoriul are sĕ presenteze proximului sinod un normativ.

Salariile catecheților stabili au a se sistemisa în sarcina fondului școlar eparchial.

Este deci pusă catechisarea la noi în archidiecesă pe base largi și sănĕtóse, și este urmărită cu multă atențiune din partea forurilor competente.

Autoritatea bisericéscă în marele ei interes de a asigura catecheților stabili o dotațiune corĕspunḑĕtóre și dela stat, fiind datorința statului de a sta deopotrivă cu biserica, când vorba e de crescerea religiósă-morală a tinerimei, mai ales în timpurile aceste, când nereligiositatea și nemoralitatea prin întroducerea legilor politice-bisericesci începe a lua dimensiuni tot mai mari în cercuri tot mai largi, — ḑicem, autoritatea bisericéscă s'a adresat guvernului cerênd o dotațiune corespunḑĕtóre pentru catecheții stabili în locuri cu școle străine cercetate de elevi de ai nostri.

Guvernul a rĕspuns, că este aplecat a asigura o remunerațiune catecheților, în locurile unde biserica nóstră din numita localitate nu va puté asigura o dotațiune corĕspunḑĕtóre.

Dotațiunea va fi 50 coróne de 1 óră. Numĕrul órelor va depinde dela numĕrul elevilor cari cercetéză școlele medii.

Va trebui deci sĕ se clarifice lucrul și în direcțiunea aceea, ca sĕ fie considerați și elevii dela școlele din sistemul școlelor elementare (școlele elementare inferióre, școlele elementare superióre, școlele civile, pedagogiile, și școlele comerciale), va trebui sĕ se tragă în combinațiune și școlele de industrie și comerciu, căci numai grijind de tóte putem cresce o tinerime religiósă, morală, o tinerime cu frica lui Dumnezeu, care va forma basa puternică, pe care se va puté apoi zidí mai departe spre binele patriei, care nu se póte nici închipuí fără un popor religios-moral.

Biserica nóstră va continua pe calea apucată de a grijí de crescerea religiósă morală a tinerimei.

Va îngrijí, ca catecheții nostri sĕ fie toți preoți, sĕ nu se rușineze de costumul preoțesc, sĕ nu se geneze a primí darul preoției și solia apostoliei nici pentru școlele nóstre, nici pentru școlele străine.

Dumnezeul părinților nostri va lua sub scutul seu biserica nóstră și nisuințele ei pentru crescerea religiósă morală a tinerimei.

Ziariul nostru precum în trecut așa și în viitoriu va fi în rêndul prim pentru specialele interese ale bisericei nóstre.

Crucea biruită!

Crucea, simbolul rescumpĕrării neamului omenesc, biruitóre morții eterne, spaima păgânilor și mândria nóstră, *crucea* vecinic triumfătóre, a *fost învinsă* în senatul universității regnicolare din Budapesta.

Pe ambiturile nou înființatei universități, de-asupra ornamentelor de basso-reliefuri s'a pus coróna țĕrii nóstre, ce pórtă în frunte crucea, arma nebiruită a creștinismului. Nefericitul curent pseudo-liberal cu ideile sale cosmopolite a încins, ca un sul de flacără, o însemnată parte din societatea capitalei. Nici palatul muzelor n'a putut fi scutit de microbii curentului anticreștin. Crucea e spaima celor fără de lege, și astfel s'au găsit întrĕ fiitorii stâlpi ai neamului desmierdat de sórte, mâni sacrilege, cari sĕ dobóre crucea de pe coróna țĕrii, sĕ frângă semnul biruinței de pe emblema patriei iubite.

Cestiunea acésta pentru istoriograful veacului nostru este cheia înțelegerii multor abnormități și ilegalități,

FOIȘÓRĂ

O visită la Sarmiseghetuza.

Nemuritoriului Mihail Cogălniceanu datorăm una din cele mai frumóse pagini de proză românéscă, pagina în care ne spune cu neîntrecuta lui căldură pentru ce Călugărenii 'l mișcă mai mult de cât Marathonul.

Pilda lui Cogălniceanu ar trebui sĕ ne slujéscă la toți. Vizităm Alpii, unii dintre noi se duc până în fundul Pirineilor și mai nimeni, afară de Bucegii așa de la îndemână, nu cunóștem Carpații, acest încântător șir de munți, pe care stă călare némul românesc. Mulți am vĕzut Roma, ne-am încântat cu vedenia vremurilor trecute în mijlocul Colosseului sau al thermelor lui Caracala, unii dintre noi s'au suit în Acropol ca sĕ se îmbete de cea mai extraordinară priveliște din lume, toți am suspinat după frumsețele orașului adormit în brațele Adriaticei, dar' nimenea, mai nimenea nu ne-am ostĕnit cu o nópte de drum de fer, ca sĕ visităm locul cel mai sfânt pentru noi, ulițele prăfóse ale mititelului sat Grădiștea din ținutul Hațegului, acel colț de pământ unde a fost odată Sarmiseghetuza lui Decebal și Ulpia Traiană a Impĕraților romani.

Și cu tóte acestea nimic mai ușor de cât a merge la Roma nóstră, la săraca Grădiște. Trenul care plécă din București la 5,40 séra, trenul Aradului te duce după o schimbare la Simeria drept la Hațeg a doua zi de diminéță. Un târgușor de vre-o 4000 de suflete, cel din urmă târg din Ungaria în care limba municipalității a fost limba românéscă — pân'acum câți-va ani — un târg în care tot comerciul e românesc. Hațegul e frumos așezat la capătul țĕrii Hațegului, care sémână și nu sémână cu țara Bârsei de lângă Brașov. Intreg ținutul e românesc curat, dór cârcimarii prin sate sunt ovrei. Peste populația țĕrănéscă românéscă câte-va familii mari unguresți, unele unguresți de fel ca familia Lónyay, altele românești magiarizate de curênd ca Nopcsa, iar altele magiarizate din veacuri ca Kendeffy, altă dată Cândea, al cărei vechiu castel de ruine de lângă Râul-de-Mori se cheamă Colțvar și a cărei capelă de mult părăsită se vede că a fost zugrăvită cu sfinți românești; dacă te urci puțin pe grămezile de petri de lângă ziduri și te uiți înlăuntrul acestei minuni: o biserică românéscă légăn al unei puternice familii unguresti.

Seamână ținutul Hațegului cu ținutul Bârsei și prin bogăția culturelor și prin frumseța vitelor.

Dar și nu seamână, căci pe când țara Bârsei se afundă între douĕ șiruri de munți aprópe de o potrivă, Bucegii și Piatra Craiului, țara Hațegului din spre Nord nu e închisă de cât de coline și numai din spre miază-zi o domină grupul Retezatului, ale cărui vârfuri de o neîntrecută frumseță nu se póte sĕ nu fi slujit marelui Traian ca sĕ'și odihnéscă gândurile și sĕ'și veselécă inima.

In fundul văii Hațegului stă Grădiștea, un sătuc fără importanță, locuit de țărani blonzi, cu ochii albastri, cu umerii obrazului eșiți și fără de nici o conștiință că se nasc, trăesc și mor în Ierusalimul Românismului.

Mai tot satul e zidit din ruinele construcțiilor de altă dată, pretutindeni lespezi mari slujesc drept podețe, ori adăpătóre pentru vite și în multe curți fragmente din câte o antică zeiță se miră de vecinătățile în cari se află.

Din vechiul oraș dac, nimic, absolut nimic. Strămoșii nostri știau sĕ distrugă după ce învingeau.

Din capitala romană, zidită pe ruinele orașului lui Decebal, douĕ lucruri în picióre: un monument, circul, și doi metri pătrați de mosaic, ultimul rest din cine știe ce vilă luxósă a cine știe cărui ilustru roman.

Petecul de mosaic acoperit cu un coviltir de trestie mĕ tem că slujesce iarna drept coteț la găini, rĕmânênd dór' vara ca un fel de museu.

De sigur la Pompei, pretutindenea sunt mosaicuri romane, fără de asĕmânare superióre peticelului dela Grădiște. Acest peticel însĕ vorbesce inimii nóstre o limbă pe care nici o altă ruină nu ni-o póte spune. Aici, pe locul ăsta, pe care îl atingem cu mâna nóstră, a trăit viața lui un daco-roman. Venise óre de curênd din Italia, se născuse în Dacia, plecat'a cu legiunile lui Aurelian, rĕmas'a și după Aurelian printre acei puțini cari continuând viața romană în Dacia, au zămislit poporul nostru?

Nimic, nimic nu știm și niciodată nu vom ști.

Un lucru este sigur: fericitul proprietar al peticelului de mozaic se ducea adesea sĕ asiste la luptele din circul de alături. Circul este o ruină din cele mai complete din cele mai bine păstrate. Totul se vede ear' pe frontispiciul edificiului şubred, cum este societatea de azi, va strălucí prin infamia ei, ca o pecete grăitóre a decadinţei morale. Deputatul partidului poporal, abatele *Molnár* a luat cuvêntul în sfatul ţĕrii cerênd d-lui ministru de culte şi instrucţiune publică, pentru dovedirea pĕcătoşilor, o cercetare rigurósă. Crucile s'au restabilit. Cercetarea s'a pornit, dar' fără resultat! Insĕ pentru-ca cestiunea sĕ devină celebră, aceleaşi sau alte mâni netrebnice din nou au rupt prin lovituri de beţe crucile de pe corónă. S'au pornit din nou cercetări cu un aparat de dovedire fórte întins, dar' la resultate positive nici de astă-dată nu s'a putut ajunge.

Tinerimea universitară creştină bruscată în sentimentele ei cele mai înalte, a cerut satisfacţie ministrului pentru acésta înjosire a caracterului milenar al patriei nóstre. Intr'o petiţiune temeinic motivată cere Dlui ministru de culte, drept satisfacţie, ca în fruntea tuturor salelor de învĕţămênt dela Universitate, podóbă neclintită sĕ stee crucea.

Cestiunea merge înainte. Exelenţia Sa dl ministru consultéză cele patru facultăţi, ale căror opinii separate vor avé sĕ fie discutate în senatul universitar. Facultatea *teologică*, — nici nu se putea altcum, — pledéză pentru cruce; facultatea *juridică* de asemenea cu majoritate de voturi sprijinеşte cererea tinerimei, — dar' minune!, facultatea *filosofică* şi cea *medicală resping* ca neîndreptăţită crucea din salele lor de prelegere. Astfel votul colectiv al celor patru facultăţi s'a discutat în zilele trecute într'o şedinţă a senatului universitar. Dela şedinţă lipsesce rectorul, care e preot catolic, şi lipsesce prorectorul dela facultatea juridică, şi astfel senatul universitar cu o maioritate de 5 contra 3 *respinge* petiţia tinerimei. Acéstă semnificativă hotărire încă în ziua aceea a fost adusă la cunoscinţa ministrului, des pomenit, — spre ulterióră dispunere.

Nu putem prevedé, ce soluţiune intenţionéză a da dl ministru acestei cestiuni, care e cu mult mai importantă, decum se pare la prima vedere. Foile jidano-liberale în articoli de fond psalmodiéză acésta înfrângere a ultramontanismului, ce ca o buturugă neghióbă ţine calea progresului cosmopolit! Noi însĕ trebue sĕ protestăm în contra unei astfel de argumentaţii smintite! Crucea n'a fost, nu este şi în veci nu va fi esclusiv simbolul privilegiat al catolicismului numai. Semnul crucii a fost înfăţişat de D zeu prima-dată Impĕratului dela *Rĕsărit*, marelui *Constantin*. In acest semn, ce strălucea pe bolta ceréscă, a învins, şi a reîntemeiat împĕrăţia romană, ear' el s'a încreştinat. Prin cruce a omorit pĕcatul D-zeu-omul, dăruind mântuire celor-ce cinstesc crucea. De atunci neîntrerupt crucea de pe turnurile bisericilor nóstre vestesce mărirea lui D-zeu. Cu deosebire în firea poporului nostru atât e de înrădăcinat cultul crucii, încât ţĕranul nostru nu trece pragul căsii, fără sĕ-'şi facă semnul crucii. Fie-care ţĕran e un — Constantin cel mare!

Atunci deci, când dl ministru ar incuviinţa hotărîrea senatului *universităţii reginicolare*, nu din coróna catolicismului ar sărí o nestemată, ci deadreptul s'ar despoia statul sfîntului *Ştefan de caracterul seu creştinesc.* Universitatea din Budapesta e întemeiată în secolul al 17-lea de călugărul *Pázmány*, laureatul orator reacţionar, — dotându-o cu averi însemnate. Domnitorii *Ferdinand II.* şi *Maria Terezia* de asemenea au creat bogate fonduri pentru susţinerea universităţii, *dispunênd prin decrete speciale* conservarea nealterată a caracterului creştinesc în aceste înalte şcóle. Intr'un decret se spune anumit, că *crucea* are sĕ figureze şi pe sigilul oficios al universităţii.

Nădĕjduim, că dl ministru nu va trece preste *voinţa* fundatorilor, şi *nu va puté sĕ trécă nici preste dreptul de dispunere al Inaltului patron, care este Maiestatea Sa, Prea bunul nostru Monarch, Francisc Iosif întâiul!*

In sufletul omului sentimentele religióse sunt cele mai puternice. Frecările religionare sunt cele mai pasionate, şi după mărturia istoriei, luptele escate din aceste au isvorit rîuri de sânge!

Exelenţa Sa, dl ministru are cuvêntul! *LT.*

A patra eparchie ortodoxă în Bosnia şi Herţegovina este de curênd înfiinţata eparchie da *Banjaluca-Bihaci.* In autograful preaînalt al M. Sale datat în Viena, se accentuéză necesitatea înfiinţărií acestei eparchíi cu împrejurarea, că eparchia *Dabro-bosniacă* era prea estinsă, avênd 233 parochíi cu 481.000 credincioşi şi din causa estensiunei fiind greu de administrat.

Necesitatea înfiinţării unei eparchíi noue a accentuat'o la locurile competente mai întâiu archiepiscopul de Serajevo, a recunoscut'o patriarchul din Constantinopol şi apoi guvernul provinciilor Bosnia-Herţegovina a recomandat spre sancţionare înfiinţarea nouei eparchíi. M. Sa, avênd în vedere prosperarea bisericei orientale ortodoxe şi a poporaţiunii, a satisfăcut dorinţelor supuşilor sei.

„Sperăm, că noul episcopat va exista spre gloria lui Dumnezeu, spre preamărirea bisericei, mântuirea sufletelor, nobilitarea sufletelor şi a inimilor, şi după exemplele strălucite ale bisericei vechi episcopale va arĕta fructele nobile ale Evangheliei“, — se zice în autograf.

Episcop al nouei eparchíi (nu metropolit) — cum s'a anunţat în unul din numerii anteriori ai ziariului nostru — e *Eugen Lietiţa*, fost egumen al mănăstirei sêrbesci a Sângiorgiului (în comitatul Timiş).

Instalarea de fişpan. Cum vestesc ziarele unguresci, instalarea noului fişpan al comitatului *Têrnava-mare*, conte Ladislau Béldi, se va face la 12 Ianuarie st. n. Vicecomitele Somogyi face mari pregătiri, pentru-ca instalarea sĕ fie cât se póte de solemnă.

La *Braşov* instalarea contelui Stefan *Lázár*, a noului fişpan, se va face Marţi (15 Ianuarie).

Incă un deputat! In locul rĕposatului Beniamin *Perczel* se va face în curênd o nouă alegere de deputat dietal pentru cercul Abrudului. Acésta va fi a treia alegere în cercul Abrudului în acest ciclu parlamentar. La alegerile generale fusese ales ministrul de finanţe *Lukács László*, care fiind ales şi la Agria, a renunţat la mandatul abrudenilor şi astfel s'a căpĕtuit cu el Perczel, care la alegerile din cercul Bonyhád rĕmăsese buzat. Acum, ca al treilea clironom la acest mandat va competa — cu program liberal — fostul primariu al Abrudului, dl Boér Béla.

Confiscată înainte de nascere. In Bucovina e sĕ apară o fóie pedagogică numită *„Freie Lehrerzeitung“*. Nici n'a vĕḑut lumina zilei noua fóie şi a şí fost confiscată. Iată ce cetim în *„Deşteptarea“*: Un ziariu nou aflăm că va apăré dela anul nou înainte. Ziarul acesta va fi redigeat în limba germană şi se va numi *„Freie Lehrerzeitung“*. Menirea nouei gazete internaţionale va fi *apărararea intereselor curat învĕţătoresci.* Se ştie că învĕţătorimea acestei ţĕri se pórtă de mult cu gândul sĕ-şi creeze un organ de apărare; e şi timpul suprem la acésta. Cine nu cunósce nevoile şi robia în care geme biata învĕţătorime bucovineană? Se află într'adevĕr într'o stare de compătimit şi nu ne putem decât bucura când auḑim că din şirurile acestei învĕţătorimi se ridică bărbaţi cari au curajul a-şi elupta drepturile stării lor pe cale ziaristică chiar. Ne aducem aminte că învĕţătorii Chisanovici şi Kipper redigiaseră un apel prin care îndemnau pe fraţii lor în muncă şi suferinţe sĕ se unéscă în privinţa unei foi libere învĕţătoresci.

Apelul însĕ a *fost confiscat* de căpitanul Miculi şi procuratura din Suceava. Semn bun acesta. In foia învĕţătoréscă sémână că şi „Deşteptarea“ va avé o soră de cruce în ceea ce privesce confiscarea.

„Freie Lehrerzeitung“ va costa anual 6 coróne şi va apărè de douĕ-ori pe lună.

Din România

Urcarea taxelor de vamă. Secţiunile camerei au votat Marţi un project de lege presentat de urgenţă din partea ministrului president şi ministru de finanţe *P. Carp*, în înţelesul căruia au sĕ se urce taxele de vamă pe anumiţi articli de comerciu, întrĕ cari póme crude şi uscate, urez, caféuă, teă, lână, bumbac, stofe şi marfe de mĕtasă, cărbuni de pétră sticlării şi conserve.

Legea va întra în vigóre cu începere de la anul nou.

*

Nou ziariu conservator. Cu numĕrul de alaltăieri (14 Decembre v. Nr. 276) *„Timpul“* din Bucuresci a dispărut, pentru-ca împreună cu *„Constituţionalul“* sĕ facă loc unui nou organ al partidului conservator, care va purta numele *„Conservatorul“*. Acéstă dispariţie din şirul organelor de publicitate din Bucuresci, „Timpul“ o anunţă cetitorilor sei prin următórele: „După douĕ-zeci şi doi de ani de existenţă, cu o scurtă eclipsă, *Timpul* dispare pentru a doua-óră, spre a face loc unui nou organ conservator, care sĕ represinte contopirea tuturor elementelor conservatóre într'un singur mănunchiu.

Cu numĕrul de azi *Timpul* îşi ia rĕmas bun dela cetitorii sĕi, le mulţămesce pentru credinţa nestrămutată de până azi şi 'i îndémnă a se grupa în jurul *Conservatorului*, care, nu ne îndoim, va fi, din punctul de vedere al principiilor, o continuare a *Timpului* şi a *Constituţionalului*, contopite într'un singur organ.

Cu acéstă credinţă *Timpul* încetéză de a apăré şi aceia cari, pentru un interes superior al partidului, fac sacrificiul acestei disparițiuni, speră că împrejurările şi viitórea conducere a partidului conservator nu vor mai justifica nici odată reapariţia *Timpului*.

Urăm viaţă lungă şi rodnică noului organ *Conservatorul* şi 'i dorim sĕ apere marile interese ale neamului cu aceeaşi căldură cu care tot de-a-una le-a apărat *Timpul.*“

In acelaşi numĕr îşi ia adio de la cetitori şi dl *Alexandru Ciurcu*, fost director al *Timpului*, care imediat după notiţa de mai sus scrie următórele:

Iubiţi cetitori,

In viaţa de douĕ-zeci şi doi de ani ai Timpului, gloriósă prin colaborarea unor condeie ca acele ale unui Alexandru Lahovari, ale unui Mihail Eminescu, Gr. Pĕucescu, Take Ionescu, ca sĕ nu vorbesc de cei mai ilustri, am avut şi eu distinsa onóre de a'l conduce vreme de zece ani.

Deşi în proporţii neasemănat mai modeste, colaborarea mea a fost tot-d'a-una inspirată de cea mai caldă dorinţă de a face şi eu puţin bine acestei ţĕri.

Intru cât am reuşit în acéstă pornire a mea, alţii vor avé sĕ judece.

Atâta pot sĕ declar, că în cariera mea ziaristică de 25 de ani tot-d'a-una am nizuit a rădica nivelul discuţiunilor, că m'am ferit de personalităţi şi de trivialităţi pe cât cu putinţă mi-a fost şi că am încercat din rĕsputeri sĕ ridic prin pilda mea prestigiul presei române.

Dacă vre-o dată m'am abătut de la acéstă normă, cer iertăciune acelora pe cari în învălmăşéla luptei i-aşi fi atins mai aspru de cât aşi fi voit.

Astăzi când părăsesc conducerea Timpului, pentru-că Timpul încetéză de a mai fi, ţin sĕ'mi iau rĕmas bun de la cetitorii sĕi şi sĕ le mulţămesc pentru indulgenţa şi iubirea ce tot-d'a-una mi-au dovedit.

Cu ziua de azi închid un ciclu de un sfert de veac de activitate ziaristică. Totuşi nu declar că încheiu definitiv acéstă carieră, pe care n'am părăsit'o nici odată în viaţa mea, căci viitorul nu este al nimĕnui, viitorul este al lui Dumnezeu.

De aceea nu mĕ despart de cetitorii mei printr'un rĕmas bun pentru tot-d'a-una, ci le zic: Póte la revedere!

Corespondenţă.

Sebeş, 12 Decembre 1900.

Conferenţa preoţimei din protopresbiteratul Sebeşului.

Este deja recunoscut de toţi cu cât zel şi abnegaţiune lucră actualul nostru archiepiscop şi metropolit pentru consolidarea bisericei nóstre şi pentru înaintarea şi fericirea turmei sale cuvêntătóre.

Din acest indemn şi cu acest scop a dispus Excelenţa Sa, ca sĕ se ţină conferenţe preoţesci în tot anul.

Conferenţa preoţimei din protopresbiteratul Sebeşului pentru anul acesta s'a ţinut la 20 Novembre a. c. premergêndu-i celebrarea sfintei liturgii cu invocarea Duhului sânt, în biserica cea mare de aici.

Obiectele acestei conferinţe au fost punerea în lucrare a concluselor conferenţei din anul trecut şi a indigitărilor consistoriale urmate la acelea.

Se ştie, că temele conferenţelor din anul trecut au fost:

a) Desvoltarea şi întărirea simţului religios-moral în popor;

b) Ameliorarea stărei materiale a poporului; şi

c) Ameliorarea dotaţiunilor preoţesci.

Ca mijlóce pentru ajungerea şi realisarea acestora conferenţa nóstră din anul trecut a aflat întrĕ altele:

ad. *a*) Catechisarea adulţilor, regularea petrecerilor tinerimei, predica, înfiinţarea de coruri bisericesci şi înfrumseţarea bisericelor.

ad. *b*) Infiinţarea de reuniuni şi tovărăşii folositóre pentru ferirea poporului dela lucs, înclinări şi obiceiuri rele, şi pentru pro-

---

cu cea mai mare precisiune: întrările ómenilor şi întrările fiarelor, arena, rênduri de loji, într'un cuvênt tóta completa distribuţie a unui circ roman.

Azi încă stă în picióre la locul ei o canapea de piatră, cea din urmă, crepată la mijloc, dar' încă destul de solidă ca sĕ te poţi aşeza pe dênsa şi sĕ te gândeşti şi la cei din urmă locuitori ai Ulpiei Traiane, cari au stat pe aceeaşi bancă înaintea ta.

Căci plimbându-te prin aceste nepreţuite ruine, nu poţi sĕ nu laşi drumul gândurilor şi sĕ nu te adânceşti în suvenirile trecutului, cari aşa de uşor se légă cu tainele viitorului.

O lume întrégă îţi stă înainte: Dacii cari sunt încă o enigmă, colonisarea romană cu tótă minunăţia ei, şi mai mult de cât ori când te convingi de adevĕrul continuităţei nóstre pe acest colţ de pămênt şi te mândreşti cu o obârşie aşa de măréţă.

Intr'adevĕr, când te gândeşti că strĕmoşii nostri au zidit aici în mijlocul pădurilor nestrăbătute un oraş în care era loc pentru atâta viéţă, în cât le trebuia un circ cu jocul de gladiatori şi de fiare din Africa (s'a găsit schelet de leu), când îţi aminteşti că stăpânirea romană n'a dăinuit de cât 117 ani, nu poţi sĕ nu fii mândru de astfel de origine şi sĕ nu-'i simţi greutatea.

O călătorie la Sarmiseghetuza este un adevĕrat tonic moral, pe care îl recomandăm tuturor. Neapărat nu vor vedé acolo nimic alt de cât câte-va pietre şi câte-va mormane de cărămizi. Dar' acele pietre, acele cărămizi au elocinţă neîntrecută a nouă-spre-zece vécuri de istorie şi nu e nimeni care, îngenunchiând de asupra lor, sĕ nu se simtă mărit.

Pleci din Sarmiseghetuza cu un aşa vêrtej de gânduri, în cât d'abia distingi biserica din Densuş, vechiu templu roman, transformat în biserică românéscă şi în care şi azi, pe lespezile pe cari se sacrifica zeilor olimpieni, preotul unit spune liturghia în românesce.

Un drum de o zi, fără nici o greutate, în locuri încântătóre, şi cu tóte astea câţi dintrĕ noi pot spune că au călcat în oraşul lui Decebal?

România Ilustrată 'mi-a cerut un cuvênt pentru primul sĕu numĕr. Acel cuvênt iată-l: Se cade, ca tot Românul sĕ vadă măcar odată scaunul Românismului.

Take Ionescu.

movarea intereselor lui economice. Infiinţarea de fonduri bisericesci de bani şi bucate. Imbrăţişarea meseriilor şi comerciului din partea poporului.

ad. c) Intrĕ altele, înfiinţarea unui fond general pentru dotarea preoţilor.

Hotărîrile conferenţei din anul acesta faţă de punerea în lucrare a acestora le schiţez în următórele:

I. Desvoltarea simţului religios-moral.

1. *Catechisarea adulţilor.* Ca sĕ avem popor religios-moral, trebue crescut de stare. Conferenţa fiind de părere, că nu e destul, ca copiilor numai in şcóla de tóte zilele şi în cea de repetiţie sĕ se dee învăţături religióse-morale, ci acelea sĕ li-se dee şi după ce es din şcólă, ca tinerii sĕ fie în continuă supraveghiare şi sĕ se facă tot posibilul, ca simţul religios-moral stêrnit şi desvoltat în ei în şcóla sĕ se întăréscă. Din acest motiv, conferenţa a decis, ca fie-care preot sĕ fie îndatorat a ţiné catechisaţiune cu adulţii dela 15—18 ani, în tóte Duminecile şi serbătorile din postul Crăciunului şi al Paştilor, dela 1—3 óre d. a. şi despre resultat sĕ raporteze protopresbiterului până la Dumineca Tomei. Neîmplinirea acestei îndatoriri formézǎ abatere disciplinară şi cel care nu o observă, sĕ fie pedepsit. — Faţă de tineri cari nu vor asculta, şi nu vor cerceta órele de catechisaţie, comitetul parochial sĕ aplice pedepse corespundĕtóre.

2. *Regularea petrecerilor tinerimei.* Pentru întărirea simţului religios-moral în tinerimea nóstră, e neapărată trebuinţă a se regula şi convenirile şi petrecerile acesteia. Pentru a avé un popor moral, viguros şi trainic, trebue, ca tinerimea sĕ fie ferită de necuviinţe şi fapte imorale, cari o slăbesc şi ruinézǎ. Destrăbălarea şi decădinţa singuraticilor atrage după sine destrăbălarea şi decădinţa popórelor. Din petrecerile necontrolate ale tinerimei nóstre, jocuri, şeḑĕtori etc., au urmat fapte cari nu servesc nici spre lauda tinerimei nici spre întărirea nóstră naţională.

Prin statutul organic comitetele parochiale sunt îndatorate sĕ lucre pentru susţinerea religiosităţii şi moralităţii în popor, prin urmare şi în tinerime.

Mânecând din aceste puncte de vedere, conferinţa a decis regularea petrecerilor tinerimei, însărcinând o comisiune cu elaborarea, până la conferinţa anului viitor, unui project de regulament, care apoi sĕ se dee comitetelor parochiale spre votare şi aplicare.

3. *Predica.* Cel mai puternic mijloc pentru combaterea obiceiurilor stângace şi a relelor din popor; precum şi pentru propagarea moralităţii şi a învĕţăturilor folositóre în tóte privinţele pentru fericirea poporului, e fără îndoială predica. Acestei datorinţe până acum preoţimea puţin a satisfăcut. Acum, când situaţiunea materială a preoţimei s'a îmbunătăţit în mod considerabil, cu drept se póte pretinde sĕ satisfacă şi acestei îndatoriri. Deci trebue făcut începutul pentru a obliga preoţimea pentru împlinirea datorinţei de propoveduire. A adus deci conferenţa conclusul şi preoţii s'au obligat a ţiné fie-care cel puţin 10 predici în decursul anului.

4. *Cântările corale.* Un puternic mijloc pentru întărirea simţului religios-moral este negreşit şi cântarea frumósă corală, pentru-că ea înalţă spiritul şi mişcă inima. Pentru a puté înfiinţa însĕ coruri bisericesci în tóte comunele, prima condiţiun e sĕ avem învĕţători apţi de a puté fi conducĕtori de coruri.

Conferenţa a rugat deci pe Preaveneratul Consistoriu, sĕ decreteze şi musica instrumentală de studiu obligat pentru pedagogi.

5. *Reuniuni de femei pentru înfrumseţarea bisericilor.* Ca mijloc pentru întărirea religiosităţii şi moralităţii servesce şi ţinerea bisericelor în stare de curăţenie. Acésta servesce poporului ca impuls şi pentru iubirea ordinei şi a curăţeniei. Pentru-că cum s'ar puté pretinde dela popor sĕ-'şi ţină lucrurile sale şi casa sa în ordine şi curăţenie, când casa lui Dumnezeu o vede descoperită, dărâmată şi în necurăţenie?!

Spre a se puté lucra în direcţiunea acésta şi mai cu efect, conferinţa a decis, ca în fie-care comună sĕ se înfiinţeze reuniune de femei pentru înfrumseţarea bisericii, şi în scopul acesta a esmis o comisiune, care până la conferenţa anului viitor sĕ pregătéscă un project de statute.

II. Ameliorarea stărei materiale a poporului.

Pentru promovarea acestui scop conferinţa nóstră a decis, ca preoţii, cari sunt cei întâi chemaţi sĕ lucre pentru fericirea poporului, sĕ combată cu tot deadinsul scăderile şi moravurile rele, cari causéză decadinţa materială a poporului. Sĕ instrueze poporul ce direcţiune sĕ ièe, cum sĕ purceadă în lucrurile sale economice, pentru-ca sĕ aibă mai multe folóse şi mai bune resultate. Sĕ premergă cu esemplu bun întru lucrarea raţională a pământului, întru câştigarea de maşini bune economice şi semênţuri bune, şi întru creşterea de soiuri bune de vite. Sĕ îndemne poporul şi la alte ocupaţiuni bune şi folositóre, la îmbrăţişarea meseriilor şi comerciului.

In special a îndatorat conferinţa pe fie-care preot sĕ înfiinţeze în comuna sa fond de bucate bisericesc, reuniune de temperanţă şi de înmormêntare şi tovărăşie agricolă; şi despre resultatele obţinute sĕ raporteze la conferinţa anului viitor, arătând totodată, că câţi copíi s'au aplicat, la îndemnul seu, la meserii.

III. Imbănătăţirea dotaţiunilor preoţesci.

Avênd în vedere, că dotaţiunea ce se dă acum preoţimei dela stat, se póte sĕ nu ţină pentru totdeuna, şi că nu toţi preoţii beneficiază de congruă, conferinţa e de părere, ca preoţimea sĕ facă cel puţin aceea, ce trebuia sĕ fi făcut de mult, în timpuri mai bune, adecă sĕ înfiinţeze un fond general archidiecesan pentru dotarea clerului.

In scopul acesta conferenţa a rugat pe Preaveneratul consistoriu archidiecesan sĕ facă cele de lipsă pentru înfiinţarea acestui fond, obligându-se toţi preoţii din protopopiat a solví fie-care pentru acest fond o cuotă anuală de 4% după suma întrégă a salariului lor, în decurs de 10 ani. Preoţii ce se vor face în viitor încă sĕ fie obligaţi la contribuţiunea acésta, până când se vor pune în lucrare şi alte fundaţiuni ce mai avem spre scopul acesta (d. e. f. Pantazi).

Faţă de greutăţile cu cari luptă preoţimea în timpul de faţă, la cuote mai mari în silă s'ar putea deobliga. Afară de acésta e drept şi cu cale, ca fondul sĕ se întemeieze nu numai de generaţiunea actuală, ci sĕ li-se dee ocasiune a contribui şi celor viitóre, căci mai cu sémă pe acelea le privesce, acelea se vor bucura mai mult de folósele fondului.

A mai luat conferinţa conclusul, ca sĕ se facă o representaţiune la Preaveneratul consistoriu: sĕ facă cele de lipsă pentru schimbarea statutelor fondului de pensiune şi a se pune fondul pe basă mai mulţămitóre pentru preoţi şi totodată sĕ siléscă pe toţi preoţii la împlinirea datorinţelor faţă de acest fond.

S'a ocupat conferinţa şi cu întroducerea unei uniforme civile corespunzĕtóre pentru preoţi.

un preot.

NOUTĂŢI

Rĕscumpĕrarea felicitărilor. In scopul rĕscumpĕrării felicitărilor de anul nou au mai incurs la cassa Asociaţiuni, pentru fondul *Casei naţionale* următórele contribuiri: de la Preacuvioşia Sa dl archimandrit vicariu archiepiscopesc *Dr. Ilarion Puşcariu* 5 cor., de la dl *Ioan V. Rusu*, protopop gr. cat. în Sibiiu, 5 coróne şi de la dl *Rubin Patiţa*, advocat în Alba-Iulia, 5 coróne. De tot au întrat până acum la fondul casei naţionale, sub acest titlu, 42 coróne.

*

Dar spre scopuri şcolare. Dl Nicolae *Măneguţiu*, protopresbiter în Murĕş-Oşorheiu, a pus la disposiţia consistoriului 165 coróne pentru a fi întrebuinţate spre scopuri şcolare. Cu acest marinimos dar al dlui Măneguţiu s'au şi comandat deja de la o firmă din Dresda recuisite şi aparate fisicale pe seama şcólei nóstre din Poiana.

*

Distribuirea darurilor de crăciun din partea reuniunii meseriaşilor români din Sibiiu, conform unei hotăriri mai noue a comitetului numitei reuniuni, se va face *Duminecă séra* în ajunul crăciunului, şi nu Sâmbătă în preséra ajunului, cum se publicase.

Cei binecuvêntaţi de Dumnezeu cu sórte materială bună, aducă-şi aminte şi de *mititeii sĕraci* şi întindă câte ceva din prisosul lor. Comitetul angagiat cu colectarea ofrandelor primesce cu mulţămită ori-ce dar oferit spre acest scop.

*

Aspiranţii la voluntariat, cari nu pot documenta cu testimonii îndreptăţirea la acest favor întru împlinirea obligămintelor militare, şi-o pot procura supunêndu-se unui *examen de capacitate.* Comisiunile examinătóre, în limba germană şi magiară, sunt în *Sibiiu*, ear' în *limba română* în *Brasov.*

Observăm tot-odată, că tinerii îndreptăţiţi la voluntariat sĕ-şi legitimeze la timp acest drept, căci întârḑierile pot aduce cu sine perderea dreptului.

*

Camil Selagean, ascultător de filosofie la universitatra din Cluj, e numit din partea ministrului profesor suplent la şcóla reală din Deva, avênd sĕ substitue pe profesorul Dr. Veress Endre, care cu stipendiu din fundaţiunea Forinyák e trimis de Academia magiară în călĕtorie de studiu. Veress e concediat până la Pasci, şi va petrece acest timp în Roma, unde va face cercetări în biblioteca vaticană deosebi asupra isvórelor privitóre la principele ardelean Andreiu Báthory.

*

Pedagog eliminat din tóte şcólele. Ministrul de culte şi instrucţiune publică face cunoscut, că Hudjina Balázs, elev în anul II. al preparandiei din Şárospatak, e elimenat din tóte preparandiile din ţéră. A falsificat testimonii nenorocitul.

*

O visită la Sarmisegetusa. Noua revistă din Bucureşti *„România Ilustrată"* a compatriotului nostru Ioan Rusu Abrudeanul, a cărei apariţiune o anunţaseram în numĕrul de alaltăeri al ziariului nostru, publică sub titlul de mai sus un prea frumos articol, scris de fostul ministru *Take Ionescu.* Sigur cetitorii nostri vor ceti cu plăcere acest product literar al d-lui Ionescu, mai ales, că tractéză de o rĕmăşiţă de la noi a falnicelor timpuri pe glorie romană şi dacică.

Nr. 24,317/1900.

Spre sciinţă

din incidentul esecutării numĕrării populaţiunii după starea din 31 Decembre 1900.

I. Scopul numĕrării:

A statori (ficsa) numĕrul sufletelor din întrégă ţéra şi din singuraticile comune şi oraşe şi a lua în sémă tóte relaţiunile culturale şi economice ale populaţiunii. Totodată se face conscrierea edificiilor, şi a locuinţelor acelora, mai departe luarea în sémă a relaţiunilor de instalare (adjustare) şi producere ale industriaşilor mici. Prin acésta se pune la disposiţia (sĕ aduce la cunoscinţă) autorităţilor, legislaţiunii şi societăţii tóte câte sunt de lipsă a se şti, pentru bunăstarea comună. Deci îndeplinirea conscienţiósă a numĕrării nu e numai datorinţa legală şi patriotică a fiecărui cetăţean, ci acésta zace în interesul bine înţeles al fie-căruia.

In sensul legii datele referitóre la numĕrarea populaţiunei nu se pot lua de basă la repartisarea dării şi sunt a se pedepsi cu închisóre până la 2 luni şi cu pedépsă în bani până la 600 coróne acele organe oficióse, comisari de numĕrare a populaţiunei şi ori-ce alt individ, care e aplicat la numĕrarea populaţiunii, precum şi acele organe ale biroului statistic, cari ar oferi datele de numĕrare referitóre la ori-ce individ ori-cui şi pentru ori-ce alt scop.

II. In ce mod se face numĕrarea populaţiunii?

Despre ori-ce individ, care în nóptea de 31 Decembre 1900 spre 1 Ianuarie 1901 se află pe teritoriul statului se face (compune, eliberéză) o şedulă de numĕrare separată, despre tóte casele şi edificiile, cari aparţin la un numĕr de casă sau la o curte o fóie de casă colectivă.

Acei copii de ţiţă, cari s'au născut în 1 Ianuarie sau după aceea, nu se conscriu, din contră se conscriu aceia, cari au murit în 31 Decembre după miezul nopţii.

Şedulele de numĕrare şi fóia de casă colectivă le umple sau capul familiei, respective proprietariul de casă, sau substituţii lor (un membru al familiei); — sau dacă acestia nu sunt apţi, comisarul de numĕrare.

Acesta distribue în casul prim şedulele de numĕrare şi foile colective spre a le umplé şi în o zi ficsată le adună din nou; în casul ultim se presintă la o zi ficsată înainte în fie-care casă şi locuinţă spre a umplé şedulele de numĕrare.

In casul prim capul familiei, respective proprietariul de casă e dator a se îngriji de umplerea şedulelor, respective a foilor colective negreşit până la ziua predării; în casul ultim ei, sau astfel de substitut al lor, care e apt a da rĕspunsurile necesare, sĕ aştepte acasă în ziua ficsată pe comisarul de numĕrare adunând tóte datele necesare, în deosebi cele referitóre la statorirea anului nascerei. (Veḑi punct IV.)

III. Unde trebue conscris cineva?

Fóia pentru numĕrarea populaţiunii e a se umplea acolo, unde acela a locuit stabil la miezul nopţii în nóptea de 31 Decembre 1900 spre 1 Ianuariu 1901, sau dacă în timpul acesta nu petrece în locul acesta stabil, acolo unde petrece (ca óspe, călĕtor ş. a.) în mod temporal (nu pentru a petrece numai nóptea de Silvestru). In casul acesta persóna e a se înşira între cei absenţi în partea a III. a fóiei de casă colective referitóre la locuinţa stabilă. Acele persóne, cari sunt în locuinţă în nóptea de 31 Decembre (d. e. soldaţi, şcolari concediaţi) sunt a se conscrie, cu tóte că în 1 Ianuarie sau după acésta se depărtéză din locuinţă.

Din contră în foile de numĕrare sunt a se conscrie acei indivizi, cari au venit în nóptea de 31 Decembre numai după miezul nopţii, numai atunci, dacă acesti indivizi nu au fost conscrişi la locuinţa stabilă. Aşa d. e. acei indivizi, cari în nóptea de 31 Decembre se află în călĕtorie; tot astfel şi servitorii şi servitórele, cari schimbă locul în 31 Decembre sau la începutul lui Ianuarie, sunt a se conscrie acolo, unde se mută, adecă la stăpânul cel nou.

Toţi acei indiviḑi, cari nu s'au conscris în decursul numĕrării din causa schimbărei locului, din greşélă (eróre), intrelăsare sau din orice causă, şi au despre acésta cunoscinţă, sunt deobligaţi a se presenta cel mult până la 10 Ianuarie la primăria comunală (magistrat) pentru a fi conscrişi.

Toţi óspeţii, cari în timpul dela 1—10 Ianuarie vin în hotele, hanuri, sau alte locuri de adăpost, sunt a se conscrie (şi anume acei, cari s'au conscris în alte locuri sunt a se conscrie numai în şedulele de controlă) şi pentru acésta proprietarii localităţii sunt responsabili.

IV. Cum trebue umplute blanchetele?

Referitor la umplerea şedulelor de numĕrare şi a foilor de casă colective sunt a se observa strict disposiţiunile instrucţiunei distribuită de odată cu blanchetele, resp. cuprinse în fóia de casă colectivă. In casuri dubii părţile lasă góle întrebările respective, pe cari le umple apoi comisariul de numĕrare.

La fie-care întrebare trebue rĕspuns cu cea mai mare esactitate. De aceea trebue, ca îndeosebi anul naşterii sĕ se înducă pe basa testimoniului de botez, a estrasului din matriculele cununaţilor, a cărţii de serviciu sau de lucru, a notiţelor făcute în cartea de rugăciune sau în biblie. Asemenea şi estensiunea posesiunei (şi adecă nu numai a posesiunei din comuna respectivă, ci şi a celeia aflătóre în străinătate) trebue însemnată pe basa de date credibile.

V. Disposiţiuni penale.

Cel-ce cu ocasiunea numĕrării poporului induce cu ştirea, fie şi din glumă, date false sau neadevĕrate în blanchete sau fasionéză cu gura date false sau neadevĕrate; mai departe cel-ce denégă lămuririle cerute; cel-ce subtrage dela numĕrare vre-o rudenie de a sa sau altă persónă care aparţine la sine; cel-ce nu corespunde citaţiunei primăriei comunale; cel-ce are ştire sigură, că nu a fost numĕrat şi întrelasă a se presenta până în 10 Ianuarie 1901 la primăria comunală în scopul efectuirei numĕrării; otelierul sau óspele din otel, care nu'şi împlinesce datorinţa privitóre la sine, se pedepsesce cu pedépsă de bani până la 100 Cor.

Eară cel-ce îngreunéză esecutarea numĕrării prin rĕspândirea de ştirii false, sau împedecă esecutarea colectării datelor la timpul prescris: este dator a purta daunele causate prin acésta, precum şi spesele împreunate cu colectarea de nou a datetor eventual necesare sau cu alte disposiţiuni.

Sibiiu, 15 Decembre 1900.

Gustav Reissenberger,
vice-comite.

Posta Redacţiunei

Dlui G. H. Tractatul a sosit. Se va publica în numerii primi ai anului viitoriu.

1898 B. 1221/5. Másolat.

Ő felsége a király nevében! A topánfalvi kir. járásbiroság, mint büntető biroság rágalmazás és becsületsértés vétségével vádolt Patitia Vaszilie elleni büntető ügyben a megtartott tárgyalás alkalmával kifejtettek alapján az alulirott helyen és napon a következő *itéletet* hozott: Vádlott Patitia Vaszilie topánfalvi lakos, 60 éves, gör. kel. vallású, nős, 4 gyermek atyja, irni, olvasni tud, büntetlen előéletü, kevés vagyonnal biró, nyugalmazott gör. kel. tanitó az Andres Vaszilie sérelmére elkövetett, s a btk. 258 §-ba ütköző, s a szerint minősülő, s büntetendő rágalmazás vétségében bünösnek kimondatik, s ezért 10 az az (Tiz) napi fogházra mint fő és 100 kor. pénzbüntetésre — mint mellék büntetésre, — s behajthatatlanság esetén 10 napi fogházra itéltetik. Kőteles továbbá vádlott magánvádlónak eljárási költség fejében 20 koronát, s végre tanudij fejében Morár Nicolaénak 6 koronát, Palade Nicolae Tizunak 4 koronát, Palade Konstantinnak 4 koronát és Andrejka Juonnak 4 koronát, ezen itélet jogerőre emelkedésétől számitott 15 nap, s végrehajtás terhe alatt megfizetni, nem különben a felmeritülendő rabtartási költségeket a m. kir. kincstárnak megtériteni. *Indokok:* Vádlott a megtartott tárgyalás alkalmával tagadta a terhére rott büncselekménynek elkövetését. Vádlott tagadásával szemben Morár Nicolae a lui Sandru, Palade Nicola Tizu, Pálàde Konstantin és ifju Andrejka Juon eskü alatt kihallgatott tanuk vallomásával beigazolást nyert azon körülmény, hogy vádlott magánvádlót a panaszolt alkalommal azért, mert ez utobbi csendaféle, vagy ki megetted a templom pénzét kifejezéssel illette. Ezen tényállás alapján vádlottat a rágalmazás vétségében bünösnek kimondani, s ezen itélet rendelkező részében kiszabott büntetéssel sujtani, nem különben az okozott költségek viselésére kötelezni kellett. Magánvádló ama kérelmével, hogy ezen itélet a „Telegraful Román“ nagyszebeni gör. kel. egyházi lapban közzététessék azért kellett elutasitani, mert a tárgyalás a legnyilvánosabban tartatott és az itélet szintén oly modon lett kihirdetve, s igy azok, kik magánvádlót ismerik és az ügy iránt érdeklődtek, — a legnagyobb része az itélet kihirdetésénél jelen volt. Kelt Topánfalván, 1900. julius hó 20-án. Chéllba Illés s. k. kir. aljbiró. [248] 1

La **Librăria Tipografiei archidiecesane** se află

3 prapori gata

ca mustre: unul de mătase grea damast, mărimea 85/155 cm. şi costă **128 cor.**, unul de camgarn fin, mărimea 120/175 cm, costă **cor. 108**, ér al III-lea din pânză de in cernită fórte trainic şi frumos, mărimea 120/170 cm. cu **63 cor.** Toţi sunt fără prăjină; cu prăjină se adauge la preţurile indicate încă câte 10 cor. Se primesc însĕ şi comande pentru alte mărimi cu ori şi ce fel de icóne. Observăm, că praporii sunt fiecare din câte o singură bucată şi icónele sunt pictate pe însaşi stofa praporelui, praporii din mai multe bucăţi costă cu mult mai puţin.

Krachul cel mare.

New-York şi **Londra** n'au cruţat nici continentul european fiind necesitată o fabrică mare de lucruri de argint de a desface tot depositul seu pe lângă o mică rebonificare a forţelor de lucru. Eu sunt mputernicit a executa acest mandat. Trimit deci ori şi cui următórele obiecte pe lângă o rebonificare simplă de **fl. 6.60** şi anume:

6 bucăţi **cuţite fórte fine** cu tăiş englez,
6 bucăţi **furculiţe de argint-patent** american dintr'o bucată,
6 bucăţi **linguri de argint-patent** american,
12 bucăţi **linguriţe de argint-patent** american,
1 bucată **lingură pentru supă** de argint-patent american,
1 bucată **lingură pentru lapte** de argint-patent american
6 bucăţi **tase Victoria** englezesci,
2 bucăţi **felinare admirabile** de masă,
1 bucată **sitiţă** pentru teă,
1 bucată **preserătóre** pentru zăhar pisat fină,

42 bucăţi la olaltă numai fl. 6.60.

Tóte aceste **42** obiecte au costat mai nainte **fl. 40** şi se pot obţiné acum cu preţul minimal de **fl. 6.60**. Argintul-patent american este un metal fórte alb, care îşi păstréză colórea argintie 25 de ani, ceea-ce se şi garantéză. Ca dovada cea mai bună, că inseratul acesta nu e

nici o înşelăciune

mĕ oblig prin acésta publice, a retrimite banii fără nici o piedecă tuturora cărora nu le convine marfa, şi nimenea n'ar trebui sĕ lase a trece acéstă ocasiune favorabilă, fără a-şi procura acéstă **garnitură pompósă**, care se potrivesce mai ales ca

present escelent de crăciun şi anul nou

cum şi pentru ori-ce gospodărie mai bună.

Se află numai la [210] 10—10

A. HIRSCHBERG,
casă de export pentru obiecte de argint-patent american
Viena, II., Rembrandtstrasse Nr. 19.

Trimiterea în provincie pe lângă rambursă sau anticiparea sumei. Praf de curăţit 10 cr. Veritabil numai cele provĕzute cu marca alăturată (Gesundheitsmetall). AMERIK PATENT

Estras din epistolile de recunoscinţă.

Sunt fórte mulţumit cu garnitura Dtale şi mĕ rog pentru o nóuă espediţie.
Lubaczow, Galiţia. **Babie, căpitan.**

Am primit espediţia şi sunt fórte mulţumită, Vĕ mai rog pentru o garnitură cu fl. 6.60.
Cluş. **Exelenţa Baronesă Bánffy.**

Am primit espediţia şi sunt fórte mulţămită cu ea.
Gaad, Ungaria, 1 Septembre 1890. **Contesa C. Chotek-Gudenus.**

Numai pentru 40 de fileri (bani)
să póte căştiga la 12 Jannarie anul 1901
căştiguri de: 10.000
1000, 500 corone etc, etc,
Cu totul sânt 1311 de căştiguri la
Lotteria „CASA STUDENŢILOR."
losuri să pot căpota pretutindinea.

244] 1—5

1000 coróne plătesc celui-ce va mai căpĕta vr'odată durere de dinţi ori îi va mirosi gura după-ce va folosi **apa de dinţi a lui Bartilla**, o sticlă cu **35 cr.** (Pentru pachetare 10 cr. deosebit). **Erezii A. Bartilla** (E Winkler), Viena, 19/1., Sommergasse 1. — Sĕ se céră pretutindenea apriat apa de dinţi a lui **Bartilla**. Denunţări de falsificare vor fi bine plătite. La locurile, unde nu se póte căpĕta, trimit 7 sticle cu 2 fl. 60 cr. franco. — **Deposit în Sibiiu** la farmacia **„Vulturul“ C. Müller**, piaţa mare; farmacia **Molnar**, strada Cisnădiei 59. [33] 21—

In **Tipografia** şi **librăria archidiecesană, Sibiiu,** se află următórele scrieri ale poetului nostru **G. Coşbuc:**

Fire de tort, broş	fl. 1.—
Balade şi idile „	fl. 1.50
Sacontala, broş.	„ 2 50
Aeneis ediţ. II. broş	„ 1.25
Rĕsboiul nostru pentru neatêrnare, broş	„ —.50

Declaraţiune publică!

Subsemnatul atelier artistic de portrete a decis — pentru a fi dispensat de demisionările neplăcute ale pictorilor sei eminent cualificaţi în artă şi pentru a-i puté ocupa şi mai departe — a renunţa **pe un timp scurt şi numai până la revocare** la ori-ce venit sau profit.

Noi liferăm a.z. [215] 20—25

pentru numai fl. 7·50

un portret în mărime naturală
bust (Brustbild)
dimpreună cu rame elegante barock

cari valoréză cel puţin 30 fl.

Deci cine voeşte a-şi comanda portretul seu sau al femeiei sale, al copiilor, al părinţilor, al vre-unei surori sau al unei alte rudenii, fie deja chiar şi mórtă ori apoi al vre-unui prietin are de a trimite numai fotografia respectivă, indiferent în ce posiţiune e făcută şi primeşte în decurs de 14 zile un portret, care de sigur îl va surprinde şi mulţămí pe deplin.

Lada pentru trimiterea portretului se va socotí cu preţul cât ne costă pe noi. Comandele cu acluderea fotografiei, care se va returna intactă cu portretul desemnat, se esecută trimiţêndu-se banii anticipativ sau pe lângă rambursă.

Pentru esecutarea eminent artistică şi fidelă se garantéză.

Comande de Crăciun, cari sosesc până în 20 Decembre se vor efectui înainte de serbare.

Sute de epistole de recunoscinţă şi mulţumire stau la disposiţiunea publică şi la cerere se trimit ori şi cui.

Kunst-Porträt-Anstalt
„KOSMOS“
Viena, VI, Mariahilferstrasse Nr. 116.

Farmacia lui F. I. R. Hotter la sf. Iosif, Wien, XII/2 Schönbrunnerstrasse 182.

Absorbinalul lui Hotter.

$^1/_1$ Flacon fl. **6.—**, $^1/_2$ Flacon fl. **3.50.** delătură tóte umflăturile şi depunerile de grăsimi fără sĕ vateme părului. Intăreşte nervii atacaţi şi slăbiţi, delătură şi distruge tóte nodurile în muschi, şi serveşte şi ca scut în contra aprinderilor; cu deosebire e probat la umflăturile produse din causa fearelor, apoi în contra ariciturei umflărei copitei, genunchilor umflaţi, mai departe în contra umflăturilor (noduri) de vine, în contra umflăturei picioarelor la glesne şi la încheietura degetelor cu un cuvênt în contra tuturor umflăturilor ori unde s'ar ivi.

Praful nutritor alui Hotter,

pentru cai şi vite cornute
1 Pachet cu 80 cr.

Un adaus escelent la nutremânt, pentru a ţinea vitele sănătoase şi cu putere este de a sĕ folosi la tóte suferinţele de rărunchi de ficat şi de nervi.

Preparate pentru veterinari, cele mai bune ale timpului mai nou, cari după atestate numĕróse nu au fost ajunse de alte mijloace de natura aceasta.

Sĕ sĕ ceară numai preparate de ale lui Hotter şi sĕ nu se priméscă altele. Deposit în farmacii şi Droguerii.

Deposit principal la Dr. Emil Budai farmacia oraşului Budapesta (Stadthausplatz) la Dr. Leo Egger & J. Egger Farmacia Palatinului VI Váczi körút 17 şi la farmacia Iosif Török Bpesta VI Kiraly utcza 12.

Fluidul lui Hotter „Training“

1 Sticlă cu fl. 1.20.

Conserveazâ nervii şi muschii până la bătrâneţe înaintată totdeuna puternici şi vioi, pune în stare pe animal sĕ prestee cele mai mari strapaţii şi fugi, sĕ înţelege după frecare cu fluidul „Training“.

Sĕ mai foloseşte cu succes uimitor la tóte urmările cari obvin din opintiri prea mari, ologie, reumatism, şi înţepenire.

Praful de porci a lui Hotter.

Nr. I şi II
1 kg. . . . fl. 1.20.

Cel mai bun mijloc pentru a produce pofta de mâncare şi cu acésta prosperarea porcilor, fórte acomodat în contra orbalţului (brâncă); Nr. II este de a sĕ întrebuinţa la urdinare.

Mijloc în contra Colicei alui Hotter.

1 Sticlă fl. 1.50.

Contra la tot feliul de colică şi contra oprirei udului la cai precum şi contra umflăturilor la vite cornute. [54] 70—104

Alifia lui Hotter pentru delăturarea crescăturilor de oase.

$^1/_1$ Cutie cu fl. **2.** $^1/_2$ Cutie cu fl. **1.20.** delătură crescăturile de oase şi depunerile osoase chiar şi după 4—6 sĕptămâni. (boală învechită).

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.
Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 141 Sibiiu, Marţi 19 Decembre 1900. v. (1 Ianuariu n.) **Anul XLVIII**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **streinătate** pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada **Măcelarilor 45**
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada **Măcelarilor Nr. 45.**
Epistolele nefrancate se refusă. — Articolii nepublicaţi nu se înapoiază

INSERŢIUNILE
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond.

Crisa constituţională în Austria.

In zilele din urmă s'a vorbit fórte mult, în presă şi în întrunirile publice, ţinute în cealaltă parte a monarchiei, despre o eventuală *crisă constituţională* ce ar avé sĕ urmeze în mod necesar în Austria, dacă noul reichsrath, care e tocmai în formaţiune, va întra în apele celui vechiu: va împedeca şi el funcţionarea regulată a maşinăriei de stat şi se va arăta a fi neaccesibil pentru munca parlamentară.

Evenimentele grave ce s'ar puté deslănţui din ivirea acestei eventualităţi, nu numai asupra Austriei, ci asupra *întregei monarchii*, nu pot fi indiferente nici pentru noi; de aceea vom căuta sĕ urmărim cu atenţiune desvoltarea lucrurilor în Austria, schiţând de astădată pe scurt starea lor actuală.

O crisă constituţională, nu acută ci *latentă*, esistă de mult în Austria, de pe vremea ministeriului *Badeni*. Pentru-că crisă constituţională e aceea, când în partea cealaltă a monarchiei de ani de zile nimic nu póte fi votat pe cale constituţională, prin parlamentul compus din representanţii popórelor, ci în locul parlamentului funcţionéză un *paragraf*, pe care bărbaţii de stat din trecut ai Austriei au fost destul de prevĕzĕtori sĕ-'l trécă în constituţia ţerii. Şi tocmai pentru a fi delăturată acéstă crisă s'a recurs la ultimul remediu: s'a disolvat parlamentul austriac şi au fost ordonate alegeri noue.

Peste câteva zile se termină alegerile acestea, ear' pe la finea lunei lui Ianuarie parlamentul austriac va fi convocat pentru a-şi începe activitatea.

Va fi sau nu va fi capabil de muncă acest nou parlament al Austriei? Asta e prima întrebare ce ni-se impune. Se zice că *da* şi se zice că *nu*. Cei mai numĕroşi sunt cei de părerea din urmă, basată pe împrejurarea, că din alegerile noue elementele *slave*, elementele *naţionaliste* vor eşi mai tari, şi astfel întărite întrând în noul parlament austriac, vor fi şi mai gălăgióse. Cât pentru programul şi aspiraţiunile Slavilor din Austria, ştim cari sunt: *federalisarea* Austriei pe base naţionale şi cu delimitare naţională, şi decentralisarea puterii de stat prin lărgirea cercului de activitate al dietelor provinciale.

In faţa acestor elemente vor sta însĕ şi acum elementele, asemenea destul de tari, *germane*, cu programul lor tocmai opus, de centralisare de putere şi de redobândirea *eghemoniei* perdute.

Interesele cari au stat în trecut şi vor sta şi în noul parlament austriac faţă în faţă, sunt deci atât de contrare, şi de o importanţă atât de mare, vitală chiar pentru cei ce le representă, încât apărarea lor şi ducerea lor la isbândă nici încercată nu póte fi pe cale liniştită parlamentară de cătră nici una din părţile litigante, pentru-că nici una din ele nu vrea sĕ iase bătută din luptă.

De asupra acestor interese stă acum guvernul austriac, cu programul şi *misiunea* de a afla un modus vivendi pentru a-'i linişti şi împăca pe toţi. In trecut, cu vechiul parlament, nu i-a succes lucrul acesta. Ii va succede acum, cu noul parlament? Asta e a doua întrebare care ni-se impune.

Respuns positiv, firesce, nu póte sĕ dee nimeni, pentru-că nimeni nu póte străbate în secretele viitoriului. Se fac însĕ combinaţiuni şi pe basa resultatelor scóse din ele se afirmă, că guvernul austriac nu va fi nici de astă dată mai norocos ca în trecut. Parlamentul nou austriac va denega tot aşa funcţionarea ca şi cel vechiu. Şi atunci? Se zice că în casul acesta guvernul nu va mai face esperimente, ci va recurge la un mod de sanare radical, va propune M. Sale *suspendarea constituţiei*.

Astfel au străbătut în publicitate ştirile despre o eventuală *lovitură de stat* ce ar fi sĕ urmeze în curênd în Austria, eveniment, care ar atinge fórte de aprópe şi patria nóstră. De se vor desvolta astfel, sau altcum lucrurile, rĕmâne, firesce, în grija viitoriului. Se sperăm însĕ, că M. Sa, Monarchul, care a dat atâtea probe de înţelepciune în conducerea destinelor popórelor sale credinciόse, va afla şi de data acésta calea cea adevĕrată pentru a se scóte la mal naia înămolită a conducerei de stat în ceealaltă parte a monarchiei.

Când se fac alegerile? *„Budapesti Hirlap"*, fóie ce stă cam aprópe de guvernul magiar, ne spune în numĕrul de Dumineca, că probabil pe la finea lui Aprilie sau pe la începutul lui Maiu se va face închiderea actualei sesiuni parlamentare şi se vor ordona nouele alegeri pentru dieta magiară. Tot fóia numită ne spune, că prin Ardeal unii politiciani de ai naţionalităţilor (adecă români), fără a mai cere avisul celor condamnaţi în procesul memorandului (vrea sĕ zică: comitetul naţional) *vor face încercarea sĕ pună mâna pe câte un mandat.* Noi n'avem nici o ştire despre mişcări politice, făcute în direcţiunea acésta.

Paragraful 14 în Austria. „Wiener Zeitung" publică în numĕrul de azi şése patente împĕrătesci, referitóre la: provisoratul budgetar pe prima jumĕtate a anului 1901; prolungirea vigórei legii despre scutirea de contribuţie şi competinţe cu privire la Trische şi Muglia; aceeaşi cu privire la scutirea de contribuţie a corăbiilor comerciale; dotarea fondului de investiţiuni pe 1901; şi subvenţionarea de la stat pe 1901 a societăţii de navigaţiune pe Dunăre.

In preajma alegerilor dietale. Ministrul de justiţie a dat zilele acestea următórea ordinaţiune:

Din prilejul apropierii timpului alegerilor dietale mĕ simt îndemnat a face atenţi pe judecători, procurori de stat şi amploiaţi de judecătorii la cerculariul dto 22 Maiu 1884 Nr. 1481 I. M. E. în înţelesul căruia fie care póte sĕ useze de dreptul sĕu electoral conform convingerii; de altă parte însĕ ar fi incompatibil cu posiţia lor oficială şi loveşte în disposiţiunile legii, special în §. 11 al art. IV. din 1869, respective în §. 39 al art. XVII. din 1891, dacă ori ar corteşi în interesul fie pentru opinia lor politică, fie pentru candidatul lor, ori dacă în acest scop ar ţinea discursuri în localuri şi adunări publice. Deosebi se va espune la gravă rĕspundere judele, procurorul reg. ori amploiatul judecătoresc, care usând de posiţia lui oficială ar pune în prospect partisanilor sei sau celor cari ar voi sĕ trécă pe partea sa ori-ce favor dependent de posiţia sa oficială. De altcum sper, că în acéstă privinţă nici nu se vor ivi casuri, cari sĕ-mi impună a recurge la represalii, — termină ministrul. Bine ar fi sĕ fie aşa cum speră dl Plósz.

„Ḑi-i mamă: guşată!"

Un domn corespondent al „Unirei" subsemnat cu litera Z., se vede, că nu s'a desmetecit încă din beţia spiritualá a „iubileului", căci altcum n'ar scrie măgării, de cari scrie în numĕrul 51 al acestei foi scriind despre concubinate.

Şi ce scrie?

Nici mai mult nici mai puţin, decât, că: concubinatele, noi Românii avem sĕ le mulţămim — Ţarigradului, adecă „nefericitei schisme a lui Fotie şi Michail Cerulariul".

Grozav argument! Necunoscut până acum.

Şi póte nici dl Z. nu-l descoperea, de cumva nu era iluminat de spiritul iubileului.

Deci, trebue sĕ stăm „cu frică şi cu cutremur" înaintea lui, şi sĕ „nu" ridem, după cum se teme domnia lui, că vom rîde stând înaintea unei aşa mari descoperiri ca cea a domniei sale arătată ací.

Nu-l vom rîde, nu sĕ témă, ci îl *vom compătimi.* Şi-l vom compătimi din causa întunerecului, în care orbechiază, cu tótă marea lui sciinţă, cu carea atât de mult paradéză. Ne temem, că şi capul ii e tot atât de gol, ca şi cilindrul cei-'l acopere.

Se vede, că Domnia Sa în tótă viaţa Dsale n'a cetit o singură istorie ori dogmatică ortodoxă, ca sĕ afle: care biserică: occidentală ori orientală, a produs chisma în biserica lui Christos, şi care este eretică şi schismatică.

Tot aşa se vede, că n'a cetit nici vre-o lucrare de disciplină bisericĕscă, menită pentru bărbaţi crescuţi, şi nu pentru băiaţi de şcólă, ca sĕ vadă originea şi causele concubinatului la diferitele popóre aparţinĕtóre ambelor biserici, ortodoxe şi papistaşe.

Noi nu vom fi atât de preocupaţi, ca sĕ imputăm vre-unei biserici concubinatele, când sciut este, că atât biserica ortodoxă, cât şi cea papistaşe au lucrat atât de mult pentru stirpirea lor.

Totuşi, dacă e vorbă, ca acest rĕu sĕ se impute vre-unei biserici, atunci se póte imputa amêndurora, şi anume: bisericei ortodoxe, că n'a esecutat cu destulă energie canónele aduse pentru stirpirea lui; iar bisericei papistaşe, că a forţat celibatul şi a îngreunat atât de mult desfacerea căsătoriei.

Biserica ortodoxă însĕ în mare parte e scusabilă, căci fiind lăţită mai cu sémă printre popórele orientale supuse atât de mult instinctului sexual degenerat şi fiind până în timpul mai nou subjugată de popóre păgâne poligame, cu tótă bunăvoinţa ei, nu şi-a putut nici esecuta acele canóne cum ar fi dorit.

Biserica papistaşă însĕ nu póte fi scusată, sub nici un pretext, ci numai învinovăţită, căci a sforţat atât de mult celibatul şi a îngreunat atât de mult desfacerea căsătoriei, prin ce cu tótă opintirea ei, s'a ajuns tocmai contrariul dela ceea ce a dorit, adecă i-s'au înmulţit concubinatele, influinţând prin acésta în direcţie rea şi asupra credincioşilor bisericei ortodoxe.

Biserica nóstră în tot anul publică şi o statistică oficiósă a concubinatelor. *Pentru ce nu face acĕsta şi biserica unită, ca sĕ vedem proporţia?* Viaţa de tóte zilele ne arată cel puţin egali în privinţa acestui rĕu, dacă nu în minoritate faţă de uniţi.

Dar' apoi găzdoile din casele celibilor celor mulţi papistaşi şi uniţi, unde sunt? óre nu acestea contribue mai mult la sporirea concubinatelor la poporul român şi la alte popóre, unde aceste două biserici sunt lăţite! „Dacă popa îşi ţine găzdóie, de ce sĕ nu-mi ţin şi eu", ḑice poporul.

Eh! ḑi-i mamă: guşată!

Dar' apoi tot în acel numĕr al „Unirei" vine un alt corespondent, preotul I. şi constată, că în comuna lui natală până la ivirea legilor politice bisericesci numai un singur cas de concubinat cunoştea, iar după ivirea acelora „concubinatele se înmulţesc ca ciupercile după plóie".

Acum, care are dreptate? Eu zic, că acest din urmă, mai luând în considerare şi alte motive, ce le aduce.

Ba dl Z. mai dă în beţia sa o palmă bună şi bisericei sale, când zice, că biserica unită dela începutul ei a tot luptat pentru civilisarea şi moralisarea poporului seu şi tot nu i-a succes a-'l civilisa şi moralisa.

Atunci, ce rost are „unirea"?

Are de a produce vrajbă în poporul român spre bucuria duşmanilor lui.

La celelalte furibundări nu mai reflectăm.

Si tacuisses . . .

Revistă esternă

Alianţa balcanică. In *Belgrad* a început sĕ apară un ziariu nou, întitulat *„Bratinstvo"* (Infrăţirea), al cărui scop e sĕ creeze o *alianţă* întrĕ Sêrbia, Turcia, Bulgaria şi Muntenegru *contra Austro-Ungariei.*

Se zice, că noul ziariu e subvenţionat de ministeriul de esterne al Sêrbiei şi inspirat de secţia propagandei naţionale a ministeriului.

*

Rĕsboiul Burilor. Graţie serviciului telegrafic englez, armata lui *Kitshener* prigonesce necontenit pe bieţii Buri, îi bate şi 'i strîmtoréză, şi ei totuşi pătrund tot mai afund în interiorul coloniei Cap. O telegramă din Capstadt dto. 29 Decembre spune, că s'a vĕzut o ceată de Buri chiar şi în jur de *Ladygrey*. Ear' o altă telegramă dto 31 Decembre spune că Burii au cucerit un post în Helveţia cu care ocasiune 58 Englezi au căzut, ear' 200 au fost făcuţi prisoneri.

*

Impĕratul Chinei. Se svonesce, că împĕrătésa vĕduvă a numit împĕrat pe *Thunghan* şi împreună cu curtea l'a dus la Singanfu. Acésta e causa, că împĕratului de până acum Kvangsu, împĕrătésa i-a permis sĕ mérgă la Peking. Noul împĕrat e abia de 15 ani.

*

Alianţa triplă şi Italia. Reflectând câtorva ziare italiene, cari zilele trecute spuneau, că alianţa triplă nu se mai póte susţiné, şi că Italia şi Austro-Ungaria vor trebui sĕ se asocieze la alianţa ruso-franceză, — „Popolo Romano“ scrie în numĕrul de Sâmbătă, că alianţa triplă servesce escelent scopurile pentru cari a fost creată şi că Italia va rĕmâné credinciósă acestei alianţe, va susţiné însĕ şi bunele relaţiuni cu Francia.

Apel şi Invitare

pentru întrunirea pedagogilor absoluţi din anul 1895/96.

Iubiţi colegi!

Ţinênd cont de înţelesul avut la despărţirea nóstră în primăvară anului 1896 ca la 5 ani sĕ ne revedem spre a reflecta asupra acelor enigme pe cari atunci fără praxă nu le-am putut descifra, apoi iubirea colegială ce ne caracterisa, ne face sĕ luăm iniţiativa pentru o întâlnire, unde povestindu-ne reciproc nĕcazurile ne vom mângăia, căci stiut este cumcă: „bucuria împărtăşită se potenţéză, iar nĕcasul şi durerea se uşoréză“

La corespondenţele adresate spre acest scop cu mici escepţiuni ziua de 1 Ianuariu 1901 st. v. s'a aflat mai potrivită şi adecă la 8 óre în o sală a seminarului archidiecesan unde vom face programa pe timpul, cât vom petrece în Sibiiu.

Apelăm la iubirea şi cuvêntul vostru, că nu ne înşelăm în aşteptarea nóstră de a ne revede la începutul secolului adecă la 1 Ianuariu 1901.

La revedere cu bine! *Romoşel* la 25 Decembre 1900 v. Adam Basarab, Simion Nósa, Andreiu Chirali, Ioan Codeu, Toma Măhăra, Avram Dubleşiu, Ioan Pavel, Ioan Bărbat, Ioan Paicu, George Albu.

NOUTĂŢI

Rĕscumpĕrarea felicitărilor. La cassa Asociaţiuni pentru literatura română şi cultura poporului român au mai incurs contribuiri pentru fondul *Casei naţionale* în scopul rĕscumpĕrării felicitărilor de *Anul nou* dela P. T. D.: Eugenia Vecerdea şi Dr. Nicolau Vecerdea (Sibiiu) 20 cor.; Basiliu Pop de Harşianu, adv. (Sibiiu) 5 cor.; Dr. Demetriu Ciuta, adv. (Bistriţa) 5 cor.; Dr. Dionisiu Login, cand. de adv. (Bistriţa) 4 cor. In total au incurs până acum 76 cor.

*

Pentru masa studenţilor. Pe lista aflătóre la redacţia nóstră dl *Pantaleon Lucuţa*, căpitan în pensiune şi cassariu al consistoriului archidiecesan, s'a înscris membru pe viéţă la „Reuniunea masa studenţilor de la gimnasiul român gr.-or. din Brad“.

*

Seclul XX. Azi nópte magistratul Vienei a serbat începerea noului seclu prin misă festivă celebrată în biserica Sânt-Stefan, la care a pontificat archiepiscopul primat. Punct la 12 ore membrii magistratului au plecat de la primărie, în corpore, sub conducerea primariului *Dr. Lueger*, la biserică la serviciul divin.

*

Concertul „Reuniunei Române de musică din Sibiiu“ se va da, precum am anunţat deja, *Mercuri* în 2 Ianuare 1901 st. n., în sala dela „*Musikverein*“ sub conducerea dirigentului *Hermann Kirchner*, pe lângă următorul program: *1. Douĕ cântări vechi bisericesci*, pentru cor mixt: (a capella) *a) Adoramus* de G. A. Perti. *b) Tenebrae* de David Perez. *2. Când înflor trandafirii 'n codru*, baladă pentru cor mixt şi solo de sopran cu acompaniare de pian de *Hermann Kirchner. 3) Aria Chimene* din opera „*Le Cid*“ de *I. Massenet* (solo de sopran) *4) Douĕ cântece* pentru cor mixt (a capella) de *G. Dima*: *a) Fântână cu trei isvóre. b) Douĕ inimi nu 'mi dau pace.* 5) *Trei cântece* pentru cor de dame (a capella) de *I. Brahms*: *a) Cântec de amor. b) Mirele.* c) *Barcarola.* 6) *Douĕ cântece* pentru solo de bariton acompaniare de pian. *a) Craiul ielelor*, baladă de C. Loewe. *b) Ciobanul*, cântec poporal românesc de G. Dima. 7) *Viéţa ţiganilor* cor mixt, cu acompaniare de pian de R. Schumann. Inceputul la 7 óre séra. Biletele se dau în ziua concertului dela 11—1 óre la „Musikverein“. Prenotări la locuri din cele dintâiu douĕ şiruri se pot face, pe lângă o taxă de prenotare de 40 bani, la librăria archidiecesană. (Strada Măcelarilor 41).

*

Protopresbiteri pensionaţi. In şedinţa plenară de Joi consistoriul din Arad a hotărit pensionarea protopresbiterului *Ioan Groza* din *Hălmagiu*, care din causa bĕtrâneţelor şi-a cerut însuşi pensionarea. In aceaşi şedinţă consistoriul luând act de abzicerea protopresbiterului *Moise Bocşan* din Arad i-a acordat şi acestuia pensiunea cerută.

*

Petrecere în Brad. Tinerimea studiósă din Zarand şi jur învită la *producţiunea declamatorică-musicală* ce o va aranja cu concursul unui grup de pedagogi din Sibiiu la *1 Ian. 1901.* (ziua de sf. Vasile) în sala otelului „Central“ din *Brad*, cu următoriul program: „Marşul cântăreţilor“, de Porumbescu. „Seara“ de Abt. „Sai Române“, de Cernea. „Cântecul marinarilor“, de Flondor. „Despot-Vodă“, dialog, act. II. de *** „Inzadar alerg pămêntul“, de G. Dima. „Nu-'i dreptate“, de G. Dima. „Hăţăgana“ de T. Popovici. „Herşcu Boccegiul“, predat de I. Bârna. „Imnul unirii“, de T. Popoviciu. „Prin muncă la fericire“, discurs ocasional. Inceputul la 8½ óre séra. Preţul de intrare: Loc 1. 2 cor., loc II. 1 cor. 60 fil., Parterre 1 corónă. *Venitul e destinat pentru fondul „Masa studenţilor dela gimnasiul român gr. or. din Brad*, Bilete de întrare la „Central“ 10—12 a. m., dela 3—5 şi séra la cassă. Oferte marinimóse a se adresa lui *Vasile Boneu profesor* în Brad. După serată urméză dans.

*

Listele alegătorilor. Comitetul central al comitatului *Sibiiu* face cunoscut, că lista alegătorilor dietali pe anul 1901 din cercul electoral al *Sas-Sebeşului* se află espusă în cancelaria notariului public *Ioan Drăgan* în Sas-Sebeş. Lista alegătorilor din cercurile electorale *Cristian*, *Cisnădie* şi *Nocrich* se află espusă în cancelaria notariului public *Zágoni* Gábor în Sibiiu.

Pentru Sebeş, comunele mari şi pentru notariate câte un estras se află depus la primăriile, resp. cancelăriile notariale ale respectivelor comune. De pe aceste se póte lua copie fără nici o taxă, ear' pentru estrasele ori copiile de pe listele ce le are în păstrare notariul public sunt a se solví taxele legale.

*

† Stefan Millea. Subsemnaţii cu inima frântă de durere anunţă némurilor, amicilor şi cunoscuţilor, că iubitul şi neuitatul lor soţiu, tată, socru şi moşiu, *Stefan Milea*, notar pens. membru pe viéţă al „Asociaţiunii transilv.“, epitrop bisericesc etc.,după scurte suferinţe, împărtăşit cu sf. taine s'a mutat la cele vecinice Luni, în 18/31 Decemvrie a. c. la 4 óre a. m., in etate de 71 ani. Rĕmăşitele pământeşti ale scumpului defunct se vor depune spre vecinică odihnă Mercuri, în 20 Decemvrie v., la 1 óră p. m.în cimiterul din comună. *Tilişca*, în 18/31 Decemvrie 1900 Agafia Millea n. Domşia, ca soţiă, Aurel, Valeriu, Maria căs. Bârsan, Anica căs. Bratu, Cornelia căs. Ciuruga, Stefan şi Romul, ca fii; Lucreţia Millea n. Horşia, Ioan Bârsan, Ioan Bratu, Elie Ciuruga, noră şi gineri; Aurel, Traian, Lucreţia, Silviu, Letiţia, şi Minerva Millea, Petru Hanciu, şi Mircea Bârsan, Cornelia, Maria, Victoria, şi Romul Bratu, Liviu Ciuruga, ca nepoţi.

*

Balenă uriaşă. Intrĕ insulele Spitzberge şi Ursul pescari de balene au prins nu de mult o balenă a cărei lungime era de 21 metri, ear' greutatea de 75.000 chilograme. S'au aflat în stomacul ei 15.000 de pesci pe cari îi îndopase înainte de prindere. Colosul de pesce a fost transportat la Hamburg spre a fi preparat pe séma museului.

*

A 29-a adunare generală a Reuniunii sodalilor rom. din Cluj, se va ţiné în *8 Ianuarie 1901 st. n.* în sala: „Ujvilág; începutul precis la 7 óre séra, la carea prin acésta atât membrii cât şi on. public se învită a participa *Programu*:

a) Cuvênt de deschidere, rostit de preşedintele.

b) Cetirea raportului despre activitatea comitetului în a. 1900, prin secretar.

c) Esmiterea a douĕ comisiuni, pentru esaminarea raportului şi a raţiocinilor, statorirea preliminarului pre a. următor — pentru înscrierea membrilor noi şi încasarea taxelor.

d) Eventuale propuneri.

e) Alegerea noului comitet.

Cu aceasta ocasiune, chorul mixt al reuniunei, la órele 8 (cu finea adunării) va da un „*Concert*“ cu următorul program: 1. „*O ce veste minunată*“, cor mixt, de G. Dima. 2. „*Brîul popilor*“ mezzo-sopran solo cu acompaniare de cor mixt, de G. Musicescu 3. „*Monolog*“ de ***, predat de Gerasim Baciu, corist 4. *Bagă dómne luna în nor*“ sextet de T. Popoviciu 5. „*Declamaţie comică*“ predată de coristul V. Rus. 6. *Sună buciumul* d'alarmă“ cor mixt de I. R. Simionescu. 7. „*Lugojana*“ sextet de I. Vidu.

— După concert urméză dans. —

Ofertele marinimóse se primesc şi sunt a se adresa la cassariul reuniunei *A. Căsian* — Hosszu-utcza 18.

Taxa de întrare la concert: după plac.

*

Darul lui Dumnezeu. Şese fete şi patru băieţi! Acum îţi cred, amice, că apropierea sĕrbătorilor îţi face mari griji şi gânduri' ce sĕ le cumperi de sĕrbători, ca sĕ nu arunci banii pe jucării netrebnice şi totuşi sĕ le faci bucurie. Mai înţĕlept lucru e sĕ mergi la *librăria archidiecesană* (Sibiiu, str. Măcelarilor Nr. 45) sau în ori ce zarafie ori tutungerie şi cumpĕră-le câte un los *a 40 fileri* şi li-ai dat şansele de a căştiga cu el 10.000 cor. ori alte căştiguri dintrĕ cele de 1000 coróne, şi pe lângă acésta ai făcut şi o faptă filantropică, fiind aceste losuri în profitul studentilor sĕraci.

PARTEA LITERARA.

Dr. Ilarion Puşcariu.

Metropolia Românilor ortodoxi din Ungaria şi Transilvania. Studiu istoric. Sibiiu, 1900, pag. 178+426 4⁰

Dare de seamă.

De o prea abondentă productivitate literară la noi nu avem motiv sĕ ne plângem. Şi dacă peste tot pe terenul literar producem puţin, apoi cu deosebire pe cel bisericesc rar, fórte rar avem plăcerea de a gusta câte o lucrare de valóre.

E deci firesc, că atunci când ni se oferă ocasia de a vedé câte o operă bună, sĕ ne bucurăm îndeosebi şi sĕ atragem şi atenţiunea altora asupra ei, ca sĕ participe şi ei la bucuria nóstră.

O adevĕrată plăcere ne procură opera anunţată a eruditului vicar archiepiscopesc din Sibiiu, operă care ocupă un loc de onóre alăturea cu publicaţiunile Preasfinţiei Sale episcopului N*icolae Popea* (*Vechia Metropolie, Archiepiscopul şi Metropolitul Andreiu baron de Şaguna şi Memorialul Archiepiscopului şi Metropolitului Andreiu Baron de Şaguna*), pe cari le întregesce.

După-ce face o scurtă privire asupra vieţii eclesiastice a Românilor ardeleni de sub regii Ungariei, apoi de sub principii calvini, cu *reformaţiunea* şi în urmă de sub casa de Habsburg cu *unirea*, ne descrie situaţia tristă, în care se găsiau Românii cei rĕmaşi statornici în legea lor, situaţie, în care ei erau o adevĕrată turmă fără de păstor. Póte cea mai bogată în suferinţe epocă din istoria neamului nostru este acéstă epocă nefastă, care coincide cu epoca *Fanarioţilor*. Şi nu uşor ni-ar fi sĕ ne pronunţăm asupra întrebării: care nenorocire a fost mai mare pentru Români, cea din Ardeal cu *unirea*, ori cea din România cu *Fanarioţii?*

Ori-cum însĕ, dacă este adevĕrat, că prin foc se curăţă aurul, apoi nu este mai puţin adevĕrat, că vitalitatea unui popor se arată în focul vremilor grele, pline de nenorociri. Şi o epocă mai plină de tot felul de nenorociri, ca cea dela 1700 până la Şaguna, n'a esistat pentru Românii ortodoxi din Transilvania.

Acéstă epocă de durere este în acelaşi timp, tocmai prin suportarea cu vitejie a nenorociţilor, o epocă de mărire a neamului, un titlu de nobleţă: este un brevet de vrednicie şi de neţĕrmurită vitalitate, pe care nici amăgirile, nici batjocurile, nici impilările, nici schinjuirile şi nici mórtea chiar, n'a putut-o încovoia ori înmoia.

Cum sĕ nu privim cu mândrie, cu încredere în vitalitatea neperitóre a neamului nostru şi în acelaş timp cu admiraţiune

---

FOIŞÓRĂ

Feriţi-vĕ de hoţi!

Acestea sunt cuvintele cu cari unul dintre colaboratorii jurnalului „Székely Udvarhely“ îşi începe articolul sĕu din 8 Decembre Nr. jurnalului 49. Arată apoi cum în timpul din urmă acest ţinut a fost cutreerat de vr'o 3 pungaşi, despre cari domniile din acest ţinut susţin că ar fi fost jidani, dar' cari după accentuarea vorbelor s'au părut a fi curaţi magiari.

Abstragem dela aceea, că au fost — echt — patrioţi, ori c'au fost de cei de cinci piţule, cari îndată ce „au trecut din Galiţia şi-au luat jos perciunii şi au strigat în gura mare: „Én is magyar vagyok“, şi sĕ ne întórcem la feliul cum au ştiut aceşti „hazafias-í a trage pe sfóră pe drăguţii de compatrioţi ai lor, pe Sĕcui.

Se presintă în comuna *Uj-Székely* în comitatul Odorheiului, pretura Cristurul-sĕcuesc, la primăria comunală şi se recomândă ca trimisul Institutului agronomic de credit ungar din Budapesta, venit spre scopul, ca sĕ ajute pe dragii de sĕcui, oferindu-le sumele de cari acestia au lipsă, pe lângă cele mai mici procente cari se pot în întrégă ţara, şi adecă de 4 la sută.

Un mai mare bine nu putea face statul pentru drăguţii de sĕcui, decât că s'a cugetat sĕ le îmbunătăţască sórtea aici întrĕ Români, în ceea ce privesce starea materială, nu cumva sĕ le succédă Românilor sĕ facă cu timpul din toţi Sĕcuii — Români. Ii îndémnă apoi sĕ nu refuze a primí unul fiecare sume de la acéstă bancă, înfiinţată de ómeni inspiraţi de Dumnezeu anume, ca sĕ vină dragilor de sĕcui în ajutoriu.

Ii îndémnă sĕ ridice chiar şi sumele ce datoresc la alte bănci şi acolo sĕ se plătéscă, pentru a se uşura odată de interesele cele mari, ear' de altă parte pentru a sprijini pe aceia cari grijesc sus la Budapesta de sórtea lor.

Ii asigură, că va conlucra în „direcţiunea băncii“, ca sĕ plătéscă din capital numai după timpul de 10 ani, şi că până atunci au sĕ grijască numai de interese.

Un mai mare bine nu putea sĕ trimită dór' nici chiar Dumnezeu din ceriu întrĕ sĕcuii din acest ţinut, după părerea lor. Toţi îl ascultau cu gurile căscate şi ziceau: „Un astfeliu de om ni-ar fi trebuit nouă de mult“. Chiar Domnii de pămênt, de cari sunt aprópe în tóte comunele prin cari au propagat binevoitorii neamului aceste idei, au alergat la cancelarie, s'au presentat „Măriei S'ale“ ba „Măria S'a“ c'am strêmba din nas şi făcea pe Domnul de pămênt atent, că dênsul nu-'i numai trimis, ei e unul dintrĕ membrii acelei mântuitóre bance şi chiar membru din Direcţiune, şi ca atare are pretensiunea — veḑi Dómne — de titulă şi mai şi! I-s'au şi dat titule, ca Ilustritatea Vóstră! Măria Vóstră! ba puţin de nu i-s'a zis chiar Escelenţiă!

Vĕḑênd „Măria S'a“?! că o sĕ facă têrg bun, — ei uitam sĕ spun, că „Măria Sa“ nu avea absolut nici o pretensiune, pentru-că a venit sĕ facă acest bine drăguţului de popor sĕcuesc, ci tot ce pretindea era de fie-care protocol funduar ce-'l are omul şi pe a cărui basă voesce sĕ scótă parale, sĕ-i aducă „Măriei Sale“ numai 2 fl. sau în bani unguresci 4 coróne, competinţă ce se pretinde din partea oficiului cărţii funduare, pentru-că dă estrasul fie-căruia în copie, şi lui îi va plătí Dumnezĕu pentru osteneala lui. Ii asigură, că va conlucra apoi în „Direcţiune“ după-ce se va întórce, ca sumele creditate de alte bance sĕ li-se trimită acelora direct de direcţiunea băncei, ca bieţii ómeni, cari nu prea ştiu umbla pe la bănci şi cari nu prea ştiu socoti, sĕ nu fie înşelaţi de respectivele bance.

Vĕḑênd „Măria Sa“ că 'i succede planul de minune, se duce din comuna Uj-Székely în *Cristurul-sĕcuesc*, aici se presentă conducĕtoriului cărţilor funduare, — fórte scurtului de minte, — adecă ungur — Lakatos János, şi după ce-'i promite acestuia o remuneraţiune grasă, îl rógă sĕ-şi angagieze încă 2—3, ori şi mai mulţi scriitori, şi cu grabă posibilă sĕ-'i estradee copie de pe protocólele funduare ale acelor ómeni pe cari îi va trimite „Măria Sa“ însĕmnaţi, că primesc parale.

Unde au vĕḑut apoi sĕcuii nostri, cei cu minte, cum împarte „Măria Sa“ la bani, au cerut pentru câte 4—5 jugĕre de pămênt hipocate deja pe la alte bănci, câte 8—9 sute, ba chiar şi câte o mie, la ceea ce „Măria Sa“ le rĕspundea fórte blând şi precugetat: „dragul meu“, atâta nu-ţi pot promite sĕ-'ţi dăm, dar' 7, mult 8 sute primesci“, şi sĕcuiul cu minte îşi zicea în sine, moşia mea nu'i cheitóre vrednică atâta, şi hotărît rĕspundea „Măriei Sale“, d'apoi bine va fi şi atâta, dacă nu se póte mai mult. Ii numĕra deci de atâtea-ori câte 4 coróne de câte-ori avea câte un protocol funduar, şi se depărta în degete, nu cumva sĕ supere urechile „Măriei Sale“, care are sĕ-'l mântue de tóte nĕcazurile.

(Va urma)

la acei mari străbuni, cari pe lângă nenorocirile politice, cari îi copleşiau, lipsiţi de archierei şi de preoţi, anume cu scopul ca sĕ fie siliţi a se pleca şi a primí „*unirea*“, ei nu arareori se vedeau nevoiţi a-'şi fura focmal preoţii, fie din Muntenia (cei din partea sudică a Ardealului), fie din Moldova şi mai ales din Bucovina (cei din partea rĕsăriténă a ţĕrei lor); cari n'au ştiut sĕ se plece nici înaintea forţei statului, care pe alocurea cu tunurile li-a luat bisericile şi le-a dat „uniţilor“; cari au preferit sĕ fie bătuţi, sate întregi, cu câte 50 de beţe fie-care om, decât sĕ se găséscă unul singur întrĕ dênşii, care sĕ priméscă *unirea* şi cu *unirea* biserica obştei şi averea ei;[1]) cari vĕzêndu-'şi preoţii batjocoriţi, întemniţaţi, tunşi, raşi şi pe cap[2]) pentru născocite vine, ţineau morţiş la acesti preoţi şi-'i ocrotiau cu primejdia vieţei lor. Epoca acésta, în care s'au petrecut de aceste fapte şi suferinţe fără păreche ale marilor nostri străbuni, este epoca de fer a neamului, dar' în acelaşi timp cea mai frumósă pagină de istorie, educativă pentru tinerime. Ea, descrisă cu căldură, ar fi menită sĕ deştepte şi sĕ întăriască în tinerime, ba în întregul popor cărturar, atâtea sentimente nobile.[3])

De aceea eu, în particular, cred că era de dorit, ca sîrguinciosul autor sĕ descrie mai pe larg şi în colori cât mai vii, dar' fidel şi documentat, nenorocirile Românilor ortodoxi ardeleni din acéstă epocă. Pentru încălzirea inimilor nici-când nu facem prea mult!

Partea de căpetenie a operei este însĕ descrierea pe larg, une-ori avêntată, a luptelor intrepidului mare archiereu Andreiu Baron de Şaguna pentru reînfiinţarea metropoliei — paladiul unităţii naţionale — Românilor ortodocşi din Transilvania şi Ungaria şi pentru eliberarea Românilor bănăţeni de sub ierarchia sêrbeascā.

Cu deplină claritate ni-se descriu aceste lupte purtate cu uimitóre energie de marele Archiereu: 2. *în general a*) cu ierarchia sêrbească, *b*) cu guvernul şi cu naţionalităţile din patrie, *c*) cu biserica papistă şi cu aliaţii ei, fraţii „*uniţi*“; *d*) episcopul lor, ori dóră mai esact: cu episcopul *Hacmann*; 2. *în special*, susţinut *a*) de Românii ortodocşi din Ungaria şi din Bănat, *b*) de Românii ortodocşi din Transilvania.

Şesesprĕzece ani se ţin lanţ aceste lupte încordate, lupte în cari marele *Andreiu* nu obosesce un moment, lupte ale căror succese momentan pe el nu-'l amăgesc, ca sĕ se prea încrédă în statornicia bunăvoinţei celor mari şi lupta sĕ o lase mai domol, ear' insuccesele nu-'l descurajează, ci: totdeauna deştept, totdeauna cu arma în mână, pândind ocasiunea binevenită pentru a începe lupta, gata în fiecare moment şi pentru un nou atac şi pentru o nouă apĕrare, neîntrerupt îmbărbătând pe ai sei şi impunênd contrarilor sei, până-ce, în cele din urmă, îşi vede visul cu ochii, îndelungatele lui lupte încoronate de succesul mult dorit: Metropolia reînfiinţată şi organisată prin „Statutul organic“.

Descrierea acésta a luptelor lui Şaguna pentru reînfiinţarea metropoliei române şi organisarea ei admirabilă, este şi ea o parte din biografia fenomenalului Archiereu. Chiar şi dacă Metropolitul Şaguna n'ar fi fost un pătrar de secol în cele mai critice vremuri conducĕtorul politic al Românilor ardeleni, şi n'ar fi dobândit pentru Români aceea ce a dobândit; chiar şi dacă dela dînsul nu ni-ar fi rĕmas nimic din bogata lui muncă literară pe terenul bisericesc şi cultural-naţional; chiar şi dacă el, ca Archiereu, n'ar fi renăscut clerul ortodox şi nu 'l-ar fi ridicat din umilirea în care 'l-a găsit, la posiţia vrednică de invidiat în care 'l-a lăsat la mórtea sa; chiar şi dacă, preste tot, n'am avé nimic alta de înregistrat la activul lui, decât numai reînfiinţarea metropoliei ortodoxe din Ardeal, descrisă în acésta operă, împreună cu admirabila ei organisare prin „Statutul organic“, şi încă cu adâncă veneraţiune şi recunoscinţă ne-am pleca înaintea numelui lui, şi 'i-am conferi epitetul de „mare“, „*marele Andreiu*“.

Admiraţiunea nóstră pentru acest om epocal, providenţial, isvorîtă şi numai din cetirea istoricului luptelor şi a succeselor lui, descrise în acéstă carte, se potenţéză însĕ, cetind cu băgare de sémă preţiósa colecţiune de documente, anexată pe 426 pagine la descrierea care forméză partea primă a acestei opere. Numai din aceste documente putem aprecia şi înalta-'i erudiţiune, şi agerimea şi superioritatea spiritului seu, şi cunoştinţa sa de ómeni şi de împrejurări, şi finul seu tact politic, şi energia şi curajul seu, şi conştienţa atât a vredniciei şi a posiţiunii sale personale, cât şi a sfinţeniei şi mărimii causei, pentru care el lupta. Numai cetind cu băgare de sémă şi aceste documente, ne putem face o ideie de mărimea covîrşitóre a în veci neuitatului Metropolit. Şi nici nu póte face cineva pretensiune la cunoştinţa temeinică a istoriei nóstre mai recente, fără cunóşterea documentelor din acéstă publicaţiune, — documente din cari partea cea mai mare, ori emanéză dela Şaguna, din condeiul lui, ori sunt provocate de el şi lui îi sunt adresate.

Pe când opera întrégă, cu documentele ei, intereséză mai deaprópe numai pe ómenii de ştiinţă, pe atunci pentru învĕţătorimea şi preoţimea dela sate, pentru partea cea mai mare din tinerimea studiósă, pentru industriaşi şi negustori ca şi pentru ţĕranul cărturar, colecţiunea de documente, cele mai multe în limba germană, o parte în limba latină şi vr'o patru şi în limba maghiară[4]) n'are interes, ea rĕmâne necetită; cartea întrégă, pentru voluminositatea şi preţul ei, rĕmâne străină, necunoscută. De aceea cred eu, că o ediţie poporală a acestei cărţi, fără documentele adnexe, desvoltată însĕ în partea ei educativă, după-cum mai sus 'mi-am arĕtat dorinţa, ar fi nu numai binevenită, dar' chiar necesară. O aşa carte n'ar trebui sĕ lipséscă din colecţiunea de cărţi, (ca sĕ nu-'i zic bibliotecă) a nici unui cărturar român. (din „Tribuna“)

Protopresbiterul Simeon Popescu.

---

[1]) In satul, în care s'a născut scriitorul acestor rênduri, ómenii au fost bătuţi până la unul cu câte 50 de beţe, ca dórădóră se va afla vre-unul, care sĕ trécă la „unire“. Cu adevĕrat s'a găsit unul, care sub durata esecuţiunii, ne mai putênd suporta loviturile, a declarat, că „se face unit“. Peste nópte însĕ el a murit, de ce mórte, nu se ştie, numele lui a rĕmas de pomină: Groza Pavel, bunicul Păvăleştilor de astăzi. Unirea, se înţelege, n'a putut prinde rădĕcini în sat.

[2]) Tuns si ras şi pe cap a fost străbunul subsemnatului. S'a numit *Popa Melinte*, poreclit „*Tunsu*“. A fost mai mult ţinut în temniţă decât în libertate, pentru-că cu succes se împotrivia unirii.

[3]) Eată cum, în măiestre trăsĕturi generale dl *Dr. D. P. Barcianu* (Cuvênt, rostit la actul festiv, ţinut la 15 Iunie 1898 în Sibiiu, din incidentul aniversării a 25-a dela mórtea archiepiscopului şi metropolitului Andreiu Baron de Şaguna, Sibiiu 1898, pag. 67) ne zugrăvesce situaţia din epoca, de care ne ocupăm: . . . „după *unire* ne-am perdut, pe mai bine de o jumĕtate de veac ocârmuirea bisericéscă, şi, cu desĕvîrşire desorganisaţi, ca o turmă fără păstor, pradă am ajuns tuturor, aşa încât, şi atunci, când prin jumĕtatea a doua a veacului trecut, în urma unor îndulciri a raporturilor, earăşi căpetenie bisericéscă ni-s'a dat, aceea din neam străin a fost luată şi impusă nouĕ, nu atât pentru a ne *ridica*, ci tot spre a ne ţiné sub tutoratul unei ierarchii străine după neam şi după aspiraţiuni. *Robia Egiptului ni-s'a schimbat cu robia Vavilonului* . . . .

. . . .

. . . .

Un Metropolit desbrăcat şi bătut în piaţa publică, o biserică ajunsă parte sub ocârmuirea unei ierarchii din neam străin, parte rĕmasă fără nici o ocârmuire, pradă tuturor prigonirilor venite de la străini şi dela proprii fraţi dulci; un popor desmoştenit, chinuit de veacuri, desbinat el întrĕ sine prin credinţă şi duşmănindu-se mai rĕu de cum 'l-au duşmănit vrăşmaşii lui de mórte: póte-se o privelişte *mai* tristă, *mai* sguduitóre, *mai* desnădĕjduită?

In o astfel de stare de lucruri, Dómne, cât amar n'a trebuit sĕ se grămădéscă în inima bietului Român, cât dor după libertatea de care alţii s'au bucurat de vécuri cu atâta îmbelşugare, n'a trebuit sĕ-'i sbuciume inima, câtă sete după apa vie a culturii adevĕrate, care pe alţii 'i-a scos la liman, n'a trebuit sĕ-'l muncéscă?“.

In acest colorit 'mi-ar fi plăcut sĕ găsesc în cartea de faţă zugrăvit tabloul epocei de grele încercări dela unire până la Şaguna, dar' mai estins detailat şi documentat.

Ce am reprodus aici, am reprodus şi ca sĕ am prilej a esprima în public un regret şi o rugăminte la adresa amicului meu Dr. D. P. Barcianu. *Regret*, că d-sa 'şi-a publicat clasicul discurs în o broşură aşa luxos adjustată, în un format aşa mare, greu de manuat şi deci impropiu pentru popor, o *rugăminte* sĕ intervină la locul competent, ca discursul d-sale sĕ se publice în format 16 e şi în zeci de mii de esemplare, sĕ se distribue poporului. Cheltuelile, ce eventual le-ar avé tipografia şi libstrăria lui Şaguna cu imprimarea şi cu distribuirea discursului, care în amintirea lui Şaguna s'a ţinut, şi despre Şaguna şi faptele lui glăsueşte, s'ar rĕplăti însutit şi inmiit.

[4]) Cele trei documente din urmă, în limba maghiară, neavênd nimic de a face cu istoricul din partea I., prin urmare neputênd fi invocate ca documente doveditóre de adevĕrul cuprins în acea parte, putaeu, şi după convingerea nóstră, trebuiau sĕ rĕmână afară. Prea forméză după a nóstră credinţă, o notă discordantă, şi prea nu sunt la locul lor.

Cărţi şi reviste

Candela, revistă bisericéscă-literară, redactată de profesorii Dr. Emilian *Voiutschi* şi Isidor *Vorobchievici* în Cernăuţi, a apărut pe Decembre (Nr. 12) cu următoriul sumariu: „Argumentul cosmologic şi fisico-teologic sau teleologic pentru esistenţa lui Dumnezeu, cu o întroducere despre argumentele pentru esistenţa lui Dumnezeu“, — de *Dr. Găina.* „Dogma despre incarnaţiune după doctrina bisericei ortodoxe“, de *Dr. Şaghin.* „Indicaţiuni practice cum sĕ procédă învĕţătoriul la împărtăşirea învĕţământului din religiune pe basa catechismului mic în cl. I. şi II. a şcóleior primare“, — de *Bendas.* „Francisco-Josefina în raporturile sale cătră imperiile vecine“ (traducere după originalul german, publicat de Dr. A. Halban în scrierea iubilară „Alma mater Francisco-Josefina“ editată de Dr. A. Norst). Douĕ-zeci şi şepte pagini partea cu text rutean, apoi diferite notiţe şi ştiri bisericeşti. — Abonamentul: pentru Austro-Ungaria 8 coróne.

*

„Sâmbăta morţilor“, dramă din popor, în cinci acte, localisată după Raupach, de *Teodor V. Păcăţian.* Un om care muncesce. Iată în scurt caracteristica dlui Păcăţian. A îmbogăţit literatura română cu o serie de lucrări din ramul politicei, traduceri din cei mai celibri autori de ştiinţă politică, a scris versuri, a scris „Buna chiverniseală“ îndreptariu şi sfaturi înţelepte întru chivernisirea mult-puţinului ce 'l avem şi a traiului cu cumpĕt şi bună socotélă, ear' sĕptămânile trecute puse la disposiţia diletanţilor nostri şi o *dramă* lucrată după firea şi priceperea poporului.

„Sâmbăta morţilor“ a fost publicată mai intâiu în suplimentul *Tribunei* (Tribuna literară“) şi numai după-ce aprópe jumĕtate era publicată deja acolo, s'a decis dl Păcăţian — la îndemnul mai multora — sĕ o scótă şi în broşură. Bun lucru a făcut, că a dat ascultare acestui indemn, pentru-că — după cum ştim — acésta este prima *dramă* în repertoriul teatrelor nóstre de diletanţi. Costă 60 fileri şi se póte procura de la *librăria archidiecesană*, cum şi de la celelalte librării româneсi.

FELIURIMI.

Statistica religiunilor. Pe timpul esposiţiei universale din Paris a avut loc întrĕ altele şi un „congres pentru istoria religiunilor“, la care au participat 340 de membri din 28 de state, profesori, învĕţaţi, preoţi, rabini, predicatori, buddihşti etc. Decanul facultăţii teologice din Paris, representantul teologiei moderne, *Sabatie*, şi mulţi alţii au cetit diferite referate, dintrĕ cari deosebită atenţiune merită raportul statistic despre religiunile lumii, făcut de *Fournier.* După acesta trăesc în *Europa 390 milióne de creştini, 7 mil. mohamedani, 6 mil. evrei şi 2 mil. păgâni.* Pe locuitorii *Americei*, afară de 2 mil. păgâni, raportorol îi împărţesce în romano-catolici şi protestanţi, trecênd cu vederea că în america de sud esistă o diecesă ortodoxă. *Oceania* şi *Australia* au 12 mil. creştini, restul sunt mohamedani şi păgâni. — In *Africa de sud* predomnesce islamul, poporaţiunei centrului e păgână, şi numai părţile rĕsăritene sunt locuite în parte de creştini. Statistica religiunilor în Africa se află încă în stare de tot necompletă; tot ce se póte zice şi despre *Asia.* Despre locuitorii acesteia se scie că dintre 300 mil. sunt 217 mil. hrahmani; mohamedanismul are 60 mil., buddhismul 7 mil., creştinismul 3 mil., dintrĕ cari 2 mil. romano-catolici, păgânismul 12 mil. Dintrĕ eei 390 mil. chinezi sunt 1 mil. creştini (900.000 rom.-catol. şi 100.000 protestanţi) şi 21 mil. mohamedani, restul păgâni. — Numĕrul creştinilor din tótă lumea a sporit în ultimii 13 ani dela 477 mil. la 555 mil., al iudeilor dela 7 mil. la 8 mil. După numĕrarea raportorului *numĕrul total al poporaţiunii e de 1550 milióne.* — Aceste date, de-şi numai generale, ni-arată că abia a treia parte din omenime e luminată de învĕţătura lui Christos. („*Candela*“)

*

Canderin încărunţit. Incărunţirea pasĕriler e una dintrĕ cele mai mari rarităţi ale naturei. O asemenea raritate s'a întêmplat nu de mult cu un canderin (stigleţ) al unei hotelier din Cluj, care opt ani de zile şi a trăit viéţa în colivie şi sĕptămâna trecută a mărit. Păserica încărunţise de tot în prinsórea ei; căpĕtase pene albe pe întreg trupul. Stăpânul ei a dat'o spre preparare, pentru a o dona museului din Cluj.

Pasere încărunţită rar se póte vedé; corb alb numai la sute de ani dór' de se dă cniva se vadă. De aci şi frase cu „corb alb“.

Prin anii şésezeci era o asememea raritate vulturul cărunt al contolui Haller, din Ferihaz. Puşcat într'o aripă, vulturul a fost ţinut în curte şi se domesticise de tot: intra în castel la mâncare şi nóptea mergea de se culca în grajdiu. După suprimarea revoluţiunii contele a fost dus în închisóre în fortăreaţa de la Kufştein, unde a petrecut opt ani de zile. Când s'a re'ntors a casă încărunţit de suferinţele temniţei, şi-a aflat vechiul prieten, vulturul, alb de tot, — încărunţise şi el în cursul celor opt ani.

Din public.*)

Mulţămită publică.

Subscrişii în numele comitetului parochial vin şi pe acésta cale a esprima cele mai calduróse mulţumite marinimoşilor contribuenţi, domni şi dómne, cari din incidentul renovării sfintei biserici gr. or. române din suburbiul Iosefin, pusă sub înaltul patronaj al Escelenţei Sale I. P. S. archiepiscop şi metropolit Ioan Meţianu, a binevoit a contribui la înfrumseţarea bisericei cu următórele daruri:

Harnicul econom *Man Poplăcean* şi soţia sa *Stanca*, născuţi în comuna Rĕşinari şi de present aflători în parochia nóstră, au împodobit biserica cu douĕ sfeşnice frumóse în preţ de 40 coróne.

D-şóra *Victoria Joandrea*, învĕţătóre la şcóla civilă de fete a „Asociaţiunii“ din Sibiiu, a colectat dela parochieni o sumă de 43 coróne 20 ae bani. Din suma acésta s'a cumpĕrat un vestmênt de catifea lucrat cu fir de aur, ce s'a pus pe tetrapod. Vestmêntul a costat 30 coróne; restul de 30 coróne 20 bani s'a adaos la a doua colectă ce s'a întreprins.

Marinimósele donatóre, cari au contribuit la colecta dşórei Victoria Joandrea sunt următórele dómne: Octavia Voileanu, soţie de asesor consistorial, Maria Gârbacea, Elisaveta Joandrea, Maria G. Simtion senior, Paraschiva Marcu şi Maria N. Avrigean, câte *2 coróne*; Ana Joandrea, domnişóra Victoria Joandrea, învĕţătóre, Maria Simtion, preotésă, Maria D. Câmpean, Elisabeta G. Poponea, Ana I. Pinciu jun., Elena Arpăşan, Eva I. Comanescu, Maria Logojan, Soră Săvoiu, Maria I. Imbĕruş, móşă, Traian Pop, Ana Ţĕrian, Eva L. Imbĕruş, Maria P. Simtion, Paraschiva Cioran, Eva N. Simtion, Maria G. Avrigean, Maria Mărcuţiu, Elena I. Mohan, Ana Cândea, Maria Vintilă, Elena Iacobetz, Ema Marcu, Victoria Stanciu şi Maria Iacob, câte *1 corónă*; Paraschiva Apolzan şi Maria I. Pinciu sen., câte *60 bani*; Elena Pop vĕd., Elena Medrea, Ana Bădilă, Eva I. Joandrea, Ana I. Şerban, Maria Căicuţ, Eva Vintilă şi Paraschiva Tălmăcean, câte *30 bani*; Iosif Marcu sen. *30 bani*; Ana Imbĕruş şi Ana I. Popidan, câte *20 bani*; Maria Joandrea *10 bani.*

Sibiiu, din şedinţa comitetului parochial ţinută la 17 Decembre st. n. 1900.

Toma Jóndrea — *George Poponea*
învĕţătoriu, preşedinte. — notariu.

---

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta Redacţia nu primesce rĕspunderea.

Posta Redacţiunei

Casina rom. in C. De óre-ce casina dtre este „unicul centru de convenire a inteligiinţii şi acelor aprópe 200 universitari“ — sĕ ve trimitem fóia gratis! Curiósă cerere! Dacă corporaţiuni şi casine nu sunt în stare sĕ aboneze foile româneсi, atunci cine sĕ le aboneze?!

Ad. nr. pp. 1078/900. [245] 1—3

Concurs repețit

Pentru intregirea postului de paroch în comuna Feneșel cu prediul Plopi, care e parochie de clasa a III-a, prin acésta se escríe concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post, de paroch sunt cele fasionate la cóla B. pentru completarea venítelor preoțesci dela stat despre cari concurenții 'și pot lua înformațiune dela comitetul parochial ori dela oficiiul protopresbiteral.

Doritorii de a ocupa acest post, au a-și așterne suplicele de concurs subscrisuluí până la terminul sus indicat, fiind instruite în sensul normelor în vigóre, și a se presenta în vre-o Dumìnecă sau sërbătóre la sfânta biserică, ca sĕ fie cunoscuți din partea poporului.

Oficiul protopresbiteral rom. gr.-or. al Clujului, în conțelegere cu comitetul parochial concernent.

Cluj, 11 Decembre 1900.

Tuliu Roșescu
protopresbiter.

Ad. Nr. 1035/900 Nr. [246] 1—3

Concurs repețit

Pentru întregirea postului de paroch în parochia de clasa a III Giurcuța, prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch sunt cele fasionate la cóla B. pentru completarea venitelor dela stat, despre cari concurenții 'și pot lua informațiuni dela comitetul parochial ori dela oficiul protopresbiteral.

Concurenții au a-și așterne suplicele lor subsemnatului, în terminnl sus citat, fiind instruite în sensul normelor în vigóre, și a se presenta în vre-o Duminecă sau sërbătóre la sfînta biserică din acésta parochie, ca sĕ fie cunoscuți din partea poporului.

Oficiul protopresbiteral în conțelegere cu comitetul parochial.

Cluj, 29 Novembre 1900.

Tuliu Roșescu
protopresbiter.

Nr. 1134. [243] 2—3

Concurs

Pentru îndeplinirea postului de al. doilea paroch în parochia de a III-a clasă din Sadu se escrie concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în Tabela B. pentru întregirea venitelor dela stat, cei ce doresc a avé informațiuni mai de aprópe și-le pot lua dela acest oficiu protopresbiteral séu dela comitetul parochial.

Suplicele de concurs instruate în sensul normelor din vigóre sunt a se adresa subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Reflectanții se vor presenta în comună înainte de alegere în vre-o Duminecă séu sërbătóre spre a-și dovedí desteritatea și capacitatea pentru înalta misiune de preot ca luminătoriu al poporului și a-și câștiga cunoscința acestuia și a împregiurărilor locale.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Sibiiului în conțelegere cu comitetul parochial.

Sibiiu, 12 Decembre, 1900.

Ioan Papiu
protopresbiter

Nr. 438/1900 [241] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia de clasa a III-a Trêmpoele, se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch sunt cele fasionate la cóla B pentru întregirea venitelor preoțesci dela stat, despre cari concurenții mai de aprópe 'și pot lua informațiuni dela comitetul parochial ori dela oficiul protopresbiteral.

Cei-ce doresc a reflecta la acest post, sĕ-'și substérnă suplicele concursuale instruite în sensul regulamentului și normelor din vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis și sĕ se presenteze înainte de ziua alegerii în vre-o Duminecă sau sërbătóre în comună spre a-'și arĕta desteritatea în chemarea lor.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Abrudului în conțelegere cu comitetul parochial.

Abrud, 16 Novembre, 1900.

Petru Popoviciu,
protopresbiter.

---

ad. Nr. 708—1900. [242] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de **protopresbiter în tractul Turdei** se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Venitul din parochia centrală Turda.

2. Dotațiunea protopresbiterală și anume: 600 coróne din fondul general administrativ arch. și 400 coróne din cassele parochiale.

3. Taxele legale pentru visitațiuni și alte funcțiuni din protopresbiterat.

Doritorii de a reflecta la acest post au sĕ-'și instruéscă și înainteze cererile lor conform legilor din vigóre deadreptul la Venerabilul Consistoriu archidiecesan.

Din ședința comitetului protopresbiteral român gr.-or. al tractului Turda ținută în 13 Novembre 1900.

Cojocna, 18 Novembre, 1900.

Teodor Ciortea,
adm. ppresb.

Nr. 584/900. [237] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia de clasa a III Chendremal se escrie concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român“

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în cólele pentru intregirea venitelor preoțesci dela stat despre cari concurenții 'și pot lua informațiune dela acest oficiu protopresbiteral sau dela comitetul parochial.

Suplicile de concurs instruite în sensul legilor din vigóre sunt a se adresa la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Reflectanții se vor presenta în comună înainte de alegere în vre-o Duminecă sau sërbătóre spre a-și dovedi desteritatea și capacitatea în chemarea preoțéscă și pentru a fi cunoscuți de popor.

Oficiul protopresbiteral român gr. or. al Ungurașului, în conțelegere cu comitetul parochial.

Fizeș-Sânpetru, 22 Novembre 1900.

Pavel Roșca
protopresbiter.

Anuarul I
al
„Reuniunei sodalilor români din Sibiiu“
publicat de
Comitetul Reuniunii.

Cuprinde unele date dela întemeierea ei până la 31 Decembre 1899.

Se află de vênzare cu prețul 1·20 cor. plus 20 bani porto la

Librăria Tipografiei archidiecesane.

Declarațiune publică!

Subsemnatul atelier artistic de portrete a decis — pentru a fi dispensat de demisionările neplăcute ale pictorilor sei eminent cualificați în artă și pentru a-i puté ocupa și mai departe — a renunța **pe un timp scurt și numai până la revocare** la ori-ce venit sau profit.

Noi liferăm a.z. [215] 21—25

pentru numai fl. 7·50

un portret în mărime naturală
bust (Brustbild)
dimpreună cu rame elegante barock

cari valoréză cel puțin 30 fl.

Deci cine voește a-și comanda portretul seu sau al femeiei sale, al copíilor, al părinților, al vre-unei surori sau al unei alte rudenii, fie deja chiar și mórtă ori apoi al vre-unui prietin are de a trimite numai fotografia respectivă, indiferent în ce posițiune e făcută și primește în decurs de 14 zile un portret, care de sigur îl va surprinde și mulțămí pe deplin.

Lada pentru trimiterea portretului se va socotí cu prețul cât ne costă pe noi. Comandele cu acluderea fotografiei, care se va returna intactă cu portretul desemnat, se esecută trimițêndu-se banii anticipativ sau pe lângă rambursă.

Pentru esecutarea eminent artistică și fidelă se garantéză.

Comande de Crăciun, cari sosesc până în 20 Decembre se vor efectui înainte de serbare.

☞ Sute de epistole de recunoscință și mulțumire stau la disposițiunea publică și la cerere se trimit ori și cui. ☜

Kunst-Porträt-Anstalt
„KOSMOS“
Viena, VI, Mariahilferstrasse Nr. 116.

In *Tipografia și librăria archidiecesană, Sibiiu,* au apărut și se află de vêndare:

Geografia
pentru școle civile și superióre de fete
(originalul aprobat sub Nr. 1240/1898)
și
Istoria universală
pentru școle civile și superióre de fete
(originalul aprobat sub Nr. 64561/1896)
după
Alexandru Márki.
In romănesce de
I. Popovici.

Prețul Geografiei leg. . . . . fl. 1.30
„ Istoriei universale leg. . „ 1.—

La **Librăria Tipografiei Archidiecesane** se află de vênzare:

Ce-'i cerul de Camille *Flammarion* C. 1·50

Din romanul unei vieți, de Stefan *Braborescu* . . . . . . „ 1·—

trimise cu posta pentru fiecare exemplar 10 bani mai mult.

In *Tipografia archidiecesană* a apărut:

ACAFTISTUL
Preasântei
Născătóre de Dumnedeu
și
alte rugăciuni
urmate de Sinaxariu pentru tot anul si Păschălie.
Un volum de 368 pagini 8°.

Prețul simplu legat . . . fl. —.85
jumĕtate pânză . . „ 1.05
în piele roșie . . . „ 1.25
Ediția fină în piele négră . „ 2.—
piele chagrin „ 2.60
în mătase . „ 3.85

Se află de vêndare la
Librăria Tipografiei archidiecesane,
Sibiiu.

Din **Tipografia și librăria archidiecesan, Sibiiu,** se póte procura

Teoria Dramei
cu un tractat întroductiv
despre frumos și artă,
de
Dr. Iosif Blaga,
profesor.
Prețul broș. 3 cor. 60 fil.

Farmacia lui F. I. R. Hotter la sf. Iosif, Wien, XII/2 Schönbrunnerstrasse 182.

Absorbinalul lui Hotter.

1/1 Flacon fl. 6.—, 1/2 Flacon fl. 3.50. delătură tóte umflăturile și depunerile de grăsimi fără sĕ vateme părului. Intăreşte nervii atacați și slăbiți, delătură și distruge tóte nodurile în muschi, și servește și ca scut în contra aprinderilor; cu deosebire e probat la umflăturile produse din causa fearelor, apoi în contra ariciturei umflărei copitei, genunchilor umflați, mai departe în contra umflăturilor (noduri) de vine, în contra umflăturei picioarelor la glesne și la încheietura degetelor cu un cuvênt în contra tuturor umflăturilor ori unde s'ar ivi.

Praful nutritor alui Hotter,
pentru cai și vite cornute
1 Pachet cu 80 cr.

Un adaus escelent la nutremânt, pentru a ținea vitele sănătoase și cu putere este de a sĕ folosi la tóte suferințele de rărunchi de ficat și de nervi.

Preparate pentru veterinari, cele mai bune ale timpului mai nou, cari după atestate numĕróse nu au fost ajunse de alte mijloace de natura aceasta.

Sĕ sĕ ceară numai preparate de ale lui Hotter și sĕ nu se priméscă altele. Deposit în farmacii și Droguerii.

Deposit principal la Dr. Emil Budai farmacia orașului Budapesta (Stadthausplatz) la Dr. Leo Egger & J. Egger Farmacia Palatinului VI Váczi körút 17 și la farmacia Iosif Török Bpesta VI Kiraly utcza 12.

Fluidul lui Hotter „Training“
1 Sticlă cu fl. 1.20.

Conservează nervii și muschii până la bătrânețe înaintată totdeuna puternici și vioi, pune în stare pe animal sĕ prestee cele mai mari strapații și fugi, sĕ înțelege după frecare cu fluidnl „Training“.

Sĕ mai folosește cu succes uimitor la tóte urmările cari obvin din opintiri prea mari, ologie, reumatism, și înțepenire.

Praful de porci a lui Hotter.
Nr. I și II
1 kg. . . . fl. 1.20.

Cel mai buu mijloc pentru a produce pofta de mâncare și cu acésta prosperarea porcilor, fórte acomodat în contra orbalțului (brâncă); Nr. II este de a sĕ întrebuința la urdinare.

Mijloc în contra Colicei alui Hotter.
1 Sticlă fl. 1.50.

Contra la tot feliul de colică și contra oprirei udului la cai precum și contra umflăturilor la vite cornute. [54] 71—104

Alifia lui Hotter pentru delăturarea crescăturilor de oase.

1/1 Cutie cu fl. 2. 1/2 Cutie cu fl. 1.20. delătură crescăturile de oase și depunerile osoase chiar și după 4—6 sĕptămâni. (boală învechită).

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 142 Sibiiu, Joi 21 Decembre 1900. v. (3 Ianuariu n.) Anul XLVIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **strĕinătate** pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articolii nepublicaţi nu se înapoiază

INSERŢIUNILE
Pentru odată 14 fil., — de dóuĕ ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rĕndul cu litere garmond.

Un popor ideal.

Intre minunile veacului apus, istoria imparţială va trebui sĕ pună la loc de frunte *vitejia Burilor*, manifestată în luptele pentru esistenţa şi independenţa lor *naţională*, lupte purtate faţă de un contrar póte-că de o sută de ori mai mare şi mai tare.

Sunt aprópe cincisprezece luni decând s'au început ostilităţile între *Anglia* şi statele locuite de *Buri*, şi nici astăzi, după atâtea ciocniri şi după atâtea hărţueli, nu se ştie încă, că din acesti doi vrăşmaşi, atât de deosebiţi, nu numai la numĕr ci şi la scopurile pe cari le urmăresc, care va eşi biruitor din lupta purtată cu atâta perseveranţă: poporul cel mic la numĕr dar' mare în patriotismul şi naţionalismul seu şi mare şi în credinţa sa cătră Dumnezeu, poporul *Burilor*, sau nesaţiosul popor englez, care nu se mulţumesce cu bogăţiile ce le are la el acasă, ci rîvneşte şi la agoniséla Burilor şi la isvórele lor de câştig?

La început rĕsboiul deslănţuit era favorabil Burilor; şi ştirile ce soseau de pe câmpul de rĕsboiu umpleau de bucurie inimile tuturor ómenilor de bine, cari, în mod natural, erau toţi pe partea acestora. Mai târziu s'a schimbat însĕ situaţia, pentru-că Anglia, trimiţênd mereu la trupe şi la parale în Transvaal, în cele din urmă a reuşit sĕ înregistreze totuşi câteva victorii, favorisate póte şi de împrejurarea, că Burii se retrăgeau mereu tot spre centrul statelor lor.

Era mare bucurie între Englezi pentru acéstă întorsătură; şi ştirile respândite din partea lor ne făceau sĕ credem, că norocul a părăsit cu desĕvîrşire pe bieţii Buri, şi că rĕsboiul din Africa sudică póte fi privit de terminat, cu înfrângerea şi cucerirea Burilor. Dar' tocmai pe când Englezii se legănau mai tare în credinţa acésta, au sosit ştiri despre o nouă întorsĕtură pe care au luat'o lucrurile în Transvaal.

Burii au început de nou sĕ facă minuni în arta purtării de resbóe, şi trupele engleze încep de nou a fi bătute de o mână de ómeni, însufleţiţi de sfinţenia causei lor şi de credinţa în învingerea dreptăţii, care e pe partea lor.

Resboiul din Africa-sudică a întrat deci într'o fasă cu totul nouă, care probabil va fi cea din urmă. Aşa se vede, că Burii au mascat numai retragerea pe tóte liniile, numai pentru a se puté pregăti de o luptă decisivă, care acum în curênd are sĕ urmeze.

E mare favor pentru Buri şi îi face sĕ fie în avantagiu împrejurarea, că în ţerile lor tocmai pe vremea acésta începe sesonul ploilor, care ţine până în Aprilie; împrejurare fórte nefavorabilă pentru Englezi, cari în urma umezelii neobicinuite la ei acasă cad în diferite bóle şi nu-'şi prea pot muta nici bagajul dintr'un loc într'altul, fiind-că trăsurile lor de transport sunt fórte greoae şi nu pot strĕbate tina din Transvaal.

Cu tóte acestea, mari ilusiuni nu ne putem face şi nu-'şi pot face nici Burii înşişi, că din lupta decisivă devenită acum inevitabilă, ei vor eşi învingători şi pentru lumea politică de astăzi, nu numai pentru istorie, care va trebui sĕ-'i recunóscă necondiţionat de învingători şi de eroi. Constelaţiunile politice sunt astăzi de aşa, că nici una dintre puterile europene nu cutéză sĕ iee nici măcar iniţiativa pentru înscenarea tratativelor cari sĕ ducă la legarea păcii; şi astfel Anglia, chiar dacă ar fi de nou bătută în acéstă luptă decisivă, nu s'ar supune legării unei păci favorabile Burilor, nu va suferi înfrângerea ruşinósă, ci şi-ar aduna de nou pe câmpul de rĕsboiu tóte forţele militare, ar pune în curgere tóte miliónele ce 'i stau la disposiţie, şi în cele din urmă totuşi va pune sub picióre pe bieţii Buri, atât de puţini la numĕr, dar' atât de mari în fapte patriotice.

In privinţa acésta lumea politică şi-a făcut deci contemplările sale şi nici nu se mai gândesce la o altă eventualitate. Tot ce aştéptă este, ca Anglia sĕ se arate generósă după învingerea ce o va raporta, şi la terminarea rĕsboiului sĕ croéscă condiţiuni de pace nu numai acceptabile din partea Burilor, ci chiar de aşa, ca sĕ le facă acestora plăcută remânerea la vetrele lor avute şi sĕ nu 'i silécsă sĕ 'şi mute cortul în altă parte şi într'alt colţ de lume.

Istoria va vorbi despre Buri ca despre un *popor ideal*, care a luptat până la ultima consecuenţă pentru independenţa sa naţională; e rîndul la Anglia deci, ca dacă va eşi biruitóre din acéstă luptă încă nedecisă, sĕ nu dee ansă istoriei sĕ vorbéscă despre ea ca despre un *popor tiran*, lipsit de consideraţiuni umanitare.

Ştirile ce ne sosesc din Londra ne spun, că acolo s'a pus o mişcare tocmai în direcţiunea acésta; sĕ sperăm deci, că ea va fi încoronată de succes.

Legi sancţionate. Fóia oficială a publicat în numĕrul de Duminecă şepte proiecte de lege sancţionate de M. Sa. Intre ele se află legea despre *indemnisare*, legea despre *canalurile pentru udat*, provisoriul cu Croaţia, articolul de lege despre construirea căii ferate vicinale *Ruma-Klenak* şi altele.

Organisarea kossuth-istilor. Faptul că la alegerile parţiale din urmă kossuthistii au pus mâna pe trei mandate noue, cari mai nainte aparţineau deputaţilor din alte partide, a provocat mare bucurie în sinul acestui partid, atât de rĕu decimat din partea lui Bánffy cu ocasiunea ultimelor alegeri generale; şi în speranţa că la alegerile generale ce se apropie vor recucerí terenul perdut, kossuthistii au început sĕ se organiseze pretutindenea în ţéră, pentru a puté întra destul de tari in luptele electorale.

Saşii s'au împăcat. Partidul poporal săsesc s'a închiegat de nou, în urma fusiunei întêmplate între cele două fracţiuni de până acuma. Impăcarea acésta a adus cu sine şi o schimbare în conducerea partidului, întrucât presidentul de până acuma al comitetului central, *Dr. Wolff*, şi-a dat demisiunea.

Emigrările. Din incidentul, că printre Ruteni s'a pornit o mişcare de emigrare în masse, ziariul clerical *„Alkotmány"* scrie un primarticol, din care scótem următórele adevĕruri;

„Ce îndémnă anume pe nenorocitul popor de a se espatria? căci nu este o tăţărnicie mai mare decât aceea, că puterea oficială atribue emigrările numai şi numai agenţilor de emigrare. Adevĕratul pĕcătos este *politica liberală magiară* şi administraţia locală, ce stă în serviciul acestei politice. Acéstă politică a adus mai întâiu la miseriă, apoi la desperare pe cetăţenii cei mai lipsiţi ai ţĕrii. Şi i-a adus nemijlocit prin stórcerea de dări, ear' mijlocit prin aceea, că a lăsat nepedepsit sĕ-şi facă mendrele tot feliul de cavaleri privilegiaţi, cari au scos din posesiuni pe cei cari acum se vĕd siliţi a lua drumul pribegiei".

Fórte adevĕrat!

Legea de naţionalităţi. In congregaţia comitatului Hunedoara, ţinută Sâmbătă în 29 Decembre la Deva, s'a pus în discuţie şi cunoscutul conclus al Secuilor din Treiscaune, pentru modificarea legii de naţionalităţi. Românii au propus respingerea acestui conclus, dar' au fost majorisaţi, primindu-se propunerea comitetului permanent, de înţelesul ca conclusul sĕ fie luat spre ştire.

Corpurile legiuitóre române vor fi închise la 15 Februarie, dacă până atunci vor fi votate tóte proiectele de legi depuse şi cari se vor mai depune pe birouri. In cas contrar guvernul român va cere prolungirea sesiunii.

Partidul liberal. Intransigentul *Bartha Miklós* îşi esprimă părerea în *„Magyarország"* numĕrul de Anul-Nou, că din alegerile viitóre partidul liberal va eşí bătut, pentru-că şi-a trăit traiul. Forţele i-s'au sleit, mintea i-s'a tîmpit, activitatea îi este paralisată: Program politic nu mai are, pentru-că cei-ce fac parte din partid s'au prefăcut de mult în *consorţiu de interese*. De aceea va trebuí sĕ se formeze o nouă majoritate parlamentară. Se va vedé, dacă prorociile lui Bartha se vor împliní?

Din Austria. Se scrie dela Viena, că guvernul austriac imediat după deschiderea reichsrath-ului, proiectată pentru ziua de 29 Ianuarie, va depune pe masa parlamentului un proiect de lege despre regularea raporturilor de limbă în Boemia şi Moravia. Dacă proiectul de lege e favorabil Nemţilor sau Cehilor, — nu ni-se spune.

Din orient. Şi-a făcut turneul în zilele trecute prin tóte ziarele mari europene ştirea de mare importanţă politică, cumcă la stăruinţele contelui *Bülow*, cancelar al Germaniei, *România* şi *Turcia* ar fi legat o *alianţă* în scopul menţinerii păcii şi a statului de mai nainte în peninsula balcanică. Acéstă ştire îşi află acum întrucâtva confirmare în faptul, că Turcia a pus la cale paşi fórte energici în contra *comitetului macedonean*, cel cu asasinatele din *Bucureşti*. Se depeşéză anume, că Sultanul a dat ordin strict funcţionarilor din Macedonia sĕ pună sub pază poliţială pe toţi Bulgarii din Macedonia, ear' *pe cei suspecţi sĕ-'i aresteze*. Ordinul a fost îndeplinit întocmai şi din singurul vilaet al Bitoliei au fost deţinuţi *cincizeci de Bulgari*, cari toţi au recunoscut, că fac parte din comitetul revoluţionar macedonean, pus sub conducerea lui *Sarafov*. Se crede că şi în celelalte districte s'au făcut tot aşa arestări numĕróse de Bulgari.

Crisa financiară în Germania.

Sĕptĕmâna trecută ziarele din străinătate ni-au adus ştiri sensaţionale, despre un mare scandal berlinez, de astădată *financiar*, în care sunt implicaţi mulţi ómeni cu vază şi sunt compromise o mulţime de persóne, cari se bucurau de mare trecere în înalta societate din Berlin şi aveau influinţă chiar şi la curtea imperială.

Vorbim despre falimentul aşa numitelor *bănci ipotecare* din Germania.

Aceste instituţiuni luaseră în anii din urmă o desvoltare colosală; şi cei cari sunt iniţiaţi în secretele Bursei, dar' cari nu-şi spun opinia, mai cu sémă în împrejurări de acest fel, profetisau încă dela început Krachul care nu a întârziat a le confirma temerile esprimate.

In adevĕr modul de operaţiuni al acestor bănci ne va arăta în de ajuns, că ele fuseseră create din capul locului de nişte financiari puţin scrupuloşi şi numai cu intenţia de a câştiga prin ori-ce mijlóce.

Incepênd cu un capital relativ modest, ele inundaseră întréga Germanie cu o cantitate de titluri şi cu tóte precauţiunile unei legi recente a controlului administrativ şi a instituirei unei censure nominale fórte stricte, aceste bănci nu întârziară a 'şi viola statutele şi a se abate de la scopul propriu şi legitim al operaţiunilor lor, adăogând la activitatea lor pur hipotecară o speculă desfrînată, — la început imobiliară, relativă la societăţile de construcţie, etc., şi la urmă în tóte genurile de afaceri.

Deja de câteva sĕptămâni sgomote tot mai neliniştitóre circulau asupra *„solidităţii"* acestor mari bănci, dar' numai în timpul din urmă luară ele proporţii seriόse şi se începu examinarea conturilor, a registrelor şi a bilanţelor.

Principalul personagiu al acestui faliment e un óre-care *Sanden*, din Charlottenburg, care în timpul din urmă donase o sumă de 300.000 de mărci fondului creat de împĕrătésa Augusta Victoria în scop de a se ridica construcţiuni religióse în Berlin, oraş reputat a fi unul din cele mai sărace din lume în clădiri de acest fel.

Pietatea sa, manifestată într'o formă aşa de atrăgătóre, a avut darul de a'i procura înalta protecţiune a baronului de *Mirbach*, şambelanul împĕrătesei, care se grăbí sĕ stăruiască pentru-ca amicul sĕu Sanden sĕ fie decorat. Se zice chiar, că lucra cu hotărîre pentru-ca sĕ 'i obţină şi un *titlu de nobleţă*.

Tocmai în acest timp a venit însĕ *arestarea generosului donator*; şi cu tótă apărarea prietenilor şi aliaţilor sĕi, cari fac din el o victimă a marei finanţe ovreeşti, nimic nu va puté împedeca scandalul care va isbucni în curênd.

Ceea-ce e mai grav însă e, că printre cei mai mult atinşi de acest faliment sunt *micii proprietari* şi rentieri, căci se spune că Sanden ar fi avertisat dinainte clientela sa aristocratică pentru-ca sĕ se pótă desface din vreme de acţiunile pe cari le poseda. Se afirmă chiar, că bancherul *Schmidt*, care e fórte amestecat în afacerile băncilor ipotecare, ar fi făcut de rândul acesta pe credinciosul om de afaceri al împĕrătesei, debarasând-o de 1 milion mărci în titluri de ale băncilor hipotecare.

Cercetarea judecătoréscă, începută în chestia acésta, sigur va face lumină deplină în causă și va scóte la suprafață tóte machinațiunile arestatului *Sanden* și a celorlalți complici ai sei, asemenea arestați.

Din România

Aniversarea nașterii Reginei. Sâmbătă, 29 Decemvrie n. fiind aniversarea nașterei M. Sale Reginei Elisabeta, consiliul de ministri a mers la órele 12 din zi la palat. Dl prim-ministru *P. P. Carp* a adresat M. Sale Reginei următórea cuvêntare:

Prea Inaltă Dómnă,

Presint Majestăței Vóstre, în numele consiliului de ministri, cele mai călduróse felicitări pentru aniversariul nașterei Sale.

Vĕ urăm sĕ fiți încă mulți ani, ca și în trecut, podóba femeilor încoronate. Inzestrată cum ești cu o rară inteligență, când nu ai făcut ai inspirat, și prin o deosebită fericire inteligența a lăsat inimei întréga ei libertate de acțiune. Nu e lacrimă, cu care sĕ nu fi compătimit, nu e durere, la care sĕ nu fi căutat alinare, fiind ast-fel cea mai perfectă representantă a femeei în ideala ei fire. Știm că lauda, ce Vĕ aducem nu e mică, dar' lauda când e meritată, nu e o măgulire, ea este un act de recunoscință.

Sĕ trăiți, Majestate!

Regele și Regina au exprimat viile Lor mulțumiri d-lor ministri și dimpreună cu AA. LL. Regale, Principele Moștenitor, Principesa Maria și copiii Lor, au binevoit a convorbi cu fie-care din d-lor.

Apoi Majestățile Lor au primit pe rînd: pe dl prefect al poliției Capitalei și Casele civile și militare, Regale și Princiare, cari au depus la piciórele M. S. Reginei respectuósele lor felicitări.

Inainte de amiazi, M. S. Regina a binevoit a primi mai multe dómne din societate cu copiii lor, cari au felicitat pe iubita Suverană română.

Numeróse buchete de flori au fost trimise grațiósei Regine de către dómnele din societatea bucureșténă, ca dovadă a sentimentelor de înaltă venerațiune.

Un mare numĕr de senatori și deputați, înalți demnitari și funcționari, ofițeri de tóte armele și notabili s'au grăbit a se înscrie în registrele Palatului.

Majestățile Lor au primit numeróse telegrame de felicitare din țară și străinătate.

Augustii Suverani au fost fórte mișcați la aceste manifestațiuni de iubire, ce Li-s'au adus cu acéstă ocazie.

*

Serbare școlară. Dumineca după amiazi, la orele 2 și jumĕtate, s'a dat la Teatrul Național din București serbarea școlară organisată de societatea Corpului didactic primar în Capitală.

M. S. Regina României a binevoit sĕ asiste la acéstă serbare, care se dedea pentru a onora aniversarea nașterei Sale.

Elevul Lugoșanu O. Ion, din cl. patra primară, a recitat o cuvêntare adresată M. S. Reginei.

Partea întâia a programei a fost ocupată de:

1. *Rugăciuni* și *cântece școlare*, esecutate de elevii școlelor primare din Capitală, sub conducerea d-lui institutor Grigore Teodosiu. Musica de dl D. G. Kiriac, profesor la Conservatorul din București.

2. *Arii românesci* esecutate cu vióra de către elevii școlei Normale a societății pentru învĕțătura Poporului Român, sub conducerea d-lui profesor F. Reit.

3. *Recitări de poesii*: *„Regina Mândră“* de dl D. Teleor și altele.

4. *Cântece românesci*, esecutate de elevii școlelor Normale a societății pentru Invĕțătura Poporului Român, sub conducerea d-lui profesor Bănulescu.

5. *Steaua si Colindele de Crăciun*, cântece populare esecutate de elevele Asilului *„Elena Dómna“*, secția normală, sub conducerea d-lui profesor G. Stefănescu.

A doua parte a programei a fost formată din:

1. *Esercițiii de gimnastică și de ordine* însoțite de cântece, esecutate de elevii școlei Normale a Societății pentru Invĕțătura poporului Român sud conducerea d-lui profesor D. Ionescu.

2. *Arie din „Creațiunea lumei“* de *Haydn* cântată de dl Aurel Eliad, baritonul Operei române.

3. *Esercițiii de gimnastică* cu bastóne, etc., esecutate de elevii școlei Normale a Societății pentru Invĕțătura Poporului Român, sub conducerea d-lui profesor D. Ionescu.

4. *Crucifix* de *Faure*, cântat de dl A. Eliad, baritonul Operei române.

S'a jucat apoi *Vifleimul sau Irozii*, dramă semi-religiósă, în 3 tablouri, întocmită după tradițiunile vechi de dl V. Cosmovici. Corurile, compuse de D. G. Kiriak, profesor la Conservator, au fost esecutate de elevele Asilului *„Elena Dómna“*, secția normală, sub conducerea d-lui profesor G. Stefănescu.

Frumosul spectacol s'a sfêrșit la orele 6.

Sala teatrului era plină, în mare parte, de copii.

*

Reforma contribuțiunilor directe. Dl *P. P. Carp*, președintele consiliului de ministri, a depus, ca ministru de finanțe, un proiect de lege pe masa camerei române, dospre raforma contribuțiunilor directe în România, și despre modificarea unor disposițiuni din legea pentru constatarea și perceperea contribuțiunilor directe. Proiectul acesta de lege a fost dictat, cum se scrie din București, de estrema sensibilitate a impositelor indirecte și de prăbușirea lor în cursul anului rĕu espirat.

Revistă esternă

Statele unite ale Australiei. Un eveniment de însemnătate s'a întîmplat într'un continent îndepărtat, despre care politica zilnică prea puțin vorbea până acuma.

Cel din urmă născut printre Statele lumei: *federațiunea australiană,* care a împrumutat din trecutul patriei-mume frumosul nume de *Commonwealth,* — cuvênt identic cu *Republica* anticilor, — și-a inaugurat existența ei oficială în ziua de anul-Nou.

Va fi una din datele cele mari ale istoriei globului nostru data acésta. Un întreg continent 'și-a găsit unitatea. Marea operă de concentrare, din care a eșit deja confederațiunea canadiană, a făcut un nou pas lângă antipode.

Acum una sută de ani, Australia abia era descoperită, grație călătoriilor celebre ale lui *Cook* și *Bougainville.*

Poporul britanic nu presimțise destinele mari, la cari era chemată noua colonie. Tóte privirile erau atunci ațintite asupra *Indiei* și asupra coloniilor americane și africane. Statul englez n'a vĕḑut în pămêntul Australiei de cât o scurgere a închisorilor și a penitenciarelor sale. Australia n'a fost un rênd de ani de cât o colonie penitențiară de deportați, precum este *Cayena* pentru Francia, *Șiberia* pentru Rusia.

Dar în curênd coloniile australiane au luat un avênt puternic și astăzi există șase colonii australiane, a căror populațiune crește necontenit, ale căror teritorii presintă spațiuri imense emigrațiunei, ale căror budgete sunt mai mari de cât era budgetul statului englez la începutul acestui secol.

Aceste șase colonii s'au unit acum într'un singur stat începênd a funcționa în mod oficial, firește, sub ocrotirea imperiului britanic.

Pentru moment, Anglia nu póte de cât sĕ câștige în prestigiu prin formarea unui asemenea stat. Dar pentru cine aruncă o ochire în viitor și judecă după precedente, nu încape îndoială că, mai curând sau mai târziu, acéstă națiune nouă, ce se formézà lângă antipode pe un continent aprópe încă vergin, va lua cunoștință de interesele ei particulare, de drepturile, de puterea ei și va urma exemplul Statelor-Unite ale Americei.

Nu va trece mult și Anglia-mumă va vedé cum fiicele ei mai tari, mai voinice: Statele-Unite, Confederațiunea canadiană, Commonwealth (Republicele australiene unite) și coloniile Africei de Sud în plenitudinea autonomiei lor, îi vor alcătui o cunună, vor respecta loialismul anglo-saxon, dar' se vor purta ca copii vrednici, cari *nu mai rabdă autoritate, nici tutelă.*

Tóte încercările imperialiste nu vor putea schimba mersul firesc al împrejurărilor. O lege fatală nu se póte înlătura și este bine pentru echilibrul lumei, ca nici un soiu de imperiu universal sĕ nu pótă dăinui și ca el sĕ se fărîme în părticele, representate prin state neatêrnate, precum s'a fărîmat imperiul lui Alexandru-cel-Mare, imperiul roman și imperiul lui Napoleon I.

† Stefan Millea.

Afară de cercul Sĕliștei și de comunele Cacova și Tilișca unde a muncit cu vrednicie și cinste, puțini 'l vor fi cunoscut. Și noi totuși ținem, că un bărbat atât de laborios, un caracter atât de firm și cu voință de fier e bine sĕ fie aprețiat și în cercuri mai largi. Mai ales acum, după ce a închis ochii ca notar pensionat, suntem datori sĕ scótem la ivélă că Stefan Millea nu s'a gândit numai la fii și ficele sale, cărora li-a dat o crescere solidă și bună, dar s'a îngrijit și de instituțiunile culturale în comunele unde a fost aplicat.

El și cu regretatul Florian, au esoperat la împărțirea cu șepte județe pe séma școlei din Sĕliște casa unde azi e adăpostită primăria Sĕliștei și cassa de păstrare.

El a lucrat împreună cu fruntașii din Tilișca parochii Iosof și Juga, ca sĕ se ridice școla cea frumósă în Tilișca, a dat mână de ajutoriu la întemeiarea fondului parochial, pe care ca prim epitrop al anilor din urmă l'a sporit la o considerabilă sumă. Comune Tilișca multă vreme era bântuită de certe și partide.

El cu tactul și înțelepciunea sa le-a potolit și a lăsat în urma lui pace, linisce, bunăstare și înțelegere în tóte părțile.

Câți din pretinșii fruntași mari naționaliști pot numera la activul lor astfeliu de fapte?

Durere, puțini! Iată că și în cerc îngust póte deveni omul cinstit și aprețiat.

NOUTĂȚI

Rĕscumpĕrarea felicitărilor. La cassa Asociațiuni pentru literatura română și cultura poporului român au mai incurs contribuiri pentru fondul *Casei naționale* în scopul rĕscumpĕrării felicitărilor de *Anul nou* dela: Pantaleon Lucuța, căpitan în pens., Sibiiu 3 cor., Mihai Cirlea, notar public reg., Abrud 5 cor., Dr. Petru Țegle, advocat, Timișóra 10 cor., Domnișóra Elena Petrașcu, directora internatului Asoc., Sibiiu 4 cor., Victor Tordășan, exactor consist. Sibiiu 1 cor., Ilie Moga, diacon și învĕțător, Sibiiu 2 cor. In total au incurs până acum 101 cor.

*

Parastas. Marți s'a serbat în capela metropoliei parastas pentru odichna sufletului decedatului *Ioan Badilă.* Serviciul divin l'a oficiat dl protopresbiter *I. Papiu*, ear' cântările bisericsci le-a esecutat corul seminarial sub conducerea dlui profesor *Cunțan.* Presenți au fost I. P. S. S. Metropolitul *Ioan Metianu*, P. C. Sa *Dr. I. Pușcariu*, dómna vĕd. Moldovan. familia Dr. Moga, profes. G. Dima, asesor Cristea, Boiu și Lazar, adv. Dr. Leményi și alții.

*

FOIȘÓRĂ

Feriți-vĕ de hoți!

(Fine.)

Eșia în stradă cumintele de Pișta, se întâlnea cu Jánoș și îl trimitea și pe Dumnealui sĕ capete parale eftine, ba se grăbia acasă și își avisa și rudeniile chiar și pe cele din alte comune, și în fine se întorceau la „Măria Sa“ și îl rugau că dacă l'a adus Dumnezĕu chiar acasă la ei, apoi sĕ nu pregete a osteni și pe la frații lor din comunele învecinate ca Szent-Erzsébet, Bóthfalva, Rugonfalva, Gagy, Mártonos, Magyar-Hidegkut etc. căci acestia de sigur încă vor fi tot așa de cuminte și-'l vor asculta cerênd și ei ajutoriul „Măriei Sale“, spre a-i părtini sus la Budapesta, ca sĕ primiască și ei parale eftine.

„Măria Sa“ fiind de ajuns informat, aflând că sunt tot așa de cuminte, li-a promis, că se va duce din comună în comună și va împlini voia chiar și numai a unuia singur, și spre acest scop a și angagiat „Măria Sa“ pe însuși primariul comunal din Uj-Székely, ca sĕ-'l pórte — firesce pe bună plată promisă — cu căruța din comună în comună, timp de mai multe zile, ceea ce s'a și întêmplat.

In tóte comunele în câte a umblat „Măria Sa“ a aflat tot ómeni cuminte a là Uj-Székely, ba în Magyar-Hidegkut a aflat mii de mai cuminte, căci un drăguț de sĕcuiu, și dór' chiar unul care scotea ochii unui Român, ḑicêndu-i: „veḑi mo asta estye bank, nu ca Albina vostru, care iá dela biet omu 8% százalékuri, ké iél ne dă bani numai cu 4% szàzalékuri“, — și-a fost vêndut un cal cu vro 10 fl. pentru a-și acoperi nĕcazările: contribuția etc. ear' cu al doilea ce i-a fost rĕmas se duce la potcovariu sĕ 'l potcovéscă. Calul nu voia sĕ stee și așa sĕcuiul nostru îi pune o funie după grumazi și îl leagă de un stâlp. Calul începe a se trage până în cele din urmă se spânzură, pică jos, sĕcuiul îi apucă piciorul și demândă potcovariului sĕ'i bată potcóva. In acest timp calul creapă, ear' sĕcuiul nostru cuminte ca toți sĕcuii, după ce isprăvesce potcovariul, prinde „korbács-ul“ și-'i măsură vr'o câteva ca sĕ sară în sus, și numai când vede că nu mai mișcă, observă că 'i mort calul. Ii ia iute pelea, o vinde, și cu banii fuge iute, spre casa unui domn de pămênt unde adecă se afla „Măria Sa“, și duce banii primiți de pe pele „Màriei Sale“ pentru câteva protocóle funduare ce le avea, ca luându-i-le „Măria Sa“ în copie dela cartea funduară, sĕ se indure a 'l părtini sus la Budapesta, ca sĕ pótă primi și el parale. Ba în graba cu care a luat pelea calului și cu care a vêndut'o, ca sĕ nu cumva sĕ iasă „Măria Sa“ din comună, a uitat sĕ tragă potcóvele cele nouĕ, bătute numai de atuncea, și a îngropat calul cu potcóve cu tot, dar' ear' sĕ ne întórcem, tot ei le vor găsi, căci ei și numai ei, patrioții umblă după potcóve de cai morți.

Fiind Magyar Hidegkut-ul despărțit numai prin o vale de Vidacutul românesc, a trimis pe unii dintrĕ cumințiii sĕcui sĕ vestească și Românilor, ce bine mare îi astéptă pe ei mai ales, și sĕ poftéscă și ei sĕ mérgă sĕ céră bani, de-ai lor din Budapesta. — S'au și dus 2—3 români, nu însă, ca sĕ céră bani ci ca sĕ se convingă dacă într'adevĕr au sĕcuii dreptate. Din vorbele „Măriei Sale“ s'au și convins românașii nostri, odată că banca e spre a se ajutora în linia primă fii națiunei, dar' „Măria S'a“ se va milostivi și pentru Români, dacă tocmai vor sĕ céră și dînșii, mai bine zis s'au convins românașii nostri, că „Măria S'a“ e un pungaș ordinar și au și spus acésta Domnului de pămênt care 'i-a ocărit și batjocorit în fel și formă pentru-că îndrăsnesc sĕ vorbéscă astfeliu despre „Maria Sa“.

„Măria Sa“ pleacă înapoi la Cristur și mai dă celor ce-i angagiase la lucru încă de vr'o nópte întrégă și spunêndu le că merge sĕ cumpere timbre pentru protocólele estrase deja, ese, dar' în pórtă îl așteaptă cocișul, respective primariul din Uj-Székely, acestuia îi spune, că merge la hotel sĕ se odichnéscă puțin, fiind fórte obosit, îl ia pe cociș cu sine, îl duce la hotel, aici îl cinstește bine cu mâncare și beutură, și poftește dela el „Măria S'a“, că mâne pe timpul când sosește trenul acelerat, la Hașfalău, sĕ poftéscă și sĕ vină cu căruța sĕ-'l ducă la gară, căci ar voi sĕ plece în grabă la Budapesta, ca sĕ pótă aduce înaintea „direcțiunei“ băncei justele plângeri ale lor; îi promite apoi, că curăușia pe vr'o 5 zile cât l'a purtat i-o va plăti atunci la tren fiind că n'are bani mărunți. — Cocișul, respective cumintele primariu, se întórce liniștit spre casă, ca sĕ vină mâne sĕ ducă pe „Măria S'a“ la tren, ear' persónele angagiate pentru a decopia estrasele din protocolul funduar, muncind pe mórte pentru bacșișul gras ce li-s'a fost promis, aștéptă pe „Măria S'a“ până în zori de zi sĕ vină cu timbrele. —

Trece nóptea, vine ziua, dar' „Măria Sa“ nu mai vine, trimite conducătoriul cărților funduare pe unul dintre cei angagiați,

Noul metropolit din Banialuca. Duminecă, în 30 Decembre n. s'a făcut în *Banialuca* sfinţirea solemnă a noului metropolit sêrbesc *Lietiţa*, numit pentru aceasta eparchie de nou sistemisată. In aceeaşi zi i-s'a făcut şi instalarea, cu mare pompă şi solemnitate.

Actul sfinţirii l-au îndeplinit cei trei Metropoliţi de până acuma din provinţele ocupate, ear' comisar imperial a fost numit din partea M. Sale Baronul *Appel*, general de cavalerie, şeful militar al ţerii. Deputaţiuni numerose, din tóte cercurile aparţinătóre la noua diecesă, precum şi numěroşi particulari, au luat parte la festivităţile aranjate. Atât noul Metropolit, cât şi comisariul imperial, au format obiecte de ovaţiuni entusiaste. In preseara instalării li-s'a aranjat *conduct de facle*, ear în ziua instalării lume numerósă s'a adunat în faţa locuinţei noului metropolit şi a comisariului imperial, şi amândoi au fost salutaţi în mod fórte călduros din partea Sêrbilor. Séra a fost banchet. S'au rostit mai multe toaste pentru M. Sa, pentru noul Metropolit, pentru *Kállay*, pentru şeful militar generalul *Appel* etc.

*

Pentru „masa studenţilor“. La înfiinţânda Reuniune „masa studenţilor“ dela gimnasiul român gr.-or. din Brad a binevoit a contribui: Teodor Ciortea, din Cojocna (Kolozs) 3 cor., „Oraviciana“ instit. de cred. şi econ. 20 cor. ca membră pe viaţă. „Parsimonia“ instit. de credit şi econ. în Bran 11 cor. ca membră ajutătóre. Dl Il. Puscariu membru ajutător cu 5 coróne pe an; dl Axente Moşoiu, notariu, membru ordinar cu 1 cor. pe an, toţi din Bran. Dl Dr. Aurel Novac advocat în Biserica albă a binevoit a se înscrie ca membru pe viaţă cu taxa de 20 cor. Mulţămita cea mai căldurósă priméscă marinimoşii spriginitori şi sě aibă bucuria de a vedé urmându-le pe tóte societăţile şi pe toţi Români cu suflet nobil.

Spre orientare:

„*Infiinţânda „Reuniune a tinerimei studenţilor din Zarand şi jur „masa studenţilor dela gimnasiul român gr.-or. din Brad“* conform §-lui 8 din proiectul de statute are membri: *a*) ordinari, *b*) ajutători, *c*) pe viaţă *d*) fundatori. Membri ai reuniunei póte fi ori-ce corporaţiune, ca persónă morală-juridică, ori-ce bărbat ori femeă, cu caractere nepătate, de pe teritoriul corónei ungare. — Respingerea de a se primi cineva ca membru nu se motivéză. Conform §-lui 9, cu privire la taxă:

a) membrii ordinari solvesc 1 cor. una corónă pe an;

b) membrii ajutători solvesc 5 cor. cinci coróne pe an;

c) membrii pe viaţă solvesc 20 cor. douezeci coróne pe an;

d) membrii fundatori solvesc 50 cor. cinci-zeci cor. pe an; şi odată pentru totdeuna.

Membrii pe viaţă şi fundatori pot solvi taxa în 2 rate egale.

Drepturi şi datorinţe conform §-lui 10 toţi membrii ordinari, ajutători, pe viaţă şi fundatori au datorinţa, sě conlucre, din tóte puterile pentru înaintarea reuniunei; au dreptul de a participa la tóte adunările, a se consulta, a face propuneri, drept de iniţiativă şi vot decisiv.

Projectul în timp posibil scurt se va publica prin ziarele nóstre spre opinare.

Ori-ce oferte sau cereri de deslusiri a se adresa la subscrisul.

Ca însărcinat al tinerimei studenţilor din Zarand şi jur.

Vasilie Boneu,
profesor.

Alegere de paroch. Sinodul parochial din Alţina întrunit Duminecă la 17 Decembre, pentru alegerea de paroch, a ales cu 162 voturi pe harnicul paroch din Cornăţel *Ioan Petrişor* de paroch al acelei comuni bisericesci.

Contra candidatul Nicolau Rusu învěţător în Alţina a întrunit 14 voturi, Ioan Petrişor s'a distins timp îndelungat ca învěţător, a pus în ordine bună parochia din Cornăţel, în care, după o păstorire de 9 ani a zidit şcólă, casă parochială şi a renovat biserica. Alegerea lui Petrişor în Alţina se consideră cu drept cuvênt ca resplata muncei cinstite şi serviţiilor prea bune făcute bisericii preste tot.

Felicitările nóstre alesului paroch şi parochiei, care a sciut face o alegere atât de norocósă.

*

Rectorul universităţii din Budapesta, Dr. *Raimund Rapaics,* a demisionat din motive de sănătate. Ministrul de culte şi instrucţiune publică i-a acordat un concediu de un an, pentru a'şi restaura sěnătatea, ear' cele patru facultăţi au nominat câte patru profesori, cari au sě alégă pe noul rector. Se crede că va fi ales Dr. *Kisfaludy Béla* dela facultatea teologică.

*

Casa bisericii. Se scrie din Bucureşti, că ministeriul instrucţiunei publice voeşte sě înfiinţeze o casă a bisericei, la fel cu casa şcólelor, cu menirea de a plăti din ea pe toţi prelaţii din România, acum salarisaţi din budgetul general al statului. La această casă se vor vărsa şi subvenţiunile ce sunt obligate comunele sě le plătéscă sub titlul acesta.

*

Poporaţiunea României. Numerarea poporaţiunei s'a terminat în România. Resultatul e următoriul: cetăţeni români se află pe întregul teritor al ţerii 5,459.040. Cetăţeni streini 161.056. Ear' 371,425 de persóne cari nu aparţin la cetăţeni a nici unui stat. După religiune poporaţiunea României se împarte astfel: ortodoxi 5,408.751, romano-catolici şi protestanţi 198;269, mohamedani 44,700 evrei 279,015 şi 16,148 de alte confesiuni. Peste tot România numěră deci 5,991.521 suflete. Sě nu fie mai multe?

*

Omor în mânăstire. Se telegraféză din Lemberg, că într'o mânăstire a dominicanilor de acolo călugărul *Simeon* a omorit pe un confrate, în etate de 68 de ani, într'un acces de nebunie. Ucigaşul a fost internat într'o casă de sănătate. De ce abia după comiterea crimei şi nu mai nainte?

*

Pe mormêntul mamei. Bogătanului D.. i-a murit nevastă, pe care a înmormêntat'o cu mare pompă. Zilele de doliu nu i-au fost însě prea multe, pentru-că în curînd a adus altă nevastă la casă, cu tóte că cele două fete mari şi frumóse ale sale l-au rugat cu lacrămi în ochi sě nu se însóre. Mama maşteră, aprópe ca ele de tinere, a început din prima zi a intrării ei în casă sě le urmăréscă cu ura ei nemărginită. Şi nici nu s'a liniscit până nu le-a vědut scóse din casă. Tata lor le-a trimis în lume. Bietele fete au întrat în serviciu, dar' n'au putut suporta mult ruşinea ce li s'a făcut. S'au înţeles deci amândouě sě se departă mai bine de viaţă decât sě o ducă şi mai departe aşa cum o duc. Au mers în cimiteriu, şi pe mormêntul mamei lor au plâns până s'aa obosit, după aceea şi-a deslegat fie care mărama din cap şi s'a spânzurat de pomul de lângă crucea mamei lor. Aşa au fost aflate diminéţa mórte.

*

Ródele legilor bisericeşti. Se scrie din Budapesta, cu datul de 1 Ianuarie, că o muere străină a decedat acolo la 13 Decembre, şi până în ziua dintâiu a anului acestuia încă nu a fost înmormêntată. Pentru a se scutura de ori-ce responsabilitate în cestia acésta, poliţia din Budapesta a dat un comunicat oficial, care ne enaréză întêmplarea astfel: Věduva V.. a fost în visită la croitorésa P.. Ii s'a făcut rěu şi a decedat înainte de a puté primi ajutor medical. A fost dusă la morgă şi tribunalul a fost avisat despre casul de mórte, ear' la ordinul judelui de instrucţie în 19 Decembre (abia?) s'a efectuit obducţia, constatându se că mórtea a urmat din apoplexie. Poliţia şi-a terminat cu acésta funcţiunea, şi celelalte avea acum se le facă magistratul capitalei. E de notat, că nici o înmormêntare nu se póte face înainte de a fi înregistrat în matriculele de stat casul de mórte. Şi aici s'a încurcat tréba. Nu era nimeni care sě céră înmatricularea, ear magistratul nu ştia că la care matriculant, din care circumscripţie, care sě facă înmatricularea. Actele au trecut deci dintr'o mână într'alta, până ce în cele din urmă au ajuns pe masa primarului capitalei Budapesta, care în ziua de întâiu Ianuarie încă nu luase nici o decisiune, ca cu biata mórtă, care dela 13 Decembre se află în casa rece, ce sě se întêmple? Eată ródele legilor bisericeşti, cu matricule de stat!

*

Nouă Reuniune de femei. Statutele reuniunei de femei române din *Bucium-Şasa* au fost provedute din partea ministrului de interne cu clausula de îtnărire, însě cu condiţiunea ca din titlul Reuniunii sě se omită cuvêntul „*română*“. Curiósă cerere.

*

Monumentul lui Candrea. Comitetul de iniţiativă pentru ridicarea unui monument regretatului profesor şi naţionalist *George Candrea,* compus din domnii Nicolae Mazěre profesor, Coriolan Popescu, Septimiu B. Murěşeanu, etc, a încredinţat acéstă lucrare talentatului sculptor român C. Bălăcescu, care o va executa în marele seu atelier din Milano.

Acest monument, lucrat din granit de Baveno, va avé înălţime de 2 şi jumătate metri in total, purtând deasupra piedestalului bustul în bronz şi în mărime naturală a defunctului profesor.

Intréga operă împreună cu transportul până la Gratz dl.sculptor Bălăcescu a convenit sě o execute pentru suma de lei una mie una sută (1100).

E locul sě amintim aci, că ceea ce a lipsit comitetului la preţul acestui frumos monumeut a prisosit inimii artistului, care şi în acest monument îşi va imortaliza, pe lîngă talentul seu recunoscut, şi dragostea de neam ce-i încălzesce sufletul.

Desvăluirea monumentului s'a fixat pentru 23 Aprilie 1901 (st, George) patronul defunctului, cu un program care se va publica la timp prin ziare.

După desvăluirea monumentului, comitetul de iniţiativă va scóte o broşură cuprinzînd: a) viaţa şi activitatea lui *George Candrea,* b) serbarea desvăluirei monumentului c) numele tuturor subscriitorilor, cu o dare de sémă amănunţită a gestiunei financiare.

Domnii cari au bine-voit a primi liste de subscripţie pentru acest scop suut cu insistenţă rugaţi sě le înainteze cât mai neîntârdiat, pe adresa d-lui *Nicolae Mazăre* profesor în *Curtea de Argeş* România.

*

Crăciun alb. Moş-crăciun al nostru şi-a trimis încă de alaltăieri crainic sě-i vestiască sosirea. De alaltăieri ninge necontenit, şi dacă temperatura nu se va schimba, vom avé crăciun alb şi geros.

Viéţă socială.

Concert şi teatru în Oradea-mare. Primim învitare la concert şi teatru, urmat de dans, aranjat de tinerimea română din Oradea-mare la 24 Ianuarie st. n. 1901. în sala cea mare a hotelului „Arborele verde“ pentru ajutorarea studenţilor lipsiţi şi augmentarea fondului tinerimei române de acolo. Comitetul esecutiv e constituit astfel: Alexandru Muntean, president. Demetriu Mangra, vice-president. Augustin Gitta, maior dom. Aurel Crişan, notar, Eugen Feier, cassar' Ioan Cosma secretar. Augustin Ciurdar, controlor. Inceputul la $7^1/_2$ óre séra. Preţul de întrare pentru persónă 4 cor., pentru familiă 10 cor. Suprasolvirile generóse sě primesc cu mulţămită la adresa cassarului *Eugen Feier* (Nagy Sándor-utcza 286 sz.) şi se vor cuita pe calea publicităţii. In pausă se va joca „Căluşeriul“ şi „Bătuta“. Program detailat séra la cassă.

FELIURIMI.

Obiceiuri la nunţi şi logodne. In Londra a apărut de curênd o interesantă carte, în care se descriu diferitele datini, ce se usitéză la diverse popóre, cu ocasia logodnei şi a cununiei. Cea mai caraghiósă, dar' totodată şi cea mai durerósă datină de nuntă o au *Malaezii.* Mirésa malaeză trebue sě se supună la chinuitórea operaţie, ca sě i-se *piléscă dinţii.* Pilirea dinţilor se face cu mari festivităţi. In vreme-ce un măiestru pilesce dinţii, nuntaşii jócă şi sbiară, flueră şi cântă, ca nu cumva sě se audă geamătul desperat al „*fericitei*“ mirese. După pilirea dinţilor gingiile miresei se umflă şi coc şi o dor cumplit sěptěmâni întregi. Şi *aceste sunt tocmai sěptěmânile de miere.* — Mirele *japonez* trebue sě trimită miresei trousseau bogat, pentru-ca sě o mângăe de perderea ce o îndură prin arderea tuturor păpuşelor avute. — La o seminţie din *India* numai cu ocasia unei înmormêntări se pot ţiné logodne sau cununii. Mortul se îngrópă întâiu provisor. Se adună apoi însurăţeii şi când toţi sunt de faţă se desgrópă mortul şi din nou se înmormêntéză cu mare pompă, împreună cu pompa nuntelor şi a logodnelor ce se fac în acelaş timp. — In *Maroc* la nuntă sunt scene fórte poetice. Mirésa e condusă nóptea pe lună, în casa mirelui. — La nunţile *Spaniolilor* musica are un rol fórte însemnat. In *Italia* nu e permis sě fie nuntă în luna lui Maiu. In *Florenţa* vêduvele se căsătoresc numai Sâmbăta, ear' fetele numai Dumineca. — La o seminţie mongolă din *China* căsătoriile se pot face numai odată pe an şi anume esclusiv numai în 15 Ianuarie a fie-cărui an.

Posta ultimă.

Vorbirile de Anul-Nou.

In ziua dintâiu a anului s'au ţinut obicinuitele felicitări de Anul-nou, la cari s'au dat obicinuitele rěspunsuri, tóte de caracter *politic.*

Dintrě tóte vorbirile rostite cu ocasiunea acésta, de cea mai importanţă e a ministrului-president *Coloman Széll,* care deşi nu s'a pronunţat asupra alegerilor viitóre, aşa cum aştepta opiniunea publică a ţerii, a făcut totusi în alte direcţiuni declaraţii importante.

A accentuat de nou, că profesia sa de credinţă politică e următórea: *Conducerea afacerilor ţerii pe basele esistente de drept public, în spirit cu adevěrat liberal.* Ear' politica liberală a tălmăcit'o astfel: *E politica, care nu clasifică cetăţenii după religiune,* **origine,** *ocupaţiune, modul de vieţuire, ci caută numai că cine îşi iubesce şi servesce patria şi societatea în mod onest.*

Cu privire la programul de muncă al actualului parlament, prim-ministrul *Széll* a accentuat, că după terminarea discuţiei asupra *budgetului* va avé sě mai discute proectul de lege despre *incompatibilitate,* despre modificarea legii referitóre la *căile ferate vicinale* şi despre *simplificarea administraţiei.*

Referitor la alegeri a zis numai atâta, că — „*In anul acesta vom sta toţi în faţa tribunalului ţerii. Nu numai noi, ca muritori, ci şi eu ca moriturus. Ne vom lupta în două linii. Sper că de şi va fi aspră lupta, ea va fi totuşi loială*“.

Vorbirea-rěspuns a prim-ministrului a făcut asupra numeroşilor deputaţi presenţi bună impresiune. Vorbirea de felicitare, care a provocat respunsul, a fost rostită din partea deputatului Dr. *Falk Miksa.*

Inainte de a merge deputaţii la prim-ministrul *Széll,* au felicitat întâiu pe presidentul partidului liberal, baronul *Podmanitzky,* prin rostul deputatului *Korniss*; ear dela ministrul-president *Széll* au mers la presidentul casei, *Perczel Dezső,* unde a vorbit deputatul *Pulszky Agost.*

Vorbiri de Anul-Nou au mai rostit şi şefii partidelor oposiţionale, cari asemenea au fost felicitaţi din partea aderenţilor lor, dar n'au spus nimic mai însemnat.

---

sě vadă de s'a sculat „Măria S'a“ dela hotel, şi când colo acesta află pe bietul hotelier plângênd în pumni, căci acesta mergênd în odaia unde era dormind „Măria Sa“ a aflat singură plapoma încălcită şi mototolită pe patul „Măriei Sale“ şi pe „Măria Sa“ şi ale sale, nicăiri, ba nu i-a lăsat nici barem un bacşiş de 2 fileri decum plata pe vr'o 7 dile. L'au căutat pe „Măria Sa“ preste tot locul, dar' prea târziu, căci se vede că a fost necurat, de óre-ce până în ziua de azi nu l'au mai aflat.

Din comunele acestea vr'o 14 la numěr ce au avut fericirea sě le cerceteze „Măria Sa“, a scos vr'o câteva mii de coróne şi s'a c'am mai dus, lăsând pe drăguţii de sěcui, ómeni tari cuminte sě-'l aştepte cu parale, pe hotelier sě plângă'n pumni, pe cocis înjurând, ear pe conducătoriul dela cartea funduară, făcênd estrase pe contul nasului propriu.

Abia a doua zi şi-au adus aminte că ei vor fi înşelaţi şi telegrafând băncei din Budapesta, primesc rěspunsul sě-'l prindă, de'l vor afla, find-ca e un hoţ ce înşală poporul. „Măria Sa“ însă luase frunza-'n buză.

Mai zică deci lumea că nu-'i Ungaria o ţară fericită?! Mai zică, dacă póte, că cei de sus nu grijesc de popor, şi că nu se interesézâ de sórtea lui?! Mai plângă-se cineva, că Ungaria nu-'i un stat liber?!, când astfeliu de fapte am puté înregistra în aprópe tóte zilele!

Preoţimei şi învěţătorimei nóstre îi atragem atenţiunea asupra astor feliu de coritei ce cutreeră ţara, rugându-'i sě fie în tot timpul şi în tot locul trezi, şi sě nu lase, ca acestia sě se folosiască de nici o ocasiune care tinde a desbrăca pe popor, ci din contră sě-'l sfătuiască cu tóte ocasiunile a se cugeta el însuşi cum, pe căi cinstite şi demne de un popor ca şi poporul nostru, sě-'şi asigure fericirea atât vremelnică cât şi vecinică.

„*Un călător*“.

De ce sunt trist?!

Varsă valuri de văpae în vězduhul visător
Albul sin de-argint al lunei, zina nopţii amăgitóre,
Luciul stelelor în tremur scald'al ceriului covor,
Ear' a nopţii umbre negre dorm pe murmur de isvóre,
Rênduri de gândiri nebune cu iluzii mě-'ncunjor.
Imii frec fruntea-'nferbêntată ... ş'o lumină atunci mi-apare:
Al těu zimbet plin de farmec m'a făcut un visător.

Nr. 1171. [249] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia de clasa I din *Sibiiu suburbiul Pórta Turnului,* devenită în vacanţă prin abzicerea fostului paroch George Bobeş, se escrie concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în Tabela *B.* pentru întregirea venitelor dela stat. Informaţiuni mai de aprópe concurenţii 'şi pot lua dela comitetul parochial ori dela oficiul protopresbiteral.

Suplicele de concurs instruate cu observarea strictă a disposiţiunilor din regulamentul pentru parochii §. 15 *a)* sunt a se adresa subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Reflectanţilor le stă în voe a se presenta în persónă înainte de alegere în vre-o Duminecă ori sĕrbătóre, spre a-'şi dovedi aptitudinea pentru înalta misiune a preoţiei ca luminătoriu al poporului în biserică.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Sibiiului în conţelegere cu comitetul parochial.

Sibiiu, 20 Decembre 1900.

Ioan Papiu,
protopresb.

Ad. nr. pp. 1078/900. [245] 2—3

Concurs repeţit

Pentru intregirea postului de paroch în comuna Feneşel cu prediul Plopi, care e parochie de clasa a III-a, prin acésta se escríe concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post, de paroch sunt cele fasionate la cóla B. pentru completarea venítelor preoţesci dela stat despre cari concurenţi 'şi pot lua înformaţiune dela comitetul parochial ori dela oficiiul protopresbiteral.

Doritorii de a ocupa acest post, au a-şi aşterne suplicele de concurs subscrisuluí până la terminul sus indicat, fiind instruite în sensul normelor în vigóre, şi a se presenta în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre la sfânta biserică, ca sĕ fie cunoscuţi din partea poporului.

Oficiul protopresbiteral rom. gr.-or. al Clujului, în conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Cluj, 11 Decembre 1900.

Tuliu Roşescu
protopresbiter.

Nr. 1134. [243] 3—3

Concurs

Pentru îndeplinirea postului de al doilea paroch în parochia de a III-a clasă din Sadu se escrie concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în Tabela B. pentru întregirea venitelor dela stat, cei ce doresc a avé informaţiuni mai de aprópe şi-le pot lua dela acest oficiu protopresbiteral séu dela comitetul parochial.

Suplicele de concurs instruate în sensul normelor din vigóre sunt a se adresa subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Reflectanţii se vor presenta în comună înainte de alegere în vre-o Duminecă séu sĕrbătóre spre a şi dovedí desteritatea şi capacitatea pentru înalta misiune de preot ca luminătoriu al poporului şi a-şi câştiga cunoscinţa acestuia şi a împregiurărilor locale.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Sibiiului în conţelegere cu comitetul parochial.

Sibiiu, 12 Decembre, 1900.

Ioan Papiu
protopresbiter

---

ad. Nr. 708—1900. [242] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de **protopresbiter în tractul Turdei** se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Venitul din parochia centrală Turda.

2. Dotaţiunea protopresbiterală şi anume: 600 coróne din fondul general administrativ arch. şi 400 coróne din cassele parochiale.

3. Taxele legale pentru visitaţiuni şi alte funcţiuni din protopresbiterat.

Doritorii de a reflecta la acest post au sĕ-'şi instruéscă şi înainteze cererile lor conform legilor din vigóre deadreptul la Venerabilul Consistoriu archidiecesan.

Din şedinţa comitetului protopresbiteral român gr.-or. al tractului Turda ţinută în 13 Novembre 1900.

Cojocna, 18 Novembre, 1900.

Teodor Ciortea,
adm. ppresb.

Nr. 438/1900 [241] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia de clasa a III-a Trêmpoele, se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch sunt cele fasionate la cóla B pentru întregirea venitelor preoţesci dela stat, despre cari concurenţii mai de aprópe 'şi pot lua informaţiuni dela comitetul parochial ori dela oficiul protopresbiteral.

Cei-ce doresc a reflecta la acest post, sĕ-'şi substérnă suplicele concursuale instruite în sensul regulamentului şi normelor din vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis şi sĕ se presenteze înainte de ziua alegerii în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre în comună spre a-'şi arĕta desteritatea în chemarea lor.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Abrudului în conţelegere cu comitetul parochial.

Abrud, 16 Novembre, 1900.

Petru Popoviciu,
protopresbiter.

Declaraţiune publică!

Subsemnatul atelier artistic de portrete a decis — pentru a fi dispensat de demisionările neplăcute ale pictorilor sei eminent cualificaţi în artă şi pentru a-i puté ocupa şi mai departe — a renunţa **pe un timp scurt şi numai până la revocare** la ori-ce venit sau profit.

Noi liferăm a.z. [215] 22—25

pentru numai fl. 7·50

un portret în mărime naturală

bust (Brustbild)

dimpreună cu rame elegante barock

cari valorézá cel puţin 30 fl.

Deci cine voeşte a-şi comanda portretul seu sau al femeiei sale, al copíilor, al părinţilor, al vre-unei surori sau al unei alte rudenii, fie deja chiar şi mórtă ori apoi al vre-unui prietin are de a trimite numai fotografia respectivă, indiferent în ce posiţiune e făcută şi primeşte în decurs de 14 zile un portret, care de sigur îl va surprinde şi mulţămí pe deplin.

Lada pentru trimiterea portretului se va socotí cu preţul cât ne costă pe noi. Comandele cu acluderea fotografiei, care se va returna intactă cu portretul desemnat, se esecută trimiţêndu-se banii anticipativ sau pe lângă rambursă.

Pentru esecutarea eminent artistică şi fidelă se garantéză.

Comande de Crăciun, cari sosesc până în 20 Decembre se vor efectui înainte de serbare.

☞ Sute de epistole de recunoscinţă şi mulţumire stau la disposiţiunea publică şi la cerere se trimit ori şi cui. ☜

Kunst-Porträt-Anstalt
„KOSMOS“
Viena, VI, Mariahilferstrasse Nr. 116.

La **Librăria Tipografiei Archidiecesane** se află de vênzare:

Ce-'i cerul de Camille *Flammarion* C. 1·50
Din romanul unei vieţi, de Stefan *Braborescu* . . . . . . „ 1·—

trimise cu posta pentru fiecare exemplar 10 bani mai mult.

Din **Tipografia şi librăria archidiecesană, Sibiiu,** se póte procura

Din vremuri apuse,
de
Iudita Secula n. *Truţa.*

Broş. à 50 cr.

P. T. public!

'Mi permit a încunosciinţa cu tótă stima P. T. public, că din causă de strămutare din Sibiiu, cu data de **12 Novembre** am vêndut **Atelierul meu fotografic din Piaţa mare Nr. 19**. In legătură cu cele zise mai sus 'mi iau voe a aduce cele mai calde mulţămiri pentru încrederea cu care am fost întimpinat întotdeuna, rugând totodată pe onoratul public ca cu aceeaşi bunăvoinţă sĕ întimpine şi pe succesorul meu fiind dînsul capabil în tóte direcţiunile a satisface ori-ce pretenţíuni şi a susţinè Atelierul la nivelul de până acum.

Mulţămind încă odată

semnez cu tótă stima

Wilhelm Mann

La rêndul meu 'mi permit cu tótă stima a încunosciinţa P. T. public militar precum şi P. T. public civil că am cumpĕrat **Atelierul artistic fotografic** al Dlui Wilhelm Mann.

Totodată pot încredinţa pe ori şi cine că dispun în destul de tóte mijlócele necesare, atât materialicesce cât şi în ce privesce puterile de lucru pentru a putè satisface chiar celor mai pretenţióse dorinţe, silindu-mĕ din parte-mi a susţinè Atelierul la nivelul de până acum. Rog deci încă odată P. T. public, sĕ onoreze Firma mea cea nóuă care se va numí

„Wilhelm Mann's Nachfolger“

cu bunăvoinţa şi încrederea de până acum.

In speranţă, că nu voiu fi apelat zadarnic la bunăvoinţa P. T. public semnez cu tótă stima.

Ioan Molnar de Fúló-Kércs
succesorul lui W. Mann

[238] 3—3

A eşit de sub tipariu în Tipografia archidiecesană:

APOSTOLUL

— cu litere latine —

cu binecuvêntarea **I. P. S. Domn Ioan Metianu, archiepiscop şi metropolit** şi se află de vênzare la **Tipografia şi Librăria archidiecesană în Sibiiu** cu preţurile: broşat **7 cor.,** legat în pânză négră **9·50 cor.,** ediţie de lux broşat **8 cor.,** legat după cum se comandă.

Numai pentru 40 de fileri (bani)
să pôte căştiga la 12 Jannarie anul 1901
căştiguri de: 10.000
1000, 500 corone etc, etc,
Cu totul sânt 1311 de căştiguri la
Lotteria „CASA STUDENTILOR“.
Losuri să pot căpota pretutindinea.

[244] 2—5

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 143 Sibiiu, Sâmbătă 23 Decembre 1900 v. (5 Ianuariu n.) *Anul XLVIII*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **streinătate** pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articolii nepublicați nu se înapoiază

INSERȚIUNILE
Pentru odată 14 fil., — de dóuĕ ori 24 fil., — de trei or 30 fil. rêndul cu litere garmond.

Nr. 10840 Pres.

IOAN,

din îndurarea lui Dumnezeu archiepiscop al bisericei ortodoxe din Transilvania și metropolit al Românilor greco-orientali din Ungaria și Transilvania.

Iubitului cler și popor eparchial, dar și milă dela Dumnedeu Tatăl și Domnul nostru Iisus Christos.

> *„Eată vestesc vouĕ bucurie mare, că s'a născut vouĕ astădi mântuitoriu, carele este Christos Domnul."* Luca 2—10, 11.

Din darul lui Dumnedeu ajungênd noi iubiților, earĕși ziua cea mare și însemnată, a nașterii cei de pre trup, a Domnului și Mântuitoriului nostru Iisus Christos, am dorit a vení și astădată cu sufletul meu între voi, nu numai sĕ me bucur împreună cu voi, precum se bucură părintele cu fii sĕi, la aseminea zile mari, dar și pentru a vĕ întreține, câteva momente în cugetări evlavióse, despre nașterea Domnului.

Sunt tocmai 1900 de ani, dela nașterea Domnului, când îngerul din ceriu a rostit, în jurul Vifleemului, unde s'a născut Domnul, cuvintele: *„Eată vestesc vouĕ bucurie mare, că astădi s'a născut vouĕ mântuitoriu, carele este Christos Domnul"*; un restimp destul de lung, în care s'au sters multe și feliurite amintiri și bucurii dintre ómeni, dar bucuria pentru nașterea Domnului, nu numai nu s'a sters, nici s'a micșorat, ci aceea tot mai mult a crescut și a străbătut între ómeni, încât dintr'un ținut mărginit, cum era cel din jurul Vifleemului, unde s'a vestit, astădi ea este lățită preste întrégă fața pământului.

Nu s'a sters, nici s'a micșorat acea mare bucurie pentru nașterea Domnului, și nici se va sterge până va esista lumea și crestinătatea, pentrucă prea mare fu și causa venirii Domnului din ceriu pre pământ. O causă decât care mai mare n'a esistat decând este lumea. A fost mântuirea neamului omenesc din osênda pĕcatului și a întunerecului, mântuirea ómenilor din decăderea cea tristă și durerósă, în care se aflau pe atunci, și ridicarea lor earĕși la starea fericirii cei dintâi, la starea de fii și moștenitori ai lui Dumnedeu, precum ne spune și S. Apostol ce s'a cetit astădi: *„De acum nu mai sunteți robi ci fii, ear de sunteți fii și moștenitori, sunteți ai lui Dumnedeu prin Iisus Christos"*.

Acea mare causă a bucuriei vestită de înger a însuflețit pre filosofii dela rĕsărit, conduși de steaua cea neobicinuită, sĕ alerge cu daruri la închinăciunea Domnului; acea mare causă a însuflețit și pre îngerii din ceriu sĕ cânte: *„Mărire întru cei de sus lui Dumnedeu și pre pământ pace și între ómeni bunăvoire"*, și tot ea ne-a însuflețit și pre noi, la întrunire, în numĕr așa mare, astădi aici în casa lui Dumnedeu, nu numai sĕ mulțămim lui Dumnedeu pentru acea mare și negrăită îndurare, și sĕ serbăm și noi împreună cu alți creștini evenimentul cel mare și minunat al nașterii Domnului, dar totodată sĕ mai luăm și niște învĕțături mari și folositóre.

Și anume: sĕ învĕțăm, că era un timp, acela, din naintea nașterii Domnului, când omul, ființa cea mai alésă a lui Dumnedeu, omul, pentrucare prea bunul Dumnedeu a făcut lumea acésta, cu tóte bunurile ei, și pre cea viitóre cu tótă fericirea ei; omul cel numai cu ceva mai micșorat decât îngerii; omul cel făcut de Dumnedeu spre bine și fericire: în urma întunecării minții prin pĕcat, întru atâta decădluse încât ajunse la cea mai durerósă stare. El nu cunoștea pre Dumnedeu făcătoriul seu, nu-și mai cunoștea chemarea sa, și așa tot mai mult se depărtase de binele și fericirea sa, rătăcind tot spre mai mare decădere.

Sĕ învĕțăm că prea bunul Dumnedeu, vĕdênd acea grozavă rătăcire și decădere, după ce a pregătit calea prin proroci și vestitori, în urmă *„când sosí plinirea vremii"*, trimise în lume chiar pre unul născut Fiiul seu Domnul și Mântuitoriul nostru Iisus Christos, sĕ mântue pre ómeni de acea mare rătăcire și decădere, sĕ-i mântue din robia pĕcatului și a întunerecului, și sĕ-i ridice érĕși la fericirea cea dintâi.

Astfeliu dar venirea Domnului din ceriu pre pământ avù acea mare și sublimă misiune, mai întâi de a învĕța pre ómeni cunoștința unui adevĕrat Dumnedeu, pre care ni-o intonéză și tropariul acestor sĕrbători, prin cuvintele; *„nașterea ta Christóse Dumnedeul nostru, rĕsărit-a lumii lumina cunoștinții"*, de a-i învĕța, că Dumnedeu este deopotrivă Tatăl nostru al tuturor, precum și dicem în rugăciunea de tóte zilele: *„Tatăl nostru carele ești în ceriuri"*, de a-i învĕța, că El ca cel mai bun părinte, dorește de-o potrivă binele și fericirea tuturor, apoi de a-i mântuí din robia pĕcatului și a întunerecului, prin rĕscumpĕrarea cu scump sângele seu vĕrsat pe lemnul crucii, pentru a se puté ridica earĕși la starea fericirii cei dintâi.

Precum vedeți iubiților, Domnul nu ni adus din ceriu bunuri pământesci, nu ni adus nici aur, nici argint, nici alte bunuri lumești, de cari nici nu este lipsă, fiind tóte acestea întru prisosință pre pământ; ci pre lângă opul (lucrul) cel măreț, al mântuirii nóstre, ni-a mai adus cea ce ne lipsia, și învĕțăturile cele sfinte, prin cari sĕ putem ajunge la acele bunuri lumesci, la binele posibil pre acéstă lume, și fericirea cea vecinică din cealaltă lume, ni-a adus învĕțături mari și sfinte, pre cari le-a cuprins, în acea legătură sfîntă dintre Dumnedeu și om, ce o numim religiune, întemeiată pre fundamentul cel vecinic al dragostei evangelice.

Religiunea este acea mare și neprețuită învĕțătóre a nóstră, care ne conduce la tóte cele bune și folositóre; ea este care ne luminéză mintea și cunoștința, pentru a ști ce și cum sĕ facem? ce și cum sĕ lucrăm? ca sĕ ajungem la bunuri pământești, sĕ ajungem tot la mai multă bună stare, vadă și onóre, sĕ ajungem la posițiune tot mai alésă în societate, în acéstă viață, și prin acestea și la fericirea din viața cea vecinică. Religiunea este isvorul binelui și al fericirii nóstre.

La tóte acestea însĕ sfînta religiune ne conduce prin biserica nóstră strămoșască întemeiată de Domnul și Mântuitoriul nostru Iisus Christos, și prin scóla nóstră confesională.

Biserica și școla sunt cele douĕ mari lumini, cari luminéză ochii sufletului, precum luminéză sórele și luna, și ochii trupului nostru.

Pentru a ve încredința despre acestea iubiților, nu ve voiu aduce alte dovedi, multora póte necunoscute; ci voiu dice, sĕ priviți în jurul vostru, nu numai la ómeni singuratici, dar și la popórăle și națiunile cu mai bună stare, cu mai multă vadă și trecere în lume, și sĕ cercetați ca sĕ aflați, că numai cei doi mari luminători ai sufletului, **biserica și școla** le-a ajutat la acea înaintare. Acei doi mari luminători li-a luminat mintea și cunoștința ca sĕ lucre numai cele bune și folositóre, și sĕ se feriască de cele rele și păgubitóre.

Priviți earĕși, și la ómenii cei decăduți, lipsiți și săraciți și ispitiți, ca sĕ aflați, că numai desconsiderarea, nepăsarea și neinteresarea de cei doi mari luminători, nepăsarea de biserică și școlă, de învĕțătură și lumină, i-a împins la starea cea tristă și durerósă, în care se află.

Pentru a înțelege și mai bine neprețuitele bunătăți și folóse ale bisericei și școlei, ale învĕțăturii și luminii, ispitiți, ca sĕ aflați, că tot ce este măreț și binefăcătoriu în lume, s'a făcut numai prin religiositate, și prin învĕțătură și lumină, tot ce vedem măreț și frumos, începênd dela bisericile și școlele cele mari și frumóse, până la mănăstiri, spitale, fonduri și fundațiuni, și alte aseminea aședăminte de binefacere, sunt resultatul simțului religios și al învĕțăturii și luminii, dobândite prin biserică și școlă.

De aici și provine, că cu cât este un om, un popor, o națiune mai luminată, cu atât și jertfesce mai mult pentru biserică și școlă, și cu atât mai cu tărie ține la ele, știind că din acestea isvorește tot binele pământesc și fericirea cerească, știind că ele sunt isvorul binelui și al fericirii ómenilor.

Eată dar iubiților, ce daruri mari, ni-a adus nașterea Domnului, eată cum ni-a arĕtat Domnul, că putem ajunge și noi, ca și celelalte popóră conlocuitóre, tot la mai multă bună stare, vadă și onóre, la binele și la fericirea la care nisuim.

Eată de ce s'a bucurat de nașterea Domnului, nu numai ómenii pre pământ, dar și îngerii din ceriu, eată de ce ne bucurăm și noi totdeuna, dar mai ales astădi când sĕrbăm amintirea evenimentului celui mare și minunat al nașterii Domnului.

Deci dar ce vĕ pot recomanda mai cu căldură și la această ocasiune, decât ca, dacă voim a ne apropia și noi, tot mai mult, de binele și fericirea pentru cari a venit Domnul din ceriu pre pământ pentru cari a pătimit, s'a îngropat și a înviat din morți; dacă voim sĕ ajungem dile mai bune; atunci sĕ ținem și noi, tot cu mai multă tărie, la biserica străbună și la școla ei confesională. Și anume cei mai crescuți, cei mai în vêrstă, sĕ cercetăm cât mai regulat sfînta biserică, nu numai ca sĕ ne rugăm lui Dumnedeu, dar și ca din sfintele slujbe, din scrierile sfinților evangeliști și apostoli, din ale sfinților proroci și părinți sĕ ne luminăm cu lumina cea adevĕrată a sfintei religiuni, neapĕrat de lipsă la ajungerea binelui și a fericirii nóstre.

Precum ve recomând cercetarea bisericei, tot aseminea ve îndemn și la cercetarea școlei cu pruncii vostri, nu numai pentru a se lumina și ei cu lumina sfintei religiuni, dar și pentru ca sĕ-și câștige și celelalte învĕțături trebuincióse, fără de cari astădi fórte cu greu mai póte trăí cineva în lume.

De veți asculta iubiților aceste sfaturi părintești, atunci din di în di veți înainta tot mai mult, în cele bune și folositóre, din di în di ve veți apropia tot mai mult de ajungerea dorințelor vóstre, și nu numai astădi, dar și în celelalte dile ale vieții vóstre veți simțì în mĕsură tot mai mare bucuria vestită de înger, la nașterea Domnului.

Cea ce, dorindu-ve din inimă, și poftindu-ve, ca aceste sfinte sĕrbători, precum și cele apropietóre, ale anului nou, și ale botezului Domnului, sĕ le petreceți în pace, sănătate, și mulțămire, și sĕ le ajungeți încă la mulți ani fericiți, tot cu mai multă bucurie, prelângă înpărtășirea binecuvêntării nóstre archierești, am rĕmas,

Sibiiu, la sĕrbătorile nașterii Domnului din 1900.

Al Vostru tuturor
de tot binele voitoriu
Ioan Metianu
archiepiscop și metropolit

Pace și Bunăvoire.

Inainte cu nouĕsprezece veacuri omenimea era înglodată în pĕcate. Se înstăpânise în lume o înfiorătóre decadență morală, pe care ne-o descrie în colorile cele mai triste celebrul istoric roman, *Tacit*.

Națiuni întregi gemeau sub jugul sclăviei și națiuni întregi își băteau joc în modul cel mai revoltător de noțiunea *libertății*. Cel mai tare era stăpân desĕvêrșit pe sórtea celui mai slab. Și sórtea miliónelor de ómeni era atêrnătóre dela baprițul unei singure ființe omenesci, care 'și închipuia că representă Atot-puternicia.

Intunerecul își întinsese aripile asupra întregei vieți morale a omenimei, și nici o rază de lumină, din nici o parte, pentru a resfira acest întunerec!

Omenimea n'avea decât sĕ facă încă un pas pe calea apucată, spre prăpastie, ca sĕ fie necesară trimiterea unui nou potop asupra ei, pentru a o curăți de pe fața pământului și a crea o lume nouă.

Dar' n'a venit potopul ci a venit *lumina*. Lumină vie şi adevĕrată. Din iesle a rĕsărit, ca o stea luminósă, pentru a propovĕdui lumii *iubirea* şi *adevĕrul*. Şi s'a umplut de bucurie ceriul şi pămêntul. Crai dela resărit au alergat la iesle pentru a se închina luminii noue, ear' îngerii în cor cântat'au imn de preamărire, zicênd :

Mărire întru cei de sus lui Dumnezeu şi pĕ pămênt pace, între ómeni bunăvoire!

Pace şi bunăvoire! Daruri trimise de sus, pentru ca omul sĕ le ascundă în inima sa şi sĕ le păstreze ca dar dumnezeesc! Insuşi fiul lui Dumnezeu a adus aceste daruri în lume. El, care a venit în lume pentru-ca sĕ arete omului calea adevĕrului, sĕ-'l rescumpere din pĕcatele trecutului şi sĕ-'l facă desĕvêrşit, aşa cum Tatăl îl contemplase dintru început.

Dar' a venit în lume şi lumea nu l-a cunoscut. A vorbit omului şi omul nu l'a înţeles. Şi nu-l înţelege nici astăzi. Pentru-că El a vestit *pacea* pe pămênt, ear' omul vesteşte resboiul. El a propoveduit iubirea, omul samănă ura şi neînţelegerea. El a arătat calea adevĕrului, omul urméză calea nedreptăţii.

Nouăsprezece veacuri au trecut decând s'a arĕtat lumii lumina cunoştinţei şi omenimea tot mai mult s'a îndepărtat şi se îndepărtéză de ea. Şi nu e bine aşa. Omul ar trebui sĕ se scuture de patimile uricóse ale urei, pismei şi ale duşmăniei şi sĕ facă loc în inima sa pe séma *păcii* şi a *bunei-voiri*, darurile trimise de sus.

Acésta e însemnătatea şi acesta e simbolul frumósei serbători în preajma căreia ne aflăm.

Pace şi bună voire!

Omenimea însĕ, sedusă şi stăpânită de pasiuni şi de interese egoiste a devenit astăzi impasibilă pentru înţelegerea acestei zile măreţe, ziua naşterii Mântuitorului.

Interese particulare, de stăpânire, de suprematisare, de cucerire, ţin de nou ascunse razele luminii cunostinţii, trimisă de sus pentru luminarea minţilor şi încălzirea inimilor omenesci. Şi minţile au devenit seci şi inimile reci.

Şi pentru a resfira de nou întunerecul se cer mari opintiri, şi se cere cooperarea tuturor ómenilor de bine. Şi tocmai acesti ómeni de bine au lipsă de *pace între ei* şi de multă *bunăvoire*.

Intre acestia ne putem numĕra şi pe noi. Poporul nostru optsprezece veacuri, aprópe împlinite, a luptat în continuu în contra ispitelor vrăşmaşe de cucerire şi are sĕ lupte încă şi astăzi şi cine ştie cât va mai avé sĕ lupte.

A luptat dar' n'a obosit. A luptat şi n'a desperat. N'a perdut nici pe un moment speranţa în ivirea zorilor mai frumóse pe séma sa şi nici credinţa în vitalitatea sa proprie şi în ocrotirea de care l'a împărtăşit totdeauna Pronia divină.

A luptat şi prin lupte a trăit, va lupta şi prin lupte va trăí şi în viitor.

Dar' şi lupta trebue sĕ aibă un sfîrşit şi trebue sĕ aducă odată ródele aşteptate. Vor vení. Şi tocmai pentru a accelera sosirea acestui moment, e necesară *pacea, bunăvoirea*, buna înţelegere între fraţi şi solidaritatea în acţiunile lor de interes comun.

In ajunul acestei zile mari deci, când milióne de inimi se bucură, când milióne de glasuri cântă *pacea pe pămênt* şi *bunavoire între ómeni*: sĕ ne gândim şi noi la imperiósa necesitate de a fi uniţi în cugete şi în simţiri, şi uitând tóte nĕcazurile din trecut, tot amarul ce ni s'a causat, dintr'o parte sau dintr'alta, sĕ inaugurăm o nouă eră de bună înţelegere, de frăţietate şi de solidaritate.

E timpul suprem pentru a merge mână în mână, umĕr la umĕr, nu pentru a cucerí şi a câştiga, ci pentru a conserva şi asigura, pentru a apăra aceea ce avem, ce ne-a mai rĕmas din moştenirile câştigate cu multă sudóre şi cu grele lupte purtate de înaintaşii nostri: *limba* şi *legea strămoşéscă*.

Pace şi bunăvoire sĕ se sălăşluéscă deci în inimile nóstre, a tuturora!

In preajma sĕrbătorilor, sublime şi înălţătóre de inimi, ale naşterii Mântuitorului, aceste daruri le implorăm dela Pronia dumnezeéscă pe séma poporului român din patria acésta, vrednic de o sórte mai bună:

Pace şi bunăvoire!

Din parlamentul român.

Discursul dlui Tache Ionescu.

Cu ocasiunea discuţiei asupra *adresei*, desvoltată în camera română, dl *Tache Ionescu*, fost ministru, a rostit în 2. Decembre v. un frumos discurs mai lung, din care estragem următórele părţi interesante:

Am avut, când am venit la guvern, greutăţi de ordine externă. Nu voiu vorbi de cele ce sunt încă în curs, voiu vorbi însă de cele cari s'au săvârşit. Nu voiu zice nimic de cestiunea *Porţilor de fer*. Probă că partidul conservator a lucrat şi bine şi cuminte în acéstă cestiune, vedem că oposiţiunea nu mai zice nimic, nu se mai aud vorbele: *„Iar Porţile de fer“* ?

Desbaterile Adresei s'au terminat şi n'am auzit acest cuvênt pronunţat de oposiţiune.

Sĕ fie prudenţă de partea oposiţiunei? sĕ fie credinţa că anul trecut era oportun de a vorbi, şi cu cât trece vremea este mai inoportun de a vorbi? Nu ştiu. Ceea-ce constat însĕ este, că oposiţiunea, fidelă Majestăţei Sale Regelui, cum se zice aiurea, n'a mai zis nimic despre Porţile de fer.

Nu voiu vorbi mult, d-lor, despre conferinţa dela Haga. Ce avea România de făcut la Haga? Sĕ iscăléscă un petec de hârtie, care *pentru cei mari va rĕmâné vecinic literă mórtă*? Dar a făcut ceva România acolo, şi acest merit este esclusiv al fostului ministru de Externe, este mare căci aţi avut deja ocasiunea sĕ'l apreciaţi. La Haga, România *s'a opus* la acele comisiuni de anchetă pentru turburări ale supuşilor unei alte ţări, şi mi-se pare că campania de presă ce s'a făcut în Europa în contra nóstră, în Maiu şi Iunie anul trecut, a dovedit că putea sĕ fie pericol, dacă se primea o ast-fel de disposiţie. De sigur că nu se putea sĕ nu se priméscă propunerea nóstră, căci tratatele nu se fac de cât cu unanimitate, dar meritul era sĕ ghiciţi într'un tratat de pace şi arbitragiu că este un articol ce se putea întórce în contra intereselor ţărei şi sé'l împiedecăm. (Aplause).

Aveam, d-lor, când am venit la guvern *cestiunea Braşovului*, cestiunea grea pentru toţi, pentru noi fórte grea. Şi de ce era grea? Fiind-că trebuea obţinut de la monarchia vecină ceea-ce se refusaze dlui Sturdza, şi trebuea obţinut de către un guvern, care venea la putere în urma întrunirilor de la „Dacia“, a unui guvern ce făcuse obstrucţionism pe acéstă cestiune. Era aşa de grea cestiunea acésta, în cât eu vĕ asigur, că dacă n'am fi fost în stare s'o rezolvăm, mulţi dintre noi ar fi trebuit sĕ dispărem din viaţa politică a Regatului. Am rezolvat'o, şi am resolvat'o aşa de bine, în cât s'a făcut cu mulţumirea tuturor.

Este poate singura ocasiune, de un amar de vreme, în care şi *Românii au fost încântaţi la Bucureşti şi Maghiarii la Buda-Pesta. Atât mai bine că s'a mulţumit tótă lumea, căci aceasta este soluţiunea adevĕrată a cestiunilor internaţionale.*

Era, Dlor, o altă cestiune externă, moştenită de noi de la partidul liberal: era chestiunea insulei Bujorescu.

Ştiţi care era situaţiunea. Intr'o insulă a Dunării, o insulă românéscă, de doi ani de zile stă un pichet bulgăresc.

Vedeţi D-vóstră situaţiunea acésta în césul morţii lui Mihăileanu; vedeţi putinţa de a mai avé un pichet bulgăresc pe o insulă românéscă a Dunării; vedeţi uşurinţa cu care s'ar fi retras pichetul de către statul vecin dacă am fi cerut acésta în mijlocul acelor turburări; şi vedeţi putinţa pentru noi de a mai păstra pichetul pe insula nóstră în mijlocul acelor turburări?

Ei bine, pur şi simplu am scos pichetul din insulă.

Şi după cum *Alexandru Lahovary* a dat ordin sĕ se tragă cu ghiulele de la Sulina în *Olga*, tot aşa *Iancu Lahovary* a dat ordin sĕ se scótă pichetul bulgar, — şi s'a scos pichetul bulgar din insula Bujorescu (Aplause).

Find-că, D-lor, vorbesc de insula Bujorescu, sĕ-mi daţi voe sĕ fac o mică digresiune şi sĕ ating o cestiune, care este în Mesagiu, şi despre care s'a vorbit fórte puţin în aceste desbateri.

Sĕ fie sigur Dl ministru de externe, că nu voiu spune nimic în privinţa negocierilor care se urméză şi voi păstra reserva cea mai completă, fiind-că ştiu fórte bine, că singurul mijloc de a împedeca pe un stat sĕ-ţi dea o legitimă satisfacţie, e sĕ o ceri cu prea multă îndărătnicie şi cu sgomot şi sĕ faci ast-fel, ca oposiţia din propria lui ţară sĕ'l împedece în acţiunea lui bine-voitóre.

Dar' eu care sunt într'o situaţie liberă, pot sĕ zic un lucru pe care Dnii ministri nu-l pot spune, şi anume sĕ lămuresc puţin aceste noue relaţiuni dintrĕ *regatul României şi Principatul vecin.*

Dlor deputaţi, situaţia actuală dintrĕ noi şi Bulgaria nu e un accident.

Nu e numai o întâmplare trecĕtóre, datorită operei unui nebun, care într'o zi 'şi-a ales o victimă. Profit de împrejurarea ca sĕ vĕ spun că alegĕnd pe Mihăileanu a ales fórte bine.

Din punctul de vedere al suprimărei omului celui mai energic din lupta românismului din Macedonia, incontestabil că vrăşmaşii au ales bine, au lovit la mir cum se zice. Aşa era Mihăileanu, centru al mişcărei şi merită acest elogiu când se vorbesce de dênsul aici. (Aplause).

Dar' Dlor deputaţi, raporturile dintrĕ noi şi Bulgaria, raporturi cam strînse, — nu vorbesc de raporturile dintrĕ guvern, acésta este altă trébă, vorbesc de raporturile dintrĕ popóre, — sunt azi cam încordate. O explicaţie se impune: Noi, dlor, *am fost în totdea-una prieteni ai Bulgarilor*. Ar fi o naivitate şi o nedreptate sĕ spun că am trecut Dunărea şi ne-am bătut pentru libertatea Bulgariei; eu cred că ne-am bătut pentru altcevă, *pentru independenţa României*. Că Bulgarii au profitat de sângele nostru e esact; dar' nu ne-am dus acolo, nu am trecut noi Dunărea pentru Bulgari. In alte împregiurări însĕ, douĕ împrejurări istorice, noi prin atitudinea nóstră, am făcut că există azi un principat al Bulgariei, absolut afirm acésta şi vĕ voiu dovedi-o.

După rĕsboiu cine nu ştie că *ni s'a oferit quadrilaterul şi chiar şi Vidinul, dacă am fi insistat*. Că am făcut rĕu că nu am primit, este altă socotélă; convingerea mea este că am făcut fórte rĕu, convingerea mea este că aveam tot dreptul asupra quadrilaterului; că din moment ce noi pierdem o bucăţică din pământul nostru, eram în dreptul nostru sĕ luăm o altă bucată şi în acea bucată sĕ ne stabilim cu linisce, nu cu frică şi turburare; convingerea mea este, că quadrilaterul locuit în majoritate de musulmani, — căci era locuit de musulmani — nu aveam nimic periculos pentru noi. Acésta este convingerea mea; da pentru Bulgaria nu impórtă. Pentru ea impórtă faptul, că Românii n'au primit quadrilaterul, faptul că din astă pricină azi principatul Bulgariei stăpînesce acéstă forteréţă formidabilă a Europei, care se chémă quadrilaterul, şi că îl stăpânesce *graţie Românilor care n'au vrut sĕ-l priméscă*, din causa póte a sentimentelor umanitare, a sentimentelor generóse ale unora dintrĕ ómenii care erau pe-atunci la guvern, a Românilor cărora li se părea lucru monstruos ca sĕ stăpânéscă pămênt străin.

A doua împrejurare. Vĕ aduceţi aminte că în momentul în care s'a proclamat unirea Rumeliei orientale cu Bulgaria, în acel moment unic tótă lumea era contra Bulgariei.

Rusia părăsise pe principele Bulgariei şi-şi rechemase ofiţerii.

Serbia declarase resbel Bulgariei, Turcia nu aştepta de cât o încurajare pentru ca sĕ facă tot aşa. Dacă în acel moment regatul român, în loc de sentimentul de amiciţie, în loc de sentimentul de fraternitate, pe care l'a avut pentru principatul bulgar, ar fi intervenit şi ar fi zis: *la împărţélă*, — astăzi n'ar mai esista un principat bulgar.

Acésta se póte afirma cu tótă siguranţa (Aplause). Iată dar' doue împrejurări istorice, în care graţie purtării nóstre, amiciţia s'a stabilit, s'a întărit şi a prosperat principatul vecin. Că acéstă întărire şi acéstă prosperare s'a făcut după cum zisei cu ajutorul nostru, nu încape vorbă; că dorim şi de aci înainte progres vecinilor nostri, este lucru sigur; dar' cred că a venit momentul sĕ zicem că s'a isprăvit, — nu că s'a isprăvit cu bunele raporturi dintre statul vecin şi noi — feréscă D-zeu, — dar' *s'a isprăvit cu pasivitatea nóstră*. Cred că este momentul sĕ se ştie, că *ori-ce altă turburare de echilibru în Peninsula Balcanică nu se mai póte face fără noi si fără consimţĕmêntul nostru*. (Aplause).

Noi nu avem nici un fel de dorinţă de cucerire. Fără a striga — trăească Sultanul, — suntem absolut mulţămiţi cu statu-quo; şi nu dorim mai mult de cât, ca acest statu-quo sĕ dureze câte secole mai mult. Toţi însĕ trebue sĕ ştie, că statu-quo când se va turbura *avem şi noi cuvêntul nostru de zis*, şi că la acésta ne indritueşte dreptul nostru istoric. Suntem singurul stat creştin în Orient, care n'a fost provincie turcéscă, care a putut servi de cămin tutulor celorl'alţi, cari după ce şi-au perdut viaţa de stat, au venit la noi sĕ păstreze un rest de *viaţă naţională*, şi de aici din casa nóstră sĕ plămădéscă viitórea lor renaştere. (Aplause prelungite).

D-lor suntem *primi inter pares*, pentru acésta nu cerem nici o egemonie, dar' nici nu putem sĕ fim ultimii *inter pares*. Şi dacă suntem *primi inter pares* avem şi noi dreptul sĕ ne îngrijim de sórtea şi viitorul Românilor din Imperiul otoman, cu acelaşi titlu cu care se preocupă Bulgarii, Grecii şi Sêrbii de sórtea conaţionalilor lor. Avem şi noi dreptul atunci când ar fi sĕ se reguleze altfel sórtea lor istorică, avem dreptul, nu numai dreptul, *avem datoria sĕ ne spunem cuvêntul nostru*. Nu suntem cantitate neglijabilă în cestiunea balcanică; nu înţelegem sĕ fim cantitate neglijabilă, pe câtă vreme vom fi în stare sĕ avem *glasul nostru rezemat pe braţul nostru*. De aceea putem sĕ afirmăm, că *de aci înainte nici o schimbare fără consimţĕmêntul nostru nu se va mai face.* (Aplause prelungite).

Din România

Dela curtea română. Se scrie din Bucureşti că Dumineca trecută Alteţa Sa Regală *Principele Carol* a asistat la serviciul divin oficiat în Capela Mitropolitană şi pentru prima óră s'a împărtăşit cu sfintele taine, în presenţa I. P. S. Sale, Metropolitului Primat şi a profesorului Alteţiei Sale de religiune, Iconomul Const. Nazarie.

*

Lege în chestia meseriaşilor. In şedinţa de Marţi a camerei române, în urma unei interpelări adresate guvernului, dl *Nicu Filipescu*, ministrul domeniilor, a făcut declaraţie, că în cursul lunii Ianuarie va depune pe birou un proiect de lege *în chestiunea meseriaşilor*.

Dl *Filipescu* a aflat de bine a da cu ocasiunea acésta sfaturi meseriaşilor, îndemnându-i sĕ se feréscă de *ademeniri demagogice*, sĕ aibă încredere în hărnicia lor proprie şi sĕ nu crédă, că este destul, dacă se fac legi, pentru-ca situaţia lor sĕ se schimbe spre bine.

— „Legea, — a zis dl *Filipescu*, — n'are numai avantage pentru meseriaşi, ci şi îndatoriri. Voim prin legea acésta sĕ înfiinţăm şcoli profesionale, casse de ajutor pentru meseriaşi. Nu putem admite însĕ, ca sĕ cerem examene de capacitate pentru meseriaşi, dând asociaţilor dreptul de a respinge sau admite dela lucru o clasă de meseriaşi. Până acum am avut în cod munca silnică, nu putem înfiinţa în lege ne-munca silnică, care nu este în spiritul echităţei şi dreptăţei.

Inţĕlegem de a se înfiinţa trei ani de ucenicie, asemenea sĕ fie feriţi lucrătorii nostri de invasiunea meseriaşilor străini; înţĕlegem sĕ dăm ospitalitate străinilor, dar' nu înţelegem sĕ dăm acéstă ospitalitate în detrimentul meseriaşilor nostri romani. Nu voim sĕ facem în ţara nóstră receptacolul tuturor scursorilor orientului. Voiu adopta pentru meseriaşii nostri legi ocrotitóre şi *naţionale*, cari sĕ le asigure destule avantaje; dar sĕ caute ei însĕ-şi să-'şi câştige mai departe avantaje prin munca lor, dovedind guvernului că trebue sĕ mérgă mai departe pe calea reformelor începute de actualul guvern în acéstă chestiune." Declaraţiunile acestea au fost primite cu aplause vii şi prelungite.

*

Reforme militare. In *Monitorul oficial* a apărut următorul decret pentru organisarea armatei de a 2-a linie:

Cu începere de la 1 Aprilie 1901, se va organisa, în circumscripţia de recrutare a fie-cărui regiment de infanterie, câte *un batalion de miliţii.*

In fie-care regiment de infanterie se constitue un deposit al batalionului de miliţii, comandat de un căpitan, luat dintre capitanii activi, ajutat de un personal determinat prin legea bugetară. Acest căpitan va fi însărcinat cu pregătirea mobilisărei batalionului de miliţii şi cu păstrarea echipamentului, armamentului şi materialului necesar mobilisărei batalionului.

La mobilisare, el devine ajutorul comandantului batalionului.

Efectivul de rĕsboiu al acestor bataliónе, prevĕzut de regulamentul de mobilisare, se va compune din contingentele de miliţii, chemându-se, pentru formarea lor, în tot-d'a-una contingentele cele mai noi.

Miliţenii vor fi chemaţi în fie-care an, la un period de instrucţie de 15—30 zile, în proporţie de 1/3 din efectivul de rĕsboiu al batalionului şi în tot d'a-una contingentele cele mai nóuĕ.

Miliţenii vor fi supuşi la tóte obligaţiunile prevĕzute prin regulamentul asupra mobilisărei armatei, pentru congediaţi şi reservişti.

Cadrele oficeresci ale bataliónelor de miliţii se vor constitui cu oficerii activi şi din reservă.

Regimentele, întocmind ordinea de bătae a regimentului şi a batalionului de miliţii, vor propune repartiţia oficerilor din activitate şi din reservă, de cari dispun.

Bataliónele de miliţii vor purta numele regimentului de infanterie, din circumscripţiunea căruia sunt organisate, însĕ fără numĕr.

Revistă esternă

Independenţa Cretei. Re'ntors din turneul seu pe la curţile europene prinţul *George* al Greciei, guvernator al Cretei, a fost aşteptat în Canea de numĕróse deputaţiuni, cari sperau sĕ afle vesti bune cu privire la planul de a proclama independenţa Cretei, ceea-ce se plănuia a se face în Aprile când espiră mandatul prinţului. Deocamdată însĕ misiunea prinţului pe la curţile europene n'a avut resultatul dorit. Tot ce a putut esopera e asigurarea, că până la finea anului 1902 cestiunea se va regula definitiv.

*

Pacea chineză. Ziarelor din Londra li-se raportéză, că consulii din Peking au hotărit sĕ recerce pe mandatarii chinezi ai tratativelor de pace, sĕ-şi formuleze în scris întrebările cu privire la detaiurile notei colective a puterilor. După aceea vor ţiné de nou conferenţă comună.

Vor avé deci timp destul sĕ aştepte sosirea rĕspunsului, dat fiind că nu e în firea diplomaţilor chinezi sĕ grăbiască cu darea astorfel de rĕspunsuri.

Tot din *Peking* se raportéză la Londra ziariului *Times*, că *trupele engleze nu voesc sĕ opereze alăturea cu cele germane*, fiind-că în consiliul de stat major al lui *Waldersee* nu au representant, întreg consiliul e pur german, şi nu le sunt pe plac nici poruncile arbitrare ale statului major. Pe lângă acestea se mai plâng şi de *tirănia inesplicabilă* a Germanilor.

„Times" zice că Englezii numai în acel cas vor lupta alăturea cu Germanii şi cu trupele celorlalte puteri, dacă se va satisface dorinţelor lor.

*

Rĕsboiul Burilor. Din *Capstadt* sosesc la Londra ştiri fórte îngrijitóre. Burii au pătruns în regiunile sudice ale coloniei, cu mult mai departe de cum pătrunseseră la începutul rĕsboiului. Colónele cari operéză în părţile vestice, înaintéză spre Malmesbury, cele de la est pătrund mai mult spre Beaufortwest. In jurul ambelor acestor oraşe sunt mulţi colonişti olandezi, cari se asociază la trupele Burilor. O a treia comandă operéză spre Fraserburg, ear' în partea ostică a coloniei, o altă comandă operéză sĕ străbată spre Cardock. Pretutindenea trupele bure 'şi recuiră montagiu şi muniţie, adunându-şi până acum *20.000 de cai* odihniţi. Cea mai mare temere li-o însuflă Englezilor genialul general *De Wett*, de care se tem tare, că 'i va succede şi lui sĕ pătrundă în colonie, când apoi şansele rĕsboiului vor trece mult pe partea Burilor.

Situaţia destul de critică pentru Englezi easă la ivélă şi din faptul, că unul dintrĕ cei mai de valóre politiciani şi diplomaţi ai Angliei, ambasadorul *Sir Henry Drummond-Wolff* din Madrid se vede îndemnat a propune guvernului sĕu pace cu Burii. Intr'o epistolă deschisă apreciind resultatele de până acum ale rĕsboiului şi prospectele pentru viitoriu *recomandă sistarea rĕsboiului pe basa unei înţeleger i pacinice*, pentru-că chiar şi în cel mai bun cas — zice Drumond — acest rĕsboiu va lăsa după sine *o nestinsă ură de rassă.* Propune pentru Buri o autonomie cum aveau insulele ionice întrĕ anii 1817—1864.

*

Generalul De-Wett. Precum revoluţia mare franceză a produs pe Napoleon Bonaparte, aşa şi Transvaalul produce, acum, când rĕsboiul cu Anglia era considerat ca sfîrşit, un mare geniu militar, pe generalul *De-Wett.*

Ivirea pe scena sângerosului rĕsboiu sud-african a militariului acestuia, póte sĕ aibă urmări mai importante de cât îşi póte închipui cineva, căci, de la prelungirea mai mult sau mai puţin îndelungată a rĕsboiului, atîrnă puterea şi prestigiul viitor al Angliei.

La Londra se credea că rĕsboiul e sfîrşit. De aceea mareşalul Roberts a fost numit comandant suprem al armatei engleze iar Londra pregătea învingĕtoriului *„Roberts Africanul"* o primire triumfală.

De o dată, însĕ, tabloul se schimbă. După plecarea mareşalului, rĕsboiul de guerilla începe cu tótă puterea. Colónele engleze hărţuite şi ameţite, sunt neputinciόse ca sĕ captureze cele câteva Comandos rĕzleţe; şefii buri sunt de o dibăcie şi de o mobilitate extraordinară, o mare oştire de aprópe 250.000 ómeni nu este în stare ca sĕ biruiască câte-va cete, care numĕră de la 15 la 20.000 luptători. Dar' mai pre sus de toţi şi copleşind pe toţi apare figura generalului *De-Wett*, care ţine piept întregei armate britanice, inundéză posesiile engleze, tae pretutindeni comunicaţiile şi reînviază panica la Londra.

Ziarele engleze sunt pline de admiraţie pentru acest mare militar.

Atât de mare impresie a făcut isprăvile militare ale acestui *arendaş bur*, care a devenit un strateg fenomenal, în cât guvernul englez pregătesce trimiterea încă a 40.000 soldaţi pe câmpul de luptă. Dar' se impune întrebarea: ori cât de puternică şi ori cât de bogată e Anglia, póte dênsa face la nesfârşit atât de mari cheltueli de ómeni şi de bani?

Rĕsboiul transvaalian, în prima lui periódă a silit pe Englezi sĕ trimită în Africa aprópe 300.000 ómeni şi sĕ cheltuéscă peste 2 jum. miliarde; apariţia lui *De-Wett* şi neaşteptatele şi minunatele lui biruinţe, vor sili pe Englezi sĕ mobilizeze cel puţin încă 40.000 ómeni şi sĕ cheltuéscă alt miliard şi jumĕtate, póte alte doue miliarde.

Iată de ce ómenii politici cuminţi din Anglia întrébă: „dar' sacrificiile, pe care le face astăzi Anglia, nu sunt în mare disproporţie cu echivalenţa, pe care o oferă Transvaalul, şi óre slăbirea Angliei într'un rĕsboiu fără glorie *nu este lucru dorit şi pregătit de către alte puteri europene?*".

Incontestabil, că acuma Marea Britanie face ultima ei sforţare în actualul rĕsboiu, iar actul final al dramei va fi: *o luptă inegală dar' înfricoşată între un om de geniu, De-Wett şi cel mai mare imperiu al lumei actuale: Anglia.*

Impărţirea darurilor de Crăciun.

— *Invitare* —

Ne luăm voie a învita pe acéstă cale pe toţi cei cu durere de inimă pentru sĕracii nostri *la serbarea de împărţire a darurilor de Crăciun*, ce se va face *Dumінecă în 24 Decembre v. c.* (ajunul Crăciunului) *la órele 3 d. a.* în sala cea mare dela *„Gesellschaftshaus"* după următorul

Program:

1. „Cuvênt de deschidere"
2. „Rugăciune", cor mixt de W. Humpel.
3. „O ce veste minunată", cor mixt de G. Dima.
4. „O colindă", cor mixt de T. Popovici.
5. Dare de sémă asupra darurilor incurse.
6. „Rugăciune ocasională"
7. Impărţirea darurilor.

Intre cântece grupuri de copíi se produc ca crai, colindători etc.

Taxa de întrare 20 bani. Eventualul venit curat e destinat fondului de cumpĕrare a unui local propriu cu hală de vênzare.

Din şedinţa comitetului „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu", ţinută la 21 Decembre st. v. 1900.

Victor Tordăşianu — preşedinte.
Ioan Apolzan — notariu.

NOUTĂŢI

Din causa sfintelor sĕrbători ale Nascerei Domnului, numĕrul proxim al foiei nóstre va apăré Joi în 28 Decembre v. c.

*

Avansări în armata austro-ungară. Cu ocasiunea avansamentelor de anul nou în armata austro-ungară au fost numiţi locotenenţi în reserva următorii fosti voluntari români: Teodor Cheul la reg-63, Aurel Ciortea la reg 31, Demetriu Voina la reg. 64, Alexandru Danescu la reg. 31, Filip Suciu la reg. 2., Daniil Şerban la reg. 31, Martin Buna la reg. 50, şi Valeriu Montani la reg. 50.

*

Calendar bisericesc. S. S. Archiereul *Sofronie Vulpescu Craioveanu* a dat la lumină zilele acestea, cu înalta binecuvêntare a Sf. Sinod din România, un prea frumos calendar bisericesc de perete, pe anul 1901.

Calendarul acesta, fórte frumos, care costă numai 50 de bani, este ilustrat cu portretele I. P. S. S. Metropolitului Primat, Metropolitului Moldovei şi S. S. Episcopi din România.

*

Masa studenţilor din Brad. Dl Dr. *Aurel Lazar*, advocat în Oradea-mare, s'a înscris membru fundator la „Reun. masa studenţilor" de la gimnasiul român gr.-or. din Brad. In favorul aceleiaşi mese dl Dr. *Zosim Chirtop*, advocat în Câmpeni, a trimis 20 coróne, încasate de la *Vasilie Patiţa*, învĕţătoriu pensionat, în Câmpeni. In numele tinerimei esprima noilor membri mulţamită profesorul V. Boneu.

*

Ţarul Nicolae II, care petrece încă tot la Livadia, se va muta la Petersburg în 2 Februariu. Probabil, că pentru a se recrea deplin, va merge pe timp mai îndelungat la Mentone.

*

La universitatea din Cluj înscrierile pentru semestrul al doilea se încep în 7 Ianuariu durând până în 18. Cei cari din motive acceptabile nu se pot presenta la înscrieri în terminul indicat aci, au sĕ notifice decanatului, indicând în rugare terminul până la care voesc sĕ obţină amânarea înscrierii. Acest termin însĕ nu póte fi mai îndepărtat de cât cel mult până la 14 Februariu.

*

Pentru sĕraci. Primăria Capitalei Bucureşti a distribuit sĕracilor, cu ocasiunea sĕrbătorilor ce se apropie, suma de lei 10.000 şi 40 stânjini de lemne.

Cum însĕ cererile de ajutor sunt fórte numeróse, e probabil că dl primar *Delavrancea* va mai deschide încă un mic credit.

*

Cardinalul Schlauch—despre seclul XX. Cu ocasiunea felicitărilor de anul nou cardinalul *Schlauch*, episcop în Oradea-mare, în rĕspunsul dat la alocuţia prepositului Winkler a zis despre seclul XX următórele:

„In lumea ideilor, în viéţa socială domnesce mare confusie; ómenii caută ceva, dar' nici ei înşişi nu ştiu ce caută; şi în religie şi în potică şi-au perdut cumpĕtul. Sunt confundaţi până la gât în Nirvana, în cara i-a aruncat adorarea materialismului. Şi-au perdut credinţa faţă de tóte cele, chiar şi faţa de ei înşişi. Acésta e signatura seclului XIX. Ce ne va aduce însĕ seclul XX.? Sĕ avem încredere în Dumnezeu, că noul seclu va fi altcum. Organisaţia bisericei stă pe basă divină şi privind'o chiar şi din punct de vedere omenesc ea e atât de puternică, în cât nici atacurile de douĕ milenii n'au fost în stare sĕ o descompună.

Schlauch şi-a terminat rĕspunsul cu următórele:

„... De aceea sĕ întrăm cu încredere în seclul XX. Isus este cu noi în corabie. Vom avé viscole cum au mai fost, dar' nu ne vom cufunda. Ne vom face datorinţa; vom îngriji de fericirea sufletéscă a nóstră şi a credincioşilor nostri. Conduşi vom fi în tóte de iubire, pentru-că iubirea iubire seceră şi în iubire e triumful sigur".

Viéţă socială.

Concert în Deva. Corul bisericii române greco-orientale din Deva învită la Concertul împreunat cu producţiune teatrală ce se va ţinea în 8 Ian. 1901 (adecă a doua zi de Crăciun) în sala „Redout" din Deva cu concursul d-lor Alexandru Moldovan şi Alexandru Schuster din Deva. Preţul de întrare: De persónă loc. I. 2 cor., loc. II. 1 cor. 40 fil., loc III. 1 cor., parterre 80 fil., galerie 50 fileri. Venitul curat e destinat în favorul reparării bisericii din Deva. Inceputul la 8 ore séra. (Suprasolvirile marinimóse se primesc cu mulţămită şi se vor cuita pe cale ziaristică.)

Programul e următorul: I. 1. *a)* „Eată ziua triumfală", cor bărbătesc de W. Humpel. *b)* „Copiliţă din Bănat", cor bărbătesc de *** 2. *a)* „Ochii tĕi frumoşi şi limpezi", romanţă de I. Paschil. *b)* „Wenn der Mensch noch Jüngling ist", cântec de M. Richter. Tenor solo, ambele esecutate de dl Alexandru Schuster. 3. *a)* „Marş ostăşesc", cor bărbătesc de N. Popoviciu. *b)* „Fóie verde de trifoiu", cor bărbătesc de T. Popoviciu. 4. „Cât aş dori", duet esecutat de d-nul Alexandru Schuster tenor şi d-nul Alexandru Moldovan jun. bariton. II. „Pisica" comedie într'un act de Teochar Alexi. III. „Otrava de hârciogi" comedie într'un act de Anton Pop. IV. „Negustorul şi norodul", dialog.

Posta ultimă.

Alegerile în Austria.

Joi, 3 Ianuarie n. au fost continuate alegerile pentru reichisrath-ul din Austria. S'au făcut peste tot în ziua aceea cincizeci şi opt de alegeri, al căror resultat încă nu'l cunóştem. Celelalte alegeri vor urma pe rând, astfel, că cele din urmă se vor face la 18 Ianuarie n.

In contra obstrucţiei.

Partidul conservativ al marilor proprietari din Boemia a adresat un manifest călduros alegătorilor, în care cerêndule voturile, ia posiţie energică în contra obstrucţiunii şi înşiră tóte urmările estrem de grave ce le-ar puté avé înscenarea obstrucţiei şi în noul reichsrath. Pentru a păşi cu sorţi mai siguri de isbândă în lupta electorală, partidul din întrebare a legat compromis cu partidul liberal.

La Viena.

Se depeşéză dela Budapesta, că ministrul president *Széll Kálmán* va merge Duminecă la Viena pentru a esprima în numele guvernului maghiar tuturor membrilor casei domnitóre obicinuitele felicitări de Anul-Nou.

Parlamentarism ciuntat.

Intre multele planuri, combinate pentru sanarea relelor din cealaltă parte a monarchiei, se află şi acela, de a permite pe un timp óre-care numai funcţionarea *casei de sus*, ear' activitatea reichsrath-ului sĕ fie suspendată. In privinţa acésta guvernul austriac a consultat mai multe capacităţi în cestii de drept public, şi părerea acestora e, că lucrul ar fi admisibil; pentru-că precum o singură plămână póte face omului servicii suficiente în cas că ceealaltă e bolnavă, tot aşa şi o singură casă póte funcţiona constituţionaliceşte, când cealaltă parte a parlamentului e bolnavă. Óre aşa se fie??

Nr. 743. [247] 1—3

Concurs

Pentru întregirea parochiei a treia de clasa I. din Sebeşul-săsesc, devenită vacantă în urma morţii parochului Avram David, se publică concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch sunt cele fasionate în cóla B. pentru întregirea dotaţiunei dela stat despre cari concurenţii 'şi pot lua informaţiune mai de aprópe dela comitetul parochial ori dela oficiul protopresbiteral.

Concurenţii au sĕ'şi aştérnă cererile instruite conform §-lui 15 lit. a. din Regulamentul pentru parochii, în terminul indicat, subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Sebeş, 12 Decembre 1900.

In conţelegere cu comitetul parochial.

Oficiul protopresbiteral al Sebeşului.

Sergiu Medeau
protopresbiter.

---

[251] 1—3

Concurs

In urma anulărei alegerei de paroch, sĕvêrşite la 29 August a- c. în Şoimuşul-român, pentru ocuparea numitei parochii vacante de a III-a clasă se escrie un nou termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele parochiale sunt cele stabilite în şedinţa sinodului acestei parochii la 8 Octobre 1899, fasionate şi în cóla *B.* pentru întregirea dotatiunei dela stat.

Concursele instruite conform legilor nóstre bisericesci, sĕ se adreseze la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Murĕş-Oşorheiu, 16 Decembre 1900.

Dat dela oficiul protopresbiteral gr'-or. al M.-Oşorheiului pe basa cererei comitetului parochial din 14 Decembre 1900.

Nicolau Maneguţiu
protopresbiter.

Nr. 1171. [249] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia de clasa I din *Sibiiu suburbiul Pórta Turnului,* devenită în vacanţă prin abzicerea fostului paroch George Bobeş, se escrie concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în Tabela *B.* pentru întregirea venitelor dela stat. Informaţiuni mai de aprópe concurenţii 'şi pot lua dela comitetul parochial ori dela oficiul protopresbiteral.

Suplicele de concurs instruate cu observarea strictă a disposiţiunilor din regulamentul pentru parochii §. 15 *a*) sunt a se adresa subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Reflectanţilor le stă în voe a se presenta în persónă înainte de alegere în vre-o Duminecă ori sĕrbătóre, spre a-'şi dovedi aptitudinea pentru înalta misiune a preoţiei ca luminătoriu al poporului în biserică.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Sibiiului în conţelegere cu comitetul parochial.

Sibiiu, 20 Decembre 1900.

Ioan Papiu,
protopresb.

Ad. nr. pp. 1078/900. [245] 3—3

Concurs repeţit

Pentru intregirea postului de paroch în comuna Feneşel cu prediul Plopi, care e parochie de clasa a III-a, prin acésta se escríe concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post, de paroch sunt cele fasionate la cóla B. pentru completarea venítelor preoţesci dela stat despre cari concurenţi 'şi pot lua înformaţiune dela comitetul parochial ori dela oficiiul protopresbiteral.

Doritorii de a ocupa acest post, au a-şi aşterne suplicele de concurs subscrisuluí până la terminul sus indicat, fiind instruite în sensul normelor în vigóre, şi a se presenta în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre la sfânta biserică, ca sĕ fie cunoscuţi din partea poporului.

Oficiul protopresbiteral rom. gr.-or. al Clujului, în conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Cluj, 11 Decembre 1900.

Tuliu Roşescu
protopresbiter.

1000 coróne plătesc celui-ce va mai căpĕta vr'odată durere de dinţi ori îi va mirosi gura după-ce va folosi **apa de dinţi a lui Bartilla,** o sticlă cu **35 cr.** (Pentru pachetare 10 cr. deosebit). **Erezii A. Bartilla** (E Winkler), Viena, 19/1., Sommergasse 1. — Sĕ se céră pretutindenea apriat apa de dinţi a lui **Bartilla.** Denunţări de falsificare vor fi bine plătite. La locurile, unde nu se póte căpĕta, trimit 7 sticle cu 2 fl. 60 cr. franco. — **Deposit în Sibiiu** la farmacia **„Vulturul“ C. Müller,** piaţa-mare. farmacia **Molnar,** strada Cisnădiei 59-

[33] 22—

Declaraţiune publică!

Subsemnatul atelier artistic de portrete a decis — pentru a fi dispensat de demisionările neplăcute ale pictorilor sei eminent cualificaţi în artă şi pentru a-i puté ocupa şi mai departe — a renunţa **pe un timp scurt şi numai până la revocare** la ori-ce venit sau profit.

Noi liferăm a.z. [215] 23—25

pentru numai fl. 7·50

un portret în mărime naturală

bust (Brustbild)

dimpreună cu rame elegante barock

cari valoréză cel puţin 30 fl.

Deci cine voeşte a-şi comanda portretul seu sau al femeiei sale, al copiilor, al părinţilor, al vre-unei surori sau al unei alte rudenii, fie deja chiar şi mórtă ori apoi al vre-unui prietin are de a trimite numai fotografia respectivă, indiferent în ce posiţiune e făcută şi primeşte în decurs de 14 zile un portret, care de sigur îl va surprinde şi multămí pe deplin.

Lada pentru trimiterea portretului se va socotí cu preţul cât ne costă pe noi. Comandele cu acluderea fotografiei, care se va returna intactă cu portretul desemnat, se esecută trimiţêndu-se banii anticipativ sau pe lângă rambursă.

Pentru esecutarea eminent artistică şi fidelă se garantéză.

Comande de Crăciun, cari sosesc până în 20 Decembre se vor efectui înainte de serbare.

☞ Sute de epistole de recunoscinţă şi mulţumire stau la disposiţiunea publică şi la cerere se trimit ori şi cui. ☜

Kunst-Porträt-Anstalt
„KOSMOS“
Viena, VI, Mariahilferstrasse Nr. 116.

Se caută

o cassă wertheimiană

cu preţ scăḑut. Oferenţii sĕ se adreseze **Oficiului parochial gr. or.** din **Gârbova** (Szász-Orbó). [152] 1—3

La **Librăria Tipografiei Archidiecesane** se află de vênzare:

Ce-'i cerul de Camille *Flammarion* C. 1·50

Din romanul unei vieţi, de Stefan *Braborescu* . . . . . . „ 1·—

trimise cu posta pentru fiecare exemplar 10 bani mai mult.

A eşit de sub tipariu în Tipografia archidiecesană:

APOSTOLUL

— cu litere latine —

cu binecuvêntarea **I. P. S. Domn Ioan Metianu, archiepiscop şi metropolit** şi se află de vênzare la **Tipografia şi Librăria archidiecesană în Sibiiu** cu preţurile: broşat **7 cor.,** legat în pânză négră **9·50 cor.,** ediţie de lux broşat **8 cor.,** legat după cum se comandă.

Numai pentru 40 de fileri (bani)
să póte căstiga la 12 Jannarie anul 1901
căstiguri de: **10.000**
1000, 500 corone etc, etc,
Cu totul sânt 1.311 de căstiguri la
Lotteria „CASA STUDENTILOR“.
Losuri să pot căpota pretutindinea.

[244] 3—5

Farmacia lui F. I. R. Hotter la sf. Iosif, Wien, XII/2 Schönbrunnerstrasse 182.

Absorbinalul lui Hotter.

1/1 Flacon fl. 6. —, 1/2 Flacon fl. 3.50. delătură tóte umflăturile şi depunerile de grăsimi fără sĕ vateme părului. Intăreşte nervii atacaţi şi slăbiţi, delătură şi distruge tóte nodurile în muschi, şi serveşte şi ca scut în contra aprinderilor; cu deosebire e probat la umflăturile produse din causa fearelor, apoi în contra ariciturei umflărei copitei, genunchilor umflaţi, mai departe în contra umflăturilor (noduri) de vine, în contra umflăturei picioarelor la glesne şi la încheietura degetelor cu un cuvênt în contra tuturor umflăturilor ori unde s'ar ivi.

Praful nutritor alui Hotter,

pentru cai şi vite cornute

1 Pachet cu 80 cr.

Un adaus escelent la nutremânt, pentru a ţinea vitele sănătoase şi cu putere este de a sĕ folosi la tóte suferinţele de rărunchi de ficat şi de nervi.

Preparate pentru veterinari, cele mai bune ale timpului mai nou, cari după atestate numĕróse nu au fost ajunse de alte mijloace de natura aceasta.

Sĕ sĕ ceară numai preparate de ale lui Hotter şi sĕ nu se priméscă altele. Deposit în farmacii şi Droguerii.

Deposit principal la Dr. Emil Budai farmacia oraşului Budapesta (Stadthausplatz) la Dr. Leo Egger & J. Egger Farmacia Palatinului VI Váczi körút 17 şi la farmacia Iosif Török Bpesta VI Kiraly utcza 12.

Fluidul lui Hotter „Training“

1 Sticlă cu fl. 1.20.

Conservează nervii şi muschii până la bătrâneţe înaintată totdeuna puternici şi vioi, pune în stare pe animal sĕ prestee cele mai mari strapaţii şi fugi, sĕ înţelege după frecare cu fluidul „Training“.

Sĕ mai foloseşte cu succes uimitor la tóte urmările cari obvin din opintiri prea mari, ologie, reumatism, şi înţepenire.

Praful de porci a lui Hotter.

Nr. I şi II

1 kg. . . . fl. 1.20.

Cel mai buu mijloc pentru a produce pofta de mâncare şi cu acésta prosperarea porcilor, fórte acomodat în contra orbalţului (brâncă); Nr. II este de a sĕ întrebuinţa la urdinare.

Mijloc în contra Colicei alui Hotter.

1 Sticlă fl. 1.50.

Contra la tot feliul de colică şi contra oprirei udului la cai precum şi contra umflăturilor la vite cornute. [54] 72—104

Alifia lui Hotter pentru delăturarea crescăturilor de oase.

1/1 Cutie cu fl. 2. 1/2 Cutie cu fl. 1.20. delătură crescăturile de oase şi depunerile osoase chiar şi după 4—6 sĕptămâni. (boală învechită).

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 144 Sibiiu, Joi 28 Decembre 1900 v. (10 Ianuariu n.) **Anul XLVIII**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **streinătate** pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articolii nepublicaţi nu se înapoiază

INSERŢIUNILE

Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond.

Activitate.

Cei-ce sunt în curent cu politica Românilor din patria acésta şi cu fasele prin cari a trecut ea în cele din urmă trei decenii vor şti, că ziarul nostru a fost din capul locului apărător şi representant al vederilor acelor bărbaţi politici ai nostri, cari contrari decretării pasivităţii, stăruiau din tóte puterile pentru inaugurarea unei politici de *activitate*, bine chibzuită şi bine esecutată, pe séma poporului nostru.

Grele lupte am purtat în decursul anilor pentru apărarea acestei idei; dar' până acuma am fost totdeuna învinşi de curentul contrar, care părea a fi mai puternic, de *aderenţii pasivităţii*,— şi în politica nóstră a fost întrodusă ca tactică politică pasivitatea, contemplată la început numai pentru Transilvania, ear' mai târziu estinsă şi asupra părţilor din Ungaria şi Bănat, locuite de Români.

Ca ómeni, ce ştiu sĕ se supună disciplinei de partid, ne-am aplecat în faţa votului majorităţii; am lăsat curs liber desvoltării evenimentelor; am aşteptat sĕ vedem ródele politicei de pasivitate, şi ne-am mărginit numai la precisarea din când în când a punctului nostru de vedere, accentuând la ocasiunile date, că pasivitatea, după cea mai curată convingere a nóstră, nu numai că nu duce la scop în politica nóstră naţională, dar e chiar desastrósă pentru interesele vitale ale poporului nostru.

Chiar şi numai pentru atâta, am fost din o anumită parte, nu combătuţi cu arme loiale şi cu argumente, ci ocăriţi şi batjocoriţi în modul cel mai necruţător, şi anume, tocmai din partea acelora, cari mai în vara trecută au venit singuri şi au recunoscut în faţa opiniunei publice române, că ei au susţinut şi apărat pasivitatea şi punctul prim din programul nostru naţional numai din *oportunism*, pentru-că aşa era curentul, dar' în inima lor nu erau pentru aceste lucruri, unul nerealisabil deocamdată, celalalt cu totul contrar firii poporului nostru.

După insultele cele multe, au format o satisfacţie mulţumitóre şi suficientă pentru noi declaraţiile acestea, făcute din partea omului, care tocmai mai mult ne-a fost insultat.

Dar' dat ne-a fost sĕ primim o satisfacţie şi mai eclatantă, prin faptul, că ideea *activităţii politice* prinde teren în cercuri tot mai largi româneşti, şi că pentru lăţirea acestei idei avem astăzi chiar şi un tovarăş de muncă, în organul nou de publicitate din *Orăştie*, întitulat *„Activitatea"*.

In faţa acestei îmbucurătóre stări de lucruri va trebui sĕ ne precisăm şi noi de nou punctul nostru de vedere; şi promitem a o face acésta, cu începerea anului ce vine, cu atât mai vîrtos, că e timpul suprem de a eşi odată din amorţeala în care ne aflăm şi de a schimba terenul nelucrării şi al mortificării nóstre politice cu terenul unei acţiuni bine chibzuite, purtată în interesul poporului nostru pe care-l purtăm atât de mult pe buze.

Şi până când ne vom puté pronunţa deci mai pe larg şi mai lămurit asupra politicei pe care credem *noi* că suntem datori sĕ o inaugurăm, — fără a ne umili şi fără a jertfi ceva din drepturile reclamate pe séma poporului nostru, — dăm din articolul-program al noului confrate dela Orĕştie părţile referitóre la *pasivitatea nóstră politică*, căreia i-se fac acolo următórele aprecieri nimerite:

— „Fără sĕ sporim multe vorbe, — scrie *„Activitatea"* în numĕrul prim, — întrebăm: *óre pasivitatea care punct al programului nostru l'a realisat, în decurs de 30 de ani*?

Nici unul!

Ori dór' au crescut prospectele prin pasivitate, că acuşi vor eşí zorile unui viitoriu mai fericit, decât cum au fost deceniile din urmă ale secolului espirat?

Nu!

Dacă pasivitatea nu póte produce resultate, fie cât de neconsiderabile, întrebăm: óre susţinut-a cel puţin status quo-ul din timpurile decretării ei?

Cu sinceră şi adâncă durere trebue sĕ mărturisim, că pasivitatea nici acestui postulat, mai puţin ca minimal, n'a putut corĕspunde!

Ei bine, apoi o ţinută de 30 de ani trebue că a lăsat óreşi-cari urme în situaţiunea politică a naţiunii nóstre?!

Da, a lăsat urme, ba încă ce urme negre de întunecate, prin cari numai abia trec razele nădăjduirii într'un viitor mai bun...

Scóterea limbii nóstre din justiţie, şi din tóte ramurile administraţiei; magiarisarea mai multor institute culturale de ale nóstre; şcólele poporale de stat în comune curat româneşti cu limba de propunere exclusiv magiară; delăturarea totală a Românilor din funcţiunile mai înalte administrative; schimbarea de administrare autonomă a mai multor fonduri de avere; lipsa de spriginire a intereselor economice şi financiare ale poporului nostru din partea statului, ignorarea dreptului de întrunire, şi mai cu samă: *demolarisarea politică a poporului nostru*, sunt acele urme cari vestesc, că o lungă letargie a zăpăcit spiritele nóstre...

Acest tablou înfiorător ni-'l presentéză experienţa despre desastrele aprópe ireparabile ale somnului nostru îndelungat şi gróznic de liniştit — al pasivităţii!

Şi acuma ştim, ceea-ce creatorii pasivităţii ar fi putut presimţí, că *pasivitatea ne-a adus aprópe la un faliment naţional-politic.*

Noi susţinem, că dacă din tóte puterile am fi purtat luptă politică, dacă aveam în parlament nu 10 ori 15, ci numai 2—3 ori barem *un* representant *adevĕrat*, care şi-ar fi ridicat cuvêntul totdéuna faţă de tóte pornirile îndreptate contra intereselor nóstre naţionale;

dacă am fi făcut declaraţiunile nóstre energice politice în parlament şi nu numai în conferenţele confidenţiale şi în cercuri private;

dacă cu tótă trancheţa şi demnitatea bărbătéscă ne puneam faţă 'n faţă cu adversarii nostri politici şi luptam cu armele dreptăţii în parlament în faţa lumii, — era imposibil ca guvernele şi organele lor sĕ nu se sfiéscă de opiniunea publică desamăgită prin acţiunea nóstră parlamentară, şi faţă de desvălirile nóstre parlamentare sĕ continue activitatea lor atât de jignitóre — fără nici o genă!" — —

Are dreptate noul confrate. De aceea va trebui sĕ părăsim terenul nelucrării, sĕ părăsim pasivitatea. Vom desvĕli deci şi noi de nou stégul activităţii şi vom chema pe toţi ómenii de bine sĕ se înroleze sub el, dat fiind, că acésta e singura cale care ne mai póte scóte din impasul în care a fost adusă politica nóstră naţională.

Chestia fiumană. Se scrie dela Budapesta, că conferările dese pe cari le-a avut în timpul din urmă ministrul-president *Széll* cu guvernorul oraşului Fiume, contele *Szupáry László*, au dat un resultat positiv, întrucât adecă guvernul va dispune sĕ se facă încă în decursul lunei acesteia alegerile pentru representanţa oraşului numit. Se ştie, că activitatea representanţei din Fiume a fost suspendată de către guvernul lui *Bánffy*, din motivul, că primariul ales din partea ei n'a voit sĕ depună jurămêntul pe constituţia ungară.

Din Austria. Alegerile efectuite în zilele din urmă pentru reichsratu-ul austriac au dat resultate surprindĕtóre. Pe tótă linia a învins ideea *naţionalismului.* Liberalii, odinióră tari şi mari în Austria, nici n'au cutezat se mai pună candidaţi proprii, ci cu voturile lor au sprijinit candidaţii *socialiştilor*, ceea-ce a avut de urmare, că în Viena social-crestinii au rĕmas în minoritate în trei cercuri. E de notat, că alegerile sunt libere şi curate în Austria; drept-aceea se póte spune, că cei eşiţi învingĕtori din urnă representă adevĕrata opiniune publică din cealaltă parte a monarchiei. Dacă şi celelalte alegeri, cari se vor face în curênd, vor da asemenea resultate, în noul reichsrath partidele *naţionale* vor domina situaţiunea, partidele a căror politică tinde spre — federalisare.

La Viena. Ministrul president *Széll* a plecat Luni la Viena. Faptul că e însoţit în călătoria sa de alţi trei ministri maghiari, anume, de cel de finanţe, de cel de comunicaţie, şi de cel de agricultură, dă ansa la combinaţiuni, că mergerea sa la Viena nu se face numai pentru a depune la pólele tronului obicinuitele urări de Anul Nou, lucru pe care'l putea face şi singur, ci că la Viena se vor ţiné şi consultări de mare însemnătate pentru statul nostru, precisânduse de pe acum, în conţelegere cu ministrii austriaci, dispoziţiile ce vor trebui se fie luate din partea ambelor guverne în casul, că reichsrathul austriac nu va voi sĕ resolveze chestia pactului vamal şi comercial.

România într'un eventual rĕsboiu. Ziarul *„Budapesti Hirlap"* află de necesară întărirea graniţelor spre România, pentru-că cu tóte că astăzi politica esternă a României e favorabilă monarchiei nóstre, nu se ştie ce póte aduce ziua de mâne. Anume, se ştie, zice fóia numită, că în casul unui eventual resboiu ce s'ar nasce întrĕ Austro-Ungaria şi Rusia, România nu s'ar puté degaja de angajamentele luate atunci când a întrat şi ea în tripla alianţă, ci va fi silită sĕ se desfacă de acéstă alianţă şi sĕ mérgă earăşi cu Rusia. Pentru-că, dacă ar merge cu Austro-Ungaria şi din luptele purtate ar eşi biruitóre Rusia, România ar fi încorporată fără dór' şi póte la Rusia şi naţiunea română şi-ar perde nu numai independenţa ci şi naţionalitatea şi libertatea sa culturală; pe când mergênd cu Rusia, chiar dacă ar învinge Austro-Ungaria, şi-ar perde cel mult independenţa nu însĕ şi limba. De aceea, conclude ziarul numit, graniţele spre România trebuesc întărite, pentru-că Ungaria nu póte avea încredere în România.

Sĕ lase gazetarii magiari tréba acésta în grija domnitorilor acestor doue state vecine, cari ştiu mai bine cum au sĕ fie apĕrate interesele popórelor lor!

Colosul dela Nord.

Incet dar' sigur îşi estinde Rusia puterea într'acolo, unde o mână interesele sale. In timpul mai recent a săpat un canal, la gurile Dunării, făcênd navigabil braţul *Chiliei,* care desparte România de Rusia, şi prin acésta făcêndu-se stăpână pe *Marea-Neagră* şi uşurându-'şi apropierea de — *Constantinopol.*

E un eveniment de mare însĕmnătate evenimentul acesta; şi că lumea politică i-a dat cam puţină atenţiune, este de atribuit împrejurării, că privirile lumii politice erau îndreptate mereu spre câmpul de rĕsboiu din *Africa-sudică* şi din *China.*

Cel dintâiu care s'a ocupat cu chestia acésta de mare importanţă economică şi politică a fost organul de odineóră al lui *Bismark*, ziarul german *„Münchener Neuste Nachrichten"*, care într'un numĕr mai recent scria următórele:

„Desfăşurarea evenimentelor din Asia rĕsăriténă a abătut atenţiunea opiniunei publice dela un fapt îndeplinit în Europa rĕsăriténă — fapt, ce nu e fără importanţă pentru marea politică europeană. La gurile Dunărei s'a deschis de curênd un canal făcut cu cheltuiala ministerului rus de comunicaţiune; prin acest canal braţul *Chiliei* a devenit *navigabil.* S'a creat în chipul acesta o nouă linie fluvială, care póte aduce cu sine importante deplasări în relaţiunile diferitelor state.

E lucru de sine înţeles, că cel mai mare folos e al Rusiei, care a dat şi mijlócele necesare pentru construirea canalului şi care urmăresce cu mult zor desĕvêrşirea acestuia.

Istoria întreprinderei datéză de mulţi ani şi ea nu e închisă nici acum; cu tóte acestea Rusia deocamdată şi-a atins scopul. Originea acestei chestiuni stă în nisuinţa bărbaţilor de stat din Petersburg, *ca Rusia singură sĕ stăpânéscă Marea Neagră şi sĕ aibă influenţă hotarîtóre asupra Statelor balcanice şi a celor învecinate.* Ea presentă diferite fase, care câte-odată au fost favorabile Rusiei, alte ori au cam întunecat vaza acestui imperiu — şi probabil, că în viitor va da încă naştere la multe surprinderi.

Gurile Dunărei fac parte din acele căi de navigaţiune, pe cari *guvernul rus caută sĕ le pună sub dominaţiunea sa,* după-cum ar voi sĕ o facă acésta şi cu Bosforul şi cu Dardanelele.

Până la isbucnirea rĕsboiului din Crimea, ele îi aparţineau de fapt, şi abia pacea incheiată la Paris în anul 1856, a creat o altă situaţiune. Ruşii au fost respinşi de la Dunăre, navigaţiunea a devenit liberă; tot atunci s'au instituit *comisiuni dunărene* spre a se îngriji de adâncirea gurilor şi de a esercita în acelaşi timp poliţia fluvială.

Pe vremea aceea, Rusia, timp de mai multe decenii, fusese condamnată la o desĕvârşită inacţiune pe Marea Neagră şi la gurile Dunărei. O schimbare s'a făcut în Octombre 1870, când *prinţul Gorceakow a rupt clausula privitóre la Marea Neagră şi imediat după aceea s'au pus basele actualei flote pe Marea Négră.*

Dela Dunăre însă, imperiul Ţarilor a fost mereu esclus. Congresul din Berlin, atât de criticat la panslavişti, a restituit Ruşilor ceea-ce perduseră. *Basarabia română a fost dată Rusiei ca despăgubire pentru rěsboiul glorios în contra Turciei şi astfel a căzut în puterea ei şi o parte din gurile Dunării, anume braţul Chiliei.*

Achisiţiunea acésta însě de-ocamdată n'a folosit mult guvernului rusesc. Comisiunile dunărene au rěmas în fiinţă şi au declarat de *cale internaţională de navigaţiune pe fluviu gura Sulinei,* a cărei navigabilitate *nu permite adêncirea braţului de la Nord.*

Deóre-ce gura Chiliei era înisipată în aşa grad, încât nu putea fi folosită nici pentru trecerea vaselor mici, chiar pescarii ruşi au fost siliţi sě între pe Dunăre prin braţul Sulina pe teritorul român.

Cei din Petersburg au aşteptat cu răbdare până li-s'a oferit ocasiunea, ca sě iasă la ivélă cu pretenţia de-a deschide navigaţiunei braţul Chiliei. Acésta s'a întâmplat în sfêrşit acum câţi-va ani. Pescarii ruşi ajungênd în conflict cu agenţii vamali români, au cerut spriginul guvernului lor. Diplomaţia se amestecă şi a aplanat în mod satisfăcător afacerea, dar' de atunci guvernul rus a început sě ridice cu tótă hotărârea pretenţia, ca *„pentru apărarea naţiunei ruse“* braţul Chiliei sě fie adâncit aşa de mult, încât plutirea pe acest braţ sě fie posibilă ori-când.

La început, în Europa nu s'a dat acestei afaceri un interes deosebit. Dificultăţile technice pentru începerea lucrărilor erau socotite aşa de mari şi aveau sě înghiţă sume aşa de enorme, încât în general domnea părerea, că din aceste motive Rusia va renunţa la realisarea planului sěu. Cei din Petersburg însě nu s'au lăsat sě fie spăriaţi. In tótă liniscea, ministerul comunicaţiunilor a elaborat un plan, care a fost aprobat de cei în drept. După acest plan, construirea canalului la gura Chiliei n'ar costa decât 9 milióne de ruble şi s'ar puté esecuta în timp de un an. S'a stabilit astfel în principiu posibilitatea, că adêncirea e cu putinţă, şi nu mai era chestiunea, decât de a se obţine învoirea celorlalte state participante.

La început, Austria *s'a opus cu hotărîre*; deasemenea Anglia şi Italia. In urma acésta, Rusia a căutat sě amâne hotărîrea şi acésta a avut de consecinţă, că, puterile cari protestaseră, se aşteptau ca construirea canalului sě nu se facă mai înainte de 1904 — anul în care se stînge mandatul comisiunei dunărene.

Dar' a fost o eróre. Inginerii ruşi au început lucrările şi acum canalul e pe cale de a fi desěvêrşit. Nu se ştie causa pentru care puterile interesate n'au mai protestat; motivul trebue căutat în situaţia universală, favorabilă Rusiei.

Evident, că Austria nu voia sě facă din chestiunea gurii Dunării un obiect de conflict cu Rusia; ear' Anglia avea interese aşa de mari în diferite direcţiuni, încât i-a fost imposibil sě facă alt-ceva, decât un protest pe hârtie.

Cu chipul acesta, Rusia a putut neîmpedecată sě 'şi construiască canalul, care îi asigură o întrare proprie în Dunăre, precum şi neatêrnarea de România, şi în acelaşi timp îi aduce avantagii însemnate.

Prin navigabilitatea braţului Chiliei, Rusia va câştiga mult atât din punct de vedere economic, cât şi politic. Ea îşi are partea ei în unul dintre cele mai importante căi internaţionale de comunicaţiune. Regiunea Prutului va trebui sě ia un avênt remarcabil, ear' *afacerile şi traiul în Basarabia vor înflori.* De asemenea Odesa şi porturile apusene ale Mării-Negre, cari sunt avisate la comerciul cu ţěrile dunărene, se găsesc fără îndoială în faţa unei înfloriri.

Dar' acesta nu e singurul câştig ce-l va avé Rusia de pe urma deschiderii canalului Chiliei. Nu ştim ce adâncime are canalul şi dacă e posibilă plutirea pe el a vaselor mai mari, mai cu sémă acelor de *rěsboiu.* Dacă deocamdată aşa ceva nu există — şi acésta pare a resulta din *tăcerea Austriei şi a României* — de sigur însě că încurênd canalul va fi adâncit aşa de mult, ca sě permită unei escadre a flotei Mărei-Negre sě între în Dunăre. Acésta se póte presupune cu atât mai mult, cu cât Ismailul, care sub Caterina II a fost luat cu atâta sânge rusesc, fusese pe vremuri staţiunea principală a flotei dunărene ruseşti. N'ar fi deci decât restabilirea starii anterióre de lucruri, dacă Rusia îşi postéză pe Dunăre o parte din forţele ei maritime.

Nu e nevoie sě arătăm că, prin acésta, *imperiul Ţarilor va deveni o putere covêrşitóre la ţěrmul apusean al Mărei Negre.* Chestiunea e, dacă acest lucru se va petrece aşa de uşor, *fără opunerea celorlalte puteri* Primul pas spre dominaţiunea asupra Mărei Negre s'a făcut în tot casul. Cunoscută fiind stăruinţa Ruşilor, se vor face şi alţi paşi, cari vor duce în curênd la ţîntă, dacă cumva evenimentele şi încurcături neaşteptate nu vor zădărnici, la urma urmelor, întreg planul.“

Din România

Convenţiunea cu Grecia. Intre statul român şi cel elin s'a legat următórea convenţiune, ratificată deja din partea parlamentului român: M. Sa Regele României şi Majestatea Sa Regele Elinilor, însufleţiţi de aceeaşi dorinţă de a consolida legăturile Lor de amiciţie şi de a desvolta raporturile comerciale întrě Ţěrile Lor, au decis sě încheie de acum o convenţiune în acest scop şi au numit drept plenipotenţiari ai Lor:

Majestatea Sa Regele României pe dl Alexandru Marghiloman, Mare Ofiţer al Ordinului Sěu Steaua României, Mare Cordon al Osmaniei cu briliante, Mare Cruce al Corónei de fier, etc.; Ministrul Sěu Secretar de Stat la Departamentul Afacerilor străine.

Majestatea Sa Regele Elinilor pe dl George A. Arghiropulos, comandor al Ordinului Regal al Mântuitorului, Mare Cordon al Medgidiei, Mare Cruce al Meritului Civil al Bulgariei, etc.; Trimisul Sěu Extraordinar şi Ministru Plenipotenţiar pe lângă Majestatea Sa Regele României.

Cari, după ce şi-au comunicat deplinele Lor puteri respective, găsite în bună şi deplină regulă, au convenit despre cele ce urméză:

Art. I. — Naţionalii, navele şi mărfurile fie-căruia din cele douě State se vor bucura, pe teritoriul celui-lalt de tratamentul naţiunei celei mai favorisate, pentru importul, exportul, şi în genere, tot ce privesce operaţiunile comerciale şi maritime, esercitarea comerciului şi a industriei, plata taxelor şi altor imposite, precum şi protecţiunea proprietăţii industriale.

Art. II. — Disposiţiunile articolului precedent asupra tratamentului naţiunei celei mai favorisate nu se referă.

In România, la favorurile ce sunt acordate prin stipulaţiuni speciale şi adiţionale unui Stat limitrof, nici reducerilor seu scutirilor de drepturi ale căror aplicaţie este restrînsă la unele fruntării sau locuitorilor unor districte pentru a înlesni comerciul de fruntărie.

Art. III. — Presenta convenţiune va întra în vigóre imediat după schimbul ratificărilor şi va rěmâné executorie până la expirarea unui termin de nouě luni, cu începere din ziua când una din părţile contractante va fi notificat intenţiunea sa de a face sě înceteze efectele ei.

Totuşi, cele douě părţi contractante iau angajamentul de a nu usa de acéstă facultate de denunţare înainte de 1 Aprile 1903.

Art. IV. — Presenta convenţiune, precum şi anexele cari o însoţesc, vor fi supuse în cel mai scurt termin la aprobarea Parlamentelor Român, şi Elen, şi ratificările se vor schimba la Bucureşti, îndată ce formalităţile prescrise de legile constituţionale ale statelor contractante se vor fi îndeplinit.

Drept care, Plenipotenţiarii respectivi au semnat presenta convenţiune şi au investit'o cu sigiliile lor.

Făcut în duplu exemplar, la Bucureşti la nouě-spre-zece Decembre 1900 (st. v. *A. Marghiloman, G. A. Argyropulos.*

Revistă esternă

Alianţă ruso-chinesă. Agenţa Reuter (din Londra) raportéză pe basa rapórtelor din Ianuariu ale ziarelor din Peking, că consulul chinez din Petersburg a primit ordin sě facă demersurile pentru încheerea unei alianţe întrě China şi Rsuia.

Acésta va sě însemne, că Rusia se va retrage din colectivitatea puterilor europene îndată ce se va satisface condiţiunilor prealabile ale păcii.

*

Pacea chinesă. Agenţa Havas (din Paris) raportéză din Shangai, că la ordinul împěrătesei generalul *Iuhsien* a fost esecutat în 18 Decembre. Printul *Tuan* se află în Ninghien. In jur de Singanfu e concentrată miliţie chineză de 30.000 de ostaşi.

Ziarele din Londra raportéză pe basa unui raport din Wasington dto. 5 Ianuariu, că consulul american *Conger* a telegrafat guvernului seu, că în privinţa despăgubirei tratativele de pace au ajuns la un astfel de punct, unde *nu mai sunt prospecte de înţelegere.*

*

Rěsboiul Burilor. Din Lorenzo-Marquez se telegraféză la Bruxella cu datul de 5 Ianuariu, că generalul *Botha* a raportat asupra trupelor engleze *o mare învingere*; a cuprins imensă muniţiune şi a făcut prisoneri 300 de Englezi.

Asupra situaţiei „Times“ publică din *Capstadt* un raport, în care se zice, că la 1 Ianuariu situaţia Englezilor pe câmpul de rěsboiu e mult mai critică de cum era la 1 Ianuariu anul trecut; teritoriul inundat de Buri e mult mai estins, ear' operaţiile trupelor engleze sunt îngreunate şi prin faptul că nu cunosc terenul şi oficerii n'au charte, în timp ce Burii sunt ţinuţi în curent despre tóte mişcările trupelor engleze şi sunt spriginiţi de colonistii olandezi.

NOUTĂŢI

Crăciunul în tóte părţile ţerii a adus ger cum de mult nu s'a mai pomenit. Cei cari iubesc săniatul şi patinatul, pot fi recunoscători lui Moş-Craciun al românesc, că li-a adus ghiaţă şi néuă — bogăt. Numai băieţeii cu steaua şi cu colindele ar fi voit mai bucuros un crăciun mai cu puţin ger; pentru câte-un gologan-doi sě baţi tu din casă 'n casă tótă seara ajunului şi cele douě zilei de serbătóre, îmbrăcat subţirel — nu le va fi fost prea plăout. Crăciun însě numai odată e într'un an şi numai odată e deci prilej de colindat şi s'au ţinut sprinteneii băieţi bini-

FOIŞÓRĂ

Concertul

Reuniunei române de musică din Sibiiu.

Sibiiu, 6 Ianuarie n.

De un şir lung de ani ne-am dedat a privi concertele *„Reuniunei române de musică din Sibiiu“* de manifestaţiuni însemnate în vieaţa nóstră socială română. Şi nu fără causă, deóre-ce în felul şi modul cum se aranjază şi cum reuşesc aceste concerte se esprimă pe de o parte atenţia şi interesul ce'l dă societatea sibiană română cultivărei intereselor culturale mai ideale, pe de altă parte ele sunt o oglindă fidelă despre adevěratul progres cultural-naţional. Căci sciut este că numai un popor, care dă atenţie cuvenită intereselor culturale mai ideale, póte sě trécă de un popor cu aspiraţiuni nobile şi póte sě privéscă cu deplină încredere şi siguranţă în viitorul sěu.

Din acest punct de vedere privit, concertul reuniunei române de musică forméză un mărgăritar în şirul cel lung al concertelor aranjate de acésta reuniune în trecut, numěrul cel mare al membrilor activi, programa bogată şi variată a concertului, esecutarea precisă şi artistică a singuraticelor piese sunt o dovadă indiscutabilă, despre iubirea cu care îmbrăţişéză acesti membrii interesele reuniunei, precum şi despre destoinicia şi gustul lor estetic.

Inceputul concertului s'a făcut cu douě cântări religióse *a)* *„Pe tine te lăudăm“* de G. A. Perti şi *b)* *„Intunerec s'a făcut“* de David Perez. Ambele sunt composiţii din secolul 16-lea de pe timpul înflorirei musicei vocale italiene. Sunt de o frumseţă rară musicală şi corect esecutate te transpun în meditaţiuni religióse. Sentimentele creştineşti întrupate în ele le-a tălmăcit corul cu o precisiune de admirat.

Punctul al doilea l'a format o composiţie a dirigentului actual H. Kirchner *„Când înflor trandafirii 'n codru“* cu solo de sopran şi acompaniare de pian. In balada acésta, compusă şi dirigeată cu multă pricepere musicală, s'a distins pe lângă cor dşóra *Leontina Simonescu,* prin o voce metalică plăcută şi prin o interpretare corectă a stărilor sufleteşti depuse în composiţie.

In punctul al 3-lea ni-s'a dat ocasia sě admirăm vocea dulce şi bine disciplinată, precum şi priceperea musicală a dnei *Maria Crişan*, în aria *„Chiméne“* din opera *„Le Cid“* de I. *Massanet.* Dna *Crişan* a sciut în aria acésta sě interpreteze în mod admirabil starea sufletéscă a unei fiinţe, părăsită de tótă lumea. Aplausele nesfârşite au fost o recompensă binemeritată.

Frumos au fost cântate din partea corului cele douě cântări ale dlui G. *Dima* şi adecă *„Fântână cu trei isvórě“* şi *„Douě inimi nu'mi dau pace“*. Composiţia din urmă a trebuit bizată.

Cea mai plăcută şi frumósă parte a concertului au format'o cele trei cântări de I. *Brahms,* esecutate de corul dameior, şi adecă *„cântec de amor“*, *„mirele“* şi *„barcarola“*. Dibăcia, farmecul şi amabilitatea cu cari au fost esecutate au stors aplause furtunóse, astfel că *„cântecul de amor“* şi *„barcarola“* au trebuit repetate. Al 6-lea punct l'a cântat prof. Dr. I. *Stroia* preşedintele Reuniunei şi adecă douě balade: *„craiul ielelor“* de C. Loewe şi *„Ciobanul“* de G. *Dima.* Dl Dr. I. *Stroia* a esecutat ambele balade nu numai cu pricepere şi sentiment, dar' cu o voce de bariton metalică, frumósă şi puternică. Aplausele nesfêrşite şi frenetice l'au îndemnat a biza piesa *„Ciobanul“*.

După repeţire, aplausele s'au îndreptat spre compositorul acestei piese, spre Dl *Dima,* care încă era de faţă la acest concert.

Incheierea concertului s'a făcut prin *„Viéţa ţiganilor“* de R. Schumann pentru cor, soli şi acompaniare de pian. Şi piesa acésta a fost esecutată cu aceeaşi precisiune, ca şi cele premergětóre. Corul precum şi soliştii (dna *Crişan* sopran, dşóra Delia *Olariu* alt, S. *Mihălţan* tenor şi Dr. I. *Stroia* bass) şi în acest numěr au arătat, că sub o conducere măestră sciu esecuta şi cele mai delicate composiţii musicale.

Acompaniarea la pian a acestui numěr, precum şi a punctului 2 şi 3 din program a efectuit-o dómna *Minerva Brote.* Dibăcia dnei *Brote* în acompaniare este cunoscută de altcum din anii precedenţi. Acompaniarea D sale, care dovedeşte technică şi pricepere deosebită, a fost şi de astădată garanţie deplină în reuşita punctelor acompaniate.

Progresul fiecărei reuniuni de musică depinde fără 'ndoială dela dirigentul ei. Succesul splendid al concertului de faţă e o netăgăduită dovadă, că noul dirigent şi-a dat tótă silinţa a satisface încrederei, ce membrii acestei reuniuni şi-au pus într'însul, pentru ce merită tótă lauda şi stima. *O.*

şor; chiar şi la Esc. Sa metropolitul au aflat uşă deschisă şi mână darnică.

Intre cei mari crăciunul încă a fost serbat cu multă animaţie, ear' părţii evlavióse a serbării s'a satisfăcut în mod demn. In biserica parochială din Sibiiu-Cetate serviciul divin a fost celebrat de însuşi Esc. Sa metropolitul, cu alésă şi numěrósă asistenţă. Respunsurile liturgice le-a cântat corul seminarial sub conducerea profesorului de musică T. Popovici.

De sěrbători Esc. Sa metropolitul a întrunit la ospitaliera-i masă în ziua primă tineretul şi persónele fără familie, ear' în a doua zi pe onoraţiorii cu familie.

*

Hirotonire. Luni în decursul liturgiei alesul protopresbiter al tractului *Sělişte*, profesor Dr. Ioan *Stroia*, a fost hirotonit întru diacon.

*

Nou membru al Atheneului. Aflăm cu plăcere, că Ilustritatea Sa Domnul *Ioan* Cav. de *Puşcariu* a fost denumit de curênd membru onorar al *Atheneului* din Bucuresci. Felicităm pe noul membru al Atheneului român.

*

Rěscumpěrarea felicitărilor. La cassa Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român au mai incurs contribuiri pentru fondul *Casei naţionale* în scopul rěscumpěrării felicitărilor de *Anul nou*: D. D. Constantin Stezar, căpitan în p., Sibiiu 2 cor., Dr. Ioan Raţiu, advocat Sibiiu 5 cor. Florian Rusan, adm. protop., Alba-Iulia 3 cor. Dr. Ioan Mihu, adv. dir. executiv, Orěştie 10 cor., Dr. G. Suciu, advocat, Haţeg 10 cor., Virgil Şotropa, profesor Năsěud 2 cor., Patriciu Barbu, advocat, Reghinul săs. 10 cor., Ioan Droc, protopop, Mercurea 5 cor., Dr. Vasile Bologa, dir. şcólei de fete Sibiiu 2 cor. Dr. Pompiliu Isac advocat, Sibiiu, 10 cor. Dşóra Victoria Jóndrea învěţătóre Sibiiu, 2 cor. Dr. Isidor Pop advocat, Lugoş, 5 cor. Nicolau şi Ioana Racoţa medic, Şeica mare, 5 cor. Nicolau Moldovan, adm. protop, Nocrich, 2 cor. Joachim Muntean paroch, Gurarîului 2 cor. George Maxim de Höchstenberg maior în pensiune Sibiiu, 4 cor. Georgiu M. Corcheşiu primar, Câmpeni, 2 cor. Elia Pop, înv. pens. Şomcuta-mare, 2 cor. Dr. Iosif Gall, Lucareţ, 20 cor. Dr. Zosim Chirtop advocat, Câmpeni 10 cor. Sever de Barbu comptabil, Reghinul săs. 5 cor. Georgiu Dănilă, primar, Hunedóra 2 cor. Nicolau Macrea, comptabil, Hunedóra, 2 cor. Dr. Octavian Russu advocat, Sibiiu, 5 cor. Ioan cav de Puşcariu, septemvir I. p. Bran, 10 cor. Ilarion Muciu Urechiă, amploiat Sibiiu, 5 cor. Dr. Leo Parasca medic, Haţeg 5 cor. Constantin Cothişel preot Certege, 5 cor.

Din despărţěmêntul „Dej“ s'au încassat şi administrat urmatorele contribuiri (cor. 60) şi anume dela: Dr. Teodor Mihali, advocat dir. esec. Dej, 10 cor. Mateiu Popŭ, Ocna Dejului, 2 cor. Dr. Liviu Mikşa, adv. Dej, 5 cor Augustin Pintea, comptabil Dej, 2 cor. Teodor Herman, protopop, 4 cor. Dr. Clemente Barbul, adv. 5 cor. Dr. Ioan Cherecheş, adv. Dej 5 cor. Gregoriu Puşcariu, protop., Beclean, 2 cor. Dr. Alexandru Vajda (de present in Cluj) 5 cor. George Gradoviciu, advocat, Dej, 4 cor. Dr. Ioan Vajda, Olpret 5 cor. Alexandru Opriş, Dej 1 cor. Iuliu Pop, Dej 1 cor. Cornel Bercean, Dej 2 cor. Dr. Ioan Sliam, advocat Dej 5 cor. Ioan Popu, Dej, 2 cor. Mai departe dela: Dumitru Banciu, farmacist Sělişte, 3 cor. Eliseu I. Dan, paroch Borgo-Suseni, 2 cor. Moise Brumboiu, paroch, Tohanul vechiu, 2 cor. Dr. Eusebiu R. Roşca, dir. semin., Sibiiu, 3 cor. Suma incursă până acum 323 cor. Sibiiu, în 9 Ianuarie 1901. *Dr. C. Diaconovich*

*

Ziare noue românesci. Două ziare noue românesci îşi anunţă aparaţia. La *Lugoş* apare dela Anul-Nou vechiu **„Drapelul“**, în editura Dlui Dr. *V. Branisce*, ziar naţional, menit „sě apere interesele naţionale ale poporului român, curat în principii şi onest în esecutare strict pe basa programului naţional din 1881.“ — Aşa ni se scrie. **„Drapelul“** va apăré la început numai de două ori pe sěptěmână *Mercurea* şi *Sâmbăta*, şi preţul abonamentului va fi 12 coróne pe an.

Al doilea ziar nou, apărut, este **„Activitatea“**, fóie politică, cu menirea sě pledeze pentru abandonarea pasivităţii politice şi întrarea în activitate la alegerile viitóre parlamentare. Apare odată pe sěptămână în *Orăştie*, cu preţ de 8 coróne la an. Editor e dl *Dr. Aurel Muntean*, redactor dl *Laurian Bercian.*

*

400 coróne taxă de întrare. Dl. Pantaleon *Lucuţa*, căpitan în pens. şi cassariu al consistoriului archidiecesan, spre a veni în ajutoriu reuniunii meseriaşilor români din Sibiiu întru realisarea scopului ei de a-şi procura o casă cu hală de vînzare — spre care scop presidentul acelei reuniuni a pus la cale dăruirile de câte 20 fileri, — sub titlul taxei de întrare la serbarea distribuirii darurilor de crăciun seracilor nostri a donat reuniunei *200 coróne.* Indemnat de acest exemplu şi încântat de faptul că tocmai acéstă reuniune carea şi ea însaşi e avisată la ajutoriu, s'a îngrijit de ajutorarea sěracilor cu ocasia sfintelor sěrbători, *un marinimos anonim* a donat şi el *200 coróne* reuniunii sub acelaşi titlu şi spre acelaşi scop.

*

Rugare. Rugăm pe toţi binevoitorii sprigimtori ai *„mesei studenţilor“* dela gimnasiul rom. gr. or. din *Brad* a trimite contribuirile de ori-ce natură spre acest scop numai la adresa direcţiunei gimnasiale şi nu la particulari; asemenea pentru ori-ce informaţiuni în privinţa acésta a se adresa direcţiunei.

Din conferenţa profesorală dela 11 Decemvrie 1900. *Georgiu Părău*, dir. gimnas. *Dr. I. Radu*, secretariu.

*

Tenorul Dimitrescu. Ziarele străine ne aduc vestea, că celebrul tenor român, domnul *Ian Dimitrescu*, a fost angajat la opera St. Carol din *Lisabona* pentru o serie de representaţiuni.

*

Reuniune de înmormêntare. Sub numěrul 119.410 ministrul de interne a întărit statutele reuniunii de înmormêntare înfiinţată de locuitorii (Români şi Magiari) din Cristur. Preotul român din numita comună, dl Stefan *Stoicovici*, face cunoscut, că pune gratis la dispoşiţia celor interesaţi esemplare de statute.

*

Liturgia română în Viena. Duminecă s'a servit în biserica Sta. Barbara din Viena pentru ultima-dată la 8½ óre liturgia în limba română, servind preotul militar Boldea. Din ziua de crăciun începênd serviciul divin, în fie care Duminecă şi sěrbătóre se va ţiné la 9—10 óre. Cântările liturgice le cântă corul tinerimei academice.

*

Dare de sémă şi mulţămită publică! M. On. D. Rubin Patiţa advocat în Alba-Iulia a binevoit a dărui pentru masa studenţilor dela gimnasiul nostru rom. gr. or. din Brad suma de 5 coróne. Ear' mult zelosul D. adv în Orşova, Petru Călciunariu a mai dăruit 10 coróne, menite spre completarea gimnasiului nostru la 8 cl. Cu totul până în presinte acest mecenate a dăruit suma de *118 coróne* spre scopul sus indicat. Óre Dómne! câţi fii are naţiunea română cari fără mari greutăţi ar puté indeplini acéstă faptă!!

Priméscă marinimoşii dăruitori cea mai căldurósă mulţămită din partea tinerimei studióse. *Brad*, în 15 Decemvrie 1900. Georgiu Părău dir. gimnas.

*

† Veturia Hăţiegan, fiica protopopului gr.-cat Ioan Hăţiegan, a rěposat Vineri (4 Ianuariu n.) în internatul şcólei călugěriţelor franciscane din Sibiiu. Mititica Veturia era elevă în clasa a patra la şcóla numită; în etate abia de 11 ani. Inmormêntarea i-s'a făcut Duminecă în cimiteriul biserei cei gr.-cat. din Sibiiu.

† Aneta Cerbu. Sâmbătă a rěposat, în grele suferinţe, în etate de 19 ani şi după un an de căsătorie *Aneta Cerbu n. Moşoiu*: soţia parochului gr. or. Sabin Cerbu din Părěu. Inmormêntarea i-s'a făcut Luni în cimiteriul bisericei gr. or. din Părěu.

*

Franţozesce! Prin un cerculariu adresat tuturor municipiilor, ministrul de interne a ordonat zilele acestea, ca organele poliţiale ori de câte-ori vor avé sě se adreseze nemijlocit organelor din străinătate, au s'o facă acésta în limba francesă.

*

In valurile Dunării. Fostul ministru de comerciu *Lukács Béla* s'a aruncat alaltăeri în Dunăre de pe podul Francisc Iosif din Budapesta. Lukács fusese comisariu al exposiţiei ungare la esposiţia universală din Paris şi cheltuise cu esposiţia 500.000 de coróne peste suma budgetară. Se zice, că bănuelile de incorectitate în chivernisirea acestei sume l'ar fi impresionat aşa de mult, în cât căpětase bólă de nervi. Sigur într'un acces al acestei bóle şi-a făcut mórte. Cadavrul i-a fost pescuit din Dunăre şi dus la morgă.

Cu ocasiunea marelui măcel de la Presaca, în 1849, pe Lukàcs Béla îl scăpase de mórte o română presecană. Băiat de ţiţă, Lukács sugea la peptul mamei sale, străpunsă de lance şi cadavru întrě celelalte cadavre. Unei române din Presaca i-s'a făcut milă de mititelul, l'a luat şi l'a dus a casă, de unde după potolirea revoluţiunii rudenile l'au căpětat şi l'au crescut.

*

Věrsatul. In Oradea-mare grassézá în mod epidemic věrsatul. Conform raportului protomedicului Baróthy, în luna trecută au fost 337 bolnavi de věrsat. Şcólele sunt închise.

*

Emigrări la America. „Keleti Értesitő“ are informaţiune, că zilele acestea mai mulţi feciori de ţerani din Şaroş, Basna, Velţ şi Blăjel (comitatul Têrnavei mici) au emigrat la America, conduşi de nişte agenţi de emigrare.

*

80 klmetri pe óră. Cu învoirea ministrului de comerciu şi comunicaţiune direcţiunea căilor ferate a hotărît, ca cu începere de la 1 Ianuariu st. n. a. c. trenurile pe linia *Cluj — Braşov* sě comunice cu celeritate de 80 klometri pe óră. Acésta e cea mai mare celeritate a trenurilor ungare. Până acum celeritatea pe acésta linie era numai 70 klmetri pe óră; schimbarea s'a făcut în scopul circulaţiunii mai normale şi a evitării întârzierilor cu sosirea trenurilor.

*

Amor până dincolo de mormênt. In spitalul oraşelului Honnef am Rhein era în îngrijire medicală un tiněr profesor din Iserlohn, pe care în fie-care sěptěmână îl cerceta mirésa lui. Sěptěmâna trecută încă a mers sě 'l cerceteze, dar' profesorul murise în ziua premergětóre. Fata i-a acoperit cadavrul cu rose, apoi a beut otravă şi a murit şi ea, cu braţele întinse peste cadavrul mirelui ei. Când îngrijitorii spitalului au întrat în odaia mortuară, în loc de un mort au aflat doi.

Viéţă socială.

Balul femeilor române din Sibiiu. Primim idvitare la *balul* ce arangiază Reuniunea femeilor Române din Sibiiu, în 19 Ianuarie st. n. 1901 in sala cea mare a casei societăţii (Gesellschaftshaus). Inceputul la 8 óre séra. Bilete de intrare se vînd în ziua balului in camera Nr. 3 dela otelul *„Impěratul Romanilor“* între órele 10—12 a. m. şi 3—5 p. m. de persónă cu 3 coróne şi sara la cassă cu 4 coróne. Preţul unei loge r. I. 16 cor. r. II. 12 cor. pe galarie 8. cor. Ofertele marinimóse şi suprasolvirile se vor cuita pe cale ziaristică.

*

Producţiune în Selişte. Corpul învěţătoresc dela şcóla română gr. ort. din Selişte a aranjat în 27 Decemvrie v. (9 Ianuarie n.) împreună cu elevii, o *producţiune* cu programul următor: *1. „Tómna“*, de Wiest cor. *2 Declamare. 3. a) „Mihaiu la Călugăreni“* de Wiest, cor, *b) „Somnoróse păserele“*, de Flondor, Solo. *4. Declamare. 5 „Sai Române“* de Musicescu, cor, esecutat de elevii şcólei. II. *„Morţii dela Plevna“*, melodramă în 3 tablouri de I. P. Bancov; esecutată de corpul învěţătoresc. După producţiune a fost joc.

*

Producţiune teatrală în Sebeş. Reuniunea meseriaşilor şi industriaşilor din Sebeş *„Andreiana“* a aranjat *Producţiune teatrală* Marţi 26 Decembre, 1900, 8 Ianuar 1901, a doua zi de Crăciun în sala cea mare hotel *„La Leul de aur“*. Venitul curat a fost destinat în favorul „fondului pentru ajutorarea věduvelor şi orfanilor de meseriaşi“.

Programul a fost următorul: I. Cinel Cinel, comedie cu cântece într'un act de V. Alecsandri. II. Florin şi Florica, operetă comică de V. Alecsandri. III. După producţiune a urmat dans.

Cărţi şi reviste

Manual de limba magiară pentru cl. I. gimn., reală şi civilă, — întocmit pe basa noului plan de învěţământ, de Nicolae *Bogdan* profesor. Braşov, editura librăriei *H. Zeidner*. Preţul 1 corónă.

*

Transilvania, organul „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român“ fasc. pe Novembre-Decembre, avênd următoriul sumariu: „Câteva pagini din suferinţele Românilor bănăţeni“, de Patriciu Drăgălina. „Incă odată la „Petiţia cu pricina“ a lui Avram Iancu“, de Iosif St. Şiuluţiu. „O rěscólă în Rěşinari la mijlocul secl. XVIII, comunicări din protocólele manuscrise ale magistratului Sibiiului“, de Nicolae Togan. „O constatare istorică“, de Virgil Şotropa. Apoi: documente istorice, notiţe bibliografice protocóle de ale şedinţelor comitetului Asociaţiunii, apel pentru „rescumpărarea felicitărilor de anul nou“ în favorul *casei naţionale*, avis pentru directorii despărţěmintelor Asociaţiunii, etc. „Transilvania“ apare de 10 ori la an şi costă 10 coróne; pentru străinătate 12 franci.

*

„Biblioteca clasicilor români“. Institutul tipografic „Minerva“ din Bucureşti a hotărît sě editeze, sub titlul de mai sus, o serie de cărţi format 8°, în care sě se cuprindă tot ce literatura română are mai de valóre. Primul volum va apăré în zilele acestea şi va cuprinde tóte poesiile lui Alexandri. Preţul unui volum e cor. 1·50.

*

„Anuarul Băncilor Române“. In editura Delegaţiunii Băncilor Române a apărut Anul II (1901) al acestui interesant Anuar financiar, care în partea sa principală cuprinde Şematismul băncilor şi societăţilor comerciale din ţéră. Acest şematism de astă dată a fost compus în estensiune mai mare şi cuprinde bilanţul, contul profit şi perderi, distribuirea profitului şi cuotei de binefacere a anului de gestiune 1899, împreună cu lista membrilor direcţiunii şi comitetului de supraveghiere, cum şi a funcţionarilor tuturor societăţilor nóstre financiare şi comerciale. La fie-care institut se mai dau informaţiuni detaiate asupra diferitelor dispoşiţiuui statutare cu privire la semnarea firmei, la cupónele de acţiuni, etc., se indică ramurile operaţiunilor şi condiţiunilor acestora, apoi preţul acţiunilor şi cupónelor etc. Afară de aceste Anuarul mai cuprinde un Calendar (Gregorian şi Iulian) cu indicarea termenelor pentru plata contribuţiuuilor şi competinţelor erariale, a tragerilor la sorţi, a scadenţei cupónelor, — apoi Regulamentele Băncii austro-ungare şi Cassei de păstrare postale, Tabele pentru timbre şi competinţe, pentru calcularea de interese, Tarifele postale şi telegrafice, Instrucţiuni referitóre la monetele statelor europene, la schimbarea şi valórea lor. etc.

Anuarul cuprinde mult preste 100 pagini 8° mare, este elegant legat în pânză şi costă C. 3·—. Se póte procura la Administraţia „Revistei Economice“ în Sibiiu.

Invitare de abonament
la
„Telegraful Român“

Cu 1 Ianuariu 1901 v. deschidem abonament nou cu preţurile indicate în fruntea foii şi anume:

pe un an 16 cor.,
pe 6 luni 8 cor.,
pe 3 luni 4 cor.

Rugăm pe vechii nostri abonenţi a stărui pentru lăţirea ziarului nostru, chemat a lucra şi în viitor cu tot zelul la înaintarea afacerilor nóstre bisericeşti şi şcolare.

Abonamentele se fac prin mandate postale şi sunt a se reînoí cât mai îngrabă, pentru regulata expediţie a foii. Numele prenumerantului, al domiciliului şi eventual al postei ultime sě fie scrise cât se póte de corect şi legibil.

Deóre-ce edarea şi susţinerea organului nostru costă multe spese, rugăm cu insistenţă pe onoraţii cetitori cari sunt în restanţă cu abonamentul, sě binevoiască a grăbí cu achitarea aceluia.

Administraţia.

Nr. 743. [247] 2—3

Concurs

Pentru întregirea parochiei a treia de clasa I. din Sebeşul-săsesc, devenită vacantă în urma morţii parochului Avram David, se publică concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch sunt cele fasionate în cóla B. pentru întregirea dotaţiunei dela stat despre cari concurenţii 'şi pot lua informaţiune mai de aprópe dela comitetul parochial ori dela oficiul protopresbiteral.

Concurenţii au sĕ'şi aştérnă cererile instruite conform §-lui 15 lit. a. din Regulamentul pentru parochii, în terminul indicat, subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Sebeş, 12 Decembre 1900.

In conţelegere cu comitetul parochial.

Oficiul protopresbiteral al Sebeşului.

Sergiu Medeau
protopresbiter.

---

[251] 2—3

Concurs

In urma anulărei alegerei de paroch, sĕvêrşite la 29 August a- c. în Şoimuşul-român, pentru ocuparea numitei parochii vacante de a III-a clasă se escrie un nou termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele parochiale sunt cele stabilite în şedinţa sinodului acestei parochii la 8 Octobre 1899, fasionate şi în cóla *B.* pentru întregirea dotaţiunei dela stat.

Concursele instruite conform legilor nóstre bisericesci, sĕ se adreseze la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Murĕş-Oşorheiu, 16 Decembre 1900.

Dat dela oficiul protopresbiteral gr.-or. al M.-Oşorheiului pe basa cererei comitetului parochial din 14 Decembre 1900.

Nicolau Maneguţiu
protopresbiter.

Nr. 1171. [249] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia de clasa I din *Sibiiu suburbiul Pórta Turnului,* devenită în vacanţă prin abzicerea fostului paroch George Bobeş, se escrie concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în Tabela *B.* pentru întregirea venitelor dela stat. Informaţiuni mai de aprópe concurenţii 'şi pot lua dela comitetul parochial ori dela oficiul protopresbiteral.

Suplicele de concurs instruate cu observarea strictă a dispoşiţiunilor din regulamentul pentru parochii §. 15 *a)* sunt a se adresa subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Reflectanţilor le stă în voe a se presenta în persónă înainte de alegere în vre-o Duminecă ori sĕrbătóre, spre a-'şi dovedi aptitudinea pentru înalta misiune a preoţiei ca luminătoriu al poporului în biserică.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Sibiiului în conţelegere cu comitetul parochial.

Sibiiu, 20 Decembre 1900.

Ioan Papiu,
protopresb.

Ad. Nr. 1035/900 Nr. [246] 2—3

Concurs repeţit

Pentru întregirea postului de paroch în parochia de clasa a III Giurcuţa, prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch sunt cele fasionate la cóla B. pentru completarea venitelor dela stat, despre cari concurenţii 'şi pot lua informaţiuni dela comitetul parochial ori dela oficiul protopresbiteral.

Concurenţii au a-şi aşterne suplicele lor subsemnatului, în terminul sus citat, fiind instruite în sensul normelor în vigóre, şi a se presenta în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre la sfînta biserică din acésta parochie, ca sĕ fie cunoscuţi din partea poporului.

Oficiul protopresbiteral în conţelegere cu comitetul parochial.

Cluj, 29 Novembre 1900.

Tuliu Roşescu
protopresbiter.

Anuarul I
al
„Reuniunei sodalilor români din Sibiiu“
publicat de
Comitetul Reuniunii.

Cuprinde unele date dela întemeierea ei până la 31 Decembre 1899.

Se află de vênzare cu preţul 1·20 cor. plus 20 bani porto la

Librăria Tipografiei archidiecesane.

Declaraţiune publică!

Subsemnatul atelier artistic de portrete a decis — pentru a fi dispensat de demisionările neplăcute ale pictorilor sei eminent cualificaţi în artă şi pentru a-i puté ocupa şi mai departe — a renunţa **pe un timp scurt şi numai până la revocare** la ori-ce venit sau profit.

Noi liferăm a. z. [215] 24—25

pentru numai fl. 7·50
un portret în mărime naturală
bust (Brustbild)
dimpreună cu rame elegante barock
cari valorézá cel puţin 30 fl.

Deci cine voeşte a-şi comanda portretul seu sau al femeiei sale, al copíilor, al părinţilor, al vre-unei surori sau al unei alte rudenii, fie deja chiar şi mórtă ori apoi al vre-unui prietin are de a trimite numai fotografia respectivă, indiferent în ce posiţiune e făcută şi primeşte în decurs de 14 zile un portret, care de sigur îl va surprinde şi multămí pe deplin.

Lada pentru trimiterea portretului se va socotí cu preţul cât ne costă pe noi. Comandele cu acluderea fotografiei, care se va returna intactă cu portretul desemnat, se esecută trimiţêndu-se banii anticipativ sau pe lângă rambursă.

Pentru esecutarea eminent artistică şi fidelă se garantéză.

Comande de Crăciun, cari sosesc până în 20 Decembre se vor efectuí înainte de serbare.

☞ Sute de epistole de recunoscinţă şi mulţumire stau la disposiţiunea publică şi la cerere se trimit ori şi cui. ☜

Kunst-Porträt-Anstalt
„KOSMOS“
Viena, VI, Mariahilferstrasse Nr. 116.

Se caută
o cassă wertheimiană
cu preţ scădut. Oferenţii sĕ se adreseze **Oficiului parochial gr. or.** din **Gârbova** (Szász-Orbó). [152] 2—3

La **Librăria Tipografiei Archidiecesane** se află de vênzare:

Ce-'i cerul de Camille *Flammarion* C. 1·50
Din romanul unei vieţi, de Stefan *Braborescu* . . . . . . „ 1·—

trimise cu posta pentru fiecare exemplar 10 bani mai mult.

A eşit de sub tipariu în **Tipografia archidiecesană**:

OCTOICHUL CEL MIC
— cu litere latine —

care cuprinde: **Rênduéla Vecerniei, Utreniei şi a Liturgiei; cele opt glasuri pentru Dumineci, Podobiile, Polieleul, Pripelele, Catavasiile, Irmósele, Sfetilnele şi altele.**

Preţul unui exemplariu legat simplu **1·60 cor.,** legat în piele cu copcii galbine **3·20 cor.** plus porto postal **30 bani.**
Legătură mai fină după cum se comandă.

Librăria Tipografiei archidiecesane.

Numai pentru 40 de fileri (bani)
să póte câştiga la 12 Jannarie anul 1901
câştiguri de: 10.000
1000, 500 corone etc, etc,
Cu totul sânt 1.311 de câştiguri la
Lotteria „CASA STUDENTILOR“.
Losuri să pot căpota pretutindinea.

[244] 4—5

Farmacia lui F. I. R. Hotter la sf. Iosif, Wien, XII/2 Schönbrunnerstrasse 182.

Absorbinalul lui Hotter.

$^1/_1$ Flacon fl. 6. —, $^1/_2$ Flacon fl. 3.50. delătură tóte umflăturile şi depunerile de grăsimi fără sĕ vateme părului. Intăreşte nervii atacaţi şi slăbiţi, delătură şi distruge tóte nodurile în muschi, şi serveşte şi ca scut în contra aprinderilor; cu deosebire e probat la umflăturile produse din causa fearelor, apoi în contra ariciturei umflărei copitei, genunchilor umflaţi, mai departe în contra umflăturilor (noduri) de vine, în contra umflăturei picioarelor la glesne şi la încheietura degetelor cu un cuvênt în contra tuturor umflăturilor ori unde s'ar ivi.

Praful nutritor alui Hotter,
pentru cai şi vite cornute
1 Pachet cu 80 cr.

Un adaus escelent la nutremânt, pentru a ţinea vitele sănătoase şi cu putere este de a sĕ folosi la tóte suferinţele de rărunchi de ficat şi de nervi.

Preparate pentru veterinari, cele mai bune ale timpului mai nou, cari după atestate numĕróse nu au fost ajunse de alte mijloace de natura aceasta.

Sĕ sĕ cează numai preparate de ale lui Hotter şi sĕ nu se priméscă altele. Deposit în farmacii şi Droguerii.

Deposit principal la Dr. Emil Budai farmacia oraşului Budapesta (Stadthausplatz) la Dr. Leo Egger & J. Egger Farmacia Palatinului VI Váczi körút 17 şi la farmacia Iosif Török Bpesta VI Kiraly utcza 12.

Fluidul lui Hotter „Training“
1 Sticlă cu fl. 1.20.

Conservează nervii şi muschii până la bătrâneţe înaintată totdeuna puternici şi vioi, pune în stare pe animal sĕ prestee cele mai mari strapaţii şi fugi, sĕ înţelege după frecare cu fluidul „Training“.

Sĕ mai foloseşte cu succes uimitor la tóte urmările cari obvin din opintiri prea mari, ologie, reumatism, şi înţepenire.

Praful de porci a lui Hotter.
Nr. I şi II
1 kg. . . . fl. 1.20.

Cel mai bun mijloc pentru a produce pofta de mâncare şi cu acésta prosperarea porcilor, fórte acomodat în contra orbalţului (brâncă); Nr. II este de a sĕ întrebuinţa la urdinare.

Mijloc în contra Colicei alui Hotter.
1 Sticlă fl. 1.50.

Contra la tot feliul de colică şi contra oprirei udului la cai precum şi contra umflăturilor la vite cornute. [54] 73—104

Alifia lui Hotter pentru delăturarea crescăturilor de oase.

$^1/_1$ Cutie cu fl. 2. $^1/_2$ Cutie cu fl. 1.20. delătură crescăturile de oase şi depunerile osoase chiar şi după 4—6 séptămâni. (boală învechită).

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 145 Sibiiu, Sâmbătă 30 Decembre 1900 v. (12 Ianuariu n.) Anul XLVIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru streinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articolii nepublicaţi nu se înapoiază

INSERŢIUNILE
Pentru odată 14 fil., — de dóuĕ ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond.

Redacţional.

Sibiiu, 30 Decembre, 1900.

Cu 1 Ianuariu 1898 am fost numit din partea onorabilei comisiuni administrative a tipografiei archidiecesane de redactor provisor al preţuitului no ziar „Telegraful Român“.

acéstă onorifică dar' şi grea re am fost ajutorat de mai oratori interni; ear' în anul, espiră, am condus fóia împreună cu un comitet de redactare, din care făceau parte şi domnii Nicolau Ivan şi Mateiu Voileanu.

Şi în decursul acestor trei ani a stat „Telegraful Român“ — în general zis — pe temeiul programului statorit de nemuritoriul lui întemeiătoriu, ear' — în special — am căutat a da o deosebită importanţă chestiunilor bisericesci, şcolare, culturale şi economice, cari privesc progresul, desvoltarea şi întărirea nóstră internă, ştiind că în multe direcţiuni nici chiar începuturi modeste nu sunt făcute, ear' în altele sunt încă atât de multe greutăţi de învins şi defecte de delăturat, şi fiind pe deplin convins, că dela desvoltarea şi consolidarea nóstră internă atârnă valórea neamului nostru în patria, ai cărei cei mai vechi şi mai credincioşi cetăţeni suntem.

Insărcinarea atât a mea, cât şi a colegilor din redacţie a fost numai provisorie, mai ales că agendele oficiale, cari mereu se sporesc, abia ne mai permit asemenea sarcini speciale.

Din acéstă considerantă, dispensaţi fiind dela mai departea redactare a fóiei, onorabila comisiune administrativă a încredinţat o cu începutul anului 1901, care coincide totodată cu începutul unui nou veac, domnului **T. V. Păcăţian**, *muncitor binecunoscut pe terenul ziaristicei române.*

Cu numĕrul present espirând deci însărcinarea nóstră, ne simţim datori a adresa cetitorilor, raportorilor, corespondenţilor, colaboratorilor şi tuturor binevoitorilor „Telegrafului Român“, *cari ni-au oferit sprijinul lor şi ni-au uşurat în mod însemnat sarcina, nu cuvinte de adio, căci — ca gregari fideli programului înscris pe stindardul acestei foi şi ca muncitori strîns legaţi de sórtea bisericei, pe care o represintă, vom rĕmânea şi de aci înainte în şirul acestora, ci cuvinte de mulţămită pentru sucursul moral şi material, ce ni l'au dat, rugându-i ca şi pe viitoriu sĕ păstreze aceleaşi legături cu ziariul, care de-o jumĕtate de veac apără cu demnitate şi totdeauna cu cumpĕtul cuvenit interesele neamului şi ale bisericei ortodocse-române.*

Dr. Elie Cristea.

Cu începere de astăzi „Telegraful Român“ *apare sub conducerea şi redactarea mea.*

Sunt mulţumitor Exelenţiei Sale, Domnului Metropolit **Ioan Metianu** *şi întregei comisiuni administrative a tipografiei archidiecesane, pentru încrederea cu care m'a onorat, însărcinându-mĕ cu conducerea acestui vechiu organ de publicitate al Românilor din patria aceasta.*

Sunt conştiu de greutatea misiunei ce mi s'a încredinţat şi 'mi voiu da tóte silinţele sĕ mĕ degajez în mod satisfăcător de sarcina primită asupra mea.

Programul „Telegrafului Român“ *care în curând împlineşte cincizeci de ani de luptă onestă, purtată pe terenul vieţei nóstre publice, e cu mult mai bine cunoscut decât sĕ aibă trebuinţă de a fi de nou desvoltat. E programul de luptă şi de muncă* naţională *al marelui* **Andreiu** *baron de* **Şaguna**, *program pe care cu inimă liniştită îl póte accepta de al seu fiecare Român, program cuprins în cuvintele:* ***luminarea şi fericirea poporului român.*** *Pentru acest program a luptat* **El** *şi vrednicii sei urmaşi; pentru realisarea programului acestuia au lucrat binemeritaţii mei antecesori şi pentru acest program m'am angajat la muncă şi eu. Şi promit, că voiu munci şi în noua situaţie ce mi s'a creat la fóia acésta, cu acelaşi zel şi cu aceeaşi iubire de neam, cu care am ţinut sĕ'mi fac datorinţa şi până acuma pe terenul publicisticei române.*

Cu venirea mea la „Telegraful Român“ *nu s'a schimbat deci nimica, şi nici nu se intenţionéză sĕ se facă nici o schimbare, nici cu privire la spiritul în care a fost condus ziariul acesta până acuma şi nici cu privire la* direcţia sa politică. *In consecinţă:*

„Telegraful Român“ *va continua sĕ fie şi în viitor în prima linie apărător al intereselor nóstre* bisericesci *şi* şcolare.

„Telegraful Român“ *va continua sĕ propage şi în viitor* concilianţa *şi* buna înţelegere, *nu numai în raporturile dintre noi, cei de un sânge şi de o lege, ci şi în raporturile cu celelalte popóre din patria acésta, de care ne légă interese comune şi cu care împreună formăm statul ungar.*

„Telegraful Român“ *va continua sĕ spună celor în drept, sincer şi fără sfială, dar' în ton cumpĕtat, că situaţia politică creată Românilor din patria acésta nu e de invidiat; că raporturile de subordonare cetăţenească în cari se află, sunt umilitóre pentru un popor de trei milióne, gata totdeauna, şi acum ca şi în trecut, sĕ-'şi jertféscă averea şi viéţa pentru apărarea hotarelor ţerii; şi că nu e decât firesc lucru, dacă Românii pretind sĕ li se amelioreze sórtea devenită aprópe insuportabilă, stabilindu-se între ei şi poporul maghiar raporturi de sinceră prietinie, de adevĕrată frăţietate, basată pe o* egalitate de drept *în tótă privinţa.*

„Telegraful Român“ *nu se va certa cu nimeni, nici pe teme confesionale nici pe teme naţionale; va discuta însĕ cu ori şi cine, dacă discuţia e ţinută şi din parte contrară între limitele stricte ale obiectivităţii şi ale calmităţii. Va stima şi respecta părerile şi convingerile fie-căruia, dar' va pretinde ca şi alţii sĕ-'i respecteze vederile şi convingerile sale.*

Voiu avé ocasiune sĕ-'mi desvolt mai pe larg acest program, pentru a cărui realisare voiu depune de astăzi înainte în colónele acestui ziar tótă activitatea mea, întregul meu zel şi întréga mea iubire de neam. Şi rog pe cel Atot-puternic sĕ'mi dăruiască destulă putere, pentru a mĕ puté achita de sarcina primită asupra mea în mĕsura în care eu aş dori sĕ mĕ vĕd achitat. Rog totodată şi pe toţi amicii, binevoitorii şi sprijinitorii acestui ziar, sĕ-mi uşureze împlinirea grelei misiuni, acordându'mi şi mie, ca antecesorilor mei, tot sprijinul lor posibil, pentru care le sunt înainte mulţumitor.

Teodor V. Păcăţian.

La rĕspântie.

In curênd scriem şi noi: **1901.** Schimbarea acésta ne face puţină grijă, până cam apucăm a ne deda sĕ scriem anul, fără a ne mai cugeta la multe altele.

Un pas înainte şi unul înapoi. Dela *leagăn* cu unul mai mult, către *grópă* cu unul mai puţin. Atâta tot! Un joc simplu al naturei, căruia noi inconscienţi ne supunem, — şi nimic mai mult.

Românul când ajunge cu o brézdă în capĕtul ogorului, stă pe loc. Sĕ sterge cu mâneca pe frunte şi scrutător se uită îndĕrĕpt la munca isprăvită. Işi curăţă apoi cormanul de buruienile netrebnice, oftéză odată şi cu un „*Dómne ajută*“ din nou îşi implântă ferul în trupul pămĕntului, spintecând fâşii de pe spatele răbdurii ale acestuia.

Viéţa e luptă, ne spune poetul. Viéţa e un câmp înţelenit, pe care trebue în sudórea feţii nóstre sĕ-l spargem şi sĕ-l fertilisăm. Am ajuns cu plugul la miezuină! Cu chiu cu vai am mai scos o postate. Ce facem? Ne uităm óre înapoi la faptele nóstre? Aş; muncă zadarnică! Ne curăţim óre sufletul de patimile trecutului, sau cercăm dóră mintea sĕ ni-o prăvălim în ogaşia dreptei judecăţi? Dar' cine sĕ-şi pérdă vremea cu de astea, când vremea e atât de scumpă şi atât de scurtă?! A îndrepta vremurile e tréba şolomonarilor! Noi ne primenim de sĕrbătóre cu joben şi ghete de lac, plecăm apoi din uşă în uşă, şi cu o făţărnicie revoltătóre ne poftim: „*An nou fericit!*“ Unul nu *simte* ce spune, celalalt nu *crede* ce aude, dar' fie-care în chipul păpuşilor cu mechanism, suride graţios, sărută mâna cu delicateţă şi se pórtă şarmant de câte-ori aşa cere — moda! Omul cu socotélă la încheierea fie-cărui an îşi face bilanţul. Din păţaniile trecutului scóte învĕţături pentru viitoriu.

Dar' cu anul apus apune şi veacul al XIX-lea! Avem deci o înmormêntare duplă. Se cuvine, ca înainte de a arunca cel din urmă bruş pe sicriul lui, sĕ ne oprim o clipită şi într'un panegiric prins dintr'o privire fugitivă, sĕ-i spiciuim calea vieţii.

Viéţa acestui cadavru a fost un lung şir de sbuciumări. In traiul sĕu de o sută de ani n'a avut deceniu liniştit. Anii copilăriei i-a petrecut în epilogul revoluţiunei franceze. A avut nenorocirea sĕ vadă puterea şi spaima lumei nóstre înfrântă pe câmpul dela Waterloo. Scânteia aruncată nu s'a stîns, ci din contră a început a cuprinde straturi mai întinse.

Tudor Vladimirescu, 1848, Crimea, Magenta şi Solferino, Königrätz, Sedanul, Griviţa şi Plevna, rĕsbóiele din peninsula balcanică, Creta, Transvaalul şi China. Iată unele nume şi date cari ne dau conturele veacului trecut. Şi născut şi a murit în bubuit de tunuri şi zinganit de arme.

In evoluţia omenimei o sută de ani însémnă ceva. Menirea omenirei ţine înainte spre ţinta comună: **perfecţiune** şi **fericire**! In cursul unui veac sute de idei se nasc, se luptă şi cad până când una iasă triumfătóre dând nume vremei în care s'a întrupat. Secolul nostru a primit din botez numele de: „*veacul luminei*“ şi aşa va fi pomenit în istoria timpului, ce va sĕ fie! Frumosul atribut i-s'a dat pentru progresele enorme, la cari mintea omenéscă a ajuns. Mai ales sciinţele naturale şi cele technice au atins resultate neînchipuite. Cu privire deci la primul postulat din ţînta omenirei, veacul apus a *făcut un pas înainte* spre *perfecţiune*. A deschis sînul pămêntului cu comorile lui, dar' a mărit pofta de câştig a ómenilor; a născocit fel şi fel de fabrici, înlesnind produsul articlilor de negoţ şi comerciu, dar' a potenţat lupta de esistinţă până la desperare şi a creat concurenţa imorală; a alimentat în om sentimentele speculative, a nimicit însĕ pe cele nobile; ne a învĕţat [illegible] duli, şi ne-a sărăcit; ne-a fa[illegible] aparenţă, dar' ne-a robit p[illegible] luminat mintea dar' ni-a [illegible]! Lumina veacului trecut [illegible] lipsită de căldură, întocmai ca [illegible] sórelui din dricul iernei.

Ne merge astăzi mai bine, ca înainte de asta cu o sută de ani? Suntem mai fericiţi? Nu, hotărît nu! Cel mai mare filosof al lumei, Iisus Christos, prin viéţa şi învĕţăturile sale a stabilit principiile, cari duc la fericire. „*Şi pe pămênt* **pace**, întrĕ ómeni **bunăvoire**“. Sĕ respectezi *drepturile* vecinului tĕu, ear' isvorul faptelor Tale sĕ fie: *iubirea*. Atunci e pace şi bună voire pe pamênt. Veacul nostru a recunoscut temeinicia adevĕrurilor creştine, când cu preţul sângelui a desrobit popórele şi cu multă emfasă a enunţat măreţele cuvinte: *libertate, egalitate, frăţietate!* Veacul şi-a schimbat numai eticheta, dar' a rĕmas tot cel vechiu, nedrept şi brutal. Nici odată *puterea brută*, *pisma* şi *egoismul* n'au cutrierat în mai dragă voie pămêntul, ca acuma. S'au încheiat alianţe duple şi triple, se ţin într'una conferenţe şi congrese de pace, dar' în acelaş timp se estirpéză popórĕ. Germania trimite trupe în China. Ştiţi care a fost ultimul cuvênt al Impĕratului, dat soldaţilor? — „*Sĕ nu cunósceţi mila!*“ — şi toţi fiii celei mai culte ţĕri au preamărit pe înţeleptul împĕrat. Pentru-că, zic ei, neamţul e bun băiat, dar' întărîtat odată isbucnesce în el *furia teutonică*, în tótă puterea ei elementară! Ei bine, aţi auzit pe cel mai cult popor din lume lăudându-se la sfîrşitul veacului „*luminei*“, cu sĕlbătăcia lui medievală! Sau nu tot asemenea purcede şi Anglia cea îngâmfată? Desmoştenesce un popor prin estirpare, pentru a-i lua moşia! Titlul de drept e: puterea şi pofta de avere. Mijlocul: sabie şi foc! Căutaţi la relaţia mai intimă a tuturor statelor din Europa şi le ve-'ţi afla pe tóte *la pândă*! Aşteptă numai momentul potrivit [illegible] validita puterea.

Pe terenul social stăm şi mai rĕu. Poporul nostru în[illegible]

Simptómele acestei miserii sunt îngrozitóre. Anarchismul furibundéză şi capetele încoronate cad sub ferul diabolic. In clasa inteligentă *falimentele* şi *sinuciderile* sunt luate în programul zilei. Şi nici nu ne mai surprind.

Sĕ întemeiéză *bănci, reuniuni, societăţi* şi alte instituţii, tóte pentru *binele poporului,* ear' poporul, — nu se omóră, căci se teme de Dzeu, — dar şi i-a nevasta şi copii, şi plécă sĕ-şi caute o patrie mai bună în America! A dispărut *iubirea* din sufletul omului, şi *altruismul* a ajuns a fi o noţiune necunoscută. Tóte merg dea îndósele, pentru-că ne-am abătut dela calea adevĕrului. Am nesocotit *basa morală*, pe care trebue sĕ ne edificăm viitoriul fericit! Statul şi biserica au devenit têrgul, unde marfa cea mai căutată sunt: *interesele personale.* Egoismul a sugrumat virtutea şi a tîmpit ori-ce simţ mai ideal!

Putere, egoism şi pismă! Se pare că a reînviat duhul lui Irod vrênd sĕ-i recâştige împĕrăţia perdută. Veacul prohodit a fost agonia vremurilor sĕlbatice, cari vor apune pentru tot-deauna în acésta a lor ultimă sforţare. Sĕ nu plângem deci la grópa lui, căci nu ni-a fost prietin. Sĕ întindem o horă de-asupra grópei; sĕ-i bătucim pămêntul, ca sĕ nu mai pótă reînvia în veci!

. . . .

Vĕd în depărtări necuprinsĕ cum se sbate zarea într'o lumină purpurie. Sunt zorile unui veac mai bun, mai nobil, mai generos şi mai uman.

Dela rĕspântie cătră Tine neamul meu românesc, îndrept cuvêntul.

Alătură-te cu tótă ardórea de biserica şi şcóla Ta. Alungă-'ţi din suflet rĕutatea şi pisma, cari îţi tulbură viéţa. Nu te înălţa, ca sĕ nu te umilesci. Lasă, ca în inima ta sĕ încolţéscă dragostea [illegible] Te ridică; Te împacă [illegible] Te [illegible] Dragostea e eternă, [illegible]

In zorile noului veac [illegible] frăţeşte şi cu dragoste mânile ca uniţi sĕ ne găsiască. Avem în noi destulă potere, ca pusă la olaltă sĕ putem apăra mormintele părinţilor şi sĕ lăsăm acest scump petec de pămênt, moştenire curată şi liberă copiilor nostri. Sĕ uităm micile miserii, provenite din neînţelegeri, sĕ ne curăţim simţirile şi uniţi sĕ păşim pragul noului veac. Iubirea şi pacea întrĕ fraţi tot-deauna e bineplăcut lui Dzeu. Dacă noi ne vom fi duşmani unui altuia, cine în lume sĕ ne fie prietin? Dacă dorim o sórte mai bună, prin noi o vom puté dobândi.

In nădejde, că toţi fraţii mei vor cugeta ca mine, doresc neamului românesc an nou vesel şi veac nou, plin de glorie şi mărire.

(Budapesta.) *Lazar Triteanu.*

Din Maramurĕş.

Săcel, 26 Decembre v.

In tómna anului curent s'a putut vedè prin *Sibiiu* o deputaţiune de ţerani, — din comuna *Săcel,* — comitatul *Maramurĕşului,* — care a mers la Sibiiu cu scopul sĕ fie primită comuna în sinul bisericei nóstre. Lucrul ne a surprins, pentru-că a venit pe neaşteptate. Nici cel mai preocupat „*catolic*“ nu póte presupune că la acest pas „*neuniţii*“ au îndemnat ómenii, fiind-că în întregul Maramurĕş n'avem, — ba nici în nemijlocită apropiere n'am avut un singur suflet greco-oriental.

Superioritatea bisericei nóstre a dubitat în seriositatea propusului ómenilor şi i-a respuns; mare îi fu mirarea însĕ când acéstă deputaţiune după un timp de 3 sĕptĕmâni se presintă de nou în Sibiiu şi însistă cu tărie pe lângă dorinţa de a fi primiţi toţi în sinul bisericei ortodoxe, dar' de nou fură puşi la probă. Au dat însĕ dovezi neresturnabile prin gravul respuns: „dacă nu ne veţi primi în sinul bisericei greco-orientale, noi vom trece în ceata celor fără religiune şi totuş la biserica din care am eşit nu ne vom reîntórce“. La acest rĕspuns rostit cu o gravitate caracteristică nobilului din ţéra lui Dragoş Vodă, a dispărut ori-ce dubietate. Urmarea a fost că primiţi au fost în sînul bisericei nóstre.

Cum s'a lăţit vestea însĕ despre trecerea alor 416 inşi la noi, s'a şi pus la cale prin uniţi, terorisările de tótă specia: citări la pretură, ameninţări cu pedepse, sistarea libertăţii personale încât n'a fost permis sĕ convină vecin cu vecin pe stradă sau în casă în întreg Săcelul Marmaţiei, căci o patrulă de gendarmi îi controla necontenit.

Terorismul şi a ajuns culmea când comisariul consistorial, protopresbiterul *Teodor Herman*, însoţit de un preot din tractul seu, a mers se organiseze parochia, la 17 (30) Decembre şi când poporul săcelean, cu un nespus entusiasm formând un banderiu de o sută călăreţi a eşit până în al treilea hotar (din jos de comuna Romuli) întru întimpinarea comisariului.

Superioritatea politică în persóna fisolgăbirĕului şi a notariului şi gendarmeria care din preséra acestei zile era în comună a avut ştire de tóte aceste dar' nu i-a împedecat, cu scopul vedit ca sĕ pótă afla motiv de a împedeca pe comisariul consistorial în activitatea sa de organisare a parochiei ortodoxe. Dar' planul n'a succes. Banderiul în mod esemplariu şi-a împlinit misiunea. O sută de călăreţi în tropot pe un drum de munte înprejmuit de brađi înalţi şi obli ca făcliile şi cu frunze verđi prăsărate cu zăhar de zăpadă: formau un tablou şi o privelişte grandiósă.

La întrarea în comună se vedeau 2 şpalire uriaşe formate din bărbaţi, bătrâni, juni, femei, fete şi prunci, ca la douĕ mii, cari strigau de nenumĕrate ori „*sĕ trăiéscă*“. Ici colea câte un moşneag albit de vremuri, care cu lacrămi în ochi îşi făcea cruce şi mulţămea lui Dzeu că a ajuns sĕ vadă „preoţi de legea rĕsăriténă“ pentru care cu dor în inimă au murit părinţii lui. O astfel de primire, nu unui comisariu, ci unui principe i-ar fi servit spre onóre.

In mijlocul satului era [illegible] din brađi verđi o pórtă triumfală; acolo [illegible] postaţi gendarmii în posiţie de atac, ear' la spatele lor fisolgăbirĕul şi notariul. Convoiul festiv ajunge aci, gendarmii opresc frontul, urméză înbulzélă dinapoi, murmur din partea poporului, gendarmăria provócă, protopretorele e enervat, trăsura comisariului fiind în mijlocul convoiului, stă în loc.

Momentele din ce în ce devin mai critice, iritaţiunea la culme, preotul însoţitor al comisariului sare din trăsură, strĕbate prin mulţime la gendarmi, pentru-ca sĕ vorbéscă cu ei, sĕ-i cheme la comisariu, dar' gendarmii nici nu vreu sĕl audă. După aceia vorbeşte mulţimei rugându-o sĕ se linişteéscă, apoi sĕ reîntórce la comisariu, care stă locului cu trăsura, în mijlocul mulţimei, se urcă de nou în trăsură şi dă poruncă vizitiului sĕ înainteze; atunci trăsura străbate printre mulţime care în mod respectuos îi face cale până unde ajunge în faţa gendarmilor şi a fisolgăbirăului. Acesta era la culmea iritaţiunei. Atunci comisariul cu însoţitoriul preot, se dau jos din trăsură şi cu vorbă respicată dar bine voitóre spun poporului sĕ se linişteéscă apoi păşesc înaintea fisolgăbirăului unde comisariului cu cuvinte convingătóre şi cu obicinuitele-i manieri fine îi succede a muia cerbicia brachiului şi a fisolgăbirăului care accentua mereu, că în întreg Săcelul nu e nici un oriental în sensul legii, şi că s'a făcut o demonstraţie nepermisă de lege, şi că va cere miliţie etc.

Modul de predare a misiunei comisariului în acest moment, — fie zis într'un cias bun, — a pus temelie descălecărei ortodoxismului în Marmaţia, căci o păşire mai vehementă din partea comisariului ar fi dat ansă la violenţă din partea poporului acestuia, care şi altcum e sanguinic, din potrivă, o păşire temerară ar fi adus cu sine o sigură perdere a terenului ortodoxismului.

Va sĕ zică, în 17 (30) Decembre séra era respins primul şi cel mai periculos atac. Fisolgăbirĕul nu se mai împotrivea organisărei parochiei, *numai sfinţirea casei de rugăciuni nu o permitea.* Preste nópte, cum, cum nu, s'au schimbat lucrurile, fisolgăbirĕul de nou e înfluinţat, trimite în faţa locului pe tinĕrul dar' sfătosul solgăbirĕu al sĕu. Noroc însĕ că la 18 (31) Decembre la amézăzi, când sosesce acesta, era deja organisată parochia. Trimisul solgăbirĕu aduce cu sine o ordinaţiune subscrisă de fisolgăbirĕu, în înţelesul căreia comisariului îi este interzisă remânerea mai departe în *Săcel*, deci e provocat sĕ părăsască comuna. Motive ca 'n palmă. La insistinţă le predă verbal, că adecă pe basa arătării oficiului parochial gr. cat. din loc, nimenea nu şi-a făcut trecerea în sensul legii, prin urmare el ca pretore are datorinţă sĕ apere *libertatea confesională* a greco-catolicilor.

In ziua de Anul nou apoi, după calendariul gregorian, un recurs classic dat din partea comisariului 'i-a retezat aripile şi acestei ordinaţiuni, ear' protopretorele de aici în colo n'a mai pus nici o pedecă, aşa că la 20 Decembre (2 Ianuariu 1901) cu evlavie s'a sfinţit o casă de rugăciuni.

In Maramurĕş mai 'nainte de acestea era vestea, că preoţii greco-orientali sunt nesce ignoranţi. Azi însĕ, când s'a vĕđut, că terorisările şi intrigile încă le înving acesti ignoranţi, — au remas frapaţi fraţii uniţi retrăgêndu-se pe graniţa terenului necucerit de „*neuniţi*“.

De present precum se [illegible] aspră poruncă satelor vecinaşe: [illegible] nu-i este ertat a veni în *Săcel*; ear' care are neapărată trebuinţă de călătorit prin Săcel, nu-i este permis a sta de vorbă cu nimenea. Se mai zice că în Vişeul de sus în curênd are sĕ sosésca miliţie. E puternic papismul în Marmaţia, sau mai corect zis, clerul papistaş are mari legături, mari pretinii. Tóte sunt însĕ înzădar. Vorba veche: Dumnezeu nu bate cu bâta.

Pădureanul.

Din Tilişca.

— 24 Decemvrie v.

Din proprie iniţiativă, şi din zel către binele poporului, conducătorii comunei Tilişca au bine-voit a ţine 5 prelegeri poporale în edificiul şcolar din localitate, în Dumineceile postului [illegible] din acest an, spre binele şi folosul practic al poporului. Aceste prelegeri au fost cercetate de popor în numĕr fórte însemnat şi cu deosebit interes ascultate. In Dumineca primă a postului s'a preles din partea Domnului învĕţător dirigente *Ioan Bratu* despre „*cultura pomilor*“. Dsa în termini populari, fórte potriviţi, şi amĕsurat priceperii poporului, a arĕtat însemnătatea culturii pomilor, fiind acest fel de ocupaţiune nu numai o ocupaţie de predilecţie, ci unul dintrĕ isvórele principale de venite pentru poporul nostru. In partea din urmă a temei sale a arĕtat modul de prăsire şi metódele cultivării pomilor.

In acelaşi limbagiu acomodat priceperii poporului s'a preles din partea Dlui învĕţător *George Păcurar* despre „*procese şi urmările lor ruinătóre stării materiale a poporului.* Poporul ascultător a rĕmas deplin mulţămit cu sfaturile date în acéstă témă.

Un deosebit interes a deşteptat în publicul ascultător prelegerea Domnului preot-capelan Petru Juga: „*Despre reuniuni*“ ţinută în Dumineca a III-a din post. Dsa a descris caracterul feluritelor reuniuni menite pentru ajungerea de diferite scopuri mai înalte sociale. A arĕtat apoi însemnătatea feluritelor asocieri de puteri omeneşti, întru ajungerea diferitelor scopuri practice pentru trebuinţele poporului. Resultatul cel mai apropiat al acestei prelegeri a fost luarea paşilor de lipsă pentru înfiinţarea unei Reuniuni a *femeilor* din acéstă comună, cu scop de a înfrumseţa biserica şi şcóla, reuniune ale cărei statute s'au şi trimis Prea Veneratului Consistoriu spre aprobare.

A patra prelegere a fost ţinută din partea Dlui învĕţător Terenţie *Popoviciu*, despre: „*Crescerea morală a copiilor în familie*“. In acéstă temă s'au dat sfaturi bine-voitóre părinţilor cu privire la crescerea copiilor în adevĕratul simţ *religios-moral*, şi în urmă cu privire la procederea ce-ar trebui s'o aibă părinţii în purtarea lor faţă de copii, ca astfel sĕ se pótă întări şi mai mult legătura de iubire, ce trebue sĕ esiste întrĕ părinte şi fiu.

Şirul prelegerilor s'a încheiat cu prelegerea Dlui preot Ioan *Iosof* „*despre lucs*“ ţinută în a cincea Duminecă a postului. Prin acésta temă Dsa în general a încercat sĕ abată poporul dela aplicarea lucsului în ori ce îndeletnicire a lui în viaţa casnică şi chiar şi socială, ca astfel sĕ nu-i-se creeze starea neplăcută şi caracterizată tot de el prin cuvintele: „*fală gólă, traistă uşóră*“.

In urma [illegible] cred a nu fi făcut r[illegible] comune, dacă tóte aceste [illegible] vederii şi apreţierii onoratulu[illegible] esprim, că astfel de lu[illegible] şi cu alte ocasiuni [illegible] şi fericirea poporului.

V...

Din Româ

Domnul Carp la Be din Bucureşti, că domnul *P. P.* dintele consiliului şi ministru de finanţe, plecat Marţi séra din Bucureşti, cu trenul de Verciorova, la Berlin, unde va sta până la 10 Ianuariu vechiu. Călătoria acésta a primministrului român în străinătate e făcută în afaceri *financiare*, cari privesc stat In timpul absentării sale din ţea *Carp* va fi înlocuit, la presiden de domnul *Titu Maiorescu*, mi ear' la resortul finanţelor de do ministru al instrucţiunei publice.

*

Conflictul româno-bulgar. [illegible] Ferdinand al Bulgariei a prim[illegible] lungă audienţă la Sofia pe [illegible] agentul diplomatic al Ro[illegible] gară, care probabil a [illegible] cipelui bulgar dor[illegible] român, de a î[illegible] pentru crirmele [illegible] revoluţionar mace[illegible] pămêntul Bulgariei. Cum [illegible] procesului decurs la Bucur[illegible] guvernului bulgar, dar' [illegible] intreprins încă nici un [illegible]

Revistă es

Triplă-alianţă balcanică. In legătură cu visita prinţului moştenitoriu al Muntenegrului la Belgrad un ziariu rusesc aduce vestea despre o *nouă alianţă triplă*, care ar fi sĕ se încheie întrĕ *Sêrbia*, *Bulgaria* şi *Muntenegru.* Manifestaţiunea primă a acestei triple alianţe balcanice ar avé sĕ fie clădirea liniei ferate slavice, care începênd de la frontierele rusesci şi trecênd prin România, Bulgaria, Sêrbia şi Macedonia va conduce până la Dulcigno la malul Adriaticei.

Rusia ar sprigini din tot adinsul planul acesta, fiind-că noua linie ferată i-ar deschide cale la Mediterana şi pe lângă acésta ar fi chiemată sĕ contracareze linia ferată bosniacă, de la Serajevo la Salonic, pe carea e s'o clădiască Austro Ungaria. Se zice, că Francia încă ar sprigini acest plan, ear' interesele Italiei pe Adriatica sunt în deplină consonanţă cu ale Muntenegrului.

De altcum prinţul Danilo a fost Marţi în audienţă la împĕratul în Viena, după care a făcut visită ministrului de esterne Goluchovsky.

*

Pacea chineză. Lui „Standard“ i-se raportéză din Viena, că în curênd Rusia va lucra pentru rechiemarea lui Waldersee şi a tuturor trupelor aliate. Rusia voesce nu numai sĕ uşureze, ci şi sĕ accelereze încheerea păcii, şi prin moderarea propriilor pretensiuni voesce sĕ dee bun exemplu celorlalte puteri.

Din Washington se raportéză, că pentru statorirea sumei de despăgubire Statele-Unite au propus convocarea unei conferenţe internaţionale, la Washington ori în alt oraş de al puterilor aliate.

*

Rĕsboiul Burilor. In *Capstadt* e mare panică. Burii au sosit până la Piquetberg-Road, la distanţă abia de şeptezeci miluri engleze (120 klmetri) dela capitala coloniei Cap. Piquetberg-Road e la pólele muntelui Piquet (înalt de 2000 urme) de unde se vede capitala Capstadt. Ceata de Buri sosită până acolo constă numai din 500 ómeni şi totuşi la vestea sosirei lor întreg oraşul a început sĕ tremure de frică. Se fac febrile pregătiri de apĕrare; poporația a fost somată sĕ iee arme; 1000 de inși au și intrat deja în garda de apĕrare. Dintrĕ acestia 125 au fost trimiși înaintea Burilor și se zice, că au luat de la Buri posițiile strategice (grozavi eroi!)

O telegramă din Haga dto. 9 Ianuariu spune, că la cei din jurul lui Krüger se menține știrea, că *De Wett* va preda lui *Steyn* comanda din Oranje și va tre[illegible] colonia Cap, voind sĕ organiseze [illegible] și rescóla colonistilor.

Noul veac.

Cunoscutul autor englez, *Hall Kayu*, [illegible] trecute o conferință la *Londra*, [illegible] numeros auditoriu a re[illegible]esele veacului care espiră și a [illegible]ducă probabilități despre acti[illegible] și progresul celui viitor.

Conferențiarul englez este un *optimist*. El crede cu sinceritate în progresele moralei, căci progresele științifice și economice nu se discută, și prevede, că în veacul al 20-lea *rĕsboiul va dispăré de pe fața pămêntului* odată cu triumful păcei și al înfrățirei universale.

Din punctul de vedere economic și științific progresele au fost mari în veacul al [illegible]-lea, și vor fi póte tot mai mari în veacul viitor.

Pe vremea lui Shakespeare, — a zis conferențiarul, — țăranii n'aveau mai multe drepturi de cât cânii și caii, — figura este într'adevĕr englezéscă. Dormeau de-avalma în colibe infecte și se hrăneau rĕu. Era pentru ei un eveniment când mâncau friptură și beau bere la sĕrbătorile boerești.

Comparați cu contimporanii nostri, ómenii trecutului erau mai mărunți și trăiau mai puțin. Un om înalt de șease picióre era un uriaș, ear' când ajungea cineva la cinci-zeci de ani era considerat de bĕtrân.

Despre epoca de față, se póte spune că este epoca bĕtrânilor, căci nici odată bĕtrânii n'au jucat un rol așa de însemnat în lume. Anglia acum câțiva ani a perdut pe *Gladston*, ear' Germania pe *Bismarck*, amêndoi trecuți de nouĕ zeci de ani și păstrând până la sfêrșit tóte facultățile lor.

Progresele higienei au devenit un patrimoniu comun. Ciumei i-s'a pus stavilă, vărsatul a dispărut, esercițiile corporale s'au rĕspândit pretutindeni sporind forța și vitalitatea membrilor omenesci.

Ideia creștină nici odată n'a fost mai puternică, ear' intoleranța religiósă espiră și dispare.

Situația femeii s'a îmbunătățit mult. Când Majestatea Sa Regina Victoria s'a urcat pe tron, — zice D-l *Kayu*, — femeia în Anglia era într'o situație de *„robie onorabilă"*. Dacă se mărita, legea o considera ca o singură ființă cu bărbatul ei, însĕ cu deosebirea, că averea ei era a bărbatului, ear' averea bărbatului era tot a lui exclusiv.

După servitutea erei feodale, era reservat veacului nostru sĕ proclame emanciparea egală a femeei, și tot odată recunóșterea drepturilor naturale ale copiilor.

Veacul nostru a însemnat participarea maselor la viața politică, ear' misiunea celui viitor va fi *prosperitatea morală si fericirea întregei familii omenești*; cu alte cuvinte, sforțările celor bogați, spre a asigura celor săraci hrana și locuința, își vor găsi sancțiunea în legi prevĕḑetóre.

Ftisia, cancerul și cholera sunt bóle ale trecutului, ear' mórtea va deveni mai firéscă și mai puțin accidentală. *Religia va progresa* fiind că sunt semne prevestitóre ale *„unirei creștinismului"*; *moralitatea poporului se va înălța* odată cu recunóșterea drepturilor femeii, ear' morala comercială va propăși sub ocrotirea legilor.

Simt că mĕ aflu în pragul unui veac, — a zis dl Kayu, — care va vedé realizându-se evenimentele cele mai mari din câte a vĕḑut vreodată omenirea. Când 'mi-aduc aminte de extra-ordinara și neobicinuita mișcare a lumei în veacul acesta, și mĕ gândesc la marile forțe, ce se pun acum în acțiune, simt că, a fi tânăr la începutul veacului al 20-lea, în care se vor produce fără îndoială cele mai surprinzătóre minuni, este o binecuvêntare, un privilegiu neprețuit.

Sĕ fie omul de 20 de ani la 1901, cu perspectiva de a vedé pe 1950, de va trăi până la 70 de ani, este a fi moștenitorul unei averi mai mari de cât aceea ce o póte lăsa cel mai bogat milionar.

Cam acesta e resumatul conferinței lui *Hall Kayu*, plină de optimism și de prevederi frumóse pentru veacul viitoru.

„Ajunul nascerei Domnului la masa studenților".

Tinerimea nóstră dela gimnasiile din loc a serbat și anul acesta cu multă pietate ajunul nascerei Domnului, prin o cuvêntare ocasională, declamațiuni potrivite și cântări (colinde de Crăciun) — esecutate de corul studenților în localul mesei studenților, susținută de institutul din loc „Albina".

Presenți la acésta prea frumósă sĕrbare au fost: directorul Albinei Domnul Parteniu *Cosma*, protopopul locului Ioan *Papiu*, asesorii consistoriali Dr. *Roșca*, N. *Ivan*, Dr. *Cristea*, advocatul Dr. *Tincu*, Dr. *Bologa* catechetul gimnasial, I. *Broju* preot militar și funcționarii institutului „Albina" *Bența*, *Stefan* etc. Cuvêntul ocasional l'a rostit elevul cl. VIII. Zaharie *Muntean*, în care a adus mulțămită în numele colegilor sĕi On. Direcțiuni a „Albinei", care susține acéstă instituțiune de binefacere, și cu deosebire a mulțămit presidentei Reuniunei femeilor române, Dómnei Maria Cosma, care cu căldură și desinteresare conduce acéstă instituțiune îngrijind cu îngrijire de adevĕrată mamă a celor cinci-zeci elevi adăpostiți la acéstă masă, dintrĕ cari mulți, fără acest sprigin nu ar puté sĕ urmeze și termine clasele gimnasiale și în consecință nu ar puté sĕ devină ómeni de bun folos bisericei și națiunei nóstre.

Bine au declamat Neagoe, st. cl. VIII, Petrișor cl. VIII și alții — ear' corul sub conducerea clericului Simtion ne-a lăsat deplin mulțămiți față cu prestațiunile elevilor.

Părintele protopop I. Papiu, membru în direcțiunea „Albinei", încântat de cele vĕḑute și auḑite și mai ales de progresul vĕdit ce-'l fac elevii nostri în deprinderile lor culturale, a arĕtat importanța cea mare a acestei instituții de binefacere, și a povĕțuit tinerimea, ca sĕ fie cu recunoscință față de binefăcĕtori, și în special față de dómna presidentă a Reuniunei, care cu trup și suflet jertfesce o parte din viéță în scopul de a înlesni crescerea tinerimei nóstre în cele corporale, spirituale și sociale, dovedind și prin acésta cât de mult doresce binele, progresul și fericirea neamului din care face parte.

După acestea li-s'au servit elevilor bucate de post gustóse, ear' noi ne-am depărtat cu mulțămirea sufletéscă, că tinerii nostri pușì sub astfeliu de îngrijitori buni, vor deveni la vreme tot atâți bărbați, cari vor ști apreția binefacerile instituțiunilor umanitare și se vor angaja în serviciul bisericei și neamului fără șovăire.

NOUTĂȚI

Din causa Sftei sĕrbători a Anului-Nou și Sf. Marele Vasilie numĕrul proxim al fóiei nóstre va apăré Joia viitóre.

*

An nou fericit! Mulțămind tuturor abonenților, colaboratorilor și corespondenților nostri pentru binevoitoriul sprijin, le dorim tuturor an nou fericit.

Redacția „Telegrafului Român".

*

Avis *Prenotările pentru loge la balul reuniunei femeilor române din loc, ce se va ținé în 19. l. c., se primesc din partea presidentei Dna M. Cosma, Baiergasse Nr. 1. între órele 10—11 a. m.*

*

Anul-Nou la Bucuresci. Pentru serbarea zilei de 1 Ianuarie 1901 s'a stabilit la Bucresci următórea programă: Măiestatea Sa Regele Carol, împreună cu A. S. R. Principele Ferdinand și încunjurat de casa Sa militară, asistă la oficiul divin, ce se va celebra în Sf. Metropolie la 10 jum. óre diminéța, fața fiind d-nii ministri, d-nii presedinți și membrii Adunărilor legiuitóre, cari se vor afla în Capitală, înaltele curți de casațiune și de compturi, curțile și tribunalele, dl. primar cu consiliul comunal, d-nii ofițeri, generali și superiori, cari nu vor fi sub arme, camera de comerciu și funcționarii superiori ai statului.

Trăsura Majestății Sale Regelui va fi escortată de un escadron de cavalerie.

După serviciul divin, Măjestatea Sa Regele trece în revistă garda de onóre înșirată în curtea Sf. Metropolii și merge în apartamentele I. P. S. S. Mitropolitului Primat, unde primesce felicitările Inaltului cler și ale persónelor presente.

In acea zi, la Palat vor fi deschise registrele de înscriere.

*

Strănepotul M. Sale. Luni s'a sĕvêrșit în villa dela Volosca botezul nou născutului strănepot al M. Sale împĕratului-rege Francisc Iosif I., dându-i-se în botez numele: *Ladislau Luitpold Iosif Antoniu Ignatie Benedict Bernhardt Maria*. Mititelul s'a născut în 3 Ianuarie, din părinții archiducele Iosif August și archiducesa Augusta, fiica fiicei împĕratului, măritată princesă de Bavaria.

*

Ajunul Crăciunului în internatul școlei civile de fete a Asociațiunii, aflăm, că s'a serbat cu mare însuflețire. Elevele au predat *Scena păstorilor din Vifleem* cu frumósele cântări religióse: Mărire întru cei de sus lui Dzeu, O ce veste minunată ș. a.

La frumósa serbare familiară a asistat Ilustritatea Sa Dl Dr. Ilarion Pușcariu, vicepreședintele Asociațiunii, și a înveselit mult inimile tinerelor eleve prin căldurόse cuvinte părintesci, adresate din incidentul serbătorii *„Nașterii Domnului"* de care légă poporul nostru atâtea momente frumóse în viéța sa.

*

Convocare. Dd. Ilie Ambruș, George Todorescu, Ioan Rădoiu și George Cornea, membrii ai *„asociațiunii cultivătóre a învĕțătorilor de școle naționale române din fostul regiment romano-banatic Nr. XIII"*, convócă la o *conferință pe 24 Ianuariu 1901 st. n. în Caransebeș* pe toți membrii fundatori și ordinari ai numitei asociațiuni, pentru a se consulta asupra averii asociațiunii „rĕmase fără stăpân".

*

Dividenda băncii austro-ungare pe anul 1900 s'a fixat cu *79·7* coróne. Din profitul băncii guvernul austriac și cel ungar capĕtă *3,567.546 coróne*.

*

Pentru împădurirea teritoriilor ministrul de agricultură a hotărît sĕ înființeze în 20 comitate grădini pentru cultivarea de arbori peste tot în estensiune de 45·5 jugĕre catastrale. Plantarea se va începe la primăvară.

*

Ciocnire de tren. La gara de la Fegyvernek, pe linia Budapesta-Püspökladány, un tren accelerat alaltăeri-nópte a buit pe un tren de povară, oprit pe ralii. Locomotivele și un vagon de povară s'au spart, ear' vagonul de poștă al trenului accelerat, în urma ciocnirei a fost ridicat în aer, de unde a căzut apoi pe un alt vagon, pe care l'a sfărmat tot țanduri. Minune, că personalului de serviciu și călĕtorilor nu li-s'a întêmplat nimic.

*

Nenorocire la o vênătóre. Notariul din Rosztoka, *Suktak* Barna, Sâmbăta trecută a arangiat mare vênătóre în scop de a pustii fiarele selbatece, cari causau pagube mari locuitorilor. Vênătórea însĕ s'a sfêrșit cu mórtea a trei ómeni. Nu mult după ce adecă hăitașii puseseră la góna doi mistreți și începuseră puscăturile, două țipete durerόse au rĕsunat în pădure, și societatea căutând în direcția de unde se auzseră țipetele, a aflat pe vicenotariul Iuliu Borbi și economul Francisc Plutar trăgênd de mórte. Ambii erau împușcați în piept. Intr'aceea s'a aflat, că și un feciorаș a fost împușcat, în cap. Nenorocirea a provenit din causă că vênătorii, urmărind mistreții și-au părăsit locurile și prin negură n'au observat că întră în raionul unde stăteau la pândă nenorociții cei trei.

*

Se caută pețitori de mandate. La Mureș-Oșorheiu ambe cercurile electorale pentru deputați dietali sunt vacante. In cercul prim fusese deputat *Lukács Béla*, sinucis zilele acestea, ear' deputatul cercului al doilea *Bernárdy György*, e numit căpitan de poliție și astfel va trebui sĕ-și depună mandatul. Până acum sunt numai trei pețitori: primariul Geréb pentru mandatul din cercul prim, și Fenyvesi Soma și Csontos Oliver pentru mandatul cercului al doilea. Până la alegere sigur că se vor mai afla și alții, căci deputăția e bună sinecură.

*

Familie asfixiată. Cu datul de 24 Decembre v. ni-se scrie din Ighișdorf, că familia locuitoriului de acolo Ioan Bârsan în 22 Decembre séra la culcare lăsând în cuptoriu focul aprins și mai punênd și un butuc, ca sĕ țină foc peste nópte, dela căldura cuptoriului s'a aprins preste nópte un stilp al casei și fumul produs de jaratecul stilpului a asfixiat întrégă familia. Diminéța Ioan Bârsan și trei copilași au fost aflați morți, ear' soția și o fetișóra au fost readuse la simțiri prin ajutoriul grabnic. Acum ambele se află greu bolnave, dar' se speră că vor puté fi scăpate de mórte.

*

Pustiirea unei familii întregi. Economul Mateiu *Drb* din Liptodovallo sosind a casă de la têrg a pus pe masă cele trei sute de florini căpĕtate pe vitele vîndute și a eșit sĕ-și vadă de lucru prin curte. In absența lui băiețelul de trei ani aflând pe masă hârtiile a început sĕ se jóce cu ele, tăindu-le cu fórfecile. Când a întrat în casă omul și și-a vĕḑut banii tot bucățele, s'a înfuriat așa de grozav, în cât luând băiețelul pe sus l'a scos în curte și punêndu i grumazii pe butucul de tăiat lemne i-a tăiat gâtul cu sĕcurea. La țipetele băiatului mamă-sa a eșit afară și vĕḑênd cele întâmplate a căḑut lovită de apoplexie de inimă. Ucigașul tată întrând apoi în odaie, a aflat înecată în apă pe copilița de un an, care rĕmasă singură în casă s'a apropiat de ciubĕrul cu apă și a căḑut în el. Vĕḑênd atâta nenorocire și trăgêndu-și de samă ce a făcut, omul s'a spânzurat apoi și el.

*

Cel mai urît profesor era supranumit de parisieni unul dintrĕ cei mai eminenți medici ai Franciei. *Polain*, profesorul de medicină internă, avea acest epitet, și cu drept cuvênt, căci om mai urît de cât el cu greu s'ar fi putut afla. Era însĕ raritate de bun și milos și espresia acestei bunătăți de inimă, ce radia din ochii lui, îi făcea amicale trăsăturile feței sale urîte. Avea clienți imens de mulți și era adorat de ei, pentru finеța și atenția cu care 'i tracta. Pe lângă acésta era îngerul ajutătoriu al sĕracilor. In fie-care zi avea anumite óre de consultație pentru bolnavii sĕraci, cărora nu numai sfat și recepte le dădea gratis, ci îi ajuta și cu bani ca sĕ-și procure medicină. Zilele acestea *Polain* „cel mai urît profesor" dar' totodată și cel mai bun om, a rĕposat, jelit de numĕroșii lui clienți seraci.

Viéță socială.

Din Cojocna. Tinerimea română din *Cojocna* invită pe toți dornicii de cultură și înaintare a poporului român la producțiunea: „Declamatorică teatrală" urmată de dans, ce se va ținé în 1 Ianuariu v. — Anul nou — Inceputul la 6 óre séra. Venitul e destinat pentru „fondul tinerimii".

*

Petrecere în Lugoj. Tinerimea română din Lu[illegible] invită la petrecerea care se va ținé în preseara anului nou, Duminecă în 13 Ianuarie st. n. 1901, 31 Decembrie st. v. 1900 în sala hotelului *Concordia*. Program: I. Piesa teatrală: „Inimicul sócrelor". II. Tombola. III. Dans. Inceputul la 8 óre séra. Prețul de întrare: De persónă 1 cor. 20 fil. De familie 3 cor. Venitul curat e destinat „Reuniunei române de lectură din Lugoș".

Invitare de abonament
la
„Telegraful Român"

Cu 1 Ianuariu 1901 v. deschidem abonament nou cu prețurile indicate în fruntea foii și anume:

pe un an 16 cor.,
pe 6 luni 8 cor.,
pe 3 luni 4 cor.

Rugăm pe vechii noștri abonenți a stărui pentru [illegible]țirea ziarului nostru, chemați a lucra și în viitor cu tot zelul la înaintarea afacerilor nóstre bisericești și școlare.

Abonamentele se fac prin mandate postale și sunt a se reînoí cât mai îngrabă, pentru regulata expediție a foii. Numele prenumerantului, al domiciliului și eventual al postei ultime sĕ fie scrise cât se póte de corect și legibil.

Deóre-ce edarea și susținerea organului nostru costă multe spese, rugăm cu insistență pe onorații cetitori cari sunt în restanță cu abonamentul, sĕ binevoiască a grăbí cu achitarea aceluia.

Administrația

Nr. 743. [247] 3—3

Concurs

Pentru întregirea parochiei a treia clasa I. din Sebeşul-săsesc, devenită vacantă în urma morţii parochului Avram David, se publică concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch sunt cele fasionate în cola B. pentru întregirea dotaţiunei dela stat despre cari concurenţii 'şi pot lua informaţiune mai de aprópe dela comitetul parochial ori dela oficiul protopresbiteral.

Concurenţii au sĕ'şi aştérnă cererile instruite conform §-lui 15 lit. a. din Regulamentul pentru parochii, în terminul indicat, subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Sebeş, 12 Decembre 1900.

In conţelegere cu comitetul parochial.

Oficiul protopresbiteral al Sebeşului.

Sergiu Medeau
protopresbiter.

---

[251] 3—3

Concurs

In urma anulărei alegerei de paroch, sĕvêrşite la 29 August a- c. în Şimuşul-român, pentru ocuparea numitei parochii vacante de a III-a clasă se escrie un nou termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele parochiale sunt cele stabilite în şedinţa sinodului acestei parochii la 8 Octobre 1899, fasionate şi în cóla *B.* pentru întregirea dotaţiunei dela stat.

Concursele instruite conform legilor nóstre bisericesci, sĕ se adreseze la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Mureş-Oşorheiu, 12 Decembre 1900.

Dat dela [illegible] protopresbiteral [illegible] al M.-O[illegible] cererei comitetului p[illegible] Decembre 1900.

Nicolau Maneguţiu
protopresbiter.

Ad. Nr. 1035/900 Nr. [246] 3—3

Concurs repeţit

Pentru întregirea postului de paroch în parochia de clasa a III Giurcuţa, prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch sunt cele fasionate la cola B. pentru completarea venitelor dela stat, despre cari concurenţii 'şi pot lua informaţiuni dela comitetul parochial ori dela oficiul protopresbiteral.

Concurenţii au a-şi asterne suplicele lor subsemnatului, în terminnl sus citat, fiind instruite în sensul normelor în vigóre, şi a se presenta în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre la sfînta biserică din acésta parochie, ca sĕ fie cunoscuţi din partea poporului.

Oficiul protopresbiteral în conţelegere cu comitetul parochial.

Cluj, 29 Novembre 1900.

Tuliu Roşescu
protopresbiter.

Anuarul I
al
„Reuniunei sodalilor români din Sibiiu“
publicat de
Comitetul Reuniunii.

Cuprinde unele date dela întemeierea ei până la 31 Decembre 1899.

Se află de vênzare cu preţul 1·20 cor. plus 20 bani porto la

Librăria Tipografiei archidiecesane.

Declaraţiune publică!

Subsemnatul atelier artistic de portrete a decis — pentru a fi dispensat de demisionările neplăcute ale pictorilor sei eminent cualificaţi în artă şi pentru a-i puté ocupa şi mai departe — a renunţa **pe un timp scurt şi numai până la revocare** la ori-ce venit sau profit.

Noi liferăm a.z. [215] 25—25

pentru numai fl. 7·50
un portret în mărime naturală
bust (Brustbild)
dimpreună cu rame elegante barock

cari valorézâ cel puţin 30 fl.

Deci cine voeşte a-şi comanda portretul seu sau al femeiei sale, al copíilor, al părinţilor, al vre-unei surori sau al unei alte rudenii, fie deja chiar şi mórtă ori apoi al vre-unui prietin are de a trimite numai fotografia respectivă, indiferent în ce posiţiune e făcută şi primeşte în decurs de 14 zile un portret, care de sigur îl va surprinde şi multămí pe deplin.

Lada pentru trimiterea portretului se va socotí cu preţul cât ne costă pe noi. Comandele cu acluderea fotografiei, care se va returna intactă cu portretul desemnat, se esecută trimiţêndu-se banii anticipativ sau pe lângă rambursă.

Pentru esecutarea eminent artistică şi fidelă se garantézâ.

Comande de Crăciun, cari sosesc până în 20 Decembre se vor efectuí înainte de serbare.

☞ Sute de epistole de recunoscinţă şi mulţumire stau la dispositiunea publică şi la cerere se trimit ori şi cui. ☜

Kunst-Porträt-Anstalt
„KOSMOS“
Viena, VI, Mariahilferstrasse Nr. 176.

Se caută

o cassă wertheimiană

cu preţ scădut. Oferenţii sĕ se adreseze **Oficiului parochial gr. or.** din **Gârbova** (Szász-Orbó). [152] 3—3

In *Tipografia archidiecesană* a apărut:

AGAFTISTUL
Preasantei
Născătóre de Dumnedeu
şi
alte rugăciuni
urmate de Sinaxariu pentru tot anul si Păschălie.
Un volum de 368 pagini 8°.

Preţul simplu legat	. . . fl.	—.85
jumĕtate pânză	. . „	1.05
în piele roşie	. . . „	1.25
Ediţia fină în piele négră	. „	2.—
piele chagrin	„	2.60
în mătase	. „	3.85

Se află de vêndare la

Librăria Tipografiei archidiecesane,
Sibiiu.

A eşit de sub tipariu în **Tipografia archidiecesană**:

OCTOICHUL CEL MIC
— cu litere latine —

care cuprinde: **Rênduéla Vecerniei, [illegible] şi a Liturgiei; cele opt glasuri pentru Dumineci, [illegible] Polieleul, Pripelele, Catavasiile, Irmósele, [illegible] şi altele.**

Preţul unui exemplariu legat simplu **1·60 cor.**, legat în piele cu copcii galbine **3·20 cor.** plus porto postal **30 bani**.
Legătură mai fină după cum se comandă.

Librăria Tipografiei archidiecesane.

NOU! **Pro 1901** NOU!

a apărut:

Calendariul ☞ ☜ archidiecesan

neapărat de lipsă pentru ori-ce preot şi învĕţătoriu.

Preţul unui exemplariu **50 fil.**, cu Şematism **80 fil.**, + porto postal **10 fil.**

Librăria archidiecesană
Sibiiu.

A eşit de sub tipariu în Tipografia archidiecesană

APOSTOLUL
— cu litere latine —

cu binecuvêntarea **I. P. S. Domn Ioan Metianu, archiepiscop şi metropolit** şi se află de vênzare la **Tipografia şi Librăria archidiecesană în Sibiiu** cu preţurile: broşat **7 cor.**, legat în pânză négră **9·50 cor.**, ediţie de lux broşat **8 cor.**, legat după cum se comandă.

Farmacia lui F. I. R. Hotter la sf. Iosif, Wien, XII/2 Schönbrunnerstrasse 182.

Absorbinalul lui Hotter.

1/1 Flacon fl. 6. —, 1/2 Flacon fl. 3.50. delătură tóte umflăturile şi depunerile de grăsimi fără sĕ vatere părului. Intăreşte nervii atacaţi şi slăbiţi, delătură şi distruge tóte nodurile în muschi, şi serveşte şi ca scut în contra aprinderilor; cu deosebire e probat la umflăturile produse din causa fearelor, apoi în contra ariciturei umflărei copitei, genunchilor umflaţi, mai departe în contra umflăturilor (noduri) de vine, în contra umflăturei picioarelor la glesne şi la încheietura degetelor cu un cuvênt în contra tuturor umflăturilor ori unde s'ar ivi.

Praful nutritor alui Hotter,
pentru cai şi vite cornute
1 Pachet cu 80 cr.

Un adaus escelent la nutremânt, pentru a ţinea vitele sănătoase şi cu putere este de a sĕ folosi la tóte suferinţele de rărunchi de ficat şi de nervi.

Preparate pentru veterinari, cele mai bune ale timpului mai nou, cari după atestate numĕróse nu au fost ajunse de alte mijloace de natura aceasta.

Sĕ sĕ ceară numai preparate de ale lui Hotter şi sĕ nu se primésca altele. Deposit în farmacii şi Droguerii.

Deposit principal la Dr. Emil Budai farmacia oraşului Budapesta (Stadthausplatz) la Dr. Leo Egger & J. Egger Farmacia Palatinului VI Váczi körút 17 şi la farmacia Iosif Török Bpesta VI Kiraly utcza 12.

Fluidul lui Hotter „Training“
1 Sticlă cu fl. 1.20.

Conservează nervii şi muschii până la bătrâneţe înaintată totdeuna puternici şi vioi, pune în stare pe animal sĕ prestee cele mai mari strapaţii şi fugi, sĕ înţelege după frecare cu fluidul „Training“.

Sĕ mai foloseşte cu succes uimitor la tóte urmările cari obvin din opintiri prea mari, ologie, reumatism, şi înţepenire.

Praful de porci a lui Hotter.
Nr. I şi II
1 kg. . . . fl. 1.20.

Cel mai buu mijloc pentru a produce pofta de mâncare şi cu acésta prosperarea porcilor, fórte acomodat în contra orbalţului (brâncă); Nr. II este de a sĕ întrebuinţa la urdinare.

Mijloc în contra Colicei alui Hotter.
1 Sticlă fl. 1.50.

Contra la tot feliul de colică şi contra oprirei udului la cai precum şi contra umflăturilor la vite cornute. [54] 74—104

Alifia lui Hotter pentru delăturarea crescăturilor de oase.

1/1 Cutie cu fl. 2. 1/2 Cutie cu fl. 1.20. delătură crescăturile de oase şi depunerile osoase chiar şi după 4—6 sĕptămâni. (boală învechită).

Redactor prov. Dr. Elie Cristea

BIBLIOTECA CENTRALĂ
SIBIU

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.